BIBLIOTECA NAZIONALE
13
22 F
6

13-22.1.7

Digitized by Google

C
134

V & A

27. F.

Digitized by Google

Digitized by Google

DE SACRIS ELECTIONIBVS ET ORDINATIONIBVS EX ANTIQVO, ET NOVO ECCLESIÆ VSV.

AVTHORE M. FRANCISCO HALLIER,
SACRÆ THEOLOGIÆ PARISIENSI DOCTORE,
ET PROFESSORE, SOCIO SORBONICO.

Quo Tomo in duas partes distributo, perspicuè & copiosè, priori quidem parte explicantur quæstiones omnes de Inquisitione in vitam & mores Ordinandorum, eorum examine, electione à Clero, & populo: Instructione & admonitione ante Ordinationem, Præparatione, ac dispositione: consensu, & professione Ordinandorum: Desiderio & fuga sacræ Ordinationis: Regum in Ordinatione, Dominorum, Patronorum, Parentum, assensu, & potestate: Simonia, aliisque turpibus lucris cauendis.

Posteriori verò, numerus, ac subordinatio sacrorum Ordinum, natura, effectus, subiectum, Minister legitimus, sacri ritus Ordinationis, locus, tempus vberrimè pertractantur.

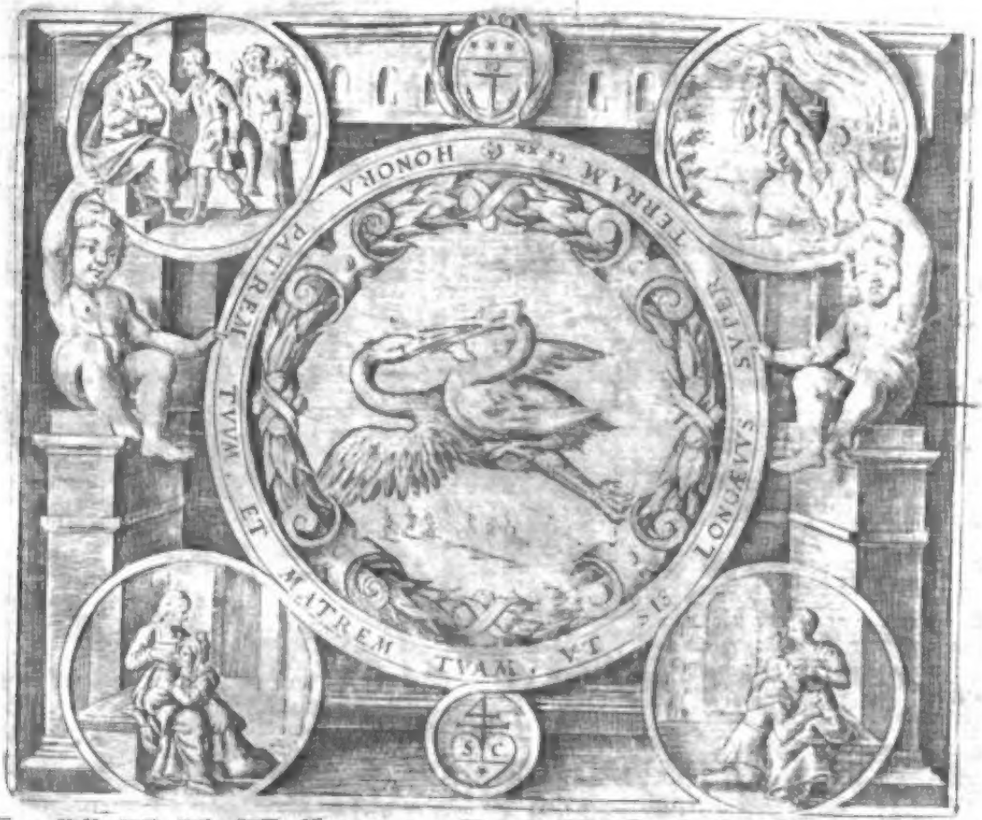

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

LVTETIÆ PARISIORVM,
Sumptibus SEBASTIANI CRAMOISY, Typographi Regij ordinarij, viâ Iacobæâ, sub Ciconiis.

M. DC. XXXVI.
CVM PRIVILEGIO CHRISTIANISSIMI REGIS.

Digitized by Google

Digitized by Google

ILLVSTRISSIMIS
ET
REVERENDISSIMIS D. D.
ARCHIEPISCOPIS,
EPISCOPIS,
ET RELIQVIS CLERI
GALLICANI PROCERIBVS
LVTETIÆ CONGREGATIS.

IMPLORAT *vestri patrocinii sanctitatem veneranda Ecclesiæ antiquitas* (Ordines sanctissimi) *& quæ per tot annos sepulta iam pridem ex hominum animis exciderat, è tumulis suis eruta nouam à vobis lucem, & vitam expectat. Prodeunt in occursum vestrum tot san-*

Digitized by Google

Etiſsimi Pontifices, qui diſciplinam, quam vnicè dilexerunt, vobis, tanquam Chriſti depoſitum, &, vt loquitur Cyprianus, cuſtodem ſpei, retinaculum fidei, ducem itineris ſalutaris, fomitem aut nutrimentum bonæ indolis, magiſtram virtutis commendant. In amplexum filiorum ruunt parentes chariſsimi, in ſucceſſorum manus veniunt maiores veſtri, tot prædicatione ſæculorum illuſtres, iiſdem, quas vos geſtatis, infulis conſpicui, nec ſuis tantùm, ſed & veſtris triumphis glorioſi, ſi quos ſui ſacerdotii reliquerunt ſucceſſores, eoſdem habeant ſui imitatores. Referent illi vobis ſua prœlia, ego ad arma conclamabo: referent victorias, quibus ego ap-

Cyprian. de diſciplina & habitu virginũ.

plaudam

plaudam : compoſitum Eccleſiæ ſuæ ſtatum narrabunt, regulas docebunt, quas ipſi condidere, inſtituta, quibus imbuti ſunt, exempla, quibus alios informarunt. Ego verò diſciplinæ labentis ortum, cauſaſque perquiram, Eccleſiæ vulnera patefaciam, remedia quibus ſanari poſsint, pro virili aperiam. Quæ omnia fruſtrà, niſi vobis ſpectantibus, audientibus, iudicantibus conarer efficere: niſi enim veſtra ſingulari prudentia conſilia mea probentur, temeraria; niſi diuina veſtra auctoritate fulciãtur, inutilia ſunt futura. Quidni ergo ſacrorum Ordinũ conferendorum antiquos ritus, diſciplinam, reuerentiam ſcripturus, meæ, quantulacumq; eſt, lucu-

Digitized by Google

brationis patronos, & assertores quæram eos ordines, qui ad sarciendam Ecclesiæ disciplinam, & maiestatem collecti, sic antiquorum Patrum religionem, & doctrinam æmulantur, vt nihil magis in votis habere videantur, quàm vt fundatam à pluribus annis Ecclesiam, sed annorum fato labescentem, ad pristinum nomen & auitum nitorem reuocent? Parcite verò Illustrissimi Antistites, parcite clarissimi Christi Sacerdotes, si priuatus ego, & extra velum, vbi causa Religionis, & Ecclesiæ Dei agitur, positus, audeo tamen inter tot augustas voces meum quoq; immiscere suffragium: parcite mihi, si vobis nonnisi magna cogitantibus, quæ in isto

primo

primo de Ecclesiastica disciplina volumine à me conscripto, instituti mei fuerit ratio, paucis aperio. Certè sacrorum hominum disciplinam aggressurus, à nullo conuenientiùs auspicari potueram, quàm à sacris electionibus & ordinationibus, vt quod ipsis initium est dignitatis, & strictioris ad perfectiorem vitam ineundam obligationis, hoc nostri initium sit laboris. Mihi quoque meditanti, quâ ratione antiquus ille Ecclesiarum splendor reuiuiscere posset, & aspersa Ecclesiasticis gradibus contumelia detergi: non aliud remedium præsentius, tutiúsque sese obtulit, quàm si disciplina sacrorum Ordinum pridem dissipata resurgeret, &

qua maieſtate, qua reuerentia clericum nomen, gradúſque apud antiquos vigebant, eadem apud nos haberentur. Quis enim plurimi faciat eam dignitatem, ad quam quilibet, & ſine cenſura admittitur? quis inter honores numeret eum locum, qui omnibus patet? quem vitia & virtutes pari ferè auctoritate occupant? ad quem obtinendum, vt probitas neminem iuuat, ita ab eodem ſubeundo, nemo ſceleribus, & inquinatione vitæ prohibetur? Quàm verò à pluribus ſæculis deplorandum ſit, & miſerum Clericæ dignitatis fatum, quis non videt? Scio vos & mecum indignari, & ſollicitiùs de remedio cogitare ſolitos, atque in-

credibili

credibili cura, ſingulari induſtria, ac pietate, malis iſtis, quæ quorumdam ſæculorum inertia vel calamitas inuexerat, aliqua ex parte iam occurriſſe. Nec dubito, quin ſæpè apud vos cogitetis, quàm indecorũ, quàm abſurdum ſit, nihil tam citò quàm Clericum naſci, cúmque etiam in fungis & tuberibus conflandis natura noctem moretur, reperiri tamen aliquos, quibus Clericalis maieſtas vix vnius horæ meditatione coemenda videatur. Compertum vobis eſſe ſcio, atque exploratum, obuia quæque & facilia, etiam in deliciis, & voluptatibus mortalium, ſordeſcere raritate quæri pretium; vixque fieri poſſe, vt eum locum aliquis glorio-

ſum putet, ad quem obtinendum ſufficit poſtulaſſe. Experimento vobis conſtare non ignoro artificum etiam collegia maioribus ſuos inaugurare ceremoniis, diuturna apud eos tyrocinii ſeruitute, magiſterium emi: & quamuis illic ſola peritia negotium geratur, tyrones tamen ſuos etiam obſequio tentare, & obſeruatione poteſtatum. Subeunt ſæpè, vt credo, mentes veſtras ſanguine conſperſi Martyres, vulneribus clari, noſtram nobis ignauiam, & incuriam improperantes, quod eam dignitatem, ad quam olim, vt ait Tertullianus, ex perſecutionis tolerantia aſcendebatur, pro qua impetranda nec carcerum ipſi fœtorem, nec vul-

Tertull. de fuga in perſecut. cap. 10.

nerum

nerum atrocitatem, nec tormento-
rum ſæuitiam horreſcebant, triſti re-
rum conuerſione ita euiluiſſe paſsi ſu-
mus, vt infimæ ſortis hominibus pro-
ſtituta ſordeſcat, qui priuilegium ſub
nudo Clerici nomine ambientes, non
tam Chriſto ſeruire appetant, quàm
Eccleſiæ fortunas, eo patrocinio,
turpiſsimis cupiditatibus immola-
ri: Eorum verò hominum vnde in-
ſaniens negligentia & faſtidium
gradus Clericalis naſcitur, niſi ex fe-
ſtino, præcipiti, & inordinato in eum
honorem aſcenſu? Parcetis itaq;, hu-
maniſsimi Sacrorum Præſules, ſi iu-
ſto dolori indulgens, noſtrorum tem-
porum oſcitantiam interpello: ſi refe-
ro in theatrum accuratam iſtam ma-

iorum in conferendis ordinibus cen-
ſuram. Placebit, vt arbitror, anti-
quitatis vultus eò magis, quo anteà
illius imaginem plurimi ex vobis
deſiderarunt, vt ad eius ſpeciem ſuas
Diœceſes refingerent, & Eccleſiæ
Sacerdotes darent pares iis, quos hæ
leges olim fecerunt, quorum ſcilicet
precibus cœleſte Numen flectebatur,
quorum pedibus terreſtres poteſtates
aduolui minimè dedignabantur
Quod votum ſequi cum reuerentia
nominis veſtri iuberet, & mihi con-
genitus, vt liberè fatear, amor Ec-
cleſiaſticæ diſciplinæ: fecit etiam gra-
tia veſtra audaciorem. Ex quo
enim nauatam in nuperrimis errori-
bus confutandis operam probaſtis, &

beneficijs

Digitized by Google

beneficiis vestris significastis non ingratum fore laborem meum: nihil aliud reliquo vitæ curriculo cogitandum putaui, quàm vt vestræ magnificentiæ singulari præconio significarem venturis ætatibus, nostrum sæculum Præsules habuisse, qui pulsas vulgi fastidio litteras, & nescio quo fato misero abeuntes stitissent, purioresque doctrinas, lucem Religionis & Ecclesiæ prohibuissent extingui. Tantis vestris meritis pares gratias agere certarem, nisi crimen esset credere virtutis vestræ splendorem vllis posse sermonibus exæquari. Et sanè, cùm totus vester sim, quo beneficium possim rependere non habeo, nisi tam honestæ seruitutis laudatione,

quânon pauci incitabuntur, vt honestißimæ clientelæ nexus & vincula ambiant, & libertatem ſuam tam fauentibus addicant patronis. At enim vt cœpti ſed non abſoluti operis. rationem vobis exhibeam, totam Eccleſiæ diſciplinam hoc volumine aggredior, ſcripturus deinde de Eccleſiaſticis titulis, adſcriptione ſingulorum Clericorum in ſingulis, & ſacrorum Eccleſiæ Miniſtrorum arctis cum Eccleſia ſua nexibus, ſtrictaque obligatione: tum de ætate & qualitate dicturus, ſiue eorum qui ad Ordines, ſiue illorum qui ad dignitates Eccleſiaſticas prouehuntur, vniuerſam poſteà graduum Eccleſiaſticorum ſeriem decurſurus, omnium officia no-

tabo

tabo, nullum intactum relinquam: nec ea temerè polliceor, quæ iam magna ex parte perfecta ſunt; ſed alia etiam maiora non immemori penitùs animo complector, quæcumq; enim vel ad maiorum inſtituta circà Eccleſiæ diſciplinam, vel ad eius regendæ formam antiquitùs obſeruata, cuſtodita ſunt, quæcumque ad ſacrorum hominum munia, immunitates, leges, onera, honores in vſu poſita fuerunt, hæc omnia reſerare, patefacere, explicare, Deo, vobíſq; fauentibus, audebo: plura, ſi ſuperſtes fuero, poſteritati relicturus. Interim habete veterum in Ordinibus conferendis pietatem hoc opere expreſſam, cuius ſi Auctori, ſtyloque gratia denegatur, attamen ſine

Digitized by Google

Sacerdotii iniuria, in cuius restituendis honoribus versatur, non potest argumentum vestro & publico fauore priuari.

Illustr. & Reuerendiss. Patern. V.

Parisiis
Anno 1635.

DEDITISSIMVS
FRANCISCVS HALLIER.

Digitized by Google

LECTORI BENEVOLO.

ARDVVM, & immenſum opus aggredior, quodque non nudâ meditatione animum paſcat, verùm etiam inſtruat. Manibus itaque tibi, Beneuole Lector, non oculis ſolùm opus eſt: nec tam mirari te decet accuratam SS. Patrum diſciplinam, quàm imitari. Toto ſiquidem hoc volumine nihil aliud ago, quàm vt Maiorum noſtrorum in conferendis Ordinibus ſtudium tibi conſpiciendum exhibeam, à noſtri quidem ſæculi moribus, ſed non legibus valdè alienum. Recentiorum proinde Conciliorum ſtatuta, vbi opus fuit, ſtudiosè collegi, cum antiquis contuli, vt ab illis hæc vigorem, ab his illa firmitatem, auctoritatem, dignitatemque accipiant. Reliqua, quæ ad ſacrorum hominum diſciplinam ſpectant, ſequentibus tomis complexurus ſum, quorum ſingulorum materia non adeò ſtrictè ſibi cohærebit, quin ſolitariè ipſi legi & haberi cum fructu poſſint: nec adeò diſſoluta in iis ac diſperſa iacebit, quin vnum Eccleſiaſticæ diſciplinæ corpus efficiat. Porrò quędam incertæ auctoritatis teſtimonia nonnumquam in medium profero, quæ ſi eorum eſſe negentur, quibus vulgò tribui ſolent: at certe ab octingentis fere annis inualuiſſe negari non poſſunt, eaque proinde fides illis habenda eſt, quæ eorum ſæculorum auctoribus habetur, quibus ipſa agnoſci & omnium manibus teri cœperunt. Contentioſum in his funem non duco: ſicut nec in pluribus nullius vſus, fructuſque quæſtiunculis; nam vt in ſeriis negligentem eſſe vitio ducitur: ita in minimis nimis curiosè diſquirendis operam laborioſam nauare, Eccleſiaſticum ſcriptorem haud decet. Non ergo diuerſas textuum lectiones, niſi ad intelligentiam rerum neceſſariæ ſint, anxiè perquiro; vulgatas nonnumquam, quamuis mihi minùs probatas lectiones ſequor. Styli perſpicuitatem, non affectatam elegantiam curo; nam in grauiſſimis iiſce diſputationibus grauiter nobis loquendum, non pueriliter laſciuiendum eſt: *Noſque*, vt ait Saluianus, *qui rerum magis, quàm verborum amatores, vtilia potiùs, quàm plauſibilia ſectamur: neque id quærimus, vt in nobis ſæculorum ornamenta, ſed vt ſalubria rerum emolumenta laudentur: in ſcriptiunculis noſtris non lenocinia eſſe volumus, ſed remedia, quæ ſcilicet non tam otioſorum auribus placeant,*

Saluianus in Præfatione 4 Lib. de gubern. Dei.

quàm ægrotorum mentibus prosint. Damnentur itaque, per me licet, verba, quibus vtor, dummodo animi mei sensa patefiant, & legentium animos cum fructu peruadant. In rebus si peccauero, non lubens peccaui: sed lubens, vbi monitus fuero, emendabo. Fœlices autem errores nostros putabo, si veritatis inquirendæ studium incenderint, & meliùs sentiendi occasionem præbuerint: *Hoc ipsum*, vt cum eodem Saluiano dicam, *infructuosum saltem non erit, quod prodesse tentaui: mens enim boni studij, ac pij voti, etiamsi effectum non inuenerit boni operis, habet tamen præmium voluntatis.*

Ibidem.

DE SACRIS

Digitized by Google

TYPOGRAPHVS LECTORI.

BENEVOLE Lector, acceſſerunt huic operi 4. Indices, vt eius vſus tibi fieret commodior: omnium quidem primus ipſo in limine poſitus eſt: reliqui verò tres ad calcem ſepoſiti.

1. autem eſt Capitum & Sectionum vtriuſque partis.

2. Concluſiones, atque ſententias, vno verbo totius libri ſummam complectitur: cuius beneficio paucis accipies, quod fusè toto libro exponitur. Illum vbi primoribus labris deguſtaueris, ſi quid ſapiet, ſi quid arridebit, & vberius pleno in fonte haurire volueris, illud porrò tibi facillimum erit, nam qui in toto volumine ſeruatur ordo, eundem in ſubiecto iſto Indice ſeruatum agnoſces.

3. Eſt rerum & verborum ordine Alphabetico digeſtus.

4. Denique eos textus Pontificalis indicat, quibus aliqua elucidatio ex hoc opere poteſt accedere. Adiectus eſt autem poſtremus illo Index, vt piorum quorundam Eccleſiaſticorum deſiderio & expectationi ſatisfieret, qui cùm Pontificale terant aſſiduè, legant, euoluántque ſedulò, atque ex eo abſoluti-ſimam agendæ vitæ Clericalis normam, legitimam ad Ordines recipiendos diſpoſitionem, functionumque obeundarum, & virtutum excolendarum rationem depromant, operæpretium arbitrati ſunt fore, ſi inuenire ea poſſent in promptu quæ explanando Pontificali ſunt vtilia. Porrò inſtitutum hoc tam ſalubre vti non laudare non potui, ſic petitionem huic operi conſentaneam negare non debui. Eos imitari ſi volueris, quàm tibi vtile fuerit, tàm erit mihi optabile. Velim autem ſcias, quiſquis es Clericatus amantiſſime, in tui gratiam ex grandi volumine, quod Pontificale Romanum vocant, quo vniuerſa officij Epiſcopalis munia continentur, exſcripta eſſe ea, quæ ad Tonſuram Clericalem ac ſeptem Ordines pertinere videbantur, & in concinnum redacta libellum, quem vulgo *Paruum Pontificale* indigetant, eius verò titulus eſt *Series ordinationum ex Pontificali Romano:* illum tu facili pretio tuum efficere, & faciliori negotio perpetuum comitem ſuauiſſimúmque habere pores. Sanè eodem apud ordinandum quemlibet & ordinatum debet eſſe loco, quo Regularem vitam profeſſus, regulam ipſe ſuam habere debet. Quod ſi ita eſſet, vt profecto eſſe deberet, non tam vileſcerent, non adeò ſpernerentur, nedum ignorarentur res eximiæ, ſanctiſſimæ, ac prorſus diuinæ, & ad Eccleſiam Dei inſtaurandam, hæreticos conuertendos, fidem, religionémque tuendam, mirum in modum neceſſariæ. Vt ſummis illi Præſules efferendi ſint laudibus, qui non prius Tonſuram Clericalem atque Ordines conferunt, quàm multis ante diebus Pontificalis doctrinam expoſuerint, & eâ ordinandorum ſuorum animos accuratè imbuerint.

Digitized by Google

quàm ægrotorum mentibus prosint. Damnentur itaque, per me licet, verba, quibus vtor, dummodo animi mei sensa patefiant, & legentium animos cum fructu peruadant. In rebus si peccauero, non lubens peccaui: sed lubens, vbi monitus fuero, emendabo. Fœlices autem errores nostros putabo, si veritatis inquirendæ studium incende-

Ibidem. rint, & meliùs sentiendi occasionem præbuerint: *Hoc ipsum*, vt cum eodem Saluiano dicam, *infructuosum saltem non erit, quod prodesse tentaui: mens enim boni studij, ac pij voti, etiamsi effectum non inuenerit boni operis, habet tamen præmium voluntatis.*

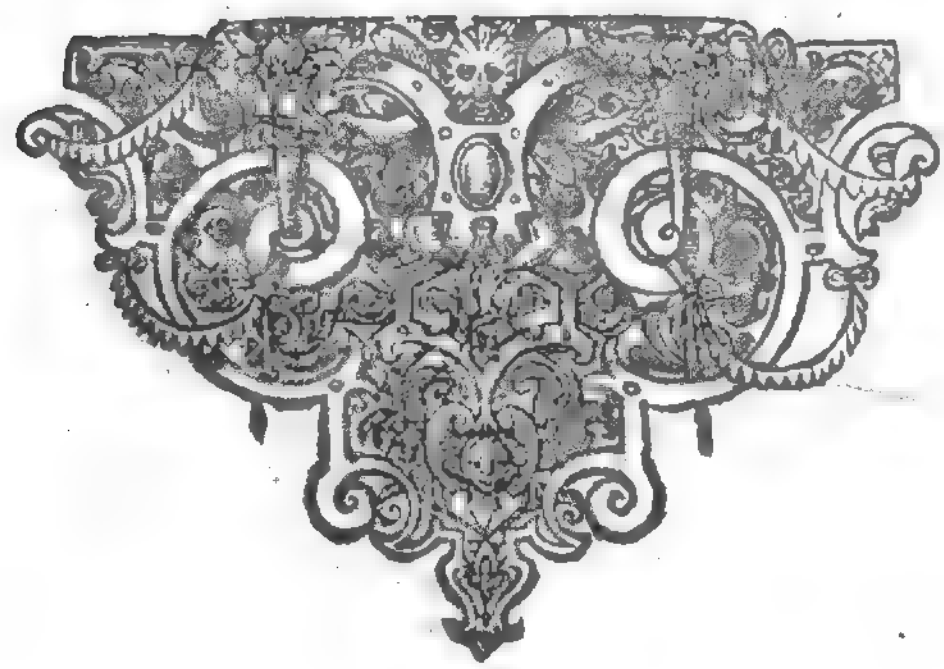

DE SACRIS

TYPOGRAPHVS LECTORI.

BENEVOLE Lector, acceſſerunt huic operi 4. Indices, vt eius vſus tibi fieret commodior: omnium quidem primus ipſo in limine poſitus eſt: reliqui verò tres ad calcem ſepoſiti.

1. autem eſt Capitum & Sectionum vtriuſque partis.

2. Concluſiones, atque ſententias, vno verbo totius libri ſummam complectitur: cuius beneficio paucis accipies, quod fusè toto libro exponitur. Illum vbi primoribus labris deguſtaueris, ſi quid ſapiet, ſi quid arridebit, & vberius pleno in fonte haurire volueris, illud porrò tibi facillimum erit, nam qui in toto volumine ſeruatur ordo, eundem in ſubiecto iſto Indice ſeruatum agnoſces.

3. Eſt rerum & verborum ordine Alphabetico digeſtus.

4. Denique eos textus Pontificalis indicat, quibus aliqua elucidatio ex hoc opere poteſt accedere. Adiectus eſt autem poſtremus ille Index, vt piorum quorundam Eccleſiaſticorum deſiderio & expectationi ſatisfieret, qui cùm Pontificale terant aſſiduè, legant, euoluántque ſedulò, atque ex eo ar[illegible] ſimam agendæ vitæ Clericalis normam, legitimam ad Ordines recipiendos diſpoſitionem, functionumque obeundarum, & virtutum excolendarum rationem depromant, operæpretium arbitrati ſunt fore, ſi inuenire ea poſſent in promptu quæ explanando Pontificali ſunt vtilia. Porro inſtitutum hoc tam ſalubre vti non laudare non potui, ſic petitionem huic operi conſentaneam negare non debui. Eos imitari ſi volueris, quàm tibi vtile fuerit, tam [illegible] optabile. Velim autem ſcias, quiſquis es Clericatus amatiſſime, [illegible] gratiam ex grandi volumine, quod Pontificale Romanum vocant, [illegible] officij Epiſcopalis munia continentur, exſcripta eſſe ea, quæ ad Tonſuram Clericalem ac ſeptem Ordines pertinere videbantur. & in conſtantem [illegible] libellum, quem vulgo *Paruum Pontificale* indigetant, eius vero [illegible] *ordinationum ex Pontificali Romano:* illum tu facili pretio tam [illegible] liori negotio perpetuum comitem ſuauiſſimúmque habeat [illegible] apud ordinandum quemlibet & ordinatum debet eſſe locus, [illegible] tam profeſſus, regulam ipſe ſuam habere debet. Quod ſi [illegible] eſſe deberet, non tam vileſcerent, non adeò ſperne[illegible] tur res eximiæ, ſanctiſſimæ, ac prorſus diuinæ, & [illegible] randam, hæreticos conuertendos, fidem [illegible] modum neceſſariæ. Vt ſummis illi Præſules eſſent [illegible] prius Tonſuram Clericalem atque Ordines [illegible] diebus Pontificalis doctrinam expoſuerint, & [illegible] mos accuratè imbuerint.

Digitized by Google

iorum in conferendis ordinibus cen-
ſuram. Placebit, vt arbitror, anti-
quitatis vultus eò magis, quo anteà
illius imaginem plurimi ex vobis
deſiderarunt, vt ad eius ſpeciem ſuas
Diœceſes refingerent, & Eccleſiæ
Sacerdotes darent pares iis, quos hæ
leges olim fecerunt, quorum ſcilicet
precibus cœleſte Numen flectebatur,
quorum pedibus terreſtres poteſtates
aduolui minimè dedignabantur
Quod votum ſequi cum reuerentia
nominis veſtri iuberet, & mihi con-
genitus, vt liberè fatear, amor Ec-
cleſiaſticæ diſciplinæ: fecit etiam gra-
tia veſtra audaciorem. Ex quo
enim nauatam in nuperrimis errori-
bus confutandis operam probaſtis, &

beneficijs

Digitized by Google

beneficiis vestris significastis non ingratum fore laborem meum: nihil aliud reliquo vitæ curriculo cogitandum putaui, quàm vt vestræ magnificentiæ singulari præconio significarem venturis ætatibus, nostrum sæculum Præsules habuisse, qui pulsas vulgi fastidio litteras, & nescio quo fato misero abeuntes stitissent, purioresque doctrinas, lucem Religionis & Ecclesiæ prohibuissent extingui. Tantis vestris meritis pares gratias agere certarem, nisi crimen esset credere virtutis vestræ splendorem vllis posse sermonibus exæquari. Et sanè, cùm totus vester sim, quo beneficium possim rependere non habeo, nisi tam honestæ seruitutis laudatione,

Digitized by Google

quân on pauci incitabuntur, vt honeſtiſsimæ clientelæ nexus & vincula ambiant, & libertatem ſuam tam fauentibus addicant patronis. At enim vt cœpti ſed non abſoluti operis. rationem vobis exhibeam, totam Eccleſiæ diſciplinam hoc volumine aggredior, ſcripturus deinde de Eccleſiaſticis titulis, adſcriptione ſingulorum Clericorum in ſingulis, & ſacrorum Eccleſiæ Miniſtrorum arctis cum Eccleſia ſua nexibus, ſtrictaque obligatione: tum de ætate & qualitate dicturus, ſiue eorum qui ad Ordines, ſiue illorum qui ad dignitates Eccleſiaſticas prouehuntur, vniuerſam poſteà graduum Eccleſiaſticorum ſeriem decurſurus, omnium officia no-

tabo

tabo, nullum intactum relinquam: nec ea temerè polliceor, quæ iam magna ex parte perfecta ſunt; ſed alia etiam maiora non immemori penitùs animo complector, quæcumq; enim vel ad maiorum inſtituta circà Eccleſiæ diſciplinam, vel ad eius regendæ formam antiquitùs obſeruata, cuſtodita ſunt, quæcumque ad ſacrorum hominum munia, immunitates, leges, onera, honores in vſu poſita fuerunt, hæc omnia reſerare, patefacere, explicare, Deo, vobíſq; fauentibus, audebo: plura, ſi ſuperſtes fuero, poſteritati relicturus. Interim habete veterum in Ordinibus conferendis pietatem hoc opere expreſſam, cuius ſi Auctori, ſtyloque gratia denegatur, attamen ſine

Sacerdotii iniuria, in cuius restituendis honoribus versatur, non potest argumentum vestro & publico fauore priuari.

Illustr. & Reuerendiss. Patern. V.

Parisiis
Anno 1635.

DEDITISSIMVS
FRANCISCVS HALLIER.

Digitized by Google

LECTORI BENEVOLO.

ARDVVM, & immensum opus aggredior, quodque non nudâ meditatione animum pascat, verùm etiam instruat. Manibus itaque tibi, Beneuole Lector, non oculis solùm opus est: nec tam mirari te decet accuratam SS. Patrum disciplinam, quàm imitari. Toto siquidem hoc volumine nihil aliud ago, quàm vt Maiorum nostrorum in conferendis Ordinibus studium tibi conspiciendum exhibeam, à nostri quidem sæculi moribus, sed non legibus valdè alienum. Recentiorum proinde Conciliorum statuta, vbi opus fuit, studiosè collegi, cum antiquis contuli, vt ab illis hæc vigorem, ab his illa firmitatem, auctoritatem, dignitatemque accipiant. Reliqua, quæ ad sacrorum hominum disciplinam spectant, sequentibus tomis complexurus sum, quorum singulorum materia non adeò strictè sibi cohærebit, quin solitariè ipsi legi & haberi cum fructu possint: nec adeò dissoluta in iis ac dispersa iacebit, quin vnum Ecclesiasticæ disciplinæ corpus efficiat. Porrò quędam incertæ auctoritatis testimonia nonnumquam in medium profero, quæ si eorum esse negentur, quibus vulgò tribui solent: at certe ab octingentis fere annis inualuisse negari non possunt, eaque proinde fides illis habenda est, quæ eorum sæculorum auctoribus habetur, quibus ipsa agnosci & omnium manibus teri cœperunt. Contentiosum in his funem non duco: sicut nec in pluribus nullius vsus, fructusque quæstiunculis; nam vt in seriis negligentem esse vitio ducitur: ita in minimis nimis curiosè disquirendis operam laboriosam nauare, Ecclesiasticum scriptorem haud decet. Non ergo diuersas textuum lectiones, nisi ad intelligentiam rerum necessariæ sint, anxiè perquiro; vulgatas nonnumquam, quamuis mihi minùs probatas lectiones sequor. Styli perspicuitatem, non affectatam elegantiam curo; nam in grauissimis iisce disputationibus grauiter nobis loquendum, non pueriliter lasciuiendum est: *Nosque*, vt ait Saluianus, *qui rerum magis, quàm verborum amatores, vtilia potiùs, quàm plausibilia sectamur: neque id quærimus, vt in nobis sæculorum ornamenta, sed vt salubria rerum emolumenta laudentur: in scriptiunculis nostris non lenocinia esse volumus, sed remedia, quæ scilicet non tam otiosorum auribus placeant,*

Saluianus in Præfatione Lib. de gubern. Dei.

quàm ægrotorum mentibus prosint. Damnentur itaque, per me licet, verba, quibus vtor, dummodo animi mei sensa patefiant, & legentium animos cum fructu peruadant. In rebus si peccauero, non lubens peccaui: sed lubens, vbi monitus fuero, emendabo. Fœlices autem errores nostros putabo, si veritatis inquirendæ studium incenderint, & meliùs sentiendi occasionem præbuerint: *Hoc ipsum*, vt cum eodem Saluiano dicam, *infructuosum saltem non erit, quod prodesse tentaui: mens enim boni studij, ac pij voti, etiamsi effectum non inuenerit boni operis, habet tamen præmium voluntatis.*

Ibidem.

DE SACRIS

Digitized by Google

TYPOGRAPHVS LECTORI.

BENEVOLE Lector, acceſſerunt huic operi 4. Indices, vt eius vſus tibi fieret commodior: omnium quidem primus ipſo in limine poſitus eſt: reliqui verò tres ad calcem ſepoſiti.

1. autem eſt Capitum & Sectionum vtriuſque partis.

2. Concluſiones, atque ſententias, vno verbo totius libri ſummam complectitur: cuius beneficio paucis accipies, quod fusè toto libro exponitur. Illum vbi primoribus labris deguſtaueris, ſi quid ſapiet, ſi quid arridebit, & vberius pleno in fonte haurire volueris, illud porrò tibi facillimum erit, nam qui in toto volumine ſeruatur ordo, eundem in ſubiecto iſto Indice ſeruatum agnoſces.

3. Eſt rerum & verborum ordine Alphabetico digeſtus.

4. Denique eos textus Pontificalis indicat, quibus aliqua elucidatio ex hoc opere poteſt accedere. Adiectus eſt autem poſtremus ille Index, vt piorum quorundam Eccleſiaſticorum deſiderio & expectationi ſatisfieret, qui cùm Pontificale terant aſſiduè, legant, euoluántque ſedulò, atque ex eo abſoluti-ſimam agendæ vitæ Clericalis normam, legitimam ad Ordines recipiendos diſpoſitionem, functionumque obeundarum, & virtutum excolendarum rationem depromant, operæpretium arbitrati ſunt fore, ſi inuenire ea poſſent in promptu quæ explanando Pontificali ſunt vtilia. Porrò inſtitutum hoc tam ſalubre vti non laudare non potui, ſic petitionem huic operi conſentaneam negare non debui. Eos imitari ſi volueris, quàm tibi vtile fuerit, tàm erit mihi optabile. Velim autem ſcias, quiſquis es Clericatus amantiſſime, in tui gratiam ex grandi volumine, quod Pontificale Romanum vocant, quo vniuerſa officij Epiſcopalis munia continentur, exſcripta eſſe ea, quæ ad Tonſuram Clericalem ac ſeptem Ordines pertinere videbantur, & in concinnum redacta libellum, quem vulgo *Paruum Pontificale* indigetant, eius verò titulus eſt *Series ordinationum ex Pontificali Romano:* illum tu facili pretio tuum efficere, & faciliori negotio perpetuum comitem ſuauiſſimúmque habere potes. Sanè eodem apud ordinandum quemlibet & ordinatum debet eſſe loco, quo Regularem vitam profeſſus, regulam ipſe ſuam habere debet. Quod ſi ita eſſet, vt profecto eſſe deberet, non tam vileſcerent, non adeò ſpernerentur, nedum ignorarentur res eximiæ, ſanctiſſimæ, ac prorſus diuinæ, & ad Eccleſiam Dei inſtaurandam, hæreticos conuertendos, fidem, religionémque tuendam, mirum in modum neceſſariæ. Vt ſummis illi Præſules efferendi ſint laudibus, qui non prius Tonſuram Clericalem atque Ordines conferunt, quàm multis ante diebus Pontificalis doctrinam expoſuerint, & eâ ordinandorum ſuorum animos accuratè imbuerint.

†

Digitized by Google

INDEX
CAPITVM ET SECTIONVM
VTRIVSQVE PARTIS.
PROLEGOMENA.

Cap. I. *DE Nominibus Clericorum.* pag. 1
Cap. II. *De distinctione & discretione Clericorum à Laicis.* 7
Cap. III. *Quibus modis secretio illa Clericorum à Laicis peragatur. Vbi de differentia Sacerdotij antiqui, & noui legis.* 14
Cap. IV. *De nomine Ordinationis seu χειροτονίας.* 17

De electione ad Clericatum, & sacros Ordines. 20

Sect. I. De probatione & delectu Ordinandorum, testificationibusque variis quibus Ordinandi probari debent idonei. 20

Cap. I. *De ipso delectu, & probatione Ordinandorum generatim.* 20
§. I. *Quanta cura in delectu Clericorum habenda sit.* 21
§. II. *Quantum peccatum sit, tùm eius qui indignos ordinat, tùm qui talis ordinatur.* 24
§. III. *Pœna ab Ecclesiastute in eos, qui vel indignos ordinant, vel tales ordinantur.* 26
§. IV. *Muniendum esse animum aduersus gratiam, preces, minas.* 27
§. V. *Nulla ratione excusari indigni ordinationem.* 30
§. VI. *Quoslibet quorumcumque Ordinum candidatos esse probandos.* 31
Cap. II. *De variis testimoniis quibus specialim ordinandi innotuit debent.* 33
Art. I. *De testimonio, approbatione, & commendatione populi.* 35
§. I. *Ordinandos bonum habere debere testimonium ab omnibus.* 35
§. II. *Non omnem tamen criminis suspicionem ab Ordinibus arcere debere: & in occultis crimimibus cautelam adhibendam.* 36
§. III. *De antiquo more, quo populus aliquem commendare, vel ad Ecclesiasticos gradus postulare, aut ipsius ordinationi assentiri solebat.* 39
§. IV. *Quenam iam à populo testimonia requirantur, vbi etiam de antiquo vsu.* 42
Art. II. *De testimonio Archidiaconi, quo Ordinandi niti debent.* 45
§. I. *Officia Archidiaconi in explorandis, vel commendandis Ordinum candidatis.* 45
§. II. *An & quomodo Archidiaconus de ignotorum sibi sufficientia publicè testari queat.* 47
Art. III. *De bono testimonio quod Ordinandus habere debet à suo Parocho, Magistro Schola, & aliis probatis testibus, atque inquisitoribus selectis.* 50
§. I. *De institutione Ordinandorum & præsentatione eorumdem per Parochos facienda, vel per Archipresbyteros, seu Chorepiscopos, ex antiquo vsu.* 50
§. II. *Concilij Tridentini circa prædicta Decretum, & illustratio.* 52
§. III. *De cura Parochorum circa ordinum candidatos.* 52
§. IV. *De obseruando tempore literarum testimonialium in gratiam Ordinandorum.* 55
§. V. *De literis testimonialibus quibus ordinandi probantur, plura ex nouo iure complectens.* 56
§. VI. *Quibus in locis publica denuntiationes ante ordinationem faciendæ debeant promulgari.* 59
§. VII. *Parochos ordinarios esse inquisitores in vitam Ordinandorum, alios extra ordinem committi posse.* 59
§. VIII. *Inquisitorum officium in testibus audiendis, & discutiendis, veritate eruenda, fide facienda.* 60
§. IX. *De quibus rebus in Ordinandos inquiri debeat.* 60
§. X. *In quo obiter demonstratur Confessarios peculiares iuuenibus Clericis assignandos.* 66
§. XI. *De forma literarum testimonialium exhibendarum, & asseruandarum.* 66
Art. IV. *De promulgatione seu indictione Ordinationis: denuntiatione publica nominum Ordinandorum, eorumque desideriis, itemque commendatione eorum ac de prædicatione, seu laudatione solemni apud populum.* 68
§. I. *De indictione solemni ordinationis, precibusque eam consequentibus.* 68
§. II. *De promulgatione nominum & desiderij singulorum Ordinandorum, publicaque eorum discussione.* 70
§. III. *De commendatione ac laudatione Ordinandorum apud populum eorumdemque responsis.* 73
Cap. III. *De electione ipsa ordinandorum à Clero ac populo antiquitus facta.* 79
§. I. *Varia antiqui istius ritus testimonia.* 79
§. II. *Quæstionis resolutio.* 84
Appendix ad hanc sectionem, de probandis ac deligendis ad ordines regularibus viris. 86
§. I. *Aliqua, & quenam illa sint quæ à regularibus ordinandis testimonia proferenda videntur, generatim ostenditur.* 86

Regulares

Digitized by Google

Index Capitum & Sectionum.

§. II. *Regulares niſi exhibito conſenſus ſui præpoſiti teſtimonio ad ordines minime admittendos eſſe.* 88
§. III. *Inquirendum ab Epiſcopo in vitam & mores Regularium ordinandorum & anteacta etiam in ſæculo vita expendenda.*
§. IV. *Diſciplinæ Eccleſiaſticæ ſtudium in regularibus ordinandis probandum.* 91
§. V. *Seruanda regularibus temporum interſtitia inter ordines, functionumque ordinum exercitarum teſtimonium ipſis proferendum.* 93
§. VI. *De teſtimonio profeſſionis regularis loco tituli à Regularibus ordinandis exigendo.* 94
§. VII. *Regulares literas ordinationis ſuſceptæ ab Epiſcopis habere debere.* 96
§. VIII. *Regulares ab alieno Epiſcopo ſine literis dimiſſoriis non ordinentur.* 97
Sect. II. De examine Ordinandorum. 98
Cap. I. *De neceſſitate examinis ordinandorum, & vtrum lex examinis omnes concludat, & ad omnes ordines valeat.* 100
§. I. *De neceſſitate examinis generatim.* 100
§. II. *Neceſſitas examinis, tum ad Tonſuram Clericalem, tum ad quoſlibet ordines oſtenditur.* 100
§. III. *Vix vllos ordinandos ab examine immunes eſſe.* 102
Cap. II. *De Examinatoribus.* 103
§. I. *Qualitates variæ examinatorum referuntur.* 109
§. II. *Examinandi munus ad Epiſcopos præſertim ſpectare.* 109
§. III. *Alij etiam examinent ex Epiſcopi iuſſu, eoque, ſi fieri poteſt, præſente.* 110
§. IV. *Epiſcopus ſecum aliquos ad examinandum aſſumat, eoſque præſertim ex Canonicorum collegio, in iiſque maximè Archidiaconum, Scholaſticum, Theologum, Pœnitentiarium, Cancellarium.* 111
§. V. *Quales debeant eſſe examinatores, & quot.* 113
§. VI. *De officio examinatorum.* 115
Cap. III. *De iis quæ in examine quærenda ſunt.* 118
§. I. *Generalem diuiſionem omnium quæ in examine perpendenda ſunt, continens.* 120
§. II. *In defectibus, vel criminibus inquirendis, quomodo ſe gerere debeant, tam examinator, quàm ordinandus.* 120
§. III. *Alias diuiſiones eorum quæ in examine interrogari debent, complectens.* 120
§. IV. *Vultus, geſtus, habitus, inceſſus ordinandorum ab examinatoribus obſeruanda ſunt.* 124
§. V. *De orandi methodo examinetur ordinandus.* 125
§. VI. *Scientia, & eruditio ordinandi tentanda eſt, & quomodo, & quæ, vbi etiam alia paſſim ſpargũntur.* 127
128
§. VII. *Quænam ſpeciatim in candidato Tonſuræ Clericalis examinanda, inquirenda, inueſtiganda ſint.* 130
§. VIII. *Quænam in examine ad minores Ordines quærenda, & perueſtiganda ſint.* 137
§. IX. *Quænam in examine ad ſacros omnes ordines quærenda.* 138
§. X. *Quænam à promouendis ad Subdiaconatum quærenda.* 139
§. XI. *De iis quæ in examine ad Diaconatum & Presbyteratum quærenda ſunt.* 140
§. XII. *Concluſionem continens, & ſeriam ad examinatores paræneſim.* 141
Cap. IV. *De tempore, loco, & forma examinis.* 143
§. I. *De tempore examinis habendi.* 145
§. II. *De loco examinis.* 145
§. III. *De forma examinis.* 144
Sect. III. De inſtructione ordinandorum, neceſſariaque ante ordinationem admonitione. 145
Cap. I. *Monendos, & inſtruendos ordinandos, ex veteri & noua Eccleſiæ lege.* 149
§. I. *Antiquis Eccleſiæ decretis id probatur.* 149
§. II. *Monendos ordinandos, & inſtruendos, priuſquam ordinentur, recentioribus Eccleſiæ decretis oſtenditur.* 149
Cap. II. *Varia ad ordinandos monita complectens.* 153
§. I. *Quanti momenti ſit ſerium & accuratum de vocatione ſua ad Clericatum, & ordinis examen.* 155
§. II. *Ordinando dignitas Ordinum, & annexæ ijs obligatio ſedulo inſpicienda.* 155
§. III. *Virium ſuarum, & ingenij habenda ratio.* 158
§. IV. *Diuinæ vocationis quænam ſint indicia. Primum eius argumentum conſcientiæ puritas, & anteacta vitæ innocentia.* 166
§. V. *Secundum argumentum, intentionis rectitudo.* 168
§. VI. *Tertium, inculpatus ad Eccleſiaſticum ſtatum ingreſſus.* 172
§. VII. *Alia media indaganda diuinæ vocationis.* 179
Sect. IV. De præparatione & diſpoſitione ordinandorum ad ſacros Ordines ſuſcipiendos. 180
§. I. *Diſpoſitionem ad ordines eſſe neceſſariam, nec in ſtatu mortalis peccati eos eſſe recipiendos.* 182
§. II. *Confeſſionem ſacramentalem præcedere debere, qualem & apud quos.* 182
§. III. *De exercitiis ſpiritalibus ordinationi præmittendis.* 184
§. IV. *Ordinandos debere eſſe ieiunos.* 187
Sect. V. De conſenſu ordinandorum, eorumque circa ſacros Ordines vel dignitates Eccleſiaſticas voluntate. 90
Cap. I. *An ordinari poſſint inuiti.* 191
§. I. *Illicitam eſſe, & irritam ordinationem plenè inuiti.* 191
191

Digitized by Google

Index Capitum & Sectionum.

§. II. *Primorum ſæculorum Clericos ex reverentia, & humilitate ordinationem refugiſſe.* 192
§. III. *Eorum qui inviti ordinati ſunt varia genera recenſentur.* 193
§. IV. *Exempla eorum qui ex reverentia ordinari renuerunt.* 194
§. V. *Exempla eorum qui invidia, vel fraude Epiſcoporum inviti ordinati ſunt.* 197
§. VI. *Exempla eorum qui in Clerum vel Monaſterium detruſi ſunt, vel ſibi metuentes confugerunt.* 197
§. VII. *An qui Sacerdotium refugiunt ex humilitate, compelli poſſint ordinari.* 199
§. VIII. *Neque ex odio, vel invidia, neque metu, vel in pœnam aliquam ullos ad ordines compellendos.* 205
§. IX. *De filiis à parentibus ad Clericatum, vel ordines non cogendis.* 205
§. X. *An ad cœlibatum & Eccleſiaſticas leges inviti ordinati adſtringantur.* 206
Cap. II. *De deſiderio & fuga ſacræ Ordinationis.* 212
Art. I. *In quo generatim diſcutitur, an liceat ſacros Ordines, vel Eccleſiaſticas appetere dignitates, vel refugere.* 212
§. I. *Scripturæ ſacræ de propoſita quæſtione teſtimonia.* 212
§. II. *Patrum Græcorum de propoſita quæſtione ſententia.* 213
§. III. *Latinorum Patrum ſententia proponitur.* 215
Art. II. *Speciatim diſcutitur, an liceat ſacros Ordines, vel Eccleſiaſticas dignitates appetere.* 219
§. I. *Patrum teſtimonio ambitus ea in re reprehenditur.* 219
§. II. *Accurata hujus quæſtionis ſolutio.* 221
Art. III. *An liceat ſacros Ordines, vel Eccleſiaſticas dignitates refugere.* 228
Sect. VI. De profeſſione quæ ab ordinandis exigi, vel emitti ſolet. 234
§. I. *De origine juramenti ab Epiſcopis jam præſtari ſoliti.* 234
§. II. *Speciatim examinatur promiſſio quæ ſe Epiſcopi obſtringunt ad inviſenda limina Apoſtolorum.* 236
§. III. *Concluditur à quo tempore forma juſjurandi Epiſcoporum jam uſitata recepta ſit.* 239
§. IV. *De promiſſione obedientiæ in conſecratione Epiſcoporum.* 239
§. V. *De promiſſione indemnitatis rerum Eccleſiæ.* 240
§. VI. *De promiſſa obſervantia ſtatutorum cujuſque Eccleſiæ & Canonum.* 241
§. VII. *Quænam ſint præcipua capita profeſſionis ordinandorum.* 242
§. VIII. *Fidei profeſſionem ab ordinandis & promovendis ad aliquam dignitatem exigendam.* 243
§. IX. *Diſciplinæ Clericalis obſervantiam, aliaque id genus ab ordinandis promitti oportere.* 244
§. X. *Obedientiam quoque ab ordinando, ſeu promovendo promitti.* 245
§. XI. *Abbates ſpeciatim in ſui benedictione ad obedientiam Epiſcopo præſtandam ſeſe adſtrinxiſſe.* 247
§. XII. *Continens quædam circa obedientiam & reverentiam Epiſcopo ordinatori debitam.* 248
Sect. VII. De Simonia in electione ad ſacros Ordines cavenda. 251
Cap. I. *De vera & indubitata ſimonia in prædicta electione.* 251
Art. I. *Simoniam omnibus Eccleſiæ ſeculis damnatam.* 251
Art. II. *Quantum & quàm atrox crimen ſit Simonia.* 260
§. I. *Oſtenditur deformitas iſtius criminis.* 260
§. II. *Ex modo loquendi Patrum, eorumque ſententiis gravitas ſimoniæ criminis oſtenditur.* 261
Art. III. *Quæ pœnæ propter ſimoniam infligantur, ad quos ipſæ extendantur, & qua ratio procedendi in hoc*
§. I. *crimine accuſando & inquirendo.* 263
§. II. *Ad quos extendatur ſimoniæ crimen, ejuſque pœna.* 266
§. III. *An & quo caſu poſſit quis ſimoniaco Antiſtiti ſuo communicare.* 268
§. IV. *De extraordinaria contra ſimoniacos procedendi ratione.* 271
Cap. II. *De quibuſdam turpibus in ordinatione lucris, quæ vel ſimoniæ pravitatem continent, vel eam redolent.* 272
Art. I. *De iis quæ Eccleſiæ, in ordinatione perſolvuntur.* 272
Art. II. *De pecunia pauperibus in ordinatione data, vel in epulas conſumpta.* 275
§. I. *De pecunia pauperibus data.* 275
§. II. *De pecunia in epulas inſumpta.* 276
Art. III. *De pecunia pro licentia conſecrationis, ab Imperatoribus extorta.* 278
Art. IV. *De conſuetudinibus immemorabilibus, an contra ſimoniam præſcribant.* 279
Art. V. *An poſt ordinationem, vel oblata ſponte munera dare, vel accipere ſit ſimoniacum.* 282
Art. VI. *Reprobantur conſuetudines aliquid dandi ordinatori, ſeu conſecratori, cathedratici, intronizaſtici, paſtus, paſtelli, ſigilli, vel quocumque alio titulo.* 285
§. I. *De conſuetudinibus, cathedraticis, intronizaſticis, inſinuationis.* 285
§. II. *De donationibus nomine paſtus & paſtelli.* 289
§. III. *De donationibus titulo ſigilli.* 290
Art. VII. *De pecunia quæ Vicariis generalibus Epiſcoporum, Examinatoribus, & Præſentatoribus ordinandorū, Adſiſtentibus Epiſcopo ordinanti; Janitoribus, Notariis, aliiſve è familia Epiſcopi in ordinatione perſolvitur.* 294
§. I. *Epiſcopo, ne quid Officiales, Miniſtri, famuli, pro ordinatione capiant, curam eſſe oportere.* 294
§. II. *Ne quid Vicarij generales, vel Examinatores ob ordinationem exigant recipiantve.* 295
§. III. *De Janitoribus, Cubicularijs, & aliis ex familia Epiſcoporum qui ordinandos introducere, vel repellere poſſunt.* 295

De

Index Capitum & Sectionum.

§. IV. *De miniſtrantibus, & adſiſtentibus Epiſcopo ordinanti.* 296
§. V. *De Notariis, Scribis, & Sigillatoribus.* 297
Art. VIII. *De largitione in Conclericos inſinuationis nomine, & in eos qui in poſſeſſionem aliquos deducunt, inthroniſationis vel cuiuſlibet inſtitutionis titulo.* 301
§. I. *De Inſinuationis.* 301
Art. IX. *De ordinationibus, ad quas prece, aſſentatione, obſequio, ſanguinis neceſsitudine peruenitur.* 303
§. I. *Vetitæ ordinationes his omnibus rationibus obtentæ, & ſimoniacæ olim iudicatæ.* 303
§. II. *Variæ circa hanc quæſtionem opiniones explicantur.* 305
§. III. *Explicatur noſtra ſententia, an precibus, amicitia, gratia obtenta ordinatio ſit ſimoniaca.* 306
§. IV. *De ordinationibus obſequij causâ, vel conſanguinitatis factis, aut metu extortis.* 311
Sec. VIII. De conſenſu extranearum perſonarum ad ordinationem requiſito. 312
Cap. I. *De conſenſu Regum, Magiſtratuum, Dominorum, Patronorum.* 312
Art. I. *De priorum conſenſu.* 312
§. I. *Proponitur quæſtio, oſtenditurque ſub principibus Ethnicis eorum conſenſum, vel diſſenſum nullius in ordinationibus momenti fuiſſe.* 312
§. II. *Conſenſum Principum redditâ Eccleſiæ pace in pluribus ordinandis expetitum.* 313
§. III. *De conſenſu Regum paſſim in Gallia requiſito.* 314
§. IV. *De Regum interuentione, aliorumque ſupplicatione primùm vſitata, tùm prohibita.* 316
Art. II. *De iure ſeu gratia patronatus.* 317
§. I. *Ius patronatus antiquitùs ignotum.* 317
§. II. *Origo iuris patronatus, & confirmatio.* 319
§. III. *Leges iuris patronatus.* 322
Cap. II. *De conſenſu parentum ad Clericatum, ſine ordines, vbi obiter de eorumdem conſenſu ad Monachatum liberorum.* 322
Art. I. *De neceſsitate conſenſus parentum ad ordinationem liberorum.* 322
§. I. *Liberos à parentibus, nec à Clericatu, nec ab Ordinibus, vel Monachatu ſine rationabili causâ eſſe retrahendos.* 322
§. II. *Facta ab impuberibus vota Clericatus, vel Monachatus à parentibus irritari poſſe.* 324
§. III. *Argumenta continens, quibus probatur parentum ad ordinationes & profeſſiones monaſticas liberorum conſenſus eſſe neceſſarius.* 327
§. IV. *Contraria ſententia Scripturæ ſacræ auctoritate probatur.* 332
§. V. *Eadem ſententia probatur auctoritate SS. Patrum.* 333
§. VI. *Probatur eadem ſententia exemplis SS. Virorum.* 338
§. VII. *Probatur eadem rationibus.* 340
§. VIII. *Reſpondetur argumentis contrariæ ſententiæ.* 344
Art. II. *De vi, & auctoritate parentum voluntatis in liberos, quoad Clericalis, vel monaſtici ſtatus electionem.* 351
§. I. *Parentes liberos Deo vouere poſſe.* 351
§. II. *Parentes ſuauiter eniti debere, vt liberos inducant ad ea adimplenda quæ vouerint.* 354
§. III. *Peccare parentes, ſi liberos ad cuiuſlibet ſtatus electionem cogant.* 355
§. IV. *Parentes non poſſe liberos ad Clericalem aut Monachalem ſtatum adſtringere.* 357
§. V. *Obiectiones in contrarium diſſoluuntur.* 358

ALTERA PARS.

DE IPSA ORDINATIONE.

Eius ſcilicet diuiſione, naturâ, effectibus, Miniſtro, loco, tempore, & ritibus.

Sect. I. De iis quæ ſpectant ad diuiſionem ordinationis.
Cap. I. *De numero Eccleſiaſticorum Ordinum.* 363
Art. I. *Septem eſſe Eccleſiaſticos Ordines.* 363
§. I. *Antiquitatis eâ de re conſenſus.* 363
§. II. *Conuenientes rationes pro ſeptenario Ordinum numero inquiruntur.* 363
§. III. *Proponuntur obiectiones contrà ſeptenarium Ordinum numerum.* 369
§. IV. *Soluuntur propoſitæ obiectiones.* 372
Art. II. *De ſubordinatione Eccleſiaſticorum Ordinum.* 376
§. I. *Argumenta, quibus probatur antiquitùs obſeruata hæc ſubordinatio, vetitaque apparent promotiones per ſaltum.* 384
§. II. *Argumenta in contrarium proferuntur.* 384
§. III. *Quæ dubitationis circa præſentem quæſtionem occaſio fuerit.* 388
§. IV. *Diaconatum Presbyteratui, & Presbyteratum Epiſcopatui ſemper præmiſſos.* 389
§. V. *Presbyteratum neceſſariò Epiſcopatui prærequiri, non cæteros inferiores Ordines ſuperioribus.* 390
§. VI. *Non conſtare, vtrum vel minores Ordines, vel Subdiaconatus ſuperioribus Ordinibus ſemper præſuppoſiti olim fuerint.* 392
395

Digitized by Google

Index Capitum & Sectionum.

§. VII. *Promotiones per ſaltum iam rationabiliter prohibitas, & ſubordinationem Ordinum ſtabilitam.* 395
Sect. II. De natura & eſſentia ſacrorum Ordinum, ſeu Ordinationis ſacræ. 397
Cap. I. *De ratione Sacramenti reſpectu ſacræ Ordinationis.* 397
Art. I. *Vtrum Sacramentum aliquod ordinis admittendum ſit.* 397
§. I. *Probatur admittendum eſſe contra hereticos.* 397
§. II. *Hereticorum in contrarium exceptiones & effugia refelluntur.* 400
§. III. *Hereticorum obiectiones refelluntur.* 410
Art. II. *An omnibus Ordinibus conueniat eſſe Sacramentum.* 412
§. I. *Preſbyteratum eſſe Sacramentum.* 412
§. II. *Epiſcopatum eſſe Sacramentum.* 413
§. III. *Diaconatum eſſe Sacramentum.* 416
§. IV. *Proponuntur obiectiones in contrarium.* 418
§. V. *Eædem obiectiones ſoluuntur.* 420
§. VI. *Probabile eſſe Subdiaconatum eſſe Sacramentum.* 423
§. VII. *Probabiliter quoque minores Ordines Sacramenta cenſeri.* 424
Cap. II. *De materia & forma Sacramenti Ordinationis.* 427
Art. I. *De materia.* 427
§. I. *Per manuum impoſitionem Apoſtolorum ætate Ordines fuiſſe collatos.* 427
§. II. *Sequentibus quibuſdam ſæculis eandem ſolum manuum impoſitionem in hierarchicis Ordinibus conferendis vſitatam.* 428
§. III. *Reliquos Ordines ex veteri more per traditionem inſtrumentorum in Occidente collatos.* 431
§. IV. *De Græcorum in Subdiaconatu, & minoribus Ordinibus conferendis conſuetudine.* 433
§. V. *Anacephaleoſis prædictorum, & Theologica diſputationis de materia Ordinum ſtatus.* 435
§. VI. *Quis ſit apud Græcos, ordinationis Epiſcoporum, Preſbyterorum, ac Diaconorum ritus.* 435
§. VII. *Quænam apud Græcos Ordinationis Epiſcopalis ſit materia.* 436
§. VIII. *Quænam Ordinationis Preſbyteralis materia apud Græcos.* 438
§. IX. *De materia Diaconatus & cæterorum Ordinum apud Græcos.* 438
§. X. *Videri non ſolam impoſitionem manuum apud Latinos eſſe eſſentialem materiam.* 439
§. XI. *Nec ſolam traditionem inſtrumentorum apud eoſdem Ordinum hierarchicorum eſſentialem eſſe materiam.* 440
§. XII. *Obiectiones contra impoſitionem manuum proferuntur, & refelluntur.* 440
§. XIII. *Fuſius materia Ordinis Epiſcopalis apud Latinos explicatur.* 443
§. XIV. *De materia Preſbyteratus apud Latinos.* 445
§. XV. *De materia Diaconatus Ordinis apud Latinos.* 448
§. XVI. *De materia Subdiaconatus apud Latinos.* 452
§. XVII. *Vtrum vaſa, ſeu inſtrumenta quæ Preſbyteris, & Subdiaconis porriguntur, conſecrata eſſe debeant.* 453
§. XVIII. *De materia Acolythatus apud Latinos.* 454
§. XIX. *De materia cæterorum inferiorum Ordinum.* 455
§. XX. *An contactus inſtrumentorum ad validitatem ordinationis requiratur, qualis & quando adhiberi debeat.* 456
§. XXI. *De immutatione materiæ Ordinum difficultas ſolvitur.* 458
Art. II. *De forma ordinationis.* 460
§. I. *Formam ordinationis ſemper aliquam fuiſſe.* 460
§. II. *Traduntur formæ ordinationum cum apud Græcos, tum Latinos iam vſitatæ.* 461
§. III. *Antiquitas formarum quibus Græci vtuntur, eruitur.* 463
§. IV. *Conuenientia pro formis quibus Græci vtuntur, explicantur.* 464
§. V. *Conuenientia pro formis Latinorum aſſignantur.* 466
§. VI. *Explicantur aliqua alia obſeruatione digna circa formas Latinorum.* 467
Sect. III. De effectibus Ordinationis. 468
Cap. I. *De gratia ordinationis.* 468
Art. I. *De gratiis gratis datis, quæ per ordinationem conceduntur.* 468
§. I. *Gratias aliquas gratis datas per ordinationem dari.* 468
§. II. *In Eccleſiæ exordio gratias gratis datas fuiſſe, quæ iam non dantur, niſi rarò.* 469
§. III. *Ratio diſcriminis allati oſtenditur.* 470
§. IV. *Aliquas tamen gratis datas quodammodo ordinationi adnexas iam eſſe.* 471
Art. II. *De gratia ſanctificante quæ in ordinatione datur.* 473
§. I. *De gratiis actualibus ordinationi adnexis.* 473
§. II. *De gratia habituali quæ in ordinatione infunditur.* 474
Cap. II. *De altero effectu ordinationis qui eſt character, vbi diſputatur, an ordinatio iterari poſſit.* 476
§. I. *Probatio characteris ordinationis ex Auguſtino.* 476
§. II. *Eiuſdem probatio ex Niceno, vel alio, quod plenarium & vniuerſale vocat Auguſtinus.* 478
§. III. *Probatio eiuſdem ex Conciliis Prouincialibus, & ſummis Pontificibus.* 480
§. IV. *Probatio eiuſdem ex Patribus.* 481
§. V. *Per peccatum non amitti poteſtatem Ordinis.* 482
§. VI. *Proponuntur tria argumentorum genera contra prædicta.* 484
§. VII. *Soluuntur prædictæ obiectiones.* 486

De

Digitized by Google

Index Capitum & Sectionum.

Sect. IV.	De ſuſcipiente ſacram Ordinationem, ſeu de eius ſubiecto.	490
Cap. I.	*De natura, & ſtatu ſuſcipientis ſacram ordinationem.*	490
§. I.	*Solos homines ordinationis capaces eſſe.*	490
§. II.	*Angelos non eſſe capaces ordinationis, nec officiorum ordinis.*	491
§. III.	*Animas ſeparatas ordinationis ſimiliter, & functionum ordinum incapaces eſſe, morte item finiri iuriſdictionem.*	492
§. IV.	*Obiectiones in contrarium refelluntur.*	493
§. V.	*Qui à mortuis ſuſcitantur ad vitam mortalem ordinari poſſunt, qui ad immortalem, characterem retinent, ſed non liberam ordinis functionum exercendarum habent facultatem.*	495
Cap. II.	*De ſexu idoneo ſacræ ordinationi.*	496
§. I.	*Apud Ethnicos, & hæreticos quaſdam mulieres ſacerdotiſſas fuiſſe.*	496
§. II.	*Mulieres ordinari lege prohibitum, nec vnquam in Eccleſia Catholica receptum.*	497
§. III.	*Quo iure mulierum ordinatio ſit prohibita.*	499
§. IV.	*Referuntur contraria in gratiam mulierum obiectiones.*	500
§. V.	*Refelluntur obiectiones allata ſuperius ex ſacra Scriptura.*	501
§. VI.	*Tertium argumentum ſoluitur, in cuius ſolutione plurima de Diaconiſſis tractantur, & viduis.*	502
§. VII.	*De Monialibus, Aſcetriis, & Canonicis, ad vltimæ obiectionis ſolutionem.*	512
§. VIII.	*De Abbatiſſis ad eiuſdem argumenti ſolutionem.*	516
§. IX.	*An hermaphroditi ordinationis ſint capaces, vel puellæ in viros mutatæ.*	519
Cap. III.	*An Sacramentis Baptiſmi & Confirmationis debeant eſſe initiati qui ſacram ſuſcepturi ſunt ordinationem.*	520
Art. I.	*De baptiſmate.*	520
§. I.	*Neceſſarium ſimpliciter eſſe, vt qui ordinatur, baptizatus ſit.*	520
§. II.	*Argumenta in contrarium ſoluuntur.*	522
Art. II.	*Sacramentum Confirmationis ex præcepto Eccleſiæ rationabiliter Ordinis Sacramento præſupponi.*	523
Cap. IV.	*An infantes & amentes ſacræ Ordinationis ſint capaces.*	525
§. I.	*An valida ſit ordinatio ante rationis vſum.*	525
§. II.	*Non licere ordinare, aut tonſura aliquem inſignire ante rationis vſum.*	526
§. III.	*Proponuntur & ſoluuntur argumenta quibus infantes Ordinis recipiendi incapaces oſtenduntur.*	526
§. IV.	*Amentes quoque ordinationis eſſe capaces.*	527
§. V.	*Vtrum infans ordinatus, cœlibatus, & aliis Eccleſiaſticis legibus adſtringatur.*	528
Cap. V.	*Vtrum hæretici, ſcelerati, indocti, ſacra ordinationis ſint capaces.*	532
§. I.	*Affirmatiua ſententia concluditur.*	532
§. II.	*Obiectiones in contrarium proponuntur.*	534
§. III.	*Reſpondetur prædictis obiectionibus.*	538
Sect. V.	De Miniſtro ſacræ Ordinationis.	543
Cap. I.	*Cuius gradus eſſe debeat ordinationis miniſter.*	543
Art. I.	*Vtrum ſolus Epiſcopus ſacræ ordinationis miniſter ſit ordinarius.*	543
§. I.	*Ordinarium miniſtrum ordinationis eſſe ſolum Epiſcopum.*	548
§. II.	*Obiectiones in contrarium proferuntur.*	550
§. III.	*Obiectiones propoſitæ ſoluuntur.*	551
Art. II.	*Aliquos præter Epiſcopum extraordinarios eſſe, vel fuiſſe olim miniſtros Tonſuræ Clericalis, & Ordinum minorum.*	553
§. I	*De Chorepiſcopis.*	553
§. II.	*De priuilegio ordines conferendi Abbatibus conceſſo.*	560
§. III.	*Num Parochis Tonſuræ Clericalis, minorumque Ordinum conferendorum poteſtas olim facta ſit.*	565
§. IV.	*Diſcutitur ea, quæ Presbyteris S. R. E. Cardinalibus tribuendorum minorum Ordinum poteſtas conceſſa dicitur.*	566
Art. III.	*Quinam omnino conferendorum Ordinum miniſtri extraordinarij ex diſpenſatione ſummi Pontificis eſſe poſſint.*	557
§. I.	*Tonſura Clericalis quemlibet Clericum miniſtrum eſſe poſſe.*	567
§. II.	*Minorum Ordinum collatio ſimplicibus Presbyteris poteſt committi.*	568
§. III.	*Probabile eſt Subdiaconatus ordinem à ſimplici Presbytero conferri poſſe.*	569
§. IV.	*An reliqui Epiſcopi, an ſummus ſolum electus hanc poteſtatem ſimplicibus Presbyteris facere queant.*	571
§. V.	*Nec Diaconatus, nec Presbyteratus ordinem ex commiſſione conferri poſſe.*	571
Cap. II.	*Quot Epiſcopi ad ordinationes faciendas, præſertim ad conſecrationem alicuius in Epiſcopum, requirantur.*	576
Art. I.	*Quid antiquitus hac de re ſeruari ſolitum, & quid obſeruari debeat.*	576
§. I.	*Quot Epiſcopi ad Presbyterorum, & cæterorum inferiorum Clericorum ordinationem conuenire & concurrere debeant.*	576
§. II.	*Tres ſaltem Epiſcopos ex antiqua conſuetudine, & Eccleſiaſtica lege ad vnius conſecrationem conuenire & cooperari debere.*	577
§. III.	*Non ſolum à tribus, verùm à pluribus Epiſcopis conſecrationes Epiſcoporum fieri ſolitas.*	581
Art. II.	*An tres Epiſcopi ad conſecrationis Epiſcopalis ſubſtantiam & validitatem neceſſariò requirantur.*	582
§. I.	*Affirmatiua partis argumenta continent.*	582

Digitized by Google

Index Capitum & Sectionum.

§. II. *Probatur contraria ſententia.* 585
§. III. *Judicium de vtraque ſententia.* 589
§. IV. *Soluuntur prioris ſententiæ argumenta.* 589
§. V. *Continens reſponſiones quæ argumentis pro poſteriori ſententia proferuntur.* 593
Cap. III. *Quis Epiſcopus Miniſter ordinationis ſingulorum Clericorum eſſe debeat, ſeu de Epiſcopo proprio, ad quem ius ordinationis inferiorum Clericorum ſpectat.* 599
Art. I. *Quis olim proprius Epiſcopus cenſeretur, ad quem ius ſingulorum Clericorũ ordinationis ſpectaret.* 599
§. I. *Clericum alicui Eccleſiæ adſcriptum ſine conſenſu Epiſcopi, cui ſubiacebat iſta Eccleſia, ordinari minimè olim licuiſſe.* 599
§. II. *Prioribus ſeculis licet Epiſcopi, qui quemquam ordinaſſet, præcipuè habita fuerit ratio, Epiſcopum tamen originis ac domicilij agnitum.* 603
§. III. *Quis antiquitùs Epiſcopus originis crederetur.* 605
§. IV. *Vtrum Epiſcopi originis conſenſus ſemper antiquitùs neceſſarius habitus ſit ſiue in ordinatione laicorum in Clericos, ſiue quorumcumque in Epiſcopos.* 608
§. V. *Cuiuſmodi ergo antiquitùs Epiſcopo adſtricti pro ordinationis recipiẽda forẽt Clerici, magis explicatur.* 609
§. VI. *Exceptiones, ob quas Clericus ab alieno Epiſcopo ordinari poterat.* 611
§. VII. *Rationes continens legis iſtius, quâ Clerici non niſi ab Epiſcopis à quibus Clerici facti fuerant, ad cæteros gradus promoueri poterant.* 613
Art. II. *Quis poſterioribus ſeculis proprius habitus fuerit Epiſcopus generatim traditur.* 614
§. I. *Triplici Epiſcopo, puta originis, domicilij, & beneficij ius ordinandi fuiſſe conceſſum.* 614
§. II. *Quid de Epiſcopo familiarem ſuum ordinante nouo iure cautum ſit.* 615
§. III. *Duplex diſcrimen inter noſtra & antiquiora tempora circa Epiſcopum originis.* 617
§. IV. *Laicos nonniſi à propriis Epiſcopis poſterioribus ſeculis ordinari potuiſſe.* 618
Art. III. *Quis iam Epiſcopus originis cenſeatur.* 620
§. I. *Quis iam ſit Epiſcopus originis eius qui natus eſt in vna Diœceſi, baptizatus in alia.* 620
§. II. *Vtrum Epiſcopus ciuitatis paternæ ſit Epiſcopus originis filij.* 620
§. III. *Quis ſit Epiſcopus originis infantium expoſitorum, quorum parentes ignorantur.* 622
Art. IV. *Quid de Epiſcopo domicilij tam iure, quam conſuetudine ſeruandum.* 622
§. I. *De Epiſcopo domicilij ex antiquo vſu quædam dicta.* 622
§. II. *Ratio peculiaris ob quam Epiſcopus domicilij proprius poſterioribus ſeculis ſtatuatur.* 623
§. III. *Quis propriè dicatur Epiſcopus domicilij.* 624
§. IV. *Peculiaris difficultas de eo qui Vltramontanus dicitur, an ab Epiſcopo domicilij ordinari poſſit.* 624
§. V. *Quid propriè ſit domicilium.* 625
§. VI. *An liceat impuberi apud exteros nato & extra patriam educato ab Epiſcopo paternæ originis ordinari.* 625
§. VII. *An puberi idem liceat.* 626
§. VIII. *An officiales regiæ domus, Comites, &c. ab Epiſcopo regiæ vrbis ordinari queant.* 626
§. IX. *Quantum temporis ad domicilium contrahendum requiratur.* 627
Art. V. *Quid de Epiſcopo beneficij iure, vel conſuetudine ſtatuendum ſit.* 628
§. I. *Quis iam ſit Epiſcopus beneficij, & qui olim fuerit.* 628
§. II. *Varia corollaria continens pro ampliandi Epiſcopi beneficij poteſtate.* 628
§. III. *Varia corollaria continens ad reſtringendam eiuſdem Epiſcopi poteſtatem.* 630
Art. VI. *Pœnæ in eos qui alienum parochianum ordinant, vel ab alieno Epiſcopo ordinantur, ab Eccleſia ſtatuta referuntur.* 631
§. I. *Proponitur quæſtio, & quid antiquo iure de ea ſtatutum ſit oſtenditur.* 631
§. II. *Quid de eadem ex iure medij ævi.* 631
§. III. *Quæ tandem nouiſſimo iure pœnæ in eo caſu ſtatutæ ſint.* 632
§. IV. *An irregularis habendus, qui ab alieno Epiſcopo ordinatus ordinis ſuſcepti functiones exercet.* 633
§. V. *An beneficium amittat, vel de nouo recipiendi capax ſit qui ab alieno Epiſcopo ordinatus eſt.* 636
§. VI. *An ignorantia excuſet Clericum ab alieno Epiſcopo ordinatum, vel Epiſcopum ordinantem.* 637
Art. VII. *Speciales prohibitiones Eccleſiæ continens de tranſmarinis, itemque de Latinis à Græco Antiſtite, & tranſalpinis ab Italo non ordinandis.* 637
§. I *De tranſmarinis non ordinandis.* 637
§. II. *De Græcis à Latinis non ordinandis.* 638
§. III. *De vltramontanis ab Italo Epiſcopo non ordinandis.* 638
Ar. VIII. *Specialem de regularibus difficultatem continens, an proprium habeant quoad ordinationem Epiſcopum, & quiſnam eorum proprius Epiſcopus ad eam cenſeatur.* 641
§. I. *Regulares Epiſcopo proprio quoad ordinationem adſtringi.* 641
§. II. *Proprium Epiſcopum Regularium eſſe Diœceſanum Monaſterij in quo ipſi habitant.* 644
§. III. *Cautionem continens circa Mendicantes, & quæſtionis ſolutionem circa Nouitios.* 646
Art. IX. *De Epiſcopis lege diœceſeos in ordinatione non adſtrictis, & ex quibuſuis aut pluribus diœceſibus ordinare valentibus.* 647
§. I. *De Romani Pontificis ad Presbyteros & cæterorum Ordinum Clericos ex vniuerſo orbe creandos potestate.* 647
§. II. *Carthaginenſem Epiſcopum ex totâ Africa Clericos ordinare potuiſſe.* 650
§. III. *Conſtantinopolitanum Patriarcham idem iuris habuiſſe.* 652

Aliis

Digitized by Google

Index Capitum & Sectionum.

§. IV. *Alia quibuſdam Primatibus eadem poteſtas attributa.* 652
§. V. *De Patriarchis omnibus diſputatum.* 653
§. VI. *De Metropolitanis diſputatur & Primatibus.* 655
§. VII. *De reſcriptis Apoſtolicis, vt quis à quocumque Antiſtite promoueri poſſit.* 654
Art. X. *De litteris dimiſſoriis ex antiquo vſu Eccleſiæ.* 655
§. I. *An præſumpta Epiſcoporum voluntas ad ordinationem ſuffecerit.* 655
§. II. *Licentia ab alio recipiendi ordines ſcripto tradi debet.* 656
§. III. *Eandem licentiam ſignatam ab ordinario, eiuſque ſigillo munitam eſſe oportere.* 657
§. IV. *Alia nota dimiſſoriarum litterarum.* 657
§. V. *Quomodo vocarentur iſtæ litteræ.* 658
§. VI. *Quomodo dimiſſoriæ antiquorum à noſtris differrent.* 660
§. VII. *Dimiſſorias litteras nonniſi rogatos Antiſtites olim concuſſiſſe.* 661
§. VIII. *Variæ formulæ dimiſſoriarum referuntur.* 662
§. VIt. *A quibus dimiſſoriæ iſtæ litteræ darentur.* 665
Art. XI. *De litteris dimiſſoriis ex iure communi & nouo per Tridentinum, & alias recentiores conſtitutiones inducto.* 665
§. I. *Quid ſint dimiſſoriæ litteræ, & quæ earum genera.* 665
§. II. *De clauſula, Clerum ac populum habente, in dimiſſoriis generalibus ſcribi ſolita.* 666
§. III. *De quibuſdam cautionibus in generalibus dimiſſoriis litteris concedendis.* 667
§. IV. *Cuius ſit litteras dimiſſorias concedere.* 668
§. V. *Non omnibus, neque paſſim, litteras dimiſſorias eſſe concedendas, neque ſine prænio examine.* 672
§. VI. *An habens litteras dimiſſorias quibus alieno Epiſcopo præſentetur ab eo examinari debeat, ante ordinationem, ſi à proprio examinatum fuiſſe conſtet.* 675
§. VII. *Varias alias cautiones continens circa dimiſſorias litteras.* 676
§. VIII. *Quot modis litteræ dimiſſoriæ extinguantur.* 677
§. IX. *Formulas continens litterarum pro informationibus committendis ac dimiſſoriarum.* 678
Cap. IV. *Quis conſecrationis Epiſcoporum, Archiepiſcoporum, Primatum, Patriarcharum, Summi Pontificis proprius & ordinarius ſit Miniſter.* 679
Art. I. *Ad quos in aliqua Prouincia ius ordinandorum Epiſcoporum antiquitus pertineret.* 679
§. I. *Epiſcopos olim à Metropolitano, vel de eius licentia conſueuiſſe conſecrari.* 679
§. II. *Comprouinciales Epiſcopos ordinationibus Epiſcoporum ſuæ prouinciæ intereſſe debere.* 689
§. III. *Quomodo comprouinciales Epiſcopi à Metropolitano conuocarentur, & quod ei conuocanti parere debuerint.* 690
§. IV. *De viſitatore mittendo, ſi abeſſet Metropolitanus, & ordinatione alicui demandanda.* 691
§. V. *Quenam conſecratis ab alio, quàm à Metropolitano obligatio impoſita, vel quæ circa eos peracta fuerint.* 692
§. VI. *Decretum electionis Epiſcopi ad Metropolitanum, eiuſque ſuffraganeos pro ordinatione mitti: itemque aliud decretum à Metropolitano & ſuffraganeis ad Clericos & populum ciuitatis reddi ſolitũ.* 693
§. VII. *Per ordinationes Regias prædictum ordinem aliquando fuiſſe turbatum.* 695
§. VIII. *Quis abſentis Metropolitani, ſuſpenſi vel demortui locum teneret.* 696
§. IX. *Metropolitanum ante pallij receptionem hoc iure committendi ad Epiſcopi Suffraganei ordinationem ius fuiſſe, licet non iure ordinandi.* 699
§. X. *Comprouinciales, qui vel in hæreſim, vel excommunicationem quamcumque minimam incidiſſent, ab ordinatione excluſos fuiſſe.* 702
§. XI. *Comprouinciales ex iuſta cauſa abſentes literas mittere debuiſſe excuſatorias, & aliquando legatos.* 702
§. XII. *Finitimos etiam Epiſcopos alienæ prouinciæ, aliquando ad ordinationem vocatos.* 705
§. XIII. *Quibus præſertim caſibus à finitimis Epiſcopis, Epiſcoporũ conſecrandorũ iura præſumpta fuerint.* 708
Art. II. *Ad quos Metropolitanorum conſecrandorum ius pertineret.* 714
§. I. *Metropolitanos à propria Synodo, ſeu à Suffraganeis ſuis prioribus ſæculis ordinariè conſecrari debuiſſe.* 714
§. II. *Turbatum per nominationes Regias prædictum aliquando ordinem fuiſſe.* 718
§. III. *Reſtituta tamen ſeu aſſerta comprouincialibus ſua iura & cur.* 718
§. IV. *Qua ratione & à quibus comprouinciales Epiſcopi ad Metropolitani conſecrationẽ conuocarentur.* 719
§. V. *Metropolitanos aliquando ab aliis Metropolitanis iuſſos, ſolitoſque conſecrari.* 720
Art. III. *De iure & conſuetudine Romani Pontificis in conſecrationibus Archiepiſcoporum & Epiſcoporum.* 723
§. I. *Quomodo ſe geſſerit circa Epiſcopos vel Archiepiſcopos ipſi tanquam Primati ſubditos.* 723
§. II. *De iure & conſuetudine Romani Pontificis in conſecrandis vel confirmandis Metropolitanis & Epiſcopis Patriarchatus ſui finibus contentis ante Concilium Nicenum.* 727
§. III. *Precedentis diſputationis continuatio à tempore Conc. Niceni ad tempora Caroli Magni, vbi multa de Primatum inſtitutione, & auctoritate.* 731
§. IV. *Precedentis diſputationis continuatio à tempore Caroli Magni, ad tempora Alexandri tertij, vbi de Primatum auctoritate imminuta ac demum reſtituta.* 737
§. V. *Continuatio precedentis narrationis à tempore Alexandri Papæ ad noſtra ſæcula.* 743
§. VI. *De Summa Romani Pontificis per totum Chriſtianũ orbem in Epiſcoporũ ordinationibus poteſtate.* 749
§. VII. *Occurritur obiectionibus, & fuſè poteſtas Summi Pontificis circa Metropolitanos, Primates, & Patriarchas oſtenditur.* 758

Digitized by Google

Index Capitum & Sectionum.

Art. IV.	*De Patriarcharum ac Primatum quorumdam in ordinationibus Episcoporum auctoritate.*	769
§. I.	*Quædam circa Patriarcharum omnium limites adnotantur.*	769
§. II.	*De potestate Patriarchæ Alexandrini.*	770
§. III.	*De Patriarchæ Antiocheni in ordinationibus Episcoporum auctoritate.*	772
§. IV.	*De auctoritate Patriarcharum Constantinopolitani & Hierosolymitani.*	778
§. V.	*De quorumdam Primatum in ordinationibus prærogativa.*	782
Art. V.	*De ordinatoribus Romanorum Pontificum, Patriarcharum & quorumdam Primatum.*	784
§. I.	*De ordinatore Summi Pontificis.*	784
§. II.	*De consecratoribus Patriarcharum Alexandrini, Antiocheni & Hierosolymitani.*	786
Cap. V.	*De qualitatibus Ministri legitimi ordinationis.*	789
Art. I.	*Vt Minister ordinationis sit orthodoxus, & Catholicæ communionis.*	789
§. I.	*Non licere ab hæretico, vel schismatico, recipere Sacramentum Ordinationis.*	789
§. II.	*Interdici exercitium ordinum iis, qui ab hæreticis vel schismaticis promoti sunt.*	791
§. III.	*Collatam ab hæreticis ordinationem, quoad substantiam valere.*	794
§. IV.	*Argumentis in contrarium respondetur.*	800
Art. II.	*Vt Minister ordinationis legitimè dignitatem sit adeptus.*	813
§. I.	*Status quæstionis proponitur, validam esse ordinationem à simoniacis vel intrusis concluditur.*	813
§. II.	*Contrariæ objectiones proponuntur.*	815
§. III.	*Ordinatis à simoniaco, vel intruso Antistite, ademptum ordinis officium.*	819
§. IV.	*Difficilem hac in re dispensationem fuisse, aliquando tamen concessam.*	820
§. V.	*De ordinatis bona fide à simoniacis, vel intrusis.*	822
Art. III.	*Ministrum ordinationis nulla censura irretitum esse debere.*	823
§. I.	*Ordinatos à degradatis, excommunicatis, vel suspensis validè ordinatos esse.*	823
§. II.	*Dispensatum aliquando cum huiusmodi ordinatis.*	825
§. III.	*Cuius sit excommunicati, suspensi, interdicti Antistitis vices in Ordinibus celebrandis supplere.*	825
Art. IV.	*Vt Minister ordinationis bene notus sit, Clerum quoque ac populum habeat.*	828
§. I.	*De ordinationibus ab Episcopis ignotis.*	828
§. II.	*De ordinationibus ab Episcopis Clerum ac populum non habentibus, vel ab iis qui titulares vocantur.*	829
§. III.	*De ordinatu ab Episcopo qui renuntiavit Episcopatui.*	831
Sect. VI.	De loco ordinationis legitimo ac consentaneo.	835
Cap. I.	*De loco ordinationis generatim.*	835
Art. I.	*An locus ordinationis proprius esse debeat.*	835
§. I.	*Neminem in alienâ provincia, civitate vel loco, ordinationes celebrare debere sine licentia proprij Episcopi.*	835
§. II.	*Objectiones in contrarium dissoluuntur.*	837
§. III.	*Quæ pœna afficiantur, qui in alieno territorio sine licentia Ordinarij, vel Ordines celebrant, vel recipiunt*	838
§. IV.	*An Tonsura & minores Ordines in alieno territorio conferri possint.*	839
§. V.	*Observationes continens circa ordinationem in locis exemptis.*	840
Art. II.	*An locus ordinationis sacer esse debeat.*	841
Art. III.	*An locus ordinationis debeat esse publicus, vbi obiter de convocandâ populi multitudine ad ordinationes.* 843	
§. I.	*Locum ordinationis debere esse publicum, & adunatâ Ecclesiâ ordinationes fieri debere.*	843
§. II.	*Rationes huius rei proferuntur.*	844
§. III.	*Ab ordinationibus tamen Catechumenos, cæterosque immundos arceri debere: nec ad Tonsuræ & minorum Ordinum collationem fidelem populum convocari necesse esse.*	846
Cap. II.	*De loco ordinationis specialim.*	847
Art. I.	*De loco ordinationis Presbyterorum & cæterorum inferioris gradus.*	847
Art. II.	*De loco consecrationis Romani Pontif. Patriarcharum, Primatum, & Metropolitanorum.*	850
§. I.	*De loco consecrationis Summi Pontificis.*	850
§. II.	*De loco consecrationis Patriarcharum.*	852
§. III.	*Quo in loco consecrari soliti fuerint Primates & Archiepiscopi.*	852
Art. III.	*De loco consecrationis Episcoporum.*	855
§. I.	*Episcopos intra provinciam, in suâ, vel Metropolitanâ Ecclesiâ plurimum consecratos.*	855
§. II.	*De Ordinationibus Episcoporum extra provinciam factis, & quas ob causas.*	858
Sec. VII.	De tempore sacræ Ordinationis.	860
Cap. I.	*De tempore ordinationis, seu promotionis ad omnes ordines præterquam ad Episcopatum.*	860
Art. I.	*Quibus temporibus, diebus, horis, Tonsura, ac minores Ordines conferri possint.*	860
Art. II.	*De temporibus, quæ pro generalibus Ordinibus habendis ab Ecclesia statuta sunt.*	862
§. I.	*De institutione Quatuor anni Temporum.*	862
§. II.	*De causis ieiunij Quatuor Temporum, quarum potissima est ordinatio.*	864
§. III.	*De temporibus habendæ ordinationi destinatis.*	864
§. IV.	*De pœnis ordinatorum extra statuta à iure tempora.*	865
§. V.	*Rationes temporum à iure pro celebrandis ordinationibus statutorum.*	867
Art. III.	*Quibus diebus ordinatio generalis habenda sit.*	868
Art. IV.	*Quibus horis ordinatio celebrari consueverit.*	873

Exceptiones

Digitized by Google

Index Capitum & Sectionum.

Art. V. *Exceptiones aduerſus prædicta.* 876
Art. VI. *Ne eodem die plures ordines, præſertim ſacri, recipiantur.* 879
Art. VII. *De ſeruandis inter ſingulos ordines debitis interſtitiis.* 882
§. I. *Antiquitus hæc obſeruata, & variis Eccleſiæ conſtitutionibus ſancita fuiſſe.* 882
§. II. *Quàm ſtricta fuerit huius legis obligatio, & quibus pœnis confirmata.* 887
§. III. *Cuius ſit diſpenſare in ea lege.* 888
§. IV. *In quibus præſertim ordinibus morandum fuerit, antequam ad ſuperiores aſcenderetur.* 889
§. V. *Quorum interſtitiorum diſpenſatio facilius concedi hoc tempore poſſit, quorum obſeruatio ſtrictius urgeri debeat.* 894
§. VI. *Quantum temporis interſtitiis olim præfixum, & à Tridentino poſtea ſit præſcriptum.* 895
§. VII. *Cauſæ ſtatutorum interſtitiorum referuntur.* 897
Art. VII. *De acceleranda ordinatione eorum qui ad Eccleſiaſticas dignitates ordinis alicuius exercitium requirentis promoti ſunt.* 901
§. I. *Ordinari debere quàm citiſſimè qui ad dignitatem, cui ordo adnexus eſt, promoti ſunt.* 901
§. II. *Quænam impedimenta ab hac obligatione excuſent.* 905
Cap. II. *De tempore conſecrationis Epiſcopi.* 911
Art. I. *Quo tempore, die & hora Epiſcopi conſecrari ſoleant.* 911
Art. II. *De feſtinitate diei ordinationis Epiſcopi.* 913
§. I. *Diem ipſum ordinationis Epiſcopi celeberrimum fuiſſe.* 913
§. II. *Diem etiam anniuerſarium ordinationis Epiſcoporum mortuorum qui ſanctitatis laude floruiſſent, celebrem olim fuiſſe ac feſtiuum.* 914
§. III. *Diem anniuerſarium Epiſcoporum viuentium feſtiuum ac celebrem à populis habitum fuiſſe.* 915
Art. III. *Ne dum electi Antiſtitis ordinatio differatur.* 921
§. I *Ordinationem electi Antiſtitis quantocyius eſſe peragendam, niſi cauſa rationabilis obſtet.* 921
§. II. *Quæ pœnæ ob non acceleratam ordinationem, tam Metropolitanis negligentibus ordinare, quàm Epiſcopis ordinari, inflictæ ſint.* 922
§. III. *Tempus explicatur intra quod ordinatio perfici debet.* 923
§. IV. *Quænam excuſationes adferri poſſint dilatæ ordinationis.* 924
§. V. *Eccleſiam interim dum differtur ordinatio Epiſcopi viduatam dici, & cur.* 926
§. VI. *Digreſſionem continens de ſtatu Romani Pontificis electi, non confirmati.* 928
§. VII. *Antiſtites electos & confirmatos ante conſecrationem iuriſdictionis poteſtate præditos eſſe.* 933
§. VIII. *Bona Eccleſiæ ante conſecrationem Epiſcopi cuius ſint & à quo adminiſtrentur.* 934
Sec. VIII De ritibus ſacræ Ordinationis. 935
Cap. I. *De ritibus ordinationis, ſiu inaugurationis Sacerdotum, & ſacris miniſtrorum, ſiue apud Ethnicos, ſiue apud Iudæos.* 935
Art. I. *Quinam fuerint ritus inaugurationis ſacrificiorum apud Ethnicos.* 935
Art. II. *Quinam fuerint ritus conſecrationis Summi Pontificis, Sacerdotum & Leuitarum apud Iudæos.* 936
§. I. *Referuntur ritus quibus Leuitæ conſecrabantur.* 936
§. II. *Referuntur ritus quibus tam Summus Pontifex, quàm cæteri Sacerdotes conſecrabantur.* 940
§. III. *Prior quæſtio circa enumeratos ritus explicatur.* 942
§. IV. *Variæ quæſtiones circa ritum Vnctionis ſacræ diſſoluuntur.* 942
§. V. *Cætera quæſtiones circa prædictos ritus enodantur.* 947
Art. III. *De comparatione rituum apud gentiles vel Iudæos cum ritibus nouæ legis, præſertim in ordinatione Sacerdotum ac Miniſtrorum.* 949
§. I. *Ritus aliquos à gentilibus vel Iudæis obſeruatos, à Chriſtianis retentos.* 949
§. II. *Qui ritus idem apud Ethnicos, Iudæos, Chriſtianos in ſacrorum Miniſtrorum inauguratione ſeruati ſint, & vnde hoc factum.* 950
§. III. *An Ethnicorum, vel Iudæorum ritus aſſumere nobis licuerit.* 951
§. IV. *Quinam ritus ſacræ Ordinationis in nouæ legis à Iudæis petantur.* 952
Cap. II. *Ideam generalem continens ordinationis.* 953
Art. I. *Ideam continens ordinationis Epiſcoporum, Preſbyterorum & Diaconorum ex D. Dionyſio.* 953
Art. II. *Idea ordinationis à quibuſdam exemplis petita.* 954
Art. III. *Ideam continens ordinationis ex veteri ordine Romano.* 955
Cap. III. *De ritibus ordinationem præcedentibus.* 957
Art. I. *De ieiunio ordinationibus præmiſſo.* 957
Art. II. *De precibus & ſupplicationibus publicis ante ordinationem haberi ſolitis.* 959
Art. III. *De præmiſſa denuntiatione publica ordinandorum.* 960
Cap. IV. *De ritibus ſtatim initio cuiuſlibet ordinationis vſurpari ſolitis.* 961
Art. I. *De ſolemni ordinandorum proceſſione.* 961
Art. II. *De impoſitione ſacrarum veſtium ſingulis ordinandis.* 962
Art. III. *De delatione cereorum ab ordinandis.* 962
Art. IV. *De vocatione ordinandorum.* 964
Art. V. *De præſentatione ordinandorum.* 965
Cap. V. *De Ordinationibus intra Miſſarum ſolemnia celebrandis.* 966
Art. I. *Sacros Ordines nonniſi intra Miſſarum ſolemnia conferendos eſſe.* 968
Art. II. *Non eſſe Miſſam eſſentialem ordinationi.* 968
Art. III. *A quo Miſſa ordinationis debeat celebrari.* 970

Digitized by Google

Index Capitum & Sectionum.

Art. IV. *In qua Miſſæ parte ſacri Ordines conferantur.* 971
Art. V. *Quædam peculiaria ſeruanda in Miſſa ordinationis.* 973
Cap. VI. *De ſacris Ordinibus coram Altari conferendis.* 975
Art. I. *De more Latinorum & Græcorum hac in re.* 975
Art. II. *De ritu deducendi ordinandos ad Altare.* 978
Art. III. *De ritu circumeundi Altare ab ordinandis.* 979
Cap. VII. *De ritibus circa habitum corporis ordinandorum obſeruandis.* 981
Art. I. *De genuflexione ordinandorum.* 981
Art. II. *De proſtratione ordinandorum, inclinatione, & nudatione capitis.* 983
Ca. VIII. *De geſtu Pontificis inter precandum ſupra ordinatos.* 984
Art. I. *De ſignatione crucis fieri ſolita à Pontifice benedicente ordinandos.* 984
Art. II. *De extenſione manuum Pontificis precantis.* 986
Cap. IX. *De impoſitione manuum ſuper ordinandos, porrectione inſtrumentorum ſacrorum, itemque impoſitione libri Euangeliorum ſuper Epiſcopos conſecrandos, traditione baculi paſtoralis & annuli.* 987
Art. I. *De impoſitione manuum in ordinationibus.* 987
§. I. *De diuerſis impoſitionibus manuum.* 987
§. II. *Quo ritu ſeu vnica manu, ſeu duabus ordinatione imponerentur.* 988
§. III. *De ſignificationibus manuum impoſitionis.* 990
Art. II. *De traditione inſtrumentorum ſacrorum, itemque panis conſecrandi, vel conſecrati, aliorumque eiuſmodi tam apud Latinos, quàm Græcos in ordinationibus vſitatâ.* 992
§. I. *De ritu inſtrumentorum ſacrorum tradendorum apud Latinos.* 992
§. II. *De particula panis conſecrati vel conſecrandi porrigi ſolita apud Græcos.* 993
§. III. *De pane conſecrato ordinatis olim tradi ſolito apud Latinos.* 994
§. IV. *De traditione libri Preſbyteris, apud Græcos.* 996
§. V. *De traditione flabelli Diacono.* 997
§. VI. *De traditione aliorum inſtrumentorum in Ordinibus inferioribus apud Græcos.* 998
Art. III. *De impoſitione libri Euangeliorum Epiſcopo conſecrando.* 998
Art. IV. *De traditione baculi & annuli Epiſcopo conſecrato apud Latinos.* 1001
§. I. *De traditione annuli.* 1001
§. II. *De traditione baculi paſtoralis.* 1003
Cap. X. *De ſacra Vnctione.* 1006
Art. I. *An antiquitus vſitatus mos fuerit vngendorum Sacerdotum apud Græcos.* 1006
§. I. *Argumenta pro parte affirmante continens.* 1006
§. II. *Argumenta pro parte negante complectens.* 1008
§. III. *Judicium de quæſtione propoſita.* 1011
Art. II. *An ex veteri conſuetudine Sacerdotes apud Latinos vngantur.* 1012
§. I. *Probatur affirmans ſententia.* 1012
§. II. *Obiectiones aduerſariorum referuntur ac refelluntur.* 1015
Art. III. *Quo ritu tã Preſbyteri quàm Epiſcopi vngantur, vbi etiã de aliis vnctionũ generibus & differẽtiis.* 1018
Art. IV. *De ſignificatione Sacerdotalis vnctionis.* 1020
§. I. *Cur Sacerdotes vngantur.* 1020
§. II. *Cur in Sacerdotibus iteretur vnctio.* 1022
§. III. *Cur Diaconi non vngantur.* 1023
§. IV. *Cur Epiſcopi Chriſmate, Preſbyteri ſolum oleo; his ſolæ manus, illis caput etiam vngantur.* 1025
Art. V. *De variis vnctionum generibus, præſertim de vnctione Regia.* 1026
§. I. *De vnctionibus rerũ, ac perſonarũ in Baptiſmi, Cõfirmationis & Extremæ-Vnctionis Sacramẽtis.* 1026
§. II. *Reges etiam inungi ſolitos, & quæ huius moris origo.* 1027
§. III. *Quo ritu Reges inungantur, & de differentiis Sacerdotalis vnctionis & Regiæ.* 1031
§. IV. *Reges ab iſta vnctione Sacerdotij participes non fieri, nec ſacrarum functionum niſi ex priuilegio.* 1033
Cap. XI. *De cæteris ritibus ordinationem conſequentibus.* 1035
Art. I. *De benedictione tam ordinatorum à Pontifice ordinante, quàm populi à conſecratis.* 1035
Art. II. *De ſalutatione ſeu oſculo, quo ordinati à collegis excipiuntur, & ab ordinatore dimittuntur.* 1037
Art. III. *De receptione & diſpoſitione ordinatorum inter alios eiuſdem gradus.* 1039
Art. IV. *De inſcriptione ordinatorum Eccleſiaſtico catalogo.* 1040
Art. V. *De mutatione nominis in Ordinationibus.* 1043
Art. VI. *De communione poſt ordinationem.* 1045
Art. VII. *De ritu in ordinationibus vſitato, vt Sacerdotes ordinati Pontifici concelebrent.* 1049
Art. VIII. *De cæteris ritibus ordinationis.* 1054

Appendix ad hanc ſectionem de Tonſuræ Clericalis conferendæ ritu.

Art. I. *De Clerico Eccleſiaſtica veſte induendo.* 1057
Art. II. *De attonſione Clerici faciendi.* 1061
§. I. *Tondendi Clerici ritus, cùm apud Latinos, tùm apud Græcos deſcribitur.* 1061
§. II. *Tondendi Clerici ritus comprobatur.* 1062
§. III. *Rationes & myſteria dicti ritus proferuntur.* 1067
Art. III. *De profeſſione Clericì ſeu renuntiatione publica ſæcularibus deſideriis.* 1070
Art. IV. *De impoſitione ſuperpellicei Clerico faciendo.* 1073

DE SACRIS

Digitized by Google

DE SACRIS ELECTIONIBVS, ET ORDINATIONIBVS, EX ANTIQVO, ET NOVO ECCLESIÆ VSV.

PRÆFATIO.

ECCLESIASTICÆ *disciplinæ ſedulam inquiſitionem, &, quam priuati cuiuſque meditatio conſequi poteſt, inſtaurationem animo complectentes: circà Clericos toti ferè verſamur: Ab eorum ſiquidem inſtructione, profectu, diſciplinâ totius Eccleſiæ ſtatus pendet, quorum nimirum auctoritate, monitis, & exemplis reliqui gubernantur, mouentur, diriguntur. Ab illorum inſtitutione diſſerendi initium ducimus, eorum electionem deſcribimus, ordinationem tractamus, vt poſtquam rationem edocti fuerimus, quâ inoffenſo pede ſacra miniſteria adire poſſint, Eccleſiaſticos, quibus addicuntur, præficiuntur que, titulos enarrare, plura circa miſſionem ipſorum in poſſeſſionem Eccleſiarum, non pauciora circa eorumdem cum Eccleſiis ſuis vinculum, & obligationem: plurima circa ſacrorum miniſtrorum qualitates, munia, immunitates, leges, priuilegia, onera varia, honores, ornamenta dignitatum, & inſtituta maiorum fuſiori ſermone proſequi liceat. Placet igitur, quoniam omnis vel ferè omnis de Clericis, quoad vita ſupererit, nobis futura erit, Deo dante, diſputatio, ante definire, qui Clericorum nomine intelligantur, quem ordinem conſtituant; an à reliqua plebe diſcretum, an confuſum: quis ad eum ordinem aditus pateat: & aditus illius, quem ordinationem vocamus, nomenclaturam explicare, ne ſtatim in limine, obſcurarum vocum ignoratione fallamur. Hæc præludia præmittimus, quæ & ſequuturorum, Deo fauente, voluminum tractationi, & præſentis operis explicationi quammaximè neceſſaria videbuntur.*

PROLEGOMENA.

CAPVT PRIMVM.

De nominibus Clericorum.

I. DVO *ſunt* (inquit Hieronymus) *genera Chriſtianorum: eſt autem vnum genus quod mancipatum diuino officio, & deditum contemplationi, & orationi, omni ſtrepitu temporalium ceſſare conuenit: vt ſunt Clerici, & Deo deuoti, videlicet Conuerſi,* κλῆρος *enim Græcè, Latinè ſors: inde eiuſmodi homines vocantur Clerici, id eſt ſorte electi: omnes Deus in ſuos elegit: hi namque ſunt*

Hieronymus ad quemdam ſuum Leuitã. de duobus generibus hominum, referuntur. q. 1. eam. duo ſunt.

Reges, id eſt, ſe & alios in virtutibus regentes, & ita in Deo regnum habent, &c. Aliud verò eſt genus Chriſtianorum, vt ſunt laici: λαὸς enim Græcè eſt populus Latinè: his licet temporalis poſſidere, &c. his conceſſum eſt vxorem ducere, terram colere, &c. A

II. Clerici igitur dicti, quod ad ſacrorum adminiſtrationem eligantur à Domino: quòd ſint præclara Domini ſors, ſelecta portio, & hæreditas præcipua: hæreditas, inquam, ſeu pars, quam dedit Deus filio ſuo [a] Ioſeph extra fratres ſuos, quam tulit de manu Amorrhæi in gladio, & arcu: pars Eccleſiæ ſublimior, quæ tanto reliquis virtute ac ſcientia debet eſſe præſtantior, quantò dignitate, & auctoritate illuſtrior: hæreditas filij Dei chariſſima, in quam ſcilicet potiſſima beneficia contulit, & eximia omnis generis ornamenta tranſmiſit. Specialis hæc Chriſti hæreditas: licet enim à Propheta [b] dictum ſit, *omnes gentes ſeruient ei*: licet dicente diuino Patre, [c] *Poſtula à me, & dabo tibi gentes hæreditatem tuam*, filius omnium nationum principatum acceperit: æquum tamen eſt vt hæc peculiari iure Chriſti dicatur hæreditas, quæ Chriſtianis officiis & eccleſiaſticis miniſteriis, non [d] ex ſanguinibus, neque ex voluntate carnis, ſed B ſecundùm diuinam ordinationem mancipatur: iiq;, quibus dictum illud Apoſtolis à Chriſto aptari poteſt, [e] *Non vos me elegiſtis, ſed ego elegi vos*: qui Leuitis antiquæ legis ſuccedunt, quos eſſe *de ſorte Domini, & quorum Dominum ſortem atque hæreditatem eſſe*, [f] Scriptura ſacra oſtendit.

a Genes. 48.
b Pſalm. 71.
c Pſalm. 2.
d Ioan. 1.
e Ioan. 15.
f Num. 18. & Deuter. 18.

III. [g] *Clericus ergo, qui Chriſti ſeruit Eccleſiæ interpretetur vocabulum ſuum, & nominis definitione probatà nitatur eſſe quod dicitur: ſi enim κλῆρος Græcè, Latinè ſors appellatur, propterea Clerici dicuntur, quod de ſorte Domini ſint: vel quia Dominus ſors, id eſt pars Clericorum eſt: qui autem, vel ipſe pars Domini eſt, vel Dominum partem habet, talem ſe exhibere debet, vt ipſe poſſideat Dominum, & ipſe poſſideatur à Domino: qui Dominum poſſidet, & cum Propheta dicit, [h] pars mea Dominus, nihil extra Dominum habere poteſt: quod ſi quippiam aliud habuerit præter Dominum, pars eius non erit Dominus: verbi gratiâ ſi aurum, ſi argentum, ſi poſſeſſiones, ſi variam ſupellectilem: cum iſtis partibus Dominus fieri pars eius non dignatur: ſi ergo pars Domini ſum, & funiculus hæreditatis eius, nec accipio partem inter cæteras tribus: ſed quaſi Leuita & Sacerdos viuo de decimis, & Altari ſeruiens, Altaris oblatione ſuſtentor, habens victum, & veſtitum, his contentus ero, & nudam crucem nudus ſequar.* C

g Hieron. ad Nepotian. refert. 12. q. 1. c. Clericus.
h Pſalm. 15. Deuter. 32.

IV. Ab eadem quoque nominis etymologia non diſpar argumentum infert Ambroſius, [k] *Cui, inquit, portio Deus eſt, nihil debet curare niſi Deum, nec alterius impeditur neceſſitatis munere: quod enim ad alia officia confertur, hoc religionis cultui atque huic noſtro officio decerpitur: hæc enim vera eſt Sacerdotis fuga, abdicatio domeſticorum, & quædam alienatio chariſſimorum, vt ſuis ſe abneget, qui ſeruire Deo elegerit.*

k Ambroſ. de fuga ſæculi refertur 12. q. 1. c. cui portio.

V. Hinc cùm aliquis à Catholico antiſtite, in ordinem & album Clericorum per Tonſuræ ſuſceptionem refertur, iſtam rerum omnium, vt ſoli Deo adhæreat, abdicationis, ac renunciationis formulam recitare iubetur ex Dauidis Pſalmis deſumptam, *Dominus pars hæreditatis meæ, &c.* quibus verbis Deum ſibi vnicè diligendum, & inquirendum proponit: huneque theſaurum ſuum, hunc delicias ſuas, hunc hæreditatem ſuam, hunc ſcopum ſuum eſſe profitetur, in quo ſpes omnes ſuas collocet, & omnes cogitationes defigat. Placet verò [m] Iſidoro Hiſpalenſi prædictæ Clerici etymologia, qui tamen aliam addit, Clericos D nempe dictos, quod [n] Mathias, qui primus ab Apoſtolis in Eccleſiaſticum ordinem adſcriptus eſt, ſorte electus fuerit; κλῆρος enim Græcè ſors.

l Pont. Rom. tit. de Tonſura.
m Iſido. lib. 7. Originũ cap. 12. & 1. de diuinis off. c. 1.
n Actor. 1.

VI. Clerici etiam mihi ſunt, qui κληρονόμοι, quo ſcilicet nomine, qui vulgo dicuntur ἀδελφοί, ſeu fratres, ab Heſiodo, & aliis Poëtis Græcis nonnumquam vocari conſueuerunt, quod paterna inter eos diuidatur hæreditas: quo etiam nomine à ſancto [o] Auguſtino, & Iſidoro Hiſpalenſi [p] hæredes vocitantur: quæ vtraque nominis acceptio non dubium eſt quin Clericis conueniat. Nam & Apoſtolos Clericorum ordinis primos, fratres vocatos fuiſſe [q] Scriptura ſacra paſſim oſtendit, & Chriſtianos [r] olim omnes, ſed eos præcipuè qui diuinis officiis addicti, perfectiorem viuendi rationem inibant, fratrum nomẽ vſurpaſſe, eaque inſignitos fuiſſe in confeſſo eſt. Clericos quoque præ cæteris Chriſti hæredes dici poſſe nemo neſcit, tum quod ſpiritualia Eccleſiæ bona, quæ laicis

o Aug. enarrat in Pſ. 67.
p Iſidor. lib. 2 de diuinis off. cap. 1.
q Mach. 2. Lucæ 22. Ioan. 20.
r Tertull. in Apolog. c. 39 Athenag. orat. pro Chriſtian Minutius in Octauio. Clemẽs Alex. lib. 5. Strom. Lactant. lib. 3. c. 21. Cyprian. epiſt. 4. 5. 42. Aug. ep. 162. & 225. Leo epiſt. 10 12. 15 18. 19. &c. & alij paſſim.

tantum

A tantum in vſum conceduntur, ipſi ſuo iure, [a] *vt miniſtri Chriſti, & diſpenſatores myſteriorum Dei*, in ſuam & aliorum vtilitatem adminiſtrent; tum quod ex [b] *pinqui pane Chriſti*, qui *præbiturus delicias regibus* prædicitur bonis nempe Eccleſiaſticis, quæ Chriſto data, ac oblata, in eius miniſtrorum ſuſtentationem relinquuntur, veſcendi ius habeant,

a 1. ad Cor. 4.

b Genes. 49.

VII. Plutarchus [c] ſingulas partes, quæ ſingulis Lacedæmoniis, poſt diuiſionem terræ Laconicæ à Lycurgo factam obtigerant, κλῆρος, nominauit, meminitque [d] Ariſtoteles legis Athenienſium, qua iubebatur vnuſquiſque ciuium agrum habere, quem per ſeipſum coleret, qui quidem κλῆρος dicebatur, cui cedere, vel à quo iure, vel iniuria exturbari nemo poterat. Liceat ex iis Clerici etymon deducere: Numquid enim hæreditas Domini, populus Chriſtianus, in varias diœceſes, & parœcias diſtribuitur, ſinguliſque Clericis, ſi maiorum inſtituta ſpectemus, pars aliqua agri Dominici procuranda, & excolenda committitur? Num ex vetere Eccleſiæ diſciplina Clericorum vllus erat, qui

B non alicui Eccleſiæ particulari adſtrictus, ſpartam quam nactus eſſet, adornare ſatageret? Nonne ex communibus Eccleſiæ bonis ſingulis Clericis olim diuidebatur, prout cuique opus erat? An non etiam, quod iam Clericis in titulum ſeu patrimonium, ſeu beneficium aſſignatur, diſtrahi, alienari, vel ceſſione quauis, alterius fieri, æquè ac κλῆρος Athenienſium lege præfixus, prohibetur? Ab hoc ſeu fundo, ſeu beneficio, ſeu eccleſiaſtico titulo quidni Clerici nomen deductum dixeris, quem ſine aliquo eorum ordinare, nec antiquæ, nec nouæ Eccleſiæ conſtitutiones permittunt.

c Plutarch. in vita Lycurgi. d Ariſtotel. iii polit.

VIII. Addimus Clericos pro Agricolis ſumi poſſe, ſi nimirum ſacræ Scripturæ phraſin diligentiùs attendamus, iuxta quam nimirum vir agricola, requieſcere inter Cleros & habitare dicitur: ita enim de Iſſachar ſecundùm Septuaginta legitur interpretes, [e] *Iſſachar bonum deſideranit, requieſcens inter cleros*, & paulò pòſt, *ſuppoſuit humerum ſuum, & factus eſt homo agricola*: eodem quoque loquendi modo vſa videtur Debbora, dum Rubenitas incuſat, quod pugnæ tempore

C agriculturæ vacaſſent, [f] *Quare*, inquit, *habitas inter duos cleros, ne audias ſibilos gregum?* Aduertant ergo Clerici, ſe non molles, non delicatos vrbium incolas eſſe oportere, ſed fortes, duros, & laborioſos agricolas, qui agrum Domini aſſiduè colant, qui [g] *portent onus diei, & æſtus*, qui tanquam meſſores non ignaui, aëris inclementiam, & iniurias præ ſalute animarum nihil faciant.

e Genes. 49. f Iudicum 5. g Matth. 20. h Pſal. 67. v. 14. i *Pulla eſt ira eorū in deſolationem & facie ira colūbæ*, id eſt Aſſyriorū. Ierem. 25. item à facie gladij columbæ. Ierem. 46. & 50. hac ſuperſtitione imbuti Iudæi, egreſſi ex Ægypto vitulū ex auro conflatilē ſibi fecerūt Exod. 32.

IX. Ex quibus difficilis Pſalmorum Dauidicorum verſus explicari aliquatenus poteſt, [h] *Si dormiatis inter medios cleros, penna columbæ deargentatæ, & poſteriora dorſi eius in pallore auri*: quamuis enim literalem huius & ſequentis verſus ſenſum hunc eſſe exiſtimem, ſi ſecuri conſiſtatis inter terminos Ægyptiorum & Aſſyriorum, quorū hi pro inſignibus columbam argenteam à tempore imperij Semiramidis, geſtare conſueuerunt, illi aureum vitulum (vt ex pluribus ſacræ Scripturæ locis, [k] auctorumq; ſacrorū ac prophanorum teſtimoniis deducitur) attamen *dum diſcernit cœleſtis reges ſuper eam*, dū ſuper Paleſtinam reſpiciēs Deus

D inimicos reges ſeparat, Iudæi *nive dealbabuntur in Selmon*, niueum pacis colorem referent, qui tamen ſanguine cruentandi videbantur. Quamuis, inquam, hunc germanum ſenſum huius verſus eſſe crediderim, alias tamen, quas Patres eiuſdem interpretationes proferunt improbandas minimè cenſeo, eas maximè, quæ ad Clerici nomen, dignitatem, atque officia aliqua ratione pertinere videbuntur. Certè D. [l] Auguſtinus hunc verſum ad Clericalis ordinis viros referre videtur, quos inter duo teſtamenta veteris, & nouæ legis per fidem, inter duas hæreditates terrenæ fœlicitatis, & æternæ immortalitatis per ſpem conquieſcentes, vt pennas Columbæ (id eſt Eccleſiæ) deargentatas, exaltandos prænuntiat. Plurima quæ ad propoſitum faciunt in Clericos, in huius verſus interpretatione, cōgerit [m] Innocentius tertius ſermone exhortatorio ad Clericos habito in Concilio Lateranenſi Oecumenico, ex pluribus iſta accipe, *Dormiamus*, inquit, *ſed inter medios Cleros, id eſt in medio Clerorum ſecundùm idioma Græcorum, ad literam nos inter medios Cleros totius orbis exiſtimus, propterea nequeunt opera noſtra latere, ſiue bona ſint, ſiue mala: luceat ergo lux veſtra cōram hominibus, vt vi-*

k Huc refer quæ de Oſyri & Iſide dicūtur à prophanis auctoribus. & quæ de Ægyptiorū ſuperſtitione narrant Philo lib. de vita cōtemplatiua, & Euſeb. de præpar. euāg. lib. 3. cap. 3. & 4. ab Athenagora, Piſide, & aliis

l D. Auguſt. ſuis è enarrat. in pſal. 67.

m Innocent. 3. ſerm. exhort. ad cleric. to. 3. Cōcil. part. 2. Matth. 5.

deant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum, qui in cælis est, vt vertina vrtinam trahat, & qui audis, dicat, veni. Aliter tamen hoc possumus intelligere, κλῆρος enim A
Græcè, sors vel hæreditas interpretatur: vnde Clerici dicuntur, quòd in partem Dominisint sortiti, secundùm illud, Dominus pars hæreditatis meæ. Est autem triplex hæreditas, in-
a Psal. 135. *fima, media, & suprema: infima est terrena, de qua legitur,* a *Dedit terram eorum hæredi-*
b Psal. 118. *tatem, hæreditatem Israël seruo suo: media est sacra Scriptura, de qua dicitur,* b *Hæreditate*
c Psal. 15. *acquisiui testimonia tua in æternum, quia exultatio cordis mei sunt: suprema est beatitudo cælestis, de qua legitur,* c *Funes ceciderunt mihi in præclaris, etenim hæreditas mea præclara est mihi: qualibet hæreditatum istarum suas meditatæ, terrena possessio, res mobiles, & im-*
mobiles, sacra Scriptura spiritum & literam, beatitudo cælestis stolam mentis, & stolam carnis; inter has medios cleros, inter has medias hæreditates dormire debemus, aliter au-
tem & aliter, &c. (subūgit diuersos modos quibus inter has medias hæreditates dormitur, tum subdit) *si sic dormierimus, profectò sumus penna columbæ deargenta-* B
ta, sicut per columbam designatur Ecclesia, sic per pennas columbæ designantur Sacerdotes
Ecclesiæ, qui verbis, & exemplis eam sublevant ad cælestia, vnde sponsus de sponsa dicit in
d Cant. 6. *Canticis,* d *Vna est columba mea, perfecta mea: cuius pennas perfectè Propheta describens*
e Isai 60. *dicit,* e *Qui sunt isti, qui vt nubes volant, & quasi columbæ ad fenestras suas? penna dear-*
f Psal. 11. *gentatæ sunt illi, qui diuinis eloquiis sunt eruditi secundum illud,* f *Eloquia Domini eloquia*
casta, argentum igne examinatum, probatum terræ, purgatum septuplum, &c. (plura de diuersis pennarum generibus locutus, ista subiungit) *penna simus despicientes mundana per vim irascibilem, dormientes inter medios cleros possessionis terrenæ:*
pennæ columbæ simus intelligentes diuina per vim rationabilem, dormientes inter me-
dios cleros sacra Scriptura; nec tantum in præsenti simus pennæ columbæ deargentatæ, sed
g Psal. 118. *posteriora dorsi eius in specie auri: sicut dorsum laborem præsentis vitæ significat, secundùm*
h Apocal. 21. *illud,* g *Supra dorsum meum fabricauerunt peccatores, ita posteriora dorsi requiem futuræ vi-*
i Sapient. 3. *tæ designant, secundùm illud,* h *Iam non erit amplius, neque luctus, neque clamor, sed nec*
k Hiere. c. 12. *vllus dolor, quoniam priora transierunt: ergo posteriora dorsi, id est requies post laborem erit*
vers. 13. *in specie auri, hoc est in gloria contemplationis quæ per fulgorem auri congruè designatur* C
l Origc. hom. *propter illud,* i *Fulgebunt iusti sicut Sol in regno Patris eorum.* Hæc Innocentius, quæ
7. in Hierem. nos fusiùs retulimus, tum quod difficilis omnino textus explicationem conti-
m Epiph. init. epist. ad Ioan. neant; tum quod ad præsentem Clerici nomenclaturam non parum conducant, grauissimaque, & salubberrima pro Clericis monita comprehendant.
Hierosol. in- X. Rectè igitur & prudenter instituta hæc Clerici vox, & ab olim pro sacræ
terepist. Hie- religionis diuinis ministris vsurpata: vbi enim apud k Hieremiam Pastorum Iu-
ron. 60. dææ negligentia, & malitia incusatur, loco eorum verborum quæ in Latina
n Hiero. epist. vulgata editione habentur, *Hæreditatem acceperunt, & non eis proderit*, Septuagin-
ad Nepotian. & comm. in illud caput Hierem. ta interpretes legunt οἱ κλῆροι αὐτῶν οὐκ ὠφελήσουσιν αὐτούς, *cleri eorum non prode-*
o 1. Pet. 5. *runt eis*, quæ de Leuitis & Sacerdotibus interpretātur l Origenes, m Epiphanius,
p Can. Apost. Hieronymus n & alij. Ea quoq; verba D. Petri, o quibus Pastores monet, vt gre-
22. 23. 25. gem suum sedulò pascant, οἷς μὴ κατακυριεύοντες τῶν κλήρων, *non dominantes cle-*
q Con. Nic. *ris*, vulgo Patres de prohibito Episcoporum in Clericos ambitioso imperio in-
1. can. 1. 2 38. terpretantur. Passim quoque legere est eādem Clerici vocem, tam in p Canoni- D
r Tertul. de bus Apostolorum, q Niceno primo Concilio, & cæteris fere omnibus Conci-
Monogam. liis, quàm apud r Tertullianum antiquum inter Christianos auctorem, & alios
s Euseb. lib. communiter Patres, pro Ecclesiastici ordinis viris ad nauseam vsque repetitam.
10. hist. cap. 7. Notatque Eusebius s eos qui in Ecclesia Catholica ministrabant, Clericos suo
t Luther. lib. tempore nominari solitos fuisse. Quò fit vt iure refellas Lutherū, t Caluinum, u
de abroganda & alios eiusdem farinæ homines, quibus Clerici nomen vt improprium displi-
Missa priuata parte 1. tra- cet: adeò siquidem spiritu vertiginis ducuntur isti, & contentionis efferata
ctās illud non dominantes in Cleris. rabie agitantur, vt dum rebus infigere aculeum non possunt, vocibus minimè
u Caluin 4. parcant, & in Theologia Grammatici, in Grammatica Theologi videri ve-
Instituet. 4. §. lint, in vtraque autem vel impij, vel temerarij deprehendantur.
9 & cōmentariis in cap. 5 prioris epist. XI. Eodem temeritatis spiritu afflatus Wiclephus x ausus est reprehendere
D. Petri. communem loquendi vsum, quo Clericos per Antonomasiam Ecclesiasticos
x VViclephus de Eccles. Catho. cap. 1. appellamus: quem loquendi morem fusè defendit Valdensis y contra VVicle-
y Valdēsis tomo 3. contra Vviclephistas & Hussitas. phistas & Hussitas: quem nos quoque neque nouum, neque inauditum esse,

vel

A vel insolentem[1], adductis aliquot Patrum testimoniis docere, neque temerè institutum fuisse allatis quibusdam rationibus impositionis huius nominis demonstrare non frustrà fortasse conabimur.

XII. Sanctus Paulus epistola ad Hebræos [a] *Ecclesiam primitiuorũ* vocat Apostolorum cœtum cui Clericorum ordo successit; sic enim Apostolum interpretati sunt [b] Ambrosius, [c] Primasius, [d] Haymo, & alij. Hieronymus [e] cõmentariis in caput 10. Oseæ Prophetæ ter ad minus Ecclesiastici nominis Sacerdotes, aliosque inferiori gradu in ministeriis Ecclesiasticis constitutos intelligit: in qua etiam significatione, eadem voce tum commentariis in [f] Abdiam, tum in Hieremiam, tum etiam alibi vtitur: quo etiam nomine vsus est [g] Ambrosius, dum ait: *Nihil tam asperum tamque pernicioſum esse, quàm si Ecclesiasticus maximè qui sublimis loci est, diuitiis huius sæculi studeat, &c.* itémque dum exponens ista verba Epistolæ Pauli ad Timotheum, [h] *Nemo militans Deo implicat se negotiis sæcularibus*, hæc habet, [i] *Ecclesiasticus autem idcirco Deo se probat, vt huic deuotus officium impleat,*
B *quod spopondit, in Dei rebus sollicitus, à sæculari negotio alienus.* Frustra persequar cæteros Patres saltem mediæ, & vltimæ ætatis, Bernardum v.g. & alios, apud quos eiusdem vocis in prædicta acceptione non infrequens vsus occurrit. Neque omittendum, quod habet [k] Sylvester Giraldus in sua Hiberniæ Topographia appositè omnino ad præsens argumentum, *Hiberni*, inquit, *viros qui Ecclesiastica gaudent immunitate, etiam laicos, & vxoratos, Ecclesiasticos vocant.*

XIII. Ex quibus proculdubio verbis non contemnenda ratio erui potest, ob quam non Clericis solùm, verumetiam Monachis Ecclesiastici nomen nonnunquam tributum sit, quod nempe priuilegiis, & exemptionibus, quæ in fauorem Ecclesiæ, & religionis concessa sunt ipsi quoque gaudeant; quod à sæculari potestate principum beneficentia immunes redditi, Ecclesiasticæ potestati mancipentur, eorumque causæ à politico tribunali ad ecclesiasticum transferantur; sicut enim regius homo dici consueuit, qui regi speciali iuramento obstrictus est, qui apud ipsum authoramentum iniit lege clientelarum,
C qui ad clientariæ fidei ac sponsionis professionem à rege admissus est, quidni eodem iure Ecclesiasticum hominem dixeris, qui Ecclesiæ priuilegiis munitus est, & in eius clientelam, præsidium, ac cognitionem speciali iure adscisciturꝰ Alias eiusdem nominis rationes adiungo. Prima sit, quod peculiaris Ecclesiasticarum rerum cura sit penes Clericos, qui soli Ecclesiasticis officiis ex suo statu ministrant, soli Ecclesiis deseruiunt, soli religionis cultum, (ad quem fidelium cõuentus, quem [l] Ecclesiam meritò dixeris, instituitur) ex proprio munere procurant; quemadmodum ergo militares viri dici consueuerunt, qui militaribus officiis addicuntur, ita Ecclesiastici dici poterunt, qui Ecclesiasticis: vel apud quos solùm Ecclesiastica omnis potestas residet.

XIV. Altera non dissimilis mihi quoque satisfacit; fatendum nempe est inter Reipublicæ necessaria membra Clericos esse, seu Sacerdotes, eorumque Ministros, vt docet [m] Aristoteles, qui & in Sacerdotes & Magistratus tanquam in suos ductores, & gubernatores, multitudinem ciuium diuisam esse testatur,
D & [n] Reip. membra omnia percensens, cum agricolis, artificibus, viris militaribus, locupletibus, & iudicibus Sacerdotes quoque numerat; [o] Sacerdotiumq; Reip. necessarium esse contendit, quod videlicet non vtilitatis tantum causa, sed virtutis quoq; & honestatis, societas ciuilis instituta sit, beatitudo verò cum virtute coniuncta per Sacerdotium procuretur: qui in Rep. Sacerdotes pariter & ædituos collocat. Eo itaque sensu non Reip. solùm, sed Ecclesiæ membra Clerici dici possunt, eodemque verum est, quod ait [p] Optatus Mileuitanus, *Non esse Rempublicam in Ecclesiâ, sed Ecclesiam in Republica*, quia nempe finis instituendæ ciuitatis quatenus ad honestatẽ, vel etiam ad beatitudinẽ obtinendam refertur, Ecclesiæ finem, scilicet beatitudinis æternæ consecutionem, suo ambitu comprehendit. Vnde sunt quidem in Rep. Sacerdotes, sunt Magistratus, sunt opifices, &c. distinctaque hæc efficiunt membrorum Reipublicæ genera. E contrà verò opificum, Iudicum ciuilium, agricolarum ordines, diuersos in Ecclesia minimè constituũt: neque enim [q] *in personarum acceptione habemus*

[a] Paulus ad Hebr. 12. cap.
[b] Amb. ep. 36. Irenæo quæ est 2. lib. 5.
[c] Prim. in cit. cap. ad Heb.
[d] Haymo ibi.
[e] Hiero. lib 3. comment. in Oseam.
[f] Idem in Abdiam, & lib. 5. in Hiere. cap. 23. & 33.
[g] Ambr. 2. ad Timoth. c. 6.
[h] Idem in 2. ad Timoth. c. 2.
[k] Sylvest. Giraldus in sua Hiberniæ Topograp. par 3. cap. 6.
[l] Vide Isidorũ Pelus. lib 3. epist. 246. & Aug. in breuiculo coll. 3.
[m] Arist. lib. 7. Polit. c. 12.
[n] Idẽ 7. Polit. cap 8.
[o] Idem eiusd. lib. cap. 9.
[p] Optatus lib. 3. contra Parmenianum.
[q] Iacob. 2.

fidem Domini noſtri Ieſu Chriſti, ſed pauperem æquè, ac diuitem Eccleſia in ſuum corpus admittit, ad quem nempe cuiuſcumque terrenæ conditionis homines æqualiter conueniunt [a] *Patrem inuocaturi cum, qui ſine acceptione perſonarum iudicat:* Horum ergo Reip. membrorum ſoli Sacerdotes ac Miniſtri in Eccleſia ſuum ordinem retinent, in qua ſacrorum hominum, ac plebis diſtinctio, ſine ingenti ſacrilegio peruerti non poteſt. Itaque Eccleſiaſtici iurè dici poſſunt, quia ex omnibus hominum conditionibus ſoli ipſi Eccleſiæ membris per ſe adcenſentur. A

[a] 1. Petri 1.
[b] Ignatius ep. ad Trallianos. Χωρὶς τούτων οὐκλέγεται ἐκκλησία ἑκάστη ἐν ἕνι, ὑποτάσσεσθε τῷ ἐπισκόπῳ, ὡς ἐντολῇ ἰησοῦ χριστοῦ.
[c] Cypr. ep. 69. Florentino, ſeu Pupiano.
[d] Cypr. ibid.
[e] Amb. lib. de Iſaac & anima cap. 8.
[f] Lege Diony. lib. de Eccleſ. hier. max. c. 4. & Baſil. c. 55. Οἱ μὲν λοιποὶ κατηχούμενοι ἔξω μὲν ὄντες τῆς ἐκκλησίας, ἐν ἔργοις δὲ καὶ πολιτείᾳ τῇ ἀγαθῇ. κἂν εἰσὶ δὲ ὄντες τῷ βαθμῷ ὑποπεσόντες. id eſt, *Qui ſe Latronibus adverſos obiecerunt, ſi ſint quidem extra Eccleſiam, & boni communione arcentur: ſi ſint autem Clerici à gradu deponantur.*
[g] Plutarch. de defect. oracul.
[h] Beda in vita S. Aidani, lib. 3. hiſt. Angl. c. 5. & alibi. & l. 7. & 18 C de Ep & Cler. & alibi paſſim etiam apud Patres.
[i] l. 14 16. 19. C de Epiſc. & Cler. & alibi.
[m] Opta. lib. 1. cõtra Parmenianum.
[n] Nouella 6. c. 1. & 123. c. 2. & 16.
[o] Ioan. 15.
[p] Tertull. in Scorpiaco c. 9
[q] Nazianz. orat. 1.
[r] Caſſiod. l. 8. variar. ep 24.
[s] Epiſt. Conſtãt. Cæciliano apud Euſeb. lib. hiſt. cap. 6.

B

XV. Tertia, quia cùm Clerici Eccleſiam conuocent, regant, gubernent, [b] *cùm ſine iis Eccleſia electa, ſeu legitimè conuocata non ſit, nulla ſine iis ſancta congregatio, nulla ſanctorum collectio;* cùm ex [c] Cypriano Eccleſia definiri poſſit, *Plebs Sacerdoti adunata, & Paſtori ſuo grex adhærens*: & ab eodem pronuntiatum iſtud inualuerit, [d] *Epiſcopum in Eccleſia eſſe, & Eccleſiam in Epiſcopo; & qui cum Epiſcopo non ſit, in Eccleſia non eſſe*: cũ vnitas Eccleſiæ, ex confœderatione Sacerdotũ inter ſe petatur, nec aliunde corpori Eccleſiæ populi inſerantur, quàm quod Sacerdotibus & Clericis communione ſocientur: *Vbi enim*, vt habet [e] Ambroſius, *eſt Eccleſia niſi vbi virga, & gratia floret Sacerdotalis?* cùm iidem Clerici ſoli hierarchiæ Eccleſiaſticæ propriæ dictæ inſerantur, ſoli Myſtarum ſeu Myſtagogorum ordinem conſtituant [f] ex Dionyſio, reliqui in initiandorum claſſem referantur: cùm ob inſignem illam Clericorum in Eccleſia prærogatiuam Clericis à [g] Baſilio opponantur ὄντες ἔξω τῆς ἐκκλησίας. id eſt, *qui ſunt extra Eccleſiam*, quaſi nimirum laici vbi Clericis comparati fuerint, extra Eccleſiam eſſe videantur: nemo eſt profecto qui Clericorum ordini ſignificando, *Eccleſiaſtici* nomen diſſentaneum, aut diſconueniens exiſtimare poſſit. B

XVI. Inualuit etiam vſus ſaltem apud antiquos, vt religionis noſtræ miniſtri, quos Clericos dicimus, beatiſſimorum, & ſanctiſſimorum nomine ſalutarentur: quo pacto etiam apud Græcos, teſte [h] Plutarcho Sacerdotes Erhnici θεοὶ, hoc eſt ſancti nominari conſueuerant. Sed hac de re fuſiùs dicemus, ſi quando vacabit honorificos Clericorum titulos alibi explanare. C

XVII. Neque verò omittendum eſt, quod Clericos nonnumquam, *attonſos*, dictos legamus, cuius vocis, vt cæteros ſileam, [i] Bedam vadem dare poſſumus: impoſitionis autem huius nominis cauſam, vtpote omnino notam, fruſtra inquireremus.

XVIII. Certum eſt quoque Sacerdotis nomen, quod nonnumquam [k] ſolis Epiſcopis tribuitur, frequentiùs autem, ſaltem à quibuſdam ſæculis, pro omnibus Preſbyteris & Epiſcopis, quorum ij ſummi, illi inferiores Sacerdotes vocitantur, vſurpatur; nonnumquam tamen ad omnes Clericos ſignificandos extendi: cuius acceptionis varia exempla ex legibus [l] ciuilibus (omiſſis innumeris Patrum teſtimoniis) peti poſſunt: quo ſenſu Optatus [m] Mileuitanus, *Diaconos in tertio, Presbyteros in ſecundo Sacerdotio conſtitutos*, dixit, *apices verò, & principes omnium Epiſcopos.*

XIX. Neque hîc etiam ſilentio prætereundum Laicos ad differentiam Clericorum à Iuſtiniano, [n] in Nouellis ſuis conſtitutionibus κοσμικοὺς dici, id eſt, *mundanos*. Quidni? numquid enim legimus dictum Chriſti Domini ad Apoſtolos, [o] *Si de mundo fuiſſetis, mundus, quod ſuum erat, diligeret: quia verò de mundo non eſtis, ſed ego elegi vos de mundo, propterea odit vos mundus*: quibus verbis, Apoſtolos, & Clericos, [p] *Hæreditarios* ſcilicet *diſcipulos, & Apoſtolici ſeminis frutices*, de mũdo, id eſt laicorum turba, in altiorem ordinem tranſlatos, mundi amplius non eſſe, nec mundo gratos Chriſtus inſinuat, ſed totos cœleſtes, totos in cœleſtibus habitantes, ad eaque aliorum ductores eſſe debere demonſtrat; quâ etiam ratione [q] Nazianzenus, diſcipulos Domini οὐρανίους, id eſt *cœleſtes* vocat; quia nempe vt ait Athalaricus Gothorum rex apud Caſſiodorum, [r] *Profeſſio Clericorum vita cœleſtis eſt.* D

XX. Quocumque verò nomine Clerici nuncupentur, rectè in reſcriptis Conſtantini Magni Clerici deſcribuntur, [s] *Legitimæ & ſanctiſſimæ religionis Catholicæ miniſtri*, Epiſtola ſcilicet Conſtantini ad Cæcilianũ Carthaginenſem Epiſcopũ;

Qui

A *Qui ſua miniſteria diuinæ religioni excolendæ impertiunt, qui in Eccleſiâ Catholica ſanctæ religioni ſedulò inſeruiunt,* [a] Epiſtola eiuſdem Anilino Africæ Proconſuli, *Qui diuino cultui miniſteria religionis impendũt*, eiuſdem quoque epiſtola [b] Octauiano Lucaniæ, & Brutiorũ Correctori. Aptè pariter à D. [c] Auguſtino & [d] Iſidoro Hiſpalenſi definiuntur, *Qui ſunt in Eccleſiaſtici miniſterij gradibus ordinati*. Conſentaneè quoque ab eodem Iſidoro, *Clerici nuncupari* dicuntur *omnes qui in Eccleſia Chriſti deſeruiunt*. Rectè tãdem [e] à Theologis Clerici paſſim cenſentur quicunque Altari ſacro miniſtraturi aliquando per Tonſuræ ſuſceptionem deſtinati ſunt: quamuis illud obſeruandum ſit Clericorum, ſeu Eccleſiaſticorum nomen, cùm quippiam quod ſit oneri, præcipitur, vel prohibetur, eos ſolos comprehendere, qui vel ſacris initiati ſunt ordinibus, vel de Chriſti patrimonio viuunt, & beneficiorum Eccleſiaſticorum reditus percipiunt; è contra verò in re ordini Clericorum fauorabili, Clericorum nomen ad omnes qui diuinis miniſteriis inſeruiunt, vel ad miniſteria iſta ordinati ſunt (niſi aliud expreſsè
B innuatur) ampliari, iuxta videlicet hanc tritam iuris regulam, [f] *Odia reſtringi, & fauores conuenit ampliari.*

[a] Epiſt. ad Anilino apud Euſeb. lib. 19. hiſt. cap. 7.
[b] Epiſt. eiuſdẽ Octauia, lege 2. C. Theod. de Epiſcop. & Cler.
[c] Aug. enarrat. in pſ. 67. tomo 8.
[d] Iſidor. Hiſp. lib. 2. de diuinis offic. c. 1.
Idem lib. 7. Origin. c. 12.
[e] Ita paſſim Sũmiſtæ, & Iuris interpretes.
[f] Regula 15. de regulis iuris in 6.

CAPVT II.

De diſtinctione, & diſcretione Clericorum à Laicis.

VViclephus apud [g] Valdenſem, [h] Lutherus, & alij noſtri temporis hæretici nullam diſtinctionem Clericorum & laicorum admittunt: ſed omnes æqualiter Sacerdotes, æqualiter Euangelij miniſtros arbitrantur: vel certè ſi diſtinctio aliqua inter eos ſtatuenda ſit, eam duntaxat ex hominum inſtitutione, & arbitrio pendere: adeout plebeij, & quiuis è triuio homines, ſtatim at-
C que populus iuſſerit, Sacerdotes euadant, & per ſolam eiuſdem electionem verbi diuini prædicandi, & Sacramentorum diſpenſandorum habeant poteſtatem: è contrà verò, facta eiuſdem decreti reſciſſione, continuò in laicorum ordinem redigantur. Iis autem friuolis, & futilibus argumentis innituntur: primum quidem, vnum & alterum Scripturæ ſacræ teſtimonium in ſuæ ſententiæ confirmationem adducunt, quæ ſi rectè & ex orthodoxa Patrum interpretatione penſitentur, ne hilum quidem ipſorum ſententiæ adferent aut proficient: tum aliqua Patrum dicta in ſuæ pariter ſententiæ defenſionem in eum ſenſum detorquent, de quo ne per ſomnium quidem cogitarunt.

II. Videamus quænam Scripturæ ſacræ teſtimonia pro ſe adducant: Proferunt imprimis D. Pauli verba, quibus videtur innuere Chriſtianos omnes pari conditione prædítos eſſe, [i] *Quicumque enim*, inquit, *in Chriſto baptizati eſtis Chriſtum induiſtis: non eſt Iudæus, neque Græcus, non eſt ſeruus, neque liber, non eſt maſculus neque fœmina: omnes enim vos vnum eſtis in Chriſto Ieſu*, quibus ſimilia habet in
D [k] epiſtola ad Romanos. Neque verò D. Pauli ſolum autoritate abutuntur, ſed etiam D. Petri, in epiſtola ſua prima Canonica, & D. Ioannis in Apocalypſi: quidni, inquiunt, ſingulis è populo Chriſtiano liceat Sacerdotij ſibi dignitatem vendicare, cùm Beatus Petrus fideles omnes, [l] *Genus electum* REGALE SACERDOTIVM, *gentem ſanctam, populum acquiſitionis* nominarit: paſtoreſq; admonuerit, vt [m] *non dominantes in Cleris, ſed forma gregis facti ex animo* appareãt: Ioannes autem in ſua Apocalypſi [n] Chriſto tribuerit, *Qui dilexit nos & lauit nos à peccatis noſtris in ſanguine ſuo, & fecit nos regnum, & SACERDOTES Deo, & patri ſuo*? Iactitãt etiam hæc Tertulliani [o] verba, quæ ipſi cõtra Pſyſichos, hoc eſt Catholicos, poſtquam in Montani ſchiſma incidiſſet, exciderunt, *Differentiam inter ordinem & plebem Eccleſiæ conſtituit auctoritas*: item, *Vanos fore nos ſi putauerimus, quod Sacerdotibus non liceat, laicis non licere, Sacerdotes nos Deo factos*: aliaque ex eodem Tertulliano, & fœtidis Catharorum hæreſibus (vt ab [p] Epiphanio diſcere eſt) deſumpta in erroris ſui patrocinium prætendunt; nec prætermittunt [q] Origenis, aliorumque Patrum dicta proferre, quibus vniuerſo populo Chri-

[g] Valdẽſis tomo 2. de Sacramẽtis c. 7.
[h] Lutherus de Miſſa priuata abroganda pars 1.
[i] Ad Galat. 3.
[k] Ad Ro. 12.
[l] 1. Petri 2.
[m] Ziuſd. epiſt. cap. 5.
[n] Apocalyp. 1.
[o] Tertull. exhort. ad caſtitat. cap. 7.
[p] Epiph. hæreſ. 59. quæ eſt Cathar.
[q] Origen. in

stiano, & Sacerdotium, & eius functiones videntur tribui. A

III. Sed hæc argumenta minimi sunt ponderis. Primùm enim id tantum intendit D. Paulus locis [a] superiùs citatis, nec in fidei professione ampliextenda, nec in exhibendis quæ singulis necessaria sunt ad salutem, religionis officiis, nec in obtinenda à Deo bonorum operum mercede, nec in diuinarum gratiarum consecutione, vllam aut patriæ, aut sexus, aut libertatis prærogatiuam esse: quandoquidem, [b] *Vnum* omnes *corpus* simus, *& vnus spiritus, vocati in vna spe vocationis: quorum omnium, vnus est Dominus, vna fides, vnum baptisma; vnus Deus, & Pater omnium, qui est super omnes, & per omnia, & in omnibus nobis, vnicuique autem nostrum data est gratia secundùm mensuram donationis Christi:* nulla itaque gens à Deo negligitur, quia ipse Deus est omnium gentium; nulla natio contemnitur ab eo cuius magnum nomen in nationibus fore prædicitur; nulla ætas reiicitur, nullus sexus repudiatur; [c] *Non* enim *est acceptio personarum apud Deum:* qui sicut nemini gratiam debet, ita nulli denegat, nullius alterius rei quàm misericordiæ suæ rationem habens; cùm è contrà non omnibus gloriam, sed B iis tantum eam conferat qui fideliter ipsi seruientes remunerationem promeruerint, ad quam reliqua omnia nihil faciunt præter bonam vitam: Hæc adeò vera sunt, vt nihil verius, adeò certa, vt nihil certius: quid verò exinde colligitur? an omnes Reges esse aut Sacerdotes? omnes Apostolos, aut Euangelij ministros? absurda hæc, & ridicula foret argumentandi ratio, in qua ne vllius quidem consecutionis vestigium appareret.

IV. Sanctus quoque Petrus [d] Christianum populum *Regale Sacerdotium, & gentem sanctam* nominauit; & Sanctus Ioannes nos omnes *Regnum & Sacerdotes Deo* factos dixit, diuersa vtique omnino ratione ab ea, quam hæretici nostri temporis ex ipsorum verbis colligunt: qui enim inferre possis Christianos propriè Sacerdotes esse, adeone temerarius eris, vt id effutire audeas, cum eadem argumentandi ratione Christianos omnes propriè reges esse consequatur? quomodo autem id fatearis, nisi & regnorum fundamenta conuellas, & regnandi C leges violes, & in sacrosanctam regum maiestatem tot hostes immittas, quot ciues: immo etiam, quin eiusmodi sententia omnem omnino politiam euertas, & confusam *ἀναρχίαν* inducas? Nonne verò si Christianus es, fateberis, non omnes in veteri lege Sacerdotes fuisse, aut Sacerdotij ministeriis aptos, sed solam tribum [e] Leui à cæteris in diuinum cultum fuisse separatam? Numquid tamen in eadem veteri lege scriptum legimus, tanquam ad omnes filios Israël dictum, [f] *Eritis mihi in peculium de cunctis gentibus, mea est enim omnis terra; & vos eritis mihi in regnum Sacerdotale, & gens sancta*: quidni ergo simili ratione cunctus populus Christianus *gens sancta, regale Sacerdotium* dici possit, quamuis ex ipso alij speciatim selecti sint à cætero populo discreti, qui functiones sacras obeant, & Sacerdotij honorem, auctoritatemque consequantur? Vniuerso tamen populo Christiano, non vna ratione, Sacerdotij dignitas tribuitur: primo enim quia nonnisi è populo Christiano Sacerdotes legitimi eligi possunt, iure merito, ni fallor, populus Christianus gens sancta, & regale Sacer- D dotium nuncupatur; non quod omnes è populo regali Sacerdotio potiantur, sed quod extra populi Christiani societatem nulli regali isto Sacerdotio legitimè exornari possint. Secundò, Christiani quoque omnes, qui in Baptismate, ac Confirmatione mystico Chrismate, quo Christi Sacerdotium, ac regnum designantur, delibuti sunt, Reges, & Sacerdotes aliqua ratione dici potuerunt; vnguntur enim in Baptismo ab Episcopo, ex Clementis Romani Constitutionibus [g] Apostolicis, *Sicut priùs vngebantur Reges, & Sacerdotes; non quidem quod qui nunc baptizantur, etiam Sacerdotes ordinentur: sed quod fiant à Christo Christiani, regale Sacerdotium, gens sancta, Ecclesia Dei, columna & firmamentum præsentis luminis, qui aliquando non populus, nunc autem dilecti, & electi, super quos inuocatum est nouum nomen eius, vt testatur Esaias Propheta dicens, & vocabunt populum nouo eius nomine, quo Dominus nominabit eũ.* In eundem quoque sensum Origenes, [h] *Omnes enim quicumque vnguento sacri Chrismatis delibuti sunt, Sacerdotes effecti sunt, sicut & Petrus ad omnem dicit Ecclesiam, &c.* De Christianis similiter Ambrosius, [i] *Vnusquisque*

[a] Ad Galat. 3. & ad Rom. 10.
[b] Ad Ephes. 4.
[c] Rom. 2. Ephes. 6. Coloss. 3.
[d] 1 Petri 2.
[e] Vid. lib. Numer. Leuit. Deuteron. passim.
[f] Exodi 19.
[g] Constitut. Apost. lib. 3. cap. 15.
[h] Origen. hom. 9 in cap. 16. Leuit.
[i] Ambros. lib. 4. de Sacram. cap. 2.

A *quisque ungitur in Sacerdotium, in regnum: sed spirituale regnum est & Sacerdotium;* regnum scilicet non temporale, sed metaphoricum, Sacerdotium quoque non hierarchicum, quomodo propriè sumi solet, sed mysticum. Clarius Augustinus, [a] *Erunt*, inquit, *Sacerdotes Dei, & Christi, & regnabunt cum eo mille annis, non vtique de solis Episcopis, & Presbyteris dictum est, qui propriè iam vocantur in Ecclesia Sacerdotes; sed sicut omnes Christianos dicimus propter mysticum Chrisma, sic omnes Sacerdotes, quoniam membra sunt huius Sacerdotis, de quibus Apostolus Petrus,* [b] *Plebs, inquit, sancta, regale Sacerdotium.* Augustino adstipulatur Leo Magnus his verbis, [c] *Omnes in Christo regenerates crucis signum efficit Reges, sancti verò Spiritus vnctio consecrat Sacerdotes, vt propter istam specialem nostri ministerij seruitutem, vniuersi spirituales, & rationales Christiani, agnoscant se regij generis, & Sacerdotalis officij esse consortes:* quo loco, propriè dictum Sacerdotium, & speciale, à communi, & impropriè dicto distinguit, & hoc ab illo originem suam trahere, & quodammodo ipsum imitari docet: quod apertiùs ostendit tum pluribus, tum maximè his

B verbis, *Cùm* Sacerdotium *per Dei gratiam omnibus commune sit factum, religiosum tamen nobis atque laudabile est, de die prouectionis nostræ,* (ad Pontificatum) *quasi de proprio honore gaudere: vt vnum celebretur in toto Ecclesiæ corpore Pontificij Sacramentum, quod effuso benedictionis vnguento, copiosiùs quidem in superiora profluxit, sed non parcè etiam in inferiora descendit.* Hanc eandem causam, propter quam Hieronymus, [d] *Sacerdotium Laici* Baptismum vocat multi alij Patres confirmant, multi Catholici Doctores; Nouatorum quid curem turbam? Tertiò, quia Sacerdotij quoque functiones, & munia, sicut & regni mysticè & spiritaliter intellectas obeunt Christiani, fauet huic explicationi [e] Leo loco mox citato, vbi rationem assignat cur Christiani Reges, & Sacerdotes dicantur, *Quid enim,* ait, *tam Regium, quàm subditum Deo animum, corporis sui esse rectorem? & quid tam Sacerdotale, quàm venere Domino conscientiam puram, & immaculatas pietatis hostias, de altari cordis offerre?* Confirmat hanc interpretationem Origenes, [f] *Vnusquisque nostrum,* inquit, *habet in se holocaustum suum, & holocausti sui ipse succendit altare,*

C *vt semper ardeat: ego si renuntiem omnibus quæ possideo, & tollam crucem meam, & sequar Christum, holocaustum obtuli ad altare Dei: aut si tradidero corpus meum habens charitatem, & gloriam martyrij consequar, holocaustum meipsum obtuli ad altare Dei, si diligam fratres meos, itaut animam meam ponam pro fratribus meis, si pro iustitiâ, pro veritate vsque ad mortem certauero, holocaustum obtuli ad altare Dei: si membra mea ab omni concupiscentiâ carnis mortificauero, si mundus mihi crucifixus sit, & ego mundo, holocaustum obtuli ad altare Dei, & ipse meæ hostiæ Sacerdos efficior.* Plura in eandem sententiam tum Origenis, tum aliorum Patrum testimonia, quartam causam assignaturus omitto, quia nempe Christiani omnes sunt membra Christi Regis, & Sacerdotis; hanc supra tradidit Augustinus, confirmat verò [h] Agobardus Episcopus Lugdunensis in tractatu de priuilegio, & iure Sacerdotij, vbi habet, *Omnes fideles, verè membra summi Sacerdotis, Dei videlicet, ac Domini nostri Iesu Christi Mediatoris Dei, & hominum, factos esse ab eo, Patris regnum, & Sacerdotes, dicique genus electum regale Sacerdotium, & esse sub capite summo vnum Sacer-*

D *dotem.* Cuius rei confirmationem profert, ex veteri lege, in quâ nempe non omnium sacrificiorum offerendorum potestas erat penes Sacerdotes, & [i] Leuitas, sed singulis è populo per familias suas Paschalis Agni offerendi, ius fuit imo & præceptum, quod quidem si ad populum Christianum transferas, recte addere poteris, non cuiuscumque sacrificij sublatam ipsi potestatem, sed ei permissum esse, ac præceptum, offerre [k] *Sacrificium iustitiæ*, [l] *Immolare Deo sacrificium laudis*, offerre [m] *Sacrificium Deo spiritum contribulatum cor contritum & humiliatum*, [n] *reddere vitulos labiorũ suorum* & [o] membra sua parare templum Spiritus sancti: quæ quidem omnia mysticam, vt suprà diximus, non autem hierarchicam, quæ in prædicatione Verbi diuini, Sacramentis distribuendis, & Sacrificio corporis Christi ac sanguinis offerendo, consistat, Sacerdotij rationem laicis conuenire posse demonstrant.

V. Cùm autem D. Petrus Pastores hortatur, ne dominentur in Cleris; quidni eo sensu intelligi possit, vt moneat Sacerdotes, ne inferioris ordinis Cleri-

a Aug. 20. de ciuit. cap. 10. Apocal. 20.

b 1. Pet. 2.

c Leo 1. ser. 3. in die anniuersario assumpt. suæ ad Pontificat.

d Hieronym. Dialog. contra Luciferianos.

e Leo serm. 3. citato.

f Origen hom. 9. in cap. 16. Leuitici, vbi plura addit, quibus similia habet hom. 4. in cap. 6. Leuit. & alibi.

g Aug. supra l.

h Agobardus, de priuileg. & iure Sacerdotum, tomo 1. Bibliothe. Patrũ.

i Exod. 12.

k Psal. 4. & 50.

l Psal. 49.

m Psal. 50.

n Osee 14.

o 1. ad Cor. 6.

cos contemnant, ne præ aliis in eiusdem ministerij partem adscitis superbiant, A
aut supra illos fastuoso habitu, grauiori incessu, tristi supercilio, impotenti imperio, gestu tumido, austera voce, insolescant: per Cleros enim inferioris ordinis Clericos interpretantur[a] Hieronymus, [b] Oecumenius & alij: quæ interpretatio si vera sit, vt sanè mihi non potest non videri vera, quid quæso ista ad propositum? quasi verò ex eo quod Sacerdotum insolentia in Clericos prohibeatur, Clericorum & Laicorum distinctio euertatur! Nihil certè ista ad nostram Andromacham. Sed esto per *Cleros*, omnes Christi fideles intelligantur, vt intellexere [c] Cyrillus Alexandrinus, & pauci alij, quid exinde ad euertendam Laicorum & Clericorum distinctionem inferri efficaciter possit, nemo sapiens aduertet: fatendum enim est Christianos omnes populum esse acquisitionis, quem nempe Christus acquisiuit pretio sanguinis sui; esse [d] κλῆρον, sortem, & hæreditatem Domini, sicum reliquis gentibus, Ethnicis, infidelibus, &c. comparentur: Sacerdotes tamen ex omnibus Christianis specialem Dei esse hæreditatem cui specialiter dicati sunt, tum per destinationem ad B
sacra officia in eius cultum exhibenda; tum per castitatis professionem, quam in maioribus ordinibus constituti emittunt; tum per sæcularium curarum abrenunciationem, quæ à singulis Clericis plus, vel minus, prout pro maioribus ordinum incrementis maior virtutis debet esse profectus, vel ab ipsa Clericatus susceptione spondetur; eo nimirum modo quo Iudaïcus olim populus, cum reliquis nationibus collatus specialis Dei hæreditas dicebatur, quia tunc temporis, [e] *Notus* erat *in Iudæâ Deus, in Israël magnum nomen eius,* [f] *nec erat alia natio tam grandis, quæ haberet Deos appropinquantes sibi, sicut Deus noster aderat ipsis*: quamuis Leuitica tribus, quæ religionis officiis speciatim mancipata erat, Dei quoque hæreditas specialis, & peculiaris diceretur, iuxta ea quæ in Deuteronomio legimus, [g] *Dominus enim est hæreditas eorum* (Leuitarum nempe) *vt locutus est eis.* Eadem cleri, & populi apud Christianos est ratio.

[a] Hieron. ep. 2. ad Nepotian.
[b] Oecumen. in 1. Petri cap. 2.
[c] Cyrill. Alexand. lib. 1. in Isa. cap. 3.
[d] Apocal. 20
[e] Deuter. 4.
[f] Psal. 75.
[g] Deuter. 18.

VI. Instant, reprehendi à [h] D. Petro dominatum, principatum, auctoritatem, atque imperium Sacerdotum in reliquos ex plebe. Respondemus non reprehendi potestatem, sed abusum potestatis; non damnari Ecclesiasticum principatum, sed principatus vanitatem in minis ac terroribus consistentem: non prohiberi primatum in Ecclesiâ, sed tyrannicum, superbum, impotentem dominatum excludi: verbum Græcum κατακυριεύοντες, *dominantes*, in malam partem accipi nemo nescit: vt videre est in iis verbis Christi Domini, [i] *Reges gentium dominantur eorum; vos autem non sic; sed qui maior est inter vos fiat sicut minor:* Quibus verbis, sicut aliquem inter Apostolos maiorem, & principem fore significat, cui à reliqua Christianorum societate obediatur: ita eidem præcipit, vt se non ficta animi demissione pro minimo gerat: ideone verò sequitur nullum Clericorum ordinem à laïcis secretum esse; aut Clericos cum laicis confundendos atque permiscendos? dormientium vel potius delirantium hæ consequentiæ sunt. C

[h] 1. Pet. 5.
[i] Luc. 22.

VII. Vltimo respondent Catholici ad ea quæ ex Tertulliano adducta sunt, eius auctoritatem postquam in Montani hæresim incidit, nullius vel exigui D
ponderis esse debere: cùm enim Montanus, & qui eum secuti sunt Cathari Hierarchicum Ecclesiæ ordinem turbarint, Clericorum eandem quam laicorum conditionem esse voluerint, quid mirum si Tertullianus postquam eorum erroribus dementatus fuit, quædam scripserit quæ Catholicæ religioni præiudicium facerent? ea tamen quæ ex Tertulliano proferuntur non apertè nostris hæreticis fauere videntur: nam esto apud Tertullianum hæc verba legantur, [k] *Nonne & laici Sacerdotes sumus: scriptum est regnum quoque nos, & Sacerdotes Deo, & Patri suo fecit.* [l] *Differentiam inter ordinem & plebem Ecclesiæ constituit auctoritas.* Quibus humanâ tantum lege differentiam vtriusque ordinis Clericalis, & laïci statutam videtur docuisse; ea tamen quæ immediatè subiunxit, *& honor per ordinis consessum sanctificatus à Deo*, instituti à Deo Clericalis ordinis testimonium videntur continere. Sequentia verba difficultatem augent: *Vbi Ecclesiastici ordinis est consessus, & offert, & tinguit Sacerdos, qui est ibi solus.* [m] *Sed & vbi tres, Ecclesia est, licet*

[k] Tertul. exhort. ad castitatem cap. 7.
[l] Apocal. 1.
[m] Monh. 11.

A *licet laici: vnusquisque enim de suâ fide vivit: a Nec est personarum acceptio apud Deum: a Rom. 2.*
quoniam non auditores legis iustificabuntur à Deo, sed factores, secundùm quod & Apostolus dicit. Igitur si habes ius Sacerdotis in temetipso; vbi necesse est habeas, oportet etiam disciplinam Sacerdotis, vbi necesse est sit habere (nota corruptum textum ita à nobis restitui ex antiquo quod aliquando legimus exemplari, in quo verba illa, *Ius Sacerdotis*, quæ inutiliter repetita in Tertulliani libris à Beato Rhenano, & Pamelio editis habentur, minimè reperiuntur) *Digamus tinguis, digamus offers, &c.* iis enim verbis ostendi videtur Tertulliani eam mentem fuisse per omnia ordines Sacerdotum, & laïcorum, seposita humanarum legum auctoritate exæquandos esse, eaque in necessitate omnia laicos præstare posse, quæ humanâ lege & seposita necessitate soli Sacerdotes exequuntur.

VIII. Scio tamen viros doctos, & graues aliter Tertullianum interpretari, eamque docere Tertulliani mentem fuisse, non vt ex sola legis humanæ auctoritate, Clericorum & laicorum ordines discretos esse voluerit, sed diuina
B insuper institutione separatos, cui tamen humana lex, ad maiorem vtriusque ordinis distinctionem accesserit: non vt perfectam Ecclesiam absque Sacerdote esse putauerit, sed imperfectam solummodo quæ obtinendis à Deo pluribus beneficiis sufficiat; adeò vt in medio duorum vel trium in nomine Christi congregatorum, absentibus licet Sacerdotibus, Christus quoque per suam gratiam, & adsistentiam præsens haberi possit: non vt sacrificij veri, & propriè dicti, Corporis & Sanguinis Christi Domini offerendi, etiam quacumque necessitate vrgente, potestatem laicis inesse crediderit: sed alterius & impropriè dicti seu mystici, quod in sincera precum oblatione & cordis mortificatione consistat, vt supra explicuimus, siue etiam symbolici, eulogiarum nempe, & aliarum oblationum, quæ incruentum in altari sacrificium repræsentent; de quibus fortè probabile est Tertullianum intelligi, ità vt hæc sit Tertulliani ratiocinatio, laicos omnes Monogamos esse debere, sicut & Sacerdotes, tum
C quod sacerdotij aliqua ratione sint participes in quantum in necessitate baptizant, & sine Sacerdote in commune orant, mysticamque Deo oblationem offerunt, & symbolicam: cosque proinde qui Sacerdotij iure aliqua ratione perfruuntur, eadem cum iis disciplina debere constringi, tum quod Sacerdotio non debeant inepti euadere, cum ex laicis Sacerdotes eligantur, ideoque laicos Monogamos esse debere sicut & Sacerdotes: nam vt ibidem subdit, *Omnes nos Deus ita voluit dispositos esse, vt vbique sanctiones eius obeundi sit disciplina: vsque adeo, nisi laici ea obseruent, per quæ presbyteri adlegantur, quomodo erunt presbyteri, qui de laicis adleguntur?* neutiquam verò ea ipse argumentatione vtatur, quasi per omnia idem ius laicis & Sacerdotibus vendicet, eundemque vtrorumque ordinẽ indiscretũ esse ex institutione diuina constituat: ex quo si Sacerdotes debeant esse Monogami, laicos quoque Monogamos esse debere contendat: simili quoque ratione vel interpretanda, vel vt hæretica neganda ista, quæ ex eodem [b] Tertulliano proferri possunt, *cùm extollimur, & inflamur aduersus Clerum,*
D *tunc vnum omnes sumus, tunc omnes Sacerdotes; quia Sacerdotes nos Deo & Patri fecit: cùm ad æquationem disciplinæ Sacerdotalis prouocamur, deponimus infulas, & pares sumus.* Sed hæc fusiorem indagationem requirunt.

IX. Firmiores iam pro Catholica sententia quam [c] Tridentina synodus definiuit, probationes audiamus. [d] Prima hæc sit, quod ab ipsa mundi creatione vel ipso naturæ ductu, huiusque luminis indiciis, quod super nos signatum est, aliqui semper à reliqua plebe selecti fuerint qui Sacerdotij functiones obirent; cui muneri olim ante legem Mosaïcam primogenitos delectos fuisse, ex Hebræis referunt [e] Hieronymus, [f] Abulensis & alij. Inter Ethnicos verò quamuis à vera fide extorres, aliqui semper delecti fuerunt qui Sacerdotij functionibus vacarent, à reliqua plebe secreti, vt notat [g] Aristoteles, qui eos vt membra Reip. à reliquis distincta, eademque necessaria recensuit: congruum enim & consentaneum iudicarunt, vt cùm omnia Deo deberent, nec vnicuique diuino cultui sedulo vacare liceret, suo scilicet negotio occupato, aliquos ex populo destinarent, qui vni diuino cultui intenderent, & religionis officiis ex sui status obli-

b Tertul. lib. de Monogam. cap. 12.
c Concil. Trident. sess. 23. cap. 3 & 4. & can. 1. 2. & 4.
d Vide ea de re epist. 63. fusiorem Iuonis Carnotẽsis Leudoni.
e Hieron. in quæst. hebraïcis in Genes. ad locum ex Genes. 27. tomo 3. operum D. Hieron.
f Abulensis in cap. 25 Genes. num. 76.
g Aristot. 7. Polit. cap. 8.

gatione incumberẽt: Aucta verò per [a] Mosaïcæ legis promulgationem religionis procurandæ, & excolendæ sedulitas, destinata scilicet ad hæc munia, ab ipso omnium parente Deo, [b] Leuitica tribu; quæ sacris muntis mancipata, sacrificiis antiquæ legis, & sacris ritibus peragendis inseruiret, doctrinæque de Deo tradendæ curam gereret. Sacerdotium itaque à reliquorum Iudæorum statu distinctum est: tantum abest verò, vt per euangelicæ legis gratiam, ipsum penitus abrogatum sit, & cum Christianorum omnium statu confusum; cùm potius in alios melioris notæ, qui non carnali lege sacerdotes nascerentur, sed [c] *per prophetiam*, vt ait Apostolus, euangelij ministri eligerentur, Sacerdotij iura transmissa sint; sic enim loquitur Apostolus, [d] *Translato Sacerdotio necesse est, vt & legis translatio fiat*. Nam qui [e] *non venerat soluere legem, sed adimplere*, Sacerdotium quoque non venit abrogare, aut ad infimam cuiuslibet plebeij hominis classem deiicere, sed consummare, & in cœlestium virorum manus transferre. Quod si in veteri testamento Saül reprobatus, [f] Ozias lepra percussus, Dathan, & Abiron viui terræ hiatu absorpti leguntur, quod cùm essent ex aliena tribu sacrificium tamen offerre, thuribulum in manus assumere, incensum adolere temeraria præsumptione tentassent; an putas minori pœna plectentur, qui non legitimè ordinati sacras functiones obire iam præsumpserint? [g] *Quod si ministratio mortis literis deformata in lapidibus fuit in gloria; quanto magis ministratio spiritus erit in gloria? Nam si ministratio damnationis gloria est, multo magis abundat ministerium iustitiæ in gloria.* Quod si inferioris legis Sacerdotes stabilem consequebantur dignitatem; quanto magis ij, qui [h] *melius sortiti sunt ministerium, quantò melioris testamenti mediatores, à Deo constituti sunt quod in melioribus repromissionibus sanctum est*? quantò ij, qui euangelij, seu meliorum promissionum nuntij facti sunt, & augustioris longè sacrificij operatores creati, melioris præ istis conditionis effici debebunt? quòd [i] *si vmbram habens lex futurorum bonorum non ipsam imaginem rerum*, Sacerdotes, ac sacrorum ministros à laicis distinxit, illosque eis prætulit; quanto meliori iure, noua lex, cuius verius est, amplius, perfectiusque Sacerdotium, Clericos discernet à laicis, hosque illis constanti ordinatione subiiciet?

[a] Exodi 13. num. 1. 3. & 8.
[b] Leuit. 13. & alibi passim.
[c] 1. ad Timot. 4.
[d] Ad Heb. 7.
[e] Matth. 5.
[f] 2. Reg. 13. Paralip. 26. Numer. 16.
[g] 2. Cor. 13.
[h] Ad Heb. 8.
[i] Ad Heb. 10.

X. Altera ratio petitur ex statu Ecclesiæ, quem nobis diuinus Apostolus adumbrauit, in quo diuersa membra à Deo statuta esse ostẽdit, Clericosq; à laicis distinctos; [k] *Sicut enim*, inquit ad Romanos, *in vno corpore multa membra habemus, omnia autem membra non eundem actum habent: ita multi vnum corpus sumus in Christo, singuli autem alter alterius membra*. Idem sic loquitur ad Corinthios, [l] *Si totum corpus oculus, vbi auditus? si totum auditus, vbi odoratus? Nunc autem posuit Deus membra vnumquodque eorum in corpore, sicut voluit. Quod si essent omnia vnum membrum, vbi corpus? Nunc autem multa quidem membra, vnum autem corpus*; & paulò post: *Et quosdam quidem posuit Deus in Ecclesia primùm Apostolos, secundò Prophetas, tertiò Doctores, deinde virtutes, exinde gratias curationum, opitulationes, gubernationes, genera linguarum, interpretationes sermonum. Numquid omnes Apostoli? numquid omnes Prophetæ? numquid omnes Doctores? &c.* quibus similia habet ad Ephesios, [m] *Et ipse dedit quosdam quidem Apostolos, quosdam autem Prophetas, alios verò Euangelistas, alios autem Pastores, & Doctores ad consummationem sanctorum in opus ministerij in ædificationem corporis Christi, donec occurramus omnes in vnitatem fidei, & agnitionis filij Dei, in virum perfectum, in mensuram ætatis plenitudinis Christi*: hæc Paulus: Si quis autem, vt rectè aduertit Tridentina Synodus, [n] *omnes Christianos promiscuè noui testamenti Sacerdotes esse, aut pari inter se potestate spirituali præditos affirmet, nihil aliud facere videtur, quam Ecclesiasticam hierarchiam, quæ est vt castrorum acies ordinata, confundere, perinde ac si contra beati Pauli doctrinam omnes Apostoli, omnes Euangelistæ, omnes Pastores, omnes sint Doctores.*

[k] Ad Ro. 12.
[l] 1. Cor. 12.
[m] Ad Epes. 4.
[n] Trid synod. sess. 23. cap. 4.
Cantic. 6.

XI. Tertia ratio, quia nempe Scriptura sacra Euangelij ministros quosdam quos Clericos dicimus, à Deo regendæ Ecclesiæ præfectos, eosdem solemni ritu ordinatos memorat: vt enim omittam Apostolos, ac septuaginta discipulos à Christo Domino electos, & ab eo Sacramentorum administrandorum, verbi diuini prædicandi, populi regendi potestatem accepisse, ac per insufflationem

Matth. 10. & vlt. Marci 3. Lucæ 6. 10. & 22.

A tionem Christi [a] Episcopos inauguratos fuisse, vt pariter fileam manus impositionem, qua [b] Timotheum ordinatũ meminit Apostolus: num verba ista Pauli, [c] *Sic nos existimet homo, vt ministros Christi & dispensatores mysteriorum Dei*: Nonne ista ab eodem prolata, [d] *Idoneos nos fecit ministros noui testamenti*: nonne illa eiusdem Pauli, [e] *Nemo assumit sibi honorem, sed qui vocatur à Deo tanquam Aaron*: nonne denique hæc quæ coram presbyteris Ephesinæ Ecclesiæ in concione prolocutum eundem Apostolum refert Lucas in Actibus Apostolorum, [f] *Attendite vobis & vniuerso gregi in quo vos constituit Spiritus sanctus Episcopos regere Ecclesiam Dei*: Nonne inquam hæc omnia, diuinam ordinationem probant, qua sacri quidam Christianæ religionis ministri eligi debeant qui populo præficiantur, eiusque saluti procurandæ sedulam operam impendant? Clericorum proinde ac laicorum ordines discretos ac distinctos esse nonne ista omnia manifestè demonstrant?

a Ioan. 20.
b 1. ad Timoth. 4. & 5.
c ad Tim. 2.
d 2. Cor. 4.
e 2. Cor. 3.
e Ad Hebr. 5.
f Act. 20.

XII. Quarta ex modo loquendi Scripturæ sacræ desumitur, secundùm quem
B scilicet Clericorum & laicorũ ordines secretos esse apertè, ni fallor, innotescit: sic enim v.g. D. Paulus, [g] cùm se Apostolũ nominaret *segregatum* dixit, *in Euangelium Dei*: quo verbo satis ostendit Clericos à laicis secretos & segregatos esse, nec vtrumque eorum ordinem esse confundendum. Similiter Acta Apostolorum dum Sauli, & Barnabæ ordinationem describunt, hanc vocem Spiritus sancti auditam esse referunt, [h] *Segregate mihi Saulum, & Barnabam, in opus ad quod assumpsi eos, tuncque ieiunantes, & orantes, imponentesque eis manus dimiserunt illos*, cùm videlicet ordinatos dimitterent: quæ quidem à D. Luca notata sunt, vt sciremus eos, qui Clerici ordinati sunt, non esse ampliùs de grege cæterorum Christianorum, seu non remanere intra plebeium ordinem, nec in populi classe numerandos esse. Annuit D. Paulus, [i] *omnis*, inquit, *Pontifex ex hominibus assumptus constituitur in iis quæ sunt apud Deum, vt offerat dona & sacrificia pro peccatis*: quid est enim Pontificem ex hominibus assumptum esse, nisi supra cæterorum
C hominum naturam euectum esse & apicem dignitatum conscendere, atque supra homines esse? ex hominibus Sacerdotes assumuntur, vt non humana, sed diuina ministeria exequantur; ob quod etiam Christus Dominus postquam Apostolos rogauit, [k] *quem dicũt homines esse filium hominis*, non dubitauit addere, *vos autem quem me esse dicitis*: vt non homines Apostolos, sed supra homines esse ostenderet; quæ proinde in reliquorum hominum classem deiicere, non apertis istis Scripturæ sacræ sententiis contradicere est?

g Ad Rom. 1.
h Act. 13.
i Ad Hebr. 5.
k Matth. 16.

XIII. Quintum & potissimum argumentum est praxis Ecclesiæ Catholicæ;
D quæ Clericos semper distinxit à laicis: nam & ordinationis Clericorum Canones [l] Apostolorũ, Constitutiones [m] Apostolicæ Clementis, Dionysius, [n] Tertullianus, [o] Cyprianus [p] ne alios innumeros proferre, vel numerare cogar, meminerunt. Quàm verò eminentiorem laicis locum tenerẽt, docere poterit idem Dionysius, [q] tum in Ecclesiastica hierarchia, tum in Epistola ad Demophilum: quam cõstantem locum possiderent, loquatur [r] Tertullianus, vbi hæreticorum ordinationum, contra Catholicæ Ecclesiæ morem leuitatem condemnat, quæ ad nostrorum hæreticorum mores carpendos rectè coniici possunt, *Omnes*, inquit, *tument, omnes scientiam pollicentur. Ante sunt perfecti Catechumeni, quàm edocti: ipsæ mulieres hæretica quàm procaces, quæ audeant docere, contendere, exercismos agere, curationes repromittere, forsitan & tingere; ordinationes eorum temerariæ, lenes, inconstantes, nunc Neophytos conlocant, nunc sæculo obstrictos, nunc Apostatas nostros, vt gloria eos obligent, quia veritate non possunt: Nusquam facilius proficitur, quam in castris rebellium, vbi ipsum esse illic, promereri est, itaque alius hodie Episcopus, cras alius, hodie Diaconus, qui cras Lector: hodie Presbyter, qui cras laicus: nam & laicis sacerdotalia munia iniunguntur.* Numquam ouum ouo similius, quàm nostri temporis nouatorum mores, cum antiquorum istorum, quos Tertullianus depingit, hæreticorum moribus, vt vel nostro sæculo Tertullianus vixisse, vel nostrorum hominum vitia præsaga mente diuinasse aliud cogitantibus videri possit. Sed longè plura ad Catholicam istam sententiam stabiliendam inferiùs proferentur.

l Canõ Apost. 1.
m Const. Apost. lib. præsertim 8.
n Dionys. Eccles. hierarch. cap. 5.
o Tertull. de idololat. c. 6. de præscript. cap. 41. Apologet. cap. 39. & alibi.
p Cypr. epist. 33 35. 68. & aliis plurib.
q Dionys. tot. lib. de Eccles. hier. maximè cap. 5. & epist. ad Demophilum.
r Tertull. de præscrip. sup.

Digitized by Google

A

CAPVT III.

Quibus modis secretio illa Clericorum à laicis peragatur. Vbi de differentia Sacerdotij antiquæ, & nouæ legis.

I. QVemadmodum [a] gradus initiandi militem sunt probatio, cingulum, & relatio in numeros: Sacramentum enim militis à duobus posterioribus nihil est diuersum; tunc enim à milite postulabatur, emittebaturque, cùm accepta à principe sacra probatoria cingulum acciperet, & in numeros referretur: ita ij sunt gradus Clericorum initiandorum, quibus à laicorum turba secernuntur ac segregantur. Primo quidem diligenti præhabito examine eliguntur futuri Dei ministri: tum sacris ritibus initiantur: tandémque alicui Ecclesiæ seu milites cohorti, in eâ, sti pendia merituri, inscribuntur; vbi nempe B sua professione fidem fecerint, & se Deo Sacramento obstrinxerint.

[a] Leges. & l. penult. ff. de testam. militis, l. milites. ff. ex quibus causis manu. & lege nemi-nem C. de re militari.

II. Huius etiam rei exemplum peti potest à creatione ministrorum veteris testamenti; primum enim designari solebant personæ, quæ Sacerdotio fungerentur: tum obseruatis variis cæremoniis consecrabantur, vltimo tandem loco ad vsum ministerij applicabantur: quibus respondent in noua lege hæc tria, electio ordinandi, consecratio electi seu inauguratio sacra, & incardinatio, qua alicui Ecclesiæ quæ ipsius titulus dicitur, adscribitur: cum hoc tamen discrimine, quod in veteri lege non tam electione, quàm successione carnali, filij in parentum locum designarentur, dummodo ab iis defectibus immunes forent, quæ fusè in [b] Leuitico describuntur, & quorum mysticam significationem eleganter in libro Pastoralis tradit [c] Gregorius Magnus: in noua autem lege non filij parentibus, sed Sacerdotales, & Apostolici viri Apostolis, & Sacerdotibus suffici, ac subrogari debeãt. Item quod in antiqua lege Sacerdotũ partitio non per Ecclesias aut templa fieret, quibus diuersis diuersi adscriberentur ministri, sed pro diuersitate ministeriorum, atque officiorum, quæ per vices, diuersis è [d] Leuitica turba familiis in eodem Hierosolymitano templo (quod in tota Iudæa vnicum erat) obeunda committerentur, totius Leuiticæ tribus destitutio fieret.

[b] Leuit. a. c. [c] Greg. lib. pastor. part. 2. cap. 11.

C

[d] Vide Num. cap. 3. & 4. necnon 1 Paralip. pass. maximè cap. 6 23. & 26.

III. Hæreditario igitur iure Mosaïcæ legis ministri assumebantur, & ad officia diuina obeunda vocabantur: omnes siquidem debebant esse [e] Leuiticæ tribus, quæ sola diuino cultui deuota, & dicata erat: ob idque nomen Leui, *assumptum*, seu *applicatũ*, [f] Hieronymus & [g] Beda, interpretantur. Sacerdotes verò non à Leui tantum, verumetiam ab Aaron, qui [h] Leuiticæ tribus fuit, per paternam lineam originem trahere oportebat. Vnde miserrimum [i] Chore terra dehiscens deglutiit, quod cùm esset ex tribu Leuitica, non autem ex Aaronis familia, Sacerdotij honorem temeraria præsumptione aduersus Dei ordinationem, Aaronis filiis inuidisset.

[e] Numer. 3. & 8. [f] Hieron. in cap 2. Marci. [g] Beda in interpret. nominum Hebr. tomo 1. [h] Numer. 18. & Ecclesiastici 45. [i] Numer. 16.

D

IV. Summo verò Pontifici pari modo primogeniti [k] succedebant, Patribus nimirum filij, qui in dignitatem Patrum, natalium prærogatiua veniebant: sic Aaron primogenitus ipsius Eleazar, Eleazarum Phinees, hunc alij continuata filiorum serie in Pontificatu gerendo exceperunt: donec in Sadoch interruptus ordo; in Iosue filio Iosedech restitutus; in Iasone fratre Oniæ perturbatus: in Menelao eius successore neglectus; tandémque Synagoga ad finem properante, Hircano Summo Pontifice mortuo, omnino euersus fuerit.

[k] Legatur Ioseph. in antiquit. Iudaic.

V. Nouæ autem legis ministri, non hæreditario iure designantur, sed à Deo per homines seruatis præscriptis in Ecclesia formulis, & diligenti habito examine assumuntur. Vetus hic in Armeniorum regione, quem sexta [l] Synodus explosit, error fuit, vt neminem in Clerum cooptandum ducerent, nisi qui ex genere Sacerdotali orti essent, Iudaïcosque in eo ritus sequerentur, quos nouæ legi minimè congruere plurimæ rationes suadent. Hunc tamen errorem secutialiquando sunt Hiberni ad S. Malachiæ vsque tempora, apud quos primates

[l] 6. Synodus c. 31

[m] Bernardus in vita S. Malachiæ.

Digitized by Google

A mates natiuitatis prærogatiua conſtituebantur, in qua extirpanda ſuperſtitione plurimum ſanctiſſimus ille vir laborauit:

VI. Hormiſda [a] Summus Pontifex epiſtola ad vniuerſos Hiſpaniæ Epiſcopos hanc rationem innuere videtur, cur Iudæis potius Sacerdotes naſcerentur, quàm electione obtingerent, ne videlicet cùm eſſent maximè carnales, ſuiſque commodis valdè addicti Sacerdotia mercarentur, eaque venalia exhiberent, vel ad ea non vocati, non legitimè electi irrumperent: alia verò populi Chriſtiani melioribus documentis imbuti debeat eſſe ratio. *Nec leue*, inquit, *nec vanum fuit, quod nec apud veteres quidem, niſi Leuitici generis viri, ad ſancta admittebantur altaria, ne peſſimè meritis contemptis, aut pretio, aut præſumptione ad ſacros cultus impar accederet. Tunc migrabant per illam prærogatiuam familiarum ad inſtituta cultorum: nunc eſt doctrina pro genere; quod illis fuit naſci, hoc nobis imbui: illos tabernaculo dabat natura, nos altaribus parturit diſciplina.*

[a] Hormiſdæ epiſt. 25. num. 2. tom. 2. Concil. parte 1.

VII. Alteram nobis rationem inſinuat D. Auguſtinus, [b] *Deus*, inquit, *non ex*
B *genere carnis & ſanguinis, ſicut erat primùm ſecundum ordinem Aaron: ſed ſicut oportebat in teſtamento nouo, vbi ſecundùm ordinem Melchiſedech ſummus Sacerdos eſt Chriſtus, pro cuiuſque merito, quod in eo diuina gratia contulerit, Leuitas & Sacerdotes eligit*, ac ſi diceret carnale fuiſſe legis Moſaïcæ Sacerdotium in quo nonniſi carnalia ſacrificia offerebantur: ſpiritale verò Sacerdotium eſſe nouæ legis, in qua [c] *in Spiritu & veritate oportet adorare*: ideoque conſentaneum fuiſſe, vt illud carnali propagine deferretur: hoc verò ſpirituale iis conferretur qui [d] *Spiritum adoptionis filiorum* plenius fuerint conſecuti: & hæc etiam cauſa eſt ob quam, vt notat [e] D. Thomas, Chriſtus non de tribu Leuitica, ſed regia naſci voluerit, ne videretur per carnalem originem Sacerdos factus carnale tantum Sacerdotium nobis inuexiſſe.

[b] Auguſtinus:
[c] Ioan. 4.
[d] Ad Rom 8.
[e] D. Thomas 3 parte quæſt. 22 art. 1. ad 2.

VIII. Tertiam rationem ex eo petere poſſumus, quod cùm [f] *optimum quemque electio inueniat: naſci autem & generari à principibus fortuitum, nec voluntà æſtimetur*: de-
C cebat in noua lege, cuius miniſtri, ac Sacerdotes perfectionis ſunt magiſtri, non natiuitatis ſorte, nec prærogatiua natalium Sacerdotes fieri; ſed optimum quemque ad miniſteria Eccleſiaſtica eligi, qui cæteris non minus probitate morum anteiret, quàm ſtatus dignitate: in hanc ſententiam Patres conſpirant: in hunc ſenſum de Chriſto Eccleſiæ fundatore loquentem audiamus D. Clementem his verbis, [g] *Pro vna tribu Sacerdotali inſſit, ex vnaquaque gente optimos quoſque ad Sacerdotium eligere, neque corporum vitia contemplari, ſed religionem & vitam*. Similiter Cyprianus, ſeu quicunque alius auctor eſt ſermonis de vnctione Chriſmatis, & aliis Sacramentis inter opera D. Cypriani, [h] *Nec ſunt*, inquit, *hæreditaria ſucceſſiones Pontificum, vel vni Leuiticæ tribui miniſteria aſſignata: ſed de omni tribu & gente, & lingua quos dignos & idoneos diuina probat electio ſecundùm vitæ non generis meritum ſtatuit Sacerdotes*. Huic conſentit S. Leo ſummus pietate, doctrina, & ſupremæ cathedræ auctoritate Pontifex, [i] *Cùm*, inquit, *huius diuini Sacerdotij Sacramentum, etiam ad humanas peruenit functiones, non per generationum*
D *tramitem currit, nec quod caro & ſanguis creauit, eligitur, ſed ceſſante priuilegio Patrum, & familiarum ordine prætermiſſo, eos rectores Eccleſia accipit, quos Spiritus ſanctus præparauit, vt in populo adoptionis Dei, cuius vniuerſitas Sacerdotalis atque Regalis eſt, non prærogatiua terrenæ originis obtineat vnctionem, ſed dignatio cæleſtis gratiæ gignat Antiſtitem.*

[f] Tacitus lib. 1. hiſt.
[g] Conſtit. Apoſtol. lib. 6. cap. 23.
[h] Cyp ſerm. de vnct. chriſmatis.
[i] S. Leo ſerm. 2. in die anniuerſario aſſumptionis ſuæ.

IX. Quarta ratio petitur ex vniuerſitate Eccleſiæ Catholicæ, quæ cùm per totum orbem diffuſa ſit, non oportet eius Sacerdotium vni tribui affixum eſſe, ſed [k] *Imperaturus omnibus, eligi debet ex omnibus*: nec vniuerſalitas Sacerdotij Chriſtiani vnius vel plurium familiarum quacumque amplitudine debet eſſe reſtrictum.

[k] Plinius in Panegyr. Traj.

X. Quinta ex duratione Sacerdotij Chriſtiani deſumitur: neque enim Sacerdotium Chriſti ſecundùm ordinem Melchiſedech, quod ſtabile eſt, conſtans, & ſempiternum, adeò infirmo fundamento inniti debet, & fluxo, vt per generationum ſibi ſuccedentium tramitem decurrat, quarum ſcilicet ordo confundi, atque interrumpi, neceſſariaque ſeries memoriâ hominum exi-

Digitized by Google

mi potest: Quod enim apud Iudæos iam accidisse videmus, vt incerta sit & A
dubia, imò potius ignota tribuum omnium, sacerdotaliumque familiarum continua series, quo vel vno Sacerdotij ipsorum certitudo conuellitur, quod vni ex diuina ordinatione familiæ adnexum erat: idem apud Christianos contingere potuisset, si per carnalem propagationem Sacerdotij auctoritas deriuari debuisset. Et quamuis diuina prouidentia efficere potuisset, vt generationum istarum ordinaria successio nec casu turbaretur, nec obliuione deleretur, minùs tamen constans videretur Sacerdotij illius diuturnitas, quæ succedentium sibi inuicem generationum dubiâ plerumque apud homines serie fulciretur: maioris verò erit firmitatis si Sacerdotium Christianæ religionis quod ad omnes generationes extendendum promittitur, indeficienti generationum quarumlibet successione resarciatur.

XI. Sexta & potissima causa videtur esse Sacerdotum nouæ legis cœlibatus, ab iis enim qui continere iubentur quomodo Sacerdotalis familia duceretur? neque verò Sacerdotibus antiquæ legis commercij maritalis iura laxa- B
ta sunt, *Quibus*, vt habet Siricius[a] Papa, *explete deseruitionis suæ tempore, vxo-*
a Siricius ep 1 ad Himerii Tarraco. c. 7. tom 1. Conc. *rius vsus solius successionis causa fuerat relaxatus: quia non ex aliâ, nisi ex tribu Leui*
quisquam ad Dei ministerium fuerat præceptus admitti: vnde cùm Dominus noster
b Matth. 5. Iesus Christus,[b] *Legem non venerit soluere, sed adimplere*, & Ecclesiam suam maiori castitatis laude florere voluerit, hæc à Deo inspirata Sacerdotes omnes, aliosque Ecclesiæ ministros iustissimâ lege constrinxit, vt à die ordinationis suæ corda & corpora soli Deo manciparent, nec deinceps carnalis generationis lege ad Sacerdotium conscenderent.

XII. Vltima tandem ratio est, quia Sacerdotium Melchisedech typus est
c Ad Heb. 7. Sacerdotij Christi: hunc autem speciatim obseruat Apostolus, [c] *Sine patre, sine matre, sine genealogia fuisse:* quòd cùm ad generationem Christi, æternam & temporalem referri possit: non incommodè etiam ad id innuendum adduci potest, quod iam intendimus: Sacerdotium videlicet apud Christianos C
nulla habitâ genealogiæ, vel parentelæ ratione fore conferendum. Quod diserte explicat Sanctus Leo his verbis, quæ quintam pariter à nobis superiùs assignatam rationem illustrant, [d] *Ipse est enim* (de Christo loquitur) *de quo pro-*
d S. Leo serm. 2. in die anniuer. assump. ad Pontif. Psalm. 19. *phetice scriptum est: tu es Sacerdos in æternum secundùm ordinem Melchisedech: hoc est*
non secundùm ordinem Aaron, cuius Sacerdotium per propaginem sui seminis currens, temporalis ministerij fuit, & cum veteris testamenti lege cessauit: sed secundùm ordinem Melchisedech, in quo æterni Pontificis forma præcessit.

XIII. Diuersâ ergo ratione antiquæ & nouæ legis ministri ad Sacerdotij & Clericatus functiones designantur: hi electione, illi natiuitatis iure. Electionum tam ad ordines sacros, quàm ad beneficia, & dignitates Ecclesiasticas varios modos, & diuersas rationes percensere non est instituti nostri, nec otij: alia fortasse eorum omnium exponendorum occasio dabitur: hîc tantùm sacræ ordinationis rationem inuestigamus, non vt consecrationis duntaxat spiritalis, seu sacramentalis, verumetiam vt designationis seu electionis, (titu- D
lorum omnium Ecclesiasticorum diuersa genera, adscriptionis Clericorum certæ Ecclesiæ, & quæcumque adscriptorum in titulis suis obligationes, quæ aliàs fortasse explicabimus, à nobis tanquam minus necessaria hoc loco omittuntur) significationem habet: vno verbo ea omnia sedulò perscrutabimur, quæ ad ordinationem sacram, quam χειροτονίαν Græci nominant, magis attinere videbuntur.

CAPVT

A

CAPVT IV.

De nomine Ordinationis, seu XEIROTONIAS.

XIV. ORdinationis apud antiquos ampla est significatio, cùm non solùm ordinationem, verumetiam electionem personæ ordinandæ, itémque eiusdem in aliqua Ecclesia institutionem, & descriptionem significet; pro electione etiam sumi ordinationis nomen res est clarior, quàm vt probari debeat, adeò illustria huius significationis apud Patres & Concilia exempla profant: ex pluribus hæc duo accipe; primum Beati Leonis, qui ad Episcopos per Viennensem prouinciam scribens ordinationem sæpiùs in hac significatione vsurpat: quod in hacce sententia liquidò mihi constare videtur; [a] *Expectarentur*

B *certè vota ciuium, testimonia populorum, quæreretur honoratorum arbitrium, electio Clericorum, quæ in Sacerdotum solent ordinationibus ab his qui norunt Patrum regulas custodiri.* Alterum sit ex Concilio Arelatensi 2. vbi hic Canon pro legitima Episcoporum electione statuitur, [b] *Placuit in ordinatione Episcopi hunc ordinem custodiri, vt primo loco, venalitate, vel ambitione submotâ, tres ab Episcopis nominentur, de quibus Clerici, vel ciues ergà vnum eligendi habeant facultatem.*

XV. Ratio huius acceptionis perspicua est, cùm enim, vt notat [c] Budæus, ordinare nihil aliud sit, quàm aliquem ad honorem & magistratum promouere, seu vt loquitur Cicero, ornare, honoribusque augere; ordinatio Ecclesiastica nihil aliud erit quàm ad Ecclesiasticum ordinem officiumque promotio: hæc autem non solâ Episcopi benedictione, ac manuum impositione, verumetiam electione peragitur: vt enim de Episcoporum creatione fusè differit Goffridus [d] Vindocinensis, quod ad omnium Clericorum promotionem rectè extendere poteris, *In primis firmiter credere nos oportet, & nullatenus dubitare, vt quemadmo-*

C *dum Baptismus Christianum facit, ita electio & consecratio facit Episcopum; & sicut impossibile est sine baptismate Christianum fieri, ita est impossibile Episcopū sine electione, & consecratione creari. In ordinatione Episcopi electio & consecratio sic est vtraque necessaria, quod consecratio sine electione, & sine consecratione electio Episcopū facere sola non sufficit: nam sicut in baptismate aqua, & inuocatio Spiritus sancti sunt necessaria, quæ faciunt Christianū; ità in ordinando Episcopo electio & consecratio sunt necessitate cōiuncta, quæ creant Episcopū: & sicut aquâ solâ, aut solâ inuocatione sancti Spiritus, nec Baptismus fieri potest, nec homo esse Christianus: ita solâ electione aut solâ cōsecratione nemo ordinari, vel fieri valet Episcopus.*

XVI. Simili quoque de causa, quia nulla olim ordinatio erat absque Ecclesiastico titulo, & vnusquisque rectè ad eam promoueri dicitur Ecclesiam cui adscribitur, ordinatio, quæ promotionem Ecclesiasticam significat, pro ipsâ quoque Ecclesiæ alicui adscriptione sumitur; sic passim in [e] Canonibus legere est aliquem, *in aliquo loco, in aliquâ plebe, vel Ecclesiâ ordinari*, id est Ecclesiæ, vel loco, vel plebi regendis in sua ordinatione adscribi: eodem quoque modo dum

D passim in Canonibus Ecclesiasticis Patrumque sententiis, quorumdam Clericorum, vel Episcoporum ordinatio vtpotè illegitima, irrita vel nulla fuisse dicitur, de adscriptione ad aliquam Ecclesiam, vel plebem regendam ordinatio intelligitur, non de ipsa consecratione, quia quibus ordinis executio non conceditur, ij consecrationis quidem rem suscipiunt, seu characterem, ius verò ad Ecclesiam regendam, quod in institutione, seu inuestiturâ, vt aiunt, de aliquâ Ecclesiâ, cui quis adscribitur, confertur, non recipiunt. [f]

XVII. Nomen quoque χειροτονίας, quo passim Græci ad ordinationem significandam vtuntur, ambiguum est: etenim verbum istud aliquando ψῆφον, *electionem, seu suffragium* significat, interdum verò καθίερωσιν καὶ τελετουργίαν, *consecrationem & initiationem* quæ fit ab Episcopo ordinante. Ad electionem significandam χειροτονίας vocabulum sumptum legere poteris in Concilio [g] Niceno iubente καθίσαι δηλονότι, seu ipsius, vt ibidem habetur, χειροτονίαν ποιῆσαι, *eligi Episcopum, & designari* præsentibus saltem tribus Episcopis, reliquis prouinciæ

[a] Leo ep. 89. ad Episc. per Vienn. prouinc. constit.

[b] Arelatense 2. can. 54.

[c] Budæus in annot. ad l. honores. ff. de decurion.

[d] Goffridus Vindocin. opusc. 2. de ordinat. Epis.

[e] Arelatens. 2. can. 2. & 21. Carth. 3. can. 46. Cabil. 1. can. 4 Gelas. can. 8. quis Monach. 16. quæst. 1. Gregor. lib. 1. registri ep. 40. Refertur 16. quæst. 1. can. si quē, & alibi passim.

[f] Ordinare idem etiam, quod conferre, cap. si tibi absenti, de præbendis lib. 6. Ità electio pro præsentatione, ea. querelam, de electione.

[g] Concil. Nic. can. 4.

Digitized by Google

Episcopis suo suffragio annuentibus, sic enim interpretantur hunc Canonem A
[a] Armenopulus, [b] Zonaras, [c] Balsamon, & alij passim. Clariùs hanc acceptionem legere est in Canone sexto [d] Concilij Sardicensis, prout ab [e] Arcudio refertur: quo verò authore ego nescio, nisi fortè is sit Philotheus, quem postea citat, sed dubiæ ni fallor est auctoritatis quicumque ille sit: nam Græcus Concilij Sardicensis textus, tum apud Seuerinum Binium, cùm apud Zonaram, & Balsamonem, necnon Dionysij Exigui versio, quæ & ipsa ab ordinaria huius Canonis versione aliquantū dissentit, nequaquā his quæ ab Arcudio referuntur conueniūt: hic autē canon vt ab eo profertur sic se habet. [f] Εἰ δέ τινι ἐπαρχίᾳ εἷς μόνος ἐπίσκοπος καταλήφθη, κἀκεῖνος παρὰ τῆς μητροπόλεως κληθεὶς εἰς ἐπισκοπὴν χειροτονίαν μὴ ἀπαγγέλλοι, μήτε μὴν αὐτηχήσῃ, τὸν ἱκανὸν ὁ μητροπολίτης ἐχέτω. quæ verba ita Latinè reddideris, *Si alicui prouinciæ vnus duntaxat Episcopus relictus fuerit, atque is à Metropolitano accersitus ad Episcopi Chirotoniam (hoc est electionem) non venerit, neque rescripserit, sufficientiam metropolitanus habeat.* Quorum verborum interpretationem tradit [g] Philotheus ab eodem Arcudio citatus B
(quem nempe Patriarcham Constantinopolitanum esse existimo, eum, nisi ego fallor, de quo plura reperies apud Ioannem [h] Cataeuzenum, [i] & Possevinum) sic autem tradit, ἱκανὸς ἴσως κἀ μόνος ὁ μητροπολίτης εἰς τὸ ψηφίσασθαι. εἰ γὰρ χειροτονησομένου μεμνημένος ἐστὶν, εἰμὶ κἀ ὁ ἀποστολικὸν κανόνα; id est, *Solus metropolitanus sufficiens & idoneus esto ad eligendum Episcopum, non enim ipse solus ordinabit, nisi secundùm Apostolorum canonem;* in quo Canone sic explicato χειροτονίαν pro electione sumi nemo, vt opinor, non fatebitur. In eadem acceptione vocabulum istud χειροτονίας pro electione vsurpari in Conciliis [k] Antiocheno, [l] Laodiceno, & [m] Carthaginensi, prout refertur ex Codice Græco Africanorum Canonum probant [n] Zonaras, & [o] Balsamon, dum eorum Conciliorum Canones interpretantur. Sed ne plura inutiliter addere videamur, placeat cæteris omissis, quæ innumera sunt, ex Iustiniano prædictam χειροτονίας acceptionem firmare, sic ergo ad rem præsentem loquitur Iustinianus, [p] τοὺς οὖν ὑπὸ τῶν θείων κανόνων ὁρισθεῖσιν ἀκολουθοῦντες, τὸ πραγματικὸν τοιοῦμεθα νόμον, ὅτι ἐὰν συμβαίνῃ, δεῖν τὴν ἁγιωτάτην τοῦ θεοῦ καθολικὴν ἐκκλησίαν χειροτονεῖσθαι, συνίεναι τοὺς κληρικοὺς, καὶ τοὺς πρώτους τῆς πόλεως, ἧς μέλλει ὁ ἐπίσκοπος χειροτονεῖσθαι, *Sequentes igitur ea quæ sacris definita sunt Canonibus Pragmaticam legem facimus, per quam sancimus, vt quoties opus fuerit ordinare Episcopum, coëant in vnum Clerici, & primores ciuitatis, quibus Episcopus ordinandus est, &c.* Cùm prosequatur ibi Iustinianus electionem Episcoporum, & formam ad quam Clericis omnibus & primoribus ciuitatis locus esse debebat, non dubium est quin ista constitutione Iustinianea, χειροτονῆναι καὶ χειροτονεῖσθαι pro electione significanda vsurpentur. C

XVIII. Sumitur quoque nomen istud χειροτονίας pro sacra ipsa ordinatione & inauguratione, & id quidem sæpissimè: sic Apostolus innuere volens neminem festinanter ac præmaturè ordinandum esse, ita loquitur [q] χεῖρας ταχέως μηδενὶ ἐπιτίθει, *manus cito nemini imposueris*, quasi nimirum idem sit ἐπιθέσεις τῶν χειρῶν, quod ordinatio. in eodem quoque sensu χειροτονίας vocabulū interpretandum esse, dum in Apostolico [r] primo Canone occurrit, docent [s] Zonaras, & [t] Balsamon: passim verò tam in [u] Conciliis, quàm apud [x] Patres huius vocis in ea significatione acceptio frequens est, vt nempe vix vllo alio vocabulo, quàm χειροτονίας, χειροθεσίας; καὶ ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν, ordinatio sacra Ecclesiæ ministrorum à Patribus Græcis explicetur. Vbi tamen nota in Conciliorum Græcorum Canonibus χειροτονίας pro electione, χειροθεσίας pro ordinatione frequentiùs sumi, cùm tamen vtriusque distinguendi vix vlla appareat ratio. D

XIX. Porrò cur electio ad Ecclesiasticas dignitates, & sacros ordines nomine χειροτονίας significetur, nobis explicat Zonaras, [y] *Quia nempe cùm turbæ liceret in vrbibus eligere sacrorum præfectos, conueniebat ipsa turba, & alij quidem hunc, alij verò deligebant illum: quatenus autem plurium suffragium vinceret, eligentes ferunt solitos extendere manus: & per manus ita porrectas numerabantur, qui vel hunc vel illum elegissent.* Neque verò hæc in solis Ecclesiasticis viris eligendis manuum extendarum

[a] Armenop. in sua epit. can. in c. 4. Cõcil. Nicen.
[b] Zonaras & [c] Balsam. in eund. can.
[d] Conc. Sardicen. can. 6.
[e] Arcudius de concordia Eccles. Orient. & Occident. lib. 6. cap. 1.
[f] Cõcil. Sard. c. 6. apud Arcud. citatum.
[g] Philotheus scholiis ad Cõcil. Sardic. apud Arcudiũ citatum.
[h] Ioãnes Cataeuzen. lib. 4. histor.
[i] Possevinus in Apparatu.
[k] Concil. Antiocheu. c. 19.
[l] Laodic. c. 5.
[m] Carth. c. 13.
[n] Zonaras & [o] Balsa. scholiis in eos canones.
[p] Iustin. Nouella 123. de Eccl. diuersis capitulis, seu vt alibi legitur de sanctiss. simis Episc. & Cleric. cap. 1. q 1. ad Tim. 5. in edic. Græc.
[q] can. 1. Apo.
[r] Zonaras, &
[s] Balsa. locis superiùs citatis & scholiis in 1. Can. Ap.
[t] Lege Cõcil. Nicen can. 9. Neocæs. can. 9. Antio. can. 10 Ancyran. can. 10. Nic. 2. can. 14.
[u] Lege Chrys. in 1. ad Tim. c. 4. & 2. c. 1.
[x] D Basil. Epis. can. ad Amphil. can. 2. Nazianz. orat. in laudem Basilij & alios passim.
[y] Zonar. in 1. Can. Apost. ἐπειδὴ γὰρ ἐξῆν τοῖς ἐν πόλεσι τὰ ἱερατεῖα προχειρίζεσθαι, συνήεσαν τὸ πλῆθος, καὶ ὁ μὲν τοῦτον, ὁ δὲ ἐκεῖνον ἐψηφίζοντο· εἰ δὲ πλείονες τὴν ψῆφον ἐποιοῦντο, ἐπῆραν τὰς χεῖρας· καὶ οὕτω τὰ ἐπὶ πλείοσι κρατοῦντα ψήφῳ, ἐπιλεγόμενοι τὰς χεῖρας. similia tradit Balsamon in 1. Can. Apostol.

A dendarum ratio excogitata fuit, quippe cùm etiam in prophanis magiſtratibus eligendis hic mos olim in vſu fuerit, vt αἴροντες, ſeu τείνοντες τὰς χεῖρας, *attollentes, vel porrigentes manus*, efferrent ſuffragia, vt auctores ſunt Græcæ & Latinæ eloquentiæ principes [a] Demoſthenes, & [b] Cicero. Vnde etiam apud prophanos auctores Xenophontem, Demoſthenem, & alios, χειροτονία pro magiſtratus electione, ſeu creatione vſurpatur: adeóque rectè [c] Cuiacius legem vltimam Codicis de hæreditatibus decurionum, in quâ Græcè ſcripta in Baſilicis habetur χειροτονήτου, cuius loco in Codicis Latini vulgatis exemplaribus ſcribitur *creditores*, correxit, legendumque cenſuit, *creatores, nominatores, ordinatores*: quippe cùm χειροτονεῖν pro *nominare, eligere, creare*, & χειροτονία pro *creatione, nominatione, & electione vſurpetur.*

[a] Demoſthenes orat. contra Timocrat.
[b] Cicero pro Flacco, & ep. 5. lib. 7. & Academ. quæſt. lib. 4 quibus adde Symmachũ epiſt. 15. lib. 7. & alios.
[c] Cuiacius ad tit. Cod. 62.

XX. Cur pariter χειροτονία, pro ſacra ordinatione & Clerici inauguratione vſurpetur plana eſt ratio, quam expoſuere nobis [d] Zonaras, & [e] Balſamon, ea nimirum, quod Pontifex extendat manum in benedictione eius quem ordi-
B nat, iuxta ea quæ legimus apud S. Paulum, [f] *Noli negligere gratiam quæ in te eſt, quæ data eſt tibi per prophetiam, cum impoſitione manuum Presbyterij*; item, [g] *Admoneo te vt reſuſcites gratiam Dei, quæ eſt in te per impoſitionem manuum mearum, &c.* Vnde Syneſius volens inſinuare electione peractâ ſolam ordinationem à Metropolitano peragendam ſupereſſe, [h] *Vno*, inquit ad Theophilum, *adhuc opus eſt, quod tamen præcipuum eſt, ſacra tua manu.*

[d] Zonaras in c. 1. Apoſt. & 19. Concil. Antioch.
[e] Balſamõ in c. 1. Apoſt.
[f] ad Tim. 4. [g] 2. cap. 1.
[h] Syn. ep. 76. ἑνὸς ἔτι ἐν δεῖ, τῶ χειροτονίαν ἐμὴν, καὶ ἱερᾶς σου χειρός.

XXI. Addo probabile eſſe in confirmatione electi, manus quoque ab Epiſcopis impoſitas & non tantum in conſecratione, ideoque pro confirmatione quoque electi χειροτονίαν ſumi poſſe. Hanc obſeruationem colligimus ex epiſtola Stephani [i] Tornacenſis in qua de Epiſcopis prouinciæ Turonenſis loquitur, qui electum quendam à Canonicis ſe confirmare, & ordinare renuebant, donec ipſis ſatisfactum foret, tandémque tam confirmationem, quàm ordinationem peracturos ſe promiſerunt. *Vtramque*, inquit, *manus impoſitionem, ordinatoriam ſcilicet & conſecratoriam, ſaluo iure ſuo, promiſerunt.*

[i] Steph. Torn. epiſt. 28. VVilelmo Arch. Senonen.

XXII. Sed iis omiſſis conſilium noſtrum toto hoc opere, quo Clerici creationem inſtitutionemque tractamus, aperiendum eſt: ſuſceptæ nempe tractationis hunc noſtrum eſſe ſcopum, electionis ad Clericatum & Eccleſiaſticos gradus rationem tradere, tum ordinationis doctrinam ac leges explicare: vnde præſens, quam aggredimur tractatio bipartita futura eſt. Prior pars quam προλογίαν ſacram fortè poſſis dicere, ea omnia complectetur, quæ in delectu Clericorum, & deſignatione ſacrorum miniſtrorum exponenda videntur, cuiuſmodi ſunt ordinandorum probatio, examen, inquiſitio in vitam ac mores, inſtructio præcedens, diſpoſitio congrua, conſenſus regum, patronorum, parentum præuius, ordinandorum ipſe aſſenſus, deſiderium aut fuga Eccleſiaſticorum graduum, ac dignitatum, inordinatus ambitus, ſeu venalitas quæuis in ſacris electionibus, quæ omnia copiosè & ex profeſſo hac priore parte tractabimus: de Epiſcoporum electionibus, nominationibus Regiis, de reſignationibus,
D indultis, nominationibus ſcholaſticis, aliiſque viis quibus ad beneficia Eccleſiaſtica peruenitur, nihil hoc loco niſi obiter forſan ac ἐν παρόδῳ dicturi: tum quod de Epiſcoporum electionibus fusè & eruditè plures ante nos ſcripſere, inter quos legi poſſunt [k] Genebrardus edito de iis ex profeſſo tractatu, itemque Michaël [l] Rouſſel in hiſtoriâ Pontificiæ iuriſdictionis, quibus licet aliqua ex antiquitatis lectione addi poſſint, vix tamen quicquam fructuosè vel vtiliter addideris, ſed cum iis quæ ab ipſis notata ſunt, quæcumque addita fuerint, coincident: tum quod quantum ad cætera ſpectat, videntur illa ad forum contentioſum magis ſpectare, quàm ad inſtaurandam diſciplinam proficere: nec tam ad electiones, ad ordines, Eccleſiaſticoſque gradus, quàm ad beneficia pertinent: de beneficiis autem alibi fortè dicemus. Poſterior autem pars, quam χειροτονικὸν appellare poteris, non ſolam doctrinam ſacræ ordinationis, ſed maximè diſciplinam in ea obſeruandam tradet. Itaque de numero ſacrorum Ordinum, de Sacramenti ratione, de materiâ, formâ, effectibus, ſubiecto, miniſtro, tempore, loco, ritibus copiosè diſputabit.

[k] Genebrard. de ſacris elect.
[l] Rouſſel. hiſt. Pontif. iuriſdict. lib. 1.

Digitized by Google

PRIMA PARS
HVIVS TRACTATVS,
DE SACRIS ELECTIONIBVS,
ALIISQVE ORDINATIONEM PRÆCEDENTIBVS.

SECTIO PRIMA.

De probatione & delectu Ordinandorum, teſtificationibuſque variis quibus Ordinandi probari debent idonei.

CAPVT PRIMVM.

De ipſo delectu, & probatione Ordinandorum generatim.

§. I.

Quanta cura in delectu Clericorum habenda ſit.

I. PRÆCLARA eſt [a] Nazianzeni ſententia, *οὐδὲν τῶν μεγάλων ἀδόκιμον, οὐδὲν ἀβασάνιστον. ἔστιν γὰρ φύσει, τοῖς μὲν πεπονημένοις τὸ εὐδόκιμον, τοῖς δὲ ὑφειμένοις τὸ ἀδόκιμον*, id eſt, *Nulla res magna probationis, & explorationis eſt expers. Naturâ enim ita comparatum eſt ut res humiles & abiectæ facili negotio: res autem ſublimes, & excelſæ, nonniſi ſummo ſtudio, & facultate pariantur.* Magna dignitas, magna debet cautela circumuallari, ne ad eam vel temeritas irrumpat, vel ſimplicitas obrepat, vel imperitia, aut morum ſpurcities quoquo modo accedat; vel honor alioquin eximius, aut habentium numeroſitate vileſcat, aut delectorum inſcitiâ contemnatur, aut criminibus incuſetur: proindéque non ſine ſedula inquiſitione, non ſine diligenti examine vllus eligi debet, qui ad Eccleſiæ gubernacula, ad doctoris officium, ad cœleſtis vitæ profeſſionem, ad tremenda myſteria, & angelica miniſteria, ac dignitatum apicem, ad Legationis pro Chriſto, & apud Chriſtum obeundæ officium admittitur: ſed quanto res iſta [b] maior eſt, quæ in electione Clerici procuratur, tanto maior ſecundùm Canones in eam inquiſitio facienda eſt.

II. Quod ſi Eccleſiæ ipſius ingreſſus nullis niſi probatis olim concedebatur, putaſne antiquos iſtos Eccleſiæ Patres molles fuiſſe, aut negligentes in tradendis Eccleſiæ gubernaculis, in conferendo ſpiritali Eccleſiæ imperio, in deligendis iis, qui populorum cœtus non minus ſermone, & exemplo, quàm auctoritate regerent? de baptizandis priùs diligenter probandis egregium habes Tertulliani teſtimonium, [c] *Cæterum*, inquit, *Baptiſmum non temerè credendum eſſe ſciunt, quorum officium eſt*; [d] *Omni petenti te dato, ſuum habet titulum; proinde ad eleëmoſynam pertinentem: immò illud potius perſpiciendum*, [e] *Nolite dare ſanctum canibus, & porcis proiicere margaritas veſtras*; & [f] *Manus ne facilè impoſueris, ne particeps aliena*

a Nazian. orat. 10 in electione Eulalij Doarenſ. Epiſcopi.

b Quanto res eſt maior, tãto maior inquiſitio; colligitur ex 51. diſtinct. can. miramur, §. quod ſi, 59. diſt. c. ordinatos, 41. can. quieſcamus, 47. can. quantumlibet, & 7. quæſt. 2. can. vlt.

c Tertull. de Bapt. c. 18.

d Luæ 6.

e Matth. 7.

f 1. Tim. 5.

Digitized by Google

A *aliena delecta. Si Philippus tam facilè tinxit Eunuchum, recogitemus manifeſtam, & exertam dignationem Domini intereſſiſſe: Spiritus Philippo præceperat, in eam viam ire tendere; ſpado & ipſe otioſus non eſt inuentus, nec qui ſubitò tingui concupiſceret, ſed ad templum orandi gratiâ profectus, ſcriptura diuina impreſſus; ſic oportebat deprehendi, cui vtrò Deus Apoſtolum miſerat; ad quem rurſus ſpiritus, vt ſe curriculo Eunuchi adiungeret, inſsit, ſcriptura ipſius fidei occurrit, in tempore exhortatus aſſumitur, Dominus oſtenditur, fides non moratur; aqua non expectatur; Apoſtolus perfecto negotio eripitur. Sed & Paulus tenerâ citò tinctus eſt: cito enim cognouerat † Simon hoſpes, vas eum eſſe electionis conſtitutum: Dei dignatio ſuas præmittit prærogatiuas: omnis petitio & decipere, & decipi poteſt.* Sanè ſi ex neceſſaria in delectu Sacerdotum faciendo exhibenda cura diligentem in baptizandis admittendis cautelam inferre poſſumus, æquiori argumentatione vtimur, dum ex delectu baptizandorum olim maturè & ſedulò peracto, curam in ordinandis Eccleſiæ miniſtris non perfunctoriè impendendam eſſe contendimus. Tertulliano conſentit [a] Origenes, † alias *Iudæ.*

B *Chriſtiani*, inquit, *quantum poſſunt præexaminant animos audire ſe cupientium: ac primò priuatim incantatos, priuſquam in cœtum recipiantur, vbi videntur eò profeciſſe, vt honeſtæ vitæ ſint cupidi, tum demum introducunt diſtinctis ordinibus, altero recens admiſſorum, necdum aſſecutorum luſtrationis Symbolum, altero iam profeſſorum religionem Chriſtianam*, ſtatimque ſubdit *ex poſteriore ordinatos aliquos eſſe*, (id eſt ex ordine Chriſtianorum ordinari Sacerdotes) *qui inquirant in vitam, & mores accedentium, vt non conceſſa facientes candidatos religionis arceant à ſuis conuentibus: cæteros horum diſsimiles excipiant ex animo, & quotidianis acceſsibus meliores faciant:* Quæ verba ſolidum nobis argumentum ſuppeditant; quo maiorem in Sacerdotibus deligendis, qui & perſonarum & actionum diiudicandarum auctoritate polleant, alioſque meliores facere debeant, quàm in aliis Chriſtianorum numero adcenſendis, quorum dumtaxat officium ſit aliorum auctoritate gubernari, adhibitam olim fuiſſe diligentiam demonſtremus.

[a] Origen. lib. 3. contra Celſum paulò poſt medium.

III. Verùm vt ad Tertullianum redeamus, grauiter ſui temporis hæreticorum inſtituta carpit, quod apud eos ſicut baptizandorum, ita & ordinandorum non debita cura haberetur: apud orthodoxos ordinatiùs omnia, & maturiùs agerentur; [b] *Vbi*, inquit, *veritas nulla eſt, meritò & talis diſciplina eſt; at vbi Deus, ibi metus in Deum, qui eſt* [c] *initium Sapientiæ: Vbi metus in Deum, ibi grauitas honeſta, & diligentia adornata, & cura ſollicita, & adlectio explorata, & communicatio deliberata, & promotio emerita, & ſubiectio religioſa, &c.* quid enim verba iſta ſignificant *adlectio explorata*, quàm Catechumenorum ad Baptiſmum adlectionem, veteri & vſitatâ in iure [d] loquendi formulâ, iuxta quam, *adlectione*, ſicut *& origine* ciues fieri dicuntur; de quâ nimirum apud hæreticos negligentia ſuperiùs querebatur, quod [e] *apud ipſos ante ſint perfecti Catechumeni, quàm edocti?* quid verò per *promotionem emeritam*, quam inordinatam ordinationem intelligit, quæ nempe illegitima eſt, [f] cùm emeriti ad Eccleſiaſticas dignitates aſſumuntur? de diſciplina in iis conferendis ab hæreticis violata ſuperiùs quoque conqueſtus fuerat, dum [g] *ordinationes eorum tanquam temerarias, leues, inconſtantes* incu-

C rum inſtituta carpit, quod apud eos ſicut baptizandorum, ita & ordinandorum non debita cura haberetur: apud orthodoxos ordinatiùs omnia, & maturiùs agerentur; [b] *Vbi*, inquit, *veritas nulla eſt, meritò & talis diſciplina eſt; at vbi Deus, ibi metus in Deum, qui eſt* [c] *initium Sapientiæ: Vbi metus in Deum, ibi grauitas honeſta, & diligentia adornata, & cura ſollicita, & adlectio explorata, & communicatio deliberata, & promotio emerita, & ſubiectio religioſa, &c.* quid enim verba iſta ſignificant *adlectio explorata*, quàm Catechumenorum ad Baptiſmum adlectionem, veteri & vſitatâ in iure [d] loquendi formulâ, iuxta quam, *adlectione*, ſicut *& origine* ciues fieri dicuntur; de quâ nimirum apud hæreticos negligentia ſuperiùs querebatur, quod [e] *apud ipſos ante ſint perfecti Catechumeni, quàm edocti?* quid verò per *promotionem emeritam*, quam inordinatam ordinationem intelligit, quæ nempe illegitima eſt, [f] cùm emeriti ad Eccleſiaſticas dignitates aſſumuntur? de diſciplina in iis conferendis ab hæreticis violata ſuperiùs quoque conqueſtus fuerat, dum [g] *ordinationes eorum tanquam temerarias, leues, inconſtantes* incu-

[b] Tertull. de præſcrip. cap. 41.
[c] Pſal. 110.
[d] l. ciues. C. de incolis.
[e] Tertul. lib. cit. cap. 41.
[f] Canon. nec emeritis 61. diſt.
[g] Tertul. cap. 41. cit.

D ſauit? Porrò ſi indicium erroris in fide à Tertulliano creditur conculcata in hiſce diſciplina, ſi timoris Domini certiſſimum ſignum ordinationum legitima celebratio exiſtimatur: ſi nec Deum agnoſcere, nec timere, nec religiosè colere ij arguuntur, qui negligentes ſe in probandis ordinandorum moribus, & doctrinâ exhibuerint: quàm timendum eſt, ne in præiudicium noſtræ fidei, conculcata apud nos diſciplina trahatur! ne neglectæ religionis ſuſpicio ſit, tot vilium Myſtagogorum creatio! ne irriſi diuini numinis rei agantur, qui eos diuino cultui addicunt, quos vt humanis negotiis ineptos faſtidiunt: adnitendum eſt potius vt [h] *doctrinæ index diſciplina* ſit, & [i] *apud nos teſtimonia diſciplinæ ad probationem veritatis accedant.*

[h] Tertul. cap. 43. cit.
[i] Idem cap. ſequenti.

IV. Ordinem autem illum, quo baptizandi priùs anxiè probabantur ab Apoſtolica traditione promanaſſe docet Sanctus Leo [k] in Epiſtola decretali ad Epiſcopos Siciliæ, in qua *baptizandos electos, ſecundùm Apoſtolicam regulam, & exorciſmis ſcrutandos, & ieiuniis ſanctificandos, & frequentibus prædicationibus imbuen-*

[k] S. Leo epiſt. 4. cap. 6.

des esse prædicat antequam salutari lauacro purgentur: eò quoque spectant Bracharensis Concilij Patres [a] dum per viginti dies Catechumenorum probationem præcipiunt: eo fine septem illa scrutinia ab Ecclesia olim seruata dignoscuntur, de quibus [b] Ordo Romanus, [c] Alcuinus, [d] Amalarius, [e] Rupertus, [f] Rabanus, & alij scriptores Ecclesiastici tractant; quæ si obseruata esse non dubium est, ne Ecclesiæ Catholicæ, ne fidelium cœtui, seu Catholicorum communioni indigni adcenserentur: quantò sollicitius egisse veteres illos Ecclesiæ Patres probabile est, ne vel inutiles, vel nocituri ad fidelium præfecturam & Ecclesiæ regimen assumerentur? sciebant enim quantò maiori periculo ad Ecclesiæ gubernationem, quàm ad subiectionem in Ecclesia nocentes, vel imperiti vocarentur, *nam* teste Isidoro Pelusiota, [g] *subditorum peccata non tam alijs quàm suo ipsi capiti malum accersunt: at Sacerdotum vitia in omnes exemplo redundant*, indignorum *promotio populi deiectio est*; addit Sarisberiensis, [h] *ruina siquidem populi Sacerdotes mali: tolerabilius ergo vnum proprij [illegible] consumi vitijs, quàm in multos vitiorum diffundi pestem.* Itaque indignos quidem Ecclesiæ corpori inserere, vix possis sine eius aliquali dedecore, & aliqua saltem leui iniuria: at illos ad Ecclesiæ fastigium euehere non poteris, nisi & totum Ecclesiæ corpus graui infamia dedecores, & grauiori ictu conuellas: [k] *Nam*, vt ait Sanctus Leo, *totius familiæ Domini status & ordo nutabit, si quod requiritur in corpore non inueniatur in capite*, & sicut in corpore humano nulla leuis esse potest deformitas, ita in iis, qui Ecclesiæ Sacerdotes ordinandi sunt, nullus nisi grauis defectus est: ideoq; quemadmodum Pictores in reliquis partibus formandis minus solliciti, de vultu exprimendo præsertim cogitant: sic Ecclesiæ præpositos, minorem quidem in reliquis membris Ecclesiæ efformandis, sed maiorem, & exactiorem diligentiam ac curam in Sacerdotibus ordinandis conuenit exhibere: [l] *Longâ*, ait Hormisda, *debet vitam suam probatione monstrare, cui gubernacula committuntur Ecclesiæ.*

V. Quid enim in Doctore Ecclesiæ deligendo non anxiè seruandum, non sollicitè inquirendum, non prudenter deliberandum, non fagaciter exequendum? [m] *Iniquum enim est*, vt docet Apostolicus Canon, *eum qui nullum sui documentum dederit, aliorum esse Doctorem, si non alicubi diuina gratia id fiat:* si enim ignarus est, quomodo magister constituitur? si malus, quomodo ad exemplũ eius viuetur? [n] *Prius quilibet debet discere quàm docere*: nec idonei magistri esse possunt, quos imitari non decet. *Oportet* siquidem, docente Tertulliano, [o] *ipsos prius in administratione eius rei deprehendi, & constantiam commonendi propriæ conuersationis auctoritate dirigere, ne dicta factis deficientibus euilescant:* quàm verum est illud Senecæ, [p] *Homines amplius oculis quàm auribus credunt*: sæpissimè scilicet accidit, vt populus in scelerum suorũ patrocinium Ecclesiastici ordinis virorum exempla prætexat; eorum auctoritatem excusationem putet esse sui criminis, & discipuli ad Doctorum suorum speciem vitam componant, eorumque mores exprimant, quorum magisterium sequuntur. ob idque iubebat Iulianus Imperator, [q] *Ne temerè, ne repentè ad docendi munus vllus prosiliret, sed iudicio ordinis probatus decretum curialium mereretur, optimorum conspirante consensu:* quanto verò maior in Doctore Ecclesiæ, id est Sacerdote ac Clerico deligendo cura habenda est, vtpotè cum probati Doctoris Ecclesiastici conueniens electio, totius Ecclesiæ institutio sit? Querebatur [r] Cato Censorius populum Romanum eos quorum nemo in priuatâ re suâ operâ vti vellet ad reipubl. gubernacula admittere: quanto iam æquius non sine doloris sensu queri possumus eos ad Sacerdotium populique ducatum vocari, quibus rem familiarem nemo tutò commissam crederet.

VI. Quàm absurdum pariter est terrenos homines, totosque luteos, & terrenis cogitationibus occupatos in eorum ordinem referre, [s] *Quorum professio vita cœlestis est*; ad eum statum eos admittere, [t] *qui cœlestis militiæ sit, & regalis dominatus:* eos discipulos Domini (quos ἀεριους, id est cœlestes esse debuisse docet [u] Nazianzenus) successores eligere, in quibus nihil Apostolicum, nihil sublime,

[a] Brachar. 1. Cõcil. can. 3. vide etiã Syr. epist. 1. cap. 2. Carth. 4. c. 85. Clemẽt. ep. 3. post principium, &c.
[b] Ordo Rom. à pag. 31. ad 35. prout habetur 10. tomo Bibliothẽ. Patrum.
[c] Alcuin. lib. de diuinis off. tit. de Sabbato sancto Paschæ.
[d] Amalar. lib. 2 de diuin. off. cap 16.
[e] Rupertus de diuinis offic. lib. 4. c. 17 18. 19. 20. & 21.
[f] Raban. lib. 1. de institut. Cleric. c. 27 28 29. & 30.
[g] Isidorus Pelusiota lib. 5. epistol. 312.
Τὰ μὲν τῶν ἀρχόντων πταίσματα ἐν οἷς μὲν μόνοις ἐστὶ τοῖς ἁμαρτάνουσι, ἔστι δὲ οἷς καὶ πρὸς τοὺς βλαβῆναι, καὶ ἓν ἑκάστῳ τῶν ὑποδεεστέρων εἰς πολλοὺς ἀφικνεῖται.
[h] Sarisberien. lib. 7. polycrat. cap. 8.
[i] Aggæi c. 2.
[k] Leo ep. 85. al. 87. ad Epis. Afric. cap. 1.
[l] Hormisda epist. 3. cap. 1.
[m] Canon 79. al 80. Apost.
οὐδὲν γὰρ οὕτω πρέπει τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς προσώποις ὡς ἡ ἀδιάπτωτος καὶ ἀνεπίληπτος πολιτεία.
[n] Sidon. lib. 2. ep. 25. Apoll. filio.
[o] Tertull. de patien.
[p] Seneca epi. 6 lib 2.
[q] l. 7. C. de profess & medicis.
[r] Plutarchus in Catone.
[s] Athalaricus apud Cassiodorũ lib. 8. variarum epistolarũ epist. 24. [t] Ennod. in vita S. Antonij. [u] Nazian. orat. 2.

Digitized by Google

A blime, nihil ſacerdotale, imò nihil non plebeium, & fortè nihil non infra plebis communem vitam, & populare viuendi genus : denique ad Clericalis nominis participationem eos vocare, quorum anteacta vita pietatis profeſſioni diſcordat. Quàm æquum verò & neceſſarium, vt cùm [a] *aſſumpto religioſi nominis ſponſio ſit denotionis*, ij tantum ad Clericalis nominis relgioſam communicationem admittantur, qui eam pretatem factis oſtenderint, quam vouent, eáque didicerint, quæ docere poſtmodum debeant.

[a] Saleian. ad Eccl. Catho. lib. 2. tomo 5. Bibloth. Patrum pag 151.

VII. Verùm quid Sacerdotij, & inferiorum Eccleſiaſticorum miniſteriorum dignitatem commemorem, quæ ſanè maxima cauſa eſt, vt nonniſi probatæ, & exploratæ tum vitæ cùm doctrinæ viris eorum gerendorum poteſtas committi debeat? peritè Chryſoſtomus vbi fusè miram & ſtupendam Sacerdotij dignitatem deſcripſit, concludit, ex iis quæ dixiſſet, [b] *Auditorum mentes* putare ſe *tanta religione occupatas, vt non iam eos qui fugiunt, ſed eos quiper ſe accedunt, honoremque iſtum vltro ſibi ambiant contumacia, temeritatis, atque audacia actuſent*. Ne-

[b] Chryſ. lib. 3. de Sacerd. c. 6. Ἐγὼ μὲν γὰρ οὐδὲ ἐκεῖνο ἐπαινῶ, πολλὴν τὴν ἀναίδειαν ἐπιδεικνύμενον, ἅπαντα δὲ τὰ ἐναντία τούτων ἐκεῖνα τὰ χωρὶς φυγῆς, οὐδὲ μετὰ πολλῆς τῆς ἀσφαλείας τὴν τιμὴν ταύτην ἀποδιδόντα τοῖς ἀξίοις αὐτῆς, καὶ σπουδὴν ἅπασαν ποιούμενα τοῦ μὴ τοῖς ἀναξίοις αὐτὴν ἐπιτρέπειν.

B que verò vlli dubium eſſe poſſe crediderin quin diuina myſteria, & Angelicis ipſis officiis maiora miniſteria nonniſi probatis committenda ſint, pura nonniſi puris tradenda, & caſta nonniſi à caſtis tractanda : cæteroquin delici ſcio Sacerdotij maieſtatem, diuinorum eloquiorum caſtitatem contaminari, & Sacramentorum, licet à malis integra recipiantur, puritatem tamen aliquatenus inquinari, & reuerentiam debitam minui : [c] *Magna ergo cura*, teſte Ambroſio, *eligendus eſt, qui domum Dei regendam accipiat : ſi enim terreſtrium rerum diſpenſatores idonei quærendi ſunt, quanto magis cæleſtium?* Et tamen, proh dolor! [d] *Multi*, inquit Hieronymus, *edificant parietes & columnas Eccleſiæ ſubſtruunt, marmora nitent, auro ſplendent laquearia, gemmis altare diſtinguitur, & miniſtrorum Chriſti nulla eſt electio*

[c] Ambroſ. in 1. Timoth. cap. 3.

[d] Hieronym. ad Heliodorũ epiſt. 2.

VIII. Pudeat nos noſtrorum morum quod tam vile Sacerdotium habeamus, vt cùm mundana officia imperitis & minus exploratæ vitæ, credi grauiter & iniquo animo feramus; indignos è contra à Sacerdotio reiici conqueramur, &

C exactam miniſtrorum Eccleſiæ probationem odio, ac faſtidio habere videamur. [e] *Si enim admittendos in Senatum examinare cogit ſollicitus honor Senatus* : annon admittendos ſimiliter in Clerum examinari, & probari iubet honos Cleri, ſalus populi Chriſtiani, veræ religionis honos, diuini numinis reuerentia, & Chriſtiani nominis apud infideles commendatio; *Si ad honores mundi*, inquiebat S. Leo, [f] *ſine ſuffragio temporis, ſine merito laboris indignum eſt peruenire, & notari ambitus ſolent, quos probatæ vitæ documenta non adiuuant : quàm diligens & quàm prudens habenda eſt diſpenſatio diuinorum munerum, & cæleſtium dignitatum?*

[e] Theodoric. Rex apud Caſſiodorum.

[f] S. Leo epiſt. 85. al. 87. ad Epiſc. Africanos.

IX. Quidni ergo queramur, & non ſine lachrymarum profuſione, ac commotione viſcerum deflcamus, maximũ ſalutis populi, rerumque ſacratum neglectum, cùm eius, cui animarum cura committenda eſt, qui legatus ad Deum pro populo mediator, atque interceſſor mittendus eſt, qui diuini Verbi præco, Sacramentorum diſpenſator, Chriſti conſecrator, plebis ſanctificator, Eccleſiæ ſponſus, fidelium parens, ac rector conſtituendus eſt, anteacta vita mini-

D mè expenditur; non fidei integritas, non morum probitas ventilatur; non de inſtitutione, educatione, doctrina, vita, ætate, natalibus, corporis animique dotibus quæſtio diligens inſtituitur. Adeò, vt iterum retexam, deſpicitur miniſterium cui nullus par eſt, vt vix vllus impar ei credatur : adeo-nè teruncij quidem habetur populi ſalus, quæ tam ineptis, & ignaris ducibus procuranda committitur! contemnitur Eccleſia, quæ Sacerdotum, & Clericorum probro, vel infamiâ conſpurcatur : vileſcit Chriſtus, cui tam vilia, tam ignaua mancipia conſecrantur; ad quem tam deiecti, tam ignobiles legati mittuntur; quis putat non offenſum iri tantum regem, ad quem non ignobiles modò, ſed inuiſi oratores deſtinantur? Cur ij ad orandum ordinantur quos nouimus idoneos non eſſe ad exorandum? *Si homo*, inquit Gregorius magnus, [g] *apud hominem de quo minimè præſumit fieri interceſſor, erubeſcit, quâ mente apud Deum interceſſionis locum pro populo accipit, qui familiarem ſe eius gratiæ eſſe per vitæ merita neſcit? aut ab eo quomodo aliis veniam poſtulat, qui vtrum ſibi ſit placatus ignorat? qua in re eſt adhuc*

[g] Gregor. lib. paſtoralis part. 1. cap. 11.

Digitized by Google

aliud ſollicitius formidandum, ne qui placare iram poſſe creditur, hanc ipſe ex proprio reatu mereatur. Cuncti enim liquido nouimus, quia cum is, qui diſplicet ad interecedendum mittitur, irati animus ad deteriora prouocatur. Quàm vera ergo B. Cypriani[a] concluſio, *propter quod plena diligentia, explorationeſincera oportet deligi, quos à Deo conſtet audiri.*

X. O vtinam exactè ſeruetur præceptum Pauli, imò Chriſti, [b] *Manus cito nemini impoſueris, neque communicaueris peccatis alienis.* [c] *Quid eſt*, inquit Chryſoſtomus, *illud cito? non ex prima probatione nec ſecunda, nec tertia, ſed vbi conſideratio diuturna præceſſit, exactiſſimaque diſcuſſio: tunc impoſito manus. neque enim ea res periculo caret: eorum, quæ ille peccauerit, tu quoque pœnam dabis, qui initium dediſti etiam præcedentium delictorum: qui enim improbè prima remiſiſti, etiam futuris eris obnoxius, quod ipſe quaſi auctor exſtiteris præteritorum: quia ea fieri non ſineris, vt poſſent per compunctionis gratiam relaxari*: recta ſanè & ex antiqua Eccleſiæ praxi argumentatio, in qua cum [d] pœnitentes nefas fuerit eſſe Sacerdotes, aut Clericos; & à maioribus criminibus vix vllus niſi auſteriori iniunctâ pœnitentiâ ſoleret abſolui: ſequitur eos qui ſcelerum compedibus adſtricti ordinarentur, ſublato veluti pœnitentiæ ſalutaris remedio, non habuiſſe, quo ab iſtis vinculis ſoluerentur: ideóque qui pœnitendi poteſtatem per ordinationem ipſis ſubſtraherent, non ſolùm futurorum peccatorum quibus occaſionem ſubminiſtrant, verumetiam præteritorum, quorum expiandorum facultatem adimunt, reos eſſe. neque verò præcedentia tantum peccata, quorum rationem in Sacerdote ordinando nihili eſſe duxere, quorum deformitatem leuem eſſe ſuſpicati ſunt, cum iis Sacerdotium conferendum arbitrantes, verumetiam futura quibus occaſionem dederc, illis qui indignos ad Sacerdotium eligunt imputari debere, & adſcribi docet Petrus Damiani in eo tractatu, quem contra inſcitiam & incuriam Clericorum edidit: [e] *Cùm ergo*, inquit, *per Sacerdotum vecordiam, & imperitiam plebs indocta depereat: par fueras, vt Epiſcopalis grauitas, à talium ſe promotione ſuſpenderet, nec alienos exceſſus in ſe temeraria præcipitatione transferret, præſertim cùm Timotheus Apoſtolus dicat, manus cito nemini impoſueris, neque communicaueris peccatis alienis. quiſquis enim vel turpiter lapſum, vel diuina legis ignarum ad ſacrum promouit ordinem, eius ſe peccatis inuoluit, cui peccandi materiam tradit, & non modo his ſe, quibus ille iam inuolutus eſt, criminibus obligat: ſed his etiam, quæ commiſſurus, per anticipationem obnoxium parat.*

XI. [f] *Vbi eſt ergo*, vt cum Beato Leone exclamemus, *beati Pauli Apoſtoli per Spiritum Dei emiſſa præcepta, quæ in perſona Timothei omnium Sacerdotum numerus eruditur, & proinde vnicuique dicitur, manus cito nemini impoſueris, &c.* placet & à S. Leone diſcere, quænam ſit illa præmatura, & inordinata ordinatio. [g] *Quid eſt*, inquit ipſe, *cito manus imponere, niſi ante ætatem maturitatis, ante tempus examinis, ante meritum laboris, ante experientiam diſciplinæ Sacerdotalem honorem tribuere non probatis? & quid eſt communicare peccatis alienis, niſi talem effici ordinantem, qualis eſt ille qui non meruit ordinari?* Iure Beatus Leo ordinatorem indigni talem effici dictitat, qualis ipſe eſt qui ordinatus eſt, immò & eò mihi videtur eſſe iniquior, quò magis ordinationis iudicium ad ipſum ſpectat, quàm ad ordinatum: quò Eccleſiæ ſalus debet illi eſſe charior; quò circà Eccleſiæ miniſteria, vt dignè tractentur, & nonniſi à dignis, ſollicitior ipſi cura incumbit.

a Cyprianus epiſt. 68. Preſbyt. Diacon. & plebi. ad Legionem & Aſturicæ cõſiſtent. &c.
b 1. ad Tim. 5.
c Chryſ. hom. 16. in cap. 5. 1 ad Timoth. τὸ δὲ, χειροτονεῖ μὴ ἐπιτίθει χεῖρας, μηδὲ δοκιμάσῃς μηδὲ πρίνῃς, ἀλλὰ μᾶλλον ἀκριβοῦς ἐξετάσεως, ἢ ἀκριβοῦς ἐξετάσεως τὸ πρᾶγμα: τί γὰρ ἁμαρτημάτων ἐκείνῳ ἢ οὐ δίκαιον ὑφέξεις ὁ τὸν ἀρχὴν παρασχών, ἢ τί παραπτωμάτων ἀμφοῖν. ὁ γὰρ κἀκεῖνος τὰς ἁμαρτίας ὑπόδικος τὰς τοῦ ἐπιθέντος, ὡς οὐ κἀκεῖνος οὗτος, τί παραδοὺς, ὡς ἐκεῖνος οὗτος ἐκεῖνος ὑπεύθυνος.
d Cõc. Carth. 5. can. 1. Suti. Himerio epi. 21. cap. 14. Leo Ruſtic. Narbon. ep 90. cap. 2. Tolet. 1. can. 2.
e Petrus Damian. opuſc. 26 cap. 1.
f Leo epiſt. 85. alias 87. etc.
g Idem ibid.

§. II.

Quantum peccatum ſit, tum eius qui indignos ordinat, tum qui talis ordinatur.

XII. Maiuſne verò ſimpliciter ſit huius vel illius crimen, & vtrum grauioribus ſuppliciis addicendi ſint, qui indignos ordinarint, quàm qui indigni ſunt ordinati, quæſtio eſt, quam diſtinctione adhibita ſic ſoluit [h] Chryſoſtomus, vt nempe paria ſint crimina eius, qui humano aliquo morbo victus, metu ſcilicet, aut gratiâ

h Chryſoſt. lib. 4. de Sacerd. cap. 2.

Digitized by Google

A gratiâ quæ hominem à recto dimouere potuerint, ſciens indignum ordinauit, & eius qui indignus ordinatus ſit: maiora verò ordinatori ſupplicia debeantur, qui ſponte indignum ordinauit, quàm qui ſponte indignus ordinatus ſit: denique grauiora mereatur ſupplicia, qui falſa virtutis ſpecie ordinatorem fefellerit, quàm qui deceptus ordinarit.

XIII. Primi nullam rationem aſſignat Chryſoſtomus, nec ipſi ea in re ob prædictas rationes facilè aſſentior, niſi paſſio humana quæ ordinatorem induxerit ea ſit vt voluntarium maximè minuat, & peccati grauitatem ea ratione multo minorem faciat. Scio enim Chryſoſtomum eo in libro, quo Epiſcopatus à ſe vitati cauſas aſſignat, & indignos omnes à voluntate capeſſendi Sacerdotij ex profeſſo reuocat, ordinatoribus magis quàm ordinandis fauiſſe: Secundi hanc rationem tradit, [a] *Qui enim* (inquit) *poteſtatem facit volenti Eccleſiam corrumpere, is certè auctor fuerit eorum omnium, quæ perdita illius audacia turbauerit.* ac ſi diceret ordinantis indignum ſua ſponte, eo maiorem eſſe culpam, quàm
B ordinati, quod & ſui & commiſſi ab ordinato criminis conſcius ſcit; ordinatus verò ſui tantum criminis: nam in ordinantem ſua ſponte indignum non dubium quin ordinati crimen, quod ipſe promouet, & cuius ipſe conſcius, adiutor, & adornator eſt, reiici debeat: cùm tamen in ordinatum ordinatoris iſtiuſmodi ſcelus refundi non poſſit: itaque cùm ad cumulum proprij criminis in ordinatorem ordinati indigni culpa accedat: non dubium quin maior ordinatorem quàm ordinatum pœna maneat. Tertij tandem hanc rationem tradit, [b] *Nempe quia veriſimile videri poteſt, eos qui elegere à falſâ aliqua opinione deceptos ad falſa ſuffragia deſcendiſſe; qui verò electus eſt, dicere vtique non queat ſe ſibi, vt & alius, fuiſſe incognitum, igitur ſicut grauiori puniendus eſt ſupplicio, quàm illi à quibus aſciſcus productuſque eſt, ita debet ipſe ſui periculum accuratius quàm illis facere, docereque diligenter cauſas eas, per quas tum illi ab errore deſiſtant, tum ſeipſum functione illa indignum comperiens, tantarum rerum molem effugiat.*

C XIV. Vtinam ordinatores attentè conſiderent, quæ tum Chryſoſtomus ſupra, tum etiam alibi ſedulò inculcat, [c] *Si quando nempe contingat vt quempiam ſiue amicus, ſiue alterius occaſionis gratia, indignum promoueat ad Epiſcopatus apicem* (idem cum proportione dixeris de promotione ad quoſcumque ordines) *& magnum ei permittat regimen, quantis ſe ignibus faciat obnoxium: neque enim animarum pereuntium ſolum, quas perdit à religione & timore Dei alienus, verùm & omnium; quæ ab illo geruntur ipſe pœnas exoluet. Quod ſi is,* vt poſt ſubiungit idem ſanctus Doctor, [d] *qui vnam animam ſcandalizat, expedit ei, vt mola aſinaria ſuſpendatur circà collum eius, & demergatur in profundum maris: qui tot animas ſcandalizat, & vrbes integras, & plebes, viros, mulieres, pueros, cives, ruſticos, incolas ſuæ ciuitatis, aliarumque vrbium quæ illi ſubiectæ ſunt, quid pati merebitur? nempe verò ſi plura triplo quàm diximus addas, nihil dicturus es; adeò vehemens pœna, atque cruciatus huiuſmodi hominibus imminet.*

XV. Cogitent ſinguli ordinatores quantos ex bonorum ordinatione fructus,
D quantum ex mala ordinatione infamiam, damna, pœnas referant. [e] *Non eſt enim leue peccatum,* inquit Primaſius, *mittere margaritas ante porcos, & dare ſanctum canibus, & ordinationem Clericatus nequaquam ſanctis, & in lege Dei doctiſſimis, ſed aſſeclis ſuis tribuere, & vilium officiorum miniſtris, quodque iis dedecoroſius eſt, mulierculorum precibus: in quo conſideranda loquentis in ſe Chriſti, Apoſtoli ſapientia, qui vt ordinationis periculum demonſtraret, innexit tormenta peccantium, neque communicaueris peccatis alienis: ſicut ergo in ordinationibus malorum particeps eſt peccatorum, qui tales conſtituit, ſic in ordinatione ſanctorum particeps eſt eorum iuſtitia qui bonos elegit, neque communicaueris peccatis alienis: communicari dicit peccatis eius qui non probatus ordinatur.* Doctus hæc Primaſius Africanus Epiſcopus à S. [f] Leone, qui Afri-

[a] Chryſoſt. loco citato. Οὐ γὰρ τὴν ἐξουσίαν αὐθαίρετον τῷ βουλομένῳ διαφθεῖραι τὴν ἐκκλησίαν, ὅσα ἂν διὰ τὴν ἐκείνου παρανοίαν πονηρὰ γένηται, τούτων ἐκεῖνος πολλῶν ἂν εἴη αἴτιος.

[b] Chryſoſt. loco citato. Ὅτι πολὺ μᾶλλον εἰκὸς ἐκείνους ἁμαρτεῖν ἢ τοὺς ἐλομένους, ἐπειδὴ τοῦτο ἐκείνοις ἀγνοεῖται. ὁ δὲ αἱρεθεὶς ἐν ἑαυτῷ τὸ πρᾶγμα ἔχει, ὥστε λέγειν, ὅτι ἠγνόουν. ἐμοὶ γὰρ πρόδηλος αὐτὸς ἑαυτῷ ἐστι καὶ βαρύτερον μέλλοντα κολάζεσθαι τὸν αἱρεθέντα, ὅτους αἱρεθέντος οὐδεὶς ἐπιστήσας ἑαυτὸν ἐξήτασεν, ἢ ἀγνοοῦντας ἔλαχεν ἑαυτῶν ἀνακρίνειν, ἐξ ἀγνοούντων ἀκριβῶς πάσας αἰτίας, εἰ ὧν ἀπαιτοῦντες μόνον, ἢ ἀλλήλοις ἐν ταῖς ἀνθρωπίναις διαλλαγαῖς ἀπαιτοῦσιν. Lege eundē ſuprà. Item de Sacerdotio, & alibi paſſim.

[c] Lege Chryſ. hom. 1. in c. 1. epiſt. ad Titū. Καὶ γὰρ καὶ πολλοὺς ἤδη εἶδον, ἐπὶ δίκης ἀναλισκομένους, εἰς ἀπαίδευτον ἐκπεσόντας βίον, καὶ ἀπὸ τῶν ἐναντίων ἐπαινουμένους, ἢ πάλιν ἕτερον ἐπὶ ἀρετῇ μεγάλῃ βασκαινόμενον, ὅτι τοῦτον ἐκεῖνος ἐπῄνεσεν, ἢ ἐκεῖνον οὗτος ἐθαύμασεν, ἢ ἀλλήλοις ἐναντία φρονούντων διὰ τοῦτο, ἢ ἀγνοούντων ἅπαντα τὰ τοιαῦτα, ἐξεφλαύρισε πολλάκις τὴν ἐκκλησίαν.

[d] Matth. 18. [e] Idem loco cit. Εἰ δὲ ὁ μίαν ψυχὴν σκανδαλίζων, συμφέρει αὐτῷ ἵνα μύλος ὀνικὸς κρεμασθῇ εἰς τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ καταποντισθῇ ἐν τῷ πελάγει τῆς θαλάσσης: ὁ πᾶσαν ψυχὴν, ἀνδρῶν, γυναικῶν, παίδων, πόλιν, χωρητικὸς, πολίτας, γεωργοὺς, τοὺς ἐν αὐτῇ τῇ πόλει καὶ τοὺς ἐπάρχους τῶν ἐκείνου πόλεων. Τί ἐπιτιθέντα, καὶ γὰρ πεπληθύνται ἀπειράκις ἤδη, ἐδὼν ἐρῶ, πεντάκις ἴσως ἐπὶ δώδεκα χιλιάσιν, ἢ πλείοσι. [f] Primaſ. in cap. 4. priorie ad Timoth. [f] S. Leo epiſt. 85. ab. 87.

canis Episcopis similia verba direxerat, *Sicut boni operis sibi comparat fructum, qui* A
rectum tenet in eligendo Sacerdotium: ita graui semetipsum afficit damno, qui ad sua dignitatis collegium sublimat indignum.

XVI. Quàm verè hæc à sanctis illis Patribus dicta sint nemo est qui non fateatur: vbi perspexerit Episcopos[a] à Spiritu sancto positos regere Ecclesiam Dei, peruigilare debere pro populis[b] quasi rationem pro animabus ipsorum reddituros: nihil proinde proficere, si cum exemplo ipsi & verbo gregem optimè pascant, fures interim in ouile Dominicum per ordinationem inducant,[c] qui furentur, & mactent, & perdant? si ignauis custodibus Ecclesiæ Dominicæ vel aliquam partem credant, qui diabolo tanquam[d] Leoni rugienti circumeunti, quærentique quem deuoret, aditum patefaciant; si canibus[e] mutis non valentibus latrare vigilias noctis fidant: si hostibus & proditoribus animas custodiendas tradant, quas postea vel perfidia sua perdant prauis erroribus imbuentes, vel malis exemplis corrumpant, vel adulationis vitio ad exitium deducant. Quibus quidem omnibus simillima ante S. Leonem docuit B
Beatus Hieronymus,[f] *Cùm*, inquit, *Scriptura pereat ne inducas impium in tabernaculum iustorum: & virum sanguinum & dolosum abominetur Dominus: hi quoscumque de affectu suis ordinant Clericos, & vitam eorum in scandalum populis exponentes rei sunt infidelitatis eorum qui scandalizantur.* Plura ad deterrendos peruersos ordinatores passim apud Patres similia dicta reperies.

XVII. Quanta verò è contrà præmia reportaturi sint Episcopi, si egregios in vineam Domini vinitores, si probatos in agrum Domini messores deducant. Tot sanè reportabunt coronas, quot ipsi ordinati referent victorias. *Quemadmodum enim*, vt rectè habet Chrysostomus,[g] *rectè factis, ità peccatis quoque ordinatorum*, quisquis es Episcope, qui ordinationes celebras, *communicas*; & à contrariò quemadmodum peccatis, ità & rectè factis. Si enim tibi Episcope Clerici tanquam[h] *Domino suo stant aut cadunt*: tibi imperatori tanquam milites vincunt, aut pereunt: tibi tanquam Ecclesiastici fundi præcipuo professori colli- C
gunt aut perdunt. Felix Episcopus, qui Ecclesiam Dei inuictis militibus munit; Doctoribus eximiis ornat, nec filiis solùm, sed parentibus vtilibus fœcundat. Felices sacri illi Præsules, quorum in seligendis Clericis sedulitas ac diligentia optatis fructibus non aruit: *Cum semine eorum*, vt ait Sapiens,[i] *permanent bona, hæreditas sancta nepotes eorum; & in testamentis stetit semen eorum: & filij eorum propter illos vsque in æternum manent, semen eorum, & gloria eorum non derelinquetur*; Et cùm dicat Scriptura diuina,[k] *corona semen filij filiorũ, & gloria filiorum Patres eorum*: item, *filius sapiens lætificat Patrem*: quantæ huius Antistis sunt exultationis, qui[l] electorum à se Clericorum sapientiâ, & deuotione lætatur, qui plures è discipulis Sacerdotij egregios administratores reliquit, qui disciplinæ Ecclesiasticæ sedulos obseruatores post se reliquit! Horum gloria nec morte extinguitur, nec meritum accidentalis scilicet præmij vitæ spatio concluditur. [l]

D

§. III.

Pœnæ ab Ecclesia statutæ in eos, qui vel indignos ordinant, vel tales ordinantur.

XVIII. Atque hinc est quod Ecclesiasticis Canonibus, sicut puniuntur, qui sine examine & diligenti inquisitione ad sacros ordines promouentur, ita & qui indignos promouent; de promotis sine examinatione debitâ, vetus est Concilij Niceni Canon,[m] *Si qui Presbyteri sine examine sunt promoti, vel cùm discuterentur peccata sua confessi sunt, & homines contra canones commoti, manus confessio imponere tentauerunt: tales regula non admittit: quia quod irreprehensibile est catholica defendit Ecclesia.* Neque ab eo Canone diuersus est ille qui à [n] Martino Bracharensi Canonum collectioni ab ipso aditæ inferitur, & à Gratiano refertur tanquam editus ab aliquo, quod habitum fuerit à Martino Papâ, Concilio, quibus Canonibus nihil indignis prodesse decernitur, quod diligens Episcopi inquisitio,

a Act. 20.
b Ad Heb. 13.
c Ioan. 10.
d 1. Petri 5.
e Isaiæ 56.
f Hieron. in caput 3. Michææ.
g Chrysost. hom. 25. in cap. 5. prioris ad Timoth. ἀσαφῶς δὲ τὰ πεπραγμένα κατάδηλα, ὥσπερ δὲ τὰ ἁμαρτήματα.
h Ad Rom. 14.
i Ecclesiastici cap. 44.
k Prouerb. 17.
l Vide ho. 59. S. Maximi quæ est 2. de S. Eusseb. Vercell.
m Conc. Nicen. 9. εἰ τινες ἐπίσκοποι μεγάλων ἁμαρτημάτων ἐλεγχόμενοι ἀναγκασθεῖεν ὑπὸ τῶν ἰδίων συνειδότων ἐξομολογήσασθαι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν, καὶ ἐξομολογησάμενοι τοῖς αὐτοῖς ἐπιθεῖναι τὰς χεῖρας σπεύσωσι τῆς τάξεως, τοὺς τοιούτους ὁ κανὼν οὐ προσίεται· τὸ γὰρ ἀνεπίληπτον ἐπιζητεῖ καὶ ἀναμάρτητον ἱερατεύειν: refertur paulò aliter à Grat. dist. 81. c. si qui.
n Canon 14. Martini Brac. refertur dist. 24. can. vlt.

Digitized by Google

A quisitio, vel examen ordinationi defuerit: Eos enim quos indignos esse quoquomodo compertum sit, quacumque demùm ratione ab Episcopo admissi fuerint, in ordinem redigendos esse statuitur, ne vel Episcopi negligentia, vel ordinati calliditas atque audacia Catholicam Ecclesiam commaculent, eiusque vtilitatibus noceant. Hos quóque Canones renouátos legimus in Synodo Gallicanâ, apud S. Medardum, vbi hæc hàbentur, [a] *Iudicatum est à Synodo secundùm sacros Canones, sicut scriptum est, vt qui Presbyteri sine examinatione per ignorantiam, vel ordinantium dissimulationem sunt promecti: cùm fuerint cogniti, deponantur: quia quod irreprehensibile est Catholica defendit Ecclesia.*

[a] Synod. apud S. Medardum in fine.

XIX. Neque impunè secundùm Canones ordinatores ipsi indignorum hominum consecrationem promotionemq; tentabant: priuabantur antiquitus Episcopi potestate dandi eùm ordinem ad quem indignum promouissent. [b] *Si qui*, inquit S. Leo, *talem consecrauerint Sacerdotem, qualem non liceat esse, etiamsi aliquo modo damnum proprij honoris euaserint, ordinationis tamen ius vlterius non habebunt: nec illi vnquam Sacramento intererunt quod neglecto diuino iudicio immeritò præstiterint.* Seuerior qui antiquior videtur esse Innocentius cà epistolâ quâ Hispanos temerè ordinantes reprehendit, [c] *Post hæc*, inquit, *si quis aduersus formas Canonum vel ad Ecclesiasticum ordinem, vel ad ipsum Sacerdotium venire tentauerit, vnà cum ordinatoribus suis, ipse, in quo inuenti fuerint, ordine priuentur.* Eadem Beati Celestini mens, qui contra ordinatorem indigni, [d] *Sacro*, inquit, *nomini absit iniuria, facilius est vt hanc dignitatem tali dando ipse amiserit ordinator, quam eam obtineat ordinatus: cui connicto sociabitur, qui sibi eum credidit, lareiendo Pontificium, sociandum: qualis enim ipse sit, quisquis tales ordinauerit, ostendit.* Hanc verò rationem videtur ex Celestino mutuatus S. Leo, dum habet. [e] *Talem effici ordinantem, qualis est ille, qui ordinari non meruit: Ideoque æquum est vt cùm immeritus & indignus ordinatus dignitate malè susceptâ priuetur: immerentem quoque ordinans, quo eiusdem cum priori videtur condicionis & notæ, de dignitate suâ, quam in fauorem indigni malè impendit, gradu-*
B C

[b] S. Leo epist. toties cit. ad Afric. cap. 2. refertur 1. quæst. 1. c. si qui Episcopi.
[c] Innocentius 1. epist 23. ad Synodũ Toletanã cap. 3.
[d] Celestin. ad Episco. Gall. epist. 2 cap. 3. refertur dist. 81. c. tantis.
[e] S. Leo epist. cit. cap. 2.

que periclitetur.

§. IV.

Muniendum esse animum aduersus gratiam, preces, minas.

XX. His rationibus Patrumque sententiis, his comminationibus, his pollicitationibus, his pœnis ac præmiis, quibus vel terrentur qui in ordinatione peragendâ illaudabiliter se getunt, vel alliciuntur, qui laudabiliter, impulsos satis crediderim ordinatorum animos, vt saltem de ordinationibus legitimè, & secundùm statuta Patrum peragendis, leges Ecclesiæ vtiles condant, & ad eas obseruandas, vbi generatim, abstractimque res agitur, animum paratum habeant ac generosum. Verùm quàm vereor ne vbi ad præsentem quæstionem res traducitur, & ad hypothesim reuocatur, vel gratiâ, vel minis, vel amicitiâ, vel importunis flagitationibus animi imbecillitate aut negligentiâ transuersi agantur: adeò nimirum facilè est humanis affectibus de viâ æquitatis deduci, & ab instituto diuerti, vt quod vniuersim statueris, vbi ad singularem casum deuentum est, illud idem si cupiditati humanæ aliis iam affectibus alligatæ, vel tantillùm displiceat, iniquum esse videatur. Facilè est iustum esse vbi nihil est quod contradicat: sed sicut facilè, ita inglorium, at ea vera est virtutis gloria, quæ & humanos affectus domat & externis virtutis obstaculis resistit.

D

XXI. Muniendus est itaque animus aduersus omnem gratiam, aduersus minas omnes, & inustas flagitationes: eæ siquidem, quæ gratiâ fiunt, ordinationes [f] simoniam sapiunt, nec ab omni simoniæ labe immunis dicitur, qui vel ad ordines sacros humano fauore irrepsit, vel aliquem admisit: quis enim nesciat simoniam esse cùm spiritalia quocumque munere comparantur: an non verò [g] Theologi omnes, [h] & Canonistæ aliud *munus à linguâ*, aliud *ab obsequio*, aliud *à manu* esse statuunt, itaut non sine munere videatur ordinari, qui obsequij indebiti pollicitatione, vel exhibitione, vel gratiâ, vel pecuniâ ordinationem

[f] De ea simoniæ distinct. Theol. cum Magist. in 4. dist. 25. q. 3. & cum D. Tho. 2. 2. q. 100. art. 3.
[g] Item Canonist. in can. sunt nonnulli & quibusdam sequent. & in can saluat 1. quæst. 3. & alibi.
[h] Eam tradiderũt Gregorius magnus hom. 4. in Euãgelium referturque 1. q. 3. c. sunt nonnulli.

mercatur. Audiatur de hac quæstione Diuus Gregorius, [a] *Sunt*, inquit, *nonnulli, qui nummorum præmia ex ordinatione non accipiunt, & tamen sacros ordines pro humanâ gratiâ largiuntur; atque de largitate eandem laudis solummodo retributionem quærunt: hi nimirum quod gratis acceptum est, non tribuunt: quia de impenso officio sanctitatis, nummum expetunt fauoris: vnde bene cùm iustum describeret, Propheta ait, qui excutit manus suas ab omni munere: neque enim dicit, qui excutit manus suas à munere, sed adiungit ab omni; quia aliud est munus ab obsequio, aliud munus à manu, aliud à linguâ: munus quippe ab obsequio est subiectio indebitè impensa: munus à manu pecunia est: munus à linguâ fauor: qui ergo sacros ordines tribuit, tunc ab omni munere manus excutit, quando in diuinis rebus non solùm nullam pecuniam, sed etiam humanam gratiam non requirit.* Hæc Sanctus Gregorius; qui rectè alibi epistolâ ad Ioannem Corinthiorum Episcopum, ex eo quòd ordinationes gratis fieri debeant in hæc verba concludit, [b] *Oportet ergo vt neque per commodum, neque per gratiam, aut quorumdam supplicationem aliquos ad sacros ordines consentiatis vel permittatis adduci. Nam & peccatum, sicut diximus, graue est, & sine correptione, hoc non patimur remanere*: eadem ferè eiusdem Sancti Pontificis vniuersis Episcopis per Gelladiam prouinciam constitutis admonitio est, [c] *Hortamur vt nullus vestrûm denuò hoc fieri patiatur: sed neque gratiâ alicuius, neque supplicatione aliquos ad sacros ordines audeat promouere, nisi eum, quem vita & actionis qualitas dignum esse indicauerit.* Idem inculcat epistolâ ad Columbum, in quâ diuinum hoc ex meliori tripode, quàm olim dementati ab Apolline falsi vates oraculum fundit, [d] *Nulla sit in ordinatione venalitas, potentia vel supplicatio personarum, nihil aduersus hæc quæ prohibemus obtineant: nam procul dubio Deus offenditur, si ad sacros ordines quispiam non ex merito, sed ex fauore (quod absit) aut venalitate prouehitur:* pluries idem argumentum recantat prædictus Sanctus Gregorius, vt patet [e] ex epistolis ad Antonium Subdiaconum, ad Clerum Mediolanensem, & alios: quidni? res illa maximi momenti est, nec sufficit, si semel dicatur: vtinam in hac se palæstrâ Romani Pontificis diuina auctoritas exerceat, vt si qui inferiores Pontifices à recto disciplinæ Ecclesiasticæ procurandæ stadio deflectant, moneat, hortetur, corripiat, corrigat. Nec iniuriam nostro sæculo facere videbor, in quo disciplina Ecclesiastica, quæ priùs omnino emarcuisse videbatur, pientissimorum Episcoporum curâ cernitur aliquantulùm reflorere, si tamen dixero vix illud Gregorij Magni sæculo, in quo tot Sanctissimi Pontifices cæteris ad normam erant, & exemplum, tot Synodorum Canones ad regulam condebantur, esse comparandum. Si ergo sæculo illo Gregorius multa circa ordinationes reperit corrigenda, non dubium est, quin plura præsenti sæculo, si in hoc negotio attentiores esse voluerint, Summis Ecclesiæ Romanæ Pontificibus emendanda occurrant.

XXII. Verùm sicut in aliis corripiendis in ordinatione peccantibus constantem se & infractum præbuit ille diuinus Pontifex Gregorius, ita in eadem gratiâ quoquomodo cauendâ sedulum se ac diligentem præbuit: adeoque ab eâ religiosè cauit, vt sicut fauorem in electione Sacerdotum sequi iniquum duxerit: ita sibi pro quoquam supplicare indecorum arbitraretur: vnde cum defuncto Laurentio iuniore Mediolanensi Episcopo, illius ciuitatis Clero testimonium perhibuisset de probitate & eruditione Cõstantij eiusdem Ecclesiæ Diaconi, quem familiariter Constantinopoli nouerat: pro eius verò electione quemquam rogare noluit, [f] *Quod* vt ait, *iam olim proposuisset, nunquam pro alicuius personâ in Episcopum eligendâ agere.* Egregium hoc sancti viri exemplum, quo eorum temeritas retundatur, qui patenter indignos & imperitos, vel publicorum criminum reos commendare minimè verentur, eosque non commendare solùm, verùm etiam precibus, clamoribus, efflagitationibusue importunis, & querimoniis affectatis ordinatoribus obtrudere non erubescunt: noluntque repulsam pati iniquæ aut sacrilegæ postulationis: noluit Sanctus Gregorius virum probum, cuius post obitum [g] laudes non reticuit, sibi optimè notum, consecrandum aliis commendare: nec veretur inuerecundus postulator, ignarus Sacerdotalis vitæ ac muneris cum ad ordinandum offerre, cuius nec vita

gradui

[a] Item Gregorius 7. lib. 6. epist. 34. Synod Rom. sub eodem. Vrbanus 2. can. Saluator cit. Goffrid. Vindocin. opusc. 10. & alij passim. Greg hom. 4. in Euang. cit.

[b] Greg. lib. 4. epist. 55. Ioann. Corinth. Episc.

[c] Greg. lib. 4. epist 55.

[d] Greg. Columbo, Episc. lib. 2. indict. 11. epist. 47.

[e] Greg. lib. 2. indict 11. ep. 21. Antonio lib. 7. epist. 40. Neapolit. & alibi. Vide integrã quæst. 1. & 2. causæ primæ.

[f] Greg. lib. 8. indict. 11. epist. 29.

[g] Greg. lib. 8. epist. 65. indict. 5.

A gradui congruat, nec doctrinâ muneri ſufficiat, nec probitas Sacerdotio reſpondeat: Quod ſi redarguitur [a] mater filiorum Zebedæi, quæ maternâ pietate, & mulieris impatientiâ, pro iis filiis ſuis primatum quærit in regno Dei, quos nam in Apoſtolos Chriſtus ipſe elegerat, quoſque eximius animi feruor, ſingularis pietatis zelus, & perfectionis ſtudium non mediocre, ac diuturna in Chriſti ſcholâ exercitatio, vix vllis inferiores reddiderant; an putas illos non ſummoperè puniendos, qui impares meritis, & vix Chriſtianæ pietatis ſtudium ingreſſos ad ordinum temerariam aſcenſionem, vel inuitant, vel adiuuant? Ex Sacerdotij neglectu veniunt iſtæ temerariæ poſtulationes, ab iiſque proficiſci ſolent, à quibus querimoniæ in Clerum frequentiores emanant; ita nempe eiuſmodi homines iniqui ſunt rerum æſtimatores, vt facinoroſos ac ſceleratos in ordinem clericalem admitti poſtulent, reiici grauatè ferant; inſcitiam tamen & improbitatem eiuſdem ordinis carpant, quaſi ſine ſcelere ſceleratí, ſine ignorantiâ ignorantes eſſe poſſint, aut id æquum ſit poſtulare,
B quod iniquum eſt concedere.

[a] Matth. 20.

XXIII. Intolerabilis quoque eſt eorum audacia, qui inepti & imperiti omnem non lapidem mouent, vt accerſitis ſuffragatoribus laicis, & imperitiæ ſuæ patronis ad ordines conſcendant: Hi [b] non intrant per oſtium, ideóque fures ſunt & latrones: nec diuinæ gratiæ ſumunt effectus qui non vocantur à Deo tanquam Aaron; itaque caueant ne in eamdem pœnam incidant, quam Sacerdotij antiqui vſurpatores, ac temeratores Chore, Datan, Abiron, & alij, qui iuſto diuini numinis iudicio perierunt: meminerint huius exempli, quod habet [c] Ioannes Vaſæus in Chronico Hiſpaniæ, Luſidij nempe Diaconi, qui cùm ab Eugenio Toletano, amicitiæ ſæcularis gratiâ, quâ ipſi adſtrictus erat, honorem Preſbyterij, & prædia quædam extorſiſſet, in reprobum verſus ſenſum tali vexatus eſt morbo, vt vitæ tædio mortem optaret, tanto miſerior, quanto deſiderata mors diutiùs differebatur.

[b] Ioan. 10.

[c] Ioan. Vaſæus ad annũ 637.

C XXIV. Inuictum autem aduerſus gratiam debet Epiſcopus habere animum, nec ſinere, vt importuna flagitatio rationem, gratia æquitatem, inuerecundia ſupplicantium Chriſtianam modeſtiam, audacia quorumdam conſtantiam Epiſcopalem expugnet: quinimò viriliter agere eum oportet, ne paucorum fauor, multorum ſaluti, quorumdam ambitio totius ordinis Sacerdotalis ſplendori, vnius aut alterius honor ſacrorum miniſteriorum æſtimationi, vno verbo ne prophana ſacris, humana diuinis præponderent. Graue ſiquidem, & iniquum eſt, ſi non pudeat aliquos iniqua poſtulare, pudeat verò Epiſcopos iniuſta petentibus denegare: & plus aduerſus Eccleſiæ diſciplinam, ſacrorum reuerentiam, diuinas humanaſque leges, quorumdam præſumptio poſtulare audeat, quàm Epiſcopalis grauitas recuſare. Ad hanc ego qualemcumque admonitionem de gratiâ ab ordinationibus arcendâ Siricium adiungo: [d] *Videt*, inquit Siricius, *veſtra ſinceritas in ſacris miniſteriis, aut in ordinationibus veſtris, quantum magna cura, & diligens ſollicitudo debeat obſeruari: denique ad Timotheum loquitur* (Apoſtolus) *manus cito nemini impoſueris; neque communicaueris peccatis alienis: quod præterea memoratur, vt examine habito, & probitate morum & Eccleſiaſtico labore ſit commendatior; qui vocatur in medium, vt ſummum Sacerdotium poſſit accipere, probatus iudicio non fauore: ſuſceptus veritate non gratia: Apoſtolico ordine functus* (aliàs *fretus*) *non præcipiti voluntate.* En verò S. Hieronymi in eamdem
D ſententiam efficax oratio: [e] *Manifeſtum eſt eos qui Apoſtoli lege contemptâ Eccleſiaſticum gradum non merito voluerint alicui deferre, ſed gratiâ, contra Chriſtum facere.* Grauis etiam Innocentij ad hanc rem querimonia eſt, [f] *Epiſcopi dum aut amicis, aut obſequentibus gratiam præſtare nituntur, religionem violant, ordineſque corrumpunt; ac ſic euenit, vt indigni quique honores ſuſcipiant Eccleſiaſticos, & admittantur ad Clerum, qui nec inter Laicos quidem dignum locum habere mererentur.*

[d] Siricius epi. 3. ad Orthodox. in principio.

[e] Hieron. cap. 1. ad Titum, refertur 8. quæſt. 1. c. qui vos.

[f] Innocent. I. epiſt. 6.

XXV. Quòd ſi inexpugnabilis aduerſus gratiam debet eſſe Epiſcopus, multo magis aduerſus terrores ac minas; generoſa ſiquidem ingenia, gratiæ aliquando cedunt, terroribus verò ac minis aut calumniis ne tantillùm quidem cõcuti poſſunt. Egregium eſt hac in re annotandum exemplum Cyriaci Carthagi-

nensis Episcopi, quem [a] Gregorius septimus summis laudibus extulit, quod A
regi Arabum præsentatus potius elegerit diuersis cruciatibus affici, & verberibus publicè nudus cædi, quàm contra Canones ordines facere. An verò putas, tacuisset Gregorius si secus factitasset, & terroribus vel minis adductus officio suo defuisset? neutiquam sanè, sed quem egregiè functum officio laudauit, quem multa passum constanter solatus est, quem ad maiora, pro disciplinâ tuendâ, certamina animauit, eumdem si disciplinam prodidisset; tanquam fidei violatorem, & à religione extorrem castigasset. *Quid enim aliud est*, inquit ibidem Gregorius, *Sacerdotem ad imperium mundanæ potestatis legem Dei infringere, nisi fidem eius negare*? hanc fortè aduersus verba & supplicia patientiam ac constantiam nostra tempora non exigunt; eóque proinde grauiores pœnas luituri sunt, qui minoribus difficultatibus cedunt.

[a] Gregor. 7. lib. 1. epist. 21 ad Cyriacum.

§. V.

B

Nulla ratione excusari indigni ordinationem.

XXVI. Neque verò illi excusandi sunt, qui cùm timeant, ne Sacerdotum, ne ministrorum Ecclesiæ sufficiens ad ornatum desit copia, indignorum Clericorum ordinatione Ecclesiam commaculant: dum enim ad solemnium precum ineundam administrationem, ad orationum celebritatem, ad Ecclesiæ maiestatem, ad rituum & ceremoniarum apparatum, ad Ecclesiastici ordinis amplitudinem, ad splendorem Chori, Sacerdotes minimè sacerdotales ordinant, & Clericos Laicales: ex aduerso accidit vt plebs Christiana Clericorum malis exemplis corrumpatur, imbelles præsertim, & infirmi præpositorum malis moribus offensi in fide Catholicâ vacillent; hæretici eorum crimina in erroris patrocinium trahant; eorumdem negligentia inscitiam mysteriorum nostræ religionis, sine quibus nemo æternam salutem consequi potest, in plebe C
pariat: illorum negligentia plebis segnitiem creet, indulgentia ad peccandum facilitatem tribuat, ignorantia superstitionibus vel erroribus subditos imbuat; hinc Sacramentorum neglectus, hinc circà Sacramentorum administrationem defectus notabiles, qui non tantùm sæpissimè minuunt Sacramentorum efficaciam; sed totam eorum substantiam interdum destruunt; hinc verbi diuini irrisio, disciplinæ Ecclesiasticæ iactura, ordinis Clericalis contemptus; hinc, vt insinuat Apostolus, [b] *vituperetur ministerium nostrum*, nec iam [c] *vereatur aduersarius, aliquid habens de nobis dicere*: quæ omnia si quis comparet cum Clericorum raritate, inueniet tantum posteriora prioribus esse præferenda, quantum substantia accidentibus, fundamenta non necessariis ornamentis, natiua pulchritudo fuco, vel pigmentis atque ornatibus antecellunt.

[b] 2. ad Cor. 6.
[c] Ad Titum 2.

XXVII. Itaque Clericorum penuria nullius animum moueat: sed *tales* (vt habet Sanctus Clemens [d] Epistola ad Iacobum fratrem Domini) *administerium eligantur Clerici, qui dignè possint Dominica Sacramenta tractare: melius est enim Domini Sacerdoti paucos habere ministros, qui possint opus Dei dignè exercere, quàm multos inutiles, qui onus graue ordinatori adducant.* Quid tam anxiè de Clericorum multitudine cogitamus, cùm sciamus non Clericorum multitudine, sed pietate, doctrinâ, labore, assiduitate, Ecclesiam Catholicam ab initio plantatam esse, postea verò auctam ornatamque floruisse. quanto tempore Ecclesiæ mos fuerit vt singulis Ecclesiasticis titulis, qui per vrbes & pagos dispositi essent, præterquam Ecclesiæ cathedrali, vnus assignaretur Presbyter, præter [e] Dionysij Pontificis M. Epistolam ad Seuerum, Concilium [f] Sardicense, & [g] Rhemense, innumera antiquitatis Ecclesiasticæ exempla testari possunt. quid ergo multitudinem adeò sollicitè vrgemus, si sine Ecclesiasticæ disciplinæ dispendio haberi non possit? quàm verum est quod ait Bernardus, [h] *Dilatata videtur Ecclesia, ipse etiam Cleri sacratissimus Ordo, fratrum numerus super numerum multiplicatus est; verùm etsi multiplicasti gentem Domine, non magnificasti lætitiam, dum nihil minus apparet decessisse meriti, quàm numeri accessisse*, magnum hoc Ecclesiæ

[d] Clem ep. 2. refertur dist. 23 c. talem.
[e] Dionys. epist. 2.
[f] Sardic. can. 6.
[g] Cõc Rhem. apud Iuon. part. 3. can. 49
[h] Bernard. de conuersione ad Cleric. cap. 19.

vulnus

Digitized by Google

A vulnus eſt; periculoſus hic Eccleſiæ grauiter periclitantis morbus, cui prudenter conſules, ſi non tam de Clericorum numero ſollicitus ſis, quàm de exemplo, [a] *Quia vtique*, vt habet Gelaſius Papa, *conuenientia Eccleſiæ miniſteria reparanda ſunt, non inconuenientibus meritis ingerenda*: &, *ne per occaſionem ſupplendæ penuriæ Clericalis, vitia potius diuinis cultibus intuliſſe; non legitimæ familiæ Domini computemur procuraſſe compendia*. Similiter quoque Sanctus Leo inordinatas indignorum ordinationes reprehendens, [b] *Non eſt hoc*, inquit, *conſulere populo, ſed nocere, nec præſtare regimen, ſed augere diſcrimen*.

[a] Gelaſ. epiſt. 1. ad Epiſc. per Lucaniã conſtit. cap. 4. refertur diſt. 77. c. Monachus.
[b] Leo epiſt. 85. al. 87. ſupra eit. refertur c. miramur diſt. 61.

XXVIII. An verò deſertum iri putas Eccleſiam, niſi indignorum hominum multitudine turgeat? nõne potioti iure deſerta dici debebit, ſi inter Sacerdotes multos vix Sacerdotalem vnum aut alterum reperiamus? prouidentiæ Dei hoc opus eſt idoneos cùm neceſſitas exegerit ſubrogare miniſtros: nec dubites quin terram iſtam ſanctam deſtructis Amalecitis & Chananæis, veris Iſraëlitis daturus ſit ille, qui [c] *potens eſt de lapidibus iſtis ſuſcitare filios Abrahæ*: prodibunt vel
B ex terræ gremio virtutibus omnibus armati Sacerdotes, virtute Palladis, ſeu æternæ ſapientiæ, bonorum diſciplinæ ſeminum iactu ſuſcitati: naſcetur gens altera, quæ timeat Deum: pro Caino, pro Lameth naſcetur Enos, qui incipiat inuocare nomen Domini: etſi fortè minus numeroſus erit Clerus, erit certè vtilior: quàm enim verum eſt probatum vnum diligentem, & peritum Sacerdotem plurium, qui iam ſunt, officia Clericorum explere, abſque vllo negotio poſſe; ideoque ſatagendum, ne ſinguli, qui iam ordinati ſunt Sacerdotes, otioſi remancant, non vt indignorum Clericorum promotione Cleri laxati ruinæ, dum reſarciri videntur, augeantur.

[c] Luc. 3.

XXIX Neque verò excuſare quemquam poterunt aut prædeceſſorum, aut aliorum collegarum exempla, quæ vbi contra legem diuinam faciunt, nullius momenti cenſenda ſunt. [d] *Conſuetudo ſine veritate vetuſtas erroris eſt*: mala exem-
C pla tantò diligentiùs cauenda ſunt, quantò peccantium multitudine magis diſſeminata ſunt: nonne videmus quò maius incendium eſt, eò omnes maiori ad illud extinguendum animi contentione incitari? pari quoque ratione, quò plurium Epiſcoporum minor in ordinationibus ritè celebrandis cautio adhibebitur, eò cæteri diligentiores eſſe, & exactiorem adhibere debent cautionem: neminem peccantium multitudo excuſabit, quia ſingulis ſui officij exequendi proprium munus incumbit.

[d] Cyprian. ad Pompeium contra epiſt. Stephani.

§. VI.

Quoſlibet quorumcumque ordinum candidatos eſſe probandos.

XXX. Cæterum nemo ab illâ generali, quam ſtatuimus, regulâ excipiendus eſt: ſed in cuiuſcumque ordinatione prouidè ſatagendum eſt, ne aut falſa pietatis ſpecies fallat, aut defectus aliquis ordinandi lateat, aut ætas immatura ab ordinibus arceat, aut ſcientiæ atque induſtriæ vanus rumor decipiat: [e] *Non*
D *enim*, vt habet Sanctus Leo, *in cuiuſque perſonâ permittendum eſt, quod inſtitutis generalibus continetur, nec petendus eſt honor ille legitimus, qui fuerit contra diuina legis præcepta collatus*, Regulares etiam, qui ad ordines ſacros accedunt ſedulò probandi ſunt; nam Siricius eos tantùm ex Monachis ordinandos permittit, *Quos morũ grauitas, & vitæ, & fidei inſtitutio ſancta cõmendat*: Gelaſius iubet vt Monachi, [f] *qui ad Clericale munus accedit, imprimis eius vita præteritis actis temporibus inquiratur*: Zozimus Monachos, [g] *Niſi continuo tempore probati ſint*, à Sacerdotio repellit: Gregorius primus Monachum ordinandum vult ab Epiſcopo cui militaturus eſt, [h] *dignum Sacerdotio præuideri*: Ilerdenſe Concilium eos tantum ordinari permittit, quos [i] *pro Eccleſiæ vtilitate Epiſcopus probauerit in Clericatus officio promouendos*: Triden tinum Concilium ſtatuit, [k] *Vt regulares quoque nec in minori ætate, nec ſine Epiſcopi diligenti examine ordinentur*: Iuo Carnotenſis Epiſcopus nullos ex Clericis regularibus ad ſacros ordines admittendos docet, [l] *niſi quos vita, & doctrina commendat, & Epiſcopalis auctoritas ad hoc agendum idoneos probat*:

[e] S. Leo epiſt. toties cit.
[f] Gelaſ. epiſt. 1. cap. 3.
[g] Zozimus epiſt. 1. in principio.
[h] Greg. lib. 2. regiſt. epiſt. 40.
[i] Ilerdenſe Conc. can. 3.
[k] Trid ſeſſ. 23. de reform. cap. 22.
[l] Iuo epiſt. 233.

Digitized by Google

Quidni? celebris eſt Diui Auguſtini ſententia, quam integram hîc deſcribam, A
Ordini Clericorum ſit indigniſſima iniuria, ſi deſertores Monaſteriorum ad militiam Clericatus eligantur, cùm ex eis, qui in Monaſterio permanent, non tamen niſi probatiores atque meliores in Clerum aſſumere ſoleamus: niſi fortè, ſicut vulgares dicunt, malus Choraula, bonus Symphoniacus eſt, ita iidem ipſi vulgares de nobis iocabuntur, dicentes, malus Monachus, bonus Clericus eſt. nimis dolendum ſi ad tam ruinoſam ſuperbiam Monachos ſurrigamus, & tam graui contumeliâ Clericos dignos putemus, in quorum numero ſumus: cùm aliquando etiam bonus Monachus vix bonum Clericum faciat, ſi adſit ei ſufficiens continentia, & tamen deſit ei inſtructio neceſſaria aut perſonæ regularis integritas. Intelligant hoc Epiſcopi, nec tam facilè cuiquam in ſuâ causâ credant, perſonæ cuiuſuis, etiam regularis, vitam, vel ante religionis ingreſſum, diſcutiant: mores probent: doctrinam, fidem, religionem examineut: ætatem diſquirant: iudicis partes exequantur, cuius eſt nulli rei credere, niſi probatæ, nec ſententiam ferre, niſi iuxta allegata & probata: audiant diuinum ab Apoſtolo præceptum, manus cito nemini impoſueris: qui iubet nemini cito manus impo- B
ni, neminem niſi probatum ordinari præcipit, neminem excipit, omnes generali probationis lege concludit.

XXXI. Quemadmodum autem nemo ſine probatione ordinandus eſt, ita nullus Eccleſiaſticus ordo ſine probatione conferendus, minores ipſos ordines ſine examinatione non eſſe concedendos infert Gloſſa:[a] habemuſque expreſſam Tridentini[b] Concilij legem, quod etiam ad minores ordines promouendi probatione indigeant, plura hac de re inferiùs, imò ad tonſuram quoque recipiendi probatione indigent, inquiſitione & examine, etenim cùm plura ſint, quæ à Clericali tonſura ſuſcipienda arceant: eos qui tonſuram ſuſcepturi ſunt, diſcuti oportet, an aliquibus impedimentis Canonicis præpediantur à legitima Clericalis tonſuræ ſuſceptione: ex quâ probationis eorum qui ad tonſuram admittantur, omiſſione, rectè notant Carnotenſis Eccleſiæ pro ordinibus recipiendis ab Illuſtriſſimo & Reuerendiſſimo Leonorio Valencæo Carnotenſi[c] Epiſcopo editæ conſtitutiones, fieri, vt iam beneficia imperitis confe- C
rantur, ab inutilibus Clericis Eccleſiaſtici reditus conſumantur, bonis verò & proficuis auferantur: hinc etiam factum eſſe vt Clericorum ac Laicorum diſtinctio iam ferè nulla ſit; ſed quæuis etiam viliores perſonæ, ac de imâ plebe homunciones in Clerum temerè adlecti ſint: proindeque in ſummum Eccleſiæ dedecus inferiores Clerici de gradu, & honore deciderint, priuilegia amiſerint, nec habitu, aut moribus à laicis ſecernantur, ſitque iuxta Prophetæ querimoniam, [d] *ſicut Populus, ſic Sacerdos.*

XXXII. Fatendum quidem eſt, [e] *Quod ſi in quibuſlibet Eccleſiæ gradibus prouidenter ſcienterque curandum eſt, vt in Domini domo nihil ſit inordinatum, nihilque poſterum: multo magis elaborandum eſſe, vt in electione eius, qui ſuprà omnes conſtituitur, non erretur.* Nihilominus tamen præcipuam in electione Clerici ad primam tonſuram adhibitam ſollicitudinem, Eccleſiæ maximum præſidium eſſe ac firmamentum, velim omnes ſibi perſuadeant, nam vt rectè ait Vegetius, [f] *Vires regni in primâ delectorum examinatione conſiſtunt:* & certè ab Eccleſiâ faciliùs vitia D
arcebuntur, ſi vel ab ipſo primo eius ingreſſu depellantur: Et cùm è Clericorum numero Sacerdotes, & alij ſacri miniſtri eligantur, quales putas hos futuros, niſi quales illi fuerint? neque ideò deſpiciendus eſt ſimplicis tonſuræ gradus, quia infimus eſt; ſed ideò ſedulò obſeruandus, quia primus eſt; nullus ſiquidem in Eccleſiâ paruus gradus eſt: [g] *Non enim*, inquit Nazianzenus, *ita vel diuinæ ſublimitatis, vel humanæ humilitatis ignarus ſum, quin magnum eſſe exiſtimem omni creatæ naturæ, ad Deum, qui ſolus clariſſimus, & ſplendidiſſimus eſt, naturamque omnem tum materiâ conſtantem, tum à materia ſecretam puritatemq; ſuperat, vel quoquò modo appropinquare.* Cum ergo vel imus ordinis Clericalis gradus diuinus ſit, nemini videri poteſt negligendus, ne quidem ille qui primus eſt, quemadmodum enim linearum à ſeinuicem aberratio maior eſt, quæ à centro propiùs inceperit: ita maximus in moralibus error, cùm vel ab initio, à propoſito fine deflectitur. [h] *Difficile eſt*, inquiebat Sanctus Leo, *vt bono peraganturexitu, quæ malo ſunt inchoata*

[a] Gloſſa fin in c. ſi quis, diſt. 24.
[b] Conc. Trident ſeſſ. 23. cap. 5. de reform.
[c] Conſtitut. Reuerendi Leonorij Epiſcopi Carnot. de conferēdis ordinibus, tit. de tonſura.
[d] Iſaiæ 24.
[e] S. Leo epiſt. toties citat.
[f] Vegetius lib. 1. cap. 7.
[g] Naz. orat. 1 num. 14. οὐχ οὕτως ἐγὼ τῷ θεῷ μεγάλους, ἢ τὸ ἀνθρώπινον ταπεινοὺς ἄπειρος, ὡς μὴ μέγα νομίζειν πᾶσι τοῖς φύσει, ἢ ἐπινοίᾳ πλατύζειν θεῷ τῷ μόνῳ φανερωτάτῳ, ἢ λαμπροτάτῳ τῷ ὑπερέχοντι πάσης οὐσίας, ἢ πᾶσι φύσεσι καθαρότητι.
[h] S. Leo epiſt ſæpiùs cit.

Digitized by C

A *choata principio* : difficile quoque eſt , vt in omnibus ordinationibus Eccleſiaſtica ſeruetur diſciplina , ſi ab ipſa tonſuræ Clericalis ſuſceptione violatur.

XXXIII. Denique Epiſcopum ordinatorem, ſecundùm veram eamq; Chryſoſtomi ſententiam, non ignorantia defectuum ordinati , non laudabilis vulgi rumor excuſant , ſi non diligenti præhabito examine , aliquem licet bonæ famæ & vulgi clamoribus commendatum , indignum tamen conſecret. [a] *Huiuſmodi enim res*, inquit prædictus Chryſoſtomus , *magno admodum, iudicio meo , examine indiget : eumque oportet qui exhibiturus ſit , quem ad Sacerdotij functionem idoneum cenſet , non vulgarem tantùm famam atque opinionem ſequi , eaque eſſe contentum: ſed eumdem item neceſſe eſt, vnà cum ea illius vires, facultateſque imprimis excutere, atque ante omnia examinare* : probat ex Diuo Paulo , [b] qui cùm dixerit oportere & illum habere bonum teſtimonium ab externis , non eo tantùm contentus plura alia præpoſuit , vt non hoc ſolùm habendum , ſed & alia diligenter excutienda oſtenderet : aliam rationem aſſignat, quam ſuprà tetigimus , [c] *Nam*, B inquit, *ſæpè vſu venit , vt vulgi opinio falſa ſit , à quâ tamen nihil periculi exoriri poſſit, ſi res ipſa tota per ſe prius exactè ac diligenter diſcuſſa atque examinata fuerit*. Porrò de illo populari teſtimonio , morum inquiſitione , totius vitæ diſcuſſione , doctrinæ, pietatis, ac perſonæ ipſius examine ſequentibus titulis agemus; & quid ſpeciatim olim ea in re ſit obſeruatum , quid hocce tempore obſeruandum, præſcribere conabimur : quæ ſi obſeruentur & in vſum reuocentur, audeo dicere, & certè ſpondeo breui refloreſcet marceſcens Eccleſiæ diſciplina, & collapſa Clericalis ordinis dignitas atque reuerentia erigetur: faxit ita Deus; prouidete ſanctiſſimi Epiſcopi , & labentem Eccleſiam veſtris legibus ac diligentiâ ſuffulcite.

[a] Chryſoſt. lib. 2. de Sacerdotio c. 4. Δεῖται τὸ παρὰ πολλῶν μόνων δόκιμον ἡγεῖσθαι καὶ ἐπιτήδειον, ἀλλὰ καὶ μάλιστα περιβλέπειν τὰς ἰδιοσυγκρισίας τοῦ τιθέντος, ἃ δὴ τῷ μέλλοντι ἀφορίζειν φύσιν μὲν ἔχειν, ἀλλὰ μὴ τέχνῃ, ἢ αὖ πάλιν μάθησιν πολλὴν ἐκπεπαιδεῦσθαι τὸ ἀνόητον.

[b] 1. Timot 3.

[c] Chryſ ibid. Συμβαίνει γὰρ πολλάκις τὴν τοῦ πολλοῦ φήμην μὴ ἐξ ἀκριβοῦς ἐξετάσεως ἐγκεκριμένην εἶναι· ἐν οἷς οὐδὲν τοῦ κινδύνου τὸ ἐπιτίμιον μεῖζον.

CAPVT II.

C *De variis teſtimoniis quibus ſpeciatim ordinandi iuuari debent.*

ARTICVLVS I.

De teſtimonio, approbatione, & commendatione populi.

§. I.

Ordinandos bonum habere debere teſtimonium ab omnibus.

I. EXpreſſa eſt Diui Pauli ſententia, Timotheum de ſacrarum ordinationum formâ admonentis , [d] *Oportet autem illum*, ordinandum nempe, *& teſtimonium habere bonum ab ijs qui foris ſunt , vt non in opprobrium incidat, & in laqueum diaboli* : quinam verò illi qui foris ſunt , niſi vel infideles quicumque, vel ipſi fideles laici, quorum hi extrà Clerum , illi extra Eccleſiam ſunt? ſed quia ſimD pliciter Diuus Paulus de iis qui foris ſunt loquitur, de infidelibus potiùs quàm fidelibus loqui videtur : iuxta illud eiuſdem ad Coloſſenſes, [e] *In ſapientiâ ambulate, ad eos qui foris ſunt :* necnon ad Theſſalonicenſes, [f] *Rogamus vos vt honeſtè ambuletis ad eos qui foris ſunt :* quam interpretationem firmant Patres, qui paſſim de infidelium teſtimonio, quod ad ordinationem requiratur, dictum illud Pauli interpretantur : ſi autem vel ipſis infidelibus, de quibus habet Apoſtolus, [g] *Quid mihi de ijs qui foris ſunt iudicare? nonne de ijs qui intùs ſunt , vos iudicatis ? nam eos qui foris ſunt , Deus iudicabit.* Si inquam , iis , de quibus Eccleſia iudicandi poteſtatem non habet , iudicium tamen de vitâ ordinandorum ac moribus eadem Eccleſia permittit , ab iiſque teſtimonium exigit; in quorum tamen teſtimonio non ſiſtit : quantò magis fidelium populorum neceſſarium eſt teſtimonium , quo ordinandorum vita , probitaſque firmetur ? nam & eorum magis intereſt & de iis diiudicandi maior his, quàm illis facultas atque auctoritas ineſt : vnde rectè Chryſoſtomus ; *Quod ſi ab hoſtibus habere teſtimonium conuenit,*

[d] 1. ad Tim. 3.

[e] ad Coloſſ. 4.

[f] 1. Theſſal. 4.

[g] 1. Cor. 5.

Digitized by Google

multò magis ab amicis ipſis, puta populis Chriſtianis. A

II. Rationes quibus vtrorumque teſtimonium ad ſacras ordinationes legitimè celebrandas neceſſarium videatur, eæ ſunt quas ſuprà ex Diuo Paulo adduximus, vt ſcilicet ordinandus non in opprobrium incidat, & in laqueum diaboli: id eſt, vt interpretatur [h] Diuus Thomas, nec opprobrio ſit, ſi malæ famæ ordinetur: vel impatienter agat, deſperet, vel in alios diaboli laqueos incidat, ſi ſe ex infamia odioſum eſſe perſpexerit. Confirmari poteſt ex Anſelmo [i] docente ferè euenire, vt cui ſua vitia exprobrentur in contemptum, odio viciſſim eos habeat, à quibus ſe contemni viderit, ab aliis deſpectus, deſpectores ſuos deſpiciat: ſicque in iram, contemptum, iniuriarum memoriam incidat: cui fauit [d] Theodoretus dum ait neminem contumelias ita ſuſtinere, quin iracundiâ tangatur, & in eiuſmodi diaboli laqueos incidat; Aliter [e] Primaſius, qui aliter legit, hoc ſcilicet modo, in plurali numero, vt non in opprobrium incidant, & in laqueum diaboli, vt hæc ad eos qui foris ſunt, non ad ordinandum referri videantur; ſenſuſque ſit, ideò boni teſtimonij virum ordinandum ne infidelibus offenſioni ſit, ne per illum diabolus multos illaqueet, qui poterant fieri Chriſtiani. Aptus ſanè hic ſenſus, ſed non propter illum textus vulgatus mutandus eſt, qui ſingulariter legit, [f] *vt nõ in opprobrium incidat, &c.* neque literæ, quæ apud nos ſacroſancta eſſe debet, vis inferenda eſt: quomodo ergo ordinandus in laqueum incidet diaboli? niſi, vt explicat Chryſoſtomus, *Dum in eadem ſcelera incurrit, in qua & illi?* placet, & [h] Eraſmi ſcholion qui non abſurdè διάβολον, non tam hîc malum Angelum, quam calumniatorem vertendum cenſet: adeò vt innuatur neminem niſi boni teſtimonij ordinandum, ne alioqui in opprobriũ, ſeu infamiam incidat, & in laqueos calumniantium. Quam vel ab olim verum iis, qui ſunt in dignitate conſtituti laqueos à calumniatoribus parari, de quibus Propheta regius conqueſtus eſt, [i] *Laqueum parauerat pedibus meis*, itemque [k] *poſuerunt peccatores laqueum mihi*, & alibi. In quos profectò laqueos incidunt, qui in vitia ruentes maledicendi occaſionem præbent. Ne ergo opprobrio ſit, & infamiæ, qui ordinandus eſt, & exinde in diaboli vel calumniatoris laqueos incidat; *ne*, vt ibidem habet [l] Sedulius, *vituperetur miniſterium noſtrum*, ordinandum oportet habere bonum teſtimonium etiam ab infidelibus, alioquin in opprobrium incidet, & in laqueum diaboli, quippe, vt habet Chryſoſtomus, [m] *adeu illi imminent probra, ſi quid in ipſo irreprehenſibile notari poſſit.* E contrà *irreprehenſibilem*, vt ibidem habet Paulus, *oportet eſſe Epiſcopum, Diaconos ſimiliter ἀνεγκλήτους, ſine crimine*, ſeu *ſine criminatione, ſine excuſatione*, vt videtur exponere Hieronymus [n] contra Pelagianos, & nempe *is qui ex aduerſo eſt, vereatur nihil habens malum dicere de nobis*: & certè verebitur aduerſarius inculpatæ vitæ homini crimen obiicere: [o] *Qui enim*, teſte Chryſoſtomo, *fuerit vitæ fulgore conſpicuus, & illis quantumuis infidelibus verendus ſit, neceſſe eſt, quippe veritas ipſis quoque ora obſtruit inimicis.* Quod & egregiè docet idem Chryſoſtomus comparatione ſolis: [p] *Quemadmodum*, inquit, *nemo obſcurum diceret ſolem, ne ſi cæcus quidem fueris: erubeſcit quippe opinionibus omnium aduerſari: ita & eum qui nimio fuerit decore conſpicuus, atque morum honeſtate illuſtris,* D *nullus profectò culpare præſumit.*

III. Vix itaque fieri poſſe cenſent [q] Chryſoſtomus, & [r] alij Græci Patres, vt intemeratæ innocentiæ, ſingularis ſanctitatis eximiæque virtutis, qualis debet eſſe ordinandus, apud infideles ipſos malè audiat: niſi fortè propter ſinceram fidem, & Chriſtianam religionem: ſic enim v. g. Apoſtolorum vitam nemo vnquam fuit, qui vituperare præſumeret, nec vllus vnquam eis obiecit, aut fornicationis, aut impudicitiæ, aut auaritiæ crimen; ſed tantummodo ſeductores appellari ſunt, quod ad dogma refertur, & eo modo interpretantur illi Patres, id quod dictum eſt ab Apoſtolo monente [t] Chriſtum lucrifieri, *ſine per infamiam, ſine per bonam famam*; quòd nempe propter doctrinam Chriſti Apoſtoli infames eſſent, & facti eſſent [u] *omnium peripſema*. Neque verò id Apoſtolis in opprobrium à Chriſtianis vertebatur, ſed potiùs glorioſum ex eo nomen obtinebant, iuxtà ſententiam Petri, [x] *nemo veſtrùm patiatur, vt homicida, aut fur,*

aut

[a] Chryſ. hom. 9. in 1. ad Timoth. cap. 3. Εἰ δὲ τὸν παρ' ἐχθροῖς οὐκ ἐπιτρέπει μαρτυρίαν ἔχειν, πολλῷ μᾶλλον ὁ τοῦ φίλου ἔπαινος φίλον ποιεῖ φίλον.

[b] D. Thomas lect. 2. in cap. 3. prioris ad Corinth.

[c] Anſelmus in dict. cap.

[d] Theodoret. ibid.

[e] Primaſ. ibid.

[f] 1. ad Tim. 3. ſuprà.

[g] Chryſ. hom. 10. in dict. cap. Εἰς τοῦτο δὲ ἡμῶν ἐμπεσεῖν· τοῖς αὐτοῖς ἀμφοτέροις πάντας ἀνθρώπους ἐπιτιμᾶν καὶ ἐγκαλεῖν.

[h] Eraſm. ibid.

[i] Pſalm. 36.

[k] Pſalm. 118.

[l] Sedul. in dict. locum.

[m] Chryſ. ſup. Μόνον ἵνα μηδὲν ἔχωσι καθ' ἡμῶν λοιδορεῖν.

Paulus ibidē.

[n] Hiero lib. 1. contra Pelag.

[o] Ad Tirũ 1. [p] Chryſ. ibid. Ὁ δὲ τοιοῦτος οὐδεὶς πώποτε ἐτόλμησεν ἐπὶ κακίᾳ διαβαλεῖν· ἀλλ' ἅπαντες ἐπαινοῦσιν· ἐπειδὴ γὰρ ἀληθῆ τὰ ἐγκώμια λέγουσιν, ἀναγκαίως καὶ τοὺς ἀκούοντας ἐπαινεῖν ἀναγκάζει.

[q] Chryſoſt. paulò pòſt ἅπαξ ἐν τῷ βίῳ τοιοῦτος ἐπιδημήσας ἄνθρωπος, ἀλλ' αὐτὸς ἐφ' ἑαυτοῦ ἀφεῖλεν ἂν τὰς πάντων μάχας ἅπαντας· ἔστι δὲ ὁμοίως καὶ ἐπὶ τῶν προφητῶν.

[r] Chryſoſt.

[s] Theophylactus, Oecumen. in eum locum.

[t] 2 Cor. 6.

[u] 1. Cor. 4.

[x] 1. Petri 4.

A *aut maledicus, aut alienorum appetitor: ſi autem vt Chriſtianus, non erubeſcat: glorificet autem Deum in iſto nomine*; vnde tantum abeſt, vt eiuſmodi opprobrium atque infamia ordinationi ſuſcipiendæ obeſſent, vt potius per ea ad ordines Eccleſiaſticos conſcendere ſolerent primorum temporum Clerici; quod euidenter docet Tertullianus dum ait, [a] *Hoc ſentire, & facere omnem ſeruum Dei oportet, etiam minoris loci, vt maturo fieri poſſit, ſi quem gradum ex perſecutionis tolerantiâ aſcenderit.*

[a] Tertull. de fuga in perſec. cap. 10.

IV. Si quando tamen accidat, vt quantumuis probus aliquis peſſimorum liuore, vel aliâ causâ infametur, paſſimque & apud multos malè audiat (nam & ſanctos viros à Catholicis accuſatos fuiſſe tanquam malè viuentes patet exemplis [b] Hieronymi [c] Briccij Turonenſis poſt Martinum Archiepiſcopi, [d] Ioannis Chryſoſtomi, & aliorum. Ab hæreticis quoque de ſtupro accuſatos [e] Athanaſium Alexandrinum, [f] Euſtachium Antiochenum, [g] Methodium Conſtantinopolitanum, & plures alios, ex hiſtoriarum lectione comperies) ſi ma-

[b] Hieronymi epiſt. ad Aſellam.
[c] Greg. Turo. hiſt. Fræc. lib. 2 cap. 1.
[d] Chryſoſ. epiſt. ad Cyriacum.
[e] Pallad. dialog. de rebus Chryſoſt. Socrates lib. 4. Sozom. lib 8. & alij.
[f] Theodoret. lib 1. cap 10.
[g] Theodoret. lib. 1. hiſt. cap. 11.

B lus rumor Eccleſiæ iudicio omnino tolli non poteſt, quicumque ille eſt vitæ licet intemeratæ, ſed non integræ famæ, ab ordinatione debet arceri, ne ſi ad ſacram ordinationem accedat, periclitetur eius auctoritas, & Eccleſiaſtici miniſterij ſanctitas polluta videatur, ſi enim Cæſaris [h] vxorem non ſolùm ab omni crimine, ſed & criminis ſuſpicione immunem eſſe oportet; quanto magis Eccleſiæ ſponſum? vnde huic quæſtioni reſpondens [i] Chryſoſtomus, de eo qui caſu aliquo probro, & calumniæ pateat, conſtanter hæc habet, *Non ſis in medium adducendus, qui eiuſmodi fuerit: nocet enim præcedens plurũ peſſima, licet falſa opinio.* S. quoq; Thomas [k] eũ *qui ſit bonus & infamatur falsò, patienter ferre oportere* dicit: infœlicitati ſcilicet hoc adſcribendum, & ſecreto diuinæ prouidentiæ iudicio, quod reuereri oportet, non autem indignatione noſtrâ efficere, vt digni videamur, qui impoſiti criminis inuidiam iure ſubeamus. Hoc eſt æternæ ſapientiæ admirandum ſecretum, [l] *hæc vanitas alia ſuper terram*, in qua demirandâ hærebat Eccleſiaſtes, quod ſint *iuſti, quibus mala prouentunt, quaſi opera*

[h] Ioan Curopalat. Zonaras, & alij in Michaële 3.
[i] Plutarchus in Cæſare.
[k] Chryſ. ſup. Δεῖ ὑμᾶς τοῦτο εἰς τὸ μέσον ἄγειν ὃς ἂν ᾖ τοιοῦτος τὸ εἶδος.
[l] D. Thomas ſuprà.

C *egerint impiorum, & ſicut impij, qui ita ſecuri ſint, quaſi iuſtorum facta habeant*; hoc eſt vnum de iis quibus quæritur Eccleſiaſticus, quòd [m] *calumniator in electis imponat maculam*: Iuſtus hoc in bonum ſibi conuertendum ſperans patienter ſuſtinet, & lætatur, nec graue exiſtimabit, ſi famæ commendatione deſtitutus, inſque proinde ſubſidiis carens, atque mediis, quibus ad benè agendum populi commouentur, ordinationis ſacræ repulſam ferat, quàm ipſis quoque bonæ famæ viris ambire, aut exoptare, præ gradus ſublimitate, vix æquum cenſet, Eccleſiæ verò vtilitati ſatius eſt bono aliquo in ordinatione carere, quàm malos, vel qui tales videantur, ad ordinis Sacerdotalis ſocietatem admittere.

[m] Eccleſiaſt. cap. 8.
[n] Eccleſiaſtici cap 11.

V. Quoquo ergo modo publicam aliquis infamiam incurrerit, ab ordinatione arcendus eſt: nec vllus admittendus, niſi qui paſſim apud omnes, vel certè apud bonos bene audiat. [n] *Decet*, inquit Ambroſius, *actuum operúmque noſtrorum teſtem eſſe publicam exiſtimationem, & atteſtationem, ne derogetur muneri, vt qui videt miniſtrum altaris congruè ornatum virtutibus, auctorem prædicet, & Dominum veneretur, qui tales ſeruulos habeat.* Item, [o] *oportet autem & illum bonum teſtimonium habere, ab iis qui foris ſunt, id eſt hæreticis & ſchiſmaticis, qui extra ſanctam Eccleſiam Catholicam*

[o] Ambroſ. lib. 1. de officiis cap. 3.

D *conuenticula ſibi prophana præficiunt, quos tamen teſtes Apoſtolus, & teſtimonium dicit debere bonum habere de immaculatâ vitâ, & ſancti Epiſcopi converſatione ne fortè accipiant inimici locum Epiſcopo obtrectandi & infamare incipiant Catholicum dogma.* Hæc Ambroſius; cui vt opinor, nemo reluctabitur: niſi qui nunquam cogitauit, quantum ad Eccleſiæ totius ornamentum, & populi ſalutem intereſſit Sacerdotis laudabilis fama: quantum verò dedecoris adferat, quantæ populo offenſionis ſit eiuſdem infamiæ æquum eſt, ni fallor, vt qui omnes iudicaturus eſt, priùs ab omnibus iudicetur, quàm in eo gradu conſtituatur, in quo demùm iudicari non debet, neque à populo reprehendi, & careat omni ſuſpicione peccati, qui in aliorum culpas ex officio ſuo vindex exurgit: & qui omnibus debet eſſe in exemplum, nulli poſſit eſſe in ſcandalum.

[p] Idem lib. de dignit. Sacerd. cap. 4.

Digitized by

A

§. II.

Non omnem tamen criminis ſuſpicionem ab ordinibus arceri debere: & in occultis criminibus cautelam adhibendam.

VI. Atenim non exinde ſequitur quamcumque criminis ſuſpicionem, cui huius aut alterius criminatio locum dederit, ab ordinatione debere repellere: [a] *quis enim innocens eſſe poterit, ſi accuſare ſufficiat?* vnde Theophilus Alexandrinus lectorem quemdam, Iacob nomine, quem fama erat ob fornicationem à Preſbyteris eiectum fuiſſe, deinde ordinatum eſſe, eiici ipſe præcipit, [b] *Accuratâ examinatione factâ, non autem ex ſuſurris, aut maledictis ortâ ſuſpicione, ſin autem non fuerit inuentus crimini obnoxius, monere in Clero: neque enim*, inquit, *varijs calumnijs animum adhibere oportet*; modum itaque Eccleſia ſtatuit, quo vera à falſis B crimina ſecernantur, & auctoritate iudiciorum, criminum, quæ electis ad Eccleſiaſticas dignitates obiicerentur; purgationem permiſit, Concilium Carthaginenſe tertium formam hanc purgationis obtinendæ præſcripſit, [c] *Illud*, inquiunt, prædicti Concilij Patres, *ſtatuendum eſt vt quando ad eligendum Epiſcopum conuenerimus ſi qua contradictio fuerit oborta (quia ſæpè talia facta ſunt apud nos) non præſumant ad purgandum eum qui ordinandus eſt, tres tantum: ſed poſtulentur ad numerum ſupradictorum duo, vel tres, & in eadem plebe, cui ordinandus eſt, diſcutiantur primò perſonæ contradicentes, poſtremò illa etiam quæ obiiciuntur, pertractentur: & cùm purgatus fuerit, ſub conſpectu publico ita demum ordinetur: ſi hoc cum veſtræ ſanctitatis animo concordat, roboretur veſtræ dignitatis*, (aliàs *dignationis*) *reſponſione. Ab vniuerſis Epiſcopis dictum eſt, ſatis placet.* Cui conſtitutioni conſentit Iuſtiniani Nouella [d] de Epiſcopis & reliquis Clericis ordinandis, ex qua plurima ad hoc propoſitum aptiſſima cernuntur, quæ nos inferiùs proponemus, & explicabimus.

VII. Prudentiâ tamen opus eſt, ne vel qui reiiciuntur, infamentur, vel indigni admittantur: [e] vtrimque enim diſcrimen eſt ſiue innocentes damnentur, ſiue nocentes ordinentur: quid igitur faciendum, an prætermittendus in ordinatione indignus: ſed omnes eum malum eſſe cognoſcent? an verò idem ad Eccleſiaſticum gradum idcirco erit promouendus? Sed hoc multò deterius eſt, accidétque vt & Eccleſiæ malè conſulatur, & ordinati famæ, qui quanto in Eccleſiâ ſublimior fuerit, tantò magis, cùm malus fuerit, opprobrio & infamiæ patebit. Quid ergo tandem in hoc dubio, ac diſcrimine concludendum? famæ vtique ordinum candidati, & Eccleſiæ bono quantum fieri poteſt, erit prouidendum. occulta quæ reſcierimus crimina ſecretò ſaltem ordinandis patefieri poſſunt, vt ſi quid habent, quo crimen excuſent id proferant; ineptas vel nullas excuſationes proferenti dubium eſt, an interdici ordinatio poſſit, ſi aliàs idoneus cenſeatur: Alexander tertius neminem propter occultum peccatum reiiciendum docere videtur iis verbis, [f] *Verumtamen quia peccatum occultum eſt: ſi promoueri voluerit, cum non debes aliquâ ratione prohibere.* Lucius D tertius è contra ob occultum crimen arceri quempiam ab ordinatione poſſe ſubindicat; [g] *nam quærenti Archiepiſcopo Turonenſi, an religioſi contradicentibus eorum Prælatis ordinari poſſent, ita reſpondit, quod honeſtius, & tutius eſt, ſubiectis debitam præpoſitis obedientiam impendendo, in inferiore miniſterio deſeruire, quàm cum præpoſitorum ſcandalo, gradum appetere dignitatem: nec eſt in hac parte ſubiectorum deſiderium coxfouendum: quoniam eſſe poteſt quod Prælati eorum commiſſa ſecreta nouerint, ex quibus conſtat eis quod ſaluâ conſcientiâ nequeunt ſublimari; quia non in ſublimitate graduum, ſed in amplitudine charitatis acquiritur regnum Dei.* Gregorius nonus perplexè loquitur: quæſtionem ad ipſum delatam eiuſque reſponſionem ſubiicio: [h] *quæſitum eſt de Sacerdotibus vel aliis Clericis, qui per reatum adulterij, periurij, homicidij, vel falſi teſtimonij bonum conſcientiæ rectæ perdiderunt*, & infrà: *Reſpondemus, quod ſi propoſita crimina ordine iudiciario comprobata, vel aliàs notoria non fuerint, non debent hi (præter reos homicidij) poſt pœnitentiam in iam ſuſceptis, vel ſuſcipiendis ordinibus impediri: quia*

a Ammianus lib. 18.

b Theophil. Alexand. in commonit. can. 5.

c Conc. Carthag. 3. can. 4. refertur diſt. 23. c. illud.

d Nouella 6. cap. 1.

C

e Vide Chryſoſt. hom. 3. in cap. 1. Act.

f Cap. ex tenore, de temporibus ordinat.

g Cap. ad aures, eod. tit.

h Cap. vlt. eodem titulo.

Digitized by Google

A *quia ſi non pœnituerint, monendi ſunt, & ſub interminatione diuini Iudicij obteſtandi, vt in teſtimonium ſuæ damnationis, in ſuſceptis etiam ordinibus non miniſtrent.*

VIII. Atenim hæc certò mihi ex prædicto reſponſo colligi videntur, primùm ob occultum homicidij crimen poſſe aliquem ab ordinatione repelli, etſi eum illius criminis pœnituerit: alterum ob cætera occulta crimina, pœnitentiâ peractâ, neminem ab ordinatione remoueri poſſe; dubium autem relinquitur, an ſi quem occulti criminis non pœnituerit, poſſit talis ab Epiſcopo id reſciente, ad ordines ſupplicans, refutari: cùm enim dicat non debere occultorum criminum reos, poſt pœnitentiam, ab ordinatione impediri; videtur è contrariò docere impediri debere, ſi non eos pœnituerit; ſequentia verò verba indicant ſufficere duntaxat, quod tales impœnitentes moneantur, & ſub interminatione diuini iudicij ab ordine ſuſcipiendo deterreantur, non autem quòd repellantur.

IX. Gloſſa [a] Canones iſtos conciliare nititur, vt nempe regulares, quorum
B propria non eſt voluntas, & qui ſine ſcandalo ab ordinibus arceri poſſunt, propter occultum crimen à Prælatis ſuis ad ordines aſcendere præpediantur: fæculares verò, ſi ius habeant petendi ordines, vtpotè electi, vel nominati ad aliquam dignitatem Eccleſiaſticam, ob occultum crimen reiici nequeant: Si verò ius non habeant petendi ordines, nulla ipſis iniuria fieri cenſeatur, ſi ad ordinationem ab Epiſcopo occultum eorum crimen reſciente, minimè admittantur: [b] quemadmodum propter occultum fornicationis crimen, quod vel vnicus teſtis occultè reuelarit (niſi iuramentum de matrimonio interuenerit) poteſt Epiſcopus contrahendum matrimonium, quod ex eo illegitimum euaderet, impedire: verùm Concilium Tridentinum eas explicationes non patitur: [c] præmiſſo enim Lucij tertij exordio, ſtatuit, *vt cui aſcenſus ad ſacros ordines à ſuo Prælato, ex quacumque cauſa, etiam ob occultum crimen quomodolibet, etiam extrajudicialiter, fuerit interdictum, ei nulla, contrà ipſius Prælati voluntatem, conceſſa licentia de ſe promoueri faciendo ſuffragetur:* quibus verbis permitti videtur cuilibet An-
C tiſtiti, vt Clerico cuiuis ob occultũ crimen nec iudiciali ordine probatum, aditum ad ſacros ordines intercludat: idque inſup[d] ex eodem Concilio confirmatur, quod prohibitionem Antiſtitis ob occultum crimen ordinationem impedientis à quoquàm reſcindi vetat, & Antiſtites, vt ſeueritatem iſtam adhibeant hortari videtur, ideóque [e] Congregatio Concilij cenſuit per hoc decretum correcta eſſe iura præcedentia; & extendi ipſum debere ad Clericos fæculares, dignitates, & beneficia, quibus annexus ſit ordo, obtinentes, & poteſtatem appellandi in hoc caſu ademptam eſſe. Secus tamen videtur ſenſiſſe [f] Hieronymus, dum Demetrium Alexandrinum reprehendit, quod occultum Origenis crimen, qui ſibi virilia exſecuerat, toti orbi notum feciſſet, quod tamen ad Origenis ordinationem reprehendendam, notum ſolum fecerat: Hieronymi verò ſententiæ fauet Vaſenſe primum Concilium iubens, [g] vt *ſi tantum Epiſcopus alieni ſceleris ſe conſcium nouit, quamdiu non poteſt, nihil proferat: ſed cum ipſo ad compunctionem eius ſecretis correptionibus elaboret*; imò ſi pertinaciter ſe com-
D munioni publicæ ingeſſerit, eum admittat.

X. In hac grauiſſima difficultate, certum mihi primò videtur, regularem poſſe ob occultum crimen ab ordinibus impediri: præterquam quod enim [h] Lucij tertij hæc expreſſa videtur eſſe ſententia, [i] Gloſſæ quoque ratio pro ea adſtruenda optima. 2. fæculares quoque nullũ beneficiũ habentes, aut dignitatem, cui ordo adnexus ſit, Clericos ab ordinatione iure repelli poſſe; cùm enim ad eam nullum ius habeant, nulla fit eis iniuria, ſi repellantur: ſic Auguſtinus [k] Clericum de occulto crimine pulſatum nunquam ordinari conſenſit: ſic [l] Ambroſius ob leuitatis animi coniecturam valdè incertam Clericos duos ab ordinatione repulit: quantò magis ergo ob occultum crimen, ſed certum repellere potuiſſet? 3. probabile eſt Epiſcopum aliquos ob occultum crimen repellere poſſe; etſi in eorum infamiam hoc indirectè vergat, dignitateſque & beneficia habeant, quibus adnexus ſit ordo: tum quod per crimen graue & enorme, licet occultum, indignos ſe ordinatione præſtiterint, & iurepetẽdi ordines ex-

D

[a] Gloſſa in dict. cap. ex tenore, & 11. quæſt. 1. cap. non dicatur.

[b] Arg. ex cap. præterea, 2. de ſponſalibus.

[c] Conc. Trid. ſeſſ. 14. cap. 1. de reform.

[d] Vide Protimum ſeſſ. cit.

[e] Congregatio Conc. in dict cap. apud Farinac. parte 4.

[f] Hieron. de ſcript. Eccl. in Origene.

[g] Concil. Vaſenſe 1. c. 8. refertur 6. q. 1. c. ſi tantùm.

[h] Lucius 3. ſuprà, cap. ad aures.

[i] Gloſſa in dict. cap.

[k] Auguſt. epi. 237. ad Clerũ & popul. Hippon.

[l] Ambroſ. lib. 1. de officiis cap. 18.

D

ciderint: tum [a] quod nemo habeat ius conſeruandæ famæ, cum aliorum no- A
tabili damno; vnde quemadmodum poſſum de fure occulto admonere, vt ca-
ueatur, & occultum machinatorem homicidij reuelare, vt proximus ſibi
conſulat: ita perturbatorem Eccleſiaſtici ordinis, Eccleſiæ populatorem, po-
puli fidelis ſcandalo, & offenſioni futurum, impedire poteſt Epiſcopus, ne in-
grediatur in ouile, vt perdat & mactet, qui paſcere debet & regere: tum quod
ob delictum occultum poteſt impediri matrimonium: quia in tertij detrimen-
tum cadit: quidni & ordinatio, ad quem ſi peſſimus adducatur, graue toti
Eccleſiæ, graue populo damnum infligitur? 4. id tamen intelligendum de cri-
mine occulto quod per pœnitentiam deletum non fuerit, cuius radix exciſa
non ſit: nam ſi per pœnitentiam deletum eſt, ſi habitus ipſe vitioſus exſtirpa-
tus, & praua quæuis affectio eradicata creditur, eius haberi non debet ratio,
& æquè cenſendum eſt, ac ſi nunquam fuiſſet, niſi fortè crimen iſtud quan-
tumcumque deletum, impediat ordinũ legitimam ſuſceptionem v.gr. homici-
dium. 5. probabile tamen quoque eſt poſſe occultũ peccatorẽ ad ordinationem B
admitti: tum quod Chriſtus Iudam, quem nouerat ſui futurum traditorem, in
vltimâ cœnâ Sacerdotem cum cæteris Apoſtolis crearit: tum quod Eccleſia
non iudicet de occultis: in ordinatione autem Eccleſiæ miniſter eſt Epiſco-
pus, qui ſi vt priuata perſona alicuius delictum occultum reſciat, nullam po-
teſt eius habere rationem, quia id cum tanquam publicum iudicem latet: tum
quod qui peccator occultus eſt, credi poſſit ſcandalo minimè futurus & offen-
ſioni, cùm ea nonniſi ex peccato publico incurratur. 6. prudentiâ itaque, &
moderatione opus eſt, vt Epiſcopus occultum peccatorem reijciat, vel ad ordi-
nes admittat: prudentiâ, vt infamia occulti peccatoris, & hominum ex eius
reiectione offenſio, cum damno Eccleſiæ prudenter conferantur: & ex duo-
bus malis minus eligatur: itémque vt ſi reiiciendus iudicetur, quæſitis aliun-
de, ſi fieri poteſt, rationibus reiiciatur; ſi non reiiciendus putetur, media in-
quirantur, quibus ad veram pœnitentiam adducatur. moderatione verò, ne
crimen occultum magis detegatur, quàm opus ſit, ne vel odio, vel inuidiæ C
repulſa iſta tribui poſſit: ne plùs quis reiiciatur, quàm media omnia tenten-
tur, quibus ſponte ſua ordinandus potius ab ordinatione petenda abſiſtere,
quàm repelli videatur. ſed iis omnibus zelus & charitas Chriſti præponderare
debent, vt obſecrando, increpando, flendo, conquerendo, commiſerando,
ad pœnitentiam veram peccatores adducantur, ne indignè, aut pollutis ma-
nibus ad ſacra accedere ſibi proponant: conſtantiâ inſuper opus, quâ qui iudi-
cialiter conuinci poſſunt, aut propter crimina ſua malè audiunt, intrepidè re-
iiciantur, nec ſe precibus vel minis exorari vnquam Antiſtes patiatur.

XI. Solebant autem qui in ſuſpicionem criminis olim veniſſent, Canonicam
hoc pacto ſubire purgationem, vt quamuis accuſatore deficiente abſoluerentur, non tamen, niſi præhabito ab ipſis de veritate, & ab aliis probatæ famæ
viris, qui compurgatores dicebantur, de credulitate iuramento ordinarentur:
licet enim ſecundùm iuris regulas, [b] *actore non probante reus abſoluatur*; poſtulat
tamen Eccleſiæ dignitas, ne protinus ordinetur; & quod in grauioribus cau- D
ſis [c] nonnunquam contingit, purgatio reo indicatur. Eiuſmodi purgationis Ca-
nonicæ in Sacerdotalis ordinis viris de crimine aliquo infamatis, vt officio ſuo
fungi poſſint, [d] toto ferè titulo Decretalium, qui de purgatione Canonica in-
ſcribitur, & [e] alibi neceſſitatẽ tenemus: de purgatione autem Canonicâ ad or-
dinationem neceſſariâ aliqua exẽpla legimus; ſic enim apud Iuonem [f] Carno-
tenſem epiſtola tum eius nomine, tum V Villelmi Pariſienſis, & V Valteri Mel-
denſis ad Hugonem Lugdunenſem directâ refertur electio Sanctionis Decani
Aurelianenſis in Epiſcopum, cui cum calumniatores aliqui crimina quædam
impegiſſent, ſubtrahentibus ſe prædictis calumniatoribus antequam à ſuo Me-
tropolitano conſecraretur, habito inter Epiſcopos prouinciæ conſilio, viſum
eſt *accipere*, tum ab eo, *quàm ab illis, qui cum illo erant meliores, diſtricta Sacramenta, vſque ad ſeptem, quæ cum, quantùm in conſpectu hominum purgari poterat, purgarent de*
inuaſione, & ſimoniâ, ſic etiam in dicto Decretalium titulo legimus ab Innocen-

tio

[a] Vide ſorum lib. 5. de iuſtit. quæſt. 5. art. 1. Nauarrũ cap. 28. manual. num 31. Leſſiũ de iuſtit. lib. 2. c. 21. dub. 9. & alios paſſim.

[b] l. final C. de rei vindicat. l. 4. C. de edẽdo. l. actor. C. de probationib. can. accuſator, & quæſt. 5. & alibi.

[c] Cap cũ Eccleſia in fine, de cauſ. poſſeſſ. & propr. & 7. quæſt 1. c. nuper.

[d] Lib. 5. Decretal. tit. 34. Et 15. q. 5. c. de crimine, & 2. q. 4. al. 5. ferè integra, necnõ lib. 5. capitul. cap. 34. & 5. cap. 281.

[e] Item in Cõcil. Rhem. Et Troſleiano cap. 9.

[f] Et apud Iuonem Carnot. epiſt. 206. Vide etiam Hildebertum epiſt. 69. Arnulph. Lexou. epiſt. 9. & alios paſſim.

A tio tertio Florentino Epiſcopo mandatum, quatenus Diaconum, qui natalium defectus arguebatur; [a] *ſi publicè foret notâ reſperſus, & de ipſa ei legitimè conſtare non poſſet, purgatione ab ipſo recepta, non differret propter hoc ad Sacerdotis officium promouere.* Nec dubito quin, cùm id in ordinatis deſideraretur, vt officio fungi poſſent, multò magisin ordinandis requiſitum fuerit: cùm faciliùs ſit, & minùs ignominioſum repulſam paſſis, ordinandos ab ordine quem petunt, quàm ordinatos ab ordine quem habent, repellere: cùm Clerici ordinati, ſi innocentes reperti fuerint, ſine iniuſtitiâ nequeant à ſuſcepto ordine remoueri: iidem verò à ſuperiori gradu, quantumuis non dicam innocentes, ſed digni, & de Eccleſiâ bene meriti, arceri ſine iniuſtitia aliquando poſſint: cùm tandem ordinato, ad ordinem ſuſceptum retinendum, & aliquâ ex parte adminiſtrandum, ſufficere debeat non eſſe nocentem, vt autem ſuperiorem ordinem quis obtineat, ne quidem ſufficiat illum mereri, niſi Eccleſiæ vtilitas vel neceſſitas poſtularit, & Epiſcopi auctoritas acceſſerit.

[a] Cap. accedens, de purgatione Can.

B

§. III.

De antiquo more, quo populus aliquem commendare, vel ad Eccleſiaſticos gradus poſtulare, aut ipſius ordinationi aſſentiri ſolebat.

XII. Neceſſarium igitur eſt ad Clericum ordinandum, vt bonum habeat teſtimonium ab omnibus, idque vel ab Eccleſiæ incunabulis ſedulò ſemper obſeruatum fuit, ne videlicet ignoti aut nimis noti, mali ſcilicet, vel nullius nominis ad Eccleſiaſticos ordines irrumperent. Quod ſi prima Eccleſiæ naſcentis incunabula intueamur, videbimus Apoſtolos de Diaconorũ electione ſollicitos fidelibus præcepiſſe, vt [b] *conſiderarent viros boni teſtimonij ſeptem plenos Spiritu ſancto*, quos ad opus Diaconatus ordinarent. Notatu etiam dignum eſt, quod in Conſtitutionibus [c] Apoſtolicis legimus ab Apoſtolis ſtatutum, vt Epiſcopum ordinaturi cum populo ſiſtant, & qui reliquorum princeps eſt, *per-*

C *contetur Presbyteros, & populum, an ipſe ſit, quem præeſſe petunt: & illis annuentibus rurſum quærat, an tribuant ei omnes teſtimonium, quod dignus ſit hoc magno & illuſtri munere præſidendi; an quæ ad pietatem erga Deum pertinent, rectè peregerit; an iura aduerſus homines ſeruarit; an domum reſque domeſticas bene adminiſtrauerit; & an vita ei per omnia honeſtè & laudatè acta fuerit: cùm verò omnes ſimul non ſecundùm opinionem præiudicatam, ſed ſecundùm veritatem teſtificati fuerint, talem eſſe eũ, tanquam in conſpectu Iudicis Dei, & Chriſti, præſente etiam Spiritu ſancto, atque omnibus Sanctis, & adminiſtratoriis ſpiritibus interrogent, vtrum ſit dignus miniſterio, & in ore duorum vel trium, ſtet omne verbum: & cum tertiò annuerint, & dignum eſſe aſſenſi fuerint, petatur ab omnibus vt præbeant ſignum, & libenter præbentes audiantur: ſicque ad ordinationem accedatur.*

[b] Actorum 6.

[c] Clem. Cõſt. Apoſt. lib. 8. cap. 4.

XIII. In hunc ſenſum legimus apud Anacletum, in quadam eius epiſtolâ decretali, ad ordines quoſcumque inferiores etiam Sacerdotio, [d] *trium ſaltem veracium teſtimonium cum Epiſcopi approbatione* neceſſarium eſſe. Fidem facit Ter-

D tullianus ad Eccleſiæ præfectorum, ſeu præſidentium ordinem populi teſtimonium neceſſarium viſum fuiſſe: [e] *Præſident*, inquit, *probati quique ſeniores honorem iſtum non precio, ſed teſtimonio adepti.* Cyprianus [f] *Epiſcopi ordinationem Collegarum, ac plebis teſtimonio ac iudicio comprobari* aſſeuerat: idemq; in reliquis etiam inferioribus Clericis ordinandis, plebis non ſolùm teſtimonium, verùm etiam conſilium, conſenſum, & ſuffragium deſiderat, vt pluribus inferiùs oſtendetur. Egregium quoque huius rei monumentum ex Theophili [g] Alexandrini Epiſtolâ Canonica eruitur; *De iis*, inquit Theophilus, *qui ordinandi ſunt hæc erit forma, vt quidquid eſt Sacerdotalis ordinis conſentiat, & eligat, & tunc Epiſcopus examinet, vel ei etiam aſſentiente Sacerdotali ordine, in media Eccleſia ordinet, præſente populo & Epiſcopo alloquente, an etiam poſſit ei populus ferre teſtimonium.* Fauent etiam Concilia duo Carthaginenſia, quorum tertium hunc Canonem edidit, [h] *vt nullus*

[d] Anacl. ep. 2. refertur c. ordinationes dist. 64.

[e] Tertull. Apolog. cap. 39

[f] Cypri. epiſt. 41. Cornelio.

[g] Edict. Theophil. can 6.

[h] Carth. 3. c. 22. refertur diſt. 14. c. nullus Clericorum.

Digitized by Google

[a] Garth. 4. c. 22. habetur dist. 24. c. Episcopus.

ordinetur Clericus, niſi probatus vel Epiſcoporum examine, vel populi teſtimonio; [a] quartum verò Carthaginenſe expreſſiùs ſtatuit, vt *Epiſcopus ſine conſilio Clericorum ſuorum Clericos non ordinet, itaut eiuium aſſenſum, & conniuentiam, & teſtimonium quarat.* A

XIV. Proſtant eiuſdem moris infinita exempla. Legimus apud Auguſtinum in actis ordinationis Eradij, Auguſtino populo proponente Eradium, vt ſibi ſuccederet, à populo acclamatum eſſe: [b] *Deo gratias, Chriſto laudes, dictum eſſe vicies ter, exaudi Chriſte, Auguſtino vita, dictum eſſe ſexies decies, te patrem, te Epiſcopum, dictum eſſe octies*: itémque Auguſtino quædam ſubiungente, quibus eorum acclamationes adnotari, & per notarios adhibitos obſeruari, ac literis mandari commonebat, *à populo acclamatum eſſe trigeſies ſexies; Deo gratias, Chriſto laudes; exaudi Chriſte, Auguſtino vita, dictum eſſe tredecies*: tum eodem Sancto Auguſtino populum alloquente, ab eoque petente, vt de propoſitâ Eradij electione ſententiam ſuam ſignificaret, *à populo acclamatum eſſe; fiat, fiat, dictum eſſe vicies quinquies; dignum & iuſtum eſt, dictum vicies octocies; fiat, fiat, dictum quatercies; olim dignus, olim meritus dictum vicies quinquies; iudicio tuo gratias agimus, dictum tredecies; exaudi Chriſte, Eradium conſerua, dictum octies decies.* Mentio etiam huius acclamandi formulæ, iuxta quam ad ordinandi commendationem populus acclamare ſolebat, *dignus eſt, dignus eſt*, quæ iam à temporibus Apoſtolorum in ordinationibus vſurpari cœpit ex Conſtitutionibus Apoſtolicis ſuprà citatis, mentio, inquam in Sancti Eutychij Patriarchæ Conſtantinopolitani, in cuius ordinatione refert Simeon Metaphraſtes, [c] *omnes vno animo eademque mente, & coniunctis ſuffragiis, atque vnâ voce ante tempus proclamaſſe, dignus eſt, dignus eſt.* Mentio quoque in oratione de geſtis [d] contra Arium in Synodo Nicenâ apud Metaphraſtem, in qua habetur, quod cùm Metrophanes Alexandrum ſibi in ſede Conſtantinopolitanâ ſucceſſorem futurum diuinitus reuelatum poſt Euangelij lectionem populo declaraſſet, populus vnà cum Imperatore per aliquot horas clamauerit, *dignum*. Mentio apud Euſebium, [e] qui Fabianum Romanum Pontificem acclamante populo *dignus* eſt, ordinatum narrat. Mentio apud Gregorium [f] Turonenſem in electione Ruſtici, qui in locũ Venerandi Epiſcopi Aruernorum creatus eſt, ad cuius nomen omnis populus, cunctâ contentione poſtpoſitâ, clamauit, *dignum ac iuſtum eſſe*. Mentio pariter in veteri ordine [g] Romano, in quo qui Epiſcopum conſecraturus eſt, hortatur populum, vt omnes clament, *dignus eſt.* B C

[b] In Actis ordinationis Eradij apud Auguſt. epiſt. 110 tom. 2.

[c] Metaphr. in vita S. Eutychij cap. 19. apud Sur. 6. April.

[d] Orat. de geſtis Synod. Nicen. apud Metaphraſt. & Sur 10. Iulij.

[e] Euſeb. lib. 6. hiſt. cap. 22.

[f] Greg. Turo. lib. 2. hiſt. Franc. cap 11.

[g] Vetus ordo Rom. pag. 110.

XV. Sed ne fortè in Epiſcoporum duntaxat ordinatione id vſitatum eſſe credideris, id in cæteris quoque obſeruatum diſces ex [h] Metaphraſte referente in ordinatione Danielis Stylitæ in Preſbyterum à Patriarcha Gennadio creati populum clamaſſe, *dignus eſt*: cuius teſtimonium pluribus aliis auctoritatibus fulcitur, tum Synodi Tricaſſinæ in epiſtolâ ad Nicolaum primum Pontificem, in quâ nempe Synodi iſtius Patres [i] indulgendum putant VVlfado, & aliis eius collegis illegitimè ordinatis, quia *non ſe ad ſacros ordines prouehendos importunè ingeſſerant, ſed acclamationi & atteſtationi ipſius Eccleſiæ, vt ordinarentur, obediuerãt*: tum Venantij [k] Fortunati in vita S. Medardi, qui S. Medardum *multitudinis vtriuſque ſexus teſtimonio Sacerdotale conſtrictum eſſe ad officium* refert: quod de eius ad Epiſcopatum electione interpretandum non eſt, cùm poſteà eandem factam deſcribat: tum Theodorici Abbatis Monaſterij Sancti Trudonis, [l] qui in vita huius Sancti Trudonis ipſum refert concordi acclamatione omnium ad Preſbyteratum non tam petitum, quàm violenter tractum. Sonabat ergò, vbi quis populo gratus ad Sacerdotium, vel alios ordines ab Antiſtite proponeretur, illa vox *dignus eſt*: ſicut è contrà in degradatione *indignus* clamabatur, vt patet ex [m] Niceta, qui Sanctum Ignatium Conſtantinopolitanum tyrannicè depoſitum refert, cum Subdiaconus perditæ vitæ primus acclamaret, τὸν λοιπὸν ἠξίου, *ἀναξιος, ſolemne iſtud, indignus*. Solebat & populus aliquem interdum nominatim clamoribus expetere, quomodo refert [n] Sidonius ſe cum Patiente Lugdunenſi, & Euphronio Auguſtodunenſi Ioannem Cabilonenſem Epiſcopum, neglectis populi clamoribus, quibus indigni iſto gradu petebantur, ordinaſſe: narrat quoque ſcriptor vitæ Sancti [o] Arnulphi, quod cum Metenſium vox populorum D

[h] Metaphraſt. in vita Dan. Stylitæ.

[i] Epiſtol. Synodi Tricaſſ. inter epiſt. Hincmari, & tom 3. Conc. Gall.

[k] Vita S. Trudonis apud Sur. 23. Nouemb.

[l] Niceta in vita S. Ignatij.

[m] Sidon. lib. 4. epiſt. 25.

[n] Vide etiam Syneſ. epiſt. 67. fusè.

[o] Vita S. Arnul. Metenſis apud Sur. 16. Auguſt.

A pulorum Epiſcopum fieri acclamarit, ſicque creatus ſit. Athanaſium [a] quoque magnis clamoribus poſtulatum teſtatur Epiſtola Epiſcoporum Ægypti apud eundem Athanaſium.

[a] Athanaſ. Apol a.

XVI. Ex quibus omnibus quædam etiam non leuiter tranſeunda, ſed notanda videntur: primùm, cũ aliquem Epiſcopus propoſuiſſet vocem populi exſpectatam fuiſſe: ideò Sidonius concionem, quam habuit vt Simplicium Bituricenſem Epiſcopum à ſe delectum populo nominaret, ita concludit, [b] *vos autem de viro, de quo loquimur ſi nouam meam ſententiam ſequimini, ſecundùm veſtram veterem conſonate.* Hinc in electione Sancti Eutychij [c] Conſtantinopolitani Patriarchæ notatur, quod conceſſum tempus ad acclamandum à populo præuentum fuerit, virtutum eius admiratione incitato. Alterum quoque obſeruandum eſt, à Notarijs eas acclamationes, earum formulam numerumque notata fuiſſe & publicis monumentis inſcripta: vnde Auguſtinus in prædictis ordinationis [d] Eradij actis dixiſſe dicitur, *à Notarijs Eccleſiæ, ſicut cernitis excipiũtur,*

B *quæ dicimus, excipiuntur quæ dicitis, & meus ſermo, & veſtræ acclamationes in terram non cadunt, apertius vt dicam, Eccleſiaſtica nunc geſta conficimus; ſic enim hoc eſſe, quantum ad homines attinet, confirmatum volo*; & paulò pòſt, *geſta confecta ſunt, placuit, acclamatis; recitatur placitum veſtrum, & acclamatio veſtra.* Tertium acclamationes iſtas tanquam conſenſus populi, ac boni teſtimonij indices, ab ipſis Antiſtibus rogatas ac poſtulatas fuiſſe; vnde Auguſtinus in prædictis actis, [e] *Hic mihi reſponſione veſtrâ opus eſt, teneam reſponſionem veſtram: de hac aſſenſione aliquid acclamate.* Quartum varias voces approbationis emitti ſolitas fuiſſe, ſed eam maximè, *dignus eſt*; quam ni fallor ideò Conſtitutiones Apoſtolicæ [f] ſuprà σωίθημα, quaſi approbationis ſymbolum appellarunt: quam in ordinatione Eutychij, atque Eradij aliorúmque plurium auditam ſuperius docuimus: ad quam alludit Ambroſius, dum ait, [g] *Neſcij homines, & indocti in ordinationibus rerum clamant, dignus eſt, iuſtus eſt, & conſcientia miſera, indignus es, iniuſtus es, dicit.* Vltimum cùm aliquid populus ſibi gratiſſimum eſſe ſignificare vellet, non ſemel acclamare ſo-

C litum fuiſſe, ſed pluries acclamationes iteraſſe, retento ſcilicet antiquo, qui apud Romanos viguit, acclamandi more: iis enim v.gr. quæ in Eradium acclamata ſuperiùs retulimus gemina ſunt, quæ in Claudij Imperatoris electione ad imperium dicta narrat Trebellius, [h] *Auguſte Claudi, dij te nobis præſtent, dictum ſexagies, Auguſte Claudi, principem te, aut qualis tu es, ſemper optauimus, dictum ſexagies; Auguſte Claudi, te reſpublica requirebat, dictum quadragies, &c.* In Synodo Chalcedonenſi [i] è contrà, non multò aliter in Dioſcorum deponendum acclamatur, quàm, apud Lampridium, in mortuum Commodum. [k]

[b] Sidonius in Conc. poſt epiſt. 9. lib 8.
[c] Vita S. Eutychij apud Sur. 6. Apt.
[d] Auguſt. ſupr.
[e] Auguſt. ſupr.
[f] Conſtit. Apoſt. lib. 8. cap. 4.
[g] Ambroſ. de dignit. Sacerdot. cap. 5.
[h] Trebell. in Claudio.
[i] Chalced. Conc. act. 1.
[k] Lampridius in Commodo.

XVII. Plauſibus quoque ordinando fauebantur, vt ex Sidonio colliges, vbi Epiſcopum nominaturus, [l] *Dignamini*, inquit, *humilitatem noſtram orationibus potius in cælum ferre, quàm plauſibus.* Manuum quoque eleuatione probitatis ordinandi teſtimonium exhibebatur, ſicut è contra earumdem depreſſio improbantium indicium erat, veteri ſcilicet ex more, ſecundùm quem, vt notat [m] Cicero, noſque ſupra indicauimus, digitos vel manus extollere, ſuffragari erat.

D Inde nomen χειροτονίας & χειροθεσίας, pro ſacris ordinationibus & electionibus. Sed in eligẽdis Epiſcopis improbatæ poſtea tumultuoſæ acclamantium voces, plauſuſque vetiti. Rationem tradit Oſius in Concilio Sardicenſi, [n] *Cùm*, inquit, *manifeſtum ſit potuiſſe paucos præmio, & mercede corrumpi, eos qui ſinceram fidem non habent, vt clamarent in Eccleſiâ, & ipſum petere viderentur Epiſcopum*; plebem quoque *clamoribus ſæpè ad gratiam, vel pretium fortaſſe excitatis moueri ſolere* in iſtis electionibus docet [o] Origenes: adeo mirum eſt, nec perſecutionis tempora ab omni ámbitu remota fuiſſe: partâ verò Eccleſiæ pace, acclamationes quoque iſtas turpi commercio expoſitas fuiſſe, docet Sidonius, vbi electionem Epiſcopi Cabilonenſis deſcribit, [p] *Hic*, inquit, *per fragores paraſiticos ſuffragio comparatos Apicianis plauſibus ingerebatur, hic apice votiuo ſi potiretur, tacitâ pactione promiſerat, Eccleſiaſtica plauſoribus ſuis prædia fore.* Sed & poſterioribus temporibus refert Goffridus Vindocinenſis in electione Rainaldi in Epiſcopum Andegauenſem mali quamdam nominis mulierem acclamaſſe, ſecutos vulgi conſpirantis cla-

[l] Conc. Sardicenſe can. 1. Δῶμεν δὲ καὶ ἐκείνοις τινὰ δικαίαν ἀφορμὴν μισθοῦ καὶ πράγματα ἐξαπατᾶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ συναθροίζειν, ἵνα δῆθεν αἰτήσωσιν ἡμῶν ἐκεῖνον ἐπίσκοπον.
Habetur cap. Oſius, de electione & electi poteſtate.
[m] Cicer. epi. 5. lib. 7. & acad. quæſt. lib 4. Lege etiam apud Coripp. lib. 4 de laudib Iuſtini Cæſaris.
[n] Conc. Sardicenſe can. 1.
[o] Origenes ho. 11. in cap. 27. Numer.
[p] Sidon. lib. 4. epiſt. 25. Dõnulo.

Digitized by Google

mores, electionem tumultuariam & irritam à prudentioribus iudicatam: [a] *In illa quidem*, inquit, *actione immò vulgi conſpiratione, quam pro electione reputatis, lex velut inter arma ſiluit; vox diuina locum non habuit. Totum ibi leuitas vindicauit, & vanitas: vbi minus quædam & mulier publica, quæ vos garruliter acclamabat, plus potuit, quàm plebis maturitas, & Clericalis honeſtas potuerit, &c.* Eadem quoque plauſuum iſtorum, & inconditarum vociferationum, vel etiam ſuffragiorum per manuum eleuationem incommoda proſpiciens Nazianzenus [b] in epiſtolâ Patris nomine ſcriptâ ad Cæſarienſes electionem Epiſcopi *per confraternitates, ſeu ſodalitia & cognationes* examinari expetiuit, ne *promiſcua turba*, ſuffragiorum iudicij ſinceritatem conuelleret. Hæc itaque ſuffragandi ratio, cum ab electionibus Epiſcoporum ſublata fuerit, eamdem quoque abrogatam fuiſſe in cæteris ordinationibus, nec diutiùs iſtam perſeueraſſe inferiorum Sacerdotum, ac Clericorum probandorum, vel improbandorum rationem mihi facilè perſuadeo: maximè cùm, vt infrà quoque notabimus ſolemnis iſte populi concurſus ad electiones Epiſcoporum celebrandas diutiùs perſeuerarit; cùm ad Clericorum & inferiorum Sacerdotum ordinationes in vſu amplius non eſſet: porrò prædictum acclamandi morem in concionibus probauit [c] Auguſtinus, improbauit [d] Chryſoſtomus, cuius exſtant integræ Homiliæ, quibus id agit vt plauſus omnes & acclamationes à concionibus tollerentur.

[a] Goffridus Vindocin. epiſt. 11. Rainaldo.

[b] Greg. Naz. epiſt. ad Cæſarienſes 22.

[c] Auguſt. lib. 4. de doctrina Chriſtiana cap. 26.

[d] Chryſoſt. hom. de plauſibus & acclama. tollendis.

§. IV.

Quænam iam à populo teſtimonia requirantur, vbi etiam de antiquo vſu.

XVIII. Duo iam ad Clericorum ordinationes teſtimoniorum genera requiruntur: vnum dici poteſt priuatum reſpectu alterius, quod ſcilicet non palàm ante ordinationem exigi ſolet, nec ab omnibus, ſed ab iis ſolùm in quorum poteſtate ordinandus fuerit, vel quibus ordinandorum ad Clericatum & ordines vota palam denuntiantur, vel à quibus ſpeciatim Epiſcopus duxerit inquirendum: ij enim Eccleſiæ bono Sacerdotalis & Clericalis ordinis ornamento, animarum populi Chriſtiani ſaluti, ordinandorum ipſorum fœlicitati conſulere tenentur, & ex animo ac veritate petenti præſuli ſignificare, qui ordinandorum mores anteacta vita, educatio, conuerſatio, natalium conditio, corporis animique dotes aut defectus exiſtant: de hoc autem teſtimoniorum genere inferiùs dicetur fuſiùs: hic tantùm obſeruatione dignum duximus Concilium Colonienſe prouinciale habitum anno 1536. diuerſam omnino rationem inire, ab ea quam cætera Concilia, circa hoc genus teſtimonij præſcripſerunt: [e] *Qui*, inquit, *ciuitatem, aut oppidum, ſenatus, qui verò pagum aut villam incolit, iudicis eius literas ſigillatas, quæ gratis dabuntur ſecum ferat; quæ ne cuipiam per inuidentiam, vel alium minus ſincerum affectum denegentur, prohibemus. alioqui adferens monimentum factæ inquiſitionis, & denegati teſtimonij, nec tamen accuſatus criminis, vel defectus, ac idoneus, per Vicarios noſtros in Pontificalibus repertus, nihilo ſecius admittetur. Qui verò non in oppidis aut pagis, in quibus titulum nacti, ac miniſtraturi ſunt, ſed in longinquâ regione moram traxerunt, his Canonicis ſatisfaciant inſtitutis.* Conſentit tamen Colonienſi [f] Moguntinum.

[e] Concil. Colonienſe parte 1. tom. 4. Conc. part. 2.

[f] Conc. prouinc. Mogũt. anno 1549. ſub Sebaſt. cap. 82.

XXIX. Alterum verò teſtimonij genus eſt, quod in totius Eccleſiæ conuentu exquiritur, quando ordinationes Diaconorum, Preſbyterorum, Epiſcoporum, iamjam celebrandæ ſunt, rogante ſcilicet Epiſcopo Clerum vel populum, vt vel ordinationi faueant, vel eidem intercedant. De hoc teſtimonij genere plura iam diximus, ob idque conuocato populo ſolemniter olim fieri ſolitas ordinationes innuit [g] Origenes, & nos ſuo loco docebimus. Addimus vnicum ex veteri Eccleſiæ diſciplinâ, Clericorum ac Laicorum, interceſſionis ordinationi alicuius, quem ineptum eſſe ad ſacros ordines iudicarent, exemplum; refert ſiquidem Euſebius [h] Nouatum ab Epiſcopo Schiſmatico eius amico ordinatum fuiſſe Preſbyterum, fauore ac gratia, eumque Epiſcopum non modo

[g] Origenes homil. 6. in cap. 8. Leuit.

[h] Euſeb. lib. 6. cap. 35.

Digitized by Google

A modo ab vniuerſo Clero, ſed etiam à multis laicis vetitum eiuſmodi ordinare, quoniam minimè licebat quemquam in lecto propter morbum baptizatum (quod huic contigerat,) in Clerum aſſumi, ipſum magnopere poſtulaſſe ſibi poteſtatem dari, huic ſibi manus in ſortem Preſbyterij imponendi. quo exemplo docemur moris fuiſſe Clericis ac laicis, vt ſi quos contrà Eccleſiaſticam regulam ordinandos viderent, toto conatu intercederent, nec niſi ægrè eiuſmodi ordinationes illegitimas paterentur: de hoc publico teſtimonio vide Concilium [a] Colonienſe infrà citandum, vbi illud reſtitui cupit.

[a] Conc. Colon. parte 1. cap. 19.

XX. Egregiè verò ad ipſum probandũ, & rationẽ eius inſinuandam Cyprianus [b] cum collegis epiſtola ad Clerum & plebes in Hiſpania conſiſtentes de Baſilide & Martiale loquens, *Nec ſibi plebs*, inquit, *blandiatur, quaſi immunis eſſe à contagio delicti poſſit, cum Sacerdote peccatore communicans, & ad iniuſtam atque illicitum propoſiti ſui Epiſcopatum, conſenſum ſuum commodans, quando per Oſea Prophetam comminetur, & dicat cenſura diuina,* [c] *Sacrificia eorum tanquam panis luctus, omnes qui manducant, contaminabuntur: docens ſcilicet, & oſtendens omnes omnino ad peccatum conſtringi, qui fuerint prophani, & iniuſti Sacerdotis ſacrificio contaminati. Quod item in Numeris manifeſtari inuenimus,* [d] *quando Chore, Dathan & Abiron contra Aaron Sacerdotem ſacrificandi ſibi licentiam vendicauerunt; illic quoque per Moyſen præcepit Dominus, vt ab eis ſeparetur, ne facinoroſis coniunctus eodem facinore & ipſe perſtringatur. Separamini, inquit, à tabernaculis hominum iſtorum duriſſimorum, & nolite tangere ea, quæ ad eos pertinent, ne ſimul pereatis in peccato eorum, propter quod plebs obſequens præceptis Domini, & Deum metuens à peccatore præpoſito ſeparare ſe debet, nec ſe ad Sacerdotis ſacrilegi ſacrificia miſcere: quando ipſa maximè habeat poteſtatem, vel eligendi dignos Sacerdotes, vel indignos recuſandi. Quod & ipſum videmus de diuina auctoritate deſcendere, vt Sacerdos plebe præſente ſub omnium oculis deligatur, & dignus atque idoneus publico iudicio ac teſtimonio comprobetur, ſicut in Numeris Dominus præcipit dicens,* [e] *Apprehende Aaron fratrem tuum, & Eleazarum filium eius, & impones eos in montem coram omni ſynagogâ, & exue Aaron ſtolam eius, & induc Eleazarum filium eius, & Aaron appoſitus moriatur illic. Coram omni Synagogâ iubet Deus conſtitui Sacerdotem, id eſt, inſtruit & oſtendit ordinationes Sacerdotales nonniſi ſub populi aſſiſtentis conſcientiâ fieri oportere, vt plebe præſente, vel deteganter malorum crimina, vel bonorum merita prædicentur, & ſit ordinatio iuſta, & legitima, quæ omnium ſuffragio & iudicio fuerit examinata, quod poſtea ſecundùm diuina magiſteria obſeruatur in Actis* [f] *Apoſtolorum, quando de ordinando in locum Iudæ Epiſcopo Petrus ad plebem loquitur, Surrexit, inquit, Petrus in medio diſcentium, fuit autem turba in vno. Nec hoc in Epiſcoporum tantum, & Sacerdotum, ſed in Diaconorum ordinationibus obſeruaſſe Apoſtolos animaduertimus, de quo & ipſo in Actis* [g] *eorum ſcriptum eſt, & conuocauerunt illi duodecim totam plebem diſcipulorum, & dixerunt ei. Quod vtique idcirco tam diligenter & cautè conuocatâ plebe totâ gerebatur; ne quis ad altaris miniſterium, vel ad Sacerdotalem locum indignus obreperet, &c.*

[b] Cypr. epiſt. 68. ad Clerum & plebes in Hiſpania conſiſtentes.
[c] Oſee 19.
[d] Num. 16.
[e] Num. 20.
[f] Actorum 1.
[g] Actorum 6.

XXI. Fuſior ſim, ſi reliqua ex Cypriano proferre placeret eiuſdem argumenti: fuſior verò ſi ad ea quæ iam protulimus, vel leuiter explicanda luberet commentarium ſcribere. Notamus duntaxat hanc Cypriani fuiſſe mentem, vt Epiſcoporum ſui temporis eligendorum morem deſcribens, oſtenderet Baſilidis æquam fuiſſe depoſitionem, iuſtam verò ac legitimam Epiſcopi Sabini ordinationem: ideoque à communicatione Baſilidis populos deterreret, quos criminis conſcios fore dixit, ſi Sacerdoti ſchiſmatico communicarent, ordinationem Sabini legitimam cenſendam, quæ de Cleri, ac plebis conſenſu ac teſtimonio facta fuerit: hunc probatum eſſe, & antiquum eligendorum Epiſcoporum morem, quem ex diuina ordinatione deſcendere, petitus ab Apoſtolis eligendi modus, & ab antiquæ legis exemplis ad nos vſque deriuatus oſtendat: vnde quamuis de Epiſcopis non ſine Cleri ac populi teſtimonio ordinandis ibi ex profeſſo diſſerat; exemplum tamen profert Diaconorum ordinationis, quod in inferiorum Clericorum ordinatione, populi quoque teſtimonium ac conſenſum requiſitum probat: nec ratio quam profert ad ſolius Epiſcopi ordinationem reſtringitur, ſed ad omnium Clericorum extenditur, eorum maximè, qui tanquam præpoſiti ac paſtores populo præficiuntur, quo-

rum, ſi facinoroſi fuerint, iis electio adſcribebatur, quorum ſuffragio tunc temporis maximè ordinabantur: ſed nec hoc noſtro tempore omnino populus excuſatur, ſi de meritis vel demeritis ordinandorum interrogatus reticeat, indignorum ordinationi æquè ac dignorum conſenſum præbendo. A

XXII. Viget enim etiamnum apud nos mos iſte, vt in ordinatione Diaconorum ac Preſbyterorum populus ab Epiſcopo moneatur, vt [a] *ſi quis habet aliquid contra illos pro Deo, & propter Deum cum fiducia exeat, & dicat, verumtamen memor ſit conditionis ſuæ*: ne videlicet temerè, quæcumque audierit effutiat, ne incerta quæ circunferri acceperit, in ordinandorum infamiam obloquatur, neve palam ea proferat, quæ manifeſtis probare non poſſit argumentis. Etenim Eccleſiaſticis [b] legibus ſub pœnâ etiam excommunicationis vnuſquiſque deterretur, ne Clerici crimen obiiciat quod probare non poſſit: graue eſt enim, ſi Clerici fama vnicuiuſque conuitio pateat, ſi quorumcumque etiam infirmorum inuidia, vel calumnia ſacræ electiones turbari, & Eccleſiaſticæ ordinationes impediri poſſint: ſi Clerico purgandi ſe neceſſitas, ad cuiuſque libitum imponatur: ſublimior eſt electi Clerici vel Sacerdotis dignitas, quàm vt à plebeiis hominibus paſſim eam impeti deceat: nec præſulum iudicio adeò parum tribuendum eſt, vt quos ad ordinationem ſacram prudentia eorum ſelegerit, vnius aut alterius interceſſio probatione ſufficienti deſtituta repellere debeat: quin potius præcludi debet aditus ad eos accuſandos, quos ad Epiſcopatus, Sacerdotij, vel miniſterij aliquem gradum, electio iam fecit honorandos. Vnde Iuſtinianæa [c] Nouella cautum eſt, vt *ſi is qui ordinationi contradicit, aut examinatione factâ probetur calumniator, aut in ipſo principio neque in examinatione perſiſtere confidat: ſegreget eum in perpetuum à ſacra Communione is qui ordinationem facere vult, & non ipſa falſitas impunita ſit, ſicut enim*, inquit, *bonam gloriam in eo qui ordinandus eſt, quærimus, ita etiam calumniam in eo, qui fruſtrà accuſauit, punimus.* B

[a] Pontificale Rom. parte 1. tit. de ordinat. Diaconi, & Preſbyteri. Item vetus ordo Rom iiſdem titulis.

[b] Lege can. ſi quis, circa c. calumniatos, can. qui non probauerit, can. ſi quis Epiſcopũ, can Euphemium 2. quæſt. 3. & can. quia iuxta, & can. Epiphanium 5. q. 6. & can. ſi quis Epiſcopus 2. quæſt. 7. & alibi.

[c] Iuſtinian. Nouell. 6. cap. 1. §. ſi quis.

XXIII. Ideò verò in ſolis ordinationibus Diaconorum, ac Sacerdotum, non autem inferiorum Clericorum, retinetur hic mos conſulendi populum, monendique, vt fidele de vitâ ac moribus ordinandi præbeant teſtimonium: quia præſertim intereſt Eccleſiæ, quales illi futuri ſint, qui nempe ſoli Eccleſiaſtico regimini adhibentur, & magiſtratum, ſeu principatum in Eccleſiâ gerunt: cùm inferiores miniſtri iiſdem ſubdantur, nec in plebem principatum obtineant, vt alibi docebimus: Eamque etiam ob cauſam, cùm antiquitus præceptum foret, & ordinationes palàm & publicè fierent, cunctis præſentibus, in minorum tamen ordinum collatione id minus ſtrictè ſeruatum eſt: vnde hocce tempore Pontificale [d] Romanum edicit, vt ſacri quidem ordines nonniſi ſtatis diebus, ac ferijs ſolemniter publicéque peragantur: cum tamen in arbitrio Epiſcopi reliquerit, vt minores ordines minori cum ſolemnitate, quo voluerit loco vel tempore celebret. C

[d] Pontificale Rom. parte 1. in rubricis ordi. confer.

XXIV. *Si autem*, vt habet [e] Iuſtinianus, tempore ordinationis Clerici cuiuſcumque *collegij aut ordinis accuſator aliquis apparuerit, dicens eum ordinatione indignum eſſe, differenda eſt ordinatio*: & vniuerſa eo modo procedere debent, quo iuridicus ordo examinis, & purgationis Clerici expoſcit. Etenim quicumque ad quemlibet ordinem vel infimum tendit, boni debet eſſe teſtimonij: non infamiâ vlla laborare, ne quantumuis innocens auctoritatis non ſatis habeat ad peccatores corrigendos, corripiendoſque, nec ſatis venerationis ad ſacroſanctam dignitatem tuendam: [f] *Chriſti*, inquit Apoſtolus, *bonus odor ſumus in omni loco*: de Apoſtolis loquitur, quorum fideles videntes exitum conuerſationis imitabantur fidem, æmulabantur patientiam, omnis generis virtutes in ſeipſis exprimere conabantur: nec Apoſtolico debent inſeri trunco, atque ordini, qui non dignum Apoſtolico faſtigio aliquid habeant, quo ſui venerationem atque admirationem pariant: [g] *ſic luceat*, inquit Chriſtus primum Apoſtolis, tum præpoſitis, Sacerdotibus, ac Clericis, *lux veſtra coram hominibus, vt videant opera veſtra bona, & glorificent patrem veſtrum, qui in cælis eſt*: lucere debent & ardere, quibus [h] quaſi lucernæ lucenti in caliginoſo loco cæteri debent attendere; qui non amplius ſub modio, ſed ſuper candelabrum Eccleſiæ conſtituti, D

[e] Iuſtin. Nouell. 123. cap. 14.

[f] 2. Cor. 2.

[g] Matth. 5.

[h] 2. Petri 1.

non

A non ſolùm virtutum meritis, ſed laudibus debent præcellere, vt alios laudabiles faciant. Vnde & crimine propter ſe,& criminis infamia propter Eccleſiæ honorem, carere debent, vt & ſibi bene viuendo conſulant, & aliis bene audiendo; nec tam Eccleſiæ intereſt, ne innocentes repellantur, quàm ne nocentes admittantur: accuſent innocentes infœlicitatem ſuam, quorum Deus honoraturus eſt infamiam, remuneraturus innocentiam: excuſent Eccleſiæ iudicium, quæ de interioribus non iudicat, ſed vel ex præſumptionibus condemnat, vel de condemnatione metuentes Eccleſiaſticis honoribus non ornat.

XXV. Prouidet itaque Eccleſia, ne infames ad Eccleſiaſticos ordines promoueantur, bonum ideò ab omni plebe teſtimonium exigit, quo promouendos exornet: verùm quia vulgi aliquando rumor incertus eſt; & *plus valet oculatus teſtis vnus, quàm auriti decem*: alios ideò teſtificatores Eccleſia requirit, quibus fidat, per quos nempe in vitam moreſque ordinandorum diligenter in-
B quirat: ij ſunt Archidiaconus, Parochus, Magiſter ſcholæ præfectus, in cuius curâ ordinandi fuerint, & ij quos ſpecialiter ad inquirendum in vitam, ac mores ordinandi Epiſcopi deſignarint: de iis ſpeciatim iam agendum erit.

ARTICVLVS II.

De teſtimonio Archidiaconi, quo Ordinandi niti debent.

§. I.

Officia Archidiaconi in explorandis, vel commendandis Ordinum candidatis.

C

I. SÆpè, inquit [a] Chryſoſtomus, *vſu venit vt opinio vulgi falſa ſit, à qua tamen nihil periculi exoriri poſſit, ſi res ipſa tota per ſe priùs exactè, ac diligenter diſcuſſa, atque examinata fuerit.* Proindéque notat idem Chryſoſtomus eam fidem quæ à vulgi opinione facta ſit, non eſſe præcipuum ſignum, aut vnicum, quo qui ordinandi ſunt, debeant approbari. conſultò itaque egit Eccleſia, quæ & quorundam oculata teſtimonia expoſcit, & vulgi famam per quoſdam examinari præcipit.

II. Archidiaconi quidem eniti debent, vt quantum fieri poteſt, per ſeipſos omnium ordinandorum mores, vitamque cognoſcant; ſunt enim ex iis Diaconis, qui ſecundùm Euariſtum [b] *quaſi oculi videntur Epiſcopi*, & ſecundùm Sanctum [c] Clementem, ſunt *Epiſcopi oculi oberrantes, & circumluſtrantes, vt referant ad Epiſcopum*: ij ſunt, qui cum reliqui Diaconi oculorum ſymbolo deſignentur, ipſi potiori titulo ὅλος ὀφθαλμος [d] *totus oculus* cenſendi ſunt, vt argumentatur Iſido-
D rus Peluſiota: cùm ergo oculi ipſi ſint Epiſcoporum, quod Epiſcopi per ſeipſos ob negotiorum multitudinem præſtare non poſſunt, hoc ipſi exequi debent, vt omnes, qui ad Clerum deſtinantur, vel iam Clero inſcripti ſunt, habeant bene notos: quod facilè præſtabunt, primò ſi inter viſitandum iuxtà Capitula [e] Hincmari Rhemenſis ſecundò data, quibus Viſitatorum officium præſcribit, à quibuſlibet Sacerdotibus petam an Clericum ſecum habeant, de cuius ingenio, indole, & moribus plenius inſtruantur: ſecundò, ſi eorum qui ad Clerum aſpirant vitam per ſeipſos explorent; indolem expendant, ingenium tentent, & à viris fide dignis de eorum vitâ ac moribus, leui ſaltem cognitione imbuãtur: tertiò, ſi ex præſcripto Concilij Prouincialis Mediolanenſis [f] primi, *omnium tam ſæcularium, quàm regularium qui aliquem ordinem aſſumpſerint, nomina, locum etiam, & tempus, quo ordinati fuerint, confecto ad id ſpeciatim libro, deſcripta habeant.*

III. Verùm quia ne ſic quidem Archidiaconus omnium ordinandorum mores penitius perſpectos habet, idcò præcipuum ipſius munus eſt vt vulgi famam examinet, & iis credat teſtimoniis, quæ iure præſcripta ſunt, ſi ipſe aliâ

[a] Chryſ. lib. 3. de Sacerdotio cap. 4. Συμβαίνει πολλάκις τὰς τῶν πολλῶν ψήφους φαύλους, ἀλλ' ὅμως ἀκριβῶς ἐξεταζομένου πράγματος, οὐδὲν ἐκ τῶν τοιούτων κινδύνου τὴν ἀρχὴν λαμβάνειν νομίζω.

[b] Euariſt. epiſt. 1. habetur diſt. 93. c. Diaconi.

[c] Clem. epiſt. 1. ad Iacob. fratrem Dñi. cui conſentit Anacl. epiſt. 1. & Trident. ſeſſ. 24. de reform. c. 18.

[d] Iſidorus Peluſiota Lucio Peluſij Archidiacono epiſt. 29. lib. 1.

[e] Capitulorũ ſecundorum Hincmari Rhemenſis cap. 11.

[f] Concilium prouinc. 1. Mediol. ſub S. Carolo tit. quæ ad Sacramenti Ordinis adminiſt. pertinent.

Digitized by Google

viâ de ordinandorum vita ac moribus certus eſſe non poteſt. Olim verò primis Eccleſiæ temporibus, quibus Eccleſiæ diſciplina vigebat, faciliùs multo Archidiaconi de Clericorum poterant moribus ac ingenio referre, quibus ſcilicet eius imperio Subdiaconi, Diaconique ſubiacere ſolebant: vt patet ex Synodo [a] Romanâ ſub Syluestro, in quâ Diacono Cardinali omnes à Subdiacono ad Lectores vſque obedire iubentur, & ex Iſidori [b] epiſtola ad Ludifridum, necnon ex Gregorio [c] Turonenſi, Optato [d] Milcuitano, & aliis quæ inferiores miniſtros ſub Archidiaconi tutela & prouidentiâ fuiſſe demonſtrant: quorum proinde vitam, moréſque faciliùs pernouerat, quibus ſcilicet conuiuere ſolebat, & quos domeſtico imperio gubernabat. A

[a] Synod. Roman Syluest. c. 7. refertur dist. 93 can. 2. a Subdiacono.
[b] Isidor epist. ad Ludifridū habetur can. perlectis, dist. 25. §. Archidiac.
[c] Greg. Turo. lib. 10. histor. cap. 8.
[d] Optatus lib. 2. contra Parmenian.

IV. Hocce verò tempore, quo vnuſquiſque ferè Clericorum ſuo arbitrio ingenio relinqui videtur: maximum erit Archidiaconi opus, ſi vt docuimus, quid de vnoquoque populari rumore feratur, ipſe pernoſcat, ſi rumorum conditionem, cauſaſque exploret, & ad Epiſcopum referat: hoc eſt enim ipſius munus, quod & ei iura imponunt, dum [e] *omnem curam in Clero tam in vrbe poſitorum, quàm eorum qui per parochias habitare noſcuntur, ad eum pertinere* decernunt, *ſiue de eorum conuerſatione, ſiue honore agatur*: dum [f] *ad ipſum pertinere debere examinationem Clericorum, ſi fuerint ad ſacros ordines promouendi*, ſtatuunt; dum [g] Archidiaconum illos qui ad ordines accedunt, examinare præcipiunt: hæc enim famæ publicæ diſcuſſio, quædam etiam examinatio eſt, cui præ cæteris incumbere debet Archidiaconus, cùm eruditionis ac litterarum ordinandi diiudicatio ab aliis facilè fieri poſſit: hæc verò diſcuſſio à nullo meliùs ac faciliùs, quàm ab Archidiacono queat. B

[e] Cap. vt Archidiaconus de officio Archid.
[f] Cap. ad hæc eodem tit.
[g] Cap. vt noſtrum eodem tit.

V. Hinc [h] ad duplicem præſentationem Clericorum, quæ eſt Archidiaconorum officij, legitimè faciendam duplex ab Archidiacono ſcrutinium, ſeu examen adhiberi debet: de vtraque præſentatione & Scrutinio hîc agendum eſt. Prima præſentatio Clericorum ab Archidiacono ea eſt, quæ examen Epiſcopi præcedit, quàm canonici iuris [i] Gloſſa Archidiacono competere agnoſcit, & ex iis elicit: tum [k] quod repræſentationem ordinandorum Archidiacono abſolutè ſimpliciter iura tribuant: tum [l] quod Oſtiarius ante ordinationem inſtruendus ab Archidiacono præſcribitur, quæ omnia arguunt Epiſcopali examini vel ab ipſo Archidiacono ordinandos debere præſentari. Id etiam probari poteſt ex Capitulis Hincmari Rhemenſis Cõminiſtris ſuis Archidiaconis datis anno 854. ex quibus vndecimũ Capitulum ita habet, [m] *Sollicitè prouidete de vitâ & ſcientia Clericorum: ne pro aliquo munere tales ad ordinandum introducatis, qui introduci non debent*, etſi enim de præſentatione quæ fit in ipſa ordinatione intelligi hoc poſſit commodiùs, tamen de ipsâ primâ præſentatione quæ fit Epiſcopo ordinandos examinaturo intelligi poteſt. C

[h] Lege Hoſtiensem de Scrutinio in ordinatione faciendo §. 4.
[i] Gloſſa in c. quando, dist 24.
[k] Cap. vt noſtrum, & cap. ad hæc ſuprà citatis.
[l] Can. Oſtiarius dist 25.
[m] Capitul. Hincmari Archidiaconis cap 11 to. 3. Conc. Gall.

VI. Altera præſentatio eſt ea quæ palam ac publicè fit in ipsâ ordinum celebratione: nam in ordinatione Diaconi ac Preſbyteri præſcribitur Archidiacono, vt tam Subdiaconos ad Diaconatum promouendos, quàm Diaconos ad Preſbyteratum hac verborum formula Epiſcopo repræſentet, [n] *Reuerendiſſime pater, poſtulat ſancta mater Eccleſia vt hos præſentes Subdiaconos ad onus Diaconi ordinetis*, ſi quidem fuerint Diaconi ordinandi: ſin autem Preſbyteri, *vt hos præſentes Diaconos ad onus Presbyterij ordinetis*: tum interroganti Pontifici, *ſcis illos eſſe dignos, reſpondeat quantum humana fragilitas noſſe ſinit, & ſcio & teſtificor ipſos dignos eſſe ad onus huius officij*: hæc autem repræſentatio in Eccleſiâ Romanâ in ordinatione Diaconorum ac Preſbyterorum à primo Diaconorum fieri conſueuit: vt colligitur ex Innocentij tertij reſponſo, [o] quod Scrutinij ordine faciendi rationem præſcribit: In aliis verò Eccleſiis, in quibus eſt Archidiaconus, à principe Diaconorum, id eſt ab Archidiacono; vbi enim Archidiaconus deeſt, prior Diaconorum vel qui potiſſimi ſunt ex Clero officium iſtud præſentandi ordinandos obeunt. Omnium autem Eccleſiarum non ſunt Archidiaconi, vt innuit [p] Gloſſa iuris Canonici, vtque Eccleſiæ Romanæ, & Conſtantinopolitanæ exempla oſtendunt, nam in Eccleſiâ Romanâ nullum Archidiaconum eſſe hodiernus vſus oſtendit: de Conſtantinopolitanâ idem docet D

[n] Pontificale Romanum part. 1. tit. de ordinat. Diaconi, & de ordinat. Preſbyteri.
[o] Cap. vnico de Scrutinio in ordine faciendo.
[p] Gloſſ. v. examinentur ab Archidiacono, in cap. ad hæc, de officio Archidiac.

Digitized by Google

A cet [a] Codinus; cùm tamen in vtraque olim Archidiaconus fuerit, vt alibi fortè docebimus.

VII. Vetus autem Eccleſiæ Romanæ conſuetudo fuit, vt ab aliquo Diaconorum, Diaconi, vel Preſbyteri ordinandi offerrentur, & ad eorum teſtimonium Pontifex illos ordinaret. Meminit Hieronymus epiſtola ad Euagrium, quam licet improbet & vnius vrbis eſſe conſuetudinem teſtetur, non orbis, ſatis vtique oſtendit ſe eam amplexaturum fuiſſe, ſi qualis nunc eſt, orbis conſuetudo fuiſſet, nec tantum vnius vrbis; [b] *Sed dicis*, inquit, *quomodo Romæ ad teſtimonium Diaconi Presbyter ordinatur? quid mihi profers vnius vrbis conſuetudinem? quid paucitatem, de quâ ortum eſt ſupercilium in leges Eccleſiæ vindicas?* nolebat Hieronymus Vrbis Romæ conſuetudinem recipere, quod ſecus quàm in vrbe mos alius toto orbe vigeret; nam vt ipſe eadem aſſerit Epiſtola, [c] *ſi autoritas quæritur, orbis maior eſt vrbe*: neque verò ab ea quidem vrbe, à qua doctrinæ oracula ſibi ſumenda ducebat, tunc cùm in mediis Orientis partibus poſitus clamita-

B ret, [d] *quiſquis cathedræ Petri iungitur, meus eſt*, & à Damaſo de trium hypoſtaſeon in Trinitate reticendis vel retinendis nominibus reſponſa flagitaret: neque ab hac, inquam, vrbe, à quâ doctrinæ decreta ſumenda cenſebat, exempla diſciplinæ ſemper petenda iudicabat; orbis tamen conſuetudinem peruicit vrbis autoritas; & exemplo Romanæ Eccleſiæ, cæteræ Diaconorum dignitatem extulerunt: ipſiſque tandem conceſſerunt, vt & ad Preſbyteratum ordinandos offerrent, & parochialibus Eccleſiis præficiendos præſentarent. Quis ergo iam orbis cum vrbe conſentientem autoritatem non ſequetur? etſi propter autoritatem orbis, ab vrbis conſuetudine diſſenſiſſe aliquando viſus eſt Hieronymus, maximè cùm eodem tempore [e] Auguſtinus, vel quicumque auctor quæſtionum in nouum & vetus teſtamentum, quæ ipſius nomine circumfertur, eam carpere conſuetudinem auſus non fuerit, quamuis ex eâ minimè ſequi dicat Preſbyteris Diaconos eſſe præferendos, vel æquandos, cùm

C & teſtimonio populi Diaconi ipſi primum creati fuerint, cui tamen longè præcellunt. Quod autem ordinandi ad Epiſcopum olim perducti fuerint, id Diaconis tanquam Officialibus ac miniſtris Epiſcopi docet conuenire.

VIII. Duplicem autem illam præſentationem duplex Archidiaconi præcedere debet Scrutinium, ſeu diſcuſſio: priorem quidem exhibitionem Scrutinium illud præcedit, cuius iam meminimus, ſolers nimirum & explorata tum inter viſitandum, tum aliàs eorum, qui ad Clerum vel ſuperiores ordines anhelant, ab Archidiacono cenſura, ac recognitio: poſteriorem autem, Epiſcopale Scrutinium, & examen præcedit, cui Archidiaconum intereſſe decet, tum quod [f] prædicta iura in quibus examinatio Clericorum abſolutè ac ſimpliciter Archidiacono tribuitur id oſtendere videantur: tum quod [g] Concilium prouinciæ Turonenſis à Goffrido Turonenſi Archiepiſcopo habitum anno 1315. apud Salmurum regnante Ludouico Hurino, id etiam Archidiaconis tribuat his verbis, *Præterea cum ad officium Archidiaconi ſpectet examinatio Clericorum ad ſacros ordines, & beneficia, præcipuè ad curatas Eccleſias promouendorum, ipſoſq; examinatos, ſi idonei fuerint, per ſuas litteras Epiſcopis remittere*: tum quod Concilium Rothomagenſe ab Illuſtriſſimo Cardinali Borbonio habitum anno 1581. ordinandorum examini Archidiaconos intereſſe velit, [h] *in examine, inquit, Archidiaconi præſentes, aut Canonicus Theologalis ab admiſſis & probatis fidei confeſſionẽ, &c.* tum denique quod iuris Interpretes paſſim, vt [i] Hoſtienſis, [k] Gloſſa, [l] Roderi-

D cus Zamorenſis Epiſcopus, & alij ferè innumeri inter Archidiaconorum officia, Clericorum examen tanquam præcipuum quoddam munus recenſeant.

[a] Codinus de officiis cap. 17. num. 39.

[b] Hieronym. epiſt. 85. ad Euagrium.

[c] Ibidem.

[d] Idem epiſt. 58. ad Damaſum.

[e] Auguſt. q. q. in vetus & nouũ teſtam. quæſt 101. tomo 4. oper.

[f] Cap. vt Archidiaconus, cap. ad hæc, & cap. vt noſtrum, de officio Archidiaconi.

[g] Concilium Salmurienſe apud Bocchel. lib. 5. decret. Eccleſ. Gall. tit. 19. cap. 4.

[h] Concil. Rothomag. de Epiſcoporum offic.

[i] Hoſtienſis in tit. de officio Archid. & tit. de ſcrutinio in ordine faciendo.

[k] Gloſſa in cap. cit. de off Archid.

[l] Roderic. in ſpeculo vitæ humanæ lib. 2. cap. 14. de dignitate & prærogatiua Archidiaconorum.

§. II.

An, & quomodo Archidiaconus de ignotorum ſibi ſufficientiâ publicè teſtari queat.

IX. Etſi verò Archidia conu s vel Epiſcopali examini præſens ipſe minimè fue-

rit, aliis fortè negotiis detentus; etſi etiam plures offerri Epiſcopo ordinandos A
contigerit, vt ferè ſemper contingit, vel alterius diœceſis, qui cum litteris (vt aiunt) dimiſſoriis ad ordines admitti ſolent, vel alterius Archidiaconatus, quorum nec vitam exploratam, nec mores cognitos, nec doctrinam compertam habere poteſt; etſi pariter examini ipſe interfuerit, ſed aliquos ſibi ipſe aſſumpſerit examinandos, alios alius, proindeque de omnium eruditione certus eſſe non poſſit: poteſt tamen tutâ conſcientiâ de eorum moribus & eruditione teſtari, tum quod aliorum teſtimonio inniti ac fidere queat: tum quod de vniuſcuiuſque probitate, ac pietate præſumere debeat: quamdiu nempe contrarium ei non apparuerit; ſi enim certa ſcientia alicuius inſufficientiam vel defectum teneat, obligatur eum Epiſcopo prodere qui rem diſcutiat, & examinet; cuius Epiſcopi ſententiæ niſi acquieſcat, vix à temeritate immunis habebitur, niſi fortè intolerabilē ipſa errorem contineat. Doctrinam hanc haurire poſſumus ex Innocentij 3. decreto qui eam expreſſiùs tradidit, dum prædictæ quæſtioni ita reſpondet, [a] *Fraternitati tuæ taliter reſpondemus, quod cùm aliquem in Diaconum, vel Presbyterum promouemus, prior Diaconorum, qui nobis aſſiſtit, dicit, poſtulat ſancta mater Eccleſia hunc Diaconum vel Subdiaconum ad onus Presbyteratus vel Diaconatus aſſumi, & nobis interrogantibus, ſi eum cognouerit eſſe dignum. Idem reſpondet, quod quantum humana fragilitas noſſe ſinit, & ſcit & teſtificatur, illum ad huiuſmodi onus officij eſſe dignum. vnde in tali reſponſione aliquem peccare non credimus, dummodo contra conſcientiam non loquatur: quia non ſimpliciter illum aſſerit eſſe dignum, ſed in quantum humana fragilitas noſſe ſinit; cùm illum quem indignum eſſe non nouit, dignum debeat eſtimare. Huiuſmodi ergo reſponſione ſecurè vti poterit niſi fortè de indignitate tibi conſtiterit conſecrandi, ſi autem illum indignum eſſe cognouit, Metropolitano (priuſquam ad huiuſmodi Scrutinium veniatur) ſecretò ſtudeas nuntiare, vel intimare: quamuis nos interrogationem huiuſmodi non in conſecratione Pontificis, ſed in ordinatione Diaconi vel Presbyteri faciamus.*

[a] Innocentius 3. cap. vnico de ſcrutin. in ord. faciendo.

X. Plurima circà hoc Innocentij decretum obſeruanda ſunt, primum Scru- C
tinium iſtud & præſentationem ab Archidiacono ex conſuetudine [b] Eccleſiæ Romanæ, quæ iam vbique obtinuit, nonniſi in ordinatione Diaconi & Presbyteri eſſe in vſu, vt eorum, vtpotè Hierarcharum, ordinatio maioris eſſe momenti præ ordinationibus ad reliquos inferiores ordines oſtendatur. Alterum, Epiſcopos quidem ordinandos ſimili formulà ab antiquiori ſeu digniori Epiſcopo, qui ſimul cum principali conſecratore (qui ſecundùm iura debet eſſe Metropolitanus) conſecrationi intereſt, eidem præſentari, omitti verò cum interrogationem prædictam tum reſponſionem ſeu teſtificationem dignitatis & ſufficientiæ ordinandi, quod nempe talis, is qui eligitur in Epiſcopum, eſſe debeat, de cuius ſufficientia dubitare nefas ſit; quod tot examinibus, tot ſcrutiniis, tot inquiſitionibus conſecrandum probatum anteà fuiſſe oporteat, vt teſtimonium vnius inſufficiens, & inutile de cætero videatur; quod ex antiqua Eccleſiæ conſuetudine Epiſcopos ab omnibus Epiſcopis totius prouinciæ electos eſſe neceſſum fuerit, & electionis publicum decretum Metropolitano D
exhiberi debuerit, antequam ad ordinationem peragendam accedat, vt fruſtra poſteà publicum vnius Epiſcopi deſiderari teſtimonium credatur: quod denique mandatum Apoſtolicum ad conſecrationem Epiſcopi ex Eccleſiæ ritu iam poſtuletur, & loco teſtimonij Epiſcopi præſentantis exhibeatur: ſtatim enim poſt præſentationem factam ab antiquiori Epiſcopo, quærit Metropolitanus, ſeu præcipuus Conſecrator, habeantne mandatum Apoſtolicum, illudque affirmantibus ſe habere, legi imperat, cuius quidem autoritas vnius præſentantis teſtificationi minimè cedit. Tertium, quod ſicut Epiſcopus indignum præſentans, quem nouit indignum, ab Innocentio [c] 3. monetur, ne ei teſtimonium ſufficientiæ contra conſcientiam præbeat, ſed antequam ad illud publicum ſcrutinium accedatur, Metropolitano conſecrandi defectum aperiat: ita quoque Archidiaconum oportere inferimus, eos quos indignos norit Epiſcopo aperire, ne vel mendacij ac falſi teſtimonij reus ſit, ſi contra conſcientiā dignos pronuntiet, quos credit indignos, vel ordinandis publicam inurat infamiam, ſi quos

[b] Pontificale Rom parte 1. tit. de conſecratione electi in Epiſcopum.

[c] Cap vnico, de ſcrutinio in ordin. faciendo citato.

Digitized by Google

A ſi quos ſuo ſuffragio indignos cenſuerit, publicè in ipſa ordinationis celebritate notet.

XI. Maior difficultas circa Innocentij reſponſum eſt, quomodo qui de ordinandorum vita ac moribus conſulitur reſpondere poſſit, *ſcire ſe & teſtificari illos dignos* eſſe, qui ipſi ignoti fuerint, ea nimirum ratione, quod eos dignos eſſe præſumere debeat quandiu non fuerint indigni cogniti, ac probati. Videtur enim hæc ratio maximè inſufficiens, primò enim non ſemper quiuis idoneus præſumitur, niſi probetur: ſic enim verbi gratia, qui ætatis [a] veniam impetrare conantur non præſumuntur veniam iſtam promereri, *niſi teſtibus idoneis aduocatis morum ſuorum inſtituta, probitatemque animi, & teſtimonium vitæ honeſtioris edoceant:* ſic fideiuſſores [b] qui pupillis, ac magiſtratibus dantur, non præſumuntur ſoluendo fuiſſe, niſi fuiſſe probentur, tunc cùm darentur: ſic aliquem ex [c] perſonâ collegæ conueniri poſſe leges inſinuant, niſi tempore depoſiti fuiſſe ſoluendo ipſum fuiſſe oſtendat; & certè ratio naturalis oſtendit, eum qui pro-

B bandis idoneis & ineptis reiiciendis committitur, non debere generali niti præſumptione, qua de vniuſcuiuſque probitate & ſufficientia cuiuſque confidat. Secundò, quorſum Archidiaconus ab Epiſcopo de ordinandorum teſtimonio conſulitur? quorſum teſtimonijũ eius inquiritur, ſi eius tota teſtificatio in generali præſumptione fundatur? certiò, eſto poſſet Archidiaconus, poſſet quiuis alius generali illa præſumptione ſuffultus, abſque mendacij notâ, aliquem dignum officio Sacerdotali, vel Diaconali reſponderc, quem non temerè ad hoc officium accedere præſumeret, quamuis de eius dignitate, vel indignitate nihil reſciret: at vix videtur à mendacij notâ excuſari, ſi ſcire ſe eum dignum eſſe, & teſtificari reſponderit, de quo nihil omninò ſcierit; nam his verbis amplius aliquid aſſerit, quàm ſi eum dignum eſſe duntaxat reſponderet; non enim tantum dignitatem ordinandi affirmat, quàm præſumit; ſed ſcientiam ſibi de ordinandi ſufficientia ineſſe aſſerit, quam non habet: & legitimum ſe teſtem eius probitatis ac ſcientiæ iactat, quam ignorat.

C XII. Nemini tamen aliqua ex iis faceſſere debent negotium, quin omni anxietate depoſitâ, & ſcrupulo omni procul ex animo fugato, eorum etiam quos ignorat probitatis publicus aliquando teſtis adſiſtat: generali ſcilicet Eccleſiæ conſuetudine peccandi timorem excutiens, & piâ illâ præſumptione ac probabili de Epiſcoporum ſuos ad ordinationem dimittentium, & examinatorum, ſuo, vt creditur, munere defungentium, diligentiâ ac iudicio, fideq; ſecurus: quid enim timeat ſuo calculo eorum comprobare ſuffragium, quorum publica eſt autoritas, nec reuocanda in dubium fides? Sanè de quolibet, quod bonus ſit præſumendum eſſe, quandiu contrarium non probatur [d] Canones, [e] legeſq; demonſtrant; nec contrarium ſuperiùs oſtenſum eſt: nam quod iis qui veniam ætatis impetrare conantur, ſapientiæ ac honeſtatis morum ſuorum probatio incumbat, ſpecialis ratio eſt, quia in contrarium datur præſumptio minoris ætatis, cui ſæpè adnexa eſt imprudentia, & morum leuitas, & petulantia: quod pariter paupertas præſumatur niſi probetur, probitas autem præſumatur, quã-

D uis non probetur, rationem reddit [f] Hoſtienſis, quia virtutes vnicuique ineſſe debent, diuitiæ nemini debentur; ſed neque hæc ratio propoſitæ difficultati ſatisfacit: quippe cùm non omnes ingenij atque animi dotibus præditi eſſe debeant, quæ ad ordinationem requiruntur, quà ergo ille ratione ordinandis ineſſe præſumuntur? an quia forſan nemo temerè ſe ordinibus ſuſcipiendis offerre præſumitur? an potius, quia iudicio Epiſcopi admiſſus, vtpotè publico teſtimonio, bonus eſſe & idoneus præſumi debet, cùm & pro iudicio principis ſemper præſumendum ſit, idoneuſq; ille credendus videatur, qui publica Iudicij autoritate fulcitur? imo aliquid ampliùs publicæ autoritati credendum arbitror, & publico iudicio, vt non tantum dignũ eſſe ſuſpicari debeamus, quem publico teſtimonio ornatum, nouimus; ſed vt profiteri poſſimus nos ſcire ſufficientiam eius, & teſtari eam nobis abundè eſſe perſpectam, cuius ſufficientiæ publicum nobis teſtimonium innotuerit. Quare cùm Archidiaconis conſtare debeat ordinandos omnes priùs publico examine probatos fuiſſe, quàm in or-

E

[a] l. omnes, C. de his qui veniam ætatis impetrarunt.
[b] l. 1. §. probatio. ff. de Magiſtratibus conueniẽdis.
[c] l. ex perſona, C. de probationibus.
[d] Can. ſi quid, diſt. 86. c. in cõſtitutis 11. q. 3. & can. innocens, 22. q. 4. de præſumptionibus, cap. dudum.
[e] l. ſeruos, ff. de manumiſſ. teſtam. ff. de leg. 2. cum pater, §. rogo.
[f] Hoſtienſis in tit. de ſcrutin. in ordine faciendo nu. 5.

dinandorum catalogum relatos, tutò poteſt & ſecurâ conſcientiâ dicere, ſcire A
ſe & teſtari eos dignos eſſe, ſaltem quantum humana fragilitas pati poteſt, ſeu verba iſta ad ſufficientiam, quæ pro humanæ fragilitatis modulo penſitetur, ſeu ad ſcientiam, quæ non exactam & omni ex parte abſolutam indagationem ſequatur, ſed eam quam humana nos adhibere ſiuit infirmitas, referantur.

ARTICVLVS III.

De bono teſtimonio, quod Ordinandus habere debet à ſuo Parocho, Magiſtro ſchola, & aliis probatis teſtibus, atque inquiſitoribus ſelectis.

§. I.

De inſtitutione ordinandorum, & præſentatione eorundem per Parochos faciendâ, vel per Archipresbyteros, ſeu Chorepiſcopos, ex antiquo vſu. B

I. QVemadmodum Archidiaconorum in ordinatione Clericorum obſer-
quandum eſt teſtimonium, quod Clericorum vitæ, ac morum inquiſito-
res, ac cenſores eſſe debeant: Ita Parochorum teſtimonium maximi in eâ ponderis eſſe debet; tum quod ad pietatem ac Clericalem obſeruantiam ordinandos Clericos ab ipſis inſtitui atque informari, eorumque curæ, ac directioni Clericos ſaltem per Parochias conſtitutos, committi, ipſiſque conſciis atque inſpectoribus ſuorum ordinum miniſteriis defungi oporteat: tum quod ordinandorum vota ac nomina publicè denuntiare teneantur, & reliquorum de ordinandis teſtimonia, ſuffragiaque ad Epiſcopum deferre.

II. Vetus Eccleſiæ conſuetudo ferebat, vt Clerici omnes qui Eccleſiæ ciuitatis addicti erant ſimul commorarentur [a] *deputati probato ſeniori, quem Magiſtrum doctrinæ & teſtem vitæ haberent*, vt loquitur Concilium Toletanum quartum: cui C
affine eſt quod de Clericis Canonicè viuentibus, ſeu Clericis in Epiſcopio degentibus, loquuntur Concilia duo [b] Moguntinũ, & [c] Turonicum 3. ſub Carolo habita: cui etiam plura tum decreta, tum exempla quæ non ſunt huius loci, lucem, atque authoritatem adferunt: vigebat etiam mos iſte, vt qui per parochias ordinabantur, ij Preſbyteris ſeu parochiarum rectoribus educandi, & in diſciplina Eccleſiaſtica inſtituendi traderentur: morem iſtum cum plura oſtendunt, tum maximè [d] Vaſenſe 2. Concilium, quod Preſbyteris per parochias præcipit, vt iuniores lectores ſecum in domo recipiant, *& eos, quomodo boni Patres ſpiritaliter nutrientes, erudire ſatagant, vt & ſibi dignos ſucceſſores prouideant, & à Domino præmia æterna recipiant*: ideò Preſbyterorum Parochialium in eligendis iis qui ad Sacerdotium parabantur teſtimonium plurimùm valebat. Hinc ergo Concilium Emeritenſe permittit, imo iubet, [e] *vt omnes parochiani Presbyteri iuxtà vt in rebus ſibi à Deo creditis ſentiunt habere virtutem, de Eccleſiæ ſuæ familia, Clericos ſibi faciant, quos per bonam voluntatem ità nutriant, vt & officium dignè peragant, & ad ſeruitium ſuum aptos eos habeant.* Hinc Toletanum Concilium [f] ſub Reccaredo Oſtiarium à Sacerdote eligendum teſtatur. D

III. Hinc etiam Concilium [g] Nannetenſe ſtatuit, *quando Epiſcopus ordinationem facere præſumit, omnes qui ad ſacrum miniſterium accedere voluerint, feriâ quartâ, ante ipſam ordinationem vocandos eſſe vnà cum Presbyteris qui eos repræſentare debẽt.* Qui ſunt quæſo illi Preſbyteri, qui repræſentare debent ordinandos, niſi vel Preſbyteri ſingularum Parochiarum ordinandorum rectores, à quibus illi videntur electi non ſolùm in conſortium vitæ ac contubernium, verùm etiam ad eiuſdem Eccleſiæ miniſterium, qui ideò examini intereſſe iubentur, tanquam vitæ teſtes, ac vades eorum, quos promouendos offerunt, & ordinum celebrationi præſentes eſſe, vt ſuo teſtimonio Eccleſiæ ſuæ electionem confirment vel potiùs (quod apertè docet alia Concilij Nannetenſis lectio, quæ Archipreſbyterorũ nomen continet) Preſbyterorũ iſtorum nomine Archipreſbyteri, ſeu Decani, vt aiunt, rurales

[a] Toletan 4. cap. 24 habetur c. omnis ætas, 12. q. 1.

[b] Moguntinũ c. 9. & habetur capitular. lib. 5 cap. 124.

[c] Turonicum 3. c. 23.

[d] Vaſenſe 2. can. 1.

[e] Concilium Emeritenſe can. 18.

[f] Cõc. Tolet. anno 597. to. 2 Conc. Binij parte 2.

[g] Concilium Nannetenſe can. 11. refertur diſt 24. can. quando.

Digitized by Google

A rurales intelliguntur, qui Clericorũ, qui *per minores titulos habitant, vitam cum circumſpectione cuſtodiunt*, vt loquitur Concilium Regiaticinum,[a] ſeu Ticinenſe ſub Leone 4. habitum, quos proinde ſimul cum Preſbyteris parochialibus conſuli de Clericorum ordinatione ſalubriter procuranda velle videtur dictum Ticinenſe Concilium, dum ait, [b] *ſimiliter autem & ſingulis vrbium vicinis & ſuburbanis per municipalem Archipresbyterum, & reliquos ex Presbyteris, ſtrenuos miniſtros procuret Epiſcopus.*

[a] Concil. Ticinenſe cap. 13.
[b] Idem cap. 8.

IV. Quod de Archipreſbyteris diximus, ac Curatis, id Baſilij Epiſtola ad Chorepiſcopos ſcripta euidentiùs oſtendit: cùm enim Chorepiſcopi, quos alloquitur, & de quibus ibi verba facit, ſint iidem qui Archipreſbyteri ſeu Decani rurales, qui vicis inuigilabant, ſicut Epiſcopi ciuitati, ideoq; Chorepiſcopi dicebantur, quaſi ἐν ταῖς χώραις ἐπισκόποι, *in vicis Epiſcopi, & ſuperintendentes*, quod Chorepiſcopis Baſilius tribuit, id Archipreſbyteris tribuiſſe credendus eſt, & quod Preſbyteris, ac Diaconis, id Parochis ruralibus & eorum
B Diaconis. Chorepiſcoporum autem officium antiquiſſimum fuiſſe docet, vt examinantibus Preſbyteris, ac Diaconis qui cum ordinandis verſati fuerant, totius vitæ ordinandorum anteactæ ſeriem atque rationem, & quæ obſeruaſſent ad Chorepiſcopos referentibus, ipſi ſuſceptis ſuffragiis ordinandum probarent, de coque Epiſcopum monerent, & ſic in Sacerdotalem catalogum referrent: quam regulam ipſos prætergreſſos conqueritur, adeò vt Epiſcopis minimè admonitis auderent omnem in ſe autoritatem transferre, & Preſbyteris ac Diaconis permitterent, quos vellent, ordinationi offerre, fauore vel gratia, vitaque eorum minimè examinata: quod de cætero fieri ipſe vetat, iubetque vniuſcuiuſque pagi Clericorum indicem ad ſe mitti, nec vllum niſi examinatum offerri, nullum pariter niſi ab Epiſcopo ipſo iterùm examinatum catalogo inſcribi. Integra Epiſtola digna eſt quæ legatur: hanc Latinam tantum quòd longior ſit, quàm vt Latinè, ac Græcè exſcribatur, exhibemus; [c]
C *Valdè malè me habet, quod Patrum de cætero defecerunt Canones, & omnis accurata diſciplina ex Eccleſiis eiecta eſt, & timeo nè incuriâ & deſpicientiâ hac viâ procedente, in omne confuſionis genus res Eccleſiaſticæ redeant, eos qui olim Eccleſiæ miniſtrabant, conſuetudo, quæ ex Eccleſiis verſabatur, diligentiſſimè, & accuratiſſimè probatos admittebat, & omnis eorum vitæ agendæ ratio curiosè inquirebatur, an non eſſent maledici, an non ebrioſi, an non prompti ad pugnas, an non iuuentutem rectè erudirent, ac caſtigarent, vt poſſent ſanctificationem rectè gerere, ſine qua nemo Dominum accipiet: & hæc quidem examinabant Presbyteri, & Diaconi, qui cum eis verſabantur; referebant autem ad Chorepiſcopos, qui verè teſtificantibus ſuſceptis ſuffragiis, & eorum admonitis Epiſcopis, ità miniſtrum in Sacerdotalem numerum cooptabant; nunc autem nobis primùm extruſis, nec ad nos referre in animum inducentes omnem in ſe auctoritatem transferunt. Deinde re per ſummam ſocordiam tractatâ, Presbyteris & Diaconis permiſiſtis, quos voluerint vita eorum non examinata, ex affectione vel cognationis, vel alicuius alius amicitiæ indignos in Eccleſiam introducere: & ideò multi quidem numerantur miniſtri in vno quoque pago, ſed nemo eſt dignus miniſterio Altaris, vt vos ipſi teſtificamini, qui hominibus indigetis in*
D *electionibus: quia ergo res deinceps eò proceſſit, vt curari non poſſit, maximè cùm plurimi metu, ne milites referantur, ſeipſos miniſterio ingerant; neceſſario me contuli ad reuocandos Patrum Canones; & ſcribo ad vos, vt ad me mittatis indicem miniſtrorum vniuſcuiuſque pagi, & à quo vnuſquiſque introductus ſit, & in quo ſit loco. Habete autem & ipſi apud vos indicem, vt veſtræ litteræ cum iis quæ apud nos repoſitæ ſunt, conferantur: & nemini liceat ſeipſum, quando volet inſcribere, ſic itaque per primam indictionem, ſi qui à presbyteris introducti ſint, ad Laicos reiiciantur. De integro autem fiat eorum à nobis examinatio, & ſi ſint quidem noſtro digni ſuffragio, ſuſcipiantur. Purgate etiam Eccleſiam, indignos abeâ expellentes, & deinceps quidem dignos examinate, & ſuſcipite: in numerum autem ne referte, priuſquam ad nos retuleritis, vel ſcitote quod erit Laicus qui ſine noſtrâ ſententiâ in miniſterium admiſſus eſt.* Hæc Baſilius, circà quæ notat [d] Balſamon, hæc quæ in præſenti Epiſtola de Chorepiſcopis continentur, ſuo tempore exoleuiſſe, omneſque Clericos fieri ſolitos fuiſſe ab Epiſcopis, ſolâ ipſorum probatione: vixit autem 12. ſæculo.

[c] Epiſt. Baſilij, Chorepiſcopis apud Balſamonem inter epiſt. canonicas, & tomo 3. operum Baſilij.

[d] Balſamon. ſchol. in præd. can.

Digitized by Google

§. II.

Concilij Tridentini circà prædicta decretum, & illuſtratio.

V. Iis affinia ſunt Conciliorum noſtri ſæculi decreta, quibus Parochorum, Magiſtrorum ſcholæ, Præfectorum ſeminarij Clericalis ad ordinationem Clericorum teſtimonia deſiderantur. Concilium Tridentinum aliqua ex iis decernit, primum,[a] vt *ad minores ordines promouendi bonum à Parocho, & à Magiſtro ſchola, in quâ educantur, teſtimonium habeant*: alterum vt[b] *bi verò, qui ad ſingulos majores erunt aſſumendi, per menſem antè ordinationem Epiſcopum adeant, qui Parocho aut alteri, cui magis expedire videbitur committat, vt nominibus, ac deſiderio eorum qui volent promoueri publicè in Eccleſia propoſitis, de ipſorum ordinandorum natalibus, ætate, moribus, & vita, à fide dignis, diligenter inquirat.* Quibus verbis patet, ſolius Epiſcopi eſſe Inquiſitionem in vitam ac mores ordinandorum decernere, Parochos verò ordinarios huius rei Inquiſitores nuncupandos: quamuis ſi forte vel gratiâ, vel fauor, vel inimicitia, vel aliquid aliud à Parocho timeatur, quod recti iudicij vel quæſtionis legitimæ rationem peruertere poſſit, inquirendi prouincia aliis ad arbitriũ Epiſcopi demandari queat: formam verò Inquiſitionis eam eſſe quam modò explicabimus, vt nempè nomina, ac deſideria eorum qui ad ſacros ordines promoueri voluerint, publicè in Eccleſia proponantur, vt liberum ſit vnicuique indignorum ordinationi intercedere, & defectus ſingulorum in medium proferre. Tertium ſtatuit, vt Parochus, vel is cui ab Epiſcopo inquirendi auctoritas facta fuerit, [c] *Litteras teſtimoniales ipſam inquiſitionem factam continentes ad ipſum Epiſcopum quamprimum tranſmittat.* Quartum tandem præcipit, vt Clerici omnes [d] *alicui Eccleſiæ ex mandato Epiſcopi inſeruiant, vel in ſeminario Clericorum aut in aliqua ſchola, vel Vniuerſitate de licentia Epiſcopi, quaſi in viâ ad maiores ordines ſuſcipiendos verſentur.* Hæc autem ſeminariorum erectio veterem allatam Eccleſiæ diſciplinam ſequi videtur, iuxta quam adoleſcentes in vno conclaui manere iubebantur ſub Eccleſiaſticorum virorum moderamine, Eccleſiaſticam diſciplinam pleniùs edocendi.

a Conc. Trid. ſeſſ. 23. de reform. cap. 5.
b Ibidem.
c Ibidem.
d Ibid. cap. 6. plura de ſeminario vide cap. 18. eiuſdem ſeſſionis.

VI. Concilij Tridentini decreta iſta, Mediolanenſes maximè ſub ſancto Carolo conſtitutiones fuſiùs explicarunt, ex quibus Galliæ aliquæ recentes Synodi plura excerpſerunt, quæ etiam quædam ad Tridentinorum decretorum faciliorem obſeruantiam ex ſuo addiderunt. Quid ergo conſtitutionibus Conciliorum Mediolanenſium de litteris teſtimonialibus, quibus ordinandum munitum eſſe neceſſum eſt, cautum ſit (quæ nempè hac de re locupletiſſimè decreuerũt) hic maximè videamus; neque tamen quid in aliis præſertim Gallicanis Conciliis ea de re ſtatutum ſit, ſilentio obruamus; quæ autem ad propoſitum recentiora Concilia decernunt, ad plura capita reuocari poſſunt; alia enim curam Parochi ad Clericos formandos neceſſariam oſtendunt: alia temporis, à quo literæ teſtimoniales ſcriptæ ſunt, habendam eſſe rationem: alia à quibus literæ iſtæ teſtimoniales conſcribendæ: alia quarum rerum publica teſtimonia oſtendi debeànt; alia tandem quâ formâ conſcribi literas Parochorum, vel aliorum teſtimoniales oporteat, nobis manifeſtant.

§. III.

De cura Parochorum circà ordinum candidatos.

VII. Curam Parochorum in iis inſtruendis, atque ad pietatem ac diſciplinam informandis, nec non etiam diligenter obſeruandis, quos ad Clerum vel idoneos iudicauerit, vel à parentibus, vel ſua indole ad Clericalem ordinem ferri perſpexerit, iis verbis luculenter Concilium quartum Mediolanenſe inſtruit, & accendit: [e] *Vbi*, inquit, *primum Epiſcopus aut Parochus aliquem nouit, qui vel ſponte ſe Clericalis militiæ adſcribi velit, vel à parentibus adhuc infans deſtinetur, hoc ſedulo*

e Concil. Mediol. Prouinciali 4. parte 2. tit. quæ pertinent ad Sacramẽtum ordinis.

Digitized by Google

A *ſedulò curet, vt ille quo diligentius Clericali diſciplinæ vitæque religioſæ inſtitutio primùm imbuatur, Eccleſiam frequentiùs adeat, functiones quas Clerici obeunt, cæteráque id genus miniſteria cernat: ipſique Paroche vel alij Sacerdoti, quem idem Epiſcopus maluerit, in diſciplinam curamve traditus, Eccleſiaſticorum hominum conſuetudine vtatur: ſicque multiplici ratione, cùm paulatim & Clericalis vitæ officijs obeundis & laboribus ſuſcipiendis aſſuefiat: tum diſcat etiam atque animaduertat, quod vitæ genus, ſi ordines Sacramento initiari vult, ſequi debeat; proindeque de re totâ maturius antè deliberet. Parochi verò ſit, illiuſue cuius cura Epiſcopi iuſſu traditus eſt, eum quacumque Clericalis vocationis inſtitutioniſuè ſunt aliquando monere, ac docere diligenter. Item vt ad Eccleſiæ miniſterium complures inſtituantur, qui ab ineunte penè ætate ad pietatem, vitæque innocentiam cum literarum doctrina coniunctam, accuratè inſtructi, & ſanctè, vtiliterque poſt inſeruiant: illud vnuſquiſque Parochus valde ſtudeat, vt quàm plurimos poteſt pueros præſertim pauperes bona indole præditos, qui ſpem afferant, ſe ſacris initiatos, miniſtros vtiles fore, ad Eccleſiaſtica vitæ normam accuratè erudiat, eoſdemque præterea, cùm ante,*

B *tum etiam in primis poſt ſuſceptam Clericalem tonſuram, ac deinceps minoribus ordinibus adſcriptos, pro paterna charitatis ſtudio, optimis moribus Clericali religioni congruentibus, Clericaliumque functionũ diſciplinâ bene informet, literiſque inſtruat; eos præſertim, qui ab alijs probatis viris artem literariam profitentibus ob inopiam, aliamuè cauſam, commodiùs diligentiuſque erudiri non poſſunt.* Tùm ſubdit, *eorum autem ſingulorum mores, ſtudia, literarumque progreſſionem Epiſcopo Parochus aliquando ſignificet; vt ſuo tempore vel in ſeminarium coptati, vel alia quacumque via adiuti, pro ætatis ratione, proque ingenij captu, ſtudijs grauioribus ſe dedere queant.*

VIII. Quàm gemina ea ſunt iis quæ ſuprà ex [a] Concilio Toletano 4. [b] Vaſenſi 2. [c] & Emeritenſi protulimus. Iis adde ex Concilio [d] Romano ab Eugenio 2. habito, & à Leone 4. innouato, Clericis iunioribus præcipi, vt in vno dormitorio & refectorio habitent, & præfecti ſupra eos honeſtæ vitæ conſtituantur. [e] Ex Toletano 2. & Aquiſgranenſi lubet etiam quædam ad-

C iungere, quæ conſtitutionem Concilij Mediolanenſis, non nouam legem, ſed antiqui moris renouationem eſſe demonſtrent. Toletanum ſiquidem ſecundum, *de iis quos voluntas parentum à primis infantiæ annis in Clericatus officio mancipauit, ſtatuit obſeruandum, vt mox cùm detonſi, vel miniſterio electorum contraditi fuerint, in domo Eccleſiæ ſub Epiſcopali præſentia, à præpoſito ſibi debeant erudiri*, Quod de Clericis (vt Concilia nonnunquã loquuntur) Ciuitatenſibus debet intelligi; nam de forenſibus & vicanis [f] Aquiſgranenſe eos non ſub Epiſcopali præſentia, ſed in congregationibus ſibi commiſſis erudiendos ſic monet, vt & rectores Eccleſiarum eis corrigendis inuigilent, &, vt verbis ipſius Concilij vtar, *à prælatis conſtituendus ſit probabilis vitæ frater, qui eorum curam ſummâ cum ſollicitudine*, Atque, vt aliqua huius rei exempla attingamus, plura forte alio aptiori loco daturi, legimus [g] Paulinum vitæ Ambroſij ſcriptorem ſub Caſti Diaconi curâ fuiſſe, cui ideò, id quod à ſe, cùm ſub Ambroſio Amanuenſis officio fungeretur, viſum eſſet, continuò retulit tanquam ſpiritali patri, & pædagogo: Le-

D gimus ſanctum Gregorium, qui poſteà Agrigentinus fuit Epiſcopus, cùm à Potamione Epiſcopo in Clerum adſcitus eſſet, Donato Archidiacono donatum fuiſſe; [i] Legimus ſanctum Trudonem ab Epiſcopo, à quo in Clerum admiſſus fuerat, præſente Eccleſia, in manus prudentis & religioſi viri datum erudiendum, & de publico alendum: [k] Legimus ſanctum Bernardum Epiſcopum poſteà Hildesheimenſem in diſciplinam traditum ab Oſdago Epiſcopo, Diacono Folcmaro, & Tangmaro, qui tunc primicerij ſcholæ dignitatem gerebat, & eius vitam poſteà conſcripſit. Quæ omnia oſtendunt Clericos olim quibuſdam ex Clero religioſis viris traditos fuiſſe, qui & ipſos ad virtutem, & Eccleſiaſticam diſciplinam informarent, eorumque profectum Epiſcopo referrent.

IX. Atque vtinam ſanctiſſima iſta diſciplina reſtitui poſſit, vt probatos Clericos habeamus; nec vnuſquiſque ſuo arbitrio relinquatur, ſed cogatur ad legem, ac meliorum exemplum viuere, quicumque reliquorum norma debet eſſe ac regula: inſtruatur in Eccleſiaſticis officijs, qui ad ea per ſacrorum ordi-

[a] Tolet. 4. can. 14.
[b] Vaſenſe 2. can. 1.
[c] Emeritenſe can. 18
[d] Rom. ſub Eugenio 2 c. 7. refertur 12. quæſt 1. can. neceſſaria.
[e] Tolet. 2. can. 1. refertur diſt. 28. can. de iis.
[f] Aquiſgran. Conc. can. 13.
[g] Paulinus ipſe in vita Ambroſij.
[h] Symeõ Metaphraſt. in vita S. Greg. apud Sur. 23. Nouembris.
[i] In vita S. Trudonis à Theodorico Abbate S. Trudonis cõſcripta apud Surium 23. Nouembris, cap. 13.
[k] In vita S. Bern. Hildeſheimẽſis cap. 2. apud Sur. 20. Nouemb.

num ſuſceptionem deſtinatur: Clericalibus moribus aſſuefiat, qui Clericatus A
geſtat inſignia, eiuſque ordinis fauores, priuilegia, ac beneficia ſibi vendicat:
nullus ad imperij Eccleſiaſtici apices niſi obedientiæ meritis, nullus ad cœleſtis
magiſterij gradum, niſi diſcipulatus gloriâ: nullus ad Sacramentorum diſpen-
ſationem, niſi per Eccleſiaſtica miniſteria, contendat; vtinam nemo niſi no-
tus cæteris præponatur ad exemplum: nemo niſi in minoribus tentatus ad ma-
iora feſtinet, nemo niſi diuturnâ conuerſatione probatus ad Sacerdotium aſpi-
ret. Quid? ità ne vileſcet Clericatus dignitas ac Sacerdotij, vt cùm Monachos
nec veſte religioſa induere mos ſit ante probationem, nec ad priuatam vitæ
perfectionem amplectendam ſine diligenti examine, & annuâ ſaltem, ſub pro-
bato virtutis magiſtro, probatione, & regularum Monaſterij ſedulâ explica-
tione, admitti conſuetudo Eccleſiaſticis legibus ſubnixa permittat: ad Sacer-
dotij verò faſtigium, Eccleſiæ curam, ac Magiſterij gradum is admittatur, qui
in Eccleſiaſtica diſciplina à nullo inſtructus, nec ab vllo probatus, nec in offi-
ciis ſuis exercitatus fuerit. An non Clericalis vitæ ſuſceptio melioris vitæ pro- B
[a] Auguſt. Anſel. epiſt. 76. feſſio, [a] *cum bonus Monachus vix bonum Clericum faciat?* an non reip. Chriſtianæ
magis neceſſarius eſt Clericorum iſte delectus? quippe cum Clerici ſint lux
mundi, quâ extinctâ vel imminutâ, neceſſum eſt, vt denſa populus ignorantiâ
& vitiorum nocte obuoluatur: ſal terræ, quod ſi euacuatum fuerit, in quo ſa-
lietur: oculus Eccleſiæ, qui ſi ſimplex fuerit, totum corpus lucidum erit. Sed
quid fuſiùs in re quæ probari non debet, ſed ſuaderi? neſcio verò vtrum per-
ſuaderi poſſit, licet ſummis votis à bonis omnibus expetatur; crediderim ta-
men à tam bonis Antiſtitibus, tamque piis, & Eccleſiaſticæ diſciplinæ ſtudio-
[b] Conc. prouinc. Mediol. 2. decret. 27. 28. 29 30. ſis & expeti & ſperari, & breui exſpectari poſſe. Legantur varia ad hanc rem
ſaluberrima decreta in Concilio prouinciali [b] ſecundo Mediolanenſi.
[c] Lucæ 6. [d] 1. Cor. 1. [e] Lucæ 7. X. Conſultò autem, & maturè Concilium Mediolanenſe pauperes præſertim
à Parochis ad ſacra miniſteria præparandos monet: nam & [c] Chriſtus paupe-
res ad Apoſtolatum promouit, [d] ignobilia & contemptibilia mundi eligens, vt C
fortia quæque confunderet; eaque Angelicæ legis nota eſt, [e] ſiue quod pau-
peres euangelizentur, ſiue quod pauperes euangelizent. Vnde etiam primis
Eccleſiæ temporibus, vel ſoli, vel ſaltem plures pauperes Cleri Catalogo inſe-
[f] l. 3. C. Theodoſ. de Epiſc. Clericis. rebantur: exſtat ſiquidem lex magni Conſtantini Imperatoris quæ veteret, [f] *nul-*
lum deinceps inſtructum ideneis facultatibus, atque obeundis publicè muneribus opportu-
num, ad Clericorum nomen obſequiumque confugere; ſed eos de cætero in caterorum dun-
taxat locum Clericorum ſurrogari; qui fortunâ pares, neque muneribus ciuilibus teneantur obſtricti; ideóque non temerè fortè ſuſpicabimur Eccleſiam, quæ paupe-
rum ſanguine plantata eſt, quæ eorumdem ſudoribus coaluit, quæ laboribus
adoleuit, primum iuuenturis illius vigorem vix recuperare poſſe; niſi pauperes
quoque, ſed vrbanè, & generosè inſtituti, ad Clericalis ordinis luxati ruinas re-
ſarciendas inquirantur; maximè verò, cùm non iam ad vrbium ac populoſa-
rum ciuitatum culturam; ſed ad vicorum & ignobilium oppidorum inſtructio-
[g] Thren. 4. [h] Geneſ. 49. nem, Clericorum multitudo vel induſtria deſiderari videatur; nam [g] *parvuli* D
petierunt panem & non erat qui frangeret eis; diuites autem huius mundi ſaturati
ſunt, nec [h] tam pane Chriſti præbituro alioqui delitias regibus ſaginantur,
quàm onerantur: quis autem corruptis nunc Eccleſiæ moribus, ex diuitibus
huius mundi, ac ſapientibus in vicis illis atque ignobilibus oppidis ad paruu-
los paupereſque in fide nutriendos, niſi paruulus, & ex paupere familia
adſtringi ſe patitur? quis niſi in paupere domo educatus, huic ſe officio Ec-
cleſiaſtico addici ſinit, ex quo nonniſi tenuia emolumenta decerpantur? at
his præſertim officiis reperiendi ſunt qui defungantur, pinguiores enim re-
ditus, officia beneficiaque cùm plures ambiant, facilius eſt ex pluribus magis
idoneos, ſi lubeant, ſeligere; deſeri autem eas Eccleſias quæ ſunt tenuioris
reditus, nec tamen minoris momenti, neceſſum eſt, niſi pauperes aliqui ad
ſacros ordines gerendos præparentur.

XI. Salutare quoque conſilium vt ad Chriſtianam pietatem, Clericalem mo-
deſtiam ac diſciplinam, functionéſque Eccleſiaſticas ordinandi ſub incunte

Digitized by Google

A ætate formentur, inſtituantur, inſtruantur: [a] *bonum eſt viro, cùm portauerit iugum ab adoleſcentiâ ſuâ:* bonum eſt, ſi iis moribus Clerici innutriantur; quibus conſeneſcant: ſi Sacerdotales prius appareant, quam Sacerdotes euadant: nec profanas curas Eccleſiaſticis inſerant, vel immiſceant; ne vel ex infœlici hominis ſæcularis radice mundanæ vanitatis germina aliquando ſuccreſcant; quæ adoleſcentes Clericalis diſciplinæ ſurculos præpediant: vel prophanarum cogitationum immixtione tota virtutum Eccleſiaſticarum ſinceritas enecetur. Graue eſt, ea, quæ in ætate tenerâ didicerimus, poſtea dediſcere, eaque exuere quibus primùm aſſueuerimus, ea fugere, quæ nobis anteà blandiebantur: neque adeò facilè flecti poſſunt animorum noſtrorum motus, vt, quò voluerimus illicò dirigantur: maxima, eaque gratiſſima in animos habituum tyrannis, quam nobis ipſis impoſuimus, ſed quam non facilè excutimus: neſcio quibus compedibus irretiunt nos mundanæ cupiditates, vbi ſemel animos inuaſerint, vt ab iis citiùs tibi caueas, quàm purgare teipſum poſſis: ſimiliter & voluptates ita hominem detinent vt faciliùs ſit eas neſcire, quàm expellere. Quid de ſæcularibus deſideriis ac profanis occupationibus, vel ludis, vel oblectamentis loquar, quorum fuga Clericis, qui ad Eccleſiaſticam diſciplinam à teneris vnguiculis minimè formati fuerint, difficiliùs perſuadetur, quia à cæteris hominibus tutâ conſcientiâ, retinentur? Neque verò ſacrarum functionum & regendarum animarum ſcientia, quæ artium omnium dignitatem & difficultatem tranſcendit, optimè addiſci poteſt, niſi ad eam ab ipsâ ferè pueritiâ accedamus, non tam quod nullum ſatis in eâ acquirendâ diuturnum tempus inſumi poſſit, quàm quod non niſi docilem ac vacuam ab aliis ſapientiæ humanæ (quæ [b] *ſtultitia eſt apud Deum*) meditationibus animam ſubire poſſit: abſcondit enim eam Deus [c] à ſapientibus & reuelauit paruulis, eam, inquam, ſuo tempore exercendam paruulis iſtis ſenſim cum pietate inſtillat, de quibus dicit Chriſtus, [d] *ſinite paruulos venire ad me*. Sapienter quoque & conſultò prædictæ conſtitutiones Mediolanenſes, ſacris functionibus, dum adminiſtrantur, præſentes

B

C volunt eſſe eos, qui ad Clericatum, & ſacros ordines diſponuntur, vt quemadmodum olim illuſtrium familiarum adoleſcentes Senatui Romano auditores intererant, vt ad reip. negotia aliquando capeſſenda maturiùs formarentur: ita iuniores iſti Sacerdotalis ordinis candidati, dum ſacrorum adminiſtrationem, & totam ordinis Sacerdotalis πολιτείαν cernunt, ad eamdem praxim, & diſciplinam inſtruantur.

[a] Threno. 3.

[b] 1. Corint. 3.

[c] Matth. 11.

[d] Marci 10.

§. IV.

De obſeruando tempore literarum teſtimonialium in gratiam Ordinandorum.

XII. Fuſior mihi in hac parte diſcutienda fuiſſe videor; alteram ideò, quæ eſt de tempore, quo literæ teſtimoniales pro ſacris Ordinibus conſcriptæ ſint, adnotando breuiter perſtringimus: de hoc capite ſic loquitur prædictum Concilium quartum prouinciale Mediolanenſe, [e] *ſæpè illud facilè euenit, vt vel hominis mores mutentur, vel quod de illius vita minus anteà notum, atque exploratum erat, id poſteà aliquando pateſiat: quò fit vt quem Epiſcopus ſuperiorue aliquando probauit, dignumque exiſtimauit, aliquo etiam ſacro ordine initiari, illum ipſum poſt inueniat indignum, neque idoneum eſſe, cui idem, vel maior ordo conferatur*; hinc concludit, *Epiſcopus, aliuſue ſuperior, prout pro ſuâ prudentiâ, pietatéque expedire cenſuerit, in primis videat, ne cuiquam antequam ſacræ ordinationis tempus proximè inſtet, literas eiuſmodi teſtimoniales dimiſſoriaſue pro ordinibus ab alio Epiſcopo ſuſcipiendis, ſine neceſſariâ cauſâ vnquam concedat, &c.* Similia in literis dimiſſoriis ſeu teſtimonialibus ab Epiſcopo, vel ſuperiore Regularium prudenter ibidem cauentur: de quibus licet hic ſpecialim non agamus, quia tamen ſimiliter monet, vt ſæculares qui in alienâ diœceſi aliquo temporis ſpatio proximè fuerint, ab eo Epiſcopo ſuperioreve, apud quem proximè manſerint, eo modo quo regulares, qui

D

[e] Conc. Mediol. 4 part 2. tit. quæ pertinent ad Ordinis Sacri ſui munera.

Digitized by Google

à ſuis Monaſteriis abfuerint, teſtimonium habeant: hæc referre non abs re A
fuit, vt teſtimonialium literarum, præſertim quoad tempus ſcriptionis, vberiorem haberemus notitiam; maximè cùm ratio, quæ ibi profertur, generatim oſtendat, literis teſtimonialibus niſi recenter ſcriptis niti non debere qui Clericum ordinaturus eſt.

XIII. Clariùs autem teſtificationum, quarum adferendarum cura penes ordinandos eſſe debet, tempus oſtendit, dum tempus earum adferendarum ſtatuit, [a] *quod præſtitutum fuerit ordinandis, quo examen ſubituri ordinis ſuſcipiendi cauſa ad Epiſcopum conueniant*, in quo videtur diſcrepare à Concilio Colonienſi habito tempore Pauli tertij & Caroli V. Imperatoris, [b] quod Quatuor Temporibus, vt vocaſſt, ante ordinationem ordinandos Vicariis Epiſcopi Generalibus præſentari debere ſtatuit, *Eeque*, addit, *ipſo etiam tempore ordinandi, teſtimonium vitæ ac conuerſationis ſecum afferent, vt Vicarij noſtri in Pontificalibus, cum ex reſponſione, tum vita precedente colligere poſſint, an admittendi videantur, & num referat diligentius, de vita teſtimonio, ante appetens ordinationis tempus inquirere.* Fauet B
autem Mediolanenſi [c] Concilium Tridentinum, cui ſtãdum omnino propter eminentiorem autoritatem iudico, cùm enim per menſem ante ordinationem Epiſcopum adiri decernat, ad inquiſitores reſciendos, qui nominibus ordinandorum, & deſideriis in Eccleſia palàm propoſitis fidele de iis teſtimonium referant, apertè indicat, vix ab vno menſe ante ordinationem conſcriptas debere eſſe literas iſtas teſtimoniales, quas Epiſcopus conficiendas procurat, ſed eas recentiores eſſe oportere: & cum vno tantum, ante ordinationem, menſe, Epiſcopum adeundum decernat, non videtur ordinandum aſtringere, vt citiùs teſtimonia neceſſaria deferat. Porrò [d] Aquenſis Synodus ſub Alexandro Canigiano hac in re, ſicut & in cæteris, Mediolanenſi conſtitutioni veſtigiis inhæſit, ſtatuens, vt *litera dimiſſoria de ordine ſuſcipiendo, & teſtimoniales de præſtitis functionibus, de vita, morumque honeſtate, neque vetuſtiores ſint duobus menſibus à die ſacræ ordinationis ſupputandis, niſi aliud ex cauſâ Epiſcopo videatur.* Porrò teſtimonium pro ordinando datum, interueniente aliquo eius defe- C
ctu, vel crimine, vel de nouo cognito, cùm antea minimè innotuiſſet, ab eo reuocari poſſe, qui fidem ſuam priùs obſtrinxerit, & rationi conſentaneum eſt, & pluribus iuris Canonici [e] teſtimoniis legitimum procul dubio oſtenditur.

[a] Idem ibid.

[b] Conc. Colon. parte 1. cap. 22.

[c] Conc. Trid. ſeſſ. 23. de reform. cap. 5.

[d] Aquenſ. Synod. tit. quæ ad Sacramenti Ordinis adminiſtrationem pertinent. Vide etiam decreta Synodi diœceſanæ Rauennatis à Card. Aldobrand. tit. de ordine num. 5.

[e] Vide exp. accepimus, de ætate & qualit. Et 8. q. 2. c. dilectiſſimi, 4. qu. 3. c. ſi quis teſtibus, & alibi paſſim.

§. V.

De literis teſtimonialibus quibus ordinandi probantur, plura ex nouo iure complectens.

XIV. Pergimus ex eodem Mediolanenſi Concilio adſtruere, à quibus literæ teſtimoniales, pro promouendis ad ſacros ordines, petendæ ſint. [f] *Hæc verò ipſa* (quæ nempe ad ſacros ordines requiruntur, vel quæ ab ipſis arcent) *literis exarata, à Parocho, ab eone cui Epiſcopus id negotij dederit, publicè de illis proponentur, die feſto inter ſolemnia, in Eccleſiâ, cathedrali & propriâ parochiali, & in illâ* D
quoque, in cuius finibus poſtremò domicilium habuerit, & præterea Epiſcopus cenſuerit. Ac quod ad cenſum attinet, in ea omninò parochiali Eccleſia, intrà cuius limites maior eius cenſus, ſine Eccleſiaſtici, ſine alterius generis, pars poſita eſt: vt denuntiari queat, ſi qua vel conflictio ſufficientis cenſus, vel alia fraus ſubeſt, vel aliud, quamobrem illud beneficium, aliumve cenſum non pacificè poſſideat: vel ſi qua cenſus illius pars ære aliene, aliove modo obſtricta teneatur, vnde is deinde initiatus ſacris non habeat ſatis vnde viuat, cogaturque propterea turpiter vitam quæritare. hac adhibita ratione, inquiras diligenter is, cui id muneris Epiſcopus dederit, de eorum qui prima tonſura, vel ſacris maioribus ordinibus initiandi ſunt, natalibus, ætate, vita, & moribus, ac cæteris, quæ oportet, à viris ſpectata probitate. Nec verò iis teſtimonialibus ſolùm, quæ eorumdem qui ordinibus initiandi, nomine fient, vel afferentur, contentus omnino ſit; ſed alunde etiam, pro officij ſui munere, ea omnia de illis ſtudioſè indaget, vt ſibi hoc de genere toto veritas omni ratione conſtet. Quin imo, quod ad mores illorum inquirendos attinet, teſtificatio ab ijs nulla conquiratur,

[f] Conc. Mediol. cit. ſup.

Digitized by Google

A *conquiratur, quos ſuæ vitæ teſtes ipſi attulerint, nominarintue, ſi id teſtimonij genus ab aliis ſpectatæ integritatis viris, rectè haberi queat: aliàs præterea omnis diligens cautio, ac ratio in hac ipſa tum indagatione, tum teſtificatione, ab eo quem huic muneri Epiſcopus conſtituerit, adhibeatur.* plura de hoc capite, infra, vbi ea explicabimus, de quibus teſtimonium perhiberi debet.

XV. Ea verò omittimus quæ ad teſtimonium de cenſu, qui in titulum ſeu alimentum Clerico ordinando aſſignatur, legitimè inquirendum pertinent, quibus nempe fraudes præcipuæ, quæ iſti legi fieri ſolent, quæ de cenſu annuo Clericorum præſcripta eſt, euitantur: aliàs fortè fuſiùs de eo Clericorum cenſu dicturi ſumus: ſed hîc circa literas teſtimoniales, quæ de vitâ, & moribus ordinandi confici debent nobis ſermo erit, de quibus hæc prædictâ conſtitutione præcipuè decernuntur, puta locus aſſignatur, in quo denunciationes publicæ, & inquiſitio facienda ſint, locus nempe originis ordinandi, & locus domicilij, ſeu in quo vltimùm ipſe verſatus eſt; denunciatio publica
B tum in Eccleſiâ parochiali, tum in Cathedrali fieri præcipitur; die Sancto, ac ſolemni Parochus aut alius, cui Epiſcopus hanc curam demandare voluerit, denunciatores, atque inquiſitores fieri iu entur: teſtium etiam qualitas, à quibus ipſi teſtimonium petere debeant, præſcribitur, vt viri ſint ſpectatâ probitate, non ab ipſo ordinando ſubintroducti, ſed aliundè conquiſiti. Hæc verò non ſolùm decernuntur pro iis probandis, qui ad ſacros ordines aſpirare, verùm etiam pro iis, qui primâ tonſurâ initiari voluerint. In quo a Tridentini, Rothomagenſis à Carolo Borbonio habiti, Aquenſis ab Alexandro Canigiano, Turonenſis à Simone à Maille, Burdegalenſis, tum à Franciſco Cardinale de Sourdis, cùm ab Archiepiſcopo Sanſaco habitorum Conciliorum ſanctionibus videtur eſſe hæc conſtitutio ſeuerior, quæ diſtrictam illam inquiſitionem, nonniſi ad ſacros ordines prærequirunt, ad tonſuram, & minores ordines Parochi duntaxat, & Magiſtri ſcholæ teſtimonium vt ſufficiens recipiunt: in re-
C liquis verò per omnia prædicto Mediolanenſis Concilij decreto conſentiunt.

a Inferiùs prædicta Cõcilia citabuntur.

XVI. Tridentinam ſanctionem iam præmiſimus, Gallicanas, quarum iam meminimus Conſtitutiones, hîc attexere lubet: quæ etiam reliquis capitibus confirmandis lucem afferent non minimam, & ſuam apud nos illis autoritatem impartientur. Synodus ergo Rothomagenſis de teſtimonio ad primam tonſuram requiſito ſic loquitur, b *Prima tonſura non initientur, niſi qui attulerint in ſcriptis fidele teſtimonium à Parocho, quòd nati ſint de legitimo matrimonio, & quòd Confirmationis Sacramentum ſuſceperint:* de teſtimonio verò quod ad ſacros ordines contendenti neceſſarium ſit, ita ſtatuit. c *Epiſcopus ante menſem, quàm ordines conferat, per Decanos rurales, in totâ diœceſi ſignificet, vt qui ad Subdiaconatum admitti deſiderabunt, mandatum ab eo accipiant, quo ordinandorum Parochus, aut alter, cui magis expedire videbitur, committatur, qui nominibus, ac deſiderio eorum, qui volent promoueri per tres dies Dominicos, aut feſtinos publicè in Eccleſiâ proclamatis, ſicut fit in matrimonijs, de ipſorum ordinandorum natalibus, ætate, moribus, & vitâ, à fide dignis*
D *diligenter inquirat, & literas teſtimoniales ipſam inquiſitionem continentes ad ipſum Epiſcopum quamprimum tranſmittat.*

b Synod. Rothomag. tit. de Epiſcoporum officiis numero 4.

c Ibid. nu. 2.

XVII. Synodus Aquenſis de publicâ iſtâ inquiſitione, ac denunciatione hæc ſtatuit, d *Quicumque ad ordines maiores promoueri velint, menſe integro ante ſtatum ordinationis diem ad Epiſcopum conueniant; tum ſua, ſuorumque parentum, patria, parochialiſque Eccleſia, in cuius vicinia nati ſunt, & in qua item habitant, nomina, tum præterea beneficium Eccleſiaſticum, penſionemve, aut patrimonium, aut ſponſionem, vel cautionem, cuius nomine titulove vnuſquiſque eorum ordine ſacro initiandus ſit, rectè diligenterque ſingula notata, ad Secretarium Epiſcopalem adferant. Epiſcopus verò id ipſorum Parochus negotij dabit, vt publicè propoſitis promouendorum nominibus, aliiſque præmiſſis, à fide dignis, grauioribuſque pagi illius viris, iuramento obſtrictis diligenter inquirat, & de ijs omnibus literis accuratè obſignatis ad Epiſcopum reſcribat.* Iis quædam alia ſubiungit, quæ commodiùs infrà referemus.

d Synodus Aquenſis tit. quæ ad Ordinis Sacramẽti adminiſtrationem.

XVIII. Synodus e Turonenſis in hac præſcribendâ denunciatione videtur eſſe laxior; hanc tamen obſeruantiam paucis, iiſdémque verbis commendat,

e Synodus Turonenſis tit. de Sacramento Ordinis.

quibus Colonienſe Concilium ſub Adolpho Archiepiſcopo celebratum eam præceperat, [a] *Quoniam non oportet ſacros ordines ſortitè ſuſcipere, ſtatuimus, & ordinamus, vt quemadmodum iungendi matrimonio trina populo proclamatione denunciantur: ità maioribus ordinibus initiandi, trina denunciatione inſinuentur in Eccleſia parochiæ, quam inhabitant, ad percipienda impedimenta (ſi qua ſint) quæ debeat Parochus Epiſcopo, ac eius Officiali ſignificare; qua quidem proclamatione vtendum eſſe intelligimus, ſi commodè fieri poteſt, nec veriſimilis ſit ſuſpicio, malitioſos, ibidem homines Clericos innoxios à dictorum ordinum ſuſceptione velle deterrere.* In hac conditione apponenda nimis meticuloſi mihi videntur Turonenſis prouinciæ Patres: eſto enim malitioſè aliqui Clericos innoxios à ſacris ordinibus ſuſcipiendis auocare velint, obiectâ mali rumoris accuſatione, conducit tamen Antiſtitem falſa etiam & conficta crimina explorare, quæ ordinandis obiiciuntur; & æquius multò eſt, vt vel leuem criminis ſuſpicionem eluant ordinandi, antequam ad tantum dignitatis gradum euehantur, quam vel vllâ mali labe, aut vllo malo rumore maculatos ordinari: quam ego cenſuram lubentiùs fero, quod nec eam Tridentinis Patribus, nec cæteris placuiſſe probabile ſit, qui prætermiſſa illâ conditione publicam omnium ordinandorum denunciationem fieri voluerunt.

[a] Colon. Cõc. anno 1549. tit. de altero medio ad cõſequendam reformationis exequutionẽ neceſſario cap. 4. tom 4. Conc. Binij parte 2.

XIX. Concilium Burdigalenſe ſub Sanſaco rem iſtam paucis concludit, [b] *ad ordines*, inquit, *promouendi modeſtiæ, atque probitatis ſuæ à Parocho, & à Magiſtro ſcholæ in quâ educantur, teſtimonium habeant.* Alterum eiuſdem prouinciæ, cuius ſuperiùs mentio facta eſt, fuſiùs Tridentinam Synodum & preſſiùs conſectatur, ac prolatum iam morem ſuo quoque decreto firmauit; ac de prima tonſurâ initiandis ita cenſuit, [c] *Statuimus nullum deinceps ad primam tonſuram admitti debere, quin duodecimum ſuæ ætatis annum attigerit: de quâ, ac etiam de vitæ, moribus, conuerſatione, rudimentis fidei ſtudioſè memoriæ commiſſis, legitimis parentibus, propenſione denique ad vitam Eccleſiaſticam, debitam à Parocho, & præceptoribus ſcholæ atteſtationem adferre teneatur.* A promouendis autem ad minores ordines hoc exegit, vt [d] *præter teſtimonium à Parocho, & Magiſtro ſcholæ, de vitæ, moribus & conuerſatione, hæc etiam præſtitiſſe fidem faciant; ſcilicet in tradenda doctrina Chriſtiana, in Eccleſiis, in quibus adſcripti fuerunt, Parochos iuuiſſe, habitum Clericalem geſtaſſe, Eccleſiæ animo inſeruiſſe, nitori & purgationi earundem vacaſſe, obedientiam & humilitatem exhibuiſſe, frequenter ad Communionem Corporis Domini piè acceſſiſſe.* Denique de promouendis ad ſacros ſeu maiores ordines his verbis ſanxit, [e] *Circà eos, qui ad maiores ordines erunt aſſumendi, cùm ſemel arctam viam ingreſſi, ab ea minimè reſilire poſſint, omniſque pœnitentia ſera ſit eis, & inutilis: eſt cur maior cautio in ijs deligendis adhibeatur. Qui minorum igitur officijs ritè functi, ad Subdiaconatum promoueri anhelant, hæc priùs attentè circumſpiciant, &c. nec id ſatis; cùm enim non pauci quæ ſua ſunt, potius quàm quæ Ieſu Chriſti quærentes, fictis atteſtationibus, & ementito titulo, faces poſteà Eccleſiæ, & onus accedant: ne quid in iſdem promouendis latentis vitij fuco, & mendacio contegatur: edicto publico denunciationes in ipſis Miſſarum ſolemniis Eccleſiæ parochialis, ex quâ exorti fuerint, vel in quâ diutiùs conuerſati, morum qualitates patefecerint, fieri præcipimus, quibus denunciationibus palam fiat, omnibus eiuſdem loci parochialis, quinam ex eadem parochia ad ſacrum Subdiaconatus ordinem breui ſint promouendi; ac proinde quibuſcumque præcipiatur ſub excommunicationis pœna, vt de promouendorum legitimis parentibus, ætate, vitâ, religione, pietate, conuerſatione, continentia, ſobrietate, abſtinentia, perſeuerantia, propenſione ad vitam eccleſiaſticam, cæteriſque virtutibus, valore denique tituli ſufficientis ad vitam, ſiue Eccleſiaſtici, ſiue patrimonij ad ſummam centum viginti librarum argenti adminus aſcendentis, aut è contrà, gloriam Deo dantes, veritatem proferant, & reuelent, edicimus: de quibus omnibus Parochus fideliter inquirat, teſteſque ipſemet ſibi eligat audiendos, pulſis eis & reprobatis, qui à promouendo producti veritatem minus referrent.*

[b] Conc. Burdigal. anno 1581. tit. de ordine.

[c] Conc. Burdig. cap. 6. de ordine an. 2. ſub Card. de Sourdis habitum.

[d] Ibid. num. 3.

[e] Ibid. nu. 4.

XX. Vltimo loco addimus duorum anteriorum Conciliorum circa hanc materiam decreta, Senonenſis ſcilicet præſide Antonio à Prato Cardinali, & Archiepiſcopo Senonenſi, itémque Franciæ Cancellario anno 1528. & Colonienſis ſuperiùs citati. Senonenſis decretum his verbis concipitur, [f] *Et vt deinde de miniſtris Eccleſiæ prouideamus, nec circà promouendos ad ſacros ordines fraus aliqua committatur,*

[f] Senon. Cõcil. in decretis morũ cap. 3.

Digitized by Google

A *committatur, ſacro hoc approbante Prouinciali Concilio, de fratrum noſtrorum ſuffraganeorum ſententia & conſenſu, ſtatuimus, vt promotionis tempore, ordo qui proximè ſequitur, diligenter obſeruetur: vt quantum attinet ad ætatem, & mores, non priùs promoueant Diœceſani ſuos ad aliquem ſacrum ordinem, quàm viderint literas teſtimoniales Presbyteri parochialis, quæ contineant duorum aut trium probatorum non ſuſpectorum depoſitiones iuramento ſolemni firmatas, de ſufficientia ætatis promouendi, & probata & inculpata illius vita.* Colonienſis verò huiuſmodi conſtitutio legitur, [a] *de doctrina,* [a] Colon. part. 2. cap. 19.
vita, ac moribus Suffraganeus noſter teſtimonium præceptorum, quæ ipſos in literis inſtituerunt, docuerunteque, eorum quoque apud quos ſacra initiandus poſteriorem vitæ partem tranſegit, ac diuerſatus eſt, exigere non omittet, idque ad certam formulam quam delineari curabimus, dum enim priſcam Eccleſiam reſpicimus ſummo deſiderio tangimur, priſcos illos ſanctiſſimos mores, non tantum verbis, ſed & reipſa in Eccleſiam, quod in nobis eſt, reducendi. Illa certè vetuit, ne Epiſcopus ſine teſtimonio Clericorum & plebis Clericos vllos inſtituat. Hinc illæ interrogationes ſolemnes præambulæ: ſunt inſti? ſunt caſti? atque
B *aliæ ſimiles: neque fruſtrà ſcriptum legimus, quod quamquam Dominus de conſtituendo Ioſue principe præcepiſſet, eundemque elegiſſet, nihilo ſecius tamen conuocari ſynagogam voluiſſe.*

§. VI.

Quibus in locis publicæ denunciationes ante ordinationem faciendæ, debeant promulgari.

XXI. Conſentiunt, ni fallor, in pluribus Gallicana prædicta Concilia quæ ſelegimus cum Mediolanenſi citato Concilio; differentias tamen leuiuſculas aliquas fortè reperias, ſi ipſas cum Mediolanenſi ſanctione contuleris: nolim ego adeò moroſus eſſe, vt vel leuia quæque perſequar; ſatiùs eſt partes aliquas Mediolanenſis ſanctionis, vtpote ſanctiſſimæ & ſaluberrimæ, confirmare:
C primúmque iure ſancitum fuiſſe, vt tam in Eccleſia originis, quàm in Eccleſia huius loci, in quo ſiue diutiùs, ſiue vltimùm ordinandi manſerint, eorum nomina ac deſideria ſignificentur, ratio manifeſta oſtendit, nam & in loco natiuitatis plures ordinandorum defectus melius reſciri poſſunt; & in loco diuturnæ & vltimæ manſionis de eorum probitate, ac moribus certiùs reſciri poteſt: itaque in vtroque inquirendum, vt regularis ordinandorum integritas innoteſcat. Faciunt ad propoſitum Innocentij III. litteræ decretales, tum eæ quæ magiſtro cuidam Maximo huius Pontificis notario diriguntur, quibus illi mandat, [b] *Quatenus ſuper his & aliis inquirat diligentiſſimè veritatem de meritis electi, & poſtulati apud Venetias, vbi nati fuerant, & diutiùs conuerſati, de ſtudijs antè eligentium & poſtulantiũ, & omnibus generaliter, quæ cauſam poſſunt inſtruere apud Conſtantinopolim, vbi huiuſmodi electio & poſtulatio celebrata fuerunt:* tum illæ quæ Abbati Sancti Dionyſij, & Priori Sancti Martini inſcribuntur, in quibus ſtatuit, [c] *vt tales ad purgationem admittantur perſonæ, quæ vicinæ ſint*, quod arguit in
D ordinandi vicinia ſeu Eccleſia eiuſmodi denunciationem eſſe faciendam. Similiter ad probationem tituli in parochia, in quâ titulus totus, vel maior eius pars ſita ſunt; ad probationem verò vitæ, morum, & Canonicæ habilitatis ordinandi in parochia, natiuitatis ac domicilij eiuſdem denunciationem faciendam eſſe, atque inquiſitionem prudenter hîc cauetur. Fauet [d] Gregorij III. reſponſum, quo electionem alicuius electi confirmat, dummodo nihil ſit quod eum impediat, *cuius* (inquit) *vita, vel actus, quia melius poſſunt, vbi eſt conuerſatus, cognoſci, inquirantur ibidem.*

[b] Innocentius III. cap ſcripeum eſt, 40. §. per Apoſtolica, de electione.

[c] Innocentius III. cap. cùm delectus, de canon. purgatione.

[d] Gregor III. cap. poſtquã de electione, & ibi Gloſſa finalis.

§. VII.

Parochos ordinarios eſſe inquiſitores in vitam ordinandorum, alios extra ordinem committi poſſe.

XXII. Neque verò abs re Epiſcopo aſſeritur ſua autoritas nominandi, quem velit, qui eiuſmodi inquiſitionis munere defungatur, nam cùm ad eum in-

Digitized by Google

quiſitio referenda ſit: cùm ipſi onus illud diſcutiendi ordinandos, eoſque vel admittendi vel reiiciendi impoſitum ſit, cùm ſoli ipſi dictum ſit ab Apoſtolo, [a] *Manus cito nemini impoſueris, neque communicaueris peccatis alienis*: cùm ab eo vel ſolum, vel præcipuè ordinationum illegitimarum ratio requiratur: conſentaneum eſt, vt ipſe inquiſitores deligat, qui vicariâ ope id præſtent, quod ipſe, ſi omnibus æquè vacare poſſet, per ſeipſum exequi teneretur: [b] neque enim officio iudicis fungi rectè poteſt, niſi inquirendi munus, aut per ſeipſum, aut per alium exequatur: quomodo enim ſententiam ferat, niſi inquirat, vel inquirendi ſuo nomine prouinciam committat? an poteſt quis admitti niſi probatus? an debet reiici niſi conuictus? vt autem probetur vel conuincatur inquiſitione opus eſt.

a 1. ad Tim. 5.

b Vide cap. cum I. de ſententia, & re iudicata, c. iudex, 2. q. 6. & alibi.

XXIII. Ordinariè tamen loquendo Parochis hoc officium demandari conſentaneum eſt: ex eo enim quod paſſim in alicuius parœciâ inquiſitor conſtituatur à Parocho diuerſus, qui ordinandorum nomina denunciet, & inquiſitoris, iudiciſque officio fungatur, videtur inuri Parocho infamiæ nota, ad quam vitandam, ſi Parocho rationabilis aliqua cauſa id muneris permitti vetet, ſuperiori ipſius Eccleſiaſtico, v. g. Archidiacono, Archipreſbytero, Decano rurali, aut alteri id muneris demandare congruentiùs iudicarem, ne tam Parocho Epiſcopus diffidere, quàm dignitatem ſuperioris honorare videatur: ſed & Parochis notior ſolet eſſe natalium ordinandorum conditio, ex quorum tabulis probatio natalium petenda eſt: ætas quoque notior, cùm ex iiſdem quoque tabulis ætatis peti ſoleat teſtimonium; educatio, inſtitutioque ordinandi eidem etiam magis patere debent, cuius nempe curam ipſe ſuſcipere debuit: ob quam etiam rationem nihil mirum ſi ordinandi mores ipſi notiores ſint; adeout quid de quoque præſertim rogandum ſit, quid inquirendum melius reſciat. Quid quod alius à Parocho teſtium quoque fidem non tam certò exploratam habere poteſt, quàm ipſe Parochus; cui parochiani magis noti eſſe præſumuntur, quam cuiuis alteri: ideoque non dubium eſt, quin cæteris paribus, imò, quin ſublata rationabili cauſâ, ob quam ipſe huius muneris minimè capax cenſeatur, (cuiuſmodi ſunt conſanguinitas, affinitas, gratia, inimicitiæ, mala fides, negligentia, &c.) cæteris ipſe præferri debeat. Quamuis & hoc è re Eccleſiæ eſſe cenſerem, ſi præter iuridicialem illam inquiſitionem, aliam Epiſcopus ſecretam & extra iudiciorum ordinem à viro aliquo probo, de cuius fide atque induſtriâ nullatenus dubitet, inquiſitionem haberi præcipiat, & vtramque inter ſe conferat; nam & priori propter iudicij religionem, & poſteriori propter inquiſitoris autoritatem ſua fides ſeruari debebit.

§. VIII.

Magiſtrorum officium in teſtibus audiendis, & diſcutiendis, veritate eruendâ, fide faciendâ.

XXIV. Parochus, ſiue alius quiuis, cui inquirendi per Epiſcopum poteſtas facta fuerit, diligenter ſuo muneri vacare debet, & vt loquitur [c] Baſilius, *μὴ πάσης ἀκριβείας, accuratè, & cum omni rigore*, teſtium fidem debet explorare, & niſi fallor, omnes poteſt audire, ſed non omnium teſtimoniis debet credere: omnes inquam audire debet, primò, quia vbi ciuiliter agitur contrà Clericos per modum exceptionis, vel inquiſitionis, omnes ad teſtimonium audiuntur, qui iure, ab accuſatione, vel teſtimonio, vbi contra ipſum criminaliter ageretur, recipi minimè deberent: vt colligitur tum ex Epiſtola Beati [d] Gregorij Sabino defenſori Sardiniæ, in quâ cùm mulieres tum alios quos de facinoribus Epiphanij Preſbyteri aliquid ſcire ſenſerit, adduci teſtificaturos iubet, *quatenus*, inquit, *Eccleſiaſtica diſtrictione liquido poſſint, quæ vera ſint aperiri*, tum ex reſponſo Innocentij tertij [e] Priori Sancti Fridiani Lucani, & Magiſtro G. Canonico Piſano, in quo, excipiente electo ad Epiſcopatum vrbis Lucæ, ne fœminæ ſuper matrimonio cum viduâ contracto audirentur, pronunciat, *quatenus teſtes ſiue laicos, ſiue fœminas (duntaxat idoneos) qui ad hoc fuerint probandum*

c Baſil. epiſt. 181.

d Gregorius lib. 2. epiſt. 56. indict. 11. refertur cap. quoniam, de teſtibus.

e Innocent. 3. cap. cum literis, de teſtib.

Digitized by Google

A *dum inducti, legaliter recipient & examinent prudenter: excommunicantes ſolemniter, ſi quis eos impedire præſumpſerit, quominus teſtimonium præbeant veritati.* Tertiò, quia ſæpè accidit, vt cuius teſtimonium nullius ſit autoritatis ad conuincendum, nulliuſque ponderis, indicio tamen eſſe poſſit, quo faciliùs veritas inquiratur: vnde etiam iura [a] ab inquiſitione, quæ ſit *ad inſtruendum diligentiam iudicantis*, perſonas, quæ inhabiles ſunt ad teſtificandum, nequaquam remoueri volunt: hinc etiam fit, vt cum laici [b] ab accuſatione Clericorum repellantur, hoc tamen in ordinationibus ſingulare ſit, quod ordinandos oporteat habere bonum teſtimonium etiam ab iis qui foris ſunt, & laici in eorum inquiſitione teſtes quoque recipi debeant; quia nempe non ad vindicanda eorum ſcelera (quo caſu ob reuerentiam Clericatus à teſtimonio laici remouentur) ſed ad virtutes, aut vitiâ ordinandorum, Eccleſiaſticos mores, aut eis repugnantes, bonamque, vel malam famam exploranda (ad quæ laicorum atteſtatione neceſſariò opus eſt) ipſi tunc temporis inquiruntur.

a l. ad inſtruẽdam. ff. de adminiſt. tutorũ in quam legẽ vide adnotationem marginalẽ, & al.

b Cap. de cætero, de teſtib. cap. cum F. Manconella, de accuſationibus, & 4. q. 6. c. omnibus, & alibi.

B XXV. Neque tamen teſtimonio omnium fidere oportet, neque enim eodem, quod citauimus, Innocentij [c] reſponſo electus reiiciendus cenſetur, etſi de variis criminibus accuſatus, quod ſi *qua fo è viderentur probata, teſtes eſſent vel ſoli, vel tales, qui non potuerant illa legitimè comprobare*: quam teſtium inſufficientiam Gloſſa [d] ex eo petit, quod criminoſi, aut infames forent: adducitque autoritatem Damaſi Papæ epiſtola ad Stephanum Archiepiſcopum dicentis, [e] *teſtes abſque vllâ infamiâ, aut ſuſpitione, vel manifeſtâ maculâ, & vera fidei plenitudine inſtructos eſſe debere, & tales quales ad Sacerdotium eligere iubet diuina autoritas.* Rationi quoque conſentaneum eſt, vt cùm in omni iudicio infames, & criminoſi fidem non faciant, nec in Eccleſiaſtico, ſaltem in criminibus communibus, integram fidem obtineant; tum quod criminoſi illi facilè ab inuidiâ & inimicitiâ ad falſum teſtimonium ferendum ſubornentur; tum quod viri boni, & ſeuerioris diſciplinæ ſæpè in odiũ facinoroſorum impingant, & cum iis inimicitias con-

c Cap. tam literis, de teſtib. ſuprà citato.

d Gloſſa ibidem.

e Damaſus epiſt. 3. cap. 3. refert. 2. q. 7. c. teſtes.

C trahant, quibus formidoloſi ſunt, & à quibus morum diſſimilitudine diſſentiunt: [f] conſentiens tamen malæ vitæ, & famæ hominum teſtimonium, eſto ad pœnam iudicialiter infligendam, nullam vim habeat, habere tamen poteſt maximam ad eos repellendos, qui ad ordinationem anhelent, niſi totius illius multitudinis, vt in Athanaſium, Methodium, & alios innocentiſſimos viros, odio pietatis conflata conſpiratio doceatur (cuius rei teſtimonium erit, ſi quos mali accuſant, boni omnes, vel plures commendent) ſecus enim bonum non habent teſtimonium ab iis qui foris ſunt, quos plurimi conſentientibus ſuffragiis, quamuis criminoſi, accuſarint.

f Lege integram quæſt. 7. cauſæ primæ.

XXVI. Cæterum ad eorum qui ordinandi ſunt, probationem, conquirere tantum oportet bonorum teſtimonia. Docent [g] Anacletus, qui ad minorum etiam ordinum collationem *trium veracium teſtimonium*, Auguſtinus qui ad omnes ordines [h] *maiorum conſenſum*, requirebat: [i] Synodus quoque Tridentina citata, & Rothomagenſis, quæ à *fide dignis*, [k] Mediolanenſis quos *à viris ſpectatæ*

D *probitate*: [l] Aquenſis quæ item à *fide dignis, grauioribuſque viris*, præcipiunt inquirendũ. Vniuerſim Euariſtus, veritatem [m] *à fidelibus teſtibus*, & Innocentius tertius in Concilio generali [n] *à prouidis & honeſtis*, oſtendunt indagandam. Idémque Innocentius Abbati Sancti Dionyſij, & Priori Sancti Martini reſpondet, Eccleſiaſticorum compurgatores, [o] *honeſtas perſonas* eſſe debere, quos Alexander tertius illius honeſtatis & opinionis eſſe vult, [p] *quod veriſimile ſit eos nolle amore, vel odio, ſeu obtenta pecunia deierare*: quibus omnibus conſentit Athanaſius Patriarcha Conſtantinopolitanus epiſtola Epiſcopis ad diœceſes ſuas proficiſcentibus: ibi enim de probatione ordinandi loquens, [q] *teſtimonium*, inquit, *dicant non quinis, ſed graues homines, qui educationem eius, & mores norint, anne ſit iracundus, an ſuperbus, an ebrius, an auarus, an pugnax, an dicax, an petulans, an illiteratus.* Fauet exemplum Alexandri Seueri qui Senatores nonniſi ad ſummorum in publico virorum ſuffragium fecit, dicens, [r] *magnum virum eſſe oportere, qui faceret Senatorem.*

g Anacletus epiſt. 2.

h Oſſidius in vita Auguſtini.

i Synodi ſuprà citatæ Trid. Rotho.

k Mediol. ſup.

l Aquenſ. ſup.

m Euariſtus epiſt. 2. refertur 12. quæſt. 1. c. Deus.

n Innocent. 3. in Conc. generali Lateran. c. 8. habetur cap. qualiter, 2. de accuſatione.

o Idem cap. cùm dilectus de purgat. canon.

p Alexãder 3. cap. cum P. Manconella eodem tit.

q Athan. Pat. Cõſtantinop. epiſt. 5. to 3. Biblioth. P.

r Lamprid in Alexand Seuero.

XXVII. *Sed & de perſonis accuſantium, ac teſtificantium* (prout à Diuo [f] Gregorio

f Gregorius Ioanni defenſori lib. 11 ep. 30. refertur can. in primis, §. quia ergo, 2. q. 1.

edocemur) *ſubtiliter quærendum eſt*, ei, cui Epiſcopus hanc prouinciam dederit, A
cuius conditionis, cuiuſue opinionis, aut ne inopes ſint, aut ne fortè aliquas contra ordinandum inimicitias habuerint, & vtrum teſtimonium ex auditu dixerint, aut certè ſe ſcire ſpecialiter teſtati ſint: notandum præſertim teſteſne amicitia cum ordinandis iuncti ſint, an inimicitiis diuiſi: nam amicitiarum & inimicitiarum maxima vis eſt ad infringendam veritatem, & debilitandam teſtimoniorum ſinceritatem: idcoque ſicut teſtimonia inimicorum, inuidorum, & malcuolorum [a] iura paſſim infirmant, ita [b] & amicorum ſæpè teſtimoniis diffidunt: *Amor* [c] ſiquidem *carnalis, & timor, atque auaritia, plerumque ſenſus hebetant humanos, & pervertunt opiniones vt quæſtum pietatem putent, & pecuniam quaſi mercedem prudentiæ*, inquiebat [d] Calixtus Papa epiſtolâ ad Epiſcopos Galliæ. Cuius rei nulla ſunt frequentiora exempla, quàm in promotionibus ad Eccleſiaſticos ordines, dignitates, & officia, in quibus paſſim videre eſt plurimos, cùm nemini ſe nocere putent, ſi indignum ad ea obtinenda teſtimonio ſuo adiuuent (in quo tamen omnibus nocent, & toti fidelium cætui, ac Clericorum præcipuè ordini iniuriam inferunt) ſponte de eorum pietate ac moribus teſtari, quos facinoroſos & Sacerdotalibus gradibus omnino indignos norunt. Imo videre eſt plurimos, qui prauo errore imbuti obſequium ſe putent præſtare Deo, ſi ſimplices, & minimè malos, Clericatus officio penitus ineptos, ſed egentes, vel familiæ ſuæ oneri futuros, ad Clericatum, & altiores Sacerdotij progreſſiones non teſtimonio ſolùm, verùm etiam importuna prece, ac prehenſatione prouehi curent: contra quos omnes Concilium Aurelianenſe tertium grauiter his verbis pronunciat, [e] *De quorum* (indignorum ſcilicet) *promotionibus ſi quis Clericus, aut cuius teſtis exſtiterit, quorum teſtimonio dum creditur, frequenter Pontificis ignorantia præuenitur, cùm agnitum fuerit ordinationem illicitè celebratam, anno integro, à communione pellantur: qui tamen ſi periculoſam infirmitatem incurrerint, viatica illis Communio non negetur.* B

XXVIII. De iis etiam ſapienter [f] Mediolanenſe Concilium & Burdigalenſe recentiùs habitum ſuperiùs citata decernunt: vt, ad fauoris & gratiæ ſuſpicionem omnem remouendam, reiiciantur, & reprobentur ij teſtes, quos à promouendo productos, veriſimile ſit non adeò ſyncerè veritatem eſſe relaturos. In quo Sidonij Apollinaris autoritatem ſequuntur, cui teſtimonia de poſtulato in Epiſcopum, [g] *non ſatis grata, quia ſatis gratioſa viſa ſunt.* Cuius ſtatuti vtilitas experimento ſuprà modum conſtat; docente ſiquidem experientiâ diſcimus, neminem adeò ſceleratum eſſe poſſe, qui non ſui laudatores, & approbatores, quandocumque opus fuerit, proferre poſſit: adeò gratiæ plurimùm, diſciplinæ & ſtrictiori obſeruantiæ parùm datur; adeo abiectè de ſacrorum ordinum dignitate homines cogitant: adeò priorum ſæculorum exemplum rationi prævaluit, vt id licitum putent, quod à pluribus annis viderint vſitatum: fauent autem prædictæ conſtitutioni [h] iura; etſi enim accuſato ad ſui purgationem teſtes producere permittant, attamen *teſtes de domo prodeuntes* Calixtus [i] & Symmachus [k] Summi Pontifices approbari nolunt: lex quoque [l] Iulia, iudices, quorum domum reus vel accuſator introierint, ſuſpectos habet, itemque eos [m] qui alienas domos introirent; quod etiam refert Dionyſius [n] Halicarnaſſeus ab Auguſto ſtatutum; quæ quidem licet noſtro inſtituto probando non omnino conſona videantur, non tamen ita aliena ſunt, vt non ex iis quod intendimus inferre liceat; ſi enim in crimine probando, vel excuſando, teſtes domeſtici iudiceſque, qui cum reo vel accuſatore verſari ſolent, reiici oportet; ſi teſti ſe ſponte offerenti minimè credendum eſt, maximè cùm perſona coniuncta teſtificatur: multò magis [o] ad promerendam dignitatem inſufficiens eorum teſtimonium videtur, quos candidatus Eccleſiaſticæ dignitatis ipſe produxerit: vtpotè cùm probabilis ſit ſuſpicio, eos qui ordinando familiares ad eum ornandum facilè inducendos, vt ſuum ſuffragium vel calculum conferant. C D

XXIX. Prouidere etiam debent inquiſitores, vt teſtes eos adhibeant, qui de rebus teſtificentur ſibi notis, & Eccleſiaſticarum virtutum non omnino ignari

[a] Lege cap. qualiter 2. de accuſatione.
[b] Cap. cùm in iuuentute, de purgat can. 2. quæſt. 2. c. omnibus, & 3. quæſt. 3. c. accuſatores, & ſequentib. duobus canonibus, & alibi.
[c] Cap. cùm P. Manconella, de purgat can. c. ſimiliter, & can. ac euſatores, 3. q. 3. item l. præſes, C. de tranſactionibus & Authentica, de Monachis, §. cogitandũ, & ibid. Gloſſa & addit. marginal. v. teſte. Et l. teſtiũ, §. 1. ff. de teſtibus.
[d] Calixtus epiſt. 2. refertur can. accuſatores citato.
[e] Conc. Aurel. 3. c. 6.
[f] Concil. Mediol. & Burd. 2. citat.
[g] Sidon. lib. 7 epiſt. 8. Euphronio.
[h] Cap. ſeries, de teſtibus, cap. licet, de probationib. & alibi paſſim.
[i] Calixtus ep. 2. ad Epiſcop. Galliæ, & refertur c. 1. & can. accuſatores, 3. q. 3.
[k] Symmach. in Synodo 3. Romana, refertur can. accuſatoribus, ibidem.
[l] l. 1. ff. ad legem Iuliam, de ambitu.
[m] l. vn. §. 4. ff. ad legem Iuliam, de ambitu.
[n] Dionyſius Halicarn. lib. 4.
[o] Cap. ex literis, de integ. reſtit.

Di

A Ignari ſint, ne vel dubia, atque incerta effutiant, vel nimis temerè de aptitudine, ac ſufficientiâ promouendorum ad Clericatum reſpondeant: quemadmodum enim Clericorum compurgatores, qui obiecta ipſis crimina ſimul cum ipſis iurantes refutant, & pœnam remouent, Alexandri tertij decreto, [a] *vt idonei appareant, neceſſe eſt, vt eius quem purgare debent vitam & conuerſationem agnoſcant*, & ex Innocentio tertio [b] vt ſint vicinæ perſonæ, quæ nempe ordinandorum vitam meliùs perſpectam habere præſumantur: ita ordinandorum laudatores atque approbatores, qui præmium ipſis promerentur ampliorum in Sacerdotali ordine graduum, notam debent ipſius vitam habere quam ſuo teſtimonio exornant: non enim idoneus eſt teſtis qui cauſam ignorat, inquit [c] Eugenius Papa. Temerariam quoque teſtificatorum ignorantiam vitandam dixi, vt priùs quæ ſint Clericales ſeu Sacerdotales dotes, doceantur, quàm aliquem iis aptum eſſe pronuntient: fallacia enim ſunt iudicia vulgarium hominũ, cùm eos idoneos putent Clericali ordini, quos mundanæ ſapientiæ flatu
B diſtentos mirantur, quos rebus ſuis gerendis idoneos, aut ad vrbanitatem aulicam compoſitos, aut ad militarem patientiam induratos, aut militari generoſitate feroces ſuſpiciunt; vel quicumq; ipſos comitate, ludo, feſtiuitate, ſcurrilitate, ſæcularibus oblectamentis, prophanis blandimentis deuinxerunt. At non ea debet eſſe probandorum ad ſacros ordines virorum ratio; hos enim ex modeſtiâ diſciplinæ, ſtudio, grauitate, morumque ſanctitate æſtimare debemus, qui ad Sacerdotium deſtinantur. [d] *Docendus* itaque *eſt populus, non ſequendus*, nec vulgi tantùm, ſed mundanorum quorumcumque hominum, examinanda ſunt teſtimonia, nec ſemper amplectenda iudicia: ne aliqui nobis probentur, qui, quò magis de quibuſdam, vt illis videtur, virtutibus commendantur, eò minus ad Sacerdotium apti, ab Eccleſiaſticæ diſciplinæ ſtudioſis, iudicantur.

XXX. Denique id etiam hoc loco ſpectandum, cur [e] Aquenſis & Senonenſis Synodus citatæ iuratos velint adhiberi teſtes; reliquæ verò de teſtium iura-
C mento omnino ſileant; cur [f] Burdigalenſis ſub pœna excommunicationis ad teſtificandum cogendos teſtes præcipiat, de qua excommunicatione, & inflictione pœnæ cæteræ nihil habeant, prudenter tamen omnes: etenim quamuis ſeruato ordine iuris, vbi contrà aliquem agitur, teſtes iurati eſſe debeant, eiſque non iuratis minimè credatur, niſi iuramenti obligatio ab ipſa parte relaxetur, vt paſſim Eccleſiaſticæ [g] leges conſtituunt: attamen [h] cùm in aliquem inquiritur, non ad corripienda, vel vindicanda vllius ſcelera, ſed ad indaganda alicuius merita, tunc fori contentioſi leges minimè ſeruari neceſſum eſt, ſed regulas charitatis & prudentiæ: non infamia præcedens, non inſcriptio nominis tunc temporis requiritur, quæ omnia, quoties crimen per modum accuſationis opponitur, debent præcedere; non ſi vel crimen probatum fuerit, pœna legitima neceſſariò infligitur: ſed [i] *pœnam poterit iudicantis diſcretio moderari*; nihilque proinde contra leges committitur, ſi Epiſcoporum arbitrio tunc temporis relinquatur, velintne iuratos teſtes adhiberi ad ferendum de
D vitâ & moribus ordinandorum teſtimonium, vel minimè iuratos: vel ſi ad maiorem cautelam iuramentum teſtificationi præmitti iubeatur.

XXXI. Pari modo non dubium eſt, quin ſi iiſdem Epiſcopis æquum videatur, poſſint ipſi fideles, quos nec publicâ denunciatione, nec priuatâ monitione, nec propriis conſcientiæ ſtimulis, nec Eccleſiaſticæ vtilitatis ſtudio ſufficienter ad ordinandorum crimina detegenda induci perſpexerint ad ferendum verum teſtimonium, cenſuræ diſtrictione compellere: varia pro teſtibus cogendis [k] Alexandri tertij, Clementis tertij, Innocentij tertij, & Honorij tertij exſtant decreta, quibus teſtes, inflictâ recuſantibus excommunicationis, vel aliarum cenſuratum pœnâ, cogendos eſſe pronuntiant, præſertim ſi ſe gratia, odio, vel timore à teſtificando ſubſtraxerint: laudare mihi ſufficiat expreſſiùs & in præſenti materia luculentiùs prædicti Innocentij tertij, Priori Sancti Fridiani, & Magiſtro P. Canonico Piſano reſcriptum, vt [l] *ſuper inquiſitionis articulis tam de fama electi, quàm literis contra eum, cogant teſtes qui nominati fuerint teſtimonium perhibere veritati*. Si enim, vt fama electi ad Eccleſiaſticam

[a] Alexand 3. cap. cum P. Manconella, de purgatione canonica.
[b] Innocent 3. cap. cum dilectus, eodem titulo.
[c] Eugenius cap. in pertractandis, de iuramento calumniæ.
[d] Celeſtinus epiſt. 3. ad Epiſcopos Apuliæ & Calabriæ.
[e] Aquenſ. & Senon. ſup.
[f] Burdigal. ſuprà.
[g] Cap. 1. de teſtibus in 6. cap. quoties, cap. fraternitatis, cap. nuper, & cap. tuis quæſtionibus, de teſtibus.
[h] Item cap. tua nos, de cohabitat. Cler. & can. fit teſtes 4. q. 3. & alibi cap. ſuper his de accuſationib. & alibi paſſim.
[i] Cap. inquiſitionis citatæ titulo.
[k] Lege integrum tit. de teſtibus cogendis.
[l] Cap. ſuper his, de teſtibus cogendis.

dignitatem inquiratur, teſtes compelli iura permittunt, idem ad ordinandi famam explorandam permittent; præſertim eo tempore, quo gratiæ & amicitiæ plus conceditur, quàm Eccleſiæ ſplendori atque dignitati. Id itaque perſpiciens Burdegalenſis Synodus, rectè ſub pœna excommunicationis veritatem promere ſingulis præcepit; reliquæ verò citatæ à nobis nihil hac de re ſtatuentes, quod de re ſuarum diœceſeωn foret; id Epiſcopis inſpiciendum, faciendumque reliquerunt. A

§. IX.

De quibus rebus in Ordinandos inquiri debeat.

XXXII. Quod iam ſpectat ad ea quorum ſingulis ordinandis facienda fides eſt, coram Epiſcopis ordinaturis: ſeu quæ literis teſtimonialibus confirmata eſſe debet, antequam ordinandi vltimò coram Epiſcopo tententur, examinenturque, plura iam [a] ex Tridentino, Turonenſi, Aquenſi, Rothomagenſi, & Burdegalenſibus citatis Conciliis delibauimus, quæ fuſiùs ex citato toties prouinciali quarto Mediolanenſi deſcribimus, vbi priùs monuerimus in ea Synodo cautum fuiſſe, ne [b] *propter diligentiam, quam pro ſui muneris officio, Epiſcopus, in eorum qui ordines ſuſcepturi ſunt, natalibus, ac moribus, cæteriſque id genus perquirendis adhibuerit, eorum quiſquam excuſetur, quominus præſcriptas ſibi de ſe ſuiſque conditionibus, qualitatibuſve teſtificationes, certas infrà conſtitutas adferat.* Quæ ſanctio videtur eſſe æquiſſima: nam licet in accuſatione, quæ in iudiciali foro verſatur, *actore non probante reus abſolvatur*, ideoque probatio actori incumbat, non reo: hîc tamen ſecus agendum eſt, ſcilicet probare debet ſe non indignum, quicumque expetit dignitatem. B

[a] Tridet. Turonenſe, Aquenſ. Rothomag. Burdegal. verumq; ſuprà.

[b] Conc. prouinc. 4. Mediol. parte 1. tit. quæ ad Sacramẽtum Ordinis pertinent.

XXXIII. Pergit ergo prædictum Concilium ea enumerare, quorum fidem, allatis teſtimoniis, facere debet ordinandus, [c] *Omnes*, inquit, *quicumque vel primam tonſuram, vel ordines minores, maioreſve ſuſcepturus eſt, ea ſingula quæ mox infra ordine ſtatuuntur de ſe legitimè teſtata ſuo Epiſcopo faciat. Primò ſe legitimo matrimonio natum eſſe, aut ob natalium impedimentum ſecum diſpenſatum eſſe: præterea ſe vel origine, vel beneficio Eccleſiaſtico, quod in diœceſi obtinet, vel decennali domicilio, vel alia quamis legitima ratione Diœceſanum eſſe: tum à Parocho, Ludiquemagiſtro, vt Tridentina Synodus Oecumenica iubet, aut ab eo, quem in quouis ſtudiorum genere audit, aut ſi in ſeminario adſcriptus eſt, ab illius rectore, aut ab aliis, quos Epiſcopus maluerit, obſignatas literas adferat, quibus de vita ſua diſciplinâ, moribuſque teſtatum fiat. Doctrinæ item Chriſtianæ Scholas ſe frequentaſſe, id teſtimonij adferat, vel à Prafecto illarum in parochiali vicinià ſua conſtituto, vel ab eo, qui omnium id generis Scholarum curæ præeſt. Hæc præterea teſtimonia adferet, qui ſe prima tonſura initiari vult, ſacro Chriſmate Confirmatum eſſe, in Eccleſia frequentiùs, religioſiuſque verſatum eſſe, ſpe eſſe ſe in Clericalis ordinis diſciplina permanſurum: hoc verò teſtimonium à Parocho, aut ab eo Sacerdote habeat, cui ab Epiſcopo in diſciplinam traditus eſt, poſtquam Clericalis ordinis ſuſcipiendi animum, voluntatémque patefecit; ſacram item Communionem crebrò per annum ſumpſiſſe; licebit tamen Epiſcopo etiam ſine teſtimonio tum ſumptæ Communionis, tum frequentatæ Scholæ doctrinæ Chriſtianæ, ob cauſam, admittere. Qui verò minori, maiorive ordini initiandus eſt, teſtimonium præter ea, quæ mox ſubſcripta ſunt, adferat etiam de his, quæ ſequuntur. De prima tonſura, aut de ordine quem proximè ſuſcepit, de illius ordinis functionibus à ſe præſtitis: idque teſtificationis habeat à præfecto Eccleſiæ, cui adſcriptus eſt. Nec verò etiam Regularis cuiuſcumque ordinis ſit, admittatur, qui hoc teſtimonium non attulerit à ſuo ſuperiore. De habitu Clericali ad Prouincialium, Diœceſanorumque Concilium præſcriptum, poſt ordinem proximè ſuſceptum, à ſe aſſiduè geſtato: quam teſtificationem à Parocho adferat. De confeſſione frequentiori ex decretorum præſcripto: cuius rei teſtimonium obſignatum ab aliquo Confeſſario Sacerdote probato ad audiendas confeſſiones Clericorum adferat: de ſacra Communione, vt decretis prouincialibus iuſſum eſt, crebriùs ſumptâ. Hoc autem teſtatum adferat, vel à Parocho, vel à Prafecto Eccleſiæ, in* C

[c] Conc. prouinc. 4. Mediolanenſe tit. citato.

D

A *ſia, in qua adſcriptus eſt, vel ab alio Sacerdote, qui Epiſcopi iuſſu miniſtrarit. Qui Subdiaconatum, aliumve ſacrum ordinem ſuſcepturus eſt, ſcripta pretereà adferat, quibus preter cætera teſtetur, de ſe ex præſcripta formula denunciationes in Eccleſia Cathedrali, & in alijs locis ab Epiſcopo conſtitutis publicè die feſto inter Miſſarum ſolemnia factas eſſe: ætatem item ſanctione Tridentinâ præſcriptam, annos ſcilicet viginti duos, ſi Subdiaconatum, viginti tres, ſi Diaconatum, viginti quinque attigiſſe ſi Sacerdotium ſuſcepturus eſt. Cenſum autem vel Eccleſiaſticum, vel laicalem, quem & pacificè poſſideri, & tantum eſſe conſtet, quantum ad vitæ eius ſuſtentandæ vſum ſatis eſſe Epiſcopus cenſuerit, ſecundùm prouinciæ vel loci qualitatem. De cenſu preterea denunciationes præfinitis ſupra locis factas eſſe, atque ad huius Concilij præſcriptum. Quicumque verò Subdiaconus vel Sacerdos creandus eſt, id præter alia teſtificationis adferat, ſe ſpirituales exercitationes ad Decreti in hoc prouinciali Concilio editi præſcriptum præſtitiſſe.*

XXXIV. Eadem ferè Aquenſis[a] Synodus, iiſdem quoque in omnibus ferè verbis quæ proinde hîc exſcribere legenti non inutile ſolùm, ſed graue quo-
B que, ac moleſtum foret. Formulas autem literarum teſtimonialium, ſiue de functionibus exercitis, ab Archipreſbyteris, vel Rectoribus Eccleſiarum Collegiatarum, vel parochialium dari ſolitis, ſiue Ludimagiſtrorum, pro iis qui ad minores ordines promoueri volunt, ſiue de titulo patrimonij coram Notario edendis, leges in Archiepiſcopali[b] Bononienſi, autore Gabriele Paleoto S. R. E. Cardinali, ſed quæ non adeò exactam ſapiant Eccleſiaſticam diſciplinam, atque obſeruantiam, quam quæ in prædicto Mediolanenſi Concilio præſcribitur: ei tamen conſentiunt in pluribus Gallicana noſtra Concilia locis ſuperiùs à nobis deſcriptis.

XXXV. Porrò vtilitas huius conſtitutionis vel ex ſola eius lectione conſtat, adeovt mirari lubeat diuinam hanc Sancti Caroli ſapientiam, prudentiam, atque animi conſtantiam: prudentiâ ad inquirenda ea omnia quæ Eccleſiaſticis
C vtilitatibus deſeruirent: ſapientiam ad ſolerter iudicandum: animi conſtantiam, cum ad cæteris Coepiſcopis perſuadenda quæ vtilia viſa fuerant, tum maximè ad eadem in adeò ampla diœceſi & prouinciâ ſuâ executioni fœliciter demandanda: hæc itaque cùm ita diligenter, ita accuratè, ita exactè ac minutatim orbi Chriſtiano publica fecit, cæteris Epiſcopis, & imitandi voluntatem immiſit, & exquirendi rationem ipſos edocuit: cuius vtinam ſanctiſſimi viri veſtigia ſectantes ſacræ religionis Antiſtites hoc efficere tot teſtimoniis conentur, vt & penitus indignos à ſacris ordinibus arceant, & iuniores ad hoc excitent, vt digni euadant, & dignos honorificè excipiant; ſic enim & ſplendori Eccleſiaſtici ordinis conſuletur, & ornamento totius Eccleſiæ, ac populi Chriſtiani ſaluti. A diuino numine hoc conſilium, quin etiam diuinâ ad hoc ope indigent quicumque huius diſciplinæ reſtituendæ rationem inierint: debilior eſt humana virtus, quàm vt difficultatibus paſſim in eo negotio occurrentibus per ſe reſiſtat: inferioris ordinis eſt, quam vt tanti boni fœlicitatem attingat: mobilior, quàm vt in iſto opere indeſinenter incumbat,
D niſi diuinis ſubſidiis fulciatur: hoc itaque enixè à Deo petendum eſt, vt religioſiſſimorum Epiſcoporum voluntates ad hoc opus accendat, eorum mentes, ſalutarium conſiliorum face illuſtret, animos aduerſus gratiam, fauorem, preces, flagitationes, minas, adulationes, aliave vel blandimenta, vel terriculamenta mundi obfirmet: ſectentur Apoſtolicorum hominum exempla, quorum gradus obtinent: imitentur primitiuæ Eccleſiæ feruorem, à quâ per continuas ſibi ſuccedentium prædeceſſorum ſuorum vices doctrinæ veritatem hauſerunt: & ſe, & Clerum ſuum ad eorum mores componant, quos patronos habent, & ſuæ vitæ duces. Sed quid moror? rapit me impetus ſpiritus, qui à rectâ viâ inſcium abducit, & auocat: quid tamen curem deflectere à tramite, dummodo non aberrem à ſcopo?

[a] Aquenſis Synodus ſuprà citata. Vide etiam Synodũ Nucerinæ diœceſ. præſide Simone Lunadoro Epiſcopo. Conſtitutiones Arretinas à Petro Vſimbardio Synodum Rauennatem à Cardinal. Aldobrand. Tarent. Syno. præſide Card. Caietano. Cremonenſem. 1. & 2. præſide de Cæſare Spetiano, & alias paſſim. [b] Archiepiſc. Bonon. parte 3. de Sacramento Ordinis 1.

Digitized by Google

A

§. X.

In quo obiter demonſtratur Confeſſarios peculiares iunioribus Clericis aſſignandos.

XXXVI. Hîc autem omittere non poſſum, quin moneam ſalubriter conſtitutum videri in hac Mediolanenſi Synodo (quæ & ob prælidis ſanctitatem ac prudentiam, & ob Pontificiam approbationem maximæ authoritatis apud quoſcumque viros Catholicos eſſe debet) vt pro Clericis ſpeciales Confeſſarij ab Epiſcopis aſſignentur, à quibus frequentatæ confeſſionis teſtimonium adferre debeant, antequam ordinentur. Idem antè annos quadringentos cautum à Vvilelmo Pariſiẽſi Epiſcopo in ſuis additionibus ad ſynodales Cardinalis Galonis conſtitutiones, regnante S. Ludouico iis verbis, *a præcipitur Sacerdotibus, quod bis in anno ad minus, videlicet in Aduentu Domini, & in Quadrageſima peccata ſua confiteantur Confeſſoribus perſingulos Decanatus conſtitutis.* Neque id ratione vacat: etenim Clericis perfectiorem vitam ineuntibus, non eadem inculcanda, quæ Laïcis; neque eadem vtrorumque officia ſunt; neque qui Laïcorum directioni ſufficiunt, Clericorum videntur inſtructioni ſpiritali pares eſſe: & hoc maximè ab Epiſcopis prouidendum eſt, ne ij pro confeſſione Clericorum excipiendâ ſeligantur, qui diſciplinæ Eccleſiaſticæ vel ignari ſint, vel minus ſtudioſi; nulla maior diſciplinæ reſarciendæ remora hoc tempore iniecta fuiſſe videtur, quàm à Confeſſariis Clericorum, qui eos quos ad pietatem & virtutum incrementa adſpirare vident, zelo ipſi imprudenti, vel, (quod magis cauendum eſt) turpi aduerſus ſæcularis (vt loquuntur) Cleri ſplendorem inuidiâ, vel deſperatione noſtrarum rerum laborantes, priuatis pietatis obſequiis detinent occupatos, & à publicis Eccleſiaſticæ diſciplinæ & functionum curis auocant, quos ad Clericalia munia obeunda, ad Eccleſiæ C diſciplinam pro virili procurandam, ad charitatis erga plebem debita officia ſubeunda, Eccleſiaſticas olim pro Clericis latas leges obſeruandas deberent inducere. Quod ſi Monachi cuiuſcumque ſodalitij à ſuis dirigi, & apud ſuos confiteri priuatis ſingularum ferè religionum conſtitutionibus iubentur: nè ſecùs quàm religionis ſpiritus (vt aptiſſimo, quo ipſi vtuntur vocabulo, mihi quoque vti liceat) poſtulare videtur ſaltẽ nouitij dirigantur, quamuis nihil alienum ab aliis à Dei lege præſcribatur: ita quoq; Clericos ab iis dirigi, & apud eos confiteri vtiliſſimũ foret, qui eiuſdem cum ipſis propoſiti, experientiâ pollerent, & diſciplinæ Clericalis ſtudio, præ cæteris, flagrarent, & ordinis hierarchici incrementis inuigilarent. Sic enim ſeruaretur (ſaltem quoad Clericos) Concilij Pariſienſis ſub Gregorio quarto & Ludouico pio grauis illa ſententia, b *Nec etiam illud nobis videtur congruum, vt Clerici, & Laici Epiſcoporum, & Presbyterorum Canonicorum iudicia declinantes, Monaſteria Monachorum expetant, & ibi Monachis Sacerdotibus confeſſionem peccatorum ſuorum faciant; præſertim cùm eiſdem Sacerdotibus Monachis id facere fas non ſit, exceptis hîs duntaxat, qui ſub Monaſtico ordine ſecum in Monaſteriis degunt. Illis namque eſt confeſſio peccatorum facienda, à quibus ſubinde & modus penitentiæ, & conſilium ſalutis capiatur, & à quibus poſt tempora pœnitentiæ peracta, ſecundùm canonicam inſtitutionem, ſi Epiſcopus iuſſerit, reconciliatio meretur.* D

a Additiones Synodales Vvilelm. Pariſienſis cap. 6.

b Conc. Pariſienſe lib. 1. cap. 46.

§. XI.

De forma literarum teſtimonialium exhibendarum, & aſſeruandarum.

XXXVII. Deinde formam literarum teſtimonialium exhibendarum citati Concilij quarti Mediolanenſis conſtitutio præſcribit, c vt nempè *litera, quibus tota hæc inquiſitio, ac teſtificatio continetur, ad Epiſcopum ritè obſignata ab eo mittantur, cui id illi cura mandauit.* Quod ideò videtur eſſe præſcriptum ne qua fraus teſti-

c Conc. 4. Mediol. cit. loco.

monialibus

Digitized by Google

A monialibus iſtis literis ſubrepat; ne aliqua ex iis literis ordinando infamia inuratur: ne aliquod aduerſus inquiſitorem odium, vel inimicitia creetur: eædem ergo cauſæ militant vt literæ iſtæ teſtimoniales obſignatæ Epiſcopo tradantur, ob quas legibus [a] ciuilibus cautum eſt, vt teſtamenta legitima obſignata ſeruentur, nec niſi coram prætore aperiantur: Imò Paulus Iuriſconſultus decretum refert ab ampliſſimo ordine, vt tabulæ quæ publici vel priuati contractus ſcripturam continerent, obſignatæ ſeruarentur; vnde non abs re videtur eſſe, ſi teſtimoniales literæ quæ pro ordinandis Epiſcopo exhibentur, obſignatæ illi tradantur.

XXXVIII. Vltimo tandem [b] ex Mediolanenſi Concilio quinto diſcimus Cancellarij muneris eſſe, vt teſtimoniales literas, quibus ordinandus iuuabitur, in Eccleſiæ Archiuis fideliter reponat, in iiſque diligenter cuſtodiat: formulam autem deſcribendi ſtatum Clericorum, vel eorum qui Clericali militiæ adſcribendi ſunt fuſiſſimè oſtendit inſtructio [c] à ſancto Carolo inſcripta
B pro Cancellariâ: in qua etiam adnotatum habetur, quo ordine omnes illæ memoratæ literæ deſcribi debeant in Authentico codice, quem de ſacris ordinationibus Cancellarius iubetur conficere, cuius Codicis duplex Index alphabetico ordine fieri præcipitur, vnus nimirum iuxta nomina ordinandorum: alter ratione ſingulorum ordinum collatorum. Quod autem Cancellario hic demandatur, Chartophylaci apud Græcos curæ erat, vt apertè oſtendit Ioannes Epiſcopus Citri in reſponſis ad Conſtantinum Cabaſilam Dyrrachij Archiepiſcopum, [d] *πνὲς ὴ τῷ ἀρχιερέων ἐξ ἀπειρίας τὰς ἱερατικὰς τῷ μητέρων γραμμένας ἐφὲ τῷ ἱεράσθαι δηλόντων ἀναπόδειατον τῷ Ἱερομνήμονι, καὶ λανθάνουσι προφανῶς ἀδικοῦντες τὸν Χαρτοφύλακα. τῷ τούτῳ γὰρ ὀφφικίῳ ἐμπεπίκται, καὶ ἡ τῶν τοιούτων δέησεων ἐπίργεια, καὶ ἀδεμιᾶς ἂν τούτου αὐτὸν ἀφέσεως δύναιτ' ἄν, ὥσπερ δὴ & τῷ ἱερολογιῶν. Sunt autem antiſtites, qui per ignorantiã ſcriptas depoſitiones teſtium, quæ de iis ſiunt, qui ſacrari volunt, committunt hieromnemoni; nec animaduertunt ſe aperiè iniuriam facere Chartophylaci: huius enim coharet officio etiam talis miniſterij poteſtas, nec vllo modo ab eo*
C *amouetur, ſicut nec ſacrarum precationum.* Fallebantur verò ij Pontifices qui has partes Hieromnemoni demandabant, quod affine quoddam huic officio miniſterium eidem demandatum eſſet, nam vt ait Codinus, [e] *Ὁ Ἱερομνήμων οἷς τὸ βλέπειν τὰς δέχας ὄπισθεν τῷ ἀρχιερέως, χειρὶ τὸν ἐνθρονιασμὸν, καὶ τὸ κοντάκιον τῆς χειροτονίας;* Hæc autem verba alij [f] ſic interpretati ſunt, vt Hieromnemonis munus eſſe dixerint, vota ſeu ſuffragia in electionibus à tergo Patriarchæ inſpicere, ius collocandi in throno obtinere, & volumen ordinationis tenere: alij [g] verò alio modo interpretati ſunt, vt nempe Hieromnemonem ex officio preces, quas Patriarcha in ſacra Liturgiâ proferre debebat, à tergo ipſe inſpiceret, folia itidem vertere ſolitus; Enthroniaſmum in ſua poteſtate haberet, necnon librum ritualem ordinationis, quem nempè Pontifici erat exhibiturus, vbi opus eſſet, teneret. Nihil circà has verſiones definio, hoc duntaxat adnoto, eum qui priorem ſecutus fuerit, probabiliter ſuſpicari poſſe Hieromnemonem, qui ſuffragia in electione ordinandorum inſpiceret, qui electos in
D throno ſuæ dignitatis collocaret, volumen ordinationis habuiſſe, in quo & electionis cuiuſque ſuffragia deſcripta eſſent, & authenticum poſſeſſionis adeptæ teſtimonium contineretur: eiuſque proinde munus ab officio Chartophylacis in ordinationibus aſſignato, non multum diſcrepaſſe.

[a] L. ad teſtium ff. de teſtamentis l. cùm ab initio & aliis ff. quemadmodum teſtamenta aperiantur. Paul. lib. 5 ſententiarum. ad leg. teſtam.

[b] Conc. Mediol. 5. conſtitutionũ parte 3. tit. de examinandis ratione.

[c] Variis titulis inſtructio cancellariorum Mediol. parte 4. Vide etiam decreta Syn. Raucun. ſub Cardin. Aldobrand. cap. de ordine, num. 2. & Conſtitutiones Arretinas in Synodo Dioceſ. ſub Petro Vſimbardio &c.

[d] Ioannes Epiſcopus Citri in reſponſis lib. 3. Codicis Iuris Orient.

[e] Codinus de officiis Conſtantin. Eccl. cap. 1. in 3. quinario.

[f] Iunius in verſione Codini, & notis in ipſum. & Bulengerus de officiis Eccleſ. Conſtantinop. in Hieromnemone.

[g] Greſerus in verſione Codini, & notis in ipſum.

Digitized by Google

A

ARTICVLVS IIII.

De promulgatione ſeu indictione Ordinationis; denuntiatione publicâ nominum Ordinandorum, eòrumque deſiderijs, itemque commendatione eorum ac deprædicatione, ſeu laudatione ſolemni apud populum.

§. I.

De indictione ſolemni ordinationis, precibuſque eam conſequentibus.

I. QVæ antea dicta ſunt, ea ni fallor, ad teſtimoniorum ordinando neceſſariorum, ad denunciationis publicæ, quâ nomina otdinandorum, & deſideria proponuntur, praxim abundè ſufficiunt. Ad exactiorem tamen B eorum tractationem, tria hîc corollarij loco adiungi debent; primum de indictione celebrationis ordinum ab Epiſcopo facienda acuratiùs diſputandum erit: tùm denunciationis prædictæ conſuetudo antiquitatis teſtimoniis roboranda: demum mos ille vetus aperiendus erit, quo Epiſcopus ordinaturus eos apud populum laudare, ac deprædicare ſolebat, quos ordinibus initiabat, conciliare ipſis volens ſanctitatis famam, quibus ſacrarum manuum impoſitione ſanctitatem infundebat.

II. Quod attinet ad edictum, ſeu indictionem de ſacrâ ordinatione habendâ, conſultiſſima ſunt ea, quæ in Concilio Mediolanenſi quarto, & Aquenſi præſcribuntur: vtriuſque itaque decreta hîc inſerenda ſunt, quæ non tam timendum eſt, ne legentibus faſtidium pariant, quàm iuſtam aduerſus negle-
ctores indignationem. Mediolanenſe primùm audiamus, [a] *Vt & Epiſcopo ſacram ordinationem habituro, & iis qui ordinis ſacramento initiandi ſunt, ſatis temporis detur; quæ præſtare poſſint quæcumque, vel ſacri Tridentini Concilij decretis, vel noſtris* C *etiam Prouincialibus conſtitutionibus, antè ſtata illius ſacræ ordinationis tempora, in iis præſertim, qui maiores oràines ſuſcepturi ſunt, præſtari iuſſum eſt: primò Epiſcopus ſtatis illis temporibus eam de more ſolemniter celebraturus, duobus ante menſibus, aut amplius, minuſve pro Diœceſis amplitudine, illius habendæ diem literis indicat; tum edictum certâ verborum formulâ conſcriptum publicè proponi, Eccleſiæque Cathedralis valuis, aliiſque, vt, conſuetudinis eſt, locis affigi, idemque præterea à ſingulis Parochis promulgari iubeat. Quo edicto omnes, quicumque vel primam tonſuram, vel ordines minores, maioreſve ſuſcepturi ſunt, ad ſacram ordinationem euocet. Certum præterea, vel menſtruum ſcilicèt, vel quoad Diœceſanos attinet, longius etiam pro Diœceſis amplitudine, ſpatium præfiniat, quò ad ſe omninò illi ſinguli, qui primâ tonſurâ, aut aliquo ſacro ordine initiandi ſunt, ante ſtata ordinationis tempora, conueniant: certam item diem ſacræ ordinationi proximam edicat, quâ primò qui in vrbe ſunt, tum rurſus alteram, quâ Diœceſani, qui primâ tonſurâ aut aliquo ordine initiandi ſunt, cùm præſcripta teſtimonia adferant, tùm ſtata examina ſubituri præſtò ſint. Reliqua præterea omnia, & ſingula edicat & commoneat,* D *quæ vel à Clericis qui initiandi ſunt, vel à Parochis ſacræ ordinationis causâ præſtari debent.*

[a] Conc. Mediol. 4. parte 2. tit. quæ pertinent ad Sacramentum ordinis.

III. Pergit autem ea referre quæ poſt illam publicam ordinationis indictionem peragenda ſunt [b] *proximo autem poſt illam promulgationem die Dominico, Parochi qui in vrbe ſunt, tùm vero Dioceſani, vbi primùm literas indictionis diei Sacræ ordinationis celebrandæ acceperint, Dominico die proximè ſequenti, in ſuâ quique Eccleſiâ illas publicè proponant atque affigant, vnà cum edicto de ſacrâ ordinatione, & Epiſcopi etiam literis Paſtoralibus, ex præſcriptâ formulâ per nos edendâ, aut aliâ ratione, argumentoue, cum re, quæ ſanctè agenda eſt, conſentaneo, prout Epiſcopus aliquando expedire cenſuerit. Quo Dominico promulgationis die ob ſacram ordinationem proximè futuram in ſingulis Eccleſiis Parochialibus, vt aliàs decretum eſt, proceſſio ac more agatur, litaniis, ſupplicationibus publicis, quibus vnuſquiſque mente reputans, quàm pauci operarij in meſſe multâ ſint, hoc Deum toto corde exoret, vt qui Dominus eſt meſſis, ipſe mittat operarios*

[b] Conc. Mediolan. 4. ibidem.

in

A *in meſſem ſuam, & lumen Epiſcopo præbeat in iis deligendis, quos ordinibus adſcribat: quos verò Epiſcopus delegerit, ope diuinâ illi adiuti in ſanctitate & inſtitiâ ei ſeruiant, eiuſdem gloriam omnibus in rebus ſibi proponentes, quod vt eo nomine Deum populus ſupplex ſæpius oret: id illum ſingulis diebus Dominicis per menſem ante ſacra Ordinationis tempus crebrâ exhortatione Parochi intra Miſſarum ſolemnia præmoneant; ac Dominico die illam proximè præcedenti, Paſtorales etiam illas Epiſcopi literas de ſcripto accuratè iterùm recitent, tum præterea admonitione populum ad illud excitent vt non modò ſupplicationes ob eam cauſam altero* [a] *Concilio Prouinciali decretas, piè, religioſéque tunc obeat: ſed illis ipſis ſtatis, qui ſequuntur ſacra ordinationis diebus, frequens in oratione purè; ſanctéque verſetur, vt Dei, ſanctorumque ope, piis fidelium precationibus impetratâ, & Epiſcopus ordines iis conferat, quos vtiles operarios Eccleſia Deipoſtulat: & qui ordines ſuſcipient in dies progreſſus maiores habeant, in vitæ morumque ſanctitate, religione, doctrinâ, ac prudentiâ.*

[a] Conc. Prouinc. 2. Mediol. tit. 1. decreto 21.

IV. Concilium autem [b] Prouinciale ſecundum Mediolanenſe, cuius de-
B creti mentionem in prædictâ ſanctione factam animaduertimus, itemque [c] Aquenſe quod iiſdem verbis, quibus Mediolanenſe ſecundum mentem ſuam expreſſit de denunciandis iſtis ſupplicationibus, ac precibus, poſtquam ordinationis dies condicta fuerit, grauiter in hæc verba decreuit, *Iubeat Epiſcopus vt Dominico illo die qui quatuor ſtata ieiunij tempora, quibus ordinis Sacramentum miniſtratur, proximè antecedit, parochi non ſolùm ſolemne illud ieiunium huius rei cauſâ inſtitutum denuntient, verùm etiam in ſuâ vnuſquiſque eorum parochiali Eccleſia ſupplicationes, litaniáſque piè ac religioſè vel intus habeat, vel proſequente fidelium multitudine, foris Eccleſiam, ſicut moris eſt, obeat: vt Dei ſanctorumque ope imploratâ tum Epiſcopus in eorum delectu, quibus ordines conferet, Spiritus ſancti lumine illuſtretur: tum illi quibus conferuntur, in vitæ ſanctitate, doctrinâ, religioſiſque virtutibus proficiant.*

[b] Prouinc. 2. tit. 1. decret. 22.

[c] Aquenſe tit. quæ ad Sacramenti ordinis adminiſtr. pertinent.

V. Nihil hîc dicimus de ieiuniis Quatuor Temporum diuino maximè numini conciliando inſtitutis, quò Eccleſiæ ſuæ miniſtros ſecundùm cor ſuum præfici velit, non autem eos in indignatione ſuâ conſtituat: hac enim de re
C dabitur infrà dicendi locus: hîc tantùm monemus, ex antiquâ Eccleſiæ praxi ſeriò populo eſſe orandum, cùm de Sacerdotum & Eccleſiæ miniſtrorum delectu agitur, ſi enim Acta Apoſtolorum conſulimus, videmus Apoſtolos [d] *poſtquam perſeuerantes vnanimiter in oratione cum mulieribus*, deſcripti ſunt, mox congregatâ fidelium turbâ de ſubrogando in locum Iudæ aliquo deliberaſſe, reſque diuinis ſortibus orantes commiſiſſe. Legimus ſeptem [e] Diaconis nonniſi ab orantibus manus impoſitas; aduertimus [f] *λειτουργούντων αὐτῶν τῷ κυρίῳ καὶ νηστευόντων, miniſtrantibus illis Domino ſeu ſacrificantibus, & ieiunantibus*, auditam à fidelibus Spiritus ſancti vocem, quæ Sauli & Barnabæ ſegregationem in Euangelium, ſeu electionem ad ſingulare Apoſtolicum miniſterium perfici iuberet, quam nonniſi ieiunantes & orantes perfeciſſe repetunt, Creabantur tunc temporis, vt plurimùm, diuinitus Sacerdotes, quia diuinitus exſpectabantur, & à Deo feruentibus votis expetebantur: Creari ſolebant [g] per Pro-
D phetiam, Paſtores, quomodo Timotheus ab Apoſtolo dicitur ordinatus; diuinis ſignis portendebantur, vt de [h] Fabiano, [i] Nicolao, [k] Ambroſio, [l] Seuero, & aliis innumeris Eccleſiaſticæ hiſtoriæ referunt: tunc ſe Sacerdotes, cum Apoſtolo [m] *per voluntatem Dei* vocatos dicere poterant, *ſed non ab hominibus, neque per hominem, ſed per Ieſum Chriſtum & Deum Patrem, conſtitutos*, quia nempè diuini potius Numinis inſpiratione, quàm humanâ ſagacitate ad miniſterium vocabantur; quique eos eligebant magis orationi fidebant quàm rationi: quidni enim ſequerentur Chriſti Domini exemplum, qui delecturus Apoſtolos orationi priùs ſe totum dedit? [n] *Exiit*, inquit Lucas, *in montem orare, & erat pernoctans in oratione Dei, & cùm dies factus eſſet, vocauit diſcipulos ſuos, & elegit duodecim ex iis, quos & Apoſtolos nominauit.* Quod ſi Dominus orare perhibetur, antequam Apoſtolos ſuos delegerit, iure Epiſcoporum, & cæterorum munus eſt orare, antequam Eccleſiæ Chriſti deligant Sacerdotes: Chriſtus enim ſibi miniſtros eligebat, nec oratione indigebat, vt eos penitius noſſet: homines autem, qui non ſibi, ſed Chriſto Sacerdotes parant, quibus aliorum mores

[d] Actorum 1.

[e] Actorum 6.

[f] Actorum 13.

[g] 1 ad Tim. 1. & 4.

[h] de Fabiano Euſeb. c. 22. lib. 6. hiſt.

[i] de Nicolao Metaph. 6. Decembris.

[k] de Ambroſ. Paulinus in eius vita.

[l] de Seuero Volaterra comm. vrb. lib 19.

[m] 1. & 2. Cor. 1. ad Epheſ. 1. ad Colloſ. 1. & 2. ad Tim. 1. ad Galat 1.

[n] Lucæ 6.

[a] Actorum 1. [b] Origenes homil. 22. in cap. 27. Numerorum. [c] Chryſoſt. hom. 3 in caput epiſt. 1. ad Timoth. Τὶ δ' ἀδυναμίας, ὅτι πολλὰ τῶν ἱερατικῶν ἀξίωμα μέγα ἔχει, καὶ δύναμιν πολλὴν, καὶ ὅσοι τῆς τοῦ Θεοῦ δωρεᾶς ἦρξαν, οὐκ ἐκ τῶν ἀξίων εἰς μέσον παρεκλήθησαν. [d] Ambr. lib. 3. epiſt. 25. ad Vercell. [e] Edicta & ordinationes habentur Act. Mediol. parte 3. [f] Archiepiſc. Bonon. part. 3. tit. de Sacramento Ordini, ſtatim initio. [g] Nouella 6. Iuſtin. cap. 6. [h] Actis Mediolan. parte 4. tit. de Sacramẽto Ordinis. [i] S. Caroli doctrina de Sacramẽtis, Pariſiis impreſſa apud Io. Meſtais ad portã S. Victoris anno 1629. [k] Cõcilia iſta act. ſuper. §. 4. [l] Monit. cler. ad Gall. Archiep & Epiſc. num. 61. in Comitiis gener. an. 1625.

ſæpè obſcuri, & animi ſenſa imperuia ſunt, quanto magis Deum conſulere, & precibus apud eũ agere debent, [a] *vt qui corda omnium nouit*, ipſe oſtendat quem ex pluribus eligat? Aptè omnino, & conſentaneè ad hoc propoſitum Origenes, [b] *Quis ergo ita potuit eligere principem populi, vt Moyſes poterat, ſed hoc non facit, non dicit, non audet. Cur non audet? ne poſteris præſumptionis relinquat exemplum: ſed auſculta quid dicit, prouideat, inquit Dominus Deus ſpirituum omnis carnis, hominem ſuper Synagogam hanc, &c. ſi ergo tantus ille ac talis Moyſes, non permittit iudicio ſuo de eligendo principe populi: quis erit qui audeat vel ex plebe, &c. vel ex Sacerdotibus, quis erit qui idoneum ad hoc iudicet, niſi cui oranti & petenti à Domino reueletur?* Cui conſentit Chryſoſtomus, [c] *Doctrina*, inquit, *Sacerdotiſque dignitas magna eſt, atque mirabilis, & quæ reuera diuina ſententia comprobanda eſt, vt quis ea dignus adducatur in medium*: nec minùs eleganter Ambroſius, [d] *ſupplicaturus pro populo eligi à Deo, probari debet à Sacerdotibus.*

VI. Aduerte autem, quod tum ex ſuperiùs allatis, tum maximè [e] ex edictis & ordinationibus, quæ in iiſdem actis Mediolanenſibus habentur, eadem à Sancto Carolo ſeruata fuerint, quæ in Archiepiſcopali Bononienſi leguntur præſcripta, in quo ſcilicet ſtatutum eſt, hunc modum in indicendis ordinationibus ſeruandum eſſe: primùm, [f] *vt edictum proponatur: deinde inſtruantur Parochi, quomodo ſe gerere debeãt in denunciationibus, literis teſtimonialibus, & alijs quæ ſui muneris ſunt, erga ordinandos præſtandis, tum alia edicto dies, locus examinis, & ratio ab examinatoribus ſeruanda promulgetur: demùm proceſſio Clericorum iudicatur ordinationibus præmittenda.* Vtriuſque iſtius edicti formulas leges tum in prædictis actis Mediolanenſibus, tùm in citato Archiepiſcopali Bononienſi: de primo edicto hoc tantum moneo fuſiùs illud eſſe, quàm vt exſcribi debeat, in eoque leges omnes de ſacris ordinationibus ritè celebrandis, deq; ætate, & qualitatibus ordinandorũ in Eccleſiâ pro neceſſariis habitis, ſiue ex iure Canonico, ſiue ex Conciliis prouincialibus erutas breuiter cõtineri, & populo notas fieri, ne quis in eas peccet, & vt ſuam vim obtinere noſcantur: quod etiam faciendum eſſe Nouella [g] Iuſtinianæa indicat inferiùs citanda: alterum edictum ſimplex eſt, diei ſacræ ordinationis indictio, nihilq; memoratu dignum continet, vel quod explicationem mereatur. In inſtructione pro Parocho ad fidem faciendam de natalibus, & ætate ordinandi, vtilis, & quæ non mediocrem prudentiam ſapiat, inquirendi ratio continetur, quam ab omnibus Parochis ſerio legi optarem; ſicut etiam ea quæ in Sacramentali Ambroſiano, in rubricis ſeu inſtructionibus de Sacramento ordinis exactè præſcribuntur: quæ quidem omnia habentur in iiſdem Actis [h] Mediolanenſibus; & exiguo, ſed illo vtili libello, quem doctrinam [i] Sancti Caroli de Sacramentis dixere, Pariſiis non à pluribus annis typis mandato, continentur. In eo ſiquidem quæ circa Sacramentum ordinis Parochus doceat, & exequatur, formulam item denunciationis Quatuor Temporum, formulam denunciationis ordinandorum, curam Parochi de adſcribendis militiæ Clericali, fusè, & vberrimè vnuſquiſque edocebitur.

§. II.

De promulgatione nominum & deſiderij ſingulorum Ordinandorum, publicaque eorumdem diſcuſſione.

VII. Quod verò ſpectat ad publicam iſtam nominis, & deſiderij eius, qui ordinandus eſt, denunciationem faciendam, diximus ſuperiùs, & ex Conciliis [k] Tridentino, Mediolanenſi 4. Turonenſi, Rothomagenſi, Aquenſi, Burdegalenſi vtroque, & quod iis omnibus antiquius eſt, Colonienſi, probauimus ſacris ordinibus initiandum eſſe neminem, cuius nomen & deſiderium non priùs publicè omnibus palam facta fuerint, idipſum etiam in Comitiis generalibus [l] Cleri Gallicani, anno 1625. noſtro tempore, publicâ admonitione, renouatum meminimus: Antiquitus quoque ſolitos fuiſſe ſacræ religionis Antiſtites ordinandorum nomina publicè omnibus proponere, vt vnicuique de eorum

Digitized by Google

A eorum vitâ, & conuerſatione referre liceret, notiſſimum eſt: primò enim, ſi credimus Lampridio, Alexander Seuerus Imperator huius moris æmulatione incenſus, [a] *Vbi aliquos voluiſſet, vel rectores prouinciarum dare, vel præpoſitos facere, vel procuratores, id eſt rationales, ordinare, nomina eorum proponebat hortans populum, vt ſi quis quid haberet criminis, probaret manifeſtis rebus: ſi non probaſſet ſubiret pœnam capitis, dicebatque graue eſſe cùm id Chriſtiani & Iudæi facerent in prædicandis Sacerdotibus qui ordinandi ſunt, non fieri in prouinciarum rectoribus, quibus & fortunæ hominum committerentur & capita*: quantùm putatis ponderis & momenti veteres illi Chriſtiani Sacerdotum probationem putabant, ſi iis temporibus, quibus ad flammas, ad beſtias, ad necem Chriſti Sacerdotes præ cæteris inquirebantur, eorum tamen nomina palàm faciebant, ne indigno ad Sacerdotium aditum præberent: audiantur nunc molles illi, & delicati Chriſtiani, qui Epiſcopo tempore perſecutionis ſibi fingunt Sacerdotum nomina ſignificari periculoſum; cùm & furente perſecutionis æſtu, laicis omnibus, ex quibus ſæpè tor-
B mentorum vi aliqui ad fidei negationem adigebantur, inter quos multi etiam ſæpè falſi fratres, à quibus periculum ſibi imminere dicebat Paulus, [b] nomina adeò publicè proponerentur, vt etiam rumor iſtius conſuetudinis apud Ethnicos vulgaris eſſet; vigebat ſcilicet apud maiores noſtros charitatis ſincera virtus, quam hocce tempore inuidentiæ, æmulationis, ſuſpicionis, & humanæ prudentiæ vitia obſcurarunt, vel certè penitus extinxerunt.

[a] Lampridius in Alex. Seuero.

[b] 2. Cor. 11.

VIII. Plura verò ad hanc conſuetudinem confirmandam ſuperiùs adducta ſunt, plura inferiùs adducentur: lubet ex Nouella Iuſtiniani Epiphanio Patriarchæ Conſtantinopolitano directa, eamdem confirmare, [c] *Oportet autem*, inquit Iuſtinianus, *in ipſo ordinationis tempore, eum qui hanc imponit, illi coram omni fideli populo ſanctiſſimæ Eccleſiæ, hæc omnia* (puta Eccleſiaſticas leges, eaſque maximè quæ ordinandorum conditiones neceſſarias exponunt) *prædicere, vt agnoſcens eum omnia quæ priùs à nobis dicta ſunt habere*, (id eſt vt populus ſciens ordinandum obſeruatis Sacerdotalibus dotibus inſtructum eſſe) *ad ſacram eum deducat*
C *ordinationem; vt etiam ille coram omnibus hæc audiens, non ſolùm habeat Dei timorem, ſed etiam coram omnibus denunciationem, & profeſſionem erubeſcat. Si quis autem talis quidem eſſe putetur, & ad Epiſcopatus ordinationem tranſeat, contradicat autem aliquis, atque dicat conſcium ſe eſſe alicuius, quod illicitè admiſerit; non prius mereatur Epiſcopatus ordinationem, quàm examinatio querimoniarum fiat, & appareat vndique innoxius: quod ſi etiam poſt huiuſmodi contradictionem non paſſus is, qui ordinationem facit, legitimam examinationem imponi cauſæ, currat ad ordinationem; ſciat quod ab eo ſit pro nihilo eſſe; ſed & is, qui contrà legem facit, cadet Sacerdotio: & qui ſine probatione imponit ordinationem, & ipſe quidem ſimiliter cadet ſede Sacerdotali, reus autem erit Deo, qui omnium præcipuè quærit ſuorum Sacerdotum puritatem: ſi tamen is qui ordinationi contradicit, aut examinatione factâ probetur calumniator, aut in ipſo principio, neque in examinatione perſiſtere confidat; ſegreget illum in perpetuum à ſacra Communione, is qui ordinationem facere vult, &c. Si verò nemo accuſauerit, omninò aut in loco denuntians examinationem non faciat, aut facta examinatione demonſtrare (ſicut prædiximus) non valuerit accuſationem*
D *veram: tunc oportet eum, qui per tot vias inculpabilis apparuerit, accedere ad futuram ordinationem.* Conſentiunt hæc omnia legi Alexandri Seueri ſuprà allatæ, quâ, ſecundùm morem Chriſtianorum in electionibus ſuorum Sacerdotum obſeruatum, & deligendos à ſe Magiſtratus accuſationibus, ac delationibus ſingulorum obiiciebat, & temerarios accuſatores ſeuerè caſtigabat: ſic enim Iuſtinianus non ſolum Sacerdotes ſummos, non priùs ordinari ſtatuit, quàm omnium ſententiæ ſuper illorum ordinatione audiantur, crimina ſi quæ oppoſita fuerint, refellantur, integritas ipſorum atque innocentia probetur: verùm etiam calumniatores iubet inflictâ non mediocri pœnâ mulctari.

[c] Nouella 6. cap. 1.

IX. Mihi verò ad propoſitum veniunt in mentem quæ Sidonius Apollinaris ſcripſit Euphronio Epiſcopo, de Simplicio, quem poſtmodum factâ ſibi ab omnibus eligendi poteſtate in Archiepiſcopum Bituricenſem elegit: eum nempe conſulit, vt quid ſibi videretur in ea electione faciendum indicaret. Simplicium refert à quibuſdam nominari, [d] *De quo*, inquit, *ſcitote narrari plurima bona,*

[d] Sidonius epiſt. 2. lib. 7.

Google

atque ea quidem à plurimis bonis quæ teſtimonia mihi primâ fronte colloquij non ſatis A
grata, quia ſatis gratioſa indicabantur; at poſtquam æmulos eius vidi, nihil amplius, quàm
flere, atque eos maximè qui fidem fouent Arrianorum (neque quippiam nominato licet,
necdum noſtræ profeſſionis illicitum opponi) animum aduerti exactiſſimum virum poſſe
cenſeri; de quo quiuis malus loqui, bonus tacere non poſſent. Hæc autem verba oſten-
dunt nominari ſolitos aliquos in Epiſcopum, antequam eligerentur: ideò ve-
rò nominatos, vt, ſi qui eſſent criminum ipſorum conſcij, ea palàm face-
rent: iiſdem itaque ab eo tempore, quo nominati eſſent, plura obiici ſolita à
contradicentibus; ex aliâ verò parte teſtimonia, quibus ipſi probarentur rela-
[a] Seuerus Sulpitius in vitâ S. Martini ad Deſiderium cap. 7. ta & audita fuiſſe. Taceo hîc [a] quæ de obiectâ S. Martino perſonæ vilitate, de
Defenſoris Epiſcopi interceſſione, ne ipſe eligeretur, de conſenſu maioris par-
tis populi eum expetentis, de refutatis diuinitùs, qui eius ordinationi reſiſte-
rent, referuntur à Seuero Sulpitio: plura alia quæ ex vitis SS. exempla quoti-
diana afferri poſſunt non inuitus omitto. Moneo ſolùm de ordinandorum vitâ
[b] Cyprian. epiſt. 34. [c] Ambroſ. in 3. caput prioris ad Timotheum. in publico confeſſu olim diſputatum ex [b] Cypriano, & [c] Ambroſio; itémque B
de contradicentium perſonis, & criminum veritate, aut falſitate in ipsâ plebe;
cui Epiſcopus ordinandus eſſet, diſcutiendis haberi Canonem Concilij Car-
[d] Conc. Carthaginenſe 3. can. 40. Refertur diſt. 23. c. illud. thaginenſis [d] tertij ſuperiùs allatum: eaque cùm expenderentur, abeſſe iuſſos
Catechumenos, iuxtà Canonem Concilij Laodiceni [e] prohibentem, *τὰς χειροτονίας δεῖ παρουσίᾳ ἀκροωμένων γίνεσθαι, ordinationes in præſentia audientium fieri*:
[e] Cõc. Laod. can. 3. vt interpretantur [f] Zonaras, & Balſamon; ne fortè, vt ait [g] Zonaras. in iis con-
[f] Balſamon, & Zonaras in can. 1. Apoſt. & can. 6 Laodiceni Concilij. uentibus in quibus crimina ordinandis obiiciuntur, ea audirent quæ iis con-
tra quos dicebantur, eſſent pudori; & ipſis à quibus audirentur, ad nequitiam
incitamento eſſent, & aliis quorum non ita conſtans in fide eſt ratio, blaſphe-
mandi numinis cauſam præberent.

X. Antiquum iſtum morem nomina ordinandorum publicè proponendi, ali-
quâ ratione innouaſſe dicendus eſt Bonifacius octauus, dum ad vitioſas ele-
ctiones, & præcipites Metropolitanorum confirmationes impediendas, quæ
nempe nullis vocatis & [h] *non diſcuſſo negotio*, fierent, ſtatuit, *confirmationes tales* C
viribus omninò carere, ipſaſque decernit irritas, & inanes. Vocationem autem huiuſmodi
nominatim, vbi eſt cœlectus, vel apparet oppoſitor; aliàs generaliter in Eccleſiâ, in qua
electio facta eſt, vt ſi qui ſint qui ſe velint opponere, compareant, aſſignato peremptorio
termino competenti, faciendam eſſe cenſet: quæ etiam, ſi electio in concordia celebrata fue-
[i] Vide ſuperior. art. §. 4. *rit, vult obſeruari*, habes autem ſuprà expreſſas de illis denunciationibus facien-
dis Concilij [i] Tridentini, Mediolanenſis, Turonenſis, Rothomagenſis, Aquen-
ſis, Burdegalenſis ſanctiones; ex quibus etiam ea diſces, quæ in iis legitimè
faciendis ſeruanda ſunt: nec iam opus eſt, vt, crambem iſtam recoquendo,
moleſtus ſim.

XI. Huic autem mori confirmando vel illuſtrando conducit maximè quod
[k] Chryſoſt. ſerm. 48. in inſcriptionẽ altaris & to. 5. refert [k] Diuus Chryſoſtomus, eo ſermone quem habuit ad illos, qui conuen-
tum Eccleſiæ deſeruerant, de pluribus diuerſis materiis: narrat ſiquidem hunc
in olympicis certaminibus morem obtinuiſſe, vt poſt triginta dies tranſ-
actos Athletæ certaturi in ſuburbium educti circumucherẽtur, & toto ſeden- D
te theatro clamaret præco *μὴ τις τούτῳ κατηγορεῖ*, id eſt, *nùm quis hunc accuſat*, vt
omnis ſeruilis conditionis ſuſpicione depulsâ, in certamina pedem inferrent.
Quanto enim æquiori ratione, is, qui exemplo, vitæ integritate, & morum
ſanctimoniâ vniuerſis præfuturus eſt, toti populo antea proponendus videtur,
vt ſi quis aliquid habet, quod obiiciat, vel innocentiâ ſuâ refellat, vel crimi-
nis ſuſpicione laborans à tam ſancto Magiſtratu repellatur. Quid enim Athle-
tæ vitæ probitas? quid pietas? quid virtus animi prodeſſe poterant? non virtu-
tibus, ſed corporis viribus, non morum conſtantiâ, ſed neruorum, cæterarum-
que corporis partium firmitate, non prudentiâ vnquam, ſed æſtu aliquando cer-
tabatur, vincebatur. Cur ergo tanto ſtudio cauetur, ne criminum aliquorum
rei in palæſtram dimicaturi inducantur? an quia Athletarum ordini dedecus
metuebant? an quia verebantur, ne quibus victoribus poſtmodum à populo
fauebatur, ſi vitioſis ipſis faueretur, vitio exinde faueri, & ex criminoſorum
commendatione,

A commendatione, crimen quoque laudari videretur? at quantò maiori cautelâ proſpiciendum eſt, ne Sacerdotalis ordo indignorum admixtione dedecoretur? myſteria ſancta contaminentur? verbum Dei ab indignis prolatum vileſcat? vt qui ad pietatem & animarum ſalutem duces eſſe debent, exemplo pereant ad perniciem?

§. III.

De commendatione ac laudatione Ordinandorum apud populum eorundémque reſponſis.

XII. Vltimò iam examinandum ſupereſt, eorum qui ordinandi ſunt ab Epiſcopo prædicandorum, ac laudandorum vetus inſtitutum; vt quemadmodum hocce tempore ſolent in noſtrâ ſaltem Vniuerſitate Pariſienſi, qui licentian-
B dorum in ſacrâ Theologiæ facultate ordini ſunt inſerendi, prius à publico paranympho laudari, ſic ſolerent ij, qui Clericorum catalogo forent adſcribendi, ab Epiſcopo priùs populo commendari. Huius moris luculentum teſtimonium eſt, Canon iſte [a] Concilij quarti Carthaginenſis, *Lector cùm ordinatur, faciat de illo Epiſcopus verbum ad plebem, indicans eius fidem, ac vitam, atque ingenium.* Si in Lectoris ordinatione hoc præcipitur, quantò magis in ſuperiorum ordinum collatione obſeruabatur, quorum quantò diuiniora ſunt officia, tantò eorum qui iis initiantur, debet eſſe apud plebem maior auctoritas, & vitæ commendatio amplior: ideóque cum de lectoris in ſua ordinatione ab Epiſcopo faciendâ honorificâ mentione, & meritorum ipſius prædicatione ordinationi inſerendâ legem Carthaginenſes Patres ſanxere, aliorum quoque ſuperiorum graduum commendationem in ordinationis ſolemnitate non omittendam confirmarunt. Cur autem Oſtiarij, & ſimplicis Clerici laudandorum minimè meminerunt? an quod in eorum graduum diſtributione, nulla, ex ve-
C teri more, promouendi laudatio inferi conſueuiſſet? an verò quod Oſtiarij, qui ab Archidiacono in eodem Concilio [b] inſtrui, & officij ſui gerendi inſtrumenta accipere iubentur, non ab Epiſcopo, ſed ab eodem Archidiacono laudarentur? vtrum volueris non multùm ad præſentem quæſtionem refert. Teſtem porrò pro hac quoque conſuetudine, de qua iam à nobis ſermo inſtituetur, adducere poſſumus ex antiquis auctoribus Cyprianum, [c] vbi docet *ordinationes, nonniſi ſub populi adſiſtentis conſcientiâ fieri oportere: vt plebe præſente vel detegantur malorum crimina, vel bonorum merita prædicentur.* Exſtant etiam Sidonij Apollinaris [d] in electione Simplicij in Archiepiſcopum Bituricenſem, grata, & vernans panegyrica concio: [e] Eucherij, in ordinatione Sacerdotis, laudatorius, & grauis ad populum ſermo, quem Euſebij Emiſſeni putat eſſe Baronius, [f] & habitum in ordinatione Sancti Maximi Taurinenſis: grauis [g] quoque & ſeria Conſtantio Arauſicorum Epiſcopo deſignato paræneſis ab Ambroſio: elegans [h] quoque, & diſerta, adhortatoria potius Eulalio Doarenſium
D Epiſcopo, eique gratulatoria, quàm laudatoria Gregorij Nazianzeni, in ipſius electione habita oratio. Exſtant & [i] Chryſologi in Petri Epiſcopi creationem ſermo, & prima [k] Ennodij ſacra dictio in laudem Laurentij Mediolanenſis die ordinationis eius habita. Exſtant etiam Cypriani inſignes Epiſtolæ de Celerino Lectore, Aurelio item Lectore, & Numidico Preſbytero à ſe factis; ex quibus qualem Epiſcopi in ordinatione Clericorum habere ſolerent orationem nõ difficulter intelligimus; quos enim ad perſecutionem abſens diuinitus demonſtratos, inconſultò, & abſente, contra morem ſuum, populo, ordinarat; hos iſtis epiſtolis, quæ orationis quam in ipſorum ordinatione habiturus fuiſſet, vicem ſuppleant, grauiter & ornatè commendat; quæ quoniam ordinationis habendæ ritus quoſdam manifeſtos faciunt, ordinum vel etiam eorum, quos minores dicimus, dignitatem commendant, & quantam in ſeligendis vel ad ipſos inferiores gradus probati Antiſtites diligentiam impendere debeant, quo item honore minores illi Clerici haberi, quo in precio Cleri-

[a] Carthag. 3. c. 8. refertur dist. 23. c. Lector.

[b] Idem can. 9.

[c] Cyprian. ad Clerũ & plebem in Hiſp. epiſt. 68.

[d] Sidonius in Conc. poſt epiſt. 9. lib. 7.

[e] Eucherius ſerm. 7. tom 6. Biblioth. PP.

[f] Baron. ad annum 441.

[g] Ambr. lib 3. epiſt 19. Conſtantio.

[h] Greg. Nazianz. orat. 30.

[i] Chryſolog. ſerm. 107.

[k] Ennodij dictio in Natali Cathed. Epiſcopi Laurentij.

Digitized by Google

catus, & quorumcunque ordinum dignitatem ipſi habere, quo in honoris loco eam recipere, quâ veneratione ſuſcipere debeant, egregiè demonſtrant, ideòque à nobis maximâ ex parte exſcribuntur. A

XIII. De ordinatione Aurelij Cypriani literæ ad Clerum & plebem priori loco ſeſe legendæ offerunt. [a] *In ordinationibus Clericis, fratres chariſſimi, ſolemus vos ante conſulere, & mores ac merita ſingulorum communi conſilio ponderare; ſed exſpectanda non ſunt teſtimonia humana, cùm præcedunt diuina ſuffragia. Aurelius frater noſter, illuſtru adoleſcens, à Domino iam probatus, & à Deo vocatus eſt, in annis adhuc nouellus, ſed in virtutis, ac fidei laude prouectus, minor in ætatis ſuæ indole, ſed maior in honore; gemino hîc agone certauit: bis confeſſus, & bis confeſſionis ſuæ victoriâ glorioſus: & quando vicit in curſu factus extorris, & cum denuo fortiore certamine pugnauit, triũphator, & victor in prælio paſſionis: quoties aduerſarius prouocare ſeruos Dei voluit, toties promptiſſimus, ac fortiſſimus miles & pugnauit, & vicit. Parum fuerat ſub oculis ante pancorum quando extorris fiebat congreſſum fuiſſe; meruit & in foro congredi clariore virtute, vt poſt Magiſtratus etiam Proconſulem vinceret, & poſt exilium tormenta ſuperaret, nec inuenio, quid in eo prædicare plus debeam, gloriam vulnerum, an verecundiam morum: quod honore virtutis inſignis eſt, an quod pudoris admiratione laudabilis? Ita & dignitate excelſus eſt & humilitate ſubmiſſus, vt appareat illum diuinitus reſeruatum, qui ad Eccleſiaſticam diſciplinam cæteris eſſet exemplo, quomodo ſerui Dei in virtutibus vincerent, poſt confeſſionem moribus eminerent: merebatur talis Clericæ ordinationis vlteriores gradus, & incrementa maiora, non de annis ſuis, ſed de meritis æſtimandus; ſed interim placuit, vt ab officio lectionis incipiat: quia & nihil magis congruit voci, quæ Dominum gloriosâ prædicatione confeſſa eſt, quam celebrandis diuinis lectionibus perſonare; poſt verba ſublimia, quæ Chriſti martyrium prolocuta ſunt, Euangelium Chriſti legere, vnde martyres fiunt: ad pulpitum poſt cataſtam venire: illic fuiſſe conſpicuum gentilium multitudini, hîc à fratribus conſpici; illic auditum eſſe cum miraculo circumſtantis populi, hîc cum gaudio fraternitatis audiri. Hunc igitur, fratres dilectiſſimi, à me, & à collegis, qui præſentes aderant, ordinatum ſciatis, quod vos ſcio, & libenter amplecti, & optare tales in Eccleſiâ noſtrâ quam plurimos ordinari. Et quoniam ſemper gaudium properat, nec poteſt moras ferre lætitia, Dominico legit: interim nobis hoc die auſpicatus eſt, dum dicat lectionem, vos orationibus frequenter inſiſtite, & preces noſtras veſtris precibus adiuuate, vt Domini miſericordia fauens nobis, citò plebi ſuæ & Sacerdotem reddat incolumem, & martyrem cum Sacerdote lectorem. Opto vos, fratres chariſſimi in Deo Patre & Chriſto Ieſu ſemper bene valere.* B C

[a] Cypr epiſt. 33. ad Clerum & plebem.

XIV. Habetis hac Epiſtolâ legitimæ ordinationis, & conditionum quæ in ordinandis præcipuè requiruntur graphicam deſcriptionem: an non ea laudabilis ordinatio quæ communi omnium conſilio celebratur, in quâ non ſolum mores, verùm etiam ſingulorum merita ponderantur, vt & indigni arceantur & præterea laudabiles tantum, & qui anteactis virtutis operibus gradus Eccleſiaſticos meruerint & prout meruerint, obtineant? annon ea optima quæ diuinâ vocatione firmetur, non humanis ſolum teſtimoniis? quæ non præpropera, non accelerata ſit, ſed per gradus, & ab inferiorum ordinum exercitio ad maiora ducens dignitatis incrementa? quæ non otioſa neque inutilis fuerit, qualis vt plurimùm ad minores ordines ſolet eſſe promotio, negligentibus nobis ea officia ſubire, quæ & martyres deceant, & martyres ornent, & faciant; quæ infrà ordinandorum ſit merita: quæ gaudentibus populis, adiuuantibus Epiſcopum Preſbyteris celebretur, etſi vrgente neceſſariâ causâ, præſente populo celebrari non potuerit, illicò ad eundem referatur, vt diſcat, quem venerari, quem audire, quem miniſtrantem debeat reuereri? At talis eſt ordinationis à Cypriano deſcriptæ idea: nam & ſe populum de ordinationibus conſulere ſolere profitetur, cum quo communi conſilio ſingulorum mores ac merita examinet, & , nonniſi perſecutione vrgente, diuinitus nominatum populo abſente, cum Collegis tamen & compreſbyteris Aurelium tantum ſcilicet, & tanta confeſſionis ac pietatis gloriâ illuſtrem aſſerit ordinaſſe: diuinam eius vocationem fuiſſe affirmat, quam ab ordinationibus hodiernis, ſi legitimè celebrentur nequaquã abeſſe, ſuſpicari debemus; docet enim Chryſoſtomus D

A ſoſtomus, tunc quidem Sacerdotes [a] *ex prophetiâ, id eſt Spiritus ſancti inſpiratione electos, & ita pridem fiebat, ita & nunc fit, quoties ab humanâ paſſione alieni eiuſmodi electiones celebrabimus: cùm nihil omnino ſaculare, nihil temporale intuentes, neque ad gratiam, neque ad odium facimus: nam etſi tanta nobis ſpiritus plenitudo non adeſt, ſufficit voluntas optima, vel ſola.* Denique licet Aurelius incrementa maiora virtute ſuâ meruiſſet, iudicauit tamen Cyprianus, ne Eccleſiæ ordo turbaretur, neceſſarium eſſe, vt diuina Officia à Lectoris functione auſpicaretur: Lectoris officium, cum martyris gloriosâ confeſſione comparauit, non minus ducens glorioſum è pulpito Euangelium nuntiare, (tunc enim Lectores legebant Euangelium) quam in caſtâ Chriſti fidem confiteri: & ne fruſtrà ordinatus videretur, ſolemni die, Dominico nempe, gaudentibus omnibus, ſolemni conuentu, officio ſuo functus, auditus eſt primam dedicaſſe, & auſpicatus eſſe lectionem.

[a] Chryſoſt. homil. 3. in 1. ad Timoth. ὅτι δὲ οὐ παντὸς ἐχειροτόνουν, ὅτι δὲ καὶ χαρίσματι, ὅτι δὲ καὶ χειρὸς ἁπάντων τοῦ Πνεύματος ἐπιούσης τοῦτο ἐποίουν, ἵνα μηδεὶς μηδὲν ἐρᾷ τῶν δικαίων, μὴ φθονῇ, μὴ ἀπεχθάνηται. εἰ γὰρ καὶ ἡμεῖς νῦν τοῦτο ποιοῦμεν μετὰ πολλῆς ἀκριβείας καὶ φόβου τὰς χειροτονίας ἐκτελοῦντες &c.

XV. Atque vtinam iis, qui iam ad ordines accedunt, ea ineſſent, quæ in Au-
B relio Lectore depinxit Cyprianus, vtinam ij ſolùm noſtris temporibus ordinarentur, qui in fide fortes eſſent, in perſecutione patientes, in aduerſis conſtantes, in proſperis modeſti; qui nō pœnæ terrore ab honeſto propoſito dimoueantur, ſed culpæ pudore ab inhoneſto deterreantur: qui verecundi ſint & humiles, virtutibus gloriam obtineant non quærant, glorioſi ſint non ſuperbi: qui licet de Eccleſia benè meriti & dignitatum Eccleſiaſticarum apicem promerentes, in inferioribus tamen miniſteriis non dedignentur deſeruire: &, poſt ordinationem, in functionibus ſuis reperiantur aſſidui, non otioſi, non negligentes; huiuſmodi ſi ſemel nanciſcatur Eccleſia Dei miniſtros, quanto putas exultabit gaudio? quanto ditabitur fructu? tales, vt cum Cypriano dicam, veros omnes Chriſtiani nominis profeſſores, ſcio & libenter amplecti, & optare in Eccleſiâ noſtrâ quàm plurimos ordinari, ſed vereor ne populi frigidius id à Deo petant, principes populorum Deo volenti ſegniùs remiſſiuſque coope-
C rentur.

XVI. Sequuntur aliæ de ordinatione Celerini lectoris ſcriptæ ad Clerum, & plebem Cypriani literæ, [b] *agnoſcenda ſunt*, inquit, *& amplectenda, fratres chariſſimi, beneficia diuina, quibus Eccleſiam ſuam Dominus illuſtrare temporibus noſtris, & honeſtare dignatus eſt, commeatum dando bonis confeſſionibus ſuis, & martyribus glorioſis: vt qui ſublimiter Chriſtum confeſſi eſſent, Clerum poſt modum Chriſti, miniſteriis Eccleſiaſticis adornarent: exultate itaque, & gaudete nobiſcum lectis literis noſtris, quibus ego, & Collegæ mei, qui præſentes aderant, referimus vos Celerinum fratrem noſtrum virtutibus pariter & moribus glorioſum, Clero noſtro, non humanâ ſuffragatione, ſed diuinâ dignatione coniunctum: qui cùm conſentire dubitaret Eccleſia, ipſius admonitu & hortatu, in viſione per noctem compulſus eſt, ne negaret nobis ſuadentibus quibus plus licuit, & coëgit,* (ſic emendandam Cypriani orationem cenſeo, vt iudicet Celerinum ex viſione nocturnâ, & Eccleſiæ hortatu, & Cypriani ſuaſione cui ad imperandum plus licebat, fuiſſe coactum, vt Gallica Iacobi Tigeou Doctoris Theologi ver-
D ſio ſignificat) *quia nec fas fuerat, nec decebat ſine honore Eccleſiaſtico eſſe, quem ſic Dominus honorauit cœleſtis gloriæ dignitate.*

[b] Cypr. epiſt. 34. de Celerino lectore.

XVI. Siſtamus paululùm in eorum verborùm attentâ meditatione & antequam Celerini laudationem à Cypriano audiamus, hæc ex verbis Cypriani ſummaria capita obſeruemus, primum quanti beneficij loco Cyprianus duxerit, quanto Eccleſiæ ornamento eſſe cenſuerit, inſignium pietate virorū etiam in infimis Eccleſiaſticis gradibus, Lectoratus ſcilicet, ordinationem, adeoue *beneficia diuina*, eiuſmodi conſcriptiones & promotiones ſcripſerit, quæ iam exigui, quantum ad Eccleſiæ ornatum & populi ſalutem momenti æſtimantur. 2. ex iſtiuſmodi promotione cumulatum Eccleſiæ, Epiſcopo, Clero, populo, gaudium acceſſiſſe, & de talium virorum promotione ſibi inuicem congratulari fideles ſolitos. 3. Preſbyteros ſemper aliquos, aut Diaconos Epiſcopum in mediis perſecutionis turbinibus comitatos fuiſſe, quorum conſilio ordinationes & alia Eccleſiæ negotia perageret, quorum etiam nomine, ſicut & ſuo ad Clerum, & plebem Cyprianum hîc ſcripſiſſe aduertimus. 4. diuinam etiam ad

minores ordines, nec ſine diuinis portentis vocationem agnoſcimus; qui humanam induſtriam in ſeligendis ad iſtos ordines inſudare, indignum ducimus. 5. Celerinum ob humilitatem refugiſſe ea miniſteria, quæ nos humanæ ſuperbiæ typho turgidi tanquam vilia deſpicimus. 6. Epiſcopo hanc auctoritatem ineſſe creditam, vt non dicam Clericatus ſuadendi, ſed quodammodo imperandi, & ad eum cogendi poteſtatem habere putaretur, cui obluctari nefas eſſet; cui tamen iam in Clericatus officiis ſponte ſuſceptis ægrè paremus: quam verò hîc in Epiſtola Cypriani Pontificum auctoritatem aduertimus, eam apud alios Patres non ſemel licet intueri: an non eam v. g. agnouit Sanctus Gaudentius Brixianus Epiſcopus, dum in die ordinationis ſuæ ſe onus Epiſcopale conatum fuiſſe totis declinare viribus profitetur: [a] *Sed*, inquit, *Beatus Pater Ambroſius, caterique venerandi Antiſtites, Sacramento, quo temerè vos ipſos obligaſtis, adſtricti, tales ad me Epiſtolas, cũ veſtrâ legatione miſerũt, vt ſine damno animæ meæ, vltrà iam reſiſtere non valerem*: exẽpla verò huius coactionis paſſim occurrunt: an non id facebãtur Monachi illi, de quibus ait [b] Socrates, quod cum à Theophilo Alexandrino plurimùm diligerentur, eorum vnũ Dioſcorum quaſi vi à Monaſterio abſtrahens, Epiſcopum Hermopoleos, deſignarit, alios duos obſecrarit, vt ætatem ſimul cum ipſo agerent, *& cum verbis ægrè illum perſuadere poſſet, auctoritate tamen vtpotè Epiſcopum illud facere compulerit*. Sed hac de re infra fuſiùs. 7. non decuiſſe ſanctitate inſigniores extra Clericatũ degere, quia in Clericatu degentes, reliquis decet eſſe ſanctiores, vnde vt docet Hieronymus, [c] *non ſolùm Epiſcopi, Presbyteri & Diaconi debent magnoperè præſidere, vt cunctum populum, cui præſident, conuerſatione, ſermone, ac ſcientiâ præcedant; verùm & inferioris gradus exerciſta, lectores, aditui & omnes omninò, qui domui Dei ſeruiunt*. 8. tandem ordinationem etiam in infimis Eccleſiæ gradibus confeſſionis præmium fuiſſe, ſeu vt ait Tertullianus, ſolitos fuiſſe hiſce temporibus fideles Eccleſiaſticos gradus [d] *ex perſecutionis tolerantiâ aſcendere*.

XVIII. Perſequamur iam vel potius percurramus Celerini egregiam laudationem, [e] *Hîc ad temporis noſtri prælium primus, hîc inter Chriſti milites antefignanus, hîc inter perſecutionis initia feruentia, cum ipſo infeſtationis principe, & auctore congreſſus: dum inexpugnabili firmitate certaminis ſui aduerſarium vicit, vincendi cæteris viam fecit; non breui compendio vulnerum victor, ſed adhærentibus diu, & permanentibus pœnis longa colluctationis miracula triumphator, &c. nec rudis iſte aut nouus eſt in Celerino chariſſimo noſtro titulus gloriarum: per veſtigia cognationis ſuæ graditur, parentibus ac propinquis ſuis honore conſimilis diuinæ dignationis æquatur: Auia eius Celerina tampridem martyrio coronata eſt, item patruus eius & auunculus eius Laurentius, & Ignatius, &c. Hunc ad nos, fratres dilectiſſimi, cum tantâ Domini dignatione venientem teſtimonio, & miraculo eius qui ſe perſecutus fuerat, illuſtrem, quid aliud quam ſuper pulpitum, id eſt ſuper tribunal Eccleſiæ oportebat impoſi, vt loci altioris celſitate ſubnixus, & plebi vniuerſæ pro honoris ſui claritate conſpicuus, legat præcepta & Euangelium Domini, quæ fortiter ac fideliter ſequitur? vox Dominum confeſſa, in his quotidiè, quæ locutus eſt Dominus, audiatur? viderit an ſit vlterior gradus, ad quem profici in Eccleſiâ poſſit, nihil eſt, in quo magis confeſſor fratribus profit, quàm vt dum Euangelica lectio de ore eius auditur, lectoris fidem, quiſquis audierit, imitetur. Iungendus in lectione Aurelio fuerat, cum quo diuini honoris ſocietate coniunctus eſt, cum quo omnibus virtutis & laudis inſignibus copulatus eſt: pares ambo, & vterque conſimiles, in quantum gloriâ ſublimes, in tantum verecundiâ humiles: quantum diuinâ dignatione præmiati, tantum ſuâ quiete & tranquillitate ſummiſſi, & virtutum pariter & morum ſingulis exempla præbentes, & congreſſioni, & paci congruentes, illic rubere, hic pudere laudabiles. In talibus ſeruis lætatur Dominus, in eiuſmodi Confeſſoribus gloriatur, quorum ſecta, & conuerſatio ſic profecit ad præconium gloriæ, vt materiam cæteris præbeant diſciplinæ, ad hoc eos Chriſtus eſſe hîc in Eccleſiâ diu voluit, ad hoc de mediâ morte ſubſtractos, quadam dixerim reſurrectione circa eos factâ, incolumes reſeruauit: vt dum nihil in honore ſublimiùs, nihil in humilitate ſummiſſiùs à fratribus cernitur, hos eadem fraternitas ſectata comitetur, hos tamen lectores interim conſtitutos ſciatis, quia oportebat lucernam ſuper candelabrum poni, vnde omnibus luceat, & glorioſus vultus in loco altiore conſtitui, vbi ab omni populo circumſtante conſpecti incitamentum

[a] Sanctus Gaudentius ſerm. in die ordinationis ſuæ tomo 1. Bibliot. PP.

[b] Socrat. lib. 6. cap. 7.

[c] Hieron. in cap. 1. epiſt. ad Titum tomo 6.

[d] Tertul. de fuga in perſecutione cap. 10.

[e] Cyprian. epiſt. 34. cit.

Digitized by Google

A *tum gloriæ videntibus præbeant: cæterum Presbyterij honorem deſignaſſe nos illis iam ſciatis, vt & ſportulis iiſdem cum Presbyteris honorentur, & diuiſiones menſurnas, æquatis quantitatibus, partiantur, ſeſſuri nobiſcum proiectis & corroboratis annis ſuis.*

XIX. Nihil hîc repetere neceſſum eſt egregias Aurelij & Celerini dotes hac epiſtolâ, oratorio ſtylo deſcriptas, nobis eas iudicare virtutes, quæ Clericorum ordinandorum propria deberẽt eſſe ornamenta, in quæ ſæpiùs oculos coniicere debent, tum ij qui ad ordines alios recipiunt, tùm iſti qui ordinibus initiandi adducuntur; quædam duntaxat in prædicta Cypriani verba adnotare ſufficiat, quæ à noſtro inſtituto non abhorreant: primùm dignitatem officij lectoris, quæ noſtrã erga ordines Eccleſiaſticos, præſertim verò erga minores irreuerentiam arguat: num enim nos pudet adeò neglectores eſſe diuinorum miniſteriorum, & erga Eccleſiaſtica officia parum religioſos, vt cum martyribus ad honoris incrementũ lectoris olim gradus conferri putaretur, iam apud nos minorum ordinũ gradus tantùm non in deriſum conferantur: cùm Epiſ-

B copali ſollicitudine, Cleri, populique ſuffragio, diuinis teſtimoniis digna videretur in lectorem promotio; indigni iam à pluribus minores ordines iudicentur, ad quos nonniſi præuio diligenti examine perueniatur: & quem Eccleſiæ vtiliſſimum ordinem lectoris cenſuit Cyprianus, eum cum reliquis inferioribus, noſtrâ ignauiâ tanquam otioſum (quæ Concilij Tridentini [a] querimonia eſt) ab hæreticis traduci patiamur: vt ſuper candelabrum Eccleſiæ lectores à Cypriano poſiti cenſeantur, qui iam ſub modio latent; hæc ſi audimus, ſi attendimus, erubeſcere neceſſum eſt.

XX. Verùm hæc iam obſeruauimus, alterum iam aduertendum eſt, minores ordines ad maiores gradus eſſe, in quibus quiuis priùs probandi ſunt, quàm alios conſcendant. Tertium ampliorem Preſbyteris quàm lectoribus honorem, & vt ita dicam, portionem diſtribui ſolitam: confirmant Conſtitutiones Apoſtolicæ, [b] *Presbyteris*, inquiunt, *ſi aſſiduè in ſtudio docendi verbum Dei laborauerint, ſeponatur dupla portio in gratiam Apoſtolorum Chriſti, quorum locum tenent, tanquam con-*

C *ſiliarij Epiſcopi, & Eccleſiæ corona: ſunt enim conſilium & Senatus Eccleſiæ: ſi autem & lector eſt, is partem vnam in honorem Prophetarum accipiat, &c.* 4. benè meritos tamen Lectores pari cum Preſbyteris portione à Cypriano honoratos: cui ſimile eſt, quod habet [c] Gregorius Magnus, æquum eſſe, vt pro merito cuiuſcumq pluſve, minuſve largiendi Epiſcopus habeat facultatem) ipſis tamen denegatum, vt cum Preſbyteris ſederent, ne graduum Eccleſiaſticorum legitimus ordo turbaretur. 5. glorioſis iſtis Confeſſoribus gradus iſtos deſtinatos fuiſſe, quos probabile eſt nunquam ipſos aſſecutos fuiſſe: nam quod ad Celerinũ ſpectat, eum Diaconum obiiſſe fidem faciunt [d] Martyrologia Bedæ, Adonis, & Vſuardi, quæ eius, vt Diaconi meminere, 6. etiam obſeruari poſſunt ſportulæ iſtæ, quæ ab Epiſcopo in Clericos diſtribui ſolerent, quæ quia non ſunt noſtri inſtituti, reiicio te ad eundem [e] Cyprianum epiſtolâ ad Clerum & plebem Furnitanorum, & Pamelium [f] in eamdem epiſtolam, Beatum [g] Rhenanum ſuis in Tertullianum notis, & alios.

D XXI. Nunquam ſatior, nunquam expleor ciuſmodi Cypriani epiſtolis, quæ nobis antiquam exhibent Eccleſiæ faciem, ad quam compoſiti næuos noſtros agnoſcamus, atque humilitatis argumenta, & diſciplinæ reſtituendæ rationem doceamur: non grauabitur itaque benignus Lector, ſi tertiam de ordinatione Numidici Preſbyteri epiſtolam Preſbyteris Carthaginenſis, Diaconiſve, & plebi vniuerſæ directam adducamus; [h] *Nuntiandum*, inquit, *vobis fuit, fratres chariſſimi, quod pertineat, & ad communem lætitiam, & ad Eccleſiæ noſtræ maximam gloriam. nam admonitos nos, & inſtructos ſciatis dignatione diuinâ, vt Numidicus Presbyter adſcribatur Presbyterorum Carthaginenſium numero, & nobiſcum ſedeat in Clero, luce clariſſimâ confeſſionis illuſtris, & virtutis, ac fidei honore ſublimis: qui hortatu ſuo copioſum martyrum numerum lapidibus, & flammis necatum ante ſe miſit: quique vxorem adhærentem latere ſuo concrematam ſimul cum cæteris (vel conſeruatam magis dixerim) lætus adſpexit. Ipſe ſemiuſtulatus & lapidibus obrutus & pro mortuo derelictus, dum poſtmodum filius ſollicito pietatis obſequio cadauer patris inquireret, ſemianimis inuentus, & extractus,*

[a] Concil. Trident. ſeſſ. 23. de reform. cap. 17.

[b] Conſtitut. Apoſt. lib. 2. cap. 28. Τῶν δὲ ἁγίων διάκονοι μὲν εἰσὶν ὡς τοῦ Χριστοῦ νόμου, διακόνου δὲ αἰῶνος ἀμοιβὴν ἐκτίσουσι τῇ μισθαποδότῃ χάριτι, ὧν τὸν Χριστὸν κεκτήσαντο. ὧν δὲ τὸν φιλανθρωπευσάμενον, ὡς σύμβουλοι τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἀκολουθίας σέμνωσιν ὀφείλει καὶ πατέρων, καὶ διακόνων, καὶ ἀναγνωστῶν τῆς, καὶ ψαλτῶν, καὶ θυρωρῶν τῆς, καὶ παντὸς μέρους μᾶλλον οὖν ἡμῖν ἐκκλησιαστικοῦ.

[c] Greg. lib. 7. indict. 1. epiſt. 8. Leoni Catanenſium Epiſcopo.

[d] Martyrol. Bedæ, Adonis, Vſuardi 3. Februarij.

[e] Cypriani epiſt. 66

[f] Pamelius in cand. epiſtol.

[g] Beat. Rhenanus notis in cap. 39 Apologet. & alib. contra Marcionem, itemque in lib. ad Martyres.

[h] Cypriani epiſt. 35.

& refocillatus à Comitibus, quos ipſe præmiſerat, remanſit inuitus; ſed remanendi vt videmus hæc fuit cauſa, vt eum Clero noſtro adiungeret Dominus, & deſolatam per lapſum quorundam Presbyterij noſtri copiam, glorioſis Sacerdotibus adornaret: & promouebitur quidem, cùm Deus permiſerit, ad ampliorem locum Religionis ſuæ, quando in præſentiam protegente Domino venerimus: interim, quod oſtenditur, fiat, vt cum gratiarum actione ſuſcipiamus hoc Deimunus ſperantes de miſericordia Domini ornamenta complura, & redintegrato Eccleſiæ ſuæ robore, tam mites & humiles faciat in conſeſſus noſtri honore florere, opto vos, &c. A

XXII. Excitent pigros in officiis diuinis animos non Miltiadis, ſed martyrum trophæa, quibus diuini honoris ſocietate copulamur. Nitamur pares eſſe meritis, qui paris ſumus in Eccleſiâ dignitatis; tales Eccleſiæ petamus à Deo Sacerdotes, in quibus ipſe honorificetur, per quos Eccleſiæ fines dilatentur, ſalus populi procuretur. Quàm ampla Epiſcopis, quàm ſpecioſa ſuis ordinationibus laudum recitandarum maiores iſti noſtri, quorum gradui ſucceſſimus, præbebant argumenta: quam fœcundam dicendi ſegetem ſuppeditabant: quàm B lætus hæc populus audiebat: quàm facilè erat, vt dum talium virorũ exemplis applaudebat, dum ordinationibus, & ordinandis piè gratulabatur, dum in communi Eccleſiæ lætitiâ geſtiebat, corriperetur æmulatione ſanctitatis, duceretur ad imitationem virtutis. Ponite vobis ante oculos Epiſcopũ in talium virorum ordinatione diſſerentem, plebem plauſibus, & acclamationibus (quod fieri ſuprà docuimus) iudicium Epiſcopi comprobantem: ordinatum modeſtè aliqua reſpondentem, vel ad populum diſſerentem; fœlicia Eccleſiæ prima iſta tempora prædicabitis, tot ornamentis illuſtria, tanta Cleri ac populi charitate conſpicua. Quidni maiorum inſtituta imitemur? & pro virili enitamur, vt antiqua illa patrum in filiis pietas refloreſcat, idem vbique diſciplinæ ardor eluceſcat, componamur ad illorum virtutes, formemur ad exempla, trahamus eundem ſpiritum, eodem animo ducamur: hæc pia vota ſunt, quibus vt euenta reſpondeant velim, vtinam & faxit Deus.

XXIII. Sed ne gratis fingere videamur alternas iſtas tam ordinantiũ, ſiue aliorum ordinandos laudantium, vel adhortantium, & ordinatorum ipſorum gratias vtplurimum agentium, vel ſe ſe excuſantium dicendi vices: quoniam Epiſcopos iam demonſtrauimus in laudem ordinandorum, & alios in eorundem ordinatorum commendationem ſermonem habere ſolitos, ideò hîc præſertim oſtendendum eſt, eos quoque qui ad Eccleſiæ gradus ſublimarentur, reponere aliquid palam conſueuiſſe. Id verò mihi perſuadent, primò variæ Gregorij Nazianzeni[a] in hac quodammodo materia, orationes; vt enim omittam primam illam, quâ ſe excuſat, quod Preſbyter creatus ſtatim aufugiſſet: eam item quâ eorum abſentiam reprehendit, qui primum ipſum accerſiuerant, nec tamen venerant, cùm Preſbyter factus fuiſſet: occurrunt etiam & plures, rei de qua agimus, affines, qualis illa poſt reditum ex fugâ cùm conſecraretur: altera ad Nyſſenum poſtridie illius diei, quo Epiſcopus creatus eſſet: tertia ad patrem, poſtquam item Epiſcopus Sazimorum eſſet conſecratus: quarta ad eundem, cùm curam Nazianzenæ Eccleſiæ cum patre regendæ ſuſcepiſſet. Secundò, id D etiam oſtendit Gregorij Nyſſeni[b] elegans oratio, in qua cùm præmiſiſſet aliquos ante ſe oraſſe, eos, vt credo, qui ſummis ipſum laudibus extulerant, diſputationem de Deo aggreditur, & Paſtoralis ſollicitudinis primitias hæreſeos reprehenſioni, ac diſſenſionis inter Catholicos redargutioni conſecrat. Tertiò, [c] Chryſoſtomi ſermo eo die habitus, quo Preſbyter ordinatus fuerat, in quo & ſe apud populum eleganter excuſat, & ad temperantiam eum hortatur, conſecratorem quoque ſuum Flauianum laudat, plebemque vltimò deprecatur, vt preces pro vtroque tam ordinato, quàm ordinatore concipiat. Quartò, [d] Gaudentij concio eo die apud populum recitata, quo ab Ambroſio Brixianus Antiſtes ſacratus eſt. Quintò, [e] Epiphanij Ticinenſis apud Ennodium cùm Epiſcopus eſſet creatus. Sextò, [f] tandem eiuſdem Ennodij dictio, ſiue ab ipſo habita fuerit, quo primùm die inauguratus eſt Epiſcopus, ſiue aliis conſcripta ſit, & tanquam formula relicta, quam ſacrati Pontifices imitarentur, in qua nempe

oſtendit

[a] Greg. Nazian. orat. 1. 2. 5. 6. 7. 8.

[b] Greg. Nyſſ. orat. in ſuam ordinat. tomo 2. eius oper.

[c] Chryſ. ſerm. cùm ordinatus eſſet Preſbyter. tom. 4. eius operum poſt epiſtolas ipſius.

[d] Gaudentius tract. in ordin. tomo 2 Biblioth.

[e] Ennodius in vita S. Epiph. Ticinenſis

[f] Ennodij dictio inter eius declam. & oration.

A ostendit aliquos priùs de ipsius laudibus verba fecisse, de quibus ait, *qui vos laudant, seducunt vos, & subuertunt semitas pedum vestrorum*, quorum encomia sibi ante victoriam minimè debita respondet, & ad virtutem incitamenta esse debere, vt *splendorem Pontificis res, non lingua testetur*, onus quoque Pontificij sibiipsi proponit, formidinem suam aperit, & diuinæ sibi gratiæ beneficiũ deprecatur.

CAPVT III.

De electione ipsa ordinandorum à Clero ac populo antiquitus facta.

§. I.

Varia antiqui istius ritus testimonia.

B I. QVam partem Clerus ac populus in ordinandis Sacerdotibus habeant, iam ex prædictis maximè patet, neminem nempè ordinatum fuisse, nec iam ordinari debere, cui non Clerus aut populus pietatis ac disciplinæ testimonium perhibeant. Iamverò aliquid amplius hîc probandum est, demonstrandumque Clericos ipsos sæpè populi, sæpius Cleri suffragiis aliquâ ratione eligi consueuisse, itavt eorum ordinationes vtrorumque consilio nonnunquam discuterentur, & consensu firmarentur: qui mos cùm in Episcoporum electione, atque ordinatione clarior sit, quàm vt probari debeat, nec nostri muneris sit ea omnia recensere, quæ ad sacras electiones faciant, eum in inferiorum Sacerdotum, atque etiam aliorum inferioris gradus ministrorum ordinatione fuisse obseruatum hoc loco demonstraturi sumus.

II. Atque vt ab ipsis nascentis Ecclesiæ incunabulis ordiamur, omittimus C rogante [a] Petro, & fratrum Concilium conuocante (cui tamen teste [b] Chrysostomo in locum Iudæ alium eligere licebat) statutos à toto cœtu duos Iosephum & Matthiam, qui diuinis sortibus electi in Apostolos ordinarentur: hoc, inquam, exemplum omittimus, quia ad summorum in Ecclesiâ Sacerdotum ordinationes spectat. Vrgemus præsertim Apostolorum exemplum, quod de ordinandis Diaconis posteritati reliquerunt: quibus enim ad primos Diaconos ordinandos auctoribus Concilium Ecclesiæ coactum sit, quibus Suffragantibus ipsi constituti sint, docet Scriptura sacra, & congregatum eum ab Apostolis fidelium cœtum, qui primos Diaconos elegerit, apertis verbis ostendit; [c] *Conuocantes autem duodecim multitudinem discipulorum dixerunt, non est aequum nos derelinquere verbum Dei, & ministrare mensis. Considerate ergo fratres viros ex vobis boni testimonij septem, plenos Spiritu sancto & sapientiâ, quos constituamus super hoc opus, nos verò orationi & ministerio verbi instantes erimus, & placuit sermo coram omni multitudine: & elegerunt Stephanum virum plenum fide, & Spiritu sancto, quos* D *statuerunt coram Apostolis, & cùm orassent, imposuerunt eis manus.* Notanda verò scripturæ verba Apostolis populus eos nominat, quos ipsi in dignitate constituant, eligit turba, ordinant Apostoli: ἐπισκέψασθε, inquiunt Apostoli; *examinate, perpendite* ἄνδρας ἐξ ὑμῶν μαρτυρουμένους *viros ex vobis testimonio probatos*, multitudini iudicium tribuunt: permissâ potestate vtuntur fideles: subditur, ἐξελέξατο, *elegerunt* Stephanum & cæteros, nec elegerunt solùm sed ἔστησαν ἐνώπιον τῶν ἀποστόλων *statuerunt coram Apostolis, ipsíque obtulerunt, & præsentarunt.* Ex quibus & eligendi, & præsentandi Clericos populo tributam ab Apostolis potestatem animaduertas; quos verò elegerunt illi, hos Apostoli καταέστησαν ἐπὶ τῆς χρείας ταύτης, *constituerunt super hoc opus, potestatem impertiti sunt, curam commiserunt*, καὶ ἐπέθηκαν αὐτοῖς τὰς χεῖρας, *& imposuerunt illis manus*, quia, vt explicat Chrysostomus, [d] scriptura ibi ostendit ὅτι ἐχειροτονήθησαν δεήσεσι καὶ εὐχαῖς, quod per Apostolorum manus & preces Diaconi ordinati sint. Ex quo proinde testimonio ordinationes præsente plebe ciusque testimonio ac iudicio (licet non auctoritate) fieri debere concludunt [e] Cyprianus Epistolâ ad Clerum & ple-

[a] Actorum 1.
[b] Chrysost. homil. 3. in Acta.
[c] Actorum 6.
[d] Chrysost. hom. 14. in Act. Apostol.
[e] Cypr. epist. 68.

bem in Hispania consistentes superiùs citata, & [a] Chrysostomus in Acta Apostolorum, vbi de Apostolis hoc dicit, *non propria sententiâ faciunt, sed priùs rationem reddunt multitudini, quod etiam nunc fieri oportet.* A

[a] Chryst. hom. cit. in Act. ἀλλ' ἐκείνοις γνώμην προφέρουσι, λόγον πρότερον ἀποδιδόντες τῷ πλήθει. ὅπερ καὶ νῦν χρὴ γενέσθαι.

III. Ab Apostolorum tempore idem mos vt plurimum saltem obseruatus est, testes adfero plurimos maximè ex antiquis. Primóque S. [b] Clementem, qui referens orationem quæ super Presbyterum, dum ordinaretur ab Episcopo, recitari soleret, Cleri saltem suffragij meminit, & Presbyterum initiandum ἀφῶμεν, τῷ κείρει τῶ πλήρει πάντας εἰς πρεσβυτέρων διδόντα, id est *suffragio, & iudicio totius Cleri, ordini Presbyterorum adscriptum* dicit. Verùm non Cleri solius, verùm etiam populi consensum expetitum fuisse in Hierarchicorum ordinum, non pariter in cæterorum, collatione, docet Anacletus, qui postquam de Episcopali ordinatione disseruit, [c] subdit, *reliqui verò Sacerdotes à proprio ordinentur Episcopo, itavt ciues & alij Sacerdotes assensum prebeant: similiter & Diaconi ordinentur: cæterorum autem graduum distributioni trium veracium testimonium cum Episcopi scilicet approbatione sufficere potest.* Hæc ex tenebris primi illius Christianorum ævi, lucis aliqua scintilla emicat. Iam clariora videamus, & quæ huius rei lux, sequentibus sæculis, nobis accedat, intueamur. B

[b] Clem lib 8. const. Apost. cap. 4.

[c] Anacl epist. 3. refertur dist. 67. can. reliqui Sacerdotes.

IV. Supra ex [d] Tertulliano retulimus Ecclesiæ *præsides populi testimonio dignitatem adeptos;* Ex Cypriani [e] quoque literis eruimus, ipsum solitum fuisse in ordinationibus Clericis, populum ante consulere, & mores ac merita singulorum [f] *communi consilio* ponderare: cui etiam rei alio in loco adstipulatur, dum se, Saturum Lectorem, & Optatum Diaconum, [g] *communi consilio* Clero proximos, seu destinatos, ordinasse narrat. Synodus Romana sub Syluestro [h] *nemisi rogantibus triginta Presbyteris*, Diaconũ ordinari; Presbyterũ verò, nullum nisi qui *in septem annis, à cuncto Clero Romano probaretur doctrinæ, natiuitatu, generositatu, & consilio non expetens predam à quoquam, opinione clara firmarent omnes Presbyteri, declararent, & firmarent*: quæ verba licet corrupta & in aliis editionibus corruptiora legantur, ostendunt tamen ad Diaconorum ordinationem maximam Cleri partem, ad Presbyterorum autem totum Clerum consentire debuisse. Populo verò suffragium in Sacerdote suo eligendo concessum indicant Nicæni canones, ex Arabico translati, & ab Alphonso Pisano, necnon Franciseo Turriano editi: nam in eorum vno cauetur, vt [i] *non audeant Laïci qui sunt in pagis eligere sibi Sacerdotem sine consensu Chorepiscopi*, quod innuit Laïcos de eius consensu Sacerdotem eligere sibi potuisse, in eorum verò altero statuitur, vt [k] *si congregatio elegerit aliquẽ in cognitione fidei eruditum, & probum, ex ijs qui alteri ministrant, aut ex Monasterijs, vt sit Episcopus, aut Archidiaconus, aut Chorepiscopus, aut prefectus Xenodochij*, id est hospitalis, *non debeat ambire ille qui eligitur*: congregatio verò cui hoc eligendi ius tribuitur *congregatio fidelium alicuius Parochiæ* apud Turrianum dicitur: proindeque indicant isti canones fideli populo olim permissum eligendi Ecclesiæ ministros, eosque ad ordinationem Episcopo offerendi. C

[d] Tert. Apologetici cap. 39.

[e] Cypr. epist. 33.

[f] Idem epist. 25.

[g] Vide etiam eiusdem epist. 34. 35. & 68.

[h] Syn. Rom. 184. Episcop. sub Syluest. cap. 11.

[i] Canon. 75. Nicen Conc. ex Arabico translati.

[k] Canon. 75. eiusdẽ Conc ex Arab. apud Alphonsum Pisa. lib. 2. Conc. Nicen. paulò aliter apud Turr.

V. Verùm certiora testimonia, minusque dubia inquiramus: primumque ex [l] Epistolâ Concilij Niceni ad Ecclesiam Alexandrinam, & Episcopos Ægyptum, Lybiam, ac Pentapolin incolentes elicimus, non quidem populis, sed Presbyteris Catholicæ communionis peculiare ius fuisse Clericos designandi, eosque Antistitibus ordinandos offerẽdi, quod cæteris minimè conueniret: legimus enim Presbyteros à Meletio Schismatico delectos, atque consecratos ea conditione in Ecclesiæ communionem admissos vt & cæteris ab Alexandro Alexandrino Patriarchâ Catholico ordinatis locum cedant, quin etiam, *vt nulla ipsis potestas sit, eos ministros Ecclesiæ designandi, qui ipsorum probentur arbitrio; neque nominationem penes se habeant eorum, qui sunt ad Ecclesiæ munera obeunda deligendi*: ex quibus verbis colligi potest penes populum, Presbyterorum saltem designandorum ac nominandorum isto tempore non residisse potestatem: si enim penes populum fuisset, non vtique denegaretur iisce Presbyteris, qui licet à schismatico homine ordinati Ecclesiasticam tamen dignitatem, imminutam quidem, sed tamen Laïcali conditione maiorem retinebant: Itaque D

[l] Epist. Conc. Niceni apud Theod. lib. 6. cap 9. οὐκ ἐκεῖνο προστάττει τὸ μυστήριον ἐξουσίαν εἶναι τοῖς ἀπὸ τοιούτων ἀνδρῶν χειροτονηθεῖσι, ἢ ἐπιτάττειν ἕτερα.

probat

Digitized by Google

probat iſtud teſtimonium penes Clericos, adminus penes Preſbyteros, qui Senatus erant & Concilium Epiſcopi poteſtatem iſtam fuiſſe, non penes populum: quod videtur confirmari ex Concilio [a] Laodiceno, quod alij paulò ante Synodum Nicenam, alij ſtatim poſt ipſam concelebratum referunt, in quo hæc habentur *ὅτι δεῖ δ', μὴ τοῖς ὄχλοις ἐπιτρέπειν τὰς ἐκλογὰς ποιεῖσθαι τῶν μελλόντων προΐστασθαι οἷς ἱερατεῖον, de eo quod non ſit populis concedendum electionem facere eorum qui altaris miniſterio ſunt applicandi*, provt hunc Canonem vertit Iſidorus Mercator; quo quidem poteſtas eligendi Preſbyteros alioſque Eccleſiæ miniſtros aperte Laicis adimitur. Hanc autem Clericis fuiſſe denegatam colligimus ex [b] epiſtolâ Baſilij Canonica ad Chorepiſcopos, in quâ queritur omnem Preſbyterorum conſtituendorum poteſtatem Preſbyteros, ac Diaconos ad ſe traxiſſe, & ex affectione vel carnis, vel amicitiæ indignos in Eccleſiam introduxiſſe: indicemque ad ſe omnium Clericorum mitti poſtulat, eo etiam adnotato, à quo quiſque fuiſſet introductus, iubetque nè vlli deinceps à Preſbyteris ſine Epiſcopi conſcientia introducantur; quæ quidem conſtitutio oſtendit, penes Preſbyterorum & Diaconorum Collegium Cleticotum nominationem hoc tempore fuiſſe, non penes populum, quibus conſentaneam Theophilus [c] Alexandrinus hanc ordinationum formam præſcribit, ex prædictis, vt quicquid eſt Sacerdotalis ordinis, conſentiat & eligat, antequam Epiſcopus examinet; Clero ſiquidem attribuit *συμφωνεῖν, καὶ αἱρεῖσθαι, conſentire, & eligere*, Epiſcopo verò *δοκιμάζειν, καὶ χειροτονεῖν examinare, & ordinare*; vultque Epiſcopum ordinationem celebrare, *συναινούντων αὐτῷ τῶν ἱερατείων, aſſentiente ei Sacerdotali coronâ ſeu conſeſſu*, de populo verò hoc tantum docet, eo præſente ordinationes fieri debere, & Epiſcopum ipſum alloqui oportere, an poſſit ei ferre teſtimonium, vt ſuperiùs docuimus. Quæ indicant potiores fuiſſe Sacerdotalis ordinis in Clericorum ordinationibus partes, quàm fuerint populi; illum elegiſſe, hunc teſtimonio ordinandos probauiſſe.

VI. Eodem, quo Theophilus, tempore, [d] Hieronymus electionem Archidiaconi Diaconis tribuere videtur, qui nempe *eligant de ſe quem induſtrium nouerint, & Archidiaconum vocent*, Epiſtolâ ad Euagrium; idem pariter epiſtolâ ad Ruſticum Monachum, populi ſuffragia in Clericorum ordinationibus aliquando recepta, aliquando excluſa non obſcurè docet his verbis, [e] *Cùm ad perfectam*, inquit, *etatem veneris; ſi tamen vitæ comes fueris, & te vel populus vel Pontifex ciuitatis in Clerum elegerit, agito. quæ Clerici ſunt.* Cui affinis eſt Carthaginenſis tertij paulò poſt habiti Concilij Canon, [f] *vt nullus ordinetur Clericus niſi probatus, vel Epiſcoporum examine, vel populi teſtimonio*: Hæc enim oſtendunt Epiſcopum quoſdam Clericos ſibi bene notos, & probatos inconſultâ Catholicâ plebe ordinare potuiſſe, reliquos, populi honorificâ relatione, ac petitione inductum in Clerum retuliſſe: apertius verò pro neceſſario, ſaltem ex decentiâ quadam, populi conſenſu habemus Concilij Carthaginenſis quarti decretum iis verbis, *vt Epiſcopus* [g] *ſine conſilio Clericorum ſuorum Clericos non ordinet, neque vt ciuium conſuetudinem & teſtimonium quærat.* Iuxta quæ Conciliorum decreta dicitur [h] à Poſſidio Auguſtinus, qui prædictis Conciliis Carthaginenſibus interfuit, eorumque pars magna fuit, *in ordinandis Sacerdotibus, & Clericis conſenſum maiorem* (alij legũt *maiorum*,) quo nomine primores populi intelliguntur, ſeu honorati illi quorum arbitrium in ordinandis Sacerdotibus, ſimul cum ciuium votis, teſtimoniis populorum, & electione Clericorum requirebat [i] ſanctus Leo) *Chriſtianorum, conſuetudinem Eccleſiæ ſequendam eſſe arbitrabatur*: quod Auguſtini iudicium prudentiſſimum eſt, vt in iis quæ ad diſciplinam Eccleſiaſticam ſpectant, quæ pro locis & temporibus variari poteſt, conſuetudinis potiſſima habeatur ratio: oſtendit autem non omnium Eccleſiarum eandem in re de quâ agitur, fuiſſe conſuetudinem, aliis vt opinor, aliis minus populo permittentibus. Nec omittendus Auguſtino paulùm antiquior Syricius, [k] qui Clero ac populo indeligendis Preſbyteris ſuffragij ferendi auctoritatem videtur tribuiſſe, *Diaconus*, inquit, *tempore acceſſu Presbyterio, vel Epiſcopatu, ſi Cleri ac plebis euocauerit electio, non immeritò ſocietur.*

[a] Conc. Laod. can. 13. l. refertur diſt. 63. can. non eſt permittendũ.

[b] Baſil. in ep. canon. ad Chorepiſcop. apud Balſamonẽ &c. tom. 2. operum Baſilij.

[c] Theophilus in commonitorio can. 6.

[d] Hieron. epiſt. 85. ad Euagrium.

[e] Idem epiſt. ad Ruſticum.

[f] Carthag. 3. can. 22. refertur c. nullus diſt. 24.

[g] Carthag. 4. c. 22. refertur eadem diſt. can. Epiſcop.

[h] Poſſid. in vita Auguſt. cap. 22.

[i] Sanct. Leo epiſt. 87. alias 89. ad Epiſc. Vienn. Prouinciæ refertur c. [illegible] diſt. 63.

[k] Syricius ep. 1. c. 9 refertur diſt. 77. c. quicumque in fine.

VII. Veritus autem Celestinus [a] Papa ne potestate ista populus abuteretur, vetat nimium ipsi indulgere, ac permittere, *docendus est*, ait, *populus, non sequendus, neque, si nesciunt, eos, quid liceat, quidve non liceat, commovere, non his consensum prebere debemus.* Eo non multo tempore anterior Chrysostomus, [b] Theophili Alexandrini synchronos, quem & aduersarium passus est, ex verbis superiùs citatis iudicium multitudini tribuendum probare videtur, licet secus in ordinationibus suo tempore obseruatum innuat. Idem [c] tamen alibi Episcopum non vulgi opinione duci, non ad aliorum gratiam, vel inuidiam ordinationem celebrare permittit, sed re diligenter per seipsum discussâ: quod certè indicat non ità alligatam populi sententiæ Episcoporum fuisse potestatem, quin ipse superiori potestate præditus, eos quos ille probasset, reiicere potuerit. Adeò tamen suauiter cum populi multitudine egisse sanctissimos antiquitatis Episcopos probabile est, vt inuitis pastorem dare, ac Sacerdotem vererentur: ne imperium pastorum plebes excuterent, vel difficulter eos ferrent, quibus subdi debent vt patribus, ne parum libenter pastoris vocem audirent, neve spiritalia alimenta ab ingratâ manu, morborumque suorum remedia ægrè susciperent.

[a] Celestin. epist. 5. ad Episcopos Apuliæ, & Calabriæ cap. 3. refertur dist. 62. c. docendus.

[b] Chrysost. hom. 14. in Acta.

[c] Idem lib. 4. de Sacerdotio cap. 2.

VIII. Post hos verò legimus Gelasium in eamdem cum Carthaginensi tertio Concilio sententiam euntem, Episcopo scilicet vel populo eligendi officium tribuere; adeò vt, quos eligeret per se Episcopus, populi suffragiis ad illam dignitatem adipiscendam nequaquam indigerent, etsi ipse eligendi potestatem plebi nonnumquam faceret: sic enim de Monacho quem Abbas Presbyterum fieri petierit, statuit Gelasius, [d] *ab Episcopo debet eligi, & in loco quo iudicauerit ordinari: omnia, quæ ad Sacerdotis officia pertinent, vel populi, vel Episcopi electione prouidè, ac iustè aduersus.* Ex eiusdem quoque literis ad Episcopum Cœlestinum euidenter colligere est, Clericos in locum obeuntium Sacerdotum aliquem ordinandum Episcopo nominasse. Hoc enim significant ea verba quæ ibidem habentur [e] *Presbyteri, Diaconi, & vniuersi Clerici, Stomensis* (aliàs *Stimensis*) *ciuitatis peruenerto nobis suggessere porrecto, in Ecclesiâ Beati Martyris Eleutherij Episcopi,* (*quæ in supra dicta ciuitatis Parochiâ probatur esse constructa*) *Presbyterum, qui constitutus fuerat, defecisse, atque in eius locum Diaconum ipsius Ecclesiæ pro celebritate ipsius loci quantocyùs debere ordinari, & ideo frater charissime, si de eius vitâ, vel moribus nihil est, quod contrà Canonum veniat statuta, suprascriptum Presbyteri honore decorabis, sciturus eum te visitatoris nomine, non Cardinalis creasse Pontificis:* circa quæ verba obiter monemus, ideò non Episcopo ciuitatis, sed Summo Pontifici hanc petitionem directam fuisse, quod tunc temporis vacaret sedes Episcopalis, ad quam proinde ex antiquo [f] more regendam, donec Episcopus constitueretur, Summus Pontifex Cœlestinum Episcopum visitatorem miserat; cui tamen nefas [g] fuit Presbyteros in eâ Ecclesiâ, quandiu Episcopo viduata foret, ordinare, cùm ordinatio Clericorum futuro Episcopo reseruanda esset; licentiam itaque petunt à Summo Pontifice prædictæ Ecclesiæ Clerici, vt relaxatâ legum seueritate propter celebritatem Ecclesiæ ante electionem futuri Pontificis Presbyterum ordinari permitteret.

[d] Gelas. 16. quæst. 1. c. si quis Monachus.

[e] Gelas. Episcopo Cœlest. refertur dist. 24. can. Presbyteri.

[f] Lege Gregorium lib. 4. epist 12. Gaudentio lib. 3. epist. 11. Maximiano Syracusano lib. 1. epist. 29. Fœlici, Episcopo & lib. 11 epist. 26. Barbaro Episcopo, & alibi quæ de re infrà.

[g] Lege cap. 8. ne sede vacãte, & cap. 1. de instit in 6.

IX. Porrò circa hæc præsertim tempora puta circa finem quarti sæculi, & toto sæculo quinto populum Clericorum electiones prosecutum fuisse legimus, vt inuitos etiam Episcopis ordinandos præsentarent, sic enim v. g. Sanctum Augustinum [h] *manu iniectâ*, fideles laici tenuerunt, & Episcopo Valerio ordinandum *imulerunt, omnibus id, vno consensu & desiderio, fieri, perficique petentibus, magnoque studio & clamore flagitantibus*: sic S. Paulinus, *per vim inflammata subito plebis*, apud Barcinonem Hispaniæ vrbem, licet vxoratus, à Lampio Episcopo Presbyter sacratus est, vt ipse [i] de se testatur epistolâ ad Augustinum: sic Piniano sanctissimæ fœminæ Melaniæ iunioris viro, à populo Hipponensi, inscio tamen S. Augustino (qui hocce tempore populum Hipponensem Episcopus regebat) vis illata est, vt Presbyter fieret, quemadmodũ testatur [k] Augustinus; sic sanctum Germanum (qui postea Altissiodorensis Episcopus creatus est) ciuilibus præfecturis implicatum sanctus Episcopus Amator ab ostiariis fores Ecclesiæ claudete

[h] Possid. in vita August. cap. 4. Augustin. ipse ferm. de diuersis 49. & epist. 213. ad Albinam.

[i] Paulin. epist. apud August. 35.

[k] Augustin. epist. 215. & 217.

A dere iussis glomeratâ turbâ Clericorum, atque nobilium, iniiciens ei manus nihil tale cogitantem apprehendit,cæsariem capitis detrahens,habitu religionis, relictis sæcularibus ornamentis, cum promotionis honore induit, vt iisdem ferè verbis narrat [a] Constantius Presbyter (cui [b] Sidonius ob ingenij & eruditionis famam Epistolarum libros suos dicauit) in vita sancti Germani, quam ad Patientem Lugdunensem Episcopum misit: & vt perseueraſſe hunc morem sciamus,sic etiam sanctũ [c] Trudonem,qui sexto sæculo vixit,concordi *acclamatione omnium* inuitum ad Presbyteratum adductum,imo tractum esse refert Theodoricus Abbas Monasterij ab ipso sancto Trudone fundati in eius vitâ. Alia eiusdem impetus à populo facti in aliquos, vt Presbyteri vel Diaconi ex Clericis alterius ordinis fierent,exempla,è Patrum vitis & historiæ Ecclesiasticæ monumentis eruere possumus, quorum cùm à tempore Diui Augustini plura, ni fallor, exempla legantur, nihilominus id antea vsitatum fuisse, ex eo colligere possumus,quod huic populari violentiæ occurrens Concilium [d] An-
B cyranum, statim redditâ Ecclesiæ pace celebratum ineunte ferè quarto sæculo, à lege cœlibatus, quâ Diaconos communiter constringi docet, eos excepit, qui in ipsa ordinatione protestati fuerint velle se vxores ducere, aut suas retinere, nec posse se continere; Diaconos autem istos violentiam passos credibile est, eos fuisse,quos ardentibus votis,& importunis efflagitationibus,populus ordinandos postularet.

a Constant. Presbyt.lib. 1. vitæ S. Germani Altissiod. cap. 1. 5. & 7.

b Sidon.epist. 1. lib. 1.

c In vita S. Trudonis apud Sur. 23. Nouemb.

d Ancyran. cap.10. al. 9.

X. Posterioribus temporibus Regum ac Magistratuum voluntatem in ordinationibus Clericorum ac Presbyterorum aliquando expetitam, petitionis eorum ab Episcopis rationem habitam, ipsorum posteà à Conciliis vsurpationem coërcitam; ius patronatus,cui primò in Ecclesiâ reclamatum fuit, stabilitum; Cleri consensum exactiùs expetitum: vota quoque ipsius in pluribus ordinationibus numerata; populi pariter assensum nonnunquam expensum fuisse, multis suadere possumus testimoniis. Verùm de prioribus capitibus nihil
C hîc dicemus, quia ad Clericorum ordinandorum probationem, de quâ hoc loco agimus, minimè pertinent, sed concessam vel prætensam in Ecclesiasticas personas, vel Ecclesias potestatem aliquam arguunt, quâ de re infrà: hæcergo tantum de electionibus Clericorum à Clero, vel populo factis aliqua adiungemus posteriorum sæculorum testimonia.

XI. Turonicum secundum sub Ioanne tertio, & Chariberto rege Concilium vetat in locum Archipresbyteri accusati alium ordinari; [e] *nisi facto Concilio tam Abbatum,quàm Presbyterorum*. Concilium [f] Barcinonense eodem sexto sæculo sub Gregorio primo, & Reccaredo Gothorum Rege innuit ad Ecclesiasticos ordines, *vel per sacra regalia* (id est regum rescripta quæ *sacrarum* nomine passim vocantur) *aut per consensionem Cleri,ac plebis,vel per electionem assensionemq; Pontificum*, vel certè ad summum Sacerdotium (nam ambigua verborum istius Concilij series seu complexio videtur) peruenirí. Septimo verò sæculo Isidorus Hispalensis apud Gratianum Archipresbyteri electionem à Clero & populo
D faciendam præscribit his verbis, [g] *si in plebibus Archipresbyteri obierint, aut pro aliquo reatu exinde electi fuerint, Archidiaconus quantocyùs proficiscatur illuc, & eum Clericus, & populus ipsius plebis electionem faciat, quatenus dignus pastor Domini Dei constituatur, & dum ordinatur eius prouidentiâ ipsa plebs custodiatur.* Emeritense [h] Concilium eiusdem ferè temporis sub Vitaliano Papâ habitum,Parochis ius tribuit seligendi è familiâ suâ, quos Clericatu dignos iudicauerint, eosq; Episcopo offerendi;qui iisdem verò temporibus vixit Martinus Braccharensis, [i] *non licere populo electionem facere, eorum qui ad Sacerdotium promouentur*, ex Concilij Laodiceni Canone edixit.

e Turon. 2. can. 7.

f Conc. Barcinon. sub Reccaredo.

g Isidor. apud Gratian. dist. 63 c. si in plebis, citatur ex lib. off. sed hoc ibi non habetur.

h Emerit ense Conc. can. 18.

i Martinus Bracchare nsis in sua Canonum collectione cap. 1.

XII. Eruimus tamen ex Capitularibus Caroli Magni populum nequaquam ab electionibus Sacerdotum penitus excluſum fuisse: nam & eorum ibidem mentio fit, [k] *quos Laici de familia Ecclesiarum ad sacros ordines promouere voluerint*: statutumque ibidem legimus, [l] *vt si laici probabilis vitæ, & doctrinæ Episcopis consecrandos, suisque in Ecclesiis constituendos obtulerint, nullâ qualibet occasione eos reiciant*; quæ verba sumpta videntur ex Concilio Wormatiensi [m] circa tempora

k Lib. 1. cap. tit. 88.

l Ibid. tit. 90.

m VVormm. cap. 57.

Digitized by Google

Caroli Magni, & [a] Troſleiano. Eiuſdémque ſententiæ decretum eſt Concilij Romani [b] ſub Eugenio ſecundo, & Leone quarto, quod in ordinationibus Preſbyterorum in Eccleſiis Baptiſmalibus populi conſenſum adhibendum requirit, & [c] Remenſis ſub iiſdem Pontificibus, iis verbis expreſſum, vt *cum Episcopis Presbyteros necessitas occurrerit ordinandi vt reuerentius obseruentur, conueniat ibidem habitantium sibi adhibere consensum:* plana etiam in eundem ſenſum Concilij Ticinenſis tempore eiuſdem Leonis quarti habita Conſtitutio in hæc verba, [d] *Quare in ordinandis plebium rationibus ciuium instituta seruẽtur, & pestifera ambitionis vitium radicitus exstirpetur, &c. Et primùm quidem ipsius loci Presbyteri vel cæteri Clerici idoneum sibi rectorem eligant; deinde populi, qui ad eandem plebem adspicit, sequatur assensus; si autem in ipsa plebe talis inueniri non potuerit qui illud opus competenter agere possit; tunc Episcopus de suis quem idoneum iudicauerit, inibi constituat.* Euidens quoque eius conſuetudinis teſtificatio habetur in epiſtolâ Synodi Tricaſſinæ ad Nicolaum primum Summum Pontificem, in quâ excuſantur aliqui perperam ab Ebbone Remenſi depoſito ordinati, quod non ſeipſos ordinandos obtuliſſent, [e] *ſed acclamationi & atteſtationi ipſius Eccleſiæ, vt ordinarentur, obedíuiſſent.* Egregium quoque pro electione Clericorum à Clericis Lucij Papæ decretum, [f] *nullus*, inquit, *niſi eorum electione Canonica Presbyter eligatur.*

XIII. Iis adde Theodori [g] Balſamonis de præſenti quæſtione teſtimonium, refert enim ipſe aliquos ſcripſiſſe quod antiquitus electiones fiebant à populo, & eligebantur non ſolùm Epiſcopi, ſed etiam præterea Preſbyteri & Diaconi: cui ſententiæ aliam opponit eorum qui dicunt electionem Epiſcoporum propriè dici, ordinationem verò Preſbyterorum & Diaconorum: iuxta quam proinde ſententiam non videtur Preſbyterorum & Diaconorum deſignatio illi propriè dicta electio fuiſſe. Idem verò Balſamon cùm eſſet Patriarcha Antiochenus, quærenti Marco Alexandrino, an Vicariorum turbis, eum qui ipſis videbatur eſſe dignus Epiſcopali, vel Sacerdotali dignitate, ei exhibentibus, ipſe acclamationes populi ſequi compelleretur: ita reſpondet, [h] *olim ordinationes Epiſcoporum & reliquorum ſacris initiatorum ordinibus fieri ſolitas per electionem multitudinis, & eorum qui simul imperabant. Decimumtertium autem Canonem Laodicenæ Synodi, & tertium Canonem ſanctæ Oecumenicæ ſeptimæ Synodi huiuſmodi ordinationes ab Eccleſiaſtico reiecisſe ſtatu:* quod adductis his Canonibus oſtendit: vnde videtur docere ante Synodum Laodicenam hoc in vſu fuiſſe, vt à populo tam Epiſcopi, quàm Preſbyteri & Diaconi ordinarentur, poſteà cùm idem mos repullulaſceret, radicitus à ſeptima Synodo exciſum fuiſſe.

[a] Troſlean. cap. 6.
[b] Cõcil. nom. an. 8.
[c] Remẽſe cap. 2. apud Anton. Auguſt. lib. 17. tit. 41.
[d] Synodus Ticinẽſis in ſcripto conſultationis, ſeu exhortationis Epiſcoporum ad Dom. Ludouicum Imperatorem.
[e] Epiſt. Synodi Tricaſſ. ad Nicol. inter epiſt. Hincmari, & tom. 3. Conc. Gall.
[f] Lucius Papa cap. 1. de electione.
[g] Theod. Balſamon in 3. Canon ſeptimæ Synodi.
[h] Balſam. reſponſ. ad interrog. 58. Marci lib. 3. Codicis iuris Orient.

πάλαι μὲν οἱ χειροτονίαι τῶν ἱερωμένων ἐγίνοντο ὑπὸ τοῦ λαοῦ καὶ τῶν ἐχόντων τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἐκλέγεσθαι τοὺς ἀξίους τῶν ἐκκλησιαστικῶν βαθμῶν, ἤγουν ὁ μὲν πρεσβύτερος ὑπὸ τοῦ λαοῦ καὶ τῶν τῆς πόλεως ἀρχόντων, ὁ δὲ διάκονος ὑπὸ τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ ἰδίου ἐπισκόπου, ὁ δὲ ὑποδιάκονος καὶ ὁ ἀναγνώστης καὶ ὁ ψάλτης καὶ ὁ ἐξορκιστὴς καὶ ὁ θυρωρὸς ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου μόνου.

[i] Anaci epiſt. 2. habetur c. reliqui, diſt. 67.

§. II.

Quæſtionis reſolutio.

XIV. Verùm vt his omnibus meam adiungam ipſe ſententiam, nunquam, vt opinor, conſtanti lege aut generali conſuetudine, quæ vim legis obtineret, adſtricti ſunt Epiſcopi, vt ſuffragium Cleri populique in ordinandis Diaconis, Preſbyteriſque expeterent: imo nec in inferioribus gradibus conferendis id paſſim obſeruatum, quorum diſtributioni Anacletus [i] trium veracium teſtimonium cum Epiſcopi approbatione ſufficere poſſe aſſerebat: Atenim prioribus quidem temporibus, quibus erat omnium cor vnum & anima vna, & quicumque nominis erant Chriſtiani, magis vtique charitatis glutine copulati, quàm poteſtatum diuerſitate ſecreti videbantur, nihil mirum ſi Epiſcopi non ſolùm Clerum, verùm etiam populum conſulerent: quod & moderatiores Epiſcopi poſtea ſeruauerunt, ea tamen ratione poteſtatem temperantes, vt & auctoritatem ordinationis abſolutè retinerent, & populorum, ſi æqua fuiſſet, voluntati acquieſcerent: nec apud eos Canonicas leges ſecutos, aut ambientium præſumptio, aut tumultus populares quicquam ad indigni ordinationem extorquendam valerent. Cùm verò ſibi Principes ac Magiſtratus poteſtatem quaſi populo debitam, tanquam ipſius populi capita, arrogarent, ſeptimæ Synodi

Digitized by Google

A nodi auctoritate repreſſa eſt eorum vſurpatio; & Regibus ac Magiſtratibus ius omne in ordinandis Sacerdotibus ademptum, quod ipſi populo ademerant, & ad ſe traxerant; ſicque ab eorum, qui ordinandi forent, electione ſenſim excluſus eſt populus, quamuis, quibuſdam adhuc poſt illam Synodum temporibus, votorum populi, ac poſtulationis ratio haberetur. Neque hoc iniquum, aut Eccleſiaſticæ libertati iniurium, niſi velimus Epiſcopos voluntati plebis ſubiicere, vel ordinandi poteſtatem ad Laïcorum libitum reſtringere; quod nunquam factum. Nam & eo ipſo tempore, quò magis ſolebat in hiſce populus conſuli, Epiſcopis tamen, eis qui ſibi noti eſſent, abſque populi aſſenſu, ordinationis conferendæ ius fuiſſe, & decreta (quorum aliqua ſuperiùs citauimus) & exempla innumera oſtendunt. Denique in Eccleſiâ viguit, vt Epiſcoporum electio irrita cenſeretur quæ inconſulto fierét populo, cùm tamen nunquam irrita haberetur Preſbyterorum, vel Diaconorum ordinatio, quæ inconſultâ plebe, vel inuitâ, celebrata fuiſſet, præſertim ſi qui ita or-

B dinarentur, vel abſolutè ordinati eſſent, vt [a] Hieronymus, [b] Paulinus, & pauci alij, prioribus Eccleſiæ ſæculis; vel ſi qui, ex conſtitutione [c] Concilij Chalcedonenſis, aut Martyriis, ideſt Cappellis, aut Monaſteriis deputati ordinarentur: ſi quos enim decebat à populo eligi, ij ſolùm, qui populo præficiebãtur, non autem ij qui ab omni curâ populi immunes erãt, eligendi videbantur, cuiuſmodi erãt iſti qui vel abſolutè ſine Eccleſiaſtico titulo, vel in celebri aliquo Martyrio, extra Eccleſias ciuitatis aut pagi ordinabantur, itemque qui in Monaſterio, niſi tamẽ Monachos populi nomine intelligas, ad quorũ petitionem Preſbyterum ipſis ordinari mos erat, vt leges in epiſtolis [d] Epiphanij ad Ioannem Hieroſolymitanum, & [e] Gregorij ad Victricium Panormitanum Epiſcopum, & in regulâ ſancti Benedicti apud Synodum Lemouicenſem, & alibi paſſim: huius autem differentiæ exemplum in antiquâ lege peti poteſt [g] ab Origene, qui notat Moyſem elegiſſe Preſbyteros, quos ipſe norat, nullius conſilio, ſed ſuo ingenio: populò vero ducem nequaquã niſi ex diuinâ reuelatione & Synagogâ

C congregatâ eligere auſum fuiſſe: ſimili enim ratione Epiſcoporũ, qui ſunt populi duces, electionem videtur Eccleſia maioris momenti cenſuiſſe, quàm vt Epiſcoporum, inconſultâ plebe, arbitrio permitteret, quamuis reliquos inferiorum graduum Myſtagogos ſolius, ſi ita luberet, Epiſcopi voluntati ordinandos concederet: in quo tamen legibus eos Eccleſiaſticis adſtringi voluit, ne carni, ne ſanguini, ne amicitiæ, ne pretio aliquid, ſed merito totum tribuerent, itaque (quod plures [h] ex canonibus ſuperiùs allatis oſtendunt,) populus potius teſtimonio ſuo idoneum iudicabat, quem ordinibus initiari neceſſarium foret, quàm verè eligeret, nec vllâ neceſſitate Sacerdotem ad ordinationem conſtringebat.

XIIII. At verò maior vtique erat neceſſitas conſenſus Cleri, vt legitima ordinatio cenſeretur: cùm enim primitus Preſbyterorum ordo Senatus Eccleſiæ cenſeretur, & vt loquitur Ignatius [i] *σύσσιτοι ἐπὶ, σύμβουλοι καὶ συνεδρευταὶ τῆς διακονίας*, *facti ſatus, Conſiliarij & Aſſeſſores Epiſcopi:* cùm eodem [k] Ignatio teſte, Preſbyterorum Collegium coaptatum eſſet conſentiretque Epiſcopo,

D vt chordæ ipſi cytharæ: cum Epiſcoporum ſententia, niſi Clericorum præſentiâ confirmaretur, irrita crederetur, vt ſtatuit Synodus quarta [l] Carthaginenſis: tunc temporis haud dubiè ad Preſbyterorum, ac Diaconorũ ſaltem ordinationem ab Epiſcopis peragendam Clericorum requirebatur conſilium. Vnde Ioannes Chryſoſtomus in Synodo ad Quercum accuſatus eſt ab Acacio, tùm in pluribus, tum in eo, [m] *quod abſque conſenſu, & Synodo, & inconſulto Clero, prater mentem Cleri ordinationem faceret.* Cuius rei aliquod adhuc veſtigium extat, quod nempe iure [n] communi nequeat Epiſcopus ſine Capituli conſenſu beneficia conferre, niſi vel ex priuilegio, vel ex conſuetudine, eorum ſibi ſoli reſeruata collatio noſcatur. Hincque Iuris Canonici [o] Gloſſa in ordinibus conferendis conſenſum Clericorum requiri affirmat; [p] Hoſtienſis verò Clericorum quidem conſilium neceſſarium eſſe tradit; conſenſum verò non item: aſſeritque inſuper nec conſuetudinis exceptionem ab Epiſcopo

[a] Hieron. ep. 60. ad Pammach. aduerſus errores Ioan Hieroſ.
[b] Paulinus epiſt. 6. ad Seuer. & 13. ad Amãdum.
[c] Chalc. c. 6.
[d] Epiſtola Epiphanij inter ep. Hier. 60.
[e] Greg. lib. 5. epiſt. 44 in. fi. 14. & alibi.
[f] Synodus Lemouic. actione 1. prope finem.
[g] Orig. hom. 11. in librum Numerorum.
[h] Vide ſuprà, & in Iure cam. paſſim: plura etiam hac de re infrà
[i] Ignat. epiſt. ad Trallia, quæ eſt 5.
[k] Idem epiſt. ad Epheſios quæ eſt 11.
[l] Concil. 4. Carthag. can. 23.
[m] Synod. ad Quercum, apud Photiũ in Biblioth.
[n] Cap. Nouit. cap. quanto. cap. ea noſcitur cap. cum nos, de his quæ fiunt à prælatis ſine conſenſu capituli.
[o] Gloſſa in c. Epiſcopus diſt. 23.
[p] Hoſtienſis lib. 3 tit. prædict.

in contrarium proferri poſſe, nam inquit, ſi Epiſcopus allegaret conſuetudinem, quod non teneretur conſilium requirere, non valeret, cùm allegaret contra honeſtatem ſuam & contra ſanctorum Patrum inſtitutiones: confirmat auctoritate Alexandri tertij Papæ [a] epiſtolâ decretali ad Patriarcham Hieroſolymitanum, in qua Epiſcopum caput, capitulum Epiſcopi membra eſſe docet, ex quo ſumpto argumento ſic Patriarcham Pontifex alloquitur, *Non decet omiſſis membris aliorum conſilio in Eccleſia tua negotia vti: cùm id non ſit dubium, & Honeſtati tuæ, & ſanctorum Patrum inſtitutionibus contraire.* A

[a] Alexander 3. cap. nouit extra.

Appendix ad hanc Sectionem, de probandis ac deligendis ad ordines regularibus viris.

§. I. B

Aliqua, & quænam illa ſint quæ à Regularibus ordinandis teſtimonia proferenda videntur, generatim oſtenditur.

SAtis ſuperque ex ſuperioribus patet, quibuſnam teſtimoniis niti debeat, qui ad Eccleſiaſticos ordines contendit: quia tamen ſpecialia quædam de Regularibus ordinandis dubia occurrunt, poſt generalem, quam præmiſimus, tractationem, æquum videtur, vt ſpeciale, eorum quæ in Regularibus ad teſtificandam vitæ integritatem, & ad ordines capeſſendos aptitudinem neceſſaria iudicantur, examen ineamus: quod optimè præſtabimus, & priùs ex Concilio Mediolanenſi quinto, & Aquenſi, ea omnia (quorum aliqua poſteà vel illuſtraturi, vel confirmaturi ſumus) breui veluti ſummario concluſa præmittamus.

II. Concilium Mediolanenſe quintum totum hoc negotium his verbis complectitur, [b] *In iis, quæ œcumenica Synodus Tridentina de ſacrâ ordinatione ſtatuit, vberius etiam Prouincialium Conciliorum decretis explicata multa ſunt, quorum diligens ratio etiam in Regularibus habenda eſt, atque eorum quidem capita quædam præcipua infrà hoc decreto complexi ſumus: videat igitur Epiſcopus, vt quicquid de iis ipſis capitibus vel eodem Tridentino Concilio, vel Conciliis Prouincialibus etiam generatim conſtitutum eſt, in illis initiandis quàm diligentiſſimè ab Epiſcopo ſeruetur, culpæ, impedimentaue Canonica ordini conſtituendi quarto Concilio enumerata, litera teſtimoniales Superiorum: teſtimonium de Natalibus, & ætate præſcriptâ à Tridentino Concilio: teſtificatio ordinis proximè ſuſcepti: progreſſio in Eccleſiaſticâ diſciplinâ: teſtimonium bonum: denuntiatio nominis in Eccleſiâ: aſcriptio, & miniſterium in Eccleſiâ, cui adſcriptus eſt: exercitatio functionum ordinis ſuſcepti: frequentiaque ſacra communionis: reuerentia, atque obſeruantia ergà Sacerdotes & Superiores: interuallum anni inter poſtremum ordinum minorum gradum, & Subdiaconatum, ac rurſus inter vnum, & alterum ex ſacris ordinibus, niſi neceſſitas, aut Eccleſiæ vtilitas, iudicio Epiſcopi, aliud poſtulet: diligens examen Epiſcopi: literarum ſcientia, & cantus peritia, ac aliæ inſtructiones ad ordinis ſuſcipiendi functiones ritè rectèque obeundas: vſus & peritia recitandi diuinum officium; loco tituli, & cenſus teſtificatio præſtita profeſſionis regularis præſcripta in Concilio Prouinciali ſecundo.* C

[b] Conc. Mediol. 5. de initiandis ordinis Sacramento.

III. Aquenſis [c] Synodus probata à Sixto quinto, paucis immutatis, ea exſcribit, quæ habentur in edicto de ſacrâ ordinatione à ſancto Carolo iuxta Conciliorum ab ipſo habitorum conſtitutiones, promulgato, cuius hæc ſunt verba, quæ priora iam à nobis propoſita confirmant. [d] *Regularis, qui ad ſacram ordinationem conueniet, primum Tonſuram, aut ordines ſuſcepturus, caueat nè obſtrictus ſit aliquâ culpa, aut canonico impedimento. Ipſo quoque menſe ante ſtatum ordinationis diem, ad Epiſcopum conueniat, & nomen cæteráque ſupra de aliis ordinandis præſcripta ad ſecretarium Epiſcopalem deferat: teſtata hac præterea habeat exercitationem frequentem functionis illius ordinis quem proximè ſuſcepit; frequentiorem confeſſionem, ac ſacram Communionem,* D

[c] Aquenſis Synodus tit. quæ ad Sacramenti ordinis adminiſtrationem pertinent.

[d] Edictum de ſacrâ ordinatione Actor. Mediolan. parte 3.

A *muniuntur; progreſſum in Eccleſiaſticâ diſciplinâ; obſeruantiam, & reuerentiam erga Sacerdotes, & ſuperiores: loco tituli, cenſúſque afferat teſtificationem præſcriptæ profeßionis regularis; nihilominus coram Epiſcopo iuramento affirmet, ſcripto manu ſuâ ſubſignato ſe illâ ſponte feciſſe, aut ratam habuiſſe: illud autem ſcriptum in archiuo aſſeruandum Epiſcopus curet; teſtimonium item habeat de denuntiatione ſui nominis in Eccleſiâ publicè factâ, de ætate item, vt ſuprà, de aliis conſtitutum eſt. De tranſacto interuallo, poſt ordinem proximè ſuſceptum à Tridentino Concilio præſcripto. Afferat literas dimiſſorias à Superiore de ordine ſuſcipiendo, quo eorum quiſpiam initiandus eſt; quæ literæ vetuſtiores, ne ſint duobus, tribúſve menſibus, à die ſacræ ordinationis ſuppetãdi, niſi ob abſentiam Superioris aliamve cauſam longiori tempore datæ, renouatæ vè accipi, probariue debere Epiſcopus cenſuerit. Teſtimonium etiam ſcriptum à Superiore ſuo, qui oſtendat eum vitâ & moribus præditum eſſe, qui dignus ſit, vt illi ordini adſcribatur, quo is initiari vult: ſit verò hoc teſtimoniũ non antiquius duobus, aut tribus menſibus, vti in ſuperioribus eſt declaratum; ſi verò diutiùs à Monaſterio abfuerit, hoc teſtatum afferat à Superiore Monaſterij, in quo proximè*

B *commoratus eſt; teſtimonium item de ordine qui proximè præcedit iam ſuſcepto. Si verò tempus ſtatutum, & præſcriptum à Concilio Tridentino, quod interiectum eſſe debet, inter ſuſceptionem vnius, & alterius ordinis, nondum expletum eſt, tunc à ſuo Superiore ſcriptum afferat, quo teſtatum fiat, vtile, & neceſſarium Eccleſiæ ſuæ Monaſterioue eſſe ſecum diſpenſari ſuper eo interſtitio.*

[a] Mediol. 4. tit. de iis quæ pertinent ad Sacramẽtum ordinis hæc tradit.

IV. Reſtituunt autem, quantùm hoc ſæculo fieri poteſt, conſtitutiones iſtæ Prouincialium Conciliorum, antiquam Eccleſiæ Catholicæ diſciplinã. Iuxta quam ea omnia, quæ ibidem enumerantur, à quibuſlibet etiã priuatis ſemper deſiderata ſunt, vt legitimè Eccleſiaſticos gradus conſcendere viderentur: fundantur verò maximè in Tridentino [b] Concilio, quod ea omnia generatim, indefinitè, nullo excepto, ab ordinandis exigi voluit, à quorũ obſeruatione, ſaltẽ maximâ ex parte, immunes ſe regulares nullo priuilegio prætẽdere poſsũt; imò ex diuinâ inſtitutione, & ipsâ ordinationis, & ordinis ſuſcepti natura ad aliquas

C ex iis legibus tenẽdas, colendaſq; adſtringuntur: ad aliarũ verò executionẽ Regulares ipſi, quocumq; ſe priuilegio tueantur, à Concilio Tridentino obligãtur: exẽpli cauſa, quod Regulares probitatis, diſciplinę Eccleſiaſticæ, functionũ ſui ordinis teſtimonia Epiſcopo ordines celebraturo afferre debeãt, ex lege diuina generali, quæ probationẽ ordinationi præmittendam præſcribit, & ex natura ipſa ordinationis, ordiniſq; anteà ſuſcepti adſtringuntur: nec vllum priuilegiũ adferre poſſunt, quo ab hoc onere eximantur, imò ſi quod priuilegium de hac re furtim impetraretur, æquitatis ratio ſuaderet, vt ipſius tanquã contra bonos mores obtenti nulla ratio haberetur: nam & æquum ex rei natura eſſe videtur, vt nonniſi probis, nonniſi diſciplinæ ſtudioſis, nõniſi in inferioribus miniſteriis probatis aditus ad ſuperiores ordines concedatur: diuina quoq; lex iubet, vt Epiſcopus [c] citò nemini manus imponat, ne cõmunicet peccatis alienis, id eſt vt exactè, accuratè, diligenter omnia diſcutiat, ne aliorũ, quantumuis pij appareant, fraudibus deceptus, indignum ordinando, peccatis alienis implicetur:

D iubet eadem vt ordinandi [d] *probentur primum, & ſic miniſtrent* Ratio quoque naturalis dictat, vt qui dignis tantùm ordines conferre debet, omni ratione inquirat, an digni ſint quibus ordines conferat, eaque de iis nota & comperta eſſe velit, quæ dignos efficiunt, vel indicant. Quod verò ætatem à iure præfixam Regulares quaq; ordinandi debeant attigiſſe; quod ab alieno Epiſcopo ſine dimiſſoriis nequeant ordinari, poſitiuum ius eſt, contrà quod, ſi quæ fuerint Regulariũ priuilegia, hæc omnia Concilij [e] Tridentini legibus fuerũt abrogata; in quo etiam de iiſdem Regularibus ſpeciatim cautũ eſt [f] *ne ſine diligenti Epiſcopi examine ordinentur, priuilegiis quibuſcumque, quoad hoc, penitus excluſis.*

[b] Leg. decret. de reform. ſeſſ. 23. Conc. Trident.

[c] 1. ad Tim. 5.

[d] 1. ad Tim. 3.

[e] Conc. Trid. ſeſſ. 23. de reformatione cap. 12 & 8.

[f] Id. cap 14. cit.

V. Ex pluribus tamẽ, quæ ſuperiùs propoſita fuerunt, quibuſdam lucẽ adferre conſentaneum eſt, primò itaq; docemus de conſenſu Abbatis ſeu Superioris regularis ad ordinationem quorumcumque regularium requiſito: tùm de diſquirenda eorum vita, etiam ante regularem vitam ſuſceptam: deinde de diſciplinæ Eccleſiaſticæ ſtudio, in iis inquirẽdo, & in ſingulis ordinibus per debita temporum interſtitia ac functionum exercitium probando, præterea de profeſſionis

regularis loco tituli Eccleſiaſtici, vel cenſus teſtificatione faciẽda, poſteà de literis ordinum ſuſceptorum exhibẽdis, denique de dimiſſoriis literis ab Epiſcopo proprio obtinendis, ſi ad alium ordinandi accedant verba faciemus. A

§. II.

Regulares niſi exhibito conſenſus ſui Præpoſiti teſtimonio ad ordines minimè admittendos eſſe.

VI. De primo capite dicturus ſtatim in ipſo limine obſeruari velim, Monachos cùm primùm Clero adſcripti ſunt, ſolâ Epiſcoporum voluntate, abſque Abbatum conſenſu aſſumptos fuiſſe, neque enim v.gr. Abbatis vllius conſenſus, vel præfecti regularis[a] Athanaſius meminit, cum Dracontio, vt Eccleſiaſticum miniſterium ſuſciperet, ſuadebat: neque conſenſum vllius regularis ſuperioris exquiſiuiſſe legitur, dum [b] Serapionem, Apollonium, Agathonem, Cirem, Paulum ad Epiſcopatus apicem multum renitentes prouexit: neque vnquam in ordinatione Ammonij celebris illius Monachi, qui ſibi aures abſcidit, ne Epiſcopatum aſſequeretur (quem tamen [c] Timotheus Alexandrinus mutilum truncatumque fertur ordinaſſe) neque in ordinatione trium illorum fratrũ, qui longi dicti ſunt, & inuiti à Theophilo ſunt ordinati, neque in [d] Dioſcori, Eulogij, Macarij, Moſis Æthiopis, vel Hieronymi qui omnes Preſbyterali dignitate in Eccleſia inclaruerunt: vel in Lazari, Barſis, Eulogij, Epiphanij: quibus adde [e] Gregorium Nazianzenum, Baſilium, & Auguſtinum (ſi tamen ij omnes ſub aliquo Abbate Monaſticam regulam amplexati ſunt vnquam) & alios ex antiquis Monachis, qui ad Epiſcopale vſque faſtigium promoti ſunt, non, inquam, in eorum, vel alicuius ex illis ordinationibus Abbatis conſenſum requiſitum fuiſſe proditum eſt. Nec [f] Hieronymus, dum Nepotianũ Clericum Preſbyterumq; ordinatum refert, Abbatis meminit electioni fauentis, ſed Epiſcopi tantùm cogentis, atque compellentis, neque item [g] ad Ruſticum, vbi electionis ad Clericatum formam oſtendit, ait eum ordinandum, ſi Abbas conſenſerit, ſed *ſi populus, vel Pontifex ciuitatis in Clerum elegerit*. Neque pariter [h] Auguſtinus dum Monaſteriorum deſertores ordinari non debere contendit, eam rationem allegauit, quod ſine Abbatis conſenſu non deberent ordinari, ſed aliam quod nonniſi meliores ex iis qui in Monaſterio degerent ab Epiſcopis in Clerum aſſumi ſolerent: nec [i] cùm Monachos hortatur, ne ſi quam operam mater Eccleſia ab iis poſtulet, blandiente deſidiâ reſpuant, ſed potius obtemperent, Abbatis eis conſenſum priùs expetendum inſinuauit, ſed Epiſcopis obedientiam ſuaſit; non denique [k] Siricius, [l] Innocentius, [m] Gelaſius, [n] Pelagius Summi Pontifices, [o] Arcadius, & Honorius Imperatores, dum Monachorum aſſumptionem in Clerum probant, vel hilum de licentia ab Abbate impetranda dixerunt; niſi fortè Gelaſium dicamus huius conditionis meminiſſe, dum apud Gratianum refertur dixiſſe, [p] *ſi quis Monachus fuerit, qui venerabilis vitæ meriſo, Sacerdotio dignus videatur, & Abbas, ſub cuius Imperio Regi Chriſto militat, illum fieri Presbyterum petierit, ab Epiſcopo debeat eligi*: ſed nec in epiſtolis Gelaſij prædicta exſtant verba: nec, ſi ponamus verba iſta eſſe Gelaſij, apparet eum huius conditionis veluti abſolutè neceſſariæ meminiſſe, cùm poſteà ſubdat vt quæ ad Sacerdotium pertinent, *vel Epiſcopi, vel populi electione* gerat, nullâ conſenſus Abbatis factâ mentione. B C D

VII. Verùm cùm Monaſteriis exinde iniuria inferri videretur, quod qui inter Monachos ſanctitate & doctrinâ inſigniores erant, ab Epiſcopis extraherentur, & ad Eccleſiæ adminiſtrationem per ordinum collationem etiam inuiti aſſumerentur: queri cœperunt Abbates, ac Monachi, illi quidem poteſtatem ſuam violari, ſuos à ſe eripi, horum autem alij inuitos ſe à ſinu matris extrahi, quietem ſuam interturbari, ſeque in procelloſos negotiorum tumultus iniici, alij ſe à parentibus ſuis, à ductoribus, ac magiſtris deferi, omnes Monaſteriorum ruinam ominari cœperunt, ac vereri, ne probatioribus Monachis in Clerum allectis Monaſteria deſererentur. Primùm itaque in Concilio Arelatenſi tertio [q] à Rauennio Epiſcopo Leonis Papæ temporibus circa annũ Chriſti 455. coacto, querimoniæ

[a] Athanaſius epiſt. ad Dracontium.
[b] Ibidem.
[c] Palladius in Lauſ. cap. 11. & Petrus Bleſenſis epiſt. 23. & 123.
[d] Vide Nicephor. lib. 11. cap 31. 37. 38. 39. 40. 41. Palladium in Lauſiacis, Theodoret. & alios.
[e] Vide Sanctorum iſtorum vitas.
[f] Hieronym. epiſt. 3. ad Heliod.
[g] Idem epiſt. 4. ad Ruſticũ.
[h] Auguſt. epiſt 76.
[i] Idem epiſt. 81. ad Eudoxium.
[k] Siricius epi. ad Himeriũ Tarracon. cap. 13
[l] Innocentius epiſt. 2. ad Victric. Rotho. cap. 10.
[m] Gelaſ. epiſt ad Epiſc. Lucan.
[n] Pelagius Bono Sauinati Epiſcopo, prout habetur 16. quæſt. 1. c. in Parochia.
[o] Arcadius & Honor. l. 31. C. Theod. de Epiſcopis & Clericis.
[p] Gelaſ. apud Grat. 16. q. 1. c. ſi quis.
[q] Concil. Arelat. 3 tom. 1. Concil. Gall.

Digitized by Google

A querimoniæ Monachorum insulæ Lirinensis auditæ sunt aduersus ipsorum Episcopum Theodorum, indultumque eis à Patribus, ne Episcopus ex totâ laicorum multitudine, aliquem Clericum ordinare, nisi Abbate petente, præsumerete. Scitum est Concilij Agathensis decretum sub Symmacho Papâ, cui præfuit Cæsarius Arelatensis Archiepiscopus ex Monacho insulæ Lirinensis assumptus, in quo prædictum priuilegium vni anteà Lirinensi Cœnobio concessum ad vniuersos Prouinciæ Narbonensis, seu Galliæ sub Imperio Gothico consistentis Monachos ampliatum fuisse videtur: nam inter varia, quæ de Monachis præscripta sunt, statutum est vt [a] *si necesse fuerit Clericum de Monachis ordinari, cum consensu & voluntate Abbatis præsumat Episcopus.* Quod mox in Concilio Ilerdensi sub Ioanne I. Papa habito ab octo solùm Episcopis Tarraconensis prouinciæ, quæ Gothorum regno pariter subiacebat, Monasteriis similiter indultum est hoc canone, [b] *de Monachis id obseruare placuit quod Synodus Agathensis noscitur decreuisse, hoc tantummodo adiiciendo, vt, cum pro Ecclesiæ vtilitate, aliquos* B *Episcopus probauerit in Clericatus officio promouendos, cum Abbatis voluntate debeant ordinari.* Non caret tamen difficultate hic Canon: nam quomodo id se adiicere Agathensi Concilio dicit Ilerdenses, quod iam ab Agathensi statutum fuerat? an fortè Concilij Ilerdensis additamentum in Agathensis textum irrepsit? an verò dicit Ilerdense id se Agathensi adiicere, quod vel clariùs expresserit, vel strictiùs præceperit? nam & dici potest Agathense id quod fieri soleret indicasse, Ilerdense id quod fieri deberet præcepisse. Item dici potest Ilerdense amplius aliquid statuisse, quàm Agathense; hoc siquidem ordinationem Monachorum cum Abbatis consensu permisisse ac consuluisse, imo & in necessitate præcepisse; modum verò istum, puta quod ex Abbatis consensu fieret, vel non fieret, nequaquam præcepto concluisse: illud verò modum præscripsisse, vt nonnisi cum Abbatis consensu fieret: vt vt sit Tarraconensis Concilij paulò ante Ilerdense, & paulò post Agathense, sub Hormisda Papa habiti C extat Canon, qui Abbatibus id iuris tribuere videatur: nam prohibet istud Concilium Monachis, [c] *ne aliquod ministerium Ecclesiasticum præsumant agere nisi forte cum Abbatis voluerit*: probabile itaque est ipsos nec fortiori ratione ordinari voluisse sine eiusdem Abbatis consensu.

[a] Agath. Concil. can. 27. refertur 16. q. 1. c Monachi, vagantes.

[b] Conc. Ilerd. can. 3. refertur 16. q. 1. c. cùm pro vtilitate.

[c] Tarracon. Conc. can. 11. refertur 16. q. 1. c. Monachi à Monast.

VIII. Neque tamen his decretis Monasteriorum libertas, sufficienter Monachis stabilita visa est: nisi & specialia priuilegia ab Episcopis, vel à Summis Pontificibus de hac re obtinerent, & Ecclesiastica generali lege immunitas ista sanciretur: itaque indicant [d] formulæ Marculphi (qui librum suum sancto Landerico Parisiensi Episcopo dicauit, qui proinde floruisse dicendus est circa annum Christi 650. nam his temporibus sanctus Landericus Ecclesiam Parisiensem administrabat) indicant, inquam, priuilegium Monasteriis dari solitum, vt sine Abbatis consensu, nullos ex Monachis alicuius Monasterij Episcopus ordinaret. In priuilegio quoque libertatis [e] Monasterio Corbeiensi concesso à Bertefrido Episcopo Ambianensi circa hæc tempora, speciatim hoc haD betur: *similiter & reliquos gradus Clericorum minores ac maiores, quos Abbas iam dicti Monasterij elegerit; sine intrà, sine extrà Monasterium, sine aliqua præmij acceptione, constituimus consecrare*: quod etiam in priuilegio à sancto Gregorio anterioribus temporibus concesso Xenodochio Augustodunensi expressè memoratum est, in quo hæc legimus, [f] *Episcopum verò tollendi de eodem loco Monachum ad Ecclesiasticum ordinem promouendum, vel pro aliquâ quacunque causâ, sine consensu Abbatis, atque Presbyteri, habere licentiam prohibemus.*

[d] Formulæ Marculphi lib. 1. tit. 1.

[e] Priuilegium libertatis Monasterij Corbeiensis tom. 1. Conc. Galliæ.

[f] Greg. lib. 11. epist. 10.

IX. Generalem verò legem eiusdem sancti Gregorij in Concilio Lateranensi, cui ipse præsidebat, in gratiam omnium Monachorum nigrorum (hoc enim nomine ita vocantur) sancitam legimus, [g] *vt inuito Abbate ad ordinanda alia Monasteria, aut ad ordines sacros, vel Clericatus officium, tolli exinde Monachi non debeant, sed si abundantes fuerint, qui ad celebranda Dei laudes, vel vtilitates loci sufficiant complendas, de his qui superfuerint offerat Abbas coram Deo quos dignos potuerit inuenire*: non est autem hîc locus de hoc Constituto Lateranensi à sancto Gregorio edito plura dicere: quam enim vereor, ne vel fictum fuerit, vel fal-

[g] Conc. Lateran. sub Greg. 1. de Monachis nigris.

sam in quibusdam manum expertum sit ; in vsu tamen non illicò fuisse pro A
omnibus Monasteriis , prædictæ ostendunt priuilegiorum & immunitatum
obtinendarum formulæ : cùm enim exceptio firmet regulam , & priuilegia
communi legi derogent : ex prædictis,quæ citauimus,priuilegiis,communem
vsum fuisse elicimus , vt etiam absque consensu Abbatis , quos vellent Mona-
chos ordinandi Episcopis non deesset authoritas:nec omnibus quantumcun-
que insignibus, & multis aliis priuilegiis exornatis , prædicta tribueretur im-
munitas: confirmatur idipsum hoc exemplo cum enim v. gr. non solùm con-
sentiente , verùm etiam instante Cuthberto seu Crotberto Turonensi Archi-
præsule , plura ab Adeodato Summo Pontifice Monasterio sancti Martini
Turonensis priuilegia concederentur,prædictum priuilegium,quod nonnum-
quam cum cæteris dari solebat , exceptum est, nominatimque expressum , vt
Turonensi Archiepiscopo [a] *faciendæ tantùm ordinationis ac promotionis Sacerdotum,*
atque Leuitarum,vel conficiendi chrismatis sit tantùm concessa licentia:ius enim ordina- B
tionis quod sibi reseruat Archiepiscopus Turonensis, non aliud esse suspicor,
quàm vt quos vellet ex Monachis ordinaret : vt enim ab alio Monachi ordi-
narentur , quàm à suo Episcopo nunquam hoc tempore concedebatur:ideóq;
non opus erat,vt expressè ius illud Archiepiscopo reseruatum diceretur : cuius
licentiæ reseruatæ, vt ad libitum Monachos quos vellet Episcopus ad ordines
promoueret, si concessa hoc priuilegio fuisset , congrua hoc loco erat mentio,
quia nempe sæpè inter cæteras immunitates illa quoque tribuebatur : quare
si verum est prædictum sancti Gregorij Constitutum , probabile est, non pro
omnibus in totâ Ecclesiâ Monasteriis , sed pro solâ Italiâ (cuius nempe solum
Episcopi ad istud Concilium Lateranense conuenerant) fuisse promulgatum,
& in eâ solum prouincia pro lege habitum fuisse. Cui responsioni fauet totius
Orientis consuetudo , quæ nempe Episcopo permittebat, quem vellet Mona-
chum,etiam inuito Abbate,ordinandi,quemadmodum colligi videtur ex Ca-
none Synodi Constantinopolitanæ in templo sanctorum Apostolorum , C
quo Monachorum translationes,& euagationes spontaneæ prohibentur, [b] *Sed,*
inquit Concilium, *si Episcopus quidem de nonnullorum Monachorum pietate , & vitæ*
probitate testimonium ferens , in aliud Monasterium ad eius constitutionem eos transferre
voluerit : vel in domum secularem ad eorum qui inhabitant salutem , traducere censuerit,
vt in quouis alio loco præponendos putarit , hoc neque iis qui suscipiunt , neque ipsis Mona-
chis frustrà erit : nullus hîc Abbatis consensus : sed absoluta Episcopi in Mona-
chos auctoritas memoratur.

[a] Priuilegium Adeodati Monasterio S. Martini Turonensis to. 1. Concil. Galli & tomo 2. Concil. Binij parte 2.

[b] Canon 4. Concil. Constant. in templo SS. Apostolorum.

X. Nemini tamen dubium esse potest, quin non solùm Agathensis, & Iler-
densis Concilij, sed maximè Concilij istius Lateranensis (si vera sunt ipsius ge-
sta)auctoritas sancta fuerit,& in reliquas Christiani orbis Ecclesias,vsum illum
sensim inducere potuerit, & ita vsu firmatum sit sine Abbatis consensu nemi-
nem ex Monasteriis Episcopos ordinare : quod etiam tanquam rationi consen-
taneum ab omnibus Episcopis aliquo post tempore receptum , vel priuilegiis
frequentibus concessum pro communi lege inualuit, vt nefas posteà habitum D
sit generalem istam consuetudinem infringere, & partum quocunque modo
ius istud Abbatibus violare:illud autem vltimi ævi Conciliorum decreta con-
firmarunt:Concilium Viennense sub Clemente quinto statuit, [c] *quod Monachi*
quilibet ad monitionem Abbatis se faciant ad omnes ordines sacros,excusatione cessante le-
gitimâ,promoueri, & paulò ante Tridentinum similia legimus in Moguntino
Concilio, & Treuerensi sedente Paulo tertio Summo Pontifice habitis ; Mo-
guntinum [d] enim Prælatos regulares exhortatur, vt Ecclesiæ aliquos ex suis
commodent, qui operam diligentem in promouendâ religione , & pietate
impendant, sic tamen euocati suorum Prælatorum consensu , ipsorum semper
correctioni subiaceant. Treuerense [e] verò conformiter Concilio Viennensi
præcipit, vt *Prælati regulares , ad sacros ordines suscipiendos , nonnisi ætate , & scientia*
sufficientes præsentent : item , *vt idonei ad nutum superioris sui , excusatione legitimâ*
cessante,se faciant promoueri.

[c] Clementina 1. versus finẽ, de statu Monachorum.

[d] Moguntinum cap. 78. tomo 4. Concil. parte 2.

[e] Treuerense tit. de religiosis Monachis.

XI. Triplex autem huius seu priuilegij , seu legis ratio esse potest:primò enim
temerè

A temerè vt plurimum videretur Epiſcopus eum Sacerdotio dignum iudicare, quem Abbas, qui eum penitiùs nouit, cuius mores oculatiùs inſpexit, Sacerdotio indignum crederet: itaque vt indignis via ad Sacerdotium præcludatur, æquiſſimè ſtatutum eſt, vt nullus Monachorùm, niſi ſuffragante ſuo Abbate, ac conſentiente ordinari poſſet. Secundò, ambitioni quoque Monachorum hac viâ obſiſtitur, & obedientiæ regulari conſulitur: dum nulli Monacho niſi ex ſuperioris licentiâ ad dignitates Eccleſiaſticas, ordineſque aditus aperitur: fortè enim apud Epiſcopum inconſultis Abbatibus agerent Monachi ardentius quàm deceret, vt ad iſtos gradus promouerentur: ex quo Abbatum auctoritas in ipſos ſæpè minueretur, & euagandi occaſio, ac rebellandi facultas tribueretur. Tertiò, iuſtum quoque viſum eſt, vt de Monachis, qui in Abbatum ſunt poteſtate, & hoc præſertim tempore ſe totos videntur ſuis regularibus præfectis dediſſe, Epiſcopus in Eccleſiæ ſuæ vſum nequaquam diſponat, niſi ex Abbatis conſenſu, qui Monachum ſuum in vtilitatem Eccleſiæ
B offerat, à quo Epiſcopus præſentatum recipiat; ſic enim omnibus ſua iura ſeruantur, gratiuſque videtur eſſe Deo munus, quod & Monaſterium offert, & Epiſcopus ſuſcipit, quàm ſi vel ſuâ voluntate religioſus ſeſe offerat, vel renuentibus Epiſcopus eripiat.

§. III.

Inquirendum ab Epiſcopo in vitam & mores Regularium ordinandorum, & anteacta etiam in ſæculo vita expendenda.

XII. Circa ſecundum caput nullum dubium, quin Monachorum quoque vita ab Epiſcopis expendi, & examinari debeat: docet id Gelaſius Papa, epiſtola ad Epiſcopos per Lucaniam & Brutios conſtitutos his verbis, [a] *vt ſi quis etiam de religioſo propoſito, & Monaſterialibus diſciplinis eruditus, ad Clericale munus*
C *accedat, in primis eius vita præteritis acta temporibus inquiratur: ſi nullo graui facinore probetur infectus: ſi ſecundam non habuit fortaſſis vxorem, nec à marito relictam ſortitus oſtenditur: ſi pœnitentiam publicam fortaſſis non geſſit, nec vllâ corporis parte vitiatus apparet: ſi ſeruili, ac originaria non eſt conditioni obnoxius: ſi Curia iam probatur nexibus abſolutus: ſi aſſecutus eſt literas, ſine quibus vix fortaſſis Oſtiarij poſſit implere miniſterium: vt ſi his omnibus quæ ſunt predicta fulcitur, continuò Lector aut Notarius, &c.* Id ipſum docet ſanctus [b] Gregorius epiſtola ad Epiſcopos Siciliæ iis verbis, *quod ſi etiam tales quoque* (Cùriales nempe vel ratiociniis obſtricti) *Monaſterium petunt ſuſcipiendi nullo modo ſunt, niſi prius à ratiociniis publicis abſoluti fuerint, ſi qui verò ex militaribus viris in Monaſteriis conuerti feſtinant, non ſunt temerè ſuſcipiendi, niſi eorum vita fuerit ſubtiliter inquiſita, & iuxta normam regularem debent in ſuo habitu per triennium probari, & tunc Monachicum habitum, Deo auctore, ſuſcipere.* Poſterioribus quoque temporibus cùm id neceſſarium eſſe proſpicerent ad Eccleſiæ reformationem *Cleri Germaniæ proceres Ratisbonæ à Cardinale Campegio Legato à late-*
D *re* congregati decreuerunt, [c] vt *qui ad ordines ſuſcipiendus eſt probetur priùs per Epiſcopum, vel eius Officialem, etiam religionem profeſſus.* Nota verò anteactam etiam in ſæculo Monachi vitam inſpiciendam eſſe, quia nempe cum habitu ſæculari vitioſi habitus minimè exuantur, nec omnes qui ſanctæ religionis veſtem aſſumpſerunt, Chriſtum induerint: firmiùs ſiquidem adhærent mentibus noſtris vitia, quàm vt tam facilè exui poſſint, cauendum eſt maximè, ne obtecta ad tempus fortiora reuiuiſcant, & coërcita aliquandiu ad vitium propenſio rupto tandem obice tanquam torrens, maiori quam antèà impetu, diſſiliat & exundet. Qui ergo in habitu ſæculari vitioſi exiſterint, non ſtatim atque religioſum habitum induerint, ad Clericalem profeſſionem admittendi ſunt, ſed in eo priùs probandi, vt prioris vitæ ſordes pœnitentiâ eluant, & præcipuâ curâ diſcutiendum, ne admittantur ad ſacros ordines, qui ea crimina commiſerint, vel eos defectus contraxerint, qui ab Eccleſiæ gradu ſecundùm Canonicas leges in perpetuum arceant.

[a] Gelaſ. Epiſcopis per Lucaniã & Brutios cõſtitutis cap. 3. refertur diſt. 55 c. peruenit.

[b] S. Gregorius lib. 7 epiſt. 31. indict. refertur diſt. 55. c. duo.

[c] Cõſtit. Ratisbon. anno 1524. an. 19.

XIII. Fatemur quidem magnam vim eſſe religioſæ profeſſionis, & exercitationis Monaſticæ ad eluendas prioris vitæ maculas, ideoque Eccleſia iis qui impuris, vel ſæcularibus negotiis addicti fuerint, conſulit, vt priùs in Monaſteriis purgentur, quàm illuminanti Sacerdotum ordini adſcribantur: prius crimina ſua ſeueriori diſciplinâ caſtigent, quàm aliorum ex officio ſuo, & gradu reprehendant: prius peccata ſua defleant in humili Monachorum gradu, quàm in excelſo Sacerdotij ſolio pro aliorum peccatis deprecaturi collocentur; prius tandem vitia dediſcant, quàm virtutum præcones ordinentur: audiatur in eam ſententiam Hieronymus ad Ruſticum Monachum, [a] *Ita ergo age, & vine in Monaſterio vt Clericus eſſe merearis, vt adoleſcentiam tuam nulla ſorde commacules, vt ad altare Chriſti quaſi de thalamo virgo procedas, & habeas de foris bonum teſtimonium:* & paulò pòſt, *multo tempore diſce quod doceas*: audiatur Gregorius [b] prædictâ ad Epiſcopos Siciliæ epiſtolâ, maximè exhortans, *quod hi, qui ſæculi actionibus implicati ſunt, in Clero Eccleſia præproperè ſuſcipiendi non ſunt; quia dum in Eccleſiaſtico habitu non diſſimiliter quam vixerant, viuunt, non tam ſtudent ſæculum fugere, quàm mutare*: vnde concludere videtur Sanctus Pontifex impuris & facinoroſis, niſi Monaſterium ingreſſis vix aditum ad ſacros ordines concedendum eſſe: audiatur idem Gregorius Paſſiuo [c] Epiſcopo ſcribens, Opportunum virum ſibi maximè commendatum, inter ſæculares religioſam vitam agentem *hortandum, vt vel Monachus, vel Subdiaconus fiat, & poſt aliquantum temporis, ſi Deo placuerit ipſe ad paſtoralem curam debeat promoueri*: audiatur Imperator [d] Iuſtinianus, qui diſtrictè prohibet, *ne quis ex Officiali aut Curiali veniat fortuna, niſi tamen ex nouella ætate in Monaſterio conſtitutus fortunæ liberetur*. Itaque nec inficias pariter imus, quin tanto ſollicitior eſſe debeat eorum vitæ diſcuſſio, qui à ſæculari ſtatu ad Clericatum ſe conferunt, quàm qui è regulari: quantò ad Clericalem viuendi rationem magis Monaſtica vita quam ſæcularis accedit. Nam id expreſsè me docet Gelaſius prædictâ ad Epiſcopos Lucaniæ & Brutiorum epiſtolâ, [e] *ſi verò de laicis quiſpiam Eccleſiaſticis eſt aggregandus officijs, tanto ſollicitius in ſingulis, quæ ſuperiùs comprehenſa ſunt, huiuſmodi decet examinari perſonam, quantò inter mundanam religioſámque vitam conſtat eſſe diſcriminu.*

[a] Hieronym. epiſt. 4. ad Ruſticum.
[b] Gregorius ſuprà.
[c] Greg. Paſſiuo Epiſcop. epiſt. 13. lib. 13. refertur dist 61. c. benè nouit.
[d] Iuſtin. Nouella 6. cap. 1. Vide etiam l. ſancimus, C. de Epiſcopis & Clericis.
[e] Gelaſius ſuprà.

XIV. Nihilominùs nec eam vim ineſſe Monaſticæ profeſſioni dixerim, vt omnem peccatorum labem ſufficienter abſtergat, & Sacerdotali ordini aptos illicò omnes efficiat: vt ſi quis Monaſticæ non ineptus eſt, ideò argui poſſit à Clericali quoque ipſum non eſſe ordinatione excludendum. Syricius [f] Papa Monachos Clero cupit aggregari, *quos tamen morum grauitas, & vitæ ac fidei inſtitutio ſancta commendet*: non quoſcunque ſcilicet, nec ex infima fæce, ſed egregios, ſed ſelectos. Ad rem omninò ſcripſit Auguſtinus, [g] *Ordini Clericorum fit indigniſſima iniuria, ſi deſertores Monaſteriorum ad militiam Clericatus eligatur: cùm ex eis qui in Monaſterio permanent, non tamen niſi probatiores, atque meliores in Clerum aſſumere ſolemus, niſi fortè (ſicut vulgares dicunt) malus Choranla, bonus Symphoniacus eſt: ita ijdem ipſi vulgares de nobis iocabuntur, dicentes, malus Monachus, bonus Clericus eſt: nimis dolendum, ſi ad tam ruinoſam ſuperbiam Monachos ſurrigamus, & tam grani contumeliâ Clericos dignos putemus, in quorum numero ſumas, cùm aliquando etiam bonus Monachus vix bonum Clericum faciat, ſi adſit ei ſufficiens continentia, & tamen deſit inſtructio neceſſaria, aut perſonæ regularis integritas.*

[f] Syric. epiſt. 1. ad Himerũ Tarrac. cap. 13.
[g] Aug. epiſt. 76. refert. 16. q 1. c. legi.

XV. Neque verò adeo Superiorũ regularium fidei credendum eſt, vt quos illi tanquam dignos obtulerint abſque alio examine, atque diſcuſſione ad ſacros ordines Epiſcopi recipiant: tum quia teſtimonium ab iis, *qui foris ſunt*, habere debent, qui ad ordines promouendi ſunt Regulares, tũ auctoritate [h] Pauli vniuerſim id ſtatuentis, tum [i] Hieronymi de Monachis expreſsè id exponentis: At, ſi ſolius Abbatis, ſeu Superioris regularis teſtificatione idonei cõprobarentur Regulares, iam non ab iis qui foris ſunt, ſed domeſtico ſolum ab iis qui intus latent teſtimonio niterentur. Tum quia nemini, vt [k] iure Canonico cautũ eſt, in propria cauſa credendum eſt; nec teſtes [l] domeſtici ſeu ex eadem familiâ idonei ad teſtificandum creduntur: quæ igitur fides Superiori regulari, aut cuicunque alteri ex eadem, cum eo qui ad ordines ſuſcipiendos accedit, familia, adhibenda

[h] 1. ad Tim. 5.
[i] Hieron. ſup epiſt. 4. ad Ruſticum.
[k] Can. ſi teſtes, 4. qu. 2. Gloſſa v. Clerici in cap. 3. de procurationibus. Gloſſa in cap. ſuper eo, 22. de teſtibus.
[l] Cap. in literis, & ibid. Gloſſa, penult. de teſtibus.

A adhibenda erit? maximè cùm notum ſit totius Monaſterij intereſſe, vt quamplurimos ordinibus ſacris initiatos habeat: & facilè probi etiam, & boni, inſitâ hominibus omnibus cupiditate ordinis ſui gloriam promouendi (quâ regulares præ cæteris maximè flagrant, quod ordinis ſui ampliationem, & ornamentum, ad Dei gloriam & Eccleſiæ vtilitatem ſpectare præſertim arbitrentur) facilè, inquam, hac cupiditate ducti abripiantur, vt leuiùs de ſuis cenſeant quàm par ſit, & *in pondere, & pondere* iudicent, ſuorum induſtriam, ac dotes magnificè, Sacerdotij & reliquorũ ordinum Eccleſiaſticorum dignitatem tenuiter æſtiment. Tùm quia Epiſcopi, non Abbatis, non Superioris vllius regularis munus eſt ordinandorum vitam diſcutere, doctrinam tentare, explorare induſtriam: quis ergo dubitet, quin nonnunquam quædam diuinitus Epiſcopo reuelari contingat officio ſuo fungenti (ad quod ſpecialem gratiam exercendum Deus ipſi promiſit) quæ & maximi momenti ſint, & ad ordinandorum admiſſionem, vel excluſionem conducant, quæ Abbates, alioſvè
B Superiores regulares lateant. Iis adde quæ nos inferiùs de quibuſlibet etiam regularibus examinandis adiungemus.

§. IV.

Diſciplinæ Eccleſiaſticæ ſtudium in Regularibus ordinandis probandum.

XVI. Huic autem capiti ſequens omninò affine eſt, atque coniunctum, vt nempe non ſolum probitas & doctrina, & Canonica regularium ordinandorum integritas ab ordinatione probentur, verùm etiam Eccleſiaſticæ diſciplinæ ſtudium: ſubeſt enim non minima conquerendi ratio, quod plures hocce tempore (nulli ego ordini iniuriam facio, qui nullum nomino) reperire poſſimus ex Regularibus, qui regularis vitæ ſtudioſi, conſtitutionum ſui ordinis ſupra modum Zelatores, obſeruantiſſimi ſuæ regulæ, Eccleſiaſticas tamen
C Clericis omnibus impoſitas leges flocci faciunt: interſtitia inter ſacros ordines à Tridentino Concilio ſtatuta, & omnibus retrò ſæculis, tot Conciliorum, tot Summorum Pontificum, tot Sanctorum Patrum, tot Imperatorum conſtitutionibus, ſententiis, legibus, confirmata nihili ducunt: functionum ſacrorum ordinum exercitium diuinitus inſtitutum contemnunt, rituum, ceremoniarumque Eccleſiaſticarum, quarum nihil non vocale, nihil non auguſtum, & diuinum, ſcientiam negligunt: ſubordinationis, omniumque Eccleſiæ ordinum miræ in ſpiritu charitatis, colligationis legem diuinam ſubuertendam ducunt. Concinnum illum totius Eccleſiæ in officiis diuinis, in politia, & regimine Eccleſiæ, in priuatis publiciſq; conuentibus ordinem aſpernantur: hos tu Clero dignos iudicabis, qui Clericalem diſciplinam veluti ſe indignam odere? quid ab iis Eccleſia vtilitatis accipiet, niſi diſciplinæ excidium, ordinis quo ipſa ſtat ſubuerſionem, legum omnium ſtragem? procul à Clericatu regulares iſti irregulares, maneant in ordine, quem diligunt, non aſcendant ad or-
D dinem, cuius leges amplecti renuunt: apage iſtam iudicij peruerſitatem, vt priuatæ leges publicis, vnius ordinis regulæ totius Eccleſiæ regimini, Monaſticæ conſtitutiones Eccleſiaſticis, Hierarchicis, Clericalibus, Canonibus præferantur.

XVII. Non hæc Hieronymi, licet erga Monaſticam vitam adeò affecti, [a] vt Clericus eſſe nollet, ne Monachum exueret: non hæc tamen eius ſententia fuit, qui [b] Clericum ex Monacho factum leges Clerici Monachorum legibus præferre debere cenſuit. Rufticum enim Monachum ad monaſticam vitam legibus ſuis inſtituens, alias Clericorum leges eſſe dixit, moxq; ſubdidit, *habeant illi ordinem, & gradum ſuum, quem ſi tenueris, quomodo tibi in eo viuendum ſit, editus ad Nepotianum liber* (qui eſt de vitâ Clericorum) *docere te poterit:* item, *ſi te vel populus, vel Pontifex ciuitatis in Clerum elegerit: agito quæ Clerici ſunt, & inter ipſos ſectare meliores.* Iubet ergo, vt Monachus, vbi ad Clericatum peruenerit, agat ea quæ ſunt Clerici, non iubet vt agat quæ ſunt Monachi: non quod à Mona-

[a] Hieronym. epiſt. 61. ad Pammachiũ.
[b] Idem ad Ruſticum epiſt. 4.

chatus conditione liberum putet, ſed quod Clericatus præponderare officium existimet: non hæc Gregorij magni ſententia, [a] qui *neminem* cenſet *poſſe Eccleſiaſticis obſequijs deſeruire, & in Monaſticâ regulâ ordinatè perſiſtere*; ideóque innuit à Monaſterij diſtrictione aliquatenus liberum eſſe, qui miniſterio Eccleſiaſtico addictus fuerit, vt interpretatur [b] Gloſſa: non hæc totius antiquæ Eccleſiæ ſententia fuit, [c] in quâ qui ex Monachis in Clerum adſciſcebantur, Monaſterium deſerebant, & Clericalem demum vitam (ſeruatis duntaxat his legibus Monaſticis quæ Clericorum officiis minimè obſtabant) inter Clericos amplectebantur, vt alibi docuimus: neque verò vlla maior Eccleſiaſticæ diſciplinæ iactura infligitur, quàm à Monachis dum Eccleſiaſticas leges Monaſteriis poſtponunt; hinc extrema oritur diſſipatio; accidit enim vt regularium exemplo fæculares etiam imbuantur, & quas illi regularis vitæ zelo, vel ordinis ſui promouendi, vel ornandi ſtudio, Eccleſiaſticas leges tranſgrediuntur, hi negligentiæ ſuæ fouendæ gratiâ prætermittant: & glorioſo virorum in monaſticâ vitâ inſignium probitate, etiam ac doctrinâ illuſtrium, exemplo, imò etiam ſæpè conſilio (nam facilè hæc vnuſquiſque aliis conſulit, quæ ipſi obſeruat) ac patrocinio ſe tueantur, & ad Eccleſiaſticæ diſciplinæ neglectum excitentur: itaque prouidere debent Epiſcopi, ne eos in Clerum immittant, qui diſciplinam conculcent. Quæ ergo à Tridentino Concilio, & à cæteris retrò Conciliis prudenter ab omnibus Clericis diſciplinæ exempla deſiderantur, hæc à Regularibus quoque exiguntur, interſtitia ſcilicet inter ordines, functionum Clericalium exercitium, inferiorum ordinum erga Superiores obſeruantiam, aliaque id genus, quæ Clericalem animum produnt, & diſciplinæ ſtudium oſtendunt, quemadmodum plures [d] Synodi, præter allatas, & adferendas, præſcribunt. Meminiſſe verò debent regulares ſe hoc nomine donatos, quod regularium Eccleſiæ debeant eſſe ſtudioſiores, ipſiſque aptari poſſe quæ in Clericos quoſdam regulares de Epiſcopo Lemouicenſi conquerentes eiuſdem voti ac propoſiti dixit Yuo Carnotenſis Epiſcopus, [e] *ſic facientes, & Epiſcopali reuerentiæ, quod ſuum eſt, deferetis, & Canonicæ inſtitutionis nulla diſpendia facietis: qui ideò Canonici appellati eſtis, quòd Canonicas regulas vos velle obſeruare ceteris artiùs denouiſtis.*

[a] Greg. Ioan. Ravennat. lib. 4. epiſt. 1. refertur can. nemo, 16 q. 1.
[b] Gloſſa in dict. can.
[c] Vide noſtras Vindiciæ Cenſ. Pariſienſis lib 4. cap. 2. §. 2.
[d] Vide Synodum Nucerinam ſub Simone Lunadoro. Synodum Ravennat. ſub Cardinale Petro Aldobrandino, Conſtitutiones Arminas à Petro Vſimbardio, &c. huiuſm. vbi de Sacramento Ordinis.
[e] Iuo Carnot. epiſt. 69. Galterio Suſſionenſis Eccleſiæ præpoſito.

A B C

§. V.

Seruanda Regularibus temporum interſtitia inter ordines, functionumque ordinum exercitarum teſtimonium ipſis proferendum.

XVIII. Quod verò ſpeciatim attinet ad interſtitia inter ſingulos ſeruanda, expreſsè nonnullos reprehendit Zozimus [f] *ex Monachorum populariratu*, qui Eccleſiaſticis diſciplinis imbuti non fuiſſent, & temporis approbatione diuinis ſtipendiis minimè eruditi ad ſummum Sacerdotium adſpirare præſumerent. Fatendum tamen aliquam inter Clericos fæculares ac regulares ſecundùm antiquos Canones eſſe differentiam: faciliùs ſiquidem cum Monacho diſpenſabatur, vt quam citiſſimè ad Sacerdotium aſcendere, quàm cùm laico, quamuis Monachis quoque interdictus fuerit ſubitaneus, non ſeruatis quibuſdam interſtitiis, ad ordines aſcenſus: legatur Canon Gelaſij Papæ de interſtitiis à Monacho ſeruandis, quæ longè ad breuius tempus coarctantur, quàm ſit illud tempus, ad quod proferuntur ea quæ laicis præfinita ſunt, eâ tamen adhibitâ cautione, vt Monacho ordinando, [g] *quod annorum interſtitia fuerant collatura ſancti propoſiti, ſpante ſuſcepta doceatur præſtitiſſe deuotio.* Legatur & Gregorij magni [h] ad Paſſiuum Epiſcopum admonitio, quâ eum, quem maturè ad ordines expedit promoueri Monachum fieri adhortatur, vt ei ad ſuperiores ordines celeriùs quàm Canones Eccleſiaſtici patiantur, non tamen, vt præproperè & feſtinanter omninò aſcendere poſſit: Eadem Iuſtiniani [i] conſtitutio eſt: quæ tamen occaſionem abuſui dederunt, vt nempe plurimi ad Eccleſiaſticas dignitates ocyùs contendentes Monachatum ſuſciperent; quem errorem exſtirpare

[f] Zozimus epiſt. ad Heſychium Salonit. cap. 1.
[g] Gelaſius epiſt ad Epiſcopos per Lucaniam cap. 4. refertur diſt. 77. c. Monachus.
[h] Gregorius ad Paſſiuum epiſt. 13. lib. 13.
[i] Iuſtin Nouell 6.

D

Digitized by Google

A conata est Synodus [a] octaua Constantinopolitana sub Hadriano secundo vetans *neminem de senatoriâ dignitate, vel mundanâ conuersatione nuper tonsum, cum intentione, vel expectatione Pontificatus, vel Patriarchatus honoris, Clericum aut Monachum factum ad eiusmodi scandere gradum*, iis tamen non exclusis qui humilitatis studio, nullâ huiusmodi spe allecti Clericatum vel Monachatum amplexati religiosè in ordine Clericorum per legitima spatia morati essent, vel qui nondum canonica emensi spatia digni Pontificatu æstimati forent, quibus probationis, & interstitiorum tempus prædicta Synodus abbreuiandum censet.

[a] Synodus 8. Constantinop. cap 5.

XIX. Quod autem ad ordinum functiones spectat, ne plures rationes conquiram, quibus regulares quoque ad eas religiosè obeundas adstringendos esse demonstrem, solius [b] Tridentini Concilij auctoritate mihi agendum esse censeo: si quis enim huius sanctissimi Concilij, & prudentissimi verba legerit, eáque pensarit, animaduerret profectò regulares quoque eo decreto concludi, quo ordinum omnium functiones restitui iubet, iis enim argumen-

[b] Conc. Trident. sess. 23. de reform. cap. 17.

B tis earum obseruationem persuadere videtur, ab antiquitate, quod ab Apostolorum temporibus ad nos vsque peruenerint; à congruentiâ, quod laudabiliter ab Ecclesiâ receptæ fuerint; ab absurdo, quod neglectæ ab hæreticis tanquam inutiles traducantur: quæ quidẽ rationes æquè persuadent Regularibus earum exercitium satagendum esse, ac sæcularibus: deinde quod decernit eadem Synodus, vt in posterum huiusmodi ministeria nonnisi per constitutos in dictis ordinibus exerceantur, legem quoque Regularibus imponit, vt apud se prædicta ministeria satagant renouari: ideóque non solùm prædictum Concilium Prouinciale quintum Mediolanense, verùm etiam quartum prudenter edixit, [c] *vt nec regularis, cuiuscunque ordinis sit, admittatur, qui hoc testimonium* (de ordinis functionibus à se præstitis) *non attulerit à suo Superiore.*

[c] Conc. Prouinc. 4. Mediolan. tit. quæ pertinẽt ad Sacramẽtum Ordinis. Idem Synodi Italicæ suprà citatæ.

XX. Refert tamen Emanuel Rodericus [d] Patres Societatis Iesu priuilegium à Gregorio tertio decimo obtinuisse, quo ab interstitiis inter ordines seruan-

C dis, & functionibus sacrorum ordinum exercendis, aliisque quibus Clericorum disciplina constat, eximantur: verba priuilegij hæc refert, *præcipit & interdicit omnibus Episcopis, & aliis Antistitibus, ne à religiosis Societatis Iesu promouendis, qui licentiam à Præposito generali Societatis Iesu pro tempore existente, vel ab alio delegato habuerint, quædam requirant, vel exigant in literis Apostolicis proximè citandis contenta; sed etiam absque vllâ functione in ipsis ordinibus, aut obseruatione interstitiorum ad illos suscipiendos, aut inquisitione de cantu, officijs, & cæremonijs Ecclesiasticis, idoneitate, proprij Ordinarij licentiâ, & aliis in aliis requisitis: ad minores* (*ac etiam extra tempora, à iure statuta, tribus Dominicis, vel aliis festis diebus continuis*) *ad sacros etiam Presbyteratus ordines promoueant, ac si illi omnibus requisitis essent præditi.* Verùm hoc priuilegium à Sixto quinto reuocatum esse in Bulla contra malè promotos docet idem [e] Rodericus: & sanè causa constitutionis (quâ cessante priuilegium cessare debet) vel falsò suppositа fuit, vel certè iam cessat: ideò enim Gregorius decimus tertius eos ab iis eximit, quod [f] *nulli Ecclesiæ nullivè certo loco mancipati*

[d] Rodericus quæst. Regul. tomo 1. q. 18. art 6.

[e] Rodericus ibid.

D *sint, vt ibi permaneant, sed veluti viatores, omni tempore, parati, expectantésque diem, & horam quâ vel ad extremas orbis regiones, cùm venit vsus emittantur*: quæ causa iam in ordinandis ex eorum societate locum non habet, qui cùm vltimum professionis votum vtplurimum non emiserint, nec ad longinquas istas profectiones obligantur, nec ad eas mitti solent, imò neque ex vltimò professis, nisi paucissimi & statis solum temporibus. Neque verò eadem fides priuilegiis (quorum aliqua conficta esse non dubium: cætera apud quosdam tantùm collectores, qui de suis vt lubet decidunt; mutila, nec integra vt plurimum reperiuntur; aliqua importunis precibus extorta, alia per obreptionem concessa, vt sæpè etiam fatentur Summi Pontifices, dum suo vel prædecessorum suorum nomine quædam concessa reuocant) quæ Conciliis etiam Prouincialibus in quibus accuratè definienda describuntur, maximè vbi auctoritate Summi Pontificis confirmata sunt, cuiusmodi sunt ea quæ nos protulimus Mediolanensia duo, & Aquense, præsertim in iis quæ ratione & Ecclesiæ perpetuo vsu comprobata sunt.

[f] Bulla Greg. 13 tomo 2. Bulla apud Roder.

XXI. Neque verò mihi perſuadere poſſum hoc vnquam veniſſe in mentem Patribus Societatis Ieſu, vt vnâ diſpenſatione omnia diſciplinæ Eccleſiaſticæ circa ordinationes capita obliterari poſtularent: aut crederent Summum Pontificem nullâ antiquitatis totius, nullâ Conciliorum ferè omnium, nullâ prædeceſſorum ſuorum, nullâ Sanctorum Patrum habitâ ratione, poſtulata facturum, vel ſacros ipſi ordines adeò contemnendos ducerent, vt probationem ad ipſos nullius momenti, functiones ipſorum nullius neceſſitatis; rituum & ceremoniarum, quibus religio maximè continetur, ſcientiam, præ ſæcularibus, & prophanis literis nullius vtilitatis eſſe crederent: talem ab ipſis Deus mentem auertat: certè ſi iſtiuſmodi ingeniis Catholicæ Eccleſiæ gubernatio committitur, quid expectan dum, niſi vt omnia ruant, & ſublatis Eccleſiaſticæ ordinationis regulis quibus Eccleſia tanquam fundamentis innititur, ſúſque déque omnia in peſſum eant. A

§. VI. B

De teſtimonio profeßionis regularis loco tituli à Regularibus ordinandis exigendo.

XXII. Quod verò iam attinet ad teſtificationem profeſſionis regularis loco tituli Eccleſiaſtici, vel cenſus annui, ad quorum alterutrum Clerici ſæculares obſtringuntur, legitimè faciendam, lucem mihi præfert [a] Bulla Pij quinti in Concilij Tridentini expoſitionem, ſimulq; Concilij ſecundi Prouincialis Mediolanenſis [b] decretum, quod ſenſum Bullæ complectitur, ideóque hîc ſolùm, ne eadem repetere cogamur, à nobis exſcribitur, vt *quod Sanctus Pontifex Pius quintus in explicatione decreti Concilij Tridentini, quod eſt ſeſſione 22. cap. 2. conſtituit, executionem habeat: Epiſcopus ne Clericum vllum regularem, neque ſecularem, qui Regularium more in communi vitæ diſciplinâ ſit, beneficiumque Eccleſiaſticum non habeat, ordinibus ſacris adſcribat, niſi à ſuperiore fidem ille attulerit, ſe religionis, cui adſcriptus eſt, profeſſionem confeciſſe, iuratuſq; affirmet ſcripto manu ſua ſubſignato, coram Epiſcopo ſe id ſponte feciſſe, aut ratum habuiſſe, illud autem ſcriptum in Archivio aſſeruandum Epiſcopus curet.* Eadem ferè verba ex Aquenſi Concilio ſuprà protulimus: decretique iſtius æquitas ex eo patet, quod, cùm loco tituli Eccleſiaſtici vel cenſus ſit regularis profeſſio: ſicut cenſum annuum vel Eccleſiaſticum titulum ordinatori ſuo comprobare debent ſæculares ordinandi, quia ipſius eſt cauere, ne ſine eo titulo ſeu beneficij, ſeu patrimonij facta ordinatio vitioſa ſit: ita apud eundem de regulari profeſſione emiſsâ ordinandos Regulares teſtari oporteat, ne ad titulum Monaſterij falsò aliqui ordinentur, & profeſſionem regularem ideò mentiantur. Quia verò vel extorta, vel ante ætatem facta, vel ante probationem annuam, vel aliis eiuſmodi conditionibus neceſſariis deſtituta regularis poſſeſſio nulla eſt, niſi rata habeatur, conſultò additur illa regularis profeſſionis coram Epiſcopo, ratæ habendæ formula, ab iis qui ordinandi ſunt ſeruanda, ne abolitâ poſteà profeſſione abſque titulo vllo quis ordinatus remaneat, [c] *& ita cum ordinis dedecore mendicare, aut ſordidum aliquem quæſtum exercere*, cogatur: cuius rei vitandæ cauſa Concilium Tridentinum impoſitam ordinandis hanc legem firmauit, vt ſine titulo beneficij, vel cenſus ad victum ſufficientis promoueri nemo poſſet. C D

XXIII. Huic verò Clericalis ordinis infamiæ vitandæ Burdegalenſis Prouinciæ Synodus habita ab Eminentiſſimo Cardinale de Sourdis nō hac ſolùm, ſed aliâ etiam ratione prouidit, ſequenti decreto, [d] *Regulares autem quicunque ſine literis Superiorum ſuorum, quibus conſtet eos vota religionis emiſiſſe, non ordinentur: promoti verò, ſi quando ab huiuſmodi Superioribus pro criminis exigentia puniri conueniat, & urgeat neceſſitas, ne poſſint tamen habitu religionis priuari, ita vt extrà Monaſteria in contemptum Eccleſiæ deſciantur mendicaturi, ſed intrà eorundem Monaſteriorum ſepta detineri, puniri, & ſuſtentari: & ad id præfati Superiores per ordinarios compellantur*: nec multùm ab hoc decreto diſſentit Declaratio [e] vniuerſi Galliæ Cleri edita in Comitiis

[a] Bulla Pij 5. in 22. ſeſſ. Trident. Conc. cap. 2. edita pridie Idus Octobris anno 1568.
[b] Conc. Mediol. 2. decreto 23.
[c] Conc. Trident. ſeſſ. 22. cap. 2.
[d] Conc. prouinc. Burdeg. cap. 6. num. 4. de Subdiacono.
[e] Declaratio Cleri Gallic. in Comitiis gen. an. 1625. num. 17.

Digitized by Google

A Comitiis generalibus habitis anno 1625. in qua Regularium neminem ordinandum esse decernitur, nisi Monasteria, domus religiosæ, seu conuentus, in quibus professionem emiserit quicumque ordinandus est, spondeant se ei quolibet prætextu, specie, vel occasione electus, aut dimissus fuerit, ex suis reditibus alimenta datura, ne in opprobrium Cleri stipem corrogare cogatur. Satius scilicet duxere, (quod & prudenti cuique facile æquum esse persuadebitur) onus aliquod Monasteriis, aut religiosis domibus imponi, quam vniuersum Clericalem ordinem mendicantis Clerici vilitate dehonestari: æquum quoque arbitrati sunt, religiosarum domuum impensis infamiam Clericalis ordinis deuitari, eam præsertim quæ ex procurato religiosarum domuum per ordinationes splendore, atque vtilitate oriretur; scio [a] religiosos Societatis Iesu quædam in contrarium iactare priuilegia: sed nec ea apparent, nec contrà prædicta directè militant: sed & Bulla Pij quinti, quæ decretum Tridentini Concilij, sess. 22. cap. 2. ad Religiosos non professos extenB dit, prædictæ proinde Gallicani Cleri constitutioni fauere videtur. Iis tamen si quod contrarium priuilegium à S. Sede emanasse doceatur, libenter acquiescam.

[a] Compend. priuileg. Societ. Iesu. ordo §. 1.

§. VII.

Regulares literas ordinationis susceptæ ab Episcopis habere debere.

XXIV. Insuper verò docuimus Regulares ordinandos ad Superiores ordines, inferiorum ordinũ literas testimoniales ab Episcopis obtentas offerre debere: hocque semper in Ecclesia vsitatum fuit, vt ordinati ab ordinatoribus suis literas ordinationis indices acciperent. Id cùm plures testentur, tum maximè docet Hincmarus Remensis in Concilio apud sanctum Medardum [b] *Legum,* C inquit, *Ecclesiasticarum consuetudo, & auctoritas talis est, vt in causis gestorum semper scripturam requirant: adeò vt qui ad sacrum fontem accedit, suum dare nomen præcipiatur. Qui ad summum Sacerdotium prouehitur, decreto manibus omnium roborato eligitur, ordinatus autem à sacris ordinatoribus literas accipere iubetur.* Si verò ad anteriora tempora recurramus Concilij [c] Mileuitani secundi, & Africani sub Cælestino & Bonifacio habiti Canone statutum legemus, *vt quicumque deinceps ab Episcopis ordinantur, literas accipiant ab ordinatoribus suis, manu eorum subscriptas, continentes Consulem, & diem, vt nulla altercatio de posterioribus, vel anterioribus oriatur.*

[b] Hincm. in Conc. apud S. Medardum refertur, 2. q. 1. c legum.

[c] Conc Mileuitanum 2. c. 4. & Africanum c. 57.

XXV. Nec est quod immunitates suas, & exemptiones Regulares obtendant: nequè enim literarum istarum obtentio iis officit: nec priuilegia vlla citare possunt, quibus harum habendarum obligatio eis remittatur: neque vt opinor de iis habendis multùm debent esse solliciti, cui enim bono exceptionem istam expeterent? Quàm iustam istarum repudiandarum literarum D causam prætenderent? Quomodo literas ab ordinatoribus suis petere recusabunt, nisi ab iis quoque ordinibus sacris insigniri renuant? cuius est de ordine sacro authenticum ferre testimonium, nisi eius qui dedit? non hæc superiorum regularium opera esse debet, qui vt plurimùm ab ordinationibus absunt, & apud quos ij quos repulsam fateri pudet, ordinationem susceptam mentiri possent? quid Regulares grauat, literarum istarum, quæ gratis dentur, obtentio, nisi forte eos grauat, id omne quo inferiorem Episcoporum gradum suum ordinem esse recognoscant? Ideóque quamuis nulla alia ratio adesset quæ literas istas ab ordinatoribus Monachos habere oportere persuaderet, quàm subiectionis quoad sacram ordinationem Episcopo professio, illa quidem mihi maximè videretur esse sufficiens ad laudabilem istum morem in Ecclesia retinendũ. Verùm si quæ est necessitas, vt sæculares Clerici istas ab ordinatoribus suis impetrent literas, eadem vel maior forte in Regularium causâ esse videbitur: non enim ab hoc solum tẽpore reperire est Monachos vagantes, qui Cle-

ricorum etiam dignitatem mentiantur & Eccleſiam conturbent: iam à multis temporibus Syricius [a] Papa, Chalcedonenſe [b] Concilium, [c] Agathenſe, [d] Venetenſe, [e] Andegauenſe, Toletanum [f] quartum, Pariſienſe ſub Ludouico & Lothario, [g] Triburienſe, [h] Melphitanum, eiuſmodi Monachorum audaciam, ac leuitatem coercuerunt: iis ſaltem, nè ordinem quem non habent, mentiantur publicum, & authenticum ordinationis teſtimonium neceſſarium eſt: facilius enim priuata Superiorum Regularium teſtimonia, quàm publica Epiſcoporum finguntur, vel falſantur. A

[a] Syricius ep. 3 cap. 8.
[b] Chalc c. 4.
[c] Agath. can. 5. & 6.
[d] Andeg. c. 9.
[e] Tolet. 4. c. 32.
[f] Pariſienſe ſub Ludouico & Lothario lib. 1. cap. 56.
[g] Tribur. c. 26
[h] Melphit. c. 10.

XXVI. Nec ratio vlla ſubeſt ob quam ipſi conquérantur, cùm lex iſta omnibus communis ſit, omneſque concludat, adeò vt, quod poſteà confirmabimus, illi ipſi qui in curia fuere ordinati, Epiſcopis ſuis, cùm redierint, literas ordinationis oſtendere debeant, & ab iis iterùm examinari, quod in Comitiis [i] Cleri Gallicani habitis anno 1625. iuxta Maiorum decreta prudenter ſtatutum fuit; in quibus etiam hoc prudenter quoad Regulares ſtatutum, vt non ſolùm nomina, atque cognomina quibus in religioſis domibus nuncupantur, apud Epiſcopi ſecretariũ proferant, verùm etiam ea quæ ipſis ſeu à familiâ ingenita, ſeu in Baptiſmo, vel Confirmationis Sacramẽto impoſita ſunt, denuntient, ne, ſi fortè è Monaſteriis expellantur inuiti, aut ſponte exeant, vel in alienam religionem migrent, non facilè dignoſcantur ordinationis ſuæ literis, vel ipſis alij, qui nempè eadem nomina in religione ſortiti fuerint, abuti poſſint. B

[i] Declaratio in Comitiis Cleri generali. anno 1625. num. 16.

§. VIII.

Regulares ab alieno Epiſcopo ſine literis dimiſſoriis non ordinentur.

XXVII. Denique diximus Regulares ab alio quàm ab Epiſcopo proprio ordinari nõ poſſe abſque literis dimiſſoriis: quod iam pridem in Concilio [k] Carthaginenſi quinto, & [l] Africano ſub Bonifacio, & Cæleſtino, cautum fuit, in quibus nempe ſtatutum eſt, *vt ſi quis de alterius Monaſterio repertum, vel ad Clericatum promouere voluerit, vel in ſuo Monaſterio maiorem Monaſterij conſtituere: Epiſcopus qui hoc fecerit, à cæterorum communione ſeiunctus, & ſuæ tantùm plebis communione contentus ſit: & ille neque Clericus, neque præpoſitus perſeueret*: condigna vtique pœna infligitur, vt & temerarius ordinator, qui alienæ Diœceſeos limites conuulſit, atque in alienam ſegetem falcem miſit, aliorum Epiſcoporum communione priuetur, & qui alienam poteſtatem indebitè appetiit, quam non habet, alienam communionem amittat, quam habebat: ordinatus verò eâ poteſtate careat quam contrà leges acquiſiuit. Legimus quoque [m] aliquo, antè Concilia iſta, tempore excitatas à Ioanne [n] Hieroſolymitano turbas, prætextu ordinationis Pauliniani fratris Diui Hieronymi, quem ſanctus Epiphanius Salaminæ in Cypro Epiſcopus, in Eleutheropolitano territorio, teſte Hieronymo, contra Eccleſiaſticas leges ordinarat, Ioannes autem Hieroſolymitanus in Bethleemitico Monaſterio ſuæ Parochiæ ordinaſſe dicebat, vt conquerendi aliquam æquam cauſam prætexeret: cui tamen querimoniæ reſpondens Epiphanius excuſat ſe, tum quod neceſſitate vrgente, & occaſione ſeſe offerente (quæ fortè non ita ſeſe obtuliſſet) id ſibi licere, id Epiſcopo loci illius gratum fore exiſtimaſſet, [o] *Nam*, inquit, *licèt ſingulæ Eccleſiarum Epiſcopi habeant ſub ſe Eccleſias, quibus curam videntur impendere, & nemo ſuper alienam menſuram extenditur, tamen præponitur omnibus charitas Chriſti*: tùm quod in Cypro vſitatum foret, vt ratihabitione Epiſcoporum, & interpretatiuo ſingulorum conſenſu, eos qui non facilè ad ordinationem adduci poſſent, ſi digni & idonei forent, alienarum etiam Diœceſeon Epiſcopi ordinarent: tum quod Paulinianus eſſet ex Monaſterio fratrum Peregrinorum, qui nihil ipſius Prouinciæ deberent, quia nempe ex alienâ Diœceſi oriundi erant: quæ tamen omnia (quibus etiam addere poſſes ſummam C D

[k] Conc. Carthag. 5 c. 13.
[l] & Afric. can. 47. refertur dist. 58. c. 5 quis alterius.
[m] Epiph. ad Ioann. Hieroſolym. ep. 60. inter ep Hieron.
[n] Hieron. ep. 61. ad Pamm. idem epiſt. 62 ad Theoph.
[o] Epiphan. ſuprà.

Digitized by Google

A mam ſancti Epiphanij apud omnes venerationem, quæ etiam Valentem Imperatorem cæteros Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopos perſequentem ab eo perſequendo deterruerat) non tamen obſtiterunt, quominus plurimi propter iſtam ordinationem, quæ non exactè Canonibus congruebat, tumultus exſtiterint, Ioanne [a] Hieroſolymitano in Hieronymum,& alios eiuſdem cum Hieronymo Monaſterij viros Occidentales, Epiſcopos concitante, excommunicationis ſententiâ eos feriente, & præſides Paleſtinæ in ipſos armante, vt ex Monaſterio Bethleemitico eiicerent.

[a] Hier. epiſt. 61. ſupra.

XXVIII. Cæterum, antè Concilium Tridentinum, hoc ſibi Regulares, præſertim ex ordine Mendicantium, tanquam ex priuilegio vendicabant, vt à quocumque Antiſtite Catholicæ communionis ordinari poſſent: nitebantur enim [b] Bullâ Vrbani ſecundi, & [c] Eugenij quarti, quorum ille Benedictinis congregationis S. Iuſtinæ, hic Monachis omnibus ordinis ſancti Benedicti congregationis Italiæ conceſſiſſe dicitur, vt à quocumque maluerint Catho-
B lico Antiſtite ſacros omnes ordines recipere poſſint: [d] Bulla quoque Clementis quarti qui conceſſiſſe dicitur, *Licentiam & facultatem liberam, vt fratres Minores promoueri poſſent ad ordines ſacros per quoſcumque Catholicos Epiſcopos communionem & gratiam Sedis Apoſtolicæ habentes*: [e] Bullâ item Sixti quarti, quâ indultum refertur, *quod quilibet Epiſcopus Catholicus poſſit celebrare ordines ſacros temporibus ad hoc ab Eccleſiâ deputatis in locis fratrum Minorum de obſeruantiâ pro fratribus prædictis duntaxat*; & Leonis decimi, qui ampliando hanc [f] Sixti quarti conceſſionem indulſit, *quod quilibet Catholicus Epiſcopus poſſit in locis & perſonis fratrum exercere omnes actus Epiſcopales*. Hæc autem omnia priuilegia Concilium Tridentinum prudenter abrogauit: cui enim Eccleſiæ bono illa eſſent? imò quàm ingens exinde Eccleſiæ malum accidere poteſt? dum nempe hac facultate ſemel impetratâ, dummodo, vel vnicum habeant Regulares Epiſcopum ſibi fauentem, vel vnicum ſui officij negligentem reperiant, via illis aperiatur, qua ad ordines ſacros imperitos quoſque & ſacri muneris ignaros,
C vel inhabiles immittant; eoſque ordinari procurent: quâ facultate eſto ponamus eos minimè abuſuros: at prouidere debet Eccleſia, ne abuti poſſint, & proinde prudenter agit, ſi non tantum peccandi voluntati præcurrit, verùm etiam, quantum poteſt, impunè ac liberè peccandi facultatem præſcindit: huic ergo prouidens malo Tridentina Synodus, ordinemque ab Eccleſiâ præſcriptum, & tam accuratè ſeruatum reſtituens, ſtatuit: [g] *vt nulli Epiſcopo liceat, cuiuſuis priuilegij prætextu, Pontificalia in alterius Dioceſi exercere, niſi de ordinarij loci expreſſâ licentiâ, & in perſonas eidem ordinario ſubiectas: ſi ſecùs factum fuerit, Epiſcopus ab exercitio Pontificalium, & ſic ordinati ab executione ordinum ſint ipſo iure ſuſpenſi.* Item, [h] *vnuſquiſque autem à proprio Epiſcopo, nulla tenus id ei, etiam cuiuſuis generalis, aut ſpecialis reſcripti, vel priuilegij prætextu, etiam ſtatuto temporibus permittatur: niſi eius probitas ac mores ordinarij ſui teſtimonio commendentur*, ſed de iis ſecunda parte fuſiùs.

[b] Bulla Vrbani 2. apud Rodericum in collect. Bullarum, eſtque Bulla prima.

[c] Bulla Eugen. 4. habetur in comp. Mendic. 2. impreſſ. tit. ordines ſacri §. 10.

[d] Bulla Clem. 4. habetur in Monum. ord. Mendic. in 2. impreſſ. fol. 56. & in 2. fol. 146. conceſſ. 212.

[e] Et in ſumma conceſſ. 331.

[f] Bulla Sixti 4. habetur in lib. Monum. ordinũ 2. impreſſ. fol. 63. & 2. fol 67.

[g] Conc. Trid. ſeſſ. 7. de reform. cap. 5.

[h] Idem ſeſſ. 23 cap. 6. de reform. clariorem definitionẽ habet.

D

Digitized by Google

A

SECTIO SECVNDA.

De examine Ordinandorum.

CAPVT PRIMVM.

De neceßitate examinis Ordinandorum, & vtrum lex examinis omnes concludat, & ad omnes ordines valeat.

§. I.

B

De neceßitate examinis generatim.

I. RECTÈ mihi videtur dixiſſe Zozimus Papa epiſtola ad Heſychium Salonitanum, ſacram ordinationem, [a] *oportere diſtrictè ſemper eſſe iudicij. Rarum enim omne, quod magnum eſt:* neque verò in iis ſeligendis nimia adhiberi poteſt diligentia, qui Domino miniſtraturi deliguntur, deprecaturi pro populo, iudicaturi loco Chriſti, vitia correcturi, errores exſtirpaturi, rectè monet Summus Pontifex Hormiſda, [b] *vt in Sacerdotibus ordinandis, quæ ſunt à Patribus præſcripta, & definita cogitentur; quia ſicut eſt caput Eccleſiæ Chriſtus, Chriſti autem Vicarij Sacerdotes: ſic & in eligendis his curam oportet eſſe perſpicuam: irreprehenſibiles enim eſſe conuenit, quos præeſſe neceſſe eſt corrigendis, nec quicquam illi deeſſe perſonæ, penes quam eſt religionis ſumma, & ſubſtantia diſciplinæ: æſtimet quis pretium Dominici gregis, vt ſciat quod meritum conſtituendi debeat eſſe Paſtoris.* Iniquum exiſtimat Chryſoſtomus, [c] vt cùm mancipium empturi ſoleant ipſum Medicis oſtendere, tum C vicinos interrogare, ac ne tum quidem fidere, ſed diuturnum tempus petere intra quod illud probare poſſint: Sacerdotes è contrà eligantur fauore, vel gratiâ, temerè, ac nulla diſcuſſione facta.

a Zozimus epiſt. 1. cap. 1.

b Hormiſda ad Epiſcop. Hiſpan. cap. 1.

c Chryſoſt. lib. 2. de Sacerd. cap. 2.

II. Hactenus verò docuimus quomodo aliorum teſtimonio probandi ſint, aliorum vocibus prædicandi, qui ad hunc gradum euehuntur; iam oſtendendum eſt qua ratione, ex eorum vultu, geſtu, inceſſu, voce, iudicari debeant, antequam ordinationem ſubeant legitimam, Bracharenſe ſecundum Concilium vtrumque requirit: [d] *Oportet*, inquit, *non per gratiam munerum, ſed per diligentem prius diſcuſſionem, & deinde per multorum teſtimonium Clericum ordinari.* Si, vt aiebat Diogenes Cynicus apud Laërtium, teſtacea vaſa empturi probamus ipſa ex ſono, quem emittunt: quanto rationi magis conſentaneum eſt, vt de hominibus iudicium laturi, ex eorum præſertim ſermone deprehendamus quidnam de ipſis ſit iudicandum. Memini dicti ſapientis cùm aliquem probare cuperet, *loquere, vt te videam*: iuxta quam ſententiam probandi ſunt, qui ad ſacros D ordines promouendi accedunt; loquantur, vt quæ intra animum latent, ex eorum ſermone coniiciantur; audiantur attentè, vt quis circa res pietatis ac virtutis ſenſus ipſis inſit, ex eorum verbis colligatur: quæratur ab eis de anteactâ vitâ, vt quæcunque illis obiici poſſent ſoluantur: rogentur etiam de officio ſuo, & ſcientiæ ipſis neceſſariæ quibuſdam capitibus, vt eorum peritia, ſcientia, atque eruditio innoteſcant.

d Brach. 2. cap. 13.

e 1. ad Tim. 5.

III. Quod habet Apoſtolus, [e] *manum citò nemini impoſueris*, hoc Syricius Papa ad examinis neceſſitatem inducit, [f] *vt examine habito, & probitate morum, & Eccleſiaſtico labore ſit commendatior, qui vocatur in medium vt ſummum Sacerdotium poſſit accipere probatus indicio, non fauore, ſuſceptus veritate, non gratiâ, Apoſtolico ordine fretus, non præcipiti voluntate.* Superiùs à Theophilo [g] Alexandrino audiuimus eam eſſe ordinationum formam, vt conſentiente & eligente Sacerdotali ordine *tunc Epiſcopus examinet*: apud Cyrillum [h] Alexandrinum, quænam ab ordinando eſſent

f Syricius ep. 3. ad vniuerſos orthodox. cap. 1.

g Theoph. Alex. in cõmonitorio cap. 6.

h Cyril epiſt. 12. adquoſdã Epiſcopos.

Digitized by Goog

A sent inquirenda per Episcopos legimus: à [a] Basilio formam quoque examinis didicimus: à [b] Cypriano pariter in ordinatione Optati,& Saturi formam examinandi inferiùs docebimur: à [c] Nannetensi Concilio non solùm necessitatem examinis, verùm etiam diem,formamque discemus. Sed quid hæc omnia vel anticipatâ oratione refero,vel iam dictâ cum tædio iterum inculco?quid ea omnia quæ ad ordinem spectant videor iam vno aspectu intuenda velle proponere? ea tantùm proferamus, quibus examinis ordinandorum necessitas ostendatur.

IV. Concilium Nicenum Presbyteros ab Ecclesiâ non recipiendos definit, [d] *qui sine examinatione promoti sunt*, si, postèa examinati, confessi sunt peccata suâ. Canones [e] Martini Bracharensis, Presbyterum, Diaconum, vel aliquem ex Clero, *qui sine aliquâ examinatione ordinati sunt*, è Clero abiiciendos, atque expungendos decernunt. Synodus [f] apud sanctum Medardum ab Hincmaro Remensi habita iisdem insistens vestigiis statuit, *vt qui Presbyteri, sine examinatione per ignorantiam, vel ordinum dissimulationem sunt promoti, cùm fuerint cogniti, deponantur*. Grauiter à [g] Nicephoro arguuntur Ephesij, quod viros à Chrysostomo ritè,& sicut Deo gratum est, in thronis collocatos eiecerint,& impuros prorsus homines abstulerint, *nullâ exploratione manuum impositioni præeunte*: Hadrianus [h] primus epistola ad Egilam in Hispaniâ Episcopum,aliósque eiusdem regni Episcopos, eos acriter reprehendit,quod sine legitimo examine nonnullos ordinassent.Gregorius magnus epistolâ ad Ianuarium Calaritanum Episcopum, multa enumerat sedulò aspicienda, atque examinanda ante ordinationem:subditque [i] *hæc itaque omnia diligenter fraternitas vestra inquirat,vt dum diligenter quilibet exquisitus ordinatur, non celeriter post ordinationem deponatur*. Wormatiense Concilium expressè statuit, [k] vt *Presbyteri non ordinentur, priusquam examinentur*. Iustinianus Nouellâ constitutione ad Epiphanium Archiepiscopum Constantinopolitanum constituit, [l] *Religiosos Clericos, cum multa fieri inquisitione, secundùm diuinas regulas, oportere*. Alia verò eiusdem Iustiniani Constitutio Petro Magistro officiorum quibusdam peccandi occasionem fuisse affirmat, [m] *quod absque examinatione, & recta fidei atque honestatu vitæ testimonio ordinantur Episcopi, Presbyteri, Diaconi, & cæteri Clerici*. Concilium quoque [n] Aquisgranense sub Carolo Magno, & Capitularia [o] Caroli Magni ex Concilio Niceno referunt ac præcipiunt, vt *eorum qui ad ordinandum veniunt fides, & vita prius ab Episcopo diligenter discutiatur, & sic examinentur*, quod etiam ex VVormatiensi eadem inferunt [p] Capitularia Caroli.

V. Fusiori sum in iis referendis,quæ difficultate omninò carent:quis enim vnquam dubitauit, quin cum scientia, prudentia, probitas, & canonica ordinandorum integritas, quod scilicet non sint Neophyti, non Bigami, non aliquo alio impedimento canonico ab ordinibus suscipiendis arceantur, ad ordinationes legitimè celebrandas necessaria sint: eaque omnia sine diligenti examine atque inquisitione, tum ab iis qui ordinandi mores vitámque explo-
D ratam habent, tum ab ipsis ordinandis rescisi non possint? nemini inquam dubium, quin probabili se periculo exponant, in canones & leges peccandi, atque in commune bonum, quicunque aliquem sine diligenti examinatione promouent. Quâ verò pœnâ puniendi sint Episcopi, & quàm graui crimine se obstringant, qui ordinationis regulas non seruant, vel ordinationes illegitimas celebrant docere te poterunt [q] Sanctus Leo, tum epistolâ ad Episcopos per Campaniam, & Picenum, vel Tusciam, & per vniuersas prouincias constitutos, tum epistola ad Dorum Beneuentanum Episcopum, tum etiam ad Episcopos Africanos, Syricius [r] item epistolâ ad vniuersos orthodoxos, Innocentius [s] ad Aurelium, & ad Synodum Toletanam, Zozimus [t] ad Hesychium Salonitanum, Cœlestinus [u] ad Episcopos per Lucaniam, & Brutios constitutos, Gregorius [x] Magnus Squillatino, seu Syllacino Episcopo, Simplicius [y] Papa, & alij: necnon Taurinense [z] Concilium, [a] Regiense, Turonense [b] primum, Aurelianense [c] tertium, & Aurelianense [d] quartum, [e] Epaunense, [f] Ilerdense, [g] Toletanum 12. [h] Trullanum, & alia passim.

[a] Basil. epist. ad Chorepisc.
[b] Cypr epist. 24.
[c] Nannet. Conc. can. 11.
[d] Conc. Nicen c. 9.
[e] Martinus Brac. can. 24.
[f] Synod. apud S. Medardum in fine.
[g] Nicephor. lib. 13 hist. cap. 27.
[h] Hadrian 1. epist. ad Egilam, & alios Hispaniæ Episcopos.
[i] Gregor. lib. 1. epist. 26.
[k] VVormat. cap. 56.
[l] Iustin. Nouell. 6.
[m] Iustin. Nouell. 137. c. 2.
[n] Concil. Aquisgran. sub Carolo c. 2.
[o] Cap. Caroli lib. 1 tit. 2.
[p] Lib 2. tit. 142.
[q] S. Leo epist. 1 ad Episcop. Camp. Epist. 5. ad Dorum Beneuentanũ, & 87. ad Africanos
[r] Syric. ep. 3.
[s] Innoc. ep. 12. to. 1. Conc. & ad Synod. Tolet. ep. 13 c 12.
[t] Zozim ep 1. Cœlest. epi. 2 ad Episcop. Narbon. Prouinciæ cap. 6.
[u] Gelas. epist. ad Episcop. Lucan.
[x] Gregor. lib. 2. epist. 25.
[y] Simplicius epist. 2.
[z] Taur. Cõc. can. 2. & 3.
[a] Regiense can. 1 & 2.
[b] Turon. 2. c. 10.
[c] Aurel. 3. c. 6. & 7.
[d] Aurel. 4. c. 6. & 10.
[e] Epau. can. 1.
[f] Ilerdense c. 12.
[g] Toletan. 12. can 4.
[h] Trull. can. 17.

Digitized by Google

A

§. II.

Neceßitas examinis, tum ad Tonſuram Clericalem, tum ad quoſlibet ordines oſtenditur.

VI. Nulla itaque ratione, ad quoſcunque ordines cùm maiores, tum minores, nec ad Tonſuram ipſam Clericalem admitti debent, qui non priùs diſtricto examine tentati, diſcuſſi, probati fuerint. Vidimus ſuprà ex [a] Cypriano, quanta in Lectoribus ſeligendis cura impendi ſoleret: nullus in Eccleſiâ exiguus gradus eſt, quo ſcilicet ad Sacerdotium conſcenditur: excedit cuiuſcunque mundanæ dignitatis faſtigium infimus in Eccleſiâ gradus, nec quantumcunque terrenæ potentiæ nobilitas extollatur, diuinæ virtutis, quæ in omnibus Eccleſiaſticis gradibus elucet, maieſtatem exæquat; quæ [b] Superioris ſunt ordinis nullis inferiorum ordinum dignitatibus cedunt: nec ea quæ ſunt inferioris ordinis, eorum, quæ ſuperioris ſunt, nobilitatem ac celſitudinem attingunt. Deiicit ergò ac nimium deprimit Tonſuræ Clericalis, ac minorum ordinum præſtantiam, qui ſine præuio examine paſſim omnes veluti dignos Clericali Tonſurâ inſignit, vel minoribus ordinibus initiat; cùm nulla ars, nulla diſciplina, nulla ferè conditio ſit, ad quam non probatione & examine opus ſit. Ad communionem Chriſtiani nominis nemo olim ſine probatione admittebatur, vt ſuperiùs docuimus: hinc tanta in Chriſtianâ plebe tunc temporis probitas, tam inſignis pietas, & rerum ad religionem ſpectantium, tam excellens ſcientia. Floruit pariter Catholicæ Eccleſiæ Clerus, quamdiu ſeuerior eum diſciplina continuit, nec ſine diligenti examine, & accuratâ diſcuſſione ad iſtum ſacratiſſimum ordinem aditus ſperari potuit. At vbi Antiſtitum negligentiâ cuiuis ad Clerum aditus patuit, nulli negatus, nemini præcluſus eſt: ſtatim ordini Clericali priuilegia ſua adempta ſunt: elanguit diſciplina: marcuit præſtantiſſimi ordini decus: beneficiorum diſſipati ſunt reditus: denegata laborantibus Clericis ſua ſtipendia: patrimonio Chriſti diuites otioſi impinguati: inutilium Clericorum multitudine Eccleſia oppreſſa, non ſubleuata eſt; officij Clericalis deſerta ſunt munia: viluerunt diuina officia; contempta eſt ſelecta Eccleſiæ portio: Clerus ſine diſciplinâ contabuit: populus abſque obedientiâ diſſolutè vixit.

[a] Cypr epiſt. 33 34. & al.

[b] Vide Dionyſ. lib. de cœleſt & Eccleſ. Hierarc.

B

C

VII. Nihil meo quidem iudicio Eccleſiæ Dei adeò noxium, adeò peſtiferum fuit, quam Tonſuræ Clericalis, & ordinum minorum neglectus, quàm eorum graduum abſque diligenti examine diſtributio: quis enim pudicos Hypodiaconos, induſtrios Diaconos, pios Sacerdotes ſe ordinaturum ſperare poteſt, niſi quorum in minoribus ordinibus deuotionem acuerit, excitarit virtutem, obedientiam expertus fuerit, pietatis igniculos accenderit, ingenium probarit, animum Eccleſiaſticis legibus inſtruxerit? niſi quos ad diſciplinam formarit, erudierit ad officium, caſtigarit ad virtutem, compoſuerit ad modeſtiam, & diuturniori tempore ad Clericatum præpararit? non eſt Clericalis mentis ludicra quædam exercitatio & vmbratilis pugna, vt conſilium in arenâ capiendum ſit, & inexperti milites ad eam ducendi ſint, qui nec vallum fodere, nec aggerem munire, nec ad ducis imperium circumagi, nec manus mouere didicerint, priùs in infimis gradibus Clerici explorandi, tentandi, formandi ſunt, quàm ad conferendas cum vitiis, cùm Eccleſiæ hoſtibus, cum inobediente populo manus in Diaconatu, vel Sacerdotio conſtituti deſtinentur. Secus grauis error committitur, qui licet minimus initio videatur, in immenſum poſtea excreſcit, dum maior diſciplinæ neglectus apparet in Clericis, quò altiores in Eccleſia gradus conſcendunt, & maiora ſortiuntur officia: qui ſi nonniſi ſeueriori examine ad Eccleſiam admitterentur, minoris cuiuſuis ordinis dignitatem ex difficultate æſtimarent, ſtudioſiùs adniterentur, vt ſe ſuperioribus dignos præberent, qui de inferiorum acquiſitione dubitaſſent. Senſim, dum anima flexilis eſt, & ad quaſuis hauriendas ſpecies, habitúſque retinendos

D

Digitized by Google

A nendos facilis, ad Eccleſiæ diſciplinam ſeſe componerent, qui iam vix de Clericali ordine cogitant, dum ad Clericatum promouentur: ita fieret, vt meliores Clericos haberemus, qui iam Clericos habeamus, quorum plures ego ſæpè vidi qui ſe Clericos eſſe neſcirent, ſed Clericatum in maribus Sacramenti Confirmationis additamentum eſſe cenſerent. Plura dicerem ſi quæcunque mihi in hac causâ dicenda ſunt, proferre vellem: ſi quò rapit impetus ſpiritus, illuc graderer: ſi nulla retardatus Epiſcopalis apicis reuerentia, quæcumque cogitat animus è pectore effunderem: ſed ad ſacros religionis Antiſtites vereor ne plura dixiſſe videar, quam eorum celſitudo permittat: quos nempe velle docere ambitioſum, reprehendere temerarium, accuſare nefarium eſt, iámq; hac de re ſuprà monuimus; quãuis de re tanti ad Eccleſiæ decus momenti nunquam nimis: ne itaque aut monere videar Patres meos, aut ſuſceptæ materiæ deeſſe aliqua hîc addam non meæ, ſed maioris autoritatis monita.

VIII. Martinus Bracharenſis [a] in ſua collectione Canonum, poſtquam Preſ-
B byteros, ac Diaconos ſine examinatione promotos cenſuit eſſe abiiciendos, mox ſubdit, *ſimiliter verò & de vniuerſo Clericorum ordine ſeruetur, nam hoc ſibi quod irreprehenſibile eſt ſancta Catholica defendit Eccleſia*: in quem Canonem Pontificij [b] iuris Gloſſa adnotat minores ordines cum examinatione conferendos eſſe; eámque rationem ſubdit, quod criminoſum Lectorem, Pſalmiſtam, vel Oſtiarium ordinatum Synodus [c] Trullana cenſeat deponendum: ex eo enim facilè infertur examinandum priùs fuiſſe, ne ad eiuſmodi Eccleſiaſticos gradus promouerentur, qui crimine aliquo implicati eſſent: temerè ſiquidem & imprudenter ordinarentur, quos poſteà ordinatos à gradu ſuo deiici oporteret. Grauiter autem Prouinciale Colonienſe [d] Concilium anno 1526. habitum, eos reprehendit qui ad minores ordines abſque examine aliquos promouent. *Quamquam*, inquit, *qui minores vocantur ordines, tam exactam curam non requirant, ſuo tamen modo pro gradu, & excellentiâ ordinu, omnium eorum, quæ diximus, ratio habenda eſt: quid enim indecorum magis, quàm admoneri infantes, qui non intelligunt quid agatur,*
C *imò ne capiant quidem, quid Clerici nomen, & reliqua minorum ordinum vocabula ſignificent? quid turpius, quam quod penitus Analphabeti, ac interdum flagitioſi (qui vt legum Ciuilium cenſuras ac pœnas eludant, ſeſe impudentiſſimè ingerunt) in maximam Eccleſiaſtici ordinis ignominiam ſacris initiantur? quâ de re nemo poſthac ordinibus hiſce inſigniendus eſt, niſi quem & vita commendet, & literatura ætatiſque ſit, pro ratione ſuſcipiendi ordinis, ſufficientis, ac rectæ ſinceraque voluntatis: qui enim in Clerum adlegantur, rem profitentur minimè ridiculam, nempe ſe particulariter in ſortem Domini adſcitos quibus poſthac omnia terrena ſordeant, ac ſolus Dominus ſors & pars hereditatis ſuæ ſit.* Synodus [e] Lingonenſis anno 1404. paucis multa complectitur, *Diligenter*, inquit, *debent examinari illi, qui volunt ad primam Tonſuram & ad minores ordines promoueri, & debet inquiri de vitâ, de genere, de patriâ, de ætate, de titulo ad quem ordinantur, de loco in quo conuerſantur, de ſcientia liberali, de fide, & aliis quæ continentur in regula Apoſtolica.* Concilium [f] Tridentinum non ſolum ad maiores ordines, verùm etiam ad minores, imò & ad Tonſurã Clericalem promouen-
D dos priùs examinari iuſſit: Synodi [g] Rothomagenſis, [h] Bituricenſis, [i] Burdegalenſis vtraque, [k] Aquenſis, & aliæ Concilio Tridentino poſteriores, quibus adde Mediolanenſes, præſertim [l] quintam Prouincialem, ex qua multa inferiùs ſelegimus de examine ad Tonſuram & minores ordines legem fixerunt, Italicas [m] plures, quarum ſuperiùs meminimus, addere poſſem, ſed in re perſpicuâ hæc ſufficiant.

a Martinus Brachar. can. 24. refertur diſt. 24 c. fin.
b Gloſſ. in eũ can.
c Synodus Trull. c. 4. refertur 27. q. 1. c. ſi quis Epiſcop.
d Colonienſe Conc. parte 1. cap. 27.
e Synod. Lingonẽſis apud Bochell. decret. Eccleſ. Gall. lib. 3. tit. 1. cap. 60.
f Trident. ſeſſ. 23. de reform. cap. 5. 7. 11. 12. 13. 14.
g Synod. Rothomag. tit. de Epiſc. offic. num. 4. 5. 6.
h Bituricenſis tit. 24 can 2. & 3.
i Burdegalẽſis ſub Antonio Prenotio tit. de Sacram. Ordin. & alia Burdegalẽſis ſub Cardinale de Sourdis cap. 6 de Sacrament. Ordinis num. 1. 2. & 3.
k Aquẽſis tit. quę ad Sacrament. Ordin. adminiſtrationem pertinent.
l Mediolan. 5. conſtitut. parte 3. tit. de examinandi ratione.
m Vide ſuprà

§. III.

Vix vllos Ordinandos ab examine immunes eſſe.

IX. Quemadmodum autem nullum ordinem ſine examine conferendum cenſemus, ita vix vllum ab examine ſubeundo immunem oportere eſſe ſtatuimus, nam & doctiorum illo examine modeſtia comprobatur: eorum qui

Digitized by Google

mediocris ſunt literaturæ ingenium exploratur : indoctiorum verò temeritas reiicitur ; eorum qui pietatem ſedulò ſectantur deuotio promouetur, incipientibus animi adduntur, anhelantes Epiſcopali admonitione ſtimulantur, pietatis vel oſores, vel contemptores excluduntur : dubios examinari neceſſum eſt vt tententur, ineptos, ne ſe reiectos ſine causâ conquerantur, idoneos, vt cæteris in exemplum proponantur: nec leue periculum eſt, ne, ſi quos idoneos credunt Epiſcopi, abſque examinatione recipiant, vel leniter iudicaſſe, vel in perſonarum acceptione nonnunquam erraſſe reprehendantur, vel aliis idem examen refugiendi audaciam, & ſi eos examinare voluerint, conquerendi occaſionem præbeant. Nihil auctoritati legis magis præiudicat, quàm quorundam exceptio : nihil è contra eius vim magis corroborat, quàm ſi Magiſtratus ita agant, vt legem omnibus communem eſſe demonſtrent, nec vllus aduerſus eam ſibi faciendam gratiam ſperare poſſit. Ideóque rectè Synodus Prouincialis Bituricenſis ſub [a] Reginaldo Belnenſi, grauiter edixit, vt *nemo admittatur ad Eccleſiaſticum beneficium, aut ordinem, niſi prius diligenter examinatus, & probatus, cuiuſcunque conditionis ex fuerit.* A B

X. Nihilominùs ij ab examinatione excipi poſſunt, qui maximè noti, quorum eruditio & pietas ferè omnibus innoteſcit : hinc Carthaginenſe [b] tertium Concilium iubet nullum Clericum ordinari *niſi probatum, vel examine Epiſcoporum, vel populi teſtimonio* : innuens [c] videlicet eos, qui populari teſtimonio celebres eſſent, & pietate, ac doctrinâ cuicunque etiam è vulgo noti, Epiſcopali examine non indigere, vt ordines legitimè ſuſcipiant : nec Ambroſiũ, nec Auguſtinum, nec Paulinũ, nec Chryſoſtomũ, nec Baſiliũ, nec Gregoriũ Nazianzenum, nec Syneſiũ, nec alios eiuſdẽ notæ, antequam ordinarentur, legimus [d] examinatos, nec eos examinatos fuiſſe probabile eſt, cùm potius iſtos perente populo, rémque totam vrgente, & accelerari ipſorum ordinationem poſtulante, inuitos ac reclamantes fuiſſe ordinatos, grauiorum auctorum teſtimonio doceamur : Quod enim aiebat Innocentius [e] epiſtola ad Epiſcopos Macedoniæ (*tantũ veſtru aſſertionibus, vobiſq; tam bonis, tam charis, non dare conſenſum omnibus rebus durũ durùs arbitramur*) hoc religioſi Antiſtites in eorum cauſa, qui omnium publico, maximè verò proborum conſenſu, commendantur dicere poſſunt, ſe eorum cõmendationi diffidere, multominus reluctari non poſſe: & quod in diſſimili causâ dixit Innocentius tertius [f] *in ſubſidium fragilitatis humanæ ſpatium probationis ad* Monaſticam vitam *regulariter inſtitutum eſſe*, hoc de examinis lege dicendum eſt, examen ſcilicet inſtitutum eſſe, vt ignorationi Antiſtitum factâ diligenti inquiſitione ſubueniatur : quare ſi nota & explorata ordinati induſtria, pietas, ſcientia fuerint, fruſtrà ille examinatur, cuius antè examen conditiones omnes ad Sacerdotium requiſitæ noſcuntur : licet enim ad cautelam in notoriis probatio aliquando à iudice recipiatur; à probatione [g] tamen in iis exigendâ, & reliquo ordine iudiciario iura iudicem abſoluunt. Notant itaque Canonici iuris [h] Gloſſæ, non opus eſſe, vt qui noti ſunt, examinentur ante ordinationem, quamuis non omittendum illud ſcrutinium quod in ipsâ ordinatione fit, quantumcunque aliquis notus ſit, vtpotè quod ſtata ſit Eccleſiaſticæ ordinationis cæremonia, petitis ex iure argumentis, admoneant. C D

XI. Prudenter tamen monet [i] Chryſoſtomus non facilè vulgi ſententiæ ab Epiſcopo credendum eſſe, niſi is quoque quem populo commendat ipſi apprimè notus ſit; *Huiuſmodi res*, inquit ſanctus ille Doctor, *magno admodum, inquit, quidem meo, examine indiget; eumque oportet, qui exhibiturus ſit, quem ad Sacerdotij functionem idoneum cenſet, non vulgarem tantùm famam, atque opinionem ſequi, eóque eſſe contentum : ſed eundem item neceſſe eſt vna cum ea, vires, facultatéſque imprimis excutere, atque antè omnia examinare : nam cùm Beatus ille Paulus ea de re diſſerens, ait, [k] Oportet autem illum bonum habere ab externis teſtimonium, nequaquam tollit exactam, exploratámque indagationem; neque ſanè fidem eam, quæ tibi à vulgi opinione facta ſit, vt precipuum ſignum, aut eiuſmodi approbationem rei totius eſſe vult : quippe multa prius cùm diſſeruiſſet, idpoſtea adiunxit : oſtendere volens non ſatis hoc eſſe oportere ad eiuſmodi*

creationes

[a] Synodus Bituricenſis anno 1584. tit. 24. de ordine can. 3.
[b] Carth. Cõc. 3. can. 22 refertur dist. 24. c. nullus.
[c] Vide Gloſſ. in dict. can. & in can. de Petro, dist. 47. & in c. qui Epiſcopus dist. 33. & in Clementinã Romani Principes de iureiurando, §. nos itaque, verbo aliqualem.
[d] De iis dicturi poſtea ſumus.
[e] Innocentius epiſt. 22. ad Epiſcopos Macedoniæ.
[f] Innocent. 3. Piſano Archiepiſc. cap. ad Apoſtolicã, de Regul. & Cap. bonæ 23. v contra, & ibi Gloſſ. v. recepit, de electione, cap. ad noſtrã 22. de iureiurando, cap. inſinuatum, & ibi Gloſſ. v. notoriis eod. tit. & in can. ei qui, §. ſi propter 1 quæſt. 6 & Gloſſ. quia manifeſtũ in l. emptorẽ 11. C. de actione empt.
[g] Gloſſ in c. de Petro, v. ignota dist 47. & in c. qui Epiſcopus dist. 23. probãt notos nõ indigere examine ex dicto c. de Petro, c. valdè dist. 94. Scrutiniũ autem in ordinatione neceſſarium ex can. qui Epiſcopos dist. 23. & 65. dist. c. 2. & 3. & 75. dist. c. 1.
[h] Chryſoſt. 2. de Sacerdotio cap. 4.
[i] 1. ad Tim. 3.

Digitized by Google

A *creationes atque electiones faciendas, ſed mecum cum alijs, & hoc item præſidij à nobis aſſumendum eſſe, nam ſæpè vſu venit, vt vulgi opinio falſa ſit, à quâ tamen nihil periculi exoriri poſſit, ſi res ipſa seorsùm per ſe prius exactè ac diligenter excuſſa, atque examinata fuerit: quocirca poſt alia, illud ipſe de teſtimonio ab externis poſuit: neque enim ſimpliciter hoc dicit, oportet illum bonum habere teſtimonium, illud etiam ab externis attexuit: planum facere volens futurum Epiſcopum intrinſecus, & magnâ cum diligentiâ excutiendum, atque examinandum, antequam ad eam opinionem deſcendas, quam de eo vulgus concepit:* hæc Chryſoſtomus, quem non mirum eſt in eam ſententiam deſcendiſſe: cùm priorum iſtorum temporum ſancti Patres, ac Doctores nullam nimiam ea in re curam adhiberi poſſe cenſerent: cum è contrà noui iam, & delicati Magiſtelli nullam non licet exiguam in examinandis ordinum candidatis ſollicitudinem ſufficere doceant.

XII. Verùm conſulamus Eccleſiaſticarum Synodorum oracula, nihil ex noſtro aut fingamus, aut dicamus ingenio. Conciliũ Colonienſe anno 1536. ce-
B lebratum, ab examinatione [a] *neminem excipit, etſi Magiſterij titulum præferat, niſi quem publicum ſit, & vitam integram egiſſe, & ea quæ ordo amplectendus requirit facilè callere: quamobrem,* addit idem Concilium, *nedum Clerici qui ſæculares appellantur, ſed & religioſi cuiuſlibet etiam profeſſionis fuerint, hanc cenſuram experientur.* Leo decimus [b] in Concilio Lateranenſi, Regulares qui ad ordines promouendi ſunt admittendos decernit, *poſtquam per ordinarios de grãmaticâ & ſufficientiâ examinati fuerint,* & dummodo cõpetenter reſpondeant. Synodus prima [c] ſecunda, vt vocant Conſtantinopolitana in templo Sanctorum Apoſtolorum habita, vetat ſeu ſæcularem, ſeu Monachum ad Epiſcopatum repentè promoueri *ἀλλὰ τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς βαθμοῖς ἐξεταζόμενον πρότερον, ſed in Eccleſiaſticis gradibus primum examinatum* hanc dignitatem ſolummodò conſcendere permittit; Monachos ſubinde docens in ſingulis Eccleſiaſticis gradibus probari & examinari debere? Concilium [d] Tridentinum ab examine neminem excipit, Regula-
C res quoque *ſine diligenti Epiſcopi examine* prohibet ordinari. Non itaque ſcientiæ publicum teſtimonium, non ſanctitatis arctior & ſeuerior profeſſio, quemquam ab examinatione eximunt: iis autem omnibus fraus dolúſque ſubeſſe poſſunt, & Doctores illiteratos & Monachos irreligioſos reperire eſt: nec ea ſeu veræ, ſeu ſimulatæ ſanctitati fides adhiberi debet; quin eorum examinetur ſaltem peritia, qui religioſam vitam profitentur, aut eorum erga res diuinas reuerentia, in officio ſedulitas, circa Eccleſiaſticam diſciplinam ſtudium, moréſque expendantur, qui Doctoris titulo ſcientiæ famam acquiſiuerunt: nec ad id probandum pluribus argumentis opus eſt, faciendum duntaxat periculum: certè ignorantiæ in Regularibus, quantumuis auſterioris propoſiti, etiam earum rerum quibus catechumenos ipſos adultos antè Baptiſmum inſtrui, & Chriſtiani nominis quoſcunque ſtatim atque rationis ætatem attigerunt, imbui neceſſum eſt: in Doctoribus verò ſupinæ rerum Eccleſiaſticarum negligentiæ portenta à ſacris Antiſtitibus debellanda occurrent; ſed animo opus
D eſt, ac zelo, quibus inuerecundæ aliquorum preces reiiciantur. Vtinam conſtantia veſtra nemini cedat: vtinam frons veſtra [e] ærea ſit, ô venerandi Antiſtites, & ſecundum Prophetam, [f] durior ſit frontibus eorum: tantúmque ad refutandas iniquas poſtulationes habeatis conſtantiæ, quantùm aliqui ad iniuſta petenda audaciæ.

XIII. Præterea examinari quoque debent, qui à ſuis Antiſtitibus literas habent [g] dimiſſorias, & quibus literæ iſtæ à propriis Epiſcopis conceduntur: par enim ſcelus eſt indignum ordinare, & ad ordines recipiendos alteri commendare: nemini [h] citò manus imponendas prohibet Apoſtolus, ſed & alienis peccatis communicare ibidem vetat: ideóque Alexander tertius [i] Epiſtola Decretali Cœnomanenſi Epiſcopo, non ſolùm ad hoc vt peregrinus Clericus recipiatur, eorũ teſtimoniales literas diligenter vult recognoſci, adeout in tranſmarinis Clericis quinque Epiſcoporum ſigilla requirat quibus eorum ordinatio comprobetur: verùm etiam præcipit *vt in ſuſpenſione aliquanto tempore habeantur, in quo plenius de actibus inſtruantur ipſorum:* iudicans proinde nec ipſis Epiſcopo-

[a] Conc. Colonienſe anno 1536 parte 1. cap. 15.
[b] Leo 10. in Concil. Lateran ſeſſ. 11. in Bulla, quæ incipit dum inter.
[c] Synodus 1, 2. Conſtantinop. can. 17.
[d] Conc. Trident. ſeſſ. 23. de reform. cap. 12.
[e] Iſaiæ 47.
[f] Ezechiel. 3.
[g] Deiis alibi nem dicetur.
[h] 1. ad Tim. 5.
[i] Alexander 3. cap. 1. de Clericis peregr.

tum teſtimoniis ita credendum eſſe vt tamen neceſſarium in Clericis ordinandis examen omittatur. Tridentinum Concilium & ex eo [a] Rothomagenſe ſub Cardinali Borbonio habitum expreſsè docet Epiſcopos non debere, [b] *ſubditos ſuos aliter quam iam probatos & examinatos, ad alium Epiſcopum ordinandos dimittere*: itémque Tridentinum [c] neminem ordinari oportere decernit, *niſi eius probitas, ac mores Ordinarij ſui teſtimonio commendentur.* Senonenſe Concilium habitum ab Antonio à Prato hac in parte laxius eſt, huncq; ordinem in conceſſione literarum dimiſſoriarum ſeruandum præſcribit, vt ſcilicet *volentes* [d] *impetrare literas dimiſſorias, accedant ad dioceſanos, qui ſuper præmiſſis ætate, literaturâ, moribus, beneficio ſen patrimonio inquirant, ſerenisque præditas ſolemnitates, perinde ac ſi in propriâ ordinare vellent: actuncſic examinato concedantur litera dimiſſoria, remittatúrque ita examinatus cum literis ipſis, in quibus etiam declaretur prædicta ſolemnitas, ſic obſeruata: fiatque mentio expreſsè de beneficio, & patrimonio, vt Epiſcopus ad quem ſe conferet ordinandus, eum ſine ſcrupulo promouere, & ordinare poſſit: quod ſi propter infirmitatem, aut aliam cauſam rationabilem, is qui literas dimiſſorias obtinere cupit, non poſſit commodè accedere ad ſuum Epiſcopum: tunc remittatur ſuper ætate, literatura, ac moribus, vt prius, examinandus ad Epiſcopum, cui litera dimiſſoria præſentabantur, inſeraturq; in illis literis dimiſſorijs clauſula, ſuper qua conſcientiam tuam oneramus: promiſſo tamen quod nunquam concedantur litera dimiſſoria, niſi illi qui habuerit beneficium, aut patrimonium pretaxati valoris.*

XIV. Verùm hæc dictis ſuperiùs, de probatione, ac teſtimoniis ad ordinationem requiſitis minimè conueniunt: itaque audiamus quid congruenter prædictis alia Concilia ſtatuant: Concilium Prouinciale Colonienſe [e] ſub Adolpho Archiepiſcopo anno 1549. celebratum, dum alterum medium reformationis conſequendæ, ordinandorum ſcilicet examen proſequitur, *Statuimus*, inquit, *vt nemini poſthac (vbi digna & iuſta cauſa non eſt) dentur licentiatoria, niſi prius ſit, iuxtà modum præſcriptum, in ſuâ dioceſi examinatus ad hoc enim comperimus quoſdam licentiatoria petere, vt examen ſubterfugiant.* Concilium [f] Mediolanenſe tertium conformiter Concilio Tridentino in literis dimiſſoriis teſtimonium vitæ, probitatis, doctrinæ, natalium ætatis & contineri vult: addítque [g] *vt quicunque Clericus non huiuſmodi literas attulerit, ordini, cui adſcribi vult, ne adſcribatur, perinde ac ſi nullas Epiſcopi ſui literas dimiſſorias impetrarit.* Mediolanenſe verò quintum & neceſſitatem examinis antè conceſſionem literarum dimiſſoriarum confirmat, & abſentibus Clericis prudenter conſulit, hunc in modum [h] *Clericos verò à Dioeceſi abſentes, qui literas dimiſſorias petunt Epiſcopus ad ſe examinis cauſâ euocet: liceat tamen aliquando, ſi hoc minus commodè præſtari poſſe cenſuerit, examen illud ſpeciatim Epiſcopo delegare, in cuius Dioeceſi illi morantur: at verò tunc literas dimiſſorias ne det, antequam examinis facti literas ab eo receperit, cui illud delegauit.* Remenſe Concilium habitum à Ludouico Cardinale à Guiſia, [i] *Præcipimus*, inquit, *Epiſcopis, vt caueant, ne in Sacramento Ordinis conferendo modum à Tridentino Concilio præſcriptum excedant; neve quemquam ſine prænio diligenti examine admittant, quod etiam intellectum volumus de literis dimiſſorijs priuſquam concedantur.* Aquenſe Concilium præſide Alexandro Canigiano Aquenſi Metropolitano decernit, vt [k] *ſi Epiſcopus ægritudine vel aliquo iuſto impedimento ab ordinibus conferendis auocatur, non aliter ſubditos ſuos quàm modo ſupra dicto approbatos & examinatos ad aliquem Epiſcopum ordinandos dimittat: habitis prius ab eiſdem omnibus atteſtationibus, vt ſuprà.* Burdigalenſe [l] Concilium ab Antonio Preuotio Sanſaco neminem iubet ex alienâ Dioeceſi ordinari, *niſi literas facultatis à ſuo Epiſcopo acceptas proferat* (quod & iuſſit Aquenſe mox citatum) *cuius teſtimonio eiuſdem probitas ac mores commendentur.* Burdigalenſe verò ſub Illuſtriſſimo Cardinale de Sourdis, iubet vt [m] *Epiſcopus qui ex iuſtâ cauſâ ordinare per ſeipſum non poteſt ſubditos ſuos, aliter quam iam probatos, examinatos, & de quorum probitate, moribus & conuerſatione per denuntiationes in Eccleſia factas ſibi conſtet, ad alium viciniorem, ſeu alios certos, non ad quemcunque dimittat, cauſam in literis exprimendo, cur à ſe non potuerint ordinari, neque ad plures ordines ſuſcipiendos, ſed ad vnum duntaxat, &c.*

XV. Hæc autem omnia apertè oſtendunt examinari prius quemlibet debere,

[a] Rothom. de Epiſcopor. officiis an. 18.
[b] Conc. Trident. ſeſſ. 23. de reform. cap. 3.
[c] Trident. ſuprà cap. 8.
[d] Conc. Senonenſe parte 2. cap. 1.
[e] Conc. Colonienſe 2. tit. de examine ordinand. cap. 1.
[f] Mediol. 3. tit. de iis quæ pertinent ad Ordinis Sacramentum.
[g] Conc. Trid. ſeſſ 23. de reform cap. 8.
[h] Mediol. 3. parte 3. tit. de iniciandis Ordinis Sacramento.
[i] Remenſe apud Bochellum decret. Eccleſ. Gall. tit. 2. lib. 3. cap 6.
[k] Aquenſe Concil. tit. de iis quæ ad Sacramenti Ordinis adminiſtrationem pertinent.
[l] Burdigalenſe 3. Conc tit. de Sacramento Ordinis.
[m] Conc. Burdig. ſecũdum cap. 6. de ordine num. 9.

Digitized by Google

A bere, quàm literas dimiſſorias pro ordinibus ſuſcipiendis obtineat: quod omnino neceſſarium eſt, tum vt probè norit Epiſcopus ſubditorum ſuorum mores, quam rationem Burdigalenſe [a] ſecundum aſſignauit: tum vt certus eſſe poſſit eos peritos ac officiis Clericalibus idoneos eſſe qui ex ſuâ diœceſi oriundi ordinantur, quos nempe ipſius Clero per ordinationem inſertos ipſi lex diuina & Eccleſiaſtica ſubiicit: imò nec conſentaneum duxerim, vt paſſim quibuſlibet Epiſcopis, niſi ſibi cognitis proprius Epiſcopus ſubditorum ſuorum examinandorum onus, officiumq; committat: ea enim requirere poteſt Epiſcopus in aliquorum ordinatione, quæ alius non requirat: ea eſt propria Epiſcopi auctoritas, vt quædam impedimenta à ſubditis interrogando extorqueat, quæ alios latebunt: ea de ſuorum moribus notitia proprio Epiſcopo ineſſe debet, quæ in nullo alio reperiatur. Item ea poteſt eſſe in vno Epiſcopatu Clericorum penuria, quæ in altero non ſit: maiores eſſe poſſunt diſciplinæ profectus in vna diœceſi, quàm in alia: vnde etiam exactiorem in Clericis deli-
B gendis in vna diœceſi, & accuratiorem curam ſeruari congruit, quàm in alia. Itaque ad eam quam ſibi ipſe, penſatis omnibus, præfixit regulam, Epiſcopum eos examinare cõuenit, non alterius paſſim Epiſcopi arbitrio relinquere, vt ſibi ignotos, & alienæ diœceſis ſibi pariter ignotæ Clericos examinet, & pro libito ad ordines recipiat.

[a] Burdigalẽſe ſecundum ſuprà.

XVI. Licet autem vbi exactè omnia à proprio Epiſcopo obſeruantur, antequam literas dimiſſorias concedat, non par fortè videatur eſſe neceſſitas, vt ab alieno Epiſcopo ordinandi iterum examinentur: attamen, quia iam non ea omnia adeo exactè obſeruantur in literis dimiſſoriis concedendis: & ſæpè vel à Vicario generali Epiſcopi, vel à Secretario literæ dimiſſoriæ obtinentur ab iis, qui in publicâ examinatione ad ordines nunquam fuiſſent admiſſi: ideo operæ pretium eſt, vt Epiſcopi eos etiam, quos tanquam examinatos, & dignos literæ dimiſſoriæ commendant, iterum examinent, antequam ſacra ordinatione perficiant, ne videlicet aliorum peccatis communicent, & negligentiâ ſuâ effi-
C ciant, vt quod temerè inceptum eſt, in Eccleſiæ dedecus, ad exitum deducatur. Dicam ego quod experientia me docuit, tum pluries, tum ſemel id accidiſſe memini, vt cùm ab vno ex Vicariis generalibus alicuius Epiſcopi literas dimiſſorias quinquaginta ferè ordinũ cãdidati ad omnes ordines obtinuiſſent, qui quidem maxima ex parte ab aliis anteà reiecti fuerant, plures ex iis ad eum Epiſcopum ſe contulerint, qui & longè diſſitus erat, & extra fines regni morabatur, quia eum reſcierant alienæ diœceſis Clericos cum literis dimiſſoriis venientes examinare non ſolere; à quo etiam omnes ordinati ſunt, cùm plurimi ex ipſis vix latinè ſcirent legere. Addo nonnunquam dimiſſorias literas falſas ſupponi ab ignaris & imperitis, quibus ad ordines furtiuè, & fraudulenter perueniant, & à ſecretarijs clauſulam examinationis factæ ordinandi poſſe adhiberi, etiamſi examen nullum ſubierit, qui dimiſſorias illas obtinuerit; alieno quoque nonnunquam nomine impetrari, vt imperiti ordinentur: quibus omnibus malis vt occurratur, prudenter & religiosè agent ſacri Antiſtites, ſi
D neminem etiam literis dimiſſoriis commendatum abſque examine recipiant: quod à nullo Epiſcopo hoc tempore ſine crimine omitti poſſe exiſtimem: cùm in more hoc præſertim in Galliis poſitum ſit, vt nullus etiam eorum qui à proprio Epiſcopo commendati ſunt, ſine examine ordinetur: ob quam conſuetudinem probabiliter ſuſpicari poteſt alienus Epiſcopus, minus exactum fortè in explorandâ eorum qui ſacram ordinationem ambiunt induſtriâ, ac ſcientiâ proprium Epiſcopum fuiſſe, dum credit eos quos ad ordines dimittit, iterum ab ordinatore examinandos eſſe; quam conſuetudinem firmant Conciliorum ferè omnium verba, quæ neminem ſine examine prævio ordinandum decernunt.

XVII. Denique adeo exactè lex iſta examinis ſeruanda eſt, vt illi ipſi qui in Curia Romana promouentur, vel, vt à quocumque Antiſtite promoueantur, à ſupremo Pontifice licentiam obtinuerunt, examen ſubire debeant, nec niſi commendati à proprio Epiſcopo, ab alio ordinari: nec niſi examinati debeant

in propria diœceſi receipi: nec noua iſta Eccleſiaſtica regula eſt, ſed antiqua: A
Quærenti enim Bonifacio [a] Archiepiſcopo Moguntino criminoſos aliquos, & ob Canonica impedimenta à ſacris ordinibus arcendos Romam redeuntes, ſibi Eccleſiaſticis muneribus fungendi licentiam obtentam iactare, ita reſpondet Zacharias Papa, [b] *Nam & de Sacerdotibus illis qui falſa opinantur, qui etiam adulteri, & fornicatores probantur, & ſibi ab Apoſtolicâ Sede indultum eſſe teſtantur, & è contrario licentiam ſibi prædicationis conceſſam eſſe: hoc nullâ ratione credat tua ſancta fraternitas: ſed ſimiliter in eis Canonicam exerce vindictam, quemadmodum de his, de quibus ſuperius à nobis edoctus monſtraris, non enim aliud te agere volumus, præter quæ ſacri præcipiunt Canones, vel etiam ab hac Apoſtolica ſede inſtructus eſſe dignoſceris.*

[a] Epiſt Bonifacij ad Zachariam tomo 3. Concil. Binij parte 1. ſect. 1. & tomo 1. Concil. Gall.

[b] Epiſt. 1 Zachariæ ad Bonifacium ibid.

Recentiora in hac materia decreta ſunt iſta; puta Conuentus Ratiſponenſis anno 1524. habiti à Cardinali Campegio Legato ad reformationem Cleri Germaniæ, Synodi Carnotenſis à Ludouico Epiſcopo Carnotenſi anno 1526. Concilij Prouincialis Senonenſis habiti ab Antonio à Prato Cardinale Archiepiſcopo Senonenſi, & Franciæ Cancellario anno 1528. Pariſienſis Synodi habitæ B
anno 1557. Tridentinæ generalis concluſæ anno 1562. Mediolanenſis quintæ Prouincialis à Sancto Carolo Borrhomæo celebratæ anno 1579. Burdigalenſis quoque Prouincialis à Franciſco Cardinale de Sourdis anno 1624. & generalium Comitiorum Cleri Gallicani anno 1625. Conſtitutio [c] Ratiſponenſis hæc habet: *Quod attinet ad ordinates in vrbe vel in alia quacunque aliena diœceſi, ſancimus vt illi ſuarum ordinationum literas & titulos oſtendant, & ſimili modo ad diuina peragenda priùs non admittantur, quàm ab Epiſcopo, vel Vicario ſeu Officiali fuerint ritè admiſſi.* Fuſiùs quidem, ſed ſeueriùs Synodus Carnotenſis in hæc verba, [d] *quia plerique noſtræ Diœceſis Clerici, poſt adeptos à nobis minores ordines, ſuæ ignorantiæ & incapacitatis conſcij, fugientes examen, ſcientes ſe non eſſe à nobis ad ſuperiores ſacros ordines promouendos, ad alienos Epiſcopos confugerunt, & ibi ſe fecerunt promoueri ad omnes ſacros ordines, per aſſerentes ſe eſſe Epiſcopos, & habere auctoritate Apoſtolica poteſtatem ordinandi etiam extra tempora, & tribus ſucceſſuis diebus, ac interdum duos ſacros ordines vna & eadem die conferendi: deinde ad noſtram diœceſim reuerſi, huiuſmodi ſuis ſacris ordinibus vti, etiam Miſſas celebrare, nullo requiſito noſtro aſſenſu, aut decreto, contra Canones non verentur furtiuè irrepentes in locum probatorum & dilectorum filiorum, panem præripere ſatagentes, in grauem nonnunquam offenſionem miniſterij noſtri, cum ex triginta talibus ne duo quidem officium Miſſæ legere, ne dicamus intelligere poſſint. Nos huiuſmodi inordinatè ordinatos, & promotos, à ſuis ſacris ordinibus ſic furtiuè ſibi aſſertis, etiam ab altaris ſuſpendimus officio: & ſic ſuſpenſos remanere volumus, donec noſtro ſe præſentauerint conſpectui, ſuper vitâ, ſcientiâ, & ætate, ac patrimoniali titulo, & promotione examinandos. Quocirca vniuerſis Curatis noſtræ diœceſis, eorumque Vicarijs prohibemus, ne tales ad celebrandas Miſſas aut alia diuina peragenda officia, in Eccleſiis ſuis, ſeu Capellis recipiant: quamuis ordinationis ſuæ literas etiam cum licentia alterius cuiuſcumque habeant, niſi literas noſtras ſpeciales ſuper ſua huiuſmodi ordinationis approbatione, cùm id ad nos ſolos, & in ſolidum pertineat, oſtendant: volentes nihilominus per eos huiuſmodi noſtrum ſtatutum bis in anno in pronis Eccleſiarum ſuarum publicari.*

[c] Conſtit. ratiſp. art. 10. tomo 4. pane 2. Concil. Generat. Binij.

[d] Synod. Carnotenſis apud Bochell. decret. Eccleſ. Gallic. lib. 3. tit. 2. cap. 65.

Eadem Concilij Senonenſis querimonia ac conſtitutio legitur, [e] *Rurſus*, inquiunt huius Concilij Patres, *quia nonnulli ſuæ ignorantiæ & incapacitatis, ac delictorum conſcij, fugientes examen ſuorum Epiſcoporum, ſcientes ſe non eſſe ab illis promouendos, ad Curiam Romanam confugiunt, etiam abſque literis dimiſſoriis eorumdem Epiſcoporum, & in eadem Curiâ ſe faciunt promoueri ad omnes ſacros ordines per quoſdam aſſerentes ſe eſſe Epiſcopos, & habere à Romano Pontifice auctoritatem ordinandi, de quorum poteſtate ac commiſſione non apparet: ſuntque ordinati huiuſmodi promoti extra tempora, ac interdum tribus ſucceſſiuis diebus. Talibus diœceſani non permittant executionem ſuorum ordinum, niſi viſis diligenter eorum literis, conſtito etiam ſufficienter de poteſtate ordinantium, & eorum commiſſione eis à Romano Pontifice conceſſa: ad hoc etiam quod rurſus examinentur de vita, ſcientia, & ætate, ac inquirantur de beneficio ſeu patrimonio.* D

[e] Senonenſe Conc. in decretis morum cap. 7. apud Binium tomo 4. Conc. parte 2.

Eadem [f] Pariſienſis Synodi lex & querimonia, *& quia nonnulli indocti omnino, & ſuæ infirmitatis conſcij curant ſe promouendos Romæ, aut alijs in locis extra ſuam diœceſim abſque vllo titulo, examen aſſuetum reformidantes, à nonnullis qui ſe dicunt Epiſcopos promouentur,*

[f] Synod. Pariſ. anno 1557. apud Bochel. lib. 3. decret. Eccl. Gallic. tit. 2. cap. 111.

A *promouentur, promoti ad discessum nostrum remittuntur, volumus boni fundi promotos à sacrorum ordinum executione arcendos esse, donec de dicti Episcopi potestate, eorum doctrina, vita, & moribus, ac titulo nobis constiterit.*

In eundem sensum Tridentinum Concilium statuit, [a] *Quod si quis ab alio promoueri petat, nullatenus id ei, etiam cuiusuis generalis aut specialis rescripti, vel priuilegij pretextu, etiam statutis temporibus permittatur, nisi eius probitas, ac mores ordinarij sui testimonio commendentur: si secus fiat, ordinans à collatione ordinum per annum, & ordinatus à susceptorum ordinum executione, quamdiu proprio ordinario videbitur expedire, sit suspensus.* Mediolanensis quinta Synodus Tridentinæ consentit. *Si cui*, inquit, *etiam sedis Apostolicæ literis facultas permissa est, sibi licere ordinis Sacramentum ab alio, quàm ab Ordinario suo suscipere, ni antequam initietur, etiam sui ipsius Ordinarij literas obsignatas habeat, quibus vitæ suæ mores, disciplina, probitas, & cætera id genus testificata commendentur.* Burdigalensis similiter queritur, [b] *quam plurimos ob incapacitatem & pravam vitam ab Ordinariis suis repulsam passos, facultates de promouendo à quocumque obtinentes, seu habere prætendentes, sine commendatione & licentiâ Ordinariorum suorũ, contra sacros Canones sæpissimè promoueri*: ideò Concilij Tridentini sententiam promulgat, & vt obseruetur, iisdem, quibus ipsum verbis edicit. Denique in Comitiis Cleri Gallicani anno prædicto habitis, in eandem ab omnibus sanctionem itum est, & vt deinceps obseruaretur, omnium qui aderant Episcoporum voluntate regula firmata est, eaq; missa ad reliquos Episcopos absentes epistola monitoria, commendata.

[a] Trid. sess. 23 de reformat. cap. 8.

[b] Burdig. cap. 6. de ordin. num. 10.

B

CAPVT II.

De examinatoribus.

§. I.

C *Qualitates varia examinatorum referuntur.*

I. NOn solum Ecclesiæ interest, vt omnes, ad quoscumque ordines promouendi prius examinentur (quod superiùs necessarium esse diximus) sed maximè refert, à quibus examinentur: si enim imperiti examinatores adhibeantur, quodnam de examinandorum scientia, atque de captu animi ad literas idonei iudicium ferre poterunt? si imprudentes, qua ratione vniuscuiusque mores, ingenium, sagacitatem, industriam rectè coniicient? si disciplinæ Ecclesiasticæ, vel ignari, vel negligentes, quam puras in ea disquirenda operam nauabunt? Si molles, si timidi, si gratiosi, si fauorem aucupantes, si munera sectantes, si ab æquitate precibus, lachrymis, vel alia ratione facilè mobiles: si Sacerdotij dignitatem parui pendentes, nonne periculum, ne muneribus corrumpantur, minis terreantur, gratia moueantur, precibus flectantur, lachrymis vincantur petentium, importunitati cedant, & in examinatione facienda negligenter torpeant? Secus verò si periti, sagaces, prudentes, disciplinæ studiosi, Ecclesiæ restaurandæ cupiditate feruentes, constantes, generosi, imperterriti, Sacerdotij dignitatem exæquo pensantes examinatores seligantur: si in examinatoribus hæc adfuerint, discretio spirituum, in inquirendo sedulitas, in iudicando prudentia, in reiiciendo constantia, in suscipiendis ad se venientibus affabilitas, ordinis Clericalis promouendi zelus, & in reiiciendis indignis constantia, quis non Ecclesiæ reformationem augurabitur? quis non probos, modestos, doctosque Sacerdotes futuros conijciet, qui à talibus viris probati fuerint?

D

II. Audiatur Concilium Nannetense, quales examinatores seligendos præscribat, [c] *Episcopus*, inquit, *à latere suo eligere debet Sacerdotes, & alios prudentes viros gnaros diuinæ legis, & exercitatos in Ecclesiasticis sanctionibus, qui ordinandorum vitam, &c. diligenter inuestigent, ipsi autem quibus hoc committitur, cauere debent, nè aut fauoris gratia, aut cuiusuis muneris cupiditate illecti à vero desciscant, aut indignum, & minus idoneum ad sacros gradus suscipiendos Episcopi manibus applicent. Quod si fece-*

[c] Conc. Nannet. can. 11. refertur dist. 24. c quando.

Digitized by Google

ting & ille qui indignè accessit ab altari remouebitur, & illi qui donum sancti Spiritus A
vendere conati sunt, coram Deo iam condemnati, Ecclesiasticâ dignitate carebunt. Porrò Concilium Tridentinum, easdem omnino in examinatoribus seligendis conditiones requirit, quas Nannetense. Quàm multa autem iis verbis Concilium Nannetense complectatur, inspiciendum est: primùm enim examinis præcipuas partes penes Episcopum esse, spectare ad eum examinatorum eligendorum curam, priora Concilij Nannetensis verba apertè declarant: tum, quæ sequuntur, ostendunt decere ac congruere, vt qui exminatores eliguntur, sint de latere Episcopi, id est Canonici, aut dignitatem, vel personatum in Ecclesia Cathedrali habentes, qui nempe sunt membra Episcopi eiusque consiliarij, & assessores, oculi & aures. Deinde potissimæ examinatorum qualitates designantur, nempe vt sint prudentes, vt gnari diuinæ legis, & exercitati in Ecclesiasticis sanctionibus: denique officium examinatorum præscribitur, quæque illis fugienda, quæ cauenda sint, adhibitis etiam in delinquentes pœnis, monstrantur. De iis omnibus inferiùs dicendum est. B

a 1. ad Tim. 5.
b Chrysost. de Sacerd. cap. 4.
c Idem hom. 16. in 1. ad Timoth.
μὴ ταχέως τισὶ χεῖρας ἐπιτίθει, μηδὲ ἁμαρτίαις ἀλλοτρίαις κοινώνει σεαυτὸν παρέχων, ἀλλὰ καθαρὸν τηρεῖ σεαυτόν.
d Theoph. Alex. in commonit. cap. 6.
e Basilius ad Corepiscop.
f Carthagin. 3. Can. 22.
g Hieron. ep. 4. ad Rusticū.
h Chrys. hom. 16. in 1. ad Tim. 2. de Sacerd. cap. 4. & 4. cap. 2.
i Syric. ep. 3.
k Cœlest. 2. epist. 2.
l Leo epist. 85. al. 87.
m Petrus Damiani opusc. 26.
n Innoc. 3. in Conc. Later c. 16 & 17.
o Antiochenum Can. 24.
p Aurelianēse 1. Can 14.
q Cabilonēse 2. apud Gratian 10. q. 1.
r Toletan. 3. Can. 19.
s Toletan. 4. Can. 32.
t Leo 4. epist. ad Episcopos Britanniæ c. 1. & Synodus u Rom sub Leone 4. Synod. x apud Palatiū Vernis. c. 13. y VVormat. cap. 62.
z Innocent. 3. cap. venerabilem de electione.
a Antiochenū Can. 24.
b Can. 38. Apost.
c Ignatius ep. ad Trallianos.

§. II.

Examinandi munus ad Episcopos præsertim spectare.

III. Episcoporum præsertim munus esse, vt ordinandos examinent, docet textus Apostoli toties citatus, a *manus cito nemini imposueris, &c.* docet b Chrysostomus qui eum qui ordinaturus sit aliquem, oportere scribit πολλὴν ποιεῖσθαι τὴν ἐξέτασιν, *multam adhibere discussionem*; c nec prima, secunda, nec tertia probatione vult esse contentum, vt manus imponat, sed vbi diuturna consideratio præcessit, exactissimáque discussio. Fauet Theophilus d Alexandrinus in commonitorio, vbi *Episcopum ordinandos examinare præcipit, assentiente nimirum Sacerdotali ordine.* Adstipulatur Basilius e in ea epistola Canonica in quâ eam prauam consuetudinem damnat, iuxta quam Presbyteri & Diaconi quosdam Sacerdotali catalogo inferere præsumebant, non admonitis Episcopis. Idem docet Carthaginense f tertium quod eos qui populi testimonio tanquam omnibus noti minimè commendantur, non sine Episcoporum examine statuit ordinandos. Docet g Hieronymus, qui à Pontifice ciuitatis Clericos eligi testatur. Docent illi omnes qui Episcopos illicitarum quæ fiunt ordinationum reos esse testantur, pœnamque ipsos pro hoc delicto acerrimā subituros scribunt, legantur h Chrysostomus, i Syricius, k Cœlestinus, Leo l Papa I. Petrus m Damiani, Innocentius n III. in Concilio Lateranensi, & alij passim. Docent illi omnes qui omnes Ecclesias, & Clericorum ordinationes in manibus Episcoporū esse testantur, vt hos reiiciant, illos admittāt: legantur Concilīū o Antiochenum, p Aurelianense primū, Cabilonense q secundū, Toletanum r tertiū, Toletanum s quartum, Leo t IV. in epistola ad Episcopos Britanniæ, Synodus u Romana sub Leone IV. Synodus x apud Palatium Vernis, VVormatiēse y Concilīū; legātur innumera huius rei apud Concilia, Pontifices summos, ac Patres testimonia. D

VI. Rationem petere possumus ab Innocentio z III. epistola decretali ad Caringiæ Ducem: *est enim*, inquit, *regulariter & generaliter obseruatum, vt ad eum examinatio persona pertineat ad quem impositio manus spectat*: si enim peccat Episcopus qui indigno manus imponit, & minus idoncum ordinat, procul dubio iure naturali ac diuino prouidere tenebitur, ne indignum manus impositione perficiat. Ideóque nemini cito debet manus imponere, neminem debet ante diligentem ac sedulam disquisitionem & examinationem ordinare, ne alienis scilicet peccatis cōmunicet, & sacri ministerij dignitatem in sacratissimum Cleri ordinem indignorum cooptatione dedecoret. Aliam quoque huic quātumuis efficacissimæ rationi non minus firmam adiungere possumus, Episcopo scilicet vt posse: τῷ πιστευθέντι πάντα τὸν λαὸν καὶ τὰς ψυχὰς τῶν συναγομένων, Id est, *cui commissus est omnis populus, & anima earū qui in Ecclesia congregantur*, ex Concilio a Antiocheno; *cuius fidei* vt Canones b Apostolorum perhibent, *omnis populus creditus est, & à quo pro animabus ratio exigetur*; quē pariter c Ignatius rationem pro cuncto populo

A &to populo redditurum ſcripſit;huic inquã præſertim incumbere neceſſum eſt vt Clericos examinet,vicarios nempe ſui muneris, miniſtros, ac cooperatores Epiſcopalis officij, adiutores Epiſcopalis laboris, quibus nempe nominibus apud [a] Anacletum, [b] Montanum, [c] Leonem IV. [d] Fulbertum, Concilium Aquiſgranenſe, & alibi paſſim audiunt Preſbyteri. Si quorum itaque maximè intereſt, [e] Clericos examinare, Epiſcoporum eſt, à quibus etiam de Clericorum delictis ratio exigetur: ſi quorum ſunt oues, eorum eſt Paſtores ſeligere, atque examinare[f], Epiſcoporum hoc munus erit, in cuius ditionem, populi, tanquam oues, paſcendi, regendique dati ſunt.

V. Quamobrem Eccleſiæ ordinem peruertunt,qui vel Archidiaconis,vel quibuſlibet aliis ordinandorum examinandorũ munus tribuentes, Epiſcopis adimunt:non enim cuiquã ita propriũ eſſe poteſt examinandi munus, vt Epiſcopo adimatur:quamtumcumque enim ordinandos ex conſuetudine Prouinciæ,vel diœceſis Archidiaconus, aut quiuis alius examinet, integrum ſemper manet
B Epiſcopo, vt eoſdem iterum tentet,ac tentatos improbet; ſi [g] enim ille cuius eſt electionem factam confirmare, iterum examinare poteſt electum, eiuſque electionem irritam declarare;quanto magis apud eum, penes quem ius integrum examinãdi,quique nulla cuiuſquã electione obſtringitur, poteſtas erit eſt alterius examen infirmare,& ab Officiali ſuo examinatum,iterum ad examen cõpellere? Præſertim verò cùm ipſe de indigni ordinatione reus agi poſſit,& corã Deo rationem ſit redditurus. Nam [g] *quid eſt communicare peccatis alienis*, inquit S.Leo, *niſi talem effici ordinantem, qualis ille eſt qui non meruit ordinari*? Omnino ad rem eſt,quod ad reſponſa Marci Alexandrini Patriarchæ reſpondit Theodorus Balſamon Antiochenus Patriarcha:interrogatio Marci hæc erat, [h] *poſſunt Diaconi præter Archidiaconorũ voluntatem, Sacerdotalem conſequi gratiam, an non*? Reſpondet Balſamon, *huius rei prouidentia per ſacro-ſancti Spiritus gratiam Epiſcopis tributa eſt:quare,& cum eorum conſenſu Diaconi ſacrabantur, Archidiacono vt confratre ſolium*
C *præſente*: Vide gloſſas [i] Iuris Canonici quæ paſſim conſentiunt, examinatum ab Archidiacono, iterum ab Epiſcopo examinari poſſe.

[a] Anacletus epiſt. 2.
[b] Mont.epiſt. 1. poſt Conc. Toletan. 2.
[c] Leo 4. hom. quadã de curã Paſtorali.
[d] Fulbertus epiſt 2.ad Finardum.
[e] Aquiſgran. 2. c.4. de vita & doctrina inferiorũ ordinum cap. 5.
[f] Cap. nihil. cap. nobis olim, & cap. venerabilem v. eſt enim generaliter, de electione.
[g] S. Leo epiſt. 85. al. 87. ad Epiſcop.Africanos cap. 1.
[h] Lib. 5. Cod. Iuri Orient. interrog. 40. Marci & reſpon. Balſam.
[i] Leganture Gloſſa, in caput accepimus,v.examinari, de ætate & qualitate ordin. gloſſa in cap. cũ ſecundũ, v. ſucceſſ. de præbendis. gloſſa in cap. ad hoc, v. examinentur, de officio Archidiaconi vide quoque Goffr. in tit. de ſcrutinio

§. III.

Alij etiam examinent ex Epiſcopi iuſſu, eoque, ſi fieri poteſt, preſente.

VI. Quoniam verò,vt ait [k] Conciliũ Colonienſe ſub Adolpho Archiepiſcopo celebratum, *difficile erat vbi ſunt magna Eccleſia, Epiſcopos ad quos examinatio proprie pertinet,hoc negotij per ſe obire, quorum olim ea cura fuit: ideò in quibuſdam diœceſibus in Scholaſticos Cathedralium Eccleſiarum,in aliis verò in Prælatos alios collata eſt,quibus iam examinandi ius eſt quæſitum, & maiora quàm ceteris Canonicis ſtipendia ab Eccleſia decreta.* Verùm quia nec Scholaſtici docendæ iuuentutis, nec alij penes quos examinandi poteſtas erat,ſuo munere fungebantur,ſed in alios imperitos curã iſtã tranſmittebãt;vnde perfunctoriæ,& frigidæ fiebãt examinationes;ideo vt huic malo prædictum Concilium mederetur,hæc ſubiunxit. *Quem defectum ſupplere*
D *cupientes,& examẽ ad ſua principia,hoc eſt ad ſuos Epiſcopos reuocare,quibus ex lege diuina incumbit,uemini cito manus imponere, maturâ deliberatione prahabitâ declaramus Epiſcopos non debere huiuſmodi examinationibus (quando non ignorant eas perfunctoriè factas) ſtatim acquieſcere,& in quiſitionis ſpecie, quam ex reliquiis antiqui moris retinẽt in altari, cùm rogant, vtrum ſint digni, caſti, & ſancti, putare ſe ſatisfeciſſe, atque ità inutiles & indignos homines, nunnunquam etiam ſceleratos, ab aliis fortè (quos ea cura non admodum tangit) dignos iudicatos, ſacris illis ordinibus contrà propriam conſcientiam inſignire: eaque de cauſa requirimus Prouincie noſtre Epiſcopos in Domino, vt vel ipſimet huic ſuo muneri ſatisfaciant, veteremillam imponant viris piis, doctis, & de Eccleſie profectu ſollicitis, quorum diligentia ſit eis explorata, niſi certiſſimo experimento cognouerint Scholaſticum, vel eum ad quem hoc pertinet, diligentiam talem,cui meritò fidant adhibuiſſe.*

VII. Plurima ex hoc Canone diſcimus notatu digniſſima:primũ,examen ordinandorũ propriè ad Epiſcopũ pertinere,quod pariter Colonienſe prius celebratũ ſub Hermanno anno 1536. edixerat his verbis, [l] *Incũbit itaq; nobis, vt probe-*

[k] Conc. Colonienſe 1.tit. de altero medio ad reformationẽ neceſſario cap. 1. [l] Colon 1.p.1.c.17.

mus primùm eos qui ordinibus maximè ſacris initiari deſiderant: vbi etiam paulò pòſt, A
primæ ſollicitudinis partes Vicarijs Epiſcopi in examine tribuuntur, quamuis alij cum ipſis examinent. Conſentiunt plura alia Concilia, v. g. Concilium Mediol. [a] 5. quod vetat aliquem ad examen accedere, nec verò ſuffragij ius habere permittit, *niſi Epiſcopi, Vicarijve iuſſu ad illud euocatus fuerit*: item examinis initium fieri prohibet, *niſi præſentes adſint Epiſcopus, vel Vicarius ipſius*. Burdigalenſe [b] ab Antonio Preuotio Archiepiſcopo conuocatum, quod omnes Burdigalenſis Prouinciæ Epiſcopos hortatur, ac ſedulò monet, *vt ijs examinandis, qui ad ordines promoueri cupiunt, accuratè ipſi per ſe incumbant, vel ſi legitimè impediti fuerint, eorum opera vtantur quorum ipſi integritati confidant*. Rothomagenſe, [c] *quod aut Epiſcopum, aut illos quibus ipſe examinis committet negotium, ordinandorum, genus, perſonam, &c. inueſtigare, ac diſcutere præcipit*. Plura eiuſmodi non moror, res enim iſta ſuperiùs ſatis probata ac confirmata eſt.

[a] Mediol. 5. parte 3. tit. de examinandi ratione.
[b] Burdigal. 1. tit. de Sacram. Ordinis.
[c] Rotho. tit. de Epiſcop. offic. num 6.

VIII. Alterum quod diſcimus eſt ex lege diuina prædictum Epiſcopis munus competere, quibus nempe præcipitur ne cito cuiquam manus imponant, id eſt B
ſine examinatione & diſcuſſione legitimâ. Tertium, eodem munere primis Eccleſiæ temporibus Epiſcopos functos fuiſſe, quod ſatis ſupérque ex prædictis, ni fallor, innoteſcit, ideoque fuſiore probatione opus non eſt. Quartum, Epiſcopum coram Deo tutum non eſſe ſi eos adhibuerit examinandis iis qui ad ordines accedunt, de quorum ipſe ſedulitate, ſtudio, induſtriâ, prudentiâ, conſtantiave diffidat. Conſentaneè Burdigalenſe [d] citatum, quod eos ab Epiſcopis ſeligi vult ad examinandum, *quorum diligentiæ, atque integritati confidant*: vnde & Gloſſa [e] Decretalium *Epiſcopum teneri* ait *de facto illius qui examinat, cùm de mandato illius illud fiat*: ſicut ex [f] lege ciuili *exercitor nauis de facto magiſtri tenetur*: *niſi fortè talis fuiſſet examinator, vt non ſit veriſimile ipſum mentiri*: tunc ſiquidem temporis tuta poteſt eſſe eius conſcientia, quam in prudentium ac proborum manus depoſuit, onere toto in alium ab ipſo delegatum tranſmiſſo. Idque probat ex iure [g] Canonico, quod nos pariter in exteriori foro locum habere de- C
monſtramus: etenim Innocentius tertius [h] Epiſcopum qui aliquem ſine titulo ordinauit, ad prouidendum ei de beneficio adſtringit, nec diſtinguit vtrum ipſe ſit, qui per ſeipſum eum examinarit, & admiſerit, an alij ipſius nomine, cenſens nimirum non propriam ſolùm Epiſcopi, ſed eorum etiam qui ipſius nomine examini faciendo præficiuntur, culpam, Epiſcopo adſcribendam, ſi nempe in talibus examinatoribus deligendis aberrauerit. E contrariò verò Concilium Aurelianenſe primum, [i] ſi ſeruus Epiſcopo inſciente ordinatus fuerit, non Epiſcopum ipſum, *ſed qui teſtimonium perhibent, aut eum ſupplicauerint, ſimili adhibitioni teneri obnoxios* decernit: quo Canone oſtenditur Epiſcopum qui probatorum (quos veriſimiliter tales iudicat) virorum teſtimonio decipitur, nequaquam ipſum in exteriori foro illegitimæ ordinationis reum haberi, ſed in teſtificatores crimen reiici, quod de examinatoribus ab Epiſcopo conſtitutis; quos idoneos ipſe probabiliter cenſuerit, ſimili ratione dicendum eſt.

[d] Burdegal. ſuprà.
[e] Gloſſa in cap. ad hęc de offic. Archid. Hoſtienſis idē docet tit. de ſcrutinio in ordine faciendo, §. per quos.
[f] l. 1. §. Magiſtrum, ff. de exercit.
[g] Cap. ſignificāte, de pign.
[h] Innocent. 3. cap. accepimus, de ætate & qualitate.
[i] Aurelianēſe 1. Can. 10. habet. can. ſi ſeruus diſt. 54.

IX. Alia ſimiliter ex prædicto Canone Concilij Colonienſis eruimus. Colli- D
gimus ſiquidem eos qui in Eccleſiaſticâ dignitate ſunt conſtituti, conſuetudine diuturnâ ius aliquod Eccleſiaſticum acquirere poſſe, ideoque ius ordinandos examinandi Scholaſtico vel aliis conſuetudine diuturna acquiri potuiſſe, quod certè iuri [k] Canonico conforme eſt, vt multis probari poſſet. Item colligimus ius ita partum per negligentiam amitti, & ad ſuperiorem, ſeu principiumque ſuum reuolui: vide varias ea de re iuris [l] Canonici ſententias: Colligimus quoque in re propoſitâ diuerſas fuiſſe Eccleſiarum conſuetudines quarum aliæ Scholaſtico examinandi illud munus tribuebant, aliæ verò aliis demandabant. Certè non Ius [m] tantùm, ſed & Colonienſe Concilium quibuſdam ante illud, de quo nunc agimus, annis habitum, Archidiaconorum eſſe aiunt Parochias ordinare, & in miniſtros Eccleſiæ ipſis præſentatos ac oblatos inquirere: Cancellario verò quodnam ſit munus in iſta examinatione mox docebimus. Colligimus pariter Scholaſticum, & alios quibus iura patrocinantur, quoſque ad examen ius ipſum vocat, cæteris præferendos eſſe, ſi officio ſuo ritè

[k] Gloſſa quæ Archidiac. cap. ſi, de offi. cio Archid. & cap. duo ſimul. de offi. cio Ordinarij. & cap. quod trāſlationem, de offic legat.
[l] Cap 1. & ibi Gloſſa fin. de appellat. cap. 2. de conceſſ. præbendæ. cap. 1. & ibi Gloſſ. fin. de Magiſtris. cap. ſi Clericus de præbendis in 6.
[m] Vide tit. de off. Archid. & Conc. Colon. 1. parte 1. cap. 14. & 15.

ed by Google

A ritè fungantur. Denique colligimus ex dicto Concilio pios ac doctos esse debere quos huic muneri censuerit Episcopus adhibendos.

X. Itaque congruenter prædictis necessarium omnino censeo, vt Episcopus, si fieri possit, vel per seipsum ordinandos examinet, vel saltem examini interfit: Nam cùm alios, vt innuit prædictum Colonienſe postremum Concilium, seligendorum virorum ad ordinem Sacerdotalem non eadem cura tangat: cùm non omnibus æquè necessaria Ecclesiastico regimini spirituum discernendorum gratia, ac Episcopo promittatur: cùm omnium quos ordinaturus est ministerij sui Coadiutores, & in partem Episcopalis sollicitudinis vocaturus, nosse debeat ingenium atque industriam, quò eos variis functionibus ac officiis consentaneè applicare possit: quæ maxima officij Episcopalis pars est ac potissima: cùm examinandorum animos suâ præsentiâ excitare, peritos laude accendere, mediocres paternâ adhortatione promouere, rudioribus animum addere, temerarios vel metu terrere; malos quoque castigare possit; cùm
B eadem præsentia singulos examinatorum in officio contineat, gratiæque ac fauori locum præcludat: ingentia debent esse negotia, quibus ipse præpediatur, ne examini faciendo interfit, cùm vel ipsius præsentia, etsi nihil ipse interroget, multa bona secum adferat, multa mala auertat: vnde rectè Concilium quartum [a] Mediolanense præscribit, vt *id Episcopus, quantum sibi per occupationes licet, maximè curet, vt cùm experimentum, examenve de iis instituitur, qui ordinibus præsertim maioribus initiandi, quique Ecclesiis parochialibus præficiendi sunt, ipse præsens in eo examine adsit.*

[a] Conc. Mediol. 4. cõstit. pare 1. tit. quę pertinent ad Sactam. Ordinis.

§. IV.

Episcopus secum aliquos ad examinandum assumat, eosque præsertim ex Canonicorum collegio, in iisque maximè Archidiaconum, Scholasticum,
C *Theologum, Pœnitentiarium, Cancellarium.*

XI. Vt autem maiori vt par est cum solemnitate examen peragatur, non mihi sufficiet Episcopi præsentia, etsi ipse examinandi munus per seipsum expleat, sed satiùs est vt secundùm [b] D. Gregorij monitum, adscitis probis & selectis viris ordinandos examinet, quàm si ipse solus hoc officio fungatur: tum quod consilio Clericorum, vt suprà docuimus, res ista tranſigi debeat: & antiquis Ecclesiæ temporibus nonnisi Clericorum consilio ab Episcopis ordinationes fierent: tum quòd plus videant oculi quàm oculus, & temerè in seipsum totum seligendorum in Sacerdotes onus Episcopus suscipiat, cùm [c] nec Apostoli ipsi nisi conuocata multitudine, aut in locum Iudæ Matthiam, aut septem primos Diaconos eligere ausi fuerint: tum quòd Episcopus suo ipse honori prouidere debet, ideóque quemadmodum cautum [d] olim fuit, vt Episcopus, ne qua de eo mala suspicio suboriri possit, Concellaneos Clericos haberet suæ vitæ te-
D stes: ita si non administros, saltem testes examinis secum habeat Episcopus probos ac boni nominis viros necessum est, ne in Episcopi vel ordinandorum infamiam iactetur, quòd aliquos gratia, prece, precio, vel alia illicita pactione ad ordines promouerit: tum quòd vel eo ipso quo Sacerdotalis corona circumsteterit, Episcopo erigatur animus ad officij sui partem istam, quæ omnium videtur potissima, ritè explendam, ingenium ad detegendas ordinandorum fraudes, & dignoscendos singulorum mores excitetur, studium disciplinæ acuatur, constantia roboretur: cùm è contra si Episcopus solus fuerit, ipsius languescere studia soleant, hebescat industria, ingenium torpeat, sensimque necessaria aduersus preces, ac importunas flagitationes labefactetur constantia.

[b] Greg. lib. 2. indict 11. epi. 48. referuntur can. eſtote 1. quæſt. 1.

[c] Actorum 1. & 6.

[d] Lege palmarem Synodum sub Symmacho. Auguſt. epiſt. 256. Antippo tomo 2. &c.

XII. Quos autem Episcopus secum ad examinationem aduocabit, eos de gremio Ecclesiæ Cathedralis esse consentaneum est: *examinatores siquidem à latere* suo Episcopum eligere debere dixit [e] Nannetense citatum Concilium: at quinam è latere Episcopi nisi Cathedralis Ecclesiæ Clerici? quemadmodum enim

[e] Nannet. cap. 11.

Digitized by Google

Presbyteros *è latere suo* dicitur *seligere*. Romanus Pontifex in Concilio [a] Sardi- A
censi, quos è Clero Romano, seu Capitulo Collegioque Ecclesiæ Romanæ selegit, & passim recentioribus [b] decretis *Legati à latere Papæ* dicuntur, qui ex Collegio Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium mittuntur: ita è latere Episcopi dicuntur, qui sunt Ecclesiæ Cathedralis Canonici, vel dignitatem aut personatum in eadem Ecclesia obtinent: hos verò vt secum ad ordinationem assumant Episcopi, consulit [c] Carthaginense quartum, dum Episcopum ordinare vetat sine Concilio Clericorum suorum: & Theophilus Alexandrinus dum negat ordinationes celebrandas præterquam συναιτίου ἀυτοῦ τῦ πρεσβυτερίου, *assentiente ei Sacerdotali Collegio*. Eos autem decet præcipuè ad examen ab Episcopo aduocari, quòd sint Episcopi membra, quorum consilio res Ecclesiæ, potissimum Episcopus, debet gerere, vt suprà [d] Alexandri tertij testimonio probauimus; quòd sint συμβούλοι τῦ ἐπισκόπου καὶ τῆς ἐκκλησίας στέφανος, *Consiliarij Episcopi & Ecclesiæ corona*, ex Cõstitutionibus Apostolicis; quòd sint [e] σύνεδρον ἱερέων, καὶ συμβούλοι, καὶ συνέδρους τῦ ἐπισκόπου, *Consistorium sacrum, Consilij & assessores Episcopi*, ex Ignatio [f] epistola apud Trallianos: cùm denique sint συνέδριον, καὶ βουλὴ τῆς ἐκκλησίας, *sacer consessus, & consilium Ecclesiæ*: quod sanè tum demùm intelligitur, cùm ad Ecclesiæ restaurationem omnes conspirant, totúmque Presbyterorum Collegium συνήρμοσται τῷ ἐπισκόπῳ ὡς χορδαὶ κιθάρᾳ, *consentit & coaptatum est Episcopo, vt chordæ ipsi citharæ*, cùm omnes συνᾴδοντες ἕνα τὴν ὁμονοίᾳ συμφώνῳ ἀγάπην, *colligati consensu & concordi charitate videntur*, adeout οἱ κατ' ἄνδρα ὄντες χορὸς γένησθε εἷς, *omnes vnus chorus fiant*, ἵνα σύμφωνοι ὄντες ἐν ὁμονοίᾳ συναφίαν, Θεῦ λαβόντες, *vt consoni per concordiam, & coniuncti Deo per vnitatem*, vt habet idem Diuinus [g] Ignatius epistola ad Ephesios.

XIII. Si qui autem maximè ex Capitulo Cathedralis Ecclesiæ vocari debent, ij maximè Archidiaconi, scilicet Scholasticus, seu Theologus, Pœnitentiarius & Cancellarius. Archidiaconus quidem vocari decet, qui nempe ad Episcopum de capacitate & sufficientia ordinandorum publicè in Ecclesia re- C
ferunt, vt supra diximus, agendo de testimonio Archidiaconi in Ordinum susceptione requisito; qui iure communi Episcopi [h] Vicarij dicuntur: quorum est [i] Ostiarium ordinandum, sui muneris admonere, ex Concilio Carthaginensi quarto; ad quos Parochiarum pertinet *sollicitudo, & earum ordinatio*, ex [k] Isidoro & [l] Innocentio tertio: ad quos ex eodem [m] Innocentio *præsentandorum ad beneficia examinatio* spectat: quorum muneris est Sacramento Ordinis initiatos certo libro describere, & quo quisque ordinis gradu sit, ex Concilio Mediolanensi [n] quarto: ad quos etiam ordinandorum examinandorum curam præ cæteris conuenire asserit prædictus [o] Innocentius tertius: Scholasticum quoque, seu Canonicum Theologalem examini ordinandorum conuenit interesse, ad quem nempe ex Concilio [p] Colonienſi citato in pluribus Ecclesiis ordinandorum examinatio iure spectasse dicitur, & cuius præcipuè munus est ordinandos in suo officio instruere ac docere: Pœnitentiarium pariter, quem videlicet irregularitates, & alia Canonica impedimenta, di- D
gnoscere maximè oportet, & apud quem infrà [q] dicemus, vt priùs confiterentur ordinandi, Ecclesiastica lege cautum fuisse. Cancellarium denique, ipse enim est, qui iure communi Magister Scholarum censetur, vt patet ex rescripto Innocentij [r] tertij Parisiensi Cancellario, & Honorij [s] tertij Cancellario, Cantori, & Canonico Parisiensi: ideoque eius maximè suffragio comprobari debent ordinandi, qui in Scholis versari ipsis noti esse possunt, qui à Magistris Scholarum commendati, testimonio Cancellarij indigent, quo ipsorum Magistrorum fides vel extollatur, vel deprimatur. Ipse quoque ex vsu communi Ecclesiarum Latinarum eodem munere fungi solet, quo vt suprà docuimus [t] Chartophylax apud Græcos, puta vt præsideat Archiuis Ecclesiæ, chartas Ecclesiasticas asseruet, & quod ei Concilium Mediolanense [u] quintum in ordinandorum examine tribuit ipsius muneris est vt testimonia omnia, quæ in Archiuis Ecclesiæ asseruanda sunt, examinet, & ad examinatores referat:

quædam

[a] Concil. Sardicense can. 7. e dit. Latinæ.
[b] Cap. volentes, & cap. excommunicatis de officio Legati.
[c] Conc. Carthag 4 c. 22.
[d] Alexand. 3. cap. nouit, de his quæ fiunt à Prælatis sine consensu capituli.
[e] Cõst. Apost lib 2. cap. 28.
[f] Ignat. epist. 5. ad Trallian.
[g] Ignat epist. 14. ad Ephes.
[h] Cap. 1. de offic. Archid.
[i] Carthag. 4. c. 18.
[k] Isid. epist. ad Ludifred. refertur dist 25. c. perlectis.
[l] Innocent 3. cap. adhæc, de offic. Archid.
[m] Innocent. 3. ibidem vide etiam cap. final. de elect.
[n] Vide etiam Cõc. Mediol. 4 const. parte 2. tit. quæ ad Sacram Ord. administr. pertinent.
[o] Innocent. 3. cap. vt nostrũ de offic. Archidiac. Vide etiam Andream Zamorẽsem Episcop. lib 2. cap 14. de dignit. & prærogat. Archid.
[p] Concil. Colon. tit. 2. de altero medio, &c. cap. 2.
[q] Vide infrà de præparat. ad ordines.
[r] Innocent. 3. cap. ex parte de verborum signific.
[s] Honorius 3. cap. dilectus, vt lit. pẽdent.
[t] De Carthophylax legatur Balsamõ peculiari tractat & Ioannes Citri Episcopus in respons.
[u] Conc. Mediol. 3 Cõstit. parte 3. tit. de examinandi ratione & actorũ Mediol. parte 4. in instruct. Cancellariæ tit. sacrarum ordinationũ.

Digitized by Google

A quædam ex iis ſummatim in codicem certum eo nomine confectum deſcribat: teſtificationes verò ætatis, natalium, patrimonij, beneficij, & cætera diligenter cuſtodiat: Ideóque vetat prædictum Concilium examinatores quemquam examinare, [a] *niſi de eo à Cancellario Epiſcopali examinatores audierint, cognouerintque quæcumque Epiſcopi inſſu inquiſitiones de eo facta, atque ex officio præſcripta, aliorum literis ſignificata, vel denunciata, vel delata ſint:* ſic etiam Chartophylacis munus erat, de ordinandis ad Patriarcham referre: nam vt notat Anaſtaſius [b] Bibliothecarius, *nullus ad Præſulatum, vel alterius ordinis Clericorum, ſine ad Præpoſituram Monaſteriorum prouehitur, niſi iſte hunc approbet & commendet, atque de illo ipſi Patriarchæ ſuggerat, & ipſe præſentet:* Hæc [c] tamen officia, quæ Archidiacono & cæteris in dignitate conſtitutis tribuimus, non adeo ſingulis affixa ſunt, vt pro Eccleſiarum variâ conſuetudine mutari non poſſint, quæ proinde vnicuique Epiſcopo inſpicienda & ſequenda eſt.

[a] Conc. Mediol. 3. ibidē.

[b] Anaſtaſius Bibliothecarii in notis ad Act. 2. Syn. 8. à ſe in Latinū conuerſæ.

[c] Vide Gloſſ. in cap. execrabilis de præbendis. Extrauag. comm. v. perſonatus.

XIV. Confirmat autem prædicta Concilium Rothomagenſe ſub Illuſtriſſi-
B mo Principe Carolo Cardinale Borbonio, [d] *In examine*, inquit, *Archidiaconi præſentes, aut Canonicus Theologalis, ab admiſſis & probatis, fidei confeſſionem ex formâ in hoc Concilio Prouinciali receptâ exquirant: & Pœnitentiarius interroget, an aliquâ irregularitate, vel excommunicatione obſtricti teneantur, vnde à ſuſcipiendis ordinibus impediantur: eoſdem verò ipſe vel alius idoneus per ipſum commiſſus in confeſſione audiat, antequam ab Epiſcopo conſecrentur:* neque pluribus ea in re opus eſt, ſunt enim illi omnes Officiales Epiſcopi, quorum prouidâ operâ vti debet Epiſcopus, ne vel ſuum ipſe iudicium reprehendat, qui eos elegerit, aut ipſorum famæ officiat, quos tanquam inhabiles ad ſua munia repudiat. Minimi tamen momenti ea ſunt, ſi re vera prudentiæ, induſtriæ, probitatis aut zeli minus eis inſit, quàm oporteat: examinatio enim iſta grauis eſt, & ad Eccleſiæ reſtaurationem omnino refert peritos, probos, ac ſtudioſos adhibere examinatores: nullaque ratio eſſe poteſt quæ huic Eccleſiæ neceſſitati præponderet. Ideóque Nannetenſe & Tridentinum Concilium nemini ſic Epiſcopum adſtringunt,
C vt non eligendi eis facultatem permittant, quos nempe prudentes, gnaros diuinæ legis, & exercitatos in Eccleſiaſticis ſanctionibus agnouerint. Quod etiam oſtendit Balſamonis ad Marcum Alexandrinum Patriarcham reſponſio ex prædictis.

[d] Concil. Rothomag. tit. de Epiſcop. offic. num. 8.

§. V.

Quales debeant eſſe examinatores, & quot.

XV. Debent autem qui ad examen iſtud peragendum adhibentur, Preſbyterali ordine, vel ſaltem Diaconali inſigniti eſſe, ſic tamen vt nunquam deſint aliqui Sacerdotalis ordinis, Concilium [e] Tridentinum ſecutum [f] Nannetenſe ſuperiùs citatum, Sacerdotes præſertim accerſendos videtur innuere: dum ad examen Sacerdotes & alios prudentes viros ab Epiſcopis euocandos præ-
D ſcribit. Theophilus [g] Alexandrinus ab Epiſcopo examen faciendum iubet *aſſentiente Sacerdotali ordine*: ex quo nempe conſtat Sacerdotes præcipuè ad examinandum cum Epiſcopo aſſumendos: Cyprianus, [h] etſi de ordinatione Cleri ordinationem ſe feciſſe dicat (quo nomine Diaconi procul dubio comprehenduntur) Preſbyteros tamen ſolos examini à ſe adhibitos fuiſſe oſtendit: *Feciſſe me autem*, inquit, *ſciatu Lectorem Saturum, & Hypodiaconum Optatum Confeſſorem, quos iam pridem communi conſilio Clero proximos* (alij legunt *Clero proximo*) *feceramus: quando aut Saturo die Paſchæ, ſemel atque iterum lectionem dedimus, aut quando cum Preſbyteris doctioribus Optatum inter Lectores doctorem Audientium conſtituimus, examinantes an congruerent illis omnia quæ eſſe debent in his qui ad Clerum parabantur: Nihil ergo à me abſentibus vobis nouum factum eſt, ſed quod iam pridem communi conſilio omnium noſtrum cœperat, neceſſitate vrgente promotum eſt.* Audis communi Cleri conſilio ſelectos, qui ordinibus initiarentur, quamuis examen nonniſi ab Epiſcopo, & Preſbyteris doctioribus factum iis verbis colligere poſſis: Baſilius [i]

[e] Trident ſeſſ. 23 cap. 7. de reformat.

[f] Nannet. cap. 11.

[g] Theophilus in commonit. cap. 6. apud Balſamonem inter epiſt. Canonicas.

[h] Cyprianus epiſt. 24. ad Clerum de Saturo lectore, & Optato Hypodiacono factis.

[i] Baſil. epiſt. Canonica ad Chorepiſc. apud Balſamonem, & tomo 3 Operum Baſilij.

Digitized by Google

tamen in ſua epiſtola Canonica ad Chorepiſcopos, vſu receptum fuiſſe docet, A
vt ordinandos Preſbyteri, & Diaconi qui cum eis verſabantur, examinarent,
& ad Chorepiſcopos referrent, qui receptis ſuffragijs ac teſtimonijs, & eorum
admonitis Epiſcopis eos in Sacerdotalem numerum cooptarent. Sanè adhibi-
tos quoque Archidiaconos examini ordinandorum, imò & ex officio adhi-
bendos eſſe ſuperiùs docuimus. Ipſos autem Archidiaconos ex Diaconorum
olim ordine fuiſſe res nimium nota eſt, ſatiſque eſſe, vt ad Diaconalem ordi-
nem Archidiaconus ſit promotus, non requiri vt Preſbyteralem conſcenderit
a Conc. Later. ſub Alex. cap 3. habetur cap. cùm in cunctis, §. inferiora, de electione. docet Alexander a tertius in Concilio generali Lateranenſi.

XVI. Paſſim tamen Diaconos quoſcunque examini adhibendos non eſſe,
prædicta vt opinor ſatis declarant, præſertim eorum examini qui ad Preſbyte-
ratus ordinem contendunt, eſt enim inter omnes Diaconos (ſi Archidiaco-
num alioſve in dignitate conſtitutos excipias) quædam æqualitas, quæ violari
videtur, ſi alij aliorum examini præficiantur: imò inter Diaconos ij videntur
eminere qui Preſbyteratus ſunt candidati, quos probabile eſt ad Sacerdotium B
mox promouendos eſſe: itaque Diaconis qui Preſbyteratum non ambiunt,
eos quoad examen ſubiicere, indecorum ni fallor cenſebitur: Diaconos au-
tem qui & ipſi Preſbyteratum ambiunt, ad examen faciendum aduocare mihi
multo minus probaretur, tum quòd ſupplicum partes ſuſtinere debeant, &
partium non iudicum loco ſedere: tum quòd cùm certus debeat eſſe & defini-
tus apud eos qui diſciplinam Eccleſiaſticam obſeruant, Preſbyterorum nume-
rus, vt alibi docebimus: nec licitum ſit quacumque ordinatione quoſcumque
etiam dignos ad ordines recipere, ſed digniores tantùm ſeligendi ſint, qui vel
vtiles, vel neceſſarij ſint Eccleſiis, quibus adſcribendi erunt, iudicentur; ali-
quorum receptio aliis officere poteſt, ideóque numquam mihi videntur ex
eiuſdem ordinis competitoribus vnum alteri examinando præfici oportere:
adde quod ordinandorum quaſdam claſſes conſtitui conſentaneum ſit, & in
ipſa ordinatione ſingulorum prærogatiuæ debeant adnotari, vt mox dicemus:
quare cùm in propria cauſâ nemo iudex ſit idoneus, ad examen eorum qui C
eundem cum ipſo ordinem petunt, alium tanquam iudicem ſedere, videtur
minimè decere. Reliquorum autem inferiorum Diaconis Eccleſiæ miniſtro-
rum nemo ad examinationem faciendam vocari debet ex prædictis, ex anti-
qua Eccleſiæ conſuetudine, quia nempe nemo ipſorum ſacri principatus parti-
ceps eſt, nemo eorum Eccleſiaſtico regimini adhibetur, ex veteri Eccleſiæ pra-
xi, quam alibi fuſiùs confirmabimus: ideoque nec examinandis Clericis con-
uenienter applicantur.

XVII. Quales autem debeant eſſe examinatores, tum ex prædictis, tum ex
aliis colligere poſſumus: *ſi quando*, inquit Gregorius b Adeodato Epiſcopo, *de*
b Greg. Adeodato Epiſc. lib. 2 indict. 11. epiſt. 48. *his recipiendis* (nempe ad ſacros ordines) *tractari neceſſe eſt, graues experto ſque uiros*
conſilijs veſtris adhibete participes, & cum eis communi de hoc deliberatione penſate: Graues
ergo, *& expertos uiros* eſſe vult Gregorius, qui ad hoc munus Epiſcoporum ad-
iutores ſeliguntur; *graues*, quia res iſta, quæ maximi eſt momenti, grauiter, ſe-
rio, maturè peragenda eſt; graues quia examinatorum grauitas ordinationi D
debet conciliare exiſtimationem, & Epiſcopali iudicio pondus addere; graues
item, quia reuereri debent qui examinantur eorum dignitatem, qui exami-
nant, vt Dei oracula eſſe cenſeant eorum iudicia, & eorum ſententiæ ſeſe ex
animo ſubiiciant, ne ſe miniſterio diuino ingerere audeant, ſed ab examina-
torum decreto omninò pendeant, adeout libero ſint, ſiue vt recipiantur, ſiue
vt reiiciantur, animo; eóque ſolùm animus inclinet, quò eos diuina bonitas
examinatorum oraculo deducet: *expertos* quoque ipſos eſſe conuenit examina-
tores, qui ingenia tentare norint, qui perplexa examinandorum reſponſa euol-
uere, veritatem vel ab inuitis extorquere, ſingulas eorum affectiones notare,
ingenia explorare, mores ſolerter diſcutere, eos qui tardi ingenio ſunt, qui pu-
dore inter reſpondendum turbentur, qui in explicandis animi ſenſis laborent,
obſeruare; eoſque qui è contrà in numerato ſcientiam ſuam habent, & exte-
rius gerunt, pariter aduertere: denique omnia ea ſedulò quærere, inſpicere,
iudicare,

Digitized by Google

A iudicare, quæ in ordinatione quærenda, inſpicienda, iudicanda ſunt : cui officio nemo ſanè niſi expertus, & exercitatus plenè ſatisfacere poteſt.

XVII. Cyprianus [a] ſuprà citatus doctiores ſecum examini faciendo adhibuiſſe teſtatur: non enim niſi docti impedimenta canonica, quæ in examine iſto ſedulò diſcutienda ſunt, ſtatim deprehendunt: non alias quæ occurrere poſſunt Theologicas ac Canonicas quæſtiones diſſoluere norunt, in quibus vel leuis examinatorum hæſitatio, eorum apud examinandos opinionem valdè minuit,& auctoritati ipſorum detrahit; non auctorum varias ſententias norunt, iuxta quas variæ ab examinandis reſponſiones diiudicari debent, ſic vt alias admitti, alias exſibilari oporteat: non denique de aliorum doctrina ſolidè ac prudenter iudicare poſſunt, niſi docti. Adde quòd auctoritas examinatorum doctrinâ maximè comparetur: eorum iudicio reuerentiam doctrina conciliet, perſonis venerationem : & examinis dignitas periclitetur, vbi doctiores ſunt qui examinantur iis qui examinant, & qui periculum ſuæ eruditionis

B faciunt, iis apud quos faciunt: ideóque optimum eſſet, vt examinatores eruditionis famâ, ſi fieri poſſet, cæteris præcellerent, magiſtri diſcipulis, emeriti tyronibus, probationis iudices, non probatis. Seriò tamen hîc eos monitos volo, qui inſigni doctrina fulgentes ab examinatoribus quantumuis ipſis ſcientiâ inferioribus interrogantur, vt modeſtè eorum interrogationibus ſatisfaciant, non enim ab ordinum candidatis ſcientiæ ſolum probatio exigitur, verùm etiam modeſtiæ clericalis, humilitatis, & docilitatis : quare videant, qui ſcientiæ laudem præ cæteris ambiunt, ne modeſtiæ, & eius quæ Chriſtianos decet demiſſionis animi exiſtimationem amittant.

XIX. Concilium Colonienſe [b] ſecundum ſupra citatum examinatores deſcribit, *pios, doctos, & de Eccleſiæ profectu ſollicitos*. Concilium [c] Tridentinum ac [d] Nannetenſe, *prudentes viros, quaros legis diuinæ, & exercitatos in Eccleſiaſticis ſanctionibus*. Burdigalenſe [e] ſub Antonio Preuotio Sanſaco, *pios, doctoſque, quorum Epiſcopi prudentia atque integritati confidant*. Apage ergo examinatores iſtos ſæcu-

C larium quadam literarum gloriatione tumidos, ſed diuinæ legis ignaros, ſanctionum Eccleſiaſticarum imperitos, diſciplinæ Eccleſiaſticæ contemptores. Non Oratores, non Poëtæ, non Grammatici hîc probandi ſunt, ſed ſacri Eccleſiæ myſtæ, Clericalis militiæ profeſſores, Sacerdotes Domini, Doctores Chriſtiani: quorum in Eccleſiaſticis functionibus ignoratio populo fideli noxia, deſertio diſciplinæ Clericalis, vel ab ea aberratio ſcandaloſa, Eccleſiaſticarum regularum violatio ſcelerata, rerum diuinarũ, vel earum quæ ad Chriſtianam vitam & Sacramentorum adminiſtrationem pertinent, inſcitia non poteſt quin ſit culpabilis, quin Eccleſiæ Dei nociua, quin toti ordini ignominioſa. Apage examinatores iſtos qui de Clericalis ordinis honore minus laborant, perfectioni Clericali detrahunt, Hierarchiæ ſplendori inuident; profectui ſingulorum in Eccleſiaſticâ diſciplinâ non ardentiſſimè ſtudent; inepti ſunt illi qui quoſlibet vel minimos in perſonis ordinandis defectus notent. Eligendi verò ij, qui Chriſtiano feruore ſingulos ex ordinandis ad eiuſdem diſcipli-

D næ ſtudia excitent, qui legum Eccleſiaſticarum obſeruantiam toto conatu promoueant, qui ſacrorum ordinum functiones ſtudioſè commendent, qui Sacerdotalis dignitatis ordinandos ſedulò moneant, qui eximias Clericalis ordinis, quibus ſupra populum enitere debet, virtutes apud ipſos ſeriò prædicent. Apage iſtos qui vel precibus, vel precio flectuntur, quorum integritati iure diffidunt Epiſcopi, quorum teſtimonium mendax, venale ſuffragium, gratioſum iudicium, animus imbecillus, lata conſcientia. Apage iſtos qui animo leues, iudicio vacui, prudentiâ caſſi temerè iudicant, imperitè coniiciunt, inordinatè interrogant, ſingulos interturbant, nec dicendi finem faciunt, nec audiendi initiũ: ab iis inordinata omnia, confuſa iudicia, temerariæ diuinationes; neque enim aliis diiudicandis apti ſunt, qui iudicio minus vtuntur. Apage tandem iſtos qui pietatis exercitia negligunt, animales homines, qui non ſapiunt ea quæ Dei ſunt, carnales, mundanos, vanitati deditos, ſæcularibus curis obſtrictos, prudentiam habentes humanam, quæ ſtultitia eſt apud Deum : de diuinis

[a] Cyprianus epiſt. 24. ad Clerum.

[b] Concil. Coloniense ſub Adolpho Archiep. tit. de altero medio ad reformat. neceſſ. cap. 2.

[c] Tridēt. ſeſſ. 23. cap. 7. de reformat.

[d] Nannet. can. 11.

[e] Burdigal. tit. de Sacram. Ordinis.

Digitized by Google

minus ſapidam habentes ſcientiam; pietatem, vel hypocriſim, vel ſtultitiam A
eſſe cenſentes; hos omnes, vel qui eiuſmodi notis inuſti fuerint, ab examinatione omnino arcendi ſunt; quales quippe examinatores fuerint, tales ordinandi videri nitentur: tales & formari progreſſu temporis poterunt, quales ipſi etiam fuerint: tales alios vt plurimùm volent, nec eos defectus graues eſſe, vel periculoſos iudicabunt, quos in ſeipſis experientur; taléſque vt plurimùm idoneos ſacræ ordinationi arbitrabuntur, quales ipſi ſaltem publicè fuerint; adeò verum eſt vnumquemque iudicare, vt eſt affectus: & grauia quæque crimina, vbi ſemel animum inuaſerunt, videri leuia: quemadmodum etiam accidere ſolet, vt deformia quæque cùm ſæpius viſa fuerint, minimè deformia, horrendáque appareant.

XX. Quod verò in examinatoribus conſtituendis ad eos examinandos, qui Parochiales Eccleſias ſuſcepturi ſunt, decreuit Cõcilium [a] Tridentinum, vt nimirum non pauciores tribus (inter quos non numeretur Epiſcopus, aut eius Vicarius generalis) examini interſint: hoc decretum locum habere etiam dein- B
ceps, cùm de aliquo maioribus ordinibus initiando agetur, Concilium Mediolanenſe [b] quintum, & [c] Aquenſe ſanxerunt: cùm enim *in ore duorum vel trium teſtium ſtet omne verbum*, vt habet lex diuina [d] in Deuteronomio ſancita, in rebus maioris momenti nihil mirũ eſt ſi tres ſaltem Conſiliarij, ſeu Aſſeſſores Epiſcopo adeſſe iubeantur. Quod autem prædicta Concilia deſiderarunt [e] in examinaturis ad beneficia Eccleſiaſtica, vt in Synodo Diœceſana ab Epiſcopis nominati à tota Synodo probentur, hoc in examinaturis ad ſacros ordines, nec Tridentinum, nec cætera requirunt, ſed liberum Epiſcopo quos vellet eligendi examinatores pro ſacris ordinibus reliquere poteſtatem: quod enim Aquenſis [f] Synodus poſtquam examinatores pro beneficiis in Synodo Diœceſana deputatos, *tres ſaltem intereſſe debere examini* decreuit, verba iſta ſubiunxerit, *idem fiat in examine promouendorum ad ordines*, id eo ſenſu tantum intelligendum eſt, vt numerus in vtroque examine tum ad Parochiales Eccleſias, tum ad ſacros ordines, trium ſaltem examinatorum ibi ſtatuatur: non vt depu- C
tatio examinatorum pro vtroque examine in Synodo Diœceſana fieri iubeatur. Cuius diſcriminis ratio eſt, quia nimirum conſuetudo minimè fert, vt conſilio horum vel illorum Epiſcopus in conferendis ordinibus adſtringatur; at in beneficiis conferendis Epiſcopum aliquorum conſilio, imò & conſenſu nonnunquam adſtringi, res nimium nota eſt.

XXI. At verò licet [g] prædicta Concilia in examinatoribus ad ſacros ordines ſeligendis non meminerint eius conditionis, quam in examinatoribus pro cõmittendæ Eccleſiæ Parochialis cura conſtitutis retulerunt, vt nempe hi examinatores ſint *Magiſtri, ſeu Doctores, aut Licentiati in Theologia, aut iure Canonico, vel alij Clerici ſæculares, aut regulares, quos Epiſcopus magis idoneos iudicarit*, quibus verbis cæteris paribus Doctores, Magiſtri, vel Licentiati in Theologia, vel iure Canonico cæteris præferuntur, vtpotè prius ac ſpecialius cæteris expreſſi ac nominati: eius tamen conditionis prudenter, congruentérque ni fallor, rationem habebit Epiſcopus, vt eos nempe adhibeat qui publico doctrinæ teſti- D
monio probati, maioris apud reliquos auctoritatis cenſeantur: neque enim fruſtra Doctoris gradus diuturna Eccleſiæ conſuetudine inoleuerunt, neque publica iſta teſtimonia reiicienda ſunt: ſed plura fortè alibi ea de re. Iam examinatorum generale officium, & quæ ipſis fugienda, quæ cauenda ſunt perſtringamus.

[a] Tridẽt. ſeſſ. 24 de reform. cap. 18.
[g] Concil Mediolan. cõſtit. parte 3. tit. de examinandi ratione, §. ne examinis, & ſequent, id quod.
[c] Aquenſe tit. de Synodo Diœceſana.
[d] Deuter. 19.
[e] Tridẽt. ſup. Mediolan. 5. ibidem & eadem parte tit. quæ ad Synodum, &c. attinent, & act. Mediolan. parte 8. in formula habendi Synodi Diœceſ. in ſeſſ. 2.
[f] Aquenſe ſuprà.
[g] Trident. Mediol. 5. & Aquenſe ſuprà.

§. VI.

De officio examinatorum.

XXII. Examinatoribus præcipuè cauendum eſſe, *ne aut fauoris gratia, aut cuiuſcunque muneris cupiditate illecti à vero deuient*, & vt ſi deuiauerint, tanquam Simoniaci Eccleſiæ dignitatis priuatione plectantur, iubet Concilium Nannetenſe [b] ſuprà citatũ: cui conſentit Gregorius [i] ſeptimus in Synodo generali, vbi

[b] Concil. Nãnet. cap. 11. ſupra citato.
[i] Gregor. 7. in Synodo generali habetur cap. 1. de ſimonia.

Digitized by Google

A vbi ministrum Episcopi vocem suam pecunia vendentem, eodem quo Episcopum ordines pretio conferentem, Simoniæ crimine teneri docet. Clariùs [a] Tridentinum de examinatoribus ad Ecclesias Parochiales loquens: (quorum non potior esse ratio videtur, quàm examinatorum ad sacros ordines, imò minor, quia sacris ordinibus nihil temporale admixtum est, sicut beneficiis) *Caueant*, inquit, *ne quidquam prorsus occasione huius examinis, nec ante nec post accipiant, alioquin simoniæ vitium, tàm ipse, quàm alij dantes incurrant, à quâ absolui nequeant, nisi dimissis beneficiis quæ quomodocunque etiam antea obtinebant, & ad alia in posterum inhabiles reddantur*: Quare quod in iis qui idoneos ad Parochiales Ecclesias probaturi sunt, [b] Tridentinum Concilium, & ex eo Mediolanense quintum Concilium, & Aquense voluerunt obseruari, *vt iurent omnes ad sancta Dei Euangelia, se quæcumque humanâ affectione postposita fideliter munus executuros*: id etiam lata lege Episcopus ad examinatores pro sacris ordinibus conferendis ampliare poterit, si id ei vtile, vel necessarium, vel congruum videatur.

[a] Concil. Tridentin. sess. 24. cap. 18. de reformat.

[b] Trid. suprà. Mediolan. & Aquen. suprà.

B XXIII. Cætera examinatorum officia, ne in aliis conquirendis fusior sim, exactè demonstrat Concilium toties [c] citatum Mediolanense quintum, à quo hæc desumimus. *Omnes verò examinatores quicunque sint, meminerint sibi munus vsque adeò graue commissi, vt si negligenter aut malè se vllo modo gesserint, Deo in primis culpa in eo munere admissa exactam rationem reddituri sint. Quare non spe, non metu, non præmio, non personarum ratione, non aliquo affectu ducti, muneris sibi commissi curam gerant, proposito sibi in primis timore Dei, ne quemquam quem indignum norint, probent: rursus quem experimento, periculoue facto idoneum, dignumque comperiant, ne reijciant: itaque grauiter, maturè, prudenter, rectéque tum de probando, tum de reijciendo deliberent*: Et paulò pòst, [d] *Ne quempiam de quo examen, periculum ve fiat, examinator alij collega vllâ ratione commendet*. Item, [e] *si quis quempiam priuatim docuerit, qui examen subiturus est, cùm id subibit, ne præsens quidem ille adsit, nedum ad examen adhibeatur, sed alius in eius locum, Episcopi, Vicarijve iussu, tunc vocetur*. Plura ibidem quæ omnia eò tendunt, vt fauori, gratiæ, inimicitiæ, aliisque affectibus humanis quæ C rectum iudicium perturbant, aditus præcludatur, vt ordinatè examinatio fiat, vt prudenter singula quæ in quæstionem venire debent, discutiantur. Ex iis aliqua nos inferiùs attingemus.

[c] Mediolan. 5. Constit. parte 3. tit. de examinandi ratione.

[d] Ibidem.

[e] Ibidem.

XXIV. Iterum atque iterũ examinatores monitos velim, vt in examinatione ista facienda, toti sint oculei, vt contrà gratiam, blandimenta, ac preces toti saxei, vt aduersus imprudentes efflagitationes, & petentium importunam audaciam, frontem æneam, duriorem frontibus impudentium hominum gerant. Sedulò examinent, quem sacris altaribus admouent, quem immortalis dignitatis honore insigniendum proponunt, quem cœlesti rore benedictionis per manus Episcopi benedictionem irrigandum, imbuendum, impinguandum Episcopo offerunt. Caueant ne, [f] cum Isai, aut primogenituræ, aut staturæ magnitudinis rationem habentes, id est nobilitatis sanguinis, vel scientiæ secularis, & inflantis, Eliab Samueli vngendum offerant; audiantque à Domino, *ne respicias vultum eius, neque altitudinem staturæ eius: quoniam abieci eum, nec iuxta* D *intuitum hominis ego iudico: homo enim videt ea, quæ parent, Dominus autem intuetur cor*: ne cæteros quoque habita ratione generationis solo omisso Dauide, quem sibi Dominus elegerat, hominem secundùm cor suum, inaugurandos præsentent. Caueant ne Isaaco, id est Christo ad benedicendum eos offerentes, qui primogenituram Ecclesiæ consequantur, imperitos peritis præferant, carnales spiritalibus, pios impiis, vel tepidis præponant: adeout [g] cùm attrectauerit Isaac, & senserit, putet ipsos sibi voluisse illudere, & inducant super eos maledictionem pro benedictione: Christo nempe illudere videantur, Sacerdotes ipsi minimè Sacerdotales offerentes, qui indigni ad tantam dignitatem accedentes graui crimine se constringant, quantò se Deo arctiùs deuouere videntur. Caueant [h] ne Manassem loco Ephraim intuitu humanæ prærogatiuæ, dexteræ patris æterni benedicendum supponant. Consulendus itaque illis Deus est, antequam iudicium de ordinandis ferre præsumant: spiritum sapientiæ & intelligentiæ non ab alio quàm à Deo debent petere, qui dat omnibus

[f] 1. Regum 16.

[g] Genes. 27.

[h] Genes. cap. 48.

Digitized by Google

affluenter, & spiritum suum super omnem carnem effundit, tantóque magis necessum est, vt spiritum istum à Deo petant, quantò ad Sacerdotum electionem magis necessum est, vt *vocentur à Deo tanquam Aaron*, & ij Deo grati sint qui ad Deum placandum ordinantur: [a] *quis enim hominum scit quæ sunt hominis nisi spiritus hominis, qui in ipso est?* [b] ità & quæ Dei sunt nemo cognouit, nisi spiritus Dei. A

a 1. ad Cor. 2.
b Leguntur Basilius in Ethicis 70. regula cap. 2. fusè, Fusius epist. 215. 20. 2. pag. 1096. edit. Paris.

CAPVT III.

De iis quæ in examine quærenda sunt.

§. I.

Generalem diuisionem omnium quæ in examine perpendenda sunt, continens. B

I. IVre Cyprianus ordinandos probaturus, examinabat, *an congruerent illi omnia, quæ esse debent in his qui ad Clerum parantur*: hæc enim verissima, & facillima est omnium, quæ in examine quæri debent, regula, vt ea omnia examinentur, & ab ordinandis exigantur, quæ ordinatis inesse debent: quemadmodum in probatione cuiuslibet artificis inquiri solent, sine quibus peritus artifex dici nequit. Quædam autem Ecclesia præscribit in Clericorum personis, vt legitimè & canonicè promotæ censeantur; quædam lex diuina requirit sine quibus nec probabilis Clericus, nec Sacerdos Deo gratus vllus esse possit: natalium v. g. claritatem, quæ nulla vel hæresis paternæ, vel parentum quoad ipsam Clerici procreationem criminis infamiâ obscuretur, Ecclesia præscribit, vitæ sanctitatem diuina lex sanxit. Quædam ad Sacerdotum dignitatem exiguntur, vt libertas, quædam ad conciliandam ordinato auctoritatem, & maturitatem iudicij acquirendam, vt ætas legitima: quædam ad functionum obeundarum necessitatem, vt scientia sufficiens: quædam ex ipsius ordinandi examinatione ad oculum constant, vt scientia: quædam verò insuper testimoniis niti debent, & inquisitione præhabitâ muniri, vt ordinandi probitas, ac pietas: hæc omnia in quæstionem venire debent, & examen trahi ab examinatoribus, vt plena, suisque omnibus numeris absoluta examinatio habeatur, singula suis legibus iudicanda ac perpendenda sunt: Alia ad Ecclesiasticas, alia ad diuinas leges præsertim discutienda: vniuscuiusq; eruditio ad ordinis quem petit exercendi facilitatem, vel difficultatem tanquam ad amussim expendenda est; eaque solùm probari debet sufficiens eruditio, quæ muneri imponendo par fuerit, ea improbari quæ impar existat. Nec in Ecclesiæ leges, nec in diuinam peccandum est, nec inutiles personæ, nec probrosæ admittendæ sunt: nec criminosæ, nec ignaræ: neque ij demum recipiendi, quos Apostolus [c] ad Titum, [d] & ad Timotheum, quos [e] Ecclesiastica, quæ fusè à Gratiano tractatur, regula excludit: inspicere publica priuataque testimonia vitæ, morum, ætatis, disciplinæ, &c. necessum est: sed & ipsum ordinandum audire de seipso respondentem, vt & modestiæ periculum faciat, & pietatis experimentum præbeat, & criminum vel defectuum, si quæ orta fuerit, suspicionem eluat: sed maximè eum suæ scientiæ, atque industriæ specimen edentem attentiùs audire oportet, vt quam sit ipse ad sacros ordines ritè exercendos, populumque docendum vtilis ac idoneus animaduerti possit. C D

c 1. ad Tim. 3.
d ad Tit. 1.
e Gratianus à dist. 31. ad dist 61.

§. II.

In defectibus, vel criminibus inquirendis, quomodo se gerere debeant, tam examinator, quàm ordinandus.

II. In criminibus discutiendis non formulario iure, sed compendiaria cognitione

A tione agendum eſt, nec iudiciorum ordinem anxiè ſequi, ſed extraordinariâ inquiſitione veritatem eruere oportet: eámque nonnunquam, quam iudicialis inquiſitio criminis manifeſtationem non eruit, ſimplex & religioſa Epiſcopi, atque examinatorum adiuratio extorquet: *Multa enim*, vt docet [a] Conſtantinus Magnus ad Ablauium Præfectum Prætorio, *quæ in iudicio captioſæ præſcriptionis vincula non patiuntur, inueſtigat, & promit ſacroſancta religionis auctoritas*: itaque ſi quis de aliquo crimine accuſetur, ſi quis ordinandi defectus proferatur, non ſolùm teſtium, teſtimoniorum, ac probationum fides inſpicienda eſt, ſed ipſa quoque veritas, ſagaci examinatorum conſilio, & efficaci admonitione, vnâ vel pluribus examinationibus prudenter habitis, ex ipſo eius qui ordinandus eſt ore, elicienda eſt: tenetur autem ordinandus defectum ſuum criménq; prodere ſi quod ordinationi obſiſtat, de quo in iſto examine legitimè interrogatur. Expreſſa eſt Concilij Carthaginenſis [b] quarti ſententia, eum aſſerentis à Clero deponendum eſſe, qui ex pœnitentibus ordinatus fuerit, *quia ſe*, inquit,

B *tempore ordinationis non prodidit*. Videtur quoque idipſum indicare Martinus [c] Bracharenſis in ſua Canonum collectione, ſi vera eſt ea lectio quam quidam defendunt, iuxtà quâ ij, *qui cùm diſcuterentur peccata ſua, non confeſſi ſunt, è Clero abijciendi dicuntur*, quamuis alia lectio, vt de confeſſis peccata ſua deponendis Canon loquatur, mihi verior eſſe videatur: eo præſertim argumento, quòd Concilium [d] Nicenum, ad cuius nonum Canonem haud dubiè alludit Martinus Bracharenſis, de confeſſis in ordinatione ſua peccata deponendis loquatur, non autem de non confeſſis: Clarè quoque idipſum docet Innocentius [e] tertius, qui de aliquo altera manu mutilato, qui inſciente Epiſcopo Abbas promotus fuerat, interrogatus reſpondit eum, *quòd cùm pro tam enormi defectu ad ſacros non poſſit ordines promoueri, & in promotione ſua id tacuerit fraudulenter, ab Abbatiæ officio eſſe non immeritò amouendam.*

III. Eos autem defectus, eaque crimina manifeſtanda eſſe, dixiſſe mihi mens

C eſt, quæ [f] ab ordinatione repellunt: neque enim ab iis diſpenſari poteſt, niſi Epiſcopo ſaltem ad diſpenſationem obtinendam manifeſtentur: vt vult Concilium quintum [g] Mediolanenſe: imò & coram teſtibus quibuſdam inſuper manifeſtentur, ſi [h] Hoſtienſi creditur: tum quòd ſicut Epiſcopus ex iure non poteſt ſolus audire cauſam Clericalem, ita nec diſpenſare: tum quòd niſi diſpenſatio coram teſtibus detur, falſi coargui poſſit: quia aſſerenti ſe diſpenſatum eſſe, probandi onus incumbit, ex [i] Innocentij tertij reſponſo Archiepiſcopo Biſuntino: ſpontanea tamen defectuum vel criminum eiuſmodi confeſſio, etſi ab omni impedimento non liberet, quinimò eiuſmodi confeſſos, Concilium [k] Nicenum primum, Martinus [l] Bracharenſis, Toletana [m] quarta Synodus, & alia plura indubitata teſtimonia repellendos eſſe concludant: nihilominus & pœnam crimini debitam minuit ſpontanea iſta confeſſio, & diſpenſandi occaſionem præbet iuſtiorem: ſic enim in Concilio [n] Neocæſarienſi ſtatuitur, *vt qui admiſit corporale peccatum, & hic poſtea ordinatus eſt, ſi confeſſus fuerit*

D *quòd ante ordinationem ſuam peccauerit, non quidem offerat, maneat autem in alijs officijs δι' ἓν τινὰ ἄλλον σπουδὴν, propter aliud eius ſtudium*, ſeu propter vitæ bonæ ſtudium, quod aliàs oſtendit, conuerſionis nempe voluntatem quam ſuâ confeſſione teſtatus eſt: quo proinde Canone docemur, eum qui ob crimina quædam, quæ confeſſus minimè fuiſſet, deponendus foret, vbi confeſſus fuerit, ei indulgeri, vt in ordine remaneat, dummodo à Sacerdotij functionibus abſtineat. Eadémque de cauſa Gregorius [o] primus cum Preſbytero lapſo *mitius agendum* eſſe cenſuit, quia *commiſſum facinus facili dicebatur profeſſione confeſſus*. Sed expreſſiùs circà ordines recipiendos diſpenſationem ipſam ſpontaneam hanc delicti vel defectus, confeſſionem promereri, docet Vrbanus [p] ſecundus epiſtolâ ad Petrum Epiſcopum Legionenſem: *Quia ſimpliciter*, inquit, *ad Sedem Apoſtolicam veniens, humiliter peccatum confeſſus es, quòd Pontificij tui videbatur officium impedire, videlicet quòd ex matre non legitimâ procreatus ſis, quam vivente propriâ vxore, pater tuus cognouiſſe dignoſcitur: nos Apoſtolica conſuetudinis gratiâ admonemus, à cæteris quæ Sacerdotium impediunt criminibus, tam tui profeſſione, quàm*

[a] Conſtantinus Magnus l. 1. C. Theodoſ. de Epiſc. iudiciis.

[b] Conc. Carthag. 4 c. 68. al 69. refertur diſt. 50. can. ex pœnitentibus.

[c] Martinus Brachar. can. 44.

[d] Concil. Nicenum c. 9.

[e] Innocent. 3. cap. expoſuiſti, de corpore vitiatis.

[f] Lege Gloſſ. in can. ex pœnitentibus citato.

[g] Conc. Mediol. 5. cit. de examinandi ratione toties citatum.

[h] Hoſtienſis in cap. de ſcrutin. 15. q. 7. c. Epiſcopus.

[i] Innocent. 3. cap. fraternitati, de ſchiſmaticis.

[k] Concil. Nicenum 1. ſup.

[l] Martinus Bracharen. ſuprà.

[m] Tolet. 4. c. 8. & 53.

[n] Conc. Neocæſarenſ. c. 9.

[o] Gregorius Sabiniano Epiſcopo lib. 7. epiſt 25. Vide etiam Proſperum lib. 2. de vita contemplatiua cap. 7.

[p] Vrbanus 2. can. quia ſimpliciter, diſt. 56.

Digitized by Google

fratrum teſtimonio, qui tecum ſunt, immunem te cognoſcentes, & vitam tuam religioſam audientes, ab huius te peccati vinculo abſolutum in ſuſcepto Sacerdotali officio confirmamus. A

IV. Quod autem attinet ad ea crimina vel defectus, quæ ordinationi minimè obſiſtunt (ſi quæ tamen crimina non aliqua ratione ordinationi obſiſtunt) ea v. g. quæ pœnitentiâ creduntur expurgata, & quorum infamia omnino abolita eſt: nemini ea confitendi obligatio incumbit: quamuis ex Hoſtienſi referat gloſſa [a] Iuris Canonici, quòd interrogatus ſpeciatim de huiuſmodi crimine reſpondere debeat, & dicere *ſe feciſſe inde pœnitentiam*: quod mihi, præterquam in crimine quod vulgatum fuerit, minus videtur eſſe aſſerendum: vt pote [b] cùm de iis criminibus quæ ipſe pœnitentiâ eluerit, & quæ publicè non prodierint, non cenſeatur interrogatus ab examinatoribus, nec mens eorum ſit ea interrogare, quæ nec ad ordinationem impediendam valent, nec ab ipſis reſciri præſtat: occulta quoque crimina quæ irregularitatem non inducunt, nec ordinandum adſtringunt ad diſpenſationem petendam, non mihi videntur neceſſariò coram Epiſcopo & toto examinatorum cœtu promenda: dura enim eſſet ea lex, quæ nos adſtringeret, vt nobis ipſis alioqui apud omnes bene audientibus infamiam inureremus, quæ poſtea difficilè elui poſſet: nec honorem prodere, nec infamiam nobis accerſere videmur obligati, quia nec ad peccatorum [c] remiſſionem obtinendam ipſa prodere Chriſtus obſtrinxit. Conſultum tamen eſſet vt apud vnum ex examinatoribus vel alium quemcumque ſinguli ordinandi conuenirentur, & de Sacerdotali ordine minimè ſubeundo, niſi ſe mundos eſſe, id eſt nullis grauiorum criminum laqueis irretitos agnorint, ſeriò, grauiter, & feruenter, lachrymis etiam, ſi fieri poſſit, vbertim manantibus, monerentur: conſcientiæque ipſi ſuæ ſecreta apud eos deponerent, conſiliumque ſalutare expeterent; caueretur que ſedulò, ne diſſimulata ad tempus crimina, & occultata, in opprobrium Clericalis ordinis (ſi vnquam huiuſmodi homines, qui prauis habitibus illaqueati detinentur, ordinari contingat) tandem aliquando foris emergant, & maiori impetu irrumpant: publicè etiam de grauiſſimo periculo commoneantur quod ſubibunt, ſi cum immundâ conſcientiâ ad ſacros ordines accedant: & ſinguli poſtea conſcientiam ſuam interrogent, animum tentent, ex præteritâ vitâ qualis reliqua futura ſit, colligant, videantque apud ſe, an Clericali vitæ congruat, ſed hac de re inferiùs. B C

[a] Gloſſa citata.

[b] Vide can. in ſumma diſt. 50. & 15. q 8.

[c] Lege Chryſ. hom. 11 in ep. ad Hebræos.

V. Porro grauiora crimina confeſſos ad ſacros ordines minimè admitti debere docet Toletanum quartum Concilium, [d] *vbi ſcelera aliqua per publicam pœnitentiam ſe admiſiſſe confeſſas*, ab ordinibus remouendos ſtatuit: itemque, [e] vbi inter eos qui peccata ſua confitentur, diſtinxit, alioſque qui tantùm ſe peccatores prædicarint, nulla manifeſta ſcelera confitentes, quos ad Eccleſiaſticos gradus docet poſſe peruenire; alios autem qui aliquod mortale peccatum perpetraſſe publicè faſſi ſunt, quos quidem ad Clerum, vel ad honores Eccleſiaſticos peruenire poſſe negat, quia ſe confeſſione propria notauerunt. Clariùs verò & expreſſiùs Concilium [f] Valentinum primum in Gallia his verbis, *nec illud, fratres, ſcribere alienum ab Eccleſiæ vtilitate cenſuimus, vt ſciretur quicumque ſub ordinatione vel Diaconatus, vel Presbyterij, vel Epiſcopatus mortali ſe crimine dixerint eſſe pollutos, à ſupradictis ordinationibus ſubmouendos, reos ſcilicet vel veri confeſſione, vel mendacio falſitatis, neque enim abſolui in his poteſt, quod dictum in alios punitur: cùm omnis qui ſibi fuerit mortis cauſſa, maior homicida ſit*: quem Canonem ipſius Synodi epiſtola ad Clerum & plebem Eccleſiæ Foroiulienſis, conquiſitis aliis rationibus confirmat, [g] *Licet*, inquiunt Patres, *non ignoraremus multos verecundiâ, & nonnullos Sacerdotij ſuſcipiendi metu trepidos (quæ vtique ſigna ſunt ſanctitatis) falſa in ſe reiiciendo honoris cauſſâ dixiſſe: tamen quia omnium ferè ad ea, quæ ſunt peiora, procliue indicium eſt, & materies diſputationum ex obtrectatione Sacerdotum Dei quæritur, ſedit in Synodo, vt quiſquis de ſe vel vera vel falſa dixiſſet, fides ei quem ſuamet teſtimonio confirmaret, haberetur: qua propter decretum eſt ſubmouendos prius eſſe ab eo gradu, quem ab omni ſcandalo liberum eſſe decet.* Inſignia tamen in contrarium D

[d] Tolet. 4. can 18.
[e] Idem can. 54 vide quoque Tolet. 13. ca. 10.
[f] Valent. 1. can. 4.
[g] Idem in ep. Synodali ad Clerum & plebem Eccleſiæ Foroiulienſis.

Digitized by Google

A contrarium leguntur exempla : nam eodem tempore quo Concilium Valentinum habitum eſt, anno ſcilicet Chriſti 374. legimus [a] Ambroſium vrgente populo ordinatum fuiſſe ; cùm tamen vt Epiſcopatus onus ſubterfugeret, impudicas mulieres ad ſe ingredi feciſſet, vt ſpeciem hominis impudici præ ſe ferret, & tormenta reis iuſſiſſet adhiberi, cùm ſe pro crudeli ac ſeuero iudice, non miti Epiſcopo haberi vellet, vt docet Paulinus in eius vita: quo etiam ampliùs [b] Syneſij ſimulatio proceſſit, qui vt Epiſcopatus onus humeris ſuis imponendum reiiceret, nec ſe vxorem dimiſſurum, nec ſe aliter doctum quàm Philoſophica dogmata de reſurrectione corporum contra fidei noſtræ veritatem haberent, publicè, ſed fictè, ni fallor, conteſtatus eſt : maluitque incontinentis & infidelis opinionem in ſe admittere, quàm Epiſcopatus ſarcinam ſuſcipere : quamuis renitentem eum Theophilus, & qui cum eo erant, ad Sacerdotium deduxerint [c] *δι' ὑποβόλους δὲ μᾶλλον συχνοὺς, οἷς ταῖς ἄλλαις ταυτὸν ἀρετοῖς ἐψεται ἡ ταύτης δ' ἰδίας χάριτος μηδὲν ἐλλείπῃς, ἔχειν ἀντιζομένης, ἢ σὺν ἐφόδῳ*

B *σου τῆς ἐλπίδος*, inquit, Euagrius, id eſt *rectè admodum de eo augurantes, quòd hæ res alias eius virtutes ſequerentur, diuinaque gratia nihil pateretur in eo deſiderari*, quæ ſpes illos minimè fruſtrata eſt. Verùm nec horum iudicia, nec illorum fictiones in exemplum proponenda quod imitemur: ne vel ſi priores imitemur, mendacij ; ſi poſteriores, temeritatis arguamur. Verùm minima hoc tempore ea de re difficultas moueri poteſt, quo nempe non vi, non poſtulationibus, aut clamoribus populi, non Antiſtitum iuſſu ſolet vllus ad ſacerdotia peti, vel ad ordines ſacros, aut Eccleſiaſticas dignitates : ideoque nullum neceſſe eſt ea comminiſci, & ſibi ipſi obiicere crimina, quibus aditum ſibi ad ſacros illos ordines, vel dignitates intercludat.

VII. Quamuis autem vſitatum non ſit, vt iuramento obſtringatur ordinandus, ad defectus ſuos, vel crimina reuelanda, niſi vbi de crimine vel defectu præceſſit ſuſpicio, quod canonicâ purgatione, vt ſuprà diximus, eluendum ſit: quamuis pariter nullâ anathematis pœnâ propoſitâ ad veritatem enuntiandam

C adigi ſoleat ordinandus : non tamen dubium eſt, quin vtroque modo, prout neceſſarium, vel expediens iudicauerit, Epiſcopus reuelationem criminis vel defectus eruere poſſit : cùm enim inquirendi penes ipſum integra ſit & omnibus numeris abſoluta poteſtas, etſi iudiciali ordine (quo [d] nemo teſtis niſi iuratus admittitur, quo à [e] reo de veritate dicenda etiam in propria cauſſa iuramentum exigitur) nequaquam procedere ſoleat, ipſi tamen liberum eſt, vt iudicialem ordinem, & litis intentandæ formulas in iſta inquiſitione faciendâ pro libito ſequatur : ideoque anathematis quoque pœnâ (quâ inobedientes Eccleſiaſticis magiſtratibus plecti poſſunt, vt qui Eccleſiam non audierint, pari cum Ethnicis & publicanis loco habeantur) ad veritatis reuelationem examinandos poteſt cogere Epiſcopus ; quam pœnam ab examinatoribus intentari in eos quorum parentes Clericum in vincula coniecerint, vel occiderint, vel mutilarint, vt id coram fateantur, iubet Concilium Saliſburgenſe Prouinciale ab Euerhardo Archiepiſcopo habitum tempore Martini

D Papæ quinti, circa annum Domini 1420. cuius decretum iam non eſt in vſu. *Statuimus* (inquiunt huius Concilij Patres) *ad terrorem malefactorum, vt omnes Epiſcopi Prouincie* [f] *Salisburgenſis, ac eorum Vicarij, quando volunt, & debent ſuis temporibus ordines celebrare, committant expreſsè examinatoribus Clericorum ordinandorum ſub anathematis interminatione, vt inter cætera perſequenda, fideli diligentiâ perquirant, ſub obtentu honoris percipiendi à ſingulis ordinandis, vt ſi patres, aui, aut progenitores eorum vſque ad quartum lineam aſcendentem captiuauerint, captiuatum detinuerint, occiderint, aut mutilarint temerè Clericum aliquem in ſacris ordinibus conſtitutum, & pro Clerico ſe gerentem : eum verò, quem in aliquo præmiſſorum affectum, per aliquem ipſorum progenitorum vſque ad lineam memoratam inuenerint, ſi huiuſmodi factum ſit notorium, non admittant.*

[a] Paulinus in vita S. Ambroſij.

[b] Syneſ. epiſt. 105. ad Euoptium.

[c] Euagr. lib. 1. hiſt. cap. 15.

[d] Cap. 1. de teſtibus in 6. cap. quoniam. cap. fraternitati, cap. nuper & cap. cum quæſtionibus de teſtibus, & alibi.

[e] Cap. ex literis 32. de iureiurãdo. cap. dudum 54. §. licet de electione & alibi.

[f] Conc. Saliſburgenſe, titul. de ſcrutinio.

A

§. III.

Alias diuiſiones eorum quæ in examine interrogari debent, complectens.

VIII. Quoquo verò modo Epiſcopus, & examinatores in hac inquiſitione procedant, certè eniti debent, vt defectus omnes, maiora crimina, & impedimenta canonica ſciant, quibus qui irretiuntur ab ordinatione repellantur: probare quoque debẽt, vtrum eæ virtutes ordinum candidatis inſint, quæ Clericis ineſſe debent ſingulis, pro eo quem in Eccleſia ambiunt gradu: hinc Cyrillus Alexandrinus[a] in epiſtola ſua Canonica, Epiſcopo præcipit, vt *ſi eſt ordinandus quidem Clericus, de vita eius inquirat, & an vxorem habeat, an non: & quenam modo duxit & abſtinuit, & ſi non eſt aliquis ex iis qui electi ſunt à ſanctiſſimo Epiſcopo, vel ex Monaſterio, & ſi inculpatus inuentus fuerit, ordinet.* Hinc Concilium Carthaginenſe[b] quartum, itemque vetus[c] ordo Romanus iubent, *vt qui Epiſcopus ordinandus eſt, antea examinetur, ſi natura ſit prouidus, prudens, ſi docibilis, ſi moribus temperatus, ſi vita caſtus, ſi ſobrius, ſi ſemper ſuis negotiis curans, ſi humilis, ſi affabilis, ſi miſericors, ſi litteratus, ſi in lege Domini inſtructus, ſi in ſcripturarum ſenſibus cautus, ſi in dogmatibus Eccleſiaſticis exercitatus, & ante omnia, ſi fidei documenta verbis ſimplicibus aſſerat: id eſt Patrem, & Filium, & Spiritum ſanctum verum Deum eſſe confirmans, &c.* Vbi nota in Concilio Carthaginenſi de iis fidei articulis Epiſcopum ordinandum præſertim examinatum fuiſſe, de quibus quidam hæretici, qui tunc temporis Eccleſiam vaſtabant, Arriani, Manichæi, Origeniſtæ, Donatiſtæ, Pelagiani Eccleſiæ dicam impegerant: quam tamen de fide examinationem, quæ ſymboli Apoſtolici quædam declaratio eſt, nouâ adiectâ interrogatione, retinendam Eccleſia cenſuit, eandem ferè quam Carthaginenſe Concilium præſcripſerat. Obſeruandum item ab Epiſcopo examinando in publico ſcrutinio non quæri, eaſne in ſe virtutes agnoſcat, de quibus examinandum ipſum diximus, ſed an eas ſectari, & amplecti velit, hoc nempe modo, [d] *vis caſtitatem, ſobrietatem, cum Dei auxilio cuſtodire, &c.*

B

C

IX. Ad quædam verò capita omnem interrogationem à Conciliis reuocatam legimus: Nannetenſe[e] quidem Concilium, *ordinandorum vitam, genus, patriam, ætatem, inſtitutionem, locum vbi ordinati ſunt, ſi ſint bene litterati, ſi inſtructi in lege Domini*, diligenter inueſtigari, *ante omnia autem ſi fidem Catholicam firmiter teneant, & verbis ſimplicibus aſſerere queant.* Concilium[f] Tridendinum ei ferè per omnia conſentit: docetque, *genus ordinandorum, perſonam, ætatem, inſtitutionem, mores, doctrinam, & fidem diligenter inueſtigari*, & examinari debere: quam diuiſionem per omnia retinent Pontificalis[g] Romani rubricæ; & variæ recentiores Concilio Tridentino conſtitutiones: nec ab ea fermè diſſentit Concilium[h] Rothomagenſe, *quod ordinandorum genus, perſonam, membrorum integritatem, ætatem, inſtitutionem, mores, ante actam vitam, doctrinam, & fidem diligenter inueſtiganda præcipit: & vtrum in his quæ ad exercendum ordinem pertinent, ſint inſtructi: ſed ante omnia, ſi poſſint expeditè & diſtinctè legere in Eccleſiâ, ac cantare, atque etiam ſcribere, nè poſtea ſit omnibus manifeſta eorum inſcitia: deinde ſi prouectioris ſint ætatis rogandos vult de bigamia, de titulo patrimoniali, &c.* Quod autem patriam Nannetenſe interrogari præcipiat, notat[i] Gloſſa id fieri, quòd patria aliquem vel commendet, vel deiiciat: *Vnde*, inquit, *propter patriam*[k] *charius vel vilius emitur mancipium.* Rectiùs autem, ni fallor, patria quæritur, ne quis alterius diœceſis à non proprio Epiſcopo ſine literis dimiſſoriis poſtulet ordinari: & vt Clericis ordinandis conuenientiùs Eccleſiaſticus titulus in ordinatione aſſignetur; vel Eccleſiæ indigenti Clericis aut Sacerdotibus, commodiùs ſuccurratur, iuxta Tridentini placitum, quod neminem vult ordinari niſi Eccleſiæ neceſſitas vel vtilitas poſtularit: deinde quod eum qui in vrbe natus fuerit, difficile ſe vico cuidam adſcribi patiatur, & vicaneus origine, facilius ſe vicis addici ferat. Denique quòd vnuſquiſque ſuæ patriæ Clero, in qua mores eius noti, & explorati, quantum fieri poteſt, & vbi cætera ſunt paria, conuenientius addicatur.

D

[a] Cyril. Alex. epiſt ad quoſdam Epiſcopos.

[b] Carthagin. 4. can. 1. refertur diſt. 23. c. qui Epiſcopus.

[c] Vetus ordo Romanus in ſcrutinio Epiſcoporum.

[d] Vide Pont. Rom. 1. parte tit. de conſecrat. electi in Epiſcopum, in examine.

[e] Nannetenſ. Conc. can. 11.

[f] Trident. ſeſſ. 23. cap. 7. de reformat.

[g] Pont. Rom. in rubricis, de ordine.

[h] Rothom. Conc. tit. de Epiſcoporum officiis, num. 6.

[i] Gloſſa in c. quando, v. patriam, diſt. 24.

[k] l. quod ſi nolit §. qui mancipium ff. de ædilit. edicto.

Digitized by Google

A addicatur, per inſtitutionem autem Concilium Nannetenſe titulum Eccleſiaſticum, cui adſcribendus eſt ordinandus, intelligit, ſecundum [a] Gloſſam [b] Campanillam, & alios: etenim de educatione mox diſſerit. Itaque ne eandem rem repetiiſſe fruſtrà dicatur, ſatius eſt vt adſcriptionem alicui Eccleſiæ (quæ etiam [c] inſtitutio dici ſolet) hoc nomine ſignificari velimus, non autem educationem & inſtructionem.

X. Concilium verò [d] Tridentinum generis nomine parentes intelligit, perſonæ eius integritatem, libertatem, &c. inſtitutionis ſimiliter titulum Eccleſiaſticum, cui quis adſcriptus eſt, vel certè educationis & inſtructionis rationem: cætera verò quæ in ordinando examinari mandat, ſatis ipſa per ſe nota ſunt. Specimen verò examinis, prout à Concilio Tridentino præſcribitur, hoc erit: vt primùm, quinam ſint parentes cuiuſque ordinandi inquiramus, præſertim an Catholici vel hæretici, & an de legitimo matrimonio ordinis candidatum procrearint: tum de perſonâ quæratur, & inſpiciatur, an ipſa aliquo neceſſario
B membro mutilata ſit, an inſigniter deformis, itaut horrorem ingeneret, an morbo aliquo impediente promotionem infecta ſit, &c. Deinde videatur an legitimam ætatem attigerit qui ſacros ordines petit, idque tum ex inſpectione coniiciatur, tum ex teſtimoniorum fide comprobetur: prætereà educationis ratio exploretur, an apud hæreticos potiſſimùm, vel in hæreticorum ſcholis quis diutiùs verſatus fuerit, an liberaliter, & ingenuè quis educatus ſit, & c. titulus quoque tam Eccleſiaſticus, cui quis adſcribendus eſt, quàm patrimonialis diſcutiatur, qui ad vitæ ſuſtentationem, in defectum ſufficientium redituum Eccleſiaſticorum exigitur: tum mores, ſeu ordinandi inclinatio, propenſioque naturalis, habitus, anteacta vita, & cætera diſcutiantur, modeſtia vniuſcuiuſque, verecundia, & prudentia, ex ipſorum vultu reſponſiſque colligantur, iiſque teſtimonia aliorum conferantur: denique doctrina ex reſponſis, fides ex vniuſcuiuſque profeſſione eliciatur: cautéque proſpiciatur ne
C vel imperiti, vel de fide malè ſentientes, in Doctorum, ductorumque populi Chriſtiani album referantur.

XI. Aliam ferè rationem examinandi Concilium vtrumque Colonienſe videtur innuiſſe: nam Colonienſe [e] primum habitum anno 1536. ſummatim omnia examinationis capita complectitur, dum monet vt examinatores *deſpiciant de ordinandorum etate, vitâ, ſcientiâ, & affectu*: quæ ſingula [f] poſtea capita ſigillatim expendit, & exponit: Cuius veſtigiis inſiſtens alterum Colonienſe [g] Concilium anno 1549. celebratum ſtatuit, *vt, ne quis ad ſacrorum ordinum perceptionem admittatur, niſi diligenter examinatus, de fide quam teneat, de affectu quo ducatur ad petendos ordines, de ſcientia quæ ſufficiat ad ordinis quem petit miniſteria explenda, de moribus ordinem decentibus, de ætate legitima.* Cùm enim præſertim cauendum ſit, ne vel præmatura ſit ordinatio ante ætatem legitimam, vel ſacrilega, ob malum aut indebitum finem, vel vitioſa, ac noxia ob indignum, ſeu moribus, ſeu ſcientiâ promotum: ideò iure ad hæc quatuor capita, ætatem, af-
D fectum, ſcientiam, & probitatem, omnia reuocari poſſunt quæ in examine quærenda ſunt: videtúrque prædicta enumeratio Concilio [h] Lateranenſi ſub Alexandro tertio conſona eſſe, à quo *in ſacris ordinibus, & miniſterijs Eccleſiaſticis, & etatis maturitas, & morum granitas, & ſcientia literarum inquirenda* dicuntur.

[a] Gloſſa v. inſtitutionem, ibidem.
[b] Campanilla in diuerſis iuris Canonici rubricis cap. 1. num. 3.
[c] Tit. de inſtitutionibus lib. 4. decret. & 6. & cap. ad hæc, de officio Archidiac. & alibi.
[d] Trident. ſupra.
[e] Concil. Colonienſe 1. parte 1. cap. 17.
[f] Ibidem cap. 18. 19. 20. 21.
[g] Colonienſe 2. tit. de altero medio ad conſeq. teſtem cap. 1.
[h] Concil. Lateran. ſub Alexandro cap. 3.

§. IV.

Vultus, geſtus, habitus, inceſſus Ordinandorum ab examinatoribus obſeruanda ſunt.

XII. Quæ autem ſigillatim pro vnoquoque ordine ac gradu ſint nullibi fuſiùs, vberiúſque quam in Prouinciali quinto Mediolanenſi [i] explicatur, ideóque ea omnia lectoribus iudico ob oculos ponenda eſſe, quæ in eo Concilio eâ de re ſtatuuntur: ita tamen vt noſtræ interdum admonitiones ipſius Concilij verbis ſubiiciantur, vel confirmationis, vel explicationis causâ. Primùm ergo

[i] Concil. Mediol. 5. infrà. Videtiã Cõcilium Mediolan. conſtitut. parte 2. tit. quæ pertinent ad Sacramẽt. Ordin §. quicumque Eccleſiaſticum.

à Concilio iſto Mediolanenſi præſcribitur, [a] *vt cùm quis in examen venerit, eius* A
vultus, & habitus corporis, & veſtitus & inceſſus, & geſtus, & ſermo inſpiciatur diligenter. Congruit equidem hæc Mediolanenſis conſtitutio magni illius Ambroſij Mediolanenſis olim Epiſcopi ſententiæ, ac exemplo, cuius quæ fuerit mens in deligendis Clericis hæc ipſius verba demonſtrant, [b] *Meminiſtis fili, quemdam amicum, cùm ſedulis ſe videretur commendare officijs, hoc ſolo tamen in Clerum à me non receptum, quod geſtus eius plurimum dedeceret: alterum quoque cùm in Clero reperiſſem, inſiſſe me, ne vnquam praires mihi, quia velut quodam inſolentis inceſſus verbere, oculos feriret meos, idque dixi, cùm redieris † poſt offenſam muneri: hoc ſolum excepi, nec fefellit ſententia, vterque enim ab Eccleſiâ receſſit, vt qualis inceſſu prodebatur, talis perfidia animi demonſtraretur: namque alter Ariana infeſtationis tempore fidem deſeruit: alter pecunia ſtudio, ne iudicium ſubiret, Sacerdotem ſe noſtrum negauit.* Similem ex vultu coniiciendi rationem, (quamquam ad has res ſe non à naturâ comparatum eſſe ſcribat, ſibi accidiſſe refert [c] Nazianzenus circa Iulianum, qui poſteà Imperator & apoſtata factus eſt, *Neque enim*, inquit, *mihi boni quicquam ſignificare, aut ominari videbantur cervix non ſtata, humeri ſubſultantes ad aequilibrium ſubinde agitati, oculus inſolens, & vagus, furioſéque intuens, pedes inſtabiles, & titubantes, naſus contumeliam & contemptum ſpirans, vultus lineamenta ridicula idem ſignificantia, riſus petulantes & effranes, nutus & renutus temerarij, ſermo haerens, ſpirituque conciſus, interrogationes ſtultae, & praecipites, reſponſiones nihilò his melieres, alio in alias inſultantes, nec graues & conſtantes, nec eruditionis ordine progredientes.* Tales ſi quis ordinum candidatos reperiat, non malè fortè reiiciet, quamuis adhibenda ſit ea in re mica ſalis: nam fallax aliquando ea eſt, quæ ex vultu petitur coniectura: cauendúmque, ne quod de ſe dicebat [d] Philopœmen, ordinum candidati deformitatis ſuæ immeriti pœnas luant: neve fortè ſi ex inſpectione perſonæ citiùs iudicemus, hoc nobis reſpondeatur, quod olim Sanctus [e] Gregorius Turonenſis ſibi cognomini Summo Pontifici, in tam paruo corpore tantam cœleſtium donorum vbertatem miranti, dixiſſe fertur, C
Dominus fecit nos, & nõ ipſi nos, vel quod olim diuinatori cuidam de variis criminibus Socratem incuſanti dixiſſe narratur Socrates, talis quidem eram niſi me in melius philoſophia reformaſſet.

[a] Concil. Mediol. 3. conſtit. parte 3. tit. de examinandi ratione.

[b] Ambroſ. lib. 2. de offic. cap. 18.

† *redieritis*

[c] Greg. Naz. orat. 2. in Iulianum.

[d] Plutarchus in Philopœm.

[e] Vita S. Gregor. Turon. per Clericos Turo. deſcripta cap. 20. apud Sur. 17. Nouemb.

XII. Non vanum tamen eſt hæc omnia in ordinandis obſeruare, geſtum, ſcilicet, habitum, inceſſum, &c. ſi enim, vt refert Chryſoſtomus, [f] *cùm quis ſpiritualiter viuit, huius habitus ipſe, & inceſſus, & verba, & actus, & omnia prorſus audientibus proſunt*, quia nempe ea omnia modeſtiæ, honeſtatis, ac prudentiæ regulâ in ſpiritaliter viuentibus definiuntur; an non eadem Sacerdotum lex eſſe debet, vt quod de Summo Sacerdote antiquæ legis dictum olim fuit, hoc de noſtris Sacerdotibus veriùs dicatur, in ipſis omnia eſſe vocalia, omnia ad exemplum, & normam? Alia quoque ratio ſubeſt ob quam vultus, inceſſus, geſtus, & ſimilia in perſonâ examinandâ notari debeant, vt ſcilicet perſonæ integritas notetur; vt examinetur v.gr. nùm qui ad ordines accedit, inſigniter claudicet, num oculo canonis priuetur, num pollice, vel aliquo neceſſario D
digito careat, num arentibus brachiis, vel morbo aliquo correptis ſacram hoſtiam populo oſtentare non poſſit, cæteráque ſimilia obſeruentur, quæ ab vnoquoque ordinando canonica lex requirit: vnde in ſtatutis Synodalibus [g] Eccleſiæ Trecenſis collectis à Ioanne de Bracque Epiſcopo Trecenſi, regnante Carolo ſexto Francorum Rege legimus conſtitutum, *vt quando Diaconi aut Preſbyteri ordinandi ſunt, induti debeant ſtare coram Epiſcopo ordines celebraturo, & Capellanus Epiſcopi, vel cui Epiſcopus commiſerit aut inſſerit, eorum manus intus & exterius debeant inſpicere diligenter ne in ipſis aliquid enorme, vel indecens habeant, quòd poſtmodum poſſit ſcandalizare populum intuentem, & ſi deformitatem, vel impedimentum habuerint ordinari non debeant:* verùm ſatius erit, ni fallor, vt Epiſcopus vel examinatores ab Epiſcopo deputati, inter examinandum, id inſpiciant, quàm ordinationis tempore: ne cùm in procinctu aliquis iam iam ordinandus ſtare videtur, maiori cum ignominiâ expellatur, & inquiſitio iſta minori cautione, præcipitantiúſque quàm deceat, habeatur.

[f] Chryſoſt. præf. in epiſtola ad Philemonem.

[g] Statuta Synodal. Eccleſiæ Trecenſis apud Bochel. lib. 5. decret. Eccleſiæ Gall. tit. 2. cap. 48.

§. V.

Digitized by Google

A

§. V.

De orandi methodo examinetur ordinandus.

XIV. Pergit verò Concilium quintum[a] Mediolanenſe citatum, ea recenſere, quæ antequam de vllo examen, experimentumve fieri incipiat in examinatorum conſeſſu Cancellarius referre debeat de examinandorum vitâ, natalibus, titulo, &c. quæ teſtimonia, viſa, audita, recognita, & examinata, Cancellario reddi debere demonſtrat, qui ea in Codicem certũ ſummatim eâ de re ſcriptum referat, quem in Archiuo Epiſcopali aſſeruet: quod ſuprà Cancellarij Eccleſiaſtici munus obiter tetigimus. Tum examinandi formam ab examinatoribus ſeruandam præſcribit, quâ de re infrà: quibus præmiſſis, quid ab vnoquoque, qui ad quemcumque in Eccleſiâ gradum, officium, vel beneficium probandus eſt, interrogandum ſit, nobis explicat: eámque examinis

[a] Concil. Mediol. 3. ſuprà.

B omnium rationem inſtitui iubet, *Vt primò de toto vitæ ſtatu, genere, patriâ, domicilioue eius quæratur, qui examen ſubit: an impedimentum aliquod habeat, quo irretitus vel initiari, vel beneficium Eccleſiaſticum, cuius nomine experimentum ſit, vel prædicandi munus, vel confeſſiones audiendi ſuſcipere, ac exercere non poſſit; quo impedimento, ſi quis etiam occultè alligatus tenetur, id planè Epiſcopo ſaltem patefaciat, ne quiſquam illegitimè vel initietur, vel beneficium conſequatur, vel aliud munus ſuſcipiat gerátve: an in orationis ſanctæ ſtudio, vſuque verſatus, quibus meditationibus inſtructus Deum tacitus oret: quis orationis modus: qui illius fructus, quæve vtilitates: quot quibuſve partibus illa conſtet: quæ regulæ præparationis ad orationem, & cætera multa eiuſdem generis, prout prudens, piuſque examinator, pro ratione aut perſonæ, de quâ quæritur, aut cauſæ, ob quam fit examen, opus eſſe videretur.*

XV. Optima quidem omnium examinum regula, quæ & impedimenta remouet, & pietatem ad omnia neceſſariam Eccleſiaſticæ ordinationis, vel functionis officia inſtillat, an verò & quâ ratione impedimenta canonica reuelare

C debeat ordinandus, anteà ſufficienter docuimus. Quod autem in omni examine, ſiue ad gradum, ordinemve quemcumque Eccleſiaſticum, ſiue ad quoduis officium beneficiumve, de ſtudio orationis, debeat ſedula grauiſque interrogatio fieri, nullus eſt, vt exiſtimo, qui non id vel ſponte fateatur, ſi nempe attentius cogitauerit, Clericum ad orandum pro populo præſertim conſtitui; eiuſque proprium munus eſſe in iis verſari, quæ ſunt ad Deum, [b] vt docet Apoſtolus: ſi cum Origene [c] recognoſcat, Pontifices & Sacerdotes ad imitationem Moſis, & Aaron non debere deſcendere de tabernaculo Domini: Sacerdotique Eccleſiæ incumbere, *orare indeſinenter vt vincat populus, qui ſub ipſo eſt, hoſtes inuiſibiles Amalechitas, qui ſunt dæmones impugnantes eos qui volunt piè viuere in Chriſto.* Si cum Hieronymo [d] duo genera Chriſtianorum conſtituta eſſe ſciat, quorum vnum, puta Clericorum *mancipatum diuino officio, & deditum contemplationi, & orationi ab omni ſtrepitu temporalium ceſſare conuenit.* Si cum [e] Cypriano meminerit, *ſingulos diuino Sacerdotio honoratos, & in Clerico miniſterio conſtitutos, non niſi altari, & ſacrificijs deſeruire, & precibus atque orationibus vacare debere.* Si

D cum [f] Chryſoſtomo δόχὴς χάεισμα, *precum donum* proprium Diaconi eſſe fateatur; cum [g] Ambroſio Sacerdotum Eccleſiaſticorum regulam eſſe, *vt pro omnibus ſupplicent*: cum [h] Iuſtinianio Clericos *ad orandum pro populo* in ordinatione *deſtinari*; cum Proſpero [i] *Eccleſiarum principes vitæ contemplatiuæ poſſe, & debere fieri ſectatores*: ſi tandem cum Gregorio [k] Nyſſeno recolat, orationem dici κορυφαίον τῆ χόρυ τῶν ἀρετῶν *antiſtitam chori virtutum omnium*, à [l] Macario vocari κεφάλαιον πάσης σπουδῆς ἀγαθῆς *totius boni ſtudij caput*; à [m] Chryſoſtomo ſimiliter κεφάλαιον ἀγαθῶν, *caput bonorum*; hæc enim & alia eiuſmodi quicunque animo complectentur, non inficiabuntur, quin ſapienter omninò, in cuiuſcumque examine, ad quodcumque Eccleſiaſticum gradum, vel officium, baſis ac fundamentum orationis ſtudium, ac ſcientia ſtatuatur; adeò vt quemadmodum pia omnis actio ab oratione incipere conſueuit, ita & quodlibet examen Eccleſiaſticæ perſonæ de orationis diſciplinâ primùm fiat.

[b] Ad Hebr. 5
[c] Origenes homil. 6. in Leuiticum.
[d] Hieron. ad quemdã Leuitam, refertur 12 quæſt. 1. c. duo ſunt.
[e] Cypriānus epiſt. 66.
[f] Chryſoſt. in c. 8. ad Rom.
[g] Ambroſ. in 2. Timoth. 2.
[h] Iuſtinian. Nouell. 37. cap. 1.
[i] Proſper lib. 1. de vita contemplat. cap. 13
[k] Nyſſenus de ſcopo Chriſtian. tõmo 2.
[l] Macarius homil. 40.
[m] Chryſoſt. orat. 1. de Euang.

A

§. VI.

Scientia, & eruditio Ordinandi tentanda eſt, & quomodo, & quæ, vbi etiam alia paſſim ſparguntur.

[a] Concil. Mediol. ibid.

XVI. *His perquiſitis*, inquit prædictum Mediolanenſe [a] Concilium, *examinatores ad ſcientiæ, eruditionisve experimentum deſcendunt, vt autem ij certam ſibi formulam proponant, quâ illorum qui examinantur, & literarum doctrinam, & vitæ Clericalis diſciplinam, & rei Eccleſiaſticæ peritiam experiantur: in omni experimenti, examiniſve ratione, ſacris Bibliis, Catechiſmo Romano in primis, Concilio Tridentino, ſacrorum Canonum decretis, & aliis Pontificiis conſtitutionibus, Synodiſque tum Prouincialibus, tum Diœceſanis vtantur, vnde ſuas interrogationes hauriant, quibus prout eſt illorum ingenij captus, explorent eorundem & ſcientiarum, & Eccleſiaſticarum rerum notitiam atque vſum.* Prudens ſanè conſilium vt ſimul de ſcientiâ grammaticali, & Eccleſia- B
ſtica tentetur ordinandus, qui grammaticè ità noſſe debet, vt Eccleſiaſticè ſciat. Quæ verò mox ſequuntur examinatoribus, legis loco eſſe poſſunt, ne tempus inutiliter terant, qua de re infrà. Aliud examinatoribus conſilium præſcribitur præſenti tractationi conſentaneum, vt nempe *ſpeciatim longè plura atque adeò panciora prudentum examinatorum, ac præſertim Epiſcopi, eiuſve, qui examini præeſt iudicio relinquantur, & pro eorum captu, qui ad examen accedant: & pro ordine, quo quis initiandus eſt; & pro ratione locorum quò mittuntur, & pro genere doctrinæ, quam profitentur. Qui verò earum rerum, quæ certis interrogationibus demonſtrata in hac inſtructione continentur, ſe minus eruditos oſtenderint: eos Epiſcopus admoneat, vt diligenter in poſterum in doctrinis incumbant: atque harum ipſarũ rerum in primis peritiam, & ſcientiam percipere ſtudeant: itaut cùm viſitationis munus, aliæve eorum ſtudij, & progreſſus in literis recognitio adhibebitur, rectè peritéque omni eo doctrinæ genere inſtructi comperiantur.*

[b] Concil. Mediol. 5. ibid.

XVII. Sequitur ibidem, [b] *ac primo quidem cum de quo examen faciendum eſt, legere* C
examinatores iubeant, quod experiendo videant, an ille rectè explicatéque legat, poſt ſi ordinis, aut beneficij, aut recognoſcendæ Clerici cuiuſquã in literarũ ſtudio progreſſionis causâ experimentum ſit, Grammaticorum more verborum conſtructionẽ proponant, quo in genere ſi quid is errat, labiturve, ita vt ne pro Grammaticæ quidem ratione illorum vſum, peritiamve teneat, ne propterea eum interturbent, interpellentve, aut impediant, quominus ad propoſitum grammaticæ inſtructionis modum redire poſſit. Tum verborum, quæ legerit conſtruxerit ve ſenſum ab eo quarant: quem vt rectè eliciat, atque exprimat, quod ei legendum proponunt, eiuſmodi ſit, quo tota ſcientia ſenſuſque perfectus concludatur, nihilque in ſe habeat, quod ſub hiſtoriæ intelligentiam cadat, aut ex antecedenti, conſequentive alio capite explicatio exiſtat; deinde ad alia grauiora eius doctrinæ diſciplinæve experimenta examinatores progrediuntur.

[c] Concil. Mediol. 5. ibid.

XVIII. Pergit deinde prædictum [c] Concilium; & ab iis qui vel primam tonſuram, aut minores ordines ſuſcepturi ſunt, quærendum iubet, an aliquo impedimento Canonico irretiti teneantur: quæ ſingula impedimenta Canonica D
recenſet, de quibus nos alio loco dicemus: ſpeciatim quoque ab ordinando quærendum monet, *An ſtipendium belli fecerit, vnde cædes hominum exſtiterit, an iudicis criminalis in foro laicali officium geſſerit, an ſententiam capitis tulerit, an criminis, cuius nominis quis damnatus ſit, acta, ſententiam, teſtificationéſque dictauit, aut conſcripſerit, an in eo Procuratoris Aduocatiq; fiſcalis munus adminiſtrarit, aliáque exercuerit vnde irregularitatis maculam contraxerit*; hæc inſuper inueſtiganda monet, *cum quis ordinem aliquem ſuſcepturus ad examen venit, quamdiu eſt, quò ordinem aliũ ſuſcepit: vt nemini ad altiorem gradum pateat aſcenſus, niſi in ſingulis aliis inferioris ordinis gradibus congruo temporis ſpatio perſtiterit, ad præſcriptum* [d] *Tridentinæ ſanctionis: an vim & naturam, myſteriáque ordinis, quem ſuſcepturus eſt, norit; an item ritus ac cæremonias, quæ ex libro Pontificali adhibentur, cùm initiantur: an eorum item ſignificationes ſanctiores: an ſacrarum veſtium, quibus induuntur myſteria item, & ſignificata: an functionum notitiam habeat ordinis quoquiſque initiandus eſt: an earum vſum exercitationémque rectè teneat, cum in lite-*

[d] Tridẽt. ſeſſ. 23. de reform. cap. 11.

ris,

A ris, tum etiam in cantu: in quo experimento adhibeantur cantus periti.

XIX. Plura hac ſanctione valdè vtilia ac neceſſaria ſtatuuntur, quibus pernerſa quorumdam conſuetudo conuellitur, qui contenti de literarum ſæcularium peritia eos interrogaſſe, qui ad ordines ſacros examinandi conueniunt, de ſacris functionibus & myſteriis noſtræ religionis quaſcumque interrogationes omittunt, quaſi verò non Chriſtianæ religionis Doctores, ſacrorum Myſtæ probarentur, aut parum intereſſet vnumquemque ſui ordinis, ſuæq; functionis gnarum, vel ignarum ordinari, & populi duces in iis in quibus cæteris viam præire, ac lucem præferre debent, cæcos eſſe. Fateor equidem optimum eſſe, vt ſæcularis literaturæ non omninò imperiti ſint, qui ordini Sacerdotali adſcribuntur, norintque Sophiſticas mundanorum hominum ſtrophas arguere, interrogationes ſtultas eludere, eorúmque faſtum retundere. Fateor omninò indecorũ eſſe, imò periculoſum, ſi Latinè neſciant, qui Latinâ linguâ precantur, Latinâ linguâ ſacrificant, Latinâ linguâ publicè legunt, cantant, bap-
B tizant, abſoluunt, diuináque omnia religionis noſtræ myſteria perficiunt. At multò abſurdius eſt, multò Eccleſiæ Dei pernicioſius, ſi muneris ſui ignari ſint qui ſacris ordinibus initiantur: prætermitto quod eum qui linguas illas apud doctos vſitatas neſciunt, ſibi minimè videntur docti, atque ſapientes, ideóque de acquirendâ neceſſariâ ſibi ſcientiâ cogitant: ij verò qui linguas doctiorum hominum callent, & ſæculari ſcientiâ imbuti ſunt, ſuperbiæ typho nonnunquam tumeſcunt, nihilque ſibi deeſſe ſuſpicantur, cæteráque alia, quæ ſui officij ſunt, addiſcere contemnunt: quippe cum [a] ea ſit diuinæ ſcientiæ conditio, vt inſtar grani ſinapis minor omnibus diſciplinis primò appareat, tum flaccidis aliis & marceſcentibus in arborem creſcat: idinquam prætermitto, quod tamen maximi momenti eſt: nam exinde accidit, vt ſæcularium literarum imperiti, ad ea quæ ignorant addiſcenda magis dociles ſint, & cùm ingenio ſuo non ita fidant, aliorum conſilia nequaquam aſpernentur. Sed per me licet, vt
C huius rei nulla habeatur ratio; hoc verò proculdubiò animaduertendum eſt, quàm grauia ex ignoratione Sacerdotalis officij accidant mala; putà temeratio Eccleſiaſticæ ordinationis, cæremoniarum violatio, Sacramentorum prophanatio ſacrilega, ſuo effectu caſſa aliquando eorumdem collatio, priuatus ſuâ expectatione populus, Chriſtianæ religionis deformatio, animarum ruina: hæc omnia qui ritè penſauerit, nunquam committet, vt officij ſui ignaros, quantumuis ſæcularium literarum peritos, Sacerdotali ordini adſcribendos ducat.

XX. Maximam adeò veteris Eccleſiæ Antiſtites adhibebant cautionem, vt nonniſi ſui officij peritos Clericos ordinationi admouerent: in hoc examinis ipſorum cardo vertebatur: hoc ſedulò ſatagebant: linguarum cognitio vix primis iſtis ſæculis alicuius erat momenti: tunc enim ferè totus Occidens Latinè, Oriens Græcè, vel loquebatur, vel certè intelligebat: ex Orientalibus Latinam, ex Occidentalibus Græcam linguam nonniſi pauciſſimi callebant: totum itaque vel ferè totum examen ordinandorum in diſcutiendâ vniuſcu-
D iuſque in ordine ſuo peritiâ verſabatur. Dionyſius Eccleſiaſticæ [b] Hierarchiæ ordines proſequens, Myſteriorum cognitionem, ac ſcientiam iis, qui ſacris ordinibus initiati ſunt, propriam facit, eiſque peculiariter adſcribit, [c] τὰς ἱερὰς ἐπιστήμας, *diuinas ſcientias*: pro vniuſcuiuſque ordinis perfectione Myſteriorum inſpectionem, ac contemplationem maiorem minorémve attribuit. Idem quoque [d] epiſtola ad Demophilum Sacerdotem Myſteriorũ noſtræ religionis ignarum, qui diuina rituum ſacrorum ſignificata, & auguſta ſacræ legis arcana populo explanare neſcierit, non ἱερέα, id eſt *Sacerdotem* habendum eſſe cenſet, ſed ἐναντίον, δόλιον, ἐμπαίκτην ἑαυτῷ, καὶ λύκον, *inimicum, fallacem, irriſorem ſui, lupúmque*; Qui itaque in ordinem Sacerdotalem talem inducunt, ij ex mente Sancti Dionyſij in ouile Dominicum non paſtorem, ſed lupum immittunt, non ouium Dominicarum cuſtodem, ſed deprædatorem, non fidelem ſeruum, & prudentem, ſed fallacem, ac ridiculum fraudatorem.

XXI. Clemens [e] Alexandrinus Myſtarum eſſe docet Myſteriorum cauſas notas ac perſpectas habere, eoſque, & per Philoſophiam, quam à Deo hauſerint,

[a] Lege Hieronym. lib. 2. comment. in cap. 13. Matth.

[b] Dionyſio toto ferè cap. 5. Eccleſiaſt. Hierarch.

[c] Idem cap. 6.

[d] Idem epiſt. ad Demophilum.

[e] Clemens Alexand. lib. 1. ſtroma. pag. 406. & lib. 5. pag. 683.

aptos eſſe debere ad inquirendam ſacrorum diſciplinam oſtendit: eadem ferè A
plures alij ex antiquis Patribus: ſed, vt, quod noſtri inſtituti pars eſt præcipua,
hic vrgeamus: videamus quid Cyprianus Lectorem Subdiaconumque proba-
turus exquiſierit, quid præſertim diſcuſſerit; Saturo ſe, cùm eum exploraret
ad Lectoratus gradum, [a] *die Paſchæ ſemel atque iterum lectionem dediſſe: Optimum*
a Cyprianus epiſt. 24. ad Clerum. *verò inter Lectores Doctorem audientium*, à ſe factum teſtatur, cùm prius examinaſ-
ſet, *an congruerent illis omnia quæ eſſe debent in his qui ad Clerum parabuntur.* Nulla
hîc ſæcularis literaturæ cognitionis mentio; in ſuo quiſque ordine probatur,
num functioni ſuæ idoneus, num miniſterio aptus ſit. Aurelianenſe ſecundum
b Aurel. a. c. 18. Concilium ſimilem examinandi rationem inſtituendam tradit, [b] *Presbyter*, in-
quit, *vel Diaconus, ſine literis, vel ſi baptizandi ordinem neſciat, nullatenus ordinetur.*
c Toler. 8. c. 8 iuxta editionem Garſiæ. In Concilio Toletano octauo circa tempora Martini Papæ primi, regnante in
Hiſpaniâ Receſſuintho Rege, [c] *ſollicitè conſtituitur atque decernitur, vt nullus cuiuſ-*
cumque dignitatis Eccleſiaſticæ deinceps percipiat gradum, qui non totum Pſalterium vel
Canticorum vſualium, & Hymnorum, ſine baptizandi perfectè nouerit ſupplementum: illi B
verò qui iam honorum dignitate funguntur, huius tamen ignorantia cæcitate vexantur,
aut ſponte ſumant intentionem neceſſaria perdiſcendi, aut à maioribus ad lectionis exercitia
cogantur inuiti: abſurdum ſiquidem eſt eos, qui cæteros ſimpliciores & laicos habent docere
(quibus & diſciplina & vita debent eſſe quoddam ſpeculum) ad alicuius ordinis vel di-
† Hæc poſteriora verba obſcura ſunt, & abſunt à quibuſdam editionibus. *gnitatis promoueri ſtatum, qui legem ignorant, nec literarum ſaltem mediocritate ſunt*
inſigniti: † *nullus igitur ad ſacra myſteria tractanda veniat indoctus, latus aliquis, aut*
ignorantia tenebris cæcutiens, ſed ſolus accedat, quem morum innocentia, & literarum
ſplendor reddunt illuſtrem: aliter ordinaturis & ordinandis imminet in poſterum Dei, &
eius Eccleſiæ vindicta.

d Greg. 1. lib. 4. indict. 14. epiſt. 45. Andreæ Scholaſtico. e Septima Synodus can. 2. f Iuſtin. Nouel. 137. in præf. g Idem Nouel. 6. cap. 4. XXII. Gregorius quoque Summus Pontifex eandem ſententiam ſecutum
ſe oſtendit dum ait, [d] *ſed nec Ioannem Presbyterum Pſalmorum neſcium præſumpſi-*
mus ordinare, quia hac cum res minus ſui profectò habere ſtudium demonſtrabat. Rectè:
quis enim ſui eum ſtudioſum credat, qui ſui officij addiſcendi negligens fuerit? C
ſeptima Synodus [e] Pſalterij cognitionem in Epiſcopo ordinando requirit, vt
ab ipſo in omnem poſteà Clerum deriuetur. Iuſtinianus [f] non ſolùm in Epiſ-
copo ſacræ oblationis, baptiſmatis, aliarumque precum ſcientiam requirit, ſed
id videtur in cæteris inferioris gradus Clericis requirere, dum ait, [g] *ſe literas*
ignorantes nullum ordinem ſuſcipere velle, Clericorum videlicet, Presbyterorum, & Diaco-
norum, tam ſacras orationes docentium, quàm Eccleſiarum, & Canonum legentium libros.
Cur enim illiteratos ab ordinibus arceat rationem ſubdit, quia conſtituti in ſa-
cris ordinibus ſacras orationes docent, Eccleſiæ leges promulgant, Canoni-
cos libros legunt, ad quæ Officia nonniſi earum rerum periti debent aſſumi.
Appoſitè omninò & ad propoſitum Rhemenſe Concilium ſecundum regnan-
h Rhemenſ. a. c. 3. te Carolo magno ſtatuit, [h] *vt quicumque ad gradum Eccleſiaſticos condignè aſcendere*
voluerit, vnuſquiſque intelligeret, qualiter ſecundùm poſſibilitatem intellectus ſui, in eo
gradu, vbi conſtitutus eſt, Deo militare, & ſeipſum valeret cuſtodire. Conſentaneè cui
conſtitutioni decernit Hincmarus Rhemenſis in capitulis ad Preſbyteros pa- D
i Hincmarus capitulo 1. capitulatium anni 852. k Idem cap. 2. rochiæ ſuæ datis anno 852. [i] *Vt vnuſquiſque Presbyterorum, expoſitionem Symboli,*
atque Orationis Dominicæ, iuxtà traditionem Orthodoxorum Patrum, plenius diſcat; præ-
fationem quoque Canonis, & eundem Canonem, &c. [k] *Pſalmorum etiam verba, &c. &*
ſermonem Athanaſij de fide, cuius initium eſt, quicumque: & ſcrutinium, & omnem ordi-
nem baptizandi: per ſcrutinium autem intelligit, ni fallor, examen illud quod de
l Concil. Carthag. 4. can. 1. præcipuis fidei articulis in Concilio Carthaginenſi [l] quarto dictatum eſt, cui
non multum abſimile eſt, id quod in ordinatione Epiſcoporum etiamnum in-
quirendum præſcribitur.

§. VII.

Quænam ſpeciatim in candidato Tonſuræ Clericalis examinanda, inquiren-da, inueſtiganda ſint.

XXIII. Verùm ne plura fruſtrà adducamus in rei adeò euidentis probatio-
nem

Digitized by Google

A nem, neve ea nobis præripiamus, quæ ad ordinandorum ſcientiam exponendam alio loco nobis dicenda erunt. Videamus quid peculiariter in examine ad Tonſuram ac reliquos ſingulos ordines inquirendum (quamuis aliqua interdum ex iis quæ in examine inferioris ordinis præſcribuntur ab initiandis ſuperiori ordine prudenter quæri poſſe præmoneat) præfigat Mediolanenſe quintum, cuius explicationi inhæremus: [a] *De iis*, inquit, *qui primâ Tonſurâ initiandi ſunt, quæratur, & inueſtigetur, primùm quam ob cauſam fieri velint; an ſæcularis iudicij vitandi causâ initiari curent; an contentioſis litibus implicati, an rixam, ſimultatémque exerceant, quod item artificium teneant; quæve in arte, quæve in vitæ genere hactenus verſati ſint; an tales ſint, qui ſpem præbeant Eccleſiæ miniſtros vtiles ſe fore; à quo Sacerdote ſanctioris vitæ magiſtro inſtituti ſint ad Clericalis vitæ modum; an legere, & pronuntiare, & ſcribere norint; tum in vtroque genere de ijs periculum fiat, an doctrinæ Chriſtianæ præcepta inſtitutáque ſciant, an Epactæ intelligentiam habeant, præterea an Sacramentum Confirmationis ſuſceperint.*

[a] Concil. Mediolan. 5. conſtit. parte 3. tit. de examinãdi ratione.

B XXIV. Tota iſta conſtitutio Mediolanenſis explicatio quædam eſt, & illuſtratio Trdentinæ; cùm enim Concilium Tridentinum ſtatuat, [b] *vt primâ Tonſurâ non initientur, qui Sacramentum Confirmationis non ſuſceperint, & fidei rudimenta edocti non fuerint; quique legere & ſcribere neſciant; & de quibus probabilis coniectura non ſit, eos non ſæcularis iudicij fugiendi causâ, ſed vt Deo fidelem cultum præſtent, hoc vitæ genus elegiſſe*, quinque Clericatus candidati in examine ad Tonſuram expendendas conditiones deſignauit. Primam, vt qui Tonſuram ſuſcepturus accedit, Confirmationis Sacramento munitus ſit; alteram; vt fidei rudimenta edoctus: tertiam, vt legere & ſcribere ſciat; quartam, vt non ſæcularis iudicij fugiendi causâ Tonſuram petat, ſed Deo fidelem cultum præſtandi gratiâ in Clerum cooptari deſideret; quintam, vt eius cultus, ac miniſterij ab ipſo præſtandi probabilis aliqua coniectura eluceat. Eaſdem verò conditiones requirit Mediolanenſis Synodus, nam quod de litibus, de rixis, de ſimultate, ac totius vitæ anteactæ conditione, ab eo qui Tonſuram ſuſcepturus eſt, inqui-

[b] Trident ſeſſ. 23. de reform. cap. 4.

C rendum præcipit, hæc eò maximè collimare videntur, vt ex iis animaduerti poſſit, num ad Tonſuram tanquam ad aſylum perditæ fortunæ confugiatur, num ipſa iudicij ſæcularis fugiendi causâ, aut aliorum inſequendi ſuſcipiatur: itémque vt coniici poſſit qualis ſpes affulgeat, profuturus ne ſit Eccleſiaſtico miniſterio, qui præteritam totam ætatem, in nugis, in quæſtuoſis, in ambitioſis vitæ conditionibus contriuerit. Quod pariter de conſulto Sacerdote ſanctioris vitæ magiſtro interrogandum decernit, id propoſito ac intentioni, eius qui Tonſuram petit, diſcutiendis inſeruit, vt exinde iudicetur, num temerè ac ſine debitâ deliberatione Clericatum, is qui eum poſtulat, amplectatur; ſed de conſulendo eâ in re aliquo ſanctioris vitæ magiſtro, dicemus inferiùs.

XXV. Vnum eſt, quod Tridentinæ adiungere videtur Mediolanenſis Synodus, vt ſcilicet à Tonſurando Epactarum intelligentia requiratur; quod ex Capitularibus Caroli videtur excerptum, in quibus ſtatuitur, [c] *de compoto vt veracter diſcant omnes*: & ex Capitulis Hincmari Remenſis in quibus iubetur, [d] *vt quiſ-*

[c] Capitul. Caroli lib. 6. tit. 216.

[d] Priorũ Capitul. Hincmari cap. 8.

D *que Presbyter compoto etiam neceſſario, & cantu per anni circulum pleniſſimè inſtruatur*: quod eo fine credendum eſt inſtitutum fuiſſe, vt tum Martyrologio legendo, tum Breuiario recitando Clerici omnes apti forent: cùm enim omnes Clerici, qui ab Epiſcopis non indigni cenſentur ordinatione, beneficio quoque Eccleſiaſtico non indigni iudicari debeant, vt docet Innocentius [e] tertius; beneficio autem Eccleſiaſtico donati, ad Horas Canonicas recitandas teneantur, vt alibi dicetur: iniquum videtur, vt vel Clericatus prærogatiuâ inſigniantur, cuius ſuſceptione ad multa beneficia obtinenda redduntur habiles, qui Horarum Canonicarum recitandarum ordinem minimè tenent: is autem ex Epactarum intelligentiâ maximè pendet: quamuis iam apud nos, quibus Breuiarij recitandi per ſingulos dies ordo prænotari ſingulorum annorum initio ac typis mandari ſolet, minus neceſſaria in Clerico ſuſcipiendo hæc conditio videatur. Eaſdem [f] verò conditiones Rothomagenſis Synodus anni 1581. & Burdigalenſis anni 1582. aliæque præſcribunt: addit Rothomagenſis conditionem,

[e] Innocent 3. cap. acceptimus, de ætate & qualit.

[f] Vide & varias recentiores Italicas Synodos ſuperiùs citatas.

zed by Google

quæ cùm in omnibus inſpici debeat, tum maximè in Tonſurâ, quæ eſt ianua ad omnes ordines, & in cuius collationis literis teſtimonialibus ipſa exprimi ſolet, [a] vt nempe primâ Tonſurâ non initientur, *niſi qui attulerint in ſcriptis fidele teſtimonium à Paroche, quod nati ſint de legitimo matrimonio*: cuius quoque conditionis cum cæteris ad integritatem Clerici Canonicam neceſſariis [b] Senonenſis anni 1524. Pariſienſis [c] verò anni 1557. tanquam præcipuæ meminit. A

XXVI. Prima verò conditio, quod primâ Tonſurâ initiari nemo debeat, niſi qui Sacramento Confirmationis primùm conſignatus fuerit, docebitur alibi, vbi de ſuſcipientibus ordines diſſeremus: huiuſque rei ratio pendet ex inſtitutione Chriſti, quæ nobis ex Eccleſiaſticâ traditione innoteſcit. Eccleſiaſtica ſiquidem traditio docet neminem Clero cooptandum eſſe niſi Sacramento Confirmationis munitum, & vetus Eccleſiæ traditio olim ferebat, vt ſtatim in baptiſmate, vel quamprimùm poſt Baptiſma fieri poſſet, Confirmatio traderetur, vt ex [d] Clemente Romano, [e] Dionyſio, [f] Melchiade, [g] Ambroſio, [h] Cyrillo Hieroſolymitano, [i] Seuero Patriarcha Alexandrino, [k] Hieronymo, B [l] Concilio Elibertino, & aliis paſſim teſtimoniis elici poteſt: ideóque cùm Neophytus ordinari, vel Clero ſtatim adſcribi prohiberetur; non baptizatũ autem Clericum fieri ingens ſemper ſacrilegium habitum fuerit; ideò, inquã, fit, vt nec eum ordinare licuerit, qui confirmatus non eſſet; Hincque [m] Nouati ordinationem, qui Sacramentum Confirmationis non ſuſcepiſſet, antiqui tanquam illegitimam reprehenderunt. Neque verò conueniens eſt, vt qui perfectus nondum Chriſtianus cenſetur, is Chriſtianorum primo ordini, Clericorum ſcilicet catalogo inſeratur: at neminem niſi confirmatum, perfectum Chriſtianum haberi [n] alibi docuimus. Neque etiam conueniens fuit, vt qui infirmus adhuc eſſet, nec aduerſus perſecutores pro fide tuendâ munitus, in Clericorum, id eſt fidei Doctorum numerum referretur: neque enim niſi fortibus, ac Sacramenti Confirmationis præſidio munitis debetur hæc honoris prærogatiua: quod enim ait Sponſus in Canticis Canticorum de Sponſa, [o] *Si murus eſt, adificemus ſuper eum propugnacula argentea; ſi oſtium eſt, compingamus illud tabulis cedrinis*: hoc Chriſtiano cuiuis aptari poteſt, ſuprà quem nempe nec Chriſtianæ Eccleſiæ propugnacula aptè conſurgunt, nec tabulæ cedrinæ conſentaneè compinguntur, niſi per Confirmationis Sacramentum murus ipſe factus fuerit; niſi per Baptiſmum oſtium Eccleſiæ ingreſſus ſit. Quod ſi (vt his verſibus indicat Alcimus [p] Auitus de laude caſtitatis ad ſororem C

Cælorum regnum quæ Chriſti Eccleſia facta eſt,
Virginibus ſacro ſignatis Chriſmate confert.)

Monachæ velari ac conſecrari non debent, niſi ſacro ſignatæ prius Chriſmate fuerint, quia perfectionem Chriſmatis debent priùs obtinuiſſe, quàm per profeſſionem religioſæ vitæ, inferiorum Chriſtianorum plebem ſupergrediantur; multominus Clerici aliqui promoueri debebunt, qui non prius perfectionem vniuerſæ Chriſtianæ plebi debitam per Sacramentum Confirmationis attigerint.

XXVII. Altera conditio, quod nempe Tonſurâ initiandus fidei rudimenta D ſcire debeat, proindéq; de iis interrogandus ſit, probatione non indiget: quis enim non turpe cenſeat ea à Clericis ignorari, quæ à Chriſtianis omnibus nefas eſt ignorari? quis non maiorem in ſuperiori ordine Myſteriorum religionis noſtræ ſcientiam neceſſariam eſſe fateatur, quam in inferiori? At verò repetitis olim ſepties ſcrutiniis, & diligenti examinatione, docent Albinus [q] Flaccus, Amalarius [r] Fortunatus, [s] Rupertus, [t] Honorius, & alij Eccleſiaſtici ſcriptores vniuſcuiuſque ſcientiam probatam, antequam per Baptiſmum fidelis populi numero ſociaretur; nec illum olim in eum cœtum admiſſum fuiſſe, niſi qui peritè de fidei rudimentis quæſitus reſpondiſſet: itaque nec in ſuperiorem populo fideli Clericorum ordinem aliquis per Tonſuram recipiendus eſt, niſi qui fidei rudimenta apprimè edoctus ſit. Quod ſi ſapienti & ſancto viro viſa vera eſt hæc ſententia, [u] *vehementer Eccleſiam deſtituere meliores Laicos eſſe quàm Clericos*: quàm verior iſta, nihil Eccleſiæ Dei magis offiere, quàm in fidei myſtériis

[a] Rothomag. tit. de Epiſc. officijs nu. 4. Burdeg. 1. tit. de Sacrament. Ordinis.
[b] Senonenſ. Synod. 1624. apud Bochell. lib. 3. tit. 2. cap. 8.
[c] Pariſienſ. ibid cap. 9.
[d] Clemens conſtit. Apoſt. lib. 3 cap. 16.
[e] Dionyſ cap. 2. Eccleſ. hierarch.
[f] Melch ep. 1
[g] Ambroſ lib. 3. de Sacram. cap. 1. & 2.
[h] Cyrill Hieroſol. Catech. 3. Myſtag.
[i] Seuerus in ritu Baptiſm.
[k] Hieron. Dialog aduerſus Luciferi.
[l] Concil. Elibert. cap. 38. & 77.
[m] Lege apud Euſeb. lib. 6. cap. 35.
[n] In Vindiciis cenſuræ Pariſ. cap. 1. lib. 2. § 1.
[o] Cantic. 8.
[p] Auitus lib. 1. de laude caſtitatis cap. 19. tomo 8. Biblioth. Patrũ.
[q] Albinus de Sabbato Paſchæ.
[r] Amalarius lib. 1 de Eccleſiaſt. off. cap. 8.
[s] Rupert. lib. 4. de diuinis offic. cap. 18
[t] Honorius in gẽma animæ lib. 3. cap. 33.
[u] Hieronym. in cap 2. epiſt. ad Titum, tomo 6. quod de inferioribus etiam Clericis dictum vult, vt doctrinâ laicos præcedant.

y Google

A riis doctiores eſſe Laicos quàm Clericos: hinc enim accidit, vt qui regere debeant, regantur: & ij regere velint, quibus ex ſuo ſtatu parendi neceſſitas incumbit: ſicque mutato rerum ordine, nec imperandi, nec obtemperandi leges ſeruentur. Poteſtne verò rationabilis ſpes vlla affulgere, cum qui Tonſuram ſuſceperit, officij ſui peritum fore ac ſtudioſum, qui Chriſtianæ religionis diuiniſſima myſteria neglexerit, eáque addiſcere contempſerit, quorum cognitionem & ſalutis neceſſitas, & Chriſtiani nominis profeſſio, ab ipſo exigebant? In huius quoque rei confirmationem adduci poteſt, quod habet Synodus Lingonenſis habita anno 1404. [a] *Qui tonſuratur*, inquit, *debet priùs addiciſſe primam tabulam quâ pueri inſtruuntur, Alphabetum, Pater noſter, Aue Maria, Credo in Deum, & etiam Septem Pſalmos Pœnitentiales*; ſanè Chriſtus Dominus Petrum ad Apoſtolatum vocaturus, egregium examinis inſtituendi ſpecimen præbet, dum eum primò de fide, tum de charitate interrogat, [b] *quem dicunt homines eſſe filium hominis? vos autem quem me eſſe dicitis?* en interrogatio de fide:

B [c] *Petre amas me?* en interrogatio de charitate.

[a] Synod. Lingon. apud Bochell. lib. 3. decret. Eccleſ. Gall. tit. 2. cap. 12.
[b] Matth. 16.
[c] Ioan. 21.

XXIX. Tertia conditio, vt ſcilicet Tonſuræ candidatus legere ſciat, & ſcribere, rationi omninò & æquitati conſentanea eſt: tum quod analphabeti, & illiterati Clericalibus officiis inepti ſint, nec Horas Canonicas recitare, nec diuinas preces cum choro cantare, nec pſallere norint, quæ tamen ſunt præcipua Clericorum omnium officia, vt alibi dicetur: tum quod cùm Clericatus ianua ſit ad reliquos ordines, nec vlli Tonſurâ initiari debeant, qui non ſacris aliquando ordinibus digni, & Eccleſiæ profuturi iudicentur: quæ ratio eſſe poteſt, vt ij ad Tonſuram admittantur, qui nullum ſui in iis addiſcendis, quæ ſcientiarum conſecutioni neceſſariò præmitti debent, experimentum dederint? quorum nullus adhuc profectus fuerit? quorum ingeniũ probatum non ſit? ideóque hoc ſaltem in Tonſurâ inſigniendis conſtare æquum eſt, quod ſcribere ac legere ſciant: imo ſi iam adultâ fuerint ætate, placet mihi pruden-

C tiſſimi cuiuſdam Antiſtitis obſeruatio, vt iis, quorum non pro ætate maiores profectus fuerint minimè recipiãtur, ne videlicet fruſtrà eis Tonſura cõferatur, quos nulla ſpes ſit maioribus ſcientiæ incrementis promerituros reliquam Eccleſiaſticorum graduum acceſſionem, vel Eccleſiæ Dei, cuius bonis, ſtatim atque Tonſuram ſuſceperint, ali, ditarique poſſunt, aliquando profuturos. Itaque pro hac conditione firmandâ, diſtrictè vetuit Bonifacius octauus. [d] *Ne quis Epiſcopus infanti, vel illiterato Tonſuram Clericalem conferret*, ita vt *qui contra fecerit, in eo, in quo peccauerit, puniatur, per vnum annum à collatione Clericalis Tonſuræ duntaxat nouerit ſe ſuſpenſum.*

[d] Bonifacius 8. cap. fin. de temporibus Ordin. in 6.

XXX. Quarta conditio hoc tempore maximi eſt momenti, & præſertim examinanda, vt nemo ſcilicet iudicij ſæcularis fugiendi causâ, vel alterius temporalis rei gratiâ ad Tonſuram ſe conferat, ſed vnuſquiſque eo ad ipſam ſuſcipiendam feratur animo, quo maximè decet, puta, vt Deo fidelem cultum præſtet: adeò enim iam paſſim aliquorum inoleuit temeritas, & religionis con-

D temptus, vt non ad Tonſuram modò, verùm etiam ad omnes ordines ſolius temporalis beneficij, vel otij, vel honoris gratiâ ſe conferant: Tonſuram verò præſertim, eo tantum fine, capeſſant, abutentes ſacrâ iſtâ deſignatione in Clerum ad ſua commoda, Epiſcopalem benedictionem ad prophanas ambitiones conuertentes, Eccleſiæ expectationem fruſtrantes, euertentes myſticum ceremoniæ iſtius ſenſum, mendacij Eccleſiaſtica, quæ in Tonſuræ collatione funduntur, verba precéſque arguentes, profeſſionem Clericatus temerè ipſi ementientes, eiúſque prærogatiuam iniuſtè ac fraudulenter vſurpantes. Quos proinde neſcio quis à letali noxa excuſare poſſit, quos iniuſtitiæ, ſacrilegij, publici mendacij, abuſuſque rei ſacræ non leuibus criminibus conſtrictos teneri oſtendimus. Nulla vox tot crimina velare poteſt, nulla ratio tueri: quis enim leuem materiam cenſeat, prophanationem rei ſacræ, violationem totius Clericatus, promiſſionem coram totâ Eccleſiâ fallacem, vſurpationem alieni iuris, ordinis Clericatus perturbationem? quis adeò perfrictæ frontis defendere audeat leue crimen eſſe ambitionem illam ac auaritiam, quæ

Digitized by Google

ſacros ritus contrà Eccleſiæ intentionem in ſua commoda, honoréſque de- A
torqueat? quis non illud crimen ſacrilegæ temeritatis arguat, per quod publica benedictio eaque myſtica, caſſa, myſterio vacua, inanis, infructuoſa reddatur, itaut, quod grauius etiam eſt, in pluribus mendacij coargui poſſit? Quis non mendacium in Spiritum ſanctum, publicam illam Clericalis puritatis profeſſionem, quæ fit Deo, ſpectantibus Angelis, audientibus Sanctis, ſtipulationem firmante Eccleſiâ, acceptamque habente Epiſcopo, eſſe credat, ſi ab ea diſcordet profitentis animus, & tùm cùm emittitur ſæcularis vitæ inhærente deſiderio reuocetur, ſeu contrariis votis reiiciatur? Quis Clericorum priuilegia omnia rem leuem eſſe, aut minimi momenti exiſtimet? Quis ea conferri debere cenſeat, niſi quibus Eccleſiæ bono Clericalibus officiis deſeruire placet? Quis ius beneficiorum obtinendorum veluti teruncij vnius, aut alterius parui faciat, illudque leuius æſtimet, quam vt in eius vſurpatione iniuſtâ peccati letalis noxam eſſe credat? niſi forte grauis materia eſſe creditur, ſi quis aureum verbi gratia nummum iniuſtè ſibi vendicarit, aut ius vnius B
aſſis quotannis recipiendi iniuſtè acquiſierit, leuis autem materia cenſeatur, ſi quis ſibi non debitum beneficij obtinendi ius Tonſuræ ſuſceptione velit iniuſtè acquirere, & aditum ad omnes Eccleſiaſticos honores contrà Eccleſiæ, ad quam eorum diſtributio ſpectat, expreſſam voluntatem, temerè ſibi patere cupiat.

XXXI. Quare ex naturâ rei, in quam nulla cadere poteſt diſpenſatio, non poteſt quis ad Tonſuram recipi, qui animum à Clericali profeſſione pro eo tempore auerſum habeat, qui nuptias cogitet, qui ſæcularis vitæ ſtatum ſibi amplectendum proponat: ſi talis recipitur, ſacrilegium committitur, & iniuſtitia: beneficia Eccleſiaſtica indignis, & nolentibus militare in Eccleſiâ Dei, obtinendi facultas datur: confidentiarum in beneficiis committendarum via aperitur: hæreditariæ in iiſdem ſucceſſioni ianua recluditur: priuilegiorum Clericalium iacturæ occaſio præbetur; laiciſque de iſtis priuilegiis C
conquerendi materia ſuppeditatur: nerui diſciplinæ Eccleſiaſticæ remittuntur, ac relaxantur: ad Clericatus contemptum, & Clericalis ordinis infamiam ianua panditur: ſuſque deque omnia verti neceſſum eſt, vbi fundamenta ſtatus Clericalis concutiuntur, & magna in progreſſu aberratio continget, ſi vel à limine aberretur. Zelo ſecundùm prudentiam ductus mihi videtur Nauarrus, dum tam de iis qui ad Tonſuram nullo Clericalis vitæ deſiderio accenſi ſe conferunt, quàm de Epiſcopis qui tales ad Tonſuram Clericos promouent, hæc habet; de prioribus quidem, [a] *Sequitur compluribus, qui primâ Tonſurâ, aut quatuor minoribus initiantur, ſatius fore ipſo ordinationis die frangere crura quam primâ Tonſurâ, aut quatuor minoribus ordinari: tum propter proxime dicta, &c. tum quod non ſe ordinant ad finem debitum, nimirùm, vt ſeruiant Deo in officiis Eccleſiaſticis, quandoquidem non intendunt initiari ſacris, aut munia ſacra, vt tales, ſubire, &c.* De poſterioribus verò, *ſequitur magnâ laude dignos eſſe Epiſcopos, qui primam Tonſuram, & quatuor minores non conferunt, niſi ei qui per ſe, ſi fuerit adultus, aut per* D
parentes, ſi puer, iuranerit ſe velle ad maiores legitimo tempore aſcendere: è diuerſo verò vituperio dignos eſſe eos, qui nullo prauio examine facilius omnibus petentibus eos conferunt, quàm in macello conferuntur carnes illas pro ſuis nummis petentibus.

a Nauarrus de orat. & horis Canon. cap. 7. num. 15.

XXXII. *Quo* itaque *affectu, ac propoſito* (vt cum Concilio [b] Colonienſi loquar) *accedant ordinandi videndum, accurateque inueſtigandum: nùm videlicet Dei causâ tantùm, an potius ſuæ commoditatis gratiâ ad ordines capeſſendos aſpirent, quærentes quæ ſua ſunt, non quæ Ieſu Chriſti. Quid enim eſt ſua quærere & non quæ Chriſti ſunt, niſi cùm tales non gratis Deum diligunt, non Deum propter Deum quærunt, temporalia commoda ſequentes, lucris inhiantes & honores ab hominibus expetentes: quiſquis ergo talis eſt, non Dei filius, nec ouili Chriſti idoneus Paſtor futurus, ſed mercenarius eſt, vbique Deus hominis intentionem, & mentem ſpectat, quam Chriſtus in Euangelio lucernam corporis, atque oculum vocat: qui ſi ſimplex fuerit, totum corpus lucidum erit: ſin autem fuerit nequam, totum corpus tenebroſum erit: quare ſi lumen (quod in initiando eſt) tenebræ ſunt, ipſæ tenebræ quantæ erunt?*

b Conc. Colonienſe 1. parte 1. c. 91.

XXXIII.

Digitized by Go

A XXXIII. Sed de fine atque intentione ordinandorum plura inferiùs dicemus. tam de Tonſurâ ſpeciatim vrgeamus eam non temporalis vllius boni ſpecie, non humanâ vlla ratione ſuſcipiendam eſſe: præclarè ſanè huic malo Concilium [a] Burdegalenſe ab Eminentiſſimo Cardinale de Sourdis celebratum occurrit, cuius decretum referimus, vt & morbum & remedium, quæ duo nobis graphicè depingit, agnoſcamus, *In nullâ re proficiò*, inquit, *magis elaborant huius ſæculi homines, quàm vt filij præcipuè deformes, & ad ſæcularia negotia inepti, in ſortem Domini aſſumantur, ad beneficia certè non ad officia Eccleſiaſtica, quacumque ratione, cùm eos non vocet Dominus, promouendi: vnde omni capite languido, & omni corde marenti catera membra rigent Eccleſiæ Dei.* En morbus, iam audi remedium. *Vt igitur vocatio vetis reſpondeat, probatâ prius, & ex petitione Parochorum confirmatâ neceſſitate Eccleſiæ & vtilitate: quicumque ad primam Tonſuram eligi petunt, eius ſint ætatis, in qua quid agant, & quam viam ſibi aperiant, plenè dignoſcere poſſint, oportet, &c. De propenſione denique ad vitam Eccleſiaſticam debitam à Pa-*
B *rocho, & de præceptoribus atteſtationem afferre teneatur, & ne leuitate ductus ſumes ſibi putet caſuros in præclaris, eius animum tentari, ideoque certæ cuidam Eccleſiæ adſcribi, vt in ea diebus Dominicis, & feſtis ſolemnibus habitum Clericalem geſtet, &c. De quibus cum ab eodem atteſtatio relata fuerit ordinationem tempore ad Tonſuram demum ſi aliàs idoneus repertus fuerit promoueri poſſit, &c.*

[a] Conc. Burd. a. c. 6. de ordine num. 2.

XXXIV. Nolim quidquam de remedio definire, cui plura alia [b] decreta conſentiunt: at certiſſimè ſcio occurrendum eſſe diligentiſſimè huic malo, ne latiùs eius contagio ſerpat, & Eccleſiam diutiùs inficiat: præſtaret forte, quod conſulit [c] Nauarrus, præcipit Tarentina [d] Synodus, vt pueri per alios, adulti per ſeipſos, puritatem intentionis ſuæ iuramento confirmarent. Quoquomodo verò cauendum potiſsimum, & iuxta Tridentinam [e] expreſſam definitionem obſiſtendum, ne videlicet vlli iudicij ſæcularis fugiendi cauſâ ad Tonſuram confugiant, & criminis impunitatem, vel vindicandi ſe facultatem ſanctioris ſtatus prærogatiua quærant: abeſſe debet à tam ſancta
C profeſsione ſuſpicio omnis mundanæ prudentiæ, quantomagis fraudis, & iniuſtitiæ? Liberi debent eſſe à crimine, nexibuſque curialibus, qui per Tonſuræ ſuſceptionem à ſæcularis curiæ cognitione eximuntur. Nec recens iſta querela, quæ eſt Stephani Tornacenſis, ante quingentos annos, epiſtola ad magnum quemdam Prælatum, vbi grauiter ferre ſe oſtendit, quod [f] *nonnulli vt poteſtatum ſæcularium iuriſdictionem deuitent, Tonſurâ tantùm, vel minoribus ordinibus, dolo inter Clericos ſeſe ſimulant aggregari.* Quod ſi ius [g] non patitur aliquem militiæ ſe dare litis cauſa, imò iubetur exauctorari, qui eo animo militiæ ſe dedit, vt ſub obtentu militiæ ſe pretioſiorem aduerſario faceret: quanto magis puniendus eſt, qui re ſacrâ ad rem temporalem abutitur, & ſacratiſsimum ordinem peruerſâ intentione commaculat, eiuſque priuilegia reuocationis violationiſve periculo exponit. Imò nec beneficiorum, aut dignitatum Eccleſiaſticarum cauſa Tonſuram Clericalem ſuſcipere duntaxat fas eſt: iubet ſiquidem octaua Synodus [h] generalis, vt ad Eccleſiaſticos gradus aditus ei omnino præcluda-
D tur, & de temerè acquiſita dignitate deturbetur, qui cuiuſuis honoris, vel dignitatis Eccleſiaſticæ conſequendæ cupiditate ductus, Clericum ſe, aut Monachum attonderi curauerit, ſed vnumquemque δι' τὸ καλὸν τοῦ κυ Χριστοῦ πολιτείας, *bono diſciplinæ circa Chriſtum*, inductum ad Tonſuram accedere neceſſarium putat: iure quidem: cùm enim finis mediis deterior eſſe non debeat, & Clericatus ſpiritalis profeſſio temporalibus bonis ſuperior ſit, non propter hæc illa, ſed propter illam hæc expetenda ſunt.

[b] Synodus Diœceſan. ſi Vercellenſis præſide Franciſco Bonhomio, decreto 13 & alia.
[c] Nauarrus ſuprà.
[d] Tarentina Synodus à Bonifacio Cardinale Caiet. edita, & promulgata tit. 26. cap. 2.
[e] Trident. ſuprà.
[f] Steph. Tornacenſis epiſt. 12 ad magnũ quẽdam Prælatum.
[g] l. 4 §. non omnis ff de re militari, & l 2. C. eod.
[h] Synodus 8. can 5.

XXXV. Veruſtiſsima autem aduerſus Clericos primis ſæculis querimonia erat, quod plurimi metu ne in milites referrentur, ſe ipſos Clericatus ordini inferrent, teſte [i] Baſilio: plurimi, vt Curialium onus fugerent, in Clerum ſe cooptari peterent vt paſsim in [k] legibus aduerſus curiales latis, ne in Clericos ordinari poſſent, videre eſt. A quo ſibi vt cauerent Imperatores, [l] ac Pontifices, nullum ex iis qui militiæ, vel curiæ obſtricti eſſent, recipiebant, niſi priùs probatâ in Monaſterio ſincerâ eorũ Deo ſeruiendi voluntate, aliquo tempore

[i] Baſilius epi. Can. Chorepiſcopis.
[k] Conſtant. l. 3. C. Theod. de Epiſcopis & Clericis.
[l] Vide eandẽ legem Conſt. Ioann. Diac. lib. 2. vitæ Greg. num. 15. & 16 & Greg. lib. 7. epiſt. 14. Epiſcop. Siciliæ de lege Mauritij, & alios.

ibi cõuerſati fuiſſent, vt alibi ſuo loco fuſiùs oſtenderur:eique qui priuilegium quæreret Sacerdotij, *Vt onus curiale deuitaret, patria, atque auita omnium facultatum poſſeſſione cedendum erat*, vt expreſſe docet [a] Ambroſius, & [b] Imperatoriæ leges oſtendunt: ſimili itaque ferè ratione ad retundendam eorum callidiẽatem, qui iudicij ſæcularis fugiendi cauſa ad Clerum ſe conferebant, ſtatuit [c] Tridentina Synodus, ne fori priuilegio gaudeant inertes, & otioſi Clerici, qui nulli, ex mandato Epiſcopi, Eccleſiæ adſcripti deſeruiunt, qui ab habitu & Tonſura Clericali geſtandis abſtinent: ſed hac de re alibi fuſiùs ſuo loco.

[a] Ambr. ad-uerſus Symm. b 1. t. & 2.

[b] C. Theod. de filiis militum

[c] Trident. ſeſſ. 25. de reform. cap. 6.

XXXVI. Omnino itaque neceſſum eſt, vt nemo ad primam Tonſuram admittatur: niſi qui Clericalem animum pro eo tempore habuerit: & vt, iuxta Concilij [d] Moguntiaci tempore Caroli magni Canonem, *nullus tondeatur ſine legitimâ ætate, & ſpontanea voluntate*. Exquiratur proinde ſedulò vniuſcuiuſque voluntas, qui ad Tonſuram petendam accedit, vtrum ſæcularibus deſideriis renuntiare, vtrum cœlibatum aliquando vouere, vtrum Clericaliter viuere, Eccleſiaſticamque diſciplinam ſectari velit, & quod Abrahamo ad perfectiorem vitam tendenti dixit Dominus, [e] *Egredere de terra tua, & de cognatione tua, & de domo patris tui*: idem Clericatus candidatis ſeriò inculcetur, quibus nempe omnem mundanæ conuerſationis, ac ſæcularium negotiorum curam abiicere neceſſum eſt: quemadmodum enim prædicto viro ſancto, quæ ei facienda eſſent, vel exaggeratione quadam Dominus propoſuit, & vt ait Ambroſius, [f] *quamuis ſatis fuiſſet dixiſſe, de terra tua, ibi enim erat exire de cognatione, exire de paterna domo: ſed ideò addidit ſingula, vt eius affectum probaret: ne forte, aut imprudenter cepiſſe videretur, aut frans aliqua mandatis cæleſtibus pararetur.* Ita quoque non globatim, ſed ſigillatim à primâ Tonſurâ initiando inquirenda ſunt ſingula, quæ Clericis neceſſariò ſeruanda ſunt, vt eius probetur animus, vtrum ad ſingula paratus ſit, & ad omnem Clericorum legem obſeruandam bene affectus; ne aut temere incepiſſe, aut leuiter propoſitum deſeruiſſe aliquando credatur: & (ſi in ſuſcepto Clericali ſtatu permancat) aut in officio ſuo negligens, aut in vita ſua nihil minus quàm Clericus videatur. Quamuis enim eum qui primâ Tonſurâ inſignitus eſt, nulla lex ad permanendum in eo quem elegit ſtatu adſtringat: ſi tamen ſine cauſa Clericatus ſtatus ſemel ſuſceptus deſeratur, proculdubio mutatio iſta deſerentis leuitatem, animique inconſtantiam denotat, vixque à peccato excuſari poteſt: obſecrante Apoſtolo [g] *vt dignè ambuletis vocatione, quâ vocati eſtis*, & docente Domino, [h] *nemin:m mittentem manum ad aratrum, & reſpicientem retro, aptum eſſe regno Dei*: quod ſi diuinæ prouidentiæ arcana inſcrutabilia ſcrutari tamen licet, expluribus, qui abſque cauſa à Clericali ſtatu deſciuerint, præſertim ſi anteà bonis Eccleſiaſticis ditati fuerint, paucos reperias, qui non vel malè perierint, vel non inter ſæcularium negotiorum vortices grauiter periclitati fuerint. Plures ego numerare poſſem: ſed vetuſtiora magis placent exempla: &, vt Iulianum [i] Apoſtatam ſileam, qui poſtquam ad Lectoris in Eccleſiâ gradum atque officium fuiſſet ſublimatus, ſtatum ſuum deſerens religionem exuit, vbi Imperatoriam purpuram induiſſet, in quâ & peſſimè vixit, & infeliciter periit. Hoc memoratu dignum exemplum prætermittere nõ poſſum, quod notauit [k] Thomas VValſingham, Aimerici ſcilicet de Monte forti, qui Clericatui renuntians, & miles effectus paulò poſt mortuus eſt. Addo in Synodo [l] Nucerinâ, aliiſque prudenter ſtatutum, vt *qui Clericalem habitum Epiſcopi auctoritate ſuſceptum, eo inconſulto depoſuerit, non ſolum graues, eiuſdem arbitrio, pœnas luat, ſed ſciat etiam ſe omni ſpe vlterius in ordinibus progrediendi, aut eundem habitum obtinendi caritarum.*

[e] Geneſ. 12.

[f] Ambroſ. lib. 1. de Abrah. cap. 2.

[g] Ad Epheſ. 4.

[h] Lucæ 9.

[i] Nazianz. orat. 3 aduerſus Iulianum.

[k] Thomas VValſingh. ad annum 1182.

[l] Synod. Nucerina Simonis Lunadori, de Sacramento Ordinis num. 8.

XXXVII. Verùm fuſior ſum in vnâ iſtâ conditione neceſſariâ in Tonſuræ examine adeò commendandâ: plura tamen habeo, quæ adiungere poſſem, ita mihi hoc omnimodè curandum videtur, vt nihil nimium hac de re dici poſſe videatur, putà in re tanti momenti, & aduerſus tantam noſtrorum temporum negligentiam: loquendi tamen modum ſeruandum tandem cenſeo, & vltimam in Tonſuræ examine diſcutiendam conditionem confirmo, ne videlicet vllus ad eam admittatur, niſi qui probabiliter Eccleſiæ profuturus credatur; ad quid

Digitized by Google

A ad quid enim admittetur in Clerum qui ad Cleri miniſteria ineptus cenſebitur? ad quid priuilegiis Cleri decorabitur immeritus? ad quid beneficiis obtinendis reddetur idoneus, qui nunquam erit ad officia? rectè mihi pro hac conditione ſtabiliendâ præcepiſſe videntur ſtatuta Synodalia Eccleſiæ Rhemenſis, edita, vt fertur, ſedente Epiſcopo Sonnatio, quem Flodoardus anno 600. refert ordinatum, [a] *Vt nulli Tonſura detur, niſi idoneo, & ad ſacros ordines poſteà probabiliter aſcenſuro: quid enim opus mittere panem filiorum canibus, & ſpiritalia mundi amatoribus?*

[a] Statuta Synodal. Eccleſ. Rhem. tom. 3. Concil. Binij parte 2. Flodoardus lib. 2. hiſtoriæ cap. 5.

§. VIII.

Quænam in examine ad minores ordines quærenda, & perueſtiganda ſint.

XXXVIII. His verò in Tonſuræ examine iactis neceſſariis, ad totius ordinationis ædificium, fundamentis, facilè eſt cætera ſuperſtruere, quæ ordinationis
B legitimæ compagem, ac ſtructuram perficiant. Vt à minoribus ordinibus incipiam, quid in examine ad iſtos ordines obſeruandum ſit, paucis ex Tridentino petitis conditionibus Concilium quintum Mediolanenſe complectitur, [b] *De iis verò, qui in minoribus ordinibus adſcribi volunt, quæratur, experiundóque cognoſcatur, an ſaltem primordia Grammaticæ, & linguam Latinam intelligant: an ſcientiæ ſpes tales eos oſtendat, qui digni ſint, vt ad maiores ordines aliquando aſcendant.* Gemina ſunt iſta iis Tridentini Concilij verbis, [c] *Minores ordines iis qui ſaltem Latinam linguam intelligunt, &c. conferantur, &c. cúmque hinc ad altiores gradus, & ſacratiſſima myſteria ſit ingreſſus, nemo ijs initietur quem non ſcientiæ ſpes, maioribus ordinibus dignum oſtendat:* quod autem ibidem Tridentinum à minoribus ordinibus initiandis requirit, vt aſcendentes de gradu in gradum, in vitæ quoque merito, &
C doctrina accreſcant, aſſidui in Eccleſia miniſtrent, Preſbyteros vel alios in Superioribus Ordinibus conſtitutos magis reuereantur, crebriúſque quàm anteà corpori Chriſti ac ſanguini communicent: hæc magis ad teſtimoniorum ab ordinandis exigendorum neceſſitatem, quàmad examinis diſtrictam legem attinent. Legatur quoque Concilium Burdegalenſe [d] vltimum de examine & probatione ordinandorũ ad minores ordines. Legantur innumeræ penè aliæ, Gallicæ, Italicæ, & aliarum nationum Prouinciales, aut Diœceſanæ Synodi.

[b] Cõc. 5. Mediol. conſtit. parte 3. clr. de examin. ratione.

[c] Conc. Trident. ſeſſ. 23. cap. 11. de reformat.

XXXIX. Porrò iis Conciliorum decretis in promouendis ad minores ordines duo præcipuè examinanda iubentur, putà Grammaticæ, ſeu linguæ Latinæ intelligentia: & ea ingenij bonitas, atque operæ in literis nauandæ ſpes, quæ ſcientiam maioribus ordinibus ſufficientem præferat. Rationem aſſignat Concilium [e] Tridentinum, quod à minoribus ordinibus *ad altiores gradus, & ſacratiſſima myſteria ſit ingreſſus*, quod quidem de Lectoratu affirmat expreſsè [f] Nazianzenus, & de omnibus ordinibus minoribus, ſaltem obſcurè, ij [g] omnes, qui in minoribus eos probari volunt, qui ad maiores ſunt aſcenſuri. Exinde autem ſequitur, huius, quæ in Preſbytero requiritur, neceſſariæ doctrinæ, quædam ab iis ſpecimina oſtendi debere, qui ad minores ordines cupiunt promoueri:
D ne fruſtrà in eos minor ordo dicatur collatus, qui ad maiorem ineptus ſemper futurus ſit. Adde quod Grammaticæ quoque peritia, & aliqualis ad iſtorum ordinum functiones literarum ſcientia requiratur: *ſine quibus*, vt ait [h] Gelaſius epiſtola ad Epiſcopos, per Lucaniam & Brutios conſtitutos, *vix fortaſſis oſtiarij poſſit quis implere miniſterium*: Lectoris verò, ad quem diſtinctè Scripturas ſacras legere, & rudimenta noſtræ religionis explicare ex officio conuenit (vt ſuo loco dicemus) quomodo quis Grammaticæ ignarus, & myſteriorum noſtræ religionis inſcius, munere fungi poterit? Idem de Exorciſtis coniiciendum eſt quos præterea prudentiâ non orbatos eſſe decet: idem de Acolythis, qui baptizandos, confirmandoſque inſcribunt, & in ordinem diſponunt, qui in ſacrificio Miſſæ Sacerdoti reſpondent, ac miniſtrant, qui materiam Euchariſtiæ, remotè ſaltem, præparant, vt ſuo quoque loco exponetur.

[d] Conc. Burd. 2. cap. 6. num. 3.

[e] Conc. Trident. ſuprà.

[f] Nazianzen. orat 20. in laudẽ Baſilij.

[g] Gaius epiſt. vnica in fine. Syluester in Concil Rom. cap 3. Syric. epiſt 1. cap 8. 9 & 10. Zozimus epiſtola 1. cap. 3. Leo epiſt. 85. & alij paſſim.

[h] Gelaſ. epiſt. Epiſcopis per Brutios, & Lucan. conſtit. cap. 3.

Digitized by Google

A

§. IX.

Quænam in examine ad ſacros omnes ordines quærenda.

XL. *Qui verò* (vt ſimul cum Concilio Mediolanenſi,[a] quod præ manibus explicandum habemus, ad ſuperiorum Ordinum examen feſtinante, ipſi quoque feſtinemus) *ſacris ordinibus, vtpote Subdiaconatu, Diaconatu, Sacerdotio initiandi ſunt, cùm ornati excultíque iis virtutibus eſſe debeant: quæ in Clericis inferiorum ordinum requiruntur: ſicut ad altiorem ordinis gradum aſcendunt, ita virtutum, & probitatis, & doctrinæ quodam quaſi aſcenſu præſtare debent; quamobrem hoc in primis ordinatores videant, an qui Ordinis Sacramento initiantur, per ſingulos illius gradus, & in vitæ ſpiritualis diſciplinâ maiorem progreſſionem fecerint, an Breuiarium, aut ſacra Biblia, Concilium Tridentinum, & Prouincialia quoque, Synodos Epiſcopi Diœceſani, Catechiſmum Romanum, Rationale diuinorum officiorum, & libros aliquos de vitæ ſpiritualis rationibus conſcriptos, ſui muneris vſui accommodatos habeant.*

[a] Concil. Mediol. 5. ſuprà.

B

XLI. Præclarum ſanè prius iſtud conſilium, vt de profectu ſingulorum, tam in ſcientiis, quàm in Clericali diſciplinâ, & Chriſtianæ pietatis officiis quæſtio diligens habeatur: ita enim mihi perſuadeo, Clericos qui in minoribus ordinibus ad maiores probandi militant, ſi animum in ſcientiæ ſtudio, pietatis, ac diſciplinæ remiſerint, tunc cùm maximè feruere deberent, negligentiores vtique poſteà futuros, & Eccleſiæ Dei minus vtiles: ideóque cùm examen ordinandorum non virium tantùm atque habituũ, ſed voluntatis probatio ſit, & ſagax de futuris actibus diuinatio, eos qui ita negligentes reperti fuerint, etſi fortè aliqui alij ſcientiâ ipſis inferiores admittendi videantur, qui conatu omni ad ſcientiæ ſtudia ac diſciplinæ contenderint, eos tamen reiiciendos eſſe: tum quod ſicut illorum diligentia remuneranda eſt, ita eorum punienda negligentia: tum quod ab illis maiores profectus in dies expectentur, ab his verò peiora omnia timeantur: neque enim animus vnquam humanus eodem gradu ſiſtere poteſt, ſed vel ad altiora conſurgit, vel ad decliuiora delabitur; & vbi ſemel alicuius animum otium, ac ſtudiorum neglectus inuaſerit, non ſolùm futuram impedit vtilitatem, ſed immiſſa etiam ac iam exacta virtutum ſemina præfocat: [b] *eant*, ergo, *de virtute in virtutem* neceſſum eſt, & [c] *aſcenſiones in corde ſuo diſponant*, qui ad Chriſtianæ perfectionis faſtigium aſpirant; Quoſdam liceat tanquam literaturæ, & diſciplinæ Chriſtianæ ignaros, quoſdam tanquam negligentes reiici: priores, quia inepti ſunt ſacris functionibus ritè obeundis: poſteriores, quia tales erunt. Vt autem hoc fieri poſſit, opus eſt ſingulorum, quæ fuerit eruditio meminiſſe, vt præterita præſenti conferatur: cui rei optima eſt ea quam ſuprà cum iiſdem Conciliis Mediolanenſibus eruimus, diſciplina; quam etiam obſeruatam in Galliâ maximo cum emolumento vidimus, vt ſingulorum qui ad ordines accedunt, ſiue reiiciantur, ſiue admittantur, ingenium, ſtudioſitas, peritia, induſtria, quam fieri poteſt exactè, deſcribantur.

[b] Pſalmo 83.
[c] Ibidem.

C

XLII. Præclarum & iſtud, vt certi quidam libri, iique maximè qui de rebus ſacris, & diuinis pertractant, quique Clericum ſuum officium edocent; tanquam vitæ magiſtri habeantur, & audiantur, nam vt rectè habet Seneca, [d] *inter ſtudia verſandum eſt, & inter auctores ſapientiæ, vt quæſita diſcamus, nondum inuenta quæramus*. Itaque quod Paulus [e] Timotheo, hoc Clericis omnibus ſeriò inculcandum eſt; *attende lectioni*: ex iis autem libris potiſſima ſunt ſacra Biblia, quæ ſapientiam diuinitus emiſſam inſpirant, & doctrinam [f] *vtilem ad docendum, ad arguendum, ad corripiendum, ad erudiendum in iuſtitiâ*, complectuntur. Secundum locum tenent Conciliorum decreta, quibus Eccleſiaſticæ regulæ continentur, & fidei, & morum dogmata: poſthæc libri iſti in pretio eſſe debent, qui myſteriorum noſtræ religionis arcana aperiunt, & ſacrorum rituum cauſas, & ſignificationes detegunt: & vt videamus veterem Eccleſiæ in re ſimili diſciplinam, lubet intueri, quomodo Epiſcopi in Moguntiaco Concilio ſub Carolo Magno Imperatore conſediſſe deſcribantur, [g] *Legentes atque tractantes Euangelium, necnon Epiſtolas, & Actus Apoſtolorum: Canones quoque ac diuerſa Sanctorum*

[d] Seneca epiſtola 104.
[e] 2. Timot. 4.
[f] 2. Timot. 3.
[g] Conc. Moguntin. in præfat.

D

A *Eſorum Patrum opuſcula, Paſtoralémque librum Gregorij, cum ceteris ſacrũ dogmatibus diligenti ſtudio perquirentes, quibus modis ſtatum Eccleſiæ Dei, & Chriſtianæ plebis profectum ſacrâ doctrinâ inſtitiæ inconuulſum, largiente gratiâ Dei perficere, & conſeruare, potuiſſent.* Proderit quoque meminiſſe, cautum olim in Synodo Turonenſi tertia ſub eodem Carolo, [a] *nulli Epiſcopo licere Canones, aut librum Paſtoralem à beato Gregorio Papa editum, ſi fieri poteſt ignorare:* in Cabilonenſi ſecundo ſub eodem Imperatore decretum, [b] *vt Epiſcopi aſſidui ſint in lectione, & ſcrutentur myſteria Dei, &c. Canones quoque intelligant, & librum Beati Gregorij Papæ de curâ Paſtorali:* & in Aquiſgranenſi ſecundo impetante Ludouico Pio ſimiliter definitum, [c] *conuenire Sacerdotali miniſterio ſcire formam Euangelicam, documenta Apoſtolica, Canonum inſtituta, normam regulæ Paſtoralis à ſanctiſſimo Pontifice Gregorio edita:* denique in Capitulis Hincmari Rhemenſis ad Preſbyteros parochiæ ſuæ datis anno 852. ſtatutum eſſe, [d] *vt Homilias 40. Gregorij quiſque Presbyter ſtudioſè legat, & intelligat.* Ritè ergo prædictos libros commendant Mediolanenſes Pa-
B tres, & de ſtudio in iis collocato examinari volunt, qui ad ſacros ordines tendunt. Vix enim vllus doctrinæ, ac diſciplinæ Eccleſiaſticæ ſtudioſus erit, qui non eorum quoque librorum amantiſſimus exiſtat: nec certiùs Vlyſſes Achillem in fœminam tranſmutatum, gladiorum annorumque mercibus propoſitis mouit, quàm prudens examinator ex ſtudio circà libros quis cuique genius ſit, poterit coniicere.

a Turon. 3. c. 3.

b Cabilon. 2. c. 1.

c Aquiſgr. 2. capitulo 2 de doctrinâ Epiſcoporum can. 4.

d Priorũ Capitulo Hincmari cap. 8.

§. X.

Quænam à promouendis ad Subdiaconatum quærenda.

XLIII. Subdunt autem Mediolanenſes conſtitutiones, [e] *A Subdiaconis potiſſimum de ordinũ minorũ, & maiorum quæratur differentiâ: an in minoribus ordinandus probatus ſit De voto item continentiæ, quod Subdiaconatus ordini coniunctũ eſt. De Sacramentorum etiam doctrinâ, ſaltem generatim: tum eorundem periculũ, experimentumve fiat in officij diuini recitandi ratione.* Egregiè omninò; primò enim maiores ordines ſuſ-
C cipere nequaquam merentur, qui minoribus iam inſigniti, vtrorumque differentias non agnoſcunt: ſicque tam in prioribus ordinibus exercendis negligentiam ſuam produnt, quàm in ſuperioribus temerè petendis impudentiam: cùm nec in ſuſceptis poſſint negligentiam ſuam excuſare, quorum functiones ignorant, nec de reliquis ſuſcipiendis niſi temerè cogitare, qui id petere coarguuntur, quod ignorent, & ad ſuperiores gradus velle conſcendere, poſteaquam in inferioribus malè ſe geſſerint. Secundò, non poſſunt non ſeriò de caſtitatis voto commoneri, qui eius de cætero ſeruandæ neceſſitate conſtringentur. *Qui minorum igitur officiis ritè functi, ad Subdiaconatum promoueri anhelant,* inquit Burdegalenſe [f] vltimum Concilium, *hæc prius apud ſe attentè circumſpiciant, ſcrutentúrque ſemetipſos maximè conducit:* & cùm Tridentina [g] Synodus eos ſolùm Subdiaconatu initiandos moneat, *qui ſperent Deo auctore ſe continere poſſe,* inqui-
D rendus eſt vnuſquiſque iſtius ordinis candidatus, quantam ſpem Cœlibatus ſeruandi concipiat: quo continentiæ deſiderio exardeſcat: nec vllus in Subdiaconum admittendus eſt, niſi qui ſuæ caſtitatis experimentum aliquod, aut dederit, aut habuerit. Tertiò, examinandi etiam quicumque Subdiaconi ordinationem expetunt, an Sacramentorum doctrinam attigerint, ne in Sacramentorum miniſterio, cui deſeruire incipiunt, per ignorantiam peccent: neve rudes omninò, & imperiti Sacerdotalis muneris irreducem Sacerdotij viam ineant, & Eccleſiæ inutiles maneant, atque oneroſi, ſi per ignorantiam ad ſuperiorem Preſbyteratus ordinem aſcendere non poſſint. Quartò; æquum pariter eſt, vt examinentur circà modũ recitandi Breuiarij, vt qui ad eius recitationem obligabuntur, non imperiti ad hoc penſum perſoluendum accedant: nec ſibi ſui muneris ignaris huius officij obligationem imponant; quod etiam examen in aliis ſuperioribus ordinibus conferendis placeret inſtitui, vt ſcilicet deprehenderentur, quinam ritè atque ordinatè Horas Canonicas perſoluant; quinam verò vel huius legis obſeruationem omittant, vel in huius offi-

e Conc. 5. Mediol. ſupra.

f Conc. Burdeg. vlt. cap. 6. num. 4.

g Trident. ſeſſ. 23. de reform. cap. 15.

Digitized by Google

cij perſolutione oſcitanter ſe gerant: vtroſque enim non ſine reprehenſione A
præteriti criminis, vel oſcitantiæ, ad ſuperiores ordines recipere iniuſtum
eſt, neque enim videtur rationi eſſe conſentaneum, vt ſuperiores conſcen-
dant gradus, qui in inferioribus viſi fuerint negligentes: vnde rectè Conci-
lium Burdegalenſe ſub Antonio Preuotio Sanſaco, cum à Subdiaconatu ſta-
tim officij diuini rationem Clericos tenere debere dixiſſet, [a] *Neque omnino*,
ſubdit, *ſuperiores illis ordines conferantur, quos per examen hac inſigni, & mortali negligentiâ teneri conſtiterit.*

[a] Conc. Burdegal 1. titulo de Sacramēt. Ordinis.

XLIV. Certè hocce tempore, quo nemo inferiores Sacerdotio ordines ſuſci-
pit, niſi qui Sacerdotium prætendit; vixque vllus ad Subdiaconatum recipi-
tur, qui non illicò ſibi ius ad Preſbyteratum, licet falsò, acquiſitum putet, qui
non ſibi iniuriam inferri credat, ſi in eo ordine, in quo Clericis nulla ſolent
ſtipendia ab Eccleſiis deſtinari, perpetuò remanere cogatur: hocce inquam
tempore, ea rerum ſtante conditione, quâ viuimus, vix in Preſbyteris plura, B
quàm in Subdiaconis deſiderari videntur: niſi fortè quod quæ à Preſbyteris
ſcientia iam acquiſita eſſe debuit; ne ſtatim ab ordine ſuſcepto in Sacramen-
torum adminiſtratione peccent, ea valdè probabiliter, & mox comparanda
ſperari, ac coniici debeat in eo qui Subdiaconorum catalogo inſeritur, cuius
rei me admonuit Burdegalenſis vltima Synodus his verbis: [b] *Circà eos qui ad maiores ordines erunt aſſumendi: cùm ſemel arctam viam ingreſſi ab ea minimè reſilire poſſint, omniſque pœnitentia ſera ſit eis, & inutilis: eſt, cur maior cautio in iis deligendis adhibeatur:* maiorem vtique cautionem, & ſeueritatem in Subdiaconatu ad-
hibendam eſſe conſpicuum eſt, tum in vniuſcuiuſque vitâ probandâ, ne ij ca-
ſtitatis lege obſtringantur, quos ſatiùs foret in ſuæ incontinentiæ remedium
nubere, quàm repudiantes nuptias infeſto concupiſcentiæ igne iugiter aduri,
&, cum ordinis Clericalis dedecore, volutari in carne & ſanguine: tum etiam
in ſcientiâ, & ingenio examinandis, ne aliquos ſacri Antiſtites vel miſeratione
ducti, vel importunitate victi, ad Preſbyteratum inutiles euehere cogantur, C
nullâ aliâ ratione, quàm quod eos Subdiaconos effecerint: quaſi verò errore
reſarciatur error, non potius augeatur, vel in erroris noui patrocinium ſimilis
ſuperior error adferri poſſit, cùm potius errorem recentem antiquus accuſet,
dum oſtendit ab iis criminibus minus auerſum eſſe hominem, in quæ pluries
impegerit.

[b] Burdeg. vt. cap 6. num. 4.

§. XI.

De iis quæ in examine ad Diaconatum, & Presbyteratum quærenda ſunt.

XLV. De examine ad Diaconatum hæc tantum Mediolanenſis habet con-
ſtitutio, [c] *Diaconorum examen, experimentumve fiat, præterea aliquanto diligentius de Sacramentorum doctrinâ: experimentum item aliquod fiat in concionibus habendis, ex ratione concionatorum examini infrà præſcripta*, hanc verò examinis formam pro
Concionatoribus intactam relinquemus, quia alterius videtur eſſe inſtituti; D
nec ad hunc ſcopum ſermo noſter rectà collimat. Hîc tantum perpendendum
præter ea quæ ſuprà diſcuſſa ſunt, duo præſertim in examine futuri Diaconi
expetenda eſſe, vt & maiori quàm quæ Subdiacono ſufficiat Sacramentorum
ſcientiâ imbutus ſit, & concionandi non ſit imperitus: Nam Diaconi in om-
nibus Sacramentis miniſtrant, & vicem gerunt Sacerdotis in Baptiſmo con-
ficiendo, ac diſtribuendo ſpiritali Euchariſtiæ cibo; concionandi quoque præ-
rogatiuâ emineꝛe eos oportet, quia Catechumenos docere ex officio tenentur;
ordoque eorum καθάρσιος, ſeu purgatiuus eſt: ac proinde ſi Sacramentorum
inſcij, & concionandi omnino imperiti admittantur, ad munus Diaconi in-
habiles, minuſque idonei ſeligentur, quod ſine ſcelere fieri non poteſt: quæ
autem de officiis Diaconorum hîc obiter diximus, fuſiùs ſuo loco confirma-
buntur.

[c] Mediolan. 3. conſtit. parte 3. de examinā li ratione.

XLVI. Denique prædictum Mediolanenſe Concilium mandat, [d] *vt ab iis qui Sacerdotio initiari volunt, hæc ſtudioſè ſigillatim perquirantur, an piè, & fideliter*

[d] Conc. Mediol. 3. ibidem.

Digitized by Google

A *in miniſteriis anteactis ſe geſſerint, an ſpectatâ pietate, atque caſtis moribus, an præclarum bonorum operum exemplum, & vitæ documenta ab iis exſpectari poſſint, hæc præterea quærantur quid ſit Miſſæ Sacrificium: qui illius Sacrificij effectus, quæ eiuſdem partes: quæ neceſſaria in eo inſint: quæ ſacrarum veſtium ſignificationes: quæ in eo Sacrificio offerendo requirantur; vbi, & quando illud fieri non liceat; quæ dubia aliquando incidere poſſint, quæ explicatione opus habeant, vt illud rectè fiat, tum experimentum eorum ex præſcriptis infrà regulis fiat. An ſacra confeſſionis aliquam peritiam habeant; an ad alia item Sacramenta rectè, ritèque miniſtranda idonei ſint; an eorum cognitionem explicationemque habeant, ex interrogationum præſcripto, vt infrà de Parœcho: an doctrinam item teneant, quâ verbum Dei rectè tractare, concionémque habere poſſint, atque de re ſacrâ, de Chriſtianarum virtutum officiis, atque de omni re ad ſalutem neceſſaria aptè populum inſtruere, aut docere poſſint: cùm verò à cæteris omnibus, vt præſcriptum paulò ante eſt, qui Clericali militiæ adſcribuntur, de vita ſpiritali, ſanctioriſque inſtitutis atque exercitationibus perquiratur: tùm maximè ab iis, qui vel Sacerdotio initiantur, vel parœchialem curam*

B *ſuſcipiunt, &c. à quibus omnibus & ſingulis, cùm ad examen veniunt, præter cætera quæ ad ſanctæ ſpiritalis vitæ vſum pertinent, ea maximè explorentur, quæ de orandi modo, déque omni ſanctarum meditationum cæleſtiumque contemplationum exercitatione ab aliis qui in eo genere religioſè ſeſe exercuerunt, tradita ſunt.*

XLVII. Nihil in hac conſtitutione non ſanctum, nihil non æquiſſimum, nihil non neceſſarium, ſiue enim ea ſpectes, quæ de Sacrificio Miſſæ interroganda præſcribuntur, quid magis æquitati & rationi conſonum, quàm vt nemo ad rem adeò auguſtam, imo diuinam celebrandam admittatur, qui non ſui officij gnarus ſit, & peritus? qui non ſacrificij naturam, effectus, circunſtantias optimè calleat, cuius nempe miniſter eſt? qui non defectus in hoc ſacrificio occurrentes, quibus vel ſtatim occurrendum eſt, vel extemporaneum remedium adferendum, non exactiſſimè nouerit? qui non veſtium rituumque ſignificationes, quibus ad pietatem incendatur, didicerit? ſiue Sacramento-

C rum adminiſtrationem, ac diſpenſationem, quibus homines ſaluantur, Sacerdotibus commiſſam conſideret, quis tantam, tam excellentem, tam periculoſam prouinciam imperitis confidat in opprobrium Cleri, populi detrimentum, & conculcationem ſanguinis Chriſti, qui pro nobis effuſus in omnem Chriſtianum populum per Sacramenta velut per canales diffunditur? ſiue difficile verbi diuini prædicandi munus Sacerdotibus commiſſum cogites, quis canes mutos non valentes latrare ad cuſtodiam ouilis Dominici conſtituat? quis populorum exſpectationem fruſtrari velit, vt cùm legem ab iis requiſierint, quorum labia ſcientiam cuſtodiunt, vel falſa doceantur, vel ſtulta rideant, vel debitâ reſponſione priuentur: ſiue denique in Sacerdotum conditionem oculos coniicias, quorum vita cæteris debet eſſe in exemplum, oratio debet eſſe præſidio? quis vnquam in orationis ſtudio, & vitæ integritate, ab iis exquirendis, & inquirendis iis, quæ ad iſta ſpectant, nimiam putet adhiberi poſſe diligentiam, in quibus nemo poteſt eſſe nimius? Id ipſum confirmant ea

D quæ Auguſtino à Gratiano tribuuntur, ferè autem omnia habentur in pœnitentiali Bedæ, & in libro de officiis Eccleſiaſticis quibus nempe enumerantur ea, [a] *quæ ipſis Sacerdotibus neceſſaria ſunt ad diſcendum, id eſt liber Sacramentorum, Lectionarius, Antiphonarius, Baptiſterium, Computus, Canon pœnitentialis, Pſalterium, Homiliæ per circulum anni Dominicis, & ſingulis diebus feſtiuitatibus aptæ*: quæ quidem qui ignorauerit Senonenſe [b] Concilium ſub Antonio Cardinali à Prato ad Sacerdotium vetat promoueri.

[a] Gratia. diſt. 38. can. quæ ipſis

[b] Senonenſ. Conc. in decretis morum cap. 3.

§. XII.

Concluſionem continens, & ſeriam ad examinatores pœnæneſtin.

XLVIII. Prouidenter ergo, ſanctè, & neceſſariò ea omnia, quæ in conſtitutionibus Mediolanenſibus citatis præſcribuntur, in examine probandorum ad Sacerdotium quærenda ſunt, nec vllus niſi eo doctrinarum genere tinctus reci-

Digitized by Google

piendus. Nec eſt, quod aliquis aduerſus prædicta exceptionem admittat, putans non eam ſeueritatem ſeruandam eſſe, in eo qui Preſbyteratum hoc tantùm fine petat, vt cantui, lectioni, vel orationi vacet, cui nec populi docendi vel ducendi voluntas ſit, qui Sacramentorum adminiſtrandorum prouinciam refugiat, ſibi ſoli victurus non aliis: neque enim hæc exceptio Canonica eſt. Primò enim quis ſpondere audeat eum qui talia, vt ordinaretur, promiſerit, non omnem moturum eſſe lapidem poſteà, vt Sacramentorum adminiſtrandorum poteſtas ſibi detur? quis non ipſi parochialis Eccleſiæ curam demandandam polliceri poſſit, à quâ eum repellere qui Preſbyterali ordine viſus ſit dignus, licet hodiernæ praxi conforme ſit, at non [a] Canonico iuri? Secundò, quis ferat Preſbyterum ordinari, vt ſibi tantum vacet, non aliis? quod enim [b] Chriſtiani ſumus propter nos eſt, quod Preſbyteri propter alios; hoc Preſbyteralis ordinis ratio, hoc poteſtatis in populum & pro populo inſtituta dignitas; hoc antiquæ Eccleſiæ diſciplina, quæ inutiles Preſbyteros, otioſos, populi curam non habentes vix [c] patiebatur, vt alibi docebimus: hoc inſtitutio Chriſti, & Apoſtolorum traditio, quibus conſtat Preſbyteros ad populi vtilitatem, & Sacramentorum diſpenſationem primum inſtitutos fuiſſe, tanquam indecorum & inordinatum reiiciunt. Tertiò, eſto legitima ſit iſta à diuinis officiis Sacerdotali gradui propriis ceſſatio, eſto certò ſciat Epiſcopus ſponte abſceſſurum eum à miniſterio verbi & Sacramentorum quem ignarum ordinauit; at quomodo ſciet, eum à populo nũquam appellandum, vt eo munere defungatur, qui certè ſingulorum nec merita nouit, nec doctrinam? quo argumento coniiciet non eum temerè de myſteriis diuinis verba facturum? quâ ratione ductus ipſum indocta reſponſa, noxia conſilia, dogmata, errores non propalaturũ colliget, quæ in totius ordinis dedecus vergant, & perniciem populi? Itaque vulgata illa exceptio explodenda eſt, tanquam quæ Eccleſiæ Dei, ſi ſemel approbetur, certiſſimam peſtem allatura ſit. Aliquam tamen habendam eſſe rationem religioſorum, qui perpetuo deliteſcere amant in ſuis Monaſteriis, & ad nullas animarum curas euocari, ſtatuit Colonienſis [d] Synodus, vt ſcilicet benigniùs cum iis agatur, nec eadem quæ in aliis ſcientia requiratur.

XLIX. Agite ergo examinatores piè, prudenter, ſedulò, conſtanter, veſtrique officij eas eſſe partes credite, quæ Chriſtianæ reip. ſi vllæ aliæ maximè interſint: à vobis diſciplinæ Eccleſiaſticæ reſtauratio pendet; faciliùs ſiquidem eſt nouos Eccleſiæ Dei Sacerdotes ad hanc regulam fingere, quàm antiquos refingere. Actum eſt de Eccleſiâ, eiuſque ſalute, & ornamento, ſi in ordinandis Sacerdotibus, & miniſtris ſacroſancti Altaris eruditio, pietas, functionum Eccleſiaſticarum ſcientia, diſciplinæ ſtudium, & aliqui in ea profectus nulla ratione ſpectentur. Apage examinatores iſtos, qui vbi aliquis duo, aut tria verba Latina effuderit, continuò ipſum ordinatione dignum iudicant, magnique faciunt ſi de Romanis Conſulibus, vel Prætoribus aliqua garriat, quamuis de religionis Chriſtianæ myſteriis, Sacramentorum doctrinâ, Clericorum officiis interrogatus conticeſcat.: hæc præſertim quærenda ſunt, quæ ordinandis præcipuè docenda, exercenda erunt; cætera non negligenda, quibus ad priora addiſcenda paratur aditus, & ignorantiæ apud populum opinio deuitatur. Spectent quæſo examinatores, quales prioribus Eccleſiæ ſæculis Clerici eligerentur, quales ſacris ordinibus initiarentur, taléſque ſi fieri poſſit approbare nitantur, qui prædeceſſorum ſuorum imaginem referant. Quales autem Clericos, ſeu Sacerdotes primitiua haberet Eccleſia, graphicè depingit Origenes, quibus ſi comparemur, quàm vereor ne non minus tantum habentes, ſed nihil omninò habentes deprehendamur. Audiatur tamen Origenes, qui, vbi Eccleſiæ Dei cum popularibus cœtibus collatæ præſtantiam oſtendit, mox ſubdit, *ſi certam Senatum Eccleſiaſticum ſi componas ad Senatus ſingularum ciuitatum, inuenies quoſdam Senatores Eccleſiaſticos dignos vbiuis gentium adminiſtrare diuinitus conſtitutam remp. Senatores verò iſtos, qui paſſim reperiuntur, nihil in moribus habere eximium præplebeis hominibus. Eodem modo Magiſtratus Eccleſiaſtici cum vrbanis Magiſtratibus conferendi: vt intelligas Magiſtratus Eccleſiæ, etiam qui inter collegas paulò frigidiùs*

[a] Vide cap. accepimus, de ætate, & qualit. ordin.

[b] Vide Auguſtinum lib. 1 de paſtoribus cap. 2. contra Creſcon. lib. 2 cap 11. ſer. 2. de cõmuni vita Clericorum, & alibi.

[c] Vide can. Apoſtol. 55. 57.

[d] Colo. Cõe. ann. 1549. de altero medio ad reformat. cap. 8.

[e] Origenes lib. 3. contrà Celſum.

Digitized by Google

A *frigidius verſantur in officio: tamen in morum, & virtutum ratione vulgaribus Senatoribus atque Senatoribus præcellere*: Quàm verò iam mutata rerum conditio eſt, cuius mutationis potiſſima cauſa nulla alia eſt, quàm quod in eligendis Eccleſiæ miniſtris negligentius, in iiſque diu probandis ſegnius Antiſtites, & ab iis delecti examinatores agant. Meliora ſperanda ſunt eo tempore, quo doctrinâ & pietate inſignes Epiſcopi plurimi reſarciendis Eccleſiæ luxatæ ruinis inuigilant. Faue diuinum numen, hancque Præſulibus omnibus piam cogitationem immitte, vt & in ſeligendis vtilibus vineæ Domini operariis diligentes, & in talibus etiam alliciendis æqui beneficiorum diſpenſatores, & in eorum laboribus pro Eccleſia Dei dirigendis aſſidui exiſtant.

CAPVT IV.

B

De tempore, loco, & formâ examinis.

§. I.

De tempore examinis habendi.

I. CÆtera quæ ad examinis ordinandorum accuratam tractationem ſpectant, ſunt tempus habendi examinis, locus, in quo inſtituendum eſt, & forma quæ in eo habendo ſeruari debet. De tempore primùm diſſero, Concilium Nannetenſe Feriam quintam illius Septimanæ in qua ordines celebrabuntur examini inchoando præfigit,[a] *Quando*, inquit, *Epiſcopus ordinationes facere diſponit, omnes qui ad ſacrum miniſterium accedere volunt, Feria quarta ante ipſam ordinationem euocandi ſunt ad ciuitatem vnà cum Archipresbyteris*; tum ſubdit, *igitur per tres dies continuos examinabuntur*, puta per Feriam quartam, quintam, & C ſextam immediatè ordinationem præcedentes. Aſſentitur aliquatenus Concilium Colonienſe[b] primum die Mercurij proximè præcedente ordinationem omnes ordinandos euocandos eſſe ſtatuens, & dies ſequentes Iouis, & Veneris eiuſmodi diſquiſitioni peragendæ deſignans: Aſſentitur & alterum[c] Colonienſe quod de tempore examinis in hunc modum decernit, *Mandamus vt volentes ad Subdiaconatus ordines promoueri, præſententur, & dent intitulatoribus nomina ſua Feriâ quartâ diem ordinationis præcedente, ac eodem, ac ſequenti die examinentur hora, quam eis conſtituent examinatores. Promouendi verò ad Sacerdotij gradum, dent nomina ſua Feriâ quintâ ante diem ordinationis quibus ſimiliter ſtatuetur hora, cùm ſimul ob multitudinem examinari non poſſint*: Aſſentitur & [d] Tridentinum, quod quidem per menſem ante ordinationem eos qui ad maiores ordines promouendi ſunt Epiſcopum adire iubet, voluntatem ſuam Epiſcopo ſignificaturos, morumque, ac vitæ inquiſitorem ab Epiſcopo nominatum, habituros; iubet tamen *vt omnes qui ad ſacrum miniſterium accedere voluerint, Feriâ quartâ ante ipſam* D *ordinationem, vel quando Epiſcopo videbitur, ad ciuitatem, examinis cauſâ, euocentur.*

II. Neque multũ ab eo diſſentiũt Rothomagenſe Concilium, Mediolanenſe quartum, & Aquenſe, quorum[e] primum ſtatuit, *vt promouendi ad ſacros ordines duobus ſaltem diebus ante ordinationem, ad locum ab Epiſcopo deſignatum veniant examinandi.* Alterum[f] tempus quo examen ſubituri ordinis ſuſcipiendi cauſa conueniant Epiſcopali edicto ſignificandum decernit, *illi qui in vrbe ſunt Feriam ſcilicet ſecundam hebdomadæ ſtatum ſacræ ordinationis diem præcedentis; Dioeceſanos autem aliiſque ante Feriam quartam hebdomadæ, in quam ipſa ſacra ordinatio inciderit. Id verò, niſi pro Dioeceſis exiguæ, aut amplioris ratione, vel pro numero eorum de quorum agetur promotione, breuius aut longius conueniendi tempus edicto ſuo præſcribendum cenſuerit.* Vltimum ſimiliter præcipit,[g] vt *omnes tum ipſi qui maioribus, tum alij qui etiam minoribus ordinibus initiari volunt, ſi in vrbe quidem illi ſint, Feriâ ſecundâ hebdomadæ ordinationem proximè præcedentis, ſi verò Dioeceſani, & alij qui extra vrbem habitant, quartâ Feriâ hebdomadæ, in quam ſacra ordinatio incidit, ad Epiſcopum exa-*

[a] Conc. Nannetenſe c. 11.

[b] Colonienſe Conc. anno 1536. parte 1. cap. 14.

[c] Colon. anno 1549. tit. de altero medio ad reformat. cap 5.

[d] Trident. ſeſſ. 23. de reform. cap. 7.

[e] Rothomag. Conc. de Epiſcoporũ officiis num. 5.

[f] Concil. 4. Mediol. conſtit. parte 2. tit. quæ pertinent ad Sacramentum Ordinis.

[g] Aquenſe tit. quæ ad Sacramenti Ordinis adminiſtrationem pertinent.

Vide plũres alias Synodos Italicas præſertim eas, quas ſuperiùs examinauimus.

Digitized by Google

minis causâ conueniant. Nullus quidem absolutè certus dies examini inchoando præfigi potest, prudentérque Mediolanense citatum à nobis Concilium edixit, pro amplitudine, vel angustiâ Episcopatus plures vel pauciores examini dies constituendos, ideoque examinandos pluribus ante ordinationem diebus conuocandos esse vel paucioribus : quod aduertens Tridentina Synodus vel quartam Feriam ante ordinationem, tanquam ordinarium diem, vel alium qui ab Episcopo determinatus fuerit, cõuocandis ad ciuitatem iis qui ordinari cupiunt statum esse definit, Episcopi arbitrio relinquens, vt pro multitudine, vel paucitate examinandorum tempus, à quo examinandi debeant conuenire, anticipet vel contrahat : prudenter etiam omnino, in ciuitate morantium, & extrà ciuitatem habetur ratio, ne scilicet ij, qui extra ciuitatem habitant non necessariis impensis grauentur, & diutiùs quàm necessum sit à domo auocentur, extraque eam commorari compellantur : vnde priùs qui sunt in ciuitate examinantur, vt locum postea iis, qui sunt extra ciuitatem, vacuum relinquant. A B

III. Vbi verò laudabilis illa consuetudo viget, vt in Episcopio, vel in domo aliquâ ad id destinatâ instruendi ante ordinationem maneant, qui ordinibus initiari petunt (de qua consuetudine infra dicemus) placet maximè vt quod à Reuerendissimo Bellouacensi Episcopo prudenter obseruatum vidi, duplex examen instituatur, prius quidem minus accuratum de Grammaticâ præsertim & humanioribus literis, vt qui Latinæ linguæ rudes reperiuntur, nec ad ipsam instructionem admittãtur, quippe qui breui tempore Latinam linguam edoceri nequeant, quæ ordinandis necessaria est : alterum post instructionem, & frequentem eorum præsertim interrogationem, de quorum scientia dubium aliquod exstiterit : quam quidem discussionem quibusdam ante ordinationem diebus haberi, & ipsis ordinandis notam fieri debere iudicatum est, vt libero ab omni curâ animo, & ad certiorem tanti beneficij exspectationem inflammato, faciliùs ad eam quam decet afferre in ordine susciendo pietatem, ac feruorem sese disponant. C

§. II.

De loco examinis.

IV. Locus autem examinis is esse debet, qui ab Episcopo designatus fuerit, vt loquitur [a] Rothomagense Concilium. Publicus autem olim erat, vt nempe audiente populo fideli, & Episcopi iudicium comprobante examen institueretur; testis huius rei [b] Cyprianus, vbi Optatum & Saturum communi consilio probatos docet, Saturoque die Paschæ semel atque iterum lectionem datam, Optatum à se Presbyteris doctioribus stipato, Doctorem audientium renunciatum refert; testatur Concilium Carthaginense [c] tertium, quod contradictiones Episcoporum electioni allatas *in eadem plebe discutiendas* affirmat, vt cùm electus purgatus fuerit, *sub conspectu publico* ordinetur; cur enim in eadem plebe contradictiones in electione obortas discuti mandat, nisi vt publica sit, & toti populo nota electi in Episcopum purgatio? quam ideo publico in loco purgationem, & discussionem factam fuisse probabiliter coniicies : testis ex veteri deducta præsens adhuc consuetudo, cuius Pontificale [d] Romanum meminit, vt coram populo, solemni ordinationis die consecrandus in Episcopum, de mysteriis fidei, de virtutibus Episcopalibus interrogetur; hic enim mos, quem nos adhuc retinuimus, Episcopi publicè interrogandi indicat, examen olim ordinandorum loco publico, & publicè celebrari solitum. In contrarium tamen videtur sentire Balsamon, qui [e] Canonem istum Laodicenum prohibentem, [f] τὰς χειροτονίας ἐν τῇ παρουσίᾳ ἀκροωμένων γίνεσθαι, id est, *electiones* (nam χειροτονίαν pro electione hic sumi consentiunt idem Balsamon [g] & [h] Zonaras) *fieri in præsentia audientium*, ita interpretatur *quasi in communi auditione cuiusl bet volentis* (ἐν κοινῇ ἀκροάσει τῷ βουλομένῳ) *eas fieri* vetitum sit; propterea que suo tempore obseruari notat, vt seorsum Antistites, conuenientes eligerent, quia nempe

a Rothomag. suprà.

b Cyprianus epist. 34.

c Carthag. 4. c. 40.

d Pontif. Rom. tit. de consecrat. electi in Episcopum.

e Balsam. in can. 5. Laod.

f Laodic. c. 5.

g Balsamon in can. 1. Apostolor. & in can 5. Laodic. citatum.

h Zonaras in eod. can.

Digitized by Google

A nempe in electionibus indigna nonnulla dicuntur, de iis qui eliguntur; Qua nempe ratione ab examine quoque ordinandorum populum fidelem excludi, & seorsum examinatores conuenire debere colligeretur.

V. Nos quidem, quid iam facto opus sit, non determinamus, maximè hocce tempore, quo nos hæretici vndique ambiunt, mysteria sacra deridentes, & in Cleri opprobrium omnia inuidiosè captantes, nec hæretici solùm, sed magna ex parte laici, tum maximè gaudent cum in Ecclesiasticorum hominum dedecus & ignominiam aliqua comminisci, vel loquaciter oblaterare possunt; at Canonem istum Laodicenum ad discussionem ordinandorum priuatim agendam non publicè coram laicis fidelibus, falsò detorquet Balsamon, qui nempe hoc tantum innuit discussionem istam & examinationem coram Catechumenis, & pœnitentibus, qui in secundo sunt pœnitentię gradu, quem ἀκροᾶσιν dicere solent veteres, à quo & isti ἀκροώμενοι, seu *audientes* passim dicuntur, fieri minimè opottere, ne fortè, quod ait [a] Zonaras, aliqua in eligendos obii-

B cerentur, quæ in iis, quorum non ita constans in fide ratio essict, blasphemandi numinis causam præberent: *vt enim virtutum actionibus gloria Dei augetur, (concelebrant siquidem, qui praclaras actiones intuentur Dei, maiestatem) ita vicissim, ob ea qua virtuti aduersantur, qui parum firmis fidei radicibus nituntur* (quales [b] Catechumeni, & pœnitentes vulgò creduntur) *diuino numini petulanter obtrectant:* quemadmodum itaque Catechumeni, ac pœnitentes à sacris mysteriis fideliumq; excquiis arcebantur, ita & ab electionibus excludi solebant, adeout nec interesse quidem iis possent, multominus suffragium ferre: cuius etiam rei, ni fallor, causâ, posterioribus etiam temporibus constitutus ad arcendos Laicos (quorum in electionibus multæ erant partes) inter Officiales magnæ Ecclesiæ Constantinopolitanæ in sexto [c] quinario recensetur ὁ πρῶτος ὀσιάριος, qui [d] ex officio dicitur κρατεῖν τὰς θύρας εἰς τὰς χειροτονίας, *custodiens fores, dum electiones Ecclesia ministrorum peragunturi*: adnumeratur quoque Διπτυχος ὀσιάριος κατὰ μονοβάμβυλον (quomodo legendum censent [e] Iunius, & [f] Bulenge-

C rus, in quo à [g] Gretsero dissentiunt, qui τὸ μονάμβυλον legit, quasi *ampullam vnam & solam*, quam scilicet oleo seu chrismate plenam ad consecrationem secundus Ostiarius teneat, & Antistiti cùm opus est porrigat) cuius nempe secundi Ostiarij officium dicatur obseruare, & custodire Monobambylon, id est conclaue Palatij secretum, & simplex, in quod conueniebat Clerus Patriarcham electurus, ante quod aliud sit διβάμβυλον dictum, in quod conueniebant promiscuè omnes ex plebe, qui de electione Patriarchæ citiùs rescire volebant, cuius nempe meminit [h] Phranses.

[a] Zonaras in eundem can. ὥστε γὰρ ἐξ ὧν ἐπαίνου τοῦ θεοῦ ἀναφέρεται δοξάζεσθαι ὁ θεὸς, ἐξ ὧν ἐφάπτεται τὰ καλὰ ἔργα δοξάζοντων αὐτὸν, οὕτω ἐξ ὧν ἐναντία βλασφημεῖται τὸ θεῖον ἐπίσταται, ἢ ἀσεβέσιν αἱρέσεσιν.

[b] Dionys. Eccles. hierarch. cap. 7.

[c] Codinus cap. 2. de offic. num. 28.

[d] Ibid nu. 29.

[e] Iunius in hunc locum 24.

[f] Bulengerus de offic. Eccl. Cōst. cap. 24.

[g] Gretserus lib. 1. cap. 10. in cap. 1. Codini.

[h] Phranses lib. 3. cap. 19.

§. III.
De formâ examinis.

VI. Quod verò iam spectat ad formam examinis, plurima obseruanda sunt, quæ omnia ferè ex quinto [i] Mediolanensi Concilio eruemus. Primùm est, vt

D nemo examinandorum, nisi in habitu modesto, & qui Clericum decet, in tonsurâ, barbâ, capillitio, honestis ac decentibus audeat accedere. Districtè id præcipit Mediolanensis prædicta Synodus, *si quis vel Clericali vestitu deformi, ab ordinis Ecclesiastici decore, aut disciplinâ alieno indutus, vel sine congruâ pro sui status, & ordinis ratione tonsurâ accesserit, ne ad vllam examinis experimentive rationem ei aditus fiat, nisi decenti veste amictus, tonsurâ præscriptâ ad illud redierit.* Similiter Rothomagense [k] Concilium statuit, vt ad examen ordinandi conueniant *in habitu & tonsurâ decenti, aliequi non recipiantur.* Si enim, vt ait [l] Ambrosius, *duces & principes omnes etiam militantes accuratè sericis vestibus accincti, operosis cingulis, auro fulgente pretiosis, ambiant solido nitidius in conspectu regis incedere:* annon contendere debent ordinandi, vt coram Episcopo vestitu Clericali amicti compareant? si qui honores petere volebant, [m] candidam togam debebant induere petitionis suæ signum; quanto æquius est, vt qui Ecclesiasticos gradus petituri conueniunt, Ecclesiasticam induant vestem, quâ se studiosos sui nominis, ac profes-

[i] Mediolan. Conc. 5. constit. parte 3. tit. de examinādi ratione.

[k] Rothomag. tit. de Episcoporum officio num. 5.

[l] Ambros. sermo 14.

[m] Macrob. lib 1. Saturnal. cap. 16. & alij passim.

Digitized by Google

sionis ostendant: si milites [a] cingulum militare assumebant, antequam in militum ordines referrentur, & se Sacramento militiæ addicerent, num consentaneum est vt idem Ecclesiasticæ militiæ sectatores faciant, habitumque eum assumant, quo à Laicis dignoscantur, nec professionem suam ementiantur? nemo aut in castris, aut in foro ad vllam dignitatem euehitur, qui non vestibus conuenientibus vtatur; turpe est, vt quod in cæteris ordinibus iudicaretur indignum, in ordine Ecclesiastico, cuius sicut maior est dignitas, ita maior debet esse religio, *Εὐταξία*, & reuerentia, censeatur esse tolerandum. A

[a] l. 38 §. 1. C. de testam. militari. l. 41. C. eod. l. 18. de palat. sacr. largition. Seruius lib. 8. Æneid.

VI. Ea tamen est aliquorum temeritas, vt passim aliqui in vestibus rusticorum, aut militum examinandos se, ac probandos ad sacros ordines offerant, incompti, inconcinni, animi feritatem, vel rusticitatem palam prodentes; alij calamistrati, molles, effœminati, renidente cute, capillitio crispato, ac prolixo, acuminatâ aulicorum more barbâ, profusâ mystace, vestitu superbo, incessu molli, aut tumido ad examen accedant, in quibus nihil masculum præter sexum esse coniicias, quorum vnguento delibuti, vel aromatico pulueres conspersi crines, fragrantes vestes melius olent, quàm mores. O pulchra capita! ô vera antiquitatis Ecclesiasticæ, vel Apostolicæ modestiæ specimina! ô modestiæ, simplicitatis delitiarum contemptus, optima & germana exemplaria; vnde hæc illis quidem temeritas, vt cùm stipitum, ac fungorum, aut contorum, quæ hostium spoliis, vestibusque onerentur, potius quàm hominum speciem repræsentent, hominum tamen ducatum ambiant, & magistrorum officium petant: vnde his succreuit audacia, vt cùm pomparum sæcularium, mundanæ vanitatis, delitiarum turpium sectatores se vestibus, incessu, totoque corporis habitu portendant; modestiæ tamen Clericalis, humilitatis, abnegationis temporalium voluptatum quæ Ecclesiastici profitentur, laudem ab examinatoribus mereri, & approbationem obtinere non diffidant? siccine Ecclesiastica dignitas contemnitur, vt iis committatur, qui nec auctoritatis vel tantillum habent ad iubendum, nec seueritatis ad reprehendendum, nec honestatis ad conuersandum? vt iis tribuatur, qui lenitate, ambitione, fastu, mollitie dignitatem cœlestem commaculent? siccine examinatorum iudicium irridetur, vel examinandorum audacia inualescit, vt qui rusticitatem spirant, vel qui, (quod peius est) infrunitos se, superbos, vanos, delitiosos, molles, ac delicatos omni qua possunt ratione ostendunt, eorum tamen iudicio Ecclesiasticam dignitatem assequi se posse non diffidant, quorum seueritatem potiùs pertimescere, quàm approbationem sperare deberent. Memini egregiè ab Augusto [b] Cæsare Reipublicæ consultum, dum publicum officium ei dare noluit, qui fucatos crines haberet non natiuo colore tinctos, fidem non ei adhibendam esse dictitans, qui fucato crine intuentes fallere niteretur. Neque verò examinatores ei fidem adhibere debent, qui simplicitatem Ecclesiasticam, & modestiam, professione, habitu, & reliquo corporis ornatu, mundanum se, ac delitiosum simulat, vel verbis, votisque suis expositis Ecclesiasticæ conditionis se sectatorem esse velle mentitur; qui enim delitiosi, qui molles, qui mundani fuerint, eo titulo reiiciendi sunt, quod alienis sint ab Ecclesiasticorum statu moribus; cauendumque insuper, ne renunciationem sæcularibus pompis, & vanitatibus in ordinis susceptione professuri, Spiritui sancto, & Deo, & Ecclesiæ mentiantur: qui verò modesti, humiles, Clericales intus fuerint, eo tamen titulo excludendi sunt, quod animum habentes viri boni, exterioribus indiciis alios se à viris bonis mentiantur, nec eam quam debent populis sui æstimationem relinquant, nec exemplum præbeant. Quis credat illos toto vitæ tempore enixè sollicitos futuros, vt Sacerdotales apparcant, qui vidente Episcopo, intuente Sacerdotali examinatorum cœtu, tales esse non reformident, quales reliquo tempore esse non debeant, & approbationem ab aliis expectent, qui vel seipsos ità vestitos & ornatos erubescere deberent? Leuiora fortè dicemur acriori stylo confodisse: sed hæc patentia sunt: nolumusque occulta reuelare dedecoris; ex leuiorum porrò insectatione apparet, quanto acriorem, quæ grauiora sunt, mereantur reprehensionem. B C D

[b] Sueton. in Augusto.

VII.

Digitized by Google

A VII. Vbi verò tum examinatores, tum examinandi conuenerint, *à Ioue principium* illi ducant, oportet. Grauiter Mediolanenſe quintum, [a] *cùm in locum conuenerint, vbi moris eſt Clericorum experimentum fieri, priuſquam aggrediantur à ſtatâ prece, orationéque congregationum vſui præſcriptâ, quàm de libro pronuntiet, qui examini præſidet, initium faciant, hoc piè intimèque precantes, vt Dei ope imprimis illud rectè, prudenter, diuinæque voluntati congruenter conficiant.* Solemnis eſt Apoſtolorum precatio in electione Matthiæ ad Apoſtolatum; [b] *Tu Domine, qui corda noſti omnium, oſtende, quem elegeris ex iis duobus vnum accipere locum miniſterij huius, & Apoſtolatus, de quo præuaricatus eſt Iudas, vt abiret in locum ſuum*: ſimilis in ore examinatorum oratio, ſimilis in corde pietas debet eſſe, ac zelus, vt Deum, qui ſcrutatur corda, ac renes, feruenter precentur, vt ex pluribus ad examen conuenientibus, eligendorum eorum ipſis prudentiam tribuat, qui Eccleſiæ vtiliùs conſulant, Clerum maiori honore afficiant, populorum ſaluti diligentiùs prouideant, ſibi verò cùm aliis prædicauerint, damnationem minimè acquirant:

[a] Mediol. 3. conſtit. parte 3.

[b] Actorum 1.

B vt dignos Apoſtolis ſucceſſores Deus ipſe prouideat, qui [c] pro patribus naſcituros filios reuelauit, & ſe [d] Paſtores Doctoreſque Eccleſiæ ſuæ nullo tempore denegaturum promiſit: cùm enim [e] à Deo vocari & mitti debeant, qui ad Sacerdotium aſſumuntur; electionem diuino numini debemus permittere, & vt ipſorum ore Deus loquatur, debent ſe examinatores ſedulâ oratione præparare. Precibus quoque electione conciliatur auctoritas, dum is creditur à Deo electus, qui hominum (quos Deo [f] inſpirante iudicaſſe probabile ſit) fuerit ore renuntiatus; hinc & reiectorum indignatio contineri, & ergà electos reuerentia debet accedere; neque illis cum Caïn [g] indignari licet quod victima fratris probata ſit; neque populis illorum electioni contradicere fas eſt, quia, vt concludit [h] Chryſoſtomus, *oportet probare quod Deo placuit.*

[c] Pſal. 44.
[d] ad Epheſ. 4.
[e] Ad Hebr. 5. & Ierem. 23.
[f] Vide Diony. cap. 5. Eccleſ. hier. parte 3.
[g] Geneſ. 4.
[h] Legatus Chryſoſt. homil. 3 in Acta Apoſtol. fusè.

VIII. Cùm ad examen ventum fuerit, hanc diligentem cautionem adhiberi mandat Mediolanenſe [i] quintum, ne alterius nomine quis examen expe-

[i] Mediolan. 3. ſuprà.

C riatur, experimentumve ſubeat, quod aliquando factum eſſe compertum eſt. Sanè grauiter illi peccant, qui vel alieno nomine interrogari ſe patiuntur, vel aliam perſonam examini ſupponunt, quâ nimirum fraude Eccleſiam ludificantur & ſubſannant, miniſterium dedecorant, & ordinationem ſacrilegâ temeritate violant: quam quidem, ij qui ſine examine promouentur, furtiuè ſubripiunt, qui verò aliorum perſonas mentiuntur, ſacrilego huic furto cooperâtur, vtrique impiè. Hos verò profectò, qui eâ ratione ordinationẽ conſecuti fuerint, ad ſuperiorem gradum aſcendere, niſi ex diſpenſatione iura non permittunt; nam Alexander tertius [k] Epiſcopo Lingonenſi ſcribens, cum eo qui furtiuè ordinem Diaconatus ſuſceperit, dummodo ab Epiſcopo, vel Archidiacono, aliove Prælato ſub anathematis interminatione prohibitus non fuerit, Epiſcopi arbitrio relinquit, vt impoſita pœnitentia diſpenſet, in promotione ipſius ad Sacerdotale officium: ſi verò interminatio anathematis facta fuerit, eidem niſi poſt ingreſſum religionis indulgendum negat, quate-

[k] Cap. 1. de eo qui furtiuè ordinem ſuſcepit.

D nus ad Sacerdotalem ordinem promoueri poſſit. Hanc autem ſeu comminationem anathematis, ſeu ſententiam contrà eos ferri qui furtiuè ordines ſuſcipiunt, mos eſt vſitatus ac legitimus: etenim Pontificale Romanum hunc ritum in ordinatione præſcribit, vt antequam ordinationes celebrentur, aliquis nomine Epiſcopi ordinaturi, ſub pœna excommunicationis præcipiat, & mandet, [l] *ne quis non deſcriptus, examinatus, approbatus, & nominatus vllo pacto audeat ad ſuſcipiendos ordines accedere*; quæ ſi excommunicationis lata ſententia eſt, nec ſolùm comminatio: (quod ex intentione Epiſcopi præſertim diiudicandum eſt) is qui ſtante eiuſmodi prohibitione ordinem ſurripuerit, in ſuſceptis ordinibus miniſtrare non poterit, donec ab ea excommunicationis ſententia abſoluatur; cùm Eccleſiæ lex ſit, [m] eum qui excommunicationis vinculo irretitus tenetur, liberam non habere exercendorum ordinum ſuorum facultatem. Iis adde [n] Canones, quibus ſine examinatione ordinati è Clero deinci præcipiuntur, in eos etiam militare, qui ſuppoſitâ aliâ perſonâ examini, ordinationem ſubripuerint: hos enim ſine examinatione promotos

[l] Pontificale Rom. parte 1. tit. de ordinandis conferendis propè finem.
[m] Cap. Clerici, cap. latores, cap. illud, de Clero excommunicatõ miniſtrante.
[n] Can. fin. diſt. 25. can. ſi quis ſine examinatione diſt. 81. can. quiſquis, diſt. 84.

Digitized by Google

esse nemini dubium est, & eo magis plectendos, quod fraudè indebitam ordi- A
nationem obtineant, & alium in partem criminis subornent.

IX. Hac autem fraude difficilè capiebantur maiores nostri, tum quod nonnisi notos ad Clerum promouebant, tum quod singulos ordinandos ab Archipresbyteris, & Parochis Episcopo præsentari volebant, vt suprà docuimus; nunc verò faciliùs in eum errorem Episcopi incidunt, cùm ignotis manus imponunt: quamuis, si accuratè ea seruentur quæ superiùs de probatione ad sacros ordines differentes desiderauimus, nonnisi rarò eiusmodi fraudibus irretiri possint; vixque nisi in ordinatione eorum qui literis dimissoriis obtentis, in alienâ Diœcesi ordinantur, per eiusmodi fraudes vigilantibus Episcopis, & de suo officio sollicitis illudatur: ideoque in peregrinis [a] ordinandis, adeò difficilem olim se Ecclesia præbuit, quod in eorum ordinatione faciliùs fraus irrepere, errorque contingere posset. Cuiuscumque tamen fraudis vitandæ causâ prudenter edixit [b] Aquensis Synodus, vt Feriâ sextâ immediatè ordi- B
nationem præcedente ordinandorum post Vesperas recognitio fiat, ne qui fortè insequenti die non descripti, non examinati, aut non approbati furtiuè irrepant.

[a] Vide integr. dist. 98 & tit. de Clericis peregrinis.

[b] Aquens. Synod tit. quæ ad Sacramẽti Ordinis administrationẽ pertinent.

X. In examine verò faciendo quædam alia non omittenda seruari præcipit prædicta Mediolanensis [c] Synodus, primùm *ne de vllo quoque initiando (si modo non aliter Episcopus aliquando censuerit) examen, experimentumve antea fiat, quàm ætatis, natalium, aut dispensationis concessæ, beneficij Ecclesiastici, vel pensionis, patrimonijve testificationes scriptas, easdémque à Vicario Episcopali recognitas, illiusque subscriptione signatas, ac probatas, attulerit, exhibueritve, nisi aliquando Episcopus eas post examen exhiberi, recognoscive iusserit: neque item nisi alias præscriptas decretis Prouincialibus, edictove Episcopali testificationes dederit: nec verò præterea, nisi de eo à Cancellario Episcopali examinatores audierint, recognouerintque, quæcũque Episcopi iussu inquisitiones de eo factæ, atque ex officio præscriptæ, aliorum literis significatæ, vel denuntiatæ, vel delatæ sint.* Subdit verò quomodo testificationes illæ asseruandæ, in codicem C
ea de re scriptum referendæ, in Episcopali Archiuio custodiendæ; & publicis, à Cancellario de ordine suscepto conficiendis literis, testimonia ista ætatis, natalium, patrimonij vel beneficij inferenda sint, quod superiùs quoque obseruauimus.

[c] Mediol. 5. suprà.

XI. Alterum, vt [d] *examinatores ordine ad interrogationes quæstionesve veniant, atque in examine quidem ea ratio ineatur, vt interrogationes quæstionesve is examinator proponat, quem pro vicissitudinis ratione, & pro doctrinæ disciplinæve genere modo hunc, modo illum, in eo ipso examine Episcopus Vicariusve examinis Præses interrogare iusserit, vt ne vnus alterum vario multiplicique interrogationum modo certatim interpellet: interrogationum porrò & quæstionum rationem ita examinatores teneant, vt illis inter se sic distributis examinis instituti rationibus, prout oportet, cumulatè satisfactum sit: atque eorum vnusquisque, quo de genere quærere instituerit, ita de eo quærat, interrogetve, vt quemadmodum par est, illius generis quæstiones interrogationesve satis explicatæ sint.* Quæ autem capita examinis esse debeant, postea explicat eadem Synodus, & D
nos suprà expossuimus, nempe de vitæ statu, genere, patria, domicilio, canonicisve impedimẽtis, seu irregularitatibus, fine quoque & intentione, cum quâ ad ordines acceditur: secundum, de oratione & exercitiis pietatis; tertium, de literarum doctrinâ, vitæ Clericalis disciplinâ, & rei Ecclesiasticæ peritiâ.

[d] Mediol. 5. ibidem.

XII. Tertium, vt [e] *silentio dum examen habetur*, examinatores *vtantur: nec inter se colloquia, confabulationesve habeant, nec mutuas itidem quæstiones dubiorumque explicationes sibi proponant: sed ad illius, de cuius doctrinâ, interrogationibus quæritur, responsiones attenti, animum, attentionis studio, eidem addant, ad rectè explicandas sibi propositas quæstiones. Nec verò examinatorem loco suo interrogantem alius interturbet, sed vnusquisque exspectet, dum sibi ordine pro quæstionis genere, rationeve interrogare contigerit; in quæstionibus, interrogationibusve proponendis, non verbis, non aspectu, non vllo modo seueros vehementésque se præbeant, vt qui examen subeant seueritate deterriti animum ne despondeant, memoriaque langueſcant, ac vacillent non sine aliquo dedecore: at benigni, gratique animi significatione, illos vel differentes, vel respondentes audiant:*

[e] Mediol. 5. ibidem.

Nec

A *Nec verò quibusdam interrogatiunculis, aliave vllâ ratione interpellent: si quid autem vel in disserendo, vel in respondendo eos offendere animaduerterint, ne tunc illos doceant, obiurgentve, ac ne moneant quidem, nisi quod ad examen rectè instituendum perficiendumve pertineat, sed examine peracto eos breui admoneant, doceantve, si quid necessariò illos tunc admonendos docendosve duxerint. In omnibus porrò & singulis examinis interrogationibus spectetur, non solùm vniuscuiusque eorum, qui examinantur studia, sed etiam vsus, iudicium, ingenij vis, & solertia.*

XIII. Quartum,[a] *at verò longè plura atque adeo pauciora prudentium examinatorum, ac præsertim Episcopi, cuiusve qui examini præest, iudicio relinquuntur, & pro eorum captu, qui ad examen accedunt, & pro ordine quo quis initiandus est, & pro ratione locorum, quò mittuntur, & pro genere doctrinæ quam profitentur, qui verò earum rerum, quæ certis interrogationibus demonstratæ, in hac instructione continentur, se minus eruditos esse ostenderint: eos Episcopus admoneat, vt diligenter in posterum in doctrinis incumbant, atque harum ipsarum rerum in primis peritiam & scientiam percipere studeant: itant cùm*

B *visitationis munus, aliave eorum studij, & progressus in literis recognitio habebitur, rectè peritéque omni eo genere doctrinæ instructi comperiantur*: quænam autem res hac instructione, de quâ hic sermo, contineantur, superiùs agentes de iis quæ in examine quæri debent, satis supérque diximus.

[a] Concil 5. Mediol. ibid.

SECTIO TERTIA.

De instructione Ordinandorum, necessariáque ante Ordinationem admonitione.

CAPVT PRIMVM.

C

Monendos, & instruendos Ordinandos, ex veteri & noua Ecclesiæ lege.

§. I.

Antiquis Ecclesiæ decretis id probatur.

I. QVoniam sæpè accidit vt plurimi ad sacros ordines, minus idonei reperiantur, non tam quod ingenio minus polleant, ad ea ediscenda, quæ ad ipsorum officium ac munus spectant; quàm quod ex iis aliqui, ne quidem sciant, quid illud sit quod addiscere debeant; tantus nempe Ecclesiasticarum rerum contemptus inoleuit, vt qualium rerum Sacerdoti, vel alterius ordinis Clerico scientia necessaria sit, abolita apud huius sæculi homines memoria videatur: alij verò præceptoribus careant, à quibus ea edoceri possint, quæ ip-

D sorum sunt officij ac muneris: hinc sapienter olim cautum, & hocce tempore laudabiliter à quibusdam renouatum, vt ordinandi aliquo ante ordinationem tempore instruendi in vnum locum conueniant, quatenus breui tempore saltem doceantur, quænam ea sint, quorum sibi præsertim notitiam debeant comparare. Quia item aliorum viua vox magis ferit, quàm vel tacita apud nos officij nostri cogitatio, vel lectio; ideò prudenter quoque Ecclesiasticis legibus cautum fuit, vt aliquo ante ordinationem tempore, quicumque ordinibus initiandi essent, seriò sui muneris admonerentur, & graui adhortatione ad ordinum reuerentiam, venerationem diuini mysterij, officij sedulitatem, disciplinæ obseruantiam, virtutum studium, vitiorum fugam inducerentur. De vtroque quid vetus, quid nouus Ecclesiæ mos ferat, nobis dicendũ est, vt quantum eiusmodi institutioni vetus Ecclèsiæ consuetudo auctoritatis conciliat, tantum in ea adhibenda recens quorundam praxis facilitatis inesse demonstret.

II. Ordior à Conciliis Carthaginensibus in quibus huius moris non minima vestigia supersunt. Concilium Carthaginense tertium sibi placuisse affir-

Digitized by Google

mat, [a] *vt ordinandis Episcopis, vel Clericis, prius ab ordinatoribus suis decreta Conciliorum auribus eorum inculcentur, ne se aliquid contrà statuta Concilij fecisse asserant:* quid enim ea sibi volunt Concilij verba, nisi vt ordinationem Episcoporum, ac Clericorum, instructio præcedat, ne vlli ordinentur, nisi qui priùs Ecclesiæ canones, eosque maximè qui ad ordinationem spectant, edocti fuerint, ne contra leges ordinatos esse se doleant: aut impositum humeris suis onus grauiter ferant? Æqua sanè constitutio & hocce tempore vtilissima, imò, vt verè dicam, penè necessaria, vt nempe impedimenta quæuis canonica, seu irregularitates, vt loquuntur, quæ hominem ab ordinatione repellunt, ordinandis ipsa ignorantibus priùs significentur, quàm ad ordinationem veniatur, ne se contra Ecclesiæ leges ordinatos esse ægrè ferant, eaque postea rescientes vehementi sollicitudine angantur, dum sibi interdictum vt plurimum officium norunt, quod illicitè nacti sunt. Hunc porro Canonem ex suggestione Augustini editum fuisse refert Possidius, [b] cùm enim iniquo ferret animo, quod contra [c] Nicenum Canonem Episcopo Valerio viuenti superinductus fuisset, *fatetur, vt Concilio constitueretur Episcoporum, ab ordinatoribus deberi ordinandis, vel ordinatis omnium statuta Sacerdotum in notitiam esse deferenda.* [d]

III. Concilium quoque Carthaginense quartum instructionem ordinationi præuiam fuisse ostendit, cum in ordinatione Ostiarij instructionis præcedentis ab Archidiacono habitæ tanquam rei vsitatæ meminit, [e] *Ostiarius*, inquit, *cùm ordinatur, postquam ab Archidiacono instructus fuerit, qualiter in domo Dei debeat conuersari, ad suggestionem Archidiaconi tradat ei Episcopus claues Ecclesiæ, &c.* an vero probabile est Ostiarium, cuius officium præ reliquorum ordinum functionibus, minoris est momenti, de eo tamen antequam ordinaretur, instructum esse, eos verò, qui ad reliquos ordines promouendi essent, absque vllâ præuiâ instructione initiatos fuisse, quanto verisimilius est reliquorum ordinum, quorum maior est ratio parem fuisse conditionem? quorum forte nulla mentio facta est, vel quod satis in Ostiarij instructione superioris cuiuslibet ordinis, Clericorum instructio intelligeretur, vel quod Ostiarij ab Archidiacono, reliqui superioris gradus ministri, aut ab Episcopo, cuius ex superiori Carthaginensi Concilio partes erant decreta Conciliorum ordinandis significare, vel aliquo alio plenius instruerentur. Discimus autem ex hoc Carthaginensi Canone, quæ nam ea sint quorum cognitio ordinandis ingerenda sit, puta Ecclesiasticarum functionum, earumque legum, quæ vnicuique ordini adnexæ sunt; vt quemadmodum Ostiarius de suo munere instruebatur, ita cæteri Clerici qui ad aliquos ordines contendebant, eorum ordinum munia edoceantur, quorum gradum assequi cupiant.

IV. Nec à priori Carthaginensis Concilij Canone discrepat Aurelianensis quarta Synodus, dum iubet, vt [f] *Parochiani Clerici à Pontificibus suis necessaria sibi statuta Canonum legenda persciant, nè sibi ipsi, vel populi, quæ pro salute eorum decreta sunt, excusent postmodum ignorasse:* quandonā verò ab Episcopis Canonum statuta audirent, coniicere licet ex Concilio Toletano quarto, quod præuiam instructionem Presbyterorum à suo Episcopo, tùm cùm ad Parochias ministraturi mitterentur, videtur exegisse, [g] *Quando*, inquit, *Presbyteri in Parochiis ordinantur, libellum Officialem à suo Sacerdote accipiant, vt ad Ecclesias sibi deputatas instructi succedant, ne per ignorantiam in ipsis diuinis Sacramentis offendant: cùm verò ad Litanias, vel ad Concilium venerint, rationem Episcopo suo reddant qualiter susceptum officium celebrent, vel baptisent.* Liber officialis, [h] cuius hîc meminit Concilium Toletanum, non alius liber est, quàm liber aliquis, qui modum quo Presbyteri suis officiis fungi possent, edoceret, & Sacramentorum administrationem contineret, quales isti libri qui iam *Manuales* nomine dici solent; Sacerdotis, à quo hunc librum recipiebant, nomine, Episcopus intelligitur, qui passim Sacerdos summus, Sacerdos, & princeps Sacerdotum apud antiquos Patres & in prioribus Conciliis vocitatur: Litaniæ ad quas conuenire solebant Presbyteri rationem sui muneris reddituri, sunt Rogationum dies, vt interpretatur Glossa, [i] quibus nempe ex aliis iuris Canonici [k] testimoniis Presbyteros

[a] Conc. Cart. 3. c. 3.

[b] Possid. cap. 8. vitæ S. Augustin.

[c] Forte canon ille est 8. Conc. Nicæni.

[d] Lege etiam August. in actis ordinat. Eradij tom. 2. epist 110.

[e] Carthag. 4. c. 8. habetur dist. 38. c. Ostiarius.

[f] Aurel. 4. c. 6.

[g] Conc. Tolet. 4 c. 25. habetur c. quando dist. 38.

[h] Glossa in prædict. can.

[i] Glossa ibid.

[k] Ex canone 3. de consecrat. dist. 3. & can. & hoc de consecrat. dist. 2.

Digitized by Google

A teros ad Ecclesiam Cathedralem conuenire debuisse confirmat.

V. Ad rem etiã est, quod habetur in Iustinianæa nouella Epiphanio Archiepiscopo & Patriarchæ Constantinopolitano, in quâ Carthaginensis institutio roboratur, asseriturque, [a] *constitutum & ad Episcopatum præparatum, competens esse venerabiles & vndique probatas legere regulas ante ordinationẽ, quas recta & inuiolata nostra suscepit fides, & Catholica Dei, Apostolicaque disposuit, & tradidit Ecclesia: & cùm frequenti eas lectione percurrerit, qui ad ordinationem deducitur: tunc is qui ordinationem impositurus est, interroget eum, si sufficiens sit custodire & agere, quæ sacra regula sanxerunt; & siquidem ille declarauerit, & dixerit præcepta sacrarum regularum non se valere seruare, nullo modo ei ordinationem imponi. Si vero ille susceperit & dixerit, quia quantum est homini possibile, complebit hæc, quæ his continentur, tùm monere eum, & dicere, quia nisi hæc obseruauerit, & à Deo alienus erit, & cadet à iam dato honore, & neque ciuiles leges delictum inultum relinquent: eoque à præcedentibus nos Imperatoribus, & à nobis ipsis rectè dictum est, oportere sacras regulas pro legibus valere: etsi etiam sic permanserit causam amplectens: tunc super his professionibus vnumquemque sacram suscipere Episcopatus ordinationem.* [a] Nouell. 6. cap. 1.

B Tria hac lege circà Episcoporum ordinationem decernuntur, putà ordinandorum in Episcopos instructio, ex Canonum Ecclsiæ lectione; seria de ipsis vt seruentur admonitio; vltimoque loco de iisdem quod sedulo obseruabuntur, publica & ex animo facienda ab ordinandis postquam interrogati fuerint professio; nihil in hac constitutione de Clericis ordinandis aut monendis, aut instruendis, aut ad professionem Canonum obstringendis. Sed eorum parem fuisse rationem probabile est, vt quod in Episcoporum ordinatione seruabatur, hoc ipsum in reliquorum inferiorum ordinum collatione, pro suo vniuscuiusque gradus modulo, seruaretur; maximè cùm Carthaginense Concilium, ex quo Nouella ista excerpta est, decretum istud etiam ad Clericos quosque ordinandos extendat, vt suprà vidimus; & sanè æquum est, vt cùm Clerici variis legibus teneantur obnoxij, quibus non obligantur Laici, ante ordinationem de iis sedulò moneantur, instruanturque,

C ne ignorantiam in sui excusationem prætendant.

VI. Expressè vero Turonense tertium sub Carolo Magno, quem nostro sæculo renouatum morem videmus, vt ordinandi aliquo tempore instruendi, & discutiendi, apud Episcopos ante ordinationem maneant, tradit, ac præcipit, statuens nempe, [b] vt *Presbyter priusquam ad consecrationem Presbyteratus accedat, maneat in Episcopio, discendi gratiâ officium suum, tamdiu donec possint, & mores & actus eius animaduerti, & tunc si dignus fuerit ad sacerdotium promoueatur.* Quibusnam potissimum rebus addiscendis tempus illud impenderetur, coniicies ex hoc, ni fallor, eiusdem Concilij Canone, [c] *Episcoporum magna sit sollicitudo, Presbyteris suis tradere Baptismi Sacramentum, & quid in eodem renuntiandum, quidue credendum sit: &c.* vel ex illo [d] quo diligenti cautela pertractandum Episcopis, & Presbyteris præscribit, vt delicta confitentibus conuenientem pœnitentiam imponant, & vt Episcopi, quis potissimum liber pœnitentialis sequendus sit, edoceant. Ex quibus scilicet Canonibus modum Sacramentorum Baptismi,

D ac Pœnitentiæ administrandorum, itemque fidei articulos ac sacros ritus ab Episcopis edoceri debere Presbyteros, præsertim ostenditur. [b] Turonens. 3. c. 18. [c] Idem can. 18. [d] Idem can.

VII. Similiter quoque Arelatense sextum Concilium sub eodem Imperatore Carolo Magno, non solùm Presbyteros ab Episcopis, sed Episcopos ab Archiepiscopis moneri præcipit: de tempore quo admonitio illa iubeatur, nihil præscribit; mihi profecto videtur, si quod tempus ipsi consentaneum est, illud maximè esse, quod ordinationi præuium est, quo nempe tempore licet Metropolitano electos ad Episcopalem gradum repellere, si ignari reperti fuerint, suique muneris rudes: cùm reliquo tempore non ea sit Metropolitani in Suffraganeos potestas, vt eos ad libitum coercere, vel corrigere possit, sed Canonibus ac consuetudine, vel priuilegiis vniuscuiusque sedis, eius auctoritas restricta sit: sic ergo Arelatensis Synodus citata, [e] *De Baptismo & mysterio sanctæ fidei, vnusquisque Archiepiscopus suos Suffraganeos diligenter, studioseque admoneat: quatenus per studium sacræ lectionis imbuti, & de mysterio sacræ fidei, & de Sacramento* [e] Arelat. 6. c. 5.

Baptiſmatis, vnuſquiſque illorum in ſuâ Parochiâ perfectè ſtudioſéque Presbyteros, & vniuerſum populum docere, & inſtituere non negligat, &c. Diſcimus itaque ex hoc Canone Epiſcopis mandatũ eſſe, vt Preſbyteros ſuos Sacramenti Baptiſmatis adminiſtrationem, & myſteria ſanctæ fidei edoceant, quod maximè ante ordinationem fieri debet, ne poteſtatem Sacramentorum adminiſtrandorum, & auctoritatem docendi conſequantur, antequam in vtroque officio pleniùs inſtructi ſint, ſcientiáque ſufficienti polleant ad vtrumque munus fructuosè peragendum. A

VIII. Clariùs & expreſſiùs Capitularia Caroli inſtructionem iſtam ordinationi præuiam non commendant ſolùm, ſed iubent: præcipiunt ſiquidem, [a] vt *Presbyteri non ordinentur, priuſquam examinentur: & vt ante ordinationem plenitèr & ſtudioſiſſimè inſtruantur, qualiter ſe à vitiis cauere debeant, & qualiter ſubditos doceant, ne torpentes vel hebetes in doctrinâ ſanctâ, vel vitio malæ famæ, eorum neglectu, vel aliâ malâ ſimilitudine, quod abſit, abſtergantur.* Inſtruendos itaque eos omnes ante ordinationem ſtatuunt, qui ad eam recipiendam Epiſcopis adducuntur, & de eo maxime inſtruendos, quod ipſorum ſit muneris, putà quâ ratione vitia à ſe, vel ab aliis propellere, populoſque docere queant: cùm enim verbo, & ſacramentis, & exemplo plebes ſibi commiſſas paſcere, atque regere Preſbyteri debeant: non ſatis eſt quod ſacramentorum rationem calleant, niſi etiam & bene viuendi formam teneant, & docendi populum methodum non ignorent: inſuper verò eoſdem qui ad ordinationem accedunt monendos, & ad Eccleſiaſticas leges obſeruandas non ridiculâ adhortatione perſuadendos eſſe, eadem Capitularia conſtituunt, [b] *ſi quis*, inquiunt, *Clericus ordinatur, moneri debet conſtituta ſeruare.* Itaque ordinandos & in ſuo officio inſtruendos, & muneris ſui commonendos eſſe, antequam ordinentur, maximi & Chriſtianiſſimi Imperatoris legibus, iam olim ſtabilitum, & confirmatum habemus. B

[a] Cap. Caroli lib. 5. tit. 37.

[b] Capit. lib. 7. tit. 11.

IX. Zonaras quoque Canonum interpres non contemnendus, Canones Carthaginenſes duos refert, quorum poſteriorem ex Carthaginenſi tertio ſuperiùs citauimus, priorem verò nequaquam attigimus, in quo tamen cauetur, vt [c] *ſi quis Clericus ordinetur, debeat moneri, vt ſernet decreta, & vt mortuorum corporibus Euchariſtia non detur, nec Baptiſmus.* In cuius Canonis explicationem Clericorum nomine hîc ſolum intelligi preſbyterum, aut Diaconum ſcribit, qui nempe ſoli χειροτόνωνται, *id eſt per manus impoſitionẽ ordinantur*, ſoli ex Clericis Euchariſtiæ μεταδιδόασι id eſt, *communicant, ſeu diſtribuendæ inſeruiunt*. Quamuis, meo quidem iudicio cæteri quoque inferioris gradus intelligi poſſint, quorum inſtitutioni nonnunquam quoque nomen χειροτονίας tribuitur, vt in Canonibus [d] Apoſtolorum, & in Conſtitutionibus [e] Apoſtolicis, in quibus, manus quoque impoſitionem in hypodiaconorum, & lectorum ordinatione adhibitam fuiſſe legimus: ſed hac de re inferiùs. Quod autem de Baptiſmo, atque Euchariſtiâ moneantur, hoc non impedit, quominus alij quoque Clerici, huic admonitioni interfuerint, vel ſaltem quominus ipſi de aliis monendi forent, præſertim cùm monendi quæ ibidem dicantur Clerici τοὺς ὅρους φυλάττειν, *decreta ſeruare*, quod omnibus Clericis neceſſarium eſt; nam ſiue τοὺς ὅρους ἢ τοὺς δόγμασι, τοὺς περὶ τῶν ἁγίων ἀποστόλων, καὶ τῶν πατέρων ὁρισθέντας, ἢ τοὺς κανόνας, μᾶλλον δὲ, καὶ ἀμφότερα, *vel fidei, quæ ſcilicet à ſanctis Apoſtolis, vel patribus ſtatuta ſunt, vel Canones, vel potius vtrumque* interpreteris; quemadmodũ exponit idem [f] Zonaras; horum obſeruatio tam decretorum fidei, quàm morum, ac diſciplinæ Clericis neceſſaria, de quibus proinde eos ante ordinationem moneri conſentaneum eſt. Idem autem Zonaras [g] in ſequentem Canonem Carthaginenſem ſcribens, quo Canonum decreta priùs ab illis qui ordinantur, ordinandorum auribus inſinuanda præcipiuntur, quænam ſint quæ Clerici renuntiandi edoceri debeant, paucis complectitur, putà τὰ δόξαντα ταῖς συνόδοις, περὶ τῆς πίστεως, καὶ περὶ τοῦ, πῶς χρὴ βιοῦν, καὶ τὰ ἐκκλησιάσαντα διορθώσασθαι, *quæ à Synodis decreta ſunt de fide, de vitæ inſtituendæ ratione, deq; Eccleſiaſticâ adminiſtratione.* Eadem fere [h] Balſamon in eoſdem Canones, qui & plura ex Zonarâ iiſdem etiam verbis excerpſit. C D

[c] Zonaras in canon 18. Carth. c. 18. Βούλεται καλέσαι χειροτονῆσαι ἐφείλειν ὑπομιμνήσκεσθαι τοὺς ὅρους φυλάττειν, ἵνα μὴ τῆς σύμπαν τοῦ ἀναγνῶναι τὸ χειρόγραφον μὰ δίδωται, μηδὲ βαπτίσματα.

[d] Can. 2. Apoſt.

[e] Conſtit. Apoſt. lib. 8. c. 21. & 22.

[f] Zonaras ibidem.

[g] Zonaras in can. 19. Carth.

[h] Balſamon in eoſd. can.

X. Verùm

ogle

A X. Verùm vt his minoris auctoritatis Doctoribus relictis, grauioris momenti testimonia proferamus, Lateranense tertium sub Innocentio tertio habitum Patrum multitudine celeberrimum, cui nempe 1215. interfuere, eandem instructionem præcipit, [a] *cùm*, inquiunt Patres, *sit ars artium regimen animarum, districtè præcipimus, vt Episcopi promouendos in Sacerdotes, diligenter instruant & informent, vel per seipsos, vel per alios viros idoneos super diuinis officiis, & Ecclesiasticis Sacramentis, qualiter ea debeant celebrare: quoniam si ignaros ac rudes de cætero ordinare præsumpserint (quod quidem facilè poterit deprehendi) & ordinatores, & ordinatos graui decreuimus subiacere vltioni, &c.* Patet ex hoc Canone, cuius sit iam instructionem ordinandis præbere, & de quibus ipsi instrui debeant, de Ecclesiasticis nempe officiis, & diuinis Sacramentis; nam qui in his irreuerenter agunt, ergà diuinam Maiestatem, & audientibus & videntibus offendiculo esse solent: qui verò in illis ignoranter se gerunt, & Sacramentis iniurij sunt, & non leue populorum saluti periculum creant. Concilium quoque [b] Salisburgense instrui vult ordinandum
B de irregularitatibus, ne fortè in aliquam inciderit, vt posteà dicemus.

[a] Conc. Lateranense sub Innocentio 3.

[b] Concil. Salisburg tempore Martini 5. tit. de scrutinio.

§. II.

Monendos ordinandos, & instruendos, priusquam ordinentur, recentioribus Ecclesiæ decretis ostenditur.

XI. Monendos quoque eos, qui ordinibus initiandi sunt, eosque ordinationis ritus edocendos plura ex recentioribus Conciliis decernunt. Colonienſe anno 1536. celebratum, [c] *Pridie ordinationis admonebit Vicarius noster in Pontificalibus iterùm omnes, quo se se quisque discutiat, ne officio se alliget, cui non possit satisfacere, neve mentiatur Spiritui sancto, aut impœnitenti corde accurrat: sed ore confessus ac spiritu contritus, humiliatúsque post perceptam sacrosanctam Eucharistiam Deo totus deditus accedat.* Similiter quoque Mediolanense Conciliũ 5. [d] *Eo sermone quem pridie illius diei, quo sacra ordinatio celebratur, Prouinciali decreto haberi institutum est, illud in primis spectetur, vt quæ monitiones postero die de libro Pontificali leguntur, disertis verbis iisque vulgariter conceptis explicentur vberiùs. Vnusquisque porrò eorũ, qui sacris ordinibus initiabuntur, etiam atque etiam diligenter admoneatur, quod, quamque sanctum munus suscepturus est. Verùm eius sermonis vis in Subdiaconis potissimum monendis versetur: quo rectiùs, dum integrum est, deliberare possint, an castitatem, quæ perpetua illi ordini est annexa, profiteri velint: eoque accuratiùs propterea in graui illâ deliberatione videant, quod Deo auxiliante præstare posse sperent: neque in eo Ecclesiastico spirituali que munere suscipiendo, quidquam agnatorum, vel huiusmodi alienâ voluntate, sed suâ spontaneâ agant: nec verò in sacri eiusdem ordinis susceptione, vitæ huius commodum, aut aliud quidquam eiusmodi, sed Dei honorem sibi propositum habeant. Huius generis sermo à quocumque appositè habeatur, vtilis quidem ille est: at multis partibus longè vtilior erit, atque opportunior, si eundem Episcopus accuratè, studioséque habuerit.*

[c] Coloniẽſ. 2. parte 2. cap. 26.

[d] Mediol. 5. parte 3. tit. de initiãdis Ord. Sacramento.

C

XII. Eadem Ecclesiæ Gallicanæ in eâ praxi firmandâ mens fuit: eædem leges. Audiatur Synodus Aquensis, sub Alexandro Canigiano Archiepiscopo Aquẽsi, [e] *Fiat autem pridie ordinationis in domo Episcopali post Vesperas recognitio ordinandorum, & ab Episcopo, vel alio, eius mandato, ordinãdis fiat adhortatio, vel admonitio salutaris de dignitate ordinũ, & de obligationibus quæ ordinibus annexæ sunt: præcipuè moneantur Subdiaconi, vt intelligãt deinceps Deo auctore se obligari ad continentiã, & ad Horas Canonicas recitãdas, &c.* Audiatur Bituricẽsis, [f] cui præfuit Reginaldus de Beaulne eiusdẽ ciuitatis ac Prouinciæ Archiepiscopus, *cuius ordinis mysterium ac ratio explicetur, vt inde ordinem suũ reuereri vnusquisque discat, eiusq; dignitatẽ omnes suspiciant.* Audiatur denique Rothomagensis ab Illustrissimo Cardinale Borbonio celebrata, [g] *moneãtur in suâ promotione Subdiaconi, vt intelligant deinceps Deo auctore se obligari ad continentiam, &c.* Iis etiã addere possis Ecclesiasticæ ordinationis [h] à Reuerẽdissimo Carpotẽsi Episcopo Leonorio d'Estãpes Valanceo editas Gallicè cõstitutiones, in quibus iubetur, vt die Lunæ immediatè præcedente ordinationẽ, facilis & dilucida irregularitatum omnium, & impedimentorum canonicorum expositio habeatur, vt discant, tum qui tonsuram, tum qui ordines quosuis suscipere meditantur, sibi ne ad sacros ordines aditus pateat, an verò præcludatur, sicque vel ad ordines liberi accedant, vel si aliquo impedimento ligati sunt, accedere vereantur.

D

[e] Aquens. tit. quæ ad Sacrament. Ordin. administ. pertinent.

[f] Bituricens. tit. 24. de ord. c. 2.

[g] Rothomag. tit. de Episc. off. num. 10.

[h] Cõstit. Carpent. de ordinib. tit. de Tonsurâ.

Digitized by Google

XIII. Sed quid pluribus decretis, legibus, canonibusve opus est? praxim spectemus, magis fortè operosa videbitur, ideóque maioris exempli. Videmus à quibusdam annis vtiliter obseruari, tum in Diœcesi Parisiensi, & Bellouacensi, tum recentiùs in Aquensi, Burdegalensi, Vasatensi, & aliis, vt quindecim circiter ante ordinationem diebus, quicumque ex iis Diœcesibus ad ordines, sacros præcipuè, admitti contendunt, in vnum locum congregentur, probandi scilicet, docendi, examinandi, in suis officiis exercendi, & ad pietatem orationisque studium fingendi. Apud Bellouacenses quidem in ipso Episcopio, iuxtà Turonensis citati Concilij præscriptum, sumptibus religiosissimi Antistitis aluntur; nec soli qui ad sacros ordines, sed ij omnes quoque, qui adultâ iam ætate ad tonsuram, vel minores Ordines aspirant, ad hanc sacram Scholam, & Ecclesiasticam Palæstram compelluntur. Apud Parisienses verò ij soli, qui maioribus initiari desiderant, ad hunc pietatis & eruditionis probandæ secessum coguntur, prudentique, ac liberali Episcopi Parisiensis prouidentiâ effectum est, vt non momentanea, sed diuturna credatur hæc institutio, quam nempe Missionariorum, vt vocant, congregationis Patres in se susceperunt, & cui se in reliqua tempora peragendæ pactis inter ipsos, & Parisiensem Antistitem initis deuinxerunt. In hoc verò tam hi, quàm illi conueniunt, quod qui apud vtrosque docendis, monendisque sacrorum ordinum candidatis præficiuntur, Matutinis quidem lectionibus, Theologiam omnem moralem percurrant, Vespertinis autem Pontificalis Romani explicationem suscipientes, ea norent, quæ & ad ordinum functiones, & ad sacræ ordinationis rituum mysticas significationes, & ad Ecclesiasticam disciplinam, & ad pietatem viris ad ordinem Clericalem promouendis instillandam necessario obseruanda, monendáque iudicantur; quod de Theologia morali quotidie ordinandi interrogentur: quod simul omnes Canonicas Horas recitent: quod singulorum ab aliquo mores, ingenium, doctrina, pietas obseruentur, & ad Episcopum referantur. Theologiæ autem Moralis præcipua capita apud vtrosque hac methodo docentur: primùm irregularitatum omnium & censurarum doctrinâ ordinandi imbuuntur, vt aduertere possint, num aliquo impedimento canonico ab ordinum receptione repellantur, & ea de re toto isto tempore, quod ad diem ordinationis interiacet, maturius deliberare queant. Sacramenti postea Pœnitentiæ, quò ad generalem confessionem præparentur, acuratâ explicatione instruuntur. Deinde actionum humanarum, legum, peccatorum vniuersalis explicatio traditur, cui decalogi quam fieri potest pro breuitate temporis, integra, & accurata enarratio subiungitur; vt Sacramentorum in communi, & in particulari, ipsiusque sacrificij Missæ doctrina subsequatur; totaque deinde ista summaria instructio Symboli Apostolorum elucidatione terminetur. In iis acuratè & perspicuè explicandis operam nauat aliquis, quem & rerum istarum oportet esse callentissimum, & in seligendis iis quæ vtiliora sunt, prudentem, & in exponendis versatissimum: cuius tamen opera ne inanis sit, aliorum industriam & diligentiam adiutricem requirit, qui & ordinandis publicè exposita priuatim inculcent, & quæstionibus in rem explicatam modò hos, modò illos tentent, patienter audientes, sagaciter inquirentes, modestè reprehendentes, obscura exponentes, prætermissa, si quæ necessaria sunt, industriè supplẽtes, non suam, sed Doctoris methodum consectantes. Nec prætermittẽdum apud vtrosque rituum & ceremoniarum in Sacrificio Missæ tam à Sacerdote, quàm cæteris obseruandarum leges doceri, easq; decantato quotidie publicè Missæ Sacrificio, modò his, modò illis ministrãtibus, in praxim reuocari. Plura alia quibus pietatis, doctrinę, peritiæ, & disciplinę Ecclesiasticę incremẽta procurãtur, laudabilia exercitia prætermitto. De cæteris verò locis sileo, quorum oculatus testis non sum, sed auritus tãtum.

XIV. Mirum verò dictu est, quantùm non solùm ordinandi, verùm etiam ordinati, iam vel à multo tempore Sacerdotes, si ad lectiones admittantur (quemadmodum apud Bellouacenses præsertim admitti solent) ex ipsis proficere soleant; Compendiariam enim audiunt Theologiam, eaque breui docentur, quæ ad praxim fœliciter reuocent, discunt ea paucis diebus, quibus amplius,

Monita a
A amplius, vberiſque diſcendorum ordinum exercitium; Sacerdotalis dignitatis admiratione perchritudine capti, ad eiuſdem ordinis tuitionem incendantur ad proximorum ſalutem, orre: incitantur ad functionem, ordinis in Eccl-a inſtiuspiditate diſciplinæ inflammãtur: probantur autem hac ardeſce: aſſererer mores, & inolita aliquando vitia graui Antiſtitum admoratione ſingulorum exemplo abolentur; charitatis neceſſitudo inter vniuernitione, xitur: quanti ſit ponderis digna ordinum ſuſceptio, attentè ab omſos corerpenditur. Epiſcopi nominatim ſingulos exinde notos habent; & quid nibaliquiſque poſſit, quid ferre valeat, cui muneri par, vel impar fuerit, quantum prudentiâ coniici poteſt, explorant. Clerici cum Epiſcopis amore certant, & hi Clericos ſuos beneficiis, illi Epiſcopos reuerentiâ deuinciunt: & qui maximus illius inſtructionis fructus eſt, rerum Eccleſiaſticarum & officij Sacerdotalis ignorantia, paulatim exulat, & ſcientiæ Eccleſiaſticæ ſtudia tantoB perè neglecta refloreſcunt.

CAPVT II.

Varia ad ordinandos Monita complectens.

§. I.

Quanti momenti ſit ſerium, & accuratum de vocatione ſuâ ad Clericatum, & Ordines examen.

C I. Ἀρχὴ ἥμισυ πάντος, inquiebat [a] Heſiodus, ad quam ſententiam alludit [b] Horatianum iſtud.

——— *facti*
Dimidium qui cœpit habet.

Habet, inquam, totius operis dimidium, qui bene & auſpicatò cœperit: quod ad rem præſentem transferunt S. [c] Leo Summus Pontifex, & Imperator [d] Iuſtinianus, quorum ille de ordinationibus præpoſteris loquens, *difficile*, inquit, *eſt, vt bene peragantur exitu, quæ male ſunt inchoata principio*: Hic verò de legitimis ordinationibus differens, *benè autem vniuerſa geruntur, & competenter, ſi rei principium ſit decens & amabile Deo.* Quamobrem videant, quæſo, qui in Clericorum ordinem referri ambiunt, ne, ſi à ianuâ aberrauerint, totâ deinceps aberrent viâ: perpendant apud ſe, quanta ſit hæc dignitas quam poſtulant: num ſibi ipſis ex animo grata & propter ſeipſam grata ſit: num viribus conſentanea: excutiant ſeipſos, an tanto muneri apti ſint, an à Deo vocati, & quâ ad Clerum feſtinantes, intentione ducantur: quâ arte, quibuſque mediis Eccleſiam inD troëant; quidve acturi Eccleſiaſticum ambiant ſtatum: examinent; inquam, inſtituti ſui rationem, nec ſemel, nec feſtinanter, nec perfunctoriè examinent, nec ſuis tantùm oculis, nec ad mundani honoris lucernam; ſed ſeriò, ſed maturè, ſed pluries, ſed alienis etiam oculis, ſed ad diuinæ veritatis lucem.

II. Multi pœnis æternis plectendi ſunt, qui ſi Clerici non exſtitiſſent, æternâ fuiſſent potiti beatitudine: quod intuens [e] Beatus Acepſimas inſignis in Oriente Monachus, cùm ſe breui morituru prævidiſſet, tunc ſe tantum ordinari Preſbyterum paſſus eſt, aſſerens ſe, *ſi diutius victurus fuiſſet, omnino fugiſſe hoc grave & terribile onus Sacerdotij, pertimeſcentem reddendam depoſiti rationem.* Inſcrutabilia certè ſunt diuinæ prouidentiæ arcana, quæ nemini mortalium curioſiùs rimari licet: ne [f] *qui ſcrutator eſt maieſtatis, opprimatur à gloria*: hoc tamen haud dubium eſt, maximum ad æternam fœlicitatem conſequendam momentum eſſe, conſentaneam ſuis moribus, ingenio, viribus, ex diuinâ motione ſtatus electionem: è contrà verò eos ſe peccandi occaſionibus totos fere dedere, qui minimè conſentaneum vocationi ſuæ ſtatum amplectuntur? & ſæpè accidere,

[a] Heſiodus.
[b] Horatius de arte Poëtica. Idem docet Nazian. epiſt. 120. p. 856.
[c] Leo epiſt 85. ad Epiſcopos Africanos.
[d] Iuſtinian. in præfat. Nouellæ 6.
[e] Theodoret. in Philotheo cap. 44. ſeu lib. 9. de vitis Patrum.
[f] Prou 25.

Digitized by Google

vt quò perfectior aliquis status est, eò ad perfectionem toto conatu adnitente ſæculoſior, niſi generoſo animo, & A
[a] Matth. 11. *tur, & violenti rapiunt illud:* tunc verò maiorem [a] *regnum cælorum vim pati-* consecutione ad perfectionis apicem adniti oportere vim patiatur, cùm pro eius ceſſitatem impoſuit, vt, niſi perfectiſſimo viuendi genere quisque ſibi ne poſſit. Hanc ſibi perfectius cæteris viuendi legem impo. ipſum obtinere non laicis dignitate præcellunt, morum quoque ſanctitate præstare Clerici, vt qui
[b] Hieron. in cap. 2. ad Titum, refert. 8. q. 1. c. qualis. inquit Hieronymus, *erit ædificatio diſcipuli, ſi intelligat ſe Magiſtro eſſe:* [b] *Qualis,* de non ſolùm Epiſcopi, *Presbyteri, & Diaconi debent magnoperè prouidere* [illegible]*em.* Vniuerſum *populum cui præſident, conuerſatione, ſermone, ac ſcientiâ præcedant: verùm & cæteros & inferioris gradus Exorciſtæ, Lectores, Æditui, Acolythi, & omnes omnino, qui domui Dei deſeruiunt: quia vehementer Eccleſiam Dei deſtruit meliores Laicos eſſe quàm Clericos.* [c] *Nec,* ſi Bedæ credimus, *ſufficere ad ſalutem arbitremur, ſi turbis negligentium,*
[c] Beda ſuper Matth. habetur ead. q. c. finali. *vel quorumlibet indoctorum fidei vel actibus adæquemur, quibus ſacris literis vnica eſt credendi pariter & viuendi regula præſcripta.* [d] *Quid intereſſet,* ait Ambroſius, *inter* B
[d] Ambr. epiſt. 25. ad Vercell. quæ habetur lib. 3. epiſt. tom. 5. *populum & ſacerdotem, ſi iiſdem adſtringerentur legibus? debet præponderare vita ſacerdotis, ſicut præponderat gratia.* [e] *Neque,* vt ibidem docet, *mediocris virtus ſacerdotalis*
[e] Idem epiſt. 20. Iræneo quæ habetur lib. 3. eiſ. *eſt, cui cauendum non ſolùm, ne grauioribus flagitiis ſit affinis, ſed ne minimis quidem: vt ſit promptus ad miſericordiam, &c.* Idem alibi vulgarem ſeu popularem ſacerdotis viuendi rationem improbat, tum [f] Pythagorico mandato, *quo ille diſcipulos ſuos*
[f] Vide Philon. quod omnis prob. ſit lib. Clem. Alex. lib. 1. ſtrom. Origen. lib. 1. contrà Celſum. *communem, atque vſitatam populo prohibuerit ingredi viam,* quod à Iudæis ſumpſiſſe oſtendit: tùm diuino oraculo, quo præceptum fuerat Moyſi, [g] *Solue calceamentum pedum tuorum:* tùm ex eo quod præceptũ fuerat Ioſuæ, [h] videlicet, *vt detrita, & popularis vitæ deponeret pulueretum, qui viam Domini ambulare deſiderarent:* tum
[g] Exod. 3. [h] Ioſue 5. denique ex eo quod Moyſi iuſſum, [i] *vt montem cum Sacerdotibus aſcenderet, populus*
[i] Exod. 24. *autem deorſum ſtaret.* Ex quibus hæc infert, *Separauit igitur Sacerdotes à populo, & poſteà ipſum Moyſem intrare intrà nubem præcepit. Vides diuiſiones? nihil in Sacerdotibus plebeium requiri, nihil populare, nihil commune cum ſtudio, atque vſu, & moribus incondita multitudinis? Sobriam à turbis grauitatem, ſeriam vitam, ſingulare pondus dignitas ſibi vendicat ſacerdotalis. Quomodo enim poteſt obſeruari à populo, qui nihil habet ſecretum à populo, diſpar à multitudine? Quid enim in te miretur, ſi nihil in te aſpiciat, quod vltrà ſe inueniat, ſi quæ in ſe erubeſcit, in te, quem reuerendum arbitratur, oſtendat? Supergrediamur igitur plebeias opiniones, & ſtrata quadam gregalis conuerſationis, ac detrita via orbitas declinemus, ac vulgaris ſemita ſolum, &c.* Auguſtinus ſic Sacerdotem depingit, [k] *talem oportet eſſe Domini Sacerdotem, vt quod populus pro ſe apud*
[k] Aug. in Pſ. 36. *Deum non valuerit, ipſe pro populo mereatur quod propoſuerit impetrare. Et verè,* exclamat [l] Chryſoſtomus, *magna confuſio eſt Sacerdotum, & omnium Clericorum, quando*
[l] Chryſoſt. ſeu auctor operis imperfecti. Homil. 40. in cap. 21. Matt. Vide eundem lib. 6. de Sacerdotio. *laici inueniuntur fideliores eis, aut inſtiores: quomodo autem non ſit confuſio eſſe illos inferiores laicis, quos etiam æquales eſſe confuſio eſt?* Vnde rectè queritur [m] Gregorius, miſeriam illam, quam nobis Dominus per [n] Oſeam comminatus eſt, impletam eſſe, *& erit ſicut populus, ſic Sacerdos,* graue eſſe iudicans, & pernicioſum, ſi Sacerdotis bonitatem populus attingeret: quod & alio loco [o] oſtendit, dum ait, D
[m] Greg. hom. 17 in Euang. [n] Oſeæ cap. 4. [o] Idem lib. 7. Indict. 2. epi. 71. Mauritio magiſtro militum. *graue nimis eſſe contrà veterem vſum Sacerdotes ſibi quicquam accipere, vnde in lacorum videntur altus incidere.*

III. Cogitet ergo primùm qui ſacro Clericorum Ordini cupit inſeri, ad maiorem ſe de cætero probitatem, ſanctitatem, modeſtiam, grauitatem, continentiam, perfectionem, maiorémque præſertim mandatorum diuinorum obſeruationem obligandum eſſe. [p] *Sacerdotes* ſiquidem ex Chryſoſtomo (quod idem de cæteris Clericis ſeruatâ proportione dicendum eſt) *magis videntur promittere*
[p] Auctor operis imperfecti, ſeu Chryſoſt. ſeu alius homil. 40. in cap. 21. Matt. *obedientiam Deo, præcipuè per hoc ipſum, quod ſpecialiter in Dei miniſterio conſtituuntur. Nam qui doctor populi conſtituitur, ſine dubio profitetur ſe talem fore, qualem eſſe oportet doctorem,* quod exemplo artificum oſtendit, moxque ſubdit, *ſic Sacerdos, & omnis Clericus, etſi ſpecialiter non promittat; tamen per hoc ipſum quod doctor conſtituitur aliorum, tacitè promittere Deo videtur in omnibus obauditurum ſe Deo.* Itaque quæ in Laicis leuia ſunt, in Clericis grauia videntur; quæ in illis vix reprehenduntur, in his magnopere interdum vituperantur: quæ illis facilè condonantur, in his

Eccleſiaſticis

Digitized by Google

A Ecclesiasticis legibus seuerè castigantur: imò plura populo tanquam licita permitti solent, quæ Clericorum Ordini tanquam illicita prohibentur. Totum id magis aperio, nec tam meis, quàm Patrum sententiis. Audiatur [a] Chrysostomus, *Non enim pariter commissa in omnibus accipienda:* [b] *potentes enim ait potenter tormenta patientur;* &, [c] *qui nouit voluntatem domini sui, & non facit, vapulabit plagis multis: ita plurimarum rerum cognitio acerbiores peccatorum efficit pœnas. Ideò sacerdos si pariter cum subdito peccat, non eadem, sed multò acerbiora patietur.* Audiatur Bernardus, [d] vbi verba scurrilia in Sacerdote reprehendit: *Nugæ*, inquit, *in ore laici nugæ sunt, in ore Sacerdotis blasphemiæ.* Rationem paulo post subdit, *consecrasti os tuum Euangelio, talibus illud aperire illicitum, assuescere sacrilegium est.* Audiatur Synesius, [e] qui Sacerdotij onus ideò se fugisse asserit, quod ludo, iocisque addictus esset: qualem autem esse oporteat Episcopum depingit, *ἀνδρὰ θεσπέσιον, ὅτῳ θεὸς μὲν παιδιὰ ἀπαραίτητα καὶ θείῳ ἀμείλικτον divinum virum, ab omni ludo peraque, atque Deum ipsum alienum atque inexorabilem.* Audiatur quoque [f] Tridenti-

B na Oecumenica Synodus: *Nihil est quod alios magis ad pietatem, & Dei cultum assidùe instruat, quàm eorum vita, & exemplum qui se diuino ministerio dedicarunt: cùm enim à rebus secularibus in altiorem sublati locum conspiciantur, in eos tanquam speculum reliqui oculos conijciunt, ex iisque sumunt, quod imitentur. Quapropter sic decet omnino Clericos in sortem Domini vocatos, vitam, moresque suos omnes componere, vt habitu, gestu, incessu, sermone, aliisque omnibus rebus, nil nisi graue, moderatum, ac religione plenum præ se ferant: leuia etiam delicta, quæ in ipsis maxima essent, effugiant, vt eorum actiones cunctis adferant venerationem.*

IV. Plura in eundem sensum, imo innumera adferre possem: verùm placet ad Chrysostomum [g] reuerti, qui Sacerdotum peccata eadem quæ laicorum, peccatis populi grauiora esse, ex eo probat, quod in veteri Mosaïca [h] Lege præciperetur, vt tantumdem pro Sacerdotibus, quantum pro vniuerso populo sacrificium offerretur, *quod quidem*, inquit, *quid aliud signat quàm Sacerdotis vulnera*

C *maiori medicamento, atque auxilio indigere? atque adeò tanto, quanto coniuncta simul vniuersi populi vulnera indigent? porrò maiori nequaquam indigerent, nisi grauiora forent: atqui grauiora certè fiunt non naturâ ipsâ, sed Sacerdotis, qui ea commiserit, conditione & dignitate;* quod etiam probat scripturæ [i] sacræ testimonio, quæ non solum sacrorum ministrorum, verùm etiam familiarium ipsorum grauiora esse crimina, maioremque pœnam ipsis infligendam esse docet. Atenim palmaris est locus ille Chrysostomi, [k] quem ordinandos sæpe ante oculos mentis habere conuenit: *qui concupiscis Sacerdotium, ex aduerso pone criminationes, quas illi perpeti necesse est: pone vitam à negotiis liberam: pone supplicijs modum: quoniam si pecces priuatim, nihil tale passurus es, si in Sacerdotio peristi. Reputa, quàm multa sustinuerit, inquã multis se Philosophum præstiterit Moses, quàm multa præstiterit bonus; sed quoniã peccarat vnum peccatum, acerbè punitus est, idque meritò: quippe, cùm id cum alierũ iacturâ factum sit, non tantũ ob id quod propalam factum est, sed & quod esset Sacerdotis peccatũ.* Quàm turpe igitur, quàm temerariũ, & audax facinus, Sacerdotij benedictionẽ inconsultò præti-

D pere, in sacrum ministerium nullâ præhabitâ maturâ deliberatione inuolare? Cogitet vnusquisque apud se sacrorum ordinum candidatus, cui se muneri addicat, quibus se legibus obstringat, quod onus à die sacræ ordinationis sibi ab Ecclesiâ imponendum subeat. Clericus, id est in sortem Domini vocatus, mundo renunciet, necessum est: Hypodiaconus se perpetuo Dei ministerio mancipare præcipitur; Sacerdos ad perfectionem contendere iubetur; qui se totum Deo deuouit, sibi nihil reliquit, qui se totum Deo dedit, quippiam aliud habendi affectum deposuit. [l] *Nemo militans Deo, implicat se negotiis secularibus*, clamat Apostolus gentium: cui consonat Apostolorum [m] Canon, quo vetantur Episcopi, Presbyteri, Diaconi, sæculares curas assumere, nisi gradu suo deiici malint. Multa Clericis præcepta sunt, non laicis; multa concessa laicis, non Clericis, [n] *aliud est* enim, vt docet Ambrosius, *quod ab Episcopo requirit Deus, & aliud quod à Presbytero, & aliud quod à Diacono, & aliud quod à Clerico, & aliud quod à Laico, vel à singulis quibusque hominibus;* [o] *Tam excellens est*, ait sanctus Leo Epistola ad Anastasium Thessalonicensem, *Sacerdotum electio, vt*

[a] Chrysost. hom. 27. al. 26 in cap. 8. Matth.
[b] Sap. 6.
[c] Lucæ 10.
[d] Bern lib. 3. de consid. c. 13.
[e] Synesius ep. 105.
[f] Conc. Trident. sess. 22. de reform. c. 1.
[g] Chrysost. lib. 6. de Sacerd. cap. 11.
[h] Leuit. 4.
[i] Leuit. 21. Deut. 22. 1. Reg. 4.
[k] Chrysost. hom. 5 in Acta Apost.
[l] 2. ad Tim. 2.
[m] Can. Apost. 7. habetur dist. 88. cap. Episcop.
[n] S. Ambr. de dignitate Sacerd cap. 3.
[o] S. Leo epist. 84. c. 3. refertur dist. 21. c. omnium Sacerdotum.

quæ in aliis Eccleſiæ membris non vocantur ad culpam, in illis tamen habeantur illicita. A Cui adſtipulatur S. Gregorius epiſtola ad Sabinum Subdiaconum Regionarium. [a] *Cùm plerumque*, inquit, *quod in laicis culpa non eſt, hoc crimen ſit in ſacro ordine conſtitutis, quanta in eo diſtrictione puniendum ſit piaculare flagitium, qui zelo rectitudinis vritur, non ignorat.* [b] Quod Themiſtocles ad amicum, cùm iacentia hoſtium ſpolia obambulans intueretur, hæc collige, tu enim non es Themiſtocles: id ipſum ſuo iure Clericus, dum mundanas voluptates in tranſcurſu aduertit, laico dicere poteſt, his vtere, has deliba, tu enim Clericus non es: neque enim illis Clericum vel tantillũ delectari decet, multominus immergi. V. Certè nulla capitalior Eccleſiæ peſtis eſt, nulla execrabilior pernicies, quàm quod temerè Clericatum ambimus, temerè Sacerdotio inauguramur, antequam dignitatis Clericalis ſeu Sacerdotalis ſedulâ meditatione animum inſtruamus, antequam vires noſtras animumque cum Eccleſiaſticis muniis, legibuſque contulerimus, antequam obligationem quam in ordinatione ſuſcipimus frequenti cogitatione perpenderimus: adeò peſſimè videlicet pretioſiſſima quæque æſtimantur, & veneranda Angelis hominibuſque vileſcit dignitas, adeo negligentes ſumus, vt ſuſcepti officij recordatio animum non ſubeat; adeò ſtupidi, vt tanti muneris admiratione non percellamur adeò imprudentes, & ſtulti, vt qui Sacerdotium amplectimur, non perfectiorem nobis vitæ rationem amplectendam eſſe proponamus, ſed ſolutiorem. Audenter loqui videar, cùm tamen minus quiddam illud ſit, quod dicam, quàm quod dignitas Sacerdotij iubeat dicere: dicam tamen, & verè dicam, non minus ſeriò vnicuique ad Clericatus profeſſionem, quàm ad Monaſterij ingreſſum, aut votorum regularium emiſſionem de ſtatu vitæ amplectendo eſſe cogitandum: quidni? an non in Concilio [c] Arelatenſi tertio, & alibi paſſim Clericatus ſuſceptio, ſicut & Monaſterij ingreſſus *conuerſio* dicitur? an non verum eſt illud Auguſtini, [d] *vxor bona Monachum bonum Clericum facit*? an non, ſi ſancto [e] Chryſoſtomo, [f] Iſidoro Peluſiotæ, & aliis paſſim Patribus credimus, maior Sacerdoti vitæ integritas, quam Monacho neceſſaria eſt? C

[a] S. Gregor. epiſt. 5. lib. 8.

[b] Plutarc. in Themiſt.

[c] Arel. 3. c. 1. & 2. & alia alibi paſſim

[d] Aug epiſt. 76. ad Aurel.

[e] Chryſoſt. lib. 6. de Sacerdotio

[f] Iſid. Peluſ. lib. 2. ep. 274.

§. II.

Ordinando dignitas, Ordinum, & annexa iis obligatio ſedulò inſpicienda.

V. *Graue pondus eſt Sacerdotij*, monet [g] Gregorius, *prius quippe eſt Sacerdoti neceſſe, vt cæteris ad exemplum viuat, ac deinde ſeruandum, vt mentem per offenſa exempla non leuet.* [h] *Graue pondus*, vt loquar cum Bernardo, *graue eſt periculum iſtius honoris; gradus quippe iſte, gradus caſualis eſt, gradus iudicialis eſt, niſi meritis illuſtretur dignitas vnctionis, nobilitate morum, exercitatione virtutum, & inſtantiâ bonorum operum.* Impensè enim cauendum, ne, quod verebatur Ambroſius, [i] *ſit deifica profeſſio, & illicita actio; ne ſit religioſus amictus, & irreligioſus protectus: ne ſit gradus excelſus, & deformis exceſſus; ne habeatur in Eccleſia Cathedra ſublimior, & conſcientia Sacerdotu reperiatur humilior: ne profeſſionem monſtremus ouinam, & ferocitatem habeamus lupinam; Magna ſublimitas, magnam debet habere cautelam; honor grandis grandiori debet ſollicitudine circumuallari.* Enitendum toto animi conatu totoque ſtudio, [k] *vt dignè noſcamus, quid ſumus; & quod ſumus profeſſione, actione potius, quàm nomine demonſtremus: vt nomen congruat actioni, actio reſpondeat nomini; ne ſit nomen inane, & crimen immane.* Perpendendum eſt ordinando, ne dignitatem eximiam cùm adeptus fuerit, turpi eam conuerſatione commaculet; meditari eum oportet, quanta ſit dignitas ad quam contendit, vt cùm ſe eâ indignum cognouerit, dignum pertinaci ſtudio præſtare ſe ſatagat; ſuſpicere eum decet dignitatem ſuam, & amplecti Clericalia officia: ſæpe enim accidit, vt qui eam non ſuſpicit, deſpicabilem ipſe ſe præbeat, ſuamque dignitatem contemptui pariter exponat: & vileſcant apud populum Clericalia officia, quorum à Clericis minor habita fuerit ratio. Experimento ſanè compertum eſt, vbi Clericos pudere cœpit Clericalis ordinis, vbi profeſsionem Clericalem negligere, vbi Eccleſiaſticas functiones detrectare cœperunt, continuò ipſos nullius apud homines D

[g] Greg. epiſt. 39 Dominico Carthag. lib. 1. indict. 9.

[h] Bern. ſerm. in Cœna Domini.

[i] Ambroſ. de dignitate Sacerdotali c. 3.

[k] Ibidem.

A homines pretij, ſolidæ laudis vacuos, & inanes habitos fuiſſe: eorum verò officia adeò viluiſſe, vt nonniſi abiectæ ſortis homines decere à quibuſdam exiſtimentur. Dignum igitur eſt, vt dignitatem Clericalem animo reuoluamus, antequam eam adipiſcamur: cùm enim res omnes poſſeſſione vileſcere ſoleant, & aſſiduitate minus æſtimentur, non eſt ſperandum dignitatem Clericalem eum maximo in pretio habiturum obtentam, qui non eam magni fecerit obtinendam: erit ille ſuo ordini dedecori, cui ſuus ordo contemptui fuerit, [a] *dignum eſt, vt* (ad quod tantopere hortabatur Ambroſius) *dignitas Sacerdotalis priùs cognoſcatur à nobis, deinde ſeruetur à nobis: vt pſalmographi ſententia queat repelli à nobis, homo cùm in honore eſſet non intellexit, comparatus eſt iumentis inſipientibus, & ſimilis factus eſt illis.* Dignum eſt, vt ordinis dignitatem non ad vitæ ſuperbiam, ſed ad veram cum charitate humilitatẽ excitandam cogitemus, vt cùm honoris prærogatiuam perſpexerimus, congrua etiam merita requiramus.

[a] Ambr. de dignit. Sacerd. cap. 10

VII. Sedulò vero cogitandum eſt, vt nos ipſos dignitati conferamus; non
B quaſi dignos nos diuino iſto ordine agnoſcere, ſed quod tantæ dignitati non omnino impares fore diuina annuente gratiâ confidere debeamus; hæc eſt Iſidori Hiſpalenſis ſalutaris admonitio, [b] *Qui regimen Sacerdotij contendit appetere, ante ſe diſcutiat, ſi vita honori ſit congrua: quod ſi non diſcrepat, humiliter ad id ad quod vocatur accedat: reatum quippe geminat, ſi quiſpiam cum culpâ ad Sacerdotale culmen aſpirat.* Rectè & ipſe, [c] *non debet honoris ducatum ſuſcipere, qui neſcit ſubiectis tramite vitæ melioris præire: neque enim quiſpiam ad hoc tantùm præficitur, vt ſubditorum culpas corrigat, & ipſe vitiis ſeruiat.* Vtinam ordinandorum ſinguli hoc ſibi dictum putent, quod Valerio Epiſcopo inculcabat Auguſtinus, [d] *Ante omnia peto, vt cogitet religioſa prudentia tua, nihil eſſe in hac vita, & maximè hoc tempore, facilius, & latius, & hominibus acceptabilius Epiſcopi, aut Presbyteri, aut Diaconi officio, ſi perfunctoriè, atque adulatoriè res agatur: ſed nihil apud Deum miſerabilius, & triſtius, & damnabilius: item nihil eſſe in hac vitâ & maxime hoc tempore difficilius, laborioſius, & periculoſius Epiſcopi, aut Presbyteri, aut Diaconi officio: ſed apud Deum nihil beatius, ſi eo modo militetur, quo noſter Imperator iubet.* Subeat etiam in mentem Gregorij iſtud
C monitum, [e] *ne qui plus cæteris in hoc mundo accepiſſe aliquid cernimur ab authore mundi, grauius inde iudicemur: cùm enim augentur dona, rationes etiam creſcunt donorum.* Nec tacendum illud Bernardi, [f] *in Claro tanquam in cœlo gerens iniqua, quid niſi de miniſterio iudicetur? Cœleſte tenet officium: Angelus Domini exercituum factus eſt: tanquam Angelus aut eligitur, aut reprobatur, inuenta quippe in Angelis prauitas & diſtrictiùs iudicetur neceſſe eſt, & inexorabiliùs, quàm humana.*

[b] Iſidorus Hiſp. lib. 3. ſententi. cap. cap. 34.

[c] Ibid.

[d] Aug. epiſt. 124. ad Valerium refertur can. ante omnia diſt. 40.

[e] Greg. hom. 9. in Euang.

[f] Bern. ſerm. in hæc verba, Ecce nos reliquimus omnia.

VIII. Sed & illud Clericos Preſbyteratu præſertim initiandos attentè conſiderare velim, formidandum diuinæ punitionis genus ipſis imminere, ſi peccauerint: quod nempe, vbi Deum deſeruerint, ità à Deo deſeri ſoleant, vt vix ad meliorem redeant frugem: peccauit Clericus, peccauit Preſbyter, pœnitentiæ quidem patet aditus, quo peccata commiſſa eluat; ſed pœnitendi rarò ſubit affectus: quid enim non eſſent indurato ad pœnitẽtiam corde, qui adeò ad peccata ruentes præfractæ fuerunt audaciæ, & induratæ mentis, vt diuinis moni-
D tis, quæ quotidie legunt, audiuntque, aures obturarent, frequentioribus diuinis vocibus cor occluderent, gratiæ Sacerdotij efficaciſſimæ reſiſterent, nec diuinorum myſteriorum, quæ quotidie pertractant, nec dignitatis eximiæ, quam habent, veneratione continerentur, nec pudore, nec infamiâ, nec populorum ſcandalo, à peccando deterrerentur? Adde quod, vt habet Hieronymus, [g] *Monachus ſi ceciderit*, dicam & laicus, *orabit pro eo Sacerdos, pro Sacerdotis lapſu quis rogaturus eſt?* qui nempe, teſte Paulo, [h] *ex hominibus aſſumptus, pro hominibus conſtituitur in iis quæ ſunt ad Deum, vt offerat dona, & ſacrificia pro peccatis:* quantum ergo periculum, ne poſtquàm peccauerit, ille pereat, cui cauere incũbit, ne alij pereant: cùm nullius ſit cauere, ne ipſe pereat, [i] *quis aliquando*, inquit Chryſoſtomus, *vidit Clericum cito pœnitentiam agentem: ſed, & ſi deprehenſus humiliauerit ſe, non ideò dolet, quia peccauit, ſed quia confunditur, quia perdidit gloriam ſuam; putaſne Deum quaſi crudelis pœnitentiam denegaturi dicens, ſi ſal infatuatum fuerit, in quo condietur? ſed quaſi naturam rẽ conſiderans, quia non eſt qui doceat illum errantẽ, qui errãtes corrigebat.*

[g] Hier. epiſt. 1. ad Heliod.

[h] Ad Hebr. 5.

[i] Auctor operis imperfecti ſeu Chryſoſt. ſeu alius hom. 40. in c. 21. Matth.

Nolim, vt Clericus dicat cum Caïn.[a] *Maior est iniquitas mea, quàm vt veniam* A
[a] Genes. 4. *merear:* ausim tamen dicere, maiorem esse debere Clerici integritatem, quàm vt eam post commissum crimen in totum reparandum esse confidam, maiorémque peccantis Clerici, & peruicaciorem iniquitatem esse, quàm vt communiter ab eo non ficta resipiscentia speretur: quid enim non violabit? quò non prorumpet temeraria eius audacia, [b] *qui sanguinem testamenti pollutum duxerit, in*
[b] Ad Heb. 10. *qua sanctificatus est*? qui nec sibi infamiam, nec populo scandalum, nec ordini diuinissimo ignominiam, nec cœlestibus Sacramentis, quorum minister est, iniuriam metuit? qui nec Christo fidem, nec Ecclesiæ sponsionem seruauit? nihil tam sanctum, nihil tam sacrum, nihil tam religiosum esse de cætero potest, quod furentem eius peccádi libidinem compescere possit, qui sanctissimam dignitatem contempserit, sacratissimum officium dehonestarit, Angelicum ministerium turpi conuersatione contaminarit, inhabitantem in se Spiritum sanctum reiecerit, eius templum fœdè prophanarit, polluerit. Toto in scelera ruat impetu quodam modo necessum est, quem à peccando nec officij religio, nec B
status sui sanctitas, nec solemnis Christo sponsio, nec vniuersi populi salus, nec pudor, nec verecundia retardarunt.

IX. Hinc fit, vt in facinorosos Clericos totus se diuinus furor effundere soleat, & in ipsos tam in hac, quàm in alterâ vitâ diuina grassari copiosiùs vindicta vi-
[c] Leuit. 10. deatur. Vide [c] quam seuerum se præstiterit Deus erga Nadab & Abiu, quòd prima vice quâ sacrificatorum officio functi fuerant, alienum ignem obtulissent, quos ideo cœlitus demissus ignis continuò depastus est: quàm [d] inopinâ
[d] 2. Reg. 6. morte punitus Oza Leuites, quod cadentem arcam testamenti non sanctificatis manibus sustulisset; quàm grauiter Heli ac filios eius diuina iustitia puni-
[e] 1. Reg. 2. uerit, quod hi populo sacrificanti molesti, turpi questui intentius, & importunius quàm par esset studerent, ille nimiâ in filios indulgentiâ vsus, eos à vitiis non reuocasset Quantis, Deus bone, quantis nostro sæculo malis, & quàm inopinis mortibus plures ex Cleri etiam proceribus, nobis videntibus (si tamen quidpiam videmus, qui diuina iudicia vix attendimus) vexatos, ereptosq; me- C
miniſſe possumus; quæ dum cogito, veniunt mihi in mentem similia ista exempla, quæ legisse me memini apud Thomam Cantipratensem Dominicani ordinis virum suo sæculo celebrem, suffraganeum Cameracensem; [f] *Ego*, inquit,
[f] Thomas Cantipra. de apibus lib. 2. cap. 19. *in quadam ciuitate Episcopali vndecim annos adolens, vbi sexaginta duo Canonici sub prabendu pinguissimis ducentarum ferè librarum Parisiensium in matrice Ecclesia seruiebant, quorum plures erant beneficiorum plurium detentores: vide ergo qualem vindictam Dei, in ipsos turpissimos detentores, mihi testis & iudex sit sancta Trinitas, vnus Deus, quod paucos eorum vidi communi hominum morte defungi, sed subito omnes, & reprobè mori; ita quod quidam eorum audito, quod vnus sociorum in nocte sanus manè mortuus inuentus esset, complosis manibus dixit, & quid vultis? secundum vsum, & consuetudinem Ecclesia mortuus est, vt videtis. Vidi ego ipse in Ecclesia eadem, infra paucos annos, quatuor Archidiaconos sic defungi, vide lector, mirare miraculum: Primus eorum de equo phalerato, & grandi cecidit, fractisque cernicibus expirauit. Secundus mane in Cathedrâ sedens mortuus est repertus. Tertius in choro stans, cùm ad Missam elevatio Corporis Christi* D
fieret, cecidit resupinus, & subtractâ loquelâ cum sensu quasi brutum animal die tertiâ, sine Sacramentu Ecclesiasticis est defunctus. Quartus confessionem peccatorum, & Sacramenta recusans mortuus est, & extrà cœmeterium sepultus.

X. Verùm frustra temporales Clericorum scelcratorum inspicimus pœnas, qui æternitatem pœnarum solam pensare debemus; etenim si Beatæ
[g] Reuel. B. Brigittæ lib. 1. c. 47. 48. 49. & lib 4. cap. 134. 135. Brigittæ reuelationibus credimus, parua sunt reliquorum damnatorum, imò & dæmonum supplicia, præ iis quibus Sacerdos in inferno plectitur. Videat ergò, quisquis Clericatum petit, ne dum ad Angelorum, imo Seraphinorum gradum, statumque perfectionis contendit, infrà dæmonum miseram, nemini tamen miserandam conditionem deprimatur; videat ne cœleste ambiendo beneficium, sibi accersat inferni supplicium, ne cùm ordinari cupit, diuinæ ordinationi resistat: ne ob ordinationis sacræ profanationem ibi mereatur deiici, vbi nullus ordo, sed sempiternus horror inhabitat. Sanè si credamus Chrysostomo

non

A non fictè, non obiter, non inconsultò, non rhetoricâ amplificatione, sed seriò, sed ex animo, sed maturè, sed ex rei veritate loqui se profitenti; Sacerdotum maxima pars diuino iudicio damnabitur, audiamus ipsum Chrysostomũ. [a] *Non temerè*, inquit, *dico, sed vt affectus sum, & sentio, non arbitror inter Sacerdotes multos esse, qui salui fiant, sed multo plures qui pereant: in causa est, quoniam res excelsum requirit animum multas enim habet causas, quæ depellant ipsum à suis moribus, & innumeris oculis opus illi vndique.* Tremenda sanè sententia, quam nec audire sine timore, nec legere sine horrore, nec attentiùs cogitare sine lachrymis sapientes possunt; Contristemur, [b] sed contristemur ad pœnitentiam, vt gaudeamus nos contristatos fuisse: horreamus audientes diuinorum iudiciorum sacratissimum interpretem, nosque maturè prolatâ [c] Chrysostomi ista verba fructuoso timore percellant. Pauci sunt, inquiebat tantus Doctor, Sacerdotes qui salui fiant: ex iis multo plures erunt, qui pereant; quid ergo de huius sæculi Sacerdotibus diceret, qui de suo, id est, si cum nostro confetatur, austeræ & integerrimæ
B quoad Clerum disciplinæ, ità sæculo loquitur? quinam enim eo tempore in Ecclesia Sacerdotes ordinabantur, nisi quibus aditum ad Clerum, & Ecclesiasticas dignitates insignis probitas, egregia doctrina, & laudabilis fama recludebant? quinam superioribus ordinibus insigniebantur, nisi qui in inferioribus probati omnium commendationem, & applausum meruerant? quinam Cleri dignitatibus fulgebant, nisi qui disciplinæ Ecclesiasticæ innutriti sub probatis ducibus diu militarant? à quibus Clericalem vitam edocebantur, & frequentibus ad virtutem adhortationibus incendebantur? qui non pretio, non indigno famulatu, non gratiâ, sed testimonio dignitates consecuti, ab iisdem malè agendo seuerâ castigatione decidebant? quales denique credimus illius æui fuisse Sacerdotes? quos nempe nondum abolita Apostolorum, recentiora verò martyrum, præsentia illustrium Doctorum, atque Antistitum exempla ad pietatem incitabant? quos populi adhuc sanctissimâ pietate calentis feruor
C inflammabat, Ecclesiasticarum functionum obseruantia in diuinis officiis iugiter exercebat, disciplinæ nondum extinctæ seueritas continebat? qui maiorum suorum contra ethnicas superstitiones, suos, suorumque parentum contrà Arrianam audaciam, speciatim verò priuatos contra vitia reportatos triũphos numerabant? eiusmodi tamen Sacerdotum, teste Chrysostomo, peribit maxima pars, æternis addicenda suppliciis; quid ergo de nobis fiet, quorum optimus quisque vix alicui ex pessimis illius temporis est conferendus? qui Clericatum otij gratiâ quærimus? qui statum perfectissimum imperfecti temerè, inconsultò apprehendimus? qui officij nostri functiones vel ignoramus, vel ex contemptu reiicimus? quos nulla disciplina coërcet, nullus ordo complectitur, nullæ leges erudiunt aut refrenant? qui nullius ductu regimur, nullo bono exemplo viuimus, aut cuiusquam boni, nulli bona exempla præbentes, nec ab vllo mutuantes? quid inquam de nobis dicturus esset Chrysostomus? an omnes, an multos ex nobis esse saluandos? quis hoc credat? an paucos? neque hoc
D probabile; an pauciſſimos? vereor, ne hoc quidem fateatur: quid, si satyrici verbis de numero saluandorum interrogatus responderet;

——— *Nemo hercule, nemo,*
Vel duo, vel nemo.

Quantus nobis incuteretur metus, quantus timor? Hæc velim ab ordinandis seriò cogitari, ne eos posteà id elegisse temerè pœniteat, de quo nulla nimia potuit institui deliberatio.

Neque verò multum abest ab hac D. Chrysostomi sententiâ reuelatio ista, quam à Deo, viro cuidam sancto & pio, factam refert [d] Dionysius Carthusianus; vidit ille purgatorij pœnas, vnumque inter cætera demiratus est, quod cùm multi ex omni conditione hominum flammis vltricibus purgarentur, pauci Sacerdotes locum inter eos habere viderentur: cuius rei rationem ab Angelo ductore scisciatus, audiuit, paucos Sacerdotes dedi purgantibus flammis, quod ferè omnes ex ipsis morientes continuò aut gloria æterna, aut æterna supplicia manerent; si quos verò ad locum Purgatorium mitti contingeret;

[a] Chrysost. homil. 3. in cap. 1. Actor. Apostolorũ. οὐκ ἀπὸ τύχης λέγω, ἀλλ' οἶδα ἃ λέγω, καὶ διαλογιζόμενος ταῦτα πολλὰ ἐν ἐμαυτῷ καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ μου ἐνθυμούμενος, οὐκ ὀλίγους εἶναι τοὺς σωζομένους, ἀλλὰ πολὺ πλείονας τοὺς ἀπολλυμένους. τί οὖν ἐστιν, ὦ μακάριε Παῦλε, ὃ μείζονα ἐπιτιθεῖ τὰ ἀναγκαῖα; ὃ πλείονα ἐκβάλλει τῶν ἀπολλυμένων, ὃ μείζονα ποιεῖ τὰ σωζόμενα ὑφαιρούμενον τῶν ἀπολλυμένων;

[b] 2. Cor. 7.

[c] Chrysost. supra.

[d] Dionys. Carthus. de 4. nouissimis.

ipſos ocyſſimè tranſire, quaſi per ignem, nec in eo diutiùs detineri; quia nempè, adeo excelſa eſt Sacerdotis dignitas, vt qui eam prauis actionibus commaculant, vix pœnitentiæ locum coram Deo inueniant: ideóque miſeri ad inferos æternùm puniendi detrudantur: qui verò congruentem Sacerdotali ſtatui vitam degerint, nihil mirum eſt, ſi vel penitus Purgatorij pœnas euadant, vel ex ijs breui liberentur, qui non multa expianda habeant: cùm magnæ dignitati pares eſſe non potuerint, niſi qui magna excelluerint ſanctitate. A

XII. Quiſquis igitur de Sacerdotio ſuſcipiendo cogitas, caue ne Sacerdotij dignitatem, ad hoc tantum conſcendiſſe videaris, vt grauiori ruina caderes: propone ſic tibi de cætero viuendum, vt nihil vel parùm reperiat Deus quod vel æternùm puniat, vel temporariâ animaduerſione caſtiget; ſtatue tibi deinceps, nec otiosè loquendum, nec iocosè mentiendum, nec ſcurriliter differendum; agnoſce tibi de cætero non licere aut riſu diſſolui, aut pueriliter exultare, aut ludis deditum eſſe, aut mœrore turbari, aut inaniter efferri, aut curioſis ſtudere, aut humana ſapere, aut mundana quærere, aut tepidùis orare, B aut in diuinis officiis negligentem eſſe, aut proximi ſalutem aſpernari, aut duriùs aliquem alloqui, vel inciuiliùs excipere, aut adulatione palpare; aut non iraſci vitiis, vel iraſci vitioſis. Conſidera te deinceps in exemplum cæteris futurum [a] *ſpectaculum mundo & Angelis & hominibus*, iuſtitiæ & bonitatis diuinæ ſpecimen, qui & maiora quotidie à Deo beneficia recepturus ſis, ſi in virtute profeceris, & iuſtitiæ diuinæ grauem vltionem experturus, ſi à priſtinâ charitate vel tantillum excideris. Impreſſus animæ tuæ character indelebilis maiorem à te ſanctitatem quotidie expoſcit, & ſiue ad dexteram, ſiue ad ſiniſtram cecideris, gloriæ maioris vel ignominiæ ſignaculum erit: ſecernentur in tremendo extremi iudicij die arietes ab ouibus, paſtores à ſubditis, Clerici à laicis, [b] ſi Ezechieli credimus, quia non eâdem vtrorumque merita vel demerita trutinâ expendentur, qui non eandem in hac vita obligationem ſubierant, nec æqualibus donati fuerant beneficiis: [c] lege Chryſoſtomum qui tibi hæc fusè C ediſſerat, & hanc tibi altâ mente cogitationem reponat. Nolim ego omnia perſequi: cum Gregorio concludo, & hoc mecum ſæpiùs reuoluas velim, [d] *tanto eſſe humiliorem atque ad ſeruiendum Deo promptiorem vnumquemque debere eſſe ex munere, quanto ſe obligatiorem eſſe conſpicit in reddenda ratione.*

a 1. Cor. 4.

b Ezech. 34.

c Chryſoſt. 6. de Sacerdot.

d Greg. hom. 9. in Euang.

XIII. Neque verò hæc ſcribo, vt quemquam à Sacerdotio deterream, ſed vt neminem incautum, vel inconſultum ad hunc dignitatis apicem accedere moneam; quid enim boni ab iis ſperari poſſit, qui ad hunc diuinum ſtatum temerè conuolant, non verentes periculum, non reuerentes dignitatem, imparati ad onus quod ſubeunt, officiorum quæ ſuſcipiunt imperiti. Quàm iuſta, quàm æqua D. Bernardi de Clericis querimonia, [e] *dilatata videtur Eccleſia, ipſe etiam Cleri ſacratiſſimus ordo, fratrum numerus ſuper numerum multiplicatus eſt. Verum etſi multiplicaſti gentem Domine, non multiplicaſti Lætitiam, dum nihilminus apparet deceſſiſſe meriti, quàm numeri acceſſiſſe. Curritur paſſim ad ſacros ordines, & reuerenda ipſis quoque ſpiritibus Angelicis miniſteria homines apprehendunt ſine reuerentiâ, ſine* D *conſideratione; neque enim ſignum regni occupare cæleſtis, aut illius timent imperij geſtare coronam, in quibus anaritia regnat, ambitio imperat, dominatur ſuperbia, ſed & iniquitas, & luxuria etiam principatur: in quibus & peſſima fortè appareat intra parietes abominatio, ſi iuxtà Ezechielis Prophetiam parietem fodiamus, vt in domo Dei videamus horrendum.* Quàm egregiè verò Bernardo concinit Petrus Bleſenſis in ea quam ſcripſit de luctâ carnis & ſpiritus Cantilenâ. [f]

e Bernard. de conuerſ. ad Cleric. c. 19.

Irreuerenter conſtituunt
Omnes ad ſacrum ordinem;
Sed hominem veterem nunquam exuunt,
Nec fœditatis diluunt
Antiquæ turpitudinem;
Hi Calcis dulcedinem
Dant in amaritudinem,
Et in venenum aſpidis;

f Petrus Bleſenſis epiſt. 57

Zelumque

A *Zelumque magnum ſordidi*
Veſtimentis induunt, & polluunt
Teſtamenti ſanguinem.

Nemo ergo me accuſet, ſi Eccleſiaſtici ſtatus candidatos de iis monendos eſſe exiſtimem, quibus ab eo ſuſcipiendo videbor fortè deterruiſſe: neque enim eum cuiquam vel ſuadendum, vel diſſuadendum eſſe cenſeo: ſed ea ſingulis proponenda eſſe arbitror, quibus penſatis vtrinque ſtatus perfectione, ac periculis, prudenter deliberare, & eligere poſſint: ſatiúſque multò eſt plurimos ab Eccleſiaſtico ſtatu ſolidâ ratione deterreri, quàm plures inconſultò eum aſſumere, quos poſteà gerendæ rei difficultate perterritos deſperatio inuadat, vel ſuſcepti officij pertæſos negligentia deprimat.

XIV. Vtinam vnuſquiſque noſtrûm ante obtentum, aut etiam ambitam petitamve Eccleſiaſticam dignitatem, ſedulò diuerſarum, quæ electurus ſit, conditionum, officia, bona, pericula, difficultates, ſolatia cogitaret; Deóque ritè ſeruiendi vnicâ ſollicitudine ductus, eum ſtatum eligeret, in quo ſe magis B Deo placiturum, ſibique ad æternam ſalutem & aliis magis profuturum, ſpectato ſuo ingenio, & conſideratis moribus, ſperare liceret. Neque nobis verendum eſſet, ne Eccleſiæ defuturi eſſent Clerici, & veri Clerici, quæ iam Clericorum multitudine fatigatur, officiis deſtituitur: quem enim à Clericatu ſuſcipiendo retardaret obligatio, hunc ad ipſum ſuſcipiendum vitæ Clericalis perfectio accenderet; quem reuocaret curarum magnitudo, officiorum ſanctitas prouocaret, quem remoraretur ſalutis amittendæ metus, hunc Chriſti dilectio & diuina erga proximum Charitas vrgeret: quem deterreret periculum, eundem duplex honor, [a] quo Preſbyteri digni ſunt qui benè præſunt, ſuauiter alliceret. Grata ſunt Deum amanti illa vincula, quibus ad maiorem ſanctitatem obligatur, Deo arctiùs vnitur, & à peccando continetur; grata ſeruitus, quæ Deo in nos conceditur, quæque propter Deum ſuſcipitur: gratæ curæ, quæ in animarum ſalute procurandâ impenduntur, pro quibus Chriſtus C impendi, & ſuperimpendi voluit; grata miniſteria, quæ ad diuinæ religionis tutelam, ornamentumque collocantur; gratus timor Domini, qui [b] *initium ſapientiæ* dicitur à Propheta: [c] ſeruire Deo regnare eſt: [d] *melior eſt dies vna in atriis Domini ſuper millia*: quis non eligat cum Dauide, [e] *abiectus eſſe in domo Dei noſtri, magis quàm habitare in tabernaculis peccatorum*? quis non cum eodem ſancto Dei amore percitus exclamet? [f] *Quàm dilecta tabernacula tua Domine virtutum! concupiſcit & deficit anima mea in atria Domini: Cor meum & caro mea exultauerunt in Deum viuum: Etenim paſſer inuenit ſibi domum, & turtur nidum ſibi vbi ponat pullos ſuos, Altaria tua Domine virtutum*, mihi pro ſolatio ſunt, pro loco quietis, & refectionis. Eſto itaque ad maiorem perfectionem Clerici præ laicis obligentur, ad placentiorem Deo offerendam hoſtiam, ad arctiorem ſectandam regulam, ad feruentiorem charitatem obtinendam; prudenti tamen cuique ſatiùs videbitur arctiori ſe regulæ obſtringere, quàm ſæcularibus curis, prophanis negotiis, mundanis nundinationibus (quæ plus laboris habent, plus tædij, plus periculi, D ſynceræ autem delectationis, & defæcatioris voluptatis minus) totum ſe, ex ære veluti & librâ mancipare: optabiliùs ſeruire Deo, quàm mammonæ: rebus inuigilare diuinis, quàm humanis implicari negotiis; vouere perfectionem, quàm deſerere: maiorem ſanctitudinem profiteri, quàm nullam habere, vel penè nullam; iucundiùs multò præmiorum ſperare amplitudinem, quàm ſuppliciorum timere grauitatem; neque adeò cordatus & prudens verebitur ea vouere, ſine quibus difficile haberi poſſunt, quæ ad ſalutem conſequendam neceſſaria ſunt: ſcit arduam eſſe cœli viam, meminit à Chriſto omnibus dictum, [g] *regnum cœlorum vim patitur & violenti rapiunt illud*, [h] anguſtam eſſe portam didicit, & arctam viam eſſe quæ ducit ad vitam: quid timeat auſteram viuendi rationem ſuſcipere, & arduum ſibi munus imponere, ſi arduo ad cœlum itinere ſibi adnitendum eſſe perſuadeat? ſi quod veriſſimum eſt, hoc certò credat, plus periculi eſſe, vbi minus eſt laboris, & quæ videntur eſſe patentia, inſidioſa ſæpius eſſe. Videtur nolle ſanctè, & perfectè viuere, qui ſanctè & perfectè viuendi

a 1. ad Tim. 5.

b Eccleſiaſtici cap. 1.
c Patres paſſi.
d Pſal. 119.
e Ibid.
f Pſal. 83.

g Matth. 11.
h Luc. 13.
Legatur Chryſoſt. in illud, intrate per anguſtam portam to. 5.

Digitized by Google

obligationem ſuſcipere renuit; qui de perfectione obtinendâ ſolùm cogitat, A
qui ad hoc vnum, quod neceſſarium eſt, toto animi conatu anhelat, non tam reſpicit, an ad perfectionem adſtringatur, quàm eam quomodo conſequatur: nec videtur generoſi animi indicium eſſe, ſi quis de pœnarum delictis imponendarum grauitate ſollicitior ſit, quàm ampliſſimorum præmiorum auidior:
a 1. Cor. 12. æmulari conuenit Chriſtianis, & generoſis a *Chariſmata meliora*: quid curet ordinandus, quod ſanctior populo eſſe debeat, qui talis Deo auxiliante eſſe conetur, vt populo ſanctitatis exempla præbeat? quid curet, quod de cætero peccandi ſibi præcludatur via, qui peccandi velit etiam neſcire viam, gaudeatque omnem ſibi peccati occaſionem eſſe ſublatam? quid doleat, quod peccanti ſibi grauior immineat pœna, qui nec ea committere de cætero velit, nec ſe illa commiſſurum putet, ob quæ infligitur pœna? Non eſt generoſi militis ante victoriam de fugâ cogitare, cuius omnis ad victoriam cogitatio debet vergere: nec perfectionis ſtudioſum decet anxium eſſe, ne grauiora aliis cogatur ſubire ſupplicia, qui de ſuppliciis euadendis, & victoria reportanda, diuino fretus B
auxilio, confidere debeat.

XV. Ardua Clericalis militia eſt, fateor; ſed ardua cœli via: auſterior eſt Clericorum quàm Laicorum viuendi ratio, non inficior; ſed Deum amanti illa iucundior, præmiorum æternorum feracior, nec omnino periculoſior. Sunt etiam laicis ſua mala, ſunt & pericula, & facilius ſeruatur caſtitas ab iis, à quibus vouetur, quibus mulierum contubernium, conuictus, colloquia interdicuntur, quàm ab iis quibus nuptiæ permittuntur, mulierum ſalutandarum, viſitandarum, alloquendarum neceſſitas quædam imponitur, & vaga quædam ac periculoſa licentia conceditur. Tutior erit Clerici caſtitas ab omni turpium virorum & mulierum conuerſatione ex ſua profeſſione abſtinentis, quàm laici ſæcularibus conuentibus addicti, & inter mulierum choræas, ludos, riſuſque damnandâ conſuetudine propè adſtricti: faciliùs ſiquidem vitium huiuſmodi ignoratur, quam fugi-
b 1. Cor. 7. tur; ideò rectè diuinus Apoſtolus, b *ſi nupſerit virgo non peccauit, tribulationem tamen carnis habebunt huiuſmodi*. Pone quæſo tibi laici vitam ante oculos, Deus bone, quot ei vndique obſtrepunt mundana negotia, quot circumſtant pericula, quot præſtò ſunt peccandi occaſiones, & illices: hinc trahit auaritia, hinc blanditur luxuria, hinc irritat vindicta, hinc rodit inuidia, vndequaque verò curarum multitudo mentem miſerè dilacerat, & ingruentium negotiorum tumultus animum à diuinis auocat. Verum enim eſt, quod ait Apoſtolus, c *qui*
c 1. Cor. 7. *ſine vxore eſt, ſollicitus eſt quæ Domini ſunt, quomodo placeat Deo: qui autem cum vxore eſt, ſollicitus eſt quæ ſunt mundi, quomodo placeat vxori, & diuiſus eſt*: Fortaſſe minus difficile eſt vxorem non habere, & non vti hoc mundo, niſi in neceſſariis, quàm eos qui habent vxores, eſſe tanquam non habentes, & qui vtuntur hoc
d Ibidem. mundo ſic ſe gerere tanquam non vtantur: quod tamen obſeruandum d Corinthios monet Apoſtolus; ſed vt hæc ſileam quàm verum eſt, quod ſcribit e
e Chryſoſt. de virginit. cap. 43. tomo 4. eius operum. Chryſoſtomus in libro de viginitate, eam eſſe humanarum rerum conuerſionem, eum confluxum, eam morum impotentiam, & tyrannidem, ac circum- D
ſtantium rerum turbam, ὡς ἢ ἀκοσ῀α πολλὰ πολλάκις ἀναγκάζεσθ῀ι ἢ γαμικὸν ἁμαρτάνειν, ἢ πλημμελῆσαι, *vt in multis ſæpè neceſſariò coniungi, vel inuito errandum, peccandumque ſit*. Lege eundem f Chryſoſtomum, vbi graphicè ex coniugis moribus, rei domeſticæ curis, ſollicitudine ob liberos, difficultates exponit, quibus à ſalute conſequendâ coniugati retardantur, & interdum auertuntur. Nolim hæc omnia ego referre; audi quid dicat alter verè aurei oris & eloquen-
f Ibidem.
g Petr. Chryſolog. ſerm. 82. tiæ purioris doctor g Chryſologus dictus, dum expreſſiſſimam laici deſcriptionem exhibet, quem luxus ſoluat, libido ſtimulet, pompa rapiat, impellat ambitio, vrgeat ira, furor impellat, ſuccendat inuidia, cupiditas inflammet, curæ ſollicitent, lites vexent, lucra capiant, vſuræ vinciant, chyrographa ligent, premant facculi, elidat aurum.

XVI. Quod ſi in Clericis eadem vitia agnoſcimus, Clericorum tamen ad ea repellenda minor eſt labor, laicorum verò maiores omnino illecebræ, acriores

ad ea

A ad ea vitia ſunt ſtimuli, & infirmior aduerſus hæc vitia armatura. Quàm multùm enim, ſi rectè exiſtimas, vxoris lachrymæ, liberorum miſeriæ, vtrorumvis preces, ſodalium exempla valere poſſunt ad conſtantiſſimum quemque de rectæ rationis & æquitatis ſtatu deiiciendum? Num facilè eum franget auaritia, quem vxoris ſollicitudo, & liberorum cura molliuerint? Poterit delicias vir reſpuere, quas delicatula & blandula mulier ſponſi ſalutis ſollicita apparauerit? poterit cœlum vnicè ſuſpicere, qui terræ dilectiſſima pignora mandata habeat? hærebit forſan eius menti diuinorum myſteriorum iugis recordatio, cui mundana negotia, & curæ primùm inſederint? [a] *Plena ſanè*, ſi ſancto Leoni credimus, *in ſtatu laico omnia periculis, plena laqueis: inſtant cupiditates, inſidiantur illecebræ, blandiuntur lucra, damna deterrent, amara ſunt obloquentium linguæ.* Et, vt æquam Clericorum ſtatus cum laicis comparationem efficiam, eámque quam Chryſoſtomus inter coniugatos & virgines facit, ad Clericos & laicos tranſferam, [b] *non virgo*, non Clericus, *horum quidquam ſuſtinet, quin & domuncula turbis libera eſt, & clamor omnis profligatus, quaſique in tranquillo quodam portu, omnia intus ſilentium poſſidet, & vel ſilentio maior animum ſerenitas, quippe nihil humanum tractantem, ſed aſſiduè cum Deo colloquentem, atque in eum fixè contuentem.* Ideóque [c] Bernardus conferens continentium Clericorum & coniugatorum ordines, hunc ipſum eſſe dicit, *qui maximè mare magnum vado pertranſit, laborioſum prorſus & periculoſum, etiam & longum habens iter: quippe qui multa viæ compendia capiet.*

[a] Leo ſerm. 5. in Quadrag.

[b] Chryſoſt. ſuprà cap. 68. de virgin.

[c] Bernard. ſerm. de tribus ordin. Eccleſ.

XVII. Sed quid pluribus hac in re opus eſt? meminerit qui de ſtatu aliquo ſuſcipiendo, eligendove cogitat, [d] *nullum locum eſſe* (vt cum Auguſtino loquar Epiſtola ad Eudoxium, in quâ monachos hortatur ad impoſita paſtoratus onera ſubeunda) *vbi non poſſit laqueos tendere, qui timet, ne reuolemus ad Deum, & inimicum omnium bonorum, cuius captiui fuimus, vindicemus; nullamque nobis perfectam eſſe requiem, donec tranſeat iniquitas, & in iudicium iuſtitia conuertatur.* [e] *Militiam eſſe vitam hominis ſuper terram*: nihil in hac vita tutum, nihil vſquequaque ſecurum, aut tranquillum, nihil omni ex parte beatum eſſe. Vis ergò remanere laicus, timeo, ne te inſana plebis exempla mundanæque ſollicitudines perdant; vis Clericus fieri, vereor ne tu imperitam plebem exemplis inficias, & tu cum ipſa grauiùs pereas, qui mundum cautiùs effugere debueras, ne perires. Laicus es, cauc ne te mũdanæ, & ſæculares curæ à cœleſtibus auocent; Clericus fieri expetis, proſpiciendum tibi eſt, ne diuinis contemplationibus ineptus terrenas dignitates, non cogitationes, tranſcendas. Laicus es, ſagaci tibi prouidentiâ opus eſt, ne qui te mundo commodaſti, eidem te mancipaſſe videaris, & qui mundo aliquam curam impendere permitteris, amorem impendas. Clericus autem eſſe ſi cupis, de cætero hoc tibi præceptum eſſe noueris, nec curam, nec amorem in ſæculãribus, mundaniſque rebus tibi collocare fas eſſe: [f] *nemo enim militans Deo implicat ſe negotiis ſæcularibus.* Nihil itaque in te agnoſcere debet mundus, cui renunciaſti: tuum nihil eſſe debet quod verè mundi ſit, quia tu in hæreditatem Domini Clericatus ſuſceptione, tranſlatus es; nullamque aliam hæreditatem præter Dominum habiturum te eſſe profeſſus es. Plura vtique obſeruanda ſunt Clericis, ſecus verò peccabunt: ſed plura iſta Clericos ſeruant ne peccent, integritatem eorum cuſtodiunt, & à peccato retrahunt; Laicis verò quominus ipſi peccent, pauciora ſunt quæ ipſis obſeruanda neceſſariò imponantur, ſed plura occurrunt, quæ ad peccandum alliciant, pauciora quæ retrahant: quæ enim Clericorum ſupra laicos officiis obligationique adduntur, hæc & ad perfectionem obtinendam conferunt, & ad virtutes idonea ſunt media, & aduerſus vitia vtiliſſima remedia: vbique quidem periculum, ſed ibi vniuerſim maius, vbi plura ad caſum impellunt, pauciora ab eo retrahunt; ſpeciatim verò & comparatè vnicuique noſtrûm periculoſior ſtatus eſt, quem vel inepti eligimus, vel inuiti, vel à Deo minimè inuitati.

[d] Aug. epiſt. 81. ad Rudo.

[e] Iob 7.

[f] 2. ad Timoth. 2.

A

§. III.

Virium ſuarum, & ingenij habenda ratio.

a Cicero 1. officiorum.

XVIII. *Suum igitur quiſque primum noſcat ingenium*, (inquiebat [a] Ethnicus auctor) *acremque ſe & vitiorum, & bonorum ſuorum iudicem præbeat, ne ſcenici plusquam nos videantur habere prudentiæ: illi enim non optimas, ſed ſibi accommodatiſſimas fabulas eligunt: qui enim voce freti ſunt, Epigonos, Medeamque, qui geſtu, Menalippum, Clytemneſtram: ſemper Rutilius, quem ego memini, Antiopam, non ſæpe Æſopus Aiacem: ergò hiſtrio videbit in ſcenâ quod non videbit ſapiens in hac vita?* Neque ab hoc conſilio, aut re, aut etiam verbis multum diſſentit ſapientiſſimus Pontifex Ambroſius, [b] *vnuſquiſque igitur*, inquit, *ſuum nouerit ingenium, & ad id applicet, quod ſibi aptum elegerit; itaque quid ſequatur priùs conſideret, non ſolùm nouerit bona ſua, ſed etiam vitia agnoſcat, æqualemque ſe iudicem ſui præbeat, vt bonis intendat, vitia declinet.* Illudque etiam diligens vniuſcuiuſque animi, morumque, & indolis examen in officiorum Eccleſiaſticorum diſtributione à Sacerdote ſpectandum idem ſanctus obſeruat: [c] *nam*, vt ibidem ſubiungit, *alius diſtinguendæ lectioni aptior eſt, alius pſalmo gratior, alius exorcizandis qui malo laborant ſpiritu ſollicitior, alius ſacrario opportunior habetur: hæc omnia ſpectet Sacerdos & quid cuique congruat id officij deputet. Quo etenim vnumquemque ſuum ducit ingenium, aut quod officium decet id maiore implet gratiâ.* Fusè etiam ea de re in libris de Sacerdotio [d] Chryſoſtomus. Etenim ſi in officiorum diſtributione diſcuſſio illa ingenij cuiuſque facienda eſt, multo magis in electione Eccleſiaſtici, vel laici ſtatus, ex qua totius vitæ inæqualitas maxima dependet & inſtituendæ vitæ diuerſa prorſus ratio eſt. Conſiderandumque diligenter ex recta ſtatus cuiuſque electione æternam vel beatitudinem, vel damnationem acquiri: maiorémque vel minorem in virtutibus progreſſionem fieri: etenim vt rectè docet Nazianzenus, [e] *ſublimi quidem viro detrimentum eſt res magnas non aggredi, nec virtutem ad multos propagare, ſed in paucis conſiſtere, non ſecus ac ſi magno lumine paruam domum illuſtret, aut puerilibus annis virile corpus obtegat: paruo autem ſalus in eo conſiſtit, vt paruum onus ſubeat, nec iis rebus quæ vires eius excedunt ſeipſum ſubiiciens, ſimul & riſum moueat & periculum adiungat: quemadmodum ſcilicet nec alij cuiquam turrim ædificare conuenit, quam ei qui ea habeat quæ ad perficiendam requiruntur vt ex ſcriptura audiuimus.* Cui etiam ſimili argumento virginitatem, commendat [f] Chryſoſtomus.

b Ambroſ. 1. off. cap. 44.

c Ibidem.

d Chryſoſt. lib. 4. de Sacerdotio.

e Nazian. orat. 1.

f Chryſoſt. c. 26. de virgin.

XIX. Difficillimum verò eſſe ingenium ſuum rectè ponderare, & in eligendo Eccleſiaſtico ſtatu minimè errare docet citatus ſuprà [g] Ambroſius: cùm enim in aliis ſtatibus eligendis, amet vnuſquiſque ſequi vitam parentum, ad militiam v. g. ferantur, quorum militauerunt patres, alij ad actiones diuerſas: ſecùs in Eccleſiaſtico ſtatu accidit, qui cùm continentes vel faciat, vel ſolùm admittat, à parentibus in filios vix deriuari poteſt; à quo etiam amplectendo liberos Clericorum ſi qui ſunt, graues deterrent actus, & in lubricâ ætate difficilior abſtinentia, & quæ alacri adoleſcentiæ videtur obſcurior vita. Qui ergò ſuo ingenio, qui ætatis feruore, qui humano iudicio feruntur, hi dummodo Clericalem ſtatum ſuis officiis, legibuſque metiantur, ab Eccleſiaſtico ſtatu eligendo abhorrebunt: & ad ea conuertentur ſtudia, quæ plauſibiliora arbitrabuntur; præſentia quippe plures, quàm futura præferunt, illi autem præſentibus, nos futuris militamus; vnde quò præſtantior eſt cauſa ſtatus Eccleſiaſtici amplectendi ex ipſius ſtatu & natura præfixa, eò debet eſſe in ipſo eligendo cura attentior. Ea verò eſt huius ſæculi corruptela, & ſumma ordinis Eccleſiaſtici perturbatio, vt cum humano ingenio non videatur Eccleſiaſticus ſtatus eligendus, ideóque [h] Ambroſius paucos Clericorum filios parentum inſtitutum amplecti docuerit, quod nec ætati adoleſcentum, nec humano iudicio ſtatus ipſius electio congruat; contrà verò adoleſcentes hoc tempore plurimi ſuæ intemperantiæ alendæ, ſed maximè fouendæ deſidiæ ergò, & otij gratia, vitam Eccleſiaſticam eligant, feruoréque adoleſcentiæ ad eandem tanquam

g Ambroſ. c. 44. lib. 1. off. cuius hic habetur noſtro tempori accommodata paraph.

h Ambroſ. ſuprà.

B

C

D

A quam illustrem, omniúmque maximè otiosam & facilem sectandam ferantur: quia nempe nec Clericalis vitæ austeriores leges, nec officia Ecclesiastica, nec functiones attendunt, nec vires suas, nec animum, nec anteactam vitam cum illis legibus, officiisque componunt: quasi nempe, vbi quis dignitatem Ecclesiasticam arripuit, ex infirmo & imbecillo in valentem & idoneum euadat: quæ res, teste [a] Chrysostomo, γελοῖόν ἐστι καὶ ἰσχάτης ἀξία παιδείας, *ridicula prorsus & nugatoria est, eadémque extremo supplicio digna*, quod Christi Domini testimonio demonstrat: [b] *nam*, inquit, *hac vna de causa Dominus admonet*, [c] *ne qui turrim ædificaturus est, fundamentum priùs iaciat, quàm suas vires expendat, ne qui illac transituri sunt iis infiniti ludibrij ac risus ansam in se præbeat*: quod in Sacerdotij susceptione locum habere debere, ne videlicet inepti, miniméque idonei creentur, fusè ostendit; idque ex ipsius Sacerdotij dignitate, functionúmque ipsius necessitate, & populi salute cum Sacerdotum vigilantiâ atque industriâ coniunctâ copiosè confirmat. Quem quidem morem probandi seipsum, atque

B tentandi antequam Sacerdotij pondus humeris nostris imponamus, vel ab ipsis brutis animantibus, quæ naturæ instinctu feruntur, edoceri possumus. Nam vultur, teste [d] Aristotele, cùm reperit aliquid, non statim portat, sed tentat pondus ne fortè vires suas exsuperet: è contrà verò sæpè aquilæ, vt auctor est [e] Plinius, non tolerantes pondus apprehensum vnâ merguntur. Ita qui temerè Sacerdotium absque præcedenti virium suarum discussione arripiunt, è sublimi isto gradu facilè excidunt: qui verò maturo, & diligenti præhabito animi sui, morumque examine, ad sacros Ordines promouentur, illi [f] *ascensiones in corde suo disponunt*, solentque de virtute in virtutem proficere donec videatur Deus Deorum in Sion.

XX. Ideò reprehendendi acriter, & impietatis grauiter redarguendi sunt, tùm ij qui humanis ducti rationibus Ecclesiastica ambiunt ministeria, ad quæ omnino ineptos esse se sentiunt, tùm etiam parentes illi, qui, si quos stupido ingenio & rusticâ indole præditos liberos habent, eos sacris Altaribus destinant & inuitos sacrosancto Clericorum ordini inseri curant: sed de posteriori

C isto capite peculiari loco dicemus, iam verò de priori, corollarij loco audiatur Bernardus, [g] *Vtinam magis turrim inchoaturi sedentes computarent, ne fortè sumptus non haberent ad perficiendum; vtinam qui continere non valent, perfectionem temerariè profiteri, aut cœlibatui nomina dare verentur. Sumptuosa siquidem turris est, & verbum grande quod non omnes capere possunt. Esset autem sine dubio melius nubere, quàm vri, & saluari in humili gradu fidelis populi, quam in Clerici sublimitate & deterius viuere, & districtiùs iudicari. Multi enim, non quidem omnes, sed tamen multi, reperiuntur, nec latere queunt præ multitudine, nec præ impudentiâ quærunt, multi vtique libertatem in quâ vocati sunt, in occasionem carnis dedisse videntur, abstinentes remedio nuptiali, & in omne flagitium defluentes:* [h] *Parcite obsecro fratres, parcite animabus vestris, parcite sanguini, qui effusus est: horrendum cauete periculum, ignem qui paratus est declinate, &c.* & paulò pòst, *quamdiu ambulatis in magnis & mirabilibus super vos, magnum prorsus, & mirabile est ministrum esse Christi & mysteriorum Dei esse dispensatorem. Longè super*

D *vos est ordo sacrificorum, nisi fortè omissis gradibus præostensis, saltare magis quàm ascendere libet. Vtinam tamen quisquis sic intret, si fieri posset, tàm fideliter ministraret, quàm fiducialiter se ingessit. At difficile fortassis, & impossibile est, vt ex amarâ radice ambitionis, suauis fructus prodeat charitatis: dico ego, si vultis audire, imò non ego, sed Dominus:* [i] *Cùm vocatus fueris ad nuptias, recumbe in nouissimo loco, quia omnis qui se exaltabit, humiliabitur, & qui se humiliabit, exaltabitur.*

XXI. Congruum igitur est vt nemo sacris initietur Ordinibus, nisi quem secretâ saltem voce Deus ad ministerium inuitarit. [k] *Non vos me elegistis*, dixit Christus Dominus Apostolis suis, *sed ego elegi vos*, quis verò legitimè potest Deo ministrare, nisi à Deo electus fuerit? [l] *Nec quisquam sumit sibi honorem, sed qui vocatur à Deo tanquam Aaron*: non est verus Apostolus Christi, [m] nisi qui per voluntatem Dei constitutus, nisi qui non ab hominibus, neque per hominem, sed per Iesum Christum renuntiatus, nisi qui à Deo vocatus, segregatusque fuerit. [n] Nemo ingreditur ad regales nuptias, nisi quos paterfamilias inuita-

[a] Chrysost. lib. 4. de Sacerdotio c. 2.
[b] Vide integrum illum lib. 4. Chrysost.
[c] Luc. 14 & Matth.
[d] Aristot. 8. de animal.
[e] Plin. lib. 2. hist. natur. cap 3.
[f] Psal. 83.
[g] Bernard. serm. de conuers. ad Clericos c. 29.
[h] Ibid. 30.
[i] Luc. 14.
Lege Bern. decla. in hæc verba ecce nos reliquimus omnia.
[k] Ioan 6.
[l] Ad Heb. 5. 1. & 2. Cor. 2 Itē ad Ephes. & Coloss 1. 1. initio. Ad Galat. 1. Ad Rom. 1.
[m] Luc. 14.

a Matth. 22. b Ioan. 10. c Zeno Vero. serm. 2. de Nati. Christi.

uit: a Christus ostium ouium est, b *qui non intrat per ostium in ouile ouium, sed ascendit aliunde, ille fur est & latro, qui verò intrat per ostium, pastor est ouium: huic ostiarius aperit, huic Christus oues suas committit, huius vocem oues Christi audiunt*, quia ipse Christi voci paruit. Ideóque nihil à Deo amplius requirendum censuit c Zeno Veronensis, *quàm vt quis eius nouerit voluntatem sine qua videlicet ei nec legitimè seruire poterit, nec placere*: egregiè verò diuinæ vocationis necessitatem nobis explicuit Bernardus his verbis, d *Videte vocationem vestram, ait vocatus Apostolus, consideremus & nos, an vocati venerimus, & vocati à Deo, cuius nimirum hæc vocatio est: nec communem modo vocationem dixerim, qua tuxtà eundem Apostolum, quos prædestinauit, hos & vocauit. Si quis vocauerit nos in honorem Cleri, conuenire velim conscientias singulorum, & secundùm præceptum Domini ad cor Hierusalem loquar, huic enim paruulo, aut forsitan nec dum nato Ecclesiastica iam beneficia prouida sanè parentum sollicitudo parabat.* Et paulò pòst. *Audi querelas Domini, quid super hac vanâ hominum temeritate loquatur patiens redditor, pœnitentiam magis cupiens, quàm vindictam.* e *Ipsi*, inquit, *regnauerunt, & non ex me, principes extiterunt, & ego non vocaui eos: vniuersos siquidem in ordinibus Ecclesiasticis cæteriſque ad sanctuarium pertinentibus honorem quærentes proprium, aut diuitias seu corporis voluptatem, postremo f quæ sua sunt non quæ Iesu Christi, manifestè prorsus & indubitanter, non ea quæ ex Deo est Charitas, sed aliena à Deo, & g quæ omnium radix malorum est cupiditas, introducit: quid istud temeritatis? imò quid insania est? vbi timor Dei? vbi mortis memoria? vbi gehennæ metus, & terribilis exspectatio illa iudicij? h Sponsa nec cubiculum, nec cellam ingredi, nisi rege introducente, præsumit; tu irreuerenter irruis nec vocatus, nec introductus: trahe me post te, ait illa, in odorem vnguentorum tuorum curremus, nunc autem trahit sua quemque voluptas & odorem turpis lucri sectantem quæstum æstimat pietatem, quorum certa est damnatio*, hæc Bernardus.

d Bernard. suprà. e Osee 8. Lege etiam appositè huic loco Gregor. parte prima pastor. curæ c. 1. & Isidor. lib. 3. sent. c. 3. f Ad Philip. 2. g 1. Timot. 6. h Cant. 1.

i Esther c. 4.

XXII. Olim ab i Assuero Persarum rege constitutum legimus, vt siue mulier, siue vir non vocatus atrium regis intraret, absque vllâ cunctatione, aut indulgentiæ spe statim interficeretur: legis seueritatem charissima regi vxor verita Esther, & ad coniugem non vocata pergere reformidauit: tu non times irrumpere in atria Domini non vocatus, in Dei nostri domum irruere: quantum periculum est ne iam lata sit in te capitis sententia, cuius quamuis executio differatur, condemnatio tamen tua certa sit, eoque atrocior te maneat pœna, quo seriùs inflicta fuerit. k *Vnde tantus prælationis ardor? vnde impudentia tanta? vnde vesania tanta præsumptionis humanæ? audeatne aliquis vestrum terreni cuiuslibet reguli, non præcipiente aut prohibente eo, occupare ministeria, præripere beneficia, negotia dispensare: nec tu Deum putes, qua in magna domo suâ à vasis iræ aptis in interitum sustinet approbare?* nec ingratum ipsi arbitraberis si eius iniussu ministeria sacra præsumens in Ecclesiasticam professionem inuadas, & ordinationis gratiam suffureris? Cauendum proculdubio nobis est, ne curramus in incertum: curramus quasi aërem verberantes, non sic currentes vt comprehensuri & æternæ vitæ brauium reportaturi. Vetus est querela Procopij in Isaiam, l *apud nos non desunt qui nec Christum induti, nec viscera misericordiæ commoti, nec ad imperandum vocati vltro festinare non verentur*: qui verò sunt illi qui non vocati festinant, nisi qui nec Christum induti, nec viscera misericordiæ commoti, seu charitate allecti, nec bonis artibus vsi in Clericorum numerum inseruntur?

k Bernard. de conuers. ad Clericos cap. 27.

l Procop. in c. 4. Isaiæ.

§. IV.

Diuinæ vocationis quænam sint indicia.

Primum eius Argumentum conscientiæ puritas, & anteactæ vitæ innocentia.

XXIII. Facilè autem ex iis diuinæ vocationis indicia quærenti satisfieri posse crediderim. Audire quidem mihi videor aliquos ita dicentes, quomodo porrò mihi constabit vocatum me esse à Deo? quis me docebit consilium Domini? quis patefaciet inaccessos prudentiæ eius recessus? m *quæ Dei sunt nemo cognouit nisi spiritus Dei.* Quomodo probabo spiritus, an ex Deo sint? vbi edocebor voluntatem Domini, vt ei volenti consentiam, vocanti non dissentiam? sed quisquis

m 1. Cor. 2.

Digitized by Google

A quiſquis in perſcrutanda Dei vocatione ad Clericatum dubius hæres, hæc pauca accipe; non impurus, non ignarus diuinæ legis eſſe videris, non omninò indignus es, quem Deus ad Clerum vocet: bono inſuper fine duceris ad Eccleſiaſticum ſtatum, nec ad eum malis artibus contendis, vocaris à Deo: dubitas adhuc? & incertus es? Cum Deo precibus age: à bonis & ſapientibus conſilium accipe; nec te latebit, quid velit Deus, aut quò te vocet. At impurus es, & ad obeunda miniſteria ineptus; mala arte Sacerdotium præripere tentas; ambitione duceris vel auaritia; inhias honori, non oneris, non operis aut cupidus, aut ſaltem patiens; non te vocat Deus, ſed diabolus tentat. Mucipulam parat, in quam incidas: cauere debes ab iſto meridiano dæmonio, ab Angelo tenebrarum in Angelum lucis transformato, qui perfectiſſimum tibi ſtatum obiicit, vt perfectionis vacuus eum capeſſas, & ab orbitâ ſalutis exerres.

XXIV. Purus inquam, vel ſaltem ſi nocens, occultè nocens, aut non ampliùs
B nocens eſſe ſolet, quem ad Clericatum Deus vocat: [a] *Non enim*, vt habet Iſidorus Hiſpalenſis, *ſunt promouendi ad regimen Eccleſiæ, qui adhuc vitiis ſubiacent: hinc eſt* [b] *quod præceptum eſt Dauid non ædificare viſibile templum, quia ſanguinum vir belli frequentiâ, eſſet; quâ figurâ illi ſpiritaliter admonentur, qui vitiorum adhuc corruptioni ſunt dediti, nè templum ædificent, hoc eſt Eccleſiam docere præſumant*: ſubdit ibidem Iſidorus, *non debet honoris ducatum ſuſcipere, qui neſcit ſubiectu tramite vita meliorum præire; neque enim quiſquam ad hoc tantùm præficitur, vt ſubditorum culpas corrigat, & ipſe vitiis ſeruiat.* Huic adiungitur alter eiuſdem nominis Iſidorus Peluſiota, [c] *moleſtum ſane eſt*, inquit, *delitus, ac libidini deditum hominem Sacerdotem ordinari.* Appoſitè quoque Gregorius, qui & quales à Sacerdotio abſtinere debeant, & quales admitti, fusè nobis & copiosè demonſtrat, totamque hanc diſputationem ità concludit, [d] *Quiſquis ergo qualibet horum vitio* (id eſt, ſi cœcus, claudusque fuerit, aliove defectu laborauerit, qui à Sacerdotio in veteri lege arcebat, quorum defectuum vnumquemque ibidem ſpiritualiter explicat) *ſubigi-*
C *tur, panes Domino offerre prohibetur, ne profecto diluere aliena delicta non valeat, is, quem adhuc propria deuaſtant.* Clariùs quoque Bernardus his verbis, [e] *multi quidem veniunt, ſed conſidera quis vocetur: ordinem ipſum Domini ſermonis attende, Beati*, inquit, *mundo corde, quoniam ipſi Deum videbunt; ac deinde, Beati pacifici, quoniam filij Dei vocabuntur; mundicordes vtique vocat pater cœleſtis, qui non quærunt, quæ ſua ſunt, ſed quæ Ieſu Chriſti, non quod ſibi vtile, ſed quod multis. Petre, inquit, amas me? Domine tu ſcis, quia amo te: Paſce oues meas; quomodo enim ſic amatas oues committeret non amanti? Nimirum hoc quæritur inter diſpenſatores, vt fidelis quis inueniatur: væ miniſtris infidelibus, qui necdum reconciliati, reconciliationis aliena negotia, quaſi homines qui iuſtitiam fecerint, apprehendunt: væ filiis iræ, qui ſe miniſtros gratiæ profitentur: væ filiis iræ, qui pacificorum ſibi vſurpare gradum, & nomina non verentur. Væ filiis iræ, qui fideles ſeſe mediatores pacis, vt peccata populi comedant, mentiuntur: væ qui ambulantes in carne, Deo placere non poſſunt, & placare præſumunt.* [f]
Non miramur fratres quicunque præſentem Eccleſiæ ſtatum miſeremur, non miramur de
D *radice colubri regulum orientem: non miramur, ſi vindemiat vineam Domini, qui inſtitutam à Domino prætergreditur viam; impudenter enim pacifici gradum, & filij Dei vices occupat homo, qui nec primam quidem vocem Domini cor reuocantis audiuit, aut ſi quando cœperit audire, reſiliens fugit ad folia vt abſconderetur in eis: propterea nondum peccare quieuit, ſed longam adhuc trahit reſtem, nec dum factus eſt vir videns paupertatem ſuam, & dicit quia diues ſum, & nullius egeo, cùm ſit pauper, & nudus, & miſer, & miſerabilis, &c.*

[a] Iſid. Hiſp. ſent. lib. 3. cap. 31.

[b] 1. Paralip. cap. 17. Lege Greg. in explicatione 3. Pſal. pœnit. in illud: tunc acceptabis ſacrificium.

[c] Iſidor. Peluſiota lib. 5. epiſt. 436.

[d] Gregor. paſtor. curæ cap. 10. & 11.

[e] Bern. de cõuerſ. ad Clericos cap. 27.

[f] Bern. ibid. cap. 28. Vide Dion. Eccleſ. Hierarch. c. 1.

XXV. Ordinata ſolet eſſe diuina vocatio, vt nonniſi per quoſdam gradus ad ſuperiora deducat: nec ex infimo ſcelerum ſpecu ad Eccleſiaſticæ, quæ ſupremæ perfectionis eſt, dignitatis faſtigium confeſtim, & præproperè hominem euehi patiatur; ſed ab imo ſtatu ad medium, à medio ad ſupremum ſuaui diſpoſitione traducat: priuſque hominem à vitiis purget, illuminet, perficiat, quàm ad ordinem aliorum καθαρτικὸν, φωτιστικὸν, τελειωτικὸν promoueat. Inordinatè itaque, & contrà diuinæ vocationis communem legem Sacerdotio ſeſe

offerunt, qui immundam habent conſcientiam, quorum manus adhuc ſce- A
lerum cruore diſtillant, quorum vulnera nondum ad cicatricem venerũt, quo-
rum prauæ affectiones nondum ſanatæ ſunt, qui nec ſanctè myſteria ſancta tra-
ctare, nec populos fideli exemplo inſtruere, veriſimili præſumptione credi
poſſunt: qui, vt loquitur Bernardus, [a] *ingrediuntur cum macula tabernaculum Dei*
viuentis, inhabitant cum maculâ templum ſanctum Domini polluentes, iudicium multi-
plex accepturi: quod tam grauiſſimè conſcientiæ gerunt, & nihilominus ſeſe ingerunt in
ſanctuarium Dei. Velim itaque, vt quicunque illotis manibus ad miniſteria di-
uina ſeſe offerunt, ſibi & pro ſe dictum putent, quod de Brunone Colonienſi
Archiepiſcopo electo ad ipſum rogatus reſcripſit idem Bernardus, in quâ qui-
dem Epiſtola totius rei palmaris deciſio continetur: integram ergo ferè Epi-
ſtolam exſcribimus, quia & lectu iucunda, & ſcitu digna, & propoſito om-
nino conueniens eſt. [b] *Quæris à me conſilium, vir illuſtris Bruno, an volentibus te*
promouere ad Epiſcopatum acquieſcere debeas; quis hoc mortalium definire præſumat?
Deus forſitan vocat, quis audeas diſſuadere? fortè non vocat, quis appropinquare conſulat? B
vtrum verò vocatio Dei ſit, an non ſit, quis ſcire poſſit, excepto ſpiritu, qui ſcrutatur etiam
alta Dei, vel ſi cui forte reuelauerit ipſe? Magis quoque dubium reddit conſilium, illa in
literis tuis humilis, ſed terribilis confeſſio, quâ vitam tuam tàm graniter, &, vt credo, non
niſi veraciter accuſas; nec enim negandum eſt huiuſmodi vitam indignam tam ſacri di-
gnitate miniſterij; ſed rurſum non immeritò è regione times, (nam & nos idipſum me-
tuimus) ſi ob malum conſcientiæ, de commiſſo ſcientiæ talento, non facis lucrum: niſi quod
alio forte negotiandi genere, etſi minus copiosè, minus autem periculosè fructificare vale-
res. Horreo, fateor, ſic enim tibi, vt mihi, loqui debeo quod ſentio, horreo, inquam, conſi-
derans, vnde, quò voceris: præſertim cum nullum intercurrerit pœnitentiæ tempus, per
quod vtcunque huiuſmodi periculoſiſſimus tranſitus fiat; & quidem rectus ordo requirit
vt priùs propriam, deinde alienas curare ſtudeas conſcientias. Primus quippe pietatis gra-
[c] Eccleſ. 30. *dus eſt, de quo ſcriptum eſt,* [c] *miſerere animæ tuæ placens Deo. Ex hoc autem ad miſe-*
randum proximò recto iam tramite charitas ordinata procedit: quippe quem ad ſui quiſque C
menſuram amare præcipitur; quod ſi in hunc modum, quo te hactenus amaſti, & tibi com-
mittendos amaturus es; malo ego quidem tibi non commiſiſti, quàm ſic diligi: ſi autem
priùs te diligere didiciſſes, & me forſitan ſcires amare. Sed quid ſi ſuam Deus acceleret
tibi gratiam, & multiplicet miſericordiam, & ſit ad reſtituendam innocentiam efficacior
[d] Pſal. 31. *velox clementia, quam diuturna pœnitentia?* [d] *beatus ſiquidem, cui non imputauit Do-*
[e] Luc. 23. *minus peccatum; nam quis accuſabit aduerſus electum Dei?* [e] *ſi Deus iuſtificat, quis eſt*
qui condemnet? Hoc ſalutis compendium ſanctus ille latro conſecutus eſt. Sed aliud eſt
celerem adipiſci veniam peccatorum, aliud & de ipſis ſceleribus ad infulas preuehi digni-
[f] Marci. 2. *tatum, &c. Video* [f] *tamen Matthæum de telonio ad Apoſtolatus culmen aſſumptum:*
[g] Marc. 16. *ſed hoc me rurſum conturbat, quod non priùs audierit cum cæteris Coapoſtolis ſuis,* [g] *Ite*
in orbem vniuerſum, prædicate Euangelium omni creaturæ, quàm egerit pœnitentiam,
multo labore ſequendo Dominum, quocunque iret, permanens cum eo in tentationibus ſuis.
Sed & ſi occurrat de Ambroſio, quod de tribunalibus ad Sacerdotium raptus fuerit, non
me valdè confortat, cùm à puero mundam in mundo duxerit vitam: & ſic etiam
fugâ, & latebris, multiſque diſſimulationum modis declinare coactus ſit. ſi de Saulo D
quoque factum repentè Paulus, repentè vas electionis, repentè doctor gentium in exem-
plum adducitur: hoc exempli euacuat ſimilitudinem, quod ille ideò miſericordiam conſe-
[h] 1. Tim. 1. *cutus ſit,* [h] *quia ignorans, ipſo teſte, peccauit, manens in incredulitate, quanquam ſi ta-*
le quiſpiam quandoque benè & vtiliter factum fuiſſe agnoſcitur, de quo veraciter dici
[i] Pſal. 76. *poſſit,* [i] *hæc eſt mutatio dexteræ Excelſi, non tam exemplum quàm miraculum adferre*
debeat.

XXVI. Hæc Bernardus, quibus in eam videtur propendere ſententiam, vix vnquam à Deo aliquem ad Sacerdotium vocari, niſi qui vel innocenter vixe-rit, vel prioris vitæ maculas diuturnâ pœnitentiâ diluerit. Optarem vero quàm maximè, vt ordinandorum quiſque Brunoni iſti, ad quem Epiſtolam mittit Bernardus, cui conſilium roganti dedit, ſeriò ſe conferret; non ſatis ille purè, non ſatis caſtè vixerat: crimen agnoſcebat ſuum, erratum humiliter fatebatur, vitæ de cætero ſanctitatem, cõtrito, vt veriſimiliter credi poteſt, animo ample-

ctebatur;

A ctebatur; maxima verò eſt curationis noſtræ progreſſio velle ſanari,& dimidiata ſanctitatis, quæ à noſtra voluntate pendet, acquiſitio, velle ſanctitatem: doctrinâ porrò, & ſcientiâ pollebat, quàm in aliorum ſalutem commodè deriuaret:Canonicâ electione ad Epiſcopatum quærebatur. Huic tamen vix ſuadet, imò diſſuadet potiùs Bernardus, quo minus ſe ad tam altam dignitatem promoueri pateretur:quid verò putas de nobis diceret, qui magnâ ex parte, nec-dum vitiorum obductâ cicatrice,criminum ſanie, taboque adhuc fluentibus, perfectionis ſtatum quærimus, animæ morbos nec cogitatione percurrentes, nec pœnitentiâ diluere ſatagentes:non electi,non vocati, non ſcientiâ conſpicui,non iis talentis donati, quibus aliis prodeſſe valeamus: quænam in nobis diuinæ ad Clerum vocationis indicia?quænam non potiùs certiſſimæ reprobationis argumenta apparent? Audet tamet aliquis non habens innocentiæ veſtem nuptialem, non vocatus,non introductus,ad cœleſte Ordinum conuiuiũ audax irrumpere?quantum periculum, ne qui ſine diuini iudicij reuerentiâ te-
B merarius ad ordines irruit,ſine miſericordia,vt indignus,ejiciatur: violatæque religionis pœnas ſubeat, qui ad ſacra miniſteria irreligiosè acceſſit.

XXVII. Neque verò ſibi quiſquam blandiatur, quaſi anteactâ ſine crimine vitâ ſufficere ſibi poſſit ad Sacerdotium, niſi prætereà aptus ſit ad docendum: hoc te ſanctiſſimus Gregorius, hoc Iſidorus Hiſpalenſis docebunt: [a] *ſicut*, inquiunt, *iniqui & peccatores miniſterium Sacerdotale aſſequi prohibentur :ità indocti, & imperiti à tali officio retrahuntur : illi enim exemplo vitam bonorum corrumpunt : iſti verò ſuâ ignauiâ iniquos corrigere nequeunt : quomodo docere poterunt, quod ipſi non didicerunt? deſinat locum docendi ſuſcipere, qui neſcit docere : ignorantia quippe præſulum vita non congruit ſubiectorum :* [b] *cæcus enim ſi cæco ducatum præbuerit, ambo in foueam cadunt.* Neque verò à Deo vocari credendi ſunt ad gradus Sacerdotij, qui licet integritate morum fulgeant, agreſti tamen ingenio cùm ſint, & litterarum ignari, tantùm aliis ſimplicitate nocere poſſunt, quantùm ſibi, ſi priuatam vitam agerent, prodeſſe ſanctitate. [c] *Quomodo enim*, vt rectè ait Bernardus, *ex-*
C *cuſare ignorantia poſſit hominem, qui ſe magiſtrum infantium, doctorem inſipientium profitetur? Ignorans vtique ignorabitur:imò & multos ignorare faciet,& ignorari. Quid enim periculi ſit, vbi non inuenit Paſtor paſcua ; ignorat dux itineris viam : Vicarius neſcit Domini voluntatem, Eccleſia quotidie multipliciter,& miſerabiliter experitur, &c.* Itaque, vt ibidem concludit ſanctiſſimus Abbas, & Pontificum doctor eximius, *hæc de-*
te ſcientiæ nempe, *carens fruſtra ſibi tanquam per Chriſtum introierit blandiatur, ſi quidem dicitur ignoranti* [d] *ſi cæcus cæco ducatum præſtet, nónne ambo in foueam cadunt, &c.*

Verùm de hac re alibi plura.

XXVIII. Quid verò cæteras dotes enumerem, quæ in eo neceſſariò requiruntur qui ſe ad Sacerdotium confert?quid temperantiam,grauitatem,liberalitatem, comitatem,zelum,aliaſque eiuſmodi virtutes recenſeam;quæ ſi alicui deſunt, ad Sacerdotium vix aptus eſſe poterit?fortitudinem verò,animi firmitatem,atque conſtantiam omittere non poſſum, quæ à Deo Sacerdoti futuro, & præſertim, qui ad Eccleſiæ dignitates euehendus eſt,quàm maximè neceſſa-
D ria videtur;vt abſque ea nemini crediderim ad Sacerdotium,vel ſaltem ad Eccleſiaſticas dignitates Sacerdotio adnexas aſpirare fas eſſe:rectè ſiquidem edicit ſapiens [e] *noli quærere fieri iudex,niſi valeas virtute irrumpere iniquitates:* nec maius præiudicium vllum eſſe poteſt, quod aliquis ad ſacrum animarum principatum à Deo nequaquam vocetur, quàm ſi mollis, & aduerſus iniquitates indulgentior exſtiterit, nec ſatis animi habeat, vt iniquis petitionibus reſiſtat : vnde [f] Ezechielem Dominus Prophetam miſſurus ad populum, *ecce*, inquit, *dedi faciem tuam valentiorem faciebus eorum, & frontem tuam duriorem frontibus eorum, vt adamantem, & vt ſilicem dedi faciem tuam, ne timeas, neque metuas à facie eorum, quia domus exaſperans eſt.* Quid enim intereſt, ſiue Sacerdos iniquitatem operetur, ſiue operantibus conſentiat? ſiue populos prauo exemplo inficiat, ſiue eos nimiâ indulgentiâ corrumpat? Non ſolùm Sacerdoti docendi munus demandatum eſt, verùm etiam corripiendi, & corrigendi;arguere debet,obſecrare,increpare,in omni patiẽtiâ & doctrinâ:ſic ergo

a Iſid. Hiſp. lib. 3. ſent. c. 35. ex Greg. parte 1. paſt. cap. 1.

b Matth. 15.

c Bern. in hæc verba ecce nos reliquimus omnia.

d Matth. 15.

e Eccl. 7.

f Ezech. 3.

peccatores ei ferendi ſunt, vt peccata puniat; adeóque nec peccantibus conniuere, multominus peccatis conſentire ei permittitur, ne fortè fouere malitiam, & fauere iniquitati videatur: ſi cuius autem in ſeipſum ideò bilem concitet, vel indignationem prouocet, Sacerdotio ineptus eſt, niſi propter iuſtitiam perſecutionem pati beatum ducat, & cum Apoſtolis gaudeat ſe dignum viſum fuiſſe, qui pro nomine Ieſu contumeliam patiatur: Ideóque puſillanimis dicitur, [a] *Mercenarius, & qui non eſt paſtor, qui videt lupum venientem & fugit*; ineptiergo Sacerdotio ſunt quibus illa animi firmitas, roburque illud, & patiendi voluntas deeſt. [b] *Sunt enim*, ait Bernardus, *infirmi & tepidi amatores iuſtitiæ, quibus aut vigor, aut feruor deeſt, aut fortaſsis vterque: cùm vterque ſit ſummoperè neceſſarius, inter proſpera quippe & aduerſa verſanti. Etenim ſicut vigoris eſſe dignoſcitur nequaquam cedere tribulationi, ſed pro iuſtitiâ viriliter perſecutionem ſuſtinere: ſic feruori videtur attribuendum nullis capi voluptatibus, nullis illecebris eneruari: quæ quidem tum omni populo, cum maximè & ſpecialiter ductibus populi ſunt neceſſaria; ne fortè in perniciem omnium errare contingat, quid enim refert quâ occaſione viam deſerant veritatis, ſeducantur ignari, ſequantur ſponte, compellantur inuiti, ſeu attrahantur illecti?*

A

B

[a] Ioan. 10.

[b] Bernard. declarat in hæc verba, Ecce nos reliquimus omnia.

§. V.

Secundum argumentum, intentionis rectitudo.

XXIX. Alterum diuinæ vocationis indicium eſt intentionis rectitudo ac puritas, ſeu finis bonitas, atque perfectio, ob quam aliquis ad ſacram ordinationem accedit; ſi enim liber ab omni terreno affectu, vacuus ab omni gloriæ cupiditate, expers omnis ambitionis, & auaritiæ, ad Clerum Deo deſeruiendi causâ, & ſalutis populi procurandæ gratiâ, ſolùm te conferas: benè vtique ſe res habet, ſequere quò te Deus vocat: iterùm benè ſe res habet, *digitus Dei hic eſt*: dextera Domini hanc virtutem facit: dextera Domini exaltat te. At ſi rapit ambitio, ſi inuitat auaritia, ſi otioſitas allicit, ſi domeſticæ curæ impatientia inducit; certè vel te Deus ad Sacerdotium non vocat, vel non ſolus Deus. Diuinæ vocationis nulla eiuſmodi argumenta ſunt: ſed diuinam vocationem humana aliquando peruerſitas inficit; quò verò pernicioſior aliquis finis Sacerdotij procurandi apparet, eò minus diuinã tibi ad Sacerdotium vocationem effulgere vnicuique credendum eſt, domeſticarum verbi gratia curarum fuga diuinam minus vocationẽ excludit, quàm auaritia; *non enim poſſumus ſeruire Deo & mammonæ*. Sed quid ſi Deus malâ tuâ intentione vtatur ad bonum? quid ſi humanis, imò etiam malis nonnunquam finibus à nobis intentis ad id nos deducat quod melius eſt? quid tunc lubeat, niſi mirari occulta diuinæ prouidentiæ iudicia! eique tamen vocationi minus fidere, quo magis humanæ prouidentiæ rationibus adinuentionibuſque innitetur.

C

XXX. Etenim Ordinandum decet optimum ſibi ſacræ ordinationis recipiendæ finem præfigere; ne rem optimam malus finis inficiat, vel maximè ſublimem ſtatus excellentiſſimi profeſſionem finis ignobilitas deiiciat: verum eſt enim, quod ait Boëtius, [c] *cuius finis malus eſt, ipſum quoque malum eſt*: nec ſine temeritate negari poteſt, quod D. Dionyſius è Philoſophorum placitis, & à D. Dionyſio Theologorum ſchola acceptum axioma defendit, [d] τὸ ἀγαθὸν ἐκ μιᾶς καὶ τελείας αἰτίας, τὸ δὲ κακὸν ἐκ παντὸς τοῦ μεμερικοῦ ἐλλείματος. *bonum ex vna integraque cauſa exiſtit: malum vero ex multis, ſingularibuſque defectibus*: minus verò indubitato Chriſti teſtimonio contradici poteſt, quo puritas intentionis commendatur, & ſinceritas voluntatis. [e] *Si*, inquit Chriſtus Dominus, *oculus tuus ſimplex fuerit, totum corpus tuum lucidum erit, ſi autem oculus tuus fuerit nequam, totum corpus tuum tenebroſum erit*: vt enim interpretatur Auguſtinus, [f] *oculus noſter intentio eſt: quæ ſi recta fuerit & ſimplex, opera noſtra munda facit, Decque placentia: ſi verò appetitus rerum temporalium inquinatur, ipſum quoque opus eâ intentione ſuſceptum fordeſcit*. [g] *Lippientes autem oculi*, vt docet Hieronymus, *ſolent lucernas videre numeroſas; ſimplex oculus, & purus, ſimplicia imuetur & pura*. Sic qui in Chriſtianâ

D

[c] Boëtius in Topicis.

[d] Dionyſ. c. 4. de diuinis nominibus.

[e] Matth. 6.

[f] Aug. de ſer. Domini.

[g] Hieron. in caput 6. Matth.

Digitized by Google

A ſtianâ & ſpiritali vitâ parum vident, plura ſibi pro fine ſacræ ordinationis præſtituunt: cùm tamen *vnum ſit neceſſarium*; & indecens ſit miniſterium Dei, alterius quàm Dei causâ ſuſcipere.

XXXI. Quàm ſeueram reprehenſionem illi merentur, qui eo ſolùm fine de Sacerdotio cogitant, vt pinguiùs & commodiùs viuant; & ad propria emolumenta dignitatem iſtam referunt, quæ in Dei ſolius miniſterium, obſequiumque inſtituta eſt! Si te hic ad Clericatum finis allicit, audi obſecrantem Hieronymum & increpantem, [a] *Obſecro te, & repetens iterumque, iterumque moneo, ne officium Clericatus genus antiquæ militiæ putes, id eſt ne lucra ſæculi in Chriſti quæras militiâ: ne plus habeas, quàm quando Clericus eſſe cœpiſti, & dicatur tibi, Cleri eorum non proderunt ei; nonnulli enim ſunt diſſeres Monachi, quàm fuerunt ſeculares & Clerici, qui poſſideant opes ſub Chriſto paupere, quas ſub locuplete, & fallace Diabolo non habuerant; vt ſuſpiret eos Eccleſia diuites, quos mundus tenuit ante mendicos.* Quanti ſunt, qui (quod ipſis iure improperat idem [b] Hieronymus) nati in paupere domo, qui

B vix milio, & cibario pane rugientem ſaturare ventrem poterant, in Sacerdotio conſtituti ſimilam, & mella faſtidiunt: norunt genera, & nomina piſcium; in quo littore concha lecta ſit, callent; ſaporibus auium diſcernunt Prouincias; quos ciborum raritas, ac nouiſſimè damna ipſa delectant. Quanti qui de pingui pane Chriſti victitant, ſpiritualium autem conſolationum manna faſtidiunt; imò quàm pauci, qui ſi vel moderatiores fuerint, non ordinari cupiant, vt victum ex Sacerdotio quæritent, vel qui non, ſi minus temperantes fuerint, ordinationis beneficium, & Eccleſiaſtici ſtatus profeſſionem in luxuriam conuertant: cùm è contrà Sacerdoti quidem victum ex altari excipere, ſed non Sacerdotium propter victum expetere liceat: ne diuina mundanis deſeruiant, & præſtantiora minus præſtantibus poſtponantur; malum autem inferiora ſuperioribus præponere, vel æquare. Itaque ſiue propter temporalia commoda, ſiue propter lucrum, ſiue quod turpius eſt, propter luxum, ſiue propter huma-

C num honorem, ad ordinationem, tanquam principalem cauſam accedere non licet: ne vel onus ſpirituale in dedecus ſpiritualis dignitatis, bonis temporalibus metientes, vel ignobiliora nobilioribus præferentes (ſi nempe hæc propter iſta expetamus, & poſteriora ad priora tanquam ad ſui complementum referamus) ordinem rerum à Deo ſtabilitum peruertamus; vel certè actum iſtum ſanctiſſimum debito ſuo fine, propter quem à Chriſto inſtitutus eſt, imprudenter ſpoliemus, otioſumque ipſum reddamus.

XXXII. Excuſari tamen merentur, qui humanæ infirmitatis vitio, ſic ordinationem ad temporale quidpiam referunt, vt Deum principaliter ſpectent: ſic de reditibus, de mundano honore, de ſtipendiis Clericatus cogitant, vt tamen Deum hiſce omnibus præponant: etiamſi fortè humanis commodis magis, quàm diuina gloriâ afficiantur. Cùm enim, vt Theologi paſſim docent, ſine peccato poſſit nos intentiùs, & feruentiùs creaturarum amor mouere, quàm diuinus afficiat, dummodò pluris ſemper diuinæ gloriæ procuratio à

D nobis, quàm creatura quæcunque æſtimetur: quia non apud animales ſenſus, ſed apud humanam rationem ſibi diuina maieſtas prærogatiuam expoſcit: ideò nec diuina bonitas offenditur, ſi in ordinatione ſuſcipienda commoda nonnunquam temporalia diuinæ ipſius gloriæ coniungantur: imò nec ſi ea animum magis feriant: quia nempe illa quæ ſenſibus percipiuntur, vehementiorem in voluntatem hominis in carne viuentis impetum facere ſolent, quàm quæ ſola ratione apprehenduntur: Adde etiam, quamuis ſic iſta commoda temporalia nos moueant, & ſine iis ordinationis beneficium vitaremus: nam, vt rectè [c] Doctores Canonici Iuris contra Bartholum defendunt, non ſemper illa cauſa principalis eſt, ſine quâ effectus minimè ſequeretur. Vnde & Dauid ſe propter retributionem legem Domini amplexatum eſſe gloriatur, dicens, [d] *Inclinaui cor meum ad faciendas iuſtificationes tuas propter retributionem*; nec Gelaſius indignum arbitratus eſt temporali aliquo lucro, & honore Clericos ad ordinationem incitari, ſtatuens nempe, [e] *vt qui in ſuis ordinibus proficere noluerint, reddantur ſuis inferioribus poſt mineres, ipſaque commoda Presbyteri propenſiùs, quàm*

[a] Hieronym. epiſt. 2. ad Nepotian.

[b] Hier. ibid.

[c] Doct. communiter contra Bartholũ in l. 2. §. fin. ff. de donat.

[d] Pſal. 118.

[e] Gelaſ. epiſt. Victo. Epiſc. refertur can. conſuluit. 74. diſt.

Diaconi conſequantur: vt hac ſaltem ratione conſtricti, & honorem quem refugerant, ap- A
petere nitantur; & quæſtum. Quam ſanè Gelaſij Summi Pontificis conſtitutionem hodierna ferè omnium Eccleſiarum praxis confirmauit, iuxtà quam ſuæ ſunt Subdiaconis, Diaconis, Preſbyteris ſingulis pro ſuo quibuſque ordine maiores Clericis cæteris prærogatiuæ, vt qui eorumdem ſunt collegiorum Clerici, ad eorum ordinum conſecutionem adſpirent.

XXXIII. Hac tamen in re, diſcretione quam maximâ opus eſt: cùm enim tùm in pluribus rebus, tùm præſertim in diuinis caliget intellectus noſter, vbi paſſionis nebulâ tegitur; prætereà verò in dignoſcendis affectuum gradibus, & differentiis quàm maximè cæcutit, quem vel minimus paſſionis ventus afflarit: quam facilè accidit, vt iudicij trutina in vnam potius quàm alteram partem, non aduertente ratione, propendeat: & ea pluris à nobis æſtimentur, quæ minori pretio haberi iudicabantur. Ideóque ſi vnquam contingat, vt ad ſacros ordines lucro, vel ambitione incitati accedamus, etſi magis principaliter propter Deum ordinationem appetere nobis videamur, quàm propter lu- B
crum, vel honorem: facilè tamen iudicium noſtrum decipitur, dum in benigniorem partem interpretatur quod in peiorem interpretari veritas poſtularet; vbi etiam quis ita aliquid propter lucrum aut honorem amat, vt ſublato lucro, vel honore non amaret, tam parum abeſt ab eo, quod lucrum & honorem principaliter amet, vt vix dignoſcere valeat, an principaliter vnum propter aliud amet: quæ enim affinia & vicina ſunt, ea difficilè omnino dignoſcuntur. Vt ergo temporalium commodorum, vel honoris in ordinibus recipiendis principalis intentio, vel prærogatiua fugiatur, expedit ordinando, vt ab ipſo ignobiliorum illorum finium, quantum fieri poterit, & intentio quæuis, & recordatio ipſa in ordinatione fugiatur. Ea quoque perfectior erit & laudabilior cuiuſuis intentio, quæ ſincerior, & ab omni terrenarum rerum cogitatione liberior, ac defæcatior fuerit: vt enim ait Auguſtinus, [a] *minus te amat Domine; qui tecum aliquid amat, quod propter te amat.* Verùm nec ſic nobis fidere C
humana ſinit infirmitas, quin dum ſolius Dei gloriam nobis quærere videmur, non etiam coniuncta humana ſubſidia, vel ſolatia reapſe conquiramus; [b] *Plerumque enim hi qui ſubire magiſterium paſtorale cupiunt, nonnulla quoque opera bona animo proponunt; & quamuis hoc elationis intentione appetant, operaturos tamen ſe magna pertractant: ſitque vt aliud in imis intentio ſupprimat, aliud tractantis animo ſuperficies cogitationis oſtendat; nam ſæpè ſibi de ſe mens ipſa mentitur, & fingit ſe de bono opere amare, quod non amat, de mundi autem gloria non amare quod amat.* Qua mentis illuſione decipimur, eóque periculoſiùs, quò occultiùs; huic autem detegendæ fallaciæ optimum eſt ea ſaltem animo ſeparare, quæ coniuncta ſunt, vt quæ, iis ſeparatis, voluntatis in rem prius amatam inclinatio, quæ propenſio exiſtat, videamus; tunc enim ea nos detegimur vnicè non dilexiſſe, quæ aliis ſublatis, vel contrariis poſitis experimur nos odiſſe.

XXXIV. Sed quid tam ſcrupulosè moramur in iis detegendis, & arguendis intentionum ſacræ ordinationis vitiis, quæ ſaltem bonæ intentionis ſpeciem D
habent? Maior eſt ſæculi noſtri prauitas, quàm vt malum neceſſum ſit ſub boni ſpecie latere; maiori apud nos in pretio vitia habentur, quàm vt boni laruam induere debeant; palàm iam crimina debita virtutibus veneratione coluntur; imprudentis verò notam non effugeret qui alterius rei quàm temporalis emolumenti gratia, ad ordinationem accederet, nec lubentiùs artis nomine victum quæreret, quàm Eccleſiaſtici ſtatus profeſſione. Illorum certè ſe pudere dicit Gregorius [c] Nazianzenus, qui ſacrarium ambiunt, & circum ſacroſanctam menſam ſe inuicem premunt, ac protendunt, *ὥσπερ οὐκ ἀρετῆς τύπον, ἀλλ' ἀφορμὴν βίου τὴν τάξιν ταύτην εἶναι νομίζοντες, tanquam non virtutis exemplum, ſed victus parandi occaſionem, & ſubſidium hunc ordinem eſſe iudicantes.* Contra hos acriter grauiterque inuehitur Bernardus, [d] *Quis*, inquit, *ea intentione gradus Eccleſiaſticos & miniſteria ſanctuarij quærit, imo quæritur? (quæri nempe, quàm quærere potius ipſe debuerat) vt ſine curis ſæculi, in ſanctimoniâ cordis, & corporis illuminandus accedat ad Dominum, & ſuam pariter ac proximorum operetur ſalutem, orationis*

[a] Aug. Conf. lib. 10. c. 13.

[b] Greg. paſt. 1. parte c. 9.

[c] Naz. oratione 1.

[d] Bernard. in hæc verba, Ecce nos reliquimus omnia.

A *tionis ſtudio deditus & verbo prædicationis? nam ſi eos, eo quærit aut tendit animo, eoque intuitu, vt huius vitæ habeat neceſſaria, euangelizet vt manducet, peruerſo nimis ordine cœleſtibus terrena mercatur: quàm certè dignius ampliúſque conſentaneum rationi, vt pro carnali victu carnalia magis opera, & negotia exerceret, nec fieret inuerſor verum, aut inhonoraret miniſterium ſpirituale. Sed modico eſt natura contenta, nec multi ſola in his neceſſaria quærunt, quippe minori ſatis facilè obtinenda periculo: honorati incedere volunt, delectari, & ſuperbire, & huic ſeculo per omnia conformari.* Hos temerarios ordinationis ſacræ vſurpatores, ſacrilegos inuaſores, non à Deo vocatos, non ex Deo ordinatos oſtendit ibidem ſanctiſſ. Doctor, contra quos nulla acrior poteſt eſſe inuectiua, qui nempe diuiniſſimum honorem contemnunt, vt ſuæ cupiditati ſatisfaciant, qui [a] Moabitidem Ruth, id eſt, Eccleſiam tot regum parentem, in coniugium ducere reſpuunt, & propinquo ſuo, id eſt, Chriſto ſuſcitare ſemen renuunt, cuius agrum poſſidere concupiſcunt: [b] *qui poſuerunt Hieruſalem in pomorum cuſtodiam*: [c] qui virgam Aaron, Sacerdotij ſcilicet dignitatem quæ diuinitùs non mandatis terræ radicibus germinauit, &
B turgentibus gemmis flores emiſit, terreſtri fouent cupiditate, qui animarũ ſalutem pretium ſanguinis Chriſti præ ſordido quæſtu nihili faciunt, & diuiniſſimorũ myſteriorum tractationem lucro luxuiq; poſtponunt, tanta ſcilicet eſt eorũ hominum amentia, tanta diuinarum rerum negligentia, tanta humanarum cupiditas.

a Ruth c. 4.
b Pſal. 78.
c Num. 17.

XXXV. Neque minus tolerandi iſti ſunt qui in Eccleſiaſticis dignitatibus honores non onus ſpectant, [d] *quoſque*, vt loquitur Bernardus, *altiores quàm meliores eſſe delectat, non præmium, ſed præcipitium expectantes*: quos quidem acriter ipſe carpit Epiſtola ad Henricum Senonenſem, [e] *Meditantibus*, inquit, *honores blandiuntur, ſed onera penſantibus tadio ſunt, atque formidini, non autem omnes capiunt hoc verbum: multi enim non tantâ fiduciâ, & alacritate currerent ad honores, ſi eſſe ſentirent & onera: grauari profectò metuerent, nec tanto labore & periculo quarumlibet affectarent inſulas dignitatum. Nunc verò, quia ſola attenditur gloria, & non pœna, parum eſſe Clericum erubeſcitur in Eccleſia, ſéque viles æſtimant & inglorios, qui quocunque*
C *eminentiori loco non fuerint ſublimati.* Notent hoc, quibus ſuperbiæ typho elatis, & ambitioſo faſtu turgidis ſordeſcit Clericatus, vileſcit Sacerdotium, probro ſunt Eccleſiaſtica officia, cùm tamen pinguibus beneficiorum reditibus ditentur, Sacerdotiorũ multitudine obruantur, prælationis oſtentatione turgeſcãt. O vanitas! ô cœcitas! ô temeritas! pudet te Clericum eſſe, id eſt in ſortem Domini vocatum, benè eſt, ſi te indignum arbitraris hoc titulo, quo ſe ſufficienter exornatos Angeli ipſi gratularentur; ſi fortè vereris, ne Clero & Eccleſiæ ſis dedecori; ſi metuis, ne te, vt ſe indignum miniſtrum, Chriſtus abnuat: ſi ab hac ſanctiſſimâ profeſſione adeò te deſciuiſſe erubeſcis. At pudet te Clericum eſſe, quia indignum tua celſitudine arbitraris hunc titulum; quia times ne Clericatus ordo, qui Eccleſiæ ampliſſimus eſt, te dedecere, vel dedecorare videatur; quia indignus tibi videtur obſequio & famulatu ipſe Deus; quia indignus Chriſtus iudicatur, cuius vices ſubeas, & miniſterij partem impleas; quia vilior & abiectior animo tuo ad magna, vt putas, nato, apparet hæc deifica profeſſio? iterum ô vanitas! ô cœcitas! ô temeritas! addam, ô ſtoliditas!
D ô ſtultus pudor! ô cœcus furor! Pudet te Clericorum ordini inſertum eſſe: rectiùs verò Apoſtolos, torque ſanctiſſimos priorum ſæculorum Sacerdotes, ac inferioris ordinis Clericos, aliquos etiam noſtrorum temporum pietate, doctrinâ, generis nobilitate inſignes puderet, quod eorum ordinem turpis vitæ conuerſatione indignus homuncio polluas. Pudet te Eccleſiaſticæ militiæ adſcriptum eſſe, cur ergo te non pudet ſtipendia ſumere, quem pudet militare? nam ſtipendia vtique laudabilius eſt mereri, quàm accipere: turpiſſimum autem quæ non merueris accipere. Pudet te Sacerdotium abſque dignitate gerere: at ſumma, & præſtantiſſima dignitas eſt Sacerdotium: nec te Sacerdotium indignum eſt, ſed tu Sacerdotio, quo nec Angeli ipſi digni ſunt, nec vllus dignus eſſe poteſt, quò ſolus Chriſtus dignus eſt, Sacerdos ſcilicet, & victima, miniſter ſacrificij, & qui ſacrificio ipſo inuocatur & colitur. Pudet te in Eccleſia Dei inter Clericos, id eſt Chriſtiani populi duces, inter [f] *milites ſpiri-*

d Bern. epiſt. 17. ad Arduionem Geben. electum.
e Idem epiſt. 4. ad Henricum Senonenſ.
f Auguſt. ſerm. 20.

[a] Idem præfatione in Psal.
[b] Bern. serm. 46. in Cant.
[c] Math. 5.

tuales, [a] *inter specialius ad Dei laudem electos* militare, diuinas laudes canere, [b] inter Ecclesiæ Dei laquearia, quæ à tignis firmiter pendent, & domos insigniter ornant, è sublimi pendere, & non humili solo adhærescere; inter mundi [c] lumina verbo exemploque lucere? nonne hæc infinita stultitia & errantis hominis delirium? plures tamen hoc morbo affectos videmus, hosque non stultos, sed prudentes ducimus, quia consuetudine peccandi morbus inualuit, & ægrotorum multitudine inclaruit. A

XXXVI. Verùm vt eorum stultitiam omittamus, qui Sacerdotium adeò abiectè concipiunt, vt nullas, nisi mundanis honoribus, pompâ, diuitiis exornetur, irritandæ cupiditatis illecebras habere iudicetur; qui mundanorum Clericorum huius temporis stultissimus error est, cùm è contrà Sacerdotij ipsius solitariè spectati ea sit dignitas, vt quorumcumque cupiditatem illicere, & ambitionem mouere, & humilitatem infringere possit: adeò vt ex professo

[d] Chrysost. lib. 3. de Sacerdotio c. 5.

doceat [d] Chrysostomus, eum qui gloriam concupisceret, tale ministerium eligere oportere, eo præsertim titulo, quia nempe *ἱερωσύνη τελεῖται μὲν ὅτι ἐν γῆς, τάξιν δ' ἔχει τὴν ἐπ' οὐρανίων καὶ θεωρημάτων: Sacerdotium in terra quidem peragitur, sed in rerum ordinem classémque cœlestium referendum est.* Vt verò hanc stultam opinionem B

[e] Allusio ad verba serm. cuiusdam ad pastor. in Synodo Rhemensi inter opera Diui Bernardi.

relinquamus, condemnare debemus aliorum ambitionem, [e] qui magis quærunt præesse, quàm prodesse: magis eligunt domini esse, quàm ministri, Apostolorum successores, quàm imitatores; magis alacres currunt ad Cathedram, quàm vigiles sunt ad curam: nempe superbia eis occasio est, vt ad tantam dignitatem aspirent, vt in ouile Christi imprudenter irrumpant. Cùm tamen per Psalmistam Dominus dicat, [f] *non habitabit in medio domus meæ qui facit superbiam:*

[f] Psal. 100.

sunt quidem ij cum Iesu, sed non in medio domus eius, quia amant & faciunt superbiam; parentes suos extollentes, pauperes autem negligentes, & deprimentes: & idcirco comparantur apostatæ Angelo, qui dixit in corde suo, [g] *ponam sedem meam ad Aquilonem:* quid est diabolum ad Aquilonem sedem velle ponere, nisi superbum quempiam, & impium, super suos similes, à Charitatis calore, vel sapientiæ luce alienos principatum appetere, vel adeptum tenere? C

[g] Isaiæ 14.

ministri Christi sunt, & seruiunt antichristo: honorati incedunt de bonis Domini, cui honorem non deferunt. Aduersus eosdem declamat Gregorius in Pastorali, eos præsertim qui Episcopatum honoris causâ cœco impetu quærunt: [h] *Sacrum quippe officium*, inquit, *non solùm non diligit omnino, sed nescit, qui ad culmen regiminis anhelans in occultâ meditatione cogitationu, cæterorum subiectione pascitur, laude propria lætatur, ad honorem cor eleuat, rerum affluentium abundantiâ exultat. Mundi ergo lucrum quæritur sub eius honoris specie, quo mundi destrui lucra debuerant: cumque mens humilitatis culmen arripere ad elationem cogitat, quod foris appetit intus immutat.* Eosdem quoque Hugo Cardinalis in Epistolam ad Hebræos refellit,

[h] Greg past. parte 1. c. 8.

[i] Hug. in cap. epist ad Heb.
[k] Ad Rom. 15.
[l] Psal. 68.

[i] *Multi*, inquit, *clarificant se, captantes fauorem humanum vt Pontifices fiant*, [k] *Christus autem exinaniuit se: sicque per humilitatem, & crucem declaratus est Pontifex, non ambiuit Pontificatum nec suam gloriam ipse quæsiuit, sed sicut scriptum est*, [l] *improperia improperantium ceciderunt super me.* Quid plures enumerem Patres in id vitij insurgentes? cùm [m] Christi Domini oraculo Pharisæos reprehensos legamus, D

[m] Matth 6.
[n] Lucæ 14.

qui iustitiam omnem suam facerent, vt viderentur ab hominibus: [n] qui primos accubitus amarent in conuiuiis, primas Cathedras in synagogis: prælationisque cupiditate, non Charitatis feruore ducerentur. Væ nobis, in quos Pharisaica vitia plus potuerunt, quàm Christi exempla, qui Pharisæorum fermento maluimus corrumpi, quàm Christi humilitate instrui: apud quos nempe, quod de sui sæculi corruptione dicebat Bernardus, [o] *videmus omnem Ecclesiasticum zelum feruere sola pro dignitate tuenda, honori totum datur, sanctitati nihil aut parum.*

[o] Bernard. lib. 4. de cons. c. 2.

XXXVII. Hæc vtique putrida tabes est ambitio, quæ per totum Ecclesiæ corpus serpit, & maximam eius membrorum partem inficit: pauci iam mediocris litteraturæ, aut ingenij, aut aliquantò nobilioris prosapiæ ad Clerum se se conferunt, ab hac lue prorsus immunes. Sed est etiam aliud malum quod latentiùs glisci, & ideò vt existimo, periculosiùs: prodit se continuo cupiditas,

Digitized by Google

A tas, vixque ambitio præ ſua fœditate boni ſpeciem aliquo diuturniori tempore mentiri poteſt: at ſub ſpecie pietatis, ac religionis, latitat aliquando otioſitas, quæ multos adducit ad Clerum, & à laicâ ac coniugali vitâ reuocat: perſuaſum ſiquidem pluribus nonnunquam animaduertimus, Clericorum vitam deſidem, otioſam, vacuam laboris eſſe, & ſollicitudinis: cùm tamen, præ cæteris, ingentibus curis ac laboribus vndique circumſepta ſit. At enim [a] videtur eos ſanctus Dauid cauterio graui inurere: ipſi viderint, quos hæc parabola tangit, [b] *in labore*, inquit, *hominum non ſunt, & cum hominibus non flagellabuntur, idcò tenuit eos ſuperbia, operti ſunt iniquitate & impietate ſua.* Habent enim ſingula quæque genera hominum laboris aliquid, aliquid voluptatis; ſed aduertere eſt quorundam Clericorum fatuam prudentiam, & mirari quemadmodum nouo inter hæc artificio diſcernentes, & ab inuicem ſequeſtrantes, id totum quod delectat, eligunt, & amplectuntur, quod moleſtum eſt fugiunt, & declinant: ad ſtatum Eccleſiaſticum otij cauſa ſe conferunt, cùm nec milites, nec agricoB læ, nec negotiatores, nec ſinguli quique ordines hominum, laboris ac ſollicitudinis expertes ſint: ſciant magnum quidem Clericorum in regno Dei locum eſſe, & bonum ſibi, ſed qui benè miniſtrauerint gradum acquirere: cæterum ſuus & ipſis nec modicus labor imminet, & dicebat, qui plus omnibus laborauit, [c] *qui non laborat, non manducet:* [d] homo quidem natus eſt ad laborem, Clericus autem ordinatus ad aliorum vtilitatem; quodque de Epiſcopis [e] Ignatius Antiochenus, [f] Athanaſius Alexandrinus, [g] Iſidorus Peluſiota, quod de omnibus præpoſitis [h] Auguſtinus dixit, eos non ſui causâ, ſed populi gratiâ eſſe conſtitutos: hoc nos de omnibus Clericis dicere poſſumus, neminem eorum in quocunque gradu Eccleſiaſtico collocari, niſi vt diuinis Altaribus pro ſuo gradu deſeruiat, & ad populorum purgationem, illuminationem, vel perfectionem, pro facultate ſibi conceſſa adlaboret. Nemo ſibi vel pietatis prætextu, vel voluptatis blandiatur, quaſi Clericum liceat in diuinis miniſteriis eſſe C otioſum: quaſi Clericatum amplecti fas ſit, cui nulla cura, nullus labor, nullum opus adnexum ſit. Nam voluptatis quidem gratiâ otium in Clericatu quærere, ſacrilegium eſt: pietatis ſpecie, error: quocumque prætexu, iniuſtitia. Sicut enim Clericatus ſanctitati repugnat, hunc ad vitioſam voluptatem ſtatum referre, qui totus in Deum tendit, cuius profeſſio, omnis præterquam diuinæ voluptatis renuntiatio eſt; ita quoque ab eius natura alienum eſt, vt in ſolum habentem ſtatus optimus, ſuique maximè communicatiuus, cuius ad populi ſalutem inſignes ſunt prærogatiuæ, eximiaque priuilegia terminetur: certaque, quoquomodo otium iſtud deffendatur ex eo iniuſtitia committitur, cùm & populus debitâ ſibi ope fraudatur, & talenta in aliorum ſalutem à Deo conceſſa in ſudario repoſita ſeruantur, & contrà omnium hominum ſortem otioſè à Clericis viuitur. [i] *Non ſic profectò eſt*, inquit auctor in Synodo Rhemenſi ad Paſtores, *ſed ſicut populus, ſic Sacerdos: ſicut laicus, ſic & Clericus: vterque cupit, vterque diligit mundum, & ea quæ in mundo ſunt: Laicus tamen cum labore, ſed Clerici* D *ſine labore volunt poſſidere totum mundum: communicare volunt cupiditati, & ſuperfluitati hominum: peccare volunt, ſed non flagellari cum hominibus; vnde timendum eſt quod flagellentur cum dæmonibus.*

XXXVIII. Mihi quidem ſemper perſuaſum eſt, nec Sacerdotem, nec Clericum quemuis otioſum, ſed negotioſum eſſe oportere, nec ſui tantum ſollicitum, ſed in aliorum quoque ſalute inquirendâ vigilem, & ſolertem. Antiqua hoc Eccleſiæ praxis oſtendit, iuxtà quam, vt ſuo loco dicetur, nemo ordinabatur niſi ad miniſterium: idipſum Tridentina conſtitutio confirmat, in qua præcipitur, nullum debere ordinari, [k] *qui iudicio ſui Epiſcopi non ſit vtilis aut neceſſarius ſuis Eccleſiis:* ſtatuitur, vt [l] *nullus impoſterum ordinetur, qui illi Eccleſiæ, aut pio loco, pro cuius neceſſitate aut vtilitate aſſumitur, non adſcribatur, vbi ſuis fungatur muneribus.* Natura quoque Sacerdotij hoc apertè exigit: [m] *omnis enim Pontifex*, teſte D. Paulo, *ex hominibus aſſumptus, pro hominibus conſtituitur, in his, quæ ſunt apud Deum, vt offerat dona & ſacrificia pro peccatis.* Quis verò Sacerdos, niſi mediator inter Deum & populum? [n] *pro Chriſto enim legatione fungimur tanquam Deo exhortan-*

[a] Alluſio ad Bern. verba cit. declam. || Pſal. 72.

[b] Pſal. 72.

[c] 2. Theſſ. 3.

[d] S. Thomas ſupp. q. 34. art. 2.

[e] Ignat. epiſt. 2.

[f] Athanaſ. epiſt. ad Draconitium.

[g] Iſidor. Peluſ. lib. 4. epiſt. 219.

[h] Aug. lib. 2. de paſt. c. 2. & alibi.

[i] Auctor ſer. in Synodo Rhemenſi inter opera Bernard.

[k] Conc. Trid. ſeſſ. 23. de reſor. c. 18.

[l] Ibidem.

[m] Ad Heb. 5.

[n] 2. ad Cor. 5.

[a] Ephes. 6. *te per nos*, quod Sacerdotum omnium nomine dicebat Apoſtolus! qui [a] & ſe A
ipſum vt Apoſtolum, ac Sacerdotem pro Chriſto legatione fungi iactabat:
quomodo autem Sacerdos hominum apud Deum mediator, ſequeſter pacis,
legatus pro Chriſto, ſi ſe intra ſeipſum contineat, nec in alios patiatur diui-
norum chariſmatum ſibi conceſſorum præclaros effluere fontes? rectè ad pro-
[b] Chryſoſt. homil. 86. in cap. 20. Ioan. poſitum Chryſoſtomus, priuatam vitam Sacerdotali apponit. [b] *Tu enim*, inquit,
rem tuam curas, quam ſi benè ordinaris, nulla tibi alia ſollicitudo impendet: Sacerdos ſi
vitam diſpoſuerit, tuam autem non diligenter curauerit, cum impiis in gehennam detru-
detur: & nonnunquam, non propriis actionibus, ſed tuis damnatur, niſi omnia quæ ad te
ſpectant, efficiat. Quidni? Publicum Clerici eſt officium, publica cura, nec ſo-
lus perire poteſt qui aliis præire debet; nec ſolus ſaluari, cui aliorum ſalus com-
[c] Plut. in Pelopid. miſſa eſt. [c] Rogabat Pelopidam exercitui tunc temporis præfectum coniux,
vt ſuæ ſalutis memor eſſet; non hæc, inquit Pelopidas, rogari debueram, alio-
rum ſalutis memorem eſſe me conuenit, pluſquam meæ: ira nec Clericum ve-
lim tantum ſuæ ſalutis curam agere, ſed & alienæ; ſuæ quidem, quia Chriſtia- B
[d] Diog. Laër. in vita Diogenis. nus eſt, alienæ, quia Clericus. [d] Cùm peccantem videret diſcipulum Dioge-
nes, in præceptorem animaduertit, quòd diſcipulum non correxiſſet: ſi pecca-
[e] Iſidor. Hiſp. lib. 3. ſent. uerit populus, iure punitur Clericus; non quòd malum ipſe fecerit, ſed quòd
populum à malo non repreſſerit. [e] *Sacerdotes ſiquidem*, inquiebat Iſidorus Hiſ-
[f] Greg. homil. 11. & paſtor. parte 1. c. 6. palenſis poſt Gregorium magnum, *pro populorum iniquitate damnantur, ſi eos aut*
ignorantes non erudiant, aut peccantes non corrigant, teſtante Domino ad Prophetam, [f]
[f] Ezech. 3. *ſpeculatorem dedi te domui Iſraël, ſi non fueris locutus, vt ſe cuſtodiat impius à viâ ſuâ*
malâ, ille in iniquitate ſua morietur: ſanguinem autem eius de manu tuâ requiram: hoc
quoque Clericorum eſſe officium docuit lucidiſſimum Galliarum lumen Cæ-
[g] Cæſa. Arel. hom. 12. to. 7 Biblioth. Patrum. ſarius Arelatenſis Epiſcopus, dum ait, [g] *volentibus audire verbum Dei offerendum*
eſſe, faſtidientibus ingerendum; ne fortè contra nos, antè tribunal Dei ſtantes dicant ſe
à nobis non fuiſſe admonitos, & animarum illorum ſanguis de noſtris manibus requiratur.
[h] Ibidem. Vnde ſubdit, [h] *cum grandi timore, & tremore conſiderare debemus, ne ad nos etiam illa* C
[i] Matth. 25. *terribilis ſententia dirigatur,* [i] *quam ſeruus ille audire meruit, qui acceptum talentum du-*
plicare noluit; ſerue, inquit, *malè & piger, quare non dediſti pecuniam meam nummula-*
rio ad menſam, & ego veniens cum vſuris exegiſſem illam? & poſt hæc ſequitur, *auer-*
tat hoc Deus à nobis, inutilem, inquit, *ſeruum proiicite in tenebras exteriores, ibi erit fle-*
tus & ſtridor dentium.

XXXIX. Aduertant quæſo omnes quorum intereſt, in iſtâ parabolâ Euange-
licâ non tantum noxium, ſed inutilem ſeruum in tenebras exteriores damna-
tum amandari: neque tantùm in malo opere verſantem, ſed etiam à bono
opere torpentem plecti: neque ſolùm qui pecuniam creditam non exſoluerit,
ſed & qui cum vſura non reddiderit; non tantùm qui pecuniam fœdè diſſipa-
rit, verùm etiam qui vtiliter non diſpenſarit. Credidit tibi Deus eloquia ſua,
Sacramentorum adminiſtrandorum poteſtatem, bonorum Eccleſiæ procura-
tionem tibi reliquit: non diſſipaſti: neque hoc ſatis, niſi fructuosè diſpenſaris:
ſi talentum in terra abſconderis, niſi vtiliter miniſterium tuum impleueris, niſi D
populi ſaluti inuigilaueris, periſti: certa eſt ſerui inutilis, æquè ac deprædato-
[k] Thren. 4. ris damnatio. [k] *Paruuli petierunt panem, & non erat qui frangeret eis*, vt habetur in
lamentationibus Hieremiæ Prophetæ, quos non pauiſti occidiſti: neque enim
occidit tantum qui panem ab eſuriente abſtulit, ſed qui in eius vtilitatem da-
tum non obtulit. Panem Angelorum in tuas manus commiſit Deus, quo eſu-
rientes reficias, panem verbi ſui, in quo etiam, non in ſolo pane terreſtri vi-
uit homo, tibi conceſſit: an vt eo ſolo veſcereris, an non vt ſaltem ex micis ca-
dentibus de menſa tua pauperes recreares? ordinatus es Sacerdos, nonne vt ſa-
[l] 1. ad Tim. 4. cra dares? [l] *Noli ergo negligere gratiam quæ in te eſt, quæ data eſt tibi per Prophetiam,*
cum impoſitione manuum Presbyterij, inquiebat Timotheo diſcipulo diuinus ma-
giſter Paulus: idem tibi dictum puta: gratiam quippe ordinationis negligis, ſi
eam vtiliter non impendis; Nihil fruſtrà diuina prouidentia inſtituit, multo-
minus verò perfectiſſimam poteſtatem, & nobiliſſimum animæ tuæ impreſ-
ſum characterem ſitu obſoleſcere, aut tanquam inutilem traduci diuina ordi-

natio

A natio patietur :[a] *vnde nobis*, ſecundùm ſanctiſſimi Pontificis Anacleti monitum, *ſtudendum eſt, vt cooperatores ſimus gratiæ Dei, quia ad hoc vocati ſumus, eiuſque familiari colloquio ſociati, & Sacerdotes ſacrati, vt fructuosè illi manipulos reportemus operante gratia eius*: quam ſententiam confirmat Alexander tertius Epiſtola ad omnes Preſbyteros conſcripta, [b] *Gratiâ Dei, fratres chariſſimi, ſumus, id quod ſumus: idcirco nobis prouidendum eſt, & omnino decertandum, ne in eâ vacui inueniamur. Sed eadem nobis cooperante gratia, fructum Domino plurimum reportemus*: & paulò pòſt, *nec enim negligendam gratiam nobis Dominus dedit, ſed fideliter exercendam tribuit*: Idem docet Auguſtinus & egregia antiquæ legis figura illuſtrat; [c] *olim*, inquit, *iuſſus eſt frater præmortui fratris vxorem ducere, vt non ſibi, ſed illi ſobolem ſuſcitaret, eiuſque vocaret nomine quod inde naſceretur: quod ſi recuſaret, diſcalceatus vno pede conſputi ſolebat in faciem: nunc Euangelij quiſque prædicator ità debet in Eccleſia laborare, vt defuncto fratri, id eſt Chriſto ſuſciter ſemen, qui pro nobis mortuus eſt, & quod ſuſcitatum fuerit, eius nomen accipiat. At verò qui electus ab Eccleſia miniſterium Euangelizandi re-*

B *nuerit, ab Eccleſia ipſa merito dignéque contemnitur; qui enim & ſibi prodeſt, & Eccleſiæ, benè intelligitur vtroque pede calceatus: Vnde illud,* [d] *quàm ſpecioſi pedes Euangelizantium pacem, Euangelizantium bona: qui autem curam lucrandorum refugit aliorum, diſcalceati illius non figuratum ſignificauit, ſed in ſe impletum portabit opprobrium.* Paulus Sacerdos cùm eſſet, quamuis nullius Eccleſiæ præfecturam accepiſſet, [e] *ſi Euangelizauero*, inquit, *non eſt mihi gloria; neceſſitas enim mihi incumbit: væ enim mihi eſt, ſi non Euangelizauero.* Item, [f] *inſtantia mea quotidiana, ſollicitudo omnium Eccleſiarum*, Quid verò paſtoribus Iſraël obiicit Deus per Ezechielem? an quod oues in præcipitia ducerent? quod inficerent? quod mactarent? quod occiderent? neutiquam verò. [g] At, inquit Dominus, *quod infirmum fuit, non conſolidaſtis, & quod ægrotum, non ſanaſtis: quod confractum eſt, non alligaſtis: & quod abiectum eſt, non reduxiſtis: & quod perierat, non quæſiuiſtis*, &c. Item, *errauerunt greges mei, in cunctis montibus, & in vniuerſo colle excelſo, & ſuper omnem faciem terræ diſperſi ſunt*

C *greges mei, & non erat qui requireret, & non erat inquam qui requireret.* Propterea eis multa mala comminatur, vt diſcant Clerici qui populi duces, Medici, Doctores conſtituuntur, nequaquam ſe indignationẽ Dei effugere, quãuis nullum in præcipitium impulerint, ſi nullum errantem reduxerint; non excuſari quamuis nullum ſpiritualiter occiderint aut infecerint, niſi plures ad vitam ſpiritualem reuocarint, aut ſanarint: nec ſatis eſſe quod nullos erroribus imbuerint, niſi etiam vera docuerint: hæc enim Sacerdotum ac Clericorum ſunt munia, quæ niſi quis pro ſuo quiſque gradu obire cogitauerit, fruſtrà & ridiculè dignitatem amplexus eſt, quæ non niſi propter iſta confertur.

[a] Anaclet. epiſt. 3.

[b] Alex. 3. in epiſt. 3.

[c] Aug. contra Fauſt. Manich. lib. 32. cap. 20. refer. 1. q. 8. can. olim.

[d] Iſaiæ 52. Rom. 10.

[e] 1. Cor. 9.

[f] 2. Cor. 11.

[g] Ezech. 34.

§. VI.

Tertium, inculpatus ad Eccleſiaſticum ſtatum ingreſſus.

D XL. Tertium diuinæ vocationis argumentum eſt inculpatus ad Eccleſiaſticum ſtatum ingreſſus, ſi is bonis artibus procuratus & ſuſceptus, ſi ſemoto omni dolo, ſemotâ omni ſimulatione, ſemotis fictione, ambitu, precibus, pretio dignitas nobis Eccleſiaſtica collata eſt: neque hìc valere debent amicorum preces, potentum commendatio, parentum, vel conſanguineorum authoritas, interceſſorum gratia, pecuniarum largitiones, importunæ flagitationes, prehenſationes, diſcurſationes, aut cætera eiuſmodi quibus examinatorum iudicium, vel Epiſcoporum electio aliquantulum peruerti poſſit, aut vtrorumque diſtrictior ſententia retundi. Eiuſmodi ſiquidem ordinationes irritas, & inanes eſſe ſtatuit [h] Gregorius ſeptimus in Synodo Romæ coactâ his verbis, *ordinationes quæ intercedente pretio, vel precibus, vel obſequio, alicui perſonæ eâ intentione impenſo falſas eſſe diiudicamus, quoniam qui taliter ordinantur, non per oſtium, id eſt per Chriſtum intrant, ſed vt ipſa veritas teſtatur,* [i] *fures ſunt & latrones.* Sæpiùs quoque in eas acriter ſcripſere [k] Gregorius Magnus, Symmachus ad Cæſariũ, & alij Pontifices ac ſancti Patres, quibus ita credas velim, vt vocationis diuinæ

[h] Gregor. 7. lib. 6. regiſt. in Synodo Rom. can. 8. habetur 1. q. 1. can. ordinationes.

[i] Ioan. 10.

[k] Lege can. ſunt nonnulli & ſex ſeqq. 2. q. 1.

non leue argumentum exiſtimes, ſi ab Eccleſiaſtico Prælato, vel Canonicâ collegij electione, ad Sacerdotium, ſine vllo tuo ambitu poſtuleris; ſi ab examinatoribus viris bonis, ac doctis Sacerdotio idoneus iudiceris, nullâ vſus apud eos commendatione, aut dolo: eorum ſiquidem iudicium, humilem, quam de te habere debes, exiſtimationem ſubleuare poteſt, vt te non imparem oneri eorum teſtificatione credas, cui modeſtè imparem te eſſe iudicabas: optimum, ni fallor, & conuenientiſſimum, vt ab examinatorum, & Epiſcoporum ore, tanquam à diuino oraculo pendeas: poſſiſque dicere cum Dauide, [a] *paratum cor meum Deus, paratum cor meum*; ſeu, vt explicat [b] Auguſtinus, *vis docem conſtituere populorum, paratum cor meum: vis paſtorem conſtituere ouium, paratum cor meum: paratum ad proſpera, paratum ad aduerſa*, ſiue etiam conuenientiùs ad propoſitum, paratum ad ordinationem, paratum ad repulſam. A

a Pſal. 56. & 107.
b Auguſtin.

XLI. Hæc enim eſt prima ratio, eaque optima inquirendæ diuinæ voluntatis, propriæ ſcilicet indifferentia, & ſubiectio omnimoda diuinæ; ſi enim determinata ſit ad vnum noſtra voluntas, impreſſionum diuinarum minus capax erit: faciléque accidet, vt id Deum velle nobis perſuadeamus, quod nos voluerimus: vt in eam partem omnia argumenta, atque indicia interpretemur quò voluntatis inclinatio feretur: aptámque huic rei ſententiam memini me legere apud Climachum, [c] *in diuina voluntate indaganda neceſſarium eſſe nos ità comparare, vt noſtra omnis voluntas ceſſet, & in neutram partem magis vergat; nam cùm ea ab omni affectu purgata ac nudata fuerit, aptam fore ad diuinum inſtinctum percipiendum.* B

c Climach. de fuga inanis vitæ.

Cum ea ergo animi diſpoſitione, ſi quis ad orationem acceſſerit, & diuinam ſibi voluntatem declarari petierit; quis dubitet, quin eam Deus petenti, rogantique ſit manifeſtaturus? & vocationis ſuæ aliqua argumenta præbiturus? non erit oratio iſta inefficax, in quâ ſincerè, & ex animo cupierimus, vt fiat voluntas eius ſicut in cœlo & in terrâ: non repudiabitur à Deo iſta oratio, qua voluntatem eius in nobis impleri petierimus; dicamus ergo cum Paulo ex perſecutore in Doctorem gentium electo, [d] *Domine quid me vis facere?* non tantum quid nobis velit facere, id parati ſubire, ſed etiam id eſſe volentes quod nos ipſe facere voluerit: non id eſſe ſatagentes, quod noſtrâ induſtriâ, noſtróque conſilio, ac voluntate fieri voluerimus. Erumpamus in has cum Dauide voces, [e] *doce me facere voluntatem tuam, quia Deus meus es tu*: dicamus cum Sponſâ, [f] *indica mihi, quem diligit anima mea, vbi paſcas, vbi cubes in meridie, ne vagari incipiam poſt greges ſodalium tuorum*: doce me videlicet Deus meus, quem vnicè & præ cæteris omnibus diligo, doce me quomodo te diligam, quomodo te complectar, in qua te conditione colam, in qua tibi profeſſione deſeruiam, ne per varios Chriſtianorum ſtatus incertus animus, & dubius nutet, ac fluctuet: [g] orandum nobis eſt feruenter, inſtanter, perſeueranter, vt reſponſum habeamus à Domino. Propterea ſciens quoniam in oratione datur pia voluntas; tum vt videas quæ agenda ſunt, tum vt conualeſcas ad agenda quæ videris, aſcende tu ad orationem: ora inſtanter, ora perſeueranter, ſicut ille pernoctabat in oratione, & dabit pater bonus ſpiritum bonum petenti ſe. C D

d Actor. 9.
e Pſal. 142.
f Cant. 1.
g Bernard. ſerm. 4. in die Aſcenſ. parùm immutatis eius verbis.

§. VII.

Alia Media indagandæ diuinæ vocationis.

XLII. Atque vt oratio tua efficacior ſit, amicorum orationibus ſocietur, vt priuata tua oratio communi concepta ſtudio feruentior exiſtat, & plurium adiuta ſuffragiis apud Deum potentior. Hanc precum conſociationem Brunoni vocationem diuinam inquirenti pollicitus eſt [h] D. Bernardus, arbitratus ad eam dignoſcendam magis valere multorum preces, quàm conſilia, & rationes: [i] qui nimirum à ſapientibus huius mundi conſilium de ſtatu eligendo capiendum negauit: quamuis ſanctiores viros conſuli optimum ipſe cenſuerit. Hinc enim, eâdem quam modo citauimus Epiſtolâ, [k] Brunonem ad ſanctiſſimum virum Norbertum remittit, quem in diuinis arcanis aperiendis eò promptio-

h Bern. epiſt. 8. ad Brun. elect.
i Idem declamatione in hæc verba, Ecce nos reliquimus omnia.
k Idem citata epiſt ad Brun. in fine.

rem

A rem futurum pollicetur, quò eum ſeipſo Deo propiorem fuiſſe humili confeſſione profitetur. At vero non conſulendos mundi amatores, & terreſtria ſapientes egregiè alibi oſtendit, [a] *quantos enim, ait, mundi ſapientia maledicta ſupplantat, & conceptum in eu extinguit ſpiritum, quem volverat Dominus vehementer accendi: noli, inquit, præcipitanter agere, diu conſidera, diligentius intuere: magnum eſt quod proponis; & opus habens multâ deliberatione: experire quid poſſis, amicos conſule, ne poſt factum pœnitere contingat. Hæc ſapientia mundi, terrena, animalis, diabolica, inimica ſalutis, ſuffocatrix vitæ, mater ſtupiditatis, quæ ſolet Deo vomitum provocare; cave tibi, ait; ut quid enim? Cùm à Deo verbum eſſe non dubites, quid opus eſt deliberatione? vocat magni conſilij Angelus, quid aliena conſilia præſtolaris, quis enim fidelior? quis ſapientior illo? &c.* Rectè ſanè poſt compertam diuinam vocationem mora nulla trahenda eſt: nec in amicorum conſiliis inquirendis res differenda: de diuinâ tamen vocatione, aliorum oportet nonnunquam experiri iudicium, ſed ſapientum, ſed proborum, ſed eorum, qui diuino ſpiritu ducuntur, non humano; [b] antequam de-
B liberaueris, conſulto; poſtquam conſulueris maturè facto, opus eſt. Tales verò de vocatione noſtra conſulendi ſunt, qui probæ ſint vitæ, & probatæ ſapientiæ: qui diuinæ, non humanæ prudentiæ regulis omnia metiantur: qui in diuinis, quàm in ſæcularibus negotiis ſint oculatiores; nam vt ait Apoſtolus, [c] *animalis homo non percipit ea, quæ ſunt ſpiritus Dei: ſtultitia enim eſt illi, & non poteſt intelligere, quia ſpiritualiter examinatur: ſpiritualis autem diiudicat omnia.* [d] Conſilia Dei abſcondita ſunt à ſapientibus, & prudentibus, & reuelantur paruulis: quid enim carnalis homo, quid ſæcularis conſulet, quàm honorem attendendum, apertam ambitioni viam calcandam, de dignitate, de diuitiis, de re familiari præ cæteris eſſe cogitandum? quis autem ab his non videt conſilia Dei valdè diſcreparo? qui nempe [e] *humilia reſpicit, & alta à longè cognoſcit.* [f] *Sermo itaque à Propheta, conſilium à ſapiente quærendum eſt: nunquid enim de luto limpidum quippiam hauire poteſtis?* [g] Non veniat anima in conſilium malignantium: diſſipetur
C conſilium Achitofel, [h] *beatus vir qui non abiit in conſilio impiorum*, qui mundanis iſtis ſuſurronibus aures occludit, [i] qui inſtar aſpidis ſurdæ obturantis aures, non audit vocem incantantis ſapienter.

a Idem declamatione citata.

b Tacitus.

c 1. Cor. 2.

d Luc. 10.

e Pſal. 112.
f Bernard.

g 2. Regum cap. 5.
h Pſal. 1.
i Pſal. 57.

XLIII. Verùm, vt inquit Bernardus, [k] *etſi irreprehenſibilis videatur ingreſſus, & intentio caſta, nihil ne vltra timendum eſt? timendum quidem, & maximè:* [l] *neque enim quicumque ſpiritu cæperint, etiam ſpiritu conſummantur, ſed carne nonnulli: denique &* [m] *Saul princeps conſtitutus à Domino, &* [n] *Iudas non ab alio in Apoſtolum memoratur, nonne ego, inquit, vos duodecim elegi, & vnus ex vobis diabolus eſt?* Quid prodeſt, addit alio in loco Bernardus, ſeu Bernardi Synchronos, atque contemporaneus in Concilio Rhemenſi orator, [o] *ſi canonicè eligamur, & canonice non viuimus?* Vocari debemus à Domino, verùm ſecundùm Beatum Petrum videndum eſt, vt bonis operibus certam noſtram vocationē faciamus. Quod ſi aliquis agnoſcat ſe in Clerum irrupiſſe potiùs, quàm vocatum introiſſe; defleat peccatum ſuum, & bonis operibus, ac pertinaci ſtudio præſtare ſatagat, vt ſi non plantatus in domo Domini, aptè tamen tranſlatus videatur, [q] ſi non inſitus ſit ſecun-
D dùm naturam, & ex naturali exciſus oleaſtro, naturalibus tamen ramis contrà naturam inſeratur in bonam oliuam: &, vt loquitur [r] Bernardus ad Ardutionem Gebennenſem electum, *bonas fac de cætero vias tuas, & ſtudia tua & miniſterium ſanctum: ſi vitæ ſanctitas non præceſſit, ſequatur ſaltem. Tunc verè fatebimur te præuentum in benedictionibus dulcedinis, tibi de bonis meliora ſperantes exultabimus, & lætabimur, quod fidelis ſeruus, & prudens conſtitutus ſis ſuper familiam Domini: futurus ex hoc filius fœlix, & potens ſuper omnia bona Patris conſtituendus. Alioquin, ſi altiorem, quàm meliorem eſſe delectat, non præmium, ſed præcipitium expectamus.* [s] Quamuis enim difficilè ſit malè partam dignitatem benè adminiſtrari, & vt ex amarâ radice ambitionis ſuauis fructus prodeat charitatis: At id quidem nobis difficile eſt, imò & impoſſibile nobis, tanquam ex nobis, [t] *qui non ſumus ſufficientes aliquid cogitare ex nobis, tanquam ex nobis:* ſed non eſt impoſſibile Deo; [u] *potens eſt enim Deus de lapidibus iſtis ſuſcitare filios Abrahæ.*

k Bern. citata declam.
l 1. Tim. 6.

m 1. Reg 9.
n Ioan. 6.

o Auctor ſer. cuiuſ. in Cōcil. Rhem. inter opera D. Bern.
p 1. Petri 1.

q ad Rom. 11.

r Bern. epiſt. 17. ad Ardutionem.

s Lege Syneſ. epiſt. 11. Sacerdotib.

t 2. Cor. 3.
u Math 3.

Digitized by Google

A

SECTIO QVARTA.

De præparatione & dispositione Ordinandorũ ad sacros ordines suscipiendos.

§. I.

Dispositionem ad ordines esse necessariam, nec in statu mortalis peccati eos esse recipiendos.

I. CAuendum maximè, ne illotis manibus sancta tractentur, aut sine vllâ penitus præparatione ad ordinum receptionem accedatur. Cauendum præcipuè, ne quis immundus, ne quis pollutus, ne quis effuso Christi sanguine conspersus, manantibus adhuc sacratissimo cruore manibus, ore adhuc B rabiem spumante, labiis pollutis, animâ fœtente, ad sacram ordinationem accedat: cùm tamen nonnisi purificatis velum, aut arcam, aut propitiatorium, aut Cherubim vel prospicere, vel attingere fas esset. Neque verò purgatiuam virtutem impuris, nec illuminandi facultatem peccatorum caligine obductis, nec perficiendi donum imperfectis, multominus criminosis concedi æquum est: hic est nempe rerùm naturalis ordo, quem nobis describit Gregorius Nazianzenus, *purgari priùs, deinde purgare; sapientiâ instrui, atque ità demum sapientiâ* [a] *alios instruere; lux fieri & alios illuminare; ad Deum appropinquare, & ità alios deducere; sanctificari, & posteà sanctificare.* Vtinam eadem ordinandis omnibus, quæ Nazianzeno subeat cogitatio, vt se ordinationi idoneos esse non iudicent, nisi mundos & puros, *hæc igitur*, inquit, sanctissimus iste Gregorius, *cùm ego nossem, illudque insuper neminem magno & Deo, & sacrificio, & Pontifice dignum esse, nisi qui priùs seipsum Deo viuentem hostiam, sanctam exhibuerit, ac rationabile ob-* C *sequium, gratum atque acceptum ostenderit: Deoque sacrificium laudis ac spiritum contribulatum obtulerit (quod solum sacrificium is, qui omnia dedit à nobis exposcit) quo tandem modo externum illud sacrificium, illud magnorum mysteriorum antitypum ipsi offerre auderem? aut quomodo Sacerdotii habitum, aut nomen subire? priusquam sanctis operibus manus purificassem, priusquam rebus creatis sanè atque ad Creatoris solùm admirationem, non autem ad figmenti damnum aspicientis oculos assuefecissem: priusquam per Domini disciplinam aures meæ satis apertæ fuissent &c. priusquam os, labia, & lingua, illud quidem apertum fuisset, ac spiritum attraxisset, aut dilatatum aut impletum spiritu exponendi mysteriis & dogmatibus, hæc autem diuino sensu, vt sapientiæ verbis vtar, ligata fuissent, adde etiam tempestiuè soluta: ac denique lingua exultatione impleta fuisset, diuinæque melodiæ plectrum effecta &c. priusquam statuti essent ad petram pedes mei perfecti tanquam Cernorum, meique secundum Deum gressus directi essent, ita vt nec penè, nec vllo omnino modo effunderentur: priùs denique quàm omnia membra iustitiæ arma effecta fuissent, omnemque mortalitatem abiecissent, à vita scilicet absorptam ac spiritus cedentem.* D

II. Quod si vniuersam hominis renouationem sacra ordinatio deposcit, si solutionem ab habitu peccati, virtutum infusionem, ac radicationem maiorem exigit, si libertatem à reatu culpæ consentaneè requirit, ne ligatus alios soluere, & qui aliorum precibus indiget, pro aliis orare aggrediatur; multò magis ab eâ abstinere debent, qui peccatum adhuc anhelant, qui criminis maculam nondum pœnitentiâ expiarunt, qui à Deo auersi manent, inimici Deo, ingrati, inuisi, æternis adiudicati pœnis, nisi resipiscant, à rectitudine deuiantes, nondum cœlestis patriæ, non dicam, iter emensi, sed ne quidem ingressi, *eiusmodi* [b] sic enim loquitur S. Thomas, *mortaliter peccat, qui cum conscientia peccati mortalis ad ordines accedit, & ideo sanctitas vitæ requiritur, ad ordinem de necessitate præcepti, sed non de necessitate sacramenti.* Notat idem [c] D. Thomas ex Dionysio, quod cùm subtiliores & clariores essentiæ, nonnisi repletæ influxu Solarium splendorum lumen in seipsis supereminens ad similitudinem solis ad alia corpora inuehant; sic in diuinis non sit audendum aliis ducem fieri, nisi ei qui

[a] Vide Greg. Nazianz. tota fere oratione prima. Idē ead. orat. καταρθῶσαι δεῖ πρῶτον, εἶτα κατάρσει σοφισθῆναι, ὃ ἐστι σοφίσαι φωτίσαι φωτίσαι. ἐγγίσαι Θεῷ, ὃ ἐγγίσαντα ἀπολαῦσαι. ἀφθῆναι, ὃ ἀφθέντα λαλῆσαι. Nazian. ibid.

[b] S. Thom. supplem. q. 36. art. 1.

[c] Dion. cap. 3. cælestis hierarch. circa finem.

Digitized by Google

A qui ſecundum habitum factus ſit Deiformis, Deoque ſimillimus euaſerit. Ex quo inferre poſsis, cùm per ordinationẽ in rebus diuinis quilibet aliorum dux conſtituatur: peccare grauiter eum, quorum opera ſunt tenebræ, quique aliis non prælucere, ſed potius ad tenebras trahere videatur, ſi ſe, non dicam, poſtulet, ſed ordinari patiatur.

III. Eſt & alia ratio, cur, ſi quis ſacram ordinationem cum peccati mortalis conſcientiâ, ſuſcipit, in grauiſsimum ſacrilegij peccatum impingat, ea nempe, quod talis ſacramenti effectui obſiſtat, eiuſque naturam, ac dignitatem violet; cùm enim, vt paſsim docent Theologi, Sacramentum ordinationis ſit Sacramentum viuorum, non mortuorum, nec ſanandis animæ noſtræ languoribus, aut viuificandis animabus inſtitutum, ſed ad ornamenta gratiæ conferenda, gratiam augendam, decus animæ ſpiritale promouendum, imò perficiendum, hominibus relictum: eius virtutem euacuant, dignitatem contaminant, effectui, finique repugnant, qui culpâ peccati mortalis infecti, indignos ſe gra-
B tiæ augmento, Spiritus ſancti donorum vbertate præbent, quæ cumulatiſsimè hoc Sacramento effunduntur. Maximè etiã iniurij ſunt Sacramenti efficaciæ, qui minimè diſpoſiti ad hoc Sacramentum accedunt, quod cùm iterari non poſsit, & pro diſpoſitione ſuſcipientium ampliora vel minus ampla gratiæ dona, & auxilia toto vitæ tempore ſalubriter conferenda, adnexa habeat, iis ſe beneficiis priuant, quorum defectu de ſua forte ſalute periclitabuntur. Scio recedente fictione probabile eſſe Sacramenti ſuſcepti gratiam redituram; ſed mihi non dubium eſt, quin rectè diſpoſito maiora gratiæ dona conferantur, & ad Sacramenti præſentiam ij, qui mundi accedunt, pietatem vt plurimum maiorem in ſe ſentiant, & exſuſcitent, zelo feruentiori incendantur, & in eos affectus faciliùs prorumpant, quibus vberrima gratia, vehementiſsima charitas concedatur: quin etiam maiora Dei dona promereri ſoleant, qui meliùs diſpoſiti accedunt.

C IV. Neque verò Epiſcopatus exceptionem vllam admitto, qui ſiue Sacramentum, ſiue Sacramenti ampliatio putetur, Sacerdotij apex cùm ſit, ſine irreuerentiâ notabili, ac ſacrilegâ, ab immundo mihi videtur ſuſcipi non poſſe, præſertim cùm gratia haud dubiè Epiſcoporum conſecrationi adiuncta ſit, vt ſuo loco docebimus. De Tonſura maior poſſet eſſe difficultas, nùm, ſi cui in peccato mortali conſiſtenti conferatur, is ſe letali crimine conſtringat, qui eam in eiuſmodi ſtatu ſuſcipit. Cùm enim non ſit ipſa Sacramentum, ſed ceremonia tantùm Sacramentalis, ritusque ſacer, cui nullum gratiæ augmentum promiſſum eſt, non videbitur alicui letale ſacrilegij crimen ex eo incurri, quòd in ſtatu peccati mortalis ſuſcipiatur. Nihilominus aliunde, ni fallor, peccati mortalis reatus indignè ſuſcipienti Tonſuram Clericalem adſcribendus eſt. Cùm enim præcepta charitatis, ac contritionis affirmatiua ſint, & ſemper ex Theologorum placitis obligent, non pro ſemper; ſi tempus ſtudiosè inueſtigemus, quo præcepta iſta hominem arctius deuinciunt: tunc, vt opinor, reperiemus,
D vnumquemque, vbi peccati mortalis culpam contraxerit, ad charitatis & pœnitentiæ actus exercendos teneri, tunc debere conuerti ad Dominum, & ſi vſquam aliàs, tunc præcipuè reſipiſcere eum oportere; vel cùm maxima Dei beneficia, præſertim ſpiritalia, à Deo ei ſubminiſtrantur; vel cùm nouam vitæ rationem aggreditur: quemadmodum enim, ex ſententiâ D. Thomæ, [a] ſtatim atque quis rationis vſum attigit, tenetur ad Deum ſeſe cõuertere, ac dirigere, ne à primo vitæ rationalis limine à Deo aberret, & è recto tramite ſtatim initio deflectat, vtque ſibi omnium ſuarum actionum ſcopum Deum præfigat, qui omnium actuum noſtrorum finis vltimus habendus eſt: ita mihi, homini nouum vitæ genus inchoanti, neceſſarium videtur, vt ad Deum ſe conuertat, Deumque ſibi omnium ſuarum actionum in eo vitæ genere finem præſtituat: tum verò maximè cùm perfectionis etiam in alios diffundendæ ſtatum ingreditur, quo nempe caſu, ad ſibi & aliis vtiliter conſulendum, prouidendumque obligatur: itaque cùm quicumque per Tonſuram Clero adſcribitur, maximum à Deo ſpiritale beneficium conſequatur, ingratus eſt ſi eo

[a] D. Thom. 2. 2. quæſt. 152 art. 6.

tempore ad Deum se minimè conuertat, & peccati maculam pœnitentiâ non eluat: cùm pariter nouum vitæ genus ineat, & ex[a] duobus generibus Christianorum, quorum vnum communem viuendi rationem sectatur, alterum perfectionis studio vacat, & aliorum salutem procurat, perfectiùs ipse amplectatur, & ad proximi salutem procurandam sese deuoueat, improuidus est, omninoque temerarius, nisi diuinum sibi fauorem, excelsam vitæ rationem ineunti, tam sublime munus auspicanti necessarium, pœnitentiæ fructibus imploret: Denique, ne omnes indignæ receptionis Tonsuræ defectus, & deformitates minutatim persequar, iniurius est in Deum & Clericali ordini contumelioſus, qui impœnitens Clericorum Catalogo inscribi se procurat, & Deo se in isto ordine ministraturum deuouet: Deo quidem iniuriam infert, qui nulla præcedente in Deum conuersione, [b] cùm tamen ipse πάσης ἱεραρχίας ἀρχὴ, *totius hierarchiæ principium & caput* habeatur, eius se famulatui consecrat, & hierarchiæ initiationes subit, nec se in ipsum tanquam omnis Ecclesiasticæ functionis scopũ dirigit; ordini verò Clericali contumeliam inurit, cuius cùm finis sit [c] πρὸς Θεὸν ἄγειν, *ad Deum adducere*: non potest sine eius opprobrio quisquam eum ordinem ingredi auersus à Deo, & alio ductore indigens, à quo ad Deum reducatur; Tonsuram quoque Clericalem contaminat, quam verè ἀποστρόφους κόσμου, Θεῷ προσαγωγούς, *à mundo abstrahentem, ad Deum adducentem* (quibus epithetis scientiam quam profitentur Clerici, ornat [d] Nazianzenus) dicere possumus, eámque sua significatione frustratur qui mundi inquinamentis conspurcatus, & diuinis contemplationibus, ministeriisque ineptus eadem initiari non veretur.

[a] 22. quæst. 2. c. duo sunt.

[b] Dionys. Eccles hierarch. cap. 4.

[c] Nyssenus orat. 1.

[d] Nazianz. orat. 7.

A

B

§. II.

Confessionem Sacramentalem præcedere debere, qualem, & apud quos.

V. Quocirca prudenter [e] Catechismus ex Decreto Concilij Tridentini editus, confessionem Sacramentalem ordinis receptioni præmittendam consulit: Synodus quoque [f] Carnotensis anno 1526. *monet ordinandos, vt antequam ad ordines, & primam Tonsuram accedant diligenter confiteantur peccata sua.* Fatemur enim vbi nullâ Ecclesiasticâ lege, seu Synodali constitutione confessio Sacramentalis in eo casu percepta est, non esse strictè necessarium (si tantum habeatur ratio Sacramenti ordinis suscipiendi) vt confessio peccatorum Sacramentalis, Tonsuræ Clericalis, vel ordinis susceptionem præcedat, sed sufficere contritionis actum, quo peccati letalis macula eluatur; neque ad confessionem præmittendam, aut diuina lex, aut Ecclesiastica vniuersalis consuetudo quemquam adstringit, nec rei natura hoc exigit: quippe cùm satis sit ad dignam ordinum susceptionem, quod etsi non confessus aliquis, mundus tamen & abstersâ peccati labe, purus accedat: quam conscientiæ mundationem contritio cum proposito confitendi potest operari, vt passim docent Theologi. Quia tamen, vt plurimum, tùm Clericalis Tonsura, tum minores ordines infrà Missarum solemnia iis conferuntur, qui Sacramento Eucharistiæ ab Antistite ordinante refici solent, ordines verò maiores nunquam, non in ipsâ sacrificij Missæ celebratione, nec vllis, nisi iis qui sacris Corporis & Sanguinis Christi mysteriis communicaturi sunt, tribuuntur: ideò ratione sacræ Eucharistiæ suscipiendæ, confessionis quoque ordinationi præmittendæ quibusdam ordinandis necessitas imminet: non enim eadem sacræ Eucharistiæ, quæ aliorum Sacramentorum secundam gratiam conferentium lex est: nam alia Sacramenta quæ secundam gratiam conferunt ab iis qui peccati mortalis conscij sunt, sed sibi sufficienter videntur contriti, non præmissa Confessione Sacramentali, suscipi possunt; non hic autem Eucharistiæ Sacramentum ad quod diuino iure, quod nobis per [g] Apostolum Paulum innotuit, & Ecclesiasticâ [h] consuetudine declaratum, sublato omni per Concilium [i] Tridentinum dubio magis explicatum fuit. Ita Theologi Scholastici passim.

[e] Catechismus Concilij Trident. tit. de Sacramẽto ordinis.

[f] Synod. Carnotens. apud Bochell. lib. 3. decret Eccles. Gall. tit. 2. cap. 58.

C

D

VI. Nec omittendum, quod superiùs insinuauimus, vbi Synodali constitutione confessio Sacramentalis præmittenda præcipitur, parendum esse, legémque

[g] 1. Cor. 11. probet autem, &c.

[h] Can. qui sceleratè, can. quotidie, & c panem de cõsecrat. dist. 1. & c. omnis qui, cum sequẽt de pœnit dist. 1

[i] Conc. Trident. sess. 13. cap 7.

A gémque necessario esse seruandã. Tales autem in pluribus prouinciis latæ sunt leges: vt enim hîc omittamus eas constitutiones, de quibus infrà dicemus, quibus determinatus Confessarius, ante ordinum susceptionem, singulis ordines suscepturis adeundus iubetur, aliquas tantùm hîc proferemus, quæ confessionem solùm ante ordinationem præcipiunt, Confessarium verò nullum determinatum præscribunt: Ioannes Lesguisier Episcopus Trecensis in Synodo regnante Carolo septimo ab ipso habita anno 1427. de confessione præmittenda ordinationi ita decernit, [a] *Quia in sacris ordinibus spiritus gratia infunditur, statuimus, vt nullus ad aliquem eorum suscipiendum accedat, nisi priùs fuerit de omnibus suis peccatis confessus.* Parisiensis [b] similiter Synodus celebrata anno 1557. nullum ad sacros ordines admittendum statuit, *nisi Sacramentali confessione purgatus sit.* Concilium Bituricense anno 1584. pariter, [c] *vt à ieiunis tantum, & confessis recipiantur ordines, Tonsura autem Clericalis quouis tempore opportuno, & conuenienti pro more Ecclesiæ:* Aquense quoque decernit, quatenus [d] *die sacro ordinationis, summo mane, conueniant ordinandi in Ecclesiâ cathedrali, confessi de peccatis suis, vt ab Episcopo sacram Communionem sumant:* similia aliorum Conciliorum decreta leguntur.

B VII. Insuper verò alia sunt Synodorum statuta, quæ non confitendum solùm, sed apud Pœnitentiarium Ecclesiæ cathedralis, vel certè apud selectum Confessarium vnicuique ordinando confitendum edicunt. Legimus in Constitutionibus Synodalibus, & Prouincialibus Galonis & Simonis Legatorum (fortè is est Galo Cardinalis, quem [e] Guaguinus ab Innocentio tertio missum refert tanquam Legatum ad Philippum Franciæ regem contra Albigenses, siue etiam is est qui tempore anterior fuit, primumque, teste [f] Iuone Carnotensi, in Beluacensem Episcopum electus, deinde ad Parisiensem cathedram sub Paschali secundo euectus est: Simon verò legatus [g] est forte, qui tempore vtroque posterior ad Philippum audacem Legatus missus est, vt constat ex præfatione Cõcilij [g] Bituricensis sub Philippo audaci, cui ipse Legatus præfuit)

C legimus inquam in constitutis [h] Galonis & Simonis Legatorum, quæ nempe à Galone edita, à Simone renouata ac confirmata fuisse probabile est, cautum fuisse vt *Clerici antequã ordines accipiant, Pœnitentiariis discretis confiteantur, ne fortè pro simplicitate confessionis irretiti irregulariter ordinentur.* Legimus in Synodalibus [i] Ecclesiæ Trecensis editis Carolo sexto Francorum Rege, eandem constitutionem explicatam fuisse his verbis, *Clerici antequam ordines recipiant, Episcopo seu Pœnitentiario, vel eius potestatem habenti absoluendi eos in foro pœnitentiali præcipuè & distinctè confiteri debent: ne fortè indigni accedentes ad ordines ex simplicitate vel ignorantiâ, irregulariter ordinentur.* Legimus in Concilio Rothomagensi [k] sub Carolo Cardinali Borbonio consentaneè prædictis statutum, vt ordinandos *Pœnitentiarius interroget an aliquâ irregularitate, vel excommunicatione obstricti teneantur, vnde à suscipiendis ordinibus impediantur: eosdem verò ipse vel alius idoneus per ipsum commissus in confessione audiat, antequam ab Episcopo consecrentur.*

D VIII. Eandem quoque legem, nullâ Pœnitentiarij factâ mentione, idoneum tamen & peritum Sacerdotem ad id muneris seligendum dictitantia confirmant alia Concilia. Primum quidem Salisburgense Prouinciale ab Euerhardo huius vrbis Archiepiscopo tempore Martini Papæ dicti quinti habitum, de hac re ita locutum est [l] *statuimus, quod nullus ad examen per sacrorum ordinum susceptionem aliquatenus admittatur, nisi recenter confessus fuerit omnia sua delicta idoneo Sacerdoti, & quia pauci sunt qui sua delicta cum sequelis eorum intelligant, per districtum informatorem debet instrui Ordinandus, an expediat sibi ordinari, an verò irregularitatis alicuius prætextu, ei potius sit abstinendum.* Moguntinum quoque Prouinciale Concilium sub Archiepiscopo Sebastiano anno 1549. celebratum iisdem ferè verbis (præter quàm quod in quibusdam præcedentis Decreti obscuritatem clarioribus illustrat) eandem constitutionem confirmat, [m] *De his*, inquit, *qui ad sacros ordines promoueri volunt, ordinamus, & decernimus, vt nemo ad quemcumque ordinem maiorem recipiendum admittatur, nisi qui paulò ante confessus fuerit idoneo Sacerdoti, qui vitæ conditionem in ordinando scrutatus, cum instruxerit, vtrum*

a Ioan. Lesguisier in Synodo apud Bouil. lib. 5. decret. Eccl. Gall. tit. 2. cap. 113.
b Synod. Paris. ibid. cap. 66.
c Bituric. tit. 14 de ordine can. 5.
d Aquens. tit. quæ ad sacr. ordin. administr. pertinent.
e Guaguinus lib. 6. de gestis Franc.
f Iuo Carnot. epist. 122.
g Conc. Bituric. regnãte Philippi audaci in præfat.
h Statuta Synod. Galonis & Simon. Legatorũ apud Bochellum lib. 2. tit. 7. cap. 152. & alibi.
i Statuta Synodal. Eccl. Trecẽs. apud Bochel. lib. 3. tit. 2. cap. 46.
k Conc. Rothomag. tit. de Episcop. offic. num. 7.
l Salisburg. tit. de scrutinio tom 3. Cõc. parte 2.
m Conc. Mogunt. cap. 81.

expediat eum ordinari: an potius propter irregularitatis, aut legitimi alicuius impedimenti sequelam abstinere, donec tale impedimentum à se remouerit. A

IX. Neque verò vllus est, qui non prudenter omnino id decretum esse sibi persuadeat; cùm & maximè interfit, ne quis impedimento Canonico adstrictus ordines recipiat, [a] *& abyssus abyssum invocet:* indignam scilicet ordinis susceptionem vitiosa indignè ministrandi consuetudo, & inueteratam malè ministrandi consuetudinem, vel salutis desperatio, vel conscientiæ neglectus atque impœnitentia consequatur: & difficile sit atque operosum omnia Canonica impedimenta illico peruidere, eaque clarè atque euidenter in altero dignoscere, & ei nota facere. Quæ cùm ita sint, nemo non videt, quàm multùm referat, vt ante ordinationem idoneus ab Episcopo Sacerdos eligatur, qui singulorum conscientiam discutiat, & confessionem ordines petentium excipiens, defectus, si qui sint, qui eos ab ordinatione repellere debeant, aperiat; necnon vniuscuiusque indole, moribus, assuetudine, habitibus perspectis atque diligenter recognitis, quasi vniuscuiusq; vocationis Dei loco iudex constitutus B
singulos doceat, nùm sacram eis ordinationẽ suscipere, an verò eam ad aliquod tempus differre, aut prorsus aliam vitæ rationem inire expediat: quod cùm in omnibus sacræ ordinationis candidatis vtilissimum, in primâ verò Tonsurâ, vel Subdiaconatus ordine initiandis necessarium est, quia his quidem irremeabilem ad Presbyteratum aditum Subdiaconatus, illis remeabilem quidem, sed primam, & ad omnia Clericalis priuilegia ordinis sufficientem Tonsura ianuam aperit: extra confessionem autem vix ac ne vix quidem fortè potest vllus ordinandorum conscientiam ità intimè peruadere, de pœnitentis statu ità dilucidè iudicare, diuinæ vocationis ad Clerum, vel ab eodem reprobationis tam certa indicia habere, tantâ cum auctoritate iudicare, tam efficaciter monere, quàm in confessionis Sacramento; ideóque quæ in iudice maximè requiruntur, auctoritas definiendi, cognitio causæ, potestas sententiæ exequendæ, hæc in Confessario maiora sunt quàm in Sacerdote, quem vel Episcopus interrogationi, & instructioni isti præficeret, vel sibi pœnitens extra confessionem seligeret. Consultò proinde præcedentia Concilia statuerunt, vt ordinandi, vel Pœnitentiarium, vel alium idoneum Sacerdotem seligerent, à quo de Canonicis impedimentis instruerentur, interrogarentúrque ordinandi, possentque suæ vocationis consilium accipere. C

X. Porrò tum ad hunc, quem diximus, finem, tum verò maximè ad pleniorem, & accuratiorem ordinandorum dispositionem, generalem confessionem, iis præsertim qui vel Subdiaconatum, vel Presbyteratum suscepturi sunt, Synodi Mediolanensis quarta sub sancto Carolo, Aquensis sub Alexandro Canigiano, Burdigalensis sub Francisco Cardinali de Sourdis, si non præcipere, saltem suadere videntur, præit reliquis quarta Mediolanensis, [b] *Subdiaconatum suscepturus, quo diligentius vitæ perpendat rationem, cui se illum recipiendo sanctè adstringit, ac proinde re totâ accuratiùs deliberatâ, puriori mente, ardentiorique animi voluntate ad rem tanti momenti accedat: priusquam eo sacro ordine initietur, aliquem semotum locum adeat, vbi ab omnibus curis & occupationibus liber, cùm omnia anteacta sua vitæ peccata* D
diligenti conscientiæ discussione ritè confiteatur: tùm in salutaribus meditationibus, aliisq; spiritualibus exercitationibus totus versetur, duce & moderatore sibi adhibito religioso viro earum vsu perito, quem Episcopus in primis probarit: in illis autem vel mense vel longiori, breuiorive tempore persistat, prout de moderatoris consilio Episcopus expedire censuerit: Quas item exercitationes eodem præscripto & modo, & tempore Diaconi cùm ad Sacerdotij gradum accessuri sunt, piè ineant, ac præstent: huius pij secessus amplectendi legem figere videtur ista Synodus, ad quem obseruandum aliæ duæ duntaxat adhortantur: Aquensis, [c] *Hortatur autem hæc Synodus omnes, qui ad Subdiaconatus, aut Presbyteratus ordines promouendi sunt, vt antequam accedant de peccatis suis omnibus totius anteactæ vitæ generaliter confiteantur, ac spirituales quasdam exercitationes ab Episcopo præscribendas obeant, adhibito sibi duce & moderatore viro religioso, quem Episcopus præfecerit: quod si præstiterint, id testatum adferant.* Burdigalensis similiter de Subdiaconatus susceptione hæc habet, [d] *Et ne quid adhuc temerè susci-*

cipiatur,

a Psal. 41.

b Conc. Mediol. 4. const. parte 2. tit. quæ pertinet ad Sacramentum Ordinis.

c Aquens. tit. quæ ad Sacrament. ordinis admin. spectãt.

d Burdig. vlt. cap. 6. de ordine num. 4.

A *cipiatur, sed deducat eos spiritus Domini per semitas iustitiæ, exercitiis spiritualibus octo dierum vacare, generali confessione animam perpurgare, eosdem adhortamur, & monemus.* De Presbytero verò ordinando alio loco subiungit, [a] *ac vt subsequens zelus priori respondeat, exuatque promouendus veterem hominem cum actibus suis, in anteriora se extendens, sintque oculi ante & retro ad munia Sacerdotis debitè peragenda, admissus vacet exercitiis spiritualibus octo dierum, conscientiam discutiat, & mandatum impleri supernâ postulet gratiâ, enixè monemus, &c.* [a] Ibid. nu. 8.

XI. Quàm salutare sit consilium istud de confessione generali ordinationem præcedente, qui expertus est, nouit, qui non est expertus, facilè coniicit: quidni enim sacri Mystæ, quos purgatos esse oportet, & ab omni sordis terrenæ contagione mundatos, cum Dauide dicant, [b] *amplius lauame ab iniquitate mea, & à peccato meo munda me*? quidni Christi Domini ad Petrum, quem Sacerdotem tunc temporis consecraturus erat, monitum audiant, [c] *qui lotus est non indiget, nisi vt pedes lauet, sed est mundus totus*; quam quidem Dionysius [d] admoni- [b] Psal. 50. [c] Ioan. 13. [d] Dionys. Eccles. hierarch. cap. 3. in theoria post medium.

B tionem eò trahit, vt summorum, siue extremorum expiationem ac lotionem Sacerdotibus, qui mundi esse debent, iis verbis commendari existimet; & ideo in Missæ sacrificio extremos quoque digitos ait lauari coram sanctissimis signis, vt Sacerdos, quasi Deo spectante, omnes occultissimas cogitationes & summas partes mundare debere edoceatur: quidni qui nouum vitæ genus ineunt, vt Subdiaconi, vel perfectissimum amplectuntur, vt Presbyteri, vitam suam generali confessione renouent, vt possint dicere cum Psalmista, [e] *renouabitur vt aquilæ iuuentus mea*: vt eorum sicut serpentum non caro, sed anima reflorescat; vt in sanguine Christi rursum ab omni delicti suspicione mundentur, & meliores repromissiones sanciant, vt se priùs ab omni labe perpurgent, quàm aliorum purgatiuum & illuminatiuum ordinem ingrediantur? Quàm rectè S. Paulinus, [f] *nouitatem vitæ in nobis ædificantes necesse est vt vetustatem destruamus.* Quàm conuenienter proposito quadrant Ambrosij verba, licet ip- [e] Psalm. 102. [f] Paulinus epist. 2.

C se ad Baptismatis Sacramentum alludat; [g] *hoc est enim Sacrificium primitiuum, quãdo vnusquisque se offert hostiam, & à se incipit, vt postea munus suum possit offerre. Noua igitur fides renouatorum valida, pubescens, incrementum virtutis acquirens, non remissa, non fessa, non senio quodam marcida, & vigere ignaua, apta sacrificio est, quæ pullulet quodam virenti germine sapientiæ, & iuuenili diuinæ cognitionis feruore pubescat*; quò etiam tendit egregia illa Cyrilli [h] Alexandrini obseruatio, Deum nempe, cùm vellet hominem iustum, ac rectum creare, diuinamque illi similitudinem & charactetem imprimere, *inspirauisse* [i] *illi animam, quæ operatur, & insufflasse illi spiritum vitalem*: ità quoque Christum seruatorem Apostolos suos Sacerdotij dignitate renouare volentem, *insufflasse, & dixisse eis, Accipite Spiritum sanctum; quorum remiseritis, &c.* quæ quidem insufflatio fuit *ἀνάπλασις ἡ ἀρχαίας, ὀνείσης ἀμαρτίας ἀναμορφοῦσα ἡμᾶς εἰς τὴν θείαν ἁγιασμόν, renouatio veteris illius deni transformans nos in primam illam sanctificationem*: quo proinde Symbolo docemur, Sacerdotij gratiam renouantem esse atque transformantem: vnde etiam inferre [g] Ambros. lib. 2. de Abel. cap. 6. [h] Cyrillus Alex. contra Anthropomorphitas cap. 2. [i] Sap. 15.

D licet optimum esse gratiam istam susceptarum, [k] recogitare Deo omnes annos suos in amaritudine animæ suæ, & plenissimâ peccatorum confessione veterem hominem cum actibus suis exuere, vt sacra ordinatione [l] Christum induant, & [m] sacerdotes facti induantur iustitiam, sanctorumque numero sociati, ob mundum triumphatum exultent, & quod salutari induti sunt, verâ solidaque exultatione exultent. [k] Isaiæ 38. [l] Ad Ephes. 4. [m] Psalm. 131.

§. III.

De exercitiis spiritualibus ordinationi præmittendis.

XII. Vtilissimus etiam est spiritualium illorum exercitiorum, seu piarum meditationum ante ordinationem sacram præscriptarum vsus. Maxima enim ordinis Clericalis perturbatio ex eo accidit, quòd plures neque dignitatis ordinis habita ratione, neque suis viribus expensis, neque desiderij sui fine dis-

cusso, neque diuinâ vocatione attentâ, temerè, improuidè, inconsultò, ad ordines sacros, tanquam ad artem quandam, aut prophanam conditionem, seu vile opificium accedunt. Quot Ecclesiastico ordini quotidie inseruntur, qui si ea omnia attentè recogitent, sedulâ rerum diuinarum admiratione detenti, humili suæ infirmitatis conscientia demissi, cœlesti charitatis igne succensi, discreto pietatis feruore inflammati, toti in Deum rapientur? è contra verò si vt fieri solet, nullâ præuiâ earum rerum meditatione ordinentur, in rebus diuinis perscrutandis negligentes, in æstimandis iniqui, in amandis tepidi, in prosequendis segnes manebunt, nihilque nisi sua lucra, nihil nisi terrena commoda, honorem, parentum destinationem, aliaque humanâ eiusmodi in ipsa ordinatione spectabunt? hinc etiam accidit, vt ex ordinatis plurimi, quia in ordinatione sæcularia non student fugere, sed mutare, in Ecclesiastico ordine constituti, non dissimiliter quàm vixerant, viuant: & quàm temerè dignitatem appetierunt, illicitis actibus dehonestent, nec onus, quod consulto subierunt, onus esse intelligentes, digitis quidem ipsum moueant, sed munere, quod imprudenter susceperunt, negligentiùs perfungantur, legibus quibus pro Clericali conditione se subiecerunt, quasi ad se minimè pertineant, opere & animo contradicant. Tot nimirum malis, quibus Clerici sibi damnum accersunt, aliis scandalum parant, inconsulta vt plurimum ordinatio viam aperit: quibus nullum magis salutiferum remedium adferri potest, quàm vt ad sacram ordinationem aliquot dierum pia meditatione animum præparent, nutantia consilia dirigant, teneras adhuc necdum firmas ad pietatem cogitationes, spes, desideria, firment, roborent, perficiant: quæ autem vnicuique ad sacram ordinationem anhelanti præsertim cogitanda sunt, suprà delibauimus. Vtinam verò quilibet ordinandus scholam istam diuinæ contemplationis ingressus in alteram vitam transformetur; & vt loquitur Sidonius, [a] *eandem professione religionis arreptâ viribus patrus insurgentis innocentiæ connalescat: faciat se vetustus annis meritis nouum, & quoniam nemo fermè est, qui plectibilibus careat occultis, ipse super his quæ clam commissa reminiscitur, palam fusâ satisfactione soluatur*, & in his quæ sanctè cogitarit, immobili animi firmitate perseueret: vtinam in huiusmodi [b] meditatione exardescat ignis, & sicut sanctissimus [c] Moyses, lucenti omnes facie à colloquio Domini recedant populo venerabiles, Deo chari in seipsis bonorum operum splendore perfusi.

XIII. Ad hæc autem spiritalia exercitia magnorum nos auctorum exempla inuitant; vt enim omittam Sanctum [d] Martinum Episcoporum speculum, quo vtilius proximorum saluti vacaret, solitum ad tempus in Cœnobium vrbi Turonicæ vicinum meditationis causâ secedere, ab omni turba secretum & strepitu temporalium rerum; vt omittam sanctum Aprum [e] Tullensem Episcopum *familiare secretum taciti ruris petere solitum, instructioni sanctæ vacantem, & intentum studiis spiritalibus*; vt omittam [f] Nazianzenum secessum istum, & piam meditandi consuetudinem, sibi in aduersis solatio maximo fuisse testantem; vt cætera denique, quæ vniuersim ad piam istam secessus spiritalis & diuini colloquij frequentationem commendandam faciunt, tanquam à proposito aliena præteream; nec Mosis, nec Sacerdotum antiquæ legis, nec Christi Domini, nec Apostolorum, nec Gregorij ipsius Nazianzeni, nec Augustini, nec maiorum nostrorum in Galliis exemplà silentio inuoluere fas est, qui ad auspicatò ineunda hierarchica munia viam nobis expeditam demonstrarunt: quomodo enim diuinus ille legislator Moses, *πρὸς τὸ ἄῤῥητον & θείας μυσταγωγίας ἔφοδος*, *aditum diuinæ initiationis ingressus*, ex [g] Gregorio Nysseno, nisi post secessum à turbis, superatum montem Sinaï, nubis ingressum, & plurium dierum, cum Deo colloquium? quid quod [h] antiquæ legis Sacerdotibus consecrandis præcipiebatur, vt de ostio tabernaculi non exirent septem diebus, vsque ad diem quo compleretur tempus consecrationis eorum, quo scilicet toto tempore nec vestes sacras deponebant, vt videtur innuere [i] Iosephus, nec sæcularibus curis distrahebantur, nec familiæ vacabant, nec rei vxoriæ; sed sacrificiis quotidie operam dabant, vt docent [k] Liranus, [l] Abulensis, & alij interpretes passim.

Quid,

[a] Sidon. epist. 23. lib. 4.

[b] Psalm. 38.

[c] Exodi 34.

[d] Sener. Sulp. in vit. S. Martini.

[e] S. Paulinus epist. 29.

[f] Nazianz. cap. 13.

[g] Gregorius Nyssenus de vita Mosis.

[h] Leuit. cap. 8.

[i] Ioseph. 3. antiquit. cap. 9 al. 12.

[k] Liranus.

[l] Abulensis, & alij in eum locum.

Digitized by Google

A Quid, quod Christus ipse Dominus, in quo habitabat plenitudo diuinitatis corporaliter, in quo omnes scientiæ, & bonitatis thesauri residebant, qui oleo sanctitatis præconsortibus suis insigniter vnctus fuerat Sacerdos Dei altissimi, hierarchicum tamen ministerium, seu pastoratus officium, & Euangelij ad quod missus fuerat à Patre, annuntiandi munus, nonnisi post [a] quadraginta dierum ieiunium, & habitatam totidem diebus solitudinem, assiduamque cœlestium contemplationem suscepit? an indigebat nouâ luce, quam effunderet, totus ipse à primo instanti conceptionis diuinitatis luce perfusus, imò verus ipse Deus, vera ipsa lux lucens in caliginoso loco, cui Prophetæ testimonium perhibuerant? diffidebat fortè suis viribus, per quem nobis virtus accedit, qui labare aut nutare non potest? an verò in voluntate diuina incertus caligabat, aut de exequendâ ambigebat, cui eadem est cum æterno Patre voluntas, eadémque scientia, de quo scriptum est [b] *in capite libri scriptum est de me, vt facerem voluntatem tuam*? sed quid frustrà secessus istius aliam rationem quæri-
B mus, quàm institutionem nostram? diuinæ dispensationis mysteria aggressurus secessit Christus à turbis, quem frequentia populorum non turbabat; solitudinem petiit, cui in solitudine nota omnia, & obuia erant; meditationi vacaturus discessit, qui diuinam iugiter Dei faciem, & sine cessatione intuebatur; oraturus desertũ petiit, qui tamen exaudiri merebatur pro suâ reuerentiâ, poterátque præstare quod petebat, & largiri quod volebat. Ea ergo omnia fecit Christus, non quod aliquibus egeret vitæ melioris adminiculis, sed perfectum vitæ, quam imitaremur, exemplum tradere volens, ne priùs hierarchicum grádum subeamus, vel Ecclesiastica ministeria aggrediamur, quàm ad nostri ducis imitationem secreti à turbis, terrestrium silente tumultu curarum, oratione & aliis piis operibus totos nos Deo committamus, instruendósque & imbuendos tradamus.

XIV. Ad hoc exemplum formati Apostoli, priusquam diuinitus sibi commissam legationem implerent, aut prædicandi Euangelij munere fungerentur, [c] vnanimes in eadem domo precantes, & diuinis meditationibus sedulò
C intenti, nobis describuntur, vt se ad diuinum illud verbi diuini semen fructuosè per totum orbem spargendum præpararent. Idem imitati sunt Apostolici viri tum plures alij, tum ij quorum superiùs meminimus. Refert de seipso [d] Nazianzenus, se, postquam Sacerdos inuito animo creatus fuisset, & patre iam ad senectutem prouecto, ad Nazianzeni gregis curam vocatus esset, noluisse Ecclesiæ istius administrationem attingere, priusquam in portum secedens aliquod tempus meditationi & orationi impendisset; exstat eius oratio, quâ, quod præter populi voluntatem, & ardentissima vota, diutiùs in eâ quiete moraturus fuisset, apud eum se excusat: Inter alia autem de eo secessu hæc habet, [e] *Bonum enim est, & Deo sese parumper subducere, vt Moses ille olim ac posteà Hieremias & rursus ad vocantem prompte, atque impigrè accurrere, quemadmodum Aaron & Isaias:* & paulò pòst, *Mysterium vnxit me, mysterio paulisper cessi, vt meipsum inspicerem; & explorarem: cum mysterio etiam simul intrecc.* Sanctus [d] Augustinus cùm à Vale-
D rio Episcopo Hipponensi vrgeretur, vt Ecclesiæ suæ gubernationem secum capesseret, grauem ad eum scripsit Epistolam, quâ enixè petiit, & efflagitauit, vt tempus ipsi Quadragesimæ vsque ad Pascha liberum concederetur, *quo se petendo, quærendo, pulsando, id est orando, legendo, plangendo,* ad hoc opus disponeret, ad quod, inquit, *negotium mihi paruum tempus, vel vsque ad Pascha impetrare volui per fratres à tuâ sincerissimâ, & venerabili charitate, & nunc per has preces volo.* Vsitatum quoque in nostrâ Galliâ refert Fulbertus [e] Carnotensis Episcopus epistola ad Finardum, vt per quadraginta dies à sacrâ ordinatione, qui ordinibus initiati erant, quotidie ab Episcopo sacram Eucharistiam perciperent, *vt dum quotidie cœlestis panis alimoniâ reficerentur, tempus ad illud in mente haberent, quo per quadraginta dies Dominus discipulis apparens, & conuescens desideratæ visionis satietate refecit.* Quid per istos quadraginta dies agerent ordinandi, facilè est colligere, ipsos nempe totis istis diebus in Episcopio morantes, & de suo officio edoctos, & spiritalibus exercitiis fuisse occupatos.

[a] Matth. cap. 4.

[b] Psal. 39.

[c] Actor. 1.

[d] Nazianz. orat. 41.

[e] Greg. Nazianz. ibidẽ. Ἀμαθὴς δ᾽ ἐγὼ τοσούτου θεοῦ μυρίου, οὐς Μωσῆς ὅλαις τὰς πανηγύρεις, ἢ Ἱερεμίας ὅστερον, ἢ ὅσοι θεοφορούμενοι τοιούτων ἐπέβησαν πανηγύρεων, οὐδ᾽ Ἀαρὼν τὸ ἢ Ἡσαΐας. Μυστήριον ἔχρισέ με μυστηρίῳ μικρὸν ὑπεχώρησα, ὅσον ἐμαυτὸν θεασάμενος μυστηρίῳ ἢ συνεξεταθῆναι.

[d] Aug. epist. 148 Valerio.

[e] Fulbertus epist. 2. Finardo.

A

§. IV.

Ordinandos debere esse ieiunos.

XV. Iis omnibus quæ de præparatione ordinandorum diximus, addere possumus ieiunium quoque ad ordinum susceptionem videri saltem ex quadam decentiâ requisitum: vt enim omittamus maiores ordines nonnisi ieiuniorum diebus intrà Missarum solemnia susci pi, ab iis qui Dominico corpori & sanguini communicant, proindéque ieiunis duntaxat conferri: Ecclesiasticâ quoque lege id speciatim præcipi obseruamus. Etenim in ordinationibus Episcoporum ieiunij expresè meminit [a] Anacletus, eásque ab Episcopis fieri ait, *qui simul conuenientes scrutinium diligenter agant, ieiuniúmque cum omnibus celebrent:* quibus nempe verbis & ordinantes, & ordinatos ad ieiunij obseruationem adstringi innuit, & legitimam ad ordines præparationem ieiunium statuit; Leo [b] B quoque Summus Pontifex epistola ad Dioscorum Alexandrinum, Sacerdotalem, vel Leuiticam ordinationem non singulis diebus celebrari voluit, *sed nonnisi ieiunis & à ieiunantibus sacram benedictionem conferri* præcipit, etiamsi in diem Dominicum ordinatio Sabbato incepta proferatur; quo casu continuato ieiunio Sabbati celebrandam censet: quam ieiunij prorogationem tam ab Ordinatoribus, quàm ab ordinandis seruari volunt [c] iuris Canonici interpretes. Recentiores quoque Synodi hanc dispositionem expresè requirunt. *Moneamus* (inquit Synodus [d] Carnotensis habita anno 1526.) *ordinandos vt antequam ad ordines, & primam Tonsuram accedant, diligenter confiteantur peccata sua, & ieiunos se seruent. Nullus*, ait Parisiensis [e] anno 1557. *ad sacros ordines admittatur, nisi qui ieiunus sit.* Generaliùs verò [f] Bituricensis, *à ieiunis & confessis tantùm recipiantur ordines, Tonsura autem Clericalis quouis tempore opportuno, & conuenienti, promoueri Ecclesia.*

a Anacletus epist. 2. habetur dist. 75. c. ordinationes.
b Leo epist. 79. Dioscoro cap. 1. c. quod à Patribus dist. cit.
c Lege Doctores in can. quod à Patribus dist. 75. & in c. Sacramenta de cõsecrat. dist. 1.
d Synodus Carnot. anno 1526. apud Bochellum lib. 2. decret. Eccles. Gall. tit. 2. cap. 58.
e Paris. anno 1557. ibid. cap. 66.
f Bitur. tit. 24. c. 5.

XVI. Ad dignitatem verò ordinum id spectat: si g enim propter veneratio- C nem iuramenti vetitum testimonium dicere, nisi ieiunis, maiori certè veneratione ordinum susceptio, vel collatio habenda est, quàm testimonij prolatio: ideóque congruenter statuitur, vt nonnisi à ieiunis, nec nisi ieiunantibus ordines etiam minores conferrentur, sicut nec Baptismatis, nec Confirmationis Sacramentum conferre olim licitum fuit, [h] nisi ieiuno: vsitatum quoque antiquitus, vt in perquirendâ in sacris electionibus Dei voluntate, etiam populo vniuerso ieiunium indiceretur; quod in electione Sancti [i] Euuertij Aurelianensis Episcopi, & aliàs passim leges obseruatum, & ab Apostolicâ haud dubiè traditione deducitur; quippe cùm Apostolorum acta nos doceant, [k] *ministrantibus Domino & ieiunantibus* fidelibus, Sauli & Barnabæ diuinam electionem per Spiritum sanctum innotuisse; tumcq; subdunt eadem acta, *ieiunantes & orantes, imponentésque eis manus dimiserunt illos*, sic per ieiunium diuina ministrorum sacrorum reuelatio obtinetur; sic à ieiunis ordinatio celebratur; sic ieiunantibus manus imponuntur; sic tandem in ordinationibus sacris atque D electionibus tota insuper Ecclesia ieiunauit.

g Cap. placuit, de testibus, & c. honestum 22. q. 5.
h Can. vt ieiunij dist. 3.
i Vitæ S. Euuertij cap. 2. apud Sur. 7. Sept.
k Actorũ 13.

SECTIO

Digitized by Google

A

SECTIO QVINTA.

De consensu ordinandorum, eorumque circà sacros ordines, vel dignitates Ecclesiasticas voluntate.

CAPVT PRIMVM.

An ordinari possint inuiti.

§. I.

B *Illicitam esse, & irritam ordinationem inuiti.*

I. POstquam ordinandos de suo officio admonuimus, eáque ipsis ob oculos posuimus, quæ vel ad Clericatum, aut Sacerdotalem ordinem amplectendum eos inducere, vel ab iis ipsos deterrere possunt, postquam & Episcopi in iis seligendis curam, & ipsorum in probanda suamet vocatione, cáque, adhibitâ necessariâ dispositione, confirmanda, diligentiam, pietatem, ac sollicitudinem demonstrauimus; iam vtique videndum est, qualiter eorum ad ordinationem consensus necessarius sit, & quorum speciatim voluntas ad eandem ordinationem legitimè, & conuenienter celebrandam ex Ecclesiæ vsu, siue nouo, siue antiquo requiratur.

II. Quod ad ordinandorum consensum attinet; duo quidem certa sunt, de quibus vix vlla est disputatio. Primùm quidem ordinationem irritam esse, quæ prorsus renitenti, & rèluctânti, vt ad consentiendum adduci non potuerit, C conferretur; quod ex Innocentij tertij responso confirmari potest, in quo eorum sententia refellenda suadetur,[a] *qui dicunt, quod Sacramenta, quæ per se sortiuntur affectum, vt Baptismus, & Ordo, cæteráque similia, non solùm dormientibus, & amentibus, sed inuitis & contradicentibus, etsi non quantum ad rem, quantum tamen ad Characterem conferuntur:* tum etiam de Baptismo (de quo nempe solùm quærebatur) expressè asseritur, *quod ille qui nunquam consentit, sed penitus contradicit, nec rem, nec Characterem suscipit Sacramenti: quia plus est expressè contradicere, quàm minimè consentire.* At parem ad ordinem, vel certè maiorem intentionis suscipientis necessitatem esse supponit ipse Innocentius, & ratio aperta demonstrat. Ideò enim Christus voluit, ne inuito Baptismus conferretur, quia baptizatus ad omnia Christiana opera obseruanda obligatur: quorum obseruationem nemini inuito Christus imponi voluit, etsi ea omninò ad salutem necessaria sit: multominus ergo ordinationem ab inuito suscipi voluit, quam grauiora onera, minúsque ad salutem suscipientis necessaria con- D sequuntur: eadem siquidem diuinâ lege pueris ante rationis vsum, atque amentibus ordinatio interdicitur, quibus tamen Baptismus non denegatur: & ob defectum rationis in paruulis præsertim fideiussores, seu patrinos, qui voluntatem paruulorum suppleant, Ecclesiastica consuetudo adhibendos præscribit, quorum in ordinationis Sacramento nullus vnquam vsus fuit, in quo per se ipsos ordinandi sua vota Domino offerunt, propriæque voluntatis actu Deo se obligant, atque obstringunt. Quare ex iis nec validam quidem esse ordinationem, quæ ab inuitis, & contradicentibus susciperetur, Theologi communiter concludunt. Verum verò amentes, pueri, furiosi ordinari validè possint suo loco dicemus. Eos verò Theologi, ac Canonistæ validè ordinatos esse consentiunt, qui conditionali coactione (quomodo loquuntur Canonistæ post [b] Innocentium tertium) ordinati sunt, seu vt loquuntur Philosophi, qui inuoluntariam secundùm quid ordinationem receperunt: voluntas enim etsi coacta, voluntas est, & quæ à coactis eo modo perpetrantur, non omninò possunt

[a] Innocent. 3. cap. maiores, §. item quæritur, de Baptismo. Vide etiam Gloss. in cap. vnicũ v. discretionis, de Clerico per saltum promoto.

[b] Innocent. 3. suprà. Gloss. in c. vbi ista, v. honorem, dist. 74. Gloss. v. vel aliquod Clement. in plerisque, de electione.

Digitized by Google

non voluntaria dici, vt post [a] Aristotelem, [b] Gregorium Nyssenum, [c] Augustinum, & alios sacræ & prophanæ sapientiæ coryphæos, docent Scholasticæ Theologiæ, & iuris Canonici principes, [d] D. Thomas, & [e] Gratianus. A

III. Alterum ex eo necessariâ consecutione deductum pariter certum est, eos grauiter peccare, & Sacramento Ordinationis iniurios esse qui inuitũ omnino, ac penitus reluctantem ordinare conarentur, quia nempe inanem, ac vacuam Sacramenti ceremoniam redderent, eámque ludibrio exponerent. Tota ergo difficultas est, de iis qui inuiti secundum quid ordinantur: scilicet, vt Innocentius tertius suprà exponit, qui conditionaliter volunt, licet absolutè nolint: vel certè vniuersim moueri potest quæstio, de iis, qui vel spe, vel metu, vel blanmentis, vel minis, vel efficaci oratione, ac persuasione adducuntur, vt ordinari consentiant, de quibus fusior nobis erit disputatio.

[a] Aristoteles lib. 3. Ethic. cap. 1.
[b] Greg. Nyss. lib. 5. de homine cap. 1.
[c] Aug. quæst. 14. ad cap. 15. Numerorũ.
[d] D Thomas 1. 2. q. 6. art. 6.
[e] Grat. 5. vsque adeò, 15. q. 1.

§. II.

B

Primorum sæculorum Clericos ex reuerentiâ, & humilitate ordinationem refugisse.

IV. Primúmq; veteris Ecclesiæ Clericos maximâ ex parte Sacerdotij dignitatẽ pondúsq; reuerentes, non sponte se obtulisse, sed auctoritate Ecclesiæ adactos fuisse, vt consentirent, Ecclesiasticæ historiæ, & Patrum testimonia docent. Quà verò curâ plures olim, ne ordinarentur prouiderint, mox variis exemplis aperiemus: id tantùm hoc in loco generatim Augustini testimonio ostendemus, [f] *tam multi*, inquit epistola ad Donatum, *vt Episcopatum suscipiant, tenentur inuiti, perducuntur, includuntur, custodiuntur*, patiuntur tanta quæ nolunt, donec eis adsit voluntas operis boni. Idipsum confirmat [g] Origenes asserens, eos qui optimè inter nos præsunt, inuitos cogi, summo illo rege Deo, Verbo, Deiq; Filio instante, minus verò eos suscipi qui dominandi studio tenentur. Fauet [h] Cyprianus qui tales esse describit, qui olim ad Sacerdotiũ legitimè eligebãtur, qualis ab ipso depingitur S. Cornelius, qui nempe *Episcopatũ ipsum nec postulauit, nec voluit, nec vt ceteri quos arrogantiæ & superbiæ suæ timor inflat, inuasit: sed quietus, & modestus, & quales esse consueuerunt, qui ad hunc locum diuinitus eliguntur, pro pudore virginalis conscientiæ suæ, & pro humilitate ingenitæ sibi, & custoditæ verecundiæ, non vt quidam, vim fecit, vt Episcopus fieret, sed ipse vim passus est, vt Episcopatum coactus exciperet.* Clariùs verò id tradit [i] Cyrillus Alexandrinus, non quidem Ecclesiasticam dignitatem sanctos omnes recusasse, sed onus reueritos fuisse; hæc siquidem est ipsius sententia, *Δείσαντα τὴν ἁγίων ἕκαστον τ θείας λειτουργίας δεδῶτα τὸ μέγεθος*, id est, *reperio omnes sanctos diuini ministerij ingentem veluti molem formidantes.*

[f] Aug. epist. 204. ad Donatum.
[g] Origen. lib. 8. cõtra Celsum versus finem.
[h] Cyprianus epist. 51. ad Antonian.
[i] Cyrillus Alexand. hom. 2. de festo Paschali.

V. In vsu erant tunc temporis illa Gregorij magni, & Leonis atque Anthemij Imperatorum acroamata, quorum hi Armasio Præfecto Prætorio de Antistite rescribentes, [k] *tantùm*, inquiunt, *ab ambitu debet esse sepositus, vt quæratur cogendus, rogatus recedat, inuitatus refugiat, sola illi suffragetur necessitas excusandi*; ille verò in epistola ad Syagrium Augustodunensem Episcopum, & alios in hanc rem ita disserit, [l] *sicut is qui inuitatus renuit, quæsitus refugit, sacris est Altaribus admouendus; sic qui vltrò ambit, vel importunè se ingerit, est proculdubio repellendus: nam qui sic nititur ad altiora conscendere, quid agit, nisi vt crescendo decrescat, & ascendendo exterius, interius ad profunda descendat?* Cogitabant sancti illi viri cum [m] Chrysostomo Sacerdotiũ esse βαρὺ φορτίον, *graue onus*, ἀγγελικῆς ἀρετῆς δέομενον, *quod virtute Angelicâ opus habeat*; cum [n] Synesio πάντων φορτία, *omnium onera*; cũ [o] Augustino, *sarcinam esse, & periculosum ministerium*: cum [p] Sidonio, *oneris impositi massam*; cum [q] Petro Damiani, *onus onerum*; cum [r] Bernardo, à quo id mutuati videntur ex parte Tridentini [s] Patres, *onus Gigantinis, vt aiunt, vel ipsis quoque Angelicis humeris formidabile*, sed pluribus mox hac de re, vbi de dignitatum Ecclesiasticarum appetentiâ, ac fugâ differemus.

[k] Greg. epist. 110. lib. 7. hab. c. sicut 1. q. 6.
[l] Chrysost. lib. 2. de Sacerdotio cap. 7. & 6. cap. 2.
[m] Synesius epist. 67.
[n] Augustinus epist. 60. & 148.
[o] Sidonius lib. 6 epist. 1.
[p] Petrus Damia. epist. 20.
[q] Bernardus epist 256.
[r] Conc. Trid. sess. 6 cap. 1. de reform.

VI. Adeò verò plurimos metus iste & sacri ministerij reuerentia viros inuasit,

Digitized by Google

A ſit, vt Eccleſiaſticis legibus opus fuerit, tam obediendi Epiſcopo ordinare volenti neceſſitatem ſancire, quàm iis qui inuiti ordinati eſſent, circa rem vxoriam, facultatem aliquam indulgere. Primùm enim in Codice Græco Conciliorum Carthaginenſium cautum legimus, [a] vt *quicumque Clerici vel Diaconi, pro neceſſitate Eccleſiarum non obtemperauerint Epiſcopis ſuis volentibus eos ad honorem ampliorem ſuâ Eccleſiâ promouere: nec illis miniſtrent in gradu ſuo, vnde recedere noluerint.* Vbi nota ſolos Clericos ad conſentiendum electioni de ſe ab Epiſcopo factæ hac lege comprehendi, quos quidem Eccleſiaſticâ ſuſpenſionis pœnâ hæc lex ad Epiſcopo ſuo obediendum conſtringit; nec iniuriâ, eos enim decet præſertim Eccleſiaſticis neceſſitatibus deſeruire, & cùm in Clericatu, tanquam in viâ ad Sacerdotium conſtituti ſint, ſi Eccleſiæ ſufficientes Sacerdotes deſint, quidni poſſint ad Sacerdotium, & Sacerdotij apicem cogi, quemadmodum eos ſuperiùs diximus præmiis, & honore ab Eccleſiâ allici? minùs autem iuris Eccleſiæ eâ in re eſt in laicos, quos vtpote differentem amplexos vitam, & diſſimilem conditionem ſecutos, duriùs eſſet, atque iniquiùs ad Sacerdotij infulas
B inuitos promouere. De iis tamen præſertim inuitis ad Diaconatus gradum promotis, ne caſtitatis lege teneantur ità prouidet Synodus Ancyrana, [b] *Diaconi quicunque ordinantur, ſi in ipſa ordinatione proteſtati ſunt, & dixerunt velle ſe coniugio copulari, quia ſic manere non poſſunt: hi ſi poſtmodum vxores duxerint, in miniſterio maneant; propterea quod eis Epiſcopus licentiam dederit:* ſecus verò ſi tacuerint: cui tamen Synodo contradicit [c] Aurelianenſis tertia, eos etiam qui inuiti ordinati eſſent, cœlibatus lege conſtringens, ita tamen, vt qui inuitus fuerit ordinatus, ſi cœlibatum non ſeruauerit, ab officio quidem deponatur, ſed non à communione pellatur.

[a] Canon 14. al. 51. Cod. canonum Cõcil. Carthag.

[b] Synod. Ancyr. c. 9. al. 10.

[c] Aurel 3. c. 8.

§. III.

Eorum qui inuiti ordinati ſunt varia genera recenſentur.

VII. Tria autem diſtingui poſſunt eorum genera, qui inuiti ordinati ſunt: alij
C enim vel ab Epiſcopis, vel à populo ſiue rationibus, ſiue importunis flagitationibus, ſiue clamoribus, ſiue imperio, ſiue precibus, quæ etiam parum à vi abeſſent, ſeu etiam minis, & intentato periculo inducti ſunt, vt electioni de ſe factæ & ordinationi conſentirent, quamuis grauiter id ferrent propter Sacerdotij reuerentiam, ſuæque (vt ſibi ipſis videbatur) ineptitudinis, & imperfectionis conſcientiã: alij verò ab Epiſcopo maleuolo animo, vel aſtuto conſilio promoti ſunt, quò nempe ab aliquo Eccleſiaſtico officio deturbarentur; alij tandem periculi metu ad Sacerdotium, vel Monachum tanquam ad aſylum confugerunt; vel à potentioribus fugere coacti ſunt, vt ad potentiam ſæcularem, ac curam, redeundi aditus ipſis intercluderetur. Prioris generis plura ſunt exempla, eáque frequentiora, ſtatim reddità Eccleſiæ pace ad ſextum vſque æræ Chriſtianæ ſæculum: [d] *tunc enim*, vt habet Gregorius, *laudabile fuit Epiſcopatum quærere, quandò per hunc quemque dubium non erat ad ſupplicia graniora peruenire: itaque illo tempore, quo quiſque plebibus præerat, primus ad Martyrij tormenta ducebatur*, minùs periculosè, quantum ad ſalutem animæ pertinet, Sacerdotium
D appetebatur, aut quærebatur. Reddità verò Eccleſiæ pace, ceſſantibus perſecutionum procellis, inſidiata eſt ambitio, ſublatiſq; iis, quæ à tyrannis intentabantur periculis, maius à ſuperbiâ vitæ imminere cœpit periculum. Contrà hanc ergo ambitionis ingruentem tempeſtatem ſtatim recreatâ à perſecutionibus Eccleſiâ, muniti Sancti [e] Patres, blandientéſque Sacerdotij infulas, & honoratos dignitatum apices ſubire formidarunt, qui ſanguine purpuratis Sacerdotalibus thiaris caput ſubmittere minimè verebantur: vix autem Epiſcopali ambitione, vel aſtutiâ ordinati vlli ſunt ad maiores ordines, quò ab officiis inferioribus amouerentur, niſi iam diuitiarum pondere incuruatâ Eccleſiæ maieſtate, & commiſsâ Diaconis pecuniarum adminiſtratione, cui magis Epiſcopi quidam, quàm animarum regimini inhiare videbantur. Denique eodem ferè tempore, trahentibus iam ad ſe principibus Eccleſiaſticas electiones, & Clericalis vitæ relaxatâ ſeueritate, imminutáque

[d] Greg. parte primâ Paſtoral. cap. 8.

[e] Vide Greg. Naz. orat. 18. longè poſt medium.

aliquantulum ſaltem in diuiniſſimos iſtos ordines reuerentiâ, vſitatius eſſe cœpit, vt ij, quos à ſæculari adminiſtratione, & imperio remoueri placeret, in ordinem Clericalem, vel Monachalem redigerentur. A

§. IV.

Exempla eorum qui ex reuerentia ordinari renuerunt.

VIII. Porrò multa ſunt eaque illuſtria eorum exempla, qui ſuæ tenuitatis, vt ſibiipſis videbantur, conſcij, & Sacerdotij pondus ac maieſtatem reueriti, aliquandiu ordinationi reſtiterunt, donec tandem poſtulantium importunitati, vel violentiæ cederent. Ex tantâ verò multitudine ea tantùm ſeligemus, quæ nobis inſigniora videbuntur. Quid enim referam eam fuiſſe ſancto [a] Marco Euangeliſtæ, & [b] Ammonio Monacho vim factam ad Sacerdotium ſubeundum, vt hic quo Sacerdotium deuitaret, ſibi aures præſciderit, & inſtante nihilominus populo, linguam quoque ſibi exciſurum minatus ſit; ille verò pollicem amputarit? Quid fugâ ſibi conſulentes [c] Cyprianum, [d] Athanaſium, [e] Martinum, [f] Gregorium Nazianzenum, alterum Gregorium inter Summos Pontifices huius nominis primum, [h] Chryſoſtomum, [i] Fulgentium, & alios, qui è fugâ, latebris, Monaſterio, ſepulchralibus latibulis, & ſyluarum ſpeluncis reuocati Epiſcopatum tandem ſuſcipere, inſtante multitudine, coacti ſunt? Quid memorem Nicolaum [k] Myrenſem Epiſcopum, & Alexandrum [l] Cappadocem Epiſcoporum imperio detentos, coactoſque Epiſcopatũ ſuſcipere, Anatolium [m] à Laodicenſi Eccleſia eandem vim paſſum, [n] Euſtathium ab Antiochena, [o] Antiochum ad Samoſatenſem, [p] Dioſcorum à fratribus longis vnum à Theophilo Alexandrino, [q] Iacobum Niſibenſem, Helladium, Abrahamum, & alios pios Monachos, ſimiliter conſecrationem ſuſcipere compulſos, & Antiochum illuſtrem virum ab Epiſcoporum Synodo genua flectere coactum, vt in locum Euſebij Samoſatheni auunculi conſecraretur? Quid [r] Nilammonem cùm ad Sacerdotium poſtularetur in has anguſtias redactum, vt mortem expeteret, quæ ipſi poſtero die contigit, in quem ordinationem diſtulerat? Quid [t] Ephrem Syrum ſimulatione inſaniæ Sacerdotis infulas euadentem, [u] Ambroſium impuri, & crudelis exiſtimationem quærentem, [x] Syneſium incontinentem ſe & infidelem apertè profitentem, vt populorum eos ad Epiſcopalem dignitatem rapientium impetus, ſed fruſtrà, effugerent? Quid [y] Leontium virum nobilitate & diuitiis potentem, quem relictâ vxore ſuâ Placidinâ ex Imperatorio ſtemmate populus ad Burdegalenſem cathedram incaſſum renitentem euexit? [z] Sidonium, qui viuente adhuc vxore Pampianillâ Auiti Imperatoris filiâ, Aruernorum Eccleſiæ inuitus præfectus eſt? [a] Maximum, quem Tholoſanæ Eccleſiæ Palatinum renitentemque alligauit ciuicus amor? [a] Auguſtinum vbertim flentem, dum Preſbyter conſecraretur, populi tamen poſtulationi, & Sacerdotis imperio parere coactum? B C

IX. Verùm iis omnibus omiſſis, SS. Pauliniani Hieronymi fratris, Paulini Nolani, Piniani Melaniæ iunioris viri, & Germani Antiſſiodorenſis exempla duntaxat exhibemus, vt impreſſionis populi, & vis ab Epiſcopis ordinandis illatæ, expreſſam quandam imaginem habeamus. Pauliniani ordinationem ita nobis deſcribit Epiphanius eius conſecrator; [b] *Cùm igitur celebraretur collecta in Eccleſia ville, qua eſt iuxtà Monaſterium noſtrum, ignorantem eum, & nullam penitus habentem ſuſpicionem, per multos Diaconos apprehendi iuſſimus, & teneri os eius: ne fortè liberari ſe cupiens, adiuraret nos per nomen Chriſti: & primùm Diaconum ordinauimus, proponentes ei timorem Dei, & compellentes vt miniſtraret, valde quippe obnitebatur, indignum ſe eſſe conteſtans: vix ergo compulimus eum, & perſuadere potuimus* D

a De Marco teſtis Hier. in prolog. ſuper Marcũ. Gloſ. ord. in princ. Euang. Marci. D. Thom. q. 185. art. 2. ad 3. & alij.
b De Ammonio Socrates lib. 4. cap. 18. Sozom. lib. 3. cap. 30. Bleſenſis epiſt. 24. & 35.
c De S. Cypr. teſtis Pontius in eius vita.
d De Athan. Sozom. lib. 2. cap. 16.
e De Martino Sulpitius in eius vita.
f De Naz. ipſe orat. prima apologet. 7. & 27. itémq; eius vita operib. eius præfixa.
g De Greg. 2. Ioann. Diac. in eius vita.
h De Chryſoſt. ipſe Chryſoſt. lib. 1. de Sacerd. cap. 3. lib. 6. cap. 12. & iis in libris ſæpiùs. Metaph. in eius vita apud Sur. 27. Ian.
i De Fulgent. in eius vita c. 16. apud Sur. 27 Feb.
k De Nicol. Metaph. in eius vita
l De Alexãdro Euſeb. lib. 5. hiſt. cap. 9.
m De Anatolio idem lib. 7. cap. 29. & Niceph. lib. 6. cap. 36.
n De Euſtathio Theodoret. lib. 1. cap. 7. & tripartita lib. 2. cap. 5
o De Antiocho Theodoret. lib. 4. cap 14
p De Dioſcoro tripart. lib. 10. cap. 19.
q De Iacobo lib. 6. cap. 19. Ambroſ. ipſe Turon. lib 4.
r De Nilammone Sozom. Trip. lib 10. cap. 14. Niceph. lib. 13 cap. 17.
s De Ephrem Sozom lib 3. cap. 15 & Niceph. lib. 9. cap. 16.
t De Nisibeni, Helladio, Abrahamo, & aliis Palladius in Lauſiacis, & Bleſenſ. epiſt. 123.
u De Syneſio ipſe epiſt. 11 47. 57. 96. & 105.
x De Leontio Greg. Turon. hiſt Franc. cap. 16.
y De Sidon. ipſe lib. 3. epiſt 3. & 9. epiſt. 3. & alibi.
z De Maximo Sidon. lib. 4 epiſt. 24.
a De Auguſt. Poſſid. in eius vita cap. 4.
b Epiphanius epiſt. ad Ioan. Hieroſolymit. inter epiſt. Hieronymi 60.

teſtimoniis

A *teſtimoniis Scripturarum, & propoſitione mandatorum Dei, & cùm miniſtraret in ſanctis ſacrificiis, rurſus eum ingenti difficultate, tento ere eius, ordinauimus Presbyterum, & ijſdem verbis quibus antè ſuaſeramus, impulimus, vt ſederet in ordine Presbyterij.* De ſe autem ordinato loquitur [a] Paulinus variis Epiſtolis, & quidem epiſtolâ ad Alipium, quæ inter D. Auguſtini epiſtolas annumeratur, de ſuâ ordinatione ita diſſerit, *nam ego etſi à Delphino Burdegalæ baptizatus, à Lampio apud Barcinonam in Hiſpaniâ per vim inflammata ſubitò plebis ſacratus ſim, tamen Ambroſij ſemper & dilectione ad fidem nutritus ſum, & nunc in Sacerdotij ordine confoueor*: quæ eadem ſibi accidiſſe, quamuis Theraſiæ nobiliſſimæ fœminæ (vt tùm ex ipſius, tum [b] Auguſtini ad ipſum epiſtolis [c] aliorumque [d] teſtimoniis conſtat) coniugio copulatus foret, teſtatur ipſe epiſtolâ [e] ad Scuerum, vbi ſe *die Domini, quo naſci carne dignatus eſt, repentinâ vi multitudine correptum, & Presbyteratu initiatum inuitum, ea tamen conditione in Barcinonenſi Eccleſiâ conſecrari adductũ, vt ipſi Eccleſiæ non alligaretur, in Sacerdotium tantùm Domini, non etiam in locum Eccleſiæ dedicatum*, quod & ali-
B bi confirmat, vbi ſe [f] *multitudine ſtrangulante* compulſum ordinationem ſubiiſſe teſtatur.

[a] Paulin. ep. ad Alip. inter epiſt. Auguſt. 35. inter epiſt. ipſius Paulini 45.

[b] Aug. epiſt. 31. ad Paul.
[c] Ambr. epiſt. 36. lib. 6. ad Sabin.
[d] Greg. Turon. de glor. confeſſ. cap. 107. & alij
[e] Pauli. epiſt. 6. ad Seuer.
[f] Idem epiſt. 23.

X. De Piniani poſtulatione ad Sacerdotiũ fusè agit Auguſtinus [g] epiſtolâ ad Albinam eius ſocrum, Melaniæ ſcilicet iunioris matrem, cui Pinianus coniugio ſociatus erat, ex cuius epiſtolâ ea breuius exſcribemus, quæ populi irruentis impetum in ordinationibus fieri ſolitum oculis legentium apprimè exhibeant: *ſancto fratri noſtro*, inquit ea epiſtolâ Auguſtinus, *nullus ab Hipponenſibus metus mortis ingeſtus eſt, etiamſi forte ipſe tale aliquid metuit: nam & nos metuebamus, ne ab aliquibus perditis, qui ſæpè multitudinis occultâ conſpiratione commiſcentur, in violentam prorumperetur audaciam, occaſione ſeditionis inuentâ. Ego autem poſt primos eorum clamores cùm eis dixiſſem de illo inuito non ordinando, quâ iam promiſſione detinerer, atque adieciſſem, quod ſi meâ fide violatâ illum haberent Presbyterum, me Epiſcopum non haberent: tùm illi aliquantulum inopinatâ mea reſponſione cunctati, atque turbati, velut*
C *flammâ vento paululùm preſſâ, deinde cœperunt multò ardentius excitari, exiſtimantes fieri poſſe, vt vel mihi extorqueretur illud non obſeruare promiſſum, vel me tenente promiſſi fidem, ab alio Epiſcopo ordinaretur: decebam ego, quibus poteram, qui ad nos in abſidem honoratiores & graniores aſcenderant, nec à promiſſi fide me poſſe dimoueri, nec ab alio Epiſcopo in Eccleſiâ mihi tradita, niſi me interrogato, ac permittente, poſſe ordinari. Adducebam etiam nihil eos velle, ſi ordinaretur inuitus, niſi vt ordinatus, abſcederet. Illi hoc poſſe fieri non credebant, multitudo verò pro gradibus conſtituta, horrendo, ac perſeuerantiſſimo clamorum fremitu in eadem voluntate perſiſtens, incertos animi conſiliique faciebat. Tunc illa in fratrem meum indigna clamabant, tunc à nobis graniora timebantur.* His tamen ſe minimè adductum ſubdit, vt ei ordinationem ſuaderet, de abſentiâ ſe cogitaſſe, minimè tamen diſcedere ſibi tutum fuiſſe viſum, ne ſi cum Alipio diſcederet (qui ſcilicet cum Piniano venerat, eumque à conſenſu præſtando remorari credebatur) quiſquam in eum manum mittere auderet, ſi ſine eo, furenti eum populo tradidiſſe videretur, cætera prout fuſiùs ibidem ſubiungit, ſic
D ſe habent: Pinianus ad Auguſtinum mittit, qui doceret velle ſe iurare coram populo ex Africâ continuò diſceſſurum, ſi inuitus ordinaretur, colloquium Auguſtini expetit: accedit ad eum Auguſtinus, colloquitur: iuramentum iſtud populi animos irritaturum metuit; populo tamen proponit: quod eâ conditione ratum habetur, dummodo Pinianus adiiciat, *vt ſi quando illi ad ſuſcipiendum Clericatùm conſentire placuiſſet, nonniſi in ipſa Hipponenſi Eccleſiâ conſentiret*, placet additio Piniano, mox diſplicet, niſi adiunctis tùm ab ipſo, tùm à Melaniâ exceptionibus, quæ populo per Diaconum propoſitæ reiiciuntur: conditionem itaque abſolutè recipit, coram populo reſponſum eſt, Deo gratias: cùm verò iam ad ſubſcriptionem veniretur, reſiſtit Melania: poſtero die Pinianus cùm Melania recedit, populi murmur ſecutum: calumniãtur aliqui populũ Hipponenſem hanc ordinationem vrſiſſe turpiſſimo appetitu pecuniæ, quòd locupletiſſimus eſſet Pinianus, calumniã refellit Auguſtinus, ipſumque Pinianum ſuo iuramento conſtringi fusè confirmat. Quomodo verò par iſtud ſanctorum coniugum Hieroſolymam peregrinationis causâ adierit, ibique ſeorſim Pinia-

[g] Auguſt. epiſt. 125.

[a] Acta S. Melaniæ habentur apud Sur. 31. Decemb.

nus, & Melania vitam Monasticam sectati sint, declarant [a] acta sanctæ Melaniæ iunioris fide dignissima ex Simeone Metaphraste collecta. A

XI. Hæc est violentæ plebis impressionis accurata descriptio, ex qua discimus, 1. clamoribus & minis populũ aliquorum ordinationes vrgere nonnumquam solitum. 2. vitæ interdum periculũ intentasse, seu minitatum fuisse: 3. his tumultibus popularibus perditos quosdam sese immiscuisse, qui occasione seditionis ad aliorum damna abuterentur: 4. adeò frequentes hos fuisse tumultus, vt Pinianus Hipponem adire non auderet, nisi fide ab Augustino acceptâ, quod per vim non ordinaretur: adeò violentos, vt ab Augustino summæ auctoritatis apud suos Episcopo compesci hæc seditio non potuerit. 5. in hisce tumultibus, vltrò citróque populi petitiones, aliorúmque responsa significata, idque ordinariè per Diaconum: 6. cùm vxorati ad ordinationem peterentur, vxorum consensum expetitum fuisse: 7. Plebem nonnunquam appetitu pecuniæ locupletes viros in Sacerdotes elegisse: licèt enim hanc calumniam ab Hipponensi plebe Augustinus propulset, eam tamen apud Alipium, Pinianum, Melaniam opinionem resedisse docet, nec abnuit, quin hæc aliquando aliquorum ad Sacerdotium petendorum occasio foret: 8. signum tumultus compositi, & vnanimis omnium consensionis fuisse, cùm à populo & aliis post pactorum recitationem, *Deo gratias*, vnâ voce responderetur. 9. subscriptionibus tamen pacta firmari posteà solita. 10. quæ in iis tumultibus promissione, vel iuramento sancirentur, ea inuiolabiliter Augustinum credidisse seruanda. B

XII. Huic violentæ ab imprudenti plebe petitioni ad Sacerdotium, aliquam non minùs forte mirandam à sanctissimo Episcopo, diuino, vt ibi refertur, instinctu, impositam ordinationis recipiendæ necessitatem refert Constantius Presbyter pietate & doctrinâ clarissimus, ideóque fide dignissimus, in vitâ sancti Germani Antisiodorensis ad sanctum Patientem Lugdunensem, & Censurium Antisiodorensem Episcopos, eorúmque iussu conscriptâ: Ibi enim refert, quomodo sanctum Germanum, cùm vxoratus esset, Prouinciæ præfecturæ totus addictus, nec ingenij satis docilis, atque tractabilis videretur, quippe qui sancto suo Episcopo Amatori mortem minatus fuisset, ad Tonsuram tamen, & posteà ad Episcopatum inuitus tractus sit; vim autem, quâ adactus est Tonsuram accipere ità explicat, [b] *Subeunte autem illo Ecclesiam, cùm & populus ingredi voluisset, ita eum allocutus est dicens, exonerate filij charissimi, iaculis manus, & arma ab humeris vestris reiicite, & sic domum Dei ingredimini, quoniam hæc domus est orationis, non Martis statio pestulantis, illi verò hæc audientes, dicto citius, quidquid chalybis gestabant, forinsecus posuerunt. Tunc beatus Amator videns Germanum illustrissimum nihil oneris truculenti portantem, præcepit Ostiariis Ecclesiæ fores vt claustris aperirent, ipse verò glomeratâ secum turbâ Clericorum, atque nobilium, iniiciens manus Germanum apprehendit, & inuocato nomine Domini cæsariem eius capiti detrahens, habitum religionis, reiectis secularibus ornamentis, cum promotionis honore induit:* eiú; electionem ad Pontificatũ prædixit, de qua paulò post ità disserit: *Clerici omnes, cunctaq; nobilitas, plebs vrbana, vel rustica in vnam conuenere sententiam: Germanum Episcopum vna omnium vox postulat: bellum ciuile indicitur potestati, cuius subiectio facilis fuit, cùm etiam ab his quos pro se parauerat, vinceretur. Suscepit Sacerdotium inuitus, coactus, addictus; sed repentè mutatus ex omnibus: deseritur mundi militia, cælestis assumitur, sæculi pompa calcatur, vxor in sororem ex coniuge mutatur, substantia dispensatur in pauperes, paupertas ambitur.* In quo hæc mirare, diuinum sancti Amatoris consiliũ: reuerentiam populorum erga Episcopum, vt ei parerent, & in Germano inuito ordinando adiutores ipsi essent, qui & Prouinciæ ducatu reuerendus esset, & anteactæ vitæ studiis minimè aptus videretur; vim illatam magistratui ciuili, vt Ecclesiasticus fieret: diuini Sacerdotij efficaciam, vt hominem mutaret, eiusque conditionem, vt rei vxoriæ, etiam iis qui inuiti ordinati essent, facultatem adimeret. C D

[b] Constantius in vita S. Germ. Antiss. cap. 4. apud Sur. 3. Iulij.

§. V.

Digitized by Google

A

§. V.

Exempla eorum qui inuidia, vel fraude Episcoporum inuiti ordinati sunt.

XIII. Secundi verò generis, eorum nempe qui inuidiâ, vel æmulatione Episcoporum ad superiorem ordinem promouebantur inuiti, specie quidem honoris, sed occasione minuendæ eorum potestatis, vel dignitatis, exemplum vnicum sufficiet, Honorij Archidiaconi Salonitani, quem à suo Episcopo ad Sacerdotium inuitum promotum grauiter se ferre significauit sanctus Gregorius[a] variis ad ipsum Honoratum, Natalem Episcopum, Dalmatiæ vniuersos præsules, & Antonium Subdiaconum epistolis: totam verò historiam his verbis perstringit epistola ista posteriori Antonio Subdiacono cui negotij istius ventilandi munus commisit, quibus similia habet aliis citatis epistolis, [b] *Honoratus*, inquit, *Archidiaconus Ecclesiæ Salonitanæ, à sanctæ memoriæ decessore meo, missâ*
B *supplicatione proposuerat, vt ab Antistite suo inuitus prouehi ad fortioris gradus ordinem contrà morem nullatenus cogeretur; hoc enim fieri sibi non prouehendi gratiâ, sed causâ ingratitudinis perhibebat; pro quâ re tunc iam sanctæ memoriæ decessor noster scriptis suis Natali fratri Coëpiscopoque nostro interdixerat, ne prædictum Honoratum Archidiaconum inuitum prouecheret, neve dolorem conceptæ ingratitudinis diutiùs in corde retineret: cúmque & à nobis haec eidem summopere fuerint interdicta, non solùm mandata Dei negligens, sed & scripta nostra contemnens, præfatum Archidiaconum quasi ad fortiorem honorem prouehens, conatus est arte callidâ degradare; vnde actum est, vt eo de Archidiaconatus loco summoto alium adsciscceret, qui eius obtemperare moribus potuisset. Quem Honoratum Archidiaconum arbitramur Antistiti suo aliunde displicere non potuisse, nisi quod eum vasa sacra suis dare parentibus prohibebat.* Hanc porrò causam vt subtili indagatione, id est exactè, atque accuratè discutiat, eidem Antonio mandat, data potestate, vt renitentem Episcopum pallij honore, vel etiam Communione sacræ participationis mulctet, cúmque qui in Honorati locum Archidiaconus
C promoueri consenserat, deponat, Honoratum verò restituat. Huius verò iurgij semina propter diuitiarum Ecclesiæ administrationem emergebant: cùm enim Presbyteris Sacramentorum, Diaconis Ecclesiæ facultatum relicta fuisset administratio, quemadmodum ab Episcopis Ecclesiæ vtilitati consulentibus, industrij Diaconi (quod de Ioanne in Cabilonensem electo testatur [c] Sidonius) *in eo seu gradu, seu ministerio multùm retenti propter industriam diu dignitate non poterant augeri, ne potestate possent absolui*, quam ad administrandas Ecclesiæ facultates habebant: contrà verò Episcopis priuatis rebus augendis, vel dissipandis publicis incumbentibus, odiosa erat eorum sedulitas, industria, & fides, ideóque de iis ad Sacerdotium prouehendis cogitabant, ne eos sibi ampliùs imminentes, vel reprehensores auaritiæ, aut prodigalitatis suæ experirentur: è contrà verò Archidiaconi isti quibus administratio facultatum Ecclesiæ maiori erat honori, quàm dispensatio Sacramentorum, callidâ se arte degra-
D dari querebantur: cùm ad fortiorem honorem prouehi viderentur. Huc etiam referre poteris aliquos nonnunquam ab Episcopis Presbyteratu auctos, ne ad altiorem dignitatem in Diaconatu constituti assurgerent: refert ver. gr. Eulogius [e] Alexandrinus apud Photium, Nouatum Archidiaconum à Cornelio Summo Pontifice inter Presbyteros relegatum, ne Episcopus fieret, quod eum res nouaturum prouideret: cui tamen relationi, ne vera sit, plurima, non hoc tempore discutienda, videntur obstare.

[a] S. Greg. lib. 1. epist. 10. ad Honorat. & 20. ad Natalem lib. 2. indict. & 10. ep. 14. ad Natalē, 15. ad vniuersos Episcopos Dalmat. 16. ad Anton. Subdiacon.

[b] Idem epist. 16. cit. lib. 2. refertur dist. 74. c. Honoratus.

[c] Sidon. lib. 4. epist. 15.

[d] Greg. epist. 14. Natali lib. 2. indict. 10.

[e] Eulogius Alexand. in Biblioth. Photij.

§. VI.

Exempla eorum qui in Clerum, vel Monasterium detrusi sunt, vel sibi metuentes confugerunt.

XIV. Quod patiter non solùm ad vitam Monasticam, sed etiam ad Clerica-

Digitized by Google

lem amplectendam, metus siue ad id consultò incussus, siue aliunde arreptus complures adegerit, vel certè ipsis persuaserit, pluribus exemplis docemus. Primóque occurrunt [a] Gallus, & Iulianus Apostata fratres, qui Constantio adnitente, quo ipsis Imperij spem adimeret ipsis verò annuentes, vt affectati principatus suspicionem excluderent, sacris literis, ab artis dicendi magistris, & à sanctarum literarum Doctoribus ita instituti sunt, vt in numerum Clericorum adscriberentur, & libros Ecclesiasticos ac diuinos populo perlegerent. Occurrit [b] & Antiochus Patritius ex Eunucho, cuius clara memoria [c] extat in collectione Codicis Theodosiani, qui delatus posteà ad Theodosium Imperatorem, redactus in ordinem inter Clericos professus est. Occurrit & [d] Leonis Isaurici nepos, qui à patre Zenone, vt suo nomine imperaret, ad necem quæsitus, dicitur à quibusdam à matre alium in eius locum substituente seruatus, & occultè posteà ordinatus ad tempora vsque Iustiniani in Clericatu vixisse. Occurrit [e] & Cyrus, qui cùm in inuidiam Theodosij secundi incurrisset, cùm Ethnicus anteà fuisset, ad Ecclesiam confugiens Presbyterio initiatus est, ac Smyrnæorum posteà Episcopus factus, vt pluribus de eo narrat Nicephorus. Occurrit & Auitus Imperator, qui, (si sancto Gregorio [f] Turonensi adhibenda fides est, Euagrio, [g] & Nicephoro [h] aliter eius exitum narrantibus) *cùm Romanum ambiuisset*, addere possumus, cùm etiam obtinuisset, *Imperium luxuriosè agere volens, à Senatoribus electus, apud Placentiam vrbem Episcopus ordinatur*. Occurrit & [i] Theodosius Heraclij filius, Constantis Imperatoris frater, à quo ob quandam offensam Diaconus consecrari iussus est, in quo ordine cùm aliquo tempore ministrasset, occisus, in habitu Diaconi cùm fratri se crebrò exhiberet, horrorem sæpiùs & pauorem iniecit. Occurrit & Chararicus [k] Princeps Francus, qui cùm Clodouæo Francorum Regi inuictissimo contra Siagrium pugnanti auxilio esse deberet, & maximâ perfidiâ se certamini subtraxisset, vt spectator fieret, Presbyter creari à Clodouæo iussus est, & filius eius Diaconus ordinari. Occurrit & [l] Maclianus ex familiâ Comitum minoris Britanniæ, qui cùm mortuum se simulasset, vt fratris ad necem eum inquirentis diligentiam eluderet, tùm tonsuratus, & Episcopus factus est, sed mortuo fratre cùm apostatasset excommunicatus est.

XV. Nec omittendus [m] S. Clodoaldus filius Clodomiri Francorum Regis, qui fratribus suis à Regibus patruis interfectis, quo imminentem sibi cædem effugeret, curasse se Clericum attonderi dicitur, & posteà Presbyter Ecclesiæ Parisiensis factus, vitæ sanctitatis, & miraculorum gloriâ clarus efforuit. Similiter [n] Merouæus Chilperici Francorum Regis filius, Chlotarij nepos, ob incestum connubium Brunichildis, à patre tonsurari iussus est, posteáque Presbyter factus, relegatus in Monasterium, & inde fugiens mori tandem compulsus est. Theodobertus [o] verò Francorum Rex victus à Theodorico fratre, suorúmque proditione captus, ductúsque ad Brunichildem auiam, quæ Theodorico fauebat, eiusdem suasu Clericus factus est, posteà tamen occidi iussus. Ioannes [p] quoque Patritius Cappadox, qui primarium locum apud Iustinianum obtinuerat, & prætorij Præfect urâ functus, ac Consulis ordinarij dignitate ornatus fuerat, ob suspicionem regni attentati, in cuius spem ex falsâ cuiusdam prædictione deuenisse credebatur, cùm magistratu exutus, bonis spoliatus, Cyzicum in exilium missus fuisset, tandem, vt suæ vitæ consuleret, Sacerdotium ad sui præsidium assumpsit. Priscus [q] pariter Phocæ gener, Cappadociæ ab Heraclio præfectus, cum noua moliri comperiretur, ex Senatus sententiâ Clericus factus est, & in exiliũ pulsus. Sic etiã Ebroinum [r] maiorem Regiæ Francorum domus, quod Theodorico fauisset, ac Clotario, necnon & ipsum Theodoricum Francorum Regem, Clotarij tertij filium, in Luxouiensi Cœnobio Monachos profiteri coëgit Childericus; quam posteà iniuriam, Childerico mortuo, Ebroinus in Childerici amicos, & consiliarios seueriſſimè vltus est. Sic [s] Childericus ex prosapia Merouingiorum Francorum Rex vltimus, à Pipino Caroli Martelli filio regno spoliatus, monasticam vitam amplecti coactus. Sic [t] Leuuigildus Gothorum Rex in Hispania Audicam Sueuorum

[a] Nazianz. orat. 1. in Iulian. Sozomenus lib. 5. hist. cap. 2. & alij.
[b] Suidas in Antiocho.
[c] Nouell. lib. 1. de Cod. Theod. auctorib. tit. 1.
[d] Ado Viennẽs. Chronico. Marianus Scotus in Chronico. Rodericus Sãctius hist. Hispaniæ parte 2. c. 10.
[e] Nicephor. lib. 4. cap. 46. Vide etiam Suidam in Cyro, & Metaphrast. ac Surium in vitâ Danielis Stylitæ 11. Decemb.
[f] Greg. Turo. lib. 2. histor. Franc. cap. 11.
[g] Euagrius lib. 2. cap. 7.
[h] Nicephor. lib. 15. cap. 11.
[i] Theophan. & Cedrenus in Constante.
[k] Aimoinus de gestis Frãcorum lib. 2. cap. 25. & Greg. Turon. lib. 2. hist. cap. 41.
[l] Idem lib. 4. hist. cap. 4
[m] Greg. Turon. lib. 3. hist. Franc. cap. 6. Sigebertus ad annum 531. & Breuiarium Parisiens. in eius festo 7. Septemb.
[n] Greg. Tur. lib 5. histor. Franc. fusè
[o] Ionas sui tẽporis scriptor in rebus gestis S. Columbani.
[p] Procop. lib. 2. de bello persico.
[q] Auctor appendicis ad Greg. Turon Acta S. Philiberti Abbatis, & alij historici passim.
[r] Auctores gestorum Frãcorum in Chlotario.
[s] Idem in Goth.

A norum tyrannum, qui & ipſe Euricum Ariamiri filium, ac in regno prædeceſſorem in Monaſterium incluſerat, ſimilia pati coëgit, quæ fecerat, dum eum attonderi præcepit abdicatâ purpurâ, & relicto regiæ maieſtatis ſceptro. Sic [a] Tolganem Regem Hiſpaniæ propter pueritiæ leuitatem ad Eccleſiaſticos ordines redactum refert Sigebertus in Chronico, cui tamen fidem non videtur adhibere Ioannes Vaſæus. Sic [b] Taxilo maieſtatis in Carolum magnum reus, in Monachum cum filio attonſus eſt. Sic [c] Conradus & Rudolphus Iudith Imperatricis Ludouici pij Imperatoris coniugis fratres attonſi in Monaſterium mittũtur à filiis Ludouici, necnon Ieſſe Ambianenſi, & aliis Antiſtitibus cum eis conſpirantibus. Plura ciuſmodi alia ſunt exempla præſertim eorum qui in pœnam alicuius delicti in Monaſterium detrudebãtur, quod antiquitus vſitatiſſimum erat, vt patet ex Conciliis Agathenſi [d] Epaunenſi, [e] Toletano quarto, 6. [g] & 8. [h] Antiſſiodorenſi, [i] & aliis paſſim; itémque ex Gregorij [k] magni, Stephani, [l] Zachariæ, [m] Alexandri [n] tertij, Innocentij tertij, & Gre-
B gorij [p] noni reſponſis, quorum auctoritate patet Eccleſiam probaſſe aliquando, vt in Monaſterium inuiti nonnunquam reiicerentur, cùm nullo aut Conciliorum, aut SS. Pontificum, vel Patrum Decreto, vel teſtimonio abuſus ille probatus fuerit, vt inuiti ad Clerum, pœnitentiæ causâ, vel aſyli confugerent: qua de re fuſiùs infrà.

a Sigeb. ad ann. 684. Io Vaſ. ad ann 641.
b Adelricus Benedictinus in ann. Frãc. ad annũ 788. Sigebertus in chron. & alij paſſim.
c Theganus in geſtis Ludouici pij.
d Agath. cap. 50.
e Epaun. c. 22.
f Tolet. 4. c. 13. & 44.
g Tolet. 6. can. 7.
h Octauum c 3. & 7.
i Antiſſiod. c. 16.
k Greg. 1. lib. 2. indict. 11. epiſt. 27. & lib. 3 epiſt. 42. Petro Subd. & lib 11. ep. 50 Ioãni Defenſori.
l Stephanus 5 Haſtulpho ſi 9. 2 c. admouere.
m Zacharias ad Bonifac. epiſt. 11.
n Alexand. 3. cap. Clerici, de exceſſibus prælat
o Innocent. 3. cap. inter, de purgatione canonica, & cap. vt famæ, de ſententia excomm.
p Greg. 9. cap. Inſuper, de conuerſione coniugatorũ.
q Greg. epiſt. 110. lib. 7.
r Leo & Anth. l. quemquam, C. de Epiſco. & Cler.
ſ Carthag. Græc. coll. c. 31. c. ſi qui, c. placuit, c. cõſuluit, diſt. 74.
t Auguſtinus epiſt. 204. Donato Epiſc. ſchiſm. habetur 23. q. 4. c. diſplicet.

§. VII.

An qui Sacerdotium refugiunt ex humilitate, compelli poſſint ordinari.

XVI. Porrò de tribus iſtis generibus inuitorum, vt ea palam enuntiem, quæ ſentio, in priori maximè ſiſtendum exiſtimo, circa quod nempe grauior difficultas verſatur, vtrum qui Sacerdotio dignus iudicatus fuerit, ſi Sacerdotium ex humilitate refugiat, inuitus ad ipſum trahi poſſit. Hinc enim, quod ad Sa-
C cerdotium ſuſcipiendum cogi queat, tum exempla Sanctorum virorum qui vel alios ad Sacerdotium inuitos compulerunt, vel compellentibus conſenſerunt, probare videntur; tum Gregorij [q] magni, & Leonis [r] atque Anthemij Imperatorum decreta ſupra citata, quibus inuitorum ordinatio præ cæteris probatur, id ſuadent: tum Concilij [ſ] Carthaginenſis conceſſio, quâ poteſtas datur Epiſcopis, vt renitentes etiam Clericos, ad altiores Eccleſiaſticos gradus promoueant: tum etiam id ſuadetur, ex eo quod Canonibus Eccleſiaſticis contra Clericos promoueri nolentes variæ pœnæ ſtatutæ ſint: quas proinde in arbitrio eſt Epiſcopi, vt eas, ſi ità placeat, renouent, & ſic ad ordinationem aliquem cogant: tum quia Auguſtinus [t] id ipſum oſtendit, Donatum enim, cùm eſſet captus à Chriſtianis, & ad ſchiſma eiurandum cogeretur, obiicientem, quod nemo ad bonum cogi debeat, ex eo refellit, quod ad Epiſcopatus multi cogerẽtur, idque laudabile & honeſtum haberetur: hæc ſunt Auguſtini verba, *Sed neque hoc putas fieri tibi debuiſſe, quia neminem exiſtimas cogendum eſſe ad bonum. Attende*
D *quid dixerit Apoſtolus, qui Epiſcopatum deſiderat, bonum opus deſiderat; & tamen tam multi, vt Epiſcopatum ſuſcipiant, tenentur inuiti, perducuntur, includuntur, cuſtodiuntur, patiuntur quæ nolunt, donec adſit eis voluntas ſuſcipiendi operis boni: Quantò magis vos ab errore pernicioſo, in quo vobis inimici eſtis, trahendi eſtis, & perducendi ad veritatem, &c.* Item obiicienti eidem Donato liberi arbitrij poteſtatem, eandem ad Epiſcopatus ſuſceptionem vſitatam coactionem opponit hoc modo, *Dicu Deum dediſſe liberum arbitrium, ideò non debere cogi hominem, nec ad bonum, quare ergo illi, de quibus ſupra dixi, cogantur ad bonum? Attende ergò, quod conſiderare non vis: ideò voluntas bona miſericorditer impenditur, vt mala voluntas hominis dirigatur; nam quis neſciat, nec damnari hominem niſi merito malæ voluntatis, nec liberari niſi bonam habuerit voluntatem? non tamen ideo qui diliguntur, malæ ſuæ voluntati impunè & crudeliter permittendi ſunt: ſed vbi poteſtas datur, & à malo prohibendi, & ad bonum cogendi.* Hoc autem pluribus ex ſacra Scriptura petitis exemplis, & auctoritatibus probat licere, nempe liberum arbitrium ad bonum caſtigatione inflictâ mouere, nec ſuæ ſemper relinquendum eſſe poteſtati. Ex quo & obiectio, quæ

contra coactionem bonorum ad Sacerdotium amplectendum fieri licitam proponi ſolet, refellitur, & contraria ſententia confirmatur. Etenim ſi non obſtante arbitrij noſtri libertate licet aliquos ad bonum impellere, & à malo auertere: annon ad Epiſcopatum, qui bonum opus eſt, probatos cogere licebit, maximè cùm ij, vt poſteà dicetur, abſque crimine ſuam operam Eccleſiæ vtilem denegare non poſſint, impactumque Sacerdotium refugere nequeant? A

XVII. E contrario verò, quod ad Sacerdotium nemo inuitus trahi poſſit, pluribus demonſtrari poteſt: Primò enim legibus [a] ciuilibus vetitum videtur, ne inuitis honores conferantur: ideóque nec Eccleſiaſtici honores inuitis videntur conferri debere. Secundò, quia inuoluntarias electiones apertè reprobare videtur Nazianzenus, [b] qui *οὐδὲ χρησιμώτερον ἡ ἑκόντας ἑκόντων ἄρχειν, οὐδὲ ἀσφαλέστερον*, *Nec conducibilius, nec tutius*, aſſerit, *quàm, vt volentes volentibus præſint; quandoquidem*, inquit, *neminem vi duci velit lex noſtra, coactéque, ac non ſponte gubernari: hoc enim modo nè alia quidem imperia contineri, ac conſeruari poſſunt, quod ita* B *naturâ comparatum ſit, vt quicquid vi tenetur, acceptâ occaſione ſtatim in libertatem ſe aſſerat, nedum noſtrum non dicam imperium, ſed magiſterium, quod nulla re æque ac voluntatis libertate conſeruatur; volentium enim non coactorum pietatis Sacramentum eſt.* Tertiò, [c] Concilium Aurelianenſe tertium expreſsè prohibere videtur ordinationem inuiti, cùm nempe Epiſcopum puniat inuitos ordinantem, *Epiſcopus*, inquit, *qui inuitum, aut reclamantem præſumpſerit ordinare, annali pœnitentiæ ſubditus fieri faſſus facere non præſumat.* Quartò, quia Concilium [d] Moguntiacum ſub Carolo magno, eorum quidem ordinationes ratas habet, qui ſiue in Canonico, ſiue in Monachico ordine inuiti ſunt ordinati: *Deinceps verò cauendum*, ſtatuit, *vt nullus tondeatur ſine legitimâ ætate, & ſpontaneâ voluntate.* Quintò, quia S. [e] Gregorius inuitos ad Sacerdotium negat eſſe promouendos, imò nec [f] Coſmæ cuiuſdam, qui in Eccleſia Syracuſana factus fuerat Subdiaconus, poſteà verò in poſſeſſione Iulianâ dictâ, ad Preſbyteratum tranſlatus, triſtitiâ & loci qualitate afflictus fuerat, ordinationem æquam exiſtimat, eumque niſi C ex iuſta cauſa, ob culpam in eum Antiſtes exaſperatus fuerit, reducendum in Eccleſiam Syracuſanam, in eáque Preſbyterum conſtituendũ iudicat. Sextò, quia [g] Symmachus Papa, ſeu Simplicius Ioanni Epiſcopo Rauennati ſcribens inuiti ordinationem apertè improbat, *denuntiamus autem*, inquit, *quod ſi poſthac quidquam tale præſumpſeris, & aliquem ſeu Epiſcopum, ſeu Presbyterum, ſeu Diaconum inuitum facere forte credideris, ordinationes tibi Rauennatis Eccleſiæ, vel Æmilienſis noueris auferendas.* Septimò, quia, vt ad rem argumentatur Iuo [h] Carnotenſis Epiſcopus, *Leges ſæculi* [i] *diſſentiente filio familias ſub eius nomine ſponſalia fieri non permittunt, quantomagis in ſponſalibus Eccleſiæ id obſeruari conuenit, in quibus niſi ſyncera ſubueniat charitas, quid boni eſt quod per angariam facere poſsit, ſiue ſeipſum ad martyrium exponendo, humanæ imbecillitas? Nemo enim* [k] *inuitus bonum facit, etiamſi bonum eſt quod facit. Vnde nos admonet Spiritus ſanctus in* [l] *Cantico Canticorum, Adiuro vos filiæ Ieruſalem, nolite ſuſcitare dilectam, neque euigilare, donec ipſa velit*: ex quibus ità conclu- D dit, *ne igitur noſtro Iacob* [m] *amanti Rachel, nocte ſupponatis Liam, niſi forte* [n] *Rachel mandragoras primogeniti Liæ concupiſcat, & hac mercede conductum Iacob cum Liâ dormire permittat, tali enim ordine poſſet de tali copulâ merces boni operis prouenire, & fortitudo, quæ plurimum neceſſaria eſt omni regimini, ad tolerandos eiuſdem regiminis labores exuberare.*

XVIII. Quibus omnibus addere licet Chriſtianorum Imperatorum non minimæ auctoritatis ac ponderis antiquam conſtitutionem huic ſententiæ fauentem: Nam inuiti ordinationẽ haud dubiè ex ſenſu Eccleſiæ, & Epiſcoporum, qui tunc florebant, & ab Imperatoribus in rebus ſacris ordinandis conſulebantur, vetant [o] Leo, & Maiorianus Imperatores edicto ad Ricimerum Præfectum prætorio, *Quia*, inquiunt, *quamliber ſanctum onus vt volentibus patimur imponi, ità ab inuitis iubemus arceri: nonnullorum enim perſuaſio Sacerdotum reluctantibus onus iſtud imponit, vt improbitas mentis violentiæ intercedentis offensâ, ad odium pietatis religionis inſtituat: eò ergo*, ſubdunt, *licentiam huius præſumptionis excludimus, vt ſi quiſ-*

piam

[a] Lege 2. §. vltimo ff. de decurionibus, & l. 2. C. eod.
[b] Nazianz. orat. 8 ad patrem ſuum, cùm ei curam Eccleſiæ Nazianzenæ cõmiſiſſet.
Idem ibid. *ἐπειδὴ μὴ πᾶσι βίαν ἄγει, τῷ ἐμπίπτειν καὶ ἀναγκασθῆναι, ἀπ' ἐκείνου. τίνα γὰρ ἄλλα ἀρχὴν ἐστίν (ἐπειδὴ φίλον τὸ βίᾳ κρατύνεσθαι, ἐλευθερίζει τοῦτο πᾶσι μᾶλλον) πλὴν ὅ ἐκόντες, ἐπ' ἀρχῇ, ἀλλὰ συμβεβηκόσι, ἢ πάντων μάλιστα σώζεται τὸ ἑκόντων. βιαζόμενον γὰρ ἢ πεφυτευμένον τὸ δ' ἐκόντος μισεῖται.*
[c] Aurel. 3. c. 7.
[d] Mog. c. 13.
[e] Greg. lib. 1. epiſt. 19. & lib. 2. ind. 10. epiſt. 16. & alibi.
[f] Idem lib. 11. ep. 24. Ioan. Syracuſ.
[g] Symm. ep. 2. Ioan. Rau. Habetur. c. vbiiſta, diſt. 74.
[h] Iuo ep. 176. Paſch. ſummo Pont. cui ſimilia habet ep. 178. Stephano Com.
[i] Lege 11. C. de nuptiis & L. 11 ff. de ritu nupt.
[k] Can. præſbi 20. quæſt. 3.
[l] Cant. 2.
[m] Geneſ. 29.
[n] Geneſ. 30.
[o] Nouella Leonis, & Maioriani, ne quis inuitus Clericus ordinetur, inter additas C. Theodoſ.

A *piam probatus fuerit vi coactus, ſub contumeliâ publicâ, Clericatus officiis ſucceſſiſſe, ſponteneis accuſatoribus, vel ſi ipſe voluerit allegare perpeſſam licentiam, commodemus apud iudices competentes huiuſmodi admiſſa damnare: vt ſi inter leges obiecta conſtiterint, decem libras auri Archidiaconus cogatur inferre ei, qui pertulerit ex ſolido: debinc ſi ille deſiſtit, accuſatoris cenſibus, & ciuitatis ordini profuturas: illo ſuæ reddito voluntati, qui coactus non potuit conſecrari, & quia ab huiuſmodi auſu auertendo, nec Epiſcopum conuenit eſſe alienum, ad Apoſtolica ſedis denocetur Antiſtitem: in illa reuerendiſſima ſede notam illicitæ præſumptionis incurrat.* In quo proinde edicto hæc notamus, licentiam tum ei qui ordinatus eſt inuitus, conquerendi, tum aliis accuſandi conceſſam: reſtitutionem in integrum ordinati permiſſam: mulctam Archidiacono indicendam, qui inuitum obtulerit ordinandum: Epiſcopo, qui conſecrauerit, diem coram Apoſtolicæ ſedis Præſule dicendam: iſtam tamen legem in ordinationibus ſolùm Preſbyterorum, & ad inferiores Preſbyteratus ordines, non ad Epiſcopatum valere ſubindicant prædicti Imperatores, qui, *ſi quis Epiſcopus*
B *fuerit inuitus ordinatus, hanc conſecrationem, nullâ accuſatione violari permittere ſe profitentur:* tum quod, ni fallor, inſolitum magis videretur, & indecens, Epiſcopum in ordinem inferiorem deiicere: tum quod cùm pauci ſint digni Epiſcopali gradu, viſum fuerit non iniquum, eos, qui digni eo faſtigio haberentur, etiam inuitos ad ipſum prouehere. Simplicius tamen Papa [a] referente Gregorio ſeptimo, quadrageſimum nonum Gregorium Mutinenſem Epiſcopum ſuffraganeum à ditione eiuſdem Archiepiſcopi penitus abſoluit, quia Mutinenſi Eccleſiæ inuitum addixerat: non inultum eſſe volens, ſi quis vel Epiſcopum inuitum ordinarit.

[a] Apolog. Greg. 7. pro decretis ſuis cap. 13.

XIX. Hæc autem pro vtraque parte argumenta facilè diſſoluuntur, & contrariæ prima fronte opiniones inter ſe minimo negotio conciliantur, his adhibitis diſtinctionibus. Primò ſi quidem dicendum eſt, neminem ordinandum eſſe, qui obſtinatâ voluntate ordinationi reſiſtit, quamuis fortè aliquis, qui initio reſtiterit, induci poſſit, vt ordinationem velit, quam antea nolebat; docuimus ſiquidem ſuperiùs conſenſum ad ordinationem omnino neceſſarium
C eſſe. Idque Concilij [b] Aurelianenſis tertij citatus Canon apertè demonſtrat. Secundò, nec dubium eſt, quin alicui primò renitenti ordinatio efficaci ratione, & oratione perſuaderi poſſit, adeò vt conuictus aliquis ordinationi conſentiat, cui antea toto conatu diſſentiebat. Quis enim non æquum cenſeat, eos Eccleſiæ laboranti medicos accerſere, qui eius ægritudinem curent? quis non rationi conſentaneum ducat, eis Sacerdotium efficaci ratione perſuadere, qui populorum ſaluti præuidcantur vtiles, & toti Clericali ordini futuri ornamento? talis verbi gratia oratio Athanaſij [c] ad Dracontium, qua eum è ſolitudine ad paſtorale munus renuentem euocat; talis Auguſtini [d] ad Eudoxium Capraríæ Abbatem, qua ab otioſo monaſtico ad Eccleſiaſticum miniſterium vocatum obedire perſuadet: hac præſertim ratione Epiphanius [e] Paulinianum flexit, vt Sacerdotium ſubiret, Gregorius [f] pater Nazianzenum, & alij communiter alios. Tertiò, nec vnquam putandum eſt prohibitum Epiſcopis, vt
D Clericos ſuos vel præmiis ad ordinationem allicerent, vel pœnis à iure contrà renitentes ſtatutis cogerent: executio ſiquidem Canonum ipſis committitur, & ipſorum prouidentiæ relinquitur, vt Eccleſiæ bono conſulant, ordinémque in Eccleſiâ præſcriptum cuſtodiendum curent: quare ipſorum eſt verbi gratiâ, eos qui dignitatibus Eccleſiaſticis fruuntur, quibus iura aliquem ordinem adnexum volunt, ad eum ordinem ſuſcipiendum ſuſpenſionis, vel priuationis dignitatis, prout iura ſtatuerint, inflictione cogere; prærogatiuas Clericis adimere, quæ ſolis ordinatis debentur; minores maioribus ſecundùm [g] Gelaſij, & [h] Agathenſis Concilij conſtitutum præferre, ſi ordinari renuerint: imò ſi [i] Gloſſæ credimus, Clericos ſuos, vbi Eccleſiæ neceſſitas vrgeat, etiam ſuſpẽſionis ab officio, proindéq; & à beneficio (quod nempe [k] propter officium datur, quo ideo ſubſtracto intelligitur quoque ſubſtractum) ſententiâ compellere: quod ſcilicet vendicare ſibi poteſt Epiſcopus auctoritate Concilij [l] Carthaginenſis ſuperiùs prolatâ: idque etiam ſuadet ratio: etenim ea debet eſſe

[b] Conc. Aurel. 3. ſuprà.

[c] Athan. epiſt. ad Dracon.
[d] Aug. epiſt. 81. ad Eudox.
[e] Epiph. epiſt. ad Ioan. Hieroſoly.
[f] Greg. Naz. orat. 1.

[g] Gelaſ. Victori Epiſc. aliàs Alex. c. vlt. diſt. 74.
[h] Agath. c. 23.
[i] Gloſſ. v. quæritur diſt. 74.
[k] Ex. diſt. 8. ſi quis amodo.
[l] Conc. Carthag. ſuprà c. 32.

Episcopi potestas in Clericos suos, quâ Ecclesiæ suæ necessitatibus prouidere possit. Si ergo Presbyteris verbi gratia careat, quidni aptos Presbyteratui Clericos ad eum ordinem etiam per suspensionem officij, vel beneficij compellat? quam scilicet pœnam [a] Canones in Clericos Episcopo ordinare volenti inobedientes decernunt: nec potestas ista Canonibus firmata, desuetudine, contrariisve statutis abrogata censenda est: desuetudinem enim allegare eo in casu vix possumus; cùm enim casus iste rarus sit, nec satis vnicuique liqueat, quandonam Ecclesiæ necessitas aliquorum ordinationem exigat, vix dicere possumus desueuisse Episcopos vti eo iure, quo vrgente Ecclesiæ necessitate fruuntur ad inuitos ad ordinationem compellendos; nec contrariis statutis potestas ista Episcopis adempta dici potest; quæ enim tanquam contraria decreta à nobis allata sunt, ex Concilio Aurelianensi [b] tertio, & [c] Simplicio Papa, ea Canonici [d] iuris Glossa ità interpretatur, vt illas ordinationes tantum vetitas hisce Canonibus velit, quæ causâ odij, vel ingratitudinis fiunt, nullâ impellente Ecclesiæ necessitate, vel vtilitate, de iisque solùm intelligendum esse Simplicij saltem decretum verba ipsa epistolæ eiusdem apertè demonstrant, *Vbi*, inquit, *ista didicisti, quæ in fratrem, & Coëpiscopum nostrum Gregorium non dilectione, sed inuidiâ perpetrasti? quem inexcusabili violentia pertrahi ad te passus es, atque vexari, vt ei honorem tantum non per animi tranquillitatem, sed per amentiam, sicut dicendum est, irrogares?*

a c. si qui, & c. placuit, dist. 74.

b Aurel. 3. suprà.

c Symmach. seu Simpl. suprà.

d Glossa verb. quærimus dist. 74.

XX. Quartò censemus contra prædictam Glossam, si sola Ecclesiæ vtilitas, non autem necessitas postulet, non licere iam Episcopo, sed soli Summo Pontifici ius esse, Clericos, quos ad ordinationem superiorem nulla iura adstringunt, vel laicos, siue absoluto imperio, siue depositionis, vel suspensionis, Ecclesiasticæ, vel priuationis beneficij, aut excommunicationis comminatione, ad ordinationem compellere, eosdémque ad eam inuitos adducere. Eam enim potestatem nequaquam videntur ipsis iura tribuere, & si quam dederint, Concilium [e] Aurelianense tertium citatum, & contraria consuetudo videntur ademisse: vbi enim iam obseruatur, vt vel Laicos, vel Clericos, qui Ecclesiæ vtiles futuri iudicentur, Episcopus ad ordines inuitos trahat? antiquitus quidem id obseruatum credimus, sed à pluribus non annis solum, sed sæculis id omnino in vsu non fuisse (cùm tamen casus iste non adeo rarus videri possit) experimento, & aliorũ relatione didicimus. Iam verò à tempore Iuonis Carnotensis hæc opinio percrebuerat, soli hoc Summo Pontifici, propter amplitudinem potestatis concessum fuisse: proindéque Clero Dolensis Ecclesiæ, & Stephano Comiti rescribens Iuo, in causa Wlgrini Ecclesiæ Carnotensis Cancellarij, qui inuitus, reniténsque in Episcopum Dolensem electus fuerat, eos ad Papam remittit, [f] *Si ergo*, inquit, *studia vestra mutare non vultis, si in aliam personam deliberatione vestrâ declinare non vultis, non à nobis, sed à Summo Pontifice est quærendum, cui concessum est inuitos ad hæc officia cogere, & de volentibus, & de nolentibus Ecclesiæ Dei Pontifices ordinare.* Nec immeritò id Pontifici Summo reseruatum est, cùm enim periculosæ plenum opus aleæ videatur, eum ad Superiores ordines cogere, qui se fortè vel ineptum officio, vel ordine indignum, vel etiam impedimento aliquo irretitum agnoscens, ordinationem refugit: consentaneum sanè est; vt soli Ecclesiæ Catholicæ supremo moderatori, qui & maiore pro dignitate diuino lumine illustrari piè creditur, & ad omnes censuras, atque impedimenta omnia Canonica auferenda liberam habet potestatem, auctoritas ista reseruetur: maximè cùm & Concilium Aurelianense citatum, & Gregorius Magnus pluribus locis à nobis superiùs relatis, & alij Summi Pontifices inuitorum ordinationem reprobasse videantur: quibus statutis inferioribus Episcopis parere necessum est, eorumque potestas limitata & restricta est.

e Conc. Aurel. 3. suprà.

f Iuo ep. 178.

XXI. Olim tamen Episcopos Clericis suis ordinationem imperandi potestatem habuisse passim credebatur: hæc siquidem Nazianzeni [g] videtur fuisse sententia, qui quamuis Episcopatus onera accuratè pensasset, eius tamen administrationem, iubente Patre Nazianzenæ Ecclesiæ Episcopo, suscipere se debere

g Nazianz. orat. 1. num. 179. circa finem.

Digitized by Google

A bere putauit, ne inobedientiæ criminis reus eſſet. Hæc[a] Auguſtini, qui in Valerium Epiſcopum ſuum ità ſe affectum ſcribit, vt ipſam Epiſcopatus curam imponentem, *nec pro lucro animæ ſuæ offendere audere* teſtetur. Hæc [b] Gaudentij Brixiani, qui de ſua ordinatione ſic ait, *ſed beatus Pater Ambroſius, caterique venerandi Antiſtites Sacramento, quo temerè nos ipſos obligaſtis, aſtricti, tales ad me epiſtolas cum veſtrâ legatione miſerunt, vt ſine damno animæ meæ vltrò iam reſiſtere non valerem: cui ab Orientalibus quoque Epiſcopis, niſi meum ad vos reditum pollicere, ſalutaris quoque communio negaretur.* Hæc tandem Patrum priorum Eccleſiæ ſæculorum mens fuiſſe videtur, quibus ſæculis, & Epiſcopi Clericis ſuis ordinationem audacter imperabant, & Eccleſiaſtica officia renuentibus abſque vllo ſcrupulo neceſſitatem ea recipiendi iniiciebant, ipſique Clerici imperantibus reluctari piaculum ducebant. Vnde & Gregorius non tam Honorati ordinationem coactam improbauit, quàm Epiſcopi inobedientiam, & turpem calliditatem, atque ingratitudinem, de qua proinde exactè inquirendum mandat.

B At iam laxior eſt Clericorum erga Epiſcopos ſuos obedientia, & relaxatis Eccleſiaſticæ diſciplinæ repagulis, Epiſcopalis dignitatis veneratio imminuta, & ſanctioris Epiſcoporum Imperij hebetatus eſt vigor, quo tamen, conſentientibus, & coagulatis omnibus Eccleſiæ membris, Eccleſia ipſa vigebat.

XXII. Quintò, dicimus tamen eum cui Epiſcopus ordinationem non ſolùm ſuaſerit, ſed etiam iniunxerit, malè agere, ſi indignus, vel ineptus, vel impedimento Eccleſiaſtico irretitus ad ordines accedat: neque enim Epiſcopi imperium ſeu iuſſio impedit, quin ordinationi iniuria inferatur, ſacrilegiumque committatur, ſi ab indigno, vel inepto ordinatio ſuſcipiatur: expreſſa verò hæc eſt [c] Chryſoſtomi ſententia in iis de Sacerdotio libris, in quibus cum Baſilio colloquens introducitur: cùm enim Baſilium introduxiſſet eos arguentem, qui minus idonei ſponte ad Sacerdotium accederent, illos verò excuſantem, qui impares huic oneri ad illud ſubeundum cogerentur. Reſpondet ipſe,

C id quidem ſe optare ita ſe habere, ſecus tamen ſentiendum eſſe: idque probat tum exemplo [d] Saülis, qui licet ad regnum nihil tale cogitans raptus eſſet, ſeuerè tamen à Deo punitus eſt, quòd in eius adminiſtratione deliquiſſet: tum exemplo Heli [e] qui quamuis nec ambitiosè, nec ſtudiosè dignitatem Sacerdotalem ambiuiſſet, ſed deſcendentem à maiorum origine refutare non poſſet; idem tamen liberorum ſuorum petulantiæ non mediocres pœnas dedit: deinde exemplo Aaron, [f] de quo tam multa cum Moſe Deus verba fecit, qui quòd populi inſaniæ vnus non reſtitiſſet, parum abfuit quin periret, niſi fratris patrocinium Dei iram auertiſſet: denique exemplo [g] Moſis, qui licet inuitus ad populi Iſraëlitici præfecturam aſſumptus; tamen cùm [h] ad aquam peccauiſſet, non eum aſſiduæ iſtius dominatus recuſationes apud Deum excuſarunt, aut tutatæ ſunt, quin in delicti pœnam ab ingreſſu terræ promiſſæ arceretur: ex quibus exemplis ita concludit, [i] *vides, vt iam nulla peccatorum excuſatio relicta ſit, non ſolum iis qui rapiunt, ſed ne iis quidem qui alieno ſtudio huc euehuntur,*

D *&c.* Ratio autem eſt, quia vel impedimentum amoliri debent, antequam onus impactum ſubeant, & ſe cum diuina gratiâ dignos præſtare; vel certè impedimentum ſecretò Antiſtiti vrgenti reuelare, vel temerè imperanti reluctari, quoquomodo enim diuinæ legis indignum ab ordinatione arcentis maior eſt auctoritas, quàm cuiuſuis hominis imperantis.

[a] Auguſtinus epiſt. 148. Valerio.
[b] Gaud. tract. primo die ordin. tomo 2. Biblioth. PP.
[c] Chryſoſt. de Sacerd. lib. 4. cap. 2.
[d] 1. Regum 9.
[e] 1 Regum 4.
[f] Exod. 32.
[g] Exod. 4.
[h] Num. 11.
[i] Chryſ. ibid. ὁρᾷς ὡς ὁ πᾶς ἁρπάζων μόνον, ἀλλ' οὐδὲ πᾶς ὁ τῷ ἑτέρου σπουδῇ ἐπὶ τοῦτο φερόμενος, λειφθήσεταί τις ἐν οἷς οὐ δικαίαν ἔχει τὴν ἀπολογίαν.

§. VIII.

Neque ex odio, vel inuidia, neque metu, vel in pœnam aliquam ad ordines compellendos.

XXIII. Quod ad ſecundum ordinationum coactarum genus ſpectat, ſatis manifeſtè ciuſmodi ordinationes ex fine illicito ordinantium, & modo quo ad ſuam cupiditatem explendam, vel exſatiandum odium ſacro imperio abuuntur, damnandas eas ac reprobrandas eſſe apparet; quas proinde Grego-

Digitized by Google

rius [a] magnus *semina iurgiorum* ritè vocauit, eásque hac ratione tanquam iniu- A
stas notauit, *quod vno eodemque tempore vna persona nolens ad* superiorem, verbi
gratia *Sacerdotij ordinem promouetur, quæ tanquam immerita ab* inferiori, verbi gra-
tia *Diaconatus officio remouetur*: in quam proinde iniustitiam hæc verba subiun-
git, *& sicut iustum est, vt nemo crescere compellatur inuitus: ita censendum puto similiter,*
ne quisquam insons ab ordinis sui ministerio deiiciatur iniustè.

[a] Greg lib. 1. Natali Episc. Salon. epist. 19.

XXIV. Quod ad tertium denique attinet, manifestè liquet peccari in Sa-
cerdotij excellentem statum, si in peccati pœnam aliquis ad illum suscipien-
dum cogatur, à quo nempe tot Canonibus [b] Ecclesiasticis pœnitentes arcen-
tur; qui virtutis remuneratio, non autem peccatorum expiatio, vel purgatio
censeri debet. Neque etiam eos à peccato immunes esse, qui vel ad Eccleſia-
sticum statum violenter aliquos adigunt, quò sæcularium negotiorum admi-
nistrationem ipsis auferant, vel eo solum fine suscipiunt, vt se minus suspectos
reddant: vtrique enim Sacerdotij dignitatem deiiciunt, & in prophanos fines B
traducunt: peruersóque ordine diuina humanis subiiciunt, efficiuntque, vt
sacra prophanis deseruiant, quæ supra omne terrenarum rerum commercium
esse, nec nisi diuino spiritu attingi deberent. Adde, quod eâ ratione sacro-
sancta dignitas periculo exponatur, ne ab inuitis ordinatis sacrilegâ temerita-
te polluatur, vel saltem minus rectè administretur: vix enim accidit, vt qui
humano motu coactus dignitatem diuinam suscipit, eam ritè gerat, & ex Ec-
clesiæ præscripto: quæ causa etiam mouit Manuelem [c] Comnenum Impera-
torem, vt ne quidem ad monachatum pœnitentiæ causa aliquem detrudi per-
miserit. *Si enim*, inquit, *cum qui sua sponte ad tonsuram accedit, non eo ipso statim ad-*
mittit canonica subtilitas, sed ei sufficiente tempore attributo, & per ipsum mente eius,
firma sit, an instabilis, examinatâ: siquidem hominem inuenerit in eo quod primum ha-
buit proposito perseuerantem, & monastico habitu, & corporis mortificatione se impigrè
præparantem, boni quoque operis, ei adfert complementum, eo in monasticam institutio-
nem, statumque suscepto: quomodo non fuerit à ratione alienum, & à legibus spiritali- C
bus dissidens aliquem necessario tondere, eumque homicidam, quem Deus eousque reli-
quit, vt etiam manus fraterno sanguine pollueret? timendum est enim ne inuitus vitam
angelicam ingressus, eaque vi suscepta, venerando habitu in ludibrium vtatur: homines
enim leuiores quàm in dementiam inciderunt, pessimas & peruersissimas actiones suopte
naturâ aggrediuntur. Quæ ratio præsertim militat contrà coactas ad Clericatum
promotiones, cùm longè maiori Clericatus supra monachatum veneratione
semper habitus fuerit: cùm hic acquirendæ perfectionis schola sit, ille do-
cendæ cathedra: hic perficiendorum status, ille perfectorum: hic pœniten-
tium, ille doctorum: hic ad mortificationis opera, &[d] *corporalem*, vt vocat A-
postolus, *exercitationem*, quæ *ad modicum prodest*, ille ad diuina mysteria, quæ ani-
mas viuificant, præsertim ordinetur; hic ad priuatam vitam componendam,
ille ad publicum officium & magistratum gerendum referatur. Itaque Cleri-
cali ordini, diuinis ministeriis, ac Sacramentis iniuria inferetur, si ad ea im-
periti, vel malè affecti assumantur; nec ferendum est non diligenter discussis D
eorum vitâ, moribus, ingenio, aptitudine, illos ad Sacerdotium amplectendum
cogi, de quorum præsertim piâ voluntate nullum probabile argumentum du-
ci possit, cuius in ordinibus suscipiendis rectæ intentionis nullum legitimum
indicium sit: quin potius quos probabiliter suspicari possimus, humanis solum
rationibus ad ordinationem duci. Hue etiam referas [e] Tridentinæ Synodi
sanctionem, quæ eos à primâ tonsurâ remouet, quos probabilis coniectura
fuerit sæcularis iudicij fugiendi fraude hoc vitæ genus elegisse: exinde enim
similiter inferri potest, illegitimam esse eorum ad Clericatum promotionem,
qui vel periculi fugiendi causa ad eum confugiunt, multo magis qui ad ipsum
suscipiendum vi pertrahuntur, vt viliores fiant, vt sæculari administrationi
nuntium remittant, cùm vnica ordinatorum, vel saltem principalis intentio
esse debeat fidelem Deo cultum præstare: ordinantium, Dei honori, Eccleſiæ
vtilitati, populorum saluti, Cleri ornamento, ex dignorum ordinatione pro-
uidere.

[b] Nicen. can. 10. Carth. 4. c. 68. Tol. 1. c. 2. Agath. c. 43. Arel. 3. c. 3. Aurel. 3. c. 6. Epaun. can. 4. Gerund. c. 91. Toler. 4 c. 18. & 33. Cabil. in epi. Synodal. Toler. 13. c. 10. Athan. epist. ad Rufin. post princip. & Summi Pontifices plerique.

[c] Manuelis Comneni Nouella 8. de homicidio voluntario, initio Const. Imperat. tum corpori iuris, tum Cod. Iuris Græco Rom. lib. 1. inserta.

[d] 1. Timoth. 4.

[e] Trident. sess. 23. cap. 4. de reform.

§. IX.

A

§. IX.

De filiis à parentibus ad Clericatum, vel ordines non cogendis.

XXV. Verùm enumeratis ſuperiùs tribus generibus illorum, qui inuiti ad ordines olim accedebant, vnum à nobis omiſſum eſt, quod hodierno tempore ſolet eſſe non infrequens, eorum nempe, qui parentum, vel tutorum, conſanguineorumve voluntate, ſacris ordinibus, vel Clericorum catalogo inſeruntur inuiti, vt de pane Chriſti ſaturentur, & pinguioris patrimonij partem aliorum cohæredum profuſioni dilapidandam relinquant: turpiſſima hæc commercia diabolus adinuenit, vt parentes liberos non tam in Dei miniſteria, quàm ſtipẽdia tranſcribant, eoſq; quos mundus vel reiicit, vel abhorret, Deo deuoueant, vt verè dici poſſit Auguſtin. *diabolus qui ſuas* olim *habere* dictus eſt *virgines, & ſuos*
B *martyres*: habere etiam nunc temporis ſuos Clericos, ſuoſque Sacerdotes, non ex pietatis inſtitutis oblatos, ſed ex ambitionis, auaritiæ, vel indignationis cœcitate in Clerum reiectos. Auſim ſanè dicere parentes, qui renitentes filios Eccleſiaſtico ordini, ſiue monaſtico conſecrant, [a] *immolare filios ſuos & filias ſuas* [a Pſal. 105.] *dæmoniis, & effundere ſanguinem innocentem, ſanguinem filiorum ſuorum, & filiarum ſuarum, quas ſacrificant ſculptilibus Chanaam*, cupiditati ſcilicet, auaritiæ, ambitioni, filiorum, filiarumque ſalutem poſtponentes, quos ad Altaria ſacrificandos ducunt non conſentientes, quales Abraham filium ſuum Iſaac, aut Iephte filiam ex diuina motione immolandos ſecum ducebant, ſed renitentes, & inuitos, quomodo pleroſque gentilium liberos ſuos immolaſſe legimus. Verè inquam de iis parentibus dici poteſt, [b] *immolauerunt filios ſuos, & filias ſuas dæmoniis, & non Deo*: neque enim deuouentur Deo, quos paterna Dei famulatui adſtrinxit ambitio, non pietas, quos propria aut puſillanimitas, aut cupiditas retinuit, non charitas: immolantur certè dæmoniis, quia quorum famulatum
C reſpuit Deus, admittit diabolus: & quot in Clero inuiti adſtringuntur compedibus, totidem diabolo alligantur nexibus: dum nempe Clericorum numerum implent, officium non explent, terreſtria ſtipendia quærunt, cœleſtem aſpernantur militiam: nec Deo miniſtraturi, ſed ventri, ambitioni, cupiditati, otio ſacrificaturi offeruntur: liberos ergo dæmoniis parentes immolant, diiſquo quos ignorant: quos inuitos in ordinem Clericalem, vel Monaſticum detrudunt: tales enim Dei bonitatem ignorant, vtpotè qui voluntario ſacrificio placatur, coacto ad indignationem commouetur: voluntatem quærit, non victimam, rationales hoſtias adduci ſibi vult, non trahi; bonum benè fieri præcipit, ſéque propter ſeipſum, non alterius rei gratiâ diligi iubet. Impij parentes, dum pij videri volunt: inobedientes filij, dum obedientiæ ſpecie domantur: impij parentes, qui filios perire volunt: inobedientes filij, qui parentum verba ſequuntur non vota. ſtultum eſt inuitos canes ducere ad venatum: nemo inuitus benè agit, etiam ſi bonum ſit quod agit: quid pluribus opus eſt?
D rectè mihi locutus videtur Ambroſius, [c] *voluntarium ſibi militem legit Chriſtus, voluntarium ſeruum ſibi diabolus auctionatur.* [c Ambr. lib. 1. de Iacob & vita beatâ cap. 3.]

XXVI. Quod ergo in Pictauienſem Archidiaconum neptem ſuam Adelitiam ad monaſticam vitam violenter impellentem torquet [d] Petrus Bleſenſis, hoc in parentes, qui vel importunis ſuaſionibus, quæ parum à via abeſſe videantur, vel minis ac terroribus, ad Clericalem, vel monaſticam vitam amplexandam liberos compellunt, dicere, ac ſcribere verè poſſumus. Ita quidem Bleſenſis: *vtriuſque* [e] *iuris beneficio matrimonia libera ſunt: ideóque ſi matrimonii carnale gaudet libertate indultâ eſt, ſpirituale matrimonium priuilegiatum pleniore gratiâ libertatis: nam vbi ſpiritus, ibi libertas, ſi neptem veſtram filio Altiſſimi deſponſare diſponitis, ſcitis quod ſponſus exhiberi ſibi deſiderat mentem ſanctam, ſpontaneam non coactam: nam in Geneſi* [g] *legitur in deſponſatione Rebeccæ, quia eius voluntas diligenter inquiri præcipitur. Sed & Ioſue* [h] *in optione populi Iſraël ponit ſeruire diis Meſopotamiæ, aut diis Amorrhæorum, aut Domino Deo, inſinuans ſeruitium non eſſe meritorium apud Deum, quod* [d Petrus Bleſ. epiſt. 54.] [e 31. quæſt. 1. c. ſi verum, & alibi paſſim.] [f 2. Corinth. 3.] [g Geneſ. 24.] [h Ioſue 24.]

Digitized by Google

præter liberam arbitrij voluntatem eſt extortum. Porrò neptis veſtra publicè proteſtatur, A
quod eam inutiliter fatigatis, & ad ipſius conuerſionem laboratis in vacuum: eſſet enim, ſicut aſſerit, ex ipſa conuerſione peruerſior: & ſi nullis clauderetur in clauſtris, ipſa tamen in veſtrum dedecus, & contemptum tempeſtiuum ſibi procuraret egreſſum: tenent igitur vos, ſicut mihi videtur, labor inutilis, & cura ſuperflua: vereorque, ne vobis adaptet aliquo verbum illud Domini, [a] *Væ vobis, qui circuitis mare, & aridam, vt vnum proſelytum faciatis, facitis enim duplo gehennæ filium. Deſiſte itaque ab inceptis, & ſi neptis veſtra impium religionis abhorret, atque Deo immortali deſponſari detrectat, mortali homini deſponſetur, & quæ in monte ſaluari non poteſt, ſaltem in Segor modicâ ciuitate ſaluetur.*

a Matth. 23.

6 Nouella Leonis & Maior. ne quis inuitus Clericus ordinetur, inter additas Cod. Theodoſiano.

In parentes quoque inuitos liberos ad ordinationem proponentes, æquiſſima lex eſt Imperatorum Leonis & Maioriani, [b] *atqui*, inquiunt, *patres ac matres, ſi comprobati fuerint inuitos filios præfato oneri ſubdidiſſe bonorum ſuorum tertiam iubemus infligi ipſius filij cenſibus profuturam.*

XXVII. Graue profectò Eccleſiæ vulnus infligitur, dum parentum, ſeu conſanguineorum ambitio, aut turpis quæſtus Eccleſiaſticũ ordinem peruertit, & B
charitatis, ac iuſtitiæ legibus poſtpoſitis, vel inuitos, vel de Eccleſiaſtico ſtatu nihil cogitantes ad Eccleſiæ faſtigium euehit: dum ſacris ordinibus initiandos temeraria parentum cura præſentat: dum, vt queritur Bernardus, [c] *Scholares pueri & impuberes adoleſcentuli ob ſanguinis dignitatem promouentur ad Eccleſiaſticas dignitates, & de ſub ferulâ transferuntur ad principandum Presbyteris: dum hinc* [d] *paruulo aut forſitan necdum nato Eccleſiaſtica iam beneficia prouida ſanè iam parentum ſollicitudo parat, hunc nos, inquiens, illi vel illi tradamus Epiſcopo, apud quem habemus gratiam, aut cui fortè ſeruimus, vt ditetur de bonis Domini, nec in tot liberos noſtra diuidatur hæreditas: illum Præpoſitus aut Decanus, vt ſibi ſuccedat, pluſquam materno educat affectu.* Hæc Bernardus: *pinguis eſt*, inquiunt plurimi, [e] *panis Aſer*, panis beatitudinis, panis Chriſti, panis Eccleſiæ, *& præbebit delitias Regibus*, diuidamus filiis noſtris hæreditatem Domini, [f] *hæreditate poſſideamus ſanctuarium Dei*: & inter Clericos, Cleros ipſi ſortiamur. Iis ſanè ad Eccleſiæ deprædationem potius, quàm regimen viis quam-multi graſſantur: iis inquam viis, quas caro & ſanguis reuelant, non autem pater noſter qui in cœlis eſt: hæ verò abominabiles C
viæ ſunt in conſpectu Domini: nam ſicut Chriſtiani [g] non ex ſanguinibus, neque ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, ſed ex Deo naſcuntur, ita nec humanâ prudentiâ, nec mundanâ ratione, nec carnali deſiderio Chriſtianorum patres eligendi. Grauiſſimum verò vulnus eſt, cùm inepti, ſtupidi, corpore animoque deformes in clerum velint, nolint, parentum auctoritate detruduntur, qui vt domos exonerent, Eccleſiam onerant, quos à ſe abiiciunt, Deo præſentant, & quos mundus reſpuit, Deo offerunt: non verentes illam Domini comminationem apud Malachiam Prophetam, [h] *ſi offeratis cæcum ad immolandum, nonne malum eſt? & ſi offeratis claudum & languidum, nonne malum eſt? offer illud duci tuo ſi placuerit ei, aut ſi ſuſceperit faciem tuam:* non attendentes egregiam iſtam Hieronymi ſententiam, [i] *indignum eſt dare Deo, quod dedignatur homo:* non reuerentes diuinam Maieſtatem, Clericalis ordinis dignitatem, officiorum ſacrorum ſublimitatem. Procul à Chriſtianorum auribus, ac factis talis diuinæ D
dignitatis prophanatio: procul ab Altaribus ſacris tanta temeritas: procul à Religioſo ſtatu tam irreligioſa prouectio. Sed diſputationis ſuſceptæ metas egredior, nec tamen omnia quæ de inuitis liberis, & parentum imperio vel reuerentia coactis ad ordines accedentibus dici poſſunt, hoc loco concludo, de parentum ſcilicet auctoritate in filios, quantum ad ſtatus Eccleſiaſtici electionem pertinet, plura ſuo loco ſpeciatim dicturus.

c Bernardus epiſt. 42. ad Henr. Senonenſem.

d Idem declam. in hæc verba, Ecce nos reliquimus omnia.

e Geneſ. 49.

f Pſal. 82.

g Ioan. 1.

b Malach. 1.

i Hieronym. comment. in caput 1. Malach.

§. X.

An ad cælibatum & eccleſiaſticas leges inuiti ordinati adſtringantur.

k Ancyranũ c. 10. al 9. refertur diſt. 28. c. Diaconi.

XXVIII. Quæret autem aliquis, nùm, qui coacti, ſeu metu iniuſtè incuſſo ſacros ordines ſuſcipiunt, cœlibatus lege conſtringantur? Concilium [k] Ancyranum

d by Google

A num videtur huic quæſtioni quodammodo ſatisfeciſſe, dum nempe de Diaconis ſtatuit, vt qui in ordinatione proteſtati fuerint ſe continere non poſſe, ſoluti à lege cœlibatus in miniſterio relinquantur: qui verò tacuerint, & nullâ proteſtatione factâ manus impoſitionem ſuſceperint, ſi ad nuptias poſtea venerint, à miniſterio ſuſpendantur. Planè tamen non ſatisfacit hic Synodi Ancyranæ canon, tum quod poteſt quis inuitus cogi ad ordinum ſacrorum ſuſceptionem, qui eodem metu quo compelletur ordinari, proteſtationem quoque iſtâ emittere vetabitur, de quibus præſertim hîc diſputatio eſt, cùm tamen de iis non agat Ancyrana Synodus, quæ potiùs de iis videtur egiſſe, qui à plebibus ob ſanctimoniæ, & doctrinæ famam, ad dignitates Eccleſiaſticas petebantur. Secũdò, de ſolis Diaconis agit Ancyrana Synodus, ideóque dubium relinquit, num hic canon ad Preſbyteros, & Epiſcopos extendi debeat, quorum fortè alia erat ratio. Tertiò, quia cùm tempore Synodi Ancyranæ vigeret fortè apud Orientales hic mos, paſſim iam apud eos vſitatus, vt qui matrimonium ante ordinationem
B contraxiſſent Diaconi, ac Preſbyteri, nihilominus in miniſterio ſacro ſecundùm vicem ſuam deſeruirent, quem morem Occidentales reſpuerunt: ideò non tantâ fortè facilitate miniſterium ſacrum inuitis ordinatis, ſi coniugium contraxerint, iam permittendum eſt, quantâ videtur Concilium Ancyranum permiſiſſe, præſertim cùm eo quo habitum eſt tempore, nec per ordinem ſacrum matrimonia attentata, irrita redderentur: quibuſdam ergo diſtinctionibus adhibitis congruenter noſtris moribus quæſtio propoſita diſſoluenda eſt.

XXIX. Primùm itaque certum eſt metum leuem, eum nempe qui virum conſtantem minimè percellat, non cenſeri obeſſe, quominus qui ordinationi ingrato animo conſentit, verè caſtitatẽ voueat, & ſeſe cœlibatus lege conſtringat: quemadmodum enim, vt omnes Iuriſconſulti conſentiunt, matrimonia per metum leuem non cenſentur irritari, ità nec vota: ideóque [a] Innocentius tertius vota & iuramenta valida cenſuit, quæ leui metu extorta fuiſſent: ſi quis tamen reuerà ordinationi non conſenſerit, quocũque tandem metu à conſenſu
C impeditus fuerit, non eſt validè ordinatus, cùm ad ordinationem validam conſenſus ſuſcipientis ex prædictis requiratur, nihilq; vt habent iuris regulæ, [b] *tam conſenſui contrarium ſit, quàm vis, atque metus, quem comprobare contra bonos mores eſt.* Neque verò ſufficit quod poſtea conſentiat, quia abſentibus miniſtro, materiâ ac formâ, conſenſus de nouo adhibitus ordinationem reuocare non poteſt, & characterem animæ imprimere: ideóq; talis vel denuò ordinandus, vel ab Eccleſia pro non ordinando declarandus, in quo caſu, ſi caſtitatem non vouerit, ſolutus ab eius obſeruantia poteſt nubere. Si verò ordinationi quidem conſenſerit, ſed caſtitatem vouere minimè intenderit, quin potius animo reluctatus fuerit, non tenetur quidem ex voto ad caſtitatem ſeruandam, quia nullum emiſit: attamen quia Eccleſia præſumit metum leuem non fuiſſe huius momenti, vt niſi volentem ad ſacros ordines adigeret; ideò huiuſmodi hominem ad caſtitatem ſeruandam obligat, teneturq; ordinatus Eccleſiæ præſumptioni ſeſe conformem exhibere, & caſtitatẽ, quam non vouit, vouere, ad quam etiam
D abſque voto, communi Eccleſiæ lege, teneretur, quæ omnes ordinationi conſentientes, niſi graui metu ad conſenſum adacti fuerint, ad eius obſeruationem conſtringit: eo modo quo qui non conſenſit matrimonio leui metu, à conſentiendo deterritus, ab Eccleſiâ præſumitur verè eſſe coniugatus, ideóque, niſi contrarium probauerit, & Eccleſiæ iudicio matrimonium eiuſmodi metu contractum diſſolutum fuerit, conſentire tenetur, & ad onera matrimonij ſubeunda obligatur.

XXX. Secundò, nec valdè dubium videtur inter auctores, quin Eccleſiæ iudicio, & in foro exteriori, vt loquuntur, à vinculo cœlibatus liber cenſeatur, qui cadente metu in conſtantem virum, & iniuſtè incuſſo perterritus, ad ordinationem ſacram compulſus fuerit: cùm enim matrimonia, vt patet ex pluribus iuris [c] Canonici auctoritatibus, huiuſmodi metu irritentur, quidni & vota? cùm ad hæc non minor conſenſus, vel libertas, quàm ad illa requiratur. Confirmatur, etenim [d] Alexander tertius profeſſionem religionis tali metu extortam ir-

[a] Innocẽt. 3. cap. cum dilectus, de iis quæ vi, metuſve cauſa fiunt, & cap. inſinuante, qui Clerici, vel venientes.
[b] Reg. 116 de regulis iuris.
[c] cap. cum locum, cap. veniens, & cap. cõſultationi, de ſponſal. & c. de neptis, & c. ſi verũ, 33 quæſt. 2.
[d] Alexand. 3. cap. perlatũ, de his quæ vi metuſve cauſa fiunt.

ritam declarauit, & taliter castitatem vouenti ad nuptias ineundas liberam potestatem fecit: pari ergo ratione votum castitatis nullum ab Ecclesiâ esse præsumitur, quòd graui metu in constantem virum cadente iustè incusso extortum fuerit: [a] *quæ enim metu & vi fiunt, de iure debent in irritum reuocari.* Item nemini Ecclesia (nisi fortè in casu necessitatis) castitatis obligationē præterquam volenti imponit, ne à Christi & Apostolorum exemplis deflectat: ij enim nullum ad eam seruandam compellere, sed solùm inuitare æquum censuerunt. Intelligens certè Seruator, quantæ difficultatis esset, & excellentiæ castitatis obseruatio, noluit illam intra necessitatem legis concludere, sed dixit, [b] *non omnes capiunt verbum istud, qui potest capere capiat:* & Apostolus, [c] *de Virginibus*, inquit, *præceptum Domini non habeo, consilium autem do:* quorum exemplis edoctus Ambrosius [d] in exhortatione ad Virgines. *Integritas*, inquit, *corporis expetenda à vobis est: quam ego pro consilio suadeo, non pro imperio præcipio. Sola est enim virginitas quæ suaderi potest, imperari non potest: sed res magis voti, quam præcepti* est. Similiter Ecclesia nullum inuitum ad castitatem compellit, nullum renitentem à nuptiis reuocat: compelleret autem ad castitatem, si graui metu incusso extortum consensum ad obligationem castitatis sufficere voluisset: nec multum interest, quod protestatus in ordinatione non fuerit, qui violentiam passus est, se continere non posse: protestatio siquidem ad hoc solùm adhibetur, vt de metu incusso, & violentiâ illatâ constet; quod si aliunde metus probari possit, quidni Ecclesiæ iudicio, quæ nec vult, nec fortè potest sine necessitate, inuitos castitatis vinculo constringere, nulla fuisse eiusmodi professio cœlibatus declaretur?

a Idem Alex. 3. cap. 6. dicto tit.

b Matth. 19. Lege Chrysost. hom. 63. in Matth. sub medium.

c 1. Cor. 7.

d Ambrosius in hb. exhort. ad virg. refertur 33 q. 5. c. integritas.

XXXI. Quod si dicas protestationem coram bonis & probatis viris necessariam esse ad appellationis beneficium, cùm te iustus metus, ne appellare possis, excusat, vt ex [e] Gregorij noni responso innotescit: ideóque inferas, graui metu vrgente, ei qui ordinationi palam contradicere non possit, protestari necessarium esse, vt se continentiæ Sacerdotalis vel Monachalis professioni refragari testetur. In contrarium reponemus, appellationis refugium, etsi in fauorem eius partis, quæ se læsam conqueritur, institutum sit, odiosum tamen esse; tum quod iudiciorum publicorum auctoritatem infringat, tum quod in alterius saltem ex litigantibus incommodum & detrimentum cedat: quare, vt litigantium temeritas coërceatur, qui sæpè iniustam causam appellando prosequuntur, & alios irrationabiliter fatigant, iustè appellandi ei licentiam lex interdicit, qui facultate appellationis iusto metu interclusâ, de violentia protestatus non fuerit, maximè cùm appellationis beneficium iuris naturalis non sit, sed positiui: è contrà verò cùm vnicuique naturalis sit potestas de suo corpore disponendi, & cœlibatus vel vouendi, vel eiurandi, vel amplectendi, vel renuntiandi, eaque libertas vnicuique sit maximè fauorabilis, ac gratiosa, in nullius verò odium ac iniuriam: & vbi bona fides est, ex prædictis iuris [f] regulis, vim vel metum comprobare contra bonos mores sit: ob id, non seruatis istis iuris solemnitatibus, facilius in integrum restituitur, qui graui metu perculsus cœlibatum in ordinum susceptione, vel monasticæ vitæ professione visus fuerit vouisse, quàm licentia permittatur appellandi ei, qui graui metu deterritus appellare non potuerit.

e Gregor. 3. cap. fin. de appell.

f De regulis iuris ff. reg. 1,6

XXXII. Hæc autem ita intelligenda sunt, nisi progressu temporis emissa ab inuito castitatis professio rata habeatur: nam statim atque rata habetur, obligationem inducit: idcóque in causa cuiusdam mulieris, quæ se inuitam, intentato à marito metu mortis, conuersionis velum de manu Episcopi, in cuius præsentia de vi fuerat protestata, suscepisse allegabat, Oscensi Episcopo, & Priori sanctæ Mariæ Cæsaraugustanæ mandauit Alexander [g] tertius, quatenus eam ad Monasterium redire compellerent, si legitimè probatum non fuerit, non timore mortis prædictam mulierem religionem intrasse, aut quod fecit postmodum ratum habuisse; ac si nimirum diceret, etsi votum ab initio violenter extortum fuerit, illud ipsum tamen per ratihabitionem sequentem, vim, & firmitatem obtinere posse: non enim ex altera eiusdem Alexandri [h] epistola decretali ad Episcopum Bellouacensem, & alia [i] Clementis tertij, dubium

g Alexand. 3. cap. perlatū, de iis quæ vi metusve causa.

h Idem cap. significatum, de regularib.

i Clemens 3. cap. cum virum, eodem tit.

A bium relinquitur, quin in his ſimilibus caſibus ratihabitione ſubſecutâ, quod ante fuerat etiam inualidè geſtum roboretur. Vnde quemadmodum mulier, quam inuitam contraxiſſe cum viro ſuo conſtabat, Canonici [a] iuris auctoritate, proferendorum ad violentiam probandam teſtium facultate excluditur: quod per annum & dimidium cum ipſo cohabitans conſenſiſſe in matrimonium videretur. Ita quoque anni vnius integri ſpatio profeſſionẽ religionis inualidam Concilia [b] Triburienſe, & [c] Moguntinũ (prout nempe citatur in Decretalium libro, quamuis in Conciliis Moguntinis editis nullum eiuſmodi decretum legiſſe ſe referat [d] Antonius Auguſtinus, nec nos legerimus) Tridentinũ [e] verò quinquennio (niſi habitum ſponte dimiſerit, quo caſu in pœnam temeritatis ſuæ nullatenus ad allegandam quamcumque cauſam vult admitti) roborari & conualeſcere teſtantur: ſic enim diuturnitate temporis conualeſcunt, quæ cùm à conſenſu voluntatis pendeant, vix ſine eo voluntatis conſenſu multo tempore eſſe potuerunt, & quemadmodum [f] vel habitus geſtatione, vel aliis ſimili-

B bus actibus ratihabitio profeſſionis Monaſticæ in iure præſumitur: ita exercitio ſpontaneo ordinum ſuſceptorum, vel promotione ad ſuperiores, caſtitatis in Subdiaconatu emiſſa profeſſio rata haberi videtur.

XXXIII. Tertiò inter Doctores videtur controuerſum, nùm in foro conſcientiæ, & coram Deo, is qui conſenſit ordinationi & profeſſioni caſtitatis, ſed ex metu cadente in conſtantem virum ſibi iniuſtè illato, reſilire poſſit, & dimiſſo cœlibatu quem coactus vouit, ad nuptias conuolare: Quidam enim, vt [g] Panormitanus, [h] Sylueſter, & alij, putant votum caſtitatis, quod quis inuitus emiſit, in foro Eccleſiæ exteriori, nullum iudicari, quia conſenſus abfuiſſe præſumitur, coram Deo tamen & in conſcientiæ foro obligare, ſi conſenſus adfuerit, etſi metu extortus. Alij verò, vt [i] Richardus, [k] Sotus, & alij, niſi libero conſenſu prolata vota non obligare etiam in conſcientia aſſeuerant: quæ ſententia probabilior eſt: tum quia cùm vota debeant eſſe liberrima, non videntur obligandi vim habere, niſi ſepoſito ſaltem graui metu, ſponteneè emittantur: tum quia

C Canones [l] paſſim vota illa metu extorta, nullam obligationem inducere declarant: caq; valida vota eſſe docent, quæ metu graui cadente in conſtantem virum extorta non fuerint: ergo quæ iſto metu extorta fuerint, ea inualida eſſe ſatis apertè inſinuant: tum quia extortum metu conſenſum ab vxore, non ſufficere putauit [m] Alexander ſecundus Landulphò cuidam in Corſica reſcribens, quominùs à Monaſterio, quod ingreſſus fuerat, egrederetur, & ad vxorem, quam inuitam ad conſenſum adegerat, tutâ conſcientiâ rediret: ergo nec conſenſus vi ab ordinato, aut religionem profeſſo extortus, in conſcientiâ obligabit: tum quia [n] Alexander tertius vniuerſim, tam de voto, quàm de matrimonio loquens docet, *cùm locum non habeat conſenſus, vbi metus, vel coactio intercedit, neceſſe eſſe, vt vbi aſſenſus cuiuſdam requiritur, coactionis materia repellatur*: ideóque putauit coactum conſenſum ad voti obligationem inducendam minimè valere etiam coram Deo: tum quia Eccleſiæ conſuetudine eiuſmodi vota irrita declarantur, etiamſi de conſenſu præſtito, vel non præſtito minimè interro-

D getur, qui violentiam allegat: imo etiamſi ſe conſenſum, ſed ex metu graui elicitum adhibuiſſe fateatur: quod manifeſtè oſtendit vota illa non ſolùm ob defectum conſenſus inualida præſumi, ſed reuera defectu libertatis eſſe inualida: tum quia, quantum præſertim ad votum caſtitatis ordinum ſuſceptioni adnexum pertinet, euidenter patet Eccleſiam quæ vota metu extorta irritat, nullum huiuſmodi votum renitentibus ordinari, nec niſi ex metu graui conſentientibus, ſacræ ordinationi adnexuiſſe: aliàs, quod tamen abſurdum videtur, eam obligationem ipſa imponeret, quam ſibi explicitè vouentes imponere non præſumunt: tum denique quia poſſet quis ad caſtitatem ſeruandam aliquem conſtringere, ſi extorta metu vota valerent: hoc autem ſuperiùs à nobis reprobatum eſt, ſaltem ſublato caſu neceſſitatis.

XXXIV. Quædam tamen in contrarium obiiciuntur, primum, quia de iis qui Baptiſmum inuiti ſuſceperunt, [o] Toletanum quartum Concilium ait, *oportere, vt fidem quam etiam vi, & neceſſitate ſuſceperunt, tenere cogantur*: ideóque à pari

[a] cap. ad id, de ſponſalibus, & matrimonio.
[b] Conc. Triburienſe can. 24. refertur c. puella, 20. q. 2.
[c] Conc. Moguntin. cap. 6 quis, de regularibus.
[d] Antonius Auguſtinus in illud & 9. caput huius tituli.
[e] Trid. ſeſſ. 25. de regula. cap. 19.
[f] cap. vt Clerici, cap. vidua, de regularibus.
[g] Panormit. in cap. perlatum, de iis quæ vi, metuſve cauſa.
[h] Syluester verb. metus, §. 8.
[i] Richardus in 4. diſt. 29. q. 2. art. 1.
[k] Sotus de iuſtitia & iure, q. 2. art. 2.
[l] cap. perlatum, cap. dilectus, & cap. inſinuãte ſuprà citatis, & 8. quæſtiõe 20. q. 1.
[m] Alexand. 2. can. notificaſti, 33. q. 5.
[n] Alexand. 3. cap. cum locum, de ſponſalibus.
[o] Tolet. 4. c. 56. refertur c. de Iudæis, diſt. 45.

inferet aliquis, eos qui vel inuiti ordinem ſuſceperint, cogi debere vt contineant: quippe cùm lex continentiæ adnexa ſit ſacræ ordinationi, ſicut profeſſio religionis Chriſtianæ, & eius obſeruatio Baptiſmo. Secundò, quia cùm voluntas metu extorta voluntas ſit, vt ex [a] Auguſtino colligunt [b] Gloſſæ & Canoniſtæ paſſim, qui metu ſacros ordines ſuſcipit, voluntariè ſuſcipit, ideóque caſtitatis adnexæ lege conſtringitur. Tertiò, quia ex regulis iuris [c] *acceſſorium naturam ſequitur principalis*, voluntas ergò quæ ſufficiet ad ordinum ſuſceptionem, ſufficiet quoque ad ordinibus ſacris adnexam cœlibatus obligationem contrahendam: certum eſt autem ex prædictis extortum quamtumuis metu graui conſenſum ad ordinationem ſufficere. Quartò, quia non maior videtur libertas requiri ad votum emittendum, quàm ad peccatum mortale contrahendum: quis autem neſciat peccatum mortale contrahi per actiones etiam metu extortas, quod præclaræ Poëtæ exhortationi locum dedit. A

[a] Aug. lib. 4. q. 14. ad c. 15. numerorum.
[b] Gloſſ. verbo vult c. meruit. 15. q. 1.
[c] Regula 42. de regulis iuris in 6.

[d] Iuuenalis.

——— [d] *Phalaris licet imperet, vt ſis*
Falſus, & admoto dictet periuria tauro,
Summum crede nefas animam præferre pudori. B

[e] Tolet. 8. c. 7. iuxta editionem antiquam.

Quidni ergo & vota ipſa quocumque metu elicita valida ſint? Quintò, quia Toletanum [e] Concilium octauum id expreſsè videtur aſſeruiſſe, vbi eos reprehendit, *qui aut euentu neceſſitatum, aut metu periculorum adepti fuerant Eccleſiaſticarum officia dignitatum, & quoniam cùm illis hæc imponerentur, id ſibi fieri noluiſſe teſtati ſunt: idcircò hoc ſpernere, atque ad priſtina pertentant conubia moréſque redire, tam nequiter cœleſtia iura ſoluentes, quàm promptè ſæculi extant illecebris inhiantes.* De quibus poſteà ita concludit, *recedant ergo talium deſideriorum ſine verecundiâ impudorati fautores, & licet inuiti perceperint, quod non merebantur habere, libenter tamen ob cœleſte retineant præmium, quod nolendo propter terrena conſecuti ſunt neceſſitatis euentum, vt* * *tam inuiti appetant bona diligere, quàm ſponte videntur deſidentes impugnare. Quod ſiquis poſt hoc perennis diſpoſitionis edictum non ſinceriter ſacris inhæſerit cultibus, & abiiciens à ſe gratiam, quam accepit, relabitur ad conjugium, moréſque ſæculi attentauerit, vel eum redire ad hoc conſtiterit: mox omni Eccleſiaſtici ordinis dignitate priuetur, & vt apoſtata à ſancta Eccleſia liminibus, & ſocietate fidelium habeatur prorſus excluſus, Monaſterij cluſtris donec admixerit, ſub pœnitentiâ retrudendus.* C

* al. apud Garſ. *tamen inuiti appetant bona, quæ ſponte videntur deſidet impugnare.*

XXXV. Hæc autem omnia non difficile ſoluuntur: Primò enim comparatio inter Baptiſmum & Ordinem, quantum ad adnexam huic quidem caſtitatis, illi vero religionis Chriſtianæ obſeruantiam, non videtur ſatis congruere. Tùm quod obſeruantiæ Chriſtianæ religionis onerosa non ſit, ſed neceſſaria, caſtitatis autem onerosa ſit, nec ad ſalutem neceſſaria, ideóque cùm ad religionem Chriſtianam obſeruandam baptiſati, etiam inuiti, compelluntur, nulla ipſis infertur iniuria, quin potiùs fit eis gratia quòd viam ſalutis intrare coguntur: iniuria autem fit iis, qui inuiti ordinati ad cœlibatum ſeruandum, legemque non neceſſariam adimplendam conſtringuntur, ſine quâ ſeruari ipſi poſſent, quæque nolentibus grauis eſt, dura ac valde periculoſa: tùm quod baptiſati iure diuino ad Chriſtianæ legis obſeruantiam tenentur, Deus autem cùm ſit ſupremus omnium Dominus, non indiget noſtro conſenſu, vt nos ad ea quæ ipſi placuerint obliget obſeruanda: cùm econtrà caſtitatis obligatio iure Eccleſiaſtico ordinibus adnexa ſit: Eccleſia verò cum ſupremo iſto dominio careat, curam potiùs habens, quàm imperium, miniſterium potiùs gerens, quàm abſolutam dominationem exercens, nullum ad caſtitatem, ſublatâ neceſſitate, niſi volentem adſtringit, ne iugum imponat, quod quis ferre ægrè poſſit. Secundò, voluntas quidem coacta ſimpliciter voluntas eſt, ſecundùm quid tamen voluntas non eſt, nec integrâ gaudet libertate, quam ad votorum obligationem Deus neceſſariam voluit. Tertiò, hæc regula iuxta quam acceſſorium ſequi dicitur naturam principalis, multas patitur exceptiones; & quantum ad præſentem quæſtionem pertinet, duas præſertim. Primam, eam non valere in iis quæ iure poſitiuo tantùm connexa ſunt, cùm enim diuino iure ſtet ſacra ordinatio, huic autem accedat cœlibatus votum Eccleſiaſtico, non eadem eſt neceſſitas noſtri conſenſus ad ſacrorum ordinum ſuſceptionem, quæ D

eſt ad

A eſt ad caſtitatis obligationem. Alteram non intelligi prædictam regulam in acceſſorio, de quo ſpecialis eſt diſpoſitio à diſpoſitione circa principale diuerſa: iuris autem diſpoſitio circa caſtitatem ſacro ordini adnexam, & Deo per quodcúmque votum promiſſam, eſt, vt niſi libera exiſtente voluntate, & metu omni ſecluſo promiſſa fuerit, legis non ſit, ſed conſilij ſolummodo, cùm econtra non eadem ad ordinum ſuſceptionem libertas voluntatis requiratur. Eodem verò recidit tertia exceptio, quæ à quibuſdam traditur, regulam prædictam valere, cùm acceſſorij, & principalis eadem eſt ratio: at ordinis ſacri, & caſtitatis diuerſa omnino eſt, nam ordo ſacer ſolâ Eccleſiæ voluntate ſuſcipi poteſt, adeout etiam infantibus conferri queat: caſtitas niſi propriâ voluntate, eâque liberrimâ legitimè voueri non poteſt. Quartò, vniuerſim dicendum eſt, parem non eſſe rationem peccati mortalis & voti, maiorémque ad votum libertatem requiri, quàm ad peccatum mortale contrahendum: cùm enim materia voti res ſit conſilij, non præcepti, niſi liberrimè acceptetur, non videtur
B voueri: materia autem peccati cùm poſſit eſſe vel naturâ ſuâ mala, vel à Deo vetita, qui ſummum in vnumquemque noſtrum ius habet, cuius imperio volentes nolentes acquieſcere debemus: [a] *voluntati enim eius quis reſiſtit?* quemadmodum in iis quæ ſolo humano iure vetita ſunt, ſi metus cadens in conſtantem virum intercedat, nullum peccatum contrahitur, quia non adeò ſtrictè leges humanæ nos ligant; ita quoque cùm humano tantùm iure caſtitas ſacris ordinibus adnexa ſit, nullum crimen committitur, ſi qui cadente metu in conſtantem virum ſacris ordinibus initiatus eſt, ad nuptias conuolat, nec ſe caſtitatis lege conſtrictum credit.

[a] Ad Rom. 9.

XXXVI. Denique Concilium Toletanum [b] octauum de iis loquitur qui vrgente Eccleſiæ neceſſitate inuiti ad ſacros ordines trahebantur, & qui, vt ait Concilium, *propter terrena neceſſitudinis euentum*, Eccleſiaſticas dignitates quibus deſides fungi nolebant, conſecuti fuerant: quos ſanè continentiæ lege
C conſtrictos credimus, quia quicumque illis metus incutiatur, iuſtus eſt: Eccleſia enim, vt ſupra docuimus, iuſtè, ſi neceſſitas adfuerit, inuitos ad Sacerdotium compellit, vnde quemadmodum qui iuſto metu incuſſo matrimonium contrahunt, validè contrahunt, ita qui iuſto metu ad ordines ſacros ſuſcipiendos adiguntur, continentiæ lege iure deuinciuntur. Etenim ita quiſque ſui corporis poteſtatem habet, & eligendi ſtatus arbitrio fungitur, vt ſemper communis boni procuratio excepta cenſeatur, ad quam quiſque naturali primigenio iure adſtringitur, cuius ſi neceſſitas adfuerit, ſpeciali iuri vnicuique renuntiandum eſt, vt communi bono conſulatur, vel communi malo occurratur: quare iniuriam nullam paſſus eſt, qui inuitus in hoc caſu ordinatus eſt: proindéque nec onera ordinum ſacrorum iure ſuſceptorum deturbare, nec repugnantem eis ſtatum amplecti poteſt.

[b] Toleta. 8. Concil. ſup.

XXXVII. Si quis verò inuitus ordinatus ad nuptias iure conuolarit, [c] eo ipſo tamen priuilegiis Clericalibus renuntiat, & ab executione ſacri miniſte-
D rij ceſſare debet: & ſi vxori alligatus anteà fuerit, & illa ſolutionem matrimonij quoad thorum conſenſerit, debet & ipſe continere ſi priuilegiis Clericalibus frui, & miniſteria ſacrorum ordinum obire voluerit: illâ verò renitente, ſi ipſi quantum licuerit à re vxoriâ ceſſare placuerit, priuilegia Clericorum nequaquam eo titulo auferuntur, nec miniſterij ſacri obeundi poteſtas adimitur: ſecus verò vtraque merito denegantur. Etenim æquiſſima eſt iuris regula, [d] *qui ſentit onus, ſentire debet & commodum & econtrà*. Itaque qui priuilegiis Clericalibus gaudere, & miniſterij ſacri obeundi prærogatiuâ frui voluerit, æquum eſt, vt onera Clericalis ſtatus, ordiníſque ſacri ſuſcepti, quorum non vltimum eſt continentia, quantum ei integrum erit, ſeruare ſibi proponat: ſecùs verò ſi onera iſta detrectet, nec priuilegiis Clericalibus, nec executione ſacri miniſterij potiatur. Iuſta eſt [e] Carthaginenſis quinti conſtitutio, quâ Epiſcopi, Preſbyteri, Diaconi ab omni Eccleſiaſtico officio remouentur, qui vel vxorem duxerint, vel ab vxoribus minimè continuerint: nec iniqua Pelagij ſummi Pontificis Gregorij magni prædeceſſoris conſtitutio, quam refert S. Gregorius, [f]

[c] Ita gloſſa in c. vbi, diſt. 74. v. honoré c. maiores §. vltimo num. 17. de baptiſ. D. Anton. 3. parte tit. 14. cap. 16. in fine. & alij paſſim.

[d] Regula 51. de regulis iuris in 6.

[e] Carth. 5. can. 3.

[f] Greg Leoni Epiſcopo Catan. epiſt. 34. lib. 5.

vt hi Subdiaconi, qui iam vxoribus fuerant copulati, vnum ex duobus eligerent, aut certè A
nullâ ratione ministrare præsumerent, aut à suis vxoribus abstinerent.

CAPVT II.

De desiderio & fuga sacræ Ordinationis.

ARTICVLVS I.

In quo generatim discutitur an liceat sacros ordines, vel Ecclesiasticas appetere dignitates, vel refugere.

§. I.

B

Scripturæ sacræ de propositâ quæstione testimonia.

I. CVm Episcopatus omnium ordinum & dignitatum apex sit, ad quem attingendum maior vtique, quàm ad reliquos ordines inferiores, vel dignitates Ecclesiasticas perfectionis excellentia requiritur: ideò qui de appetitu isto, & ambitu disseruerunt Patres, de Episcopatu præsertim verba fecerunt, de reliquis dignitatibus, vel ordinibus vix aliquid expressè dixerunt, quamuis de reliquis dignitatibus & ordinibus, aliquâ proportione seruatâ, similiter esse iudicandũ non obscurè innuerent: arripuerunt autem fere omnes Patres, vt de Episcopatu præsertim differerent, occasionẽ ex hac D. Pauli sen-

[a] 1. ad Tim. cap. 4.

tentiâ, [a] *qui Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat:* Verùm ea quæ eodem orationis filo subiungit Apostolus verba, *oportet enim Episcopum irreprehensibilem esse, &c.* quibus mox Diaconorum creandorum conditiones subdit, dum ait C
Diaconos similiter pudicos, &c. consentiunt vulgò iidem Patres [b] de Presbyteris,

[b] Hieron. ep. 85. ad Euag. Chrysostom. Theod. Prim. Bruno, Lyra, & alij passim in c. 4. prioris ad Tim. citatum.

æque ac Episcopis intelligenda esse. Ideóque nos prioribus quoque verbis, dum Episcopatum nominat, potissimum quidem Episcoporum ordinem ab Apostolo intelligi: Presbyterorum tamen non excludi consentaneè deducimus, & quæ de Episcopatu appetendo vel fugiendo dicuntur, ea ad Sacerdotium trahi debere censemus, eâ tamen adhibitâ cautelâ, vt ordinum & dignitatum proportio debita seruetur: quippè cùm fatendum sit Episcopatus statum, cùm maiorem perfectionem in sui possessore exigat, & maioribus vndique periculis obsideatur, maioríque prudentiâ, industriâ, aliísque virtutibus opus habeat, minus appeti posse, quàm simplex Sacerdotium: quod tamen cùm similibus virtutibus adornari debeat, & similibus periculis circumualletur, suo quoque modo fugiendum erit, si Episcopatum fugere oporteat.

II. Patrum ergo exemplo quæstio de Episcopatu præsertim mouenda est, ex cuius decisione de cæteris dignitatibus Ecclesiasticis vel appetendis, vel fu- D
giendis iudicium ferendum erit, primúmq; si Scripturæ sacræ loca in vtrámq; partem proferre liceat: hinc pro appetitu Episcopatus prædicta Pauli verba adduci possunt, [c] *qui Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat;* illinc contra ambitum, & appetitum eiusdem Episcopatus, & cæterarum Ecclesiasticarum dignitatum, tum eiusdem Pauli ad Hebræos sententia, [d] *Nemo sumit sibi honorem, sed qui vocatur à Deo tanquam Aaron:* tùm Ecclesiastici verba, [e] *noli quærere à rege ducatum, neque à rege cathedram honoris*, & paulò pòst, [f] *noli quærere fieri iudex, nisi valeas virtute irrumpere iniquitates.* Quæ omnia vt immoderatam, & temerariam Episcopatus appetentiam excludunt, ita rationabile, & discretum Episcopalis operis atque sollicitudinis desiderium admittunt. Patrum quoque in hæc loca sententia vniuersim ea esse videtur, Episcopatum, (quod idem seruatâ proportione de cæteris Ecclesiasticis dignitatibus dicere poteris) ordinarie loquendo nec minimè oblatum appetendum, aut propria voluntate ambiendum esse, nec oblatum atque impositum recusandum esse: non vacare peccato

[c] 1. ad Tim. 3.
[d] Ad Hebr. 5.
[e] Ecclesiast. 7
[f] Ibidem.

qui

Digitized by Google

A qui inordinatè ambiunt, nec à crimine immunes esse, qui impositum pertinaciter respuunt: appeti tamen & quæri posse à dignis, ab indignis verò atque ineptis recusari semper debere.

§. II.

Patrum Græcorum de propositâ quæstione sententia.

III. Episcopatum, cæteraſque Ecclesiasticas dignitates ordinariè nec appetendas esse, nec fugiendas, periculosiùs tamen appeti quàm recusari docere videtur Origenes, qui Isaiæ Deo se offerentis, & Mosis recusantis comparatione quodnam satiùs sit Ecclesiasticas dignitates appetere non oblatas, vel oblatas, refugere, his verbis inquirit: [a] *Nescio enim si potest quis eam contra tetatem negotiorum, qua in vtroque videtur intendens, dicere, quia idipsum fecerit Moyses, quod* B *Isaias: ego audaciter feci comparans duos Sanctos, & Beatos viros, & decernens, & dicens, Moysem verecundius feciſſe, quàm Isaiam. Moyses* [b] *quippe magnitudinem considerabat præesse populo ad educendum eum de terrâ Ægypti, & repugnare Ægyptiorum incantationibus, propter hoc ait, proinde alium quem mittas; iste* [c] *autem non expectans audire, quid ei inberetur vt diceret, ac si electus fuisset, ecce, inquit, sum ego, mitte me, &c.* tum subdit comparationem Isaiæ, & Ionæ: *ille*, inquit, *mittitur prædicare euersionem Niniuitæ post tres dies, & piget eum proficiſci nolentem causam malorum ciuitatis: iste verò non expectans, quid ei imperaretur vt diceret, ait, ecce ego, &c.* Ex quibus hoc concludit: *bonum est non prosilire ad ea, quæ à Deo sunt, dignitates, & principatus, & mysteria Ecclesiæ. Sed imitari Moysem, & dicere cum eo, proinde alium quem mittas, neque ad principatum Ecclesiæ venit qui saluari vult, sed ad seruitutem Ecclesiæ, &c.* [d] Basilius similiter primò asserit eum, qui ideirco designatus est, vt Euangelium prædicet, nullo modo ἐκ τὸ κήρυγμα, *ex sua animi libidine*, aggredi ad hu- C iusmodi munus debere, sed maturam temporis opportunitatem operiri, cùm id videlicet visum Deo fuerit, ac tum demum prædicationem aggredi, cùm ei permissum sit, & apud illos ad quos missus sit; probatque pluribus Scripturæ sacræ testimoniis, tum maximè ex eo Christi Domini oraculo, [e] *ego enim ex Deo processi, & veni, neque enim à meipso veni, sed ille me misit*; ex quo nempe deducitur neminem seipsum Ecclesiasticis debere dignitatibus ingerere à Deo non vocatum, ab hominibus non electum, neque missum. Secundò sequenti [f] ipse capite ostendit, [f] *quod qui ad prædicationem Euangelij vocatus est, is obedire confestim debet, neque vllam rei moram interponere*, probatque ex illo Christi Domini, quo eum reprehendit, [g] qui ab ipso vocatus, ad sepeliendum patrem se proficiſci dicebat, vt in sequendo Christo moram necteret: itémque ex illo Apostoli ad Galatas, [h] *cùm autem placuit Deo, qui me segregauit ex vtero matris meæ, & vocauit per gratiam suam, vt reuelaret filium suum per me, vt Euangelizem illum in gentibus, continuò non acquieui carni, & sanguini, &c.*

D IV. Fusiùs verò & clariùs Sacerdotij dignitatem nec appetendam esse, nec fugiendam docet Sanctissimus eius socius, amicitiæ ac charitatis necessitudine eidem coniunctissimus [i] Gregorius Nazianzenus oratione illa apologetica, quâ causas exponit ob quas in Pontum fugerit, postcaquam Presbyter creatus fuisset, ac posteà Nazianzum redierit. Vbi enim fusè exemplo Ionæ Prophetæ, quem Scriptura reprehendit, quod prædicandi officium à Deo impositum renuisset, & à facie Domini fugisset, Sacerdotium contumaciter non esse respuendum docuit, mox pluribus ostendit ipsum nec temerè apprehendendum, nec impositum respuendum esse, cuius verba paucis quidem truncatis iis, quæ minus ad rem facient proferemus, *Mihi*, inquit, *quænam tandem oratio, aut quis defensionis locus reliquus foret, si diutiùs ad frænum contumax forem, atque hoc ministerij iugum, leue, an graue dicere oporteat nescio, mihi quidem certè impositum recusarem: si enim, quod vnum in hu rebus firmum & validum proferri potest, hoc quispiam concesserit, nos multò inferiùs sitos esse, quam vt Sacerdotio apud Deum fungamur, aliter fortasse nos in obedientiæ crimine minimè liberabit. Graues porrò minæ gra-*

[a] Origenes homil. 6. in cap. 6 Isaiæ.

[b] Exodi 4.

[c] cap. 6. Isaiæ.

[d] Basilius In reb. regul. 70. cap. 3.

[e] Ioan. 8.

[f] Idem cap 4. ἐν δὲ τῷ τὸ κήρυγμα τῆς εὐαγγελικῆς διακονίας ἕκαστον ἐπικληθῆναι, ἢ μὴ ἀβράδυνε.

[g] Lucæ 9.

[h] ad Galat. 1.

[i] Greg. Naz. orat. 1. versus finem. Legatur apud ipsum Greg. græcus textus.

Digitized by Google

nésque pœne aduersus inobedientiam intenduntur, quemadmodum scilicet in alteram quo- A
que partem, hoc est eorum qui nihil refugiunt, ac recusant, nec vt Saûl ille sub paternis vasis paulum saltem se occultant, cùm ad prælaturam vocantur, quam nec deponere quidem tutum est, nec posteriori consilio priori medicinam afferre. Ac proinde ipse variis cogitationibus laborabam, quid facto opus esset exquirens, mediúsque inter duos timores hærens, quorum alter me deprimebat, alter erigebat: ac videte quam rectè, quamque iustè inter vtrumque timorem negotium transigam, nimirum vt nec minimè oblatam præfecturam appetam, nec oblatam repudiem: illud enim temerariorum hominum est, hoc inobedientium, vtrumque autem imperitorum. atque ipse inter nimis audaces, & nimis timidos quodammodo interiectus sum, nempe & his qui ad præfecturas omnes prosiliunt, timidior, & iis rursus qui omnes fugiunt audacior: tum subdit, periculosiùs esse contra obedientiæ legem onus impositum refugere, quàm ex imprudentia acceptare: *nam timori quidem suscipiendæ præfecturæ lex quoque obedientiæ fortasse opem ferre queat, Deo videlicet pro sua benignitate fidem remunerante, eumque in perfectum, ac numeris omnibus absolutum Antistitem componente, qui fiduciam in ipso, ac spes omnes* B
suas positas habuerit. At inobedientiæ periculo haud scio quisnam opitulari, aut quanam ratio ad fiduciam hortari possit: verendum enim est ne de iis qui fidei nostræ commissi sunt,
a Ezech. 34. *hoc audiamus, a animas eorum de manibus vestris exquiram, & quemadmodum repulistis me, ne populi mei duces & principes essetis, ità & ego repellam vos, ne sim vobis in regem: ac rursus quemadmodum non audiuistis vocem meam, sed dedistis tergum durum, & inobedientes fuistis, sic erit cùm inuocaueritis me, ego autem non respiciam ad orationem vestram, nec exaudiam. Absit, vt hæ voces nobis à iusto iudice veniant.* Probat deinde sententiam suam exemplis, *eos omnes,* inquit, *quos diuina gratia, vel ad gubernandam plebem, vel ad Prophetia munus vnquam elegit, partim alacri animo vocationi paruisse, partim oblatæ gratiæ moram iniecisse reperio: nec vel eorum qui pedem subduxerunt, culpandam timiditatem, vel eorum qui ad impositum sibi munus obeundum impigrè se accinxerunt, reprehendendam alacritatem: illi quippe ministerij magnitudinem existimuerunt, hi contrà vocantis ope confisi paruerunt. Aaron promptus erat: Moses autem* C
repugnabat: Esaias impigrè obediuit: at Hieremias iuuenilem ætatem metuebat, &c.

V. Idipsum pluribus in locis ostendit Chrysostomus, sed maximè in suis de Sacerdotio libris, in quibus hæc duo ex professo ostendit: Primùm, Sacerdotium quidem ab indignis refugi: à dignis verò ex charitate, & dilectione ergà proximum appeti posse; alterum operis Episcopalis, iuxta beati Pauli doctrinam, appetitionem licitam esse, primatus desiderium illicitum: primum quidem confecto inter ipsum & Basilium dialogo ita ostendit, cùm enim ipse pastoris studium erga gregem, charitatis erga Deum Symbolum esse dixisset, subinfert Basilius, b *Tu verò Christum non amas,* reponit Chrysostomus, *& amo, & amare certè nunquam desistam: cæterum vereor, ne quem amo, eum irritem. Hoc verò,* inquit Basilius, *enigmate quodnam aliud obscurius esse queat: si Christum illum, à quo ametur, oues suas pascere iussit; tu autem hoc nomine nolle pascere affirmes, quod eundem illum, qui hoc iusserit, ames? non est,* respondet Chrysostomus, *sermo hic enigma, quinimo valdè apertus & simplex: nam si par atque idoneus administrando muneri isti,* D
iuxta id quod Christo placitum est, nihilò secus tamen munus ipsum detrectassem, hæsitare quidem ad verba mea conueniret: posteà verò quàm me ad functionis istius præstationem animi huius imbecillitas minus idoneũ reddidit, quis huic quæstioni, dubitationiue locus? &c. Posteriùs quoque iisdem libris edocet, cùm enim pestilens istius honoris appetẽdi virus esse dixisset, mox quoque petitæ ex D. Paulo obiectioni ità occurrit: c *neque id dico, cum beato Paulo pugnare volens, quinimo, vt maximè cum illius verbis consentiam. ea verò cuiusmodi sunt? si quis Episcopi munus appetit, honestum munus desiderat: at ego non operis ipsius, sed dominationis ac potentiæ desiderium pestilens esse dixi, atque hoc desiderium sic toto studio ab animo abiiciendum esse censeo, vt ne animum quidem ipsum permittas ab illo occupari, vt is rerum omnium liberè agendarum potestatem habeat, &c.* d Similia habet prædicta Pauli verba commentans, vbi opus quidem Episcopale appeti posse, dignitatem & potentiam non debere exponit. *Si quis Episcopatum desiderat, non culpo; non improbo, opus quippe regiminis est. Si quis hunc idcirco appetit, non principatus, ac dominationis fastu, verùm curâ regiminis, &*

b Chrysost. lib. 2. de Sacerd. c. 4.

Videatur Græcus textus apud ipsum Chrysost.

c Idem lib. 3. cap. 11. cuius potissima ad rem verba hæc sunt. οὐκοῦν ἐπιτιμῶν ἐρέσσοντι, καὶ ἐγκαλῶν ἐροῦμεν. ἐγὼ δὲ οὐ τοῦτο ἐρῶ, ἀλλ' ὃ μὲν ἐπιτιμᾷ, δυνάστου ἐπιθυμεῖ, ὃ δὲ ἐγκαλῶν ἀρχῆς ἐπιθυμεῖ, οὐκ ἐπὶ τῷ ἄρχειν.

d Chrysost. hom. 10. in cap 3. prioris ad Timoth.

A *charitatis affectu, non improbe, inquit: bonum quippe desiderat opus: quippe & Moses eam rem appetere cognoscitur: verùm ille huiusmodi potentiam, ambitumque dominandi nequaquam quæsiit, sed eam rem ita cupiit, vt illi diceretur, quis te constituit principem & iudicem super nos? si quis igitur ita desiderat, desiderat bene, Episcopus enim ex eo dicitur quod omnes inspiciat, cunctaque speculetur.* Idem quoque omnino Theodoretus ad eundem Apostoli locum: [a] *non accusat*, inquit, *simpliciter cupiditatem, sed ambitionem, & magistratus gerendi desiderium: & docet non honorem, sed virtutem appetere: non desiderare dignitatem, sed dignitatis officium inquirere.*

[a] Theodoret. comment. in idem caput: eadem Theophylactus, & Oecumenius ibidem.

VI. Eadem quoque, quæ magistro, Isidoro Peluſiotæ Chrysostomi discipulo placere visa est sententia. Primùm enim viros probatæ eruditionis, ac pietatis Episcopatum appetere posse, alios non posse, affirmat epistola ad Leontium his scilicet verbis, [b] *non est quorumlibet virorum præclarè Episcopatum appetere: verùm eorum, quorum vita ex Pauli legibus dirigitur: quamobrem si illam in te ipso sinceritatem perspicis, libenti atque alacri animo ad tanti fastigij ascensum pergis: sin autem ea tibi* B *deest, quoad ipsam adeptus sis, ea quæ attingere nefas est, minimè attinge: cave ne ad ignem qui materiam absumit accedas.* [c] Secundò epistola ad Palladium Diaconum fusè ostendit non omnium esse Episcopatum appetere, sed paucorum, qui non minus populis quibus præfuturi sint præcellant, quàm pastores ouibus; oportere siquidem Episcopum irreprehensibilem esse, &c. vnde inuehitur in eos, *qui cùm præclarè secum actum esse putare debeant, quod in subditorum classe censentur, ipsi contrà ea appetunt, quæ consequi nequeunt, atque Episcopatus amorem in se ipsis alunt, Apostolumque, qui exitialem eorum morbum profligare studuit, tanquam morbo suo patrocinantem testem citant.* Ostendit postea Apostolum huiusmodi non suffragari, tum quod non iusserit, vt vnusquisque Episcopatum desideret, nec amorem Episcopalis operis (cuius ibidem difficultates ostendit) laudarit, sed eiusdem operis excellentiam: tum quod iuxta communem modum loquendi ἔργον, seu opus (quo nomine vtitur Apostolus) vulgò dici solcat, τὸ δύσκολον, καὶ C *δυσκατόρθωτον πρᾶγμα, arduum, & quod ægrè confici possit, negotium:* ex quibus iuxta mentem Pauli ita concludit, ἐγὼ τὸ ἔργον τοῦ ἐπισκοπεῖν ὑπερφυῶς ἐπαινῶ. θεῖον γάρ, τὴν δὲ ἐρωτικὴν ἐπ' αὐτῷ σὺν ἐπαινῶ. σφαλερὸς γάρ, ἃ λέγω, καλῶς ποιεῖ: id est, *ego Episcopatus opus mirificè laudo: diuinum enim est, ipsius autem amorem minimè laudo: periculosus enim est, non dico bene facit, &c.* Hinc varia Episcopatus pericula recenset, variasque difficultates, quæ nos ab Episcopatu expetendo deterreant. Idem quoque alia ad eundem Palladium Diaconum epistolâ eadem ferè habet, hocque præsertim notatu dignum D. Paulum, [d] *in medio relinquere suspensum Sacerdotij desiderium, neque instigare ad id quemquam, ne indignos excitet ad capessendam rem perdifficilem, quaque omnem superat reipub. administrationem, neque ab eo arcere quemquam, ne id, quod omni regno maius est, fugiendum esse proponat.* Subditeque ipsum vnumquemque sui ingenij æstimatorem, ac iudicem constituisse, ἂν ἐπιθυμεῖν, ἂν φεύγειν, *neque expetere, neque fugere præcepisse.*

[d] Idem lib. 4. epist. 219.

D

§. III.

Latinorum Patrum sententia proponitur.

VII. Eadem Latinorum Patrum mens atque sententia fuit, verùm in hac quæstione dissoluenda excelluit [e] Augustinus duobus præsertim in locis, primúmque, suo, & fratrum cum ipso degentium nomine scripta ad Eudoxium Presbyterum, & aliis cum ipso fratribus regularem vitam agentibus epistola, ipsis nec appetendum ex superbia, nec ex desidia refugiendum Sacerdotium iis verbis egregiè persuadet. *Vos autem fratres exhortamur in Domino, vt propositum vestrum custodiatis, & vsque in finem perseueretis: ac si quam operam vestram mater Ecclesia desideranerit, nec elatione auidâ suscipiatis, nec blandiente desidiâ respuatis: sed mitis corde obtemperetis Deo, cum mansuetudine portantes eum, qui vos regit,* [f] *qui dirigit mites in iudicio, qui docet mansuetos vias suas: nec vestrum otium necessitatibus Ecclesiæ præponatis, cui parturienti si nulli boni ministrare vellent, quomodo nascerentur, non in-*

[e] Augustinus hist. 81. Eudoxio, refertur ex parte 16. q. 1. c. vos autem.

[f] Psal. 24.

Digitized by Google

A tionis officium laudabiliter & quæri ex charitate, & ex humilitate recusari posse iis verbis ostendit, Esaiæ nempe & Hieremiæ exemplum prosecutus: *Quamuis nonnunquam prædicationis officium & nonnulli laudabiliter appetunt, & ad hoc nonnulli laudabiliter coacti pertrahuntur: quod liquidò cognoscimus, si duorum Prophetarum facta pensamus, quorum vnus, vt ad prædicandum mitti debuisset, sponte se præbuit, quò tamen alter pergere cum pauore recusauit. Esaias quippe Domino quærenti, quem mitteret, vltrò se obtulit, dicens, ecce ego mitte me: Hieremias autem mittitur, & tamen ne mitti debeat, humiliter reluctatur dicens, a, a, a, Domine Deus, ecce nescio loqui, quia puer ego sum: ex ab vtriusque exterius diuersa vox prodiit, sed non à diuerso fonte dilectionis emanauit. Duo quippe sunt præcepta Charitatis, Dei videlicet amor & proximi: per actiuam igitur vitam prodesse proximis cupiens Esaias, officium prædicationis appetit: per contemplatiuam verò Hieremias amori conditoris sedulò inhærere desideraus, ne mitti ad prædicandum debeat, contradicit. Quod ergo laudabiliter alter appetit, hoc laudabiliter alter expauit: ille, ne tacitæ contemplationis lucra loquendo perderet, iste, ne damna studiosi*

B *operis tacendo sentiret: sed hoc in vtriusque est subtiliter intuendum: quia & is, qui recusauit, plenè non restitit, & is qui mitti voluit ante per altaris calculum se purgatum vidit: ne aut non purgatus adire quisque ministeria sacra audeat, aut quem superna gratia eligit, sub humilitatis specie superbè contradicat. Quia igitur valdè difficile est purgatum se quemlibet posse cognoscere, prædicationis officium tutius declinatur; nec declinari, vt diximus, pertinaciter debet, cùm ad susaipiendum hoc superna voluntas agnoscitur, &c.* [a] Ibidem ipse postea Episcopatum licere vnicuique vt prosit, non vt præsit, appetere nos docet, eo præsertim tempore, quo minus honoris ipsi inesse videtur, quàm oneris.

[a] Ibidem cap. 8.

X. Reliqui omnes Patres à prædictis nequaquam dissentiunt; ex quorum proinde doctrinâ hæc colligimus, Episcopatum ex se indifferenter appeti posse, & recusari, dummodò ex charitate appetatur, ex humilitate vitetur, non ex desidia eum recusandum, non ex superbiâ appetendum esse: propter opus ap-

C peti posse, propter celsitudinem & dominationem appeti non posse; ab iis tantum qui oneri pares fuerint, vixque, nisi ab iis qui ad illud legitimè vocati sint, assumendum; ab indignis, & iis qui oneri impares sunt, nunquam concupiscendum esse: periculosiùs expeti quàm vitari, præsertim eo tempore quo reditus, & honores dignitati adnexa sunt: tunc verò æquius appetitum fuisse, cùm laboris ipsi plurimum inesset, & operis, voluptatis parum: peccare, & qui temerè appetunt, & qui vocati pertinaciter renuunt: quia tamen duplex hìc quæstio videtur proponi: quarum prima est, vtrum Episcopatus appeti, altera vtrum recusari possit: cùm vtramque conglobatim ex sententia Patrum discussserimus, supereſt vt sigillatim de vtraque aliqua adiungamus.

ARTICVLVS II.

D *Speciatim discutitur, an liceat sacros Ordines, vel Ecclesiasticas dignitates appetere.*

§. I.

Patrum testimonia ambitus ea in re reprehenditur.

I. PLuribus certè Patres Episcopatus ambitum exagitarunt. Origenes [b] *bonum esse*, docet, *non prosilire ad ea, quæ à Deo sunt, dignitates, & principatus, & mysteria Ecclesiæ, sed imitari Moysem, & dicere cum eo, prouide alium quem mittas: neque enim*, subdit, *ad principatum Ecclesia venit, qui saluari vult*, fuséque postea ostendit, eum ipsum qui præest, cogitare debere se non ad dominationem, sed ad seruitutem esse constitutum. Basilius [c] in Monacho præsertim Sacerdotij, & præfecturæ cuiusuis appetentiam damnat, oblatosque etiam honores ipsis recusare necessum esse docet. Idem quoque cum collegis suis Episcopis Italiæ &

[b] Origenes homil. 6. in Isaiam.

[c] Basil in constit. monast. cap. 22.

Digitized by Google

[a] Idem epist. 69. Galliæ scribens [a] ex ambitu Episcopatus hæc mala profecta enumerat; periisse A
grauitatem Sacerdotum; distributiones pauperum in proprios vsus, donáque
insumptas: Canonum exactam obseruationem pessum iuisse; multam peccan-
di libertatem patuisse; nam qui fauore humano ad imperium deuenerunt, id
agunt, vt gratiam iis rependant, quorum operâ sunt promoti; hinc fieri vt po-
puli sint immorigeri, præfecti non liberè loquantur. Eiusdem sententiæ fuisse
[b] S. Ephrem de vita spirituali cap. 35. tomo 2. eius operum. constat sanctum Ephrem Diaconum, seu, vt aliis placet, Presbyterum Edes-
senum. [b] *Curam*, inquit, *animarum ne appetieris: nam, cùm ad eam metam nondum*
perueneris, vt cunctis animi tui passionibus imperes, & tibi ipsi, & illis qui te sequeren-
tur noceres: quod si inuitus ad curam eiusmodi traheris, in eâ administrandâ maximam
diligentiam adhibe. [c] Nyssenus Basilij frater φιλαρχίαν, seu dominandi illud stu-
[c] Gregorius Nyssen. orat. cathe cap. 23 dium damnat, aitque esse ἀρχὴν πρὸς τὰ χείρω ῥοπῆς, καὶ ὑπόθεσιν, *initium & fun-*
[d] Ibidem. *damentum ad deteriora propensionis*, [d] nec dubitat μητέρα δ' λοιπῆς κακίας, id est,
[e] Idem in vita Mosis. *matrem omnium vitiorum* vocare: idem quoque in vita Moseos [e] eos reprehen-
[f] Nazianz. orat. 1. 8. 19. & orat. 8. dit, qui illoti & amictu sordido vitæ vtentes Sacerdotium raperent, pluribus B
[g] Chrysost. lib. 3. de Sacerdotio passim. Homilia 3. in acta. homil. 15. in Matth. hom. 29. ad Rom. hom. 1. ad Titum. Homil. vltima ad Hebræ. Hom. 6. de Pauli laudibus. in locis [f] Nazianzenus in eos inuehitur, qui temerè, & festinanter ad Sacer-
dotium promoueri contenderent, & qui Episcopatum μέγα τὸ πρᾶγμα, καὶ τυ-
ραννικὸν, καὶ θαυμασίαν τινὰ ἔχον ἡδονὴν, *rem amplam, & tyrannicam, & mirificam*
quandam voluptatem habentem iudicarent. [g] Chrysostomus passim vitium istud in
Ecclesia infectatur, adeóque exitialem principatus sacri, [h] seu Sacerdotij cu-
piditatem esse putat, vt ne eius tenuem quidem σπινθῆρα ἐπιθυμίας, *scintillam*
cupiditatis esse retinendam asseruerit; eosque [i] qui Episcopalem dignitatem
ambiant ἀπονοίας, καὶ τόλμης, *contumaciæ, & temeritatis* damnet; atque hominem
huiusmodi ambitione incensum, [k] ἄθλιον αὐθέκαστον, καὶ ταλαίπωρον, *infelicissimum*
hominem, atque miserrimum appellet. Frustra plura ex eodem proferrem, quæ ni-
mirum contra ambitionem istam in suis libris passim inculcat.
[h] Idem lib. 3. de Sacerdotio cap. 10. [i] Ibid. cap. 7. [k] Idem hom. 2. ad Titum. II. Nec prætermittendus Cyrillus [l] Alexandrinus, qui quantum Ecclesiæ de-
trimentum illa dignitatum Ecclesiasticarum ambitio attulerit, nobis innuit. C
dum hæreseon primos omnes auctores φιλαρχίας ἀκατασχέτους *amore dominandi se-*
peratos, prostratosque fuisse pronuntiat: nec exempla plurima desunt, quibus istam
probare potuisset propositionem. Nam de Thebuli, & Montano [m] Eusebius,
de Valentino [n] Tertullianus, de Marcione [o] Epiphanius, & [p] Augustinus, de
Nouatiano [q] Ambrosius, de Arrio [r] Theodoretus, de Florino, & Blasto, Aste-
rio Sophista, & aliis alij passim referunt, eos ab Ecclesiâ Catholica defeciisse,
quòd in Sacerdotij petitione repulsam passi fuissent. Denique adiungi potest
Græcis Patribus S. Ephrem, qui præclarè temerariam Sacerdotij cupiditatem
damnat, [s] *ego verò*, inquit, *obstupesco fratres dilecti, ad ea quæ soliti sunt quidam insi-*
pientum audere, qui impudenter ac temerè sese conantur ingerere ad munus Sacerdotij as-
sumendum, licet non adsciti à gratia Christi, ignorantes miseri, quod ignem, & mortem si-
bi accumulent.
[l] Alexandrinus in Abac. an. 2. [m] Euseb. lib. 4. cap. 27. [n] Idem lib. 6. cap. 35. [n] Tertul. in Valent. c 4. [o] Epiph. & [p] August. ad-uersus hæres. in hæresi Marcionitarum. [q] Ambr. lib. 1. de pœnit. cap. 15. [r] Theod. lib. 2. cap. 2. [s] Ephrem de Sacerd. III. Vt pariter ex Latinis Patribus aliquos proferamus, patebit eos eiusdem
cum Græcis sententiæ opinionisque fuisse: cùm eadem apud vtrosque veritas, D
charitasque viguerit. Certè Ambrosius ambitionem dignitatum conciliatri-
cem exagitat, cáque in eam scribit, quæ in hunc locum optimè referri possunt:
experimento enim constat, quàm verum sit illud tanti Doctoris, [t] *Hoc ipso per-*
niciosior est ambitio, quod blanda quædam est conciliatricula dignitatum, & sæpè quos
nulla vitia deflectunt, quos nulla potuit mouere luxuria, nulla auaritia subruere, facit
ambitio criminosos; habet enim forensem gratiam, domesticum periculum, & vt domine-
tur alijs, prius seruit: curuatur obsequio, vt honore donetur: & dùm vult esse sublimior,
fit remissior, cùm in ipsâ potestate quod præcellit, alienum sit. Idem quoque verba ista
Apostoli discutiens, [u] *nec sumit quisquam sibi honorem, sed qui vocatur à Deo, tan-*
quam Aaron, [x] *hic etiam*, inquit, *percutit Sacerdotes honoris cupidos, & Sacerdotij aui-*
dos, non pro salute populi, sed propter ambitionem sæculi. Hieronymus similiter ean-
dem cupiditatem tanquam noxiam restincturus, [y] *audiant*, ait, *qui principes vo-*
lunt esse populorum, quod non solùm pro se, sed & pro commissis sibi gregibus reddi-
turi sunt rationem in die iudicij. Idémque obseruandum illud præceptum mo-
[t] Ad Hebr. 5. [x] Ambros. comm. in illud cap. [y] Hieron. lib. 3. commen. in Hieram. cap. 12. Idem lib. 11. in Ezech. nō longè à principio.

net,

A net, [a] *ne quæras iudex fieri, ne forte non possis auferre iniquitates.* Fusè quoque in epistolâ [b] ad Heliodorum, sed latenter, Sacerdotij desiderium quasi periculosum incusat. Nec ab iis dissidet Augustinus, cuius est præclara ista sententia, [c] *honor te quærere debet, non ipsum tu, debes enim in loco humiliori discumbere, vt qui te inuitauit, faciat te ad honoratiorem locum ascendere.* Cui fauet Eusebius Emissenus, seu potius ille est Eucherius Lugdunensis, in laudatione sancti Maximi, cuius celebre illud dictum, [d] *meriti prærogatiua est, honoris repulsa*: cui non absimile illud Pontij Diaconi in vita sancti Cypriani, [e] *magis dignus efficitur, qui quod meretur excusat*: plura nos in eandem sententiam superiùs protulimus. Verùm Sacerdotij cupiditatem, quæ suo tempore, iam in Ecclesiæ perniciem magis sese prodebat, egregiè redarguit Summus Pontifex Gregorius, quem dum loquentem audiemus, vix fieri poterit, quin superbiæ nostræ nos pudeat. [f] *Hinc ergo*, inquit, *quique præcipites colligant, cum quantâ culpâ, ex appetitu proprio, cæteris præferri non metuunt, si sancti viri plebium ducatum susciperè, Deo etiam iubente, timue-*
B *runt. Moyses suadente Domino trepidat: & infirmus quisque, vt honoris onus suscipiat, anhelat, & qui ad causam valdè vrgetur ex propriis, humerum libenter opprimendum ponderibus submittit alienis; quæ egit, ferre non valet, & auget, quæ portet*; sed & Apostolicæ nobis sententiæ excusationem præripit, dum subdit, [g] *plerumque verò, qui præesse concupiscunt, ad vsum suæ libidinis instrumentum Apostolici sermonis arripiunt. quo ait, si quis Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat: qui tamen laudans desiderium, in pauorem vertit protinus, quod laudauit, cùm repentè subiungit: oportet autem Episcopum irreprehensibilem esse: cúmque virtutum necessaria subsequenter enumerat, quæ sic irreprehensibilitas ipsa manifestat: & fauet ergo desiderio, & terret ex præcepto: ac si apertè dicat, laudo quod quæritis, sed priùs discite quod quæratis: ne, dum vosmetipsos metiri negligitis, tantò fœdior vestra reprehensibilitas appareat, quantò & à cunctis conspici in honoris arce festinatis.* Plura ipse alibi [h] in eundem sensum ex vacuo superbiæ pectore effudit, cuius ideò sententias in eam rem aliquas Concilij [i] Aquisgra-
C nensis primi sub Ludouico Pio habiti, Patres ad Ecclesiasticæ disciplinæ restaurationem collegerunt. Huic attexere possumus [k] Bernardum, qui grauiter quoque eos insectatus est, qui honorum Ecclesiasticorũ desiderio flagrarent, & inuerecundè ad sacros ordines prosilirent: ex ipso plura superiùs protulimus, quæ in hunc locum, si lubet, reiicere poteris.

[a] Ecclesiast. 7.
[b] Idem Hier. epist. 1.
[c] August. homil. 13. ex 50.
[d] Euseb. emis. hom. in laud. S. Maximi.
[e] Pontius Diac. in vitâ Cypriani.
[f] Greg. Pastoralis parte 1. cap. 7.
[g] Idem cap. 8.
[h] Pastoralis parte 1 cap. 1. cap. 2. 8. 9. & 10. item lib. 1. regist. indict. 11. epist. 20. ad Maximianum, & lib. 7. epist. 110. Syagrio, & alibi.
[i] Concil. Aquisgran. 2. sub Lud. Pio cap. 14. & 15.
[k] Vide Bern. de conuersione ad Clericos, epist. ad Henricũ Senon. & alibi passim.

§. II.

Accurata huius quæstionis solutio.

IV. Verùm vt acuratam tandem huius dubij explicationem tradamus, vtrum nempe siue Episcopatum, siue Sacerdotium, siue promotionem ad sacros ordines, siue etiam prouectionem ad Ecclesiasticas dignitates expetere liceat: in Episcopatu præsertim (quod etiam in Ecclesiasticis dignitatibus, Ordinibusque, seruatâ quadam proportione, animaduertere licet) hæc tria cum Diuo Thomâ, & Scholasticis Theologis considerari posse adnotamus, officium
D nempe, gradus Episcopalis celsitudinem & temporalia bona istis adiuncta; officium, cuius causa Episcopatus institutus, & quod ad vtilitatem proximorum Deique cultum impenditur; celsitudinem gradus, qui maximam perfectionem exigit, & principatum infert in subditos, dignitatem inuehit, auctoritatémque conciliat; temporalia bona, puta prærogatiuam Episcopalis honoris, reuerentiam Episcopis debitam, reditus Episcopatus annuatim assignatos; officium cuius meminit [m] Christus, dum pascendi officium Petro commisit, dum Apostolos [n] ad Euangelij dissem inationem misit, sicut ipse à Patre missus fuerat; celsitudinem gradus supra reliquam Domini familiam, iuxta illud Christi apud Matthæũ, [o] *fidelis seruus & prudens, quem constituit Dominus super familiam suam*, temporalia denique bona, quæ & officium tanquam præmium laboris, & gradum tanquam instrumenta virtutis, & honestamenta dignitatis consectantur, de quibus Apostolus, [p] *qui benè præsunt Presbyteri, duplici honore digni* habeantur. Hoc verò supposito, ita censendum est officium quidem Episcopale per se laudabiliter appeti, licet ab ineptis quidem absolutè, effica-

[l] D. Thomas 2. 2. q. 185. art. 1. in corpore.
[m] Ioan. 21.
[n] Ioan. 20.
[o] Matth. 24.
[p] 1. ad Tim. cap. 5.

citer sine temeritate nunquam, à non indignis verò aliquando periculosè expetatur: celsitudinem verò gradus ex se expetere, præsumptionis; honorem, diuitias, cæteraque eiusmodi adnexa, vel inordinatæ elationis, vel auaritiæ crimen esse; hæc nunquam, vt finem, intendi debere: eadem in Episcopatus susceptione, si vt motiua adfuerint, puritati intentionis officere, si neglecta fuerint non obesse, quominus vel necessitate vrgente, vel vtilitate suadente onus quod honori coniungitur, officium quod dignitati adnectitur, ex charitate suscipiatur, appetatur, inquiratur. A

V. Primò, [a] quod officium Episcopale per se appeti possit, nemo negauerit, qui eminentissimæ ipsum esse charitatis, & perfectæ virtutis actum cognouerit: itaque si abstractè consideretur, si in seipso, & secundùm se attendatur, nemo nisi vel tepidus, vel omnino frigidus, nemo nisi vel ignarus, vel impius alienum à se esse volet, quod Deo charissimum, proximo vtilissimum, Ecclesiæ honorificentissimum est. Quis ergo non expetat talia opera facere, qualia Episcopum decent, si ipsum contingeret ad Episcopatus dignitatem sublimari? B quis non se Episcopali officio dignum esse cupiat? Quis non eniti debeat, vt quamuis Sacerdos non sit, vel Episcopus, Episcopalis tamen sit, vel Sacerdotalis, & licet se officio huiusmodi indignum credat, non tamen expetat se dignum fieri, qui eiusmodi officium subeat? si nos Apostolus charismata meliora æmulari [b] præcipit? si Christus [c] ad perfectionis diuinæ imitationem pro viribus vnumquemque adniti exhortatur, cui non officij Sacerdotalis sanctitatem æmulari licebit? cui non Sacerdotalis functionis exhibendæ dignitatem expetere fas erit? nec vitium licet appetere, nec virtutis actus fugere; porrò Episcopalis functio, opus Episcopale, charitatis actio est, religionis, iustitiæ, aliarumque virtutum est: ideóque per se nec odio haberi, nec recusari, proindéque appeti potest.

[a] Circa hoc & prædicta, vide D. Tho. supra, & in 1. ad Timoth. cap. 3. lect. 1. Caietan. in D. Tho. sup. Syluest. & Armilla v. Episcopus. Sotum lib. 1. de iustit. Valent. tom. 3. disp. 10. q. 3. D. Antoninũ 3. part. tit. 20. & alios passim.

[b] 1. Cor. 12.

[c] Matth. 5.

VI. Idipsum docent sancti Patres, quorum plurimos superiùs protulimus: Chrysostomus suprà citatus id clarè ostendit, [d] dum *non operis ipsius, sed dominationis, ac potentiæ desiderium præstolans*, se dixisse memorat, dum se ea ratione non improbare docuit Episcopatus desiderium, [e] *εἰ τις ταύτην ἔχει τὴν ἐπιθυμίαν οὐκ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς, καὶ τῆς ἀνθρωπίας ἐκείνης μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς σπουδαιότητος, si quis hunc idcirco appetit, non principatus ac dominationis fastu, verum curâ regiminis.* Theodoretus, [f] dum ab Apostolo nos instrui docet, *non honorem, sed virtutem appetere, non desiderare dignitatem, sed dignitatis officium inquirere*: Theophylactus [g] iis per omnia consentit, necnon [h] Ambrosius, qui & rationem subdit, cur qui Episcopatum desiderat, bonum opus desideret, *hoc enim*, inquit, *cupiens, bonam vitam appetere videtur: si tamen non ab iis declinet quæ in subiectis habentur; ne ambitione, aut desiderio pecuniæ hoc egisse videatur*: nec minus apertè Hieronymus pluribus in locis, tum epistola ad Oceanum, [i] *si quis*, ait, *Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat: opus, non dignitatem; laborem, non delitias; opus per quod humilitate decrescat, non intumescat fastigio.* Tum commentariis in Sophoniam, [k] *qui Episcopatum desiderat, &c. videte quod dixerit, bonum opus desiderat, non dignitatem, si autem despecto opere, solam adspexerit dignitatem, citò corruit turris in Silœ, & excelsæ cedri fulmine feriuntur, & erecta cervix frangitur, & cygnus extento collo, & in sublime se tendens, inter immundas volucres computatur*: ibi enim eos vituperat qui Episcopatum propter diuitias vel honorem consectantur, eos verò non vituperandos apertè innuit, qui opus solum Episcopatus officiúmque intendunt: fauet Augustinus superiùs citatus, [l] vbi *à studio cognoscendæ veritatis* Episcopalis neminem deterreri affirmat: celsitudinem verò gradus, quam *locum superiorem* appellat, indecenter appeti dicit, etsi ita teneatur atque administretur, vt decet. Assentitur quoque Gregorius à nobis citatus, idipsumque confirmat, [m] dum ait, *tunc laudabile fuisse Episcopatum quærere, quando per hunc quemque dubium non erat ad supplicia graviora pervenire*, hoc enim indicat officium Episcopale per se laudabiliter expeti posse, quamuis periculosè ob adiacentia bona appetatur, [n] *quia nempe*, vt ait idem Sanctus, *sunt nonnulli qui in subeundo pastorali ministerio bona opera animo sibi proponere videntur, quamuis hoc elationis intentione appetant*, aliudque intendant, C D

[d] Chrysost. lib. 3. de Sacerd. cap. 8.

[e] Idem hom. 10. in epist. prim. ad Tim.

[f] Theod. in cap. 3. primæ ad Timoth.

[g] Theophilact. ibidem.

[h] Ambrosi. ibidem.

[i] Hieronym. epist. 83. ad Oceanũ n. 2.

[k] Idem in c. 3. Sophon.

[l] Aug. lib. 19. de ciuit. c. 19.

[m] Greg. pastoral. parte 1. cap. 8.

[n] Ibid. cap. 9.

A tendant, quàm quod sibi ipsis videntur intendere: vnde [a] vnumquemque conscientiam suam conuenire iubet, an Episcopatum appetendo boni operis ministerium, vel honoris gloriam quærat; probans scilicet tutos eos esse qui Episcopale opus solùm appetant, si à cæteris appetendis, quæ ipsi adnexa sunt, sese contineant.

[a] Ibidem cap. 8. & 9.

VII. Secundò, quod ab imperitis vel ipsum Episcopale officium absoluto & efficaci desiderio nunquam sine crimine expeti possit, patet, quia sicut opus virtutum secundùm se laudabile est exercere velle, ità temerarium est non proportionatum viribus suis sibi velle assumere: & huiusmodi operis sibi obligationem accersere velle, cui adimplendo impares simus, [b] *qui enim amat periculum in ipso peribit*: nec temeritatis notam effugit, [c] qui turrim cæpit ædificare quam non potuit consummare: nec legis sanctitatem, legis latoris auctoritatem veretur, qui quam adimplere non potest, sibi legem seruandam imponit, itque de Ecclesiasticâ dignitate loquens Hieronymus, [d] *probet*, inquit, *se*

[b] Eccles. 3.
[c] Luc. 14.

B *vnusquisque, & sic accedat; non facit Ecclesiastica dignitas Christianum &c. Nec sibi quisquam de corporis tantùm castitate supplaudat, &c. Non est facilè stare loco Pauli, tenere gradum Petri iam cum Christo regnantium, &c. ædificaturus turrim futuri operis sumptus computa, &c.* Quibus verbis ineptos à Sacerdotij appetitu, & susceptione deterrere vult Hieronymus, ne opus viribus suis impar assumant: fusè quoque Isidorus [e] Pelusiota superiùs à nobis laudatus: cui assentitur alter Isidorus Hispalensis Episcopus iis verbis [f] *qui regimen Sacerdotij contendit appetere, ante se discutiat, si vita honori sit congrua: quod si non discrepat, humiliter ad id, ad quod vocatur, accedat.*

[d] Hieronym. epist. 1 ad Heliodor.
[e] Isidor. Pelus. suprà.
[f] Isidor. Hisp. sent. lib. 3 cap. 14.

VIII. Tertiò, quod periculosum pariter videatur, quemcúmque, quamuis ad hoc opus valde aptum, absoluto atque efficaci operis Episcopalis desiderio, aliis inconsultis, teneri, facilè deducitur: tùm quia dispositio ad opus Episcopale rectè exequendum ea necessario requiritur, quam vix vllus sibi inesse absque præsumptione potest suspicari, ideóque, qui absolutè, & efficaciter opus

C Episcopale desiderat, vel illotis, vt aiunt, manibus ad perfectissimum opus sese accingere paratus est, & diuinum officium non dignè tractare sibi proponit, quod absque sacrilegij, vel irreuerentiæ crimine nemo in animum suum inducit, vel sibi inesse eam quæ necessaria est, nec adeo facilè in quouis reperitur, ad Sacerdotij functiones dispositionem persuadet: quod sine præsumptione vix quisquam de se ex propria animi sententia suspicatur. 5 *Quia igitur*, vt habet Gregorius, *valde difficile est purgatũ se quemlibet posse cognoscere, prædicationis officiũ tutius declinatur*, præsertim quia sæpè, vt idẽ etiã Gregorius ostendit, [h] *de se mens ipsa mentitur, & fingit se de bono opere amare, quod non amat, de mundi autẽ gloriâ non amare, quod amat: qua principari appetens, sit adhuc pauida, cùm quærit, audax cùm peruenerit*: ideóque cùm Episcopatum propter diuitias, honorem, principatum appetere ex inferius dicendis crimen sit, periculosum autem sit, ne in Episcopali opere appetendo, fallaciter sibi mens nostra illudat, & potius ea ad

[g] Gregor pastor. parte 1. cap. 7.
[h] Ibidem c. 9.

D quæ sensuum titillatione ferimur, mentis oculos animique desideria conuertamus, quàm ad ipsius Episcopalis operis difficultates, & perplexitates, à quibus experendis iners naturæ nostræ corruptæ conditio abhorret, propterea periculosum omnino est Episcopalis officij cupiditati inseruire, ne in opum, honoris, & dominationis desideria simulatâ appetitione incidamus. Vnde propter illam primatus, seu celsitudinis gradus cum Episcopali officio coniunctionem rectè concludit Augustinus, periculosè ipsum appeti Episcopatus officium, [i] *locum verò superior, inquit, sine quo regi non potest, etsi ita teneatur atque administretur vt decet, tamen indecenter appetitur*; nam vel ipsius operis difficultas timenda est, *ne*, vt ait idem Gregorius, *in occupatione regiminis, ipse quoque boni operis vsum perdatur, qui in tranquillitate tenebatur.* Dixi autem vix appeti posse Sacerdotium *ex propria animi sententiâ*: nam ea, quæ iam vrget, Ecclesiæ vrgente necessitate, non dubium mihi videtur, quin boni viri, & pij, prudentum, & proborum consilio acquiescere possint, vt quandoquidem Episcopatus nemini iam nisi volenti, & petenti imponitur, possit quis Episcopatum expetere, quo

[i] August. lib. 19. de ciuit. cap. 19.

Digitized by Google

iudicatus fuerit non indignus, quod infrà confirmabimus. A

IX. Quartò, quod nec celsitudo gradus Episcopalis, seu Ecclesiasticæ hierarchiæ apex, ac fastigium, & perfectionis aliis communicandæ diuinitus accepta auctoritas, per se tanquam finis absque aliquo scelere appeti possit, docent Patres superiùs à nobis allati, præsertim verò [a] Chrysostomus & [b] Isidorus Peluſiota pluribus locis à nobis citatis, iique [c] quos modò retulimus operis Episcopalis appetitionem permittentes, dignitatis verò & dominationis cupiditatem vituperantes: nec absre id censent: est enim quoddam inordinatæ elationis genus, celsissimum istum statum appetere, altissimum scilicet eorum omnium ad quos assurgere potest humana cupiditas, ad quem nemo ex creationis suæ, vel saluationis fine destinatur, de quo vix aliquis probabiliter coniicere potest, an sibi ex diuinæ prouidentiæ ordine paratus sit: periculum est ne cum Lucifero in terram deiiciantur, qui cum eodem in corde suo dicunt, [d] *in cælum conscendam, super astra cæli extendam solium meum, sedebo in monte testamenti, in latere Aquilonis:* qui vel reliquis nihilo meliores cæteris præesse concupiscant: vel de se adeò præsumunt, vt in excelsissimo gradu putent se collocandos. Neque [e] tamen tantam in hoc desiderio peruersionem inesse existimo, quanta in apperendo Episcopatu propter honorem, vel reditus temporales reperitur, vel quanta ad mortalis peccati reatum requiritur, nisi ex eo desiderio vel ad illicita attentanda animus moueatur: etenim magis vtique Ecclesiæ bono repugnat Episcopatum propter honores vel reditus temporales concupiscere, quàm gradus ipsius celsitudinem expetere: ex priori enim desiderio officij Episcopalis neglectus sæpiùs accidit, & imperitorum temeraria ad Episcopatum capessendum plurium ambitio incenditur: ex posteriori verò non item: quinimò perfectionis studio accidit sæpè vt inflammetur, qui perfectionis statum cogitat, eumque sibi obtinendum proponit, & cæteris morum sanctitate præcellere in animum suum inducat, qui cæteris ampliorem gradum & perfectionem suorum votorum magnitudine sibi destinat; tantúmque abest vt perfectissimi gradus meditatione studia nostra in officio pastorali remittantur, quin potius augeantur: tum quod reditus temporales, honor nobis exhibendus, cæteraque eiusmodi longè sint infrà Episcopatum: celsitudo verò gradus Episcopatus, non sit infrà Episcopatum, sed sit ipsa Episcopatus dignitas. Ideóque longè minor est inordinatio voluntatis, dum Episcopatum propter celsitudinem istam appetit, quàm cùm propter reditus temporales, vel honores mundanos concupiscit: vnde nec mortalem in eo culpam admittere æquum iudicamus, qui cùm sibi nulla iniusta via ad Episcopalem dignitatem grassandum proponat, celsitudinis tamen desiderio incalescit, neque enim adeò rerum ordinem peruertit, vt huius prauitas desiderij mortalis criminis necessariam inordinationem attingat.

[a] Chrysost. suprà.
[b] Isidor. Pelus. suprà.
[c] Theodoret. Theophyl. Ambros. Hieronym. Augustinus. Greg. suprà.
[d] Isaiæ 14.
[e] Vide D. Thom. suprà

X. Quintò, grauius proinde, &, ni fallor, exitiale scelus est, propter reditus temporales, vel honores mundanos, tanquam propter finem Episcopatus desiderio voluntariè inhærere: tùm quia in eo desiderio inordinatio maxima & peruersitas voluntatis appareat, præferente scilicet naturalia supernaturalibus, cœlestia terrenis, inferioris longe ordinis bona superioribus, donúmque quo nullum hominibus maius dari potuit, in hominum vtilitatem institutum, externis commodis & blandimentis fortunæ: tum quod in damnum totius Reip. Christianæ hæc intentionis peruersitas cedere videatur, cùm sæpissimè accidat, vt qui diuitiarũ, vel honoris solùm causâ, Episcopatus appetunt, de salute animarũ sibi commissarum nequaquã cogitent, iique qui eiusmodi desiderio ducti Episcopatum consequuntur, officium suum negligant cuius minimam ante rationem habuerunt: plurima Ecclesiæ vtilia, honori & diuitiis postponant, salutis proximi minus auidi sint, quàm pecuniæ, vel gratiæ: & Ecclesiæ Christianæ bonis minus inuigilent, quàm priuatis commodis: tum denique quia cùm Episcopatus natura sua officium sit, spiritalis potestas, & agendi in alios diuina auctoritas, naturâ vtique suâ ad opus, actionémque refertur, vt suprà docẽt Patres; Episcopatu itaq; abuntur, qui ad alios fines extraneos ipsũ referunt,

B C D

A referunt, & institutam à Christo ad agendum dignitatem suo fine priuant. Verùm qui reditus temporales, honorem, aliaque eiusmodi Episcopatui adnexa tanquam motiua ad illum appetendum respiciunt, non videntur vllo se crimine ex eo præcisè constringere, quamuis imperfecti videantur, nec intentio eorum omnino pura censeatur: accidit autem naturæ nostræ corruptæ vitio, vt vix reperiri possint qui diuina propter se solùm expetant, & irreflexis ad terrestria oculis cælestia solum intueantur: quinimò omnis ferè nostra intentio terrestrium commodorum aliqua admixtione fædatur: sed hæc admixtio, imperfectio quidem est, non tamen culpa semper est.

XI. Sexto, ex prædictis quidem infertur Episcopatum rarò appeti posse, nec passim ab omnibus, vt [a] Chrysostomus, Isidorus Pelusiota, Gregorius Nazianzenus & alij passim Patres ostendunt; aliquando tamen & à quibusdam puta ab iis, qui & digni sunt, & passim tales habentur, vrgente Ecclesiæ necessitate, vel vtilitate euidenti appeti licere: iis præsertim temporibus, quibus tantum abest vt inuiti ad Episcopale munus cogi soleant; vt potius nemo Episcopatum consequatur, nisi non solùm appetierit, sed petierit, nec petierit tantum, sed flagitarit, & quæsierit: si enim viris bonis, quos nulla grauia scelera coarguunt, probatorum autem virorum testimonia de aptitudine ad Episcopale ministerium gerendum tutos faciunt, Episcopatum appetere non licet: sola ergo iis ad Episcopatum via iàm patebit, qui suæ conscientiæ nullam habeant rationem, vt Episcopi fiant; cæteris qui innocentiam seruare malint, quàm consequi dignitatem aditus obstruetur: sequiturq; vix vllum iam in Ecclesia Episcopum esse, qui non peccato sibi ad eam dignitatem viam fecerit: Iis ergo temporibus sicut non licet vnicuique suis viribus ità fidere, vt aptum se tanto muneri existimet: ità nec iis quos *ad eundem ordinem*, vt ait [b] Hieronymus, *pia fratrum blandimenta* malim ego dicere testimonia *& vota sollicitant*, quos male acta vita non reprehendit, non omnis nempe vrgente Ecclesiæ vtilitate, vel necessitate, appetendi Episcopatus libertas adimenda est, non enim in eiusmodi desiderio præsumptio reprehendetur, cui non bona de se ex priuato sensu existimatio, sed humilis ex aliorum laudatione, ac persuasione probabili exorta audentia ortum dederit: quod non ambitio, sed charitas excitarit; non propriæ gloriæ cupiditas, sed animarum procurandæ salutis zelus, prouocarit; nec temerariæ in pericula præcipitantiæ insimulabitur eiusmodi cupiditas, si non præproperè vel cæcato iudicio, sed maturè, ex ardenti in bonum publicum affectu (cui priuatam vnusquisque quietem ac tranquillitatem tenetur postponere) Episcopatus appetatur: si propter fratres, pro quibus [c] *anathema esse à Christo* cupiebat Diuus Paulus, periclitari non dubitemus, pro quibus etiam Christus mori dignatus est, & factus est maledictum: tunc certè cum Ecclesia quos nouerat ministerio dignos etiam inuitos eligebat, nemini Ecclesiæ Iudicium desiderio suo præuenire, aut ei contradicere licebat: at iam Ecclesiæ silentis ac tacentis voces, bonorum, qui bonos quosque & eruditos ad Episcopatum inuitant, vota, testimonia, ac consilia esse videntur, quibus consentire, neque nefariũ, neque præsumptuosum existimarim.

[a] Chrys. & alij suprà.

B

C

D

XII. Quæ verò diximus cõfirmat Zozimus Papa, qui epistolâ ad Isichium Salonitanum Episcopum, *tam verò ad Presbyterij*, inquit, *fastigiũ talis accedat, vt nemẽ etas impleat, & meritum probitatis stipendia anteacta testetur: iure inde summi Pontificis locum sperare debebit*: Vides summi Pontificis locum ex mente Zozimi [d] Papæ sperari posse. Assentitur Gregorius [e] primus, dum *nonnunquam prædicationis officium & nonnullos laudabiliter appetere, & ad hoc nonnullos laudabiliter coactos pertrahi* docet, quod & exemplo probat Esaiæ, [f] *qui Domino quærenti quem mitteret, vltro se obtulit*: eóque prætereà tempore Episcopatum laudabiliter appeti potuisse asserit, [g] quo qui plebibus præerat, ad martyrij tormenta primus trahebatur, quamuis tamen isto tempore non minus præsumptionis periculum in Episcopatus desiderio esset, quàm hodierno: quippè cum eædem conditiones, imò forte plures tunc desiderarentur in Episcopo, quàm nunc requirantur: tota verò ratio discriminis hodierni, ac primi illius temporis est, quod hodierno

[b] Hieron. ep. 1. ad Heliod.

[c] Galat. 3.

[d] Zozim. ep. 1.

[e] Greg. pastor. 1. pastor. c. 7.

[f] Esaiæ 6.

[g] Greg. ibid. cap. 8.

quidem tempore cauendum sit maximè, ne dum videtur officium expeti, ho- A
nor, & reditus temporales potiùs expetantur: cui certè periculo pro virili est prouidendum, ne nos in appetitu tam excelsi culminis imago cogitatæ dignitatis abripiat; primis verò Ecclesiæ temporibus aberat quidem illud periculum, sed aliud non minus forte aderat, ne videlicet, qui Episcopatum desiderabat, in totius Ecclesiæ perniciem, præ cæteris ad mortem quæsitus, tormentorum atrocitate victus tandem succumberet: verùm pericula illa omnia charitas superat, quâ qui verè incenditur ob commune Ecclesiæ bonum pericula nulla renuit, vt & maioris meriti sibi gloriam & proximo vtilitatem impendat; sicut enim periculo se exponere absque necessitate peccatum est: ita vrgente boni publici vtilitate, vel necessitate, ex charitate, pericula subire meritorium est.

XIII. Septimò, hæc cùm ita sint, nemo tamẽ sibi ipsi blãdiatur, nemo sibi aduletur; facilis siquidem hîc casus non in appetendo solùm Episcopatu, sed in obeundo. Plurimos, vt iam docuimus, auaritia trahit, plurimos ambitio obcæ- B
cat, plurimorum temeritas ac præsumptio studia accendit, qui tamen charitatis zelum prætendunt, qui Ecclesiæ vtilitatem solùm sibi præ oculis habere videntur & proximorum salutem: facile vitia virtutum specie induunt, easque præsertim virtutes, quæ communem virtutis rationem excedunt, vitia sæpiùs simulatâ boni specie mentiuntur: plurimi quoque sibi facilè applaudunt, & de se magnificentiùs cogitant, quàm veritas patiatur: pauci vires suas ex æquitate, & Episcopatus magnitudinem ex veritate metiuntur: quod de Galbâ aliquando dictum est eum imperio dignum fuisse visum, nisi imperasset, id de pluribus dici non minus verè poterit, quam multos Episcopatu dignos habendos, nisi Episcopi facti fuissent. Sic ergo Ecclesiæ consulendum est, vt propria salus non negligatur: non vitupero charitatis excellentissimæ ad Episcopatus officium adnitentis feruorem: sed timeo, ne vel zelus non sit, vel non secundùm scientiam: ne vel maiora viribus audeamus: vel ad maximum & diuinum opus infima nos, & sordida auaritiæ, vel ambitionis motiua inducant, C
nam & cautè perspiciendum est, ne vel desiderium temerarium sit, vel impurum; ne vel rem viribus imparem desiderando voluntas excedat, vel ex indigno motiuo, rem diuinam appetendo deficiat; sicque & in excessu temerè, & in defectu imprudenter eligat. Terrent me tot sanctissimi Patres, qui Episcopatus desiderium vituperant: terret me [a] Augustinus, qui Episcopalem sarcinam, si nullus imponit, non ambiendam, non appetendam, non quærendam esse docuit, sed intuendæ tunc temporis vacandum esse veritati. Terret [b] Gregorius, qui inter Episcopatus difficultates & bona, quid sequendum, quid tenendum sit, exponit, *nisi, vt virtutibus pollens coactus ad regimen veniat, virtutibus vacuum, ne coactus accedat*: qui [c] dignos ipsos culmen fastigiumque Ecclesiasticæ potestatis, *& ex corde debere fugere, & inuitos obedire* docuit. Terret [d] Isidorus Hispalensis, qui viro Ecclesiastico præcipit, *vt ad dispensationem Ecclesiastici ordinis si ex Dei voluntate peruenerit, nolens quidem, sed humilis gubernandam suscipiat*. Terret [e] Nazianzenus qui nec oblatam præfecturam expetendam voluit, nec minimè D
oblatam expetere cuiquam permisit. Terrent me plures alij, qui vniuersim appetere Episcopatum periculosum esse censuerunt: sed & periculosum esse censeo, nec nisi ob Ecclesiæ necessitatem vel vtilitatem (quæ hocce tempore maxima est, quo contra Ecclesiæ veteris morem nemo inuitus ad Ecclesiasticas dignitates eligitur) Episcopatus desiderium cuiquam permitto.

a August. 19. de ciuit. c. 19.
b Greg. past. parte 1. c. 9.
c Ibid. cap 6.
d Isidor. Hispal. lib. 3. sent. cap. 34.
e Nazianz. orat. 1. apoleg.

XIV. Porrò quod de Episcopatus desiderio docuimus superiùs, id de cæterorum ordinum, Presbyteratus præsertim, ac Diaconatus (quorum functiones cæterorum ordinũ officiis difficiliores sunt, & hierarchicæ) officiorũque curam animarum habentium, necnon prædicandi ac Sacramenta administrandi, seruatâ, vt præmonuimus, proportione, desiderio dicendum: 1. quia D. Paulus citato loco [f] *qui Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat*, non solùm de Episcopatu propriè dicto, verùm etiam de Presbyteratu locutus à Patribus dicitur; & sequentia verba, *oportet autem Episcopum irreprehensibilem esse*, ex quibus difficultas

f 1. ad Tim. 3.

gerendi

A gerendi Sacerdotij, & periculum ipsius appetendi ab iisdem Patribus passim colligitur, omnes non solùm de Episcopo, verùm etiam de Presbytero intelligenda esse testantur: de Diaconis quoque in tertio ordine constitutis similiter locutus videtur ibidem, dum Diaconos eligendos subdit, [a] *pudicos non bilingues, non multo vino deditos, non turpe lucrum sectantes, habentes mysterium fidei in conscientiâ purâ, probatos in ministerio, nullum crimen habentes*, ideóque qua ratione desiderium Episcopatus additis difficillimis conditionibus compescuit, eadem ratione, & desiderium Presbyteratus, ac Diaconatus: 2. quia Patrum à nobis superiùs citatorum plurimi de dignitatibus Ecclesiasticis, & sacris functionibus vniuersim locuti sint, nec solius Episcopatus desiderium pestilens, vel periculosum esse dixerunt: Origenes [b] dignitates, principatus & ministeria Ecclesiæ generatim appeti vetuit: Basilius [c] cuiusuis præfecturæ appetitum prohibuit: Nyssenus [d] & Chrysostomus, [e] & alij passim *φιλαρχίαν*, seu dominandi studium generatim exagitant: Ambrosius [f] Sacerdotes honoris cupidos vniuersim
B perstringit: Basilius, [g] & Gregorius [h] Magnus nominatim prædicandi officium periculosè appeti docent, & quæ de Episcopatus desiderio dicuntur, hæc ad officij prædicandi munus transferunt: Augustinus [i] loci superioris cupiditatem generatim damnat: Nazianzenus [k] de quacumque Ecclesiasticâ præfecturâ loquitur: legantur cæteri Patres à nobis adducti, quorum ea mens videtur fuisse, vt nec inferiores Episcopatu gradus, nec Ecclesiastica officia Episcopali inferiora passim appeti permitterent. 3. quia ratio Patrum, ac Theologorum, ob quam appetitum Episcopatus periculosum censent, in inferioribus quoque ordinibus, ac ministeriis, seruatâ tamen proportione, locum habet: etenim, ideo inquiunt, nemo ordinariè loquendo Episcopatũ appetere debet, ne, si primatum appetat, vanitatis, si reditus, auaritiæ, si opus ipsum præsumptionis arguatur, quod se operi Episcopali parem arbitrari videatur: idem in Presbyteratus, ac Diaconatus ordinibus, cæterisque grauioribus saltem Ecclesiasticis officiis appetendis videtur esse periculum, quæ, si propter primatum,
C & dignitatis splendorem appetantur, vix sine vanitate appetuntur: si propter reditus, auaritiæ maculam haud dubiè desiderium istud inurit; si propter opus cùm teste Augustino, [l] *nihil sit difficilius, laboriosius, & periculosius Episcopi, aut Presbyteri, aut Diaconi officio*; cùm prædicationis officium Patribus [m] quoque difficillimum semper visum fuerit, & quod multam exigat in eius ministerio dispositionem, cauenda quoque in iis appetendis præsumptio, ne illis dignos nos putemus, à quorum rectè gerendorum facultate valde absumus; & vt loquitur Gregorius periculum est, [n] *ne non purgatus adire quisque sacra ministeria audeat: & ideò*, inquit, *quia valde difficile est purgatum se quemlibet posse cognoscere, prædicationis officium tutius declinatur*.

a Ibidem.
b Orig. hom. 6 in Isaiam.
c Basil. in cõstitu. Monast. cap. 24.
d Nyssenus orat. 2. 8. & 19.
e Chrysost. passim.
f Ambros. in cap. 5. ad Hebræos.
g Basil. in reb. reg. 70. cap. 3.
h Gregor. pastor parte 2. variis capitibus.
i August. ep. 81. ad Eudox. & de ciuit. Dei lib. 19. cap. 19.
k Nazianz. supra.
l August. ep. 148. ad Valerium.
m Lege Nazianz. orat. 1. & 26. & alios passim.
n Greg. pastoralis parte 1. cap. 7.

XV. Itaque nec Ecclesiasticos ordines, aut officia propter sacrum principatum, præsidentiam, statusue ipsius eminentiam, nec propter honorem reditusue temporales quæri, vel desiderari licere concludimus, quod superiùs quoque à nobis probatum fuit, dum sacræ ordinationis inordinatos fines recensemus: sed nec propter opus ipsum, Deique gloriam, ac proximorum salutem procurandam passim à quibuscumque appeti debere censemus, ne impares tanto muneri deficiamus, & suscepto oneri succumbamus; ne contra legem
D diuinam à Diuo Paulo [o] promulgatam sumat quis sibi honorem, qui non vocatur à Deo tamquam Aaron: ne imprudenter incipiamus ædificare, nec possimus consummare. Quia tamen electio ad sacros istos ordines, officiáque vix est in vsu, nec ordinari solent nisi qui seipsos ordinandos offerunt, nec ad officia obeunda vocari, nisi qui sibi gratam esse significarint suam ad Ecclesiastica ministeria assumptionem, ideò à peccato excusantur qui charitatis zelo seipsos sacris Ecclesiæ Antistitibus ad hos Ecclesiasticæ dignitatis gradus, muniáque ista, paratos esse significant, qui vel superiorum iussu, vel proborũ virorum hortatu, nullis conscientiæ criminibus redarguti, in diuinâ misericordiâ confidentes audent se sacris altaribus ordinandos, consecrandos, mittendósque offerre; qui statum Ecclesiasticum perfectionis acquirendæ, vel exercendæ stu-

o Ad Hebr. 5.

dio amplectuntur, & ad diuina ministeria ineunda tantùm ex charitate feruntur, quantùm ex humilitate reuocantur: non enim dubium est, quin [a] charitas operiat multitudinem peccatorum: quin [b] perfecta charitas foras mittat timorem: quin [c] charitas Christi vrgeat nos: non dubium quin cum Apostolo dicere possit, qui ad salutem animarum procurandam ex charitate promoueri desiderat, [d] *factus sum insipiens, vos me coëgistis*, item, *ego autem libentissimè impendam, & superimpendar ipse pro animabus vestris*: nec dubium, quin coram Deo gratum sit maturâ prius deliberatione initâ, & diuinâ misericordiâ inuocatâ, periculis se pro eorum salute exponere, pro quibus Christus ipse mortuus est: denique cùm Episcopatus totius Sacerdotij apex sit, & perfectionis humanæ culmen; reliqui autem gradus Ecclesiastici progressiones sint ad perfectionem, & gradum Episcopalem, nec eam, licet maximam, exigant dispositionem, perfectionémque, prærequirant, quam Episcopatus præsupponit, ideò dicendum est minus tutum esse Episcopatus desiderio teneri (quem nemo ritè obire potest, nisi qui cæteris sanctitate, prudentiáque præcellit) quàm ad cæteras Ecclesiasticas dignitates, officiave Ecclesiastica anhelare. A B

[a] 1. Petri 2. [b] 1. Ioan. 4. [c] 2. Cor. 5. [d] 2. Cor. 11.

ARTICVLVS III.

An liceat sacros ordines, vel Ecclesiasticas dignitates refugere.

I. HActenus verò de appetitu, ac desiderio tam sacrorum ordinum, quàm Ecclesiasticarum dignitatum abundè disputauimus: supereſt itaque, vt de fugâ seu recusatione vtrorumque breuiter quædam subiiciamus: quamuis enim superiùs ex Patrum sententiâ docuerimus, Episcopatum (quod idem dicas de reliquis sacris Ordinibus, Ecclesiasticisque dignitatibus) nec appetendum, nec omninò recusandum esse, nihilominus quædam speciatim de Episcopatus cæterorumque ordinum ac dignitatum fugâ, non ineptè adiungimus. C

II. Primùm itaque pro certo & indubitato habendum est eum qui se certis testimoniis ineptum, & Episcopali muneri, vel alteri cuiuis ordini, dignitatiq; gerendis imparem esse compertum habuerit, tutâ conscientiâ posse Episcopalem dignitatem, vel aliam iniunctam recusare, imo & debere, idque suprà auctoritate [e] Chrysostomi, exemplisque ab eo adductis ostendimus: cui etiam ratio aperta suffragatur: naturali siquidem iure vetitum est, ne indignus ad sacras dignitates, ordinésque conscendat: cùm ergo naturalis iuris violatio nullâ superiorum voluntate, nullâ vel ratione, vel excusatione permittatur: iustumque [f] sit in conspectu Dei, Deum potius ordinationes indignorum promotionésque prohibentem, quàm homines vocantes audire: nemo in dubium reuocare potest, quin satiùs omnino sit superiorum iussis obluctari, Episcopatum recusando, quàm diuinas, naturalésque leges acceptando violare. Rectè tamen notat Diuus [g] Thomas impedimentum, quo quis irretitum se nouit, quominus voluntati superiorum obtemperet, triplex esse: vnum, quod remoueri potest, ab ipso cui pastoralis cura imponitur, & iniungitur, vt si peccandi habeat propositum, cui nempe renunciare potest: quale impedimentum ad Episcopalem dignitatem declinandam, allegabat [h] Synesius, qui se & ludo deditum, & rei vxoriæ addictum, & Philosophiæ Ethnicæ placitis nimis adstrictum publicè testabatur, cùm tamen in ipsius potestate situm esset (quod & ipse factis ostendit) vt & ludis, & vxoriæ rei voluptatibus vale diceret, & Philosophiæ errores Catholicæ fidei minimè consentaneos damnaret: tunc ergò ille, cui auctoritate superioris pastoralis sollicitudo imponitur, & ob rationabilem causam præcipitur, tenetur obtemperare, obicémque voluntarium à se remouere. Alterum est, quod per eum quidem, cui iniungitur pastorale munus, remoueri non potest: cùm tamen per superiorem imperantem remoueri possit: tuncque tenetur inferior, cui onus istud imponitur, defectum patefacere D

[e] Chrysost. lib. 4. de Sacerd. cap. 1.
[f] Actorum 4. cap.
[g] D. Thom. 2. secundæ, q. 185. art. 2. ad 2.
[h] Synes. epist. 105. fratri.

A facere superiori, cui dispensanti debet obedire, quod exemplo [a] Moysis osten- [a] Exod. 4.
dit Diuus Thomas, quem cùm Dominus ad Pharaonem mittere voluisset, defectum ipse eloquentiæ, & linguæ tarditatem impedimentumque obiecit, sed præcipienti Domino vt pergeret, promittentique se in ipsius ore futurũ, dicturumque quid loqueretur, protinus obtemperauit. Tertium, quod nec à superiori iubente, nec ab eo cui iniungitur, remoueri potest, quo casu nemo onus imponenti obtemperare obligatur; si v.gr. iubeat Archiepiscopus, vt Episcopatus onus suscipiat, qui irregularitate obstringitur, in quâ solus Papa dispensare possit: poterit is Episcopatum recusare, quem nempe Archiepiscopi iubentis præceptum sibi licitum non facit: iubeat Summus Pontifex vt stupidus, & gerendæ rei ineptus Episcopatum suscipiat, non tenebitur obedire qui se imparem oneri apertè recognoscit, imo nec debebit morem gerere: nam naturalis, diuinæque legis obligatio, Pontificis imperio præponderat, & iussio quantumuis Summi Pontificis ab earum violatione non excusat: quamuis ta-
B men huius iussionis auctoritas, eum qui de sua capacitate dubitaret, in conscientiâ tutum efficere possit, nec plus suo, quam tantæ auctoritatis iudicio, credere debeat, qui sibi, de virium suarum imbecillitate dubius, metuit.

III. Secundò certum est, nec Episcopatum iniunctum omnino debere recusari, nec cæteras Ecclesiasticas dignitates oblatas, nec ordines sacros impositos ab iis, qui non se oneri impares apertè recognoscunt, refutari debere. Idque primò Scripturæ sacræ testimoniis possumus confirmare: primò enim in ea legimus [b] Ionam à Deo punitum, quod concionandi Niniuitis officium detrectasset: [c] Mosem reprehensum in eúmque iratum Deum, quod educendi populum Iudaicum è Pharaonis seruitute munus reiiceret. Legimus [d] Apostolos impigrè Christo ad Apostolatus dignitatem eos vocanti obediuisse, [e] Matthæumque è telonio vocatum continuò voci Domini paruisse, [f] Saũlum de peccatore Apostolum factum, illico sese obtulisse dicendo, *Domine quid me vis facere?* Secundò damnantur in [g] scripturis, qui talenta abscondunt, [h] qui
C mnam in sudario ligant, [i] qui lucernam sub modio ponunt, quibus quidem parabolis hi reprehendi videntur, qui diuina dona in aliorum vsum impendere renuunt, nec ad proximorum salutem quamuis vocati præesse volunt; quibus parabolis affinis est ista Prouerbiorum sententia, [k] *qui abscondit frumenta, maledicetur in populis, benedictio autem super caput vendentium*, ex qua rectè inferimus, cùm Episcopi, alijque sacri Mystæ ac Pastores sint [l] ministri Christi, & dispensatores mysteriorum Dei, eos malè agere, qui spiritalem alimoniam impertiri, verbique diuini ac Sacramentorum dispensationem sibi commissam obire renuunt, proindéque qui vel Episcopatus, vel alias Ecclesiasticas dignitates impositas suscipere detrectant. Tertiò, cùm, vt [m] Ecclesiastici liber ostendit, *vnicuique mandauerit Deus de proximo suo*; præceptumque sit, vt *qui misericordiam habet, doceat, & erudiat, quasi pastor gregem suum*, quis inficiari poterit, quin necessitate proximi exigente, & superiori imperante, ad sacras populorum præfecturas diuinâ lege vnusquisque tanti muneris capax astringa-
D tur? Alia testimonia Scripturæ sacræ vrgent [n] Athanasius, [o] Gregorius Nazianzenus, [p] Basilius, Gregorius [q] Magnus, & alij Patres.

IV. Rationes verò duas huius rei assignat Diuus [r] Thomas, primùm, quia charitati erga proximos repugnat, Episcopatum iniunctum recusare, pro quorum nempe vtilitatibus nemo est qui non se teneatur exponere, quod ex [s] Augustino confirmat asserente quod *negotium iustum suscipit necessitas charitatis*: alterum, quia idipsum humilitati opponitur, probátque ex his [t] Gregorij verbis, *tunc ante Dei oculos vera est humilitas, cùm ad respuendum hoc quod vtiliter subire præcipitur, pertinax non est*. Nazianzenus [u] pariter inobedientiæ eos coarguit, qui sacræ præfecturæ onus impactum reiiciunt, ex eóque proinde capite voluntatis inordinationem quoque petendam esse demonstrat; Prosper [x] Aquitanicus insuper eosdem iustitiæ accusat, quod & vitæ socialis vincula dissoluant, & vtilem, debitumque Ecclesiæ laborem subtrahentes suffurari videantur. Certè, cùm quæuis pars vtilitatibus totius inseruire debeat, suáque etiam commoda

[b] Ionæ 1. de Ionâ lege Gregor. Naz. orat. 1.
[c] Exod. 4.
[d] Matth. 4. & Marci 1.
[e] Matth. 4. Marci 2. Lucæ 5.
[f] Actorum 9.
[g] Matth. 25.
[h] Lucæ 19.
[i] Matth. 5. Marci 4. Lucæ 11.
[k] Prouer. 11.
[l] 1. Cor. 4.
[m] Eccles. 17.
[n] Athanas. epist. ad Draconcium.
[o] Nazianz. orat. 1.
[p] Basilius in Eth. reg. 70. cap. 3.
[q] Gregor. pastoral. parte 1. cap. 5.
[r] D. Thomas 2. 2. q. 185. ar. 8. in corp.
[s] Augustinus lib. 19. de ciuitate cap. 19.
[t] Greg. past. parte 1. c. 6.
[u] Nazianz. orat. 1.
[x] Prosper Aquitan. lib. 3. cap. 28.

posponere, non dubium est, quin vnusquisque priuatus vtilitate Ecclesiæ cogi possit ad sacram præfecturam subeundam, etiam cum iacturâ propriæ quietis; item cùm non nobis tantùm, sed toti communitati fouendæ nati simus, iniquè agimus, si debita necessariáque reip. Christianæ officia subtrahamus. A

V. Neque verò in ea re demonstranda pluribus rationibus opus est cùm consentientes in ea propositione docenda Patrum sententias teneamus: varias superiùs Patrum auctoritates huic proposito fauentes adduximus, ex quibus hoc elicere licet; ex [a] Nazianzeno quidem, neque appetendam *ὡ δεσποτείαν, minimè oblatam præfecturam*, neque fugiendam *τὴν δεσποτείαν*, eandem *oblatam*: *τὸ μὲν γὰρ εἰς θρασύτητα, τὸ δ' εἰς ἀπειθείαν, ἑκατέρων ἁμάρτημα; illud enim temerariorum hominum esse, hoc inobedientium, vtrumque autem imperitorum*: ex Chrysostomo [b] non licere munus Episcopale cui pares sumus impositum detrectare; ex Augustino [c] necessarium esse *vt si quam operam nostram mater Ecclesia desiderauerit, nec elatione auida suscipiamus, nec blandiente desidia respuamus, sed miti corde obtemperemus Deo*: itémque [d] neminem *sic debere esse otiosum, vt in eodem otio vtilitatem non cogitet proximi*, ex quo infert *Episcopalem sarcinam, si nullus imponis, percipiendæ atque intuendæ vacandum esse veritati, si autem imponitur, suscipiendam esse propter charitatis necessitatem*: ex Prospero [e] Aquitanico *contra insistam facere eos, qui merito suæ conuersationis, vel eruditionis electi, otiosum studium fructuosæ vtilitati regendæ multitudinis anteponunt: & cùm possint laboranti Ecclesiæ subuenire, operosæ administrationis laborem, fruendæ quietis contemplatione, refugiunt*: itémque *dignitatem Ecclesiasticam, nec ambiendam esse, nec vitandam*: ex Gregorio [f] Magno prædicationis officium licet tutiùs declinetur, attamen *declinari pertinaciter non debere, cum ad suscipiendum hoc superna voluntas agnoscitur*. B

a Naz. suprà

b Chrysost. lib. 2. de Sacerd. cap. 4.

c Aug. epist. 81. ad Eudoxium.

d Idem lib. 19. de ciuit. cap. 18.

e Prosper Aquit. de vita contempl. cap. 10.

f Gregor. pastor. parte 1. cap. 7.

VI. Iis verò plura alia Patrum testimonia addi possunt: primùm enim exstat [g] egregia D. Petri ad Clementem exhortatoria oratio pro Episcopatu capessendo in epistola quæ fertur eiusdem Clementis ad Iacobum fratrem Domini, in quâ plurima ad præsentem quæstionem soluendam eruuntur: cùm enim ad pedes Diui Petri procidisse se excusantem, & declinantem honorem cathedræ, ac potestatem narrasset, mox Diuum Petrum in hæc verba respondisse refert: *pro hoc ne me rogaueris: hoc enim fieri statutum est mihi, & eò magis quod excusas; quia hæc cathedra eum qui cupit eam, & audacter expetit, non requirit, sed ornatum moribus, & in verbis eruditum: quod si esset alius melior, si quis mihi alius adiuter tam sedulus adstitisset: si quis tam plenè doctrina mea rationem cepisset, sed & Ecclesiasticas dispositiones tam plenè didicisset, habens alium talem, non te cogerem opus bonum suscipere nolentem; superfluum est ergo alium quærere, cùm primitias eorum qui ex gentibus per me saluantur, & præcipuè huius vrbis, te primùm obtulerim Deo. Sed & illud intuere, quia si periculum peccati timens suscipere refugis Ecclesiæ gubernacula, certus esto, quia amplius peccas, qui populum Dei velut in fluctibus positum, & periclitantem cùm iuuare possis, subterfugis, tui tantummodo habens considerationem, & non quod in commune omnibus expedit, prouidens: sed certus esto, quod necesse est te suscipere omne periculum, quia nec ego pro salute omnium ab obsecrando cessabo, &c. Sed & illud cupio te mecum instâ ratione perspicere, quando maximè tuâ operâ indiget Christus, nunc cùm inimicus aduersus sponsam commouet bellum, an in futuro tempore, quando iam Christus post victoriam triumphabit, nec vltra vllius operâ indigebit? quis non etiam parui sensus intelligat, quod istud est tempus in quo operam tuam Christus requirit: tota igitur mente in præsenti necessitate prabe operam, &c. libenter ergo suscipe Episcopatus officium, &c.* ex iis siquidem verbis discimus primò necessitatem acceptandi Episcopatum inferioribus à superiori imponi posse: secundò eam tamen, Ecclesiæ vtilitate vrgente, nec vnquam nisi Episcopali muneri aptissimis imponi debere: tertiò peccare, qui cùm huius muneris capax sit, imponenti pertinaciter resistit: quartò periculosissimis Ecclesiæ temporibus & tumultuosis, tunc maximè legem istam vrgere, & imminere obtemperandi necessitatem, Episcopalémque operam persecutionis tempore ab iis qui digni sunt, præsertim exigi posse, & præstari oportere. C D

g Clemens epist. 1 ad Iacobum.

VII. Athanasius integram scripsit epistolam ad [h] Dracontium, quâ eum ad Episcopale munus gerendum vocat, & Episcopatum minimè fugiendum, aut

h Atha epist. ad Dracontium tom. 1.

Monasticæ

A Monasticæ solitudinis prætextu recusandum esse demonstrat, eóque præsertim tempore, quo Ecclesiæ persecutio ingruerit: nefas esse dictitans eum, qui gratiam acceperit, ipsam occultare, & quos denarios acceperit, in occulto habere: Episcopalem dignitatem non contemnendam prædicans, quam Christus instituit, per quam Ecclesiæ subsistunt, & Christiani facti sumus; admonens, omnibus si fugiendi mens inesset, Ecclesias desertas iri, Apostolos ideò Christo vocanti alacriter paruisse: addens iuramenti, quo se ad fugiendam istam Dracontius dignitatem obstrinxerat, nullam ei habendam esse rationem: ex scripturis quoque fugiendi consilium reprobans, cùm & Ieremias, & Moses, qui ab ab initio recusabant, mittenti tandem Deo paruerint: cùm Ionas, qui ab initio fugerat, posteà denuò prophetarit; rationem etiam istam subiungens, quod Deus nostra melius nouerit, quàm nos ipsi noscamus: Monachorum quoque exempla subdens, qui Episcopatus sarcinam impositam subierint: obiectioni pariter occurrens de Episcopatus laborisque periculis, & peccandi exinde occasionibus; quibus omnibus vbi respondit, tandem
B concludit periculum ipsi imminere, ἐκ τῆ αἰπλήγιν τῆ ἐκκλησιαστικῆ δρατάξει, *ex istâ detrectatione Ecclesiastici ordinis.*

[a] Nazianz. orat. 1. citat.

VIII. Similiter sentit [a] Nazianz. nam non solùm prædictâ, quam citauimus, apologeticâ oratione, verùm etiam aliâ ad patrem suum habitâ, cùm ei curam Ecclesiæ Nazianzenæ commisisset, eandem sententiam docuit: vbi enim timorem suum expressit; animíque sui infirmitatem allegauit, quæ ei montes & solitudines, ad vacandum contemplationi, conscientiámque purgandam petere suadebant, mox vtilitatis publicæ causâ sibi necessariam fuisse curam Pastoralem assumere, allatâ comparatione ostendit, *quia*, inquit, [b] *vt hortus præstantior est, quàm stirps vna, & calum vniuersum cum suis ornamentis, quàm vnica stella, & corpus quàm vnicum membrum: ita præstabilior est tota Ecclesia rectè composita vno homine officio suo probè fungente. Neque etiam oportet sua quemque duntaxat*
C *commoda spectare, sed & aliorum rationem habere: nam ipse quoque Christus, cui in suo honore ac deitate manere liceret, non solùm vsque ad serui formam seipsum exinaniuit, sed etiam contempta ignominia crucis supplicium subijt.* Vnde & concludit, sibi optimum visum, mediam quandam sequi viam inter cupiditatem, & timorem: id autem sic fieri posse, si nec sacrum munus omninò defugeret, ne (quod periculosum est) gratiam reiiceret; nec rursus (quod molestum, & acerbum est) grauiorem, quàm vires ferant, sarcinam humeris tolleret: *Pij autem viri simulque tranquillitati sua consulentis esse, functionem sacram viribus metiri, vt scilicet tanquam in cibis, eam admittamus, cui pares esse possumus, eam autem quæ vires nostras superat, repudiemus, &c.* Ex quibus colliges publicis vtilitatibus vnumquemque seipsum, non tantùm suam operam debere: Christi exemplo ad id nos incitari: periculosum esse Dei gratiæ resistere, pernicioſum impar humeris suis onus subire, si vtilitas postulet Ecclesiæ, & vires nostræ ferant: neque priuatis nostris incommodis, in publica commoda peccan-
D dum esse, & inquam futuram superioris iussionem, quæ ad illicita vel suprà vires posita tentanda necessitatem nobis imponeret. Synesius [c] quoque Epistolâ ad fratrem varia se allegasse Theophilo scribit, quibus se Episcopali muneri imparem esse ostenderet; paratum tamen, si has ipse exceptiones non admitteret, onus subire, & ità apud se existimasse, cùm nec Imperatoris nec Augustalis præfecti mandatis, absque pœna, resisti posset, multò minus pœnam euasisse, qui Deo vocanti minimè obtemperarent.

[b] Idem orat. 1. ad patrem suum.

[c] Synesius ep. 105. prope finem.

IX. Augustinus præter ea quæ superiùs ex ipso protulimus, libro quoque de fide, & operibus, eos redarguit; [d] *Qui nolunt in Ecclesiâ susceptere dispensationis officium, desidiosam pretendentes excusationem nolle se rationem reddere de peccatis alienis: qui audiunt & non faciunt, id est, accipiunt & non reddunt*, cum è contrario, vt ibidem innuit, dispensator fidelis, & diligens in erogando sit paratissimus, & lucrorum dominicorum auidissimus. Elegantèr in hac materia disseruit Prosper Aquitanicus: [e] *Videndum est*, inquit, *vtrum iustè faciant illi, qui se remouentes ab occupationibus cunctis, ac studiis spiritalibus vtferentes, nihil huma-*

[d] August. de fide & operib. cap. 17. tom. 4.

[e] Prosper lib. 3. de vita contemplativa cap. 28.

ne societati proficiunt, & desideria sua commodis omnium præferentes, utilitatem communem desiderate vacationis electione contemnunt: cùm profectò laborantibus opem ferre nolle, cùm possis, &, communi bono posthabito, otiosâ quiete frui velle, nihil habeat æquitatis: cui æquitati qui seruiunt, omnes omnium bono viuunt, ac velut sibi inuicem nati, salutem mutuam tuentur, ac diligunt: ac per hoc contra iustitiam faciunt hi, qui meritò suæ conuersationis, vel eruditionis electi, otiosum studium fructuosæ utilitati regendæ multitudinis anteponunt. Nonne verò ista euidenter conuincunt impositi Episcopatus recusationem iniquam esse, & iniustam, nec solùm charitati, & dilectioni proximi repugnantem? A

X. Palmam verò in hac quæstione dirimendâ & explicandâ, meo quidem iudicio, omnibus præripuit [a] S. Gregorius, qui de eâ materiâ non semel disputauit, & quidem in libro Pastoralis curæ, vbi ex instituto magis hanc quæstionem tractat, duo genera statuit eorum, qui pastoralem curam respuunt; primùm eorum, qui quietem propriam sectantes, opus illud refugiunt: alterum eorum, qui pondus regiminis per humilitatem subire detrectant: priores ita carpit, quia nimirum *hi culmen regiminum si vocati suscipere renuant, ipsa sibi plerumque dona adimunt, quæ non pro se tantummodo, sed etiam pro aliis acceperunt, eumque sua, & non aliorum lucra cogitant, ipsi se, qua priuata habere appetunt, bonis priuant.* Quod quidem Scripturæ sacræ auctoritatibus sic demonstrat: *Hinc itaque ad discipulos Veritas dicit,* [b] *Non potest ciuitas abscondi supra montem posita, & nemo accendit lucernam, & ponit eam sub modio, sed super candelabrum, vt luceat omnibus qui in domo sunt; Hinc Petro ait, Simon Ioannis amas me? qui cùm amare se protinus respondisset, audiuit,* [c] *Si diligis me, pasce oues meas: si ergo dilectionis est testimonium cura pastionis, quisquis virtutibus pollens gregem Dei pascere renuit, Pastorem summum conuincitur non amare: Hinc Paulus dicit,* [d] *si Christus pro omnibus mortuus est, ergo omnes mortui sunt, & si pro omnibus mortuus est, superest vt qui viuunt, iam non sibi viuant, sed ei qui pro ipsis mortuus est, & resurrexit.* Fusiùs id ostendit ex antiquæ legis præcepto, [e] quo frater superstes filio suo mortuo semen suscitare iubebatur, tandémque ita concludit, *sunt itaque nonnulli, qui magnis, vt diximus, muneribus, ditati, dum solius contemplationis studijs inardescunt: parere utilitati proximorum in prædicatione refugiunt, secretum quietis diligunt, secessum speculationis petunt, de quo si districtè iudicentur, ex tantis procul dubio rei sunt, quantis venientes ad publicum prodesse potuerunt, quâ enim mente is qui proximis profuturus euiteſceret, utilitati caterorum secretum proponit suum, quando ipse summi Patris vnigenitus, vt multis prodesset, de sinu patris egressus est ad publicum?* Posteriores autem, eos nempe qui ex humilitate Pastorale officium reiiciunt, ne eis, quibus impares se æstimant, præferantur, hoc argumento egregiè refellit. [f] *Quia eorum profectò humilitas, si cæteris quoque utilitatibus cingatur, tunc ante Dei oculos vera est, cùm ad respuendum hoc, quod vtiliter subire præcipitur, pertinax non est: neque enim verè humilis est, qui superni nutus arbitrio, vt debeat præesse intelligit, & tamen præesse contemnit: sed diuinis dispositionibus subditus, atque à vitio obstinationis alienus, cùm sibi regiminis culmen imperatur, si iam doctus prauentus est, quibus & alijs prosit, & ex corde debet fugere, & inuitus obedire.* Idem quoque sanctus [g] Gregorius moraliter exponens illud Iob, [h] *qui exspectant mortem, & non venit*, eos interpretatur, *qui desiderant mortificare se funditus, atque ab omni vitâ gloriæ temporalis extinguere; sed occultis sæpe Dei iudicijs, vel præesse in regimine, vel occupari inutilibus honoribus compelluntur, atque inter hæc mortificationem plenissimam indesinenter expectant, sicque se gerunt, quatenus nec à perfectione per intensionem recedant, nec dispositioni conditoris per superbiam contradicant, &c.* Quorum perfectionis incrementa, & gloriæ, quem sibi coaceruant, eumulum ibidem ostendit: ex quibus inferre iure possumus eos qui Episcopatui rite gerendo pares sunt, & Deo vocanti obedire debere, superbiæque potius, quàm humilitatis notam, si suæ electioni pertinaciter obluctentur, contrahere. B C D

VI. In eamdem conspirat sententiam [i] Isidorus Hispalensis Episcopus *multis*, inquit, *intercipit sæpenumas frandibus eos, qui vitæ & sensûs vtilitate præstantes, præesse,*

a Greg. lib. Pastoralis parte 1. cap. 5. & 6.

b Matth. 5.

c Ioannis 21.

d 2. Cor. 5.

e Deuter. 5.

f Idem Greg. cap. 6. citato.

g Greg. lib. 5. moral. cap. 4.

h Iob 3. cap.

i Isidorus Hispal. lib. 3. sententt. cap. 34.

A *præesse, & prodesse aliis nolunt; & dum eis regimen animarum imponitur, renuunt, consultius arbitrantes otiosam vitam agere, quàm lucris animarum insistere. Quod tamen decepti agunt, per argumentum diaboli fallentis eos per speciem boni, vt dum illos à Pastorali officio retrahit, nequaquam proficiant, qui eorum verbis atque exemplis instrui poterant.* Item, [a] *sancti viri nequaquam occupationum sæcularium curas appetunt, sed occulto ordine sibi impositas gerunt: & quamuis illas per meliorem intentionem fugiant, tamen per subditam mentem portant, quas quidem summopere si liceat vitare, festinant: sed timentes occultam Dei dispensationem, suscipiunt quod refugiunt, exercent quod vitare noscuntur: intrant enim ad cor, & ibi consulunt, quid velit occulta voluntas Dei: seseque subditos debere esse, summis ordinationibus cognoscentes, humiliant cervicem cordis sub iugo diuinæ dispensationis.* [a] Ibidem.

XII. Ex iis ergo patet indubitatum esse, tùm ex scripturâ sacrâ, tùm ex communi Patrum doctrinâ, Episcopatum iniunctum nemini capaci & idoneo licere omnino recusare: peccare, qui tanto muneri pares illud pertinaciter
B suscipere renuunt: ex quo infert Diuus Thomas, [b] *Eum qui votum emittit de non suscipiendo Episcopatum, si per hoc intendat se obligare, ad hoc, quod nec per obedientiam superioris prælati accipiat, illicitè vouere: si autem intendit se obligare, vt quantum est de se, Episcopatum non quærat, nec suscipiat, nisi imminente necessitate, licitum esse votum, quia vouet se facturum id quod hominem facere decet.* Corollarium Diui Thomæ euidens est: cùm enim votum sit solùm promissio maioris boni, optimum autem sit Episcopatus desiderium continere, & primatus cupiditatem frænare, ad eumque nisi nolentem accedere: rationabiliter quidem Deo vouere quis potest, se Episcopatum nec appeturum, nec libenter susceperum: quia tamen tùm ex naturali dictamine rationis, tùm ex diuino iure vnusquisque, necessitate Ecclesiæ vrgente, Episcopatum tenetur suscipere, nemo rationabiliter Episcopatum in eo casu se recusaturum vouet: imo nec, sine sacrilegij crimine, id vouere potest, ne letalem omissionem voti sanctitate con-
C firmet. Addo etiam nec vllum vouere posse se, Ecclesiæ vtilitate exigente, præcepto superioris in Episcopatu suscipiendo, si dignus euadat, minime pariturum: neque enim melius est, in eo casu, Episcopatum renuere, quàm acceptare: nam, vt [c] patres superius citati ostendunt, magis meritorium est in eo casu, quod volentes nolentes ad Episcopatum suscipiendum feramur, quàm vt pertinaciter renuamus: cùm ergo non possit vouerì, nisi quod melius est, profectò nec isto casu Episcopatus fuga voueri potest: vnde apparet rectè in libro modestæ discussionis assertionum Kellisoni qui [c] Nicolao Simtharo tribuitur, propositionem istam, [d] Quod *votum non acceptandi Episcopatum sit validum, & sanctum, tanquam ambiguam* reprehensam: *& quatenus extenditur ad recusationem Episcopatus, tam impositi, quàm oblati, tam vrgente, quàm cessante necessitate, falsam, temerariam & statui Episcopali contumeliosam,* à Parisiensibus Doctoribus iudicatam à quibusdam annis fuisse.

[b] D. Thom. 2. 2. quæst. 185. art. 5. ad 3.

[c] Discussionis Simtharæi quæst. 5. num. 6.

[d] Cēsura Facultatis Paris. edita anno 1630 impress. Paris. apud Carolū Morellum.

D

Digitized by Google

A

SECTIO SEXTA.

De profeßione quæ ab ordinandis exigi, vel emitti ſolet.

§. I.

De origine iuramenti ab Epiſcopis iam præſtari ſoliti.

1. PLurima ab ordinandis præſertim verò Epiſcopis iuramento firmari, antequam ſacræ ipſis manus imponantur, legere poſſumus in formâ iuramenti quæ habetur in Pontificali [a] Romano, necnon in alia breuiori eadem ferè omnia capita continente, quæ Decretalibus inſeritur, iiſque verbis exprimitur, [b] *Ego N. Epiſcopus ab hac horâ, in antea, fidelis ero ſancto Petro, ſanctaque Romanæ Eccleſiæ, Dominoque meo Papæ C. eiuſque ſucceſſoribus canonicè intrantibus, non ero in conſilio, neque in facto, vt vitam perdat, aut membrum, vel capiatur mala* B *captione. Conſilium, quod mihi aut per ſe, aut per literas, aut per nuncium manifeſtabit, ad eius damnum nulli pandam. Papatum Romanæ Eccleſiæ, & regulas ſanctorum Patrum adiutor ero ad defendendum, & retinendum (ſaluo ordine meo) contra omnes homines. Vocatus ad Synodum veniam, niſi præpeditus fuero canonicâ præpeditione. Legatum Apoſtolicæ Sedis, quem certum eſſe cognouero, in eundo, & redeundo, honorificè tractabo, & in ſuis neceſſitatibus adiuuabo. Apoſtolorum limina ſingulis annis aut per me, aut per certum Nuntium viſitabo, niſi eorum abſoluar licentiâ: ſic me Deus adiuuet & hæc ſancta Euangelia.* Citatur autem hæc forma iuramenti ex regiſtro Gregorij Petro Subdiacono, cùm tamen nec apud Gregorium primum, cuius plures exſtant Epiſtolæ ad Petrum Subdiaconum, quem Siciliæ defenſorem conſtituerat: nec apud Gregorium tertium, cui vulgò caput illud attribuitur, reperiatur: neque verò [c] illud ipſum Gregorio nono tribuendum cenſeo, cùm & Gregorij noni conſtitutiones in Decretalium volumine, cuius ipſe autor eſt; non pri- C mum, ſed vltimum locum cuiuſque tituli obtineant, caput verò citatum de formâ iuramenti fidelitatis Summo Pontifici præſtandæ, quarto loco ponatur, & eidem Gregorio, cui ſecundum, & tertium, tribuatur; tum quod ante Gregorium nonum ſimilem iuſiurandi formam tertiò editam fuiſſe, & exactam legamus ſub Gregorio ſecundo & ſeptimo, itémque ſub Alexandro tertio, necnon etiam eandem habeamus in [d] actis Concilij Venetici (quod [e] Baronius, & alij anno Pontificatus eiuſdem Alexandri decimo octauo habitum referunt) in quibus ſchiſmatis abiurandi, & omnis hæreſeos aduerſus Romanam Eccleſiam, necnon fidelitatis Alexandro tertio eiuſque ſucceſſoribus exhibendæ, reuerſis à ſchiſmate Octauiani Antipapæ, & Guidonis Cremenſis, & Ioannis de Strumâ, præceptum Chriſtiano Moguntino, Philippo Colonienſi, nominatim, & aliis quibuſdam eorum ſequacibus imponitur. Eandémque legamus apud Albertum [f] Crantzium, qui in numeroſiſſimo Concilio habito Pontificij eius anno vigeſimo, in quo eoſdem Chriſtianum Mogun- D tinum, & Philippum Colonienſem à ſchiſmate redeuntes receptos in Eccleſiæ Catholicæ gremium, & Ioannem Calixtum receſſiſſe à ſchiſmate refert, atque Epiſcopum Beneuentanum creatum fuiſſe (quod quidem totum in Venetico peractum eſt, vnde de anno Concilij Baronio ipſum non conſentire apparet) in hoc inquam numeroſiſſimo Concilio formam iſtam, redeuntibus à ſchiſmate, iuramenti propoſitam fuiſſe narrat, *Ego N. anathematizo, & recuſo omnem hæreſim extollentem ſe aduerſus S. Romanam Eccleſiam, præcipuè verò ſchiſma Octauiani, Guidonis, & Ioannis, & ordinationes eorum irritas iudico, & eis contradico, & modo, & in antea me obediturum iuro, & promitto fidelitatem S. Romanæ Eccleſiæ, & Domino meo Alexandro, & ſucceſſoribus eius iuſtè intrantibus, ipſique ſeruiam, abſque omni malo ingenio, contra omnem hominem, ſecundùm ordinem meum, conſilia eius quæ mihi ſcripto certo mandauerit, vel ipſe commiſerit, nulli hominum prodam, nec etiam pro periculo corporis, aut membrorum. Legatum Eccleſiæ Romanæ honorabo, & ducam, & reducam, & iuuabo expenſis, ſic me Deus adiuuet, & hæc ſancta Euangelia.*

[a] Pont. Rom. parte 1. tit. de conſecrat. electi in Epiſcop. in formâ iuſiur.

[b] cap. Ego, de iureiurando.

[c] Lege Cuiacium ad cap. 4. tit. 24. lib. 2. decret. vbi caput iſtud, ego, Gregorio 7. attribuit.

[d] Acta Concil. Venetici apud Binium tom. 3 parte 2.

[e] Baron. tom. 12. annal. ad ann. 1177.

[f] Albertus Crantzius Metropol. lib. 7 cap. 3.

II. Mihi

A II. Mihi ſanè videtur non incommodè prædictum decretum Gregorio ſecundo ſaltem ex parte tribui poſſe, quippe cùm legamus in vita ſancti Bonifacij, quam Othlonus Preſbyter, ex antiquiori eiuſdem vitâ, quam nempe diſcipulus eius S. VVilibaldus primus Eſtatenſis Epiſcopus antea conſcripſerat, edidit, formam iuramenti ab eodem Bonifacio primo coram prædicto Gregorio ſecundo in ſua ordinatione emiſſi, quæ ab ea non multum differt, quam ſuprà protulimus. [a] *Promitto ego Bonifacius Dei gratia Epiſcopus, tibi beate Petre Apoſtolorum Princeps, Vicarioque tuo B. Gregorio Papa, & ſucceſſoribus eius, per Patrem, Filium, & Spiritum ſanctum, Trinitatem inſeparabilem, & hoc ſacratiſſimum corpus tuum, me omnem fidem & puritatem ſanctæ fidei Catholicæ exhibere, & in vnitate eiuſdem fidei Deo operante perſiſtere, in quo omnis Chriſtianorum ſalus eſſe ſine dubio comprobatur, nullo modo me contrà vnitatem communis, & vniuerſalis Eccleſiæ, ſuadente quopiam, conſentire: ſed, vt dixi, fidem, & puritatem, & prædicto Vicario, atque ſucceſſoribus eius per omnia exhibere, ſed & ſi cognouero Antiſtites contrà inſtituta ſanctorum Patrum*
B *conuerſari, cum iis nullam habere communionem, aut coniunctionem: ſed magis, ſi prohibere valuero, prohibeam, ſin minus, fideliter ſtatim Domino meo Apoſtolico renuntiabo. quod ſi, quod abſit, contrà huius promiſſionis meæ ſeriem aliquid facere quolibet modo, ſeu ingenio, vel occaſione tentauero, reus inueniar in æterno iudicio, vltionem Ananiæ, & Saphyræ incurram, qui vobis etiam de rebus propriis fraudem facere præſumpſerunt. Hunc etiam indiculum Sacramenti ego Bonifacius exiguus Epiſcopus, manu propriâ ſcripſi, atque ponens ſuprà ſacratiſſimum corpus ſancti Petri, ità vt præſumptum eſt, Deo teſte, & iudice, feci ſacramentum, quod & conſeruare promitto.* Eadem ferè quæ in allato ab initio ſacramento fidelitatis in hoc quoque Bonifacij ſacramento capita continentur, præterquam quod fidei profeſſio in hoc habetur, quæ ſpeciatim iam exigi ſolet, omittunturque tria capita de profectione ad Synodum, iubente Summo Pontifice, Legatis Apoſtolicis honorandis, & liminibus Apoſtolorum inuiſendis: quæ fortè ideò omittuntur à Bonifacio, quòd Legatus ipſe A-
C poſtolicus ad conuerſionem gentium mitteretur, poteſtáſque ei Conciliorum indicendorum concederetur (quâ poteſtate eum poſteà ſæpiùs vſum reperies) vnde nec de Legatis Apoſtolicis honorandis iuramentum præſtare debebat, cùm ipſe Legatus eſſet; nec de profectione ad Synodum, cui poteſtas indicendorum Conciliorum tribueretur; nec de liminibus Apoſtolorum inuiſendis, quæ Synodi gratia præſertim petebantur, & ad quæ ſine interruptione maioris boni proficiſci non poterat. Porrò non ſolùm ipſe Bonifacius, verùm etiam cæteri Germaniæ Epiſcopi in Synodo ab ipſo coactâ, confeſſi ſunt vnitatem, & ſubiectionem Romanæ Eccleſiæ, eámque omniumque ſubſcriptione firmatam profeſſionem ad corpus ſancti Petri Romam direxerunt; vt patet ex ipſius [b] epiſtola ad Cudbertum, vnde fortè iuramenti fidelitatis Summo Pontifici in ordinatione emittendi conſuetudo profluxit.

III. Integra verò prædicti ſacramenti forma Gregorio præſertim ſeptimo, ni fallor, tribuenda eſt: tum quod occaſione ſchiſmatis, quod in ipſum Henricus
D Imperator excitarat, primùm ab omnibus Epiſcopis à ſchiſmate redeuntibus ſacramentum prædictum exactum fuiſſe probabile ſit: conformiter nempe [c] Niceno Canoni, quo ſiue Cathari, ſiue Nouatiani à ſchiſmate redeuntes, ſine ſacramento recipi prohibentur: ideò occaſione huius diſſenſionis Imperij, & Eccleſiæ, ſchiſmatiſque exinde oborti, priuilegia ſanctæ Sedis expreſſiùs iurari prædictus Pontifex voluit, & regaliorum ſancti Petri meminit: deinde paulatim à cæteris Epiſcopis idem ſacramentum emitti cœpit: quæ quidem ex eo probantur, tum quod in Concilio Romano ſexto ſub Gregorio ſeptimo, cuius acta habentur in regiſtro eiuſdem Gregorij, ſimile omnino ſuperiùs relato iuramento, Archiepiſcopo Aquilegienſi impoſitum fuiſſe legamus, iis nempe verbis expreſſum, [d] *Ab hac hora, & in antea fidelis ero B. Petro & Papæ Gregorio, ſuiſque ſucceſſoribus, qui per meliores Cardinales intrauerint, non ero in Conſilio, neque in facto, vt vitam, aut membra, aut Papatum perdant, aut capti ſint mala captione, ad Synodum, ad quam me vocabunt, vel per ſe, vel per ſuos Nuntios, vel per ſuas literas, veniam: & canonicè obediam: aut ſi non poſſe r, Legatos meos mittam. Papatum Romanum*

a In vita S. Bonifacij apud Sur. 5. Iunij. refertur Baron. tomo 9. Annal. ad annum 725. Seuerinus Binius tomo 3. Concil. parte 2. ſect. 2.

b Bonif. Mog. epiſt. ad Cudbert. 105.

c Concil. Nicenum 1. in quo iuxtà 2. editionem de Catharis iuxtà 2. de Nouatianis 11. ſermo.

d Vide epiſt. Leonis primi 80.

d Acta Conc. Roman. ſub Gregor. 7. in regiſt. Greg. 7. poſt epiſt. 17. lib. 6 cuius acta incipiunt, anno ab incarnatione ſempiterni principis, &c. habentur apud Seuerinū Binium tomo 3. Concil. parte 2.

a cap. ego, de iureiurando.

& Regalia ſancti Petri (nota in extrauaganti[a] Decretalium cuius occaſione hæc dicimus, loco, *Regalium ſancti Petri*, haberi regulas Sanctorum Patrum, *in Pontificali verò Romano* haberi Regalia ſancti Petri) *adiutor ero ad retinendum, & defendendum, ſaluo meo ordine. Conſilium verò quod mihi crediderunt per ſe, aut per nuntios ſuos, ſine per literas, nulli pandam, me ſciente, ad eorum damnum. Legatum Romanum eundo & redeundo honorificè tractabo, & in neceſſitatibus ſuis adiuuabo cùm inuitatus fuero. hæc omnia obſeruabo niſi quantum ſua certa licentia remanſerit*: id eſt, vt in prædicta decretali habetur, niſi eorum abſoluar licentia. Prædictum autem Aquilegienſis Epiſcopi iuramentum eadem omnino capita continet, quæ citata decretalis conſtitutio; præterquam quod in hac, de viſitandis, aut in propria perſona, aut per nuntium liminibus Apoſtolorum, ſingulis annis caput vltimum addatur, quod in prædicto Aquilegienſis Epiſcopi iuramento minimè habetur, quodque in forma iuramenti, quæ in b Pontificali Romano exprimitur, paululùm immutatum legitur; quippe cùm non annis ſingulis, ſed trienniis eadem Apoſtolorum limina viſitanda ab Epiſcopo conſecrando promittantur: imo in eiuſdem rubricis exponatur lex iſta de viſitandis quocumq; triennio Apoſtolorum liminibus, quaſi ad ſolos Italos, vel ex Italicis inſulis, & adiacentium prouinciarum, veluti Siculos, Sardos, Corſos, Dalmatas, item & Græcos, qui è regione ipſius Italiæ, & Siciliæ oris habitant, pertineat: Gallos verò, Germanos, Hiſpanos, Belgas, Boëmos, & Vngaros, Polonos, Anglos, Scotos, Hibernos, & cæteros, qui in Europa ſunt, citra mare Germanicum, & Balticum, atque omnium Inſularum maris Mediterranei, Epiſcopos, nonniſi ſingulis quadrienniis: remotiorum verò Prouinciarum Europæ, itémque Africanos, ſingulis quinquenniis: Aſiaticos tandem, & in aliis orbis partibus degentes, nonniſi ſingulis decenniis obliget.

b Pontif. Rom. loco ſup. citato.

A B

§. II.

C

Speciatim examinatur promiſſio, qua ſe Epiſcopi obſtringunt ad inuiſenda limina Apoſtolorum.

IV. Atque, vt obiter dicamus de capitulo iſto, quo limina Apoſtolorum Epiſcopi in ordinatione ſua ſe inuiſuros promittunt: huius, ni fallor, moris origo ex duplici fonte deriuatur: primò enim, cùm Summus Pontifex in obſcurioribus fidei, vel Eccleſiaſticæ diſciplinæ negotiis totius ſuæ prouinciæ, cui non ſolùm vt Archiepiſcopus, verùm etiam vt Primas præſidet, Epiſcopos ad Concilium conuocare ſoleret, in maioribus quoque, & intricatioribus cauſis totius ſui Patriarchatus, Epiſcopos rariùs conuocaret, hinc Epiſcopos quidem Italiæ, ac Siciliæ, qui Romano Pontifici, vt Primati, ſubiiciuntur, Romam ad Concilium proficiſci debebant frequentiùs, quàm reliqui Epiſcopi, qui alios à Summo Pontifice Primates agnoſcebant: cuius rei argumentum eſſe poteſt epiſtola Leonis primi Summi Pontificis ad Epiſcopos Siciliæ, quâ nempe eis præſcribit, [c] *vt quia ſaluberrimè à ſanctis Patribus conſtitutum eſt, binos in annis ſingulis Epiſcoporum debere eſſe conuentus, terni ſemper ex ipſis ad diem tertium Calend. Octobr. Romam fraterno Concilio ſociandi occurrant.* Itémque epiſtola [d] S. Gregorij, quâ Cypriano Diacono ſcribens, Epiſcopis Siculis, qui ex antiquo more Romam ſingulis trienniis conueniebant; eorum labori conſulens, indulget, vt ſemel quolibet quinquennio Romam venirẽt. Vocabantur quoque nonnunquam Romam ad Concilium, totius Occidentis Epiſcopi, quomodo vt de antiquioribus temporibus fileam, Galliarum Præſules ab Adriano 2. & Paſchali 2. vocatos apud [e] Hincmarum Rhemenſem, & [f] Iuonem Carnotenſem legimus; ſed hæc totius Occidentis Concilia rariora erant, ideò huius rei cauſa rariùs Epiſcopi, qui proprium habebant Primatem, alium à Romano Pontifice, Romam conuenichant: poſtea tamen lex iſta ad omnes Epiſcopos extenſa eſt, quibus, ad ſedis Apoſtolicæ maieſtatem venerandam, Romam adeundi lex impoſita fuit; quæ ſolùm ad Concilij celebrationem olim imponebatur; & ſo-

D

c Leo epiſt. 62. al. 4. ad Epiſcopos Sicil. cap. 4.
d Greg. lib. 6. epiſt. 29. Et Ioannes Dia. lib. 3. vitæ Gregor. num. 25.
e Hincmarus epiſt. ad Adrianum 2.
f Iuo epiſt. 250. Paſchali 2.

A lis vt plurimum Italis, ac Siculis, quibus in propriâ Prouinciâ intra Primatiæ Romanæ terminos, Concilia celebrandi neceſſitas imminebat.

V. Secundò, ex ordinationum iure quod Conciliorum conuocationi ſolebat eſſe connexum, eadem Romam petendi neceſſitas orta fuit: quæ primùm Italos, Siculoſque, alioſque Dalmatiæ vicinos, comprehendebat, quos nonniſi à Summis Pontificibus, vel ex eorum licentiâ ordinatos fuiſſe colliges ex variis[a] Gregorij Magni epiſtolis, cùm tamen eodem tempore in Gallia, Hiſpania, Germania, & aliis regionibus, ſinguli in ſuis prouinciis, à Metropolitanis ſuis, vel Primatibus ordinari ſolerent Antiſtites. Hinc qui Summo Pontifici vt Primati obediebãt, Romam euocari conſueuerant, vel vt ordinarentur, vel vt, ſi per alium conſecrari eis liceret, Summum tamen Pontificem ſalutarent, ſtatim atque per tempus & vires ipſis liceret, conformiter nempe Tarraconenſis Concilij ſtatuto, quo nempe præcipitur, [b] *Vt ſi quis in metropolitanâ ciuitate non fuerit Epiſcopus ordinatus, poſteaquam ſuſceptâ benedictione per Metropolitani literas honorem fuerit Epiſcopi adeptus, & ſtatuto tempore, id eſt impletis duobus menſibus, ſe in Metropolitani ſui præſentet aſpectibus, vt ab illo monitis Eccleſiaſticis inſtructus plenius quid obſeruare debeat, recognoſcat. Si non fecerit, in Synodo increpatus à fratribus corrigatur; ſi infirmitate aliquâ, ne hoc impleat, fuerit impeditus, hoc ſuis literis Metropolitano indicare procuret.* Quare cùm ſequentibus temporibus electionum & ordinationum iura Summus Pontifex ad ſe traxerit, nihil mirum ſi eodem iure præceperit, vt Epiſcopi ordinati quàm primùm Romam accederent, monita, iuſſaque ad rectè ſuam Diœceſim adminiſtrandam ab eo audituri.

VI. Tertiam huic valdè affinem rationem adiungere poſſumus, Archiepiſcopis propriam, quibus cùm vetitum eſſet Eccleſiaſticis [c] legibus, ne quidquam Pontificalis muneris ſine pallio attentarent, pallium autem, vt docet Sanctus [d] Gregorius epiſtola ad Brunichildem Francorum Reginam, nonniſi fortiter poſtulantibus, obnixéque petentibus dari non debeat: hinc inquam fiebat, vt Romani Pontifices his tantum pallia dare ſolerent, qui Romã ipſum petituri adirent: ſic enim legimus [e] Sanctum Elphegũ, anno 1006. Belſinum [f] ſub rege Etgaro paulò ante Dunſtanum, & ſanctum [g] Anſelmum Archiepiſcopos Cantuarienſes, itémque ſanctum Malachiam [h] Hiberniæ Primatem, & alios pro petenda Archiepiſcoparus ſtolâ (quo nomine pallium in vita Dunſtani, & Anſelmi nominatur) Romam profectos. Vnde Gregorius ſeptimus [i] epiſtola ad Brunonem Veronenſem Epiſcopum dicit, anteceſſorum decreto, niſi perſonæ præſenti non eſſe concedendum pallium, itaque ipſum monet Romam veniat, vt illud accipiat: & [k] epiſtola ad Archiepiſcopum Rothomagenſem, ipſum reprehendit, quod Romam venire diſtuliſſet, & pallium ab Apoſtolicâ ſede, pro more, acquirere poſtpoſuiſſet. Vrbanus quoque apud Platinam ſcribens Archiepiſcopo Mediolanenſi, [l] *literis tuis*, inquit, *exoratus cum Apoſtolicæ ſedis benedictione pallium fraternitati tuæ mittimus, quod quidem dignitatis genus nulli ante te, niſi præſenti, conceſſum eſt:* illud tamen vel de ſuo tempore, vel de Archiepiſcopis Italiæ dictum intelligendum eſt: conſtat enim prioribus temporibus [m] Syagrio Auguſtodunenſi, Virgilio [n] Epiſcopo Arelatenſi, & Ioanni [o] primæ Iuſtinianæ à Gregorio Magno; Auxanio Cæſarij Arelatenſis ſucceſſori [p] à Vigilio: tribus [q] Metropolitanis Germaniæ à Zachariâ: Brunoni [r] Archiepiſcopo Colonienſi ab Agapeto ſecundo; Odiloni [s] Abbati Cluniacenſi à Benedicto: Bonifacio [t] Moguntino à Gregorio tertio, aliiſque abſentibus miſſa fuiſſe.

VII. Huiuſce verò moris tenaciſſimus fuit prædictus Gregorius ſeptimus, vt non ſolùm Archiepiſcopos, verùm etiam Epiſcopos aliquanto tempore, poſtquam vel ipſi ordinati, vel Papa ordinatus fuiſſet, Romam petere vellet; patet hoc ex variis eius epiſtolis, quarum priorem eam proferimus, quæ ad Lanfrancum Archiepiſcopum ſcripta eſt, in qua hæc habet, [u] *quod ex illo tempore quo Sacerdotale ſummæ Sedis iugum cernici noſtræ licet indigni ſuſcepimus, venire ad nos non multùm curauit fraternitas tua, quantò minus hoc de dilectione tua ſperare potuimus, eò amplius ſtupentes miramur, & niſi Apoſtolica conſuetudo, necnon & amoris pignus*

[a] Lege epiſt. Greg. 30 31. 35. 39 indict. 11. & lib. 3. epiſt. 15. & lib. 5 epiſt. 23. indict. 14.

[b] Tarracon. can. 5. refertur diſtinct. 65. can. 6.

[c] Matſco. t. 6. & Nicolaus ad Conſul. Burgaterum c. 75.

[d] Greg. epiſt. 5. indict. 1. lib. 7.

[e] Vit. S. Elpheg. apud Sur. 19. April.

[f] Oſbernus in vita S. Dunſtani cap. 19.

[g] Edmerus in vita S. Anſelmi Cantuar. lib. 2.

[h] Bern. in vita S. Malach.

[i] Gregor. 7. lib. 1 ep 24.

[k] Idem lib 9. epiſt 1.

[l] Platina in vita Vrbani 2.

[m] Greg. lib. 7. epiſt. 5. ad Brunich.

[n] Idem lib. 4. epiſt. 51. Virgilio.

[o] Idem 13. Ioanni.

[p] Vigilius epiſt. 6.

[q] Zach. epiſt. 8 & 9. ad Bonif.

[r] Rotgerus cap. 23. vitæ S. Brunon. apud Sur. 11. Octob.

[s] Glaber lib. 5. cap. 4.

[t] Gregor 5. epiſt. 1. ad Bonif.

[u] Greg. 7. lib. 6. reg. epiſt. 30.

antiquum nos huc vſque detinuiſſet, profectò nos hoc grauiter ferre iamdudum tibi conſtitiſſet. Neque verè debuiſſe eum, ſubdit, metu Regis Anglici, aut cuiuſquam perſonæ ſuperſtitioſo amore, à conſpectu Papæ retrahi: debere proinde ipſum, Regem ab hoc conſilio reuocare, ne quemquam deinceps ab Apoſtolicæ ſedis viſitatione vlteriùs coërcere attentet: tandémque in fine præcipit, vt quantocyùs Romam properet, *quatenus*, inquit, *de his, & aliis negotiis præſentialiter conferre, atque vtilitas Eccleſiæ de noſtro colloquio augmentum valeat, Deo fauente, percipere.* Secundo etiam loco eas adducimus, quas ad eundem Lanfrancum

[a] Idem lib. 3. epiſt. 10.

ſcripſit [a] literas (L. enim Cantuariorum Epiſcopus, cui literæ iſtæ diriguntur, haud dubiè Lanfrancus eſt Archiepiſcopus Cantuarienſis) quibus quidem cum redarguit, quod Romam ſæpè vocatus, nec veniſſet, nec excuſationem Canonicam prætendiſſet, præcipitque, vt intra quatuor menſes Romam veniat, alioquin cum ab officio Epiſcopali ſuſpendit: & inter cætera hæc ait, *non enim labor, aut difficultas itineris ſufficienter excuſat; cùm ſatis notum ſit multos longè remotos, licet corpore invalidos, & infirmos, & à lectulo vix valentes, ſurgere tamen Beati Petri amore flagrantes, ad eius limina vehiculis properare.* Tertiò ſuperiùs citatam ad Willelmum Archiepiſcopum Rothomagenſem epiſtolam proponimus, quibus ipſi culpæ adſcribit, tam quod Romam ipſe, quàm quod Suffraganei eius non acceſſerint, [b] *litera*, ait, *quas nobis miſiſti, ſatis devotionis pretendunt, ſed ad eorum fidem rei penitus teſtimonium deeſt. Si enim ità ſe res haberet, non, quemadmodum Suffraganei tui, etiam tu ipſe Apoſtolorum limina viſere tanto tempore parvipendiſſes: ex quo enim nos licet indignos ad huius Sedis curam dignatio divina provexit, neminem veſtrum nos vidiſſe recordamur, &c.*

[b] Idem lib. 3. epiſt. 2.

VIII. Conſuetudo autem iſta, vt Epiſcopi de nouo conſecrati Apoſtolorum limina inuiſerent, ſequentibus temporibus invaluit, cuius veſtigia aliqua exſtant in Epiſtolis Iuonis Carnotenſis, quarum vna Radulphum Rofenſem Epiſcopum in Cantuarienſem electum, apud Paſchalem ſecundum excuſat, quod Romam necdum profectus fuerit, [c] *Hic*, inquit, *in propriâ perſonâ ſedem Apoſtolicam viſitare, ſecundùm maiorum inſtituta deliberauit: ſed eum partim corporis debilitas impediuit, partim periculum Romani itineris deterruit: mittit itaque prædictæ Eccleſiæ vice electi ſui religioſas perſonas, & dictis, & ſcriptis obnixè poſtulantes, vt prædictum electum Cantuarienſem Epiſcopatui confirmetis, & dignitatem ei pallij concedatis.* Alterâ eundem Paſchalem rogat, vt Gaufridum Rothomagenſem Romam proficiſcentem, excuſatum tamen habeat, quod profectionem ſuam diutiùs

[c] Iuo epiſt. 250. Paſchali 2.

diſtuliſſet, [d] *Rogamus enim*, inquit, *paternam diſcretionem veſtram pro Domino Gaufrido Rothomagenſi Archiepiſcopo, qui tunc tandem impetrauit à Principe ſuo Rege Anglorum, vt poſſet in propria perſona Sedem Apoſtolicam viſitare, quam tamen non diſtulit viſitare ſuis temporibus in perſonâ alienâ: non ergo exiſtimamus imputandum contemptui Sedis Apoſtolicæ, quod neceſſitas imperauit, non torpor diſſuaſit, non neglectus retinuit: pro eo enim ſæpiùs intercedimus, quia perſonam vtilem, & honeſtam ab adoleſcentiâ ſuâ, & ab altis didicimus, & nos experti ſumus.* Hinc diſſenſio nonnunquam inter Summos Pontifices, & Reges orta, dum ij ægrè ferrent Romam Epiſcopos ſibi ſubditos frequenter petere, nec eos niſi impetratâ ab ipſis licentiâ regni fines demigrare permitterent: hoc Gallicos olim Reges in ſuo regno obſeruari voluiſſe, teſtis eſt Hincmarus [e] Rhemenſis, nec tamen ob eam rem conqueſtos olim fuiſſe Romanos Pontifices legiſſe me memini: cùm tamen Gregorium [f] ſeptimum ob id conqueſtum fuiſſe de Regibus Anglorum ex citatis ſuprà literis pateat, maximè ex epiſtola ipſius ad Hubertum Romanæ Eccleſiæ Subdiaconum: de eo quoque S. Anſelmum Archiepiſcopum Cantuarienſem, & Regem Anglorum V Villelmum altercatos fuiſſe fusè docet [g] Malmeſburienſis: eadémque inter ſanctum Thomam Cantuarienſem, & Henricum ſecundum Anglorum Regem controuerſiam fuiſſe conſtat ex [h] articulis ipſi ſancto Thomæ à Rege propoſitis.

[d] Idem epiſt. 254. Paſchali 2.

[e] Hincmarus epiſt. ad Adrianum 2.

[f] Gregor 7. epiſt. 1. lib 7.

[g] Malmeſburienſis lib. 1. de geſtis Pontific. Anglor. in Anſelmo.

[h] Art. 6. eorũ, qui propoſiti ſunt S. Thomæ apud Eduard. in eius vitâ cap. 6.

§. III.

Digitized by Google

A

§. III.

Concluditur à quo tempore forma iuſiurandi Epiſcoporum iam vſitata recepta ſit.

IX. Porrò prædictum iuramentum, quod, vt ex prædictis conſtat, ab Archiepiſcopis quibus pallium concederetur, & ab iis qui redirent è ſchiſmate exigi primùm ſolitum fuit, vel progreſſu temporis ex conſuetudine receptâ cæteros Epiſcopos obligare cœpit, vel ab ipſo Gregorio ſeptimo præceptum fuit: vel à Paſchali ſecundo, ſub quo Concilium generale Romæ celebratum eſt, [a] in quo promittendæ obedientiæ Summo Pontifici forma præſcribitur: vel certè ex eo, quod Decretalibus à Gregorio nono inſertum fuiſſet: quamuis iuxta interpretationem [b] Gloſſæ, eos ſolùm obligaret, qui immediatè Summo Pon-
B tifici ſubiecti eſſent. Vnde iuramenti formam Canonicam, quam à Coëpiſcopis immediatè ſibi ſubiectis Summum Pontificem exigere ſolere dicit Gregorius nonus, & quâ cæteros Archiepiſcopos vult eſſe contentos, eam eſſe dicit Gloſſa, quæ in prædicta Decretali Gregorij ſeptimi exprimitur. Placet tamen iuramentum illud vel ex antiquâ conſuetudine, ante tempora, ſcilicet Gregorij ſeptimi ad illos extendere, qui Primatui Papæ ſubderentur, & ad ipſum ordinationis iure ſpectarent, vel pallium acciperent, quos omnes, quæcumque in prædictâ Decretali epiſtola continentur, olim obſeruaſſe, & in ordinatione ſuâ Romano Pontifici, iuramentum de iis præſtitiſſe, ex veteri Eccleſiæ more, certiſſimum eſt: & certè Aquilegienſem Archiepiſcopum (quem merito ſicut & Dalmatiæ vicinos Italiæ Epiſcopos ordinationis iure ad cathedram Romanam non recenter ſpectaſſe, & ad Romana Concilia vocatum eſſe dixeris) iuramentum prædictum emiſiſſe ex actis Concilij Romani ſecundi ſub Gregorio ſeptimo ſuperiùs protulimus: Bonifacium quoque Moguntinum
C extra fines Primatus Romani Primatem conſtitutum, & Apoſtolicæ Sedis Legatum idem fermè iuramentum emiſiſſe ſuperiùs oſtendimus.

[a] Abbas Vrſpergenſis in Chronico ad ann. 1102.

[b] Gloſſ. v. ſingulis annis, in cap. ego, de iureiurando, & in cap. dilecti, de maiorit. & obed. & in cap. antiqua, de priuilegiis v. fidelitatis.

§. IV.

De promiſſione obedientiæ in conſecratione Epiſcoporum.

X. Ex hoc verò Gregorij noni decreto, cuius obiter meminimus, colligi poteſt Epiſcopos in ordinatione ſuâ fidelitatem Metropolitano ſeruandam iuramento olim promiſiſſe, ſicut & Coëpiſcopos Papæ ſubiectos, ſeruatâ tamen proportione: peccare verò Metropolitanum, ſi aliam à prædictâ, Suffraganeis ſuis iurandi formulam, obtrudat: ita enim loquitur [c] Gregorius nonus epiſtola * Granienſi Patriarchæ, *mandamus, quatenus contentus forma Canonica, quam nos à Coëpiſcopis nobis immediatè ſubiectis recipimus, nihil amplius à Caſtellano Epiſco-*
D *po, obtentu alicuius conſuetudinis exigas, prætexto præſtiti iuramenti, &c.* quæ verba oſtendunt formam eandem iuſiurandi, quam Papa exigeret ab Epiſcopis ſibi immediatè ſubiectis, Archiepiſcopos quoque à Suffraganeis ſuis, nihil verò amplius, exigere potuiſſe: meminit & eiuſdem ſponſionis quam Epiſcopis ſuis Ordinatoribus facerent, Iuo Carnotenſis [d] epiſtola ad Bernardum maioris Monaſterij Abbatem, *ſic*, inquit, *reliqui Pontifices ante conſecrationem examinantur, omnem veterum morum honeſtatem, & debitam obedientiam ſe exhibituros ſuis Ordinatoribus pollicentur.* Eadem quoque epiſtola ſolidè, & eruditè à Monachis quibuſdam ſcrupulum hunc eximit, quo eorum Abbatum benedictionem Simoniæ ſuſpicione non carere ſibi perſuadebant, quæ emiſsâ priùs obedientiæ profeſſione facta fuiſſet; *cùm culpa nulla ſit, ſi exigitur, quod debetur, & quod debetur, exhibetur*, id docente Auguſtino ad Simplicianum his verbis, *quis non videat iniquitatis neminem argui poſſe, qui quod ſibi debetur exegerit, nec eum cerè, qui quod ei debetur donare noluerit? hoc autem non eſſe in eorum, qui debitores ſunt, ſed in eius, cui*

[c] Greg. 9. c. dilect. citato. * Gradenſi.

[d] Iuo epi. 71.

debetur, arbitrio; ſubdit probationem, quod ordinatoribus ab ordinatis obedientia debeatur. Illud quoque Priuilegium Patriarchis aſſeruit Concilium Lateranenſe ſub Innocentio tertio: [a] *vt nempe poſtquam à Romano Pontifice exceperint pallium (quod eſt plenitudinis officij Pontificalis inſigne) præſtito ſibi fidelitatis, & obedientiæ iuramento licenter & ipſi ſuis ſuffraganeis pallium largiantur, recipientes pro ſe profeſsionem Canonicam* (id eſt, vt interpretatur [b] Gloſſa, *ſubiectionem, obedientiam, & reuerentiam, quæ tria in inſtillatione Abbatis Epiſcopis* promitti debere docet Honorius tertius) *& pro Romanâ Eccleſiâ ſponſionem obedientiæ ab eiſdem.* Primates quoque ſicut iura ordinationum ad ſe transferre adnixi ſunt, ita & ſibi obedientiam ac reuerentiam iurari voluerunt: grauis inde controuerſia inter Hugonem Dienſem Archiepiſcopum Lugdunenſem Sedis Apoſtolicæ Legatum, & Daimbertum Senonenſem electum, quem volebat Hugo ante conſecrationem ad ipſum proficiſci, & ſibi Primatus iure obedientiam ac ſubiectionem profiteri, quod tamen & ſibi graue videri dixit Iuo, [c] vt potè quod hactenus nec in Senonenſi prouinciâ, nec in aliis prouinciis antiquitas inſtituiſſet, nec conſuetudo ſeruauiſſet; nam, vt in epiſtolâ ad prædictum Hugonem ſcriptâ fusè ipſe diſputat, Primatum ſolum prærogatiuæ debebatur, vt de nomine electi ad notitiam eius Prouinciales referrent, ipſe autem nullis difficultatibus, nullis dilationibus iuſtas fatigaret electiones; ſicq; omnia ſua priuilegia inferioribus Eccleſiis illibata ſeruarentur: vicit tamen Hugonis auctoritas, nec Apoſtolicæ Sedi grata Iuonis fuiſſe libertas, ex ipſius Iuonis epiſtola ad Paſchalem Summum Pontificem colligitur. Viciſſe verò Hugonem, Daimbertumque ipſi, & Eccleſiæ Lugdunenſi reconciliatum, omnem illi obedientiam tanquam ſuo Primati promiſiſſe, ex Ioannis [d] Lugdunenſis Archiepiſcopi, qui Hugoni ſucceſſit, obſcuriùs: ex Gofridi [e] Vindocinenſis literis ad Iuonem, clariùs colligimus. Hoc verò tempore quo ordinationum omnium iura ad ſeipſum Summus Pontifex tranſtulit, Epiſcopiſque conſecrandis concedere conſueuit, vt à quocumque Antiſtite quamuis non ſuo conſecrari poſſint, ſoli Summo Pontifici, non Metropolitano, non Primati, fidelitatis, obedientiæ, ac reuerentiæ profeſſio exhibetur[f], vt in Pontificali [f] Romano videre eſt, ſed de iuramento obedientiæ conſecratori exhibendæ fuſiùs inferiùs.

A

B

C

[a] Conc. Lateran. ſub Innoc. 3. cap 5. habetur cap. antiqua, de priuilegiis.

[b] Gloſſ. in cap. antiqua citat. v. profeſſionem canonicam.

[c] Iuo epi. 60. Hugoni Lugdunenſi.

[d] Epiſt. Ioan. Lugdun. inter epiſt. Iuonis 237.

[e] Gofrid. Vindoc. epiſt. ad Iuonem 18. lib. 2.

[f] Pont. Rom. parte 1. de conſecrat. electi in Epiſcopum.

§. V.

De promiſsione indemnitatis rerum Eccleſiæ.

XI. Præter hæc verò quæ ex prædictâ Canonicâ eiuſmodi formâ, in ordinatione promitti docuimus, aliud caput de rerum Eccleſiæ indemnitate ſeruandâ, præſcripta in Pontificali Romano forma continet, his verbis, [g] *profeſsiones verò ad menſam meam pertinentes non vendam, nec donabo, neque impignorabo: nec de nouo infeudabo, vel aliquo modo alienabo, etiam cum conſenſu capituli Eccleſiæ meæ, inconſulto Romano Pontifice, & ſi ad aliquam alienationem deuenero, pœnas in quadam ſuper hoc edita conſtitutione contentas, eo ipſo incurrere volo.* Hanc autem promiſſionem iuramento firmatam, ab iis tantum olim exigi ſolitam fuiſſe, de quibus ſuſpicio probabilis oriri poſſet, quod bona Eccleſiæ alienaturi eſſent, colligo ex epiſtola [h] Pelagij, ſiue Gelaſij Summi Pontificis Cethego Patricio, ſeu, vt alij legunt, Ceto, in cauſa Syracuſanæ vrbis, electo Epiſcopo, à quo, quod vxorem, & liberos haberet, Papa ſe iuramentum exegiſſe teſtatur, *priuſquam*, ait, *à nobis contingeret ordinari, huiuſmodi exegimus cautionem, per quam & ſuam fateretur, quãtula eſſet, præſenti temporis habita ratione, ſubſtantiam: & nihil vnquam per ſe, aut per filios, & vxorem, ſiue quamlibet propinquam, aut domeſticam, vel extraneam perſonam, de rebus vſurparet Eccleſiæ: & vniuerſa ſui Epiſcopatus quæſita tempore Eccleſiæ ſuæ dominio ſociaret: nihil vltrà id, quod modò deſcriptum eſt, filiis ſuis, vel hæredibus relicturus.* Ex quibus verbis colliges indemnitatis rerum Eccleſiaſticarum in ordinatione cautionem iuratoriam ab eo exactam, qui liberos, & vxorem habens facilè credi poſſet inducendus cupiditate carnis & ſanguinis, ad alienanda vel dilapidanda

D

[g] Pont. Rom. ibid.

[h] Pelagius epiſt. Cethego Patritio, refertur diſt. 28. c. de Syracuſanæ.

ed by Google

A dilapidanda Eccleſiæ bona; vſitatum verò minimè fuiſſe, vt à reliquis Epiſcopis conſecrandis idem iuramentum exigeretur: ſecus enim non videretur tanquam ſpecialis cautio in eo caſu adhibita. Neque nouum eſt, vt à ſuſpecto iuramentum exigatur, quod à non ſuſpecto nequaquam requiratur, cùm & à regularibus de inobedientiâ ſuſpectis noua cautio iuratoria, non autem ab aliis exigi poſſit, ex ſcripto [a] Innocentij tertij, ſancti Stephani, & ſancti Proculi Abbatibus Bononienſibus.

[a] Innocent. 3. cap. cùm in Eccleſia, de maioritate & obed.

§. VI.

De promiſſa obſeruantia ſtatutorum cuiuſque Eccleſiæ, & Canonum.

XI. Poſſunt & ſtatuta cuiuſque Eccleſiæ, & quod vniuſcuiuſque officij eſt, ac muneris, licitè in inſtitutione Canonicâ, ex legitimâ conſuetudine obſeruanda
B promitti. Primò quidem iuramenti de ſtatutis Eccleſiæ obſeruandis meminere aliquando iura, nec ipſum improbant, [b] dummodo ipſa rationi & æquitati non repugnent, ſecus [c] enim irritũ eſſe & iniquũ iuramentũ declarant: ipſe etiam Sũmus Pontifex, antequam conſecrationis beneficiũ conſequatur, conſuetudines Romanæ Eccleſiæ, & decreta prædeceſſorum ſuorum ſe inuiolabiliter ſeruaturum profitetur, vt ex libro Diurni probat [d] Iuo Carnotenſis. De conſuetudinibus quoque Eccleſiæ ſeruandis, iuramentum præſtari ſolere in inſtitutione cuiuſque Nicolaus [e] III. affirmat, eaque iuramenta *ſub huiuſmodi generalitate qualitercumque, & ſub qualicumque verborum forma præſtita, vel præſtanda ad licita poſsibilia, & libertati Eccleſiaſticæ non obuiantia, tantùm extendi; ipſoſque iurantes ad alia per præſtationem iuramenti eiuſmodi non teneri* declarat. Id quoque, quod cuiuſque officij eſt, ac muneris, ex conſuetudine, & praxi Eccleſiæ vel Epiſcopi ſtatuto, haud dubiè iuramento firmari poteſt, v. gr. quia reſidentia in propriâ Eccleſiâ, officio paſtorali adnexa eſt, ideò iuramentum de reſidentiâ Ca-
C nones exigere permittunt: nec dubium quin ordinum functiones, & habitus Clericalis geſtatio, vel alia huiuſmodi quæ Eccleſiaſticis legibus ſancita [f] ſunt, iuramento promitti poſſint ac debeant, ſi conſuetudo vigeat, vel ſtatutum Epiſcopi id exigat, eo modo quo caſtitas ordini Eccleſiaſtico ex lege adnexa in Subdiaconatus ſuſceptione voueri dicitur; iuramentum enim ſuſceptæ obligationis poteſt eſſe vinculum, & in legum cuſtodiam ac munimentum adhiberi: & ſicut pro veritate indagandâ, ita pro æquitate tuenda iuſtè exigitur. Potéſtque ex Iuſtinianæa [g] lege id deduci, quæ nempe ſtatuit, lectis coram ordinando ſacris Canonibus, *ſi quidem ille declarauerit, & dixerit præcepta ſacrarum regularum non ſe valere ſeruare, nullo modo ei ordinationem imponi: ſi verò ſuſceperit, & dixerit, quia quantum homini eſt poſsibile, complebit, hæc quæ his continentur, &c. tunc ſuper his profeſsionibus vnumquemque ſacram ſuſcipere Epiſcopatus ordinationem.* At pro re aliàs indebitâ illicitè ab ordinatore iuramentum, vel promiſſio quæuis exigeretur, eſſétque iniuſtum illud iuramentum, iniuſta promiſſio, quæ minimè
D debenti iſta præſtare imponeretur: neque enim iuramentum extenditur ad ea, quæ de iure præſtanda non ſunt, vel quæ ſunt vltrà formam ſtatutam à Canone, vt indicat [h] Gregorius nonus: imo etiam ſimoniaca quodam pacto videretur ordinatio, quæ nonniſi hac promiſſione adhibitâ conferretur: quoniam vt argumentatur [i] Goffridus Abbas Vindocinenſis, ſubſequens iſta benedictio nauicularia potius videretur, quàm gratis data: vnde in eiuſmodi promiſſionibus, quæ aliàs indebitæ fiunt, triplicem ſimoniam obſeruat: [k] *quoniam*, inquit, *ſimonia eſt à lingua, cùm publicè recitatur illa permiſsio: ſit à manu, quando charta, quâ continetur, ſcripta ponitur ſuper altare: ſit ab obſequio, cùm ipſum malè promiſſum ſubiectionis obſequium ſeruatur.*

[b] cap. Clericus de iureiurando. & cap. 1 de his quæ fiunt à maiori parte capituli, & cap. cum aliquibus, de reſcriptis in 6.

[c] cap. 2. de verborum ſignific. in 6. & cap. 1. de iureiurand. in 6.

[d] Iuo epiſt. 60. & 75.

[e] Nicolaus 3. cap. cit. 1. de iureiurand.

[f] cap. ex parte tuâ, de Clericis non reſidentibus, & Concil Tholoſ. apud Bochel. lib. 6. decret. tit. 4. cap. 87.

[g] Nouella 6. cap. 2.

[h] Gregor. 9. cap. dilecti, de maioritate.

[i] Goffridus Vindocinenſis lib. 3. epiſt. 21 Iuoni.

[k] Idē opuſc. 3.

XII. Quamuis autem docuerimus in ordinatione promitti poſſe officium aliàs debitum, quod ordini ſacro recepto adnexum eſt, adeoùt non noua obligatio inde imponatur, ſed antiqua firmetur; nihilominus Cabilonenſis [l] ſecunda Synodus ſub Carolo magno habita, iuramentum indeterminatum, quo quis ſe

[l] Cabilon. 2. can. 15.

Digitized by Google

vel dignum esse, vel Canones omnes obseruaturum confirmet, tanquam pe- A
riculosum damnauit, *dictum est*, inquit, *de quibusdam fratribus, quod eos quos ordinaturi sunt, iurare cogant, quod digni sint: & contrà canones non sint facturi; & obedientes sint Episcopo qui eos ordinat, & Ecclesiæ in qua ordinantur: quod iuramentum quia periculosum est, omnes vnâ inhibendum statuimus.* Quo Canone non obedientiæ, qui Episcopo Ordinario exhibeatur, promissio reprehenditur, quam nempe Canones, & consuetudo Ecclesiastica præcipiunt; sed tum obedientiæ Episcopo ordinatori, nec tamen ordinario, quæ videbatur ab eiusmodi ordinatoribus exigi: tum maximè vniuersalis & illimitata Canonum obseruandorum iurata pollicitatio, & propriæ dignitatis affirmatio; quod nempe iuramentum tam promissorium, quàm assertorium periculosum est, cùm & timoratis mentibus scrupulos iniiciat, & periurij occasiones frequentiores præbeat. Esto ergo (vt loquitur Auctor operis imperfecti in Mathæum, qui vulgo dicitur esse Chrysostomus,) [a] *sicut qui sutoriam v. causâ, aut quamcumque alteram profitetur artem, etsi specialiter non spondeat: tamen per hoc ipsum, quod sutoriam professus est artem, & episcium, vel magisterium eius artis aperuit, videtur tacitè omnibus spopondisse, vt sine reprehensione impleat, quam professus est artem: sic Sacerdos & omnis Clericus, etsi specialiter non promittat: tamen per hoc ipsum quod doctor constituitur aliorum, tacitè promittere Deo videtur in omnibus obauditurum se Deo.* Esto (quod de Presbyteris & cæteris Ecclesiastici ordinis inquit [b] Saluianus) *assumptio religiosi nominis, sponsio sit deuotionis:* esto denique vel solius Clerici nomen perfectæ mundo renuntiationis pollicitationem contineat, & Ecclesiastici status professio ad legum Ecclesiasticarũ obseruationem, & perfectionis consecutionem instituatur: possétque post Augustinum [c] dici, *Clericus duas res professus esse, & sanctitatem & Clericatum.* Nihilominus tamen nec præcepta omnia ad sanctitatem obtinendam, nec Clericalis disciplinæ leges omnes ità spondentur, vt periurij reus sit, qui vel in aliquo eorum deliquerit. B

a Auctor operis imperfecti in Math. hom. 40. inter opera Chrysostomi.

b Saluianus lib. 4 ad Eccles. Cath. tomo 5. Biblioth Patrũ.

c Augustinus sermone 1. de cõmuni vitâ Clericorum.

XIII. Neque in contrarium militat Canon Toletani [d] Concilij vndecimi, quo Canonum obseruantia sponderi ab ordinando debere dicitur: in tantum enim C
promitti censenda est, in quantum implicitè & virtute, vt superiùs explicuimus in assumptione Clericalis vitæ, eorum obseruatio continetur: vel certè in quãtum speciatim, & expressè regularum Ecclesiasticarum contemptus prohibetur: adeout is solùm formaliter & expressè, vt Theologi loquuntur, in Clericatus professionem, & Clerici sponsionem peccet, qui regulas Ecclesiasticas contemnit: qui verò absque contemptu eas transgreditur, is non formaliter periurus, aut Ecclesiastici Sacramenti violator existat, sed virtualiter tantum, quatenus nimirum professio Clericatus, & authentica Clericorum placiti adnotatio in omne Clericorum, quà Clerici sunt, functiones influit: eodem modo quo professio in Baptismo edita ad omnes Christianæ religionis actiones, & votum religionis ad omnia religiosæ vitæ officia: ex quo influxu criminũ quoque in singulas istas professiones, quocumque modo commissorum grauitas adaugetur; cùm & Christianorum quàm Paganorum, & Clericorum, quàm laicorum, & regularium quam secularium maiora cæteris paribus crimina ha- D
beantur: quamuis tamen non omnia iuramenti obligatione formaliter contineantur, quæ in generali promissione iuramento firmata, implicitè concluduntur: vtpotè cùm secundùm sanctiones [e] Canonici iuris, iuramentum ad ea non extendatur, de quibus minimè fuit cogitatum.

d Tolet. 11. can. 10.

e Legantur Glossa 1. in cap. 1. de renũciat. Gloss. 2. in cap. veniens 16. de iureiurando. Gloss. in mẽte, in cap. ad nostrum 21. eodem dit. item cap. penult. & ibid. Glossa final. de iureiuran. f Tolet. 11 suprà refertur c. quamquã, dist. 23.

§. VII.

Quænam sint præcipua capita professionis Ordinandorum.

XIV. Hoc itaque præsuppositio patet ea tria præsertim in sacrâ ordinatione promitti, putà Catholicam fidem, Clericalem iuxta Canonicas sanctiones disciplinam, & debitam Ecclesiasticis superioribus obedientiam; quæ tria ante ordinationem sub cautione iuratoria sponderi, & scripto promitti Toletanum Concilium [f] 11. citatum decreuit. *Quamquam omnes*, inquit, *qui sacris mancipantur ordinibus*,

A *ordinibus, Canonicis regulâ teneantur adſtricti, expedibile tamen eſt, vt promiſſionis ſuæ vota ſub cautione* (quo nomine iuratoriam cautionem intelligit [a] Gloſſa) *ſpondeant, quos ad promotionis gradus Eccleſiaſtica probat diſciplina. ſolet enim plus timeri, quod ſingulariter pollicetur, quàm quod generali ſponſione concluditur: & ideo placuit huic ſancto Concilio, vt vnuſquiſque qui ad Eccleſiaſticos gradus eſt adſcenſurus, non ante honoris conſecrationem accipiat, quàm placiti ſui adnotatione* (id eſt ſcripturâ pacti ſui indice) *promittat, vt fidem Catholicam ſincerâ cordis deuotione cuſtodiens, iuſtè & piè viuere debeat, & in nullis operibus ſuis, canonicis regulis contradicat, atque vt debitum per omnia honorem, atque obſequij reuerentiam, præeminenti ſibi vnuſquiſque dependat, iuxtà illud beati* [b] *Leonis edictum; qui ſcit ſe aliquibus eſſe præpoſitum, non moleſtè ferat aliquem ſibi eſſe prælatum, ſed obedientiam quam exigit, etiam ipſe dependat.*

[a] Gloſſ. in dict. can. vtr. Placini & vi adnotatione.
[b] S. Leo Epi. 84. ad Anaſt. Epiſcop. Theſſalon.

§. VIII.

B ### *Fidei profeſsionem ab Ordinandis, & promouendis ad aliquam dignitatem exigendam.*

XV. Primum ergo fidei profeſſio ab ordinandis exigitur, quæ ad conſecrationem Epiſcoporum, petente conſecratore, & ad præcipua fidei myſteria reſpondente conſecrando, pluribus verbis perficienda præſcribitur in Pontificali [c] Romano; de qua etiam emittenda legem fixit [d] Iuſtinianus reſcripto ad Petrum magiſtrum officiorum: *Volens exigi etiam ante omnia, ab eo qui ordinandus eſt, libellum eius propriâ ſubſcriptione complectentem quæ ad rectam eius fidem pertinẽt.* Taleſque libellos ſingulos Patriarchas de nouo creatos ad ſummos Pontifices miſiſſe, quibus fidei ſuæ rationem redderent, ex Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ lectione paſſim videre eſt: quod cùm facere omiſiſſet Epiphanius Syncellus in Conſtantinopolitanum Patriarcham electus, ipſum acriter Summus Pontifex [e] Hormida reprehendit, quaſi antiquarum regularum obſeruantiam, & vetuſtæ cõſuetudinis formam violaſſet: omnes quoque Archiepiſcopos & Patriarchas recens ordinatos inter ſe litteras, quas ſynodicas vocabant, miſiſſe, nihil aliud continentes, quàm rectæ fidei, ſuique ſenſus confeſſionem: Et reliquos Patriarchas cùm in ſedibus ſuis collocarentur, Conſtantinopolitano ſcriptam ſuæ fidei confeſſionem mittere ſolitos fuiſſe refert Marcus Epheſius in Synodo [f] Florentinâ, quam etiam conſuetudinem ſuo tempore duraſſe teſtatur. Suam quoque fidem in chartâ exaratam Bonifacium Moguntinum, antequam ordinaretur, Gregorio II. Summo Pontifici porrexiſſe, fidem facit vitæ ipſius ſcriptor [g] S. Vvilibaldus & ex ipſo [h] Othlonus presbyter. Fidei quoque profeſſio non ſolum ab Epiſcopis conſecrandis (à quibus Concilium [k] Carthaginenſe ipſam exigit, & emitti etiamnum ſolet) ſed etiam ab ipſis Romanis [l] Pontificibus emittebatur, ex antiquo & recepto more: nec ſolum ab iis, ſed præterea ab omnibus, qui ad Eccleſiaſticas dignitates, vel Canonicatus, aut Præbendas in Eccleſia Cathedrali, vel beneficia quæcumque curam animarum habentia promouentur (quos ad eam Catholicæ fidei profeſſionem emittendam cõſtringunt [m] Concilium Tridentinum, [n] Bulla Pij quarti ſuper formâ iuramenti fidei profeſſionis edita, Concilia Mediolanenſe [o] primum [p] & quintum ſub ſancto Carolo, [q] Aquileienſe ſub Franciſco Barbaro, [r] Rothomagenſe ſub Cardinale Borbonio, [s] Turonenſe ſub Simone à Maillé & alia paſſim) denique à quibuſlibet ordinandis, vel ad quælibet officia Eccleſiaſtica promouendis inquirenda eſt, prout eam inquirendam eſſe præſcribunt Concilia quædam Gallicana, [t] Rothomagenſe prædictum, [u] Rhemenſe à Ludouico Cardinale à Guyſia, [x] Aquenſe ab Alexandro Canigiano, [y] Bituricenſe à Reginaldo Belnenſi celebrata, & alia quædam.

[c] Conc. Carthag. 4. c. 1.
[d] Profeſſio fidei Rom. Pontif. ex antiquo Antonij Auguſtini m. S. A. ex Diurno, vt aſſerit accepta lib. Profeſſ. Pontif. apud Binium tomo 3. Concil. part. 2. fect 2.
[e] Triden. ſeſſ. 24. de reformat. cap. 12.
[f] Bulla Pij 4. quæ incipit in iunctum nobis.
[g] Conc. Mediola. 1. ti. 2.
[h] Quintũ, ti. quæ ad fidei tuendæ ſtudium pertinent.
[k] Aquileien. ſect. 1.
[l] Rothom. tit. de Epiſcopis & capitulis nu. 19.
[m] Turon. & alia paſſim.
[n] Rothom. tit. de fide & religione numer 2.
[o] Rhemenſe apud Bochell. decret. lib. 1. tit. 1. cap. 11.
[p] Aquenſe ibidem ca. 8.
[q] Bituricenſe in forma profeſſ. fidei & in tit. de fide.

Digitized by Google

§. IX.

Diſciplinæ Clericalis obſeruantiam, aliaque id genus ab ordinandis promitti oportere.

XV. Diſciplinæ quoque clericalis obſeruationem, morum ſanctitatem, & rectam officij executionem, in ordinatione promitti debere tradit Concilium [a] Toletanum vndecimum canone à nobis ſuperius citato, quo nempe clericos conſtringit, vt antequam ordinentur, profiteantur ſinguli ſe piè, ac iuſtè victuros, & in nullis operibus ſuis canonicis regulis contradicturos, quæ profeſſio quomodo intelligenda ſit ſuperiùs explicuimus; hanc verò confirmare videtur Concilium [b] Toletanum quartum, dùm Presbyteros & Diaconos per Parochias conſtituendos oportere dicit; *Primùm profeſsionem Epiſcopo ſuo facere, vt caſtè & purè viuant ſub Dei timore: vt dum eos talis profeſsio obligauerit, vitæ ſanctæ diſciplinam retineant.* Reuocatur & ad hanc profeſsionem, caſtitatis ſeruandæ, quæ in Subdiaconatus ordine vouetur, profeſsio, ſeu votũ, cuius meminere Sanctus [c] Gregorius Epiſtola ad Petrum Subdiaconum, [d] Concilium Arelatenſe ſecundum, [e] Toletanum 2. [f] Agatenſe, [g] Arauzicanum primum, & alia paſsim: vt alibi forte oſtendetur. Legimus quoque in Epiſtola [h] Vigilij Papæ ad Ruſticum, & Sebaſtianum, Vigilium Pontificem non annuiſſe petitioni Sebaſtiani, vt in Diaconum ordinaretur, niſi priùs ipſe ante ordinationem ſuam *cautionem voluntate ipſi emiſiſſet*, quam teſtibus roboraſſet, & tactis Euangeliis iuramentum corporaliter præſtitiſſet, non tantum de obedientia præſtanda in ijs quæ ad Eccleſiaſticam dignitatem facerent, verùm etiam de officio, locoque Diaconi ſine aliquo vitio, ſine aliqua ſuperbia, ſine aliquo neglectu implendo. Tale etiam fuit iuramentum quod [i] Gregorius Nazianzenus haud dubiè in ſuâ conſecratione ſe emiſiſſe teſtatur, quo quidem & ad fidei profeſsionem, ac tuitionem, & ad morum ſanctimoniam, & ad officij Eccleſiaſtici ſedulam adminiſtrationem ſeſe obſtrinxit, & de non ambitioſè à ſe obtenta, vel obtinenda ſede Pontificia cautionem præſtitit.

[a] Can. 4. Toler. 11. ca. cix.

[b] Tolet. 4. Can 26. refertur Ca. quando diſt. 28.

[c] S. Greg. lib. 1. Epiſt. 42. in fine.

[d] Arelat. 2. c. 2. & 3.

[e] Tolet. 2. Can. 1.

[f] Agath. can 26.

[g] Arauzican. 2. c. 22.

[h] Epiſtola Vigilij, quæ habet. 5. Synodi collat. 7.

[i] Greg. Naz. carm. 17.

XVI. Legimus quoque hanc à ſecunda Nicena [k] Synodo examinandi Pontificis formam eſſe præſcriptam, an ad Sacros Canones diligenter, ac cum perſcrutatione, non autem obiter, curſimque legendos prompto paratoque eſſent animo: an Sacrorum librorum doctrinam populis ſibi commiſſis tradere vellent: Itaut ſi in eorum aliquo vel tantillum hærerent, animique vel tantillum penduli eſſe viderentur, nequaquam ordinarentur. Legimus tandem ab Imperatore [l] Iuſtiniano ſancitum *Iuſiurandum ſuſcipere eum, qui ordinatur, quod neque per ſeipſum, neque per aliam perſonam, dedit quid, aut promiſit, neque poſthac dabit, vel his qui ſacra pro eo ſuffragia fecerunt, vel alij cuiquam, ordinationis de ipſo faciendæ nomine.* Legimus item apud Adrianum Papam in Epiſtola ad Carolum ordinandum in Epiſcopum ad ſacram menſam iuraſſe, ſe quidem electionem ſui precio minimè procuraſſe, vel ambiuiſſe, quos autem poſteà ordinaturus ſit, eos gratis ſimiliter ordinaturum, [m] *Ordinandum*, inquit ille, *ſciſcitantes obteſtamur, videat, ne aliquam promiſsionem cuiquam, aut dationem feciſſet, quia Simoniacum, & contra canones eſt, & dum coram omnibus à nobis interrogatur, reſpondeat: abſit; & nos: tu videris. Vnde ſimili modo ſub iuſiurandum in ſcriptis reſpondet, nunquam ſe aliquid acceptur ũ de manus impoſitione.* Legimus & ad ſacrarum ceremoniarum obſeruationem, fidei Catholicæ propagationem, ſacerdotũ fidelium iuuamen, Hæreticorum, & hæreſeon impugnationem Epiſcopos in ſua ordinatione iuramento obſtrictos fuiſſe: Sic enim Bonifacius [n] Moguntinus Epiſtola ad Zachariam Summum Pontificem, *Gregorius dum me indignum ordinauit, & ad prædicandum verbum fidei Germanicis gentibus miſit; ſacramento me conſtrinxit, vt canonicis, & iuſtis Epiſcopis, & presbyteris in verbo, in facto, in conſenſu adſtipulator, & adiutor fierem.* [o] Idem quoque Epiſtola ad Danielem, *recolo me ordinationis meæ tempore, iuxtà præceptum Gregorij Papæ iuraſſe, in corpore S. Petri, talium communionem me declinaturum, ſi eos ad viam canonicam conuertere nequiuerim.*

[k] Nicen. 2. c. 1.

[l] Iuſtin. Nouell. 137. cap. 2.

[m] Adrianus Epiſt. ad Carolum.

[n] Bonifacius Mogunt. Epiſt. 4 ad Zachar.

[o] Idem epiſt. ad Daniel.

XVII.

A XVII. Nec iniquum videri poteſt, ſi Clericus ad Canonum & diſciplinæ Eccleſiaſticæ obſeruantiam, antequam ordinetur ſolemni ſe profeſſione conſtringat: quandoquidem vſu & conſuetudine confirmatum ſit, vt nemo vlli ſodalitio, collegio, vel corpori aggregetur, qui non ſe propria ipſius corporis, cui adcenſetur, ſtatuta ſeruaturum promittat: quare cùm ſanctior longè ſit, auguſtior, & diuinior, ſacerdotalis ordo ſanctioribuſque, vtilioribus, & melioribus legibus ornetur, non debet inferioris eſſe conditionis, nec decet cuiuis eum patere, niſi qui perfectiores eius leges obſeruaturum ſe ſpoponderit: etſi verò non ſemper vſitatum ſit vt expreſsè à ſingulis ordinandis earum legum profeſſio exigatur: eo tamen ipſo quo quis voluntariè ordinationem ſuſcipit, legum quoque Clericis impoſitarum obligationem ſubit: neque enim dignitas niſi cum ſuis oneribus ad quemquam tranſit: &, *qui ſentit onus, ſentire debet & commodum*, & contra: in iis quoque oneribus ſubeundis, qui fauorabili alicui officio vel honorifico adnectuntur, taciturnitas habetur B pro conſenſu, vt [a] iura ſatis indicant.

[a] De regulis iuris in 6. Vide in can. Diaconus diſt. 27. & reg. qui tacet, de regulis iuris in 6.

§. X.

Obedientiam quoque ab ordinando, ſeu promouendo promitti.

XVIII. Obedientiam quoque ac reuerentiam erga ſuos Epiſcopos Clericos in ordinatione promittere debere, ex prædicto Toletano vndecimo docuimus: cui adſtipulatur ritus iſte in conferendo Preſbyteratu vſitatus, quem & Pontificale Romanum præſcribit, & Eccleſia recipit, vt nempe ordinatus Preſbyter, ſi quidem ab ordinario ſuo Antiſtite Preſbyteratus honorem receperit, interroganti his verbis Epiſcopo, *promittis mihi, & ſucceſſoribus meis reuerentiam, & obedientiam?* ſtatim ipſe reſpondeat *promitto*: ſi verò à non ordinario ſuo conſecretur, eadem Pontifex ordinationis miniſter pro ordinario exigat, eadem ordinatus ſpondeat. Olim autem in quibuſdam Eccleſiis non ſolùm Preſbyteros, verùm & quoſuis Clericos earum Eccleſiarum Epiſcopo C obedientiam promiſiſſe, colligi poteſt ex reſponſionibus Innocentij tertij Præpoſito, & Capitulo Placentino: in quo nempe refertur, ſolitos fuiſſe prædictæ Eccleſiæ Clericos iuramentum ſub hac verborum formula præſtare, [c] *Ego talis ab hac hora in antea fidelis ero, & obediens Placentinæ Eccleſiæ, & Domino meo Epiſcopo Placentino*: de qua iuramenti formâ conſultus Summus Pontifex, etſi nomine Eccleſiæ Placentinæ Capitulũ intelligi poſſit, eum tamen qui præſtat huiuſmodi iuramentum, Epiſcopo tanquam capiti præſertim obligari reſpondit: hoc autem iuramentum nequaquam improbat, quòd nempe antiquâ conſuetudine fulciatur, & certè rationabiliter ab Epiſcopis exigi, & à Clericis nonniſi iniuſtè recuſari poteſt. Confirmantur iſta ex prædictis, quibus Epiſcopos ſuis Ordinatoribus obedientiam pollicitos fuiſſe demonſtratum eſt.

[b] Pont. Rom. parte 1. tit. de ordin. Preſb.

[c] cap. cũ Clerici 19. de verb. ſignic.

XIX. Scio ab Vrbano ſecundo decretum videri, ne vlli præter eos qui ad curata beneficia promouentur, obedientiam promittant, ita enim locutus D refertur; [d] *nullus Epiſcopus Clericos ſuos, niſi fortè quibus Eccleſiaſticarum rerum diſpenſatio commiſſa fuerit, ſibi iurare compellat*: eos autem, quibus rerũ Eccleſiaſticarum diſpenſatio commiſſa eſt, Curata beneficia obtinentes alterius Canonis [e] Gloſſa interpretatur. Scio Leoni [f] primo viſum fuiſſe, ne qui ſpontè obedientiam profitetur, iuramento eam firmare, & ſcripto profiteri cogatur: Anaſtaſio ſiquidem Theſſalonicenſi Epiſcopo ſcribens, eum reprehendit, quod veteris Epiri Metropolitanum Antiſtitem, qui Theſſalonicam profitendæ obedientiæ causâ veniebat, ad hoc coëgiſſet, vt conſenſum ſuum etiam ſcripturæ profeſſione ſignaret, [g] *non enim*, ait, *neceſſarium fuerat, vt obligaretur ſcripto, qui obedientiam ſuam ipſo iam voluntarij aduentus probabat officio*. Scio pariter *per manualem obedientiam, & reuerentiam, & honorificentiam*, quam Capellanos Preſbyteros ſubditos titulo Cardinalatus, Cardinali exhibere debere dixit [h] Honorius tertius, [i] Gloſſam interpretari eam, quæ eleuatâ v. gr. manu, aut ad pectus poſitâ promitteretur ſine ſcripto; ex eoque inferre non ſemper ſcripto obedientiam debere promitti: hàncque diſtinctionem adhibere, quòd ab iis,

[d] Vrbanus 2. can. finali 22. qu. 5. & cap. nullus, de iureiurando.

[e] Gloſſa in cap. legebatur, de maioritate & obedient.

[f] Leo 1. epiſt. 82. Anaſta. Theſſ. cap. 2.

[g] Refertur cap. legebatur cit.

[h] Honorius tertius cap. his quæ, de maioritate & obedientia.

[i] Gloſſa in cit. cap. eod. tit.

qui ad curam animarum aſſumuntur obedientiæ ſponſio iuramento confirmata, ſcriptóque conſignata exigi poſſit, ab iis minimè: atque inde [a] Abbatem, contrà verba ipſius Leonis primi, confingere Atticum quendam qui ab Epiſcopo proprio miſſus fuerat, vt nomine Epiſcopi ſui obedientiam præſtaret: cùm tamen Leo Atticum iſtum Metropolitanum Epiſcopum electum, per ſeipſum, ad Theſſalonicenſem, qui Apoſtolicæ Sedis vices gerebat, Epiſcopum acceſſiſſe ſcribat: ex iis autem omnibus colligi poſſe non dubito ab iis quibus cura animarum committeretur, iuratam obedientiæ ſponſionem, ac publicâ ſcripturæ conſignatione comprobatam ſecundùm Iuriſconſultos exigi ſolere: ab aliis autẽ, niſi ſuſpectis de inobedientiâ (à quibus ſcriptam iuratamq; obedientiæ profeſſionem ſuperiori exigere [b] iura permittunt) non eſſe requirendam: tamen [c] Leoni minimè placuiſſe, vt Primates adigant ſibi ſubditos Epiſcopos ad obedientiam iuramento, ſcriptóque conſignandam: tum quod [d] ea olim fides adhibenda credebatur ſimplicibus Antiſtitum dictis, vt ab iis ſacramentum vix exigeretur: tum quod non ea erat ipſius tempore Primatum prærogatiua, quam poſteà ſibi vſurparunt: ideóque S. Leonis ſententiam contra Hugonem Lugdunenſem Primatem, in fauorem Daimberti Senonenſis, protulit olim Iuo [e] Carnotenſis. Ex iis verò inferri minimè licet Epiſcopis nefas eſſe, vel à Curatis, vel ab aliis Clericis (ſi conſuetudo Eccleſiæ id ferat) iuramentum obedientiæ exigere: quippe cùm Toletanum [f] Concilium vndecimum videatur omnibus Clericis hoc onus impoſuiſſe, vt obedientiam iuramento firmatam, ſcriptoque conſignatam, Epiſcopo ſuo promittant: itémque cùm nefas minimè videatur rem æquam, & honeſtam iuramento confirmare; & obligationem diuini iuris ſacramento ſancire: nec religio vlla ex parte violetur, ſiue iuramentum ſolâ voce proferatur, ſiue tacitè per manus ſacroſanctis Euangeliis, aut aliis rebus ſacris adhibitis, corporaliter, vt aiunt, exhibeatur: ſiue tandem chartulæ committatur.

XX. Curatos verò ad ſarciendam iuramento obedientiæ ſuæ ſponſionem, aliæ, præter aſſignatas ſuperiùs, leges conſtringunt: [g] Gualo Epiſcopus Pariſienſis, Eccleſiæ Romanæ Cardinalis, & Apoſtolicus Legatus, in Synodo, cui præfuit regnante Philippo Francorum Rege, ſanctionem edidit, quæ iuramenti obedientiæ Epiſcopo ab Eccleſiarum rectoribus exhibendi neceſſitatem eo tempore agnitam oſtendit, *monemus*, inquit, *primo, ſecundo, & tertio vna monitione prohibita, pro omnibus, omnes, & ſingulos Abbates, & Eccleſiarum rectores, & alias perſonas Eccleſiaſticas noſtrarum ciuitatum, & Diœceſis, qui nobis ſeu prædeceſſoribus noſtris fecerint, & facere tenentur iuramentum fidelitatis & obedientiæ, & ob aliud ab Abbatibus, & Rectoribus, & aliis perſonis Eccleſiaſticis, nobis, ſeu prædeceſſoribus noſtris præſtari, ſeu fieri conſuetum; & quod illud nobis faciant, & præſtent infrà menſem ab hoc die computandum; alioquin dicto menſe elapſo, illos, qui huiuſmodi iuramentum omiſerint nobis facere, vel præſtare, huiuſmodi monitione præmiſſâ excommunicationis ſententiam decernimus incurriſſe.* Synodalia quoque Eccleſiæ Trecenſis ſtatuta, edita Carolo VI. Francorum Rege Sceptrum tenente, illos etiam qui ab Apoſtolica Sede beneficia curata obtinent, ad iuramentum emittendum obligari docent his verbis: [h] *plures ſunt Curati, qui parochiales Eccleſias, ſeu alia beneficia per Apoſtolicam Sedem, vel aliquem aſſequuntur: qui propter hoc non minùs nobis iuramentum facere tenentur: propter quod ſtatuimus, & ordinamus, vt tales Curati, qui per Sedem Apoſtolicam, vel aliter, qualitercumque in ciuitate, & Diœceſi Trecenſi Eccleſias parochiales ſunt aſſequuti, ſub pœnâ decem librarum Turonenſium veniant infra duos menſes, poſtquam Eccleſiarum dictarum poſſeſſionem fuerint aſſecuti, iuramenta in talibus aſſueta facturi nobis, aut Vicario ſeu Officialibus noſtru, ceſſante tamen cauſâ legitimâ abſentiæ, quod etiam de eorum nominibus nos aut Vicarios, ſeu Officiales noſtros certificent, citiuſquam poterunt competenter.* Concilium quoque Tholoſanum recenter habitũ anno 1590. decreuit, [i] *vt nullum deinceps ad animarum curam admittant Epiſcopi, qui non prius teſtatus fuerit, ſe ab Epiſcopi imperio, & iuriſdictione nequaquam exemptum, fidémque ſuam Epiſcopi Diœceſani mandatis per totum præfecturæ ſuæ tempus obſtrinxerit, priuilegiiſque omnibus, immunitatibus, exemptionibuſque declinatoriis palam renuntiarit:*

Archidiaconos

[a] Abbas in dict. cap. legebatur.

[b] cap cum in Eccleſ. de maioritate & obedientia.

[c] S. Leo ſup.

[d] Vide 2. q. 5. c. 3.

[e] Iuo epiſt. 60. Hugoni.

[f] Tolet. 11. ſuprà.

[g] Gualo Cardinal. in Synodo apud Bochellũ decretorum Eccleſ. Gall lib. 7. tit. 5. cap. 9.

[h] Statuta Synodal. Eccleſ. Trecẽſ apud eundem Bochel. in additamento ad tit. 5. lib. 7. decretor.

[i] Conc. Tholoſan. apud Boch. lib. 6. tit. 4 cap. 18.

A Archidiaconos ſimiliter fidelitatem Epiſcopo ſuo iuraſſe patet ex Fulberto, qui Lyſiardi Archidiaconi Senonenſis in Archiepiſcopum ſuum rebellantis crimen exaggerans: [a] *quid*, inquit, *dicemus de iuramento fidelitatis, quod ità contaminat, vt Epiſcopo ſuo, non corde, nec verbo, nec opere fidelis exiſtat?* ex quibus verbis coniicio formam iuſiurandi, quâ ſe Epiſcopis ſuis Archidiaconi obſtringerent, eam fuiſſe quo ſe corde, verbo, & opere fideles eſſe promitterent.

[a] Fulbertus epiſt. 58. Leutherico Senon. Archiep.

§. XI.

Abbates ſpecialim in ſui benedictione ad obedientiam Epiſcopo præſtandam ſeſe adſtrinxiſſe.

XXI. Abbates quoque in ſui conſecratione obedientiam Epiſcopis iurando promittere, & promiſſionis ſuæ chartulam tradere ſolitos fuiſſe certiſſimũ eſt: B præclarum huius rei teſtimonium legimus in epiſtola Arnulphi Epiſcopi Lexouienſis, ad Abbatem S. Ebrulphi, quem iuſſionibus Epiſcopi obedire admonet, *noſſe ſiquidem debes*, inquit, *in eo qui religionem profeſſus eſt, crimen eſſe, ipſumque ad exactiſſimam diligentiam teneri, qui obedientiam Prælato ſuo viuâ voce & ſcripto, iuramento etiam corporaliter interueniente, adhibita ſalutiferæ crucis impreſſione, ſignarit.* Apertum etiam ea de re teſtimonium, ex citato ſuperiùs opuſculo Goffridi [b] Vindocinẽſis cernitur, quo contendit profeſſionis illius exactionem ſimoniam eſſe, & à manu, & à lingua, quod & publicè promiſſio illa recitari, & ſcripta ſuper altare poni ſoleret. Cæterum in eo quod Goffridus ſimoniacam iſtàm exactionem eſſe contenderit, vel turpiter fallitur, ſi vniuerſim intelligatur, vel certè de profeſſione Abbatum exemptorum duntaxat intelligendus eſt, qui, ſi conſecrationem ſuam obedientiæ minimè debitæ iuramento promereri ſatagant, ſimoniæ labe inficiuntur, æquè ac Epiſcopi, qui per conſecrationem C quam præſtant, indebitum obſequium expoſcunt, & ideò non gratis conſecrant, ſed temporali pretio æſtimabilem obedientiæ profeſsionẽ in conſecratione paciſcuntur: *& quamuis*, vt ait ibidem Goffridus, *pro benedictione non quærant pecuniam, imo ſatis amplius exigunt, puta hominis perſonam.* Goffridum autem de iis intelligi poſſe, ex eo præſertim adducor, vt credam, quod quæſtionem iſtam præſertim ipſe mouerit, occaſione obedientiæ, quam à ſe dicit [c] Iuonem Carnotenſem extorſiſſe, qui cùm Alodiarius (vt eius vtar vocabulo) eſſet ſancti Petri ad iſtam obedientiam exhibendam minimè tenebatur. Ridicula eſt autem & inanis Goffridi argumentatio, ſi generatim de omnibus Abbatibus ſermo ſit; nam qui debitæ obedientiæ ſponſionem à non exemptis Epiſcopi exigunt, ij, cùm nihil ex eâ non ſuum acquirant, non pretio benedictionem mercari, ſed iuri ſuo cauere, nec obligationẽ nouam inducere, ſed ſuſceptam videntur confirmandam procurare: quod vtique à nemine illicitum iudicari poteſt, præſertim cùm Honorius tertius, [d] in reſcripto vniuerſis Ab- D batibus & Fratribus Ciſtercienſis Ordinis, Epiſcopis qui Abbatibus Ciſtercienſis Ordinis benedictionem impertiuntur, profeſsionis obedientiæ abipſis exigendæ licentiam concedat, eiuſque formam his verbis exprimat; *Ego Frater Abbas Ciſtercienſis Ordinis, ſubiectionem, reuerentiam, & obedientiam à ſanctis Patribus conſtitutam, ſecundùm regulam ſancti Benedicti, tibi Domine Epiſcope, tuiſque ſucceſſoribus canonicè ſubſtituendis, & ſanctæ Sedi Apoſtolicæ, ſaluo ordine meo, perpetuò me exhibiturum promitto.*

[b] Goffridus Vindocinenſis opuſc. 10. cuius refutationem lege apud Iuonem Carnot. epiſt. 73.

[c] Lege eundem Goffrid. epiſt. 11. lib. 2. & alibi.

[d] Honorius 3. cap. ne Dei, de ſimonia.

XXII. Porrò alia quoque ratione Abbates & Monachos, obedientiæ Antiſtitibus Eccleſiarum debitæ iuratam promiſsionem euitare conatos fuiſſe diſcimus, dicentes nimirum ſibi iuxtà Regulam Diui Benedicti iurare minimè conceſſum fuiſſe, eaq; ſuperſtitioſâ excuſatione obedientiæ iugum auerſatos fuiſſe: quæ quidem ſuperſtitio, vel ſuperſtitionis ſimulatio, adeò vel apud ipſos aliquando inualuit, vt Summo ipſi Pontifici eo prætextu obedientiam iurare aliquando renuerint. Refert ſiquidem Chronicon [e] Caſsinenſe, inſtanti Innocentio ſecundo, vt Monachi qui Antipapæ Anacleti partes ſecuti fuerant, fidelita-

[e] Chronicon Caſſinenſe lib. 4. c. 108.

Digitized by Google

tem, & obedientiam ei iurarent, reſpondiſſe eos ſibi neque per Euangelium, neque per beati Benedicti Regulam fas eſſe iurare, idque à ſuâ, maiorúmque abhorrere conſuetudine: cùm verò hæc poſteà ſuperſtitio Abbati, & Monachorum Capitulo Caſtellionenſis Monaſterij mentibus inſideret, opus fuit[a] Innocentium tertium prolixam ad eos ſcribere epiſtolam, quâ, in causâ neceſſariâ etiam Religioſis iurare licere oſtenderet, quam Decretalium libris inſertam legere poſſumus ad eorum friuolas excuſationes refellendas. Hæc pariter fortè Monachorum ſuperſtitio in cauſa fuit, vt [b] Fulbertus Carnotenſis promiſsionem ab iis exigendam cenſens; ſacramenta relaxari poſſe putet, Rege præſertim ſupplicante: *Igitur*, inquit, *ſi Abbas S. Benedicti de veſtro contemptu culpam ſuam recognouerit, & illam deinceps ſubiectionem promiſerit, quæ canonicè vobis debetur, horter, & ſuadeo, vt recipiatis; ſacramenta verò, & cætera quæ ad mundanam legem pertinent, propter amorem regis Domini, miſſa faciatis: vt religionem magis, quàm ambitionem vos ſectari cognoſcat: at ſi Abbas in tantam ſuperbiam intrauerit, vt ipſam quoque ſubiectionem canonicam vobis derogare contendat, ſuperbia, cui non parcit Deus, Dei ſeruus quomodo parcat neſcio.*

a Innocent. 3. cap. etſi, de iureiurando.

b Fulbertus epiſt. 41.

A

B

§. XII.

Continens quædam circà obedientiam & reuerentiam Epiſcopo ordinatori debitam.

XXIII. Ea autem in ordinatione obediendi neceſsitas olim contrahebatur, vt Clericus eius Eccleſiæ Clericus fieret, à cuius Epiſcopo ordinatus fuiſſet (quemadmodum agendo de Eccleſiaſtico titulo, & ordinationis miniſtro dicemus) & ab eâ Eccleſiâ, niſi de eius Epiſcopi, qui ipſum ordinaſſet, conſenſu, recedere non poſſet; quod ad tẽpora etiam Hildeberti Cœnomanenſis perduraſſe comperimus; qui petenti Claromontenſi Epiſcopo, Willelmum quendam, quem Subdiaconum anteà ordinauerat, in Archidiaconum conſecrandum, & inſtituendum his verbis conceſſit, *gratus igitur beatitudinis veſtræ de collato agens beneficio, eundem V Villelmum vobis, & veſtræ commodo Eccleſiæ, ab eâ, quam conſecratori ſuo debet obedientiam, liberum omnino, & abſolutum.* Ea quoque reuerentia conſecratori, ſeu ordinatori Epiſcopo exhibebatur, vt ſpiritualis pater haberetur, & eum accuſare nefas eſſet: id enim [c] ab Hadriano primo in Capitulis Angilramno datis, necnon in Capitularibus Caroli magni cautum legimus, *vt Epiſcopi Pontifici, à quo conſecrati probantur, præiudicium inferre nullum poſſint: quod ſi præſumptum fuerit, viribus carere non dubium eſt, nec poſſe inter Eccleſiaſtica vllo modo ſtatuta cenſeri.* Ideóque Lupus Ferrarienſis [d] Abbas epiſtola ad Gueniloncm Senonenſem Metropolitanum, refellens calumnias cuiuſdam Epiſcopi, qui vt ipſi Gueniloncm infenſum redderet, multa in eum à Lupo Ferrarienſi mota retulerat, huius rei ſuſpicionem ità à ſe remouet. *Quomodo enim*, inquit, *tantæ poſſem effici prauitatis, vt depoſitionem eius cuperem, cuius acceperam diuinitus conſecrationem?* Ideò etiam [e] Leo Romanæ Eccleſiæ Diaconus Sixti tertij Legatus, Euphemium Epiſcopum, qui Polychronium Hieroſolymitanum, licet iuſtè, & veraciter accuſauerat, reprehendiſſe dicitur, eumque iis verbis increpaſſe, *ex te enim damnaberis, quoniam Pontificem, qui te conſecrauit, Coëpiſcopum condemnabas, & accuſabas*, vt legitur in Epiſtolâ Nicolai primi. Hinc etiam Fulbertus, epiſtolâ ad Leuthericum Archipræſulem Senonenſem, [f] *multum*, inquit, *amoris ac fidelitatis tibi, pater, me debere cenſeo, per cuius manum à Deo benedictionem, & ſacram Vnctionem accepi: vnde animus meus ità pendet ex tuo, vt quidquid te iuſtâ ratione, aut contriſtat, aut hilarat, idem me, ſi reſipiſcam, ſimili modo afficiat.* Potuitne Fulbertus efficacioribus verbis neceſſitudinis vincula inter ordinantem, & ordinatum declarare, quàm vt ea liberorum ac parentum nexibus æquiparet, & amoris atque fidelitatis obligatione ordinatum conſtringere doceat? ideò enim Epiſcopus Epiſcopum Patrem vocat, quòd ab eo ordinatus, quòd eius miniſterio Eccleſiæ datus, & populorum pater effectus eſſet: filium ergo ſe illius nominat, à quo

C

D

c In Capit. Hadriani cap. 75. & lib. 7. Capitul. Caroli c. 85.

d Lupus Ferrar. epiſt. 125 Gueniloni, tomo 3. Biblioth. PP.

e Nicolaus 1. epiſt. 8. ad Michaëlem.

f Fulbertus epiſt. 23.

A à quo ſe meminit ordinatum. Quæ fortè opinio Diui Paulini, qui Nolanam poſtea fœliciter Eccleſiam Epiſcopus adminiſtrauit, inhæſit animo, dum fraternam inter eos, qui ab eodem ordinati, vel in Clericos vendicati eſſent, neceſſitudinem ineſſe arbitratur: ſic enim ipſe epiſtola ad Alipium,[a] *quod indicaſti, iam de humilitatis noſtræ nomine apud Mediolanum te didiciſſe, fateor curioſiùs me velle condiſcere, vt ex omni parte te nouerim, quo magis gratuler, ſi à ſuſcipiendo mihi Patre noſtro Ambroſio, vel ad fidem inuitatus es, vel ad Sacerdotium conſecratus, vt eundem ambo videamur habere auctorem.* Non parum ille neceſſitudinis inter eos ineſſe iudicabat, qui ab eodem eſſent ordinati, qui de eo tam curiosè ſciſcitatur, quia cùm Alipio ſe ſtrictiori vinculo coniunctum eſſe geſtiret, ſcire vehementer optabat, nùm ab eodem ambo vel baptizati, vel ordinati eſſent, quatenus ſpiritali iſtâ ſeu cognatione, ſeu affinitate, coniunctiores euaderent, & de ea ipſi congratulari, & congaudere poſſet.

[a] Paulinus epiſt. 45. ad Alipium.

XXIV. Qualis autem & quanta obedientia illa ſit quæ Epiſcopis à ſuis Preſbyteris, & Clericis debetur, non eſt huius loci fuſiùs diſputare. Hîc ſolùm rationes Neoterici [b] cuiuſdam auctoris qui Gallicè ſcripſit, & zelo quidem vt opinor, ſed non ſecundùm ſcientiam ductus, obedientiam Preſbyterorum, & Clericorum erga Epiſcopos eleuare, ac deprimere conatus eſt, obiter nobis ſoluendæ ſunt: ſic ergo obedientiam iſtam extenuare his argumentis ferè nititur, primò, quòd obedientia iſta minimè Deo offeratur, ſed dignitati perſonæ: ſecundò, quòd ad exercitium alicuius muneris, & officij limitetur: tertiò, quòd Dominum adlibitum Clerici mutare poſſint: quartò, quòd ſi verba, quibus ea promiſſio concipitur, attendantur, ſtipulationibus ciuilibus comparari poſſit; quintò, quòd Canonibus cautum ſit, vt iura quidem & miniſteria Epiſcopis ſuis ſeruentur, cæterum Epiſcopis ipſis præceptum ſit, *vt honorem & reuerentiam Presbyteris deferant, ſicque cum eis ſe gerant, ac cum iis,* * *qui in officio ſocij ſint, vt intra Eccleſiam nullam ſibi ſuperioritatem arrogent, quia non debitum ſibi ius vſurparent, ſi titulum, vel auctoritatem magiſtri aſſumerent.* Citat Canones Preſb. c. ſancta ſubditus, c. Epiſcopus, & ſequent. quaſi id dicere videantur, quod ipſe hac orationis ſerie enuntiat.

B

[b] Huius auctoris nomini conſulò parco.

* Gallicè, *compagnons d'office.*

C

XXV. Verùm facilè argumenta iſta refelluntur: primùm quidem, quia eſto Deo immediatè non offeratur obedientia, quæ Epiſcopis promittitur, nec propriè voueatur: attamen præcepto diuino ſancitur, cuius non inferior auctoritas obligatione voti. Deinde quia iuramento ſaltem in pluribus firmatur, vt ſuprà oſtendimus, cuius iuramenti religio, religioni voti æquiparatur, & in Deum dirigitur, cui per iuramentum principaliter homo obligatur, vt paſſim docent Theologi, & Canoniſtæ. Neque ex eo quod dignitati Epiſcopali obedientia defertur, minuitur exinde, ſed augetur obedientiæ ipſius præſtantia: tum quod, quo auguſtior Epiſcoporum eſt auctoritas, quo dignitas imperantium maior, imperijque leges ſanctiores, eo etiam grauior debita eis obedientia, eiuſque violatio atrocior habeatur; quare cùm [c] ſacroſancta ſit Epiſcopalis dignitas, principatuſque Epiſcoporum quouis in Eccleſia ſublimior:

D maius quoque & ſanctius eſt obedientiæ eis debitæ vinculum, ſicut etiam maius & deterius, inobedientiæ crimen: tum quòd cùm dignitas Epiſcopi ſacra ac diuina ſit, obedientia quoque ratione eiuſdem dignitatis debita ſacra ſit ac diuina, & in Deũ neceſſariò referatur; vnde Epiſcopo vt Deo, Deique, & Chriſti vices gerenti, atque Imperium repræſentanti parendum eſſe, docẽt Patres, [d] Clemens Romanus, [e] Dionyſius, [f] Ignatius, [g] Iuſtinus, [h] Ambroſius, [i] Syneſius, [k] Maximus Dionyſij interpres, & alij paſſim. Alterum verò argumentum inſignem errorem continet, quòd nempe ad ſolius Preſbyteralis officij munia obedientia Epiſcopis debita limitanda ſit, cùm etiam ad diſciplinæ Eccleſiaſticæ in victu, & veſtitu, conuerſatione, redituum Eccleſiaſticorum adminiſtratione, & cæteris (quod expreſsè auctor iſte negat, qui nullam auctoritatem eſſe affirmat, quæ Preſbyterorum in Eccleſia, veſtitũ, victum, conuerſationémq; regulis quibuſdam componere poſſit) præſcribendas leges Epiſcopalis poteſtas extendatur, vt toto titulo [l] de vita & honeſtate Cleric. videre eſt,

[c] Lege Ignat. ad Trallian. Dionyſ. cap. 1. cœleſtis hierarch. Naz. orat. 17. Damaſ. Proſpero Numid. Epiſcopo. Ambroſ. de dignit. Sacerdot. cap. 8. Mariſconẽſe 2. can. 14. & alios Auctores alibi.

[d] Clemens Cõſtit. Apoſtolic. lib. 2. cap. 11. & 16.

[e] Dion. cap. 1. Eccl. hierarc.

[f] Ignat. ep. 5. ad Trallian. 6. ad Magneſianos, & 10. ad Smyrnenſes.

[g] Iuſtinus ad orthod. qu. 142.

[h] Ambroſ. in 1. ad Corinth. cap. 11. & 1. ad Timoth. cap 5.

[i] Syneſ. epiſt. 105.

[k] Maximus in cap. 5. Eccleſ. hierarch. Lege etiam Hormiſdam epiſt. 60. Euſeb. epiſt. 3. Cyprianũ de aleatoribus. Alex. 1. ep. 2. Aug. in qq. veteris & noui teſtamenti quæſt. vlt. Greg. 7. lib. 1. epiſt. 22. Bernard. epiſt. 42. Conc. Meld. in præfatione, &c.

[l] Tit. 1. lib. 3. decretal.

by Google

necnon ex Conciliis paſſim, Hiſtoricis ſacris, & Patribus. Tertium, falſitatem quoque, quam iura redarguunt, apertam continet, quod nempe Clerici ad libitum Dominum mutare poſſint, cùm [a] Eccleſiæ legibus titulo cuidam Eccleſiaſtico debeant eſſe mancipati, à quo ſine conſenſu Epiſcopi ſui recedere nequeunt, quibus legibus Curatos præſertim obligari alibi docuimus. Quartum, ἀσυλλογίσιαν, & ratiocinandi abſurditatem inſignem continet: nam non ideò promiſſio aliqua ſeu pollicitatio deterior eſt, quod ſtipulationis ciuilis formam habeat, quinimò ex eo quod ipſam referat, obligandi vim maiorem habere videtur: verba [b] enim concepta obligationis ad deliberandũ animum excitant, & iuuant. Vnde quod ſtipulando promittitur, maiori cum deliberatione promiſſum videtur, ideóque certiùs exequendum ſponderur. Quintum, manifeſtam Canonum deprauationem complectitur: Canones ſiquidem ab eo auctore, cuius nomini parco, citati nec fideliter, nec ſincerè citantur: Primùm enim Canon Preſb. quem citat diſt 95. vel eſt [c] Gelaſij, qui incipit *Presbyteros*, quo Canone vetantur Preſbyteri, *vltra ſuum modum tendere, nec Epiſcopali faſtigio debita ſibimet audacter aſſumere, non conficiendi chriſmatis, non conſignationis Pontificalis adhibenda ſibimet arripere facultatem*, qui Canon tantum abeſt, vt Epiſcopalem auctoritatem deprimat, quin potius extollat: vel eſt [d] Carthaginenſis 4. qui incipit *Presbyteri*, qui Canon non eſt ad rem; vetat enim tantum ne Preſbyteri Parochiales ab aliis quàm à ſuis Epiſcopis chriſma petant, ſtatuitque per quos, & quo tempore petere debeant: vel eſt [e] Martini Bracharenſis, qui vetat ne Preſbyteri niſi iuſſu Epiſcopi infantes ſignent; vel Concilij [f] Neocæſarienſis, qui Preſbyteris ruris præſente Epiſcopo, vel Preſbyteris vrbis, offerre, aliaque efficere vetat: alius autem nullus Canon eſt qui incipiat per verbum illud *Presbyt.* tota iſta diſtinctione: ij autem nihil omninò dicunt ad propoſitum, Canon autem *ſancta ſubditur*, nullus eſt ſiue in hac diſtinctione 95. citata, ſiue in toto Gratiani decreto. Canõ verò *Epiſcopus*, citata ab illo auctore diſtinctione duplex eſt vterque Concilij Carthaginenſis quarti, primus iis verbis exprimitur, & *Epiſcopus in quolibet loco ſedens ſtare Presbyterum non patiatur*: alius iis ſimiliter verbis, [h] *Epiſcopus in Eccleſia, & in conſeſſu Presbyterorum ſublimior ſedeat: intra domum verò collegam ſe Presbyterorum eſſe cognoſcat.* Ad hos præſertim Canones prædictus auctor alludere videtur; ſed nullatenus ei fauent: id enim tantum innuunt, Epiſcopum licet in Eccleſia debeat dignitatis ſuæ inſignia retinere, & ſuprà Preſbyteros efferri, domi tamen eum humilem eſſe oportere, non dominantem in Cleris, ſed formam gregis fieri ex animo: ex quo nec ſuperioritas ei domi abroganda eſt, nec obedientia deneganda, quam ei *in omni loco repræſentari, ſiue in publico, ſiue in gremio Eccleſiæ*, [i] Synodus Romana 2. ſub ſancto Syluestro præcipit: nec titulus vel auctoritas magiſtri ab eo abroganda, cùm è contrà [k] Cyrillus Alexandrinus Epiſcopus modò μυσταγωγοὺς, καὶ διδασκάλους *myſtertorum ductores, & magiſtros* appellat: modò verò πλουσίους διδασκάλους, *perfectos & perficientes Doctores*: [l] Chryſoſtomus Epiſcopum vocet κοίνον διδασκάλον, *communem magiſtrum*, & Flauinianum Epiſcopum ſuum eodem nomine τῦ διδασκάλυ inſigniat: & [m] Athanaſius Epiſcopatũ διδασκαλεῖον *Magiſterium* nominet: nihilque frequentiùs, [n] quàm, vt apud Græcos τῷ διδασκάλων nomine Epiſcopi donentur: quos imitatus [o] Chryſologus Epiſcopum *Magiſtrum communem* appellauit. Neque vlla ratio ſubeſt, vt [p] collegæ nomen ad æqualitatem officij ſignificandam transferatur, cùm collegæ dici poſſint, qui ſunt eiuſdem collegij, quamuis vnus alteri præſit, collegijq; caput ſit, alij verò minimè: vt ex eo patet, quod [q] Cyprianus paſſim Cornelium, & Stephanũ Summos Pontifices collegas vocet: quòd [r] Lucius Papa Cyprianum collegam appellet: quòd in [s] Concilio Africano Epiſcopi omnes Africani collegæ dicantur, cùm tamen Epiſcopi Carthaginenſis inter ipſos ea fuerit prærogatiua, vt illo inconſulto nihil cæteris facere licuerit. Neque etiam ex eo de obedientia ſubditis aliquid remittere licet, vel cuiuis de auctoritate ſuperioris minus ſentire, quod ſuperior ex humilitate facilem ſe, docilem, æquabilem, ac popularem præbeat: quòd omnibus Epiſcopis vt domi præſtent [t] in Concilio Carthaginenſi quarto

A B C D

[a] can. 16. Apoſto. Nicen. 1. c 15. Antiochen. c. 3. Chalced. c. 5. & 10 Arelat. 1. c. 3. & 22. Epaun. c 3. & 16 Hiſp. 2 c. 3. & alia paſſ.

[b] Lege plures leges, ff. de verborũ obligat. & Oldẽdorp. v. ſtipulatio.

[c] Gelaſ. ep. 1. c. 8. refertur can. Preſbyteros diſt. 95.

[d] Carth. 4. c. 36. habetur can. Preſbyteri diſt. 95.

[e] Martinus Bracharenſis, c. 52. cit. à Grat. nomine Martini Papæ can. Preſbyteri, eadem diſt.

[f] Neocæſ. c. 13. refertur ead. diſt. c. Preſbyteri 2.

[g] Carth. 4. c. 34. refertur can. ſeq. ead. diſt.

[h] Idem c. 35. refertur c. ſeq. ead. diſt.

[i] Synod. Ro. 2. c. 7. refert. diſt. 93. c. à Subdiacono.

[k] Cyril. Alex. in Zach num. 64. & in cap. 2. Malach.

[l] Chryſoſt. ho. 3. in Iſaiam, & ho. 2. de verbis Iſaiæ.

[m] Athan. epi. ad African.

[n] Lege Balſa. in 14 Synodi Trullanæ.

[o] Chryſolog. ſerm 138.

[p] Lege Pameli notas in epiſt. 4 Cypr.

[q] Cypr. ep. 4. ad Clerũ Ro. epiſt. 41. Cornelio. 51. Antoniano, item 67. Stephano. vide etiã eiuſ. & alior. Afric. Epiſcop. 68 & 71. Quinto, & 73. ad Iubaianum.

[r] Lucij epiſt. inter epiſt. Cypr. 79.

[s] Conc. Afric. c. 21. 22. 23.

[t] Carthag. 4. c. 55. cit.

A quarto duntaxat præcipitur: denique Canones ſequentes Canonem vtrumque *Epiſcopi*, in hac diſtinctione duo ſunt ſuprà citati, putà Canones [a] Martini Bracharenſis, & [b] Concilij Neocæſarienſis, qui nihil contrà obedientiam Epiſcopis debitam continent, quin potius eorum auctoritatem confirmant.

[a] c. Preſbyter dist. 95.
[b] can. Preſbyteri 2. dist. eadem.

XXVI. Hactenus quæcũque ad ordinandi conſenſum eiuſque teſtificationem ſpectant vberrimè docuimus: quia verò in eo conſenſu Simoniæ latere poteſt vitiũ, eáq; profeſſione compleri, ſi quis nempe aliàs indebita in ſuâ ordinatione promittat, vt ex prædictis patet: quia item ex appetitu, & immoderatâ Eccleſiaſtici gradus cupiditate, Simoniæ, quæ latè Eccleſiam depaſcitur, incendium excitatur: ideò iis, iam expoſitis, de Simonia dicendum erit, eâ tamen adhibitâ moderatione, vt de ſola Simonia, quæ in ſuſceptione ordinum committitur, ex inſtituto dicamus, ab ea quæ in beneficiis Eccleſiaſticis obtinendis, Sacramentis adminiſtrandis, aliiſque huiuſmodi committitur, ex profeſſo tractandis abſtineamus.

B

SECTIO SEPTIMA.

De Simonia in electione ad ſacros Ordines cauenda.

CAPVT PRIMVM.

De vera & indubitata Simonia in prædicta electione.

ARTICVLVS I.

C *Simoniam omnibus Eccleſiæ ſeculis damnatam.*

I. QVOD de Ordinationibus præpoſteris, ait [c] Zonaras *παλαιὰ ἡ κακία, vetus malum improbitas*, id de Simoniacis non immeritò dicere poſſis. Nullum ferè à Chriſto nato, à quo ordinandi ritus & ordinum ſanctitas inſtituta ſunt, ſæculum fuit, quo non hæc Simoniæ peſtis Eccleſiam infecerit; nec priùs emerſit Eccleſia, quam ex eius putridorum membrorum corruptelâ enata eſt. Eáque ratione excuſat ſe inſignis Carnotenſis Epiſcopus Iuo, quod ei à ſua Diœceſi penitus eliminandæ non ſuffecerit, [d] *ſi autem*, inquit, *hanc peſtem radicitus euellere non valeo, non tamen inualetudini meæ hoc imputandum, quia ad hoc ab origine naſcentis Eccleſiæ Romana Eccleſia laborauit, nec à gremio etiam ſuo tales ſua quærentes penitus prænaluit eliminare: nec in diebus malis regnare deſinet cupiditas, donec finito mundi termino pacatum regnum accipiat charitas. Interim autem (vt verbis [e] Auguſtini vtar) quantumlibet vigeret diſciplina domus meæ, homo ſum & inter homines viuo; nec mihi arrogare audeo, vt domus mea melior, quàm Arca Noë, [f] vbi inter homines octo, vnus deriſor patris inuentus eſt: aut melior, quàm domus Abrahæ, vbi dictum eſt, [g] eiice ancillam, & filium eius: aut melior, quàm domus Iſaac, cui de duobus geminis dictum eſt, [h] Iacob dilexi, Eſaũ autem odio habui: &, vt ad Chriſtiana tempora veniam, ſemper patitur Chriſtus in membris ſuis proditorem, Eccleſia Nicolaum fornicationis laudatorem, Simonem lucrorum ſacrilegorum ſectatorem, & vt vniuerſaliter dicam, ſemper abundabit palea, donec ventiletur area.*

[c] Zonaras in 5. can. 7. Synodi.
[d] Iuo epiſt. 138. ad Richard. Albanenſ. Epiſc. Sed. Apoſt. Legatum.
[e] Auguſtinus epiſt. 137. ad Hipponenſes refertur c. 6. dist. 47.
[f] Geneſ. 9.
[g] Geneſ. 21.
[h] Malach. 1.

D II. Huius ergo mali ſi repetamus initia, vel ipſo Chriſto antiquiora ipſius ſemina in agro Dominico pullulaſſe reperiemus: vt enim Pſeudo-prophetam Balaam omittamus, *qui* (vt [i] loquitur S. Petrus) *mercedem iniquitatis amauit, correptionem verò habuit ſuæ inſipientiæ ſubiugale mutum animal, quod in hominis voce loquens prohibuit Prophetæ inſipientiam.* Vt pariter omittamus Giezi, quem [k] ſacra Scriptura refert à Naaman principe Aſſyriorum, quem Elizæus à lepra mundauerat, duo talenta accepiſſe, ſtatimque, Elizæo hoc diuinitus reſciente, &

[i] 2. Petri 2. cap. Vide Bedam comment. in dict. cap. & Hieronym. in quæſt. Hebraicis.
[k] 4. Regum cap. 5.

Digitized by Google

ſacrilegiũ iſtud vleiſcente, leprâ fuiſſe infectum: eadẽ turpi cupiditate inflammatus narratur Ieroboam, de quo deſcribitur, [a] *quod quicumque volebat, implebat manum ſuam, & fiebat Sacerdos excelſorum: & propter hanc cauſam peccauit domus Ieroboam, & euerſa eſt, & deleta de ſuperficie terræ.* Eodem quoque crimine infectus refertur [b] Iaſon Oniæ Summi Pontificis frater, quem Machabæorum libri referunt Antiochum Regem, qui Nobilis appellabatur, adiiſſe, eique argenti talenta trecenta ſexaginta, & ex reditibus aliis talenta octoginta, vt ſummum adipiſceretur Sacerdotium, promiſiſſe; ſtatimque in eius ſacrilegij vindictam, ignem [c] quem accenderat Ieremias, extinctum fuiſſe, neve ſingulos, quos Hiſtoriæ referunt, turpi nundinatione Sacerdotium comparaſſe proferamus. Malum iſtud apud [d] Iudæos, ad occaſum vergente iam Moſaïcâ lege, magis inualuiſſe obſeruamus: poſtremis enim illis temporibus, tum ab Herode, tum poſteà à Romanis pecuniâ corruptis, ſummum Sacerdotium, quod perpetuum eſſe debebat, & natalium iure primogenitis ex Aaronis familiâ procreatis debebatur, ad annum nonnumquam venditum fuiſſe Hiſtoriarum monimenta teſtantur; quo quidem nullum certiùs intereuntis Synagogæ indicium fuiſſe comperimus. Ex iis radicibus, nondum ferè coalitis in nomine Chriſti fidelibus, peſtilens huius criminis truncus Simonis Magi impietas (à quo auctore Simonia dicta eſt) folia ſua per Eccleſiam naſcentem expandit; hunc [e] ſacræ paginæ referunt donum dandi Spiritus ſancti à D. Petro, id eſt ſacram Ordinationem mercari voluiſſe, exiſtimantem pecuniâ donum Dei poſſideri poſſe: quam hæreſim [f] poſteà diſſeminauit, & à fide deficiens, poſtquam multa in Deum, & Eccleſiam peccaſſet, criminum ſuorum pœnas luens, Petri oratione perculſus, qui ſe Chriſtum dicebat, Antichriſtus deprehenſus, cùm magicis artibus volare cœpiſſet, de ſublimi aëre deiectus eſt, vt qui paulò ante volare tentauerat, ſubitò ambulare non poſſet, qui pennas aſſumpſerat, plantas amitteret, qui cœlum audaci temeritate ſe petere fingeret, in infernum perpetuò cruciandus mergeretur.

III. Neque verò, quia Eccleſiæ congenitum, ideò minus ſeuerè puniendum hoc crimen; neque, quia antiquum, ideò non conandum, vt toties reſcindatur, quoties repullulauerit: non eſt vigilanti Antiſtiti abſcondendus in vaginâ cenſurarum aduerſus Simoniacos gladius, non ſinendus, vt vel hebeſcat, vel ærugine conſumatur, ſed toties diſtringendus, quoties pugnam renouabit hoſtis: nec enim debent Chriſtiani militiæ duces deſpondere animum, quem importunâ dimicatione fuſus toties hoſtis laceſſit, nec ſpiritales animarum Medici negligere vulnerum curationem, quæ renouato ſæpiùs malo recruduerint. Ab Iuone Carnotenſi ſuprà didicimus, numquam ſic cum malis pugnatum iri, vt penitus exterminari poſſint, reſtare ſemper mala, quæ vincantur, vel vincant: cauendum verò Eccleſiæ Præſuli, ne vincant. Eſto perpetua mala futura ſint, [g] *ſi quæ tamen*, inquiebat ille, *in auribus noſtris iudiciario ordine publicantur, ſi certis documentis approbantur, conſeruato quidem legum tramite inulta præterire non patimur, incerta autem æterni iudicis tribunali iudicanda reſeruamus, ſcientes, quia, qui non habet poteſtatem reum condemnare, vel non poteſt compro-bare, immunis eſt.* Apoſtolorum ergo imitanda eſt diligentia, qui naſcenti huic peſti ſummo ſtudio occurrerunt, cùm liqueat ex S. [h] Gregorio, *hanc hæreſim in ipſâ origine Apoſtolicæ ſedis deteſtatione damnatam. Eam ſiquidem*, vt inquiebat Carolus [i] Magnus, *ipſe princeps Apoſtolorum in Simone terribiliter damnauit*: eandem Canones Apoſtolorum ſeuerâ impoſitâ pœnâ perſecuti ſunt. [k] *Si quis*, inquiunt, *Epiſcopus, aut Presbyter, aut Diaconus hanc dignitatem obtinuerit, deponatur tum ipſe, tum is, qui illum ordinauit, & abſcindatur penitus etiam à Communione, vt Simon Magus à me Petro abſciſſus eſt.*

IV. Secundo, & tertio ſæculo cùm Clerici non ad diuitias, neque ad luxum, ſed ad martyrium vocarentur, non opus fuit pluribus legibus, quæ malo iſti mederentur, quod ſanguinis effuſione vel ſedatum, vel reſtinctum erat; ordinabantur nimirum inuiti ferè omnes, iique charitate & ſcientiâ ditiores quàm nummis; vnde de ſuo, id eſt ſecundo ſæculo Tertullianus, [l] *præſunt probati quique ſeniores,*

[a] 3. Reg. c. 13.

[b] Lib. 2. Machab. cap. 4.

[c] De ſignificatione ignis iſtius extincti videatur Petrus Bleſenſis epiſtola 19. Conc. Burdigal. ſub Antonio Preuoctio, tit. de Simoniacis, & confidentiariis, & ex Diuo Auguſtino S. Antoninus hiſtor. part. 1 tit. 4. cap. 4. § 13.

[d] Lege Ioſephũ in antiquit. Iudaic.

[e] Actorum 8.

[f] Clem. Rom. lib. 6. conſt. Apoſt. cap. 9. Maximus homil. 9. de SS. Petro & Paulo. Arnobius aduerſus Gentes lib. 2. Cyrillus Hieroſolymitan. catheches. 6. Theodoretus lib. 1. hæret. fabul. cap. 1. Seuerus hiſt. lib. 2. & alij paſſim.

[g] Iuo ſuprà.

[h] Greg. epiſt. 110 ad Syagr. & alios Epiſcopos lib. 7. habetur c. cũ liqueat, q. 1

[i] Lib. 1 Capitul. Caroli cap. 21

[k] can. 21. Apoſtol. ſecũdum Turrianum, 28. ſecundum Binium.

[l] Tertullian. apologet. 39.

Digitized by Google

A *ſeniores, non pretio, ſed teſtimonio dignitatem adepti.* Erant tamen aliqui hoc tempore Simoniaci hæretici à Simone Mago dicti, quorum meminere [a] Irenæus, [b] Epiphanius, [c] Theodoretus, & alij: ſed qui in varias & alienas ab inſtituto noſtro abſurditates prolapſi erant.

V. Reddita quarto ſæculo per Conſtantinum Eccleſiæ pace, renaſcens iſtud monſtrum reueriti ſancti Patres, quâ egregiis ſententiis, quâ ſaluberrimis decretis confodere ſtudiosè tentarunt. Salutaris Baſilij [d] conſtitutio in pretio eſt, in epiſtola eius Canonica ad Amphilochium, quæ iurare eum præcipit, qui ordinatur, ab hoc ſe vitio immunem eſſe. Eiuſdem Baſilij in eo vitio exſtirpando diligentiæ teſtes ſunt illius [e] litteræ ad Epiſcopos ſibi ſubditos, quibus acuratè eis commendat, ne pecuniis ordinationes faciant, & malum de quibuſdam percrebuiſſe ſermonem, quaſi non omnino ab hoc vitio immunes eſſent, ſed ſibi id perſuaſum eſſe non potuiſſe inſinuat. Nazianzeni [f] in eadem hydrâ debellandâ enitet ſtudium ex iis, quæ ex ipſo à Gratiano proferuntur, ſenten-

B tiis, quibus malum iſtud iugulatur. Ambroſij in eodem deuincendo, non ſemel ardor elucet; pluribus in ipſum agit libro [g] de dignitate Sacerdotali, ex quibus eam non fuiſſe ſæculi iſtius innocentiam patet, vt huius criminis labe penitus careret. *Videas enim*, inquit, *in Eccleſiâ paſſim, quos non merita, ſed pecunia ad Epiſcopatus ordinem promouerunt.* Plurimi erant, teſte eodem Ambroſio apud [h] Gratianum, *qui negotiatione muneris mercari vellent gratiam Spiritus ſancti, dum vile pretium donant, vt Pontificalis ordinis ſublime culmen accipiant:* & paulò pòſt, *proinde quia viſitatum eſt tantum malum, & maiorum frequenti conſtat mucrone ſuccisum, &c.* quæ verba mihi perſuadent textum iſtum non eſſe Ambroſij, cùm ante Ambroſium vix vllam aduerſus Simoniacos pœnam, præter eam quæ in Canonibus Apoſtolorum inflicta legitur, impoſitam reperias: ſed potius eſſe Concilij Toletani [i] octaui, in quo caput iſtud ad verbum expreſſum reperies, & ante quod variæ contra Simoniacos aliorum præcedentium Conciliorum etiam Toletanorum ſæpiùs ſtatutæ, ac renouatæ fuerant. Verùm Ambroſio multo

C antiquior [k] Athanaſius, mali iſtius tanquam ſuo iam tempore viſitati meminit; cuius etiam mali mentionem fecit [l] Hilarius, vbi illud grauiter exagitat.

VI. Statim initio quinti ſæculi, Synodus Conſtantinopolitana, à S. Ioanne Chryſoſtomo coacta anno ſecundùm [m] Baronium à Chriſto nato quadringenteſimo, ſeuerâ animaduerſione in Simoniacos vſa eſt: in ea ſiquidem omnes Epiſcopi ab Antonino [n] Epheſino ordinati de gradu ſuo deiecti ſunt (Palladius [o] ſex tantum exauctoratos ſcribit) facto tamen decreto, vt ab Antonini hæredibus pretium reſtitueretur: obierat ſiquidem non multo ante tempore Antoninus iſte, cùm iam in alia viginti duorum Epiſcoporum Synodo accuſatus fuiſſet, quòd Epiſcopatus venderet pro modo redituum, necdum autem damnatus eſſet. Eodem ſæculo ſanctus Auguſtinus [p] Hipponenſis Epiſcopus, & S. [q] Leo Romanus Pontifex, necnon Iſidorus [r] Peluſiota, [s] Gildas Sapiens, & alij hanc corruptelam tamquam iam plus nimio inolitam ſcriptis ſuis grauiter perſtrinxerunt. Concilium generale [t] Chalcedonenſe, pœnâ depoſitionis in ordinantem, & ordinatum latâ, gliſcentem, imo iam ferè ingraueſcentem hunc morbum conpeſcuit: neque eâ lege reprimi omnino potuit: eodem ſiquidem ſæculo Sidonium [u] Apollinarem de hac corruptelâ conquerentem legimus: opuſque fuit in Oriente Gennadium Conſtantinopolitanum Patriarcham Concilio ſeptuaginta trium Epiſcoporum Conſtantinopoli habito coram Legatis Apoſtolicis pro ea extirpanda grauiter adlaborare; (quo in Concilio nonus Canon [x] editus aduerſus Simoniacos, quem inter epiſtolas canonicas ſanctorum Patrum Græci referunt:) in Occidente verò Gelaſium [y] epiſtola ad Epiſcopos, per Brutios & Lucaniam conſtitutos leges pro eadem exſcindenda renouare. Imò cum Eccleſiaſticæ leges huic malo exterminando non ſufficerent, conſentaneum viſum, vt Leonis Imperatoris ad illud debellandum lex accederet, quæ piè ac religiosè, ad inſtar publici criminis, & læſæ Maieſtatis, in iſtius noxæ reos ſiue ordinantes, ſiue ordinatos agendum con-

[a] Irenæus lib. aduerſ. hæreſ. cap. 20.
[b] Epiph. hæreſ. 1.
[c] Theodoret. lib. 1. hæret. fabul.
[d] Baſil. epiſt. canon. ad Amphiloch. c. 12.
[e] Idem ad Epiſcop. ſibi ſubd.
[f] Nazi. apud Gratian. 1. q. 1. c. qui ſtuder, vide etiã eundem in apologet.
[g] Amb. lib. de dignitate Sacerdot. cap. 5, vide etiã lib. 4 in Lucam, & alibi.
[h] Idẽ in libro Paſtorali, qui nõ exſtat inter eius opera, ſed citatur à Gratiano 1. quæſt. 1 c. reperiuntur.
[i] Conc. Toler. 8 c. 3.
[k] Athanaſ. apolog. 2.
[l] Hilarius in cap. 21. Matth.
[m] Baron. ad annum 400.
[n] Socrat. lib. 6. cap 10. & Sozomenus lib. 8 cap. 6.
[o] Pallad. dialogo de vita Chryſoſt.
[p] S. Auguſt. &
[q] Leonis auctoritates aliquas à Gratiano repete. 1. q. 1. aliquas ex infrà diſcendis.
[r] Iſidorus Peluſiota lib. 1. ep. 71. lib. 2. epiſt. 60 199. & 211. & lib. 3. epiſt. 17.
[s] Gildas Sapiẽs corrept. in Eccleſiaſt.
[t] Cõc Chalcedon c. 2.
[u] Sidonius Apollin. lib. 4. epiſt. 25. & lib. 7. epiſt. 7.
[x] Vide Balſamonẽ in dict. can. SS. PP.
[y] Gelaſ epiſt. ad Epiſcopos per Brutios, & Lucaniam cap. 16.

ſtituit, & vtroſque de gradu deiiciendos, ac perpetuæ infamiæ damnandos decreuit. A

VII. Initio ſexti ſæculi ſanctiſſimus Romæ Pontifex [a] Hormiſda ad Epiſcopos Hiſpaniæ epiſtolam ſcripſit, vt Simoniacam prauitatem ab iis regionibus proſcriberet. Sub finem verò, mirum eſt, quantùm pro ea euellenda cùm per vniuerſum fere orbem graſſaretur, inſudarit vigilantiſſimus Papa Gregorius [b] Magnus hac de re variis literis ſcriptis ad Maximianum Syracuſanum Epiſcopum, Ioannem Corinthiorum, Cyriacum Conſtantinopolitanũ Patriarcham, Eſychium Hieroſolymitanum, Francorum Reges, Reginam Brunichildem, alioſque tum ex diuerſis nationibus, tum verò inſigniores Gallicanos Epiſcopos. Nec debitâ ſua laude priuandi ſunt eodem ſæculo Ioannes ſecundus [c] Sũmus Pontifex, qui cùm Eccleſiaſticas leges à laicis flocci fieri videret, Senatuſconſultum aduerſus eoſdem laicos, quibus aliquid in eligendo Epiſcopo datum, aut promiſſum eſſet, fieri curauit: aut [d] Athalaricus, licet Arrianus, Gothorum Rex, qui idem confirmauit: Iuſtinianus [e] Imperator, qui legibus quoad potuit malum iſtud compeſcuit: Gunteramnus Francorum Rex, qui multos Archiepiſcopatum Bituricenſem muneribus oblatis quærentes graui iſta oratione redarguit, [f] *non eſt principatus noſtri conſuetudo, Sacerdotium venumdare ſub pretio, ſed nec veſtrum eum præmiis comparare, ne & nos turpis lucri infamiâ notemur, & vos Mago Simoni comparemini*: [g] Narſes, qui liberatâ à Gothis vrbe, vnâ cum Pelagio primo Romano Pontifice inſtitit, ne vllus vel pretio, vel ambitu ad aliquem ſacrum Ordinem promoueretur: denique S. Ioannes Patriarcha [h] Alexandrinus, ab inſigni liberalitate Eleëmoſynarius dictus, qui multum inſudaſſe legitur, vt malum iſtud abolere poſſet. Variorum quoque eodem ſæculo Conciliorum decretis huic cancroſo morbo ferrum ignitum adhibitum eſt, Concilij nempe Aurelianenſis [i] ſecundi, & [k] quinti, Turonenſis [l] ſecundi, [m] Barcinonenſis, aliorumque Canonibus: ex quibus, ſicut etiam ex iis, quæ de Aruernenſi Epiſcopatu, refert [n] Gregorius Turonenſis; ſed maximè *quod tunc germen iſtud iniquum cœpiſſe pullulare* teſtetur, [o] *vt Sacerdotium aut venderetur à Regibus, aut compararetur à Clericis:* necnon ex prædictis, præſertim autem ex epiſtolis Gregorij Magni, & Caſſiodori, quibus adde teſtimonium [p] Symmachi, patet, quam importunè malum iſtud quinto illo ſæculo graſſaretur. B C

VIII. Septimo ſæculo Bonifacius [q] tertius anathemate plectendos ſtatuit, qui largitione, vel gratiâ ad Pontificatum vel Epiſcopatum aditum ſibi quærerent: à multis quoque Conciliis ordinationes Simoniacæ damnatæ ſunt Toletano [r] quarto, [s] ſexto, & [t] vndecimo, Bracharenſi [u] tertio, Cabilonenſi [x] primo, & ſexta [y] Synodo generali: fœlicitérque operâ S. [z] Eligij Nouiomenſis Epiſcopi, & [a] Audoëni Rothomagenſis in Gallia noſtra à Dagoberto Rege, & eius filio Clodouæo ſecundo coërcita eſt, ſub quo tamen vltimo Francorum Rege, cùm labes iſta maculaſſet totam Eccleſiam Dei, opera S. Bathildis vxoris dicti Clodouæi, à Catholicis viris penitus propulſatam teſtatur auctor vitæ [b] S. Bathildis, apud Surium.

IX. Octauo ſæculo Nicena [c] ſecunda Synodus puniendos Clericos cenſuit, qui per auri dationem dignitates, & gradus Eccleſiaſticos ambirent. Eodem quoque ſæculo ab inuidis in ſuſpicionem huius criminis adductus Tharaſius [d] Patriarcha Conſtantinopolitanus, quaſi ſimoniacè ordinatos inordinatè reciperet, imò etiam ipſe pecuniarias ordinationes faceret (quam tamen fuiſſe meram calumniam teſtantur [e] Ignatius, & Theodorus [f] Studita, aliique probati ſcriptores) hac inquam occaſione Tharaſius grauem, & eruditam pro eo crimine ſtirpitus eradicando, Adriano Summo Pontifici epiſtolam miſit, cuius pars decreto [g] Gratiani inſeritur: integra verò habetur ex codice Vaticano exſcripta poſt ſeptimam Synodum, & in Græcis codicibus, & in Latinâ Concilij verſione per Anaſtaſium Bibliothecarium: extat etiam Græcè, ac Latinè impreſſa apud [h] Balſamonem, ſed in ea verſione aut interpretis, aut exemplaris quod interpres ſequutus eſt, vitio flagitioſum mendum ineſt. Nam vbi Tha- D

[a] Hormiſda ad Epiſcopos Hiſpan.
[b] Greg. lib. 3. epi. 12. lib. 4. variis epiſtol. lib. 6. ep. 169. lib. 7. ep. 111. & ſeq. lib. 9. epiſt. 40. 48. & ſeq. vſque ad 57 & alibi.
[c] Caſſiod. 9. epiſt. 15. & 16.
[d] Idem. Caſſiod. ibidem.
[e] Iuſtinian. Nouella 137. cap. 2. & 123. cap. 1. & 6. cap. 1.
[f] Greg. Turo. lib. 6. hiſt. cap. 39.
[g] Platina in Pelagio 1.
[h] Leontius Epiſc. Neapoleos Cypri ſynchronos S. Ioan. Eleëmoſyn. in eius vita.
[i] Aurelian. 2. can 3. & 4.
[k] Aurelian. 5. can. 3.
[l] Tur. 2. c. 20.
[m] Barcinon. can. 1. & 2.
[n] Greg. Tur. cap. 3. de vitis Patrum.
[o] Et cap. 6. eiuſd. operis.
[p] Symmach. ad Cæſarium epiſt. 5. & 6.
[q] Platina in vita Bonif. 3.
[r] Tol. 4 c. 18.
[s] Tole. 6. c. 4.
[t] Tolet. 11 c. 8. & 9.
[u] Brac. 3. c. 7.
[x] Cabil. 1. c. 16
[y] Sexta Synodus c. 21.
[z] S. Audoëaus in vita S. Eligij.
[a] Auctor vitæ S. Audoëni apud Sur. 24. Auguſt.
[b] Vitæ S. Bathildis cap. 3. apud Sur. 26. Ianuarij.
[c] Nicena 2. can. 3.
[d] Ignatius in vita Tharaſij.
[e] Ignat. ſup.
[f] Theodorus Studita epiſt. 38. ad Artemium, & 33. ad Stephan.
[g] Decret. 1. q. 1. c. eos.
[h] Balſa. Latinè redditus & Pariſiis impreſſus, inter epiſt. Canonic. PP. Tharaſij recenſet.

raſius

A ſius Adrianum mirificè laudat, interpres Adrianum quaſi ſuſpicione criminis laborantem reprehendit, quæ duo ſtare non poſſunt: Quomodò enim Adrianus laude dignus, ſi in huius criminis ſuſpicionem veniat? qua fronte tanti criminis accuſari poterit, eodem loco, quo ſummis laudibus extollitur? ſed & Adrianum optimum, ac ſanctiſſimum fuiſſe Pontificem omnes conſentiunt: prædictum porrò Tharaſium egregiam operam nauaſſe, vt peſtem illam profligaret, teſtis eſt [a] Ignatius. Habitum etiam eodem ſeculo [b] Foroiulienſe Concilium, quod grauiſſimè crimen iſtud perſtrinxit, & acriori cenſura compeſcuit.

X. Nono ſæculo contrà ſimoniacas ordinationes, [c] nimirum in Longobardia vſitatas [d], *diſciplinæ Eccleſiaſticæ vindex, & ſanctæ Dei Eccleſiæ defenſor* Carolus Magnus, pluribus aduerſus eas editis [e] capitularibus inſurrexit: quem imitatus eius nepos [f] Carolus Caluus, confuſis licet Imperij, regnique ſui rebus, regiâ auctoritate, ſuiſque legibus, quoad eius fieri potuit, omnino protriuit. Hincmarus [g] Rhemenſis maximæ auctoritatis apud ſuos, clerumque ac plebem TornaB cenſem, hoc crimen in Epiſcoporũ electionibus præſertim fugiendum eſſe admonuit. Concilium quoque [h] Nannetenſe, hoc probabiliter ſæculo habitum, grauiter interdixit.

XI. Decimo ſæculo habita [i] Synodus generalis omnium Germaniæ Epiſcoporum, & quorundã ex Galliâ in palatio Engelenheim, quæ ideo Ingelhemenſis àquibuſdam dicta eſt, decretum edidit contra Simoniacos: quo tempore adeò inualuiſſe prauo vſu Simoniaçam hæreſim ex eo diſcere poſſumus, quod qui hoc tempore florebat, [k] S. Romualdus, cùm clericos, qui per pecuniã ordinati fuerant, corriperet, quæſitus ſit ad necem, nec illis perſuadere vnquam potuerit, peccatum eſſe, per pecuniam ad Eccleſiaſticos ordines & honores aditum ſibi parare: ideoque Eccleſiaſticas leges ſanctioneſque ſæpiùs adducere cogeretur quibus id probaret: tanta iſtorum hominum, vel cæcitas, atque ignorantia, vel temeritas erat, atque audacia. Nec meliorem orientis conditionem fuiſſe, ex eo colligere poteris, quod Theophylactum ConſtantinoC politanum Patriarcham tradat [l] Curopalates ordines venales propoſuiſſe, & creationes Epiſcoporum. Commendatur vero eodem ſæculo, & maximis laudibus effertur à [m] Luitprando, & aliis hiſtoricis Henricus Germaniæ Rex, quod nempe prauitatem iſtam prædeceſſorum ſuorum conniuentia inolitam firmiſque cadicibus innixam, à ſuo regno extirpauit, Deo eius etiam pium propoſitum remunerante, cùm enim id ſe facturum vouiſſet, inſignem reportaſſe dicitur victoriam, in qua hoſtium triginta ſex millia occiſa ſunt, cæteri capti, aut flumine abſorpti.

XII. Vndecimo mirum eſt, quantum in ea Simoniæ Hydrà perpetuo repullulaſcente, domandâ ac debellandâ, laborem pij Pontifices impenderint. Cùm enim ſub finem præcedentis ſæculi, quod ob Eccleſiæ mala illata, hominumque ignauiã, inſcitiam, & impietatem infœlix dictum eſt, & initium præſentis, malũ iſtud per totam Eccleſiam inundaſſet, *omnia quippe miniſteria Eccleſiaſtica ità eo tempore habebantur venalia*, inquit Glaber [n] Radulphus, *quaſi in foro ſecularia mer-*D *cimonia*, vt ne quidem ab eo malo Eccleſiæ Dei arca Romana Eccleſia immunis eſſet, quæ nempe per viginti quinque annorum ſpatia miſerè ſub Comitum Tuſculanorum, & aliorum tyrannide conflictata eſt, adeo vt in eadem ſede auſa fuerit humana temeritas duodennem quendam puerum collocare, *quem ſola pecunia auri & argenti*, vt habet [o] citatus Glabeo, *plus commendauit, quàm ætas aut ſanctitas*; maxima debuit eſſe ſuccedentium ijſce temporibus Romanorũ Pontificum pietas, ac diligentia, quæ infamiam iſtam abſtergerẽt. [p] Ideoque ad hoc malum euellendũ Romæ primũ habitum eſt Cõcilium à Clemẽte ſecundo, cuius meminit Petrus [q] Damiani, quod ob iniquitatem temporum aliquid Simoniacis indulſit: tùm in Germania aliud iuſſu Henrici Imperatoris, cuius mentionem facit [r] Glaber: Romæ iterum à Leone nono, itemque Papiæ, Rhemis, Moguntiæ, in quibus & Simoniaca ordinatio ſeuerè prohibita, & nõnullis Epiſcopis ob id depoſitis punita eſt, vt referunt citati Petrus [s] Damiani, Herman-nus [t] Contractus, Geſta [u] Romanorũ Pontificum à Nicolao Cardinali Arragon-

[a] Ignatius ſuprà.
[b] Foroiuliẽſe ſub Adriano can. 1.
[c] Flodoardus in Chronico.
[d] Eo ſe titulo inſcribit Carolus M. epiſt. ad Helipandum.
[e] Capitul. Caroli lib. 1. cap. 19. & 97.
[f] Carolus Caluus addit, 4 ad cap. Carol. cap. 14.
[g] Hinc. Rhemenſis epiſt. ad Cler. & pleb. Tornac. inter eius opera.
[h] Concilium Nannetenſe cap. 11.
[i] Flodoardus in Chron.
[k] Petrus Damiani in vitâ S. Romualdi.
[l] Curopalates in Conſtantino 7.
[m] Luitprãdus lib. 2. cap. 8. & 9. in fine.
[n] Glaber lib. 3. cap. vlt.
[o] Glaber, ibidem.
[p] Petrus Damiani epiſt. ad Henricũ Rauenn. cap. 17 & 30.
[q] Glaber lib. 5 cap. 6.
[r] Petrus Dam. ſuprà.
[s] Hermannus in Chronico.
[t] Geſta Rom. Pontif. a Nicolao Arragon.

Digitized by Google

nio collecta, & alij[a] auctores passim. Deinde sub Victore 2, misso ad illud ne- A
gotiũ procurandũ Hildebrãdo Sedis Apostolicæ Legato: habita fuit in prouincia [b]Lugdunensi Synodus, aliaque posteà eiusdẽ Pontificis iussu [c]Tholosæ coacta eandem ob causam, cui quidem Rombaldus Arelatẽsis, & Pontius Aquensis Antistites præfuerunt: postea sub Alexandro secundo alia Concilia coacta, Romanum [d] primum, quod ob Simoniacorũ multitudinem nonnihil indulsit, & [e] Moguntinum in causa Caroli Constantiensis Episcopi. Gnauiter quoque & diligenter in eadem prauitate eliminanda Nicolaus [f] secundus, Alexander [g] secundus, necnon Gregorius [h] septimus summi Pontifices laborarunt; exstãt innumeræ ipsorũ epistolæ, quibus aut Episcopos huius criminis suspectos ad causam dicendã Romam vocant, aut causâ dictâ damnant, aut alios in eorũ locum instituunt, quibus, vt vno verbo complectar, diligentis pastoris, & Ecclesiasticæ disciplinæ assertoris specimen exhibent: extat quoque habita sub Gregorio [i] Romana Synodus, qu æ seuerè crimen istud plectit. nec non [k] Anglicanũ Concilium eiusdem tempore à Lantfranco Archiepiscopo Cantuariensi habi- B
tum eiusdem in Simoniacos seueritatis. Quid vltra referam [l] Petri Damiani hoc sæculo in legationibus ob eam causam susceptis exantlatos fortiter labores? Quid Archiepiscopi Moguntini [m] inuictum animũ prædicem cui cùm causa Caroli cuiusdam delecti ab Imperatore in Constantiensem Episcopum de Simoniâ accusati ab Alexandro commissa fuisset, Imperatoris precibus numquam adduci potuit, vt nocentem repertum absolueret? Quid tãdem Synodorum [n] Constantiensis, præsidente Gebehardo eiusdem ciuitatis Episcopo, Sedis Apostolicæ Legato, [o] Placentinæ, [p] Claromontanæ, & [q] Melfitanæ sub Vrbano secundo habitarum decreta memorem, quibus omnibus Simonia grauiter percussa est, sed non omnino iugulata?

XIII. Tanta siquidem fuit hominum peruersitas, vt nec diuinis, nec humanis telis cesserit, nam aduersus ipsam de cælo quoque pugnatum est, vt diuinã homines reuererẽtur vindictam, qui humanam contemnebant: sed qui C
diuini numinis maiestatem ex animo exuerant, apparentia facilè ipsius potẽtiæ prodigia, & ostenta spreuerunt. Aliqua diuina huiusmodi miracula nobis cõmemoranda sunt: primumque notatu dignũ illud est quod in [r] Chronico Cassinensis Monasterij antiquitus scripto narratur, Henricum nempe tertiũ Imperatorem, cùm, vt fidem suam, quam clerico cuidam dederat, ob acceptã ab eo fistulam auream, qua pueri iaculari solent, exsolueret, Episcopatum quem adhuc Conrado patre superstite pepigerat, eidem clerico dedisset, non multo post dæmones toto triduo, quo grauissimè decumbebat, flammas per illam fistulam euomentes vidisse, à quibus liberatum se ope semiustulati iuuenis (quâ specie S.ei Laurentius portendebatur) qui è calice aureo sibi videbatur immẽsæ magnitudinis aquam effundere, quâ flammæ restinguerentur, & post fusas in Ecclesia ab eo preces conualescente in publico Episcoporum conuentu professũ fuisse, statimq; curasse, vt clericus iste, qui malis artibus ad Episcopalẽ dignitatem ascenderat, è suo gradu dejceretur. Alterum non minus insigne D
acta Cõcilij [s] Rhemensis sub Leone nono habiti referunt, quod in persona Vesontiorum Archiepiscopi contigit: cùm enim suscepto Lingonensis Episcopi patrocinio, qui de pecuniarijs ordinationibus factis, aliisque criminibus accusabatur, iamjam ad susceptum negotium perorandũ se pararet, linguæ motu diuinitus adempto, loqui nunquam potuit, quo miraculo motus Lingonensis Episopus Simoniæ crimen fassus est, & fugâ sibi consulens, excommunicationis sententiã perculsus est. Tertium celeberrimum quoque contigit in prædictâ Synodo sub Victore secundo habitâ, cuius habetur mentio in relatione [t] Hildebrandi, nec non in dialogis [u] Desiderij Abbatis Cardinalis sanctæ Cæciliæ hoc fere tempore conscriptis, itemque in relatione [x] Hugonis Abbatis Cluniacensis, qui huic prodigio interfuit, & [y] aliis passim. Referũt isti omnes auctores Hildebrandum, qui huic Concilio Legatus præerat missus à Romano Pontifice ad inquirendum in eos, qui vel pecuniarias ordinationes fecissent, vel pretio ordinati fuissent, cùm Archiepiscopum Ebrodunẽsem sufficienti probatione conuincere non posset, iussisse, vt recitaret Hymnum Glo-

[a] Platina. Ciacomus, & alij.
[b] Lugdunense Conc. sub Victore 2.
[c] Tolosanum sub eodem Pontif.
[d] Rom 1. sub Alexand. 2.
[e] Moguntinũ sub eodẽ, quæ omnia lege apud Binium tomo 3. Cõc. parte 2.
[f] Lege apud Baron. ad annum 1076 & Seuer. Binium tom. 3. Conc. part. 2.
[g] Lege varias Nicolai 2 ep.
[h] Lege epist. Alex 2. Gervasio Remẽsi.
[i] Lege plures Greg 7. in eius registro.
[k] Synodus Rom. sub Greg. 7. c. 6. 7. 8 9. & 10.
[l] Synod. Anglicana sub Lantfranco.
[m] Sigonius de regno Ital. l. 9
[n] Lãbertus Chronico.
[o] Constãtiensis Synodus cuius meminit Bertoldus in Chron.
[p] Placentina, cuius idem Berthol. & Anselmus Lucensis lib. 7 decretal.
[q] Claromont. sub Vrbano 2.
[r] Melfitana cuius canon habetur nu. 12. apud Gratianũ 1. qu. 1.
[s] Chronicum Monasterij Cassinensis.
[t] Acta Conc. Rhemẽsis sub Leone 9. apud Binũ tom 3 Conc. part 2.
[u] Hildebrãdus in relat. apud Baron.
[x] Lib. 3. dialog. Desiderij Abbatis.
[y] Relatio Hugon Cluniac.
[z] Malmesburiẽsis de gestis rerũ Angliæ lib. 3. Sigon. li. 8 de regno Ital. & alij passim.

A rificationis in Eccleſia cani ſolitum, *Gloria Patri*, &c. Hunc verò cùm priora huius verſiculi verba diſtinctè recitaſſet, hæſiſſe in poſterioribus, nec vnquam ea proferre potuiſſe, quibus Spiritui ſancto gloria debita canitur: quo miraculo ipſum territum; & alios multos Epiſcopos crimen ſuum agnouiſſe, pœnáque depoſitionis mulctatos fuiſſe.

XIV. Quibus omnibus alia duo ſubijcio, quæ in vita S. Ioannis [a] Gualberti omni fide conſcripta leguntur: primum enim de quodam nobili, & eloquente viro refertur, quod cùm Simoniacâ perfidiâ ſe contaminaſſet, ſuſcepto Epiſcopi Simoniaci patrocinio, repente in peccati pœnam graui morbo conflictatus ſit, & cùm delicti pœnitens monachorum regulam ſub prædicti Ioannis Gualberti regulâ amplexatus eſſet, ac in priorem morbum incidiſſet, lectoque decumberet, Satanã ſibi adſiſtentem viderit, donec cum prædictus S. Ioãnes crucis ſigno abigeret. Alterum eiuſdem Ioannis zelum oſtendit, ſed non forte ſecundùm ſcientiam, zelo tamen Deũ propitium fuiſſe, Simoniæ vero crimen
B damnaſſe demonſtrat. Hæc enim eſt totius hiſtoriæ ſeries: zelo ductus vir iſte ſanctus Petrum Ticinenſem Epiſcopum Florentinum Simoniæ, proindeque hæreſeos (nam Simoniam mox hæreſim creditam fuiſſe dicemus) accuſabat cũ ſuis fratribus; nec ab illo, nec ab iis qui ipſius manu ordinati fuiſſent, Sacramẽta percipienda eſſe dictitabat: Inde orta grauis cõtentio in clero, & populo Florentino; hinc turbæ, & confuſio maxima, cùm plurimi, nè Simoniacis communicarent, à Sacramentis abſtinerent, & ſine eorum ſubſidio morerentur: & vide quò tumultus proceſſit, armatam militum manum Epiſcopus mittit ad monaſterium S. Saluij, vnde in vmbroſam vallem pridie Ioannes diſceſſerat: ſæuitum eſt in homines, in ædes: neque tamen ab incepto Monachi reuocantur. Miſſus Petrus Damiani Legatus componere rem minime potuit: aduerſabatur ipſe Monachis, nec ab Epiſcopo, quandiu damnatus non eſſet, deſciſcendum eſſe grauiter [b] perſuadebat: inſtant Monachi, & apud Alexandrum
C ſummum Pontificem litem proſequuntur, offerunt ſe per ignis examen Simoniam Petri probaturos; hoc probationis genus tanquam ſuperſtitioſum, & tentans Deum renuit Alexander: Concilium Florentiæ conuocatur: Petro fauent Epiſcopi, Dux Godefridus Monachis intentat minas: Legatus Hildebrandus ſtat pro Monachis; vexantur tamen, & male habentur: expetentibus tandem clero & populo, Monachis ignis examen permittitur; vnus ex ipſis nomine Petrus (quem poſteà Cardinalem Epiſcopum Albanenſem creatum dicunt) cum ſacra peregiſſet, Sacerdotalibus indutus veſtimentis per medios ignes illæſus tranſiit, ob idque flammeus dictus eſt. Tota res geſta in literis à Florentinis eâ de re datis ab Attone Piſtorienſi Epiſcopo, quæ referuntur in vitâ prædicti S. Ioannis fuſiori, atque vberiori exactè deſcribitur: Eiuſdem quoque meminerunt Abbas [c] Vſpergenſis, [d] Bertholdus, nec non Abbas [e] Caſſinenſis huius temporis ſcriptor, qui & addit Petrum Monachum, iam ex igne egreſſurum cùm intellexiſſet mappulam ſibi in medio ignis excidiſſe, eam per medios reuerſum ignes quæſiuiſſe, quæſitamque retuliſſe, ſi vero credamus Ful-
D goſio [f], accidiſſe quoque eo tempore dicemus ob eandem cauſam, vt Ioannes ipſe Gualbertus, per duas Pyras ſuccenſas, inter quas vnus tantum peruius limes erat, relictus, obambulans, integer euaſerit.

XV. Neque tamen iis miraculis, tam patentibus, tam conſpicuis, edomari potuit humana cupiditas, aut in officio contineri: adeò nempe altas radices egerat iſtud nefandum Simoniæ ſcelus, vt nec legum ſeueritate, nec miraculorum magnitudine ab iſto nefarij homines reuocari potuerint: faciliuſque fuerit naturæ leges mutari, quàm peruerſi animi mores: perdurauit ſiquidem toto hoc ſæculo crimen iſtud: vt tum ex epiſtola eiuſdem S. Ioannis Gualberti [g] ad Epiſcopum Volaterranum, quâ ipſum ad fortiter ac ſtrenuè aduerſus Simoniacos agendum adhortatur: tum ex epiſtola Fulberti [h] Carnotenſis Epiſcopi ad Leotericum Senonenſem innoteſcit: tum etiam idipſum indicant variæ literæ Iuonis [i] Carnotenſis, Hildeberti [k] Cœnomanenſis, Gofridi [l] Vindocinenſis, aliorumque qui ſub finem vndecimi ſæculi florere inceperunt, ſuamq; cum

a Vitæ S. Ioãnis Gualberti apud Surium 12 Iulij &c. 15. 16. & 17.

b Legantur epiſtolæ Petri Damiani tũ ad omnes Florentinos epiſt. 11. l. 3. tũ ad Teuzonẽ monachum ep. 3. l. 5.

c Vſpergẽſis in Chronico.
d Bertholdus in Chronico.
e Abbas Caſſin. lib. 3. dialog.
f Fulgoſ. li. 8. cap. 1.

g Io. Gualbertus ad Epiſcopũ Volaterranum
h Fulbertus epiſt. 13.
i Iuo ep. 27. 43. 51. 133.
k Hildebertus epiſt. 14.
l Goffridus l. 4. epiſt. 16. Bertuerio Abbati; & opuſculo aduerſ. Simon.

Digitized by Google

gloriâ vitam ad aliud prorogarunt, qui omnes tantam Eccleſiæ calamitatem ex Simoniacis ordinationibus deplorant, criminiſque grauitatem exaggerant. Nec abſre erit portentoſam Henrici tertij Imperatoris ſub finem huius ſæculi regnantis Simoniam proferre, qui nempe Epiſcopatus & Abbatias paſſim venidiſſe proditur, adeout [a] Conſtantienſem, Bambergenſem, Moguntinenſem, alioſque Epiſcopatus pro pecunia dederit, Ratiſponẽſem, Auguſtenſem, Straſburgenſem pro gladio, Abbatiam Fuldenſem pro adulterio, & (ne quid impietati deeſſet) Monaſterienſem Epiſcopatum (quod audire nefas eſt) pro ſodomiticâ immunditiâ vendiderit. Sed ſatis in hoc ſæculo immorati fuimus, in quo præcipuè virtus cum vitio conflixit, cùm primum iſtum abuſum facinoroſorum hominum ambitio foueret, Pontificum verò Romanorum, aliorumque ſanctiſſimorum Epiſcoporum vigilantia, & nonnullorũ etiam aliorum virorum inſignis pietas, atque auctoritas exſcindere niteretur. Veniamus iam ad duodecimum. A

XVI. Duodecimo ſæculo præter citatos Iuonem, Hildebertum, Goffridum, plus ſatis hanc corruptelam viguiſſe teſtantur [b] S. Bernardus, Petrus [c] Bleſenſis Archidiaconus Bathonienſis, Ioannes [d] Sariſberienſis Epiſcopus Carnotenſis, & ex Græcis Theodorus [e] Balſamon, Magiſter [f] ſententiarum, & alij huius temporis celeberrimi ſcriptores, qui in eam grauiter inuecti ſunt: habita etiam eodem ſæculo Concilia perhibentur, Lateranenſe [g] 300. & amplius Epiſcoporum ſub Calixto ſecundo, in quo Simonia damnata, omnéſque per pecuniam ordinati, deponendi ſtatuuntur: Londinenſe [h] ſub Honorio ſecundo, quod auctoritate Ioannis de Cremâ Cardinalis Sedis Apoſtolicæ Legati, eandem Simoniam damnauit, grauéſque eius criminis reis pœnas inflixit: Lateranenſe [i] tandem generale ſub Innocentio ſecundo, quod eandem peſtem ſua auctoritate repreſſit: iis adde decreta Lucij [k] ſecundi, Alexandri [l] tertij, & Celeſtini [m] tertij, qui acres ſe huius flagitij oſores, & diſciplinæ Eccleſiaſticæ aduerſus ipſum conſtantiſſimos aſſertores exhibuerunt. B

XVII. Decimotertio ſæculo, S. [n] Thomas, [o] Bonauentura, Ioannes Duns [p] Scotus, aliique Scholaſtici ſatis ſupérque ſuis ſcriptis Simoniæ crimen exagitarunt, nec ab ea labe immunem ſuo tempore Eccleſiam fuiſſe demonſtrarũt. Sed ne eorum auctoritati, quæ maxima eſt, plus nimium concedere videamur, vbi Conciliorum copia ſuppetit, Oecumenicum Concilium [q] Lateranenſe ſub Innocentio tertio, Concilium quoque [r] Germanicum eodem ſæculo à Conrado Cardinali Portuenſi habitum, Simoniam ſuis decretis renaſcentem proſtrauerunt: quibus accedit in noſtrâ Gallia S. Ludouici Francorum Regis [s] pragmatica ſanctio, quâ pecuniariæ electiones atque ordinationes vetitæ, atque repreſſæ fuerunt. C

XVIII. Decimumquartum ſæculum, quod ob diuturni ſchiſmatis originem, & omnium quæ ſuperioribus anteactis temporibus fuerũt maximè pernicioſi, bonarumque litterarum neglectum, iure merito vituperari poteſt, [t] Lyrani, & complurium Scholaſticorum [u] Durandi, Aureoli, Ochami, Cardinalis Alliacenſis, & aliorum ſcriptis non caruit, quibus Simoniæ vitium hoc tempore viguiſſe reperies. Vnicum eo tempore habitum generale Concilium Viennenſe, in quo de Simoniacis Ordinationibus nihil, aliqua tamen contra Simoniam decreta videntur: quædam minora habita ſunt, quorum aliqua pecuniarias iſtas ordinationes perſtringunt. In Synodo Palentinæ [x] Diœceſis præſidente Guillelmo Sabinenſi Epiſcopo Sedis Apoſtolicæ Legato, contra Simoniacas ordinationes tanquam vſitatas actum fuit; Notariorumque, & Sigilliferorũ emolumenta ad mediocrem ſummam redacta ſunt, cui etiam moderationi operam dederunt Rauennate [y] ſecundum tempore Clementis quinti, & [z] quartũ Bononiæ celebratum tempore Ioannis 20. aliàs 21. necnon etiam Toletanum [a] tempore Clementis ſexti ab Ægidio Toletano habitum: hoc porrò tempore refert [b] Tillius venalia fuiſſe Sacerdotia, pecuniæ obediuiſſe omnia. D

XIX. Decimoquinto corruptelam hanc impugnarunt Nicolaus de [c] Clemangis tractatu de corrupto Eccleſiæ ſtatu, Gerſon [d] Cancellarius Pariſienſis, edito de ea

[a] Dodechinus ad ann. 1090. & Meyreus in Chronico.
[b] Bernard. ep. 42. ad Henricum Senonẽſ. ſer. 6. in pſal. Qui habitat. de cõſiderat. lib 3 cap. 3 & alibi paſſim.
[c] Petrus Bleſenſis epiſt. 210. & 119.
[d] Ioannes Sariſberiẽ. lib. 7 Polierat c. 7.
[e] Balſam. in c. 20. & 30. Ap.
[f] Magiſter ſentent. 4. diſt. 25.
[g] Concil. Lateran. ſub Calixto 2 cap. 1
[h] Conc. Londin. ſub Honor. 2. c. 2. & 2
[i] Cõc. Later. ſub Innocentio 2. cap. 1.
[k] Lucius Papa de Sim. cap. 6.
[l] Alexãder 3. eod. tit. cap. 2.
[m] Celeſtin. 3. eod. tit. c. 27.
[n] D. Thomas 2. quæſt. 99.
[o] Bonauent. in 4. diſt. 24.
[p] Scotus ibid.
[q] Cõc. Later. gen. ſub Innocẽt. 3. c. 63. refertur decr. c. 59. de Simo.
[r] Conc Germ. ſub Cõrado cap. 9. & 10.
[s] Cõſtit. pragm. S. Ludouici lata anno 1267.
[t] Lyranus variis in locis.
[u] Videantur Scholaſt. præſertim in 4 ſent. diſt. 24.
[x] Concil. Palent. ſeu Sabin. tit. de Si. y Rauẽnat. 2. rubrica vlt.
[y] Rauenn. 4. rubrica 24.
[z] Tolet. tempore Clemẽt. 6 de Simonia.
[a] Tillius ad annum 1345. in Chronico.
[b] Nicolaus de Clemangis, tract. de corrupto Eccleſiæ ſtatu.
[c] Gerſõ tract. de Simonia.

A de ea re tractatu, & alij multi Scholaſticæ Theologiæ, iuriſque Doctores: ſed maximi ad eam euellendam ponderis fuit Concilij [a] Conſtantienſis, ac Pauli [b] ſecundi Romani auctoritas; cætera non moror.

XX. Decimo ſexto ad eam extirpandam Canones vtiliſſimos condiderunt, Concilia [c] Lateranenſe ſub Iulio ſecundo & Leone decimo, & [d] Tridentinum: quibus alia Prouincialia Concilia accedunt [e] Colonienſe ſub Hermanno Archiepiſcopo tempore Pauli tertij, & [f] Mediolanenſe à ſancto Carolo Borromæo variis temporibus habita, quibus non ſolum ipſum Simoniæ crimen in Ordinationibus ſacris cauendum iubetur, verùm etiam ea omnia, quæ eius vel aliquam ſpeciem referre poſſent. In Gallia quoque varia habita recentiora Concilia [g] Burdigalenſe vtrumque, Rothomagenſe, Bituricenſe, Rhemenſe, & alia Simoniæ bellum indixere, quibus omnibus adde Bullam Pij [h] quinti, quæ in omnes Simoniacâ prauitate quocumque modo infectos graues pœnas decernit.

a Concilium Conſtant. ſeſſ. 43.
b Paulus 2. in extrauag. cõmunibus. Extra. cum detestabile.
c Lateran. ſeſſ. 9. can. 8.
d Tridentinũ ſeſſ 21. cap. 1.
e Colon. parte 2. cap. 28.
f Mediolanẽſis variis in locis.
g Vide iſta omnia Concilia præterquam Burdigal ſub Cardinale de Sourdis, apud Bochell. tit. 21. lib. 7. decret. Eccl. Gallicanæ.
h Pius V. Bulla cum primũ §. & vt Simoniacæ prauitatis.

B XXI. Cæterum hæc poſteriora ſæcula ideò breuiter percurrimus, quia licet plurimi Simoniam illis ſæculis exagitarint: licet multæ aduerſus eam leges, multi Canones promulgati ſint: ex iis tamen pauca ſunt, quæ ordinationes Simoniacas directè impugnent. Nec id mirum: ab eo enim tempore quo vſitatum fuit Eccleſiaſticum titulum ab ordinatione diſiungere, & dignitatem ac reditus Eccleſiaſticos ab ordine ſeparare, duæ Simoniæ ſpecies diſtinctæ fuerunt, vna quæ in ordinatione committeretur, altera quæ in beneficij adeptione: hæcque frequentior eſſe cœpit, illa rarior. Ex eo enim accidit, vt cùm auidius ad opes ac dignitates Eccleſiaſticas peruerſi homines inhiarint, quàm ad ordinationem, quæ cùm ſit ſpiritale aliquod bonum, carnalium hominum voluntates minori, quàm iſta, cupiditate inflammant, parum de ea ſuſcipienda ſolliciti, malis artibus, & turpi per pecuniam ambitu ad beneficia obtinenda contenderint, ingeniúmque ſuum in omnem partem verſarint ac torſerint, vt vel aliquo fuco Simoniæ turpitudinem in beneficiorum aſſecutione

C adornarent: hinc ſub Henrico ſecundo [i] Germano orta hæreſis Simoniacorum initio ferè vndecimi ſæculi, qui cùm faterentur Ordines ſacros pretio emi non poſſe, ius tamen ad percipiendos Eccleſiaſticos reditus, quod beneficium dicimus, licitè emi poſſe deffendebant: de qua, ſi quando de beneficiis ſcripturi ſumus, fuſiùs dicemus: quam hæreſim licet ab Eccleſiâ damnatam ſubtilioribus tamen thecnis, & malignis adinuentionibus tectam, nobis, proh dolor! recentes quidam Theologi proponunt: tot enim ſubtilitates excogitant, tot dolos, quibus Simoniæ crimen eludant, vt nihil interſit, inter horum & illorum ſententiam, niſi quod craſſiùs iſti, & apertiùs, illi verò obſcuriùs, & magis latenter virus hæreſeos vomant: in vtrorumque porrò ſententia nullum pactum, nulla conuentio eſſe poſſit, quæ non à Simoniæ labe perpurgata ſit, vel inficiatione, vel diſſimulatione criminis: in inficiatione criminis apertè prodit ſe hæreſis: in diſſimulatione latet error, qui quo latentior eſt, eò periculoſiùs ſerpit, ſubtiliùs gliſcit, & difficiliùs curatur:

D abſurdum autem eſt putare Deum noſtris ſubtilitatibus eludi poſſe, aut quia aliis ingenioſiores fortè ſumus in excogitandis ſubtilitatibus, ea nobis ſine noxa eſſe, quæ aliis ſincerioris fidei, & ingenij craſſioris, crimini imputantur. Tales verò qui falſis rationibus Simoniam abſtergere, & diſſimulare conantur, conſuentes, vt ait [k] Propheta, puluillos ſub cubitis peccantium, rectè Gennadius [l] Conſtantinopolitanus cum Patribus prædictæ Synodi ſub eo habitæ, ex præcepto Domini refellit, *gratis accepiſtis, gratis date*, quod cum nobis mandatum ſit, *ἀκριβῶς φυλάττειν*, id eſt, *diligenter, accuratè, & ad literam obſeruare* debeamus, *καὶ μὴ σοφιζέσθαι τὰ ἄσοφα, μηδὲ κύβον ἀπαρρίπτειν ὅπου κίνδυνος*; *nec in iis, quæ technas ſophiſticas non admittunt, vti ſophiſticâ calliditate, nec aleam periculoſam iacere*. Sed de iis aliàs.

i Luitprandus lib. 2. cap. 8. & Petrus Damian. epiſt. 13. lib. 1. ad Alexand. Summum Pontificem.
k Ezech. 13.
l Gennadius epiſt. in ord. apud Balſamon. Videetiã Petrum Damiani ſuprà.

A

ARTICVLVS II.

Quantum, & quàm atrox crimen ſit Simonia.

§. I.

Oſtenditur deformitas iſtius criminis.

I. QVAM atrox peccatum ſit ordinationes pecuniarias facere, aut ad ordinationes pretio promoueri multis poſſumus demonſtrare. Primò, oſtendendo eius criminis enormitatem, deformitatem, &, vt aiunt, irrectitudinem: ſecundò, ſenſum Patrum ea de re inquirendo: tertiò, varias pœnas B
percurrendo modumque iudiciarium, quem ſpeciatim in hoc carmine perſequendo Eccleſia voluit obſeruari.

II. Repugnat autem ordinatio Simoniaca, primò religioni, ſecundò iuſtitiæ, tertiò pietati, & ſtudio, quo omnes qui in Eccleſia Catholica continentur, eius bonum proſequi debent. Religioni quidem repugnat, quæ violatur, tum contemptu diuini numinis, cuius maieſtas contemnitur, cùm non meliores, qui ei gratiſſimi ſunt, ſed pecunioſiores in Sacerdotes ac Miniſtros offeruntur, cuius cultus negligitur, quoties ad eum procurandum non aptiores ſeligi curantur, ſed qui benè nummati, pecuniâ de ordinatione paciſcuntur: tum maximè ſacrorum Ordinum neglectu, quibus iniuria infertur, cùm pecunia æſtimantur: nam *quis non vile putat eſſe quod venditur*? inquit [a] Hormiſda: vilia ergo Dei dona putat, qui vendi putat: quam proinde enormitatem Simonem Magum pecuniam ad habendam poteſtatem dandi Spiritus ſancti pollicẽtem redarguens C
S. Petrus oſtendit, dicens, [b] *pecunia tua tecum ſit in perditionem, quoniam donum Dei exiſtimaſti pecuniâ poſſideri, non eſt tibi pars, neque ſors in ſermone iſto: cor enim tuum non rectum coram Deo.* Quam doctrinam ab Apoſtolorũ Coryphæo hauſit [c] Gennadius, dum Simoniæ prauitatem ex eo capite deſumit: *μὴ γὰρ ἔστι τῷ πνευματικῶν, ἢ πνευματικῶν χαρισμάτων ἀμοιβὴ, τὰ γήϊνα, ἢ ὑλικὰ*, id eſt, *cœleſtia enim & ſpiritalia dona nulla eſt cum terrenis commutandi ratio*: quæ enim commutantur tantumdem valere exiſtimantur, quantum ea quibuſcum commutantur. At valoris ſpiritualium Dei donorum, ſeu cœleſtium, quæ pretium omne excedunt, cum pecuniâ nulla eſt proportio. Iuſtitiæ quoque ordinationis Simoniacæ vitium opponitur, tum quod turpi iſtâ ſacrorũ Ordinationum nundinatione, doctiores ac ſanctiores, qui dignitatum minus cupidi eſſe ſolent, indoctioribus, ac minus probis in eas inuolantibus, in Eccleſiaſticarum functionum officiorumque diſtributione, quæ ſecundùm diſtributiuæ iuſtitiæ leges ſapiẽtioribus, ac melioribus debentur, ſoleant prætermitti: tum quod iniquum ſit, & contrà iuſtitiæ commutatiuæ regulas, id pretio commutare, quod pretio commutari D
non poteſt, donum gratuitum, vel vendere, vel emere, quod gratis acceptum & eâ conditione, à Deo boni iſtius largitore donatum eſt, vt gratis detur: talis autem eſt ſacrorum Ordinum donum, quod gratuitum, quia ex Chriſti gratia nobis contingit, gratis à Chriſto acceptum, eaque ratione Epiſcopis commendatum, vt gratis darent, iuxtà hanc Chriſti Domini ſententiam, *gratis accepiſtis, gratis date*: quam ſic illuſtrat [d] Gennadius, *περὶμοῦ φησὶν ἐδίξασθε τὸ δίκαιον οὗτος ἀξίωμα, εἰ μοὶ ὡσεὶ αὐτὸ μοι μικρὸν ἢ μέγα τι καταβάλλεσθε, ἢ τοῦτο ὑμῖν πέπρασται περὶμοῦ, πολλῷ τι ἢ ὑμεῖς ἐπίσης αὐτὸ. εἰ δὲ δωρεὰν εἰλήφατε, δότε δωρεὰν ἢ ὑμεῖς*, id eſt, *à me, inquit, accepiſtis dignitatem Sacerdotij, ſi mihi pro ipſo parum quid, vel magnum ſoluiſtis, & hoc à me venditum eſt, hoc quoque ipſum alijs vendite: ſin autem gratis accepiſtis, vos quoque gratis date.* Eandem rationem ad deteſtationem ordinationis pecuniariæ, vrget [e] Tharaſius. Denique pietati Eccleſiæ debitæ, ſeu ſtudio publici boni repugnat ſibi vel alteri quouis pretio procurata ad Eccleſiaſticos

[a] Hormiſda epiſt. ad Epiſcop. Hiſpan. cap. 2. Vide S. Greg. epiſt. 111. vel 113. ad Brunichild. lib. 7. regiſt.

[b] Actorum cap. 8.

[c] Gennadius in epiſt. Encyclica. Lege etiam Baſil. epiſt. Canonicã in Epiſcopis, ne pecuniis ordinent.

[d] Gennadius ſuprà.

[e] Tharaſius in epiſt. miſſa Adriano Papæ. Lege Baſiliũ ſuprà.

A ſticos gradus promotio: inordinatus enim eſt per pecunias faciendæ, vel recipiendæ ordinationis modus: qui nempe rectam eligendorum Eccleſiæ procerum formam labefactat; indignis ad apicem dignitatum aditum aperit; dignos nonnumquam arcet; virtutis ſtudiũ debilitat, veram gloriæ viam peruertit; pecuniarum immodicam cupiditatem excitat; ſolidam Eccleſiæ paſtorum exiſtimationem imminuit; probos improbis, doctos indoctis, ſapientes inſipientibus in adipiſcendis ordinibus æquat: ſúſque déque omnia peſſundat.

§. II.

Ex modo loquendi Patrum, eorumque ſententiis grauitas Simoniæ criminis oſtenditur.

III. Vt autem videamus, quanto odio ſancti Patres ordinationes Simoniacas proſequuti fuerint, quædam ex ipſorum doctrinâ, modoque loquendi de-
B prompta expendẽda ſunt accuratiùs. Primúmque obſeruatu dignum eſt, Simoniæ crimen [a] *hæreſeos*, nomine ſæpiùs à Patribus indigetari: *licet enim*, vt rectè notat [b] Cancellarius Pariſienſis *Simoniaca labes per ſe non ſit hæreſis. Nam conſtat aliquem eſſe Simoniacum ex ſola depranatione affectus per auaritiam, remanente iudicio recto intellectus*: quæ deprauatio voluntatis licet culpabilis ſit & flagitioſa, nullam tamen hæreſim inducit, neque enim eſſe poteſt hæreſis, ſine deprauatione intellectus errantis in iis quæ recta fides tradit: poteſt [c] *nihilominus præſumptione iuris, vel operis Simoniacus omnis in fide haberi ſuſpectus*. Cur autem Simoniacus omnis hæreticus præſumatur, cùm plures ſint rationes, quas ex dicendis colligere poterimus: tum vulgaris iſta mihi maximè arridet, quod cùm Simoniaci criminis labes non qualicumque pœnitentiâ abſtergatur, ſed ceſſationem à
C diuinis, ceſſionem beneficiis, reſtitutionem fructuum malè partorum requirat, hominem non ſolum in peccato, ſed in peccati ſtatu permanenti, affectuque peccandi continuò conſtituat, in quo facilè eſt voluntati callum obduci, eamque indurari: indurata autem voluntas, & aſſuefacta peccato, quo ſibi blandiatur, mentem ſæpiùs in errorem trahit, & fidei lumine illuſtratum intellectum excœcat.

[a] Lege Goffridũ Vindocinenſem opuſc. de Simonia.
[b] Gerſon tract. de Simonia ad rationem conſider. 7. Vide Bonauent. ſuprà in 4. diſt. 25. quæſt 4.
[c] Gerſon ibidem.

IV. Alterum, quod obſeruari velim eſt, Simoniacam prauitatem non ſolùm hæreſim, verùm etiam hæreſim Macedonianorum errore damnabiliorem doceri. Rationem aſſignat Tharaſius Conſtantinopolitanus, [d] *illi enim*, de Macedonianis inquit, *creaturam, & ſeruum Dei Patris, & Filij Spiritum ſanctum delirando fatentur: iſti verò*, putà Simoniaci, *eundem Spiritum ſanctum efficiunt ſuum ſeruum: omnis enim Dominus quod habet, ſi vult, vendit, ſiue ſeruum, ſiue aliquid aliud eorum quæ poſſidet: ſimiliter & qui emit, Dominus eius volens eſſe quod emerit, perpretium pecuniæ illud acquirit: ità & qui hanc iniquam actionem operantur, detrahunt Spiritui ſancto, æqualiter peccantes his qui blaſphemauerunt dicentes, Chriſtum*
D *in Beelzebub eiicere dæmonia: atquè vt verius dicam Iudæ comparantur proditori, qui Iudæis Dei occiſoribus Chriſtum vendidit. Cùm ergo Spiritus ſanctus conſubſtantialis ſit Chriſto, eiuſdem omnino, & ipſi portionis erunt.* Nec aliter licet aliis verbis ad Scholaſticam methodum magis appoſitis, idipſum exponit nobis [e] S. Thomas, Simoniam videlicet Macedonianâ hæreſi deteſtabiliorem dici, *non quidem ſecundùm rem*, ſed *ſecundùm proteſtationem*; quatenus qui donum vendit Spiritus ſancti, quodammodo proteſtatur ſe Dominum eſſe Spiritus ſancti, & qui emit, venditorem Spiritus ſancti, pro ipſius Domino videtur agnoſcere, & ab eo ſibi velle præſumitur Spiritum ſactum accipere, vt ſibi quoque ſubiiciatur: neque verò hæc proteſtatio Simoniacæ prauitati accidentaria eſt; quemadmodum enim religio in proteſtatione fidei, & exteriori Dei obſeruantiâ, ac cultu per ſe conſiſtit, ita irreligio quæuis, ſeu vitium religioni oppoſitum, cuiuſmodi eſt Simonia ex prædictis, videtur eſſe exterior quædam infidelitatis, & erroris intellectus nota, quamuis per accidens aliquando irreligio ſine infidelitate conſiſtat; quò ergo maioris irreligio erit proteſtatio erroris, eò maior hæreſis

[d] Tharaſ. epiſ. Adriano, teſtatur 1. q. 1. c. eos qui per pecuniam.
[e] D. Thomas 2. 2. qu. 100. art. 1. ad 1.

Digitized by Google

dicetur: at quod deterior hæresis sit Spiritum sanctum seruum esse hominum (quod Simoniaci protestari ac profiteri videntur) quàm seruum Dei, nemo non videt. A

V. Tertium quoque adnotandum est, Simoniacam labem non solùm hæresim, sed omnium hæreseon maximam, & primam habitam fuisse: quòd quidem probare contendit [f] Goffridus Abbas Vindocinensis in eo opusculo quod Calixto Papæ secundo oblatum inter eius opuscula legitur (quamuis illud ipsum [b] Torrensis Petro cognomento Leoni S. R. E. Cardinali tribuat) in eo inquam opusculo totus in eo auctor est, vt probet Simoniam, & inuestituram à laicis, hæresim esse dicendam, idque cum huius libri sit argumentum, idem ferè quoque est titulus: neque verò tantum hæresim esse, sed primam esse asserit: maximam verò, & teterrimam, eadem ferè qua suprà Tharasius vsus est ratione adstruere conatur; *firmissimè*, inquit, *crede (Pater Charissime) quod nihil aliud propriè hæresis dicitur, nisi, quod à Patris vnitate Filium, sine Spiritum sanctum conatur separare, vel personarum alteram alterâ minorem, vel maiorem asserere: igitur Simon Magus non tantum hæreticus, sed hæreticorum primus & pessimus extitit, qui non solùm à Patris æqualitate separari posse Spiritum sanctum existimauit, sed etiam ipso Spiritu sancto maior esse præsumptuosè tentando concupiuit: nam cùm se posse pecuniâ possidere Spiritum sanctum putauit, quid appetiit, nisi, vt Spiritu sancto maior ipse haberetur, cùm maior sit qui possidet, quàm quod possidetur?* Consentit Gregorius [c] VII. qui Simoniam, omnium hæreseon prodroma esse confirmat, asserens *hanc hæresim ante omnes alias radice pestiferâ in Ecclesiâ surrepsisse, atque in ipso portu Apostolico maledictionis telo esse damnatam*: quod ipsum mutatis quibusdam verbis ex Gregorio [d] Magno suprà retulimus. Nec aliquis obiiciat Iudam Iscariotem Simone Mago priorem hæresis Sacramentariorum auctorem fuisse. nam & ipse Iudas Simoniacus fuit, quemadmodum Gregorius [e] Nazianzenus apud Gratianum, non obscurè insinuat: probátque [f] Glossa, quia cùm rem sacram vendiderit, Simoniam commisit: deinde Iudæ Iscariotis hæresis nondum Ecclesiâ constitutâ exorta est: nondum enim Ecclesia constituta dici potuit, cùm nondum consummatum esset redemptionis nostræ mysterium, nondum lex Euangelica promulgata, ideóque hæreseon, quæ Ecclesiâ iam constituta exortæ sunt, iure meritò omnium prima dici potest hæresis Simonis Magi. C

[f] Goffridus suprà.
[b] Torrensis in autopologetico pro residentia pastorum.
[c] Greg. 7. lib. 11. epist. 34.
[d] Greg. Magnus lib. 7. epist. 112. vide & Paschalem infrà citandum.
[e] Greg. Naz. apud Gratia. 1. quæst. 1. c. qui studet.
[f] Glossa in dict. can.

VI. Quartò non solum hæreseos nomine Simoniam, verùm etiam idololatriæ Patres affecerunt, nec sine ratione: [g] *cùm enim*, inquit S. Gregorius, *omnis auaritia idolorum sit seruitus, quisquis hanc, & maximè in dandis Ecclesiasticis honoribus vigilanter non præcauet, infidelitatis proditioni subiicitur, etiamsi tenere fidem, quam negligit, videatur.* Certè mammonæ, non Deo sacrificant, qui pecuniâ Sacerdotium legitimè comparari posse putant: idololatris non absimiles perhibentur, [h] *qui abominationem desolationis, quæ dicta est à Daniele Prophetâ, stantem in loco sancto*, erigere conantur, dum in templo Dei, id est in Ecclesiâ, [i] *simulacra gentium opera manuum hominum*, non Spiritus sancti selecta tabernacula constituũt; dum homines verè saxeos, qui [k] os habeant, & non loquantur, oculos habeant, & non videant, aures habeant, & non audiant, nares habeant, & non olfaciant, manus habeant, & non palpent, pedes habeant, & non ambulent, pastores, & Ecclesiarum ductores, Doctoréque esse volunt: nec Antichristi prauitati ac cœcitati cedunt, qui per pecuniam ad dignitates Ecclesiasticas prouecti [l] in templo Dei sedent, ostendentes se tanquam sint Dij. Deus autem, qui est in medio Deorum, irridebit illos, & spiritu oris sui interficiet eos. D

[g] S. Gregor. lib. 9. epist. 13. ad Theodoricum Francorũ Regem.
[h] Daniel cap. 9. & Matth. 24.
[i] Psal. 113.
[k] Ibidem.
[l] 2. ad Thessa. cap. 2.

VII. Quintò, Simoniam crimen esse dixerunt Patres omnibus criminibus maius: nam secundùm [m] Lucium Papam *Simoniaca pestis sui magnitudine alios morbos vincit*; iuxta Paschalem secundum, [n] *Simoniaci primi & præcipui sunt hæretici: omnia etiam crimina ad comparationem Simoniacæ hæresis, quasi pro nihilo reputantur*: quæ posteriora verba habentur etiam in epistola quadam decretali [o] Innocentij tertij: cuius dicti ratio peti potest ex Ambrosio, qui de crimine Simoniæ ità differit, [p] *inexpiabilis est venditi culpa mysterij, & gratia vindicta cælestis transit ad posteros*: minúsque Simoniacis quàm idololatris parcitur, vt patet exemplo Moabitarum

[m] Lucius cap. Simoniaca, de Simonia.
[n] Paschalis 2. Papa, refertur 1. quæst. vlt. c. vltimo.
[o] Innocent. 3. cap. per tuas, de Simon. 2.
[p] Ambros. in cap. 4. Lucæ, lib. 4. cõmẽt. habetur 1. q. 1. can. cito.

A Moabitarum, & cæterorum idololatrarum, qui vſque ad tertiam & quartam generationem ſolum decernuntur eſſe mulctandi, cùm tamen Giezi ſemen vſque in æternum pro eiuſmodi cupiditate habendi, prophetică auctoritate damnetur. Quod pariter ex Eccleſiæ vſitatâ olim praxi colligi poteſt, quæ nempe cùm pœnitentias pro cæteris ferè omnibus criminibus, ad ſeptennium, decennium, vel aliquod aliud certum tempus definire ſoleat, Simoniaco verò pœnitentiam perpetuam imponit, vt ad mortem vſque pœniteat, quemadmodum ex dicto Gregorij[a] Magni apud Gratianum poteris colligere. Quis ergo non poſſit ex iis inferre ſecundùm vſitatam [b] iuris regulam, *ſceleratius eſſe commiſſum quod duriùs eſt vindicatum*. Non tamen abſque limitatione aut interpretatione hæc dicta accipienda ſunt, quæ ad deteſtationem potius criminis, terroremq; incutiendum accipienda mihi videntur, quàm vt ad acuratam diſputationis trutinam expenſa, aut ἀκριβῶς aſſerta. Eorum verò interpretationem latè proſequitur Cardinalis [c] Turrecremata, quem conſulas velim, ſi vberiorem eo-
B rum interpretationem habere placuerit.

VIII. Sexto denique adeò acriter Patres aduerſus ordinationes pecuniarias inuehuntur, vt cautè legi ſæpè debeant, & cum micâ ſalis: videntur enim primo intuitu velle aſſerere Simoniacas ordinationes omninò nullas eſſe, penituſque irritas, ad quam ſententiam videntur accedere Gregorius [d] Magnus epiſtolâ ad Syagrium Auguſtodunenſem, in quâ aſſerit, quod *quicumque ſtudet per pretij ordinationem ſacrum Ordinem ſuſcipere, Sacerdos non eſt, ſed inaniter tantummodo dici concupiſcit*: & Paſchalis ſecundus epiſtola [e] ad Mediolanenſes (cuius verba perperam à Gratiano [f] tribuuntur Gregorio Magno, in cuius operibus minimè inueniuntur) dum ait, *quicumque Sacerdotes ordinès vendunt, aut emunt, Sacerdotes eſſe non poſſunt*: [g] Ambroſius & Leo [h] primus Summus Pontifex, dum hic in Ordinationibus Simoniacis, *ſpiritum mendacij*, ille veram *lepram* accipi aſſeuerat: quibus addi poteſt Gregorius [i] ſeptimus, qui ordinationes interue-
C niente pretio, vel precibus, vel obſequio factas, falſas ſe diiudicare profitetur. Plura vide apud [k] Gratianum, qui in hanc quoque ſententiam videtur inclinare, vt putet tam Simoniacos, quàm hæreticos omnes ius dandi Sacramenta amittere, & ordine Sacerdotali excidere: quem errorem refellunt Magiſter [l] ſententiarum, & [m] cæteri Scholaſtici, noſque poſtea agendo de miniſtro ſacræ Ordinationis, & ſuſcipientibus ipſam, refutabimus. Totius ergo quæſtionis ſolutionem in hunc locum reiicientes præmonere ſolùm poſſumus prædicta teſtimonia, hanc interpretationem pati poſſe, vt dumtaxat innuant, nec gratiam eos recipere, nec legitimam ordinis executionem, qui propter pecuniam ordinantur, adeò vt functionibus ordinum vti nec debeant, nec ſecundùm leges poſſint.

[a] Greg. Magnus refertur 1 quæſt. 1. c. ſi quis neque.
[b] Probatur hæc regula ex c. nō affectamus in fine 24 quæſt. 1. & ex l. quēquā, C. de Epiſcopis & Clericis, aliſque teſtimoniis.
[c] Turrecrem. in c. eos, 1. quæſt. 1.
[d] Greg. lib. 7. epiſt. 111. cit. e Deus dedit tract. contra Simo. tribuit Paſchal. 2. epiſt. ad Mediol.
[f] Grat. 1. q. 1. c. quicumque tribuit Gregorio.
[g] Ambroſ. de dignit. Sacerdot. cap. 5. refertur 1. q. 1. c. cum ordinaretur.
[h] Leo eadem quæſt. c. 1.
[i] Greg. 7. in Synodo Romæ habita cap. 6. vide ſupra 3. Cōc. Bin. parte 2.
[k] Grat. tota 1. cauſâ.
[l] Magiſter 4. ſent. diſt. 13.
[m] D. Thomas ibid. & in 3 ſuppl. q. 38. art. 2. & alij.

ARTICVLVS III.

D *Quæ pœnæ propter Simoniam infligantur, ad quos ipſæ extendantur, & quæ ratio procedendi in hoc crimine accuſando & inquirendo.*

§. I.

I. EX prædictis ſatis patet quam fœdum, quàm enorme, quàm horrendum Simoniæ flagitium: confirmatur autem ampliùs, tum ex pœnis, quas ipſi infligit, tum ex ordine iudiciario, quem in hoc perſequendo crimine præſcribit Eccleſia; nam cùm pœnæ delictis reſpondere debeant, nec niſi in ſingulari & inſolito ſcelere vindicando, procedendi ratio, quæ reorum innocentiæ benignè conſulit, ſoleat immutari, cùm & ſeueriſſimè Simoniam ciuiles & Eccleſiaſticæ leges puniant, & procedendi in hoc crimine iuridicè vſitatam formam, quæ in fauorem reorum inſtituta fuerat, immutent, maximum legum iſtarum conditoribus Simoniæ crimen viſum fuiſſe neceſſarium eſt,

Digitized by Google

tantumque, vt ipsum puniri magis Ecclesiæ, siue Reipublicæ interesset, quàm innoxium aliquando damnari. A

II. Prima omnium pœna, quam in eum qui Simoniacè ordines vel contulerit, vel receperit, Ecclesia constituit, est vt vterque *ipso facto*, ab ordine seu executione suspendatur. Quam pœnam veteres quidem Canones plures indicant: apertiùs verò confirmant Martinus 5. in Concilio [a] Constantiensi, & Paulus [b] secundus, in extrauagante ea de re editâ, quâ expressis verbis eos qui in Ordinibus dandis, vel recipiendis, occultò, sc, vel manifesto Simoniæ crimine infecerint, tam ab executione ordinum, quàm ab administratione beneficiorum ipso facto suspensos declarat. In quo, quantum saltem ad Simoniacè ordinatum, secutus videtur Alexandrum [c] tertium, qui huiusmodi criminosum quantumuis occultum, ab ordine perpetuò præcipit abstinere, & pro vtroque capite [d] Adeodatum, qui Simoniæ criminis reo Missæ celebrationem interdicit. Nec de ordinato vmquam dubitatum, nam Patrum, & Conciliorum testimonia, quæ ordinationes Simoniacas nullas esse dicunt, earum saltem executionem illegitimam esse probant, proindéque suspensos ab ordinis executione, Simoniacè ordinatos esse demonstrant. Quin etiam iuxta eiusdem Adeodati [e] constitutiones adiungo, eum qui licet innocens de Simonia accusatus est, debere suspendi, donec publico iudicio absoluatur, quod intellige secundùm [f] Glossam, si de eo crimine publicè infamatus fuerit. De ordinatoribus verò ante Pauli secundi constitutionem inter doctores non conueniebat, aliqui enim non *ipso facto* ipsos suspensos esse putabant, sed tantum suspendendos: alij suspensos quidem *ipso facto*, sed non simpliciter, sed vel ad triennium, vel ab huius solùm ordinis executione, ac collatione, quem pretio corrupti dedissent. [g] D. Tho. & [h] Ioannes Andræas, hic in iure canonico, ille in Theologia probatissimus, de illo qui Simoniacè ordinatus est verũ censent, quod ipso facto suspensus sit, quia cùm furtiuè susceperit characterem contra principalis Domini voluntatem, meritò executione illius priuatur; reliquos autem Simoniæ reos ipso facto suspensos negare videtur, nisi manifestè crimen illud eos cõmisisse innotescat: in quo casu ob infamiam criminis suspenduntur. B C

III. Altera pœna est depositio ab ordine Clericali quâ per Simoniam ordinatos puniendos esse statuunt Concilium Toletanum [i] sextum, itemque Gregorius [k] Nazianzenus, si vera est citatio Gratiani, Gregorius [l] Magnus, Calixtus [m] secundus, & alij: quam pœnam etiam ad ordinatores extendunt Canones [n] Apostolorum, [o] Ambrosius, [p] Gelasius, [q] Concilium Chalcedonense, [r] sexta, & [s] septima Synodus, [t] Alexander II. & [u] Gregorius VII, in Synodis Romanis, [x] Gennadius Patriarcha Constantinopolitanus, necnon etiam ex Imperatoribus, [y] Leo & Anthemius, ac [z] Iustinianus huius nominis primi, quorum omnium decreta saltem iuxta hodiernam praxim de depositione à Iudice infligendâ, non de eâ quæ ipso facto incurratur, debent intelligi, adeout ante sententiam iudicis Simoniacus nequaquam depositus censeatur, licet mereatur deponi. D

IV. Tertia est excommunicatio, quâ eum qui pecuniam dederit, vt ordinaretur, ex eo tempore quo detectus fuerit præmium obtulisse, perculsum esse docet [a] Ambrosius, eos verò qui hac de causâ munerum acceptatores extiterunt, si Clerici fuerint, honoris sui amissione mulctari vult, si verò Laici, perpetuo anathemate condemnari: quam pariter depositionis sententiam, tam ordinatoribus, quàm ordinatis Canones [b] Apostolorũ infligunt: eandémq; Anathematis sententiam, tam in dantes, quàm in accipientes pecuniam pro ordinatione pronuntiant Concilium [c] Bracharense secundum, Gregorius [d] Magnus, Gregorius [e] septimus, Paschalis [f] secundus, Alexander II. [g] Papa epistola ad Clerum Ecclesiæ Lucensis: & vt ad recentiora quædam decreta veniamus, Martinus [h] quintus in Concilio Constantiensi statuit, vt omnis Simo-

niacá

[a] Martin. 5. extrau. multæ sess. penult. Concil Constantiensis.
[b] Paulus 2. in extrauag. cõmunibus, extrau. cùm detestabile, de Simonia.
[c] Alexand. 3 cap. extuâ, de Simonia.
[d] Adeodatus cap. tanta est, de Simonia.
[e] cap. accusatum, & cap. quoties, de Simonia.
[f] Glos. ibid.
[g] D. Thomas 2. 2. q. 100. a. 6. in corp. & ad 5.
[h] Ioan. Andræas in can. si qui videntur à Simoniacis 1. q. 1.
[i] Concilium Tolet 6. c. 4.
[k] Greg. Naz apud Grat. 1. q. 1. c. qui studet.
[l] Greg. M. in regist. & apud Grat. cad. q. c. Presbyter.
[m] Calixtus 2. ibid. c. Sanctorum.
[n] Canon. 22. alias 20. Apostolorum.
[o] Ambr. lib. Pastorali à Grat. ibid. c. reperiuntur.
[p] Gelas. epist. ad Episcop. Lucaniæ cap. 7. refertur 1. q. 1 can baptizandis.
[q] Conc. Chalcedon. can. 2. refertur ibid. c. si quis Epis.
[r] Synod. 6. can. 22.
[s] Synod. 7. can 30.
[t] Alex. 2. in Synod. Rom. can. 3.
[u] Greg. 7. in Synod. Rom. cap. 6. tom. 3. Conc. par. 2.
[x] Gennadius apud Balsam.
[y] Leo 1. & Anthemius l. 31. C. de Episc. & Cler.
[z] Iustinianus Nouella 6 cap. 1.
[a] Ambr. sup.
[b] Can. Apost. sup.
[c] Brach 2. c. 5. refertur can. placuit qui vigesecũdus 1. q. 1.
[d] Greg. Magnus refertur ibid. c. quicumque.
[e] Greg. 7. suprà.
[f] Paschalis 2. refertur 1. quæst. vlt. c. vlt.
[g] Alexander secundus habetur sess. 44. Clero Ecclesiæ Lucensis, refertur 2. q. 3. c. ex multis.
[h] Martinus quintus Extrau. multæ, de Simonia, quæ habetur Concilij Constantiensis.

Digitized by

A niacâ labe infectus, tam dans, quàm accipiens, etiamſi Epiſcopatus, vel Cardinalatus honore fulgeat, *ipſo facto* excommunicationis mucrone feriatur. Idem quoque Summus Pontifex alia [a] extrauagante data Mantuæ, anno ſui Pontificatus ſecundo, prædictam conſtitutionem clariùs explicat, & ſeueriori ſanctione confirmat. Primùm enim pœnas omnes, à quibuſcumque Summis Pontificibus retroactis ſæculis latas renouat, in eoſque, qui quantumuis occultè crimen iſtud admiſerint, qualicumque dignitate vel honore præcellant, excommunicationis iſtam ſententiam ipſo facto incurrendæ vim habere declarat: deinde eandem Summo Pontifici reſeruat, adeò vt, qui ea innodati fuerint, nonniſi à Summo Pontifice præterquam in articulo mortis abſolui queãt, non habitur is etiam vim ſuam priuilegiis quibuſcumque, & facultatibus à Sede Apoſtolica acceptis, vel accipiendis pro abſolutione à quouis probato Confeſſario obtinendâ, niſi in ea conceſſione expreſſa criminis Simoniæ facta ſit mentio. Eadem decreuerunt Paulus [b] ſecundus, & Sixtus [c] quartus, quorum
B omnium conſtitutiones innouauit Lateranenſe [d] Concilium ſub Leone decimo, & [e] Tridentinum, Pius [f] quintus ampliſſimè declarauit.

V. Eadem verò pœnâ excommunicationis non ſolùm qui per pecuniam ordinantur, vel ordinant, verùm etiam ipſi mediatores, & ſequeſtri, qui pecuniam dari procurant, vel quoquo modo turpi iſti commercio ſe immiſcent, vel fauent, variis conſtitutionibus percelluntur. De iſtis ità ſtatuit prædictus [g] Gennadius, *εἰ ὁ τις κὰ μεσιτεύων φανῇ τοῖς αἰσχροῖς τούτοις κὰ ἀθεμίτοις λήμμασι, κὰ ἔστιν μὲν κληρικὸς ὢν, τῷ ἰδίῳ ἐκπιπτέτω βαθμῷ. εἰ ὁ λαϊκὸς ἢ μοναζων, ἀναθεματιζέσθω*, id eſt, *ſi quis autem hiſ turpibus ac nefariis lucris ſequeſter, interceſſorue apparuerit, is quoque, ſi ſit Clericus, gradu excidat, ſin autem Laicus, vel Monachus, anathematizetur.* Concilium [h] quoque Chalcedonenſe, necnon [i] Vrbanus ſecundus eandem in procuratores & intermedios ſeueritatem exercuerant: quæ quidem veteres conſtitutiones à Paulo [k] ſecundo, & Martino [l] quinto citatis extrauagantibus
C innouantur. Imò plectuntur etiam ij, qui vbi Simoniacum aliquem reſciuerint, non illicò eum Papæ, vel Camerario, vel locum tenenti, aut alteri à Pontifice delegato indicarint, ſiue manifeſtarint: cui conſtitutioni in hac parte deſuetudine derogatum fuiſſe putant [m] Tabiena, [n] Armilla, [o] Syluester & alij, quorum ſententiam etiamnum veram eſſe puto, quamuis omnium, qui vſquam fuerint Pontificum decreta nuperis conſtitutionibus renouata cenſeamus; ſed iis omnibus deſuetudo potentior eſt.

VI. Quarta pœna eſt reſtituendi obligatio, de quâ ſic religioſè ſtatuit Imperator [p] Iuſtinianus, vt aurum, quod vel ordinator, vel Clerici pro ordinatione receperint, Eccleſiæ iniuriam paſſæ reſtituant: ſi quis verò extraneorum ſit, & non in Clero conſtitutus, qui aurum aut rem aliquam propter patrocinium ordinationis acceperit, & maximè ſi adminiſtrationem gerat, habebit quidem ipſe à Deo pœnam: verumtamen etiam illud quod datum eſt, totum ab eo ablatum ſanctiſſimæ Eccleſiæ omnibus modis in duplum reddatur, inſuper etiam
D ſi quam adminiſtrationem habeat, eâ cadat: quam etiam [q] conſtitutionem alibi renouat ipſe & inculcat.

VII. Quinta eſt vel exilium, vel detruſio in Monaſterium, vel carceri mancipatio: exilium Laicis, qui quippiam pro ordinatione acceperint, ſi aliquam adminiſtrationem geſſerint, præter dupli reſtitutionem, & priuationem adminiſtrationis ſuæ, perpetuum [r] Iuſtinianus indicit. Capitularibus [ſ] quoque Caroli decernitur, vt *Presbyter, qui aliquid dederit, deponatur à Clero, & alienus exiſtat à regulâ, & in carcerem ſi Epiſcopo placuerit, longo tempore detrudatur.* Alexander [t] tertius Simoniacum in Monaſterium detrudi conſulit, acturum pro crimine ſuo pœnitentiam.

VIII. Sexta eſt infamia, quam contrahunt quicumque ſacrilegâ præſumptione ad ordines ſe promoueri procurant, vel pollutas turpiſacrorum venalitate manus aliis imponunt. Hanc autem infamiæ pœnam irrogarunt [u] Leo, & Anthemius Imperatores, quorum lex ciuili & Canonico iuri merito inſerta eſt, cùm ad plures effectus, tam ciuiles, quàm Canonicos prohibendos infamia va-

[a] Idem extra. tag. damnabilis, de Simonia.

[b] Paulus 2. extrau. cum deteſtabile, de Simonia, inter extrau. communes.

[c] Sixtus 4. extra damnabile, de Simonia in Bullario.

[d] Latera. ſub Leone 10. conſtit. 1j cuius initium ſuperna.

[e] Tridēt. ſeſſ. 24 cap. 14.

[f] Pius 5. Bulla cum primum, §. & vt Simoniacæ.

[g] Gennadius ſuprà.

[h] Cõc. Chalcedon. c. 2.

[i] Vrbanus 2. refertur 2. q. 3. c. Saluator.

[k] Paulus 2. ſuprà.

[l] Martinus 5. ſuprà.

[m] Tabiena v. Simonia nu. 78.

[n] Armilla v. Simonia, §. 57.

[o] Syluester v. Simonia, §. 19.

[p] Iuſtin. Nouella 6. cit.

[q] Idem Nouell. 123. c. 2.

[r] Iuſt. Nouel. 6. & 123. cit.

[ſ] Capitul. lib. 7. c. 146.

[t] Alexãder 3. cap. extrua, de Simonia.

[u] Leo & Anthemius ad Armaſiũ præfectum prætorio, refertur 2. 5. quæſt. 3. c. ſanè, & l. ſi quemquam, C de Epiſcopis & Clericis.

leat : placet autem Imperatores iſtos loquentes audire, quod ingentem huius criminis deteſtationem eorum verba præferant: *ſanè*, inquiunt, *ſi quis hanc ſanctam, & venerandam Antiſtitis ſedem pecunia interuenta ſubiiſſe, aut ſi quis, vt alterum ordinaret, vel eligeret, aliquid accepiſſe detegitur, ad inſtar publici criminis, & læſæ Maieſtatis, accuſatione propoſita, à gradu Sacerdotij retrahatur: nec hoc ſolùm deinceps honore priuari, ſed perpetuæ quoque infamiæ damnari decernimus, vt eos quos par facinus inquinat, & æquat, vtroſque ſimilis pœna comitetur.* Eandem infamiæ notam iis inurit Innocentius [a] ſecundus in Synodo Romana, etiam qui beneficia vel officia Eccleſiaſtica, vel emerint, vel vendiderint. Quibus decretis ſeuerior videtur [b] Athalarici conſtitutio, quæ inſuper addit, vt *notæ infamiæ ſuperſtites* (id eſt filios, vel hæredes) *inurat.*

a Innoc 2. in Synod. Rom. cap. 2. refertur 1. quæſt. 3. c. ſi quis præbendas.

b Caſſiodor. var. lib. 9. epiſt. 15.

§. II.

Ad quos extendatur Simoniæ crimen, eiuſque pœna.

IX. Quæ omnes pœnæ cùm grauiſſimæ ſint, tum id grauiſſimum, quod, vt ex prædictis patet, non ſolùm ad Simoniacè ordinantes, vel ordinatos extendantur, verùm etiam ad ſocios, & criminis quocumque modo participes, mediatores, & ſequeſtros, ſaltem plurimæ, imo etiam eorum aliquæ ad non manifeſtantes, nec reuelantes crimen, ſaltem ex intentione legis, licet non ex vſu & praxi, quibus ſtandum eſſe docuimus: imo etiam ad filios & hæredes eorum qui ad Simoniam quocumque modo concurrerint, nonnullæ amplientur: neque id tantum, ſed quod in aliis criminibus ordinariis inſolitum eſt, in quibus *accuſatore non probante reus abſoluitur*, & ab omni pœna immunis declaratur, qui à culpâ, iudicis ſententiâ, non ſufficientibus argumentis conuictus repertus ſit: de Simoniæ verò crimine infamatus, etſi conuinci, & ſufficienti probatione redargui, vel damnari non potuerit, non tamen ſine pœnâ dimittitur; ei ſiquidem ſeipſum purgare incumbet, qui ſi in purgatione deficiat, de Clericali gradu deiici debebit ex epiſtola decretali Alexandri [c] tertij ad Archiepiſcopum Toletanum, itémque [d] alia ad Ciſtrenſem Epiſcopum.

c Alexãder 3. cap. de hoc autem, & d cap. infinuatum, de Simonia.

X. Verùm neque eò ſiſtit ſe Simoniæ pœna, ſed ad eos etiam qui per pecuniam ignoranter, & proinde inculpabiliter ordinati fuerint, iuris diſpoſitione, extenditur: nam qui hac ratione ordinati ſunt, ab executione illius ordinis, quem hoc modo conſcenderunt deiiciuntur, ne aliquem ex alieno crimine fructum conſecuti videantur: præclara de hac re ſententia (ſi quæ maximè adduci poteſt) extat in epiſtola Vrbani [e] II. ad Albertum Metenſem Epiſcopum, quam legere poteris iis verbis expreſſam, *præſentium portitorem, quem parentum incuriâ per pecuniam non Epiſcopo, ſed cuidam principum eius datam, inuitum Sacerdotij dignitatem obtinuiſſe ſignificaſti, licet ſancti Canones deponendum eſſe teſtentur; tamen quia culpam iſtam neſciens, & coactus commiſit, & quia ab eodem ordine, vt deponeretur, ſupplicauit, vltionem, conſideratione diſcretionis (quæ mater eſt omnium virtutum) magis, quam ex rigore canonum, viſcera miſericordiæ exhibendo, ipſum in eodem ordine eſſe fraternitati tuæ conſulimus; ita tamen, vt ſi Eccleſia illa cui deſeruit, Sacerdotum penuriam non patitur, ſuſpenſus à Sacerdotali officio permaneat: quod ſi fortaſſe Eccleſiæ vtilitas exegerit, vt curam regiminis aſſumat, liceat ei ex conceſſione ſui Epiſcopi, fratrumque obedientiâ Sacerdotalis officio fungi.* Hæc Vrbanus, qui etſi Eccleſiæ neceſſitate poſtulante cum Simoniacè ordinato diſpenſet, vt ordine ſuo fungatur: abſque ea tamen aliquem ſuo ordine fungi vetat. Vnde quando Lucius [f] tertius conceſſit, *vt poſſint qui ignorantes Simoniacè ordinati ſunt (quia Simoniaci non ſunt) in ſuis ordinibus remanere:* diſpenſationem eſſe, atque indulgentiam tradit [g] Bernardus Parmenſis in hunc Canonem.

e Vrbanus 2. epiſt. ad Epiſcop. Metenſem, refertur 2. q. 5. c. præſentium.

f cap. de Simoniacè ordinatis, de Simonia.

g Bernardus ibidem.

XI. Imo ne ij quidem, qui à Simoniaco non Simoniacè ordinati fuerint, in accepto ordine, niſi ex quadam Eccleſiæ indulgentiâ perſeuerare ſinuntur. Primùm enim [h] Gregorius ſeptimus recipiendos eos eſſe tantum voluit, *ſi eorum vita irreprehenſibilis probetur*; adeout nouo examine indigeant, nouáque inquiſitione, vt in acceptis Ordinibus perſeuerent: quippe cùm non ſatis Eccleſiæ probati videantur, qui à Simoniaco Epiſcopo probati fuerint; eorumque

h Greg. 7. lib. 6. regiſt. epiſt. 39.

Digitized by Google

eorumque incerta ſit fama, qui non probati viri iudicio niruntur: quæ proinde Gregorij ſententia vitioſas eorum ordinationes, atque electiones indicat, quæ Eccleſiæ iterum iudicio debeant confirmari. 2. eos qui ignoranter à Simoniaco non Simoniacè ordinati fuerint, nonniſi ex fauore quodam ac gratia in ordinibus remanere debere clariùs explicant Nicolaus, Alexander, & Vrbanus, huius omnes nominis ſecundi, ſummi in Eccleſia Dei Pontifices, quorum primus epiſtola ad omnes Epiſcopos ita loquitur, [a] *Simoniacos autem non Simoniacè à Simoniacis ordinatos per manus impoſitionem, pro temporis neceſsitate, in officio concedimus permanere.* Alter in Synodo Romana ita differit, [b] *de his autem, qui non per pecuniam, ſed gratis ſunt à Simoniacis ordinati, quia quæſtio iam à longo tempore diutius ventilata eſt quæſtio, omnem modum dubietatu abſolutmus, ita vt ſuper hoc capitulo neminem deinceps ambigere permittamus: quia igitur vſque adeò hæc venenata pernicies hactenus inoleuit, vt vix qualibet Eccleſia valeat reperiri, quæ hoc malo non ſit aliquâ ex parte corrupta: eos qui vſque modo gratis ſunt à Simoniacis ordinati, non tam obtentu iuſtitiæ, quàm intuitu miſericordiæ, in acceptis ordinibus manere permittimus; niſi forte alia culpa ex vita eorum ſecundùm canones eis obſiſtat. Tanta quippe talium multitudo eſt, vt dum rigorem Canonici vigoris ſuper eos ſeruare non poſſumus; neceſſe ſit in diſpenſatione, ad pia condeſcenſionis ſtudium noſtros animos ad præſens inclinemus: ità tamen vt auctoritate SS. Apoſtolorum Petri & Pauli omnimodis interdicamus, ne aliquis ſucceſſorum noſtrorum ex hac noſtrâ permiſſione regulam ſibi, vel alicui ſumat, vel præfigat: quia non hanc aliquis ſanctorum Patrum iubendo, aut obediendo promulgauit, ſed temporis nimia neceſsitas permittendo à nobis extorſit: de cætero autem, &c.* Tertius denique in Concilio Placentino ſimiliter decernit, [c] *ſi qui à Simoniacis non Simoniacè ordinati ſunt, ſiquidem probare potuerint ſe, cùm ordinarentur, neſciſſe Simoniacos eſſe, etſi tunc pro Catholicis habebantur in Eccleſiâ, talium ordinationes miſericorditer ſuſtinemus, ſi tamen eos laudabilis vita commendat.*

[a] Nicolaus 2. omnibus Epiſc habetur 1. quæſt 1. c. ſtatuimus.

[b] Alexãder 2. in Synodo Rom. cap. 3. apud Baron. anno 1063. & Binium tom. 3. Conc. parte 2.

[c] Vrbanus 2. in Conc. Placent. c. 3. refertur 1. qu. 1. c. ſi qui à Simoniacis.

XII. Ex quibus decretis hæc colliguntur, primum quod iuxtà rigorem canonum non receperint ſui ordinis executionem, qui quantumuis pij, & abſque vllâ ſuâ culpâ à Simoniacis ad hunc ordinem promori fuerint: tam peſtilens nempe Simoniaca iſta prauitas viſa eſt, vt criminis minimè participes Simoniacorum contactus inficere iudicatus ſit. Alterum, quòd diſpenſatio, quæ ipſis indulgetur, non ad libitum ſummorum Pontificum, neque ex eorum beneplacito fieri dicatur, ſed temporum neceſſitati condonari, & Eccleſiæ vtilitate, imò neceſſitate extorqueri, deterreanturque ſummi Pontifices, ne, vbi par non fuerit neceſſitas, ſimili indulgentia neceſſariam Eccleſiæ diſciplinam ſoluant. Tertium, quòd eorum quibus hæc gratia conceditur ordinationes tolerari dicantur, quaſi Eccleſiæ graues, potius quàm expoſt facto ratæ habeantur & gratæ. Quartum, quòd eis quibus hæc diſpenſatio conceditur, probatio incumbat, quâ neſciſſe ſe eos Simoniacos eſſe, ad quos ordinandi acceſſerunt, aliis notum faciant: notat tamen [d] Gloſſa in Can. Vrbani 2. citat. hanc probationem ſufficienter fieri iuramento, imo ſatis id probari cenſet, ſi contrariâ probatione non euertatur: ſed non facile hoc poſtremum conceſſerim: vt enim Canoni ſatisfiat, videtur neceſſarium, vt quantumcumque contrariæ coniecturæ non probent ordinatum Simoniam ordinatoris reſciuiſſe, ipſe ſaltem iuramento fidem faciat ſe neſciiſſe. Quintum, quòd iis tantum, quos probabilis vita commendat, executio ordinum à Simoniaco ſuſceptorum permitti debeat, adeo vt præcedentibus meritis ſubſecuti erroris venia cõdonari cenſeatur, vt notare videtur eadem [e] Gloſſa. Sextum, quòd illi ipſi quibuſcum diſpenſaretur per manus impoſitionem reconciliatoriam ſuis ordinibus reſtituerentur, vt expreſſiùs Nicolai ſecundi citatus Canon oſtendit. Quæ omnia maximam ſeueritatem Eccleſiæ indicant, quâ in eos vteretur, qui etiam ignoranter à Simoniacis ordinati fuiſſent: quam ſeueritatem nequis carpat, eam iuſtam eſſe & æquam hoc argumento confirmamus: cùm enim ex regula iuris communiſſimâ, [f] *nemo potſit dare quod non habet*, non immerito is qui à Simoniaco, non Simoniacè, & abſque ſuâ vllâ culpâ ordinatur, eiuſdem ordinis, tanquam ab illegitimo miniſtro, præter intentionem principalis agentis cooperante ac-

[d] Gloſſa in can. ſi qui à Simoniacis, v. ſiquidem probare.

[e] Gloſſa ſuprà.

[f] Nemo ff. de regulis iuris, l. qu. 1. c. nemo, & c. perfectionem 1. & quæſt. 7. c. Daimbertũ, item de conſecrat. diſt. 4. c. ſolet.

ceptí, ministerio, & executione priuatur: præsertim cùm in sacramento ordinis A
hoc singulare sit, vt non solùm dignitas Ecclesiastica à ministro deriuari, verùm etiam eidem tanquam capiti, in quo omnes ordines continentur, ij, qui ordinati sunt coniungi videantur, vt agendo de ordinationis naturâ, & ministro ostendemus.

XII. Quæ cùm ita sint, non dubiũ est quin districtiori cẽsurâ Canones eos plecterent, qui scientes Episcopum aliquem esse Simoniacũ, ab eo se ordinari, vel peterent, vel non inuiti paterentur: de iis [a] Vrbanus suprà laudatus sic censuit, *qui scienter se à Simoniacis consecrari (imò exectari) permiserunt, eorum consecrationem omninò irritam esse decernimus*: quibus nihilo benigniores, [b] tum Nicolaus, tum Alexander [c] secundi citati, decernunt, vt *consecrator & consecratus, non disparem damnationis sententiam subeant; sed vterque depositus pœnitentiam agat, & priuatus propriâ dignitate persistat*: ad hanc verò pœnã infligendam eâ ratione mouebãtur, quòd non omnino disparem eius qui interdictum officium illicitè vsurparet, & illius qui ipsi ea in re consenticns esset, seu communicaret, culpam esse B
censerent, proindeque nec disparem debere esse pœnam arbitrarentur: sicque faciliùs futurũ crederent, vt Simoniaci à prohibitâ sibi ordinum collatione abstenturi essent, si pari in suscipientes ab iis ordines proposita animaduersione, materia eis agendi subtraheretur: vnde etiã, vt notat [d] Gratianus, & ex epistola [e] Innocentij ad Episcopos Macedoniæ colligit, etsi olim cum reuertentibus ab hæresi dispensatum fuerit, vt in susceptis ordinibus ministrarent, vix tamen dispensatum legitur cum iis qui vel scienter à Simoniacis ordinati fuerint, vel si ignoranter, eis posteà liberè ac lubenter adhæserint: ideoque hoc exemplo grauiùs ab Ecclesiâ Simoniæ crimen, quàm hæreseos puniri patet.

[a] Vrbanus 2. in Conc. Placent. c. 4.
[b] Nicol. 2. suprà.
[c] Alexand. 2. suprà refertur 1. qu. 1. de exeto.
[d] Gratianus post c. erga Simoniacos & Canonem constat 1. qu. 1.
[e] Innocent. 1. ep. 22. ad Episcopos Macedon. habetur 1. qu. 1. c. constat.

§. III.

An, & quo casu possit quis Simoniaco Antistiti suo communicare.

C

XIV. Hinc anxiè olim dubitatum, deberet ne subditus à Prælato suo, quem priuatim Simoniacum esse sciret, ordinem recipere, si instaret ipse, si vrgeret Clericus, rogaret populus, si officij necessitas, vel Ecclesiæ vtilitas exigeret: imò si Episcopus huiusmodi sibi subito parere recusanti Anathema commi-
naretur. [f] Hugo Cardinalis censet eum qui à Prælato suo Simoniaco, quandiu ab Ecclesia toleratur, promoueri se patitur, nec peccare, nec ab officio suo retardari debere. Glossa [g] in citatũ Vrbani Canonem adhibitâ distinctione respondet: *si probare possum*, inquit, *prælati mei crimen, non debeo ab eo ordines recipere: si non possum, debeo recipere ordines, secundũ plurimos doctores: exequi tamen non possum ordines, sine dispensatione Papæ tantum secundũ quosdam, secundũ alios cuiuscunq; superiorũ: istam tamen dispensationem debere fieri in occulto, ne infametur ille prælatus, cuius crimen occultũ est.* [h] Ioannes Andræas, & [i] Bernardus Canonicus Bononiensis contrariũ asserunt, negantque posse quemquã ab eo quem Simoniacũ nouit, ordines reci-
pere, etsi Prælatus sententiã excõmunicationis non parenti inferat: pati nempe D
subditũ potiùs debere in se hanc sententiã inualidè ferri, quàm iniustè imperãti obtẽperare: inter vtrosque tamen hæc est differentia, quod Ioannes Andræas id solum verũ esse putet de Simoniaco in ordine, quẽ nempe dumtaxat ante omnem Iudicis sententiã ab ordinum executione suspensum putat: Bernardus autem à quolibet Simoniaco, siue in ordine, aut beneficio ordines recipere veritũ existimet. Horũ verò sententiã confirmatur ex [k] Innocentij tertij responso, qui cùm à priore quodã Cantuariensi rogaretur, quid agendũ foret Monacho Carthusiensi, qui suscepto habitu Monachali, à Diocæsano Episcopo fuerat in Subdiaconum ordinatus, sed postmodũ didicerat ex relatione quorumdam, quod Episcopus prædictus multoties cõmiserat vitium Simoniæ, *præcipit, vt prædictus Monachus in suscepto ordine securè ministret, sed contra conscientiam ad superiores ordines nõ ascẽdat*, ex eo enim deducũt, [l] interpretes 1. nõ posse quemquã ab illo recipere ordines quem crediderit Simoniacâ labe maculatũ, 2. posse aliquem securè mi-
nistrare

[f] Hugo in c. nos consecrationem 9. quæst. 1.
[g] Glossa in c. si qui à Simon. 1. qu. 1.
[h] Ioan. Andræas in dict. c.
[i] Bernard. in cap. per tuas de Simonia.
[k] Innocent 3. cap. per tuas 2. de Simonia.
[l] Vide Bernardum, & alios.

Digitized by Google

A niſtrare in iis ordinibus, quos ab eo receperit de cuius Simonia ex poſt facto aliquid inaudierit, ſi nondũ plenè id reſciuerit: cùm enim melior ſit conditio poſſidentis, nec facile in animis noſtris alterius, præſertim verò prælati noſtri, labare debeat innocẽtia, aut exiſtimatio nutare, hinc fit, vt nec de prælato niſi manifeſtis argumentis conuicto malè ſentire debeamus: nec in ordinis noſtri periculum, niſi certa de cauſa venire, aut in dubio ab acquiſita bonâ fide dignitate, ſeu Eccleſiaſtico gradu, vel aliquantum decedere teneamur. 3° conſcientiam practicè dubiam, vel erroneam vnicuique gehennam parare, proindéque non poſſe quemlibet ab eo licitè promoueri, à quo ſe licite promoueri poſſe dubitauerit, atque adeò [a] *licet ex eo quod conſcientiam nimis habuerit ſcrupuloſam, in difficultatem huiuſmodi ſit collapſus, pœnam tamen vtique non euadet niſi deponat errorem.*

[a] Gloſſa in cap. per tuas a. ſupra cit.

XV. Hactenus Iuriſconſultos conſuluimus, iam quid de eadem quæſtione ſentiant Theologi videamus. Inſtar omnium nobis ſit [b] D. Thomas, qui cæ-
B teris auctoritate potior, ſicut etiam doctrinæ ſoliditate, & vbertate præſtantior habendus eſt: Is ergo de eâ quæſtione ſic ſentit: *nec propter præceptum eius, nec etiã propter excommunicationem debere aliquem recipere ordinem ab Epiſcopo, quem ſcit Simoniacè promotum; & ſi ordinetur, non recipere ordinis executionem, etiam ſi ignoraret eum eſſe Simoniacum, ſed indigere diſpenſatione.* Rationem huius reſponſionis aſſignat; *quia nullus debet obedire alicui ad communicandum ſibi in facto illicito, ille autem qui eſt ipſo iure ſuſpenſus, & quoad ſe & quoad alios, illicite confert ordinem: vnde nullus debet ipſi communicare recipiendo ab eo quacunque ex cauſâ: ſi autem ei non conſtat, non debet peccatum credere alterius; & ità cum bona conſcientiâ debet ab eo ordinem recipere. Addit tamen: ſi autem Epiſcopus ſit Simoniacus aliquo alio malo, quàm per promotionem ſuam Simoniacè factam, poteſt ab eo ordinem recipere, ſi ſit occultum, quia non eſt ſuſpenſus quoad alios, ſed ſolum quoad ſeipſum.* Sed de hac ſuſpenſione ſuprà dictum eſt.

[b] D Thomas 2.2.qu. 100. art.6.art.2.

XVI. Verùm eò exarſit iſtud in Simoniacos odium, vt nec Simoniacis pare-
C re, nec ab iis, aut ordinatis ab ipſis Sacramenta ſuſcipere licitum putaretur: hinc vetò turbæ, hinc ſeditiones, hinc ſchiſmata in Eccleſiâ orta ſunt: ſi quem fortè Epiſcopum Simoniæ labe infectum quidam alicuius apud populum auctoritatis ſuſpicarẽtur; cuiuſmodi turbarũ exemplum iam ſuperiùs ex eo quod occaſione Epiſcopi Florentini in ſuſpicionem huius criminis, [c] à S. Ioanne Gualberto adducti contigit, protulimus. Placet autem huius diſſenſionis initium ex vita S. Ioannis Gualberti, incommoda verò, & mala ex epiſtola S. Petri Damiani ad ciues Florentinos audire: prædictus ergo S. Ioannes, vt refert auctor vitæ ipſius, *cùm quidam ex fratribus prauâ cupiditate inflammatus, Abbatiæ illius*, (in qua ſanctus habitum Monaſticum induerat) *adminiſtrationem numeratâ pecuniâ Florentino Epiſcopo ad ſe adduxiſſet, id vbi comperit, cum alio ipſi faciente Monacho, clam ex Monaſterio receſſit, venientemque Florentiam quendam magni nominis ſenem adijt cum ſocio Teuzone: is senex dicebatur, & apud B. Mariæ Eccleſiam Florentiæ in quadam cellulâ ſe incluſerat: permultique ad eum confluebant ſalutaria ab eo*
D *conſilia expetentes: valde autem Simoniæ labem deteſtabatur, quâ tunc multi in Eccleſiâ Dei contaminati erant: ab illo igitur Ioannes ſciſcitabatur num ſub Abbate Simoniaco intra ſuum Monaſterium Chriſto militare deberet, vel quid ſibi faciendum eſſet; conſuluit ille, vt cum ſacro palam in foro ciuitatis coram omnibus proclamaret, Epiſcopum & Abbatem obnoxios vitio Simoniæ teneri, ac deinde loco cederent: quod conſilium quamuis à communi legum conſuetudine abhorreret, ſimpliciter ille ſecutus eſt. Ea autem res magnum horrorem attulit multis, quibuſdam Epiſcopi ſtudioſis, & amicis clamantibus reum eſſe mortis, qui tanto viro tam fœdam labem aſperſiſſet: alijs verò eum excuſantibus. Porrò è tumultu extractus clanculum, vix euaſit manus eorum qui Epiſcopo fauebant: conſulentesque illo quem diximus ſolitario homine, è patriâ diſceſſit, & cum ſocio perquirere cœpit locum ad ſeruiendum Deo maximè accommodatum.* Quò tumultus iſte euaſerit, & quomodo compoſitus tandem fuerit ſuperiùs docuimus.

[c] Vita S. Ioãn. Gualberti apud Sur. 12. Iulij cap. 6.

[d] Petrus Damiani epiſt. ad ciues Florentinos 12. lib. 8. & Teuzonem ep. 3. lib. 5.

XVIII. Quæ autem ex eo mala acciderint diſcere poſſumus [d], ex variis epiſtolis Petri Damiani, tam ad ciues Florentinos, quàm ad Monachos ipſos,

Digitized by Google

ipſumque Teutzonem totius ſeditionis incentiuum armatos nempe ab Epiſcopo in Monachos milites, quæſitos Monachorum præcipuos, interque eos, S. Gualbertum ad necem: compulſos pleroſque à Monachis, ſine conſperſione Chriſmatis Cathecumenos baptizare: Irriſa ordinatorum à ſchiſmaticis ſacrificia, eorum benedictiones ſubſannatas, exploſas, anathematizatas: deſpecta ab indignis Episcopis conſecrata templa; mille circiter homines his nugis næniiſque deceptos, ſine Sacramento corporis, & ſanguinis Domini deceſſiſſe, eumdem qui ſuprà Teutzonem (quod de aliis Monachis eius ſequacibus ſimiliter conijci poteſt) non niſi ſemel per anni circulum, & tunc non à ſui Monaſterij Sacerdotibus, ſed aliunde quæſitis percepiſſe Sacramenta. A

XIX. Hos autem Monachos rectè reprehendit Petrus Damiani, quòd turbas cierent, & necdum probato crimine Sacramenta ab ordinariis paſtoribus non ſolùm recipere renuerent, ſed nec aliàs bona fide recipientes patienter ferrent: Nam, vt rectè docet[a] epiſtola prædicta ad Florentinos, *licet error ſemper ſit, & vſque vitandus, tolerabilius tamen eſt ſi quis iuſtificat peccatorem, quàm ſi præiudicet innocentem, Synodus annaliter imminet, Sedes Apoſtolica cunctis adeuntibus patet; Romanam ergo pulſet Eccleſiam quiſquis ſe iuſtam aduerſus Epiſcopum ſperat habere querelam.* Sed nec Alexandro Summo Pontifici gratum fuiſſe hunc à Monachis excitatum tumultum patet tum ex citatis actis S. Ioannis Gualberti; tum ex Canone ab eodem in Synodo Lateranenſi ac occaſione, vt probabiliter creditur, edito, qui iis verbis conceptus eſt, [b] *iuxta Chalcedonenſis tenorem, optimi Concilij Monachis, quamuis religioſis, ad normam S. Benedicti* [c] *intra clauſtra morari præcipimus, vicos, caſtella, ciuitates peragrare prohibemus, & à populorum prædicatione omnino ceſſare cenſuimus, niſi fortè quis de animâ ſuâ ſollicitus, vt eorum habitum aſſumat, eos intrà clauſtrum conſulere voluerit.* B

[a] Idem epiſt. cit. ad Flor.

[b] Alexander a in Synodo Lateran. teſtatur 16 qu. 1. c. iuxta Chalcedon.

[c] Vide ea de re epiſt. 86, Iuonis Lautentio Monaſterij Charitatis Monacho.

XX. Cæterùm omnis iam iſta controuerſia ſublata eſt, & conſcientiis timoratis conſultum cõſtitutione Martini 5.[d], quæ in [e] Baſilienſi formata eſt, & in [f] Lateranenſi ſub Leone 10, ſeu in Concordatis inter Leonem 10, & Franciſcum primum Francorum Regem iterum innouata: quamuis paululum immutatis verbis in iis locis habeatur, nec omnino iiſdem, quibus à Martino quinto primum promulgata legitur: nam vt primum à Martino quinto edita legitur, ſoli nominantur excommunicati, & notorij Clericorum percuſſores excipiuntur à conſortio, ſocietate & communicatione fidelium, quæ cum reliquis excommunicatis permittuntur: vt verò in Conciliis Baſilienſi, & Lateranenſi habetur, excipiuntur etiam quilibet excommunicati notoriè. Porrò communis vſus Martini quinti extrauagantem, qualis primùm edita eſt, approbauit, Conciliorum Baſilienſis, & Lateranenſis additiones reiecit. Ex hac verò colligunt [g] Doctores à Simoniacis, quandiu ab Eccleſiâ tolerantur, quique nominatim excommunicati non ſunt, licitè poſſe quemlibet ordines ſuſcipere, & ad eos ab iis recipiendos liberè accedere: quod prudenti conſilio, *Ad euitanda fidelium ſcandala, & pericula quæ conſcientijs timoratis contingere poſſent,* in hac vitiorum ſententiâ, & colluuiis impietatis miſericorditer indulgetur; nè accreſcente in dies hominum malitia ſimpliciores conſcientiæ implicarentur, & alienæ malitiæ pœnas innocens ſæpè luere cogeretur: nec facilè Eccleſiæ incommodis, quæ ex Epiſcopi Simoniæ crimine orirentur, occurri poſſet: non enim facile eſt hocce tempore de Epiſcopi crimine queri: vt pote cum raræ iam Synodi, fere nullæ à Sede Apoſtolicâ, pro diſciplinâ Eccleſiaſticâ reſarciendâ legationes inſtituantur: nec niſi ægrè cognitio priuati criminis ab Epiſcopo commiſſi, aut inquiſitio in ipſum, multo minus damnatio, in Romanâ curiâ habenda permittatur. C D

[d] Extran. ad euitanda ſcãdala Martini 5. apud S. Antoninum 3. parte, lit. 25. cap. 3.

[e] Concil. Baſil. ſeſſ. 10. de excommunicatis, non vitandis.

[f] Lateranenſe ſub Leone 10 ſeſſ. 11. in cõſtit. quæ incipit primitiua, prope finem.

[g] Doctores paſſim agẽdo dẽ excommunic.

De extraor-

Digitized by Goog

A

§. IV.

De extraordinaria contra Simoniacos procedendi ratione.

XXI. Denique, quàm graue Patribus noſtris viſum Simoniæ crimen ex hoc vltimo capite deprehendi poteſt, quod præter ordinem in cæteris accuſationibus ſeruari ſolitum contrà Simoniacos agi poſſit, ad inſtar enim publici criminis, & læſæ Maieſtatis Simoniæ accuſatio inſtituitur ex [a] lege Leonis & Anthemij Imperatorum ſuperiùs adductâ, & [b] Innocentij tertij reſponſo ad Priorem S. Victoris: vnde cùm ex legibus ciuilibus in ordinario crimine proſequendo, [c] nec ſerui agere aduerſus Dominum, [d] nec teſtificari poſſint, imo [e] nec ad vllum legitimum actum propter conditionis vilitatem admitti queant, attamen ſicut in crimine læſæ Maieſtatis ad [f] accuſandum & [g] teſtificandum admittuntur, etiam aduerſus [h] Dominos: *quia [i] in Maieſtatis crimine etiam honeſta*

B *proditio eſt, nam & facinus tendit in Dominos*, & vt rectè ait [k] Tertullianus, *in læſa Maieſtatis reos omnis homo miles eſt*, (quamuis nec hoc quidem crimen à communi procedendi forma exceperint Imperatores celeberrimi [l] Traianus, & [m] Tacitus) ita in Simoniæ crimine deferendo, [n] ſerui tanquam accuſatores, & in probando tanquam teſtes audiri poſſunt, ne mitiùs in religionis contemptores, quàm humanæ Maieſtatis violatores legibus agi videatur. Iiſdem quoque legibus ciuilibus infames [o] ab accuſatione, & [p] teſtimonio repelluntur: [q] mulieres quoque in publicis iudiciis, præſertim [r] meretrices, præterquã in crimine [s] violatæ Maieſtatis, quo cum [t] Simoniæ crimen ſancti Canones excepꝛum eſſe voluerunt, vt prædictis teſtandi & accuſandi licentiam darent, qui in aliis criminibus nequaquam audiuntur: *nam*, vt ait [u] Adeodatus Papa, *non*

C *eſt quilibet Catholicus reſpuendus, ſed vt veritatem aſſerat ad propalandam Simoniacam rabiem magnus eſt precibus exorandus*: &, [x] *tanta eſt labes huius criminis, quod etiam ſerui aduerſus Dominos, & quilibet criminoſi admittuntur ad accuſationem: item omnis peccator Miſſam cantare poteſt præter Simoniacum, quem quilibet vt ab ordine accepto remoueatur, accuſari poteſt, vel etiam meretrix.* Quibus decretis conſentiens [y] Innocentius tertius, illas duntaxat exceptiones aduerſus teſtes in hoc crimine probandas admiſit, quibus probatis teſtimonia *non de zelo iuſtitiæ, ſed de malignitatis fomite* procedere viderentur: cæteras autem exceptiones, vt furti, adulterij, propter immanitatem hæreſis Simoniacæ (ad cuius comparationem cætera crimina quaſi pro nihilo reputantur) duxit repellendas: quoniam etſi probata fidem rectam debilitarent in aliquo, non tamen euacuarent ex toto, præſertim cùm teſtes de crimine fuerint emendati.

XXII. Præterea pro criminibus inquiſitione ſolâ probatis ſecundùm perſonæ merita, & qualitatem exceſſus penam poſſe iudicantis diſcretionem moderari rectè cenſuit [z] Innocentius tertius epiſtola decretali ad Epiſcopum Gebennenſem & Valentinum: at in Simoniæ crimine, vt docet idem [a] Innocen-

D tius, pœna Canonibus indicta imponi debet eadem quæ poſt iuridicam litis conteſtationem in iudicio infligeretur; nec moderatio pœnæ in eo locũ habet, niſi fortè in regularium gratiam, quibus tamen ſeuera pœna infligitur, qui nempe ſi ſola inquiſitione, Simoniacâ labe infecti deprehendantur, in arctius aliquod Monaſterium ad agendam pœnitentiam detrudi iubentur; quorum tamen crimen ſi ordine iudiciario comprobatum foret, tam in dantes, quàm in accipientes canonicæ ſeueritatis vltio exerceretur. Satis tamen illa ſeuera in regulares pœna atrocitatem criminis Simoniæ, & infenſum in ipſum Eccleſiæ odium manifeſtat. Eadem tamen SS. Pontificum in illud crimen ſeueritas innoteſcit, quod ſæculares Simoniæ crimine per ſolam inquiſitionem probato (quodidem etiam ſtatuitur de criminibus omnibus quæ ordinis executionem impediunt) eadem, qua ſi ſolemni iudicio conuicti forent, ſententia ſint feriendi.

[a] l. 6 quemquam, C. de Epiſc. & Cleric. & can. ſanè 15. q. 5.
[b] Innocent 3. cap. per tuas, de Simonia.
[c] l. 10 & vlt. C. de his qui accuſare non poſſunt.
[d] l. 5. §. 2. & 12. ff. de teſtibus, & l. 8. ff. de accuſationib.
[e] l. 8 C. de iudiciis.
[f] l. 5. §. 2. ff. de publicis iudiciis, & de iure fiſci, l. 18. §. 2. & 3.
[g] l. 11. C. de teſtibus. Nouell. 9. Iuſtin. cap. 6. Nouella Leonis 49.
[h] l. 10. C. de his qui accuſare non poſſunt, l. 7. §. 2. ff. ad legem Iuliam læſæ Maieſtatis.
[i] Ll. 2. 3. 4. C. Theod. eod. tit.
[k] Tertullian. apolog. cap. 2
[l] Plinius in panegyrico.
[m] Vopiſcus in Tacito.
[n] cap. tanta, de Simonia.
[o] l. 4. & 8 ff. de accuſationibus, l. 1. & 15 C. de his qui accuſſ. non poſſ.
[p] l. 5. §. 12 14. 15. ff. de teſtibus.
[q] l. 1 2. & 8. ff. de accuſationibus, l. 18. de iure fiſci, l. 2. & 12. C. de his qui accuſ. non poſſ.
[r] l. quæ adulterium, C. de adult. & l. 3. §. lege Iulia, ff. de teſtibus.
[s] l. 7 §. 1. & l. 8. ff ad legem Iuliam Maieſtatis, & l. 4. C. ad eandem legem.
[t] cap. tanta, & cap. ſi Dominus; & cap. licet Heli, de Simonia. [u] cap. ſi Dominus, de Simonia. [x] Innocent. cap. per tuas, de Simonia circa finem. Vide Bernardin. Diaz in pract. crimin. c. 85. & Iulium Clarum lib. 5 recept. ſentent. §. de hæreſi finem. [y] Innocent. 3 cap. inquiſitionis, de accuſationibus. [z] cap. dilectus 2. de Simonia.

Digitized by Google

A

CAPVT II.

De quibuſdam turpibus in ordinatione lucrù, quæ vel Simoniæ prauitatem continent, vel eam redolent.

ARTICVLVS I.

De iis quæ Eccleſiæ in ordinatione perſoluuntur.

I. LATE ſe diffundit in ordinatione Simoniæ labes, multos inficit, & multis de cauſis, ordinatores ſiquidem, eorumque miniſtros, atque officiatios, vt vocant, putâ Examinatores, Archidiaconos, Vicarios generales, Notarios, & alios huiuſmodi inficere poteſt: ad ordinatos quoque extenditur, eorumque præſentatores, & patronos, necnon ad criminis mediatores, ac fautores: nec pecuniæ ſolùm ratione, & acceptione verùm etiam obſequij, & gratiæ mercenariâ exhibitione, laudiſque expectatione, macula illa interdum contrahitur; *quia*, vt ait Gregorius, [a] *aliud eſt munus ab obſequio, aliud munus à mente, aliud munus à lingua*, multa item ſunt quæ Simoniæ ſpeciem induunt, vel aliquem cum ea affinitatem habent, ex quibus quæ præcipua ſunt, vt meditationem non ingratam continent, ita nec meo quidem iudicio inutilem. B

[a] Greg. hom. 4. in Euāgel. prope finem.

II. Certum omnino eſt, quotieſcumque pecunia pro ordinatione confertur, pactumque vel tacitè initur obtinendi pretio aliquo Eccleſiaſtici gradus, adeſſe perfectiſſimam Simoniæ rationem, non vmbram. Sed quid ſtatuendum ſit, ſi quis honorarium quoddam Eccleſiæ cui adſcribitur, aut Clericis in quorum cœtum adſciſcitur, aut populo cui præfuturus eſt, aut ordinatoribus eorumque miniſtris ex gratitudine conferat; vel alia quacumque ex cauſa, aut ob aliud motiuum non priùs ordinetur, quàm pecuniam erogare cogatur, *hic* diſcutiendum eſt. C

III. Prima quæſtio, quæ hoc loco mouetur, eſt de oblationibus, quæ Eccleſiæ fiunt, ad quam quis ordinandus eſt. Referunt [b] Zonaras, & [c] Balſamon Græci Canonum interpretes, nonnullos, cùm in Clerum legendi eſſent, pecunias Eccleſiæ offerre, Deoque dicare ſolitos, quibus deinde præſidentes, ſeq; in auro illo iactantes, eos conuitiis inſectabantur, qui nullâ datâ pecuniâ propter virtutem, vel fortè etiam ob dicendi facultatem, Clero adſcripti forent, contra quos inuehitur ſeptima Synodus hoc Canone, [d] τοὺς ἐπηγγελμένους ὅτι, διὰ δόσεως χρυσίου πεπάχθαι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ ταύτην τὴν πονηρὰν συνηθείαν ἐπαλπίζοντας, τῇ ἀλλοτριώσῃ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐκ πάσης ἱερωσύνης. καὶ ἐπὶ τούτου ἀναιδῶς πεφυσῶντα, καὶ ἀσεμνολύπως σόμφα ὀνειδισικοῖς λόγοις τοὺς δι' ἀρετὴν βίου ἀπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐκλεγέντας, καὶ καταταγέντας ἐντὸς δόσεως χρυσίου ἀπημαζόντας. πρῶτα μὲν τοῦτο ποιοῦντας, ἧττον βαθμὸν λαμβάνειν τοῦ οἰκείου τάγματος. εἰδὲ δευτερεύειν δὲ δευτερεύθαι, quem Canonem ſic Latinè verteris, *eos igitur qui gloriantur ſe per dationem auri ordinatos in Eccleſiâ, & in hac malignâ conſuetudine, quæ alienat à Deo, & omni Sacerdotio ſperant, & ex hoc impudenti facie, & non operto eos probroſis, & contumelioſis verbis, qui ob ſanctitatem vitæ à Spiritu ſancto electi, & conſtituti ſine datione auri ſunt, inhonorant: primo quidem nouiſſimum gradum ſui ordinis accipere definimus, quod ſi permanſerint, per Epitimiam, id eſt pœnitentiam corrigantur:* cui definitioni ſubiungit ſecundùm [e] Apoſtolicam regulam, & Concilij [f] Chalcedonenſis definitionē, tam ordinantem Simoniacè, quàm ordinatū ordine ſuo excidere debere. Ex quo patet abuſum quidem illum, qui contingebat in donationibus Eccleſiæ, quæ fiebant ab ordinandis, ſeptimæ Synodo corrigendum viſum eſſe, non tamen Simoniacum fuiſſe iudicatum: ſi enim Simoniacum illum hæc Synodus iudicaſſet, illius vtique fautores ſecundùm Apoſtolicos, quos ibidem citat Canones, & Concilij Chalcedonenſis decretum, quod pariter ibidem laudat, & approbat, latâ quoque depoſitionis ſententiâ puniuiſſet; mitiorem autem D

[b] Zonaras, & [c] Balſamon in can. 7. ſeptimæ Synodi.

[d] Sept. Synod. c. 7.

[e] Apoſt. Canon 22. al. 28.

[f] Conc. Chalcēd. can. 7.

Digitized by Google

A autem ipſi pœnam impoſuit, reiectionem nempe Clerici in vltimũ ſui ordinis locũ, quæ pœna depoſitionis mitis, aut nulla præ aliâ videri poterat. Vnde rectè notant citati ſuperiùs [a] Zonaras, & [b] Balſamon non reprehendi hoc Canone donationes, quæ fiebant Eccleſiæ ab ordinandis, ſed reprehendi illorum temeritatem, & virulentiam, qui ob illam pecuniæ dationem inſoleſcerent: alioſque pauperiores, qui nihil Eccleſiæ contuliſſent, quantumuis pietate, vel ſcientiâ inſignes contemnerent. Ioannes quoque [c] vigeſimus ſecundus meminit conſuetudinis à multis retro annis receptæ, Annalia ab iis, qui de nouo ordinabantur, in aliqua Eccleſia recipiendi, & fabricis eiuſdem Eccleſiæ applicandi; quam conſuetudinem damnat, & ab Eccleſiâ ſuâ lege præſcribit:

IV. Mos tamen iſtarum oblationum Eccleſiæ faciendarum, & antiquus eſt, & publicâ lege olim probatus, ac receptus; nam Marcion hæreſiarcha, [d] Tertulliano teſte, ducenta ſeſtertia Eccleſiæ intulit; [e] Ambroſius eo tempore quo Epiſcopus ordinatus eſt, aurum omne ſuum, & argentum Eccleſiæ, vel pau-
B peribus, prædia verò ſua Eccleſiæ diſtribuit: magnam quoque Clerici oblationem renuiſſe legitur Ioannes [f] Eleëmoſynarius dictus Patriarcha Alexandrinus; eaſdemque oblationes ſuâ lege approbauit [g] Iuſtinianus, *ſi quis*, inquit, *Epiſcoporum ſiue ante ſuam ordinationem, ſiue poſt ordinationem, voluerit proprias res, aut partem earum Eccleſiæ offerre, cuius Sacerdotium accepit, non prohibemus: & omni condemnatione & pœnâ præſentis legis liberum eum eſſe ſancimus, ſed etiam omni laude dignum iudicamus: quoniam hoc non eſt emptio, ſed oblatio.* Idem tamen reprehendit hunc abuſum qui irrepſerat, vt nullus in aliquâ Eccleſiâ admitteretur, niſi qui Clericis eius Eccleſiæ pecunias diſtribuiſſet. Itaque ad hanc corruptelam reprimendam Mennæ Patriarchæ in hæc verba reſcripſit, [h] *plurimas additiones*
C *ſuſcipientes, hanc legem dirigere ad tuam beatitudinem iuſtum exiſtimamus: qui enim ordinantur à tuâ reuerentiâ Clerici in ſanctiſſimis Eccleſiis (abſque tamen ſanctiſſimâ maiori Eccleſiâ) omnium patiuntur crudeliſſima, non ſuſcipientibus eos illis Eccleſiis, antequam quantum voluerint, recipiant aurum, & nouimus hoc ex frequentibus additionibus ad hoc factis nobis.* [i] *Sancimus igitur hoc beatitudinem tuam validiſſimè cuſtodire, vt ſiquidẽ eſt conſuetudo; dare eos qui ordinantur in ſanctiſſimâ maiore Eccleſiâ, hoc eos præbere, (nihil enim eorum quæ dantur in ſanctiſſimâ maiori Eccleſia nouamus) præterea verò in aliis omnibus nulli in eis Clericorum licentiam eſſe penitus, pro iis quæ vocantur inſinuatiua, aliquid ferre: ſed & ſi quis tale aliquid egerit, illum quidem priuari Sacerdotio: in illius autem officio introire, qui miſſus eſt, & hanc cum auaritiæ ferre mercedem; cuſtodire verò hoc etiam Dei amantiſſimos defenſores ſanctiſſimæ maioris Eccleſiæ pœnam formidantes decem librarum auri, ſi quid horum neglexerint, ſed gratis omnia procedere.*

Cùm ergo ſuperiori lege conceſſerit Iuſtinianus ordinandis, vt Eccleſiæ cui adſcribendi ſunt, de ſuo aliquid tribuant, hac poſteriori abuſum qui irrepſerat, vt eiuſdem Eccleſiæ Clericis aliquid priuatim tribueretur, ne id de cætero fieret prohibens, emendauit. Primùm enim Imperator licuiſſe, alterum tanquam Simoniæ ſpeciem habens illicitum eſſe credidit, quod citatâ priori loco Nouellâ iis verbis apertè oſtendit, [k] *ſi quis autem Clericus cuiuſlibet gradus, ſiue gu-*
D *bernator cuiuſlibet venerabilis domus, aut ante ordinationem commiſſam ſibi cuiuſcumque gubernationis, aut ſollicitudinis, aut poſteà aliquid voluerit ſuarum rerum offerre Eccleſiæ in quâ ordinatur; aut loco, cuius gubernationem, aut ſollicitudinem ſuſcepit, non ſolum non prohibemus, ſed etiam magis innitamus, eos talia pro ſalute animæ ſuæ facere; nos enim illa ſolum dari prohibemus, quæ propriis perſonis quibuſcumque præbentur, non quæ ſanctis Eccleſiis, aut aliis venerabilibus locis offeruntur.* Hæc Iuſtinianus: cuitamen videtur repugnare Alexander ſecundus Summus Pontifex ad vitandam quamlibet mali ſpeciem (quam fugiendam eſſe [l] Scriptura inſinuat, hortanturque [m] Canones) & ad omnem eius occaſionem radicitus exſtirpandam Eccleſia Lucenſis Clero reſcribens, quodlibet Donarium etiam Eccleſiæ pro inſtitutione dari prohibuit, [n] *Conſtituimus*, inquit, *& præſenti decreto firmamus ſicut olim noſtri deceſſores feciſſe noſcuntur, vt nullus deinceps Epiſcoporum beneficium Eccleſiæ (quod Canonicam † vel præbendas, ſeu etiam * ordines vocant) pro aliquo pretio vel munere Clericis audeat vnquam conferre: ſed omnes miniſtros, & ſeruitores Eccleſiæ*

[a] Zonaras, & [b] Balſamon ſuprà.

[c] Ioannes 22. extra, ſuſcepti regiminis, de electione & electi poteſtate.

[d] Tertull. de præſcript. cap. 30.

[e] Paulinus in vita Ambroſij.

[f] Leontius in vita S. Ioann. Eleëmoſyn.

[g] Iuſtin. Nouell 123. c. 2.

[h] Iuſtin. Nouell. 56. in præfatione.

[i] cap. 20.

[k] Nouel. 123. cap. 16.

[l] 1. ad Theſſ. 5.

[m] 1. quæſt. 1. c. emendari, cap. audiuimus, de Simonia, cap. cum ab omni, de vita & honeſtate.

[n] Alexãder 2. Lucenſis Eccleſiæ Clero, refertur 1. q. 3. c. ex multis.

† al. *Canonicas.*

* al. *ordinationes.*

gratis, & abſque vlla venalitate in ſanctâ Eccleſiâ ſtudeant ordinare, nec eligant in domo A
Domini qui maiores ſacculos pecunia conferant, ſed eos qui moribus, & diſciplinâ, atque ſcientiâ diuites, pro officio ſuo ipſam valeant ſuſtentare Eccleſiam. Conſtituimus, ac eadem modo firmamus, vt nullus cuiuſque gradus pro Eccleſiæ beneficio, aliquid audeat conferre, aut fabricæ Eccleſiarum, ſeu etiam quod pauperibus ſit diſtribuendum: quia teſte Scripturâ, qui aliquid malè accipit, vt quaſi benè diſpenſet, potius grauatur, quàm iuuatur.

V. De propoſita verò quæſtione ita cenſendum eſt, Clericum bona ſua Eccleſiæ offerentem, ad quam ordinandus, & in quâ inſtituendus eſt, Simoniam committere, ſi pecuniæ interuentu ordinetur, ſiue pecuniam ea conditione largiatur, vt ordinationem eius procuret, ſiue Epiſcopum vt ordines conferat, pecuniæ largitione promereatur, ſiue cum alio quouis de ipſa ordinatione procuranda, facienda, vel confirmanda paciſcatur: ſecus verò, ſublato omni pacto, conuentione, contractu, vel quaſi contractu, eum qui eiuſmodi Eccleſiæ ſuæ bona concedit, ab omni Simoniæ labe immunem eſſe. Cuius quidem quæſtionis ſolutio, præterquam quod ex ratione Simoniæ manifeſtè in- B
notеſcit: vtpotè cum ipſa in commutatione temporalis cum ſpiritali conſiſtere dicatur, quæ commutatio ſine pacto implicito, vel explicito, conuentione formali, vt loquuntur, vel virtuali, contractu, vel quaſi contractu inito locum non habet: Eadem præterea ſolutio ex reſponſo Innocentij tertij Decano cuidam Bellouacenſi dato facilè colligitur. Conſultus enim Innocentius [a] tertius, an Canonicus, qui Eccleſiæ bona ſua largitus fuerat, vt illa poſtmodum pro præbendâ haberet, & in Canonicum admitteretur, ab omni Simoniæ crimine immunis eſſet, eum à Simoniæ reatu abſoluit, dummodo nullum pactum eius rei interceſſiſſet: ſi verò id ipſum pacto firmaſſet, Simoniacum declarat, *cùm in talibus inquit, omnis pactio, aut conuentio ceſſare debeat, iuxtà Canonicas ſanctiones:* quam reſponſionem mox enucleatius confirmat, cùm ait, *ſi tamen is, qui talem donationem facit, eâ intentione ducatur, vt per temporalia bona, quæ offert, ſpiritualia valeat adipiſci, & Clerici, qui eum in fratrem admittunt, non eſſent eum, niſi commoda temporalia perciperent, admiſſuri, ſine dubio tam ille, quàm iſti apud diſtrictum iudicem,* C
qui ſcrutator eſt cordium, & cognitor ſecretorum, culpabiles iudicantur.

[a] Innocent. 3. cap. tua nos, de Simonia.

VI. Ea verò eſt vltimorum in quæ incidimus ſæculorum malitia, vt rectè mihi videatur notaſſe [b] Gloſſa, eum qui tempore receptionis pecunias dederit, præſumi ſolere pretio Canonicatum emiſſe, nec abeſſe ſuſpicionem mali, licet fortè malum abſit; quam Gloſſę ſententiam, vt ad noſtrum propoſitum generaliter deriuemus, dicimus eum qui Eccleſiæ, ad quam ſe poſtularet ordinari, vel à quâ potius eligeretur, aut præſentaretur ordinandus, res ſuas in ea temporis morâ, vel ſtatim poſt legaret, Simoniæ ſuſpicione non carituruм: ſi enim negat Pelagius [c] Papa licitè poſſe quemquam, antequàm in Epiſcopum eligatur, de rebus Eccleſiaſticis vlli ſecuritatem facere, *ne fiat rapinæ ſecuritas Epiſcopatus ambitio*: nonne potiori iure timendum eſt, ne ſi tempore electionis, ſiue inſtitutionis eligendus, aut iam electus bona ſua Eccleſiæ relinquat, pecuniæ largitio, acquiſiti tituli Eccleſiaſtici pretium videatur? & in Eccleſiæ perniciem illi cæteris præferantur, qui licet minus idonei officio gerendo, plura Eccle- D
ſiæ dederint, aut plura daturi ſperentur; ſicque intempeſtiuâ liberalitate Eccleſiæ dignitas, & populorum ſalus lædantur, atque importunâ gratitudine, vel nefariâ ſpe de ſingulorum meritis neceſſaria iudicia corrumpantur? ſi pariter iuramentum pro indemnitate rerum iam acquiſitarum Eccleſiæ ante electionem præſtitum, Simoniam redolet, eiuſque ſuſpicionem inducit: vt patet ex geſtis Vrbani [d] ſecundi, in quibus legimus Arraldum Arelatenſem, ſeu, vt rectiùs legit [e] Ioannes Andræas, Elatenſem Epiſcopum, infamiâ Simoniæ laboraſſe apud Archiepiſcopum ſuum Narbonenſem, quod iuramentum illud ante ſuam electionem præſtitiſſe diceretur, quam notam vix eluere potuerit: potiori certè ratione Simoniæ ſuſpicionem non omnino effugiet is, cuius liberalitate nouâ rerum ab ipſo datarum acceſſione auctior facta Eccleſia, ad eum maiori dignitate adornandum videtur inducta fuiſſe. Denique eadem, imo maior Simoniæ ſuſpicio elucet in eo, qui tempore ipſo quo electus eſt, Eccleſiæ

[b] Gloſſa in cap. tua nos, citat.

[c] Pelagius Clero Catinenſi, refertur 8. quæſt. 3. c. talia.

[d] 8. quæſt. 3. c. Arraldus

[e] Ioan. Andræas in dict. can.

ſuas

A suas res legauit, quam in eo qui baptizandus nummos in concham mittit, vel in eo qui tempore conuersionis suæ subsidium ab Ecclesiâ requirit: in vtroque tamen Simoniam facilè suspicatur Ecclesia, cui suspicioni cauendum censet: ob id enim Concilio Eliberitano [a] *emendari placuit, vt qui baptizantur (vt fieri solebat) nummos in concham non mittant, ne Sacerdos quod gratis accepit pretio distrahere videatur.* Ob eandem quoque causam Bonifacius [b] Papa præcipit, vt *qui ad conuersionem accedit, gratis seruire incipiat, suique regiminis deuotè gestet obsequium;* postmo dum verò quasi subsidij gratiâ aliqua ei munera ipsius Ecclesiam largiri per mittit. Itaque ob hanc suspicionem Simoniæ prudenter prædictus Alexander secundus omnem eiusmodi largitionem in ordinatione prohibuit.

[a] Conc. Eliberit. c. 48. refertur 1. q. 1. c. emendari.

[b] Bonif. Ecclesiæ Calarit. Cœnob. 1. q. 1. c. quamplo.

ARTICVLVS II.

B *De pecunia pauperibus in ordinatione data, vel in epulas consumpta.*

§. I.

De pecunia pauperibus data.

I. ALTERA quæstio est, de Eleëmosynis quæ pauperibus ex populo distribui, & epulis, quæ Clericis, ac populis in Episcoporum electionibus, ac consecrationibus parari solebant. Moris siquidem fuit vt Episcopi in consecratione sua, iis qui pauperiores essent ex populo aliqua largirentur: luculentum huius moris testimonium legitur apud Cassiodorũ in Edicto [c] Athalarici principis Arriani dato anno regni eius octauo, Iustiniani verò septimo, in quo edicto ad postulationem Ioannis secundi Romani Pontificis, qui id per Ecclesiæ defensorem petiisse refertur, pecuniæ illius distribuendæ summa de-

C finitur. *Cùm*, inquit, *de Apostolici consecratione Pontificis intentio fortasse † præueneris, & ad Palatium nostrum producta fuerit altercatio populorum, suggerentes nobis intrà tria millia solidorum cum collectione Chartarum censemus accipere, à quibus tamen omnes * indemnes rei ipsius consideratione removemus, quia de Ecclesiastico munere pauperibus est potius consulendum. Alios verò Patriarchas* (Patriarchæ hîc pro Archiepiscopis sumi rectè notauit [d] Baronius, quippe cùm in ditione Athalarici Regis, imo in toto Occidente nullus esset Patriarcha præter Apostolicum Pontificem, id est Papam) *quando cum comitatu nostro, de eorum ordinatione tractatur, in supradictis conditionibus, atque personis, intrà duo millia solidorum iubemus expendere: in ciuitatibus autem suis tenuissimæplebi non amplius, quàm quingentos solidos se distributuros esse cognoscant. Reliquos & accipientes, & edicti præsentis, & dantes Canonum seueritas persequatur.*

[c] Edictum Athalarici apud Cassiod. var. lib. 9. epist. 15.

† *præuenerit*

* *indemnes*, id est diuites.

[d] Baron. ad annum 533. tomo 7.

II. Non omnino vituperandum fuisset hoc edictum, quod populorum insatiabili cupiditati, & electorum Antistitum cæcæ ambitionis limites aliquos

D præfigebat, nisi eo edicto abutentes Athalaricus [e] Rex, & sequentes Gothi principes pecuniam istam ad fiscum redegissent, eámque pro confirmatione electionum Episcopalium, quam Theodoricus iam ante Athalaricum ad se traxerat, quasi sibi debitam exegissent, adeout non sinerent, nisi illâ persolutâ pecuniâ Episcopos ordinari; sic enim, vt facilè bona in mala mutantur, cùm ante piâ quadam liberalitate sacrandi Antistites, Deum placaturi, pecunias quasdam in pauperes distribuerent, eorum postea ambitione factum est, vt sumptus isti qui Ecclesiæ graues erant, definiri debuerint, imposito quoque Ecclesiæ onere, vt quod ex charitate antea dabatur, velut ex iustitiâ debitum persolui cogeretur, tum demum ambitioni Antistitum, Regum rapina successit, qui destinatas pauperibus eleëmosynas in testimonium vsurpatæ potestatis, rapuerunt; vt minus durum esset, quod Ecclesiæ facultates, & pauperum eleëmosynas diriperent, quàm quod iniustæ pecuniæ persolutione minus iustam iuris sui vsurpationem confirmarent. Porrò non facilè mala consuetu-

[e] Lege apud Cassiod. lib. 8. epist. 15 & alios passim.

Digitized by Google

do vincitur, quæ temporis ſucceſſu inualeſcit, ſed quaſi aduerſus æquitatem præſcriberet, poſtquam inualuerit, tanquam iuſta defenditur. Itaque euerſo Gothorum Imperio Iuſtinianus[a] Imperator, qui ius ſibi confirmandi electiones Epiſcoporum à Gothis vſurpatum aſſeruerat, ab eiſdem exigendæ pro iſta confirmatione pecuniæ conſuetudinem accepit, ſed ea de re mox dicemus ſuo loco. A

a Vide infrà.

III. Illud porrò, quòd pauperum gratiâ in ordinatione exigi ſoleret fusè reprehendit Gregorius epiſtola ad Syagrium Auguſtodunenſem, iiſque argumentis & verbis reprehendit, [b] *Plerumque ergò aduerſarius animarum, dum non poteſt, in his quæ ad faciem ſunt prava ſurrepere, callidè quaſi ſpecie pietatis iniectâ, nititur ſupplantare, ſuadetque forſitan debere ab habentibus accipi, vt ſit quod poſsit, non habentibus erogari, dummodo, vel ſic venena mortifera eleëmoſyna celatâ obumbratione transfundat, &c. omnino ergo metuenda, & cauenda eſt hoſtis aſtutia, ne quos apertè nequit tentatione ſubuertere, latente telo ſæuius valeat trucidare. Neque enim eleëmoſyna reputanda eſt, ſi pauperibus diſpenſetur, quod ex illicitis rebus accipitur: quia, qui hac intentione malè accipit, vt quaſi benè diſpenſet, grauatur potius quàm iuuatur Eleemoſyna Redemptoria noſtri oculis illa placet, quæ non de illicitis, & iniquitate congeritur, ſed quæ de rebus conceſſis, & benè acquiſitis impenditur: vnde etiam illud certum eſt, quia etſi Monaſteria, aut Xenodochia, vel quid aliud de pecuniâ quæ pro ſacris Ordinibus datur, conſtruantur, mercedi non proficit: quoniam dum peruerſus emptor honoris in locum ſanctum tranſmittitur, & alios ad ſuam ſimilitudinem ſub commodi datione conſtituit, plura malè ordinando deſtruit, quàm ille poteſt adificare, qui ab eo pecuniam ordinationis accepit.* Plura ad hoc propoſitum ibidem lege apud Gregorium, quibus ſimilia etiam leges apud [c] Baſilium. B

b Greg. lib. 7. indict. 2. epiſt. 112.

c Baſil. epiſt. ad Epiſcop. ſibi ſubditos.

§. II.

De pecunia in epulas inſumpta.

IV. Conuiuia quoque pro electionibus & cõſecrationibus Epiſcoporũ olim exhibita legimus, hos redarguit Sidonius Apollinaris, qui [d] *perfragores paraſiticos culmarum ſuffragio comparabantur:* & in Concilio Carthaginẽſi III. grauiter reprehenduntur Preſbyteri, [e] *conuiuiis ſibi conciliantes plebẽ, vt perſuaſu maligno, & illicito eoſdẽ velint collocare rectores*: mentio quoque apud Gregorium [f] Turonenſem Transobodi Preſbyteri, qui quondam Archidiaconus Delmatij Ruthenorum Epiſcopi fuerat, qui cùm eius Epiſcopatum ambiret, epulum in ipſa vrbe Clericis præparauerat. Apparent etiam aliqua huius moris veſtigia, in eo quod de ſancti Galli ordinatione in Epiſcopum Aruernorum, refert idem Gregorius [g] Turonenſis: quod cùm videlicet Aruerni ad Theodoricum Regem munera ferentes Epiſcopum ab eo expetituri veniſſent, Rex ipſis redire iuſſis S. Gallum Epiſcopum futurum eis deſtinarit, iuſſeritque vt ordinaretur in Preſbyterum, & datis de publico expenſis ciues inuitarentur ad epulum, & lætarentur ob honorem Galli Epiſcopi, quod cùm ità factum eſſet, is referre ſolitus ſit ſe non amplius donaſſe pro Epiſcopatu, quàm vnum trientem coquo, qui id prandium parauerat: Extant etiam eiuſdem veſtigia apud [h] V Valſinganum, qui V Valrerum, quo die Cantuarienſis Archiepiſcopus conſecratus eſt, ſplendidiſſimum Regi Eduardo II. Reginæ, & magnatibus præparaſſe refert. Extant in vita S. Friderici [i] Traiectenſis Epiſcopi, de quo refertur, quod quo die in Antiſtitem inauguratus eſt, celebre conuiuium omni Clero, nobilibus item, & ignobilibus à Ludouico Pio Imperatore datum ſit. Prandia etiam à Clericis ordinatis conclericis, & concanonicis data olim fuiſſe patet ex decreto [k] Gregorij noni, qui illa abolenda & illicita eſſe definit, nonobſtante quacumque conſuetudine, cum quo eiuſdem videtur fuiſſe ſententiæ Vrbanus [l] quàrtus, aliàs quintus, qui quoſlibet paſtus, ſeu prandia quæuis ab ingredientibus Monaſterium quocumque ſtatuto, vel conſuetudine Abbatibus, Monachis, Prioribus, vel aliis exhiberi ſolita penitus interdixit. C

d Sidonius epiſt. 25. Dõnulo lib. 4.

e Carth. 3. c. 42. vide etiã Afric. c. 20.

f Greg. Turon. hiſtor. Franc. lib. 5. cap. 47.

g Greg. Turon. de vitis Patrũ cap. 6

h Thomas V Valſinghã ad annum 1304.

i In vita S. Friderici Traiectenſis Epiſc. apud Sur. 18. Iulij.

k Gregor. 9. priori S. Thomæ Eſcul. cap. Iacobus, de Simonia.

l Extrau. ſanè, de Simonia, inter extranag. communes.

V. Nullum tamen eorum Simoniæ reprehenſionem meretur, ſi recta dantis intentio D

Digitized by Google

A intentio fuerit: nam ſicut pauperibus eleëmoſynas diſtribuere pium eſt; ità quoque Clero ac populo ſolemni conſecrationis die, ſpirituales præparare ἀγαπας, epulaſque beneuolentiæ indices, nominiuſtũ. Hoc verò Simoniæ notam ac criminationem, vel ſaltem ſpeciem habet, ſi largitione iſtâ eligentium ſuffragia ambiuntur, hominum voluntates conciliantur, fautores & ſuffragatores quæruntur: virtute enim non pecuniâ ſacrum Magiſterium ambire oportet, pietate, non pretio, eruditione, non fautoribus. Conuiuiorum quoque iſti apparatus, quibus hominum voluntates deliniuntur, gratia, vel fauor quæritur, imbecilli tanquam hamo capiuntur, Simoniæ ſaltem turpitudinem redolent, quam numquam in ſacris electionibus, atque ordinationibus Eccleſia tulit. Si enim Vticenſis [a] Cato ex Stoïcorum ſententia negauit licere magiſtratus candidato, conuiuiis, aliiſque oblectamentis populum ineſcare, quantominus iis delitiis, licet magiſtratum ſacrum ſibi parare, qui, vt ex prædictis conſtat, fugiendus potiùs eſt quàm optandus, qui fugientibus offeren-

[a] Cicero orat. pro Murenâ.

B dus, cupientibus negandus eſt.

VI. Quamobrem nec ſancti Patres morem iſtum vnquam probarunt, qui in quibuſdam adhuc noſtræ Galliæ Monaſteriis, in quibus monaſtica diſciplina elanguit, vt plurimum viget, quem Concilium Palentinum in Hiſpania, tanquam Simoniacæ prauitati fauentem reprehendit iis verbis, [b] *Quorundam Clericorum, & Laicorum abuſum, qui Clericos de nouo promotos, non permittunt in ſuis ordinibus miniſtrare, priuſquam eis adhibeant, per vnum aut plures dies, prandia, & conuiuia ſumptuoſa, vel certam præparent quantitatem pecuniæ, exſtirpare volentes, ſtatuimus, vt cùm Clerici, qui ad titulum alicuius Eccleſiæ, ad Subdiaconatus, Diaconatus, aut Presbyteratus ordines ſunt promoti, nouiter celebrare viluerint, vt Clerici illius Eccleſiæ eos liberè admittant, & eis ad celebrandum miniſtrent Eccleſiæ paramenta, celebrationi ipſorum charitatiuè, & amicabiliter aſſiſtentes, eiſdem etiam ſecundùm quod ordo ipſorum exegerit, portionem integraliter conferant & aſſignent. Quod ſi contrà hoc noſtræ conſue-*

[b] Conc. Palentinum tit. de Simonia.

C *tudinis edictum Clerici quicquam malitiosè commiſerint, exegerint, aut perceperint, quartâ parte fructuum, & prouentuum beneficij, quod in dictâ Eccleſiâ obtinent, ſint priuati, exigenda per eum, cui Diœceſanus commiſerit, & fabricæ illius applicanda. Laici verò ſi Clericis nouiter promotis contrà hoc quicquam moleſtiæ, aut contradictionis obiecerint, in excommunicationis ſententiam incidant ipſo facto, conſuetudine quauis contrariâ non obſtante.* Hìc verò Synodi Palentinæ Canon rationi, & æquitati videtur conuenientiſſimus. Turpe enim eſt, quod in ſpiritualium ordinum executione Clerici de nouo promoti vexentur, & executione pecuniæ, ab officio diuino ipſos aliquando retardari contingat. Turpe eſt, imo Simoniacũ, ſi licentia officij ſpiritualis exercendi pecuniæ ſolutione ematur: emi autem videtur, ſi tandiu illa denegetur, quãdiu non ſoluta pecunia pro ea obtinendâ, aut nõ paratæ epulæ fuerint. Turpe eſt, & intempeſtiuum, vt quo maximè tempore, qui de nouo ordinati ſunt, Deo vacare debent, quo ſuo officio dignos ſe exhibere ſatagant, terrenis tunc ſollicitudinibus diſtrahantur, animum habeant in popinis, di-

D uerſentur in conuiuiis, & nonnunquam inter crapulæ, & ebrietatis ſordes, atque ineptias, obſcœnarum confabulationum importunâ occupatione diſtineantur. Apage has epulas, hæc conuiuia, in quibus Cereri, & Baccho frequentiùs libatur, quàm Deo, in quibus frequentiùs Veneris nomen auditur, quam Chriſti. Gratius fortaſſe alicui erit exemplum ſancti Andreæ Feſularum Epiſcopi, qui conſulentibus amicis, & conſanguineis, vt Miſſam primùm cantaturus, magnis oblationibus, ingentique pompâ celebraret, ipſe in conuentum ſyluarum proceſſit, vbi & Sacerdotij ſui primitias offerenti B. Virgo, cum Angelorum comitatu apparuit, dicens ei [c] *ſeruus meus es tu, quia ego elegi te, & in te gloriabor.* Mihi quidem maximè placet, vt in Eccleſiâ, cui aliquis adſcriptus fuerit, ſacrificij ſui primitias perſoluat, ità tamen, vt, non niſi præmiſſis conſcientiæ diligenti purgatione, & continuæ per aliquot dies orationis exercitiis, ad ſanctum Sacrificiũ celebraturus accedat, ac toto illo die cœleſti meditationi incumbat; ſi quod conuiuium parari expediat, in alium potius diem reiiciatur, quàm in eum quo primùm cœleſti conuiuio conuiuator, & conuiua futurus adhibetur.

[c] Vita S. Andreæ apud Surium 6. Ianuarij.

Digitized by Google

A

ARTICVLVS III.

De pecunia pro licentia conſecrationis impetranda, ab Imperatoribus extorta.

I. TERTIA quæſtio eſt de pecuniis, quas olim ante ſui conſecrationem Summi Pontifices Pâtriarchæ, Metropolitani, Epiſcopi Imperatoribus perſoluebant. Diximus ſuprà, non ſolum Reges Gothos Arrianos, verumetiam Imperatores [a] Græcos poſt Iuſtinianum, qui Gothorum in Italia Imperium peſſumdedit, etiam ab ipſis Summis Pontificibus auri aliquam ſummam pro confirmatione electionis diutiùs exegiſſe; nec paſſos fuiſſe Summos ipſos Pontifices ordinari, niſi numeratà prius aliquâ pecunia: hanc autem Gregorius Magnus inuitiſſimè perſoluit: eandem cæteri ſubſequentes Pontifices, donec vno poſt Gregorium ſæculo, poſtulante Agathone, Romana Eccleſia ab hoc B onere per Conſtantinum Pogonatum liberata eſt; quamuis ne tunc quidem ius confirmandi Romanum Pontificem Imperator remiſerit, cui nonniſi electo Benedicto II. omnino ceſſit. Eandem quoque pecuniæ exactionem aliquos è Regibus Imperio minimè ſubditis ſeruaſſe credibile eſt, præſertim cùm non multo ante ſuam ætatem tempore germen illud iniquum cœpiſſe pullulare referat Gregorius [b] Turonenſis, *vt aut Sacerdotium venderetur à Regibus, aut emeretur à Clericis*; idémq; vbi de electione S. Galli agit, [c] Aruernos ad Regem Theodoricum munera pro confirmatione electionis, quam fecerant, detuliſſe ſcribat: tanquam res iſta hoc tempore vſitata foret. In Oriente diutiùs hoc malum hæſit. Imperatoribus [d] enim Græcis mos erat, vt Patriarchas, vel ipſi eligerent, vel ſaltem ex tribus electis, quem vellent, vnum aliis præferrent, cui honorarium, ſeu mauis, tributum aliquod pro inſtitutione ſuâ perſoluendum imponere ſolebant. Ab iis proinde Turcæ morem iſtum hauſiſſe videntur, vt C duplex Tributi genus Patriarchæ imponant, vnum (quod *πανίσιον* vocant, malè quidam *βανίσιον*) alterum quod *χαράτζιον*; priùs quod Sacerdotio incundo Patriarchæ recens electi: poſterius quod ſingulis annis Imperatori Turcarum penſitent: vtriuſque meminit [e] Zygomalas in Turcogræcia, qui ad tria millia florenorum excreuiſſe peſceſium teſtatur, cùm duorum tantum millium florenorum primum fuiſſe oſtendat Chronicum [f] Conſtantinopolitanum, vbi de *Peſceſio, δοὺς πανίσιον φλορία χιλιάδας δύο*; imo qui primus hoc tributum obtulit [g] Simeon Hieromonachus Trapezuntius, vt Patriarchatu potiretur, florenos tantum quingentos perſoluit: cùm tamen ad tria millia excreuiſſet, mox ad duo millia redactum fuiſſe, docet [h] Malaxus in hiſtoria Patriarcharũ. Charatzij meminit ſimiliter idem [i] Chronicum Conſtantinopolitanum *πλειωθέντος ὑπὸ τῶν χρόνων, καὶ μὴ δυνηθέντος δοῦναι τὸ χαράτζιον, ἀδικὸς ὄντος τοῦ βασιλέως αὐτοῦ, ὅτι οὐκ ἠθέλησεν, ὅτι τοῦ λαοῦ, ἐκίβαλεν αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ*, *cùm veniſſet autem tempus, & non poſſet dare tributum quod Charatzion dicitur, nullo ipſi opem ferente, neque Clericorum, neque Laicorum, coniecit eum in carcerem*: meminere quoque Charatzij [k] Hieremias Patriarcha, & [l] Eleutherius Zebelenus. Diſcimus autem ex [m] Phranzis Chronico Mahometem captâ vrbe dediſſe literas, quibus à Patriarcha quidquam exigi prohibebat: immunéſque quibuſlibet tributis tum ipſum, tum Epiſcopos ipſi ſubditos præſtabat: diſcimus & eiuſdem, ex [n] Turcogræcia, erga Gennadium Patriarcham liberalitatem, ſed non diu manſuram.

II. Cæterum hanc exactionem Simoniacæ prauitatis accuſare videtur Gregorius Magnus, dum illum Pſalmi quarti pœnitentialis verſiculum exponit, *qui laudabant me aduerſum me inrabant*: Simoniacam enim hæreſim inſectatus, quam latè ſuo tempore propagata eſſet aperit, [o] *Concitauit enim*, inquit, *aduerſus Eccleſiam Dei non ſolùm innumerabilem multitudinem, verumetiam regiam (ſi fas eſt dicere) poteſtatem: nulla enim ratio ſinit, vt inter Reges habeatur, qui deſtruit potius, quàm regit Imperium, & quoſcumque habere poteſt peruerſitatis ſuæ ſocios, eos à conſortio Chriſti efficit alienos, qui turpiſſimi lucri cupiditate allectus ſponſam Chriſti captiuam*

cupit

[a] Vide can. quia, & can. Agatho, diſt. 63. Anaſtaſiũ in Vigilio, Ioannẽ Diaconum in vita Greg. lib. 1. Ipsũq; Greg. in pſal. 4 pœnit. & Anaſtaſ. in Agathone.

[b] Greg. Turonenſis de vitis Patrum cap 6.

[c] Ibidem.

[d] Cinacuzenus lib. 4. hiſtor. cap. 37. Codinus cap. 10. de offic. & alij, omnes Græci hiſtorici paſſim.

[e] Zygomalas in Turcogræcia.

[f] Chronic. Conſtantinopolit.

[g] Vide eundẽ Zygom. ſup.

[h] Malaxus in hiſtoria Patriarch.

[i] Chronicũ Conſtantinop. cit.

[k] Hieremias Patriarch. in quadã epiſt.

[l] Eleuther. Zebed. de ſignif. Eccleſiaſtic.

[m] Phranſes Chronici lib. 3. cap 19

[n] Turcogræc. lib. 1. p. 15.

[o] Gregor. in pſal. 6. pœnit.

Digitized by Google

A *capit adducere, & Passionis Dominicæ Sacramentum ausu temerario contendit euacuare. Ecclesiam quippe, quam sui sanguinis pretio redemptam Saluator noster voluit esse liberam, hanc ipse potestatis regiæ iura transcendens facere conatur ancillam: quanto melius foret, si dominam suam esse agnosceret, eique religiosorum principum exemplo deuotionis obsequium exhiberet, nec contra Deum fastum extenderet dominationis, à quo sua dominium accepit potestatis: ipse est enim, qui ait,* [a] *per me Reges regnant: sed immensæ cæcatus cupiditatis caligine, & diuino, vt patet, ingratus beneficio, & contra Deum fastuosus terminos, quos posuerunt Patres nostri, contempto diuino timore, transgreditur, & contra Catholicam veritatem suæ furore tyrannidis efferitur; in tantum autem suæ temeritatem extendit vesaniæ, vt caput omnium Ecclesiarum Romanam Ecclesiam sibi vendicet, & in dominâ gentium terrenæ ius potestatis vsurpet, &c.* Plura ibidem Gregorius, à quibus referendis abstineo, nec plura ex meo profero, sed solùm sanctissimi Pontificis sententiæ subscribo, Simoniacam haud dubiè eam profitens pecuniæ exactionem, si modo eam prædicti Imperatores pro spiritualis dignitatis confir-

B matione, & licentiâ recipiendæ spiritalis ordinationis faciendâ extorquerent.

[a] Prouerb. 7.

III. Neque tamen, quia Simoniaci fuerunt, qui hanc pecuniam ab electis Pontificibus exigebant, illico Simoniacus D. Gregorius iudicandus est, qui [b] ipsam inuitissimè persoluit, tantumque ab ambitione abfuit, vt nullum non mouerit lapidem, ne Romanus Pontifex crearetur: non reliqui Simoniæ rei Summi Pontifices, qui eandem persoluere coacti sunt. Ij enim iniustam Ecclesiæ exactionem redimebant, non emebant dignitatem; moras consecrationis Ecclesiæ nociuas datâ pecuniâ, quâ Imperatoriam conciliarent sibi gratiam, repellebant, non pretio Pontificatum mercabantur. Sed nec Canonici iuris [c] Glossa putat Imperatores Simoniacos fuisse, qui hanc auri summam exigebât, excusante nimirum consuetudine, quam attendendam esse in recipiendis muneribus circa spiritalia docet Ioannes [d] Andræas; quæ fortè opinio penitus reprobari non debet, vbi præsertim non quasi auctione factâ plura pollicentibus

C spiritalia conferuntur, sed vbi singulis certa, & definita auri summa non pro pretio dignitatis, sed alio quæsito colore exhibetur; vt cum Imperatoribus ob protectionem, & tuitionem bonorum Ecclesiæ, ex consuetudine persoluenda præscribitur: quis enim nesciat principibus quàm multi prætextus suppetant, quos isti pecuniarum exactioni supponant, præter spiritalis tituli largitionem, confirmationem, vel ad spiritalia recipienda licentiam? Et ne in iis quærendis diu multumque laboremus, sufficient ipsis eæ rationes, quod bonorum Ecclesiæ defensores & magnâ ex parte fundatores existant; quibus ex causis aliquod sibi ex iis subsidium debitum esse causari possunt. Vnde non tam D. Gregorius Simoniacam fuisse prædictam exactionem vrget loco à nobis citato, quàm iniustam, contra dignitatem Ecclesiæ Romanæ, religionémque ac pietatem Principum. Quod si indubitatum fuisset eam Simoniacam extitisse, eam numquam passus fuisset tantus Ecclesiæ Doctor, tantoque zelo inflammatus Pontifex: cùm tamen Simoniæ speciem haberet, ideo pariter Simoniæ nota eidem

D à sancto Gregorio inusta est.

[b] Ioannes Diacon. in vita S. Greg. lib. 1.

[c] Glossa in can. Agatho dist. 63.

[d] Ioannes Andræas in cap. tua, de Simonia.

ARTICVLVS IV.

De consuetudinibus immemorabilibus, an contra Simoniam præscribant.

I. NEque verò longiùs hîc progrediendum est, antequam quæstionem illam agitemus, num diuturna consuetudo Simoniæ labem impediat, eámque abstergat. Pro vtraque parte grauia sunt argumenta, quæ nobis ponderanda & dissoluenda erunt, antequam ad alias quæstiones, quæ ex eius solutione præsertim pendent, veniamus.

II. Primùm ergo ex prædictis didicimus, conuiuiorum, quæ nomine insinuationis conclericis apparari solebant, consuetudinem à Gregorio [e] nono fuisse damnatam, definitumque eam frustrà in hoc negotio prætendi oportere. Secundò, consuetudinis quoque nullam rationem habendam, nec sub eius

[e] Gregor. 9. cap. Iacobus, de Simonia.

obtentu reatum ſuum quenquam tueri poſſe in ſimili materiâ declarauit Alexander tertius [a] in Concilio Turonenſi, *quia*, inquit, *diuturnitas temporis non diminuit peccata, ſed auget:* [b] *& tanto graniora ſunt crimina* (vt habet idem Pontifex in Concilio Lateranenſi generali) *quanto diutius infelicem animam tenuerunt alligatam*: Similiter D. Gregorius [c] Ianuario Epiſcopo Sardiniæ, prauâ conſuetudinem vocat pro ſepulturis aliquid exigendi, eamque ſuâ lege refigit. Concilium quoque [d] Londinenſe ſub Gregorio 9. nihil pro Sacramentis exhibendis, prætextu cuiuſlibet conſuetudinis, exigi poſſe definit. Quibus conſentiunt [e] Moguntinum anno 1549. habitum, & [f] Mediolanenſe primum à ſancto Carolo Borromæo. Aſtipulatur quoque [g] Ioannes 22. qui conſuetudinem annalia recipiendi, eaque applicandi Fabricis Eccleſiarum reprobat: Innocentius quoque 2 in Synodo Romana, [h] *nec ſub obtentu alicuius conſuetudinis* aliquid dari in ordinatione permittit, cui aſtipulari videtur [i] Paſchalis 2. res Eccleſiaſticas quaſcumque vendi prohibens. Concilium [k] quoque Lateranenſe ſub Innocentio tertio conſuetudinem quiduis dandi ab Epiſcopis, vel Abbatibus conſecratis reijcit; quibus plura inferiùs ſimilia proferemus. Vnde in hos Canones iuris Doctores quæſtionem iſtam agitant, nùm abſque Simoniæ labe obtentu inueteratæ conſuetudinis aliquid pro ordinatione exigi poſſit. Pro negante quoque hac parte præter allata teſtimonia proferri poſſunt, [l] Cypriani, [m] Auguſtini, [n] Gregorij Magni, [o] Conſtantini Imperatoris, [p] Iſidori Hiſpalenſis, [q] Nicolai primi, [r] Innocentij tertij, [s] Gregorij 9. Summorum Pontificum, aliorumq; teſtimonia, quibus mala conſuetudo, non minus quàm corruptela vitanda dicitur; quibus conſuetudo rationi, veritati, iuri naturæ, vel diuino contraria reprobatur; nec ea ſolùm, verùm etiam [t] quæ Sedis Apoſtolicæ auctoritati obſiſtit, vel Canonicis obuiat inſtitutis, æquumque eſſe definitur, vt [u] *prauum vſum lex & ratio vincat*, nec conſuetudo [x] *vſque adeò ſui valitura momento ſit, vt aut rationem vincat aut legem.* At quis neſciat venalitatem Ordinum rationi, veritati, diuino, humanoque iuri eſſe contrariam? Quod cùm in omni pecuniæ datione pro ordinatione appareat, tum maximè cùm aliqua pecuniæ quantitas, ſeu vt loquuntur taxa definita eſt, quam perſoluere oporteat: quippe cùm, teſte Vlpiano [y] *æſtimatio*, proindéque & taxatio quæuis, *quodam ſit venditio*, nec ſine pactione intercedere videatur; cui conſentit [z] Iulianus anteceſſor, dum eum qui litis æſtimationem ſuffert, emptoris loco habendũ eſſe reſpondet. Quamobrem in illam ſententiam, quæ omnes eiuſmodi pro pecuniâ capiendâ conſuetudines reprobat, deſcendit Ioannes [a] Andræas, cuius verba præſtat audire, quàm eorum ſenſum ſtrictim referre, *fingunt*, inquit, *aliqui, quod in conſecratione aliquid licitè petitur, non pro conſecratione, ſed pro conſuetudine: Sed hoc non eſt verum, nec excuſat conſuetudo in huiuſmodi ſpiritalibus vendendis, imò magis accuſat.* Cui conſentire videtur [b] Bernardus Parmenſis, qui nihil ex conſuetudine quauis exigi poſſe, aut ex pacto ſolui non ſemel, arbitratur.

III. Pars tamen affirmans ſuis quoque rationibus innititur, confirmaturque tum ex ijs, quæ ſuperiùs docuimus, & quibus ſimilia inferiùs multò plura adducemus, exemplis, quæ nempe inueteratâ conſuetudine obtinuiſſe aliquando videntur, vt à Simoniæ reatu excuſare quemlibet poſſent: tum ex varijs [c] legibus, Canonibuſque, quibus vis illa conſuetudini tribuitur, vt etiam contra legem & proprietatem rerũ præſcribere poſſit, quorũ aliqua, ne fuſior ſim, in margine adnotata legere poteris: nos enim illa breuiter percurrimus, [d] vt quæ ſcopum propiùs attingant, & ad propoſitum probandum idonea magis ſint, proponamus Stephanus [e] Papa Imperante Carolo Magno, ſic in electionibus pacta, pollicitationes, iuramenta de aliquo præſtando irritauit, vt tamen conſuetudines antiquas ab ijs excipiat. [f] Innocentius 3. in Concilio generali

[a] Alexand. 3. cap. non ſatis eod. tit.
[b] Et c. cum in Eccleſia, eod. tit.
[c] Greg. lib 7. reg. indict. 2. ep 35. Refertur 13. qu. 2. c. queſta eſt.
[d] Conc. Londin. apud Math. Paris ad annũ 1237.
[e] Mogunt. cap. 92.
[f] Mediol. 1. conſtit. parte 2. cap. 1.
[g] Ioann. 22. extr. ſuſcepti regiminis, de elect. & electi poteſtate.
[h] Innocent. 2. in Synodo Rom cap. 2.
[i] Paſchalis 2. c. ſi quis obiecerit, 1. qu. 3.
[k] Conc. Lateran. ſub Innocent. 3. c. 3.
[l] Cypriani.
[m] Auguſtini.
[n] Gregorij teſtimon. vide apud Gratian. 8. diſt. c. quæ contra, c. à veritate, c. ſi conſuetudinem.
[o] Conſtant l. 2. C. quæ ſit longa conſuetudo.
[p] Iſidorus Synony. l. 2. Refertur c. vſus, diſt. 11.
[q] Nicolaus 1. ad Michaelẽ Imperat. Refertur, can. conſequens, eadem diſt. & ad Hincm. Rhem. Refertur, c. mala conſuetudo diſt. 8.
[r] Innocent. 3. Epiſcop. Piſtauiẽſi, cap. ad noſtram, de conſuetudine.
[s] Greg. 9 cap. cum tanto, eodem tit.
[t] Vide can. ſcit ſãcta diſt. 12. can conſequens eſt diſt. 8. & c. fin. de conſuetudine.
[u] Can. vſus ſuprà diſt. 11.
[x] Can. conſuetudinis eod. diſt.
[y] Vlpianus, l. plerumque, §. inde quæri, ff. de iure dotium.
[z] Iulianus, l. ſi propter, ff. de ratione rerum amotarum.
[a] Ioan. Andr. in cap. ſicut, de Simonia. Vide eundem in Can. ſi quis præbendas 1. quæſt. 3. vbi allegat Greg. 9. c. ſuprà cit.
[b] Bernardus diſt. 32. cap. teſtibus, cap. non ſatis, & cap. Iacobus de Simonia.
[c] c. quemadmodum diſt. 11. c. contra ius ſcriptum, & c. placuit, cap. ſuper eo, de cognat. ſpirituali, cap. ad hæc conſuetudo, de ex noſcitur, de his quæ fiunt à prælat. inſtit. lib. 5. tit. 2. & alibi paſſim.
[d] cum veniſſent de eo qui mittitur in poſſeſſ.
[e] Stephanus, c. quia ſancta diſt. 63.
[f] Innocent. 3. cap. ad Apoſtolicam, de Simonia.

Latera-

A Lateranensi in conferendis Sacramentis *praua exactiones fieri prohibet, & pias consuetudines præcipit obseruari.* Galo [a] Cardinalis, qui tempore Paschalis 2. ab Episcopatu Bellouacensi ad Parisiensem translatus est, statuisse dicitur, ne Sacerdotes, vel Clerici occasione alicuius consuetudinis pro Sacramentis quippiam extorqueant, vt moneantur tamen laici, nè, quòd pro reuerentiâ Sacramentorum deuotio fidelium introducit, velint aliquatenus reuocare. Odo [b] Henrici 2. Anglorum Regis, & Regis Francorum consanguineus, qui Alexandri tertij tempore Parisiensem rexit Ecclesiam, [c] consuetudines laudabiles pro sepulturis exigi permittit. Idem statuta [d] Synodalis Ecclesiæ Rhemensis, & Trecensis peruetusta, nec non [e] Synodus Lingonensis anno 1404. habita, aliæque Gallicanæ Synodi confirmant. Concilium [f] quoque Salisburgense tempore Martini quinti, & Frisingense [g] sub Eugenio quarto, aliaque complura, *pias & laudabiles consuetudines* in Sacramentorum receptione persolui solitas; exigi posse concedunt. Quibus omnibus ostenditur, nihil obesse, quin piæ quædam con-

B suetudines sicut in cæterorum Sacramentorum administratione, ità & in Sacramenti ordinis collatione introduci potuerint, quæ ordinatum ad aliquid dandum obligent, & à Simoniâ, tam dantes, quàm accipientes excusent.

IV. Hæ duæ verò sententiæ, quamuis contrariæ sibi videantur, possunt tamen inter se conciliari, & ad aliquam moderationem componi. Primò [h] enim certum est, quòd recipere pecuniam pro spiritali Sacramentorum gratiâ, aut potestate spiritali, quæ in Sacramento ordinis confertur, Simonia sit, quæ nullâ consuetudine præscribi, aut excusari possit: quia consuetudo iuri naturali, aut diuino præiudicare non potest, quibus iuribus, vt ex rationibus superiùs allatis patet, in eiusmodi donorum venditione Simonia contrahitur. Secundò etiam certum est eis, qui in sacrario operantur, de sacrario secundùm [i] Apostolum edere licere: nec magnum esse, aut graue, si qui spiritalia seminant, carnalia metant: proindéque Sacerdotes spiritali sub-

C ditorum bono vacantes, licitè posse recipere sustentationem suam à populis, neque id obesse quominus etiam accipiant à Domino mercedem dispensationis. Sed vt hæc omittamus quæ à nostro instituto longiùs videntur deflectere, notat [k] Glossa in illum Apostoli versiculum ex epistola prima ad Timotheum, *qui benè præsunt Presbyteri duplici honore digni sunt*, in quibusdam suâ ætate Ecclesijs receptas fuisse à diuturno tempore consuetudines, pro consecrationibus Episcoporum, benedictionibus Abbatũ, & ordinationibus Clericorum, itemque pro Chrismate, & oleo aliquid exigendi, quas non officere inquit iuri naturali, aut diuino quibus Simonia prohibetur, eo quod non exigerẽtur, quasi pro pretio rei spiritalis, nec cum intentione vendendi, vel emendi: nec auctione quadam constituta, vt qui plura darent, cæteris præferrentur: sed exigerentur veluti quædam stipendia per consuetudinem approbata; in ijs tamen omnibus sollicitè cauendum esse monet, vt vitetur species Simoniæ, vel cupiditatis, iuxta illud Pauli, [l] *ab omni specie mali abstinete vos.*

D V. Atque hæc est potissima ratio, ob quam cùm in reliquorum Sacramentorum collatione consuetudines, vt vocamus, laudabiles Ecclesia obseruari velit, & stipendia quædam ministrorum vitæ necessaria exigi permittat: in Sacramenti ordinis administratione consuetudines quascumque sæpiùs reprobasse videatur: quia nempe animaduertebat facilius in hoc Sacramento suspicionem venalitatis contingere posse, quàm in aliis; tum quòd propter dignitatem, ad quam suscipientem euehit, acrior eius obtinendi cupiditas incessere possit, quàm aliorũ: tum quod reliqua Sacramenta, propter gratiam quam continent, præsertim expetãtur: gratia autem ista cùm pretio emitur, non habetur, proindeque perperam eorum emptio desiderari possit: istius verò Sacramenti dignitas, & potestas non solùm quæ interius in animâ residet ad consecrationem Corporis Christi, sed quæ exteriùs in eo qui ab Ecclesiâ tolceratur, post acceptam pretio ordinationem relucet: redituum quoque & prouentuum Ecclesiasticorum vbertas iis adnexa hominum carnalium animos faciliùs allicere

[a] Statuta Galon. nu. 2.

[b] de Odo. vide Blesens. ep. 117. 118.

[c] Odo communiũ præcept. Synod. cap. 2.

[d] Statut. Synod. Eccles. Trecensis, & Rhem. [e] Synod. Lingonensis, & aliæ apud Bochel. de Martim. cap. 152. de sepult. c. 38. 39 40. de extrema vnctione c. 42. & 43.

[f] Conc. Salisburg tom. 3. Conc. parte 2.

[g] Conc. Frisingense, ibidem.

[h] lege D. Th. 2. 2. qu. 100. art. præsertim 2. & Gersonẽ tom. 2. de regulis moralibus cap. de auaritia, & tract. de contract. propos. 5. & 6.

[i] 1. Corinth. 9

[k] Glossa in cap. 5 prioris ad Timotheum.

[l] 1. ad Thess. cap. vlt.

poſſint, vt Sacramentum iſtud pretio mercentur: cuius rei exemplo eſſe poteſt A
[a] Actorum 8. [a] Simon Magus, quicùm ab Apoſtolis gratiam vidiſſet conferri, non gratiam, ſed gratiæ conferendæ poteſtatem pretio ſibi comparare cogitauit: facit itaque hominum cupiditas erga ſacros ordines, quæ facile inflammatur, vt in iis venalitatis ſuſpicio, & Simoniæ, atque auaritiæ ſpecies magis cauenda putetur.

VI. Aliæ pariter huius diſcriminis rationes proferri poſſunt: hanc enim Concilium [b] Toletanum ſub Sixto 4. habitum, rationem aſſignat, *quòd præcipuè ordo ſit Sacramentum ſpirituale*, vt pote cùm non ſolùm gratiam gratum facientem quæ in omnibus Sacramentis infunditur, ſed plures gratias gratis datas conferat, poteſtatemque ſpiritalem, quibus maximè repugnat quocumque pretio comparari: deinde quod præ cæteris Sacramentis ad ſtatum ſpiritalis perfectionis ordo ſuſcipientem promoueat: ordo ſit perfectorum Sacramentum; & non niſi perfectis concedatur: nec ſolùm perfectionem tribuat, verùm etiam perficiendi poteſtatem: nè ergo ſpiritalis vitæ perfectio emi videatur, quodlibet emolumentum ordinationis prætextu exigi prohibetur. Huic rationi alias etiam adiunge; has ſcilicet, tum quòd pauci Sacramenti ordinis miniſtri exiſtant, quibus non aliunde, quàm ex erogationibus, quæ ipſis ex ordinationibus contingant, commodius ſubueniri poſſit; prædictæ autem conſuetudines ideò tantùm ab Eccleſiâ tolerantur, ne ſubſidium Clericis ſacra operantibus, & Sacramentorum adminiſtrationi, vel ſpiritalibus officijs vacantibus debitum ſubtrahatur: tum quòd cauendum fuerit maximè, nè cùm diligens ad ſuſcipiendos ordines, præ cæteris Sacramentis, faciendum ſit examen, nec omnibus pateat, ſed paucis, iiſque eminentioribus & ſelectis, iudicium iſtud, & diligentem inquiſitionem pecuniæ vis peruerteret, eáue largitione aditus ad ſacram præfecturam indignis pateret, dignis verò, quibus curta ſuppellex foret, clauderetur: tum quòd, cùm cupiditati & ambitioni ſimul obuiam in hoc Sacramento eundum ſit, faciliùs fuerit ſumptus omnes prohibere, quàm moderatos conſtituere: nam & facilè pecuniæ cupiditas exiguos ſumptus quæſitis falſis rationibus augendos dictaſſet, & ambitio honorum ac dignitatum erogari conſenſiſſet; & quantumuis modica largitione, immenſa etiam excuſari potuiſſet; vnde & criminis inquiſitio difficilior, & procliuior ad Simoniam via fuiſſet: ob quas proinde rationes nullam, ne modicam quidem, Eccleſia largitionem fieri voluit, ne immodicæ ſenſim fierent, vel factæ tegerentur: quòd etiam eo conſilio decretum, nè anſam inde ſubditi arriperent ſuſpicandi, non probitate, ſed pecuniâ ad Eccleſiaſticos gradus peruenirj: nihiloque ſe inferiores iis putarent, quos non propter eminentiam vitæ electos, ſed propter pecuniam admiſſos ſuſpicarentur: facile enim de primoribus populus malum ſuſpicatur, & vbi ſuſpicatur, contemnit.

[b] Tolet. Concilium ſub Sixto 4. infrà citand.

B C

ARTICVLVS V.

An poſt ordinationem, vel oblata ſponte munera dare, vel accipere ſit Simoniacum. D

I. MAximè itaque in ordinatione vitari debet cupiditatis & auaritiæ ſuſpicio, cuius fugiendæ cauſa munus, quod alioqui licitum eſſet dare, vel accipere, prohibetur, nè in eam ſuſpicionem, vel dans, vel accipiens incidat. Atq; inde fit, vt munera præſertim ante ordinationem dari Eccleſia prohibeat, de muneribus verò poſt ordinationem dandis minus ſit ſollicita: cuius rei ratio eſt, quia quæ poſt ordinationem dantur, nullo præſuppoſito pacto, nullâ turpi conuentione præmiſsâ, iudicium eligentis, ſeu ordinantis nullatenus corrumpere potuerunt, ſed integrum relinquunt, & liberum, ideoque gratitudinis & honorarij videntur eſſe teſtimonia, non pretij pro ordinatione dati argumenta; quæ verò ordinationem præcedunt, iudicium eligentis peruertere, & mercedis pro ordinatione oblatæ rationem ſubire poſſunt.

II. Atque

Digitized by Google

A II. Atque inde fit, vt variis Ecclesiasticis legibus munera olim ista post ordinationem permissa sint, si gratis oblata, non incusso minimè largientibus pudore, aut metu, non iniecta largientibus spe maioris dignitatis, aut gradus extorta fuerint; præsertim si parui sint momenti, non onerosa danti, non accipienti valdè vtilia, non tanta, quæ aut dantem de mercede cogitasse persuadeant, aut accipientem credantur ad malum allicere, vel ab officij sui recto tramite diuertere potuisse. Hinc Hieronymus [a] Samuelem, quamuis eum ob acceptum Propheticum oraculum Saül quarta parte sicli donauerit, à Simoniæ labe excusat, quod cùm modici valoris esset ista pecunia, in grati animi significationem dari, & in memoriam gratitudinis accipi solùm videretur. Hinc Concilium [b] Toletanũ 11. præmia, nisi voluntariè oblata, recipere vetat; hinc Gregorius septimus in Synodo Romana clariùs hanc licentiam confirmat, dum ait, [c] *Is autem qui ordinatus fuerit, si non ex placito, neque exactus, neque petitus, post acceptas chartas, & pallium, aliquid cuilibet ex Clero, & gratiæ tantummodo causâ*
B *dare voluerit, accipi nullo modo prohibemus: quia eius oblatio nullam culpæ maculam ingerit, quæ non ex ambientis petitione processit.* Nec minus aperta huius quæstionis decisio & integra elucidatio continetur in responso Alexandri tertij Archiepiscopo Strigoniensi: cùm enim scisciatus fuisset prædictus Archiepiscopus, nùm Simoniæ criminis reus ipse foret, à cuius fratre Legatus Apostolicus à quo pallium ipse acceperat, equo donatus fuerat, respondit in hæc verba Summus Pontifex, [d] *in hoc itaque quod P. Presbyter Cardinalis Apostolicæ Sedis Legatus pro electione tua, & vt pallium tibi traderet, ad partes illas accessit, & frater eius præsciens necessitatem, & equum vnum, te ignorante transmisit, quoniam per mare veniens, nullas aut paucas secum equitaturas adduxit, te nullo modo timere oportet: cùm in accipiendis, vel dandis muneribus tria sint maximè attendenda, persona scilicet dantis & accipientis qualitas, quantitas muneris, & donationis tempus. Qualitas personarum, vt à quo, & cui videlicet, an à paupere diuiti, vel è conuerso, siue à diuite locupleti datum fuerit; æstimatio muneris, & donationis tempus, si magni, vel minoris pretij res data existat,*
C *& an instante necessitate, seu alio tempore conferatur. Si ergo prædictorum Cardinalis & fratris tui personam, & qualitatem pensamus, non fuit magnum ab eodem fratre tuo Cardinali equum vnum transmitti, quem etiam ioculatori non petenti vir tantus, & tam abundans fortè donavit, verùm si temporis necessitatem perpendamus, non aliâ intentione hoc constat factum fuisse, quàm vt Cardinali subueniretur in articulo prænotato*: & infrà, *quod autem scriptum est, beatus qui excutit manus suas ab omni munere, de illis donis dictum est, quæ accipientis animum allicere, vel peruertere solent: quoniam si ipsa etiam persona electi offerat ordinatori, vel consecratori suo electuarium, aut de vino, siue de aliis eiusmodi, quæ modici pretij fuerint, & voluntatem recipientis inclinare, vel mouere non debeant; non tamen Ecclesia Romana interpretari consueuit accipientem in hoc delinquere, vel donantem.*

III. Duo hîc addo ad prædictorum confirmationem, primum faciliùs Simoniam præsumi, si munus quodcumque ante ordinationem persoluatur, quàm si post ordinationem, quia, vt ait Innocentius tertius [e] epistola decretali ad
D Archiepiscopum Cantuariensem, *expressius exprimit venditionis speciem, qui prius recipit pretium, quàm rem conferat pretiosam.* Vnde secundùm [f] leges ciuiles emptor tenetur priùs offerre pretium, quàm venditor ei rem tradat, nisi neuter alteri fidem habeat, quo casu pretium, & res apud sequestrum deponuntur: quam doctrinam confirmat Cyrillus [g] Alexandrinus, qui nempe asserit Sacerdotes nihil accipere debere, nisi post Sacramenti collationem, quod Mosaicæ legis [h] præcepto significari docet, vtpotè quo Sacerdotes nonnisi ex reliquiis sacrificij epulari iubebantur. Ideóque [i] filij Heli grauiter peccasse dicuntur, quòd carnes caperent antequam Domino offerrentur. Alterum est multa sponte oblata recipi posse, quæ tamen licitè exigi nequaquam possunt: sic enim pro Ecclesiis dedicandis nihil quidem exigi voluit Concilium Bracharense [k] secundum, quamuis oblata munera recipi posse permiserit: sic Eulogias, quæ ad Episcopos in Synodo deferri solebant, extorqueri vetat, oblatas tamen non respui consulit Leo [l] quartus Pontifex maximus epistola ad Episcopos Bri-

[a] Hieron. in cap. 1. Micheæ habetur c. Iudices 1. q. 1.

[b] Tolet. 11. c. 8. refertur c. quidquid 1. quæst. 1.

[c] Greg. 7. lib. 4. regist. epist. 11. siue cap. 18. in Synodo Romæ habita, refertur 1. quæst. 2 c. sicut Episcopũ.

[d] Alexãder 3. cap. etsi quæstiones, de Simonia.

[e] Innocẽt. 3. cap. in tantum, de Simonia.

[f] l. Iulianus, §. offerre, ff. de act. empt. & vendit.

[g] Cyrill. lib. 12. de adorat. in Spiritu.

[h] Leuit 7.

[i] 1. Reg. 2.

[k] Brach. 2. c. 2. refertur 1. quæst. 2. c. placuit.

[l] Leo 4. epist. ad Episcop. Bruan. cap. 4. refertur dist. 19 c. vt eulogiæ.

tanniæ: ſic [a] Gregorius Magnus ad Ianuarium ſcribens (vt plura omittam, quæ hac de re proferri poſſent) pro ſepultura quod ſponte oblatum ſit, id recipi permittit, exigi verò quippiam prohibet. A

[a] Greg. lib. 7. regiſt. indict. 2. epiſt. 56.

IV. Nec mirum: nam cum in emptionibus & venditionibus pretiũ exigi poſſit, gratuita verò numquam exigantur: id vtique magis habet rationem pretij quod exigitur, gratuiti verò quod vltro offertur. Iſtam tamen diſtinctionem muneris ante, vel poſt ordinationem oblati vix admittere videtur Baſilius in epiſtola Canonica ad Epiſcopos ſibi ſubditos, vbi eos monet, ne pecuniis ordinationes faciant: ſic enim loquitur [b] ὁ ἡ δεῖ τὸ πάγκαμα λέγω, νομίζουσι μὴ ἁμαρτάνειν, τὸ μὲν ἅμα προσλαμβάνειν μετὰ τὴν χειροτονίαν λαμβάνειν. λαβεῖν ἡ δεῖν ὅτε δήποτε λαβεῖν. *Quod eſt, eorum artificium dicam, exiſtimant enim ſe non peccare, quod neque ſimul accipiant, ſed poſt ordinationem capiant. Capere autem quandocumque, eſt capere.* Eadem iiſdem ferè verbis habentur in epiſtola Tharaſij [c] Conſtantinopolitani ad Adrianum Summum Pontificem: quorum quidem ſententiæ de muneribus alicuius momenti videntur mihi intelligendæ: certum enim eſt B in praxi valdè differre, vt probauimus, aliquid modici valoris accipere poſt ordinationem: & aliquid ante ordinationem, quod ſit alicuius momenti, accipere: in hoc ſiquidem Simoniæ ſuſpicionem iure fundari, ſempérque mali ſpeciem deliteſcere, in illo ſecus apparet: magni tamen valoris munera, etſi poſt ordinationem ſponte oblata ſint, non tamen ſponte oblata præſumi, ſed ſuſpicionem inducere, quaſi anteà promiſſa fuerint, experientia docet: vnde in iis ſiue ante, ſiue poſt ordinationem dentur, licet quoad rem ſit differentia, tamen quoad ſuſpicionem vix aliquam reperiri veriſimile eſt. Nihilominus [d] Paſchalis, & [e] Innocentius II. Summi Pontifices, ſiue ante, ſiue poſt ordinationem nihil dari, etiam alicuius conſuetudinis prætextu, voluerunt: Concilium quoque Toletanum [f] ſub Sixto IV. habitum anno 1473. nequidem poſt ordinationem quicquam recipi permittit: *ordinationum*, inquit, *collatio gratiosè à ſanctis Epiſcopis eſt concedenda, cùm præcipuè Ordo ſit Sacramentum ſpirituale: præcipimus igitur vniuerſis Epiſcopis noſtræ prouinciæ, vt pro conferendis ordinibus quibuſcumque, nihil penitus ante, vel poſt, ſeu cum iidem ordines celebrant, exigant, ſeu recipiant.* C

[b] Baſil. epiſt. can. ad Epiſcopos ſibi ſubditos apud Balſam. & tomo 2. eius operum.

[c] Tharaſ. epi. ad Adrianum Papam.

[d] Paſchalis c. ſi quis obiecerit 1. q. 3.

[e] Innocent. 2. in Synod. Rom. cap. 2.

[f] Conc. Tolet. ſub Sixto 4.

V. Conſulto quoque Tridentinum Concilium, conſentaneè decreto Synodi Romanæ ſub [g] Innocentio ſecundo, ad omnem penitus exſcindendam Simoniæ ſpeciem & occaſionem ſtatuit, ne quid etiam ſponte oblatum Epiſcopi, aut eorum miniſtri quouis prætextu recipiant, [h] *Quoniam*, inquit, *ab Eccleſiaſtico ordine omnis auaritiæ ſuſpicio abeſſe debet: nihil pro collatione quorumcumque ordinum etiam Clericatus Tonſuræ, nec pro literis dimiſſoriis aut teſtimonialibus, nec pro ſigillo, nec aliâ quacumque de cauſa etiam ſponte oblatum Epiſcopi, & alij ordinum collatores, aut eorum miniſtri quouis prætextu accipiant.* Eandem conſtitutionem amplexa ſunt, Concilium Mediolanenſe Prouinciale primum à ſancto Carolo Borromæo habitum, Concilium Burdigalenſe anno 1582. & Tholoſanum anno 1590. & alia variis temporibus, ſiue in Gallia, ſiue in aliis terrarum partibus, quæ eodem zelo repullulaſcentes ea occaſione Simoniæ ſurculos decretorum ſuorũ falce radicitus exſcindere conſtituerunt. [i] *Quod*, inquit 1. Mediolanenſe, *à Tridentina Synodo ſtatutum eſt, ne in conferendis Ordinibus Epiſcopi, & eorum miniſtri quicquam etiam ſponte quauis de cauſâ datum accipiant, id ipſi inuiolatè ſeruent, & à ſuis cubiculariis, cæteriſque familiaribus ſeruandum curent.* Similiter Burdigalenſe [k] *Epiſcopi diligentiſsimè caueant, ne pro collatione ordinum, vel aliquid vltro oblatum accipiant, vel à ſuis accipi permittant:* Denique idem decretum Synodi Tholoſanæ in pari materiâ, [l] *quibus ius conferendi, eligendi, præſentandi, nominandi, aut quauis alia ratione prouidendi fuerit, ij omnes, vel eorum quicumque tandem fuerint miniſtri, familiareſve nihil prorſus in beneficij, graduſve conferendi gratiam, nec ſponte quidem oblatum accipiant.* Quæ quidem decreta ſaluberrima prudenti cuique haud dubiè videbuntur, tum vt Simoniæ via obſtruatur, tum vt ſuſpicio omnis huiuſce criminis occludatur: Etenim relicto ſemel illo aditu facilè Simoniæ vitium gliſcet, vel ſublato etiam crimine per iſtas rimas facilè Simoniæ ſpecies apparebit: ſi enim vel modica ſemel munera dare, & accipere licet, periculum eſt ne certatim dum D

[g] Innocēt. 2. in Synodo Rom. cap. 2. cit.

[h] Conc. Trident ſeſſ 25. de reform. cap. 1.

[i] Mediolan. primum Prouinc. ſub S. Carolo, tit. de his quæ ad ordinis adminiſt. pertinent.

[k] Burdigalē. ſe 1. tit. de Sacram. Ordinis.

[l] Tholoſan. apud Bochel. lib. 7. decret. Eccleſ Gall. tit 22. cap. 31.

maiora

A maiora quiſque æmulatione quadam munera offerre ſatagit, modica iſta munera in immenſum creſcant; quia nec ambitionis dantium, nec accipientium auaritiæ vllus eſt modus: periculum ne conſuetudo dandi pro lege ſit: & ſaltem pudore ſuffundantur, qui non dederint; vel viles habeantur, & minus generoſi, qui minus dederint: Sicque ſollicitantibus hinc auaritia, illinc ambitione, metu, verecundiâ, dandorum, accipiendorum pro ordinatione maiorum etiam munerum neceſſitas quædam imponatur, quæ Simoniæ notam inurat: vel ſi hoc minus contingat, contingere ſaltem credatur, ſicque Simoniæ ſuſpicione populorum animi grauiter offendantur.

ARTICVLVS VI.

Reprobantur conſuetudines aliquid dandi Ordinatori, ſeu conſecratori, cathe-
B *draticí, inthroniaſtici, paſtus, paſtelli, ſigilli, vel quocumque alio titulo.*

§. I.

De conſuetudinibus, cathedraticis, inthroniſticis, inſinuatiuis.

I. QVÆ autem ſuperiùs diximus, infrà dicendis lucem adferunt, apparentque non fruſtrà præmiſſa, ſed neceſſariò præſupponenda fuiſſe. Ex iis ſiquidem iam omnes ſatis intelligũt Eccleſiam, nihil pro ordinatione cuiquam quouis titulo, ante vel poſt ordinationem, gratis oblatum, vel exactum dari voluiſſe, & quaſcumque contrarias conſuetudines, quæ ad tempus fortaſſe toleratæ, ſiue etiam permiſſæ, nec iniquæ iudicatæ fuerant; peremptoriis Eccleſiæ iudiciis tandem condemnatas extitiſſe: verùm ſpeciatim ſingulæ iſtæ
C conſuetudines examinandæ ſunt, eæque, quas vel cupiditas, vel ambitio ad faciendum fucum excogitarunt, propiùs inſpiciendæ ſunt, vt quantum in iis periculum lateat intueamur; quod probabiliter in cauſa fuiſſe creditur, ob quam Eccleſia, ſuis ipſas ſententiis reprobaret: primúmque de iis, quæ Epiſcopo conſecratori, ſeu ordinatori, tum de iis quæ ipſius officialibus, miniſtris, aut quibuſlibet aliis Clericis prætextu alicuius conſuetudinis perſoluta fuerint, differemus.

II. Generatim obſeruandum eſt Eccleſiam variis decretis quicquam ordinatori ſeu conſecratori, ab ordinato, vel conſecrato dari ſæpiſſimè prohibuiſſe. Primùm enim Summi Pontifices diſtrictè id vetant; Gregorius [a] epiſtola ad Ioannem Epiſcopum Corinthiorum; *facto Concilio ante corpus B. Petri Apoſtolorum principis, tum de hoc* (puta pallio) *tum de ordinationibus aliquid accipere ſub diſtrictâ interdictione vetuimus.* Idem quoque [b] apud Gratianum *fraudulentum* munuſculum appellat, quidquid in ordinatione quocumque prætextu dari fingitur.
D Aſtipulatur Gregorio [c] Innocentius 2. [d] Paſchalis 2. [e] Alexander tertius, & alij plures inferiùs citandi, quibus & [f] Baſilius, & ‖ Tharaſius apertè conſentiunt. Seuerè quoque id ipſum, præter [h] Canones Apoſtolicos, varia Concilia prohibent, ex quibus aliqua proferimus, primumque ex Gallicanis Aurelianenſe ſecundum, [i] *ne quis Epiſcopus pro quibuſlibet cauſis, vel Epiſcoporum ordinationibus, caterorumque Clericorum aliquid præſumat accipere, quia Sacerdotem nefas eſt cupiditatis venalitate corrumpi.* Turonicum ſecundum, [k] *nullus Epiſcoporum de ordinationibus Clericorum præmia præſumat exigere, quia non ſolùm ſacrilegum, ſed & hæreticum eſt, ſicut in* [l] *Dogmatibus Eccleſiaſticis habetur inſertum, ad ordinandum Clericum per ambitionem ad imaginem Simonis Magi pecuniam offerre Sacerdoti.* Cabilonenſe ſub Carolo, [m] *ſtatuimus, vt ſicut pro dedicandis Baſilicis, & datis ordinibus, nihil accipiendum eſt, &c.* Aquiſgranenſe ſecundum ſub Ludouico Pio, [n] *nullus Epiſcoporum, vel miniſtrorum ipſorum deinceps pro diſtributione ſacrorum Ordinum, &c. aliquid exigere præſumat.* Bituricenſe ſeu Lemouicenſe, [o] *Epiſcopi de ſacris Ordinibus munus non accipiant.* Pictauienſe, [p] *nullus Epiſcopus pro ſacris Ordinibus, vel pro Eccleſiarum benedi-*

[a] Greg. lib. 4. epiſt. 55.
[b] Idem apud Gratian. 1. q. 1. c. ſi quis neque.
[c] Innocēt. 2.
[d] Paſch. 2.
[e] Alexāder 3. infrà citandi.
[f] Baſil. epiſt. can. ad Epiſcopos ſibi ſubditos.
‖ Tharaſ. epiſt. ad Ioā. Preſbyt. ante 7. Synodum.
[h] Apoſtol. c. 29.
[i] Aurel. 1. c. 3.
[k] Turon. 2. can. vltimo.
[l] Dogmat. Eccleſ. cap. 72.
[m] Cabilon. cap. 16.
[n] Aquiſgr. 2. ſub Ludouico Pio parte 1. c. 5.
[o] Bitur. cap. 2. apud Lemouicen. act 3.
[p] Pictau. cap. 4.

ctionibus, vel quibuſlibet aliis benedictionibus munus accipiat. Tholoſanum ſub Victore ſecundo, [a] *ſi quis Epiſcoporum quocumque modo per pecuniam ordinauerit Epiſcopum, Abbatem, Presbyterum, Diaconum, aut quemcumque alium, qui numeratur inter Clericos, ipſe gradu ſui periculo ſubiacebit.* Prætermitto varia alia Gallicana Concilia, quæ huc referri poſſunt. Ad Hiſpanica venio, ex quibus illa in mentem occurrunt, [b] Bracharenſe 2. *de ordinatione Clericorum Epiſcopi munera nulla accipiant: ſed ſicut ſcriptum eſt, quod gratis donante Deo accipiunt, gratis dent.* Barcinonenſe ſecundum, [c] *cùm ad officia Eccleſiaſtica Clerici promouentur, nihil pro benedictione, aut Subdiaconi, aut Diaconi, vel Presbyteri collatâ, quicquam, vel ſub oblationis nomine, à quocumque Epiſcopo, vel ab eius Clero inquiratur.* Bracharenſe 3. [d] *quicumque pro conferendo cuiquam Sacerdotij gradu, aut munus quodcumque, aut promiſsiones muneris, antequam ordinetur acceperit, vel etiam poſtquam ordinatus fuerit, in aliquo ſe pro hoc ipſo præſumpſerit numerari, ſiue qui dederit, ſiue ille qui acceperit, iuxta ſententiam Chalcedonenſis Concilij gradus ſui periculum ſuſtinebit.* Toletanum 8. [e] *quicumque deinceps propter accipiendam Sacerdotij dignitatem, quodlibet præmium detectus fuerit obtuliſſe, ex eodem tempore ſe nouerit anathematis opprobrio condemnatum, &c.* Ex Italicis legendæ præſertim Synodi Romanæ ſub Gregorio [f] ſecundo, Nicolao [g] ſecundo, Innocentio [h] ſecundo, Melphitana [i] ſub Vrbano ſecundo, ſed maximè [k] Lateranenſi ſub Alexandro tertio, cuius verba inferiùs ſaltem ex parte referentur. A pluribus huc congerendis abſtineo; hoc tantum moneo tantum abeſſe, vt poſterioribus Conciliis ſeueritas illorum Canonum mitigata, cum potius firmata videatur, nouiſque fraudibus præcluſa itidem ſit via, ne omnino ordinationes pecuniæ interuentu fiant: ſic in [l] Concilio Toletano ſub Sixto quarto, Tridentino, Mediolanenſi primo, Burdegalenſi ſub Pio quinto, Tholoſano ſub Gregorio XIV. & aliis recentioribus Conciliis, nequidem oblata ſponte munera Epiſcopo recipere permiſſum eſt, vt ſuperiùs docuimus.

III. Iam verò, vt deſcendamus ad varios prætextus, quibus pecunia à conſecratoribus corradi olim in ordinatione conſueuerant: primum quidem καθεδράτικα, ſeu ὑπὲρ ἐνθρονιαστικῶν, id eſt Cathedratici, & inthroniaſticorum nomine conſuetudines quaſdam perſolui ſolitas, refert Iuſtinianus, & quales iſte forent, iis verbis præſcribit: [m] *Pro conſuetudinibus autem illa ſola permittimus præberi ab ordinatis Epiſcopis, quæ ſubſequenter, præſenti legi inſerta ſunt, iubemus igitur beatiſsimos Archiepiſcopos, & Patriarchas, hoc eſt ſenioris Romæ, & Conſtantinopoleos, & Alexandriæ, & * Theopoleos, & Hieroſolymorum; ſiquidem conſuetudo habet Epiſcopu, & Clericu in eorum ordinatione non minus quàm viginti auri libras dari, ipſa ſolummodo præberi, quæ conſuetudo recognoſcit: plus autem ab hac quantitate nihil ſupra viginti libras præberi: Metropolitas autem à propriâ Synodo, aut à beatiſsimis Patriarchis ordinatos, aut alios omnes Epiſcopos, qui aut à Patriarchis, aut à Metropolitis ordinantur, dare pro inthroniſticis quidem ſolidos centum, notariis autem ordinantis, & aliis miniſtrantibus ei, & ſolemniter accipientibus ſolidos trecentos. Si verò Eccleſia reditus minus quidem, quàm triginta auri libras per annum reddant, non minus autem quàm decem, dare pro inthroniſticis ſolidos centum, aliis autem omnibus qui ex more capiunt, ſolidos centum: ſi verò minus quidem, quàm decem, non minus autem quinque auri libras Eccleſia reditus eſſe contigerit; pro inthroniſticis quidem dare ſolidos 50. omnibus autem aliis ex conſuetudine percipientibus ſolidos ducentos; ſi autem minus quàm quinque, non minus autem quàm duas auri libras Eccleſia reditus habeat, pro inthroniſticis ſolidos decem & octo, omnibus autem aliis ex conſuetudine percipientibus ſolidos viginti quatuor; ſi autem minus trium, non autem minus quam duarum auri librarum quantitas Eccleſia redituum reperiatur, dare inthroniſticis quidem ſolides duodecim, pro omnibus verò aliâ conſuetudine ſex. Epiſcopum enim Eccleſia minus quàm duas auri libras reditus habentem, neque pro inthroniſticis, neque pro aliâ qualibet conſuetudine dare aliquid permittimus. Hæc autem ſic præberi diſpoſuimus; primus Presbyter ordinãtis Epiſcopi, & Archidiaconus ſuſcipientes, ex conſuetudine percipientibus hæc diuidunto. Igitur iubemus hæc omnibus modis obſeruari, vt non ex talibus occaſionibus Eccleſia prægrauentur, & Sacerdotia venalia fiant: ſi qui autem vltrà quantitatem à nobis definitam, pro inthroniſticis aut conſuetudinibus quolibet modo præſumat accipere, iubemus quidquid plus acceperit, triplum ex rebus eius vindicari Eccleſiæ danus.*

[a] Tholoſan. ſub Vict. 2.

[b] Bracharenſe 2. c. 3.

[c] Barcinon 2. cap. 2.

[d] Bracharenſe 3. c. 7.

[e] Tolet. 8. c. 3.

[f] Synodus Rom. ſub Gregor. 2.

[g] Synodus Rom. 113. Epiſcopo. ſub Nicolao 2.

[h] Synodus Rom. ſub Innoc. 2.

[i] Melphit. ſub Vrbano 2. c. 1.

[k] Lateran. 6. ſub Alex 3. cap. 7.

[l] Vide ſuprà art. quinto ſupernoſi.

[m] Iuſtinian. Nouella 123. cap. 3.

* Theopolis Antiochia dicta, poſtquam reſtaurata fuit à Iuſtiniano Cedrenus anno 2. Imperij Iuſtiniani. Cuiacius ad leg. 7. de ſumma Trinitate obſeruat 12. & alibi.

Digitized by Google

A *dantis*. Porrò Clericum nihil ei à quo ordinandus eſt, idem [a] Iuſtinianus dare permittit, ſed ſolum quaſdam conſuetudines eius miniſtris perſoluere, quâ de re infrà.

[a] Eadem Nouell. cap. 16.

IV. Vt autem prædicta Iuſtiniani conſtitutio rectè intelligatur, variáque ex eâ ad propoſitum ſcitu, & obſeruatione digna eruantur: Notandum eſt primò [b] *Conſuetudines* (συνήθειαι) ab Imperatore vocari ea munera, quæ vel ordinantibus, vel eorum miniſtris offerrentur, nullâ lege, ſed ſolâ conſuetudine: quinimo cùm lege prohibita viderentur, ſolâ conſuetudine excuſari ſeu defendi poſſent: quamuis enim, vt fuſiùs ſuprà docuimus, nequeat quouis vſu, quauis conſuetudine, legitima fieri, ſacrorum ac ſpiritualium venditio; conſuetudo tamen poteſt efficere, vt legitima cenſeatur donatio pecuniæ, quæ alio titulo debito, aût honeſto, v. gr. titulo gratitudinis, honoratij, eleëmoſynæ ſpiritalis, in honorem ſcilicet Cathedræ, in ſubiectionis teſtimonium, in alimentum Eccleſiaſtici Primatis, ſeu ſuperioris, aliove titulo perſoluenda præſcribatur. Ca-
B uenda tamen ſemper, vt ſuprà etiam obſeruauimus, vel ipſa Simoniæ ſpecies, ne quod honorarium dicitur, aut ſeruitium, ſeu hommagium (ſi barbaris vocabulis vti fas eſt) id potius Eccleſiaſticæ dignitatis conquirendæ pretium eſſe videatur.

[b] Nomen quoque συνήθειαι, leges Baſil. eglog. 63. & in Nouella Iſaaci Comneni: apud Anſegiſum autê capitul. lib. 4. cap. 47. & alios *conſuetudines* vocantur.

V. Notandum eſt ſecundò quoſdam promiſcuè ſumere hæc nomina, conſuetudines, cathedratica, inthroniſtica, inſinuatiua, ſeu ἐμφανιστικά: quare vbi in Nouellâ Iuſtinianæâ citatâ, inthroniſtica ſæpè memorauimus, ea nempe munera, quæ τῷ ἐνθρονιστῷ, vt habet Græcus textus, conferebantur, Iulius paſſim cathedratica legit, licet tamen hæc nomina, vel eorum aliqua in quibuſdam locis nonnumquam promiſcuè ſumi poſſint, quia aliqua v. gr. nonnumquam ſunt cathedratica, quæ eadem ſunt inthroniſtica, & illa omnia munera quæcumque ſint, conſuetudinum generali nomine dici poſſunt; multum tamen inter ſe nomina iſta diſcrepant, vt ex aliis locis, & ex ipſorum nominum
C notatione colligitur. Conſuetudines [c] ſiquidem generali acceptione dicuntur, quæcumque vel procurationis ergò, vel cathedratici nomine, vel ſubſidij charitatiui, vt dicitur, causâ, ex vſu perſoluuntur, vt paſſim apud vtriuſque iuris Doctores reperies. Cathedraticum verò dici ſolet illud, quod ſoluitur Eccleſiæ Cathedrali, ſeu potius eius capiti, id eſt Epiſcopo, in ſignum ſubiectionis, & honorem cathedræ; ſeu quod datur Epiſcopo pro oneribus cathedræ, id eſt paſtoralis officij ſuſtinendis, ideóque cathedraticum dicitur; quod etiam, quia in Synodo perſolui ſolebat à ſubditis Epiſcopali cathedræ conuenientibus ad Diœceſanum conuentum, ideò Synodaticum interdum vocatur: quæ clarè conſtant ex Concilio [d] Bracharenſi ſecundo (in quo duorum ſolidorum pro cathedratico ſolutionem primùm iuſſam fuiſſe cẽſent [e] viri graues) necnon ex reſcripto [f] Honorij tertij ad Aſſiſinatenſem Epiſcopum, in quos Canones cathedratici ſignificationem explicant [g] Ioannes de Fantaſia, [h] Bernardus Bononienſis & alij, quam variis in locis [i] alij exponunt: itaque cathedratici nomi-
D ne venire poſſunt in prædictâ Nouellâ, ea etiam munera quæ dabantur ordinanti pro honore cathedræ, & in ſignum ſubiectionis; quamuis enim iſta in Synodo perſolui ſolerent, & ideò Synodatica dicerentur, potuerunt tamen in ordinatione quoque perſolui, & in eo etiam caſu cathedratica, ſimul ac Synodatica dici, quod, vt alibi agendo de miniſtro ordinationis inſinuabimus, ius faciendæ ordinationis, & cogendæ Synodi ſibi maximè cohærerent; adeout qui aliàs exempti forent ab aliis oneribus, ad eorum tamen Synodum conuenire vocati tenerentur, à quibus ordinati fuiſſent, & quorum cathedram tanquam matricem agnoſcerent: numquam autem ea quæ miniſtris Epiſcopi ordinantis, Aſſeſſoribus, vel Officialibus eius offerebantur, cathedratica dici potuerunt.

[c] Vide Cardinalem Tuſcum v. conſuetudo variis concluſionibus.

[d] Brach. 2. c. 2. refertur q. 3. can. placuit.

[e] Cardinal. Tuſcus, v. cathedraticum, & alij.

[f] Honorius 3. cap. conquerente, de officio iudicis ordinarij.

[g] Ioannes in c. placuit cit.

[h] Bernardus in cap. conquerente cit.

[i] Abbas in c. Paſtoralis num. 7. eod. tit. & alibi. Geminius Conſilio. 83. nu. 6. & alij.

VI. Inthroniſtica verò dici poſſunt quæcumque pro adeptione throni concederentur: vnde patet quantùm iſta à cathedraticis differant; tum quod à ſolis Epiſcopis perſolui propriè dici queant, non à cæteris inferioribus Clericis: nam ſola ſedes Epiſcopalis thronus vocatur; proindéque ſoli Epiſcopi in thro-

num ſuum deduci, & ad thronum ſublimari dici poſſunt: Cathedratica verò maximè conueniunt Clericis, qui ea Epiſcopis ſuis perſoluunt: tum quod inthroniſtica etiam Archidiaconis, & aliis ordinantis Epiſcopi miniſtris, à quibus Epiſcopi in poſſeſſionem deducuntur, dari poſſint: Cathedratica propriè ſolis Epiſcopis debeantur: inthroniſtica in grati animi teſtimonium aliquando dentur; Cathedratica in honorem ſemper cathedræ, & ſubiectionis ſignum: Inthroniſtica aliquando à ſuperiori inferioribus, cathedratica nonniſi ab inferioribus ſuperiori præbeantur: tum quod cathedratica etiam in Synodo ab ordinatis à longo tempore perſoluantur: inthroniſtica nonniſi à recens ordinatis. Inſinuatiua denique ea ſunt, quæ quis τοῖς ἰδίοις συνλειτουργοῖς ἐπὶ τῇ ἰδίᾳ ἐμφανείᾳ, vt loquitur [a] Iuſtinianus, ſeu quæ *conclericis ſuis, pro inſinuatione ſua, ſeu admiſſione*, congratulationis ergò, & mutuæ ſocietatis ineundæ causâ, præberi videntur. In quo apparet, quomodo à cathedratico, quod ſoli Epiſcopo debetur, & ab inthroniaſticis, quæ ſolis Epiſcopis, vel eorum Officialibus, à quibus quis in throni Epiſcopalis poſſeſſionem mittitur, diſtinguantur. B

[a] Iuſtin. Nouell. 123. cap. 16.

VII. Notandum eſt tertiò ad prædictam auri ſummam quæ in citatâ Nouellâ præſcribitur, rectè intelligendam videndum obiter hîc eſſe, quid ſolidorum nomine, quid libræ in iſta conſtitutione intelligatur: Quamuis ergo probabile ſit libram apud veteres Romanos fuiſſe quadraginta quinque ſolidorum, tempore verò Conſtantini Magni fortaſſe fuiſſe octoginta quatuor, vt notat [b] Scaliger: poſteriorum tamen Imperatorum tempore ſolidos ſeptuaginta tantum duos in libram appenſos fuiſſe, patet [c] ex lege Valentiniani, & Valentis Lupicino, & Iouino Conſulibus, *in ſeptuaginta libra feratur accepta*, & ex lege [d] Arcadij Olybrio & Probino Coſſ. *quando votis communibus fœlix annus aperitur, in vna libra auri ſolidi ſeptuaginta duo Obryſiaci principibus offerendi, deuotionem animo libenti accipimus*: eámq; ſententiam amplectuntur communiter [e] VVilebordus Suellius rei nummariæ ſcriptor, [f] Gothofredus iuris ciuilis interpres, & alij. Ab eo verò tempore, quò è libra duo & ſeptuaginta ſolidi ſignati cœpere, ipſi ſolidi valore & pondere, quam proximè æquauere nummum aureum Anglicum, quem Geniatum, vel Angelotum, vulgò ab Angelo, ſeu genio alato indigetant, teſte VVilebordo ſuprà citato. Rectè quoque notat [g] Scaliger aureum nummum veterem poſterioribus Conſtantino Imperatoribus ſolidum dici; quod etiam adnotauit Gloſſa iuris [h] Pontificij in Canonem Concilij Bracharenſis ſecundi ſuprà citatum, quem de eiuſmodi ſolidis explicat, de quibus etiam citatæ ſuperiùs leges [i] debent exponi, necnon [k] lex illa Iuſtiniani, quæ in libris Inſtitutionum ipſius habetur, vbi pœna 50. ſolidorum in temerè litigantem conſtituitur. [l] Gothofredus citatam Nouellam interpretatus, viginti auri libras 1440. aureis æſtimat, duas auri libras centum quadraginta quatuor; ex cuius ſententiâ cùm vnaquæque auri libra, ſeptuaginta duos ſolidos habeat, ſinguli aurei ſingulis ſolidis penſandi ſunt. Prædicta itaque conſtitutio Iuſtiniani certam pecuniæ ſummam conſtituit, quæ ordinatoribus eorumque miniſtris ab ordinatis perſolui deberet, nec liberum relinquit vnicuique, aut ampliorem ſummam perſoluere, ne nimia liberalitate liberalitatis nomen pereat, eiuſque loco turpis ſacrorum nundinatio ſuccedat: aut nihil omnino perſoluere, ne vel gratitudini nihil detur, vel honori ordinantis non ſufficienter deferatur. Vtrum autem iſta conſtitutio apud omnes obtinuerit, non ſatis certum: pauca eius in Occidente tempore Iuſtiniani, & ſequentium Imperatorum aduerto veſtigia, quinimò videtur mihi mos iſte dãnatus à S. [m] Gregorio, qui eodem, quo Iuſtinianus ſæculo, non multo poſt eius obitum tempore, imperante Mauritio ſedit, & ad Ioannem Corinthiorum Epiſcopum ſcribens pro ordinibus aliquid accipi omnino vetuit. Suprà quoque leges varios Conciliorum Canones tempore Iuſtiniani, vel poſt conditos, quibus Epiſcopi ordinatores ab ordinatis, quidquam omnino accipere vetantur. Diu tamen poſt Gregorium reprobat Carolus Magnus conſuetudinem Epiſcoporum in Longobardia, [n] *qui ab his quos ordinabant munera accipere & exigere ſoliti erant.*

[b] Scaliger de re nummaria.
[c] l. 13. C. Theodoſ. de ſuſcep. præp. & arc.
[d] l. vnic. C. Theodoſ. de oblat. votorum.
[e] VVilebordus de re nũmaria.
[f] Gothofredus ad legem quotiens, C. de ponderat. & auri illatione.
[g] Scaliger ſuprà
[h] Gloſſa in can. placuit, 10. quæſt. 1.
[i] l. 13. Cod. Theod. de ſuſcep. præp. & arc. & l. vnic. Cod. eiuſdem de oblat. vot.
[k] Inſtitut. Iuſtin. tit. de pœna temerè litigantium.
[l] Gothofredus in Nouell. 123.
[m] Greg. lib. 4. epiſt. 55. al. 99.
[n] Lib. 1. Capitul. cap. 97.

VIII. In Oriente verò vel hanc, vel ſimilem exactionis formam perſeueraſſe, conſtare

A constare potest ex [a] Nouellâ constitutione Imperatoris Isaaci Comneni, quæ summam definit ordinatoribus à singulis ordinandis, τὴν ἐπὶ χειροτονίαις δεδομένων συνηθειῶν, *consuetudinem, quæ pro ordinatione dantur* nomine persoluendam. *Statuit*, inquit ille, *Imperatoria mea maiestas, vt etiam in ordinatione Sacerdotum, & Canonico, vetus forma auctoritatem obtineat: & nihil in ordinatione Episcopus qui ordinat, amplius accipiat, quàm præstantioris monetæ meæ maiestatis septem aureos nummos duntaxat: vnum scilicet quando facit simplicem Papam, siue Lectorem, tres quando ordinat Diaconum, alteros tres, quando Sacerdotem, siue Presbyterum perficit.* Subdit quædam de Canonico, id est tributo ordinario, quod singuli vici Episcopis pendebant in iisdem vicis, maius, aut minus, prout vici isti plura, vel pauciora infunibula obtinebant: quod an pro institutione Clericorum in iisdem vicis, necne, penderetur non satis mihi constat, quamuis enim κανονικὸν, καὶ συνηθείαν ἐπὶ χειροτονίαις δεδομένην, eadem verborum serie coniungat: non satis tamen patet, an summæ istæ pecuniariæ disiunctæ omnino essent, & pro rebus penitus
B diuersis soluerentur. Certè Canonici nomen pro quouis tributo ordinario intelligi posse res explorata est, atque inde Canonici seu exactores, collectoréſq; nominati, in quos ius erat Præposito sacri cubiculi, quorum in [b] Nouellis Iustiniani, itémque apud [c] Cassiodorum, & alios auctores passim mentio. Porrò quod λατὸν παπὰν, id est simplicem Papam, ἀναγνώστην, seu Lectorem vocat Imperator non miraberis, si quoscumque Clericos Papas olim dictos resciueris; sic enim in Nouella [d] Alexij Comneni, & in Photij [e] Nomocanone minoris ordinis Clerici referente [f] Balsamone *Pisinni Papa* vocantur: corona verò Clerica [g] Balsamoni παπαλήθρα dicta est. Vide de hoc nomine [h] Valfridum Strabonem: ad alia nos quæ sunt nostri instituti progrediamur.

[a] Nouella Isaaci Comneni lib. 1. Codicis iuris Orient. & inter constit. Imperatorias post Nouellas Iustiniani in corpore iuris ciuilis. Similia Alexius Comnenus lib. 2. Nouell. Imperat. apud Leunclauium.
[b] Nouellas Iustin. 30. 134. 118. & al. Vide & l. vlt. de exact. tribut.
[c] Cassiod. lib. 12 epist. 7. 15. & 11.
[d] Nouel. Alexij Comneni, & lib. 1. Cod. iuris Orient. inter Imperat. constitut.
[e] Nomocan. Photij tit. 1. cap. 14.
[f] Balsamon in can. Apost. 62.
[g] Idē in c. 21. Synodi Trull.
[h] Valfridus Strabo de rebus Ecclesiast. cap. 7.

§. II.

De donationibus nomine pastus & pastelli.

C IX. Legimus & nomine pastus, seu pastelli, ordinatores ab ordinatis aliquid exigere solitos: quam tamen consuetudinem, vix priùs in vsu fuisse quàm reprobatam, legimus. Refertur à Ioanne [i] Diacono S. Gregorius, *quod cùm quosdam cognosceret ad euitanda Simoniaca hæresis crimina, nomina pastellarum callidè vocitare, prudentissimus doctor, sententiam quam initio Pontificatus protulerat, iterato protulisse dicens, antiquorum Patrum regulam sequens, nulli quicquam de Ordinationibus accipiendum esse constituo, neque ex datione pallij, neque ex traditione chartarum, neque eâ quam per ambitionem stimulatio inuenit, appellatione pastelli, &c. pro ordinatione ergo, & vsu pallij, seu chartis, atque pastellis, eundem qui ordinatus est, vel ordinatur omnino aliquid dare prohibeo.* Eiusdem sancti Pontificis decretum habetur, tum inter eius [k] epistolas, tum in [l] Synodo Romana sub eodem habita. Ex quo certè liquet tunc primum morem istum accipiendi aliquid ab ordinato pro pastellis fuisse excogitatum, statimque à prædicto S. Gregorio, & Synodo Romana damna-
D tum, quibus nihil omnino, quouis prætextu, pro ordinatione exigi debere placuit. Posteriores Gregorio duo alij Pontifices eundem morem reprobarunt. [m] Paschalis siquidem Papa prohibuit, *ne quis pastum, vel pastellum ante vel post ordinationem beneficiúve Ecclesiastici solutionem soluat*: similiter Innocentius [n] secundus, postquam vniuersim Simoniæ rationem exagitauit, tandem concludit, vt, *nec pro pasta, nec sub obtentu alicuius consuetudinis ante vel post à quoquam aliquid exigatur, vel ipse ordinatus dare præsumat, quoniam Simoniacum est.*

[i] Ioan. Diac. in vita S. Greg. lib. 1. cap. 5.
[k] Greg. lib. 4. regist. epist. 53.
[l] Synod. Ro. sub S. Gregorio cap. 4.
[m] Paschalis 2. quæst. 3. c. si quis ubicunque.
[n] Innocēt. 2. in Synodo Rom. cap. 2. refertur 1. q. 3. c. si quis præbendas.

X. Nouimus & aliquos alios prætextus sumendi & exigendi munera ab ordinatis, seu consecratis, quorum mentio, simulque damnatio habetur in Concilio Pictauiensi iussu Paschalis secundi habito, anno scilicet 1125. præside Ioanne Cardinali de Crema Apostolicæ sedis Legato. Prioris Synodi verba hæc sunt, [o] *vt neque Archiepiscopi ab Episcopis, neque Episcopi ab Abbatibus cappas, tapetia, bacinos, & vel manutergia in consecratione eorum exigant, sub excommunicatione interdicimus.* Posterioris illa, [p] *statuimus præterea, & Apostolicâ auctoritate decer-*

[o] Synod. Pictauien. sub Paschali 2. can. 13.
[p] Londin. sub Honorio 2. cap. 2.

minus, vt in conſecrationibus Epiſcoporum, ſeu in dedicationibus Eccleſiarum non cappa, A
non tapetia, non manutergia, non bacilia, & nihil omnino per violentiam, niſi ſponte oblatum fuerit, penitus exigatur. Non iudicarunt iſta Concilia rationabilem eſſe prætextum, quem inuenerat turpis pecuniæ cupiditas, ea ſcilicet exigendi ab ordinatis, quorum in ordinatione aliquis eſſet vſus: ſapientérque aduerterunt auaritiam ſub quacumque veſte latentem, auaritiam eſſe; ſacrilegium quocumque prætextu velaretur, ſacrilegium eſſe: multomagis, ſi prætextus friuolus eſſet, & excuſatio puerilis: quis autem iſtum prætextum non derideat, vt quia tapetibus Eccleſia in ordinatione Epiſcopi ornatur, quia alia inſtrumenta eius conſecrationi debitè celebrandæ inſeruiunt, hæc in vtilitatem conſecrantis cedant? quis hîc aut dandi, aut accipiendi iuſtus titulus eſſe poſſit? inanis hic qualiſcumque prætextus, vt nec prætextus dici debeat.

§. III.

B

De donationibus titulo ſigilli.

XI. Minus vtique ridiculus eſt, ſed Simoniæ ſpeciem magis referre videtur omnium vltimus pecuniæ in ordinatione corradendæ prætextus, qui hoc tempore vſitatiſſimus, collocatio ſcilicet annuæ ſigilli, quo literæ ſeu dimiſſoriæ pro Ordinibus recipiendis, ſeu teſtimoniales pro collatis muniri debent, vt fidem apud omnes obtineant: cùm enim priores quidem omnes prætextus vel gratitudinem quandam referrent, iique in arbitrio dantis, quoad quantitatem pretij perſoluendi viderentur eſſe collocati, vel honorarij rationem haberent, & ſubſidij ab inferioribus ſuperiori in honorem Cathedræ debiti, cuius taxatio, vt ita loquar, Imperatoriis legibus præſcripta erat, vt non quantum quiſque vellet, aut daret, aut acciperet, ſed quantum Eccleſiæ reditus, ad quam quis promoueretur, ferre poſſet: in iis proinde minus videbatur ineſſe ratio pretij ordinationis, aut pecuniæ pro re ſpiritali collocandæ: nulla, vel minus apparens Simoniacæ prauitatis ſpecies: at in poſteriori iſta conquirendæ pecuniæ ratione euidenter Simoniæ prauitas elucet, quia nulla alia accipiendi prætexitur ratio, quàm poteſtas, quam alteri facit Epiſcopus, vt eius ſigillum literis publicis apponat, iuſque quod habet ad publicum de ordinatione teſtimonium ferendum, vel ad licentiam ordinationis ab alio ſuſcipiendæ concedendam: porrò poteſtas iſta quam alteri concedit, vt literas publicas Epiſcopali charactere, ac ſigillo muniat, ſpiritalis eſt, quia Epiſcopalis auctoritatis quædam participatio eſt, cùm nonniſi Epiſcopi nomine publicæ literæ fieri poſſint: ius quoque illud ſeu teſtimonij publici ferendi, ſeu licentiæ concedendæ ad recipiendos Ordines Epiſcopali dignitati non adnexum ſolum, ſed innatum, merè quoque eſt ſpiritale: ideoque ſi quidquam iis titulis Epiſcopus exigat, pecuniam pro re ſpiritali videbitur exigere, quod Simoniacum eſt. Deinde nullus hîc gratitudinis color, quia literarum publicarum vſus neceſſarius: pecuniæ pro iis ſolutio neceſſaria, &, quod iniquum eſt, ab ipſo Epiſcopo præſcripta, D
qui quantum ſolui debeat Notario, præſcribit, vt maiorem ab eo ſummam colligat, quò maiori ipſe pretio merces ſuas, ſeu laborem vendet: nullus honorarij hîc prætextus, cathedratici locus nullus: non enim in ſubiectionis teſtimonium pecuniæ donatio iſta prætexitur, quæ à Notario pro iure ſigilli exigitur; de Cathedræ honore non hîc agitur; ſed Epiſcopo pro teſtimonio, quod veritati debitum reddit: vel pro gratia, quam concedit, pecunia, quantum ipſi placuerit, traditur: quomodo autem id excuſari poſſit, alij videant. Quamobrem turpiſſimus omnium prætextus, qui Simoniæ rationem non redolere ſolùm, ſed continere videatur, eſt ille, qui eſt ſigilli, ob quod pecunia ab ordinandis corraditur. Adde turpem videri iſtum prætextum, & Simoniæ occaſionem dantem iiſdem de cauſis, ob quas prætedentes Eccleſia reprobat. Quis enim non fateatur, quin pecunia iſta quæ ex ſingulorum ordinatione ad Epiſcopum ordinantem redit, in cauſa eſſe poſſit, tum vt Epiſcopus plures, C
coſque

Digitized by Google

A Episcopus plures, eosque etiam minus aptos admittat, quò numerum expleat, vel consuetum, vel speratum: tum etiam vt Notarius, fraudibus, dolis, importunis flagitationibus, & querimonijs quosdam, qui aliàs reijcerentur tanquam indigni, vel admitti procuret, vel tanquam admissos mendaciter inscribat? hoc autem apertè, & iniustum, & Simoniacum est.

XII. Ex duplici verò capite duplicem in ea consuetudine Simoniæ vel rationem, vel certè speciem animaduerto: primum est, quod pro sigillo aliquid Episcopus exigat. Alterum, quòd Notario ius illud pro pecuniâ quotannis pensitandâ committat. Quod enim ad primum attinet, vel pecunia ista in literarum dimissoriarum concessione ab ordinandis exigitur, vel pro testimonialibus literis ab ijs qui iam ordinati sunt: si prius dicatur, quo quæso rationum integumento turpitudinem suam tegent, qui pecuniam istam exigent, cùm manifestè appareat licentiam, quæ alicui datur, vt ad ordines accedat, merè spiritalem esse, sicut & ordines ipsi sunt spiritales: ideoque quod pro ista li-

B centia datur, rei spiritalis esse pretium, non iusto aliquo titulo acquisitum stipendium? si posterius, cùm [a] pro testimonio, quod veritati redditur nihil accipi liceat, infamesque [b] habeantur, qui pecuniam pro veritate confirmandâ receperint: quanto magis vbi testificandi auctoritas, atque obligatio dignitati spiritali adnexa erunt, vbi de re spiritali, & Sacramento collato testimonium inquiretur, prophana & sacrilega erit testimonij venditio, infamisque veritatis enuntiandæ confirmatio? si pro recto ferendo [c] iudicio nihil accipi permittitur, multo minus pro vero testimonio de ordinatione latâ ferendo Episcopus accipere quicquam poterit? si enim ordinationem gratis dare debet, quis gratis accepit, pro veritate testandâ, quam nemo vnquam iure vendidit, quomodo quis pretium quærit? si Spiritum sanctum vendit, qui gratiam Spiritus sancti donum pecuniâ mercatur, nonne filium vendit, qui veritatem, quæ est filius, pretio exponit? sed vt hæc omittam docet profecto [d] Angelicus

C Doctor, *quòd ille, cui committitur spiritualis potestas, eo officio obligatur ad vsum potestatis sibi commissæ in spiritualium dispensatione, & etiam pro suâ sustentatione statuta stipendia habet ex reditibus Ecclesiæ; & ideo si aliquid acciperet pro vsu spiritualis potestatis, non intelligeretur locare operas suas, quas ex suscepto debiti officij deberet impendere, sed intelligeretur vendere ipsum spiritualis gratiæ vsum.* Quare cùm Episcopus ad testimonium ferendum de ordinatione à se collata teneatur ex officio suo pastorali, vt plebibus innotescant, qui sacris ordinibus initiati pro sacris functionibus adiri possint, cùm pro officio suo gerendo, reditus ei ab Ecclesiâ ministrentur, si quid pro illo testimonio, prætextu sigilli, accipiat, videtur spiritalem officij sui partem pretio vendere, & in Simoniam incidere.

XIII. Ex altero quoque capite infamiæ, & Simoniæ nota Episcopi sub annuo censu ius sigilli Notario seu sigillifero collocanti inuritur: si enim Simoniacus declaratur à [e] Concilio Chalcedonensi, [f] Vrbano secundo, & [g] Alexan-

D dro tertio, quicumque Vicedominatum, Oeconomatum, Casteldionatum, vel aliam quamcumque Ecclesiasticarum rerum procurationem, vel administrationem vendit, nonne simili ratione qui jus sigilli notario pecuniâ committit, quod jus magis est spiritale, quàm redituum Ecclesiasticorum prædiorum, vel aliorum administratio, Simoniacus erit? si Canones [h] eos tanquam Simoniæ reos plectunt, qui vices suas, iurisdictionem suam, Ecclesiarum visitationem, vel quippiam simile sub anno censu committunt, poterunt ne eandem pœnæ Canonicæ sententiam effugere, qui vices suas in literis pro ordinatione Episcopali nomine scriptis sigillo muniendis tanquam authentico signo, alicui ad annum vel plures annos concedunt? In quo enim amabo vos, illi peccant in quo non hi, & forsan grauius, offendant? hi jus sigilli ordini pariter ac dignitati coniunctum venale exponunt; illi iurisdictionem; si quod vendunt vtrique comparetur, iuris dicendi auctoritas minus spiritalis, quàm jus literas ordinationis sigillo muniendi reperietur: Etenim iurisdictio spiritalis dicitur, quòd in res personasque spiritales extendatur, & dignitati spiritali adnectatur; at prædictum jus literas istas obsignandi, & sigillo muniendi, sine

[a] l. quoniam liberi C. de testibus, & l. qu. 3 c. si testes §. venturis, l. testiũ §. Gabinio ff. de testibus, quod confirmat August. ep. 54 ad Macedonium.
[b] l. Iulia ff de testibus, & l. testium §. lege Iulia.
[c] c. quicunque 2. qu. 3.
[d] D. Thom. 2. 2. qu. 100. art. 3. ad 3.
[e] Conc Chalced. c. 2. refertur 2. qu. 3. c. etsi.
[f] Vrbanus 2. c. saluator 2. qu. 3.
[g] Alexander 3. c. consulere de Simonia.
[h] cap. præterea, & c. quoniam 3. & 2. ac Prælati vices suas, vel Ecclesias sub annuo censu committant.

quibus nec Eccleſiaſtica officia, ſacri ordines, aut dignitates ſacroſanctæ A
obtinentur, nec res, nec perſonæ pro ſacris innoteſcere poſſunt, multo magis eſt ſpirituale: præſertim cùm iuriſdictio iſta ſi à dignitate ſeiungatur in pluribus prophana reperiatur: jus autem iſtud totum ſacrum, & ordinationis ſanctiſſimæ quædam videatur eſſe appendix, & neceſſarium quoad externam Eccleſiæ politiam, acceſſorium: quòd proinde non magis vendi, aut ſub annuo cenſu committi poteſt, quàm ipſius faciendæ ordinationis poteſtas.

XIV. Nouam ergò, & quæ non ità pridem in Eccleſia videtur emerſiſſe, iſtam corruptelam, quam tamen in alijs antiquiores auctores infrà citandi carpunt, dum Notariorum auaritiam ſuggillant, recentiores doctores nuperaque Concilia condemnant. Primus, quem legerim, iſtius corruptelæ videtur meminiſſe [a] Ioannes Satisberienſis, in D. Thomæ Cantuarienſis ſcholâ educatus, & ad Carnotenſis Eccleſiæ ſolium poſteà virtutibus ſuis euectus, qui ſcribit promoueri non poſſe, ſine ſuſpicione Simoniacæ prauitatis, qui jus aut auctoritatẽ ſigilli, aut Cimelij, aut Scrinij emerit, quamuis ne hoc quidem loco apertè eã reprehendat, ſi attentè legatur: ibi enim duntaxat videtur loqui de ijs, vel [b] *qui cuiuſlibet ſecularis curiæ emunt officia, aut qui viles, aut ſeruiles obſecundationes principibus præſtant* (quales ſunt ſigilliferij, ſcriniarij, vel theſaurarij Principum) quatenus eorum gratiam in electionibus Eccleſiaſticis conſequi poſſint: vel qui ad Eccleſiaſticas dignitates conſequendas ambitione ducti, jus ſigilli Pontificij Scrinij, & Cimelij (id eſt loci in quo donaria, & res ſacræ ad miniſterium dicatæ reconduntur, in qua ſcilicet acceptione *καιμήλια* vſurparunt, [c] Iuſtinianus, [d] Balſamon, & alij) adminiſtrandorum eo fine mercarentur, quòd vtrumq; reprehenſibile eſt, eſto collocatio ſigilli Epiſcopalis abſque crimine fieri poſſet. Hanc verò corruptelam apertè Synodus [e] Tridentina cõdemnat, *Quoniam*, inquit, *ab Eccleſiaſtico ordine omnis auaritiæ ſuſpicio abeſſe debet, nihil pro collatione quorumcumque ordinum, etiam Clericalis tonſuræ, nec pro literis dimiſſorijs, aut teſtimonialibus, nec pro ſigillo, nec aliâ quacumque de causâ etiam gratis oblatum Epiſcopi, & alij ordinum collatores, aut eorum miniſtri, quouis prætextu, accipiant. Notarij verò in ijs tantum locis, in quibus non viget laudabilis conſuetudo nihil accipiendi, pro ſingulis literis dimiſſorijs, aut teſtimonialibus decimam tantum vnius aurei partem accipere poſſint, dummodo eis nullum ſalarium ſit conſtitutum pro officio exercendo, nec Epiſcopo ex Notarij commodis aliquod emolumentum ex eiſdem ordinum collationibus directè, vel indirectè prouenire poſſit: tunc enim gratis operã ſuam eos omnino præſtare teneri decernit, contrarias taxas, ac ſtatuta, & conſuetudines etiam immemorabiles quorumcumque locorum, quæ potius abuſus & corruptela Simoniacæ prauitati fauentes nuncupari poſſunt, penitus caſſando, & interdicendo: & qui ſecus, fecerint, tam dantes, quàm accipientes vltrà diuinam vltionem, pœnas à iure inflictas ipſo facto incurrant.* Videant Epiſcopi, qui ſe Concilij Tridentini acres defenſores, & diligentes obſeruatores profitentur, quâ ratione ei ſatisfaciãt, dum ſigillum ſuum collocant ſub annuo cenſu, & vt cenſum augeant, graues Notariorum ſuorum extorſiones patiuntur; videant inquam qua ratione Concilio D
ſatisfaciant, & quomodo diuinam vltionem, quam aduerſus eiuſmodi comminatur, & pœnas aduerſus Simoniacos, in iure præſcriptas, quas idem Concilium renouat, effugere poſſint. Porrò quòd Concilium eiuſmodi conſuetudines non Simoniacas, ſed Simoniacæ prauitati fauentes vocauerit, hæc cauſa eſſe potuit, quia nempe conſuetudines iſtæ, qua parte Notarios reſpiciunt, non ſtricto iure videntur Simoniacæ, ſed Simoniacæ prauitati fauent: at qua parte ad Epiſcopos referuntur, verè propriéque ſunt Simoniacæ, vt plures [f] Theologi ſentiunt, noſque ſuprà ſatis ſuperque confirmauimus: ideoque cùm de ijs vniuerſim Concilium diſſereret, & prout ad Epiſcopos, & prout ad Notarios ſpectant, maluit ipſas Simoniacæ prauitati fauentes vocare, quàm Simoniacas.

XV. Non hic moror varia Concilia quæ pro Sigillo, ac cerâ nihil à Notarijs exigi volunt, quia iſta à nobis, vbi de Notarijs erit ſermo, inferiùs proferentur: tria ſolùm hîc addo: quæ de Epiſcopis præſertim verba faciant, & iſtam ab ijs exactio-

a Ioannes Sarisber. lib. 7. de nugis Curial. cap. 18.

b Ibid. paulò pòſt.

c Inſtin. l. fin. §. ſin autem C. de bonis auct. jud. poſſ.

d Balſamon de Charto-phyl.

e Conc. Trident. ſeſſ. 21. de reformat.

f Vida Suarem de Religione lib. 4. de Sim. cap. 33. Leſſium de Iuſtit. lib. 2. cap. 35. dubio 10. Sotum lib 9. qu. 6. art 1. Armendar. in addit. ad recop. legum Nauarræ in lib. 1. tit 18. l 7. de Epiſc. in declarat. num. 35. in reſponſ. ad dub. 3. Emanuel. Sa. v Simonia num 3 Auguſtinũ Barbozam parte 2. de off. & poteſt. Epiſc. allegat. 7. num. 16. & alios paſſim.

Digitized by Google

A exactionem procul amandari volunt. Primùm sit [a] Toletanum sub Sixto 4. in Hispania pluribus annis ante Concilium Tridentinum habitum, quòd districtè vetat, *nè Episcopi, Ianitores, Barbitonsores, & alios officiales quicquam exigere, seu leuare permittant, etiam pro sigillo, & cerâ, sed gratis, & liberaliter impendant.* Alterum sit [b] Concilium Colonienſe non longè ante Concilium Tridentinum auctoritate Hermanni Archiepiscopi, qui quod à fide postea defecisset, exauctoratus est, congregatum: *vt autem*, inquit, *Ecclesiastici ordines summâ sinceritate, omni quæstus suspicione, omnisque mali specie quàm longissimè semotâ, conferantur, nolumus, vt ab initiatis quicquam, vel Sigilli nomine à Vicarijs nostris in Pontificalibus exigatur, sed tantùm scribis earum literarum, quæ formatæ appellantur, vnus albus soluatur.* Tertium in Gallia Concilium sit [c] Rhemense sub Cardinale à Guysia anno 1583. habitum, quod Tridentini Canonem ijs verbis confirmauit, *Episcopus qui pro conferendis Ordinibus sacris, vel Minoribus, vel etiam Tonsurâ Clericali aliquid acceperit, quòd pretio æstimari queat, vel qui aliquid postulauerit pro literis dimissorijs, earumque sigillo,*
B *notam Simoniæ, vel auaritiæ incurrit. Secretarius tamen illius decimam aurei partem accipere queat iuxta Concilium Tridentinum.* Quàm verò id exactè sicut & cætera Concilij Tridentini decreta obseruarit D. Carolus, docet qui ipsius vitæ historiam scripsit, referens [d] inter alia, nullos eum Notarios Scribasque habuisse nisi Clericos, & Clericali viuendi genus secutos, quibus de suo stipendia ministrabat, nè ab aliis exactiones quærere cogerentur: quid etiam de iisdem decreuerit, inferiùs legere poteris, vt consentientem Hispaniæ, Germaniæ, Galliæ Italiam aduersas.

[a] Tolet. sub Sixto 4. tit. quod ordines gratiosè conferantur.

[b] Colonienſe parte 1. tit. ab initiatis nihil exigendum.

[c] Concilium Rhemense apud Bochell. decret. Eccles. Gall. tit. de Simon. cap. 38.

[d] Auctor vitæ S. Caroli.

XVI. Quis ergo tot auctoritatibus, rationibusque conuictus, tam turpem de cætero quæstum audeat approbare? si consuetudo opponitur, consuetudinem Tridentina Synodus explosit: si Tridentinæ Synodi decreta recepta negantur: pudeat, ad fouendam auaritiam, magnæ Synodi, quæ saltem pro norma ac regula quam sequantur boni, quamuis non pro lege, quâ
C coërceantur mali, esse deberet, auctoritatem infringere: sed si quem pudor iste non retinet, cogitet, consuetudinem hoc tantùm posse facere, vt honesto titulo pecunia in ordinatione accipi possit, verbi gratia, titulo honorarij, Cathedratici, vel doni gratuiti, vt nempe munera ex reuerentiæ subiectione, gratitudine, vel aliqua alia honesta de causa offerantur: at titulus iste, vt pro sigillo aliquid exigatur, honestus esse non potest: cùm enim ex officio literas testimoniales Episcopus debeat Ordinato, eo titulo nihil ab eo accipere potest: nam vt rectè ait Gregorius [e], *Vendentes in templo sunt qui hoc quod quibusdam iure competit ad præmium largiuntur*: Nec magis fieri potest, vt honestum sit pro sigillo pecuniam accipere, quàm pro ipsa ordinatione, vtrumque enim, tam ordinatio, quàm testimonium de ordinatione perceptâ, naturâ suâ vendi, aut pecuniâ commutari non potest, vt superiùs satis probauimus. Simoniacus ergo est meo quidem iudicio Episcopus, quicumque, non obstante quauis consuetudine, hoc titulo hocque prætextu pecu-
D nias aliquas ab ordinatis exegerit, aut exigi curauerit. Neque tamen talis certò pronuntiandus mihi videtur Simoniacus, quem nec Tridentini Concilij, nec Rhemensis, aut aliorum Conciliorum Patres Simoniacum declarare voluerunt: præsertim quia qui sigilli nomen prætexit, alia fortassis ratione consuetudinem receptam fouet: damno itaque prætextum, damno exactionem hoc prætextu factam: sanctissimos Antistites si qui vetitis istis lucrjs inhiant ad Concilij obseruationem quantum possum reuoco, & vt ab illa turpi nundinatione, tanquam à Simoniacâ prauitate fugiant quantopere possum contendo: eosdem tamen si qui sunt auctores huius exactionis quamdiu eos Ecclesia non damnauerit, nec ego damno; nec blandiri lubet, nec Religionis nostræ Principibus impunè licet irasci: ne fouere iniquitatem, vel contemnere Ecclesiæ Principes, si iniqui fuerint, videamur.

[e] Greg. hom. 7. in Euangeliâ.

XVIII. Esto verò, Simoniacus sit qui eiusmodi prætextu pecuniam exegerit, non ideo Simoniacus, qui coactus dederit: vbi scilicet corruptela illa viget, nec aliter ad ordines via patet quâ exactiones istas patiendo, cùm nempe nullus ad

ſuperiorem recurſus patet, aut certè non futurus vtilis ſperatur. Ideóne ſiquidem iacebit ob id Eccleſia ſine Clericorũ ordinatione, quia Prælatus iniquam exactionem conſuetudine inductam fouet? talem ergo qui pecunias in ordinatione ſua dederit, non iniuſtũ dicam egiſſe, ſed iniuriam paſſum, non ad ordines pecuniâ aſcendiſſe, ſed pecuniâ Eccleſiæ vexationem redemiſſe, præſertim vbi nihil de quæſtu Epiſcopi reſcierit, vel ſi reſcierit, alio titulo eum credit comparatum. Sapienter ille quidem meo iudicio facit, & prudenter, ſi alio titulo quæſitum interpretetur, quod ab Epiſcopo turpi titulo quæritur: neque enim aut ex leui rumore quippiam de ſuo Antiſtite mali vnicuique credendum eſt, & ſi de opere conſtet, intentionis ſaltem excuſanda quantum fieri poteſt peruerſitas: ſed de iis ſatis. A

ARTICVLVS VII. B

De pecunia, quæ Vicariis generalibus Epiſcoporum, Examinatoribus, & Præſentatoribus Ordinandorum, Adſiſtentibus Epiſcopo ordinanti, Ianitoribus, Notariis, aliiſue è familia Epiſcopi in ordinatione perſoluitur.

§. I.

Epiſcopo, ne quid Officiales, Miniſtri, famuli pro ordinatione capiant, curam eſſe oportere.

I. IAm verò ad Officiales Epiſcopi veniamus, Vicarios, Examinatores, Præſentatores, Notarios, & alios inferioris, ſi qui ſunt notæ, è domo & familia Epiſcopi. Multum ſanè intereſt quoſnam ſibi familiares, quos famulos adſciſcant, ij qui ad maximas dignitates euecti ſunt, nec minus refert, in quos adiutores officij ſui partem reiiciant, quibus miniſtris & cooperatoribus vtantur: Eorũ vitia ſicut Dominorũ conſcientiam onerant, ita quoque famam lacerãt, *quidquid enim*, vt monebat Auguſtũ Mœcenas apud [a] Dionem, *bi rectè vel ſegnius egerint, id verò tibi adſcribitur, talémque te cuncti cenſebunt, qualia eos facta exercere permiſeris*: Epiſcopi præſertim quos *domi ſuæ bene præpoſitos* ſeligendos, ait [b] Apoſtolus, quorum *filios* vult *eſſe ſubditos in omni caſtitate*, ſedulò curare debent, ne eos apud ſe, aut ſub ſe patiantur, quorũ facinoribus de decorari poſſint. Eugenium Papam fusè id docet, monetque S. Bernardus: prima tantum huius admonitionis verba attendamus, [c] *Veniamus nunc ad collaterales & coadiutores tuos, hi ſeduli tui, hi intimi ſunt, quamobrem ſi boni ſunt, tibi potiſſimum ſunt, ſi mali, æquè plus tibi; ne te dixeris ſanum, dolentem latera; hoc eſt, ne te dixeris bonum malis innitentem, aut ſi bonus ſis, bonitas tua ſolius quem fructum adferre poteſt? ſicut in ſuperiore libro dixiſſe me memini: quid inquam, emolumenti adferre Eccleſiis Dei tua vnius hominis iuſtitia, vbi ſententia prænalet aliter affectorum? Sed nec tua tua bonitas obeſſa malis, non magis quàm ſanitas vicino ſerpente, non eſt quod te ſubducas malo inteſtino. Et è regione bonum domeſticum rè amplius, quo ſæpius iuuat. Sed ſine leuent, ſine grauent, cui rectius imputandum quàm tibi, qui tales aut elegiſti, aut admiſiſti? &c.* Inter ea verò, quæ in iis cauenda ſunt, maximè auaritiam vrget, quæ ſi famulos & cooperatores Epiſcopi inficiat, in Epiſcopum ſæpè, tanquam lucri participem, criminis ſocium, vel ſaltem fautorem redundat. Quod vitium quantoperè in domeſticis ſuis Epiſcopus fugere debeat, docet pariter Sariſberienſis, [d] *ne enim*, inquit, *domi illorum iuſtitiam credas, aut veritatem, aut pietatem apud quos vides omnia eſſe venalia, Chriſtus ipſe excluſus eſt, qui ſi pulſat ad oſtium, non aperitur ei, fugiunt & fugant, qui omnia ad pretium, & gratiam faciunt.* Quamobrem in Concilio [e] Toletano 11. ſtatuitur vt, *ſi ſciente loci Epiſcopo tale quidquam*, ideſt munerum acceptio, pro Baptiſmo, Chriſmate, vel Ordinatione, *à ſubditis perpetratur, idem Epiſcopus duobus menſibus excommunicationi ſubiaceat.* Similiter Innocentius tertius Archiepiſcopo Cantuarienſi C D

[a] Dio lib. 52. hiſt.

[b] 1. ad Tim 3.

[c] S. Bernard. lib. 1 de conſiderat. cap. 4.

[d] Sariſberiēſ. lib. 5. cap. 10.

[e] Tolet. 11. c. 8.

Digitized by Google

A Cantuarienſi mandat quatenus exceſſus, qui ab eius Suffraganeis,& Officialibus eorum hac in re committebantur,corrigere ſatageret,eoſque ab huiuſmodi illicitis exactionibus compeſceret, [a] *quò*, inquit, *alterum culpa tibi ob tuam negligentiam non imputetur ad pœnam.*

[a] Innocēt. 3. cap. in tantū, §. cum verò, de Simonia.

§. II.

Ne quid Vicarij generales, vel Examinatores ob Ordinationem exigant, recipiantue.

II. Hæc itaque præmiſimus, vt ſedulò caueant Epiſcopi,ne cùm manus ſuas ipſi ab omni munere excutiant, eorum Officiales, vel familiares non ità ſe ab omni turpi quæſtu contineant. Vicarij præſertim eorum generales, qui eorum perſonas expreſſiùs referunt, qui dignitatem tuentur, qui officio funguntur,
B qui curas partiuntur, manus debent habere innoxias: ſi quid illi rapiant, ſi quid capiant, ſi quid exigant, eadem eorum,ac Epiſcoporum ratio eſt,quorum munus ac dignitatem ſuſtinent. Etſi enim non ſint aſſignati eis ex publico ſumptus, ſicut Epiſcopo, nihil tamen pro iis quæ ab Epiſcopo gratis debentur, ipſi ſumere poſſunt;grauarentur enim ſubditi,à quibus pro vno opere duplicatum ſtipendium ſumeretur: ſi quid ergo eis debeatur, id per modum ſtipendij ab Epiſcopo Vicariis præſtari debet, pro quo in vinea Domini militant: iniuſtum eſt, ſi à Clero vel populo ſtipendium exigant, Simoniacum verò ſi pro ſpiritali operâ, v. gr. pro ordinatione, ſeu præſentatione, examine, aut licentiâ ſuſcipiendorum Ordinum, aut alia quauis re eiuſdem notæ pretium ſumant.

III. Examinatores ſimiliter, in quos Epiſcopi circà ſacros Ordines potiſſima cura tranſmittitur, & ex quorum integritate Clericorum optima deſignatio maximè pendet, ſecundùm [b] Concilij Nannetenſis Canonem cauere maximè debent, ne, vt ſuprà docuimus, *aut fauoris gratiâ, aut cuiuſcumque muneris cupi-*
C *ditate illecti à vero deuient, vt indignum & minus idoneum ad ſacros gradus ſuſcipiendos Epiſcopi manibus applicent; quod ſi fecerint, & illicitè qui indignè acceſſit, & illi qui Spiritus ſancti donum vendere conati ſunt, coram Deo condemnati Eccleſiaſticâ dignitate carebunt.* [c] Gregorius ſeptimus generali Synodo præſidens, eiſdem (quos Miniſtros vocat) prohibet, ne vocem, id eſt ſuffragium ſuum vendant. In [d] Palentinæ Diœceſis, tempore Ioannis vigeſimi ſecundi, habitâ Synodo, diſtrictè prohibitum, ne quid Archipreſbyteris, vel Archidiaconis, quibus ex officio Ordinandorum præſentandorum, & examinandorum cura incumbebat, eo titulo perſoluatur. [e] Tridentina Synodus, ne quidem gratis oblatum ab iis quicquam accipi quouis prætextu permittit. Tridentinæ veſtigiis inhærens [f] Mediolanenſis 5. ſub S.Carolo hæc ſtatuit, *nec verò item qui examinatores adſciſcuntur, examinis occaſione vnquam quicquam, ne eſculenta quidem, poculentaue capiant: qui contra fecerit, cùm indignus deinceps cenſeatur, qui id muneris gerat, tum aliâ pœnâ arbitrio Epiſcopi afficiatur.* Neque dubium eſt, quin in Simoniæ crimen incidant,
D qui, vt examinis rigorem molliant, pecunias offerunt, & qui eo fine datas recipiunt; cùm enim [g] examen neceſſarium ordinationis ſit præambulum, vt ſuprà docuimus, eiuſdem cum ordinatione ipſa videtur eſſe rationis, & quiſquis pecuniâ examen corrumpere tentat, pecuniâ viam ſibi ad ordines parare, ſpiritalémque ordinis gratiam pretio comparare cogitat. Hinc cenſetur Simoniacus, ab [h] Alexandro tertio qui ipſum aliter ad Preſbyteratus ordinem præſentare nolenti ſex ſolidos dederat, à quo poſteà præſentatus ordinem ipſum acceperat.

[b] Concil. Nānet. c. 11. refertur c. quīdo, diſt. 24.

[c] Greg. 7. in Synodo, refertur cap. 1. de Simonia.

[d] Palentina Synodus tit. de Simonia.

[e] Trid. ſeſſ. 21. de reform. cap. 1.

[f] Mediolan. Prouinc. 5. conſtit. parte 3. tit. de examinandi ratione.

[g] Vide can. nullus, can. Preſbyter, c. Epiſcopi, & c. quando, diſt. 24.

[h] Alexander 3. cap. ex tuæ fraternitatis, de Simonia.

§. III.

De Ianitoribus, Cubicularijs, & alijs ex familia Epiſcoporum qui Ordinandos introducere, vel repellere poſſunt.

IV. Ianitorum, quoque, Cubicülariorum, & aliorum ex Epiſcopi familia,

Digitized by Google

qui ordinandis ad Epiſcopale examen, aut locum ordinationis, aditum aperiunt, eoſve deducunt, eoque titulo ab iis quippiam exigunt, cupiditatem, atque auaritiam graues omnino Doctores, & Concilia reprehendunt. [a] Iuo Carnotenſis Epiſcopus conqueritur ſuo tempore Romanæ Eccleſiæ conſuetudinem fuiſſe, vt Cubicularij, & miniſtri ſacri Palatij multa exigerent à conſecratis de nouo Epiſcopis, quæ oblationis, vel benedictionis nomine palliarentur. [b] S. Bernardus familiarium quoque Romani Pontificis voracitatem ſuggillat. De Oſtiariis ſpeciatim Eugenium Summum Pontificem monet his verbis, [c] *ſuper hoc, quem fortè ab aduentantibus petere deprehendes, indica Giezitam* (hoc eſt Simoniacum) *id de Oſtiariis, id de cæteris Officialibus decernendum. Verùm hoc, ex abundanti: nam formam olim iam à te poſitam recordamur: quid tuo dignius Apoſtolatu? quid ſalubrius ad conſcientiam, honeſtius ad famam, vtilius ad exemplum? Optimus Canon, qui proiiciat auaritiam ex calumniâ, non à conſcientiâ tantum.* Ianitorum, & Barbitonſorum nominatim meminit [d] Concilium Toletanum ſub Sixto IV. quibus aliquid accipere quoquomodo prohibet. Similis [e] Mediolanenſis primi cautio, Epiſcopos monentis, ne hanc regulam à Cubiculariis ſuis, vel aliis à familia ſuâ infringi patiantur. Turpe eſt, ſi (vt quod in curiales Principũ mundanorum iactauit [f] Sariſberienſis, id ad noſtrum propoſitum conuertamus) cùm inclementiam Cerberi omnes abhorreant, videamus Oſtiarios Cerbero duriores: apud inferos vnus tantum Cerberus eſt; at quàm immane, ſi quæ ſunt diuerticula domeſticorũ Epiſcopi, tot Cerberi ſunt. Si Atrienſes quoque Cerberos ſuſtineamus, totamque familiam, quæ aut mordeat, aut latret. Epiſcopi ſibi ſubditorum Patres ſunt: ab omnibus liberè aditi debent. *Non eſt*, vt dicebat S. [g] Thomas Cantuarienſis, *Dei Eccleſiæ cuſtodienda more caſtrorum*: nec Epiſcopi domus Ianitorum importunâ diligentiâ munienda. Neque tamen Simonia eſt, vbi datur aliquid Ianitori, Cubiculario, vel alteri, qui te ad Epiſcopum introducat, vel ire permittat: neque enim eâ pecuniâ res vlla ſpiritalis proximè, aut directè emitur, ſed non niſi remotè ad ſacram Ordinationem hæc pecunia refertur: turpis quidem hic quæſtus, neque enim pecuniâ opus eſt, vt Epiſcopus adeatur, qui, non ſolùm ad ſe venientes libenter amplecti, verùm etiam timidos inuitare, & fugientes debet ipſe inquirere. Tunc quidem ſolùm Simonia committeretur, cùm ad iniuſtum pro ordinatione conſequenda patrocinium, ſuffragiumve, Ianitoribus, Cubiculariis, aliiſve officiariis pecunia impenderetur; quid enim refert per quos Epiſcopi conſtantia euerti tentetur? quiſquis eam pecuniâ labefactare ſatagit, vt indignus ad Ordines recipiatur, ordinationem emiſſe videtur, non meruiſſe: quiſquis illicitis per pecuniam artibus ad Sacerdotium contendit, Simoniæ notâ non caret: qui populi ſuffragia olim pretio comparabat, Simoniacus dicebatur: qui ergo pariter Suffragatores ſibi pretio comparat Epiſcopi domeſticos, in Simoniæ crimen impingit: atque ita cenſent [h] Angelus, [i] Sylueſter, & alij.

[a] Iuo ep. 131.
[b] Bernardus de conſiderat. ad Eugenium paſſim.
[c] Ibid. lib. 4. cap. 6.
[d] Tolet. ſub Sixto 4. titulo, quod ordines gratiosè concedantur.
[e] Mediol. 2. Prouinc. tit. quæ ad Sacramenti Ordinis adminiſtrationem pertinent.
[f] Sariſberiẽſ. lib. 5. cap. 10. Polycrat. verbis parum immutatis.
[g] Vide in vita S. Thomæ Cãtuar. apud Sur. die 29. Decemb.
[h] Angel. v. Simonia, num. 25.
[i] Sylueſt. itẽ v. Simonia.

§. IV.

De miniſtrantibus, & adſiſtentibus Epiſcopo Ordinanti.

V. Colligimus quoque ex citata ſuperiùs [k] Iuſtiniani Nouella, iis miniſtris, qui Epiſcopo alium conſecranti adſiſterent, quaſdam ab Epiſcopo conſecrato conſuetudines olim perſolutas, quæ à primo Preſbytero Ordinantis Epiſcopi, & Archidiacono, poſtquam ſibi aliquid reſeruaſſent, diſtribuerentur. Idem in ordinatione Clericorum factitatum ex iis eiuſdem [l] Nouellæ verbis diſcemus, *ſed neque Clericum cuiuſcumque gradum dare aliquid ei à quo ordinatur, aut alij cuilibet perſonæ permittimus: ſolas autem præbere eum conſuetudines iis qui ordinantium miniſtrantes ſunt ex conſuetudine accipientibus vnius anni emolumenta non tranſcendentem.* Hanc tamen conſuetudinem reprobare videtur [m] S. Gregorius mox citandus vbi miniſtro Euangelicam lectionem in Epiſcopi conſecratione legenti, nihil omnino dari permittit ab eo qui conſecratus eſt. Similis ferè hocce tempore alicubi

[k] Iuſtin. Nouell. 123. cap. 3.
[l] Idem cap. 16.
[m] Greg. li 4. epiſt. 44.

Digitized by Google

A alicubi consuetudo viget, vt oblationes, luminaria, aliaque id genus, seu Episcopi Eleëmosynario, ac Capellano, seu ceremoniarum magistro dentur: quæ cùm Ecclesiæ offerantur, non iniustum, si in alicuius Ecclesiæ Ministrorum vsum cedãt, & quibus cedere debeant consuetudo determinet. Turpis tamen hic quæstus, si in iis quærendis aliquis sit morosus, aut diligentior quàm par sit: Eleëmosynæ enim quæ ex aliquo ministerio obueniunt, sicut non necessariò sunt respuendæ, ita nec auidiùs inquirendæ. Si tamen eiusmodi ministri nihil spirituale exequantur, nec ordinationi sacræ per se, ac necessariò cooperentur, tunc in iis vel dationibus, vel exactionibus veram aliquam Simoniæ rationem non video.

§. V.

De Notariis, Scribis, & Sigillatoribus.

B VI. De Notariis autem, Scribis, & Sigillatoribus fusior iam nobis debet esse sermo, quos prædicta [a] Iustiniani Nouella cum reliquis ministrantibus ordinandis comprehendit: iam verò soli ferè ex reliquis supersunt, qui in ordinatione aliquid exigant; nihil tamen ipsi, si Ecclesiæ decreta consulamus, nihil inquam, nisi forte pro labore & chartâ moderatum quippiam, ab ordinandis exigere possunt: antiquiora decreta nihil penitus eis accipere concedunt, idipsum recentiora expetiisse videntur, quod quia se non posse efficere sperarũt, pecuniæ eis soluendæ summam moderata sunt. [b] Gregorius Magnus hanc sententiam quam initio sui Pontificatus in Synodo Romana protulerat, iterum iis verbis confirmauit: *Antiquorum Patrum regulam sequens, nulli quicquam de Ordinationibus accipiendum esse constitui, neque ex traditione pallij, neque ex traditione chartarum, &c. quia enim in ordinando Episcopo Pontifex manum imponit, Euangelicam verò* C *lectionem minister legit, confirmationis autem eius epistolam Notarius scribit: sicut Pontificem non decet manum, quam imponit, vendere; ita minister, vel Notarius eius, non debet in ordinatione eius vicem, vel calamum venundare. Ex quibus præditis rebus si quis aliquid commodi appellatione exigere, vel petere forte præsumpserit, in districto Dei omnipotentis examine reatui subiacebit.* Eadem verba tribuuntur à Gratiano [c] Vrbano secundo in Concilio Melphitano, nec multum immutata leguntur in Synodo habita à Gregorio [d] septimo. Iuo tamen [e] Carnotẽsis Vrbani secundi *σύγγραμμα* queritur in Romanæ Curiæ officiarios vulgò iactatũ, nec calamum, nec chartam gratis ibi haberi, quæ res quantum offendiculum multis fuerit Richardum Albanensium Episcopum monet, Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Legatum. Ante hæc tempora verò cùm à Bonifacio Moguntino reprehenderetur grauiter tanquam de Simoniæ crimine [f] Zacharias Papa, quod pro tribus palliis pecunias accepisset; negauit Summus Pontifex se tale quidpiam cogitasse, *cùm nec pro rescriptis, nec pro diplomatibus, quæ ab eius scrinio procederent, aliquid exigi* D *consuemisset*: quin potius anathematizare se omnes quicumque ausi essent donum Spiritus sancti venundare. Similiter Concilium [g] Bituricense, in Lemouicensi secundo relatum, Notariorum exactiones quaslibet condemnat, *Episcopi*, inquiens, *de sacris Ordinibus munus non accipiant, nec aliquis loco eorum, neque aliquis de subiectis eorum, sicut pro scribendis nominibus ordinandorum solebant scriptores pretium accipere.* Hæc erat itaque præcedentium istorum temporum, quibus austerior disciplina vigebat, sententia, Simoniæ saltem suspicione non carere qui quippiam pro literis ordinationis, consecrationis, aliisque quibus res spiritales conferrentur, vel confirmarentur, accepisset.

VII. Vbi verò disciplinæ Ecclesiasticæ remissa est seueritas, visum est huic malo satis prouisum; si Notariorum emolumenta moderatiora fierent, vt non pro ordinatione pretium, sed pro labore ac chartâ salarium accipere viderentur. Concilium itaque [h] Rauennate 2. tempore Clementis quinti de hac re sic statuit, *item cùm indebita exactiones à Notarijs, & Sigilliferis Dominorum Episcoporum, taxentur, & moderentur in omnibus, præsertim in ordinationibus, vt vltra duos ve-*

[a] Nouell. 123. cap. 3.

[b] Ioan. Diac. vitæ Gregor. lib. 3 num. 5. & Gregor. in regist. lib. 4. epist. 44. siue cap. 88. in Synod. Rom. habetur ex parte 1. q. 2. c. sicut.

[c] Vrban. 2. in Conc. Melphit. apud Grat. c. nullus 1 q 2.

[d] Synod. Ro. sub Gregor. 7. referuit cap. 1. de Simonia.

[e] Iuo epist. 133.

[f] Zacharias epist. 9. ad Bonifac. Mõgunt.

[g] Bituric. can. 3. apud Lemouic. ad. 2.

[h] Rauenn. 1. rubrica 34.

Digitized by Google

metas non poſſint accipere pro ſcripturâ, chartâ, cedulâ, cerâ, & ſigillo, &c. etſi querela A
ſuper hoc remedium præbuerit, ipſe Notarius officialis ſuſpendatur in dictâ curiâ Epiſcopali
vſque ad aliud Concilium Prouinciale ab officio ſuo. [a] Rauennate quartum ſub Ioan-
[a] Rauennat. Rub. 24. ne 22. de indebitis extorſionibus, atque exactionibus eorundem querelas in præſenti ad ſe delatas fuiſſe oſtendit, quibus cùm remediũ adhiberi eo tẽpore non potuiſſet, ipſiſ, ne deinceps contingerẽt, prouidit, ſalariaque Notariorum, & Sigilliferorum pro quibuſuis literis ſcribendis moderata conſtituit. Concilium Sabinenſe, [b] ſeu Palentinum Vallemoleti Palentinæ Diœceſis, auctoritate Guillelmi Sabinenſis Epiſcopi Apoſtolicæ Sedis Legati in Hiſpaniâ, celebratum tempore eiuſdem Ioannis 22. duriùs cum eis egiſſe viſum eſt hoc edito decreto., *Ordinati ſi poſt receptionem Ordinis pro ſcripturâ, labere, chartâ & cerâ aliquid offerre voluerint, hoc accipi minimè prohibetur: ita tamen quod hæc gratuita oblatio ſummam quinque Marabetinorum vſualis monetæ aliquatenus non excedat, à pauperibus autem, aut nihil, aut minus recipiat propredicto:* & paulò pòſt, *nec Notarius, ſeu ſcriptor, quicquam niſi moderatum exigat pro collationis litera & ſigillo.* [c] Toletanum tem- B
[b] Conc. Palent. tit. de Simonia. [c] Tolet. ſub Clemente 6. tit. de Simonia. pore Clementis ſexti Antipapæ grauibus verbis eundem Notariorum, & Sigilliferorum quæſtum condemnat, quamuis de literis ordinum, quod pro iis fortaſſe nihil exigerent, mentionem nullam faciat, *Verùm*, inquit, *quia plerumque in exactione emolumenti ſigilli nonnulli metas rationis excedunt, & tam pro licentiâ quoad ſtudia literarum, ſeu quia animarum cura ad tempus committitur, quàm pro literâ dimiſſoriâ, quâ cuique ſe ad alias partes transferendi licentia conceditur, quantitates indebitæ exterquentur: nos eorum inſatiabilem voraginem compeſcere cupientes, ſtatuimus, eodem Concilio approbante, vt pro qualibet prædictarum literarum poſſint ſex Marabetini, & Duodenarij pro Cancellariâ, & vnus Marabetinus pro regiſtro, & non amplius recipi vllo modo.* [d] Toletana quoque Synodus ſub Sixto quarto, cuius aliqua verba
[d] Tolet. ſub Sixto 4. titulo quod ordines gratiosè concedantur. ſuperiùs retulimus, hæc pro Notariis adiungit. *Notarij verò pro literis ordinum decem tantum Marabetinos recipere debeant, & ſi contra fecerint, quod receperint duplicatum reſtituant ſequenti Concilio applicandum.* C
VIII. Concilium [e] Tridentinum, cuius verba à nobis ſuprà prolata ſunt, &
[e] Conc. Trident. ſeſſ. 22. de reform. cap. 2. antiquorum Patrum exempla ſeruari, & decreta in vſu eſſe optauit, laudabilem conſuetudinem vocans, cùm Notarij nihil acciperent, ſed eis pro officio exercendo ſalarium conſtitutum eſſet, vel è publico, vel ab Epiſcopo: eam autem conſuetudinem damnauit, quâ ex Notarij commodis aliquod Epiſcopi emolumentum perciperent; nihilque ſuprà decimam aurei partem, ne quidem gratis oblatum pro literis dimiſſoriis, aut teſtimonialibus accipere eis quouis prætextu permiſit. Ad huius Tridentini illuſtrationem & perfectiorem obſer-
[f] Mediol. 1. tit. de Notarijs & Scribis. uationem in Concilio [f] Mediolanenſi primo habito anno 1565. & [g] quinto (ex quo præſertim ſequẽtia eruemus) habito anno anno 1579. plurà ſanctè decreta
[g] Mediol. 5. conſtit. parte 3 tit. de Cancell. & Notariis. ſunt: primùm, ne Epiſcopus quicquam vel ſponte oblatum, ne exiguum quidem, à Secretario, ſcribiſve dono accipi, aut capi vllo modo patiatur, ne occaſione quidem literarum, etiam quas pro officij munere etiam priuatim aliquãdo ſcribunt. Alterum, inter ea quæ gratis ſcribi, & in Cancellaria confici de- D
bent, recenſentur ibidem acta viſitationis, facultas quorum auctoritate Vicarij miniſtrique Epiſcopales decernuntur, literæ dimiſſoriales ordinum, dimiſſoriæque pro ſuſcipiendis Ordinibus, aliaque quamplurima, ea nimirum omnia quibus ius ſpiritale confertur, vel publicum bonum procuratur. Ter-
[h] Conc. Mediolan. 1. ſuprà. tium, de emolumentis Cancellariæ, quam [h] Concilium Prouinciale primum vendi, aut locari, eiuſve nomine quicquam accipi vetuerat, nihil prorſus vtilitatis priuatæ ad Epiſcopũ eiuſve menſam, aut Vicarios, aut alios præterquam ad Cancellariam, Cancellariumve, cæteroſque eiuſdem Cancellariæ miniſtros peruenire conceditur, qui aliquid etiam à ſponte dantibus perceperit, tum in conſcientiæ foro ne ſuum faciat, ſed pauperibus loci erogare omnino debeat: tum quadruplo mulctetur, quod vel in Eccleſiæ inſtaurationem, vel
[i] Decreta à Franciſco Bonhomio, cap. de Ordinis Sacramento. in Sacriſtiæ vſum erogetur. Seueriorem pœnam imponunt decreta generalis reformationis Eccleſiaſticæ [i] à Franciſco Bonhomio Epiſcopo Vercellenſi Viſitatore Apoſtolico, eodem S. Carolo Borromæo procurante, edita, in quibus

tamen

A tamen indultum vt pro literis ordinationis decima aurei pars à Notariis exigi posset; hæc, si tibi vacat, legi possunt. *Episcopi curæ esse debet, vt literæ ordinum testimoniales tradantur, eâ certè persolutâ mercede, quæ decimam aurei nummi partem ne minimo quidem quadrante excedat, quacumque vel immemorabili consuetudine nonobstante, quam sacro Concilio Tridentino planè repugnantem corruptelam potius arbitramur, ideóque funditus tollendam statuimus, ac decernimus, eâ etiam propositâ illis singulis pœnâ, qui vel minimum aliquid plus exigere, extorquere, aut à sponte etiam dantibus accipere ausi fuerint, vt omnibus etiam Tabellionatus officiis, ac beneficiis Ecclesiasticis priuati ipso iure sint: nec verò in posterum digni vnquam censeantur, qui illa obtinere possint: aliis etiam grauioribus pœnis multentur Reuerendissimi Episcopi arbitrio.*

IX. Colligitur autem facilè ex prædictis Notarios, seu sigilli Episcopalis custodes, qui facultatem literas testimoniales pro susceptis ordinibus, vel dimissorias pro ordinibus suscipiendis scribendi, subsignandi, Episcopali sigillo confirmandi àb Episcopis pretio suscipiunt, Simoniæ reos esse. Si enim Epis-
B copus qui facultatem istam vendit, & ad annum collocat, Simoniaca labe maculatur: eadem sanè mali contagione inficitur, qui eandem ab Episcopo emit, & pro ipsa annuum censum vendit: vtrum autem Simoniacus sit Notarius, qui pro suo labore suáque operâ aliquid ab ordinatis exigit, olim inter Iurisconsultos dubitatum. [a] Glossa decreti docet distinguendum non esse, habeatne scriba stipendia de publico, vel non habeat, ne quicquam enim pro chartâ aut labore debere accipere, sed Episcopum procurare debere, vt sine muneris alicuius acceptione testimoniorum ordinis suscepti authenticum scribatur [b] Laurentius huic opinioni consentit, censetque Notarium etsi nihil percipiat de publico, nihil pro literis quas scribit exigere posse, si secus fecerit, Simoniæ vinculis irretiri, idque speciatim in huius nefandi criminis odium constitutum refert, ne fraus aliqua posset procurari. Annuit [c] Bernardus Parmensis, qui oblata tantum gratis, & ex post facto accipi posse, præsertim verò à Notario laïco arbitratur. Citant isti prædictos Canones Gregorij I. Vrbani II. Gre-
C gorij VII. quibus pro cerâ, pro calamo, pro scripturâ aliquid accipere Simoniacum iudicatur, qui Canones iuris positiui Simoniam arguunt, non diuini, aut naturalis, quod sit immutabile: proindéque nihil mirum est, si quod vno tempore Simoniacum iudicatum est, quia prohibitum, alio tempore iudicatum non sit, quia permissum.

X. Vera itaque hoc præsertim tempore, & pro certa habenda est, [d] Panormitani, [e] Syluestri, aliorumque communis opinio Doctorum, Notarium, cum maximè cui nullum salarium de publico constitutum est, posse absque vlla Simoniæ notâ, pro chartâ, cerâ, calamo, scripturâ, operáque, & libertate sua quam publico priuatóque quorumdam commodo addicit, saltem per modum stipendij, non [f] pretij (nam actiones istæ vtpote spiritali adnexæ vendi non possunt) moderatam quandam pecuniæ summam exigere: cùm enim id ipsi Concilium Tridentinum, totque citata superiùs Concilia permittant, quis audeat Simoniacum credere, quod publicæ Ecclesiæ auctoritate non toleratum
D solum, sed permissum aduertit? Quis denique incuset, si Notarius victum exigat pro labore, quem non tenetur ipse exhibere: si libertatem suam vendat, cuius ipse est Dominus? [g] *Quis enim*, inquit Apostolus, *militat suis stipendiis vnquam*? nemo certè, vt habet Concilium Mediomatricis à Gratiano [h] citatum, de suo beneficium facere compellitur. Quis itaque adstringere velit Notariũ, vt de suo beneficium faciat? vt suo damno alterius honori, ac dignitati consulat? habeat, inquis fortè aliquis, Notarius stipendium ab Episcopo? sed vnde is colliget id deberi ab Episcopo? certè [i] onus istud, quod in alios consuetudo transfert, nulla efficax ratio in Episcopum transmittit: alia sunt onera Episcopalis dignitatis, eaque multa, magna, & fermè quotidiana; nouum contra consuetudinem onus ipsi imponere non temerè oportet. Gratis sanè debet Episcopus nomen suum auctoritatemque commodare, quo publica de ordinatione à se factâ fides fiat; nam id ipsius dignitati coniunctum, imo insitum est, ideò si auctoritatem istam vendat, particulam suæ dignitatis ab ipsa

[a] Glossa in c. sicut Episcopum, 1. q. 1.

[b] Laurent. in cap. 1 de Simonia.

[c] Bernardus ibidem.

[d] Panormit. in cap 1. de Simonia.

[e] Syluester v. Simonia, q. 8. dicto 5.

[f] Vide Suarẽ de religione lib. 4. de Simon. cap. 55. num. 6. cum sequent.

[g] 1. Cor. 9.

[h] Gratian. 1. quæst. 2. c. precariæ.

[i] Sotus tamẽ lib. 5. de Iust. quæst. 6. art. 1. Lessius lib. 2. cap. 35. dub. 10 §. dico secundo Episcopũ putant habentẽ sufficientes reditus obligari ad dandum stipendiũ Notario, quod verum ex lege communi; vbi non adest contraria cõsuetudo.

Digitized by Google

excerptam, rémque proinde ſpiritalem vendit: at vt per ſe ſcribat, ipſe nec ex A
more tenetur, nec vt ſcribas conducat: neque ad idipſum teneri conuincitur, niſi Eccleſia pro ſcribâ conducendo aliquid ei ſoluat, quod an effecerit, conſuetudo declarat. Vbi ergo in contrarium eſt conſuetudo, nec peccat, ſi ſcribam ſuis ipſe expenſis non aluerit; nec ſcriba, qui ab iis in quorum gratiam laborem ſuum impendit, vitæ neceſſaria ſubſidia quæſierit.

XI. Egregia tamen eſt, & ſedulò adnotanda prædictorum Doctorum limitatio, vt videlicet Notarij attentâ laboris qualitate, temporis, quod in opere conſumitur, diuturnitate, itemque chartæ, vel pergameni, ceræ, ac cæterorum quæ pretio æſtimari poſſunt, & ab iis in hoc negotio inſumuntur, valore, non autem rei ſpiritalis, cuius vel licentia confertur, vel poteſtas datur, vel teſtimonium conficitur, excellentiâ atque dignitate pretium augeant: vnde ſi pro literis quibus illuſtrior in Eccleſia dignitas confertur, maiorem pecuniæ ſummam exigant, quàm pro inferioris beneficij prouiſione; ſi pro literis teſtimonialibus recepti ordinis dignioris, plus mercedis expoſcant, quàm pro te- B
ſtimonio de ſuſcepto inferiori ordine; ſi pro literis dimiſſoriis, quibus ad omnes vel plures ordines datur licentia, duplicatum, vel triplicatum, vel amplius etiam præmium ſibi dari velint, quàm pro literis dimiſſoriis ad vnum vel pauciores ordines, Simoniam committunt: non enim iam pro labore, opera, aut impenſis, quæ in eiuſmodi rebus æqualia ſunt, quod amplius eſt pretij, petunt, ſed pro re ſpiritali digniori, quàm pretio exponunt: vnde quemadmodum qui calicem conſecratum eiuſdem materiæ, ponderis, ac cælaturæ chariùs vendit, quàm non conſecratum, Simoniam contrahit, quia tunc non materiam neque formam, ſed benedictionem vendit; ita qui literas de re ſpiritali digniori in quibus conficiendis æqualis eſt labor, nec diſpar materies nonniſi chariori pretio tradit, non materiam, neque laborem vendit, ſed rei ſpiritalis ſanctitatem atque dignitatem: ideoque Simoniacus eſſe conuincitur, quia ſpiritale temporali pretio mercatur.

XII. Sunt alia Notariorum ac Sigilliferorum ſacrilegia, in quibus ſicut plus C
lucri eſſe ſolet, ità plus impudentiæ & fraudis, quæ ſcilicet, quia commodior ipſa incuſandi non dabitur occaſio, obiter redarguere velim. Quot, Deus bone, fraudes, quot dolos in prouiſionibus, præſentationibus, nominationibus ad Sacerdotia, ſeu beneficia, aliiſque eiuſmodi non committunt? nulla res adeò intricata eſt dolis, mendaciis, falſitatibus, impoſturis, quàm quæ deberet eſſe ſanctiſſima, & ſinceriſſima. Quot pariter tergiuerſationibus, & ſimulationibus non iis illudunt, qui ab ipſis literas pro quibuſdam beneficiis obtinendis petunt, niſi pecunias profundant; huiuſmodi hominum ſanguine ſaginantur, eos ſibi quærunt in prædam, eorum pecuniis inhiant. Placet forſitan audire Notariorum iſtorum thecnas à Ioanne a Sariſberienſi ſub nominibus Coſſi, & Veientonis eleganter depictas, *Inſtrumenta tua conficit Coſſus, ſi eum ſa-*

a Sariſb. Polycr. lib. 5. cap. 10.

lutare licuerit, pro magno reputa, ſi ſedulam non attuleris fruſtrà accedes: ſi autem attuleris, inutilis eſt, nec acquieſcet, vt manus vitio membrana degeneret: quid multa? ſuam neceſſe eſt comparari, cùm nec calamus, aut ſepiola, aut nigra foliginis ſuccus tibi conſtet D
inempius: ſed & ipſas ſyllabas, & apices, niſi eum propitium feceris, ſic diſtorquebit, tot tibi verborum ponet tendicula, vt pro pace bellum, pro quiete litigium amici inſtrumento videatur inſcribere: ſi cingulum fortè tibi venuſtius fuerit, ſi inciſorium aptius, ſi quid in minutâ ſuppellectili decentius, rebus eius communera, niſi tibi perire velis operam, & impenſam: aut enim precibus extorquebitur, aut eas liberalitate præuenies: tandem pileum, qualiſcumque ſit, aſportabit amicus in memoriam tui. Iam à Coſſo digredieris, ſed tibi purgatorius ignis imminet, ſupereſt Veiento, quem multâ ſollicitabu inſtantiâ, & magno artificio geſtus, precum, & munerum, vt te clauſo labello reſpiciat: tunc de ſingulis verbis in Concilium itur: Deliberationi præſcribit tempus, & apices ſinguli ponuntur in ſtaterâ, niſi eum præmulſeris: occurret tibi non fideliter rei geſtæ concepta ſeries, aut ſtilus incultus oberit, aut à publici formâ Notarij, vel ſcriniarij diuertens benignitas, aut negligentia iuris, & aliquis ſemper nodus pecuniâ vindice indigebit; vt verò minimum ladat, longâ expectatione torqueberis, dum differt, quod negari non poteſt.

XIII. Hos

A XIII. Hos ſui ſæculi fuiſſe mores refert Sariſberienſis, qui ſibi experto fidem adhiberi cupit; iis nihilo meliores ſunt noſtri ſæculi mores, imò deteriores, quia audaciores: non iam enim tot clandeſtinis inſidiis pecunia quæritur, ſed exertâ fronte ab impudentioribus exigitur, Sacerdotia venundantur, rebus ſacris audacter à quibuſdam male feriatis hominibus pretia conſtituuntur: de ſanctiſſimis Epiſcopis aliquid mali ſuſpicari nefas eſt, præſertim cùm verè & ingenuè poſſimus dicere ſacrilegam iſtam ac turpem ſacrorum nundinationem quam ciuilia bella, & priorum ſæculorum ignorantia inuexerant, ipſorum vigilantiâ ac diligentiâ minus quàm anteà frequentem inueniri. Eos itaque oro, atque obſecro, vt hanc capitalem Eccleſiæ peſtem funditus extirpare velint: vt ſedulo ſatagant, ne rapacitate miniſtrorum dedecus ipſis & infamia comparetur, neve ob eas exactiones officia Eccleſiaſtica, beneficia, ſacri ordines venalia eſſe videantur; vt eorum obuiam eant cupiditati, qui è ſuis manibus patrimonij partem aliquam elabi putant, vbi beneficij Eccleſiaſtici alicui poteB ſtatem faciunt, qui beneficiorum fructus tanquam ſuos æſtimant, & penſatis vberioribus fructibus, maiores pecuniæ ſummas extorquent, rati non dolitum cum cui ad amplos reditus Epiſcopi nomine poteſtatem tribuunt, ſi quid ex iis prouentibus priùs emungant. Cogitate, Patres reuerendiſſimi, in vos peccari, in veſtram famam, quod hi in ſacrorum contemptum, in ſubditorum veſtrorum grauamen, in Eccleſiaſticas & diuinas leges peccant: veſtræ ſiquidem hæ ſunt manus, quæ ſi rapaces ſint, vos rapacitatis inſimulamini: veſtri hi digiti, qui ſi quid mali operantur, vos operamini; ſi quid peccant, vos per ipſos peccatis, & dum veſtrâ auctoritate ad ſuam cupiditatem abuntur, veſtra vileſcit auctoritas. Probos igitur eos, & exploratæ fidei, atque temperantiæ cognitæ aſſumite, qui ſi ab opinione veſtra turpiter agendo exciderint, excidant etiam à gradu, ex turbentur è familiâ, ab officio deponantur. Quæ faciliùs à vobis præſtabuntur, ſi faciles ſubditorum veſtrorum querimoniis aures præbeatis, non ſemper aſſenſum. Si Scribarum officia gratis concedatis,
C non pecunia contra Canonum auctoritatem, habeatis venalia: ſi de veſtro, vbi commodum ſit, ſtipendia eis largiamini; vt nempe vigeat apud vos laudabilis iſta conſuetudo pro ſcripturâ, & ſigillo nihil in ordinationibus accipiẽdi, quam ſummis votis expetiiſſe viſa eſt Tridẽtina [a] Synodus. Sed altiùs videtur nos indignationis, & deſideriorũ æſtus rapuiſſe: æquius eſt vt contineamus nos ipſos, & ad eam largitionem, quæ Conclericis, vel aliis Eccleſiaſticâ dignitate præditis, Inthroniſticorum, aut Inſinuatiuorum nomine facta vel olim dignoſcitur, examinandam progrediamur.

[a] Tridentina ſuprà.

ARTICVLVS VIII.

De largitione in Conclericos inſinuationis nomine, & in eos qui in poſſeßionem aliquos deducunt, inthroniſationis, vel cuiuſlibet inſtitutionis titulo.

D

§. I.

De Inſinuatiuis.

I. CONSVETVM quoque ſuperiùs vidimus, vt qui in Clericorum album referrentur, ij Conclericis eiuſdem nempe Eccleſiæ cui ipſi adſcribebantur, inſinuationis nomine ſeu admiſſionis in eandem Eccleſiam, munera quædam darent, quæ ἐμφανιστικὰ à Iuſtiniano [b] Imperatore vocitantur: qui quidem ipſa, præterquam in maiori Eccleſia Conſtantinopolitana, tanquam auaritiæ, & Simoniæ fœtus ſuâ lege ſuſtulit: eorum tamen fortè fit mentio in Capitularibus [c] Caroli, vbi ſtatuitur, vt *Epiſcopi præſideant, quem honorem Preſbyteri pro Eccleſiis ſuis ſenioribus tribuant*, quamuis longè probabilius ſit Capitulũ iſtud de honore patronis Eccleſiæ debito intelligendum. Mentio quoque vi-

[b] Iuſtinianus Nouell. 123. cap. 16. & Nouell. 58. tum in præfat. tum cap. 1.

[c] Lib. 1. Capit. cap. 148.

Digitized by Google

detur fieri in Conciliis [a] Barcinonenſi 2. [b] Toletano 11. [c] Aquiſgranenſi 2. A
ſub Ludouico Pio, & aliis in quibus non ſolùm Epiſcopis quicquam, ſed &
Clericis quocumque nomine dari prohibetur. Mentio in Concilio [d] Palen-
tino ſupra citato, in quo & epularum apparandarum & certæ pecuniæ Con-
clericis ſoluendæ obligatio, quæ de nouo ordinatis in quibuſdam Eccleſiis im-
ponebatur, omnino reprobatur. Ad hãc quoque inter cæteras conſuetudinem
videtur reſpexiſſe Innocentius tertius [e] in Concilio Lateranenſi, vbi quam-
cumque conſuetudinem aliquid cuiquam dandi in ordinatione acriter exagi-
tauit: audiamus eum docentem, imò iubentem. *Sicut pro certo didicimus in ple-
riſque locis, à pleriſque perſonis, quaſi columbas templi vendentibus, fiunt exactiones, &
extorſiones turpes, & praua pro conſecrationibus Epiſcoporum, benedictionibus Abba-
tum, & ordinibus Clericorum peſſque taxatum, quantum ſit iſti, vel illi, quantumue al-
teri, vel alij perſoluendum: & ad cumulum maioris damnationis quidam cupiditatem, &
prauitatem huiuſmodi nituntur defendere, per conſuetudinem longo tempore obſeruatam;
Tantum igitur abolere volentes abuſum, conſuetudinem huiuſmodi (quæ magis dicenda* B
*eſt corruptela) penitus reprobamus, ſimiliter ſtatuentes, vt pro hu ſine conferendis ſiue col-
latis, nemo aliquid quocumque prætextu exigere, aut extorquere præſumant.*

II. In more pariter poſitum fuiſſe [f] nouimus, vt Epiſcopi vel alij inferiores
Clerici, Decanis, Archidiaconis, vel aliis, à quibus in poſſeſſionem deduce-
bantur, munera quædam inthroniſtica, ſeu pro inueſtitura perſoluerent; de
hac prauâ conſuetudine, tanquam de Simoniæ hæreſi reprehenſus fuit Iuo
Carnotenſis Epiſcopus, à Richardo Albanenſi Apoſtolicæ Sedis Legato, quod
nempe aliqua [g] *pro conſuetudine antiquâ publicè exigerent Decanus, & Cantor, & alij
miniſtri ab hu qui Canonici fiebant*: quam peſtem ſe radicitus euellere non valere
excuſauit, præſertim cùm illi ſe Romanæ Eccleſiæ conſuetudine defenderent.
Huius autem moris luculentum, & antiquum, ni fallor, exemplum, quod ad
noſtra durauit tempora, in hac noſtra, quæ iam magna ex parte mutilata eſt,
Senonenſi prouinciâ, obſeruari poteſt: quod enim Serotinus Diaconus Seno-
nenſis ſingulas illas regiones, quæ Senonenſi Archiepiſcopo ſubdebantur, & C
quarum aliquæ iam ad Pariſienſem tranſlatæ ſunt, Euangelicæ veritatis luce
colluſtraſſet: ideò omnes Epiſcopi, qui ſacræ Senonum Præfecturæ contribue-
bantur, Senonenſibus Archidiaconis, à quibus in ſedem deducebantur, ex an-
tiquo more munus aliquod recipere conſueuerant, vſque adeo vt lite quidem
de ea re motâ, Gregorius XI. Summus Pontifex ſecundum Archidiaconum
iudicarit, cuius diploma integrum leges apud [h] Choppinum.

III. Hanc tamen conſuetudinem, vt iam docuimus tanquam damnabilem
Eccleſia Romana grauiter tulit in Eccleſiâ Carnotenſi, à qua eam Iuo ex-
terminari curauit: clarè quoque eandem reprobarunt Alexander tertius &
Innocentius tertius: *horribile nanis eſt*, inquit [i] Alexander in Concilio Latera-
nenſi, *quod in quibuſdam Eccleſiis locum venalitas perhibetur habere: itaut pro Epiſco-
pu, vel Abbatibus, vel quibuſcumque perſonis Eccleſiaſticis, in ſedem, ſeu introducendis
Presbyteris in Eccleſiam, &c. ſeu alijs Sacramentis aliquid requiratur. Putant autem plu-
res ex hoc licere, quia legem mortis de longâ innaluiſſe conſuetudine arbitrantur, non at-* D
*tendentes quod tanto graniora ſunt crimina, quantò diutiùs infœlicem animam tenuerunt
alligatam: ne igitur hæc de cætero fiant, vel pro perſonis Eccleſiaſticis deducendis in ſedem,
vel Sacerdotibus inſtituendis, &c. ſeu aliis Sacramentis conferendis, ſeu collatis aliquid
exigatur, diſtrictiùs prohibemus; ſi quis autem contra hoc venire præſumpſerit, portionem
cum Giezi ſe nouerit habiturum.* Innocentius tertius ſimiliter Cantuarienſi Ar-
chiepiſcopo ſcribit, [k] quatenus *prauam illam conſuetudinem de ſua prouinciâ ſtudeat
abolere, per quam pro Eccleſiarum inueſtiturâ, Archidiaconi marcham argenti, minores ve-
rò Decani vaccam albam ſibi dari poſtulant, vel certam ſolui pecuniæ quantitatem.*

IV. Ex tamen conſuetudines pluribus in locis adhuc videntur in vſu, nec
damnare audeam, ſi honorarij causâ in honorem dignitatis à Clericis, vel in
teſtimonium alicuius gratitudinis ab Epiſcopis, aliiſve perſoluantur: neque
enim tunc habere rationem poſſunt vllam pretij rei ſpiritualis, ſed tantum ho-
norarij, & honeſti ſtipendij, quod fortaſſe Archidiaconis, Decanis ruralibus,
& aliis

[a] Barcinonenſ. 2. c. 1.
[b] Tolet. 11. c. 8.
[c] Aquiſgr. 2. ſub Ludouico.
[d] Concil. Palent. tit. de Simonia.
[e] Innocent. 3. cap. ſicut, de Simonia.
[f] Nouell. 123. cap. 3.
[g] Iuo epiſt. 138.
[h] Diploma Greg. 11. apud Choppinum lib. 1. de ſacrâ Polit. tit. 8.
[i] Alex. 3. in Conc. Lateran. cap. 7. refertur cap. cum in Eccleſia, de Simonia.
[k] Innocent. 3. cap. in tantũ, de Simonia.

Digitized by Google

A & aliis eiuſmodi vel vnicum, vel fortè præcipuum eſt: non tenentur autem illi ſine vllo penitus ſtipendio laborare. Si qui tamen in poſſeſſionem alios mittunt, inſtitutionem indigni aut impedire, aut retardare poſſent, pecuniamque daret indignus, ne quod impedimentum eius receptioni opponeretur, aut mora aliqua necteretur: exiſtimarem tunc temporis Simoniam committi: tunc enim pecunia eſſet in cauſa, ob quam indignus, aut omninò, aut certè citius ad Eccleſiaſticam, & ſpiritalem dignitatem reciperetur, quod Simoniacum eſt: ſicut enim ordinatio ſpiritalis eſt, ità & inſtitutio: itaque quemadmodum per pecuniam ordinari non licet, ità nec inſtitui, videreturque, qui ità inſtitueretur, ad Eccleſiam per pecuniam irrepſiſſe, aditumque ſibi paraſſe, in quo vera Simoniæ ratio apparet, ſi non eadem omnino quæ in ordinationibus, at ſaltem eadem vel non minor quæ in electionibus: at nemo dubitat, quin Clerici qui per pecuniam aliquem eligunt, verè ſint Simoniaci: hæc enim Simonia tot Canonibus, torque Eccleſiaſticis conſtitutionibus damna-
B ta eſt, vt de ea addubitare nefas ſit: itaque ij pariter Clerici, qui quemcumque per pecuniam in Eccleſiâ aliquâ inſtituerent, quem aliàs vt indignum eſſent reiecturi, Simoniaci cenſendi ſunt, & inſtitutio, quam pecunia promouit, Simoniaca iudicanda. Confirmatur autem hæc aſſertio, quatenus huiuſmodi conſuetudines à Simoniæ crimine excuſat. Etenim quemadmodum apud Gentiles, quorum Reſpublicæ bene ordinatæ erant, Magiſtratus venalitas omni ratione proſcribebatur, quamuis inthroniſtici nomine pecuniæ vltrò appendi ſolerent, ab iis qui Magiſtratum inirent: cuius moris teſtis omni exceptione maior eſt Plinius [a] ad Traianum, *ſupereſt*, inquiens, *vt ipſe diſpicias, an in omnibus ciuitatibus aliquid omnes, qui Buleutæ leguntur, debeant pro introitu dare:* quod non improbat Iuriſconſultus [b] optimus Sceuola: ità quoque nulla aut ambitus, aut venditi, vel empti Sacerdotij lege Sacerdotes tenebuntur, etſi aliquod ab iis pro introitu munuſculum erogari ſoleat.

[a] Plinius lib. 10. Traianum.
[b] Sceuola l. 3. his verbis, §. alumno, & §. idem teſtator, ff. de legat. 3.

C

ARTICVLVS IX.

De Ordinationibus, ad quas prece, aſſentatione, obſequio, ſanguinis neceſſitudine peruenitur.

§. I.

Vetitæ ordinationes his omnibus rationibus obtentæ, & Simoniacæ olim iudicatæ.

I. QVoniam autem, vt ſuperiùs docuimus, non ſolùm pecuniâ Simonia contrahitur, verùm etiam precibus, obſequio, aliiſve ſecundùm carnalem ſapientiam rationibus, ideò poſtquam ſuperiorum quæſtionum ſolutio-
D ne, ea videmur explicaſſe, quæ ad Simoniam ſpectant, quàm pecunia poteſt inducere: ſupereſt iam, vt ea attingamus, quæ ſapiunt humanam prudentiam: quæ cùm multa ſint & diuerſa, ad hæc tamen præcipua capita reuocamus, preces, nempe, aſſentationem, & obſequium, quibus addere poſſumus ſanguinis quamcumque neceſſitudinem.

II. Innumeris ferè Canonibus, & ſanctorum Patrum teſtimoniis vetitum eſt, ne precibus, vel indebitâ laude, atque blanditiis, vel obſequio ſacri Ordines extorqueantur: iiſdemque prope omnibus Canonibus, quibus venalitas ab ordinatione arcetur, cauetur quoque, ne precum importunitas, laudum blanditiæ, & obſequij, atque famulatus merita iudicantium animos in Clericorum electione vel ordinatione tranſuerſum agant. Aliqua ſolùm ex pluribus attingam, eáq; præſertim quæ clariùs iudicant ex precibus vel obſequio, vel aſſentatione Simoniæ notam contrahi. Non ſemel D. Gregorius huic ſententiæ aſtipulatur. [c] *Sunt*, inquit, *nonnulli, qui quidem nummorũ præmia ex ordinatione non accipiunt, & tamen ſacros Ordines pro humanâ gratiâ largiuntur, atque de largitate eadem laudi*

[c] Greg. hom. 4. in Euangelia, refertur 1. qu. 1. c. ſunt nonnulli.

C C

ſolummodo retributionem quærunt; hi uimirum quod gratis acceptum eſt, gratis non tribuunt, quia de impenſo officio ſanctitatis, nummum experunt fauoris: vnde bene cùm iuſtum virum deſcriberet Propheta, ait, qui excutit manus ſuas ab omni munere; neque enim dicit, qui excutit manus ſuas à munere, ſed adiunxit ob omni: quia aliud eſt munus ab obſequio, aliud à manu, aliud munus à linguâ: munus quippe ab obſequio eſt ſubiectio indebitè impenſa: munus à manu, pecunia eſt: munus à lingua, fauor. Qui ergo ſacros ordines tribuit, tunc ab omni munere manus excutit, quando in diuinis rebus non ſolùm nullam pecuniam, ſed etiam humanam gratiam non requirit.[a] Totam hanc ſententiam fuſiùs recitat Concilium[b] Aquiſgranenſe ſub Stephano quinto Summo Pontifice, & Ludouico Pio Imperatore habitum. Aſſentitur[c] D. Hieronymus in epiſtolam ad Titum, vbi illas electiones ex æquo fere condemnat, in quibus electores eos deſignant, qui vel ſuffragia ipſorum pecuniâ emerint, vel quorum obſequiis deliniti fuerint, vel pro quibus maiorum quiſpiam rogauerit.

a Vide eundé lib. 4. epiſt. 50 55. & 56.

b Concil. Aquiſgr. can. 38.

c Hieron. in cap. primum epiſt. ad Titū, refertur 8. qu. 1. c. Moyſes. vide & Chryſoſth. homil. 5 in cap. 1. prioris ad Timoth. & alios paſſim.

III. Sed vt redeamus ad Gregorium, totus fere in eo eſt ſanctiſſimus ille Pontifex, vt hanc corruptelam extirpet; eos[d] ſiquidem *in æternum perituros aſſerit, qui vel iniuſto cordis amore, vel ſordidis precibus oris, ſiue comitatu, ſiue manuali ſeruitio, ſiue fraudulento munuſculo* Sacerdotalem dignitatem conſequuntur. Arctè præcipit,[e] *nequis gratiâ alicuius, neque ſupplicatione aliquem ad ſacros ordines audeat promouere, niſi eum quem vitæ, & actionis qualitas ad hoc dignum eſſe monſtrauerit*, ſecus facientibus diſtrictam, & Canonicam vltionem minatur. Oportere docet,[f] quod *Epiſcopi neque per commodum, neque per gratiam, aut quorumdam ſupplicationem aliquos ad ſacros ordines conſentiant, vel permittant adduci.* Huius rei Columbū[g] Epiſcopum ſedulò quoque commonefacit. Eandem denique in aliis locis ſæpiſſimè calcat orbitam. Huius autem veſtigiis, ſicut in pluribus, tum & in hoc negotio inhæret[h] Beda, *non ſolum*, inquit, *venditores ſunt Columbarum, & domum Dei faciunt domum negotiationis, qui ſacros ordines largiendo pretium pecuniæ, vel laudis, vel etiam honoris inquirunt: verùm ij quoque qui gradum, vel gratiam in Eccleſia ſpiritualem, quam Domino largiente perceperunt, non ſimplici intentione, ſed cuiuſlibet humanæ causâ retributionis exercent.* Eandem, quam Gregorius primus Simoniæ diuiſionem innuit, & explicat[i] Gregorius ſeptimus epiſtolâ ad Gebuinum & Archiepiſcopum Lugdunenſem, in qua ſuprà quatuor Galliæ celeberrimas Archiepiſcopales ſedes primatum ei confirmat, eiuſque ſucceſſoribus, hae nimirum adhibitâ conditione, *vt nullo intercedente munere electi, vel promoti fuerint, videlicet à manu, ab obſequio, & à linguâ: à manu, vt malum pretium prorſus à ſe vel aliquo tribuatur: ab obſequio, vt nihil inde ſeruitij faciat, ſicut quidam intentione Eccleſiæ prælationis potentibus perſonis ſolent deferre; à linguâ, vt neque per ſe, neque per ſubmiſſam perſonam preces effundant*, conſentaneè quoque huic diuiſioni in Synodo[k] Romana, ſub Gregorio ſeptimo habita, ordinationes, quæ intercedente pretio, vel precibus, vel obſequio alicui perſonæ eâ intentione impenſo peraguntur, falſæ eſſe diiudicantur. Eandem denique diuiſionem, vt receptam amplectitur[l] Goffridus Vindocinenſis, licet eâ abutatur, probare volens contra Iuonem Camotenſem Epiſcopum obedientiæ iuramentum, quod ab Abbatibus Epiſcopo ſuo conſecratori exhibetur omnem Simoniæ ſpeciem in ſe continere.

d Alexander 3. cap. cum eſſent de Simoniâ.

e Idem cap. nemo Preſbyterorum de Simonia.

f Vrbanus ſecundus 1. qu. 3. c. ſaluator § quiſquis.

g Idem Columbo Epiſc. lib. 1. indict. 11. epiſt. 47. refertur 1. qu. 1 c. pueri.

h Beda in cap. 2. Ioannis refertur 1. qu. 3. c. non ſolū.

i Greg. 7. l. 6. epiſt. 34.

k Syn. Rom. 5. ſub Greg. 7. refertur 1. qu. 1 c. ordinat.

l Goffridus Vindocinenſis opuſculo 10.

IV. Quidni verò cenſeat eas ordinationes Simoniacas eſſe, quæ vel precibus, vel obſequio, vel aſſentatione, & gratiâ fiunt, cùm hæc omnia, & præ cæteris obſequium, ſeu ſeruitium pretio æſtimari poſſint: idem verò ſit rem pretio æſtimabilem, ac pretium ipſum pro ordinatione tradere? Quidni inquam Simoniacas eas aliquādo eſſe iure dicere videbitur, cùm[m] Alexander 3. epiſtolâ Decretali ad Archiepiſcopum Eboracenſem eos Simoniacos eſſe declaret, ſiue *qui pro temporali obſequio beneficium Eccleſiaſticum promittunt*, ſiue *qui pro reſpectu cuiuſcunque perſonæ, conſanguinitatis, aut familiaritatis,*[n] *vel celant peccatorem, vel reconciliant non pœnitentem?* Quidni etiam, cùm ex reſcripto[o] Vrbani ſecundi Simoniacus ſit, quiſquis res Eccleſiaſticas *ad propria lucra munere linguæ, vel indebiti obſequij, vel pecuniæ largitur, vel adipiſcitur.* Propoſitio tamen iſta vniuerſim prolata videtur eſſe durior, quæque timoratas conſcientias non parum angat; quotus

m Alexander 3. cap. cum eſſent de Simoniâ.

n Idem cap. nemo Preſbyterorum de Simonia.

o Vrbanus ſecundus 1. qu. 3. c. ſaluator § quiſquis.

A quotus enim quiſque eſt qui non prece, vel obſequio, vel aſſentatione quadam vſus fuerit, vt ad Eccleſiaſticas dignitates aſcenderet? vel ſi ipſe vſus non eſt, quotus eſt, qui nihil ſe aliorum precibus, aut gratiæ debere confidat? tota itaque hæc quæſtio maximè intricata nobis extricanda, & quod eius fieri poterit explicanda eſt.

§. II.

Variæ circa hanc quæſtionem opiniones explicantur.

V. Quod primum ad preces, gratiam vel laudes attinet, Gloſſa [a] in decretum Gratiani hanc diſtinctionem adhibet; preces, inquit, vel ſunt carnales, id eſt ex carnali beneuolentia ortum ducentes: vel ſpiritales, ſeu ex ſpiritali & rationabili dilectione profectæ. Si ſpiritales, licent, nec per eas Simonia committitur;
B carnales etiam pro digno effundi poſſunt, pro indigno Simoniam inducunt. Id ipſum alibi quoque eadem [b] Gloſſa confirmat, vbi eas preces Simoniam induci arbitratur, quæ pro indigno & carnali amore impenduntur, vel ab aliquo pro ſe ipſo porriguntur. Adriani [c] ſententia videtur eſſe auſterior, de precibus enim non diſtinguit, ſed animum duntaxat, quo preces illæ funduntur, conſiderat, nihil enim intereſſe cenſet, ſiue illæ ex carnali, ſiue ex ſpiritali amore profectæ ſint: ſiue pro indigno, ſiue etiam pro digno concipiantur: quæcumque enim tandem illæ ſint; ſi eâ intentione emittantur, vt fauorem alicui, aut gratiam ad officium aliquod Eccleſiaſticum, beneficium, vel ordinem cõciliẽt, ſintque in causâ, vt ordo, officium, vel beneficium ei, pro quo quis rogat, conferatur, eas inquam preces Simoniacas eſſe cenſet. Aliena proculdubio ab hominum communi conſenſu, & praxi hæc ſententia, in quam tamen graues auctoritate viri deſcendunt, præterquam quod enim in eam [d] Durandus, [e] Maior, [f] Paludanus, & alij propendent, inclinat etiam [g] Syluester, nec ab ea abhor-
C ret S. Thomas [h], qui eum Simoniam à lingua committere docet, qui laudem, preceſve in ſpiritalium collatione principaliter intendit: vnde ſubdit *cum videatur ad hoc principaliter intendere, qui preces pro indigno porrectas exaudit, ipſum factum Simoniacum eſt: ſi autem pro digno porrigantur, ipſum factum non eſt Simoniacum, quia ſubeſt debita cauſa, ex qua illi pro quo preces porriguntur, ſpirituale aliquid conferatur: tamen poteſt eſſe Simonia in intentione, ſi non attendatur ad dignitatem perſonæ, ſed ad fauorem humanum.* Hinc ex mente D. Thomæ Simoniacus præſumitur quiſquis precibus rem ſpiritalem emendans expoſuiſſe viſus eſt: Simoniacus pariter cenſetur, qui preces illas pro eo quem indignum nouit, ordinatori porrexit, quia rem ſpiritalem iudicatur precibus comparare, atque emere voluiſſe: Simoniacus autem eſt, qui ſiue pro digno, ſiue pro indigno preces fundit, eâ intentione vt ei ordinem ſacrum, vel rem quamlibet ſpiritalem acquirat; cuius intẽtionis ex eodem ſancto Doctore prauitas in eo cõſiſtit, quod talis precator ordinis, vel alterius rei ſpiritalis valorem precibus, tãquam pretio metiatur, quaſi non plus valeat ſacra or-
D dinatio, quàm ipſius preces, quam nempe ob preces ſuas ſibi deberi cogitat, eo modo quo merces nobis deberi putamus, vbi pretium æquiualens venditori obtulimus: hinc tandem ex eadem ſententia D. Thomæ, is ſolũ qui pro aliquo precatur, vt ordinationem vel rem ſpiritalem conſequi poſſit, à Simoniæ crimine immunis eſt, qui ſic orat pro digno, vt ad officia, ordines, gradus, vel dignitates ſpiritales eum admitti principaliter poſtulet, non quia pro eo orat, ſed quia ipſe pro quo orat dignus eſt; non vt precibus collatorem vel meliora ſentientem corrumpat, ſed vt virtus præmium ſuo etiam calculo merenti accerſat, non vt precibus acceptam deberi rem ſpiritalem velit, ſed vt meritis principaliter impetratam intendat, precibus autem vel minus principaliter, vel certè ne minus principaliter quidem: ſed tantũ id ſe iis cõſequi ſperet, vt eius pro quo rogat merita attendantur, & æquiori animo cũ aliis componantur. Addit vero D. Thom. circa preces, quas quis pro ſe ipſo emittit; quod ſi quis pro ſe ipſo rogat, vt obtineat curam animarũ, ex ipſa petitione redditur indignus, & ſic pre-

[a] Gloſſa in can. illud 8. quæſt. 2.

[b] Gloſſa in can. ordinationes 8. qu. 2.

[c] Adrianus quod lib. 9. art. 2. dub. 1.

[d] Durandus in 4 diſt. 25. quæſt. 4.

[e] Maior in 4. diſt. 25. qu. 3.

[f] Paludanus in 4. diſt 25. quæſt. 3. art. vlt.

[g] Syluester v. Simonia qu. 13. §. tertium.

[h] D. Thomas 2. 2. quæſt. 100. art. 3. ad 3.

[i] D. Thomas ibidem reſpo. ad 3.

Digitized by Google

ces ſunt pro indigno: licitè tamen poteſt aliquis, ſi ſit indigens pro ſe beneficiũ Eccleſiaſticum petere ſine curâ animarum. Hæc D. Thomas. In qua re videmur ſane paululum propoſiti limites excedere, qui de beneficiis quædam his interſeramus, ſed quæ ità ſunt cum iis quæ in ordinibus contingunt connexa, vt vix ſeparari poſſe, & diuelli à ſe inuicem poſſint. A

VI. Sed vt redeamus ad propoſitum, D. Thomæ ſententiam ſequitur & confirmat Gloſſa in libros decretalium, & quam D. Thomas rationibus non ineffi-

[a] Gloſſa in cap. tuam, de ætate & qualitate ordinando.

cacibus, ipſa iuris Canonici teſtimoniis confirmat: Primum enim, quod ad preces carnales non debeat reſpicere ordinator, ſed tantum ad merita, & dignitatem ordinandi, probat ex Canone quibuſdam 1. quæſt. 1. ex c. Moyſes 8. qu. 1. & ex Canone ſi ergo, eadem quæſtione: ſecundum, quod preces Simoniam inducant, colligit ex Canone in ſcripturis, ead. item quæſtione, & Canone, ſi quis 1. quæſt. 7. & ex Canone ordinationes, 1. quæſt. 1. itemque ex capite per noſtras, de iure Patronatus. Tertiò, quod id ſit intelligendum vbi qui pro ſe precatur indignus eſt, quia dignus non præſumitur ambitioſè, ſed ob neceſſitatem poſtulare, infert ex Canone filium, §. non ità quorumdam 1. quæſt. 1. & cap. tua, de Simonia. Quartò, illicitas tamen eſſe preces quibus quis Prælaturam ambit, deducit ex Can. nullus itaque 1. quæſt. 1. Quintò, carnales preces, quæ fiunt pro indigno, Simoniacas eſſe oſtendit ex Canone de ordinationibus 1. qu. 1. & hoc argumento confirmat, quia preces ſuccedunt loco pretij. Sextò, eas quæ fiunt pro digno licite poſſe admitti, ita tamen vt ſuperior principaliter ipſis non ducatur, arguit ex cap. tamen, cuius interpretationem ibidem proſequitur, ex Canone quibuſdam ſæpè à nobis laudato 1. quæſt. 1. Denique ſpirituales preces ab omni Simoniæ vitio ac ſuſpicione immunes eſſe, probat ex Canone latorem, eadem quæſtione toties citata. Hæc omnia breuiter recenſeo, quia diutius iſtis recenſendis immorari inutile forſan & moleſtum futurum eſſet. B

VII. Faciunt ſane iſta vt, vt hęc D. Thomæ ac Gloſſæ ſententia ita expoſita probabilis omnino, rationi ac veritati conſentanea videatur: non tamen omnes ei ſtandum exiſtimant, [b] Innocentius Simoniam nullam ineſſe putat, ſiue preces pro digno, ſiue pro indigno fundantur, eiſque ordinator in collatione, aut rei ſpiritalis donatione acquieſcat, dummodo ex iis nullum temporale commodum aucupetur. Aſtipulatur [c] Hoſtienſis, qui licet hac via ad ordines, vel Eccleſiaſticas dignitates niti turpe & quaſi Simoniacum cenſeat, veram tamen Simoniæ rationem à promotione quæ precibus impetratur, abeſſe putat. [d] Panormitanus quoque ſua interpretatione prædictam Gloſſæ ſententiam emollit ac mitigat: veram enim rationem Simoniæ denegat iis, in quibus eam Gloſſa aſtruit, niſi vbi qui precatur, collatorem ſeu ordinatorem ſuis precibus adſtringere, & ad ſatisfaciendum precibus obligare intendit, [e] Caietanus vult preces in pactum deduci, adeo vt pretij rationem habeant, ad hoc vt Simoniæ rationem inducant. A quibus omnibus diſſentit Ioannes [f] Andræas, qui de precibus pro alio factis idem videtur ſentire, quod Gloſſa: à qua tamen diſcedit dum preces, quas quis pro ſe ipſo fundit, probare videtur, vbi qui precatur dignus eſt, probatque exemplo Petri, qui renuntiationis ſuę omnibus quæ poſſederat, confidenter præmium à Chriſto poſtulare audet, dicens. [g] *Ecce nos reliquimus omnia, & ſecuti ſumus te, quid ergo erit nobis?* C D

[b] Innocent. in cap. citat.

[c] Hoſtienſis in dict. cap.

[d] Panormit. in dict. cap.

[e] Caietanus in ſummia, v. Simonia.

[f] Ioannes Andræas in c. ordinationes, 1. qu 1.

[g] Matth 9.

§. III.

Explicatur noſtra ſententia, an precibus, amicitiâ, gratiâ obtenta ordinatio ſit Simoniaca.

VIII. Multa hucuſque diximus, necdum tamen aliquid diximus, qui noſtram ſententiam nondum aperuimus. Hoc ergo de totâ hac quæſtione noſtrum eſto iudicium: primũ non ſolũ non eſſe Simoniacũ, aut illicitum pro eo precari quem dignũ nouimus, qui ad Eccleſiaſticos ordines, vel dignitates aſcẽdat, verũ id & honeſtũ eſſe, & laudabile: has enim preces variæ virtutes exigunt. Charitas, quâ eos qui meliores ſunt, cæteris paribus, magis amare, & maiora eis bona velle debemus:

A bemus: amicitia, quæ tum demum firma eſt, cùm inter bonos & virtutis ſtudiò naſcitur: iuſtitia, quæ virtuti ſua præmia, & viribus vniuſcuiuſq; proportionatas rei gerendæ occaſiones tribuere contendit: pietas tandem erga patriam, & chariorem fidelibus omni patriâ Eccleſiam, cuius ſi ſplendori conſulimus, ſi decus & ornamentum optamus, dignos in ea præeſſe, docere, cæteriſque præfici ſummo ſtudio expetere debemus: atque vt iſtas animo reuoluamus virtutes, quæ nonniſi pios animi motus inſpirant, quibus auſcultare virtutis actus eſt à virtute vel elicitus, vel imperatus? quis neget charitatis erga Deum munus eſſe Dei honorem, cultumque ampliare, charitatis erga proximum, fidelium ſalutem procurare? hæc autem duo nec efficacius præſtari, nec vberius promoueri poſſunt, quàm ſi digni ad ſacros Ordines, & Eccleſiaſticas dignitates euehantur? An non etiam laudabilis amicitiæ officium eſt, eis honorem, quàm enixè poteris, cõciliare ampliſſimũ, quos honore ipſo iudicaueris digniſſimos? quibuſque ob virtutem amicus fueris, pro eorũ honore ſollicitè vigilare?

B Quis non etiam fateatur, quin iuſtitiæ lex ſit, præmia non ſolùm meritis dare cùm poſſis, verùm etiam velle ſaltem ſi aliud nequeas? pietatis etiam partes ſint, vt pro ſuâ quiſque conditione vel bonos Magiſtratus, & Reip. Chriſtianæ vtiles ſuo muneri ſatisfaciendo eligat, vel electores quoquo modo pro iiſdem eligendis vrgeat? Quemadmodum enim inuidorum, iniuſtorum, & impiorum eſt, bonis bona nolle; impedire ne boni ſuorũ meritorum præmia obtineant, triſtari ſi obtineant; communitati noxios aut ineptos rectores conciliare, bonos aptoſque inuidere: ita iuſtorum eſt, piorum, & ex verâ charitate amãtium, pro iuſta dignitatum Eccleſiaſticarum diſtributione inſtare: pro totius Eccleſiæ bono ſollicitum eſſe, bonis in eorum aſſecutione fauere: nec precibus parcere, ne qui ſuis virtutibus noſtram conciliarunt amicitiam, qui gradus iſtos ſunt promeriti, teſtimonio noſtro, eaque, quam virtuti, & amicitiæ debemus, commendatione fruſtrentur.

IX. Tantum autem abeſt, vt precibus quæ ex iis ſcaturiunt fontibus aures

C occludi debeant, vt potius patentes eas, ſimulque animum eſſe oporteat, grandéque periculum incurrat, quiſquis eiuſmodi preces reiicit. Quinimò quamuis etiam mundanæ amicitiæ ſenſus aliquem ad preces pro digno fundendas impellat, nihilominus is, cuius erit ordines vel Eccleſiaſticam dignitatem conferre, precanti non ideò aduerſari debet, aut in contrarium obniti, ne eiuſmodi precibus exoretur: neque enim eius qui malè petit, illico petitio reſpui debet, ſi bonum ſit, & æquum quod petit; nec imperfecta, vel etiam illicita alterius petitio merenti nocere, vel æquam diſtributionem, quam iuſtitia præſcribit, remorari debet: ſuis vnumquemque metiri debemus ornamẽtis, nõ alienas ob culpas debitâ mercede priuare: nec laudãda eſt iſta auſteritas quæ preces omnes, & alienæ virtutis cõmendationes reſpuit, quæ nõ ſolùm à virtutis ratione, verùm etiam ab innatâ homini manſuetudine deflectit: tantoque nimiâ facilitate deterior eſt, quanto iſta periculoſior: nam facilè etiam pro indigno precibus exorari, humanus error eſt, preces autem quæ pro digno

D funduntur reiicere, ferina auſteritas. Vnde & fatetur ipſe [a] S. Gregorius, nec diffitentur alij Patres, ſe ordines Eccleſiaſticos, dignitatéſque aliquorum precibus exoratos contuliſſe.

[a] S. Gregor. can. latorem, & can. filium 11. & 12. prima q. 1.

X. Neque verò ſtatim atque quis carnalis amicitiæ affectu ducitur, & humanæ beneuolentiæ impulſu fertur ad alteri, qui dignus ſit, Eccleſiaſticum gradum, ordinem, beneficium procurandum, Simoniæ ideò vel letalis criminis apud me reus eſt: neque enim continuò Simoniæ macula inuri, aut mortiferum crimen ei impingi debet, qui cùm in ſubſtantiâ operis nihil peccet, nec rem inordinatam faciat, à recto ſolum fine pauliſper deuiat, & inordinatè in re alioqui bona aliquatenus procedit: vtpote cùm Simoniæ vitium, non ſolùm motiui, vt aiunt, inclinantis malitiam inuoluat, verùm etiam ipſam operis ſubſtantiam inficiat, iniuſtamque, & illicitam rei ſpiritalis aſſecutionem, ac dationem efficiat. Neque tam auſtera noſtra Philoſophia, ſeu Theologia eſſe debet, vt aut Simoniacam, aut letalem culpam in eo humanæ mentis defectu

Digitized by Google

naturali, vel fermè naturali agnoſcat, quo ſenſibilibus magis moueri ſolemus affectibus, quàm ſpiritalibus, humanis magis quàm diuinis: corrigendus quidem eſt mundanus iſte affectus, ne maiori nos impetu trahat, quàm cœleſtis: ſed imbecillitati humanæ indulgendum eſt, ſi in re licita, & honeſtâ exceſſus ille nonnumquam contingat: neque vnquam letalem culpam inducere credendus eſt, niſi cùm vertta, charitati nempe, iuſtitiæ, religioni, vel alteri virtuti contraria perſuadet: in hoc verò caſu, nulla in iuſtitiam contingit machinatio, nullus religionis contemptus, nulla charitati iniuria infertur, nulla alia virtus læditur: quare non eſt quod aut Simoniæ turpitudinem, aut letalis criminis deformitatem in ea electione agnoſcamus. Adde quod nullus hic emptionis, vel venditionis videatur eſſe contractus, nullum pactum; nulla pollicitatio, ideoque nec vlla Simonia. Quæ cùm ita ſint, nullus mihi iure ſuccenſeat, ſi ab eo, qui pro digno ex humano ſeu carnali affectu precatur, non Simoniæ ſolùm, verùm etiam mortiferi peccati noxam mea ſententia ademero. A B

XI. Neque pariter, ſi mihi creditur, is iudicandus eſt, propriè, & ſtrictè loquendo, Simoniacus, qui vel amicitiam, vel laudem, vel gratiam ſibi ex ordinatione procurat, aut adfuturam ſperat: imò nec ſcelus eſſe crediderim bonorum amicitiam optare ex promotione bonorum, ſicut nec benè agendo crimen eſt bonorum gratiam velle promereri: neque turpe eſt, vel inhoneſtum eorum gratiam expetere qui bonis fauent, quam nempe contemnere, vel negligere inhoneſtum eſt: neque laudandi occaſionem bonis præbere velle omnino in nobis damnandum eſt, qui aliis ſcandalo eſſe non debemus, cùm ſecundùm Chriſti monita, [a] lucere debeant opera noſtra coram hominibus, vt videntes opera bona glorificent patrem noſtrum qui in cœlis eſt: & ſecundùm conſilium Apoſtoli, [b] contendere debeamus, vt Chriſti bonus odor ſimus in omni loco: neque iniuſtum ſit vt noſtro exemplo meliores alios conemur efficere, quorum nos exemplis meliores fieri experimur: in iis tamen ſtatuendus modus eſt. Peccant enim, leuiter quidem qui ex humanæ imbecillitatis vitio, precibus, gratiâ, fauore, laudibus magis mouentur in ordinatione, & promotione bonorum ad Eccleſiaſticas dignitates, quàm ipſa actionis honeſtate, Dei iubentis præcepto, officij ſui lege, populi fidelis curâ, miniſteriorum diuinorum excellentiâ, & diuini numinis maieſtate, quæ omnia ei præſertim ante oculos verſari, & animo infixa eſſe debent, qui de ordinationibus, vel promotionibus Eccleſiaſticis faciendis cogitat. Grauiter autem peccant, qui vel ob potentiorum gratiam, vel ob amicorum preces, vel ob laudes quas exinde expectant, ordines ſacros, Eccleſiaſticaſve dignitates conferunt, nullâ vel ferè nullâ habitâ ratione meritorum, quæ graduum iſtorum exigit celſitudo, eóque grauius, quò hæc vilis cogitatio magis à perpendendis ordinandorum, vel promouendorum meritis, & dignitate conferendi muneris ipſos euocat, vel quo prædictæ carnalis concupiſcentiæ motiua, diuinis, quæ ſuperiùs explicuimus, motiuis magis præferri videntur: grauiſſimè autem cum iis tanquam in principali fine, reiectis cæteris vel expreſsè poſtpoſitis conquieſcunt. Iniuriam enim populis faciunt, quibus præſunt, ſi iiſdem vel amicos ſibi, vel amicorum ſuorum precibus commendatos, vel potentum fauore ſuffultos, rectores potius præficere curent, quàm vtiles futuros paſtores: populorum in eo ſalus negligitur, & iniuriâ populi afficiuntur, præpoſterè omnia agunt, qui cultus diuini legitimæ procurationi, quæ ex officio ipſis incumbit, qui miniſteriorum diuinorum dignitati, quæ ipſis committitur, minus conſulunt, quàm ambitioni, vel gratiæ: qui Dei honorem, ſuo poſtponunt, qui ſolidæ virtuti mundanum fauorem laudeſve anteponunt, qui humana diuinis, mundana cœleſtibus, incerta certis, caduca præferunt ſempiternis: qui relicta Iunone Ixionis inſtar vmbram amplectuntur, relicto vero cibo, tanquam canis Æſopicus, vmbræ capiendæ allatrant. Perinde ferè eſt indignum ex iis motiuis eligere ac dignum: non enim dignitati eius datur quod eligitur, ſed vel gratiæ, vel laudi, vel fauori: quæ proinde ſi ex indigna electione æquè parentur, C D

[a] Matth. 5.

[b] 2. Cor. 2.

A rentur, indignus loco digni eligeretur: non ergo indigni electionem videtur auersari qui beneficium dignitati & meritis ordinati seu promoti non tribuit.

XII. Verùm quamuis in istis inordinatis affectibus crimen admittamus, non tamen Simoniam: non enim qui dignis ob humanas laudes, preces, gratiam, ordinationem principaliter impendunt, vel Ecclesiasticas dignitates ex istis præcipuè motiuis digno tribuunt, contra iustitiam peccant, cui Simoniæ vitium opponitur, sed contra humilitatem potius, vel aliam aliquam virtutem offendunt. Neque deprauatus ille affectus, quo quis ex cæteris rebus, vel actionibus spiritalibus, virtutum scilicet intellectus, aut voluntatis gratiam principaliter quærit, amicitiam, fauorem, applausum, nominisque famam & amplitudinem Simoniacus vnquam iudicatus est aut iniustus, sed superbus. Cur ergo veram, iis Simoniæ vel iniustitiæ maculam inuremus, qui iisdem affectibus ducti, Ordines sacros, vel Ecclesiasticos quoscumque gradus dignis ac bene
B meritis largientur? Excipio tamen, nisi ex illâ amicitiâ, vel gratiâ lucrum intendatur, vel commodum temporale, precesque, fauor, laus & cætera huiusmodi in illud resoluãtur: tunc enim res spiritales, & supernaturales saltem mediatè pro pretio, pro pecuniâ conferuntur, quod Simoniacum est: vel si laudes, &c. huiusmodi deducantur in pactum, tunc enim habent rationem pretij, & cùm obligatio ad illas laudes decantandas, vel amicitiam aut habendam, aut fingendam, fauorémque impendendum onerosa sit ei qui ad id obligatur, pretio per se æstimari potest, nec ordinatio censetur esse gratuita, sed Simoniaca.

XII. Hac autem exceptione sublatâ, probabilius & mitius censent, qui ne quidem ex indigni promotione, siue ad ordines, siue ad beneficia Ecclesiastica veram Simoniam ex precibus, gratiâ, fauore contrahi, sed tantum analogicam arbitrantur: Quod analogica Simonia contrahatur in ordinatione saltem
C indigni quæ iis rationibus procuratur, inutile est probare, cùm & ratio ex Diuo Thoma superiùs allata, & ex Patribus tot adducta testimonia, id euidenter conuincant. Veram autem Simoniæ rationem ex prædictis non contrahi iis argumentis ostendimus: primo à priori, secundo à posteriori, & ab absurdo ductis. Primùm enim à priori ità argumentari licet, ex disparitate, quæ inter pecuniam & preces, gratiam amicitiamque intercedit: quam nempe Canonici iuris [a] Glossa assignat, quia nempe qui pro alio precatur nihil dat de suo: nam perdere verba leue est: nihil item ex ea datione peruenit ad accipientem: & ideò in iis nullum vltro citroque reperitur commercium; ideóque nec vera ibi inesse debet Simonia: at verò qui dat pecuniam, dat aliquid de suo, & cui datur pecunia, aliquid accipit de alieno: vnde necessum est vt ad transferendum dominiũ ab vno in alterum aliquis contractus intercedat, & aliquod pactum in quo est vera ratio Simoniæ: Eandem rationem applicare possumus ordinationi ex gratia, vel amicitia factæ, in qua nulla est translatio dominij,
D vsus, vel fructus, nullus contractus, nullum pactum. Quod ex eo præsertim confirmabis, quia pecunia inter ea bona recensetur, quæ vtilia sunt, totaque boni vtilis ratio in eo consistit, quod ad alia bona conquirenda inseruiat: vnde nullus alius nummi finis est, quàm vt in rerum commutatione tanquam ipsarum commune pretium distrahatur, id ergo pro quo pecunia datur per se pretio commutari videtur: & cùm gratuita distributio omnem commodi dationem, vel acceptionem excludat, non videtur gratis dari, quod propter bonum vtile, puta propter pecuniam datur. At honor, amicitia, gratia bona sunt, vel iucunda, vel honesta, quæ per se cõmutationi non deser[illegible]unt, ideóq; quantumuis ea in ordinatione intendantur, non videbitur sa[illegible]r ordo pretio æstimari, adeóque nec Simoniâ vera committi. Apparétque maximè hæc disparitas, tum quod quamuis Scripturæ sacræ auctoritate mutuum dari gratis præcipiatur, sicut & ordines gratis conferri (vtramque enim Christi Domini tenemus sententiam, tum illam [b] *mutuum date nihil inde sperantes*, tum illam, [c] *quod gratis accepistis, gratis date*) non tamen in verum vsuræ crimen incidit, qui vel ad

[a] Glossa in c. quibusdam, 1. quæst. 16.

[b] Lucæ 6.
[c] Matth. 10.

laudationem, vel ad gratiam, amicitiamve ſibi conciliandam mutuò dat, dummodo ad mutuum accipientem nullo onere, vel obligatione conſtrictum velit: ergo à pari nec Simoniacus eſt iudicandus, qui vel gratiâ, vel fauore, vel precibus ad indignum promouendum inducitur, quamuis Simoniacus foret, ſi datâ pecuniâ ordinaret, ſicut vſurarius eſt, qui præter ſortem pecuniam aliquam pro fœnore intendit: cum quod ne pro digno quidem abſque Simoniæ notâ pecunias dare liceat: pro digno autem precari quis licitè, & abſque Simoniæ ſuſpicione poſſit, vt ſuperiùs docuimus, quæ proinde manifeſtam pecuniæ & gratiæ, honoris, laudationis, precum diſparitatem oſtendunt. A

XIV. Neque obeſt, quod gratia, fauor, laus, pecuniâ æſtimari poſſint. Cùm enim alterius ſint generis à pecuniâ, & temeraria ſit atque inſulſa comparatio rerum diuerſi generis, miniméque naturalis: ideò per accidens, temerè & contrà naturam pecuniâ hæc omnia æſtimabuntur: nec Simoniam inducent, niſi ab agente ipſo tanquam pecuniâ æſtimabilia intendantur, & ad aliquod commodum ab ipſomet, non alio quocumque referantur. Cùm enim actiones à fine præſertim vltimato ſpeciem ſumant, ſi in iis ſecundùm ſe ſpectatis animus agentis conquieſcat, non videbitur eius actio in vllum commodum tendere, aut vllam vtilitatem ſpectare, non pretio æſtimata videbitur, ideóque gratuita, & liberalis non Simoniaca cenſebitur: ſi verò vlteriori quodam fine iſta omnia ex datione ſpiritalium conſequentia in commodum referantur, actio per quam ſpiritalia ac ſupernaturalia propter hæc diſtribuentur, Simoniacâ prauitate ex eo fine vltimatè intento afficietur. Quare ſi in pactum deducantur preces, laudes, &c. quia in iſto pacto videtur eſſe quædam commutatio, & commutatio omnis vtriuſque commutantis commodum ſpectat; videntur tunc temporis pretio res ſpiritales commutari, & pro commodo dari, non gratis, neque liberaliter, ſed cum onere, & obligatione: ideóque nec vera ibi eſt donatio, vbi merces exigitur operis, nec gratuita diſpenſatio vbi pretium quæritur laboris; vera venditio ibi eſt, vera emptio, vera Simonia: ſecus verò cùm nullum eſt eiuſmodi pactum, nullum quoque ab agente gratiæ, laudibus, amicitiæ, pretium imponitur: quandiu autem ab eo rebus huiuſmodi pretium nullum impoſitum eſt, ſpectantur ab ipſo res iſtæ ſecundùm ſe tanquam pretio incommutabiles, ſeu, vt vocant, inappretiabiles: ideóque quæ in eas res feretur eius intentio, in rem minimè pretio commutabilem feretur, non in pretium; ſion ergo res ſpiritales propter res illas intentæ, pretio diſtrahi videbuntur, neque Simoniacè comparari. B C

XV. Secundò poſſumus, ſiue à poſteriori, ſiue ab abſurdo ita argumentari: durum enim eſſet eos omnes, qui aut pro indignis promouendis rogant, aut precibus, vel fauore promouent indignos, aut indigni precibus, vel ex gratiâ promouentur, Simoniacos cenſere, eoſque ſuſpenſos, excommunicatos, irregulares, ſi ante abſolutionem miniſtrauerint, iudicare: ſanè ſi ſemel hæc ſententia vigeat, ſuſque déque Eccleſiæ ordo turbabitur, pauci in ſuis miniſteriis à cenſuris immunes perſtabunt, ordinationes multorum irritæ, plurimæ collationes beneficiorum reſcindendæ, Simoniæ crimine multi infecti, cenſuris excommunicationis & ſuſpenſionis, necnon irregularitate innumeri irretiti erunt; ſcrupulis paſſim agitabuntur conſcientiæ timoratorum, deſperatione & audacia aliorum indurabuntur, quæ omnia quantum fieri poteſt fugienda ſunt, nec facilè admitti debent. Adde quod ex eâ ſententia ſequatur nullam futuram acceptionem perſonarum, in ordinibus, officiis, beneficiiſve Eccleſiaſticis diſtribuendis quæ non ſit Simoniaca, & cum Simoniæ crimine confundatur: numquam enim in acceptione perſonarum peccatur, quin motiuum aliquod humanum mundanumque occurrat, puta gratia, laus, amicitia, vel ſimile quippiam, ratione cuius indignus digno, vel certè minus dignus digniori præferatur, hoc autem Simoniacum erit. D

§. IV.

Digitized by Google

A

§. IV.

De Ordinationibus obſequij causâ, vel conſanguinitatis factis, aut metu extortis.

XVI. Quod tandem ad obſequium, conſanguinitatem, metum attinet, inducantne hæc omnia Simoniam, necne, fusiùs fortè de iisce dicemus, si quando de beneficiis, & electione ad ipsa dicturi sumus: nam in beneficiorum distributione, iis sæpiùs affectibus à recto distrahitur animus, quam in ordinum collatione: hæc tantum breuissimè hîc dico: [a] obsequium eâ intentione principaliter impensum, vt ordines obtineantur Simoniam inducere, quia pretio æstimatur, & pro ordine commutari videtur: ordines quoque qui remunerationis pecuniariæ loco conferuntur absque dubio Simoniacè conferri, quia
B tunc obsequium pretij rationem obtinet, & ordinatio pretio comparatur: non ideo tamen præcludi debere viam ordinatoribus, quominus famulos suos, Ecclesiæ alioqui futuros proficuos ordinent, & Ecclesiasticis dignitatibus ornent, eosque, vtpote notiores aliis interdum sibi ignotioribus præponant: imò secundùm antiquos Canones vix vllos nisi ex suâ familia, qui ipsis obsequium sedulum impenderant, ad ordinationem Ecclesiarum Rectores ordinandos offerebant. Consanguinitatem [b] autem nec prodesse nec obesse debere, quominus quis quempiam ordinet: Simoniacos non esse, qui ipsi nimium indulgent, sed in acceptione personarum delinquere, in qua cùm nulla commutationis videatur esse species, nec Simoniæ ratio apparet: inhumanos verò & iniustos esse, qui consanguineos, affinésque dignos, & meritis aliis pares propter affinitatem, vel consanguinitatem respuunt, cùm & Christus Apostolos aliquos sibi consanguinitate coniunctos ordinarit: continendum tamen in iu-
C dicio de consanguineis, & affinibus ferendo, ordinantis esse affectum, nec sibi satis ordinatorem in eo fidere debere: facilè in eo labi posse, vt eos cæteris præferat, qui sibi sunt sanguinis necessitudine affines: nullam hac Ecclesiæ pernicioſiorem esse pestem, nullam capitaliorem: hæreditaria exinde fieri Sacerdotia, dignitates maximas ad indignos transire: impunita exinde flagitia; vno verbo, parum abesse, quin ex hoc vno pessimo exemplo Ecclesiæ ruina proueniat. Metum tandem ordinariè non inducere Simoniam: quia in eo qui ex metu ordinauit, metus non est pretium ordinis, sed causa actionis; nec à metuente quidquam apprehenditur tanquam merces operantis, sed vt pœna non operantis. Si quis tamen ordines ministraret, inito veluti pacto, quo se ab aliquo malo, quod metuit, redimat, vel ne bonum, quod possidet, amittat, Simoniacus esset, quia cùm vexatio illa quâ malum infertur, vel bonum possessum aufertur, pretio, æstimari possit, qui se ab illâ vexatione, inito de ordinatione conferendâ pacto tacito, vel expresso liberat, pretio ordinationem vi-
D detur vendere: par enim videtur esse ratio eius qui spiritalia pecunia commutat, & qui de conseruatione boni obtenti pecunia æstimabilis, vel de mali imminentis repulsione, pro qua item pretium solueretur, & de earumdem rerum spiritualium distributione paciscitur.

[a] Legatur D. Thomas 2. 2. quæst. 100. art. 5. ad 1. & Glossa in c. ordinationes, 1. quæst. 7.

[b] Contra ordinationes consanguineorum militat Origenis sententia hom. 11. in cap. 27. Num.

Digitized by Google

A

SECTIO OCTAVA.

De consensu extranearum personarum ad Ordinationem requisito.

CAPVT PRIMVM.

De consensu Regum, Magistratuum, Dominorum, Patronorum.

ARTICVLVS I.

De priorum consensu.

B

§. I.

Proponitur quæstio, ostenditurque sub principibus Ethnicis eorum consensum, vel dissensum nullius in Ordinationibus momenti fuisse.

I. HACTENVS & ordinantium munia, & ordinandorum dispositionem, actusque omnes ordinationi prævios percurrimus, & quæ fuerint vtrorumque partes satis accuratè tradidimus: iam quæ aliorum in ordinatione esse possint, nobis quoque explicandum erit: Supereſt itaque, vt de aliorum, sine quorum speciali licentiâ non videtur olim licita fuisse ordinatio, consensu dicamus. Hîc autem quæstionem omittimus, de seruis, libertis, originatiis, adscriptitiis, curialibus, capite censitis, aliisque conditionariis, & imperfectâ tantum libertate gaudentibus, itemque obligatis ad ratiocinia, quos omnes sine consensu eorum quibus obligati erant, olim minimè ordinari licuisse dicemus, agendo de qualitate ordinandorum. Hic etiam omittemus speciatim de Episcopis disputare, quos nempe per aliquod saltem tempus nonnisi Christianorum Regum consensu ordinatos fuisse, innumeris ferè exemplis imò & decretis quibusdam Ecclesiasticis patet. Tota ergo quæstio præsertim erit de aliis inferioris ordinis Clericis, Presbyteris nempe, Diaconis, & cæteris, ad quas videndum est, num Regum, Principumque, & Dominorum, necnon Patronorum, seu Ecclesiæ fundatorum consensus requisitus fuerit: cui disputationi aliam de parentum consensu adnectemus.

C

II. Certum est sub Principibus Ethnicis, nullam fuisse rationem, ob quam eorum consensus ad Clericorum ordinationem desideraretur: qui nempe, vt plurimum, Religionem Christianam exterminare satagebant, quod vt perficerent, acriùs in religionis nostræ capita sæuiebant; primúmque persecutionem in Episcopos, & reliquos Sacerdotalis ordinis intentabant: hæc enim erat eorum falsa prudentia, vt Christianam fidem exscindere se posse crederent, si in eius Doctores sæuirent: Hinc refert [a] Cyprianus Cornelium eo tempore *sedisse intrepidum Romæ in Sacerdotali Cathedrâ, cum Tyrannus infestus Sacerdotibus Dei fanda, atque infanda comminaretur: cùm multò patientius & tolerabilius audiret leuari aduersus se æmulum principem, quàm Romæ constitui æmulum Sacerdotem.* Hinc persecutionem Decij in Episcopos præsertim exarsisse refert [b] Nazianzenus, in eos primum eo fine commotam, vt linguæ Christianorum amputarentur; hinc eandem persecutionem renouare meditantem refert dictus [c] Cyprianus, *rescripsisse Valerianum ad Senatum, vt Episcopi, & Presbyteri, & Diaconi in continenti animaduertantur.* Hinc Maximianum eodem consiliò, in Sacerdotes, & Clericos, & Ecclesiarum præsides decreta tulisse, [d] Seuerus, [e] Ado, & [f] Eusebius referunt, Diocletianum idem [g] Eusebius, Iulianum [h] Sozomenus, & alios alij: quibus tamen renitentibus Episcopi, Presbyteri, Diaconi in Ecclesia Catholicâ semper creati; satius esse ducentibus Ecclesiæ fidelibus obedire Deo, quàm hominibus,

D

[a] Cyprianus epist. 52.
[b] Nazianzenus orat 18.
[c] Cypr. epist. 82. ad Successum.
[d] Seuerus sacræ hist. lib. 2.
[e] Ado in chronico ætate 6.
[f] Euseb. cap. 26. lib. 8. Ecclesiast. hist.
[g] Idem lib. 8. cap. 3.
[h] Sozomenus lib 5. cap. 14.

A minibus, & religionis perennitati prouidere, quàm corporum saluti, vel bonorum conseruationi.

§. II.

Consensum Principum redditâ Ecclesiæ pace in pluribus ordinandis expetitum.

III. At verò, redditâ per Constantinum pace, consensus Principis in iis ordinandis requisitus fuit, qui publicis officiis quocumque modo adstricti fuissent; lex siquidem [a] Constantini ad Taurum præfectum Prætorio decernit, vt *officiales rationales, si inhibitionis cursus, seu primipili necessitate neglectâ, interuersâ etiam ratione fiscali, ad Clericatus honorem puauerint transeundum, ad priorem conditionem retrahantur: si verò obnoxij ratiociniis, vel necessitatibus non sint, sub notione iudicum, officiis consentientibus, si probabilis vitæ studium id postulauerit, transferantur, nec cessionem metuant facultatum.* Quâ lege non solùm rationibus reddendis obnoxij, sed quicumque principis procuratores fuissent, nisi Iudicũ scientiâ; & officiorum consensu absoluti essent, ordinari prohibentur, eâ etiam conditione, vt suis facultatibus saltem ex parte cederent: Clericorum enim bona ità diuidebantur ex prædictâ [b] lege, vt duas partes suarum rerum relinquere deberent, vel liberis suis, vel propinquis, si liberi deessent, vel officiis in quibus militabant, si nec liberi, nec propinqui ipsis adessent: tertia verò tantùm portio ab ipsis retineretur. Aliâ verò constitutione [c] ad Bassum prætorio item præfectum idem Constantinus, *neminem instructum idoneis facultatibus, atque obeundis publicis muneribus opportunum, ad Clericorum nomen, obsequiumque confugere voluit: sed eos de cætero in defunctorum dumtaxat Clericorum loca subrogari, qui fortunâ tenues, neque muneribus ciuilibus teneantur obstricti:* eos tamen qui antèà ordinati fuissent, inquietari vetuit: eos tantum qui post legem à se latam obsequia publica declinantes, ad Clericorum ordinem confugerint, procul ab eo corpore segregatos, curiæ, ordinibusque quibus addicti erant, restitui mandauit, & ciuilibus obsequiis deseruire. Ideò legimus eundem Constantinum Magnum tanquam insigne priuilegium Syluestro Papæ concessisse, [d] *vt si quis è Senatu sua sponte, ac propriâ voluntate velit fieri Clericus, & in sanctorum Clericorum numero cooptari: ne quis ex omnibus hoc audeat impedire.* Eadem ferè sanxerunt [e] Arcadius & Honorius rescripto ad Eutychianum præfectum Prætorio, in quo nec cum cessione facultatum tales deinceps ordinari permisere. Eadem quoque alij sanxere; quas leges Leo I. [f] Imperator abrogauit, permittens, vt vnusquisque dimensis suæ militiæ stipendiis, expletisque officiis, seu muneribus, quæ à cuiuscumque conditionis viris, aut consuetudine, aut lege debebantur, liberè inter Clericos profiteri posset. Innocentius quoque primus Summus Pontifex, *quibuslibet publicis functionibus occupatos,* ideò ordinari vetuit, ne Ecclesia de iis in ordinem reuocatis tristetur. Sed de iis omnibus, vt iam præmonuimus, fusiùs suo loco dicetur.

IV. Non tamen omittendum est, quod apud [g] Gregorium Magnum legimus, cum nempe, cùm Mauritius Imperator legem tulisset, quâ & eos qui publicis administrationibus occupati fuissent ad Ecclesiasticum officium recipi, & milites non expletis stipendiis in Monasteriis admitti prohibebat: priorem quidem partẽ legis non solùm non improbasse sanctissimũ Pontificem, quin potius laudasse: posteriori verò acriter restitisse. Quod autem priorem legis istius partem Gregorius laudaret, hanc rationem profert, quod *euidentissime sciret, quia qui sæcularem habitum deferens ad officia Ecclesiastica venire festinat, mutare vult sæculum non relinquere.* Quod posteriorem improbet, illam adducit, *multi enim sunt qui possunt religiosam vitam, etiam cum sæculari habitu ducere, & plerique sunt, qui nisi omnia reliquerint, seruari apud Deum nullatenus possunt.* Quam differentiam confirmat [h] Iustinianus, qui neminem ex curiali vel officiali ordinari permisit; *nisi tamen ex nouellâ ætate in Monasterio constitutus fortunâ liberetur:* quod ratione minimè careat; cùm enim & militiæ, & curiæ grauia essent onera, facilè adduci poterant aliqui, vt Clericatum liberationis gratiâ susciperent, quod in iis, qui ad

[a] Constant. ad Taurum, lege officiales, C. de Episcopis & Clericis. Idem lib. 3. Cod. Theod. de Episcopis & Clericis.

[b] l. Officiales cit.

[c] Idem Constant. l. 6. C. Theodos. eodem tit.

[d] Donatio Constantini apud Photiũ in Nomocanon. tit. 8. cap. 1. & tomo 1. Conciliorum.

[e] Arcadius & Honorius, l. 5 quis, Cod. de Episcopis & Clericis.

[f] Leo 1. l. quisquis, Cod. de Episcopis & Clericis.

[g] Greg. lib. 2. indict. 11. ep. 61. Mauritio.

[h] Iustinianus l. sancimus, C. de Episcopis & Clericis, & Nouell. 6. cap. 2.

Monaſteria ſe conferebant, accedere nemo rationabiliter ſuſpicari poterat, A
qui nimirum duriores Monaſteriorum leges eſſe compertum haberet. Addit
verò S. [a] Gregorius aliâ ad Theodorum Medicum epiſtolâ, legem etiam, quâ
qui milites fuiſſent à Monaſteriis arcebantur, à Iuliano Apoſtata primũ editam
fuiſſe, quãuis diſpar ſit ratio Clericatus, cùm tradiderimus ſuperiùs Cõſtantini
Imperatoris legibus cautum, ne qui Reipublicæ oneribus idonei forent, ſine
principis conſenſu, Clericorũ catalogo inſererentur. Gregorius tamen aliqua-
tenus eandẽ legem ad Epiſcopos Siciliæ tranſmittens, videtur ipſam correxiſſe,
eos videlicet in Clero præproperè non ſuſcipiẽdos dicens, qui militant, nec ra-
tionibus publicis obligatos in Monaſterium recipi permittens, priuſquam iiſ-
dem obligationis nexibus fuerint ſoluti: milites quoque qui militandi tem-
pus non expleſſent recipi permittens, ſed ſi probati inuenti fuerint.

[a] Greg. eod. lib. epiſt. 65. Theodor. Medico.
[b] Idem lib. 7. indict. 1. epiſt. 11. Refertur e legem, diſt. 55.
[c] Vide ſuprà num. 5.

V. Valdè quoque ad præſens inſtitutum facere videtur decretum illud [d] Pe- B
lagij in epiſtola ad Laurentium Epiſcopum Centumcellenſem, *Principali*, in-
quit, *deuotiſſimorum militum, qui illic in ciuitate Centumcellenſi conſiſtunt, relatione ad nos*
directa, ſacram inſinuauit ſe Clementiſſimi Principis impetraſſe, quâ eis Presbyterum, Diaco-
num & Subdiaconum fieri debere præcipit: ex eo enim patet nonniſi ex ſacra, ideſt,
diplomate Principis aliquem ordinari poſſe: in quem Canonem [e] Gloſſa ideò
ſacram Principis neceſſariam fuiſſe contendit, quod vel curiales iſti ordinandi
forent, vel Imperator huius Eccleſiæ patronus. Sed id non ſufficienter proba-
tur: dicendus eſt potius ad ordines recipiendos conſenſus Principis tunc tem-
poris requiſitus, conſenſus, inquam, non præceptum: quamuis ſecundùm vſita-
tem loquendi phraſim Imperatoriæ, & Regiæ literæ, quibus conſenſum ſuum
exprimebant, præcepta, & iuſſiones dicerentur; eſto tamen iis nonobſtanti-
bus maneret penes Epiſcopum examinandi præſentatum, & reiiciendi pote-
ſtas, vt ex iis quæ in eadem epiſtola ſubnectuntur, arguere licet.

[d] Pelag. can. principali, diſt. 65.
[e] Gloſſa in can. cit.
[f] De nomine præcepti. Vide Gloſſar. in fine Codic. legũ antiquar.

§. III.

C

De conſenſu Regum paſſim in Gallia requiſito.

VI. Viguit quoque mos iſte in Galliis, ſub Francorum Imperio, vt Clerici non
ordinarentur, niſi ex Regis conſenſu; cuius conſuetudinis confirmatio peti
poteſt ex Concilio Aurelianenſi primo tempore Clodouæi Francorum Regis,
qui primus noſtrorum Regum Chriſtianam fidem amplexus eſt: ſic ergo Au-
relianenſe iſtud Concilium, [g] *de ordinationibus Clericorum id obſeruandum eſſe decre-*
uimus, vt nullus ſæcularium ad Clericatus officium præſumatur, niſi aut cum Regis iuſſione,
aut cum iudicis voluntate: ita vt filij Clericorum, id eſt patrum, auorum, ac proauorum, quos
ſupradicto ordine parentum conſtat obſeruationi ſubiunctos, in Epiſcoporum poteſtate, ac
diſtrictione conſiſtant: cuius, ni fallor, Canonis ſenſus eſt, neminem ſine Regiâ
iuſſione (quâ interueniente fruſtrà Iudicis Regij aſſenſus peteretur) vel ordi-
nariè loquendo, ſine regij iudicis aſſenſu Clericum ordinari licitum fuiſſe niſi
fortè Clericorum filij ab hac regula exciperentur, qui nempe vel auõs, vel D
proauos, vel patres in Clericatu conſtitutos haberent, quos iuxtà prædictorum
voluntatem, non expectato Regum conſenſu, tanquam in ſuâ, & parentum
poteſtate poſitos Epiſcopus ordinandi licentiam haberet. Limitat hanc con-
ſenſus Regij neceſſitatem [h] Concilium Rhemenſe primum ſub Dagoberto
primo, ad eos, qui cenſibus publicis deputati eſſent: poſtquam enim Clericos à
publico iudice non diſtringendos eſſe docuiſſet, ab Epiſcopo verò ſine mora
corrigendos; mox ſubdit, *hi verò quos publicus cenſus ſpectat, ſine permiſſu principis,*
vel iudicis, ſe ad religionem ſociare non audeant: generalem tamen legem de liberis
hominibus, ſine conſenſu Principis, non ordinandis ſanxit Carolus Magnus,
vt in ipſius Capitularibus habetur his verbis, [i] *De Clericis hominibus qui ad ſeruitium*
Dei ſe tradere volunt, vt prius hoc non faciant, quàm à nobis licentiam poſtulent. Hoc ideò,
quia audiuimus aliquos ex illis, non tam cauſâ deuotionis hoc feciſſe, quàm pro exercitu, ſeu
aliâ functione regali fugiendâ: quoſdam verò cupiditatis cauſâ, ab his qui res illorũ concupiſſe

[g] Conc. Aurel. 1. c. 4.
[h] Rhemenſ. 1. c. 6.
[i] Lib. 8. Capit. c. 120. & legum Longobard. lib. 3. tit. de Epiſcop. & Clericis l. 3.

cum

Digitized by Google

A *cunt circumuentos, audiuimus, & hæc ideò fieri prohibemus.* Concilium quoque [a] Moguntinum sub eodem Carolo Magno, iniustas ordinationes damnans eorum, qui sine propriâ voluntate Clerici, vel Monachi attonsi sunt: id de cætero fieri vetat, neminémque tondendum præscribit, nisi propriâ voluntate, *vel cum licentiâ Domni sui.*

[a] Conc. Moguns. c. 11.

VII. Legimus quoque inter formulas solemnes olim in Gallia seruatas, tum apud [b] Marculfum, qui circa annum 660. floruit, librumque [c] sancto Landerico Parisiorum Episcopo dicauit, tum in Codice legum antiquarum [d] *præceptum de Clericatu* expressum, seu licentiam Clericatûs recipiendi his verbis, fuisse concessam; *si enim, qui se ad onus Clericatus transferre deliberant, licentiam non negamus, retributorem Dominum exinde habere confidimus, quia scriptum est, noli prohibere benefacere ei qui potest, si vales & ipse benefac. Igitur veniens ille ad nostram præsentiam petiit serenitatem nostram, vt & licentiam tribuere deberemus, qualiter comam capitis ad onus Clericatus deponere deberet, & ad Basilicam illam, aut Monasterium deseruire.*

[b] Form. Marculf. l. 1. cap. 19.
[c] Vide præfat. eiusdem libri.
[d] Præcept. de Clericatu inter formulas solemnes in Cod. leg. antiq.

B *Quod nos, propter nomen Domini, eidem gratanti animo præstitisse cognoscite: Præcipientes ergo iubemus, vt si memoratus ille, de capite suo bene ingenuus esse videtur, & in polyptico publico censitus non est, licentiam habeat comam capitis sui tonsurare, & ad supra scriptam Basilicam, vel Monasterium deseruire, pro nobis Domini misericordiam attentius exorare.* Quæ forma indicat, eos qui in polypticis publicis censiti, id est ratiociniis adscripti, chartis publicorum vectigalium, & officiorum inscripti, & Curiæ obnexi non essent (sic enim censitos in polypticis publicis ex pluribus aliis [e] locis interpretari possumus, vt polyptica idem sint, quod ratiocinia publica) hac formulâ liberam adeundi Ecclesiasticum statum facultatem habuisse: reliquos autem difficilius, & peculiari alio principis diplomate indiguisse, vt ad Clericatum recipi possent. Legimus & alias [f] duas formulas, quibus pro Antistite consecrando Regem ad Metropolitanum scribere soliti erant, quæ sanè ostendunt, in Episcoporum Ordinationi-

[e] l. 12. VVisigot. tit. 2. lib. 13. form. 31. Cod. leg. antiqu. Veget. de re milit. lib. 11 cap. 19. Cassiod. lib. 5. variar. cap. 14. l. 2. & 11. Cod. Theodos. de decessoribus. Lege Galacii, observat. lib. 4. cap. 17.

C bus non solùm Regum consensum interuenire solitum, sed & preces, ac flagitationes.

VIII. Nec desunt exempla, quibus hæc probemus: ex pluribus aliqua proferemus. Dicitur [g] S. Audoënus, qui Dagoberti Francorum Regis Scriba, & Cancellarius fuerat, *postea tum Regis Clodonei Dagoberti filij voluntate, tum multorum Religiosorum hominum consilio & hortatu, Clerici Tonsuram accepisse*: dicitur S. Austregisilus, qui Archiepiscopus Bituricensis fuit, cùm valdè cuperet in Clerum adscribi, sed cuius operâ, id à Rege impetrare, nec dum compertum haberet, Æthereum, qui posteà Lugdunensis Archiepiscopus creatus est, & cui in primis charus erat, rogasse, vt ageret apud Regem, quò eius permissu liceret ipsi in Clerum transire: egit autem, vt pariter ex eiusdem vitâ subditur, ille cum Rege, & Rex assensus est. Dicitur & idem [h] S. Austregisilus Bituricensis Antistes à Theodorico principe obtinuisse, vel liceret ipsi, [i] S. Sulpitio, qui posteà in Cathedrâ ei successit, *docendi in Ecclesiâ munus deserere, videbat enim*

D *doctrinæ gratiâ multos ad eum confluere: annuisse autem Rex sine mora, vt tonsis capillis in Clerum ille transiret.* Plura alia proferri possunt eiusdem notæ; verùm id omnino inutile ac superuacaneum fuerit. Sufficiat hoc loco adnotasse quorumdam articulos, qui tanquam consuetudines regni Anglici, ab Henrico secundo Rege, D. Thomæ [k] Cantuariensi Archiepiscopo subscribendi propositi sunt, & quorum plurimi à Romanâ Ecclesiâ, sedente Alexandro tertio damnati sunt, hunc articulum toleratum legi, *filij rusticorum non debent ordinari absque assensu Domini, de cuius terrâ nati dignoscuntur.* Cui articulo videtur fauere Concilium [l] Moguntinum citatum.

[g] In vita S. Audoëni Archiepisc. Rothom. apud Sur. 24. Augusti.
[h] In vita S. Austregisili apud Sur. 20. Maij.
[i] In vita S. Sulpitij 17. Ianuarij.
[k] Ant. oblat. S. Thomæ ex Biblioth. Vatic. apud Baron. tomo 12. ad annum 1164.
[l] Conc. Moguns. supra.

A

§. IV.

De Regum interuentione, aliorumque supplicatione primùm vsitata, tum prohibita.

IX. Solebant, & Principes nonnumquam pro quibusdam rogare, vt ordinarentur; sic enim, verbi gratia refert [a] Gregorius Turonensis Theodoricum Francorum Regem iussisse, vt Gallus, quem Aruernorum Antistitem designauerat, Presbyter ordinaretur: & in epistola sancti Remigij, Heraclio Leoni, & Theodosio, qui eum de ordinato ab ipso Claudio quodam nomine reprehenderant, legimus ipsum ordinationem dicti Claudij hac ratione excusasse, quod Regis testimonio facta fuisset, *Ego*, inquit, [b] *Claudium Presbyterum feci non corruptus præmio, sed ad præcellentissimi regis testimonium, qui erat non solum prædicator fidei Catholicæ, sed defensor; scribitis canonicum non fuisse, quod iussit: summo sungamini Sacerdotio; regionum præsul, custos patriæ, gentium triumphator iniunxit.* Similiter quoque legimus apud [c] Flodoardum, cum Lupo Catalaunicæ vrbis Episcopo quæstio mota fuisset, quod Harduinum quendam Rhemensis Diœcesis Presbyterum consecrasset, & in Abbatem benedixisset, excusasse se, quod ei per epistolam regiam commendatus, & ab Archidiacono Rhemensi præsentatus fuisset, eamque excusationem probatam in Synodo Suessionica Rhemensis Prouinciæ fuisse. Refert quoque [d] Zonaras Principes olim plures potentiâ Imperij fretos, Episcopos quosdam creasse aliosque Presbyteros, ac Diaconos fieri pro potestate iussisse: adeò vel antiquis etiam temporibus aliqua mala contra legum sanctiones inualescebant, & vt ibidem agnoscit *παλαιὰ ἡ κακία*, *vetus malum improbitas*, Parisiense [e] quoque Concilium & [f] Aquisgranense Regem rogat, vt curet bonos Pastores, Rectoresq; Ecclesiis adhiberi. [g] Sylvester quoq; 2. apud Iuretũ, *nulli*, inquit, *Clericorum præbendas, vel Ecclesiastica officia nisi manu Episcopali, vel manu Abbatis, vel regis manu, sancta accipere Ecclesia permittit.* Legimus tandem apud [h] Iuonem Ioannem Aurelianensem electum per literas Regis ipsi Iuoni consecrandum oblatum fuisse.

B

C

X. Verùm sacris Canonibus ambitio coercita est eorum, qui Principum aut Iudicum auctoritate, vel gratiâ, Ecclesiasticos gradus adipiscuntur: decernit [i] septima Synodus *omnem electionem quæ fit à Magistratibus, Episcopi, Presbyteri, Diaconi, irritam manere ex Canone dicente, si quis Episcopus sæcularibus Magistratibus vsus, per eos Ecclesiam obtinuerit, deponatur, & segregetur, & omnes qui cum eo communicant.* Canon ille, quem citat hæc Synodus, Canon est Apostolorum, qui seuerissimè tam eos qui Magistratuum sæcularium fauore Ecclesiam obtinuerint, depositione nimirum, & segregatione plectit, quàm illos qui hac arte Ecclesiam ingressis communicauerint. [k] Parisiense similiter tertium Concilium regnante Childeberto Rege Francorum, ordinationes Episcoporum irritas esse vult, *si per ordinationem regiam istius honoris culmen peruadere aliquis nimiâ temeritate præsumpsit.* [l] Nicolaus primus, tum [m] epistola ad Michaelem Orientis Imperatorem, tum [n] ad Lotharium Occidentis, acriter electiones à Principibus factas exagitat, & vtrumque Imperatorem sibi Ecclesiarum ordinationes vsurpantem generosè redarguit. [o] Alexander 2. [p] Gregorius 7. Concilium [q] Claromontanum sub Vrbano secundo, [r] Paschalis secundus, [s] Innocentius tertius eiusmodi electionem omnem per Laicos factam nullam esse volunt, & iis qui eiusmodi electionibus consentiunt varias pœnas imponunt: statuit etiam Concilium [t] Salisburgense, ne laicorum fauore, vel potentiâ Ecclesiæ obtineantur.

D

[a] Greg. Turon de gloria cõfess. cap. 6.
[b] Epist. 3. inter varias epist. Et ac. regum, & Episcop. Annalibus Francorum insertas, necnon in Bibliot h. Patr. tom. 3. collectas.
[c] Flodoardus li. 3. hist. Rem. cap. 13.
[d] Zonaras in ca. 3. sept. Syn.
[e] Paris. lib. 2. cap. 22. 25.
[f] Aquisgran. sub Ludouico can. 8.
[g] Sylvester 2. apud Iuret. ad Iuonis ep. 60.
[h] Iuo epist. 64 Hugoni.
[i] Sept Synod. c. 3. τῶν ἔφορον χειροτονιῶν ἐπίσκοπον ἐπιτρέπειν, ἢ ἐπιτροπεύειν, ἢ ἄλλην τινὰ ἐκκλησιαστικὴν ἐπιτάττειν διακονίαν. εἰ δέ τις ἐπίσκοπος ἐπὶ τοιούτοις ἐκκλησίαν ἐκτήσατο, ἢ ἀφορίζεσθω, ἢ ὅσοι τοῦτον κοινωνοῦσιν αὐτῷ κοινωνείτωσαν.
[k] Parisiense 3. c. 5.
[l] Nicolaus 1. epist. 10. ad Michaelem. mídé ep 64 ad Lothar. &
[m] ep. 65. ad Epist. regni. Lothar. refertur ex eo simile quippiam e. porro dist. 63.
[n] Concilium eiusdem epi. 65. & 66.
[o] Alexand. 2. c. per laicos 16 quæst. 7.
[p] Greg. 7. in Synodo general. cap. 1 & 2. refertur c. si quis deinceps ibid.
[q] Clarom. c. 15 16. & 17.
[r] Paschalis 2. c. si quis Clericus 17 quæst. 7.
[s] Innocent 3. c. si quis de elect. lege eam 65. & 66.
[t] Conc. Salisburgense sub Martin. 4 de iis, qui à laicis instituuntur.

Articulus

Digitized by Goc

A

ARTICVLVS II.

De iure, seu gratia patronatus.

§. I.

Ius patronatus antiquitus ignotum.

1. QVOD audis de Ecclesiis, à laicorum manu nequaquam recipiendis, noli ad patronorum, seu fundatorum Ecclesiæ euertenda iura proferre: quæ licet primis Ecclesiæ sæculis ignotæ, posterioribus tamen suam firB mitatem & robur acceperunt. Ecclesiæ primis temporibus, quibus Ecclesiastici tituli primùm fundati sunt, ea erat Episcopalis gradus eminentia, atque auctoritas, vt ea rata ab omnibus haberentur, quæ Episcopi grata habuissent; ea Episcoporum prudentia, affabilitas, atque moderatio, vt in commune sæpius de rebus Ecclesiæ, & ordinationibus Clericorum consulerent: ea totius populi Christiani pietas, & humilitas, vt nemo aliquid in Ecclesiâ vellet habere secretum, nemo specialem vllam, nisi eminentioris sanctitatis prærogatiuam quæreret: ideoque nec patronorum Ecclesiarum, vel fundatorum ambitio priuilegia extorquebat, nec ad Ecclesiarum dotationem priuatis honoribus vllius excitanda erat voluntas. Quare sub finem quinti sæculi[a] Gelasius Papa, iam tum, ni fallor, excitatâ in fundatoribus Ecclesiarum ambitione, cùm Iulius quidem in fundo Iuliano sui iuris Ecclesiam sancti Viti ædificari curasset, eamque fundasset, monendum rescribit, *ipsum proculdubio prætC ter processionis aditum, qui omni Christiano debetur, nihil ibidem se proprij iuris habiturum.*[b] Frigentium quoque, qui in fundo Sextiliano in honorem sanctorum Michaëlis Archangeli, & Martini Confessoris Ecclesiam fundauerat monendum vult, *vt nihil fundator ex hac basilicâ nouerit vendicandum, nisi processionis aditum, qui Christianis omnibus in commune debetur*

[a] Gelasius Sectioni Epis. 16. q. 7. c. piæmentis.

[b] Idem can. sequenti.

II. Glossa [c] antiquos Canones, ex vsitatâ suo tempore consuetudine, suo more, exponens, processionis aditum videtur peculiariter patronis adscripsisse, idest præsentandi promouendos ad Ecclesiam à se fundatam, vel dotatam, facultatem. Verùm, cui placuerit Glossæ interpretationem sequi, eidem tamen ex eo Canone colligere non licebit priuatum aliquod ius præsentandi electum fundatori, vel patrono conuenisse, nam processionis aditus, qui patrono tribuitur, dicitur esse debere fidelibus omnibus communis: ideóque primas quidem partes fundatoris fuisse in eligendo Clerico ad Ecclesiam quam fundarit, exinde liceret colligere, sed non solas eius partes extitisse, sed eas cum D reliquo populo communes. At enim processionis aditum, ni fallor, aliter interpretari debemus, neque enim vmquam quis legit processionis aditum sumi pro facultate præsentandi aut promouendi ad aliquam dignitatem: processionem autem sæpè legimus pro prærogatiuâ honoris, & largitionis munerum: quo sensu [d] Licinius Rufinus, Imperatorem Antoninum constituisse refert, *vt ad processum viri vxor ei donare* posset: [e] Theodosius quoque & Valentinianus, *procedendi*, id est, munera publicè populo largiendi, & prærogatiuæ spectacula publica exhibendi, in iisque cum insigniis honoris consistendi, sicut & consulatus gerendi, *principali iudicio legitimam tribui facultatem* docuerunt: processionibusque consulatus ius non augeri, quod prima processio contulerat (quæ nempe in susceptione consulatus habebatur) sed beneficio iterari dixerunt. Itémque [f] Iustinianus processiones Consulum numerauit, in quibus spectacula Consules exhiberent: quæ omnia ostendunt processionis, seu προαγωγὰς, pro largitionibus istis, & expensis ad spectacula edenda factis, & prærogatiuâ quadam honoris in iisdem spectaculis sumi posse: secundùm quam acceptio-

[c] Glossa in can piæ. verbo processionis.

[d] Licinius Rufinus lib. 6. refertur l. nam & Imperator, ff de donat. inter virum & mulierem.

[e] Theodos. & Valentin. Sebastiano PP. l. sancimus, C. de consulibus.

[f] Iustin. Nouella 105. cap. 1. Lege Cuiacium ad l. 46. de consul.

Digitized by Google

nem dixit fortè Gelasius fundatoribus Ecclesiarum præter expensarum, quas fecerint in vsus publicos, honorem, itémque fundatoris titulum, & [a] honoratiorem sedem, nihil proprij iuris in Ecclesias à se fundatas *sibi vendicare posse*. Fortè etiam per processionis aditum Gelasius hanc prærogatiuam intellexit, patronis concessam, vt ad sacram oblationem, & cõmunionem accedentes, laicos omnes præcederent; aditum enim ad sacrum Altare, quem εἴσοδον, vocat Concilium [b] Laodicenum, *processionem*, dixit [c] Gentianus Heruetus: & ordine ad sacram communionem, atque oblationem procedi olim solitum, res est notissima. Fortè item prærogatiua patronorum, de qua loquitur dictus Gelasius, in eo sita erat, quod obuiam eis ab omnibus fidelibus, cùm primùm ipsi ad ædem sacram accederent, procederetur: quam prærogatiuam sibi multò post Gelasium tempore patronos vendicasse, ex eo coniicies, quod Theobaldus Comes Carnotensis ad Monasterium Sancti Petri in Valle proficiscens, *se*, inquit [d] Fulbertus, *in Monasterium recipi cum processione præmandat*. Fortè item, quod patroni in processionibus publicis (quarum mentio apud [e] Tertullianum, [f] Hieronymum, aliosque complures) cæteris præirent, eis ideò processionis aditus tribuitur, præsertim cùm procedere is propriè dicatur, qui aliorum comitatu instructus progreditur: v. gr. Episcopus ad Ecclesiam, Clericorum multitudine stipatus, propriè procedere dictus est ab [g] Augustino, [h] Sulpitio Seuero, [i] Sidonio, [k] Gregorio Magno, [l] Veteri ordine Romano, & aliis passim; & Imperator satellitio munitus ad palatiũ procedere passim quoq; apud [m] Auctores legitur: Eodem ergo modo Ecclesiarum patroni qui totius plebis sequentis veluti ductores erant, aditu processionis gaudere dicebantur, quod primi adirent, & cæterorum turba stipati procederent. Hæc omnia coniiciendo à nobis dicuntur, ac diuinando: fatendum enim est perobscurum esse, quid per processionis aditum patronis speciatim attributum intellexerit Gelasius; mihi autem certum est præsentationis ad Ecclesias faciendæ ius nequaquam intellexisse: quod cùm superiùs pateat, potest & pluribus quas iam iam adducemus auctoritatibus probari.

III. Concilium Toletanum quartum celebratum tempore Honorij anno 671. clarè & disertè fundatoribus Ecclesiarum, ac patronis, in Ecclesias à se conditas potestatem adimit. [n] *Nouerint*, ait, *conditores Basilicarum in rebus, quas eisdem Ecclesijs conferunt, nullam se potestatem habere, sed iuxtà Canonum instituta, sicut Ecclesiam, ita & dotem eius ad ordinationem Episcopi pertinere*. Ex eo verò Canone colligitur sicut res Ecclesiæ in arbitrio, & potestate Episcopi relinquuntur, ità & Ecclesias ipsas ad eius institutionem, & gubernationem relinqui, idque secundùm Canones, vt ibidem Concilium Toletanum profitetur, quorum Canonum maximam partem leges [o] apud Gratianum. Fauet Concilium Cabilonense primum tempore Clodouæi secundi Francorum Regis habitum anno 650. in quo consuetudo illa damnatur, quæ iam obrepere solebat, [p] *quod oratoria per villas potentum iam longo constructa tempore, & facultates ibidem collatas, ipsi, quorum villæ sunt, Episcopis contradicant*, id est repugnent, quominus & ab Episcopis regantur, & ab iisdem de Clericis prouideantur: subditur enim hanc consuetudinem emendari debere, *ita duntaxat, vt in potestate sit Episcopi, & de ordinatione Clericorum, & de facultate ibidem collata, qualiter ad ipsa oratoria, & officium diuinum possit impleri, & sacra libamina consecrari*: quibus verbis iudicatur, in arbitrio Episcopi Clericorum in prædictis oratoriis ordinationem atque institutionem sitam esse oportere, Ecclesiarum patronis reclamanda sublata potestate, quod similiter in redituum istorũ oratoriorũ dispensatione Episcoporum ius esse vult idem Concilium. Antiquius quoque iis omnibus Aurelianense quartum Concilium sub Childeberto Francorum Rege anno 541. decreuit, [q] *vt in oratoriis Domini prædiorum minimè contrà votum Episcopi, ad quem territorij ipsius priuilegium noscitur pertinere, peregrinos Clericos intromittant: nisi forsitan, quos probatos ibidem districtio Pontificis obseruare præceperit*: ex quo Canone patet nondum patronos nominandi Clericos in Ecclesia plenam habuisse potestatem.

[a] Honoratiorem sedem in Ecclesiis arbitrio presbyterorum patronis attributam collige ex lib. 1. Capitular. cap. 148.
[b] Laodicen. can. 56.
[c] Gentian. Heruet in vers. huius can. lege etiã veterem ordinem Rom. vbi de Missæ celebrat. pluribus tit.
[d] Fulbertus epist. 11. Aboni.
[e] Tertull. lib. 2. ad vxorem cap. 2.
[f] Hieronym. epist. ad Eustoch.
[g] August. 22. de ciuit. cap. 8.
[h] Seuer. dial. 2. c. 11.
[i] Sidonius epist. 17 lib. 5.
[k] Greg. lib. 4. cap. 34.
[l] Vetus ordo Rom. passim in Auctores prophani passim.
[m] Conc. Tolet. 4. c. 31. refertur c. nouerint 10. q. 1. & c. sic quidã, c. decretum, c. regẽda, 10. quæst. 1. & 16. quæst. 7. c. omnes Basilicæ, & alibi passim.
[n] Cabilon. 1. c. 14.
[o] Aurel. 4. c. 7.

§. II.

ed by Google

A

§. II.

Origo iuris patronatus, & confirmatio.

IV. Ex his quoque omnibus duo deduces, primum non statim laicis Ecclesias ædificantibus ius illud præsentandi Clericos ad ordinationem concessum fuisse, sed primùm Episcopis alieno territorio Ecclesias ædificantibus attributum in Concilio [a] Arauzicano primo, in quo dedicatio Ecclesiæ ab ipsis ædificatæ Episcopo loci propria asseritur, *reseruatâ ædificatori Episcopo hac gratia, vt quos desideret Clericos in re suâ videre ipsos ordinet ut, cuius territorium est, vel si ordinati iam sunt, ipsos habere adquiescat* : cui priuilegio nullum simile laicis ædificatoribus Ecclesiarum tribuit, de quibus immediatè post loquitur. Hincque patet ius patronatus (quod melius gratiam dixeris) Ecclesiasticum, quod nempe in Clericorum præsentatione consistit, priùs ab Ecclesia probatum fuisse, B quàm laicum: quia nempe laici minus idonei iudicantur, qui de sufficientia & aptitudine Clericorum iudicent, quàm Ecclesiastici, & inter eos potissimum Episcopi. Alterum inferri potest ius patronatus, primùm in Oratoria seu Capellas, vt vocant, à laicis vsurpatum fuisse, quàm in Ecclesias Cathedrales, Collegiales, aut Parochiales, cùm enim permissum fuisset, vt Oratoria in agris ad euitandam fatigationem familiæ ædificarentur (qualis permissio habetur in Concilio [b] Agathensi sub Leone primo) Domini qui in territoriis suis, & domibus Oratoria ista ædificabant, Clericorum præsentandorum, seu nominandorum facultatem sibi dari æquum censebant; vt nempe cùm priuatim sibi, & familiæ suæ ista ædificarent, Clericos quoque in iisdem ministraturos eligerent. Primùm itaque legimus [c] Iustinianum Nouellâ constitutione de C sanctissimis Episcopis & Clericis, quam Consule Basilio Iuniore, decimo Calendas Martij, anno videlicet 541. edidit, & Petro præfecto promulgandam misit, iuris patronatus in Oratoria prima fundamenta iis verbis iecisse. *Si quis Oratorij domum fabricaucrit, & voluerit in eâ Clericos ordinare, aut ipsi, aut eius hæredes, si expensas ipsis Clericis ministrant, & dignos denominant, denominatos ordinari: si verò, qui ab ipsis eliguntur, tanquam indignos prohibent sacræ regulæ ordinari, tunc sanctissimus Episcopus quoscumque putauerit meliores ordinari procuret.*

V. Posteà verò ad puniendam [d] quorumdam Episcoporum negligentiam, & fidelium [e] in erigendis Ecclesiis pietatem excitandam, potestas aliqua laicis fundatoribus in quascumque Ecclesias à se fundatas concessa est, cuius aliqua vestigia apparent in epistolâ [f] S. Gregorij Secundino Episcopo Tauromitano, in quâ, vel eo titulo cuiusdam Monasterij substractionem ab alio Monasterio iniustam censet, quod contra voluntatem fundatorum facta esset: scripta est autem hæc epistola à Gregorio Indictione prima, id est anno Mauritij 12. Christi verò 598. euidentiora etiam in epistola [g] Pelagij Gregorij prædecessoris Mellito Subdiacono elucent: *Abbatem*, inquit, *in Monasterio illum volumus ordinari, quem sibi de sua congregatione & Monachorum electio, & possessionis Dominus, & (quod magis obseruandum est) ordo vitæ, & meritum poposcerit ordinari.* Sed clarissimè integro, & quibusdâ amplius annis post Iustinianæam sanctionem sæculo, anno nempe Christi 655. Concilium [h] Toletanum nonum eiusdem iuris patronatus etiam in Monasteria, & Ecclesias Parochiales inuiolabilem auctoritatem primùm esse voluit hoc Canone, *Cùm sæpè sit solicitum, etiam illa quæ non debentur prece supplicationis, & vi quodammodo extorqueantur doloris; quantò magis, & sine obstaculo concedi debent exquisita simul & ordine iuris, & dolore compassionis: quia ergo plerumque fieri cognoscitur, vt Ecclesiæ Parochiales, vel sacra Monasteria, ità quorumdam Episcoporum vel insolentiâ, vel incuriâ horrendam decidant in ruinam, vt grauior ex hoc oriatur ædificantibus mœror, quàm in struendo gaudij extiterat labor: ad ea pia compassione [i] decernimus, vt quandiu earumdem fundatores Ecclesiarum in hac vita superstites exstiterint, pro eisdem locis curam permittantur habere sollicitam, & sollicitudinè ferre præcipuam, atque rectores idoneos in eisdē Basilicis iidem ipsi offerant Episcopis ordinandos, quos,*

[a] Arauzic. 1. can. 10.

[b] Cōc. Agath. c. 21.

[c] Nouell. 123. cap. 18. de cuius tēpore legatur finis eiusdem Nouellæ, & Baronius ad annum prædictum.

[d] Tolet. 9 infrà primam illam rationē tradit: hanc posteriorem rationem assignat Ioan. 22. in Extrauag. suscepti regiminis

[e] Greg. lib. 1. ep. 31. indict. 1. refertur mutilum can. rationis 16. q. 7

[f] Pelagius c. Abbatem 18. quæst. 2

[g] Cons Tolet. 9. c. 2.

[h] refertur. can. decernimus 16. quæst. 7.

si tales forsitan non inueniantur ab iis, tunc quos Episcopus loci probauerit Deo placitos, sacris A
cultibus instituat, cùm eorum conniuentiâ seruaturos: quod si superstitibus eisdem fundatoribus rectores ibidem Episcopus præsumpserit ordinare, & ordinationem suam irritam nouerit esse, & ad verecundiam suam, alios in eorum loco, quos idem ipsi fundatores, condignos elegerint, ordinari. In quo Canone notandum est, ea quæ olim precibus & supplicationibus fundatores Ecclesiarum ab Episcopis obtinebant, asseri de cætero tanquam ius debitum fundatoribus, si superstites fuerint: in quibus verbis exclusionem hæredum arbitror contineri, itaut scilicet fundatoribus solis, non eorum hæredibus præsentandi Clericorum ad Ecclesias Parochiales auctoritas detur: nam Canone primo [a] quo idem Concilium hæredum, propinquorumque eorum, qui Ecclesias fundarunt, iura enumerat, ea solum recenset, vt nempe Ecclesiarum sollicitudinem agant, Sacerdotem res Ecclesiæ dissipantem accusare possint, & ad Episcopum vel Iudicem deferre: de Episcopo quoque talia agente apud Metropolitanum queri eis liceat: facultatis autem prædictæ præsentandi Clericum nequaquam meminit: postea verò capite se- B
cundo citato immediatè sequente ius istud præsentandi Clericos fundatoribus Ecclesiarum, si superstites fuerint, attribuit; vnde manifestè hæc particula videtur esse exclusiua: adeò vt hæredes iuxta istius Concilij dispositionem eodem iure minimè potiti videantur.

[a] Idem cap. 1.

VI. Confirmatur ius illud patronatus in Synodo [b] Romanâ sub Eugenio II. & Leone IV. in qua hæc habentur, *Monasterium, vel Oratorium canonicè constructum, à dominio constructoris, eo inuito, non auferatur: liceatque illi Presbytero, cui voluerit, pro sacro officio ipsius diœcesis, cum consensu Episcopi, ne malus existat, commendare.* Confirmatur etiam in [c] Concilio Parisiensi sexto Imperante Ludouico Pio, & Apostolicam Sedem tenente Gregorio quarto, qui post Eugenium secundum, ante Leonem quartum sedit, neutrum tamen immediatè aut præcessit, aut secutus est: in eo verò Concilio hoc decretum legitur, quod [d] Capitularibus Caroli insertum fuit, *De Clericis verò laicorum vnde nonnulli eorum conqueri videntur,* C
eo quod quidam Episcopi ad eorum preces, nolint in Ecclesiis suis eos, cum vtiles sint, ordinare: visum nobis fuit, vt in vtrisque partibus pax, & concordia seruetur, & cum charitate, & ratione vtiles & idonei eligantur: vt si laicus idoneum, vtilemque Clericum obtulerit, nulla qualibet occasione ab Episcopo sine certa ratione repellatur: & si reiciendus est, diligens examinatio, & euidens ratio, ne scandalum generetur, manifestum faciat. In Concilio VVormatiensi [e] statutum est similiter, *vt si laici Clericos probabilis vitæ, & doctrinæ Episcopis consecrandos, suisque Ecclesiis constituendos obtulerint, nulla qualibet occasione reiciant:* qui Canon licet expressè mentionem patronorum non faciat, sed generatim laicorum, nihilominus probabilius est sermonem in eo fieri de laicis, qui in Ecclesiis suis, quas nempe vel ipsi, vel parentes eorum fundarint, aut qui fundatorum hæredes sint, quibus Clericorum nominandorum facultas attribuatur.

[b] Synod. Ro. sub Eugen. 2. & Leone 4. cap. 21. refertur 16. q. 7. c. Monasteriũ.

[c] Conc. Parisiens. 6. lib. 1. c. 22.

[d] Lib. 5. Capit. c. 178.

[e] Cõc. VVormat. can. 49.

VII. Iis verò fermè tempotibus fundatorum hæredes iure patronatus gauisos fuisse, imo & inter ipsos cohæredes Ecclesias Parochiales, & cæteras fuisse, interdum diuisas, colligere est ex sanctione Lotharij Imperatoris relata inter D
[f] leges Longobardorum, quæ tamen Gregorio [g] in decreto Gratiani tribuitur, cùm non satis pateat cui Gregorio tribuenda sit, *De Ecclesiis*, inquit Imperator, *quæ inter cohæredes diuisæ sunt, considerandum est, quatenus si secundùm nostram prouidentiam, & admonitiones Episcopi, ipsi cohæredes eas tenere voluerint, & honorare faciant. Si autem hoc contradixerint, vtrum eas ita custodire permittat, an reliquias exinde auferat, & vbi ad nostrum beneficium Ecclesiæ pertinentes ita diuisæ fuerint, vt describantur, & nobis enuntientur:* videtur in hac lege sermo esse de Ecclesiis istis, quibus fundatores annuatim ex suis bonis pensionem ad Presbyteri alimenta assignabant: quibus proinde mortuis videndum erat, vtrum hæredes singuli eam capitatim persolucre, vel aliqui eorum vellent, ne videlicet Presbytero in eâ Ecclesiâ ministraturo alimenta deessent: cuius rei gratiâ hæredibus istis fundatorum nominatio Presbyteri in ea Ecclesia instituendi concedebatur. Verùm lucem adfert huic legi [h] Cabilonensis Synodus sub Carolo Magno, vbi abusum quendam,

[f] Lib. 1. legũ Longobardorum 45.

[g] c. considerãdum est 16. q. 7. quibusdã verbis mutatis.

[h] Cabilon. 1. c. 16.

Digitized by Google

A quendam reprehendit, *quod inter hæredes Ecclesiæ in rebus propriis constitutæ diuidantur, & tanta per eandem diuisionem simultas oriatur, vt vnius altaris quatuor partes fiant, & singulæ partes singulos habeant Presbyteros: quod sine discordia & simultate nullo modo geri potest*: cui malo vt prouideatur, decernit, quod huiusmodi Ecclesiæ, inter hæredes diuidi non debeant: &, si in contentionem venerint, & simultates inter eos surrexerint, per quas Sacerdos suo ibi officio canonicè fungi non possit, præcipiatur ab Episcopo ciuitatis, vt nullo modo ibi Missarum solemnia celebrentur, donec illi ad concordiam redeant, & pari voto atque consilio Ecclesia illa Sacerdotem canonicè habeat, qui liberè ministerium suum exercere possit. Hoc autem Cabilonensis secundi decretum tanquam Concilij Mediolanensis citatur [a] in decretalibus, à Burchardo verò [b] VVormatiensi, & Iuone [c] tanquam Concilij Mediomatricis; cui simile est decretum [d] Concilij Triburiensis sub Formoso Papâ decernentis, vt volentibus Patronis Ecclesiam ab vno Presbytero procurari, *Episcopus tollat inde reliquias, atque eiusdem Ecclesiæ claudat ostia, & sub sigillo consignet ea, vt sacrum ministerium nullus celebret in ea, antequam concordi vnanimitate vnum omnes eligant Presbyterum, qui idoneus sit sacrosanctum locum procurare, & populo Dei vtiliter præesse.*

B

VIII. Sequentibus sæculis indubitatum fuit ius patronatus laicorum, vt nempe fundatores Ecclesiarum, eorumque hæredes, Clericos Episcopo in Ecclesia à se, vel à parentibus suis fundatâ ordinandos præsentarent, in quo præsentandi iure [e] Concilium Lateranense sub Alexandro tertio dicit fundatores Ecclesiarum, eorumque hæredes *Ecclesiam sustinuisse*: vt scilicet ius illud non ex diuinâ ordinatione, nec tam ex Ecclesiæ dispositione, quàm ex eiusdem permissione, ac tolerantiâ ipsis acquisitum fuisse ostenderet: & suprà ex Concilio [f] Arauzicano primo memorauimus ius istud non ius, sed gratiam, seu priuilegium dictum, etiam in Ecclesiasticis personis. Cui assentitur [g] Ioannes 22. docens ius patronatus ex solâ gratiâ concedi, non ex stricto iure.

C

IX. Ea tamen consuetudo adeò inualuit, vt ad alios à fundatoribus ius patronatus progressu temporis ampliatũ fuerit. Concilium Toletanum [h] nonum citato superiùs Canone solis fundatoribus, quamdiu superstites essent, Ecclesiasticas personas nominandi facultatem videtur tribuisse, quamuis [i] Canone præcedenti cæteras patronorum prærogatiuas fundatorum filiis, vel nepotibus, atque honestioribus propinquis deferri voluerit. Alexander [k] tertius non iis solum, verùm etiam emptoribus possessionis seu fundi ius integrum patronatus adscripsit, adeout simul cum ipsâ rerum vniuersitate transire ipsum censuerit. Deinde non solis fundatoribus, sed & aliis ius illud tandem impetratum est: primò itaque [l] Patronus Ecclesiæ esse meretur, qui fundum ad ædificandum dedit: secundò, [m] qui Ecclesiam constituxit: tertiò, [n] qui funditus destructam reparauit; perinde enim est, ac si de nouo ædificasset: priorque obligatio qua alteri Patrono Ecclesiæ addicta erat, eâ penitus collapsâ extinguitur: antiquus tamen Patronus secundùm [o] Hostiensem, & [p] Syluestrum rogandus videtur, vt ædificet, & in reædificatione cæteris præferendus: quartò, [q] qui Ecclesiam dotauit.

D

X. Circa modum etiam comparandi illud ius hæc statuta sunt: primum, [r] ne ius illud, vtpotè quodammodo spirituale, per se vendatur: [s] alterum, vt cum tota vniuersitate rerum, vendi & obligari legitimè possit: [t] tertium, vt transeat ad eos, quibus ad longum tempus villa locata fuerit, non ad eos, quibus ad breue: [u] quartum, vt possit transferri quatuor modis, successione, donatione, permutatione, & cum rerum vendita vniuersitate: [x] quintum, ne ius istud descendat ad hæredes pro portionibus hæreditariis, sed quilibet eorum sit Patronus in solidum: quod similiter contingit in aliis iuribus, quæ incorporalia sunt: sextum, [y] vt non possit dari sine consensu Episcopi, [z] præterquam si Monasterio, vel alteri Ecclesiæ relinquatur à laico: [a] vltimò, vt per hæresim Patroni amittatur.

a Cap. 1. de ijs quæ à patronat.
b Burchard. lib. 3 decret. c. 42.
c Iuo parte 3. c. 36. item in prima compilatione decret. cod. tit. cap. 2.
d Conc. Tribur. c. 32. refertur c. 2. de iure patronatus, & can. si plures 16. q. 7. sed quibusdã vtrobiq; immutatis.
e Conc. Lateran. sub Alexand. 3. c. 17. refertur cap. quoniam, de iure patron.
f Concil. Arauz. 2. c. 20.
g Ioan. 22. extrau. suscepti regiminis.
h Tolet. 9. c. 2. suprà nu. 5.
i Idem c. 1. refertur 16. q. 1. c. filiis.
k Alex. 3. cap. ex literis, de iure patron.
l Cap. proposuit, de filiis Presbyterorum.
m can. Monasteriũ 16. q. 7.
n Glossa in cap. quoniã, de iure patronatus, v. fundatores.
o Hostien. in summâ, de iure patron.
p Syluester eod. tit. nu. 2. q. quicunque, & can. filius 16. quæst. 1.
q Cap. de iure verò, de iure patronatus.
r Glos. 1. ibid.
s Gloss. 1. in can. factis, 16. quæst. 1.
t Glos. in can. pia, 16. q. 7.
u Glos. 1. ibid. & 2. in can. si plures, eod. q.
x Glos. Ecclesiasticæ, in cap. nullus, de iure patr.
y Gloss. 1. in can. neminĩ, 16. q. 7.
z Lege Abbatem, & Ioannẽ de Lignano in cap. nobis, de iure patronatus.

A

§. II.

Leges iuris patronatus.

XI. Leges quoque patronis laicis præsentaturis ad Ecclesias, in quas ius habent, aliquæ præfixæ sunt: [a] prima, vt intrà quadrimestre spatium nominent eum quem Ecclesiæ suæ præfici volunt: quod nempe [b] alij numerandum dicunt à die vacationis: alij [c] à die, quo de ea certiores fieri possunt, ne videlicet sine suâ culpâ, si inuincibiliter vacationem ignorauerint, suo iure contra æquitatis leges priuentur. Altera, [d] vt dignum nominent: qui enim indignum, præterquam quod peccant mortaliter, vtpotè qui Ecclesiæ grauem iniuriam inferre conentur, præterea etiam suo iure priuandi sunt: quod intellige si dignum intra tempus præscriptum minimè nominauerint: cùm enim laico non insit scientia, quâ de instituendi moribus, ingenio, doctrinâ, aliisque conditionibus B inquirere semper possit, ideò [e] nominationem suam variare Ecclesia ipsi permittit: quamobrem si indignum nominauerit, potest intrà præscriptum tempus dignum præsentare: sed si toto tempore ei ad præsentandum concesso non nominauerit dignum, suo iure priuandus est. Concilium tamen [f] Tridentinum decernit, vt Patronus etiam laicus intrà decem dies, vel aliud tempus ab Episcopis præscribendum idoneos aliquos ad Ecclesias Parochiales præsentet. Tertia, [g] vt Patroni digniores etiam nominent, non solùm dignos, præsertim ad Ecclesias Parochiales, ne suæ Ecclesiæ malè consulant, & saluti fidelium iniquè prouideant. Quarta, [h] ne præsentent motâ controuersiâ de iure patronatus: ea siquidem durante Episcopus instituere potest personam idoneam, qui ab eo repræsentari debebit, qui ius euicerit patronatus. Quinta, [i] vt cum plures sint Patroni, nullus eorum, nisi aliis vocatis, nominare præsumat, isque [k] legitimè nominatus censeatur, qui à maiori parte fuerit nominatus. Sexta, [l] ne C Clericos instituant, vel destituant, secus excommunicantur. Septima, [m] vt Clerici præsentati, ab Episcopis instituantur, antequam sacra ministeria attingere, vel populi regimen suscipere audeant, quæ institutio adeò necessaria est, vt nec Regi sine Episcopi consensu canonicè aliquem Clericum in suum seruitium recipere Concilium [n] Meldense olim permiserit.

[a] Concil. Lateran. sub Alex. 3. cap. 8. cap. quoniam, & cap. cum propter, eodem tit.
[b] Petrus Hispanus, & alij in cap. cã te, in quo 6. mẽses præscribuntur.
[c] Abbas, Federicus, & Ioã. Andreas in cap. citato.
[d] Abbas & cæteri in cap. cum autem, de iure patronatus.
[e] Cap. cùm autem, & cap. quoniam, & cap. Pastoralis eod. tit.
[f] Tridẽt. sess. 24. cap. 18. de reformat.
[g] Trident. ibid.
Lege Lambertin. lib. 2. de iure patronatus, parte 2. q. 10. art 3.
[h] Cap si verò, de iure patronatus.
[i] Panormit. in cap. quoniã, cit. Barthol. in l. omnes populi, ff. de iustit. & iure, & alij.
[k] Abbas in cap. quoniam cit.
[l] Cap. præterea, eod. tit. c. contra, 16. q. 7. & c. inuentum, eadem.
[m] Moguntin. sub Carolo c. 29 Claromõ. sub Paschal. 2. c. 18. Alexãder in cap. relatum est, de iure patronatus, & alibi passim.
[n] Conc. Meldense can. 28.

CAPVT II.

De consensu parentum ad Clericatum, siue Ordines, vbi obiter de eorumdem consensu ad Monachatum liberorum.

ARTICVLVS I.

D

De necessitate consensus parentum ad Ordinationem liberorum.

§. I.

Liberos à parentibus, nec à Clericatu, nec ab Ordinibus, vel Monachatu, sine rationabili causâ esse retrahendos.

I. COnsentaneum sanè est, vt quia de consensu Regum, Principum, Dominorum temporalium, ad subditorum Ordinationem sacram, superiùs, quæ nobis visa sunt, docuimus; breuiter de parentum consensu, ad hoc vt ipsorum liberi Clericalem statum eligere queant, vel ad Ecclesiasticos ordines promoueri, aliquid dicamus. Nam quemadmodum, pro bono publico, Principum interest, quem quisque statum amplectatur: ita parentum priuatim interest, cui se statui ipsorum filij propriâ voluntate addicant. Et quoniam Monasticus

Digitized by Google

A ſticus ſtatus Clericali valdè affinis eſt, eaque quæſtio de Clericali ſtatu mouetur, non parum illuſtratur ſi Monaſticus ſtatus Clericali hac in parte conferatur: ideò coniunctim de vtroque diſſeremus, ita tamen vt primum de auctoritate parentum ad retrahendos liberos à Clericalis, vel Monaſtici ſtatus ſuſceptione, ſeu de neceſſitate conſenſus ipſorum ad hoc vt liberi ordinari, vel Monachatum profiteri legitimè poſſint: tum de eorumdem ad inducendos liberos ad vtrumque ſtatum, eoſque adigendos, ſeu de vi paterni circà vtrumque ſtatum perſuadendum imperij dicamus, & in vtraque iſta quæſtione diſſoluendâ, quæ certa ſunt incertis præmittamus.

II. Certiſſimum ergo primùm eſt, grauiter parentes peccare, qui liberos à Dei obſequio, à Clericali nempe, aut Monaſtico ſtatu, abſque vllâ rationabili causâ retrahunt. Hi enim ſimiles ſunt [a] filiis Heli, qui oblata ad ſacrificium in ſuos vſus ſumebant, populumque à ſacrificando retrahebant; quod [b] eorum crimen non inultũ reliquit Deus, ſed ingentibus in ipſos, in patrem ipſorũ, in

B totum populum pœnis vindicauit: ob illud enim crimen morte peſſimâ ipſi perierunt: Heli vir alioqui bonus, ſed in filios ex paterno affectu indulgentior, ſubitâ morte percuſſus eſt: arca Dei à Philiſtinis capta; Iſraëliticus exercitus occiſione deletus eſt: quales, putas, paſſuri ſunt à Deo pœnas, qui templo Domini Sacerdotis induſtriam, Monachi exercitationem, Monialis continentiam, horum omnium gloriam ſuffurantur, cùm in [c] Antiochum, [d] Nabuchodonoſorem, [e] Pompeium ob violatum Hieroſolymitanum templum, tam acriter diuina vindicta deſæuierit? magnum & ingens eorum crimen eſt, qui Deo Patris auctoritatem, liberis perfectioris vitæ ſtudium, pacem, honeſtũ otium, maiorem ſecuritatem inuident; qui quos ad æternam fœlicitatem manu, lingua, omni ſtudio ducere debent, à tutiori eius inquirendæ viâ reuocant, à ſublimiori gradu penè iamiam elatos in altum dimouent, à maiori profectu retardant: vt in pericula, in Syrtes, in dubia certamina, in negotioſa negotia coniiciant. Quantam merentur reprehenſionem, qui Eccleſiæ paſtores ſub-

C trahunt? qui ab Eccleſiâ illuſtriorem gregis Dominici portionem reſcindere, flores virginitatis euellere, matrem Eccleſiam à complexu filiorum, & ab huius vberibus conantur filios retrahere? qui naſcentia in bono agro purarum cogitationum ſemina eradicare, iniectas tenellis adhuc cordibus pias cogitationes Spiritus ſancti ſoboles extinguere ſatagunt? Ridenda proculdubio eiuſmodi parentum ſtultitia eſt, qui dum arctiùs ſobolem amplecti ſibi videntur, & chariùs, eandem comprimunt, & dum blanditiis eam ſe fouere putant, compreſſam ſuffocant. *O durum patrem!* (in perſonâ Heliæ Monachi exclamat [f] Bernardus) *ô ſæuam matrem! ô crudeles parentes, & impios! imo non parentes, ſed peremptores: quorum conſolatio mors filij eſt, qui me malunt perire cum eis, quàm me regnare ſine eis: qui me ad naufragium, vnde tandem nudus euaſi; rurſus ad ignem, vnde ſemiuſtus eximus, rurſus ad latrones, à quibus ſemiuiuus relictus ſum, ſed miſerante Samaritano, iam aliquantulum conualui, reuocare conantur; & militem Chriſti propè iam capto cælo triumphantem* (*quod non in me glorior, ſed in eo qui vicit mundum*) *ab ipſo iam introitu gloriæ, tanquam*

D *canem ad vomitum, tanquam ſuem ad lutum, ad ſæculum reducere moliuntur! mira abuſio, hoſtis inſtat à tergo, & fugienti prohibetur egredi, euadenti ſuadetur regredi, &c.*

III. Huiuſmodi parentes odit Deus, qui Zelator eſt animarum noſtrarũ, qui ſibi ſoli Patris, & Domini nomen vẽdicat, cæteris denegat: [g] *ex quo omnis paternitas in cælis & in terra nominatur*: cui ſoli de cuiuſcumque ſtatu decernendi ineſt ſuprema auctoritas; qui primitias ſibi ex omnibus viuentibus expoſcit. Hoc damnat Eccleſia, vindex læſæ diuinæ Maieſtatis, & propugnatrix ſuæ dignitatis, cui vtiles opifices, illuſtria ornamenta ſubtrahuntur. Grauis à Toletano Concilio tertio in eiuſmodi parentes conſtituta eſt pœna, [h] *vt ſi quis propoſitum caſtitatis viduæ, vel virginis impedierit, à ſancta Communione, & à liminibus Eccleſiæ habeatur extraneus.* Prohibet quoque Triburienſe parentum violenta ea in re imperia, [i] *ſi*, inquit, *in fortiori ætate adoleſcentula, vel adoleſcens ſeruire Deo elegerit, non eſt poteſtas parentibus prohibendi.* Tridentina ſimiliter Synodus, [k] *Anathemati ſubijcit eos, qui ſanctarum virginum, vel aliarum mulierum voluntatem vel accipiendi, vel voti emittendi*

a 1. Regum 2.
b 1. Regũ 4.
c 1. Mach. 6.
d Daniel. 4.
e Multi ex Chronograph.
f Bernard. epiſt. 111.
g ad Ephes. 3.
h Tolet. 3. c. 10. habet. 32. q. 3. c. hoc ſanctum.
i Tribur. c. 24. habetur, 20. q. 2. can. puella.
k Trident ſeſſ. 25. de regularibus cap. 18.

Digitized by Google

ſine iuſtâ causâ impedierint. Nec Eccleſiaſticæ ſolummodo, ſed ciuiles quoque leges in parentes pro Dei honore, Eccleſiarum ornamento, filiorum libertate armantur. Interdicit[a] Iuſtinianus, *parentibus filios ſuos monaſticam vitam eligentes ex venerabilibus Monaſteriis abſtrahere*; & alibi, *non liceat* (ait idem [b] Imperator) *parentibus impedire, quominus liberi eorum, volentes, Monachi, aut Clerici fiant, aut eam ob causam exheredare: ſed ſi ipſi teſtamentum condant, neceſſe habent quadrantem illis relinquere, ſin autem hoc non fecerint, locus ſit ab inteſtato.*

[a] Iuſtin. Nouella 123.
[b] Idem l. vt non liceat, C. de Epiſcopis & Clericis.

§. II.

Facta ab impuberibus vota Clericatus, vel Monachatus à parentibus irritari poſſe.

IV. Certum quoque, & indubitatum eſt, vota Monaſtici, vel Eccleſiaſtici ſtatus amplectendi, quæ à liberis ætate immaturâ facta ſunt, à parentibus irrita reddi poſſe: id enim docet Triburienſe Concilium, [c] *Puella ſi ante duodecim annos ætatis ſponte ſuâ ſacrum ſibi velamen aſſumpſerit, poſſunt ſtatim parentes eius, vel tutores id factum irritum facere.* Idem quoque de mulieribus ſtatuit [d] Auguſtinus, citandum mox ex Numerorum libro teſtimonium exponens; [e] Toletanum verò decimum in maſculis idipſum pariter obſeruandum inſinuat: ad hoc enim, vt liberi ex Monachali profeſſione reſilire non poſſint, parentum exigit conſenſum. Certè puerorum, ac puellarum par eſt ratio: ideoque ſi puellarũ vota irritare parentes poſſint, puerorum quoque in tenerâ ætate poterunt: quapropter vtrumque tradunt [f] D. Thomas, & cæteri qui Theologiam ratione, ac methodo docuerunt, [g] Antoninus, item [h] Syluester, aliique Summiſtæ.

V. Adduci ſolet ad huius ſententiæ confirmationem diuinum antiquæ legis præceptum: ex quo tamen difficultas aliqua ſuboritur, quippe cùm primâ fronte parentibus ad irritanda puellarum, non puerorum vota facultatem tribuere videatur: iis ſiquidem verbis expreſſum legitur, [i] *ſi quis virorum votum Domino vouerit; aut ſe conſtrinxerit iuramento: non faciet irritum verbum ſuum, ſed omne quod promiſit, implebit mulier, ſi quippiam vouerit, & ſe conſtrinxerit iuramento, quæ eſt in domo patris ſui, & in ætate adhuc puellari, ſi cognouerit pater votum, quod pollicita eſt, & iuramentum quo obligauit animam ſuam & tacuerit, voti rea erit, quidquid pollicita eſt, & iurauit, opere complebit, ſin autem, ſtatim vt audierit, contradixit pater, & vota eius & iuramenta irrita erunt, nec obnoxia tenebitur ſponſioni, eo quod contradixerit pater.* Quibus verbis quis non primo intuitu crederet mulierem viro opponi, & inuitis parentibus maſculorum vota ſtata, rataque, fœminarum verò in ætate immaturâ, irrita, & inualida declarari? probabilius tamen eſt quod [k] Abulenſis, quodque alij paſſim docent interpretes, nullam iis verbis maris & fœminæ oppoſitionem contineri, quinimo viri nomine cuius vota rata eſſe iubentur, hominem cuiuſcumque ſexus ſignificari: fœminæ verò cuius vota irritari poſſe dicuntur, non quidem nomen, ſed legem ſaltem, in qua nomen iſtud habetur, trahi ad maſculos in ætate imperfectâ, ſeu ante pubertatis annos conſtitutos; mulieris autem præſertim mentionem fieri, vt eadem ſermonis ſerie eiuſdem quoque in ætate perfectâ, poſtquam ſcilicet per nuptias in viri poteſtatem tranſlata eſt, mentio fieret.

VI. Portò huic interpretationi maximam lucem ac probabilitatem adfert Græca interpretum verſio: in quo loco nominum, *vir, mulier*, hominis nomen geminatum legitur ἄνθρωπος, ἄνθρωπος, quod vtrumque ſexum deſignat: cui verſioni fauet Hebraicus textus qui geminatum *Gheuar*, quaſi *is, is*, viri & fœminæ nominum loco continet: ex quibus patet nullam oppoſitionem fieri maris ac fœminæ, ſed pro vtroque pari ratione, ac conditione legem inſtitui. Nec omittendum obiter, non abſque myſterio fieri, quod geminata nomina hominem ſignificantia, in vtraque Hebraïcâ, & Græcâ linguâ hoc loco habeantur, quod nobis myſterium euoluit Origenes: [l] *Quæ eſt iſta*, inquit, *repetendi nominis eiuſdem cauſa, quaſi non ſufficeret dixiſſe, homo qui voueris votum Domino:*

[c] Tribur. c. 24. habetur 20 quæſt. 2. c. puella.
[d] Auguſt. qu. 57. ſuper Numeros, refertur 23. q 5. c. mulier.
[e] Tolet. 10. c. 6.
[f] D. Thomas 2. 2. qu. 88. art. 8. & 9. & in 4. diſt. 38. vbi reliqui veteres Scholaſtici.
[g] Antonin. 2. part. tit. 11. cap. 2. § 6.
[h] Sylueſter v. votum 3 q. 8 num. 2. & alij.
[i] Numer. 3.
[k] Abulenſis in dict. cap. qu. 2. 84. 89. 90.
[l] Orig. hom. 24. in Num.

tum

A tum reſpondet ab Apoſtolo doceri, [a] *alium eſſe interiorem hominem, alium exteriorem, illum eſſe, qui renouatur de die in diem ſecundùm imaginem eius, qui creauit eum; hunc verò viſibilem, qui corrumpitur. Cùm ergo*, inquit, *veniunt ad votum hominis profectum, vt lex Dei ſuſcipiatur, & vota Domino offerantur; vota autem Domino offerre nemo poteſt, niſi qui habet aliquid in ſemetipſo, & in ſubſtantia ſua, quod offerat Deo; non ſufficit iſte exterior homo legem Dei ſuſcipere, nec vota ſolus offerre, non enim poteſt aliquid dignum Deo habere: ſed ille interior homo, qui magis habet in ſe, quod offerat Deo.* [a] 1. Cor. 4.

VII. *Quod autem*, inquit [b] D. Thomas, *talis obligatio votorum, in impuberibus robur non habeat, dupliciter poteſt contingere: vno quidem modo propter defectum rationis, ſicut patet in furioſis, & amentibus, qui ſe voto non poſſunt obligare ad aliquid, dum ſunt in furia vel amentia: alio modo, quia ille qui vouet, eſt alterius poteſtati ſubiectus: & iſta duo concurrunt in pueris ante annos pubertatis: quia & patiuntur rationis defectum, vt in pluribus; & ſunt naturaliter ſub cura parentum, vel eorum, qui ſunt eis loco parentum. Contingit propter naturalem diſpoſitionem, quæ legibus humanis non ſubditur in aliquibus, licet* B *paucis, accelerari rationis vſum; qui ob hoc dicuntur delicti capaces, nec tamen propter hoc in aliquo eximuntur à cura parentum, quæ ſubiacet legi humanæ reſpicienti ad id quod frequentius accidit.* Hæc D. Thomas, quæ mihi videntur accuratiùs expendenda, vt ex eorum diſcuſſione præcedentibus lux ſuboriri poſſit. [b] D. Thomas 2. 2 q. 88. art. 8. in cap.

VIII. Primùm igitur ſtatuo hunc rationis vſum ad voti emiſſionem ſufficere, qui ad peccatum mortale perpetrandum ſufficit: qualis vſus rationis proculdubio conſueuit pubertatis annos præcedere, ideoque, non dubium mihi videtur, quin ante pubertatis annos pueri, puellæque vota emittere valeant: quæ tamen robur non habeant, nec firmitatem obtineant, donec obfirmato rationis vſu à vouentibus rata habeantur, vel à parentibus, aut tutoribus, quorum eſt imbecillum adhuc rationis vſum in filiis ſupplere, confirmata ſint: ad rem ſiquidem grauiſſimi momenti perſe eligendam, qualis eſt ſtatus aliquis, cui ſunt non minimæ difficultates annexæ, non quiuis rationis vſus, ſed firmitas, roburque rationis requiritur, quod vix in impuberibus locum habet; qui C licet peccati mortalis capaces exiſtant, vix tamen pericula incontinentiæ aduertunt, vix tentationis ad carnales voluptates grauitatem, ac moleſtiam ſatis experti ſunt, vt cautè de renuntiandis nuptiis deliberare poſſint, niſi à parentibus, vel aliis ſub quorum ſunt poteſtate iuuentur, ideoque iura eis ſuccurrunt, ne in continentiâ eligendâ vel fallantur, vel cæcutiant.

IX. Præterea non minus certum exiſtimo, quin eius impuberis de quo dubium eſt, vtrum perfecto, firmoque rationis vſu valeat, necne, vota à parentibus irritari abſque vllo dubio poſſint. Primò, quia in dubio præſumendum pro lege publica; & eo quod ſæpiùs, & frequentiùs accidere ſolet, publica verò lex parentibus impuberum vota irritare concedit: & vſu communi exploratum habetur, vix perfectum rationis vſum in quocumque impubere reperiri: itaque ſi de impubere aliquo dubitetur, nùm firmitatem iſtam rationis aſſecutus ſit, præſumendum non attigiſſe. Secundò, [c] quia in dubio potior eſt conditio poſſidentis: ideoque cum filius ante annos pubertatis maneat in patriâ D poteſtate: patris ſanè poſſidentis melior eſt conditio, ita vt ſuo diſſenſu filij vota irritare poſſit, & quamcumque, ſe inconſulto, filij diſpoſitionem nullam efficere. Tertiò, [d] quia vbi item res dubia eſt, pro libertate videtur eſſe iudicandum; liber ergo à voto præſumendus eſt, quem non certo conſtiterit alligatum: benigniorem quoque in eo caſu [e] ſententiam ſequi non minus iuſtum eſt, quàm tutum: ſeueriùs ergo opinantur, qui quem dubium eſt obfirmata ratione, cùm voueret, præditum fuiſſe, cuius voti obligatio incerta eſt, voti vinculo obſtrictum aſſeruerit. Quartò, quia in dubiis pariter reo [f] potius fauendum quàm actori, & debitorum partes fauorabiliores ſunt, quæ ideò ampliandæ & extendendæ: per votum autem aliquis debitor conſtituitur: quare niſi manifeſtè pateat eum obligatum eſſe, non eſt noſtra ſententia ad voti executionem obligandus. Denique, quia in dubio [g] impubes non iudicatur habilis ad alios effectus, vt ad teſtimonium ferendũ, agendum in iudicio, &c. ergo nec ad obligandum ſe voto per ſe ſolum, ſine alterius adminiculo & conſenſu, idoneus erit cenſendus.

[c] Iuriſconſ. paſſim præſertim in l. in pari cauſa 171. ff. de regulis iuris.
[d] Gloſſ. fin. in cap. inter dilectos, de fide inſtrumentorum.
[e] l. 3. de his quæ in teſtamen. delentur, & l. ea quæ, ff. 191.
[f] Gloſſa 1. in cap. cum tu, de teſtibus, & Gloſſ. 2. in cap. 2. de regulis iuris in antiquis.
[g] Id docent innumeræ fermè leges.

X. Denique longè probabilius arbitror, nequidem obstringi voto sine parentum consensu impuberes liberos, etsi constet eos infrà pubertatis annos doli capaces fuisse. Cuius sententiæ fundamentum præcipuum est patria potestas, à quâ impuberes quantumuis doli capaces fuerint, nequaquam in voto eximuntur, quæ proinde ipsos inhabiles efficit ad obligationem voti subeundam, quantumcumque vota emiserint; nemo enim de re aliena disponere potest, patria autem potestas efficit, vt filij, id quod sunt parentum sint, ideoq; stante eâ patriâ potestate se ipsos obligare, vel addicere nequeunt; ista autem lex quæ filios impuberes sub parentum potestate constituit, licet ob infirmitatem rationis in impuberibus constituta videatur, eaque ratio in præsenti casu cesset: quia tamen vt plurimum & in pluribus valet, ideo lex ista æquissima est, etsi fortè in aliquo casu fallatur, & cum æquissima sit, legis vigorẽ non amittit: quis enim nesciat cessante duntaxat ratione legis in particulari, eius semper inconcussam vim, & illibatam manere auctoritatem? verùm ad istam quoque legem firmandam, tum priuatorum fauor, tum publica vtilitas concurrunt: fauor quidem; cùm enim lex ista tam in parentum gratiam, quàm liberorum instituta sit, nè, vel hi temerè sibi onus imponant, vel illi filiorum regimine, ac directione priuentur, amplificanda maximè videtur, tantum abest vt ad sensum verbis ipsius minus accommodatum restringi debeat: restringeretur autem si cùm ipsius verba nullam exceptionem admittant, ex nostro exceptionem aliquam astrueremus. Vtilitas verò publica eiusdem legis ex eo patet, quia communi bono maximè expedit, ad auerruncandos omnes scrupulos, excutiendam omnem ab vniuscuiusque animo formidinem, ad sedandas singulorum conscientias, vt tempus certum ac determinatum statuatur, ex quo obligationem votorum & firmitatem sine parentum consensu defumamus: incertum enim valde est, à quo tempore ratio vnicuique nostrûm plenius illucear, à quo firmius conualescat: acriora siquidem ingenia, quæ vt plurimum magis præcocia videntur, tardiùs aliquando firmitatem illam attingunt, tardiùs ad consulendi maturitatem perueniunt; ideoque quæ videntur aliquando magis præcocia, tardiora sunt: obstat quibusdam leuitas animi, aliis stupiditas, ne rem grauioris momenti seriò & maturè discutere, vel eligere possint: in his dubijs pendulus hærebit animus, & dum quid sibi sequendum sit, constituere minimè poterit, violatæ nonnumquam religionis reus erit.

XI. Neque verò æquiparandum votum sponsalibus, quæ reuocari non possunt, si contrahentes impuberes doli capaces appareant: præterquam quod enim [a] lex quæ impuberes à sponsalibus arcet, hanc exceptionem expresè admittit, nisi prudentia, seu malitia ætatem supplere videatur. Sunt præterea graues, eæque non contemnendæ rationes, quæ sponsalium, & votorum disparem debere esse rationem ostendunt: nam sponsalibus plures interesse solent, quibus contrahentium ingenia, animus, prudentia, nota esse possint, qui de iis testificari queant: at vota priuatim apud vnumquemque concipi, & emitti solent, nemine teste, conscio, iudice, nisi vouente, qui si ad obligationem voti tunc temporis subeundam, ob rationis defectum, ineptus est; multo magis ad ingenij sui vires ac firmitatem examinandam eodem tempore ineptus erit: nec, si ad alia tempora de eâ re examen, ac iudicium differatur, aptior ad iudicium ferendum probabiliter præsumi poterit: sæpè enim accidit, vt quo tempore de voto primum cogitat, post vsum rationis firmiorem obtentum vix eius status meminerit, quo erat, cùm votum emisit: sicque nec verisimili argumento de rationis vsu, quo primum ipsi perfectius illuxit, diiudicare queat. Vnde patet nostram sententiam in praxi veriorem, ac probabiliorem esse, quam nempe docẽt [b] Decreti, & [c] Decretalium Glossæ, [d] Panormitanus, [e] Paludanus, [f] Syluester, & alij passim Canonici iuris [g] Doctores, quibus etiam meo iudicio tanquam certus eiusdem sententiæ patronus addendus est D. Thomas, vt patet ex citatis suprà eius verbis.

[a] cap. fin. de desponsatione impuberũ, & cap. de illis, eod. tit.

[b] Glossa in c. fi in qualiber 20. quæst. 2.

[c] Alia Glossa in cap ad nostrum, de regularibus.

[d] Panormit. in cap. postulasti, eod. tit.

[e] Paludanus in 4. dist. 38. quæst. 4.

[f] Syluester v. religio q. 11.

[g] Doctores passim prædictis locis.

A

§. III.

Argumenta continens, quibus probatur parentum ad ordinationes & profeſſiones Monaſticas liberorum conſenſus eſſe neceſſarius.

XII. Grauior autem ad præſentem locum ſpectat quæſtio, vtrum abſque parentum conſenſu, filiis in ætate legitima pubertatis conſtitutis, vel Ordines ſacros recipere, vel regularem ſtatum amplecti liceat: quæ quidem quæſtio in vtramque partem probabiliter agitari poteſt: & quidem nõ licere, abſque conſenſu parentum vtrumuis ſtatum eligere hæc ſuadent. Primùm, quia Dominus apud Matthæum [a] reprehendit Phariſæos, quod traditionibus ſuis mandatum de honorandis parentibus euerterent, & munera in templo offerentes, neceſſariis parentes obſequiis, officiiſque fraudarent: in hunc autem Phariſæorum
B errorem videntur incidere, qui Clericalem militiam, vel regularem viuendi rationem, inconſultis parentibus, amplectuntur: neque enim præceptum de honorandis parentibus in reuerẽtiâ ſolùm externâ, aut cultu quodam exterius exhibendo conſiſtit, ſed in miniſterio præterea, famulatu, ſpeciali adſiſtentia, munerib uſque deferendis, iuxtà illud Eccleſiaſtici, [b] *Qui timet Dominum, honorat parentes, & quaſi Dominus, ſeruit his qui ſe genuerunt in opere, & ſermone, & omni patientia, &c.* Item, [c] *fili ſuſcipe ſenectutem patris tui, & non contriſtes eum in vita illius:* Denique iuxtà iſtud eiuſdem Eccleſiaſtici, [d] *malæ famæ eſt, qui derelinquit patrem, & maleductus qui exaſperat patrem.* Quibus honoris exhibendi parentibus à filiis hæc capita colliguntur, parentes reuereri, eis in obſequio exhibendo ſedulos aſſiſtere, ipſos non contriſtare, eiſdem ad miniſterium, & ſolatium præſto eſſe, quæ omnia officia Ethnicæ ſuperſtitionis, & Catholicæ religionis grauiores auctores admittunt. [e] Plato quidem ſingulos ex liberis apud ſe conſtituere præcipit
C omnia quæ penes ſe habent, eorum eſſe à quibus geniti ipſi ſunt, à quibus in hanc lucem educti, & à quibus educati, ac proinde arctiſſimo debito teneri ad obſequia illis pro viribus exhibenda: *Primum quidem illis debere bona, & facultatem, quibus ad hanc vitam tuendam vſus eſt, ſecundùm corporis bona: poſtremò ea quæ ad animum pertinent: hæc videlicet omnia, & ab illis perſoluenda tanquam mutuò data, vt cum aliquo fœnore rependantur.* [f] Cicero ad officium, & cultum illa omnia reuocat: *pietas enim eſt*, teſte Cicerone, *per quam ſanguine coniunctis, patriæque beneuolis officium, & diligens tribuitur cultus.* [g] Auguſtinus ad alia duo capita reducit, *dicimur*, inquit, *colere homines, quos honorificâ vel recordatione, vel præſentiâ frequentamus*: ſed ne fuſiùs in hac generali Theſi immoremur, ad hypotheſim veniendum eſt, ad quam, experientiâ duce, progrediemur. Quis non facilè intelligat, ea omnia officia parentibus præſtari non poſſe ab iis qui Clero ſe, vel Monaſterio adſtringunt, quos parentes deſerere, eoſque ad iracundiam, vel triſtitiam ſæpè prouocare animaduertimus; qui nec parentibus præſto eſſe poſſunt, nec eorum lateri ad-
D hærere, obedientiæ vinculo irretiti: (neque enim ſola regularis, verùm etiam vetus illa Clericorum diſciplina obedientiæ tenaciſſima erat) quibus ſtatus ſuſceptus impedimento eſſe poteſt, quominus parentibus ſuis fideli miniſterio, diligenti curâ, prouido conſilio, blando ſermone, gratâ aſſiduitate adſiſtant, languentia eorum corpora foueant, rebus ipſorum prouideant, negotij immunes eos præſtent, eorum animos debilitatos erigant, in dubiis conſilium exhibeant, in aduerſis ſolentur, in mœſtis reficiant, officij ſui mole obruti, vel vitæ à negotiis ſæcularibus alienæ, diſciplinæ, vel exercitationis Monaſticæ regulis impediti? quomodo ergo licebit inuitis parentibus eiuſmodi ſtatũ liberis amplecti, qui eos à perſoluendis debitis parentibus ſuis officiis reuocare poteſt?

XIII. Certè debitum parentibus exſoluendum antiquiſſimum eſt, [h] *Honora*, inquit Sapiens, *patrem tuum, & gemitus matris tuæ ne obliuiſcaris: memento quoniam niſi per illos natus non fuiſſes, & retribue illis, quomodo & illi tibi* Non poteſt antiquari illud debitum, quod antiquiſſimum eſt: præſcribi non poteſt, quod ab origine naturæ iure debetur; alio debito extingui nequit, cui cætera debita

[a] Matth. 15.
[b] Eccleſ. 3.
[c] Ibidem.
[d] Ibidem.
[e] Plato 4. de legibus.
[f] Cicero lib. 2. de inuentione.
[g] Auguſtinus lib. 10. de ciuit. cap. 2.
[h] Eccleſ. 7.

superueniunt: non cedit autem parens, nisi statui liberorum quo ab illo persoluendo impediuntur, consentiat: Debitum illud, naturæ, pietatis, iustitiæ, debitum est, nulloque proinde supererogationis (vt loquimur) aut consilij debito cedit. Quod legis est, prius ad impleri oportet; vbi præcepto satisfactum fuerit, ad consilia perficienda animus applicandus est; ingressus religionis Monasterij, vel Clericalis ordinis professio, consilij sunt, non præcepti, voluntatis, non necessitatis: parentibus verò obedire, obsequi, opitulari, præsto esse, præcepta sunt necessitatis & stricti iuris; quis ergo licere sibi persuadeat, Monasterium ingredi, vel Clericalis ordinis iugum subire, parentibus relictis, qui suo iuri non cesserint, qui proposito nostro minimè assensum præbuerint. Astipulari videtur Apostoli in epistolâ ad Timotheum adhortatio ad viduas, [a] *si quæ vidua*, inquit, *filios aut nepotes habet, discat primùm domum suam regere, & mutuam vicem reddere parentibus: hoc enim acceptum est coram Deo.* Non religionis ingressum suadet Apostolus, non cætera perfectionis opera consulit, sed liberorum & parentum curam præ cæteris præcipit. Confirmatur ex præcepto eiusdem Apostoli ad Colossenses, [b] *filij obedite parentibus per omnia*, quæ nempe licita fuerint & honesta. Licitum autem est parentum lateri adhærere, domesticæ rei curam adhibere, parentes à rei familiaris onere liberare: si hæc ergo parentes ea iubeant, quæ cum Clericali vel Monastico statu vix stare possunt, filiis, Apostolo per omnia parentibus obediendum esse decernenti parere conuèniet.

[a] 1. ad Tim. 5.

[b] Coloss. 3.

XIV. Alterum argumentum illud est: non minus firmum, imò firmius, & arctius videtur subiectionis vinculum, quo liberi parentibus obstringuntur, eo, quo serui Dominis suis: natura siquidem ipsa liberos parentibus subiecit, eosque ius primæuum genitoribus subdit, & obstringit: at secundario tantùm iure, quod gentium vocant, dominis serui subiacent: omnes natura liberos genuit, seruitus peccati pœna populorum consensione inducta est. Certum est autem [c] tum Ecclesiasticarum, tum ciuilium legum auctoritate seruos inuitis Dominis, nec ad ordines promoueri, nec in Monasteriis profiteri sine crimine posse. Eodem ergò iure, vel potiori nefas erit, inuitis parentibus, vel sacro ordine initiari, vel Monasticam regulam profiteri. Circà quam seruorum cum Dominis, & liberorum cum parentibus æquam comparationem, nota quæsorationem Concilij Chalcedonẽsis, obquam seruis Monasteriũ inuitis Dominis ingredi prohibuit, eam esse [d] *ἵνα μὴ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ βλασφημῆται*, id est, *ne nomen Dei blasphemetur*: at quis nõ videat maiorem subesse rationem verendi, nè nomen Dei blasphemetur, si parentibus liberi, quã si Domini seruis subripiantur? nam longè grauius ferunt parentes sibi liberos eripi, quam Domini seruos à se doleant aufugisse: quare sicut serui, nescientibus, & non consentientibus Dominis, neque Clerici, neque Monachi fieri possunt, ita nec liberi insciis, vel inuitis parentibus.

[c] De seruis, libertis, & aliis huiusmodi non ordinãdis, dicemus alibi ex professo.

[d] Cõc. Chalcedon. ca. 4.

XV. Illud quoque vlterius confirmo: nam si [e] Curialibus, quos Reip. officiis lex ciuilis tanquam vtilis addicit, vt ad Clerum vel Monasterium confugiant religionis sanctitas non permittit; [f] si milites, & qui Remp. tutantur saltem à Clero, non accedente principis consensu, leges repellunt: multominus æquum videbitur, quod liberi pietatis prætextu patriam violent potestatem, & ad Monasterium, vel Clerum sese inuitis parentibus conferant: religionis nomen pietatis officiis opponant, ab iisque officiis persoluendis, diuini cultus prætextu, excusentur, ad quæ naturæ dictamen, & vicis rependendæ necessitas eos constringit. Item si libertis, quod aliquas, ex hominum statuto, patronis operas debeant, quod eos ob libertatem receptam gratos erga patronos esse deceat, nec Clericos, nec Monachos fieri licet absq; patronorũ consensu; quo nõ expectato, si vel Monasteriũ ingrediuntur, vel ad Clerũ promouentur, iniuria patronis inferri creditur; quanto fortiori ratione maior parentibus fiet iniuria, si eorum liberi, incõsultis, reclamãtibus parentibus, Monastico se, vel Clericali statui addicant, quibus quasdã veluti operas, nduſtriã, videlicet suã, curã, opitulationẽ debent? nec respõdere iuuat abstrahendos ipsos esse à Monasterio, & ab Euangelij prædi-

[e] De Curialibus non ordin. alibi ex professo dicemus.

[f] De militibus quoque alibi.

tized by Google

A prædicatione,à sacris ministeriis recessuros esse,cùm parentes eorum ope indiguerint. Non,inquam,id respondere iuuat; iam enim diximus non ei solùm indigentiæ parentum, quæ in diuitiarum carentiâ consistit filios succurrere debere,sed eis etiã consilio,solatio,aliisque eiusmodi egentibus præsto esse oportere, solitudinem eorum iuuando, mœrorem abstergendo,tristitia eos exonerando,curas cum eis suas conferendo,aliisque officiis pietatis studiosè,& ex intimo charitatis affectu incumbendo,quæ quidem officia adeò frequentia sunt, vt si propter ea Monasterium deserendum sit, & præcipua Clericalis officij cura, Euangelij annunciatio relinquenda:satius sit omnino nullos iis nexibus adstrictos,in Monasteriũ clerumque recipere,quàm toties eorum operam,curamque sollicitare, Monasticã quietem interturbare, Clericale officium interuertere: *Debet enim*, vt ait [a] S. Leo, *immunis esse ab aliis,qui diuinæ militiæ est aggregandus, vt à castris Dominicis, quibus nomen eius adscribitur, nullis necessitatis vinculis abstrahatur.* Et certè quàm rarò iam filios à Monasteriis ob parentum indigentiam egredi

B contingat,continua experientia demonstrat.

XVI. Tertium præcedenti valde affine argumentum est,quod, vt ex D. [b] Gregorio constat, & alibi ex professo docebitur, qui rationibus publicis obligati sunt,vel alieno ære premuntur, *si Monasterium petant suscipiendi nullo modo sunt nisi prius à ratiociniis publicis absoluti fuerint* Quibus etiã aditus ad Clericalem ordinem omninò præcluditur, vt suo loco pariter ostẽdetur; quãtùm ergo potiori ratione,qui parentibus obligati sunt,quandiu hæc obligatio stabit(stabit autem,nisi parentum morte,vel cessione tollatur)nec regulari disciplinæ iugum submittere,nec Clericatus honorem sibi accersere iure poterunt?maior siquidem filiorũ obligatio videtur esse erga parentes, eâ qua Reipublicæ obligantur, qui ratociniis publicis præfuerunt: aut eâ quâ priuatis deuinciuntur, qui receptis ab ipsis pecuniis obærati sunt: Quales tamen si soluendo esse possint, retinendi sunt in vita sæculari, nec fas est sublimiorem vitam inchoare, & creditoribus suis non satisfacere.

[a] Leo epist.1. Episcopis Camp. habetur dist.54.c. nullus Episcopus.

[b] Greg.lib.7. reg.epist.11. Epist. Sicilię.

C XVII. Quartum est [c] D. Clementis auctoritas,in cuius Recognitionibus inducitur,D. Petrus hoc consilium perfectionis amatoribus inculcans, *si qui possunt,& volunt sequi nos,eis permittitur, salua pietate,id est,nè quem suo contristent discessu, qui contristari non debet,cuique secundum Deũ adhærere debent, vel parentes relinquentes, quos non oportet, vel vxorem fidelem, vel si quæ sunt huiusmodi personæ, quibus propter Deum deferri conuenit solatium, à quibus, inquit, Petro Clemens, ego valde liber ad te comitandum,tibique ministrandum aptus sum.* Fateor dubiam esse eorum librorum auctoritatem: sed nec certâ aut diuinâ fide constans hæc sententia asseritur, quæ parentum consensum ad Monasticam, vel Clericalem filiorum professionem exigit,quæ tamen de fide videretur,aut saltem ad fidem accedere, si hanc Petri sententiam esse, referente indubitato auctore Clemente, constaret:satis est quod probabile iis verbis siue Clementis, siue alterius cuiuscumque non Neoterici neque moderni auctoris argumentum deducatur,quo refellantur ij qui Dei seruitium prætendentes,nec mœroris parentum, nec iracundiæ, nec so-

D litudinis,nec inopiæ, nec intercessionis rationem habent.

[c] Clemens li. 3 recogn. c. 7.

XVIII. Quintum est [d] Gangrensis indubitatæ Synodi vetustissimæ definitio, quæ ab Ecclesiâ recepta,ingens in hac causa,videtur continere præiudicium: hæc autem sicut [e] seruos absque Dominorum consensu,aut ad Clerum, aut ad Monasterium recipi vetuit, ita liberis hocce, quem vrgemus, canone vtriusque status amplectendi, sine parentum consensu,videtur adimere facultatem: sic enim habet,[f] *εἴ τινα τέκνα γονέων μάλιστα πιστῶν, ἀναχωρεῖν, προφάσει θεοσεβείας, καὶ μὴ τὴν καθήκουσαν τιμὴν τοῖς γονεῦσιν ἀπονέμοι μεστημένης ἀλλοτρίου παρ' αὐτοῖς τῆς θεοσεβείας, ἀνάθεμα ἔστω.* Id est, vt habet communis versio, *si qui filij parentes maximè fideles* [g] *deseruerint, occasione Dei cultus, hoc iustum esse iudicantes,& non potius debitum honorem parentibus reddiderint, vt hoc ipsum in eis venerentur quod fideles sunt, anathema sint,* seu vt habet alia versio [h] Dionysij Exigui, quæ Græco textui videtur esse conformior *quicumque filij à parentibus prætextu diuini cultus abscedunt,nec debitã reuerentiam dependunt illis,qui diuinũ cultum sibi proculdubio præferunt,anathema sint.* Præ-

[d] Gang.c.5.

[e] Idem c.16. refertur Latine dist.30.c.8 qui filij.

[f] Communis versio huius Canonis.

[g] Dionis. exiguus in versione huius canon.

clara sane lex, quâ anathemate feriuntur quicumq; filiorũ, prætextu θεοσεβείας, A
seu diuini cultus, à parẽtibus præsertim fidelibus recesserint, eosque deseruerint, à quibus diuinũ cultum edocti, ad Catholicam fidem instituti, ad pietatem formati sunt; quã grauiter certè hac lege puniuntur, qui parentibus diuinũ cultum præferentibus, id est nihil iniustũ, nihil inhonestum, nihil turpe iubẽtibus, qui iisdem diuinum imperiũ repræsentantibus refragantur: eosque discessu suo cõtristant: nam esto parentibus ad idololatriã, ad hæresim, ad libidines, ad turpia flagitia, præcepto, vel exẽplo ducentibus obsecundare non liceat: at iisdem ea à nobis officia repetẽtibus, ad quæ natura nos obstringit, frustrà diuinus cultus ad executionem pretexitur, sed satisfaciendum omnino videtur, nec Clericatus, aut Monachãtus iisdem conquerentibus suscipiendus est, vel ij deserendi. Addo, quod sexti argumẽti loco esse poterit, in eodem [a] Gangrense Cõcilio B
vetari, ne parentes, τῆς ἀσκήσεως, id est, *exercitationis vel professionis Monasticæ* prætextu liberos relinquant, & eorũ educationi vel institutioni desint: quare cùm non minus liberi parentibus, quã parentes liberis obligentur; si parentes officia liberis suis impendenda à Monasteriis repellunt; numquid & liberos obsequia, atque officia parentibus suis exhibenda remouebunt?

[a] Gang. c. 15.

XIX. Septimum argumentum ab exemplo desumitur: quis enim dubitat virum sanctissimum fuisse Elizæũ, & diuinæ legi parentem, qui tamen [b] vocatus ab Helia, vt eum sequeretur, cùm de vocatione, quod diuina esset, non dubitaret, aliquandiu tamen distulit, donec domũ reuerteretur, patremque suum, & matrem oscularetur? quod nobis, ni fallor, scriptura sacra tam exactè indicat, vt perfectiorem vitam agredientibus parentum quoque consensum necessarium esse doceret. Egregium quoque ad hoc propositum [c] Gregorij Nazianzeni exemplum, quem pater senio & annis grauatum, insuperque luctu, ac morte alterius filij Cæsarij oppressum, solitudinem molestè ferens scriptis literis, è vita solitaria sollicitauit: retraxitq; impium enim ille ratus patri non obedire, partim volens, partim nolens ab Eremo, ad quem genio suo trahebatur, [d] ab amicâ Basilij societate diuulsus, ad patrem regressus est: ad quem, statim C
atque profectus est, curis & negotiis sæcularibùs implicari sustinuit, vt patrem hoc onere liberaret: cùm enim Cæsarius, commissâ illi pecuniæ publicæ curâ & administratione, sub officij ingressu vitam cum morte commutasset: oportebat secundùm leges, patrem filij bona hæreditatis iure adire, & rationem publicæ pecuniæ administratæ reddere, quibus cùm se curis Gregorius senex, iam nonagenarius, imparem sentiret, filium euocauit, qui sæculares molestias sibi omnino ingratas, & à studiis suis, ac viuendi instituto abhorrentes non refugit, vt patrem ab iis molestiis expediret: adeò arctam censuit Gregorius, qui Theologus dici meruit, liberorũ erga parentes obligationem, vt parentis molestiam priuato labore redimeret, & Monasticã exercitationem, ac Theologiæ studium patris præcepto, atque voluntati postponẽda duceret: Quã longè verò ab hoc exemplo recedere videntur, qui parentum solitudinis, tædij, atque tristitiæ nullam habentes rationem, inconsultos parentes deserunt, vt Monasticâ quiete perfruantur.

[b] 3. Regũ 19.

[c] Greg. Presbyter in vita Nazianz.

[d] lege quoq; ipsum Nazianz. orat. 1. Apologet.

D

XX. Octauum, quia si statũ Ecclesiasticũ, vel Monasticum, cum statu cõiugali cõparemus, libera in ijs omnibus statibus amplectendis voluntatis electio cõmendari ab omnibus auctoribus animaduerteretur, & cũ varia sint hominũ ingenia, variæ indoles, varij mores, vni quidem ad salutem expedire Monasticũ, vel Ecclesiasticũ statũ sectari, alteri coniugalem amplecti experimento deprehendetur: hæc tamen tùm libertas in cõiuge eligendâ, tũ maior vel minor opportunitas ad salutem non impediũt, quominus illicita censeãtur, quæ inuitis, vel inconsultis parentibus, sponsalia vel matrimonia cõtrahũtur, vt ex infinitis prope, Scripturæ sacræ, Pontificum, Patrũ, Iurisconsultorum, prophanorũ & sacrorũ auctorum testimonijs cõprobari potest, quæ omnia referre non est huius loci. Ergò à fortiori, cũ Clericalis, vel Monachalis professio à parentũ cultu magis liberos auocet, quàm sponsalia, vel nuptiæ cum quauis initæ: iniuria infertur parentibus, & ingrati, atque iniusti ergà eos sunt filij, si vel ipsis insciis, vel inuitis Clero se, vel Monasterio addicant. XXI.

[e] lege Despẽcæum de clandestinis matrimoniis, octodecim capitibus.

Digitized by Google

A XXI. Nonum petitur ex [a] DD. Baſilij, & Benedicti regulis, quorum hic in Occidente, ille in Oriente Monaſticam diſciplinam compoſuit: à quibus proinde in re Monaſticâ conſtituendâ, Monachi ne latum quidem vnguem diſcedere ſine periculo poſſe videntur: ij autem liberos cum bona parentum, quorum intereſt maximè, venia ac pace admitti volunt; Baſilij regulam nomine nonæ, aliàs octauæ Synodi [b] Gratianus laudat iis verbis expreſſam, *oportet infantes, cum voluntate & conſenſu parentum, imò, ab ipſis parentibus oblatos ſub plurimorum teſtimonio ſuſcipi: vt omnis occaſio maledicti gratia excludatur hominum peſſimorum.* Similis verò eſt Benedicti regula, cuius meminit [c] D. Bernardus epiſtola ad Robertum nepotem, ex qua videtur neceſſaria eſſe liberorum oblatio à parentibus, vt legitimè ad Monaſteria recipi poſſint. Quis autem credat tantos viros Monachorũ Patres putaſſe licere liberis, inuitis parentibus Monaſteria petere, quos nonniſi ipſis conſentientibus in eis admittendos volunt? Confirmatur ex Conuentu [d] Aquiſgranenſi ſub Paſchali 1. quod Monachorũ profeſſionis hanc
B formam præſcribit, *vt puerum pater, aut mater, tempore oblationis, offerant altari, & petitionem pro eo coram laicis teſtibus faciant, quam voce intelligibili ipſe puer confirmet.*

XXII. Vltimò tandem qui hanc ſententiam ſequuntur, contrariæ opinionis argumenta infirmare conantur, & quidem quæ [e] de Chriſto ſequendo, diuina verba à contrariæ ſententiæ ſectatoribus proferuntur: quæ ex Apoſtolorum facto omnia relinquentium, vt Chriſtum ſequerentur: quæ à Patribus in eundem ſenſum dicuntur: quæque ad id probandum exempla proferuntur: hæc omnia perperam adduci contendunt, nec quidquam ſolidè adſtruere propugnant; primùm enim inquiunt, quæ de perfectione vitæ narrat Chriſtus, hæc ſaltem ad Monachos trahi nequeunt, qui Apoſtolis, ac diſcipulis non ſucceſſerunt: ſed ad Apoſtolos ac diſcipulos pertinent, quorum vocatio cum extraordinaria fuerit, ac ſingularis, Deo ipſo eos vocante, ac trahente, cui paternum ſubiacet imperium, cui notus parentum conſenſus, diſſenſus verò non obeſt: ideò ad exemplum nec omnibus, nec per omnia proponi debet: nec
C ad eam omnis vitæ noſtræ inſtituendæ ratio componenda eſt. Alia vtique ratio Apoſtolorum ac noſtrûm omnium: hi enim non vocati tantùm, ſed ſequi iuſſi: nec ab hominibus vocati aut per homines, vt de ſe ipſo gloriatur [f] Apoſtolus: ſed à Deo per eius vnigenitum filium Ieſum, apud quem cùm ſummum ius, ſumma patris poteſtas, ſumma auctoritas reſideat; cui cùm poteſtas omnis data ſit in cœlo & in terra, fruſtra conſenſus parentum exquiritur, vbi de eius vocatione, ac voluntate non dubitatur. Alioqui ſi ad exemplum vocationis Apoſtolorum circumſtantiæ omnes traherentur; maritis quoque vxores religionis causâ relinquere liceret, ſicut Apoſtoli reliquerunt. Friuolum ergo ex Chriſti vocantis ſententiâ, ex Apoſtolorum ſequentium exemplo ducitur argumentum. Quæ item SS. Patres in gratiam religioſi ſtatus dicunt, ex quibus conſenſum parentum ad perfectionis ſtatum anhelanti neceſſarium non eſſe contrariæ ſententiæ ſequaces probãt. Hæc per exaggerationem dicta ſunt, & Rhetorico more: ne videlicet parentum & conſanguineorum amori, in
D quem magis, quàm in diuinum, naturæ corruptæ impulſu ferimur, nimium indulgeatur. Frequens ſanè in ore aduerſariorũ Hieronymi epiſtola ad [g] Heliodorum ſonare ſolet, quæ nec ad propoſitum facit, cùm ſcripta ſit ad Heliodorum iam Monachum effectum, cui ideò pollicitorum ſuorum obſeruationem in mentem meritò reuocat Hieronymus, fideiq; promiſſæ obligationem inculcat: quâ de re nos non agimus, qui de ſoluto verba facimus, quem paternâ retardari debere poteſtate à Monaſterij ingreſſu, & Clericatus ſuſceptione dicimus, ſi pater reſtiterit. Et quamuis ad propoſitum adferri poſſet, non tamen omnia eius verba ſtrictè, & dogmaticè ſumenda eſſent, ſed multa tanquam Rhetoricè dicta benignâ interpretatione demulcenda forent, iuxta eiuſdem Hieronymi iam ſenis de illâ ipsâ epiſtolâ ad Heliodorum iudicium; [h] *Scripſi*, inquit Nepotiano, *ad auunculum tuum ſanctum Heliodorum exhortatoriam epiſtolam, plenam lachrymis, querimoniiſque, & quæ deſerti ſodalis monſtraret affectum, ſed pro illâ ætate tunc luſimus, & calentibus adhuc Rhetorum ſtudiis atque doctrinis quædam ſchola-*

[a] B Baſil. lib. de inſtitut. Monach. Ruffino interprete cap. 8. quibus ſimilia habet in regulis fuſiùs diſp cap. 15.
[b] Gratian. 20. q. 2. c. oportet.
[c] Bernardus epiſt. 1. Roberto.
[d] Aquiſgran. Conuentus ſub Paſchali Papa, & Ludouico Pio Imperat. capit. 36.
[e] Vide infrà pro contraria ſententia.
[f] Ad Galatas 1. & alibi.
[g] Hieronym. epiſt. 1. ad Heliod.
[h] Hieronym. epiſt. 2. ad Nepotianum.

stico more depinximus. Patentibus quoque buccis aduersarij sententias quasdam A
inclamant ex epistolâ siue eiusdem Hieronymi, [a] siue cuiusuis alterius, ipsius
nomine scriptâ ad Geruntij filias religionis prætextu exhæredatas. Sed parum
ad rem, inquiunt alij: nam quicunque tandem ille fuerit Geruntius, constat
eum fuisse Gentilem, quem licet ad fidei defectionem filias sollicitantem li-
citè deseri potuisse dicamus (vt certè dicere debemus) non tamen sequitur
patrem, nihil nisi iustum & honestum à nobis exigentem inuitum religionis
prætextu deseri posse. Denique exempla omnia Sanctorum, quæ in contrariâ
sententiâ proferuntur, ab aliis facili negotio dissoluuntur. Etenim eorum ali-
qua à ptiuatâ Dei inspiratione profecta sunt: alia zelum arguunt, sed non se-
cundùm scientiam: alia non sunt ad propositum, quæ nimirum parentes ad
turpia sollicitantes inuitos deseri posse solùm ostendunt: ideóque non omnium
exempla legem faciunt, sicut enim imitandi non sunt imprudenti zelo lapsi,
quia reprehensibiles; ita nec singulari Dei instinctu ad Clerum vel Monaste-
rium confugientes, quia insigni priuilegio donati: horum admiranda voca- B
tio, quia tota diuina, non tamen illorum humana increpanda imprudentia,
quam charitatis perfectio diluit.

[a] Idem, vel alius eius nomine, epist. 3. ad filias Geruntij tom. 9. eius operum.

§. IV.

Contraria sententia Scripturæ sacræ auctoritate probatur.

XXIII. Ea tamen omnia non obstant, quominus contrariæ sententiæ asse-
rentis liberos, quorum ope non necessariâ parentes indigent, absque paren-
tum consensu, Clericos, Monachósque fieri posse, fundamenta non minus fir-
ma videantur, præsertim cùm manentibus in statu, & habitu sæculari, & lai-
co, imminet peccandi grande periculum, & castitatis, alteriusve virtutis nau-
fragium propè certum est. Tunc enim nec parentum consensus expectandus
est, nec indignatio timenda, fugiendum sicut Loth, diuino ductu, è Sodomâ C
& Gomorrhâ, ne eodem, quo incolæ, incendio consumamur: fugienda Baby-
lon ciuitas peccatrix: assumendæ pennæ columbæ, vt volemus, & requiescа-
mus. Secùs quidem allatis pro contrariâ sententiâ argumentis fateri fortè com-
pelleremur eniti debere liberos, qui ad cœlestem Hierusalem relicto sæculari,
vel laico statu, contendunt, vt parentum consensum suauiter extorqueant: &
ex nolentibus faciant volentes. Sed vbi eorum salus periclitatur, etiam subla-
tâ parentum culpâ, sublatâ negligentiâ, nemini dubium esse debere censeo,
quin absque parentum consensu licitè liberis Monasterium ingredi, ac sese
Clericali ordini mancipare, & quod Clericalis officij est cumulus, toti in Euan-
gelio prædicando, erroribus extirpandis, virtutibus implantandis, diuino cultu
procurando, Ecclesiasticâ disciplinâ tuendâ versari possint. Quinimò etiam
sublato illo periculo probabilius iudico licere liberis periculum fugiendo an-
teuertere, & perfectionis studio maioriſque in virtutibus profectus, Eccleſia-
sticum vel Monasticum, iis reclamantibus, statum adire. D

XXIV. Probatur primò ex variis Scripturæ sacræ testimoniis, quæ id non ob-
scurè significant: legimus siquidem in Deuteronomio in laudem Leuitarum
scriptum. [b] *Qui dixit patri suo & matri suæ, nescio vos, & fratribus suis, ignoro illos, & nescierunt filios suos, hi custodierunt eloquium tuum.* Quibus verbis innuitur Leui-
tarum eam esse insignem commendationem, quod, vt Deo obsequium præ-
stent, pietatis erga patrem, matrem, consanguineos obliuiscantur: ex quo ar-
guere licet, religionis causâ, & Leuiticæ perfectionis æmulatione, parentes
deseri posse, dummodo in necessariis, ad quæ ipsis persoluenda nos iustitia
obligat, à nobis, neutiquam deserantur. Id ipsum quoque innuit Christus Do-
minus, tum verbo, tum exemplo: primùm enim, cùm adhuc duodennis esset,
à parentibus, quibus in cæteris subditum se agnoscebat, per tres dies abfuit,
maximo cum illorum dolore, nec sine ingenti ipsorum sollicitudine: illis quo-
que scisscitantibus, vbinam per illos dies latuisset, respondisse fertur; [c] *quid est*

[b] Deuter. 33.

[c] Luc. 2.

quod

Digitized by Google

A *quod me quærebatis, nesciebatis quia in his, quæ patris mei sunt, oportet me esse?* quâ sententiâ apertè ostendit, postponenda parentibus debita officia diuinis, & diuini cultus amplificationem non necessario erga parentes obsequio esse præferendam. Eo quoque responso, quo beatissimæ matri postulanti miracula, non tam ipsam arguisse dicenda est, quàm nos docuisse, dicens: [a] *Quid mihi, & tibi est mulier?* indicasse visus est, in iis quæ diuinæ sunt vocationis (qualis est Ecclesiastici, vel regularis status electio) nihil, vel parum parentibus esse relictum, sed in vniuscuiusque ingenio, & motione diuinâ situm esse: vt interpretatur [b] Hieronymus, vel quisquis ille est qui eius nomine recensetur auctor sermonis de vera circumcisione, à quo non multum dissentit [c] Bernardus.

[a] Ioannis 2.

[b] Hieronym. serm. de verâ circũcisione.

[c] Bernardus serm. 2. de Christi in nuptiis miraculo.

XXV. Verùm id magis vrget, quod ipse apud Lucam discipulis suis edixit: *Si quis venit ad me, & non odit patrem suum, & matrem, & vxorem, & filios, & fratres, & sorores, adhuc autem & animam suam, non potest meus esse discipulus*: licet enim verum erga parentes, vxorem, & cæteros odium minimè præcipere dicendus sit,

B qui charitatem erga omnes commendauit: innuit tamen affectum illum, quo patrem, matrem, & reliquos nobis consanguinitate, vel affinitate coniunctos prosequimur, vitiosum vel certè imperfectum esse, nisi eo superato parati simus sequi Dominum, eiúsque fieri discipuli: maximè autem sequimur Dominum, si quam austeram, & humilem viam calcauit, monasticæ exercitationis imitatione teramus: discipuli eius euadimus, si Sacerdotum, qui discipulorum muniis, ordiniq; succedunt, numerum augeamus, & meritum assequamur: quorum proinde statuum electioni, si, vel parentum consanguineorumq; pietas, amor, auctoritasque sese opponunt, nihili illa ducenda sunt præ imitatione Christi, discipulatu eius, cursu in odorem vnguentorum ipsius, ostensæque ab illo consecutione perfectionis. Quod etiam confirmant verba illa Christi Domini apud Matthæum: [d] *Veni enim separare hominem aduersus patrem suum, & filiam aduersus matrem suam, & nurum aduersus socrum suam, & inimici eius domestici*

C *eius: qui amat patrem aut matrem plusquam me, non est me dignus.* Quo testimonio quid expressiùs? quidve apertiùs? cùm & separationem liberorum à parentibus religionis causâ licere ostendat, & rationem eius rei proferat, quod amor Dei omnium parentum amori sit præferendus. Hinc in laudem Iacobi, & Ioannis apud Matthæum [e] legitur, quod relictis retibus & patre secuti sunt Christum. Quæ de illis scripta sunt, ad nostram doctrinam scripta sunt: nobis illa proponuntur in exemplum: quod ergo illi fecerunt, vt sequerentur Christum, nos quoque efficere possumus, vt, perfectioris vitæ studio, arctiùs inhæreamus Domino, eiusque gloriam ampliùs procuremus. Hinc etiam apud [f] Matthæum, & [g] Lucam cùm Christus adolescentem ad se vocasset, dicentem illum, *permitte me primùm ire, & sepelire patrem meum*, hac responsione duriùs excepit, *sine*, inquiens, *vt mortui sepeliant mortuos: tu autem vade, & annuntia regnum Dei*, tenuentémque & parentum sepeliendorum curâ laborantem, indignum esse iudicauit, quem Apostolorum vel Discipulorum loco haberet. Quæ ideò fecit, di-

D xitque Dominus, non quod tam subitâ illius adolescentis operâ indigeret, vt sepeliendi patris sui tempus nollet concedere, sed vt nos doceret parentum curam in non omninò necessariis deferendam esse, vbi perfectionis sectandæ occasio sese offert, & ipse vocat. Quæ cùm toties in Scripturis sacris habeantur, frustrà aduersariis ordinariæ, & extraordinariæ vocationis discrimen adhibent: præsertim cùm Apostolorum vocatio, & obedientia nobis imitanda proponi videantur, & vniuersim parẽtum odium ad eius discipulatum amplectendum Dominus tanquam necessarium præscripserit, quod in ordinariis etiam vocationibus locum habere & Christus ostendit, & Apostolus, dum ait, [h] magis obtemperandum esse patri spirituum, quàm parentibus carnis.

[d] Matth. 10.

[e] Matth. 4.

[f] Matth. 8.

[g] Luc. 9.

[h] ad Heb. 12.

§. V.

Eadem sententia probatur auctoritate SS. Patrum.

XXVI. Secundò eadem sententia pluribus efficacibus Patrum testimoniis

confirmatur, quæ tot, tamque aperta ſunt, vt perperam eos per exaggeratio- A
nem locutos fuiſſe dixeris, quamuis in iis miram fortè orationis vim, & ἐκφρά-
σιαν in exornando religioſæ vitæ propoſito iure poſſis ſuſpicere. Primùm ergo
vulgatum Hieronymi teſtimonium ex eâ, quam ad Heliodorum iunior ſcri-
pſit epiſtolâ, quâ ad ſolitudinem repetendam ipſum hortatur, in medium ad-
ducimus: [a] *Licet parvulus ex collo pendeat nepos: ſparſo crine, ſciſſiſque veſtibus vbera,*
[a] Hieronym. epiſt. 1. *quibus te nutriuit, mater oſtendat: in limine pater iaceat: per calcatum perge patrem, ſiccis*
oculis ad vexillum crucis euola: pietatis genus eſt hac in re crudelem eſſe. Et paulò poſt,
[b] Ibidem. [b] *Neque verò neſcio quâ te dicas compede præpediri; & nos per iſta tranſiuimus. Nunc ti-*
bi blandis vidua ſoror hæret lacertis: nunc, cum quibus adoleuiſti, verulæ aiunt, cui nos
ſeruituros relinquis? nunc gerula quondam iam anus, & nutritius ſecundus poſt naturalem
pietatem pater clamitat, morituros pauliſper expecta, & ſepeli: forſitan & laxis vberum
pellibus mater aratâ rugis fronte, antiquum referens mammæ lallare congeminet: dicant ſi
volunt & Grammatici, in te omnis domus inclinata recumbit. Facilè rumpit hæc vincula
[c] Exodi 20. *amor Dei, & gehennæ timor. At contrà Scriptura* [c] *præcipit parentibus obſequendum; ſed* B
quicumque eos ſupra Chriſtum amat, perdit animam ſuam. Gladium tenet hoſtis vt me per-
[d] Matth. 19. *imat, & de matris lachrymis cogitabo? propter patrem Chriſti militiam deſeram,* [d] *cui ſepul-*
turam causâ Chriſti non debeo, quam omnibus alioqui eius causâ debeo? Domino paſſuro ti-
[e] Actorũ 21. *midè Petrus conſulens, ſcandalum fuit: Paulus* [e] *retinentibus ſe fratribus, ne Hieruſalem*
pergeret, reſpondit, quid facitis plorantes & conturbantes cor meum? Aries iſte pietatis,
[f] Matth. 12. *quo fides quæritur Euangelij retundendus eſt muro;* [f] *mater mea, & fratres mei, ij ſunt qui*
faciunt voluntatem patris mei qui in cœlis eſt: ſi credunt in Chriſtum, fauent mihi pro eius
nomine pugnaturo; ſi non credunt, mortui ſepeliant mortuos ſuos, &c. Quæ fuſiùs for-
taſſe retulimus, ſed non fruſtrà; quia & ad varia mundi tentamenta, & ad eo-
rum ſuperandorum rationem ediſcendа tota hæc oratio profectura eſt. At, in-
quies, Heliodorus iam monaſticam vitam profeſſus fuerat; eſto. Non ergo, in-
feres, ad rem eſt quod in Heliodorum dicit Hieronymus. Hoc verò falſum
eſt, nam in Heliodorum iam Monachum duplicem rationum machinam ad- C
hibet, vnam, quâ vel ipſe Monachatus candidati in propoſito ſuo aduerſus
carnalis affectus blanditias firmari poſſunt, oſtendendo inuitis parentibus, vbi
præſertim vrget Sataнæ tentatio, & periclitatur in ſæculo ſalus, liberos ad ſo-
litudinem confugere poſſe: quam rationem allatis verbis proſequitur; quæ
etiam in non Monachos torqueri poteſt, quos carnalis parentum affectus re-
tardat: alteram, quæ in ſolos Monachos adduci poteſt, dum nempe voti obli-
gationem, fideique exoluendæ neceſſitatem demonſtrat iis verbis. *Tu autem*
perfectum te pollicitus es, & ſequentibus: prior ratio propoſito conuenit: poſterior
non item. Ex priori itaque ſententiæ noſtræ confirmationem ſumimus; non
ex poſteriori.

XXVII. Hanc verò mentem Hieronymi fuiſſe docent alia eiuſdem teſtimo-
nia. Idem enim ſcribens [g] ad Ruſticum Monachum, laudat quod inuitâ ma-
[g] Hieronym. epiſt. 4. ad Ruſticum. tre inſtitutum Monachale amplexus fuerit. *Crudelitas, ait, iſta, pietas eſt: imò quid*
tam pium, quàm ſanctæ matri ſanctum filium cuſtodire, &c. Idem epiſtolâ ad matrem D
& filium de ſuſpecto contubernio, filium hortari videtur ad matrem religio-
[h] Idem epiſt. 47. ad matrẽ & filiam de ſuſpecto cõtubernio vitando. nis ſuſcipiendæ gratiâ deferendam his verbis: [h] *Si quis te carpit quod Chriſtiana ſis,*
quod virgo, non cures: quod ideò matrem dimiſeris, vt in Monaſterio inter virgines viueres;
talis detractio, laus tua eſt: vbi in Dei puellâ duritia carpitur, non luxuria: crudelitas iſta,
pietas eſt, illum matri præferre, quem & animæ præferre iuberis, quem ſi & ipſa prætulerit,
& filiam te ſentiet & ſororem. Idem denique Hieronymus, ſeu quicumque alius,
ad Geruntij filias eius rei causâ à parentibus exhæredatas, præclarè cauſam
iſtam agit, & ſententiam noſtram propugnat iis verbis, quæ fuſiora quidem
ſunt, ſed diſcendi cupido non moleſta, vt opinor, futura: [i] *non ſolùm moneo, ſed*
[i] Hieronym. epiſt. 3. ad Gerunt. filias tomo 9. *obteſtor, vt ſi Geruntium pro Chriſto offendiſtis, in eâ offenſione duretis:* [k] *qui enim perſe-*
[k] Matth 10. *uerauerit vſque in finem, hic ſaluus erit: nam ſi cauſa offenſionis eſt Chriſtus, amplexandus*
eſt impij patris elogium, non dolendum, ne à Chriſto recedamus, cui nos exhæredatio commen-
[l] Exod. 32. *dat, &c. Quod ſi vocatæ ad Dominum in* [l] *imagine Leuitarum, ſpiritualibus gladiis corpo-*
reos occidiſtis affectus, quem patrem deſideratis? Vnus eſt enim pater noſter qui in cœlis eſt,

ac proinde

A *ac proinde Dominus hæreditas veſtra; in Chriſto enim poſſidendum eſt, quod cum Chriſto eſt poſſidendum. Ne reuertamini ad mortuum, qui ſequimini viuentem:* [a] *mortui inquit, ſepeliunt mortuos ſuos. Ai ſi iampridem dixiſtis,* [b] *Pater non nouimus te, vt teſtamentum Domini ſeruaretis, quid adhuc repudiati patris quæritis teſtamentum? Hic eſt ille gladius,* [c] *qui à Domino per terras patrem à filio ſeparaturus immiſſus eſt: hoc eſt verè circumcidere naturam cultro petrino, qui Chriſtus eſt;* [d] *petra autem erat Chriſtus: is vtique qui dixit:* [e] *ſi quis amauerit patrem, aut matrem ſuper me, non eſt me dignus: hoc vos gladio vtentes* [f] *illos imitamini Leuitas ab interiori homine, per exterioris veſtri caſtra currentes, obuios affectus pro Domini amore iugulantes, iuxta* [g] *Legiſlatoris imperium, pertranſeuntes primum virtutum exercitium cum reditu, videlicet vt præterita tranſeuntes, nec non ſæculi mirabilibus inhærentes: vbi primùm ad eum, qui nos miſit in mundum, cum femorali gladio redeamus, reſiſtentes nobis; remorantéſque nos, propinquum, proximum, fratremque, ne per hos elongetur noſtra peregrinatio, perimamus: &* [h] *hæc à portâ faciamus ad portam; id eſt ne, cùm in oculi portâ fratrem lucro perſecutus, portam fortaſſe auris obſideat, & per aliam portam prætermiſſus occurrat, &c.* Fateor Geruntium iſtum Gentilem fuiſſe; ſed in eo vim aut nullam, aut penè nullam facit Hieronymus: ſed præſertim vrget paternam authoritatem, diuinæ, pietatem erga parentes, religioni erga Deum debere cedere: quæ rationes, ſiue parentes Gentiles ſint, ſiue non ſint, ſuam ſemper vim retinent: proindéque ex hac epiſtola deductum argumentum aduerſariorum reſponſione nec eluditur, nec retunditur. Denique in ſimili cauſa ita differit Hieronymus [k] ad Furiam matronam, *contriſtabitur pater, ſed lætabitur Chriſtus: lugebit familia, ſed Angeli gratulabuntur: faciat pater quod vult de ſubſtantia: non es eius, cui nata, ſed cui renata, & qui te grandi pretio redemit ſanguine ſuo.*

[a] Matth. 8.
[b] Deuter. 33.
[c] Matth. 10.
[d] 1. Cor. 10.
[e] Lucæ 14.
[f] Ioſue 5.
[g] Matth. 10.
[h] Exodi 32.
[i] Deuter. 33.

[k] Hieronym. epiſt. 10.

XXVIII. Relicto [i] Hieronymo videamus, quid alij Patres docuerint. Hilarius [l] diſcipulorum exemplum, qui relictis omnibus ſecuti ſunt Dominum, cuiuſcunque conditionis hominibus imitandum proponit, *quibus*, nempe diſciplis *artem, & patrias domos relinquentibus docemur*, inquit, *Chriſtum ſecuturi, & ſæculariis vitæ ſollicitudine, & paternæ domus conſuetudine non teneri.* Conſentit Ambroſius, vbi de præceptorum iſtorum diuinorum quibus parentes & odiſſe, & amare iubemur, conciliatione ità differit, [m] *quomodo maledictus qui non honorat patrem, religioſus qui deſerit. Sed ſi aduertamus, quia prima cauſa religionis, ſecunda pietatis eſt, enodandam etiam hanc æſtimabimus quæſtionem. Oportet enim, vt diuinis humana poſthabeas: nam ſi officium parentibus exhibendum eſt: quantò magis auctori parentum, cui gratiam etiam pro parentibus tuis debes? Aut ſi illi omninò non recognoſcunt parentē, quemadmodum tu recognoſcas? non igitur dicit renuntiandum eſſe parentibus, ſed Deum omnibus præferendum: Denique habes in alio libro,* [n] *qui diligit patrem aut matrem pluſquam me, non eſt me dignus: non diligere parentes, ſed Deo præferre prohiberis. Etenim naturæ pignora Domini beneficia ſunt: nec quiſquam debet plus amare beneficium, quod accepit, quàm Deum à quo beneficium ſeruatur acceptum* Sed præclarè omninò in hanc ſententiam eo libro, quem de Virginibus conſcripſit, vbi & propter religionem parentum negligi poſſe iuſſa aſſerit, & iis inuitis religioſum ſtatum adiri, non malè ſui temporis virginum exemplo confirmat. [o] *Pleraſque*, inquit, *virgines cognoui velle, & prohiberi etiam prodire à matribus, &, quod grauius eſt, viduis, cum quibus hîc mihi ſermo eſt: nempe ſi hominem amarent filiæ veſtræ, per legem poſſent eligere quem vellent; quibus igitur hominem eligere licet, Deum non licet? quid de Bononienſibus loquar virginibus, fœcundo pudoris agmine, quæ mundanis ſe deliciis abdicantes, ſacrarium virginitatis incolunt, ſine contubernali ſexu, contubernali pudore prouectæ ad vicenarum numerum, & centenarium fructum, relicto parentum hoſpitio, tendunt in tabernaculis Chriſti, indefeſſæ milites caſtitatis? &c. quod ſi inueſtigandæ virginitatis inolcuerit odor (namque præ cæteris ſpeculandi venatum pudoris explorant) totis curarum veſtigiis prædam latentem vſque ad ipſa cubilia perſequuntur; aut ſi cuius liberior alicuius volatus affulſerit, totis omnes videas aſſurgere alis, concrepare pennis, emicare plauſu, vt caſto pudicitiæ choro cingant volantem, donec albenti delectata comitatu, in plagas pudoris, & indaginem caſtitatis, domus, patriæque oblita ſuccedat. Bonum itaque, ſi virgini ſtudia parentum quaſi ſtabra pudoris aſpirent: ſed illud glorioſius, ſi tenera ignis ætatis etiam ſine veteribus nutrimentis ſponte ſe rapiat in fomitem caſtitatis. Dotem negabunt parentes, ſed habes diuitem ſponſum, cuius contenta theſauro, patriæ*

[l] Hilarius can. 3. in Matth.

[m] Ambroſ. in cap. 19. Lucæ.

[n] Matth. 10.

[o] Ambroſ. ad finem primi de Virginib.

Digitized by Google

ſucceſſionis emolumenta non quæras; quantò docilibus præſtat compendiis caſta paupertas? A
& tamen quam audiſtis propter ſtudium integritatis legitimè factam ſucceſſionis extorrem?
Contradicunt parentes, ſed volunt vinci: reſiſtunt primò, quia cedere timent, indignantur
frequenter, vt diſcas vincere; abdicationem minantur, vt tententi, ſi pores damna ſæculi non
timere: quæſitis blandiuntur illecebris, vt videant ſi variarum mollire te non queat blanditia
voluptatum: exerceris virgo, dum cogeris: hæc prima tibi certamina, anxia parentum vota
proponunt: vince prius puella pietatem. Si vincis domum, vincis & ſæculum, &c. Hæc
Ambroſius.

a Cyrill. in cap. 9. Lucæ. b Lucæ 9.

XXIX. Fauet & Cyrillus [a] Alexandrinus, *Volens*, inquit, *conſulere proximos non conſenſuros huic propoſito* (deſerendæ ſcilicet fæcularis curæ) *indicat ſe vtcunque labentem, propter quod Dominus improbat: ſequitur enim,* [b] *ait ad illum Ieſus, nemo mittens manum ſuam ad aratrum, & reſpiciens retro, aptus eſt regno Dei: appoſuit manum aratro, qui affectus eſt ad ſequendum: tamen reſpicit retro, qui dilationem petit occaſione redeundi ad domum, & cum propinquis conſulendi. Non hoc inuenimus feciſſe Apoſtolos, qui protinus omiſſâ nauiculâ & parentibus ſecuti ſunt Chriſtum. Sed & Paulus ſtatim acquieuit carni* B
& ſanguini: tales eſſe decet volentes ſequi Chriſtum. Idem verò Cyrillus [c] dictum Do-

c Cyril. ibid.

mini, quo vetuit diſcipulum domum regredi ad ſepeliendum patrem, non de cadauere patris offerendo & ſepeliendo, ſed de patris ad mortem inclinantis curâ habenda ad obitus vſque diem, interpretatur; quam curam propter Chriſtum ſequendum (vbi nulla neceſſitas imminet) licitè omitti poſſe iuxta Chriſti verbum oſtendit: *Diſcipulus*, ait, *ille non petiit, quod patrem iam defunctum ſepeliret, ſed adhuc viuentem in ſenectute ſuſtentaret, vſquequò ſepeliretur: quod Dominus non conceſſit, quia erant alij qui eius curam habere poterant lineâ parentelæ adſtricti.* Aliter dictum Domini interpretatur Chryſoſtomus, ſed ſimilem ex eo concluſionem

d Chryſoſt. hom. 28. in Matth.

elicit: ſic enim habet, [d] *Dominus enim ipſe, non quia deſpiciendi ſunt parentes, abire vetuit, ſed quia diſcere nos hinc voluit, nihil eſſe vtilius, magiſque neceſſarium nobis doctrinâ cæleſti, etſi magna ſint quæ vrgeant: incumbere tamen omni diligentia atque vigilare debeamus. Quid enim maius videatur, quàm, dum ſepeliuntur parentes, adeſſe? quid enim facilius, aut quid breuiori tempore peragi poteſt? quod ſi nunc tam breue tempus propter ſepeliendos parentes abeſſe à ſpiritalibus vetitum eſt; perpende quo ſupplicio digni ſunt, qui ſemper à doctrinâ Chriſti abſunt; qui vilia nimirum atque abiecta ſæcularium rerum negotia neceſſariis anteponunt nullo vrgente, &c.* Paulò verò poſt ſubdit, [e] *multò melius eſſe Dei* C

e Ibidem.

regnum promulgare, & mortuos ſuſcitare, quàm mortuum ſepelire, ideóque vno ſpreto, alteri vacare nos poſſe. Notat tamen idem [f] Chryſoſtomus à ſepultura Patris diſci-

f Ibidem.

pulum illum prohibitum, quod non deeſſent alij, per quos opus illud impleri poterat: monens adoleſcentis illius excuſationem aliàs legitimam fore, & obnoxium ipſum futurũ ſepulturæ patris procurandæ. Quid proferam ex eodem

g Idē in cap. 4. & 9. Matth.

[g] Chryſoſtomo, quàm grauiter ipſe exemplis Sanctorum Petri, Andreæ, Matthæi perficere conetur maximâ cum feſtinatione Domino ad diſcipulatum, & ſui ſequelam vocanti parendum eſſe, nec minori cautione humanas, quæ à Deo nos auocant, rationes ex animo euellendas, nullam tunc temporis perſonæ habendam eſſe rationem, extirpandos omnes affectus carnales, qui vel D
tantiſper nos temorare poſſent: quæ omnia noſtram ſententiam aliquâ ratione confirmant.

XXX. Subiungendus iis videtur eſſe Auguſtinus, qui in prædictam Domi-

h Aug. ſer. 8. de verbis Domini.

ni ſententiam, cuius ſtatim meminimus, egregius Interpres accedat: [h] *Honorandus eſt pater, ſed obediendum eſt Deo; amandus eſt generator, ſed præponendus eſt Creator; ego, inquit, ad Euangelium te voco; ad aliud opus mihi neceſſarius es, maius eſt hoc, quàm quoduis facere: ſine mortuos ſepelire mortuos ſuos, pater tuus mortuus eſt, ſunt alij mortui, qui ſepeliant mortuos.* Et paulò pòſt, [i] *Nolite anteriora poſterioribus ſubdere, amare parentes, ſed præponite Deum parentibus.* Et infrà, [k] *Vocat te Oriens, & tu attendis Occidentem.* Suadent, ni fallor, iſta verba Clericatum etiam inuitis parentibus ſuſcipiendum: Vbi nempe vocatur quis à Deo, & Eccleſiæ neceſſitate, vel vtilitate allectus, populorum ſalutem, Dei gloriam parentum deſideriis ac voluptati præponit. Idem quoque ſiue [l] Auguſtinus, ſiue Paulinus epiſtolâ ad

i Ibidem. k Ibidem.

l Aug. epiſt. 31.

Lætum totus in eo eſt, vt Eccleſiaſticum ſtatum piis erga parentes officiis præferendum

A ferendum eſſe, & ipſis etiam inuitis licitè ſuſcipi poſſe demonſtret: ſic enim matris affectu Lætum ab eo ſubeundo retardatum alloquitur ſanctus ille Pater: *Nam vnde te nunc irretitum inuoluit, & ab inſtituto curſu retardatum reflectit, & curuat, niſi ex quo tua propria mater eſt? &c. quod ergo tu illi etiam carnali neceſſitudine annecteris, ad ſortem valere debet familiarius alloquendi, & apertiore ianuâ conſulendi; vt hoc ipſum, quo te priuatim diligit, hoc interficiatur in ea: ne quod ex vtero ſuo te genuit, pluris pendat, quàm quod ex vtero Eccleſiæ genita eſt tecum.* Et paulò pòſt, [a] *De parentibus re-* [a] Ibidem.
ctiſſimè dicitur, vt qui eos amat, perdat, non morte parricidarum interficiens, ſed ſpirituali gladio, verbo Dei, carnalem affectum eorum, quo & ſeipſos & eos quos genuerunt, irritamentis huius ſæculi obligare conantur, piè fidentérque percutiens, & occidens, illud in iis viuere faciat, quo fratres ſunt, quo cum filiis ſuis temporalibus parentes æternos Deum, Eccleſiámque cognoſcunt. Ecce rapit te ſtudium veritatis cognoſcendæ, percipiendæque voluntatis Dei in Scripturis ſanctis, rapit Euangelicæ prædicationis officium; dat ſignum Dominus, vt vigilemus in caſtris, vt reædificemus turrim, de qua hoſtem ſempiternæ vitæ & proſpicere, & B *propellere valeamus: Rapit militem Chriſti tuba cœleſtis ad prælium; & retinet mater, non planè qualis Machabæorum; nec ſaltem ſimilis Lacedæmonis matribus, de quibus memoriæ traditum eſt, quod filios ſuos, vt pro terrenâ patriâ ſanguinem funderent, multò amplius atque ardentius ad certamina bellica, quàm ſignorum ſonitus excitabant. Nam mater, quæ te ad diſcendam vitam remoueri à curis ſæcularibus non permittit, ſatis oſtendit, quemadmodum te, ſi opus eſſet ad obeundam mortem penitus ſæculum repudiare permitteret. Sed quid dicit, aut quid allegat? fortè dicet illos menſes, quibus viſcera eius oneraſti, & dolores parturitionis, ac labores educationis? hoc, hoc interfice verbo ſalutari; hoc perde matris, vt in vitam æternam inuenies eam: hoc memento te oderis in eâ, ſi diligis eam, ſi tyro Chriſti es, ſi turris fundamenta poſuiſti, ne dicant tranſeuntes, hic homo cœpit ædificare, &* C *non potuit perficere. Carnalis affectus eſt iſte, & adhuc veterem hominem ſentit: hunc carnalem affectum & in nobis, & in noſtris militia Chriſtiana, vt perimamus, hortatur: nec tamen vt ingratus ſit quiſque parentibus, & eadem ipſe beneficia, quibus in vitam hanc editus, ſuſceptus, atque nutritus eſt, enumerata derideat; ſeruet potius vbique pietatem: habeant hæc locum, vbi maiora non vocant: mater Eccleſia, mater etiam eſt matris tuæ; hæc nos de Chriſto concepit, hæc martyrum ſanguine parturiuit, hæc in ſempiternam lucem peperit, hæc fidei lacte nutriuit, & nutrit, ciboſque maiores præparans; quod adhuc paruuli, & ſine dentibus vagire vultis, horreſcit: hæc mater toto orbe diffuſa, tam variis, & multiplicibus errorum infeſtationibus agitatur, vt abortiui iam filij eius aduerſus eam belligerare non dubitent: ignauiâ etiam atque torpore quorundam membra ſua frigeſcere plurimis locis, & fouendis parvulis minus idonea fieri dolet: vnde niſi per alios filios, vnde niſi per alia membra, quorum è numero es, iuſtum ac debitum poſcit auxilium? huius tu neceſſitates deſerens ad carnalia verba conuerteris? nonne hæc grauioribus querelis inſonat auribus? nonne hæc chariora viſcera & cœleſtia vbera oſtentat? Adde viri eius ſuſceptionem carnis, nè carnalibus inhæreres, &* D *à verbo æterno vniuerſa, quæ tibi mater improperat, ne his implicaveris, aſſumpta: adde contumelias, flagella, mortem, mortem autem crucis. Talibus concepte ſeminibus, talique in vitam nouam connubio procreate, langueſcis & contabeſcis in veterem hominem? Ita ne matrem terrenam non habebat imperator tuus? quæ* [b] *tamen cùm ei nuntiaretur cœleſtia agenti,* [b] Matth. 12.
reſpondit: quæ mihi mater, aut qui fratres? & extendens manum in diſcipulos ſuos dixit, non pertinere ad cognationem, niſi qui facerent voluntatem patris eius: in quo numero profectò etiam ipſam ſanctam Mariam benignus incluſit, faciebat enim & illa voluntatem patris eius: ità optimus magiſter atque diuinus, & maternum nomen, quod ei tanquam priuatum, propriumque nuntiauerant, quia terrenum erat, in comparatione cœleſtis propinquitatis abiecit, & eamdem cœleſtem propinquitatem in diſcipulis ſuis commemorans, quo ſibi rurſum conſortio generis cum cæteris ſanctis virgo illa cohæreret, oſtendit, & ne ſaluberrimo magiſterio, quo contemni carnalem affectū in parentibus docuit, adminiculū error acciperet, quo matrem habuiſſe à quibuſdā negatur, alio loco diſcipulos monuit, ne [c] *ſe patrem in terris dicant habere: vt quomodo illos manifeſtum eſt habuiſſe patres, ſic ſe habuiſſe matrē manifeſtaret, cuius* [c] Matth. 23.
tamen terrenâ cognatione contemptâ, contemnendarū talium neceſſitudinū diſcipulis præberet exemplum. Hæc ergo interrumpuntur vocibus matris tuæ? & inter hæc locum inuenit commemoratio prægnantis atque lactantis, vt de Adam, & Euâ alius Adam naſcereris atque nutreris? reſpice potius, reſpice Adam ſecundum de cœlo, & porta iam cœleſtis imaginem,

Digitized by Google

ſicut terreni portaſti? imò, & hîc habeant locum materna beneficia, quæ tibi ad enerationem A
cordis enumerantur; habeant prorſus locum, noli eſſe ingratus: repende gratiam matri tuæ:
repende ſpiritalia pro carnalibus, pro temporalibus ſempiterna: ſi quis non vult ſequi, non
impediat: non vult conuerti in melius, caueat ne in deterius peruertat, & euertat, &c.
Quorſum, inquies, hæc omnia? profunt ſanè, vt & quæ fuerit ea in re Patrum ſententia, te doceant, & vt ſæculares homines liberorum illam, vt vocant, duritiem atque crudelitatem increpantes, bona de cætero verba loqui moneant; & vt titubantes quorumdam animos erigant, atque ad veram pietatem moueant. Frigidus ego videar ſi mea verba adeò efficaci, eleganti, diſertæ orationi interſeram: malim ex commentario ſapere, quàm ex meo videri deſipere: ſed & iſta, quæ protuli, ad propoſitum meum magis faciunt, quia de Eccleſiaſtico potius, quàm de Monaſtico ſtatu dicuntur.

[a] Bernard. epiſt. 111.

XXXI. Eleganter quoque, & appoſitè [a] S. Bernardus epiſtola ſcripta nomine Eliæ cuiuſdam Monachi ad parentes, quibus inuitis ille Monaſticæ ſeſe diſciplinæ manciparat: pulchrè, inquam, nec minùs expreſsè, liberos poſſe ‖
diſſentientibus parentibus ad Monaſterium, tanquam ad aſylum, confugere, oſtendit. *Sola cauſa*, inquit, *qua non liceat obedire parentibus, Deus eſt: ipſe enim dicit,*
[b] Matth. 10. [b] *qui amat patrem ſuum, & matrem pluſquam me, non eſt me dignus: ſi me verè vt boni, vt*
pij parentes diligitis: ſi veram, ſi fidelem erga filium pietatem habetis, quid me patrium
num Deo placere ſatagentem inquietatis? & ab eius ſeruitio, cui ſeruire regnare eſt, retra-
[c] Mich. 7. *here attentatis? Verè nunc cognoſco,* [c] *quia inimici hominis domeſtici eius: in hoc vobis*
obedire non debeo: in hoc non agnoſco parentes, ſed hoſtes. Si diligeretis me, gauderetis
vtique, quia vado ad patrem meum, atque veſtrum, imò vniuerſorum patrem: alioquin quid
mihi & vobis? &c. Nec omittendum duco petitam è ſcripturis non contemnendam apud Bernardum ſimilitudinem, quæ intentum oſtendat, iis verbis expreſſam:

[d] Bernard. ſerm. 7.

[d] *Sicut vaccæ amore vitulorum ſuorum mugiebant: & tamen non declinabant ad*
dexteram, neque ad ſiniſtram, ſed recto tramite incedebant: ita ſerui Dei recto tramite incedere debent, & pro amore parentum ſuorum non debent, neque ad dextram, neque ad ſini-
ſtram declinare à bono opere vel propoſito, ſed recto itinere vſque Bethſames, id eſt, vſque ad C
introitum cœleſtis regni peruenire: & ſicut vaccæ pro filiis ſuis mugiendo pergebant; ita con-
uenit ſeruis Dei pro parentibus ſuis mugire, id eſt, pro eis debent orare.

XXXII. Bernardo non malè ſubiungitur Petrus Bleſenſis eiuſdem cum Bernardo ætatis, in quo ipſius acumina, & dulceloquentiam, diuinamque ex ſcriptura florum colligendorum artem, atque induſtriam mirari liceat. Is [e] epiſtolam ſcribens ad Clericum iam ætate prouectum, quem parentes ab ingreſſu religionis, quam vouerat, retardabant, ea ſcribit, quibus quàm vana ſit in iis rebus parentum excuſatio, apertè oſtendit. *Scio quia parentes tui te retrahunt à*
propoſito meliori: non differat, quæſo, non euacuet propoſitum tuum conuerſionis, proditoria,
& ſeductrix affectio parentelæ: noli eos diligere contra Chriſtum, quos teneris odio habere
pro Chriſto: multi pro parentibus ſuis animas perdiderunt, quorum occaſione mundus, qui in
eis arnerat, denuò reuireſcit: atque diuitiæ, & cætera impedimenta ſalutis, quibus ſe ex-
oneraucrant, effectant aliis, tanquam eis prodeſſe credant ea, quæ ſibi eſſe noxia pro certo
cognouerunt. Nunquid quod damnabile eſt vni, alij eſt ſalutare? nunquid gaudia viuentium, D
ſolatia ſunt mortuorum? impius eſt, qui animæ ſuæ pro ſuis parentibus eſt crudelis: maioré-
que temeritatem hac nemo habet, quàm vt animam ſuam ponat quis ita periculosè pro amicis
ſuis. Quid plura proferam? plura haud dubiè ex Sanctorum Patrum lectione colliges: hæc meo quidem iudicio ſufficiunt, vt Patrum ſententiæ conformem eſſe videas hanc ſententiam, quæ inuitis parentibus tam Eccleſiaſticum, quàm Monaſticum ſtatum licitè docet ſuſcipi poſſe.

[e] Bleſenſis epiſt. 11.

§. VI.

Probatur eadem ſententia exemplis SS. virorum.

XXXIII. Iis verò auctoritatibus Patrum allatis, ſupereſt, vt ad eorum pergamus exempla, qui ſanctitate illuſtres, cœleſti ſapientiâ conſpicui, parentibus dimiſſis

Digitized by Google

A dimiſſis ad vexillum crucis euolarunt, & ſub Chriſto Duce Eccleſiaſticam, vel Monaſticam militiam profeſſi ſunt. Ex innumeris pauca, eáq; fide digniſſima referemus. Atque, vt taceamus Apoſtolos, de quibus iam ſatis ſuperque diximus, [a] vt Geruntij filias, quas eam ob rem à patre exhæredatas legimus. Subit mihi primùm in mentem exemplum Malchi Monachi, apud [b] Hieronymum, quem cùm ſolum parentes ſui haberent, quaſi generis ſui ſpem reſiduam, & familiæ hæredem, ad nuptias cogebant, pater minis, mater blanditiis perſequebantur, vt pudicitiam proderet: ipſe verò diuino inſtinctu parentes fugit, è patriâ in eremum ſeceſſit: ex quo cùm maligni ſpiritus impulſu, patre mortuo, ad viduam matrem conſolandam, réſque familiares ſanctè, vt ſibi videbatur, diſponendas, & in pauperes erogãdas, in patriam contenderet, in captiuitatem incidit, quam, quod Satanæ tentationi acquieuiſſet, ſe promeritum ibi conqueritur. Quod egregium mihi videtur exemplum, quo non ſolùm appareat viros ſanctos liberum ſibi perſuaſiſſe parentes religionis causâ

B deſerere, verùm etiam & Deum ipſum deſerentibus fauiſſe, reuertentes autem carnali affectu ad parentes, quamcumque piam cauſam prætenderent, puniuiſſe.

[a] Hieronym. epiſt. cit. ad filias Geruntij.

[b] Idem in vita Malchi Monachi.

XXXIV. Succedat alterum non minus illuſtre puellæ cuiuſdam exemplum, cuius omnem hiſtoriæ ſeriem graphicè nobis depinxit Ambroſius; cuius quidem verbis malim eam à vobis audiri quàm meis, vt dicentis auctoritas fidem faciat, & rhetorico omni flore vernans deſcriptio delectet, ac moueat. [c] *Memoriæ*, inquit, *noſtræ puella, parentibus eam, & propinquis ad nuptias vrgentibus, ad ſacroſanctum Altare confugit: quò enim melùs virgo recurreret, quàm vbi ſacrarium virginitatis offertur? ne is quidem audaciæ finis: ſtabat ad altare Dei pudoris hoſtia, victima caſtitatis, nunc capiti dextram ſacerdotis imponens, precem poſcens* (conſecratoriam nimirum, quâ vel Moniales, vel Diaconiſſæ conſecrari ſolebant) *omnis iuſtæ impatiens moræ, ad ſummum altaris ſubuecta verticem: num melùs, inquit, frontem quàm altaria velabit, quod & velamina ſanctificat? plus talis decet flammeus, in quo caput omnium Chriſtus*

C *conſecratur: quid agitis propinqui? quid inquirendis adhuc nuptiis animum ſollicitatis? iamdudum prouiſas habeo: ſponſum offertis, meliorem reperi: exaggerate diuitias, iactate nobilitatem, potentiam prædicate: habeo cui nemo ſe comparet, diuitem mundo, potentem imperio, nobilem cœlo; ſi talem habetis, optionem non refuto: ſi non reperitis, mihi inuidetis, non prouidetis. Silentibus cæteris vnus abruptus, quid ſi, inquit, pater viueret, innuptam te manere pateretur? tum illa, maiori religione, moderatiori pietate: ideò fortè defecit, ne quis impedimentum poſſet adferre. Quod de patre reſponſum, ille de ſe oraculum maturo ſui probauit exitio. Ita cæteri eadem quiſque metuentes fauere cœperunt, qui impedire quærebant: nec diſpendium debitarum attulit virginitas facultatum, ſed etiam emolumentum integritatis accepit. Habetis puellæ deuotionis præmium, parentes cauete offenſionis exemplum.* Hæc Ambroſius. In qua proinde narratione præter exemplum noſtræ ſententiæ probandæ valdè commodum, hæc notata velim, conſecrationis Diaconiſſæ vel Monachæ ritum, Virginis zelum, diuinam in eos, qui ſancto quorumdam propoſito refragantur, vindictam, & Ambroſij iſtud virginis, inuitis parentibus, ac conſanguineis ad ſtatum perfectiorem conuolantis factum commen-

D dantis auctoritatem.

[c] Ambroſ. ad finem lib. 1. de Virginib.

XXXV. Neque verò alienum à propoſito videbitur Ioſaphati apud [d] Damaſcenum exemplum: is enim patre rege inconſulto atque inſcio, eremum petiiſſe deſcribitur, non de patris ad fidem Chriſtianam conuerſione, quam procurare potuiſſet, ſatagens, non eius ab vnico filio dereliĉti conditionem lugẽs, non perſecutionem in Chriſtianos, quos iſtius fugæ auctores patrem ſuſpicaturum probabiliter coniicere poterat, exinde excitandam metuens: hæc omnia prudentiæ humanæ argumenta abiecit, qui Chriſtum, increatam Patris ſapientiam, ſequebatur: quò tulit eum impetus ſpiritus, illuc progreſſus eſt: nec imprudens fuit iſte impetus, qui collimabat ad Deum; nec infelix, qui dirigebatur à Deo: diuina ſiquidem prouidentiâ rerũ iſtarum ambages ità explicuit, vt & pater Chriſtianam fidem, pietatémque ſectaretur, & religio Chriſtiana magna inde emolumenta ſumeret, vnde ipſius ruina, exitiumque timebatur.

[d] Damaſc. in hiſtoria Barlaami, & Ioſaphati.

XXXVI. Quid referam, quod de ſanctiſſimo Confeſſore Abrahamo refert ſanctus[a] Ephrem, eum, cùm à parentibus nubere coactus fuiſſet, poſt aliquot dies non conſummato matrimonio clàm aufugiſſe,& Monaſticam vitam amplexatum fuiſſe ? Quid[b] memorem inſignem illum Zenobium, qui poſtea Florentinus Epiſcopus factus, virtute & miraculis claruit, quem vbi parentes huius rei inſcij ab Epiſcopo Theodoro Cathedralis Eccleſiæ Florentinæ Canonicis aggregatum viderunt, nulli non contumeliæ in Epiſcopum, nullis minis in ipſum pepercerunt: quem tamen nec Theodorus ſanctiſsimus Præſul inuitis parentibus ordinaſſet, neque ſe ipſe ordinari paſſus fuiſſet, ſi eorum animos hæc opinio peruaſiſſet inuitis parentibus nemini eorum liberos ordinare licere. Quid[c] aut Fulgentium Ruſpenſem Epiſcopum, aut[d] Laurentium Iuſtinianũ Venetiarum poſtea Patriarcham, aut[e] Thomã Aquinatem Theologiæ ornamentum, recenſeam ? qui pietatem arbitrati ſunt, pietati ergà parentes religionem anteponere,&relictis parentibus, Chriſtum ſequi vniuerſorum patrem ; quorum, conſtans regularis ſtatus amplectendi voluntas parentum interceſsione probata eſt ; & eò maiori zelo arſiſſe habiti ſunt, quò tenaciùs aduerſus parentes ſuſcepto ſemel conſilio adhæſerunt. Quid innumeros alios referam, quorum, quia parentibus inuitis Clericatum, vel Monachatum generosè amplexati ſunt, laudatur pro religione ſuſcepta aduerſus parentes dimicatio, prædicatur in eludendis parentum technis inſignis prudentia, commendatur aduerſus paternas minas fortitudo, aduerſus maternas blanditias temperantia, & animi omnia propter Deum aſpernantis celſitudo?

[a] S. Ephrem in vita S. Abrah.
[b] Vitæ S. Zenobij cap. 1. apud Surium 25. Maij.
[c] Vita S. Fulgent. apud Surium 1. Ianu.
[d] Vit. S. Laurent. Iuſtin. cap. 1.
[e] Vit. S. Thomæ apud eũdem Sur. 7. Martij.

XXXVII. Horum omnium, qui nobis noti ſunt, ſi vel nomina deſcribere luberet, qui parentibus inuitis auſteriorem vitam ſectati ſunt, vix plures paginæ caperent, ignotorum numerandorum nullus modus eſſet. Hos omnes itaque prætermitto: Et in[f] ſancti Columbani referendo exemplo rem finio : in quo, quod Hieronymus ſupra à nobis relatus ſpiritaliter faciendum docuit, hoc literaliter, ex feruore zeli, ab ipſo expletum mirari licet : cùm enim acriter eum vrgeret mater, nè Monaſticum viuendi genus aggrederetur, & omni ratione ipſum ab eo auertere, ac ſecum retinere contenderet ; ille hoc vnum repoſuit: *Non audiſti, qui amat patrem & matrem pluſquam me, non eſt me dignus. Obſiſtente verò matre, & limini inhærente, poſtulat vt ſe ire ſinat ; eiulat illa, & in pauimentum proſtrata negat ſe id permiſſuram : tum ille & limen & matrem tranſiliens, rogat eam, vt bono ſit animo : me quidem, inquit, in hac vita poſtea non videbis : ego enim quocunque me ducet ſalutis iter, illuc progreſſurus ſum :* quo dicto in Monaſterium ſe contulit. Hæc omnia Sanctorum virorum exempla improbent neceſſum eſt, imò vniuerſæ fere Eccleſiæ, quæ laudanda iſta & commendanda credidit, qui parentum conſenſum ſiue ad Ordines ſacros, ſiue ad Monaſticam profeſsionem neceſſarium eſſe contendunt. Temeritatis eſt tot ſanctorum virorum exempla leuitatis, vel iniuſtitiæ, vel impietatis arguere: extremæ dementiæ eſt, quod ab vniuerſis, vel quod ſaltem à longè pluribus, iiſque ſapientibus & bonis commendatur, ſententiâ ſuâ damnare. Sicut enim reuereri pium eſt ſanctorum exempla ; ita communem ſapientum, & bonorum virorum ſententiam exoſculari æquiſsimum.

[f] In vit. S. Columbani apud Sur. 21. Nouemb.

§. VII.

Probatur eadem rationibus.

XXXVIII. Verum nè exemplis tantum, aut auctoritatibus agere videamur, rationibus vrgendum eſt, quæ ad hanc aſſertionem noſtram probãdam variæ, nec contemnendæ adferri poſſunt. Prima ratio, eáque potiſſima, cui præſertim noſtra ſententia innititur, ea eſt, quam inferiùs confirmabimus, quod nempe parentum imperium educationis tantum liberorum, & inſtitutionis curâ inſtitu-

A inſtitutum ſit, boníque patrisfamilias officiis, familiæque bono contineatur, adeò vt quidquid limites iſtos tranſiliat, paternum prætergrediatur imperium: ideóque cùm intra hos limites electio ſtatus à liberis facienda minimè concludatur, liberi proinde eâ in re parentum poteſtati minimè ſubdantur: nullum in ea re ius parentum ſit in liberos, nulla poteſtas: circa hunc cardinem ſcilicet æternam ſalutem liberorum volui: eâ in re liberos verè liberos eſſe: & durum videri, vt qui inſtitutioni filiorum ſuauiter præeſſe debent, non deſpoticè, nec heriliter, ad id filios compellant, in quo eligendo non ſolùm ſalutis, & damnationis alea iaciatur, ſed à quo totius vitæ commoda, vel incommoda pendeant. Ex quo principio elicitur, ſi filios parentes à propoſito melioris & perfectioris vitæ retrahere voluerint, id nullo iure aggredi; eoſdémque filios, ſi obedire parentibus ea in re noluerint, nullius iuri detrahere: Parentes fruſtrà niti filios apud ſe retinere, niſi graui neceſſitate oppreſſi filiorum operâ indigeant, quo caſu parentum indigentiæ ſuccurrendum eſt, & certæ eorũ miſeriæ
B noſtro cum incõmodo, & periculo, quod auertere non poſſumus, opitulandũ eſt; nobiſque haud dubiè perſuadendum, hanc eſſe diuinam voluntatem, vt in ſæculari habitu, ſtatúque maneamus, qui abeundi à ſæculo liberam non dedit facultatem: ac ſublato iſto caſu fruſtrà & temerè parentes, neſcio cuius ſolatij ſpe, atque prætextu, quod forte in amaritudinem & triſtitiam vertendum eſt, probabilioribus nos priuare volunt emolumentis, quæ ex perfectioris ſtatus ſuſceptione naſcuntur: fruſtra ſe noſtrarum precum vtilitate, honeſta ſui exiſtimatione fraudare geſtiunt, vt nos ſæcularibus tumultibus implicent, ex quibus non minimæ mœroris occaſiones ad ipſos aliquando perueniunt.

XXIX. Altera ratio, quæ à priori non multum diſcrepat, ex præcedentibus apertè colligitur. Si enim parentes non ſine filiorum iniuriâ, & diuinæ legis violatione liberos à ſuſcipiendâ Eccleſiaſticâ, vel Monaſticâ profeſſione retrahunt, ſequitur non iniuſtè liberos agere, qui ipſorum hoc nolentium imperia
C contemnunt, cùm enim ex duplici capite imperia aliqua iniuſta eſſe contingat; primò quidem, cum vel præcipiti iudicio feruntur, vel abſque diligenti diſcuſſione, vel ex iracundiâ, aut odio, aliáue paſſione, vel non õbſeruatis moderatioris imperij regulis, & neglectâ iuridicâ formula iudicandi. Secundò, cũ vel illicita, vel non ſui iuris aliquis præcipit facienda, aut honeſta, vel non ſuæ cognitionis vetat: Imperiis quidẽ, quę ex priori tantum capite vitioſa ſunt, non iuſtè reſiſtitur; iis autem, quæ ex poſteriori capite culpantur, iuſtè reſiſtitur. Parentes porrò adeò nonnunquam moderatè filios ab ingreſſu Religionis, vel Cleri retrahere poſſunt, vt nulla paſſio eorũ voluntati præiudicare poſſit, neq; defectu iudicialis ordinis eorum ſententia confirmari poteſt: ideoque hoc vnũ in iis tunc temporis vituperandum eſt, quod rem alienam, non ſui iuris, nec ſui fori attingant: quo ſemel vitio in iis dato, iuſtè eorum ſententiæ à liberis reſiſtitur, quæ aliena præcipere, vel prohibere præſumit. Quod ſi in iis, qui moderatius ſe gerunt, fatemur, in aliis haud dubiè fatendum erit, dicendumque tam
D hos, quàm illos, dum filios ad aliquem ſtatum amplectendum compellunt, poteſtatis ſuæ tranſgredi limites, iubere, quæ iubere prohibentur, prohibere quæ prohibere vetantur: iis ſe immiſcere, in quæ ſummam ſibi Deus reſeruare voluit auctoritatem: patriâ eos abuti poteſtate, nec ſibi ius debitum vſurpare, quibus quidem vitiis infecta imperia omnino labant, nec iniuſtè negliguntur, ſicut nec iuſtè exercentur.

XL. Tertia ratio ſaltem conuincit, vbi moraliter loquendo, in mundanâ, ac ſæculari vita, præſens animæ periculum ingruit, parentibus à meliori inſtituto auertere conantibus, auſcultandum non eſſe: nam immeritò debitum aliquis à me exiget temporale, vbi æternæ ſalutis periculum videro mihi ex eius perſolutione imminere: quandiu mei iuris ero, refutare mihi licebit hoc beneficium, quod tanti conſtare mihi poſſit, neque enim cum tanto damno aliis ſatisfacere teneor, nec aliorum commoda meis altioris ordinis bonis vſque adeò præferenda ſunt. At, inquies, dubium eſt, nùm in regulari vel

Eccleſiaſticâ vitâ maius mihi aliquod periculum immineat, quàm in laicâ ac ſæculari: habent enim & Monaſtica exercitatio, & Clericalis vitæ ratio ſua etiam pericula: inſunt iis fretis ſuæ etiam præternauigandæ ſyrtes, ſuæ ſymplegades, ſicut & latiori mundanæ vitæ oceano: inſunt ſuæ procellæ, ventorum turbines, aquarum commotiones, latentes ſcopuli, aliáque ex cœli mutatione, ſoli ignorantiâ, prædonum incurſu, aliiſque huiuſmodi pericula. Nihilominus in Eccleſiaſtico, vel Monaſtico ſaltem ſtatu, ordinariè loquendo, tutior eſt & ſecurior ad ſalutem via, quàm in mundano, per quem patentius quidem & laxius iter eſt, ſed magis infidum, & turbulentum, præſertim vbi ad hos ſtatus non vtilitate, ſed pietate ducimur, ſed trahit nos noſter genius, maximè verò, cùm trahit Deus: in dubio porrò ſuæ vnicuique potiores partes ſunt, & pretioſiores. A

XLI. Quartam rationem adiicio, ex præcepti de honorandis parentibus naturâ deſumptum; quia præceptum illud affirmatiuum eſt, proindéq; non quouis tempore, nec quouis momento obligat, ſed tunc tantum, cùm ſeſe occaſio offert, ab vnoquoque implendum eſt. Vbi igitur nulla neceſſitas vrget, ad illius obſeruationem fruſtrà aliquis torquetur, vt liberam ſibi ſtatus eligendi facultatem hoc præcepto ſibi putet eſſe oblatam: cùm alioqui certius ſibi vereatur periculum damnationis imminere à mundi illecebris, quàm parentibus credat damnum vllum imminere, ſi ab illis recedat. Secundò, quia determinata non omninò ſunt, neque immutabilia, neque eadem officia, quæ à liberis parentibus exhiberi debent: varia illa ſunt, prout varia eſt parentum conditio, ſed maximè pro variâ liberorum ætate, vario eorum ſtatu, ac conditione, diuerſa redduntur: alia ſiquidem ratione à puberibus, & impuberibus: alia à nuptis, & innuptis: alia à Clericis & Monachis, itémque à ſæcularibus ac laïcis: alia à priuatis, & Magiſtratibus, ſeu in dignitate publicâ conſtitutis, parentibus officia exhiberi debent. Nam impuberes ſub parentum cuſtodia poſiti, ac tutelâ, vix quidquam inconſultis parentibus aggredi poſſunt, ſed eorum regimini in omnibus ferè ſubduntur: quod iis verbis oſtendit Apoſtolus, [a] *Quanto tempore hæres paruulus eſt, nihil differt à ſeruo, ſed ſub tutoribus & actoribus eſt vſque ad præfinitum tempus à patre*: vnde in iis etiam quæ ad ſtatum propriæ perſonæ ſpectant, nuptiarum v. gr. aut cœlibatus, ſui iuris non ſunt, nec in ſua poteſtate, ſed propriâ continentur; quocirca parentibus inuitis, nihil, quod momenti alicuius ſit, tentare debent. Puberes verò libertate gaudent in iis quæ perſonam ipſorum propiùs attingunt, licet in cæteris externis bonis procurandis parentum auctoritati ſubdantur: qui maiores declarati ſunt, à poteſtate patriâ magis emancipati, de ſuo etiam peculio, vel bonis ad ſe pertinentibus diſponunt: innupti parentum lateri aſſidere, ipſiſque fouendis propiùs adſiſtere debent, quorum domo vtplurimum continentur. Nuptos vxoris & liberorum cura excuſat ab aſſiduitate illâ officij, ideóque ad domeſtica parentum negotia gerenda, ad ſiſtendum ſe coram parentibus, nonniſi raro obligantur; nam maritis præcipit [b] Scriptura, vt relinquant patrem & matrem, & adhæreant vxori ſuæ. Clericos verò, & Monachos, quibus ſæcularium negotiorum cura interdicitur, parentibus in iis quæ ſunt ad Deum opitulari oportet, non in iis quæ ſunt mundi, niſi grauis parentum indigentia ſubſidium ab ipſis requirat neceſſarium: quo ſenſu intelligendus [c] Bernardus, dum ait: *Quandiu de mundo ſumus, debitores nos conſtat eſſe parentibus: poſtquam reliquimus noſmetipſos, ab eorum ſollicitudine liberi ſumus.* Sicut ergo à parentibus vel inuitis exigere poſſunt liberi, vt eos in matrimonium collocent, imò etiam ad id conſtitutâ dote (quæ doris erogatio vix fieri ſolet, ſine aliquo ſaltem leuiori parentum incommodo) quia alimentorum nomine, quæ parentes liberis præſtare tenentur, venire ſolet, vt docent [d] Iuriſconſulti, quam proinde iuſtè à parentibus liberi ſibi dari petunt: quin etiam, cùm filij inuitis parentibus in matrimonio iungi poſſint, ſi parentes peruicaciter eos nuptui dare renuant, vt [e] legum auctoritate, & Doctorum conſenſu comprobatum eſt: etſi nihilominus liberorum obligatio per nuptias aliquantiſper B C D

[a] Ad Galat. 4.

[b] Geneſ 2. Matth. 19 Marci 10. ad Epheſ 5.

[c] Bernardus ſerm. 2. de mutatione aquæ in vinum.

[d] Iuriſcõſulti paſſim.

[e] Vide Theologos omnes vbi de matrim.

Digitized by Google

A tiſper decreſcat, parentumque iura aliquatenus imminuantur, vt ſuperiùs inſinuauimus: Quidni pari ratione, imò fortiori liceat liberis Eccleſiaſticum vel Monaſticum amplecti ſtatum, inuitis parentibus, quamuis per illorum ſtatuum ſuſceptionem ius parentum aliquatenus decreſcat, & ex eâ electione liberi ad officia quædam parentibus exhibenda inhabiles reddantur, quemadmodum per nuptias inepti redduntur, qui parentibus aſſiduè inſeruiant.

XLII. Confirmatur hæc ratio. Primò enim parentum poteſtas ergà liberos, non propter parentes à naturâ præſertim inſtituta eſt, ſed maximè propter liberos, quorum, & vtilitati conſulere debent: ideóque cùm parentes liberorum bonis, & commodis aduerſantur, patriæ poteſtatis limites tranſiliunt, & iniuſtam in eos dominationem exercent, cui liberis obluctari fas eſt; quare cùm aut à nubendo ipſos reuocare, aut ab Eccleſiaſtico vel Monaſtico ſtatu auertere eos ſatagunt, liberis diſſentire liberum eſt, quia nimirum in eorum
B detrimentum cederet, ſi ſuo genio, ingenióque accommodatum ſtatum amplecti non poſſent: nulla enim durior vis cuiquam inferri poteſt, quàm quæ ingratæ ipſum conditioni addicit: nulla durior ſeruitus eſt, quàm vt ad aliorum libitum & arbitrium, non ad noſtrum viuamus: & ad alienam voluntatem noſtros mores, ingenij noſtri vires, animi transferamus affectus. Secundò, quia, eſto, per Eccleſiaſticum, vel Monaſticum ſtatum liberi corporalibus erga parentes officiis impendendis, ſæcularibúſque eorum negotiis extricandis reddantur magis inhabiles; at ſpiritualibus beneficiis referendis redduntur aptiores: eáque porrò eſt legis de parentibus honorandis æquitas, & moderatio, vt ſublatâ parentum neceſſitate (cui liberi, omni exceptione remotâ, prouidere debent) non eodem modo parentũ commodis inuigilare omnes debeant, ſed vnuſquiſque in eo, in quo à Deo vocatus eſt, ſtatu conſulere illis teneatur. Quare ſatisfaciet Clericus ſuo erga parentes officio, ſatisfaciet Monachus, quantumcumque eorum lateri neuter aſſideat, neuter ſæculares cum ipſo cu-
C ras partiatur: nec Monaſticus ſtatus aut Clericalis liberos ab hoc præcepto abſoluet; ſed diuerſum ſolum huic præcepto ſatisfaciendi modum ipſis imponet proindéque cùm ex vtriuſque ſtatus electione parentum ius minimè violetur, ſequitur iis inuitis, & de iure ſuo nihil remittentibus liberos vtrumque ſtatum eligere, & amplecti poſſe.

XLIII. Quinta ratio eſt, quia, cum religio & pietas, ambæ virtutes ſint; religio, quâ Deum colimus; pietas, quâ parentes obſeruamus, neutra alteri contraria eſt, neutra alterius officia interuertit, dummodo qui in omnibus virtutibus neceſſarius eſt, in vtriuſque actionibus à recta ratione adhibeatur modus: vtraque rectè ſibi conſentit virtus, dummodo religio, ſicut pietati antecellit, ita & agendo eidem præferatur. Parentum ergo habenda eſt cura, ſed poſt Deum, qui omnium parens eſt: eorum, vel minimis deſideriis ſatisfaciendum: benè quidem: niſi tamen huius rei ſollicitudo diuini cultus ſtudium in nobis extinguat, maiores in perfectione profectus impediat. Quomodo
D *enim* (vt rectè [a] docet Ambroſius) *qui ſimul diuinitatis reuerentiam, & pietatis gratiam ſuâ lege complexus eſt, dicens: diliges* [b] *Dominum Deum tuum & proximum tuum, ita mutatum eſſe opinabimur, vt abolere neceſſitudinum nomina, collidere pietatis affectus, chariſſimorum pignorum diſſidia mandaſſe credamus? & quomodo ipſe eſt* [c] *pax noſtra, qui* [d] *fecit vtraque vnum? quomodo ipſe dicit,* [e] *pacem meam do vobis, pacem relinquo vobis, ſi parentes à filiis, filios à parentibus diſſidio neceſſitudinis ſeparaturus aduenit? quomodo maledictus, qui non honorat patrem, religioſus qui deſerit?* Sed in hac quæſtione aduertendum, humana diuinis poſthabenda, &c. Valet autem maximè hoc argumentum, vbi de Clericatu ſuſcipiendo agitur. Quis enim non æquam rationem Eccleſiaſticorum, & ciuilium magiſtratuum eſſe concedat? certum eſt ciuiles magiſtratus, inuitis parentibus eorum, liberos creari poſſe, in Reip. ſcilicet gratiam: pari itaque ratione in totius Eccleſiæ fauorem Clericos tanquam ſacros magiſtratus eligi, & conſtitui æquum eſt, & ratione conſentaneum. Magna quidem erga parentes debet eſſe charitas, maior erga patriam,

[a] Ambroſ. in cap. 12. Luc. [b] Deuter. 6. [c] Lucæ 10. [d] Epheſ. 2. [e] Ioan. 14.

Digitized by Google

maxima erga Deum; &, vt habet citatus Ambrosius, [a] *prima causa religionis, secunda pietatis*: rectus & legitimus ordo est vt parentes à nobis piè colantur, patria parentibus præferatur, sed ille omnino necessarius, vt Deo præ cæteris seruiatur. A

[a] Ambros. ibid.

§. VIII.

Respondetur Argumentis contrariæ sententiæ.

XLV. Atque ex iis pro nostra sententia argumentis lux etiam aliqua effulget, quæ inductas ab aduersariorum obiectionibus tenebras, purioris veritatis radio dissipet. Primæ siquidem obiectioni respondendum est, Dominum apud Matthæum Pharisæos reprehendere, qui præceptum de honorificatione parentum ità coarctabant, vt ad eorum indigentiam & sustentationem extendi minimè crederent, satiúsque ducerent auro templum ditare, quàm parentum indigentiam necessariis subsidiis releuare, ac solari: in quam sententiam minimè incidimus, qui diuino præcepto non solùm nos ad parentes cultu quodam externo honorandos, sed maximè ad eosdem necessariâ sustentatione fouendos obligatos credimus: quique ea lege vnumquemque liberorum adeò strictè obligatum credimus, vt parentibus vel in necessitate positis, vel in periculo ingruentis indigentiæ constitutis, Monasterium non solum non ingredi, verùm si ingressus fuerit, reuocante graui parentum necessitate, egredi debeat, si eis opitulari quoquo modo possit: tantúmque abest vt ea imminente necessitate liberos ad Euangelij prædicationem adhortemur, vt potius propositâ in parentum neglectores maledictionis pœnâ dehortemur. At vbi nulla graui parentes necessitate premuntur, non adeò vrget præceptum de honorificatione parentum, vt propter ipsius obseruationem perfectionis ineundæ consilium deseri debeat. Quod enim aliqui inquiunt, vrgere illud præceptum, etiamsi parentes diuites sint, nec ad victum conquirendum, aut vestitum nostrâ operâ indigeant, quia indigere possunt, tanquam necessario ad senectam recreandam solatio, filiorum præsentiâ, consilio, curâ, sollicitudine, aliisque eiusmodi officiis, ad quæ de cætero persoluenda impotentes se reddunt, qui Monasticum vel altius Clericalis perfectionis institutum amplectuntur: ideóque concludunt parentum consensum requiri, vt suo iuri cedant, antequam debitores parentibus filij se soluendo impares constituant: præsertim cùm præceptum de parentibus non contristandis negatiuum sit, quod proinde, vt aiunt Theologi, obligat semper, & pro semper. Ij, inquam, qui sic ratiocinantur, licet primâ fronte probabiliter differre videantur, neque tamen accuratè, neque solidè, meo quidem iudicio, hæc pronuntiant. Quamuis enim, vt verum fateamur, præceptum de parentibus honorandis ad hæc omnia extendatur, addo etiam, ad preces, orationésq; pro iis fundendas, & spiritali eorum indigentiæ æquè, ac corporali succurrendũ. Id tamen, quod superiùs diximus, in memoriam reuocare oportet, liberos ad hæc officia diuersimodè teneri, prout diuersa est vniuscuiusque conditio, diuersus status: quemadmodum ergò liberi coniugati non tenentur parentibus continuò adesse, iisve cohabitare, seu eorum lateribus frequenter assidere: sed satis est, quod in quantum rei familiaris commoda patiuntur, eos iuuent, iisque præstò sint, nisi parentum grauissima necessitas liberorum assiduam, ac præsentem operam requirat. Ita quoque Clerici, ac Religiosi non tenentur adesse parentibus, relicto Dei cultu, vel eorum rebus inuigilare, & assiduè inseruire; sed satis est, quod precibus suis, orationibus, sacrificiis, quantum possunt, eis opitulentur, & salutaribus monitis ac consiliis, aliisque, quibus à diuino famulatu minimè auocentur, eis auxiliari satagant: nisi fortè in has angustias parentes ipsorũ incidant, vt eis statim mederi oporteat: nam vbi grauis eorum vrget necessitas, gratum Deo, & acceptum est, vt relictis etiam altaribus, ac cellulis, tandiu officium susceptum deserant, quandiu pietas, charitatis & iustitiæ simul officia in parentum subuentione concurrent. Tunc enim iuris naturalis, & diuini præceptum omni voto, & vinculo B C D

potentius

ed by Google

A potentius quemuis hominem in quocunque ſtatu obſtringit: nec debent vota operibus iuſtitiæ naturale debitum ſoluentis, impedimento eſſe, quæ, vt æqua ſint, hanc ſemper reddendi parentibus, quod ex iuſtitia debetur, exceptionem inuoluere cenſenda ſunt. Neque hîc tergiuerſationis vllus locus eſt. Sed depoſito, vel dilato onere, quod noſtra voluntate nobis impoſitum eſt, ferendum illud æquo animo ac patienter, quod natura, ſeu potius, quod auctor naturæ Deus nobis impoſuit. Secus verò illibata regulari obſeruantiâ, & ſeruatis Clericalis perfectionis legibus, parentes à Clericis & Monachis iis auxiliis iuuari ſufficit, quæ & potentiſſima ſunt & perfectiſſima: precibus, ſacrificiis, votis, pro ipſorum ſalute litandum eſt. Prævalent hæc auxilia carnalibus obſequiis, ad quæ ſi fortè nos blandæ vocent parentum preces, tenerioris quidem exigent pietatis teſtimonia, ſed non ſyncerioris, neque verioris. Quibus proinde ſi non omninò ſatisfaciamus, nihil à recta ratione alienum facimus, niſi ij quoque ergà puerulos ingrati, vel minus beneuoli eſſe videntur, qui ſolidiores, ſanio-
B res, ac meliores ipſis offerunt cibos, dum gratiores, ſed nocentiores poſtulant. Non ergo parentes triſtari debent, ſi Deo liberiùs ſeruiendi ſtatum amplectamur, ſi perfectiùs viuendi rationem aggrediamur: quod ſi contriſtentur, gaudendum erit cum a Paulo, ſi ad pœnitentiam contriſtentur, enitendúmq; erit vt vincamus in bono malum, & vt patientia noſtra, modeſtia, bono vitæ noſtræ odore, omniq;, qua fieri poterit ratione, parentum, ex minùs æquâ cauſa, fluentes abſtergamus lachrymas, quo tandē doleant ſe doluiſſe, & de noſtro in ſpiritali prouentu lætentur, cogitantes & ipſi ſpiritaliter proficere, ſicut plurimis accidiſſe experientiâ compertum eſt: ità enim liberi parentibus rationabilem triſtitiæ occaſionem præbere verantur, vt tamen à piis atque religioſis obſequiis Dei, quibus parentes immeritò triſtantur, abſtinere non obligentur. a 2. Cor. 7.

XLVI. Vnde ruit argumentum, quod in confirmationem præcedentis adC ductum eſt; conſilia ſcilicet eligenda non eſſe neglecto præcepto: quod cùm verum ſit, falſum eſt quod poſteà aſſumitur, Clericos aut Monachos, qui inuitis parentibus, aut Clericale aut Monachale viuendi genus amplectuntur, conſilia ſequi, contempto de parentibus honorandis diuino præcepto; non enim violatur præceptum illud, nec iniuria parentibus infertur, etſi ipſis, vel renitentibus, vel inconſultis vtrumuis ſtatum amplectamur, non enim ius habent parentes, vt ab alterutro ſtatu liberos retrahant, qui verè liberi ſunt, vt conueniens ſuo ingenio, ſed maximè diuinæ gratiæ, ac vocationi vitæ inſtitutum ſequantur. Parentum autem ea in re conſilium ſæpè fallax; qui dum terrena cogitant, cœleſtia nos meditari non ſinunt; qui naturali quodam deſiderio ad prolis, cui ſtuduerunt, propagationem feruntur, vt in nepotibus ſuis quodammodo reuiuiſcant; quorum auctoritas, querimoniæ, & lachrymæ ad nos reuocandos à pietatis inſtituto magnas vires habent: quorum vel ipſe vultus mutâ quadam eloquentiâ nobis facilè perſuadet, quod à nobis obtinere ipD ſi deſiderant. Pietas quidem erga ipſos, vt eis ſubueniamus, nos hortatur; ſed ſeclusâ graui eorum neceſſitate, non impedit quominus Dei famulatui nos mancipemus: licet enim nulli aut Eccleſiaſticus, aut Monaſticus ſtatus præceptus ſit, omnibus tamen ad perfectionem anhelantibus vterque propoſitus eſt, qui nullo eius conſectandi impedimento retardantur. Itaque ſicut cōiugalis ſtatus nemini præceptus, officia ciuilia, vel magiſtratus nemini præcepta ſunt: coniugij tamen vincula pietas erga parentes nec remoratur, nec diſſoluit; & patriæ ſtudium parentum votis deſideriiſque præfertur: ita nullâ parentum vrgente neceſſitate, parentum diſſenſus impedimento eſſe non poteſt, quominus ſiue huic, ſiue iſti ſtatui nos addicamus. Quod autem Apoſtolus b epiſtolâ ad Timotheum primâ viduis imprimis præcipit, vt parentibus vicem reddant, & liberorum educationi ſtudeant: id & nos præceptum putamus eo, quo expoſuimus, ſenſu, iuxta ſingularum viduarum conditionem: nam quæ ab omni religionis vinculo ſolutæ ſunt, parentibus manent obnoxiæ, vt quantum liberorum educatio pati poterit, iis maximè aſſiduè miniſtrent, magiſque quàm b 1. ad Tim. 5.

Digitized by Google

ſi maritatæ eſſent, aut Deo deuotæ: eas verò, quæ regularem vitam amplexæ A
ſunt, ab obligatione erga parentes & liberos non omnino ſolutas cenſemus:
ſed nec eodem modo ad varia parentibus aut liberis exhibenda miniſteria ad-
ſtrictas, ſed prout fert earum ſtatus, cuius regulas obſeruare debent, niſi ne-
ceſſitate aliqua eas tranſgredi cogantur, vt ex prædictis patet, & fuſiùs infrà
docebimus.

XLVII. In reſponſione ad ſecundam obiectionem, fatendum eſt, arctiùs
quidem eſſe vinculum, quo liberi obſtringuntur parentibus, eo, quo ſerui do-
minis obligantur, ſi habeatur ratio radicis, ex qua vtraque oritur obligatio fir-
mitatis, & indiſſolubilitatis vtriuſque obligationis: moderatius tamen eſſe
vinculum obligationis filiorum erga parentes, temperatius, dulcius, minus
ſeuerum, & quod maiori æquitate interpretandum ſit, quodque libertatem mi-
nùs præpediat, quàm obligatio ſeruorum erga Dominos. Etenim prioris qui-
dem obligationis radix eſt neceſſaria, & naturalis generatio, nempe per quam
liberi non prius eſſe incipiunt, quàm parentibus ſuis neceſſariò ſubdantur: po- B
ſterioris verò radix eſt vel caſus, vel peccatum voluntariè contractum: prior
naturali primæuo iure introducta eſt: poſterior iure gentium in pœnam pecca-
ti irrepſit: prior nunquam, poſterior quotidie vel lege, vel Domini voluntate,
vel emptione neceſſariâ diſſoluitur. Prior tamen illa obligatio libertati nulla-
tenus officit, neque enim imperium parentum filios ſeruituti addicit, ſed ſuæ
libertati relinquit: poſterior ſeruitutem inducit, ſui diſpoſitionẽ non relinquit:
prior in gratiam tam filiorum, quàm parentum inducta eſt: poſterior in gratiam
tantùm dominorum, non ſeruorum: cùm ſcilicet prior hæc obligatio pietatis
& amicitiæ ſit vinculum, nexúſque quidam gratitudinis, quem parentum be-
neficia induxerunt; cùm imperium parentis maximè ſit propter liberos ad eo-
rum educationem & inſtitutionem, necnon totius humani generis ſocietatem.
Prior denique ſuauis eſt & iucunda; poſterioris iugum durum, & onera grauia
ſunt. Itaque ex eo quod filij parentibus obligentur, non ſequitur illos eâ po- C
teſtate priuari, quæ omnium maximè expeti poteſt, libertate ſcilicet, ſeu facul-
tate liberè de ſe diſponendi, & ſtatum vitæ pro ſuo arbitrio eligendi: ex cuius
libertatis iacturâ maximum liberis detrimentum infertur, minimum verò ad
parentes ſolatium redundat: per ſeruitutem autem adimitur homini hæc fa-
cultas, ob cuius iacturam ſeruus dicitur: cùm è contra filij liberi dicantur, quod
libertate eligendi & agendi potiantur. Vnde patet euidenter ratio, ob quam
filij inuitis parentibus, Clerici vel Monachi fieri poſſint, ſerui inuitis dominis
non poſſint. Ratio autem, quam adduxit [a] Concilium Chalcedonenſe ad pro-
hibendas ſeruorum, renitentibus dominis, ordinationes, ne nomen Dei blaſ-
phemetur, ad id valere non poteſt, vt ſimiliter prohibitæ filiorum inuitis pa-
rentibus ordinationes inferantur: nam imputari poteſt ad culpam ei, qui in-
iuriam alteri facit, ſi qui læſus eſt, ex eo nomen Dei blaſphemandi occaſio-
nem ſumat: non tamen iure ſuo aut poteſtate quiſquam priuatur, quamuis
ex eo quod ius ſuum repetat, aliquis malè affectus in blaſphemiam prorum- D
pat: quare cum filius Eccleſiaſticum, vel Monaſticum ſtatum eligens iure ſuo
vtatur: nemo ei crimini adſcribere, nemo hoc ei improperare debet, quod
aliquis parentum ex eo blaſphemandi occaſionem ſumat: è contra verò,
quia ſeruus ius non habet conſectandi illum ſtatum, qui ipſius Domino valdè
ſit oneroſus, niſi ipſo conſentiente, blaſphemiarum Domini reus eſt, quas ille
à ſeruo ſuo violatus, probabiliter effuſurus præſumetur.

[a] Cõc. Chal. ced. can. 4.

XVIII. Curiales [b] autem abſque Principum permiſſu Monachos fieri qui-
dam Imperatores prohibuere. Sed obſtiterunt huic legi Eccleſiæ Principes,
eámque iniquam duxerunt & iniuſtam, à qua proinde Imperatoriâ ſanctione
nullum firmum argumentum duci poteſt. Ipſi tamen [c] Curiales tam Eccleſia-
ſticis, quàm politicis legibus ordinari prohibiti ſunt, niſi principum indulgen-
tiâ ab ea obligatione eximerentur: ex quo non rectè arguitur liberos abſque
parentum conſenſu ordinari non debere, ob inſignes differentias, quarum ali-
quas hîc notabimus: primam, quia Curiales ſæpius ad Eccleſiaſticum ſtatum
confugiebant,

[b] Lege Gregor. lib. 1. indict. 11. epiſt. 65. & lib. 2. epiſt. 67. indict. eadem.

[c] De his alibi, vt ſuprà monuimus.

A confugiebant, quò curiæ onera grauia, & difficilia vitarent: quibus proinde præcludendus erat aditus, ne & onera iſta deſererentur, & inutiles operarij non ſatis honeſto fine ducti in Eccleſiam inuolarent: nihil autem huiuſmodi de filiis præſumi poteſt, quibus nihil charius eſſe probabiliter ſuſpicari poſſumus, quàm parentibus ſuis affidere, iiſque pro virili ſuccurrere. Alteram, quia Curialium officia cum Eccleſiaſtici ſtatus honeſtate ac quiete repugnantia videbantur; ideóque ſtatim atque aliquis Clericorum catalogo inſertus erat, ab ordine Curialium expungebatur: filiorum autem erga parentes obligatio per profeſſionem Clericalis vel Monachis ſtatus minimè extinguitur, nec officia omnia ergà parentes, iis ſtatibus aſſumptis, deſeruntur, ſed ſupereſt ſemper ratio aliqua iis officiis ſatisfaciendi quæ parentibus debentur; ſupereſt & obligatio iſta, licet non ad eadem, quæ prius, extendatur: proindéque neceſſe non eſt, vt conſenſus parentum in iis ſtatibus ſuſcipiendis intercedat, qui vinculum parentum ac filiorum non dirimunt. Tertiam, quia potuerunt ſaltem
B Eccleſiaſtici principes legem ferre, quæ Curiales ab Ordinibus ſacris arceret, quam legem ab iis latam eſſe nouimus: proindéque, qui contra hanc legem ex Curialibus ordinati ſunt, illegitimè ordinati fuerunt: parentes autem, quorum tantum imperium eſt œconomicum, nullam legem ferre poſſunt, quæ ipſorum filios non expectato illorum conſenſu ad ſacros Ordines properantes inhabiles efficiat, nec talis vlla lex à ciuili vllo, vel Eccleſiaſtico principe profecta eſt: itaque quantumcumque parentes renitantur, apti ſunt ad ſacram Ordinationem legitimè recipiendam.

XLIX. Quod de libertis adfertur, ex prædictis quoque facilè diſſoluitur: cùm enim liberti, ſi ingrati fuerint in patronos, in ſeruitutem reduci queant, non poſſunt cum tanto onere in Clerum, vel in Monaſterium admitti: tum etiam quod liberti ex ſua conditione viles quodammodo perſonæ videantur: indecorum autem eſt, quod ij ſaltem, qui in Clerum referuntur, vel ipſa conditione
C ſua vileſcant: tum quod periculum ſit, ne Clerus, vel Monaſterium ex ipſorum ordinatione aliquam moleſtiam patiantur. Quibus etiam rationibus aliam adiunge, quod liberti patronis ſuis ad operas quaſdam perſoluendas ſeueritatis lege obſtringantur: idcóque liberti inuitis dominis, quorum intereſt, ex Eccleſiaſtica & ciuili lege, ordinari, vel Monachorum cœtui aggregari legitimè non poſſint. Sed iſta omnium optima, quod nempe iidem liberti capite minuti ſint, nec perfecta libertate fruantur: quod eorum conditio ſeruitutis quædam ſit appendix in peccati pœnam inſtituta, & libertatem imminuat: proindéque nihil mirum, ſi pro arbitrio vitæ inſtituendæ rationem eligere nequaquam permittantur. Quarum omnium rationum nulla eſt quæ contra filios militet, quominus inuitis parentibus Deo ſe, ſiue in Clero, ſiue in Monaſterio deuoueant. Neque enim filialis ſubiectio, aut ſeruitutem inducit, aut ex ſeruitute naſcitur, aut libertatem imminuit, aut ad vlla officia Eccleſiaſtico ſtatui repugnantia obligat, aut ſeueritas lex eſt, ſed manſuetudinis; aut in pœnam peccati inſtitu-
D ta eſt; aut ex reliquiis peccati naſcitur, ſed naturæ valdè congrua, libertati nullatenus officit. Vnum eſt, quod in parentum gratiam (ſi tamen hæc verè gratia eſt, quæ filiorum libertati, ſaluti, ac proſperitati vtplurimum obeſt) videtur proferri poſſe: liberos nempe cum indigentiæ parentum ſubuenire teneantur, parentes eorum ordinationi ac profeſſioni Monaſticæ conſentire oportere, ne defectu conſenſus ipſorum, parentibus ad inopiam redactis, ipſi à Monachalis ordinis exercitiis, vel Eccleſiaſtici ſtatus functionibus auocentur. Verùm fruſtrà ob id parentum conſenſum requiſieris: quippe cùm eos etiam, quorum ordinationi, & in Monaſticum cœtum admiſſioni parentes non grauatè conſenſerunt, eorumdem parentum dura neceſſitas grauiſque egeſtas à Monaſterio reuocare, & à diſſeminatione Euangelij auocare poſſint, & debeant, ſi per alios parentum indigentiæ ſuccurri non poſſit, ipſi verò iiſdem ſubſidio eſſe queant: quandiu enim hæc vrget neceſſitas, nec alienâ operâ releuari poteſt, tandiu in hoc pro virili incumbere debent, vt debitam parentibus operam, relictis etiam altaribus perſoluant. Hinćq; rectè quidem colligitur, illos nec in Clerum, nec

in Monaſterium recipiendos eſſe, quos videmus adeò parentibus neceſſarios, A
vt eorum ſubſidio deſtitutos probabile ſit eos in graues anguſtias redigendos:
tales, inquam, recipi non debere rectè arguitur, niſi prius huic periculo conſul-
tum ſit, vel Eccleſia, aut Monaſterium quæ filios recipiunt, parentum illorum
ſe ſuſtentationi obnoxia faciant. Sed non exinde colligi poteſt neminem in-
uitis parentibus, aut Clericum, aut Monachum profiteri poſſe: præſertim
cùm rarus ſit iſte caſus, vt parentes ad inopiam redigantur, eorúmque inopiæ
filij per ſe ſuccurrere poſſint, per alios non poſſint: & quamuis iſte caſus fre-
quentiùs accideret, eidem parentum conſenſus nullatenus mederetur; quo
nempe etiam poſito obligatio ſemper ad ſubueniẽdum parentibus perſeuerat.
L. Tertiæ aduerſariorum rationi par fere, quæ præcedenti, debetur reſpon-
ſio. Neque enim ſequitur ex eo quod ratiocinijs publicis obnoxij, prius ab iis
abſoluti eſſe debeant, quàm in Monaſterium vel Clerum admittantur: pari
ratione priùs ab omni onere filialis ſubiectionis ſolutos debere eſſe liberos,
quàm ſe diuino cultui mancipare poſſint: diſpar enim vtriuſque eſt ratio: Pri- B
mùm enim timeri poteſt, ne in fraudem contra Rempub. ij, qui ſoluendo non
ſunt, Monaſterium petant, vel Clericatum ſuſcipiant, vt eorum ordinum pri-
uilegio tuti, & fauore gratioſi, peculatus pœnam effugiant: nulla verò talis
ſuſpicio oriri poteſt, quaſi liberi ad vitandæ filialis ſubiectionis munia, Mona-
ſticæ vel Eccleſiaſticæ diſciplinæ minus ſeueræ ſeſe ſint ſubdituri. Deinde
obſtricti ſemper remanent filij parentibus ſuis, ſiue ipſis conſentientibus, ſiue
diſſentientibus Clerici aut Monachi euadant, nec iure ſuo parentes ex eo frau-
dantur, quod ipſorum filij vtrumuis genus vitæ ſuſcipiant: Contra verò Mo-
nachi, quia propriis rebus renunciant, Monachalis profeſſionis incapaces
redduntur ad æs alienum perſoluendum: Clerici quoque ſaltem in eo perſol-
uendo ex eo negligentiores euadunt, quod nec corpore luere poſſint, nec ad
turpia exercitia, quibus creditoribus ſatisfaciant, cogi queant. Denique opti-
mum duxit Eccleſia, vt nonniſi liber à prophanis negotiis in Clerum, vel Mo- C
naſterium vllus admitteretur, ne exinde ipſius animus à diuinis auocetur, &
diuina negligenter tractet, ſtatúſque Clericalis, ac Monaſticæ profeſſionis
turbetur: ſed pietatis officia, qualia ſunt quæ filiis à parentibus exhibentur,
nec Monaſticam, nec Eccleſiaſticam conditionem turbant, quæ vtraque ita
conſiliis Euangelicis adimplendis vacat, vt præceptorum obſeruationi præſer-
tim addicta ſit, & hæc nonniſi propter illa facilius exequenda ſelegerit: vnde
propter illorum obſeruationem ab vtrouis ſtatu aliquem reuocari alienum &
abſurdum cenſuit. Addit aliam rationem [a] S. Thomas, eum nempe, qui in alie-
no ære eſt, ad illud ipſum reddendum obſtrictum eſſe: quia cùm ad aliquid
certum reddendum obligati ſimus, facultate exiſtente, eius ſolutionem quo-
cumque prætextu etiam religionis prætermittere non poſſumus: porrò (quod
alij, an verum ſit diſputent) eum, qui ſoluendo non eſt, ad nihil aliud teneri
quàm vt bonis ſuis creditori cedat, quod cùm fecerit, iam liberum eſſe. Filio-
rum autem obligationem erga parentes determinatam non eſſe, nec certa eſſe D
liberorum erga ipſos officia, nec ſublato caſu neceſſitatis (in quo caſu alimen-
ta parentibus ſuppeditari tenentur) definita, ſed pro variis ſtatibus varia: pro-
indéque ob eorum ſolutionem liberos ab ingreſſu religionis, vel ordinatione
Clericali minimè retardari.

[a] D Thomas 2. 2. q. 189. art 6. ad 3.

II. Clementis [b] Romani auctoritas, quæ quarto loco pro contraria ſenten-
tia adducitur, ita intelligenda eſt, vt conſilij, non præcepti ſaltem pro præſen-
ti tempore vim habeat: ſi enim temporis naſcentis Eccleſiæ habeatur ratio,
quo etiam inter Chriſtianos, & Paganos matrimonia contracta tolerabantur,
quæ iam Eccleſia dirimit, ne videlicet paganis offendiculo Chriſtiana lex eſ-
ſet: ſi, inquam, huius temporis, quo conſtitutiones Apoſtolicæ à Clemente
ſcriptæ ſunt, habeatur ratio, ſaluberrimè conſultum, imò & præceptum fortè
fuiſſe pro hoc tempore iudicabimus, ne ad Euangelij prædicationem, qui pa-
rentibus, vel liberis, vel vxori obnoxij eſſent, mitterentur: ne fortè exinde ſu-
merent Ethnici deteſtandæ religionis noſtræ, & deferendi apud Ethnicos Ma-

[b] Clemens lib. 3. recogn. cap. 7.

giſtratus

A giſtratus eos Euangelij præcones, qui hæc chariſſima pignora diuini cultus gratiâ diſſeruiſſent. Et certè hoc etiamnùm tempore fatemur eos cæteris paribus ad Euangelij prædicationem aptiores eſſe, ac præ cæteris deligendos, qui nullis eiuſmodi impedimentis diſtinentur. Vel certè negat ſolùm S. Clemens admittendos illos ad Euangelij propagationem, quorum operâ ad ſuam ſuſtentationem parentes indigerent, quos pariter nefas eſſe, vel Clericorum, vel Monachorum albo inſcribere iam ſæpè docuimus.

LII. Gangrenſe [a] Concilium, cuius ſuffragio præſertim aduerſarij gloriantur, hoc duntaxat intendiſſe coniicio, vt nempe damnet eos, qui parentes alienæ opis indigos, prætextu religionis deſererent, quod licitum eſſe Euſtathiani hæretici, contra quos Concilium iſtud celebratum eſt, pertinaciter aſſerebant: in quorum nos ſententiam minimè deſcendimus, ſed idipſum, quod Concilium vetuit, illicitum eſſe arbitramur. Quod ſi quippiam amplius Concilium definiuiſſe placeat, temporaria fortè iſtius Concilij fuit conſtitutio in

B odium Euſtathianorum, vt ab iis Catholici diſcernerentur: cùm enim, (vt ex epiſtola [b] Synodali huius Concilij animaduertere poſſumus) Euſtathiani iſti in extollendâ Monaſticæ vitæ profeſſione adeò excederent, vt Chriſtianis, niſi omnibus ſuis renunciarent, nullam ſpem ſalutis reliquam eſſe contenderent, ideóque & coniuges à ſe inuicem, & liberos à parentibus quantumuis indigentibus, & parentes à liberis, quibus parentum prouidentia ſubſidiáque neceſſaria erant, & ſeruos à dominis, religionis prætextu, neceſſariò ſeparandos pronuntiarent: Concilium fortè, vt hunc errorem funditus exſtirparet, eiúſque fautores à Catholicis diſcerneret, prudenter vetuit, ne quiſquam abſque parentum conſenſu Monaſticam regulam amplecteretur: quam conſtitutionem pro hoc tempore æquam fuiſſe dicere poſſumus, licet pro præſenti nullum tale iugum nobis imponat.

LIII. Ad alium eiuſdem [c] Gangrenſis Synodi canonem, qua parentes prohi-

C bentur, ob Monaſticam exercitationem liberos deſerere, eadem eſt reſponſio: dummodo tamen illud adiungi placeat à D. Thomâ [d] prudenter obſeruatum, putà, *quod parentes habent rationem principij, in quantum huiuſmodi: & ideò per ſe eis conuenit, vt filiorum curam habeant: & propter hoc non licet alicui filios habenti religionem ingredi, omninò prætermiſſâ curâ filiorum, id eſt, non proviſo qualiter educari poſſint: dicitur enim primæ ad Timotheum quinto, quod ſi quis curam ſuorum non habet, fidem negauit, & eſt infideli deterior: per accidens tamen parentibus conuenit, vt à filiis adiuuentur, in quantùm ſcilicet ſunt in neceſſitate aliquâ conſtituti: & ideò dicendum eſt, quod parentibus in neceſſitate exiſtentibus, ità quod commodè, aliter quàm per obſequium filiorum ſubueniri non poſſit, non licet filiis prætermiſſo parentum obſequio religionem intrare: ſi verò non ſint in tali neceſſitate, vt filiorum obſequio multum indigeant, licet filiis religionem intrare, etiam contra præceptum parentum* Hæc D. Thomas, qui alibi [e] hoc inter obligationem parentum erga liberos, & liberorum erga parentes diſcrimen ex Apoſtolo confirmat dicente, [f] filios non debere theſauriſare parenti-

D bus, ſed parentes filiis, quod ita ab Apoſtolo dictum interpretatur, vt quid per ſe fieri oporteat Apoſtolus fuerit intuitus, non quid per accidens: nam eſto per ſe parentes liberis prouidere alimenta teneantur, non liberi parentibus; per accidens tamen, ſi parentibus neceſſitas aliqua ingruat, cui filij mederi poſſint, debent ipſi parentibus vices rependere, &, vt aiunt, ἀντιπελαργεῖν, quo ſuo debito, cui nunquam plenè exoluendo pares erunt, ex parte ſaltem ſatisfaciant.

LIV. Elizæi [g] exemplum noſtræ ſententiæ nequaquam præiudicat: permittitur enim ei & ad patrem, & ad matrem accedere, antequam ſe in diſciplinam Prophetarum daret, quia ſecuturus ſciebatur: neque nos improbamus, quinimò conſulimus, vt ij parentes adeant, nec, niſi petitâ a b iis licentiâ, è paterna domo diſcedant, qui vel parentes, vel cordatos, vel morigeros ac pietati addictos nacti ſunt: vel qui ſatis ſe conſtantes fore confidunt, vt eorũ ſiue blanditias, ſiue minas non vereantur: optabile ſiquidem ipſis eſt, ſi parentum veluti manibus ad Dei cultum deducantur, & perceptâ ab iis benedictione tam Clericalem, quàm Monaſticam, ab Antiſtite, vel Præpoſito Monaſterij percipien-

[a] Conc. Gangrenſe c. 16.

[b] Epiſtola Synodalis Cõc. Gangrenſis.

[c] Idem Cõc. c. 15.

[d] D. Thomas in corpore citati articuli.

[e] Legatur etiam idem D. Thomas 2. 2. q. 101. art. 2.

[f] 2. ad Cor. 12.

[g] 3. Reg. 19.

dam diſponantur: tantúmque abeſt, vt Elizæi exemplum noſtram ſententiam A
deſtruat, vt in ipſo oſtendi dicat Ambroſius [a] cœleſtis viri typum ac figuram,
qui relictis omnibus ſequitur Dominum, vitæq; perfectioris abripuit inſtitu-
tum. Hoc enim de Elizæo [b] Scriptura ſacra refert, quod cùm in duodecim boũ
iugis ſeu paribus agrum coleret, proiecto ſuper eum Eliæ pallio, bobus ſtatim
relictis poſt eum cucurrerit, hoc tantum poſtulans, vt poſt datum patri, ac ma-
tri oſculum, ipſum ſequeretur: quo dato, ſtatim boum pare mactato, aratrum
ipſum in ignem immiſiſſe legitur, quo carnes citiùs coqueret, quas vbi po-
pulo diſtribuit, conſurgens abiit, & ſecutus eſt Eliam. Ex hac autem Elizæi
hiſtoria patet, quàm feſtinanter ipſe diuinæ gratiæ obedierit, quàm properan-
ter diuinæ vocationi paruerit, cùm & cucurriſſe dicatur, & oſculum parenti-
bus ſtatim infixiſſe, & præ feſtinatione non expectatis aliis lignis, quibus ignem
foueret, aratrum ipſum incendiſſe, & conſurgens abiiſſe poſt Eliam ſcribatur.

[a] Ambroſ. lib. 1. offic. cap. 50.
[b] 1. Regũ 19.

LV. Multominus vrget [c] Gregorij Nazianzeni exemplum, qui eremum de- B
ſeruit, vt patri in Epiſcopali dignitate conſtituto, contra Arianos per totum
tunc temporis Orientem erroris ſui virus reſpergentes, fortiter dimicanti præ-
ſens adeſſet: quæ quidem officia Monaſticæ ſolitudini, infeſtantibus præſer-
tim tot, ac tantis Eccleſiam malis, proculdubio præferenda erant; ſi cui verò,
maximè Gregorio in virtutum habitu obfirmato, & qui cum ingentis apud
omnes eſſet auctoritatis, fidelibus maximum allaturus erat ſolatium, hæreti-
cis terrorem. Cæterorum Sanctorum quæ vulgò adferuntur exempla nihil
moror. Scio multos v. gr. SS. Abrahamum Anachoretam, Alexium, & alios
parentum auctoritate inductos nuptiis conſenſiſſe: quos nemo vituperare au-
deat, quod in re conſilij, non præcepti parentum voluntati aſſenſerint, & ſe-
quentes nuptias, ad quas alios concupiſcentia carnalis allicit, ſpiritum ipſi cum
carne crucifixerint, renitentémque animam parentum imperio ſubdiderint.
Diuinæ tamen prouidentiæ mirari lubet arcana, qui eorum plurimis has vires
addiderit, vt qui parentibus nimium addicti, & humi proſtrati videri poterant, C
duplicatâ veluti gratiâ fortiores reſurgentes, ſatis habuerint animi, vt à coni-
uge, & à parentibus ſeparatentur, adeò vt ad hoc tantum permiſiſſe Deus
videatur, quod nuberent, vt & maiori contemptu corporales delicias calca-
rent, & quæ in terra ſunt chariſſima ſimul relinquerent, & mulier per virum
fidelem, vir per mulierem ſanctificaretur.

[c] Gregorius Preſbyter in vita Nazianzeni.

LVI. Conſtitutionès [d] SS. Baſilij, ac [e] Benedicti, quæ pro nono contrariæ
ſententiæ argumento proferuntur, non magnam nobis moleſtiam faceſſunt:
ſuadere enim tantum dici poſſunt vt ſine parentum conſenſu filijfamilias in
Monaſteriis non facilè admittantur: ne videlicet parentum clamoribus Mo-
naſtica quies, cui maximè conſultum volunt, perturbetur: non tamen defi-
niunt iſtæ regulæ, quod illicitum ſit liberis, abſque parentum conſenſu, hanc
vitæ rationem ſequi, vel quod illicitum ſit Monaſteriorum præfectis tales ad-
mittere. Sed ne quidem Baſilij canon quidquam in ea re ſuadet, vel diſſuadet,
multominus aliquid præcipit, aut vetat. Canon enim iſte loquitur de infanti- D
bus, non de adultis. At certum eſt infantes nonniſi cum parentum bonâ ve-
niâ, in quorum, ante pubertatis annos, omnimodâ ſunt poteſtate, in Mona-
ſteriis non eſſe recipiendos. De adultis & puberibus tota eſt quæſtio. Nec à San-
ctiſſimis vtriuſque ſeu S. Baſilij, ſeu D. Benedicti regulæ profeſſoribus id ſem-
per adeò exactè obſeruatum fuiſſe, vt parentum conſenſum ad receptionem
in Monaſterium tanquam neceſſarium requirerent, pluribus exemplis mon-
ſtrari poſſet. Sed facta Patrum minùs vrgemus, quàm dicta.

[d] Baſilius de inſtitut. Monaſt. cap 8. & in regulis fuſiùs diſputatis cap. 15.
[e] Regula D. Benedicti 1.

LVII. Illud autem, quod ex nuptiarum, & Monaſticæ, vel Clericalis profeſ-
ſionis comparatione deducitur argumentum, facilè ruit. Primùm enim ea non
eſt parentum auctoritas, [f] vt filios ſuos pro arbitrio in Matrimonium collo-
cent, cóſque inuitos nuptui dent, prout libuerit, quamuis ſine rationabili cau-
ſa parentibus diſſentire nefas ſit, cóſque liberorum vtilitatibus in coniuge eli-
gendo conſulere oporteat. Secundò, non debent parentes liberos ſuos ad cœ-
libatum adigere, cóſque ad cœlibem vitam perpetuò, vel nimis diu agendam
cogere,

[f] Legatur D. Thomas ſuppl. quæſt. 47. art. 6. in corpore. Et Trid. Synod. ſeſſ. 24. de reformat. cap. 1.

A cogere, sed dotare tenentur pro facultatum suarum modulo, vbi ad maturam ætatem peruenerint, vt constanter omnes affirmant, legum accedente etiam auctoritate. Cuius rei nulla alia est ratio, præter istam, quod in vitæ conditione amplectenda libera eis facultas relicta sit, non obstante paterno imperio. Ex qua proinde nuptiarum comparatione cum Clericali, vel Monastica professione nostra potius sententia quàm aduersariorum adstruitur. Etenim parentum consensum ad nuptias liberorum suorum magis requiri, quàm ad Clericalem vel Monasticam professionem nemo non sibi facilè persuadebit, qui nempe attentè cogitauerit quantum parentum interfit, in quam liberi sui familiam misceantur, quibus sobolem ex eo coniugio daturi sint, & hæredes: ad quos, vel saltem, ad quorum posteros, alienæ familiæ commoda vel incommoda, honorem vel infamiam, nobilitatem vel ignobilitatem, aliáque id genus transferunt; quibus tandem nouos affines gratos, vel ingratos non sine maxima animi voluptate aut dolore nuptiæ istæ conciliant. Ex eóque proinde quod pa-
B rentum adeò interfit, quibus liberi sui nubant, sequitur vt plurimùm parentum consensum ad legitimas nuptias filiorum familias necessarium esse: nihil verò eiusmodi parentum interest, quod se Monasterio, vel Ecclesiæ filius familias deuoueat: proindéque non adeò parentum consensus ad Monasticam filiorum professionem, vel Clericalem, quàm ad ipsorum nuptias requiritur.

XLVIII. Vltima aduersariorum ratio, quâ nostræ sententiæ argumenta vellicare conabantur, ex prædictis confirmata manet: ità enim nostram sententiam muniuimus, vt non facilè aduersariorum effugiis pateat. Illa autem aduersariorũ responsio, quod ea, quæ pro nostrâ sententiâ Scripturæ sacræ testimonia produximus, ad solos Apostolos referenda sint, non ad omnes Christianos, eósque præsertim, qui Apostolos imitari, eorúmque vitam referre contendunt, periculosa est, quâ nempe semel datâ, nihil ferè superfit, quod vel ad Ecclesiæ disciplinam firmandam, vel ad morum nostrorum informa-
C tionem stabiliendam, ex Scriptura deducere possimus, quasi verò non [a] *quæcunque scripta sint ad nostram*, vt inquit Paulus, *doctrinam scripta sint, vt per patientiam, & consolationem scripturarum spem habeamus*: quasi non Christianos omnes, [b] vt essent imitatores sui, sicut ipse Christi, diuinus hortatus fuerit Apostolus. Sed & in præsenti negotio Apostolorum omnia relinquentium, vt sequerentur Dominum, & Christi præcipientis omnia propter se relinqui sententiam, ad nos ipsos trahendam egregiè docet Chrysostomus, [c] *si tantum*, inquit, *propter illos dicta fuissent, scripta non essent: nunc autem dicta quidem sunt propter illos, scripta propter nos.* Pluribus in aduersariorum aliis responsionibus refellendis insudare non licet, ne operam perdere, & actum agere videamur.

[a] ad Rom. 15.

[b] 1. Cor. 11.

[c] Chrysostomus.

ARTICVLVS II.

D *De vi, & auctoritate parentum voluntatis in liberos, quoad Clericalis, vel Monastici status electionem.*

§. I.

Parentes liberos Deo vouere posse.

1. ALTERA quæstio præcedenti valdè affinis est: cùm enim superiùs examinauerimus, quam parentum interceſſio moram, quemve obicem sacræ Ordinationi, ac Monasticæ professioni adferre possit: iam vtique tractandum est, quam vim ad Clericalem vel Monasticam professionem parentum imperium in liberos habeat, vel quam ipsis obligationem inducat: in qua pariter quæstione eumdem, quem in præcedenti secuti sumus, ordinem sedulò seruauimus, vt certiora præponamus, quæ magis dubia erunt, ea subiungamus.

Digitized by Google

II. Plures olim parentes prolem necdum natam Deo piè vouisse, Deumque parentum vota grata habuisse liquidò constat. Cuius rei exempla vel ex ipsa sacra Scriptura desumimus, ex qua nempe habemus [a] Samuelem & [b] Samsonem Deo priùs consecratos quàm natos, & parentum votis à Deo vix sine miraculo impetratos. De [c] Ioanne Baptistâ, & [d] Beata Virgine eadem traditio est; ideóque Beata Virgo, constanti Ecclesiæ voce, templo deseruitura à primis infantiæ annis oblata est: quemadmodum & Samuelem puerulum templo oblatum ex Scriptura didicimus: sed & Samson parentum voti tenax Nazaræus factus toto vitæ tempore à vino abstinuit, aliósque Nazaræorum ritus religiosè obseruauit: & Ioannes Baptista Deo consecratus in Dei famulatu & cultu religiosissimè victitans, parentum spes votáque longè superauit. Et ne plura à Iudæis exempla requiramus, visitatum id ex lege fuisse [e] Domini colligimus: ex qua constat primogenitos omnes cùm masculini tum fœminini sexus Deo consecratos ac sanctificatos fuisse, qui nisi à parentibus persoluto pretio redimerentur, manere debebant in templo. Vnde & [f] Virginum quoque consecratarum locus in templo erat, non solùm Leuitarum.

III. Talibus itaque documentis informati Christiani eamdem consuetudinem obseruarunt; quam piam & æquissimam esse defendit [g] Origenes. Atque vt ex multis exemplis, quæ ad hoc probandum adduci queunt, aliqua proponamus, fertur [h] Gregorij Nazianzeni mater, cùm masculâ prole careret, eiúsque habendæ cupiditate flagraret, pollicita esse, si quem ei Deus filium concederet, eum se Deo consecraturam; quemadmodum Anna Samuelem Deo deuouerat: nec irritæ eius preces fuisse narrantur: non longè enim post masculum enixa dicitur, qui per visum ei ostensus, antequam nasceretur; natus autem insignis Ecclesiæ Doctor euasit, & piè sanctéque educatus, bonisque literis institutus, cum Basilio postea Monasticem amplexus est, solitudinis valdè studiosus, tum ad Episcopatus apicem per gradus promotus est, & in Ecclesiasticis officiis magno totius populi Christiani fructu se exercuit. Legitur egregius sanctitate & miraculis [i] Nicolaus, posteà Myrensis Episcopus, Deo, à parentibus deuotus, *donumque precationis* creditum fuisse. Idem de pluribus testatur [k] Hieronymus. Primùm enim inter Asellæ laudes reponit, quod in matris vtero benedictum ei fuerit, antequam nasceretur, *quod in phiala mentis viri, omnique speculo purioris patri Virgo tradita per quietem: adhuc infantiæ involuta pannis, & vix annum decimum ætatis excedens, honore futuræ beatitudinis consecrata sit*; post annum duodecimum pudore proprio Monasticum institutum arripuerit, elegerit, tenuerit, ceperit, impleuerit. Paulam [l] quoque Lætæ filiam, Paulæ senioris neptem, prius Christo consecratam fuisse refert, quàm genitam; ante voto, & futuræ virginitatis repromissione, quàm vtero conceptam. Atque vt idem Lætæ suadeat quam curam Virginis suæ gerere debeat, terribile exemplum proponit Prætextatæ nobilissimæ fœminæ, quæ iubente viro Himetio Eustochij patruo, huius habitum cultúmque mutauit, neglectū crinem mundano more pexuit, vincere cupiens & matris desiderium, & filiæ propositum: nec impunè id tulit: eadem siquidem nocte cernit illa insomniis Angelum terribili voce minitantem, & hæc verba frangentem: Tune visa es viri imperium Christo præferre, caput virginis Dei tuis sacrilegis manibus attrectare, quæ iam nunc arescent, vt scias excruciata quid feceris, & finito quinto mense ad inferna duceris, si in scelere perseueraueris, & marito simul orbaberis, & filiis: omnia verò ordine expleta fuisse testatur, adeò vt seram miseræ pœnitentiam velox significaret interitus: quo narrato exclamat Hieronymus: [m] *sic vlciscitur Christus violationes templi sui: sic gemmas & pretiosissima ornamenta defendit: quod retuli, non vt infelicium calamitatibus insultarem, sed vt moncrem quanto metu, & cautione seruare debeas, quod spopondisti. Offerre, necne filiam tuæ potestatis fuit; vt oblatam non negligas, ad periculum tuum pertinet: alia enim conditio tua, quæ prius eam vouisti, quàm conciperes.* Similiter [n] Rusticum Monachum ipse narrat Samuelis exemplo, Deo, antequam nasceretur, deuotum fuisse.

IV. Quid

[a] 1. Reg. c. 1.
[b] Iudic. c. 13.
[c] Hieronym. epist. ad Lætam.
[d] Damasc. lib. 4. de fide c. 15. Nyssen. serm. de Natiuitate Christi. Euodius apud Nicephorum lib. 2. cap. 3. Germ. Constant. serm. de præsentat. Andreas Cretensis serm. de S. Deipara. Georgius Nicomed. Presb. serm. de præsentat.
[e] Exod. 31. legatur Nyssenus supra.
[f] Lib. 2. Machab. cap. 3.
[g] Origen. homil. 11. in Leuitic.
[h] Gregorius Presb. in vita Nazianz. & Gregor. ipse orat. 1.
[i] In vita S. Nicolai auctore Metaphraste cap. 2.
[k] Hieronym. epist. ad Marcellam epist. 13.
[l] Idem epist. 7. ad Lætam, & in Epitaph. Paulæ senioris auiæ iunioris, epist. 27.
[m] Hieron. ad Lætam supe-riùs.
[n] Idem epist. 4. ad Rusticum.

Digitized by Google

A IV. Quid referam Iulianam, quæ tres filias filiumque Deo, antequam naſcerentur, teſte [a] Ambroſio, deuouit. Quid Euſebium, [b] quem idem Ambroſius laudat, quòd Ambroſiam filiam Deo deuouiſſet: in cuius rei commendationem hæc addit, *quod viuam parentes & meminiſſent, & facerent:* cuius ſcilicet voti confirmationem ex Apoſtolo deſumit docente, eum, qui ſeruat virginem ſuam, bene facere, qui matrimonio iungit, bene facere, qui non iungit, meliùs facere. Eumdémque morem alibi ipſe approbat: [c] *ſi, inquit, decorem puellæ aſpicias ſacræ, venereris Dominum Ieſum, quod in teneros annos venerit: atas ſenectutis vita immaculata, & ipſe filiam tuam afferas, vt pio cõſecretur velamine, &c. per has feneſtras aſpicit Chriſtus, vt vocet ſponſam.* Quid memorem [d] S. Ermenoldum, quem parentes Hirſaugienſi Monaſterio, quod tunc pietatis laude florebat, Domino ſeruiturum deuouerunt; *quemadmodum Anna Samuelem*: vt habet, qui eius vitam conſcripſit iuſſu Vdalrici Abbatis S. Georgij in Bruſeningem, habitus fidelis ſcriptor? Quid S. [e] Adalbertum Ordinis Carmelitarũ, qui cùm graui morbo periB clitaretur, parentum voto, Eccleſiæ miniſterio dicatus, annuente ſtatim Deo, conualuit? hunc autem ſub altare Mariæ Virginis poſitum, iis verbis conceptis deuotum accepimus, *Non nobis Domine, non nobis viuat puer iſte, ſed Clericus in Dei matris honorem p rtet iugum tuum pulchrâ ceruice.* Quid S. Andream [f] Feſulanum poſtea Epiſcopum eiuſdem Ordinis inſigne ornamentum, qui à parentibus Deo deuotus, antequam in lucem editus [g] diſſolutiorem prius vitam, fruſtrà admonente matre, vixit, ſed caſtigatiſſimam poſtea & innocentiſſimam duxit? Quid S. [g] Franciſcum de Paulâ, quem qui eius vitam ſcripſere, Deo priùs deſtinatum quàm natum, & alterius S. Franciſci precibus impetratum referunt. Dies me ſingula referentem exempla deficeret. Legatur, ſi placet, S. [h] Thomas, qui morem iſtum vſitatum fuiſſe, vt pueri à parentibus Monaſterijs offerrentur, varijs exemplis oſtendit. Cui etiam conſuetudini comprobandæ conuenientiſſima ex dicendis argumenta accedent: Sicut etiam ex iſtis, quod C Carthaginenſe tertium impuberes Lectores, cùm ad pubertatem venerint ad continentiam profitendam cogi docuerit, quod Victor [k] Vticenſis infantulos, Venantius [l] Fortunatus infantes, ad lectionem, & cantum in Eccleſia receptos tradant: hos enim à parentibus oblatos fuiſſe nemo prudens inficiabitur.

V. Ritus autem deuouendi Deo ac conſecrandi Monachum hîc aliquando legitur obſeruatus. Primùm vt tempore oblationis votiuus puer ad altare à parentibus offerretur, vt habetur in conuentu [m] Aquiſgranenſi: alterum vt nonniſi pluribus præſentibus hæc liberorum, quæ fit à parentibus oblatio, accepta à Monaſteriorum præfectis haberetur: ad quod probandum adferri poteſt, tum prædictum [n] Aquiſgranenſe capitulum: tum canon octauæ ſeu nonæ Synodi, apud Gratianum, qui eſt Baſilij in regulis eiuſdem fuſiùs diſputatis, *Oportet* [o], inquit Gratianus, *infantes cum voluntate, & conſenſu parentum, imò ab ipſis parentibus oblatos, ſub plurimorũ teſtimonio ſuſcipi, vt omnis occaſio maledicti gratia excludatur hominũ peßimorũ.* Nihil tale in prædictis Synodis legitur: id autẽ ſtatuit Baſil: D quod eundẽ videtur habere ſenſum, [p] τὰ δὲ ὑπὸ γονεῖς ὄντα, σὺν αὐτῷ ἐκείνων ἀναγκάσθημα, ὅτι πολλῶν μαρτύρων ἐλεγχόμενοι, ὥστε μὴ δοθῆναι ἀφορμὴν, τοῖς θέλουσιν ἀφορμὴν. ἀλλὰ πᾶν ἔσται στόμα τῶν λαλούντων κακὸν ἡμῶν βλασφημίαν δυσχερῆναι, Latinè tem hoc ipſum ità verteris, *qui autem ſub parẽtibus ſint, eos ab ipſis ad nos adductos multis adhibitis teſtibus recipiamus, & non demus occaſionem iis, qui volunt occaſionem, ſed omne iniuſtum os eorum, qui contra nos blaſphemiam loquuntur obſtruatur.* Deinde conſuetum etiam erat, vt petitio parentũ, manuſque pueri oblati, vel ipſe puer, altaris pallio, ſeu palla, qua nimirũ altare tegi, velari, atque ornari mos erat, inuoluerentur. Pro huiuſce moris cõfirmatione duo adducere poſſum, primũ regulam S. Benedicti, [q] vbi hæc habentur, *ſi quis forte de nobilibus offert filium ſuum Deo in Monaſterio, ſi ipſe puer in minoritate eſt, parentes eius faciãt petitionem, quã ſuprà diximus, & cũ oblatione ipſam petitionem, & manum pueri inuoluant in pallâ altaris, & ſic cum offerant.* Alterum, epiſtolam Nicolai primi ad Epiſcopos regni Ludouici apud [r] Gratianum, in qua ad infirmandam Lamberti cuiuſdam Monaſticam profeſſionem, qui cogente patre cucullam induerat, hæc pater eius, Atho nomine, ſub adiu-

[a] Ambroſius in exhortatione ad virgin.
[b] Ambroſ. de virginitatis inſt. cap. 2.
[c] Idem enarratione 6. in Pſalm. 118. octonario 6.
[d] In vita S. Ermenoldi apud Sur. 6. Ianuarij.
[e] In vita S. Adalberti c. 2. apud eumd. 23. Aprilis.
[f] In vita S. Andreæ Feſul. Epiſcopi apud eumd. 13 Aprilis.
[g] In vita S. Franciſci de Paula 2. Aprilis.
[h] S. Thom. opuſc. contrà detrahent. à ſtatu relig.
[i] Carth. 3. c. 9.
[k] Victor. Vtic. de perſec. Vandal. li. 3.
[l] Venant. Fortun. lib. 2. in carm. ad Cletũ Patiſ. quo ſtatum huius Eccl. ſub S. Germ. Pariſiẽſi deſcribit.
[m] Aquiſgr. conuent. ſub Paſch. 1. c. 36.
[n] Aquiſgr. Ibidem.
[o] can. oportet 20 quæſt. 2. p. Baſil. in regulis fuſiùs diſput. reſpõſ. ad interrog. 15.
[q] Regula S. Benedicti ca. 59. apud Proſperum Stellartium, in fundam. & reg. omnium ordin.
[r] can. præſens 20. qu. 3.

ratione à Summo Pontifice interrogatus, respondit, *neque ego pater eius pallio* (alias *pallâ*, vt habent aliquot manuscripta, male autem apud [a] Iuonem *palea*) *altaris indutum illud obtuli, neque à quocunque sacerdote vel Abbate, vt mos poscit, benedictione perceptâ, regulæ vnquam se Monachum futurum promisit.* Quæ sane verba ostendũt, in more positum fuisse, vt offerendus puer in Monachum, altaris pallâ, seu pallio, id est, sindone, quæ altare velat, ac tegit, obuolueretur: in ea siquidem acceptione pallas altaris dixit [b] Optatus Milevitanus, quas pallia Victor [c] Vticensis appellauit: pallas quoque tam ista vela altaris, quã sindones in quibus Christi corpus consecratur appellant Clemens [d] epistolâ 2. ad Iacobum fratrem Domini [e] Capitularia Caroli [f], Vetus Ordo Romanus, & alia passim. Soter [g] verò obscurius, sed [h] Damasus in vitâ Syluestri clarius pallas pro quibuslibet Ecclesiasticis vestibus vsurparunt: in quâ forte acceptione in legibus [i] quoque Baiuariorum sumi possunt. Cæterum eundem ritum, cùm quis pariter ad Clericatum Deo à parentibus offerretur, seruatum fuisse si coniiciam, non videbitur suspicio mea à veritate aliena, quàm, quæ suprà de [k] S. Adalberto diximus, non parum confirmant.

[a] Ido parte 33. 108. 118.
[b] Optatus Mileuit. li. 6. aduersus Parm.
[c] Victor Vticensis lib. 1. de persecutione Vuandal.
[d] Clemens ep. 2. ad Iacob. refert. c. altaris, & can. nemo de consecrat. dist. 1.
[e] Capit. lib. 7. cap. 314.
[f] Vetus Ordo Rom. in ordin. Subd.
[g] Soter ep. 2.
[h] Damas. in vita Syluestri.
[i] leges Baiuar. seu Boior. tit. 1. cap. 3. §. 3. in Cod leg. antiquar. vide Glossam in can. altaris pallæ citat.
[k] vide sup. num. 4.

§. II.

Parentes suauiter eniti debere, vt liberos inducant ad ea adimplenda quæ vouerint.

VI. Iis adiungo maximam debere esse parentũ curam, vt ij, quos Deo deuouerunt, liberi, eam vitæ rationem ineant, quã vouerunt: ideoque non solũ ad illud vitæ genus amplectendũ eos monere, impensiusque hortari debent: verùm etiã cùm puerorum institutio maximi sit momenti, vt flexilia eorum ingenia, in quã voluerimus partem, conuertantur, id maximè satagere parentes debent, vt si quos Deo deuouerint, ita instituãt, vt sensim eis Clericalis, vel Monachalis status cupiditatem instillent, & eius, quam vouentes sibi proposuerunt, conditionis, oneribus assuefaciant. Qui enim tale votum emisit, id vtique vouisse videtur, quod in suâ potestate erat, id se facturum omne pollicitus est, quo voti executio procurari possit. Eniti itaque debet summo studio summaque industriâ, ne sit irritum votum, omnem mouere debet lapidem, ne promissâ Deus priuetur victimâ: Si enim per ipsum stet quominus filij proposituin adimpleant, & præscriptũ vitæ genus abripiant, Deo ipse subtrahit quod sacrauit, fidem suam frangit, Dei maiestatem violat. Nec putemus satis esse quod filios à voti executione non reuocet, nisi & piè fideliterque vrgeat, moneat, diligentérq; voti executioni prouideat: non enim solũ reuocatione, verùm etiam negligentiâ & incuriâ votorum religio violatur. Reus est violatæ fidei tam qui votum soluere renuit, quàm qui solui non diligenter procurat. Graui proinde crimine se obstringit, qui aliter liberos Deo consecratos instituit, quàm conditio vitæ ad quam filios destinauit, requirat. Quare quod secundùm 70. Interpretes dixit Salomon. [l] *Laqueus est viro forti, citò aliquid de suis, siue quippiam propriorũ sanctificare, post votum enim fecisse pœnitere cõgit:* Id non solũ de nostris rebus, quas semel cõsecratas in vsus nostros reuocare nefas est, sed de nobis ipsis, personisque nobis subditis intelligit [m] Origenes: *Ne si*, inquit, *nos ipsos vel filios, vt Anna Samuelem, consecrauerimus, humanis iterum negotijs, aut actibus ad Deum minimè pertinentibus occupemur.* Legimus suprà [n] quàm grauiter Deus eos vltus fuerit, qui sacratam Deo virginem à parentibus, mundi pompis, atque illecebris à proposito vitæ genere auocare tentassent. Egregiam autem, & luculentam matris adhortationem filias, filiumque ad parentum vota exequenda inducere conantis leges apud [o] Ambrosium sub nomine Iulianæ matris loquentis.

[l] Prouerb. 20.
[m] Origenes hom. 11. in Leuitic.
[n] Hieronym. ad Lætam epist. 7.
[o] Ambros. ex hortatione ad Virgines.

VII. Parentes autem voto satisfaciunt, si quam possunt precando, monendo, instituendo, obsecrando, diligentiam adhibeant, vt vota sua Domino reddantur. Etenim id demùm permittere videntur, qui alicuius præstandi, quod in alienâ potestate sit, sponsores se constituunt, vt id nempe per alios fieri satagant,

A tagant, quius in se exhibendi onus susceperunt. Postquam autem pro viribus enixi fuerint, vt id perficiant, & alienam opem omni studio imploraverint, ac procuraverint, ab omni iam obligatione soluuntur: nam ex regula iuris, [a] *nemo alienum factum promittendo obligat*; quod quidem Iurisconsulti ea ratione prudenter cautum intelligunt, vt non teneatur qui promisit, quod in aliena potestate situm est, ad aliquid amplius, quàm vt diligentiam adhibeat, quatenus id alter præstet quod ipse promisit, de cætero euentus illius sponsor esse non possit, qui ab eius arbitrio non pendet. Cui affine est quod alia lege continetur, [b] *alius pro alio promittens daturum, facturumve eum, non obligatur: nam de se quemque promittere oportet, & qui spondet dolum malum abesse abfuturumve, non simplex* * *abnuntium spondet, sed curaturum se, vt dolus malus absit*; de quibus regulis lege [c] Socinum, [d] Sanchesium, & alios. Quocirca parentes, qui filios Deo deuouerunt, ad nihil aliud obligantur, quàm vt omnem operam adhibeant, quatenus filios ad eam conditionem suauiter inducant, ad quam eos concepto voto destinauerunt: quod si ipsos adhibitâ diligentiâ flectere non potuerint, à peccato immunes sunt, ipsique eorum liberi Domino suo stant, aut cadunt.

[a] l. stipulatio ista, ff. de verborum obligationibus.

[b] l. inter stipulantes, ff. eodem titulo. * *abnuntium*. Nuntiare, siue negare ab abnuendo, Cuiac. interpretatur ad l. 38. ff. de verborum obligat.

[c] Socin. Reg. 316.

[d] Sanches. lib. 4. summ. cap. 3. & cap. 18. num. 17.

§. III.

Peccare parentes, si liberos ad cuiuslibet status electionem cogant.

VIII. Cæterùm non tantum parentes non tenentur adhibere minas, & vim inferre liberis suis, quatenus eos ad concepta pro eis vota adimplenda compellant, quinimò peccant si ad aliquem statum amplectendum liberos suos vel terrore, vel minis, vel violentiâ quacumque adigant. Fusè superiùs docuimus consensum, qui ordinationi præstatur, omnino debere esse liberum, nullis cuiuscunque dolis, aut minis extortum: eadem de consensu eorum, qui Monasticam professionem amplectuntur, debet esse ratio. Etenim vnicuique libera esse debet facultas, quâ certum viuendi genus pro arbitrio eligat, non frustrà C natura ad singulos non solùm status, verùm etiam singulas conditiones, artes, disciplinas, propensionem singulis indidit: naturæ proinde iura parentes peruertunt, qui filiorum suorum pro arbitrio conditiones longè ante præscribũt, imò Dei ipsius gratiæ, ac vocationi iniuriam faciunt, qui de ea, vt re suâ, & in suâ potestate sitâ disponunt. Quâ enim temeritate v.g. ad Clericalem vel Monasticum statum liberos, quorum neque indolem, neque animum norunt; peremptorio veluti decreto parentes condemnant, potiùs quàm vouent? An verbum Domini ignorant, [e] *non omnes capiunt verbum istud?* quâ auctoritate cœlibatum imperabunt, qui cœlibatus gratiam dare non possunt? Dominus [f] ipse, cuius est operari in nobis velle, & perficere, virginitatem noluit intra necessitatem legis concludere, eius possibilitatem contentus docuisse, & amplam remunerationem, dicens, [g] *qui potest capere, capiat*. Itaque pio licet affectu parentes ad perfectiorem vitæ statum liberos Deo deuouere laudabile sit: quis enim reprehendat, si illud suis liberis viuendi genus exoptent, ad quod Christus omnes D hortatus est? attamen videndum, nè talia vota non deuotio, sed cupiditas, sed exonerandæ familiæ immoderatum desiderium, sed meticulosa pro libertis diffidentia prouocent: itémque ne eadem vota iustè & religiosè concepta, iniustè & irreligiosè à parentibus intentantibus minas iis qui pium propositũ sequi distulerint, pœnas infligentibus iis qui renuerint, malè tractando eos qui hæsitarint, executioni domandanda procurentur. Talis violentia videtur iniusta, quia legitimum liberorum ius ad quem libuerit statum eligendum violat, impia, quia in varios peccatorum vortices eos coniicit, qui odio habentes continentiam continere vix poterunt; cùm & ij, quibus continentiæ virtus placet, mundi variis illecebris, atque irritamentis à concepto nõnunquam continentiæ pio desiderio auocentur; imò & irreligiosa, per quam nempe professionis sacratissimæ sanctitas inuitè suscipientium fastidio contemnenda, & eorum, quos probabiliter suspicari possumus, malè suo officio satisfacturos, criminibus polluenda exponitur.

[e] Matth. 19.

[f] Lege Chrysost. hom. 63. in Matth. sub medium.

[g] Matth. 19.

Digitized by Google

IX. Desinant ergo religionis prætextum iactare, qui ad perfectionis status re- A
nitentes filios violenter impellunt. Non potest vera esse religio, quæ religio-
nis ordinem à Deo statutum peruertit: hunc autem ordinem Deus esse vo-
a Matth. cit. cap. luit, vt nonnisi volentibus perfectionis statum proponi voluerit: a *si vis*, inquit, *perfectus esse, vade, & vende omnia quæ habes*; quem ordinem secutus diuinus A-
b 2. ad Cor. 7. postolus, b *De virginibus*, ait, *præceptum Domini non habeo, consilium autem do.* Irreli-
giosum itaque est, & sacrilegum præceptum, quod religioni periculum creat.
Aduertant velim parentes, quanto oneri & nonnunquam dedecori, Monaste-
rio, vel Clero illi esse soleant, quos parentum imprudens temeritas in eos status
inuitos coniecerit. Aduertant, quot periculis exinde eorum liberi exponantur:
quot sacrilegiis sanctissima professio obiiciatur: quot exinde Ecclesiastico, ac
Monastico statui labes inuratur: quot non solum à perfectiori statu, quem
inuiti susceperant, verùm etiam à Christiana religione, cui libenter consense-
rant, exinde defecerint, vt maiori impietate minorem excusationem, vel per-
fugium quærerent. Vnde, c vbi in Scriptura sacra legimus, d *deuorare sanctos, seu* B
c Origenes homil. 11. in Leuitic. *sanctificatos*, quidam non malè legunt *deuorare*, id est deuouere nomine frequé-
d Prouer. 20. tatiuo, non quod non liceat parentibus Deo deuouere (hoc enim superiùs in
parentum potestate positum esse docuimus) sed quod eis non liceat, voti exe-
cutionem adeò ardenter expetere, vt liberos nolentes compellant.

X. Quod si rationibus acquiescere non placet, auctoritate agamus. S. e Au-
e Augustinus epist. 199. gustinus epistola ad Editiam, quæ cùm filium haberet, quem parentum deuo-
tio diuino cultui destinauerat, viro insscio & inconsulto bona sua distribuerat.
Quid, inquit, *mirum, si pater communem filium nolebat huius vitæ sustentaculis à matre*
nudari, ignorans quid in grandiusculâ ætate sectaturus esset, Monachine professionem, ab
Ecclesiasticum ministerium, an coniugalis necessitatis vinculum; quamuis enim ad meliora ex-
citandi & erudiendi sint filij sanctorum; vnusquisque tamen donum habet à Deo, alius sic,
alius autem sic. Audias Augustinum parentibus, vt ad perfecta liberos inuitent,
consulere, ab omni tamen eos violentiâ dehortari, & vnicuiq; liberam eligen-
di facultatem relinqui velle, vel Clericalem, vel Monasticum, vel coniugalem C
f Hieron. in cap. 7. ptior. ad Corinth. g Sedul. ibid. statum amplectendi, secundùm vniuscuiusque donum, quod habet à Deo. Non
minùs clarè f Hieronymus tantus licet virginitatis collaudator, eúmq; secutus
g Sedulius, veritatẽ istam asserunt, dum in illum locũ Apostoli, quo parentibus
filias nuptui dare vel non dare videtur permittit: alio modo ipsi interpretantur,
vt nempe velit Apostolus non parentes virginum filiarum (*neque enim*, inquiunt,
potestatis illorum esse potest propositum alienæ continentiæ) sed vnumquemque habere
propriæ carnis incorruptæ conseruandæ arbitrium. Quod pariter laudata su-
periùs apud h Ambrosium Iuliana agnouit, dum iis verbis liberos suos alloquẽs
h Ambros. exhort. ad Virgines. ab Ambrosio introducitur: i *Necessitatem huius vitæ tentationem hanc si vultis, filij, vi-*
i Habetur para huius sentent. 32. q. 2 c. integritas. *tare, integritas corporis vobis expetenda, quam pro consilio suadeo, non pro imperio præcipio:*
sola enim suaderi potest, imperari non potest: res magis voti, quàm præcepti: quod enim gra-
tiæ est, non iubetur, sed desideratur, electionisq; magis est, quàm seruitutis. Vnde Apostolus
k *de hoc consilium dat, præceptum Domini non habet,* l *qui spadonibus in cœlo cæteris præstan-*
tiora promittit, sed negat m *hoc capere conditionis humanæ infirmitatem, vt virginitas om-* D
k 1. Cor. 7.
l Isaiæ 56.
m Matth. 19. *nibus pateat, solis ad capiendum facilis, quibus diuina refulsit gratia, vt castrare se possint, quo*
regnum cælorum adipiscantur, & Angelorum vitam exhibeant; hoc vobis suadeo, quo nihil
pulchrius, &c. Viden' sanctissimam fœminam Ambrosij ore alloquentem liberos
suos diuino seruitio destinatos, imò parentum deuotione iam consecratos ex-
hortantem, ad castitatem tamen cogere reformidantem, quin potius fatentem
sibi ad cogẽdum nec voluntatem adesse, nec auctoritatem. Viden' quæ sit tan-
ti Doctoris sententia, parentum nimirum iuris non esse, vt filios ad vororũ, quæ
pro ipsis emiserunt, executionem compellant; nec liberis necessitatem vllam
imponi, vt obsequantur: nec castitatis seruandæ obligationem, quam nec
Christus, nec Apostoli imperare voluerunt vlli filiorum, nisi volenti, à paren-
tibus imponi posse.

n Trident. sess. 25. de reform. XI. Apertè quoque eidem sententiæ fauet Synodus Tridentina duplici eâ de
re editâ constitutione. Prima est, n quâ libertati professionis Virginum Deo sa-

crarum

A erarum prospicere se declarat, cui vt prouideat, statuit, *vt si puella, quæ habitum regularem suscipere voluerit, non ante eum suscipiat, nec postea ipsa vel alia professionem emittat, quàm exploraverit Episcopus, vel eo absente, vel impedito, eius Vicarius, aut aliquis eorum sumptibus ab iis deputatus, virginis voluntatem diligenter, an coacta, an seducta sit, an sciat quid agat, &c.* Ad quid enim hæc tam accuratè examinanda præscribũtur, si puellam à parentibus pio dolo seduci, si cogi ad regularem vitam liceat? Altera est, [a] qua *anathemate subiicit omnes, & singulas personas cuiuscunque qualitatis, vel conditionis fuerint, tam Clericos, quàm laicos, seculares vel regulares, atque etiam qualibet dignitate fulgentes, si quomodocunque coëgerint aliquam virginem, vel viduam, aut aliam quamq; mulierem inuitam, præterquam in casibus à iure expressis* (quando nimirum aliquæ in pœnam alicuius delicti in Monasterium detruduntur) *ad ingrediendum Monasterium, vel ad suscipiendum habitum cuiuscunque religionis, vel ad emittendam professionem, quique consilium vel fauorem dederint; quique scientes eam non sponte ingredi Monasterium, aut habitum suscipere, aut professionem emittere, quoquomodo eidem actui præsentiam, vel*
B *consensum, vel auctoritatem interposuerint.* Quo sanè decreto parentũ temeritatem, qui liberos inuitos Monasterio addicunt, grauissimè puniri certissimum est: quibus proinde Concilium censuit omnem ea in re coactionem in liberos interdictam esse.

[a] ibid. cap. 18.

§. IV.

Parentes non posse liberos ad Clericalem, aut Monachalem statũ adstringere.

XII. Verùm non id solùm prædicta decreta, Patrumve auctoritates probant, sed præterea grauiorem quæstionẽ dirimunt, nùm scilicet liberi parentum voto teneantur obstricti: ostendunt enim illa, esto optimum sit, & sanctissimum, vt liberi parentum piæ voluntati obsecundent, nullâ tamen necessitate ad eũ statum sequendum eos obligari, quem parentum ipsis deuotio præfixerit, & cui amplectendo parentes ipsis votis suis præierint. Et sanè ex iis quæ superiùs sta-
C tuimus, conclusio ista, quasi consectarium præcedentis doctrinæ facilè deducitur. Etenim, si parentibus liberis suis imperare nefas est, quẽ statum amplexati sint, ad eumve cogere: liberis quoque, si id imperauerint, aut cogere voluerint, reluctari eorumdem parentum voluntati fas erit: quæ enim iniustè imperãtur, non iniustè abnuuntur: & impotentiæ imperãdi aliquid, vel ad id obligãdi, aut cogendi in superioribus, respondet in inferioribus libertas resistendi, si imperatum fuerit, & detrectandi, & quod sibi in eo negotio placuerit, liberè agendi. Neque verò si parentum voto liberi teneantur, iniquè agent parentes, qui ad ea explenda cogent liberos: quis enim non boni patrisfamilias officiũ esse nesciat, quod domesticos suos, præsertim verò filios ea, quæ sui sunt officij agere compellat? quis iniquum ducat, si parentes filios ea obseruare cogant, ad quæ præstanda vel omittenda legis necessitate obstringuntur? quinimò parentum muneris omnes esse sciunt, vt liberos in sua potestate constitutos (de iis enim præsertim est sermo) ad ea seruanda cogant, quæcunque diuina ipsis lege præ-
D cepta sunt: sunt enim ipsi apud filios diuinæ legis vindices, & peccantũ correctores à Deo cõstituti. Quare si ipsorum liberi ad illud vitæ genus sectandum, ad quod eos voto destinarunt, tenerentur; parentum quoque non solum iuris, verùm etiam officij esset ad illud amplectendum inuitos cõpellere. Verùm paternæ potentiæ agnoscendi sunt limites, & filiorũ obedientiæ, qui parentibus quidem in iis, quæ ad obseruationem diuinorũ mandatorũ, & domus negotia, reiq; familiaris curam & administrationem spectant, obsequi debent: at in iis, quæ sunt consilij & perfectionis, quæ superioris sunt ordinis, quàm sit patria potestas, cuiusmodi est cœlibatus, Monastica, aut Clericalis vita, quæ naturæ fines excedunt, in iis, inquam, parẽtum imperio non obligantur, præsertim cùm in huiusmodi statuũ electione salus animæ, vel damnatio æterna maximè agatur: [b] anima autem cuiusq; in ipsius manibus semper: liberiq; arbitrij sit media ad æternam salutem vel damnationẽ suâ sponte eligere: Dei, qui singulorum corda scrutatur & renes, illuminare omnium mentes, & ad ea, quæ cõuenientiora sunt, vocare & allicere; humanæ verò voluntatis Deum vocantem sequi:

[b] Psal. 118. vers. 109.

Digitized by Google

nihil cæterorum hominum industriæ, vel auctoritati ea in re reliquum sit, nisi fortè si quid Deus inspiret idipsum proponere. A

XIII. Idipsum quoque egregiè docuit Clemens III. Summus Pontifex, qui de puella in ætate nubili constitutâ asserit, *quod quia liberum habet arbitrium in electione propriâ, sequi parentum non cogitur voluntatem.* Possumus & ad nostrum propositum Nicolai secundi verba illa torquere: [b] *consulite psalmographi verba recolentes, quibus* [c] *voluntariè se Deo sacrificare pronunciat, & voluntaria* [d] *oris sui beneplacita fieri in conspectu Dei obsecrat; minimè debere existimemus violentiâ fieri Clericũ, vel Monachum: quod enim quis non eligit, nec optat, profecto non diligit: quod autem non diligit, facilè contemnit. Nullum quippe bonum nisi voluntarium. Ideirco Dominus non ferendam in via* [e] *virgam, per quam violentia vlli inferatur, præcipit: quapropter consultius agetur, si piis suasionibus contemptum mundi, & amorem Dei prædicando, quàm violentiam inferendo, aliquem accenderimus.*

[a] Clemens 3. cap cum virum, de regularibus.
[b] Nicolaus 2. Episcopis in regno Ludouici, refertur 20. q. 3 præcens.
[c] Psal. 53.
[d] Psal. 118. versu 108
[e] Matth. 10.

XIV. Vnde, quemadmodum ex Vrbani Papæ, & [f] Hormisdæ sententiâ, iuramento patris non tenentur liberi ad eas nuptias ineundas, quibus ipsi consensum minimè adhibuerunt; ita fortiori certè ratione non obligantur ad Ecclesiasticum, vel Monasticum statum amplexandum, quẽ pariter pro ipsis vouerũt. Fortiori, inquã, ratione. Tùm quod contractus matrimonialis partim ciuilis sit, partim sacer; in eumque, vt ciuilis est, potestas parentũ extendi possit, saltem, quantũ leges ciuiles patiuntur. Tùm quod nuptiæ magis ad domesticã curam, & familiarem gubernationẽ videantur spectare, quomodo parentum iuris ac potestatis esse possunt. Tum quod cõtractus matrimoniales, seclusâ Sacramenti sanctitate, quæ ipsi accedit, merè sit naturalis ordinis, sicut & parentũ potestas; Sacerdotium autem, & Monachatus secundùm se non sint ordinis merè naturalis, sed ad virtutem religionis, quæ partim naturalis, partim supernaturalis est ordinis, vt minimùm spectent: vnde in puris naturalibus & corruptæ naturæ statu matrimonio passim datur locus, non Monachatui, aut Sacerdotio. Tum quòd perfectiora sint opera, & per se difficiliora status Ecclesiastici aut Monastici quàm coniugalis, licet per accidens coniugio maiores difficultates inesso possint: constãtior item & diuturnior obligatio priorũ statuum, quàm postremi: proindéq; si parentibus in coniuge eligenda liberi possunt aliquando reclamare, multò magis in Clericali, vel Monasticâ vitâ subeundâ repugnare poterũt. B C

[f] Lege Can. si virum, & c. tua sanctitas, 31. q. 2.

XV. Si tamen liberi parẽtum votis consenserint, proculdubio eorum promissis adstringuntur. Quanquã in dubio non censendus sit filius vota parẽtum coram ipso emissa tacẽdo comprobãsse: vel ea rata habuisse, quibus, postquam ipse resciuerit, non illicò reclamarit. Nam, [g] vt aliàs docuimus, is, cui onus ingeritur, etsi taceat, non vtiq; cõsentit: nec in iis, quæ onerosa sunt, pro expresso cõsensu taciturnitas habetur, præsertim vbi nihil est quod ad intercessionẽ nos illicò aut vrgeat, aut prouocet. Attamen quia diuturna in Monasterio mãsio, vix absque consensu in eo manentium esse potest: Hinc, qui à parentibus Monasterio oblati fuerint, ibidémq; per triennium manentes non reclamauerint, votum parentum ratum habuisse videntur, & ad manendum in ipso à Concilio [h] Aurelianensi quinto compelluntur: cui affine est [i] Concilij Tridentini decretum, nisi quod intercedendi facultatem ad quinquẽnium à die professionis prorogat. De sacra Ordinatione par fere est ratio, nisi quod cùm nõnisi adulta ætate saltẽ ad maiores Ordines promoueri vllos contingat, liberi in eâ ætate instituti non debent pati se promoueri, nisi cœlibatum, & alia onera iis adnexa subire sibi proponant: nisi itaque timore in constantem virum cadente percellantur, eo ipso quo se maioribus Ordinibus initiari patiuntur, castitatem vouisse, eiusque seruandæ ac cæterarum Ecclesiasticarum legum obligationem suscepisse censentur; valétque in eo casu communissima iuris regula, [k] *qui tacet, consentire videtur.* Sed ea de re supra fusiùs, vbi de consensu Ordinandorũ verba faciebamus. D

[g] Vide Canonistas in regulam, qui tacet, de regulis iuris in 6.
[h] Conc. Aurelian. 5. c. 19.
[i] Trid. sess. 25. de reformat. cap. 19.
[k] Regula, qui tacet, supra.

§. V.

Obiectiones in contrarium dissoluuntur.

XVI. Plura contra hanc conclusionem obiiciuntur. Primúmque auctoritas Ambrosij,

A [a] Ambrosij, qui in ea exhortatione ad Virgines, in qua Iuliana quædã loquens introducitur, cuius sæpiùs meminimus, multa videtur habere, quæ obligationẽ istam liberorum ad parentum vota exequenda innuant: vt cùm v.g. ait illa ad filium. *Tu autem, fili, quem mihi verus* [b] *Helcana, id est, Dei dedit professio, postulatus, petitus, impetratus, votivus meus, (inde enim etiam Samuel nomen accepit) tu inquam impetratus meus, & votivus meus, qui quomodo in vterum meum veneris, nescio (iam enim desperaveram sobolem sexus virilis) quem mihi vota mea, non aliqua solennis cœtus secreta formarunt: tu, inquam, fili, agnosce à quo donatus sis mihi; ille tua ora plasmavit, ille tua membra distinxit, ille mea orata suscepit; cuius templo, cuius obsequio te, antequam nascereris, sacravi: non parẽtibus, non tibi, sed Deo natus es: cuius, antequã de vtero matris exires, esse cœpisti: & omnes quidem illius sumus: sed tamen tu specialiter promissus Domino, tu redderis, quia scriptum est,* [c] *vovete & reddite Domino Deo vestro: ego misera, ego indigna, tamen quasi* [d] *Anna promisi, vt omnibus vitæ tuæ diebus, ac noctibus à conspectu Domini non recedas: ego promisi, tu exequere. Dominus sibi hostiæ suæ munus implebit.* Verùm hæc verba Ambrosij sub persona Iulianæ matris loquentis, suadentis verba sunt, non imperantis, hortantis nõ cogentis. Intentum enim Ambrosij eo loco est, vt ad virginitatem hortetur, eius pulchritudinẽ & honestatẽ, sinceramq; ex ea voluptatẽ, nuptiarum verò incõmoda ostendat, piamq; matris sollicitudinẽ pro liberis, quos vel ipsa, vel vir eius Deo piè deuouerat, instantis, rogantis, & monentis graphicè describat: quantum verò absit ab ea sententia, vt liberos putet parentum voto constringi, suprà ex ipsius verbis in eadem exhortatione docuimus.

B XVII. Secundò obiicitur sententia S. Gregorij Pontificis Maximi, epistola ad Augustinum Anglorũ Episcopũ; cuius quidem [e] Gratianus meminit, quamuis inter eius opera nequaquã ipsa reperiatur, quã [f] Iuo Carnotensis Gregorio III. tribuit, quasi habeatur in epistola ipsius ad Bonifacium Moguntinum: Legitur autem in Concilio [g] VVormatiensi sub Hadriano II. Põtifice & Ludouico Pio Imperatore, in hæc verba. *Si pater vel mater filium, filiamve intra septa Monasterij in infantiæ annis sub regulari tradiderit disciplina, non liceat eis, postquam ad pubertatis peruenerint annos, egredi & matrimonio copulari: hoc ergo omnino deuitandum, quia nefas est, vt*

C *oblatis à parentibus Deo filiis voluptatis frena laxentur: igitur, vt prædiximus, non liceat eis susceptum vnquam habitũ deserere: sed cuncti, quod Tonsuram, aut religiosam vestem aliquãdo habuerint, in religionis cultu habituque velint, nolint, permanere cogantur.* Cui affine est quod, referente Gratiano, legitur apud [h] Isidorũ, reperiturq; apud [i] Smaragdũ in expositione Regulæ S. Benedicti. *Quicunque à parentibus propriis in Monasterio fuerit delegatus, nouerit se ibi perpetuò permansurum: nam Anna Samuelem puerum, natũ, & ablactatum Deo cum pietate obtulit, qui & in ministerio templi, quo à matre fuerat deputatus, permansit: & vbi constitutus est, deseruit.* Quod vlteriùs ex Conciliis [k] Toletano 4. & 10. necnon ex [l] Triburiensi à Gratiano citato cõfirmari potest. Verba Canonis [m] Toletani citata à Concilio [n] VVormatiensi hæc sunt: *Monachum aut paternã deuotio, aut propria professio facit: quidquid horum fuerit* * *alligatum, tenebit: proinde his ad mundum reuertendi intercludimus aditum, & omnes ad seculum interdicimus regressus.* Toletanum [o] 10. in eamdem ire videtur sententiam, cuius verba iuxta editionem

D Garsiæ Loaysæ, cui affiniores sunt [p] Iuonis, & [q] Burchardi textus, non autem [r] Gratiani, proferimus. *Cùm hucusque dissolutæ operationis effectus interdum nutare fecit honestæ constitutionis edictum, dum incondite resolui putatur, quod indissolubile sanctionis auctoritate tenetur; ideò quidquid obuium ex incerto currit, euidenter abijci debet, vt de cætero nihil superfit, quod in dubium nutetur: ideòque si in qualibet minor ætate, vel religionis Tonsuram, vel religioni debitam vestem in vtroque sexu filiis, aut vnus, aut ambo parentes dederint, certè nolentibus aut nescientibus se susceptam, non mox visam in filiis abdicauerint; sed vel coram se, vel coram Ecclesiâ, palámque in conuentu eosdem filios talia habere permiserint, ad*

E *sæculare reuerti habitum ipsis filiis quandoque penitus non licebit: sed conuicti, quod Tõsuram, aut Religiosam vestem aliquando habuerint, mox ad religionis cultum, habitúmque reuocentur, & sub æternâ districtione huiusmodi obseruantiæ inseruire cogãtur, parentibus sanè filios suos religioni contradere non amplius quàm ad decimum eorum ætatis annum licentia poterit esse.* Triburiense tandem hoc decernit: [t] *quem progenitores ad Monasterium tradiderunt, & in Ecclesia cœpit canere, & legere, nec vxorem ducere, nec Monasterium deserere poterit:*

[a] Ambros. ex hortatione ad Virgin.

[b] 1. Regum 1.

[c] Psal. 75.

[d] 1. Regum 1.

[e] Gratianus c. addidistis, 20. quæst. 1. tribuit Gregor. 1. epist. ad August.

[f] Iuo Carnot. part 7. cap. 13. citat ex epist. Gregor. 3. ad Bonifacium Legatũ Germaniæ.

[g] Cõc. VVormat. c. 2.

[h] Isidor. apud Gratian. 20. q. 1. c. quicunque.

[i] Smaragdus in expos. Regulæ S. Benedicti cap. 59.

[k] Concil. Toletan. 4. c. 48. refertur c. Monachum, 20. quæst. 1.

[l] Triburiens. apud Grat. eadem quæst. c. quem progenitores.

[m] Tolet. 4. suprà.

[n] VVormat. c. 23.

* fortè *alligatum.*

[o] Tolet. 10. cap. 6. iuxta edition. Garsiæ.

[p] Iuo parte 7. c. 27.

[q] Burchardus lib. 8. c. 1.

[r] Gratian. 20. quæst. 1. c. 6 in qualibet.

[t] Triburiense apud Gratian. 20. quæst. 1. c. quem progenitores.

sed si discesserit, reducatur, si Tonsuram dimiserit, rursus tondeatur, vxorem si vsurpauerit, A
dimittere compellatur.

XVIII. Iis Conciliorũ decretis vt satisfaciamus; notandum est, aliud esse quærere, an possint parentes filios suos Ecclesiastico vel Monastico statui inuitos addicere, seu an teneantur liberi parentũ votis acquiescere, eáque explere: aliud verò quærere, an si acquieuerint, & se ordinari vel in Clericos, vel in Monachos tonderi, aut religioso habitu indui passi fuerint, in proposito manere cogantur. Prioris quæstionis solutio naturali iure continetur: naturæ siquidẽ iure vnusquisque sui dominus est, & liberam habet status sui eligendi facultatẽ: ideóq; nec cogi debet, nec alienâ voluntate ad aliquẽ subeundũ obligari potest: nullo verò naturali iure posterior quæstio dirimitur, sed tota ferè cõiecturis, & dubiis æquitatis argumentis innititur. Hinc enim qui ab infantia à parentibus Monasterio oblatus est, quem parentes ad Monasterij ingressum adegerũt, facilè creditur habitũ quoque religiosum ingratiis fũscepisse, nec vota sua Domino voluntariè vouisse. Illinc verò religiosi status dignitas ac vtilitas faciunt, vt sponte B
susceptus præsumatur: votorum autẽ religio, ac sanctitas diuiniq; numinis reuerentia nos inducũt, vt non illudi simulatâ votorum emissione Deum existimemus, nec fictum consensum in re tam seriâ, & graui adhibitum esse facilè suspicemur. Hinc naturali vouentiũ iuri, & libertati fauendũ videtur: illinc sanctitati votorum, & sanctissimæ professionis inuiolabili reuerentiæ prouidendum, ne facilè voueatur, quod votum reuocari non possit. Imprudenti quorumdam post emissa vota pœnitentiæ occurrendum, ne qui liberè vouerunt, se coactos vouisse querantur: & simulatus etiam in diuinæ Maiestatis contemptum, cui parcendo pudore, vel metu illuditur, vouentium consensus videtur esse puniendus. Vnde nihil mirum, quod, cùm consentiens fuerit de priori quæstione Ecclesiæ doctrina, ac præcepto: de posteriori variæ leges variis temporibus ab Ecclesia latæ fuerint, quarum aliæ aliis duriores, aliæ mitiores exstiterint.

XIX. Vigente sanè D. Benedicti regulâ, & resplendente Monachorum in eo instituto gloriâ; nihil mirum est, si in asserendâ Monastici status disciplinâ vo- C
torúmq; firmitate stabiliendâ adeò acres se, & seueros Ecclesiæ Pontifices exhibuerint. Itaque Gregorius I. siue III. Isidorus Hispalensis, Cõcilia Toletana, VVormatiense, Triburiense, & alia hoc solum statuerunt, putà cũ, qui à parentibus Deo deuotus fuerit, & in Monasterio ab infantiâ traditus, si postea, cùm ad annos pubertatis peruenerit, habitũ religionis susceperit (qui nempe nullis nisi vel fictè, vel verè, & ex animo consentientibus dabatur, ideóq; hunc consensum seu verum, seu simulatũ prædicti auctores semper supponunt, exprimere verò non semper necessariũ esse duxerunt) hunc inquã, siue verè, siue simulatè consentiẽs gestauerit post pubertatis annos, eâ nempe ætate, quâ voti compos est & rationis capax, Concilia ista, & Pontifices adstrictum Monasterio teneri voluerunt: si enim consensus verus fuerit, proprio voto alligãtur: si simulatus, in
[a] Aurelian. 5. c. 19. pœnã simulationis Ecclesiasticâ lege ad manẽdũ in Monasterio dãnantur. Fauebat magis libertati vouentiũ Aurelian.[a] 5. Concil. quod triẽnium post coactum
[b] Trident. sess 25. de reformat. cap. 19. Monasterij ingressum ad reclamãdũ dabat. Fauit magis [b] Trident. quod tẽpus D
[c] Ancyranũ c. 9. istud ad quinquẽnium prorogauit. Fauebat [c] Ancyranũ, quod promotos etiam ad Diaconatũ, si cõtinere non posse professi fuissent, à cõtinẽtiæ lege soluebat.

XX. Confirmatur hæc responsio, simúlque ostenditur, quàm benigniorem se ante tempora D. Benedicti, & posteà langueſcente iam eiusmodi ordinis disciplinâ, in desertores habitus Monastici Ecclesia exhibuerit. Habemus decretum
[d] Marcelli, 20. quæst. 1, c. illud. [d] Marcelli Papæ apud Gratianum, quod licet in quibusdam Codicibus paleæ nomine præfixo legatur, in vetustis tamen exemplaribus absque palea legitur, & in illud Glossæ peruetustæ reperiuntur. Ex eo allata superiùs decreta interpretari poteris: iis autem verbis conceptum est. *Illud autem statuendum esse censemus, nisi in minori ætate filij Monasterio oblati fuerint, & sacram Tonsuram vel velamina susceperint, dignum quidem ducimus, vt decimo quinto anno, à Prælatis moniti inquirantur, verum in ipso habitu permanere cupiant, an non; si verò permanere professi fuerint, vlterius pœnitendi locum minimè amplecti possunt.* Nihil moror, quàm se
[e] Glossa in hunc can. [e] Glossa torqueat, vt

pubertatis

A pubertatis annos definiat, antè quos profeſſio regularis emiſſa non valeat. Nam [a] Innocentij IV. ſanctione poſteriori, 15. Tridentini [b] verò recentiore, 17. annum attigiſſe eum oportere decernitur, qui profeſſionem facit, vel ratam habet. Ex Marcelli ſolum decreto colligo, ante pubertatis annos, nec habitum regularẽ irreuocabiliter ſuſcipi, nec vota ſolenniter emitti licuiſſe: ideóque præcedentes canones, qui habitum religionis geſtantes ad ſæcularem vitam redire vetant, hoc ſupponere, quod in pubertatis annis habitus iſte ſuſceptus ſit ab eo qui vel ab infantiæ annis Monaſterio fuerit addictus; hoc ſi non ſupponant, Marcelli eos decreto contrarios eſſe, & ſaltẽ, ne iniqui videantur, ætatem diſcretionis in iis ſupponere, qui habitum huiuſmodi Tonſurámq; ſuſceperint. Habemus quoque ante tempora D. Benedicti egregiam Leonis [c] Papæ I. cõſtitutionem in epiſtola ad Ruſticum Narbonenſem citatis in obiectione canonibus multò mitiorem, *vt puellæ, quæ coactæ parentum imperio, virginitatis habitum ſuſceperunt, ipſum poſſint ſine præuaricatione deſerere.* Poſterioribus quoque temporibus libertati æquiores ſunt, & benigniores quàm
B prædicti auctores, Cœleſtinus, & Clemens huius nominis tertij Summi Pontifices. Cœleſtinus [d] ſiquidem interroganti, quid faciendũ eſſet ei, quem pater ſimul cum bonis ſuis Monaſterio obtuliſſet, & habitum Monachalem indui curaſſet, in hæc verba reſpondit. *Quod ſi dictus puer ad annos diſcretionis peruenerit, & habitũ retinere noluerit Monachalem, ſi ad hoc inducì nequiuerit, non eſt vllatenus compellendus: quia tunc liberum ſibi erit eum dimittere, & bona paterna, quæ ipſi ex ſucceſſione proueniunt, poſtulare.* Clemens verò [e] tertius citatum Toletani quarti canonem adducit, & ad noſtram mentem, ſenſúmque à nobis appoſitum interpretatur, dum puellam ante annos pubertatis Monaſterio traditam, ſi in ætate maturâ votum emiſſum ratum habuerit, Monaſterio adſtrictam: ſin minus, liberam eſſe definit.

XXI. Tertiò Concilij Moguntiaci ſub Leone tertio habiti canone, necnon Nicolai ſecundi reſpõſo ſententia noſtra impugnatur. Moguntiacum [f] enim Concilium, quamuis prohibeat deinceps, ne liberi ad Canonicum vel Monaſticũ Ordi-
C nem recipiantur inuiti, iis tamen, qui, quantumuis inuiti, admiſſi fuerint, nefas eſſe decernit à propoſito reſilire. *De Clericis,* inquiunt huius Synodi Patres, *ſtatuimus, vt qui hactenus inuenti ſunt in Ordine ſiue Canonico, ſiue Monachico tonſurati, ſine eorum voluntate, ſi liberi ſunt, vt ita permaneant, & deinceps cauendum, vt nullus tondeatur ſine legitima ætate, & ſpontaneâ voluntate.* Similiter Nicolaus II. 2. epiſtola ad omnes Epiſcopos in regno Ludouici in causâ Lamberti cuiuſdam Clerici, quẽ in tenerâ ætate inter annos 8. & 10. cùm minimè conſentientẽ primùm Atto Pater Monaſterio deſtinaſſet, tum Salomon Epiſcopus abſq; præcedente Patris oblatione, aut Abbatis benedictione Monaſticam cucullam renitentem induiſſet: hunc, inquã, Summus Põtifex Clero & paternæ ſucceſſioni reſtituit; inuitum quidem Monachali regulæ ſubiacere noluit; ſed à mundanis, & laicalibus curis remotum: *vſquedum diuinâ inſpiratione compunctus propriâ voluntate regulæ ſe ſubderet,* inter Religioſos, & Eccleſiaſticos viros in canonica degere vitâ voluit, rationémque ſubdit: *Non enim putamus (quod abſit) Canonicos Religioſos à ſanctorum Monachorum vitâ, & conſortio ſeiunctos: quia vnuſquiſque ſecundùm Apoſtolum, propriam mercedem accipiet ſecundùm laborem ſuum.* Ideóq; videtur Nicolaus 2.
D in ea ſententia fuiſſe, licet quis quoad forũ exterius, in mitiori profeſſione quàm ſit ea, ad quã ex parentũ voto deſtinatus eſt, tolerari poſſit; in foro tamen interiori parentum voto obſtrictum teneri, & relaxationem ab auſteriori vita ei tantum ad illud tempus indulgeri, quo delictum ſuum penitus agnoſcat, & emendet.

XXII. Verùm facilè vtraque hæc auctoritas ſoluitur. In verbis Concilij Moguntiaci latet amphibologia: vel enim definit Conciliũ, vt qui Canonico vel Monaſtico Ordini ſunt inſcripti, ſi ſint liberi, ita maneant, id eſt liberi mancãt: vel vt in eo ordine maneant, cui adſcripti ſunt, ſerui verò Dominis ſuis reſtituantur: prior ſenſus non videtur à Cõcilio Moguntiaco intendi, quem ſi admittas, prædictũ Cõcilium noſtræ ſententiæ fauebit: poſterior, qui videtur eſſe genuinus, & germanus, nõ magis ſententiæ noſtræ officit, quàm citati in ſuperiori obiectione canones: ideóque eâ, quâ prædictos ſolutione ipſum retundimus. Nicolaus verò 2. eodẽ loco, quo ab aduerſariis profertur, inuoluntarias profeſſiones reprehendit, eáſq; nullas eſſe declarat, vt ſuperiùs retulimus. In pœnam tamen mendacis, & ſimulatæ profeſſionis,

[a] Innocent. 4 cap. vn. de regularibus.
[b] Conc. Trid. ſeſſ. 25. cap. 15.
[c] Leo 1. epiſt. 90. ad Ruſticum Narbonenſem c. 14.
[d] Cœleſtinus 3. cap. cum ſimus, de Regularibus.
[e] Clemens 3. cap. cum virum, eod. titulo.
[f] Conc. Moguntiacũ ſub Carolo Magno c. 25.
[g] Nicolaus 1. epiſt. ad Epiſcopos in regno Ludouici, refertur 20. quæſt. 1. c. præſens Clericus.

ad quam nullatenus adduci debebat prædictus Lambertus, qui vel omninò non profiteri, vel ex animo vitã Monaſticam profiteri debebat, eum plectit, vt ſeruato paternæ hæreditatis dominio, inter Canonicos Regulares (quæ leuis Clerico videtur inflicta fuiſſe pœna) viueret: vel certè ob ſanctitatem ſuſceptæ benedictionis alterutrum cõſulit, vt aut perfectè id exequatur, quod inuoluntariè vouit; aut ſaltem inter Canonicos regulares degẽs, ex parte impleat, quod inuitus promiſerat: quod enim habet ibi Nicolaus, [a] conſilij eſſe, nõ præcepti, rectè monet Gloſſa: eo modo quo de conſilio quoque, non de præcepto interpretari debemus: quod in ſimili caſu reſpondet Innocentius [b] tertius, eum, qui eo fine religionem ingreſſus eſt, vt in melius vitã mutaret, ſi vel habitum Nouitij ſemel ſuſceperit, ſemper viuere debere obnoxium diſciplinæ, nec vnquam ad ſæculum remeare, vt ſæculariter viuat. A

[a] Gloſſa in c. præſens, Clericus, citatũ.
[b] Innocent. 3. e conſulti, de regularibus.

XXIII. Denique obiicitur hæc ratio, quia cui cõceditur maius, nõ debet denegari quod minus eſt: parentibus autẽ [c] in liberos ius vitæ ac necis cõceditur; & ad vitam ex voto parentum vel imperio profundendam tenentur liberi, vt exemplo [d] Iſaaci patet, qui Abrahamo ad ſacrificium ipſum deſtinanti paruit, & filiæ [e] Iephte, quæ cùm patri occurriſſet, qui quodcũq; primum obuiã ſibi foret, Deo ad ſacrificãdum deuouerat, caſu inopinato patris voto concluſa, ab eodẽ tanquam victima cæſa eſt: quare cùm longè grauius ſit, magiſq; durum parentũ votis addici morti, quàm Monaſterio, vel Clero, videntur parẽtes ad id filios obligare poſſe, & quoties obligare voluerint, reuerà obligare. Cõfirmatur, nam ſi verum eſt quod de filia Iephte tradit [f] Lyranus, eã videlicet non cæſam, neq; mactatã fuiſſe, ſed Deo virginem cõſecratam, ita interpretãte ſummo Sacerdote Phinees, votum Iephte iniuſtum reputante, & contra [g] legẽ Domini humana ſacrificia reſpuentẽ, hominẽ in ſacrificium occidere: ſi, inquam, hoc verum eſt, expreſſum habemus, & cõmendatum in ſacra Scriptura exẽplum (nam [h] Iephte fides laudatur in epiſtola Pauli ad Hebræos) ex quo filios ad cœlibatum obſeruandum parentum voto obnoxios fieri colligamus. Secus verò ſit, rectè tamen Ambroſij [i] Iuliana, quanta ſit vis in parentum votis ex filia Iephte comprobat, quæ incautam Patris obligationem ſanguine ſuo ſoluere maluit, quàm fruſtrari, patrémque de voto ſollicitum hortata, vt munus Deo promiſſum impleret, ſe etiam ad mortem huius rei cauſa ſubeundam obtulit. B C

[c] l. libertati, C. de patria poteſtate.
[d] Geneſis 22.
[e] Iudicum 11.
[f] Lyranus in cap. 11. Iudicum.
[g] Leuitic. 27.
[h] ad Hebræos cap. 11.
[i] Ambroſius exhortat. ad Virgines.

XXIV. Ne cui verò hæc ratio imponat: reſpondemus, eſto, ius vitæ ac necis parentibus in liberos conueniat, non tamen ius cogẽdi liberos ad quẽ voluerint ſtatum, eis ineſſe: priùs enim illud ius ad perfectionem œconomici imperij, eiúſque cõplementum ſpectare poteſt: initio ſiquidem vnuſquiſque ſuæ familiæ rex erat, & Dominus: hoc verò poſterius ad paterni imperij perfectionem nullatenus pertinet: cùm ſtatus Monaſtici aut Clericalis electio ad alium vitæ quàm familiaris ordinem referatur, æternam nempe & ſupernaturalẽ fœlicitatem. Nec ſequitur, vbi aliqua ſunt diuerſi ordinis, cui cõceditur maius, concedi debere & minus. Nam in ſimili negotio Reges & Principes, quibus perfectiſſimum ius eſt vitæ & necis, ad Clerum tamen aut Monaſterium neminem ex ſubditis poſſunt cogere; & vt loquitur Conſtãtinus Imperator, [k] *libertati à maioribus tantum impenſum eſt, vt patribus, quibus ius vitæ in liberos neciſq; poteſtas olim erat permiſſa, libertatem eripere non liceret*: quæ ratio pro noſtra ſententia omninò militat. Si tamen ſimilem aliqua ſaltem ex parte vtriuſque iuris necandi liberos, & Monaſterio vel Clero addicendi in parentibus velis eſſe rationem: non diffitebimur, quod ſicut nocentes filij à parentibus ad necem damnari poſſunt, ita liberi, qui ſe indignos præſtiterint, quos parentes nuptui dent, ad continentiam cõpelli, imò etiam in Monaſterium detrudi poſſe. Innocentes autem & immeritos, ſicut adiudicare morti nõ poſſunt, ita nec ad Clericalem vel Monaſticũ ſtatum amplectendum cogere, nec filij imperãtibus cogentur obedire. Quam reſpontionem Iſaaci & filiæ Iephte exempla non labefactare dicimus; quæ cùm ſingularia ſint, extrà ordinem, & communem legem poſita, cùm in ipſis Dei ſpiritus priuatus eluceat, non ad imitationem cuique proponuntur, nec ex iis communis obligatio legitimè deducitur. Quod de filiæ Iephte non verâ, ſed myſticâ mactatione adfertur, commentum eſt, cui ſacræ Scripturæ repugnat auctoritas. Itaque nullam ei habemus fidem; ex quo proinde nonniſi infirmum argumentum inferri poteſt. D

[k] l. libertati, C. de patria poteſtate.

A

ALTERA PARS

DE IPSA ORDINATIONE,

B EIVS SCILICET DIVISIONE, NATVRA, EFFECTIBVS, MINISTRO, LOCO, TEMPORE, ET RITIBVS.

SECTIO PRIMA.

De iis quæ ſpectant ad diuiſionem Ordinationis.

CAPVT PRIMVM.

De numero Eccleſiaſticorum Ordinum.

C

ARTICVLVS I.

Septem eſſe Eccleſiaſticos Ordines.

§. I.

Antiquitatis eâ de re conſenſus.

D I. QVONIAM diuerſæ ſunt de naturâ ordinum difficultates, quæ, niſi præſuppoſito Ordinum Eccleſiaſticorum numero vix explicari poſſunt: ideò ab eo explicando ordimur: ſtatimque in limine obſeruamus, ordinis Eccleſiaſtici nomen duobus modis ſumi poſſe: primò ſtrictius, ſecundò latius, ac fuſius: ſtrictius illi Eccleſiaſtici ordines dicuntur, qui certo ac ſolemni ritu ad miniſterium aliquod ſacrificio diuino exhibendum ab Epiſcopo conferuntur: latius autem illi dicuntur, quibus aliqui quomodocumque diuinis obſequiis deuouentur, etſi ad ſacrum Miſſæ ſacrificium minimè deſtinentur: quomodo Monachorum, & virginum ordines Eccleſiaſticis etiam adcenſeri poſſunt. Quando verò de numero Eccleſiaſticorum ordinum Theologi diſputant, ſolent de Ordine in eius ſtrictiori acceptione diſputare; eoque ſenſu eos Ordines ab Eccleſiaſtico ordine ablegare, qui Clericorum diuerſas claſſes non conſtituunt, nec ad ſpiritualia munia publicè obeunda ſpecialem conferunt poteſtatem.

II. Septem autem vulgò à Theologis Eccleſiaſtici ordines numerantur, quos Concilium[a] Florentinum duntaxat perſtringit: Tridentinum clariùs explicat, & confirmat his verbis: [b] *Cùm autem diuina res ſit tam ſancti Sacerdotij miniſterium, conſentaneum fuit, quo dignius & maiori cum veneratione exerceri poſſet, vt in Eccleſiæ ordinatiſſimâ diſpoſitione, plures & diuerſi eſſent miniſtrorum ordines, qui Sacerdotio ex of-*

[a] Cõcil. Florentinũ in decreto vnionis.
[b] Tridẽt. ſeſſ. 23. cap. 2.

ficio deſeruirent, ità diſtributi, vt qui iam Clericali tonſura inſigniti eſſent, per minores ad maiores aſcenderent: nam non ſolùm de Sacerdotibus, ſed & de Diaconis [a] ſacra littera apertam mentionem faciunt, & quæ maximè in illorum ordinatione attendenda ſunt, grauiſſimis verbis docet, & ab ipſo Eccleſiæ initio, ſequentium ordinum nomina, atque vniuſcuiuſque eorum propria miniſteria, Subdiaconi ſcilicet, Acolythi, Exorciſtæ, Lectoris, & Oſtiarij in vſu fuiſſe cognoſcuntur, quamuis non pari gradu; nam Subdiaconatus ad maiores ordines à patribus, & ſacris Conciliis refertur, in quibus & de alijs inferioribus frequentiſſime legimus. Itaque iuxtà Concilium Tridentinum Eccleſiaſtici ordines ſeptem ſaltem conſtitui debent, putà Presbyteri, Diaconi, Subdiaconi, Acolythi, Exorciſtæ, Lectoris & Oſtiarij, iique licet à Tridentino, diuino iure non dicantur conſtituti: ab initio tamen Eccleſiæ, nominibus, officiiſque diſcreti fuiſſe decernuntur: eorumque tres priores Presbyteri, Diaconi, Subdiaconi, Maiores, poſteriores quatuor Minores nuncupantur. A

III. Quod autem, vt ait Concilium Tridentinum, ab initio Eccleſiæ prædictorum ordinum nomina, & vniuſcuiuſque eorum propria miniſteria fuerint, de Presbyteris & Diaconis expreſſa eſt Scripturæ ſacræ teſtificatio: quæ licet de cæteris taceat, de iis tamen plures ex antiquioribus Eccleſiaſticis auctoribus non ſilent. Primò enim Dionyſius [b] Areopagita, quamuis ſingulorum iſtorum ordinum non meminerit, infrà Diaconos tamen aliquos alios inferiorum ordinum miniſtros fuiſſe inſinuat, quod ad eorum differentiam Diaconos λειτουργὸς ἐκλεκτικὸς *ſelectos miniſtros* vocet, quibus quidem cum Sacerdotibus panis, & calicis ſacris altaribus imponendi officium tribuit: aliis vero, puta Subdiaconis, (quibus id fuiſſe muneris alibi oſtendemus) adſtandi pro foribus ſanctuarij curam præſcribit: aliis alia officia diuerſa pro diuerſo in quo fuerunt ordine (notanda enim hæc verba διακόνιας τάξεως, quibus eorum officia proprij ſingulorum ordinis eſſe dicuntur) aſſignat: ita enim loquitur, [c] *miniſtrorum vero alij ſtant pro templi foribus, quæ occluſæ ſunt* (de ſanctuarij foribus occluſis hîc agi alibi docebimus) *alij autem aliquid eorum quæ ſunt proprij ordinis, agunt, in adminiſtratorio verò ordine præcipui, vnà cum Sacerdotibus in diuino altari proponunt panem, & benedictionis poculum.* Quamuis autem [d] S. Maximus, & [e] Pachymeres per ſimplices miniſtros, qui ſelectis opponuntur ὑποδιακόνους intelligant: nihil tamen vetat quominus & cæteros Minorum ordinum Clericos comprehendendos putent: quos tamen, quia omnes Diaconis ſubiacent ὑποδιακόνους cõmuni nomine appellent: in Liturgia [f] quoque S. Marci Epiſcoporũ, Presbyterorum, Diaconorum, Subdiaconorum, Lectorum, Cantorum, & Laicorum ordines referuntur, pro quibus oratio funditur. Addo & [g] in argumentis epiſtolæ ad Coloſſenſes, & vtriuſque ad Theſſalonicenſes mentionem fieri Oneſimi Acolythi, per quem has epiſtolas Paulus miſerit, epiſtolam verò ſuam ad Philippenſes mittit per Euphranium Lectorem. B C

IV. Secundò eoſdem ordines probant multi ex antiquis auctoribus Clemens [h] Romanus in Conſtitutionibus Apoſtolicis non ſolùm Epiſcoporum, Preſbyterorum, & Diaconorum, verùm etiam [i] Subdiaconorum, Lectorum, & [k] Oſtiariorum meminit, & [l] Subdiaconorum quidem ac [m] Lectorum ordinationem ſpeciatim deſcribit. Canones quoque Apoſtolorum pluribus canonibus [n] aliorũ à Presbyteris & Diaconis Clericorum meminere, Lectorum [o] verò & [p] Subdiaconorum ſpeciatim ordines memorãt. Idem quoque Clemens epiſtola [q] ad Iacobum Subdiaconi mentionem facit, & minorum officiorum, necnon oſtiarij. Ignatius [r] vero Martyr epiſtola ad ſuos Antiochenos Preſbyterorum, Diaconorum, Subdiaconorum, Exorciſtarum, Lectorum, Oſtiariorum ordines enumerat, *Saluto*, inquit, *ſanctũ Presbyterium, ſaluto ſacros Diaconos, ſaluto Subdiconos, Lectores, Cantores, Oſtiarios, Laborantes, Exorciſtas, Confeſſores.* Apud [s] Tertullianum videre poſſumus Lectorũ aliquem fuiſſe ordinem, ſicut & apud [t] Origenem. Apud Cyprianum [u] Mettium, & [x] Herennium Subdiaconos legimus, per quorum primum literas à Cornelio acceperit, & reddiderit, [y] Optatum quoque Confeſſorem ex Doctore audientium Hypodiaconum ordina-

a 1. Tim. 3. & Act. 21.
b Dionyſ. Eccleſ. Hierarc. c. mox citãdi.
c Dionyſ. c. 3. Eccleſ. Hierarch parte 2. ἵνα λειτουργῶν ἡ οἱ μὲν, ἐπὶ τῶν ἱερῶν πυλῶν ἑστῶτες ἀνοιγόντων καὶ ἀνοίγειν τὰς ἱερὰς διακοσμούντων τάξεις ἐπιτρέπουσιν: οἱ δὲ λειτουργικῶς ἐκλεκτικῶς ἄρτους καὶ τὸν ἱερὸν κρατῆρα τῇ θείᾳ ἀναφορᾷ προτιθέασιν, ἢ τὸ ἁγιάσματος ἐπιτελοῦσιν.
d S. Maximus, e & Pachymeres ſcholiis in hunc locũ.
f Liturgia S. Marci orat. quæ incipit, Δέσποτα κύριε.
g lege argum. ep. ad Coloſſ. 1. & 2. ad Theſſal. & ad Philippenſ.
h Clemens li. 8 c. 11. & vlt.
i Idem li. 2 c. 25. & 8. c. vlt. & alibi.
k Idem lib. 2. c. 57. & 3. c. 11. & alibi.
l Idẽ l. 8. c. 11.
m Idẽ l. 8. c. 22.
n Can. Apoſt. 2. 3. 5. 11. 22. & alij.
o can. 18. 34. 50 & c. 34. & 60.
p Idem epiſt. ad Iac.
q Idem ep. 2.
r Ignat. ep 12. ad Antioch. in fine. ἀσπάζομαι τὸ ἅγιον πρεσβυτέριον, ἀσπάζομαι τοὺς ἱερεῖς ἅγιους, ἀσπάζομαι τοὺς ὑποδιακόνους, ἀναγνώστας, ψάλτας, πυλωρούς, τοὺς κοπιῶντας, ἐξορκιστὰς, ὁμολογητὰς
s Tertul. de præſc. c 41
t Orig. hom. 7. in Iud. c. 2.
y Cyp. Corn. ep. 42. & 43.
x Idẽ ep. 79.
a Idẽ ep. 23. ad Cleri-

cum,

A tum, Nicephorum[a] item, Felicianum, [b] Saturum, [c] Lucanum, [d] Maximum, & [e] Amanthium Acolythos, ex quibus Saturum Lectorem fuiſſe, antequam Acolythum, ex eiuſdem Cypriani [f] epiſtolis patet: Legimus & [g] Exorciſtarum ordinem, atque officium: legimus denique [h] Saturi, [i] Aurelij, & [k] Celerini ad Lectorum gradum, & officium factas ab ipſo, poſt diligens examen, promotiones, paſſimque aliorum Lectorum nomina. Legimus Fabianum [l] Pontificem conſtituiſſe, vt ſeptem Subdiaconi ſeptem Notariis, ſeu Lectoribus, qui geſta Martyrum ſcriberent, immінerent: itemque, [m] vt Pontifex cum Diaconis, Subdiaconis, Acolythis, ac ſequacium ordinum miniſtris ſolemnitates peragat: Anacletum [n] quoque idem ſtatuentem, præterquam quod Acolythorum expreſſe non meminit. Tēpore quoque Cornelij Papæ hos omnes ordines in Eccleſia Romana fuiſſe refert ipſe Cornelius in epiſtola ad Fabium Antiochenum, apud [o] Euſebium, vbi de Nouato ſic loquitur, *is ergo qui Euangelium vindicabat, neſciebat in Eccleſia vnum Epiſcopum eſſe debere: vbi videbat eſſe Preſ-*
B *byteros quadraginta ſex, Diaconos ſeptem, Subdiaconos ſeptem, Acolythos quadraginta duos, Exorciſtas, & Lectores cum Oſtiarijs quinquaginta duos*: eadem quoque epiſtola Exorciſtarum meminit, quorum præſidio Nouatus à malo ſpiritu liberatus fuerat. Caius [p] vero Martyr, ac Pōtifex Romanus, ſub Diocletiano, eoſdem ordines tanquam ſuo tempore vſitatos confirmat, ea nempe ſanctione, quā conſtituiſſe dicitur, *vt omnes ordines in Eccleſia ſic aſcenderet, ſi quis Epiſcopus fieri mereretur, vt eſſet Oſtiarius, Lector, Exorciſta, Acolythus, ſequēs Subdiaconus, Diaconus, Presbyter, & exinde Epiſcopus ordinaretur.* Optatus [q] quoque Mileuitanus Eccleſiam Carthaginenſem in perſecutione ſub Diocletiano, & Maximiano depingens, eam ex laicis, miniſtris variis, Diaconis, Presbyteris, Epiſcopis, conflatam exhibet: *Quid*, inquit, *memorem laicos qui tunc in Eccleſiā, nullā fuerunt dignitate ſuffulti? quid miniſtros plurimos? quid Diaconos in tertio? quid Presbyteros in ſecundo Sacerdotio conſtitutos?* eodem tempore [r] Auguſtinus Syluanum Subdiaconum fuiſſe meminit: Optatus [s] Maiorinum Lectorem.

C V. Tertiò, turbulentis quoque illis, & ob perſecutionem cruentis prioribus Eccleſiæ ſæculis, plures in ſingulis iſtis ordinibus conſtitutos ſanctitate claros, vel Martyrio coronatos reperimus: ex pluribus aliquos recenſebimus: tacebimus autem Presbyteros, & Diaconos, qui paſſim in Eccleſiaſticis hiſtoriis, & Martyrologiis occurrunt. Subdiaconos nominabimus Andeolum [t] in territorio Viuarienſi à S. Polycarpo miſſum ad prædicandum verbum Dei Martyrem ſub Seuero: Ianuarium [u] Magnum, Innocentium & Stephanum, qui cum eſſent Sixti Papæ Subdiaconi, cum eo, ipſiuſque Diaconis Feliciſſimo, & Agapito in perſecutione Valeriani omnes pariter decollati ſunt: Romulum [x] Eccleſiæ Dioſpolis Subdiaconum, qui anno ſecundo perſecutionis à Diocletiano excitatæ, cum quinq; alijs adoleſcentibus, proprias manus, quo ardentem Martyrij cupiditatē ſignificaret, ligaſſe dicitur, & ad Vrbanū præſidē in Chriſtianos ſæuientē cucurriſſe, ſe Chriſtianū eſſe profeſſus, tandēq; cum ſocijs ſecuri per-
D cuſſus eſt. Acolythū S. Tarſiciū [y], quē in perſecutione Valeriani pagani cū inueniſſent Sacramēta corporis Chriſti portantē, nec ab ijs inquiſitus quid gereret, vnquā adduci potuiſſet, vt reuelaret, tamdiu fuſtibus cū & lapidibus mactarūt, donec ſpiritū exhalaret, cui [z] corpore reuoluto ſacrilegi diſcuſſores nihil Sacramentorū Chriſti in manibus aut in veſtibus inuenerunt. Exorciſtas, Agathonē [a] qui ſimul cum Cyrione Presbytero, & Baſiano Lectore Alexandriæ pro Chriſto igne combuſtus eſt; Petrum [a] qui cum Marcellino Presbytero Romæ, & Hermetem, [b] qui Rhetiariæ paſſus eſt. Lectores plurimos, Viatorem [c] Lectorem Lugdunenſem, qui cum S. Iuſto in eremo Euangelicam vitam duxit: Syneſium, [d] qui tempore Sixti Papæ primi Lector ordinatus, cum multos conuertiſſet ad fidem, apud Aurelianum Imperatorem accuſatus, gladio percuſſus Martyrij coronam accepit: Mariarum, [e] qui Lambeſſe in Numidiā primū ſub Decio, poſteà cum Iacobo Diacono, ſub Valeriano, poſt exquiſita ſupplicia

a Idem epiſt. 41. & 49.
b Idem ep. 55.
c Ibidem.
d Idem ep. 70.
e Idem ep. 84.
f epiſt. 76. ad Magnum.
g Idem ep. 24.
h Idem ep. 33.
i Idem ep. 34.
k Pont. Dam. in Fabiano, & l Fab. ep. 1.
m Ibidem.
n Anaclet. ep. 1. in medio.
o Euſeb. lib 6. hiſt. Eccleſiaſt. cap. 35.
διάκονοι τε καὶ τῆς διαγωγῆς, ἐν ᾗ ἐπίσκοπος ἔμελλε γίνεσθαι ὑπὸ τῶν καθολικῶν ἐκκλησιῶν, ὅτε ἡ ἐπιγονή, πῶς ὁ σωτὴρ ἐβούλετο γενέσθαι τὸν κανόνα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐν ᾗ ἐπίσκοποι μὲν ἑξήκοντα ἦσαν, ἀκολουθοὶ δὲ, ἢ παρακολουθοῦντες ἑξήκοντα καὶ ἑπτά, ἀναγνῶσται δὲ, ἢ ἀκολουθοῦντες ἄμα, πολλοὶ δὲ, ἢ πυλωροί.
p Pōt. Dam. in Caio, & Caij epiſt. ad Felicem Epiſc.
q Optat. lib. 1. cōtra Parmen.
r Auguſt. ep. 145 Generoſo.
s Optat. ſuprà.
t Ado. & Martyrol. Rom. die 1. Maij.
u De iis Martyrol. Rom. Bedæ, & al. die 6. Auguſti.
x Euſeb. lib. 8. hiſt c 15.
y Martyrol. Rom. Bedæ Vſuard. adon. 14. Februar.
z Eadē Martyrol. 14. Febr.
a Eadem Martyr. 2. Iunij, & Gregor. hom. 6. in Euang. & li. 4. regiſt. cap. 88. in Syn. Sigeb. in Chro. an 826. Aimoi. de geſtis Fran. li. 5. Herman. in

c. 115. b Martyrol. præd. 31. Decemb. c Martyr. præd. & Sur. 2. Septemb. d Martyrol. & Menol. die 31. Decemb. Chron. ad num. 836. e Surius die 30. Aprilis, Martyrol. Rom. eadem die, &c.

Martyrio conſumptus eſt: Theodulum Lectorem [f] cum Agathopode Diacono Theſſalonicæ in mare demerſum ſub Maximiano Imperatore: Serapionem [a], & Ammonium, qui cum Theodoro Epiſcopo, & Irenæo Diacono coronam accepit: Deſiderium [b] Lectorem, qui in perſecutione Diocletiani cum Ianuario Epiſcopo Beneuentano: Fortunatum, [c] & Septimum qui Venuſiæ in Apulia, poſtquam carceribus in Africa, & Sicilia macerati fuiſſent, cum Felice in eadem perſecutione occiſi ſunt: alioſque complures. Lectorum ſiquidem longe plura quàm aliorum Clericorum inferiorum ordinum exempla occurrunt: ſiue quod ob Clericorum penuriam ac raritatem cætera minorum Ordinum officia præterquam Lectoris, in minoribus ſaltem ciuitatibus, vel per Lectores, vel per conſtitutos in ſuperioribus Ordinibus exerceri ſolerent: ſic enim, verbi gratia, apud [d] Euſebium legimus Romanum Martyrem Exorciſtam, & Diaconum dici Eccleſiæ Cæſarienſis: ſic Oſtiariorum functiones [e] Conſtantinum, Theodorum, Abundium Sacerdotio auctos, manſionarioſq; dictos Eccleſiarum S. Stephani, & Petri, Romæ ex Gregorio obiuiſſe inſtruimur: apud Ignatium quoque & Clementem paſſim multa Diacono tribuuntur, quæ inferioribus Ordinibus propria ſunt: ſiue, quod in Lectoratu diutius quàm in reliquis Minoribus Ordinibus morari ſolerent, qui ad Preſbyteratum parabantur, vtpote cùm in eo præſertim ordine, eruditionis, prudentiæ, induſtriæ ſpecimen præbere poſſent: ſiue quod, Oſtiarij ſaltem, qui in primo Clericorum gradu conſtituti erant, communi Clericorum nomine intelligerentur. Quare vix Oſtiarios aliquos prioribus illis ſæculis dictos reperies, quibus nempe eorum miniſterium minus neceſſarium videbatur, cum necdum Eccleſiarum ſedes ſtatæ, ac fixæ eſſent: eorumque proinde officium in conuocandis Synaxibus præſertim repoſitum erat, potius quàm in ornandis, vel cuſtodiendis ſacris Baſilicis, quæ nullæ flagrante perſecutione, vel paucæ erant: ideoque Curſores dicebantur, cuius nominis, & miniſterij meminit Ignatius [f] epiſtola ad Polycarpum Smyrnenſem Epiſcopum, & Heronem Diaconum Antiochenum: officij vero Tertullianus [g]: Oſtiaratus tamen iis temporibus ſuſcepti fidem facit ſanctus [h] Gregorius Nazianzenus dum de Cypriano ex mago, & perditiſſimo homine, ſanctæ Iuſtinæ virginis, quam turpiter deperibat, ſuaſione, Chriſtiano effecto (quem errore inter Græcos ſatis communi eundem cum celeberrimo Epiſcopo eiuſdem nominis Carthaginenſi confundit) antequam paſtor fieret, accidiſſe narrat, quod νεωκόρος, id eſt, vt Larinus [i] vertit interpres, ædituus, & vt ex Græco exponit [k] Billius, miniſter, cui templum expurgare, & euerrere ex officio incumberet, vno verbo Oſtiarius, creatus primùm fuerit: cui aſſentiri videtur Aldhelmus [l] Saxonum Occidentalium in Anglia Epiſcopus, ſancti Gregorij, vt ipſe de ſe teſtatur, diſcipulus, qui eundem ſanctum, *per ſeptenos Eccleſiæ gradus paulatim proficientem ad Summum Pontificatus apicem fœliciter peruenisſe* teſtatur: quibus verbis ſeptem in Eccleſia nominatis Ordinibus egregium reſtimonium perhibet: eundem tamen eius Acta [m], quæ habentur apud Metaphraſtem, & à Surio, ac Lipomano Latinè edita fuerunt, octauo à Baptiſmo die *præconem, & expoſitorem Chriſti myſteriorum*, id eſt, Lectorem, vigeſimo Subdiaconum, trigeſimo Diaconum, anno exacto Preſbyterum, mox Carthaginenſem Epiſcopum factum dumtaxat referunt, quibus alij contradicunt, dum ipſum Antiochenum, non Carthaginenſem factum tradunt, alij verò, inter quos eſt Baronius, [n] in Diaconatus ordine manſiſſe contendunt.

VI. Quartò reddità Eccleſiæ pace, compoſitiſque eius rebus, omnium iſtorum ordinum frequens fit mentio. Euſebius [o] quidem in vita Conſtantini, Nicenæ primæ Synodo Epiſcopos, Preſbyteros, Diaconos, & Acolythos, & alios Clericos innumerabiles interfuiſſe affirmat. Synodus [p] Romana ſub Syluestro ante Nicenam habita omnes prædictos ordines enumerat, eoque ordine, vt Pontifici Preſbyter, Preſbytero Diaconus, Diacono Subdiaconus, Subdiacono Acolythus, Acolytho Exorciſta, Exorciſtæ Lector, Lectori Oſtiarius ſub iaceret,

[f] Martyrol. Menol. die 4. Aprilis Metaphraſt. & alij.
[a] Martyrol. Rom., Bedæ Vſuard 26. Martij.
[b] Martyrol. Rom. Bedæ Vſuard. Adon. Surius die 19. Septemb. Petrus in Catalogo lc. 9. ca. 90.
[c] Martyrol. Rom. Bedæ Vſuar. Adon. die 24 Octob. Menolog. 16. Cal. Maij.
[d] Euſ. lib. 8 hiſtor. cap. 12.
[e] Gregor. lib. 2 dialog. cap. 5. & lib. 3. cap. 24. & 25.
[f] Ignat. epiſt. 81 & 13.
[g] Tertul. lib. de fuga circa hnem.
[h] Nazianz. Orat. 18. de laudibus S. Cypriani.
[i] Larinus Gregorij interpres.
[k] Billius notis in dictam orationem.
[l] Aldhelmus de laudibus virginitatis cap. 25. tom. 5. Bibl. Patrum.
[m] Acta S. Cypr. & Iuſtinæ apud Metaphraſt. Lipomanum to. 6. Surium to. 5.
[n] Baron. in notis ad Martyr. 26 Septemb.
[o] Euſeb. lib. 3. de vita Conſtant. cap. 9.
[p] Synod. Rom. ſub Syluestro c. 7. habetur can. 8 Subdia. diſt. 93.

Google

A ſubiaceret, cui Abbatem obtemperare debere ſubiungit, quemadmodum Abbati Monachum. Laodicena [a] vetus quoque Synodus Subdiaconorum (quos ὑπηρέτας vocat) itémque Lectorum, Exorciſtarum, & Oſtiariorum (ex quibus Lectores & Exorciſtas, niſi ab Epiſcopo promotos ea munia vetat attingere) expreſsè meminit. Antiochena [b] ſimiliter de ordinatione Subdiaconorum, Lectorum, & Exorciſtarum apertè verba facit, eamque Chorepiſcopis permittit. Ea denique vetuſtior Eliberitana, præter Epiſcopos, Preſbyteros, Diaconos, alios [c] Clericos inſinuat, Subdiaconoſque [d] expreſsè nominat. Apud Athanaſium [e] Maximi Lectoris mentio, [f] Eutychij Subdiaconi ab Arrianis martyrio coronati, & aliorum. Epiphanius [g] quoque in compendiaria fidei formâ omnes ordines præterquam Acolythatum recenſet, quibus tamen laborantium ordinem adiungit. Sed & apud eundem legimus epiſtolam Marcelli [h] Ancyrani Epiſcopi, cuius cum eo auctores, & inſcriptores Preſbyteri plures, Diacónus Hyginus, Hypodiaconus Heracides, Lector Elpidius refe-
B runtur. [i] Ambroſius commentariis in epiſtolam ad Titum omnium ordinum meminit præterquam Oſtiarij, Acolythi, & Subdiaconi: alibi [k] quoque Pſalmiſtas, Lectores, & ſacrarij curatores (ſiue per eos Subdiaconos intelligat, ſiue Oſtiarios) videtur infrà Diaconatum ſtatuiſſe probandos ad Epiſcoporum, Preſbyterorum & Diaconorum gradus. Hieronymus [l] verò, ſeu quicumque alius auctor eſt libri de ſeptem Ordinibus, Oſtiariorum, Lectorum, Subdiaconorum ordines cum Diaconis, Preſbyteris, & Epiſcopis commemorat, eorumque officia, & prærogatiuas exponit: in [m] Epiſtolam verò ad Titum, omnium quoque ordinum, præterquam Subdiaconorum & Acolythorum meminit, cùm tamen horum epiſtola [n] ad Nepotianum, illorum epiſtola [o] ad Auguſtinum mentionem faciat. Syricius [p] ad Hymerium Tarrocenſem, Oſtiarij ſolùm & Exorciſtæ non meminit, cæteros verò gradus recenſet, quibus ad Epiſcopatum aſcendi oporteat. Innocentius [q] primus ad Feli-
C cem Nucerianum, Lectorem, Acolythum, Diaconum negat cito ordinandos eſſe: in minoribus officiis vult probari, qui ad maiora conſcenſuri ſunt: idem [r] ad Alexandrum Antiochenum ſcribens Petri Subdiaconi, ad [ſ] Epiſcopos verò Macedoniæ, Dizoniani, & Cyriaci Subdiaconorum meminit. Zozimus [t] ad Heſychium Salonitanum Lectorum ordines, Exorciſtarum, Acolythorum, Subdiaconorum, Diaconorum ad Preſbyterij faſtigium gradus eſſe debere decernit. Toletanum [u] primum Concilium ſub Innocentio primo de omnibus Eccleſiaſticis gradibus, præterquam Exorciſtarum, & Acolythorum leges ſtatuit. Sed expreſſior eorum omnium teſtificatio petitur ex Concilio [x] Carthaginenſi quarto, cui Sanctus Auguſtinus cum aliis interfuit, in quo Epiſcopi, Preſbyteri, & reliquorum, ordine ſuperiùs tradito, & ab Eccleſia obſeruato, ordinationes deſcribuntur, ipſiſque Pſalmiſtæ ſeu cantoris ordinatio adiungitur, cùm hoc ab aliis diſcrimine, quòd huius officium ſola Preſ-
byteri iuſſione tradatur, illorum autem collatio nonniſi ab Epiſcopis perfi-
D ciatur.

VII. Iis adde [y] Gelaſium Papam qui in epiſtola ad Epiſcopos per Lucaniam Oſtiarij, Lectoris, Acolythi, Subdiaconi mentionem facit, vt iis gradibus ad Preſbyteratum aſcendatur. Imperatorum Valentiniani, Valentis, & Gratiani reſcriptum, quo [z] *Preſbyteros, Diaconos, Subdiaconos, atque Exorciſtas, & Lectores, & Oſtiarios, & Acolythos etiam*, vtpote Clericalibus officiis, ordinibuſque alligatos *perſonalium munerum expertes eſſe præcipiunt*, ſeptenariumque proinde Eccleſiaſticorum ordinum numerum indicant, à quo non longè recedit Iuſtinianus, qui in Eccleſia [a] Conſtantinopolitana Preſbyteros, Diaconos, Subdiaconos, Lectores, Cantoreſque, & Oſtiarios fuiſſe ſuo tempore teſtatur: quibus [b] alia conſtitutione Acolythos quoque adiungit: ſed vtrum Clericorum ordini adnumeret, non ſatis conſtat. Iis adde [c] Baiuuariorum ſeu Boiorum leges, & [d] Capitularia Caroli Magni, Leonis [e] tertij decreta, Concilium [f] Aquiſgranenſe, in quibus illi omnes ordines recenſentur: necnon Eccleſiaſticos ſcripto-

[a] Laod. c. 22. 23. 24. 25.
[b] Antioch. c. 10.
[c] Eliberi. c. 33.
[d] Ead. cap. 30.
[e] Athan. epiſt. ad Dracon.
[f] Idē apolog. ad ſolitar. vitā agētes p. 850.
[g] Epiphanius contra hæreſes lib. 3. to. 2.
[h] Epiſt. Marcelli apud eūdē Epiph. lib. 3. aduerſus hæreſ. tom. 2.
[i] Ambroſ. in cap. 4. epiſt. ad Titum.
[k] Idem lib. 2. off. cap. 44.
[l] Hieron. lib. de ſeptē Ordinib. tom. 9.
[m] Idē in cap. 2. epiſt. ad Titum.
[n] Idem epi. 2. ad Nepotian.
[o] Idem epiſt. 91. Auguſt.
[p] Syric. epiſt. 1. cap. 9. refertur can. quicumque, diſt. 77.
[q] Innocent 3. ep 4. cap. 5.
[r] Idē epiſt. 15.
[ſ] Idē epiſt. 22.
[t] Zozim. epiſt. 1. c. 1. & 3. ref.
[u] Tolet. 1. c. 2. 3. 4. 5. & alijs.
[x] Cōc. Carth. 4. c. 2. & ſeq.
[y] Gelaſ. ep. 1. ad Epiſc. per Lucaniam.
[z] l. Preſbyteros, C. de Epiſc. & Cle. ic.
[a] Iuſt. Nouel. 3 c. 1. & 2.
[b] Idem Nou. 59. c. 2.
[c] Baiuuariorū leg lib. 1. cap. 8. & 10.
[d] Capit. 139. lib. 1. & lib. 5. cap. 183.
[e] Capitulare Leonis 3. relatum 1. Capit. Caroli cir. cap.
[f] Aquiſgran. ſub Ludouico c. 1. 2. 3. 4 5. 6. 7. 8. 9.

Digitized by Google

res, qui ex profeſſo de iis ſcribunt, [a] Iſidorum Hiſpalenſem, [b] Venerabilem Bedam, Albinum [c] Flaccum, Amalarium [d] Fortunatum, Rabanum [e] Maurum, Stephanum [f] Eduenſem, Iuonem [g] Carnotenſem Epiſcopum, Hugonem [h] à Sancto Victore, Magiſtrum [i] ſententiarum, & alios, quibus etiam conſentit Iſidorus [k] Hiſpalenſis in libris de Officiis, præterquam quod Acolythorum ordinem cæteris minimè adnumerat, quem epiſtolâ ad Ludifredum aliis inſeruerat. Eæ enim omnes auctoritates ſeptem illos quos Eccleſia Latina in vſu recipit, Eccleſiaſticos ordines olim fuiſſe receptos demonſtrant: eoſque non antiquitus ignotos (quod mentitus eſt [l] Caluinus) ſed ab Apoſtolorũ temporibus ad nos vſque deriuatos (quod Eccleſia Catholica docet) fuiſſe confirmant. A

VIII. Denique ſingulorum iſtorum ordinum, modò vnius, modò alterius plures ex Patribus Conciliiſque tempore ſedatæ per Conſtantinum perſecutionis meminerunt: Subdiaconum Martyrium, eundémque martyrem ſub Conſtantio refert [m] Sozomenus, (qui fortè Martyrius idem eſt cum eo cuius mentio in epiſtola Valentis, & Vrſacij Germinio apud [n] Hilarium) Athanaſius [o] quoque Subdiaconi meminit, viri Eccleſiæ probè inſeruientis, quem Arriani arripuerunt, & ſcuticis ad mortem vſque verberari curauerunt. Varias [p] Petro, Anthemio, Antonino, aliiſque Subdiaconis patrimonij Eccleſiaſtici procuratoribus apud Gregorium Magnum paſſim legimus epiſtolas. De Subdiaconatus ordine plura verba faciunt [q] Innocentius primus, [r] Syricius, [s] Leo, [t] Gregorius Summi Pontifices, Concilia [u] Eliberitanum, Carthaginenſe [x] quintum, [y] Agathenſe, Toletanum [z] ſecundum, & [a] quartum, Turonenſe [b] ſecundum, [c] Gerundenſe, [d] Narbonenſe, Bracharenſe [e] primum, [f] Antiſſiodorenſe, [g] Trullanum, & alia non pauca: Iſidorus [g] Peluſiota, & alij non pauci auctores. Acolytos [h] Auguſtinus, [i] Innocentius primus, [k] Zozimus, [l] Syricius, Martinus [m] Bracharenſis, Gregorius [n] Magnus, Iſidorus [o] Hiſpalenſis, & alij memorant: memorat & [p] Iuſtinianus, ſed vtrum eorum ordinum Clericorum Ordinibus adcenſeat, vix dignoſcitur: quorum ſcilicet antiquiores [q] quoque leges in funeribus duntaxat operam videntur requirere, non in ſacrificio. Exorciſtas [r] Hilarius in Conciliis Pullentij Lectoris, & Candidiani Exorciſtæ meminit, [s] Seuerus Sulpitius in vita S. Martini, eum Exorciſtam primum fuiſſe ordinatum refert. [t] Syricius, [u] Zozimus, [x] Felix quartus, [y] Carthaginenſe Concilium quartum, [z] Paulinus Nolanus, [a] Iſidorus Hiſpalenſis, & alij paſſim auctores Exorciſtas loquuntur. Lectores quoque paſſim Patres, & Concilia memorant, Gregorius [b] Nazianzenus, [c] Ambroſius, [d] Auguſtinus, [e] Innocentius primus, [f] Syricius, [g] Zozimus, [h] Cœleſtinus, [i] Leo primus, [k] Symmachus, [l] Paulinus Nolanus, [m] Paulinus Ambroſij vitæ ſcriptor, [n] Iſidorus Peluſiota, [o] Victor Vticenſis, [p] Sidonius Apollinaris, [q] Ennodius Ticinenſis, [r] Fortunatus Pictauienſis, & alij paſſim: Concilia [s] Sardicenſe, [t] Carthaginenſe tertium, & [u] quartum, [x] Toletanum primum, [y] Mileuitanum primum, [z] Chalcedonenſe, & alia innumera. De Oſtiariis tandem verba faciunt Synodus tertia [a] Carthaginenſis, [b] Narbonenſis, [c] Toletana habita anno 12. Recaredi Regis, [d] Tarraconenſis, [e] Aquiſgranenſis ſub Ludouico Pio, [f] Hadrianus Papa epiſtola ad Carolum, [g] Auguſtinus in libro Cõfeſſionum, [h] Paulinus quoque Nolanus, vbi ab hoc æditui gradu ſe cupiiſſe Eccleſiaſticam militiam exordiri affirmat, & alij complures. B C D

[a] Iſidor. Hiſp epiſt. ad Ludifre.
[b] Beda in collectaneis cap. de 7. Ordinib. tomo 3.
[c] Alb. de off diuinis tit. de Eccleſiaſt. ordine.
[d] Amal. lib. 2. de Eccleſ. off. cap. 6. & ſeq.
[e] Raba. lib. 1. de inſtit. Cler. cap. 4. & ſeq.
[f] Steph. Edu. de facr. alt. cap. 1. & ſeq.
[g] Iuoſerm de excell. ſacrorum Ordinũ.
[h] Hugo in ſpec. cap 5.
[i] Mag ſent. 4. ſent. diſt. 24.
[k] Iſidor. Hiſp. lib. 2. de offic. cap. 7. & ſeq.
[l] Calu. lib. 4. inſt. c. 4 §. 1. vbi de Subdia. c 19. §. 13. vbi de Acolyt. §. 14. vbi de Exorciſ. §. 17. vbi de Oſtiar.
[m] Sozomen. lib. 4. cap. 2.
[n] Hilarius in fragmentis p. 422. edit. Par.
[o] Atha. epiſt. ad Solitariam vitam agẽtes.
[p] Gregor. paſſim.
[q] Innocent. 1. epiſt. 1.
[r] Syr. ep. 3. c. 9
[s] Leo epi 84. ad Anaſt.
[t] Greg. ep. 12. indict. 12. li 3.
[u] Conc. Eliber. c. 30.
[x] Carth. 5 c 3.
[y] Agath. c. 66.
[z] Tolet. 2. c. 3.
[a] Tol. 4. c. 17.
[b] Turon. 2. can. 20.
[c] Gerſid. c. 6.
[d] Narb. c. 11.
[e] Brac. 1. c 18.
[f] Antiſſiod. c. 21. [g] Trull. c. 15. [h] Iſidorus Peluſ. lib. 1. epiſt 373. lib. 2 epiſt. 56. & aliis. [i] Auguſt. ep. 105. Sixto. [k] Innoc 1. epiſt. Felici. [l] Zozimus epiſt. 1 c. 1. [m] Syr. ep. 1. c 13. [n] Mart. Brach. c. 44. [o] Gregor. Magnus ep. 7. lib. 7. & ep. 29. lib. 3. ind 11. [p] Iſidorus Hiſp. ethym. lib. 7 c. 12. [q] Iuſtin. Nouel. 59. cap. 2. [r] l 6. 10. 24 C. Theod. de Epiſc. [s] Hilar. in frag. pag. 422. [t] Seuerus Sulpit vitæ S. Martini cap. 4 [u] Syricius ſuprà. [x] Zozimus ſuprà. [y] Felix 4. ep. 1. cap. 1. [z] Conc. Carth. 4 c. 90. & 92. [a] Paulinus ep 23 Amando. [b] Iſid. Hiſpal. lib. 7. ethymol. cap. 12. [c] Greg. Naz. orat 3 & 20. & ep. 43 Nyſſeno, & alibi. [d] Ambroſ. in cap 4. Lucæ, & de obitu Satyri. [e] Auguſt. epiſt. 135 Quintiano, 165. Cœleſtino, contra Creſcentiũ lib. 3. cap. 29. ſerm 45. de verbis Domini, & in Pſal. 117. [f] Innocent. [g] Syricius. [h] Zoſimus ſuprà. [i] Celeſtin. ad Epiſc. Gall. cap. 3. [k] Leo 1. ep. 81 65. ad epiſ. Afric. [l] Symmachus fratri Cæſario c. 2. [m] Paulin. natali 4 S Felicis. [n] Alter Paulinus in vita Ambroſ. [o] Iſidorus Peluſ. paſſim. [p] Victor Vticenſis de perſec. Vandalica lib. 1. propè finem. [q] Sidon. epiſt. 25. lib. 4. & 9. lib 5 [r] Ennodius in vita S Epiphanij Ticinenſis. [s] Fortun. in vita S. Marcelli Pariſ. [t] Conc. Sard. c. 15. [u] Carth. 3. c 21. [x] Carth. 4. c. 8. [y] Toletan. 1. c. 3. [z] Mileuit. 1. c. 15. [a] Chalced. c. 13. [b] Carth. 3. c. 21. [c] Narbon. c. 13. [d] Tolet. ſub Recaredo c. 2. [e] Tarrac. can. 9. [f] Aquiſgran. can. 2. [g] Hadrianus Papa epiſt. ad Carolum. [h] Auguſt. lib. 6. Confeſſ. cap. 2. [i] Paulinus epiſt. 6. ad Severum.

§. II.

Digitized by Google

A

§. II.

Conuenientes rationes pro ſeptenario Ordinum numero inquiruntur.

IX. Numerum ſeptenarium graduum iſtorum quos enumerauimus, additis tamen Epiſcopi, & Clerici, ſeu Cantoris, probare conantur aliqui ex Apoſtolo, tum [a] epiſtola prima ad Corinthios, tum epiſtola [b] ad Epheſios, vbi varios Eccleſiæ ordines enumerat: nam, inquiunt, Apoſtolis ſuccedunt Epiſcopi, ideóque Apoſtolorum nomine Epiſcopi intelliguntur, ſicut nomine Prophetarum Preſbyteri, tum quod eorum ordini, ſicut & ordini Epiſcoporum Eccleſia præſertim innitatur, quam ideò Apoſtolus [c] deſcribit ſuprà fundamenta Apoſtolorum & Prophetarum ædificatam, tum quod Preſbyteri obſcura reuelent, dum fidei myſteria inſtruunt, & Chriſti corpus ſpeciebus panis & vini
B obuelatum demonſtrant, & de conſcientiæ arcanis iudicant, & populum fidelem exemplo paſcunt & verbo, in quibus omnibus Prophetarum munia obeunt: Diaconi quoque Doctorum locum obtinent, & Subdiaconi virtutum: quia vt illi populum docendi auctoritatem ſuſcipiunt, Euangelijque prædicandi poteſtatem, quod Doctorum proprium eſt: ita hi ampliorem præ cæteris inferioribus Ordinibus habent virtutem, inſtarque cœleſtium virtutum altaribus adſiſtunt, & ad generalia Eccleſiaſtica officia deſtinantur: denique quia Acolyti in opitulationem Diaconi, & Subdiaconi, ad altare miniſtrant, ideò dicuntur opitulationes: Exorciſtæ quia ad curandos à ſpiritibus immundis energumenos ordinantur gratias habent curationum: Lectores genera linguarum, quibus nempe in Eccleſia variis linguis legendi munus incumbit: gubernatores vocantur Oſtiarij, quibus Eccleſiarum, & Eccleſiaſticæ ſupellectilis cura committitur, qui tanquam ædium ſacrarum gubernatores fideles, mundoſque admittunt, infideles immundoſque reiiciunt: denique
C Clericis ſeu Pſalmiſtis & Cantoribus interpretatio ſermonum conuenit, vt quod ore cantant, mente concipiant, alioſque & rectè diſtinctéque canendo inſtruant, & intelligendo ſeipſos ad Deum erigant. Porrò hos omnes, inquiũt, gradus enumerat Apoſtolus epiſtola [d] prima ad Corinthios, dum ait, *quoſdam quidem poſuit Deus in Eccleſia, primò Apoſtolos, ſecundò Prophetas, tertiò Doctores, deinde virtutes, exinde gratias curationum, opitulationes, gubernatores, genera linguarum, interpretationes ſermonum: numquid omnes Apoſtoli? numquid omnes Prophetæ? numquid omnes Doctores? numquid omnes gratiam habent curationum? numquid omnes linguis loquuntur? numquid omnes interpretantur?* Pauciora autem ſeu officia, ſeu dona recenſet idem Apoſtolus ad Epheſios, [e] *& ipſe*, inquit, *dedit quoſdam quidem Apoſtolos, quoſdam autem Prophetas, quoſdam verò Paſtores & Magiſtros*, quæ Eccleſiaſticis ordinibus attribuit Ambroſius iis verbis, [f] *Apoſtoli Epiſcopi ſunt: Prophetæ verò explanatores ſunt ſcripturarum: quamuis inter ipſa primordia fuerint Prophetæ ſicut* [g] *Agabus, & quatuor virgines prophetantes, ſicut continetur in Actis Apoſtolorum: ſed propter rudimenta fidei commendanda: nunc autem interpretes Prophetæ dicuntur; Euangeliſtæ Diaconi ſunt, ſicut fuit* [h] *Philippus: quamuis non ſint Sacerdotes, euangelizare tamen poſſunt ſine cathedra, quemadmodum &* [i] *Stephanus, &* [k] *Philippus memoratus. Paſtores poſſunt eſſe Lectores, qui lectione ſaginent populũ audientem, quia* [l] *non in pane tantum viuit homo, ſed in omni verbo quod procedit de ore Dei: Magiſtri verò Exorciſtæ ſunt, quia in Eccleſia ipſi compeſcunt, & verberant inquietos, &c.* eæ tamen interpretationes non omninò videntur germanæ, ac liberales, quamuis non idcò reprobandæ videantur: hæc eſt enim Scripturæ ſacræ amplitudo, atque profunditas, vt aliud dicant, aliud innuant; & abſcondita diuinæ præſcientiæ ordinatione ad ea etiam indicanda referantur, quæ verborum ſignificatio, & orationis ſeries non adeò apertè oſtendunt.

[a] 1. Cor. 12.
[b] ad Epheſ. 4.
[c] Epheſ. 2.
[d] 1. Cor. 12.
[e] ad Eph. 4. cap.
[f] Ambroſ. comment. in illud caput ad Epheſ.
[g] Actor. 11.
[h] Actor. 21.
[i] Actor. 7.
[k] Actor. 8.
[l] Matth. 4.

X. Nec ab hoc colligendi modo multum abſunt, qui ex gratiis gratis datis, graduum quoque Eccleſiaſticorũ diuerſitatem inferunt, & ſingulis Eccleſiaſticis gradibus ſingulas gratias gratis datas, de quibus [m] locis ſuprà citatis diſſe-

[m] 1. Cor. 12. & ad Epheſ. 4.

by Google

ruit Apoſtolus, hoc modo attribuunt: ſermonem nempe ſapientiæ Epiſcopo, A
quia ſicut ſapientia inter ſcientias ſublimior eas ordinat, earumque non ſolùm obiecta definit, verùm etiam principia confirmat: ita quoque Epiſcopus inter Clericos cuiuſcumque gradus excelſior, eos in miniſteriis diuinis diſponit, officia eis diſtribuit, & agendi virtutem largitur: ſermonem ſcientiæ Sacerdoti, [a] *labia enim Sacerdotis cuſtodient ſcientiam, & legem requirent ex ore eius*, inquit Propheta Malachias: fidem Diacono, cuius videlicet munus eſt prædicare, annuntiare Chriſti fidem, annuntiare Euangelium: opera virtutum Subdiacono, qui ſe ad opera perfectionis & maioris virtutis per votum continentiæ diſpoſuit: interpretationem ſermonum Acolyto, quæ eo lumine ſignificatur, cuius ipſi deferendi munus incumbit: gratiam ſanitatum Exorciſtæ, qui tanquam Medicus ſpiritalis, Energumenis beneficium perfectioris ſanitatis impertitur: Prophetiam Lectori, cuius eſt Prophetas in conuentibus publicis legere, & antiquæ legis myſteria Catechumenos priuatim inſtruere: diſcretionem ſpirituum Oſtiario, qui quoſdam ad Eccleſiam admittit, quoſdam verò B
ex officio repellit: denique genera linguarum Pſalmiſtæ, qui non vulgatâ, ſed vel Hebraïcâ, vel Græcâ, vel Latinâ linguâ in Eccleſia Deo laudes decantat.

[a] Malach. 2.

Verùm hunc modum colligendi Eccleſiaſticos ordines inſufficientem cenſet [b] D. Thomas: tum quod gratiæ gratis datæ non iiſdem dentur, ſed diuerſis, docente Apoſtolo [c] diuiſiones gratiarum eſſe, eundem autem ſpiritum, & alij dari ſermonem ſapientiæ, alij ſermonem ſcientiæ, &c. Ordines verò Eccleſiaſtici iiſdem conferri ſoleant: tum quod ex hoc modo colligendi, Epiſcopatum, & Pſalmiſtatum Ordinibus Eccleſiaſticis adnumerandos eſſe ſequatur, quos verò eſſe ordines ab aliis diſtinctos negat. Et hæ quidem rationes D. Thomæ, cui plures alias addere liceret, ſatis confirmant veram hanc & efficacem rationem non eſſe, quâ prædictus Ordinum Eccleſiaſticorum numerus colligi debeat: verùm nequaquam oſtendunt non illis Eccleſiæ gradibus legitimè prædictas gratias gratis datas aptari poſſe, quæ quamuis diuerſis communicari ſoleant, in ſingulis tamen Ordinibus earum aliquæ magis reſplendent, & in E- C
piſcopo, qui omnium dignitatum Eccleſiaſticarum faſtigium attigit, ſpiritali ſaltem modo intellectæ conſpiciuntur, in reliquis quoque Ordinibus plures, vel pauciores, quo ſuperiores illi ſunt, vel inferiores. Epiſcopatum verò, & Pſalmiſtatum licet ſtricto iure diſtinctum & peculiarem ordinem minimè conſtituere dicturi ſimus, aliquo tamen ſenſu Eccleſiaſticorum graduum & ordinum ſeriei inſeri poſſe docebimus.

[b] D. Thomas in ſupplem. q. 36. art. 2 in corp.

[c] 1. Cor. 12.

XI. Itaque omiſſis aliis quoque argumentis, quibus Ordinum Eccleſiaſticorum numerus ſtabilitur, ſeptenarium Ordinum numerum colligendum eo argumento quo vſus eſt [d] D. Thomas, & Theologorum iam Schola frequentius vtitur, nos quoque libentiùs vtemur: ex eo nempe quod ſacroſanctum Corporis & Sanguinis Chriſti myſterium *Sacramentum Sacramentorum*, πλειτῷ πλεῖ, dicatur à [e] Dionyſio, ſitque eodem teſte τῶν ἄλλων ἱεραρχικῶν συμβόλων μαθήσεως, ἢ τελείωσις, *aliorum hierarchicorum ſignorum efficacitas, atque perfectio*: ex quo infertur miniſtros Eccleſiæ, qui per ſacram Ordinationem ad diuinum cultum conſecrantur, nonniſi ad illam ſacram Euchariſtiam conſecrari, eo modo quo templa, altaria, vaſa, veſtes, & alia eiuſmodi per ſe ad hanc ſolam diuiniſſimam Euchariſtiæ diſpenſationem conſecrantur: colligimus itaque Eccleſiaſticorum Ordinum diuerſitatem per ordinem & habitudinem ad Euchariſtiam, vt totuplex ſit Ordo, quotuplex ad eum diuerſus reſpectus ſtatuetur: quare cùm poteſtas ordinis ſit vel ad conſecrationem ipſam Corporis & Sanguinis Chriſti, vel ad aliquam circa ipſum Chriſti corpus, & ſanguinem cooperationem: duplex in vniuerſum eorum qui ordinantur gradus eſt Sacerdotum, & Miniſtrorum: Sacerdotum porrò vnicus, quia vnica eſt, & in omnibus Sacerdotibus æqualis Chriſti Corporis, & Sanguinis conficiendi poteſtas, nec vel ipſe Summus Pontifex in eo ſimplicem Sacerdotem excedit. Miniſtrorum autem multiplex ordo, ac gradus, ſicut multiplex eſt circa iſtud Sacramentum cooperatio: vel enim illa eſt in ordine ad ipſum Sacramentum, vel in ordine ad ſuſci- D
pientes:

[d] D. Thomas ſuprà.

[e] Dionyſ. c. 3. Eccleſ. hierarch. non longè à principio.

Digitized by Google

A tes: vtraque etiam adhuc triplex: nam in ordine ad ipſum Sacramentum tripliciter Sacerdoti concurritur, vel ad diſpenſationem ipſius Sacramenti, quod ſpectare poteſt ad Diaconum, cui committi poteſt Dominici corporis ac ſanguinis diſpenſatio: vel ad diſpoſitionem, ac præparationem materiæ conſecrandæ in altari intrà ſacra Vaſa faciendam, quod competit Subdiacono: vel ad oblationem materiæ ad altare, eiuſque antequam altari præſentetur, præparationem, quod conuenit Acolyto. In ordine verò ad ſuſcipientes cooperatio miniſtrorum conſiſtit ſolùm in ordine ad mundandos, qui enim mundi ſunt, iam præparati ſunt ad illam ſacram eſcam recipiendam: idcóque miniſtris nullum circa illos agendi miniſterium relinquitur: immundorum autem tres ſunt claſſes, vt, poſt [a] Dionyſium paſſim omnes docent, quidam enim omnino ſunt infideles, vel excommunicati, qui vias Domini ſcire, vel ampleCti nolunt, quos Oſtiarius, vt indignos à ſacro conuentu excludit: quidam Catechumeni, vel Pœnitentes, qui vel vias Domini ignorant, vel ob enormes
B culpas dediciſſe viſi ſunt, quos erudit Lector & inſtruit, vt ſacra Euchariſtia digni fiant: quidam verò ſunt Energumeni, ſeu à dæmonibus vexati, quos Exorciſta liberandos ſuſcipit, antequam ad ſacrum Altare accedant. Vel ſi alio modo cooperationem Miniſtrorum circà ſuſcipientes ſacram Euchariſtiam colligere placeat, triplicem quoque ipſam reperies: quia & Miniſtris in remouendis penitus immundis qui mundari nolunt, & in eorum, qui mundari volunt immunditiâ, vel interiore abſtergendâ, vel exteriore propulſandâ labor incumbit: Oſtiarius autem immundos à ſacris omninò remouet, qui ſe diuinis purgationibus indignos præſtiterunt: Lector interiorem immunditiam, & diuinorum myſteriorum ignorantiam per doctrinam purgat: Exorciſta exteriorem dæmonis infeſtationem precibus, & adiurationibus abigit, eoque proinde pacto ſeptem tantum ordines eſſe colliguntur Sacerdotum, Diaconorum, Subdiaconorum, Acolytorum, Exorciſtarum, Lectorum, & Oſtiariorum.

XII. Neque deſunt cùm in nouâ, tum in antiquâ lege figuræ quædam quiC bus illi ſeptem Ordines deſignentur. Quid enim reliqui ordines præter Sacerdotium, quam [b] *gradus per quos*, tanquam per *cantica graduum aſcenditur ad Sacerdotium?* quid porrò Sacerdotium quam *thronus* [c] *eburneus, cuius reclinatorium aureum eſt, ad quem aſcenditur ſex gradibus purpureis mediâ charitate conſtratis propter filias Hieruſalem, vbi Sacerdos Dei ſummi aſcendit ad dignitatem familiaritatis?* & quid ſeptem [d] illi dies quibus vniuerſi creatio perfecta eſt, aliud deſignabant, quam eminentiſſimam Sacerdotij dignitatem, nonniſi ſeptem diebus, totidemque ordinationibus perfectam habendam eſſe? quid ſeptem [e] illi Sacerdotes ſeptem buccinis clangentes ante arcam fœderis, ad quorum clangores & circuitus Ierichuntina ciuitas ſubuerſa eſt, quàm ſeptem Clericorum ordines, quibus plangentibus coram Domino, deprecantibus, & populum ad pœnitentiam exhortantibus rebellis Deo ciuitas funditus deſtruitur, peccatum exſtirpatur? annon [f] ſeptem Domini voces à Dauide enumeratæ illi ipſi ordines ſunt, qui myſteria Domini intonant, & fidelibus populis inclamant? nonne & candelabra [g]
D aurea ſeptem ſunt, quæ coram Domino lucent & ardent? nonne & ſtellæ ſeptem ſunt, in manu Domini collucentes? & Angeli ſeptem Eccleſiarum, inter quos tota Eccleſiaſtici regiminis, ac miniſterij ſollicitudo diuiſa eſt? Addimus huic quoque numero confirmando, ſeu potius exornando non incongruam conuenientiam: putà pro numero donorum Spiritus ſancti, quæ per vniuerſam Eccleſiam diſperſa ſunt, & pro numero Sacramentorum, quæ Eccleſiæ relicta ſunt, ordines inſtitutos eſſe Clericorum, qui Spiritum ſanctum largiendi & Sacramenta adminiſtrandi habeant poteſtatem: ſeptem quoque iſtis Ordinibus ſeptem Spiritus ſancti dona aliquatenus reſpondere: donum quidem ſapientiæ tribui Sacerdoti, qui diſcernit [h] inter lepram & lepram, qui [i] tanquam ſpiritualis iudicat omnia: qui maturus ætate & prudentia eſſe debet: donum intellectus Diacono, qui Euangelium prædicat, & myſteriorum fidei docet intelligentiam: donum conſilij Subdiacono, quem maturè conſulere, & deliberare oportet antequam continentiæ votum emittat, nè [k] incipiat æ-

[a] Dionyſ. cap. 3. Eccleſ. hierarch. parte 3. inter principium & medium.

[b] Petri Dieſſ. ſerm. 47. ad Prælatos.
[c] 3. Regũ cap. 1. & 2. Paralip. cap. 9. & Cant. 3.
[d] Geneſ. 1.
[e] Ioſue. 6.

[f] Pſal. 28.
[g] Apoc. 4.

[h] Leuit. 13.
[i] 1. Cor. 2.

[k] Luc. 14.

Google

dificare, & non poſſit conſummare. Donum pietatis Acolytò, cuius in geſtatione facis accenſæ memoria excitatur, vt ſic [a] lux ipſius coram hominibus luceat, vt videant opera eius bona, & glorificent patrem noſtrum qui in cœlo eſt: donum fortitudinis Exorciſtæ, cui [b] fortis alligandi, domumque eius diripiendi diuina virtus conceditur: qui tanquam [c] fortis armatus atrium hominis cuſtodit, & immundo ſpiritu fortior, eum vincit, vniuerſa eius aufert arma, in quibus confidit, ſpoliaque ipſius diſtribuit: donum ſcientiæ Lectori, qui & Prophetias diſtinctè legere, & myſteria fidei Catechumenis debet interpretari: donum tandem timoris Oſtiario, vt cum timore & tremore accedentes ad Deum admittat, ſciatque ſicut [d] initium ſapientiæ timor Domini eſt, ità Oſtiaratum primum ad Sacerdotij apicem gradum eſſe. A

[a] Matth. 5.
[b] Marci 3.
[c] Lucæ 11.
[d] Pſal. 110.

§. III.

Proponuntur obiectiones contrà ſeptenarium Ordinum numerum. B

XIII. Contrà hanc autem Eccleſiaſticorum Ordinum diſtributionem tria genera argumentorum proponi poſſunt: Primùm enim plures in Eccleſiâ ordines ſtatuēdos eſſe, quam quos enumerauimus, obiici poteſt: deinde pauciores: tum demum nec eorum quos recenſuimus, exceptis Preſbyteratu ac Diaconatu (qui in ſacris literis leguntur) vllum in Primitiua Eccleſia fuiſſe, ſed illos omnes ab Eccleſia poſtea inſtitutos eſſe. Plures autem ordines ſtatuendos eſſe ità oſtenditur: primò, quia [e] Canoniſtæ nouem ordines ponunt, ſeptem nempe enumeratis Epiſcopatum, & Tonſuram adiungentes, vt refert [f] Nauarrus, & ex eorum lectione facilè compertum haberi poteſt; Octo verò, puta ſeptem allatos, cum iiſque Epiſcopatum, ordines cenſent non infimæ notæ Theologi, verbi gratia [g] Altiſſiodorenſis, [h] Paludanus, [i] Caietanus, [k] Nauarrus, [l] Petrus Soto, & alij complures. Sententiam quoque Canoniſtarum de nouem Ordinibus confirmat [m] Iſidorus Hiſpalenſis duplici teſtimonio in iure relato, præterquam quod loco ſimplicis Clerici, ſeu Tonſurati Pſalmiſtam nominat: nam in libro quidem Originum ſiue Etymologiarum, *generaliter*, inquit, *Clerici nuncupantur, qui in Eccleſia Chriſti deſeruiunt, quorum gradus & nomina ſunt hæc, Oſtiarius, Pſalmiſta, Lector, Exorciſta, Acolythus, Subdiaconus, Diaconus, Presbyter, Epiſcopus.* Idem quoque [n] epiſtolâ ad Ludifredum, vbi de *omnibus Eccleſiæ gradibus, quid ad quemque pertineat*, eloqui ſe in animo habere præmiſit mox omnium enumeratorum munia, officiaque ſubnectit, quibus expoſitis, hæc verba ſubdit, *hi ſunt ordines, & miniſteria Clericorum*: ex quibus videntur rectè [o] Canoniſtæ deduxiſſe nouem eſſe Eccleſiaſticos ordines, ac gradus. C

[e] Canoniſtæ paſſim in cap. cū contingat, de ætate & qualit. & in can. Cleros, 21. diſt. & in cān perlectis, diſt. 25.
[f] Nauarrus in Manuali cap. 22. num. 18.
[g] Altiſſiodor. l. 4. in cap. de ſac. ord. q 1.
[h] Palud. diſt. eadem q. 7.
[i] Caiet. to. 1. opuſc. tract. 21.
[k] Nauarrus ſuprà.
[l] Petrus Soto lectio 1. & 4. de Sacra. Ordinis, & alij.
[m] Iſidor Hiſpal. lib. 7. etymol. c. 12. refer. diſtinct. 21. c. Cleros.
[n] Idem ep. ad Ludifr. refert. can. perlectis, diſt. 25.
[o] Lege Gloſſa in dictos canones.

XIV. Secundò pro Epiſcopatu peculiaria ſunt argumenta, primò enim Preſbyteri in ſecundo ordine Eccleſiaſtico, Diaconi in tertio, Subdiaconi in quarto conſtituti leguntur apud Patres: ex quibus vt aliquos proferamus, Gregorius Nazianzenus, dum ſui ad Preſbyteratum promotionem narrat, ſe à Patre Ἐπὶ δεύτερον τοῦ ἱερατείου, *in ſecundis ſedibus, ſecundo ordine, ſecunda dignitate*, conſtitutum, id eſt Preſbyterum creatum dicit, vt interpretatur [q] Gregorius Preſbyter in eius vitâ. [r] Hieronymus ſeptuaginta diſcipulos quibus Preſbyteri ſuccedunt, ex Luca [s] *ſecundi ordinis præceptores, & diſcipulos minoris gradus* dicendos infert: ex Apoſtolo, [t] *ſecundos Chriſti diſcipulos*. Optatus Milcuitanus, [u] *Diaconos in tertio, Preſbyteros in ſecundo Sacerdotio conſtitutos* appellat. *Epiſcopos verò omnium apices & principes*. Leo [x] primus Subdiaconatus, *ordinem quartum à capite* nominat, Epiſcopalem primum, Preſbyteralem ſecundum, Diaconalem tertium ordinem vocat. Sidonius Apollinaris [y] Claudianum Preſbyterum Mamerci Viennenſis fratrem, eiuſque in regimine Diœceſis Vicarium *Antiſtitem ordine in ſecundo*, & [z] Ioannem Cabilonenſem electum Epiſcopum, *ſecundi ordinis Sacerdotem*, cæteros [a] quoque ordines ab Epiſcopali, *minores ordines* appellauit. Synodus Romana quarta ſub Symmacho [b] Preſbyterum, *hominem ſecundi in Eccleſia ordinis* vocauit. Preſbyteros curatos [c] Montanus Epiſcopus Toletanus, *ſecundo* D

[p] Greg. Naz. carm. de vitâ ſuâ.
[q] Greg. Preſb. in vitâ Naz.
[r] Hieron. epi. 117 ad Fabiolam. 6.
[s] Luc. 6. & 10.
[t] 2. Cor. 11.
[u] Optat. lib. 5. contra Parm.
[x] Leo 1. epiſt. 84. ad Anaſt. Theſſal cap. 4. refertur c. omnium. diſt. 32.
[y] Sidon. epiſt. 11. lib. 4.
[z] Idem epiſt. 25 lib 4.
[a] Idem epiſt. 6. lib. 7.
[b] Synodus Rom 4. ſub Symmacho c. 6.
[c] Epiſt Montani ad fratres territorij Palentini tomo 2.

A *dignitatis gradu* à Deo ſtatutos definiuit. Theodulphus [a] quoque Epiſcopus Aurelianenſis Preſbyteri gradum ab Epiſcopi gradu ſecundùm eſſe monuit. Quæ cum ita ſint, videtur duplex Eccleſiaſticus gradus, duplex ordo conſtituendus, Preſbyteralis, ac Sacerdotalis: ideóque addito Epiſcopali gradu atque ordine plures ſeptem Eccleſiaſtici gradus, ordinéſque reperientur. Deinde, quia dignitas Pontificia à [b] Iuſtiniano *Epiſcopalis ordo* vocatur; Epiſcopatum quoque & Preſbyteratum, *Ordines* vocat [c] Gelaſius Papa epiſtola ad Epiſcopos per Lucaniam: paſſim quoque cæteri Patres, eos qui conſecrantur Epiſcopi, ordinari dicunt, Epiſcoporumque dignitatem ordinem Eccleſiaſticum indigerant, & Epiſcopos Preſbyteris non ſolùm officio, vel dignitate, ſed ordine, nec ſola poteſtate iuriſdictionis, ſed ordinis ſuperiores eſſe, atque eminentiores aſſeuerant: quod vix aſſeri poteſt niſi Epiſcopatus à Preſbyteratu diſtinctus ordo, & Epiſcopalis ordinatio diſtincta à Preſbyterali cenſeatur. Denique quia infra certum eſſe docebimus, Epiſcopalem conſecrationem verum eſſe Sacramentum conferens gratiam, imprimenſque characterem: proindéque &
B verum ordinem à Preſbyterali diſtinctum.

[a] Theodul. in commonitorio ad Parochos.

[b] Iuſtin. Nouella 123 cap. 16. refertur e. ſi ſeruus, 2. diſtinct. 54.

[c] Gelaſius epiſtola ad Epiſcopos per Lucaniam c. 9. refertur e. Diaconos, diſtinct. 93.

XV. Nec iuuat reſpondere Epiſcopatum ordinem eſſe à Preſbyteratu diſtinctum, prout ordo indicat ſolum gradum quendam poteſtatis indelebilis reſpectu ſacrarum actionum, & Officiorum diuinorum: non autem prout Ordo refertur ad Miſſæ Sacrificium, vel Euchariſtiæ Sacramentum, poteſtatémque quandam ſacræ Euchariſtiæ deſeruientem inducit; nullâ ſiquidem ratione videtur iſta reſponſio ſatisfacere: cùm enim dicitur ordo importare debere habitudinem ad Sacrificium Miſſæ, vel Euchariſtiæ Sacramentum: ſi ſenſus ſit, quemcumque ordinem Sacrificij Miſſæ celebrandi, vel ipſi immediatè miniſtrandi, vel eiuſdem Euchariſtiæ Sacramenti conficiendi, vel diſpenſandi poteſtatem debere conferre, excluduntur hac ratione ſaltem Exorciſtæ, Lectoris, & Oſtiarij gradus ab ordinum numero: qui nempe, vt ex prædictis innoteſcit, nullam huiuſmodi dant poteſtatem, ſed ſolùm ad ſuſcipientes ſacram
C Euchariſtiam purgandos, diſponendóſque referuntur: ſi verò ad rationem ordinis ſufficere dicatur habitudo quæuis ad Euchariſtiam, etiam mediata, ſeu poteſtas tam conſecrandi corporis, & ſanguinis Chriſti, quàm diſponendi ad eius conſecrationem, vel receptionem: certè poteſtas Epiſcoporum, quâ ſuprà Preſbyteros donantur, vt ordinent eos, qui corpus Chriſti cõſecraturi ſunt, magis ad Euchariſtiam ſpectare videtur, & immediatius, magiſque directè, quàm poteſtas illorum minorum ordinum, qui ad ſuſcipientes in receptione diuini Euchariſtiæ muneris diſponendos inſtituti dicuntur: quid enim ad Euchariſtiam ſuſcipientes conferunt? parum vtique: quid verò ad Euchariſtiam Preſbyteri conferunt? multùm omnino; nam ipſi ſunt, qui corpus ac ſanguinem Chriſti ſacro ore conficiunt. Epiſcopatus ergo qui ad Preſbyteros creandos inſtituitur, magis vtique ad ſacram Euchariſtiam refertur, quam illi minores ordines, qui ſuſcipientes ad dignam eius receptionem diſponunt.

[d] Innocent. 3. cap. cum cõtingat de ætate & qualitate.

XVI. Pro tonſurâ ſpeciatim quidem eam ordinem eſſe, ac proinde diſtinctum
D ordinem, arguitur, tum quod [d] Innocentius tertius epiſtola decretali Archiepiſcopo Rothomagenſi, modò *Clericatus ordinem*, modò *Clericalem* in Tonſuræ ſuſceptione conferri dixerit: tum quod, per Tonſuram, Clericorum catalogo aliquis inſeratur, & à Laicorum ordine ad Clericorum transferatur: opus ergo vt Tonſura ordo ſit, quippe cùm per eam ab vno inferiori ordine ad ſuperiorem aliquis tranſcribatur. Fortiori verò ratione Pſalmiſtarum ordinem eſſe obiicies: etenim in [e] Canonibus Apoſtolorum Pſalmiſtæ, ſeu Cantores Clericis adnumerantur, ac ſi diſtinctum ordinem efficerẽt: ab [f] Ignatio quoque, [g] Ambroſio, Iſidoro [h] Hiſpalenſi, [i] Iuſtiniano, [k] Laodicenâ Synodo, & aliis Pſalmiſtarum ordo tanquam ſpecialis, & ab aliis diſtinctus recenſetur: vnde prædictũ Concilium [l] Laodicenum eos quibus fas in Eccleſia pſallere κανονικὸς ψαλτὰς vocauit, quaſi Eccleſiæ Canoni adſcriptos, quos Martinus [m] Bracharenſis in ſua Græcorum Canonum collectione ab Epiſcopo ordinatos eſſe debere affirmauit: proindéque quamuis ipſos Concilium Carthaginenſe quartum, [n] *abſque li-*

[e] Canon 26. Apoſt. & 69.
[f] Ignat. epiſt. ad Antioch.
[g] Ambroſius lib. 2. off. c. 44.
[h] Iſidor. epiſt. ad Ludifr. & lib. 2. de Eccleſiaſt. offic. c. 12. & lib. 7. etymol. c. 12.
[i] Iuſtin Nouella 3. cap. 1. & 2.
[k] Conc. Laodic. c. 23.
[l] Idem can. 15.
[m] Martinus Brach. c. 45.
[n] Cõcil. Carthag. 4 c. 10.

Digitized by Google

centia Epiſcopi, ſolâ miſſione Presbyteri officium cantandi ſuſcipere aſſuerit: nihilominus cùm formam quâ id præſtare deberent, Preſbyteris præſcripſerit, vt nempe dicant, *vide, vt quid ore cantas, corde credas, & quod ore credis, operibus comprobes:* eamque formam poſt aliarum ordinationum formas tradiderit: videtur potius Preſbytero Pſalmiſtæ ordinandi indulgentiam concedere, quàm eius propriam ordinationem negare: eo nempe modo, quo [a] Canones, qui Chorepiſcopis, & Abbatibus Lectoris ordinationem concedunt, non ideò ordinationem Lectoris inficiari, ſed potius Abbatibus priuilegium aliquod indulgere dicuntur: quod cùm ex prædictis probabile ſit, tum maximè auctoritate Concilij Carthaginenſis tertij, & Clementis Romani comprobatur: Concilium enim Carthaginenſe [b] tertium de ordinatione ab Epiſcopo alieni Clerici loquens decernit, vt *Clericum alienum niſi concedente eius Epiſcopo, nemo audeat vel retinere, vel promouere in Eccleſiâ ſibi creditâ. Clericorum autem*, inquit, *nomen etiam Lectores, & Pſalmiſtæ, & Oſtiarij retinent*: nam hoc Canone, quamuis Pſalmiſtæ & alieno Clero ad ordines ſuperiores promotio Epiſcopo interdici dici poſſit: nihil tamen vetat, quominus ſimiliter dicamus vetari Clerici alieni ad Pſalmiſtatum promotionem: quod ſi ita eſt, ad Epiſcopos iure ſuo Pſalmiſtæ ordinatio ſpectare colligetur. Videntur etiam mihi hæc verba, quibus Clericorum nomine Lectores, Pſalmiſtæ, & Oſtiarij dicuntur contineri, nihil aliud indicare, quàm Pſalmiſtarum inter Clericos ſuum quoque eſſe ordinem. Clemens autem Romanus in Conſtitutionibus Apoſtolicis, cùm ſæpius inter Clericos ordinem Pſalmiſtarum aliquem eſſe ſignificet, putà dum Cantores veluti in ordine ſpeciali conſtitutos paſſim reliquis adnumerat; tum maximè id apertè teſtatus eſt, cùm ſolis Epiſcopis eorum ordinationem concedit: [c] *non*, inquit, *permittimus Presbyteris ordinare Diaconos, Diaconiſſas, Lectores, aut Miniſtros, aut Cantores, aut Ianitores, ſed ſolis Epiſcopis; hic eſt enim ordo & harmonia Eccleſiaſtica.*

XVII. Quartò præter Epiſcopos, Pſalmiſtas, & Tonſuratos ſeptem prædictis Ordinibus addi poſſunt, Laborantes, Cuſtodes Martyrũ, Notarij, & Defenſores. Laborantes, ſeu κοπιῶντας, alias κοπιατὰς, inter Clericorum ordines, recenſent [d] Ignatius Antiochenus, & [e] Epiphanius, quibus aſſentitur [f] Hieronymus, ſeu quicumque auctor eſt tractatus de ſeptem Eccleſiæ gradibus ad Ruſticum Narbonenſem, qui habetur inter opera D. Hieronymi: hic ſiquidem, *primum in Clericis foſſariorum ordinem* eſſe affirmat: quorum, vt & Laborantium, nomine ij intelliguntur, qui ſepeliendis fidelium corporibus operam impendebant: eoſdémque [g] Baſilius, & [h] Chryſoſtomus in ſuis Liturgiis à reliqua plebe diſtinguunt, & eos ante Cantores nominant. Cuſtodes verò Martyrum inter Clericos refert Sanctus Syluester, tum in [i] Epilogo Synodi Romanæ, tum in Pontificali [k] Damaſi, vbi de iis, qui in Eccleſiâ militare ac proficere deſiderant, decreuiſſe dicitur, vt tum in pluribus gradibus, aliquo temporum interuallo morentur, tum etiam, vt quinque annis Cuſtodes Martyrum exiſtant, antequam ad Diaconatus, vel Preſbyteratus ordinem aſcendánt. Notariorum quoque diſtinctum ordinem eſſe, videtur innuere [l] Gelaſius, dum in epiſtola ad Epiſcopos per Lucaniam, Monachum vult hoc ordine ad Preſbyteratum conſcendere, vt *continuo Lector, vel Notarius, aut certè Defenſor effectus, poſt tres menſes exiſtat Acolytus, &c.* quantum ad Notarios ſpectat, idipſum confirmat Ennodius [m] Ticinenſis in vita Antonij Monachi Lirinenſis, quem refert à Conſtantino Antiſtite, *inter Eccleſiaſticos exceptores*, ſeu Notarios cœleſtem militiam iuſſum ordiri: itémque liber vitarum Summorum [n] Pontificum, vbi Hadrianum huius nominis primum initio Notarium Regionarium, poſteà Subdiaconum, demùm Diaconum factum ad Pontificatum aſcendiſſe narrat.

XVIII. Alterum argumentorum genus, quibus ſeptenarius Ordinum Eccleſiaſticorum numerus impugnatur, in iſto numero contrahendo, & ad pauciores ordines redigendo verſatur. Primò enim S. Dionyſius [o] tres tantum Clericorum, ſacrorumq; Myſtarum ſeu agentium facit, Epiſcoporum, Preſbyterorum, & Miniſtrorum: pro triplici nempe actione hierarchica, purgatione, illuminatione, & perfectione: quibus actionibus triplex quoque patientium

Ordo

[a] canon. quãuis, diſt. 68. & c. quoniam, diſt. 69.

[b] Conc. Carthag. 3. c. 21. refertur can. Clericũ, diſt. 7.

[c] Clemẽs lib. 3. conſt. c. 11. ὃτι ὑπερέπομεν πρεσβυτέροις χειροτονεῖν ψαλτῳδοὺς, ἢ ἀναγνώστας, ἢ ὑπηρέτας, ἢ θυρωροὺς, ἢ πυλωροὺς, ἀλλὰ μόνοις τοῖς ἐπισκόποις· αὕτη γὰρ ἡ τάξις ἐκκλησιαστικὴ, ἐστὶν ἁρμονία.

[d] Ignatius epiſt. ad Antioch.

[e] Epiph. in fine Panarij.

[f] Hieron. de ſeptẽ Eccleſ gradibus cap. 2. tomo vlt. eius operum.

[g] Baſilius, & [h] Chryſoſt. in Liturg.

[i] Epil. Synodi Roma. ſub Syluestro.

[k] Pontific. Damaſ. in Syluestro.

[l] Gelaſ. epiſt. ad Epiſc. per Lucaniã cap. 4. refertur diſtinct. 77. c. Monachus.

[m] Ennod. Ticin. in vita Antonij

[n] Liber Pontificalis in Hadriano 1.

[o] Dionyſ. c. 5. Eccleſiaſt. hierarchiæ.

A Ordo reſpondet Monachorum, fidelis populi, & immundorum, id eſt Catechumenorum, Energumenorum, & Pœnitentium : quibus proinde triplex tantum agentium, ſeu Clericorum ordo ex aduerſo comparari, ſeu opponi debet. Secundò [a] ex omnibus minoribus ordinibus ſolum Lectoris ordinem Eccleſia Græca retinuit, nullam Oſtiarij, Exorciſtæ, vel Acolythi ordinationem admittit, Exorciſtæ quoque ordinem nullum agnoſcit: ſed eius officio ſoli Sacerdotes funguntur: ſicut iam in Eccleſia Latina vix quiſquam niſi Sacerdos ad exorcizandi officium accedere præſumit: Acolythi quoque munus, ex [b] Simeone Theſſalonicenſi Lector, Oſtiarij Subdiaconus obit; cuius quidem moris antiqua ſuperſunt veſtigia, quod nimirum in Eccleſia, maximè verò Orientali, receptum fuerit, vt per eos ſolum gradus reliquis omiſſis ad Preſbyteratum aſcenderetur, quemadmodum poſtea dicemus: quod Canones [c] Apoſtolorum, dum ordines recenſent ſolius ex minoribus Ordinibus Lectoratus meminerint; quod etiam octauum [d] Concilium Oecumenicum ſolum Lectoratus gradum agnouiſſe videatur: quod apud [e] Damaſcenum quoque obſeruabitur, vbi hæc habet: *ἀρχὴ δὲ τάξις, οἷς πρέπον τὸ τῆς ἀναγνώσεως ἀξίωμα, εἶτα ὑποδιάκονος, εἶτα διάκονος, εἶτα πρεσβύτερος, εἶτα ἐπίσκοπος*, id eſt, *principium quoque ſecundùm ordinem dicitur: vt prima dignitas Lectoris eſt; deinde Subdiaconus, poſtea Diaconus, tum Presbyter, tum demum Epiſcopus.* Tertiò, [f] Ignatius, ‖ Clemens Romanus, [h] Tertullianus, & alij nullam Acolythi mentionem faciunt: quod enim *συνακόλουθους* nominat [i] Ignatius, de Philone, & Agothopode Diaconis ſuis loquitur, quos comites ſuos vocat. [k] Epiphanius quoque, imo & [l] Hieronymus, ſeu quiuis alius, qui tractatum edidit de ſeptem Eccleſiæ gradibus, necnon Iſidorus Hiſpalenſis, vbi de Eccleſiaſticis Officiis ex profeſſo diſſerit, hi tres, inquam, auctores, dum Eccleſiaſticos ordines recenſent, Acolythi ordinem prætermittunt. Quartò, quia Exorciſtas non conſtituere verũ Eccleſiaſticũ ordinẽ expreſsè docere videntur Conſtitutiones [m] Apoſtolicæ, in quibus hæc legi poſſunt, *ἐπορκιστὴς μὴ χειροτονεῖται: δύναμις γὰρ ἐστὶν ἐπίλυσιν, ἡ χάρις*
C *Θεοῦ διὰ Χριστοῦ ἐπιφοιτήσει τῷ ἁγίῳ πνεύματος. ὁ γὰρ λαβὼν χάρισμα ἰαμάτων, διὰ ἀποκαλύψεως ὑπὸ Θεοῦ ἀναδείκνυται, φανερᾶς ὔσης πᾶσι τῆς ἐν αὐτῷ χάριτος.* Id eſt, *Exorciſta non ordinatur, hoc enim munus certamen eſt liberæ voluntatis, & gratiæ Dei per Chriſtum & aduentum Spiritus ſancti: ſiquidem qui gratiam ſanitatum accepit per reuelationem declaratur à Deo, cum gratia quæ in eo eſt, omnibus eſt manifeſta:* quibus verbis apertiſſimè demonſtratur Exorciſtarum nullum eſſe ordinem, ſed donum dæmonum expellendorum, gratiam eſſe gratis datam, quam Eccleſiæ ſuæ Chriſtus reliquerit: ſicut gratia curationum, & faciendi miracula diuinitus conceſſum donum eſt, non autem Eccleſiaſticus vllus ordo, aut munus ad quod conſecratio vlla, vel ordinatio requiratur. Hoc ipſum etiam Chriſti Domini promiſſio confirmat, ex quâ ſcilicet infertur non peculiari ordini dæmonum expellendorum poteſtatem ipſum alligauiſſe, ſed eam omnibus verè & ſincerè credentibus voluiſſe eſſe communem, vt legere eſt apud [n] Marcum: quin etiam eam apud omnes Chriſtianos olim reſediſſe fidem faciunt [o] Iuſtinus
D Martyr, [p] Tertullianus, [q] Lactantius, & alij. Quintò, nec Lectoratum ordinem eſſe, ſed ſolùm Eccleſiaſticum officium oſtendi poteſt: tum quia [r] Auguſtinus Lectoris creationem, non ordinationem, ſed *deputationem* vocare videtur. Epiſtola ad Quintianũ Preſbyterũ, *miror enim*, inquit, *verum iam Lector poteſt deputari, qui non niſi ſemel etiam ſcripturas non canonicas legit:* Epiſtola quoque ad [ſ] Cœleſtinum Summum Pontificem, Lectoris dignitatem *Lectionis officium*, non autem ordinem Eccleſiaſticum vocat: tum quia, teſte [t] Socrate, Alexandriæ hæc conſuetudo viguit, vt *ἀναγνῶσται καὶ ὑποβολεῖς ἀδελφοὶ εἶσιν, εἴτε κατηχούμενοι εἰσὶν, εἴτε πιστοὶ*, id eſt, *Lectores ac præcentores* (cum enim *ὑποβολεὺς* ſignificat, qui aliis legendo præit, & canendo ſuggerit, quem Conſtantinopoli [u] *πανυπαρχὴν* vocãt) *indiſcriminatim fiant ſiue Catechumeni forent, ſiue fideles iam baptizati*: cui aſſentitur [x] Nicephorus, qui tam *ἀναγνώστας*, ſiue Lectores, quam *συμβολαιογράφους*, ſiue Notarios, tam ex fidelium, quàm Catechumenorum ordinibus aſſumi poſſe aſſeruit: hoc autem manifeſtè indicat in Eccleſia ſaltem Alexandrina hanc

[a] Bulla Innocentij 4. ar. 19. apud Quarãtam in ſumma Bullarij, v. Græcorum ritus, lib. 8.
[b] Simeõ Theſſalo de Sacrament. cap. de Ordine.
[c] Legantur Canones Apoſt. à carceribus ad calcem, ſed præcipuè can. 68.
[d] Octauum Concilium c. 5.
[e] Damaſcen. Dialogo cõtra Manich.
[f] Ignatius maximè epiſt. ad Antioch.
[g] Clemẽs præſertim lib. 8. conſtit. vbi ordinationũ ritus edidit, & lib. 3. vbi officia præſcribit.
[h] Tertul. integro opere.
[i] Ignatius epiſt ad Antioch.
[k] Epiphanius in fine Panarij.
[l] Hieronym. de ſeptem Eccleſ. gradibus.
[m] Conſtitut. Apoſt. lib. 8. cap. 26.
[n] Marci vlt.
[o] Iuſtinus Martyr in Dialog. cum Tryphone, & Apolog. pro Chriſtian.
[p] Tertull. de corona militis, lib. ad Scapulam, & Apolog. cap. 23.
[q] Lactantius lib. 2. Inſtitut. c. 19 & lib. 4. c. 27.
[r] Auguſtinus epiſt. 255. Quintiano
[ſ] Idem epiſt. 261. Celeſtino.
[t] Socrates lib. 5. hiſt cap. 22.
[u] Codinus cap. 1. in 8. quin, & cap. 17 Ioann. Citri lib. 3 Cod. iuris Oriens. in reſp.
[x] Nicephor. lib. 12, c. 34.

opinionem inſediſſe, Lectorum officium Eccleſiaſticum gradum non eſſe, mul- A
to minus non eſſe Sacramentum, quia nec ad Eccleſiaſticos gradus, nec ad vllum omnino Sacramentum non baptiſatis aditus concedi poteſt; cùm & baptiſmus ianua ſit Sacramentorum, & abſurdum ſit eis in Eccleſia ducatum, magiſtratum, gradumve concedere, qui nec ad eam admiſſi fuerint. Quamuis autem reliquarum Eccleſiarum alius mos fuerit, non tamen diuerſum ſenſum fuiſſe neceſſe eſt, non enim Alexandrinæ Eccleſiæ conſenſiſſent, ſi Lectorum gradum Eccleſiaſticum, vel Sacramentum eſſe ſenſiſſent. Sextò, nec Oſtiariatum ordinem eſſe propriè dictum ex eo arguitur, quia nempe nulla ſunt Oſtiariatus ſacra officia quæ ipſi conueniant: iamque paſſim Laicis hominibus Oſtiarij munia committuntur; eiuſque miniſterium illiteratos implere poſſe teſtatur [a] Gelaſius Papa: quinimo primis olim Eccleſiæ ſæculis fœminæ eius partis templi, qua mulieres ingrediebantur, ianitrices erant, quas in gradu Eccleſiaſtico fuiſſe nemo dixerit. Vltimò denique, quia ſi ſeptem illi ordines admittuntur inter ſe diuerſi, ſeptem Sacramenta præter Bap- B
tiſmum & cætera, admittenda erunt, ſicque non erunt tantum ſeptem Eccleſiæ Sacramenta.

[a] Gelaſ. ep. ad Epiſcopos Lucaniæ c. 5.

XIX. Tertiùm denique argumentorum genus ab auctoritate plurium Catholicorum Eccleſiæ Doctorum deſumitur, qui inferiores omnes Diaconatu ordines in Eccleſia primitiua minime vſitatos fuiſſe cenſuerunt, ſed progreſſu temporis ab Eccleſia fuiſſe præſcriptos: in hanc ſententiam Petrus Bleſenſis [b] ſermone ad Sacerdotes & Prælatos ità differit. *Primò notandum occurrit, quia productior eſt aſcenſus ad hunc gradum nunc, quàm in primitiuâ Eccleſia, in qua, qui tantum fidelis erat, Diaconus fiebat vel Sacerdos: introducti poſteà ſunt quidam minorum ordinum gradus, per quos tanquam per cantica graduum aſcenditur ad Sacerdotium.* Ad quam ſententiam acceſſiſſe videntur Magiſter [c] ſententiarũ, & alij Doctores Catholici, qui minores ordines ex Eccleſiæ ſolùm inſtituto fuiſſe docuerunt. Confirmatur autem ex Vrbani, ſeu melius ex Synodi Placentinæ, quæ tempore Victoris ſecundi (quem in Pontificatu Vrbanus ſecundus immediate C
excepit) habita eſt, decreto, quod ſolos Diaconatus ac Presbyteratus ordines videtur admiſiſſe: ſic enim habet, [d] *Sacros autem ordines dicimus Diaconatum & Presbyteratum, hos ſiquidem ſolos primitiua legitur habuiſſe Eccleſia*: cui addi poteſt Leonis [e] noni preſſius adhuc de ordinibus loquentis ſententia iiſdem fere quibus [f] Anacleti verbis concepta; *Sacerdotum ordo bipartitus eſt, nec amplius quàm duo ordines, id eſt Epiſcoporum & Presbyterorum nobis collati ſunt, nec Apoſtoli docuerunt.*

[b] Bleſenſis ſerm. 47.

[c] Magiſter 4. ſent. diſt. 24. quæſt. 1.

[d] Citatur tanquam decretũ Vrbani diſt. 60. c. nullus; & cap. à multis, de ætate & qualit. ex Synodo vero Beneu. ab Iuone parte 5. c. 72. & in Pannormia lib. 2. c. 5.

[e] Leo 9. ep. 4.

[f] Anacl. ep. 3. cap. 1.

§. IV.

Soluuntur propoſitæ obiectiones.

XX. Solutioni vero eorum omnium argumentorum præſupponendum eſt, numerum ſeptenarium Eccleſiaſticorum ordinum à quibuſdam eorum directè non impeti, ſed ſolùm non omnes iſtos ordines Sacramenta eſſe diuinitus inſtituta vrgeri; quæ duo valde differunt. Nam ſeptem ordines eſſe, id eſt ſeptem D
gradus, quibus ad Sacerdotium aſcendatur, diſtinctas habentes poteſtates ad diuinum in Sacramento Euchariſtiæ cultum tendentes, quibus Clerici à Laicis ſecernantur, nemo Catholicus verè inficiari poteſt. Vtrum verò minores ſaltem ordines Sacramenta ſint, an Sacramentales quidam ritus, inter Doctores controuertitur, vt poſtea docebimus: Fatemurque argumentis allatis probabilem eorum ſententiam effici, qui eos Sacramenta eſſe negant diuinitus inſtituta. Verùm, quia contraria ſententia communior eſt, nec ſua quoque probabilitate caret, quam item poſtea defendemus, ideò ſingulis argumentis ſigillatim ita reſpondendum ducimus, vt nihil iſti ſententiæ officiant.

XXI. Primùm ergo dicendum eſt Epiſcopatum ordinem quidem eſſe, & verum ordinis Sacramentum, vt poſtea fuſiùs docebitur, neque tamen plures ſeptem ordinibus allatis ſtatui debere: nam Sacerdotium, quod vltimus gradus, & ſeptimus ſtatuitur, duplex eſt, vnum quod ſummum Sacerdotium paſſim vocatur,

Digitized by Google

A vocatur, eſtque Epiſcopatus (ſummos enim Sacerdotes dici ſolitos fuiſſe quoſcumque Epiſcopos, & Epiſcopatum ſummum Sacerdotium, docebunt [a] Tertullianus, [b] Ambroſius, [c] Hieronymus, [d] Auguſtinus, [e] Gaudentius Brixianus, [f] Sidonius Apollinaris, [g] Fauſtus Rhegienſis, [h] Damaſus, [i] Euſebius, [k] Zozimus, & [l] Leo. Summi Pontifices; Concilia quoque [m] Agathenſe, [n] Taurinatenſe, & [o] Hiſpalenſe ſecundum, [p] Capitularia Caroli, & alia id genus antiquorum ſcripta) Alterum, quod ſecundi ordinis Sacerdotium dicitur, & cõmuniter Presbyteratus nominatur, ideoque cum Epiſcopatus Sacerdotium ſit, fruſtra Sacerdotio Epiſcopatus tanquã diſtinctus gradus additur, qui in Sacerdotij nomine continetur: imò nec Sacerdotiũ illud ſummum à ſimplici Sacerdotio congruenter diſtinxeris, ſicut Preſbyteratum à Diaconatu, Diaconatũ à Subdiaconaau, & reliquos inferiores gradus inter ſe diſtinguuntur: primò enim Preſbyteratũ Epiſcopatus eſſẽtialiter includit, nã, *quid eſt Epiſcopus*, vt habet Auguſtinus, [q] *niſi primus Presbyter, hoc eſt ſũmus Sacerdos?* quid Epiſcopatus, quã
B paſcendi & Sacramenta conficiendi, atque miniſtrandi ſuprema quædam auctoritas? ideóque nec Epiſcopus niſi Preſbyter cogitari, nec Epiſcopatus ſine Preſbyteratu perfectè concipi poteſt, irritáque eſt Epiſcopalis ordinatio quam Preſbyteralis non præceſſit: è cõtra verò nec Diaconatum Preſbyteratus, nec Diaconatum Subdiaconatus; nec Subdiaconatum reliqui inferiores eſſentialiter inuoluunt, aut præſupponunt; nec irrita eſt conſecratio Preſbyteri qui non fuerit Diaconus ordinatus vt ſuo loco dicetur; proindéque Preſbyteratus, Diaconatus, & reliqui enumerati inter ſe diuerſi adæquatè ordines cenſendi ſunt, cùm inadæquatè tantùm, & partialiter Epiſcopatus à Preſbyteratu diſtinguatur. Fateor quidem *finaliter*, vt loquuntur Theologi, omnes ordines vnum eſſe ordinem, in quantum omnes ad corpus Chriſti conficiendum, & diſpenſandum referuntur, ad Preſbyteratus gradũ diſponunt, & in ipſo vnico complentur: at formaliter diuerſi ſunt: quamuis ſuperior inferiorem eminenter
C cõtineat, & ex Eccleſiaſticæ legis ſtatuto ſupponat: quo ſenſu dixit Auguſtinus [r] *maiorem ord. nẽ intra ſe, & apud ſe habere & minorẽ, Presbyterum enim & Diaconi agere officium, & Exorciſtæ, & Lectoris*: Formaliter tamen vnus alterũ minimè cõprehendit: Epiſcopatus verò formaliter Preſbyteratum includit; atque *in Epiſcopo*, vt [s] Ambroſius ait, *omnes ordines ſunt*, ſed maximè Preſbyteratus, *quia primus Sacerdos eſt*, cáque ratione [t] Sacerdotiũ tanquã vnicus ordo conſtituitur, qui poſtcà in Epiſcopatum & Preſbyteratum non tanquam membra adæquatè diſtincta, ſed tanquã in mẽbra inadæquatè diuerſa, & quorũ vnum alterũ inuoluat, diſtribuitur: eóque ſenſu aliquãdo diuerſi ordines negantur quòd Epiſcopatus ſit tantũ Preſbyteratus perfectus, & Preſbyteratus ſit Epiſcopatus imperfectus: vnde Sacerdotum non tã ordines duos, quam *ordinem bipartitum* dixit [u] Anacletus, vt & diſtinctionẽ Epiſcopatus, ac Preſbyteratus, & integritatẽ Sacerdotij Epiſcopali, & Preſbyterali ordine conſtantem innueret: quamuis duos ordines, inadæquatè ſcilicet diſtinctos, dixerit Damaſus [x] Epiſtola ad Proſperũ
D Numidiæ Epiſcopum, vt Preſbyterorũ, & Epiſcoporũ inæqualitatẽ oſtenderet.

XXII. Deinde dici poteſt Epiſcopatum non numerari tanquam diſtinctum à Preſbyteratu ordinem, quod poteſtas quæuis Epiſcopalis etiam ordinãdorum Preſbyterorũ non abſolutè noua ſit poteſtas, ſed effectus Preſbyteralis poteſtatis, quatenus in Epiſcopis reſidet, quomodo ſumma quædã eſt Euchariſtiæ cõficiendæ poteſtas, à qua populi etiam regẽdi, & Presbyteros ordinandi ſumma quædã auctoritas deriuatur; ſicut in Presbyteris, ex poteſtate in corpus Chriſti verum, auctoritatem in corpus Chriſti myſticum fluere communiter docent [y] Theologi: vnde & eorum aliqui in Epiſcopatu non tam nouum characterem imprimi docent, quàm extenſionem Presbyteralis fieri characteris. Addi etiã poteſt, eſto Epiſcopalis cõſecratio partialiter sũpta propter hanc rationẽ ad ſacram Euchariſtiam referatur, quia nihil aliud eſt quàm Sacerdotii plenitudo ac perfectio, cumulúſque quidam qui Presbyterali poteſtati etiam conſecrandi corpus Chriſti ſuperadditur vt eam perficiat: attamen ſi concipiatur ſine Presbyterali ordine ſiue incluſo, ſiue præſuppoſito, non referri per ſe ad

[a] Tertullianus lib. de bapeiſmo, ca. 17.
[b] Ambroſ. ep. 33.
[c] Hieron. ep. 99. ad Aſellã.
[d] Auguſt. in verus & nouum teſtamẽtum q. 101.
[e] Gaudent. tract. ordin. fux.
[f] Sidon. ep. 11. & 25. lib. 4. Item ep. 5. & 6. lib. 7. in concione, &c.
[g] Fauſtus in præfat. lib. 1. de libero arbitrio, homil. de Vidua, & ep 9. Ruricio.
[h] Damaſ. Proſpero epiſt. 5.
[i] Euſeb Epiſc. Tuſciæ & Campaniæ.
[k] Zozimus ep 1. c. 3.
[l] Leo epiſt. 84 ad Anaſt. c. 5. & ad Epiſc. Galliæ & Germ. 88.
[m] Concil. Agath. c. 6.
[n] Taurin. c. 2.
[o] Hiſpal. 2. c. 7.
[p] Capit. 313. lib. 7.
[q] Auguſt. ſupra.
[r] Auguſt. ſupra.
[s] Amb. in c. 4. ad Epheſ.
[t] Idipsũ docet Durãdus in 4. diſt. 25. quæſt. 6.
[u] Anacletus epiſt. 3.
[x] Damaſus Proſpero.
[y] Theologi paſſim, vbi de Miniſtro Euchariſt. & Pœnitentiæ.

ſacram Euchariſtiam eo modo quo minores ordines, quorum functiones etſi naturâ ſuâ minus fortè ad ſacram Euchariſtiam referantur, quàm Epiſcopales, attamen ad eam ex inſtitutione minorum ordinum, vt diſtincti ſunt ordines, magis vtique referuntur, quàm ex inſtitutione Epiſcopatus ſic ſumpti, Epiſcopales functiones referantur: ſi enim Epiſcopatus ſumatur, vt à Preſbyteratu per mentem præſcinditur, præcipuè ad regendum populum Dei, non ad ſacram Euchariſtiam refertur: iuxta illud Pauli in Actibus Apoſtolorum, [a] *attendite vobis & vniuerſo gregi, in quo vos conſtituit Spiritus ſanctus Epiſcopos regere Eccleſiam Dei*: ſupponitque conſummatam, ac perfectam Euchariſtiæ conficiendæ ac diſpenſandæ poteſtatem: cùm è contrà minores ordines, vt diſtincti ordines ſunt, ad ſacram Euchariſtiam per ſe referantur, & propter eam inſtituti ſint. Porrò prior ſolutio facilior eſt & planior, poſterior iſta probabilis, & citatis in priori ſolutione Patribus valdè conformis. A

[a] Actorū 20.

XXIII. Secundò, quod ad Tonſuram ſpectat, quamuis aliqui iuris Canonici Doctores eam Sacramentum, & verum ordinem eſſe dixerint, communior tamen ſententia longè probabilior eſt, eam non ordinem ſtrictè ſumptum, non Sacramentum dicendam eſſe, ſed Sacramentalem ritum, & diſpoſitionem ad omnes ordines, ac deputationem, deſignationémque certæ perſonæ ad diuina Officia: ſpecialis enim in ordinatione quauis poteſtas tribuitur, qualis nulla in Tonſuræ ſuſceptione confertur: quæ nempe ſolùm eſt deſignatio Clericorum ad probationem doctrinæ, morum, & induſtriæ ſuæ faciendæ, vt ſi apti iudicati fuerint, functionum eis Eccleſiaſticarum poteſtas tradatur, & ad ordines promoueantur. Et aptè quidem Tonſura tanquam media diſpoſitio inter ſtatum laicum & Eccleſiaſticos gradus interponitur, eo modo quo Nouitiatus inter ſæcularem ſtatum, & regularem profeſſionem media quædam diſpoſitio interiicitur: adeout quemadmodum in Nouitiatu conſtituti, ſæculares curas, viuendi formam, veſtitumque abiiciunt, regularibus priuilegiis ornantur, & regularibus quantum ad ea quæ fauorem continent, adcenſentur, necdum tamen regularibus officiis mancipantur: ità Clerici, qui ſola Tonſura inſigniti ſunt, Clericalem vitam veſtitumque ſuſcipiunt, Clericalibuſque priuilegiis ornantur, quamuis functionibus Clericalibus nondum addicantur: quò fit, vt Tonſura nec ordo ſtrictè ſumptus dici queat, quia quiuis ordo hoc ſenſu ſpecialem habet functionem ad ſacræ Euchariſtiæ miniſterium: nec gradus, quia ad nullum per Tonſuram Clerici officium aſſurgunt: ſed ſit veluti ſolium, ac pauimentum, cui omnis ædificatio Cleri ſpiritalis innititur. Quare neceſſum eſt vt ordinis nomen in ampliori ſignificatione Innocentius [b] tertius vſurparit, dum Tonſuram, ſiue *Clericalem ordinem*, ſiue *Clericatus ordinem* dixit, in eâ nempe ſignificatione in quâ ordinatus ille dicitur, quicumque in Clericorum claſſem, numerumque tranſcribitur. B

[b] Innocent. 3. cap. cum cõtingat, de ætate & qualitate.

XXIV. Tertiò reſpondemus, nec Pſalmiſtarum ordinem eſſe ſpecialem propriè dictum, ſed Officium ordini annexum, vel etiam ordinem iuxta ampliorem ordinis ſignificationem. Id autem iis [c] D. Thomæ argumentis probamus: tum quod cantandi, ſeu pſallendi officium non quibuſdam ſolùm Clericis, ſed omnibus commune ſit: Ordo autem ſit promotio quædam & Clericorum aſcenſio ad ſuperiorem quemdam gradum, officiumque habere debeat ſpeciale: tum quod canendi officium non habeat ſpecialem relationem ad ſacrã Euchariſtiam, quam ordo propriè dictus habere debet. Addo & aliam rationem, quia nẽpe cuiuſlibet conferendi ordinis miniſter ordinarius eſt Epiſcopus, Preſbyter autem ex Concilio [d] Carthaginenſi 4. ordinarius videtur eſſe Pſalmiſtatus cõcedendi miniſter. Verùm nulla earum rationũ apertè conuincit, earum tamen quælibet propugnari poteſt: in prima difficultas eſt, quia canendi officiũ Laodicenum non omnibus concedit: ſed iis ſolis quos *κανονικοὺς ψαλτὰς* nuncupauit: verùm hoc alibi examinabimus. Interim tamen dicimus ex Concilij [e] Laodiceni canone non ſpecialem Cantorũ fortè ordinum inſtitutũ, ſed ad Eccleſiæ diſciplinã, cantandi officiũ Lectoribus ſolũ permiſſum, quod anteà ſpectatâ ſolâ inſtitutione Chriſti, & Eccleſiæ generali cõſuetudine (quod nobis hîc ſufficit) omnibus C D

[c] D. Thomas ſuppl. 37. art. 2.

[d] Cõc. Carth. 4. c. 10.

[e] Laodicen. can. 15.

Digitized by Google

A omnibus non Clericis ſolum, verùm etiam laicis forſan olim conceſſum fuerat. Secunda etiam ratio impugnatur, quia nempe canendi officium in Miſſa æquè ad Euchariſtiam videtur referri, ac Scripturam ſacram legendi munus. Id tamen negandum eſt, per ſe enim, & ex hominum exiſtimatione cantandi Officium nemo dixerit ad docendos, inſtituendoſque homines, diſponendoſque ad ſacram Euchariſtiam (ad quam ſolùm diſpoſitionem minores ordines Oſtiaratus, Lectoratus, & Exorciſtatus per ſe deſtinantur) referri: ſed ad diuinas Deo laudes perſoluendas, Deoque cultum religionis à Sacrificio Euchariſtiæ diuerſum, licet ad illius ſplendorem ei immixtum, exhibendum: legendi autem munus, quod ad fideles edocendos vſurpatur, ad eiuſdem ſacræ Euchariſtiæ ſuſceptionem magis videtur pertinere. Tertia tandem ratio citatis in obiectione Conſtitutionum [a] Apoſtolicarum D. Clementis, & Martini Bracharenſis teſtimoniis præſertim oppugnatur: quæ nempe Epiſcopi operam in Pſalmiſtâ conſtituendo videntur exigere. Sed Concilium [b] Carthaginenſe

B quartum apertè Preſbytero poteſtatem facit Pſalmiſtæ conſtituendi, & omnium ordinum ordinarium miniſtrum conſtituens Epiſcopum, ab iis Pſalmiſtarum ſecernit, quod illi ab Epiſcopo conferantur, hic à Preſbytero tribuatur: itaquè cùm teneamus indubitatum antiquæ Eccleſiæ teſtimonium, ex quo habemus Pſalmiſtatum etiam à Preſbytero conferri poſſe, non ex ſola indulgentia, ſed ex communi Eccleſiarum lege, ac more, Conſtitutiones Apoſtolicæ vel intelligendæ ſunt iuxta eam antiquæ Eccleſiæ erga Epiſcopos obſeruantiam, iuxta quam nihil, quod cuiuſquam momenti eſſet, Preſbyteri abſque Epiſcopi conſenſu, & auctoritate attingere audebant: adeout ex Ignatio [c] Antiocheno, & ipſo in Epiſtolis [d] Clemente Romano, nec baptizarent, nec Sacrificium offerrent ſine Epiſcopi auctoritate & iuſſu: multoque proinde magis Pſalmiſtas ipſis creare vetabatur, aut quoduis in Eccleſiâ cuiquam de nouo officium committere, vel demandare; ſed hæc omnia Epiſcoporum prouidentiæ reſeruabantur: non quod id Pſalmiſtarum, vel cæterorum officialium ordinandorum conditio exigeret, ſed quod diſciplinæ ordo id ipſum expoſceret:

C ſicut iam Eccleſiaſticorum officiorum ac beneficiorum prouiſio, ſeu ad ea canonica inſtitutio, Epiſcopis propter honorem, & prærogatiuam dignitatis, vt plurimum reſeruatur, quamuis ipſa vera non ſit ordinatio. Quare optimè colligi poteſt, ex eo quod ſtatuto cuiuſlibet Concilij in Eccleſia recepto, cuiuſmodi eſt Carthaginenſe citatum decretum, Pſalmiſtæ inſtitutio Preſbytero ordinariè attributa ſit, eam veram ordinationem non eſſe; quamuis ex eo quod Epiſcopis aliquando reſeruata ſit, inferri nequeat, eam veram ordinationem eſſe. Vel certè conſtitutio illa Apoſtolica de Pſalmiſta non conſtituendo niſi ab Epiſcopo, ſic ſumenda eſt, vt Pſalmiſtatus in eâ non pro ſolo officio, ſed pro Tonſurâ etiam, quam ſupponit, intelligatur, adeout ſoli Epiſcopo conceſſum ſit aliquem ex laico efficere Pſalmiſtam, eo quod Clericatui, quem ſolus Epiſcopus communi iure, & propriâ auctoritate conferre poteſt, cui nempe ſoli quemquam in Clericorum ſocietatem tanquam ſummo hierarchæ, & Eccleſiæ

D ſuæ capiti adlegere, & cooptare ius eſt, pſallendi officiũ adnexum ſit. Decernit verò Martinus [e] Bracharenſis, ne cui officium pſallendi committatur, niſi qui ab Epiſcopo, non Pſalmiſta quidem, ſed Lector ordinatus fuerit; vt Lectoris ordinationem ab Epiſcopo, Pſalmiſtæ verò, poſtquam Lector ordinatus fuerit, ſolam vel à Preſbytero ſimplici deputationem fieri agnoſceret. Verba Martini Bracharenſis, quibus ſimilis Concilij [f] Laodiceni canon refertur, & exponitur, clara ſunt & aperta, *non licere in pulpito pſallere, aut legere, niſi qui ab Epiſcopo Lectores ſunt ordinati*: ex eo verò non Pſalmiſtæ ordinationem ab Epiſcopo fieri, ſed ſolis Lectoribus ordinatis officium iſtud tribui colliges, quod aliquando obſeruatum fuit, prout agendo de functionibus ordinum ex profeſſo dicemus. Cætera quæ in obiectione, pro ordine Pſalmiſtatus conſtituendo propoſita ſunt moleſtiam minimè faceſſunt: nam Patres, qui Cantores, ſeu Pſalmiſtas, Clericorum ordinibus adnumerant, ordines Clericorum ſtrictè non recenſent, ſed quorundam Eccleſiaſticorum officiorum, quibus Clerici inter ſe

[a] Cõſt. Apoſt. ſuprà, & can. Martini Bracharenſis.
[b] Carth. 4. c. 10.
[c] Ignat. epiſt. ad Smyrn.
[d] Clemens epiſt. 1.
[e] Martinus Brach. c. 45.
[f] Conc. Laodic. c. 15.

Digitized by Google

a Carthag. 3. c. 21.

ſecernuntur, etiam rationem habent. Concilium quoque a Carthaginenſe tertium, quod Clericum alienum aut retinere vetat, & Clerici nomine Pſalmiſtas quoque ſe intelligere aſſeuerat, non eo ſenſu exponendum eſt, quaſi propriam Pſalmiſtæ promotionem Epiſcopis faciat, ſed quod Clericorum nomine Pſalmiſtam intelligi doceat, eumque ſicut & quemuis alium Clericum in alienâ Diœceſi iam in Clerum receptum, aut ad ſuperiores ordines promoueri ab Epiſcopo non ſuo, aut in eo quem alibi nactus fuerit, gradu vel officio retineri prohibeat: quod Pſalmiſtatus ordinationi propriè dictæ adſtruendæ neutiquam fauet. A

XXV. Quartò, nec Laborantes, Notarij, Cuſtodes martyrum, Defenſores, propriè dictorum ordinum nomina ſunt, ſed officiorum: tum quod vel ex ſimplicibus Clericis, vel ex ordinatis in aliquo ex ſeptem Ordinibus eligerentur aliqui ab Epiſcopo abſque vllo nouæ ordinationis ritu, qui prædicta Officia obirent: & quidem ex ſimplicibus Clericis vtplurimum Laborantes: ex Lectoribus, Notarij, ex Oſtiariis, vel Subdiaconis Cuſtodes martyrum, ex Lectoribus, aut Subdiaconis Defenſores eligebantur, vt agendo de functionibus ordinum ex profeſſo docebimus: tum quod officia iſta Laborantium, Notariorum, &c. ad ſacram Euchariſtiam per ſe non referantur: ſed ad aliqua pia charitatis, vel Eccleſiaſticæ diſciplinæ, vel religionis officia per ſe tendant: Charitatis quidem, vt Laborantium, & Defenſorum; diſciplinæ, vt Notariorum, & prædictorum defenſorum, religionis, vt Cuſtodum martyrum. Diximus verò ſuperiùs ordines omnes ad ſacram Euchariſtiam per ſe referri debere: quare dum aliqui Summi Pontifices, & Patres, Laborantes, Notarios, & alios Clericorum Ordinibus adcenſent: dum ordinatos aliquos in iis gradibus referunt, non ſolos ordines propriè dictos, ſed officia etiam Eccleſiaſtica adnumerant, non ordinationem in propriâ ſuâ ſignificatione, ſed in laxiori vſurpant: vel certè non officia iſta ſeorſim ſumunt: ſed vt alicui ordini adnexa ſunt: quomodo verbi gratiâ, quia Notariorum officium ſemper alicui ordini adnexum erat, ſæpiùs autem Lectoris ordini, qui Notarius creabatur, idem Lector ordinari debebat vt Notarius fieret: ideóque Notarius ordinari dicebatur, qui Lector creatus Notarij ſubibat officium. B C

b S. Dionyſ. cap 6 Eccleſ. hier. & alibi.

c D. Thomas ſuppl. q. 37. art. 2. ad 1.

XXVI. Quintò non euertit prædictum ſeptenarium numerum auctoritas b D. Dionyſij, dum tres tãtum Myſtagogorũ ordines enumerat, Epiſcoporum, Preſbyterorum, Diaconorum; nam vt ſuperiùs oſtendimus, Diaconorum ſeu Miniſtrorum plures ordines admiſit, quorum alij ſelecti (iique abſolutè Diaconi vocati ſunt) alij inferiores Miniſtri conſtituti eſſent: tres verò duntaxat generatim ſacrorum Myſtarum ordines ſtatuit; quia vt habet c D. Thomas, Sanctus Dionyſius loquitur de Ordinibus, non vt Sacramenta ſunt, nec vt ad ſacrã Euchariſtiam referuntur (quo pacto ſeptem ordines conſtituuntur) ſed vt ad hierarchicas actiones ordinantur: ſecundùm quem reſpectum tres tantum ſunt ſacrorum Myſtarum ordines ab ipſo aſſignati, iuxta tres hierarchicarum actionum ſpecies, quarum nulla eſt quæ non Epiſcopo tribuatur, cui & perficiendi, & illuminandi, & purgandi virtus conuenit: Preſbytero duæ conueniunt, cui nempe perfectionis actus ordinariè adimuntur: Miniſtris vnica actio purgatiua vtplurimum conceditur. D

d Dionyſius. e Ignatius. f Epiphanius. g Euſebius. h Iuſtinianus. i Antiochen. Concil. k Laodic. ſuprà.

XXVII. Sextò, nec eundem numerum labefactat Græcorum mos atque conſuetudo, qui ex minoribus ordinibus ſolum Lectoris ordinem agnoſcunt: nuperorum nempe Græcorum hic mos eſſe videtur: nam vt ſuprà vidimus, d Dionyſius ſuprà, e Ignatius, & f Epiphanius Græciæ ornamenta præcipua, alios ordines, quàm Lectorum, vel apertè oſtenderunt, vel certè inſinuarunt: g Euſebius quoque Acolythorum, Exorciſtarumque meminit. h Antiochenum ſimiliter Concilium in Eccleſia Orientali coactum, de ordinatione Exorciſtarum mentionem facit: Iuſtinianus i in Eccleſia Conſtantinopolitana Oſtiarios, Acolythoſque memorat: k Laodicena vetus in Bithinia Synodus Exorciſtas, & Oſtiarios agnoſcit, nec Exorciſtæ functiones, niſi iis qui ad hunc gradum ab Epiſcopo promoti, verè nempe ordinati fuerint, exercere permiſit.

Inter

A Inter recentiores verò Græcos [a] Codinus in Eccleſiâ Conſtantinopolitanâ primum, ſecundumque Oſtiarium admittit, quibus tertium quoque ex antiquo Eccleſiarum more [b] Ioannes Epiſcopus Citri in reſponſis ad Conſtantinum Cabaſilam Dyrrachij Archiepiſcopum, quæ habentur in Codice iuris Orientalis, adiungit, qui fortè idem eſt, quem in octaua pentade Officialium Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ, [c] Codinus, τὸν δομέστικον τῆς θυρᾶς, nominauit. Adduntur verò à prædicto [d] Ioanne Epiſcopo Citri *οἱ λαμπαδάριοι, qui pallia ferentes cum lampadibus præeant ſanctum Euangelium, quando in ſuggeſtum cauſſâ lectionis adfertur, & ſacra dona in ingreſſu ad ſacram menſam, & regreſſu eorum ad propoſitionem:* vocantur autem iidem deputati à [e] Simeone Theſſalonicenſi Epiſcopo, *οἱ πυροφόροι*, id eſt Cero-ferarij, quo nomine noſtri Acolythi paſſim apud auctores nuncupantur, vt eoſdem cum Acolythis noſtris eos eſſe agnoſcas: qui proinde non ſola quadam deputatione ad hæc olim officia vocabantur, ſed ſolemni benedictione, quam in antiquis Ritualibus Græcorum olim extitiſſe, & in Ec-
B cleſia Theſſalonicenſi, paulò ante ſua tempora in vſu fuiſſe, ſed ſuo tempore exoleuiſſe refert idem Simeon, cauſamque ait ſe ignorare, cur cùm antiquitus vſurpata eſſet, omiſſa fuerit. Eandem verò ex Monaſterij Cryptæ ferratæ Euchologio Patriarchali excerptam refert [f] Arcudius, quæ valdè quadrat cum ea oratione, quæ in Acolythorum ordinatione in Eccleſia Latina fundi ſolet, ex quibus proinde probabiliter colligitur antiquitus minores ordines apud Græcos eoſdem fuiſſe, quos apud Latinos, & ordinationes in minoribus iſtis gradibus ſimiliter celebratas. Vnde æquiſſimè Innocentius quartus literis ad Epiſcopum Tuſculanum miſſis, qui Legationem in regno Cypri tunc temporis obibat, Græcis, vt minores ordines recipiant, iis verbis præcipit, [g] *ad hæc volumus, & expreſsè præcipimus quòd Epiſcopi Graci ſeptem ordines ſecundùm morem Eccleſiæ Romanæ de cætero conferant, cùm hucuſque tres de minoribus neglexiſſe, vel prætermiſiſſe dicantur: illi tamen qui iam ſunt taliter ordinati per eos, propter nimiam ipſorum*
C *multitudinem in ſic ſuſceptis ordinibus tolerentur.*

XXVIII. Probabile ergo eſt nuperam eſſe allatam conſuetudinem Græcorũ, quæ proinde emendari debet potius, quàm pro imminuendo ordinũ numero in argumentum aſſumi: cui tamen conſuetudini hæc occaſioni eſſe potuere: primùm quod cùm in Lectoratus ordine, ordinandorum induſtria, doctrinaque magis paterent, quam in cæteris minoribus ordinibus, in eius ſolius ordinis officiis exercendis probari præciperentur, qui ad maiores ordines erant promouendi: vnde accidebat, vt Clerici ferè omnes in minoribus conſtituti, quia ſoli Lectioni, vel certè ei potiſſimum vacabant, Lectores vocarentur, quamuis vel cum Lectoratu alios ordines ſuſcepiſſent, vel Acolythatum, & Exorciſtatum poſteà ſuſciperent, ordinis tantum ſuperioris gratiâ obtinendi: aut certè alios minores ordines nuſquam ſuſciperent, quia nuſquam ipſorum officiis applicabantur, & inutile iudicaretur eos ordines conferre, quorum quis non eſſet functionibus addicendus. Alterum quod ſolus ex minoribus ordinibus Le-
D ctoratus gradus, dignitas quædam videretur, & auctoritatem Clericis inferioribus in populum tribueret (nam Exorciſtatus munera vix niſi Preſbyteris tributa ſunt) ideóque vnica Lectoratus dignitas viſa eſt: cùm Oſtiariatus & Acolythatus non dignitates, ſed miniſteria abſque dignitate viderentur: vnde is quem citauimus [h] Ioannes Epiſcopus Citri de Theoris, quibus obſeruatio ſacrorum Vaſorum, & operculorum credita erat (quod in Altari præſtant ex officio Subdiaconi) de Camiſatis, qui in circumferendis ad altare carbonibus verſabantur (quod ſpectat ad Acolythos) & Deputatis (quos Acolythorum quoque munera obire docuimus) verba faciens, οὐκ εἰσὶ ὀφφίκια, ἀλλὰ διακονίαι περὶ τὸ ἅγιον βῆμα, *non officia eſſe, ſed miniſteria circa ſacrũ Altare* dixit: ab Officiorũ claſſe, ea in miniſteriorum claſſem detrudens, quod non dignitatem aliquam, aut in populos auctoritatem habere viderentur, ſed miniſterium tantùm circa ſacrum Altare imponerent: in quo tamen ordinibus Eccleſiaſticis magis adcenſenda erant. Vnde Acolythatus eo titulo cæteris minoribus excellit, quod ad ſacræ Euchariſtiæ miniſterium præ cæteris immediatius referatur. Quare

[a] Codinus de officiis Eccleſiæ Conſtantinop. c. 2.
[b] Ioannes Citri in reſpõſis ad Cabaſilam ad 8. interrog. lib. 3. Cod. iuris Oriẽtalis.
[c] Codinus ſuprà.
[d] Ioannes Citri ſuprà.
οἱ λαμπαδάριοι οἱ μανδηροφοροῦντες μετὰ λαμπάδων ἐν προβάσει τῶν ἁγίων διαγγελίων, ὁπόταν ἀναφέρωνται εἰς τὸν ἄμβωνα εἰς ἀνάγνωσιν, ἢ ὅταν ἀπίωσι δῶρα, εἴτε τὰ εἰς τὸν ἅγιον τράπεζαν τιθέμενα, ἢ ἐν τῇ εἰς τὸν ἅγιον θυσιαστήριον εἰσόδῳ.
[e] Simeon Theſſal. lib. de Sacramẽto cap. de ordinat.
[f] Arcudius de concordia lib. 6. cap. 9.
[g] Vide apud Quarantam in ſumma Bullarij v. Græcorum ritus.
[h] Ioannes Citri ſuprà.

quod [a] Canon Apoſtolorum recenſens perſonas omnes in gradibus Eccleſiaſticis conſtitutas, ex minoribus ordinibus ſolos Lectores recenſeat, cauſa eſſe potuit ea quam retulimus, quòd ſcilicet Lectoratus officia præ cæteris ordinum minorum magis eſſent vſitata, illiuſque gradus maior videretur eſſe neceſſitas: quæ cauſa etiam mouiſſe dicenda eſt Concilij [b] octaui ſub Adriano ſecundo Pontifice Summo, & Baſilio Imperatore contra Photium habiti Patres, vt cùm *πάντα βαθμὸν ἐκκλησιαστικὸν, gradum omnem Eccleſiaſticum*, ei tranſeundum dixiſſet, qui Epiſcopus eſt promouendus, ſolum tamen Lectoratus gradum ex minoribus enumeret, quia nempe ſolus ille *probationis* videbatur eſſe potiſſimus gradus in quo morari deberet, qui ad ſuperiorem Eccleſiæ dignitatem conſcendere nitebatur. Damaſcenus [c] quoque dum Lectoratus primum, Subdiaconatus ſecundum ordine gradum aſſeruit, vel de gradibus loquitur, in quibus morandum erat, & qui ordinatè, vnus poſt alium, interiectâ inter ſingulos quadam temporis intercapedine aſcendebantur: vel de iis, quæ non pura viderentur miniſteria, ſed aliquam ſecum habere dignitatem videbantur.

a Canon 69. Apoſtol.

b Concil. 8. c. 5.

c Damaſcen. dialogo aduerſus Manichæos.

XXIX. Septimò diluuntur ea etiam argumenta omnia, quæ contra ſingulos minores ordines proponuntur; nam quod ad Acolythatum ſpectat, imbecillum eſt argumentum, quod ab omiſſione trahitur ad negationem, nec ex eo quod Acolythorum mentio nulla eſſet apud [d] Clementem Romanum, Ignatium, Tertullianum, Epiphanium, Auctorem de ſeptem Eccleſiæ gradibus, Iſidorum Hiſpalenſem, vbi de Officiis Eccleſiaſticis diſſerit, ſequi debet ab iis Acolythatus ordinem, aut negatum, aut ignoratum fuiſſe: cùm enim apud eundem Iſidorum apud quem prætermiſſam miramur in libro de Eccleſiaſticis Officiis Acolythatus mentionem, non ſemel eiuſdem ordinis alibi factam legamus, puta [e] in libris Originum, vbi de Clericis diſſerit, & in epiſtolâ ad Ludifredum Epiſcopum Cordubenſem, in qua Clericorum ordines omnes gradúſque recenſet: quidni & eadem omiſſio apud alios contingere potuerit, quamuis Acolythatus ordinem agnouerint, ſicut agnouiſſe fatendus eſt prædictus Iſidorus? niſi fortè malimus dicere Acolythatum ab Epiphanio præſertim, ab Auctore de Eccleſiæ gradibus, & Iſidoro inter Eccleſiaſtica officia prætermiſſum, quòd in populum nullam auctoritatem, poteſtatémque inferret, ideóque videretur potius (quod de Deputatorum, ſeu Ceroferariorum munere, ex [f] Citrio retulimus) purum circà altare miniſterium, quàm Eccleſiaſticum, cum dignitate, & aliquâ in populum prærogatiuâ, officium: à Tertulliano verò, Ignatio, & aliis omiſſum, quòd eorum referendorum occaſio ſeſe minimè obtulerit. Quod ad Exorciſtatum pertinet, dicendum eſt Exorciſtas alios dici, qui cùm gratiam à Deo obtineant curationum (quæ apud Chriſtianos priorum ſæculorum paſſim vigebat) precibus, & diuini numinis adiurationibus vexatos à dæmone liberant, eóſque non ordinatione fieri, ſed tam ex gratia, quam Deus dabat, & ſine hominis miniſterio manifeſtabat, tam ex bonâ voluntate eius, qui cum eâ gratiâ curationum operari volebat, & preces, atque opera pia, eius rei cauſâ conferebat: quomodo citata Apoſtolicarum [g] Conſtitutionum verba, alioqui perobſcura interpretari conuenit: alios autem eſſe, qui ab Eccleſiâ ad hoc minimè conſtituti ſunt: quos ordinatione fieri prædictæ Apoſtolicæ Conſtitutiones non negant. Lectoris autem ordinem, non Auguſtini teſtimonia, non Eccleſiæ Alexandrinæ conſuetudo à Socrate, & Nicephoro relata euertunt: neque enim Auguſtinus, qui Lectorem dicit *deputari*, ordinari negat: nec verbum *deputari* loco apud [h] Auguſtinum citato, idem eſt quod committi, ſed idem quod exiſtimari; negat ſiquidem hoc loco eum conuenienter Lectorem exiſtimandum, in actu nempe ſecundo (vt loquuntur Philoſophi) *Eccleſiaſticum Lectorem*, qui Eccleſiaſticas ſcripturas non legerit: ſicut ſolemne vulgò eſt dicere Doctorem conuenienter minimè eum habendum, qui numquam docuerit: quod verò, [i] *Lectionis officium*, gradum Lectoris appellet, non ideò ordinem eſſe negauit, nam omnis ordo aliquo modo officium eſt, ſed non omne officium ordo eſt. Alexandrina autem Eccleſia Catechumenis

d Videcitatos auctores ſuprà.

e Iſidor. Hiſp. lib. 7. Originum cap. 12. & epiſt. ad Ludifredum.

f Ioãnes Epiſcopus Citri ſuprà.

g Lege Turrianı explanat. defenſor. in cap. 25. Cõſtit. Apoſt. lib. 8.

h Auguſtin. epiſt. 253.

i Idem epiſt. 263.

gitized by Google

A techumenis legendi munus, non Lectoris gradum conceſſiſſe dicenda eſt, ſicut Monialibus fœminis ordinis, gradúſque Eccleſiaſtici incapacibus Eccleſia idem Officium aliqua iam ratione permittit: ex quo non ſequitur Lectoris gradum, in quo, ex officio proprio, & peculiari poteſtate, ac benedictione, lectio ſacrarum Scripturarum exercetur, non eſſe propriè dictum Ordinem Eccleſiaſticum. Similiter quamuis imperitis Oſtiarij munia permittantur; gradus tamen nonniſi Clericis & peritis, quippe cùm Gelaſius epiſtola in obiectione laudatâ, in omnium ordinatione Clericorum inſpici, & inquiri velit, qui ordinandus eſt, [a] *aſſecutus ſit literas, ſine quibus*, inquit, *vix Oſtiarij poſſit implere miniſterium*, fœminis verò non ſimpliciter, ſed cum reſtrictione Oſtiarij munia conceduntur, vt alibi docebimus; nec prophana ipſa dicenda ſunt, quæ templorum adminiſtrationem, & diuinæ Euchariſtiæ congruam ſuſceptionem reſpiciunt: ideóque nulla pariter ratio conuincit Oſtiariatum à numero Eccleſiaſticorum ordinum eſſe remouendum.

[a] Gelaſ. epiſt. ad Epiſcop. Lucaniæ cap. 3.

B XXX. Denique non ideò quod ſeptem ordines admittuntur, ſequitur plura ſeptem Sacramentis admitti debere: primò enim eſto ſinguli ordines ſingula eſſent Sacramenta totali ſpecie diuerſa, non ideò plura ſeptem Sacramentis, quæ nobis Eccleſia præſcribit, admittenda eſſent, quia omnes ordines ſub vno ordinis Sacramento continentur: ſicut licet brutum in varias ſpecies diuidatur, non ideò ſequitur animalis plures eſſe ſpecies, quàm duas, hominem, & brutum. Secundò, [b] nec propriè totalia, & abſolutè diuerſa Sacramenta dici poſſunt ſinguli ordines, ſed participationes maiores, vel minores Sacerdotij, Sacerdotium verò perfectus ordo eſt, Sacramentíque ordinis perfectio, ac plenitudo, cùm eſſentialiter ordo ad ſacram Euchariſtiam referatur, quem finem ſolum Sacerdotium obtineat, quia ſolùm poteſtatem eius conficiendæ complet: ex quo etiam fit, vt ſinguli ordines ſeorſim conſiderati ordines quidem ſint, & Sacramenta, ſed inter ſe, & cum Sacerdotio collati, diuerſa abſolutè Sacramenta dicenda non ſint, nec abſolutè diuerſi ordines, quia omnes vnicum

[b] D. Thomas quæſt. 37. art. 1. ad 2.

C efficiunt Sacramentum, propter vnicum finem, exquo rerũ Moralium vnitas petitur, qui in ſolo Sacerdotio perfectus obtinetur, quod iis verbis quæ habentur in libro [c] Numerorum ſignificari docet D. Thomas, quibus conſtituturus 72. ſeniores, qui cum Moyſe populum Iſraëliticum iudicarent, dixit Dominus Moyſi, *auferam de ſpiritu tuo tradamque eis, vt ſuſtentent tecum onus populi*: idque etiam habitus, & diſpoſitionis, potentiæ, & impotentiæ naturalis exemplis adumbrare poſſumus, quorum ſingula qualitates ſunt, ſed non diuerſæ inter ſe qualitates, cùm diſpoſitio nihil ſit quàm imperfectus habitus, & impotentia naturalis nihil quàm imperfecta potentia; ita minores ordines imperfectum ſunt Sacerdotium: quo ſenſu *Diaconos in ſecundo Sacerdotio* conſtitutos dixit [d] Optatus, & Sacerdotij nomine nonnunquam ordines Sacerdotio inferiores vocitantur, quod Sacerdotij ſint quædam participationes, ſeu imperfecta Sacerdotia.

[c] Num. 11.

[d] Optatus lib. 1. contra Parmenianũ.

XXXI. Septimò & vltimò reſpondemus, eſto Doctores aliqui Catholici

D cenſuerint ſeptem prædictos ordines ab Apoſtolorum temporibus non cœpiſſe, ſed progreſſu temporis, ab Eccleſiâ ſapienter inſtitutos fuiſſe. Hanc tamen opinionem poſt Concilij Tridentini definitionem non videri tutam; controuerſum quidem eſſe poteſt, nùm à Chriſto prædicti iſti ordines inſtituti ſint; indubitatum autem apud nos eſſe debet, ab Eccleſiæ incunabulis, ſicut Diaconatus, quem [e] Acta Apoſtolorum perhibent, & Epiſtolæ [f] Pauli memorant, ita & cæterorum inferiorum ordinum nomina ac miniſteria fuiſſe: id enim expreſsè definit Tridentina Synodus, tum vbi veram & Catholicam de Sacramento ordinis doctrinam tradit, tum vbi prædictorum ordinum functiones præſcribit, priori quidem loco poſtquam conuenientem iſtorum ordinum inſtitutionem fuiſſe docuit, [g] *vt in Eccleſiæ ordinatiſſimâ diſpoſitione plurimi, & diuerſi eſſent miniſtrorum ordines, qui Sacerdotio ex officio deſeruirent, ita diſtributi, vt qui iam Clericali Tonſurâ inſigniti eſſent, per minores ad maiores aſcenderent*: mox iſta ſubdit, *nam non ſolùm de Sacerdotibus, ſed & de Diaconis ſacræ literæ apertam mentionem faciunt,*

[e] Actorum 6. & alibi.

[f] 1. ad Tim. 3. & alibi.

[g] Conc. Trid. ſeſſ. 23. cap. 2.

Digitized by Google

quæ maximè in illorum ordinatione attendenda ſint, grauiſſimis verbis docent; & ab ipſo A
Eccleſiæ naſcentis initio, ſequentium ordinum nomina, atque vniuſcuiuſque eorum propria
miniſteria in vſu fuiſſe cognoſcuntur. Poſteriori [a] quoque *ſanctorum ordinum à Diaco-*
natu ad Oſtiariatum functiones ab Apoſtolorum temporibus in Eccleſiâ laudabiliter receptas
fuiſſe præmittit. Quamuis porrò in argumentis [b] Epiſtolæ ſancti Pauli ad Co-
loſſenſes, & vtriuſque ad Theſſalonicenſes mentionem Oneſimi Acolythi, & in
argumento Epiſtolæ ad Philippenſes Euphranij Lectoris non haberemus; quã-
uis apud Clementem [c] Romanum Lectorum, Oſtiariorum, Subdiaconorum,
apud [d] Ignatium inſuper Exorciſtarum & Subdiaconorum nulla mẽtio ſuper-
eſſet: valeret apud quemque cordatum virum Auguſtini [e] regula, iuxtà quam
Apoſtolicam eam eſſe traditionem indicauit, *quam homines ſurſum verſus ſuſpicien-*
tes non videbunt à poſterioribus inſtituram; proindéque cùm ſæculis ſequentibus
prædictorum ordinum in omnibus, vel ſaltem ferè omnibus Eccleſiæ regioni-
bus nomina, miniſteriáque teneamus, vt ſuperiùs oſtendimus, temerè quis ab
Apoſtolis prædictorum ordinum originem negare videretur. Quod ergo ad B
[f] Petrum Bleſenſem ſuprà in obiectione laudatum ſpectat, tantæ non eſt
apud nos auctoritatis, vt contrarium nobis perſuadeat. [g] Magiſter verò ſen-
tentiarum in obiectione item citatus, non de inſtitutione, ſed de vſu eorum or-
dinum locutus eſt: neque pariter quicquam officiunt Synodi Placentinæ, aut
Leonis ſecundi decreta, nam Synodus Placentina non dicit olim fuiſſe tantùm
duos ordines, ſed duos ſacros Ordines, Preſbyteratum & Diaconatum: quia
nempe Subdiaconatui non ſemper caſtitatis obligatio adnexa fuit, ob quam
obligationem iam ſpeciatim dicitur ordo ſacer: quod ſpecialiter hominem Deo
conſecret, quamuis omnes ordines etiam minores ſacri dici debeant, habitâ
ratione ſanctitatis quam habent, & poteſtatis ad ſacra Officia quam tribuunt:
ſicque decretum iſtud interpretatur Innocentius [h] tertius in epiſtolâ decretali,
quâ quæſtionem dirimit de Subdiacono in Epiſcopum eligendo. Leo [i] quoque
nonus, dum duos tantùm ordines ſiue à Chriſto inſtitutos, ſiue ab Apoſtolis tra-
ditos eſſe nos docuit, de Ordinibus Sacerdotum loquitur, non Clericorum, C
inuehens ſcilicet in Chorepiſcopos, qui nec Epiſcopi eſſe poterant, nec ſimpli-
ces Preſbyteri videri volebant: quibus ſimilia dicunt [k] Anacletus, [l] Damaſus,
& alij.

[a] Idem ſeſſ. 11. cap. 17. de reformatione.
[b] Legatur argum. epiſt. ad Coloſſ. & 1. ad Theſſalon. & ad Philipp.
[c] Clemens ſuprà.
[d] Ignatius ſuprà.
[e] Auguſt. lib. 4. de Baptiſmo cõtrà Donatiſt. cap. 6. cui ſimilia habet eiuſd. lib. cap. 24. & lib. 2. cap. 7. & lib. 5. cap. 23. item de vnitate Eccl. cap. 19. & lib. 1. cõtra Creſconium cap. 31. 32. 33.
[f] Petrus Bleſenſis ſuprà.
[g] Magiſter lib. 4. ſent. diſt. 24.
[h] Innocent. 3. cap. à multis, de ætate & qualit. ordinand.
[i] Leo 9. ſuprà.
[k] Anacletus epiſt. 3. cap. 1.
[l] Damaſus Proſpero Numidiæ Epiſcopo.

ARTICVLVS II.

De ſubordinatione Eccleſiaſticorum Ordinum.

§. I.

Argumenta, quibus probatur antiquitus obſeruata hæc ſubordinatio, vetitæque apparent promotiones per ſaltum.

I. STABILITO ordinum Eccleſiaſticorum numero, hîc demum quæri- D
tur, vtrum ad ſuperiorem ordinem nonniſi per inferiorem aditus olim
pateret, eique qui ad Sacerdotium contenderet, prius omnes minorum etiam
ordinum gradus conſcendere oporteret; vt hoc poſtremum credamus antiqui-
tus obſeruatum fuiſſe multa nos mouere poſſunt: primò quidem decretum
[m] Caij Papæ vetuſtiſſimum, quo omnibus mandat, [m] *vt ad ordines Eccleſiaſticos ſic*
aſcendant in Eccleſiâ qui ordinari merentur, id eſt ſi quis Epiſcopus eſſe meretur, ſit primò
Oſtiarius, deinde Lector, poſteà Exorciſta, inde ſacretur Acolythus, demùm verò Subdia-
conus, deinde Diaconus, & poſteà Presbyter; & exinde ſi meretur, Epiſcopus ordinetur. Quod
ne nouum fortè Caij decretum videatur Tertulliani, & Clementis Alexandri-
ni teſtimonia in contrarium faciunt: licet enim iſti expreſsè ſingulorum ordi-
num, graduumque non meminerint, quibus ad Sacerdotium aſcendi debeat,
ad dignitates tamen Eccleſiaſticas non niſi ſeruato ſingulorum graduum ordi-

[m] Caius epiſt. Felici. & liber de Rom. Pont. in Caio.

ne

A ne aſcendi docent; proindéque cùm ſuperiùs ſtatuerimus varios illos gradus, ſequitur nullum eorum ex maioribus, niſi minori præhabito obtineri potuiſſe. Audiamus Tertullianum loquentem, [a] *hoc ſentire & facere omnem ſeruum Dei oportet, etiam minoris loci, vt maioris fieri poſſit: ſi quem gradum ex perſecutionis tolerantiâ aſcenderit;* quod ſimiliter alibi docet, [b] dum eorum leues, temerariáſque ordinationes perſtringit: qui Neophytos conlocabant, & in quorum caſtris facilè proficiebatur. Audiamus & Clementem Alexandrinum hæc verba proferentem, [c] *nam hìc quoque progreſſiones Epiſcoporum, Presbyterorum, Diaconorum, ſunt, vt arbitror, imitationes gloriæ Angelicæ, & illius œconomiæ, ac diſpenſationis quam dicunt ſcripturæ illos expectare, qui inſiſtentes veſtigiis Apoſtolorum vixerunt in perfectione juſtitiæ, conuenienter Euangelio:* ſubdit verò eos qui iuſtè vixerunt primùm Diaconos, mox Preſbyteros futuros, gloria enim differt à gloriâ, donec creſcant in virum perfectum: quæ comparatio ſatis obſcura eſt, progreſſúmque iuſtorum in virtutibus, ni fallor, denotat, de quibus dicitur, *ibunt de virtute in virtu-*
B *tem:* ſed quocumque tandem modo intelligatur, ex eâ apertè deducimus in Eccleſiaſticis ordinibus, ſecundùm Clementem Alexandrinum, quandam eſſe aſcenſionis ſcalam, & nonniſi per inferiores gradus ad ſuperiores aditum cuiquam patere.

II. Secundò mouere nos poteſt Synodi [d] ſecundæ Romanæ canon, qui demptoOſtiariatu ſingulos ordines non ſolùm vnum poſt alium recipiendos, verùm etiam in ſingulis longo tempore morandum eſſe conſtituit, præterquam in gradu Exorciſtæ, in quo vno die duntaxat morari permittit; cùm tamen Oſtiariatus gradum prætermittat, in contrarium quoque aſſumi poteſt: verùm mendum ineſſe canoni huius Concilij, in quo ordinum interſtitia enumerantur, omiſſumque Oſtiariatus gradum probabiliter ſuſpicari poſſumus: tum quod in [e] Epilogo ipſius, Oſtiariatus mentio habeatur, ſtatuaturque, *vt ſi quis deſiderauerit in Eccleſiâ militare, aut proficere, eſſet prius Oſtiarius, deinde Lector, & poſtea*
C *Exorciſta, per tempora quæ Epiſcopus conſtituerit, deinde Acolythus annis quinque, Subdiaconus quinque annis, Cuſtos Martyrum annis quinque, Diaconus annis quinque, Presbyter annis tribus*, quæ lectio magis rationi conſentanea, & Eccleſiæ praxi, quàm alia iuxtà quam triginta annis promouendus ad ſuperiores ordines Lector eſſe iubetur, vno die Exorciſta, & Acolythus decem annis, &c. tum quod in [f] Pontificali Damaſi (cui [g] vitarum Summorum Pontificum ſcriptores, & [h] Breuiarium Romanum conſentiunt) firmatur Epilogi lectio, & nonniſi decurſis omnibus Eccleſiaſticis gradibus, etiam Oſtiarij gradu, ad Pontificatum quemquam eligi decreto Sylueſtri permiſſum dicitur; tum denique quod ex Concilio [i] Romano ſub Sylueſtro 275. Epiſcoporum in iis omnibus gradibus antequam ad ſuperiores conſcendatur, temporum aliqua interualla ſtatuta ſint, in Oſtiariatu annus vnus, in Lectoratu viginti, in Acolythatu, Subdiaconatu, & Diaconatu anni quinque in ſingulis.

III. Tertiò, Syricij, Innocentij primi, Zoſimi decreta adferri poſſunt, quæ
D neminem niſi ordinatè ad Sacerdotium promoueri volunt: ſed [k] Syricius qui Monachos *in minoribus per gradus ſingulos* promoueri iubet, qui, quot in gradibus ſingulis tempora inſumi debeant, minutatim perſequitur, Oſtiariatus non meminit, ſed eum qui à pubertate ad Sacerdotium paratur, *à Lectoris miniſterio* aggredi Eccleſiaſticum obſequium, tum Exorciſtam, Acolythũ, Subdiaconum, Diaconum per ordinem fieri præcipit: grandæuos autem, vel Lectores, vel Exorciſtas primùm fieri, tum poſt biennium Acolythos, & Subdiaconos creari, antequam Diaconatus aut Preſbyteratus ordine inſigniantur. Innocentius [l] primus non Oſtiarij ſolùm, verùm & Exorciſtæ, & Subdiaconi gradus inſuper prætermittit tanquam minus neceſſarios. Zoſimus [m] Diaconum futurum primùm inter Lectores, vel Exorciſtas, tum inter Acolythos, vel Subdiaconos probandum aſſerit, proindéque nec Oſtiariatus meminit, nec abſolutè quatuor prædictos illos gradus neceſſarios adſtruit, ſed ex Lectoratu, vel Exorciſtatu alterutrũ, ex Subdiaconatu item & Acolythatu alterutrum neceſſarium eſſe demonſtrat, ideóque videntur potius ij Pontifices ad contrariæ ſententiæ

[a] Tertull lib. de fugâ in perſecutione.
[b] Idẽ de præſcript. cap 41.
[c] Clemens Alexand. lib. 6. ſtrom. p. 667. εἰσὶ δὲ αἱ ἐν τῷ θεῷ καὶ ἀγγέλοις καὶ ἀρχαγγέλοις προκοπαὶ, διακόνων, πρεσβυτέρων, ἐπισκόπων. μιμήματα ἁρμοζόντως τῆς Ἀγγελικῆς δόξης, καινοῦσθαι δὲ οἰκονομίας τὴν ἀπόκρισιν, ἣν ἀκριβῶς φασὶ τοὺς φασὶ τοὺς κατ' ἐκείνους τῷ Ἀποστόλων ἐν πίστει διαγενομένους καὶ τῇ διαθήκῃ βεβιωκότας.
[d] Synodus Rom. 2. c. 11.
[e] Epilogus Synodi Romanæ 2. ſub Sylueſtro.
[f] Pontificale Damaſ. in Sylueſtro.
[g] Scriptores vit. Summ. Pontif. Platina, & alij.
[h] Breuiarium Rom. lect. 6. in die feſto S. Sylueſtri.
[i] Synodus Romana. 275. Epiſcop. c. 5. apud Anton. Auguſt. lib. 4. epitom. iuris Pontific. tit. 3. cap. 4.
[k] Syricius ep. 1. c. 15. idem eadem epiſt. cap. 8. 9. & 10.
[l] Innocent. 1. epiſt. 4. cap. 4.
[m] Zoſimus epiſt 1. cap. 3.

defenſionem proferri poſſe: ſicut etiam [a] Sardicenſe canon, qui etſi ſtatuerit, *καθ' ἕκαστον βαθμὸν εἰς τὸν ἀξίωμα τῆς ἐπισκοπῆς καὶ μεγαλοπρεπῆ ὄγκωσιν, in vno quoque gradu ad Epiſcopatus faſtigium aſcendere*, cum qui dignus iudicatus fuerit: non Subdiaconi tamen, non vllius ex minoribus ordinibus, præterquam Lectoris, meminit: quaſi ſolus Lectoris gradus neceſſariò ei conſcendendus ſit, qui ad Diaconatum, Preſbyteratum, Epiſcopatum conſcendere voluerit; poſſunt tamen hæc omnia in hanc ſententiam trahi, vt ordinationes per ſaltum iiſce verentur canonibus, quamuis interſtitia inter ſingulos ordines, non in ſingulis ordinibus obſeruanda præſcribantur, ſed in quibuſdam duntaxat: & ideò omittantur illi gradus, in quibus non neceſſariam probationem Eccleſiaſticæ leges ſtatuebant: cui interpretationi fauet Bracharenſe primum [b] Concilium, *quod in officio Lectorum, vel Diaconatus* diſciplinam Eccleſiaſticam diſci, per ſingulos gradus ad Sacerdotium veniri præcipit: fauet quoque [c] Cœleſtinus Papa qui nonniſi in inferioribus ordinibus inſtructos Epiſcopatum pertingere voluit, *vt minoribus initiati officiis ad maiora firmentur.* B

[a] Sardicenſe c. 10.

[b] Bracharenſe 1. c. 38.

[c] Cœleſtinus epiſt. 2. ad Epiſcop. Gall. cap. 3.

IV. Quartò vrgeri poſſunt varia alia decreta Gregorij primi, Synodi Sueſſionenſis apud ſanctum Medardum, Alexandri ſecundi, & Innocentij tertij, quæ euidentius propoſitum oſtendunt, [d] *ordinatè*, inquit Gregorius, *ad ordines aſcendendum eſt; nam caſum appetit, qui ad ſummi loci faſtigia, poſtpoſitis gradibus, per abrupta quærit aſcenſum: ſcimus autem, quia ædificati parietes non prius lignorum pondus accipiunt, niſi à nouitatis ſuæ humore ſiccentur: ne ſi antè pondera, quàm ſolidentur, accipiant, cunctam ſimul ad terram fabricam deponant.* Synodus prædicta Sueſſionenſis in accuſatione Hincmari, ſtatuit eum, [e] *qui ſaltu ſine gradu Diaconi ad Sacerdotium proſiluit, in degradationem debitam reſilire debere.* Alexander ſecundus Grimaldo Conſtantienſi reſcribens de ordinationibus inordinatis, &, per ſaltum, vt loquuntur, ità diſſerit, [f] *ſollicitudo dilectionis tuæ ſtuduit conſulere, verum portator iſtarum literarum, Diaconatus, & Presbyteratus officium idoneus ſit peragere, necne, cùm ad id præpoſtero curſu, Subdiaconatus ordine poſtpoſito, negligentiâ potius, quàm ſuperbiâ cognoſcatur aſcendiſſe. Vnde nos conſulendo charitati tuæ, mandamus, vt ab officio Sacerdotali eum prohibeas, donec proximo Quatuor Temporum ieiunio, Subdiaconatus miniſterium ſibi rectè imponas; & ſic deinceps ad maiora officia eum redire concedas.* Innocentius [g] tertius his ſimilia habet epiſtolâ decretali ad Epiſcopum Bononienſem: *tua*, inquit, *litera continebant, quod ſicut ex relatione quorundam receperas, P. Presbyter, Diaconatus ordine prætermiſſo ſe fecit ad Sacerdotij ordinem promoueri: ipſe tibi quoque ſecretò confeſſus eſt, ſe pro certo neſcire, ſi res taliter ſe haberet: ſed ex quo boni viri hoc aſſerebant, inter quos fuerat conuerſatus, credebat aſſertioni eorum, eo quod tempore, quo ordines inferiores ſuſceperat, infrà annos diſcretionis fuerat conſtitutus, &c. mandamus quatenus condignam pœnitentiam pro huiuſmodi negligentiâ iniungas eidem, quâ peractâ (quia non intelligitur iteratum, quod factum eſſe neſcitur) ipſum in Diaconum ordinare procures, & ſic de miſericordiâ eundem miniſtrare permittas in ordine Sacerdotis.* Addo Innocentij [h] quarti literas ad Epiſcopum Tuſculanum capite ſuperiori citatas, quibus Græcos hunc ordinem peruertentes reprehendit, eiſque, vt eum obſeruent, præcipit. Ex quibus omnibus D prædictam ſubordinationem colliges, nam quamuis Alexander ſecundus, & Innocentius tertius eos ſolùm reprehendant, qui Preſbyteratum abſque Diaconatu, vel hunc abſque Subdiaconatu ſuſcepere, ſanè cum cæterorum ordinum par videatur eſſe ratio, perperam infertur agere quicumque ad aliquem ex ſuperioribus ordinibus, non ſuſcepto inferiori promotus fuerit. Nec dicas Alexandri ſecundi, & Innocentij tertij, & quarti, non adeò antiqua eſſe decreta, vt antiquitus id obſeruatum eſſe oſtendant: nam eſto nonniſi vndecimo ſæculo Alexander ſecundus, & in fine duodecimi Innocentius tertius ſediſſe noſcantur; quia tamen eorum non noua decreta, quæque nouum ius faciant, ſed reſponſa proferimus, in quibus antiquas leges & veterem Eccleſiæ conſuetudinem eos ſequi oportuit, cùm nulli ante eorum tempora, niſi vetuſtiſſimi canones ordinationes per ſaltum prohibeant: ſequitur ipſorum reſponſa veteris moris non improbabilia eſſe iudicia atque argumenta.

[d] Greg epiſt. 110. lib. 7. ad Syagrium, & ali. Epiſcop.

[e] Synodus Sueſſion. act. 6. in fine.

[f] Alexãder 2. Grimaldo Conſtantienſi Epiſcopo, refertur diſt. 52. c. ſollicitudo.

[g] Innocent. 3. cap. vnico, de Clerico per ſaltum promoto.

[h] Innocēt. 4. bulla apud Quarantam v. Græcorum mores.

V. Quintò eundem morem antiquitus in vſu fuiſſe variis exemplis demonſtramus,

A ſtramus, ſic enim [a] Celerinus Lector à Cypriano conſtitutus, Preſbytérque iam tum deſignatus, non tamen Preſbyterij honorem ſtatim poſteà conſecutus eſt, ſed cùm eſſet ſolùm Diaconus, ſi [b] Martyrologiis Bedæ, Adonis, & Vſuardi adhibēda fides eſt, Romæ martyr occubuit: Ex quo diſces nefas olim viſum fuiſſe Lectorem Preſbyterum fieri, niſi priùs cæteros gradus, ſaltem Diaconij ordinem, priùs ſuſcepiſſet. Sic Athanaſius à Gregorio [c] Nazianzeno, ad Alexandrinum thronum euectus dicitur *πᾶσαν τὴν τῆς βαθμίδος ἀκολουθίαν διεξελθών*, *cùm omnem graduum ſeriem pertranſiſſet*. Sic Ambroſius licet omnibus populi votis ad Eccleſiæ Mediolanenſis regimen quantocyùs expetitus, baptizatus tamen priùs [d] à Paulino ipſius vitæ ſcriptore, *fertur omnia Eccleſiaſtica officia impleſſe, atque octauâ die Epiſcopus ordinatus*: nec me fortè coniectura fallit, ſi Ambroſium exiſtimauero ſingulis diebus ſingulos Epiſcopatu inferiores ordines ſuſcepiſſe, & officia expleſſe, octauo verò die ad Sacerdotij faſtigium, & ordinum apicem fuiſſe promotum. Sic Cyprianus ab [e] Aldhelmo ſancti Gre-

B gorij diſcipulo, per ſeptenos Eccleſiæ gradus paulatim proficiens ad ſummum Pontificatus apicem fœliciter peruenisſe dictus eſt. Sic [f] Epiphanius Paulinianum Hieronymi fratrem Monaſterio Sacerdotibus indigenti Preſbyterum conſecraturus, etſi Sacerdotum penuria vrgeret, Diaconum tamen creauit, & Diaconatus officium exercere curauit, antequam Preſbyterum ordinaret; quem vtique, ſi prædictus mos minimè viguiſſet, ſtatim Preſbyterum creare potuiſſet. Sic [g] Sanctus Epiphanius, cùm ad Epiſcopatum raptus eſſet, incitante præſertim Beato Pappo, qui eum diuinâ viſione Epiſcopum Cypri futurum prænouerat, priùs tamen Diaconus, ac Preſbyter quàm Epiſcopus ordinatus refertur. Sic [h] Hieronymus de Nepotiano Preſbytero ſcribens, *ſic*, inquit, *Clericus, & per ſolitos gradus Presbyter ordinatur*. Sic [i] Sanctus Ioannes Silentiarius à Sebaſtiano Metropolitano in Epiſcopum conſecratus fuiſſe dicitur, *vt qui Eccleſiaſticorum graduum iam omnem perualiſſet conſequentiam*. Sic [k] Sanctus Sulpitius

C poſtquam in Clerum attonſus eſſet, ſcribitur, *per gradus ad altiora promotus, etiam Leuiticum adeptus eſſe miniſterium*. Sic Badechinlus regiæ domus Maior, Cœnomanenſis Epiſcopus electus *tonſuratus, gradus, quos Clerici ſortiuntur aſcendens, poſt quadraginta dies, migrante Sacerdote, ſucceſſiſſe*, à Gregorio [l] Turonenſi narratur. Sic plures alij, ne innumeros enumerare conemur, nonnniſi decurſis omnibus Eccleſiaſticis gradibus, olim Sacerdotium obtinuiſſe leguntur. Itaque cùm, vt apud [m] Frodoardum refertur, Hadrianus Preſbyter vitioſè, & vt putabant Synodi Sueſſionicæ Patres, inualidè Diaconus ab Ebbone ordinatus, à Lupo Catalaunenſi Antiſtite Preſbyter conſecratus fuiſſet, *Iudicatum eſt à Synodo eundem Epiſcopum nihil damnationis, de illius ordinatione attigiſſe: ſed qui ſaltu, ſine gradu Diaconij ad Sacerdotium proſilierit, in degradationem debitam reſilire debere*, quæ ſententia demonſtrat vſitatum tunc temporis fuiſſe, vt qui non ſuſcepto Diaconatus ordine promoti fuiſſent Preſbyteri, de gradu malè ſuſcepto deturbarentur.

D VI. Denique vetus id quæ habetur in antiquiſſimis [n] Pontificalibus regula confirmat, præcipiens, vt ſi qui Laici in Epiſcopos eligantur, inferiores omnes ordines priùs ſuſcipiant, quàm ſupremum; ſi in inferioribus ordinibus conſtituti ſint ſupremum non obtineant, niſi poſtquam medios ſuſceperint: idque ex antiquo iſto vſu ſeruare ſolet ſancta Romana Eccleſia; ſeruant Occidentis omnes Eccleſiæ, cuius obſeruationis initium ſi ex Canonibus petitur, antiquiſſimum eſſe debebit, nec niſi à Caio Summo Pontifice, & Synodo Romanâ ſub Syluestro originem ducere poterit: ſin verò iſti ipſi Caij Pontificis, & Synodi Romanæ Canones, aut ſuſpecti habentur, aut, ſi germani, rem priùs traditam firmaſſe creduntur, nonniſi ab Apoſtolico fonte conſuetudo iſta profluxiſſe credenda erit.

[a] Cyprianus epiſt. 34.
[b] Martyrolog. Bedę, Adonis, Vſuardi 3. Februarij.
[c] Naz. or. 21. in laudem Athanaſij.
[d] Paulinus in vita S. Ambroſij.
[e] Aldhelmus de laudibus virginit. cap. 23. tomo 3. Biblioth. PP.
[f] Epiphanius epiſt. ad Ioannem Hieroſolym. inter epiſt. Hieron. 60.
[g] Vita S. Epiphan apud Metaph. & Surium 12. Maij.
[h] Hieronym. epiſt. 1. ad Heliodorum.
[i] In vita S. Ioan. Silentiarij apud Metaph. & Sur. 13. Maij.
[k] In vita S. Sulpitij 17. Ianuarij.
[l] Greg. Turon lib. 6. hiſt. Franc. cap. 9.
[m] Frodoard. hiſt. Rhemenſ. lib. 3. cap. 11.
[n] Vetus Pontificale Rom. in conſecrat. Epiſcop.

A

§. II.

Argumenta in contrarium proferuntur.

VII. Contrà verò non adeò ſemper religiosè vniuerſorum ordinum ſaltem minorum ſubordinationem iſtam obſeruatam fuiſſe, nec ſemper ſuſceptis omnibus inferioribus ordinibus ad maiores deuentum fuiſſe, pluribus argumentis contendere poteſt aliquis etiam Catholicus. Primò quidem exemplis, quorum aliqua tantum & pauca, non omnia referemus. Cyprianus quidem de Aurelio [a] Lectore loquens *placuit*, inquit, *vt ab officio Lectoris incipiat.* Celerinum [b] quoque nullo cum eſſet inſignitus ordine (quem nempe non decuiſſe *ſine honore Eccleſiaſtico* diutius eſſe, ſibi viſum ſcribit) ad Lectoratus gradum ſe promouiſſe aſſerit: Idem [c] pariter Optatum ex Lectore, & audientium Doctore, à ſe Hypodiaconum conſtitutum declarat, omiſſis proinde Exorciſtæ, B & Acolythi gradibus. Gregorius [d] quoque Nazianzenus in eos inuehens, qui præcipiti gradu ad Sacerdotium ferrentur, Baſilium aliter ſe geſſiſſe narrat, quippe qui populo libros lectitarit antequam Preſbyter Cæſarienſis crearetur, innuens profecto ſufficere ad ordinatam Sacerdotij aſcenſionem, Lectoris gradum præceſſiſſe, in quo Sacerdotio initiandus probaretur, etiamſi cæteri non præceſſerint. Martinus [e] primùm Exorciſta à ſancto Hilario Pictauienſi creatus, ex eo gradu Sacerdotium attigiſſe narratur. Chryſoſtomus [f] à Lectoratu, quem à Zenone receperat, ad Diaconatum promotus, deinde Preſbyter, poſteà Epiſcopus. Eutychius Patriarcha Conſtantinopolitanus ex Lectore Diaconus, ex Diacono Sacerdos, vltimò Epiſcopus conſecratus à Metaphraſte refertur. Cæſarius [g] Arelatenſis, à ſancto Syluestro Epiſcopo Cabilonenſi in Clericum attonſus, poſtea Monachus, tùm ab Eonio Arelatenſi Diaconus, demùm Preſbyter, & ex Preſbytero Epiſcopus. De Ioanne C Cabilonenſi Epiſcopo refert Sidonius [h] Apollinaris *Lectorem hunc primum, ſic Miniſtrum Altaris* (id eſt Diaconum) *proceſſu temporis Archidiaconum, poſteà ſecundi ordinis Sacerdotem, ſeu Presbyterum* creatum, antequam ad Epiſcopalem ſedem vocaretur. De ſancto Felice ſcribit [i] ſanctus Paulinus Nolanus Epiſcopus, eum primis in annis Lectorem, exinde Exorciſtam, tum Sacerdotem fuiſſe. Epiphanius Ticinenſis, teſte [k] Ennodio, *cœleſtis militiæ tyrocinium annorum fermè octo Lectoris ſuſcepit Officium:* ex quo ordine Subdiaconus creatus eſt, mox Diaconus, poſteà Preſbyter, vltimò Epiſcopus. Sanctus Marcellus Epiſcopus Pariſienſis, teſte [l] Fortunato Pictauienſi, ſolùm Lector antequam Subdiaconus effectus. Sanctus [m] Theodorus Siceorum Archimandrita, qui poſteà Ancyranus Epiſcopus factus eſt, ex Lectore poſtridie Subdiaconus, Diaconus, Preſbyter factus narratur à Gregorio [n] Preſbytero in eius vitâ, qui tamen omnes Cleri ordines ibidem dicitur ſuſcepiſſe. Sanctus Ignatius Patriarcha Conſtantinopolitanus, ex Lectore Subdiaconatum ac reliquos ordinum gradus D conſecutus narratur à Niceta [o] vitæ ipſius ſcriptore. Cato quidam Preſbyter apud Gregoriũ [p] Turonenſem ſe *Clericatus gradus Canonicâ ſemper inſtitutione ſortitum* probare contendens, Lectorem ſe decem annis fuiſſe, tum Subdiaconum, Daconum, Preſbyterum pluribus annis meruiſſe iactat. Bernardus Epiſcopus [q] Hildeſemenſis, ſeu Hildeſenſis ab Oſdago Epiſcopo Exorciſta, à Villegiſo Archiepiſcopo Subdiaconus, tùm Diaconus, deinde Preſbyter ſacratus eſt. Plura alia exempla proferri poſſunt, ex quibus pateat ſaltem minorum ordinum aliquem, vel plures prætermiſſos, ſæpiuſque vno tantùm ex iis ſuſcepto, ad maiores peruentum fuiſſe, interdum etiam Subdiaconatum omiſſum eſſe, aliquando pariter Diaconatum: quibus tamen omiſſis ad Sacerdotium tamen aſcenſum patuiſſe.

VIII. Secundo huic etiã fauet [r] Sardicẽſe citatũ Conciliũ, quod ex minoribus ordinibus Lectoris gradum ad maiores duntaxat neceſſarium ſtatuit, Subdiaconatum etiam tanquam minus neceſſarium prætermittit. Fauere etiam videntur

[a] Cypr. epiſt. 33. de Aurelio Lectore.
[b] Idem epiſt. ſequenti.
[c] Idem epiſt. 24.
[d] Naz. orat. 20. in laudẽ Baſilij.
[e] Seuerus in vitâ S. Martini.
[f] Socrates lib. 6. cap. 3. cui conſentiunt Palladius, Gregor. Patriarcha, Leo Imperat. & alij vitæ Chryſoſtomi ſcriptores.
[g] Metaphraſtes in vita S. Eutychij 6. Aprilis.
[h] Lib. 1. vitæ S. Cæſarij c. 2. & 4. apud Sur. 27. Auguſti.
[i] Sidon. lib. 4. epiſt. 25.
[k] Paulinus Natali 4. S. Felicis.
[l] Ennodius in vitâ S. Epiphan. Ticinenſ.
[m] Fortunatus in vitâ S. Marcelli lib. 1.
[n] Gregorius Preſbyter in vita S. Theodori apud Surium 22. Aprilis.
[o] Nicetas in vita S. Ignatij.
[p] Gregorius Turon. lib. 4 hiſt. Franc. cap. 6.
[q] Vita S. Bernardi Hildeſemẽſis apud Sur. 20. Nouemb.
[r] Sardicenſe c. 10.

Digitized by Google

A dentur [a] Syricius, [b] Innocentius, [c] Zozimus citati, qui omnes Oſtiariatum prætermittunt, à Lectoris gradu Eccleſiaſticam militiam auſpicãtur: in eoque differũt, quod Zoſimus in Exorciſtatu, & Lectoratu velit ordinandos probari, & in Acolythatu vel Subdiaconatu; Syricius verò grandæuos Lectorum, aut Exorciſtarum numero ſociari priùs velit, tum Acolythos, & Subdiaconos fieri: adeò vt de ordinibus, de quibus ille cum coniunctione, iſte cum diſiunctione loquatur, & è contrà: Innocentius verò nec Oſtiariatum, nec Exorciſtatum, nec Subdiaconatum omnino nominet: eſto omnes quidem conueniant quod Diaconatum, & Preſbyteratum Epiſcopatui præſupponi velint. Fauet [d] & Gelaſius primus ſummus Pontifex, qui continuò aliquem Lectorem legitimè fieri, tum Acolythum, poſteà Subdiaconum, Diaconum, Preſbyterum ſcribit, ideóquè Oſtiariatum & Exorciſtatum nullo in loco reponit, eóſque prætermitti poſſe nobis auctor eſſe poteſt. Quibus adde Græcorum morem, quos contrà primorum ſæculorum inueteratam conſuetudinem probabile
B non eſt minores ordines, ſolo ab iis retento Lectoris gradu, prætermittere voluiſſe, ſicut nunc de facto prætermittunt.

[a] Syricius ad Himerium Tariacon.
[b] Innocent. ad Felicem Nucerianum.
[c] Zozimus ad Heſychi. Salonit.
[d] Gelaſ. epiſt. ad Epiſcopos Lucaniæ cap. 3.

§. III.

Quæ dubitationis circa præſentem quæſtionem occaſio fuerit.

IX. Dubium autem illud ex eo oriri poteſt, quòd cùm olim ordinationes nullæ otioſæ forent, nec ordines inutiles, ideò, ſi quæ ſine functione, ſine munere peragerentur, tamquam nullæ haberentur, adeò vt ne quidem nominarentur, vt ex eo videre eſt, quod eorũ, qui ἀπολύτως, id eſt abſolutè ordinarẽtur, abſque eo nempe, quod Eccleſiæ adſcriberentur alij, in qua ſuis fungerentur officiis, ordinatio *ἄκυρος ſeu irrita & inanis* à Concilio [e] Chalcedonenſi
C habeatur; quod eorum qui ex laïcis, mox ad Epiſcopale faſtigium, mediis gradibus cito decurſis, proueherentur, ordinatio ab Imperatore [f] Iuſtiniano *imaginaria* vocitetur; quod Concilia, & Pontifices ſuperiùs pro vtraque ſententiâ citati, de inferioribus gradibus loquantur non ſimpliciter obtinendis, ſed de eorum functionibus obeundis, vt in iis ordinandorum induſtria ſcientia, probitáſque elucerent; ex eo itaque accidit, vt gradus illos Eccleſiaſticos Concilia, Pontifices, Patres omitterent, quorum functiones ordinandi minime obirent: vel quod eo tempore conſuetum non eſſet illos gradus recipere, quos non erat neceſſarium exercere: vel quod eſtò conſuetudo eorum temporum quidem ferret, vt ſinguli illi gradus, vnus poſt alium tribuerentur: illi tamen ſolùm nominarentur, ad quorum aliquis officia deſtinabatur, vel qui eodem die vltimo fuerant collati: ſicut iam vſitato more loquendi, ſi quis vno die omnes ordines minores recipiat, dicitur factus Acolythus, & ex Clerico euaſiſſe cenſebitur Acolythus: ſi quis etiam poſtea eodem die Subdia-
D conus, ac Diaconus conſecraretur, ex Acolytho diceretur factus Diaconus. Vnde exemplis, decretiſque ſuperioribus conuinci tantùm poteſt, licitum fuiſſe nonnunquam aliquos ordinari, qui in ſingulis minoribus ordinibus non fuiſſent exercitati; imò & eodem aliquando die, vel ſaltem paucis, ob Clericorum pernuriam, quoſdam ad Epiſcopale faſtigium euectos fuiſſe; non quod inferiores ordines non ſuſciperent, ſed quod in iis nequaquam ſe exercerent; decretum etiam ab Eccleſia fuiſſe, vt, quia diuerſa ſunt ordinandorũ ingenia, & alius vni officio, alius alteri aptior eſt, non in ſingulis ordinibus minoribus ſinguli probarẽtur, ſed aliquod eis officium cõmitteretur: &, vt ait [g] Ambroſius, quia *alius diſtinguendæ lectioni aptior, alius pſalmo gratior, alius exorcizando, qui malo laborant ſpiritu, ſollicitior, alius ſacrario opportunior habetur: hæc omnia ſpectare* ſolitus fuerit *Sacerdos, & quid cuique congruat, id officij deputare.* Sed aliud ordo Eccleſiaſticus, aliud officium: nam ordines omnibus ad maiora promouendis collati dici poſſunt, officia verò illis diſtributa fuiſſe, prout cuiuſque ingenium, Eccleſiæ vtilitas, & ratio examinandi futuri Sacerdotis require-

[e] Concil. Chalced. can. 6.
[f] Iuſtini. Nouell. 6. cap. 1.
[g] Ambroſ. lib. 1. de offic. cap. 44.

bant: vnde etiam accidebat, vt quia rectoris officium vſitatiſſimum, & populo fideli maximè neceſſarium eſt, eíque præſertim obeundo apti eſſe debent quicumque ad Sacerdotium parantur, ideò Lectoris gradum præ cæteris Concilia, Pontificéſque commendarint, & in eo præſertim exercendo tempora aliqua præſcripſerint, cæteros tanquam minus neceſſarios interdum ſiluerint, nec tantopere commendarint, quod Græcis occaſio eſſe potuit, vt ex minoribus ordinibus ſolum Lectoris gradum retinerent, reliquos prætermitterent, nec eorum in eo negligentia mira videri debet, cùm ſuprà ex [a] Simeone Theſſalonicenſi, & [b] Euchologio antiquo Græcorum docuerimus, Deputati, id eſt Ceroferarij, ſeu Acolythi benedictionem in vſu apud eos fuiſſe, quæ poſteà in deſuetudinem abierit: quidni ſimiliter vſitatas reliquorum minorum ordinum benedictiones neglexerint, ſolúmque retinuerint Lectoris ordinationem?

[a] Simeon Theſſ. citato cap. de ordinc.

[b] Euchologg. Græc. cap. de ordinatione.

§. IV.

Diaconatum Presbyteratui, & Presbyteratum Epiſcopatui ſemper præmiſſos.

X. Conſentaneè ergo prædictis ſtatuendum eſt, primò Diaconatum Preſbyteratui, Preſbyteratum Epiſcopatui ſemper fuiſſe præſuppoſitum: tum quod allata ſuperiùs decreta id iubeant: tum quod exempla quoque prolata, & Patrum teſtimonia idipſum oſtendant: tum quod inferiùs dicturi ſimus certius multò conſtare tres illos ordines ſacramenta eſſe, quàm cæteros; quare nec ipſos antiquitus neglectos, aut prætermiſſos fuiſſe certius nobis & exploratius eſſe debet: tum quod illi ſaltem tres gradus Hierarchiam Myſtarum efficiunt, ex quibus nempe Hierarchiam diuinâ ordinatione inſtitutam conſtare aſſeruit [c] Tridentina Synodus: hæc eſt autem [d] Hierarchiæ diuinæ conditio, vt ad ſuperiores nemo eius gradus transferatur, niſi per *infimos* & medios: inter initiandos is eſt ordo, vt fidelis debeat priùs fuiſſe Catechumenus, Monachus debeat prius fuiſſe fidelis ſeu baptizatus: inter actiones is ordo, vt virtus illuminandi purgandi vim ſupponat, & perfectiua illuminatricem; ita ergo inter ſacros Myſtagogos is ordo ſeruandus eſt, vt nemo Preſbyter, niſi Diaconus priùs fuerit, nemo Epiſcopus, niſi Preſbyter conſecratus exſtiterit, fieri debeat.

[c] Synod. Trident. ſeſſ. 23. can. 6.

[d] Dionyſ. paſſim maximè verò cap. 5. de Eccleſiaſt. Hierarch.

[e] De iis criminationibus Nicolaus epiſt. 70. Apologet. ad Hincm. Rhe. apud Flodoard. cap. 25. lib. 3. hiſt. Rhem. & Baron. tomo 10. ad ann. 867.

[f] Leges Eccleſ. Leonis epiſt. 88. Vrbani, ſeu Synodi Placentinæ diſt. 60. c. finali, Stephani tertij can. 3. & 4 diſt. 79.

[g] Innocent. 3. cap. à multis. de ætate & qualit.

[h] Optatus lib. 1. contra Parmenian. & Auguſt. in Breuic. coll. die. 3 cap. 5.

[i] Optatus lib. 1. contrà Parmenian.

[k] Paulinus epiſt. 6. ad Seuerum & 12. ad Amandum.

[l] Pontius in vita Cypriani

[m] Vide epiſt. Pauli ad Timoth. & Titum, Acta Apoſtolorum &c.

XI. Nec obſtant, aut Græcorum criminationes, qui Photio ſchiſmatico fauentes Latinis obiecerunt, quòd aliquos Diaconos [e] *non ſumpto Presbyteratus officio* creaſſent Epiſcopos: aut [f] Eccleſiaſticæ leges, quæ ex ordine Diaconorum eligi poſſe concedunt Epiſcopum: quas etiam ad Subdiaconatum vſque ampliauit [g] Innocentius tertius: aut [h] Cæciliani ordinationis exemplũ, quem immediatè ex Diacono Epiſcopum conſecratum eo argumento contendes, quod dixiſſe feratur ipſe Cæcilianus ſe, ſi non ordinatus eſſet Epiſcopus, iterum tanquam Diaconum conſecrandum eſſe: item quod eius ſolùm ordinationis in Epiſcopum, non in Preſbyterum Optatus [i] Mileuitanus meminerit, cùm tamen tantùm ordine Diaconus eſſet, quando ad Pontificatum electus eſt. Nec ſimiliter obſtãt [k] quod Paulinus Nolanus ſeipſum fateatur nullo præuio ordine anteriori in Preſbyterum conſecratum; quod [l] Cyprianum Sacerdotium ſine præuiis ordinibus accepiſſe narret Diaconus eius Pontius, qui ipſius vitam conſcripſit: quod [m] Timotheum, Titum, Barnabam, Sylam, Barſabam, aliósque Apoſtolos Sacerdotes vnica manus impoſitione Preſbyteratum, nullo prius collato ordine, ſuſcepiſſe ſcripturæ innuant, vnicam tantum ipſorum ordinationem memorantes.

XII. Non, inquam, hæc obſtant, primò enim videntur Græci obieciſſe ſolummodo Latinis, quod Diaconos abſque eo quod in officio Preſbyterali probati fuiſſent, Epiſcopos eligerent: nam Græci, vt habetur in Epiſtola [n] citatâ Nicolai primi, ſolum Preſbyteratus officium omiſſum obiiciebant, non ordinem: quã proinde criminationẽ refellens prædictus Nicolaus, in ipſos Græcos retorquet, qui videlicet Photium ex laico Patriarcham conſecrare moliti fuiſſent:

[n] Nicolaus epiſt. cit.

ac

A at Photium refert [a] Nicetas primo die Monachum ex laico, ſecundo Lectorem, tertio Subdiaconum, quarto Diaconum, quinto Preſbyterum, ſexto Epiſcopum fuiſſe conſecratum. Verùm eſto Græci ordinem Preſbyteratus omitti ſolitum à Latinis in ordinatione Epiſcopi criminarentur, nullius eſſet ponderis ipſorum criminatio, qui nempe, vt ex epiſtolâ ſuperiùs laudatâ Nicolai liquidò patet, varias alias calumnias falsò, & mendaciter Latinis improperabant, vt quod Spiritum ſanctum à Patre procedere negarent: quod vterentur aquâ pro Chriſmate, &c. Secundò Eccleſiaſticæ leges Diaconum in Epiſcopum eligi permittunt, quatenus ſcilicet eo tempore, quo in Epiſcopum quis eligitur, non requirunt, vt Diaconatus ordinem attigerit, dummodò tamen ante Epiſcopatus conſecrationem, Preſbyteratus ordine initietur; ideóque cum, qui ità eligetur, fatendum erit non ex Diacono immediatè, ſed ex Preſbytero Epiſcopum fieri, id eſt ordinari, quamuis iure dici poſſit ex Diacono immediatè fieri Epiſcopus, id eſt eligi. Tertiò, nec Cæcilianus immediatè ex Diacono ordi-

B natus eſt Epiſcopus, & quæ ad id probandum ab Antonio [b] de Dominis (à quo omnes ferè iſtæ obiectiones contrà Eccleſiæ Catholicæ motem proponuntur) adducta ſunt, nullatenus concludunt; res enim ita habet: [c] Cæcilianus Carthaginenſis, à populo electus, à Felice Aptungitano conſecratus eſt, quam ordinationem Purpurius, & alij Schiſmatici Donatiſtarum auctores criminati ſunt, impoſito per calumniam Felici ordinatori traditionis crimine; occaſione cuius rei à Cæciliano narrat mandatum Optatus, [d] *vt ſi Felix in ſe, ſicut illi arbitrabantur, nihil commiſiſſet, ipſi tanquam adhuc Diaconum ordinarent Cæcilianum*: ex quo inferri non poteſt Cæcilianum fuiſſe duntaxat Epiſcopum conſecratum, non Preſbyterum, adeóque irritâ ſolum declaratâ eius ordinatione Epiſcopali, ad Diaconij gradum ipſum rediturum, quaſi nimirum ſolam ipſe ordinationem Epiſcopalem ſuſcepiſſet: nam ab eodem Felice diſcimus, Cæcilianum, tam Preſbyterum, quàm Epiſcopum conſecratum, imò Epiſcopum conſecrari non potuiſſe, quin prius Preſbyter conſecraretur, cùm Epiſcopus

C ſit Summus Preſbyter, vt diximus, iterúmque inculcabimus: ſed quia, ſi aliquo vitio, ex parte miniſtri, eius ordinatio Epiſcopalis laborauit, opus fuit & Preſbyteralem laboraſſe, quippe cùm vtramque ab eodem Felice ſuſcepiſſet, rectè dixit ipſe damnatâ ſuâ ordinatione in Epiſcopum Carthaginenſem ſibi quoque Preſbyteralem gradum adimi, & ſolum Diaconalem reliquum eſſe: neque qui ſolius eius Epiſcopalis ordinationis meminit Optatus, ideò Preſbyteralem negauit, quæ & Epiſcopali præſupponitur, & aliqua ratione in eâ includitur, vt diximus, iterúmque dicemus. Quartò, cætera exempla, quæ proferuntur, ſolùm probant aliquos in inferiorum ordinum miniſterio minimè exercitatos, aliquando fuiſſe Preſbyteros conſecratos, ſed non probant Preſbyteratus ordinem alicui dari, qui Diaconatus ordine non eſſet inſignitus, aut Epiſcopatum ei dari, qui non eſſet Preſbyter conſecratus: hancque interpretationem, ſi attentè [f] Paulini Nolani Epiſtolas ſuperiùs laudatas ad Seuerum, &

D Amandum legeris, nõ diſſentaneam, imò valdè conſonam aduertes. Teſtimonium verò Pontij Diaconi de Cypriano non ſolùm interpretationem noſtram admittit, verùm etiam adſtruit, & aduerſariorum opiniones confodit: niſi enim Epiſcopus conſecrandus reliquos ſuſcipere deberet ordines, maximè verò Preſbyteratum, ad quid Cyprianus Epiſcopus ordinandus vel eodem die, vel ſaltem breui tempore interiecto (quod proinde pro nullo habetur) reliquos ordines, maximè verò Preſbyteratũ ſuſcepiſſet? hoc autem de Cypriano videtur aſſerere Pontius Diaconus: [g] *Presbyterium*, inquit, *& Sacerdotiũ ſimul accepit*: ergo Preſbyter creatus eſt, vt Epiſcopus fieret: *quis enim* addit, *non omnes honorum gradus crederet tali mente credenti?* quid verò iſta indicant, niſi Cyprianum omnes Eccleſiaſtici honoris, ſeu Clericalis ordinationis gradus, & meruiſſe, & ſimul accepiſſe: tantùm igitur abeſt, vt Cyprianũ Pontius eius Diaconus immediatè Epiſcopatum ſuſcepiſſe narret, quem nempe ab Oſtiariatu Paſtoratus opus aggreſſum [h] Nazianzenus, [i] Aldhelmus verò per ſeptenos gradus ad Epiſcopatum peruenisſe narrat, vt iam docuimus. Quod de Timotheo, Tito, Barnaba,

[a] Nicetas in vitâ S. Ignatij.

[b] De Dominis lib. 2. de Repub. cap. 4. num. 28.

[c] Legatur Optatus lib. 1. circ.

[d] Optatus ibidem.

[e] Optatus lib. 1. & 2.

[f] Paulinus epiſt. 6. ad Seuerum, & 12. ad Amandũ.

[g] Põtius Diaconus in vitâ S. Cypriani.

[h] Nazianz. orat. 18.

[i] Aldhelmus de laudibus virginitate cap. 23.

Sila, aliiſque huiuſmodi refertur, eos non perceptâ Preſbyterali ordinatione Epiſcopos conſecratos, gratis dicitur: & à nobis iure negatur, cùm & Apoſtolos in Cœnâ Domini Preſbyteros priùs, tàm poſt Aſcenſionem Epiſcopos creatos fuiſſe doceamur. A

§. V.

Preſbyteratum neceſſario Epiſcopatui prærequiri non cæteros inferiores ordines ſuperioribus.

XIII. Secundò etiam concludendum eſt, maximam eſſe differentiam inter Preſbyteratum cum Epiſcopatu collatũ, & inter cæteros ordines cum Preſbyteratu comparatos. Etenim Epiſcopalis ordinatio nulla eſt, quam non Preſbyteralis præceſſerit: Preſbyteralis autem valida eſt, non ſuſceptis reliquis inferioribus ordinibus. Priorem partem probant, tum Patres Concilij Sardicenſis apud Theodoretum, tum Ægyptij Epiſcopi, ac Clerici Alexandrini iis literis, quas poſt Concilium Chalcedonenſe pro eius defenſione ad Leonem Auguſtum ſcripſere. [a] Patres quidem Sardicenſis Concilij Iſchyræ ordinationem reprehendunt, quod cùm Preſbyter factus non eſſet, Epiſcopus in mercedem calumniæ contrà Athanaſium prolatæ ab Arrianis creatus eſſet: eámque vel eo titulo nullam eſſe contendunt, quod Preſbyter non priùs fuiſſet quàm Epiſcopus: quibus conſentiunt [b] Synodi Hieroſolymitanæ Patres apud Athanaſium, qui iiſdem Arrianis obiiciunt, quod temerè tentaſſent, τὸν μὴ Πρεσβύτερον παρὰ τὴν παλαιὰν παράδοσιν ὀνομάζειν Ἐπίσκοπον, *cum qui Presbyter non eſſet contrà antiquam conſuetudinem nominare Epiſcopum.* Ægyptij verò Epiſcopi, & Clerus Alexandrinus idem poſteà videntur inſinuaſſe, dum nempe Æluri ordinationem criminantur, tum ob plura capita, tum maximè [c] *quòd Epiſcopus ſine manus impoſitione exſtiterit, ſed neque priorem habens Presbyteratus ordinem Baptiſma fecerit*, quo loco non puto reprehenſam fuiſſe Baptiſmi collationem à non Preſbytero, nam à Diaconis Baptiſma fuiſſe collatum ſatis vſitatum fuit antiquitus; ſed hoc maximè exiſtimo reprehendi, quod qui Preſbyter non eſſet, Epiſcopus creatus ſit, & Epiſcopalia munia, putà Baptiſmi collationem ſolemnem, quæ certis diebus Epiſcopo reſeruabatur, & alia huiuſmodi illegitimè vſurparit. Valere autẽ Preſbyteralem ordinationẽ etiã non ſuſceptis reliquis ordinibus, eodémque modo Diaconatus ordinem non ſuſcepto Subdiaconatu (& ſic de cæteris) verè ſuſcipi, patet ex citatis ſuperiùs [d] Alexandri ſecundi, & Innocentij tertij Decretalibus Epiſtolis, quæ tam eum qui Subdiaconatu non ſuſcepto Diaconus, ac Preſbyter factus eſt, ſolo Subdiaconatu collato, quàm eum qui Diaconatu prætermiſſo Preſbyter per ſaltum promotus eſt, ſolo Diaconatu recepto, poſt impoſitam expletámque pœnitentiam ad Preſbyteratus, & Diaconatus officia, tanquam validè anteà ordinati recipiuntur. B C

[a] Theodoret. lib. 2. cap. 8.

[b] Literæ Synod. Hieroſolymit. apud Athanaſ. apolog. 2.

[c] Literæ Epiſcop. Ægypt. & Cleri Alexand. in literis pro Concilio Chalcedonenſi, parte 3.

[d] Alexãder 2. & Innocent. 3. ſuprà.

XIV. Huius autem diſcriminis ratio eſt, quia nempe Epiſcopatus, vt ſuperiùs docuimus, eſt ſummum Sacerdotium, & Preſbyteratum eſſentialiter inuoluit: itaque nequit eſſe Epiſcopus, qui non fuerit ante Preſbyter, ſicut nequit aliquis eſſe homo, qui non fuerit animal: Preſbyteratus autem non eſt Diaconatus, nec eum eſſentialiter inuoluit, nec Diaconatus eſt Subdiaconatus, aut eum eſſentialiter includit, & ſic de cæteris: ideóque poteſt aliquis eſſe Preſbyter, qui non fuerit Diaconus: poteſt quis eſſe Diaconus, qui non fuerit Preſbyter. Explicatur magis hæc ratio: etenim Sacerdotij duplex eſt actus, vnus circa corpus Chriſti verum, alter circa corpus Chriſti myſticum, ſeu circa fideles in Eccleſiâ contentos: prior actus Sacerdotij potiſſimus eſt, nobiliſſimus, & maximè intentus, quid enim nobilius eſt quàm corpus Chriſti conſecrare, Deumque hominem ſacris Altaribus ſolo verbo præſentem ſiſtere? poteſtas iſta ineffabilis eſt, & quo magis inſpicitur, eò mirabilior reperitur: ad hunc autem actum omnes ordines tendunt, ad hunc Sacerdotium inſtitutum eſt, & quantum ad hunc actum præcisè conſideratum, nec Epiſcopus Preſbyterum ſuperat, D

Digitized by Google

A rat, nec Preſbyter Epiſcopo cedit: eadem eſt vtriuſque poteſtas, quæ per ordinationem Preſbyteralem confertur; tolle itaque ordinationem Preſbyteralem, iam potiſſimo ſuo actu Epiſcopus priuabitur, propter quem Epiſcopus inſtitutus eſt: iam ſacra faciendi poteſtate carebit, ideò nec Sacerdos erit, nec Summus Sacerdos, nec Epiſcopus hac ſublatâ poteſtate, nec aliam in corpus Chriſti myſticum obtinebit poteſtatem, quia poteſtas in corpus Chriſti myſticum à priori poteſtate pendet, & ab eâ deriuatur; vnde ſicut Eccleſia ſeparari non poteſt à Chriſto, & ſtare ſine Chriſto, ita nec poteſtas in Eccleſiam auelli poteſt, aut auulſa conſiſtere à poteſtate in corpus Chriſti verum. Poteſtates autem Preſbyteratus, Diaconatus, Subdiaconatus, poteſtates ſunt diſtinctæ, & vna ex ſe aliam naturâ ſuâ non requirit, ſed tantùm ex Eccleſiaſticâ lege, ideóque, ſi vnus eorum ordinum ſine alio conferatur, ſtabit vtique integer alius ordo, quamuis illicitè ſtatuta ab Eccleſia graduum ordinatio violata ſit.

B XV. At inquies, ordines omnes gradus ſunt: ſicut ergo in gradibus inferior neceſſariò conſcenditur, priuſquã ſuperior: ita in ordinibus prius inferior ſuſcipiẽdus videtur, quàm ſuperior attingi poſſit. Item poteſtas inferiorum ordinum neceſſariò præſupponitur ſuperiori, aliàs Preſbyter v. gr. ordinatus non ſuſcepto Diaconatu, non poſſet Euangelium in Miſſa cantare, non cætera Diaconi officia obire, Diaconus per ſaltum promotus non poſſet Epiſtolam ſolemniter recitare, non ſacra Vaſa tangere, non Subdiaconi cætera munia exercere, &c. quod abſurdum eſt. Denique Epiſcopus ſolâ Preſbyterali, ac Epiſcopali conſecratione conſummatus, ſi cæteri ordines ei deſint, non videtur poſſe dare, quos non habet ordines, nemo enim poteſt dare quod non habet: vt vulgato apud Philoſophos axiomate fertur. Cui conſentaneè [a] Canones nec gratiæ plenitudinem, nec honorem eos qui gratiæ vacui ſunt, qui honoris conferendi expertes ſunt, dare poſſe affirmant, & [b] diſcipulos Domini baptizatos fuiſſe

C coniiciunt, quod baptizaſſe legerentur: at Epiſcopus qui non poteſt omnes ordines conferre, Epiſcopus non eſt: itaque nec Epiſcopi eſſe poſſunt, quibus vel aliquis ordo inferior defuerit.

[a] Can. gratia, c. qui perfectionem, & al. 1. quæſt. 1.
[b] c. quãdo ab Hieroſoly. de cõſecr. diſt. 4.

XVI. Reſpondeo, ordines quidem gradus eſſe, ſed non gradus, quorum vnus alterius pars ſit, aut eſſentialiter vnus ab alio dependeat, cuiuſmodi graduum hæc eſt conditio, vt vnus alium præſupponat; is enim qui ex alio componitur, vel qui alium eſſentialiter determinat, alterũ neceſſariò ſupponit, v.g. humanitas ſupponit animalitatem, quæ ipſius pars eſt, binarius numerus vnitatem, ex quâ ſimul cum aliâ vnitate conſtat: figura quoque ſupponit quantitatem, quam eſſentialiter determinat, & rationabilitas ſimiliter animalitatem: ideò Epiſcopatus ſupponit Preſbyteratum, cuius [Preſbyteratus adæquatè ſumpti pars eſt, & Epiſcopatus inadæquatè ſumptus, vt addit aliquid ſuprà Preſbyteratum, eiuſdem Preſbyteratus quædam determinatio, ſeu ampliatio eſt, quæ Preſbyteratum efficit Summum Sacerdotium, vt ſuprà expoſuimus; reliqui ve-

D rò ordines gradus ſunt inter ſe diſtincti, quorum nullus aut pars eſt, aut alterius determinatio, vel ampliatio: ideóque ſicut non eſt neceſſe Angelum habere gradus omnes hominis, licet dignitate homines ſuperet: ita nec videtur neceſſe Preſbyterum gradus omnes Eccleſiaſticos habere, quibus ipſe eſt ſuperior.

XVII. Deinde nec poteſtas inferiorum ordinum neceſſariò præſupponitur poteſtati concedendæ per quemlibet ordinem ſuperiorem, quamuis in ſuperiori nonnunquam eminenter contineatur. Vnde detur mihi Preſbyter, qui nec Diaconatus, nec Subdiaconatus, nec reliquos inferiores gradus ſuſceperit, poterit ille, niſi Eccleſiaſticâ lege ab officio Preſbyterali in pœnam peruerſæ ordinationis ſuſpendatur, (quâ de re mox agemus) poterit inquam virtute ordinationis Preſbyteralis munia omnia præſtare, quæ inferioribus ordinibus inſigniri poſſunt: non quòd poteſtas inferiorum ordinum Preſbyteralem præſupponat, ſed quòd in eâ eminenter contineatur: ſicut etſi poteſtati regiæ, non iudicis, nõ gubernatoris poteſtates præſupponãtur quia tamen in eâ neminente

continentur, ideò quod Iudex, quod gubernator poteſt; Rex poteſt, nõ eadem, A
quâ Iudex, quâ gubernator, auctoritate, ſed eminentiori. Similiter Diaconum, licet per ſaltum promotum, exiſtimo poſſe cæterorum ordinum officia exequi ob virtutem illam eminentialem, quâ reliquorum ordinum officia complectitur tanquam ἔκλεκτος λειτουργός, *ſelectus Liturgiæ adminiſtrator* (quo nomine eum vocat Sanctus [a] Dionyſius) tanquam præcipuum ac principale ſacrorum organum, ac miniſter generalis, cui, vt ſuo loco dicemus, omnium officiorum, quæ reliquis ordinibus propria ſunt, potiſſima ſollicitudo incumbit. Neque tamen ſimile iudicium ferendum cenſeo de reliquis ordinibus, etenim quæ vni Diacono officia tanquam miniſtro à Chriſto conſtituto, quæ Preſbytero tanquam ſacris præfecto, vniuerſa tribuuntur, ea in ſingulos inferiores ordines peculiariter diſtribuuntur, ita vt neuter in alterius meſſem falcem mittere debeat, neuter alterius officium aſſumere, circumſcriptæq; ſint ſingulorum poteſtates: quarum licet vna alterâ nobilior ſit, tamen diuerſi ſingulæ ſunt ordinis, quarum ea quæ nobilior eſt, eminenter ignobiliorem non continet, ver. g. B
nec Exorciſtæ poteſtas, Lectoris; nec Acolythi Exorciſtæ poteſtatem complectitur. Vnde & [b] Ambroſius, prout alius ſacrario, alius Lectioni, alius Exorciſmis opportunior eſt, diuerſos diuerſis officiis applicandos monet, oſtendens nimirum diuerſas illas eſſe poteſtates, quarum neutra aliam eminenter cõtineat, cùm è contrà Diaconus, & Preſbyter omnibus iſtis quaſi ſuperintendentes emineant. Laodicena quoque Synodus neminem niſi manus impoſitione ad hoc munus ſuſceptâ, aut [c] Lectoris, aut [d] Exorciſtæ officiis vacare decernens indicare mihi videtur nec Acolythos, nec Subdiaconos ipſos Exorciſtarum, aut Lectorum habere poteſtatem, niſi Exorciſtæ, vel Lectores creati fuerint, atque ordinati. Neque verò pari ratione dicendum Epiſcopalem poteſtatem eminenter Preſbyteralem continere, ideóque Epiſcopo conſecrando hanc inutilem fore: nam & in Epiſcopo poteſtas conſecrandi corpus Chriſti formaliter eſſe debet, formaliter enim Sacerdos eſt Epiſcopus, ideóque formalem C
ſacrificandi debet habere poteſtatem; & cùm poteſtas iſta conſecrandi corpus & ſanguinem Chriſti ſit omnium nobiliſſima, quæ in mentem cadere poſſunt, nec in poteſtate, quam Epiſcopatus ſuperaddit Preſbyteratui, eminenter continetur, nec in vllâ aliâ poteſtate, quin potius ipſa multarum aliarum radix eſt, & origo.

[a] Dionyſ. Eccleſ. hierarch. cap. 3.

[b] Ambroſ. lib. 1. off. cap. 44.

[c] Laodic. c 25.
[d] Idem c. 26.

[e] Videtur eſſe D. Thomæ q. 35. art. 3. & q. 37. art. 1. ad 2. cõtra aliquos Canoniſt. 1. q. 1. c. gratia, contrà Aſtenſem tit. 4. art. 3. c. 2. cũ Gofredo, & Bernardo, Antonin. in 3. parte tit. 15 cap. 19 §. penult. Sylueſt. v. ordo 2. poſt princip. & §.

XVIII. Denique [e] nec Epiſcopus, qui minoribus ordinibus, Subdiaconatu, aut Diaconatu omiſſis, conſecratus fuerit, cenſendus eſt carere poteſtate eorum ordinum conferendorum, quos licet formaliter non habeat, habet tamen virtute & eminenter; quemadmodum Rex licet non habeat formaliter officia ſui regni, ea tamen conferre poteſt, quia ipſa in regiâ poteſtate, cui vel ancillantur, vel deſeruiunt, eminenter, ac virtute continentur; Epiſcopus autem cùm habeat regendi ex ſuâ ordinatione ſummam quandam poteſtatem, ad quam gubernatores, ac ſacrorum miniſtros conſtituendi auctoritas, ac ſollicitudo pertinet, omnium etiam quibus initiatus non fuerit, conferendum ordinum D
poteſtatem, atque auctoritatem conſequitur: nec vlla ratio ſubeſt ob quam hæc poteſtas, niſi fortè in pœnam peruerſæ ordinationis ei interdicatur, nulla autem penitus, ob quam denegetur. Philoſophicum autem illud axioma eandem interpretationem patitur, quam nempe adhibuimus: nam plurima v. gr. nec calida ſunt, nec frigida formaliter, quæ tamen calorem & frigus producunt, dummodo virtute & eminenter calida, vel frigida ſint. Exempla autem ex iure canonico adducta eandem generatim interpretationem recipiunt: ſpeciatim autem varias patiuntur difficultates, quas neceſſum non eſt hoc loco diſſoluere.

§. VI.

Digitized by Google

A

§. VI.

Non conſtare, vtrum vel minores ordines, vel Subdiaconatus ſuperioribus Ordinibus ſemper præſuppoſiti olim fuerint.

XIX. Tertiò ſtatuendum videtur, non conſtare, vtrum antiquitus minores ſinguli ordines, ac Subdiaconatus Diaconatui neceſſariò præſuppoſiti fuerint. Conſtat quidem quibuſdam legibus Eccleſiaſticis, Caij nempe Summi Pontificis, & Synodi Romanæ ſub Syluestro, iuberi illos omnes Eccleſiaſticos gradus pertranſiri, antequam ad Diaconatum, ac Preſbyteratum aſcendatur: ſed nec Caij Pontificis Canones indubitatæ ſunt auctoritatis, nec à Synodi Romanæ decreto falſitatis omnis ſuſpicio procul abeſt, vt vidimus: nec illa decreta aut omninò recepta, aut ſeruata fuiſſe omnium retrò ſæculorum pra-
B xis oſtendit: poſteriora quoque hac de re decreta legem potius futuris ordinationibus præfixiſſe, iuxta vſitatum Eccleſiæ morem, qui paulatim in Eccleſiâ tanquam conuenientiſſimus inoleuiſſe dici poteſt, quàm antiquiſſimis temporibus vſurpatum, aut religiosè obſeruatum hunc morem oſtendant. Vnde expreſſa eſt D. Thomæ ſententia, [a] *quod etiam in primitiuâ Eccleſiâ aliqui ordinabantur in Presbyteros, qui prius inferiores ordines non ſuſceperant, & tamen poterant omnia quæ inferiores ordines poſſunt; quia inferior poteſtas comprehenditur in ſuperiori virtute, ſicut ſenſus in intellectu, ducatus in regno. Sed poſteà per conſtitutionem Eccleſiæ determinatum eſt, quod ad maiores ſe non ingerat, qui prius in minoribus officijs ſe non humiliauerit.* Conſtat item violatas fuiſſe illas leges de ſubordinatione ordinũ omniũ, quãtum ad miniſteria & officia, & licuiſſe aliquando etiam ordinis ſuperioris officia adire, niſi cui inferiorum officia prius demandata, & ab ipſo procurata non fuiſſent. Etenim liquet, ex prædictis minorum ordinum officiis, Lectoris quidem munus, licet communius impoſitum ei fuerit, qui ad maiora contenderet,
C nihilominus ſingulorum ordinum officia, ſingulis prudenter impoſita non omnia omnibus, ſed vni vnum, alteri alterum. Sed non ita clarum eſt, vtrum omnium ordinum ſaltem quoad ordinationem, & initiationem ea fuerit ſubordinatio, vt inferior ſuperiori ſemper præſupponeretur: nam vt diximus, quæ in contrarium proferuntur ità explicari poſſunt, vt miniſteria atque officia quædam olim prætermiſſa oſtendant, non ordinationes; quippe cùm aliquando etiam legamus quoſdam ex Lectoribus, vel Acolythis Preſbyteros, ſæpè verò ex Diaconis creatos Epiſcopos; quod cùm ita interpretemur, vt non Diaconatus, non Preſbyteratus ordinationem prætermiſſam, ſed probationem in Diaconatus ac Preſbyteratus officijs fieri ſolitam hæc demonſtrent: quidni pari ratione prætermiſſionem cæterorum graduum Eccleſiaſticorum quantum ad miniſteria, non autem ordinationes interpretemur?

[a] D. Thomas ſupplem. q. 35. art. 5. in corp.

§. VII.

D *Promotiones per ſaltum iam rationabiliter prohibitas, & ſubordinationem Ordinum ſtabilitam.*

XX. Quartò tandem aſſerendum eſt conſequenter omninò ab Eccleſiâ ſtatutum fuiſſe, vt nemo per ſaltum promoueretur, id eſt ad ſuperiores ordines eueheretur, quin inferiores omnes decurriſſet: primò enim qui ordo ſeruatur in hominibus, vt in cœleſti hierarchia prouehantur, idem vtique ſeruandum videtur, vt in Eccleſiaſticâ proficiant, docente nempe [b] Clemente Alexandrino ſuprà, progreſſiones Epiſcoporum, Preſbyterorum, Diaconorum, imitationes eſſe gloriæ Angelicæ, illius œconomiæ, ac diſpenſationis; cui conſentiunt [c] Damaſus ad Vrbanum præfectum, [d] Gregorius Magnus, [e] Bernardus, & alij. Hoc [f] autem ordine ad cœleſtem ſeu Angelicam hierarchiam homines transferuntur, vt prius inferiores ordines attingere debeant, quam ſuperiores;

[b] Clemens Alexand. lib. 6. ſtrom. p. 667.
[c] Damaſus epiſt. ad Vrbanum.
[d] Greg. lib 4. epiſt. 52. indict. 13. & in cap. Iob 38.
[e] Bernardus lib. 3. de conſiderat. ad Eugen.
[f] Lege D. Th. 1. q. 108. art. 8.

Digitized by Google

ad hanc enim per dona gratiæ transferuntur, ad eúmque ordinem aſſumpti dicuntur, quem meritis æquant, & gratiâ: ideóque, cùm ſuperiorum ordinum ſpiritus maiorem gratiam obtinuerint, vt quis v. gr. ordinem Archangelorum attingat, opus eſt vt priùs Angelorum ordinem gratia æquarit, eumque poſtea ordinem tranſcendat, & idem dicas de cæteris ordinibus: ſimiliter itaque, vt quis in Eccleſiaſticâ hierarchiâ, & ſacro Clericorum ordine proficere poſſit, conſentaneum videtur, vt inferiores ordines, quibus gratiæ gratis datæ, ſeu poteſtates dignitate inferiores adnexæ ſunt, priùs decurrat, quàm ſuperiores, quibus nobiliores circa ſacra facultates adnectuntur, conſequi poſſit. Secundò, quia conſentaneũ quoque videtur, eum qui in ſuperiori gradu conſtitutus eſt, inferiorũ ordinum poteſtatem obtinere, quorum nonnunquam miniſteria, vt ſuo conuenienter officio fungatur, debet exercere; quam certè poteſtatem licet aliquando eminenter contineat, ex vi gradus ſuperioris, quem aſſecutus eſt; ſatiùs tamen eſt vt eam formaliter priùs obtinuerit vt ad ſuperiorem diſponatur, naturæ ſcilicet exemplo, quæ imperfectiores qualitates priùs producit, tanquam diſpoſitiones, quàm perfectiores effundat, quod in hominis formatione videre eſt; qui quidem primò viuere vitâ plantæ, tum vitâ animalis, vltimò vitâ hominis deprehenditur: ergo conſentaneum eſt, vt prius inferiores ordines, aliquis conſequatur, quàm ſuperioribus initietur. Longum hîc eſſet, & ſuperuacaneum ſingula ſimilium rationum momenta librare, quæ commodiùs poſteà pro adſtruendâ inter ſingulos ordines interſtitiorum neceſſitate proferentur, & ordinum omnium conuenientiſſimam ſubordinationem fuiſſe apertiùs oſtendunt. A B

XXI. At, inquies, videtur eſſe quædam ludificatio, ſi ordines inferiores conferantur iis qui ad maiora officia deſtinantur, & ordines ſuperiores mox ſint ſuſcepturi, v.gr. ſi Acolytho mox ordinando, cui Acolythi officium in Eccleſiâ imponendum ſit, Oſtiarij, Lectoris, Exorciſtæ ordines cõferantur: quorum ordinum munia numquam obiturus ſit: annon hoc eſt, vt ait [a] Duarenus, *dicis tantum cauſa* ordines inferiores ſumere? & iniuriam ipſis inferre; qui cum propter officia, & functiones aliquas per ſe inſtituti ſint, incaſſum aſſumentur, ſi ad maiora officia anhelantes ea ſuſcipiant, ne per ſaltum tantum promoti videantur? ergo conueniens non eſt, vt iis, qui ad maiora officia deſtinantur, antequam minora omnia geſſerint, inferiores ordines conferantur, quibus numquam fungentur. Reſpondeo Eccleſiam ideò ſapienter inſtituiſſe, vt inter ſingulos ordines interſtitia quædam ſeruarentur, quibus ſinguli ad maiora promouendi in minoribus officiis priùs probarentur, quàm maiora tractarent, niſi Eccleſiæ neceſſitas vel vtilitas aliud poſtulare Epiſcopi iudicio videretur: quo caſu ordines inferiores aſſumuntur ob rationes prædictas, licet officia illorum ordinum vel nunquam, vel ratò, vel nonniſi inter exercendum ſuperiores ordines, exerceantur: licet enim ordines iſti ad officia, & functiones per ſe deſtinentur, ita tamen deſtinantur, vt Eccleſiæ vtilitati deſeruiant; neque ſuperuacaneæ illorum ordinum poteſtates cenſeantur, quamuis per accidens ad ſuos actus nequaquam, accedente maiori Eccleſiæ vtilitate, prorumpant, ſed ſolùm veluti diſpoſitiones quædam ad ſuperiorum ordinum poteſtates vſurpentur. C D

[a] Duarenus de ſacris Eccleſ. miniſtris lib. 1. cap. 16.

SECTIO

Digitized by Google

A

SECTIO SECVNDA.

De natura & essentia sacrorum Ordinum, seu Ordinationis sacræ.

CAPVT I.

De ratione Sacramenti respectu sacræ Ordinationis.

ARTICVLVS I.

Verum Sacramentum aliquod Ordinis admittendum sit,

B

§. I.

Probatur admittendum esse contra hæreticos.

I. CONSENTIENS est Catholicorum omnium doctrina, ordinis Sacramentum in Ecclesiâ esse admittendum. Florentinum enim Concilium, & Tridentinum id expressè definiunt; Florentinum [a] quidem in decreto vnionis Armenorum ab Eugenio quarto edito, quod Florentino Concilio insertum habetur, septem Ecclesiæ Sacramentis Ordinem adnumerat, iisque Sacramentis quæ characterem conferunt indelebilem. Tridentinum [b] verò idē adstruit, tum pluribus canonibus, tum eo maximè, *si quis dixerit ordinem, siue sacram ordinationem non esse verè ac propriè Sacramentum à Christo Domino institutum, vel esse figmentum quoddam humanum excogitatum à viris rerum Ecclesiasticarum imperitis, aut esse tantùm ritum quendam eligendi ministros verbi Dei, & Sacramentorum, anathema sit.*

[a] Conc. Florentinum in decreto vnionis.

[b] Conc. Trident. sess. 23. c. 3.

C Scholastici quoque, & rerum Ecclesiasticarum scriptores eandem sententiam amplectuntur: cui Nouatores nostri, nec ij quidem vno ore, nec vno suffragio refragantur. Nam Lutherus [c] apertè ordinem Sacramentū esse inficiatus est; cuius sententiā amplexati sunt [d] Illyricus, [e] Kemnitius, [f] Antonius de Dominis, & alij; fassi sunt autem [g] Melanchon, & [h] Caluinus, quamuis variè locuti hac de re fuerint; nam licet Melanchon in locis primò editis, & Caluinus plerisque in locis, duo tantùm Sacramenta Baptismum & Eucharistiam posuerit: hic tamen libro quarto Institutionum suam sententiam ita explicat, vt duo tantùm Sacramenta statuerit omnibus fidelibus communia, ordinationem autem verum esse Sacramentum quibusdam peculiare arbitretur; ille verò apertè tum in iisdem locis anno 1532. editis, tum in Apologiâ Confessionis Augustanæ verum quoque Sacramentum esse sacram ordinationem ex professo contendit.

[c] Luther. de captiuit. Babyl. cap. de ordine.

[d] Illyricus in confessione Antuerp. cap. 11.

[e] Kemnitius 2. parte examinis, disp. de Sacram. ord.

[f] Anton. de Dominis lib. 2. de Rep. toto cap. 4.

[g] Philippus Melāthon in locis edit. anno 37. loco 52. & 53. & in Apolog. Cōfess. August. art. 13.

[h] Caluinus passim, sed præcipuè lib. 4. Instit. cap. 14. & 24. item cap. 15. § 13.

II. Probatur autem Catholica sententia, tum ex Scripturâ sacrâ, tum ex Pa-
D tribus, quorum auctoritate conditiones omnes propriè dicti Sacramenti sacræ ordinationi inesse conuincitur. Tres enim illæ sunt, vel aduersariis ipsis fatentibus: prima Symbolū quoddam externū, seu signum visibile; altera promissio gratiæ: tertia institutio diuina: has autem tres conditiones Scriptura sacra ac Patres sacræ ordinationi attribuunt. Loquamur de primâ cōditione; sacram semper ordinationem aliquo signo visibili seu externo symbolo adnexam fuisse, nec sine eo vnquam peractam in Scripturis sacris euidenter legimus; annon enim [i] Apostolos per insufflationem Christi super ipsos, & prolationē istorum verborum, *accipite Spiritum sanctum, quorum remiseritis, &c.* Spiritum sanctum, & potestatem remittendi peccata accepisse legimus? an non [k] septem primos Diaconos per impositionem manuum ordinatos? Paulum [l] & Barnabam per eandem impositionem Episcopos consecratos? Presbyteros ab Apostolis per eandem impositionem perfectos? Timotheum, [m] *cum impositione manuum Presbyterij*, itémque [n] per impositionem manuum Beati Pauli gratiam Sacerdotij ob-

[i] Ioannis 20.

[k] Actorum 6.

[l] Actorum 13.

[m] 1. Tim. 4.

[n] 2. ad Tim. 1.

Digitized by Google

a 1.ad Tim.4. tinuisse legimus? numquid etiam a Apostolus Paulus sacram ordinationem clarè cum manuum impositione fieri asserebat, dum eam epistola prima ad Timotheum impositionem manuũ vocabat, dicens, *nemini citò manus imposueris?* eiusdem quoquè externi in ordinatione symboli Patres apertè meminerunt. Dionysius b quidem fusè mysterium sactorum Ordinum explicat, & manus impositionem super caput ordinandorum & eorumdem genuflexionem ante Altare & cæteros mysticos ritus memorat, eorumque sensus declarat. Cyprianus c in Sabini ordinatione, qui in locum Basilidis Episcopus consecratus est, manus ab Episcopo impositas testatur. Concilium quoque d Nicenum primum Presbyteri ordinationem per manus impositionem fieri supponit; Antiochenum e similiter; Carthaginense f verò quartum fusè externos ritus in ordinationibus adhiberi solitos describit: Damasus g quoque per eandem manus impositionem ordinationes fieri ostendit. Aperta in eam sententiam est vox Ambrosij, h *homo manus imponit, & Deus largitur gratiam:* aperta Hieronymi, i *ordinatio non solùm ad imprecationem vocis, sed etiam ad impositionem implentur manus:* aperta k Theodoreti, qui ordinationes, quæ fiunt ab Episcopis, per eorum manus impositionem perfici describit: aperta quoque l Synesij Ptolemaidos Episcopi, qui de Antonio ab Olbiatis communi suffragio in Episcopum electo, sic rescribit ad Patriarcham Alexandriæ Theophilum, ἰνὸς οὠ ἐπ δεῖ, τῦ πνευματικῦ μὴ τοι, δ ἱερᾶς σου χειρὸς, τοῦτου μὴ Ολβιάταις δεῖ, ἐμοὶ ὴ ἔχῶν, id est, *vno adhuc opus est, quod tamen præcipuum est, scilicet sacrâ tuâ manu: ea quidem Olbiatæ opus habent, ego autem precibus.* Clarè enim ex iis verbis impositio manuum in ordinatione necessaria præscribitur, & ab electione, ac oratione distinguitur. Fusior sum si Niceni m secundi, n Meldensis Concilij, & aliorum passim testimonia proferam, quibus constat manuum impositionem, externáque signa in ordinatione semper adhibita fuisse.

b Dionys cap. 5. Eccles hierarch. parte 2. & 3.
c Cyprianus epist. 68 ad Clerũ, & plebes in Hispania consistentes.
d Conc. Nicen. 1. c. 7.
e Antioch. c. 10. & 17.
f Carth. 4. c. 1. 3. 4.
g Damas. ep. 5. de Chorepiscop.
h Ambros. de dignitate Sacerd. cap. 5.
i Hieron. in Isai. cap. 58.
k Theodoret. lib. 14 hist. cap. 4. & 25.
l Synes. ep 76. Theophilo m Nicen. 2. c 14.
n Meld. c. 58.

III. Neque verò vacua, & inania sunt hæc externa symbola, sed practica, efficacia, & gratiæ collativa; docet siquidem Apostolus prædictis locis huic manuum impositioni gratiam adnexam fuisse, o *noli*, inquit, *negligere gratiam, quæ in te est, quæ data est tibi per Prophetiam, cum impositione manuum Presbyterij:* item, p *admoneo te, vt resuscites gratiam Dei, quæ est in te, per impositionem manuum mearum:* idem docet q Ambrosius, tum loco suprà citato, tum commentariis in prædicta Pauli loca: docet r Dionysius, qui diuinam ordinationi Sacerdotali efficaciam, gratiámque attribuit Sacerdotibus dignam; docet f Chrysostomus per impositionem manuum Deum operari: docent passim alij Sancti Patres vberrimam in ordinatione gratiam conferri, quâ de re infrà: quod etiam confirmat sacrum Euangelij oraculum quo Apostolos in ordinatione suâ sanctum accepisse Spiritum compertum habetur, dicente Christo Domino, t *accipite Spiritum sanctum*: quid est autem accipere Spiritum sanctum, quàm gratiâ seu charitate donari, quam nempe docet Apostolus, u *diffundi in cordibus nostris per Spiritum sanctum, qui datus est nobis*: ideóque Theodorus x Heracleotes, per Spiritum sanctum, qui per insufflationem Christi Apostolis datus est, πνευματικὴν χάριν, *spiritualem gratiam* interpretatus est; cui & alij Patres adstipulantur: sed clarissimè y Auctor quæstionum veteris & noui Testamenti his verbis, *inspiratio ergo hæc gratia quædam est, quæ per traditionem infunditur ordinatis, per quam commendatiores habeantur. Vnde Apostolus dicit ad Timotheum, noli, inquit, negligere gratiam, quæ in te est, quæ data est tibi per impositionem manuum Presbyterij: simul ergo fieri oportuit, vt de cætero ista traditio non sine dono Spiritus sancti esse crederetur.* Eandem autem veritatem confirmamus ex Leone primo z Epistola ad Nicetam, Chalcedonensi a Concilio, Bracharensi b secundo, Tharasio c epistolâ ad Adrianum Papam, & aliis d passim cùm Synodis, tum Patribus, qui Simoniacam ordinationem damnant, quasi gratiam videantur vendere, qui pecuniâ ordinationes faciunt: necessum est enim vt Patres illi existiment gratiam in ordinatione conferri, vt hoc inferre possint: secus siquidem ordinationem simoniacam nequaquam gratiæ venditionem esse arbitrarentur. Plura hac de re inferiùs.

o 1.ad Tim.4.
p 2.ad Tim.1.
q Ambros. suprà, & cõmẽt. in loca prædicta vtriusq; epist. ad Tim.
r Dionys. cap. 1. cœlest. hier.
f Chrys. hom. 14. in cap 5. Actuũ Apost.
t Ioan. 20.
u ad Rom. 5.
x Theodotus Heracleotes in catena Patrum Græcorum in Ioan.
y Auctor qq. veteris & noui Testamẽti quæst. 93 tom. 4. inter opera D. Augustin. Vide etiam Augustin. comment. in cap. 20. Ioann. & Ambros. ser. 10. in ps. 118.
z Leo 1. epist. 84. ad Nicetam.
a Chalcedon. can. 2.
b Brach. 2. can. 5.
c Tharas. ep. ad Hadr.
d Vide integr. quæst. 1. primæ causæ.

V. Ex quo inferre possumus Dei quoque de ordinandis sacris ministris mandatum

datum atque inſtitutionem: cùm enim ſolius Dei ſit gratiam ſignis quibuſdam externis alligare, nullius autem alterius in poteſtate ſitum ſit gratiam alicui certo ſigno viſibili adiungere, iuxta illud Propheræ Regij, [a] *gratiam, & gloriam dabit Dominus*: certè cum ſigno viſibili ordinationis gratiam alligatam probauerimus, Dei vtique inſtitutione ac mandato id factum eſſe euidenter colligimus. Alia quoque ſunt huius inſtitutionis Scripturæ ſacræ teſtimonia, cùm enim in Actibus legimus congregatis fidelibus, dixiſſe Spiritum ſanctum, [b] *ſegregate mihi Saulum & Barnabam in opus ad quod aſſumpſi eos*, itemque hæc verba quæ immediatè ſubduntur, *tunc ieiunantes, & orantes, imponenteſque eis manus dimiſerunt illos*: quibus quidem verbis Pauli ac Barnabæ in Epiſcopos conſecrationem, [c] Ambroſius, [d] Chryſoſtomus, [e] Leo Papa, & alij paſſim ſignificari teſtantur: nonne auctore Spiritu ſancto, Deoque præcipiente, ac mandante ſacræ ordinationis formam accipimus, & externis ritibus Sacerdotalem traditam intuemur gratiam, ac poteſtatem? cùm in iiſdem Apoſtolorum [f] Actibus legimus, Epiſcopos à Spiritu ſancto poſitos regere Eccleſiam Dei, nùm diuinam Epiſcopalis ordinationis inſtitutionem aduertimus? nùm etiam idipſum teſtatur Apoſtolus, dum ait, [g] *ipſe dedit quoſdam quidem Apoſtolos, alios Prophetas, alios Paſtores & Doctores?* quis ille, quæſo, qui Eccleſiæ dedit Apoſtolos? qui Paſtores, qui Doctores, niſi Chriſtus? qui proinde eorum conſtituendorum formam præſcripſiſſe, & Eccleſiæ ſuæ reliquiſſe dicendus eſt; niſi fortè dicere velimus, contrà [h] Apoſtolum Sacerdotium noſtrum, quod participatio quædam eſt Sacerdotij Chriſti, inferius eſſe Sacerdotio Leuitico, quod vmbra tantùm erat Sacerdotij Chriſtiani: cuius proinde cùm ritus omnes & cæremonias adeò curioſè Deus [i] præſcripſerit, formam quoque ordinationis Sacerdotum nouæ Legis Eccleſiæ ſuæ reliquiſſe credendus eſt.

VI. Fauent & huic aſſertioni antiquæ Eccleſiæ Patres; primùm enim Cyprianus, [k] ſeu quicumque auctor eſt ſermonum de operibus cardinalibus Chriſti, docens, *quæ ſit Baptiſmi & aliorum Sacramentorum ſtabilitas*, ordinationem in exemplum profert, quam ſicut Baptiſmum repeti negat, ſimulque Sacramentis adnumerat. Auguſtinus eandem ordinationis ſtabilitatem contrà Parmenianum oſtendens, & Sacramentum eam vocat, & minimè iterandum Sacramentum æquè ac Baptiſma: [l] *ipſi*, inquit, *explicent quomodo Sacramentum baptizati non poſſit amitti, & Sacramentum ordinati poſſit amitti, quoniam dicunt, recedens ab Eccleſiâ Baptiſmum non amittit, ius dandi tamen amittit: ſi enim vtrumque Sacramentum eſt, quod nemo dubitat, cur illud non amittitur, & illud amittitur? neuri Sacramento iniuria facienda eſt.* Nemo dubitat, inquit Auguſtinus, quin tam ordinatio, quàm Baptiſmus ſit Sacramentum: at id Nouatores noſtri negant; quæ peruicacia? toties Sacramenti nomen ordinationi ab Auguſtino tribuitur, & æquâ cum Baptiſmo conditione: renuunt autem iſti ordinationem Sacramentum dicere? quomodo ergo Auguſtino ſe conſentire quidam ex ipſis iactare deinceps audebunt, quem mendacij in re patenti arguunt? Sed nec reliquis ea in re Patribus conſentiunt: Leo primus [m] epiſtolâ ad Dioſcorum Alexandrinum, exemplo primorum in Antiochiâ Chriſtianorum, qui ieiunantes, & orantes Pauli ac Barnabæ ordinationem celebrabant, intelligere nos debere concludit, *quantâ & dantium & accipientium deuotione curandum ſit, ne tantæ benedictionis Sacramentum negligenter videatur impletum*: & [n] in epiſtola ad Epiſcopos Africanos per Mauritaniam Cæſarienſem conſtitutos, contrà Digamorum ordinationes inuehens, *quis ergo*, inquit, *diſſimulare audeat, quod in tanti Sacramenti perpetratur iniuriam?* audis non ſemel Sacramenti nomen ſacræ ordinationi attributum, eámque ipſi reuerentiam vindicatam, quæ Sacramento debeatur? Similiter Anaſtaſius Papa [o] ſecundus epiſtola ad Anaſtaſiũ Auguſtum, & gratiam ordinationi attribuit, & eam *Sacramentum* vocat, & cum Baptiſmo comparat, quod ſicut ille ſuam habet etiam à malo miniſtro firmitatẽ, operante Chriſto eius effectum; ita & iſta quoque ſuam vim retineat, etſi à malo miniſtro peracta ſit: an verò de ſacrâ ordinatione hæc dici poſſent, niſi verum proprièque dictum Sacramentum foret, quod ex inſtitutione Chriſti, vi ſuâ, ex opere ope-

[a] Pſalm. 83.

[b] Actorũ 13.

[c] Ambroſius lib. 2. de Spiritu ſancto circà finem.

[d] Chryſoſt. hom. 10. in 1. ad Timoth.

[e] Leo primus epiſt. 81. ad Dioſcorum.

[f] Actorũ 20.

[g] ad Epheſ. 4.

[h] Tota ferè epiſt. ad Heb. in laudem Sacerdotij Chriſtian. ſupra Sacerd. Leuit.

[i] Exod. 29. & Leuit. 9.

[k] Auctor de operibus cardinalibus Chriſti apud Cyprianum.

[l] Auguſt. lib. 2. contrà Parmen. cap. 13.

[m] Leo 1 epiſt. 81. cap. 1.

[n] Idem epiſt. 87. cap. 2.

[o] Anaſtaſ. 2. epiſt. ad Anaſtaſ. Imperat. num. 7. & 8. tomo 2. Concil. parte 1.

rato, vt loquuntur, gratiam conferret ordinato? [a] Hieronymus quoque sacros ordines Sacramenta vocauit, dum Vigilantium, eiusque sequaces iis verbis infectatur, *nisi prægnantes vxores viderint Clericorum, Christi Sacramenta non tribuunt:* de sacris profectò ordinibus hîc loquitur, quos Sacramentorum nomine donat: etenim eandem sententiam eadem epistola repetens, [b] *nisi tumentes*, inquit, *vteros viderint fœminarum, maritos eorum Christi ministerio arbitrantur indignos*, idem esse ostendens ordinari ad Christi ministerium, & Christi Sacramenta suscipere. Clariùs verò sanctus Gregorius, & forte efficaciùs, [c] Vnctionem Samuelis in regem ad sacræ ordinationis ritus transferens, *hoc profectò*, inquit, *hac vnctione exprimitur, quod in sanctâ Ecclesiâ nunc materialiter exhibetur, quia qui in culmine ponitur, Sacramenta suscipit vnctionis, quia verò ista vnctio Sacramentum est, bene foris vngitur, si intus virtute Sacramenti roboratur.* Egregium Gregorij testimonium ordinationem Sacramentum vocantis, & nè impropriè Sacramentum dictum crederes, diuinam ei virtutem, & interius animi robur, putà gratiam attribuentis: aliqua alia in confirmationem Christianæ doctrinæ Patrum testimonia adferri possunt, sed hæc cordato cuique sufficiunt.

[a] Hieronym. contrà Vigilant. in principio.

[b] Idem in fine eiusdem epist.

[c] Greg. lib. 4. expos. regū cap. 5.

§. II.

Hæreticorum in contrarium exceptiones, & effugia refelluntur.

VII. Nituntur contrà aduersarij prædicta argumenta infirmare, tum audent etiam contrariis rationibus Catholicam sententiam impugnare. Primum ergo externum quoddam symbolum in ordinatione adhibitum fatentur, sed illud, neque certum, neque quod Sacramenti rationem habere possit. Non certum, quia de nullo signo externo in ordinatione adhibendo nobis constare potest, siue ex Scripturâ sacrâ, siue ex constanti Patrum traditione, nec in re tanti momenti diuinandum, aut coniiciendum est: non item certum, quia de eo signo, qualè illud sit disceptant [d] Theologi, aliique impositionem manuum, alij traditionem instrumentorum essentialem materiam constituunt: quomodo autem certum erit signum illud, si controuersum? si dubium? an credibilis est res tanti ponderis, tantæque necessitatis adeò neglectas fore, si à Deo institutæ essent, vt non certo nobis iam innotescere deberent? Neque etiam, quodcumque signum ex ordinatione adhibitum fuerit, Sacramenti propriè dicti rationem habere potuit; nam quod de manuum impositione probatum est, facilè infirmatur; tùm quod in omni oratione quam efficacem esse vellent Apostoli, exemplo Christi Domini, sæpè manus imponentis, manus quoque ipsi imponerent, verbi gratia, [e] super eos, qui de nouo conuersi essent, ipsos legimus manus imposuisse, vt Spiritum sanctum super illos inuocarent: has autem impositiones manuum Sacramenta non esse, colliges ex iis Augustini verbis, [f] *manus autem impositio non sicut Baptismus repeti non potest, quid est enim aliud nisi oratio super hominem?* tùm quod, sicut Sacerdotes, ita virgines quæ virginitatem profitebantur in Concilio Venetico, [g] per *manus impositionem* consecrari dicuntur, & Diaconissæ in constitutionibus [h] Apostolicis, fusis super ipsas precibus, per impositionem manuum ab Episcopo dicuntur fieri; Sic enim Sozomenus verbi gratiâ [i] Olympiadem per impositionem manuum à Nectario creatam dicit Diaconissam (*ταυτὴν διακόνον ἐχειροτόνησε* Νεκτάριος) quæ ita creatæ essent Ecclesiæ ministræ ordinari dicuntur à [k] Tertulliano; consecrata quoque virgo impolluta, Sacerdos etiam dicitur à [l] Basilio: neque tamen ritus illi, quibus aut Virgines, aut Diaconissæ consecrantur, Sacramentorum ritus dici debent, aut Sacramentalia symbola: ergo nec impositio manuum, aut quiuis alius ritus, qui in ordinatione adhibebitur, Sacramentum aut Sacramenti externum symbolum dici poterit.

VIII. Deinde nec gratiam iustificantem vlli in ordinatione externo symbolo (quæ tamen omni Sacramento adnexa est) alligatam esse contendunt: nam, inquiunt, quæ à nobis ad id persuadendū proferuntur, vel de gratiis gratis datis (cuiusmodi

[d] Vide infrà.

[e] Actorum 8.

[f] August. lib. 3. de baptis. contrà Donatistas c. 16.

[g] Conc. Venetieum c. 4.

[h] Constitut. Apostolic. lib. 8. c. 16.

[i] Sozomenus lib 8. hist. c. 9.

[k] Tertul. exhort. ad castit.

[l] Basil. de verâ virginitate.

Digitized by Google

A (cuiuſmodi eſt auctoritas Sacerdotalis) vel de fidei, aut doctrinæ dono, atque ſcientiâ poſſunt intelligi. Anonymus [a] quidam in catenâ Græcâ, ſpiritum qui Apoſtolis datus eſt per inſufflationem Chriſti, poteſtatem remittendi peccata videtur intellexiſſe; apertè verò Ammonius id intellexit, dum explicans quid Apoſtolis tunc temporis Chriſtus dederit, nihil aliud videtur à Chriſto datum ſignificare, quàm πνεῦμα πνεῦμα τὸ χάρισμα τὸ λύειν ἁμαρτίας, καὶ κατακρίνειν, *ſpiritale donum ſoluendi peccata, & diiudicandi*, itemque τὸ ἀφεῖναι ἁμαρτίας τὸ χάρισμα *donum peccata remittendi*, ſicut poſt Pentecoſten τὸ ἐγεῖραι τοὺς νεκρούς, *mortuos ſuſcitandi* receperunt. [b] Hieronymus, [c] Chryſoſtomus, [d] Theophylactus, [e] Euthymius, [f] Rupertus, & alij, per Spiritum ſanctum quem Apoſtolis dederit Chriſtus, dum dixit eis, *accipite Spiritum ſanctum, quorum remiſeritis*, &c. ſolam remittendi peccata poteſtatem intelligunt: quippe cùm reliqua Spiritus ſancti dona in die Pentecoſtes danda reſeruarentur. Nec diſſimilis eſt Diui Pauli explicatio: vbi enim in epiſtolâ [g] ad Timotheum primâ diſcipulum monet, nè
B gratiam, quæ in ipſo eſſet, negligeret, Hieronymus [h] gratiam illam Prophetiæ donum, ſeu futura prædicendi, ſeu Scripturas ſacras luculentiùs interpretandi expoſuit: cui conſentiunt plurimi, qui præpoſitionem, διὰ, quæ in Græco habetur, accipiunt pro εἰς, vt ſit ſenſus, *noli negligere gratiam quæ data eſt tibi, εἰς προφητείας ad prophetiam*, vbi in editione vulgatâ habetur, *per Prophetiam*, ſeu vt alij vertunt κατὰ προφητείαν, *iuxta Prophetiam*, vt ex alio loco eiuſdem epiſtolæ [i] colligitur, vbi *ſecundùm præcedentes prophetias* dicitur ordinatus Timotheus. Sed quoquo modo verba iſta interpretemur, [k] Chryſoſtomus, & [l] Theodoretus, doctrinæ donum per iſtam gratiam intelligunt; cui [m] Theophylactus, & [n] Oecumenius conſentiunt, qui eandem gratiam, facultatem, ſeu auctoritatem docendi pariter interpretantur: munus verò Epiſcopalis officij ordiniſque dignitatem idem poſt [o] Ambroſium [p] Oecumenius; quas interpretationes probat [q] D. Thomas, qui eo loco nomine gratiæ, vel *dignitatem Epiſcopalem, vel*
C *donum ſcientiæ, vel prophetiæ, vel miraculorum, quorum nihil debeat negligi*, iuxta ſententiam Apoſtoli [r] ad Corinthios docet intelligenda eſſe. Eadem quoque alteri loco Pauli ex ſecundâ ad Timotheum epiſtolâ deſumpto, interpretatio tribuitur communiter à Patribus, vt ex iiſdem ferè omnibus quos citauimus, colligere poſſumus. Itaque ex citatis Scripturæ ſacræ teſtimoniis deduci non poteſt, gratiam, ex opere operato, ſeu infallibiliter ordinationi ſacræ adnexam eſſe, eam nempe quæ per Sacramenta confertur, puta habitualem & iuſtificantem, ſed ſi quæ adnexa eſt, ſequitur tantum eam eſſe gratiam gratis datam, quæ cùm pretio æſtimari non poſſit, ſicut nec ſanctificans, ritè ordinatio ſimoniaca cenſetur, ſi gratia iſta ordinationis pecuniâ poſſideri poſſe credatur.

[a] Anonym. in catena Græca in c. 20. Ioan.

[b] Ammonius ibidem.
[c] Hieronym. ad Hedibiã.
[d] Theophilact.
[e] Euthymius.
[f] Rupertus in cap. Ioan. cit.
[g] Hieronym. epiſt. 85. in Euagr.
[h] 1. ad Timoth. 4.
[i] 1. ad Timoth. 1.
[k] Chryſoſth. hom. 13. in c. 4. prioris ad Timoth. & hom. 29. & 32. in 1. Corinth. 12.
[l] Theodoret in c. 4. prioris ad Timot.
[m] Theophyl. ibidem.
[n] Oecumen. ibidem.
[o] Ambroſ. in cap. 1 prioris ad Timoth.
[p] Oecum. ibi.
[q] D. Thomas lect. 3 in cap. 4. prioris ad Timoth. 1.
[r] 2. Corint. 6.

IX. Verùm, addunt, nec vlla Dei gratia vllo ſigno externo adnexa eſt, ſed diuinæ ſolùm vocationi, quam licet externis quibuſdam ſignis Deus aliquando manifeſtet, nullis tamen externis ſignis, aut ipſam, aut eius effectus adD ſtrinxit: vnde ea, quæ ſtatuimus ſigna ordinationis vacua debent eſſe & inania. Probant quidam ex aduerſariis hanc ſententiam ex Scripturâ ſacra; nam Apoſtolus [s] Timotheo datam non dicit gratiam *per impoſitionem manuum*, ſed datam aſſerit *per prophetiam cum impoſitione manuum Presbyterij*, vt nempe innueret diuinâ reuelatione gratiam dari, ſpeciali ſcilicet vocationis diuinæ nobis manifeſtatæ dono atque influxu, non hominum miniſterio, aut viſibilibus ſignis ab eo adhibitis: quod etiam magis confirmat dum ad Hebræos [t] dicit *nec quiſquam ſumit ſibi honorem, ſed qui vocatur à Deo tanquam Aaron*; quid enim verba iſta innuunt, niſi nunc etiam in Eccleſia per ſolam liberam diuinam electionem homines aſſumi ad Sacerdotium, quemadmodum Aaron neque à populo, neque à Moyſe, neque ab homine vllo, ſed à Deo ſolo aſſumptus eſt. Confirmant Patres, nam Dionyſius [u] Pontificẽ miniſtros conſecrare aſſerit ex diuinâ inſpiratione, eos nempe quos eligit Deus, Cyprianus [x] quoque, [y] Hieronymus, [z] Auguſtinus, [aa] Auctor operis imperfecti apud Chryſoſtomum diſtingunt inter ordinatos à Deo, & à ſolis hominibus: quis au-

[s] 1. ad Timoth 4.
[t] Ad Heb. 5.
[u] Dionyſ. ca. 3. Eccleſ. Hierarch.
[x] Cyprian. epiſt. 68. ad Cler. & plebẽ in Hiſpan.
[y] Hieron. in cap. 1. epiſt. ad Galatas.
[z] Auctor dialog. qq. 65 q. 64. apud Auguſt. tom. 4.
[aa] Auctor operis imperf. hom. 33. in Matth.

tem putet eos, qui non sunt ordinati à Deo Sacramentum recipere, cùm Sacramenti cuiuslibet influxus debeat esse à Deo, dictus quoque [a] Cyprianus, [b] Ambrosius, [c] Chrysostomus, & alij passim sancti Patres Deo ordinationis gratiam tribuant: Imò Florus [d] grauis auctor (qui anno Christi 813. floruisse dicitur, & ab Vsuardo tanquam celebris memoratur, [e] & à VValfrido [f] Strabone summis laudibus ornatur) soli Deo absque vllius hominis ministerio videtur tribuisse: nam ex loco citato Apostoli, quo diuinam vocationem ad ordinationem requirit epistolâ ad Hebræos, sic ipse arguit; *in quibus Apostoli verbis euidentissimè demonstratur ad hoc munus* (Sacerdotij) *adipiscendum sufficere vnicuique gratiam Dei, cooperante fide & deuotione eius: absque his autem humano arbitrio nemini posse concedi*: quæ si ità sunt, patet non externis signis ordinationis gratiam, sed diuinæ solùm vocationi adnexam esse. A

X. Denique nec externa illa symbola quibus in ordinatione vtimur, à Deo instituta fuisse ostendunt, tum quod [g] Christus, dum Apostolos ordinauit, non legatur super eos manus imposuisse, aut aliqua instrumenta eis porrexisse, quod iam in ordinatione peragitur, sed in ipsos insufflasse, quod iam in Ecclesiâ nequaquam obseruatur: tum quod nec Apostoli impositionem manuum, qua in ordinatione vtebantur, nusquam se à Deo accepisse testentur: tum quod varia instrumenta nunc in ordinatione porrigantur, quæ tempore Christi vsitata non erant, vt liber Epistolarum, & Euangeliorum: tum quod nec symbola externa ordinationis eadem à Græcis & Latinis seruentur, Græcis instrumentorum porrectionem negligentibus, quam Latini sedulò curant, adeo vt quidam manus impositioni præferant. B

XI. Conantur etiam aduersarij [h] Patrum sententias eludere; fatentur auctorem de operibus Cardinalibus censuisse ordinationem naturâ suâ non iterari, sicut nec quamuis aliarum rerum consecrationem; ac inquiunt eum aliæ res, si exsecrentur, vt Ecclesiæ, Altaria, &c. iterum consecrari possint, quemadmodum [i] Canones Ecclesiæ ostendunt: quidni & culpa sua ministri quoque iam ordinati iterùm consecrari possint? Augustinum in Catholicam sententiam propendere non eunt inficias, quamuis ex alio eius [k] loco, quo inquiunt Augustinum duo tantùm Sacramenta admisisse, Baptismum & Eucharistiam, inferant Augustinum, latè duntaxat sumpto nomine Sacramenti, ordinationem Sacramentum dixisse. Cæteris ferè aliis Patribus eandem solutionem applicant: Anastasio secundo speciatim respondent Acacium Hæreticum non fuisse, neque propriè schismaticum, sed potius deceptum quod bono pacis conducere opinaretur Petri Mogi nomen in dypticha recipiendum: idcóque ordinationes ab ipso factas non esse iterandas. Patres quoque respondent gratiam ordinationi attribuisse, non vi alicuius exterioris signi ac sensibilis, cui ipsa adnexa sit, sed vi diuinæ vocationis, quæ nonnunquam per illa signa prodatur. C

XII. Verùm facilè effugia ista refutantur: primum enim, vt externum aliquod symbolum in sacrâ ordinatione necessarium firmemus, satis sit nullum ab Ecclesiæ incunabilis vnquam sibi vendicasse Sacerdotium, qui non externo aliquo ritu inauguratus fuerit: quod aiunt signum illud externum incertum esse, falsum est: nam ordinationes Episcoporum, Presbyterorum, & Diaconorum (de quibus præsertim hîc agimus, dum sacram Ordinationem contra hæreticos Sacramentum esse defendimus, parum nempe solliciti, vtrùm inferiores ordines Sacramentis adnumerentur, quæ Sacramenta esse plurimi ex Catholicis negant) horum inquam ordinationes nusquam siue ab Ecclesiâ Orientali, siue Occidentali, vel ab initio Ecclesiæ, sine manuum impositione celebratæ fuerunt. Certum ergò tenemus ordinationis externum symbolum: quid iam curamus Theologorum concertationes, qui cùm symbolum illud in ordinatione adhibendum fateantur, disputant vtrùm essentiale sit, an accidentale, & quodnam ex iis duobus potissimum sit, manus impositio, an instrumentorum porrectio? deinde quamuis determinatum Christus non instituisset symbolum, sed vagè, & indeterminatè D

aliquod

[a] Cyprian. suprà.
[b] Ambros. de dignit. Sacerd. cap. 5.
[c] Chrysosth. hom. 15. in c. 5 Actorum.
[d] Florus in collectis sent. antiq. pp. cuius fragm. exstat apud Agob. excusum à Papyrio Massono, & apud Baronium to. 12. in append ad annum 813.
[e] Vsuardus in præfat. ad Martyrol.
[f] VValfridus Strabo in carm. ad Agobard.
[g] Ioan. 20.
[h] Vide Antoninum de Dominis suprà citatum.
[i] C. si motu, & c. 5. Eccles. de consecrat. dist. 1.
[k] August. epist. 118.

A aliquod inſtituiſſet pro ſacræ ordinationis materiâ, non exinde ſequeretur, ſacram ordinationem Sacramentum non eſſe; cùm enim Chriſtus eiuſmodi inſtituere potuerit Sacramentum; quis ſcit an tale de facto inſtituerit? malè ergò argumentatur, qui ex indeterminatione quadam ſignorum ſacræ ordinationis quam ſupponunt, ſacram ordinationem inferunt non eſſe Sacramentum. Hoc ſcimus, hoc pro certo habemus, eum qui Catholico ritu ordinatus fuerit, verè ordinatum eſſe: Catholicus autem ritus nonniſi ſignis quibuſdam ſenſibilibus, cuiuſmodi ſunt impoſitio manuum, & porrectio inſtrumentorum ſacri miniſterij, perficitur: eſto dubium ſit, quodnam ex iis eſſentiale ſit ſymbolum: at certum eſt ſi vtrumque adhibeatur, ſacram ordinationem validam ſemper exiſtimatam fuiſſe: quod plura certò ſciamus, nec diuina inſtitutio, nec Sacramenti ratio requirit.

XIII. Nihil porrò obeſſe poſſunt impoſitioni manuum, ne Sacramenti externum ſymbolum cenſeatur, quod Apoſtoli ſæpè precando manus imponerent:
B quod Eccleſia manus impoſitionem ſæpè extrà Sacramenta vſurparit. Neque enim quamlibet manus impoſitionem Sacramentum eſſe dicimus, ſed eam quæ gratiæ ex opere operato conferat effectum; quare ſicut in iſtâ impoſitione, quam vſurpabant [a] Petrus & Ioannes ſuprà Samaritanos, vi cuius accipiebant illi Spiritum ſanctum, Sacramentum Confirmationis poſt [b] Auguſtinum, [c] Cyprianum, & alios paſſim Patres, intelligimus: ita in impoſitione manuum [d] Pauli ſuprà Timotheum, per quam hîc gratiam acceperat, Sacramentum ordinationis agnoſcimus. Impoſitiones autem manuum, ſiue quas in Diaconiſſarum ordinatione, ſiue quas in Monialium conſecratione legimus, Sacramenta eſſe negamus, quia nec à Chriſto ritus iſtos inſtitutos habemus, nec gratiæ ex opere operato productiuos ſcimus: eſto itaque dicantur ordinari Diaconiſſæ, quia ordinem quendam in Eccleſiâ conſtituunt, & cæterarum plebeiarum fœminarum claſſem, conditionémque tranſcendunt: at non ordinis Sacramento dicuntur initiari, non Sacramentalem ordinationem ſuſci-
C pere vnquam dictæ ſunt; eſto virgines Deo ſacratæ Sacerdotiſſæ dici poſſint, quatenus corpus ſuum tanquam gratam Deo hoſtiam obtulerunt, at non propriè ſunt Sacerdotalis ordinis, nec Sacerdotalis participes ſunt honoris. Quod autem [e] Auguſtinus manus impoſitionem repeti poſſe dixit, de reconciliatoriâ manus impoſitione loquitur, non de conſecratoriâ, ſeu eâ quæ in ordinatione adhibetur: ibi enim docet contra Donatiſtas Sacramentum Baptiſmi ab impiis recipi, charitatem non recipi: Sacramentum iſtud non repeti, etiamſi aut ſine charitate recipiatur, aut charitas ab ipſo producta deperdatur: charitatem porrò per pœnitentiam recuperari, quæ quidem pœnitentia, non ſicut Baptiſmus, non poteſt repeti, ſed ſicut charitas iterato poteſt produci: pœnitentiam autem impoſitionem manuum vocat, quod cum impoſitione manuum ſuprà pœnitentes non ſolùm pœnitentia imponi, verùm etiam perfecta eorum reconciliatio fieri ſoleret, vt patet ex Concilio [f] Agathenſi, [g] Toletano tertio, [h] Leone primo, & aliis, qui de impoſitione pœnitentiæ loquuntur; necnon ex
D Carthaginenſi [i] tertio, & [k] quarto, [l] Barcinonenſi, & aliis paſſim, à quibus perfecta pœnitentium reconciliatio deſcribitur. Cæterùm Auguſtinus manus impoſitionem conſecratoriam minimè iterandam eſſe exiſtimauit, totieſque, [m] & tam clarè docuit, maximè contra eoſdem Donatiſtas, vt contrariam ei ſententiam affingere non mendacium tantum, ſed mendacium cum temeritate coniunctum cenſeatur.

XIV. Neque verò ſolidiora aduerſariorum noſtrorum ſunt reſponſa, quibus ea diſſoluere conantur, quæ nos ad probandam infuſionem gratiæ ſanctificantis externis ſacræ ordinationis ſymbolis adnexam eſſe protulimus. Quod enim primo loco dicunt, Scripturæ loca, quibus id adſtruimus, ſolùm de gratiis gratis datis, non autem de gratiâ gratum faciente, intelligenda eſſe, facilè refelluntur; eſto enim gratias gratis datas ab ordinatione non excludamus, quarum Patres ab aduerſariis citati meminerunt: at gratiam quoque ſanctificantem in ſacrâ ordinatione produci, idque citatis à nobis Scripturæ locis con-

[a] Actorũ 8.
[b] Auguſt. lib. de Trinit. cap. 18.
[c] Cyprianus epiſt. 72. vide etiam Conc. Florent. in decreto.
[d] 1 ad Tim. 4.
[e] Auguſt. lib. 3. de Baptiſm. contra Donatiſtas cap. 16.
[f] Agath. c. 15.
[g] Tolet. 3. c. 13.
[h] Leo epiſt. 90. ad Ruſt. cap. 2.
[i] Carth. 3. c. 32.
[k] Carth. 4. c. 78.
[l] Barcin. c. 8.
[m] Lege Auguſt. epiſt. 50. ad Bonif. propè finem, de bono coniugali cap. 18. ſermone de geſtis cum Emerito, & lib. 2. contra Parmen. variis capitibus præſertim 11. & 13.

uinci contendimus. Primum quidem ex Euangelio Ioannis adductus locus, in quo Christus insufflãs in Apostolos dixisse perhibetur, [a] *accipite Spiritum sanctum*, id manifestè demonstrat: neque enim in sacris Scripturis vnquam dicitur donari Spiritus sanctus, nisi gratia simul infundatur, vt patebit innumeris propè eiusdem Scripturæ locis, in quibus, vel Spiritus sanctus nobis dicitur donari, & habitare in cordibus nostris, vel templum nos esse Spiritus sancti, accipere, & habere Spiritum sanctum dicimur, vel pleni, aut repleti Spiritu sancto, aut obumbrari Spiritu sancto quidam referuntur: quæ omnia indicant sanctificationem animæ eius, cui Spiritus sanctus datus scribitur, & gratiam sanctificantem eorum animabus infusam. Cuius etiam rei duplex ratio esse potest, prima, quam profert [b] D. Thomas, vbi de missione inuisibili Spiritus sancti disserit, quia nimirum non conuenit vlli personæ diuinæ, quod mittatur, nisi quatenus nouo modo in creaturâ existit: communes autem modi sunt, quibus diuinæ personæ in omnibus rebus existunt per essentiam, potentiam, & præsentiam, & sicut causa in effectibus participantibus bonitatem ipsius. Vnicus modus est specialis, quo Deus in creaturâ rationali esse potest, sicut cognitus in cognoscẽte, & amatus in àmante, quâ nempe ratione, quia creatura rationalis, Deum tam cognoscendo, quàm amando attingit, ideò per fidem, quâ Deum cognoscit, & charitatem quâ amat, Deus nouo modo in creaturâ rationali inhabitare dicitur: cùm autem hæc gratiæ sanctificanti connexa sint (nam gratia ista sine virtutibus Theologicis, numquam consistere potest) ideò per gratiam Deus inhabitare de nouo in creaturâ rationali dicitur. Confirmatur verò hæc D. Thomæ ratio tum iis Scripturæ locis, [c] *si quis diligit me, mandata mea seruabit, & Pater meus diliget eum, & ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus:* item, [d] *qui manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo*, & similibus illis, quibus ratio, quâ Deus in nobis habitat, charitas esse demonstratur: tum etiam hoc argumento, quia cùm Spiritus sanctus procedat per amorem, ideóque dici possit amor notionalis Patris & Filij, propriè nobis dari dicitur per amorem, tunc nempe cùm amamur à Deo, & Deum amamus: hic siquidem diuinus amor cùm sit efficax, gratiam in nobis gratum facientem producit, ratione cuius Deus in nobis esse dicitur, longè potioti titulo, quàm anima hominis, quæ nihil in re amata producit, ibi esse dicitur, vbi amat, quia in rem amatam inclinat, & veluti extra se fertur: per appropriationem verò Spiritus sanctus dari, accipi, mitti dicitur, cùm à Deo amamur, cùm Deo grati, cùm sanctificati sumus; itaque nunquam propriè accipi dicitur, nisi gratia gratum faciens nobis à Deo infundatur. Altera quoque Diui Thomæ [e] ratio est, quia id solùm habere dicimur, quo liberè possumus vti, vel frui: ius autem Spiritu sancto vel quacunque diuinâ personâ fruendi (vti enim personis diuinis nemo rectè dicitur) habere non possumus, nisi per gratiam gratum facientem, quæ pignus est hæreditatis æternæ: ergo neque habere, neque accipere Spiritum sanctum absolutè dici possunt, nisi quibus gratia iustificans infunditur. Tertiam rationem adiungimus, quia videlicet Spiritus sanctus in impijs esse non potest, iuxtà illud Sapientiæ, [f] *in maleuolam animam non intrabit sapientia, nec habitabit in corpore subdito peccatis: Spiritus enim sanctus disciplinæ effugiet fictum*: si in impijs esse non potest, nec sine gratiâ, quæ impietatem expellat, accipi potest; non ergo nisi cum gratiæ infusione, absolutè aut accipi, aut dari dicitur.

XV. Quando ergo plurimi ex Patribus per Spiritum sanctum, quem Apostoli receperunt, dum insufflasse in eos dicitur Christus, & peccatorum remittendorum potestatem eis tradidisse, hanc spiritalem potestatem remittendi peccata interpretantur, non gratiam sanctificantem excludunt, sed signa inhabitantis in nobis per gratiam Spiritus sancti exponunt, vel finem, ob quem gratia habitualis concessa sit, ostendunt. Primò enim gratiæ gratis datæ ab Apostolo vocantur, [g] *manifestatio spiritus* ad aliorum nempe *vtilitatem*, quod sint effectus, & indicia charitatis, ac gratiæ in nobis existentis: tunc ergo cùm spiritus dari alicui dicitur, vel ad prophetiam, vel ad aliorum regimen, vel ad miraculorum operationem, vel ad peccata aliorũ remittenda, sensus est dari gratiam gratum

[a] Ioan. 20.

[b] D Thomas 1. parte q. 43. art. 3. in corpore.

[c] Ioannis 14.

[d] 1. Ioann. 4.

[e] D Thomas ibidem.

[f] Sapientiæ 1.

[g] 1. Cor. 12.

Digitized by Google

A gratum facientem cum aliquo eius ſigno manifeſtatiuo in aliorum ſalutem ordinato, quod ſignum ſi ſolitariè daretur, non diceretur datus, vel acceptus Spiritus ſanctus, niſi fortè cum aliquâ determinatione & reſtrictione, quomodo ver. gr. ſpiritus propheticus, vel ſpiritus ſapientiæ, aut ſcientiæ, aut miraculorum, &c. impiis etiam communicari interdum dici poſſunt. Secundò, cùm gratia gratum faciens optima ſit, ac neceſſaria diſpoſitio ad gratias gratis datas, ſaltem dignè, ac ſibi fructuosè, impendendas, Spiritus ſanctus dicitur nonnunquam dari à Patribus ad peccata aliorum remittenda, officij Sacerdotalis munia obeunda, vel Euangelij prædicationem, aliaue eiuſmodi, quando gratia ipſa ſanctificans, ratione cuius Spiritus ſanctus in nobis habitare dicitur, ad hæc dignè obeunda conceditur: & eo pacto fatendum eſt rectè dici Apoſtolos ante Aſcenſionem Chriſti Domini, poſt eius Reſurrectionem, accepiſſe Spiritum ſanctum, id eſt poteſtatem peccata remittendi, quia videlicet Spiritus ſanctus tanquam ſanctificationis donum, eis tunc temporis datus fuit, vt
B poteſtatem iſtam dignè acciperent, atque adminiſtrarent.

XVI. Eodem quoque ſenſu intelligendi ſunt illi Patres, qui loca Diui Pauli à nobis allata, de gratiis gratis datis interpretantur: non enim excludunt gratiam habitualem, etiamſi de eâ omninò taceant: nec gratiam ſanctificantem à Diuo Paulo intelligi negant, qui aliam gratiam cum ſanctificante vtplurimùm coniunctam, certè ex inſtitutione, & beneplacito Dei coniungendam, à Diuo Paulo intelligi volunt; quaſi verò Diuus Paulus, & gratiam gratis datam, & gratum facientem, non vno gratiæ nomine poſſit intelligere: imò de facto intellexiſſe textus vtérque, ex quo hæc loca allata ſunt, ſi diligenter intueamur, oſtendit: priore quidem ad Timotheũ epiſtola, vbi Apoſtolus ait, [a] *noli negligere gratiam, quæ data eſt tibi per prophetiam cum impoſitione manuum Presbyterij*, fateor Apoſtolum non vſurpaſſe nomen χάρις, quod ſæpiùs gratiam ſignificantem ſignificat, ſed nomen χάρισμα, quod frequentius eas gratias ſignifi-
C cat, quæ ad aliorum vtilitatem conceduntur: ſolet tamen illud nomen eaſdem gratias ſignificare, prout gratiæ ſignificanti ſociantur: vnde in epiſtola prima ad Corinthios, vbi gratiæ gratis datæ recenſentur, quæ χαρίσματα nominantur, nonniſi, prout ipſæ ſanctificanti gratiæ adnexæ ſunt, referuntur: aliàs enim non dixiſſet diuinus Apoſtolus, *æmulamini charismata meliora*, niſi ſanctificantis gratiæ potiſſimam rationem habuiſſet; neque enim eorum donorum, quæ ibi enumerantur, ſolitariè ſumptorum vllus deſiderio teneri debet, quæ ſine præſumptione expetere non poteſt, ſed ſolùm, quatenus gratiæ ſanctificanti coniunguntur, æmulationi eſſe poſſunt. Hæc ergo Diui Pauli mens fuit, ita de gratiis gratis datis diſſerere, vt eas numquam à gratiâ ſanctificante diſiungeret, ideóque eas à Spiritu ſancto dari, Spiritum ſanctum per ipſa manifeſtari, vnum & eundem Spiritum hæc omnia operari docuit; ipſa [c] quoque omnia ſi à charitate ſeparentur infructuoſa eſſe fusè oſtendit: ex quo fit, vt
D dum Timotheum monet, ne chariſmata, quæ in ordinatione receperat, negligat, per illa chariſmata non ſolùm doctrinæ donum, prophetiæ, aut aliud quidpiam ſimile intelligat, ſed & ipſam ſanctificantem gratiam, à quâ iſta dona nunquam ſeparat: quæ & ad aliorum etiam ſalutem in ordinatione Timotheo infuſa eſt, & ad iſta dona dignè recipienda, ac diſpenſanda diſponit, & eorum quodammodo fons eſt, atque origo: (aliàs non à ſpiritu, & per ſpiritum ſermo ſapientiæ, ſcientiæ, &c. eſſe dicerentur) ſine qua tandem nec dona iſta à Deo infunduntur, quippe cùm ad ea recipienda cor perpurgari, & ſanctificari conueniat: vt patet [d] in Apoſtolis, [e] Samaritanis, [f] Cornelio Centurione, eiuſque ſociis, necnon [g] Epheſiis, & aliis.

XVII. In poſteriore verò loco ex epiſtolâ ſecundâ ad Timotheum, vbi eundem chariſſimum ſuum diſcipulum iis verbis adhortatur, [h] *admoneo te, vt reſuſcites gratiam Dei, quæ eſt in te per impoſitionem manuum mearum*, idem clariùs innoteſcit; mox enim ſubdit, *non enim dedit nobis Deus ſpiritum timoris, ſed virtutis, & dilectionis, & ſobrietatis*: quibus verbis ad dona in ordinatione recepta, ſpiritum virtutis, quæ nempe promiſſa erat Apoſtolis à Chriſto dum dixit, [i] *accipietis*

a 1. ad Tim. 4.

b 1. ad Cor. 12.

c Rufi. epiſt. ad Corinth. cap. 13.

d Actorum 8.
e Actorum 8.
f Actorũ 10.
g Actorũ 19.

h 2. ad Tim. 1.

i Luce 24.

virtutem ſuperuenientis Spiritus ſancti in vos; ſpiritum dilectionis quam à ſancto Petro ter exquiſiuit Chriſtus, dum eum reliquorum paſtorem conſtituit, dicens, [a] *Petre amas me, paſce agnos meos, paſce oues meas*; & ſobrietatis ſeu moderationis, ne [b] plus ſaperent quàm oporteret ſapere, ſed ſaperent ad ſobrietatem; tria inquam illa ad gratiam ordinationis reuocauit: quæ tamen gratiæ non ſunt, quas vulgo gratis datas vocant: ſed eorum vna virtus Theologica, putà charitas, quam alij cum gratiâ confundunt, alij ſic diſtinguunt, vt nunquam ſeparent: reliquæ verò virtutes ſunt ſupernaturales, quæ ſimul cum gratiâ infunduntur, ſimulque cum eâ extinguuntur: ideóque hic eſt ſenſus verborum Diui Pauli, admoneo te vt reſuſcites dona omnia, quæ in te ſunt, quæ tibi ad officium Epiſcopale bene gerendum, in ordinatione tua conceſſa ſunt: nos enim Epiſcopi cùm ordinamur, ſpiritum virtutis, dilectionis & ſobrietatis accipimus, quæ nobis excitanda ſunt, ne Euangelium Dei erubeſcamus, &c. Quare ſi qui Patres de ſolo ſcientiæ dono, aut prophetiæ, aut Epiſcopali dignitate gratiam iſtam interpretantur, gratiam ſanctificantem non excludunt, ſed, ad quid præſertim gratia illa ſanctificans daretur, exponunt, putà aut ad ſcientiam, aut ad prophetiam, ſeu interpretationem Scripturæ, aut, vno verbo, ad Epiſcopale officium ritè gerendum: quo pacto Ambroſius [c] nomine gratiæ ea omnia videtur intelligere, *quibus confirmatur ad hoc opus electus accipiens auctoritatem, teſte conſcientiâ ſuâ, vt audeat vice Domini ſacrificium Deo offerre.* Noſtræ proinde argumentationis vim minimè retundunt prædictæ explicationes, quæ tantum abeſt, vt aliis expoſitionibus, quibus gratia ſanctificans, iis locis intelligi demonſtratur, contradicant, vt potius eaſdem confirment, vtpotè cùm ij qui gratias gratis datas his locis intelligunt, ſanctificantem gratiam, ſiue vt diſpoſitionem, ſiue vt principium, ſiue vt rem manifeſtatam conferri ſupponant. Adde quod aduerſarij auctoritatibus Patrum minimè reſpondeant, quæ gratiam iſtam ſanctificantem per ordinationem tribui euidenter affirmant.

XVIII. Refelluntur pariter aduerſarij, dum gratiam ſanctificantem in ordinatione admittunt, ſed eam vlli ſigno externo ac viſibili alligatam negant. Verba enim Diui Pauli, quibus per impoſitionem manuum, [d] *& cum impoſitione manuum* gratia data eſſe dicitur, ſatis euidenter oſtendunt impoſitioni manuum gratiam promiſſam, atque alligatam eſſe: verba enim illa, *per prophetiam*, quæ in priori ad Timotheum habentur, non ſignificant cauſam inſtrumentalem gratiæ conferendæ, ſed impellentem, ac mouentem, vt ſenſus ſit, noli negligere gratiam, quæ data eſt tibi cùm Epiſcopus à me ordinareris *ſecundùm præcedentes in te prophetias*, de quibus ſermo factus eſt [e] eiuſdem epiſtolæ capite 1. ideóque quam gratiam dixit ibi Diuus Paulus cum impoſitione manuum datam, eam in poſteriore ad Timotheum epiſtolâ dicit per impoſitionem manuum fuiſſe conceſſam. Idque apertè docent Patres à nobis citati, Ambroſius quidem iis verbis, [f] *quis dat frater Epiſcopalem gratiam? Deus, an homo? reſpondes ſine dubio, Deus: ſed tamen & per hominem dat Deus, homo imponit manus, Deus largitur gratiam: Sacerdos imponit ſupplicem dexteram, & Deus benedicit potenti dexterâ: Epiſcopus initiat ordinem, & Deus tribuit dignitatem*: non potuit clariùs, aut expreſſiùs Ambroſius ſignificare, quomodo gratia, dignitaſque Sacerdotalis, quæ Deum habent auctorem, externo tamen ordinationis ſymbolo alligata ſint, & nonniſi Epiſcoporũ ritus ordinationis vſurpantium operâ à Deo tribuantur: Hieronymus, [g] ſimiliter, dum ait, *ordinationem non ſolum ad imprecationem vocis, ſed etiam ad impoſitionem implere manus*, idem clarè demonſtrat: quid eſt enim ordinationem impleri ad impoſitionem manuum, & imprecationem vocis, quam externis illis ſymbolis ordinationem Sacerdotij alligatam eſſe, eo modo quo quia ad infuſionem aquæ, & verborum myſticorum prolationem generatio ſpiritualis perficitur, ideo ipſa his viſibilibus ſignis alligata dicitur: ob idque etiam Baptiſmus Sacramentum vocatur. Eodem ſenſu Chryſoſtomus, [h] *manus verò ſuperponitur, totum autem Deus operatur; & illius eſt manus, quæ eius qui ordinatur, caput contingit, ſi, quemadmodum oportet, ordinatur*, quibus verbis & Deum effectuum ordinationis auctorem, ac cauſam principalem oſtendit, & externa ordinationis

ſymbola

a Ioan. 21.
b ad Rom. 12.
c Ambroſ. in 1. ad Timoth. cap. 4.
d 1. ad Tim. 4. & 2. ad Tim. 1.
e 1. ad Tim. 1.
f Ambroſ. de dignit. Sacerdot. cap. 5.
g Hieron. in cap. 58. Iſaiæ.
h Chryſoſt. homil 14. in cap. 5. Actuum Apoſtolorũ. ὁ γὰρ ἐπιτιθεὶς τὴν ἀνθρώπος. τὸ δὲ πᾶν ὁ Θεὸς ἐνεργεῖται, καὶ ἐκείνου ἐστὶν ἡ χεὶρ ἡ ἐπιτιθεῖσα τῆς κεφαλῆς τοῦ χειροτονουμένου, ἂν οὕτω δέῃ χειροτονῆται.

A B C D

A ſymbola eiuſdem Dei inſtrumenta eſſe, cauſaſque ſaltem morales, ad quarum præſentiam Deus operetur. In eandem quoque ſententiam conſpirat Dionyſius, [a] *manus*, inquit, *impoſitio ſimul quidem diuinum præſidium Sacramento adnexum declarat, quo tanquam ſancti pueri patris charitate foouentur: tranſ eis quidem ſtatum vimq; Eccleſiaſtici ordinis largiatur.* Ecquid, amabo vos, vel ad catholicam doctrinam ſtabiliendam, vel aduerſariorum reſponſiones refellendas clariùs, quid expreſſiùs dici potuit? conſpirat & Beatus [b] Ephrem, qui Sacerdotum poteſtatem ineffabilem dicit, quæ in nobis dignata eſt habitare per impoſitionem manuum ſacratum Sacerdotum. Denique idipſum adſtruit totius Eccleſiæ praxis, quæ numquam vllum in Sacerdotem recepit, niſi externâ benedictione conſecratum. Quid enim mihi proferetur diuina vocatio, quæ cum ſubditis patere nequeat, conſtituendo Sacerdoti non ſufficit, niſi viſibili ſigno manifeſtata fuerit? quomodo enim ſubditi eum pro Sacerdote agnoſcent? eum audient? venerabuntur qui à Deo ad Sacerdotium vocatus fuerit, niſi exteriori ſigno

B conſtitutus ſit? fatemur à Deo conſtitui Paſtores, Deus enim eſt qui in Eccleſia dedit Apoſtolos, Paſtores, ac Doctores vſque ad conſummationem ſæculorum. Sed videndum eſt, per quos det, & quomodo det, Apoſtolos quidem ipſe conſtituit, hi Epiſcopos conſtituerunt ſibi ſucceſſores: hos Deus Apoſtolorum miniſterio Eccleſiæ dedit, per hos eidem Eccleſiæ dat quotidie Sacerdotes: quomodo autem dat? viſibili electione, viſibili ordinatione: eligunt Epiſcopi Sacerdotes viſibili ſigno, & quos viſibili modo elegere, eoſdem viſibili quoque ritu conſecrant Sacerdotes. Si diuinam vocationem nulli viſibili ſigno alligatam credimus, nec oues Paſtores agnoſcent ſuos, nec Sacerdotum certa erit moraliter auctoritas, nec Sacerdotij vlla firmitas, nec Sacramentorum, nec Sacrificij vlla ſecuritas, & ignotis Eccleſiæ capitibus, ignota, latens, inuiſibilis, ipſa futura eſt Eccleſia.

XIX. Fatendum eſt quod dixit Cyprianus, [c] *ordinari nonnunquam indignos non ſecundùm Dei voluntatem, ſed ſecundùm humanam præſumptionem, & hæc Deo diſplicere,*

C *quæ non veniant ex iuſtâ & legitimâ ordinatione, id enim Deus ipſe manifeſtat per Oſeam Prophetam* [d] *dicens: ſibimet ipſis conſtituerunt Regem, ſed non per me*; ſed quemadmodum qui ita conſtitutus erat Rex, de facto Rex erat, & regiâ verè præditus poteſtate, cùm tamen ſcriptum ſit, [e] *per me Reges regnant, & legum conditores iuſta decernunt; per me Principes imperant, &c.* item, [f] *non eſt poteſtas niſi à Deo*; ita qui eodem Deo nolente cōſtitutus eſt Sacerdos, non deſinit eſſe Sacerdos, quamuis à Deo vocatus non ſit; quin imò Deo diſpliceat, & ingratus ſit; duplex enim in Deo eſt voluntas, vt oſtendit [g] Damaſcenus, vna antecedens, altera conſequens; antecedens, quâ nullis circunſtantiis adhibitis quippiam vult; conſequens, quâ quibuſdã poſitis circunſtantiis aliquid vult, v.gr. nec peccata, nec vllum peccatorem eſſe antecedenti vult voluntate, [h] *ſimiliter enim odio ſunt Deo impius & impietas eius*; eadem tamen conſequente velle debet, cùm de facto talia contingant, quæ non contingerent, niſi aliqua voluntate Deus ea eſſe vellet, [i] *voluntati enim, eius quis reſiſtit?* pari ratione nec fictos baptizari: nec eoſ-

D dem, vel qui huic muneri inepti ſunt, Deus ordinari vult antecedente voluntate, quos tamen voluntate conſequente, & ſacro Baptiſmate ablui, & Sacramento ordinis velle initiari dicendus eſt. Neque verò ad rationem Sacramenti amplius quippiam deſideratur, quàm vt Deus ad ipſum concurrat, & voluntate conſequente ipſi conſentiat, vt patet ex prædicto de Sacramento Baptiſmi exemplo, cui etiam exemplum de ſacrâ Euchariſtia adiungere poteris: quis enim dubitat, quin Deo ingratũ ſit, quod aliquis, qui ſeipſum non probauerit, de ſacro illo pane edat, & de calice bibat, non diiudicans corpus Domini: is tamen qui indignè ſumit, reipsâ ſumit, & qui indignè conſecrat, quamuis Deo ingratus ſit, reipſa conſecrat: ita qui indignus ordinatur, veram quoque Sacerdotij poteſtatem naneiſcitur.

XX. Quod autem etiam ij qui Deo non vocante ordinati ſunt, de facto tamen Sacerdotij obtineant dignitatem, fusè docebit te [k] Auguſtinus, idque inferiùs ſuo loco confirmabimus. Nec Apoſtoli locus ſuperiùs ex Epiſtola ad He-

[a] Dionyſius cap. 5. Eccleſ. hier. parte 3. Ἡ δὲ ἐπιθεσις χειρὸς θεῖόν τινος, ἐμοὶ δοκεῖ, τοῖς ἐμφαίνει προστατικὸν τῶν προσχωρούντων, ὑφ' ἃς ὡς παῖδες ἱερὰ οἰκειότητι τοῦ πατρὸς τρέφονται, αὐτῆς δὴ ἕξιν, ἢ δύναμιν ἱερατικὴν διορισμός.

[b] S. Ephrem ſerm. de Sacerdotio.

[c] Cyprianus epiſt. 68.

[d] Oſeæ 8.

[e] Prouerb. 8.

[f] Ad Rom. 13.

[g] Damaſcen. lib. 2. de fide orthodoxa cap. 29.

[h] Sapient. 14.

[i] Ad Rom. 9.

[k] Auguſt. lib. 2. contra Parmen. cap. 13.

braeos adductus huic veritati quicquam officit, cùm enim ait Apostolus, [a] *nec quisquam sibi sumit honorem, sed qui vocatur à Deo tanquam Aaron:* sensus est neminem Pontificium sibi honorem suo arbitrio, suoque iure sibi vendicare posse, sed eum legitimum esse Pontificem, qui vocatur à Deo tanquam Aaron, quem nempe, eiusque posteritatem Deus in Sacerdotium elegerat, ideoque, qui extra Aaronis familiam Sacerdotij munus attentabat, is à Deo reiiciebatur, eo modo quo qui iam extra hierarchiam à Deo diuinitus institutam sibi Sacerdotale vendicat officium, seu qui se Sacerdotalibus muniis ingerit, non vocatus ab Episcopo (quem proinde Dionysius, [b] ἐκφαντορικὸν τῆς θεαρχικῆς ἐκλογῆς, *interpretem diuinæ electionis*, appellat) spurius est, & adulterinus Sacerdos, vtpote cùm diuina vocatio, quæ legitimum constituit Sacerdotem, nullis certioribus argumentis constet, quàm electione Ecclesiastica, & Episcopali consecratione, quamuis sit alia diuina vocatio, quæ laudabilem, vtilémque Ecclesiæ efficit Sacerdotem: quæ quidem ex operibus præsertim comprobatur, non ex ordinariâ vocatione, vel missione, nec ex vllis antecedentibus, aut concomitantibus ordinationem signis certò coniici potest: cùm, vt notat [c] Bernardus, *& Saül constitutus à Domino, & Iudas non ab alio electus in Apostolum memoretur, quorum tamen vterque à Deo reprobatus est. Nonne ego vos duodecim elegi*, inquit [d] Christus, *& vnus ex vobis diabolus est?* talisque diuina vocatio non est Aaronica, cùm plures ex familia Aaron Sacerdotio abusi fuerint, nec Aaron ipse Sacerdotij semper vigorem retinuerit, dum populum vel ad idololatriam impulit, vel saltem volenti consensit. Locus verò eiusdem Apostoli priori ad Timotheum satis superiùs explicatus est, ex eóque ostensum, prophetiam non poni ab Apostolo tanquam causam instrumentalem gratiæ Timotheo collatæ, sed vt motiuam: præterquam quod enim aliqui Patres, vt [e] Theophylactus, [f] Chrysostomus, [g] Ambrosius, [h] Hieronymus, & alij, quorum sententiam suprà allatam exposuimus, prophetiæ nomine doctrinam intelligunt, quàm διὰ τῆς προφητείας interpretantur, id est, εἰς προφητείαν ad prophetiam, seu ad doctrinam, & Scripturæ interpretationem, seu etiam gratiam doctrinæ, & prophetiæ, quomodo legit [i] Hieronymus epistola ad Euagrium: alij verò, præcedentes prophetias intelligunt, iuxta quas ordinatus fuerat Timotheus, [k] id testante eodem Apostolo, huncque locum ita interpretantibus, & aliis passim: adeout διὰ τῆς προφητείας idem sit, ac μετὰ τῆν προφητείαν, quam nos interpretationem sectamur, vt maximè consentaneam: nullus item Patrum hæc verba ita interpretatus est, quasi diuina reuelatio, aut vocatio ea esset, quæ gratiam ordinato conferret: idéoque interpretatio ista explodenda est, nec ex eâ solidum vllum argumentum elici potest.

XXI. Neque etiam quidquam ponderis habent Patrum adducta testimonia, nam esto Patres optimè gratiam ordinationis in Deum refundant, vt principalem eius causam, & auctorem, iuxtà illud Psaltis, [l] *gratiam & gloriam dabit Dominus*: non tamen humano ministerio, sensibilibusque ordinationis signis, tanquam instrumentis, vim denegant: sicut licet sæpè apud eosdem Patres legamus, Deum esse qui baptizat, non tamen humani ministerij necessitatem tollunt, aut instrumentalem ei virtutem adimunt. Iidem quoque Patres, [m] dum aliquos docent ab hominibus, alios à Deo ordinatos, voluntatis diuinæ consequentis rationem habent, iuxta quam aliqui non sunt à Deo ordinati, vt diximus; item [n] dum aliquos à Deo constitutos docent, non per hominem, vt Moysem, aliquos à Deo, vt Iesum Naue, per hominem, aliquos per hominem tantum, vt plurimos fauore vulgi constitutos, aliquos à se, vt Pseudoprophetas: omnes modos recensent, quibus pastores creari possunt; nec Ecclesiæ præsentia tantum tempora denotant, quibus nulli à Deo non per hominem constituuntur, & designantur Ecclesiarum rectores: cùm olim à Deo non per hominem Apostoli constituti essent, quam sibi prærogatiuam attribuit Paulus, cùm se [o] *non ab hominibus, neque per hominem, sed per Iesum Christum & Deum Patrem Apostolum vocauit*: quam eandem cæteri Apostoli à Christo electi, & designati sibi vendicare potuerunt: qui autem per hominem ordinati tantum dicuntur,

[a] Ad Hebr. 5.
[b] Dionysius cap. 5. Eccles. hierarch. parte 3.
[c] Bernard. declamat. ecce nos reliquimus.
[d] Ioann. 6.
[e] Theophylact. in cap. 4. priorem ad Timoth.
[f] Chrysost. homil. 14. in cap. citat.
[g] Ambros. in cap. cit.
[h] Hieronym. ibidem.
[i] Hieronym. epist. 85. ad Euagrium.
[k] 1. ad Tim. 1.
[l] Psalm. 3.
[m] Lege Aug. libris contra Donatistas passim.
[n] Auctor dialog quæst. 65. q. 64 tomo 4. August.
[o] Ad Galat. 1.

Digitized by Google

A dicuntur, ij veri ſunt Sacerdotes, nec pſeudoprophetis adnumerantur: quam paucos enim haberemus veros Sacerdotes, ſi quicumque fauore vel gratia electi ſunt, verè Sacerdotes non eſſent? ij autem ſolùm in pſeudoprophetarum ſeu falſorum Sacerdotum ordinem referuntur, qui ex ſe ſolùm ordinantur, non à Deo, neque per hominem, vt ſunt Nouatores noſtri, qui extra Eccleſiam ſine legitimâ auctoritate ac deſignatione Sacerdotium ſibi temerè vſurparunt: neque verò à diuinâ ſolâ electione, abſque humano miniſterio, vel Florus [a] ipſe citatus Sacerdotij poteſtatem petendam dixit: ſed ex toto contextu, & ſerie orationis id tantùm prædictus auctor voluiſſe conuincitur, poteſtatem merè humanam, Regum nempe, ac Principum ad validitatem ordinationis nihil conferre: ideóque in ordinationibus, principis conſenſum *valuiſſe vtique ad cumulum fraternitatis, propter pacem, & concordiam mundanæ poteſtatis, non tamen ad complendam veritatem, vel auctoritatem ſacræ ordinationis, quæ nequaquam regio potentatu, ſed ſolo Dei nutu, & Eccleſiæ fidei conſenſu cuique conferri poteſt*; vt ibidem docet idem

B Florus, qui proinde non Eccleſiæ, ſeu Eccleſiaſticæ poteſtatis miniſterium, ſed ciuilis & mundanæ, ab ordinatione tanquam neceſſarium excludit: quod etiam clariùs oſtendit, dum ibidem ait ſemper *fuiſſe integram, & ratam ordinationem, quam ſancta Eccleſia iuxtà traditionem Apoſtolicam, & Religioſæ obſeruationis formam celebrauit*: quid eſt enim ordinatio iuxta Religioſæ obſeruationis formam, niſi Catholico ritu celebrata, cum externis ſignis, ac viſibilibus Symbolis, non ordinatio à ſola diuinâ voluntate dependens?

XXI. Denique nec argumentum noſtrum ex Patribus deſumptum tantillum labefactant, quæ ab aduerſariis ad eorum ſolutionem, veriùs ad effugium, proferuntur: primùm enim quod aiunt auctorem de operibus Cardinalibus cenſuiſſe naturâ ſua conſecrationẽ Sacerdotis non reiterari, ſicut quamlibet aliam conſecrationem, non ſoluit argumentũ, quod ex eo auctore deduci poteſt: verba enim eius auctoris ſunt hæc, [b] *docetur ergo quæ ſit Baptiſmi, & aliorum Sacramentum ſtabilitas, &c. nam Baptiſmum repeti Eccleſiaſticæ probibent regulæ: & ſemel ſanctificatis nulla deinceps manus iterum conſecrans præſumit accedere: nemo ſacros ordines ſemel datos iterum renouat, nemo ſacro oleo lita iterum liuit aut conſecrat: nemo impoſitioni manuum, vel miniſterio derogat Sacerdotum*, ex quibus verbis & ſtabilitas ſacræ ordinationis deducitur, quæ Baptiſmi ſtabilitati comparatur; quæ quidem ad Sacramenti ordinationis probationem non minimi eſt ponderis; & teſtimonium auctoris pro exemplo Sacramenti firmi, & ſtabilis ſacram ordinationem proferentis adfertur; cui non obſtat, quod conſecratio rerum, quæ oleo liniuntur, vt ſunt Eccleſiæ, vel Altaria, nonnunquam eorum accedente profanatione repetatur: præterquam quod enim tempore Cypriani, vel eius, quicumque ille ſit auctor huius tractatus (quẽm ætate Cornelij, & Cypriani ſcripſiſſe oſtendit [c] Pamelius) nec Eccleſias, nec Altaria probabile ſit, vllo crimine ità pollui potuiſſe, vt iterum conſecratione indigere exiſtimarentur: ſed hanc demum legem (quamuis Hygino à quibuſdam tribuatur, quod incertum eſt) extinctâ

D perſecutione ab Eccleſiâ de nouo ſtatutam fuiſſe: reſponderi prætereâ poteſt, [d] nullo crimine cuiuſquam Eccleſias ita exſecrari, vt conſecrari iterum debeant, ſed tantum ita pollui, vt reconciliari iubeantur: ſic manente charactere Sacerdotali, neminem quantumuis peſſimum adeò execrabilem effici, vt iterum ordinari debeat, ſed ſolum requiri, vt per pœnitentiam criminum ſuorum fœditatem aboleat, & diuinæ gratiæ Sacerdotali ordinationi debitæ motus penè ſepultos exſuſcitet. Deinde nemo dixerit auctorem iſtum, qui Baptiſmi, & aliorum Sacramentorum ſtabilitatem probare voluerit, ſolius Baptiſmi ex Sacramentis meminiſſe: proindeq; ex huius auctoris verbis deducitur mentem ipſius fuiſſe ordinationem Sacramentum eſſe, quam nempe in exemplum Sacramenti adduxerit, & quamuis conſecrationem rerum inanimatarum ob ſimilitudinem, quamdam quam cum ordinatione & conſecratione Eccleſiæ miniſtrorum habet, eodem filo eidem adnexuerit: conſtat tamen nunquam ei in mentem veniſſe, quod ordinatio Sacerdotalis Sacerdotum criminibus, quibus ipſorum anima polluitur, ac contaminatur, depereat, ad quam proinde

[a] Florus ſuprà citatus.

[b] Auctor de operibus Cardin. ſermone de ablutione pedum.

[c] Pamelius argumento tract. citat. de operib. Card.

[d] Vide cap. propoſuiſti, de conſecrat. Eccleſ. vel altaris, & cap. aqua, & cap. fin. eodem tit. item cap. ſignificaſti, de adulterio.

Digitized by Google

pollutionem eluendam iteratione ordinationis opus sit, tum quod si hæc ipsius A
animo sententia insedisset nequaquam stabilem ordinationem & minimè iterandam dixisset, quam maximè enim inconstans esset ordinatio, quæ ab ambulatoriâ hominis voluntate penderet, quâ nihil incertius, aut inconstantius esse potest: quàm sæpè ordinatio repeti deberet, si quoties Sacerdos peccat, toties ordinatio depereat, totiesque repetenda sit? tum quod quis credat sancto Cypriano, aut alicui probato auctori, Valdensium & VVicklephistarum stultissimum errorem placuisse quo peccato mortali Sacerdotalis potestas adimi dicitur, quem Scriptura sacra, & humana etiam ratio apertissimè refellit, vt suo loco probabimus?

XXIII. Augustinum nequaquam nobis eripiunt, cuius clarissima exstant pro ordinatione in Sacramentorum classem referenda testimonia, neque destructio Sacramenti propriè vel impropriè dicti, citato Augustini testimonio applicari potest: cùm enim ita argumentetur Augustinus, vt ex eo quod Baptismus non deperdatur per recessum ab Ecclesia, ordinationem quoque inferat non B
deperdi, quia vtrumque Sacramentum est permanens, quod effectum habet permanentem: si Augustinus censuisset ordinem non esse propriè Sacramentum, æquè ac Baptismum, nulla eius esset ratiocinatio, faciléque respondere potuissent Donatistæ, cur per recessum ab Ecclesia amittatur ordo, non Baptismus, rationem esse, quod ordo propriè Sacramentum non sit, quod characterem imprimat, sicut Baptismus; itaque vt bona sit ratiocinatio Augustini debet supponere ordinem propriè esse Sacramentum. Falsum est autem Augustinum duo tantum Sacramenta admisisse, Baptismum & Eucharistiam: verum est ea solum in exemplum protulisse, sed non ea sola Sacramenta agnouisse: sufficit verba Augustini, quæ nobis obiiciuntur legere, vt veritas bonitasque solutionis appareat: sic ergo Augustinus, [a] *vnde Sacramentis numero paucissimis, observatione facillimis, significatione præstantissimis societatem noui populi colligant: sicuti est Baptismus Trinitatis nomine consecratus, communicatio corporis & sanguinis ipsius, & si quid aliud in scripturis canonicis commendatur:* an hoc est duo tantùm Sacramenta statuere, an non potius aliqua alia indicare? C

[a] Aug. epist. 118. ad Ianuarium.

XXIV. Anastasium quoque secundum Catholicis partibus non fauere minimè ostendunt: audiatur Anastasius, qui cùm plurima pro ordinationis stabilitate proferat, tum maximè hæc habet Catholicæ veritati confirmandæ maximè opportuna, [b] *nullum de iis quos vel baptizauit Acacius, vel quos Sacerdotes, siue Leuitas secundùm canones ordinauit, vlla eos ex nomine Acacij portiola sionis attingit, quo forsitan per iniquum tradita Sacramenti gratia minus firma videatur?* quid ad hæc soluenda faciunt, quod Acacius non fuerit hæreticus, non propriè schismaticus, quod ordinationes ab eis factæ ratæ fuerint? hæc omnia vim argumenti ex eo testimonio deducti non eneruant: cùm enim, & Sacramentum ibi Anastasius ordinationem vocet, & gratiam ab eâ tradi asseueret, & eius firmitatem ibidem cum Sacramento Baptismi comparet, propriè dictum vtique Sacramentum gratiæ, ac characteris productiuum, sacram ordinationem esse Anastasius cen- D
set; hoc autem tantum contra aduersarios pro Catholicis vrgemus. Gregorius similiter dum sacram ordinationem Sacramentum vocat, quod interiorem virtutem, id est gratiam largiatur, non potuit eam expressiùs propriè dictum Sacramentum ostendere, quàm & nomen Sacramenti, & effectum propriè dicti Sacramenti ei tribuendo. Quod tandem respondent gratiam ordinationi Patres attribuisse, non vi alicuius signi exterioris, cui sit alligata, sed vi diuinæ vocationis, satis superius refutata à nobis hæc solutio, cui proinde refellendæ non est opus diutius immorari.

[b] Anastas. 2. epist. ad Anastas. Imperat. cap. 7.

§. III.

Hæreticorum obiectiones refelluntur.

XXV. Asserta itaque catholicâ sententiâ, præclusisque aduersariorum effugiis, quibus vim nostrorum argumentorum imminuere satagebant, eorum obiectiones

Digitized by Google

A obiectiones refellendæ ſunt, maximè eæ, quas proponit Antonius[a] de Dominis. Prima eſt, qui a Sacramentum quod agit ex opere operato, non pendet ab initiandorum doctrinâ, probitate, ac meritis, at verò ſacra ordinatio ab iis pendet. Altera, quia ſoli Deo ordinatio reſeruatur non homini, non humano miniſterio, non ſenſibilibus ſignis peragitur. Tertia, quia ordinis inſtitutio nos latet, nec in Scripturis ſacris reperitur. Quarta, quia ſententia affirmans ordinationem eſſe Sacramentum varias patitur difficultates circà materiam, formam, & effectum ordinationis. Verùm hæ omnes obiectiones infirmæ ſunt, & imbecillæ: prima enim falſitatem, & errorem grauiſſimum continet, dum ſacræ ordinationis valorem, atque firmitatem pendere putat à meritis, vita, aut doctrina ordinandi, quem errorem ſuo loco refellemus, & contraria argumenta diſſoluemus. Altera ex prædictis ſatis refutata eſt, vbi ſignis viſibilibus ordinationem, eiuſque effectum alligata eſſe docuimus, & adductis in contrarium auctoritatibus reſpondimus. Tertia quoque ex prædictis re-
B futatur, quippe cùm Scripturæ ſacræ loca adduxerimus, quibus ordinationis Sacramentum colligitur, & effectus indicatur; neque opus eſt, vt quandonam, & quomodo Chriſtus ipſum inſtituerit, nobis Scriptura ſacra apertè demonſtret, cùm nec Baptiſmi v.gr. inſtitutionem in Scripturâ ſacrâ habeamus, cuius tantum conferendi mandatum, & collati exempla quædam in ipsâ legimus. Quarta omnino friuola eſt, & ridicula: abſurdum enim eſt in rebus fidei, quæ captum mentis noſtræ excedunt, ſuntque intellectu difficiles, aut hæſitare, aut incredulum eſſe, vel proteruum negatorem, propter difficultates, quæ in eis explicandis occurrunt: cùm nec ab inquiſitione & aſſertione veritatis naturalis difficultates occurrentes remorari nos debeant: præſertim cùm falſa ſæpè ſint probabiliora veris; & ea quæ veriora ſunt, dum noſtro concipiendi modo non adeò conſentiunt, varias nobis difficultates pariant.

XXVI. Vnica obiectio ſupereſt, in quâ tantillum remorari debeamus, quia
C nempe ex quibuſdam exemplis & Doctorum Catholicorũ dictis videtur concludi ſacram ordinationem non eſſe ſenſibilibus quibuſdam ſignis alligatam, ſed tanquam officij cuiuſdam executionem ſuperiorum Eccleſiaſticorum voluntati, verboque attribui: Primò enim narrat[b] Gregorius Nyſſenus Thaumaturgum tridui itinere diſſitum à Phædimo Amaſæenſium Antiſtite, Neocæſarienſem Epiſcopum fuiſſe conſecratum. Refert quoque[c] Metaphraſtes Danielem Stylitam abſentem quodammodo Preſbyterum à Gennadio Patriarcha Conſtantinopolitano conſecratum, recitante Archidiacono preces, populo acclamante, Deoque ipſi manus per Epiſcopum imponente. Secundò, de iis qui Simoniacè ordinati in priſtinum gradum reſtituerentur, ſic inquit[d] Petrus Damiani, *illi etiam ipſi, quibus miniſtrandi licentia redditur, non ex malè mercatâ veteri ordinatione ad amiſſum reparantur officium: ſed ex illâ potius Apoſtolorum principis efficaciſsimâ auctoritate, qua in B. Apollinarem repentè vſus eſt, dicens, ſurge inquit, accipe Spiritum ſanctum, ſimulque Pontificatum.* Ex iis enim verbis infertur & Simo-
D niacè ordinatos, qui priſtino gradui redderentur, poteſtatem ſuam nactos fuiſſe non ab ordinatione olim receptâ, ſed à voluntate, & verbo Summi Pontificis, eos à vinculis, quibus alligabantur, abſoluentis: & Petrum ſolo verbo Sanctum Apollinarem Rauennatium Epiſcopum conſtituiſſe abſque vllo alio ritu, & ceremoniâ. Tertiò, quia ex Catholicis[e] Gygas cum Doctoribus ab ipſo citatis, necnon[f] Rebuffus docent Summum Pontificem ſolo verbo poſſe facere Sacerdotem, & Epiſcopum, ſi dicat alicui duntaxat, eſto Sacerdos, eſto Epiſcopus.

XXVII. Reſpondemus iuxta ea quæ iam toties inculcauimus, falſum eſſe quod ſacra ordinatio vllis ſignis ſenſibilibus alligata ſit: nec ea quibus id adſtruitur, maximi eſſe momenti. Primò enim quod de ſancto Thaumaturgo abſente creato refertur, extraordinarium eſt, & præter legem communem (in qua tamen Deus diſpenſare poteſt) diuino impulſu hoc factum narratur; neque tamen habitam veram fuiſſe hanc ordinationem, ſed potius ſanctam precationem, quæ Thaumaturgum flectere potuit, & inducere ad Epiſcopa-

[a] Antonius de Dominis lib. 2. de Rep. cap. 4.

[b] Nyſſ. in vita Thaumaturg.

[c] Metaphraſtes in vita Danielis Stylitæ apud Surium tom. vlt. 11. Decemb. Lipomanum eodem die, & in appendice vitar. Patrum Orientis auctore Benedicto Gonono.

[d] Petrus Damiani opuſc. 5. quod inſcribitur ad Mediolan. de priuileg. Roman. Eccleſiæ propè finem.

[e] Gygas cum Doctorib. ab eo citatis q. 8. de præſ. num. 3.

[f] Rebuffus de benef. imi.

tum ſuſcipiendum, eumque fugientem retinere, non ſpiritali poteſtate con- A
ſignare, ex eo patet, quod ab eodem a Nyſſeno, qui hæc refert, non adhibi-
tam conſtet, à Phædimo manus impoſitionẽ, ſeu eleuationem, ſed ſermonem,
allocutorium, quo Deo cõſecraretur ac deuoueretur Thaumaturgus, ideoque
nonniſi *πάντων μὴ ταῦτα ὧν νομίμων ἐπ' αὐτῷ πεπραγότων*, *omnibus poſt hæc quæ fieri*
ſolent legitimis ſeu ſolemnibus in eo peractis, ſacrum Pontificatus miniſterium ag-
greſſus ſit. Singulare quoque, nec in exemplum trahendum, quod Daniel
Stylita ordinatus fuerit ab Epiſcopo Conſtantinopolitano Gennadio, quam-
uis ſe apud eum non ſtetiſſet, non ad eius pedes procumberet, non eum tan-
geret: quod quidem inſpiratione diuina factum eſſe oportuit vt rectè factum
defendi poſſit; In iis autem quæ ex priuatâ illa inſpiratione diuinâ fiunt,
quamuis lex vniuerſalis violetur, nullum tamen ei præiudicium infertur:
præter legem hæc fiunt, non contrà legem, quæ actus tantum ordinarios in
quibus Deus minimè diſpenſarit, obligatione ſuâ concludit. Singularium
autèm iſtorum caſuum aliqua in Apoſtolis exempla plures admittunt, vt quod B
in nomine Chriſti, non perſonarum diuinarum omnium baptizarent, quod
ſolâ manus impoſitione Confirmationis Sacramentũ impertirentur; & cætera
eiuſmodi facerent quæ ad conſequentiã trahenda non ſunt, nec ex eo Sacra-
mentorum diuina inſtitutio, vel ratio peruertenda. Secundò aliter omnino
intelligendus eſt Petrus Damiani, quàm aduerſarij exiſtiment, loquitur ille
de executionis ordinis, deque miniſterij & officij reſtitutione, non poteſta-
tis ordinis; qui enim per Simoniam ordinantur, iis Eccleſiaſticum officium
interdicitur, locus ac dignitas adimitur, poteſtas ordinis non aufertur, aut
denegatur: quod autem poſteà recipiant ſuum locum, ad honores ordinis
admittantur, liberamque ſui ordinis exercendi poteſtatem ſortiantur, id vti-
que conſequuntur, non intuitu ordinis per ſimoniam ſuſcepti, qui pœnam
prouocat, non veniam mereri debet: ſed id benignitati & auctoritati potius
ſuperioris abſoluentis reum, ipſique indulgentis concedendum eſt; quæ C
quidem abſolutio ſolo verbo peragitur, nec exterioribus indiget ceremoniis,
& hoc eſt quod ibi vult Petrus Damiani, qui Pontificis Romani auctorita-
tem in abſoluendo, prudentiam, & benignitatem, hoc opuſculo ſeu epiſtola
ad Hildebrandum, prout malueris appellare, ex profeſſo commendat. Ter-
tiò, Doctorum citatorum qui Theologiæ ignari fuerunt & hallucinati dici
poſſunt, in re Theologica, exigua habetur ratio, quamuis nec id velle cre-
dendi ſunt, quod in obiectione eis affingitur, ſed id tantùm quod Catholicæ
conſonat veritati, putà Epiſcopos ſolo Pontificis dicto iuriſdictionem aſſequi,
& dignitatem Epiſcopalem nanciſci, non ordinem, neque ſpiritalem functio-
num Epiſcopalium obeundarum poteſtatem.

a Nyſſenus ſuprà.

ARTICVLVS II. D

An omnibus ordinibus conueniat eſſe Sacramentum.

§. I.

Presbyteratum eſſe Sacramentum.

I. DE Preſbyteratu reſcerta eſt, ipſum nempe verè ac propriè dictum eſſe Sacramentum; quæ enim ſuperiùs prolata ſunt, ea Preſbyteratus ordinem Sacramentum eſſe oſtendunt. De quo videlicet præcipuè Florentinum, & Tridentinum loqui videntur; Florentinum quidem, b quod Epiſcoporum mentionem expreſſam nullam faciat, ſed Sacerdotum ſolùm, Diaconorum ac Subdiaconorum: Tridentinum c verò, quod de Sacerdotio præſertim diſſerat, ad quod reliquos ordines tanquam gradus miniſtrantium referri

b Florent. in decreto vnionis.
c Trident. ſeſſ 23. cap. 2. & c. 2.

Digitized by Google

A ferri affirmat: nam Sacerdotij nomine comprehenditur Preſbyteratus; quem præſertim ſignificari à Tridentino inſuper patet, tùm quod præcipua cõtrouerſia inter Catholicos & Hæreticos à Tridentino damnatos erat de Preſbyteratu, tùm quod capite ſecundo ſeſſionis vigeſimæ tertiæ, quæ doctrinam de ſacra ordinatione tradit, nullum nominatim verbum faciat de Epiſcopis, quamuis reliqui ordines ibi enumerentur: tùm quod Tridentinum definiat per ſacram ordinationem gratiam, ſeu Spiritum ſanctum dari, ob quod Epiſcopi ordinantes recte dicunt, [a] *accipe Spiritum ſanctum*: quæ verba cùm in ordinatione Preſbyteri proferantur, non minus quàm in ordinatione Epiſcopi; patet ex decreto Tridentini gratiam in eâ conferri, proindeque eam verum eſſe Sacramentum. Scripturæ quoque ſacræ & Patrum teſtimonia ſuperiùs adducta de Preſbyteratus ordinatione præſertim loquuntur, dum de ordinationis Sacramento verba faciunt; vt examinanti patebit. Itaque indubitatum eſſe debet apud Catholicos Preſbyteratus ordinem verè Sacramentum eſſe dicendum.

[a] Idem ſeſſ. 23. can. 4.

B Quæſtio itaque hoc loco tantùm moueri poteſt, de Epiſcopatu, Diaconatu, Subdiaconatu, & minoribus ordinibus, de quibus proinde ſigillatim hic dicendum eſt.

§. II.

Epiſcopatum eſſe Sacramentum.

II. Quod ſpectat ad Epiſcopatum [b] Albertus magnus, Alenſis, [c] SS. Thomas, [d] Bonauentura, [e] Richardus, [f] Dominicus Soto, & alij Catholici Doctores negant Epiſcopatum propriè dictum eſſe Sacramentum; contrà vero [g] Altiſſiodorenſis, [h] Ioannes Maior, [i] Durandus, [k] Paludanus, Canoniſtæ, & recentiores Theologi pene omnes Epiſcopatum Sacramentum eſſe affirmant. Hanc autem affirmantem ſententiam Bellarminus [l] certiſſimam, Petrus Soto [m] certâ fide tenendam cenſent, Michael [n] de Medina contra-

C riam huic ſententiæ, eſſe periculoſam. Vaſques [o] ſimiliter quod huic ſententiæ contrarium ſit, ſine graui nota non poſſe teneri arbitrantur. Ego ita cenſeo certiſſimam habendam eſſe affirmantem iſtam ſententiam, nec antiquos auctores, qui pro contrariâ ſententiâ citantur, mihi videri omninò ei repugnaſſe: ſed id forte tantùm defendiſſe, Epiſcopatum nempe non eſſe diſtinctum ordinem diuerſumque Sacramentum à Preſbyteratu; quia tamen eorum auctoritas à recentioribus prætendi poteſt, nollem contrariam opinionem hæreſis aut erroris notâ afficere, quamuis mihi falſa, & allatis ſuperiori capite probationibus contraria videatur. Primo enim Tridentinum [p] Concilium mihi omninò videtur nomine ordinationis ſacræ, quam Sacramentum eſſe definit, Epiſcopatum comprehendiſſe: tùm quia Catholicam ſententiam probat ex locis epiſtolæ primæ, & ſecundæ ad Timotheum citatis, quæ de Epiſcopali ordinatione Timothei præcipuè intelligenda ſunt; tum quia anathemate eum ferit, [q] *qui dixerit per ſacram ordinationem non dari Spiritum ſanctum, ac proinde fru-*

D *ſtrà dicere Epiſcopos, accipite Spiritum ſanctum*: ea porrò verba ſicut in Preſbyterali, ita in Epiſcopali ordinatione proferuntur; quæ proinde ex mente Tridentini, vt vera ſint, debet per ordinationem Epiſcopalem Spiritus ſanctus conferri, id eſt gratia: proindeque debet illa ordinatio, quæ gratiæ conferendæ inſtrumentum eſt propriè dictum eſſe Sacramentum. Secundò prædicta [r] ad Timotheum verba, quæ ſupra protulimus, quibus ordinationem gratiam conferre probauimus, de ordinatione Epiſcopali præſertim intelliguntur à Patribus, puta de ordinatione Timothei à Paulo in Epiſcopum. Tertiò, quia Patres etiam plurimi, quos produximus, de ordinatione præſertim Epiſcopali diſſerunt, vt ex eorum lectione videre erit, maximè verò cum adnotatu dignum ſit, apud eos Sacerdotis nomine ſæpe ſæpius ſolos Epiſcopos, non inferiores Preſbyteros ſignificari: vnde Ambroſius librum de dignitate Sacerdotali, Chryſoſtomus de Sacerdotio aliquos libros inſcripſit: quibus tamen libris vterque de ſolis Epiſcopis ex profeſſo diſſerunt.

III. Probatur etiam rationibus, primò quia Epiſcopi iure diuino Superiores

[b] Albertus.
[c] Alenſis.
[d] D. Thomas.
[e] B. Bonauent.
[f] Richard.
[g] Dominicus Soto in 4. diſt. 24.
[h] Altiſſiod.
[i] Maior.
[k] Durandus.
[l] Paludanus in 4. diſt. 24.
[m] Canoniſtæ in cã. Cleros. diſt 21. & c. perfectis diſt. 25
[n] Bellarminus lib. de ordine. cap. 5.
[o] Petrus Soto lect. 4. de ſacram. ordinis.
[p] Medina lib. 2. de ſacrorũ homin. continentia c. 15.
[q] Vaſques in tertiam partẽ diſp. 240. c. 4. & alij.
[r] Tridẽt. ſeſſ. 23. cap. 3.
[s] Idem c. 4.
[t] 1. ad Timoth. 4. & 2. ad Timoth. 1.

sunt Episcopis, non solâ iurisdictionis auctoritate, verum etiam ordinis potestate: qua certe superiores non essent, nisi ordinatio ipsorum à diuinâ institutione penderet: proindeque eorum ordinatio Sacramentum esset: sed eo tantummodò dicerentur superiores Presbyteris, quo Patriarchæ, Primates, Archiepiscopi Episcopis: itémque si Episcopatus ordinatio Sacramentum non est, id totum quo Episcopi sunt Presbyteris ab Ecclesiæ auctoritate pendebit, & in alios transferri poterit, & aliis quam per ordinationem viis communicari, adeo vt nihil relinquatur, quo Episcopi Presbyteros superent, sicque susque deque Ecclesiasticus status peruertetur. Secundò quia per Episcopalem ordinationem gratia infunditur, & character aliquis imprimitur: vtrumque autem Sacramento proprium est; primũ quod gratia infundatur, vt tum ex prædictis, tum etiam ex iis, quæ inferius vbi de effectu sacræ ordinationis dicemus, constabit: quibus addo auctoritatem beati Leonis, qui sacram Pontificis ordinationem Sacramenti nomine vocat, & ei diuinam gratiam attribuit, [a] *denique*, inquit, *cùm huius diuini Sacerdotij Sacramentum etiam ad humanas peruenit functiones, non per generationum tramitem currit, nec quod caro, & sanguis creauit, eligitur: sed cessante priuilegio Patrum & familiarum ordine prætermisso, eos rectores Ecclesia accipit, quos Spiritus sanctus præparauit, vt in populo adoptionis Dei, cuius vniuersitas Sacerdotalis atque regalis est, non prærogatiua terrena originis obtineat functionem, sed dignatio cœlestis gratiæ gignat Antistitem.* Confirmatur, nam Christus ordini sacro gratiam adnexuit, tum vt dignè ordinatus Sacramenta ipsi commissa administraret, tum vt in Ecclesiastico regimine occurrentes difficultates faciliùs superaret; quare cum Episcopo aliqua Sacramenta administranda, conferendáque tradantur, quæ Presbyteris inferioribus denegata sunt, Confirmationis nempe & ordinationis; opus est vt in ordinatione gratiam recipiat, quæ ipsos dignos istorum Sacramentorum ministros efficiat; cùm etiam tota ecclesia Episcopis præsertim innitatur, qui controuersiarum fidei definiendarum sunt iudices: cùm Ecclesiasticum regimen apud ipsos præsertim resideat, variasque in eo molestias ac difficultates quotidie patiantur: nè defuisse dicatur Deus in necessariis, consentaneum videtur vt in ordinatione suâ eam recipiant gratiam, quæ difficultates istas vincat, labores subleuet, ac molestias leniat. Alterum autem ex eo etiam apertè demonstratur: nulla enim res characterem magis arguit, quàm collatio potestatis spiritualis, si ea sit indelebilis: nam character vel potestas spiritualis est animæ indelebiliter affixa vel signum potestatis spiritualis, notaque diuini pacti de concurrendo cum hominibus ad aliquas actiones spiritales vel efficiendas, vel recipiendas, si non simpliciter & absolutè, saltem consentaneè ordini à Christo statuto; at vero in ordinatione Episcopali confertur noua potestas respectu duorum Sacramentorum conferendorum, Confirmationis & Ordinis, quæ data non est Presbyteris, sed solis Episcopis: itaque characterem in Episcopali ordinatione conferri necessum est.

[a] S. Leo serm. 3. in die anniuersario assumpt. eius ad Pontific.

IV. Nec iuuat respondere non produci nouum characterem in Episcopali ordinatione, sed fieri tantum extensionem characteris Presbyteralis: nam quicquid sit ea de re, valet semper nostrum argumentum: quippe cùm neque character nouus imprimi, neque extensio noui characteris sine Sacramento fieri possit: eadem enim in charactere reipsa extendendo requiritur efficacia, quæ in nouo producendo: eadem in vtrauis requiritur diuina institutio: non autem reperitur Deus vlli rei nisi Sacramento vim illam contulisse consignandi animum spirituali aliquâ notâ, vel eam quæ impressa fuerit amplificandi, itaut diuini fœderis illa nota semper remaneat, Deumq; quodammodo deuinciat ad concurrendum infallibiliter ad aliquas actiones spiritales, ad quas aliàs non concurreret; quomodo credimus Episcopalem characterẽ seu nouus sit, seu Presbyteralis ampliatio, Deũ quodãmodo adstringere, seu potius signum esse pacti diuini, quo ipse se obligauit ad concurrendum cum ipso consecrato ad Sacramenta Confirmationis & Ordinis conficienda, ad quos effectus cum alio quouis, ex ordinariâ lege, minimè concurrit. Quod si quæras

Digitized by Google

A quæras, quinam ex iis duobus characterem Epiſcopalem interpretandi modis nobis magis arrideat: an ipſum nouum, & diſtinctum characterem à Preſbyterali dici placeat, an verò tantum extenſionem Preſbyteralis. Reſpondemus vtrumque ex noſtrâ ſententiâ dici poſſe: nouũ quidem characterem dicere poſſumus Epiſcopalem, quia eſt ſignũ nouæ poteſtatis collatæ: extenſio verò Preſbyteralis ordinis dici poteſt, quia nempe & characterem Preſbyteralem ſupponit, & ipſum quodammodo afficit, atque eleuat, ab eoque conſequitur: ratio enim characteris Preſbyteralis eſt, vt poteſtatem tam conſecrandi corporis ac ſanguinis Chriſti ſignificet, quàm abſoluendi à peccatis: Epiſcopalis autem characteris, vt extendat hanc poteſtatem, denotétque poteſtatem iſta efficiendi ſummam eſſe, & in ſummo Sacerdote (modo à nobis ſuperiùs explicato) quo pacto ab eâ poteſtate conferendorum Sacramenti Confirmationis, & Ordinis poteſtas deriuatur.

V. Contrà hanc ſententiam hæc obiici ſolent: primò, quia ſi Epiſcopatus Sa-
B cramentum eſt non erunt tantum Eccleſiæ ſeptem ordines. Secundò, quia hoc ipſo poſito Epiſcopatus imprimet characterem, hic autem vel eſſet ſuperior, vel inferior charactere Preſbyterali: non ſuperior, nam poteſtate Chriſti corporis conſecrandi, quæ Preſbytero tribuitur, nulla nobilior excogitari poteſt: non inferior, nam Sacramentum nobilius, quale foret Epiſcopatus, nobiliorem deberet habere effectum: cùm ergo nullum characterem imprimere poſſit, nec Sacramentum dici poteſt. Tertiò, quia Sacramentum Ordinis ad ſacram Euchariſtiam referri debet, ad quam Epiſcopatus referri non poteſt, nam ſi ad eam referretur, vel ad eam conficiendam, maiorem Preſbyteris conferret auctoritatem, vel ad miniſtrandum in hoc Sacramento ordinaretur; neutrum autem dici poteſt: non primum, quia omnes Preſbyteri æqualem, quantum ad conſecrationem corporis Chriſti & ſanguinis ſpectat, habent auctoritatem, à quouis homine independentem; non ſecundum, quia Epiſcopus
C non conſtituitur ad miniſterium, ſed ad Sacerdotium: ſupereſt ergo vt ad ſacram Euchariſtiam minimè referatur, proindéque nec ſit ordinis Sacramentum. Vltimò, quia ordines in Sabbatis Quatuor Temporum conferuntur, Epiſcopi verò nonniſi diebus Dominicis, vel Apoſtolorum feſtis conferantur.

VI. Friuola autem ea eſſe argumenta facilè ex appoſitis ſolutionibus conſtabit: primum ſuperiùs ſolutum eſt; alterum ex mox dictis facilè ſoluetur, iuxta quæ nempe dicendum characterem Epiſcopalem, vt à Preſbyterali condiſtinguitur (cùm tamen dici poſſet Preſbyteralis eleuatus, & ad plures effectus extenſus) inferiorẽ eſſe ſimpliciter Preſbyterali, quia nulla poteſtas poteſtati conſecrandi corpus Chriſti æquiparari poteſt: quãuis ſecundùm quid & extenſiuè nobilior ſit, cùm ad plura obiecta extendatur: neque ideò ſimpliciter nobiliorem eſſe debere, quod Epiſcopatus nobilior ſit Preſbyteratu, nam nec Epiſcopatus nobilior eſt Preſbyteratu, niſi vt adæquatè ſumitur, quo pacto contiD net Preſbyteratum, non autem vt inadæquatè ſumitur, vt Preſbyteratus gradui ſuperadditur. Tertium pari ratione ſolui poteſt, ſi dicamus Epiſcopatum ad ſacram Euchariſtiam conficiendam ordinari: quia nempe eſt ſummorum Sacerdotum, ideóque ſummam dicere poteſtatem corporis Chriſti conſecrandi, quam non habet quiuis Sacerdos, qui licet quantum ad validitatem conſecrationis æqualem dici poſſit habere cum Epiſcopo poteſtatem, quia non magis hic quàm ille materiam appoſitam conſecrare poteſt, nec magis hic quàm ille à validè conſecrando impediri: quippe cùm poteſtas, qua vterque conſecrat phyſica ſit, animæque indelebiliter inhærens, putà character Preſbyteralis, in quem proinde nemo poteſtatem habet, quem nemo ab habente auferre poteſt: quantum ad plura alia tamen inæqualem habere dicitur, tum quod Preſbyter poteſtatem conſecrandi aliis communicare non poſſit, quam Epiſcopus communicare poteſt, per ordinationem: ideóque Epiſcopi poteſtas fecunda, Preſbyteri ſterilis videatur; tum quod Epiſcopi poteſtas ſibi ipſi ſufficiens inſtrumenta operi ſuo neceſſaria, putà Vaſa ſacra, præpara-

Digitized by Google

re, & conſtituere poſſit, omnem quoque conſentaneum diuino Sacrificio ri- A
tum præſcribere: poteſtas verò Sacerdotis, quoad hæc ſibi minimè ſufficiens
ab Epiſcopo ſacrorum Vaſorum conſecrationem, ritumq; Sacrificij celebran-
di legitimum petere debeat; tum denique quod Preſbyteri poteſtas quoad ex-
ercitium, ab Epiſcopi poteſtate dependeat, à quo Preſbyteri celebrandi diuini
[a] Ignat. epiſt. ad Smyrnenſes Sacrificij licentiam petere debent, ſine quo, vt aiunt: Ignatius, & [b] Clemens
[b] Clemens epiſt. 3. Romanus, nec Sacrificium offerre, nec θυσιάζειν celebrare, nec Miſſas agere
poſſunt: cuius auctoritate à diuinorum Sacrificiorum celebratione abſtineri
ſeu ſuſpendi queunt; ob quæ totalis poteſtas Epiſcoporum à Patribus ſuperiùs
citatis dicitur ſummum Sacerdotium, & ſumma celebrandi Sacrificij ineſſe
eis dicitur auctoritas, quæ in Preſbyteris nonniſi inferioris gradus ac dignita-
tis eſſe dicitur: nec credendum eſt iure tantùm humano has Epiſcopalis pote-
ſtatis prærogatiuas eſſe firmatas: nam ordinandi poteſtas certò certius diuino
iure conſtat, & quamuis Vaſorum ſacrorum benedicendorum ratio, precum
quoque in Sacrificio diuino adhibendarum formulæ, humanâ auctoritate con- B
ſtent, diuino tamen iure hæc omnia adhibenda eſſe præſcribũtur, quia ordina-
tè & decenter Sacrificium iſtud Chriſtus celebrari præcepit; poteſtas autem
Epiſcopi in Preſbyteros diuino quoque iure ſtabilita eſt, quippe cùm apud Ca-
tholicos diuinâ fide certum ſit Epiſcopos Preſbyteris diuino iure eſſe ſupe-
riores.

§. III.

Diaconatum eſſe Sacramentum.

VII. Secundò quod ſpectat ad Diaconatum, mihi quoque pro certo iam vi-
detur aſſerendum poſt Tridentini Concilij definitionem, quæ Diaconatum à
Deo inſtitutum videtur oſtendiſſe, ipſum Diaconatum propriè dictum eſſe C
[c] Durandus in 4. diſt. 24. q. 2. Sacramentum: primò, quia ita docent Scholaſtici omnes, præter [c] Durandum
[d] Caietan. opuſc. tom. 1. tract. 11. & [d] Caietanum, qui ſolum Sacerdotium, ex omnibus Ordinibus Sacramen-
tum eſſe defendunt: necnon [e] Victoriam, qui id etiam probabile eſſe ſentit, &
[e] Victoria de Sacramentis q. 126. ſi qui pauci ſunt alij qui id doceant: reliqui affirmantem ſententiam amplec-
[f] Florent. in decreto Vnionis. tuntur, quorum conſenſus in re quæ à traditione pendet, non minimi pon-
deris ac momenti cenſendus eſt. Secundò, quia huic ſententiæ maximè fauent
[f] Florentinum, & Tridentinum Concilium: tum quòd ordinem abſolutè Sa-
cramentum eſſe pronuntient; at ordo nomen eſt relatiuum, quod dicit reſpe-
ctum ſuperiorum ad inferiores, & inferiorum ad ſuperiores: ideóque vt ordo
ſimpliciter dicatur Sacramentum, neceſſum videtur, vt non ſolùm ordo Sa-
cerdotum tanquam ſuperiorum, verùm etiam ordo aliquis miniſtrantiũ, tan-
quam inferiorum ſit verè propriéque dictum Sacramentum: cùm autem Dia-
conatus ſit potiſſimus ordo miniſtrantium, vel nullus ordo miniſtrorum erit
Sacramentum, vel certè Diaconatus erit. Confirmatur, nam Tridentinum [g] D
[g] Trident. ſeſſ. 23. c. 3. cùm definiiſſet ordines in Eccleſiâ præter Sacerdotium admittendos, alios ma-
[h] Idem ead. ſeſſ. c. 2. iores, alios minores, ſtatim [h] ſubdit abſolutè ordinem eſſe Sacramentum: quo
modo autem abſolutè id verum erit, niſi aliquis ſaltẽ ordo præter Sacerdotium
ſit Sacramentum? ſi quis autem ſit, is erit Diaconatus: tum quod potiſſima ratio
ob quam videretur excludendus Diaconatus à numero Sacramentorum, ea
prætendi poſſet, quod non ſit ex inſtitutione diuina: hanc autem rationem vi-
detur omnino Tridentina Synodus reprobaſſe, dum eorum ſententiam dam-
[i] Ibid. c. 3. nat, qui dixerint, [i] *in Eccleſiâ Catholicâ non eſſe hierarchiam diuinâ ordinatione inſtitu-*
tam, quæ conſtet ex Epiſcopis, Preſbyteris, & Miniſtris: itaque ex Tridentinorum Pa-
trum ſententiâ Diaconatus videtur eſſe Sacramentum: tum denique quod ea-
[k] Ibid. cap. 6. dem Tridentina Synodus, vt ſuperiùs docuimus, abſurdum putet [k] non dari
[l] Ibid. c. 4. per ordinationem Spiritum ſanctum, quia fruſtrà Epiſcopi dicerent, [l] *accipe*
Spiritum ſanctum: at illud abſurdum ſequeretur, ſi per Diaconatum non daretur
Spiritus ſanctus, quippe cùm Epiſcopi in ordinatione Diaconi hæc verba pro-
ferant,

Digitized by Google

A ferant,[a] *accipe Spiritum ſanctum ad robur, & reſiſtendum diabolo, & tentationibus eius:* datur ergo ex Tridentino per Diaconatum Spiritus ſanctus, id eſt gratia habitualis, & ſanctificans vi ipſorum verborum, quæ in ordinatione Diaconi proferuntur, id eſt ex opere operato, quod ſolis Sacramentis proprium eſt: vbi obiter nota non conſentaneè videri loqui Durandum,[b] qui non audet diffiteri quòd Diaconatus gratiam producat, quamuis ex eo ipſum Sacramentum eſſe minimè ſequi contendat.

[a] Pontif. Rom. 1. parte tit. de ordine Diaconi.

[b] Durandus ſuprà.

VIII. Deinde omnia argumenta, quibus aliquid Sacramentum eſſe colligi poteſt, ea omnia pro Diaconatu proferri poſſunt: nam non deeſt in Diaconatu externum, ac viſibile ſymbolum; non gratia, quæ externo iſti ſymbolo adnexa ſit; non character, qui licet non omnium Sacramentorum ſit effectus, à nullo tamen niſi Sacramento producitur; non inſtitutio diuina; non ſacra miniſteria; non exquiſitæ ad ipſum recipiendum diſpoſitionis neceſſitas. Expendamus ſingula: externa in ordinatione Diaconi ſymbola omnibus patent, im-

B poſitio manuum, & porrectio libri Euangeliorum: ex quibus quodnam eſſentiale ſit, non hîc definimus: certè in Actibus Apoſtolorum[c] primos ſeptem Diaconos manuum impoſitione ordinatos legimus; ſimili vtique ritu, quo Epiſcopi & Preſbyteri conſecrantur, nec, vt probabile eſt, ad diſſimilem effectum producendum. Gratia quoque in ordinatione Diaconatus producitur, ne alioqui falſa hæc verba ordinantis cenſeantur, *accipe Spiritum ſanctum*, quibus gratiæ infuſionem ſignificari ſuperiùs docuimus; ſed præſertim in ordinatione Diaconi hanc eſſe verborum iſtorum ſignificationem, patet ex iis, quæ in eadem ordinatione ſubduntur, verbis, quæ nos ſuprà retulimus: nam Spiritus ſanctus non poteſt dari ad robur, & reſiſtendum diabolo, ac tentationibus eius, niſi cum infuſione gratiæ, quæ animum in bono obfirmat, contrà diabolum munit, eiuſque tentationes vincit. Gratiam quoque dari in ordinatione Diaconi probat Chalcedonenſe[e] Concilium, quod Epiſcopum per pecuniam Epiſcopi, Preſbyteri, Diaconi ordinationes facientem aſſerit, vendere

C τλὴ ἀνεκτον χάριν, *gratiam pretio inæſtimabilem*, quod certè non diceret, niſi in eiuſmodi ordinatione gratiam aliquam conferri cenſeret; clarè etiam[f] Anaſtaſius ſecundus citatâ ad Anaſtaſium Imperatorem epiſtolâ, gratiam Leuiticæ ordinationi adnecti docuit, imo & eandem Sacramenti nomine donauit, vt videbis ſuprà. Fauet etiam ratio, quia cùm arduum ſit Diaconi munus, imo poſt Epiſcopi & Preſbyteri officium, omnium difficillimum, vt oſtendit Auguſtinus[g] epiſtola ad Valerium, conſentaneum videtur diuinæ prouidentiæ, vt ad hoc officium ritè gerendum Diaconi creationi gratia aliqua adnexa ſit.

[c] Actorum 6.

[d] Vide etiam conſtit. Apoſt. lib. 8. cap. 18.

[e] Chalced. can. 6.

[f] Anaſtaſ. 2. Papa epiſt. ad Anaſtaſ. Imperat. cit.

[g] Auguſt. epiſt. 148.

IX. Character ſimiliter in ordinatione Diaconatus admittendus eſt; tum quod Diaconatus ordo, neque amittatur vnquam, neque iteretur: hoc autem prouenire non poteſt niſi à charactere, quem imprimit, ſecus enim eſſet tantùm Diaconatus officium quoddam, & ordinatio Diaconi deputatio quædam ſeu commiſſio: quare cùm officium à ſuperiori, naturâ ſuâ reuocari poſſit; ſi nudum abſque charactere Diaconatus eſſet officium, nulla ratio ſubeſſet,

D cur non reuocari facilè poſſet: quod autem reuocari & amitti nequeat praxis eſt Eccleſiæ, quæ ab hæreſi reuertentes, ſuſpenſos, excommunicatos, ſi gradui priſtino reſtituantur, abſque noua ordinatione admittit: docet quoque Auguſtinus[h] ordinem abſolutè non amitti, non iterari: at certum eſt Diaconatum eſſe ordinem: tum quod in Diaconatu ſacrorum Officiorum poteſtas datur vt prædicandi, baptizandi ſolemniter, ſaltem in neceſſitate, miniſtrandi in Altari, &c. quæ poteſtas arguit characterem. Nec obeſt quod hæc officia, & quiuis alij actus, quæuis functiones Diacono propriæ, ſi ab aliis fiant, non ideò ſint irritæ, & inualidæ: neque enim neceſſe eſt, vt character ſemper ſit ad aliquos actus qui ſine ipſo abſolutè fieri nequeant: vt patet exemplo characteris Confirmationis, qui ad profitendam fidem confertur, & ad recipienda Sacramenta Ordinis, atque Euchariſtiæ diſponit, quamuis & fidei profeſſio abſque eo emitti, & Sacramenta perfectiua de facto, & cum effectu ſuſcipi, ſine ipſo queant: itaque licet character Diaconatus non adeò requiratur ad functiones

[h] Auguſt. lib. 1. contra Donat cap. 1 lib. 2. contra Parmen. cap. 13. de bono coniugali cap. 24, & alibi.

huius ordinis, quin ſine eo præſtari poſſint, quia tamen, iuxtà ordinem à Deo ſtatutum, non legitimè, neque conuenienter præſtantur niſi à Diaconis: ideò A
character ad hæc præſtanda neceſſarius eſt.

X. Inſtitutio quoque diuina Diaconatui non deeſt, quam Tridentina Synodus ſuprà videtur adſtruxiſſe; fauétque Ignatius Antiochenus, ex cuius epiſtola [a] ad Smyrnenſes Diaconi honorandi dicuntur, ἐκ Θεοῦ ἐπιτελοῦντες διακονοῦντες, vt *ex Dei præcepto miniſtrantes*: quomodo enim dicerentur ex Dei præcepto miniſtrare, niſi eorum à Deo inſtitutum eſſet miniſterium? fauet quoque epiſtola ad [b] Epheſios, in quâ poſtquam fideles exhortatus eſt, vt Epiſcopo, Preſbyteris & Diaconis obediant, hæc ſubdit, *qui enim his obedit, obedit Chriſto, qui hos conſtituit, &c.* an à Deo conſtituti dici poſſunt, quorum ordo diuinitus inſtitutus non eſt? Fauet [c] Ambroſius, qui quos Euangeliſtas nominauit Apoſtolus, & à Deo conſtitutos dixit, eoſdem Diaconos eſſe interpretatus eſt, qui proindc à Deo conſtituti ex eius mente cenſendi ſunt. Fauet [d] Epiphanius, qui *ſine Diacono Epiſcopum eſſe non poſſe* aſſeuerat: cùm enim Epiſcopus iure diuino ſit, ex eo Diaconus quoque diuino iure eſſe colligitur. Accedit ratio, nam ſi Leuitæ à Deo in antiqua lege inſtituti ſunt, qui Sacerdoti deſeruirent: Diaconos in nouâ lege à Chriſto inſtitutos fuiſſe ſimiliter ſtatuendum eſt, qui Leuitis iſtis ſuccederent, & Sacerdotibus quoque noſtris, (ne quid minus ornamenti nouæ legis Sacerdotio collatum dicamus, quàm antiquæ) ex officio miniſtrent. Sacra quoque officia Diaconis commiſſa fuiſſe, baptizandi ſcilicet, ſacris Altaribus miniſtrandi, & ſi quæ ſunt alia, colliges ex Actibus [e] Apoſtolorum, ex [f] Dionyſio, [g] Ignatio Antiocheno, [h] Clemente Romano, [i] Iuſtino, [k] Tertulliano, [l] Cypriano, [m] Concilio Niceno 1. & aliis paſſim, quæ fusè docebimus, vbi aliquando de Diaconorũ officiis, Deo dante, diſſeremus. Denique quantâ Diaconi fulgere debeant ſanctitate, quantus in eorum electione delectus, quæ ad eorum ordinationem diſpoſitio neceſſaria ſit, docere te poterunt Apoſtolorum [n] Acta, in quibus primorum ſeptem Diaconorum electio narratur, [o] Pauli ad Timotheum, [p] & Titum commonitoriæ epiſtolæ, quibus in C
Diaconis cæ ferè omnes conditiones deſiderantur, quæ in Epiſcopis, & Preſbyteris: cùm ergo hæc diſpoſitio in iis requiratur; coniectura eſt ordinationem eorum Sacramentum eſſe, præſertim cum ea ſanctitas ad eorum miniſteria deſideretur, quæ vix ſine Sacramento haberi, aut foueri poſſit.

[a] Ignat. epiſt. 11. ad Smyrnenſes.
[b] Idem epiſt. 14. ad Epheſ. Ὁ γὰρ τούτοις ὑπακούων, ὑπακούει Χριστῷ· ὁ δὲ τούτοις ἀπειθῶν, τῷ ἐπισκόπῳ ἀπειθεῖ.
[c] Ambroſ. in cap. 4. ad Epheſ.
[d] Epiphanius hæreſ. 56. al. 77. aduerſus Ariſtianos. οὔθ' ἡ Διακονία, ἐπίσκοπος ἀδιανόητον τοῦτο.
[e] Actorum 8.
[f] Dionyſ. de Eccleſ. hier. cap. 3. & 5.
[g] Ignat. epiſt. ad Trallian.
[h] Cõſt. Apoſt. lib. 2. cap. 31. & 61.
[i] Iuſtin. Apolog. 2. in fine.
[k] Tertul. lib. de Baptiſmo.
[l] Cypri. ſerm. 3. de lapſis.
[m] Conc. Niceen. 1. can. 14.
[n] Actorum 6.
[o] Epiſt. 1. ad Timoth. 3.
[p] Ad Titũ 1.

§. IV.

Proponuntur obiectiones in contrarium.

XI. Impugnatur autem hæc ſententia tum argumentis [q] Durandi, quibus nullum ordinem Sacerdotio inferiorem Sacramentum dici poſſe contendit: tum ſpecialibus quibuſdam argumentis, quæ contra Diaconatum proferuntur; prioris generis argumenta hæc ſunt: primum, quià quando plures actiones ad vnum ſpiritualem effectum ordinantur, quarum vnica effectum attingit, reliquæ ſolum ad eum diſponunt, ea ſola videtur Sacramento tribuenda, quæ effectum operatur, reliquæ autem non Sacramentorum, ſed Sacramentalium dicendæ ſunt actiones, v. gr. cùm plures ritus in Baptiſmo vſurpentur, Catechiſmi quidem, Exorciſmi, & cæteri ritus, qui ad effectum Baptiſmi Catechumenum diſponunt, Sacramentalibus, non Sacramentis adcenſentur; ſola autem aquæ ablutio Sacramentum dicitur; quia ipſa ſola eſt quæ peccatorum expiationem, & peccati originalis liberationem operatur; at verò conſecrandi corporis Chriſti, ac ſanguinis poteſtatem, ad quod opus ordo inſtitutus eſt, ſolùm Sacerdotium tribuit, Diaconatus, & cæteri ordines ad eum effectum ſolum diſponunt: igitur ſolum Sacerdotium erit Sacramentum, reliqui ordines Sacramentales tantum quidam ritus, nõ Sacramenta dicendi erunt. Alterum, quia ſicut poteſtas confertur in Baptiſmo ad recipienda religionis Chriſtianæ Sacramenta, quibus nemo niſi baptizatus initiari, aut perfici poteſt; ita in Ordinis

[q] Durandus ſuprà.

Digitized by Google

A dinis Sacramento potestas debet conferri ad aliqua Sacramenta conficienda, vel conferenda: effectus enim vtriusque sibi respondent, sicut potentia actiua, & passiua; atqui in ordinibus inferioribus Sacerdotio non datur potestas ad conficiendum vllum Sacramentum, aut conferendum: nec Diaconus, qui omnium supremus est ministrorum, potestatem habet conficiendi, aut conferendi vllius Sacramenti, quam laicus non habeat. Tertium, quia in ordinatione quidem sua Sacerdos recipit potestatem aliquid faciendi quod antea non tantum ei illicitum, sed omnino ἀδύνατον erat: nam non solum ei, qui non est ordinatus in Sacerdotem, absoluendi à peccatis vel conficiendæ Eucharistiæ conatus prohibetur; verùm præterea facultas omnino denegatur, neque enim talis, aut validè à peccatis absoluit, aut Eucharistiam conficit; ea est enim ratio Sacramenti Ordinis, vt sit signaculum visibile, quo potestas traditur inuisibilis effectus spiritales operandi; at in ordinatione omnium inferiorum Sacerdote Clericorum nulla eiusmodi datur potestas, sed tantum licentia tradi-
B tur ea exequendi munia, quæ validè quinis efficere, sed illegitimè posset, ideóque hi omnes ordines inferiores Sacerdotio, Sacramentales ritus dici debent, quos Ecclesia instituerit ad diuini cultus celebritatem, quorum officia pro eâ qua pollet auctoritate cæteris interdixerit: non autem Sacramenta, quæ potestatem aliquam conferant: quam potestatem non Ecclesiæ auctoritas tradere, sed sola diuina institutio sensibilibus signis alligare potuit. Quartum denique, quia diuisio ordinis in septem ordines dicitur vulgo diuisio totius potestatiui, cuius hæc est ratio, vt in vno sit secundum completam suam rationem, in aliis per participationem tantum: quo sensu dixit Diuus [a] Thomas ordinis plenitudinem esse in solo Sacerdotio, in reliquis ordinibus per participationem: hoc autem dici nequit, nisi solum propriè Sacerdotium Sacramentum esse, cæteros ordines Sacramentales tantum ceremonias esse dicamus.

[a] D. Thomas supplem. q. 37. art. 1. ad 2.

XII. Posterioris generis argumenta non minores videntur continere difficultates: primùm siquidem illud est, quia multi ex antiquis Patribus Diaco-
C natus ordinẽ non à Christo, sed ab Apostolis institutũ fuisse affirmant: [b] Anacletus, & [c] Damasus non amplius quam duos illos ordines Sacerdotum, & Episcoporum videntur admisisse: sed apertiùs Cyprianus epistola ad Rogatianum, [d] *meminisse autem Diaconi debent, quoniam Apostolos, id est Episcopos, & Præpositos Dominus elegit, Diaconos autem post ascensum Domini in cælos Apostoli sibi constituerunt & Episcoporum sui, & Ecclesiæ ministros*: iis enim verbis opponit Cyprianus institutionem Episcoporum, Presbyterorum, Diaconorum creationi, hos ab Apostolis institutos dicit, illos à Christo, quo modo autem Diaconatus Sacramentum erit, si ipsius institutio humana est, non diuina? Alterum petitur ex Actibus Apostolorum, in quibus patet Apostolos mensis tantum communibus ministraturos, ob murmur Græcorum aduersus Iudæos, eò quod despicerentur in ministerio quotidiano viduæ eorum, septem priores Diaconos elegisse. Quis autem credat Sacramentum ab Apostolis institui potuisse? nonne id solius Christi proprium est? quis putet occasione tantum murmuris cuiusdam
D institui debuisse? cùm ad Ecclesiæ vtilitatem, atque ornatum primariò quodlibet Sacramentum intentum esse debuerit, non ex occasione tantum? quis sibi persuadeat ad prophana ministeria, ad quæ fœminæ adhiberentur antea, Sacramentum vllum conuenienter institutum esse? collige ergo ex iis Diaconatum non esse Sacramentum.

[b] Anacler. epist. 1. cap. 2.
[c] Damasu. epist. 4. Prospero
[d] Cyprian. epist. 65.

XIII. Tertium ex quadam Vigilij epistola desumitur; in quâ Vigilius Sebastianum quemdam Diaconum omni honore Diaconatus exuit, qui primum ad tempus fuerat tantum Diaconus creatus in aliorum absentia, quo tamen officio & ministerio abusus fuerat: si enim ad tempus tantum creantur Diaconi, & ob crimen dignitatem amittunt, non videtur eorum creatio Sacramentum esse, quod spiritalem eis conferat potestatem, sed potius mera quædam deputatio, & officij commissio: audiamus ergo loquentem Vigilium, [e] *sed vt tua Sebastiane, non in quantum sunt, sed in quantum referre possumus, mala, quæ feceris, diuersi cognoscant, & te iustè (nam magis tardè) canonicam aduertant subisse sen-*

[e] Vigil. epist. 5. Rustico & Sebast. quæ habetur in 5. Synod. collat. 7. tomo 2. Conc. parte 2.

tentiam, ad tuæ ordinationis veniamus initia: absentibus filiis nostris Diaconis Anatolio, A
atque Stephano, à nobis postulasti, vt ad tempus pro implendo absentium loco, Diaconum te interim faceremus, quod ideò tibi ad præsens speranti concessimus, quia ante ordinationem tuam, cautionem nobis propria voluntate legeris emisisse, &c. vt quicquid à nobis pro Ecclesiastica vtilitate fuisset iniunctũ, fideliter, & sine aliqua fraude cõpleres: officium verò, locũq; Diaconi, sine aliquo vitio, sine aliqua superbia, sine aliquo neglectu, donec reuerterentur Diaconi memorati, aut quanto te tempore in Leuitarum voluissemus ordinatione ministrare, cum omni humilitate & studio, sine neglectu, modis omnibus impleturũ. Quibus verbis quid clariùs? quid expressiùs dici potuit, vt Diaconi ad tempus creationem aliquam describeret? non enim solùm dici potest ad tempus ministerium Diaconi ipsi fuisse commissum, ordinem verò ei indelebilem fuisse collatum: quibus enim verbis potuisset Diaconi melius ordinem ad tempus collatũ significare, quàm iis quibus vsus est? Deinde cui iam functioni destinabatur Sebastianus ille, cui ad tempus ministerium Diaconi fuisse commissum dicitur? an ad Presbyteri munus destinabatur? sed hoc ei honorificum potius fuisset, quam ignominiæ B
loco, cùm tamen Vigilius honori ordinationis ipsius in Diaconum videatur iis verbis velle detrahere; an ad munus ordinis illius reuocandus erat, in quo antea versabatur? sed absurdum videretur, si ordo spiritalem permanentem tribueret potestatem, alicui superiorem ordinem tribuere, cuius ministeria prohibeantur: si enim indignus creditur ordine superiori, cur ad eum promouetur? si indignus, cur ministeria superioris ordinis obire non permittitur? si potestatem per ordinationem accipit permansuram, cur illius potestatis se ministerio abstenturum promittit? è contrà verò si ad tempus accipit potestatem: rectè ad tempus eiusdem potestatis solùm ministeria ei creduntur. Videtur ergo voluisse Vigilius, ad tempus tantum conferre potestatem Diaconi, & ordinem, cui ad tempus duntaxat ordinis ac potestatis ministeria promisit. Vnde prædictum quoque Diaconum, quod in ordine ac gradu, quem ad tempus acceperat, permanere voluisset, & in aliis peccasse deprehenderetur, non officio solùm, ac ministerio priuat, sed omni penitus dignitate ac potestate spoliat, vt C
patet ex sequentibus verbis, [a] *pro subscriptis excessibus alienos vos à Diaconi esse honore decernimus, & omni ministerio officij Leuitici, prædictum vobis honorem auferentes, penitus submouemus, nullam vlterius licentiam habentes, vt ex Leuitico nomine, ac gradu aliquid facere præsumatis, vel sub nomine Diaconorum scribendo, iterum Dei conturbetis Ecclesiam.* Vides, vt honorem Diaconi ab officio distinguat, & vtroque prædictum Sebastianum spoliet? concludendum ergo censuisse Vigilium Diaconatum non esse Sacramentum, sed solum officium, quod ad tempus dari, & omnino auferri posset.

a Vigilius suprà.

§. V.

Eædem obiectiones soluuntur.

XIV. Soluuntur autem omnia ista argumenta, primumque argumenta Durandi, tum cætera. Quod ergo priori loco Durandus obiecit, nec Diaconatum, D
nec cæteros Sacerdotio inferiores ordines Sacramenta dici posse, quia non assequuntur effectum ordinis principalem, puta corporis ac sanguinis Christi consecrationem, sed ad illum effectum solum disponunt, respondendum est consequentiam nullam esse: quippe cum sic inferiores Sacerdotio ordines Sacramenta sint, vt tamen vnum cum Sacerdotio, vnitate finis, atque ordinis efficiant Sacramentum, & Sacerdotij participationes esse censeantur, vt superiùs docuimus: nec par est ratio Catechismorum, Exorcismorum, & aliorum eiusmodi, quæ non sunt consecrationes ad certa officia, sicut Diaconatus, & reliqui inferiores Sacerdotio ordines, sed tantum sunt meræ dispositiones ad Baptismi gratiam, ideóque possunt hi ordines esse Sacramenta, quamuis illi ritus qui in Baptismo dispositiuè adhiberentur, sint tantum quædam Sacramentalia. Nec magis vrget quod secũdo, tertioque argumento profertur, quæ-

nempe

A nempe eò tendunt, vt probent characterem ordinis ad aliquem effectum debere concedi, qui sublato charactere nullus sit, sicut Baptismi character adeò necessarius est ad Sacramenta recipienda, vt sine eo nemo capax sit recipiendorum Sacramentorum, nemo validè absoluatur, nemo validè confirmetur, nemo ex sacræ Eucharistiæ perceptione fructum vllum ex opere operato consequatur: neque enim, vt exemplo characteris Confirmationis suprà docuimus, ad omnem characterem requiritur, quod potestatem conferat aliquem effectum spiritalem simpliciter agendi, vel recipiendi, sed nonnunquam ad dignè agendum, vel recipiendum confertur; sic ergo Baptismus comparari debet cum Ordine, vt sicut sine Baptismo Sacramenta non legitimè recipiuntur; ita sine Ordine Sacerdotij nec verè conficiantur: non autem in eo conferri debet, vt quemadmodum simpliciter Baptismus requiritur ad Sacramenta recipienda; ita quiuis ordo simpliciter requiratur ad Sacramenta efficienda: Sacramentorum enim confectio (præter Baptismum, cuius nemo est, qui non
B sufficiens minister esse possit) Sacerdotibus propria est, quorum aliqui, puta summi Sacerdotes, omnia, alij, puta secundi ordinis Sacerdotes, aliqua validè conficiunt. Denique vltimo argumento facilè satisfieri potest: ita enim ordo dicitur totum potestatiuum, quod secundùm completam sui rationem sit in Sacerdotio, secundùm participationem in reliquis ordinibus: non quod gratia, & character solum sint in Sacerdotij ordine, & ab iis extrinsecè tantum afficiantur reliqui ordines, eo modo quo sanitas est in animali, à qua scilicet potio, deambulatio, &c. extrinsecè tantùm denominantur: sed eo sensu dicitur, secundùm completam sui rationem, ordo esse in Sacerdotio, quia Sacerdotum ordo per se stat, estque sui gratiâ, nec ab alio ordine potestatem suam deriuat, finisque ordinis in Sacerdotio absoluitur, eiusque plenitudo, &
C consummatio in ipso habetur; cùm è contrà nec reliqui ordines finem, propter quem Sacramentum institutum est, perfectè assequantur, potestatemque suam à superiori Sacerdotum ordine hauriant, eumque ex Ecclesiasticæ hierarchiæ lege & connexione à Christo institutâ supponant, vt superiùs indicauimus.

XV. Ad aliorum verò, quæ contra Diaconatum proponuntur argumentorum solutionem tria neganda sunt, quæ ibidem proferuntur: putà institutionem Diaconatus non esse à Christo: munia eius non esse sacra, sed tantum prophana: ordinationem Diaconi ad tempus fieri posse, eiusue depositionem omnem tam ordinis, quàm ministerij priuationem conferre. Duo priora satis supérque refellimus: vltimum ex characteris naturâ, & ex dicendis infrà de stabilitate ordinationis sufficienter refutabitur. Anacletus [a] ergo & [b] Damasus, qui duos tantum vel à Christo institutos, vel ab Apostolis traditos legi tantum ordines dicunt, de ordinibus Sacerdotum loquuntur, qui duo tantum sunt, non de ordinibus simpliciter, vt ipsi se explicant; secus enim grauissimè errarent, qui contra Scripturam sacram ab Apostolis Diaconorum ordinationem factam narrantem, contrà Paulum [f] Diaconorum mentionem sæpè facientem, ab Apostolis non obseruatum negarent Diaconatũ. Cyprianus [g]
D hæc fortè dicere voluit Christum non ordinasse Diaconos, sicut ordinauit Episcopos & Presbyteros; sed non exinde sequitur Christum non instituisse Diaconatus ordinem ab Apostolis suis posteà vsurpandum: sicut probabile est eum Sacramentum Vnctionis nunquam administrasse, quamuis certum sit, ipsum instituisse. Similiter Acta Apostolorum narrant quidem ex occasione primos Diaconos ordinatos, poterat enim adhuc in aliud tempus differri eorum ordinatio, ideóque quod hoc tempore fieret, murmur Græcorum aduersus Hebræos occasio esse potuit: neque hoc dignitati Sacramenti officit, dummodo non occasionaliter institutum sit, sed ex professo à Christo sancitum, quod nos de Diaconatu dicimus, nec Acta Apostolorum negant. Ex quibus pariter inferre non potes ministerium Diaconorum solum fuisse prophanum, quinimò si prophanum tantum fuisset ipsorum munus; cur [b] quæso viri boni testimonij, pleni Spiritu sancto & sapientia, tanta diligentiâ inquirendi dicuntur, qui ad hoc onus promoueantur? quomodo postea [i] Stephanus, & Philip-

[a] Anacletus epist. 3.
[b] Damasus epist. 4.
[c] Actorum 6.
[d] Ad Philippenses 1.
[e] 1. ad Tim. 3. ad Titum 1.
[g] Cyprianus suprà.
[h] Actorum 6.
[i] Actorum 8.

pus verbi Dei prædicationi incubuisse narrantur? prophanum fatemur ministrandi mensis communibus commissum ipsis munus, sed hoc solum commissum negamus; quin imo cum agape & conuiuia charitatis à Christianis post Sacrificij diuini celebrationem iniri solerent, vtrisque mensis, sacris nempe quibus Apostoli ante Diaconorum creationem vacabant, & prophanis, quibus viduæ aliquæ ex probabiliori sententia addictæ erant, Diaconos vacasse coniicimus. A

[a] Actorum 8.

XVI. Vigilius [b] autem citatâ in obiectione epistolâ hoc tantum sibi vult, Stephanum cùm antea esset Diaconus, in locum Anatolij, & Stephani, Diaconorum Cardinalium ad tempus assumptum fuisse, vt eorum loco tanquam Diaconus Cardinalis ad tempus ministraret, ideóque non ad tempus fiebat Diaconus, sed ad tempus fiebat Diaconus Cardinalis, cuius honoris concessio dicitur ordinatio, sæpè enim ordinatio pro inuestitura, & institutione in aliquo Ecclesiastico titulo sumitur: nihil autem videtur absurdi, si cum definitus esset numerus Diaconorum Cardinalium, quibusdam ex iis absentibus, aliqui alij Diaconi per parochias, aut oratoria constituti, ad ministrandum loco Diaconi Cardinalis ad tempus assumerentur, qui proinde promitterent se reuertentibus Diaconis Cardinalibus, officio cessuros, & ad proprias Ecclesias, titulosque reuersuros: nec hoc inusitatum, vt in absentia Clericorum ibi fierent Cardinales, simili enim modo [c] Gregorius Summus Pontifex Martinum Tamitanæ Ecclesiæ dirutæ, & ab hostibus occupatæ Episcopum, in Alerienſi diu Sacerdotis auxilio destitutâ *Cardinalem constituit Sacerdotem*, quem, si Tamitana Ecclesia restaurata fuisset, ad priorem Ecclesiam rediturum mihi non dubium est. Porrò qui ad Ecclesias hoc modo transferrentur, Presbyteri, Diaconi, Episcopi, fieri dicebantur Cardinales: vnde non est, quod mireris, eum qui Diaconus antea fuisset, & ad Ecclesiam principalem transferretur, dici à Vigilio fieri Diaconum: præsertim cùm non tam Diaconus simpliciter factus, quàm in locum Anatolij & Stephani Diaconorum Cardinalium pro implendo eorum officio Diaconus factus dicatur; quod Gregorius diceret Diaconum factum Cardinalem, cùm antea Cardinalis non esset: quod quidem non arguit Diaconi simpliciter ordinationem tum primum illi collatam, sed Ecclesiæ principali tum primum eum incardinatum, atque addictum, sed ad tẽpus solum fuisse. Temporaria autẽ ordinatio, vel Diaconalis officij cõmissio, quam qui adepti forent, ad inferiorem ordinem, siue ministerium, sine vllâ sui culpâ, essent postea reiiciendi, numquam audita: vtpote cum ex [d] Canonibus Apostolorum, [e] Concilio Eliberitano, [f] Ancyrano, [g] Niceno primo, [h] Aurelianensi tertio, & [i] quinto, [k] Bracharensi tertio, [l] Epaunensi, & aliis passim Cõciliis, ac Patribus suspensio, seu abstentio, vt loquuntur, vel officio, vel ministerio Ecclesiastico, censura fuerit, quæ nonnisi in pœnam peccati imponeretur: ideóque ex eâ Vigilij epistola nec ordinem Diaconatus, nec ministerium ad tempus fuisse collatum concludere possumus, sed solùm ministerij in Ecclesia principali ad tempus fuisse Sebastiano facultatem concessam. Hunc autem Sebastianum propter varia crimina non solùm ministerio, sed honore Diaconali priuat Vigilius, sed non ordine: nam ordinis exercitium ab honore, & dignitate non solebat separari, sed cui ordinis functiones vetabantur, eidem prærogatiua dignitatis, & confessus pariter auferebantur, vt colliges ex verbis Conciliorum [m] Ilerdensis, [n] Epaunensis, [o] Agathensis, [p] Toletani vndecimi, [q] Leonis primi, [r] Zachariæ in Synodo Romana, & aliorum complurium Conciliorum, & decretorum Summorum Pontificum: hæc autem duo licet ab aliquo tollantur, non ideò tamen ordinis potestas, quæ indelebili charactere animæ impresso conceditur, aut aufertur, aut auferri vnquam potest. B C D

[b] Vigilius epist. supracitata.

[c] Greg. epist. 77 & 79. lib. 1.

[d] Can. Apost. 45. 58. & alij.
[e] Concilium Eliberit. can. 21.
[f] Ancyran. c. 18.
[g] Nicen. 1. c. 2.
[h] Aurel 3 c. 2. 3. 15. & 25.
[i] Aurel. 5. c. 5. 6. 8. & 17.
[k] Bracharen. se 3. can 1.
[l] Epaun. c. 1.
[m] Ilerd. c. 15.
[n] Epaun c. 22.
[o] Agath. c. 50.
[p] Toler. 11. c. 6.
[q] Leo 1. epist. 84. ad Nicerã.
[r] Zach. in Synodo Rom. c. 12.

§. VI.

A

§. VI.

Probabile esse Subdiaconatum esse Sacramentum.

XVII. Tertiò, non est æquè certum Subdiaconatum esse Sacramentum, ac de prædictis ordinibus certum est: quippe cùm nec in sacris Scripturis expressa eius mentio habeatur; nec eius ordinatio manus impositione perficiatur, vt patet ex Concilio Carthaginensi [a] quarto, cùm tamen huic manuum impositioni gratiæ collatio attributa videatur: nec Subdiaconi vllius Sacramenti conficiendi, vt Sacerdotes, habeant potestatem, nec dispensandi, vt Diaconi: nec olim, vt docet [b] Innocentius tertius, Subdiaconatus haberetur ordo sacer. Nihilominus probabile est, Subdiaconatum propriè dictum esse Sacramentum: tum quia hæc est communis Theologorum Scholasticorum sententia, exceptis nempe [c] Durando, & [d] Caietano, [e] Martino de Ayala, & quibusdam paucis aliis: tum quia Ecclesiæ lege, non sine diuinâ inspiratione, ei adnexum
B est cœlibatus votum, cui adimplẽdo probabile est Deum onus istud in Ecclesia congruentissimè imponendum præuidentem gratiam adnexuisse, ipsumque ad Sacramenti dignitatem euexisse: tum quia Ecclesia Subdiaconos ad diuina Officia persoluenda cogit, tanquam Deo peculiariter consecratos; tum quia Subdiaconatum iterari nõ posse praxis Ecclesiæ ostendit; tum quia Vasa sacra Subdiaconis tangendi, tractandique potestatem Ecclesia concedit, quam cæteris denegat: videtur ergo spiritalem in his ad hæc munia agnoscere potestatem.

XVIII. Rationes autem in contrarium eæ proponuntur: prima, quia antiquitus Subdiaconatus non erat Ordo sacer ex prædictis, ergo nec Sacramentum: altera, quia Subdiaconi poterant ordinari à Chorepiscopis, vt patet ex Concilio [f] Antiocheno: Chorepiscopi autem erant simplices Presbyteri, à quibus Sacramentum ordinationis conferri non potest: *non igitur Subdiaconatus est* Sacramentum: tertia, quia [g] Magister sententiarum, & [h] Gratianus Subdiaco-
C nos & Acolythos Ecclesiam sibi procedente tempore constituisse dicunt: quibus fauere etiam videtur [i] Amalarius Fortunatus: quarta, quia nec benedictionem in sui ordinatione Subdiaconi olim accipiebant: primùm id in Concilio Toletano octauo lege sancitum est, [k] *vt cùm Subdiaconi ordinantur, cùm Vasis ministerij benedictio eis ab Episcopo detur, sicut*, inquit Concilium, *in quibusdam Ecclesiis vetustas tradit antiqua, & sacra dignoscitur consuetudo substare prolata*, quam legem ideò se sanxisse dicit prædicta Synodus, vt omnis excusatio Subdiaconis præcluderetur, qui sibi vxoribus copulari licitum esse asserebant, [l] *quia benedictionem à Pontifice se nescisse percepisse* iactabant.

XIX. Verùm nec ista argumenta ineluctabilia sunt: non primum, quia Ordo sacer præcipuè dictus est ob adnexum continentiæ votum, quod quia Subdiaconis non semper præceptum fuit, ideò Subdiaconatus dictus fuit aliquando non esse Ordo sacer; esto verum semper fuerit Sacramentum. Non secundum; probabile siquidem est quosdam fuisse Chorepiscopos, qui verè essent Episco-
D pi, sine propriâ diœcesi, cuiusmodi nunc sunt Suffraganei Episcopi, quibus Cõcilium Antiochenum Subdiaconorum ordinationem permittit: alios non fuisse Episcopos, sed simpliciter Presbyteros, quibus Damasus eandem potestatem adimit: vel certè extrà ordinem Chorepiscopis simplicibus Presbyteris id fuisse indultum, qua de re fusiùs postcà. Non tertium, nec enim ea est Magistri sententiarum, & Gratiani auctoritas, vt ab iis nobis discedere piaculum sit: quamuis eorum fortè mentem sic interpretari possimus, vt propter Clericorum paucitatem, Subdiaconatus ordinis vsum Apostolorum tempore frequentatum negent, quamuis ex ipsorum mente eum à Christo institutũ Apostoli scirent, & sequenti tempore vsurpari vellent: sed nec ea sententia vera est, quam [m] Canones Apostolorum, & [n] Ignatius Antiochenus Apostolorum *σύγχρονος* abũdè refellunt: dum nempe Subdiaconatus ordinis tanquam hoc tempore vsurpati apertè meminere: Itaque Glossa [o] Gratiano audet contradicere, eiusque dictum falsitatis redarguere: quod & nos eius exemplo audebimus.

XX. In quarto maior est difficultas: nam adducti Toletani [p] Canonis du-

[a] Carthag. 4. c. 5.
[b] Innocent. 3. cap. à multis, de ætate & qualit. & cap. mitamur, de seruis non ordinandis.
[c] Durãdus & [d] Gaieta. sup.
[e] Martinus de Ayala de tradition. Apost. parte 2. cap. de ordine, §. Synodus D. Syluestri.
[f] Antioch. c. 10.
[g] Magister lib. 4. sentent. dist. 24.
[h] Grat. dist. 21. §. horum discretio.
[i] Amal. lib. 2. de Eccles. off. cap. 6.
[k] Tolet. 8. c. 6.
[l] Ibidem.
[m] Canon Apost. 43. refertur dist. 35. c. Episcopus.
[n] Ignat. epist. ad Heronem, & epist. ad Antiochenos.
[o] Glossa v. Subdiaconos loco citato.
[p] Tolet. 8. c. 6.

plex præſertim poteſt eſſe ſenſus, quorum tamen neuter ſententiam noſtram labefactat. Primus enim ſenſus eſſe poteſt, quoſdam Diaconos nupſiſſe, quod nempe cauſarentur ſe neſcire, vtrum ordinem Subdiaconatus recepiſſent, nec ne, quia non eſſent certi de prolatione formæ, & traditione inſtrumentorum in ſuâ ordinatione obſeruatis, ſine quibus tamen ordinatio non conſtaret, quorum excuſationibus Concilium obuiam eundo, vſitatam formam cum traditione inſtrumentorum, in ordinatione cuiuſlibet Subdiaconi mandat vſurpari. Alter ſenſus eſſe poteſt, aliquos repertos fuiſſe Subdiaconos, qui quod neſcirent, vtrum oratio, quæ ſuper Subdiaconos iam ordinatos, ſtatim atque ſacra Vaſa tetigere, publicè recitari ſolet, in ſua ordinatione prolata eſſet, ideò cauſarentur ſe obligationem cœlibatus non ſuſcepiſſe, quam putarent in eâ benedictione contrahi: quorum excuſationibus aditum omnino præcludēs Toletana Synodus, eam benedictionem, quæ exantiquâ traditione in quibuſdam Eccleſiis obſeruaretur, omnino obſeruari præcipit. Poſterior iſte ſenſus ſi verus ſit, nihil habet difficultatis: nam quantumuis benedictio ſeu oratio ſuper ordinatum, in Subdiaconatu nulla funderetur, non ideo ſequeretur Subdiaconatum non eſſe Sacramentum. Iuxta verò priorē ſenſum, qui longè probabilior eſt, dico Patres Toletanos non reprehendiſſe illos, qui cauſarentur Subdiaconatus ordinationem nullam fuiſſe, quod non eſſet facta cum prolatione certæ alicuius formæ, & traditione inſtrumentorum pro materiâ: ſi verò non putaſſent probabile Subdiaconatum eſſe Sacramentum, reprehendere debuiſſent eos, qui hanc friuolam excuſationē prætenderent: certum eſt enim Subdiaconatum, ſi non ſit Sacramentum, ſed Eccleſiaſticum tantum officium, quouis ſigno, quouis verbo validè conferri poſſe, nec vllis ſignis exterioribus, aut certis vllis verbis addictum fore: non tamen hoc allegant Toletani Patres, ſed cùm ſcirent varias materias in Subdiaconatus ordinatione à variis Eccleſiis vſurpari, vt infrà dicemus, traditionem inſtrumentorum retineri voluntⁿ, quam Carthaginenſis [a] quarta Synodus ducentis & amplius annis ante Toletanam octauam, non tanquam nouam cerimoniam, ſed tanquam inolitâ conſuetudine in Africa vſurpatam commemorant: hoc autem rationi Sacramenti non obeſt, vt cùm plures eius materiæ in diuerſis Eccleſiis vſurpatæ ſint, ea præſertim ſeligatur, quæ antiquâ conſuetudine fulcitur.

[a] Carth. 4. c. 5.

[b] Medina lib. 1. de continent. cap. 46.

§. VII.

Probabiliter quoque minores ordines Sacramenta cenſeri.

XXI. Vltimò denique minores ipſos ordines Sacramenta eſſe probabiliùs arbitramur: quamuis id quoque de iis minus certò ſtatui poſſit, quàm de ſuperioribus ordinibus, tum quod non habeantur ordines ſacri, tum quod apud Græcos non omnes recepti ſint: tū quod id plures ſcholaſtici Theologi, & præter eos, qui nec Subdiaconatum putant eſſe Sacramentum ſentiunt [b] Medina, [c] Nauarrus, [d] Sotus & alij. Probatur tamen affirmās ſententia, primò, quia antiquiores Theologi, vt [e] S. Thomas, [f] Bonauēctura, [g] Richardus, [h] Paludanus, & alij plures, quibus ex recentioribus addi poſſunt, [i] Victoria, [k] Petrus à Soto, [l] Bellarminus, aliique complures affirmantem hanc ſententiam ſequuntur. Secundò, quia eidem ſententiæ Concilia [m] Florentinum, & Tridentinum [n] videntur fauere, nam vbi Florentinum dixit Sacramētum ordinis eſſe ſextum, materiamque eius expoſuit, mox profert exempla Sacerdotis, Diaconi, & Subdiaconi, & addit idem de aliis ordinibus intelligendum, innuens proinde ordinis Sacramento, Preſbyteri, Diaconi, Subdiaconi, & alios ordines, ideſt minores, comprehendi, eoſque proinde omnes eſſe Sacramenta: Tridentinum quoque, quamuis videatur ſibi cauiſſe, ne quicquam de hac materiâ ſtatueret, in hanc tamen ſententiam videtur propendiſſe: poſtquam enim damnauit tanquam hæreticos eos, qui præter Sacerdotium in Eccleſia negaſſent maiores, & minores ordines; mox ſubdit, ordinem ſeu ſacram ordinationem verè & propriè eſſe Sacramentum à Chriſto Domino inſtitutum: quæ definitio cùm ad omnia ordinis membra videatur eſſe referenda, ſequitur ex Tridentino tàm

[c] Nauarrus in ſummâ, ca. 21. num. 18 §. quare probabis.
[d] Sotus in 4. diſt. 24. qu 1. art. 4. concl. 7. & §. ad argumenta Durandi.
[e] D. Thomas.
[f] Bonauent.
[g] Ricardus.
[h] Paludanus in 4. diſt. 24.
[i] Victoria de Sacramentis quæſt. 226.
[k] Petrus à Soto lect. 4. de Sacram. ordinis.
[l] Bellarminus de Sacramento ordinis cap. 8.
[m] Florent. in decreto vnionis.
[n] Tridēt. ſeſſ. 24. c. 2. ibid. c. 3.

maiores

A maiores quàm minores ordines debere esse Sacramenta, quæ consequentia eo melior est, quod minus commodè tanquam propositio de fide statuatur, quòd ordines alij sint maiores, alij minores, si non diuinitus instituti sint minores ordines, sed humanitus adinuenti: nam si eos Ecclesia instituit, eosdem abrogare poterit, quo posito iam propositio à Tridentino statuta non videretur esse inuariabilis veritatis; itaque ad huius definitionis certitudinẽ videtur conducere, quod minores ordines diuinitus sint instituti: quod si habeamus à Patribus Tridentinis intentum, paruo negotio eosdem minores ordines Sacramenta esse conficiemus.

XXII. Suppetunt & aliæ rationes, tum quod minores isti ordines potestatem ad varia sacra officia obeunda conferant, quod Sacramentis videtur esse proprium; tum quod certa in eorum collatione verba, & signa necessaria censeantur, sine quibus non censerentur validè collati; hoc autem solis Sacramentis proprium esse videtur, non iis quæ humanæ sunt adinuentionis: tum
B quod repeti non possint, vnde colligitur non esse meras officiorum traditiones, sed characterem producere, secus enim per excommunicationem, ac depositionem isti ordines auferrentur, & absolutis atque in gradum suum restitutis iterum conferri deberent, quod est contra Ecclesiæ praxim: productio autem characteris propria est alicuius Sacramenti: tum quod ab initio nascentis Ecclesiæ eos ordines habeamus, vt supra probatum est: tum denique, quod si Sacramenta non sint, sed tantum Ecclesiastica officia, vix vlla ratio assignari poterit, ob quam non plura officia Ecclesiastica v. gr. Laborantium, Cantorum, Notariorum possint ordinibus adcenseri, & sic ordinarius septem ordinum numerus labefactabitur.

XXIII. Contrarias obiectiones, earumque solutiones plurimas ex prædictis elicere possumus: iis, quas ex prædictis colligere possumus, eas adiungimus obiectiones: primam, quia in assignando eorum numero variant Patres, alij
C Lectoris solùm gradum ex minoribus recensent, alij alios adiungunt: alteram, quia Ecclesia Græca ex minoribus ordinibus solùm Lectoris gradum recipit, at Sacramenta à Christo instituta vbique, & in omnibus Ecclesiis videntur esse recipienda: tertiam, quia minores ordines conferuntur non solum ab Episcopo, verùm etiã ab Abbatibus & Sacerdotibus inferioribus, vt posteà dicetur: Sacramentum verò ordinis conferre solis Episcopis conceditur: [a] quartã, quia probabile docuimus multos, quibusdam saltem ex minoribus ordinibus prætermissis, in Ecclesia tàm Græcâ, quàm Latinâ ad superiores ordines fuisse promotos, quod signum est eos non esse Sacramenta, cùm eorum subordinatio diuino iure non constet. Quintam, quia illi ordines non videntur directè ad sacram Eucharistiam ordinari, excepto saltem Acolythatu, sed tantùm ad instruendum populum & purgandum. Sextam, quia eorum officia ab aliis quàm ab ordinatis, etiam à laïcis exerceri licitè possunt: imo quotidie exercentur etiam solemniter à quibusdam non ordinatis Clericis Vltimam, quia
D in Sacramentis non est vsitatum, vt vnus materiam porrigat, alter formam proferat: sed in Concilio Carthaginensi [a] quarto præscribitur, vt Episcopus verba quidem ordinationis Acolythi proferat, seu Acolythum officij sui admoneat, ab Archidiacono verò ceroferarium & vrceolum accipiat, quæ pro materia ordinationis Acolythi ab ipso statuuntur: ergo non videtur Acolythatus ex Concilio Carthaginensi quarto verum esse Sacramentum.

XXIV. Soluuntur autem hæc omnia argumenta: primum enim esto Patres, modò hunc, modò illum minorem ordinem nominent, rarò omnes, vel non simul admixtis quibusdam Ecclesiasticis officiis, quibus illos æquiparare videntur, minores ordines enumerent; non tamen quemquam eorum negant esse, aut alios pro veris minoribus ordinibus statuunt: [b] Cornelius vero & [c] Caius antiquissimi Pontifices, [d] Synodus quoque Romana sub Syluestro, eos omnes minores quos habemus ordines solosque recensuit, quod ex Apostolicâ traditione eos tenuisse credendum est; synodus quoque Carthaginensis aperte in eandem sententiam consensit, vt supra, docuimus.

[a] Carth. 4. cap 6.
[b] Cornel. epist. ad Fabium. Antioch. apud Euseb. lib. 6. hist. cap. 35.
[c] Caius Pontifex epist. vnic. & Pontif. Dam. in Caio.
[d] Synod. Rom. sub Syluestro. c. 7.

Digitized by Google

Secundò Eccleſia quidem Græca, non antiqua illa, ſed noua, cuius longè mi- A
nor eſt auctoritas, minores ordines non recipit, ſed in eo ab Innocētio[a] quarto
reprehenditur, qui ſcilicet Græcis etiam præcipit, vt de cætero minores omnes
ordines vſurpent, neque tamen neceſſum eſt vt Sacramenta omnia partialia,
ea, præſertim de quibus non conſtat, & quæ ab aliis rectè ſuppleri poſſunt, ea,
inquam, abomnibus Eccleſiis vſurpentur: inſtituta enim hæc à Deo dicen-
da ſunt, non præcepta; & quamuis præcepta eſſent, non illico obliga-
rent, quia de iis non conſtat: tales autem ſunt minores ordines, de qui-
bus fatemur non conſtare, vtrum ſint Sacramenta, quos, quia in Sacer-
dotio ac Diaconatu continentur, ab iis ſuppleri ritè poſſe nemo dubitat:
ideò etſi à quibuſdam Eccleſiis omittantur, non ideo ſequitur ea non eſſe Sa-
cramenta. Tertiò, eſto minores ordines Sacramēta ſint, poſſunt tamen ex pri-
uilegio ab Abbatibus ſimiliter & aliis ſimplicibus Preſbyteris ex priuilegio cō-
ferri: ſic enim ordinis Sacramentū Epiſcopis alligatū eſt, vt iure ordinario ſoli
ipſi hoc conferre queant: ex priuilegio verò ſaltem minores ordines, quorum B
exprædictis peculiaris eſt ratio, ſimplices Preſbyteri dare poſſunt: quod priui-
legium ſeptima [b] Synodus Abbatibus in ſuos Monachos attribuit. Quartò,
quamuis prætermiſſis minoribus ordinibus ad ſuperiores ordines aſcendi
potuerit, non ideò ſequitur aut neglectos alios fuiſſe, ad quos nempe alij pro-
mouebantur, aut non à Chriſto inſtitutos: quippe cùm inſtitutio eorum poſſit
eſſe diuini iuris, quamuis ſubordinatio non ſit: quomodo inter alia Sacra-
menta excepto Baptiſmo, qui omnibus Sacramentis neceſſariò ſupponitur,
ſubordinatio iuris non eſt diuini; vnde ex promotionibus iſtis, quas per ſal-
tum vocamus, concludi nequit minores ordines Sacramenta non eſſe. Quin-
tò minores ordines, qui vel ad corrigendum populum fidelem, eumque ſecer-
nendum ab immundis, vt Oſtiarij ordo, vel ad inſtruendum, vt Lectoris, vel
ad mundandum, vt Exorciſtæ conducunt, ad ſacram Euchariſtiam referun-
tur, quia diſtinctio mundorum ab immundis propter ſacrā Euchariſtiam præ- C
ſertim ſtatuta eſt, quæ ſolis mundis parata eſt, & cuius participatione Eccle-
ſiaſtica communio perficitur, inſtructio populi ad eandem ordinatur, itemque
purgatio; ideoque ordines illi ſufficienter ad ſacram Euchariſtiam referuntur.
Sextò eſto minorum ordinum officia ab aliis quàm ab iis, qui ordinibus iſtis
initiati ſunt, exerceri poſſint, imo etiam à laïcis; at non ordinatè, neq; ex officio
exercentur; neque exerceri ſolemniter debent; vt olim ſtatutum in [c] Laodi-
ceno & ſeptimo [d] Generali Concilio, ac recentiùs in Tridentino: ſi ſecus fiat,
inordinatio quædam eſt, quam corrigere conſentaneū eſt, vt omnia ordinatè
fiant, licet ex iuſtâ causâ tolerari poſſit, præſertim cùm hæc officia non ſint præ
reliquis adeò magni momenti, & videamus nonnunquam, ex diſpenſatione,
Epiſcopalia officia etiam non Epiſcopis, vrgente Eccleſiæ vtilitate, & neceſſi-
tate committi. Vltimò tandem dicendum eſt Archidiaconum tradentem vaſa
quibus conſecratur Acolythus, moraliter loquendo eundem fuiſſe exiſtimatū
cum Epiſcopo, ideoq; Epiſcopo proferente verba ordinationis, Archidiacono D
inſtrumenta tradente, ordinationem ritè olim peragi potuiſſe: quamuis v.gr.
Baptiſmus ritè perfici nequeat, ſi vnus aquam infundat, alter verba proferat,
quia Chriſtus apertè inſtituit, vt miniſter Baptiſmi phyſicè idem eſſet, qui &
verba proferret, & aquam infunderet, dicendo, [e] *ite, docete omnes gentes Bapti-*
zantes eos in nomine Patris: ipſe autem identitatem miniſtri verba proferentis, &
materiam tradentis non adeo ſtrictè in ordinatione præcepit, in quo Sacra-
mento materia Eccleſiæ determinationi magis ſubiicitur, vt iamjam dicemus,
vbi etiam rationem trademus cur per inferiorem miniſtrum olim Epiſcopus
materiam ordinato porrexerit. Reſponderi tamē aliter poteſt, putà præcipuam
materiam ordinationis Acolythi eſſe vrceolum, hunc ab Epiſcopo tradi: nec
contradicit Carthaginenſe, quod ab Archidiacōno cereum eis porrigi docet,
à quo verò vrceolus tradatur, non explicat, tacitè innuens ab Epiſcopo, qui
miniſter eſt, eum tradi oportere, ſed ſolutio iſta impugnari poteſt: ideoque de
ea infra fuſiùs.

[a] Innocentius 4. apud Quarantam in ſummâ Bullarij v. Græcorum ritus.

[b] Septima Synodus cā. 14.

[c] Laodicenū c. 15. & 26. [d] 7. Synod. Gen. 14.

[e] Matth. vltimo.

[e] Trident. ſeſſ. 23. cap. 7.

CAPVT

A

CAPVT II.

De materia & forma Sacramenti Ordinationis.

ARTICVLVS I.

De materiâ.

§. I.

Per manuum impoſitionem Apoſtolorum ætate Ordines fuiſſe collatos.

B I. NON eadem in omnibus Eccleſiis nec omni tempore videtur fuiſſe in vſu materia ſacræ Ordinationis. Primùm enim Apoſtolorum tempore vix vlla materia in ordinatione præter manuum impoſitionem videtur adhibita fuiſſe. Probant id Acta Apoſtolorum in quibus [a] Stephanus, & alij in Diaconos, Saulus [b] & Barnabas in Epiſcopos, per impoſitionem manuum, nullius alterius factâ mentione ordinati referuntur: Probant [c] Epiſtolæ Pauli ad Timotheum, in quibus ordinatio vocatur manuum impoſitio: *nam*, inquit Apoſtolus, *manus cito nemini impoſueris*, id eſt neminem cito ordinaris: in quibus etiam impoſitioni manuum [d] gratia Sacerdotij tribuitur: cùm tamen certum ſit nonniſi materiæ, ac formæ, ſeu ſignis viſibilibus ac verbis Sacramentorum gratiam adnecti: vnde ſi impoſitio manuum negetur eſſe eſſentialis materia Sacramenti Ordinationis, nullum amplius nobis argumentum ſuppetet aduerſus hæreticos, quo Ordinationem Sacramentum eſſe conſtans viſibili ſigno, ac gratiæ productiuum probemus. Probat item D. [e] Dionyſius, qui fusè & ex profeſſo, Epiſcopi, Preſbyterorum, & Miniſtrorum (quo nomine Diaconos præſertim videtur intellexiſſe, qui ſoli hierarchici ſunt Miniſtri, vt alibi docebimus) ordinationem deſcribens hæc ſolùm obſeruata refert: in omnium quidem ordinatione ſex iſtos ritus, primùm, τὴν πρὸς τὸ θεῖον θυσιαστήριον προσαγωγὴν, *acceſſum ad diuinum Altare*, 2. τὴν ἐκπίπτωσιν, *concidentiam, ſeu proſtrationem, genuflexionem*, 3. τὴν ἱεραρχικῆς χειρὸς ἐπίθεσιν, *Pontificiæ manus impoſitionem*, 4. τὴν σταυροειδῆ σφραγίδα, *ſignum ſanctæ crucis*. 5. τὴν καθ' ἡμῶν ἀνάρρησιν ἱερὰν, *ſingulorum acclamationem, ſeu declarationem ſacram*, quem nempe gradum quiſque ſortitus ſit, & quo nomine vocetur. 6. denique τὸν πλεωπικὸν ἀσπασμὸν, *perficientem ſalutationem*: quibus in ordinatione Pontificis, τὴν τῆς θεοπαραδότων λογίων ἐπὶ κεφαλῆς ἐπίθεσιν, *diuinorum eloquiorum ſuper caput impoſitionem*, quâ inferiores ordines carent, adiungit, in ordinatione verò Preſbyteri, τὴν ἀμφοῖν τῶν ποδῶν κλίσιν, *amborum pedum inclinationem*, id eſt vtriuſque genu flexionem, cum miniD ſtri alterum tantum genu flectant. Ex his autem ritibus ſola eſt impoſitio manus, quæ videatur poſſe dici materia ſacræ Ordinationis: De porrectione autẽ inſtrumentorum, quibus ordinandi conſecrentur, in hoc toto ritu tam exactè, tam accuratè deſcripto, ne verbulum quidem: itaque videtur ætate Dionyſij ſola impoſitio manus in his tribus ſaltem Ordinibus, Epiſcopi, Preſbyteri, & Diaconi adhibita fuiſſe. Probant idipſum [f] Conſtitutiones Apoſtolicæ, in quibus Lectoris, Subdiaconi, Diaconi, Preſbyteri ordinationes proferuntur, ſoliuſque impoſitionis manuum, non porrectionis inſtrumentorum vlla fit mentio, quod in ordinatione quoque Epiſcoporum factitatum manifeſtè oſtendit [g] Canon primus Apoſtolorum.

II. Aperta etiam huius rei profertur demonſtratio, quantum enim ad Diaconatus materiam & Subdiaconatus ſpectat, certum eſt nec Euangeliorum librum, quæ ſola res eſt, quæ Diacono conſecrando exhibetur, nec Epiſtolarum, qui Subdiaconis porrigitur, ſed cum Vaſis ſacris inanibus, ac vacuis, initio Eccleſiæ in ordinatione Diaconorum ac Subdiaconorũ exhiberi potuiſſe: quippe

a Actorum 6.
b Actorũ 13.
c 1. ad Tim. 5.
d 1. ad Tim. 4. & 2. ad Timoth. 3.
e Dionyſ. cap. 5. Eccleſ. hierarchiæ.
f Cõſt. Apoſt. lib. 8. cap. 16. de ord. Preſb. cap. 17. de ordin. Diac. cap. 21. de ordin. Subdiac. cap. 22. de ordin. Lect.
g Can. 1. Apoſt.

Digitized by Google

cùm nec Euangelia, niſi multò poſt aſcenſionem tempore ſcripta ſint, primum A enim Euangelium, quod eſt Matthæi, nonniſi quinto decimo poſt eam anno ſcriptum eſt, ſi credimus [a] Nicephoro; ſi [b] Irenæo, etiam tardius; ſi [c] Euſebio aliquanto citiùs, anno nempe poſt Chriſti Aſcenſionem nono: Ioannis verò Euangelium nonniſi pluribus poſtea annis in lucem datum eſt. Itaque nec primi Diaconi, nec ſi qui alij interiecto poſteà tempore ordinati ſunt, per libri Euangeliorum traditionem ordinari potuerunt: nec Subdiaconi ſimiliter porrectione libri Epiſtolarum: cùm Epiſtolæ Apoſtolorum ad Eccleſias quas fundauerant, & Clericis quos inſtruxerant, maximâ parte datæ ſint: omnes autem Subdiaconorum ordinationem aliquam ſubſecutæ videantur. Idem iudiciũ de libro Exorciſmorum, qui nullus fortè niſi quibuſdam ſæculis poſt Exorciſtarum in Eccleſiâ gradum inſtitutum editus reperitur: ſi quos ergo Apoſtoli Exorciſtas conſtituerunt, vt certè conſtituiſſe probabile eſt, non potuerunt illi per traditionem libri Exorciſmorum ordinari.

[a] Nicephorus hiſt. lib. 2 cap. 45.
[b] Irenæus lib. 3. cap. 1.
[c] Euſeb. in Chronico.

B

§. II.

Sequentibus quibuſdam ſæculis eàndem ſolùm manuum impoſitionem in Hierarchicis Ordinibus conferendis vſitatam.

III. Sequentibus quoque temporibus in ordinationibus Epiſcoporum, Preſbyterorum, ac Diaconorum ſolam impoſitionem manuum adhibitam vbique fuiſſe multorum Conciliorum, Pontificum, Patrum omnium gentium teſtimonia demonſtrant. Laudare poſſumus Nicenum [d] Concilium primum, quod eos remouet à Clero, quibus peccata ſua confeſſis nullóque adhibito examine promotis, *οἱ αὐθεφοποι χεῖρας ἐπιτεθήκασι, homines manus impoſuerunt.* Quod [e] item Diaconiſſas laicis annumerat, *ἐπεὶ μηδὲ χειροθεσίαν τινὰ ἔχουσι, quoniam nec vllam habeat manus impoſitionem:* innuens proinde Clericos ordinatos manuum impoſitionem habere, & per eam à Laicorum cœtu eximi, atque ſeparari. Laudare poſſumus [f] Antiochenum, quòd *χειροθεσίας*, Epiſcopalem ordinationem non ſemel vocauit, quemadmodum & [g] Ancyranum ordinationem Diaconorum *χειροτονίας* dixit: Carthaginenſe [h] item Concilium quartum, quod non ſolùm manuum impoſitionem pro materiâ Ordinationis Epiſcoporum, Preſbyterorum, & Diaconorum ſtatuit, verùm & quamlibet aliam materiam videtur excluſiſſe: & quoniam omnium primum accuratè ordinum omnium materiam aſſignauit, ideò ipſius verba diligentiùs penſanda ſunt: primùm itaque de Epiſcopi ordinatione ſic loquitur, *Epiſcopus cùm ordinatur, duo Epiſcopi ponant, & teneant Euangeliorum librum ſuper caput & cervicem eius, & vno ſuper eum fundente benedictionem, reliqui omnes Epiſcopi qui adſunt manibus ſuis caput eius tangant.* De Preſbytero ſubiungit, [i] *Presbyter cùm ordinatur, Epiſcopo eum benedicente, & manum ſuper caput eius tenente, etiam omnes Presbyteri, qui præſentes ſunt, manus ſuas iuxta manum Epiſcopi ſuper caput illius teneant.* Nulla fit mentio Calicis, aut Patenæ, nulla panis aut vini conſecrandi mentio, quæ ordinando porrigantur, ſicut nec in ordinatione Diaconi, quam mox deſcribit, verbulum vllum habetur de iiſdem Calice, ac Patena vacuis, aut Euangeliorum libro, quæ iam inſtrumenta in eorum ordinatione porriguntur: ſic enim ſubdit, [k] *Diaconus cùm ordinatur, ſolus Epiſcopus qui eum benedicit, manus ſuper caput illius ponat, quia non ad Sacerdotium, ſed ad miniſterium ordinatur.* Inſtrumentorum quorumlibet altum ſilentium in Concilio Carthaginenſi, quod tamen minutatim ſingulorum ordinum materias nobis depingit, & in cæteris ſequentibus ordinibus inſtrumentorum omnium meminit, quæ ſiue ab Epiſcopo, ſiue ab Archidiacono ordinandis porrigerentur, apud quemque cordatum validi argumenti (ni fallor) loco eſſe poteſt, quo probetur nondum in Eccleſiâ Africanâ vſum iſtum inualuiſſe, vt in iſtorum ordinum collatione vlla inſtrumenta porrigerentur, aut ſaltem opinionem iſtam nondum radices egiſſe, vt ad hos ordines inſtrumenta iſta neceſſaria crederẽtur. Sed efficaciùs aliud ex eodem Concilio Carthaginenſi argumentum deducitur,

[d] Conc. Nicenum 1. c. 9.
[e] Idẽ can. 19.
[f] Antioch. c. 10. & 17.
[g] Ancyr. c. 10.
[h] Carthag. 4. 2. refertur diſt. 23. c. Epiſcopus.
[i] Idem c. 3. ibid. c. Preſbyter.
[k] Idẽ c. 4. refertur ibidem can. Diaconus.

C

D

Digitized by Google

A ducitur, quia nimirum idem Concilium [a] ſequenti Canone docet Subdiaconum dum ordinatur Patenam de manu Epiſcopi accipere vacuam, *quia manus impoſitionem non accipit*: ſi ergo Subdiacono in ſua ordinatione inſtrumenta aliqua porriguntur, quia per manus impoſitionem non ordinatur, ſequitur nec Epiſcopo, nec Preſbytero, nec Diacono, qui manus impoſitione conſecrantur, vlla in ſua ordinatione inſtrumenta tradita fuiſſe. Eam quoque ob cauſam, quod prædicti ordines per manuum impoſitionem conferrentur, in Concilio [b] Chalcedonenſi χειροτονεῖσθαι dicuntur, qui Epiſcopi, Preſbyteri, Diaconi ordinantur; eadem etiam in ſequentibus Conciliis, ſicut & apud Patres Græcos, phraſis ſeruatur, in quibus ordinatio ſæpius his vocibus χειροτονίας, χειροθεσίας, ἢ ἐπιθέσεως τῆς χειρῶν, dicta eſt, vt ſuprà [c] docuimus, non aliam ſanè ob cauſam, quam quod per impoſitionem manuum ordinatio, Epiſcoporum ſaltem, Preſbyterorum, ac Diaconorum perficeretur.

[a] Idem c. 3. ibidem Subdiaconos.

[b] Cõc Chalced. c. 2. 6. 10.

[c] Vide ſuprà in Prolegom. cap 4.

IV. Quem ritum prioribus hiſce ſæculis in prædictis ordinationibus obſeruatum colligimus, eundem ex Pontificum Romanorum, qui iiſdem ſæculis floruerunt, epiſtolis arguimus, Damaſus [d] contra Chorepiſcopos agens, qui non ordinati Epiſcopos alios ordinare præſumerent, ſic diſſerit, vt eos qui manuum impoſitionem acceperint, verè Epiſcopalem habere ordinationem fateatur; qui eam non ſuſceperint, non ordinatos cenſeat, ordinationéſque ab eis tentatas, quas impoſitiones manuum, & benedictiones per impoſitionem manuũ paſſim tota Epiſtola nominat, illicitas & irritas eſſe oſtendat. Innocentius [e] primus epiſtola ad Epiſcopos Macedoniæ contendit, *ab hæreticis ordinatos vulneratum per illam manuum impoſitionem habere caput: hæreticos per prauam manus impoſitionem damnationem dare.* Cœleſtinus [f] epiſtola ad Concilium Epheſinum de ordinatione Maximiani loco Neſtorij in Epiſcopum Conſtantinopolitanum loquens, *interfuimus*, inquit, *nec nos dixerimus abſentes, cùm eius capiti verba myſtica dicerentur.* Leo [g] primus epiſtola ad Epiſcopos Africanos, explicans illud Pauli, *manus citò nemini impoſueris: quid eſt*, inquit, *manus citò nemini imponere, niſi ante ætatem Sacerdotalem honorem tribuere non probatis?* quomodo autem manus imponere diceret Leo, idem eſſe, quod Sacerdotalem honorem tribuere, niſi hæc actio vel vnica, vel potiſſima ſaltem ordinationis [h] eſſet materia? Iis quoque poſterior Sanctus Gregorius, [i] *quia*, inquit, *ordinando Epiſcopo Pontifex manum imponit, ſicut Pontificem manum non decet, quam imponit vendere, ita miniſter, &c.* alibi [k] eos à Chriſto è templo eiectos dicit, *qui pro munere manuum impoſitionem tribuunt*, id eſt ordinationem faciunt. Vulgatum quoque apud Pontifices etiam recentiores (vt videre eſt apud Alexandrum [l] ſecundum, & Vrbanum [l] ſecundum) vt manuum impoſitionem ordinationem Epiſcopi, Preſbyteri, Diaconi vocent, eſto eorum temporibus inſtrumenta quædam in prædictis ordinationibus iam conferrentur.

[d] Damaſus epiſt. 4. alias 5.

[e] Innocent. 1. epiſt. 22. cap. 3.

[f] Cœleſt. ep. ad Concil. Epheſ quæ extat 3. parte Concilij cap. 20.

[g] Leo 1. epiſt. 83.

[h] Greg. in fine regiſtri decreto 5.

[i] Et hom. 39. in Euang.

[k] Alexãd. 2. cauſa 1. q. 2. c. ex multis.

[l] Vrbanus 2. cauſa 1. q. 7. c. Daibertum.

B V. Legimus & apud Patres eundem impoſitionis manuum in prædictis ordinationibus ritum religioſè obſeruatum. Iam ſuperiùs ex [m] Cypriano in Epiſcopi Sabini ordinatione manus ei ab Epiſcopis impoſitas diximus: Iam ex [n] Ambroſio impoſitioni manuum Dei gratiam alligari: ex [o] Hieronymo, *per impoſitionem manus impleri ordinationem*, ſeu conſummari: ex [p] Syneſio ſacræ manus impoſitionem in ordinatione rem eſſe præcipuam, maximéque neceſſariam: ex [q] Chryſoſtomo ad præſentiam impoſitionis manuum Deum gratiam operari: ex Beato [r] Ephrem poteſtatem Sacerdotij ineffabilem per impoſitionem manuum ſacrorum Sacerdotum in nobis habitare docuimus. Id ipſum aliorum Patrum auctoritate confirmamus. Baſilius Epiſtola Canonica ad Amphilochium, de iis qui Sacerdotio initiati ad hæreticos defecerant, ita loquitur, [s] ὅσα τῆς πατέρων εἴχοντας χειροτονίας, καὶ δι' ἐπιθέσεως τῆς χειρῶν αὐτῆς εἶχον τὸ χάρισμα τὸ πνευματικὸν, *à Patribus ordinationem habebant, & per impoſitionem manuum gratiam habebant ſpiritalem*: Epiſtola quoque ad Nicopolitanos Preſbyteros, qui ab hæreticis ordinati eſſent, illos, [t] τὰς χεῖρας ἐπιβολὴν, *manus impoſitionem accepiſſe dicit.* Gregorius [u] Nazianzenus de patre ſuo redeunte à conſecratione Baſilij in Epiſcopum Cæſarienſem, ἱππέων, ἀθρεῖ δὲ μᾶλλον βλέπων μᾶλλον ἐκ τῆς χειρὸς καὶ τῆς

[m] Cypr. epiſt. 68. ad Clerũ & plebẽ Hiſpaniæ.

[n] Ambroſ. de dignit. Sacer. cap. 5.

[o] Hieron. in cap 58. Iſaiæ.

[p] Syneſ. epiſt. 76.

[q] Chryſoſt. homil. 14. in cap 15. Actorum.

[r] S. Ephrem tract de Sacerdotio.

[s] Baſil. epiſt. ad Amphilochium cit. c 1.

[t] Idem epiſt. 192. Preſbyt. Nicopolit.

[u] Greg. Naz. orat. 20. in laud. Baſilij.

χείρωσις, redit firmus, ac valens à manuum impositione, & vnctione. Optatus Mileui- A
tanus, [a] in Donatum sunt hæ sententiæ latæ, quod confessus sit se rebaptizasse, & Episcopis lapsis manus imposuisse, id est, eos iterum ordinasse, quod ab Ecclesiâ alienum est. Legatur etiam [b] Chrysostomus, qui per eas voces χειροτονίαν, καὶ ἐπίθεσιν τῆς χειρὸς, quæ habentur apud Diuum Paulum, sacram ordinationem intelligit, cui consentiunt tam Græci, quàm Latini interpretes omnes. Huius autem ritus si exempla quærimus, de ipso Chrysostomo refert [c] Metaphrastes, Spiritum sanctum columbæ specie in eum descendisse cùm Presbyter ordinaretur à Flauiano, ὡς αὐτὸς ὑπέχε τὴν ἰσραὴλ τὴν κεφαλὴν, τοῦτο δὲ χεῖρες ἐπέθεντο, cùm Pontifici caput supposuisset, ipsi autem eius manus fuissent impositæ. De Sancto Abrahamo verò narrat Beatus [d] Ephrem, qui eius vitam conscripsit ipsum *per impositionem manuum Presbyterum ordinatum fuisse*. Scribit quoque [e] Theodoretus Antiochum quendam, cùm post mortem Eusebij auunculi Samosatheni Episcopi ab omni populo electus fuisset, & ad eius ordinationem Iouianus quidam Pergæ Episcopus, qui Arianæ communioni aliquo tempore adhæserat cum cæteris B
conuenisset, statimque vt hunc Iouianum vidit: τὴν δεξιὰν ἐπιθέντα τῇ κεφαλῇ, *dextram ipsius capiti imponentem*, manum eius repulisse, μὴ ἀνέχεσθαι δεξιᾶς δεξαμένης δι' βλασφημίας τελεσθέντα μυστήρια, *se nullo modo ferre posse dexteram illam sibi imponi, quæ mysteria per blasphemiam consecrata receperat*. Simile [f] quoque Mosis Lucium Arianum Episcopum repellentis generosum dictum leges apud eundem Theodoretum: cætera non refero, quæ innumera sunt.

VI. Iis omnibus addimus Augustini, & Venerabilis Bedæ auctoritates. Augustinus agens de Baptismo contra Donatistas materiam ordinationis impositionem manuum, formam, deprecationem super caput ordinandorum, seu inuocationem Dei insinuat; in exemplum siquidem ea proferens, ipsa materiis, formisq; aliorum Sacramentorũ coniungit, [g] *si ergo*, inquit, *ad hoc valet quod dictũ est in Euangelio, Deus peccatorẽ non audit, vt per peccatorem Sacramenta non celebrentur, quomodo exaudit homicidam deprecantem, vel super aquam Baptismi, vel super oleum, vel super Eucharistiam, vel super capita eorum quibus manus imponitur? quæ tamen omnia fiunt* C
& valent etiam per homicidas. Et alibi, [h] *inuocatio nominis Dei super caput ipsorum, quãdo ordinantur Episcopi, inuocatio illa Dei est, non Donati, &c.* Item in eadem materiâ, [i] *cæteri autem non aderant ordinationi eius, quando ei manus imposita est*. Similiter Beda, [k] *qui sunt*, inquit, *in templo Dei hodie, qui columbas vendunt, nisi qui in Ecclesiâ pretium de impositione manus accipiunt? per quam videlicet impositionem Spiritus sanctus cœlitus datur*: hæc omnia testimonia, ni fallor, ostendunt, tùm impositionem manuum in prædictis ordinationibus vsurpatam, tum essentialem eam cæremoniam fuisse, magisque præcipuam, cuius nimirum nomine ordinatio ipsa passim appellaretur, adeò vt apud Græcos non aliud ferè nomen quam χειροτονίας, & χειροθεσίας sortita sit: eique gratiæ productio attribueretur, quæ tamen soli Sacramento, seu Sacramenti signis visibilibus, non autem eius accidentarijs ritibus, tribuitur.

VII. Verùm alia efficaciora quoque sunt argumenta, quæ diuturno tempore consuetudinem eam viguisse ostendant, vt vel solâ manuum impositione, absq; traditione instrumentorum, Episcopi, Presbyteri, Diaconi, consecrarentur. D
Idque primò inferimus ex Isidoro [l] Hispalensi, & [m] Aquisgranensi Synodo sub Ludouico Pio habita, quæ in Episcoporum, Presbyterorum, & Diaconorum ordinatione nullam mentionem faciunt vllius rei præterquam manus impositionis, cùm è contra in Subdiaconorum, Lectorũ, Exorcistarum ordinationibus instrumentorum meminerint, imò eam rationem cur Subdiaconi instrumenta in sua ordinatione recipiant, videntur innuere, quia manus impositionem non acceperunt: quam rationem à Concilio Carthaginensi traditam non valere docuimus, si per traditionem quoque instrumentorum superiorum istorum ordinum collatio vel omninò, vel certè essentialiter fieret. Secundò id etiam colligimus ex Toletano quarto Concilio, cuius canon de forma restituendorum in pristinum gradum eorum qui iniustè deiecti sunt, si attentè consideretur, id videtur probare, [n] *Episcopus*, inquit, *Presbyter, aut Diaconus, si à*

[a] Optatus lib. 1. contra Parmen.
[b] Chrysost. in cap. 4. & 5. prioris ad Timoth. & cap. 1. posterioris, vide etiam Oecumen. Theophyl. Theodoret. Primasium, Sedulium, & alios ibidem.
[c] Metaphrast. in vita S. Ioãnis Chrysost. 27. Ianuarij.
[d] S. Ephrem in vita S. Abrahami cap. 5.
[e] Theodoret. lib. 4. hist. cap. 19 al. 15.
[f] Idem eiusdẽ lib. cap. 21. al. 23.
[g] August. lib. 5. de Baptismo contra Donatist. cap. 20.
[h] Idem super gestis cum Emerito.
[i] Idẽ sermone 1. de iisdẽ gestis cum Emerito.
[k] Beda lib 3. in caput 11. Marci, quibus similia habet in cap. 2. Ioãnis tomo 5. eius operum.
[l] Isidorus lib. 2. de officiis cap. 7. 8. 10. 11. 14.
[m] Aquisgran. Synod. cap 3. 4 6. 7. 8.
[n] Tolet. 4. c. 27.

by Google

A *ſi à gradu ſuo iniuſtè deiectus in ſecunda Synodo innocens reperiatur, non poteſt eſſe quod fuerat, niſi gradus amiſſos recipiat coram altario de manu Epiſcoporum: ſi Epiſcopus eſt orarium, annulum, & baculum: ſi Presbyter orarium, & planetam: ſi Diaconus orarium, & albam: ſi Subdiaconus Patenam, & Calicem: ſic & reliqui gradus ea in reparationem ſui recipiunt, quæ cùm ordinarentur, perceperunt.* De hoc Canone, quem [a] Gratianus Moguntino Concilio attribuit, [b] Auctor Panormiæ & Moguntino, & Toletano citato, itorum dicemus, vbi de ſtabilitate ac perpetuitate Ordinis ſacri ex profeſſo loquemur, contrà quam nihil facere hunc Canonem docebimus; iam verò quis non videt ex eo Canone rectè inferri nondum ſæculi ſeptimi initio, quo habita eſt prædicta Synodus, anno videlicet Chriſti ſexcenteſimo trigeſimo tertio, Hiſpanicarum Eccleſiarum morem fuiſſe tradendi aliqua in ordinatione Preſbyteri, & Diaconi inſtrumenta: ſicenim aliqua tradita fuiſſent, ſicut in eorum degradatione fuiſſent ablata, ita in ipſorum reſtitutione fuiſſent palam ab Epiſcopis reddita; nec Concilium, quod in Epiſcoporum reſtitutio-

B ne, baculi paſtoralis, & annuli meminit, in quibus nemo vnquam Epiſcopalem ordinationem ſitam eſſe vel leuiter ſuſpicatus eſt: qui in Subdiaconorum reſtitutione, Calicem & Patenam, quæ inſtrumenta Subdiaconi, dum ordinantur, de Epiſcoporum manu accipiunt; & in reliquorum ordinum reparatione cætera inſtrumenta, quæ iuxtà Carthaginenſe quartum Concilium, cùm ordinarentur, perceperunt, memorauit, ſilentio prætermiſiſſet inſtrumenta Diaconis, ac Preſbyteris porrigi ſolita, defectu quorum ad veſtes, quibus in ſuâ ordinatione Preſbyteri, Diaconíque induuntur, referendas confugit, non habens inſtrumenta in iſtorum ordinatione, ſicut in inferiorum ordinum collatione, quorum redditione, reſtitutam dignitatem ſignificandam præciperet. Idem ex Concilio Toletano octauo argumentum deduci poteſt, ex quo, cum mox inferre debeamus vſitatam quidem, ſed non perfectè ſtabilitam, ipſius tempore, conſuetudinem fuiſſe in Subdiaconorum ordinatione inſtrumenta tradendi, & de eâ traditione, quam apertè Carthaginenſis quarta Synodus ſta-

C tuerat, ſubdubitatum ad eius tempus fuiſſe: potiori iure arguere poſſumus, nec receptum fuiſſe morem tempore Concilij Toletani octaui, anno ſexcenteſimo quinquageſimo tertio habiti, porrigendorum aliquorum inſtrumentorum in ſuperiorum ordinum collationibus, à quibus Carthaginenſis quarta Synodus ipſa remouiſſet: nec minima lux huic noſtræ concluſioni ex Concilio [c] Meldenſi affulget, quòd ordines vſque ad Subdiaconatum, *per impoſitionem manuum* tribui aſſeruit, quibus ordinibus per impoſitionem manuum collatis inferiores opponit, quaſi alio ritu traderentur: Similiter quoque [d] Amalarius Fortunatus, & Rabanus [e] Maurus omnium ordinum ſuperiorum Subdiaconatu non alium ritum, quam manuum impoſitionem pro materiâ aſſignant: Subdiaconatus verò, & reliquorum inferiorum materias, porrectionem variorum inſtrumentorum adducunt. Denique refert [f] Durandus in antiquiſſimo Eccleſiæ Anicienſis libro, in quo ritus in ordinatione obſeruandi deſcribuntur, præſcriptum non fuiſſe, quod liber Euangeliorum Diacono ordinando tradeD retur, ſed ab ipſo hoc additum fuiſſe, cùm huic Eccleſiæ præfectus fuiſſet Epiſcopus, ne ex cæteris Eccleſiis diſſentiret.

[a] Grat. 11. q. 3. c. Epiſcop.
[b] Auctor Panorm. 3o. l. 3. c. 6.
[c] Conc. Meldenſe c. 44.
[d] Amalarius lib 2. de officiis cap. 12.
[e] Rabanus de inſtit. cap. 7.
[f] Durandus in 4. diſt. 24. q. 3.

§. III.

Reliquos ordines ex veteri more per traditionem inſtrumentorum in Occidente collatos.

VIII. In Subdiaconatu verò & minoribus ordinibus antiqua eſt, & vetus in Eccleſiâ Occidentali conſuetudo, porrigendorum quorundam inſtrumentorum, quorum contactu ordinatio perfici crederetur: hunc ritum nobis explicat Carthaginenſis quarta Synodus tanquam in Eccleſiâ Africanâ non de nouo receptum, ſed à maioribus traditum. De Subdiaconi ordinatione ſic loquitur, [g] *Subdiaconus cùm ordinatur, quia manus impoſitionem non accipit, Patenam de manu Epiſco-*

[g] Carthag. 4. c. 5. refertur diſt. 23. c. 25.

Digitized by Google

pi accipiat vacuam, & Calicem vacuum: de manu verò Archidiaconi vrceolum cum aquâ, & mantile, & manutergium. Minorum verò ordinum conferendorum formam hanc nobis præscribit, [a] *Acolythus cùm ordinatur, ab Episcopo quidem doceatur, qualiter in officio suo agere debeat: sed ab Archidiacono accipiat ceroferarium cum cereo, vt sciat se ad accendenda Ecclesiæ luminaria mancipari: accipiat, & vrceolum vacuum ad suggerendum vinum in Eucharistiam sanguinis Christi.* [b] *Exorcista cum ordinatur, accipiat de manu Episcopi libellum, in quo scripti sunt Exorcismi, dicente sibi Episcopo, accipe & commenda memoriæ, & habe potestatem imponendi manus super Energumenum, siue baptizatum, siue Catechumenum.* [c] *Lector cùm ordinatur, faciat de illo verbum Episcopus ad plebem, indicans eius fidem, ac vitam, atque ingenium: post hæc spectante plebe tradat ei codicem, de quo lecturus est, dicens ad eum, accipe, & esto Lector verbi Dei, habiturus, si fideliter impleueris officium, partem cum eis, qui verbum Dei ministrauerunt.* [d] *Ostiarius cùm ordinatur, postquam ab Archidiacono instructus fuerit, qualiter in domo Dei debeat conuersari, ad suggestionem Archidiaconi, tradat ei Episcopus claues Ecclesiæ de altario, dicens; sic age quasi redditurus Deo rationem pro his rebus, quæ his clauibus recluduntur.* A B

[a] Carthag. 4. c. 6. refertur ibid. c. 16.

[b] Idem c. 7. refertur ibid. c. 17.

[c] Idem c. 8. refertur ibid. c. 18.

[d] Idem c. 9. ibid. c. 19.

IX. Hunc Ecclesiæ Africanæ morem in Ecclesiis Hispanien sibus esse seruatum constat ex Isidoro Hispalensi, [e] qui *Subdiaconos* docet, *cùm ordinantur, sicut Sacerdotes, & Leuitas manus impositionem non suscipere, sed Patenam tantùm, & Calicem de manu Episcopi, & ab Archidiacono scyphum aquæ, cum aquamanili, & manutergium accipere*: qui, cùm [f] Lectores ordinandi sunt, Episcopum ait, *coram plebe tradere eis codicem apicum diuinorum*; qui [g] *Exorcistas* asserit, *dum ordinantur, accipere de manu Episcopi libellum, in quo scripti sunt Exorcismi.* Constat ex Toletano [h] quarto Concilio citato, in quo Subdiaconus, cui officium iniustè ablatum restituitur, Patenam, & Calicem; minoribus ordinibus initiati, eadem, quæ cum ordinarentur de manu Episcopi acceperant, recipere iubentur. Constat ex Toletano octauo statuente, [i] *vt cùm Subdiaconi ordinantur, cum vasis ministerij benedictio eis ab Episcopo detur, in quibusdam Ecclesiis vetustatem tradidisse antiquam, & sacram dignosci consuetudinem substare prolatam*, quam nempe consuetudinem, ne quod amplius de validitate ordinationis Subdiaconi dubium hæreret, cùm essent aliqui, vt C superiùs explicuimus, qui dubitantes, nùm hic ritus prætermissus esset in sua ipsorum ordinatione, de eius quoque valore dubitabant, séque proinde Cœlibatus lege solutos arbitrabantur, legem tulit prædicta Synodus, vt de cætero in omnibus ordinationibus vsurparetur: ex quo proinde elicimus nondum in omnibus Ecclesiis Hispanien sibus receptum morem fuisse, vt in ordinatione Subdiaconis Vasa sacra traderentur, quamuis vetusta Ecclesiæ consuetudo in pluribus id ferret: cuius ea vis esse credebatur, vt plures quòd in suâ ordinatione hanc cæremoniam omissam crederent, irritam ideò suam in Subdiaconos ordinationem opinarentur.

[e] Isidor. Hispal. lib. 4. de off. cap. 14. 10.

[f] Ibid. cap. 11.

[g] Ibid. cap. 13

[h] Tolet. 4. c. 27.

[i] Tolet. 8. c. 6.

X. Hanc pariter consuetudinem ab Ecclesiis Galliarum, & Germaniæ obseruatam fuisse, ex pluribus coniicere possumus: Primò, quia apud Albinum Flaccum [k] libro de diuinis officiis, Lectori traditum codicem apicum diuinorum, Ostiario traditas claues fuisse legimus: hoc autem ad eorum ordinationem procul dubio referendum est: & quamuis de reliquis ordinibus nihil ipse tradat, quia ordinationis ritum ex professo non explicat, eadem tamen illiorum est, ac istorum ratio. Secundò, quia Amalarius Fortunatus, quæ omissa fuerant ab Albino Flacco circa ritum ordinationis Ostiariorum, Acolythorum, & Subdiaconorum, ea supplet, solo enim omisso Lectoris ordinandi ritu de reliquis hæc habet: de Ostiariis primum, [l] *si quando ordinantur suscipiant claues Ecclesiæ, & audiant ab Episcopo, ità agite, ac si rationem positis reddere, pro rebus quæ istis clauibus recluduntur*: tum de Exorcistâ, [m] *quando idem ordinatur, accipit libellum in quo scripta est Exorcizatio, & audit ab Episcopo, vt habeat potestatem manum imponendi super Energumenum*: deinde Acolytho, [n] *ille cùm ordinatur, accipit ab Archidiacono ceroferarium*: denique de Subdiaconis, [o] *hi quando ordinantur, suscipiunt ab Episcopo Patenam & Calicem, ad ministrandum vinum in Eucharistiam corporis Christi: si etiam accipiunt scyphum, manile, cum manutergio.* Tertiò, quia Rabanus [p] Maurus Amalario in ordinatione Subdiaconorum, & Exorcistarum describenda consentit,

[k] Albinus de diuinis off. tit. de tonsura Cleticorum.

[l] Amalarius lib. 2. de off. Eccles. cap. 7.

[m] Ibid. cap. 9.

[n] Ibid. cap 10.

[o] Ibid. cap. 11

[p] Rabanus lib 1. de inst. Cler. cap. 8. & 10.

D

by Google

A sentit, eadémque paucis verbis immutatis tradit: Idem quoque Subdiaconis manus non imponi expresse docet: De Ostiariorum verò, & Acolythorum ordinandorum ritu nihil: De Lectoribus autem hæc Amalario adiungit: [a] *ipsi quippe dum ordinantur, primùm de eorum conuersatione Episcopus verbum faciat ad populum, deinde coram plebe tradit eis codicem apicum diuinorum ad Dei verbum annuntiandum.* Quartò, quia [b] Stephanus Eduensis, [c] Iuo Carnotensis, & [d] Hugo de sancto Victore omnium ordinum inferiorum Diaconatu, tam Subdiaconatus, quàm minorum ordinum easdem materias assignant, quam Concilium Carthaginense quartum præscripsit Quintò, quia Concilium [e] Meldense habitum tempore Caroli Calui iis omnibus annuit, dum Chorepiscopis vetat, nè ordines Ecclesiasticos qui per impositionem manus tribuuntur, id est nonnisi vsque ad Subdiaconatum, agere præsumant: indicans videlicet Episcoporum, Presbyterorum, Diaconorum ordines, à quibus Chorepiscopos abstinere iubet, per impositionem manuum conferri, reliquos non per impositionem manuum,
B sed per traditionem instrumentorum. Neque verò alium Romanæ Ecclesiæ morem fuisse, quàm qui Occidentalium ipsi subditarum mos fuisset, probabile est: Romanam itaque Ecclesiam, totamque Italiam hunc ritum amplexatam esse porrigendi nimirum eis, qui Subdiaconatu, vel minoribus ordinibus initiarentur, aliqua instrumenta, mihi pro comperto est: quod vtique magis confirmat Vetus Ordo Romanus, cuius auctor à quibusdam putatur esse Gelasius primus, certè Albini & Amalarij tempora præcedit, à quibus videlicet explicatur, & citatur nonnunquam. In eo, inquam, Veteri Ordine eadem omninò Subdiaconatus, ordinumque omnium minorum conferendorum materia præscribitur, quæ in Carthaginensi quarto Concilio exposita est, eadem instrumenta porrigi, eadem verba iubentur proferri: & quam ex Subdiaconorum ordinatione manuum impositionem Carthaginense quartum Concilium ablegat, eandem & Vetus Ordo Romanus reiicit. Legimus quoque apud Ioannem Diaconum scriptorem vitæ sancti Gregorij, sanctum istum Pontificē Sub-
C diaconum crimen Diacono inferentem, & in probatione deficientem, verberibus publicè castigatum, in exilium deportari iussisse, *& quoniam*, inquit, *impositionem manuum, quâ carere potuisset, non habuit, non Sacerdotio, sed officio caruit, & tanquam reuerâ infamis meruit verberibus castigari, &c. quod enim esset Diacono gradum amittere, hoc fuit Subdiacono famæ plenitudine caruisse.* Quibus verbis prærogatiua Diaconi suprà Subdiaconū ostenditur, quod hic manus impositionem non habeat, ille habeat; quæ prærogatiua tanta sit, vt æqualiter videatur plecti Diaconus dum officio priuatur, ac Subdiaconus dum & officio priuatur, & famâ, verberibusque prætereà castigatur. Fauet quoque Concilium [h] Florentinum, vt modò ostendemus: fauet & Ecclesiæ Romanæ praxis, quam non recens excogitatam, sed à maioribus acceptam arbitrari debemus: fauent Scholastici omnes Theologi, cum [i] Magistro sententiarum, qui Concilij Carthaginensis Canones in iis inferioribus ordinibus describendis accuratè consectantur, easdémque cum illo materias ipsorum assignant; manúsque impositionem in
D solis Episcoporum, Presbyterorum, & Diaconorū ordinationibus admittunt.

[a] Ibid. cap. 15.
[b] Steph. Eduēs de Sacram. altar. cap. 1. 2. 3. 4. 5.
[c] Iuo serm. de excell sacrorum Ordinū.
[d] Hugo de S. Victore cap. 5. speculi Eccles. ordinum.
[e] Cōc. Meld. c. 44.
[f] Vetus Ordo Rom. ait. qualiter in Rom. Eccles. sacri Ordines fiāt.
[g] Ioannes Diac. lib. 4. cap. 31. cuius verba tribuūtur Gregorio, à Gratiano 5. qu. 6. c. quia iuxtà.
[h] Florent. infra citand.
[i] Lege Magist. 4. sent. dist. 4. & reliquos post eum.

§. IV.

De Græcorum in Subdiaconatu, & minoribus Ordinibus conferendis consuetudine.

XII. De Græcorum more maior difficultas est. Eos quidem abstinuisse ab impositione manuum in inferioribus Diaconatu ordinibus conferendis, videtur Canon quinquagesimus primus epistolæ [k] Basilij Canonicæ ad Amphilochium ostendere posse; vbi nempe Clericos distinguit, qui ἐν βαθμῷ τυγχάνουσι, *in gradu Ecclesiastici ordinis sunt constituti*, & eos, qui ἀχειροθετήτῳ ὑπηρεσίᾳ προσκαρτεροῦσι, *ministerio minimè per impositionem manuum ex traditio incumbunt*, quorum vtrisque si deliquerint pœnam infligit, πλὴν ἐπὶ πᾶσιν τῆς ὑπηρεσίας, *amotionem à ministerio*,

[k] Basil. c. 51. epist. ad Amphiloch.

Digitized by Google

iis enim verbis indicare videtur, aliquos ex Clericis per impositionem manuum ordinari, aliquos non ordinari. Vnde [a] Balsamon Presbyterum, Diaconum, & Subdiaconum, χειροτονημένους, seu electos manuum eleuatione, ordinatos per impositionem manuum interpretatur, reliquos autem Clericos, τοὺς δι' μόνης σφραγίδος ἐπίρρησιν ἔχοντας ἱερατικὴν, *per solum characterem operationem Sacerdotalem* habentes dicit, quid autem characteris seu σφραγίδος nomine intelligat, non satis aperit: Certè [b] Codinus, τὸν Πατριάρχην σφραγίζειν τοὺς Ἐξωκατακοίλους dicit, quos nempe ipse in Officio Exocatacœlorũ, v.gr. magni Oeconomi, vel magni Sacellarij constituit, & [c] qui duplici scrutinio Episcopi constituũtur, eos σφραγιζομένους ἐκ διττοῦ χειροτονοῦντας ἀρχιερέας vocat, & σφραγίδα pro scrutinio & suffragio sumit: vnde apud eũ σφραγὶς μικρὰ, μεγάλη, σφῆν, διττὴ legũntur, quemadmodum & apud [d] Phrantzem: vnde iuxta hanc interpretationem Clerici, qui δι' μόνης σφραγίδος dicuntur à Basilio, ij essent qui sola suffragatione, absque ordinatoria manus impositione constituti essent: quæ quidem si Basilij mens est, eiq; Balsamonis interpretationem adiungas, sequeretur Basilium solos Episcopos, Presbyteros, & Diaconos ordinatos censuisse, cæteros verò inferiorum ordinum Clericos electos solum, & in officiis constitutos. Quæ expositio si displiceat tanquam præcedentibus contraria, σφραγίδα instrumenta, quæ signa sunt officij suscepti, interpretari poteris, quæ in eorum ordinatione conferrentur: vel certè, & conuenientius σφραγίδα, signum sanctæ crucis interpretaberis, quo ordinandos omnes consignari docuit [e] S. Dionysius, & quo solo fortè adhibito inferiores illi ordines ex sententiâ Balsamonis, non autem per impositionem manuum tribuerentur. Cui expositioni fauet [f] Græcorum praxis, qui initiandorum iisce ordinibus capita ter consignant, vt infrà docebimus, ipsis autem manus minimè imponunt. Verùm secunda ista σφραγίδος interpretatio pro instrumentis quibusdam ordinum omnino improbabilis est: dubito etiamnum hæc postrema, Basilij menti conueniat, cùm potius videatur hîc duo Clericorum genera Basilius distinxisse, quorum aliqui ministerio diuino adhiberentur solâ benedictione, vt sunt Cantores, qui licentiâ à Presbytero acceptâ cantandi officium recipiunt: alij verò non solâ benedictione, sed traditâ per ordinationem & impositionem manuum potestate Ecclesiæ deseruirent, quales sunt omnes propriè dictis ordinibus initiati, qui non ordinati censerentur, nisi manus impositionem acciperent.

XIII. Iam verò apud Græcos non recenter inducta, sed ab olim vsurpata consuetudo est, vt Subdiaconatus, & minores ordines per impositionem manuum conferrentur. Enimuerò ab Apostolicis Constitutionibus morem hunc Græcos repetiisse fidem faciunt ipsæ Constitutiones Apostolicæ, in quibus hoc de Lectore ordinando Matthæi præceptum refertur, [g] *constituo, vt Lectorem eligas, cui manu impositâ, & precibus Deo adhibitis dicas, &c.* De Subdiacono quoque ordinando similiter statutum legitur ab Apostolo Thomâ, [h] *cùm Hypodiaconum ordinas Episcope, imponas, ei manus, & dicas.* Eundem quoque morem pluribus posteà sæculis septima [i] Synodus Oecumenica confirmat, quæ quidem Lectores vetat vllos constitui, μήπω πρὸ Ἐπισκόπου χειροθεσίαν λαβόντας, *nondum acceptâ Episcopi manuum impositione*: eámque ἀναγνώστου χειροθεσίαν, *Lectoris creationem adhibita manus impositione*, Abbati in proprio Monasterio & Chorepiscopis concessit: in quem Canonem [k] Balsamon ad Lectoris ordinationem manus impositionem Antistitis esse necessariam fatetur. Neque tamen Græci auctoritatem Innocentij quarti pro se adducere possunt, qui interrogatus, an permitti deberet ministrare, qui sine manuum impositione fuisset ad ordinem Subdiaconatus promotus, respondet, [l] *in talibus non esse aliquid iterandum, sed cautè supplendum quod incautè fuerat prætermissum*: quæ quidem lectio si vera est, fatendũ erit, supplendam esse impositionem manuum in Subdiaconatu conferendo prætermissam: ideóque in vsu positum fuisse tempore Innocentij quarti apud Latinos conferendi Subdiaconatum cum impositione manuum. Verùm cùm correctiora aliqua exemplaria loco nominis *Subdiaconatus*, habeant Diaconatus, non videtur firmum ex eâ auctoritate duci posse argumentũ: quinimò cùm Vetus Ordo Romanus

[a] Balsam. in dict. can.

[b] Codinus cap 9. nu 5.

[c] Idem cap. 10. num. 13.

[d] Phrantzes lib. 3. chron. cap. 19.

[e] Dionys. cap. 5. Eccl. hier.

[f] Euchol. cap. de ordinat.

[g] Cõst. Apost. lib. 2. cap. 22. Διατάσσομαι ἀναγνώστην χειροτονεῖσθαι τὸν δοκιμασθέντα ἐπὶ πολὺ χρόνον, καὶ ἐπιτηδείως ἔχοντα τοῦ λόγου.

[h] Eiusdem lib. cap 21. ὑποδιάκονον χειροτονεῖν ὦ ἐπίσκοπε τὸν ἐπιτήδειον ἐπιθεὶς αὐτῷ τὰς χεῖρας, καὶ εἰπὸν.

[i] 7. Synod. Gener. c. 14

[k] Balsamon ibid.

[l] Innocent 4. cap. pastoralis, de Sacramentis non iterandis.

Digitized

A Romanus abſque dubio Innocentio quarto antiquior, Subdiaconum, vt ſuprà docuimus, non conſtitui per manus impoſitionem diſertè affirmet, cùm Scholaſtici Theologi, quorum aliqui Innocentio ætate ſuperiores, alij eadèm ætate vixere, alij eundem ſecuti ſunt, de Ordinationibus ex Romanæ Eccleſiæ vſu diſputantes, manuum impoſitionem à Subdiaconatus ordinatione reiiciant. Videtur vtique hic Innocentij textus fuiſſe corruptus, & Diaconatum pro Subdiaconatu eſſe reſtituendum.

§. V.

Anacephaleoſis prædictorum, & Theologicæ diſputationis de materia Ordinum ſtatus.

XIV. Iam ergo patet ex prædictis, antiquam omnem ordinationem impoſitione manuum primùm perfectam: diuturno etiam tempore tam in Orientali, quàm Occidentali Eccleſiâ retentum, vt Hierarchici ordines, Epiſcoporũ nem-
B pe, Preſbyterorum, & Diaconorũ ſolâ manus impoſitione conferrentur: Occidentalem Eccleſiã ab Orientali iam, & ab olim diſcrepaſſe, Occidentali in Ordinibus minimè Hierarchicis nullam impoſitionem manuũ admittente, ſed ſolam inſtrumentorum quorundam porrectionem; Orientali verò etiam in infimis ordinibus conferendis manuum impoſitionem vſurpante. Item in ordinatione Preſbyteri, ſolum Epiſcopũ apud Græcos manus ordinando Preſbytero imponere, cùm apud Latinos etiam Preſbyteri poſt Epiſcopum conſecrando Epiſcopo manus imponant. Supereſt & aliud diſcrimen, quia nempe licet in Ordinibus conferendis Græci quædam inſtrumenta porrigant ordinandis: in iis tamen, ne quidem ex parte, ordinationem conſtituunt: Occidentales verò etſi impoſitionem manuum vſurpent in Ordinibus Hierarchicis, neutiquam tamen traditionem inſtrumentorum in Preſbyteratus & Diaconatus ordinatione accidentariam eſſe, ſaltem magna ex parte, cẽſent, ſed ſicut in Ordinibus
C non Hierarchicis Subdiaconorum, Acolythorum, &c. ità in Preſbyteri ac Diaconi ordinatione eam eſſe eſſentialem cæremoniam videntur exiſtimare: de vtraque iſtâ materia, quænam ſit potiſſima, nobis explicãdum, ac probandũ eſt.

§. VI.

Quid ſit apud Græcos ordinationis Epiſcoporum, Preſbyterorum, ac Diaconorum ritus.

XV. Primùm ergo, vt Græcorum de materia Hierarchicorum Ordinum ſententia explorata habeatur, ex [a] Euchologio eorum ſupponendum eſt, quod inferiùs, vbi ritus ordinationum explicabuntur, fuſiùs à nobis exponetur, hãc eſſe Pontificum, Preſbyterorum, Diaconorum apud eos creandorũ rationem, eandem ferè, quam ſtatim ex [b] Dionyſio retulimus: Pontificem nempe conſecrandum adduci ante ſacrum Altare, eumque fronte incumbentem vtrumque genu flectere, prolatam à Cartophylace Chartam electionis legitimæ indicem à
D Pontifice conſecrante legi: móxque aliis Epiſcopis præſentibus ſimul tangentibus, preceſque fundentibus, ceruicibus Epiſcopi conſecrandi librum Euangeliorum imponi: iterúmq;, poſt alias preces, à Pontifice conſecrante cõſecrando manus imponi, precéſque ſuper ipſum emitti, impoſito ſemper ipſius ceruicibus Euangeliorum libro: quo ablato ſuperhumerale Epiſcopo recens conſecrato imponi, Epiſcopos eum ſalutare, facta conſueta acclamatione, & inuiratione vt ſedeat, eundémque poſteà primum corporis & ſanguinis Chriſti fieri participem. Preſbyterum autem hoc ritu ordinari ex eodem [c] Euchologio diſcimus. Deducitur ſcilicet medius, is qui ordinandus eſt à duobus Diaconis vſque ad fores ſanctuarij, ad quos vbi acceſſit, accipiunt eum duo digniores Preſbyteri, & ſacram aram ter circumdantes ſimiliter deducunt; accedit tandem ad Pontificem, à quo ipſius caput ter ſignatur, ordinandus fronte incumbens vtrumque genu flectit, Pontifex impoſitâ manu ordinationis formam pronuntiat, tum rurſum ipſum ſignat, & impoſitâ manu ſuper ipſum precatur: precibus peractis iubet illum ſurgere, & partem ſtolæ ad anteriorem ex parte dextrâ

[a] Eucholog. Græc. de ordine qui obſeruari ſolet in ordinationibus.

[b] Dionyſius cap. 5. Eccleſ. hierarch.

[c] Eucholog. de ordinat. Preſbyter.

Digitized by Google

transfert, & planetam eum induit, exclamando pluries *dignus*, quo perfecto Presbyter oſculo ſalútat Pontificem, & Preſbyteros, ſtánſque cum eis Liturgiam recitat: conſecratione poſteà peractâ accipit ſanctum panem conſecratũ ab Epiſcopo, tanquam depoſitum fideliter ſeruandum, prout ei Pontifex tunc denuntiat, quem tamen Pontifici reddit imminente cõmunione, cuius primus inter alios Preſbyteros ſit particeps, & in fine orationem recitat, quæ poſt ambonem recitari ſolet: hoc iam Græci obſeruant, quamuis olim non particulam conſecratam, ſed panem conſecrandum ſolerent accipere, vt habetur in veteri Patriarchali Euchologio manuſcripto, [a] teſte Arcudio, quod etiamnum obſeruant Rutheni, qui panem conſecrandum accipiunt ab Epiſcopo, quem manibus tenent dum conſecrant: cùm è contrà Græci Epiſcopo concelebrantes conſecrent cum eo panem in altari exiſtentem, ſicut & Latini. Referunt etiam quidam Græci teſte eodem Arcudio, in Eccleſiâ Conſtantinopolitanâ Epiſcopum conſecrantem, Miſſalis Librum Preſbytero conſecrato porrigere ſolere, dicendo ἄξιος, id eſt *dignus*. Denique in Diacono ordinando eundem ferè ritum quem in Preſbytero Græcorum [b] Euchologium præſcribit, deductionem nempe eius ad altare, circuitionem altaris comitantibus eum Diaconis, ſignationem trinam capitis eius, qui ordinandus eſt: impoſitionem manuum ſuprà caput cum prolatione formæ, quæ ordinationem in Diaconum tunc perfici indicat: precum ſupra ipſum recitationem, impoſitâ Pontificis manu: aliarum precum quibuſdam interiectis, ſuper eundem recitationem impoſitâ iterum Pontificis manu: quibus peractis circumdatur ordinatus ſtolâ in ſiniſtro humero ab Epiſcopo eius dignitati teſtimonium clamore ſuo perhibente, reliquis item acclamantibus: deinde ab eodem Pontifice accipit flabellum, repetitis iiſdem acclamationibus: Diaconi ſic initiatum ſalutant, ipſe ſtat à latere ſacræ menſæ, aërem ciens ſuper ſancta myſteria, porrigit ei conſecrato Pontifex calicem, vt ipſum populo diſtribuat.

A

a Arcudius lib. 6. de concordia Eccl. Orient. & Occid. cap. 2. & 3.

B

b Euchologium de ordinat. Diaconi.

§. VII.

C

Quænam apud Græcos ordinationis Epiſcopalis ſit materia.

XVI. Ea autem notare oportuit, vt qualis ſit apud eos ordinationis Epiſcoporum, Preſbyterorum, ac Diaconorum materia, facilius agnoſceremus. De Epiſcopalis ordinationis materia vix poteſt eſſe quæſtio apud Græcos: quippe cùm nulla ipſi inſtrumenta porrigant, aut in manus tradant ordinando, ſed ſolùm manus, ſimúlque etiam Euangeliorum librum capitibus ordinandorum imponant: nulla autem ſit ratio, cur Euangeliorum liber impoſitus potius ſit materia ordinationis Epiſcopi, quàm impoſitio manus Pontificis conſecrantis: neque enim liber iſte Euangeliorum aut porrigi, aut tradi ordinando Epiſcopo dicitur, vt tanquam materia à Florentino Concilio aſſignata cenſeatur: non ei gratia à Patribus attribuitur, nec ordinatio ab eo nomen ſuum accipit, ſicut ab impoſitione manuum: vno verbo nulla eſt ratio, quæ impoſitionem illam libri Euangeliorum materiam eſſentiale ordinationis Epiſcopalis perſuadeat: plurima autem impoſitionem manuum Pontificis eſſentialem eſſe ſuadent, quam ſcilicet ſcriptura, Concilia, Patres memorant, quibus gratiam attribuunt, & Sacerdotalem poteſtatem. De traditione quoque baculi paſtoralis (quem traditum à Græcis in ordinatione, ſicut & à Latinis, id mihi perſuadet quod in degradatione Photij [c] baculus ab eo Paſtoralis ablatus ſit: nihil autem auferri ſoleat in degradatione, quod non traditum fuerit in ordinatione, nullus eſt ambigendi locus, quin, ſicut & veſtium ſacrarum receptio, ſit mera accidentalis cerimonia in priſcis forte ordinationibus minus vſitata; redditâ verò Eccleſiæ pace primùm frequentata, tùm generali conſuetudine firmata, atque præcepta.

D

c Synod. 8. vniuerſalis Act. 7.

§. VIII.

Digitized by Google

A

§. VIII.

Quænam ordinationis Presbyteralis materia apud Græcos.

XVII. Materiam ordinationis Presbyterorum sentire videntur Græci solam esse impositionem manuum, non autem porrectionem vllius instrumenti: Primò, quia cùm manus imponunt, formam consecrationis proferunt, dicunt enim, *diuina gratia creat talem Presbyterum:* quæ verba apud ipsos ordinationis forma sunt, cætera quæ ab Antistite ordinante proferuntur, vel sunt testimonia, quæ consecrandorũ sanctitati perhibẽtur, quales sunt acclamationes istæ, quibus dignum esse eum, quem consecrat Presbyterum Pontifex testificatur, vel sunt solemnes preces, quas pro ordinato, & toto Ecclesiæ corpore Antistes concipit: sola prædicta verba sunt, quæ effectum ordinationis significent: sola
B quæ Sacramenti ordinationis forma esse posse videantur: itaque impositio manuum, quæ iis conceptis verbis peragitur, videtur esse apud Græcos Sacramenti ordinationis materia, non autem traditio vllius instrumenti. Secundò, quia Græci hæc duo tantùm tradunt, librum nempe Liturgiæ, & panem consecratum: liber Liturgiæ non potest esse materia ordinationis Presbyteri, tùm quod non ab omnibus, sed à quibusdam tantùm dari soleat, prout diuersarum Græcarum Ecclesiarum fert consuetudo, vt dent vel non dent; adeòvt in omnibus Euchologiis siue manuscriptis, siue excusis, nihil de hac totâ ceremonia habeatur: tum quod, librum istum porrigens Episcopus nulla alia verba dicat, quam dignum esse eum cui librum exhibet: quod similiter dicit, dum Sacerdotales vestes ordinatum induit; verba autem ista non possunt esse forma ordinationis Presbyteri: tùm quod cùm Ecclesia Latina ab hoc libro porrigendo abstineat, non videtur hic liber illorum instrumẽtorum nomine comprehendi, quorum porrectionem Concilium [a] Florentinũ mate-
C riam Sacramenti ordinationis esse dixit. Neque etiam panis consecratus potest dici materia ordinationis Presbyteri: tum quia Presbyter antequã panem illum consecratum accipiat, vocatur in Euchologio χειροτονθεὶς id est, *iam ordinatus per manus impositionem*, tum quia antequam sacer ille panis porrigatur, à Presbytero ordinato cum Episcopo celebrante, & Liturgiam cum eo recitante, in altari consecratus iam fuit: opus est ergò, vt iam peracta Presbyteri ordinatio credatur ante porrectionem panis consecrati: tum quia, nè sic quidem conciliantur Græci cum Latinis, quippe cùm Latini non panem consecratum, sed Calicem & patenam cum pane & vino consecrandis ad Presbyteri ordinationem porrigant.

[a] Conc. Flor. sess. infin.

XVIII. Imò nec panis ipse consecrandus, quem Rutheni ante consecrationem in manus præbent ordinando Sacerdoti, videtur esse necessaria apud ipsos ordinationis Presbyteri materia: fatemur quidem probabile esse, Græcos olim panem consecrandum Presbytèro in suâ ordinatione porrexisse,
D quod ostendunt antiqua ipsorum [b] Euchologia manuscripta: potestque étiam ex eo colligi, quod ob eam rem videantur iis diebus, quibus in præsanctificatis Missam celebrant, ab ordinatione celebrandâ abstinuisse, quia, cùm iis diebus interdicta sit ipsis consecratio, non conuenienter panem consecrandum nouo Sacerdoti exhibere sibi viderentur, præsens enim materia minus aptè consecranda proponitur tunc, cum consecrari prohibetur. Probabile itaque est Græcos consecrandum panem, Ruthenorum, & Latinorum more, Presbytero in suâ ordinatione olim tradidisse. At ne quidem tunc temporis videtur ille panis apud ipsos habitus fuisse pro materiâ ordinationis Presbyteri: Primò, quia [c] antequam panis ille porrigeretur, iam peracta erat consecratio, quod ex eo colliges, quia iam Presbyter Pontificem, aliosque Presbyteros salutauerat, quæ salutatio ex [d] Dionysio (à quo præscriptos ordinationis ritus studiosè consectati sunt Græci) πρὸς τὸ πέλας τῆς ἱερατικῆς πλειάδος *etiam circa finem sacræ ordinationis* dicitur adhiberi: eamque Pontifex ipse, qui

[b] Lege antiqua Euchol. cap. de ordinat.

[c] Videtadem Euchol.

[d] Dionys. ca. 5. Eccl. Hier.

Digitized by Google

consecrauit, ergà eum quem consecrauit impendere narratur : dicitur enim Pontifex salutans πλέονες, Presbyter salutandus πεπλεσμένος, quæ verba hunc quidem iam consecratum, illum iam consecrauisse significant. Idque etiam probat ratio Dionysij, ob quam ista salutatio ab eo adhiberi refertur, ideò enim, inquit Dionysius,[a] & Pontifex, & cæteri eiusdem ordinis Clerici consecratum de nouo salutant, quod ei similis effectus sit; quod in eorum ordinem transierit: quod eorum societati adiunctus sit; quæ ratio iam perfectam ostendit, datâ istâ salutatione consecrationem esse: quæ ergo hanc salutationem sequuntur, vt porrectio panis, Sacerdotem iam ordine initiatum supponunt: secus enim nec Græci, ob eandem rationem, salutationem istam in ordinatione vsurparent, ob quam Dionysius vsurpari voluit, nec potissimam ipse Dionysius ordinationis cerimoniam, putâ porrectionem panis attigisset, qui cæteros ritus etiam leuiores ad consecrationem spectantes adeò diligenter prosecutus est. Adde, quod nisi ante istam porrectionem panis consecrandi iam apud Græcos ordinatio perfecta crederetur, nec Presbyter ante istam porrectionem, post susceptam manuum impositionem, conuenienter inter Presbyteros staret, nec cum iis Liturgiam recitare deberet; quod tamen vtrũque apud eos obseruatur. Secundò, quia cùm panis consecrandus traditur Presbytero in sua ordinatione, nulla verba proferuntur, quæ formæ rationem habere videantur: sed monetur duntaxat, vt accipiat hoc depositum, & seruet illud vsque ad Aduentum Domini nostri Iesu Christi, quando illud ab eo repetet: quibus verbis nulla videtur sufficiens mentio potestatis Sacerdotalis, quæ per illam exhibitionem conferatur, cùm & laïcis eadem verba dici possent: huius tamen potestatis mentio per formam Sacerdotalem fieri debet: videntur itaque potius hæc verba adhortationem continere, quàm formam Sacramenti; ideoque nec traditio panis etiam consecrandi videtur apud Græcos esse materia Sacramenti ordinationis. Tertiò, quia Græci iam vt plurimùm non tradunt panem istum consecrandum sed consecratum, vt videre est in eorum [b] Euchologiis recens excusis: Ecclesia tamen eorum ordinationes vt veras recipit, & ab ipsis consecratos sacra obire mysteria permittit: ergò traditio panis consecrandi non est materia essentialis ordinationis Presbyteralis, quæ apud Græcos celebratur.

[a] Dionys. ibid.

[b] Euchologia recens eod. c.

§. IX.

De materia Diaconatus & cæterorum ordinum apud Græcos.

XIX. Eodem verò iure imò potiori, nec in ordinatione Diaconi vlla esse potest instrumenti alicuius porrectio, quæ materia eius essentialis censeatur. Etenim flabellum, quod solùm Diacono ordinando apud Græcos traditur, sine vllis verbis, quæ forma ordinationis Diaconi esse possint, porrigitur; impositio verò manus fit adhibitis verbis, quæ & forma ordinationis dici queunt, & gratiâ diuinâ Diaconũ perfici ostendunt, ac Diaconi officium tradi eo ritu confirmant. Idem quoque flabellum non videtur esse signum, quod aut effectum, aut ministerium Diaconi potissimum significet: scio antiquum hoc esse ministerium, vt Diaconi animalia immunda à sacra mensa flabellis arceant, cuius meminit Clemens Romanus in Constitutionibus [a] Apostolicis: at nego potissimum Diaconi esse hoc munus, atque officium: quod mecum, vt opinor, omnes fatebuntur: quare cùm materia Sacramenti ordinis debeat significare vel effectum Sacramenti, vel potissimum ordinis ministerium, non videtur flabellum, quod diaconis in sua ordinatione Græci tradunt, materia esse ordinationis Diaconi: denique traditionem istam flabelli nullus ex antiquis auctoribus materiam ordinationis Diaconi asseruit, impositionem verò manuum plures pro materia Diaconatus habuerunt, vt ex prædictis videre est, non ergo pro materia ordinationis Diaconi habenda est.

[a] Clemens l. lib. constit. cap. 14.

XX. De ordinibus non Hierarchicis minus certa videtur esse Græcorum sententia: nam in ordinatione Subdiaconi, & Lectoris (quem solum ordinem

ex

A ex minoribus retinent) poſtquam [a] Græci Antiſtites capita ordinandorum ter obſignarunt, ſuper ordinandos imponentes manus orationem effundunt, precanturque, vt miniſterium ſuum ritè adimpleant, ſtatim Lectori quidem liber traditur, in quo continentur Acta, & Epiſtolæ Apoſtolorum: Subdiacono verò, impoſito prius ſiniſtro humero mantili, præbetur vas ad infundendum aquam, pro lotione manuum: vnde dubitari poſſe videtur, vtrum in illa impoſitione manus, an verò in porrectione libri, & vaſis aquarij, Lectoris, & Subdiaconi ordinatio ſita ſit. Verùm cùm traditiones illæ libri, ac vaſis ſine vllis conceptis verbis fiant, impoſitio verò manuum adhibitis orationibus perficiatur: videtur potius hæc, quàm illæ, cenſeri debere materia Lectoratus, ac Subdiaconatus: maximè, cùm ſeptima [b] Synodus generalis per impoſitionem manuum Lectores conſtitui doceat, vnde vniuerſim, & cuiuſcumque ordinationis, etiam ad inferiora miniſteria, concludendum apud Græcos ſolam impoſitionem manuum pro materiâ eſſe.

B

§. X.

Videri non ſolam impoſitionem manuum apud Latinos eſſe eſſentialem materiam.

XXI. Secus autem apud Latinos ſtatuendum eſt. Primò, quia Concilium Florentinum in decreto vnionis Armenorum definit [c] Ordinis *materiam eſſe illud, per cuius traditionem confertur Ordo, ſicut Presbyteratus traditur per Calicis, cum vino, & Patenæ cum pane porrectionem, Diaconatus verò per libri Euangeliorum dationem: & ſimiliter de aliis per rerum ad miniſteria ſua pertinentium aſſignationem*; qua definitione nihil clariùs, nihil expreſſiùs dici potuit. Secundò, quia [d] Innocentius tertius, & [e] Gregorius nonus dicunt, non debere iterari ordinationem factam ſine manus impoſitione, ſed ſupplendum eſſe quod omiſſum eſt. Tertiò, quia in or-
C dinibus inferioribus Diaconatu nulla fit manus impoſitio, niſi fortè manus impoſitionem fieri dicas, dum inſtrumenta porriguntur; cùm tamen Concilium quartum [f] Carthaginenſe, & [g] Vetus Ordo Romanus, manus impoſitionem porrectioni inſtrumentorum opponant, nec niſi impropriè videatur dici alicui manus imponi, cui liber aliquis, aut clauis, aut ſimile inſtrumentum porrigatur; vnde [h] Rabanus Maurus abſolutè in iis inferioribus Diaconatu ordinibus impoſitionem vllam manuum vſurpari negat. Quartò, quia antiqua, vt diximus, Eccleſiæ Occidentalis conſuetudo fert, vt in ordinibus etiam hierarchicis Epiſcopus pronuntiando formam ordinationis, inſtrumenta aliqua porrigat, nec nuper, aut recens hic mos eſt Eccleſiæ Romanæ, vt etiam in hierarchicis ordinibus conferendis eadem porrigantur: cuius ſcilicet ritus, vt iam à longo tẽpore vſitati meminere Vetus [i] Ordo Romanus, Stephanus [k] Eduẽſis, Iuo [l] Carnotenſis, Hũgo [m] de ſancto Victore, Magiſter [n] ſententiarum, qui per hanc inſtrumentorum dationem, poteſtatem Sacerdotalem, ac Diaco-
D nalem tradi cenſuerunt. A quo verò tempore primùm vſurpata fuerit iſta in Eccleſiâ Occidentali conſuetudo, quam aliquando non fuiſſe diximus, non eſt facilè coniicere, dicat qui reſciuerit, ego libenter adducar, vt ex veteri in re obſcurâ formula, pronuntiem nõ liquere. Quintò, quia omnes ferè Theologi [o] docent, traditionem inſtrumentorum materiam eſſe eſſentialem ſacræ Ordinationi: cùm tamen corũ aliqui in Preſbyteratu, & Diaconatu ſolam eam eſſe eſſentialem ſcribant, reiectâ manus impoſitione tãquam accidentariâ: cuius ſententiæ ſunt Dominicus [p] Sotus, & [q] Sylueſter, cum quibuſdam aliis: alij verò impoſitionem manuum ſimul cum traditione inſtrumentorum eſſentialem affirment, vt Petrus [r] Soto, [s] Ledeſma, [t] Bellarminus, [u] Henriques, & alij poſt [x] Scotum, & nonnullos ex antiquioribus Theologis.

[a] Euchologg. Græcorum in ordinat. Subdiac. & Lectoris.
[b] Sept. Synod. c. 14.
[c] Concil. Florentinũ in decreto vnion.
[d] Innocent. 3. cap. paſtoralis, de Sacramentis non iterandis.
[e] Gregor. 9. cap. Preſbyter, eod. tit.
[f] Conc. Carthag. 4. c. 5.
[g] Vetus Ordo Romanus, tit. qualiter in Eccleſ. Rom. ſacri Ordines fiant.
[h] Rabanus Maurus lib. 1. de inſtit. Cleric. cap. 8.
[i] Vetus Ordo Rom. tit. de Ordine.
[k] Stephanus Eduenſis de Sacram. altar. cap 7. & 8.
[l] Iuo Carnot. de excell. ſacrorũ Ordin.
[m] Hugo de S. Victore in ſpecul. Eccl. cap. 5.
[n] Magiſter 4. ſent. diſt. 24.
[o] Lege D. Thomam, Paludanum, Richardum, & alios in 4. diſt. 24. S. Antoninum Aſtẽſem, Hoſtienſem, & alios.
[p] Dominicus Sotus in 4. diſt. 24. qu. 1. art. 4.
[q] Sylueſt. v. Ordo, num. 4.
[r] Petrus Soto lect. 5. de Sacram. Ordin.
[s] Ledeſma in 4. qu. 36. art. 4. ad 1.
[t] Bellar. cap. 9. de Sacram. Ordinis.
[u] Henriques in ſumma, lib. 10. cap. 10.
[x] Scotus in 4. diſt. 24.

Digitized by Google

§. XI.

Nec ſolam traditionem inſtrumentorum apud eoſdem Ordinum Hierarchicorum eſſentialem eſſe materiam.

XXII. Non ſolùm autem traditionem inſtrumentorum, verùm ipſam quoque manus impoſitionem, in Ordinibus Hierarchicis conferendis, eſſentialem materiam eſſe apud Latinos probabilius eſt, tum quia in iſtis Ordinibus conferendis ritus ille non ſolùm ab Apoſtolis obſeruatus eſt, verùm cæteris poſt Apoſtolica tempora ſæculis, in omnibus Eccleſiis tam Occidentali, quàm Orientali, ſine vllâ varietate, perſeuerauit: ſi quis ergo ritus eſſentialis materia cenſendus eſt, is certè pro tali habendus erit. Secundò, quia [a] Concilium Colonienſe auctoritate Hermanni Archiepiſcopi coactum anno 1536. ordinationem vocat impoſitionem manuum, *eamque impoſitionem manuum* dicit, *eſſe oſtium* B *per quod intrant, qui Eccleſiarum gubernaculis admouentur.* Concilium quoque [b] Moguntinum ſub Sebaſtiano anno 1549. celebratum docet, *collationem ordinum cum impoſitione manuum, velut viſibili ſigno, tradi:* nec vllum aliam ordinationis materiam aſſignat, quàm iſtam. Imò Concilium ipſum [c] Tridentinum impoſitionem manuum in Ordinibus Hierarchicis materiam eſſe eſſentialem apertè inſinuat duobus in locis, ſiue cùm miniſtros Extremæ Vnctionis, quos Preſbyteros dicit Iacobus, eos exponit, *qui, aut Epiſcopi, aut Sacerdotes ab ipſis ritè ordinati per impoſitionem manuum Presbyteri fuerint:* hæc enim verba non obſcurè oſtendunt per impoſitionem manuum Epiſcoporum, & Sacerdotum ordinationem fieri: proindéque ipſam eſſe illorum ordinum eſſentialem materiam, ſaltem partialem: ſiue [d] cum inſinuat vi eorum verborum, *accipe Spiritum ſanctum*, eundem Spiritum ſanctum infundi: quia hæc verba, inquit, fruſtrà ab Epiſcopis proferrentur, niſi per ſacram Ordinationem Spiritus ſanctus daretur; ſi enim vi verborum Spiritus ſanctus datur, verba iſta forma erunt huius Sacramenti, pro- C indéque & ritus his verbis coniunctus materia ordinationis futura eſt. Certum eſt autem ex Pontificali Romano, tàm in ordinatione Epiſcoporum, & Preſbyterorum, quàm Diaconorum, dum verba iſta proferuntur, manuum impoſitionem fieri: itaque manum impoſitionem, ſaltem partialem, eſſe materiam Ordinationum Hierarchicarum ex Concilio Tridentino deduci poteſt.

[a] Conc. Colonienſe parte 1. cap. 1.

[b] Moguntinũ part. 1. cap. 35.

[c] Conc. Trid. ſeſſ. 14. de Sacram. Extremæ Vnctionis cap. 3.

[d] Idem ſeſſ. 23. c. 4.

A

§. XII.

Obiectiones contrà impoſitionem manuum proferuntur, & refelluntur.

XXIII. Quinque tamen contra impoſitionem manuum obiiciuntur. Primum Concilium [e] Florentinum, quod impoſitionis manuum non meminit, ſed ſolius traditionis inſtrumentorum, quam materiam eſſe Sacramenti Ordinis tradit. Secundum, Gregorij [f] noni auctoritas, qui manus impoſitionem aſſerit D eſſe *ritum ab Apoſtolis introductum*, negans proinde à Chriſto inſtitutum eſſe: ex quo colligitur, cùm omnis materia Sacramentorum debeat eſſe inſtituta à Chriſto manuum impoſitionem nõ eſſe materiam ordinationis. Confirmatur, nam ibidem Gregorius nonus, poſt Innocentium [g] tertium, docet, non iterandum eſſe Sacramentum Ordinationis, ſi deſit manuũ impoſitio, ſed cautè ſupplendum eſſe, quod omiſſum eſt: at ſi deſit materia eſſentialis alicuius Sacramenti, ipſum Sacramentum iterandum eſt. Tertium, quia Pontificale Romanum eos qui impoſitionem manuum ſuſcepere, tam Diaconos, quàm Preſbyteros ordinandos vocat: cumque demum eos *Ordinatos* appellat, Diaconos quidem, cùm librum Euangeliorum, Preſbyteros autem, cùm Calicem cum vino, & Patenam cum Hoſtiâ conſecrandâ ſuſceperunt. Quartum, quia, ſi tam impoſitio manuum, quàm traditio inſtrumentorum ſit materia ordinationis Preſbyteri ac Diaconi, ordinatio Preſbyteri duplex Sacramentum conſtituet, quemadmodum

[e] Conc Florent. in decreto.

[f] Greg. 9 cap. Preſbytero, de Sacram. non iterã lis.

[g] Innocent. 3. cap. Paſtoralis, eod. tit.

Digitized by Google

A quemadmodum & ordinatio Diaconi: quia duplici vtraque materia, formaq; conſtabit. Vltimum, quia materia Sacramenti debet eſſe propria Sacramento: ſed [a] impoſitio manuum tam in Sacramento Confirmationis, quàm Pœnitentiæ adhibetur; non poteſt igitur eſſe materia ordinationis.

XXIV. Reſpondemus his argumentis: Primò quidem argumento ſatisfaciet, qui dixerit Concilium Florentinum non omnem ordinationis materiam attuliſſe, ſed eam ſolùm, quæ & expreſſiùs effectum Ordinum explicaret, & eorum differentiam euidentiùs oculis ſubiiceret: ſeu Concilium maximè ſpectaſſe Armenorum inſtructionem in eo decreto, eámque proinde materiam præcipuè tradidiſſe, de quâ præſertim Armeni vnionem Eccleſiæ Romanæ appetentes inſtruendi erant: ſicut enim [b] Nicolaus primus ad conſulta Bulgarorum reſpondens, varios Græcorum mores in eis reprehendit, eoſque ad Eccleſiæ Romanæ conſuetudines deducit: ita dubitandum non eſt, quin Eugenius in decreto illo vnionis tunc edito, cùm iam Græci abiiſſent, in quo ſe [c] *Eccleſi-ſti-*

B *corum Sacramentorum veritatem, pro iſtorum Armenorum, tam præſentium, quàm futurorum doctrinâ tradere aſſerit,* eoſdem Armenos ad Eccleſiæ Romanæ morem allicere tentaret: ideóque traditionem inſtrumentorum præſertim memorauit, etiam omiſsâ impoſitione manuum, vt Romanæ Eccleſiæ cõſuetudo eis innoteſceret inſtrumenta porrigendi in ordinibus Preſbyteri, & Diaconi conferendis: non autem quod hanc manuum impoſitionem, ſaltem partialem, materiam eſſe negaret, quam tam Græci, quàm Latini in dictis ordinibus conferendis vſurpabant, cùm tamen nec Græci Latinorum, nec Latini Græcorum ordinationes vt vitioſas, aut irritas reprehenderent.

XXV. Secundo argumento reſpondendum eſt, Gregorium nonum vocaſſe impoſitionem manuum *ritum ab Apoſtolis introductum,* vel quod Apoſtoli primum hunc ritum vſurpauerint, vel quod vniuerſim Chriſtus inſtituerit pro materia ordinationis ſignum quoddam ſenſibile, quo poteſtatis ordinis collatio ſignificaretur: in arbitrio verò, tam ipſorũ Apoſtolorũ, quàm Eccleſiæ Præſulum reliquerit, vt ſignum illud ſenſibile determinarent; vnde factũ eſt, vt Apoſtoli impoſitionem manuum tanquam opportunum ritum & commodum cenſuerint, eúmque in vſu habuerint, nobiſq; in ordinibus ſaltem hierarchicis, obſeruandum tradiderint: quod non obeſt quominus materia Sacramenti Ordinis dici poſſit, vt poſteà explicabimus. Quod autem tam idem [d] Gregorius nonus, quàm [e] Innocentius tertius declararint, omiſſum ritum illum impoſitionis manuum *non eſſe iterandum, ſed cauteè ſupplendum, quod incauteè fuerat prætermiſſum;* aliqui ex eo quod in Preſbyteratus ordinatione duplex fiat impoſitio manuum, vt infrà dicemus, ideò de priori hoc dictum ab iis Pontificibus putant, quam eſſentialem negant, non autem de poſteriori, quam eſſentialem eſſe defendunt: ſed hæc ſolutio non conſonat menti ſenſuiq; verborum iſtorum Pontificum: tum quod loquantur illi etiam Pontifices de ordine Diaconatus, imò Innocentius tertius de illo ſolo ordine; at in ordine Diaconatus conferendo vnica fit im-

D poſitio manuum, in quo proinde hæc diſtinctio locum habere non poteſt: tum quod Gregorius IX. vbi de illâ impoſitione manuum verba fecit, ſtatim de ſuſpendendis manibus, cùm oratio ſuper caput ordinandi effunditur, verba ſubdat, quæ ſecundæ impoſitioni manuum in ordinatione Preſbyteri fieri ſolitæ non quadrant, quâ nempe peractâ nulla amplius oratio funditur ſuper caput ordinandi. Itaque aptior eſt illa ſolutio quæ hanc eſſe docet Innocentij tertij, & Gregorij noni mentem, vt velint in Sacramẽtis, cùm eſſentialia omiſſa ſunt accidentales cæremonias ritè adhibitas, non eſſe iterandas; cùm accidentaria omiſſa ſunt, nec eſſentiales ritus eſſe repetendos, v.gr. ſi in matrimonio conſenſus defuerit, qui eſt eſſentialis matrimonij conditio, ſuppleri debet iſte conſenſus, non autem accidentales ritus iterari neceſſum eſt, v.gr. trinam proclamationem, ſponſalia, imò nec eſſentialem Parochi præſentiam. Sed vt exemplum ex ipſo Innocentij tertij reſponſo petamus, reſpondet Innocentius [f] tertius, ſi quis per errorem non Chriſmate, ſed oleo delinitus fuerit, in eo caſu nihil eſſe iterandum, ſed quod omiſſum eſt ſupplendum eſſe, ita ſcilicet vt non

[a] De diuerſis manuum impoſitionibus. Vide Gloſſ. in 8. manus 1. q. 1. & Steph. Tornac. epiſt. 28.

[b] Nicolaus 1. ad conſulta Bulgarorum.

[c] Eugen. in decreto cit.

[d] Greg. 9. ſuprà citatus cap. Preſbyter.

[e] Innocent. 3. cap. Paſtoralis, de Sacram. non iterãdis.

[f] Innocent. 3. cap. cit.

oleo iterum talis vngatur ,ſed balſamo duntaxat vngere eum oporteat,qui adhibitâ priùs ſolâ olei Vnctione delinitus fuerat : quamuis plurimi tam oleum, quàm balſamum eſſentialem putent eſſe materiam Confirmationis. Similiter quoque dicendum, velle Innocentium, ſi cui inſtrumenta tradita ſint, manus autem impoſita non fuerit, non eſſe neceſſarium, vt de nouo inſtrumenta ipſi porrigantur , ſed tantum vt manus ei imponatur. A

XXVI. Quod ſi dicas ex eâ reſponſione ſequi , materiam adhiberi ſine formâ:nam ſaltem in impoſitione priori, quæ fit Preſbytero,nulla forma pronuntiari ſolet, ſed ea tantum in traditione inſtrumentorum profertur:ſi ergo hæc impoſitio iteretur , non repetitâ formâ , materia iſta longè diſſita erit à formâ, ideóque Sacramentalis materia eſſe non poterit:nam vt ſit materia Sacramenti,cum formâ moraliter loquendo,debet eſſe coniuncta. Similiter quoque ſi adhibeatur balſamum non repetitâ formâ Sacramenti Confirmationis ; balſamum non erit pars huius Sacramenti , ſicut ſi nec hodie aquâ quis abluereturr, & heri prolata fuiſſet forma Baptiſmi, nec hodiè nec heri Baptiſmi Sacramentum perfectum fuiſſet. Hæc ſanè obiectio non minimam mihi videtur difficultatem continere ad ritè intelligenda Innocentij tertij , ac Gregorij noni reſponſa : non malè tamen fortè dixero, cùm omiſſa eſt impoſitio manuum, iterari formam impoſitioni manuum propriam , quæ in ordinatione Diaconi eſt , *accipe Spiritum ſanctum :* & in ordinatione Preſbyteri (ſi de ſecundâ impoſitione ſermo ſit) *accipe Spiritum ſanctum, quorum remiſeritis, &c.* ſi verò omiſſa fuerit prior impoſitio,non eſſe neceſſe,quod repetatur illa forma , quippe cùm etiam primò prolata ſit ſine vllâ formâ, nec à nobis materia eſſentialis eſſe cenſeatur, vt poſtea dicemus : ſi inquam hæc dixero, non video quomodo reprehendar, aut alienus oſtendar cùm à Gregorij noni, tum ab Innocentij tertij ſenſu: difficultas autem, quæ præponitur,quid nempe iterandum ſit, vbi balſamum in Confirmatione omiſſum eſt, an iteranda Vnctio ex oleo,vt fiat ſimul cum balſamo , an iteranda integra forma Confirmationis ; hæc inquam difficultas maior eſt : ſed quia non eſt huius loci , nihil de ea iam definiemus. B C

XXVII. Reliqua argumenta facilè ſolui poſſunt. Tertium quidem: nam quod ordinandi dicantur , quibus iam manus impoſita eſt, nihil mirum, quia manus impoſitione ordinatio inchoatur , non perficitur. Quartum, quia quamuis in ordinatione Preſbyteri duplex ſit materia, imò multiplex , vnicum tamen eſt Sacramentum, quia materiæ illæ ſunt partiales , eo modo quo Sacramentum Euchariſtiæ vnicum eſt , quamuis duas habeat partiales materias, panem,& vinum conſecranda , & duas formas eiſdem reſpondentes. Quintum denique, tum quod eadem res poſſit eſſe materia duorum Sacramentorum , vt oleum Confirmationis, & Extremæ Vnctionis; tum quod impoſitio manuum ſolitariè ſumpta, vnico Ordinationis Sacramento eſſentialis ſit ; nam licet in curationibus ægrorũ olim adhibita fuerit ex ſententia Chriſti Domini,& Apoſtolorum praxi, vt [a] Scripturæ teſtantur : licet in Baptiſmo tanquam præuia Catechumenorum purgatio obſeruata fuerit ex [b] Auguſtino, [c] Concilio Carthaginenſi quarto, & [d] Hiſpalenſi ſecundo ; licet in Pœnitentiâ imponenda vſui fuerit ex [e] Leone Magno, Concilio [f] Aurelianenſi primo, [g] Carthaginenſi quinto, [h] Gerundenſi, [i] Toletano 13. & aliis : licet in deprecando nonnunquam manus imponi ſolitæ : vt & [k] Scripturæ, & Eccleſiæ vſus oſtendit, qui etiam occaſionem dediſſe videtur Concilio [l] Mileuitano, vt manuum impoſitiones pro precibus ipſis acciperet :licet in Sacramento Confirmationis conferendo [m] Apoſtoli manus imponerent , teſte ipſa Scriptura ſacra : vno verbo quamuis manus impoſitio paſſim in Eccleſiaſticis officiis , & Sacramentis adhiberi ſolita fuerit : nihilominus præcisè ſumpta hæc impoſitio, vnico Ordinationis Sacramento eſſentialis eſt : nam in Sacramento quidem Confirmationis , non manus impoſitio ſolitariè ſumpta adhibetur , ſed manus impoſitio cum Chriſmate : nec Sacramentum illud perficeretur , ſi millies manus alicui imponantur, niſi ſacri Pontifices, imponendo manus, confirmandorum frontes eoſdem ſacro Chriſmate conſignent : ideò ſic à Patribus & Conciliis dicitur D

[a] Marci vlt.& Actorum 28.
[b] Auguſt.lib. 2.de peccat. merit. & remiſſ. cap. 26.
[c] Concil. 4. Carthag.c.85.
[d] Hiſpal. 2. c. 7.
[e] Leo epiſt.9. ad Ruſticum c.2.
[f] Aurelian. 2. c 2.§ 8.
[g] Carthag. 5. c. 11.
[h] Gerund. c. 9.
[i] Tolet. 13. c. 10.
[k] Matth. 9. & 19 Marci 5.6.7.& alibi paſſim.
[l] Conc. Mileuitanũ c. 22.
[m] Actorũ 8. & 9.

A citur Confirmatio manus impoſitio, vt etiam dicatur Chriſmatio, ſanctum Chriſma, σφραγὶς, ſeu ſignaculum, vt paſſim animaduertere poteris: in reliquis autem impoſitio accidentalis ritus eſt: at verò ſimplex manus impoſitio abſque alio ſigno, ſaltem partialis eſt, ex prædictis, Ordinationis Sacramenti materia, ei proinde propria, ac peculiaris.

§. XIII.

Fuſiùs materia Ordinis Epiſcopalis apud Latinos explicatur.

XXVII. Vt autem planius hæc pleniuſque exponantur ſingulis Ordinibus propriæ eorum materiæ aſſignandæ ſunt. Primúmque circà Epiſcopatum ſtatuendum eſt, materiam ordinationis Epiſcopalis eſſe impoſitionem manuum; ad quam veritatem probandã faciunt Scripturæ ſacræ, Conciliorũ, Patrum te-
B ſtimonia, quorũ plurima pro manuũ impoſitione ſuperiùs nõ ſemel retulimus: hæc enim omnia oſtendunt, antiquitus impoſitionem manuũ materiam fuiſſe ordinationis Epiſcopalis; quare cum idem ritus iam ſeruetur in ordine Epiſcopali conferendo, qui tempore Apoſtolorum ſeruabatur, vt patet ex deſcriptione ordinationis Epiſcopalis traditâ à Sancto Clemente in [a] Conſtitutionibus Apoſtolicis, & [b] Dionyſio libro de Hierarchiâ Eccleſiaſticâ, ſi cum [c] Pontificali Romano conferatur: eadem quoque, quæ olim erat materia ordinationis Epiſcopalis iamjam cenſenda erit. Fauet quoque [d] Tridentinum Concilium, dum nempe teſtatur non fruſtrà ab Epiſcopo dici hæc verba, Accipe Spiritum ſanctum, quæ quidem verba ab ipſo dicuntur, tunc cùm ſimul cum aliis Epiſcopis capiti eius, qui conſecrandus eſt in Epiſcopum, manus imponit: hoc enim oſtendit vi prædictorum verborum Spiritum ſanctum infundi: quomodo autem per ea Spiritus ſanctus infundi dicetur, niſi ſint forma Sacramen-
C ti Ordinis? quod ſi admittamus, ſequitur, vt ſuprà arguimus, impoſitionem manuum, quæ fit ab Epiſcopis conſecrantibus, dum hæc verba proferuntur, eſſe eiuſdem ordinis materiam.

[a] Cõſt. Apoſt. lib. 8. cap. 4. & pluribus aliis ſequent.
[b] Dionyſ. cap. 5. hierarc. Eccleſ.
[c] Pont. Rom. de ord. Epiſc.
[d] Trident. ſeſſ. 23. c. 4.

XXIX. Probabile autem eſt non ſolam manuũ impoſitionem, verùm etiam traditionem libri Euangeliorum in manus Epiſcopi conſecrandi, cum iis verbis, *accipe Euangelium, & vade prædica populo, &c.* eſſe alteram materiam partialem Epiſcopalis ordinis: Primò, quia Concilium [f] Florentinum ex prædictis decernit materiam Sacramenti Ordinis eſſe illud, per cuius traditionem confertur ordo, innuens in omnibus ordinibus eſſe aliquid, quod tradatur, quod quidem ordinis materiam eſſe dixit: nihil autem eſt, quod in Epiſcopi conſecratione tradatur, præterquam liber iſte Euangeliorum. Secundò, quia Pontificale [g] Romanum Epiſcopum, cui manus impoſitæ fuerunt, vocat adhuc *electum*, nondum autem *conſecratum* eum appellat, niſi poſtquam liber Euange-
D liorum hac prolata verborum, quæ ibidem recitantur, formâ, ipſi in manus traditus fuerit. Tertiò, quia principale officium Epiſcopi, putà prædicandi munus, Euangeliorum libro, & prædictis verbis egregiè innoteſcit: quare cùm materiæ, & formæ ordinis ſaltem partiales, eæ ſint, quæ præcipuum vniuſcuiuſque ordinis officium indicant, porrectio libri Euangeliorum erit altera materia partialis ordinis Epiſcopalis, & verba ſimul cum eâ porrectione prolata erunt forma. Quartò, quia non eſt potior ratio, cur porrectio Calicis cum vino, & Patenæ cum pane, ſint materia Preſbyteratus, porrectio libri Euangeliorum materia Diaconatus, & ſic de cæteris ordinibus, quàm porrectio libri Euangeliorum materiâ Epiſcopatus: atqui Florentinum expreſsè prædictas materias Preſbyteratus, & Diaconatus aſſignat: videtur itaque pro materia quoque partiali Epiſcopatus traditio libri Euangeliorum eſſe ſtatuenda.

[e] Pontificale Rom. tit. de conſecrat. electi in Epiſcopum.
[f] Concilium Florent. in decreto vnionis.
[g] Pontificale tit. cit.

XXX. Obiicies tamen primò, materiam eam non eſſe ordinationis, ad quam non concurrunt, qui ſunt eiuſdem ordinationis miniſtri: at non ſolùm Epiſcopus, qui principalis auctor eſt conſecrationis Antiſtitis electi: ſed alij duo ad minus Epiſcopi, qui cum eo conſecrãt, ſunt miniſtri ordinationis Epiſcopalis, ſi

Digitized by Google

ea, ex cõmuni ſententia, in qua tres ſaltem Epiſcopi non adfuerint conſecrãti, A
nulla eſt: cùm ergo ſolus Epiſcopus, principaliter conſecrans, librum Euangeliorum tradat, & prædicta verba proferat, non videtur porrectio libri Euangeliorum eſſe materia ordinationis, nec prædicta verba eſſe forma. Secundò, quia ſi impoſitio manuum eſt materia ordinationis, eáque adeò efficax, vt gratiam producat, ne fruſtrà videatur Epiſcopus dicere, *accipe Spiritum ſanctum*, quod ex [a] Tridentino docuimus; certè peractâ illâ manus impoſitione videtur perfectum eſſe Sacramentum, nam Sacramentum gratiam non producit, niſi perfectum, proindéque ſequens libri Euangeliorum traditio grãtiam non conferet. Confirmatur, nam manus impoſitio gratiam producit, vt Scriptura ſacra, Patres, ac Concilia ſuperiùs innuunt: vel ergò collatio libri Euangeliorũ producit gratiã, vel non; ſi producit, bis ergo gratia Epiſcopalis ordinis, non autem ſemel confertur, quod gratis, & ſine fundamento dicitur: ſi non producit, nulla ratio videtur ſuadere hanc eſſe partem, aut materiam Sacramenti, quippe cùm materiæ cuiuſcumque Sacramenti v. gr. aquæ in Baptiſmo, oleo in Con- B
firmatione, & ſic de cæteris, gratiæ productio tribuatur.

[a] Trident. ſuprà.

XXXI. Reſpondemus ad primum quidem argumentum ſatis eſſe, ne qui principem in conſecratione Epiſcopi locum tenet, ſolus miniſter conſecrationis iſtius dicatur, & vt alij etiam cum eo miniſtri cenſeãtur, quod ad aliquam eius partialem materiam ac partialem formam concurrant, licet non ad ſingulas partiales materias cooperentur: quare cùm Epiſcopi omnes manus capiti Antiſtitis conſecrandi imponant, ſimulque dicant cum conſecratore hæc verba, *accipe Spiritum ſanctum*, conſecrationis miniſtri dici poterunt: quamuis qui inter eos ſimpliciter dicitur in Pontificali Romano conſecrator, hanc prærogatiuam obtineat, quod & ad impoſitionem manuum ipſe cum cæteris, & ad porrectionem libri Euangeliorum ſolus ipſe agat, quem proinde ſolum ad validam & ratam ordinationem neceſſariò requiri, longè probabilius eſſe poſteà dicemus. Secundo argumento reſpondemus vtrumque eſſe probabile, & quod ma- C
nus impoſitio non ſtatim producat gratiam, niſi poſtquam porrectus eſt liber Euangeliorum, quo porrecto tam gratia, quàm character Epiſcopalis (ſiue nouus ſit, ſiue extenſio Preſbyteralis) producantur vi non ſolùm impoſitionis manuum, verùm etiam porrectionis libri Euangeliorum. Nam quia parum temporis fluit inter applicatam vtramque iſtam materiam, priori effectus rectè tribuitur, etſi, nonniſi poſteriore ſecutâ, producatur: eo modo quo ſi trinâ immerſione Baptiſmus conferatur, non vltimæ tantùm immerſioni, verùm etiam primæ tribuetur gratia Baptiſmalis, quamuis nonniſi poſt vltimam producta ſit: poteſt etiam è contrario dici, quod per impoſitionem manuum producatur gratia Epiſcopalis, & poſteà per porrectionem libri Euangeliorum, poteſtas ordinis Epiſcopalis ſeu character conferatur, adeò vt nempe producatur per vnam materiam partialem gratia tanquam diſpoſitio ad diuinam poteſtatem Epiſcopi ritè conſequendam: per alteram verò partialem materiam poteſtas illa diſpoſitæ iam ordinandi animæ imprimatur: eo modo quo probabile D
eſt partiales gratias per impoſitionem corporis & ſanguinis Chriſti ſub ſpeciebus panis, & vini, produci: & partialibus Vnctionibus, quæ in Extrema Vnctione adhibentur, peculiaria adnexa eſſe auxilia contra peculiaria vitia, quæ ſingulis ſenſibus inſident, & ab iis ſpeciatim oriuntur, ac fouentur. Quod ſi in eodem Sacramento non cenſetur abſurdum effectus gratiæ partiri, multò minus abſurdum videbitur in eodem Sacramento Epiſcopatus, ſic diſtinguere eius effectus, vt per vnam materiam gratia, per alteram partialem character, ſeu poteſtas Epiſcopalis conferatur; quod enim dicitur Sacramentum non conferre gratiam niſi perfectum, hoc licet verum ſit in Sacramentis vnicam habentibus materiam; at non in iis, quæ duplicem materiam obtinent partialem.

§. XIV.

Digitized by Google

A

§. XIV.

De materia Presbyteratus apud Latinos.

XXXII. Secundò verò loco Presbyteratus ordinis materia nobis indaganda est, in quâ tria [a] præsertim spectanda sunt, duæ scilicet manuum impositiones, & traditio Calicis ac Patenæ, cum pane, & vino consecrandis: prior impositio manuum fit sine vllis verbis, nec à solo Episcopo fit, sed ab Episcopo, & Presbyteris eidem adsistentibus: præcedit illa prior impositio, tum sacram vnctionem manuum Presbyteri consecrandi, tum porrectionem prædictorum instrumentorum; porriguntur autem illa instrumenta, postquam Sacerdotis ordinandi manus, benedicto Chrismate sacratæ, ac sanctificatæ sunt, dicente Episcopo, *accipe potestatem offerre sacrificium Deo, &c.* sub finem autem ordinationis

B secundò manus à solo Episcopo imponuntur dicente, *accipe Spiritum sanctum, quorum remiseris peccata remittuntur eis, &c.* Antiquitus autem mihi videtur in Ecclesiâ Africanâ, vt iam expositum fuit, vnica materia fuisse in vsu, putà impositio manus, de quâ hoc habet Concilium quartum Carthaginense, [b] *Presbyter cùm ordinatur, Episcopo eum benedicente & manum super caput eius tenente, etiam omnes Presbyteri, qui præsentes sunt, manus suas iuxtà manum Episcopi super caput eius teneant.* Sanè Concilium istud solius manus impositionis meminit, tanquam materiæ Presbyteratus; vnde non dubito, quin tunc temporis, cùm manus imponerentur, aliqua verba ab Episcopo proferrentur quæ essent forma ordinationis, aliàs ordo Presbyteratus solâ materiâ sine forma, rebus non verbis constitisset, quod contra rationem Sacramentorum est: hanc autem formam etiamsi nobis non exprimat prædicta Synodus Carthaginensis, satis tamen innuit dum impositionem manuum ab *Episcopo* fieri *benedicente* asseruit: quid est enim Episcopum manus imponentem benedicere, quàm orationem seu concepta Sacramenti

C verba super ordinandum, dum manus imponit, fundere? vsitatum enim esse vt benedictio pro verbis consecratoriis, ac Sacramentalibus sumatur, satis, vt opinor, intelliget, qui meminerit Christum consecratoria verba proferentem dici ab [c] Euangelista tam pani, quàm vino benedixisse, Calicem, super quem consecratoria verba funduntur, vocari ab Apostolo, [d] *Calicem benedictionis, cui benedicimus:* à [e] Cyrillo quoque Alexandrino, & aliis passim Patribus dici *benedictione* fieri Eucharistiam, id est consecratoriis Christi sermonibus. Quando ergo Concilium Carthaginense meminit benedictionis Episcopi, quæ manus impositionem comitaretur, per eam vtique non aliud quàm verba Presbyteri consecratoria ab Episcopo prolata, quæ forma essent Presbyteratus ordinis, intellexit.

XXXIII. Siue autem postea, siue anteriori tempore (quod nobis obscurum est) impositionem manuum per vlteriorem traditionem instrumentorum Ecclesia Romana explicuit, magisque expressit, & impositioni manuum traditio-

D nem instrumentorum adiunxit, ita tamen, vt formam quæ cum impositione manuum proferri solebat, nonnisi in ipsa ordinatione instrumentorum proferretur: quod duplici, ni fallor, ratione perfectum est. Primò ne Presbyteri simul manus imponentes cum Episcopo proferente verba ordinationis, viderentur quoque ministri esse eiusdem ordinationis saltem partiales, concurrendo nempe quodammodo ad impositionem manuum Episcopalem, etsi verba ordinationis cum eo non proferrent. Secundò, quia videbatur congruum, vt verba ordinationis Presbyterij, quibus potestas Presbyteralis debet exprimi, coniungerentur potius expressiori materiæ ordinis, quæ quidem est traditio instrumentorum, quàm obscuriori minusque explicitæ, qualis est impositio manuum. Aliquãdo portò videtur vsitatum fuisse, vt vnicâ istâ quæ iam prior est, impositione manuum simul cum traditione instrumentorũ ordinatio Presbyteri perficeretur. Videmus enim in [e] Veteri Ordine Romano vnius tãtùm manus impositionis manuum mentionem fieri, statimque post eam, memorari

[a] Vide Pontificale Romanum tit. de ordinatione Presbyteri.

[b] Conc. Carthag. 4. c. 13.

[c] Matth. 26.
[d] 1. Cor. 10.
[e] Cyril. Alex. lib. 11. in Ioã. cap. 24.

[e] Vetus Ordo Rom. tit. de ord. Presbyt.

prædictam inſtrumentorum traditionem, cum probatione iſtorum verborum, A
accipite poteſtatem offerre ſacrificium, &c. quibus peractis benedicendorum Preſbyterorum rationem præſcribi, oſculi item pacis, & commendationis ab Epiſcopo faciendæ precibus ordinatorum, iiſque abſolutis conſecratos ab Epiſcopo dimitti: adeout toto iſto titulo mentio nulla fiat alterius impoſitionis manuum, eorumve verborum quæ iam recitantur, *accipe Spiritum ſanctum, quorum remiſeris, &c.* Imò nec Stephanus [a] Eduenſis, nec [b] Iuo Carnotenſis, nec [c] Hugo de ſancto Victore, niſi vnius manus impoſitionis meminerunt, eius nempe quæ fieret ab Epiſcopo benedicente Preſbyteris conſecrandis, cum quo ſimul omnes Preſbyteri adſtantes manus leuarent, & Spiritum ſanctum ſuper eos inuocarent, vnde prioris mihi videntur benedictionis meminiſſe, non poſterioris, adeò tamen, vt ad priorem impoſitionem verba iſta, *accipe Spiritum ſanctum*, iam tum ab Epiſcopis pronuntiata fuiſſe probabile ſit, Preſbyteris Deum tacitè inuocantibus.

[a] Stephanus Eduenſis de Sacram. Altar. cap 9.
[b] Iuo Carnotenſ. ſerm. de excell ſacror. Ordin.
[c] Hugo à S. Victore ſpecul. cap. 9.

XXXIV. Placuit poſteà duplicem impoſitionem manuum vſurpari, vnam B
ſine vllis verbis, alteram cum iſtis verbis quæ retulimus, quæque à Chriſto pronuntiata ſunt, cùm inſufflaſſet in Apoſtolos, ipſiſq; peccata remittendi, ac retinendi, id eſt abſoluendi à peccatis, eadémque cenſuris Eccleſiaſticis puniẽdi traderet poteſtatem. Cur autem, cùm Chriſtus [d] inſufflarit in Apoſtolos hæc verba pronuntiando, Epiſcopi autem eadem proferẽtes, non inſufflationis ritu, ſed impoſitionis manuum vtantur, ratio eſt, quia triplici præſertim de cauſa inſufflabat Chriſtus in Apoſtolos, vel, vt Spiritum ſanctum quem dabat, ex ſuâ prodire ſubſtantiâ ſignificaret, prout explicant [e] Auguſtinus, [f] Victorinus, [g] Beda, & omnes ferè Latini interpretes, quia nempe flatus ex intimo corpore expiratur: vel, vt eiuſdem ſecum ſubſtantiæ Spiritum ſanctum eſſe doceret, quæ eſt interpretatio [h] Cyrilli, [i] Leontij, [k] Ammonij, & aliorum: vel, vt ſe eum eſſe oſtenderet, qui in Adamum inſpirauerat ſpiraculum vitæ, puta animam, & iam eandem Spiritus ſancti operatione renouaret, vt præter [l] Cyrillum, & [m] Leontium citatos, explicant [n] Philaſtrius, & [o] Ambroſius: hæc autem omnia non C
conueniunt Antiſtiti ordinanti, ideóque conuenientius Epiſcopus impoſitionem manus in ordinatione vſurpat, vtpote quæ diuinam protectionem, & miniſterialem ipſius Pontificis poteſtatem ſignificat, quàm per inſufflationem ſoli Chriſto proprium Spiritum ſanctum ſe tradere aliis oſtendat. Conuenienter quoque non ſolùm manus imponit, verùm etiam apta ſacræ Euchariſtiæ conſecrandæ, & diſtribuendæ Vaſa, materiámque eiuſdem conferendæ porrigit, vt ſicut impoſitione manuum excellens Sacerdotis poteſtas, ita traditione ſacrorum Vaſorum cum materia Sacrificij in eis contentâ, præcipuum eiuſdem poteſtatis obiectum, Euchariſtiæ ſcilicet conſecratio, oſtendatur: Primùm docet Diuus Bonauentura, [p] *in Ordinibus*, inquit, *ſacris* (id eſt Hierarchicis) *quoniam datur ibi nobilis poteſtas, & excellens, fit manus impoſitio, non tantùm inſtrumenti traditio, quoniam manus eſt organum organorum, in quo ſcilicet principalius reſider poteſtas ordinandi:* Alterum ſatis ex vſu Eccleſiæ confirmatur, quo in cæteris ordinibus illud tradi ſolet inſtrumentum, quod præcipuum cuiuſque ordinis officium magis explicet; quidni ergo in Sacerdotio ſimiliter tradantur Vaſa ſacra Euchariſtiæ materiam continentia, cum propter Euchariſtiæ conſecrationem, & diſpenſationem Sacerdotes præſertim ordinentur? D

[d] Ioan. 20.
[e] Auguſtinus tract. 121. in cap. 20. Ioan. & lib. 4. de Trinitate cap. 20. & lib. 10. de Geneſi ad literam cap. 3.
[f] Victorinus lib. 1. aduerſus Arrium.
[g] Beda in cap. 20. Ioannis.
[h] Cyril. Alex. lib. 12. comment. in Ioãnem cap. 53.
[i] Leontius relatus in catena Græca ſuper Ioannem.
[k] Ammon. in hunc locum Ioannis.
[l] Cyril. ſuprà.
[m] Leontius. ſupra.
[n] Philaſtrius in hæreſ. de anim. hominis inſpir.
[o] Ambroſius ſerm. 10. in pſal 118.
[p] Bonauent. in 4. diſt. 24.

XXXV. Tertiò conuenienter quoque duæ iſtæ partiales materiæ, duæque formæ in ordinatione Preſbyteri adhibentur, ob duplicem Sacerdotis poteſtatem, quarum vna eſt in Chriſti corpus verum, altera in corpus Chriſti myſticũ: vna ad conſecrandum Chriſti corpus, altera ad populum Chriſtianum regendum & à peccatis abſoluendum: quas duas poteſtates videtur Chriſtus ipſe diuiſiſſe: [q] *quoſdam enim*, vt docet Concilium Senonenſe ab Antonio Pratenſi habitum tempore Clementis ſeptimi, *Chriſtus Sacerdotes inſtituit, quibus ſui corporis poteſtatem commiſit: veri quidem, dum inſtituto ſui corporis, & ſanguinis Sacramento, [r] hoc facite, inquit, in meam commemorationem; myſtici verò, dum poſteaquam in diſcipulos inſufflaſſet, [s] accipite, inquit, Spiritum ſanctum, quorum remiſeritis peccata, remittuntur ea,*

[q] Concil. Senonenſe anno 1528. parte 1. decret. 9. de Sacram. Ord.
[r] Lucæ 22.
[s] Ioan. 20.

&

A *& quorum retinueritis, retenta ſunt.* Cuius proinde exemplũ ſecuta Eccleſia, quemadmodum Chriſtus traditione ſui corporis ac ſanguinis, Caliciſq; , Apoſtolos in ſacrificatores corporis ſui, ac ſanguinis, iis verbis, *hoc facite in meam commemorationem*, conſecrauit, ita Sacerdotibus traditione Calicis, Patenæ, paniſq; ac vini conſecrandorum, ſimilibuſque ferè verbis, *accipe poteſtatem offerre ſacrificium, &c.* (quibus æquè ac verbis Chriſti, ſacrificandi licentia conceditur) eiuſdem Sacrificij offerendi ab Epiſcopo tribui voluerit poteſtatem, mutatóque, ob rationes prædictas, inſufflationis ritu in cæremoniam impoſitionis manuum, iiſdem quibus Chriſtus verbis, in corpus ipſius myſticum tradendam auctoritatem determinarit. Nihil autem refert, ſiue illæ duæ poteſtates ſint diuerſi characteres, ſiue vnicus character, qui per impoſitionem manuum, & illa verba, *accipe Spiritum ſanctum, &c.* extendatur ad Sacramentum Pœnitentiæ, & Extremæ Vnctionis, quæ ad peccata delenda à Chriſto inſtituta ſunt: nam certum eſt ad validè abſoluendum à peccatis, eam manuum impoſitionem eſſe neceſ-

B ſariã: ſi enim iam cum poteſtate corporis Chriſti conſecrandi hanc poteſtatem quoque Sacerdos accepiſſet, profectò fruſtrà poſteà ei diceretur, *quorum remiſeris peccata, &c.* nec ea verba efficacia eſſent, quæ iam collatam poteſtatem abſoluendi à peccatis ſupponerent: vnde ſtatim poſt traditionem Vaſorum ſacrorum cum pane & vino conſecrandis iam Sacerdos quidem factus eſt, quantum ad præcipuam ipſius poteſtatem, quæ eſt conſecratio Euchariſtiæ: ideóque, antequam manus ipſi ſecundò imponatur, Epiſcopo concelebrat, & cum eo Liturgiam ſacrum recitat, myſticáque conſecrationis verba profert: ſed nondum eſt perfectus omninò Sacerdos habito reſpectu ad corpus Chriſti myſticum, nec ſecundariam Preſbyteri poteſtatem obtinet, quæ ad peccata populi remittenda ſeſe extendit.

XXXVI. Ex quibus concluditur, eam traditionem inſtrumentorũ, tum etiam impoſitionem manuũ poſteriorem, eſſentiales eſſe materias Preſbyteratus: tum

C quia ipſis vtræq; formæ partiales aſſignatæ reſpondent: tum quia per vtramq; poteſtas vera, & realis traditur, quæ nonniſi per Sacramentum aliquod, ſeu Sacramenti partem tradi poteſt: per porrectionem quidem inſtrumentorum poteſtas in corpus Chriſti verum, per impoſitionem verò manuum poteſtas in corpus Chriſti myſticum: tum quia probabile eſt, per vtramque tradi gratiam, ſed per impoſitionem manuum longè certiùs: hæc enim verba quæ ſimul cum impoſitione manuum proferuntur, *accipe Spiritum ſanctum*, gratiæ infuſionem ſignificant: & ideò ne fruſtrà, & incaſſum dici videantur, neve inefficacia habeantur, gratiam debent producere: quia verò Preſbyter indiget gratia non ſolùm ad cooperandum ſaluti proximi, verùmetiam ad dignè attrectanda corpus, & ſanguinem Domini: ideò probabile eſt non ſolùm in impoſitione manuum (cui Scriptura [a] ſacra, gratiæ dationem attribuit) gratiã, & auxilia adnexa eſſe, quibus Sacerdos ad fidelibus conſulendum iuuetur: verùm etiam in traditione inſtrumentorum conferri gratiã, quâ & Sacerdotis animus ad diuina

D myſteria dignè tractanda præparetur, & ex pacto in huius Sacramenti inſtitutione firmato Deus excitetur ad varias tempore, & loco pias motiones, inſpiratiónéſque in eum finem largiendas. Ideò tamen gratiæ expreſſa tantùm habetur mentio, cùm poteſtas remittendi peccata confertur, quia Sacerdotij gratiam Sacerdoti non tam propter ſe, quàm propter alios Deus largitur, vt docent [b] Athanaſius, [c] Auguſtinus, [d] Iſidorus Peluſiota, & alij.

XXXVII. Probabile verò eſt priorem impoſitionem manuum non eſſe ordinationis Preſbyteratus eſſentialem materiam: tum quia prior impoſitio manuum fit abſque vllâ formâ: at nulla Sacramenti materiâ ſine formâ: tum quia ad priorem manus impoſitionem concurrunt non ſolùm Epiſcopus, verùm etiam omnes Preſbyteri, ob eámque cauſam probabile eſt priorem impoſitionem à poſteriori Eccleſiam diſiunxiſſe, ne prior impoſitio materia ordinationis eſſe videretur, ad quam aliqui ſimplices Preſbyteri operari cenſerentur. Itaque mihi videtur prior impoſitio eſſe veluti ſignaculum legitimæ electionis Preſbyteri, quam ſuo veluti ſuffragio impoſitâ ſuper caput ordi-

[a] 1. ad Tim. 4. & 2. cap. 1.

[b] Athanaſius epiſt. ad Draconc.

[c] Auguſt. lib. 1. de paſtor. cap. 2. tomo 9. & ſerm. 1. de communi vita Cler. tomo 10.

[d] Iſid. Peluſ. lib. 4. epiſt. 119.

nati manu, non Episcopus solùm, sed reliqui Presbyteri confirment ; potest & ad impetrandum precibus diuinum auxilium impositio ista manus adhiberi benedictionis loco, & ad significandam adsistentiam diuinam, quæ in Sacerdote ordinando debet esse præcipua : neutiquam autem eadem impositio manuum materia ordinationum dici potest ; ad quid enim si ea materia est, altera vtique manus impositio materia erit, ad quid gemina eiusdem significationis in eodem Sacramento materia ? vnum ex duobus necessum est, vt aut prior illa impositio manuum non sit materia ordinationis Presbyteri : aut posterior non sit ; posteriorem autem esse satis superque ostendimus : igitur concludendum est priorem illam non esse : iis adde auctoritatem Scholasticorum [a] Theologorum, qui passim priorem impositionem ritum esse accidentarium ordinationis, posteriorem essentialem esse partem, materiam nempe partialem contendunt. A

[a] Vide in 4. sentenc. dist. 24.

XXXVIII. Quod si scisciteur aliquis, num valida sit ordinatio Presbyteri, in qua aut solus tradatur calix cum vino, aut sola patena cum Hostiâ consecrandâ. Respondetur probabile esse ordinationem futuram validam : tum quod [b] Christus cùm in vltima cœna Apostolos consecrauit Sacerdotes, solum Calicem legatur porrexisse, non patenam, aut aliud vas ad corpus Dominicum portandum : tum maximè, quod non diuisim detur potestas ad vnam speciem consecrandam, sed qui potest vnam, vtramque possit : tum etiam quod vnica species sufficienter sit repræsentatiua potestatis Presbyteralis tradita consecrandi corpus, & sanguinẽ Christi, quippe cum sub vnicâ specie tàm corpus quàm sanguis Christi contineantur : tum denique quod vulgo doceant doctores non adeò morosè sollicitos debere esse Sacerdotes consecrandi, vt vtrumque tàm Calicem, quàm Patenam, Hostiamque consecrandam tangãt : esto enim Pontificale [c] Romanum rationem præscribat vtriúsque tàm Calicis, quàm Patenæ tangendorũ : non tamẽ adeò exactè hæc necessario obseruanda esse crediderim, vt qui ex leui negligentiâ, aut animi exerratione vnum tantùm eorum tetigerit, irritam fore credã ordinationem, cùm nequidem eum qui in hac re ita deliquerit, graui delicto obnoxium esse existimarim. Huius tamen rei alia est ratio, quàm ea quæ in præsentem controuersiam adducitur : etsi enim porrectio vtriusque vasis continentis vtramque speciem sacræ Eucharistiæ necessaria foret ad ordinationem, attamen qui eorum vnum tetigisset, sufficienter videretur & alterum attigisse : proindeque posterior ista ratio, quam adduximus non videtur esse maximi momenti. Quod autem Concilium Florentinum, [d] tàm Calicis, quàm Patenæ meminerit, integritatem materiæ iuxta Ecclesiæ regulas assignasse, non ad substantiam ordinationis vtrumque necessarium esse definisse dicendum est. B C

[b] Matth. 26. Marci 14. Lucæ 22. & 1. Corinth. 11.

[c] Pontificale Rom. cit. tit.

[d] Florent. supra.

§. XV.

De materiâ Diaconatus ordinis apud Latinos. D

XXXIX. Tertio loco inquirenda nobis est materia Diaconatus, quæ nobis ex prædictis abundè innotescit. Statuenda siquidem huius ordinis duplex materia, partialis vna, quæ est impositio manuum facienda à solo Episcopo dicente, *accipe Spiritum sanctum ad robur, &c.* altera quæ est traditio libri Euangeliorum ab Episcopo item, hæc verba proferente, *accipe potestatem legendi Euangelium, &c.* priorem materiam essentialem credimus : tum quod vi ipsius gratiam produci credamus, ne frustra dicere videatur Episcopus *accipe Spiritum sanctum* vt toties cum [e] Tridentino Concilio arguimus, tum quod antiquitus certum sit illam vnicam fuisse materiam ordinis Diaconatus, & solâ manus impositione absque vllius alterius rei traditione Diaconatum fuisse collatum, vt supra docuimus : cùm ergò Ecclesia hanc cerimoniam retinuerit imponendi manus in Diaconatus ordine conferendo, etiam si huic cerimoniæ

[e] Trident. sess. 23 c. 4.

Digitized by Google

A cerimoniæ traditio nem libri Euangeliorum adiunxerit, additio iſta facta ab Eccleſia non obeſt, quominus relicta impoſitio manuum ſit iam, ſicut prius erat, materia eſſentialis ordinationis; ſed facit duntaxat, vt quæ erat materia vnica, ac totalis, iam ſit tantùm partialis: tum quod manus impoſitio magis propria ſit ſignificando officio Diaconi, quàm porrectio ipſa libri Euangeliorũ: nam officium Diaconi eſt vniuerſale, ac generale miniſterium, tàm in ſacris, quàm prophanis Eccleſiæ rebus procurandis, ad iuſſum Sacerdotis, vnde Diaconus eſt generalis miniſter Sacerdotis, reliquorum inferiorum ordinum miniſteria omnia ſua ſollicitudine complectens, & inferiores miniſtros ſuis officiis applicans, vt dicemus agendo de Diaconorum officiis: ideóque eius officio repræſentando congruẽter omninò impoſitio manus adhibetur: cùm enim manus ex Philoſopho eſſe videatur *οὐκ ἓν ὄργανον, ἀλλὰ πολλὰ non vnum inſtrumentum, ſed multa*; itemque *ὄργανον πρὸ ὀργάνων inſtrumentum ante inſtrumenta*, quia ad omnia inſtrumenta vtilis eſt, eaque operi ſuo adhibet, & ad agendum im-
B pellit: quam optimè omninò manus multiplex, & varium Diaconi officium repræſentat. Non fruſtrà tamen libri Euangeliorũ porrectio adhibetur, quæ præcipuum, ex particularibus officiis, Diaconi munus, & ex particularibus vnum ſignificat, ſicut & in aliis ordinibus aliquod inſtrumentũ porrigitur, quod vnum ſignificare ſolet ex officiis principuis illius ordinis, qui cõfertur: quam pro inde libri Euangeliorũ traditionem dicimus eſſe materiam partialem ordinationis Diaconi, conſentaneè inmirum Concilio Forentino, [b] quod expreſsè materiam Diaconatus, *libri Euangeliorum dationem aſsignat*, itemque [c] Pontificali Romano, quod ordinandos vocat quibus adhuc Euangeliorum codex traditus non eſt: nondum ordinatos vllos Diaconos nominat niſi poſt traditum Euangeliorum librum: denique conſentaneè quoque veteri ordini [d] Romano, [e] Stephano Eduenſi, [f] Iuoni Carnotenſi, [g] Hugoni à ſancto Victore & alijs paſſim, qui vtriuſque materiæ in ordinatione Diaconi meminere.

C XL. Vtrum verò ſtatim poſt impoſitionem manuum gratia Diaconatus producatur, & ſtatim poſt traditionem libri Euangeliorum character imprimatur, vel completâ tantùm ordinatione duo iſta producantur: certè par difficultas videtur ei, quam in Epiſcopali ordinatione occurrentem diſſoluimus: ideóque ſimiliter ſtatuendum vtrúmque eſſe probabile propter rationes ibidẽ aſſignatas: non enim ſtatuendus ſicut in Preſbyteratu, ità in Diaconatu vel Epiſcopatu duplex character, aut duplex poteſtas duplexque gratia vtríque reſpondens: ſed in ſola Preſbyteratus ordinatione datur poteſtas, tum in Corpus Chriſti verum, tum in corpus myſticum: in Epiſcopatu verò ampliatur poteſtas Preſbyteri ad corpus Chriſti myſticum ratione diuerſorum actuum qui competunt Epiſcopo, non autem Preſbytero; Diacono verò poteſtas datur generalis ad miniſtrandum in Sacramento Altaris, in quo verum corpus Chriſti reperitur, ratione cuius poteſtatis & Vaſa præparat, & altaria adornat, & panem ac vinum conſecranda apponit, & ipſos fideles communicaturos,
D qui ſunt corpus Chriſti myſticum, catechelibus piiſque exhortationibus diſponit, & hæc omnia facit cum relatione, & reſpectu ad Chriſti corpus verum, cuius conſecrationi, ac diſtributioni incumbentibus Sacerdotibus miniſtrat, abſque poteſtate quæ corpus illud conficiat.

XLI. Difficultas autem eſt, quomodo Euangeliorum liber dicatur materia partialis ordinationis Diaconi, cùm non videatur liber Euangeliorum denotare præcipuum Diaconi officium: nam cantare Euangelium, non eſt præcipuum Diaconi munus: tum quod cùm primùm crearentur Diaconi, nullum tunc foret ſcriptum Euangelium: tùm quod Lectoribus olim Euangelij recitatio propria videretur, non Diaconis, vt colliges ex Cypriano: [h] neque pariter prædicare Euangelium proprium Diaconi munus eſt: tum quod ad Epiſcopos præſertim pertineat, & Diaconis non propria auctoritate, ſed ex licentia Epiſcopi prædicandi officium cõcedatur: tum quod Diaconi electi ſint, vt liberiùs alia opera in eos transferentes Apoſtoli prædicationi vacare poſſent, vt docet [i] Scriptura ſacra; proindeque non vt prædicationi ipſi vacarent, ſed vt

[a] Ariſtoteles lib. 4. de partibus animal. cap. 10.

[b] Conc. Florent. in decreto.

[c] Pontif. Roman. tit. de ordine Diaconatus.

[d] Vetus ordo Roman.

[e] Stephan. Eduenſis.

[f] Iuo Carnotenſis.

[g] Hugo à S. Victore libro ſupra cit.

[h] Cyprianus Epiſt. 33. & 34.

[i] Actorum 6.

Digitized by Google

ſuperiores ſuos Epiſcopos ac Preſbyteros temporalium cura exonerarent, qui A
liberiùs ipſi operam nauent; non pariter liber Euangeliorum dicetur denotare
officium Diaconi, quod in tradendâ Catechumenis, & rudioribus Chriſtianâ
doctrinâ ſitum ſit, & Diacono præſertim imponatur: tum quia ad hoc officium
ſignificandũ conuenientius liber Catechiſticus, quàm Euangeliorum codex
traderetur, tùm quia verba, quæ ſimul cum iſtâ libri Euangeliorũ porrectione
proferuntur, aliudquippiam indicant, putà legendi Euangelij in Eccleſiâ tàm
pro viuis quàm pro defunctis poteſtatẽ tunc tẽporis eis concedi, quod officio
catechiſandi, & inſtruẽdi catechumenos nullatenus conſonat: denique quod-
cumque officium circà doctrinã ac lectionem Diaconi finxeris, non erit præci-
puũ Diaconi officiũ, potiſſimũ enim eius munus videtur miniſtrare mẽſis, cuius
a Actorum 6. videlicet causâ primi ſeptẽ Diaconi, ſcripturâ a teſte, ab Apoſtolis inſtituti ſunt.
XLII. Reſpondetur autem præcipuum, vel certè ex præcipuis Diaconi offi-
ciis (quod per materiam ordinationis Diaconi ſignificari ſatis eſt) eſſe tum
Euangelij in Eccleſiâ recitationem, tum eiuſdem ſimplicem expoſitionem: B
vtramque autem codice Euangeliorum tradito explicari: quæ quidem officia
licet forſan primis Eccleſiæ tẽporibus ex præcipuis non eſſent, imò nec penitus
eſſent, tum cùm Apoſtoli primos Diaconos inſtituerunt: quo tempore nul-
lum adhuc erat Euangelium ſcriptum, erat tamen aliquid æquiualens: quia
tunc temporis Diaconi Euangelij prædicationi cum cæteris vacabant, vt patet
exemplo SS. Stephani, & Philippi ex primis Diaconis: ſemperque poſteà pur-
b Actorum cap. 7. & 8. gandis doctrinâ populis Diaconi incubuerunt, propter quod λειτουργικὴ διάκοσμησις (*Diaconorum ordo*) à ſancto c Dionyſio dictus eſt καθαρτικὴ δύναμις τὰς φάσας
c Dionyſ. 5. cap. Eccleſ. Hierarch. τῶν ἱερίων ἱερουργίας ἀνάγουσα τοὺς κεκαθαρμένους καὶ τοὺς ἀτελέστους ἀποκαταίεσυσα, καὶ μαιώμενη ταῖς καθαρτικαῖς τῶν λογίων ἐλλάμψεσι καὶ διδασκαλίαις, καὶ προσέτι τοὺς ἀνίερους τῶν ἱερῶν ἀμεμπτως ἀποδιεστέλλουσα· *Purgatiuus* ſcilicet ordo: *cum & eos, qui expiati ſunt, ad Sacerdotum ſacra deducat, & eos qui nondum initiati ſunt, expiet, expiantibuſque Scriptorum diuinorum ſplendoribus, ac doctrinis inſtituat, & quaſi obſtetricum more educet, ac prætereà prophanos à Sacerdotibus ſecernat:* vnde libro Euange-
liorum qui eſt diuinum ſcriptum, cuius conditione fideles purgantur, egre-
giè hoc officium declaratur, ex eo enim noſtra præſertim inſtructio ſumenda:
ex eo Chriſtianæ catecheſes, exhortationes, conſolationes depromendæ; nihil
autem refert quando, vel quomodo Euangelium recitent Diaconi, an in ſacra
Liturgia ipſum canent, an ex pulpito poſteà exponant, an deſumpta ex eo
fidei capita populis tradant: variari enim illa temporis progreſſu potuerunt:
vnum hoc inuariabile atque immutabile Diaconorum munus, purgare popu-
los doctrinâ Euangelij ſalutari: ad quod ſignificandum conuenienter liber
Euangelij eis in manus traditur, & poteſtas Euangelij recitandi ipſis dari
conceptis verbis ſignificatur: quamuis verba iſta vſitatum iam morem ſecuta,
Diaconus tàm pro viuis, quàm pro defunctis legendi Euangelij traditam fa-
cultatem innuant: & Euangelij in Miſſa canendi factam eis poteſtatem oſten-
dant: quod quidem eis hocce tempore proprium, licet forte Lectoribus olim D
ob Diaconorum raritatem communicatum: quibus tamen purgatio per do-
ctrinam nonniſi infrà Diaconum conuenit. Aliam ſi mauis ſolutionem ex
d D. Thomas ſuppl. 34. quæſt. 37. art. 5. ad 5. Diuo d Thoma hanc habe, *quod poteſtas Diaconi media eſt inter poteſtatem Subdiaconi, & Sacerdotis: Sacerdos enim directè habet poteſtatem ſuper corpus Chriſti: Subdiaconus autem ſuper Vaſa tantùm, ſed Diaconus ſuper corpus Chriſti in Vaſe contentum: vnde eius non eſt tangere corpus Chriſti, ſed portare corpus in patenâ, & diſpenſare ſanguinem cum Calice: & ideo eius poteſtas ad actum principalem non potuit exprimi, nec per dationem Vaſis tantùm, nec per dationem materiæ: ſed exprimitur poteſtas eius ad actum ſecundarium, in hoc quod datur ei liber Euangeliorum, & in hac poteſtate intelligitur alia: & ideò in ipſa libri datione imprimitur character.*
e Amalarius Fortunatus lib. 1. de Eccleſ. off. cap. 12. XLIII. Duas alias difficultates circa ordinationem Diaconi proponit Ama-
larius e Fortunatus: priorem quidem, cur ſi Diacono manus imponitur, Preſ-
bytero iterum manus imponantur? ad quid iterata iſta manus impoſitio
cùm vna ſufficere videatur? Poſteriorem verò, ſeruandiſne ſit hic ritus,

vt,

Digitized by Google

A vt, cum Presbytero non solus Episcopus manus imponat, sed qui cum ipso sunt Presbyteri, Diacono è contra solus Episcopus manum imponere debeat? ptiori difficultati egregie respondet, *Imponuntur*, inquit, *manus super Diaconum, imponuntur postea super Presbyterum: quare hoc? nisi, quia per consecrationem de opere ad opus transit, sicut de ministerio Diaconi, transit ad immolationem Sacerdotalem? quoniam nec illud opus, nec illud possumus agere, nisi dono gratiæ Dei adiuti: Deus enim est qui operatur in nobis, & velle, & operari, pro bonâ voluntate: reperitur manus impositio, ac sic deprecatio prioris operis transit ad deprecationem secundi: additur vnum ministerium Diacono, id est vt legat Euangelium, &c.* Circa secundam difficultatem satis audacter, ni fallor, vsitatum Ecclesiæ morem, Concilij [a] Carthaginensis quarti decreto, & Veteris [b] Ordinis Romani lege firmatum impugnat, quo nimirum iubetur Diacono solus Episcopus manus imponere, non autem reliquus Presbyterorum cœtus. [c] *Est libellus*, inquit, *quidam apud nos, nescio cuius auctoris, qui dicit solum Episcopum debere manus imponere super Diaconum, quia non ad Sacerdotium, sed ad ministe-*

B *rium consecratur: Nunquid*, addit idem Amalarius, *auctor libelli doctior est, atque sanctior Apostolis: qui posuerunt* [d] *plures manus super Diaconos, quando consecrabantur, & propterea solus Episcopus ponat manum super Diaconum, ac si solus possit precari virtutem gratiarum, quam plures Apostoli precabantur? an fortè ideò non imponit Sacerdos manum super eum, qui ad Diaconatus officium consecratur, vt non fiat quod ipse est, id est Sacerdos? si ita est, nec Episcopum oportet ei manum imponere, vt non fiat Episcopus. Quod si proterea oportet ei Episcopum manum imponere, quia ipse orat pro eo, non solus ille orat, sed omnes piè intendunt verbis Episcopi, ac mente retinent, &c.* Satis vtique acutè Amalarius morem antiquissimum exagitat, quem si à Concilio Carthaginensi probatum, si in Veteri Ordine Romano præscriptum sciuisset, non dubito quin temperatius egisset, cessissetque tantis auctoribus, qui iam ignoti sibi auctoris sensum tantummodo reprehendit: cessisset consuetudini totius Ecclesiæ, contra quam disputare *insolentissimæ*, teste [e] Augustino, *est insaniæ*: cessisset rationi

C Concilij Carthaginensis quam iam carpit, Diaconis scilicet, quia ad ministerium, non ad Sacerdotium ordinantur, debere solum Episcopum manus imponere: tum ad discernendam impositionem manuum, quæ fit super vtrosque: sicut enim impositio manuum suprà Presbyteros ordinandos ab impositione manuum super Episcopum consecrandum differt, quod à tribus Episcopis manus Episcopo consecrando imponantur; ab vno autem solùm Episcopo Presbyteris simul imponentibus manus, Presbyterorum ordinatio perficiatur; ita impositio manuum in ordinatione Presbyteri & Diaconi diuersa esse debet: quod solus Diacono consecrando manus imponat Episcopus, Presbyteris Presbyterorum quoque collegium: tum ad diuersitatem gratiæ Sacerdotalis ac Presbyteralis indicandam, quarum hæc vberior ac plenior, illa verò minor sit ac parcior: tum denique quod diuersitate istius ritus ostendatur Presbyteros consecratos in consortium aliorum Presbyterorum recipi, qui ideò ipsis manus imponunt, in quorum societatem Diaconi ordinati minimè admittuntur.

D XLIV. Nec obstat Apostolorum exemplum, non enim in Actibus Apostolorum [f] legimus, quod Apostoli cum septuaginta discipulis, primis Diaconis manus suas imposuerint: legimus solùm hæc verba, *hos statuerunt* (populus) *ante conspectum Apostolorum, & orantes imposuerunt eis manus*: ex quibus non licet inferre populum manum eis imposuisse, sed tantùm Apostolis primos illos Diaconos ordinandos præsentasse, hos autem ab Apostolis ordinatos fuisse: an verò ab omnibus Apostolis? neque hoc ex iis verbis colliges: an singulos à singulis quibusdam Apostolis? quidni hæc dici possint? sed ponamus ab omnibus Apostolis singulos fuisse manus impositione consecratos? quid inde inferetur, nisi ab Episcopis quoque pluribus, qui Apostolorum vicem tenent, Diaconos ordinandos? at ne quidem Amalarius Fortunatus hoc voluerit: ergo ex Apostolorum exemplo colligi nequit, quod non à solo Episcopo, sed à Presbyteris quoque, Diaconis consecrandis manus imponi debeant. Nec efficacior eiusdem Amalarij ratio, quæ ad comprecandum adhiberi vult etiam cum Episcopo impositionem manuum Presbyterorum, nam ad orationem non hæc

a Concilium Carth. 4 c. 4.
b Vetus Ordo Rom. tit. de ord. Diacon.
c Idem Amalarius suprà.
d Actorum 6.
e Augustinus epist. 118. ad Ianuarium.
f Actorum 6.

necessaria est, sed ad indicandam gratiæ ab Episcopo derivationem, quæ solo A
Episcopo manus imponente sufficienter ostenditur: ad quid ergo, inquies, Presbytero consecrando manus à Presbyteris imponuntur? ad hæc vtique tum ad precum consociationem, vtpote in re grauiori momenti magis necessariam significandam: tum ad mutuam Presbyterorum inter se confœderationem demonstrandam: tum ad totius Ecclesiæ voluntatem exprimendam ratum habentis Episcopi iudicium, quæ significatio in electione Presbyteri, vtpote maioris momenti desideratur, non in electione Diaconi. Plura huc congerere nihil refert: cui prædicta non sufficient, nulla sufficient.

a Carthag. 4. can. 5.
b Aquisgran. cap. 9.
c Florent. in decreto vnionis, cuius verba habentur suprà.

§. XVI.

De materia Subdiaconatus apud Latinos.

XLV. Quarto loco statuenda est Subdiaconatus materia: quam Concilium B
Carthaginense [a] quartum, Aquisgranense [b] sub Ludouico Pio, & [c] Florentinum, Calicis vacui cum Patenâ vacuâ superpositâ traditionem esse testantur: quam etiam Vetus [d] Ordo Romanus, Isidorus [e] Hispalensis, Amalarius [f] Fortunatus, Rabanus [g] Maurus, Stephanus [h] Eduensis, Iuo [i] Carnotensis, Hugo [k] de Sancto Victore, & cæteri tum Theologi, tum Canonistæ cõmemorant: ij enim omnes consentaneè Concilio citato Carthaginensi docent Subdiaconos, dum ordinantur, accipere ab Episcopo Patenam vacuam, & Calicem vacuum; ab Archidiacono verò vrceolum cum aquâ, & mantile, & manutergium. In his autem quæ ab Archidiacono accipiunt non videtur materia Subdiaconatus ordinis sita esse, nè partialiter quidem: tum quod Subdiaconatus solus Episcopus possit esse minister, tum quod in iis actibus qui per vrceolum, & aquimanile, & manutergium significantur, non consistat, vt rectè ait [l] D. Thomas, principale Subdiaconi munus, sed in eo potius quod cooperetur circà materiam Sacramenti Eucharistiæ, quod optimè per Calicem vacuum, ac Patenam vacuam significatur, quibus nempe apportandis ad Altare, præparandis, mundandisque præsertim inseruire debet, vt suo loco alibi dicetur: ab Archidiacono autem vrceolum, & cætera potius quàm ab vllo alio accipit Subdiaconus, quia, vt ibidem docet [m] Diuus Thomas, cùm Archidiaconus sit princeps ministerij, ideò omnia quæ ad ministerium pertinent ipse tradit, verbi gratia cereum Acolytho, quo inseruit Diacono ipsum ante Euangelium portando, & vrceum cum quo Subdiacono ministrat: (quæ verba demonstrãt tempore Diui Thomæ, hæc omnia solum Archidiaconum tradidisse) Subdiacono similiter tradit vrceolum, mantile, manutergium, quibus superioribus Ordinibus inseruit. Scio verò Innocentium [n] quartum negare ad ordinationem Subdiaconi necessariam esse Patenam: at cùm alij Doctores contrarium defendant; standum est, ni fallor, opinioni [o] Syluestri, [p] Tabienæ, & aliorum, in eo dubio iterandam esse Subdiaconi ordinationem. D

d Vetus Ordo Rom. in ord. Subdiac.
e Isid. lib. 2. de Eccl offic. cap. 10.
f Amalarius lib 2. cap. 11.
g Raban. lib. 1. de instit. cap. 8.
h Stephanus Eduensis de sacr. Altar. cap. 5.
i Iuo serm. de excell. Sacr.
k Hugo cap. 5. speculi.
l D. Thomas suppl. q. 38. art. 1. ad 2.
m D. Thomas ibidem.
n Innocentius 4 de myst. Missæ.
o Syluester v. Ordo 2. § 11.
p Tabiena s. 5.

XLVI. Traditur etiam [q] Subdiaconis liber Epistolarum ab Episcopo hæc verba proferente, *accipite librum Epistolarum, &c.* Antiquum verò non esse hunc ritum, sed recens additum, ex eo facilè mihi persuadeo, quod nec [r] Carthaginense, nec Aquisgranense Concilium huius meminerint: quod Vetus [s] Ordo Romanus de eo ritu siluerit: quod apud nullum ex citatis auctoribus (Isidorum [t] Hispalensem, Amalarium Fortunatum, Rabanum Maurum, Stephanum Eduensem, Iuonem Carnotensem, Hugonem à Sancto Victore, [u] Magistrum sententiarum intelligo) vel verbulum vnum de Epistolarum traditione in ordinatione Subdiaconi habeatur: quamuis eorum aliqui [x] Amalarius, & [y] Hugo ipsorum muneribus Epistolæ Lectionem adscribant. Sed nec ritus iste essentialis videtur Subdiaconatus ordinis materia; tum quia [z] Theologi communiter, dum tradunt materiam ordinis Subdiaconatus, libri Epistolarum nullam faciunt mentionem: tum quia Subdiaconi præcipuum munus non est legere Epistolã in Missâ: sed si credimus [aa] Amalario, ab Ecclesia eis hoc officium impositum

q Pontificale Roman. tit. de ordinat. Subdiac.
r Hæc Concilia vide locis mox citatis.
s Vetus Ordo Rom. suprà.
t Isidorus Hispalensis, Amalarius, Rabanus, Steph. Eduensis, Iuo, Hugo locis suprà citatis.
u Magister 4. sent. dist. 24. cap. de Subdiaconis.
x Amalarius suprà.
y Hugo erudit Theolog. de Sacramẽtis cap. 37.
z Vide Theologos in 4. dist. 24.
aa Amalarius suprà.

lized by Googl

A poſitum eſt, tunc cum Diaconis officium cantandi Euangelium eis iniunctum: & ſerius forſan hoc eis officium demandatum: vt docebimus, cùm Subdiaconorum officia alibi commodiùs proſequemur: tum quia Eccleſia ſæpè permittit, vt Epiſtolæ ab inferioribus Clericis in Miſſa canantur: tum quia non videntur tot characteres in Subdiacono ponendi, quare cùm in porrectione Calicis & Patenæ character eis conferatur, poteſtáſque ſubminiſtrandi Diacono, quæ maxima eſt, ei tradatur; non videtur noua poteſtas ipſi tradi, quæ realem characterem exigat, dum legendæ Epiſtolæ poteſtas moralis, ſeu licentia quædam, atque auctoritas porrectione libri Epiſtolarum tradi dicitur: nulla igitur ratio nos conuincit, vt porrectionem libri Epiſtolarum, materiam ordinis Subdiaconatus eſſe cẽſeamus. Secus tamen etiam probabile eſt ritum iſtum eſſentialem eſſe partialem ordinationis materiam, tum quia Pontificale [a] Romanum ordinandos adhuc eos vocat, quibus nondum liber Epiſtolarum porrectus eſt: tum quia verba, quæ in iſta porrectione exprimuntur, videntur habe-

[a] Pontificale Rom. ſuprà.

B re rationem formæ: dicit enim Epiſcopus, *accipite librum Epiſtolarum, & habete poteſtatem legendi eas in Eccleſia, &c.* quæ verba videntur indicare tunc poteſtatem aliquam Subdiaconis tradi, tuncque proinde characterem Subdiaconalem imprimi, cuius impreſſio in hunc locum differatur: tum quia ſolent in Eccleſia Romana ordinandi veſtibus ſuo ordini conuenientibus indui, antequam ordinatio perfecta ſit: at amictum, manipulum, tunicam, Subdiaconi ab Epiſcopo accipiunt, poſtquam Calicem & Patenam ab ipſo recepere, cùm mox liber Epiſtolarum ipſis eſt porrigendus, proindéque nondum videtur ordinatio perfecta, niſi tradito Epiſtolarum libro, qui proinde materia ordinationis partialis eſſe videtur. Vnde licet officium canendi Epiſtolam olim minus præcipuum Subdiaconorum munus videretur, at iam videtur præcipuum, aut vnum ex præcipuis, ex Eccleſiæ Occidentalis vſu, & obſeruatione: neque verò neceſſe eſt, vt Concilia integram materiam Subdiaconatus ordinis expreſſerint, ſatis eſt vt aliquam.

C

§. XVII.

Vtrum vaſa, ſeu inſtrumenta quæ Presbyteris, & Subdiaconis porriguntur, conſecrata eſſe debeant.

XLVII. Quæſtio autem eſt, vtrum ad validitatem tam ordinationis Preſbyteri, quàm Subdiaconi neceſſum ſit Calicem, ac Patenam, quæ vtrique exhibentur, conſecrata eſſe: adeout ſi per incuriam, aut aliâ ratione accidat, vt non ſint conſecrata, ordinatio irrita ſit. Placet autem [b] eorum ſententia, qui dicunt validam eſſe vtriuſque ordinationem, etiamſi vaſa quæ ordinando porriguntur, prophana ſint, nec conſecrata. Primò enim nec Concilio Florentinum, nec aliud quodcumque requirit, vt Calix, & Patena quæ porriguntur ſint conſecrata: qua ergo auctoritate, quo iure id neceſſarium eſſe ad Sacramenti Ordi-

D nis valorem defendemus, qui niſi auctoritatibus fulti, quidquam in vllo Sacramento neceſſarium ſtatuere debemus? Deinde cùm Miſſæ Sacrificium validè peragatur in Calice & Patenâ non conſecratis, quâ ratione aſſeremus Ordines, qui ad ſacram Euchariſtiam referuntur, irritos eſſe, ſi per huiuſmodi inſtrumenta non conſecrata conferantur? Accedit & alia ex comparatione cum aliis Sacramentis petita ratio: Cùm enim nec Baptiſma inualidum ſit, nec Extrema Vnctio, quæ cum aqua non benedicta, & cum oleo non benedicto peraguntur, nec irrita erit aut Subdiaconi, aut Preſbyteri ordinatio, quæ Vaſorum minimè ſacratorum porrectione perficietur. Confirmabitur hæc ratio ex mox dicendis, cùm nempe materiam ordinationis non æquè indigere ſanctificatione ac materias aliorum Sacramentorum oſtendemus: ſi enim minus indigent conſecratione, quàm reliquorum Sacramentorum materiæ, & reliquorum Sacramentorum ſaltem plurium ex ipſis materiæ non neceſſariò debent eſſe conſecrandæ, vt Sacramenta ſint valida: multominus neceſſarium

[b] Ita Soto in 4. diſt. 24. q. 1. art. 2. Ledeſma 2. parte ſent qu. 56. Henriquez cap. 5. § 2. & recentiores contra Paludanũ inſt. 32. quæſt. 2. Turrecremata & Præpoſ. in can. perfectis diſt. 25 Sylueſt. v. Ordo 2. §. 4. verſ. 5 ſcalior.

erit, vt instrumenta, quæ porriguntur Presbytero ac Subdiacono consecrata sint, quam materiæ Baptismi verbi gratia, aut Extremæ Vnctionis sint benedictæ, vt Baptisma, & Extrema Vnctio valida sint. A

§. XVIII.

De materia Acolythatus apud Latinos.

XLVIII. Quintò materia Acolythi statuenda est, quibus cùm duo instrumentorum genera porrigantur, puta candelabrum cum cereo, & vrceolus vacuus, vt patet ex Concilio [a] Carthaginensi quarto, [b] Veteri Ordine Romano, & aliis Ecclesiasticorum rituum scriptoribus, dubitatur quodnam ex iis sit materia huius ordinis, an vtrumque, an vnum ex iis. Certè [c] Bonauentura, [d] Richardus, [e] Angelus, & alij docent porrectionem candelabri cum cereo ordinationis Acolythi materiam esse, quod præcipuum videatur esse Acolythi officium cereum deferre, à quo nempe ceroferarij nomen habet, teste Isidoro [f] Hispalensi, [g] Rabano, & Aquisgranensi [h] Concilio sub Ludouico Pio: ob quam etiam causam Concilium [i] Carthaginense docet ipsum *ad accendenda Ecclesiæ luminaria mancipari.* Vrceolum tamen eiusdem materiam esse docent D. [k] Thomas, [l] Durandus, [m] Syluester, [n] Soto, & alij communiter, quia actus porrigendi aquam & vinum est præcipuus actus Acolythi, vtpote cùm ad Eucharistiam magis pertineat præparatio materiæ ipsius, quæ vrceolo continetur, quàm delatio cerei, quæ nec ad Eucharistiam confiendam eodem iure refertur, nec eiusdem celebrationi propria est, cùm etiam in aliis Officiis diuinis cerei accendi, & deferri soleant: esto ergo notius sit officium deferendorum in Ecclesia cereorum, maiorémque in Ecclesiâ assiduitatem expostulet, à quo proinde Acolythi denominantur ceroferarij, & cui mancipati dicuntur: minus tamen principale est, minorisque quantum ad eius ordinationem spectat momenti: proindéque porrectio vrcei non autem candelabri, videtur esse materia ordinationis Acolythi. Vtrumque autem materiam esse nulla efficax ratio suadet, nisi fortè quod eadem ferè verborum formula vtrùmque tam candelabrum cum cereo, quàm vrceus ab Episcopo exhibeantur: quod autem [o] Albinus Flaccus, [p] Amalarius, [q] Rabanus, & alij solum hoc Acolythi officium referant deferendorum cereorum accidit, fortassis non quod præcipuum esset, sed quod notissimum. B C

XLIX. Duo autem hîc notanda sunt: Primum, tam candelabrum, quàm vrceum olim ab Archidiacono tradita: candelabrum ab Archidiacono olim traditum fuisse expresse docent Concilium [r] Carthaginense quartum, & Vetus Ordo Romanus; à quo autem porrigatur vrceolus expresse non tradunt, sed cum continenti serie subdant, *accipiat & vrceolum vacuum ad suggerendum vinum in Eucharistiam sanguinis Christi*, fortè quibusdam videbitur præscribi similiter, vt ab Archidiacono vrceolus tradatur. [t] Amalarius meminit ceroferarij ab Archidiacono, Acolytho, dum ordinatur, porrigendi, de vrceo ne verbum quidem habet. Stephanus [u] Eduensis, & [x] Hugo meminere traditionis vrceoli, sed à quo tradatur non explicant. Iuo [y] Carnotensis ab Archidiacono candelabrum tradi docet, sed à quo accipiat Acolythus vrceolum non docet, nisi quod cum continenti serie de eius & istius traditione loquatur, ad Archidiaconum posterioris etiam istius traditionem fortè referre videatur. At [z] Magister sententiarum ab Archidiacono tradi vtrumque tam candelabrum, quàm vrceolum apertè testatur: idque etiam [aa] D. Thomas fateri euidenter colligitur: cùm enim sibi obiecisset exinde sequi Archidiaconum esse ministrum ordinationis, respondet Archidiaconum, cùm sit princeps ministerij, tradere ea omnia quæ ad ministerium pertinent: quibus verbis omnia ista instrumenta Acolytho ab Archidiacono tradi fatetur, ex eo tamen putat non sequi, quod hic Ordinem conferat, quia potestatem accipit Acolythus ex verbis Episcopi, non ex porrectione instrumentorum ab Archidiacono facta, nisi fortè (quod ego addo) quatenus eius iussu ex permissione fit: quomodo vnum agens videtur D

a Concilium Carth. 4. c. 6.
b Vetus Ordo Rom. de ord. Acolythi, & authores suprà citati saltem plures.
c Bonau. in 4. dist. 24. par. 2. art. 2. qu. 3.
d Richar. ead. dist. ar. 3. & 4. quæst. 3.
e Angelus v. Ordo.
f Isidor. lib. 7. etym. c. 12.
g Raba. lib. 1. de inst. cap. 9.
h Aquisgran. sub Ludouic. cap. 5.
i Carthagin. cit.
k D. Thomas suppl qu. 37. art. 5. ad 6 & quæst. 38. art. 1. ad 2.
l Durand. in 4. distin. 24. q. 3.
m Syluest. v. Ordo 2. §. 4.
n Soto qu. 1. art. 3. & alij passim.
o Albinus cit. de Eccl. ordine.
p Amalar. lib. 2. de off Eccl. cap. 10.
q Raban lib. 1. de inst. Cleric. cap. 9.
r Concilium Carth. 4. cap. 6.
s Vetus Ordo Rom. in ordine Acolythi.
t Amalarius suprà.
u Stephanus Eduensis de sacr. Alt. cap. 4.
x Hugo in sp. Eccles. cap. 5.
y Iuo serm. de excellen. sac. Ord.
z Magister 4. sentent. dist. 24. de Acolyth
aa D. Thom. suppl. qu. 38. art. 1. ad 2.

Digitized by Google

A tur eſſe cum Epiſcopo. Quare dici poteſt probabilis opinio [a] D. Thomæ, [b] Richardi, [c] Angeli, [d] Tabienæ, [e] Armillæ, [f] Syluestri, & aliorũ, non ſolum ordinationem Acolythi validam eſſe, verùm etiam cæterorum in inferioribus ordinibus, etſi inſtrumenta à ſolo Archidiacono porrecta ſint: non autem de maioribus ordinibus, Subdiaconatu, Diaconatu, Preſbyteratu idem eſſe dicendũ: ſunt enim Sacramenta maximæ vnitatis, vt de Epiſcopatu docet [g] Cyprianus, quæ proinde diuidi in duos veluti miniſtros non debent: diſcriminis autem duplex ratio eſt: Prima, quia minores ordines à Preſbyteris ex diſpenſatione in Eccleſiâ viſitatâ conferuntur, maiores non item. Altera, quia in maioribus non ſola miniſterij inſtrumenta traduntur, cuiuſmodi ſunt vrceolus, ceroferarius, &c. quæ ab Archidiacono tradi poſſunt miniſterij principe; ſed ipſi corporis ac ſanguinis Domini portitores Calices, ac Patenæ, necnon Euangeliorum libri, quæ immediatè Sacrificio, vel Officiis diuinis inſeruiunt, non ad miniſtrandum tantum præparantur: quæ ratio diſcriminis ſi vera eſt, nec Lectori liber

B Lectionum, nec Exorciſtæ libri Exorciſmorum ab vllo quàm ab Epiſcopo tradi poterit: imò fortè nec Oſtiario Eccleſiæ claues: de quibus proinde non eſt locutus S. Thomas, ſed ſolùm de vrceolis tam in ordinatione Subdiaconi, quàm Acolythi, & de ceroferario, in ordinatione ſolius Acolythi tradi ſolitis: quæ proinde ſententia fortè verior eſt, maximè cùm Synodus [h] Carthaginenſis ſoli Archidiacono hæc porrigere concedat, vt autem ab Epiſcopo claues Eccleſiæ Oſtiario, liber Scripturæ ſacræ Lectori, liber Exorciſmorum Acolytho tradantur, expreſsè moneat, res autem ab vſu, & conſuetudine Eccleſiæ maximè dependet. Iam verò noſtro ſcilicet tempore in Pontificali [i] Romano præſcriptum habemus, vt ab Epiſcopo etiam tam candelabrum cum cereo, quàm vrceolus vacuus Acolytho tradatur, ne videlicet aliquis ſuſpicaretur Preſbyterum huius ordinationis eſſe miniſtrum, quamuis in quibuſdam adhuc Eccleſiis candelabrum ſolum cum cereo ab Epiſcopo tradatur, vrceolus verò ab Archidiacono.

C L. Alterum notatu dignum eſt, Subdiacono vrceolos vino, & aqua plenos tradi, Acolytho vrceolum vacuum ex prædictis, quia nempe, vt ait D. Thomas, [k] *Acolythi habent actum ſuper vrceolum tantum, non ſuper ea quæ in vrceolo continentur: ſed Subdiaconus habet actum ſuper contentis in vrceolo: quia vtitur aquâ, & vino ad ponendum in Calice, & aquam manibus Sacerdotis præbet, & Diaconi: ſicut & Subdiaconus ſolum habet actum ſuper Calicem non ſuper contenta; ſed Sacerdos ſuper contenta:* quæ ſi ita ſint dum tradendo vrceolum, monet Epiſcopus Acolythum, vt eum accipiat ad ſuggerendum vinum & aquam in Euchariſtiam ſanguinis Chriſti, non tamen fundendæ aquæ aut vini in Calice poteſtatem accipere dicendus erit, ſed præſentandi Diacono, aut Subdiacono, qui ipſa fundant.

[a] D. Thomas ibidem.
[b] Richard. in 4. diſt. 24.
[c] Angelus v. Ordo, §. 5.
[d] Tabiena v. Ordo, §. 14.
[e] Armilla eod. § 12.
[f] Syl. v. ordo 2. §. 5.
[g] Cypr. tract. de vnit. Eccleſiæ, refertur 24. q. 1. c. loquitur. Vide & can. quorundam diſt. 24.
[h] Concilium Carthag. 4 c. 6. 7. 8. 9.
[i] Pontificale Rom. tit. de ordinatione Acolythi.
[k] D. Thomas ſuppl. qu. 37. art. 4. ad 6.

§. XIX.

De materiâ cæterorum inferiorum Ordinum.

D LI. Sextò Exorciſtatus, Lectoratus, & Oſtiariatus materiæ tradendæ ſunt: in quibus aſſignandis Doctores conueniunt, Exorciſtatus quidem materiam eſſe librum Exorciſmorum, Lectoratus librum Scripturæ ſacræ, de quo lecturi ſint, Oſtiariatus claues Eccleſiæ: has enim materias Concilium [l] Carthaginenſe quartum aſſignat, vt ſuprà docuimus. Eaſdem Vetus [m] Ordo Romanus, & [n] Pontificale Romanum præſcribunt, ex quorum vltimo [o] Florentinum materias ordinum iſtorum peti iubet, vniuerſimque declarat hos ordines conferri *per rerum ad miniſteria ſua pertinentium aſſignationem:* quare cùm res iſtæ ad miniſteria dictorum ordinum ſignificanda pertineant, per earum traditionem ordines, de quibus hîc ſermo, conferuntur. Confirmat eaſdem materias, quantum ad Lectoratum, & Exorciſtatum attinet, Iſidorus [p] Hiſpalenſis, & ex eo Aquiſgranenſe [q] Concilium, [r] Rabanus, & alij, *Exorciſtæ,* inquit, *cùm ordinantur* (*ſicut ait Canon* Carthaginenſis Concilij) *accipiunt de manu Epiſcopi*

[l] Carthag. 4. c. 7. 8. 9.
[m] Vetus Ordo Roman. &
[n] Pont. Rom. tit. de iis ord.
[o] Florent. in decr.
[p] Iſid. Hiſpal. lib. 2. de Eccl. off. cap 13.
[q] Aquiſgran. c. 4.
[r] Raban. lib. 1. de inſtit. cap. 10.

Digitized by Google

libellum, in quo ſcripti ſunt exorciſmi, accipientes poteſtatem imponendi manus ſuper energumenos, ſiue baptizatos, ſiue catechumenos. De Lectoribus verò *Epiſcopus coram plebe tradit eis codicem apicum diuinorum ad verbum Dei annuntiandum.* Cæteri Eccleſiaſtici ſcriptores in eandem conueniunt ſententiam, nec opus eſt in re non dubia diutiùs immorari. A

LII. Solùm hîc obſeruanda duo ſunt, primùm in ordinatione Oſtiarij præter traditionem clauium, in [a] Pontificali Romano notari, ipſum Oſtiarium creandum debere ab Archidiacono deduci abſque vllis verbis ad oſtium Eccleſiæ, & ab eo iuberi, vt oſtium claudat, & aperiat, campanarum quoque funem ei tradi, iuberique pulſare campanas, quod eſt eum in ſui officij poſſeſſionem deduci, non aliquam veram poteſtatem ab Archidiacono conſequi: qui nec ordinis conferendi capax eſt, nec vlla verba profert quibus poteſtatem aliquam conferre videatur: hanc autem ceremoniam integram non habemus in [b] Veteri Ordine Romano, ſed tantum legimus Archidiaconum ei oſtium Eccleſiæ tradere debere. Stephanus quoque [c] Eduenſis, [d] Iuo Carnotenſis, [e] Hugo de ſancto Victore, & alij huius ritus non meminere: nec mirum: eſt enim ille tantum accidentarius, vt patet ex dictis. Alterum, illa omnia inſtrumenta, quæ traduntur pro materiâ minorum ordinum, non eſſe peculiari benedictione ſanctificata, ſicut ſanctificari ſolent res ſenſibiles, quæ ſunt materiæ aliorum Sacramentorũ: [f] *quia*, vt inquit D. Thomas, *quod confertur in aliis Sacramentis, deriuatur tantum à Deo, non à miniſtro, qui Sacramentum diſpenſat: ſed illud quod in hoc Sacramento traditur, ſcilicet ſpiritualis poteſtas, deriuatur etiam ab eo qui Sacramentum dat, ſicut poteſtas imperfecta à perfecta: & ideò efficacia aliorum Sacramentorum principaliter conſiſtit in materia, quæ virtutem diuinam & ſignificat, & continet ex ſanctificatione per miniſterium exhibita: ſed efficacia huius Sacramenti principaliter reſidet penes eum, qui Sacramentum diſpenſat: materia autem adhibetur magis ad determinandam poteſtatem, quæ traditur particulariter ab habente eam completè, quàm ad poteſtatem cauſandam.* B

[a] Pont. Rom. tit. de inſtit. Oſtiarij.
[b] Vetus Ordo Rom. tit. de ordin. Oſtiarij.
[c] Stephanus Eduenſis de Sacram. Alt. cap. 1.
[d] Iuo ſuprà.
[e] Hugo de S Victore ſup.
[f] D. Thomas ſuppl. qu. 34. art. 3. in corp.

§. XX.

An contactus inſtrumentorum ad validitatem Ordinationis requiratur, qualis & quando adhiberi debeat.

LIII. Ad vberiorem autem eorum omniũ explicationem quæri poteſt, vtrum contactus aſſignatæ materiæ ad ordinationis validitatem requiratur. Negant [g] Vaſquez & alij quidam, qui iis præſertim rationibus innituntur, quod nempe Concilium [h] Florentinum *traditionis* tãtum materiæ, & *aſſignationis* inſtrumenti ad miniſterium ſpectantis meminerit: at poteſt dici traditum, & aſſignatum aliquod inſtrumentum, etiamſi non tangatur. [i] Carthaginenſe verò quartum quamuis nomine acceptionis vtatur, dum iubet vt Subdiaconus Calicem & Patenam accipiat, Acolythus ceroferariũ cum cereo, &c. at acceptionis hîc nomen neque videtur propriè ſumẽdum, cùm infantes validè ordinari poſſint, qui tamen rem oblatam, cum ſint rationis incapaces, acceptare non poſſunt: neque contactum neceſſariò infert, nam agros verbi gratiâ mihi legatos abſq; contactu acceptare poſſum, & in contractu matrimoniali vera eſt traditio corporum, quamuis nullus ſit contactus. Verùm hæc nimis ſubtiliter agitantur, quæ diſputandi ratio materiis & formis Sacramenti nullatenus quadrat. Itaque tutior eſt contraria ſententia, quam docent [k] D. Thomas, [l] Paludanus, [m] Caietanus, [n] Sylueſter, [o] Tabiena, [p] Nauarrus, [q] Sotus, & alij: ratio duplex eſt, prior fundatur in ſignificatione verborum accipiendi, & tradendi, quorum priore [r] Florentinum, poſteriore Concilium [s] Carthaginenſe quartum, & [t] Aquiſgranenſe vtitur: Etenim non hîc traditio pro tranſlatione dominij, aut iuris, non acceptio pro acceptatione rei in ſuum commodum ſumitur: ſatis enim patet nec Calicem, nec Patenam, nec libros Euangeliorum, Epiſtolarum & reliquos, nec cætera inſtrumenta, quibus ordinum miniſteria deſignantur, eo ſenſu dici, aut tradi ab Epiſcopis, aut accipi ab ordinandis: neque hoc neceſſarium

[g] Vaſquez de Sacram. diſp. 246. num. 19. & 20.
[h] Conc. Florent. in decr.
[i] Cõc. Carth. 4. c. 5. 6. 7. 8. 9.
[k] D. Thomas ſuppl. qu. 34. art. 1. ad vlt.
[l] Palud. in 4. diſt. 24. q. 1.
[m] Caiet. tomo 1 tract. 16. ſeu opuſ. 24. qq in 13.
[n] Sylueſt. v. Ordo 2. § 5. & § 9.
[o] Tabiena v. Ordo 1. § 3. v. Ordo 2. in principio.
[p] Nauar. cap. 22. Manualis num. 17.
[q] Sotus in 4. diſt. 24. q. 1. art. 4.
[r] Concil. Florent. ſuprà.
[s] Carthag. 4 ſuprà.
[t] Aquiſgran. ſuprà.

Digitized by Google

A neceſſarium eſt, vt eorum traditione vel acceptione inſtrumentorum, poteſtas tradita, & accepta ordinandis ſignificetur: cui poteſtati exprimendæ aptior omnino traditio inſtrumenti in manus ordinati, & eiuſdem acceptio, id eſt receptio, non vt rem illam tanquam ſuam habeat, ſed vt complecti & tenere dicatur, ad hoc autem contactu opus eſt: quare quidquid profert Vaſquez de acceptione & traditione in priori ſenſu abſque vllo contactu non eſt ad rem. Poſterior in vſu & praxi Eccleſiæ conſiſtit, quia nempe Eccleſia ſollicitè curat, vt inſtrumenta illa omnia, in quorum traditione ordinatio conſiſtit, vnà ſaltem ab ordinato contingantur, moratæque conſcientiæ viri id ſedulò obſeruant: ſignum eſt igitur contactum iſtum ad Sacramenti ſubſtantiam pertinere. Poteſt & tertia ratio adiungi, quâ non ſolum in porrectione inſtrumentorum, verùm etiam in impoſitione manuum contactum aliquem neceſſarium eſſe id ſuadet, quia nempe vt ex D. Thoma ſuprà oſtendimus, à ſummo Sacerdote, id eſt Epiſcopo poteſtas reliquorum ordinum deriuatur: ideóque efficacia
B Sacramenti Ordinis principaliter reſidet penes eum qui Sacramentum diſpenſat: vnde requiritur, vt Epiſcopus cum ordinato aliqua ratione coniungatur, vt ab eo transfuſa in ordinatum virtus videatur: coniungitur autem vel cum ipſe ſine mediis inſtrumentis, ſua manu ordinatum attingit, dum videlicet manus ei imponit, vel cùm tenendo ipſe inſtrumenta, ordinandis tangenda porrigit: tunc enim mediis inſtrumentis ordinatum tangit, per eaque videtur poteſtatem in ordinandum influere. Goffridus [a] tamen, [b] Hoſtienſis, [c] Aſtenſis, & alij dicunt contactum in impoſitione manuum eſſe neceſſarium tantum ſicut *ſine quo non bene*, non autem ſicut *ſine quo non*: id eſt præceptum eſſe, & iuſſum, ideóque ſine peccato omitti non poſſe, ad ſubſtantiam tamen ordinationis non pertinere, proindéque non ideò irritam eſſe ordinationem quod omiſſus fuerit. Laudatur ad eius rei probationem [d] caput Preſbyter de Sacramentis non iterandis, in quo à Gregorio nono cauetur, vt ſi manus impoſitio ritu corporali omiſſa fuerit, non iteretur ordinatio, ſed ipſa impoſitio manus ſupplea-
C tur: verùm hoc argumentum manus impoſitionem impugnat, non contactum in manus impoſitione neceſſarium, noſtramque ſententiam confirmat, tantum abeſt vt infirmet: cùm enim manus impoſitionem ſuppleri velit, ſi quis tactu corporali manum non impoſuerit, indicat manus impoſitionem validam non eſſe niſi qui manum imponit, corporaliter tangat: cùm igitur manus impoſitionem in quibuſdam ordinibus puta in Hierarchicis docuerimus eſſe eſſentialem, & hæc ſine contactu valida non ſit: ſequitur contactum quoque manum imponentis eſſe eſſentialem. At enim dices, cur ergo non vult iterari Sacramentum Gregorius nonus, ſed tantum cautè ſuppleri manus impoſitionem? Huic difficultati iam reſpondimus, nam vel agitur de impoſitione manus in ordinatione Diaconi, vel in ordinatione Preſbyteri: ſi agatur de impoſitione manus in ordinatione Diaconi, hanc omiſſam ſuppleri vult prolatâ formâ, quæ cum ipſa proferri ſolet, non iteratâ tamen porrectione inſtrumentorum, neè verbis cum eâ proferri ſolitis: haſque duas partiales materias diſiungi poſſe exi-
D ſtimat: ſi agatur de impoſitione in ordinatione Preſbyteri: cùm prior ſit ceremonia accidentalis ordinationi, ſuppleri eam vult, ſi omiſſa fuerit, ſed non iterari ordinationem, quæ valida fuit: etſi autem poſterior ſit eſſentialis ordinationi, quia tamen diſiungi poteſt à porrectione inſtrumentorum, & duæ poteſtates quæ à ſe inuicem diſiungi poſſunt per eas duas materias partiales traduntur, idcò ſtatuit quoque, vt ſi vnus eorum rituum prætermiſſus ſit, ſuppleatur ille alio non repetito.

LIV. Requiritur etiam vt tunc fiat contactus, cùm verba proferuntur: quia materia debet coniungi cum forma: moraliter tamen hoc intelligendum eſt: paruum enim tempus, quod efflueret inter contactum, & prolationem verborum, pro nullo haberetur: moraliter etiam intelligendus eſt ipſe contactus: vnde qui tangit continens, tangere cenſetur & contentum: qui Calicem tangit, tangit vinum: qui Patenam tangit, tangit Hoſtiam: imo & qui Calicem tangit, tangere videtur & Patenam: quamuis Patenæ tangendæ accuratior

[a] Goffrid.
[b] Hoſtienſ.
[c] Aſtenſis in cap. Preſbyter de Sacramentis non iterandis.
[d] cap. Preſbyter citatum.

debeat esse sollicitudo: vtpote cùm maius de hoc dubium esse possit, quam de illo, & Pontificale [a] rationem præscribat, qua simul Calix & Patena tanganA
tur. Similiter qui aquimanile tangit, vrceolos quoque videtur tangere in eo contentos, & manutergium, quod superpositum ei ab Archidiacono offertur, quamuis vrceolum præsertim, cùm magis exprimat traditam potestatem, potius, quam manutergium tangendum consulerem.

[a] Pont. Rom. toties cit. in ordinat. Presbyt.

§. XXI.

De immutatione materiæ Ordinum, difficultas soluitur.

LV. Ex iis autem omnibus, quæ fusè explicuimus, euidenter constat, varia circa materiam formamque Sacramenti Ordinis addita esse, & immutata: nec per vniuersam, quà longè lateq; diffunditur, Ecclesiam, eundem ordinationis ritum vsurpari, easdemque omnino materias, aut easdem formas: alio Orien-B
tales, alio Occidentales ritu ordinationes facere: cùm tamen nec ordinationes Græcorum ritu perfectas Latini improbent, nec Latino Græci. Hoc autem quomodo fieri possit alicui videbitur fortasse vel dubium, vel ἀδύνατον: etenim inquiet, materiæ Sacramẽti cuiusuis institutio debet esse à Christo: nullus porrò quidquam institutioni Christi aut addere, aut detrahere potest: institutio ergo Christi debet esse inuariabilis eadem omni tempore, & apud omnes: materia quoque Sacramentorum omninò immutabilis, & vbique eadem.

LVI. Verùm sic Christus potuit instituere quasdam materias, vt rationem communem materiæ præscriberet, ac determinationem Ecclesiæ relinqueret, verbi gratia materiam Sacramenti Pœnitentiæ Christus, peccata Confessarij iurisdictioni ac cognitioni propria esse voluit: vt autem hæc vel illa peccata, huius vel illius Confessarij cognitioni ac iurisdictioni relinquerentur, vel ad maius tribunal referrentur, arbitrio Ecclesiæ reliquit: materiam Sacramenti matrimonij consensum legitimum statuit: vtrum autem consensus esset legi-C
timus, qui foret clandestinus, vel non, Ecclesiæ iudicio subiici voluit: Ordinationis quoque materiam præscripsit, ritus quibus potestas spiritalis traderetur, ac significaretur; ritus autem istos (si fortè impositionem manuum exceperis, quem in Hierarchicis Ordinibus ex institutione diuinâ per Apostolos manifestatâ ad nos deductum & inuariabiliter obseruatum crediderim) præscribendos Ecclesiæ reliquit, qui singulorum Ordinum officia, vel potissima, vel magis vsitata, aut notiora significarent. Cur autem in his potius Sacramentis quàm in cæteris Christus materiæ determinationem arbitrio Ecclesiæ reliquerit, ratio est, quia reliquorum Sacramentorum materiæ sunt res quædam physicæ, vt aqua in Sacramento Baptismi, oleum cum balsamo in Sacramento Confirmationis, panis & vinum in Sacramento Eucharistiæ, oleum in Sacramento Extremæ Vnctionis, in quas res physicas nullam Ecclesia habet auctoritatem; at prædictorum Sacramentorum materiæ sunt res morales, quæ ab Ecclesiæ iudicio pendent, verbi gratia Sacramenti Pœnitentiæ, sunt actus
humani, vt cognitioni & iurisdictioni Sacerdotum subiacent: matrimonij D
contractus validus, ordinationis signa potestatis acceptæ, quæ omnia Ecclesiæ potestati speciatim subiacent: cùm enim in omni Republica penes Principem sit de iudiciis, & cognitionibus delictorum leges ferre, potestatemque iudicum determinare, contractibus, vt sint validi, conditiones apponere, eosdem irritare, signa externa quibus inuestitura dignitatum Reipub. significetur, excogitare, officiaque singularum determinare: ità Ecclesiæ potestati Christus, quam maximam ipse (qui eius est sponsus) esse voluit, reliquit, vt materiam Sacerdotum cognitioni, ac iudicio propriam determinaret, contractui matrimonij legitimas conditiones apponeret; officia ordinum præscriberet, potestatisq; in ipsis traditæ signa institueret; eóque modo determinationem materiarum istorum Sacramentorum Pœnitentiæ, Ordinis, & Matrimonij Ecclesiæ iudicio subiecit, quia sunt res morales, quæ in arbitrio Principum in quaque Republica

Digitized by Google

A blica ſitæ ſunt : non autem materias cæterorum Sacramentorum , quæ ſunt res phyſicæ. Altèra ratio, quia materiæ cæterorum Sacramentorum ſanctitatem conferunt, ideóque debent eſſe priùs conſecratæ , & ſanctificatæ: præterquam in Sacramento Euchariſtiæ, in quo materia non indiget priori benedictione, quia conuerſione in corpus & ſanguinem Chriſti exquisitè conſecratur, & eminentiſſimam accipit ſanctitatem : exceptâ etiam Sacramenti Pœnitentiæ materiâ : peccata enim Pœnitentiæ ſunt materia, non quod conferant gratiam ac ſanctitatem, ſed quod per ſanctitatem & gratiam tollantur, ſintque materia circa quam remouendam Pœnitentia & abſolutio verſatur : itémque Sacramenti Matrimonij : quia matrimonialis contractus non ad ſanctitatem præcipuè aſſumitur, quamuis gratiam conferat, vt eſt ſignum coniunctionis Chriſti cum Eccleſia, & vt eleuatur ad eſſe Sacramenti , ſed ad traditionem mutuam, & ad acceptationem corporum ex ſuo potiſſimo fine refertur. Similiter quoque materia ordinationis non ad gratiam infundendam præcipuè
B traditur, ſed ad poteſtatem vel dandam, vel certè, vt vult [a] D. Thomas, non propriè ad dandã, quia à miniſtro potiſſimũ datur , non autẽ ab inſtrumentis, ſed ad eandem datam ſignificandam , ac determinandam : proindéque cùm potiſſima ratio ob quam Chriſtus ſolus materiam Sacramentorum inſtituerit , ea fuerit , quod ſibi ſoli infuſionem gratiæ reſeruarit : eæ materiæ quæ ad ſanctitatem conferendam, & gratiam ex præcipuo fine ordinantur, omnino à Chriſto inſtitutæ fuerunt: earum verò determinationem Eccleſiæ reliquit, quæ vel non largiuntur gratiam , vel ad eam largiendam ex præcipuo ſuo fine minimè referuntur.

[a] D. Thomas ſuprà.

LVII. Negandum ergo eſt materias Sacramentorum Pœnitentiæ , Ordinis , ac Matrimonij ab Eccleſia variatas eſſe in ea ratione formali ſecundùm quas à Chriſto inſtitutæ ſunt Sacramentorum iſtorum materiæ : negandum in diuerſis Eccleſiis eas ſecundùm illam rationem eſſe diuerſas : quamuis materialiter, vt ita dicam, & vt res quædam in ſe ſunt, nec per
C reſpectum ad Sacramentum, cuius ſunt materiæ conſiderantur, & variatæ fuerint, & in diuerſis Eccleſiis diuerſæ ſint : etenim in vna diœceſi verbi gratia Sacerdos validè abſoluit ab adulterij crimine , in alio non abſoluit, non quod alia ſit formaliter Sacramenti Pœnitentiæ, & abſolutionis materia in vna quàm in alia : cùm vbique materia eius ſit peccatum cognitioni Confeſſarij, tanquam iudicis relictum : ſed quod alia ſit materialiter, quia adulterium in vna diœceſi reſeruatur, in alia non reſeruatur. Contractus quoque clandeſtinus, vbi promulgatum non eſt Tridentinum Concilium, ratus eſt, ac validus, vbi verò promulgatum non eſt, ratus non eſt, ſed inualidus , non quòd materia , vt materia , Sacramenti Matrimonij varia ſit, quæ ſemper ea eſt legitima , quæ contractus validi habet rationem : ſed quod res illa quæ eſt materia Matrimonij variatur : pari ergo ratione alio ritu Græci, alio Latini ordinant: alio à nobis ritu hoc tempore, alio primis Eccleſiæ ſæculis ordinationes peractæ ſunt, manente ſemper eadem materia,
D vt eſt ſignum ſpiritualis poteſtatis traditæ, quamuis diuerſa ſit, prout diuerſæ res ad hanc poteſtatem ſignificandam aſſumptæ ſunt. Quemadmodum etiam Sacramentorum formæ, quæ Gallico, Italico, Hiſpanico, vel alio idiomate proferuntur manente Sacramento materialiter diuerſæ ſunt , propter diuerſitatem ſonorum, & vocum, formaliter eædem propter eandem vel ſimilem verborum diuerſorum ſignificationem, ſecundùm quam à Chriſto inſtitutæ ſunt: ita materiæ ſingulorum ordinum, manente eodem ordine, materialiter diuerſæ ſunt, cùm res diuerſæ à diuerſis diuerſo tempore vſurpatæ fuerunt, formaliter verò eædem ſunt, quia eandem ſignificationem acceptæ in ordine poteſtatis , ſecundùm quam à Chriſto pro materiis inſtitutæ ſunt, ſemper retinent.

LVIII. Hanc verò expoſitionem quantum ad materiam ordinationis attinet , apertè confirmat [b] Innocentius quartus. Docet enim tempore Apoſtolorum formam (per formam modum ordinis conferendi intelligit , non au-

[b] Innoc. 4. in cap. Preſbyteri de Sacramentis non iterãdis.

Digitized by Google

tem eam ſolum, quæ conſiſtit in verbis) qua ordinabantur fuiſſe ſolam manuum impoſitionem, alias poſtea inſtitutas fuiſſe, quæ niſi decretæ fuiſſent, potuiſſet Eccleſia ordinare per ſolam impoſitionem manuum, cum his verbis, ſis Epiſcopus, ſis Preſbyter, &c. verba eius hæc ſunt, *De ritu Apoſtolico inuenitur in Epiſtola ad Timotheum, quod manum imponebant ordinandis, & quod orationem ſundebant ſuper eos, aliam autem formam non inuenimus ab eis ſeruatam: vnde credimus quod niſi eſſent formæ poſtea inuentæ, ſufficeret ordinatori dicere, ſis Sacerdos vel alia æquipollentia verba: ſed ſubſequentibus temporibus formas quæ ſeruantur, Eccleſia ordinauit.* eamdem quoque noſtram ſolutionem ex recentioribus docent Bellarminus, [a] Arcudius, [b] Conink, [c] Gamachæus [d] & alij paſſim, puta Chriſtum determinationem materiæ ordinationis Eccleſiæ arbitrio reliquiſſe. A

[a] Bellar. de ſac. ord. cap. 9. in ref. ad 3.
[b] Arcud. de Sacr. ord. cap. 4.
[c] Coninck de eodem diſp. 20. dub. 7. nu. 65.
[d] Gamach. de Sacr. ord. cap. 5. prope fin.

ARTICVLVS II. B

De forma ordinationis.

§. I.

Formam ordinationis ſemper aliquam fuiſſe.

I. COHÆRET maxime tractatio de forma ſacræ ordinationis tractationi de eiuſdem materia, *noſtræ enim hierarchiæ*, vt tradit Dionyſius, [e] *ſubſtantia in verbis quæ à Deo tradita ſunt cernitur*; & *ordinatio*, teſte Hieronymo, [f] *non ſolùm ad imprecationem vocis, ſed etiam ad impoſitionem impletur manus*: nec ſolum materia aliqua opus eſt, verùm etiam formâ, quæ in prolatione verborum conſiſtit, & materiam comitari debet: vnde etiam Ambroſius, [g] *manus vero impoſitiones verba ſunt myſtica, quibus confirmatur ad hoc opus electus, accipiens auctoritatem, teſte conſcientia, vt audeat vice Domini Sacrificium Deo offerre.* Recte ſane, nam & Chriſtus ipſe verbis vſus eſt, dum Sacerdotes conſecrauit, & Apoſtoli vſi ſunt, vt mox oſtendemus: ob quod nonnulli *propheriam* per quam ſimul cum impoſitione manuum gratiam Timotheo [h] traditam dicit Apoſtolus, formam Sacramenti interpretantur. Quare pauca de forma eiuſdem dici poſſunt, quæ non ex dictis de materia facile colligi queant: vt tamen nihil intactum aut inſolutũ relinquamus, vt varias tàm apud Græcos, quàm apud Latinos vſitatas ordinationis formas proponamus, prænotaſſe ſufficiat ea nos verba pro formis ordinationis habituros quæ ſacri Antiſtites ſimul cum materiæ exhibitione protulerint: quare cum diuerſas in ordinationibus materias Græcorum, & Latinorum, pluresque à Latinis partiales materias inductas quàm à Græcis ſuperiùs admiſerimus, diuerſas quoque in vtrâque Eccleſia formas & plures apud illos partiales formas, quàm apud hos vſurpari dicemus. Item cum quaſdam, quæ iam habentur in vſu, materias olim ignotas fuiſſe faſſi fuerimus, de quibus nempe altum apud auctores priorum ſæculorum ſilentium, etiam eos qui ex profeſſo Sacramentorum ritus deſcribunt, quidni ſimili ratione dicere nobis liceat formas quaſdam eis materiis reſpondentes, ignotas antiquitus fuiſſe necdum excogitatas, quod eorumdem auctorum, non vnius, aut alterius, ſed omnium calamum effugerint. Hoc autem prænotato primùm eas quæ iam habentur ordinationum formas in vtrâque Eccleſia Occidentali & Orientali ex Græcorum Euchologio [i] & Pontificali Romano deſcribemus: tum quæ ad eorum expoſitionem neceſſaria videbuntur, ſubiungemus. C D

[e] Dionyſius Eccleſi. hierarch. cap. 1. τὰ γὰρ τῆς καθ' ἡμᾶς ἱερα[illegible] ἐν τοῖς θεοπαραδότοις λογίοις
[f] Hieronym. in cap. 5.
[g] Ambroſ. in 1. ad Timoc. cap. 4.
[h] 1 ad Timot. 4.
[i] Eucho. tit. de ordin. Epic.

§. II.

Digitized by Google

A

§. II.

Traduntur formæ ordinationum cùm apud Græcos, tum Latinos iam vſitatæ.

II. In ordinatione Epiſcoporũ Græci hac formâ vtuntur: primùm in ordinatione Epiſcopi præmiſſa mentione legitimi conſenſus, & approbatione eorum ad quos ſpectat, putâ Metropolitanorum, Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum, ſiquidem Patriarcha conſecrat, ſi vero Metropolitanus ordinat, Epiſcoporum, & Preſbyterorum: Conſecrator hæc verba profert, quæ formæ rationẽ habere videntur, *ἡ θεία χάρις, ἡ πάντοτε τὰ ἀσθενῆ θεραπεύουσα, καὶ τὰ ἐλλείποντα ἀναπληροῦσα προχειρίζεται τὸν ἀξιον, τὸν θεοφιλέστατον Πρεσβύτερον, Ἐπίσκοπον τῆς θεοσώστου πόλεως.* Id eſt, *diuina gratia, quæ ſemper infirma ſanat, & imperfecta perficit, promouet N. Deo amabiliſſimum Presbyterum in Epiſcopum à Deo cuſtoditæ ciuitatis N.* quibus verbis ſubdit adhortationem ad orandum pro eo.

B Similiter in ordinatione Preſbyteri hæc ſeruatur forma. [a] *ἡ θεία χάρις, ἡ πάντοτε τὰ ἀσθενῆ θεραπεύουσα, καὶ τὰ ἐλλείποντα ἀναπληροῦσα, προχειρίζεται τὸν ἀξιον διάκονον πρεσβύτερον.* *diuina gratia quæ ſemper infirma curat, & imperfecta perficit, promouet N. venerabilem Diaconum in Presbyterum.* quibus verbis ſimilis ad Deum orandum pro ipſo adhortatio ſubiungitur. [b] Eadem Diaconi ordinationis forma, mutata ſolum voce Preſbyteri in vocem Diaconi, & hac in vocem Subdiaconi. Ordinationis autem [c] Subdiaconi, ac [d] Lectoris forma nulla alia eſt, præter fuſiores orationes, quæ ad Deum diriguntur, & tàm pro hoc quàm pro illo fundũtur, vt ritè ſuo munere perfungi poſſint; quas legẽs in Euchologio, dum vtriuſque ordinationis ritus exponuntur.

[a] Euchologiũ in ordinat. Preſbyteri.
[b] Idem in ordin. Diaconi.
[c] Idem in ordin. Subdiaconi.
[d] Idem in ordin. Lectoris.

III. In ordinatione [e] Epiſcopi apud Latinos, dum manus ei imponitur, recitatur, tàm ab Epiſcopo, qui conſecrationis præcipuus auctor & lector eſt, quàm ab aliis adſiſtentibus Epiſcopis, qui duo ſaltem eſſe debent, hæc forma, *accipe Spiritum ſanctum*: dum verò eidem liber Euangeliorum traditur, ab eo ſolùm qui in conſecrando priorem locum tenet, illa profertur, *accipe Euangelium & vade, prædica populo tibi commiſſo: potens eſt enim Deus vt augeat tibi gratiam ſuam, qui viuit, & regnat cum Deo Patre in vnitate Spiritus ſancti Deus per omnia ſæcula ſæculorum.*

C

[e] Pont. Rom. tit. de ordin. Epiſcop.

In ordinatione [f] Preſbyteri duplex hæc forma ſeruatur: prior, quæ comitatur traditionem Vaſorum Dominicorum continentium materiam Euchariſtiæ conſecrandæ, hæc eſt, *accipe poteſtatem offerre Sacrificium Deo, Miſſaſque celebrare, tàm pro viuis, quàm pro defunctis, in nomine Domini*: poſterior, quæ impoſitionem manuum, *accipe Spiritum ſanctum, quorum remiſeris peccata, remittuntur eis, & quorum retinueris, retenta ſunt.* Ordinationis [g] Diaconi ſimiliter duplex forma, vna cum impoſitione manuum, *accipe Spiritum ſanctum ad robur, ad reſiſtendum diabolo, & tentationibus eius in nomine Domini*: altera cum porrectione libri Euangeliorum, *accipe poteſtatem legendi Euangelium in Eccleſia Dei, tàm pro viuis, quàm pro*

D *defunctis, in nomine Domini.* In ordinatione [h] Subdiaconorum primum hæc verba proferũntur ab Epiſcopo calicem vacuum cum patenâ vacua tradente, *videte, cuius miniſterium vobis traditur, ideo vos admoneo, vt ità vos exhibeatis, vt Deo placere poſſitis*: tum ab eodem librum Epiſtolarum porrigente, *accipite librum Epiſtolarum, & habete poteſtatem legendi eas in Eccleſia Dei tàm pro viuis quàm pro defunctis in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti.* In ordinatione [i] Acolythorum has reperio formas præſcriptas, *accipite ceroferarium cum cereo, vt ſciatis vos ad accendenda Eccleſiæ luminaria mancipari, in nomine Domini*; &, *accipite Vrceolum ad ſuggerendum vinum, & aquam in Euchariſtiam ſanguinis Chriſti, in nomine Domini.* Vnica vero [k] Exorciſtarum ordinationis forma refertur, *accipite, & commendate memoriæ, & habete poteſtatem imponendi manus ſuper energumenos, ſiue baptizatos, ſiue catechumenos*: Lectoris quoque vnica iis verbis expreſſa, *accipite, & eſtote verbi Dei relatores, habituri ſi fideliter impleueritis officium veſtrum, partem cum iis, qui verbum Dei bene adminiſtrauerunt ab initio.* Oſtiarij [l] tandem illa quoque vnica, *ſic agite, quaſi reddituri Deo rationem, pro iis rebus, quæ iis clauibus recluduntur.*

[f] Idem in ordinatione Preſbyteri.
[g] Idem in ordinatione Diaconi.
[h] Idem in ordin. Subdiac.
[i] Idem in ordin. Acolythor.
[k] Idem in ordin. Exorciſtarum.
[l] Idem in ordin Lectorũ.
[m] Idẽ in ord. Oſtiariorum.

Digitized by Google

IV. Formas autem omnium minorum ordinum insinuatas habemus in Concilio Carthaginensi [a] quarto: in quo hierarchicorum ordinum nulla forma exprimitur, non quod nulla tunc temporis in vsu foret in ordinibus istis conferendis forma, cùm nunquam non in vsu fuerit; sed quod vel maioris esset venerationis, quàm vt publici iuris fieret: & apud sacros Mystas arcana esse deberet, ac verè sacra: vel quod occasione tantum materiæ explicandæ, formæ minorum ordinum à Concilio Carthaginensi expositæ fuerint: Ideoque cùm non subesset par ratio hierarchicorum ordinum formas explicandi, ab earum expositione Concilium abstinuerit. Concilium autem [b] Florentinum priorem Presbyteratus ordinis formam nobis tradidit, posteriorem Tridentinum [c] innuit, [d] Rabanus expressit: [e] Aquisgranense post [f] Isidorum Hispalensem Exorcistæ ordinandi formam insinuauit, Amalarius Ostiariatus conferendi paucis verbis immutatis, non sensu, formam tradidit: Vetus [g] ordo Romanus minorum omnium ordinum formas, easdemque, quas tradidimus, complexus, in Subdiaconi forma aliquantulum à Pontificali discrepat, quod porrectionem libri Epistolarum, & verba eis respondentia omittat, & in traditione Calicis vacui ac Patenæ quædam ordinariæ formæ verba ex illa exhortatione, quæ ad Subdiaconos ordinandos præmittitur, decerpta inferat, hoc modo, *videte cuius ministerium vobis traditur, & ideo si vsque nunc fuistis tardi ad Ecclesiam, à modò debetis esse assidui, si vsque nunc somnolenti, à modo vigiles: si vsque nunc ebriosi, à modò sobrij: si vsque nunc incesti, à modo casti, & ideo vos admoneo, vt tales vos exhibeatis, vt Deo placere possitis.* In formis quoque ordinationis Diaconi aliquatenus dissentire videtur, quod priorem formam, quæ cum impositione manuum profertur, omnino omittat, & plurali numero posteriorem enuntiet, *accipite potestatem legendi Euangelium, &c.* Similis in ordinatione Presbyteri, & omissio, & immutatio, in quâ nempe & plurali numero prior forma effertur, *accipite potestatem offerre Sacrificium, &c.* & posterior cum impositione manuum omittitur: maior in Episcopi consecratione apud eundem verè rem ordinem cum pontificali Romano quod hodie manibus omnium teritur, & in vsu habetur, discrepantia videbitur: nulla enim ex duobus assignatis formis in eo legitur: nec enim liber Euangelij Episcopo consecrando traditur, nec simul cum impositione manuum, præscripta in Pontificali Romano verba, in veteri ordine recitari iubentur, nisi forte benedictio illa quam fundere vnus Episcoporum iubetur, reliquis manus tenentibus super caput ordinandi, sint verba formæ quam Pontificale Romanum expressit, quæ si coniectura falsa est, formam Episcopalis ordinationis tunc temporis oportebat esse deprecatoriam, nec multum differentem ab eâ, qua iam vtuntur Græci: in hunc enim modum consecrator ibi precaturus inducitur; *adesto supplicationibus nostris omnipotens Deus, & quod humilitatis nostræ gerendum est ministerio, tuæ virtutis implcatur effectu per Dominum, &c.* tum, *oremus dilectissimi nobis, vt huic viro, visitari Ecclesiæ prouidens benignitas omnipotentis Dei gratiæ suæ tribuat largitatem.* Denique verba ista proferre iubetur, in quibus forte tunc temporis consecrationis forma sita erat, *propitiare Domine supplicationibus nostris, & inclinato super hunc famulum tuum N. cornu gratiæ Sacerdotalis, benedictionis tuæ in eum effunde virtutem:* fauet quoque Augustinus, [g] dum Episcopalem ordinationem solâ prece cum impositione manuum olim seruatam videtur innuere, *inuocationem nominis Dei super caput ipsorum* qui ordinantur tanquam Episcopalis ordinationis essentiam proferens. Frustra [h] Stephanum Eduensem, Iuonem Carnotensem, Magistrum sententiarum Hugonem à sancto Victore hîc proferrem, qui plures ex istis formis allatis vel expresserunt, vel insinuarunt. Frustra scholasticos qui formas istas generatim saltem explicarunt: sufficiat nobis auctoritas Ecclesiæ easdem vsurpantis, vt ipsas commodas, & sapienter institutas credamus.

[a] Conc. Carthag. 4. c. 6, 7. 8. & 9.

[b] Florent. in decreto vnionis

[c] Trident. sess. 22. can. 4. & sess. 14. can. 3.

[d] Raban. lib. 2. cap. 9.

[e] Aquisg. c. 6.

[f] Isidorus Hispal. lib 2. de Eccles. offic. cap. 15.

[g] Amalar. ca 7. lib. 2.

[h] Vetus ord. Rom. tit. de ordinat.

[i] August. ser. de gestis cum Emerito.

[k] Lege Steph. Eduensem Iuonem Carnot. Hugonē à sancto Victore, locis superiori cap. sæpius citatis.

§ III.

Digitized by Google

A

§. III.

Antiquitas formarum quibus Græci vtuntur, eruitur.

V. Græci [a] verò ſuarum formarum antiquitatem ex variis Patrum teſtimoniis deducere conantur. Primò enim Dionyſium [b] putant ad hanc formam alluſiſſe, dum inter ritus ſacræ Ordinationis ἀναῤῥησιν, id eſt ſacram acclamationem, & præconium reponit: idem enim, inquiunt, ἀναῤῥησις, quod ἀναγόρευσις, porrò ἀναγορεύειν βασιλέα eſt *renuntiare, & creare Imperatorem*: quare iſto vocabulo, formam quâ vtuntur Græci, videtur indicare Dionyſius, quæ nempe forma nihil aliud, quam declarationem alicuius in Diaconum, Preſbyterum, Epiſcopum videtur continere: quibus addunt Dionyſium expreſſiùs adhuc iſtam formam innuiſſe, dum non ſuâ gratiâ, ſed diuinâ promotum ad aliquem ordinem declarari docet iis verbis, [c] τῷ μυσηρίῳ δηλοῦντος, ὡς ὁ φιλόθεος ἱεροτελεστὴς, ἐκφαντικός ἐστι τῆς ἱερᾶς ἐκλογῆς, οὐκ ἰδίᾳ χάριτι τοὺς τελουμένους εἰς τέλειον ἱερᾶς ἄγων τελέωσιν, *mysterio declarante, quod Pontifex conſecrator, cui Deus charus ſit, interpres & enarrator eſt diuinæ electionis: qui non ſua gratia eos qui conſecrantur ad Sacerdotalem perfectionem adducit*: annon (inquiunt) formam ordinationis apud Græcos adumbrare videtur Dionyſius, cùm enim οὐκ ἰδίᾳ χάριτι non propria gratia Põtificem aliquem promouere docet, nonne idem videtur docere, quod Græci in forma ordinationis, dum θείᾳ χάριτι diuinâ gratiâ miniſtros promoueri enuntiant? adde [d] eundem Dionyſium ſub finem eiuſdem capitis Antiſtitem non à ſeipſo moueri debere ad electiones peragendas, ſed eas exequi oportere affirmare, more cœleſtium Deo mouenti & auctori ſubiectum: quæ ſententia videtur expreſsè adhibita à Dionyſio, vt illorum forma, *diuina gratia, &c.* quem ſenſum habeat, & quomodo intelligenda ſit, aperiat: ſic nempe, vt Dei principalem in ordinibus conferendis eſſe auctoritatem, Pontificis ſolummodo, vt à Deo moti (quod proprium eſt inſtrumentorum quæ non mouent niſi mota) miniſterium eſſe inſinuet. Verùm non ea ſatis expreſſa videntur eſſe teſtimonia, quibus Græcorum forma à tempore D. Dionyſij in vſu fuiſſe oſtendatur: nam vt de priori nihil dicam, quod potius acclamationem ſignificat Græcis vſitatam hac voce, ἄξιος, quâ dignum eſſe ordinandum pronuntiant, in quam, cùm veſtes ordini ſuſcepto congruentes ordinatum induũt, prorumpere adhuc ſolent: quam pariter olim in vſu fuiſſe, tum ex [e] Conſtitutionibus Apoſtolicis, tum ex [f] Veteri Ordine Romano, tum [g] ex aliis ſuprà traditis apertè innoteſcit: hanc inquam acclamationem, quæ præconium continet, & laudationem, potius quàm formam, quâ ordinatus declaratur, mihi videtur Dionyſius ἀναῤῥήσεως nomine intellexiſſe: ſed vt de hoc nihil amplius dicam, poſteriora quoque teſtimonia, quibus diuina gratia creari Antiſtitem docet, à quocumque dici potuerunt, qui de ordinationis forma inter Græcos vſitata nullatenus cogitaret: & Græci potius in ſua forma inſtituenda, D. Dionyſium æmulati fuiſſe dici poſſunt, quàm D. Dionyſius in hac ſententia proferenda ad Græcorum formam reſpexiſſe ſtatuatur. Fateor tamen egregiam rationem, qua Græcorum forma confirmetur & illuſtretur, in hac S. Dionyſij ſententia contineri.

B

C

D

[a] Videatur Arcudius lib. 6 cap. 8. concordiæ.

[b] Dionyſius cap. 5. Eccleſ. Hierarch.

[c] Dionyſius cod. cap. in Theoria.

[d] Dionyſius ibidem ſub finem cap.

[e] Cõſt Apoſt. lib. 8 cap 4.

[f] Vetus Ordo Rom. in ordin. Epiſc.

[g] Vide ſuprà parte 1. vbi de teſtimonio ordinandis reddi ſolito ab vniuerſis diximus.

VI. Secundò ad eandem quoque formam alluſiſſe volunt Gregorium Nazianzenum, & Chryſoſtomum: Nazianzenum [h] quidem, tum in oratione Apologeticâ, tum in oratione quam habuit in funere Patris: priori ſiquidem oratione Nazianzenus Sacerdotes illos reprehendit, qui ad Sacerdotium nihil præter velle contulerunt, qui ſimul diſcipuli, & Doctores facti ſunt, qui extemporanei Sacerdotes creati, de quibus ſubdit ὧν τὸ ἔργον χάριτος ἀνθρωπίνης, οὐ δὲ τῆς πνεύματος, *quorum opus gratiæ humanæ eſt, non gratiæ ſpiritus.* Poſteriori [i] verò oratione queritur publicos magiſtratus meliori ordine adminiſtrari, quàm Eccleſiaſticos, quibus tamen οὐ θεῖα χάρις ἐπονομάζεται, id eſt, vt vertit Billius, *diuina gratia ſuper inuocatur*, vel vt alij vertendum putant, *veluti præconium accla-*

[h] Nazianzen. orat. 1. ſimilia habet orat. 20. & 21.

[i] Idem orat. 19. in laudem Patris.

d by Google

matur: quæ explicatio conuenientior est nam ἐπιφημίζω, idem est quod *laudo*, A
celebro, teste [a] Budæo, vnde ἐπιφήμισμα, idem, quod *fauor, præconium, laudatio*,
ἐπιφημισμὸς, idem quod ἀναῤῥησις: vnde quam formam Dionysius ἀναῤῥησιν, Na-
zianzenus ἐπιφημισμὸν appellat, & vterque diuinæ gratiæ acclamatione fieri
contestatur. Vtrobique igitur contendunt Nazianzenum formam ordinatio-
nis quâ Græci vtuntur, si non expressisse, saltem apertè insinuasse: Chrysosto-
mum [b] similiter eodem trahunt, in eâ nimirum oratione, quam habuit de Sa-
cerdotio, vbi ordinationes quasdam reprehendit, quod non fierent διὰ τῆς
θείας χάριτος, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς ἀνθρώπων σπουδῆς, *non diuina gratia, sed humano*
studio. Verùm nec Chrysostomum eò collimasse satis video, vt ad vsitatam or-
dinationis formam alluderet, nihilque eum loco citato dixisse comperio, quod
non quiuis formæ istius ordinationis ignarus dicere potuerit. Nazianzenum
quoque, etsi videatur probabilius ad hanc formam allusisse, nulla res tamen
conuincit, quæ ipsum eò respexisse confirmet: nam & verbum istud ἐπιφημίζω
pro inuocatione sumi potest, non pro laudatione, ac præconio, potuitque etiam B
dici diuina gratia inuocari super ordinatum, imò & laudari, quamuis istis ver-
bis in ordinatione Antistes vsus non fuerit.

VII. Neque tamen hæc à me dicuntur, vt formæ Græcorum quidquam de-
tractum velim, aut prædicta testimonia ad eius illustrationem frustrà adferri
putem; cùm sciam maximam ab his testimoniis adhiberi ipsi lucem, & conue-
nientem eam esse iisdem testimoniis non leuiter demonstrari: quare placet
etiam, quod iidem proferunt, verbum χειροτονίζειν, quo nempe iidem Græci
vtuntur, dum diuinâ gratiâ ordinatũ promoueri dicunt, idem significare, quod
deligere, creare, promouere, instituere, seu constituere: In Actibus quidem A-
postolicis verbum istud delectum, vel vt habet vulgata editio, *præordinationem* &
constitutionem significat: dum Paulo dicitur, [c] ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν προεχειρίσατο σε γνῶναι τὸ θέλημα αὐτοῦ, *Deus patrum nostrorum delegit te, præordinauit te, vt co-*
gnoscere voluntatem eius: item, [d] εἰς τοῦτο γὰρ ὤφθην σοι προχειρίσασθαί σε ὑπηρέτην, καὶ
μάρτυρα ὧν εἶδές, *ad hoc apparui tibi, vt constituam te ministrum, & testem eorum quæ vi-* C
disti. Eodem quoque verbo promotionem ad sacros Ordines significandam,
Clementem [e] in Constitutionibus Apostolicis, Ignatium [f] Epistola ad Ephe-
sios, Concilij [g] Niceni Patres, tum in Canonibus, tum in Epistola Synodica
quam scribunt ad Ecclesiam Alexandrinam, & Ægyptios, Patresque, Septimi
[h] Concilij Generalis, Chrysostomum, [i] & alios vsos fuisse obseruare poteris.

[a] Budæus in comment.
[b] Chrysost. orat. 4 de Sacerdotio.
[c] Actor. 22.
[d] Actor. 26.
[e] Clemens lib. 8 Constit. Apostolicarũ.
[f] Ignat. ep. ad Ephesios.
[g] Concil. Nicenum c. 10. eiusd. epist. Synod. ad Eccles. Alex. & Ægypt. incolentes.
[h] 7. Synod. cap. 14.
[i] Chrysost. tota orat. quã habuit cùm Presbyter esset creatus.

§. IV.

Conuenientiæ, pro formis quibus Græci vtuntur, explicantur.

VIII. Has pariter formas, earumque rationes explicant Græci, quas Simeon
[k] Thessalonicensis agendo de Diacono, fusè nobis iis verbis exponit, quæ
Latina reddemus, quia nullam in Græcos verbis vim facimus, [l] *Diacono*, inquit,
clamante, attendamus, Pontifex pronuntiat, diuina gratia, quibus verbis & eam Trinitati
communem esse testatur, & ipsam implorat. Deinde subiungit, quæ semper infirma sanat,
quippe nos humiles valdè infirmi sumus præsertim ad huiusmodi Dei munera præstanda. Id- D
circo & curationem ipse nobis infirmis adhibet, ipse nimirum præbet vires, & quæ desunt,
inquit, supplet: non enim nos à nobismetipsis aliquid comparamus, aut possumus, sed ipsa Dei
gratia, quæ omnia potest, omnia præstat, quæ nos minimè habemus, quæ item supplet, quæ de-
sunt in nobis χειροτονίζεται, hoc est προβάλλεται, καθιδρῦται, πληροποιεῖ, designat, constituit,
perficit. vnà cum verbo simul donum datur, neque enim potentiæ omnipotenti sua pte natura
perfectissimæ opus est tempore. Talem N etiam nomen profert, vt illud scribatur in cœlis, &
notus fiat Angelis, & hominibus, quandoquidem, & Dei constituitur minister, Reuerendum
Subdiaconum, his verbis honorat tum antiquum munus, tum eo munere præditum tanquam
Dei ministrum, denique gratiam possidentem, & in Christo ad agendum efficacem. Porrò cùm
dicit Diaconum, & officium consecrans tribuit, & qui consecratur vnà cum verbo Pontificis
continuò ministerium accipit, sanctissimusque ac diuino Spiritu ad operandum potens euadit.
Siquidem ipse consecrans non vt homo, sed vt Pontifex vnà cum gratia ea verba profert, &

[k] Theſſalonicenſis lib. de Sacram. cap. de ſacra Ordinat.
[l] Græca legas apud Arcudiũ lib. 6. cap. 8.

gratiam

A *gratiam inuocat, ipſaque gratia operatur. Nam & verbum Dei efficax eſt, & omnia operatur vnus & idem ſpiritus.* Hæc Simeon Theſſalonicenſis.

IX. Poſſet & iſta Græcorum forma alia ratione confirmari: quia nempe cauſæ omnes ordinationis in hac formâ conuenienter explicantur, cauſa quîdem principalis efficiens, Deus, qui conuenienter τῆς θείας χάριτος nomine, hoc loco deſignatur, quia quod ad ſacras iſtas functiones deligimur, totum id gratiæ diuinæ tribuendum eſt: vnde Paulus ad Apoſtolatum electus ait, [a] *gratia autem Dei ſum ad quod ſum*: & alibi ſe miniſtrum Euangelij factum eſſe profitetur *ſecundùm donum gratiæ Dei*, [b] *quæ*, inquit, *data eſt mihi ſecundùm operationem virtutis eius, mihi omnium Sanctorum minimo data eſt gratia hæc, in gentibus Euangelizare inueſtigabiles diuitias Chriſti, & illuminare omnes, &c.* Vnde etiam qui ſacra iſta munia exercent, [c] *traditi gratiæ Dei in opus* dicuntur, in Actibus Apoſtolorum: ſi qua enim in re gratia Dei opus eſt, maximè in ſacris miniſteriis, in quibus miniſter, & ſui & aliorum causâ, gratiâ Dei indiget, eamque ſibi aquirit, & aliis largitur: ſi

B quo in Sacramento gratia Dei maximè elucet, in hoc præſertim, in quo [d] *diuiſiones gratiarum* dantur; & cùm reliqua Sacramenta ad gratiam gratum facientem per ſe ſolùm referantur, Sacramentum verò Ordinis ad gratias gratis datas) inſuper ordinatur. Ideóque rectè etiam in hoc Sacramento efficacia gratiæ oſtenditur, quia ad mirabiles effectus ipſa tunc temporis diuina gratia impenditur: rectè verò in hoc eadem gratia commendatur, quod infirma ſanet, & imperfecta perficiat: tum vt profeſſione noſtræ vilitatis, quæ tunc temporis maximè recognoſcenda eſt, cum ad maiora conſurgit, ampliorem diuinæ bonitatis miſerationem teſtemur: tum vt ordinandorum demiſſi conſcientiâ propriorum defectuum animi, gratiæ ordinationis efficacia, & diuinæ in eos bonitatis teſtimoniis erigantur: cauſa autem efficiens inſtrumentalis puta Pontifex in ea forma ſic omittitur, vt facilè ſuppleatur; quod enim diuina gratia hîc perficit, hoc per Pontificem eiuſque miniſteriũ perficit: Deus eius prin-

C ceps cauſa eſt, Pontifex inſtrumentalis & miniſterialis; vnde in conſequentibus precationibus habetur, [e] ὃν ἐξελέξασθαι παρ' ἐμοῦ, *quem tu voluiſti* (Domine Deus) *vt à me crearetur* Preſbyter; & in Litaniis clamant cæteri ὑπὲρ τοῦ ἔργου τῶν χειρῶν αὐτοῦ τοῦ κυρίου δεηθῶμεν, *pro opere manuum eius* (Pontificis conſecrantis) *Dominum deprecemur.* Formalis autem cauſa hic etiam explicatur dum & ſacræ ordinationis, perfectionis, & cõſecrationis fit mentio, & ordo ad quem quiſque promouetur, expreſsè nominatur. Materialis itidem, nempe ordinandus ipſe manifeſtè deſignatur, qui proprio nomine appellatur, quia & Petrum [f] proprio nomine Chriſtus vocauit, imo & nomen ipſi proprium dedit, cùm eum paſcendis propriis ouibus ſui gregis præfecit: & Paulum [g] proprio quoque nomine appellauit, cùm ad Apoſtolatum vocauit, & Apoſtolos nominatim Euangeliſtæ expreſſerunt, cùm de eorum Apoſtolatu verba fecere, præcipuiſque inter Apoſtolos [h] Petro, Ioanni, Iacobo nomina à Chriſto in-

D cium refertur, ad quod qui ordinandus eſt, inſtitui & conſecrari debet. Itaque cùm cauſæ omnes ordinationis in forma apud Græcos pro hierarchicis ordinibus conferendis vſitatâ conuenientiſſimè explicentur, quis dubitabit, quin forma illa, quâ vtuntur, ſit conuenientiſſima?

X. Stabilitæ ergo videntur eſſe Græçorum formæ, quibus in ordinibus hierarchicis conferendis vtuntur, quos ordines maiori ſolemnitate quàm reliquos tradunt, ſoloſque ante ſacrum Altare conferunt: vt poſteà dicemus, ideóque diuerſis in his & illis conferendis formis vtuntur: nam forma, quâ vtuntur in ordinibus hierarchicis eſt indicatiua, vt populis fidelibus indicentur, quinam ad hos ordines promoueantur, in quibus ſacrum quendam principatum in ipſos exercere, & debitam ab iis obedientiam peculiari iure exigere poſſint: at forma in ordinibus non hierarchicis non eſt indicatiua, ſed deprecatoria, quia non eſt neceſſe vllis eos indicari, qui ad officiũ ſolum Eccleſiaſticũ, non ad regimen, aut ſacrum principatum ordinantur: neceſſe tamen eſt vt aliorum precibus iuuentur, qui ad precandum pro aliis aſſumuntur, & maiori ſanctitate

a 1. Cor. 15.
b Ad Eph. 3.
c Actor. 14. & 15.
d 1. Cor. 12.
e Vide in Euchologio.
f Ioan. 21. Matth 16.
g Actor. 9.
h Matth. 10. Marc. 3. Luc. 6.

indigent, cum quâ diuinis posthac ministeriis inculpatè deseruiant. Neque verò forma ista deprecatoria, tanquam insufficiens reprehendi debet: tum quod [a] Apostoli orantes, & deprecantes imposuisse manus leguntur: quamuis enim orationes & preces pro consecrationis verbis nonnunquam vsurpentur (quomodo intelligendi sunt [b] Iustinus, [c] Cyprianus, Cyrillus [d] Hierosolymitanus, Eusebius [e] Emissenus, [f] Augustinus & alij, dum *prece, inuocatione diuini nominis, mystica prece*, Eucharistiam confici affirmant) quamuis item orationes, de quibus ibi fit mentio pro precibus quæ ordinationem antecedunt, & totum eius ritum comitantur, non pro ipsa ordinatione intelligi possint: videntur tamen hæc verba quoque indicare posse ordinationem precibus ipsis perfici ac peragi: tum quod Constitutiones [g] Apostolicæ in ordinationibus Episcopi, Presbyteri, Diaconi, Subdiaconi, Lectoris, Episcopum manus imponentem, διχορθίον, seu precantem semper describant, nullaque alia verba quàm deprecatoria in istis ordinationibus eo tempore adhibita fuisse testentur: tum denique quod ex ipso Veteri [h] Ordine Romano suprà retulerimus in Episcoporum ordinationibus nulla alia verba, *quamdiu manus eis ab Episcopis consecrantibus imponebatur*, prolata olim fuisse, quàm deprecatoria.

[a] Act. 6. 13. & 14.
[b] Iustin. Apolog. 2.
[c] Cypr. epist. 70. ad Ianua.
[d] Cyril. Hierosol. catech. 5. & 4. Mystagog.
[e] Euseb. Emis. ser. 5. de Pasch.
[f] Augustinus lib. 5. de Trinit. cap. 4.
[g] Const. Apost. lib. 8. cap. 4 5. 4. 16. 17. 18. 21. 22.
[h] Vetus Ordo Roma. in ordinatione Episcopi.

A

B

§. V.

Conuenientiæ pro formis Latinorum assignantur.

XI. Eiusdem autem ferè sensus est Latinorum forma: licet aliis verbis, aliâque ratione expressa: eiusdem inquam ferè sensus, quia (quod in Ordinationis Sacramento potissimum est) potestatem explicat, quæ per ordinationem traditur, vel dispositionem ad illam potestatem dignè recipiendam, eiusque functiones ritè obeundas: [i] Etenim in ordinibus hierarchicis, cùm prius quemque purgari, quàm purgare; illuminari, quàm illuminare; perfici quàm perficere conueniat, vt Patres [k] tradunt: ideò duplex forma in istis ordinibus, vna quæ gratiæ infusionem significat, quâ in meliorem hominem sacer Mystagogus vberioris gratiæ infusione transformetur, hæc nempe *accipe Spiritum sanctum*: altera quæ potestatem homini iam purgato conferri indicat, qualis ista, *accipe potestatem offerre sacrificium, &c.* in ordinibus verò non hierarchicis, ad quorum functiones minor dispositio requiritur, minorque sanctitatis videtur exigi necessitas, forma ista omittitur, quæ gratiæ cumulatius donum significat, quamuis quiuis ordo pro modulo suo gratiam aliquam largiatur, eaque forma seruatur, quæ potestatem ordinando tradi ostendit.

[i] Dionysius cap. 5. Eccles. Hierarch.
[k] Nazianz. orat. 1. 19. 20. 21. & alibi.

C

XII. Conuenientissimè autem verbo imperatiuo vtitur Pontifex, vt potestatem spiritualem tradere se omnibus significet: cùm enim potestas per actum suique vsum maximè innotescat, dum vsum Pontifex Ordinis præcipit, verboque imperatiuo vtitur, euidenter exprimit potestatem quam tradit; sed nec eam potestatem tanquam otiosam relinquendam, aut tanquam gladium in vagina reconditum, permittendam esse hebescere, aut negligentia nostra dedecorari serió hortatur, dum iis eam verbis confert, quibus eius vsus imperatur, ac præcipitur. Habent & Christi Domini exemplum hac in re Nostri, quod sequâtur: qui nullam potestatem vel officiũ spiritale verbo vllo tradidit nisi imperatiuo: quo enim quæso verbo Petro daturus supremã in omnes potestatem vsus est? imperatiuo, dicendo, [l] *pasce oues meas*: quo Apostolicam discipulis, quos elegerat, potestatem dedit? verbo vtique isto imperatiuo: [m] *ite, ecce ego mitto vos, sicut agnos inter lupos: nolite portare sacculum, neque peram, &c.* quo Apostolorum primam missionem consignauit? imperatiuo, [n] *in viam Gentium*, inquit, *ne abieritis, &c. euntes autem prædicate dicentes, &c. Infirmos curate, mortuos suscitate, leprosos mundate, dæmones eiicite, &c.* quo alteram Apostolorum missionem abundantius exornauit? imperatiuo: hæc mandans, [o] *euntes ergo docete omnes gentes baptizantes eos, &c.* atque, vt efficaciora etiam huius dicti exempla proponamus, imperatiuo verbo Apostolos Sacerdotes primum creauit dicens, [p] *hoc*

[l] Ioan 21.
[m] Luc. 10.
[n] Math. 10.
[o] Math. vlt.
[p] 1. Cor. 11.

D

facite

Digitized by Google

A *facite in meam commemorationem*: imperatiuo verbo poteſtatem remittendi peccata tradidit, eo nempe, quo iam Eccleſia eandem poteſtatem in ordinatione Sacerdotis largitur, [a] *accipite Spiritum ſanctum, quorum remiſeritis peccata, remittentur eis, & quorum retinueritis, retenta ſunt*, quam eandem orationem in ordinatione Epiſcopi, & in ordinatione Diaconi dimidiatam vſurpat prioribus verbis vtẽs, à poſterioribus, quæ Sacerdoti propria ſunt, prudenter abſtinens. Quemadmodum ergo totius mundi creatio verbo imperatiuo, *fiat*, peracta eſſe traditur: ita & eorum ordinatio, per quos omnis creaturæ, id eſt, hominis, renouatio procuratur, non niſi verbo imperatiuo conſentaneè perficitur.

[a] Ioan. 20.

[b] Genes. 1.

XIII. Nec reprehendi debet quod in iſtis ordinationum formis nulla ſanctæ Trinitatis habeatur inuocatio, ſed ſolùm quibuſdam ex iis verba iſta adhibeantur, *in nomine Domini*, quæ nemo ordinationi eſſentialia eſſe putauit: Etenim vt rectè exponit [c] D. Thomas, ideò in reliquis ferè omnibus Sacramentis expreſſa fit ſanctæ Trinitatis inuocatio, quia effectus reliquorum ferè omnium Sa-

[c] D. Thomas ſuppl. qu. 34. art. 4. ad primum.

B cramentorum præcipuus eſt gratia, quæ Deo ſoli tribui poteſt, nec ab eam habente in alium transfunditur, cum & miniſter Sacramentorum poſſit eſſe gratiâ omni ſpoliatus, & quamuis gratiâ exornatus ſit, per eam tamen non agat in Sacramentis adminiſtrandis, nec eam aliis communicet: proindéque, quia nihil eſt in miniſtro ſimile effectui quem producit, per quod operetur, ideò ad ſanctiſſimam Trinitatem recurri oportet, quæ eſt fons omnis gratiæ, cuiuſque participatio videtur eſſe ipſa gratia, per quam ſcilicet efficimur, [d] *diuinæ conſortes naturæ*. E contra verò cùm poteſtas quam in conſecratione confert Epiſcopus, ſit participatio quædam Epiſcopalis poteſtatis, ſicut Epiſcopalis eſt participatio expreſſior Sacerdotij Chriſti; & per eam poteſtatem veluti cauſa quodammodo vniuoca Epiſcopus in ordinatione operetur: ideò Trinitatis nullam neceſſe eſt fieri mentionem: ſufficitque quod Epiſcopus, in quo eſt poteſtatis quædam plenitudo Sacerdotalis, operari & agere in ordinatione videatur. Nota tamen Concilium [e] Florentinum formam ordinationis Preſby-

[d] 2. Pet. 1.

C teratus, quæ porrectioni inſtrumentorum coniungitur, iis verbis expreſſiſſe, *accipite poteſtatem offerendi ſacrificium in Eccleſia tam pro viuis, quàm pro defunctis, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti*; quod quidem cùm ſic de aliorum ordinum formis iudicandum eſſe pronuntiet, videtur inuocationem ſanctæ Trinitatis in ordinibus conferendis velle præcipere: hanc tamen ipſam formam, qualem iam Pontificale Romanum præſcribit, abſque expreſſâ ſanctiſſimæ Trinitatis mentione, Vetus [f] Ordo Romanus docuit: nec vllus ex antiquis Eccleſiaſticarum ceremoniarum expoſitoribus huius perſonarum diuinarum expreſſionis meminit: imò omitti illam docuerunt, vt patet ex D. Thomâ citato; certè ſtandum eſt Eccleſiæ vſui, ex quo non eſſe illam expreſſionem neceſſariam abundè confirmatur.

[e] Conc. Florent. in decreto vnionis.

[f] Vetus Ordo Roma. in ordin. Preſbyt.

§. VI.

Explicantur aliqua alia obſeruatione digna circa formas Latinorum.

D XIV. Obiter quoque hîc notandum (licet id nec Florentina [g] Synodus, nec Vetus [h] Ordo Romanus religiosè obſeruarit, in quibus nempe prædicta ordinationis Preſbyteralis forma pluraliter enuntiatur) ſingulariter in ordinibus hierarchicis formas omnes efferri: cùm è contra pluraliter ordinum non hierarchicorum formæ enuntientur. Id tamen pariter Carthaginenſe [i] quartum non obſeruat, quod quia ſingulariter Exorciſtæ, Lectoris, Oſtiarij vnius duntaxat ordinationem deſcribit, ideò formas ſingulariter effert: illud autem diſcrimen quod diximus, habet Pontificale [k] Romanũ, ex quo inferre licet Subdiaconatu, & minoribus ordinibus initiandos plures ſimul inſtrumenta tangere poſſe, & ſimul per vnicam formam ordinari, eos nempe omnes, qui moraliter loquendo ſimul ordinationis inſtrumenta tangunt: Diaconos verò, Preſbyteroſque non debere niſi ſigillatim per propriam vnicuique formam ordinari, quia nempe eorum ordinatio maioris eſt in Eccleſia momenti, quàm reliquo-

[g] Florent. ſuprà.

[h] Vetus Ordo Rom. ſuprà.

[i] Carthag. 4. c. 7. 8. 9.

[k] Pont. Rom. in ſingulis ordinib. explicandis.

rum. Cauenda tamen est in ordinibus etiam non hierarchicis perturbatio, nè videlicet successiuè pluribus instrumenta porrigantur, & vna pro iis omnibus forma recitetur; quamuis enim validè ordinentur, dummodo contactus instrumentorum prolationi verborum moraliter coniungatur: nihilominus satiùs omnino est pluribus simul instrumenta porrigi, & formã pro iis recitari, quamdiu ipsi instrumenta attingunt: sic enim & confusio in ordinatione vitatur, & periculo occurritur, ne aliqui recedant non ordinati, qui vel non omninò instrumenta contigerint, vel longè ante, aut post, formæ prolationem attigerint. A

XV. Porrò non licet mutare aut inuertere formam ordinationis, quam Ecclesia obseruat; immutatio tamen leuis, aut in rebus minimè substantialibus ordinationem non vitiat: nullatenus quoque dubitem, quin eorum, qui vel apud Latinos Græcorum forma ordinati sunt, vel eorum qui apud Græcos Latina (nisi ex voluntate Summi Pontificis, cui in Ecclesias omnes suprema est auctoritas) irrita sit ordinatio; nam sicut quæ sufficit apud Græcos impositio manuum, in Ecclesia Latina ad validam ordinationem non sufficit: ita nec forma: vtraque enim tam materia quàm forma ad validam ordinationem ab Ecclesiæ determinatione pendent: Ecclesia autem aliam pro Ecclesia Græca formam, aliam pro Latina determinauit: ideóque Latinorum forma apud Græcos insufficiens, Latinorum apud Græcos: quod enim hæc imperatiuo, illa indicatiuo, aut deprecatiuo verbo exprimatur, essentiale, ni fallor, discrimen est. Vnde non est parratio consecrationis in pane azymo, vel fermentato, in quo vtrique tam Latini, quàm Græci, vbicumque sint, consecrãt: quia determinatio materiæ consecrandæ non pendet ab Ecclesiâ, sed à Christo, qui tam panem azymum, quàm fermentatũ materiam consecrationis esse voluit. Quod si forma Græcorum apud Latinos sufficeret, certè is diceretur validè ordinatus, super quem preces in ordinationibus recitari solitæ fusæ fuissent, quod nemo admiserit: vnde fatetur Innocentius[a] quartus, quod nisi formæ fuissent inuentæ, sufficisset dicere ad validè ordinandum, *sis Sacerdos*, vel alia æquipollentia verba: quod post formarum ab Ecclesia institutionem non sufficit. B C

[a] Innocent. 4. in cap. Presbyt. de Sacra. non iterãd.

SECTIO TERTIA.

De effectibus Ordinationis.

CAPVT I.

De gratia Ordinationis.

ARTICVLVS I.

De gratiis gratis datis, quæ per Ordinationem conceduntur. D

§. I.

Gratias aliquas gratis datas per Ordinationem dari.

I. PRIMVS effectus ordinationis est gratia, iuxta illa toties citata D. Pauli verba, [b] *noli negligere gratiam quæ in te est, quæ data est tibi per Prophetiam cum impositione manuum mearum, & admoneo te, vt resuscites gratiam, quæ est in te, per impositionem manuum mearum.* Verùm quoniam duplex est gratia, vna gratis data, quæ ad vtilitatem datur proximorum, non ad habentis sanctificationem: altera gratis quidem data, sed tamen quæ, quod alio nomine gratum faciens dici possit, quia homines gratos Deo efficit, & ad habentis sanctificationem per se ordinatur,

[b] 1. ad Tim. 4.

Digitized by Google

A narur, ideò gratis datæ opponitur, & gratum faciens ſimpliciter vocatur: quæ etiam duplex eſt, vna actualis, quæ in piis motibus, illuſtrationibus ſcilicet intellectus, & inſpirationibus voluntatis conſiſtit, quibus homo ad bene agendum accenditur, vel in benè agendi propoſito fouetur: altera habitualis, quæ inhærens eſt animæ, permanenterque inſidens ſanctitas, qua formaliter reconciliamur Deo, gratique efficimur, & iuſti. Ideò videndum eſt, quænam ſacris Ordinibus adnexa ſit, & à ſacra ordinatione conferatur.

II. Primùm dicam de gratiis gratis datis, & cum poteſtas per quemcumque ordinem conceſſa adminiſtrandi res ſacras gratis in aliorum vtilitatem detur, eo ipſo quo poteſtatem illam per ordinem dari dicimus, gratias quoque gratis datas ab ordinatione concedi fateri debemus. Verùm aliæ vtique gratiæ gratis datæ communiter nominantur, quæ ad laudabiliter, vel maiori cum ſplendore poteſtatem illam executioni demandandam deſeruiunt: cuiuſmodi ſunt ea, quæ prima ad Corinthios Epiſtolâ numerantur, [a] *ſermo ſapientiæ, ſermo* [a] 1. Cor. 12.

B *ſcientiæ, gratia ſanitatum, operatio virtutum, prophetia, diſcretio ſpirituum, genera linguarum, interpretatio ſermonum*: quæ quidem non neceſſariò ſacræ Ordinationi adnexa eſſe tum experientia oſtendit, tum Apoſtoli in eadem Epiſtola ſententia, in quâ non omnibus omnia iſta dona, ſed vni vnũ, alteri alterum tribui aſſerit, ita vt diuiſiones ſint gratiarũ; cùm ergo vni dentur omnes ordines, & in Epiſcopo omnes contineantur, quis nõ videt gratias illas non neceſſariò ex Apoſtoli ſententia ordinibus alligatas eſſe debere? Quidam tamen ſingulis ordinibus ſingula iſta dona myſticè applicant, vt ſuperiùs expoſuimus: non quod ſingula iſta dona infallibili diuino pacto per ſingulos iſtos ordines conferri debeant; ſed quod ſingula ordines maximè deceant, Epiſcopum ſapientia, Preſbyterum ſcientia, Diaconum fides, Subdiaconum operatio virtutum, Acolythum prophetia, Exorciſtam gratia ſanitatum, Lectorem interpretatio ſermonum, Oſtiarium diſcretio ſpirituum, Pſalmiſtam tandem (placet enim & illum addere ad

C perfectam inſtituendam comparationem) genera linguarum: ad quæ proinde dona quantum ſatis eſt ad officio ſuo laudabiliter ſatisfaciendum acquirenda, non dubium eſt quin Deus ordinationis intuitu ex congruitate quadam moueatur, ne deeſſe in neceſſariis videatur: [b] *Dei* ſiquidem *perfecta ſunt opera*: &, [c] *Deus eſt qui operatur in nobis*, inquit Apoſtolus, *& velle & perficere*: itaque qui dederit ordinis ſuſcipiendi voluntatem, dabit & eiuſdem rectè gerendi facultatem. [b] Deut. 32. [c] ad Philip. 2.

§. II.

In Eccleſiæ exordio gratias gratis datas fuiſſe, quæ iam non dantur niſi rarò.

III. Certè, qui primi Euangelij miniſtri creati ſunt, ij gratiis gratis datis præ cæteris illuſtres erant, vixque ſine iis ordinabantur, vel mittebantur. Legimus Apoſtolis cùm ante Chriſti Aſcenſionem miſſi ſunt, patrandorum miraculorum

D datam eſſe poteſtatem, quos nempe iis tunc verbis Chriſtũ affatum eſſe nouimus, [d] *infirmos curate, mortuos ſuſcitate, leproſos curate, dæmones eiicite*: Legimus & eoſdem Apoſtolos [e] ad prædicandum miſſos, dæmonia multa eieciſſe, & infirmos curaſſe. Legimus [f] & de malis Eccleſiæ miniſtris dictum eos inutiliter in Dei iudicio gloriaturos, quod in nomine Domini prophetarint, & multas virtutes fecerint. Legimus [g] & promiſſa Apoſtolis in diſperſionem gentium ituris linguarum nouarum locutionem, infirmorum ſanationem, &c. [h] *Eoſdemque profectos prædicaſſe vbique Domino cooperante, & ſermonem confirmante ſequentibus ſignis.* Communis quoque Patrum ſententia eſt, cuius ſuprà meminimus, vt per eam gratiam quam docet D. Paulus datam eſſe Timotheo, per impoſitionem manuum ſuarum, gratiam gratis datam (licet non ſolam) intelligendam eſſe contendant: pro ea ſiquidem expoſitione [i] Hieronymus, [k] Chryſoſtomus, [l] Theodoretus, [m] Theophylactus, [n] Oecumenius, [o] Primaſius, [p] D. Thomas, & alij plures laudari poſſunt: fauetque textus, vbi enim D. Paulus monuit Timotheum, vt attenderet lectioni, exhortationi, & doctrinæ, mox ſubdit, [q] *noli*

[d] Math. 10. [e] Marci 6. [f] Math 7. [g] Marc. vlt. [h] Ibidem. [i] Hieronym. epiſt. 85. ad Euag. & in cap. 4. prioris ad Timoth. [k] Chryſoſt. hom 3. in ep. 1. ad Timoth. cap. 4. [l] Theodoret. [m] Theophyl. [n] Oecumen. [o] Primaſius. [p] D. Thomas comment in dict. cap. [q] 1. ad Tim. 4.

Digitized by Google

negligere gratiam; quæ in te est, quæ data est tibi per prophetiam cum impositione manuum A
Presbyterij: quibus ista quoque adiungit, *hæc meditare, in his esto, vt profectus tuus manifestus sit omnibus: attende enim tibi, & doctrinæ; insta in illis: hoc enim faciens & teipsum saluum facies, & eos qui te audiunt*: quæ quidem verba duplicem nobis gratiam ante oculos mentis obiiciunt, vnam gratum facientem, quâ Episcopus ad suo officio satisfaciendum excitetur: alteram gratis datam, quæ facultatem officio suo satisfaciendi eidem præbeat; quam vtramque excitandam monet Apostolus, illi parendum, hanc exercendam esse præcipit; vtramque per impositionem manuum dari ostendit: nec malè forsan ad gratiam sanctificantem hæc verba Pauli referes, *quæ in te est*, ad gratiam gratis datam, illa, *quæ data est tibi*: quia hæc habet rationem doni, nec semper animæ insidet, cui semper illa tanquam habitus, aut actus inhæret.

IV. Alia tamen ratione gratiæ gratis datæ iam per ordinationem conceduntur, alia primis Ecclesiæ nascentis temporibus concedebantur, tunc quidem temporis absque vllo labore, vel industriâ eorum qui ad sacros Ordines assu- B
mebantur, & ad Ecclesiasticas dignitates, à Deo gratiæ illæ copiosè infundebantur, vnicuique tamen prout opus erat: interque alia dona tunc temporis communia duo præsertim erant, primum linguarum variarum scientia, de qua
a Act. 2. Lucas, [a] *loquebantur variis linguis Apostoli magnalia Dei*, & Paulus, [b] *gratias ago Deo*
b 1. Cor. 13. *meo, quod omnium vestrum linguis loquor*; imo & laicis passim ea in Cõfirmatione da-
c Act 19. batur, dicitur enim in Actibus Apostolicis, [c] *& cum imposuisset illis manus Paulus, venit Spiritus sanctus super eos, & loquebantur linguis, & prophetabant*: alterum dæmoniorum expulsio à corporibus obsessorum, quod omnibus vel ferè omnibus
d Iustin. dialogo contra Tryphonem, & q. 40. ad gentes. Christianis fuisse commune suis adhuc temporibus docent [d] Iustinus Martyr,
e Tertul. lib. de cor. militis lib. ad Scap. lib. de spect. & alibi. [e] Tertullianus, [f] Cyprianus, [g] Arnobius, [h] Lactantius, & alij. Primum verò do-
f Cypria. ep. 62. ad Demetr. & de idolorum vanitate. num, putà linguarum propter Euangelij prædicationem, & infidelium con-
g Arnob. lib. 2. contra gent. uersionem (*linguæ enim*, teste [i] Apostolo, *in signum sunt non fidelibus, sed infidelibus*)
h Lactan. lib. 5. Inst. cap 16. & 18. in Ecclesia tunc vigebat: alterum, scilicet dæmoniorum expellendorum virtu- C
i 1. Cor. 14. tem ad demonstrandam Christi de dæmonibus reportatam victoriam, viguisse
k Ioan. 16. necesse est, vt verè dici potuerit, [k] quod tunc princeps mundi eiectus fuerit foras, quia verò hæc victoria semper in Ecclesia perseuerat; ideò ex omnibus miraculosis donis istud in Ecclesia semper permansit, quod Exorcistarum ordini adnexum est, vt diabolus è corporibus obsessorum eiici possit. Legimus quoque sequentibus temporibus linguarum peritiam, & obscuriora Scripturæ sacræ loca interpretandi scientiam pluribus in ordinatione, vel ordinationis priuilegio sanctissimis viris fuisse concessam: Illustre huius rei habemus exemplum in Beato
l Comparatio Basilij, & Ephrem per Amphiloch. Ephrem, qui teste Amphilochio, & Græcorum
m Menolog. Græcum 5. Cal. Febru. [m] Menologio imponente ei manus Basilio, eumque seu Diaconum, seu Presbyterum ordinante, repentè linguam Græcam didicit, & cùm antea eius esset ignarus, in hæc verba prorupit, *σῶσον, ἐλέησον, ἀνάστησον, καὶ διαφύλαξον ἡμᾶς τῇ χάριτι*, id est, *salua, miserere, resuscita, & tuere nos Deus tua gratia*: qui tamen passim ab aliis
n Trithem. de scrip. Eccles. in S. Ephrem. auctoribus Diaconus solum dicitur; ea nempe, vt, puto de causa, quod propter D
humilitatem ad diuina mysteria conficienda, vt testatur [n] Trithemius, nunquam vt Sacerdos accessisset.

§. III.

Ratio discriminis allati ostenditur.

V. Neque verò necessarium semper fuit, vt gratiæ gratis datæ, quæ ad patranda miracula referuntur, in nostris ordinationibus passim conferrentur, [o] *hæc signa*, inquit Gregorius, & ex eo [p] Beda, *necessaria in exordio Ecclesiæ fuerunt: vt enim*
o Greg. 29. in Euangel. *cresceret ad fidem multitudo credentium, miraculis fuerat nutrienda, quia & nos, cùm arbusta*
p Beda in cap. vlt. Marci. *plantamus, tamdiu eis aquam infundimus, quousque ea in terra iam coaluisse videamus: at si*
q August. lib. de vera religione cap. 25. *semel radicem fixerint, irrigatio cessabit: hinc est enim quod Paulus dicit, linguæ in signum sunt non fidelibus, sed infidelibus*: similiter Augustinus, [q] *cùm Ecclesia Catholica per totum*

Digitized by Google

A *tum orbem diffusa, ac fundata sit, nec miracula in nostra tempora durare permissa sunt, ne animus semper visibilia quæreret, & eorum consuetudine frigesceret genus humanum, quorum nouitate flagrauit.* Satis superque augusta est, & sancta ordinatio nostra, satis eminentem & miram homini confert potestatem, vt sine miraculis venerationem sibi conciliare, piumque horrorem suscipientibus & videntibus incutere possit: quamquam quid dico ab ea abesse miracula, cùm ipsa tota sit miraculum, & miraculis grauida, nisi frequentiâ ea desinerent esse miracula, quæ miraculorum difficultatem, & magnitudinem excedunt? Liceat ad hæc probanda proponere quæ continenti ferè serie citatis ipsorum verbis idem [a] Beda & [b] Gregorius adiungunt, *sancta quippe Ecclesia spiritualiter facit quod tunc per Apostolos corporaliter faciebat: nam Sacerdotes tum, cùm per exorcismi gratiam manum credentibus imponunt, & habitare malignos spiritus in eorum mente contradicunt, quid aliud*

B *faciunt, nisi dæmonia eiciunt? & fideles quoque*, quanto fortiùs Clerici, quibus id ex officio conuenit, *qui iam vitæ veteris sæcularis verba derelinquunt, sancta autem mysteria insonant, conditoris sui laudes, & potentiam quantum præualent, narrant, quid aliud faciunt, nisi nouis linguis loquuntur? qui dum bonis suis exhortationibus malitiam de alienis cordibus auferunt, serpentes tollunt, &c.* nonne etiam (quod ex eodem [c] Beda alio in loco non dissentaneum proposito adduci potest) *mens ad præceptum eorum, qui fortes fide sunt, tollitur de terra, & in mare proicitur, cùm prædicantibus verbum Doctoribus sanctus, immundus spiritus ab eorum corde repellitur, qui ad vitam sunt prædestinati? &c.* Nonne (vt vno verbo concludam) potestates consecrandi corpus Christi, remittendi peccata, aliæque eiusdem notæ, quæ in ordinatione conferuntur, miræ, imò si consuetudinem exceperis, insignia miracula censendæ sunt? [d] *quid enim est facilius dicere*, inquiebat ipse Christus, *dimittuntur tibi peccata tua: an dicere, surge & ambula?* quid difficilius facere, [e] vt ea quæ non erant, essent, vel vt ea quæ sunt, in aliud conuertantur? ea tamen finio, ac seco, ad quæ minimè co-

C gitantem abripuit animus, vt, cùm tot mira in ordinatione conferantur, non esse necessarium concludam in eâ quoque percipi quotidiana miracula, quæ curiositatem pascerent, fidem autem non æquè excitarent.

VI. Eandem quoque ob causam ab ordinatione nostrâ abesse potest inusitatus, & suprà naturam quarundam gratiarum gratis datarum, quæ naturaliter, proprio labore, temporisque successione obtineri possunt, sine labore verò, ac momento obtineri nequeunt, acquirendarum modus: nam & talis modus gratiarum istarum acquirendarum, miraculum est; quid ergo necessarium est, sapientiam, scientiam, regendi prudentiam, linguarum notitiam, Scripturæ sacræ exponendæ peritiam, elocutionis sacræ peritiam, aliasque gratias gratis datas in ordinatione infundi, cùm eæ omnes labore, diligentiâ, industriâ ab ordinandis comparari possint? grauiter & eleganter in eos inuehitur Nazianzenus, qui & ipsi Antistites creantur, non elaborati, sed recentes quantum ad dignitatem sati, & editi, quemadmodum Poëtæ Gigantes finxerunt: carpuntur & qui tales

D eligunt, quasi scientiam eos momentaneam in ordinatione consequi posse sperent, [f] *vno*, inquit, *die sanctos fingimus, eosque sapientes, & eruditos esse iubemus, qui nihil didicerunt, nec ad Sacerdotium quicquam prius contulerunt præter velle*: stulta hæc confidentia, crassus error, vt ad miracula edenda diuinam prouidentiam adstringamus, quæ certas sibi leges operandi præfixit, vt hominum temeritatem, hominum ignauiam foueamus, cùm & Ecclesiastici status electio maturi iudicij opus, & tota Ecclesiastica vita, diligentis, solertis, vigilis continua quædam occupatio esse debeat.

[a] Beda & [b] Gregorius loco citato.

[c] Beda lib. 3. comment. in cap. 11 Marci. Vide etiam Bernard. ser. 1. de Ascensione spiritualiter miracula interpretantem.

[d] Matth. 9.

[e] Vide Ambrosium lib. 4. de Sacram. cap. 4.

[f] Nazianzen. orat. 20. in laudē Basilij. πολλοὶ μὲν ἀνθρώπων τοὺς ἁγίους, ἢ σοφοὺς εἶναι, καὶ διδασκάλους, τοὺς οὐδὲν σοφισθέντας, οὐδὲ τῷ βαθμῷ σοφωτέρους γενομένους πολλὰ τῶν βελτιόνων.

§. IV.

Aliquas tamen gratis datas, quodammodo Ordinationi adnexas iam esse.

VII. Dicendum est nihilominus, eam esse sacræ Ordinationis efficaciam, vt nos scientiæ Scripturarum sacrarum, & sacræ doctrinæ acquisitioni, intelligentiæ, & expositioni longè aptiores, magisque idoneos efficiat, cuius rei cùm apertæ rationes eluceant, quod nec Deus in necessariis desit, nec conuenientes vnicuique statui, quantum ex se, gratias deneget; quod ordinatis intuitu sacræ Ordi-

nationis vtpotè Sacramenti, ad officia ſua obeunda, auxilia ſupernaturalia pro- A
miſerit; quod [a] hanc Hierarchiæ tàm cæleſtis, quàm Eccleſiaſticæ ſubordina-
tionem eſſe voluerit, vt fulgore diuinæ irradiationis ſuperiores ordines maiori
illuſtrentur, & ab eo medij, à mediis infimi lucem hauriant: quod Theologicæ
veritates, & Chriſtianæ, ſeu ſupernaturales, non ſolo naturali lumine, aut natu-
rali diſciplinâ, labore, atque induſtria, ſed lumine maximè ſupernaturali & ope
diuinâ indigeant; quibus argumentis efficaciter demonſtratur, ſacris ordinibus
initiatos, Deo ſic ſatagente, ad ſacræ doctrinæ intelligentiam atque explica-
tionem præ cæteris aptos eſſe atque idoneos: tum verò id maximè ex Diuo
Dionyſio patet, qui non ſemel hanc nos ordinationis ſacræ efficaciam docuit,
ſiue cum [b] τῆς θείας ἱεροσυνῆς τὴν δύναμιν, *diuinæ Sacerdotalis excellentiæ virtutem*;
ſeu τὴν ἀγίαν τῆς ἱερατείας ἐνέργειαν, *ſanctam Sacerdotij efficaciam*, in eo conſtituit,
quod ad naturas illas cæleſtes, quæ nobis præſtant, propius accedamus; *tum*
etiam quod, cum in beatum diuinumque Ieſu radium aciem mentis intenderimus (καὶ τῆς τοῦ
θεαμάτων γνώσεως ἀλλαμφθέντες τὴν μυσικὴν θεοφωτίαν ἀφιεροῦμεθα, καὶ ἀφιερωταί, B
φωτιδεῖς, καὶ θεουργικοὶ, τετελεσμένοι καὶ τελεσιουργοὶ γεγόναμεν δυνησόμεθα) *& omnia quæ*
cerni poſſunt viderimus myſticâque contemplationum ſcientiâ illuſtrati fuerimus tum con-
[c] *ſecrari, & conſecrare, illuſtrari, & illuſtrare, perfici & perficere poſſimus:* ſiue cùm
ſacram Hierarchicarum ſcientiam [c] θεοπαράδοτον ἐπιστήμην, *à Deo traditam ſcien-*
tiam appellat, quâ non ſolum Pontifices illuſtrentur, verùm etiam quam aliis
tradant, alioſque perficiant: ſiue cum Sacerdotes, εἰς θεωρητικὴν ἕξιν, καὶ δύναμιν
[d] *ἱερατικὴν ἀποτελεσθέντας ad ſcientiam, & facultatem contemplatricem Sacerdotali conſe-*
cratione perfectos eſſe tradit; ſiue [d] cum Pontificem πρὸς τὴν τῶν ἱερῶν ἐπιστήμην,
[e] *ἱερατικῶς ἀχθόμενον, ad ſacrorum ſcientiam Pontificali conſecratione elatum* affirmat;
[e] ſiue cùm eam libri Euangeliorum [f] Pontificibus impoſiti docet eſſe ratio-
nem, ἐπειδὴ ἡ τελεωτικὴ τῆς πάσης ἱερατείας δύναμις, καὶ ἐπιστήμη τοῖς ἐνθέοις ἱε-
ράρχαις ὑπὸ τῆς θεαρχικῆς ἀγαθότητος, *quoniam perficiens omnis Sacerdotij vis*, &
[g] *ſcientia à diuina myſteriorum auctore bonitate diuinis Pontificibus datur.* Et quidem
de eiuſmodi gratia gratis data intelligendum eſt Concilium [g] Moguntinum C
anno 1549. habitum, dum definit, *ritè ordinatis gratiam diuinitus conferri, quâ*
ad Eccleſiaſtica munera ritè & vtiliter exercenda, apti, & idonei efficiantur, & quâ
vires ſunt, & efficacia quæ à ritè ordinatis in Eccleſiâ iuxtà Chriſti, & Eccleſiæ inſti-
tutionem geruntur. Hancque gratiam eſſe ordinis & muneris, non hominum, aut perſo-
narum, &c.

VIII. Hinc ſæpè accidere videmus, grauiter eos in rebus fidei, & periculosè
errare, qui abſque ſacræ ordinationis prærogatiuâ ad res fidei & Eccleſiaſticæ
diſciplinæ temerè pertractandas accedunt, eaque docere aggrediuntur, quæ
à Paſtoribus ſuis doceri debuiſſent: eſto enim huiuſmodi homines nec ingenio
cuiquam cedant, nec doctrinæ politioris vel literaturæ vacui ſint, imò nec
[h] 1. Corinth. 1. & 7. diligentiæ, nec labori parcant; quia tamen ordinis à Deo ſtatuti limites
tranſgrediuntur, nec in eâ vocatione ſecundùm monita Pauli ambulant, [h] in
[i] 1. Macha. 5. qua vocati ſunt, [i] *nec ipſi ſunt de ſemine illorum virorum per quos ſalus facta eſt in*
Iſraël, nec ipſis mandauit Deus eloquia ſua; ideò ſæpè naufragantur à fide, D
deſpumant confuſiones ſuas, & in reprobum ſenſum conuertuntur. Quàm
grauiter, quàm eruditè huius farinæ homines infectatur [k] Nazianzenus, ora-
tione habitâ de moderatione in diſputationibus ſeruandâ, in quâ inſuper ex
profeſſo oſtendit, quod non ſit cuiuſuis hominis, nec cuiuſuis temporis de
Deo diſputare: cuius auctoritate mota Trullana [l] Synodus ſtatuit, ὅτι οὐ χρὴ
δημοσίᾳ λαϊκὸν λόγον κινεῖν, ἢ διδάσκειν, ἀξίωμα ἑαυτῷ διδασκαλικὸν ἐπιτιθέντα θεο-
ποιούμενον, ἀλλ' εἶναι τῇ ἀδιαδοχίᾳ ἀδιάκοπον τὸ κυρίου τάξει, καὶ τὸ ἓν τοῖς τοῦ χάριν
τῆς διδασκαλικῆς λαβοῦσι λόγου διανοίγειν, καὶ τὰ θεῖα παρ' αὐτῶν ἐκδιδάσκεσθαι. ἐν γὰρ
τῇ μιᾷ Ἐκκλησίᾳ διάφορα μέλη πεποίηκεν ὁ Θεὸς, καθὼς τοῦ Ἀποστόλου φησίν, *quod*
non oporteat Laicum publicè diſputare, vel docere, docendi auctoritatem ex eo ſibi ven-
dicantem, ſed ordini à Domino traditio cedere, & aurem iis qui docendi gratia acceperunt,
aperire, & diuina ab eis doceri: in vna enim Eccleſia diuerſa membra fecit Deus, vt eſt
vox Apoſtoli.

[a] Dionyſ. ſæpè, tum in cæleſti, tum in Eccleſiaſt. Hierarch.

[b] Dionyſ. ca. 1. Eccleſ. Hierarch.

[c] Ibidem cap. 3. in Theo.

[d] Ibidem.

[e] Ibidem.

[f] Ibidem.

[g] Conc. Moguntinum 1. parte decret. quæ ad doctrinam ſpectat cap. 35.

[k] Nazianz. orat. 26.

[l] Sexta Synod. c. 64. Lege etiam Baſilij Imper. allocut. ad octauam Synod. act. 10. propè finem.

IX.

Digitized by Google

A IX. Quæ quoniam in iis, qui maiori inter Laïcos vigent auctoritate, facilius animaduerti possunt, quãto discrimine & fidei detrimento [a] Cõstantius, Valẽs, Iustinianus, Heraclius, Zeno, Anastasius, aliique Imperatores de rebus fidei decreuerò voluerint, præteritorum sæculorum auctoritas nos docuit, vt iure merito Concilium [b] Parisiense sub Ludouico & Lothario, & [c] Aquisgranense secundũ dixerint, *Sacerdos & Principes à recto tramite deuiasse, ob eas certè causas, quia & principalis potestas diuersis occasionibus intercedentibus, secus quàm auctoritas diuina se habeat, in causas Ecclesiasticas prosilierit, & Sacerdotes partim negligentia, partim ignorantia, partim curiositate in sæcularibus negotiis & sollicitudinibus mundi, vltra quàm debuerã, se occupauerint; & hac occasione aliter quàm diuina auctoritas docet in vtraque parte actum exstitisse, dubium non est*, contendat ergo vterque status tàm Ecclesiasticus, quàm Laïcus, vt officio suo gnauiter incumbat, habere adiutorẽ Deũ, sine quo [d] Christianæ præsertim veritates, fidei quæstiones nec intelligi, nec iudicari, nec diiimi, nec exponi possunt: confidat quoque ordinibus sacris initiatus B Deum sibi in exponendis scripturis, in exhortationibus proficuis ad populum habendis, in reliquis suo statui & ordini conuenientibus officiis, Deum minimè defuturum, si ipse officio suo non desit.

[a] Deiis vide historicos, vbi de iis Imperatoribus agunt.

[b] Conc. Parisien sub Ludouico & Lothario lib. 3. c 26.

[c] Aquisgran. 2. sub Ludouico parte 2. cap. 14.

[d] Legatur Conc Aracsicum. 2. c. 9.

ARTICVLVS II.

De gratia sanctificante quæ in Ordinatione datur.

§. I.

De gratiis actualibus ordinationi adnexis.

C 1. FACILITAS ergo ista, quæ ad gratias gratis datas vi sacræ ordinationis nobis contingit, ab illa actuali gratia gratum faciente exoritur, quam Theologi communiter Sacramẽtalem vocant, ratione cuius præsertim Sacramenta peculiares [e] effectus habere dicũtur, quæ in gratia habituali vel dandâ, vel augendâ conueniunt; est autem gratia illa Sacramentalis speciale aliquod auxilium gratiæ ordinatum ad proprium finem Sacraměti, v.g. in Baptismo datur vigor aliquis contrà peccati fomitem, qui deletâ culpâ originali relinquitur visque aliqua maior conceditur ad diuina mandata seruanda, ad quæ Baptismi susceptio Christianæ legis confessionem cõtinens, nos obligat: Cõfirmatio spiritali ratione animam ad profitendam fidem contra tyrannorũ minas, & mũdi illecebras obfirmat: sacra Eucharistia spirituali dulcedine & interiori consolatione animam reficit, ne vel infirmitate deficiat, vel spiritali cæcitate à vero tramite deflectat: Pœnitentiæ Sacramentum ad peccata detestanda, & bene agendi propositum emittendum iuuat: Extrema vnctio ad mortis insultus superandos tentationesque dæmonis in articulo mortis vincendas: Matrimoniũ D ad incentiua libidinis extinguenda, consortis turbulentos mores ferendos, liberos piè sanctèque instituendos diuinam opem prouocat; Ordo verò ad cælibatus obseruantiam, Ecclesiasticarum legum custodiam, sacrarum functionũ dignam administrationẽ, copiosum diuinæ gratiæ munus impertitur. De quâ proinde gratiâ egregiè S. Leo Sermone in die assumptionis suæ ad Pontificatum habito; [f] *Vnde*, inquit, *etsi necessarium est trepidare de merito, religiosum est tamen gaudere de dono: quoniam qui mihi honoris est auctor, ipse mihi fiet administrationis adiutor: & nè sub magnitudine gratiæ succumbat infirmus, dabit virtutem qui contulit dignitatem*, de quâ etiam intelligendus [g] Dionysius dum ipsi tribuit διδάσκειν ἢ ἅμα καὶ πάσας τελεῖν τὰς ἱερατικὰς ἐνεργείας, ὡς ὑπὸ θεῷ θεάρχου τοὺς τοιούτους, καὶ τῷ δικαίων ἐνεργῶν ὄντων ἔχοντας ἐν παντὶ καθηγεμόνα, *docere omnia officia & munera sacri ordinis, & exequi eos qui consecrati sunt, vt sub Deo agentes, eumque suarum actionum habentes ducem in omnibus*; diuinis siquidem illustrationibus & inspirationibus, (in quibus gratia actualis constitit) id peragit Deus, vt ordinandi sua munia ritè peragant, ipso auctore, & ductore, hanc autem Sacramentalem

[e] Conc. Florent. in decreto vnionis diuersos effectus assignat singulis Sacramentis.

[f] Leo serm. 1.

[g] Dionys. ca. 5. Eccleiast. hierarch. in Theotia.

gratiam hominem recuperare, si eam per peccatum amiserit, docent communiter Theologi ne videlicet tanto bono priuentur, qui cũ Deo in gratiam redeunt: eamdem quoque maiorem dari pro dispositione suscipiẽtis iidem consentiunt; vnde patet quãto conatu adnitendum sit, nè quod semel tantũ beneficium tribuitur, aut exiguum, aut minus suscipiamus, quàm habere possimus. A

§. II.

De gratia habituali quæ in Ordinatione infunditur.

II. De gratia verò habituali in ordinatione, nisi ponatur obex, necessario dandi aliqua superius docuimus, & ex Diuo [a] Paulo (ex quo eam Concilium [b] Senonense, & [c] Tridentinum confirmant) nos quoque comparauimus, quædam tamen hîc adiungenda sunt luculenta sanctorum Patrum ad illustrationem testimonia; primus ergo ex eorum numero prodeat sanctus [d] Dionysius, nobisque eam gratiam describat, quam nempe recte vocauit B ἕξιν τε καὶ ἐνέργειαν ἱεροφανοῦς τῆς θείας ἱερουργίας τὴν δύναμιν, id est *habitum & efficaciam gratiæ Sacerdotibus dignam, vim diuini Sacerdotij*; cuius etiam vim expressit, dum status hierarchici, seu Sacerdotalis hanc vim esse docuit, vt qui illud attigerit, ὡς θεωθήναι, καὶ τοῖς ὑποβεβηκόσι μεταποιῆσαι κατ' ἀξίαν ἐπάρξαι δ' ἱερουργὸς αὐτὸς θεοῦ ἐνέργεια ἱεραῖς θεώσεως, *Deus fiat, ijque qui ipsi parent, diuinam similitudinem, quæ ei diuinitus inest, pro sua cuique dignitate, impertiat*; diuina porro illa similitudo gratia habitualis est, quâ diuinæ consortes naturæ efficimur, quam in Sacramentorum administratione Sacerdotes conferunt, ipsique in ordinatione diuinitus recipiunt. Idem etiam manus impositionis in sacra ordinatione adhiberi solitæ significationem mysticam nobis exponens gratiam habitualem, actualemque eidem sacræ ordinationi adnexa esse demonstrat, ἡ καὶ τῆς ἱερᾶς ἀρχικῆς χειρὸς δόσις, ὁμοῦ μὲν ἐμφαίνει τὴν τελεταρχικὴν σύνταξιν, ὑφ' ἣν ὡς παῖδες ἱεροὶ τελοῦνται παγκάλως, αὐτοῖς μὲν ἕξιν καὶ δύναμιν ἱερατικὴν διευρύνουσα, τὰς ἐναντίας δ' αὐτοῖς δυνάμεις ἀποδιοπομπουμένη. id est, *manus autem impositio simul quidem diuinum præsidium Sacramento adnexum declarat, quo tanquam sancti pueri, aut filij Patris charitate fouentur, itaut quidem eis habitum, & virtutem Sacerdotalem largiatur, contrarias autem ab eis potestates procul amoueat*: quod enim tanquam sanctos pueros, seu mauis filios, Deus nos charitate complectatur, hic quidem gratiæ habitualis effectus, cuius nempe proprium est, quod nos Dei filios adoptiuos reddat, Deoque nos gratos, ac dilectos efficiat, eidemque peculiare est, quod sit habitus virtusque permanens, ἕξις καὶ δύναμις, quam Deus ordinato largitur: quod autem contrariæ potestates, dæmones scilicet à nobis propulsentur, hoc maximè actualis gratiæ opus est, quæ contra occurrentes dæmonis tentationes, atque insultus diuina nobis benignitate conceditur. Vnde patet quàm accuratè Dionysius sacræ ordinationis effectus nobis tradiderit, qui vt suprà vidimus, & gratiæ gratis datæ, & sanctificantis tam actualis, quam habitualis in sacrâ ordinatione collatæ, meminerit, illosque huius effectus esse docuerit. D

[a] Ad Timot. 4. & 2. cap. 1.
[b] Senon. in decretis fidei, decreto 9 de Sacram. ordinis.
[c] Trident. sess. 23. cap. 3.
[d] Dionys. ca. 1. Eccl. Hier.
[e] Idem cap. 5. Eccl. hierar. in Theoria.

III. Eiusdem gratiæ Sacerdotalis efficaciam eximio præconio extollit S. Gregorius Nyssenus, [f] vbi enim verbi Sacramentorum in Eucharistia & Confirmatione vim mirabilem significauit, de eadem in sacra ordinatione virtute ita differit, ἡ αὐτὴ δὲ τῷ λόγῳ δύναμις καὶ τὸν ἱερέα ποιεῖ σεμνὸν καὶ τίμιον τῇ κοινότητι τῆς διλοχίας τῆς πρὸς τοὺς πολλοὺς κοινότητος χωρίζομένον. χθὲς γὰρ καὶ πρώην ἐκ τῶν ὑπαρχόντων τῷ πολλῶν καὶ τοῦ δήμου, ἀθρόον ἀποδείκνυται καθηγεμὼν, πρόεδρος, διδάσκαλος εὐσεβείας, μυσηρίων λανθανόντων μυσταγωγός· καὶ ταῦτα ποιεῖ, μηδὲν τοῦ σώματος, ἢ τῆς μορφῆς ἀμειφθείς· ἀλλ' ὑπάρχον καὶ τὸ φαινόμενον ἐκτὸς ὂν ὧν, ἀοράτῳ τινὶ δυνάμει καὶ χάριτι ἀόρατον ψυχὴν μεταμορφωθεὶς πρὸς τὸ βέλτιον: *eadem item verbi vis etiam Sacerdotem augustum, & honorandum facit nouitate benedictionis à cõmunitate vulgi segregatum: quum enim heri ac tempore superiori vnus è multitudine, ac plebe esset, repente redditur præceptor, præses, doctor pietatis, mysteriorum latentium præsul: eaque contingunt & cùm nihil vel corpore, vel forma mutatus, sed quoad speciem externam attinet,*

[f] Greg. Nyss. orat. in Baptismum Christi.

Digitized by Google

A *Ille ſit, qui erat, inuiſibili quadam vi ac gratia animam in melius transformatam gerens.* Mira ſanè efficacia Sacerdotalis gratiæ, quæ animum in melius transformat, & benedictionis nouitate in nouum hominem ſacro Ordine initiatum tranſmutat: ſed attende quomodo tranſmutet; non vt è malo bonus, ſed è bono melior fiat: bonum ſiquidem hominem ſacra Ordinatio, ſeruato rerum ordine, ſupponit, meliorem efficit, nec meliorem tantum reddit, ſed in melius transformat; parum enim ei eſſet, quod melior in eodem genere quo antea, fiat: quod virtutis, quam amplexus in vitâ priuatâ fuerat, ſtudioſior, quod honeſtatis, quam ſecutus amantior euadat: niſi inſuper, qui plebeium antea gerebat animum, qui vulgarem, quique ad actiones ſolum priuatæ virtutis gratiam obtinuerat, is demum ad functiones ſacras, ad procurationem publicam, ad reliquorum ſalutem gratiâ in ordinatione donetur, quâ ad eminentiorem perfectionem, diuiniorem vitam, curam, operationem vocatur; porrò citatæ Gregorij Nyſſeni ſententiæ non tam conſentit, quàm ipſam
B aliis verbis exprimit Iob [a] Monachus, qui Sacerdotij efficaciâ admiratur, quod ex plebeio diuinum hominem efficiat, ſanctitate conſpicuum, & aliorum ſanctificatorem. Eandem quoque immutationem iis verbis explicat Gregorius Magnus, [b] *Samuel Saül in principem vnxit: Deus autem ei cor aliud immutauit, quia ſacrorum Ordinum Sacramenta ab Eccleſiæ Doctoribus foris accipimus, ſed Sacramentorum virtute ab omnipotenti Deo interius roboramur. Virtus verò Sacramenti, gratia eſt Spiritus ſeptiformis, quam certè gratiam qui accipiunt, quaſi alio accepto corde immutantur: quia quos gratia ſua ſanctus Spiritus roborat, eſſe eos facit protinus, quod non erant.*

[a] Iob Monachus tract. de Sacram.

[b] Gregor. in cap. 10. lib. 1. Regum.

IV. Differt autem gratia ordinationis à gratiâ tam Baptiſmi, quàm Pœnitentiæ, quod eæ quidem gratiæ animam in bonum tranſmutent; illa verò in melius; quia nempe Baptiſmus & Pœnitentia ad tollenda peccata per ſe inſtituta ſunt, Ordo verò peccata iam deleta ſupponit, hominemque, cuius peccata remiſſa ſunt, cõſecrat, perficit, & auguſtiori benedictione ſanctificat. Quod ta-
C men ordinationis gratia peccata non deleat, non eius imbecillitati adſcribendum eſt; ſed ſuſcipientis ſanctitati, quam prærequirit: vnde ſi inculpatè Sacramentum Ordinis ab homine culpam habente ſuſciperetur, præcedentem culpam ab ordinato tolleret, & animam à prioribus peccatis emundaret; ſi quis v. gr. inuincibili errore ſe à peccato mortali liberum credit, & ad Ordinis Sacramentum accedit, ſanctitatem recipit quam non habebat, & à peccatis mundatur, quibus infectus erat: quod ſi ſciens cum peccato accedit, ſacrilegij peccatum incurrit, quo antea infectus non erat, & peccatorum ſuorum cumulo, ob violatam ordinis ſuſcepti ſanctitatem, ſacrilegij culpam adiungit, & pœnam: vnde Innocentius primus eos refellit, [c] qui *veram ac iuſtam legitimi Sacerdotis benedictionem auferre omne vitiũ dicebant, quod à vitioſo fuerat iniectum: ergo*, inquit, *ſi ità eſt, applicentur ad ordinationem ſacrilegi, adulteri, atque omnium criminum rei, quia benedictionis crimina, vel vitia putantur auferri.* Certè ſi per ſe ad vitiorum expurgationem Ordinationis Sacramentum inſtitutum eſſet, rectè ſequeretur etiam criminoſos
D ad illud Sacramentum applicandos eſſe tãquam ægrotos ad remedium: neque quod ſecus à Chriſto inſtitutum ſit, illius exinde Sacramenti aut dignitati detrahitur, aut efficacia minuitur, aut ei gratiæ producendæ vis adimitur; quin potius maieſtas ex eo tanti Sacramenti extollitur, quæ ad peccatores minimè deiici debeat, gratiæ Sacerdotalis dignitas oſtenditur, quæ nonniſi à perpurgatis animis ſuſcipiatur: in quo etiam videtur peccato maximè repugnare gratia ordinationis, quæ nec peccata ſecum, nec ante ſe admittit, quæ peccata excludit, & peccatorem à ſui perceptione reiicit: cùm è contra gratia Baptiſmi vel alterius Sacramenti ad delenda peccata inſtituti, peccatis quidem minimè conſentiat, iis tamen ſuccedat, peccatoris denominationem tollat, eam tamen inueniat. Potentem autem ex ſe ordinationis gratiam eſſe, vt peccata deleat, docebit te egregia Martyrij ſententia apud [d] Sozomenum: cùm enim hunc Martyrium, quem habuerat Nectarius intemperãtiæ ſuæ ſocium, ad thronum Conſtantinopolitanum ipſe euectus, Diaconum vellet creare, intemperantiamque ille ſuam ad hoc onus renuendum allegaret, contraque Nectarius ſuo exem-

[c] Innocent. 1. epiſt. 22. ad Epiſcop. Macedon. cap. 4.

[d] Sozom. lib. 7. cap. 10.

plo ipsum quantumuis intemperanter antea vixisset, ordinari posse defenderet, egregiè dixit Martyrius, ὁ ὢ ἀλλὰ σὺ ὦ μακάριε νεολαβὼν, ἔφη, ἅγιος βαπτισθεὶς καθάρσιος, καὶ ὅτι τούτῳ ἱερωσύνης ἠξίωσαι. ἀμφότερα δὲ καθάρσια ἁμαρτημάτων τὸ Θεῖον ἐνομοθέτησε; *atqui tu, ô beate, inquit recens baptizatus, ac purificatus, ac mox insuper Sacerdotio cultus es; vtraque autem hæc peccatorum expiatoria esse Deus constituit.* A

V. Istius autem gratiæ necessitatem tam frequens in ore Donatistarum obiectio, quàm Catholicorum ad eam responsio confirmat: Obiiciebant siquidem [a] Donatistæ hæreticos vel schismaticos ordinari non posse, quod gratiæ plenitudinem & Spiritus sancti perfectionem, quibus carerent, dare non possent; respondebant Catholici, ab Hæreticis, & Schismaticis ordines quidem dari, sed non rectè dari, ab iis ordines haberi posse, sed non rectè haberi: valere ab iis susceptum ordinem, sed non prodesse: cõferri Sacramentum, sed non effectum, putà gratiam: pœnitentia autem opus esse, [b] *non solum vt aliquid habeant*, quod habebant (putà gratiam) *sed vt etiam eis illud prodesse incipiat*, (Sacramentum nempe) *quod habebant*: vtrique ergo tam Donatistæ, quàm Catholici credebãt, B in ordinatione, nullo posito obice, Spiritum sanctum infundi, gratiam sanctificantem dari: sed quia ab Hæreticis gratia dari vix posset, ideò Donatistæ, nec Sacramentum Ordinis, aut Baptismi dari posse contendebant: Catholici è contra ab Hæreticis, & Schismaticis gratiam in ordinatione non dari fatebantur, si qui eos scienter huius gratia adirent, ad quos vtpotè ab Ecclesia præcisos accedere non licebat: negabant tamen Sacramentum non suscipi, etiamsi non prodesset, quod non ritè susceptum foret. Ex quo etiam docemur gratiam habitualem, quæ posito obice minimè dispositio in ordinatione minimè conceditur, eandem sublato per Pœnitentiam obice redire, & sublata, vt aiunt, fictione reuiuiscere, ne scilicet qui ordinatus est gratiâ suo ordini consentaneâ priuetur.

a Lege Aug. lib. 2. contra Parmenianũ, lib. 1. de Baptismo contra Donatist. & 5. cap. 20. & lib. contra litetas Petiliani, & alibi.

b Idem Aug. lib 1. de Bapt. cap. 15.

C

CAPVT II.

De altero effectu Ordinationis, qui est Character, vbi disputatur, an Ordinatio iterari possit.

§. I.

Probatio Characteris Ordinationis ex Augustino.

I. PRÆTER gratias, quas superiùs explicuimus, alius est ordinationis effectus, putà character, quem [c] Florentinum Concilium, & [d] Tridentinum, sicut in Baptismo & Confirmatione, ita & in ordinatione admittũt: Insuperque Tridentinum in anima imprimi sub Anathematis sententia definit. Quid sit D autem iste character sic exponunt Tridentini Patres, [e] vt *sit signum quoddam spirituale, & indelebile*, vnde ea Sacramenta quæ characterem conferunt *iterari non possunt*. Ratio autem cur character in causa sit cur Sacramenta iterari nequeãt, ea est: quia iniuria characteri fieret, si ipsa iterari contingeret: tum quia alterius characteris impressione prior character quodammodo deleri videretur, eo modo quo imago, vel figura parieti apposita, alterius figuræ superpositione deletur, atque turbatur: tum quia, quod spectat ad Sacramentum Ordinis, eo præsertim illud fine institutum est, vt homo Dei ministerio consecretur, & potestatem spiritualem operandi sacra recipiat: quare iterari non debet, quandiu remanet consecratio, & potestas illa spiritualis, quam vtramque qui in semel ordinato remanere negat, videtur characteri iniuriam inferre, qui cùm spiritalis sit, & contrariam sibi nullam aliam habeat qualitatem, nec perimi, nec deleri potest.

c Florent. in decreto vnionis.

d Trid sess. 23. cap 4. & can. 4.

e Idem sess. 7. c. 9.

II. Hæc pura puta Augustini doctrina est, quam tum [f] pluribus in locis, tum maximè

f Aug. lib. 2. contra Parm. serm. de gestis cum Emerito, & alibi passim in libris contra Donatist.

Digitized by Google

A maximè libro de bono coniugali, libro ſecundo contra Epiſtolam Parmeniani, & ſermone de geſtis cum Emerito apertè oſtendit. Audiamus quid libro iſto de bono coniugali contra Iouinianum ad propoſitam quæſtionem ediſſerat, [a] *quemadmodum*, inquit, *ſi fiat ordinatio Cleri ad plebem congregandam, etiamſi plebis congregatio non ſubſequatur, manet tamen in illis ordinatis Sacramentum Ordinationis: & ſi aliquâ culpâ aliquis ab officio remoueatur, Sacramento Domini ſemel impoſito non carebit, quamuis ad iudicium permanente*: ex qua Auguſtini ſententiâ, habemus & Ordinationis Sacramentum illicitè ſuſceptum, validum eſſe & quacumque aduenientе culpâ indelebile eſſe: quare cùm nihil Sacramenti remaneat in eo qui ob culpam deponitur præter characterem, poteſtatemque, cuius ipſe indicium eſt, ac nota (iam enim Sacramenti forma materiaque tranſierunt, gratiâ autem peccata extinguitur) ſupereſt, vt ad characterem confugiamus, ratione cuius Sacramentum manere dicatur. Verùm ſolum iſtud Auguſtini teſtimonium non videretur huic rei probandæ ſufficere, niſi alia nobis ſuppeterent, B nam & ibi in coniugatis quocumque repudio interueniente, Matrimonij Sacramentum manere probat, cui & Ordinationis Sacramentum comparat: certum eſt autem Matrimonium ſola morali obligatione coniugum inſolubile manere, quæ quidem efficit, vt eius vinculũ ſolâ cõiugis morte ſoluatur: quidni ergò pariter propter moralem conſecrationem & legalem ſanctitatem ordinati perpetuam, perpetuum quoque Ordinationis dicatur Sacramentum? hoc qui dixerit, non ſatis allato Auguſtini teſtimonio conuincetur, quamuis fortè aliis rationibus refelli poſſit.

[a] Auguſt. lib. de bono coniugali cap. 24.

III. Itaque alia adferenda ſunt ad Auguſtini ſententiam comprobandam, eiuſdem teſtimonia, expreſſum autem illud eſt, quod ex libro ſecundo contra Parmenianum deſumitur: vbi enim tam Baptiſmi, quàm Ordinationis Sacramenta non poſſe repeti docuit, multis exemplis characterem iſtorum Sacramentorum animæ hærere, nec, quamuis ab hæreticis datus illicitè vſurpetur, violari tamen docuit, [b] *neque enim*, inquit, *vllo modo per deuotum militem quod à priuatis vſurpatum eſt, ſignum regale violabitur: ſi enim aliqui furtim, & extraordinariè non in* C *monetis publicis aurum vel argentum, ſed æs percutiendo ſignauerint, cùm fuerit deprehenſum, nonne illis punitis aut indulgentiâ liberatis, cognitum regale ſignum theſauris regalibus cogetur inferri? aut ſi quiſquam eſt, ſiue deſertor, ſiue qui nunquam omninò militauit; qui nota militari priuatum aliquem ſignet, nonne vbi fuerit deprehenſus ille ſignatus pro deſertore punietur, & eò grauius quo probari potuerit nunquam omninò ſe militaſſe, ſimul ſecum punito, ſi eum prodiderit, audaciſſimo ſignatore? an ſi fortè illum militiæ characterem in corpore ſuo non militans pauidus exhorruerit, numquid homine liberato atque correcto, character ille repetitur, ac non potius agnitus approbatur? an fortè minus hærent Sacramenta Chriſtiana, quàm corporalis hæc nota? cùm videamus nec Apoſtatas carere baptiſmate, quibus vtique per pœnitentiam redeuntibus non reſtituitur, & ideò amitti non poſſe iudicatur? an ducenda de militis ſimilitudo non fuit, &c.* Vides vt Auguſtinus ex characterе militari ſimilitudinem ducat, qua Baptiſmi, atque ordinationis characterem deſignet; vides vt hanc notam, hunc characterem eſſe teſtetur, quamuis ab iniuſtis poſſideaD tur; vides vt Sacramenti nomine eum donet, quia & [c] Sacramenti res eſt, & Sacramentum; hoc quidem, quia ſpiritalis poteſtatis ſignum, ac nota eſt: res Sacramenti verò, quia à viſibili Sacramento editur, ac producitur.

[b] Idem lib. 2. contra Parm. cap. 13.

[c] Vide Magiſtr. lib. 4. ſent. diſt. 4.

IV. Nec minus apertè idem [d] Auguſtinus ſermone ad Cæſarienſis Eccleſiæ plebem, de geſtis cum Emerito, vbi euidenter characterem tam in Baptiſmo, quàm in Ordinatione cognoſcit, eumque etiam à malis ſuſcipi, in iiſque permanere tradit, *nos ergo*, inquit, *ſic illos* (Hæreticos & Schiſmaticos) *ſuſcipimus, vt ſunt; abſit à nobis, nam hæretici ſunt; ſuſcipimus autem Catholicos, mutantur, ſuſcipiuntur: ſed propter malum quod habent, non in eis poſſumus perſequi bona, quæ agnoſcimus: malum enim diſſenſionis, ſchiſmatis, hæreſis, malum ſuum habent: bona verò quæ in illis agnoſcimus, non ſunt ſua, Domini noſtri habent bona, Eccleſiæ habent bona; Baptiſmus non eſt ipſorum, ſed Chriſti, inuocatio nominis Dei ſuper caput ipſorum, quando ordinantur Epiſcopi, inuocatio illa Dei eſt, non Donati: non eum ſuſcipio Epiſcopum, ſi quando eſt ordinatus, ſuper caput eius Donatus eſt inuocatus: in errante & deſerente milite, crimen eſt deſertoris, character autem*

[d] Aug. ſerm. de geſtis cum Emerito.

non eſt deſertoris, ſed Imperatoris: ſed frater noſter non deſeruit, vbi adhuc nunquam fuit: ſi quidem in illo deſertore error eſt natus, quando eſt à deſertore ſignatus. Qui primò ſchiſma fecit, qui ſe ab Eccleſia Catholica ſeparauit, cum his, quos ſecum traxit, deſertor fuit. Cæteri à deſertoribus ſignati ſunt, non tamen ſigno deſertoris, ſed ſigno Imperatoris, &c. An aliquid iis verbis clariùs eſſe poteſt, quibus nempe characterem ordinatis, baptizatiſque imprimi conſtat, in transfugis à Catholica fide eundem characterem manere, ab hæreticis quoque eodem charactere (formam nempe Ordinationis ſeruantibus) ſuos conſignari pateat: poſſent plura de charactere baptiſmali ab [a] Auguſtino dicta in hunc locum transferri, quibus characterem Dominicum in baptiſmate imprimi, illudque nullo crimine obliterari tradit, ex quo proinde Baptiſmi non iterandam conſecrationem colligit, ex iis enim illuſtratur quoque character ordinationis, cuius ac characteris baptiſmalis ſimilis eſt ratio, vt nempe ſit ſignaculum ſpiritale indelebile, ex cuius perpetuâ ac permanenti animæ adhærentiâ, ordinationis quoque firmitas, ſtabilitas, eiuſdemque non iterandæ neceſſitas oriatur. A B

[a] Aug. lib. 6. de Baptiſ. contra Donatiſt. cap. 1. ſub initium, & epiſt. 23. Bonifacio Epiſcopo. & contra Creſconium lib. 1. cap. 30. & alibi.

§. II.

Eiuſdem probatio ex Niceno, vel alio, quod plenarium & vniuerſale vocat Auguſtinus.

V. Confirmatur autem iſta non iterandæ ordinationis lex atque neceſſitas ex Conciliis, Summis Pontificibus ac Patribus. Primò enim Concilium Nicenum Catharos hæreticos ad Catholicam Eccleſiam accedentes in Clero remanere permittit, adeout in eodem quo antea ordine miniſtrarent. Sed infirmum videtur ex hoc Concilij [b] Niceni Canone deductum argumentum, permittit enim, ὅτι χειροθετουμένους αὐτοὺς μένειν οὕτως ἐν τῷ κλήρῳ, vt, *impoſitis manibus, ſic in Clero maneant*: quare dicere poſſet aliquis eos hæreticos ab hæreſi reuertentes, eâ tantum conditione recipi in Clerum, vt priùs ordinarentur: nos enim, etſi impoſitionem illam manuum de reconciliatione per Pœnitentiam interpretemur; quomodo refellemus eos qui de ordinatione hæc dicta voluerint, quam Concilium iſtud, & Græci omnes auctores χειροτονίαν, ſiue χειροθεσίαν appellant? præſertim cùm qui ex Paulianiſtis ad Eccleſiam redeunt, iterum baptizari, & ordinari [c] ibidem præcipiantur; eſto enim nos reſpondeamus iſtos hæreticos Baptiſmi formam non ſeruaſſe, ideoque Baptiſmum eorum nullum eſſe, aduerſarij tamen non ob id eorum Baptiſma & Ordinationes nulla eſſe contendent. Subdubitari tamen poteſt fueritne Donatiſtarum error, reordinationes & rebaptizationes conſulentium in Concilio Niceno damnatus: cùm enim [d] Auguſtinus ſententiam Catholicam quæ rebaptizationes prohibebat, *multis diſcuſſis ambagibus, perſpectâ veritate plenario Concilio confirmatam fuiſſe*, aſſerat: plenariũ autem Concilium dixerit, quod nos Oecumenicum vocare ſolemus, quod ipſe [e] *vniuerſum ex vniuerſo orbe Chriſtiano*, &, [f] *vniuerſæ Eccleſiæ Concilium*, nuncupauit: quodque [g] *iis quæ per ſingulas regiones vel prouincias fiunt*, ſeu regionalibus opponit, oportet ante Auguſtini tempora aliquod fuiſſe Conciliũ vniuerſale, quod iſtam contra Donatiſtas quæſtionem diremerit, cui cùm nihil ſimile in Conſtantinopolitano primo reperiatur, dicẽdum eſt in Niceno primo quæſtionem iſtam fuiſſe terminatam; cuius licet expreſſa definitio non appareat, non exinde tamen neganda eſt, cùm acta Niceni Concilij integra minimè, ſed mutila à nobis habeantur. Coniecturam verò noſtram firmat, tum eiuſdem Concilij Niceni ſententia, [h] qua Euſebius Nicomedienſis, Theognis Nicenus, & alij Epiſcopi Arrianam fidem abiurantes in ſuis gradibus recepti ſunt: tum Eccleſiæ vox communis, quæ à tempore Niceni Concilij Donatiſtas pro hæreticis habuit, cùm anteà qui Cypriani rebaptizationes, & reordinationes permittentis ſententiæ adhærerent, pro hæreticis nequaquam haberentur, vt paſſim docet [i] Auguſtinus, quod legere etiam poteris apud Vincentium [k] Lirinenſem, qui auctores eiuſdem opinionis Catholicos, conſecratores verò hæreticos iudicatos C D

[b] Conc. Nicen c. 8.
[c] Idẽ cap. 19.
[d] Aug. l. 2. de Baptiſm. cap. 9. quibus ſimile habet eiuſd. lib cap. 7. & 12. vbi etiam vocat. Concil. plenarium. Item lib. 6. cap. 1. & 2. & lib. 7. cap. 1. & 2.
[e] Idem cap. 9. cit.
[f] Idem cap. 9. cit. lib. 2. de Bapt. & lib. 3. cap. 3. cap. 9. citat. cap. 3 citato lib. 2. & 2. lib. 3
[g] Idẽ vniuerſæ Eccleſiæ placuiſſe ſententiã, quæ rebaptizationes vetaret, dixit idem Auguſt. lib. 2. contra Creſconium cap. 33. & lib. 3 c. 3. vniuerſæ Eccleſiæ Catholicæ placuiſſe, idẽ lib. 3. de Bapt. c. 1. Oriẽtem verò, & Occidentem id cuſtodire dixit Syricium epiſt. 2. c. 1.
[h] Hieronym. Dialogo aduerſus Luciferianos.
[i] Auguſtinus paſſ. ſed maximè in lib. de Bapt.
[k] Vincentius Lirinen. commonit. 1. cap. 11.

Digitized by Google

A iudicatos fuiſſe affirmat, præceptores abſolutos, condemnatos diſcipulos: quæ cauſa fuit vt à Conſtantino, Duces, & Principes Donatiſtarum merito relegatos tradat [a] Optatus Mileuitanus: quo enim iure potuerunt in exilium relegari, niſi priùs eorum error, & pertinacia damnata fuiſſent? in quo verò Concilio niſi in Niceno primo? niſi dicas eos in Concilio Arelatenſi primo damnatos fuiſſe, in quo Cæcilianus abſolutus ipſique non quidem vt hæretici, ſed vt publicæ quietis perturbatores, ac calumniatores damnati, poenam hanc iure meruerunt, prout indicat [b] Epiſtola Conſtantini ad Epiſcopos, qui iſti Concilio interfuerunt. Adde quod Syricius [c] à Liberio prædeceſſore ſuo decreta generalia miſſa eſſe ad prouincias, quæ rebaptizationes vetarent teſtis ſit: quænam autem illa generalia decreta eſſe poſſunt, præterquam Niceni Concilij?

[a] Optatus lib. 3. aduerſus Parmen.

[b] Epiſt. Conſtantini in fine Conc. Arelat.

[c] Syricius ep. 1. ad Himerium Tarracon. cap. 2.

VI. Hæ ſunt coniecturæ quibus ſuaderi poſſet in Concilio Niceno vetitas, tam rebaptizationes, quàm reordinationes, etiam eorum qui ab hæreticis fuiſſent baptizati, vel ordinati, quæ tamen infirmæ fortè videbuntur, tum ex inſinuatis ſuprà reſponſionibus (quæ ex dicendis magis eluceſcent) tum etiam adductis contrariis coniecturis. Primò enim ſi in Concilio Niceno vetitæ rebaptizationes, & reordinationes, quomodo Baſilius [d] in Epiſtola ad Amphilochium, Cypriani & Firmiliani Epiſcoporum ſententiam, quâ rebaptizationes & reordinationes præcipiebantur, vt damnatam non improbat? quamuis ſubdat, quoniam nonnullis Aſiaticis, *διοικονομίας ἕνεκα τῆς πολλῶν*, *propter diſpenſationem & œconomiam multorum*, hæreticorum Baptiſma ſuſcipi debere placuerit, ſuſcipiendum eſſe: an fortè Concilij Niceni ſententiæ non meminiſſet Baſilius, ſi dogma illud Cypriani & Firmiliani in eo fuiſſet damnatum? an ad nonnullorum Aſiaticorum ſententiam confugiſſet, ſi Nicenorum Patrum definitionem habuiſſet? an Encratitarum Baptiſmum abrogari voluiſſet, quoniam nihil eſt de iis apertè dictum, niſi vniuerſali œconomiæ impedimento id futurum ſit? an ſtandum conſuetudini ea in re edixiſſet, vt ob receptos tantum ex Encratitarum numero in ſua cathedra quoſdam Epiſcopos, ipſos deinceps Encratitas, recipiendos quoque eſſe collegerit? ſanè illa hæſitatio Baſilij oſtendit quæſtionem iſtam à quibuſdam Eccleſiis terminatam, nondum vniuerſalis Concilij ſententia diſcuſſam, ac definitam fuiſſe. Secundò, ſi in Concilio Niceno ſententia Catholica contra Donatiſtas tradita fuiſſet, & explicata, [e] Epiphanius & [f] Philaſtrius inter hæreſes, quarum ampliſſimum Catalogum texuerunt; Donatiſtarum errorem numeraſſent. At apud ipſos nullum de Donatiſtis verbum, nulla rebaptizantium atque reordinantium hæreſcos mentio, quamuis hæc quæſtio in Africâ, Ægypto, Aſiâ, temporibus præſertim Cypriani, Firmiliani, Dionyſij Alexandrini ſatis magnos excitaſſet tumultus, qui à Donatiſtis denuo excitati iſtorum auctorum ætate acriùs exarſerant. Tertiò, quia in Concilio [g] Carthaginenſi ſub Iulio 1. quod pulſis à Conſtante Imperatore Catholico Donatiſtarũ Pſeudo Epiſcopis à Grato Carthaginenſi (qui Sardicenſi Concilio interfuit, eius verò prædeceſſor Cæcilianus Niceno) habitum eſt, *in quo illicitas rebaptizationes* eſſe ſanxerunt, & *ſatis eſſe alienum à ſyncerâ fide, & Catholica diſciplina reſponderunt*, nulla Niceni Concilij mentio facta eſt, cuius auctoritate ſi quæ fuiſſet huius de ea re deciſio, ſuam Patres ſententiam haud dubiè roborāſſent. Quartò denique, quia Concilium [h] Carthaginenſe tertium circà tempora Syricij, & [i] Africanum tempore Bonifacij & Cœleſtini Summorum Pontificum, in quo rebaptizationes & reordinationes iterum vetitæ ſunt, non Niceni Concilij, quod ſummâ apud omnes in veneratione habebatur, auctoritatem adducunt, ſed Capuanæ Synodi, quam plenariam vocant; Capuana autem iſta Synodus plenaria vocatur, quod Occidentales ex omnibus prouinciis Epiſcopi ad eam fortè conueniſſent: quod Euagrius ac Flauianus de Antiochena ſede contendentes ad eam vocati eſſent, quod ex ipſius Decreto, Theophili Alexandrini iudicio cauſa Antiocheni diſſidij fuiſſet commiſſa; ideóque cùm & de Orientis rebus iudicarit, & ab Occidentis Epiſcopis habita ſit, atque ex eius ſententia communio Orientalium cum Occidentalibus firmata fuerit, vniuerſalis quodammodo videretur.

[d] Baſil. epiſt. ad Amphiloch. can. 1.

[e] Epiphanius aduerſus hæreſes.

[f] Philaſtrius de hæreſib.

[g] Conc. Carthag. 1. c. 10. & in codice Conc. Carth. apud Balſamonem & Zonaræ. t. 2. c. 18.

[h] Carthag. 3. c. 18.

[i] African. c. 15.

VII. De ea porrò dicunt aliqui intelligendum esse Augustinum dum plenario Cõcilio rebaptizationes & reordinationes improbatas dixit: nullum enim, inquiunt, aliud Concilium adferri potest, de quo congruentiùs intelligi possit: nec mirum si Capuanam [a] Synodum, de qua vix apud vllum auctorem antiquum, præterquam Ambrosium, mentio est, plenariam voluerit, cùm & Nicænum Concilium, cui ipse interfuit, plenarium dixerit. Verùm quia Capuana Synodus tempore Syricij habita fuit, cùm iam Augustinus natus esset, aut grandior foret: Augustinus autem Concilium illud habitum fuisse dicit, antequam nasceretur: non de Capuano Concilio, sed de aliquo alio generali videtur intelligi: de quo autem nisi de Niceno? nam Sardicense ipse vt arbitror Augustinus agnoscebat, vt patet ex Concilio [b] Carthaginensi primo: Constantinopolitanum primum nihil de hac totâ quæstione definiuit: superest ergo tantum Nicenum, quod Augustinus intelligere potuerit, quod etiam videtur ex [d] Hieronymo confirmari posse, qui Concilium Nicenum dicit, recepisse omnes ab hæresi resipiscentes, vt verè baptizatos & ordinatos etiam in eo ordine, & gradu suscepto, exceptis solùm Paulianistis, qui nempe in nomine sanctæ Trinitatis non baptizabant, vt declarat Innocentius 1. Accidere autem potuit, vt nec Basilius, nec Philastrius, nec Epiphanius hunc Canonẽ legerunt, maximè cum industria hæreticorum statim à tempore Concilij Nicæni eius Canones corruptos fuisse testis sit [e] Athanasius Epistolâ ad Marcellum Papam: vel certè, vt cùm hunc Canonem tanquam disciplinæ Canonem, non autem fidei Concilium Nicenum statuisset, non ipsi vltimum fidei iudicium, sed præiudicium Concilij Nicæni sententiam arbitrarentur. Augustinus tamen cùm sciret ipsum toto orbe celeberrimum, & famosissimum esse, eiusque vel nomine Donatistarum audaciam reprimi potuisse, ipsius sententiam tanquam decretorium iudicium protulerit. Subit tamen mihi in mentem fortè, nec Nicenum, nec Capuanum Concilium intelligi, sed Alexandrinum sub Liberio, in quo [f] Sacerdotes pœnitentes in suis gradibus recepti sunt, quodque maximæ auctoritatis fuit, quippe quod probatum à Liberio, & conuenientibus eò Ægyptiis, atque Orientalibus pluribus, necnon quibusdam ex Italia, ac Sicilia, præsidente Athanasio celebratum fuisset.

[a] De Synodo Capuanâ. Vide Ambros. epist. 9 al. 78. Theophilo. & alia Anysio Thessalon. quæ est 79.
[b] Aug. lib. 2. de Baptismo cap. 9.
[c] Carthag. 6. c. 6. & 7.
[d] Hieronym. Dialogo aduersus Luciferianos circà finem.
[e] Athanasius epist. ad Marcellum.
[f] De Synodo Alexandrina. Ruffin. lib. 1. hist. cap. 27. Athanas. epi. ad Antioch. & epist. ad Ruffinian. relata in Synodo Nicena 2. act. 1. & Hieron. aduersus Luciferianos.

§. III.

Probatio eiusdem ex Conciliis Prouincialibus, & Summis Pontificibus.

VIII. Fusiùs autem in hac re versati fuimus, quia non parum interesse censuimus ad hanc quæstionem dissoluendam (quæ ad præsentem locum spectat, & ad alium locum de ministro Ordinationis, vbi eam iterum attingemus) nosse quid Nicenum Concilium de ipsa senserit, quid definierit, cùm nullo alio Concilio generali vsque ad tempora Florentini ipsam definitam legamus, variis duntaxat Conciliis Prouincialibus, & auctoritate Summorum Pontificum sopitam ipsam fuisse appareat. Concilium [g] Romanum sub Melchiade tam rebaptizationes, quàm reordinationes alienas pronuntiauit, &, vt testatur Optatus Mileuitanus in Donatum sententiam damnationis protulit, *quod confessus sit se rebaptizasse, & Episcopis lapsis manum* (consecratoriam scilicet) *imposuisse, quod ab Ecclesia alienum est.* [h] Arelatense primum in causa Cæciliani habitum, rebaptizationes vetuit, redeuntibus tamen ab hæresi manus imponi voluit ad recipiendum Spiritum sanctum: de reordinationibus autem ne verbum quidem fecit. [i] Carthaginense primum sub Iulio Summo Pontifice habitum rebaptizationes quidem prohibuit, nec dubium quin eodem iure reordinationes prohibere intenderit, quamuis reordinationum expressam mentionem non fecerit; Contra rebaptizantes Concilium circa tempora Basilij in Asia habitum fuisse facilè ex Basilio [k] suprà citato colligitur: [l] Capuanum, & [m] Carthaginense tertium tam rebaptizationes, quàm reordinationes vetuisse superiùs diximus: Innocentius primus Epistola [n] ad Marcianũ, & ad [o] Episcopos Macedoniæ

[g] Conc Rom. sub Melchiade tomo 1. Conciliorũ.
[h] Arelat. 1. can. 8.
[i] Conc. Carthag 2. sub Iulio can. 2.
[k] Basil. epist. ad Amphil. can. 1. sup. citato.
[l] Capuanum tomo 1. Conc
[m] Carthag. 1. c. 38.
[n] Innocent. 1. epist. 22. ad Marcian.
[o] Idem epist. 22. ad Episcopos Macedoniæ cap. 5.

Digitized by Google

A niæ ordinatos à Bonoſo hæretico ex indulgentia in ordinibus ſuis ſuſcipiendos ſtatuit, & quidem Epiſtola [a] ad Marcianum Ruſtici meminit, qui iteratâ ordinatione Preſbyteratum ſuſcepiſſet, quam ob rem nec Germanius, nec Lupentinus Marciani communionem obtinere potuerint, quos, vt ait Petrus [b] Damiani, ſategit in ſui Epiſcopi communionem reſtitui, qui zelo iuſtitiæ dolebant reconſecratum hominem in Eccleſia retineri, illum verò reprobat, qui quod Epiſcopus in ſeipſum peccauiſſet, in alios quoque peccari vellet; Epiſtola [c] verò ad Epiſcopos Macedoniæ Nouatianis à Concilio indultum dicit, quod ipſe à Bonoſo ordinatis indulgendum præcipiebat. Similem quoque indulgentiam Donatiſtis olim Melchiadem obtuliſſe teſtis eſt [d] Auguſtinus. S. [e] Cyrillus epiſtola miſſa ad Maximum Antiochenum, quoſdam etiam è Neſtorij hæreſi reuertentes in Eccleſiaſticam communionem recipi conſulit, itemq; Epiſtola [f] ad Gennadium Preſbyterum; eadem S. [g] Leonis circa Maximum Donatiſtam indulgentia: quæ ſanè oſtendunt, nec per hæreſim ordinationem
B amitti, cùm hæretici in eodem, in quo fuerant gradu, hæreſim abiurantes, non repetita eorum ordinatione, nonnunquam recipiantur: Gregorius verò Magnus apertè ſicut Baptiſmum, ità & Ordinem iterari minimè debere profeſſus eſt, [h] *ſicut baptizatus*, inquit, *ſemel iterum baptizari non debet, ità qui conſecratus eſt ſemel, in eodem iterum ordine non debet conſecrari.* Non hîc refero [i] Syricij, [k] Felicis 3. Ilerdenſis [l] Concilij, Zachariæ [m] Papæ, Innocentij [n] tertij in Concilio generali, Alexandri [o] tertij, & aliorum decreta, quæ Baptiſmum iterari vetant, nam in iis de reordinationibus non agitur, quamuis non dubium ſit, quin eodem iure ab ipſis reordinationes vetitæ fuiſſent, quo rebaptizationes. Profero potiùs Synodi Toletanæ octauæ decretum, quo character ordinis apertè indelebilis oſtenditur, [p] *quomodo ergo*, inquit, *quod in ſe recipit ordinatus, à ſe reiicere poterit, cùm hæc à nullo altero conferri, quàm à ſolis Pontificibus nouit, à quibus nec ligata ſolui, nec ſoluta poſſunt ab aliquo religari? &c.* Et clariùs paulò pòſt, *nequaquam ergo aliquando poterit prophanari, quod diuinâ iuſſione, ſimulque Apoſtolicæ traditionis auctoritate*
C *ſacrum noſcitur exſtitiſſe. Verùm ſicut ſanctum Chriſma collorum, & Altaris honor euelli non queunt; ita quoque ſanctum decus honorum, quod his compar habetur, & ſocium, qualibet occaſione fuerit perceptum, manebit omnibus modis inconuulſum.* Hæc & alia fusè dicta Synodus contra eos qui abiecto Eccleſiaſtico ſtatu, ad nuptias conuolarent: contra quos ex perennitate Sacerdotalis characteris, & dignitatis, perpetuitatem quoque oneris ei adnexi, putà cœlibatus oſtendit. Profero Synodi [q] Romanæ ſub Ioanne nono, & Synodi [r] Rauennatis ſub eodem Pontifice decretum, in quo iuxta Patrum Africanorum ſententiam, tam reordinationes, quàm rebaptizationes prohibentur. Profero Anaſtaſij [s] ſecundi, necnon Vrbani [t] ſecundi in Synodo Placentiæ decreta, quibus redeuntes ab hæreſi in iis, in quibus priùs erant ordinibus ex indulgentiâ ſuſcipiuntur; quod ſanè arguit poteſtatem ordinis indelebilem eſſe, quæ nec ipſâ hæreſi deperdatur.

[a] Idem epiſt 21. cit.
[b] Petrus Damiani opuſc. 6. cap. 33.
[c] Idem epiſt. 22. cit.
[d] Auguſtinus epiſt. 162.
[e] Cyrillus ep. ad Maximũ, refertur 1. q. 7. c. didici.
[f] Idem ad Gennad. refertur can. diſpenſationes ead. q.
[g] S. Leo epiſt. 85 aliàs 87. ad Afric. c. 3. refertur 1. q. 7. c. Maximum.
[h] Greg. lib. 2. epiſt. 32. ad Ioan. Epiſc. Rauen. refertur diſt. 68. can. 1. vide etiam lib. 9. epiſt. 61. Quirino.
[i] Syric. epiſt. 2. c. 1.
[k] Felix 3. in Synodo Rom. c. 5. & epiſt. 7. ad vniuerſos Epiſcopos.
[l] Ilerd Conc. can 9.
[m] Zach. Papa epiſt. 2. in fine.
[n] Innoc. 3. in Conc. generali Lateran. cap. 4.
[o] Alexand. 3. cap. 2. de apoſtatis.
[p] Toletan. 8. c. 7.
[q] Synod. Ro. ſub Ioanne 9.
[r] Synod. Rauennas ſub eodẽ, parte 2. cap. 5.
[s] Anaſtaſ. 2. epiſt. vn.
[t] Vrbanus 2. in Conc. Placent. can 11.

§. IV.

D *Probatio ex eiuſdem Patribus.*

IX. Addi poſſunt varia Patrum de ea re teſtimonia: Primùm [u] Auctoris de operibus Chriſti Cardinalibus, qui à quibuſdam S. Cyprianus dicitur, certè antiquus eſt, &, vt probabilius creditur, Cypriano contẽporaneus: is ſermone de ablutione pedum ita loquitur: *nam Baptiſmum reperi Eccleſiaſtica prohibent regulæ, & ſemel ſanctificatis nulla deinceps manus iterum conſecrans præſumit accedere. Nemo ſacros Ordines ſemel datos iterum renouat: nemo ſacro oleo lita iterum linit, aut conſecrat; nemo impoſitionem manuum, vel miniſterio derogat Sacerdotum: quia contumelia eſſet Spiritus ſancti, ſi euacuari poſſet, quod ille ſanctificat, vel aliena ſanctificatio emendaret, quod ille ſemel ſtatuit & confirmat.* Expreſſum ſanè hoc teſtimonium, quo inamiſſibilis collata per ordinationem conſecratio oſtendatur. Nec minus expreſſa paſſim apud alios [x] Patres in eandem ſententiam teſtimonia. Omnibus luculentius ea in re ſudauit Auguſtinus, de quo ſuprà iam diximus, legantur libri eius con-

[u] Auctor de operib. Chriſti Cardinalibus ſerm. de ablutione pedum.
[x] Lege Chryſoſt hom. 2. in epiſt. 2. ad Timoth. & Origen ho. 7. in Ezechielem vbi malos Sacerdotes, veros Sacerdotes eſſe, quibus fit obediendum, oſtendunt.

Digitized by Google

tra Donatiſtas, de Baptiſmo, de vnitate Eccleſiæ, contra Parmenianum, Creſconium Grammaticum, Petilianum, Emeritum, quibus totus ferè in eo eſt, vt tam Baptiſmum, quàm ſacrum Ordinem ſtabilia eſſe demonſtret, quæ nec hæreticos fugiant, nec per hæreſim amittantur: ex pluribus itaque quædam eius teſtimonia in exemplum ſpecimenque ſuperiùs allatis addenda ſunt. Primò quidem ex eius libris contrà Parmenianum hæc proferenda, quæ ſacram Ordinationem iterari non debere oſtendant: [a] *Nam illud, quod quidam eorum veritate conuicti dicere cœperant, Baptiſmum quidem non amittit, qui recedit ab Eccleſia, ſed ius tamen dandi amittit: nullis modis apparet fruſtrà & inaniter dici. Primò, quia nulla oſtenditur cauſa, cur ille qui Baptiſmum ipſum amittere non poteſt, ius dandi amittere poſſit: vtrumque enim Sacramentum eſt, & quadam conſecratione, vtrumque homini datur, illud cùm baptizatur, iſtud cùm ordinatur; ideò in Eccleſiâ Catholicâ, vtrumque non licet iterari: nam ſi quando ex ipsâ parte venientes etiam præpoſiti pro bono pacis, correcto ſchiſmatis errore, ſuſcepti ſunt, & ſi viſum eſt opus eſſe vt eadem officia gererent, quæ gerebant, non ſunt rurſus ordinati, ſed ſicut Baptiſmus in eis, ita ordinatio manſit integra; quia in præciſione fuerat vitium, quod vnitatis pace correctum eſt, non in Sacramentis, quæ vbicumque ſunt, ipſa vera ſunt. Et cùm expedire hoc iudicatur Eccleſiæ, vt præpoſiti eorum venientes ad Catholicam ſocietatem honores ſuos ibi non adminiſtrent, non eis tamen ipſa Ordinationis Sacramenta detrahuntur, ſed manent ſuper eos, ideoque, non eis in populo manus imponitur, nè non homini, ſed ipſi Sacramento fiat iniuria, &c.* Quibus oſtendit in ſceleratis & ſchiſmaticis ordinationem manere, ideóque redeuntibus ipſis ad vnitatem non iterari: quamuis non rectè neque ſibi ſalubriter, quandiu extra Eccleſiam ſunt, hac poteſtate vtantur. Similiter libro primo de Baptiſmo contra Donatiſtas hæc habet, [b] *Sacramentum Baptiſmi eſt, quod habet, qui baptizatur: & Sacramentum dandi Baptiſmi eſt, quod habet, qui ordinatur; ſicut autem baptizatus ſi ab vnitate receſſerit, Sacramentum dandi Baptiſmi non amittit, ſic etiam ordinatus, ſi ab vnitate receſſerit, Sacramentum dandi Baptiſmi non amittit: nulli enim Sacramento iniuria facienda eſt: ſi diſcedit à malis, vtrumque diſcedit: ſi permanet in malis, vtrumque permanet; ſicut ergo acceptatur Baptiſmus, quem non potuit amittere, qui ab vnitate diſceſſerat, ſic acceptandus eſt Baptiſmus, quem dedit ille, qui Sacramentum dandi, cùm diſcederet, non amiſerat: nam ſicut redeuntes, qui priuſquam recederent baptizati ſunt, non baptizantur: ita redeuntes, qui priuſquam recederent ordinati ſunt, non vtique rurſus ordinantur, ſed aut adminiſtrant, quæ adminiſtrabant, ſi hoc vtilitas Eccleſiæ poſtulat: aut ſi non adminiſtrant, Sacramentum Ordinationis ſuæ tamen gerunt: & ideò eis manus inter Laicos non imponitur, &c.* Plura alia [c] eiuſmodi proferri poſſunt, quæ hanc Auguſtini mentem fuiſſe oſtendant, eam eſſe Catholicam doctrinam, quod æquè ordinationis Sacramentum ac Ordinis amitti non poſſit. Fusè etiam hanc materiam tractauit Petrus [d] Damiani, redeuntes ab hæreſi, itemque depoſitos non eſſe iterum conſecrandos, ſi ſuis gradibus reſtituantur, pluribus exemplis & priorum temporum decretis oſtendens.

[a] Aug. lib. 2. contra Parmenianum cap. 13.

[b] Idem lib. de Baptiſmo cõtra Donatiſtas cap. 1. refertur de conſecrat. diſt. 4. c. oſtenditur.

[c] Vide etiam lib. 2. contrà literas Petiliani cap. 30 & alibi paſſim.

[d] Petrus Damiani toto opuſculo 6. ſeu lib. qui vocatur gratiſſ.

§. V.

Per peccatum non amitti poteſtatem Ordinis.

X. Hæc ergo Eccleſiæ ſententia fuit neque Ordinis, neque Baptiſmi Sacramenta amitti poſſe, imo nec Donatiſtæ, nec Luciferiani id omnino negaſſe viſi ſunt. Donatiſtæ quidem Baptiſma, vel Ordinem ab hæreticis, aut hæreticorum communione pollutis validum eſſe negabant, ideóque qui ab iis baptizati vel ordinati fuiſſent, iteratò baptizabant. Luciferiani ſimiliter (niſi inter eos Hilarium Eccleſiæ Romanæ Diaconum numeres, qui Schiſmati hæreſim addidit, & hæreticorũ Baptiſma nullatenus recipiendum eſſe docuit, teſte [e] Hieronymo) ne quidem apud hæreticos Baptiſmatis vel Ordinis Sacramenta valida eſſe inficiabantur: ſed iniquè duntaxat ferebant, quod quoſdam Epiſcopos, ac Clericos ab hæreſi reuertentes Eccleſia ex decreto Alexandrini Concilij ſub Liberio in ſuis gradibus ex indulgentiâ reciperet, vt expreſsè tradit [f] Auguſtinus, annuitque [g] Ambroſius, qui eos rectam fidem erga Deum tenuiſſe affirmat, licet Dei Eccleſiam ſcinderent: legimus autem vndecimo, & duodecimo

[e] Hieronym. aduerſus Luciferianos.

[f] Auguſt. de agone Chriſtiano cap. 30. tom. 3.

[g] Ambroſ. orat. in funere fratris.

Digitized by Google

A duodecimo ſæculo quoſdam in errorem reordinationis impegiſſe: nam ſuo quidem tempore teſtis eſt Petrus [a] Damiani quoſdam Monachos in tantam prorupiſſe veſaniam, vt Sacramenta à Simoniacis collata nulla eſſe dicerent, Simoniacoſque omni ordinis poteſtate ſpoliatos proclamarent, quos ipſe Epiſtolâ ad ciues Florentinos ſcriptâ redarguit, & quibuſdam argumentis conuincit. Legimus eiuſdem [b] quoque tempore adeò acriter quoſdam Epiſcopos in Simoniacos exarſiſſe, vt nonnulli Epiſcopi, cuius ipſe rei teſtis eſt, ab illis ordinatos Clericos denuo conſecrarent: eaque res cùm ipſius tempore adhuc dubia videretur: legimus Summum Pontificem Leonem nonum in Romanâ Synodo, *omnes Epiſcopos ex diuinâ obteſtatione rogauiſſe, quatenus Dei miſericordiam in commune depoſcerent, vt quid ſuper hoc ſcrupuloſo negotio decernendum eſſet, nutantibus reuelaret*: ob idque etiam opuſculum ad Henricum Rauennatem de eâ tota controuerſia prædictum Petrum Damiani ſcripſiſſe comperimus. Duodecimo verò ſæculo teſtis eſt Diuus [c] Bernardus, quoſdam qui ſe Apoſtolorum ſucceſ-
B ſores dicerent (quos tamen non eos eſſe, qui ſe poſtea Apoſtolicos dixerunt, & pſeudo Apoſtoli dicti ſunt, auctoribus Gerardo Sagarello & Dulcino Nouarienſi, temporis ratio oſtendit, quippe cùm Bernardo iſti longè poſteriores fuerint) tum varios errores, tum eum ſpeciatim docuiſſe refert, quod peccatores nec dandis, nec recipiendis idonei ſint Sacramentis. Eundem quoque poſtea errorem ſparſerunt [d] Valdenſes neminem dictantes peccatorem vel Eccleſiaſtica, vel ſæculari dignitate potiri, quam hæreſim ſicut & cæteras Valdenſium Ioannes VViclef, & Ioannes Hus in Concilio [e] Conſtantienſi damnati ſuſcitarunt, aſſerentes neminem in peccato mortali eſſe Sacerdotem; quibus conſentire videtur Antonius [f] de Dominis, qui in ſua Eccleſiaſticâ republicâ cenſet, Epiſcopum imperitum aut nequam, non eſſe propriè Epiſcopum niſi æquiuocè, & licet Baptiſmum, quia ab ordine non pendet, validum eſſe affirmet, etiamſi à malo conferatur, alia tamen Sacramenta ſaltem in quibuſdam caſibus nulla eſſe exiſtimat, quæ ab indigno Sacerdote adminiC ſtrentur.

XI. Verùm ad hanc ſententiam refellendam quædam Scripturæ ſacræ teſtimonia, profert Bernardus, [g] *Epiſcopus*, inquit, *erat* [h] *Caiphas, & tamen quantus peccator, qui in Dominum mortis dictitabat ſententiam; ſi negas Epiſcopum, arguet te teſtimonium* [i] *Ioannis, qui eum in teſtimonium ſui Pontificatus etiam prophetaſſe refert. Apoſtolus erat Iudas, & licet auarus & ſceleratus, electus à Domino, an tu de illius Apoſtolatu dubitas, quem Dominus elegit?* [k] *Nonne ego, inquit, vos duodecim elegi, & vnus ex vobis diabolus eſt? audis eundem electum Apoſtolum & exſtitiſſe diabolum, & negas poſſe eſſe Epiſcopum, qui peccator eſt?* [l] *Super cathedram Moyſi ſederunt Scribæ & Phariſæi: qui non obedierunt eis tanquam Epiſcopis, inobedientiæ rei fuerunt, etiam in ipſum Dominum præcipientem, & dicentem, quæ dicunt facite: patet, quamuis Scribæ, quamuis Phariſæi, quamuis videlicet maximi peccatores, propter cathedram tamen Moyſi, ad eos quoque pertinere, quod idem dixit,* [m] *qui vos audit, me audit, & qui vos ſpernit, me ſpernit.* Hæc Bernardus; quibus alia ex Scripturâ petita exempla adiungit Petrus Damiani, putà Balaam, in [n] quem licet Simoniacum ſpiritus Dei effuſus eſt, adeout prophetaret, & [o] Saülis reprobi, quem in Dauidem inuidiâ furentem in medio prophetarum ſpiritu Domini correptum fuiſſe, & prophetaſſe Scriptura [p] ſacra teſtatur: quid ego Epiſcopos memorem, quos Apocalypſis [q] liber Eccleſiarum ipſis commiſſarum Angelos nominat, veros nempe earum duces, ac Doctores, quamuis in iis quædam valdè reprehenſibilia Ioanni reuelata fuerint.

XII. Plura alia paſſim ex Auguſtino, & cæteris Patribus adferri argumenta poſſunt, vt quod incertus alioqui valdè foret Sacramentorum omnium effectus, & incertus Eccleſiæ ſtatus, ſi vel à bonitate miniſtrorum penderet, vel à notitia fidei, & bonitatis ipſorum: item quod non à miniſtro, ſed à Chriſto Sacramentorũ ſanctitas petatur, & validitas: deinde quod gratiæ gratis datæ, cuiuſmodi eſt Sacerdotium, etiam indignis cõferri poſſint. Primum argumentum fusè vrget Auguſtinus libris [r] contra Petilianum. Alterum pluribus quo-

[a] Petrus Damiani epiſt. 11. lib. 2. ſeu opuſc. 30.
[b] Idem in præfat. opuſc. 6. ad Henr. Rauenn. ſeu lib. qui vocatur *Gratiſſimus*.
[c] Bernardus ſerm. 66. in Cantica.
[d] Alphonſus à Caſtro v. poteſtas dib. 12. aduerſus hæreſ. & Thomas Valdenſis 1. tomo doctrinalis fidei lib. 3. cap. 81. 82. 83.
[e] Conſtant. Conc. ſeſſ. 8. & 15.
[f] Antonius de Dominis lib. 2. de Repub. cap. 4. & 10.
[g] Bernardus ſuprà.
[h] Caïphæ quoque exẽplum vrget Auguſt. lib. 99. veteris & noui Teſtam. q. 11.
[i] Ioann. 11. & 18.
[k] Ioann. 6.
[l] Matth. 23.
[m] Lucæ 10.
[n] Petrus Damian. opuſc. 6. cap. 7. & 8.
[o] De Balaam Numer. 22. & 24.
[p] De Saule 1. Regum 19. cuius quoque exemplũ vrget Auguſtin. lib. 3. de Bapt. contra Donatiſt. cap. 16.
[q] Apocalyp. 2. & 3.
[r] Auguſt. lib. 3. contrà literas Petiliani cap. 3. & lib. 2. cap. 3. ac ſæpè aliàs.

que in locis tum [a] Auguſtinus, tum Hieronymus [b] aduerſus Luciferianos, [c] Gregorius Nazianzenus, [d] Petrus Damiani & alij. Tertium tandem idē [e] Auguſtinus pluribus in locis, [f] Nazianzenus, [g] Hieronymus, [h] Petrus Damiani, & alij fuſiùs exponunt. Auctoritates vero Patrum plures pro Catholica ſententia colligunt Thomas [i] Vualdenſis & alij, qui ex profeſſo de ea quæſtione tractarunt; nobis ſufficiat contrariam doctrinam in Concilio Romano, Arelatenſi [k] primo ſub Sylueſtro. [l] Aurelianenſi primo, [m] Conſtantienſi, & [n] Tridentino fuiſſe damnatam. Hanc nos iterum quæſtionem attingemus, vbi tum de ſubiecto, tùm de miniſtro ordinationis ſermo erit, & quantumcumque hæreticos aut ſchiſmaticos validè ordinari & ordinare poſſe docebimus, obiectioneſque plurimas in contrarium diſſoluemus. A

[a] Auguſt. tract 5 & 8. in Ioā. lib. 3. contra Creſcon. cap. 6. & ſerm. de geſtis cum Emerito.
[b] Hieronym. Dial. aduerſus Luciferia.
[c] Greg. Naz. orat. de baptiſmo.
[d] Petrus Damiani Opuſc. 6 cap 1. 2 3. & alibi.
[e] Auguſt. lib. 2. contrà literas Petil. cap. 5. & lib 3. contra Creſconium cap. 8. & alibi.
[f] Nazianzen. ſuprà.
[g] Hieronym. ſuprà.
[h] Petrus Damiani Opuſc. cit. cap. 7. 8. 10. 11. & ſequent. Vide etiam de hac quæſtione fusè Algerum lib. 3. de Sacram Altaris tomo 6. Biblioth. PP. & Gratianum 2. quæſt. 1. integra.
[i] Thomas Vualdenſis ſuprà.
[k] Arel. 1. can. 8.
[l] Arel. 1. can. 10.
[m] Conſtant. ſeſſ 8. & 15.
[n] Trident. ſeſſ. 7. c. 12.

§. VI.

Proponuntur tria argumentorum genera contra prædicta.

B

XII. Ea verò nobis argumenta iam diluenda ſunt, quæ præſentem quæſtionem magis directè impugnant: cætera vero ad prædicta loca reiiciemus. Iſta autem argumenta triplicis ſunt generis, quædam ſunt, quæ per depoſitionis iuſtam vel iniuſtam ſententiam, poteſtatem ordinis tolli oſtendant: alia quæ ab impio & ſcelerato auferri probent: alia tandem quæ in hæreticis, & ſchiſmaticis ipſam multominus remanere ſuadeant.

XIII. Prioris generis varia ſunt: primum ſumitur ex Concilio Toletano quarto [o] quod Clericos etiā iniuſtè depoſitos ordinē amittere, eumque, poſtea quam innocentes declarati fuerint, recuperare debere oſtendit. *Epiſcopus*, inquit, *Presbyter, aut Diaconus, ſi à gradu iniuſte deiectus in ſecunda Synodo innocens reperiatur, non poteſt eſſe quod fuerat, niſi gradus amiſſos recipiat coram altario de manu Epiſcoporum, ſi Epiſcopus eſt, orarium, annulum, & baculum: ſi Presbyter orarium, & planetam; ſi Diaconus orarium, & albam, ſi Subdiaconus Patenam, & Calicem; ſic & reliqui gradus ea in reparationem ſui recipiant, quæ cùm ordinarentur, perceperant.* Videtur hoc Concilium apertè iteratam huius, qui poſt degradationem innocens fuerit repertus, ordinationem adſtruere, ſiue *cum talem gradus amiſſos recuperare*, debere dicit, ſiue cùm eundem non poſſe eſſe, id quod fuerat, ſolâ innocentiæ ipſius declaratione, ſeu abſolutione pronuntiat; ſiue tandem cùm ordinationem ipſam iteratam nobis depingit, in eorum nempe inſtrumentorum, quæ in priori ordinatione exhibita fuerant, exhibitione poſitam. Alterum ſumitur ex Synodo Sueſſionenſi [p] apud S. Medardum collecta ex quinque prouinciarum Epiſcopis ſub Carolo Caluo & Leone quarto Pontifice, quæ ſcilicet decreuit, vt *quidquid in ordinationibus Eccleſiaſticis, Ebbo olim Remenſis* Archiepiſcopus, ab eaque ſede canonicè deiectus, & poſtea per Lotharium non canonicè reſtitutus, *ſecundam traditionem Apoſtolicæ ſedis, vt in geſtis Pontificum legitur, præter ſacrum Baptiſma, quod in nomine ſanctæ Trinitatis perfectum eſt, irritum, & vacuum habeatur: & ordinati ab eo in quamcumque terrarum partem profugi euagentur, vel vagati ſunt, quia diuinum iudicium effugere nullatenus poſſunt, Spiritus ſancti iudicio Eccleſiaſticis gradibus priuati perpetuo habeantur.* Eadem quoque Synodus teſte [q] Frodoardo, Harduinum quendam, qui ab eodem Ebbone Diaconus fuerat ordinatus ex Subdiacono, quod poſteà ſe Preſbyterum ordinari curaſſet, de gradu ſuſcepto deiiciendum iuſſit, vt *qui ſaltu ſine gradu Diaconi ad Sacerdotium proſilierit*, nullam ſcilicet, & irritam putans Diaconatus ordinis dationē, qui ab Antiſtite depoſito probaretur fuiſſe collatus. Hæc autem Hincmari Synodus probata eſt à Benedicto tertio ſummo Pontifice, vt tum ex Frodoardo [r] citato patet, tum ex Benedicti Epiſtola ad Hincmarum Remenſem inter eius opera; imò & qui eam poſteà Synodum reprobauit Nicolaus, ipſam, datâ ad [s] Hincmarum Remenſem epiſtolâ legitur anteà approbaſſe. Tertium ex eo petitur quod Stephanus ſeptimus, dictus ſextus, ordinationes factas à Formoſo Papa, qui depoſitus antea à Ioanne octauo, & reſtitutus à Marino, ad Romanum poſteà Pontificatum peruenerat, irritas declararit, cunctoſque ab eo ordinatos, C D

[o] Tolet 4. c 27. referrur à Gregorio 3. in eius excerptis can. vltim.
[p] Synod. Sueſſionēſis apud S. Medardum actione 5. to 3. Conc. Gall. & apud Frodoard. li. hiſt. Rom. cap. 11.
[q] Frodoardus ibidem.
[r] Idem ibidē.
[s] Epiſt. Nicolai apud Baron. tom 10. ad annū 863. & inter opuſc. Hincmari.
[t] Sigebertus in Chronico & alij plures.

gradu

Digitized by Google

A gradu proprio depoſitos iterum ordinari: & ne factum hoc eſſe dicas Romani Pontificis, non ſententiam, eò eius etiam iracundia prouecta eſt, vt collecta ſuorum Synodo facinus illud probarit, vt fidem faciunt [a] acta Synodi Romanæ ſub Ioanne 9. Luitprandrus [b] tamen hoc factum tribuit Sergio Papæ, quem ſucceſſiſſe docet Formoſo ipſiuſque cadaueri illuſiſſe: cum tamen excitatis actis, aliiſque auctoribus conſtet eum non immediatè Formoſo ſucceſſiſſe, ſed Chriſtophoro; eundē tamen [c] Auxilius in dialogo hoc tempore ſcripto contra inteſtinam diſcordiam Romanæ Eccleſiæ de ordinationibus, & reordinationibus Romanorum Pontificum, aliorumque ab iis ordinatorum, ordinatos quoque à Formoſo reordinaſſe ſcripſit, & nouas eorundem ordinationes ſuperinduxiſſe. Vltimum, ex Gregorio [d] Nazianzeno ſumitur, qui docens à ſcelerato conferri poſſe validè Sacramenta, exceptionem adiungit, dummodo non apertè ſit condemnatus, nec ab Eccleſia alienus.

[a] Acta Synod. Rom. ſub Ioan 9.
[b] Luitprādus lib. 1. cap. 8.
[c] Auxilius in dialogo, apud Sigebertum.
[d] Nazianzen. orat. 1. de Baptiſ.

XIV. Secūdi autē generis argumēta hæc ſunt, quia Scriptura ſacra, & plurimi
B Patres impiis poteſtatem ſacrificandi, aliaſque functiones Sacerdotales obeūdi adimere videntur; ex iis quidem aliqui neminem niſi probum, & ordini recepto idoneum ordinationis gratiam percipere, aſſeruiſſe videntur, quorum teſtimonia vbi de ſuſcipientibus ordinationem ſermo erit ex profeſſo explicabimus: iam verò ea tantum proferemus, quæ per peccatum amitti ordinis dignitatem, ac poteſtatem inſinuaſſe videbuntur: primum itaque quædam ſacræ Scripturæ loca obiiciuntur, quæ à Donatiſtis proferri ſolebant, contra Catholicos, illud nempe Eccleſiaſtici *ab immundo quis mundabitur*, & infrà [e] *qui baptizatur à mortuo, quid proficit lauatio eius?* illud item Pſalteis regij, [f] *oleum peccatoris non impinguet caput meum*: cui adde plura in Concilio Africano, citata à Cypriano, & eius collegis, quibus baptiſmum hæreticorum improbare nitebantur, quæ Auguſtinus ſeptem libris de baptiſmo aduerſus Donatiſtas fusè diſſoluit: deinde obiiciuntur aliqui Patres. Primò, Clemens Alexandrinus [g] hanc ſententiam proferens, *μόνοι τοίνυν οἱ καθαρῶς βιοῦντες ἱερεῖς ὄντως τοῦ Θεοῦ, ſoli ergo ſi, qui pure viuunt, verè ſunt Dei Sacerdotes.* Secundò, Iuſtinus Martyr,
C [h] qui malos Sacerdotes *ψευδοπροφήτας falſos Sacerdotes ac Prophetas* dixit. Tertiò, Gregorius Nazianzenus, [i] qui eoſdem, *νόθους καὶ παρεγγράπτους ἱερεῖς, ſpurios, nothos & perperam adſcriptos Sacerdotes* vocauit. Quartò, Hieronymus, quiiiſce adhuc clarius videtur ad ſacrificandi poteſtatem Sacerdotis merita tanquam neceſſaria exegiſſe, [k] *Sacerdotes*, inquit, *qui Euchariſtiæ ſeruiunt, & ſanguinem Domini populis eius diuidunt, impiè agunt in legem Chriſti, putantes Euchariſtiam imprecantis facere verba, non vitam: & neceſſariam eſſe tantum ſolemnem orationem, & non Sacerdotum merita: de quibus dicitur,* [l] *& Sacerdos, in quo fuerit macula, non accedet offerre oblationes Domino.* Quintò, S. Leo ad Anatolium Conſtantinopolitanum ſic diſſerit, [m] *in Eccleſia Dei, quæ corpus Chriſti eſt, aliter, nec rata ſunt Sacerdotia, nec vera Sacrificia, niſi in noſtræ proprietate naturæ, verus nos Pontifex reconciliet, verus immaculati agni ſanguis emundet.*

[e] Eccleſiaſt. cap. 34.
[f] Ibidem.
[g] Pſal. 140.
[h] Clemens alexandr. lib. 4. ſtrom.
[i] Iuſtinus in dialogo cum Tryphone.
[k] Nazianzen. orat. 21.
[l] Hieron. in Sophon. cap. 3. refertur. 1. quæſt. 1. c. Sacerdes. 90.
[m] Leuitici 21.

XV. Vltimo tandem obiectiones proferri ſolent ex variis Patribus, imò
D etiam ex Apoſtolorum canonibus, ex quorum omnium ſententia colligi poſſe videtur, collata ab hæreticis & ſchiſmaticis Sacramenta, dempto ſaltem baptiſmate, nulla eſſe, proindeque hæreticos poteſtate ordinis per hæreſim excidere. Apoſtolorum quidem [n] Canones id videntur demonſtrare, dum Sacerdotem, vel Diaconum deponi iubent, qui Baptiſma hæreticorum, aut Sacrificium gratum acceptumque habuerunt; eandemque pœnam conſtituunt in Epiſcopum, vel Preſbyterum, qui vel Baptiſma rite collatum iterarit, vel *τὸν μεμολυσμένον παρὰ τῶν ἀσεβῶν cum qui ab impiis pollutus eſt*, id eſt ad hæreticis baptizatus, vt interpretantur [o] Zonaras & [p] Balſamon, non rebaptizant. Concilium [q] Laodicenum hæreticorum benedictiones, id eſt Sacramenta, potius *ἀλογίας* eſſe quam *εὐλογίας* affirmat, *maledictiones* nempe quàm *benedictiones*; at quomodo vera Sacramenta putabuntur, quæ maledictionum nomine inſigniuntur? Athanaſius [r] contra Arrianos baptiſma ab iis collatum *παντελῶς κενὸν, καὶ ἀλυσιτελὲς plane vanum, ac inutile appellat ὡς πρὸς τοιοῦτον μὴ ἔχον,*

[n] Leo Epiſt. 48. cap. 2. refert. 1. quæſt. 1. c. in Eccleſia 68.
[o] Canon. Apoſtol. 47.
[p] Zonaras in c. citat.
[q] Balſamon in eund.
[r] Laodicen. c. 32.
[ſ] Athanaſ. orat. 3. contrà Arrianos.

τῇ δὲ ἀληθείᾳ μηδὲν ἔχον πρὸς σωτηρίαν βοήθημα. *inane simulachrum, ad pietatem de facto nullum adferens adiumentum.* Nazianzenus [a] similiter, postquam à quocumque dari posse baptisma docuit, excipit, dummodo non apertè condemnatus sit, & ab Ecclesia alienus, itemque dummodo eadem verâ fide informatus sit. Innocentius primus [b] Epistola ad Alexandrum Episcopum apud hæreticos solum Baptisma ratum esse docet, cætera proinde eis denegans Sacramenta. Hieronymus [c] Deum asserit odisse Sacrificia hæreticorum, detestari fœtorem eorum, & claudere nares suas: panem eorum esse sacrilegum, panem luctus: quomodo autem Sacrificia quæ Deum irritant, non placant? quæ polluta habeantur non sacra? quæ sunt panis luctus non Eucharisticus? clarius Pelagius, [d] Victori, & Pancratio scribens, *non est*, inquit, *Corpus Christi, quod schismaticus conficit.* Assentiri videtur S. Leo [e] huius nominis primus Pontifex Epistola ad Leonem Augustum, *manifestum est*, inquit, *per crudelissimam, insanissimamque † sæuitiam in Alexandrina sede omnium cælestium Sacramentorum lumen esse extinctum: intercepta est Sacrificij oblatio, defecit chrismatis sanctificatio, & parricidalibus manibus improborum omnia se subtraxerit mysteria.* Plura reperies apud [f] Algerum libro tertio de Sacramento Altaris, vbi ex professo sibi varia obiicit, & soluit.

a Nazianzen. orat. 40.

b Innocent. 1. epist. 18. can. 3. refert. 1. qu. 1. c. Arianos.

c Hieronym. in ca. 5. Amos quib⁹ similia habet in cap. 2. Aggæi, & in ca. 6. Ozeæ. vide 1. quæst. 1. c. sic populus, & tres seq.

d Pelag. epist. Victori, & Pancratio.

e Leo epist. 75. Leoni Augusto. refert. 1. qu. 1. can. manifestum est 69.

† *Vesaniam* habent alij Codices.

f Vide Algerum lib. 3. de Sacramento Altaris.

§. VII.

Soluuntur prædictæ obiectiones.

XVI. His vtique omnibus argumentis satisfaciendum est, ad eorum solutionem prænotandum est Patres in sacrilegos & indignos Sacramentorum ministros acrius inuectos esse, nec tamen grauius, quàm ipsa eorum indignitas postulabat; vnde ipsorum verba sic interpretanda esse quasi παθητικῶς dicta, non διδακτικῶς, ad communem vulgi intelligentiam, non ad scholasticum rigorem: eaque proinde Sacramenta irrita, falsa, inania, vana, prophana, polluta vocasse, quæ ab indignis tradita ministris, notoriisque hæreticis, vel schismaticis ob societatem erroris, vel communionis suscipientes per accidens fædarent: tantum abest vt benedictionibus scaterent, vel gratiæ cælestis vbertate referta essent: hanc nostram ad testimonia Patrum interpretationem confirmat Algeri [g] auctoritas, vbi præmissa ex Africani Concilij canone [h] vigesimo quarto hac doctrina, *quod in Ecclesia omnia Sacramenta salubriter, & veliter accipiantur, quæ persecutantibus in hæresi magnam damnationis pœnam conquirunt, vt quod in eis in veritate ad vitam esset luminosius, hoc in errore sit tenebrosius, atque damnosius.* Mox hæc infert: *eadem ergo Sacramenta vbique vera & sancta in Ecclesia accipiuntur salubriter, extrà Ecclesiam damnabiliter; vnde etiam B. Augustinus sacrificium Optati quod mundum mundis adstruxerat, panem luctus vocat, quia eos condemnabat, quibus extra Ecclesiam veri Sacrificij locus non erat quod sanctis execrabile Domino dicitur, non respectu illius quod sanctum est, sed respectu illorum, qui æquè damnantur illud illicite sacrificando, & sumendo, sicut aliquid Deo execrabile perpetrando. Vocant etiam sancti illud sacrilegum, pollutū, inane, & falsum; sacrilegum ideo, quia sicut aurum quidem verum est in arca furis, vt in thesauro regis, sed tamē sacrilegum, quia à fure illicitè vsurpatū, sic & illud ab hæretico: pollutum, non quod in se ita sit, sed sicut dies lætus dicitur, quia lætos facit: ita ipsum, quia magis polluit sanctificantem, reum magis constituendo quàm ipsum iustificando: inane autem, & falsum, quia effectum salutis, quem videtur promittere, non confert, quem conferret, si rite fieret. Vnde & Deus dicit, maledicam benedictionibus vestris, eas priuando fructu salutis.*

XVII. Similiter quoque non dicuntur veri Sacerdotes impij, & Sacerdotij suis actionibus violatores, non quod Sacerdotij potestate careant, sed quod Sacerdotij dignitatem, grauitatem, auctoritatem, statum, perfectionemque non assequantur, qui turpibus facinoribus conscientiam suam maculant, famam pessundant, quod Sacerdotij leges non seruent, munia nequaquam obeant, vel sine suo, aliorumq;, vel saltē non cum tanto, quanto possent, fructu functiones

g Algerus lib. 3. cit. cap. 12.

h African. cap. 24.

Digitized by Google

A functiones ſuas exerceant; quod Eccleſiæ nocumento ſint, ſuo Ordini dedecori, proximis ſcandalo, qui ex ſuo ſtatu & officio, aliis ſaluti, Eccleſiæ ornamento, ac ſplendori eſſe deberent, hæc autem omnia faciunt vt tales negentur eſſe Sacerdotes, quia Sacerdotij leges, officia, ſanctitatem negligunt: quo modo vulgo negantur eſſe Conſules, qui Reip. non conſulunt, Medici, qui aliis non medentur, Doctores, qui docendis aliis nullam operam inſumunt, Reges, qui regendi munia aſpernantur, regendique ſcientiam vel auctoritatem non habent: quas & ſimiles phraſes, imò etiam duriores, ad vitiorum inſectationem dici poſſe nemo ibit inficias.

XVIII. His itaque præſuppoſitis, quia ad tres claſſes omnia aduerſariorum argumenta reduximus, ad ea quæ in priori claſſe habentur, argumenta diſſoluenda accingimur. Primò occurrit Concilij [a] Toletani quarti canon explicandus, in quo qui anteà fuerant depoſiti, ſi poſtea innocentes reperti fuiſſent, coram altari indumenta ſui Ordinis & inſtrumenta recipere iubebantur,

B non vt denuò ordinarentur, ſed vt ſui Ordinis executioni reſtituti viderentur: quemadmodum enim, dum ipſis Eccleſiaſtici muneris executio interdicebatur, dumque de dignitatis ſuæ gradu mouebantur, inſignia ab iis Eccleſiaſticæ dignitatis ablata fuerant, non ſublatâ characteris indelebili poteſtate; ità congruum erat, vt dum priſtino redderentur honori, eadem ſuæ dignitatis ornamenta recuperarent, non ad ordinationis iterationem, ſed ad dignitatis recuperatæ, & redditæ ad functiones antea vetitas obeundas auctoritatis liberæque facultatis ſignificationem, vt explicat Fulbertus [b] Epiſtola ad Leuthericum Senonenſem. Secundò occurrit decretum Synodi Sueſſionenſis, de quâ hoc breuiter dicere poſſumus, [c] eam primùm Leonis Pontificis aliquo præiudicio notatam fuiſſe, dum ipſam approbare noluit: eandem verò à Benedicto Summo Pontifice ex falsâ Hincmari Remenſis relatione probatam, imo & literas ipſas Benedicti corruptas, atque falſatas fuiſſe: totâ re tandem matu-

C riùs diſcuſsâ, ipſam à Nicolao primo improbatam, vt fusè oſtendunt literæ [d] Nicolai, tum eæ quæ ad Epiſcopos, qui in hac Synodo conuenerant, tum quæ ad Hincmarum Remenſem, de toto iſto negotio datæ ſunt. Tertiò obiicitur factum, ſeu Stephani Papæ, ſeu Sergij, quod nobis minimè tuendum, ſed potius maximè deteſtandum: vnde illud referens Luitprandus Ticinenſis Diaconus reprobandum ex eo cenſet, [e] *quoniam, & hi qui à Iuda Domini noſtri proditore ante proditionem, ſalutem ſeu benedictionem Apoſtolorum ſuſceperunt, eâ poſt proditionem proprijque corporis ſuſpenſionem minimè ſunt priuati, niſi quos improba fortè defœdarant flagitia; benedictio ſiquidem quæ à miniſtris Chriſti impenditur, non per eum qui videtur, ſed qui non videtur, Sacerdotem infunditur:* [f] *neque enim qui rigat eſt aliquid, neque qui plantat, ſed qui incrementum dat Deus.* Pergit etiam idem auctor oſtendere, quantæ pietatis, religioniſque fuerit Formoſus Papa, adeoue etiam miraculis inclaruerit, vt appareat quanta iniuria tum ipſi, tum religioni illata ſit, dum & corpus eius inanime malè tractatum, & ordinati ab ipſo iterum

D ordinati fuerunt, quaſi perperam ab eo primum ordinati fuiſſent; certum [g] eſt autem Pontifices iſtos Stephanum ſeptimum, & Sergium factione Adelberti Marchionis Tuſculani intruſos fuiſſe, & violenter Pontificiam ſedem inuaſiſſe: itaque nihil mirum, ſi malè partâ dignitate malè vſi, nouas ordinationes, odio & furore in Formoſum Papam perciti, ſuperinduxerint, quod *non errorem in fide* Cardinalis Baronius, [h] *ſed violentam tyrannidem in facto fuiſſe*, ſcribit: addiderim ego, ſi quis error in fide fuerit, eum Pontificum iſtorum menti inſediſſe, ſed non vſitato Pontificum Romanorum decernendi more, non ſedatis animis, atque compoſitis, non deliberatione maturâ præcedente fuiſſe decretum: nam Synodus illa quam coëgit Stephanus ſeptimus, factioſorum hominum & facinoroſorum Synodus fuit, ad quam ſi qui timoratæ conſcientiæ acceſſerint, eorum aliqui inuiti acceſſerunt, alij vt potuere, reclamarunt. Etenim refert [i] Sigebertus execrandum illud facinus, reclamantibus, qui aderant perpetratum; & in Actis [k] Romanæ Synodi ſub Ioanne nono legitimo Pontifice habitæ, in quo reordinationes illæ damnatæ & de cætero vetitæ, legi-

[a] Conc. Toletan. 4. c. 27.

[b] Fulbertus epiſt. 24. Leutherico.

[c] Vide Frodoardum lib. 3. hiſt. Rem. cap. 11. cit. & epiſt. Nicolai mox citãdas.

[d] Nicolaus ep. 46. & 47. tomo 3. epiſt. Summorum Pontificum.

[e] Luitprãdus lib. 1. hiſt. cap. 8.

[f] 1 ad Cor. 3.

[g] Sigebertus in Chronico.

[h] Baronius tomo 10 ad annum 897. num. 2.

[i] Sigebertus ſuprà.

[k] Acta Synodi Rom. ſub Ioanne 9.

mus Episcopos, Presbyteros, & reliquos Clericos, qui eidem Synodo adfuerant, veniam petiisse, confessosque fuisse se terroris metu ac formidine coactos interfuisse. A

XIX. Argumenta secundæ classis his multo inferiora & imbecilliora videntur, in iisque dissoluendis [a] Augustinus, [b] Algerus, & [c] Petrus Damiani non inutilem operam collocarunt. Scripturæ quidem adducta testimonia à Donatistis, sic ab Augustino soluta sunt, vt nihil addendum supersit. De iis quæ à nobis proposita sunt sententia nostra aperienda est: Ecclesiastici quidem prior iste locus, [d] *ab immundo quis mundabitur*, hoc sensu commodè explicari potest, vt immundo auctoritate propriâ quidquam sanctificandi potestas adimatur, non autem vt immundo ministro Sacramenti, quod à Christo institutum est conferendi potestas auferatur. Licet enim immundus sit qui Sacramentum ministrat, quia tamen huius minister est qui dicit, [e] *ego Dominus qui sanctifico vos*, sanctitatem quam non habet dare potest, nec ipsius indignitas obest, quominus per Sacramenta ab ipso collata, vberrima gratiæ fœcunditas, à Christo Sacramentorum institutore, & sanctitatis, atque innocentiæ parente promanet. Similiter quoque verba ista quæ pariter in Ecclesiastico habentur, & toties à Donatistis decantata sunt, [f] *qui baptizatur à mortuo, quid proficit lauatio eius?* nec fideliter ab ipsis proferebantur, nec veraciter intelligebantur; nam & textum mutilabant, & adulterinum ipsi sensum affingebant; textus enim integer sic habet, *qui baptizatur à mortuo, & iterum tangit eum, quid proficit lauatio eius?* cuius sensus est, ei qui à tempore quo mortuum tetigerit baptizatus fuerit, nihil lotionem istam prodesse, si iterum mortuum tangat: in quo alludit textus iste ad antiquæ [g] legis ritum, in quâ nempe immundus censebatur, qui mortuum tetigisset; quam legalem immunditiam lotione expiari opus erat, totiesque repeti, quoties post lotionem factam mortuus iteratò tangeretur, vt explicat [h] Gregorius Magnus, [i] Cæsarius Arelatensis & alij: quibus tamen verbis alias interpretationes applicat Augustinus, vt [k] quod per mortuum idolum significetur, *in cuius ve-* C
nerationem si quis baptizatur, nihil lotio ista profutura sit, aut [l] quod per mortuos peccatores intelligantur, quibus si quis similis sit, nihil ei Baptismus ad salutem prosit: si autem corde vero ad Deũ conuertatur, Baptismi gratiã non à ministro peccatore, sed à Christo Deo vero, & viuo, Sacramenti auctore consequatur. Denique verba ista Dauidica, [m] *oleum peccatoris non impinguet caput meum*, [n] Hieronymus, [o] Augustinus, [p] Gregorius, & alij communiter Patres, de adulatione interpretantur, quæ peccatoris oleum dicitur, quo superbi inungi cupiunt, quod clarè ex ipsâ serie verborum quæ habentur in dicto psalmo ostendit [q] Augustinus contra Petilianum his verbis: *quid ergo, inquies, dixit Dauid? quid me interrogas? ipsum interroga: superiori versu tibi respondet: emundabit me, inquit, iustus in misericordia, & arguet me: oleum autem peccatoris non impinguabit caput meum: quid planius? quid apertius? malim inquit me misericordi obiurgatione sanari, quàm blanda adulatione, tanquam mihi caput vngatur, decipi, atque peruerti: sub aliis verbis ipsa sententia est, alibi † scripturarum, [r] meliora sunt vulnera amici, quam voluntaria oscula inimici.* D

XX. Patrum testimonia pari facilitate soluuntur, [s] Clemens Alexandrinus eos solùm veros Sacerdotes esse dixit qui purè viuerent, quia ij soli Sacerdotij meritum cum dignitate coniunctum habent: cæteri tamen Sacerdotij potestate non carent, licet dignitatem indignitate sua polluant, & perfectissimum statum prauis actionibus contaminent. Falsos quoque Sacerdotes dixere [t] Iustinus, & [u] Gregorius Nazianzenus, qui sanctitatem habitu, statu, professione mentiuntur, quorum vita professioni non respondet, quorum actiones Sacerdotij dignitas redarguit, eodemque modo interpretandus [x] Hieronymus, ne alioqui sibi ipsi aliis in locis contradicat: eodem inquam modo interpretandus, vt nempe Sacerdoti ad recipiendos Eucharistiæ fructus dignitatem minimè sufficere contendat: sed præterea probatam vitam inesse oporteat, vt interpretatur [y] Glossa in ista Hieronymi verba, prout in Canonem relata sunt. Similiter Leo [z] Magnus dum in Ecclesiâ Dei negat esse rata Sacerdotia, aut vera Dei sacrificia, nisi in nostræ proprietate naturæ verus nos Pontifex reconciliet,

[a] Augustin. locis citatis, sed præsertim lib. 7. de Baptism. contra Donatist.
[b] Algerus lib. 3. cit.
[c] Petrus Damiani opusc. 6. & 30.
[d] Ecclesiast. 31.
[e] Exod. 31.
[f] Ecclesiast. item 34
[g] Numer. 19
[h] Gregor. lib. 9 epist 59.
[i] Cæsarius Arel. hom. 9.
[k] Augustin. 2. contra Creston. cap. 14.
[l] Idem lib. 6 de Baptism. cap. 34. & lib 3. contra literas Petiliani, cap 9. & seq. & lib 2. cap. 7.
[m] Psal. 140.
[n] Hieron. in psal 19.
[o] Aug. epist. 110 & in psal. 140. necnon sermone de decem Virginibus, & lib. 2. contra literas Petiliani cap. 104.
[p] Greg. hom. 12. in Euang. ante med.
[q] August. lib. 2. cap. cit. cõtra literas Petiliani.
† fortè *scripta*.
[r] Prouer. 27.
[s] Clemens Alex. lib 4. stromat.
[t] Iustinus dialogo cũ Tryphone.
[u] Nazianz. orat. 21.
[x] Hieronym. in cap. 2. Sophoniæ.
[y] Glossa v. non vitam in eam. Sacerdotes 1. quæst 1.
[z] Leo epist. 48. cap. 2.

Digitized by Google

A conciliet, vel de incarnationis fide exponendus eſt, quam iuxta interpretationem eiuſdem [a] Gloſſa, *quantum ad habendam rem Sacramenti, & licitam executionem* neceſſariam eſſe duntaxat affirmat, non autem quantum ad eiuſdem valorem, & quoquomodo licitè vel illicitè conferendi poteſtatem: nec mirum, quod Patres durioribus verbis vtantur, quibus poteſtatem ſacrificandi & Sacramenta miniſtrandi indignis adimere videantur: cùm & in iure [b] vſitatiſſimum ſit, vt fieri non poſſe dicatur, quod ſinè crimine fieri nequit, & id omne ἀδύνατον habeatur, cui licet natura repugnet, repugnat ratio, quod iure nunquam fit, quamuis de facto contingat.

XXI. Neque verò diſſimili modo explicandæ ſunt obiectiones illæ, quas in tertiam claſſem reiecimus. Primò quidem Apoſtolorum [c] Canon, quo Epiſcopus, aut Preſbyter, qui hæreticorum Baptiſma aut Sacrificium probauerint, deponi iubentur, de hæreticis iſtis debet intelligi, qui veram Sacramenti formam nequaquam ſeruabant; non enim hæreticos iſtos qui Apoſtolorum temporibus emerſerant, formam Baptiſmi Catholicam retinuiſſe, ex ipſo Clemente [d] Apoſtolicorum Canonum relatore coniicitur; alibi enim agens de Baptiſmo, eumque ab hæreticis infamibus datum non recipiendum docens, eundem à probatis Sacerdotibus collatum, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti collatum, admittendum affirmat, in quo probatos Sacerdotes hæreticis videtur opponere, quaſi illi in nomine diuinarum perſonarum baptizarent, hi verò non baptizarent: idque maximè de primis illis hæreticis, Alexandro, Cherinto, Ebione, & aliis, eorum ſequacibus credibile eſt, qui cùm Eccleſiam ad Iudaiſmum vellent pertrahere, probabile eſt eos Catholicos Eccleſiæ ritus minimè obſeruaſſe, Concilium verò [e] Laodicenum nihil aliud vult quàm hæreticorum Sacrificia ac Sacramenta, nec ipſis, nec aliis, qui eis ſcienter, poſtquam ab Eccleſia præciſi ſunt, communicant, vtilia, ſed potiùs noxia eſſe, quippe cùm ab hæreticis ſine crimine, ſcienter & abſque neceſſitate Sacramenta accipi non poſſint, à quorum communione præſertim in ſacris miniſteriis recedere

C præcipimur, ne ipſorum contagione polluamur, aut falſæ eorum doctrinæ adhærere videamur. Athanaſius [f] quoque non negat Sacramentum ab Arrianis datum validum eſſe, cùm potius dicat Arrianos in magno periculo verſari amittendi Baptiſmi integritatem, & veritatem: quibus verbis ſatis oſtendit ſe non exiſtimare Baptiſmum ab hæreticis collatum eo titulo nullum eſſe: ſed periculum eſſe, ne is qui ab Arrianis collatus ſit, quia malè de diuinitate Filij ſentiebant, alia ratione nullus ſit; ſi nempe trium perſonarum in Baptiſmate conferendo mentionem ipſi non faciant. Eadem quoque Gregorij [g] Nazianzeni mens eſt, qui non negat ab hæreticis collata Sacramenta valida eſſe, ſed ab iis indignè attingi diuina myſteria affirmat: & caſu neceſſitatis excepto ab iiſdem ſcienter recipienda ipſa vetat, cùm in ſacram cum hæreticis ſocietatem coire nunquam conceſſum ſit. Innocentius [h] quoque primus eo ſenſu apud hæreticos ſolum Baptiſma ratum eſſe docuit: quod eis ſolùm inter Laicos baptizatos locum relinqui vellet, nec ad ſuperiorem Clericorum ordinem eos

D euehi permitteret: quod etiam iis argumentis confirmat, quia cùm ad fidem conuertuntur, tanquam imperfecti & Spiritus ſancti plenitudine carentes admittuntur, & pœnitentium loco habentur, ideoque cùm ordo Clericorum ſit duntaxat perfectorum, & ab eo pœnitentes arceantur, qui ab hæreſi ad Catholicam fidem conuertuntur, non cenſentur idonei qui Clericorum gradum dignitatémque retineant, eodem nempe iure quo [i] Cyprianus, [k] Cornelius, Petrus [l] Alexandrinus, & alij ex antiquioribus lapſos Clericos Laicorũ ſolum ordini, non Clericorum reſtituendos eſſe cenſuerunt: [m] Hieronymum ſic interpretatur [n] Algerus, vt cum humano more locutum dicat, *non quod Deus ſanctæ ſuæ improbet, ſed quod eorum propitiationem non recipiat*, quæ ab hæreticis offeruntur, quia nempe & in eorum conſecratione, atque adminiſtratione ab hæreticis peccatur, & ab iis quoque crimen committitur, qui eorum communione maculantur. Difficiliùs fortè in rectum ſenſum explicari poſſe videbitur, quod ait Pelagius, non eſſe corpus Chriſti, quod Schiſmaticus conficit: quod quidem

[a] Gloſſa in can. in Eccleſiã 1. q. 1.
[b] Gloſſa non licet, in l. ſi duas, §. decet, de excuſat. tutorum, & l. ſi ſtipuler, & l. continuus, ff. de verborum obligat. & l. fin. ff. quæ ſententiæ ſine appel. reſcindãtur. Item can. nemo poteſt, de regulis iuris in 6. Extrauag. quia quorundam Ioann. 22. & Gloſſa habetur in cap. ad audientiam de ſponſalibus, & alibi.
[c] Canon Apoſtol. 37.
[d] Clemens lib. 6. Conſtitut. Apoſtol. cap. 15.
[e] Conc. Laodic. can. 32.
[f] Athan. orat. 3. contra Arianos.
[g] Nazianz. orat. 40.
[h] Innocent. 1. epiſt. 18.
[i] Cypr. epiſt. 52. Antoniano, & epiſt. 67. in fine, & ep. 78. ad Epiſcopos Hiſpan. & epi. 72. Steph.
[k] Cornelius apud Cypr. epiſt. 78. cit.
[l] Petrus Alex. de pœnitent.
[m] Hieron. in cap. 6. Amos, & aliis locis.
[n] Algerus lib. 3. de Sacram. Altaris c. 10.

inter Epiſtolas Pelagij [a] primi, aut ſecundi à nobis minimè repertum eſt: id- A
ipſum tamen non ita intelligendum eſſe exponit prædicto loco Algerus, [b] *quaſi corpus Chriſti eſſentialiter verum in Sacramento non conficiat, ſed quia, cùm in altari Eccleſia concorporalis, & conſacramentalis ſit Chriſto, vniuerſum corpus Chriſti, caput ſcilicet cum membris, non conficit, qui cùm extrà Eccleſiam ſit, ſeipſum Chriſto, & Eccleſiæ in vtriuſque Sacramento non vnit: cùm enim Altaris Sacrificium ſignando ipſius Eccleſiæ, & Chriſti vnitatem, vniuerſi corporis Chriſti ſit Sacramentum, non conficitur ibi Chriſtus vbi non conficitur vniuerſus; & ideò non fit ibi Euchariſtia, vbi vnitatis totius Dominici corporis non adminiſtratur gratia. Vnde Auguſtinus, hæretici quærunt diuiſionem, cùm panis iſte indicet vnitatem: & alibi: qui accipit myſterium vnitatis, & non tenet vinculum pacis, non myſterium accipit pro ſe, ſed teſtimonium contra ſe; nec Chriſtus igitur, nec Spiritus ſanctus apud eos eſt per gratiam, qui tamen vbique eſt per eſſentiam.* S. quoque [c] Leonis teſtimonio ſimiliter reſpondeo, cum, dum apud hæreticos Dioſcori Alexandrini erroribus infectos defeciſſe diuinorum myſteriorum lumen, ſplendorem, atque gratiam ſignificat, nihil aliud intendere, quàm illicitè ab iis Sacramenta adminiſtrari, B
illicitè accipi; nec remanſiſſe apud ipſos licitam miniſterij Sacerdotalis executionem, quibus tamen Sacerdotalem characterem Ordinisque poteſtatem indelebiliter affixam eſſe non diffitetur. Denique vt cùm toties citato [d] Algero concludam, *ſi quæ alia à ſanctis contra Sacramenta hæreticorum ſeu deteſtabiliter dicta reperiuntur, non ita exponenda ſunt, vt veritatem vel ſanctitatem Sacramentorum, cùm omnia omnino Chriſti ſunt, improbent, ſed in malitiam & damnationem illorum, qui illicitè vſurpant, redundent.* Etenim vt hoc etiam ex ipſius mente adiungamus, cùm Sacramenta ſumi poſſint vel in ſe, vt ſunt ſigna ſacra à Chriſto inſtituta, vel vt ad ſuſcipientem, aut miniſtrantem referuntur: in ſe quidem ſancta ſemper, & veneranda remanent, ſiue ab hæreticis ſuſcipiantur, ſiue miniſtrentur: vt verò ſunt opera mali miniſtri conferentis, aut cuiuſuis indignè ſuſcipientis, nec ſanctitatem habent, nec laudem, nec venerationem merentur, ſed eorum ſunt crimina, qui vel illicitâ adminiſtratione, vel ſuſceptione myſteriorum Chriſti audent violare ſanctitatem. C

[a] Pelagius epiſt. Viator. & Punctatio.
[b] Algerus ſuprà.
[c] S. Leo epiſt. 75. Leoni Auguſto.
[d] Algerus ſuprà.

SECTIO QVARTA.

De ſuſcipiente ſacram Ordinationem, ſeu de eius ſubiecto.

CAPVT I.

De natura, & ſtatu ſuſcipientis ſacram Ordinationem.

§. I.

Solos homines Ordinationis capaces eſſe. D

I. NON eſt huius noſtri inſtituti ſingulas ſuſcipientis ſacram Ordinationem qualitates, ac conditiones perſequi: fuſior hac de re dabitur diſputandi locus, dum ex profeſſo de ætate, & qualitate Ordinandorum diſſeremus: hîc ergo duntaxat eas ſubiecti ſacræ Ordinationis conditiones recenſere volumus, quæ ad ſacræ Ordinationis ſubſtantiam neceſſariæ ſunt, non ad licitam duntaxat, & legitimam eius ſuſceptionem: niſi fortè obiter quaſdam eiuſmodi conditiones recenſeamus, non vt eas ad Ordinationis valorem neceſſarias eſſe confirmemus, ſed vt refellamus.

II. Primùm ergo ſolis hominibus Sacerdotium Scripturæ ſacræ, Concilia, Eccleſiæ traditio attribuunt. Legantur Euangelici codices, nullis niſi hominibus hæc verba dicta reperiuntur, [e] *quorum remiſeritis, &c.* [f] *hoc facite in meam commemorationem:* [g] *ite, baptizate, docete omnes gentes baptizantes in nomine Patris, &c.* Legantur

[e] Ioan. 20.
[f] Luc. 22.
[g] Matth. vlt.

Digitized by Google

A gantur Apoſtolorum Canonicæ Epiſtolæ: huius veritatis aſſertor præ cæteris videbitur eſſe B. Paulus. Nunc enim eam apertè ad Epheſios [a] ſcribens atteſtatur, dum verba iſta, quæ de Chriſto canuntur à Dauide, [b] *aſcendens in altum captiuam duxit captiuitatem, dedit dona hominibus*, de ſacræ Ordinationis donis interpretatur dicens, *& ipſe dedit quoſdam quidem Apoſtolos, quoſdam autem Prophetas, alios verò Euangeliſtas, alios autem Paſtores & Doctores, ad conſummationem ſanctorum in opus miniſterij, in ædificationem corporis Chriſti*: audis dona data à Chriſto: ſed quæ? docuit te Apoſtolus dona iſta, dona eſſe Prophetiæ, Paſtoratus, Doctoratus, quæ omnia per ſacram Ordinationem conferuntur; quibus autem dederit, etiam oſtendit, puta hominibus, de quibus etiam intelligi debet, dum ibidem ait, [c] *vnicuique autem noſtrum*, id eſt hominum ad dignitatem Eccleſiaſticam vocatorum, *data eſt gratia ſecundùm menſuram donationis Chriſti*. Clariùs & apertiùs idem Paulus Epiſtola ad Hebræos, [d] *omnis Pontifex ex hominibus aſſumptus pro hominibus conſtituitur, in iis quæ ſunt ad Deum, vt offerat dona, & Sacrificia pro peccatis, qui condolere poſſit iis, qui ignorant, & errant: quoniam & ipſe circumdatus eſt infirmitate: & propterea debet, quemadmodum pro populo, ita etiam & pro ſemetipſo offerre pro populo*, non fruſtra Paulus *ex hominibus aſſumptum* dixit Pontificem, vt ſolis hominibus Sacerdotij oſtenderet conceſſam eſſe à Deo dignitatem: nec fruſtra Pontificem infirmum, peccato atque errori obnoxium, & ſuis atque aliorum infirmitatibus condolentem deſcripſit, vt ſolum hominem, eumque viatorem, qui & in peccatum labi, & per pœnitentiam ad Deum reuerti poteſt, à Deo ſelectum Sacerdotem oſtenderet. Solis quoque hominibus à Petro dictum eſt, [e] *ſeniores qui in vobis ſunt obſecro, &c. paſcite qui in vobis eſt gregem Dei, prouidentes non coactè, ſed ſpontaneè ſecundùm Deum, neque turpis lucri gratia, ſed voluntariè, neque vt dominantes in Clero, ſed forma facti gregis ex animo, & cùm apparuerit princeps paſtorum, percipietis gloriæ coronam*: ſeniorum nomen, itemque coactionis & lucri mentio, boni exempli commendatio, gloriæ promiſſio, aliaque quæ in
C iis verbis notari poſſunt manifeſtè oſtendunt de ſolis hæc hominibus dici, quibus paſcendi officium conueniat. Solis Iacobus hominibus Sacramenti Extremæ Vnctionis miniſterium commendauit, dum ait, [f] *infirmatur quis ex vobis? inducat Presbyteros*. Denique nullum in tota ſcriptura ſacri Ordinis miniſterium aliis quàm hominibus commendatum ac tributum eſt.

[a] Ad Epheſ. 4.
[b] Pſal. 67.
[c] Ad Epheſ. cit. cap.
[d] Ad Heb. 5.
[e] 1. Petri 5.
[f] Iacobi. 5.

III. Concilia ſimiliter de hominibus ſolum loquuntur, iiſque in viâ conſtitutis, dum de ſacræ Ordinationis ſuſcipientium conditione, de Ordinibus initiatorum, & miniſteriis, de Sacramentorum omnium miniſtris loquuntur. Patres quoque & reliqui Doctores ſolis hominibus eandem Sacerdotij dignitatem attribuunt. Eadem Eccleſiæ traditio eſt, quæ Chriſti inſtitutionem oſtendit. Ratio etiam clarè id conuincit, ſolis enim hominibus animâ & corpore conſtantibus manus imponi poſſunt, vel inſtrumenta Ordinis tradi, quibus ritibus ſacra Ordinatio confertur: ſolis ipſis verborum vitalis prolatio conuenit, in quibus Sacerdotij miniſterium, & Sacramentorum forma conſiſtit: proin-
D déque ſoli ipſi ſicut Sacramentorum diſpenſandorum capaces ſunt, ità & ſacræ Ordinationis ſuſcipiendæ.

§. II.

Angelos non eſſe capaces Ordinationis, nec officiorum Ordinis.

IV. Primò ergo à ſacra Ordinatione ſuſcipienda, ſacrorumque Ordinum officiis excluduntur Angeli, qui nec Sacerdotij habent dignitatem, nec eiuſdem, ex ordinariâ Dei lege, obire poſſunt functiones. Cuius inſtitutionis Chriſti non contemnendæ proferri poſſunt rationes: quas ex eo deſumes quod Chriſtus Dominus, vt eſſet nobis Pontifex, & Sacerdos ſecundùm ordinem Melchiſedech, *nuſquam*, vt habet [g] Apoſtolus, *Angelos, ſed ſemen Abrahæ apprehendit: vnde debuit per omnia fratribus ſimilari, vt miſericors fieret, & fidelis ad Deum, vt repropitiaret delicta populi*: ex quo D. Pauli teſtimonio tres rationes ſumi poſſunt. Prima, quia Chriſtus auctor & exemplar noſtri Sacerdotij, vt Sacerdos fieret, ho-

[g] Ad Heb. 2.

mo factus eſt: multo ergo magis homines eſſe debent, qui ad Sacerdotium A
aſſumuntur, quod Sacerdotij Chriſti imitatio quædam eſt, ac participatio: altera, quia Sacerdos fratribus ſuis, pro quibus Sacerdotij munere fungitur, aſſimilari debet, & vt alio loco iam citato docuit [a] Paulus, ex hominibus debet
[a] ad Hebr. 5. eligi, qui pro hominibus ad ſacrificandum conſtituitur: per Sacerdotium enim caput conſtituitur eorum pro quibus Sacerdotium ſuſcipit; indecens autem eſt vt heterogeneum membris caput imponatur: verbi gratiâ monſtro haberi ſo-
[b] Horat. de arte poëtica. let, ſi humanis partibus non humanum caput apteţur: vel, vt ait [b] Horatius,

Humano capiti cervicem pictor equinam
Iungere ſi velit, & varias inducere formas.

quàm conſentaneum autem eſt, vt quia ſoli homines ſacrificiis externis, ac patentibus Deum colunt, ſoli ſenſibilibus elementis purgantur, ſoli viſibilibus ſignis inter ſe quadam religionis ſocietate colligantur, ſoli Sacerdotibus ſubduntur, qui exterioribus mediis à Deo inſtitutis gratiam ipſis influunt, ſoli exteriori doctrinæ illuminatione, & illuſtratione indigent, ductores iidem habeant pariter viſibiles, eiuſdem naturæ, ſed diſſimilis gratiæ, quorum verbis ſanctificentur, monitis inſtruantur, moueantur exemplis. Tertia, quia ſimiles quoque nobis habere debemus Sacerdotes, vt eiuſdem naturæ conditione, ad humanis infirmitatibus condolendum, ac compatiendum inducantur, humaniſque miſeriis miſericorditer indulgeant: quod & Paulus
[c] ad Hebr. 5. [c] ſuprà citatus confirmat, dum Sacerdotem peccatis & erroribus condolere vult, *quoniam & ipſe circumdatus eſt infirmitate*, egétque quotidie Sacrificiis quibus ſua etiam peccata
[d] Ad Hebr. 7. expiet. Item, [d] *lex quidem conſtituit homines Sacerdotes infirmitatem habentes, ſermo autem iuſiurandi filium in æternum perfectum.* Abſit ergo, vt Angelus Sacerdos hominum conſtitueretur: nam, vt ait Chryſoſtomus, [e] *ſi Angelus Sacerdos fuiſſet, &*
[e] Chryſoſt. hom. 69. in Petrum & Eliam tom. 1. *aliquem ſtuprum inferentem inueniſſet, ſtatim eum de medio ſuſtuliſſet, cum ipſe huic libidini ſubiectus non eſſet: ſi Angelus poteſtatem Sacerdotalem accepiſſet, peccantes homines non doceret, ſed in iram mortiferam concitatus, repente illos perderet, propterea quod talis non eſſet, &c.*

εἰ γὰρ ἦν ἄγγελος ἱερεύς, ἢ ἁπλῶς πᾶς πεπίστευτο, διὰ τοῦτο οὐκ ἂν ἐφείσατο αὐτὸν οὐδὲ τῆς πρώτης συγγνώμης ἔτυχεν. διὰ τοῦτο οὐδὲ ἄγγελος ἐπιλέγεται ἱερωσύνης τῆς ἐμῆς, ἵνα μὴ ἀπὸ τούτου καὶ τὴν ἄλλην ἀπιστήσῃς· διὰ τοῦτο καὶ ἄνθρωπος ἐπιλέγεται, ἵνα μὴ ἀπὸ τῆς φύσεως ἀπιστήσῃς τὸ ἀνώτερον· διὰ τί δὲ τῶν ἄλλων οὐδὲν ἱερεύς; ἵνα μὴ πάντες.

V. Vnum tamen ex [f] D. Thoma hîc notandum eſt, eſto nempe iuxta ordinariam Dei legem nequeant Angeli Sacramenta miniſtrare, quia ſacræ Ordinationis ſunt incapaces: nihilominus Deum, qui virtutem ſuam Sacramentis minimè alligauit, nec eandem miniſtris ſuis addixiſſe. Quaſi verò non poſſit Angelis Sacramenta miniſtrandi auctoritatem tribuere, aut per eos gratiæ ſuæ eoſdem quos per homines operatur effectus influere. Vnde infert rata eſſe habenda quæcumque à bonis Angelis (qui ſcilicet nec illicita præſumunt, nec falſa nuntiant) Sacramenta, vel Sacramentalia perficiuntur, cuiuſmodi ſunt templorum conſecrationes, quorum plurima Angelico miniſterio diuino cultui dicata creduntur: è contrà autem quia mali Angeli ſpiritus ſunt mendacij, & religionis ſimiæ, ideò ſi quod ab iis Sacramentale miniſterium exhiberetur, pro rato habendum non eſſe confirmat: prior pars huius reſponſionis confirmatur: Etenim refert [g] Nicephorus Amphilochium Iconij Epiſcopum D
myſticâ & arcanâ benedictione ab Angelis à Deo miſſis conſecratum fuiſſe: eiuſque conſecrationem ab Angelis factam, cùm poſteà Iconij Antiſtes electus fuiſſet, Epiſcopos qui eum ordinaturi acceſſerant, ratam priorem ab Angelis factam ordinationem habuiſſe, nec aliam ſuperinducere auſos, ipſum verò priùs ſalutatum ad officia Sacerdotalia admiſiſſe.

[f] D. Thomas 3. parte q. 64. art. 7. in corpore.
[g] Nicephor. lib. 11. hiſt. cap. 20.

§. III.

Animas ſeparatas Ordinationis ſimiliter, & functionum Ordinum incapaces eſſe, morte item finiri iuriſdictionem.

VI. Præterea excluduntur à ſacra Ordinatione animæ ſeparatæ: cùm enim anima cuiuſq; non ſit homo, ſed pars hominis: ſolus autẽ homo Sacerdotij tam ſuſcipiendi, quàm exercendi capax ſit, anima à corpore ſeparata Sacerdotij quoque

Digitized by Google

A quoque tam recipiendi, quàm obeundi incapax erit: quomodo verò separata à corpore anima sacris initiaretur Ordinibus, quę nec impositioni manuũ subiici nec tradenda in ordinatione instrumenta recipere potest, cùm sit spiritalis & incorporea? quomodo Sacerdotij munia obiret, quæ nec vocẽ vllam vitaliter proferre, nec quippiam vitaliter mouere, potest, quod tamen ad Sacerdotij functiones spectat? cui vsui esse posset collatum animæ separatæ Sacerdotium, quod cùm ad hominum visibile regimen institutum sit, visibilia exigit subiecta, vt ij solùm dici possint Sacerdotes, qui agnosci queant à populo Christiano tanquam duces, sintque in spiritalibus visibiles eius rectores, qui & sensibile ministerium exerceant, & visibilem ducatum præbeant, & exteriori ministerio interiorem gratiam largiantur.

VII. Itaque per separationem quoque animæ à corpore quamuis character in ordinatione collatus minimè deleatur, nec haustus à diuino lumine, qui in anima resplendet, Sacerdotij fulgor extinguatur; Sacerdotij tamen dignitati
B detrahitur, regiminis auctoritas euacuatur, in alium iurisdictio transfertur: sicut enim nuptiis carnalibus secundùm D. Paulum, [a] *mulier alligata legi quanto tempore vir eius viuit, quod si dormierit vir eius, liberata est à lege: cui autem vult, nubat, tantum in Domino*: ita Ecclesia viuente suo pastore, nec alium superinducere, nec eum à se abiicere potest: eo verò mortuo soluta est ab illius lege, liberata à præstita ei fide, nihilque amplius obstat, quominus alium in Domino salutarem consequatur pastorem: morte itaque sancita inter viuos pacta dirimuntur, & contracti inter Ecclesiam, & Sacerdotem coniugij vincula dissoluuntur. Solus Christus Dominus est, cuius Sacerdotium æterni Patris iuramento sancitum æternum mansurum est, nam vt argumentatur D. Paulus, [b] *alij quidem plures facti sunt Sacerdotes, idcirco quod morte prohiberentur permanere: hic autem eo quod manet in æternum, sempiternum habet Sacerdotium: vnde & saluare potest in perpetuum accedentes per semetipsum ad Deum, semper viuens ad interpellandum pro nobis.* Itaque, [c] *Potestas*
C *eius potestas æterna, quæ non auferetur, & regnum eius quod non corrumpetur*, Sacerdotium eius Sacerdotium æternum, cuius cæteri Vicarij sunt non successores, ministri non hæredes, *sic nos*, inquit [d] Apostolus, *existimet homo, vt ministros Christi, & dispensatores mysteriorum Dei*: & alibi, [e] *pro Christo legatione fungimur*: vnde ipse est, qui Sacramenta sanctificat, diuinamque ipsis virtutem impertitur; ipse est qui suscipientibus dat gratiam, ministrantibus auctoritatem largitur: quò fit, vt [f] non Pauli, non Cephæ Sacramenta dicenda sint, sed Christi, [g] qui principalis est Sacerdos, & Sacerdotum princeps: aliorum autem quorumcumque Sacerdotium morte finitur, nouisque duntaxat in locum ipsorum succedentibus propagatur. Itaque si quis Sacerdotum è mortuis suscitaretur ad hanc vitam, eum dignitate, honore, cathedra, iurisdictione, quibus cùm viueret fruebatur spoliandum haud dubiè debemus credere, aliàs enim verbi gratia eiusdem Episcopatus duo Episcopi, Ecclesiæ vniuersæ duo simul Summi Pontifices extarent, si quis ex ipsis Dei voluntate ad vitam vocaretur, quod instituto à Chri-
D sto cùm particularis, tum vniuersalis Ecclesiæ statui repugnat.

a 1. Cor. 7.

b ad Heb. 7.
c Daniel. 7.
d 1. Cor. 4.
e 2. Cor. 5.
f 1. Cor. 1.
g Vide Aug. tract. 6. in Ioan. Chrysost hom. 60. ad popul. Antioch. & alios Patres.
h Clemens epist. 1.
i Cypr. epist. 69 Florent. idem haberur epist. Firmil. ad Cyprianũ 75 inter epist. Cypriani.
k Vrbanus 2. dist. 68. c. quorum vices.
l Anacl. epist. 2. Episcop. Ital.
m Hieronym. epist. 13. & cõment. in psal. 44.
n Chrysost. serm de Anathem.
o Auguſt. in psal. cit. itemque epist. 54. serm. 24 de verbis Domini, & alibi.
p Greg hom. 26 in Euang.
q Damascen. orat. 2. de imaginib.

§. IV.

Obiectiones in contrarium refelluntur.

VIII. Neque verò quemquam in contrarium moueat, quod Patres aliqui Episcopos Apostolorum Vicarios dixerint, quod [h] Clemens verbi gratia *Episcopos vicem Apostolorum gerere* scribat: quod [i] Cyprianus Epistola ad Florentinum Pupianum, Præpositos Ecclesiæ, *Apostolis Vicariâ ordinatione succedere* affirmet; quod [k] Vrbanus secundus *Apostolorum vices in Ecclesiâ habere* Episcopos asseueret: neque enim alium ij Patres volunt, quàm quod ipsi, quàm quod cæteri intendunt dum Episcopos Apostolorum vocant successores: nolim [l] Anacletum, [m] Hieronymum, [n] Chrysostomum, [o] Augustinum, [p] Gregorium primũ, [q] Damascenum, aliosque innumeros referre qui non Vicarios, sed successores

by Google

Apoſtolorum vocant Epiſcopos, in locum nempe eorum decedentium ſuffectos atque ſubſtitutos. Placet verò eorumdem, quos interpretamur, teſtimonia proferre. Clemens de Apoſtolis hæc habet, [a] *ipſis quoque decedentibus in locum eorum ſucceſſerunt Epiſcopi.* Cyprianus Epiſtola ad Cornelium, [b] *hoc enim vel maximè frater, & laboramus & laborare debemus, vt vnitatem à Domino, & per Apoſtolos nobis ſucceſſoribus traditam, quantum poſſumus, obtinere curemus.* Vrbanus [c] ſecundus apud eundem Gratianum ex Auguſtino ſatis ſupérque ſuam mentem oſtendit, dum filios qui Eccleſiæ pro Patribus nati ſunt, Epiſcopos interpretatur, qui pro Apoſtolis, & in Apoſtolorum ſedibus collocati ſint, eorumque loco conſtituti. A

IX. Pari quoque ratione interpretari debemus quod de Summis Pontificibus dictum legimus, eos nempe Petri Vicarios eſſe, id eſt ſucceſſores: nam ſucceſſores eos eſſe Petri antiqui ſcriptores clariùs indigetant [d] Anacletus, [e] Irenæus, [f] Tertullianus, [g] Firmilianus Epiſtola ad Cyprianum, [h] Optatus Mileuitanus, [i] Auguſtinus, [k] Chryſoſtomus, [l] Leo Magnus, & alij plures: quamuis alij Petri, vt iam docuimus, Vicarios dixerint, quâ nempe phraſi vſi ſunt [m] Epiſcopi Tarraconenſis prouinciæ ad Hilarum Papam, [n] Gelaſius in commonitorio, [o] Symmachus Papa, [p] Ennodius Ticinenſis Diaconus, [q] Amator Epiſcopus Epiſtola ad Syluerium Summum Pontificem, [r] Gregorius Magnus, [s] Bonifacius Archiepiſcopus Moguntinus, [t] Gregorius quartus, [u] Nicolaus primus, [x] Adrianus primus Summi Pontifices, [y] Ludouicus Pius Imperator, [z] Gregorius ſeptimus Papa, [a] Concilium quoddam Anglicanum habitum circa annum milleſimum ſeptuageſimum ſecundum, [b] D. Bernardus, & alij: quo etiam nomine Ioannem primum, Leonem tertium, Hadrianum primum Anaſtaſius [c] Bibliothecarius inſigniuit: cui non abſimile eſt, quod Concilium [d] Ticinenſe circa annum octingenteſimum ſeptuageſimum ſextum Romanos Pontifices *Petri & Pauli Vicarios* nuncupauit; nec abſq; ratione id factum: licet enim Summi Pontifices ſpectatâ eorum dignitate, & auctoritate, minus propriè Vicarij D. Petri, quàm ſucceſſores dici debeant: nihilominus minorem aliquando titulum ſapientiſſimi ac modeſtiſſimi Pontifices habere maluerunt, ne ſi ſe ſucceſſores Petri dicerent, ei, cui ſe comparare non audebant, dignitate quodammodo æquarẽt: neque tamen arrogantiæ accuſandi ſunt, qui ſucceſſorum Diui Petri titulum ſibi ſumpſerunt, aut tribui paſſi ſunt, nam ſicut modeſtiæ laudem conſequuntur, qui debitos ſibi titulos reſpuunt: ita immodeſtiæ non accuſandi, qui admittunt. B

X. Addo in honorem quoque D. Petri, & Cathedræ Pontificiæ, pro cuius ſplendore & Eccleſiæ vniuerſæ ſalute inuigilare credendus eſt D. Petrus, cuius patrocinio ac precibus Eccleſia hiſce etiam temporibus iuuatur, ac munitur, cuius fidem conſtanter amplectitur, Summos Pontifices à quibuſdam Petri Vicarios non ſucceſſores, Diuumque Petrum Eccleſiæ etiamnum præſidere dici. Sic enim [e] Petrus Rauennas epiſtola ad Eutychem, quâ eum ad reſipiſcentiam hortatur, *in omnibus*, inquit, *horror te frater honorabilis, vt hu quæ à beatiſſimo Papa Romanæ ciuitatis ſcripta ſunt, obedienter attendas, quoniam Beatus Petrus, qui in propria ſede & viuit & præſidet, præſtat quæ rentibus fidei veritatem, &c.* Sic etiam [f] Dometius Epiſcopus Praſiados in ſexta Synodo Conſtantinopolitana, ſententiam ſuam circa Epiſtolas ab Agathone Papa ad Imperatorem Conſtantinum directas in hæc verba tuliſſe fertur; *ſuggeſtiones directas à patre noſtro Agathone ſanctiſſimo Archiepiſcopo Apoſtolicæ, & principalis ſedis antiquæ Romæ, ad coronatum à Deo, & magnum, Victorem, Imperatorem,* (ὡς ἀπὸ τῦ πνεύματος τῦ ἁγίου ὑπαγορευθείσας δι᾽ ἡμῶν τῦ ἁγίου πνεύματος τῦ ἁγίου, καὶ κορυφαίου τῦ Ἀποστόλων Πέτρου) *tanquam ex Spiritu ſancto dictatas, per os ſancti, ac beatiſſimi Principis Apoſtolorum Petri, & digito prædicti ter beatiſſimi Papæ Agathonis ſcriptas ſuſcipio, & amplector.* Credebant itaque antiqui iſti Patres præſto eſſe Romano Pontifici maximum à D. Petri precibus præſidium, Eccleſiamque Chriſtianam eiuſdem apud Deum fauore ac benevolentia proſperè C D

[a] Clemens epiſt. 2.
[b] Cypr. epiſt. 43. Cornelio.
[c] Vrbanus ſuprà.
[d] Anacletus epiſt 2. Epiſc. Italiæ.
[e] Irenæus lib. 3. c 3 & 13.
[f] Tertull. de præſcript.
[g] Firmilian. ſuprà.
[h] Auguſt. in epiſt. fundam.
[i] Optatus lib 2. contra Parmen.
[k] Chryſ. lib. 2. de Sacerdot. circa princip.
[l] Leo ſerm 2. in die aſſump.
[m] Epiſc. Tarrac. prouinc. epiſt. ad Hilar.
[n] Gelaſius in commonit.
[o] Symmachus in Apolog.
[p] Ennod Apolog. pro Sym. & lib. Synod.
[q] Amator ep. ad Syluerũ.
[r] Greg. lib. 2. regiſt. indict. 10. epiſt. 33 & lib. 10 indict. 3 epiſt. 30.
[s] Bonifac. in iuramento fidelitatis facto Gregor. 2. & epiſt. qua de Synodo à ſe facta renuntiat.
[t] Gregor. 4. epiſt. vnica.
[u] Nicolaus 1. epiſt 8. ad Michaël.
[x] Adrianus 1. epiſt. 54
[y] Ludouicus Pius in donat. ipſius quæ habetur diſt. 63. c. ego Ludouicus.
[z] Greg. 7. lib. 2. epiſt. 68.
[a] Concilium Anglic apud Baronĩ ann. 1074. nu. 6. & Vvilelmum Malmeſburienſem ad annum 1071.
[b] D. Bernard. ep. 185 ad Cõradũ Regem Romanorũ.
[c] Anaſtaſ. in Ioanne 1. Adriano 1 Leone 3. & Stephan. iuniore. [d] Conc. Ticinenſe apud Baronium ad an. 876 nu. 16 [e] Petrus Rauẽnas epi. ad Eutych. tom. 3. Conc. Bini j parte 2. inter epiſt. præambul. ad Conc. Chalced. [f] Dometius in 6. Synodo act. 8

dirigi

A dirigi: eodem ferè modo, ſed prudentiore conſilio, quam quo [a] Alexandri Macedonis duces, eius defuncti cadauere in medio poſito, de partitione Imperij conſilium inibant, rati Alexandrum conſilio præfuturum, eiuſque nominis, ac ſimulachri, ſeu cadaueris auſpiciis omnia melius ceſſura; quam etiam ob cauſam diu à Regis nomine abſtinuerunt: ità ſucceſſoribus Petri Vicariorum nomen placuit, non quod vllam amplius eum in homines in his terris degentes iuriſdictionem habere crederent, ſed quod preces eius apud Deum multum pro Eccleſiæ ſalutari regimine valere confiderent: ſciebant enim ſanctos immortalitate fruentes pro mortalibus precibus apud Deum quotidie agere, iiſque prodeſſe, ſed paſtorum auctoritate, ac cura mortalibus immortales non præeſſe.

[a] Cantrahist. lib. vlt.

§. V.

Qui à mortuis ſuſcitantur ad vitam mortalem ordinari poſſunt, qui ad im-
B *mortalem, characterem retinent, ſed non liberam Ordinis functionum exercendarum habent facultatem.*

XI. At verò certum eſt, eos qui fatis ceſſerunt, ſi huius lucis vſurâ (Deo ità permittente) frui incipiant, Ordinibus ſacris initiari poſſe: vt conſtare poteſt exemplis [b] S. Lazari, qui primus Maſſilienſium Epiſcopus conſtitutus eſt, poſtquam eum Chriſtus à mortuis ſuſcitaſſet, & [c] Renati celeberrimi Andegauenſis Antiſtitis: nec ea de re dubium vllum moueri poteſt: quidni enim Sacerdotij prærogatiua gaudere poſſint, qui eodem quo cæteri ſtatu vitæ reſtituuntur, quos mortalis corporis ſarcina iterum grauat, quos huius vitæ pericula iterum circumſtant, qui eadem, quâ antea, infirmitate circumdati reſurgunt? Minus autem certum eſt, ſed tamen certum eſt, eum qui cùm viueret Ordinibus initiatus erat, mortemque poſtea obiit, ſi iterum ad vitam mo-
C riturus reuocetur, Ordinum ſuſceptorum obire poſſe, eadem quæ antea, miniſteria, & poteſtate Ordinis quam habebat gauiſurum, & ordinationem reiterari nõ debere, cuius characteri indelebili firmiterque animæ inſidenti iniuria fieret, ſi alius ei ſuperinduceretur, vel ſacrilega foret poſterior ordinatio, ac mutila, ſi nullum nouum characterem imprimeret.

[b] Martyr 17. Decemb. & ibi Barõn. Genebrardus in Calend. Ro. Democh. lib. 2. cap. 32. & alij paſſim.
[c] S. Antoninus tit. 10. cap. 13.

XII. Controuertitur autem, & in dubium reuocatur, vtrum animæ beatorum (nam de animabus damnatorum vix mouetur quæſtio) eorum nempe qui in hac vita ſacris Ordinibus initiati ſunt, reſumptis corporibus ſuis glorioſis, eorum Ordinum miniſteria exercere poſſint: id cenſere videntur [d] D. Thomas, & ex diſcipulis eius [e] Sotus, & alij, quamuis D. Thomam aliter explicet [f] Coninck & Sotum pariter interpretari aliter poſſemus. Sed quoquomodo intelligantur, longè verius, & probabilius eſt, nec ipſos beatos, qui Sacerdotio in hac vita functi ſunt, reſumptis corporibus, Ordinum ſuſceptorum officia exequi poſſe: tum quod D. Paulus [g] locis à nobis ſuperiùs citatis doceat, cæte-
D rorum præter Chriſtum Sacerdotium morte finiri: quod quamuis de Sacerdotibus nouæ legis ex profeſſo ab ipſo dictum ſit, ex eius tamen ratiocinatione, & totâ orationis ſerie ad omnes omnino Sacerdotes extenditur: tum quod ſicut inſtituta tantum ſunt Sacramenta pro viatoribus, quibus ſolis proſunt, ita ſolis viatoribus Chriſtus eorum conferendorum poteſtatem conceſſiſſe credendus eſt: tum quod nulla ratio eſt, cur beati hanc poteſtatem retineant, nec retineant damnati: ſicut enim in his character Sacerdotalis remanet ad ignominiam, ita in illis perſeuerat ad ornatum, & gloriam: damnatos autem integram Ordinis poteſtatem habere, eamque ad praxim reuocare poſſe mens refugit credere: num enim Chriſti corpus conſecrare poterunt, qui à Chriſto æternùm ſeparati plectuntur? num Sacerdotes alios verbi gratia damnatos ordinare ipſi poterunt? num à peccatis abſoluere? num baptizare? hæc omnia Eccleſiæ ſunt militantis officia non triumphantis, multominus eorum qui ab omni Eccleſia æternum præciſi, nullâ cum eâ aut fidei, aut miniſterij, aut ſtatus ſocietate coniuncti ſunt. Nullum tamen ex eo diuinæ auctoritati præiudi-

[d] D Thomas 3. parte q. 64. art. 7. ad 2.
[e] Sotus in 4. diſt. 1. q. 1. art. 7. poſt 4. concluſionem.
[f] Coninck in dict. art. D. Thomæ. Legatur quoque Nugnus q. 65 art. 10. diſt. 3.
[g] D. Paulus ſuprà.

Digitized by Google

cium facimus, vt sicut Sacramentis virtutem suam Deus non alligauit, ita nec ministris: ideoque, quod supra de beatis Angelis diximus, & de damnatis, horum videlicet, si quæ præsumant attingere, rata non esse habenda Sacramenta, illorum verò piè credenda: idem & de hominibus beatis ac damnatis videtur dicendum, quia sicut priorum testimonium fallax, & voluntas mala præsumitur: ita posteriorum certum testimonium, ergà nos pius affectus, maxima erga res sacras reuerentia certò creduntur. A

CAPVT II.

De sexu idoneo sacræ ordinationi.

§. I.

Apud Ethnicos, & hæreticos quosdam mulieres Sacerdotissas fuisse.

I. APVD Ethnicos mulieres aliquas Sacerdotio insignitas, & Sacrificas fuisse lierarum monumentis compertum habemus. Hunc morem apud Gallos & Germanos vsitatissimum fuisse docet [a] Tacitus: Cereri [b] Eleusinæ apud Græcos, Bonæ deæ apud Romanos mulieres sacrificasse lippis & tonsoribus notum est: error Gentilium fuit teste [c] Clemente, deis fœminis Sacerdotes fœminas eligere. Idem error quorumdam hereticorum mentem inuasit: hunc enim Cataphrygibus errorem tribuit [d] Auctor commentariorum in Epistolas D. Pauli, qui vulgo dicitur Ambrosius. [e] Augustinus Pepuzianis, quos non tantum mulieres Diaconissas, verùm etiam Sacerdotissas, & Episcopas creasse testatur: [f] Epiphanius Quintilianis, Pepuzianis, Priscillianis, Artorytis, ac Cataphrygis: quæ nomina quibusam confunderè placet, vt ex iis vna hæreticorum secta confletur, eorum qui Montani dogmata sequerentur, quique adeo à Montano Montanistæ, à Priscilla, & Quintilla mulieribus pseudoprophetissis, quas sibi Montana sociasadsciuerat, Quintilliani & Priscilliani, à loco è quo eorum pseudomagistri prodierant, Pepuziani, à Phrygia, in qua errores suos potissimum disseminauerant, Cataphryges, vel Cataphrygæ, ab infando tandem, quod celebrabant, Sacrificio, ex pane videlicet, & caseo, Artotytitæ dicti fuerint: sed vt vt sit (nam Montanistarum varias sectas alis nominibus expressas nobis innuit [g] Tertullianus, cùm nondum Montani ineptiis dementatus esset) iis omnibus impiam istam obseruantiam creandi mulieres Sacerdotissas placuisse in propatulo est, eandemque suo tempore usitatissimã fuisse apud hæreticos testatur idem Tertullianus iis verbis, [h] *ipsæ mulieres hereticæ quàm procaces, quæ audeant docere, contendere, exorcismos agere, curationes repromittere, forsitan & tingere, &c.* Idem quoque Gnosticos vsurpasse tradit Irenæus. [i] Idem fœminam in Capadocia arreptitiam attentare ausam fuisse Firmilianus Cappadociæ Episcopus testatur: de Collyridianis quoque refert [k] Epiphanius mulieres apud ipsos vno anni die solemni, & illustri Sacrificium B. Virginis Mariæ offerre solitas fuisse: Acephalos tandem ad Diaconi ministerium mulieres quasdam ordinasse ac promouisse referunt [l] Sigebertus, & [m] Marianus Scotus: in quam sententiam videntur lapsi nostri temporis hæretici (quos omnium hæreseon pannos sibi aliquos assuere non puduit) dum nimirum Christianos omnes cuiuscumque conditionis & sexus Sacerdotes à Deo sanctificatos esse docent, nullumque aliud Sacrificium admittunt, quàm gratiarum actionis, precationum & laudum, quod cùm ab omnibus exhiberi debeat, nullam apud viros Sacerdotij prærogatiuam seruant, nisi forte, vt publicè reliquos doceant, quam etiam sæpè violant, cum mulieres quoque apud ipsos doctoris munus assumpsisse sciamus, easdemque & de sacris disserere, & cum reliquis cantitare, in templis suis, vt vocant, non sinant solum, sed iubeant. B C D

[a] Tacitus de moribus Germ.
[b] Græci & Latini auctores passim.
[c] Clemens li. 4. constitut. cap. 9.
[d] Ambros. in illud 1. ad Timoth. 3. mulieres similiter pudicas.
[e] August. lib. de hæres. c. 87.
[f] Epiph. hæres. 29. al. 49. & hæres. 59. al. 79.
[g] Tertul. de præscip. c. 32.
[h] Idem c. 41. de præscript.
[i] Irenæus lib. 1. aduersus hæres. c. 9.
[k] Firmilia. epist. ad Cyprian. inter epist. Cyp. 75.
[l] Epiphanius hæres. 59. siue 79.
[m] Sigebertus ad annũ 515. quo extinctũ errorem docet.
[n] Marianus Scotus in Chronico.

§. II.

Digitized by Google

A

§. II.

Mulieres ordinari lege prohibitum, nec vnquam in Ecclesia Catholica receptum.

II. Refellitur autem hic error primum ex D. Paulo, [a] *Mulieres*, inquit, *in Ecclesia taceant, non enim permittitur eis loqui, sed subditas esse, sicut & lex* [b] *dicit: si quid autem volunt discere, domi viros suos interrogent. Turpe est enim mulieri loqui in Ecclesia.* Item, *docere autem mulieri non permitto, neque dominari in virum, sed esse in silentio: Adam* [c] *enim primum formatus est, deinde Eua, &* [d] *Adam non est seductus: mulier autem seducta in præuaricatione fuit.* Denique [e] *mulieres viris suis subditæ sint, sicut Domino, quoniam vir caput est mulieris, sicut Christus caput est Ecclesiæ,* [f] *ipse saluator corporis eius, sed sicut Ecclesia subdita est Christo, ita & mulieres viris suis in omnibus.* Quæ quidem D. Pauli testimonia profert [g] Epiphanius aduersus Arrotyritas: ex iisque varia argumenta diuinæ huic legi confirmandæ idonea erui possunt: primum, quia natiuo quodam pudore mulieres à docendo aliisque publicis functionibus, cuiusmodi sunt Sacerdotales, obeundis retardantur: legẽ ergò quæ mulieres à Sacerdotio arceret, statuisse Christus credendus est, [h] *εἰδὼς ἡ τὴν ἀκολουθίαν τῆς φύσεως, ἡ τὴν δι' ἁρίστων τῶν πράγματος, οἷς ἡ τῆς φύσεως δημιουργός, ἡ τῆς διατάξεως νομοθέτης, vt pote qui naturæ conuenientiam, & rei decorum nosset, tanquam naturæ auctor, & legislator*, inquit Clemens Romanus. Alterum quia mulieris sexus subiectionis est: vir mulieris caput est: Sacerdos vero caput populi est, cui populus subiicitur: mulier ergò Sacerdotij incapax, quam Deus caput esse noluit: cui tantũ abest vt populum subiecerit, cùm potiùs ipsa viro, Deo ita volente, subiecta sit. Vnde rectè Clemens Romanus [i] eum viri mulierisque conditionem peruertere intulit, qui Sacerdotio mulieri concesso, virum mulieri subiecerit, non mulierem viro, eumdemque qui hoc fecerit, ordinem in ædificatione mundi præscriptum violare, quod in Ecclesiæ capite costituendo, relicto naturali capite, ad extremum corpus descenderit: cùm mulier corpus viri sit, ex costâ eius fabricatum, eique subiectum, à quo separatum est ad procreationem liberorũ, cum in eam Deus viro ab initio dominationẽ tribuerit, ac principatum; hinc etiam [k] Tertullianus *necessitatem humilitatis.* fœmineo sexui ex conditione sua necessariò adnexam docuit, quâ proinde à quacumque fœmina siue muliere, siue virgine Sacerdotalis officij sortẽ excluderet. Tertiũ, quia cum viri creatio mulieris productionem præcesserit: peccatum mulieris peccato viri prius fuerit, eique occasionem dederit: inconsultò Deus egisse videretur, si ei per Sacerdotium ducatum ad pietatem instillandam concessisset, quæ posterior creata, prior in peccatum incidit, virumque suum in peccati foueam præcipitem traxit. Quartum, quia Christus Ecclesiæ sponsus, ac maritus, Sacerdotij nostri exemplar est, & perfecta idæa, à quâ multum descisceret quæ Ecclesiæ sponsa non sponsus diceretur, quæ viri officium in Ecclesiam sibi commissam in eius regimine, protectione, ditatione, & procurandâ immissione diuini Verbi seminis fœcunditate, Sacerdotij partes sustinens deberet exhibere. Pensanda etiam hæc verba ex actibus Apostolorum, [l] vbi enim in Iudæ locum aliquis sufficiendus fuit, *oportet*, inquiunt, *ex iis viris qui nobiscum sunt aliquem assumi: ex viris* inquam, non ex fœminis: vt fœmineum sexum ab Apostolatu excluſum nosceremus.

III. Alio etiã ariete absurdã istam opinionẽ, & [m] *γυναικῶν τὴν μανίαν, mulierum larum furorem, seu amentiam* (hoc enim eam nomine vocat) concutit S. Epiph. quia nempe numquam ex quo mundus conditus est, apud veræ religionis sectatores, Sacerdotio functa est mulier, ac ne Eua quidem ipsa, quæ tametsi grauissimum delictum admiserit, tam impium tamen facinus perpetrare nunquam ausa est, sed nec vlla filiarum eius: quanquam & Abel Deo subinde sacra fecerit, & Caïnus coram Dómino sacrificia, minimè tamen grata, celebrarit, hos verò secuti sunt Enoch, Noë, Melchisedech, Abraham, Isaac, Iacob, Leui, Moyses, Aaron, Aaronis filij, & alij ex Leuitarum propagine masculi descendentes. In

a 1. Corinth. 14.
b Gen. 3.
c 1. ad Timot. 2.
d Genes. 1.
e Genes. 3.
f ad Ephes. 5. cui similia dicit 1. ad Corinth. 11.
g Epiph. hæresi 29. al. 49. cit.
h Clemens lib. 3. constitut. Apostol. ca. 9
i Clemens loco citato, & lib. 2. cap. 6.
k Tertull. de virginibus velan. cap. 9.
l Actorum 1.
m S. Epiphanius hæres. 59. siue 79. cap. 2. & 3.

Digitized by Google

nouo quoque teſtamento, ſi Sacerdotium, inquit [a] Epiphanius, mulieribus A
mandatum foret, aut canonicum quiddam in Eccleſia præſtare liceret, nulli
potius quàm Mariæ committi Sacerdotis officium debuiſſet, cui tantus honor
eſt habitus, vt gremio, ſinuque ſuo regem omnium, ac cœleſtem, Deum Deiqùe
filium exciperet. Eadem Clementis [b] Romani ſupra ratiocinatio eſt, quod ſi
hactenus docendi munus nulli mulieri commiſſum fuit, nec iam committi de-
bebit: quod ſi à mulieribus baptiſari liceret, Chriſtus à matre ſuâ baptiſatus
fuiſſet, non à Ioanne: [c] ſi docendi munus permitti potuiſſet, Mariæ permiſ-
ſum fuiſſet, & aliis mulieribus quæ ab initio cum ipſo fuerant, ipſumque at-
tentius audierant: hæc ergo Sacerdotalia officia cum omnibus retro ſæculis
tàm in antiqua, quàm nouâ lege mulieribus vetita fuerint, nec virgini ipſi Dei
matri permiſſa, profecto rectè ex iis oſtenditur, nulli vnquam mulieri Sacer-
dotis officium permitti poſſe. Rectè ideo Tertullianus, [d] *non permittitur mulieri*
in Eccleſiâ loqui, ſed nec docere, nec tingere, nec offerre, nec vllius virilis muneris, nedum
Sacerdotalis officij ſortem ſibi vendicare. B

IV. Hùc etiam referre poſſumus Soteris Papæ decretum, *ne* [e] *Monacha vl-*
lam pallam tractaret, neue thus in acerram poneret, dum Sacrificia fierent; Concilij Car-
thaginenſis quarti canonem, [f] *ne mulier quamuis docta & ſancta, coram viris in con-*
uentu docere, vel aliquas baptiſare præſumat: Bonifacij, [g] *ne mulier, vel Monacha ſa-*
cratam pallam attrectaret, aut thura contingeret? Irenei [h] quoque ſupra [i] Ambroſij,
Epiphanij, [k] Auguſtini auctoritates, quibus inter hæreſes dogma iſtud refer-
tur, quo Sacerdotalis dignitas vel officium mulieribus tribuitur: ex quibus
omnibus hæretica ſententia eſſe intelligitur, qua Sacerdotij capaces mulieres
eſſe defenduntur. Ex quibus etiam colligo cum ordines omnes ad Sacerdotiũ
tanquam ad apicem omnium referantur: cùm tonſura ipſa clericalis via ſit, &
diſpoſitio ad ſacros ordines: mulieres, quæ Sacerdotij incapaces ſunt, ordinũ
quoque omnium, ac tonſuræ ipſius clericalis eſſe incapaces: cui argumento ſi
continuam Eccleſiæ traditionem, quæ à quocumque ordine, etiam à tonſura
clericali mulieres excluſit: ſi ordinum dignitatem, quæ mulierum, vt ſuperius C
argumentabamur, viro ſubiectarum conditionem excedit: ſi Apoſtoli præce-
ptum mulieres in Eccleſia tacere iubentis adiungas, periculoſam in fide nec
aſſerendam eorum opinionem iudicabis, qui quocumque ordine, imo etiam
qui tonſurâ ipſâ clericali mulieres inſigniri poſſe contenderent.

V. Fatendum tamen eſt, pro ſingulis ordinibus, quantum ad notam opinioni
iſti inurendam, quæ mulieres ipſis habiles conſtitueret diſpar iudicium feren-
dum eſſe: nam ſicut hæreticam audemus dicere iſtorum opinionem qui Preſ-
byteratui aptas mulieres eſſe cenſerent, nec multò inferiori cenſura eos nota-
remus, qui Diaconatus ordini ſuſcipiendo habiles ipſas aſſererent: quia de
duobus iſtis ordinibus fide conſtat, quod à Chriſto inſtituti ſint, imò etiam, vt
quibuſdam placet, quod Sacramenti rationem complectantur: quia vtriquo
iſti ordini in Eccleſia docendi, baptizandi, præſidendi populo fideli, atque re-
gendi munia conueniunt: non eadem [l] tamen cenſura eorum damnaremus
audaciam, qui Subdiaconatui mulieres idoneas eſſe arbitrarentur: quamuis D
vt temerariam iure reprobaremus, quam nempe tota [l] Theologorum ſchola
condemnat: mitiori tamen eorum opinionem notâ afficeremus qui ad mino-
res ordines vel tonſuram mulieribus aditum permitterent: ſic enim [m] Paluda-
nus mulierem tonſuræ ſuſcipiendæ idoneam eſſe docuit, cuius opinionem re-
fert [n] Almainus, nec ab ea longe diſcedit, qui quamuis grauioris forte repre-
henſionis notam effugiant, falſitatis tamen & aliqualis temeritatis me iudice
non euitabunt: eſto enim tonſura, ac minores ordines ab Eccleſia inſtituta
eſſe dicantur, non diuino iure firmata: ideoque in Eccleſiæ poteſtate ſitum
forte videatur, eorum ad libitum formas, materias, ritus immutare, nec
Sacramenti propriè dictam obtineant rationem, vt quibuſdam Theologis
placet, ex prædictis: ſaltem tamen inſtituti eſſe debent ij ordines tanquam
Sacramentales quædam ad ſacros diſpoſitiones, progreſſioneſque, ac gra-
dus, quibus ad Sacerdotium aſcendatur: quare quibus præcluſa erit ad Sa-
cerdotium

[a] Epiphan. ſupra.

[b] Clemens conſtit. Apoſtol. lib. 3 cap. 9. ſupra citato.

[c] Idem c. 6. li. 3. cit.

[d] Tertull lib. de velandis virginibus c. 8.

[e] Pontif. Damaſ. & Plat. in vita Soteris.

[f] Concil. Carthag. 4. c. 99 & 100. refertur de conſecrat. diſt 4. c. mulier.

[g] Plat. in Bonifacio.

[h] Iræneus.

[i] Ambroſius.

[k] Epiphanius. [l] Auguſtinus ſuprà citati.

[m] Vide D. Thomam in 4. diſt. 25. art. 2. Bonau. art. 2. qu. 1. Scot. quæſt. 2. §. hîc breuiter, & alios paſſim.

[n] Palud. in 4. diſt 25. qu. 3. art. 1. concluſ. 2. num. 4.

[o] Almainus q. 2. ſtatim à principio.

A cerdotium via, iiſdem quoque eodem iure ad tonſuram ad minores Ordines aditus negari debebit : confirmatur hæc conſequentia à D. Paulo, nam D. Paulus varias adferens virorum ſuprà mulieres prærogatiuas, vt quod vir caput ſit mulieris, ſicut Chriſtus caput viri, caput verò Chriſti Deus: quod imago & gloria viri ſit mulier, quod mulier propter virum, non propter mulierem vir ſit, quod ex viro mulier, non è contra, hoc etiam docet, quod ad tonſuram non incongruè referatur: turpe nempe eſſe mulieri tonderi, aut decaluari, & adeò velare debere caput ſuum: quæ ratio oſtendit nec ipſam Clericali tonſurâ decenter inſigniri, quæ caput ſuum tondere non debeat. [a] 1. Cor. 11.

§. III.

Quo iure mulierum Ordinatio ſit prohibita.

B VI. Neque verò Eccleſiaſtico tantum iure, neque merè naturali, ſed diuino naturæ conuenientiſſimo mulieres à Sacerdotali ordine arcẽtur, non, inquam, Eccleſiaſtico iure, nam id ex Chriſti inſtitutione, & naturæ conuenientia Paulus, Patreſque citati vetitum oſtendunt : nec hæretici, ſed inobedientes Eccleſiæ, & diſciplinæ Eccleſiaſticæ violatores dici debuiſſent, qui mulieres ordinaſſent, ſi Eccleſiæ tantum lege mulieres ab ordinatione arcerentur: imo nec earum ordinatio irrita foret, quocumque Eccleſiæ præcepto vetaretur, niſi diuino iure interdicta eſſet, quemadmodum nec excommunicatorum, ſuſpenſorum, aliorumque, quos Eccleſia à ſacris Ordinibus repellit, irrita eſt quantum ad characterem ordinatio, licet executio miniſterij huiuſmodi denegetur: at certum eſt mulierem fruſtra manus impoſitionem ſuſcipere, nec characteris Sacerdotalis, quantumcumque ſacrilegam ordinationis ceremoniam ſubeat, capacem eſſe. Deinde ſi diuino iure non eſſet interdicta mulie-
C rum ordinatio quamuis fortè ob leuitatem, ac muliebris ſexus inconſtantiam, aliaſque ob cauſas, Eccleſia mulieres quæ nullâ prærogatiuâ fruuntur, ab ordinibus arcere poſſet, quo verò iure Beatam Virginem ab eo ordine repuliſſet, de cuius, cùm in Dei matrem electa eſſet, ſanctitate, prudentiâ, dignitate dubitare nefas erat? quis enim aut verbum Dei annuntiare dignius poterat, quàm quæ illud priùs conceperat corde, quam corpore? quis myſteria fidei explicare clariùs, quàm [b] cui Spiritus ſanctus obumbrauerat, & virtus Altiſſimi ſuperuenerat? quis dignius ſacrificare poterat, quàm quæ [c] gratiâ plena fuerat Angelo nuntiante reuelata? ſed obſtabat diuina inſtitutio, quominus ea etiam Sacerdotio fungi poſſet, quæ Sacerdotij dignitatem matris dignitate vel æquabat, vel ſuperabat. Cæteras omitto ſanctitatis probatæ fœminas, & prudentiæ inſignis, quas Eccleſia vix ſine iniuria à Sacerdotio potuiſſet repellere. Imò quâ quæſo auctoritate totum fœmineum ſexum, quem Chriſtus non ineptum Sacerdotio iudicaſſet, Eccleſia ſua lege inhabilem effeciſſet? diuinum ergo ius ſtatuen-
D dum eſt, quo mulieres ab ordinatione excluſæ fuerint, ne aliqua toti ſexui iniuria illata videatur.

[b] Lucæ 1.
[c] Ibidem.

VII. Diuinum autem illud ius, etſi non ſit merè naturale, quia ſublatâ Dei inſtitutione, qua ab Ordinibus arcentur, naturalis mulierum conditio non omnino ſacræ Ordinationi repugnabat: cùm & Debboram fœminam exercitus duxiſſe, populum Iudaicum rexiſſe, eiſque vtiliter præfuiſſe [d] Scriptura ſacra nos doceat: cùm mulieres Prophetiſſas in veteri & nouo Teſtamento, [e] Mariam ſororem Moſis, [f] Debboram prædictam, [g] Holditam, [h] Oldam, [i] Annam quæ Chriſti aduentum in templo nuntiauit, & [k] Philippi Euangeliſtæ quatuor filias virgines prophetantes legamus; cùm plurium regionum lex ſit, vt ad regni ſolium etiam mulieres hæreditario iure deueniant: quæ omnia oſtendunt naturali iuri non omnino repugnare, quod mulieres in viros imperiũ habeant. Naturali tamen iuri conueniẽtiſſimum eſt, vt non habeant: nam præter naturalem ſubiectionem, quæ mulieres decet, obſtant muliebris ſexus verecundia, honeſtas, pudor, quominus publica Sacerdotalia munia decenter exer-

[d] Iudicum 4.
[e] Exod. 15.
[f] Iud. 4.
[g] 4. Reg. 22.
[h] 2. Paralip. 34.
[i] Lucæ 2.
[k] Act. 21.

a Clemens lib. 3. constit. cap. 9.

ctent: obstant innata sexui leuitas, inconstantia, impotentia: vnde quod Sacer- A
dotali munere fungantur, a παρὰ φύσιν, id est, *præter naturam* esse docuit Clemens toties citatus. Quare cùm ordinatissima sit diuina dispositio, & Ecclesiæ gubernatio, ideò mulieres ab Ecclesiæ administratione remouentur: eamque Dei institutionem nullus necessitatis vel vtilitatis prætextus peruertere potest, aut infringere: cùm è contra mulieres gubernaculo Reipublicæ ob boni publici vtilitatem, & regni alicuius tranquillitatem minori quidem cum decentia, sed absque reprehensione, vbi lex eas admittit, admoueri liceat.

§. IV.

Referuntur contrariæ in gratiam mulierum obiectiones.

b Epiphanius locis citatis.

IX. Conuellenda sunt autem hæreticorum fundamenta, quibus turrim istam Babel, ac confusionis in tota Ecclesia inducendæ superstruere moliuntur; ea iam aduersus istas hæreses differens b S. Epiphanius concussit: ad eadem nos B
euertenda pro virili niti debemus. Primum eorum fundamentum est Pauli auctoritas dicentis, c *quicumque enim in Christo baptizati estis, Christum induistis: non est Iudæus, neque Græcus, non est seruus, neque liber, non est masculus, neque fœmina: omnes enim vos vnum estis in Christo Iesu:* quod si in Christo non est masculus, neque fœmina, si nulla à Christo ratio sexus habetur, quomodo ergo solus masculus ad Sacerdotium ex institutione Christi admittendus dicitur, fœmina verò excluditur? Alterum, quia indiscriminatim in masculos & fœminas Spiritus sancti dona effunduntur, eaque est gratia Euangelicæ legis, vt in quemlibet sexum sese copiosè effundat: d *& hoc est* (vt in Actibus Apostolorum interpretatur D. Petrus) *quod dictum est per Prophetam* e *Ioël; & erit in nouissimis diebus, dicit Dominus, effundam de spiritu meo super omnem carnem: & prophetabunt filij vestri, & filiæ vestræ; & iuuenes vestri visiones videbunt, & seniores vestri somnia somniabunt: & quidem super seruos meos, & super ancillas meas in diebus illis effundam de spiritu meo, & prophetabunt:* videtur ergo Euangelicæ legis priuilegium esse, vt in ea mulieres quoque Sacerdotij munere fungantur: si enim donis Spiritus sancti, & gratiis gratis datis æquè ac viri donantur: quidni & Sacerdotij dignitate effulgeant? quibus enim spiritus directionis, ac regiminis conceditur, frustra dignitas & regendi auctoritas denegatur: idémque Christus qui in Ecclesia Pastores, Doctores, Prophetas, Euangelistas posuit, quibus prophetandi, & occulta præuidendi gratiam dedit, docendi, interpretandi ac pascendi officium non negabit.

c ad Galat. 3.

d Actorum 2.

e Ioël 2. Isaiæ 44.

X. Tertium, quia non ignota primis saltem Ecclesiæ sæculis Subdiaconarum, Diaconissarum, Presbyterarum, imo & Episcoparum nomina. Diaconissarum ipse D. Paulus meminisse visus est, dum eadem Epistola, quâ Timotheum de Presbyterorum, & Diaconorum ordinandorum conditionibus monuit, de istarum Diaconissarum qualitate documentum dedit, f *mulieres similiter pudicas, non detrahentes, sobrias, fideles in omnibus.* Item, g *vidua eligatur non minus sexaginta annorum, quæ fuerit vnius viri vxor, in operibus bonis testimonium habens, si filios educauit, si* D
hospitio recepit, si sanctorum pedes lauit, si tribulationem patientibus subministrauit, si omne opus bonum subsecuta est, &c. Notanda D. Pauli singula verba, primum de sacrorum ministrorum electione discipulum instruens, Diaconissæ, quam viduam vocat, electionem subdidit, vt ad sacrum ministerium ipsam quoque spectare innotesceret; eligendam ipsam dicit, non vt Ecclesiæ opibus nutriatur, ad quod tanta indagatione opus non erat: non vt prophanam administrationem subeat; ad quid enim ad illud ipsum tantâ inquisitione opus esset, cùm ad lites dirimendas, & controuersias inter Christianos exortas sedandas, non tot in
h 1. Cor. 6. iudice dotes Paulus requisierit, quinimò h *contemptibiles, qui sunt in Ecclesia, assumi posse ad iudicandum* censuerit: illud tamen omnium prophanorum officiorum videtur esse maximum: ergo ad sacrum ministerium eligitur ea; in qua tot egregias conditiones Apostolus desiderat. Deinde cur vnius viri vxor esse præcipitur, nisi quia ad significandum Ecclesiæ cum Christo coniugium idonea esse iubetur, quæ ad Ecclesiæ nuptias per sacram Ordinationem assumitur? nec du-

f 1. ad Tim. 3.
g 1. ad Tim. 5.

bitandi

A bitandi causa subesse potest, quin ipsa cum mulier sit, virilem tamen respectu Ecclesiæ personam & conditionem subeat: in illa enim spiritali *resurrectione,* quemadmodum & in corporeâ, fœminæ, [a] *neque nubent, neque nubentur, sed erunt sicut Angeli Dei in cœlo.* Adde ex iis quæ ex Ecclesiastica Historia Diaconissis officia conuenisse compertum habemus, sacra illa fuisse colligi, eademque ferè, quæ Diaconis; si ergo Diaconi, si inferiores Diaconis ministri ad hæc officia obeunda ordinari debuerunt; quidni sacram quoque Ordinationem Diaconissis tributam dicamus? præsertim cùm Gregorius [b] Nazianzenus Theosebiam Diaconissam Nysseni coniugem, τὴν ὄντως ἱερὰν, καὶ ἱερέως σύζυγον, καὶ ὁμότιμον, καὶ τῷ μεγάλων μυστηρίων ἀξίαν, *verè sacram, & Sacerdotis coniugem, & honore parem, magnisque mysteriis dignam* nominet; & Concilium [c] Chalcedonense, necnon [d] Iustinianus τὴν Διακόνον γυναῖκα, *Diaconam mulierem,* ad differentiam Diaconorum virorum appellent. Id verò ex eo quoque vrgemus, quod Episcoparum quoque & Presbyterarum mentionem in Concilio [e] Turonensi se-
B cundo sub Pelagio primo, [f] Antissiodorensi circa tempora Adeodati, [g] Romano sub Gregorio secundo, & aliis factam aduertimus: quid enim Episcopæ & Presbyteræ esse possunt, nisi quæ Presbyterorum & Episcoporum gererent officium? quomodo autem munere isto fungerentur, nisi sacra Ordinatione donatæ? quod etiam confirmari potest ex Epistola Gregorij [h] Magni ad Ianuarium Episcopum Calaritanum, qui Presbyterarum peculiares vestes fuisse demonstrat, dum in Grauiniâ Abbatissâ hoc reprehensione dignum fuisse adnotat, quod Monachica veste indui noluerit, *sed in vestibus, quibus loci illius vtuntur Presbyteræ, permanserit;* quæ vestium diuersitas peculiarem fuisse Presbyterarum ordinem ostendit, quæ nec Monachæ forent, nec merè Laicæ, sed Deo consecratæ ac dicatæ.

XI. Denique vltimum fundamentum est, quia Moniales, & Ascetica fœminæ, seu Ascetriæ, minorum Ordinum functiones palam ac publicè in Ecclesia obeunt, Lectiones Ecclesiasticas legendo, Psalmos canendo, &c. item in Ec-
C clesia videmus receptum quemdam Canonicarũ ordinem, cui eadem quæ Canonicis viris munia attribuuntur, quas Ordinationis sacræ incapaces esse frustra dixeris, cùm Ecclesiasticorum officiorum capaces iudicentur, & Ecclesiastico catalogo inserantur. Gregorius [i] quoque prædictâ Epistolâ solemni more Abbatissam ab Episcopo ordinatam dicit. Ecclesia tandem Abbatissas probat spiritali etiam in viros potestate præditas, vt de Abbatissa Fontis Ebraldi, huius Monasterij monumenta testantur: quidni ergo Ordinis sacri capaces censeantur, quæ iurisdictionis spiritalis capaces existimantur? an fortè minus decet iurisdictionem fœminas in mares exercere, quàm Ordinis inferioris munia exercere? aut muliebris pudor, honestas, subiectio naturalis, minus iurisdictionis spiritualis in viros exercitio repugnant, quàm Ordinis alicuius minoris functionibus?

[a] Matth. 22.

[b] Greg. Nazianz. epist. 95. ad Nysse-num ex additis.

[c] Concilium Chalcedonense. sec. 15.

[d] Iustin. Nouella 3.

[e] Turonense 2. c. 12. & 13.

[f] Antissiod. c. 21.

[g] Rom. sub Greg. 2. c. 1. 2. & 3.

[h] Greg. epist. 7. lib. 7. indict. 2.

[i] Gregor. cit. epist. ad Ianuarium.

§. V.

D *Refelluntur obiectiones allatæ superiùs ex sacrâ Scripturâ.*

XII. Horum fundamentorum priora duo, quæ Scripturæ sacræ testimoniis innituntur, leui quodam flatu à nobis concuti, & euerti possunt: posteriora duo, quæ antiquitatis Ecclesiasticæ varia monumenta continent, & disciplinæ veteris prælibatam quandam cognitionem exigunt, plura verba desiderant, quibus nullius firmitatis esse ostendantur. Primùm eorum corruet, si dixeris, quantum ad diuinæ legis obseruationem, iustificationis gratiam, adoptionis in filios, communia Dei beneficia, æternamque felicitatis retributionem, nullam esse sexus prærogatiuam: omnibus patere aditum ad fidem recipiendam, ad legem Christi amplectendam, ad filiorum Dei adoptionem obtinendam, ad beatitudinem æternam promerendam: disparem autem Sacerdotium obtinendũ esse rationem, virorum ac mulierum, nec indiscriminatim viros ac mulieres ad Sacerdotium assumi posse: solutio patet ex Apostolici contextus serie:

a ad Galat.3. nam poſt illa quæ in obiectione verba protulimus, mox iſta ſubiungit, a *omnes* A
enim filij Dei eſtis per fidem, quæ eſt in Chriſto Ieſu, &c.

XIII. Alterum aduerſariorum fundamentum non minori facilitate conuellitur: eſto enim gratiæ quidem gratis datæ in fœminas æquè, ac viros à Deo effundi poſſint, non tamen ſequitur Sacramentum Ordinationis ab vtriſque indiſcriminatim ſumi poſſe: infirma enim interdum aſſumit Deus, vt fortia quæque confundat; & vt oſtendat diuitias gratiæ ſuæ, in ea vaſa benignitatis, & munificentiæ ſuæ theſauros largiùs effundit, quæ magis inepta, & ipſis recipiendis minus videbantur idonea: naturæ ſiquidem in iiſce donis nullus ordo ſeruatur, quia præter naturam eſt quod recipitur: at verò in Eccleſiaſtico regimine inſtituendo licet ſupernaturalem Sacerdotibus ac miniſtris Chriſtus tradiderit poteſtatem, ordinem tamen voluit ſeruari naturalem, vt ſexus ille à Sacerdotio excluderetur, qui ad ſubiectionem factus eſt, non ad imperium deſtinatus. Hanc rationem confirmare videtur D. Thomas iis verbis: b

b D.Thomas in 4.diſt.25.q. 2.art.1.ad 1. *Prophetia*, inquit, *non eſt Sacramentum, ſed Dei donum: vnde ibi non exigitur ſignificatio,* B
ſed ſolum res: & quia ſecundùm rem, in his quæ ſunt animæ, mulier non differt à viro, cùm quandoque mulier inueniatur melior quantum ad animam multis viris: ideò donum Prophetiæ, & alia huiuſmodi poteſt recipere, ſed non Ordinis Sacramentum: quæ ratio D. Thomæ ſic explicanda eſt, vt ratio Sacramenti exigere videatur in ſuſcipiente, vt ipſius Sacramenti ſignificationi ac inſtitutioni conſentiat: quod Matrimonij, & Extremæ Vnctionis exemplis illuſtre fieri poteſt: cùm enim Matrimonium verbi gratia mutuam corporum traditionem ſignificet, ideò qui nondum habiles ſunt ad maritalem copulam, per quam traditio iſta conſummatur, quia Matrimonij ſignificationem in ſe non exprimunt, ideò ipſi contrahendo nondum habiles ſunt: quia pariter Extrema Vnctio inſtituta eſt à Deo ad roborandos infirmos, ideò qui in perfectâ valetudine conſtitutus eſt, eidem recipiendæ aptus non eſt: ita quoque cum propriè Ordo ad imperandum inſtitutus ſit, & aliquam ordinatorum ſuprà cæteros præeminentiam & præcellentiam ſignificet, mulieres verò ad ſubiectionem à Deo factæ ſint, vt viris ſubiiciantur, & in in- C
feriori ſub ipſis gradu collocentur, ideò Ordinationis incapaces ſunt, quæ prærogatiuam ſubiectioni iſti oppoſitam arguit, imo expreſsè ſignificat. Neque multum ab eâ ſolutione diſcrepat ſolutio c Richardi, diſparem eſſe rationem

c Richard. in 4.diſt.25. Ordinum, & Prophetiæ (quod idem dicam de cæteris gratiis gratis datis) quod per Prophetiam nulla detur poteſtas mulieri in virum: per Ordinem verò poteſtas concederetur; quod inſtitutioni diuinæ diſſentaneum eſt, quæ viris mulieres ſubditas eſſe voluit.

§. VI.

Tertium argumentum ſoluitur, in cuius ſolutione plurima de Diaconiſſis tractantur, & viduis.

XIV. Tertium euerti non poteſt, niſi primùm quædam de viduis, quædam D
de Diaconiſſis dicamus: res ſatis obſcura fuſiorem tractationem exigit, præſertim cùm nullus commodior locus occurrat, vt ea quæ ad Diaconiſſarũ ordinationem ſpectant explicemus: de Diaconiſſis tamen alibi dicemus, earumque officia ac munia docebimus, hîc de earum conditione & conſecratione præſertim dicemus, eaque maximè exponemus, quæ ad obiectionis ſolutionem neceſſaria erunt. Primùm ergo obſeruabimus Epiſcopas, Preſbyteras, Diaconas, Hypodiaconas aliquando dictas legi, non ab vllo ordine vel miniſterio, ſed à viris ſuis, qui ad Epiſcopatum, Preſbyteratum, Diaconatum promoti fuiſſent: in eaque ſignificatione ſumuntur hæc nomina in Conciliis citatis Turonenſi ſecundo, Antiſſiodorenſi, & Romano ſub Gregorio. Turonica quidem Synodus poſtquam Epiſcopo, d *coniugem vt ſororem* habere præcepit, mox

d Concil.Turon.2.c.12. ſequenti canone Epiſcopam vocat, quæ Epiſcopo per matrimonium illigata

e Idem c.13. eſt, e *Epiſcopum*, inquit, *Epiſcopam non habentem nulla ſequatur turba mulierum, &c.*

Antiſſiodorenſe

Antiſſiodorenſe æquè apertè loquitur, [a] *non licet Presbytero poſt acceptam benedictionem in vno lecto cum Presbyterâ ſuâ dormire, nec in peccato carnali miſceri, nec Diacono aut Subdiacono.* Concilium quoque Romanum duobus Canonibus Preſbyteræ, & Diaconæ in eo ſenſu explicationem confirmat, [b] *ſi quis*, ait, *Presbyteram duxerit in coniugium, anathema ſit, & reſponderunt omnes tertiò, anathema ſit.* In quo etiam Concilio Adrianus quidam, qui cum Epiphaniâ Diaconâ, quàm poſt Sacramentum in Apoſtolicâ confeſſione præſtitum in vxorem, auſu illicito, habuerat, anathematis ſententia cum ipſa perculſus eſt. Quibus Conciliorum decretis lucem adfert hiſtoria Vrſicini Preſbyteri, qui *à tempore accepti ordinis Preſbyteram ſuam, vt ſororem diligens, ſed quaſi hoſtem cauens, ad ſe propius accedere non ſinebat*, vt habet Gregorius [c] Magnus in Dialogis. In eodemque ſenſu intelligendum eſt decretum [d] Zachariæ Papæ de *Presbytera, Diacona, Nonna, Monacha*, nefario coniugio minimè copulandis. Vocabantur ergo Epiſcopæ, Preſbyteræ, Diaconæ, Subdiaconæ, quæ alio nomine *relictæ Epiſcopi, Presbyteri, Diaconi, Subdiaconi*, in Conciliis Aurelianenſi [e] primo, [f] Antiſſiodorenſi, [g] Epaunenſi, & aliis nuncupantur.

a Antiſſiodor. c. 20. & 21.

b Concilium Romanum c. 1. & 2.

c Greg. dial. lib. 4. c. 20. habetur diſt. 32. c. Preſbyter.

d Zacharias Papa.

e Aurelian. 1. c. 13.

f Antiſſiod. c. 22.

g Epaun. c. 32.

XV. His autem cœlibatus præcipiebatur eorumdem Conciliorum ſanctionibus. Patet ex Concilio Aurelianenſi primo, [h] *ſi ſe cuicumque mulier duplici coniugio Presbyteri, vel Diaconi relicta coniunxerit, aut caſtigati ſeparentur, aut certè ſi in criminum intentione perſtiterint, pari excommunicatione plectantur*: conſtat ex Antiſſiodorenſi, [i] *non licet relictæ Presbyteri, nec relictæ Diaconi, nec Subdiaconi poſt eius mortem maritum accipere*: clarum eſt ex Epaunenſi, [k] *relictæ Presbyteri, ſiue Diaconi, ſi cuicumque nupſerint, eatenus ab Eccleſia elongentur, donec à coniunctione illicitâ ſeparentur.* Id quoque confirmat Toletanum [l] primum, & [m] Bracharenſe, *vidua Epiſcopi, Presbyteri, Diaconi ſi maritum acceperit, nullus Clericus, nulla Religioſa cum eâ conuiuium ſumat, nunquam communicet niſi moriens.* Imò Baſilius Epiſtolâ ad Paregoriũ Preſbyterum iam ſeptuagenarium, non ſolum à concubitu maritali eas arcet, ſed & à contubernio, & in Monaſterium retrudi imperat, [n] *eiice*, inquit, *illam ex ædibus tuis, & trade in Monaſterium: ſit illa cum virginibus, & tu inter viros miniſtra, ne nomen Dei propter vos blaſphemetur.* Debebant ergo vxores Epiſcoporũ, Preſbyterorum, Diaconorum, Subdiaconorũ caſtitatem vouere antequam earum mariti ſacris Ordinibus initiarentur, ideóq; vel Monachorũ cœtui aggregari, vel in Diaconiſſarum ordinẽ adlegi ſolebant. Quod Synodi ſextæ [o] Canon apertè oſtendit, qui quidem iubet Epiſcopi vxorem communi priùs conſenſu à viro ſeparatam Monaſterium procul ab eo diſſitum ingredi, εἰ ὄν γε ἀξία φανείη, καὶ πρὸς τὸ τῆς Διακονίας ἀναβιβάζεσθαι ἀξίωμα, *ſin autem digna viſa fuerit, etiam ad Diaconatus dignitatem prouehatur.* De iis quoque in Monaſterium retrudendis habes locupletiſſimum Baſilij teſtimonium: de iiſdem in Diaconiſſarum ordinem adlectis habes & plurima exempla ex quibus ſufficiant, exemplum ſanctiſſimæ fœminæ nomine Timo vxoris beati Themiſtagoræ, quam Sanctus Auxibius mariti eius frater Diaconiſſam Eccleſiæ Solenſis, cui ipſe primus Epiſcopus præfuit, ordinaſſe dicitur à Simeone [p] Metaphraſte, cùm maritum eius eiuſdem Eccleſiæ Diaconum ordinaſſet: exemplum item illuſtris pietate fœminæ Theoſebiæ Gregorij Nyſſeni coniugis, quam Diaconiſſæ ordini inſcriptam fuiſſe, cùm is Epiſcopus fuiſſet electus, [q] Gregorius Nazianzenus teſtatur.

h Antiſſiod. ibidem.

i Epaunenſ. ibidem.

k Toletan. 1. c. 18.

l Bracha. c. 19.

m Baſil. epiſt. Paregor. 198. ἐκκλεῖσαι αὐτὴν τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῆς οἰκίας σου, ἢ συναποστεῖλαι αὐτὴν εἰς Μοναστήριον. ἔστω οὖν μετὰ παρθένων, καὶ σὺ μεταξὺ ἀνδρῶν διακονοῦ. ἵνα μὴ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ δι' ὑμᾶς βλασφημῆται.

n Sexta Synodus c. 48.

XVI. Alio quoque ſenſu Preſbyteræ & Diaconæ dictæ, quæ, vt mox dicemus, quibuſdam miniſteriis Eccleſiaſticis fungebantur: de Diaconarum vulgò Diaconiſſarum nomine, nullus eſt dubitandi locus: paſſim enim ex infrà dicendis patebit in ea ſignificatione nomen iſtud vſurpari: de Preſbyterarum nomine habemus exemplum, tum apud [r] Athanaſium, tum etiam in Concilio Laodiceno ſtatuente, [ſ] μὴ δεῖν τὰς λεγομένας Πρεσβύτιδας, ἤτοι πρεσβυτέρας ἐν Ἐκκλησίᾳ καθίζεσθαι, *non oportere eas, quæ dicuntur Presbyteræ, vel præſidentes in Eccleſia conſtitui*: quem Canonem verſio [t] Iſidori Mercatoris periphraſticôs exponit, docens hoc Canone præcipi, *mulieres quæ apud Græcos Presbyteræ appellantur, apud nos viduæ, ſeniores, vniuiræ, & matriculariæ nominantur, in Eccleſiâ tanquam ordinatas, conſtitui non debere.* Quibus verbis refertur hîc Canon à Gratiano, [u] præterquam

p Simeon Metaphr. in vita S. Auxibij Archiep. Solenſis, apud Surium 19. Febru.

q Greg. Nazianz ep. 95. ad Nyſſ. in addit.

r Athanaſius ad virgines.

ſ Concilium Laodic. c. 11.

t Verſio Iſidori Mercatoris.

u Refertur c. mulieres diſt. 32.

quod mendum apud eum irrepſiſſe non leuis ſuſpicio eſt: dum nempe loco vocis *matriculariæ*, quæ apud auctores Eccleſiaſticos trita eſt, & vſitata, pro iis ſignificandis perſonis, quæ in Eccleſiæ matriculâ ſeu catalogo deſcriptæ haberentur, quod Diaconiſſis haud dubiè competit, corruptè vox *matricuriæ* habetur, quæ nullius eſt ſignificationis, nec apud vllum Eccleſiaſticum auctorem reperitur; cui nonniſi ridiculè is ſenſus affingitur, vt matricuriæ dicantur, quæ matrum curam haberent. A

XVII. Neque hic prætermittendum, quod diligenter obſeruari vult [a] Epiphanius, viduas quidem nominatim expreſſas, & illas quæ anus eſſent Πρεσβύτιδας vocatas, ἐδαμῶς ὃ Πρεσβυτέριδας, ἢ ἱερίσσας, *nunquam autem Presbyteras, aut Sacerdotiſſas*, adeovt velit nomen iſtud ætatis fuiſſe, non dignitatis: cùm enim nonniſi ſeniores, vt mox dicemus, ſolerent ordinari, ideò rectè Πρεσβύτιδες vocitabantur, quæ iam ſenilem ætatem & auctoritatem attigerant. Vnde etiam D. [b] Thomas, & [c] Bonauentura eam inter Preſbyteras & Diaconiſſas differentiam agnoſcere videntur, quod Diaconiſſa Ordinis huius extaret quem deſcribemus, Preſbytera vidua, & ſenior eſſe deberet. [d] Scotus verò per Preſbyteram honorabilem matronam, & dignitate præſtantem cæteris intellexit, qualis eſt inter Moniales Abbatiſſa. Gratis tamen hæc & abſque fundamento dici videntur ſi generatim & vniuerſim ſumantur: nam ex Concilij Laodiceni Canone citato patet Diaconiſſas quaſuis Πρεσβύτιδας, ſiue ſeniores dictas fuiſſe, quamuis ex Epiphanio appareat eas præſertim hoc nomine inſignitas fuiſſe, quæ inter ipſas anus, ſiue ſeniores forent. B

[a] Epiphanius hæreſi 79. circ. num. 4.

[b] D. Thomas in 4. diſt. 25. art. 1. q. 1.
[c] Bonauent. ibidem.
[d] Scotus ibid.

XVIII. Supponendum quoque eſt viduarum & Diaconiſſarum non eundem in omnibus Ordinem fuiſſe. Etenim præterquam quod viduæ paſſim dicebantur, quæcumque in viduitate cœlibem vitam ducebant, etiam abſque voto, erat præterea viduarum quidam ordo in quem per caſtitatis profeſſionem illæ admittebantur, quarum ætas & diligentior probatio caſtitatis omne continentiæ periculum ſubmouebant: Diaconiſſæ verò non ſolum viduæ, verùm etiam virgines plerumque non ad caſtitatem ſolùm ſeruandam, ſed prætereà ad officia quædam Eccleſiaſtica conſecrabantur. Diſcrimen iſtud ex pluribus capitibus ſumi poteſt, primò ex eo quòd Diaconiſſæ quodam ritu, qui ordinationem exhibere videretur, conſecrarentur: viduæ ſolo continentiæ voto, licet poſt multam indagationem. Id autem ex Apoſtolicis Conſtitutionibus [e] colligimus: in iis ſiquidem Bartholomæi Apoſtoli oraculo, forma initiandæ alicuius fœminæ in Diaconiſſam, cuius infrà mentio erit, exactè præſcribitur, cùm tamen, ſicut teſtimonio [f] Iacobi virgo non ordinatione fieri, ſed vniuſcuiuſque voluntate voueri decernitur: ita [g] Thadæi ſententiâ vidua non ordinanda, non conceptis precibus conſecranda ſtatuitur: *Vidua*, inquit Thadæus, *non ordinatur, ſed ſi tamdiu virum amiſit, & caſtè & laudatè vixit, & domeſticorum diligentem curam habuit, vt honeſtiſſimæ illæ ac grauiſſimæ fœminæ Iudith, & Anna, cooperetur in gradum vidualem: ſin verò paulo ante maritum amiſit, ne ei credatur, ſed potius adoleſcentiæ tempore exploretur: aliquando enim paſſiones cum hominibus conſueſcũt, niſi fortiori fræno cohibeantur.* Secundò, ex eo quod viduæ parebant Diaconiſſis, iiſque ſubiiciebantur: vt expreſsè docent eædem Apoſtolorum Conſtitutiones: [h] *viduas*, enim inquiunt, *oportet honeſtas eſſe, graues, obedientes Epiſcopis, Presbyteris, Diaconis, adhuc etiam Diaconiſſis.* Tertiò, quia viduarum mentionem facientes Conſtitutiones Apoſtolicæ, nullum eis officium attribuunt, Diaconiſſis autem varia Eccleſiaſtica officia aſſignant. Lege tertium librum [i] dictarũ Conſtitutionum, in quo paſſim varia Diaconiſſarum officia enumerantur: in quo inter cætera vidua depingitur domi quiera, tranquilla, cui per alienas domos circumcurſare nefas ſit, cùm è contrà Diaconiſſas frequenter ad Chriſtianorum domos mittendæ doceantur. Quartò, quia viduarum ordo, vt nomen indicat, earum erat, quæ viro nupſerant, cùm ex virginibus, & innuptis Diaconiſſæ nonnunquam ſeligerentur: imo ex virginibus ſæpè eas electas fuiſſe videntur docere Apoſtolicæ Conſtitutiones his verbis, [k] Διακόνισσα ὃ γυνὴ παρθένος ἀγνή. εἰ ὃ μήτε, καὶ γυνὴ μονόγαμος, πιστὴ, καὶ τιμία, id eſt, *Diaconiſſa verò eligatur virgo pudica: ſin* C D

[e] Clemens Cõſtit. Apoſt. lib. 8. c. 19. & 20.
[f] Ibidem cap. 24.
[g] Ibid. cap. 25. χήρα δὲ χειροτονεῖται, ἀλλ' ἐφ' ὅσον μὲν ἀνέληται τὸν ἄνδρα, καὶ σωφρονῇ, καὶ ἀκριβῶς ἔχῃ, &c.
[h] Conſtit. Apoſtol. lib. 3. c. 7. Χηρὰς οὖν καὶ ἀνδρὸς ἐκτὸς γεγενημένας καὶ ἐγκρατεῖς καὶ σωφρονούσας καὶ ἐπιμελουμένας καὶ προσευχομένας καὶ τῆς διακονίας. ἐν οἷς καὶ τῆς διακονίας.
[i] Lib. 3 Cõſt. Apoſtol cap. præſert. 6. 7. & 15.
[k] Conſtit. Apoſtol. lib. 8. c. 17.

A *ſin autem non fuerit virgo, ſit ſaltem vidua, quæ vni nupſerit, & fidelis, atque honorata ſit:* quod etiam variis ex Hiſtoria Eccleſiaſtica exemplis confirmari poteſt, Pulcheriæ verbi gratia, Auguſtæ, Olympiadis, & Nicaretæ: Pulcheriæ quidem, quam virginitatem omnes coluiſſe teſtantur, nec niſi iam adultam Martiano nuptiarum titulo imperium detuliſſe [a] ſcribunt, quam tamen, cùm iunior eſſet, virginem Eudoxia Auguſta, quò eam ab aula expelleret, à Flauiano Patriarchâ Conſtantinopolitano Diaconiſſam fieri procurabat, teſte [b] Sozomeno: Olympiadis, [c] quæ licet iunior nupſiſſet, incorrupta tamen, nec à viro cognita relicta credebatur, ea verò in Eccleſia Conſtantinopolitana in officio Diaconiſſæ pluribus annis miniſtrauit: Nicaretæ [d] laudatiſſimæ virginis, quæ Chryſoſtomo quantumuis adhortante, nunquam tamen aut Diaconiſſæ honorem ſuſcipere, aut Monialium cæteri præeſſe acquieuit.

[a] Hiſtoriæ paſſim.
[b] Sozomenus lib. 14. cap. 47
[c] Pallad. cap. 44. Chryſoſt. epiſt. 1. 2. 3. ad Olymp. in 2. tamen epiſtola videtur eã non habuiſſe virginem.
[d] Leo Imperator, Georg. Patriarcha Alex. & Metaph. in vita S. Chryſoſtomi.

IX. Hoc autem poſtremum diſcrimen confirmatur pluribus aliis teſtimoniis: primò enim Tertullianus in exhortatione ad caſtitatem teſtatur virgines in
B Eccleſia ordinatas fuiſſe, [e] *quantæ igitur*, ait, *& quæ in Eccleſia ordinari ſolent, quæ Deo nubere maluerunt, quæ carnis ſuæ honorem inſtituerunt, quæque ſe iam illius pudoris filias dicauerunt, occidentes in ſe concupiſcentiam libidinis, &c.* quas ordinatas in Eccleſia dicit, Diaconiſſas, ni fallor, intelligit, eas autem virgines ad hunc gradum promotas fuiſſe ſequentia verba oſtendunt, quæ & eas nuptiis renuntiaſſe carnalibus, & Deo nupſiſſe, & continentiam ſeruaſſe demonſtrant. Vnde quod alio in loco Tertullianus Epiſcopum reprehendat, qui ad viduatus in Eccleſia gradum virgines promouerat, vel ſibi ipſi contrarius eſt, vel fortè non de Diaconatus officio, ſed viduarum prioris ordinis gradu intelligendus venit, verba Tertulliani hæc ſunt, [f] *planè ſcio alicubi virginem in viduatu ab annis nondum viginti collocatam: cui ſi quid refrigerij debuerat Epiſcopus, aliter vtique ſaluo reſpectu diſciplinæ præſtare potuiſſet, nec tale nunc miraculum, ne dixerim monſtrum in Eccleſia denotaretur: virgo vidua: hoc quidem portentuoſior quod nec quâ vidua caput texit, vtrumque ſe negans & virginem quæ vidua deputetur, & viduam quæ virgo dicatur: ſed ea auctoritate illic ſedet*
C *intecta qua & virgo.* Quibus verbis contendit æquè virgines ac viduas in Eccleſia eſſe velandas, cùm tamen virgines paſſim non velatæ ex more incederent, portentoſumque iudicat, quod ad viduarum gradum virginem iuuenem Epiſcopus aliquis promouerit, quam ſedem (nam hoc nomine gradum iſtum poſtea appellat) virginem iſtam tenere voluiſſe, & eam quam ibi exagitat prærogatiuam virginitatis ſeruare, vt non velata ingrederetur, abſurdum cenſet: vnde per ſedem illam vidualem & ad viduatum promotionem, an Diaconiſſæ dignitatem, an ſolam viduæ in ſtatu continentiæ conſecrationem intellexerit dubium profecto relinquit. Si prius intelligat non planè ſibi ipſi alio in loco conſentit, ſi poſterius, viduæ ad continentiam conſecratæ & Diaconiſſæ diſcrimen confirmat.

[e] Tertullian. lib. de exhortat. ad caſtitatem cap. vlt.
[f] Idem de virginibus velandis.

X. Pro eodem autem diſcrimine confirmando clariora longè ſunt Epiphanij, Carthaginenſis quarti Concilij, Iuſtiniani, Zonaræ, ac Balſamonis teſtimonia; apertè omnino Epiphanius dum de Diaconiſſis hæc ſcribit, [g] *ἢ ἔστωσαν ἢ μονόγαμοι ἐγκεκρυμμέναι, ἢ χηρεύσασαι διὰ μονογαμίαν, ἢ ἀζυγάνδρου ὄσαι, illæ quidem*
D *viuitæ, & continentes eſſe debent, vel poſt vnas nuptias viduæ, vel perpetuæ virgines.* Obſcuriùs aliquantum Carthaginenſis [h] quarti, ſed æquè efficax teſtimonium eſt, cuius nempe Canon decreuit, vt viduæ vel ſanctimoniales, quæ ad miniſterium baptizandarum mulierum eliguntur, tam inſtructæ ſint ad officium, vt poſſint apto, & ſacro ſermone docere imperitas & ruſticas mulieres, &c. De Diaconiſſis hîc verba fieri nemo ambigere poteſt, qui nouerit in baptiſmate mulierum has præcipuas Diaconiſſarũ partes eſſe: viduas autẽ illas ſanctimoniales, id eſt virgines Deo ſacras eſſe oportuiſſe, quæ ad officium illud aſſumerentur Concilij Canon ſatis euidenter oſtendit. Apertiùs autem Iuſtinianus, ſiue [i] dum pœnas aduerſus raptores Deo ſacratarum fœminarum decernens, Diaconiſſarum aliquas virgines conſtitutas fuiſſe, aliquas non, aliquas in Monaſterio, ſiue aſceterio viuere, alias per ſe domi ſuæ degere indicat iis verbis, *bona autem eorum* (raptorum) *ſi hoc* (raptus crimen) *commiſſum fuerit in ſanctimonialem vir-*

g Epiph. exp. vltimo Panarij, num. 21. in expoſ. Catholicæ fidei.
h Carthag. 4. c. 12.
i Iuſtinianus l. raptores, C. de Epiſcopis & Clericis.

ginem, quæ vel in Aſceterio, vel in Monaſterio degit, ſiue eadem virgo Diaconiſſa conſtituta ſit, ſiue non: eidem Monaſterio, vel Aſceterio, vbi conſecrata eſt, addicantur: vt ex his rebus & ipſa ſolatium habeat, dum viuit, ſufficiens: & res omnes ſacroſanctum Aſceterium, ſeu Monaſterium pleno habeat dominio. Sin autem Diaconiſſa cuiuſcumque Eccleſiæ ſit, in nullo tamen Monaſterio, ſiue Aſceterio conſtituta, ſed per ſe degit: raptoris eius ſubſtantia, Eccleſiæ, cuius Diaconiſſa eſt, adſignetur, vt ex iis facultatibus ipſa quidem dum ſupereſt, ab eadem Eccleſia conſequatur, &c. A

a Iuſtinianus Nouella 6. c. 6

b Zonaras & Balſamon in can. 19. Conc. Nicæni.

c L. 27. Cod. Theodoſ. de Epiſc. & Cler. cuius meminit Sozomen. lib. 7. c. 16.

d Vide Actor. 6. & lib. 2. cõſtitut. cap. 28. Epiph. hæreſi 79.

e De iis apud hiſtorias paſſim, Chryſoſt. & Hieronym. in epiſt.

f Foroiulienſe Concilium cap. 11.

g Carthag 4. c. vlt.

h Arauſic. 1. c. 27. apud Gratian. 27. q. 1. c. viduitatis.

i Tolet. 4. c. 55.

k Tolet. 10. c. 4. refertur 20. q. 1. c. vidua.

l Turonenſe ſub Carolo cap. 27.

m Pariſienſe ſub Ludouico Pio & Lothario lib. 1. cap. 44. & lib. 3. can. 7.

n Moguntinũ ſub Arnulpho can. 26.

o Aurelianẽſe c. 3. apud Burchardum lib. 8. c. 35. Iuonẽ par 7. c 14 Panor. lib. 3. c. 198. decreti, Gratianũ 27. q. 1. c viduas.

p Nicolaus apud Gratianum 27. q. 1. c. vidua, qui eſt 34.

q Gelaſ. epiſt. 1.

r Turon. 2. c. 21.

s Epaun. c. 11.

t Pariſienſ. 6. lib. 1. c. 40.

u Triburien. c 25.

x Gloſſ. v. velamen, in canonem deuotis 20 q. 1.

y Gloſſa in c. viduas, 27 q. 1.

Quæ ad viduatus gradum promouebantur, vidualem veſtem (quam nigram fuiſſe ex f Foroiulienſi Concilio deducimus) in Eccleſiæ ſacrario caſtitatem coram Epiſcopo profeſſæ induebantur, velamen etiam ſumebant. Patet ex Concilio g Carthaginenſi quarto, in quo viduæ ad nuptias ſæculares tranſeuntes damnantur, poſtquam *ſe deuouerint Domino, & veſte laicali abiecta, ſub teſtimonio Epiſcopi, & Eccleſiæ in Religioſo habitu apparuerunt.* Patet ex Concilio h Arauſicano primo, in quo nimirum ſtatuitur, viduitatis ſeruandæ profeſſionem coram Epiſcopo in Secretario habitam, impoſita coram Epiſcopo veſte viduali non eſſe violandam. Patet ex Toletano i quarto, in quo duo genera ſtatuuntur, ſæcularium & ſanctimonialium, *ſæculares viduæ dicuntur, quæ adhuc diſponentes nubere laicalem habitum non depoſuerunt: Sanctimoniales verò, quæ iam mutato habitu ſæculari, ſub religioſo cultu in conſpectu Sacerdotis, vel Eccleſiæ apparuerunt.* Patet ex Toletano k 10. *vidua quæ ſanctæ religionis propoſitũ obtinere voluerit, &c. accepta à Sacerdote, vel miniſtro aptæ religionis profeſſioni veſte, &c. ea vtatur, &c.* Viduas autem etiam velari licuiſſe docent Concilium Turonenſe l ſub Carolo, Pariſienſe m ſub Ludouico & Lothario, Moguntinum n ſub Arnulpho, in quo derepentè & abſq; maturâ exploratione viduæ velari prohibentur, & expreſſiùs Concilium o Aurelianenſe (cui ſequentem ſententiam abſque numero Burchardus, Iuo, & Gratianus tribuunt) *dum viduas, quæ ſpontanea voluntate ab altari conuerſionis ſacræ velamen ſuſcipiunt*, iubet *in eodem propoſito permanere.* Cui addi poteſt p Nicolaus Papa qui Cardo Archiepiſcopo, & eius ſuffraganeis ſcribens, *viduam quæ capiti ſacrum velamen impoſuit, ſi inter cæteras velatas fœminas in Eccleſia orauerit, & oblationes cum illis obtulerit, ſi profeſſa eſt ſe in eodem habitu permanere, ſpondens nunquam religionis velamen deponere, à religionis obſeruantiâ negat poſſe diſcedere.* Nec in contrarium obſtant quæ ex Gelaſio q Papa, r Turonica ſecunda Synodo, s Epaunenſi, t Pariſienſi ſexta ſub Ludouico, u Triburienſi, & aliis proferuntur, quæ viduarum velationem canonicâ auctoritate prohibitam teſtantur: eſt enim (vt rectè notat Ioannis x Gloſſa) *quadruplex velum, ſcilicet velum profeſſionis, conſecrationis, ordinationis, & prælationis: velum profeſſionis imponitur tam virgini, quàm viduæ: velum conſecrationis eſt quod tantum virginibus imponitur: velum ordinationis quod olim imponebatur Diaconiſſis: velum Prælationis quod datur Abbatiſſis.* Quale autem diſcrimen fuerit inter velationem viduarum & virginum alia nos y Gloſſa docuit, virginem nempe velari ab Epiſcopo, vel Sacerdote: quia virgo typum gerit Eccleſiæ in hac B C D

A hac deſponſatione, quæ pura & virgo nupſit vni viro: id eſt Chriſto, & ideò in huius rei ſignum velantur, inquit, à Sacerdote Chriſti Vicario, vt iure dicere poſſit, *annulo ſuo ſubarrhauit me Dominus*: vidua autem, quæ Eccleſiam virginem & incorruptam repræſentare non poteſt, à Sacerdote non velatur, quia quemadmodum [a] ſupra, viduam iterum nubentem benedictionem fundere Sacerdoti non licet: ita nec viduæ, quæ primo homini nupſit, poſteà verò Chriſto velum tradere permittitur: vnde non ab Epiſcopo velantur viduæ, ſed vt ex Concilio Aurelianenſi (cui etiam fauet [b] Triburienſe) ſuprà retulimus, *ab altari conuerſionis ſacræ velamen recipiunt*; non tamen inconſulto Epiſcopo, quod fieri vetat [c] Pariſienſe Concilium ſub Ludouico, & Lothario. Virgines item benedicebantur, & conſecrabantur, vt patet ex Epiſtolis [d] Damaſi & [e] Leonis Papæ, [f] Canonibus Conciliorum Carthaginenſis ſecundi, [g] Hiſpalenſis ſecundi, & [h] Pariſienſis ſub Ludouico & Lothario, quæ earum conſecrationem Epiſcopis peculiari iure conuenire decernunt. Viduas autem
B ſub nulla benedictione velandas expreſsè docent [i] Gelaſius & [k] Triburienſe Concilium, ex quibus etiam colligitur harum velamen non fuiſſe ab Epiſcopo benedictum, illarum verò fuiſſe.

XIII. Diaconiſſarum autem benedictio auguſtior, & ſacratior erat: oportebatque (vt ait [l] Iuſtinianus) *omnes quæ ordinabantur, venerabiles Diaconiſſas tempore ordinationis, & moneri, & ſacrorum audire mandatorum præcepta, cum reliquis, quæ dudum ſunt venerabiles Diaconiſſæ: vt & ipſæ Dei timorem habeant, & adhærentes ſacris mandatis fiduciam. Ordinationis* nomine earum creationem Tertullianus [m] indigetauit: χειροτονίας, [n] Conſtitutiones Apoſtolicæ; quo etiam nomine vſus eſt [o] Iuſtinianus, quod *Ordinationem* Latinè verterunt: χειροτονίας quoque [p] Concilium Chalcedonẽſe: Synodus quoque [q] Trullana Diaconiſſam χειροτονεῖσθαι aſſerit. E contra verò Concilium [r] Nicenum 1. negat Diaconiſſas habere manus impoſitionem: ſic enim habet ἐμνήσθημεν ὑπὲρ τῶν Διακονισσῶν, τῶν ἐν τῷ σχήματι ἱστα-
C θισῶν, ἐπεὶ μηδὲ χειροθεσίαν τινὰ ἔχουσι, ὥστε ἐξάπαντος ἐν τοῖς λαϊκοῖς αὐτὰς ἑστάζεσθαι. Id eſt, *meminimus Diaconiſſarum, quæ in habitu eſſe probantur, quod non habeant manus impoſitionem, vt modis omnibus ipſæ inter laicas habeantur.* Concilium Aurelianenſe 2. contra [s] Canones eſſe aſſerit, quod benedictionẽ Diaconatus fœminæ aliquæ acceperint, eas tamen caſtitatis lege teneri decernit, ſtatuitque, [t] *vt nulli poſtmodum fœminæ Diaconalis benedictio pro conditionis huius fragilitate credatur.* Epaunenſis [u] Synodus conſecrationem earum vetat, [x] Arauſicana 1. Diaconiſſas omnino non ordinandas præcipit. Hæc autem ſacrorum Canonum antinomia conciliari non poteſt, niſi pro diuerſis locis diuerſos conſtituendarum Diaconiſſarum ritus admittas, vel certè Ordinationem ſacram Diaconatus à Niceno Concilio, & cæteris denegatam fœminis iſtis, quæ Diaconiſſæ dicebantur, veritumque, nè eodem quo Diaconi ritu conſecrẽtur: aut eam manus impoſitionem recipere credantur: cùm alioqui aliam manus impoſitionem purè ceremonialem acciperent: quippe cùm multæ eiuſmodi manus impoſitiones admitte-
D rentur ad quamlibet orationem, vt eius efficacia, Deiq; protectio oſtenderetur, quemadmodum ex [y] Auguſtino, [z] Hincmaro, & aliis colligere eſt. Probabile autem eſt in Conciliis [a] Aurelianenſi 2. [b] Epaunenſi, [c] Arauſicano 1. ordinem potius Diaconiſſarum ſublatũ, quàm ordinationem vetitam; ſed ea de re agemus, dum earum officia, ac miniſteria deſcribemus. Certum tantum ex iis pateat nec Diaconatus ordini Diaconiſſas initiatas fuiſſe, nec ſacram Ordinationem ſuſcepiſſe, quippe quas inter laicas Conciliũ [d] Nicenũ recenſeat: quas Concilium [e] Arauſicanũ 1. benedictioni quæ datur, caput ſubmittere imperat.

XIV. Placet autẽ hîc integram referre ex Conſtitutionibus [f] Apoſtolicis Diaconiſſarum ordinationis formam, quam antiquitus obſeruatam ſaltem alicubi fuiſſe probabile eſt: Δεῖ ὁ Διακονίσσης Βαρθολομαῖος ἀγαπάσομαι ὦ Ἐπίσκοπε ὑποθήκας αὐτῇ τὰς χεῖρας, παρεστῶτος τοῦ Πρεσβυτερίου, καὶ τῶν Διακόνων, καὶ τῶν Διακονισσῶν, καὶ ἱερεῖς. Ὁ Θεὸς ὁ αἰώνιος, ὁ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς δημιουργὸς, ὁ πλησώσας πνεύματος Μαρίαμ, καὶ Δεβόρραν, καὶ Ἄνναν, καὶ Ὄλδαν, ὁ μὴ ἀπαξιώσας τὸν μονογενῆ σου υἱὸν γενηθῆναι ἐκ γυναικός. ὁ καὶ ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου, καὶ ἐν τῷ ναῷ σου προσενεσταμένους τὰς φυλακὰς τῶν ἁγίων σου πυλῶν, αὐτὸς καὶ νῦν ἐπίβλεψον ἐπὶ τὴν δούλην σου τὴν τῶν

[a] Nicol. 1. consultatione Bulgaror. cap. 3. item cap. 1. & 3. de secundis nuptiis.
[b] Triburien. c. 15.
[c] Pariſ. 6. lib. 1. cap. 41. & eiuſd. cap. 44.
[d] Damaſus epiſt. 4.
[e] Leo ep. 86. al. 88.
[f] Carth. 2. c. 3.
[g] Hiſp. 2. c. 7.
[h] Pariſienſe ſub Ludouico & Lothar. lib. 1. cap. 40.
[i] Gelaſ. ſuprà.
[k] Concilium Triburienſe ſuprà.
[l] Iuſtinianus Nouella 6. cap. 6.
[m] Tertullian. de exhortat. ad caſtitatem. cap. vltimo, lib. ad vxorẽ cap. 7. lib. de velandis virginibus c. 6.
[n] Conſtitut. Apoſtol. lib. 8 cap. 20.
[o] Iuſtinian. ſuprà, & Nouella 123. cap. 13.
[p] Con. Chalcedon. c. 15.
[q] Syn. Trull. c. 14. & 40.
[r] Concil. Nicenũ 1. c. 19.
[s] Concil. Aurelian. 2. c. 16.
[t] Idem c. 17.
[u] Epaun. c. 21.
[x] Arauſ. 1. c. 26.
[y] Aug. lib. 3. de Baptiſmo contra Donatiſtas.
[z] Hincmarus ſuſiùs lib. de variis capitibus Eccleſiaſt. c. 16.
[a] Aurelian. 2. ſuprà.
[b] Epaun. ſup.
[c] Arauſ 1. ſuprà.
[d] Nicen. ſup.
[e] Arauſic. 1. ſuprà.
[f] Conſtitutiones Apoſtolicæ lib. 8. c. 19. & 20.

a 1. ad Timoth. 5.
b Hieronym.
c Primaſius.
d Sedulius in cap. cit.
e D. Thomas lect. 2. in caput cit.
f Hieronym. epiſt. 9. ad Salui. & 11. ad Gerun. ſiue Ageruchiam.
g Sedulius, & D. Thomas ſupra.
h Chryſoſt. homil. 14. in c. 5. prioris ad Timoth.
i Fulgent. epiſt. 1. de debito coniug.
k Bruno.
l Anſelmus.
m Lyranus in citatum caput Pauli.
n Hieron. in c. 13. Matth.
o Apoſt. cõſt. lib. 3. c. 1. 2. 3. & 4.
p Chryſoſt. homil. 15. in Epiſt. 1. ad Timoth.
q Ambroſ. in hæc verba, ſiquis fidelis cap. 5. cit.
r Cõc. Carth. 4. c. 103.
s Balſamon. in c. 18. & 24. Epiſt. Baſ. ad Amphil.
t Hieronym. epiſt. 9. ad Saluinam.
u Theodor. & alij citati ſuper hæc verba. vidua eligatur non minus ſexaginta annorũ quæ habẽtur eod. cap. 5.
x Hieronym. loco cit.
y Tertull. de virginib. velandis cap. 9.
z Chryſoſt. homil. 14. in caput cit.
a Primaſ. in verba citata.
b Baſil. epi. ad Amphil. c. 24.
c Epiph. c. vlt. Panarij n. 21.
d Concil. Chalcet. 15.
e Aurelianenſe 4. c. 16.
f Vormat. c. 7.
g Iuſtinian. Nouel. 6. c. 6.

προσχειζομένῳ εἰς διακονίαν, & δὸς αὐτῇ πνεῦμα ἅγιον, καὶ καθάρισον αὐτὴν ἀπὸ παντὸς A
μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος πρὸς τὸ ἐπάξιως ἀνθιστάναι αὐτῇ τὸ ἐγχειρισθὲν αὐτῇ ἔργον
εἰς δόξαν σοῦ καὶ ἔπαινον τοῦ Χριστοῦ σου μεθ' οὗ σοὶ δόξα, καὶ προσκυνήσις καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι
εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν· quæ verba ita Latinè vertũtur. *De Diaconiſſa vero ego Bartholomæus cõſtituo, vt manus ei Epiſcope imponas præſentibus Presbyteris & Diaconis ac Diaconiſſis: & dices: Deus æterne Pater Domini noſtri Ieſu Chriſti, qui viri & mulieris auctor es, qui Mariam, Deboram, Annam, & Oldam Spiritu ſancto impleuiſti; qui non duxiſti indignum, vt filius tuus vnigenitus ex muliere naſceretur. qui in tabernaculo teſtimonij, & in templo cuſtodes fœminas ianuis tuis ſanctis præfeciſti: ipſe nunc reſpice hanc ancillam electam ad miniſterium: & mundam effice ab omni inquinatione carnis, & ſpiritus, vt opus ſibi impoſitum dignè perficiat ad gloriam, & laudem Chriſti tui, cum quo tibi gloria & adoratio, & ſancto Spiritui in ſæcula, Amen.*

XV. Dubium autem eſt, an cum ait Apoſtolus, [a] *vidua eligatur*, Græcè *καταλεγέσθω*, id eſt inſcribatur catalogo viduarum, *non minus ſexaginta annorum, quæ fuerit vnius viri vxor, in operibus bonis teſtimonium habens, ſi filios educauit, ſi hoſpitio recepit, &c.* de viduis ad viduatus ſtatum promouendis, an de Diaconiſſis ordinandis intelligendus ſit. [b] Hieronymus, [c] Primaſius, [d] Sedulius de Diaconiſſis conſtituendis, ſeu in Diaconatus miniſterium cooptandis exponunt, ad eò vt non niſi ſexaginta annorum viduam ad Diaconiſſarum officium eligi velit Apoſtolus, quæ iis dotibus inſtructa ſit, quas ibi depingit. D. Thomas iis quæ viduarum gubernationi præficerentur id ipſum applicat, plures autẽ, cum iiſdem [e] Hieronymo, [f] Sedulio, [g] D. Thoma, nec non cum [h] Chryſoſtomo, [i] Fulgentio, [k] Brunone, [l] Anſelmo, [m] Lyrano, de viduis, quæ Eccleſiæ opibus ſuſtentabantur, & ideo catalogo earum viduarum inſcriptæ erant, quæ ab Eccleſia alebantur, dictum Pauli interpretantur: quas nonniſi ſexagenarias, & virtutibus conſpicuas aſſumi velit. Sane toto fere hoc capite bonarum, & malarum viduarum deſcriptiónem proponit, ſtatim capitis initio *viduas honorandas* eſſe monet, quæ vere viduæ ſunt, honor autem, vt rectè notat [n] Hieronymus, C
non tam in ſalutationibus deferendis, quam in eleëmoſynis, & munerum oblatione ſentitur: quænam ergo viduæ Eccleſiæ ſtipendiis alendæ ſint (nam plures olim Eccleſiæ opibus ſuſtentatas fuiſſe docebunt te præter [o] Apoſtolicas conſtitutiones, [p] Chryſoſtomus, [q] Ambroſius, [r] Concilij Carthaginenſis Patres, [s] Balſamon & alij paſſim) moniturus, verarum & falſarum viduarũ imaginem exhibet, quam deſcriptionem ità concludit, *ſiquis fidelis habet viduas, ſubminiſtret illis, & non grauetur Eccleſia, vt iis, quæ vere viduæ ſunt, ſufficiat*; tum de Preſbyteris ſubdit eos duplici honore dignos eſſe, qui bene præſunt, duplicato ſcilicet ſtipendio, duplicique mercede, ex qua tota ſermonis ſerie innoteſcit de earum viduarũ delectu agere ibi Apoſtolum, quæ Eccleſiæ opibus fouendæ, ac ſuſtentandæ eſſent.

XVI. Vnde literalis maxime videtur ea ratio, quam proferunt [t] Hieronymus, [u] Theodoretus, Theophylactus, Oecumenius, Sedulius, Anſelmus, Bruno, D. Thomas & alij; cur nempe nonniſi ſexagenariæ viduæ ſeligerentur, ad hoc vt Eccleſiæ opibus ſuſtentarentur; quia iuniores manuum labore vitam ſuam ſuſtentare poterant. *Nec te moueat*, inquit [x] Hieronymus, *quod ſexagenaria eligatur vidua, & putes adoleſcentulas ab Apoſtolo reprobari, & te crede eligi abeo qui diſcipulo dixerat: nemo adoleſcentiam tuam contemnat; non continentiam, ſed ætatẽ; alioquin omnes, quæ ante ſexaginta annos viduatæ ſunt, hac lege accipient maritos, ſed quia rudem Chriſti inſtituebat Eccleſiam, & omni ordini prouidebat, præcipuéque pauperibus, quorum ei cura cum Barnaba fuerat demandata; illas vult Eccleſiæ opibus ſuſtentari, quæ propriis manibus non queunt laborare, quæ verè viduæ ſunt, quas & ætas probat & vita.* Nec minus illa Paulinæ Epiſtolæ congruit, quam probant [y] Tertullianus, [z] Chryſoſtomus, [a] Primaſius, & alij, quod nempe ob habitũ coniugij difficilior ſit in viduis, quàm in aliis continentiæ obſeruatio, ad quam videlicet non ſolum Diaconiſſæ adſtringebãtur, verùm etiam ex quæ in vidualem ſtatũ ab Eccleſia cooptabantur: ideo nonniſi ſexaginta annorũ viduam, ab Apoſtolo elegi velle. De Diaconiſſis autẽ, quod caſtitatẽ vouerẽt, docent plurimi S. Patres, Baſilius [b] epiſtola ad Amphilochiũ, Epiphanius [c] in fine Panarij in expoſitione fidei, & alij; necnon Concilium [d] Chalcedonenſe, [e] Aurelianenſe ſecundũ, [f] Vormatienſe, [g] Iuſtinianus Nouella,

Capitularia

A Capitularia [a] Caroli, & alia complura. De iis quoque, quæ in gradum viduarum cooptabantur, fidem fáciunt [b] conſtitutiones Apoſtolicæ Clementis, [c] Baſilij Epiſtola ad Amphilochium, [d] Concilium Carthaginenſe quartum, [e] Fulgentius, & alij, quos infra citabimus: ob idque viduas nonniſi prouectæ ætatis Paulum aſſumi voluiſſe paſſim docent interpretes, vt facilius ab incontinentiæ periculo ſibi cauerent: cui etiam vitando periculo prouidere volens Imperator [f] Theodoſius, occaſione credo iunioris Diaconiſſæ quam [g] Diaconus, magno Eccleſiæ ſcandalo, compreſſerat, de non ordinanda iuniore ſexaginta annis in Diaconiſſam legem edidit, cuius ſuperiùs meminimus. Maius autem in viduis incontinentiæ periculũ eſſe quàm in cæteris egregie oſtendit Tertullianus, [h] *vidua*, inquit, *habet aliquid operoſius: quia facile eſt non appetere quod neſcias, & auerſari, quod deſideraueris nunquam: glorioſior continentia quæ ius ſuum ſentit, quæ quid viderit nouit: poterit virgo fœlicior haberi, at vidua laborioſior: illa quod bonum ſemper habuit, iſta quod bonum ſuum inuenit: in illa gratia, in iſta virtus coronatur:* B mitto cæteros. Hoc demum tamquam propoſito congruentius oſtendo, eam quam explicuimus rationem textui S. Pauli apprimè quoque conſentire. Etenim poſtquam qualem viduam eligi velit, Apoſtolus oſtendit, mox ſubdit. *Adoleſcentiores autem viduas deuita* (παραιτοῦ Græce habetur) quod Cyprianus [i] interpretatur *præteri*: D. Thomas poſt alios plures [k] *cane*, *ne recipias* paſſim ad ſuſtentationem in Eccleſia: quod alij interpretantur, *cane ne ad miniſterium Eccleſiæ admittas*: Rationem verò hanc reddit; *cum enim luxuriatæ fuerint*, ſeu vt habetur apud [l] Cyprianum, *indelicatæ fuerint*, apud [m] Ambroſium *in deliciis egerint*, Græce ὅταν δὲ καταστρηνιάσωσιν (quod verbum [n] *ob diuitias ferocire, vel laſciuire* ſignificat) *in Chriſto nubere volunt, habentes damnationem, quia primam fidem irritam fecerunt*: quibus ſane verbis aperte oſtenditur, ideo à viduali ſeu officio, ſeu gradu iuniores repelli, quod periculum eſſet, nè ſi iuniores in eum admitterentur, fidem ſuam quam vouiſſent, violarent, ſeque ſacrilegij reas nuptiarum deſiderio conſtituerent.

[a] Lib. 5. capit. Caroli. c. 452 & addit. 3. c. 48.
[b] Conſtit. Apoſtol. lib. 3. c. 1.
[c] Baſil. epiſt. ad Amphil. c. 18.
[d] Cõcil. Carth. 4. c. 104.
[e] Fulgent. epiſt. 1.
[f] l. 27. C. Theod. de Epiſcop. & Cleric.
[g] Sozomen. l. 7. cap. 16.
[h] Tertullianus lib. 1. ad vxor. cap. vlt.
[i] Cypr. lib. 3. ad Quirinum c. 74.
[k] D. Thomas lect. 2. in cap. Pauli cit.
[l] Cyprianus ſupra.
[m] Ambroſius in dicta verba.
[n] Lege apud Heſych. & Athen. lib. 3.

C XVII. Quod ſi ad Eccleſiaſticum miniſterium cum [o] Chryſoſtomo, Hieronymo, Primaſio, Sedulio, Anſelmo, Brunone, & aliis laudata iſta ſuperiùs verba referas, *adoleſcentiores viduas deuita*: adeout, qui de earum antea promotione ad miniſterium Eccleſiaſticum verba fecerat Paulus, idem poſtea earum reiiciendarum legem tradat, congruentior erit ea ratio quam aſſignat Tertullianus, cur nonniſi ſexagenarias eligi voluerit, ſcilicet [p] *vt experimentis omnium affectuum inſtructæ facile norint cæteras, & conſilio, & ſolatio iuuare, & vt nihilominus ea decurrerint, per quæ fœmina probari poteſt*, longeque facilius iuxta hanc interpretationem ratio proferetur, cur digamæ ab illa, de qua ibi ſermo, promotione arceantur; vt videlicet Chriſti cum Eccleſia coniunctionem referant, quæ Chriſtianis, & Eccleſiaſticis officiis mancipantur: ſed quid opus hac ſignificatione in iis quæ Sacramentorum conferendorum incapaces erant? itaque monogamiam ad honeſtatis, & pudicitiæ argumentũ, continentiæque maiorem ſecuritatem requirere D. Paulum conſentiunt Theodoretus, [q] Bruno, D D. Thomas & alij; iuxta quam interpretationem, vt aliqua etiam catalogo viduarum inſcriberetur, vnius viri vxorem eam eſſe debuiſſe oſtendit [r] Hieronymus iam ſuperiùs laudatâ ad Geruntiam, ſiue Ageruchiam Epiſtolâ, his verbis, *non ſolum enim ab officio Sacerdotij digamus excluditur, ſed & ab eleemoſynâ Eccleſiæ, dum indigna putatur ſtipe, quæ ad ſecunda coniugia deuoluta eſt*: porro non de Diaconiſſis conſtituendis hîc agit Hieronymus, ſed de viduis Eccleſiæ matriculæ ad habendas eleemoſynas inſcribendis. Id verò maximè confirmari poteſt, quod non ſemper in vſu fuerit Eccleſiaſtico Diaconiſſas eligi ſexagenarias, imò Conciliorum auctoritate iuniores eligi potuerint, licet huic matriculæ Eccleſiaſticæ non niſi ſeniores viduæ inſcriberẽtur, quæ quidẽ Eccleſiarũ obſeruatio Apoſtolum interpretata videtur, de quo viduarũ delectu verba feciſſe cenſendus ſit, dum ait vidua eligatur non minus ſexaginta annorum.

XVIII. Scio quoſdam Apoſtoli verba de Diaconiſſis interpretatos, Diaconiſſas quoque ſexagenarias eſſe voluiſſe: ſed non id paſſim obſeruatum, imò in

[o] Chryſoſt. ſerm. 46. in hæc verba, vidua eligatur, tom. 5. cæteri in iſta verba, adoleſcentiores autem viduas deuita, comment. in epiſt. 1. ad Timoth.
[p] Tertull. de virginibus velandis c. 9.
[q] Theodoret. Bruno in eũdem. D. Thomas ibid. & alij paſſim.
[r] Hieronym. epiſt. 11.

hac re variæ leges, variæ consuetudines fuerunt. Tertullianus [a] supra Episcopi factum reprehendit, qui virginem nondũ 20. annorum in gradu viduali, vel Diaconissæ constituerat, cum Apostolus non nisi sexagenarias viduas constitui præceperit. [b] Epiphanius supra etiam laudatus ex viduarum numero nonnisi seniores Diaconissas creari debere docuit: Concilium vero [c] Chalcedonense statuit διακόνισσαν μὴ χειροτονεῖσθαι γυναῖκα πρὸ ἐτῶν τεσσαράκοντα, καὶ ταύτην μὴ ἀκριβῆ δοκιμασίαν, *Diaconissam non esse mulierem ordinandam, ante annum quadragesimum, & eam cum accurata examinatione.* Similiter Synodus [d] Trullana vetat, μήτε διακόνισσαν πρὸ τῆς τεσσαρακοντετοῦς ἡλικίας χειροτονεῖσθαι, *ne Diaconissa ante annos quadraginta ordinetur*, [e] alibique differentiam assignat, inter virgines, viduas, Diaconissas; virgines quidem in Monasterium recipi vetat ante annos decem, quãuis Basilius [f] in sacris suis canonibus eam quæ se sua sponte offertur & virginitatem amplectitur, si decimum septimum annum compleuerit, in virginum ordinem referendam præscripserit: seruata tamen analogia & proportione ad Diaconissas & viduas, id se de virginibus in Monasterium recipiendis statuere affirmat: nam cùm Apostolus sexaginta annorum viduam eligendam voluerit, sacri autem canones quadraginta annorum Diaconissam fieri permiserint, cùm Dei Ecclesiam robustiorem vidissent, triginta annos detrahentes, totidem quoque detractis, decem annorum puellam in Monasterium recipi posse declarat. [g] Vvormatiensis similiter quadraginta annorum Diaconissam promoueri posse definit; Theodosium [h] magnum nonnisi sexaginta annorum Diaconissam eligi voluisse superiùs docuimus: exstat quoque in Codice Iustinianæo eadem lex, quæ Valentiniano, Theodosio, & Arcadio tribuitur, dataque dicitur Mediolani Valentiniano Augusto quartum, & Neoterio Cess. [i] anno Christi trecentesimo nonagesimo, in qua, in vulgatis exemplaribus, non sexaginta, sed quinquaginta annorum numerus definitur, corruptè, vt opinor, tum quod Photius [k] in nomocanone *sexaginta* legat, non *quinquaginta:* tum quod in Codice Theodosiano in quo primum hæc lex exscripta, sexaginta annorum numerus definiatur: tum denique quod hæc ad Apostolũ constitutio expresse referatur: at sexaginta annos pro viduis, non quinquaginta definit Apostolus. Iustinianus in eo numero constituendo varius est, nam nouella [m] constitutione Epiphanio Patriarchæ Alexandrino directa quinquaginta annos præscribit secundùm diuinas regulas; quas vero diuinas regulas intelligat, non video: in hac tamen lege ob Ecclesiæ necessitatem vel vtilitatem dispensari voluit. Alia vero constitutione Petro Magistro sacrorum officiorum annos tantum quadraginta ad Diaconissæ ordinationem postulat: hanc varietatem notat Photius [n] in nomocanone, qui & aliam legem profert de Diaconissis ante trigesimum quintum non ordinandis, quæ tamen lex nec alibi reperitur, nec in ipso Photij nomocanone Græco-Latino Parisiis impresso apud Abrahamum Pacard, anno millesimo quingentesimo decimo quinto.

XIX. Conatur autem [o] Zonaras Apostoli dictum de viduis ante annos sexaginta non ordinandis conciliare cum Canonibus, qui à quadraginta annis id fieri permittunt, vt nempe Diaconissas quæ ex viduis assumebantur, ob maius incontinentiæ periculum in viduis, quàm in virginibus, ante annos sexaginta non licuerit ordinari; virgines autem quæ corruptæ permansissent, ab annis quadraginta promoueri licuerit, sed nec id semper obseruatum fuisse pluribus exemplis probari potest, imo nec quadragesimum semper annum expectatum in virginibus, nam & Theosebiam [p] Gregorij Nysseni coniugem iuniorem esse oportuit cùm Diaconissa ordinata est; & Olympiadem [q] à Nectario Diaconissam ordinatam iuniorem fuisse liquet, cùm ad hunc honorẽ promota est: Pulcheria [r] quoque Theodosij iunioris soror iunior erat, cùm ei Eudoxiæ inuidia Diaconissæ dignitatem curabat imponere: nihil de Saluina, Pentadia, & aliis dico, quas sexagesimum annum non attigisse cum Diaconissæ ordinatæ sunt, facile ostendi posset: vnde recte Synodus [f] Trullana in iis, & similibus, ætatis definitionem arbitrio Episcoporum relictam innuit.

XX.

[a] Tertul. lib. de velandis virginibus c. 9.
[b] Epiph. hæres. 79.
[c] Cõcil. Chalcedon. c. 15. habetur 27. q. 1. c. Diaconissam.
[d] Synodus Trull. c. 14.
[e] Basil. c. 40. Basil. can 18. epist. ad Amphiloch.
[g] Vvormat. c. 73.
[h] L. 27. C. Theodos. de Episcopis & Clericis.
[i] l. nulla C. de Episcop. & Clericis.
[k] Photius in nomocanone tit. 1. cap. 28.
[l] Nouella 6. ca 6. & apud Photiũ loco cit.
[m] Nouel. 123. c. 12. Photius supra.
[n] Photius in nomocanone suprà.
[o] Zonaras in c. 15. Concil. Chalced.
[p] Greg. Nazian. epist. 95. ad Nyss in additis.
[q] Nicephor. lib. 13. c. 24.
[r] Sozom. lib. 14. cap. 47.
[f] Syn. Trull. c. 40.

A XX. Iis autem omnibus circa Diaconiſſarum ordinationem fuſiùs explicatis, ad obiectionem reſpondendum eſt, Diaconiſſas merè laicas fuiſſe, prout ex Concilio [a] Niceno primo ſuperiùs retulimus, coniecturas quæ in contrarium proferuntur nullius eſſe momenti: Primò enim D. Paulum tot dotes neceſſarias iudicauiſſe in iis viduis quæ caſtitatem vouerent, & ab Eccleſia ſtipendia quaſi ſuo iure debita acciperent ob rationes allatas: non quod Eccleſiam putaret digamis aut etiam incontinentibus viduis charitatis ſubſidia negare debere, ſed quod eas tantum ſtipendia ab Eccleſia conſtituta habere vellet, quæ præ cæteris virtutum ornamentis fulgerent: aliud enim eſt quod in paupertatis ſolatium tanquam eleëmoſyna datur, aliud quod in virtutis præmium tanquam ſtipendium decernitur. Digamiam [b] quoque viduis iſtis vetitam ob periculum potius incontinentiæ, cuius iteratæ nuptiæ indicia ſunt, quàm ob myſterium vel Sacramentum. Item, quamuis in patriâ ſexus diſcrimen non ſit, hîc tamen ob naturalem mulierum verecundiam & ſubiectionem, quoad ſacri

B principatus participationem, aliquod obſeruari debere. Officiorum porrò, quæ Diaconiſſis conueniebant, eſto aliqua ſaltem eadem circa mulieres forent, quæ Diaconis, Oſtiariis, Lectoribus circa virorum admiſſionem ad Eccleſiam, vel excluſionem, inſtructionem, monitionem, nudationem in Baptiſmo, &c. conueniebant, diſpari tamen ratione Diaconis, aliiſque Clericis inferioribus, & Diaconiſſis conueniſſe: nam Clericis conueniunt tanquam habentibus aptitudinem ad corpus Chriſti verum conſecrandum: ex qua aptitudine aliquæ in corpus Chriſti myſticum, quo illud ad ſacram Euchariſtiam diſponant, poteſtates in eos, per ſacram Ordinationem (quæ in conſecratione corporis Chriſti conſummatur, & ad eam per gradus aſcendit) deriuantur: Diaconiſſis è contra ineptis, quæ vnquam ad corpus Chriſti conſecrandum aſſurgerent, eadem officia tribuebantur non per ordinationem, quæ ſine illa habitudine ad corpus Chriſti verum, quod Sacerdotij, & Sacerdotalium ordinum perfectio eſt, nulla eſſe poteſt: ſed per commiſſionem quandam, ad pudorem fœmina-

C rum releuandum, & periculum incontinentiæ ex frequentiori virorum ac mulierum comuerſatione vitandum quodammodo neceſſariam, ex indulgentia quadam tribuebantur: vnde abrogatus eſt ab Eccleſia poſterioribus temporibus Diaconiſſarum ordo tanquam minus neceſſarius: Clericorum verò ordines ampliati potius, quàm vlla ex parte temporum ſuccedentium ſerie imminuti. Pudori autem fœminarum præſertim conſultum Diaconiſſarum inſtitutione docet [c] Epiphanius iis verbis, Διακόνισσαι ὑ καθίστανται εἰς ὑπηρεσίαν γυναικῶν μόνον, διὰ τὴν σεμνότητα, αἰδῶ χρεία κατασκίη, λυθῇ ἔνιπα, ἢ ἐπιτιμήσεως σωμάτων, id eſt, *Diaconiſſæ ad hunc vnum vſum adhibentur, vt mulierum decoris & honeſtatis cauſa ſint adminiſtræ, ſi id fortè neceſſe fuerit, ſiue dum Baptiſmo initiandæ ſunt, ſiue dum earum corpora perſcrutanda.* Inſuper promotionem ipſarum dici ordinationem ceremonialem, non Sacramentalem, vt ſuprà explicuimus: per exaggerationem verò à Nazianzeno dici mulierem Diaconiſſam cum Epiſcopo collatam ὁμότιμον, ſeu ſimili vel eodem honore fruentem, quod nonniſi analogicôs po-

D teſt intelligi, vt ſeruata aliqua proportione inter mulieres Diaconiſſæ excellant, ſicut inter viros ſacri Eccleſiæ miniſtri, quibus etiam nominum participatione, non poteſtatis æqualitate, quæ Diaconæ vocantur, æquari dici poſſunt. Denique Epiſcopas, Preſbyteras, Diaconas vocari, quæ Epiſcoporum, Preſbyterorum, Diaconorum vxores eſſent, non quæ ordines iſtos haberent: dici quoque Diaconiſſas à miniſterio & famulatu quem impenderant, Πρεσβύτιδας quoque, non Πρεσβυτείδας ſeniores & anus, non propriè Preſbyteras, ab ætate ſcilicet & morum grauitate, non à Preſbyteratus poteſtate docet toties laudatus [d] Epiphanius.

[a] Concil. Niceni can. 19.

[b] Vide Aug. lib. de bono viduitatis ad Iulianum.

[c] Epiphanius in fine Panarij cap. vltimo num. 21.

[d] Epiphanius hæreſi 59. al. 79.

Digitized by Google

§. VII.

De Monialibus, Ascetriis, & Canonicis, ad vltimæ obiectionis solutionem.

XXI. Vltimum superest de Monialibus, Ascetriis, Canonicis fœminis, & Abbatissis argumentum, quarum nullam propriè ordinari, aut Clericorum collegio sociari Catholici defendunt. Sed de Monialibus, Ascetriis, Canonicis fœminis priùs, tum de Abbatissis loquamur. Monialium quidem, seu quæ etiam Nonnæ, seu Nonnanes dictæ reperiuntur in Epistolis Hieronymi, tum ad [a] Eustochium, tum ad [b] Asellam, in vitis Sancti [c] Hilarionis, Sancti Ioannis [d] Eleëmosynarij, & sanctæ [e] Mariæ Ægyptiacæ, in [f] Epistola Bonifacij Archiepiscopi Moguntini, & Decreto [g] Synodi sub eodem habitæ, in Capitularibus [h] Caroli, Flotildæ [i] visione, libro [k] traditionum Fuldensium, & alibi, vbique fit mentio: Ascetriarum autem, & Canonicarum rarior. Ascetriæ dicuntur, Ἀπὸ τῆ ἀσκητείᾳ ab asceterio: ἀσκητήριον autem apud [l] Basilium, & in Iure [m] ciuili passim pro Monasterio sumitur, seu alio loco in quo Deo deuotæ fœminæ seruabantur, vt ad pietatis opera exercerẽtur: nam ἀσκέω Græcis exerceo, & τηρέω seruo, vnde & ἀσκήτρια à [n] Basilio, [o] S. Ephrem, [p] Nilo Archimandrita, & aliis, quæ ad Monasticam disciplinam spectarent: ἀσκηταὶ etiam passim dicti ipsi Monachi, quasi pugiles & exercitatores in virtute, ac pietatis studio apud [q] Basilium, [r] Ephrem, [s] Chrysostomum, [t] Nilum Archimandritam Constantinopolitanum, & alios complures, necnon & ab ipsa [u] Synodo Trullana, [x] Laodicena, & aliis. Ascetriæ quoque dictæ quæ in Monasteriis seu pietatis locis reclusæ ad virtutem exercerentur, eæque, vt ait Synodus in Trullo, [y] αἱ τὸν ἀσκητικὸν αἱρούμεναι βίον, *quæ exercitationem, seu asceticam vitam eligunt*: earum passim in Iure [z] ciuili fit mentio: vel cùm in raptores virginum, & ascetriarum pœnæ decernuntur, vel cum laicis, maximè iis qui theatralia exercent, Monastriarum vel Ascetriarum schemate vti prohibetur: vel cùm earum in funeribus officium describitur, quibus quidem in locis Ascetriæ à Monastriis, siue Monialibus videntur quodammodo distingui, sicut etiam Asceteria à Monasteriis discrepare videntur ex citatis superiùs Legibus: sed hæc iam non moramur, nec minutias istas diligentiùs persequimur.

XXII. Canonicarum quoque fœminarum meminit Basilius [a] maximè eo libro, qui Ἐλεγμοὶ εἰς τὰς Κανονικὰς, *animaduersiones aduersus Canonicas* inscribitur: eaque Epistola quam [b] Θεοδώρᾳ Κανονικῇ, *Theodoræ Canonicæ* direxit: quam amplexatam dicit, κατὰ τὸ Εὐαγγέλιον πολίτευμα, *institutum secundùm regulam Euangelicam*. Earum autem Canonicarum domum [c] Basilius citato libro τὸ ἀσκητήριον vocat: quò fit, vt facilè persuadear, si quod discrimen olim fuit inter Ascetrias, & Monachas, Canonicas, Ascetrias potius fuisse quàm Monachas. Chrysostomus [d] Canonicorum quoque meminit tractatu nempe edito, ὅτι οὐ χρὴ τὰς Κανονικὰς συνοικεῖν ἀνδράσιν, *quod Canonicæ fœminæ viris conuersari non debeant*, quibus sanè in locis tum apud Chrysostomum, tum apud Basilium, Canonicæ fortè intelliguntur, quæcumque fœminæ, quæ iam regulares dicuntur, & regulam aliquam viuendi austeriorem amplexatæ fuerant, virginitatemque vouerant. Canonicarum quoque apud Iustinianum [e] mentio, qui Canonicas & Ascetrias vnà, tanquam eiusdem propositi fœminas, coniungit, eisque psallendi in funeribus officium adscribit, cùm Acolythi ad eadem funera acciti funalia præferrent, & Lecticarij, seu Copiatæ ac Decani feretrum deferrent. Mentio quoque [f] *Sanctimonialium Canonicarum* in Concilio Cabilonensi secundo, quæ à Monachis secernuntur, *quoniam hæ, quæ sub Monasticæ regulæ norma degunt, totius vitæ suæ ordinem in eadem, quam profitentur regula, scriptum habent*; quæ autem se Canonicas vocabant, nouam ab ipso Concilio regulam accipiunt. Ipsarum quoque mentio in Additione [g] secunda Ludouici Pij Imperatoris ad Capitularia

[a] Hieronym. epist. 22. de custod. virginit. ad Eustoc. [b] Idem epist. 99. ad Asellã. [c] Præfat. vitæ S. Hilarionis. [d] Vit. S. Ioan. Eleëmo. c. 10. & c. 46. [e] Vita S. Mariæ Ægypt. c. 17. [f] Epist. 19. Bonif. Mogunt. [g] Synodus à Bonifacio cõgregata. [h] Liber 5. Capit. c. 2. & 3. & tit. 1. c. 17. [i] Flotil. vis. pag. 206. [k] Lib. 2. tradit. Fuldens. num 38. [l] Basilius c. 2. animaduersionum in Canonicas delinquentes tomo 2. eius operum. [m] l. omnia, C. de Episcop. & Cleric. l. raptores eodem titulo. Nouella 59. sæpius, Nouell. 123. cap. 36. & alibi. [n] Basil. opera ascetica tomo 2. eius operũ. [o] S. Ephrem sermones ascetici. [p] Nili Archimandritæ liber ascetic. tomo 5. Bibl. PP. [q] Basilius. [r] Ephrem. [s] Chrysost. [t] Nilus passim. Vide & Cõst. Apost. lib. 8. [u] Synodus Trull. can. 77. [x] Laod. c. 24. [y] Trull. can. 46. [z] Nouella 123. c. 43. eadẽ Nouella c. sequenti, Nouella 59. c. 2. 3. 4. 5. [a] Basil. in animaduers. aduersus Canonicas. [b] Idem epist. 102. Theod. [c] Cabilon. 2.

Canon. [c] Basilius animaduers. cit. [d] Chrysost. tract. citato tom. 4. eius operum. [e] Iustin. Nouella 59. cap. 3. 4. can. 55. [g] Additio 2. Ludouici Pij c. 20.

Caroli,

by Google

A Caroli, in qua *Monasteria Sanctimonialium tam Monacharum, quàm Canonicarum* aditi prohibentur: quibus in locis Monachæ mihi videntur eæ Sanctimoniales dictæ, quæ regulam Sancti Benedicti vouerant, Canonicæ autem quæ Sancti Augustini regulam professæ sunt. Eugenius [a] quoque tertius in eadem fortè significatione Canonicas vsurpauit, dum in Concilio Rhemensi statuit, *vt sanctimoniales & mulieres quæ Canonicæ nominantur, iuxta Beatorum Benedicti, & Augustini regulam vitam suam in melius corrigant, & emendent, &c.* Dixi fortè, nam ambiguum est, num Sancti Benedicti regulæ sanctimoniales, Canonicas Sancti Augustini regulæ ibi adstringat, quod probabilius est: an verò sanctimoniales seu mulieres, quæ Canonicæ dicuntur, pro iisdem sumat, easque siue Diui Benedicti, siue Sancti Augustini regulæ addictas velit.

[a] Eugenius 3. in Concil. Rhemens. c. 4.

XXIII. Sunt & aliæ Canonicæ, quæ à Germanis [b] *Canonicæ sæculares* dicuntur, quarum in inferiori præsertim Germania, & Austrasia multæ domus in gratiam nobilium fœminarum erectæ sunt, quæ, si Abbatissam, Priorem, Sa-
B cristam, & si quæ aliæ sunt ex præfectis, excipias, nullam faciunt professionem, nullis se votis adstringunt, neque bonis renuntiant, neque nuptiis, sed ad pietatem formantur, diuinisque Officiis vacant, donec in matrimonium collocentur: cuius ordinis auctor, vel certè amplificator credi potest Sanctus [c] Meinulphus Diaconus, qui Imperante Carolo Magno natus, sub Ludouico eius filio floruit, de quo in ipsius vita legitur, quod Monasterium Budicense exstruxerit, *instituerique illic congregationem sæcularium, vt vocant, Canonicarum:* Monasterium autem illud ipsum esse puto, cuius meminit decretalis [d] Honorij tertij, in qua mentio fit cuiusdam Monasterij in Germania, cuius Abbatissa Canonicas, & Clericos suæ iurisdictioni subiectos habuerit, quod quidem in vulgatis exemplaribus Bribugense, alias verò Licurburgense, Neburgense, Quodeburgense dicitur, idemque fortè est quod Budicense, quod iam memorauimus. Etiamnum verò viuendi genus istud perseuerat: nec ab Ecclesia (quidquid
C aliqui sentiant) videtur improbatum: nam quod Concilium Triburiense apud [e] Gratianum, [f] Iuonem, [g] Burchardum, sanctimonialibus æquè ac Clericis in Ecclesiastico gradu constitutis Ecclesiam ab intestato succedere docuit, nec passim obseruatur, nec nisi de iis sanctimonialibus professis vnquã intellectum est, cuiusmodi non sunt istæ Canonicæ. Quod Innocentius [h] secundus eas insectatur, quæ nec regulas Sancti Benedicti, neque Basilij, aut Augustini profiterentur, sanctimonialesque dici vellent, propriaque haberent receptacula, & priuata domicilia, in quibus sub hospitalitatis nomine passim hospites, & minus honestos viros domi suæ admitterent, quas sub anathematis sententia ad edendum, & dormiendum in communi dormitorio & refectorio adigit; vel ad Canonicas, de quibus hîc agimus, non spectat, sed ad mulieres professione, vt vocant, hospitalarias, vel certè inordinatione viuendi in Canonicis mulieribus improbat, non ipsum ordinem, cuieãdem legem præfigit, quæ olim Canonicis viris commendata fuit in variis Conciliis. Quod pariter Bonifacius [i] octauus
D constitutionem suam de electione Abbatissarum obseruari præcipit, *nedum in Monasteriis, in quibus sunt Moniales viuentes sub aliqua de religionibus approbatis: sed etiam in illis, vbi sunt, iuxtà quarundam Prouinciarum consuetudinem, quæ nec propriis renuntiant, nec professionem faciunt regularem, sed viuunt vt in sæcularibus Ecclesiis Canonici regulares*, ea scilicet conditione, vt non eligant, neque ad cæterarum præfecturam eligantur non professæ: ea inquam constitutione videtur potius prædictorum Canonicarum statum firmare, aut saltem permittere, quàm euertere, vel improbare. Cui etiam non officit, quod statim subdit, *per hoc tamen earum statum, ordinem, siue regulam nolle, nec intendere approbare:* ista enim iudicium
E suum suspendentis, non damnationem proferentis verba sunt. Quod tandem aliqui easdem putantes cum Beguinis, quarum ordinem ob hæresim & alia crimina abolcuit Clemens [l] quintus in Concilio Viennensi, ex eo inferunt Canonicarum quoque ordinem abolitum fuisse: refelluntur tum quod aliæ omnino fuerint Beguinæ, vxoratæ, in domibus propriis viuentes, Parochis subditæ, parochialibus Ecclesiis obnoxiæ, à Canonicis, quas depinximus; tum

[b] Lege Glossam & textum in cap. dilecta verbo Canonicas, de maioritate & obedientia, & cap. indemnitatibus §. penult. de elect. in 6.

[c] Vita Sancti Meinulphi apud Surium 5. Octobris.

[d] c. dilecta, de maioritate & obedientia.

[e] Grat. c. vltimo 12. q. 5.

[f] Iuo par. 2. c. 288.

[g] Burchard. lib. 2. c. 207.

[h] Innoc. 2. in Conc. Rom. c. 16. & 17. refertur can. pernitiosam, 18. q. 2.

[i] Bonifacius 8. cap. indemnitatibus citat.

[k] M. Marsan. lib. 2. Enchir. rerum singularium c. 49.

[l] Clementina 2 de religiosis domibus.

quod earum ordinem, quem ob varia crimina Clemens abolerat, comperta plurium innocentia restituit Ioannes [a] vigesimus secundus. Istarum porrò Canonicarum, seu vt loquuntur, Canonissarum ordinem reformandum duxere Concilium [b] Colonienſe, Germaniæ Comitia [c] Augustæ habita à Carolo quinto Imperatore, & Synodus dioceſana [d] Augustensis, in quibus duobus posterioribus conuentibus leges aliquæ ipsis seruandæ, præfixæ sunt. A

[a] Enenag. tario, de religiosis domibus inter cõmunes.
[b] Conc. Colon. an. 1536. parte 10. c. 19.
[c] Comitia Augustana anni 1548. in formula reformationis.
[d] Synodus Augustensis c. 12.

XXIV. Verùm, iis omissis, in quibus fortè plus nimium immorati sumus, obiectio pro ordinatione mulierum illis omnibus quæ diximus inniti potest: quod Monialium benedictio quædam videatur esse ordinatio: quod Ascetriæ & Canonicæ in funeribus canere solerent, vt ex Iustiniano [e] obseruauimus, quod etiam in Litaniis, publicisque supplicationibus eis concessum est, vt patet tum ex [f] Balsamonis testimonio, qui suo tempore testis est cantica quædam cantari solita, ὡδὰς ἅπερ γυναικῶν ἐπομβρίων ταῖς σήμαις, *seu à mulieribus sequentibus vexilla:* tum etiam Corippi [g] Poëtæ iis verbis,

[e] Iustinianus Nouella 59.
[f] Balsamon in c. 15. Laodic. Synod.
[g] Corippus lib. 3.

Hinc leuitarum venerabilis ordo canentum,
Virgineus tonat inde chorus, vox æthera pulsat. B

Secundò quod Moniales ex antiquo vsu Conciliorum [h] Cabilonensis secundi, & [i] Moguntini auctoritate firmato, publicè in Ecclesia canant, etiam in sacris Liturgiis, quibus Sacerdotibus accinendo, & respondendo quodammodo ministrare videantur. Tertiò, quod Canonicæ seculares, quas vocant, palam psallere soleant in conuentu virorum ac mulierum, choro præsideant, præbendæ, ac beneficij Ecclesiastici iuribus fruantur, Canonicorum officia muniaque omnia obeant: quæ omnia ostendunt mulieres Ordinationis sacræ incapaces non esse, quæ beneficij capaces sint, quæ canere in Ecclesia publicè possint: nullum enim ex omnibus Clericorum officiis expressiùs à Paulo mulieribus interdictum videtur, quàm publica ista in Ecclesia psalmodia, de qua intelligi potest Paulus cùm ait, [k] *mulieres in Ecclesiis taceant, non enim permittitur eis loqui:* item, [l] *turpe est enim mulieri loqui in Ecclesiâ:* quare si semel illud officium mulieribus permittatur, quod æquè pudori ac verecundiæ muliebri officit quàm vllum aliud, si sacrum in Liturgia ministerium concedatur, non est quod eisdem ordinatio interdicatur. C

[h] Conc. Cabilon. 2. sub Carolo can. 59.
[i] Mogunt. sub Raban. c. 16.
[k] 1. Cor. 14. & [l] 1. ad Tim. 2.

XXV. Respondeo primo, cùm Monachorum benedictio ordinatio non sit, multo minus Monialium benedictionem non esse. Monachorũ autem benedictionem laicam esse, non clericam, patet, tum ex [m] Dionysio, tum ex aliis passim Patribus, qui Monachorum statum suis terminis definiunt, ac circumscribunt: tum ex praxi Ecclesiæ, quæ Monachos quantumcumque professos ordinibus omnibus, quemadmodum seculares laicos ab ipsa tõsuræ susceptione initiat, si quando ad Sacerdotium eos esse promouẽdos iudicat: idque rectè nos docet Iuo Carnotensis Episcopus, qui ideò solum à Monachis (quod idem de Monialibus dicas) professiones exactas fuisse, & benedictiones super eos datas affirmat, [n] *vt Monasticus ordo, quanto firmius in conspectu Dei, & solennius ligaretur, tanto robustius, & deuotius ab ipsis seruaretur, &c. Vnde*, inquit, *nec consecratio virginum quæ ex auctoritate [o] Apostolica Episcoporum priuilegio reseruatur, si aliquando à Presbyteris vsurpetur, propter Sacramentum Christi, & Ecclesiæ, quod ibi continetur, nullatenus ab Episcopis iteratur.* Nec dubium ex quotidiano Ecclesiæ vsu, quin benedictio Monialis ab alio quàm Episcopo, præsertim ex eius commissione, valida sit, quem vsum [p] Toletani decimi Canon confirmat, cùm tamen ordinandi vices suas Episcopus aliis committere non possit. D

[m] Dionys. c. 6. Eccl. hier.
[n] Iuo epist. 41.
[o] Damas. ep. 4. Leo ep. 66. al. 86. Conc. Carthag. 4. c. 31. Hisp. 2. c. 7. Parisi. sub Ludouico & Loth lib. 1. c. 40.
[p] Tolet 10. c. 4. refertur 20. q. 1. can. vlt.

XXVI. Respondeo secundò, cùm innocens esset Christianorum cœtus, qui & deliciis cantus aures obturabat, & à cantantium vultibus auertebat oculos, nec suspicioſos, nec cupidos; cùm in Dei laudes totius populi corda effunderentur, adeò vt nullus vel certè minimus vanitati relinqueretur locus: tunc, inquam, mulieres in Ecclesia cum viris cecinisse: nam Philo [q] Iudæus in Ecclesiâ Alexandrinâ, cuius instituta Iudæis tribuit, alternis choris, à viris, & fœminis cantatum testatur. Prudenti verò consilio consuetudo ista posterioribus temporibus ab Ecclesia abrogata est, quæ nempe Sabellium [r] inducentem mulieres,

[q] Philo lib. de vita contemplatiua.
[r] Epistola Synodi Antioch. ad Dionys. Alexãd. apud Euseb. lib. 7. c. 25.

A lieres, vt ſibi cantibus applauderent compeſcuit: & Pelagium ea ratione gratiam ſibi apud mulieres quærentem redarguit: Egregia ſanè in hanc rem Hieronymi aduerſus Pelagium expoſtulatio, quam ſi omitterem negligentiæ reus eſſem: [a] *Verùm*, inquit, *tu tantæ es libertatis, vt fauorem tibi apud Amazonas tuas concilies, vt in alio loco ſcripſeris ſcientiam legis etiam fœminas habere debere: cùm Apoſtolus doceat eſſe tacendum mulieribus in Eccleſia, & ſi quid ignorant, domi viros ſuos debere conſulere: nec ſufficit tibi dediſſe agmini tuo ſcientiam ſcripturarum, niſi earum voce & cantibus delecteris: iungis enim, & ponis in titulo, quod & fœminæ Deo pſallere debeant: quis enim ignorat pſallendum eſſe fœminis in cubilibus ſuis, & abſque virorum frequentia, & congregatione turbarum, verum tu donas quod non licet, vt quod verecundè facere debeant, & abſque vllo arbitrio, magiſtri auctoritate proclament.* Numquid ſi noſtrorum hæreticorum mores aduertas, in Caluiniſtis, & Lutheranis renatus tibi videbitur eſſe Pelagius? hi dum delicatam mulierum modulationem in Eccleſiâ permittunt, magnum ſibi periculum accerſunt, magnum enim à muliere cantante

B periculum, quam nec audiri ſapiens voluit: [b] *ne audias illam*, inquit, *ne fortè pereas in efficacia illius*: quis ſibi non caueat ab illis ſirenibus? ſæpè accidit vt in huiuſmodi populari cœtu plures ſint Sirenes, quàm Vlyſſes. Sed de hac re alibi.

XXVII. Interim verò redeamus ad propoſitum, nobis ſanè non tam enitendum patet, vt obiectionem à noſtra aſſertione propulſemus, quàm vt eandem in Monialium inſtituta incidentem repellamus: etenim nemo ex eo, quòd Eccleſiæ indulgentiâ ac legibus, ſiue Monialibus, ſiue Canonicis, & Aſcetriis cantare permiſſum ſit, Sacerdotalis ordinis eas eſſe capaces aſſeruerit: nam Sacerdotalis ordo denominationem infert, & principatum quendam ſacrum, qui mulieribus, quas natura viris ſubiecit, nequit competere, cantandi autem officium nullam infert dominationem, cuius mulieres ſint incapaces: ideoque vtriuſque diſpar omninò & diuerſa eſt ratio. Neque verò Moniales, dum in ſacris Liturgiis publicè canunt, proximè ſacræ Liturgiæ miniſtrant, ſed remotè

C duntaxat: vnde quantumcumque ipſæ canant, miniſtro ſemper viro opus eſt, qui ad altare Sacerdoti celebranti, ex Eccleſiæ inſtituto miniſtret. Aſcetriis quoque & Canonicis in funeribus, atque etiam in Litaniis cantandi munus olim demandatum eſt: lamentatio enim, & luctus maximè mulieres decet, ſuis & aliorum calamitatibus faciliùs condolentes, nec muliebris ſexus modeſtia aut verecundia in rebus luctuoſis ipſarum piam ad Deum vociferationem interdicit: ideóque Beatus [c] Gregorius mortalitatis tempore ſeptiformem, vt eam ipſe vocat, Litaniam inſtituens, Litanias Clericorum, virorum, Monachorum, ancillarum Dei, id eſt Monialium, coniugatarum, fœminarum, pauperum, & infantium diſtinctas fieri inſtituit: nullus ergo Eccleſiaſticum cantum, Clericatus officium putet, quod omnibus commune eſt: nec aduerſus modeſtiam & verecundiam peccari aſſerat, quod fœminas in funeribus ad Deo canendas laudes adhibitas legat, quandoquidem in iis paſſim vitos ac fœminas olim cecinisſe, Patrum [d] morem iſtum minimè improbantium teſtimonio ex-

D ploratiſſimum ſit: & Apoſtolorum [e] temporibus iuuenes haud dubiè laicos corporibus mortuorum piè efferendis vacaſſe Apoſtolica ipſa acta declarent.

XXVIII. Similiter quoque nec mulierum pudori, aut verecundiæ repugnat, quod in ſuis oratoriis (neque enim [f] Monachorum, aut Monialium ædes ſacras Eccleſias vocabat antiquitas, ſed Oratoria) Deo laudes concinant: priuatus enim videtur eſſe ipſarum cantus, priuata oratio, quæ mulieribus nequaquam interdicitur: non apud ipſas [g] *legitimus eſt ordinariuſque conuentus*, quem Eccleſiam dicere poſſumus, non autem parietum altitudinem, murorum, fundamentorum, tectorumque compagem. Extra iſtum conuentum Dei laudes ipſis loqui nulla lex vetat; conſulitur quoque ipſarum pudori, quod in locò à viris remoto ſolitariè canant, quod virorum oculos effugiant, etſi fortè incautæ & præter ipſarum intentionem virorum aures delectent: vitatur ſaltem magna ex parte periculum, quod extrà virorum conſortium canant: cuius rei cauſa Innocentius ſecundus in Concilio Romano prohibuit, [h] *ne ſanctimoniales ſimul cum Canonicis, vel Monachis in Eccleſiâ in vno choro conueniant ad pſallendum*. Cùm ergo

[a] Hieron. lib. 1. aduerſus Pelagianos.

[b] Eccleſ. 19.

[c] Greg. lib. 11. regiſtri indict. 6. epiſt. 1.

[d] Dionyſ. c. 7. Eccl. hierar. Greg. Nyſſ. epiſt. ad Olympium. Auguſt. lib. 9. confeſſ. c. 12.

[e] Actor. 5.

[f] Lege can. 21. Conc. Agath.

[g] Agath. ſuprà.

[h] Innoc. 2. in Conc. Rom. 27. refertus 18. q. 2. c. pernicioſam.

præter intentionem Eccleſiæ ſit, vt viri ad ædes Monialium accedant, à quibus nimirum popularis conuentus occaſiones omnes amputari voluit Concilium [a] Romanum ſub Gregorio primo, imo etiam à ſeruorum Dei, id eſt, Monachorum receſſibus: cùm Eccleſia mulieres canentes à virorum conſortio ſeparet: cùm ab accedentium virorum aſpectibus eas ſubſtrahat, pudori ipſorum conſulit, quibus tamen dum cantum permittit, ſolatio ipſarum & deuotioni non inuidere ſe oſtendit. Quod itaque Canonicæ illæ, quæ vulgo ſæculares dicuntur, viris admixtæ canere dicantur, id minimè laudo, & ab Eccleſiæ mente alienum eſſe puto: quæ vt ex prædictis patet, earum inſtituta omnia publicâ auctoritate minimè comprobauit, & collapſam apud ipſas diſciplinam reſtaurare non ſemel curauit. Dum autem [b] Apoſtolus mulieribus, vt in Eccleſia tacerent, præcepit, non cantum eis prohibuit, ſed à docendi in Eccleſiâ munere eos repulit: has cum ſilentio diſcere, domi viros ſuos interrogare, animi ſenſa in publico conuentu clauſa apud ſe retinere voluit, nè ſibi docendo viros ſubiicerent, quæ viris ſubiectæ eſſe debent: idque citatorum ex Apoſtolo locorum contextus apertè oſtendit, in eumque ſenſum verba [c] eiuſdem Pauli communiter interpretantur ſancti Patres. A B

[a] Conc. Rom. 3. ſub Greg. 1. tomo 2. Concil. parte 2.

[b] 1 ad Cor. 14. & 1 ad Tim. 2.

[c] Lege Chryſ. hom. in hæc verba, mulieres in Eccleſia taceant, Hieronym. & cæteros interpretes ad citata loca D. Pauli.

XXIX. Porrò Canonicæ iſtæ quæ dicuntur ſæculares, Canonicorum virorum ſtatum atque dignitatem non attingunt, quia nec ad Epiſcopi Concilium aduocantur; vt in cõmune Eccleſiæ conſulant: nec Sacerdotalis ordinis perfectionem edocentur: nec myſteriis diuinis initiantur: neque ex hominibus aſſumuntur, vt offerant hoſtias & ſacrificia pro peccatis: neque tanquam perſonæ publicæ Eccleſiæ nomine precantur: ſed ſolùm in virtutum ſchola exercentur, pietatem diſcunt, & orationes priuatas fundunt; neque beneficiorum propriè dictorum capaces, ſicut nec Moniales dici poſſunt, eo nempe ſenſu quo beneficium ſolis Clericis tanquam ſtipendium contingit: præſtimonia ergo potius dicenda ſunt Eccleſiaſtica iſta bona, quibus vel ipſæ, vel Moniales perfruuntur, quam beneficia, quamuis etiam eorum reſignandorum facultas ipſis conceſſa ſit. At enim diſputatio iſta merè eſt de nomine: reuera autem ex iſtiuſmodi ſeu beneficiis, ſeu præſtimoniis quorum mulieres capaces ſint, aptitudo ipſarum ad ſacros Ordines minimè colligi poteſt: cùm nihil vetet ex Eccleſiæ bonis mulieres quoque eius matriculæ adſcriptas, & ad aliqua pia officia adſtrictas, ali & foueri debere, ex prædictis. C

§. VIII.

De Abbatiſſis ad eiuſdem argumenti ſolutionem.

XXX. Quod denique iam ſpectat ad Abbatiſſas, quæ videntur Ordinis non incapaces, ſi ſemel iuriſdictionis ſpiritalis capaces admittantur, diſquirendum eſt itaque, num iuriſdictionem ſpiritalem ſeu in fœminas, ſeu in mares legitimè habere, & exercere poſſint. Conſtat autem Abbatiſſarum in Moniales legitimam quandam eſſe poteſtatem, vt earum curam habeant, eas moneant, doceant, corrigant, adeout à Cabilonenſi [d] Concilio ſub Carolo, *earum rationem in conſpectu Domini reddituræ* dicantur, *earumque matres ſpiritales* à [e] Pariſienſi ſub Ludouico & Lothario, *& matres religioſarum* ab [f] Aquiſgranenſi ſecundo vocentur, & à Turonenſi [g] ſub prædicto Carolo moneantur, vt *& ſeipſas cuſtodire, ſibique commiſſas ſeruare, quanta potuerint vigilantia decerent*: neque videtur incongruum, vt quemadmodum viris imperant viri, ita mulieres mulieribus præſint: & ſicut inter viros deligitur aliquis ſapientior, & ad res gerendas aptior, ita inter mulieres aliqua deligatur, quæ ſanctitate cæteris ſit in exemplum, prudentia valeat ad conſilium, auctoritate ad regimen: præſertim cùm virorum frequens conuerſatio damnoſa, & periculoſa mulieribus eſſe poſſit, nec ad œconomicum in eas imperium ſine periculo aut ſcandalo viri aſſumi poſſint: è contra verò mulieres, quas matres-familias natura non reſpuit, huius œconomici imperij abundè capaces exiſtant. D

[d] Cabil. 2. c. 54 & Capit. tit. 2. c. 42.

[e] Pariſienſe ſub Ludou. & Loth. lib. 1. cap. 39.

[f] Aquiſgran. 2. ſub Ludou. par 2. c 13.

[g] Turon. 2. can. 30.

XXXI.

Digitized by Google

A XXXI. Imperium itaque iſtud merè eſt œconomicum, quale matrum-familias in eos qui ſunt ſuæ familiæ : quod ex iis maximè patet. Primò, quod Abbatiſſa Monialibus ſibi ſubditis ad victum & veſtitum neceſſaria, tanquam mater-familias procurare teneatur, ex prædictis [a] Cabilonenſi, & [b] Turonenſi Conciliis, necnon [c] Rhemenſi, & [d] Aquiſgranenſi ſecundo habito ſub Ludouico. Secundò, quod non ſeruatis ordinariis iuris formulis in Moniales inquirere poſſit, eaſque corrigere. Tertiò, quod inſtructioni priuatæ, domeſticæ inſtitutioni, educationi, & alimoniæ ſuarum præſit. Quartò, quod vnumquodq; Monaſterium vnius familiæ, non pagi, non ciuitatis, non ſacræ aut politicæ Reipublicæ rationem habeat. Acceſſerunt autem huic domeſtico imperio, & œconomico, quædam ex priuilegio prærogatiuæ, vt quod Abbatiſſæ ad Eccleſias quaſdam præſentent, quod Preſbyteros ſibi deligant, cùm olim vel Parochiani Preſbyteri ſollicitudine regerentur, vel ab Epiſcopo Preſbyterum acciperent : quod ab Epiſcopi poteſtate exemptæ ſint : quod plura etiam in diuerſis
B Diœceſibus Monaſteria ſibi ſubdita habeant, & cætera eiuſmodi. Ex quibus omnibus ſequitur tantum, vt loquuntur Theologi, ratione finis & obiecti ſpiritualem quodammodo Abbatiſſæ poteſtatem videri, quia nempe Monialium cœtus pro fine habet beatitudinem æternam, & vitæ ſpiritalis perfectionem, ad quam faciliùs conſequendam regularum ad illam perfectionem ſpiritualem tendentium vinculo colligatur, in quibus quidem regulis obſeruandis directricem, moderatricem, ac ductricem habet Abbatiſſam, quæ totius proinde cœtus ſpiritali iſto vinculo in ſpiritalem finem conſpirantis ac coordinati caput eſt, quo fit vt tanquam ſimoniaca reputetur ad hanc dignitatem per pecunias iniuſta obreptio, & inuaſio, quod manifeſtè arguit poteſtatem iſtam aliquomodo eſſe ſpiritalem.

XXXII. Nihilominus negandum eſt ratione modi exercendi Abbatiſſas poteſtatem habere ſpiritalem vel Eccleſiaſticam, dicendumque, eas licet ad ſpiritalem finem poteſtatem habeant, in res tamen ſpiritales, vel ad pœnas ſpiritales infligendas poteſtatem non habere; & quamuis in Eccleſia Dei poteſtatem
C aliquam obtineant, non habere tamen in Eccleſiam : nec ad Eccleſiæ regimen aſſumi : vel claues ſpiritales habere, quibus aut Eccleſiam claudant aut recludant : tum quia non fœminis, ſed ſolis viris, puta Apoſtolis dictum eſt, [e] *quæcumque ligaueritis ſuper terram, erunt ligata & in cœlo*, &, *quæcumque ſolueritis ſuper terram, erunt ſoluta & in cœlo* : tùm quia nemo poteſt aut excommunicare, aut abſoluere, niſi de peccato cognoſcere, ac iudicare poſſit : at ſicut ſolis Sacerdotibus in antiqua lege concedebatur, [f] vt inter lepram & lepram iudicare poſſent, ita iam myſticæ lepræ, id eſt, peccati cognitio, ac diſcretio, ſolis Sacerdotibus permittitur : ſoli ipſi ſunt, quibus Chriſtus in perſona Apoſtolorum dixit, [g] *quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta ſunt* : tum quia poteſtas excommunicandi, & alias cenſuras ferendi poteſtatem quandam iudiciariam infert, & principatum quendam in Eccleſia, fœminarum naturali ſubiectioni, quàm diuinum ius firmant, omnino contrarium : nec fieri poteſt, vt
D fœmina quæ in Eccleſiâ membrum eſt capiti ſubiectum, capitis rationem induat, vt Eccleſiæ aditu arcere, vel ad Eccleſiam admittere quemquam poſſit, quæ nec docendi, nec diſponendi ad Eccleſiæ ingreſſum per doctrinam munus attingere poteſt, Deo per Apoſtolum id vetante, ſilentiumque ipſis imperante ex prædictis : tum denique quia claues Eccleſiæ fœminis minimè conceſſæ ſunt : *quia* (vt arguit Innocentius [h] tertius) *licet beatiſſima virgo Maria dignior, & excellentior fuerit Apoſtolis vniuerſis, non tamen illi, ſed iſtis Dominus claues regni cœlorum commiſit* : multo ergo minus cuiquam fœminæ ab vllo homine committi poſſunt, quod enim priuilegium Chriſtus matri non dedit, alteri fœminæ homo dare poterit ?

XXXIII. Quod ſi abſurdum iudicamus, & diſſentaneum diuinæ legi, vt Abbatiſſa etiam in mulieres ſibi ſubditas poteſtatem Eccleſiaſticam, & omnino ſpiritalem ad cenſuras ferendas habere poſſit, multo magis eidem diuinæ legi repugnare cenſemus, vt in viros, eoſque Clericos, auctoritatem huiuſmodi ob-

[a] Cabilon. 2. c. 54. & 58.
[b] Turon. 3. c. 26.
[c] Rhemen. 2. c. 33.
[d] Aquiſgra. 2. ſub Ludouic. pane 5. c. 2.
[e] Matth. 18.
[f] Leuit. 13.
[g] Ioan. 20.
[h] Innocent. 3. c. noua, de pœnitent. & remiſſione.

Digitized by Google

tinet. Violatur ſanè cenſurarum ferendarum auctoritas Eccleſiaſtica, ſi infimæ conditionis, & ad parendum natis Eccleſiæ membris conceditur: tollitur prærogatiua virorum in mulieres, ſi mulierũ in viros Eccleſiaſticum imperium aliquod aſtruitur: ordo Hierarchicus peruertitur, ſi pedes capitibus in Eccleſiaſtico regimine præponuntur mulieres, viris, Laicæ Clericis: naturæ ipſi infertur iniuria, & diuinæ legi, quæ mulieres viris ſubiicit, & loquendi in Eccleſia facultatem ipſis adimit, ſi non tantum loquendi, verùm etiam iuris dicendi, nec ſolum Laicos viros inſtruendi, verùm etiam Clericos, & Sacerdotes docendi, monendi, arguendi, increpandi in omni patientia & doctrina (quod ad imperium Eccleſiaſticum neceſſum eſt, & Canonicæ correctioni vtplurimum præſupponendum) legitima mulieribus facultas permittitur: quid, quod Carthaginenſe quartum Concilium tam grauiter edicit, [a] vt *mulier quamuis docta & ſancta viros in conuentu docere non præſumat: Laicus autem præſentibus Clericis (niſi ipſis rogantibus) docere non audeat?* audebit mulier præſentibus Clericis, ac Sacerdotibus non ſolùm loqui, docere, interrogare, ſed in ipſos quoque dominationem exercere? & quæ vetatur à Paulo à Sacerdotibus vel monita ſalutis quærere, & ad virũ reiicitur, vt domi eum conſulat, audebit in Sacerdotes Domini inquirere, & iis tanquam auctoritatem habens ſalutis monita impertiri? audebit forſan mulier quæ, (vt infert [b] Ambroſius) quia non eſt Imago Dei, velare debet caput ſuum, imagini ſe Dei, id eſt, Sacerdoti præferre, Eccleſiæ ſe capitibus ſuperiorem iactare, eos ſibi ſubiicere, quibus Deus ſubiecit orbem terræ? in templo Dei audebit ſtare in medio Deorum, id eſt, Sacerdotum, vt iudicet Deos, non niſi à Deo iudicandos.

[a] Conc. Carthag. 4. c. 98. & 99. refertur c. mulier, diſt. 23.

[b] Amb. in c. 2. prioris ad Corinth. refertur c. mulier, 33. q. 5. lege cancum caput, eadem quæſt.

XXXIV. Neque in contrarium vrgent vel exempla, vel leges. Primùm enim quod Honorij tertij reſcriptum profertur, quo Abbatiſſæ Monaſterij prædicti Bubrigenſis, ſeu alterius (nam corruptum hoc nomen fuiſſe editionum diuerſitas ſuſpicionem facit) in Canonicas ſuas, & Clericos iuriſdictio Eccleſiaſtica videtur conferri; exactè penſandum eſt, antequam ex ipſo conſequentia firma crui poſſe credatur. [c] *Dilecta*, inquit, *in Chriſto filia Abbatiſſa de Bubrige tranſmiſſa nobis petitione monſtrauit, quod cum ipſa plerumque Canonicas ſuas, & Clericos ſuæ iuriſdictioni ſubiectos propter inobedientias, & culpas eorum, officio, beneficioque ſuſpendat, iidem confiſi ex eo quod eadem Abbatiſſa eos excommunicare non poteſt, ſuſpenſionem huiuſmodi non obſeruant, propter quod ipſorum exceſſus remanent incorrecti. Quocirca mandamus, quatenus dictas Canonicas, & Clericos, vt Abbatiſſæ præfatæ obedientiam, & reuerentiam debitam impendentes, [illegible] ſalubria monita, & mandata obſeruent, Eccleſiaſticâ cenſurâ compellas.* Hæc Honorius tertius Abbati Sancti Michaëlis Abradenſis, ſeu alterius Diœceſis, ex quo aliqui poteſtatem Eccleſiaſticam amplam Abbatiſſis conceſſam inferunt, adeoue etiam ab officio & beneficio Clericos ſibi ſubditos ſuſpendere poſſint. Verùm, vt rectè notat [d] Gloſſa, neque hoc inferri poteſt: quippe cùm non definiat Papa, vtrum Abbatiſſæ ſuſpenſionis propriè dictæ, quæ violata irregularitatem induceret, ferendæ auctoritatem habeant, quinimo videtur eis hanc auctoritatem denegare, dum contemptores ſententiæ ab Abbatiſſa profectæ, ad eius obſeruationem, ſi ſalutaris fuerit, per cenſuras Eccleſiaſticas ab Abbate compelli iubet: adeout præcipiendi quidem auctoritatem Abbatiſſæ concedere, compellendi autem per cenſuras poteſtatem denegare, & in alium transferre videatur. Si quis autem poteſtatẽ iſtam, quam Abbatiſſæ concedit, domeſticam eſſe & veluti matris-familias in eos qui ſuæ familiæ cenſentur, qualem nempe Chriſtus Beatæ Virgini in ſanctum Ioannem Euangeliſtam concedere viſus eſt, dum matri ab ipſo Ioanne dixiſſe perhibetur, *ecce filius tuus*, & diſcipulo ſimiliter dixiſſe, *ecce mater tua*: ſi quis inquã, ſaltem Abbatiſſæ in Clericos Eccleſiarum ſibi ſubditarum ab Honorio tertio poteſtatem talem admitti dixerit, non abdixerit: neque rationi diſſentaneum, aut ab iſto canone alienum eſt, vt ad firmandam iſtam Abbatiſſæ poteſtatem dicatur Summus Pontifex Abbati auctoritatem dediſſe, vt repugnantes Abbatiſſæ illius mandatis in rebus licitis, & honeſtis per cenſuras cogeret: ſicut Eccleſiaſticis & ciuilibus Magiſtratibus ineſt auctoritas, non autem ipſis familiarum

[c] Honorius 3. cap. dilecta, de maioritate & obedientia.

[d] Gloſſa verbo iuriſd. in dicto cap.

[e] Ioan. 19.

oogle

A liarum capitibus, vt inobedientes parentibus liberos, & dominis ſeruos ad officium per publica iudicia compellant.

XXXV. Conceſſis autem à Romano Pontifice in gratiam Abbatiſſarum priuilegiis (qualia ſunt quæ Monaſterio Fontis-Ebraldi, & aliis indulta narrantur) nolim vel fidem abrogare, vel auctoritatem adimere. Scio multa ex iis quæ proferuntur eſſe dubia, multa dolo, fraudibus obtenta, multa difficillimis Eccleſiæ temporibus, tantum non violenter extorta, multa, abſque maturâ diſcuſſione, gratiæ, aut fauori data. Scio ad iſta principia Theologicas veritates neminem debere metiri, cùm tamen generalibus Summorum Pontificum decretis ſua ſemper apud vnumquemque ſtare debeat auctoritas. Verùm nolim hæc ſeueriùs vrgere, eadem quippe quæ Honorij decreto reſponſio à nobis appoſita eſt, iis omnibus pariter ſatisfacit: œconomicum videlicet quoddam imperium Abbatiſſis in Clericos concedi potuiſſe, cùm & matres in filios ſuos Sacerdotes maternam, & œconomicam auctoritatem retineant:

B imperium iſtud ad imitationem poteſtatis Beatæ Virginis in ſanctum Ioannem Euangeliſtam inſtitutum fuiſſe, ad Monachorum humilitatem probandam permiſſum, ad commendandam poſteritati egregiam quarumdam Monialium virtutem ab Eccleſiâ probatam, & in aliquorum beneficiorum, quæ Clerici à Monialibus quibuſdam recepiſſent, recordationem, æquum viſum fuiſſe: quod ſi lapſu temporis aliquid amplius ſibi Abbatiſſæ huiuſmodi Monaſterium arrogarunt, vſurpatam fuiſſe hanc poteſtatem, non legitimam, quæ quacumque temeritate inoleuerit, quacumque deſidia, vel adulatione fota fuerit, nulla poterit ratione deffendi. Porrò de benedictione Abbatiſſæ non eſt opus fuſiori diſcuſſione, cùm ſatis pateat eam ſolum eſſe ſolemnem pro eâ deprecationem, non ſacram Ordinationẽ: lege [a] Epiſtolas Iuonis Carnotenſis, vnam Bernardo Maioris Monaſterij Abbati, alteram Paſchali Sũmo Pontifici.

[a] Ivo epiſt. 75. & 89.

§. IX.

C

An hermaphroditi Ordinationis ſint capaces, vel puellæ in viros mutatæ.

XXXVI. Patet itaque ex prædictis, fœminas ad ſuſcipiendos ſacros Ordines omnino inhabiles eſſe. Ex huius verò quæſtionis deciſione naſcitur alia difficultas, quid de hermaphroditis ſtatuendum ſit: num à ſacris Ordinibus, & quo iure arcendi ſint: num Ordinibus initiari ſiue per fas, ſiue per nefas poſſint: ſeu nùm licita ſit eorum ordinatio, vel illicita: num ſi illicitè attentetur, rata vel irrita futura ſit. Ad cuius difficultatis ſolutionem obſeruandum eſt hermaphroditos alios dubij ſexus videri, adeovt dignoſci non poſſit quiſnam in ipſis ſexus prævaleat, in aliis fœmineum, in aliis maſculinum ſexuum prævalere. Refert [b] Liuius infantem in Sabinis repertum, de quo incertum eſſet maſculus eſſet, an fœmina: alterum quoque ſexdecim annorum

D ambiguo item ſexu inuentum teſtatur. Prodigio quoque ſimile eſt, quod refert Sylueſter [c] Giraldus in topographia Hiberniæ in Connactiâ mulierem fuiſſe ſequentem curiam vtriuſque ſexus naturam præferentem, & hermaphroditam, quæ barbam à dextris per labri vtriuſque, & menti medium more virili denſam, & longam habebat; faciem verò ſiniſtram cum labri & menti parte muliebriter plenam, & omni piloſitate carentem. Neque verò huiuſmodi monſtra ſæculis noſtris ignota ſunt: viſi non ſemel noſtro ſæculo hermaphroditi vtroque ſexu potentes: viſi & plures in quibus vnus alteri ſexui prævaleret. *Qualitatis* verò, vt loquitur [d] Iuriſconſultus, *incaleſcentis ſexum* oſtendit naturalis hermaphroditi appetentia: nam vt notat [e] Gloſſa, ſi magis appetit quæ viri ſunt, viris, ſin minus fœminis probabiliter adcenſendus eſt.

XXXVII. Hoc itaque præſuppoſito, dicendum eſt hermaphroditum in quo fœmineus ſexus virili prævalet, pro fœmina habendum eſſe, vt citatus Canon oſtendit, ideóque charactere Ordinis inſigniri non poſſe, eum verò in quo ſe-

[b] Liuius de ende 4. lib. 1.

[c] Sylueſter Giraldus in topograph. Hibern. cap. 10.

[d] Lege 10. ff. de teſtibus, & c. ſi teſtes, §. hermaph. q. 2. & 3.

[e] Gloſſa verbo hermaph. §. cit. in c. ſi teſtes cit. & Doctores in hunc can. nemine contradicente.

xuum videtur eſſe paritas, proculdubio ab ordinatione repellendum eſſe, tanquam irregularem: temeraria enim eſt ordinatio, ad quam dubiæ perſonæ cum periculo ſacrilegij, & nullitatis ipſius ordinationis accedunt: cùm ne quidem cæ ſint ad eam admittendæ, de quarũ ſufficientia ad ordinum miniſteria digne exercenda dubitari poſſit: imò ſi credimus ſancto [a] Antonino, [b] Syluestro, [c] Tabienæ, & aliis, huiuſmodi hominum ordinatio inaniter præſumitur, & fine effectu attentatur. Eum vero qui in virili ſexu præpolleat, ordinationis capacem eſſe, nec inualidam eſſe eius ordinationem doctorum auctoritate, & ratione compertum eſt: habendus enim ille eſt pro viro, ex eodem quem notauimus [d] canone, & communi hominum exiſtimatione: quidni ergo virilem recipere poſſit, ſi cætera adfuerint, dignitatem? ſed non adeò conſtat, an tanquam irregularis à Clero remoueri debeat. [e] Antoninus, [f] Syluester, [g] Maiolus & alij nullâ diſtinctione adhibita remouendum cenſent propter corporis defectum, monſtroſitatemque, vt vocant, quæ irregularitatem inducit: [h] Turrecremata & [i] Hugo Cardinalis ad alteram partem deflectunt, & nec talem hunc defectum putant, qui deformitatem vel horrorem inferat, ex cuiuſmodi ſolum defectibus oriri putant irregularitatem: mediâ via [k] Archidiaconus, [l] Toletus, & alij gradiuntur, diſtinctionémque iſtam adhibent, nam ex diuerſitate huiuſmodi ſexuum, quorum vnus abſque dubio alteri præualet, latenti & occulta nullam irregularitatem induci exiſtimant, ſecus autem ſi publica, & populo nota ſit: in quo caſu horrorem quendam & ſcandalum parit: nec inter minimos corporis defectus ab ordinatione repellentes numerari debet. Neque mihi dubium, quin eo caſu quiuis hermaphroditus ab ordinibus repellendus ſit.

A

B

C

[a] Antoninus 3. parte tit. 28. cap. 6. §. 3.
[b] Syluester. & [c] Tabiena, verbo hermaphroditus.
[d] Can. fite-tes cit.
[e] Antoninus ſupra.
[f] Sylueſt. ſup.
[g] Maiolus li. 1. c. 27. nu. 4.
[h] Turrecremata.
[i] Hugo in c. fi teſtes citatum.
[k] Archidiaco. in c. Diaconiſſam 28. q. 1.
[l] Toletus lib. 1. inſtitut. Sacerdot. c. 63.

XXVIII. Similem quoque ob cauſam, ſi aliqua puella mutato ſexu in virum euaderet, irregularem habendam eam eſſe exiſtimo: dedeceret enim, inquit [m] Maiolus, eum Altaris miniſterio admoueri, qui aliquando muliebria tractaſſet, & pro muliere habitus fuiſſet. Ne quis vero caſum iſtum extra rem eſſe exiſtimet & ſuppoſitionem noſtram fabulam arbitretur, ex annalibus refert [n] Plinius Licinio Craſſo, Caio Caſſio Longino Coſſ. Caſſini puerum factum ex virgine: refert & Licinium Mutianum prodidiſſe viſum à ſe Argis Ariſtontem, cui nomen Arethuſæ fuiſſet, qui & nupſerit, & ad barbam, virilitatemque peruenerit; eiuſdem ſortis & Smyrnæ puerum à ſe viſum. Ipſe autem Plinius in Africa ſe vidiſſe narrat mutatum in virum nuptiarum die Lucium Coſſicium ciuem Tiſdritanum, fœminam quoque Caietanam, cuius vir piſcator erat, teſtatur [o] Pontanus, decimo quarto poſt anno, cùm non ſemel virum paſſa fuiſſet, in virum ipſam enaſiſſe. [p] Sotus idem in Luſitania contigiſſe ſuo tempore memorat. De iis quoque vide [q] Gellium, [r] Fulgoſium [s] Marcellum, Donatum, & alios apud quos plura alia exempla legi poſſunt.

D

[m] Maiolus loco citato, & cap. 33. n. 14.
[n] Plinius lib. 7. c. 4.
[o] Pontanus lib. 10. de rebus cœleſtib⁹.
[p] Sotus in 4. diſt. 1. qu. 5. art. 8.
[q] Gellius lib. 9. c. 4.
[r] Fulgoſ. li. 1.
[s] Marcellus Donatus lib. 6 de mirabili medica hiſtoria c. 2.

CAPVT III.

An Sacramentis Baptiſmi & Confirmationis debeant eſſe initiati qui ſacram ſuſcepturi ſunt ordinationem.

ARTICVLVS I.

De Baptiſmate.

§. I.

Neceſſarium ſimpliciter eſſe, vt qui ordinatur, baptiſatus ſit.

[t] Innocent 3 Petratenſi Epiſc. ea. venienti de Preſbyter. non baptiſato.

1. CVM tempore Innocentij tertij propoſita fuiſſet hæc quæſtio, vtrum Preſbyter, qui ad Sacerdotij gradum aſcendiſſet, cùm prius ſecundùm formam Euangelij non eſſet baptiſatus, iterum ordinari deberet, ac ſi nullam ordinationem ſuſcepiſſet: dubius videtur fuiſſe Innocentius: *cumque ſuper ordinibus fuiſſet diutius diſputatum*, varias de ea re fuiſſe ſententias memorat, aliis iterandam ordinationem affirmantibus, aliis negantibus. *Quidam*, inquit, *in eam declinauerunt*

A *declinauerunt sententiam: vt cùm Baptismus sit fundamentum omnium Sacramentorum, ante susceptionem Baptismi non suscipiatur aliud Sacramentum: quoniam vbi fundamentum non est, superædificari non potest.* Quæ ratio valide confirmari potest ex verbis Concilij Florentini in decreto vnionis: [a] *Primum omnium Sacramentorum locum tenet sanctum Baptisma, quod vitæ spiritualis ianua est; per ipsum enim membra Christi, ac de corpore efficimur Ecclesiæ.* Ex iis enim verbis recte infertur nullum Sacramentum valere, quod non Baptisato collatum sit. Si enim Sacramentum baptismi vitæ spiritualis ianua est, quomodo ad vitam non solùm habendam, verũ etiam aliis conferendam aditus cuiquã esse potest sine Baptismo? si per ipsum membra Christi efficimur, ac de corpore Ecclesiæ, quomodo sine ipso nobilissima Ecclesiæ membra, quæ Christo arctissimè & proximè connexa sint, aut populi Christiani visibilia capita sub Christo capite inuisibili dici vel esse possunt? quomodo cohærere Christo, influere in corpus Christi, non incorporati Christo per Baptismum, sublataque spiritali Baptismatis compage, quæ nos Christo & inter se singulos consociat.

[a] Decretum Eugenij in Conc. Florentino.

B II. Addimus & aliam rationem ex [b] D. Thoma non minus efficacem: etenim certum est nos spiritualiter renasci per Baptismum, qui naturali generatione corporaliter anteà nascimur, iuxta illud Christi Domini, [c] *nisi quis renatus fuerit ex aquâ, & Spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei*: itaque quemadmodum ex eo principio D. Thomas probat characterem Confirmationis non primò animæ complantari, sed characteri baptismali inseri: quia nimirum per Baptismum spiritualiter nascimur, per Confirmationem augemur; augmentum autem generationem præsupponit: simili quoque modo arguere fas est inseri characteri baptismali characterem ordinis, quia nempe priùs est spiritualiter nasci, quàm agere, & generare: spiritualiter autem nascimur per Baptismum, per ordinem vero ad aliorum generationem concurrimus, & spiritualiter Deo parturimus. Huc refer & aliam eiusdem Diui Thomæ rationem (si tamen alia est) quod nempe [d] *nihil potest aliquis recipere, cuius receptiuam potentiam non habet, per characterem autem Baptismalem efficitur homo receptiuus aliorum Sacramentorum: vnde qui characterem non habet, nullum aliud Sacramentum recipere potest: & sic character ordinis Baptismalem characterem præsupponit.*

[b] D. Thomas 3. parte q. 72. art. 6. in corpore.

[c] Ioannis 3.

C

[d] Idem supplem. qu. 35. art. 3. in corpore.

III. Quas autem pro contraria sententia rationes alij protulerunt proposuit quoque citatus Innocentius his verbis [e] *porro è contra videri posset, nam quis non solum per Sacramentum fidet, sed per fidem, etiam Sacramenti efficitur procul dubio membrum Christi: & qui Christum habet per fidem, etiamsi Baptismum non habeat, habet vtique fundamentum, præter quod aliud poni non potest, quod est Christus Iesus: superædificare posse videtur, sicut salutifera opera, sic & quælibet Ecclesiastica Sacramenta: cùm illud non sit generaliter verum, neque de nouis, neque de veteribus Sacramentis, quod Baptismus sit fundamentum illorum: quoniam Sacramentum coniugij, & Eucharistiæ à non Baptisatis recipi potest. Præterea Sacramentum ordinis non solum Pontificalis, sed Sacerdotalis, & Leuitici ex institutione sua præcessit Baptismum, propter quod forsitan videtur, quod ante Baptismum huiusmodi ordines possent rite conferri, maxime his qui baptisati esse creduntur.*

[e] c. veniens citato.

D IV. Neque tamen hæc argumenta tanti ponderis Innocentio [f] tertio visa sunt, vt à priori sententia deflecteret, pro qua Concilij apud Compendium habiti canonem citat, quo constitutum fuisse docet, [g] *quod siquis in Presbyterum ordinatus deprehenderit se non esse baptisatum, baptiseretur, & iterum ordinetur.* Eademque fermè sunt Concilij istius apud Compendium verba: quam proinde constitutionem sequitur Innocentius ista subiungens, [h] *Nos circa latorem præsentium in hoc dubitabili casu, quod timius est, sequentes, mandamus, quatenus ipsum per singulos ordines vsque ad Sacerdotium promouere procures, & permittas eum in Sacerdotio ministrare: quia non intelligitur iteratum, quod ambigitur esse factum: nec male de Sacramento sentitur, cùm illud non religionis contemptus, sed articulus necessitatis excludit.* Verum prioribus Ecclesiæ temporibus eandem viguisse legem, quam ex Concilio apud Compendium, [i] profert Innocentius, deducere, ni fallor, possumus ex eo Concilij Niceni priori canone, quo Paulianistas (apud quos Catholica Ba-

[f] Idem cap. veniens citato.

[g] Cõcil. apud Compẽdium c. 15. refertur c. 2. de Presbytero non baptisato, & à Burchardo l. 4. decret. c. 74. & Ivone parte 1. c. 168.

[h] Idem suprà.

[i] Concil. Niceni 1. c. 19. refertur 1. qu. 1. c. siquis cõfugens.

ptiſmi forma minime ſeruabatur) rebaptiſari, eoſdēque, qui ab iis in Clericorum numerum relati forent, poſtquam Catholico ritu baptiſati eſſent, ſi inculpabilis vitæ reperirentur, reordinari placuit. Patet enim ex eo canone Niceno Patres non exiſtimaſſe eos valide ordinari potuiſſe, qui non valide baptiſati fuiſſent: rationemque in eum canonem reddidit Zonaras, [a] ἡ γὰρ προτέρα χειροτονία, ἡ ἀίρεσιν ὄντων αὐτῶν γενομένη, οὐδὲ χειροτονία λογίζεται. πῶς γὰρ ὁ μὴ κατὰ τὸν ὀρθόδοξον τύπον βεβαπτισμένος πνεύματος ἁγίου ἔνδιαίτησιν ἐν τῇ χειροτονίᾳ ἄξιός πιστεύσεται; Id eſt, *nam cum antea, dum hæreſi tenerentur, initiati fuerint, ea res omnino irrita, ac plane nulla fuiſſe cenſenda eſt, qui enim ritu alieno ab orthodoxa fide baptiſatus eſt, eius animo per ordinationem ſanctum Spiritum inſedisſe quis credat?*

[a] Zonaras in c. 19 n. c.

A

V. Atenim prò certa iam & indubitata habenda eſt ea ſententia, quæ olim probabilis tantũ Innocentio viſa eſt, nam decretum Eugenij in Concilio Florentino, quod Innocentio tertio poſterius eſt, & ſcholaſticorum paſſim Theologorum conſenſus, qui Innocentium ſecuti ſunt, multum ponderis, fidei, atque auctoritatis huic ſententiæ addunt, quæ non baptiſatum ordinationis incapacem eſſe declarat: ne qui tamen ſcrupuli ex hac ſententia orirentur recte & prudenter ſubiunxit Innocentius, *de illo certe qui natus eſt de Chriſtianis parentibus, & inter Chriſtianos eſt fideliter conſeruatus, tam violenter præſumi, quod fuerit baptiſatus, vt hæc præſumptio pro certitudine ſit habenda, donec fortiſſimis forſitan argumentis contrarium probaretur.* Addi quoque poteſt ex D. Thoma [b], quod licet qui non baptiſatus Sacerdos ordinatur, nec valide abſoluat, nec Sacramentum Euchariſtiæ conficere poſſit, imò nec ſi in Epiſcopum promoueatur, validè ordinet, *piè tamen credi poſſe, quod quantum ad vltimos effectus Sacramentorum ſummus Sacerdos ſuppleret defectum, & quod non permitteret hoc ita latere, quod Eccleſiæ poſſet periculum imminere.* Piè inquam hoc credi poſſe docet D. Thomas, neque ego tanti viri auctoritati opponere me audeo; dubius tamen hæreo, nec ſatis apud me conſtituere poſſum, neceſſarium ne ſit ad extraordinariam diuinæ prouidentiæ diſpenſationem hîc recurrere, cùm lege communi ſtatutum ſciamus nemini niſi per Sacramenta ex opere operato gratiam deberi: nihilominus exiſtimo diuinæ prouidentiæ conſonum videri, vt nonniſi rariſſime huiuſmodi non baptiſatorum hominum ordinationes euenire patiatur, &, ſi aliquando id ſinat, ita rem moderetur, vt vel minimo Eccleſiæ incommodo, vel raro, hoc accidere ſoleat; vel ita rem omnem ſuauiter diſponat, vt ſtatim malum illud innoteſcat, adhibitoque remedio tollatur.

[b] D. Thomas ſuppl. qu. 35. art. 3. ad 3.

B

C

§. II.

Argumenta in contrarium ſoluuntur.

VI Porro, ſtatutâ noſtrâ ſententiâ, ſoluenda ſunt, quæ pro contraria opinione ſuperius ab Innocentio tertio propoſita ſunt argumenta, dicendumque primo per fidem nos membra Chriſti fieri, quantum ad adhæſionem interiorem cum Chriſto, quæ ſufficit ad meritum, & priuatum cuiuſlibet Chriſtiani ſtatum, non autem quantum ad adhæſionem cum Chriſto exteriorem, & in ordine ad totum corpus Eccleſiæ, cuius omnia membra exteriori Sacramenti ſigno in vnum corpus Eccleſiæ, ſeu teſſerâ aliquâ confœderantur, & ſpiritali ſignaculo per illud ſenſibile ſignum animæ impreſſo, ius ad reliqua Sacramenta & communia Eccleſiæ bona ſortiuntur: quas duas adhæſiones diſtinguere neceſſum eſt, cùm & excommunicati ſtatim atque conteruntur, licet per fidem Chriſto conſocientur, tanquam omnium bonorum auctori, ab eodem tamen tanquam Eccleſiæ capite tamdiu diuulſi cenſeri debeant, quamdiu excommunicationis ſententiâ irretiti, ab Eccleſiâ abſciſſi manent, quo toto tempore ſuſpenduntur ab exercitio ſuorum ordinum, nec influere licitè poſſunt in reliqua membra corporis Chriſti Eccleſiæ, etſi ad priuatum nonnunquam animæ ornamentum diuinus influxus

D

d by Google

A influxus recipiant. Multominus [a] verò Catechumeni, & quiuis non baptizati Ecclesiæ membra dici possunt, Christo tanquam Ecclesiæ capiti vnita, qui nondum professi sunt publicè fidem, nondum in cœtum Christianorum admissi, nondum signaculo Dominico vendicati, nondum sensibili Sacramento à cæteris discreti, vel cœtus Christiani iure donati, vel ciues Ecclesiæ Catholicæ conscripti sunt: è contrà verò plurimi reperiuntur, externa illa communicatione, Christo Ecclesiæ capiti, & toti Ecclesiæ corpori vniti, qui nulla virtutis participatione Christo cohærent: quæ cùm ita sint, dicimus eos qui nondum per Baptismum Ecclesiæ iura obtinuerunt, necdum Ecclesiæ membra exteriùs fieri meruerunt, sacrorum conficiendorum & cæteris distribuendorum prouinciam, quæ Sacerdotio adnexa est, obtinere non posse, licet spiritalibus virtutum prouentibus augeri ac perfici possint, quippe cùm ius ad exteriorem illam Ecclesiæ per Baptismum societatem requiratur, vt Ecclesiæ visibili aliqui ductores, doctoréque præfici, & constitui possint.

[a] Lege Aug. lib. de vera relig. c. 6.

B VII. Deinde verum est quidem antiquæ legis Sacramentis Baptismum minimè præsupponi, sed nouæ legis Sacramentis omnibus eum prærequiri ex prædictis asserendum est: nec in contrarium aut sacræ Eucharistiæ aut Matrimonij, adducta exempla quidquam faciunt: nam Matrimonium quidem, vt contractus ciuilis, à non baptizatis iniri potest: nulla enim ratio est, cur tales à matrimoniali contractu, qui iuris naturæ est, ineundo repellantur: sed vt Sacramentum, inter infideles non perficitur, perfectio enim ista quam habet, [b] matrimonium inter Christianos contractum, vt ad esse Sacramenti eleuetur, deest matrimonio infidelium, quod ad opus naturæ, non ad donum gratiæ constituitur, & quamuis verum Christi corpus sub Eucharisticis speciebus delitescens, non solùm præsens realiter insit, vel ori, vel stomacho eius qui ipsum sumpserit, sicut etiam inesset præsens animali irrationali, à quo corroderentur eius species, non tamen à non baptizato sumitur per modum Sacramenti, seu

C per modum escæ, & potus, quæ ei ad salutem proficere possint: quod illustrat Basilius [c] exemplo Israëlitici populi, qui neque aquam de petra bibere, neque cœlestem panem manducare potuit, donec mare rubrum Baptismi figuram pertransiisset: *οὐκ αὐ ἦσαν ἐκεῖνος ἐκ δ' πνευματικῆς πέτρας, εἰ μὴ τυπικῶς ἐβαπτίσθη, οὐδέ σοί τις δώσει τὸν ἀληθινὸν πόσιν, ἐὰν μὴ ἀληθινῶς βαπτισθῇς. ἔφαγε ἄρτον Ἀγγέλων ἐκεῖνος μετὰ τὸ βάπτισμα. σὺ δὲ πῶς βεβρῶσαι τὸν ζῶντα ἄρτον, ἐὰν μὴ προέλθῃς ἐπὶ τὸ βάπτισμα. Nec vnquam ille ex spiritali petra bibisset, nisi ex figura baptizatus fuisset; nec tibi aliquis veram potionem nisi verè baptizato præbebit: panem Angelorum ille post Baptismum manducauit: tu autem quomodo viuentem comedes panem, nisi sumpto priùs hoc Sacramento?* Denique falsum est Diaconalem vel Sacerdotalem ordinem priùs institutum quàm Baptisma: nam Baptisma [d] initio prædicationis Christum vsurpasse, instituisse, docuisse. Apostolos [e] item ex Christi haud dubiè institutione contulisse ex Euangelio discimus: Sacerdotalem [f] autem ordinem nonnisi in vltimo die Cœnæ institutum, Diaconalem etiam postea ex

D Actibus [g] Apostolorum colligimus.

[b] Lege c quãto, & cap gaudemus, de diuortiis, & 26. distinct. c. deinde.

[c] Basilius homil. 13. seu in exhortat. ad Baptismum.

[d] Matth 3. Marci 1.
[e] Lucæ 5. Marci 16.
[f] Math. 26. Marci 14. Lucæ 22.
[g] Actorum 6.

ARTICVLVS II.

Sacramentum Confirmationis ex præcepto Ecclesiæ rationabiliter Ordinis Sacramento præsupponi.

I. NECESSVM pariter est, vt quemadmodum priori huius parte docuimus, antequam quis non solùm non sacros Ordines, verùm etiam Clericalem tonsuram suscipiat, Sacramento Confirmationis consignatus sit. Sacri siquidem Ordines, necnon Clericalis status, *perfectos* tantum *Christianos* admittũt, quos nimirum in gradu sublimiori supra reliquos ex plebe constituunt, vt iis tanquam spiritalis vitæ duces auctoritate præsint, & vitæ sanctita e doctrinaq; præfulgeant. Nemo verò sine Confirmatione perfectus censeri potest Chri-

ſtianus: quippe quæ à Sancto Dionyſio[a] πλεωτικὴ τελείως, *perficiens vnctio*, & ſacra A
[a] Dionyſ. Eccleſ. hierarch. c. 2.

ἁγιοπλοίας πλείωσις *ſacra diuini ortus* vocetur *perfectio*: ſine qua videlicet Sanctus Clemens[b] perfectum Chriſtianum neminem reperiri poſſe aſſeruit: quam etiam requiſiuit Vrbanus[c] primus, vt *pleni Chriſtiani inueniantur*: Concilium[d] Elibertinum exegit, vt quis *perfici poſſit*: Ambroſius[e] docuit, *poſt fontem ſupereſſe, vt perfectio fiat*: quam tandem Diuus Thomas,[f] *perfectam ætatem ſpiritualis vitæ* nominauit: adeovt ex illorum, aliorumq; Patrum ſententia rectè colligi poſſit perfectionem Chriſtianitatis à Confirmatione pendere: quæ cùm ad Clericalem ſtatum prærequiratur, nemo Confirmationis Sacramentum ad ſtatum Clericalem non præſupponendum iure dixerit. Confirmatur; etenim ita ſe habent tria hæc Sacramenta, Baptiſmus, Confirmatio & Ordo ad ſpiritualem vitam, quemadmodum ad corporalem natiuitas, augmentum, & generatio: nam ad vitæ ſpiritalis lucem Baptiſmus nos emittit, Confirmatio ſpiritale robur, & gratiæ augmentum præſtat, viroſque perfectos facit, Ordo ſpiritales nos patres efficit: quemadmodum ergo conuenienter naturali rerum Ordini priùs oportet vnumquemque naſci, tum augeri & in ſe accreſcere, ac roborari, antequam ſpeciei per generationem propagandæ operam nauet: ità conuenientiſſimus inter hæc Sacramenta ſtatuendus ordo videtur, vt priùs Sacramento Baptiſmi renaſcamur, & per Confirmationem roboremur, quàm per ſacram Ordinationem ſpiritales patres efficiamur. B

[b] Clemens epiſt. 4. ad Iacob.
[c] Vrbanus 1. epiſt. 2.
[d] Concil. Eliberti. c. 38.
[e] Ambr. lib. 3. de Sacra. c. 2.
[f] D. Thomas 3. parte q. 7. art. 2. ad 3.

II. Quamobrem optimè omnino[g] Tridentinum Concilium ſtatuit, vt primâ tonſurâ non initietur, qui Sacramentum Confirmationis non ſuſceperit, quæ lex etſi nulla foret, conſuetudo tamen generalis vim legis haberet, quam in iis quæ grauioris momenti ſunt, & Sacramentorum inſtitutioni conſentanea, violare vix ſine peccato mortali vllus poteſt. Mea itaque ſententia eſt, quæ fuit[h] Toleti,[i] Bonacinæ, & aliorum, letalis criminis reum eſſe, qui vel ex incuriâ, aut ignorantiâ culpabili, vel ſciens volens Sacramento Confirmationis omiſſo ad tonſuram Clericalem, ſiue Ordines acceſſerit: redarguendos autem eſſe[k] Suareſium,[l] Valentiam,[m] Coninckum,[n] Nauarrum,[o] Sotum, & alios qui contrarium opinantur: quos vtique non ſatis Concilij Tridentini legem, totius Eccleſiæ conſenſum, Sacramentorum prædictorum inſtitutionem attendere arbitror, dum contrà hæc omnia, ſine peccato mortali, non Confirmatum ordinari poſſe aſſeuerant: à quibus meo vtique iudicio diſſentiebat Cornelius[p] Summus Pontifex, dum Nouatum, quod ſignaculo Dominico, quo videlicet κατὰ τὸν τῆς Ἐκκλησίας κανόνα, *ſecundùm Eccleſiæ canonem* obſignari debuerat, antequam Preſbyter fieret, omiſiſſet, Spiritum ſanctum negat habere potuiſſe: diſſentiunt & cæteri, qui in grauibus rebus, qualem rem iſtam nemo non, qui prudenter omnia penſauerit, exiſtimabit, conſuetudinem generalem vim legis habere ſub peccato mortali obligantem arbitrantur. C

[g] Conc. Trident. ſeſſ. 23. cap. 4.
[h] Toletus lib. 2. inſtruct. c. 71.
[i] Bonac. de Sacram. diſp. 8. q. vnica, puncto 5. propoſit. 2.
[k] Suarez diſp. 38. ſect. 1.
[l] Valent. tom. 4. diſput. 5. q. 2. puncto 3. ad finem.
[m] Coninck. q. 72. art. 8. num. 9.
[n] Nauar. Manual. c. 22.
[o] Sotus in 4. diſt. 24. q. 1. art. 4. verſus finem.
[p] Epiſtola Cornelij ad Fab. Antioch. apud Euſeb. lib. 6. c. 35.

III. Duo tamen ſunt, quæ fateri debemus, primum, ratam fore Ordinationem, quantumcumque prætermiſſum fuerit Confirmationis Sacramentum: cui rei probandæ Doctorum conſenſus ſufficit, qui omnes vnanimiter docent, validè aliquem ordinari, qui Sacramentum Confirmationis non ſuſceperit. Nequeverò par neceſſitas Baptiſmi & Confirmationis cenſeri debet: nam quemadmodum fieri nequit, vt nondum natis imperium concedatur, quod ad pueros & infantes, qui nondum ad perfectam ætatem adoleuerunt, legibus regni nonnunquam deuoluitur; ita non baptizati, tanquam nondum nati ordinari non poſſunt, qui tamen ſine Confirmationis Sacramento in infantiâ ſpiritalis vitæ poſiti minus decenter, ſed tamen validè, Chriſtiano populo duces per ſacram Ordinationem præficiuntur. Nec fortaſſe Chriſti exemplum omnino extra rem eſt, qui quidē Apoſtolos priùs Sacerdotes effecit, quàm Sacramento Confirmationis roboraret: tunc enim Sacerdotes effecti ſunt, cùm ipſis in vltimâ cœnâ edixit, vt ſacrificium, quod inſtituerat, in ſui commemorationem facerent: cùm aſcenſurus ad Patrem inſufflauit in eos, & dixit,[q] *accipite poteſtatem, quorum remiſeritis, &c.* tunc autem confirmati perhibentur cùm in die Pentecoſtes Spiritu ſancto miſſo de cœlo ad fidem publicè efferendam, & promulgandam D

[q] Ioan 20.

A gandam fortiores effecti sunt, vt innuunt [a] Cyprianus, [b] Ambrosius, [c] Hieronymus, [d] Augustinus, [e] Gregorius, & alij, quorum sententiam proponit [f] Eugenius in Concilio Florentino credendam: ex eo enim Christi exemplo probabiliter arguere possumus, non esse necesse Sacramentum Confirmationis validæ semper Ordinationi præmitti.

IV. Alterum quod pariter admittendum mihi videtur, est, irregularem non esse qui prætermisso Sacramento Confirmationis, gradus omnes Ecclesiasticos ascenderit: nulla enim irregularitas statuenda est, quam non ius ipsum statuat, lexque canonica exprimat: non in iis astruendis coniectura à simili, non argumenta à maiori ad minus locum habent: Cânonicum siquidem impedimentum irregularitas est, non est autem Canonicum nisi inducatur à Canone. Quâ verò lege, quo Canone tueri possemus irregularitatem istam, non video, itaque standum est communi Doctorum sententiæ, quam [g] Nauarrus, [h] Henriques, [i] Suares, & alij passim amplectuntur, quidquid in contrarium [k] Toletus, B [l] Maiolus, & alij numero pauci existiment; statuendumque, nullam ex promotione ad Ordines, prætermisso Confirmationis Sacramento irregularitatem induci.

[a] Cypr. epist. 72. ad Iubaia.
[b] Ambr. lib. 3. de Sacra. c. 2.
[c] Hieron. dialogo aduersus Luciferian.
[d] Aug. tract. 6 in ep. Ioan.
[e] Greg. hom. 30. in Euang. Ioannis post medium.
[f] Eugenius in decreto vnionis.
[g] Nauar. cap. 22. manual. num. 9.
[h] Henriq. lib. 14. c. 6. §. 3.
[i] Suares tomo 3. disput. 42. sect. 3. nu. 14. & alij passim.
[k] Toletus lib. 1. c. 71.
[l] Maiolus lib. 4. c. 12.

CAPVT IV.

An infantes & amentes sacræ Ordinationis sint capaces.

§. I.

An valida sit Ordinatio ante rationis vsum.

I. C Ertvm est infantes ad sacrã Ordinationem licitè recipiendam ineptos esse, quemadmodum exercendis Ordinibus minimè videntur idonei: at dubiũ est vtrum infanti collatus Ordo characterem animæ insidentem relinquat, an validè conferatur, an tanquam inualidè collocatus iterari debeat. [m] Durandus ante vsum rationis nec Ordines conferri debere, nec collatos valere censet. Contra verò docent communiter [n] Theologi, docent [o] Canonici iuris interpretes, Ordines omnes (si fortè Episcopatum excipias) infanti validè quidem, quamuis non licitè, conferri posse: de Episcopatu maior est controuersia: nam Sancti [p] Thomas, & [q] Bonauentura Episcopatum excipiũt, quos sequuntur [r] Syluester, [s] Henriques, & alij, ea ratione moti, quod Episcopus sit sponsus Ecclesiæ; infantium autem irritum sit matrimonium, [t] Archidiaconus verò, [u] Præpositus, [x] Paludanus, [y] Sotus, & recentiores ferè omnes Episcopalem Ordinationem ratam esse censent infanti collatam, quamuis ab Episcopali iurisdictione diuulsam.

II. Posterior ista sententia probabilior est, primò enim Ordines quidem minores infantibus conferri posse colligitur ex responso Innocentij tertij [z] Bononiensi Episcopo, in quo qui ante annos discretionis ad Ordines Diaconatu inferiores infans ordinatus, & vbi ad ætatem adultam peruenisset, Presbyter, omisso Diaconatu Ordine, creatus fuerat, tanquam validè cæteros Ordines consecutus, solum Diaconatum recipere iubetur, antequam in Ordine Sacerdotis ministrare permittatur: nulla autem ratio est cur minores Ordines cum Subdiaconatu infanti conferri possint, reliqui quoque, nè dempto quidem Episcopali, non possint. Secundò, quia reliqua Sacramenta, quæ characterem conferunt, etiam infanti conferri possunt, Baptismus scilicet, & Confirmatio, quæ, ex antiquo Ecclesiæ vsu, nunquam nisi in necessitate separabantur, & infantibus vnâ conferebantur: quidni ergo sacra Ordinatio etiam Episcopalis, quæ characterem confert, similiter infantibus conferri queat? Tertiò, quia Sacramenta quidem, quæ actum suscipientis requirunt, cuiusmodi sunt Pœnitentia, & Matrimonium, ab infantibus recipi non possunt, quia infantes huiusmo-

[m] Durãdus in 4. dist. 25. q. 2.
[n] Theolog. in 4. sent. dist. 25.
[o] Canonistæ in cap. vel nõ est compos, de temp. ordinationum, & in cap. cum literæ de Clerico per saltum promoto.
[p] DD. Tho. & [q] Bonau. in 4. dist. 25.
[r] Syluester v. ordo 4. §. 1.
[s] Henriq. lib. 10. de Sacra. c. 14. num. 3.
[t] Archid. in c. Subdiac. dist. 77.
[u] Præpositus ibidem.
[x] Paludan. in 4. dist. 25.
[y] Sotus in 4. dist. 25. q. 1. art. 2. ad 3. argumentum Durandi
[z] c. vnico de Clerico per saltum promoto. Lege D. Thomam supple. q. 39. art. 2.

Digitized by Google

di actuum sunt incapaces: sed illa Sacramenta, quæ actum susceipientis non requirunt, sed habitus supernaturales infundunt, ab infantibus susci pi possunt, qui eiusmodi habituum supernaturalium capaces sunt, & virtutum infusarum, vt patet in infantibus baptizatis: vtpote cùm hoc interssit inter habitus supernaturaliter infusos, & acquisitos naturales, quod hi ex actibus relinquantur, illi actibus præsupponantur, hi producãtur per actus, illi producant: vnde ipsius etiam sacræ Eucharistiæ infantes capaces sunt, quæ proinde olim eis dabatur, quamuis postea ob eius reuerentiam ipsis denegata sit: at verò sacra Ordinatio actum susci pientis non requirit, ne quidem illa, quâ quis in Episcopum promouetur, nam soli actus ministrorum ad ipsam tam efficienter, quàm materialiter influunt, susci pientium verò nullus influxus est, ne quidem ad Episcopalem consecrationem: quamuis enim iurisdictio Episcopalis consensum requirat ordinati, quo inter Episcopum & eius Ecclesiam, matrimonium spirituale contrahatur, & rationis vsum, quo Episcopalis Diœcesis administratio susci piatur, exerceatur, vel alteri delegetur: at consecratio Episcopalis nullum huiusmodi actum requirit, nec nisi aduenient e, vel præcedente iurisdictione, matrimonium inter Episcopum, & Ecclesiam spirituale inducit: ergo rata ac valida debet credi Ordinatio sacra, nequidem excepta Episcopali, quæ infanti conferretur. A B

§. II.

Non licere ordinare, aut tonsurâ aliquem insignire ante rationis vsum.

[a] D. Thomas, & Bonauent. suprà. [c] Soto sup.

III. Neque verò Sancti [a] Thomas, & [b] Bonauentura, à quibus prædicta pro nostra sententia argumenta mutuati sumus, aliud fortè censent de Episcopali consecratione, quàm quod nos docuimus. Sanè Dominicus [c] Soto D. Thomam in nostram sententiam adducit, ac si solam iurisdictionem Episcopalem denegaret infantibus, characterem verò Episcopalem imprimi, vel Presbyteralem extendi, ordinato in Episcopum infante, minimè inficiaretur. Iurisdictionem autem Episcopalem completam non posse infantibus concedi patet, ex eo, quod cohæreat illa necessariò cum animarum curâ, ac regimine, cuius infantes omnino sunt incapaces, qui nec seipsos aut alios regere, nec fidem suam aliis obstringere, nec vadimonium pro aliis præstare, nec munia vlla aut per seipsos obire, aut aliis committere, nec electioni de se factæ consentire, nec administrationem in se susci pere possunt. Ex quo tamen, vt iam diximus, inferre non licet incapaces infantes iurisdictionis, incapaces quoque esse characteris, cùm iurisdictio respectiua sit, character verò absolutus, iurisdictio actum susci pientis requirat, character non requirat. Fateor tamen non sine insigni scandalo, nec sine ingenti Ecclesiasticæ disciplinæ perturbatione, temerariâ Canonum violatione, graui Ecclesiæ & Sacramento illata iniuria, posse quemquam infantem ad Episcopatum, vel maiores Ordines promoueri, imo ne quidem infantem [d] Clericali tonsurâ, vel minoribus Ordinibus ante discretionis annos insigniri vel decet, vel fas est. Obstat Tridentini [e] Concilij, Moguntini sub Carolo Magno grauis prohibitio: obstat & ipsa Ordinis cuiusque, ni fallor, institutio & natura; cùm enim quiuis Ordo ad functiones aliquas exercendas institutus sit, hominemque in sublimiori gradu constituat, tanquam inutilis futurus produci, & sine vlla probatione concedi, nonnisi temerè & iniustè potest. C D

[d] Contra D. Thomam suprà.
[e] Tridem. sess. 23. de reform. c. 4 Mogunt. sub Carolo c. 23.

§. III.

Proponuntur, & soluuntur argumenta, quibus infantes Ordinis recipiendi incapaces ostenduntur.

[f] Durandus suprà.

IV. Obiicit quædam [f] Durandus aduersus nostram sententiam, quibus incapaces Ordinis cuiusque & characteris infantes ostendit: Primum, quia absurdum videtur, vt paruuli rationis vsu carentes, Episcopi, vel Sacerdotes fieri possint. Alterum, quia ad susceptionem cuiuslibet Sacramenti requiritur voluntas, seu intentio susci pientis, vel propria in adultis, vel aliena, & interpretatiua

A tatiua in paruulis: at infantes rationis vſum non habentes, non ſunt capaces intentionis propriæ eliciendæ, vt ſatis patet, nec parentum voluntas, licet poſſit eſſe interpretatiua voluntatis parvulorum, in iis quæ ſunt de neceſſitate ſalutis corporalis aut ſpiritualis ipſorum, verbi gratia in iis quæ ad deletionem peccati originalis ſpectãt in Baptiſmo: in iis tamen, quæ ſunt ſupererogationis prælationis, & dignitatis, cuiuſmodi eſt ſacra Ordinatio, ad quam ſuſcipiendam nemo obligatur, non videtur voluntas parentum cenſeri poſſe voluntatis parvulorum interpretatiua voluntas, proindéque nec videntur infantes eius ſuſcipiendæ eſſe capaces. Confirmo hoc argumentum; nam ſicut in matrimonio, quod non eſt neceſſitatis, voluntas parentum non poteſt cenſeri voluntas liberorum interpretatiua: ita nec in ſacrâ Ordinatione erit. Tertium, quia ad Baptiſmum quidem recipiendum, qui ad deletionem peccati originalis aliena voluntate contracti refertur, aliena quoque intentio ſufficit, propria non requiritur: hæc autem ratio cùm in cæteris Sacramentis locum non habeat,
B cætera Sacramenta videntur propriam ſuſcipientis intentionem requirere, cuius cùm infantes ſint incapaces, Sacramenti quoque Ordinationis incapaces erunt.

V. His autem argumentis reſpondetur, primò quidem nihil eſſe abſurdi, quod Sacerdotes, vel Epiſcopi infantes creari poſſint: iuxta Eccleſiæ leges abſurdum eſſe quod reuera creentur: ideóque prius tanquam verum admittendum, poſterius, tanquam veritum fugiendum. Deinde nec propriam ſuſcipientis, nec interpretatiuam parentum intentionem neceſſariam eſſe ad validitatem ſacræ Ordinationis, ſed ſufficere intentionem Eccleſiæ, quæ ſit interpretatiua infantium, eo modo quo in Baptiſmo, & Confirmatione, etſi infantes nihil conferant, etſi parentes renitantur, iniuria quidem parentibus infertur, ratum tamen ſiue Baptiſmatis, ſiue Confirmationis Sacramentum eſt, ex generali Eccleſiæ intentione, qua Sacramenta vult recipi, eo modo quo Chriſtus inſtituit;
C Chriſtus autem ita inſtituit hæc Sacramenta, vt à non habentibus vſum rationis ſuſcipi poſſent, nec ab actibus ſuſcipientium penderent, quos ſufficit non reluctari, neque reſiſtere, vt valdè ſibi collata Sacramenta eiuſmodi recipiant. Vnde manifeſtè patet hõrum Sacramentorũ, & Matrimonij non eſſe parem rationem: nam Matrimonium ab actibus ſuſcipientiũ pendet, vt ratum ſit, quia in mutuâ contrahentium voluntate conſiſtit; iſta verò ab actibus ſuſcipientium non dependent, neque in iis ſita ſunt. Patet etiam non eam eſſe adæquatam rationem, ob quam Baptiſmus propriam intentionem ſuſcipientis non requirat, quod peccatum originale, cui tollendo inſtitutum eſt, alienâ tantum intentione contrahatur: nam in Confirmatione, & Euchariſtia hæc ratio non militat, ſicut nec in Ordinatione, quæ tamen Sacramenta ex ſola intentione Eccleſiæ, & ex inſtitutione Chriſti, qui infantes eorum ſuſcipiendorum capaces eſſe voluit, abſque propriâ ſuſcipientium voluntate ſuſcipi poſſunt, dummodo ipſi non renuant, nec expreſsè diſſentiant.

D

§. IV.

Amentes quoque Ordinationis eſſe capaces.

VI. Ex quibus etiam colligitur amentes validè ordinari poſſe, nam cùm rationis vſum ordinatio non neceſſariò requirat, vt rata ſit, non videtur negari poſſe, quin validè ordinentur, etiam qui rationis vſu priuantur: idque etiam intelligendum velim ſiue perpetuò, & à natiuitate amentes ſint, ſiue lucida interualla habeant, dummodo in iſtis lucidis interuallis non expreſsè diſſenſerint: nam ſi à natiuitate amentes ſint, certum eſt eos nunquam diſſenſiſſe: nihil autem amplius requirit ordinatio, quàm vt non renitente ſuſcipiente, conferatur. Secus enim, ſi perpetuò amentes non validè ordinarentur, ſequeretur infantem in pueritia ordinatum, eo tempore, quo nulla adhuc dat rationis ſigna, validè ordinatum, ſi poſtea rationis vſu polleat, non validè ordinatum, ſi nunquam rationis lumine illuſtretur: hoc autem nemo dixerit, cum in ſuſpen-

ſo Ordinationis effectus eſſe non poſſit, ſed ſtatim poni debeat, vel nunquam. A
Eorum autem, qui lucida habent interualla, par ratio eſt, ac eorum qui vſu rationis pollent: ſicut ergo hi, vt ſuperiùs docuimus, priori parte huius tractatus, inuiti, & repugnantes ordinari non poſſunt, ita nec illi: ſi ergo in lucidis interuallis renuerint, ſi reſtiterint, aliis temporibus quibus vſu rationis carebunt, ordinari non poterunt.

VII. Neque verò obiicias diſparem eſſe infantis, & perpetuò amentis rationem: nam eſto potentia actum aliquando præcedat, liberum verbi gratia arbitrium [a] electionem liberam: attamen nemini potentia conuenire poteſt, cui aliquando non poſſit actus conuenire; *nam*, vt ait Philoſophus, [a] *eiuſdem eſt potentia, cuius eſt actus*: qui ergo functionum ordinum, quæ nempe rationis vſum requirunt, perpetuò incapaces erunt, quales perpetuò amentes ſunt, iidem potentiæ ad iſtas functiones exercendas, ſeu characteris incapaces cenſendi quoque erunt. Neque etiam dicas, fœminam minus ab Ordinum miniſterio alienam videri, quàm perpetuò amentem: fœminam tamen à nobis cenſeri incapacem ſacræ Ordinationis: idem ergo de perpetuo amentibus nobis eſſe ſtatuendum, ne inquam hæc dixeris, quæ licet prima fronte alicuius momenti videantur, ſeriò tamen diſcuſſa longè minoris videbuntur: etenim per accidens eſt, quod aliqui perpetuò rationis vſu careant: vnde ſicut eis liberi arbitrij facultas conuenit, quibus tamen libera electio nunquam conueniet: ita non repugnat potentiam ad functiones ordinum exercendas eiſdem tribui, quibus perpetuò functionum iſtarum vſus, ſed per accidens, denegabitur: ſic enim interpretari debemus allatam Philoſophi ſententiam, vt eidem actus per ſe conueniat, cui potentia conuenit, quamuis per accidens nonnunquam vſus potentiæ adimatur, interuertatur agendi facultas, impediaturque actus, qui aliàs à facultate promanaturus eſſet. Vnde licet fœmina minus aliena videatur à miniſterio ordinum, quàm perpetuò amens, quia tamen fœmina per ſe ab illo miniſterio abhorret ratione naturalis ſubiectionis, & præterea, quia B diuina lege & ab ordinis miniſterio, & ab ordinatione arcetur, ideò ipſa ordinationis incapax eſt: è contra, quia per accidens tantum vir perpetuò amens ab ordinis miniſterio alienus eſt, & per accidens eſt quod amens ſit; quia item licet diuina lege miniſterium ſacræ Ordinationis vſum rationis requirat, potentia tamen illam non exigit; ideo fœmina ſacræ Ordinationis incapax eſt, cuius perpetuò amens capax eſt habendus. C

[a] Ariſt. c. 1. de ſomno & vigilia. Ἔστι δὲ ἡ δύναμις, τινὸς ἡ ἐνέργεια.

[b] Palud. in 4. diſt. 25. q. 3. art. 1. ad finē.
[c] Idem in 4. diſt. 37. q. 1. art. 2. cōcluſ. 3.
[d] Richard. in 4. diſt. 25. art. 4. q. 2. ad 3.
[e] S. Anton. 3. parte tit. 1. cap. 8. concluſ. 2.
[f] Bernard. in cap. 2. de Clerico per ſaltū promoto.
[g] Regula acceſſorium de regulis iuris in 6.
[h] Maior in 4. diſt. 24. q. 2. in 5. argum.
[i] Abbas in c. 2. de Clerico per ſaltum promoto. vbi citat Hoſtiēſ. Innocent. Archidiac.
[k] Sotus in 4. diſt. 25. q. 1. art. 2. §. hinc autem.

§. V.

Vtrum infans ordinatus, cœlibatus, & aliis Eccleſiaſticis legibus adſtringatur.

VIII. Dubium autem ex iis naſcitur, vtrum infans maioribus Ordinibus initiatus, iis legibus Eccleſiaſticis adſtringatur, quæ initiatis maioribus Ordinibus D impoſitæ ſunt. De obligatione ad cœlibatum præcipua difficultas eſt, ex cuius ſolutione cæteras poſſis facilè intelligere. Paludanus non ſibi ipſi ea in re ſatis conſtat: nam vno in loco [b] ait eum nullo voto adſtringi, quia continentiam ſeruare non cogitur; in alio [c] verò ait eum continentiam perpetuò ſeruare debere, non vi voti, ſed vi Eccleſiaſtici ſtatuti: [d] Richardus dubius eſt, remque indefinitam reliquit. [e] Antoninus, [f] Bernardus Parmenſis, & alij ipſum lege cœlibatus adſtrictum putant, qui omnes eâ præſertim ratione ducuntur, quod *acceſſorium ſequatur naturam principalis*, ex tritâ & communi iuris regulâ: obligatio verò ad cœlibatum ordinationi tanquam principali accedat: rata ergo ordinatione in infantibus ordinatis, eidem accedere debebit tanquam neceſſariò conſequens obligatio ad cœlibatum. Contra verò Ioannes [h] Maior, [i] Abbas (qui etiam Innocentium, Hoſtienſem, & Archidiaconum, pro ſe citat) [k] Sotus, & alij communiter docent, infanti ante vſum rationis ordinato nullam huiuſmodi legem impoſitam eſſe, tum quod nec vouere caſtitatem potuerint, qui

A qui caſtitatem neſciant, & vouendi incapaces ſint: nec legibus Eccleſiaſticis alicui ſtatui impoſitis ligari debuerint, qui ſtatum illum liberè amplexati non ſint. Ad quam rem probandam iuuant [a] Ancyrana Synodus, quæ Diaconos in ſua ordinatione profitentes ſe caſtitatem non poſſe ſeruare, à caſtitatis obſeruantia abſoluit; Gregorius [b] quoque Magnus, qui Subdiaconos Siciliæ, ex inolita apud ipſos, & fortè à Græcis inuectâ conſuetudine, ſibi à nuptiis temperandum neſcientes, nimis durum eſſe ſcribit ad cœlibatum cogere: *mihi*, inquit, *durum atque incompetens videtur, vt qui vſum eiuſdem continentiæ non inuenit, neque caſtitatem ante promiſit, compellatur à ſua vxore ſeparari, &c.* quod fortiori ratione valet in eo, qui inſcius, & ratione carens Ordinibus ſacris initiatus fuerit.

[a] Ancyranâ Synod. c. 9.

[b] Greg. lib. 1. regiſtri epiſt. 41. indict. 9.

IX. Neque verò ſolos infantes à continentiæ lege liberant aliqui apud [c] Sanches, ſed ipſos quoque, qui ante pubertatem ordinati eſſent, quibus fauet Canon Concilij Carthaginenſis tertij præcipiens, [d] vt *Lectores, cùm ad annos pubertatis venerint, cogantur aut vxores ducere, aut continentiam profiteri.* Canon enim iſte B oſtendit, licet tunc temporis vſitatum foret, vt Lectores ad cœlibatum adſtringerentur, nihilominus ante annos pubertatis lege continentiæ obligari non potuiſſe: itaque quamuis iam Subdiaconi lege continentiæ ſoleant aſtringi, ante annos tamen pubertatis non videntur obligari poſſe, vel certè non videtur placere Eccleſiæ, vt ij obligentur. Fauent quoque [e] illa iura, quibus ante annos pubertatis profeſſio in Monaſterio facta irrita declaratur: quare ſimili quoque modo votum caſtitatis in Subdiaconatu emiſſum ante annos pubertatis, nullum erit. Imò cum nuperâ [f] Tridentini Concilij ſanctione, profeſſio in quacumque religione ante decimum ſextum annum expletum nulla declaretur, nullamque inducens obligationem, votum quoque caſtitatis in Subdiaconatu emiſſum ante hoc tempus nullum eſſe, & irritum quidam arbitrantur.

[c] Sanches de matrimo. lib. 7 diſput. 30.

[d] Conc. Carthag. 3 c. 19. refert. diſt. 32. c. Lectores.

[e] Cap. ad noſtrum, cap. ſignificatum, cap. cum vitam, de regularibus, & c. pueri 22 q. 5.

[f] Trid. ſeſſ. 25. de regularib. c. 15.

X. Certum verò mihi eſt infantes, quos ante diſcretionis annos ſacris Or- C dinibus initiatos conſtat, cœlibatus lege non adſtringi, præterquam quod enim proculdubio infantes voti incapaces ante annos diſcretionis habentur, quos liberæ electionis (ſine qua nullum votum eſt) minimè compotes eſſe liquet: durum eſt inſuper, & iniquum videtur, difficillimum cœlibatus præceptum cuiquam niſi conſentienti imponere; præſertim cùm de continentia Chriſtus Dominus dixerit, [g] *qui poteſt capere, capiat*, vt ſcilicet magnitudinem virtutis oſtenderet, & ſe inæſtimabili miſericordia ſua noluiſſe rem in neceſſitatem legis concludere demonſtraret. Idque maximè confirmant Gregorij ſuprà, & Synodi Ancyranæ teſtimonia: nam ſi Gregorij auctoritate non credens probabiliter ſibi impoſitam obligationem cœlibatus ab ea lege eximitur: multominus qui eam per ætatem nec ſcire, nec aduertere potuit, eadem lege adſtringetur. Synodus verò Ancyrana ordinatos profitentes ſe continere vel non poſſe, vel nolle, ab eadem lege ſoluit: at diſſentientium, & non conſentientium in hoc caſu par ius eſt: æquè enim grauarentur, qui non expectato tempore liberi D conſenſus ad cœlibatum adigerentur, ac qui poſt ſigna diſſenſus manifeſta cogerentur.

[g] Matth. 19. Lege Chryſ. homil. 63. in Matth.

XI. Vnde licet iſta regula, [h] *acceſſorium ſequitur naturam principalis*, vera dici poſſit, vbi naturalis eſt vtriuſque connexio, non tamen veram eam eſſe neceſſum eſt, vbi non connectuntur naturaliter, & neceſſariò acceſſorium & principale, ſed mediante tantum acceptatione voluntariâ, qualis intercedere debet, vt continentia ſacris Ordinibus cohæreat ex prædictis: alij alio modo hanc regulam explicant, vt nihil aliud hac regula innuatur quàm acceſſorij bonitatem, vel malitiam, ſanctitatem, vel moralem ſpeciem à principalis bonitate, malitia, ſanctitate, ſpecieq; morali metienda eſſe, quod vtique non eſt ad rem. Alij tandem prædictam regulam, alteri (quam leges [i] ciuiles, [k] canonicæq; confirmant) puta *perempto principali perimitur acceſſorium* æquiualere arbitrantur, cuius quidem regulæ [l] conuerſionem veram non eſſe omnes norunt, perempto ſcilicet acceſſorio, perimi principale: proindéque cùm continentiæ lex acceſſoria ſit ſacræ Ordinationi, non ſequitur eâ ſublatâ, tolli Ordinationem: ſed tantum

[h] Reg. *acceſſorium*. citata.

[i] L. 1. & 2. ff. de peculio legato.

[k] 16. quæſt. 7. can. & hoc dicimus.

[l] Vide Gloſſam in dictam regulam acceſſorium, de regulis iuris in 6.

ſublatâ ſacrâ Ordinatione tolli eo titulo inductam continentiæ obligationem. A
XII. Si tamen is qui ante annos diſcretionis ordinandus eſt, vbi ad adultam peruenerit ætatem, & diſcretionis annos attigerit, legi cœlibatus conſentiat, velitque manere in Clero, Ordinis ſuſcepti miniſterio gaudere, frui priuilegiis, ad continentiam ſuſceptam obligatus erit ſecundùm [a] Archidiaconum, [b] Innocentium, [c] Hoſtienſem, & alios paſſim; ratam enim habens impoſitam ex præcepto Eccleſiæ legem, eam ſibi imponit; nec æquum eſt, vt ex ſacrilega ordinatione plus lucri faciat, quàm ex legitima & canonica: vtque Clericatus honores, atque emolumenta in eum deriuentur, qui onerum eiuſdem Clericatus expers cenſeatur. Verùm in eo tempore aſſignando, à quo conſenſus vel diſſenſus infantis ordinati ratio haberi debeat, non omnes illi conſentiunt. Innocentius [d] quidem, & [e] Hoſtienſis, toto tempore, quod excurrit vſque ad pubertatem, putà ad annos vſque quatuordecim expletos, integrum eſſe putant ordinando, vt conſentiat, vel diſſentiat, nullumque toto iſto tempore, præiudicium ei fieri ſi conſentire antea aut diſſentire viſus ſit: ab eo verò tempore B
inquiunt, ſi conſentiat ſtatui ſuſcepto, ligatur voto, ſi diſſentiat, ſoluitur: ab eo nimirum tempore conualeſcente voto, à quo tempore ſi emitteretur, vires haberet: ſi verò nec conſentiat, nec diſſentiat, putant obligari, quippe cùm vota taciturnitate firmentur, quando qui obligatur ſenſum ſuum exprimere conticeſcit, vt in Diacono in ordinatione ſilente retulit ex antiquis Canonibus [f] Martinus Bracharenſis in ſua collectione: valetque tunc temporis iuris regula, [g] *qui tacet conſentire videtur*: quam rectè notat [h] Gloſſa valere, niſi vel loquendi facultatem erubeſcentia intercludat, vel defectus probationis, aut impotentia rei impediendæ accuſationem aut interceſſionem inutilem efficiant, vel nondum tempus venerit quo loqui neceſſum ſit, cùm necdum tacenti ius deperit: ex quibus inferunt, ante tempus pubertatis, integrum eſſe infanti qui ordinatus eſt, ſilere, nec ipſius ſilentium toto iſto tempore ei præiudicium vllum inferre; ſtatim verò [i] poſtquam pubertatem attigerit reclamare debere; niſi reclamet, lege cœlibatus adſtrictum teneri. C
XIII. Verùm, cùm pubertatis [k] anni ſecundùm naturam actus in quo apponuntur, conſiderari debeant, ideò non eodem modo numerantur: tempus ſiquidem pubertatis pro matrimoniis contrahendis duodecim annos in fœminis, quatuordecim in maribus leges & Canones communiter ſtatuunt, eodémque modo pubertatis annos pro validitate profeſſionis antiqua iura numerãt: at nouo iure inducto in Concilio [l] Tridentino ſextumdecimum annum expletum eſſe oportet, antequam profeſſio ſiue à maſculis, ſiue à fœminis facta obligationem vllam inducat: ideò quidam non ſolùm pubertatem, vbi de cœlibatu etiam in ſacris Ordinibus promittendo agitur, ad quatuordecimũ extendunt, verùm etiam vſque ad decimum ſextũ annum expletũ: etenim inquiunt, cùm votum expreſſum ſolemnis profeſſionis iam non valeat vſque ad decimum ſextum annum expletum: videtur pari ratione ante illud tempus votum implicitum caſtitatis Ordinibus ſacris annexum non valere: quod tempus vbi D
quis attigit, vel voto Ordinibus adnexo ſtatim conſentire vel diſſentire debet: ſtatim autem dicunt, quidam fieri quod intrà [m] triduum fit: ideóque triduum ab expleto ſextodecimo anno aliqui non improbabiliter concedunt.
XIV. Probabiliter autem hæc omnia videntur dicta, breuiter tamen meam ſententiam aperio: dicoque vota quidem, vt priori parte docuimus, ſtatim ab vſu rationis validè emitti poſſe, nec ad vouendum maiorem rationis aduertentiam requiri, quàm ad mortaliter peccandum: quis enim non videat maioris momenti eſſe reatum ad æternam damnationem, quem mortale peccatum inducit, eâ obligatione quâ nos vota conſtringunt? quare quæ rationis aduertentia ad mortale peccatum ſufficere videbitur, ea quoque ad voti obligationem ſufficiet: nihilominus in ſimplicibus quidem votis Eccleſia impuberum infirmitati ſuccurrit, dum vota ab iis emiſſa à parentibus irritari poſſe decernit, impuberéſque in parentum poteſtate ita vult eſſe conſtitutos, vt per votum de ſeipſis diſponendi nec ius eis concedat, nec poteſtatem faciat: in ſolemnibus

[a] Archidiac. in c. pueri 22. qu. 5.
[b] Innoc. & [c] Hoſtienſ. in cap. vel nõ eſt compos, de temporibus ordinationũ.
[d] Innoc. ſup.
[e] Hoſtienſis ſuprà.
[f] Mart. Brach. c. 19. refertur nomine Martini Papæ c. Diaconis, diſtinct. 27.
[g] Regul. 43. de regulis iuris in 6.
[h] Gloſſa in dictã regulã, & in c. plerumq; 2. quæſt. 7.
[i] Lege Gloſſam 1. in c. Lectores, diſt. 32.
[k] §. pubertatẽ inſtit. quibus modis tutela finitur, l. vltima C. eodem, cap. 1. & ibi Gloſſa 2. delicto puerorum, cap. 5. de ſpõſalibus impuberum. Gloſſ. pubert. c. penult. de ſepulturis.
[l] Trid. ſeſſ. 25. de regul. c. 15.
[m] Vide leg. final. C. de ætate aduocat. & l. final. C. de iudiciis, & cap. ad noſtrã de regularib.

Digitized by Google

A nibus quoque votis (quæ solemnia dici solent, quod ab ipsa Ecclesia grata, rataque habeantur) eorumdem impuberum imbecillitati consulit, dum eorum solemnia vota ante pubertatis annos emissa irritat, & se ea minimè suscipere, vel rata habere declarat. Annos verò pubertatis à decimoquarto [a] in masculis ius antiquum definit, Tridentinum à sextodecimo anno expleto quantum ad validam in religione faciendam professionem numerat. Vtrum Tridentini definitio etiam ad votum implicitum castitatis Subdiaconatui adnexum amplianda sit, difficultas est: mihi verò videtur amplianda non esse: præterquam quod enim in eo, & similibus casibus vix argumenta à pari deducta quidquam ponderis habere videntur: disparem quoque voti Monastici, & sacris Ordinibus adnexi habendam esse rationem ex pluribus capitibus elucet: Primò, quod austerior sit Monastica professio quàm Clericalis, quodque ipsa corporis nonnunquam habitudini omninò nociua sit, & contraria: cùm è contra difficultates Ecclesiastici status solâ voluntatis firmitate superentur, minus corporis

B robore, ac patientiâ indigeant: ideóque consultissimè Monacho ante pleniorem ætatem vouenti Ecclesia succurrit, etiamsi fortè Clerico minus necessarium iudicet succurrere, in cuius scilicet potestate vtplurimum situm est, vt sua munia plenè exequatur, cùm è contra propter corporis infirmitatem sæpè Monacho facultas nulla relicta sit austeras Monasterij regulas adimplendi. Secundò, quod secundùm humanum sensum ambulantibus optabilior sit Clericalis dignitas, quàm Monastica seueritas: cùm ergo iis præsertim Ecclesia ante ætatem maturiorem vouentibus prouideat, fieri potuit, vt ætatem grandiorem in Monachis profitentibus, quàm in Clericis, ad hoc, vt ad castitatem voto sese adstringere possint, Ecclesia definierit. Tertiò, quod cùm Ordinum character sit indelebilis, & in eo etiam qui vel castitatis voto, vel aliis Ecclesiasticis legibus solutus est, perseueret, ex quo persona ipsa sanctior & augustior redditur, quantumcumque statui Ecclesiastico renuntiet: è contra

C verò, qui Monasticis legibus solutus est, omninò extra statum Monasticum constituatur, nec Monasticam consecrationem amplius retineat: ideò fit, vt Ecclesia fortè faciliùs inducatur ad faciendam cum eo gratiam, qui quocumque modo ignorantiam, vel infirmitatem ætatis in professione religionis faciendæ allegarit, ad hoc vt prophanus omnino sit & laicus: quàm cum eo qui cùm verè sacram Ordinationem subierit, & per eam sacratior ac sanctior effectus sit, ætatis prærogatiua se tuetur, quominus decentes, & consentaneas statui suo leges, regulasque sectetur. Quartò, quod cùm frequens fuerit abusus in professionibus religionis ante pubertatem & discretionis annos emittendis, frequensque ea in re peccatum fuerit, in Ordinibus verò sacris ante hanc ætatem suscipiendis rarò, imo rarissimè peccatum vmquam fuerit, lex Ecclesiastica ætatem sexdecim annorum completorum definiens, Monachis ante discretionis annos professionem subuenire, de Clericis ordinatis nihil

D statuere voluisse probabiliter credi possit: *nam*, vt ait [b] Celsus, *ad ea potius debet aptari ius, quæ & frequenter & facilè, quàm quæ perraro euenium.* Hæc autem diuinando veluti & coniiciendo dicimus, non aliquid certi statuendo.

XV. Certum est autem in foro interiori eum qui nondum discretionis bonum attigit, quantumcumque annum etiam sextumdecimum expleuerit, ab omni Ecclesiastica lege, cuius obligationem nemo nisi voluntariè subire potest, immunem esse: probabile verò est in foro exteriori neminem præsumi debere acceptasse sacros Ordines, quibus ante discretionis annos initiatus fuerit; nisi qui vel eorum functiones exercuerit, vel priuilegia Clericatus sibi vendicarit, vel habitum Clericalem gestauerit, vel aliquo alio exteriori signo id testatus fuerit: qui enim nullo externo signo se ratum habere demonstrat, quod sibi ante discretionis annos collatum est, tantum abest, vt illud gratum habere præsumendus sit, quin potius eidē, quantū potest, renuntiare censendus sit: cùm enim priuilegia Clericalia ab iis saltem ex parte amittantur, qui Clericatus insignia refugiunt, quia Clericatui videntur renuntiasse: iure colligere possumus, eum qui postquam discretionis annos attigit, nullo exteriori signo ostendit se sacris

[a] Cap. significatum est de regularibus, & alibi.

[b] l. nam ad ea, ff. de legibus.

Ordinibus ſuſceptis conſentire, eiſdem videri diſſentire; durum autem eſt, vt qui ſacros ordines ante diſcretionis annos improbare præſumitur, ad onera ſacris Ordinibus annexa obligetur, quibus ſcilicet nemo niſi propria voluntate alligatur. E contrario vero æquum eſt vt qui ſacras Ordinum functiones vult attingere, eorumdem onera in ſe ſuſcipiat: quemadmodum enim [a] matrimonium, ſi vi aut dolo contractum fuerit, & cohabitatio ſpontanea ſequatur, validum præſumitur: ita mihi videtur ſacrorum Ordinum obligatio per exercitium liberum eorumdem ordinum, tanquam per conſummationem, & perfectionem acceptæ poteſtatis conualeſcere: quis enim credat eum ſuſceptis Ordinibus renuntiare, cui poteſtatem per illos traditam in actum reuocare libuerit? æquum eſt pariter, vt qui Eccleſiaſticis priuilegiis gaudere voluerit, eiuſdem ſtatus onera in ſe transferat, iuxta illam communem iuris regulam, [b] *qui ſentit onus, ſentire debet & commodum, & è contra.* Æquum eſt, vt qui habitum ſacri Ordinis geſtarit, eundem ordinem ſuſceptum ratum habere cenſeatur: quemadmodum enim vidua per velamen ſuſceptum ſtarui religioſo ſeſe obſtringere, ita Clericus ſacris ordinibus per habitum Eccleſiaſticum obligari præſumitur: videtur enim in clericatu perſeuerare velle, eoſque proinde, quos ſuſcepit, gradus libenter amplect[i], qui Eccleſiaſticum habitum ſponte geſtauerit. Conſentaneum tandem eſt, vt ſtatim quis poſt diſcretionis annos, ſi impubes ordinatus ſit, voluntatem ſuam aperte declarare compellatur, vt ſemoto omni dubio ad legum clericalium obſeruationem, vel ad clericalibus priuilegiis renuntiandum cogi poſſit; quod de lectoribus in Concilio Carthaginenſi [d] tertio ſanctè olim cautum fuit, vt pubertatis annos cùm attigiſſent, aut nuptias amplecti, aut cœlibatum profiteri cogerentur.

a Cap. ad id & cap. tua nos de ſponſalibus.

b Regul. 55. de regulis iuris in 6.

c Cap. vidua de regularibus, & alibi.

d Conc. Carthag. 3. c. 19.

CAPVT V.

Vtrum hæretici, ſcelerati, indocti, ſacræ Ordinationis ſint capaces.

§. I.

Affirmatiua ſententia concluditur.

I. CERTVM eſt, & indubitatum apud omnes, nec improbos, nec indoctos, multominus hæreticos ordinari licere, ne ordinationis ſanctitas polluatur, Eccleſiaſtica officia, vel negligenter, vel turpiter adminiſtrentur, ſanctiſſimus ordo dedecoretur, populus in perditionem malo vel exemplo, vel documento impellatur, ne ſuſque deque omnia ruant: neque hoc iam agimus: alia huius loco de probitate, fide, doctrina ſuſcipientium ſacram ordinationem, quàm quæ alibi, vbi de ætate & qualitate ordinandorum diſputabitur, ſeruari debet, agendi vtique ratio eſt: agimus ergo de ipſa Sacramenti ſubſtantia, vtrum in indignis conſiſtat, de ipſa Sacramento adnexa poteſtate, vtrum obſeruatis exterioribus ſignis, indignis conferatur: de ipſo tandem Sacramenti charactere, vtrum nefariis, & quibuſcumque quibuſque Sacerdotio inceptis ſi nihil aliud deſit, imprimatur; qua de re Catholici non dubitant, certũ habentes Sacramentorum ſubſtantiam & valorem à Chriſti meritis, non à ſuſcipientium diſpoſitione pendere: quidam autem hæretici negant, [e] Vvicleſus & Ioannes Hus, qui ſolos prædeſtinatos Sacramentorum capaces cenſebant, qui malos Sacerdotes eſſe poſſe negabant: quibus adiungi poſſe videtur Antonius [e] de Dominis, qui pluribus fusè oſtendere nititur, collatum indignis verum non eſſe Sacerdotium, ſuamque [f] poſt multam diſcuſſionem, ſententiam hanc eſſe explicat, ſacram ordinationem ex defectu notabili perſonæ ordinatæ nonnumquam quoad Deum irritam eſſe, neque inordinatum quidquam à Deo conferri, neque ſiquid illi operantur, ex vi ordinis interioris, valere ſed ex ſpeciali diuina prouidentia, ne ſalus animarum periclitetur.

II. Refutatur autem iſta ſententia iiſdem ferè argumentis, quibus [g] ſuprà characterem indelebilẽ quibuſcumque peccatoribus ineſſe probauimus. Quibus enim argumẽtis perſtare Sacerdotij poteſtatem in indignis oſtenditur; iiſdem quibuſlibet, licet indignis, ipſam conferri conuincitur. Refellitur item tum

e Antonius de Dominis lib. 2. de rep. cap. 4. num. 4. & ſequentibus.

f Idem ibidẽ num. 16.

g Vide ſuprà cap. 2. §. præſertim 5.

Concilij

A Concilij Conſtantienſis auctoritate prædictas Ioannis [a] VVicleſi, & Huſſij propoſitiones damnantis: tum ex ſanctione Concilij [b] Tridentini, quod anathemate eum percellit, qui dixerit: *Epiſcopos, qui auctoritate Romani Pontificis aſſumuntur, non eſſe legitimos, & veros Epiſcopos.* Innuens nempe ex vocationis, ſeu electionis, & ordinationis ritu dignoſcendum eſſe qui veri ſint paſtores, non ab vnuſcuiuſque moribus, qui ſæpe obſcuri, nec niſi diuino iudicio propalandi ſunt, authoritatem in Eccleſia eſſe deſumendam: tùm maximè ex omnium Theologorum ſcholaſticorum conſenſu id docentium: adeo vt nemo inter ipſos non veritatem iſtam Catholicam eſſe agnoſcat, nemo refragetur: necnon ex Eccleſiæ Catholicæ perpetuâ traditione, in qua ſemper obſeruatũ, vt quantumcumque aliquis ordinatus ſe criminoſum, ineptumve fateatur, verè tamen ordinatus crederetur, nec denuò conſecrari permittitur, qui poſt enormia crimina expiata per pœnitentiam, ſacris Altaribus dignus iudicatus eſſet, ſeu cui ſacro miniſterio inſeruire indultum foret. Imò pro bono pacis aliquando per-
B miſſum, vt redeuntes ab hæreſi, & in hæreſi ordinati, in gradu ſuſcepto manerent ſine vlla noua ordinatione: qua indulgentia erga Nouatianos Concilium [c] Nicenum primum, erga Donatiſtas [d] Africanum, erga alios Innocentius 1. ſeptima [e] generalis Synodus, octauum [f] ſeu nonum Concilium Conſtantinopolitanum ſub Ioanne nono, [g] Vrbanus ſecundus in Concilio Placentino, [h] Paſchalis ſecundus in Concilio Guaſtallenſi, & alij Pontifices vſi ſunt. Itaque Eccleſiæ praxi innoteſcit quantumuis criminoſos & ineptos, ſacram ordinationem nihilominus poſſe ſuſcipere.

III. Deinde ad Catholicæ ſententiæ confirmationem, & contrariæ refutationem, Scripturæ quoque ſacræ teſtimonia proferri poſſunt, quorum plurima ſuperiùs protulimus, hæc dumtaxat eo loco obſeruari non inutiliter poterunt: primum quòd ait Chriſtus Dominus, [k] *Super cathedram Moyſi ſederunt Scribæ & Phariſæi, quæcumque dixerunt vobis facite, ſecundùm opera verò eorum nolite facere:* Qui-
C bus verbis manifeſtè oſtenditur, ad Cathedram Moſis, & Eccleſiaſticæ poteſtatis faſtigium, etiam aliquos malæ vitæ & peſſimi exempli promoueri poſſe, qui tamen authoritatem retineant, & doctrinæ ſoliditatem. Deinde obſeruare etiam conuenit eâ ipſâ horâ quâ Iudas cum cæteris Apoſtolis Sacerdos ordinatus eſt, iis nempe verbis [l] *Hoc facite in meam commemorationem*, quæ ad Iudam æquè, ac reliquos Apoſtoſtolos dicta eſſe ex Euangelico contextu clarũ eſt, eadẽ inquam hora de proditione Chriſti Domini eũ cogitaſſe, cum antea acceptam Apoſtolatus dignitatem, quamuis ſceleratus, retineret: vt nempe innoteſceret, etiam perditos & nefarios valde Sacerdotes ordinari poſſe. Reprobum quoque Saülem cum ſatellitibus ſuis eo tempore, quo Dauidem iniuſtè perſequeretur, Prophetícus Spiritus Domini occupauit; Saül inquam, vt rectè ex ſcripturâ obſeruat Petrus Damiani, [m] *iracundiæ felle commotus, & furore ſimul, & ardore odij erat ſuccenſus; atque, vt non diutius immorer, Deo vacuus, malo ſpiritu fuerat irreuocabiliter mancipatus: tamen cum ad locum chori vaticinantis, accęſſit repente ſuper eum diuinus ſpiritus irruit, & velut appoſitam materiam ignis occupauit;* vt
D nempe diſceremus quemcumque improbum, ſtatim atque ad ſacram ordinationem accedit, & Epiſcoporum manibus capita ſubiicit, Spiritus ſancti virtute in Sacerdotem conſecrari, & ex prophano, ac Laïco, in ſacrum Dei miniſtrum immutari. Similiter Balaam à Balac mercede corruptus, cum populo Iſraëlitico maledicere conaretur, inuitus è contrariò benedicebat, & quãuis non vno graui ſcelere inquinatus, prophetico tamen ſpiritu loquebatur, & maximi momenti myſteria prædicebat, vt diuinam gratiam, quæ ſe in alios extendit, qualis eſt Sacerdotij ordinumque poteſtas, etiam in ſceleratos, peſſimoſque ſine ſui diminutione transfundi doceremur, quod egregie oſtendit citatus Petrus Damiani, dum ait, [n] *Quid ergo mirum, ſi omnipotens Deus, qui ſemper eſt, quod eſt, & mutari non nouit, nihilominus antiqua examinis ſui iura cuſtodiat, & eandem aſſuetæ diſcretionis regulam teneat; vt quod in Balaam fecit, hodieque in ſuis ſimilibus non diſſimiliter operetur, quatenus & pro largitate clementiæ, dona ſua indignis exhibeat, & pro cenſura iuſtitiæ, dignæ eos vltionis ammaduerſione percellat.* Nec malo

[a] Lege art. VVicleſi 4. 8. 15. ſeſſ. 8. Concilij Conſtan. art. VVicleſi & Huſſij 12. & 13. ſeſſ. 15. & art. Huſſ. 5. & 7. 8. 10. 11. 12. 13. 20. 21. 22. 24. cadẽ ſeſſ.

[b] Concilium Tridentinum ſeſſ. 23. c. 8.

[c] Concil. Niceanum 1. c. 8.

[d] Conc. Africanum 34. & in codice can. Eccleſ. Afric. c. 68

[e] 7. Synodus act. 1.

[f] Synodus 8. vel 9. Conſtãtinopol. ſub Ioanne 9. actione 2.

[g] Vrbanus 2. in Concilio Plac. c. 11.

[h] Paſchalis in Conc. Guaſtal. c. 2.

[i] Vide Auguſt. lib. 2. contrà Parmenianũ cap. 13.

[k] Matth. 23.

[l] Matth. 26. Mar. 14 Lucæ 22. Ioan 13.

[m] 1 Regũ 19.

[n] Petrus Damiani opuſculo 6. cap. 8.

[o] Numer. 23. 24.

[p] Damiani ſup. cap. 7.

idem Petrus Damiani ex alio ſcripturæ loco, idem etiam arguere mihi videtur.[a] *Non enim*, inquit, *legitur, quia ſpiritus, vbi dignum eſt, ſpirat: ſed potius dictum eſt: vbi vult, ſpirat, vt profectò ſpiritualis gratia, quæ ex Eccleſiaſticâ inſtitutione tribuitur, diuinæ potius voluntati quàm humanæ menti adſcribatur*: Et certè patet *ordinis* [b] *Sacramentum, & indignum accipere, cui per intentionem vel vitæ meritum non concordat.* A

[a] Idem c. 8.

[b] Ioan. 3.

IV. Denique ex tota Donatiſtarum hiſtoria validè Catholica ſententia confirmatur, Donatiſtarum [c] enim cum Catholicis controuerſia occaſione Cæciliani Epiſcopi in Carthaginenſem Epiſcopum à Felice Aptungitano Epiſcopo conſecrati enata eſt, à quo cùm Secundus Numidiæ Primas & alij in Concilio Cirtenſi damnati Epiſcopi abhorrerent, traditionis crimen in Cæcilianum eiuſque ordinatores deriuare conati ſunt, irritam exinde eius ordinationem, nullamque eſſe inferentes, quæ & ordinantium & ordinati crimine pollueretur: Catholici è contrà non ſolùm obiecta Cæciliano & eius ordinatoribus crimina ſæpiſſimè refutarunt, verùm etiam, illudque maximè, aduerſus eoſdem Donatiſtas defenderunt, nec ordinantium impietatem, nec ordinandorũ crimina obeſſe potuiſſe, quominus Cæcilianus, aut quiuis alius, ordinis Sacramẽto verè initiaretur, & collata ab eo vel alioquocumq; Sacramẽta, robur ſuum, ac firmitatem obtinerent. Quare duplex inter Catholicos & Donatiſtas erat quæſtio, vna facti, cùm hi Cæciliano crimina obiicerent, illi refellerent; altera iuris de ordinationis dependentiâ vel independentiâ à bonitate, ſiue miniſtri, ſiue ſuſcipientis: Donatiſtæ ſchiſmatici habiti ſunt, quod nempe legitimæ egregij & probati Paſtoris electioni ſeſe opponerent, & neglecto vero Epiſcopo cui reliquus Chriſtianus orbis communicabat, alterum ordinaſſent: ratione verò poſterioris hæretici iudicati ſunt, quod Sacramentorum efficaciam non ex meritis Chriſti, ſed ex ſuſcipientium, vel conferentium bonitate, metirentur. Oportuit itaque hiſce Eccleſiæ ſæculis, quibus aduerſus Donatiſtas pugnatum eſt, perſuaſum Catholicis fuiſſe tanquam diuinâ fide ordinationem ſacram à ſuſcipientis bonitate vel dignitate nullatenus dependere. [d] Vide autem quæ ſupra ex Auguſtino protulimus, dum in hæreticis characterem ordinationis manere docuimus. B G

[c] Optat. lib. 1. contra Parmenianum, & Auguſt. lib. 1. contra eumdẽ & in breuiculo collat. & de vnitate Eccleſiæ lib. primo, & alibi.

[d] Vide ſuprà §. 1. & 4 cap. 2. ſect. præcedentis.

§. II.

Obiectiones in contrarium proponuntur.

V. Varia autem contra hanc Catholicam veritatem obiici poſſunt, præſertim ex Patribus, primùm ex Clemente Romano in Conſtitutionibus Apoſtolicis, & Dionyſio, vtriſque Apoſtolicis viris; eorum primus aduerſariis fauere videtur dum hæc habet, [e] *Epiſcopus ignorantia, aut malo animo oppletus, Epiſcopus eſt, ſed falſus Epiſcopus, non à Deo, ſed ab hominibus promotus*: & paulopoſt, [f] dum eos, qui mali creantur & indigni ψευδώνυμους ἐπισκόπους, καὶ πρεσβυτέρους, *falſos nempe Epiſcopos, & Presbyteros vocat.* Dionyſius verò Epiſtola ad Demophilum clariùs his verbis, [g] *quod ſi Sacerdotum ordo illuſtrandi vim habet, profectò penitus abhorret à Sacerdotum ordine, atque facultate, is qui illuſtrandi vi non eſt præditus* (ὁ μὴ φωτιστικὸς) *ac multo magis* (ὁ ἀφώτιστος) *qui illuſtratus non eſt, atque mihi videtur temerarius, qui ſibi ſumit quæ ſunt propria Sacerdotum. Neque metu, & pudore à diuinorum tractatione, præter captum & mentem deterretur, putatque Deum ignorare, quæ ipſe ſibi eſt conſcius, & ſperat ſe deceptorum eum, qui à ſe falſo nomine appellatur pater, audetque ſceleſtas ſuas maledictiones* (τὰς ἐναγεῖς αὐτοῦ δυσφημίας) *neque enim* (προσεύχας) *preces dixeram in diuinis myſteriis Chriſti imitatione proferre*; vnde ſubdit οὐκ ἔστιν οὗτος ἱερεύς, οὐκ ἔστιν, ἀλλὰ δυσμενὴς, δόλιος, ἐμπαίκτης ἑαυτοῦ, καὶ λύκος ἐπὶ τὸν θεῖον λαὸν τοῦ κυρίου κατοπλισμένος, *non eſt iſte Sacerdos, non eſt, ſed inimicus, fallax, irriſor ſui, lupuſque in gregem Dominicum ouinâ pelle armatus.* Audis ergo ex Dionyſio Sacerdotes, qui nec exemplo, nec doctrina aliis præluceré poſſunt, qui diuinâ gratia illuſtrati non ſunt, veros Sacerdotes non eſſe, ſed falſos, ſed ſpurios, ſed ſuiipſius, ſtatuſque irriſores, quod nempe ex eo probat quia ἱερέων διακόσμησις ἐστὶν ἡ φωτιστική *ordo Sacerdotum debet eſſe illuminandi virtute præditus.* Quomodo autem qui toti tenebræ ſunt, non ſolũ tenebroſi inter cœli Eccleſiaſtici, ſtellas numerari, ordinemque D

[e] Cõſt. Apoſt. lib 8. cap. 2. ἐπὶ ἑτέρους ἀγροὺς ἐπὶ καινοῦς πατρὸς, ἕτερος ἐστι, ἀλλὰ ψευδώνυμος, οὐκ ἔστι θεοῦ, ἀλλὰ τοῦ διαβόλου ἀπόστολος.

[f] Ibidem.

[g] Dionyſ. epiſt. 8. ad Demophilũ.

Digitized by Google

A nemq; lucentiũ augere possunt? ac ne ipsis solam status Sacerdotalis sui perfectionem adimi à Dionysio responderes, nõ agendi diuina facultatẽ, temerarios eos vocat, si Sacerdotalia munia attrectare præsumant, eorumq; preces maledictiones appellat: quomodo autem maledictiones eorũ verba dici possunt, si verè sunt consecratoria, si in Sacramentis administrandis efficacia sunt diuinæ gratiæ instrumẽta, si in sacrificio offerẽdo propitiatoria, vel Eucharistica cẽsentur?

VI. Secundò probari potest eadem sententia ex Cypriano, tum Epistola ab eo scripta cum collegis ad Clerum & plebes in Hispania consistentes de Basilide & Martiale: tũ Epistolâ ad Antonianũ de Nouatiano: primâ siquidẽ Epistola, postquã aliqua ex Scriptura sacrâ testimonia produxit, quibus sanctitas, & integritas in ordinando Sacerdote præscribitur generatim, docet quã sollicitè & religiosè eniti oporteat, [a] *vt in ordinationibus Sacerdotum, nonnisi immaculatos, & integros Antistites eligamus, qui sanctè, & dignè sacrificia Deo offerentes, audiri in precibus possint, quas faciunt pro plebis Dominicæ incolumitate, cum scriptum sit,* [b] *Deus peccatorem non audit*; B fuséque ostendit plebem ab eorum delictorum contagio immunem non esse, cum Sacerdote peccatore communicantem: ex Osea [c] item sacrificia peccatorum tanquam panem luctus esse refert, & omnes qui ex eo manducant contaminari: ipsos quoque [d] Chore, Dathan & Abiron comparat: quæ omnia, & alia quæ ibidem subdit, arguunt Cyprianum nequaquam censuisse vera Sacramenta, ac sacrificia ab iniquo confici Sacerdote: aliàs quomodo panem luctus vocaret Eucharistiam ab eo consecratam? quomodo ab illo qui vera Sacramenta daret, plebem abhorrere debere diceret? cur eandem, si impiis misceretur, sacrilegio contaminatam crederet? quomodo denique Chore, Dathan, & Abiron, quos certum est veros non fuisse Sacerdotes, sed temerarios ordinis Sacerdotalis irrisores, vt ibidem Cyprianus agnoscit, dum eos *contrà Aaron Sacerdotem sacrificandi sibi licentiam vendicasse* scribit; quomodo inquam talibus indignos Sacerdotes cõpararet, si dignitatem ac potestatem Sacerdotalem integram apud illos residere arbitraretur? Alia verò Epistola ad Antonianum [e] de C Nouatiano Schismatico loquutus, eum quantumuis legitimè fuisset electus, negat fore verum Episcopum, qui à totâ Ecclesiâ se diuisisset, *Episcopatum autem*, inquit, *tenere non posset, etiamsi Episcopus prius factus à Coepiscoporum suorum corpore, & ab Ecclesiæ vnitate descisceret, quando Apostolus admoneat, vt inuicem nosmetipsos sustineamus, ne ab vnitate, quam Deus constituit, recedamus & dicat, sustinentes inuicem in dilectione,* [f] *satagentes seruare vnitatẽ spiritus in coniunctione pacis. Quicergo nec vnitatem spiritus, nec coniunctionem pacis obseruat, & se ab Ecclesiæ vinculo, atque à Sacerdotum collegio separat, Episcopi nec potestatem potest habere, nec honorem, qui Episcopatus, nec vnitatem potuit tenere, nec pacem.* Quibus verbis manifestè indicat saltem schismaticos veros non esse Sacerdotes, ab iisque non solùm Sacerdotalem dignitatem auferri, verùm etiam potestatem.

VII. Tertio loco adderem Hieronymum, [g] nisi iam desumpta ex eo testimonia, loquendo de stabilitate characteris, à nobis proposita, ac soluta fuissent. D Addo itaque Augustinum, seu quicumque author est quæstionum sexaginta quinque, Gelasium, & Leonem primũ. Augustinus [h] quidem sequutus Hieronymum in Epistolam ad Galatas, *Apostolorum genera quatuor statuit, à Deo non per hominem, à Deo, sed per hominem, per hominem tantum, & ex se; à Deo etenim missus est Moyses; à Deo & per hominem, sicut Iesus Naue; per hominem tantum, sicut nostris temporibus, multi fauore vulgi in Sacerdotium subrogati sunt: ex se autem, sicut ipsi sunt Pseudoprophetæ*, cuius quæstionis [i] solutioni aliam subnectit. *Quomodo possumus cognoscere qui mittatur à Deo.* Cui quidem iis verbis respondet, *illum cognosce missum à Deo, quem non paucorum hominum laudatio, vel potiùs adulatio elegit, sed illum quem & vita, & mores optimi exornant, & Apostolicorum actio commendat Sacerdotum, vel etiam vniuersorum populorum iudicio comprobatur: qui non appetit præesse, qui nec pecuniam dat, vt Episcopatus honorem acquirat: nam de eo qui præesse festinat, quidam patrum eleganter expressit, dicens, sciat se non esse Episcopum, qui præesse cupit, non prodesse.* Ex quibus, inquiunt aduersarij, videtur colligi, quosdam ab hominibus ordinatos, quorum nempe mores muneri non congruunt, à Deo minimè constitui, nec pro

[a] Cyprianus epist. 68.
[b] Ioan. 9.
[c] Osee 9.
[d] Num. 16.
[e] Cypr. epist. 52.
[f] ad Ephes. 4.
[g] Hieron. in cap. 1. ad Galat.
[h] Auctor 65. qq. quæst. 64. tomo 4. operum Augustini.
[i] Idem Author quæst. 65. q. vlt.

ministris haberi, ideoque cùm legitima missio debeat esse à Deo, eaque ad legitimum Euangelij ministrum requiratur, huiusmodi homines, licet exteriori ceremoniâ consecratos, verè tamen coram Deo ordinatos non esse. Clariùs verò [a] Gelasius Elpidio Episcopo, *Sacrosancta*, inquit, *religio, quæ Catholicam continet disciplinam, tantam sibi reuerentiam vendicat, vt ad eam quilibet, nisi purâ conscientiâ non studeat peruenire. Nam quomodo ad diuini mysterij consecrationem cœlestis spiritus inuocatus aduenier, si Sacerdos, & qui eum adesse deprecatur, criminosis plenus actionibus reprobetur?* quæ si Gelasij verba expendamus, negantis cœlestem spiritum ad mysterij consecrationem aduenire, vbi scelestus consecrat, reperiemus eam esse huius mentẽ, puta non esse validam consecrationem quæ impio ore profertur. Similiter quoque Leo primus [b] Epistolâ ad Rusticum Narbonensem, non legitimè neque canonicè ordinatos non videtur pro ordinatis habere, vnde ait, *cum sæpè quæstio, de malè accepto honore nascatur, quis ambigat nequaquam istud esse tribuendum, quod non docetur fuisse collatum?* at scelerati publicorumque saltem criminum rei non legitimè ordinantur, proindéque ex eius mente perperam, nec omninò ordinantur.

[a] Gelas. Elpidio, refertur 1. quæst. 1 can. sacrosancta.

[b] Leo 1 epist. 92. al 93 cap. 2.

VIII. Quartò, tum ex Chrysostomo, tum ex Authore operis imperfecti apud Chrysostomum suam aduersarij sententiam confirmare nituntur: [c] Chrysostomus siquidem videtur innuere malos à Deo minimè ordinatos, imo nec coram Deo ordinatos esse, per quos tamẽ Deus ex speciali prouidentiâ, gratiæ auxilia in nos influat. Vbi enim dignitatem Sacerdotij commendauit, Sacerdotes, quamuis malos, honorandos esse contendit, & Sacerdotem qui despicit, Deum quoque, qui eum ordinauit, despicere admonuit, spesque nostras inanes esse docuit, nisi per Sacerdotem Deus operaretur: mox illa subiungit, *quid ergo Deus omnes ordinat, etiam indignos? non omnes quidem ille ordinat, per omnes tamen ille operatur salutem populi moliens, non illorum intuens merita?* quare quamuis posteà fusè exemplis asinæ loquentis, Balaam scelesti hominis prophetantis, Iudæ, & aliorum, quos Christus se reprobaturum enuntiauit, aliisque argumentis demonstret etiam per impios diuino ministerio famulantes Deum operari, videtur tamen satis prædictis verbis ostendisse eum non impiorũ ordinationi, cui aliquid ex pacto debeat, sed suæ misericordiæ, cuius amantissimus est, id tribuere. Sed omnium clarissimè [d] Author operi imperfecti in Mathæum, prophanos non à Deo ordinari, non coram Deo ordinibus vllis insigniri, nec gratiam ordinis recipere, imò nec eos, qui mali futuri sunt, ea gratia donari, vel à Deo ad hoc ministerium assumi docet: hãc enim quæstionem mouens, cur, qui vnum talentum acceperit, id est populus, is solum fodisse ipsum dicatur in terra, cùm neque qui duo, neque qui plura talenta acceperat (vt Clerici) abscondisse vllum scribatur, cùm multi Doctores reperiantur inutiles. *Attende*, inquit, *Deus secundùm præscientiam suam licet sciat, qui iusti futuri sunt, & qui iniusti, tamen omnes vocat ad fidem, dans & gratiam credendi in Christum, quod est talentum boni quidem ad salutem, malis autem ad præiudicium, vt inexcusabiles fiant; Diaconis autem, & Doctoribus secundùm prouidentiam suam illis videtur iniungere ministerium Diaconatus, aut Presbyteratus qui sunt iusti: qui autem inueniuntur iniusti, illos homines ordinasse videntur. ab exitu ergo rei cognoscitur qui à Deo ordinatus est, & qui ab hominibus: qui enim ministerium suum benè consummauerit, apparet, quia ex Deo fuerat ordinatus: qui autem ministerium suum non benè consummauerit, ex hominibus ordinatus est. Quomodo autem quidam Sacerdotes ex hominibus ordinantur, manifestè in libro octauo Canonum Apostolorum dicitur: qui autem ex hominibus ordinatus est, quantum ad Deum, non est Diaconus, aut Sacerdos: ergò in Sacerdotibus quidem, & Diaconis non est inuentus, vt perdat talenta, qui secundùm præscientiam ordinatur à Deo: in popularibus autem euenit, quomodo etiam qui peccata futurus est, à Deo accepit fidei gratiam. Secundùm hæc ergo quæ diximus, si Presbyter, aut Diaconus peccator inuentus fuerit, quoniam quantum ad præscientiam Dei, sicut iam diximus, non ex Deo, sed ex hominibus factus videtur Presbyter, aut Diaconus, quasi Laïcus inuentus inter eos, qui vnum talentum fidei acceperunt; ac per hoc nemo ordinatus à Deo peccat, nisi vt qui vnum talentum accepit à Deo. Ideò autem gratia fidei omnibus præstatur, gratia autem Clericatus non omnibus, sed dignis, quia in illa causa salutis est, in istâ autem dispensatio ministerij.*

[c] Chrysost. homil. 2. in 2. epist. ad Timoth. τί οὖν φησί; πάντας ὁ Θεὸς χειροτονεῖ, ἢ πολλοὺς ἀπελέγχει: πάντας μὲν ὁ Θεὸς οὐ χειροτονεῖ. διὰ τοῦτο οὐδὲ αὐτοὺς ἐποίησε, εἰ μὴ αὐτοὺς ἀπελέγξει διὰ τοῦτο καὶ τοὺς λαοὺς.

[d] Author operis imperfecti hom. 33. in Chrysost.

Hactenus

A Hactenus citatus Author operis imperfecti, ex cuius integrâ ratiocinatione, in assignanda disparitate, inter donum fidei, & donum Clericatus, inter Christianos quoque & Clericos, hanc esse eius mentem patet, quod cûm Christiastiani & fideles esse possint, quantumuis eos sceleratissimos fore Deus præuiderit: Sacerdotes, è contrà vel Diaconi esse nequeant, nisi quos benè vsuros Sacerdotio vel Diaconatu, Deus præuiderit, & quamuis Christiani donum fidei, quo abusuri præuidentur, accipiant; non sic tamen Sacerdotes, aut Diaconi habituri sint Ordinis sui gratiam (quam in sincerâ administratione, iustitia sollicitè præsidendi Ecclesiæ, potestate sincerè prædicandi, baptizandi, offerendi pro populo mundum & immaculatum sacrificium, & pro peccatis orandi eodem loco sitam esse docuit) si nempe indignè eâ vsuri à Deo præuideantur, quantumcumque coram hominibus ordinati videantur. Quæ doctrina eadem est cum doctrina VVicleffi, imo fortasse peior, quod non solum ab ordinatione malos pro tempore, quo mali sunt, verumetiam bonos, qui futuri mali
B sunt, tanquam eius suscipiendæ incapaces omnino reiiciat.

IX. Quintò fidem saltem susipientis, ad ratam validamque Ordinis sacri susceptionem necessariam esse, iis etiam Patrum authoritatibus aduersarij confirmare conantur, qui nimirùm docuisse videtur baptismatis aquas, quibus adulti veræ fidei inanes ac vani intinguantur, non solùm salutares non esse, sed nec sacra Symbola videri, nec Sacramenti veritatem continere. Id verò docuisse videntur Cyrillus Hierosolymitanus, & Augustinus: Cyrillus [a] quidem apertius, his nempe verbis, *μόνοι γὰρ οἱ αἱρετικοὶ ἀναβαπτίζονται, ἐπειδὴ τὸ πρότερον οὐκ ἦν τὸ Βάπτισμα*, *nam soli hæretici rebaptizantur: siquidem prius illud non erat Baptisma.* [b] Augustinus verò obscuriùs, dum videlicet sibi ipse hanc quæstionem proponens, nihil ne interfit, quo animo quis Baptismum accipiat, vt verè baptizetur, respondet, putare se *habere eos Baptismum, qui vbicumque, & à quibuscumque illud verbum Euangelicum consecratum, sine suâ simulatione, & cum aliquâ fide accepissent*: indicans nimirum, si sine fide acceptum sit, Baptisma non valere. Quis autem dubitet, fi-
C dem susipientis, si necessaria sit; vt Baptismus animam attingat, vt interius baptizatum consignet, vt Christianæ militiæ notam imprimat, necessariam quoque fore, vt Ordinationis sacra ceremonia, è Laicis nos ad Clericorum ordinem transferat, vt Sacerdotalis vel Diaconalis characteris ex plebeiis nos in diuinos homines transformet, vt sacrorum mysteriorum ministeriorumque perficiendorum potestatem tribuat, & eadem ratione quâ Baptismus susipientis fide indigere dicetur, ne nudum elementum censeatur, eadem ratione fidem quoque susipientis vnumquemque egere creditum iri, vt Sacramenti veritatem obtineat.

X. Sextò tandem, & vltimo, quia passim, qui pecuniâ, qui ambitu, qui malis artibus ad sacros Ordines, dignitatesque Ecclesiasticas irrepserunt, qui violentia, vel tyrannide ad hæc ipsa inuolarunt, non Episcopi, non Sacerdotes, non Clerici fuisse, non Ordines recepisse à Conciliis, Pontificibus Summis, & Patribus dicuntur: Quod sanè ostendit indignos, & sceleratos, Ordinationis sa-
D cræ incapaces esse, eosque nec Ordines recipere, nec Ecclesiasticos gradus conscendere, nec illas quas non merentur, assequi dignitates. Plura producere possum huius rei testimonia, paucis contentum lectorem esse velim, ne si plura proferam, instituti mei limites excedere videar, multaq; non suo ordine dicere, aut alio meliori dicenda, ad fastidiũ inculcare. Ad rem facit Concilij Constantinopolitani primi generalis, Canon de Maximo Cynico editus, quo nempe statutũ est, [c] *ὥστε μὴ τὸν Μάξιμον Ἐπίσκοπον ἢ γεγονέναι, ἢ εἶναι μήτε τοὺς παρ' αὐτοῦ χειροτονηθέντας ἐν οἱασδήποτε βαθμῷ κλήρου πάντων καὶ τὸν ὅσα αὐτὸν, καὶ τῶν παρ' αὐτοῦ γενομένων ἀκυρουμένων*, vt neque Maximus fuisse, aut esse etiam putetur Episcopus, neque hi, qui ab eo sunt ordinati, qualemcumque gradum Clericatus obtineat, omnibus scilicet quæ circà eum vel ab eo gesta sunt in irritum reuocatis? Meminisse etiam liceat Canonis [d] illius quo Synodus, quarta Constantinopolitana, quæ generalis octaua dicitur, Photium contra ius fasque, præcipiti temeritate, velut atrocem lupum in gregem Christi insilientem, orbemque terrarum perturbatione complentem,

[a] Cyrillus in præfat. catechef.

[b] Augustinus de vnico Baptismo lib. 7. cap 53. habetur de consecrat. dist. 4. c. solet.

[c] Constantinop. 1. can. 4.

[d] Synodus 8. Generalis can. 4.

μηδέποτε γεγονέναι ἱερατικὸν, ἢ νῦν ὑπάρχειν, neque fuisse antea, neque esse nunc, suo tempore, Episcopũ dicebat, irritasq; ab eo Ordinationes factas declarabat: Præfectis Monasteriorũ ab eo institutis præfecturã abrogabat, imo etiam (si versioni [a] Anastasij Bibliothecarij in Latinum ex Græco fideliter factæ, & prædicto Adriano Pontifici dicatæ credimus) Ecclesias, vel Altaria consecrata, vel ab iis, qui ab ipso consecrati fuerant, iterum consecrari, & stabiliri decernebat, *omnibus maximè quæ in ipso, & ab ipso ad Sacerdotalis gradus acceptionem, vel damnationem acta sunt, in irritum ductis.* Quibus adde [b] Gregorium Magnum, quo teste quicumque studet pretij datione sacrum Ordinem mercari, *Sacerdos non esse, sed dici tantum inaniter concupiscit.* Adde [c] Ambrosium qui in Simoniacorum ordinatione, pecuniam dari, & accipi, animam perdi, lepram immitti docet: adde innumeros alios, qui illicitas ordinationes, nullas, irritas, vanas affirmant, immeriter, seu illicitè promotos, Sacerdotes esse, Clericorum gradui adnumerandos, Sacerdotum Catalogo inferendos negant.

A

[a] Eadem Synod. cap. 4. secund. versio. Anast. Bibliothec.

[b] Greg. Syagrio Episcopo Augustodun. lib 7. epist. 1. 10. refertur 1. q. 1. c. 8.

[c] Ambros. de dignitate Sacerdot. cap. 5.

B

§. III.

Respondetur prædictis obiectionibus.

XI. Verùm argumenta ista omnia leui negotio diffluntur, si in memoriam reuocauero, quod iam expositum est, ordinationem nempe vsitatâ tum apud Patres, tum etiam apud nos loquendi formulâ, dici irritam, inanem, vanam, quæ gratiâ vacua fuerit, & per quam collatæ potestatis functiones sint interdictæ: Sacerdotes quoque, Diaconos, Clericos negari, qui Sacerdotalem grauitatem, Diaconalem puritatem, Clericorum sanctimoniam, suique Ordinis perfectionem minimè assequantur, eamque minimè referant, qui suo gradu moti, honore Sacerdotali, Diaconali, Clericali priuati, priuilegiis Cleri spoliati sint; qui Ordinis suscepti functiones nonnisi nefariè, contrà Ecclesiæ interdictum exercere possint. Hæc enim omnia, quæ satis trita & vulgata sunt, si semel animo C complexi fuerimus, si pariter ad detestationem temeritatis eorum, qui contrà fas, iusque omne, ad sacram Ordinationem accedere immeriti, & indigni præsumunt, Patres non molli sermone, non delicatis verbis, non leui dicendi genere, sed aculeatis sermonibus seuerioribus, & per amplificationem quodammodo grandioribus vti debuisse nobis persuaserimus; nulla admirandi ratio suberit, cur toties à Sacerdotali Ordine, munere, potestate eos deiicere videantur, quos certum est è suo loco, gradu, honore, dignitate, officiis, munere, Ecclesiam, quantum potuit, suis decretis dimouisse.

XII. Patet id maximè in allatis sanctorum Clementis & Dionysij authoritatibus, quos certum est in malis Sacerdotibus, inuiolabile Sacramentum Ordinis agnouisse, quamuis falsos eos Sacerdotes vocarint, & indignos Sacerdotum nomine scripserint; Clemens siquidem Romanus, eo, quod aduersarij laudant, capite, fusè ostendit gratias gratis datas in improbis etiam reperiri, neque ideò aliquem pium probari, quod vel futura prædicat, vel Dæmones eiiciat: Baalam, & Caipham, itemque malos Angelos, futura prædixisse, eosdem quoque Dæmones sibi aliquando colludere, &, vt præstigias faciant, sibi inuicem cedere; quibus addit, nec Regem impium Regem esse, sed tyrannum, nec Episcopum improbum, vel ignorantem Episcopum esse: qua sanè sententia, sicut certum est, improbo Regi potestatem regiam eum non adimere, quam liquet etiã in sceleratissimis residere; ita nec Episcopalem ab improbo Episcopo dignitatem, vel Ordinem auferre credendum est: sed sicut Regis nomen, vtpotè honorificum, ad eos solùm significandos, qui regiâ potestate benè vtuntur, transferre consentaneum ducit, Tyrannos vocans, qui concessâ potestate abutuntur: ita Episcoporum ac Sacerdotum nomen augustius existimasse videtur, quàm vt eis tribuat, qui Episcopalem, quam vtique retinent, potestatem, atque auctoritatem turpibus actionibus commaculant, quibus propriè, ac conuenienter, etymologia nominis Episcopi, vel Sacerdotis minimè quadrat; D

tum

A tum falsorum Sacerdotum pœnas proponit, cáque à se dici testatur, non quod prophetias pro nihilo ducat, sed vt τὸ θεῖον τῆς ἀλαζονείας, *audaciam seu temeritatem insolentium* reprimat: Dionysius [a] autem, cùm Demophilum redarguit, quod Sacerdotem reprehenderit, & quamuis nefariè agentem Sacerdotem, neget à Laico, vel Monacho corrigi posse, ne ordinum à Deo statutorum distinctio peruertatur, & qui inferioris gradus sunt, supra eos qui sunt superioris insolescant: satis ostendit Sacerdotes, etiam nefarios, ac diuinæ legis ignaros, dignitatem Sacerdotalis ordinis retinere, quamuis non omnino eius efficaciam retineant. Quippe qui tantum absunt à Sacerdotali officio, vt alios exemplis suis doctrinisque purgent atque illustrent, quod Sacerdotalis ordinis proprium est cùm potius actibus suis, & ignorantiæ defectibus tetras populo tenebras offundant, maculasque ac labes inducant.

[a] Dionysius epist. 8. cit.

XIII. Cyprianum non omninò ab aduersariorum errore immunem me præstare spondeo: cùm enim Baptisma, aliaque Sacramenta, ab hæreticis collata
B nulla esse censeret, facilè inductus est, vt nec ab hæreticis suscepta valere crederet: numquam tamen eorum sententiæ fauere putandus est, qui improbos Sacerdotes ordinari posse negant, & sacræ Ordinationis interiùs suscipiendæ incapaces eos esse affirmant. Apage hanc à Cypriano, vel quouis cordato homine ridiculam sententiam. Quare cùm Epistola [b] ad Hispanos, nonnisi immaculatos Antistites eligendos docuit, id vtique docuit, quod omnes Catholici sentiunt, & boni omnes exoptant, nulla erroris hîc suspicio est: cùm impiorum sacrificia polluta dixit, eorum, quatenus ab impiis proficisci cogitantur, ad quorum scilicet damnationem attrectantur & ruinam, rationem habuit, non autem prout institutorem habent Deum, autoremque principalem, cuius sanctitate ita sancta sunt, vt ministri, vel suscipientes, quantacumque nequitia in seipsis nequaquam maculentur: sed, vt duobus verbis dicunt Theologi, sacrificia ipsa spectasse dicendus est, vt opus sunt operãtis, non vt ex opere operato, sanctitatẽ ac sanctificandi virtutem continent. Cùm [c] ab impiorum
C Sacerdotum contagione plebem coinquinari dixit, quâ ratione id dixerit ostẽdit: rationem huius peccati plebi assignans, quandoquidem *ipsa maximè habeat potestatem, vel eligendi dignos Sacerdotes, vel indignos recusandi.* Cùm [d] tandem improbos Sacerdotes cum Core, Dathan, & Abiron confert, vel de intrusis Sacerdotibus, quales erant Basilides & Martialis, de quibus ibi verba facit, sermonem tantum habet, vel comparationem non in omnibus, vt sæpissimè accidit, eandem, ac consentaneam instituit. Cùm verò idem [e] Cyprianus Epistola ad Antonianum, eos qui vnitatem Ecclesiæ dissoluunt, séque à Sacerdotum collegio separant Episcopi, nec potestatem habere posse asseruit, nec honorem, vel adhunc errorem collimat, qui in ipso, aliisque Africanis, & Asiaticis Patribus damnatus est, hæreticos potestate conferendorum Sacramentorum penitus excidere: vel id tantum innuit, legitimam apud Schismaticos auctoritatem, dignitatémque Episcopalem non remanere, quos nempe Ecclesia acceptæ potestatis exercitio, ob pacis violationem, priuat.

[b] Cyp. epist. 68. ad Hispanos.

[c] Ibidem.

[d] Cyp. ibid.

[e] Cypr. epist. 52. cit.

D XIV. Iam superiùs explicatus fuit à nobis Hieronymus, eo quo obiectus est loco Augustinus, seu quiuis alius sexaginta quinque quæstionum Auctor [f] sententiam Catholicam nullatenus impugnat: verum est quidem, quod tum ille, tum alij Patres docent, multos Deo minimè vocante ordinatos fuisse; falsum est non diuinitus institutum Sacramentum illos suscepisse. Nam sicut verè Reges erant, de quibus aiebat Dominus per Oseam, [g] *ipsi regnauerunt & non ex me; principes exstiterunt, & non cognoui*, neque enim omnes Reges secundùm cor Dei, neque omnes principes voluntate beneplaciti à Deo probantur. Et sicut verè Prophetæ erant, de quibus ipse quoque Dominus per Ieremiam, [h] *non mittebam Prophetas, & ipsi currebant, non loquebar ad eos, & ipsi prophetabant*, ita verè Sacerdotes sunt, qui à Deo non vocati, non diuino instinctu, non impulsu ad ordines accedunt, dummodo ab hominibus perfectiorem in ordine Sacerdotali manus impositionem accipiant, non quidem negante Deo cõcursum suum specialem, quem Sacramentis à se institutis alligauit, sed suum improbitati suf-

[f] Auctor 65. qq. suprà.

[g] Oseæ cap. 8.

[h] Ierem. 23.

cipientis denegante aſſenſum. Cuiuſmodi proinde à ſolis hominibus non à Deo ordinatos, & Author iſte quæſtionum, & alij Patres vocitant: quia quãuis verum ſit, non aliunde quam à Deo poteſtatem ordinis ipſos accipere, à ſolis tamen hominibus probantur, non à Deo: à ſolis hominibus eliguntur: à Deo verò, cui ſoli puri placere poſſunt, ac caſti, repudiantur, nec niſi ob pactum præcedens cum hominibus initum, ingratis veluti admittuntur; ideò non Epiſcopum eſſe concludit Author iſte ſexaginta quinque quæſtionum, qui non prodeſſe cupit, ſed præeſſe, attentâ videlicet officij Epiſcopalis curâ, ac debitâ ſollicitudine, non autem attentâ Epiſcopatus ordinis poteſtate, atque cœlitus acceptâ authoritate: quo modo, nec Conſulem dixeris, qui Rempublicam euertit, nec Medicum qui ſanitatem labefactat. Gelaſius [a] gratiam ſolùm ſanctificantem ab indignè ordines accipiente, vel exercente excludit, quæ gratia potiſſimum ſancti Spiritus donum eſt, & Spiritus ſancti perfectior participatio atque communicatio. Leo primus [b] malè acceptum Sacerdotalem honorem negat collatum fuiſſe, quantum ad liberam officij executionem, quam Eccleſia in eos, qui contra Canones malè promouentur, ſuſpendit; locum, gradumque dignitatis denegans, ad quem temerè, & contra regulas Eccleſiaſticas peruentum fuerit. Neuter autem vitioſis, vel vitiosè ordinatis poteſtatem ordinis ſeu characterem denegauit.

[a] Gelaſ ſupra epiſt. Elpidio.

[b] Leo ſupra ep. 92. al. 91.

XV. Chryſoſtomus [c] nullatenus aduerſariis fauet, quin potiùs eorum ſententiam euertit, eo enim qui in obiectione citatur, loco, Sacerdotes quantumuis malos colendos, ſtipendiis donandos, audiendos ex profeſſo docet, plura gratiarum diuinarum improbis conceſſarum adducit exempla, tum refert ad ſui inſtituti probationem Chriſti Domini ſententiam, quæ à Mathæo relata eſt, [d] *ſuper cathedram Moſis ſederunt Scribæ & Phariſæi: omnia ergò quæcumque dixerint vobis facere, facite*: quo vel vnico teſtimonio aduerſarij refelli poſſunt, vt in cathedra Moſis ſedere, id eſt poteſtati ordinariæ ſuccedere, quantumuis improbos fateri cogantur. Aſſerit inſuper Chryſoſtomus ſpes noſtras eludi, ſalutem periclitari, noſtræ religionis Sacramenta euacuari, niſi & per improbos, ſicut & per probos Deus operetur ſalutem populi moliens: quæ doctrina ſtare non poteſt, niſi in improbis æquè ac probis ordinationis veritas, & inuiolabilis Sacramenti character reſideat: friuola ſiquidem eſt ea quam Marcus [e] Antonius de Dominis comminiſcitur, explicatio, quaſi Chryſoſtomus ex ſpeciali quadam prouidentiâ, cum iis qui indigni ordinati ſunt, Deum cooperari voluerit, cùm ij tamen interiùs nihilo immutati fuerint, nullo charactere conſignati ſint, nullamve poteſtatem in ſua ordinatione acceperint. Nam ordinariâ lege poteſtatem ſacra tribuendi Sacerdotibus Chriſtus alligauit, nec vmquam Eccleſia ab vllo, qui non eſſet ordinatus, rata ſacrificia aut Sacramenta, dempto vno Baptiſmo, collata cenſuit; ſi quis repertus in ordinatione quorundam eſſet eſſentialis defectus, ea ſemper quæ ab iis facta eſſent, tanquam infecta reuocauit, & cùm iudicauit neceſſarium, ab aliis innouari voluit; non ſolum ergo temerè diuinat, verum contra Eccleſiæ totius ab ipſa eius origine praxim, & Doctorum ſanctorum mentem ſentit, qui Deum per aliquos reuera minimè ordinatos, etſi ab hominibus ordinati cenſeantur, religionis noſtræ myſteria, quæ Apoſtolis Chriſtus, quæ eorum in Epiſcopatu, vel Preſbyteratu ſucceſſoribus commiſit, quæ Eccleſia niſi à verè ordinatis perperam attingi ſemper credidit, operari ſentit. Neque id [f] Chryſoſtomus opinatur qui authoritatem, dignitatem, miniſterium, poteſtatem miniſterialem diuinæ operationi deſeruientem in Sacerdotibus improbis admittit, quamuis eos à Deo non ordinatos duplici ſenſu dixerit, primò, quod in hoc miniſterio nequaquam Deo placeant, nec diuino, vt ità loquar, oraculo, ad illud euehantur, vel in eo comprobentur. Secundò, quod qui omnium corda ac renes ſcrutatur Deus, facinoroſos homines atque impios, in ordine Sacerdotali non reponat, prout ordo Sacerdotalis, perfectionis ordo eſt, quamuis in eo ordine ipſos collocet, prout ipſe miniſterij, vel poteſtatis ordo cenſetur: quòs nempe ſua nequitia infrà perfectionem, imo fortè contrarias perfectioni Sacerdotali qualitates habentes

[c] Chryſoſt. ſupra hom. 2. in 2. cap. ad Timoth.

[d] Matth. 23.

[e] Antonius de Dominis ſuprà.

[f] Chryſoſt. ſuprà.

A bentes agnoscit, cum tamen habitâ ratione sui status, & ordinis quem tenent inter perfectos, laicis longè perfectiores, ac virtutibus ornatiores esse deberent.

XVI. Difficiliùs vtique explicatu est, id quod ex [a] Authore operis imperfecti in Matthæum adducitur, qui licet forsan non adeò accuratè videatur fuisse locutus, nec tamen in eum sensum torqueri potest, in quem ab aduersariis deflectitur. Quis enim sibi persuadeat vlli vmquam Catholico Authori, eam sententiam insedisse, veros non esse Sacerdotes, quoscumque à recto tramite naturæ infirmitas, seu peruersitas, & inclinatio ad malum, vel inimici salutis humanæ versutæ fraudes abduxerint: cùm è contra clarè enuntiet Christus etiam à se electum fuisse Iudam ad Apostolorum cœtum, cuius tamen Apostolatum, vt in [b] Actibus habetur, alter accepit? [c] *nonne ego vos duo elegi, & ex vobis vnus diabolus est*, inquit Christus. Duo itaque probabiliter dici possunt ab isto Authore loco in obiectione citato intenta fuisse. Primùm hoc interesse inter fi-

B dem, & gratiam ordinis, ac Clericatus, quod etiam Deus, quos facturos iniustos præuidit, iis donum fidei, ex voluntate eos saluandi, & pio erga eos affectu, ab æterno præparârit, tanquam salutis consequendæ necessarium medium, in eoque illi ipsi Deo placeant, quod fidei lumine illustrati sint, cùm è contra illos, quos Deus ab æterno præuidet sacrâ Ordinatione malè vsuros, ordinari permittat, non ex affectu eorum salutis procurandæ, sicut nec damnationis acçersendæ, sed vel ex affectu circà alios, quibus vtiles esse possunt, vel in pœnam aliorum, quorum peccata puniturus malos rectores præfici eis finit: vel ex aliquo alio eiusmodi motiuo, adeovt non directè talibus Clericatus à Deo volitus videatur, neque ex beneplacito diuino ipsi ordinati, sed in ira potius creati, aut ex quadam indulgentiâ & diuina permissione constituti censeantur; neque in eo Deo placeant, aut probentur, quod Clericatum assequuti sint, quo se indignos præstabunt: ex quo alterum accidit; vt Clericatus huiusmodi hominibus non videatur à Deo donari tanquam gratia, vel beneficium, vel

C bonum, iis qui accepta potestate sunt abusuri, cùm è contrà fides etiam iniustis futuris tanquam beneficium, tanquam bonum ac gratia concedatur; cuius rei ratio est, quia cùm, vt docet [d] Augustinus, tria sint bonorum genera, maxima, media, & infima: *virtutes quibus rectè vtuntur, magna bona sunt: species autem quorumlibet corporum, sine quibus rectè vti potest, minima bona sunt: potentiæ verò animæ sine quibus rectè vti non potest, media bona sunt: virtutibus nemo malè vtitur: cæteris autem bonis, id est medijs, & minimis, non solum benè, sed etiam malè quisque vti potest. Ideò virtute nemo malè vtitur: quia opus virtutis est bonus vsus illorum, quibus etiam non benè vti possumus, nemo autem benè vtendo malè vtitur.* Itaque hoc interest inter virtutem & cætera bona, quod virtus quælibet, etiã in iis qui cæteras virtutes nacti non sunt, quin potiùs variis vitiis aliis virtutibus oppositis inquinãtur, semper bonũ quoddã sit, diuinumq; beneficiũ, quo nullũ optabilius meliusq; homini contingere potest, cætera verò bona, eatenus bona dicãtur, quatenus iis benè vtimur, & quatenus ipsa benè à nobis applicantur: vnde ab iniustis, & improbis, qui acceptâ Sacer-

D dotij potestate malè vsuri sunt, talenta & gratiam Clericatus abesse, eo sensũ dicere possumus: quia nec auctoritas præsidendi, nec potestas sacrificandi, nec cætera huiusmodi gratiæ alicuius, vel boni, vel beneficij, vel talenti, quo quis ditetur, & opulentior euadat, rationem habere possunt, nisi benè, conuenienter, & fructuosè exerceantur, atque in salutem habentis, & aliorum impendantur: adeoque qui ea vt talenta diuina, vt bona, vt gratias accipit, numquam ea in terram fodit, sed duplicatum ex iis semper fructum reportat; donum verò fidei, quod omnibus fidelibus Christianis à Deo conceditur, etiam in improbis & inutilibus Christianis, boni semper, talentique rationem habet; vnde nihil mirum est, si talentum istud, in terra aliquando abscondatur, quod & talentũ semper est, & aliquando infructuosum, & meriti cuiuscumque, absque charitate, mane, & vacuum. Hancque solutionem mihi videntur verba ipsa, in obiectione ab Authore probata indicasse: [e] *ac per hæc nemo ordinatus à Deo peccat: nisi vt qui vnum talentum accepit a Deo: ideò autem gratia fidei omnibus à Deo præstatur,*

[a] Author operis imperfecti in Matth. suprà.

[b] Actorum 1.

[c] Ioan. 6.

[d] Augustin. de libero arbitrio lib. 2. pluribus capitibus, sed præcip. 19 in quo leguntur quæ hic citantur.

[e] Lege Epist.

gratia autem Clericatus non omnibus, sed dignis: quia in illâ causa salutis est, in istâ autem dispensatio mysterij. Horum enim verborum sensus est, eum quem Deus ex præscientiâ futuræ virtutis ad Clericatum vocauit, numquam inaniter acceptam Ordinationis gratiam collocare: eum solùm euacuare istam gratiam, qui solum fidei donum, vt talentum, & donum à Deo acceperit potestatem autem Sacerdotij, ac ministerij non vt bonum, neque sicut talentum diuinum fortitus sit: ideò verò fidem in omnibus, etiam iis, qui ex fide quam habent, nihil merentur, eo quod à charitate exciderint, rationem doni, gratiæ ac beneficij habere: auctoritatem verò regiminis, sacrificandi potestatem, & cætera, quæ in Clericatu, & Ordinatione sacrâ conferuntur, rationem doni, gratiæ ac beneficij, in iis non habere, qui potestate traditâ abusuri præuidentur, quia nimirum *in fide causa salutis* nostræ *continetur*; medium ipsa fides est, quo ad salutem peruenitur: quamobrem ex se fides semper bona est, neminique mala, dissentanea, nociua, aut non necessaria esse potest: in istis autem quæ in Clericatu conferri diximus, dispensatio mysterij consistit, quæ quidem dispensatio, & administratio iis tantum bona, conueniens, fructuosa, vtilis esse potest, qui in ea fideliter, & vtiliter collaborabunt. A B

XVII. Doctrina verò de Baptismo in propositâ obiectione, quæ peti dicitur à Cyrillo Hierosolymitano, & Augustino, & ad ordinationem transfertur, nec vera est, nec Catholica: Neque enim Christianæ religionis veritas patitur, vt dicamus Baptismum ab hæreticis susceptum, irritum omninò, inane, & inefficax esse. Aliud nobis Conciliorum, ac Pontificum auctoritas persuadet, hæreticos verè baptizari, si ritu Catholico baptizati fuerint, quorum testimonia leges apud Theologos, qui hac de re ex professo scribunt: aliud docet ipse Augustinus [a] pluribus in locis: nam è contra Petilianum agens docet, Baptismi puritatem à puritate vel immunditiâ conscientiæ, siue dantis, siue accipientis omninò distinctam esse, nec ab ea pendere: eumque etiam verè baptizatum censendum esse, qui se fateretur malam, cùm baptizaretur, habuisse conscientiam, quod per illam fortè occasionem ad aliquod flagitium peruenire voluisset, & pluribus aliis locis eandem doctrinam inculcat. Quare eo quẽ aduersarij citant, loco, præterquã quod subdubitanter loquitur, nùm baptizatus sit, qui simulato animo Baptisma recipit, in qua præcipuè quæstione *ibi* versatur, insuper aduertendum est, fidem quam ibidem ad Baptismi valorem necessariam dicit, non diuinam intelligi qua baptizandus religionis nostræ mysteria animo persuasa teneat, iisq; assentiatur, sed persuasionem humanam, & vt vocant, credulitatem quandam, quanta nempe necessaria est, vt aliquis Baptismum suscipere intendat, sine quâ intentione, Baptismi Sacramentum, nemini reuera confertur: S. verò Cyrillus [b] Hierosolymitanus, nihil aliud verbis suprà laudatis voluisse dicendus est, quàm hæreticos qui nempe Catholico ritu non essent baptizati, verè baptizatos non esse. A Catholico siquidem ritu deflectebant plurimi hæretici priorum sæculorum, & fortè ex iis Arriani quidam in Oriente, qui auctores fuerunt eorum rebaptizandorum qui à Catholicis essent rebaptizati; quorum hæresis viguit maximè tempore Cyrilli Hierosolymitani. Neque verò necesse est Cyrilli verba violenter torquere, vt id dixisse videatur; id enim ex tota serie sermonis intendisse facilè legenti constabit: postquam enim docuit semel tantum vnicuique baptizari fas esse, mox allata verba subiungit, *nam soli hæretici rebaptizantur, siquidem prius illud non erat Baptisma*, ἐπειδὴ τὸ φθέγγεσθαι οὐκ ἦν Βάπτισμα, ac si diceret, cum, ex quo, seu postquam, & quo casu illud Baptisma, verum & inuiolabile Sacramentum non fuerit: nam hanc esse significationem earum particularum ἐπειδήν, seu ἐπειδὴ, testatur [c] Budæus. C D

[a] Auguſt. lib. 2. contra Petilian. cap. 35. lib. de catechizandis rudibus, lib. 2. contra Parmen. cap. 16. lib. 3. de Baptiſmo cap. 14. & alibi.

[b] S. Cyril. ſuprà in præfat. catech.

[c] Budæus in Commentariis linguæ Græcæ.

XVIII. Denique, dum Canones, dum Patres, ordinationes illicitas irritas vocant, dum Sacerdotes, nomine tenus, & spurios esse dicunt, veros autem esse, aut propriè vnquam fuisse inficiantur, qui malis artibus ad hanc dignitatem conscenderint, eo, quem supra proposuimus, sensu intelligendi sunt, quo nempe eorum ordinatio vocatur irrita, quibus ministerium interdicebatur; negabantur

A negabantur esse Sacerdotes, qui Sacerdotali honore spoliabantur, qui gradu locoque Sacerdotibus debito, iuxtà seueritatem Canonicam excidebant, nec alius adductis suprà, ex Concilio Constantinopolitano primo, & quarto, Gregorio, vel Ambrosio, testimoniis, sensus affingi debet. Negatur quidem in Cõcilio Constantinopolitano primo Maximus esse, aut fuisse vmquam Episcopus, quia legitimè, nec tunc erat, nec vmquam fuerat constitutus, etsi à septem Episcopis à Petro Alexandrino missis, solemni ritu fuisset aliquando ordinatus: neque enim Episcopus ibi dicitur, nisi qui legitimè missus, legitimâ regendi auctoritate donetur: remouentur à quocumque Ecclesiastico gradu per eum promoti, non quod non ordinem suscepissent, sed quod non ordinatè, neque à legitimo & recepto Episcopo suscepissent, ideóque deponi deberent: irrita omnia eius acta similiter declarantur, non quod Sacramenta ab ipso, auctoritate Episcopali, collata, non essent vera Sacramenta, sed quod non essent legitimè data, & quod ea quæ à fonte iurisdictionis præsertim manare debe-

B rent, nullius essent roboris ac firmitatis. Eadem Constantinopolitani quarti, octaui Oecumenici aduersus Photium constitutio est: in qua mirari tamen nemo debet, quod iuxtà versionem Anastasij Bibliothecarij, nulla fuisse omninò in eo Concilio statuatur facta Ecclesiarum dedicatio, vel Altarium consecratio siue à Photio, siue ab iis, qui ab eo ordinati essent; quinimò eiusmodi Ecclesiæ, & Altaria, iterum dedicari, & stabiliri iubeantur: id enim ad detestationem Photiani Schismatis præcipi potuit; nam cùm ritus illi dedicationis Ecclesiarum, & Altarium consecrationis, diuino iure præscripti non sint, potuit Ecclesia consecrantis legitimam missionem ad ea tamquam necessariam exigere, potuit & consecrationem ipsam iam peractam repetere, sicut Ecclesiarum consecratio, earumdem pollutione, & coinquinatione per enormia quædam in ipsis patrata crimina, quodammodo per reconciliationem renouari præcipitur. Gregorius [c] cum qui Sacerdotij dignitatem mercatus fuerit,

C *Sacerdotem non esse, sed dici tantum maniter concupiscere* docet, quia talis à ministerij executione suspenditur, & ab officij Sacerdotalis vsu abstinetur: ideoque potestatem inaniter habet, quam non censetur in actum posse reducere, quia licitè, & legitimè non potest. Ambrosius [d] tandem, id quod Sacerdos simoniacâ labe maculatus accipit, lepram, quod perdit, animam, quod dat, pecuniam esse affirmat, non quod non potestatem ordinis accipi ab eo censeat, sed quod eam illigatam & quodammodo innodatam recipiat, vt diximus, & non solùm non sibi gratiam cœlestem ex ea ordinatione accersat, quin potius damnationem acquirat; eædem interpretationes prudenter assignandæ sunt: nec in re non difficili diutiùs immorandum est.

[a] Leg. Greg. Naz. carm. de vita suâ.

[b] 8. Synod. can. 4. act. 9. suprà.

[c] Gregorius suprà lib. 7. epist. 117.

[d] Ambrosius suprà cap. 5. de dignitate Sacerd.

SECTIO QVINTA.

D

De Ministro sacræ Ordinationis.

CAPVT I.

Cuius gradus esse debeat Ordinationis Minister.

ARTICVLVS I.

Vtrum solus Episcopus sacræ Ordinationis Minister sit ordinarius.

§. I.

Ordinarium Ministrum Ordinationis esse solum Episcopum.

I. QVÆSTIO ista moueri potest, vel de ordinario ministro ordinationis vel de extraordinario; de vtroque hîc disputandum est; Primoque tanquam Catholicum dogma statuendum, ordinarium ministrum, qui suo iure &

Digitized by Google

auctoritate à Deo conceſſa ordines cõferre poſſit, ſolum eſſe Epiſcopum. Quod quidem ordinationis miniſtrorum Moſaicæ legis exemplo adumbratũ, tum ab Apoſtolis obſeruatum iugi poſtea & continuâ traditione acceptum, Eccleſiæ plurimis legibus ſtrictè præceptum legitur, & in Concilio Florentino ac Tridentino tandem habetur definitum. A

II. Atque vt à Moſaïcæ legis exemplis, atque obſeruatione initium ducamus, Moſes quidem extra ordinem ad regimen Iſraëlitici Pontificij vocatus (cui proinde nemo in Sacerdotali ordine ſucceſſiſſe dicitur, ſed omnes Aaron vel filiis eius) Sacerdotio à Deo ipſo auctus atque donatus eſt; de cuius Sacerdotio præter Dauidem, qui apertè eius meminit, dum ait, [a] *Moyſes & Aaron in Sacerdotibus eius*, fidem faciunt teſtes locupletiſſimi, omnique exceptione maiores, Philo [b] Iudæus, [c] Gregorius Nazianzenus, [d] Hieronymus, [e] Auguſtinus, [f] Leo primus Summus Pontifex, & alij complures: ab hoc [g] Aaron, qui primus ordinarius ſummus Pontifex creatus eſt, ſoleni ritu inauguratus: ab eodem [h] Nadab, Abiud, Eleazar, & Ithamar Aaronis filij conſecrati deſcribuntur. De cæteris Leuitis, quod tùm à Moyſe, tùm ab Aarone vel filiis eius conſecrationem acciperent, expreſſa habemus ſcripturarum teſtimonia: Licet enim de Leuitis dicatur, [i] *cumque Leuitæ fuerint coram Domino, ponent filij Iſraël manus ſuas ſuper eos*: quo ritu Leuitarum electioni aſſenſum præbebant, oſtendebantque eos ipſorum populorum vice ſanctificari Domino, & pro ipſis in Sacrificiis offerendis miniſtrare, diuinoque ritui vacare: nihilominus ſoli [k] Moyſi conceditur, vt eos de medio filiorum Iſraël tollat, vel tolli curet: vt aquæ luſtrationis aſperſione, pilorum raſura, lotione veſtimentorum per ſe purificet, vel purificari per Aaronem aut filios eius iubeat: De ſolo quoque Aarone dictum eſt, *offeret Aaron Leuitas munus in conſpectu Domini à filiis Iſraël*; coram eo ſolo à filiis eius diſponi ipſi iubentur, vt ſeparentur à populo, vt purificentur, vt conſecrentur, in oblationem Domini; ſoli pro ipſis Aaron & filij eius orant: De ſolo Aarone ſcribitur, *eleuauitque eos Aaron in conſpectu Domini, & orauit pro eis, vt purificari ingrederentur ad officia ſua*. Ex quibus quidem omnibus partes populi eas fuiſſe reperies, offerre ſummo Pontifici conſecrandos; filiorum Aaron, ſimul cum Aarone ſummo Sacerdote preces fundere, eique miniſtrare; ſummi vero Sacerdotis, Leuitas ſibi oblatos purificare, & myſtica conſecratione perficere. B C

[a] Pſal. 89.
[b] Philolib. 3. de vitâ Moſis in fine.
[c] Nazianzen. orat. ad Nyſſenum.
[d] Hieronym. lib. 1. in Iouinian.
[e] Auguſt. in Pſal. cit.
[f] Leo 1. epiſt. 88. ad Epiſcopos Germaniæ & Galliæ.
[g] Exod. 29. & Leuitici 8.
[h] Ibidem.
[i] Numer. 8.
[k] Ibidem.

IV. Hunc autem diuinum ordinem, tam ſapienter præſcriptum, & Euangelici Sacerdotij conferendi figuram Caluiniſtæ noſtri temporis *heretici*, omnino peruertunt, apud quos ſumma ordinis Eccleſiaſtici perturbatio eſt; quorum, vt vocant, Prædicantes ſeu Miniſtri, qui apud nos Sacerdotes, nullo ſolemni ritu Deo conſecrati, nullo viſibili ſigno ſegregati à reliquo populo, nulla ſtabili conſecratione auguſtiores effecti, nullo ſucceſſionis iure, vel ſpecialis vocationis priuilegio fulti, ex Grammaticorum clamoſis ſcholis, mulierculârum ſuffragiis euocantur, dominorum vel magnatum huius ſæculi iuſſionibus, aut arbitrio inconditæ multitudinis conſtituuntur, Eccleſiæ ſcilicet duces futuri ab Eccleſiæ vnitate præciſi? præcones Euangelij ſine fide à quâ deſciuerunt? rectores ſine lege, à cuius iugo liberos omnes eſſe contendunt? Sacerdotes ſine Sacrificio, ſine Altari, ſine ſacris ædibus, ſine ceremoniis quæ omnia ſuſtulerunt, prophanarunt, incenderunt, ſpoliarunt, radicitus extirparunt. An eos tanquam Aaronem à Deo vocatos credimus, qui diſſimili omnino ab eo quo Aaron conſtitutus eſt, modo ordinantur, cùm tamen edicat Apoſtolus, [l] *nec quiſquam ſumit ſibi honorem, ſed qui à Deo vocatur tanquam Aaron*? Neque verò inferius antiquæ legis miniſterio nouæ legis Sacerdotium exiſtimandum, aut ignobilius, quod [m] in melioribus promiſſionibus ſancitum, meliori lege firmatum, auguſtiori, ac diuiniori Sacrificio munitum eſt: quare ſi conſecrati antiquæ legis miniſtri, ſi tam auguſto ritu Deo à ſummo Pontifice dicati, ſanctificati, purificati erant: multo diuiniorem, auguſtiorem, meliorem noſtrorum decet eſſe ab Epiſcopis conſecrationem. D

[l] Ad Heb. 5.
[m] Lege epiſt. ad Hebræos.

V. Sed vt ab orbita redeamus ad viam, certum eſt Apoſtolos à Chriſto Domino,

A mino, qui [a] Paſtor eſt, & Epiſcopus animarum noſtrarum, tunc conſecratos fuiſſe Sacerdotes, cùm ab eo poteſtatem ſacrificandi, & peccata remittendi acceperunt, cæteros quoque Apoſtolico gradui ſucceſſuros, in Sacerdotes non conſecratos fuiſſe, niſi ab Epiſcopis, Scriptura ſacra, conſtanſque Eccleſiæ traditio demonſtrat. [b] *Noli*, inquit Apoſtolus, *neligere gratiam, quæ in te eſt, quæ data eſt tibi per prophetiam cum impoſitione manuum Presbyterij*: quo loco Preſbyteri nomine Epiſcoporum cœtus intelligitur, vt docent [c] Chryſoſtomus, [d] Theodoretus, [e] Theophylactus, [f] Oecumenius, & alij omnes interpretes, quia nempe non niſi ab Epiſcoporum cœtu Epiſcopi conſecrari ex Apoſtolica traditione conſueuerunt. Nec alium Apoſtolus ab Epiſcopo alloquitur, dum quanta in ordinatione adhibenda ſit cautio, præſcribens dicit, [g] *manus cito nemini impoſueris*. A ſe quoque Timotheum ſolemni ritu impoſitionis manum conſecratum fuiſſe Antiſtitem oſtendit: dum ait, [h] *admoneo te vt reſſuſcites gratiam Dei quæ eſt in te per impoſitionem manuum mearum*. Nec quibuſlibet, ſed Paulo tantum, &
B Barnabæ Apoſtolis, vſque ordinatis Epiſcopis conceſſum legimus, vt cùm ſecundò inuiſerent Lyſtram, & Iconiam, & Antiochiam, [i] *conſtituerint illis perſingulas Eccleſias Presbyteros*. Nec vmquam aut multitudini plebis, aut aliis infra Epiſcopos conceſſam Scriptura ſacra teſtatur ordinũ cõferendorũ auctoritatẽ.

VI. Nam vt reliqua perſequamur, in quibus manus impoſitionis, ſeu ſacræ ordinationis habetur mentio: cùm in [l] Actibus Apoſtolorum legimus, vniuerſam fidelium multitudinem eos elegiſſe, qui primi ad Diaconatus ordinem promoti ſunt, cùm & ea verba, quæ ibidem ſubduntur, legimus, *hos ſtatuerunt ante conſpectum Apoſtolorum, & orantes impoſuerunt eis manus*: populi in eligendis Diaconis, iiſque Apoſtolorum cœtui offerendis curam, ac prouidentiam agnoſcimus: ſed ius ordinationis ad populum minime tranſlatum, ex iis verbis arguere poſſumus. Iſta enim verba intelligenda ſunt, vt à populo facta, innuatur coram Apoſtolis Diaconorum ordinandorum præſentatio; Apo-
C ſtolorum verò ſignificetur fuiſſe ſolemnis, cum precatione manus impoſitio. Nam fruſtrà fideles Diaconatus ordine inſigniendos, Apoſtolis præſentaſſent, niſi eos Apoſtoli ipſi ordinâſſent: fruſtrà ſaltem eos populus aliis obtuliſſe ordinandos ſcriberetur, quos ipſe impoſitâ manu, & fuſis precibus ſolemnibus ordinaſſet. Ideoque verba iſta, Catholicam ſententiam non aduerſariorum errorem confirmant, neque pariter ex ordinatione Pauli & Barnabæ, quam nobis Apoſtolorum acta deſcribunt Catholicæ ſententiæ præiudicium vllum infertur, quin potius firmamentum accedit, *erant*, referunt iſta [m] Acta, *in Eccleſia, quæ erat Antiochiæ, Prophetæ, & Doctores, in quibus Barnabas & Simon qui vocabatur Niger, & Lucius Cirenenſis, & Manahem, qui erat Herodis Tetrarchæ collactaneus, & Saulus: Miniſtrantibus autem illis Domino* (λειτουργούντων δὲ αὐτῶν τῷ Κυρίῳ) *& ieiunantibus, dixit illis Spiritus ſanctus, ſegregate mihi Saulum & Barnabam in opus ad quod aſſumpſi eos. Tunc ieiunantes, imponenteſque eis manus dimiſerunt illos.* Scio quoſdam putaſſe neque veram Pauli, neque Barnabæ ordinationem hoc loco
D deſcribi: quippe qui [n] anteà Eccleſiam Antiochenam fundaſſe, verbumque Dei diſſeminaſſe doceantur; & ante [o] hanc ſegregationem, Barnabas miſſus ſcribatur ab Apoſtolis ad Antiochenam regendam Eccleſiam, cuius regimen nonniſi Epiſcopo committi debuit: ante quam etiam Paulus ſe Apoſtolum eſſe, *nec per hominem, ſed per Ieſum Chriſtum*, prædicet: quæ tamen oppoſitam ſententiam, non omnino labefactant, quam [p] Hieronymus, [q] Chryſoſtomus, [r] Leo primus, [s] Arator Poëta Subdiaconus Romanæ Eccleſiæ, tempore Vigilij Papæ, & alij docuerunt: Nam quemadmodũ electos à Chriſto Apoſtolos, nondum tamen ſacratos, Euangelio prædicando, & baptizandis populis, ex Euangelica hiſtoria operam nauaſſe conſtat: Quidni idem de Paulo & Barnaba pari ratione cenſeatur? Quidni & Barnabas Antiochiam ab Apoſtolis inſtinctu diuino miſſus, vt ibi ſacraretur? Quidni Paulus à Deo Apoſtolus conſtitutus, qui à ſolo Deo non ab hominibus electus eſſet, licet ab hominibus ſacratus? ſed vt vt ſit, ſane ſi Paulum & Barnabam ordinatos hoc loco cenſeamus, non à multitudine id factum eſſe neceſſum eſt, cui miniſtrare, ſeu ſacrifi-

[a] 1. Petr. 2. Lucæ 22. 2 Corinth 11. Iemque Ioan 20.
[b] 1. Timot. 4.
[c] Chryſoſt.
[d] Theod.
[e] Theophyl.
[f] & Oecumen. in hunc locum.
[g] 1. Timot. 5.
[h] 2. Timot. 1.
[i] Actor. 14.
[k] Actorum 6.
[l] Actorũ 13.
[m] Actorum 13. & 11. & ad Galat. 1.
[n] Actorum 11. etc.
[o] citato cap. 1. ad Galat. & alibi.
[p] Hieronym. de ſcriptoribus Eccleſiaſt. in Paulo.
[q] Chryſoſt. hom. 28. in Acta.
[r] Leo epiſt. 79. Dioſcoro Alexand.
[s] Arator lib. 2. hiſt. Apoſtol.

care non competit: cum tamen ij, quibus iſta manus impoſitio ſuper Saulum & Barnabam à Spiritu ſancto cõmittitur, λειτουργοῦντες ſeu ſacrificantes deſcribantur: Prophetæ ergo illi & Doctores, de quibus ſcriptura hoc loco meminit, forte Epiſcopi Sauli & Barnabæ conſecratores; præſentem tamen adfuiſſe ibidem Petrum, & ab ipſo Paulum & Barnabam ordinatos fuiſſe Arator putauit: ſic enim canit. A

[a] Arator ſupra.

[a] *Spiritus accenſam verbo radiante lucernam*
Sub modio lucere vetans, ſecernite Saulum,
Dixit in iis opus eſt, quem mox ſacrauit eundem,
Impoſitâ Petrus ille manu, cui ſermo magiſtri
Omnia poſſe dedit.

[b] Gloſſa. in can. quis neſciat. diſt. 11.

Confirmat hanc opinionem, quanta quanta eſt auctoritas Gloſſæ [b] iuris Canonici in quoddam Innocentij decretum, quo ab Apoſtolo Petro vel ſuis ſucceſſoribus per omnem Italiam, Gallias, Hiſpaniam, Africam atque Siciliam, inſulaſque adiacentes, id eſt omnes terras quæ primatui Romano ſubduntur, Sacerdotes primum inſtitutos fuiſſe refert: ibi enim Gloſſa teſtatur *Petrum Paulo dediſſe licentiam prædicandi auctoritate Domini, dum dicit, ſegregate mihi Paulum:* verùm falſum eſt Paulum ab hoc ſolum tempore, Euangelij prædicandi auctoritate donatum, qui & Euangelium anteà prædicarat, & ab ipſo Chriſto auctoritatem iſtam acceperat: nec Petrum à Paulo ordinatum fuiſſe certa vllà auctoritate aut ratione colligi poteſt. B

VII. Cùm itaque ex ſacra Scriptura pateat nulli præterquam Epiſcopo ordinandi auctoritatem conceſſam fuiſſe: tum vero id maximè ex Apoſtolorum Canonibus, conſtitutionibus Apoſtolicis, Patrum indubitatis teſtimoniis innotcſcit. Primus [c] Apoſtolorum Canon à duobus, vel tribus Epiſcopis Epiſcopum præcipit ordinari, cuius Canonis explicatio alibi luculentior tradetur: ſecundus verò decernit, [d] *vt Presbyter, & Diaconus & alij Clerici ab vno Epiſcopo ordinentur.* Conſtitutiones Apoſtolicæ, vbi ordinationes deſcribunt, Epiſcopi ſolius meminere, cui ſoli hoc munus imponunt: vnde differentiam inter Epiſcopos, & Preſbyteros, ac Diacones ſtatuentes, Epiſcopis, τὰ τῆς ἀρχιερωσύνης, *quæ ad principatum Sacerdotij pertinent*, attribuunt: Preſbyteris, τῆς ἱερωσύνης, *quæ ad Sacerdotium*: Diaconis τὰ τῆς πρὸς ὑποστέρεως διακονίας, *quæ ad miniſtrandum vtriſque*: ideoque ſicut Diacono nefas eſſe docent θεοσφόρειν δυσίαν, ἢ βαπτίζειν, ἢ εὐλογίαν μικρὰν, ἢ μεγάλην ποιεῖν, *Sacrificium offerre, aut baptizare, aut benedictionem parvam, vel magnam facere*: ita nec licere Preſbytero χειροτονίας ἐπιτελεῖν, *ordinationes facere aſſerunt*; ſi ſecus fiat diuinum ordinem inuerti, quo ſuperiorũ, & inferiorum ordinum officia continentur. Diſcimus quoque ex iiſdem [f] Apoſtolicis Conſtitutionibus, quinam ab Apoſtolis ordinati ſint, à quibus nempe Epiſcopatus originem repetendam eſſe ſicut à Chriſto Apoſtolatus initium, à Moſe antiquæ legis Sacerdotium eædem [g] indicant. Hos vero ab Apoſtolis ordinatos conſtitutiones iſtæ enumerant Iacobum Epiſcopum Hieroſolymytanum fratrem Domini (cuius ordinationem à Petro factam fuiſſe teſtatur Chryſoſtomus [h] eidem vero cum Petro interfuiſſe Iacobum ſeniorem & Ioannem referunt Anacletus [i] Papa, & Anicetus [k], & ex Clemente Alexandrino [l] Euſebius) cui ſucceſſerunt Simeon Cleophæ filius, & Iudas Iacobi ab Apoſtolis poſtea creati: Deinde Zacchæum primum Epiſcopum Cæſareæ Paleſtinæ, & qui ipſi ſucceſſit Cornelium, & qui Cornelio, Theophilum: Euodium Epiſcopum Antiochiæ à Petro ordinatum, cui ſucceſſit Ignatius ordinatus à Paulo, de quorum ordinationibus legatur [m] Turrianus: Annianum Alexandriæ Epiſcopum, quem primum Marcus ordinauit, cui ſucceſſerit Abilius à Luca Euangeliſta ordinatus: Linũ Claudiæ filium Eccleſiæ Romanorum Epiſcopum à Paulo ordinatum, poſt mortem verò Lini, Clementem ordinatum à Petro: de quorũ ordinationibus legantur pariter [n] Turrianus, & [o] Baronius: Timotheum Epheſi Epiſcopum à Paulo ordinatum eiuſq; ſucceſſorẽ Ioannem à Ioanne ordinatũ, Ariſtonem primũ Epiſcopũ Smyrnæ eiuſque ſucceſſores; Starteã Loidis filium, poſt eum verò tertiũ Epiſcopũ Ariſtonẽ, Gaium C D

[c] Canon. 1. Apoſt.
[d] Can. Apoſt. πρεσβύτερος ὑπὸ ἑνὸς ἐπισκόπου, χειροτονείσθω, καὶ διάκονος, καὶ οἱ λοιποὶ κληρικοί.
[e] lib. 8. conſtitut. Apoſt. plurib. capit. & lib. 3. cap. 20. & cap. 46.
[f] Lib. 7. Cõſt. Apoſtol. cap. 48.
[g] Lib. 8 Cõſt. cap. vlt.
[h] Chryſoſt. in Ioã. hom. 87.
[i] Anacletus epiſtol. 2. ad Epiſc. Italiæ.
[k] Anicet. epiſtol. 1.
[l] Euſeb. in Chron. & hiſt. lib. 2. cap. 1.
[m] Turrianus in cir. locum conſtit. Apoſt.
[n] Turrianus ibid.
[o] Baron. tom. 1. annal.

Digitized by Google

A Gaium Pergami Episcopum, & Demetrium Philadelphiæ à Paulo ordinatum, Lucium Cenchrensem, Titum Cretæ, Dionysium Athenis, Marthonem Episcopum Tripolitanum in Phœniciâ, Archippum Episcopum Laodicensem in Phrygia, Philemonem Episcopum Colossensem, Onesimum, qui fuit seruus Philemonis, Episcopum Beroensem in Macedoniâ, Crescentem Episcopum Ecclesiarum Galatiæ Aquilam, & Nicetam Episcopos Paroeciarum Asiæ, Crispum Ecclesiæ Æginensis. Hæc Clemens: non esse tamen facilè certò docere, quinam ab Apostolis ordinati sint, monuit nos [a] Eusebius, qui tamen plures ex numeratis à Paulo ordinatos fuisse confirmat, aliorum [b] quoque, quorum ibi mentio est, ipse meminit: fusiùs [c] Nicephorus plures ab Apostolis creatos memorat, & Clementis in multis relationem comprobat.

VIII. Eiusdem traditionis Apostolicæ iugiter in Ecclesia obseruatæ testes sunt omnes ferè Patres, omnes Historiæ Ecclesiasticæ scriptores, omnes de diuinis Officiis, ritibusque tractatores, quorum nullus ordinationis cuiusquam B nisi ab Episcopis factæ meminit, nullus ad vllos quàm ad Episcopos, ordinationum curam spectare asseuerauit, nullus ad alios quàm ad Episcopos ordinationis curam officiumque transtulit. Prodeãt primum prioris sæculi scriptores, qui ab Apostolis edocti, Apostolicæ traditionis non ignari credendi sunt, puta Anacletus Romanus Pontifex, Ignatius Antiochenus, Dionysius, qui Areopagita creditur. Anacletus [d] Epistola decretali, quam ad Episcopos Italiæ scripsisse dicitur, de ordinationibus Episcoporũ, & omnium Clericorum leges statuit, inter quas ea potissima est, vt Episcopi nonnisi à tribus Episcopis, reliqui à proprio Sacerdote ordinentur. Ignatius [e] Epistola ad Heronem Diaconum, nihil sine Episcopo agendum monet, cuius præcepti rationem sumit ab Episcoporum prærogatiua, quia, inquit, *ἐκεῖνοι βαπτίζουσιν, ἱερεύουσι, χειροτονοῦσι, χειροθετοῦσι, baptizant, sacrificant, Confirmationis & Ordinis Sacramentum, manum imponentes, perficiunt*: hic enim duobus postremis verbis, duo Sacramenta significari, Confirmationis, & Ordinis, quæ duo manus impositionis, modoque *χειροτονίας*, modò verò *χειροτεσίας* nomine appellantur, & Episcopis propria semper credita fuere, facilè mihi persuadeor, nec consentaneam eam esse versionem, quæ prædictorum verborum loco, verba ista, *eligunt, & manus imponunt* substituit: Nam prius de electione intelligi vix potest: neque enim vnquam obseruatum Episcopum in electione Sacerdotum manus leuasse, cùm populo id proprium fuerit, qui ab Episcopis rogatus, ad consensus, vel dissensus signa præbenda, manus extendebat, vel deprimebat, vt superiori parte expositum fuit: alterum autem verbum versionis confusum est, nec explicat, de quâ manus impositione, confirmatoria, vt vocant, vel ordinatoriâ exponendus sit Ignatius: quare iis duobus verbis *χειροτονῶσι, χειροτεσῶσι*, Confirmationis, & Ordinationis Sacramenta Episcopali ordini propria probabiliter indicantur. [f] Dionysius, Episcoporum, Presbyterorum, & Ministrorum ordinationes describens, eas ab Episcopo perfici debere ostendit; &, Episcopalis ordiD nis, suprà reliquas prærogatiuas exponens, hanc statuit, [g] *ὡδὲ ἀνὴρ ἱερεὺς ἔσται μὴ πρὸς τῷ ὑπαρχικῶν πλειόνων εἰς τοῦτο κεκληρωμένος, neque ipse Sacerdos erit, nisi Pontificis officiis, ac perfectionibus ad id delectus fuerit.*

IX. Prodeant, qui sequentibus Ecclesiæ sæculis clariùs & apertiùs Catholicam sententiam docuisse visi sunt: ex quibus agmen ducant Synodi Alexandrinæ Patres [h] apud Athanasium, qui, vt habetur in litteris Episcoporum omnium & Diaconorum Mareoticorum ad Philagrium præfectum Ægypti, quas refert prædictus Athanasius, statuerunt vt Colluthus, qui cùm esset solum Presbyter pro Episcopo se gerebat, & quosdam ordinare, interque cæteros Ischyram accusatorem Athanasij ab Arianis subornatum, temerè præsumpserat, pro Presbytero deinceps se dumtaxat gereret, *ἡ κατ' ἀκολουθίαν πάντες οἱ ἀπὸ Κολλουθοῦ* (sic enim legendum esse, non autem *Καθολικοῦ*, ex variis aliis [i] litteris, apud eundem Athanasium, vbi vel Schismatis Colluthianorum, quod ab istis Presbyteratus prætentione delectis conflatum est, fit mentio, vel Ischyræ sacrilega temeritas refertur, facile colligere possumus) *καταστάντες ἀνεπιτήδειον εἰς*

[a] Euseb. lib. 3. hist. cap. 4.
[b] Idē cap. 10. meminit Cleophæ, 12. Abilij, alius quoque aliorum.
[c] Nicephorus lib 3. cap. 1. 2. 9. & alius.
[d] Anacletus epist. 2.
[e] Ignatius epist 13. ad Heronem.
[f] Dionysius cap. 5. Eccles. hierarch. in Theorta.
[g] Idem cap. 5. parte 2.
[h] Athanas. Apolog 2.
[i] Litteræ Presbyterorum & Diaconorum Mareot. Synodi. Item litteræ Episcoporum Tyri, quicũ Athanasio venerãt ad Concil. Litteræ eorũdem Dionysij Comitis, & Alexandri Thessalonic. eidem Comiti, apud Athanas. apolog 2. vide etiam Theodoret. lib. 1. hist. cap. 4. & lib. 2. cap. 8.

τὸν ἀυ τὸν τόπον εἰς ὃν κ᾽ πρότερον ἦσαν, ὡς κ᾽ αὐτὸς Ἰχύρας λαϊκὸς ὤφη, atque adeò omnes à Colluthо conſtituti in veterem ſuum ordinem redirent, inter quos etiam Iſchyras laicus haberetur. A

Cenſebant nimirum, qui in Alexandrina Synodo ab Oſio habita conuenerant Catholici Antiſtites, ordinationes Iſchyræ & cæterorum à Colluthо Preſbytero factas nullas eſſe, eò quod ſolius Epiſcopi munus, iuſque iſtud ducerent. Hos turmatim prodeuntes ſequantur alij ſuo quique ordine; primuſque

a Epiphanius hæreſ. 56. al. 77. num. 3.

a Epiphanius, qui Aërium hæreticis adnumerat, quod Epiſcopos ad eandem cum Preſbyteris ſortem redigens, æquè his, atque illis ordinandi ius tribueret:

b Ibid. num. 4

quem errorem, in æquandis Epiſcopo & Preſbytero b ſtoliditatis arguit, eo præſertim titulo, quod Epiſcopalis ordo Patres Eccleſiæ generet per ordinationem, Preſbyteralis filios dumtaxat Eccleſiæ, per Baptiſmum; ſic enim hos ordines comparat, ἡ μὲν γὰρ ὄξι πατέρων γεννητικὴ τάξις. πατέρας γὰρ γενᾶ τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἡ δ᾽ πατέρας μὴ δυναμένη γενᾶν, δῆλ᾽ τῆς τῦ λυτροῦ παλιγγενεσίας τέκνα γενᾷ τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἡ μὲν πατέρας, ἡ δὲ διδασκάλους, ſiquidem vnus ordo, puta Epiſcopalis, ad gignendos Patres præcipuè pertinet: huius enim eſt Patrum in Eccleſia propagatio: alter cum Patres non poſſit, filios Eccleſiæ, lotionis regeneratione, produxit, non tamen Patres, aut Magiſtros. Ideóque ſubdit, κ᾽ πῶς οἷον τε ἐκεῖ τ᾽ Πρεσβύτερον καθίσαι, μὴ ἔχοντα χειροθεσίαν τῦ χειροτονεῖν, quinam verò fieri poteſt, vt is Presbyterum conſtituat, ad quem creandum manuũ imponendarum ius nullum habeat? B

Succedant Epiphanio c Chryſoſtomus, d Theodoretus, e Theophylactus, f Oecumenius, qui ideò Epiſcopos cum Preſbyteris à Paulo cõfuſos docẽt, quod dẽpto ordinaturis iure, quod Epiſcopis proprium eſt, parum inter vtroſque interſit: qui Preſbyterij nomine, cuius manus impoſitione conſecratum teſtatur Apoſtolus Timotheum, Epiſcopos intelligi debere arbitrantur, cùm abſurdum ſit Preſbyteris ordinandi auctoritatem credere à Diuo Paulo fuiſſe conceſſam: & ne ſingulorum verba cum lectoris nauſeâ proferamus, de priori capite loquentem Chryſoſtomum audire ſufficit, qui vbi aliqua Epiſcopis non Preſbyteris communia enumerauit, mox ſubdit, g τῷ γὰρ χειροτονίαν μονῷ αὐτῷ ἀναβεβήκεναι, κ᾽ τῦτο μόνον δοκεῖσι πλεονεκτεῖν τοὺς Πρεσβυτέρους, ſola quippe ordinatione ſuperiores illi ſunt, atque hoc tantum pluſquam Presbyteri habere videntur. C

c Chryſoſt. d Theodoret. e Theophyl. f Oecum. in cap. 3. & 4. prioris ad Timoth.

g Chryſoſt. cit hom. 11. in epiſt. 1. ad Timoth.

Non hîc moror explicationẽ huius textus Chryſoſtomi, ſicut nec morabor Hieronymi ſententiæ mox adferendæ expoſitionem; mihi ſufficit ex his Chryſoſtomi verbis liquidò conſtare ordinandi poteſtatem, Preſbyteris in Eccleſiâ denegatam, ſolis Epiſcopis conceſſam fuiſſe.

h Hieronym. epiſt. 85.

Huic verò non diſpar legitur apud Hieronymum h ſententia in eius Epiſtola ad Euagrium, *quid facit Epiſcopus, exceptâ ordinatione, quod Presbyter non faciat?* Fuſiùs autem idem Hieronymus, ſeu potius quicumque alius i Auctor eſt tractatus de ſeptem Eccleſiæ gradibus ad Ruſticum Narbonenſem, quo nempe inter Epiſcopi prærogatiuas, ad quas nullus ordo aſſurgat, ea ponitur, *quod ipſe ordinet Sacerdotes, ipſe Leuitas, ipſe Subdiaconos, ipſe Lectores, ipſe Oſtiarios, ipſe Foſſarios.* Quem ſequuti Iſidorus k Hiſpalenſis, & alij tum Eccleſiaſticorum rituum, tum Theologiæ ſcriptores, vno ore docuerunt, proprium Epiſcopalis ordinis officium eſſe, Sacerdotum, ac reliquorum Clericorum ordinationem, ſeu creationem. D

i Auctor de ſeptem Eccleſiæ gradibus, tom. 9. operũ Hieronymi epiſt. 13. cap. 7.

k Iſidor. Hiſpal. lib. 2. off. cap. 6 & epiſt. ad Ludif. & alij.

X. Varia quoque ad hoc propoſitum referenda ſunt Summorum Pontificum, & Conciliorum decreta, atque vt omittamus Anacletum iam ſuperiùs citatũ: proferendi ſunt l Damaſus Epiſtola ad Epiſcopos Numidiæ, & m Leo primus ad Epiſcopos Galliæ, ac Germaniæ, quibus fusè oſtendunt, Epiſcopos ſolos poſſe Sacerdotes conſecrare Diaconos, Subdiaconos, virgines: proferendus Gregorius n tertius, ad Bonifacium Epiſcopum, eos ordinari iterum præcipiens, qui ab iis ordinati ſint, quos Epiſcopos eſſe non liqueat: *Presbyteri*, inquit, *quos ibidem reperiſti, ſi incogniti fuerint illi qui ordinant, & dubium eſt eos Epiſcopos fuiſſe, an non, qui eos ordinauerunt, ſi bonæ actionis, & Catholici viri ſunt, ipſi Presbyteri, & in miniſterio Chriſti, omnique lege ſancta edocti, ab Epiſcopo ſuo benedictionem Presbyteratus ſuſcipiant, & conſecrentur, & ſic miniſterio ſacro fungantur.* Quibus addi poteſt S. Syricius, qui, vt o habetur in eius vita, Preſbyterum tantum ab Epiſcopo conſecrari poſſe iudicauit. Proferenda varia Concilia, primumque Ancyranum, quod Χορεπισκόπους μὲ ὄξειναι Πρεσβυτέρους, ἡ Διακόνους χειροτονεῖν, Chorepiſcopos

l Damaſus epi. 4. in med.

m Leo epiſt. 88. ad Epiſc. Galliæ & Germaniæ.

n Gregor. 3. epiſt. 2. ad Bonifac. refert. decret. 68. c. Presbyteri.

o Platina in vita Syricij.

A *capis non licere Presbyteros, aut Diaconos ordinare* decernit; tùm verò [a] Laodicenum, quod, nequidem Exorciſtas, ab aliis quàm ab Epiſcopis, ordinari poſſe oſtendit, dum *τὸν μὴ προαχθέντας ὑπὸ Ἐπισκόπων, non promotos ab Epiſcopis* ad hũc gradum, exorcizandi officium aſſumere prohibet. Deinde [b] Hiſpalenſe 2. Chorepiſcopis ordinum conferendorum facultatem adimit, ſolúmque eum Epiſcopis tribuit: nec omittendum Concilium [c] Toletanum nonum, quod grauiter de hac Epiſcopalis ordinis prærogatiua in hæc verba ediſſerit, *nioſſe nos conuenit, quod Epiſcopalis eminentiæ diuina auctoritas, non immeritò ſacris omnibus eſſe ſumma perceuſuit, quæ cæteris Sacerdotibus exercenda prohibuit, ſcilicet templorum Dei ſacrationem, chriſmatis benedictionem, ſacrorum Ordinum inſtitutionem.* Synodus quoque Meldenſis [d] ſaltem Preſbyteratum, ac Diaconatum, qui per impoſitionem manus tribuuntur, ſolis Epiſcopis reſeruari debere ſtatuit. Denique iis adiungenda ſunt Concilia Oecumenica [e] Conſtantienſe, Florentinum, & Tridentinum, quæ quæſtionem dirimunt, & ad fidem concluſionem noſtram pertine-

B re definiunt: Conſtantienſe quidem inter errores V Vicleſi hunc reponit: *quod confirmatio iuuenum, Clericorum ordinatio, Eccleſiarum conſecratio reſeruentur Papæ, & Epiſcopis propter lucrum:* aiebat ſiquidem V Vicleſus huiuſmodi functiones, ab aliis quàm ab Epiſcopis, ritè præſtari poſſe, quod Conſtantienſi Concilio damnandum & execrandum dogma viſum eſt. Florentinum, [f] *ordinarius*, inquit, *miniſter huius Sacramenti*, puta ordinis, *eſt Epiſcopus*. Tridentinum [g] declarat Epiſcopos Preſbyteris ſuperiores eſſe, ac Sacramentum Confirmationis conferre, Miniſtros Eccleſiæ ordinare, atque alia pleraq; peragere ſolos ipſos poſſe, quorum conficiendorum poteſtatem reliqui in inferiori ordine conſtituti non habeant: anathemate quoque eum ferit, qui dixerit, vel Epiſcopos non habere poteſtatem confirmandi, & ordinandi, vel eam, quam habent, illis eſſe cum Preſbyteris communem.

XI. Ratio huius diſpoſitionis diuinæ, quæ ſolis Epiſcopis ordinum conferendorum reliquerit facultatem, ea eſt, ſi [h] D. Thomæ credimus, quod nempe

C Epiſcopalis poteſtas, ſi cum cæteris inferioribus ordinibus comparetur, ea proportione iis emineat, eaſque ſibi ſubiiciat, qua politica cæteras inferiores artes atque ſcientias, quæ, cùm [i] ad ſpeciale quoddam bonum tendant, ipſas ad commune bonum & totius Reipublicæ vtilitatem politica dirigit, legemque ſingulis præfigit, edocens quam quiſque debeat exercere, & quantum, & quâ ratione: ideóque inquit, ad Epiſcopum ratione ſuæ dignitatis pertinet ſingulos in ſuo gradu collocare, & diuinis miniſteriis, myſteriiſque præficere: vnde, quemadmodum ipſe ſolus Confirmationis Sacramentum impertitur, quia primus, per iſtud Sacramentum aſcenſionis gradus eſt ad perfectionem, quo nempe in perfectiori & ſtabiliori gradu fideles, quaſi maturiorem ſpiritualem adepti ætatem, & inter perfectos ſtabilem quendam locum ſortiti conſtituuntur: ſolus ipſe virgines conſecrat, quia & iſta ad perfectionem conſequẽdam quædam prouectio eſt: ita potiori ratione ſolus ipſe ordines confert, quibus Eccleſiæ capita, ſpiritales duces, magiſtratuſque conſtituuntur: ne cùm ad Re-

D ges, alioſque excellentiori poteſtate præditos, officiorum diſtributio ac magiſtratuum creatio, tanquam res maioris in Republica momenti referantur, minoris in Eccleſia ſacrorum magiſtratuum creatio haberi videatur, eáque vel inconditæ multitudini, vel inferiori poteſtate præditis Preſbyteris, vel Diaconis, neglectis Epiſcopis, qui Eccleſiarum principes cenſendi ſunt, illegitimè permittatur.

XII. Aliæ etiam rationes, non omninò reiciendæ proferri poſſunt. Prima eſt, quia [k] cùm in Eccleſia, tres præſidentiũ ordines Deus eſſe voluerit, Epiſcoporũ, Preſbyterorum, & Diaconorum, quorum ſuperior alteri ſemper excellit, & alterius poteſtatem, aliquâ ſuper additâ complectitur, ſic ſingulorum officia diſtribuit, vt quæ conferendæ perfectionis eſſent, Epiſcoporum ordini, quæ illuminationis efficiendæ, Preſbyteris, quæ purgationis procurandæ, Diaconis attribuerit; quarecùm ſacra Ordinatio ſit maximè perfectiua, ac hominum conſummatrix, oportuit eam ſolis Epiſcopis propriam eſſe ac peculiarem, Al-

[a] Laodicenũ c. 26.
[b] Hiſpal. 2. c. 7.
[c] Tolet. 9. cap. 7.
[d] Meldenſe c. 44.
[e] Concil. Conſtant. ſeſſ. 8.
[f] Florent. in decreto vnionis.
[g] Tridẽt. ſeſſ. 23. cap. 4. & can. 7.
[h] D. Thomas ſupplem. q. 38. art. 1. in corp.
[i] Ariſtoteles 2. Politic. cap. 2.
[k] Legantur Dionyſ. cap. 5. Eccleſiaſt. hierarch. Maximus ibidẽ, & Theophylact. in cap. 19. in Lucam, & alij.

tera est, quia ea est diuinæ prouidentiæ ratio, quam in omnibus ferè operibus suis seruare, ipse mirari nos voluit, vt quæ in variis dispersa sunt, ea in vnum colligeret, primumque in omnibus rerum generibus statueret, ex quo alij vim suam perfectionémque deriuarent, quod cùm in ea rerum corporearum fabricâ disponendâ, in superiorum intelligentiarũ ordinibus constituendis accuratè obseruarit; tum maximè idipsum in sacrorum graduum distributione faciendâ ostendit: sic enim in antiqua lege Moysi, in adiutorium 70. seniores daturus, [a] *auferam*, inquit, *de spiritu tuo, tradamq; eis, vt sustentent tecum onus populi*: sic in nouâ Christum Ecclesiæ caput instituit, [b] de plenitudine cuius nos omnes accepimus, quem Sacerdotem, & Sacerdotij nostri auctorem, ac originem esse voluit, vt nihil sit aliud Sacerdotium nostrum, quam Sacerdotij Christi immi- nuta quædam & deriuata portio: insuper verò Episcopos summos Sacerdotes creauit, summumque eis Sacerdotium attribuit, vt [c] in ipsis plenitudo Sacramenti Ordinis, in aliis participatio quædam Sacerdotij esse videretur, vt alibi docuimus, essetq; vt ait Dionysius, aliquis Hierarcha, [d] *ἐν ᾧ καὶ καθαρσὸς ἁπᾶς τῶν ἱεραρχίᾳ πᾶσα τελεῖται, καὶ γινώσκεται, in quo omnis, quæ sub ipso est, hierarchia, purè absoluitur, ac cognoscitur.* Proindéque ad [e] Ecclesiæ vnitatem stabiliendam, eiusque compagem firmiùs ac tenaciùs vniẽdam, ad obedientiæ & imperij Ecclesiastici iura strictiùs confirmanda, ad confœderationem inter omnes cœlestis, id est Clericalis ordinis, viros æquiorem sanciendam, ab Episcopis Presbyteros, cæterosque Clericos constitui voluit, & ab iis, qui summam obtinent Sacerdotij dignitatem, reliquorum potestates tanquam radios dimanare à *Sole*, tãquam surculos à stipite succrescere, tanquam riuulos à fonte scaturire, translatis in solos Episcopos ordinandi iuribus, instituit. habet exinde Presbyter, quo non grauatè sese Episcopis subiiciat, à quibus potestatem suam tanquam à fœcundo diuinóque parente mutuatur.

a Numerorũ 11.
b Ioan. 1.
c Legatur D. Thomas supplemẽti q. 37. art. 1. ad 2.
d Dionysius cap. 1. Eccles. hierarch.
e Lege Cypriani tractatum de vnitate Ecclesiæ.

§. II.

Obiectiones in contrarium proferuntur.

XIII. Quædam obiectiones proferri possunt, sed grauior est ea, quæ est de Chorepiscopis, cuius solutionem in alium locum reiicimus; obiicitur primò Gelasius, qui de Presbyteris loquens, [f] *quos vltrà modum suum tendere prohibet, nec Episcopali fastidio debita, sibimet audaciter assumere*, hæc habet, *nec sibi meminerint vllâ ratione concedi, sine Summo Pontifice Subdiaconum, aut Acolythum ius habere faciendi*: indicant enim ea verba Summi Pontificis, id est Episcopi, (nam tempore Gelasij Papæ vsitatum erat, vt passim Summi Pontifices, ac Sacerdotes quilibet, Episcopi dicerentur, quod variis testimoniis alibi à nobis prolatis ostensum est) authoritate Presbyteros Subdiaconorum, & Acolythorum faciendorum auctoritatem habuisse.

f Gelasij epist. 9. ad Episcopos Lucan. c. 8.

XIV. Secundò potest & Niceni primi g Concilij auctoritas nobis obiici, cuius nempe extant litteræ ad Ecclesiam Alexandrinam, & ad fratres, Ægyptum, Lybiam & Pentapolim incolentes, in quibus ordinati à Meletio, qui ab Alexandro Alexandrino depositus fuerat, nec tamen eius sententiæ acquieuerat, sed se Arianorum partibus adiunxerat, in Ecclesiâ Catholicâ tanquam Clerici recipiuntur, tum aliis conditionibus, tùm ea quæ ad rem præsentem facit, *ὡς πρὸς τούτοις ἢ μηδεμίαν ἐξουσίαν ἔχῃ τοὺς αἱρουμένους αὐτοὺς προχειρίζεσθαι ἢ ὑπερβάλλειν*, seu, vt legitur apud Socratem, *ὑπερβάλλειν ὀνόματα, etiam vt nulla illis sit potestas ministros Ecclesiæ ipsorum arbitrio probandos designandi, vel eorum nomina subiiciendi, suggerendi.* E contra illos Presbyteros, qui in Schismate non fuerunt, vult *ἐξουσίαν ἔχειν, καὶ προχειρίζεσθαι, καὶ ὄνομα ὀπαλήγεσθαι τῷ ἀξίων τῷ κλήρου*. Id est, vt Latina habet versio, *potestatem habere & ordinandi, & qui Clero digni fuerint, nominandi.*

g Litteræ Cõcilij Niceni apud Socratem lib. 1. cap. 16. & Theodoret. lib. 1. cap. 11.

XV. Tertiò, Concilium [h] Hispalense secundum, in sui patrocinium aduersarijs proferre possunt: in quo nempe, cùm relatio facta fuisset de quibusdam Egabrensis Ecclesiæ Clericis, *quorum dum vnus ad Presbyterium, duo ad Leuitarum ministerium*

h Conc. Hisp. 2. c. 5. refertur dist. 23. c. quorumdam, ex Conc. Tolet. 3. sed malè.

A *niſterium ſacrarentur, Epiſcopus eorum oculorum dolore detentus fertur manum ſuam ſuper eos tantum poſuiſſe, & Presbyter quidam illis, contra Eccleſiaſticum ordinem, benedictionem dediſſe*, decreuit dicta Synodus, *vt à gradu Sacerdotis vel Leuitici ordinis, quem peruersè adepti ſunt, depoſiti, æquo iudicio abiiciantur: Tales enim merito iudicati ſunt remouendi, quia praue inuenti ſunt conſtituti*; porrò non remouerentur aut deponerentur ab ordine niſi eum recepiſſent: poteſt ergo Preſbyter formam ordinationis proferre, ideoque etiam ordinare.

XVI. Quartò, Concilium [a] Regienſe nobis opponi poteſt, in quo nempe qui ordinati fuerant ab Armentario, ſi inculpati viſi eſſent, Ebredunenſi Sacerdoti in Eccleſiæ miniſterio retinendi iubentur: Armentarius autem iſte, non ſolum illegitimè ordinatus fuerat, & contra Canones, verùm etiam nullam Epiſcopalem ordinationem ſuſceperat, quia à duobus tantum Epiſcopis fuerat ordinatus, vt ex præfatione [b] eiuſdem Concilij patet: itaque à Preſbytero facta ordinatio valida cenſetur.

[a] Conc. Reg. c. 4.

[b] Idem in præfat.

B XVII. Quintò, Canon Concilij [c] Antiocheni nobis obiicitur, quo Chorepiſcopis permittitur, Lectores & Subdiaconos, atque Exorciſtas conſtituere, imo etiam Preſbyterum, & Diaconum, cum Epiſcopi ciuitatis conſcientia, & permiſſione; quod etiam [d] Ancyrana Synodus videtur definiuiſſe. At verò Chorepiſcopi erant ſimplices Preſbyteri, vt fusè contendit [e] Damaſus, qui etiam huius rei rationem tradit, quod ab vno ſolo Epiſcopo eſſent ordinari: ergo à Preſbytero qui Epiſcopalem conſecrationem non ſuſceperit, poſſunt etiam Sacerdotes, & Diaconi ordinari. His omnibus adde, quæ de Abbatibus & Parochis inferiùs dicemus, iure ſcilicet communi conceſſum olim fuiſſe, vt Clericos ſaltem facerent: quinetiam illis ſaltem, vt Lectores crearent.

[c] Concil. Antioch. c. 10.

[d] Ancyran. c. 15.

[e] Damaſcepiſt. ad Epiſcopos Numidiæ.

§. III.

Obiectiones propoſitæ ſoluuntur.

C XVIII. Iis omnibus argumentis ſatisfaciendum eſt: primóque Gelaſio reſpondendum, probabile eſſe, etiam non ſolùm Summi Pontificis auctoritate, verumetiam Epiſcopi permiſſu, tonſuram minoreſque ordines, etiam Subdiaconatum, à ſimplici Preſbytero olim potuiſſe conferri: Cùm enim reſtricta non eſſet Epiſcopalis auctoritas à Summis Pontificibus, ad ius quoddam ordinarium, & commune, quæ ipſi Summi Pontifices iam poſſunt in totâ Eccleſiâ, idem illi ſibi ſumere in ſuâ Diœceſi, non temerè audebant. Quare cùm probabile, imò certum ſit, Summos Pontifices licentiã dare poſſe ſimplici Preſbytero, vt hos ordines non Hierarchicos conferat: exiſtimo quoq; Epiſcopis tempore Gelaſij, hoc ipſum concedere licuiſſe, idque Gelaſium citatis in obiectione verbis, ſibi velle. Niſi fortè, id tantum Gelaſij verba ſignificare videantur, non licere Preſbyteris, non adhibitâ Epiſcopi auctoritate, vel Subdiaconos, vel Acolythos ſibi eligere, eoſque ordinandos deſignare, ac nominare: quæ interD pretatio non mihi videtur diſſentanea eſſe Gelaſio, quippe cùm id fortè ſibi ius Gelaſij tempore Preſbyteri tribuerent, quod antea in Oriente ſibi videntur Preſbyteri cum Chorepiſcopis aſſumpſiſſe, ex Epiſtola Baſilij de Chorepiſcopis, & poſtea in Occidentali aſſumpſerunt, vt ex prædictis colligi poteſt, & infrà confirmabitur. Porrò quamuis etiam prior Gelaſij interpretatio admitteretur, non tamen ſequeretur iure communi Preſbyteros ordinum conferendorum miniſtros ordinarios fuiſſe; ſed ſolùm ex Epiſcopi permiſſu, ac ſpeciali licentia eſſe poſſe, quæquidem omninò differunt, priuſque omnino falſum eſt, poſterius verò non improbabile, vt patebit ex dicendis.

XIX. Secundò multo minus vrget Epiſtola Concilij Niceni Eccleſiæ Alexandrinæ, & Epiſcopis Ægypti ſcripta: nam in ea conceditur tantum Catholicæ Eccleſiæ Clericis, qui Schiſmati nunquam aſſenſerint, vt Clericos ſuo ſuffragio deſignent, deſignatos probent, probatos Epiſcopo nominent; quæ prærogatiua iis Clericis adimitur, qui olim Schiſmati adhæſerint, quibus nempe

Digitized by Google

vel Clericorum electio, comprobatio, & nominatio facienda Episcopo ordi- A
naturo interdicuntur: vel certè ea electio, quæ cum probatione, & confirma-
tione coniuncta sit: cùm enim populus aliquando Clericos eligere posset, iisq;
ordinandis suffragari, non videtur id, quod populo concederetur, iis Clericis
ademptum fuisse, quibus manere in Clero Concilium indulgebat: quare cùm
electio populi insufficiens esset, nisi à Clero probaretur; eligere quidem iis
fortè Clericis, qui Schismati aliquando assensissent, Clericos alios concedit Sy-
nodus, quos postea Catholici, qui semper in Ecclesiæ communione perstitis-
sent, Clerici comprobarent, qui autem schismati assensi fuissent, vetabantur,
[a] τοὺς ἀρέσοντας αὐτοῖς χειροτονεῖσθαι, *eligere Clericos proprio solum ipsorum iudicio*
[a] Theodoret. lib. 1. cap. 11. & Socrates lib. 11. cap. 6. *comprobandos*, eosve, non expectatâ Clericorum, qui ab Ecclesiæ vnitate num-
quam diuulsi fuissent, sententiâ, Antistiti Catholicæ communionis ordinan-
dos offerre: cùm è contrà qui semper in Ecclesia perstitissent Clerici, ij, non ex-
pectata aliorum sententia, χειροτονεῖσθαι, *præordinare, designare, eligere*, (id enim
verbum istud sonare posse constat ex Actibus [b] Apostolorum, in quibus loco B
[b] Act. 14. Accipitur tamen pro ordinatione in 7. Synodi can. 14. & alibi. verbi χειροτονήσαντο, quod habetur in Græco, vulgata editio habet, *præordinauit*,
quo nempe S. Paulus à Deo Gentium Apostolus designatus, & præordinatus
significatur) καὶ ὄνομα ἐπιλέγεσθαι τῷ ἀξίων τοῦ κλήρου, *& nomen deferre eorum qui*
digni essent Clero, eosque ordinandos Antistiti præsentare possent.

XX. Tertiò, nec Concilium Hispalense grauioris alicuius ad Catholicam
destruendam sententiam videtur esse ponderis, ac momenti. Etenim [c] non in-
solitum videtur, vt deponi dicantur, & à gradu abiici, qui reuera non ordina-
[c] Glossa in c. quorundam, dist. 23. verbo amittant, & in c. sacerd. 5. quæst. 5. verb. Sacerdocio, & alibi. ti, eo modo se gerunt, ac si ordinati essent. Licet enim huiusmodi iure propriè
non exturbentur, nec ordine, quia ius ad functiones ordinis, & ordinis po-
testatem ipsam non habent, deiiciuntur tamen à ministerio, quod iniustè at-
trectant, & à possessione veluti ordinis, quem iniustè se possidere præsumunt.
Deinde fieri potest, vt Episcopus, cuius ibi est mentio, cum manus impositio-
ne verba ordinationis solemnia, quæ memoriâ teneri solent, recitarit: Eatenus
verò dicatur solam impositionem manuum præbuisse, quatenus reliquas pre- C
ces, quæ extra manus impositionem ex libro recitari consueuerunt, cùm præ
oculorum dolore non posset, à Presbytero legi curauerit, quæ preces cùm ad
essentiam ordinationis non spectent, qui ab illo Episcopo hac ratione ordina-
ti fuerant, ordinem verè susceperant, quamuis ab ordinis ministerio mereten-
tur reiici, quod in ipsorum ordinatione contra Ecclesiæ morem peccatum
fuisset. Priori tamen solutioni fauere magis videtur Hispalense Concilium,
vt nimirum huiusmodi Clerici nequaquam ordinati fuerint, ideóque non ab
ordine quem non habebant, sed ab ordinis ministerio quod iniustè præsume-
bant, deturbandi dicantur. Ita enim loquitur Concilium, [d] *hi qui supersunt, &*
[d] Conc. Hisp. cit. c. 3. *ab eo non consecrationis titulum, sed ignominiæ potius eulogium perceperunt, ne sibi licentiam*
talis vltra vsurpatio faciat, decreuimus, vt à gradu Sacerdotalis, vel Leuitici ordinis, quem
peruersè adepti sunt, depositi æquo iudicio abiiciantur, &c.

XXI. Quarta & quinta obiectio, de Armentario non à tribus Episcopis or-
dinato, & Chorepiscopis non à tribus pariter Episcopis ordinatis, quorum ta- D
men ordinationes defenduntur, huius quæstionis tractationem requirit am-
pliorem, quæ postea fusiùs discutietur, an tres necessariò Episcopi ad Episco-
palis consecrationis substantiam requirantur, ideò in eum locum horum ar-
gumentationum solutio reiicienda.

XXII. Vltimum autem ea ratione soluitur, vt fateamur quidem ordines non
Hierarchicos conferre, non Chorepiscopis solùm, verùm etiam Abbatibus,
imo & Clericalem saltem Tonsuram dare Parochis aliquando concessum: non
quod iure diuino illis hoc competat, aut eorum conferendorum ordinarij sint
ministri, vt demonstrauimus: sed quod ij Diaconatu inferiores ordines, cum
iurisdictione in Ecclesia suo iure non habeant, tanti in Ecclesiâ momenti non
sint, quanti reliqui, cùm propriâ auctoritate nihil faciãt, & de iis cõtrouertatur,
n sint Sacramenta: visum est proinde consentaneum Ecclesiæ, Deo ità reuelan-
te, eamque de iis quæ ad Sacramentorum ab ipso factam institutionẽ pertinent
instruente,

lized by Google

A instruente, vt inferioribus Presbyteris eorum collationem aliquando concederet, ob eas præsertim causas, tum quod Presbyterorum ordo, vtpote proximus Episcopali, & cui sacrosanctæ Eucharistiæ conficiendæ virtus tribuitur, aliquid perfectiuæ virtutis Episcopalis participare possit, quemadmodum Diaconalis illuminatiuæ virtutis, quæ Presbyteris propria est, fit particeps dum in necessitate solemniter baptizat: quare diuinâ lege minus vetitum fuisse visum est, quominus ex Episcoporum licentia, inferiores saltem ordines à Presbytero conferri possent: tum quod cùm ordines non Hierarchici in Presbyterali eminentissimè contineantur, à quo reguntur, & sui muneris partes edocentur, non videtur etiam ipsis interdictum quominus illos inferiores ordines tribuerent: sed ea de re fusiùs infra sequentibus paragraphis.

ARTICVLVS II.

B *Aliquos præter Episcopum extraordinarios esse, vel fuisse olim ministros Tonsuræ Clericalis, & ordinum minorum.*

§. I.

De Chorepiscopis.

I. HACTENVS de conferendorum ordinum ordinario ministro dictum est, iam de extraordinario differendum. Et primum liquidò constat Chorepiscopos, siue ij ordinis Episcopalis habuerint potestatem, siue non, [a] qua de re inferiùs, extraordinarios saltem ordinationis ministros fuisse. Id enim irrefragabilis auctoritatis testimonia demonstrant. Primo loco proferam Synodum [b] Ancyranam declarantem, Χωεπισκόπους μὴ ἐξεῖναι Πρεσβυτέρους, ἢ C Διακόνους χειροτονεῖν. ἀλλὰ μηδὲ Πρεσβυτέρους πόλεως, χωρὶς τῆς ἐπιτραπῆναι ὑπὸ τοῦ Ἐπισκόπου μὴ γεγραμμάτων ἐν ἑτέρᾳ παροικίᾳ, sed Canon iste Ancyrani Concilij à quibusdam dicitur fuisse corruptus, quod cùm multæ sint variæ Latinæ eius versiones à se inuicem discrepantes, nulla videatur defendi posse. Prima quidem versio quæ textui consentanea est, & ipsa verba Græca affectatur, est Dionysij Exigui in hunc modum, [c] *Chorepiscopos non licere Presbyteros, vel Diaconos ordinare: sed neque vrbis Presbyteros, nisi cum litteris ab Episcopo permissum fuerit in aliena parochia.* Quorum verborum potest esse duplex sensus, prior, vt Chorepiscopis similiterque Presbyteris ciuitatis vetitum sit, Diaconos, vel Presbyteros ordinare, nisi de licentiâ Episcopi, &c. quæ prior interpretatio falsa est: numquam enim auditum, numquam in Ecclesia visum, vt Presbyteri, quantumcumque ciuitatis, Presbyteros vel Diaconos, accepta quacumque licentiâ, ordinarent: quare absurdum esset Presbyteris ciuitatis id vetare appositâ exceptione licentiæ Episcopi, quam licentiam nec Episcopi dare, nec ea fulti Presbyteri ordinare possunt: posterior est, prohibitum esse Chorepiscopis Presbyteros & D Diaconos ordinare, sed nec ciuitatis Presbyteros, nisi cum licentia Episcopi, in aliena parœcia. Sic enim interpretãtur hunc Canonem [d] Zonaras, [e] Balsamon, & alij: quæ tamen interpretatio à quibusdam reprehenditur, quod additio ista de Presbyteris ciuitatis inepta, inanis & insulsa videatur: nam si Presbyteros & Diaconos penitus ordinare Chorepiscopis illicitum est, quid attinet de vrbanis Presbyteris nominatim verba facere, quos à Chorepiscoporum potestate subtractos, multominus ordinare Chorepiscopi poterant, quàm reliquos in vicis sibi subiectos? vnde inferunt, Canonem necessariò esse mendosum, & ad alias versiones necessariò esse recurrendum, sed hæc ratio id non euidenter conuincit. Quidni enim dicamus in hoc Canone, Presbyterorum ciuitatis factam esse mentionem: ne fortè suspicaretur aliquis, ideò Presbyterorum & Diaconorum ruralium ordinationem Chorepiscopis interdictam fuisse, ne sibi omnem in eos potestatem vendicarent, & Episcopi ciuitatis auctoritati in vi-

[a] Vide infrà.

[b] Concil. Ancyran. c. 13.

[c] Versio Dionysij Exigui.

[d] Zonaras & [e] Balsamon in can. 13. Ancyr.

cos & pagos nihil reliquum esse contenderent: quod cùm in Presbyteros ciuitatis nulla ratione sibi vendicare possent, qui ad eorũ parœciam minimè spectare dignoscebantur, nullam subesse rationem, cur non ab iis ordinari possent: ideoque Ancyranos Patres de iis speciatim mentionem fecisse: ob eamq; causam nec vllos nisi ab alienâ parochiâ, extrà limites sui territorij, à Chorepiscopis ordinari concessisse: ne si intra limites sui territorij, suæve parochiæ, etiam accepta ab Episcopis potestate, Presbyteros ciuitatis ordinarent, vel Episcopi in suo officio negligentiores fierent, vel ad conuellendos Episcopalis auctoritatis fines, falso præscriptionis iure Chorepiscopi aliquando vterentur. Cui explicationi fauet Concilium Meldense quod ex desidia Episcoporum, vel sæculari petuagatione Chorepiscoporum limites suos extendere monuit, & certis tantum in locis Chorepiscopis permissum ordinare, in aliena, vt opinor, parochia, à Canonibus statutum obseruat, aliam tamen postea [a] explicationem dabimus eiusdem Canonis. A

[a] Meldense c. 44. Vide infr.

II. Sunt aliæ duæ huius Canonis versiones, vna Isidori Mercatoris, altera Gentiani Herueti, quæ & inuicem sibi aliquatenus consentiunt, & à textu Græco deflectunt: Isidori Mercatoris prior versio hæc est, [b] *Vicarius Episcoporum, quos Græci Chorepiscopos vocant, non licere, vel Diaconos ordinare: sed nec Presbyteris ciuitatis, sine Episcopi præcepto amplius aliquid imperare, vel sine auctoritate litterarum eius in vnaquaque parochia aliquid agere.* Posterior versio Gentiani [c] Herueti ea est, *Chorepiscopis non licere Presbyteros, aut Diaconos ordinare: sed nec Presbyteris ciuitatis, sine præcepto Episcopi, vel litteris in vnaquaque parochia aliquid agere.* Vtraque ista versio, vt iam monui, Græco textui dissona est, quem & vetus habet editio Græca Conciliorum, & Canonum apud Zonaram & Balsamonem. Itaque si alterutra versio admitteretur, mendosum oporteret esse Canonem, & maximâ suâ parte vitiosum. Quod si porrò aliquod in hunc Canonem vitium irrepsisse videatur, ad quod vtique fatendum nulla nos, ex prædictis, necessitas adigit, multo verisimilius est, quod Petauio [d] placuit, particulas istas, *ἀλλὰ μηδὲ πρεσβυτέρους πόλεως*, in textum aliquorum incuriâ vel insciti irrepsisse, vel ex industriâ additas fuisse, quàm ea verba Græco textui detracta fuisse, quæ detracta esse oportuit, vt versionibus posterioribus consentiat: prædictas verò si expunxeris particulas, is erit sensus, quo prohibebitur Episcopis, Presbyterorum, vel Diaconorum, nisi accepta ab Episcopo, cuius est parochia, ordinandorum licentia, eaque scriptis exarata habeatur, ne, vt ait [e] Zonaras, controuersia aliqua oriatur: iuxta quam explicationem, eamque, quam supra Græco textui consentaneam probauimus, permittit Synodus Ancyrana Chorepiscopis cum Episcopi licentia Presbyteros & Diaconos ordinare. B C

[b] Versio Isidori Mercatoris prædicti can. Ancyr. qui apud ipsum est 13. qui sequitur Capitular. Caroli lib. 1. c. 9.

[c] Versio Gentiani prad. can. Ancyr. qui apud ipsum est 12.

[d] Petauius animaduers. in lib. Epiph. ad hæres. 68. quæ est Aëtiano. num 1.

[e] Zonaras in eit. can.

III. Potest ad huius quoque Chorepiscopis concessæ licentiæ confirmationem Concilij Niceni Canon ex iis, qui ex Arabico in Latinum conuersi sunt, & Alphonsi Pisani, ac Francisci, Turriani operâ in lucem prodierunt, nonnullus adferri, is scilicet quo Chorepiscopo ea curâ imponitur, vt visitans Ecclesias sibi commissas, [f] *interroget, an habeam filias, aut filios, & faciant vt ad se adducantur, vt signet eos, imponatque manus, ac benedicat & instituat ministros, sicut prius eos admonuerat, deberque distribuere eos per Ecclesias & Monasteria, & prouidere vt discant, &c.* Ministri equidem quorum instituendorum Canon iste Chorepiscopis potestatem facit, non sunt Diaconi vel Presbyteri, quos alius sequens [g] Canon ab Archidiacono & Chorepiscopo examinatos, à solo Episcopo ordinari permittit. Sunt ergo inferiores Clerici, qui in inferioribus ordinibus probandi sunt, & instituendi, quatenus ad superiores conscendere possint: quorum proinde & creatio, & institutio Chorepiscopis demandata erat, non autem aliorum superiorum ministrorum, qui iam edocti esse debebant, vt Ecclesiæ gubernationi, & Sacramentorũ dispensationi, non omninò impares & inepti esse possent. D

[f] Canon. 55. Conc Nicæni ex Arabico.

[g] Canon. 60. eiusdem Cõcilij.

IV. Eadem verò facultas Chorepiscopis in Concilio Antiocheno clariùs tribuitur, cuius integrum Canonem hîc describimus, ad plurium, quæ infra docebimus intelligentiam necessarium. [h] *Τοὺς ἐν ταῖς κωμαῖς, ἢ ταῖς χώραις, ἢ τοὺς καλουμένους Χωρεπισκόπους, εἰ καὶ χειροθεσίαν εἴληφασιν Ἐπισκόπων, εἰδέναι τὴν ἑαυτῶν*

[h] Conc. Antioch. c. 10.

Σιωόδου

A Σιωόδῳ εἰδίναι τὰ ἑαυτῆ μέτρα, καὶ ὁρισμοὺς τὰς ἐπισκοπικὰς αὐτοῖς Ἐκκλησίας, καὶ τῇ τούτων ἀρχαίᾳ διοικήσει, καὶ προνομίᾳ, καθὼς ἂν ἁγιωτάτους, καὶ Πρεσβυτέρους, καὶ Διακόνους χειροτονεῖν τελμᾷν, εἶτα τὸν ἐν τῇ πόλει Ἐπισκόπου, ἢ χωρίσαντας αὐτὸς τὰ καὶ ἡ χώρα. Εἰδὶ τολμήσειέ τις παραβαίνειν τὰ ὡρισμένα, καθαιρεῖσθαι αὐτὸν, καὶ ἧς μετέχει τιμῆς. Χωρεπίσκοποι ἢ γίνεσθαι ὑπὸ τῆ ἁ πόλεως, ἢ ὑποκειται Ἐπισκόπου. Quem Canonem ita vertit Dionysius Exiguus, à cuius versione non multum discrepant, tum Isidorus, tum Gentianus Heruetus; [a] *Qui in villis & vicis constituti sunt Chorepiscopi, tametsi manus impositionem ab Episcopis susceperunt, & vt Episcopi sunt consecrati, tamen placuit sanctæ Synodo scire eos oportere modum proprium retinere, & gubernare adiacentes Ecclesias sibi commissas. & esse contentos propriâ sollicitudine & gubernatione, quam susceperunt: constituere autem iis permittitur Lectores, & Subdiaconos, atque Exorcistas, quibus sufficiat istorum tantum graduum licentiam accepisse: non autem Presbyterum, non Diaconum audeant ordinare, præter conscientiam Episcopi ciuitatis, vel Ecclesiæ cui adiacens inuenitur, seipse,* B *seu regio, in qua præesse dignoscitur. Quod si quis prænaricari ausus fuerit constituta, deponi eum, & dignitate quâ præditus est debere priuari. Chorepiscopus autem ab Episcopo ciuitatis vel loci, cui idem adiacet ordinandus est.* Ex quo Canone Antiocheno docemur, Chorepiscopis concessum fuisse, vt propria auctoritate Lectores, Subdiaconos, atque Exorcistas ordinarent; Presbyteros autem, & Diaconos nonnisi de Episcopi cui subiacebant, & ad quem regio ipsa, in qua versabantur, pertinebat, consensu atque permissu.

[a] Versio Dionysij Exigui.

V. Scio quosdam huic Antiocheno Canoni fidem derogare, quod à [b] Damaso exagitatus videatur: quod Antiochenum istud Conciliũ ab Arrianis maxima ex parte in Encæniis, Athanasij expellendi caussa, coactũ sit, vt docet [c] Athanasius; quod Chrysostomus, dum Canon aduersus ipsum ex Concilio isto proferretur, is scilicet quo statuebatur, ne damnatus Episcopus ab aliquo Concilio, ab vllo præterquam maiori restitui posset, aduersus Antiochenam istam Synodũ exceperit, Canonesq; illius minimè admiserit, vt testantur [d] Socrates, [e] Sozome- C nus, [f] Palladius; & alij: legimus tamen eorũ Canonũ aliquos, à Synodo [g] Chalcedonensi ad verbum fuisse citatos, licet absque titulo Antiocheni Concilij, nec vt opinor, ex ipso Antiocheni Concilij Codice, sed ex Codice quodã Græcorum Conciliorum, quippe cùm Canon vnus, qui est 16. Antiocheni Cõcilij, tanquam 95. à Chalcedonensi citetur, alter qui in eodem 17. est, 96. ibidem consignatus habeatur: quod arguit codici Græcorũ Conciliorum, qui in vsu & veneratione haberentur, ante Synodum Chalcedonensem Canones Concilij Antiocheni iam tum insertos fuisse. Passim quoque Capitularia Caroli, necnon Burchardus, Gratianus, aliiq; Canonum collectores, imo & summi quidam Pontifices huius Concilij Canones tamquam receptos citant. Vnde etiam factum est, vt Concilium Antiochenum in Synodo [h] Trullanâ, seu Quinisextâ, cùm aliis omninò approbentur. Verùm illud quoque Conciliũ Quinisextum dubiæ auctoritatis est, vt docent Anastasius [i] Bibliothecarius, Theophanes [k] Græcus historicus, Humbertus, [l] Syluæ candidæ Episcopus & alij, eiusq; Cano- D nes à Latinis non recipi, fatentur Theodorus [m] Balsamon, Matthæus [n] Monachus, & alij. Quamuis porrò Synodus Antiochena ex hæreticis cõflata fuisset, cùm tamen eorũ solùm, qui Catholici essent, & inter eos Iacobi illius insignis sanctitate & miraculis Nisibitæ Episcopi nomina præferret, non mirũ, si ab Ecclesiâ recepta fuerit, maximè cum multa, quoad disciplinam vtilia, & à Catholicis moribus minimè abhorrentia, imò omnia ferè contineret. Vnde, quod Chrysostomus aduersus eam Synodũ allegarit, rectè hoc factũ; quamuis enim, exceptâ iussione Sũmi Pontificis, Ecclesiastico vsu receptus fuerit Canon iste Antiochenus de non recipiendis Episcopis, ab aliqua Synodo damnatis, nisi à maiori absoluti essent: rectè tamen à Chrysostomo reiiciebatur, quod ab Arrianis malo animo editus esset, ne Athanasius, & alij Orientales Episcopi in Cyprio, siue in Hierosolymitano, siue in aliis Conciliabulis reiecti, Iulij [o] Summi Pontificis (quod postea factum est) auctoritate reuocarentur, vnde cùm Summi Pontificis eiquoque auctoritas faueret, Canonem Antiochenum iure explo-

[b] Damasus epist. cit.
[c] Athanas. de Synodis.
[d] Socrates lib. 6. c. 16.
[e] Sozom. lib. 2. cap. 20.
[f] Pallad. in Dialog.
[g] Synodus Chalced. act. 4. & 11.
[h] Synodus Trull. c. 1.
[i] Anastasius in proœmio 8. Synodi cuius mentio 63. dist. c. 2.
[k] Theoph. in hist. miscellan.
[l] Humbertus libell. contrà epist. Michael. Patriar. Constantinop.
[m] Balsamon in interpret. can. Synod. Trull.
[n] Matthæus in hist. Conc. & virorum illustr.
[o] Reprobatus in eo videtur, à Sardicensi c. 3.

dere poterat Chryſoſtomus. Sed quidquid ſit de Antiocheno iſto Concilio, eius ſaltem auctoritate patet, quid de Chorepiſcopis ipſius tempore in vſu eſſet, quid tunc temporis Eccleſia obſeruaret: nec probabile eſt Antiochenos iſtos Patres qui videri volebant Catholici, aliquid in negotio ad ipſorum hæreſim ſtabiliendo nihil pertinente, ab Eccleſiæ diſciplinâ diſſentaneum ſtatuere voluiſſe: nec prudenter canon iſte de Chorepiſcopis in dubium reuocatur, quem aliis indubitatis teſtimoniis obſeruatum fuiſſe & ab Eccleſia receptum conſtat. A

VI. Baſilius [a] ſiquidem epiſtolâ canonicâ ad Chorepiſcos refert, veterem Eccleſiæ ordinem fuiſſe, vt Eccleſiæ miniſtros diligentiſſimè, & accuratiſſimè probatos, atque examinatos à Preſbyteris atque Diaconis qui cum eis verſabãtur, Chorepiſcopus, totius examinis accepta relatione, admonitoque prius loci Epiſcopo, miniſtros in Sacerdotalem ordinem cooptaret: quem ordinem per ſocordiam Chorepiſcoporũ peruerſum queritur, permittentibus nempe illis, vt Preſbyteri, & Diaconi abſque diligenti examine, ex affectione vel cognationis, vel alicuius amicitiæ, indignos in Eccleſiam introducerent, nec de ordinationibus à ſe factis Epiſcopos monerent: cui malo mederi volens idem Baſilius indicem omnium miniſtrorum cuiuſque pagi ad ſe mitti præcipit, & de cætero neminem non à ſe examinatũ ac probatum ordinari permittit: ex qua proinde Baſilij epiſtola colligimus Chorepiſcopos ſaltem Subdiaconos, & iis inferiores quos ὑπηρετουμένους τῇ ἐκκλησίᾳ, *miniſtrãtes Eccleſiæ*, nõ, viſitato pro Subdiaconi vocabulo, τοὺς ὑπηρέτας, appellat, ordinare potuiſſe ad Preſbyterorum & Diaconorũ teſtimonium, admonito tamen priùs Epiſcopo, poſtea vero hoc ſibi etiam vſurpaſſe, vt illos non admonitis Epiſcopis ordinarent, quod Baſilij lege correctum & emendatum eſt; de Preſbyterorum autem & Diaconorum ordinatione, verba in hac Epiſtola non fieri prædicta ſuſpicionem mihi ingerunt, quamuis Sacerdotalis ordinis (quod τάγμα τῆς ἱερατικῆς vocat) mentio ibidem fiat, quippe cùm etiam Subdiaconi catalogo Sacerdotali aliquando per ordinationem inſeri dici poſſint. B C

[a] Baſil. epiſt. canonica ad Chorepiſcop. apud Baſilium quæ eſt 181. inter epiſtolas Baſilij tomo 2. eius operum.

VII. Hanc etiam Chorepiſcoporum auctoritatem licet Damaſi, Leonis primi ſummorũ Pontificum, nec non Synodi Hiſpalenſis ſecundæ auctoritate repreſſam, poſterioribus tamen ſeculis in vſu fuiſſe compertum eſt, quam enim eis ordinationis faciendæ prædicti Pontifices licentiam ademerant, eamdem, quantum ad inferiores ordines conferendos, ſecundum Concilium Nicenum Oecumenicum, Pariſienſe ſub Ludouico & Lothario, nec non Meldenſe ſub Carolo Caluo, ipſis vel concedunt, vel ſuis temporibus conceſſum, & vſitatum fuiſſe oſtendunt. Fusè quidem [b] Damaſus Chorepiſcopos reprehendit, quod ordines conferre præſumerent, iiſque Pontificalia omnia officia adimit, nec vllius deinceps ordinis conferendi poteſtatẽ eis concedit, imo & collatos ab ipſis ordines videtur pro irritis habuiſſe, & iterum, ſi quem ab iis ordinatum miniſtrare placeat, cõferendos, ſic enim habet [c] *Nam benedictio quam prædicti Chorepiſcopi ante ſuam prohibitionem, per manus impoſitionem dabant, magis nobis vulnus videtur inferre, quam ſalutem, & illi qui Pontificatus apicem non habebant, quomodo ea, quæ non habebant, dare poterant? quoniam nihil in dante erat, quod ille poſſet accipere: aut quis hominum, licet more humano loquamur, dare poteſt, quod non habet, præſertim cum Pontifices non erant, ea quæ ſolis Pontificibus debentur, dare non poterant, &c. Ideo quidquid ex ſupradictis miniſteriis Pontificalibus præſumebant, irritũ erat, &c. Qua propter per illam illicitã manus impoſitionem, vt paulò ſuperius probauimus, vulneratum caput illi qui videbantur aliquid accepiſſe, habebant, & vbi vulnus infixum eſt, neceſſe eſt medicinam adhibere, quâ infixâ ſanetur macula: Ideſt reiterari neceſsũ eſt quod collatũ minimè approbatur eſſe, ſi perfectũ eſſe debebit: nã quomodo honorẽ poſſit retinere, qui ab illo acceperit, qui poteſtatẽ legitime non habuit, inuenire non poſſum, &c.* Verũ tota iſta Damaſi epiſtola dubiæ eſt fidei: tũ quod ſtylus ipſe terſum Damaſi ſtylũ minime redoleat: tum quod Dionyſij Exigui interpretationẽ in Canonibus Orientalibus adducendis ſequatur: tũ quod variis ſequentiũ Pontificũ, & Hiſpalenſis ſecundi ſegmentis huc illuc corraſis nullo ferè iudicio cõpacta, & conſarcinata videatur: tum quod plura falſa contineat, illudquo D

[b] Damaſ. epiſ. ad Epiſc. Numid.

[c] Idem. Ibid.

illudq; maximè quod non ſolũ à ſede Romana, ſed & à toto orbe exploſum dicat, & abrogatũ Chorepiſcoporũ ordinem, quem tum ex dicendis, tũ ex Concilio [a] Chalcedonenſi, in quo inter ordines Eccleſiaſticos ordo Chorepiſcoporum recenſetur: tum ex Epheſino, [b] cui Cæſarius Chorepiſcopus Cappadociæ inter cæteros ſubſcripſit: tùm etiam ex [c] Matiſconenſi ſecundo, in quo tres Chorepiſcopi ad finem inſcripti; tum ex Epiſtola Zachariæ Papæ ad Pipinũ Maiorẽ domus: tum ex Capitularibus [d] Caroli, itemque ex [e] Hincmaro Rhemenſi, [f] Flodoardo, & aliis, qui ſuis temporibus Chorepiſcoporum ordinis tanquam nondum aboliti, imo ordinarij, meminere: tum ex Concilio [g] Sueſſionenſi, in quo Rigobaldus Chorepiſcopus cum Hincmaro Archiepiſcopo memoratur: tum ex Adonis [h] Viennenſis teſtimonio, apud quem Agobardus Chorepiſcopus, deinde Leidradi Archiepiſcopi Lugdunenſis ſucceſſor fuiſſe legitur; tum ex Chronico [i] Monaſterij S. Benigni Diuionenſis, in quo Herlobertus Abbas iſtius Cœnobij decimus quintus, Chorepiſcopus ab Alberico Lingonenſi Epiſcopo creatus legitur, anno Ludouici primi decimo quarto: tum ex eo quod Theganus vitæ Ludouici Pij ſcriptor, Chorepiſcopus Treuirenſis dicatur: tum ex pluribus aliis liquidò conſtare poteſt hunc ordinem pluribus poſt Damaſum ſæculis receptum in Eccleſia & admiſſum fuiſſe. Adde quod in eadem epiſtola, repugnantia quædam videantur, vt mox obſeruabimus.

VIII. Itaque reiectâ, vel ſaltem minoris auctoritatis habitâ iſtâ Damaſi epiſtolâ, maior vtique habenda fides epiſtolæ ſancti Leonis [k] ad Epiſcopos Germaniæ & Galliæ, in qua non quidem Chorepiſcoporum ordo delendus ſtatuitur, ſed intrà limites, fineſque ſuos coercendus: *Nam quamuis*, inquit S. Leo, *cum Epiſcopis plurima illis miniſteriorum communis ſit diſpenſatio: quædam tamen auctoritate veteris legis, quædam nouæ, & Eccleſiaſticis regulis ſibi prohibita nouerint, ſicut Preſbyterorum, Diaconorum, aut Virginum conſecratio, &c.* Quibus verbis Preſbyterorum dumtaxat, & Diaconorum illis conſecratio interdicitur, de reliquis ordinibus ſiletur; quos proinde probabile eſt ab ipſis conferri potuiſſe: ſi enim ipſorum quoque collatio Chorepiſcopis denegata fuiſſet, veriſimile eſt, cum plurima minutiora iis prohibita numerentur, vt conſtitutio altaris, benedictio, inſtitutio Eccleſiarum, conſecratio chriſmatis in fronte, publica pœnitentium reconciliatio, & cætera, prohibitionis quoque inferiorum ordinum conferendorum mentionem ibidem faciendam fuiſſe: præſertim cùm ideo videatur expreſſè Preſbyteri & Diaconi creatio ipſis negata, vt reliquorum ordinum conceſſa poteſtas intelligeretur. Eadem ex Concilio Hiſpalenſi coniectura duci poteſt; iiſdem enim † verbis, quibus Leo Chorepiſcoporum vſurpationem coercuit, Hiſpalenſe quoque vſum eſt, vt ex Leonis epiſtolâ Hiſpalenſis Synodus ſua exſcripſiſſe videatur.

IX. Secundũ autem [l] Nicenum Concilium, ſeu ſeptimũ Oecumenicũ apertè minores Clericos à Chorepiſcopis ordinari licuiſſe teſtatur his verbis, *ὡσαύτως καὶ κατὰ τὸ ἀρχαῖον ἔθος τοὺς χωρεπισκόπους κατὰ ὑπεροψίαν τοῦ ἐπισκόπου δεῖ ἀναγνώστας. Similiter ex antiqua conſuetudine* [m] *Chorepiſcopos Epiſcopi permiſſu oportet ordinare Lectores.* Pariſienſe quoque Concilium ſub Ludouico & Lothario habitum, vulgo ſextum, eaſdem quoque ordinationes Chorepiſcopis attributas fuiſſe oſtendit hiſce verbis: *Ordinatio porro Chorepiſcoporum, qualiter fieri debeat, qualesve ij ſi ordinationes iubentibus Epiſcopis ſuis facere debeant, iura Canonum liquidò decernunt.* Quis enim non ex eis colligat, Chorepiſcopis quoſdam ordines cum Epiſcoporum permiſſu conferre licuiſſe? ſed quinam ordines conferri poſſent, docet [n] Meldenſe Concilium, Chorepiſcopis ne Sacramentum Confirmationis tribuant, prohibens, *neque ordines Eccleſiaſticos, qui per impoſitionem manuum tribuuntur, ideſt nonniſi vſque ad Subdiaconatum, & hoc iubente Epiſcopo, & in locis quibus Canones deſignant agere præſumant*, qui canon apertè oſtendit inferiores Diaconatu ordines, Chorepiſcopos, cum Epiſcopi licentia, conferre legitime potuiſſe, Hierarchicos verò qui per manus impoſitionem traduntur, nequidem cum Epiſcopi licentiâ conferre eis integrum fuiſſe.

[a] Chalcedo. c. 2.
[b] Epheſ. ſeſſ. vlt.
[c] Matiſcon. 2. in ſubſcript. Zacha. epiſt. 9. cap. 2.
[d] Capit lib. 5. c. 169 & alias.
[e] Hincmarus opuſc. 55. cap. 16.
[f] Flodoardus lib. 3. hiſt. Rem. c. 28. vide etiã tract. de miniſt. Eccleſ. Rem. additum hiſt. Remen. Flodoardi.
[g] Cõcil Sueſſ. circa annum 853.
[h] Ado Viennenſis in Chron. ætate 6.
[i] Chronicum Monaſt. S. Benigni apud Diuionenſes.
[k] S. Leo epiſt. 88. al. 86. ad Germaniæ & Galliæ epiſcopos.
† Vbi habet Leo *quadam nouæ*. Concil. Hiſp. 2. habet *quadam nouellis*.
[l] Nicenum 2. c. 14.
[m] Pariſienſe 6. lib. 1. c. 27. refertur lib. 5. Capitular. cap. 168.
[n] Meldenſe, cap. 44.

X. Legimus tamen tum Epiſcoporum Gallicanorum Concilio, tum etiam Pontificis Romani iudicio, Chorepiſcopis poſteà ademptam eſſe, etiam Subdiaconos ordinandi facultatem: imò etiam præceptum, vt qui ab iis ordinati forent, ſi iterùm in Clero retinendi eſſent, ordinationem ſubire deberent; difficultátem quæ exinde oritur, an Chorepiſcopi Epiſcopali Charactere donati forent, nec ne, poſteà ſuo loco ſoluemus: iam placet ex Capitularibus Caroli, quid de Chorepiſcopis ſtatutum tunc temporis fuerit diſcere, in iis enim fusè narrat Carolus quid, & à Synodo Galliarum, & à Leone 3. conuenienter Romanorum Pontificum decretis, [a] Damaſi, ni fallor, [b] Leonis primi, & [c] Ioannis tertij, qui de Chorepiſcopis quædam ſcripſerunt, reſponſum ac diiudicatum fuerit: ſic ergo loquitur Imperator. [d] *Omnibus ſanctæ Dei Eccleſiæ fidelibus & noſtris notum eſſe volumus, quia non parua quæſtio de Chorepiſcoporum ſuperſtitione ad nos, non ſemel, aut bis, vel ter venerat, ſed ſæpiſſimè noſtris auribus moleſtiam intulerat; ipſa eum quæſtio non ſolùm inter Clericos, ſed etiam inter Laïcos crebrius ventilabatur; dicebant ergo Presbyteri, & Diaconi, & Subdiaconi à regularibus Epiſcopis ordinati, non eos eſſe Preſbyteros vel Diaconos, aut Subdiaconos, qui à Chorepiſcopis videbantur quaſi ſacrati: nec Sacerdotale debere eos peragere officium, niſi forent à Canonicè ordinatis Epiſcopis conſummati, ſumentes quoque de Canonica auctoritate ſanctionem, affirmabant à Chorepiſcopis ordinatos, vulneratum potius, quàm Epiſcopaliter ſanctificatum, per illam manus impoſitionem habere caput, vbi autem vulnus inflictum eſt, medicina eſt adhibenda, quâ poſſit recipere ſanitatem. Similiter & Laïci dicebant, quod talium Miniſtrorum vel Sacerdotum, ideſt, qui à Chorepiſcopis erant quaſi ordinati, officia audire nollent: nec eorum infantes maiores vel minores, aut familiam eorum per manus impoſitionem conſignari vel confirmari vſquam vellent, ne magis vulnus quàm benedictionem acciperent. Quod iurgium cùm enucleatius deſcribere voluiſſemus, placuit nobis ex hoc Apoſtolicam ſedem conſulere, iubente Canonicâ auctoritate, atque dicente, ſi maiores cauſæ in medio fuerint, deuolutæ ad ſedem Apoſtolicam, vt ſancta Synodus ſtatuit, & beata conſuetudo exigit, inuncłanter referantur. Quapropter Arnonem Archiepiſcopum miſimus ad Leonem Apoſtolicum, vt inter cætera quæ ferebat, etiam cum & hoc interrogaret, vt quidquid ſuper his definiendum eſſet, Apoſtolicâ auctoritate à noſtris Epiſcopis regulariter ſopiretur, qui nobis verbis & ſcriptis ab eo renuntians, hæc non eſſe neceſſe decernere, vel definire, quia ſæpiſſimè à ſuis prædeceſſoribus, & à multis ſanctis Epiſcopis, atque Synodalibus ſanctionibus eos eſſe prohibitos atque damnatos* & ideo non eſſe neceſſe ventilare, ſed definita tenere. Dixit enim nullum fore Presbyterum, vel Diaconum, aut Subdiaconum ab eis ordinatum, nec Eccleſiam ab eis dedicatam, nec virginem conſecratam, nec quemquam confirmatum, neque quidquam quod de Epiſcopali miniſterio præſumeret, eſſe peractum: ſed quidquid ex iis ab eis illicitè erat præſumptum, omnia à canonicè ordinatis Epiſcopis debere ritè peragi, & in meliorem ſtatum reformari; quia quod non oſtenditur geſtum, ratio non ſinit vt videatur iteratum. Prædictos autem Chorepiſcopos, omnes præcepit damnari, & in exilio detrudi: ita verò omnes maximè regni à Deo nobis commiſſi Epiſcopi cum eodem Arnone, permittente præfato Apoſtolico, mitius tractantes, iam dictos Villanos Epiſcopos inter Presbyteros ſtatuerant, itaut nihil amplius de Epiſcopali miniſterio præſumerent, nec ipſi deinceps à quoquam fierent, qui gradus ſui periculum vitare vellent. Decretum namque eſt in illa Synodo, quam † Reginisburg, pro eadem, vel pro aliis cauſis Apoſtolicâ auctoritate, præfato, * prætexto habuimus, nihil à prædictis à quoquam eorum agere, vel facere volentibus conſentire, ſed quidquid ab his Epiſcopaliter præſumptum eſt, à Canonicè Epiſcopis peragi debere, nec vllum vſquam de Epiſcopali miniſterio à Chorepiſcopis aliquid accepiſſe, quia nihil in dante erat, quod aliquis horum accipere potuiſſet, quoniam quod non habuit, quis eorum dare non potuit? Nam Epiſcopi non erant, quia nec ad quandam ciuitatis Epiſcopalis ſedem titulati erant, nec Canonicè à tribus Epiſcopis ordinati. Ideo de Epiſcopali miniſterio nihil agere potuerunt, & idcirco non oſtenditur geſtum, quod præfixi agere putauerunt, quia quod non habuerunt, nullatenus dare potuerunt. Ideo namque nulla cauſa permittit, vt videatur iteratum, quod de cauſis memoratis à Canonicè ordinatis Epiſcopis cognoſcitur regulariter peractum, vnde & cùm ſæpe quæſtio de male accepto honore naſcatur, quis ambigat nequaquam eſſe tribuendum, quod non docetur fuiſſe collatum? Scimus enim, ſicut & in antiquis Patrum legimus decretis, poſſe verâ ac inſtâ legitimi Epiſcopi benedictione auferri omne vitium, quod à vitioſo fuerat inceptum.*

[a] Damaſ. epiſt. cit.
[b] Leo epiſt. cit.
[c] Ioannes 3. epiſt. vnica.
[d] Lib. 7. capitul. cap. 187.
[e] Nota quod repreſſus fuerit Chorepiſcoporũ ordo, eorundẽ Capitul. lib. 5. c. 168. 169.

* Deeſſe puto aliquid v. gr. *conſtaret*, vel ſimilem vocem.

† Reginisbruc tomo 2. Conc. Gall.
* Sic etiam tomo 2. Cõc. apud Baron. vero 4. tomo annal. anno 819. *prætextu.*

XL.

A XI. Quod in hoc Capitulari de Chorepiſcoporum abolendo ordine ſtatuitur idipſum [a] ſexto Capitularium libro pariter decretum legitur, quaſi ſanctorum Pontificum & Apoſtolorum decretis Chorepiſcoporum ordo regugnaret, & ab Apoſtolica ſede, variis temporibus prohibitus foret. Quod de interdictis Chorepiſcoporum ordini, Pontificalibus omnibus functionibus, nominatimque Sacerdotum, Diaconorum, Subdiaconorum ordinationibus, prædictum Capitulare decreuit: hoc in alio ſequenti, [b] *Leonis Papæ, & omnium Epiſcoporum*, Galliæ, *atque reliquorum fidelium generali & Synodali conſultu*, inculcatum legimus: ſimilitérque aliud [c] Capitulare ſequens, iiſdem quibus ſupra rationibus, concluſum fuiſſe nos docet, factas à Chorepiſcopis ordinationes nullas, & repetendas eſſe, ſi tamen repeti dicitur, quod aliàs attentatum, ſed perfectum numquam fuit. Idipſum etiam inter Iſaaci [d] Lingonenſis Canones, à Sirmundo primùm editos, ex Codice munuſcripto illuſtriſſimi Archiepiſcopi Tholoſani reperimus ſcriptum. Nihilominus tamen, neſcio an dubitandi cauſa ſubſit legitima de reſponſo iſto Leonis, & Synodi Gallicanæ decreto. Primò, quia iſtius habitæ in Reginiſburgo, ſeu Reginiſbruc, neque apud vllos Caroli vitæ ſcriptores, quorum meminerim, neque in Conc orũ tomis mentio habetur, ſicut nec legationis iſtius Arnonis Archiepiſcopi ad Leonem tertiũ, ſed tantum [e] profectionis eiuſdem cum aliis Gallicanis Epiſcopis, qui Leonem Romam honorificè deducerent, & de coniuratione in ipſum factâ cognoſcerent, ad quam Vrbem mox ipſe Carolus acceſſit: ipſum autem Romam rediiſſe ad Leonem, & reſponſa ab eo retuliſſe nemo prodit. Secundò, quia in Pariſienſi Concilio ſub Ludouico Pio Caroli filio, & in Meldenſi ſub Carolo filio Ludouici Pij, quæ Concilia indubitatæ ſunt auctoritatis, ſecus quàm in hoc Capitulari decretum ſuperiùs legimus. Tertiò, quia Hincmarus Archiepiſcopus Rhemenſis Leonem quartum, qui triginta circiter annis poſt Leonem tertium, Romanam ſedem tenuit, inſtanter rogauit, [f] *de his quos temeritas Chorepiſcopalis ordinare, vel quod Spiritum ſanctum conſignando tradere, præſumebat*, additque, *terrenam poteſtatem* C *hac materiâ ſæpè offenſam, vt videlicet Epiſcopo quolibet defuncto, per Chorepiſcopum ſolis Pontificibus debitum miniſterium perageretur.* Quid enim opus erat Romanam ſedem de ea quæſtione conſulere, ſi à Leone iam tertio, & conuentu Epiſcoporum totius Galliæ tam ſolemniter diiudicata fuiſſet? Quartò, quia probabile non eſt Leonem tertium, cuius immediatus prædeceſſor Adrianus primus, Synodum Nicenam ſecundam probauerat, Damaſi præſertim dubiæ epiſtolæ auctoritate motum hunc ordinem adeò acriter conſectatum fuiſſe, quem tot Synodi ex prædictis confirmant. Quintò, quia Nicolaus [g] Papa primus, qui Imperatore Caluo Romæ ſedit, roganti Rodulpho Archiepiſcopo Bituricenſi, contrarium reſpondet ei quod Leo tertiò de Chorepiſcopis dicitur reſpõdiſſe, *à Chorepiſcopis*, inquit Nicolaus, *aſſeris multas eſſe in regionibus veſtris ordinationes, Presbyterorum & Diaconorum effectas, quos quidam Epiſcoporum deponunt, quidam verò denuò conſecrant, nos verò dicimus, nec innocentes oportere percelli, nec vllas debere fieri reordinationes, vel iteratas conſecrationes. Ad formam enim ſeptuaginta Chorepiſ-* D *copi facti ſunt, quos quis dubitet Epiſcoporum habuiſſe officia? ſed quia ſacri Canones vetant, ne omnes ſibi omnia vendicent, ac per hoc dignitas Epiſcoporum ad Chorepiſcopos ſuos videatur transferri, fiatque vilior honor Epiſcopi; decernimus nihil in hoc præter regulas vlterius fieri.* Id eſt, ni fallor, vt ſecundùm Canonem Antiochenũ, à Preſbyteris & Diaconis ordinandis abſtineant, reliquos creare poſſint. An verò rogaret Rodulphus à Nicolao quæſtionis ſolutionem, quæ iam à Sũmo Pontifice, & omnibus Galliæ Epiſcopis atque fidelibus, non ita pridem deciſa fuiſſet? an immemor Nicolaus decreti vnius ex prædeceſſoribus ſuis non ita pridem defuncti, eas ordinationes tamquam ratas probaſſet, quas ille irritas & repetendas declarat? quod ſi vtriuſque decreta haud ficta ſunt, Nicolai præſertim ſtandum videtur eſſe iudicio, quod & firmioribus auctoritatibus conſentit, & cuius peremptorium decretum eſt, cùm non tam Leo controuerſiam diremiſſe, quàm ad prædeceſſorum ſuorum decreta, dubias nempe Damaſi, & Ioannis tertij epiſtolas remiſiſſe dicatur: ſed videndum erit, num iſta conciliari poſſunt, qua de re infrà.

[a] Lib. 6. Capitular. c. 19.

[b] Lib. 7. Capitul. c 328.

[c] Ibidẽ c. 329.

[d] Iſaac. Ling. tit. 11. c. 30. & 31. tomo 3. Conc. Gall.

[e] Lege vitam Leonis 3.

[f] Flodoardus hiſt. Rom. lib. 3. c. 10.

[g] Nicolaus 1. epiſt 39. ad Rodulphum Archiepiſc. Bituric.

A

§. II.

De priuilegio ordines conferendi Abbatibus concesso.

XII. Iam verò omissâ de Chorepiscopis fusiori disputatione, quam iterum alio loco prosequemur, Abbatibus quoque ex priuilegio concessum fuisse, vt Tonsuram Clericalem, ordinesque minores suis, id est sui Monasterij Monachis conferre possent, nemini dubium esse potest. Id enim Conciliorum, ac Summorum Pontificum decreta, id per multa quoque insignia exempla confirmant. Concilium Oecumenicum septimum apertè huius priuilegij meminit his verbis, [a] Ἀναγνώστην ὁ χειροθεσίαν ἔδιόν ἐστιν ἐν ἰδίῳ μοναστηρίῳ καὶ μόνῳ ἐπισκόπῳ ἡγουμένῳ ποιεῖν, εἰ ἐκεῖνος τοῦ ἡγουμένου ἐπιτρέψῃ χειροθεσία τοῦτο· Ἐπισκόπου δὲ χειροθεσίαν ἡγουμένου, δῆλον ὅτι καὶ Πρεσβυτέρου, id est, *Lectoris autem manuum impositionem licet in proprio Monasterio, etiam soli vnicuique Abbati facere, si ipsi Abbati* B *scilicet ab Episcopo manus est imposita; qui fuerit & ipse Presbyter.* Quo Canone Abbati conceditur Lectoris saltem ordinem (qui ex prædictis apud Græcos ex minoribus iam vnicus est) conferendi, iis tamen adhibitis conditionibus: prima, vt in proprio Monasterio gradum istum conferat, quâ particulâ, & extra Monasterij fines, ordinatio interdicitur, & eos solum qui ipsi subditi sunt, ordinandi videtur facultas concedi. Secunda, vt Abbas ab Episcopo ad officium Abbatis benedictionem, seu, vt habet [b] Zonaras, σφενδόνα ἀρχιερέως *characterem præfecturæ* acceperit, *cui* nempe, vt habet versio eiusdem Canonis apud Gratianum, [c] *manus impositio facta noscatur ab Episcopo secundùm morem præficiendorum Abbatum.* Tertia, vt Presbyteratus ordine insignitus sit, licet enim, vt notat [d] Balsamon, ad hoc vt præfectus sit, Sacerdotio non indigeat, indiget tamen, vt Lectores ordinare queat. Circà quem Canonem quædam alia obseruatu digna notat idem [e] Balsamon, primum Abbatibus hoc priuilegium concessum fuisse, eo quod Monachis, qui eremum vt plurimum habitabant, difficilè foret C vrbes obire & adire Episcopos: alterum, quod ex quorumdam sententiâ Abbatibus, sine Episcopi permissione, [f] eo quidem Canon iste permittat Lectoris ordinationem, quippe cùm sine Episcopali permissione Abbatibus suorum, aut aliorum confessiones audire non liceat, multominus suos ordinare sine illorum licentia licebit: Canonem itaque potestatem facere Episcopis, vt id permittant, quod eis minimè integrum fuisset, nisi huius licentiæ concedendæ Canon ipsis potestatem faceret.

[a] 7. Synodus c. 14.

[b] Zonaras in dict. Canone.

[c] Can. quoniam, dist. 69.

[d] Balsamon in c. 14. septim. Syn. cit.

[e] Ibidem.

XIII. Vtrum autem non solùm Lectoribus, verùm etiam Clericalis Tonsuræ, ac cæterorum minorum ordinum conferendorum gratia hoc Canone videatur fieri, dubitari potest. Negat [f] Glossa, negat [g] Hostiensis, negant & alij, quibus Concilij [h] Laodiceni Canon fauere videtur, qui neminem exorcisare permittit, nisi qui ab Episcopo fuerit promotus: fauet quoque ista ratio, quod cùm priuilegia odiosa sint, quantoperè restringenda videantur, nec ex eo quod Lectoris ordinatio Abbatibus permissa sit, altioris, aut etiam inferioris gradus minus fortasse necessarij conferendi facultas attributa eis censeri debeat, cùm fortè similis in iis non sit ratio, & licet foret similis, attamen priuilegia iuxtà suorum significationem verborum intelligenda, non autem ampliari oporteat. Standum, meo quidem iudicio, huic sententiæ foret, nisi iura, ad Clericalem Tonsuram, & cæteros minores ordines hanc gratiam extendere viderentur; nam Concilium [i] Pictauiense habitum tempore Paschalis secundi, cui Ioannes & Benedictus Cardinales præfuerunt, Tonsuræ Clericalis Abbatibus, suis Monachis tribuendæ priuilegium datum esse innuit, decernens, vt *nullus præter Episcopum coronas benedicere præsumat, exceptis Abbatibus, qui illis tantummodo coronas faciant, quos in regula beati Benedicti militaturos susceperint.* Alexander [k] tertius non solùm Lectoris gradum, verùm etiam cæteros posse ab Abbatibus conferri insinuat, dum huiusmodi ordines à non Episcopo quandoque conferri asserit, haud dubiè ad eam permissionem respiciens, quæ Abbatibus Presbyteris facta

[f] Glossa in can. quoniã, dist. 69. verbo Lectoris.

[g] Hostiens. ibid.

[h] Cõc. Laod. c. 26. seu can. non oportet ibid.

[i] Concil. Pictauan. an. 1109. decreto 1.

[k] Alexander 3. Tolet. Archiep. cap. requisiuit, de ordinatis ab Episcop. qui renuntiauit.

esset

A esset minores ordines conferendi. Innocentius quoque tertius expressiùs Tonsuram Clericalem ab Abbatibus conferri posse, eiusdem septimæ Synodi decreto confirmauit: Epistola enim decretali ad Archiepiscopum Rothomagensem hæc habet: [a] *cùm contingat interdum, quod Laici ad Monasteria conuolantes, à suis Abbatibus tonsurentur, requisisti, an Clericatus ordo in tonsura huiusmodi conferatur: super hoc tibi respondemus, quod cùm in septima Synodo sit statutum, vt Lectores per manus impositionem licentia sit vnicuique Abbati in proprio Monasterio solummodo faciendi, dummodo ipsis ab Episcopo (secundùm morem præficiendorum Abbatum) manus impositio facta noscatur, & constet eum existere Sacerdotem: per primam Tonsuram, iuxta formam Ecclesiæ datam, à talibus Clericalis Ordo confertur.* Quot quidem Innocentij decreto notandum est, non solùm potestatem Tonsuræ Clericalis conferendæ Abbatibus attribui, verùm etiam septimæ Synodo definitionem ad hanc indulgentiam significandam ampliari. Neque verò hoc de nouo in septimâ Synodo Abbatibus priuilegium concessum fuisse suspicari debemus; quippe cùm, multo

B antè septimam Synodum tempore, testis sit S. Gregorius [b] Turonensis S. Gallum, qui posteà Aruernorum sub Theodorico Rege Francorũ factus est Episcopus, ab Abbate Monasterij Cremonensis, sexto ab vrbe Aruernâ milliario siti, puerum, Clericum factum fuisse, cui similia exempla nonnulla referri possent. Itaque etiam ante septimam Synodum Abbatibus id indultum fuisse, vt Tonsuram ac minores ordines conferre possent, mihi non dubium est. Ideò autem septimam Synodum solius gradus Lectoris meminisse existimo, quod eius tempore apud Græcos aut solus, aut præcipuus esset Lectoris gradus, in quo cæteri quodammodo continerentur: qua de re superiùs dictum est.

XIV. Ex iis verò præterea constat, quod Abbatibus solùm benedictis, dictum priuilegium in iure concessum sit. Vnde non audiendus Emanuel [c] Rodericus, qui etiam non benedictis Abbatibus eandem prærogatiuam contra prædictos Canones attribuit, iis infirmis rationibus innixus: primâ, quod ex Bullis Eu-

C genij quarti & Iulij secundi pro ordine Cistercij, & congregatione montis Oliueti, & S. Iustinæ, seu montis Cassini, & Leonis 10. pro congregatione Camaldulensi, *licet manus benedictionis, iisdem Abbatibus non impendatur: omnibus tamen honoribus, præeminentiis, priuilegiis, prærogatiuis, iuribus, & insignis Abbatibus benedictis competentibus fungi possunt.* Ex quo infert cùm Abbates benedicti haud dubiè Tonsuram, minoresque ordines conferre queant, idem posse virtute earum Bullarum etiam non benedictos. Altera, quia non obscurè in fauorem Cistercienſium edicit Alexander tertius, [d] *vt si Episcopus tertiò cum humilitate, ac deuotione, sicut conuenit, requisitus, subditos Abbates* Cistercij *benedicere forte renuerit; eisdem Abbatibus liceat proprios Monachos benedicere, & alia quæ ad officium huiusmodi pertinent exercere, donec ipsi Episcopi suam duritiam recognoscant, & Abbates benedicere non recusent.* Ex qua decretali Epistola colligunt [e] Doctores Abbatibus, quorum benedictio ab Episcopis irrationabiliter differtur, Lectoratus conferendi potestatem inesse: Quidni ergo similiter Abbatibus quibuslibet non benedictis, qui-

D bus eadem quæ benedictis priuilegia conceduntur, suos ad Lectoris gradum promouere liceat? Tertia, quia non est par ratio Episcopi & Abbatis: Episcopus siquidem non consecratus vix dicitur Episcopus, vt iure [f] confirmatũ videtur: Abbas verò nemine refragante ante suã benedictionẽ dicitur Abbas, quippe cùm consecratio Episcopalis, vera sit ordinatio, Abbatis verò benedictio, mera sit super Abbatem deprecatio, non ordinatio: ideóque nihil mirum inquit esse, quod Abbates electi, & confirmati, antequam benedicantur, minores ordines conferre possint: Episcopi electi & confirmati, nisi consecrati, non possunt.

XV. Has verò rationes infirmas & parui momenti esse dixi, primum quidem, quia generalem illam concessionem, qua Abbatibus non benedictis eædem quæ benedictis prærogatiuæ asseruntur, non derogare speciali isti exceptioni, qua nonnisi benedictis Abbatibus priuilegium istud vendicatur, iuri omninò consentaneum est, neque enim putandum in generali concessione speciales omnes semper contineri, cùm infinitis propè ex iure petitis exemplis manifestè id falsum esse pateat: atque vt plura omittam, quis nesciat [g] generaliter dictum,

[a] Innocent. 3. cap. cum contingat, de ætate & qualit.

[b] Greg. Turonensis de vit. Patr. cap. 6.

[c] Rodericus qq. regulari. tomo 1. quæst. 18. art. 2.

[d] Alexãder 3. cap. 1. de supplenda negligẽtia prælat.

[e] Vide Glossam v. alia in dict. caput.

[f] Cap. licet, de transl. Episcop. cap. tua, de his quæ fiunt à prælat. & alibi.

[g] Cap. ad nostram, & ibi Glossa penult. & fin. de iureiurando.

non ſemper generaliter intelligendum, quando non eſt eadem ratio omnium contentorum ſub genere? quis non aduertat [a] iure ipſo cautum eſſe, vt in generali promiſſione, vel ſermone multa excipiantur, ea maximè quæ quis in ſpecie non fuiſſet conceſſurus? [b] mandatorum quoque, [c] iudiciorum, [d] reſcriptorum, aliorumque eiuſmodi actuum iudicialium eandem eſſe rationem quis negare poſſit? quis etiam non obſeruauit lege definitum, [e] vt generali locutione non venirent iſta, quæ excedunt alia in maiori honore? Quare cùm collationis ordinum non ſit par ratio, quæ cæterorum priuilegiorum, quæ Abbatibus ob iuriſdictionem conceduntur; cùm collatio ordinum ad poteſtatem ordinis ſpectet: cùm non ſit probabile Summos Pontifices, etiam Abbatibus non benedictis eam poteſtatem ſpecialiter conferre voluiſſe: cùm poteſtas iſta cæteras, quæ Abbatibus ratione eorum præfecturæ conferuntur, dignitate excedat: nulla ratio eſt ob quam generali quadam clauſula contineri iſta ſpecialis permiſſio dicatur: maximè verò cùm ſpecialiter Abbatibus non benedictis iura hanc poteſtatem adimant: contra ſpecialem autem exceptionem, ſpecialémque legis ſanctionem generalis conceſſio minimè videatur intelligenda, ſiue [f] leges, ſiue [g] Canones conſulamus. A B

XVI. Altera ratio noſtram potius quàm aduerſariorum ſententiam confirmat; cùm enim in odium Epiſcoporum, qui officij ſui partes negligunt, vel officio abutuntur, cautum fuerit, ſecundùm [h] Gloſſam, vt Abbates, quorum benedictio ab Epiſcopis differtur, poſt trinam ſupplicationem, *Lectoris* gradum conferre poſſint, ſuoſque Monachos benedicere, è contrario arguitur Abbates non benedictos, quorum benedictio nullâ Epiſcoporum negligentiâ differtur, id iuris non habere, vt minores ordines, vel ſuis conferre poſſint: ſublatâ enim cauſâ priuilegium vtique tollendum eſt, quod ob hanc tantum cauſam ſubſiſtit.

XVII. Tertia pariter ratio nullius eſt momenti, quâuis enim Abbates non benedicti, Abbates ſint, & per benedictionem nullo nouo gradu Eccleſiaſtico augeantur, quia tamen iura benedictionem ipſorum requirunt, vt ordines minores, vel Clericatum conferre poſſint; certè niſi benedictionem iſtam ſint conſecuti, temerè eam ſibi poteſtatem arrogabunt: ideò autem fortaſſis *benedictionem* ab Epiſcopo receptam Canones exigunt, antequam Abbates priuilegio iſto gaudeant, vt ab Epiſcopo, qui omnium ordinum caput eſt, & illorum diſtribuendorum princeps, per iſtam benedictionem ab eodem receptam in Abbates tranſmitti iſta poteſtas, & ab ipſo principaliter deriuari videatur: ſicut [i] Archidiacono, qui oculus eſt Epiſcopi, & manus, aliquando conceſſum legitur, vt ab eo tanquam inſtrumento Epiſcopi ſeparato, in minoribus ordinibus conferendis Ceroferarius cum cereo Acolytho traderetur. Sed & ex ipſâ obiectione argumentum pro noſtrâ ſententiâ probabile ſumo, cùm nempe Abbates longè dignitate inferiores ſint Epiſcopis, & Epiſcopalis gradus longè ſuperior ſit Abbatiali, abſurdum foret, ſi ante conſecrationem ſuam electi Antiſtites, qui iuriſdictione Epiſcopali præditi ſunt, minores ordines conferre nequeant: Abbatibus autem fas ſit, ſtatim atque iuriſdictionem Abbatialem nacti ſint, non recepta ab Epiſcopis benedictione, eoſdem minores ordines & Clericatus Tonſuram tribuere. C D

XVIII. Dubium etiam ex prædictis exoriri poteſt, vtrum Abbatibus liceat ſibi non ſubditis minores ordines, conſentientibus ſuperioribus ordinandorum, imo etiam vocantibus, conferre: & vtrum ſi iis conferant, quibus ipſis per iura non licet, validè tamen conferant, & characterem imprimant: cui vtrique quæſtioni reſpondeo, nec ſibi non ſubditos, quocumque modo ordinare ipſis licere, nec factam ab iis ordinationem, in quos liberam non habuerint poteſtatem, ratam eſſe. Priorem partem reſponſionis certam puto, poſteriorem probabilem: etenim præterquam quod prior pars citatis Canonibus innititur, quibus nonniſi *in proprio Monaſterio* Abbatibus ordinum conferendorum licentia conceditur, clarè Concilium [k] Tridentinum eandem confirmat, dum ait, *Abbatibus, ac aliis quibuſcumque, quantumuis exemptis, non liceat in poſterum intrà fines alicuius*

[a] Gloſſ. fin. in cap. paſtoralis de priuilegiis, & regula in generali, de regulis iuris in 6 cap. fin. de off. vicarij in 6.
[b] Cap. vt officium, cap. inquiſitores, cap. ſtatuta, de hæreticis.
[c] Cap 1. de iniuriis in 6.
[d] Cap. nonnulli, de reſcriptis, & alibi.
[e] Cap. quamuis, de præbendis in 6.
[f] l. doli clauſula, 119. & ibi Gloſſ. ff. de verborũ obligati. l. ſtichus ff. de alimẽtis, & cibariis, & Gloſſ. ex general Gloſſ v. ob id in l. non dubium, de legibus, & alibi.
[g] Cap. 4. & ibi Gloſſa final. de teſtibus, & alibi
[h] Gloſſa alia in cap. 1. de ſuppl. neglig. prælat.
[i] Diſt. 25. c. Acolythus.
[k] Cõc. Trid. ſeſſ 25. de reform. cap. 19.

Vide Tamburinum de Iure Abb. tom. 2. quæſt. 8. n. 2.

A *alicuius diœceſis conſiſtentibus, etiam ſi nullius diœceſis vel exempti eſſe dicantur, cuiquam qui regularis ſubditus ſibi non ſit, Tonſuram vel minores ordines conferre.* Quibus verbis Concilium Tridentinum duas conditiones in aliquo requirit, vt ab Abbate ordinari poſſit, vt regularis, & vt ipſi ſubditus ſit: vnde nec ſæculares quantumcumque ſubditos alicui Abbati, nec eos qui ipſi ſubditi non ſunt, ab eo ordinari permittit. Ante Concilium Tridentinum, Abbatem Ciſtercienſem ex conceſſione Innocentij octaui data anno 1489. Abbatibus ordinis Ciſtercij pro tempore exiſtentibus, permiſſum [a] memorant, vt omnes eiuſdem ordinis intrà ſua Monaſteria, Tonſurâ Clericali, ac minoribus ordinibus initiare poſſent, vnde etiã ipſis non ſubditos exiſtimarim tunc temporis, dũmodo eiuſdem ordinis forent, ab iis potuiſſe ordinari; neque tamen, ſine licentiâ ſuperiorum ſuorum vlli fas fuiſſe ad ordinationem iſtam accedere mihi perſuadeo; nam res iſta maioris eſt momenti, quàm vt inconſultis ſuis ſuperioribus aggredi eam vlli debeant; ex vitæ verò Sancti [b] Galli lectione conſtat, etiam ſæcula-

[a] Lib. 2. priuileg. Ordinis Ciſtercij.

B res olim ab Abbatibus Clericali Tonſurâ, ex Epiſcoporum indulgentiâ, initiari permiſſos fuiſſe, ſed tum incipiebat Eccleſiaſtica diſciplina peruerti, quæ tum maximè peruerſa eſt, cùm in Clerum, nulli Eccleſiæ addicti, recepti, aut ſine ſuis Epiſcopis, qui Eccleſiarum ſunt principes, Eccleſiis quibuſdam ſeruituri adſcripti ſunt.

[b] Gregor. Turon. ſuprà.

XIX. Poſterior verò pars reſponſionis hoc vtique fundamento fulcitur, quod cùm Abbatibus ad Tonſuram minoreſque ordines conferendos poteſtas niſi ex priuilegio completa minimè conueniat, ad eas tantum perſonas, ad quas priuilegium ipſorum extenditur, poteſtatem completam habere poſſint, ad cæteras autem inchoatam tantum, imperfectam, & inſufficientem, qualis in ſimplici quouis Preſbytero reperitur. Si quos ergo ſibi non ſubditos, ſi quos non regulares, ad Tonſuram Clericalem, vel minores ordines promouere tentent, videtur conatus eorum irritus, & nullius vtilitatis, atque efficaciæ cenſendus;

C quippe cùm ad illas perſonas illorum priuilegium nequaquam extendatur, quo ſolo poteſtas eorum completur, atque perficitur, quo dempto non magis apti ſunt ordinare, quàm quiuis Preſbyter: vnde non eſt par ratio Epiſcopi ordinantis ſibi non ſubditos, & Abbatis: nam cùm Epiſcopus ordinandi poteſtatem habeat à charactere ſuo, & poteſtate ordinis Epiſcopalis, quæ licet vt congruè in actum prorumpat, limitata, ac reſtricta ſit: vt tamen effectum ſortiatur nullis legibus ſubiicitur, nullis finibus includitur: manet ſiquidem character, & poteſtas ordinis Epiſcopalis, etiam in eo cui diuina interdicta ſunt officia, cui nullus relictus eſt locus, in quo tanquam in ſuo verſetur, nulla perſona in quam ius dicat: Abbates, autem vt ſuperiùs docuimus, non à poteſtate ordinis, quæ ei ad hoc agendum inſita ſit, non à charactere qui ipſis impreſſus ſit, poteſtatem ſuam completam habent, ſed à priuilegio eorum poteſtas completur: vnde ſublato priuilegio, eiuſdem conditionis ſunt cum cæteris, quos certum eſt validè ordinare non poſſe, itaque nec ipſi eo ſublato ordines conferre poſſint. Quod

D etiam prædictum Ciſtercienſibus Monachis, ſi verum eſt, conceſſum priuilegium confirmat: ita enim Abbatibus Ciſtercienſis Ordinis, quoſlibet eiuſdem ordinis ad minores ordines promouendi priuilegium illud indultum eſt, vt tamen licentiam Abbatum deſiderari, vt ab alio quàm à ſuo Monachi iſtius ordinis promoueri poſſint, nemo in dubium reuocarit; aliàs ſiquidem Monaſticæ diſciplinæ gratia iſta non minimum nocumenti inferret, & ad eam labefactandam patentem aditum aperiret: itaque vel priuilegium iſtud inane eſſet, vel præter licentiam Abbatum, & obtentas ab iis litteras, oportet poteſtatem Abbatibus fieri, vt validè ordines etiam minores ſuis non ſubditis conferant: ſi enim validè poſſent quoſuis etiam non ſubditos ordinare, datâ illis ab Abbatibus licentiâ, datâ ab Epiſcopis, non validè ſolùm, verùm etiam licitè ſibi non ſubditos ordinarent.

XX. Patet igitur ex prædictis ordinarium Abbatum priuilegium fuiſſe, vt Tonſuram Clericalem, minoreſque ordines conferrent, maiores autem ordines conferendi, vel numquam, vel nonniſi rarò datam illis poteſtatem eſſe re-

peries. Refertur singulare quoddam priuilegium ad petitionem Ioannis Abbatis Cistercij, pro Subdiaconatu, & Diaconatu conferendis anno 1489. ab Innocentio octauo concessum: cuius ea verba esse dicuntur, [a] *ac ne Monachi dicti ordinis pro suscipiendis Diaconatus, & Subdiaconatus ordinibus extra claustrum hinc inde discurrere cogantur: tibi & successoribus tuis, vt quibuscumque dicti ordinis Monachis, aliis verò quatuor Abbatibus præfatis, & eorum successoribus, vt suorum Monasteriorum prædictorum religiosis, quos ad id idoneos reperietis, Subdiaconatus, & Diaconatus ordines liceat ritè conferre.* Hoc priuilegium ait [b] Vasques exstare in Collegio Complutensi Societatis Iesu; Victoria [c] ait se vidisse Bullam, quâ Cistercienſis Abbas habeat conferendi Subdiaconatum, additque aliquos idipsum affirmare de Diaconatu: proindéque Bullam istam quam vidit Victoria, non eam fuisse oportet, quâ iam retulimus, in quâ expressa fit mentio Diaconatus, adeout vix de Subdiaconatu aliquid legisse potuerit, quin de Diaconatu idem in ea concessum aduerterit. Pius autem quintus Summus Pontifex eâ Bullâ, quâ Præmonstratensi Abbati, vt Subdiaconatus ordinem conferre posset, facultatem denegauit, id olim Cistercienſibus, licet subobscurè, cõcessum videtur innuere. Quare nihil in ea re certi, nihil explorati, saltem quoad Diaconatus ordinem attinet, nemo enim quem legerim, præter Vasquesium, Bullam vllam, quâ Diaconatus licentia Cistercienſibus concedatur, se vidisse testatur: cætera ferè de solo Subdiaconatu loquuntur, ideoque prædictæ Bullæ fidem minuunt.

[a] Lib. 1. priuileg. Ordinis Cister. priuil. 118. & apud Rodericum qq. regul. tomo 1. qu. 18. art. 3.

[b] Vasques de Sacram. disp. 243. num. 30.

[c] Victoria in summ. nu. 235.

XXI. Quin etiam [d] Benſonius, vbi istius Bullæ meminit, asserit Bullam istam Innocentij octaui, quæ videbatur concedere Abbatibus Cistercij, vt Subdiaconos, ac Diaconos ordinarent, non id tamen verè concessisse, nec mentem Pontificis hanc fuisse, sed solùm, vt litteras dimissorias Monachis suis dare possent, quibus cuilibet Catholico Antistiti ritè promoto Monachos Cistercienses ordinandi, non habitâ diœceseon ac prouinciarum ratione, potestatem facerent: & ità non solùm Romæ declaratum fuisse ab Eminentissimis Cardinalibus congregationis Concilij Tridentini anno 1592. verùm etiam explicatum fuisse à Clemente octauo in Bulla Cistercienſium. Denique nec Cistercienses nostrâ aut Patrum nostrorum memoriâ, eo priuilegio vsi dicuntur: quod si hoc priuilegium à sanctâ Sede obtinuissent, nusquam ab eius *vsu* tandiu se continuissent, præsertim in Gallia, in qua saltem à paucis annis Cõcilij Tridentini decreta recepta, si tamen vmquam recepta sunt, & quamuis recepta forent, cùm tamen expressè in Tridentino priuilegio isti derogatum non sit, iure sibi iam ab aliquo tempore dato gaudere vtique voluissent, nec ab huius priuilegij tam eximij vsu abstinuissent. Quare iterum concludimus totum istud priuilegium, saltem quoad Diaconatum, incertæ esse auctoritatis, probabilius esse quod fictum, ac suppositum censendum sit.

[d] Benſonius de anno Iubilæo lib. 2. cap. 23.

XXII. Similia plura aliorum Monasteriorum Abbatibus priuilegia concessa referuntur. Simile priuilegium [e] Monasterium Regium San-Dionysiacum sibi vendicat, Bullasque Monachi San-Dionysiani Apostolicas huius concessionis iactitant. Nauarrus [f] quoque Monasterij cuiusdam in Germania Ordinis Cistercienſis meminit, cuius Abbas sibi priuilegio Apostolico à multis Maximis Pontificibus ante Concilium Tridentinum confirmato, indultam Subdiaconorum ordinandorum facultatem vendicabat, à quo consultus, an generali accedente Gregorij decimi tertij confirmatione, qua prædicta priuilegia confirmabantur omnia, modò sacri Concilij Tridentini decretis minimè repugnarent, Subdiaconos tutâ conscientiâ ordinare posset, negatiuè respondet, tum quod Tridentinum [g] Concilium Episcopis ius suum in examine & receptione regularium ad sacros Ordines, non obstantibus quibuslibet priuilegiis asserens, & solos minores ordines memorans, dum priuilegij Abbatum mentionem facit, videatur si non speciali decreto, saltem generali sacrorum Ordinum conferendorum Abbatibus adimere facultatem: tum quod haud dubiè consultum de eo priuilegio Concilium, ipsum abrogandum censuisset, cùm à disciplinâ Ecclesiasticâ alia plura minus aliena abrogarit: tum denique quod probabile non sit Summum Pontificem *tam exorbitans priuilegium* (eo enim nomine

[e] Gumachęus in 3. part. de Sacram. Ordinis cap. 7.

[f] Nauarrus Consil. lib. 5. de priuileg. conſ. 14.

[g] Concil. Trident. de refor. sess. 23 cap. 8. 10. 12.

A nomine ipſum indigetat) generali confirmatione fuiſſe complexum, præſertim cum in eâ confirmatione exceperit priuilegia Concilio Tridentino contraria. Aliqua eiuſmodi alia priuilegia referuntur, ſed quæ dubiæ apud me ſunt fidei, quorum nempe confirmatrices Bullæ à quibuſdam crebro, ſed incerto ſermone iactantur, quæ tamen nuſquam extant, vel quæ extant quidem, ſed ſuppoſitæ ſunt, & fictæ: vel certè ſi veræ ſunt, & germanæ, nihil aliud concedunt, quàm quod Benſonius per Ciſtercienſem Bullam ex declaratione Summi Pontificis, & ſacræ Congregationis Cardinalium concedi nos docuit: non enim quæcumque Bullæ proferantur, potior erit ratio earum, quàm eius quæ in gratiam Abbatis Ciſtercij conſcripta dicitur: ſatiſque magnum priuilegium eſt, quod Abbates ſuis Monachis ad ſacros Ordines, contrà Tridentini Concilij decreta, & veterem Eccleſiæ diſciplinam, dimiſſorias litteras dare poſſint, quibus, neglecto, vel certè prætermiſſo proprio Epiſcopo, ab alio promoueri queant; quid opus eſt vt odioſum iſtud priuilegium ad ſenſus minimè idoneos
B ampliemus, cùm potius odioſa reſtringi debeant? Sanè ſatius eſt priuatas Bullas, quas vel exſtare dubium eſt, ad ſacræ Scripturæ, traditionis Apoſtolicæ, & Eccleſiaſticæ, Conciliorum ac Summorum Pontificum definitiones, Patrum, Theologorumque ſententias, examinare, atque expendere, quàm ab iis noſtræ Theologiæ noua principia, nouas concluſiones, noua theoremata colligere.

§. III.

Num Parochis Tonſuræ Clericalis, minorumque Ordinum conferendorum poteſtas olim facta ſit.

XXIII. Præter hos autem, Preſbyteros quoque nullâ niſi fortè parochialis curæ dignitate ornatos, Tonſuram Clericalem olim contuliſſe ſuſpicari pro-
C babiliter poſſumus: tum ex Ammiano [a] Marcellino referente Diodorũ quendam à Iuliano Apoſtata iuſſum occidi, quod *dum ædificandæ præeſſet Eccleſiæ, cirros puerorum licentius detondebat*, Imperator nempe *id quoque ad Deorum cultum* exiſtimabat *pertinere*: ex quo nobis indicatur ideò prædictum Preſbyterum pœnas dediſſe, quod plures pueros Capillorum Tonſurâ in Clerum cooptaret, in quo Deorum religionem violari credidit Iulianus: tum ex Concilio [b] Carthaginẽſi quarto, quod Pſalmiſtæ ſeu Cantoris officium, quod Tonſuræ Clericali adnexum eo tempore in Affrica fuiſſe prudenter exiſtimari debemus, abſque ſcientia Epiſcopi, *ſolâ iuſſione Presbyteri*, demandari potuiſſe teſtatur: tum ex epiſtola canonica Baſilij [c] ad Chorepiſcopos, quâ apud eos conqueritur, quod cùm anteà nonniſi examinati à Preſbyteris, & Diaconis, à Chorepiſcopis ſolerent in Clerum referri, re tandem per ſummam ſocordiam tractatâ, Chorepiſcopi Preſbyteris & Diaconis conceſſiſſent, *οὓς αὐ ἐθέλωσιν ἐπισάγειν τῇ Ἐκκλησίᾳ, quos voluiſſent in Eccleſiam introducere*, eoſque proinde Clericali Tonſurâ inſignire.
D Tum denique ex Concilio Emeritenſi, cuius hæc verba ſunt, [d] *inſtituit hæc ſancta Synodus, vt omnes parochiani Presbyteri, iuxta vt in rebus Deo creditis ſentiunt habere virtutem, de Eccleſiæ ſuæ familia Clericos ſibi faciant, quos per bonam voluntatem ita nutriant, &c.* cùm enim Clericum facere idem ſit, quod Clericum ordinare, videtur hoc Canone, quo Preſbyteris parochiarum rectoribus Clerici faciendi poteſtas conceditur, ordinandi data fuiſſe.

XXIV. Nihilominus hæc omnia argumenta certam omninò fidem non faciunt: nam nec ſatis euidenter Ammiani Marcellini de Tonſura Clericali textus intelligitur: nec in Concilio Carthaginenſi de Tonſura habetur ſermo, ſed de officio Pſalmiſtæ, cuius commiſſio à cooptatione in Clero diuerſa erat. Eſto verò, quod probabile eſt, tempore Baſilij Preſbyteri & Diaconi non ſolùm electionem Clericorum, verumetiam eorumdem in Tonſurâ benedictionem præſumerent, abuſum hunc fuiſſe reſpondere poteris, quem videlicet Baſilius reprehenderit ac ſuſtulerit: Denique Concilium Emeritenſe commodè de electione ad Clerum, non de ipsâ benedictione Clericali, & Tonſuræ col-

[a] Ammianus Marcell. lib. 22. paulò poſt med.

[b] Carthag. 4. c. 8. refertur c. pſalmiſta, diſt. 23.

[c] Baſil. epiſt. can. ad Chorepiſc. quæ eſt. 181. tomo 2. operum Baſilij.

[d] Conc. Emeritc. 18.

latione poteſt intelligi. Iis tamen argumentis; vel ſimilibus perſuaſi [a] Hoſtienſis, & [b] Panormitanus, Preſbyteris parochiarum rectoribus licitam fuiſſe Tonſuræ Clericalis collationem cenſuerunt: quam hauddubiè poteſtatem iam parochialibus Paſtoribus, & ſi fortè olim conceſſa fuerit, ademptam credere debemus, cùm & Doctorum ferè omnium ſententia hanc ipſis adimat, nec Eccleſiæ decreta, vſus, diſciplina, ipſos, vt id aggrediantur, vlla ratione permittant. Quantominus verò poterunt ipſi minores ordines conferre, quos dare numquam eis fas fuiſſe accepimus. A

[a] Hoſtienſis in cap. cum contingat, de ætate, & qualitate.
[b] Panormita. in cap. quãto, de conſuetudine.

§. IV.

Diſcutitur ea, quæ Preſbyteris S.R.E. Cardinalibus tribuendorum minorum Ordinum poteſtas conceſſa dicitur.

XXV. Poſſunt autem S.R.E. Cardinales Preſbyteri ex generali quadam conſuetudine, non Tonſuram modo, verùm etiam minores ordines conferre, vt notant [c] Soto, [d] Henriques, [e] Valentia, & alij paſſim, ſed neque hoc omnino apud me certum eſt: tum quod tam Concilium [f] Tridentinum, quàm [g] Catechiſmus Romanus ex decreto Tridentini Concilij, & iuſſu Pij quinti editus, priuilegij ſolùm Abbatibus ad id conceſſi meminerint, Cardinalium mentionem nullam faciant: Tum quod Innocentius [h] tertius, Vicario ſuo apud Conſtantinopolim reſcribens, quo tempore vrbs iſta à Latinis poſſidebatur, videtur docere nullâ conſuetudine obtineri poſſe, vt quæ ſunt reſeruata ordini Epiſcopali, ſimplicibus Preſbyteris tribuerentur: ideoque eorum Preſbyterorum temeritatem reprehendit, qui Sacramenta fidelibus exhibere præſumerent, quæ ab Apoſtolorum tempore ſolis Pontificibus reſeruata eſſent, *tutiuſque* decernit *ea ſine periculo, ex neceſſitate (quæ legem non habet) omittere, quàm vt ab his, quibus ea conferre non licet, ex temeritate, quæ lege damnatur, non ſine graui periculo inaniter conferantur.* Ex quo Pontificis Summi decreto inferre licet, conſuetudinis non eam eſſe vim, quæ poteſtatem tribuat ea exequendi, quæ ad poteſtatem ordinis Epiſcoporum ſpectant, nonobſtante quacumque conſuetudine, periculum eſſe ne qui ſolâ conſuetudine fulti vetitam ſibi alioqui Tonſuræ ac minorum ordinum collationem attentant, inaniter id aggrediantur, nec Tonſuram Clericalem, nec minores ordines validè conferant. Quod quidem Innocentij reſponſum ex alio Gregorij [i] IX. ad Aſtorienſem Epiſcopum confirmari poteſt, qui nempe Summus Pontifex, nonobſtante Eccleſiæ Bracharenſis conſuetudine, quæ potius corruptela dicenda ſit, quàm conſuetudo, Eccleſiarum reconciliationem per Sacerdotes ſimplices fieri, de cætero prohibet. B

[c] Soto in 4. diſt. 25. q. 1. art. 1. § Abbatibus.
[d] Henriques lib. 10. de Ordinis Sacram. c. 13. num. 3.
[e] Valentia q. 3. puncto 10.
[f] Concil. Trident. ſeſſ. 23. de reform. cap. 10.
[g] Catechiſm. Rom. parte 2. c. 7. num. 29.
[h] Innocent. 3. cap. quanto, de conſuetudine.
[i] Gregor 9. cap. aqua, de conſecrat. Eccleſ. vel Altarium.

XXVI. Ex eo tamen decreto, lux fortè aliqua reſponſionis pro Cardinalium prædicta facultate deriuatur: hanc enim rationem ſubdit Pontifex, *quia licet Epiſcopus committere valeat, quæ iuriſdictionis exiſtant, quæ ordinis tamen Epiſcopalis ſunt, non poteſt inferioris gradus Clericis demandare*: vnde variarum aliarum conſuetudinum, & eius quâ eminentiſſimi Cardinales, Tonſuræ, & ordinum minorum conferendorum poteſtatem ſibi vendicare poſſint, differentia elici poteſt: quod ex conſuetudines, quæ videntibus, & tacentibus inferioribus ſolùm Epiſcopis conualeſcunt, non ſunt ſufficientis virtutis, vt quæ ſint ordinis Epiſcopalis in alios transferant, cùm nec expreſſus Epiſcoporum conſenſus id efficere poſſit: ea verò conſuetudo, quæ vidente, & ſuo ſilentio approbante Summo Pontifice inualuit, & rata haberi haud dubiè creditur, ob earum perſonarum eminentiam, in quarum videtur eſſe fauorem, maioris videatur eſſe roboris, conſentiente enim Summo Pontifice, qui poteſtatem illam transferre poteſt, poteſtas ipſa tranſlata credi debet. Quod autem nec Concilium Tridentinum, nec Catechiſmus Romanus Cardinalium iſtius priuilegij meminerint, ea cauſa eſſe potuit, quod iure priuilegium iſtud, quemadmodum priuilegium Abbatum, minimè expreſſum habeatur. Vnde ſententia [k] Maioli, quod, ſi minores ordines ſint Sacramenta, tutius ſit, nè recipiantur niſi ab Epiſcopo, quantum ad C D

[k] Maiolus lib. 4. de irregular. cap. 2. nu. 11. & cap. 20. num. 8.

Cardinales

A Cardinales ſpectat, quorum priuilegium iure non habetur expreſſum, imò à a Tridentino videtur, ſaltem circà ſæculares, aut regulares ſibi non ſubditos reiectum, mihi videtur in praxi tutior, nec omninò repudianda. a Trident. ſupr.

ARTICVLVS III.

Quinam omnino conferendorum Ordinum miniſtri extraordinarij ex diſpenſatione Summi Pontificis eſſe poßint.

§. I.

Tonſuræ Clericalis quemlibet Clericum miniſtrum eſſe poſſe.

I. POſtquam ex prædictis conſtitit, quinam ordinarij miniſtri ſacræ Ordinationis inſtituti ſint, quibuſnam extraordinariè, vel olim commiſſa fuerit, vel Eccleſiæ benignitate etiamnum ad ipſam celebrandam facultas committa-
B tur: planior vtique & facilior patet via ad aliam quæſtionem ſoluendam, quæ de eo, quod poteſt Summi Pontificis auctoritate fieri, moueri ſolet: adeoque connexa hæc quæſtio cenſetur eſſe præcedenti, vt ex dictis circa priorem quæſtionem confirmatio præcipua, dicendis circà poſteriorem, videatur accedere.

II. Dico itaque primò, quod ad Tonſuram Clericalem ſpectat, quæ ſimplex tantum Sacramentalis benedictio eſt, non Sacramentum, haud dubiè poſſe Summum Pontificem, cuicumq; Clerico placuerit, licentiam impertiri, vt eam conferat: nam cùm ex Eccleſiæ tantum inſtituto ſit, non ex diuinâ inſtitutione, non eſt quod Summo Pontifici poteſtas denegetur, quâ cuiuis Clerico eius conferendæ poteſtatem committat: ſicut rex cuicumque etiam infimæ notæ homini committere poteſt auctoritatem inſtituendi quemlibet magnatem in officiis regni dignioribus (quorum inſtitutio ad eum ſpectat) & ab ipſo ſolita in huius collatione Sacramenta recipiendi. Quamuis enim cooptare in Clerum,
C & referre in ordinem perfectorum aliquem, nonniſi ex diuinâ inſtitutione ad ſummum Sacerdotem, qui eminentiorem gradum habeat, ſpectare videatur: attamen quod per ſeipſum id aut alium præſtet, nequaquam hoc à Deo videtur determinatum, niſi fortè inſtitutio eiuſmodi ſit, quæ Sacramenti rationem habeat; quo caſu, quia Sacramenta ex inſtitutione diuinâ dependent, vel à ſolo Epiſcopo, vel certè non indiſcriminatim à quocumque eiuſmodi promotiones attingi debent: Tonſura itaque, cùm non ſit Sacramentum propriè dictum, committi poteſt à Summo Pontifice, vt ab alio quàm ab Epiſcopo conferatur, ſicut virginum benedictio, ac receptio, quæ olim à ſolis Epiſcopis fiebat, paſſim iam aliis demandatur. Confirmatur ex prædictis, ex quibus nempe cum Abbatibus Tonſurã Clericalem conferendi licentiã datam eſſe liquidò cõſtet, temerè omninò Eccleſiæ diſpenſationem redarguere videremur, ſi priuilegiũ iſtud Sũmi Pontificis auctoritate non potuiſſe concedi diceremus.

III. Dixi verò à quocumque Clerico Tonſuram Clericalem tribui poſſe: nam
D laicis hanc facultatem demandare, videtur iuri diuino repugnans: tum quod ſecundùm doctrinam D. Pauli, b *ſine vllâ contradictione quod minus eſt à meliore benedicitur*: Clerici autem meliores, & digniores ſunt laicis, quos proinde à laicis benedici omnino videtur diuinæ inſtitutioni contrariũ: tum quod laici poteſtatis ſpiritalis videantur eſſe incapaces: at conſtituere Clericum poteſtatem aliquam arguit ſpiritalem: tum quod c *quæ ſunt à Deo* poteſtates *ordinatæ ſunt*, nec patitur Deus, vt pedes capiti imperent, aut in Eccleſia ſua indecorum aliquid, & inconditum fiat: at inordinatum eſſet, & inconditum, ſi grex paſtori præeſſet, laicus Clerico benediceret, pedes caput conſtituerent, ſubditi officia rectorum diſtribuerent: itaque cùm poteſtas Summi Pontificis ſit d in ædificationem nõ in deſtructionem, ſequitur nec ipſum Summũ Pontificem laicis Tonſuræ conferendæ, ſicut nec ſuſpendendi, excõmunicandi, alioſque effectus ſpiritales operandi poteſtatem committere poſſe: Clericis verò qui ſuſpendere, excõmunicare, & alia ſpiritalia exequi poſſunt, eãdem poteſtatem delegare poſſe: non enim difficilius eſt vt Clericum alius ex commiſſione Summi Pontificis ſuſpendat à mi-

b ad Heb. 7.

c ad Rom. 13.

d ad Eph. 4.

Digitized by Google

niſterio arceat, à Clericorum albo expungat, quàm vt laicum ordini ſeu Clericali catalogo inſerat, & Clericum faciat. A

§. II.

Minorum Ordinum collatio ſimplicibus Presbyteris poteſt committi.

IV. Dico ſimiliter ſecundo, ordines quoque minores à ſimplicibus Preſbyteris, ex diſpenſatione eiuſdem ſummi Pontificis conferri poſſe: Nam, vt docuimus, de facto Abbatibus, vt eos conferrent, non recens ab Eccleſiâ conceſſum eſt, quæ conceſſio Concilij Oecumenici auctoritati, vt ſupra diximus, confirmata eſt; & tanquam rem vſitatam refert Alexander tertius [a] quod *huiuſmodi ordines à non Epiſcopis quandoque conferrentur.* Eccleſiam verò ea in re erraſſe, vel temerè quicquam feciſſe, non niſi cum temeritate & hæreſis periculo aſſeri poteſt: quamobrem pro certo, & indubitato haberi debet licere ſummo Pontifici cuilibet ſimplici Preſbytero minorũ ordinum conferendorũ facultatem tribuere. Cuius rei potiſſima ratio eſt, quod ordines iſti, nec immediatam B relationem habeant ad corpus Chriſti, & ſanguinem, ſed dumtaxat poteſtatem deſeruiendi ſacro Miſſæ Sacrificio largiantur, quæ aliis etiam non ordinatis conuenire poteſt: nec ad populum regendum, aut vllo Sacramento iuuandum ſpiritualem vim vllam conferant: vnde nihil mirum eſt, quod miniſter eorum ordinum non ſit ex diuinâ inſtitutione ita determinatus, quin ex Eccleſiæ commiſſione mutari poſſit: conſentaneum nempe eſt, vt cùm functiones iſtorum ordinum aliis, quàm qui ſolito more ordinati ſunt, conuenire poſſint, miniſter quoque eorum ordinum, alius ab Epiſcopo, qui ordines iſtos conferre ſolet, eſſe queat.

[a] Alex. 3 Tolet. Archiepiſ. cap. 1. de ordinatis ab eo qui renuntiauit.

V. Dico tamen tertio, non videri, poſito quod minores ordines ſint Sacramenta propriè dicta (quam ſententiam probabilem ſupra docuimus) poſſe vel Diacono, vel cuiuis alij infrà Diaconum poteſtatem committi ipſorum minorum ordinum conferendorum: præterquam quod enim in eam ſen- C tentiam nobis præeunt grauiſſimæ auctoritatis Doctores [b] S. Thomas, [c] Paludanus, [d] Syluester, [e] Aſtenſis, [f] & alij: aſtipulatur etiam ratio: tum quod etſi fortè aliquando contingat, vt ordo immediatè ſubſequens particeps ſit *virtutis* ſuperioris ordinis, v. g. Diaconus illuminantis virtutis, quæ Preſbytero propria eſt, dum in neceſſitate ſolemniter baptizat, Preſbyter perficientis, dum ſactam Euchariſtiam conficit, in quâ tamen conficiendâ ab Epiſcopo aliquatenus dependet, vt alibi expoſuimus: at ordo remotior ſuperioris virtutem attingere non poteſt, v. gratiâ Diaconus ad ſacram Euchariſtiam celebrãdam, eleuari nequit, quippe cùm nonniſi ſupremum infimi ad hoc eleuari poſſit, vt attingat infimum ſupremi: vnde Diaconus, cuius ordo non eſt proximus Epiſcopali, aſſurgere nequit ad minores etiam ordines conferendos, quæ ſunt infima ſupremi ordinis Epiſcopalis munia: tum quod in Sacramento ordinis, vt ſuperiùs expoſuimus, non à materia, ſed à miniſtro ſanctitas quædam ſupernaturalis per ſe deriuetur: vnde debet miniſter Sacramenti ordinis habere D characterem, ex quo effectus ſupernaturales profluere poſſint: & ſanctitas ſupernaturalis dimanare: nullum autem huiuſmodi habet Diaconus, licet enim baptiſmum, & Euchariſtiam diſtribuere poſſit, non tamen ſanctitas illa ab ipſo profluit: quia in iis Sacramentis, non à miniſtro, ſed à materiis deriuatur gratia, vt ex eo patet quod Baptiſmi materiam prius benedici conueniat, quàm applicetur, & materiam Euchariſtiæ miro & ineffabili modo conſecrari prius oporteat, quam gratiã conferre queat: itemque quod à Laicis collatus baptiſmus & Euchariſtia, licet non conuenienter ab iis diſtributa, vim tamen ſanctificandi obtineant. Preſbyter autẽ talem habet characterem, non quidẽ omninò perfectũ atque abſolutum (quod ſoli Epiſcopo proprium eſt, qui in Hierarchiæ faſtigio perficiendi ſummâ virtute præditus, & deiformem ſtatum perfectè aſſequutus eſt) habet tamen inchoatum, atque imperfectum, vt ex Sacramento pœnitentiæ quod confert deduci poteſt, in quo pariter gratia à miniſtro vice Chriſti fungente deriuatur, non à materia Sacramenti. Itaque imperfectus iſte

[b] S. Thomas ſupplem. qu. 37. art. 1. ad 3.
[c] Paludanus in 4. diſt. 7. quæſt. 4. art. 3. & diſt. 25. art. 2.
[d] Syluester v. 2. Ordo nu. 7.
[e] Aſtenſis tit. 3. art 1. in fine.
[f] & alij contra Innocent. in cap. quanto, de conſuetudine.

Preſbyterarus

A Preſbyteratus character qui in ordinatione Epiſcopali, vt ſuperiùs docuimus, ampliatur, conſummatur, perficitur, vt ſuprà expoſuimus, ex diſpenſatione Eccleſiæ ad minores ordines conferendos eleuari poteſt; Diaconalis autem non poteſt, ſi nempe, quod probabile eſt, minores ordines Sacramenta eſſe ſupponamus. Accedit Eccleſiæ traditio; etenim Preſbyteris aliquando conceſſam legimus minorum ordinum conferendórũ poteſtatem, Diaconis autem numquam legimus: quod in tanta temporum varietate, in tanta priuilegiorum copia, in tanta caſuum, ac variarum neceſſitatum multitudine, argumento eſſe poteſt, Diaconis priuilegium iſtud concedi non poſſe: eamque traditionem confirmat argumentatio Hieronymi [a] aduerſus Luciferianos, quorum ſectam ortam ab Hilario Diacono cum auctore ſimul interiiſſe ex eo demonſtrat, quia poſt ſe nullum Clericum Diaconus potuit ordinare.

[a] Hieronym. dialogo aduerſus Luciferian. cap. 7.

VI. Neque iis obſtat, aut Baſilij [b] ad Chorepiſcopos epiſtola canonica, quæ conſuetudinis meminit, iuxtà quam Preſbyteris & Diaconis, pro ſua cuiuſ-

[b] Baſilius epiſtol. canon. ad Chorepiſcop.

B que voluntate, Clericos in Eccleſiam inducere concedebatur, nec ſolum, vt ſimplices Clericos, verùm etiam τοὺς ὑπηρέτας *ſacros miniſtros*, conſtituerent, eoſque qui τῷ λειτουργίαν θυσιαστηρίου *miniſterium altaris* obirent: aut Cõcilij [c] Carthaginenſis Canones, qui Archidiaconis in minoribus ordinibus conferendis partes ſuas eſſe voluerunt: quibus nimirum præſcribitur, vt ad Archidiaconorum ſuggeſtionem Oſtiarius claues tradat Epiſcopus, atque vt ipſi Acolythis ceroferarium cum cereo, Subdiaconis ſcyphum aquæ cum aquimanili, & manutergio porrigant. Non inquam hæc officiunt: etenim nec morem iſtum, cuius meminit Baſilius, ipſe approbat, quin potius reprehendit: nec de ordinum collatione expreſſe loquitur, quaſi Preſbyteris vmquam aut Diaconis ordinare licuerit, ſed tantum ait eos in Eccleſiam aliquos introduxiſſe, ex quo miniſtri quidem multi (ὑπηρεταὶ) indigni miniſterio altaris reperirentur, quod non neceſſariò arguit ipſos, minores, eis quos in Eccleſiam introducerent, ordines per ſe contuliſſe; nec tandem explicat, an Diaconi eos aut Tonſurâ, aut

[c] Cõc. Carth. 4. c. 5. 6. & 9.

C minoribus ordinibus initiarent, quos in Eccleſiam ſuâ voluntate introducerẽt, quos ſcilicet forte Preſbyteri, & Diaconi eligebant, ſoli Preſbyteri ad Tonſuram & minores ordines promouebant. Quamuis autem Archidiaconi, qui tempore Concilij Carthaginenſis ex ordine ſolùm Diaconorum erant, minoribus ordinibus conferendis cooperarentur, ſicut iam Preſbyteri Preſbyterorum ordinationi, ſimul cum Epiſcopo manus imponendo, cooperari dici poſſunt, non licet tamen exinde inferre eos minores illos ordines ſolos conferre poſſe, præſertim cùm formam ordinationis numquam Archidiaconi recitarint, ſed ſolus Epiſcopus: & ſecundùm doctrinam D. Thomæ, Candelabrũ (quod ſolum Concilium Carthaginenſe [d] & vetus Ordo Romanus [e] clarè & diſertè ab Archidiacono Acolythis tradirum tradidere) materia eſſentialis à grauioribus Theologis Acolytatus ordinis minimè cenſeatur: & ſcyphi aquæ necnon aqui manilis ac manutergij porrigendi ritum accidentalem eſſe Subdiaconatus ordini nemo inficias eat.

[d] Concil. Carth. ſup.

[e] Vetus Ordo Rom. de ordine Acolythorum.

D

§. III.

Probabile eſt Subdiaconatus ordinem à ſimplici Preſbytero conferri poſſe.

VII. Dico quartò, videri omninò probabile, quod ad Subdiaconatus ordinẽ conferendum Eccleſiæ diſpenſatio ſimplicem Preſbyteratum idoneum efficere poſſit. Quamuis enim id videantur negare [f] D. Thomas, [g] Paludanus, [h] Syluester, & alij, qui ad ſolos minores ordines conferendos, non ad maiores ſimplici Preſbytero poteſtatem dari poſſe defendunt, eorum tamen ratio pro ſolo Diaconatu, ac Preſbyteratu videtur vrgere: neque enim immediatam relationem ad Corpus Chriſti aut diſpenſandum, aut conficiendum, tanquam probati miniſtri, habere videntur Subdiaconi, ſed tantum ad materiam Euchariſtiæ præbendam, & ſacra vaſa præparanda, quibus [i] nempe nec Diaconicum intrare, nec eadẽ Dominica vaſa, quamdiu corpus & ſanguinem Chri-

[f] D. Thomas, [g] Paludanus, & [h] Syluester ſupra.

[i] Conc. Laod. c. 21.

sti continent, cõtrectare fas est, proindeq; hæc ratio quam pro sacris ordinibus seu maioribus vniuersim proferunt, ad solum Diaconatũ ac Presbyteratum restringi debet. Subdiaconatũ verò à simplicibus Presbyteris ex Ecclesiæ dispẽsatione tribui posse hæc ostendũt. Primò, quod pluribus Abbatibus ad Subdiaconatum conferendum superius priuilegium datum fuisse probabilius saltem existimauerimus, quã ad Diaconatũ, quibus priuilegiis quæ pro Subdiaconatu non adeò rarò occurrunt, fidem non omnino denegamus: Imò probant saltem ista, quorum rumor adeò percrebruit, probabile in Ecclesia existimatum priuilegium istud pro Subdiaconatu conferendo simplicibus Presbyteris dari potuisse. Secundò, quod in Concilio [a] Meldensi Chorepiscopis, de quibus dubium est num fuerint Episcopi, vetatur, ne tribuant *ordines Ecclesiasticos, qui per impositionem manuum tribuuntur, idest non nisi vsque ad Subdiaconatum*, hunc autem iubente Episcopo loci conferre ipsis permittitur. Tertiò, quod à Gelasio [b] Papa epistola citata ad Episcopos Lucaniæ, ex Ecclesiæ permissu Subdiaconorũ creandorum facultas olim cõcessa videatur, vt supra docuimus. Quartò, quod nulla ratio congrua assignari possit, ob quam minores ordines potius à Presbyteris ex priuilegio conferri possint, quàm Subdiaconatus, de quo nempe ferè æquè incertum, ac de minoribus ordinibus, an sit Sacramentum; quem sacrũ ordinem non semper fuisse [c] Canones ostendunt: quem non immediate ad sacram Eucharistiam referri docuimus: quem Hierarchicum proprie non esse, aut principatus sacri participem alibi docebimus: itaque cùm minores ordines ex dispensatione Ecclesiæ à simplicibus Sacerdotibus cõferri possint, id etiam de Subdiaconatu probabiliter defenditur.

[a] Conc. Meldens. c. 44.

[b] Gelas. epist. 9. ad Episcop. Lucaniæ cap. 9.

[c] Cap. à multis, de ætate & qualit. & dist. 60. can. nullus.

VIII. Ratio autem, qua fieri possit, vt qui Episcopus non est ad Subdiaconatum, & minores ordines conferendos ex Ecclesiæ dispensatione euehi possit, eâ vero sublatâ irritus ipsorum sit ad ipsos ordines conferendos conatus, multiplex à variis statuitur, eodem ni fallor sensu, explicandi modo paululum immutato. Rem ita aliqui explicant, vt Sacerdotem Christus istorum ordinum ministrum instituerit, quem Ecclesia determinaret, in Ecclesiæ arbitrio relinquens, summusne Sacerdos, an inferioris ordinis esse deberet: verùm *ista* explicatio non mihi valde arridet, cui nempe Episcopalem dignitatem *cogitanti*, & primorum Ecclesiæ sæculorum vsum, certissimum videtur non ex Ecclesiæ solùm determinatione, sed & ex Christi institutione perfectiuæ cuiuscumque consecrationis ministros saltem ordinarios Episcopos à Christo institutos visos fuisse. Placet ergo magis ista explicatio, iuxtà quam dicimus ordinatum in Sacerdotem remotè & incompletè ordinum conferendorum capacem esse: compleri hanc facultatem bifariam, vel vt quis alieno iure ordinet, & absentis Episcopi locum tenens eius ministerio fungatur: vel vt proprio iure & auctoritate ordines prædictos largiatur: vt priori modo agat, sufficere Ecclesiæ commissionem, quæ potestatem Sacerdotis incompletam perficiat: vt posteriore modo operetur, requiri extensionem characteris Sacerdotalis per Episcopalem consecrationem: priorem modum agendi minus naturalem esse, per principium externum, posteriorem magis naturalem per principium internum: priorem esse extraordinarium, posteriorem ordinarium: priorem tamen possibilem, quia cùm in Ecclesiæ capite summo Pontifice sit plenitudo potestatis super Corpus Christi mysticum, & super ea quæ ab Ecclesia ad decentem eius consecrationem ordinata sunt, poterit summus Pontifex, Presbytero, qui, cùm habeat potestatem in Corpus Christi verum, capax est potestatis in corpus mysticum, & in ea quæ ad Christi corpus verum disponunt, facultatem largiri, quâ priores tres maiores ordines, qui ad populum disponendum ad sacram Eucharistiam referuntur, nec non Acolythatum, & Subdiaconatum, quæ ad Eucharistiæ materiam conuenienter præparandam instituta sunt, alicui conferat. Porro in eorum sententia, qui nec Subdiaconatum, nec minores ordines putant Sacramenti propriè dicti habere rationem, nulla difficultas subest, cùm ea posita sententia, & minister, & materia, & forma eorum ordinum in puro puto Ecclesiæ arbitrio relicta dicantur.

§. IIII.

Digitized by Google

A

§. IV.

An reliqui Epiſcopi, an Summus Pontifex ſolum electus hanc poteſtatem ſimplicibus Presbyteris facere queant.

IX. Dico quintò [a] non poſſe aliquem Epiſcopum inferiorem Summo Pontifici, facultatem iſtam largiri ſimplici alicui Preſbytero, vt minores ordines, vel Subdiaconatum conferat: eſto enim ſuprà, fulci Concilij Meldenſis, ſed Gelaſij præſertim auctoritate, non inficias erimus, quin hoc ipſum, ex Eccleſiæ ſcilicet indulgentiâ, Epiſcopi olim poſſent: attamen iam id omninò Epiſcopis interdictum nouimus Canonibus variis ſuperiùs citatis, quibus Epiſcopos certum eſt obligari: adeout, cùm Eccleſiæ ſaltem conniuentiam adeſſe oporteat, vt hanc facultatem Epiſcopi, non ſolùm licitè, ſed etiam validè concedant, ea-

B que, vt citati ſuperiùs Canones indicant, iam deſit; hinc fit, vt nec verè facultatem iſtam ſimplicibus Preſbyteris, neque licitè tribuere poſſint.

X. Dico ſextò dubium eſſe, nùm Summus Pontifex electus ſolùm, necdum conſecratus in Epiſcopũ, hanc licentiam minores ordines, vel Subdiaconatum conferendi ſimplici Preſbytero tribuere poſſit: Paludanus [b] negantẽ ſententiã amplectitur, quia, inquit, quicquid eſt per accidens, reducitur ad id quod eſt per ſe, vnde oportet quod omne agẽs agat in virtute ſuâ vel alterius; & quia Epiſcopi eſt per ſe ordinare, ſi ordinãs non ſit Epiſcopus, opus eſt quod agat in virtute Epiſcopi: vnde ſi electus in Papam non ſit verus Epiſcopus, non poteſt hoc committere. Affirmans tamen ſententia probabilior eſt, cùm enim incompleta Preſbyteri virtus non per poteſtatem, quam habeat Summus Pontifex in corpus Chriſti verum (in quâ ſaltem nullo Epiſcopo, imo & aliquo ſenſu, nullo Preſbytero ſuperior eſt) ſed per poteſtatem quam in corpus Chriſti myſticum ampliſſimam obtinet, compleatur; cùm item Papa poſtquam legitimè electus

C eſt, etſi in Epiſcopum nondum ſit conſecratus, regendæ, & gubernandæ Eccleſiæ veram auctoritatem nanciſcatur, à quâ iſta diſpenſatio dependet, nulla ratio ſubeſt, ob quam diſpenſandi in eo caſu facultas ei denegetur; nam & in foro pœnitentiali v.g. in quo ipſe abſoluere non poteſt, niſi Preſbyteralem ordinationem ſortitus ſit, ſtatim atque electus eſt, abſoluendi poteſtatem committit, & ordinationum iura vel defendit, vel pro neceſſitate relaxat, quamuis ipſe ordinare nequeat. Neque valet prædicta Paludani argumentario, quæ ſupponit Preſbyterum cum commiſſione Summi Pontificis ordines minores conferentem, in virtute eiuſdem Summi Pontificis prædictos ordines diſtribuere, Summumque Pontificem cum eo agere atque influere; quod quidem falſum eſt, cùm ſacri Ordines, ſicut & cætera Sacramenta in ſolius Chriſti nomine principaliter conferri poſſint; ſoliuſque Chriſti proprium ſit cum miniſtris operantibus ad Sacramentorum collationem concurrere, cooperari, influere. Cùm ergo Summus Pontifex in eo caſu diſpenſat, non complet poteſtatem Preſbyteri inferioris ordinis eam eleuando ſuâ virtute, aut influxu ſuo

D confortando, ac perficiendo, ſed ſolum diſpenſando, & impedimentum remouendo, quod ei oberat, nè minores ordines conferre poſſet; obſtante nempe inſtitutione Chriſti, qui ſine Eccleſiæ ſeu Summi Pontificis diſpenſatione, atque conſenſu ordinis cuiuſuis conferendi incapacem, ſimplicem Preſbyterum eſſe voluit, extraordinarium nempe eum eſſe aliquorum ordinum miniſtrum permittens, ordinarium verò Epiſcopum eſſe decernens.

[a] Ita D. Thomas ſupplem. quæſt. 38. art. 1. ad 3. Rich. diſt. 7. art. 2. q. 1. Alenſis 4. parte, q. 85. ar. 3. memb. 6. & memb. 1. ad 2. Aſtenſis tit. 3. art. 1. in fine. Scotus diſt. 25. q. 1. art. 1. ad 2. Bellarminus lib. 1. de Clericis cap. 15. ad 3. obiectionem. Valdéſis cap. 114. & alij contrà Ledeſmam 2. parte quæſt. 3. art. 31. & alios.

[b] Paludanus in 4. diſt. 25. quæſt. 2. ar. 2.

§. V.

Nec Diaconatus, nec Presbyteratus ordinem ex commiſſione conferri poſſe.

XI. Dico ſeptimò non poſſe ſimplicem Preſbyterum, ne quidem ex diſpenſatione Summi Pontificis, Diaconatus ordinem, multominus Preſbyteratus con-

ferre. Primò, quia hæc opinio inter Doctores [a] communis est; Doctorum autem communis iste consensus in re quæ à traditione pendet, maximi momenti censendus est: nulla enim periculosior via est indagandæ veritatis Catholicæ circà Sacramenta, & alia, quæ à diuinâ institutione dependent, & aliter atque aliter contingere potuerunt absque aliquâ fidei iniuria, absque vlla diuinæ prouidentiæ inusta absurditatis notâ, quam humanis argutiolis, & ex Philosophiæ petitis coniecturis eam expiscari, quæ sola traditione constat; [b] *interroga patrem tuum, & annuntiabit tibi, maiores tuos, & dicent tibi*: inquire Doctorum sententias, & eæ, quid sentiendum sit, certiùs tibi renuntiabunt: diuinæ hæ voluntatis indicia sunt: ratiocinationes verò illæ subtiles, non quid Deus instituerit, sed quid Philosophus eum instituisse vellet, ostendunt. Deinde non Doctorum solum Theologiæ Scholasticæ interpretum, sed Patrum, sed totius Ecclesiæ hunc fuisse sensum hæc manifestè confirmant, quod [c] iure diuino Patres, Conciliaq; Episcopis, Presbyteros & Diaconos creandi attributam potestatem censuerint: quod hæreticos Aërianos contrarium opinantes censuerint, quod in ea re, saltem in Presbyterorum creatione, numquam Summi Pontifices dispensarint: quæ autem iuris sunt diuini indispensabilia semper credita sunt, nisi expressa dispensandi à Christo potestas Ecclesiæ legatur concessa, quemadmodum in votis dispensandi credimus auctoritatẽ Ecclesiæ datam fuisse. Probabile verò non est, tot ab initio Ecclesiæ ad hæc vsque tempora sæculis, otiosam mansuram in Ecclesia hanc dispensandi potestatem, si Ecclesiæ data esset, præsertim cum, si quæ vnquam occasiones hac potestate vtendi futuræ præuideantur, vix cum iis comparandæ sint, quæ olim sese obtulerunt, cum Episcopi latèrent in Cryptis, quærerentur ad necem, Imperatorum paganorum vel hæreticorum Regum edictis nominatim proscriberentur, vetarentur Episcoporum ordinationes, vt iis sublatis totus Clerus deficeret, Ecclesiaque ipsa corrueret. Ex quo etiam hostium Christiani nominis, seu Catholicæ veritatis, sensu, quem Catholici quoque auctores confirmant, v.gr. [d] Victor Vticensis, scriptor vitæ Sancti [e] Fulgentij, & alij qui Vandalorum persecutionem in Affrica describunt, assertio nostra confirmatur, cùm enim ij deficientibus Episcopis Catholicis, Diaconorum ac Presbyterorum ordinationes cessaturas admittant, sequitur eos, nullos extraordinarios Presbyterorum, vel Diaconorum creandorum ministros, nequidem Presbyteros esse posse censuisse. Simile argumentum contra nostros hæreticos varij Doctores Catholici torquent, quod nempe apud eos non solùm fidei & doctrinæ, verùm etiam personarum successio defecerit: quia nempe nec eorum Episcopi, nec Presbyteri ab Episcopis consecrati fuerint: quod adeò hæreticos permouit, vt teste [f] Sandero, euersâ per Elizabetham Anglorum Reginam, Catholicâ fide, atque disciplinâ, enixè tamen contenderint, apud quendam Archiepiscopum Hybernum, quem tum Londini in vinculis habebant, vt istorum, quos Superintendentes vocant, ordinationi præesset, quod cùm ab eo obtinere non potuissent, brachium sæculare inuocare coacti sint, vt laici magistratus auctoritate crearentur, quæ omnia insidentem hominum mentibus opinionem ostendunt ex antiquâ traditione deriuatam, quod simplices Presbyteri nequidem extraordinarij Episcoporum, Presbyterorum, ac Diaconorum ministri esse possint.

XII. Quod si Christi intentionem coniecturis quoque expiscari licet, probabiles vtique pro nostrâ sententiâ non deerunt. Primò enim cùm in Sacramento Ordinis Presbyteratus & Diaconatus, sed maximè in priori, potestas supernaturalis tradatur, tanta, quanta nulla alia dari aut concipi potest: certè consentaneum est, vt huius potestatis tradendæ auctoritas excellens sit, & supernaturalis: quemadmodum ergo potestas Sacerdotalis atque Diaconalis propter sui excellentiam exigit, vt per Sacramentum tribuatur, nec solo Summi Pontificis nutu Sacerdos, aut Diaconus quisquam creari possit; ita potestas creandi Presbyterum, ac Diaconum nonnisi per Sacramentum quoddam, puta per Episcopi inaugurationem concedi, non autem per solam Summi Pontificis commissionem tribui posse videtur: quæ ratio quamuis extendatur etiam ad Subdiaconatum,

[a] D Thomas in 4 dist. 25 quæst. 1 art. 1 ad 3. Paludan. art. 2. Richar. art. 1 q. 1. Soto q. 25 art. 1 concl. 2. Durandus q. 1 art. 2. & alij ferè omnes.

[b] Deuter. 32.

[c] Vide supra.

[d] Victor Vticensis lib. 2. de persecutione Vandal.

[e] Acta S. Fulgentij apud Surium 1 Ianuarij.

[f] Sanderus de schismate Anglicano lib. 3.

Digitized by Google

A Subdiaconatum, & minores ordines, in quibus tamen diſpenſari poſſe docuimus: nihilominus non ideò penitus reiicienda eſt, quia de Preſbyteratus & Diaconatus ordinibus certò conſtat quod ſint Sacramẽta, de Subdiaconatu, & minoribus non item: & poteſtas Preſbyteri ac Diaconi ad Sacramenta vel conferenda, vel diſpenſanda deſtinatur, non item cæterorum inferiorum ordinum, quorum proinde poteſtas ſupernaturalis minus videtur: vnde nihil mirum, ſi à non Epiſcopo ex commiſſione Summi Pontificis conferri iſti ordines poſſint, non item Preſbyteratus & Diaconatus. Secundò, quia Preſbyteri & Diaconi futuri Eccleſiæ duces, & Eccleſiaſticæ Hierarchiæ principes, populiq; Chriſtiani Patres, præ cæteris Cleticis inferioribus conſecrantur: ergo nonniſi ab Epiſcopis conſecrari debent, quorum ordo eſt ſingulariter generator Patrum, vt loquitur [a] Epiphanius; qui ſoli ſummi ſunt Sacerdotes, ſummamque habent in res Eccleſiaſticas auctoritatem, à quâ reliquæ minores pendere debent, ſicut à principe gubernatores, & duces dependere neceſſum eſt, à quo-

B rum etiam ſpiritu, regendi animum, & prouidentiam inferiores haurire oportet, ſicut de ſpiritu Moyſis ſeptuaginta ſeniores, qui cum eo onus populi ſuſtentabant, accepiſſe ſacris [b] litteris perhibentur. Tertiò, quia ad Eccleſiæ ordinem neceſſum fuit, vt ſoli Epiſcopi ſaltem ordinarij Preſbyteratus, ac Diaconatus miniſtri à Deo inſtituti ſint: ſecus enim confuſio generaretur, ſi imperitis ad Eccleſiaſticos eminentiſſimos gradus via pateret, ſubiectionis, & Eccleſiaſtici principatus ordo, legeſque turbarentur. Ab hac autem ordinariâ lege diſpenſandi nulla ratio conueniens fingi poteſt: huius enim infringendæ, hæ ſolæ rationes eſſe poſſent, vel Epiſcopalis ordinis extinctio, vel Epiſcoporum abſentia, vel raritas. Ab omnimodâ Epiſcopalis ordinis ablatione, nos diuinæ promiſſiones tutos faciunt, numquam enim Eccleſiæ ſuæ obfuturos Epiſcopos, Chriſtus promiſiſſe cenſendus eſt, cùm dicat diuinus Apoſtolus, [c] Deum *dediſſe*

C *quoſdam quidem Apoſtolos, quoſdam autem Prophetas, alios verò Euangeliſtas, alios autem Paſtores & Doctores, ad conſummationem ſanctorum in ædificationẽ corporis Chriſti, donec occurramus omnes in vnitatem fidei, & agnitionis Filij Dei, in virum perfectum*: abſentiam Epiſcoporũ diuinæ leges vetant: raritati & paucitati Epiſcoporũ, & Epiſcopaliũ ſediũ Eccleſia debet occurrere, potiuſq; nullos permittere ordinari Preſbyteros, quos non conſecret Epiſcopus, quàm ſinere, vt Preſbyterorũ & Diaconorũ ordinatio, quâ præſertim Epiſcopi ſecernuntur à Preſbyteris, nõ Epiſcopis permittatur: quẽadmodũ Eccleſiæ naſcentis initio docẽt [d] Patres, [e] Doctoreſq; complures, cum Epiſcoporũ opera in fundandis Eccleſiis maximè eſſet neceſſaria, nullos vel ferè nullos fuiſſe Preſbyteros, qui non etiam Epiſcopi eſſent conſecrati. Quare cùm nulla ratio appareat, ab hac ordinaria lege diſpenſandi, quam Chriſtus ipſe ſtatuerit, non eſt probabile Chriſtum in hac re diſpenſandi poteſtatem Eccleſiæ reliquiſſe. Quarto denique, quia probabile videtur Chriſtum aliquod ſemper voluiſſe ſeruari diſcrimen inter Epiſcopos & Preſbyteros, ne ordines illi confunderentur, & Eccleſiaſtica Hierarchia deſtrueretur, quem-

D admodum voluit diſcrimen inter Preſbyteros & Diaconos ſeruari: ſicut ergo incommunicabilem Diacono voluit eſſe Preſbyteri ad conficiendum Chriſti corpus & ſanguinem, poteſtatem, quamuis multa quæ ordinariè ſolis Preſbyteris tribui poſſunt, vt ſolemniter baptizandi, corpus Chriſti diſtribuendi, aliaque munia, Diaconis extraordinariè concedi poſſe inſtituerit: ita quoque conſentaneum eſt, vt Epiſcopis aliquid reſeruarit, quod Preſbyteris ne quidem extraordinariè committi poſſet: ſi quid autem tale reſeruarit, illud maximè eſſe videtur creandorum Preſbyterorum ac Diaconorum poteſtas, quæ totius Epiſcopalis poteſtatis apex eſt, eiuſque muneri præſertim conſentanea.

XIII. Accedit ſacræ Scripturæ auctoritas, etenim ex epiſtolâ Pauli ad [f] Hebræos, Melchiſedech Abrahamo præferendus arguitur, quod ipſi benedixerit, quia [g] *ſine vllâ contradictione, quod minus eſt à meliore benedicitur*: ex quo proinde teſtimonio inferre poſſumus nonniſi à ſummis Sacerdotibus, qui reliquos ordines eminenter contineant, Preſbyteratus ordinem & multomagis Epiſcopatum conferri poſſe. Quod enim aliqui obiiciunt Papam ab Epiſcopo Ho-

[a] Epiphanius hæreſi 56. al. 77.

[b] Num. 11.

[c] Ad Epheſ. 4

[d] Epiphanius ſuprà.

[e] D. Thomas lect. 2 in cap. 3. prioris ad Timoth. Palud. in 4. diſt. 24. qu. 1. ad 2.

[f] Ad Heb. 7.

[g] Ibidem.

ſtienſi, Metropolitanos ab Epiſcopis ipſis ſubditis, Epiſcopos ab aliis Epiſcopis auctoritate æqualibus benedici, ac conſecrari, nec axiomatis Apoſtolici veritatem, nec vim argumenti id eneruat: non quidem propoſitionis veritatem, [a] nam & Papa ab Hoſtienſi Epiſcopo, & Archiepiſcopi, atque Epiſcopi ab aliis Epiſcopis ſuis cõſecratoribus, pro eo ſtatu in quo benedicuntur, dignitate quodammodo vincuntur, quia tam Archiepiſcopi, quàm Epiſcopi prout offeruntur conſecrandi, ſimplicis Preſbyteri ſtatum non excedunt, nec dignitatem Epiſcopalem adhuc attingunt, quem ſui conſecratores ſunt conſecuti: Papa verò, quando ab Epiſcopo Hoſtienſi benedicitur in Papam, nondum perfectè ſponſus eſt Eccleſiæ, cuius Epiſcopus Hoſtienſis videtur eſſe paranymphus, vnde cùm totius Eccleſiæ nomine futurum Pontificem Summum benedicat, eo quo dammodo ſuperior eſt: quo fit, vt Apoſtolici dogmatis veritas illibata ſemper, & inuiolata permaneat. Non etiam argumenti vim, quamuis enim reſponderi poſſet eum qui conſecrandus in Preſbyterum ſimplici Preſbytero offertur, minorem eſſe, ideò ab eo benedici poſſe, ſicut Epiſcopus conſecrari poteſt ab Epiſcopo: attamen aliquid, ni fallor, amplius ab Apoſtolo allatis verbis oſtenditur, quàm vt ſuperior ſit, qui benedicit, eo qui benedicitur: non enim quilibet ſuperior ſolemnem benedictionem inferiori ſuo impertiri poteſt, ſed ad benedicendum eminens quædam qualis fuit in Melchiſedech, iis verbis innui videtur auctoritas; eaque quæ in genere, in quo fit benedictio, cumulatiſſima, & perfectiſſima ſit, vt nempe in alios à benedicente deriuari queat. Qui enim tantum ſibi ſufficiens eſt, aliis vim ſuã elargiri non poteſt, ſed eam in ſe contineat neceſſum eſt; qui autem aliis elargitur perfectionem redundantiæ, ſeu effluentiæ, *menſuramque*, vt loquitur [b] Scriptura, *bonam, & confertam* continere debet: quare cùm Preſbyter conſecrandus in ordine, tam ad corpus Chriſti verum, quàm myſticum benedici debeat, & perfici, nonniſi ab eo qui ſummam habet Sacerdotij auctoritatem debet conſecrari: quod ipſum oſtendit Iſidorus [c] Hiſpalenſis, qui de Epiſcopo loquens, *ipſe eſt*, inquit, *ſummus Sacerdos, ipſe & Pontifex maximus nominatur: ipſe enim efficit Sacerdotes atque Leuitas, ipſe omnes Eccleſiaſticos ordines diſponit.* Item cùm Diaconi ac Preſbyteri in ſtatu perfectionis per ordinationem ſuam collocentur, nec ſolùm, ex Dionyſio, [d] ſtatum τῶν διαιρετῶν καὶ τῶν μεριστῶν ζωῶν, *diſtinctarum ac diuerſarum vitarum*, nec non perfectionem τῇ ζωῇ ἑνοειδῆ, *vniformem* tranſcendant; verùm etiam ad θεωσιν ipſam, *deiformitatem*, ſcilicet ac *deificationem* deducantur, fiantque ex Gregorio [e] Nazianzeno θεοποιοὶ καὶ θεουργοὶ, *diuina efficientes, & operantes*: nonniſi ab eo qui perfectionis apicem ex vi ſtatus ſui obtinet, id eſt Epiſcopo, benedici, atque in tam ſublimi perfectionis ſtatu collocari poſſunt.

XIV. Duo contrà hanc aſſertionem præſertim obiiciuntur: Primum, quia poteſtas conferendi Sacramentũ Confirmationis ex commiſſione Summi Pontificis conuenire poteſt ſimplici Preſbytero, poteſtas quoque conferendorum Subdiaconatus & minorum ordinum, quæ duæ poteſtates Pontificali dignitati ſunt propriæ: nihil ergo vetat quominus ſimiliter poteſtas Diaconi, vel etiam Preſbyteri ordinandi, ſimplici Preſbytero ex commiſſione Summi Pontificis tribuatur. Confirmatur, nam Concilium Florentinum, & Tridentinum eodem modo de poteſtate confirmandi, & ordinandi loquuntur: Tridentinum quidem [f] vtramque in Epiſcopis coniungit, eoſque damnat, qui alterutram illis eſſe cum Preſbyteris communem aſſeruerit, aut qui Preſbyteros Sacramentum Confirmationis conferre, miniſtros Eccleſiæ ordinare, atque alia pleraque peragere ipſos poſſe dixerit, quarum functionum poteſtatem reliqui inferioris ordinis nullam habent. Florentinum [h] autem Sacramenti Confirmationis, atque ordinis doctrinam tradens, vtriuſque ſimiliter miniſtrum ordinarium eſſe Epiſcopum pronuntiauit, innuens proinde extraordinarium aliquem alium ex Summi Pontificis commiſſione dari poſſe ſimplicem Preſbyterum. Secundum, quia Preſbyteri in ordinatione Preſbyterorum ſimul cum Epiſcopo manus imponunt, ex Concilio Carthaginenſi [i] quarto: quare cùm in impoſitione manuum ſaltem tunc temporis, Preſbyteratus ordo conferretur,

Preſbyter

[a] Legantur Bonauentura in 4. dist. 25. q. 1. D. Thomas lect. 1. in cap. 7. ad Hebræos.

[b] Lucæ 6.

[c] Iſidorus lib. 7. ethymol. cap. 12.

[d] Dionyſius cap. 1. & 6. Eccl. hierar.

[e] Nazianz. orat. 1.

[f] Conc. Trident. ſeſſ. 23. can. 7.

[g] Ibid. cap. 4.

[h] Florent. in decreto vnionis.

[i] Conc. Carthag. 4. c. 3.

A Preſbyter quoque antiquis iſtis temporibus ſimul cum Epiſcopo Preſbyterum ordinabat: quotieſcumque autem aliquod Sacramentum à pluribus conficitur, poteſt Eccleſia vnum ex iis miniſtris, quem voluerit aſſumere, qui ſolus integrum Sacramentum conficiat, exempli cauſa, Eccleſiaſtica fert conſuetudo, vt Preſbyteri, vel Epiſcopi de nouo conſecrati, conſecratori ſuo concelebrent, ſimulque cum eo ſacram Euchariſtiam conficiant, quos proinde ſeiungere poteſt Eccleſia, quemadmodum de facto ſeiungi ſolent, vt eorum quiuis ſolus ſacram Euchariſtiam conficiat. Similiter ergo poteſt efficere Eccleſia, vt ex iis Preſbyteris, qui manus cum Epiſcopo ſimul imponunt, vnus aut alter abſque Epiſcopo verè Preſbyteratus ordinem conferat.

XV. Satisfaciendum eſt vtrique obiectioni, priori quidem reſpondendum, non eſſe certum, vtrum Sacramentum Confirmationis à ſimplici Preſbytero ex commiſſione Summi Pontificis conferri poſſit: ſed quamuis poteſtas confirmandi ſimplici Preſbytero tribueretur, non ideò tamen poteſtatem ordinandi
B Diaconum, aut Preſbyterum tribuendam: tum quod longè eminentior ſit ſtatus Diaconalis, ac Preſbyteralis, ſtatu perfecti Chriſtiani, in quo quis per Sacramentum Confirmationis ſtatuitur: tum quod quædam exempla legantur traditæ iſtius facultatis ſimplici Preſbytero, vt Confirmare poſſit, non item vt Preſbyterum, vel Diaconum ordinare queat: tum quod, eſto aliquæ functiones Epiſcopales Preſbyteris, ex diſpenſatione Eccleſiæ, communicari poſſint, aliquæ ſaltem Epiſcopis propriæ remanere debeant, tam vt ſuperioritas Epiſcopi ſuprà Preſbyterum inuiolata ſeruetur, quàm vt neceſſitas ſtatus Epiſcopalis & inſtitutio diuinæ ſubcœleſtis Hierarchiæ, quam multi conuellere conati ſunt, magis ac magis in Eccleſia effloreſcat: At nulla peculiaris functio magis interna, magiſque propria ſtatui Epiſcopali quàm Preſbyterorum ac Diaconorum creatio, quæ proinde nullâ Eccleſiæ diſpenſatione alteri quàm Epiſcopo tribui poteſt; propter quam etiam rationem cùm poteſtas minorum ordinum
C conferendorum, itemque Subdiaconatus aliis ab Epiſcopo ex priuilegio ab Eccleſia conceſſo tribuatur, hierarchicorum tamen ordinum, qui Sacramenta eſſe à Chriſto inſtituta non dubitantur, tribuendorum auctoritas nemini conceſſa legitur, aut concedi poteſt: quorum ordinum diſparem rationem eſſe debuiſſe ex prædictis facilè colligere poteris. Vnde, vt ad confirmationem ex Conciliis Tridentino, & Florentino petitam accedamus: Tridentinum [a] quidem Concilium noſtram ſententiam nullatenus petit, etſi enim vtramque poteſtatem ordinandi & confirmandi coniungat: non ideò tamen vtriuſque eandem rationem eſſe cenſet, præſertim cùm ex profeſſo agens de Sacramento Confirmationis, miniſtrum eius ordinarium non eſſe ſimplicem Preſbyterum expreſsè definierit, agens verò de Sacramento Ordinis, poteſtatem ordinandi Epiſcopis ſolis ſimpliciter attribuerit, ordinarij miniſtri nullam faciens mentionem. Florentinum [c] autem ideò miniſtrum ordinarium Sacramenti Ordinis Epiſcopum dixit, quia cùm ibidem Subdiaconatus expreſſam, minorum
D verò ordinum mentionem ſaltem ſubobſcuram feciſſet, niſi hanc particulam, *ordinarius*, dum de ordinis miniſtro agit, adhibuiſſet, tam Subdiaconatus, quàm minorum ordinum ſimplices Preſbyteros miniſtros extraordinarios negaſſe videretur: quod ex prædictis verum non eſt.

[a] Trident. ſeſſ. 7. de Cõfirm. c. 3.

[b] Idem locis in obiectione citatis.

[c] Florent. ibi.

XVI. Ad poſteriorem obiectionem dicendum eſt, impoſitionem manuum, quam Preſbyteri ſimplices in ordinatione Preſbyterorum adhibent, non eſſe Sacramentalem, ſed Cerimonialem, ad fraternitatem, & conſenſionem, ſocietatemque, quam cum Preſbyteris de nouo conſecratis ineunt reliqui, demonſtrandam: cui ritui apud Græcos [d] reſpondet ſalutatio, quam Preſbyteri Preſbyteris, Diaconi Diaconis de nouo conſecratis exhibent: vt autem pateat eam impoſitionem manuum non eſſe Sacramentalem, præcipuum argumentum eſt, quod Preſbyteri manus imponentes nulla verba proferant; hoc enim oſtendit ipſos cùm formam non exhibeant ordinationis, nec materiam exhibere: indicium etiam huius rei eſt, quod ipſi Preſbyteris conſecrandis non benedicant, ſed ſolus Epiſcopus; vnde nec partem ordinationis, nec totam ſimul cum

[d] Lege Dionyſ. cap 5. Eccleſ. hierar. & Eucholog. in ritibus ordinat.

Episcopo ordinationem attingunt. Deinde etsi cum Episcopo cooperarentur Sacramento Ordinis, non ideò tamen euidenter sequeretur, eos solos absque Episcopo ordinare posse, sicut licet certum sit, Episcopos adsistentes simul cum consecratore in Episcopi consecratione operari, dubitatur tamen, an aliquis eorum solitariè sumptus Episcopum ordinare possit, qua de re iamjam dicemus. A

CAPVT II.

Quot Episcopi ad ordinationes faciendas, præsertim ad consecrationem alicuius in Episcopum, requirantur.

ARTICVLVS I.

Quid antiquitus hac de re obseruari solitum, & quid obseruari debeat. B

§. I.

Quot Episcopi ad Presbyterorum, & caterorum inferiorum Clericorum ordinationem conuenire, & concurrere debeant.

I. QVÆDAM in hac quæstione certa sunt, quædam incerta, certa sunt, tam quæ veterem ea in re Ecclesiæ morem ostendunt, quam quæ seruandam hodie legem statuunt: incerta autem sunt quæ de extraordinariis ordinationibus disputantur. Certum ergo primò Presbyteros, Diaconos, & inferiorum ordinum Clericos ab vno solo Episcopo ordinari posse, id enim Ecclesiæ praxis, & Concilij Hispalensis secundi auctoritas manifestè ostendit, dum ait, [a] *Episcopus Sacerdotibus ac ministris solue honorem dare potest, solus auferre non potest.* Christus enim ob necessitatem sacrorum Ecclesiæ ministrorum instituit, vt ab vno Episcopo ordinari possent, ne fatigaretur Ecclesia, si quoties eorum vnus ordinandus est, plurium Episcoporum cœtus esset conuocãdus. Constitutio [b] autem Ecclesiæ Episcoporum violentiæ occurrens, inuiolabilemque Presbyterorum ac Diaconorum sanctitatem confirmans, prudenter cauit, ne ab vno solum Episcopo, siue hi, siue illi deponi possent: *si enim hi*, vt habet citata Synodus [c] Hispalensis, *qui in sæculo à dominis suis honorem libertatis adepti sunt, in seruitutis iugum non reuocantur, nisi publicè apud Prætoris, ac Præsidis tribunal in foro fuerint accusati: quanto magis hi, qui diuinis Altaribus consecrati, honore Ecclesiastico decorantur? qui profectò nec ab vno damnari, nec vno iudicante poterunt honoris sui priuilegiis exui; sed præsentati Synodali iudicio, quod Canon de illis præceperit, definiri.* C

a Conc. Hispal. 2. c. 6. refertur 15. q 7. c 1. & vlt.

b Carthag. 1. c.11. Carth. 2. c.10. Carth. 3. c.8. vide apud Grat. ibidem c. si quis, & duos sequentes.

c Hispal. 2. ibid.

II. Certum est secundò illicitam fore eorum Episcoporum temeritatem, non qui simul congregati Presbyteros, Diaconosve eligerent: nam hoc fieri nulla ratio vetat, maximè cum Apostolorum [d] teneamus exemplum, qui simul in vnum collecti primos Ecclesiæ Hierosolymitanæ Diaconos elegerunt; & ab Ecclesiæ consuetudine alienum non sit, vt Episcopi adscito aliorum Episcoporum numero de rebus ad Ecclesiam suam pertinentibus deliberent; sed qui eosdem Presbyteros, ac Diaconos simul ordinarẽt: primò enim Ecclesiæ praxis id minimè admittit, nihil autem in solemnibus, maximè in Sacramentorum collatione innouandum, nihil singulare, nihil à cæteris discretum, nihil à communi Ecclesiæ praxi & consuetudine alienum sectandum est. Secundò, Canon etiam [e] Apostolorum huic rei videretur contrarius, sicut enim Episcopum à duobus vel tribus Episcopis ordinari statuit: ita *Presbyterum ab vno Episcopo, item Diaconos & reliquos Clericos.* Vnde sicut in eum Canonem impingerent, qui soli Episcopum consecrare tentarent, ita etiam qui Presbyteros aut Diaconos simul omnes, & và agẽtes ordinare præsumerent. In Cõstitutionibus [f] Apostolicis D

d Actorum 6.

e Canon 1. Apostol. & 2.

f Lib. 3. Cõstit. Apost. cap. 20.

Google

licis similiter habetur, vt Presbyter & Diaconus, ac reliqui Clerici ab vno Episcopo ordinentur. Quare cùm in Actibus [a] Apostolorum legimus, primos septem Diaconos ab omni multitudine electos, & Apostolis præsentatos, qui *cùm orassent imposuerunt illis manus*, non ideò persuadere nobis debemus singulos ab Apostolis omnibus fuisse ordinatos, quod sensit [b] Amalarius, qui proinde Diaconis quoque à pluribus manus imponi debere censuit: sed vel eorum vnus vniuersos ordinauit, vel septem illos singulos Diaconos, septem ex Apostolis soli ipsi, & non cum reliquis per manus impositionem perfecerunt: adeout nequidem reliquos ipsis imposuisse manus ad benedictionem probabile sit, cùm ex antiquâ, &, ni fallor, Apostolica traditione in Concilio Carthaginensi [c] 4. statuatur, ne sicut Presbyteri à pluribus Presbyteris, ita & Diaconi à pluribus manuum impositionem recipiant, sed *Diaconus, cum ordinatur, solus Episcopus, qui eum benedicit, manum super caput eius ponat*: Qui autem ex Apostolis munus istud ordinationis primis illis Diaconis impenderint, minimè scriptum est: non enim vt notauit Chrysostomus, [d] ὅτι περιττὸς ὁ συγγραφεὺς, *conscriptor est superfluus, ἀ οὐδὲ λέγει πῶς. ἀλλὰ ἁπλῶς ὅτι ἐχειροτονήθησαν ἀπὸ προσευχῆς: non enim dixit quomodo, sed simpliciter quod ordinati sunt per preces.*

[a] Actorum 6.

[b] Amalarius de Ecclesiast. off. lib. 2. cap. 12.

[c] Conc. Carthag. 4. c. 4.

[d] Chrysost. hom. 14. in Acta Apost.

III. Neque verò obstat, quod, teste Eusebio, [e] *Theoctistus Cæsareæ Episcopus, & Alexander Hierosolymorum spectati imprimis, & præstantes præ cæteris Palestinæ Episcopis, amplissima dignitate, & summo honoris gradu Origenem dignum arbitrati, χεῖρας εἰς Πρεσβυτέριον ἀυτῷ τεθεῖναι, manus illi, vt Presbyterio fungeretur imposuerint*: vel enim ex hoc testimonio in vsu id olim fuisse fatendum est, vt plures Episcopi eundem Presbyterum consecrarent; sed iam in vsu non esse respondendum: ideóque temerè contra receptam consuetudinem hodierno tempore attentari à pluribus vt vnius solùm in Presbyterum, vel Diaconum ordinationem peragant: vel certè de electione tantum Origenis hæc intelligenda: adeout ij qui manus imponi alicui consentiunt, iidem quoque manus imponere dicantur, vel tandem admittendum quidem tunc temporis plures Episcopos alicui Presbytero ordinando manus imposuisse, sicut iam multi Presbyteri cum Episcopo manus imponunt; sic tamen vt vnus solum verba proferret, qui proinde solus ordinare censeretur, vnde Theoctistum solum, assentiente, & imponente manus Alexandro, Origenem Presbyterum ordinasse crediderim, cùm Origenes Cæsariensis, non Hierosolymitanus Presbyter dictus sit: huius autem Cleri aliquis esse soleret à cuius Episcopo ordinatus esset.

[e] Euseb. lib. 6. hist. cap. 7.

§. II.

Tres saltem Episcopos ex antiquâ consuetudine, & Ecclesiasticâ lege ad vnius consecrationem conuenire, & cooperari debere.

IV. Certum est tertiò, præceptum esse, ne pauciores tribus Episcopis, Episcopali consecrationi interfint, eique concurrant: primò enim vetus ab Apostolis traditio id ostendit, iuxta quam plures Episcopi ad Episcoporum ordinationem confluere solebant, numquam autem minus tribus: quod cùm pluribus exemplis pateat, aliqua hîc ad huius ritus enodationem proferenda sunt. Aliquot in ordinatione Timothei cum Paulo Episcopos conueniisse colligitur ex ipsius Pauli epistola prima ad [f] Timotheum, in qua monet, ne gratiam neglegat, quæ ipsi data est, *cum impositione manuum Presbyterij*: Nam Presbyterij nomine Chrysostomus, [g] & alij Episcoporum cœtum, Conciliumque intelligunt. Iacobum porrò, qui Iustus dictus est, & secundùm carnem Domini nuncupatus est frater, à Petro, Iacobo seniore, & Ioanne Apostolis ordinatum esse primum Hierosolymorum Episcopum docent dubiæ auctoritatis testes [h] Anacletus, & [i] Anicetus Summi Pontifices, necnon testis omni exceptione maior ex Clemente Alexandrino [k] Eusebius, quos alij passim sequuntur: quibus omnibus non videtur contrarius [l] Clemens Romanus, vbi in libris Recognitionum Iacobum istum à Domino Episcopum ordinatum scribit, cuius rectissimæ gu-

[f] 1. ad Tim 4.

[g] Chrysost. & alij in eum locum.

[h] Anacletus epist. 2.

[i] Anicetus epist 1.

[k] Euseb. in chron. & hist. lib 2. cap. 1.

[l] Clemens Rom. lib. 1. Recogn.

Digitized by Google

bernationi Ecclesiæ Hierosolymitanæ incrementa attribuit: eo enim sensu à Domino ordinatus dici potest Episcopus, quomodo Paulus præordinatus, quod nempe Apostolus à Domino designatus sit, quamuis visibili signo ab iis quos nominauimus Apostolis fuerit solemniter inauguratus: quam eius interpretationem alibi ipse tradit, in Constitutionibus [a] scilicet Apostolicis, in quibus *Iacobus frater Domini secundùm carnem* nominatur, *seruus verò eius vt Dei vnigeniti, Episcopus verò Hierosolymitanus ab ipso Christo, & ab Apostolis ordinatus*: cùm enim hæc duo coniungat, ordinatum esse à Christo, & ab Apostolis, à Christo eum ordinatum esse significat, quia ex eius voluntate, inspiratione, designatione ordinatus est, ab Apostolis autem, quia ab iis visibili Sacramento donatus est. Deinde dubium est, an recognitiones illæ sint Clementis Romani, an Pseudo Clementi tribuendæ sint: & quamuis veri Clementis sint, hæreticorum tamen manus non effugisse creduntur: Epiphanius [b] eas, ipso Clemente adhuc in viuis agente, ab Ebionæis corruptas scribit; [c] Rufinus postea ab Eunomianis deprauatas: Antiquiores [d] Patres eas ex operibus Clementis, vel vt spurias, & suppositicias, vel vt adulteratas proscripserunt.

a Idem lib 8 Constitut. cap. 35.

b Epiph. hæres 30.
c Rufinus in præfat. versionis eorũ lib. à se editæ.
d Athanasius in Synopsi, Epiphanius suprà Philast. de hæres. Gelas. decreto de libris Apocryphis, & alij.

V. Quod si curiosiùs aliquis inquirat, à quibus tres prædicti, Petrus, Iacobus, & Ioannes consecrati sint? probabiliter respondebimus eos à Christo ipso fuisse ordinatos, qui cùm potestate præditus esset excellentiæ, quâ Sacramentorum effectus sine Sacramentis producere, & Sacramentorum naturam pro libito instituere, ac variare posset, solus ipse quos voluit ordinauit: cùm autem singulari dilectione prædictos prosequeretur, quos nempe solos suæ transfigurationis testes selegit, vt [e] Moysi, & Eliæ scriptam, & non scriptam veterem legem referentibus, ipsi Euangelicam, seu gratiæ legem referrent; quos eximiis quoque aliis priuilegiis ornarit, inter cætera illud quoque contulisse probabile est, vt sua ipsius manu eosdem ordinaret; præsertim cùm narret Euodius, vt habetur apud [f] Nicephorum, Petrum à Christo solum ex Apostolis fuisse baptizatum (de cuius Baptismo intelligi possunt hæc Christi verba, *qui lotus est non indiget, nisi vt pedes lauet*) à Petro verò posteà Iacobum seniorem, & Ioannem salutaribus aquis fuisse tinctos: hoc verò circa alios Apostolos idem officium impendisse. Quæ si ita sint, quidni coniicere possumus tres prædictos Apostolos à Christo extra ordinem fuisse consecratos, ab iis verò tribus cæteris ordinationibus formam præscribentibus, Iacobum Hierosolymorum; & reliquos Apostolos aliorum locorum Episcopos ordinatos fuisse? hæc obiter dicta sunt, ac per transennam.

e Matth 17. Marci 9. Lucæ 9.
f Euodius apud Niceph. 2. hist cap. 3.
g Ioannis 13.

VI. Cæterum non solùm [h] Anacletus, verùm etiam Anicetus Papa, ab hoc exemplo ordinationis Iacobi, pro cæteris ordinationibus, argumentum ducunt: *Sicnim*, inquit Anicetus, *non minus quàm à tribus Apostolis tantus vir fuit ordinatus Episcopus, paret profectò eos formam instituente Domino tradidisse, non minus quàm à tribus Episcopis Episcopum ordinari debere.* Hanc ergo formam in Ecclesia perpetuò seruatam legimus, &, ne infinita propemodum exempla proponamus, ad huius ritus confirmationem pauca tantum, eaque selecta adducemus. Cyprianus [i] Cornelium, *in Ecclesiâ à sedecim Chorepiscopis factum* scribit: Nouatianos quoque iactasse refert ad ordinationem Fortunati cuiusdam, quem sibi Pseudo-Episcopum crearunt, *viginti quinque Episcopos de Numidia esse venturos*, eosq; litteris Romã scriptis etiam re ipsâ venisse falso fuisse mẽtitos, cùm tamen quinque tantum schismatici, qui Episcopali animaduersione de gradu suo deiecti fuerant, interfuissent. Idem [k] ad ordinationem Sabini plures Episcopos narrat conuenisse: quod expressiùs ostendit ea [l] Epistola, quam cum collegis ad Clerum & plebes in Hispania consistentes scripsit, in qua, *diligenter de traditione diuinâ, & Apostolica obseruatione, obseruandum esse, & tenendum* docet, *quod apud nos*, inquit, *& ferè per prouincias vniuersas tenetur, vt ad ordinationes ritè celebrandas, ad eam plebem cui præpositus ordinatur, Episcopi eiusdem prouinciæ proximi quique conueniant.* Egregium quoque eorum temporum exemplum habemus apud Eusebium [m] in Epistola Cornelij ad Fabium Antiochenum, Nouati nempe hæretici, seu potius Nouatiani (nam mendum in eo nomine inesse, vt Nouatus pro Nouatiano dicatur, vel certè hæc

h Anacletus, & Anicetus suprà.

i Cyprianus epist. 52. Antoniano.

k Idem epist. 55. Cornelio.
l Idem epist. 68. ad Cleriũ & plebes in Hisp. consistentes.
m Euseb. lib. 6. hist. cap 35.

A hæc nomina à Græcis præsertim confusa fuisse rectè ostendunt [a] Pamelius, [b] Baronius, & alij) qui vt Episcopatum sibi à Deo minimè donatum ex sanctissimi Pontificis Cornelij manibus extorqueret, sollicitus, quos suæ ordinationis ministros habere posset, duos sibi socios flagitiosissimos adsciuit, quos in Italiæ angulum mitteret: indeque Episcopos tres, homines agrestes, rudes, ac simplices, simulatione quadam veteratoriâ in fraudem inductos abduceret, asserens eos quam celerrimè Romam venire debere, vt lis omnis & discordia, ipsorum aliorumque sententiâ dirimeretur: quos, cùm Romam aduentassent, in vnum locum concludendos curauit, ac cùm circiter horam decimam ebrios & crapulâ oppressos cerneret, vi coëgit, imaginariâ quadam, & vanâ manuum impositione, Episcopatum ipsi tribuere. Certè nisi trium Episcoporum ad minus conuentus ad legitimam ordinationem necessarius creditus fuisset, fruſtrà Nouatianus tot dolos, fraudesque nexuisset, quibus tres Episcopos irretiret, quatenus eorum manuum impositionem suffurari, & operâ consecrari posset.

[a] Pamelius notis ad epist. 5. num. 6.
[b] Baronius ad annum Christi 254. num. 61.

B VII. Antiochum Samosatenum à pluribus Episcopis manus simul imponentibus, ex more consecratum fuisse colligere poteris ex [c] Theodoreto: quod etiam de Mosis sanctissimi Monachi ordinatione apud [d] eundem poteris obseruare: qui etiam refert [e] Euagrij in Antiochenum Patriarcham ordinationem ab Orientalibus incusatam fuisse, quod à Paulino solo peracta fuisset, vbi [f] etiam necessitatem trium Episcoporum qui ordinationem celebrent, euidenter expressit, docens Canones Ecclesiasticos non solum præcipere, vt omnes prouinciæ Episcopi ad eligendum Episcopum in vnum conuocentur, verùm etiam vetare, *δίχα τριῶν Ἐπισκόπων Ἐπισκόπου χειροτονίαν γίνεσθαι, sine tribus Episcopis Episcopi ordinationem perfici.* Ad Basilium [g] quoque Cæsariensem Episcopum ordinandum præter Gregorium Nazianzeni patrem senio iam confectum, & morbo fractum, qui à manuum impositione (vt refert [h] Gregorius filius) & vnctione, imo etiam ab illius qui vngebatur capite robotatus, vegetior & alacrior rediit, multi quoque alij pietate clari, ac zelo feruentes Antistites accesserunt. Legimus [i] pariter ad Gregorium Nazianzenum Sasimorum Episcopum ordinandum ex diuersis regionibus Basilium conuenisse, Gregorium ipsius Patrem, necnon Nyssenum Basilij germanum. Augustini [k] ordinationem à Megalio Calamensi Episcopo, Valerio Hipponensi, & quibusdam aliis fuisse peractam ex Possidio discimus. Ex Concilio [l] verò Carthaginensi tertio Africæ hunc morem fuisse, vt à Carthaginensi Primate adscitis duobus saltem Episcopis suffraganeis ordinationes Episcoporum subditorum celebrarentur, vbi etiam obseruabis *antiquam formam* ordinationis celebrandæ vocari, *vt non minus quàm tres Episcopi sufficiant*: quæ forma obseruari ibidem præcipitur, & Honorati atque Vrbani Episcoporum postulatio reiicitur, qui nonnisi à duodecim celebrari ordinationes volebant, ea fortè ratione moti, quod [m] prouinciæ, ordinatiè loquendo, duodecim constarent Episcopis, & [n] nonnisi à duodecim Episcopis iudicari possent: iniqua tamen hæc postulatio

[c] Theodoret lib. 4. hist. cap. 4.
[d] Idem lib. 4. hist. cap. 23.
[e] Idem lib. 5. cap. 23.
[f] Ibidem.
[g] Grego. Nazianz. orat. 20. in laudem Basilij.
[h] Ibidem.
[i] Nazianz. orat. ad Patrē, & orat. ad Nyssen.
[k] Possidius in vita S. Augustini.
[l] Cōc. Carth. 3. c. 39.
[m] c. scitote, 3. quæst. 6.
[n] Carth. 3. sub Iulio c. 12. Anacler. ep. 2. Zephyr. ep. 1. Tribur. c. 10. & lib. 6. Capit. 235.

D visa est, vtpotè cùm [o] in Tripolitana prouincia, v. gr. quinque tantum forent Episcopales sedes, faciléque accidere posset, vt ex quinque Episcopis duo necessitate aliquâ præpediti ordinationi Episcopi interesse non possent, & difficile ex alia vicina prouincia, ob interiacentes barbaras regiones, possent conuocari. Discimus ex [p] Sidonio Ioannem Cabilonensem Episcopum à Patiente Lugdunensi, Euphronio Augustodunensi, & aliis Comprouincialibus Matisconensi scilicet, & Lingonensi consecratum. Item ex [q] Nicephoro Porphyrium à Seueriano, Acacio, & Antiocho, Episcopum Antiochenum ordinatum. Ex Gregorio [r] Turonensi Faustinianum Aquensem à Berteramano Burdegalensi, Oreste Vasatensi, Palladio Sanctonicæ vrbis Episcopis fuisse ordinatum. Denique in [s] Concilio Regiensi ordinatio Armentarij à paucioribus quàm à tribus facta, quasi illicita & illegitima damnata est, & à [t] Synesio Siderij ordinatio quod ab vno facta fuisset, contra fas attentata censetur.

[o] c. citato.
[p] Sidonius epist. 25. lib. 4.
[q] Nicephorus lib. 15. hist. cap 30.
[r] Greg. Turon. lib. 8 hist. Franc. cap. 20. cui iūge subscript. Conc. Matisc. 2. & alia loca eiusdem Gregorij.
[s] Concil. Regiense totum ferè de ea re tractat.
[t] Synes. epist. 67. Theophilo.

VIII. Proferri possunt eiusdem moris variæ leges ; [a] Anacleti & [b] Anicceti superius à nobis laudatorum Pontificum constitutiones prætereo, alias mox proferendas omitto, eas dumtaxat, quæ huius præsertim sunt loci, profero. Arelatense [c] primum : *de his qui vsurpant sibi quod soli debeant Episcopum ordinare, placuit, vt nullus hoc sibi præsumat, nisi assumptis secum aliis septem Episcopis, si tamen non potuerint septem, sine tribus fratribus non audeant ordinare.* Quibus verbis non solũ tres, sed ad minus quatuor requiri videntur, quippe cum præter Metropolitanum, tres alij ab ipso adsciti ac conuocati desiderari videantur. Concilium [d] quoque Romanum sub Syluestro statuit, ne Episcopus in ordinem adsciscereture, nisi ab omnibus, vel saltem à tribus Prouinciæ Episcopis. Concilium [e] Nicenum primum, si aut præter instantem necessitatem aut itineris longitudinem, Episcopi omnes Prouinciæ interesse non possint, ἐὰν ἄπαντες τρεῖς ὦσι τὸ αὐτὸ συναγομένοις συμψήφων, γινομένων καὶ τῶν ἀπόντων, καὶ συμψηφιόντων δὲ διὰ γραμμάτων, τότε τὴν χειροτονίαν ποιεῖσθαι, *tribus tamen omnimodis conuenientibus, & absentibus quoque priori modo decernentibus, & per scripta consentientibus ordinationem celebrari* præcipit. Concilium [f] Arelatense secundum sub Syricio statuit, *nec Episcopus Metropolitanus sine tribus* (additur in libro Decretalium vbi Canon iste refertur, *vel duobus*) *Comprouincialibus præsumat Episcopum ordinare, alij Episcopi Comprouinciales admoneantur epistolis, vt se suo responso significent consensisse.* Concilium [g] Carthaginense secundum tres saltem Episcopos ad ordinationem requirit. Carthaginense [h] tertium similiter istam ordinationis *formam antiquam seruari* præcipit. Concilium [i] Regense Ecclesiasticam animaduersionem in ordinatum non à tribus Episcopis distringit, *Ordinationem*, inquit, *quam Canones irritam definiunt, nos quoque vacuam censuimus, in quâ prætermissâ trium præsentiâ, nec expectatis Comprouincialium literis, Metropolitani quoque voluntate neglectâ, prorsus nihil, quod Episcopum faceret, ostensum est.* Arauzicanum [k] primum temerarios eiusmodi ordinatores æque seuere plectit. *Si vbi contigerit duos Episcopos Episcopum inuitum facere, auctoritatibus damnatis vnus eorum Ecclesiæ, ipse qui vim passus est, substituatur, si tamen vita respondet : & alter in alterius deiecti loco nihilominus ordinetur : si voluntarium duo fecerunt, & ipse damnetur, quo cautius ea quæ sunt antiquitus statuta seruentur.* Gregorius [l] Magnus in responsis ad Augustinum Anglorum Episcopum, eum monet, quatenus, cùm solus inueniretur Episcopus in his partibus consecratus, Galliæ Episcopos venientes præstolaretur, qui consecrationi testes adsisterent, succedentibus autem temporibus Episcopos non adeò dissitos constitueret, quin aliorum ordinationibus interesse possent. *Nam*, inquit, *Episcoporum ordinatio, sine aggregatis tribus vel quatuor Episcopis fieri non debet.* Eadem [m] Gregorij tertij admonitio ad Bonifacium Moguntinum, *At quoties Episcopum consecraueris, duo vel tres conueniant tecum Episcopi, vt Deo sit gratum quod geritur, & eis conuenientibus ipsisque præsentibus consecres.* Lanfrancus [n] in epistolâ ad Terdeluacum Hiberniæ Regem, morem in ipsius regno vsitatum reprehendit, quod Episcopi ab vno ordinarentur. Plura alia prætereo quæ continuam fuisse & semper obseruatam hanc Ecclesiæ legem ac consuetudinem ostendunt : de causa huius legis iàm dicendum est.

IX. Quadruplici potissimum de causa statutum esse coniicio, vt tres saltem Episcopi Episcopali ordinationi interessent, primum ad Episcopatus vnitatem seruandam, quia enim, vt habet Cyprianus, [o] *Episcopatus vnus est, Episcoporum multorum concordi numerositate diffusus*, nec Episcopus legitimus esse potest, qui à Coëpiscoporum suorum corpore, & ab Ecclesiæ vnitate desciscit : ideò ad eandem vnitatem fouendam, strictiusque colligandam prudenter institutum est, nequis nisi ab Episcopis simul adunatis, & collectis ordinaretur. Secundò, vt diuina gratia, quæ in iis ordinationibus maximè necessaria est, magis appareat. Cùm enim promiserit Christus, [p] vbi duo vel tres congregati fuerint in eius nomine, se in medio eorum futurum ; consentaneum visum est vt in nomine Christi, ideò auctoritate

[a] Anaclet. epist. 1. post medium & 3. in principio.
[b] Anicetus epist. 2.
[c] Arelat. 1. c. 2.
[d] Platina in Syluestro.
[e] Nicenum 1. c. 4. refert. à Niceno 2. can. 3.
[f] Arelat. 1. c. 5 refertur cap. nec Episcopi, de temporibus ordinationum.
[g] Carth. 1. c. 32.
[h] Carth. 3. c. 39.
[i] Regense 1. c. 22.
[k] Conc. Arausic. 1. c. 22.
[l] Greg. in responsis ad Augustinum interrogat. 6. al 2. & 8. refertur c. fraternitatem dist. 80.
[m] Gregor. 3. epist. ad Bonifac. in fine.
[n] Lanfrancus, apud Baron. ad annũ 1089 tomo 10 vide decretum Lucij 3. cap. si Archiepiscopus, de temporibus ordinationum & alia.
[o] Cyprianus epist. 52. ad Antonianum, quibus multa alibi simulia.
[p] Matth. 18.

A storitate Metropolitani, vel alterius potestatem habentis, duo vel tres Episcopi congregentur, qui ordinationem futuri Antistitis perficiant. Tertiò, ne in re tanti momenti, quanta Episcopalis est ordinatio, vnius iudicio cum periculo fidei fideretur, & ambitioni exinde, ac tyrannicæ cuidam potestati via aperiretur: Nam vt ait Anacletus, [a] & post eum Isidorus [b] Hispalensis, Rabanus [c] Maurus, Concilij Aquisgranensis [d] Patres, & alij, *quod Episcopus non ab vno, sed à cunctis, consensu, aut præsentiâ Comprouincialium est ordinandus, & non minus quàm à tribus, cæteris consentientibus, instituente Domino fieri iubetur, ne aliquid contra fidem Ecclesiæ, vnius tyrannica auctoritas moliretur, & regula vel fides confunderetur credentium.* Consentit Syricius vetans, [e] *ne vnus Episcopus Episcopum ordinare præsumat propter arrogantiam, ne furtiuum beneficium præstitum videatur.* Quæ vltima verba habentur etiam in epistola Innocentij [f] primi ad Victricium Rothomagensem. Quartò, quia, vt docet S. [g] Gregorius, *in ipsis rebus spiritualibus, vt sapienter & maturè disponantur, exemplum trahere à rebus carnalibus*
B *possumus. Certe enim, dum coniugia in mundo celebrantur, coniugati quique vocantur, vt quia in viâ iam coniugij præcesserunt, in subsequentis quoque copulâ gaudio misceantur; cur non ergo & in hac spiritali ordinatione, quâ per sacrum ministerium homo Deo coniungitur, tales conueniant, qui vel in profectu ordinati gaudeant, vel pro eius custodiâ omnipotenti Deo preces pariter fundant?*

[a] Anacletus epist. 2. post medium.
[b] Isidor. lib. 2. de offic. cap. 5.
[c] Rabanus li. 1. de institut. Cleric. cap. 4.
[d] Aquisgran. sub Ludouico Pio can. 9.
[e] Syricius epistol 4. cap. 1.
[f] Innocent. epist. 1. ad Victriciũ. c. 1.
[g] S. Gregorius suprà in respons.

§. III.

Non solum à tribus, verùm à pluribus Episcopis consecrationes Episcoporum fieri solitas.

IX. Certum est quartò tum ex prædictis, tum ex pluribus infrà dicendis, non solùm à tribus, verum etiam à pluribus ordinationes olim fieri solitas:
C puta tum ab Episcopis omnibus Prouinciæ in vnum conuenientibus, tum etiam ab aliis qui huius rei gratia conuocarentur, vel qui casu interessent. Vnde Nicenum [h] primum citatum, ab omnibus qui essent in Prouinciâ ordinationes celebrari voluit. Arelatense [i] primum, si fieri posset à septem; & citata omnia Concilia à tribus saltem. [k] Antiochenum non nisi cum Synodo Episcoporum. Parisiense [l] tertium sub Pelagio, vel Episcopos Prouinciæ, vel vicinos ad ordinationem Episcopi peragendam à Metropolitano accersiri refert. Lucius tertius [m] omnes prouinciæ Antistites conuenire iubet ad Metropolitani ordinationem, vt ab omnibus ordinetur. Iuxta quæ, apud [n] Cyprianum, Cornelium summum Pontificem, à pluribus etiam Affricanis Episcopis qui tum Romæ aderant *Episcopum factum* legimus, adeòut à sexdecim Episcopis ordinatus perhibeatur. Apud [o] Augustinum, duodecim Episcopos numeratos reperimus, qui Maximiani ordinationis, non solùm testes, verùm etiam auctores extiterint. Apud Optatum [p] Milcuitanum, Maiorinum à Secundo
D Numidiæ Primate, aliisque traditoribus Episcopis pluribus ordinatum aduertimus. Apud [q] Socratem, Nectarium à centum quinquaginta Episcopis, qui tunc Constantinopoli aderant, ordinatum. Ioannem [r] quoque Chrysostomum, qui in eius locum suffectus est, quò eius ordinatio celebrior esset, conuocatâ Episcoporum Synodo, cui etiam Theophilus Alexandrinus interfuit, fuisse consecratum, obseruare possumus.

X. Quæ omnia, quia inferiùs magis confirmabuntur, ideo breuiter percurro: solùm ex iis colligo si plures tribus Episcopis, ad aliquam Episcopi cuiuscumque ordinationem vocentur, eique interfint, non otiosos stare, non Pontificalibus indumentis ornatos assistere debere, quod iam passim obseruatur; sed & sacris, quas rubrica, & Ecclesiæ consuetudo requirit, vestibus indutos adsistere, & simul cum consecratore, vel statim post eum ordinando manus imponere eos oportere. Ecclesiæ enim ex prædictis hanc fuisse consuetudinem patet, vt non solùm à tribus, sed à pluribus tum eiusdem Prouin-

[h] Nicenum 1. suprà.
[i] Arelat. 1. suprà.
[k] Antiochenum c. 23.
[l] Paris. 3. al. 1. c. 8.
[m] Luci 3 cap. 6 Archiepiscopus de temporibus ordinat.
[n] Cyprianus epist. 31. Antoniano.
[o] August. lib. 3. cõtrà Cresconium cap. 19. & 4. cap. 31.
[p] Optatus Milcuit. lib. 1. contra Parmenianum.
[q] Socrates lib. 5. cap. 8. οὐκ ἦν παρόντων ἑκατὸν πεντήκοντα ἐπισκόπων ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει χειροτονηθεὶς ἀρχιερεύς.
[r] Idem lib. 6. cap. 2.

ciæ Episcopis, quos cessantibus legitimis excusationibus interesse necessum erat : tum alterius prouinciæ, qui honoris causâ vocabantur, manus ordinando imponerentur: imo id expresè Concilium [a] Carthaginense quartum obseruari voluit, statuens, vt *Episcopus cùm ordinatur duo Episcopi ponant & teneant Euangeliorum Codicem super caput, & cernicem eius, & vno super eum fundente benedictionem, reliqui omnes Episcopi qui adsunt, manibus suis caput eius tangant*: quæ iisdē ferè verbis habentur in veteri ordine [b] Romano; ex quo eadem refert Albinus [c] Flaccus, qui tamen iisdem sese opponit, quasi nec veteri traditioni, nec vsitatæ suo tempore Ecclesiæ Romanæ praxi essent conformia: quem secutus [d] Amalarius eum videtur explicasse, dum nempe hoc solum reprehendit tanquam ab Apostolicâ traditione, & Canonicâ auctoritate dissonum, quòd duo Episcopi librum Euangeliorum super caput ordinandi teneant. Sed relinquamus hos auctores, quibus absque vllo dubio minor auctoritas inesse debet, quàm & Concilio Carthaginensi quarto, & veteri ordini Romano: non videntur tamen illi in dubium reuocasse quod Episcopi omnes ordinationis alicuius præsentes, manus ipsi imponere debeant. Ex veteri verò isto ordine Romano, & Concilio Carthaginensi quarto distincta colliguntur officia præcipui consecratoris, qui solus benedictionem super ordinandum fundebat, orationem dicens, quæ in veteri ordine Romano describitur, duorum ex officio, seu ex necessitate adsistentium, qui codicem Euangeliorum super caput ordinandi tenerent, & cæterorum Episcoporum præsentium, qui omnes caput ordinandi tangebant. In quibus paululum ab iis discrepat [e] Pontificale Romanum, formam quæ iam in ordinatione obseruanda sit præscribens, dum nempe præcipit, *vt consecrator & adsistentes Episcopi* (adsistentes autem Episcopos vocat, quicumque intersunt, quos duos ad minus esse debere ait) *ambabus manibus caput consecrandi tangant, dicentes, Accipe Spiritum sanctum*. Et certè si Episcopi præsentes ab impositione manuum super ordinandum se contineant, videntur aut communionem Episcopi, qui ordinatur, aspernari, aut electionem improbare; eo modo, quo è contrario Lucij Alexandrini Arriani [g] Moses, Ioannis quoque Pergensis eadem hæresi infecti Antiochus, & alij ordinandi hæreticorum tangere ipsos volentium manus repulerunt, quorum societatem refugiebant.

[a] Cōc. Carth. 4. c. 2. refertur dist. 24. c. Episcopus.
[b] Vetus ordo Rom de consecrat electi in Episcopū
[c] Albinus Flaccus de offic. diuinis cp. qualiter Episcopus ordinetur in Romana Ecclesia
[d] Amalarius de institut. Cler. lib. 2. cap. 14.
[e] Pontificale Romanū tit. de consecrat electi in Episcopum.
[f] Idem in rubricis præcedentibus ritū ordinationis.
[g] Socrates lib. 4 cap. 36.
[h] Theodoret. lib. 4. cap. 15.

ARTICVLVS II.

An tres Episcopi ad Consecrationis Episcopalis substantiam & validitatem necessariò requirantur.

§. I.

Affirmatiuæ partis argumenta continens.

I. IIS verò quæ certa sunt præmissis, incertum est, & inter auctores Catholicos controuersum, an consecratio Episcopi omnino nulla, irrita, & inualida sit, nec solum illegitima, quæ à paucioribus tribus Episcopis peracta fuerit. [i] Caietanus, [k] Bellarminus, [l] Vasques & alij affirmantem partem sequuntur, inualidam censentes ordinationem Episcopi à paucioribus quàm à tribus perfectam, nisi Ecclesiæ dispensatio accederit; negantem verò [m] Paludanus, cui videtur assentiri [n] Syluester, & alij amplectuntur, accidentalem hunc ritum arbitrantes, & qui ad ordinationis substantiam minime pertineat.

II. Prioris sententiæ hæc sunt argumenta: primùm, quia ab ipsis Apostolorum temporibus, vt suprà probatum est, vsurpatus fuit hic ritus, & si credimus

[i] Caietanus 3. parte quæ. 67. art. 6.
[k] Bellarminus de notis Eccles. cap. 8. §. quantum.
[l] Vasques de Sacram. disput 245. cap. 6. num 63.
[m] Paludanus lib. de potest. Papæ.
[n] Syluester, verbo consecratio 1. nu. 1.

Digitized by Google

A mus [a] Aniceto, *instituente Domino* nobis traditus; idque valdè est probabile, cùm verisimile sit Apostolos in tanta Episcoporum penuriâ trium præsentiam minimè desideraturos fuisse, nisi ex Christi institutione id necessarium foret: ideoque videntur ex institutione diuina, non vnicus Episcopus, sed tres saltem pro ministro consecrationis Episcopalis esse requirendi: hoc ipsum verò si fateamur, consecrationem Episcopalem, quæ ab vno attentabitur, inualidam fore, necessariò cogemur admittere, cum Sacramenta illa nulla sint, quibus institutus à Christo minister defuerit. Alterum quia [b] Damasus Papa, (quem sequitur [c] Ioannes tertius epistolâ ad Episcopos Germaniæ & Galliæ) intendens probare Chorepiscoporum ordinationem nullam esse, & Pontificalia ab ipsis officia perperam attentari, nisi de nouo ordinati fuerint, id ex eo colligit, quod à paucioribus quàm tribus Episcopis ordinarentur. Itaque ex eorum Pontificum sententia tres saltem Episcopi ad valorem Episcopatus consecrationis desiderantur. Confirmatur, tum ex [d] Concilio Metensi, in quo statutum

[a] Aniectus epist. 1.

[b] Damasus epist. 4.

[c] Ioannes 3. epist. vnica.

[d] Conc. Metense cap. 5.

B legitur, *vt Basilicæ à Chorepiscopis consecratæ, ab Episcopis consecrentur, quia*, inquit, *iuxta decreta Damasi* [e] *Papæ*, [f] *Innocentij, & Leonis, vacuum est atque inane, quidquid in summi Sacerdotij Chorepiscopi egerint ministerio:* tum ex Concilio [g] Neocæsariensi, quod cum 70. discipulis non Apostolis succedere dicat Chorepiscopos, Presbyteros eos tantum esse agnouit, nam Apostolis Episcopi succedunt: itemque cùm eos non propter ordinem Episcopalem, quem si habuissent, profecto non omisissent, *πεφιμμένους*, seu honorabiles dicat, sed *διὰ τὸ σπουδὴν εἰς τοὺς πένητας, propter studium, quod erga pauperes ostendunt*, Episcopali eos charactere priuatos ostendit; tum ex Concilio [i] Hispalensi secundo, quod Presbyteros & Chorepiscopos *iuxtà canones vnum esse* affirmat: tum ex [k] Leone primo, cuius iudicio Chorepiscopi *iuxtà canones Neocæsarienses*, siue secundum aliorum decreta Patrum iidem sunt, qui & Presbyteri: tum etiam ex Capitularibus [l] Caroli suprà prolatis, in quibus habetur Leonem tertium ab Episcopis Galliæ consultum, respondisse, factas à Chorepiscopis ordinationes, consecrationes, confirmationes, nullas,

[e] Damas. & [f] Innoc. sup.

[g] Leo epist. 86. al. 66. ad Episcopos Germ. & Gal.

[h] Neocæsar. c. 13. apud Latinos, 14. apud Græcos.

[i] Hispal. 2. c. 7.

[k] Leo 1. sup.

[l] Lib. 7. Capitul. cap. 287. & cap. 328.

C atque irritas esse, ideoque repetendas, si tamen repeti dici debet, quod anteà nullum fuit: Episcopos autem Galliæ in generali conuentu hanc sententiam Leonis suscepisse, & obseruandam duxisse: quod etiam [m] Isaaci Lingonensis canones de nouo editi & supra citati obseruandum præcipiunt. Tertium, quia Concilium [n] Regense ordinationem istam iuxtà canones irritam docet, & euacuàndam declarat, in qua nempe prætermissa trium præsentia Episcoporum fuisset. Quartum, quia cùm non vnus solum Episcopus, sed plures materiam consecrando Episcopo præbeant, formamque pronuntient, videntur illi omnes ad substantiam consecrationis Episcopalis spectare.

[m] Isaac. Lingon. can. tit. 11. can. 30. & 31.

[n] Regense c. 2.

§. II.

Probatur contraria sententia.

D III. Posterioris autem sententiæ non minora, imò longè potiora sunt argumenta. Primum ex Apostolorum tempore desumitur, neque enim est probabile eo tempore, quo rari Episcopi inter se conueniebant, & soli vtplurimum Apostoli cum aliquo vel Presbytero, vel Diacono per vniuersi orbis regiones discurrebant, Episcopos omnes, qui ab Apostolis ordinati dicuntur, à tribus ordinatos fuisse, cùm eorum plures ab vno tantum Apostolorum memorentur ordinati: Confirmatur primò, quia [o] Canon primus Apostolorum à duobus vel tribus Episcopis consecrandum præcipit Episcopum, ita enim habet. *Ἐπίσκοπος ὑπὸ ἐπισκόπων χειροτονείσθω δύο ἢ τρειῶν. Episcopus à duobus vel tribus Episcopis ordinetur.* In quē Canonē [p] Zonaras, & [q] Balsamon permissam eo canone inferunt, quæ à duobus solum peragatur, Antistitis consecrationem; quæ illatio optima est: si enim à duobus aut tribus præcipit Episcopum ordinari à duobus permittit. 2. quia Constitutiones Apostolicæ clariùs adhuc id docent, dum in necessitate factam vel ab vno consecrationem Episcopalem tanquam validam ac legitimam admittunt, prout cuiuis verba Constitutionum intuenti ac legenti facilè

[o] Can. Apost.

[p] Zonaras & [q] Balsamon in c. citat.

constabit, [a] Σιμων ἐγὼ ὁ Χαναίτης, κἀγὼ διατάσσομαι ὑπὸ πόσων ἐφείλει χειροτονεῖσθαι, ὁ Ἐπίσκοπος. Ἐπίσκοπος ὑπὸ τριῶν ἢ δύο Ἐπισκόπων χειροτονεῖσθω. εἰ δέ τις ὑπὸ ἑνὸς χειροτονηθῇ ἐν σώματι, καθαιρείσθω καὶ αὐτὸς καὶ ὁ χειροθετήσας αὐτόν. εἰ δὲ αἰτίᾳ καταλάβοι ὑπό τινος χειροτονηθῆναι διὰ τὸ μὴ δύνασθαι πλείονας συναγενέσθαι διωγμοῦ ὄντος, ἢ ἄλλης τοιαύτης αἰτίας ψηφισμα νομιζέσθω τῆς ὑπὸ πλειόνων Ἐπισκόπων. Idest, *Ego Simon Chananæus constituo à quot Episcopis debeat ordinari Episcopus, scilicet à duobus, aut tribus Episcopis: sin verò aliquis ab vno Episcopo ordinatus fuerit, tum is qui ordinatus est, tum is qui eum ordinauit deponatur. Quod si necessitas coëgerit ab vno ordinari, quod propter persecutionem, aut aliam causam plures adesse non possint, afferatur decretum commissionis plurium Episcoporum.* Ex iis enim verbis deduco, primum præceptam non fuisse hoc tempore, nisi duorum aut trium Episcoporum in Antistitibus consecrandis præsentiam, duos itaque sufficisse: alterum, qui ab vno consecratus fuisset, validè consecratum, vtpotè qui de statu suo deiiciendus decernatur, æquè ac ordinator: tertium, in necessitate licuisse etiam ab vno consecrari Episcopum, dummodo aliorum consensus accederet: proindéque ex iis apertè concluditur trium Episcoporum præsentiam consecrationi Episcopali substantialem non esse, nihilque obesse quin absque ea stare ipsa possit. Denique, quia D. [b] Dionysius vbi explicat Episcopalem consecrationem, vnius tantum Episcopi consecrantis meminit: at probabile non est eum essentialem ordinationis ritum omisisse.

[a] Constitut. Apostol. lib. 8 cap. 17. Lege quoque lib. 3. cap. 20. in quo duorũ tantum Episcoporum ad consecrationem Clemens meminit.

[b] Dionys. de Eccl. hierarc. cap. 5.

IV. Alterum argumentum est, nec sequentibus sæculis ad substantiam ordinationis Episcopalis trium Episcoporum præsentiam, operamque visam *fuisse* omnino necessariam, quod pluribus demonstrari potest: primò, quia in Concilio [c] Regensi citato Armentarius, qui perperam à duobus solùm Episcopis, Ebredunensis Episcopus ordinatus fuerat, Neophytos confirmare conceditur; ademptis aliis Episcopalibus officiis: de ministris autem ab ipso ordinatis statuitur, [d] *eos qui ita* (idest cùm excommunicati essent) *assumpti sunt, deponendos, quibus autem nulla conuersationis macula præiudicauerit, prout Ebredunensi Sacerdoti visum esset, aut in Ecclesiæ suæ ministerio tenendos, aut ad ipsum quocumque habitasset transferendos:* quibus verbis docetur eorum ordinatio valida fuisse, non iteranda: nam si deponi iubentur, quibus ab ipso ordinatis præcedentis vitæ maculæ officiebant, signum est verè antea ordinatos ipsos fuisse: quippe cùm non deponantur nisi, qui ordinati prius fuerint. A fortiori autem cùm, vel in officio Clericali retinendi dicantur, vel Ebredunensi Ecclesiæ, vel parœciæ quæ Armentario demandata fuerat, Episcopi Ebredunensis arbitrio, ministraturi, qui ab eo ordinati fuerant inculpatæ & innocentis vitæ, atgui ex eiusdem Concilij sententiâ potest eos verè ordinatos, quibus in ministerio suorum ordinum remanere permittitur. Porrò numquam Sacramenti Confirmationis collatio Armentario permissa fuisset à paucis quibusdam Episcopis in vnum restituendæ disciplinæ causâ collectis, nisi eum charactere Episcopali insignitum iudicassent: multominus verò ordinatio ministrorum Ecclesiæ, quam indebitâ auctoritate prædictus Armentarius vsurpauerat cùm absque dubio illegitimè ordinatus, atque electus esset, rata à Patribus huius Concilij, atque valida habita fuisset, nisi eum Episcopum verè consecratum fuisse, & charactere Episcopali donatum censuissent: itaque hæc erat eorum mens atque sententia, consecrationem Episcopalem quæ à duobus Episcopis fieret, validam quidem esse, licet illegitimam, & contrà Canonum auctoritatem, atque vsitatam Ecclesiæ disciplinam. Huic accedit Concilium [e] Arauzicanum primum, quod, vt suprà docuimus, eos qui inuitum pauciores tribus ordinare præsumpserint, esse deponendos statuit, & in vnius eorum locum ordinatum ab ipsis esse sufficiendum decernit; nam ex eo Canone infertur, eius qui à duobus solùm Episcopis ordinatus fuerit, ordinationem esse validam: ideoque æquum visum fuisse Patribus, eum qui à duobus solum ordinatus fuerit, sine sede Episcopali non debere remanere: neque tamen sedem ei, ad quam ordinatus est, relinquendam esse, ne illegitima ordinatio, & vitiosus consecrantium contra Canones conatus probari videatur: quare decretum, ob illud quidem crimen ordinatores

[c] Conc. Reg. in præfat. & can. mox citand.

[d] Conc. Reg. can. 3. & 4.

[e] Arauzican. 3. c. 11.

deponendos

A deponendos esse, & sedem Episcopalem, quam eorum vnus teneret, ab ipsis ordinato tribuendam. Præterea Concilium Carthaginense [a] tertium refert Episcopos Numidiæ duos ordinare præsumpsisse Pontificem, quorum temeritatem vituperat: sed de ordinatione iterandâ nihil edicit: imò videtur pro verè ordinato talem habere.

[a] Carthag. 3. c. 39.

V. Possumus, & illustria quædam huius rei exempla adiungere: primum itaque Siderium adducimus, quem refert [b] Synesius à Philone Cyrenensi (quem aliàs *παίδιμα τῦ Χριστῦ, discipulum Christi* fuisse: sed *εἰς τὸ ἄρχειν μᾶλλον ἢ ἄρχεσθαι θαῤῥαλεώτερον μᾶλλον, ἢ τολμηρότερον, in iis quæ ad imperandum spectant magis confidentem & audacem, quàm legitimum* prædicat) absque Episcoporum consortio Palæbiscæ renuntiatum, creatumque Episcopum: cuius proinde ordinationem quamuis illegitimam censeat, *quod nec Alexandriæ constitutus fuisset, nec à tribus Episcopis, nec designatione signum istinc* (ab Alexandriæ nempe Præsule) *datum esset*: habitum tamen eundem pro Episcopo docet: *τὸν μακαρίτην* titulo beatitudinis Episcopis dari tunc solito, ipsum appellat: eius quoque ordinationem à magno Athanasio cedente tempori, quod tunc hæreses dominarentur, probatam fuisse indicat: imo etiam, cum oporteret in Ptolemaide rectæ religionis scintillam fouere, & amplius succendere, eum virum, vt maioribus rebus aptum ab eodem Athanasio ad Metropolitanam Ecclesiam adiministrandam vocarum narrat: quamuis senectus illum ad Vicinas Ecclesias reduxerit: quæ sanè ostendunt visum Athanasio, visum Synesio, visum aliis sanctissimis Patribus, eum verè Episcopum esse posse, qui vel ab vno fuerit consecratus.

[b] Synes. epist. 67. Theophilo alexandr.

B

VI. Non minus illustre exemplum est Euagrij, quem à solo Paulino ordinatum refert [c] Theodoretus, in quo contra plures Canones ab ipso peccatum fuisse obseruat: tum in eos, qui potestatem denegant cuiquam mortem oppetituro quemquã in locum suum sufficere: tum in eos, qui prouinciæ Episcopos iubent ad Episcopũ eligendũ conuenire: tum denique contrà illos, qui rursum vetant quemquam absque tribus Episcopis Episcopum constitui. Nec [d] Ambrosius vitio omni caruisse eius ordinationem videtur agnoscere. Euagrij tamen ordinatio ab Occidentalibus probata est; Euagrius pro Episcopo habitus passim in Occidente, & apud aliquos Antiochiæ fideles, qui [e] Eustathiani dicebantur, quod Meletio reiecto ab Arrianis ordinato, Eustathio, & eius successoribus adhærerent: adeout eo etiam mortuo conuentus seorsim facerent, nec Flauiano alterius partis Episcopo (quamuis alium ipsi non haberent) communicare vellent: propter ipsum diu eidem Flauiano Romani Pontifices infensi fuere: nec dissensio ista sedata penitus est, donec ab [f] Innocentio primo Alexander legitimus Antiochiæ Ecclesiæ post Porphyrium (qui defuncto Flauiano sedem Antiochenam inuaserat) quibusdam præscriptis conditionibus, agnitus est, quarum vna est, vt eos, qui à successore Paulini Euagrio ordinati erant, ipse reciperet cum ordinibus, & honoribus: Ex quibus videtis agnitum ab Innocentio primo Euagriũ pro vero Episcopo fuisse, imò & à cæteris agnosci ipsum voluisse: proindeque non ipsius solùm, sed totius Ecclesiæ huiusce temporis sententiam fuisse, stare posse alicuius in Episcopum ordinationem, quam vel vnus perfecerit. Denique egregium exemplum est Pelagij primi, de quo hæc [g] Anastasius Bibliothecarius (quem alij sequuntur) *& dum non essent Episcopi, qui eum ordinarent, inuenti sunt duo Episcopi Ioannes de Perusio, & Bonus de Ferentino, & Andreas Presbyter de Ostis, & ordinauerunt eum Pontificem: tunc enim non erant in Clero, qui possent eum promouere.*

[c] Theodoret. lib. 5. hist. cap. 23.

[d] Lege Ambrosium lib. 1. epist. 5. ad Theophilũ. Hieronymũ de scriptorib. Ecclesiast. in Euagrio. Synodũ Capuã. tomo 1. Conc.

[e] Socrates lib. 5. cap. 23. & Sozom. lib. 8. cap. 5. Socrates lib. 2. cap. 24.

[f] Innoc. epist. 11. ad Bonif. tomo 1. epist. Rom. Pontif. & tomo 1. Concil.

[g] Anastas. in Pelagio 1. quẽ sequ. Platina, Ciaconus, Baronius, & alij.

C

VII. Tertium argumentum petitur à Chorepiscoporum ordine, qui ex epistolis [h] Damasi & [i] Ioannis tertij, ab vno tantum Episcopo ordinabantur: quibus etiam fauere videtur Concilium Antiochenum præcipiens, [k] *Χωρεπίσκοπον χειροτονεῖσθαι ὑπὸ τῆς τῆς πόλεως ἢ ὑπάρχειν Ἐπισκόπου, Chorepiscopum ordinari ab Episcopo ciuitatis, cui idem adiacet*: quod ita Isidorus [l] Hispalensis definitum interpretatur, vt à solo Episcopo ciuitatis, cui adiacet, sit ordinandus. Nihilominus tamen Chorepiscopi Episcopali charactere verè insigniti erant. Primò, quia illud ipsum Concilium [m] Antiochenum eos Episcopis adcenset, & Episcopalem con-

[h] Epist. 5. Damasi de Chorepiscopis.

[i] Epist. vnica Ioan. 3.

[k] Antioch. c. 10.

[l] Isidor. Hispal de offic. Eccles. lib. 2. cap. 6.

[m] Antioch. c. 10.

secrationem susceptisse refert: vt patet tum ex iis verbis, εἰ καὶ χειροθετοῦντο εἶεν Ἐπισκόπων εἰλήφοτες, id est vt vertit [a] Gentianus Heruetus, *etiamsi Episcopi ordinationem, manuumue impositionem acceperint*: quod ostendit eos veros Episcopos fuisse, quod ipsum cæteræ [b] versiones tum Dionysij Exigui, tum Isidori Mercatoris, & aliæ confirmant, quas sequuntur Damasus, & [c] Zacharias Summi Pontifices, Isidorus [d] Hispalensis, & [e] Capitularia Caroli: quæ tamen à priori dissentiunt, quod ab Episcopis pluribus Chorepiscopos ordinatos innuant: quæ versionum diuersitas ac dissensio ob illam particulam Ἐπισκόπων oritur, quæ vel Episcopos eos ordinatos, vel ab Episcopis significare potest; quocumque tamen modo Episcopalem eos ordinationem suscepisse indicat, siue ab Episcopis pluribus, vt citatæ plures versiones demonstrant, siue ab vno, vt Gentiani Heruetiversio, & postrema Canonis verba, quæ mox adduximus, ostendunt. Patet etiam ex Canonis totius sententia, qui nempe Presbyteros & Diaconos, ex consensu Episcopi Diocœseos, ordinare Chorepiscopis permittit: postquam enim Lectores, Exorcistas, imò & Subdiaconos ipsis ordinare concessit, mox, vt [f] suprà docuimus, vetat, ne ipsi *Presbyterum, vel Diaconum audeant ordinare præter conscientiam Episcopi ciuitatis, vel Ecclesiæ cui adiacens inuenitur*, seu ipse, seu regio, in qua præesse dignoscitur. Cùm itaque sine conscientia Episcopi Presbyterorum ac Diaconorum ordinatio Chorepiscopis vetita sit, signum est cum Episcopi conscientia eis permissam.

[a] Versio Gentiani Heruetti.
[b] Versiones prædict. cap. à Dionys. Exiguo, & Isidoro Mercatore.
[c] Zachar. in Capitular. missis ad Pipinum maiorem domus cap. 1.
[d] Isidor. Hispal. suprà.
[e] Capitular. Caroli lib. 5. cap. 169.
[f] Vide suprà sect. præsenti cap. præcedenti art. 1. §. 1. num. 4.

VIII. Huic autem Canoni Antiocheno affinis est Canon alius Concilij [g] Ancyrani (quem iam superius attigimus, sed hic retractandus videtur) si in germano sensu intelligatur: Eius Canonis verba Græca, quibus conditus est hæc sunt, Χωρεπισκόπους μὴ ἐξεῖναι Πρεσβυτέρους, ἢ Διακόνους χειροτονεῖν, ἀλλὰ μηδὲ Πρεσβυτέρους πόλεως, χωρὶς τῆς ἐπιτραπείσης ὑπὸ τοῦ Ἐπισκόπου μὲν γραμμάτων ἐν ἑτέρᾳ παροικίᾳ, cuius Canonis prior quidem pars difficultate caret, ea nempe qua statuitur, *Chorepiscopos non licere Presbyteros, vel Diaconos ordinare*: ideoque diuersis quidem verbis, sed eodem tamen sensu [h] à Dionysio Exiguo, Isidoro Mercatore, & Gentiano Herueto Latinè redditur: posterior autem ob istas præcipuè voces, ἀλλὰ μηδὲ Πρεσβυτέρους πόλεως, ambagibus plena est: vel enim potestas Presbyteros vel Diaconos ordinandi Presbyteris ciuitatis adimitur. Quem sensum videtur sequutus Dionysius Exiguus, dum ita vertit, *sed neque vrbis Presbyteros, nisi cum litteris ab Episcopo permissum fuerit in alienâ parœcia*; vel Chorepiscopis potestas ordinandi Presbyteros ciuitatis auferetur, quomodo hunc Canonem [i] Zonaras, & [k] Balsamon interpretantur; nam aliæ interpretationes, *vt videlicet Presbyteris ciuitatis sine Episcopi præcepto aliquid amplius imperare, vel sine auctoritate litterarum eis in vnaquaque parœcia aliquid agere* hoc Canone interdicatur, quæ versio est [l] Isidori Mercatoris, ad quam sensu alludit alia versio [m] Gentiani Heruetti, textui Græco nequaquam consonant. Vtraque porrò ex præcedentibus allata interpretatio difficultates non minimas continet. Prior quidem: tum quod nemo vnquam de potestate ordinandi Presbyteros ciuitatis concessâ inaudiit, ideoque inutile erat hanc eis potestatem denegare: tum quod falsum sit, & absurdum ex prædictis, Presbyteris ciuitatis potestatem ordinandi ab Episcopo concedi per litteras; quod tamen ex priori illa interpretatione colligi videretur. Posterior autem, quia frustrà, quibus potestas ordinandi tam Presbyteros, quàm Diaconos denegatur, Presbyteros ciuitatis nobiliores cæteris Presbyteris creãdi potestas denegaretur, præsertim in aliena parœcia. His rationibus inductus Dionysius [n] Petauius vir doctissimus, mendosum Canonem Concilij Ancyrani esse suspicatur, ideoque expungenda esse ista verba, ἀλλὰ μηδὲ Πρεσβυτέρους πόλεως, quibus sublatis planum & perspicuum eorum sensum pollicetur, cum nempe, vt Chorepiscopis non liceat Presbyteros vel Diaconos ordinare, nisi cùm Episcopi præcepto, seu permissu. Verùm, nec, si verba ista expunxeris, planus adhuc huius Canonis sensus mihi videtur: redundabunt enim adhuc verba ista, ἐν ἑτέρᾳ παροικίᾳ, *in alienâ parœcia*: quomodo enim hæc prioribus cohærebunt, cum in aliena parœcia, seu diœcesi imperandi Episcopis nullum ius sit? ratio item iuxta hanc lectionem nulla continetur,

[g] Conc. Ancyran. c. 13.
[h] Versio Dionysij Exigui.
[i] Zonaras in c. 13. Conc. Ancyran.
[k] Balsamon ibid.
[l] Versio Isidori Mercatoris.
[m] Versio Heruetti.
[n] Dionys. Petauius votis in Epiph. animaduers. in hæresim 69 quæ est Arian.

A tinetur, ob quam in alienâ parœciâ ab ea quam assignatam habent, Chorepiscopis ordinandi facultas concedi debeat. Itaque [a] vel recurri debet ad eam quam superiùs huius Canonis dedimus explicationem, vel ad eam quam mox dabimus: non autem facilè expungenda consuluerim, quæcumque palato nostro non sapiunt, si antiquis monumentis exarata habeantur; haberi autem ista in antiquis Codicibus, tum Codicum ipsorum inspectio, tum Dionysij Exigui antiqui Auctoris versio, nec recens Isidori Mercatoris, nec nouæ Zonaræ, & Balsamonis interpretationes ostendunt. Malim proinde hunc Canonem ita interpretari, vt sensus sit, non licere Chorepiscopis etiam in propria parœcia, (nam parœciæ aliquæ eis committebantur, & prima parœciarum nomenclatura à Rusticanis Ecclesiis, quibus Chorepiscopi præerant, ad vrbicas transiit) Presbyteros vel Diaconos ordinare: Presbyteros autem ciuitatis, qui ad ipsorum parœcias non spectabant, sine licentiâ eiusdem Episcopi scriptis traditâ, ordinare non potuisse, quia cùm difficilius hæc potestas eis demandare-

B tur, numquam eam traditam fuisse nisi scripto exarata foret, crederetur. Ex hoc itaque Canone, cùm patcat Chorepiscopis ordinandorum Presbyterorum ac Diaconorum facultatem attributam nonnunquam fuisse, eos vtique Episcopali ordine insignitos fuisse certissimum argumentum est.

IX. Eosdem quoque verè Episcopos fuisse, licet eandem quam Episcopi dignitatem non haberent, nec pari honore ac reuerentiâ colerentur, ex pluribus aliis patet: idque primum ex Concilio [b] Neocæsariensi inferimus, in quo cùm prohibitum esset, ne χωρέπισκοποι πρεσβύτεροι (qui [c] à Dionysio Exiguo, *Presbyteri ruris*, à Gentiano Herueto Vicani Presbyteri dicuntur, melius quàm ab alia versione *corregionales*) coram Presbyteros ciuitatis offerre præsumerent, id tamen Chorepiscopis posteà conceditur, qui, &[d] συλλειτουργοὶ vocantur, quo nomine Episcoporum collegæ sæpè intelliguntur, & πρεσβύτεροι *honorabiles*, habendi censentur: ex quo certè Episcopos fuisse colligere est, alias cùm in vicis

C constituti essent, vicani fuissent Presbyteri, nec aliquid habuissent, quo honorabiliores Presbyteris fuissent. Sed hoc argumentum leuiusculum est: fortiùs itaque ex Laodiceno [e] Concilio desumitur hunc Canonem præscribente, ὅτι οὐ δεῖ ἐν ταῖς κώμαις, ἢ ἐν ταῖς χώραις καθίσασθαι Ἐπισκόπους, ἀλλὰ περιοδευτὰς, τοὺς μέντοι ἤδη, προκατασταθέντας μηδὲν πρᾶττειν ἄνευ γνώμης τοῦ Ἐπισκόπου τῆς ἐν τῇ πόλει, id est, *quod non oporteat in vicis & pagis Episcopos constitui, sed periodeutas, seu circumcursatores, eos autem qui prius constituti fuerunt, nihil agere sine sententia Episcopi ciuitatis*, quod similiter de Presbyteris constituit ne quid iniussu Episcopi agant. Videtur autem hoc Canone vetari, ne deinceps Episcopi in vicis constituerentur, sed solum Presbyteri visitatorum officio functuri: quod obseruatum tamen non fuisse ex prædictis innotescit: vbi autem Episcopi in vicis constituti fuerint, seu Chorepiscopi ordine Episcopali donati, præcipi vt sine conscientiâ Episcopi nihil moliantur, ne pax, atque vnitas Ecclesiæ turbaretur. Vnde colligitur fuisse isto tempore in vicis Episcopos constitutos Presbyteris superiores,

D quos Chorepiscopos dicimus. Efficax autem est pro eâ sententia testimonium Nicolai primi, in responsione [f] ad Rodulphum Bituricensem superiùs allatum, in quo & officia Episcopalia disertè Chorepiscopis asseruntur, & ordinationes Presbyterorum, ac Diaconorum ab iis factæ tanquam validæ probantur, & in ordine ipsi Episcoporum quamuis certis conditionibus, eorum limitanda potestas dicatur, constituti referuntur. Nec negligendum ex Leone [g] primo, qui Chorepiscopos ait, *quamquam consecrationem habeant, Pontificatus tamen apicem non habere*, id est, licet ordinem Episcoporum habeant, dignitatem & locum Episcopi non habere.

X. Quartum desumitur ex dispensationibus Summorum Pontificum, quos in pluralitate ista Episcoporum, in Episcopali consecratione dispensasse aliquando legimus. Primò enim id Gregorius magnus Augustino Anglorum Episcopo dicitur respondisse, quamuis vt verum fatear, satis obscura sit Gregorij eâ de re responsio, atque sententia: quærenti siquidem Augustino Anglorum Episcopo, [h] *quot necessarij sint Episcopi, in Episcopi consecratione*, ita respondet, vt

[a] Sup. sect. præsenti cap. præcedenti art. 2. §. 1. nu. 1. & 2.

[b] Conc. Neocæs. c. 13.

[c] Vide dictas version.

[d] Idem eodem can. secundùm Latinas versiones in Græco autem can. 14.

[e] Laodic. c. 57.

[f] Nicolaus 1. epist. 39. Rodulpho citatus supra cap. super. art. 2. §. 1. num 11.

[g] Leo epist. 66. al ad Episcopos Germ. & Gall.

[h] Responsio Gregor ad 8. interrog. Augustini.

quidem in Anglorum Ecclesiâ, in qua adhuc solus tu Episcopus inuenis ordinare Episcopum non aliter nisi, sine Episcopo, vel vt alij legunt, quorum lectio clarior est, *cum Episcopo potes*: (quæ duæ lectiones contrariæ sunt) *nam quando de Gallijs Episcopi venient, illi ut ordinationem Episcopi testes tibi adsistent. Sed fraternitatem tuam ità volumus in Anglia Episcopos ordinare, vt ipsi sibi Episcopi longo interuallo minimè disiungantur: quatenus nulla sit necessitas, vt in ordinatione alicuius conuenire non possint: Cùm igitur Deo auctore ità fuerint Episcopi, etiam in propinquis sibi locis ordinati, per omnia Episcoporum ordinatio sine aggregatis tribus vel quatuor Episcopis fieri non debet, &c.* Ex prioribus autem & posterioribus huius responsionis verbis inferunt aliqui, Gregorium cum Augustino dispensasse, vt in nouellâ Anglorum Ecclesiâ, cui solus vt Episcopus præerat, solus quoque Episcopos ordinaret: non enim nisi solus ordinare potest, vt habet Gregorius, qui solus erat: compositâ autem Anglicanâ Ecclesiâ præcipi volunt, vt à tribus saltem Episcopi consecratio perageretur, secus proinde in nouella Ecclesia permissum docent; ita tamen vt si qui fortè ex Gallia Episcopi venirent, eos consulat Gregorius ad consecrationem Episcopi testes conuocandos: sed si nulli ex Gallia tunc ad Angliam appellerent, sine conuentu Episcoporum consecrationem Episcopalem perfici sinat. Possunt tamen eadem verba in alio sensu accipi, vt nempe dicat Gregorius, Augustinum, qui solus in Anglia tunc esset Episcopus, quia solus ordinare non posset, necessariò debere aduentantes ex Gallia Episcopos præstolari, quibuscum consecrationem Episcopi celebret: secus verò posteà Episcopalibus in Anglia sedibus constitutis faciendum, quia nempe tot Episcopi constitui debent, vt ex istâ prouinciâ tres saltem ad Episcopi consecrationem facilè conuenire possint: qui sensus ab alio longè diuersus est, imo contrarius & priorem potius sententiam confirmat. Non ausim tamen posteriorem hunc sensum nimium approbare, quippe cùm legam in Historia Anglicana venerabilis [a] Bedæ, Iustum & Mellitum ab Augustino fuisse Episcopos consecratos: cùm tamen ipse nullius ex Gallia præsentis Episcopi meminerit: sed cùm idem [b] Laurentium ab eodem Augustino consecratum memoret, absque eo quod Iusti, & Melliti præsentiam in ista ordinatione referat, quos nullatenus credibile est ab hac ordinatione, ad quam ex Rossensi & Londonensi Ecclesia facilè conuenire poterant, abfuisse, ideò nolim ex eo testimonio absolutè inferre Iustum & Mellitum à solo Augustino consecratos fuisse: præsertim cùm apud [c] ipsum, sicut & alios historicos, nihil vsitatius sit, quàm vt solius Metropolitani in consecratione Episcoporũ mentio fiat. VVilfridum posteà [d] narrat, cùm, vt credo, non essent sufficienti numero in Anglia Episcopi ad consecrationem Episcoporum in Angliâ peragendam, foris missum ordinandum. Verùm quidquid sit de dispensatione ista Gregorij, referunt [e] Henriques, & alij, Gregorium decimumtertium concessisse Patriarchæ Æthiopiæ, qui erat è Societate Iesu, vt solus sine adsistentibus pluribus Episcopis, posset Episcopos consecrare, si operæ pretiũ esset. Porrò si Papa dispensare potest, vt vnus Episcopus alium consecret, indicium est ad substantiam consecrationis Episcopalis tres Episcopos minimè requiri.

a Beda lib. 2. cap. 3. historiæ Anglorum.
b Idem seq. cap.
c Idẽ passim.
d Idem lib. 4. cap. 2. histor.
e Henriques summæ, tomo 1. lib. 10 cap. 24.

XI. Denique rationibus etiam agunt istius sententiæ defensores: tum quod in [f] Pontificali Romano, itemque [g] Veteri Romano Ordine, vbi de consecratione Episcopali agitur, vnus solum *consecrator* vocetur, reliqui *adsistentes* duntaxat dicantur, atque adeò vnus solùm sit verus minister, qui Sacramenti effectum operetur; reliqui ad solemnitatem duntaxat, & ritum consecrationis adhibeantur, quibus proinde sublatis, validam necesse est manere Episcopi consecrationem: tum quod vnius Sacramenti, cuiusmodi est consecratio Episcopalis, vnus per se debeat esse minister, qui per se effectum Sacramenti operetur: quare cùm consecratio Episcopalis Sacramentum vnicum sit, non debent eius plures dici per se ministri, qui per se consecrationem perficiant, sed vni dumtaxat id debet tribui, quamuis plures materiam præbere, & verba proferre videantur.

f Pontificale Roman. tit. de consecrat. Episcop.
g Vetus Ordo Rom. eod.

§. III.

A

§. III.

Iudicium de vtraque sententia.

XII. Difficilis vtique hæc controuersia est, in qua tamen posterior quam modò confirmauimus sententia longè probabilior, & fortioribus innixa mihi videtur argumentis: dubiis enim testimoniis prior vtplurimum fulcitur: nam Aniceti, Damasi, Ioannis tertij epistolæ dubiæ sunt fidei: Capitulare quoque Caroli, in quo de Chorepiscopis disputatur, supra in dubiũ reuocauimus ob non negligendas quæ à studioso relegi poterunt rationes: Leonis autem primi, & Concilij Neocæsariensis atque Hispalensis 2. testimonia parum huic sententiæ officiunt: cum qua etiam Concilij Merensis adiuncta auctoritas conciliari potest: posterior autem certioribus, euidentioribus, efficacioribusque testimoniis nititur. Quia tamen prior communis est, & hoc tempore magis recepta, B non solùm prioris sententiæ rationes dissoluere tentabimus, verùm quid argumentis pro posteriore allatis responderi soleat, vel quoquomodo possit, proferemus, quamuis responsiones istas, si maturè perpendantur, nulli satisfacturas credamus.

Supra cap. superiori art. 1. n. 1. ad 10. & 11.

§. IV.

Soluuntur prioris sententiæ argumenta.

XIII. Ex iis autem quæ breuiter prænotauimus soluta ferè sunt omnia prioris sententiæ argumenta, negando videlicet germanas esse Pontificum Epistolas Aniceti, Damasi, Ioannis tertij, ab eodem fortè confictas, à quo Capitulare Caroli, sed ad singula ordinatè respondendum est. Quod itaque priori loco adducitur antiquum esse, & ex Apostolica traditione manare institutionem istam, quâ tres saltem Episcopi consecrationi alicuius interesse debent, id quidem non inuitè fatendum est: neque tamen ideò sequitur ad substantiam or- C dinationis numerum istum Episcoporum pertinere: cùm multas quoque in Sacramentis ministrandis, sacras cerimonias, habeamus antiquitus obseruatas, & ab Apostolis traditas, quæ tamen ad Sacramentorum substantiam minimè spectent. Quod autem *instituente Domino* ab Aniceto trium Episcoporum numerus habendus dicatur, vel id eo sensu dici debet ab intentione Christi promanare, quod ab Apostolis inspirante Domino traditum accipimus, sicut plũra quoque eodẽm modo ab institutione Christi deriuata passim dicuntur à Patribus: vel quod Christus Apostolos de hoc ritu instituendo docere potuerit, nõn tamẽn vt necessarium ipsum esse voluerit, nec vt consecrationis Episcopalis tres Episcopos ministros esse instituerit & præceperit; eique numero consecrationem istam alligarit atque addixerit.

XIV. Secundò, quæ ex Damaso Papâ, ac Ioanne tertio adducuntur, aliquam pati possunt explicationem: si nempe dicamus Damasum, & Ioannem tertium D iis epistolis exagitare eos Chorepiscopos, qui quod nomen & dignitatem Chorepiscoporum haberent, quamuis ordinati non fuissent Episcopi, Pontificalia tamen munia exercere audebant; pro signo autem quod tales ordinati non essent Episcopi, adducunt, quod ab vno tantum Episcopo essent ordinati, cum tamen, vt ait Damasus, *prohibitum sit à sanctis Patribus, vt qui ab vno, vel à duobus sunt ordinati Episcopis, nec nominentur Episcopi*: qui etiam alia adducunt argumenta, vtpotè quod in villis instituti essent Chorepiscopi, vel in vicis, vel in modicis ciuitatibus, vel in aliis locis, in quibus canonica non est Episcoporum institutio; itemque quod eorum aliqui absolutè instituti forent, cùm absoluta Episcoporum ordinatio canonibus repugnet; sicut ergo nec absolutas ordinationes, nec eas quibus quis in villâ, vico, aut modica ciuitate instituatur, nemo quoad characterem irritas dixerit, ità eam ordinationem Episcopalem quæ ab vno peracta sit, vacuam omnino & inanem, quoad hũc nemo censuerit: sed sicut ex eo quod quis alicui Ecclesiæ pagi, vel vici addictus sit, colligi potest à posteriori nimirum, quod Episcopus non sit ordinatus, ità ex eo quod aliquis

Damasus epist. 4. cit.

Idem ibidem.

ab vno tantum fuerit ordinatus, colligi similiter potest quod non fuerit Epis- A
copus consecratus. Quod etiam illustrari potest exemplo, ex epistolâ eiusdem Ioannis tertij petito, qui scilicet eodem tenore dicit Episcopum non esse Episcopum, qui ab vnico vel duobus solummodo consecratus sit, & qui auctoritate Metropolitani consecratus non sit. *Omnia quoque*, inquit, *maxima Concilia affirmant eum non esse Episcopum, qui minus quàm à tribus Episcopis, auctoritate etiam Metropolitani factus fuerit Episcopus.* At quis negare audeat Episcopum, cuius tantum ordinationi desit auctoritas Metropolitani, verum quoad characterem esse Episcopum? Itaque ex iis patet nec Damasum, nec [a] Ioannem tertium, dum negant Chorepiscopos Episcopali charactere insignitos, quod à tribus Episcopis consecrati non essent: substantiale quippiam consecrationi Episcopali curasse proferre, sed à posteriori non fuisse illos consecratos in Episcopos ostendisse, quod ab Episcopis præscripto à Canonibus numero non conueniissent: ideoque vel nullam, vel non canonicam fuisse institutionem: non esse autem præsumendum Episcopos in eorum creatione Concilij generalis Niceni primi, B
& aliorum voluisse auctoritatem violare, & Canonum præcepta transgredi: ideò nec esse præsumendum Chorepiscopos vnquam Episcopos fuisse creatos, quod satis ipsis erat vt Chorepiscoporum huiusmodi ordinem abolendum esse demonstrarent, in quorum creatione contrà Canones peccaretur: quod solùm ex professo hisce epistolis circa Chorepiscopos probare contendunt.

XV. Similiter, quæ pro confirmatione adducuntur, solui possunt. Nam Concilium Metense dum Basilicas à Chorepiscopis consecratas, tanquam *non consecratas* consecrari præcipit: de Chorepiscopis loquitur, qui non essent Episcopi consecrati, sed Vicarij Episcoporum essent constituti: tales enim fuisse, qui nõ essent ordinati Episcopi, ex dictis ostendi potest: imò nec ordinariè Episcopos fuisse consecratos, eos qui Chorepiscopi dicebantur, saltem à quarto ad hoc vsque tempus sæculo libenter admiserim: tum ob eas rationes quas Damasus, & Ioannes tertius Pontifices proferunt: cùm enim prohibitum esset C
Episcopum quenquam ordinari, nisi à tribus auctoritate Metropolitani conuocatis, nec nisi in aliquâ ciuitate non modicâ, ne Episcopi dignitas, honosque vilescceret, probabile est in vicis atque oppidulis, in quibus Chorepiscopi instituebantur, non fuisse solitos Episcopos ipsos ordinari, præsertim cùm ab vno Episcopo crearentur, ne Canonum in iis auctoritati iniuria fieri videretur: tum etiam ex eo quod in [b] Opusculo Ebbonis, quod ex S. Remigij Bibliotheca doctissimus Sirmundus excripsit, & historiæ Rhemensis Ecclesiæ à Flodoardo conscriptæ adiunxit, in quo Chorepiscopi munia omnia sedulò, referuntur (quod omnem Sacerdotalem regionem circuiret, singulorũ Clericorum mores, & Sacramentorum administrandorum peritiam, vsumque inquisiturus, populos exhortaturus, infirmos visitaturus, & sanctâ Vnctione ac benedictione consolaturus, aliaque eiusmodi peracturus) nullum Pontificale munus ei attribuitur, sed Episcopo soli consecrationis, confirmationis, reconciliationis publicæ peragendæ munus iniungitur. Cui etiam consentiunt [c] Concilij Ni- D
ceni Canones quidam ex Arabico translati, in quibus Chorepiscoporum munia, tum in visitandis Ecclesiis, ac Monasteriis; tum in colligendis Episcopi reditibus & in pauperes distribuẽdis, tum in instruendis & deducendis iis qui ordinandi sunt ad Archidiaconum, recensentur, ordinationis autem ius vel Episcopalis ordinis veræ functiones nequaquam ipsis tribuuntur, quin imò Archidiaconis, & Presbyteris potiores in ipsa ordinatione partes præ illis deferuntur, & honorabiliores in Ecclesiâ sedes, quod arguit ipsos ordine Episcopali minimè insignitos fuisse: tum quod Isidorus [d] Mercator, ex vsu, vt probabile est, sui temporis *Κορεπισκόπους Vicarios Episcoporum* interpretetur, similiterque Isidorus [e] Hispalensis: quamuis tamen ex Concilio Antiocheno quædam subnectat, quæ eos Episcopos fuisse ostendant: ideoque esto eo tempore quo Episcoporum in ordinandis inferioribus Clericis adiutores esse solebant, adoout, (quemadmodum ex [f] Concilio Antiocheno, & [g] Ancyrano, necnon Basilij [h] Epistolâ Canonicâ de Chorepiscopis inferre possumus) sine permissu Episcoporum;

[a] Ioan. 3. epist. vnic. cit.

[b] Opusculum Ebbonis de ministris Ecclesiæ Remẽsis additũ historiæ Remẽsi Flodoardi.

[c] Concil Nicen. ex Arabico translati canon 54. 55 56. 57. 58. 60. qui præsertim legendus est quia explicat 55. videantur apud Alphõsum & Franciscum Turrianum.

[d] Isidor. Mercator ad c. 13. Ancyran. 13. Neocæsar. 8. Conc. Antiocheni.

[e] Isidor. Hispal. lib. 2. de off Eccles. cap. 6.

[f] Antioch. c. 10.

[g] Concil. Ancyr. c. 13.

[h] Basil. epist. can. de Chorepiscopis.

A Episcoporum, imo etiam, iis aliquãdo non admonitis, inferiores ordines tribuerent, interdũ etiam superiores alios ordines, ex Episcoporum licentia concederent: esto, inquam, eo tempore Episcopi ordinati esse solerent; at posteaquam Leonis 1.[a] Summi Pontificis, Hispalensis 2.[b] Synodi, aliorumque Pontificũ, & Conciliorum auctoritate, Pontificalia omnia officia eis adempta sunt: nec vel ipsos minores ordines absque Episcopi iussu eis conferre permissum, vt edicit Synodus[c] Meldensis: ab eo inquam tempore, quia ea sola quæ iurisdictionis erant tractarunt, Episcopalem consecrationem suscipere desierunt, præsertim cùm ab isto tempore canones pro ordinatione Episcoporum lati notiores esse cœperint, eorumque obseruatio seuerius per aliqua sæcula exacta fuerit, ac procurata, cùm aliquando vix noti essent, vt patet de[d] Augustino, qui se Canones Concilij Niceni, quibus ipsius ordinatio redarguebatur, ignorasse profitetur. Neque verò probabile est, cùm Nicenum[e] Concilium vetuisset, ne in vnâ Diœcesi forent duo Episcopi, adeò posteà hunc Canonem spretum fuisse (quem à
B se videri violatum, tantoperè[f] Augustinus doluit) vt ordinarij ministri in Ecclesiis passim esse solerent, qui Episcopi sacrati essent, & ordinẽ haberent Episcopalem. Itaque Chorepiscopos, quos ex prædictis ordinariè in Ecclesiis fuisse constitutos legimus, probabile nõ est maximâ ex parte fuisse Episcopos, saltem à quarto sæculo, quo Nicena decreta promulgata, & obseruata sunt; vnde Isaac[g] Lingonensis[h] Capitulare[i] Caroli sequutus, à Benedicto Leuita collectũ, eos non Episcopos, sed Vicarios Episcopi tantum fuisse affirmauit, & ab iis collatum Confirmationis Sacramentum iterandum asseruit. Cui etiam rei probandę accedit egregium ex Sigeberto Chronographo testimonium: apud quem Chorepiscopi cum Archidiaconis confunduntur.[k] *Damasus*, inquit, *Papa decreuit, ne quid contra Episcopos præsumant Archidiaconi, qui dicuntur Chorepiscopi, id est villarum ac regionum Episcopi.* Quam sententiam pariter amplectitur Synodus[l] Augustensis Diœcesana, præsidente Othone S. Rom. Ecclesiæ Cardinale, & Augustensi Episcopo, in quo habetur, *eos quos Græci Chorepiscopos, hoc est certarum regiunculaC rum in qualibet Diœcesi speculatores, alios Archidiaconos, alios Archipresbyteros vocasse.*

XVI. Neque verò mirum videri debet, quod Archidiaconi, vel Vicarij Episcoporum, Chorepiscopi, seu Villarum Episcopi dicti fuerint, cùm etiam ob Episcopalem iurisdictionẽ, quam exercent, & sollicitudinẽ, in cuius partẽ vocantur, *secundi ordinis Antistites*, necnon *Episcopi*, nuncupati aliquando reperiantur: sic Claudianus Mamerci Viennensis Episcopi frater, quem[m] Sidonius fratris *Consiliarium in iudicijs, Vicarium in Ecclesijs, Procuratorem in negotijs, &c.* appellat, & ante fratris obitum decessisse testatur, eodem Sidonio teste.[n]

Antistes fuit ordine in secundo
Fratrem fasce leuans Episcopali;
Nam de Pontificis tenore Summi
Ille insignia sumpsit, hic laborem.

Idem quoque Claudianus à Gennadio libro de Viris illustribus Episcopus appellatus est, vbi hæc de Saluiano,[o] *scripsit expositiones extremæ partis Ecclesiastis ad*D *Claudianum Episcopum Viennensem.* Iustus quoque, quẽ Gregorius[p] Turonensis *Archidiaconum*, S. Hillidij Aruernæ vrbis Episcopi nominat, *nomine, & merito iustum*, quem, cùm vitæ cursum binis consummasset operibus, Magistri tumulo sociatum scribit, Episcopus nominatur in tabula marmorea, cui hoc Epitaphiũ appositum est,[q] *ibi requiescit Sanctus Iustus Aruernicæ vrbis Episcopus*; cùm tamen cõstet ex Gregorij Turonẽsis citato testimonio, & enumeratione singulorũ Aruernicę vrbis Episcoporũ, quos ordine idem Gregorius fideliter recenset, eũ dictę vrbis Episcopũ non fuisse, sed Archidiaconi munus in eâ Ecclesiâ gessisse. Archidiaconis itaq; Episcoporum nomen aliquando commune fuit: ad quorum proinde differentiam Episcopi passim Summi Pontifices, Antistites summi, summi Sacerdotes dicebantur, vt alicubi insinuauimus, fusiusque alibi explicabimus. Quare mirandum non est, si Vicarij Episcoporum in visitanda, & regenda Diœcesi, non simpliciter Episcopi, sed Chorepiscopi dicerentur, eoque sensu intelligi, ni fallor, debet Chorepiscopus, vbi diuersus ab Episcopo, Presbytero, Dia-

[a] Leo epist. 66. al. 85.
[b] Hisp. 2. c. 7. Vide etiam Fœlicem 4. epist. 1. c. 1. Parisiense Conc. sub Ludouico & Lothario lib. 1. cap. 27.
[c] Conc. Meldense c. 44.
[d] Possidius in vita Augustini cap. 8.
[e] Concil. Nicen. c. 8.
[f] Possidius cit. cap. 8. & Paulinus apud August. epist. 36.
[g] Isaac tit. 11. can. 30.
[h] Capit. lib. 7. cap. 329.
[i] Sigebertus in Chronico.
[k] Synodus Augustana anno 1548. celebrata cap. 7. statim initio.
[l] Sidonius epist. 11 lib 4.
[m] Ibidem.
[n] Gennadius de viris illustribus, in Saluiano.
[o] Greg. Tur. lib. 2. hist. cit. cap. 40.
[p] Testatur Io. Sauaro notis ad epist. cit. Sidon.

cono, tanquam Ecclesiasticum officium gerens, quod pecunia venundari ne- A
queat, in [a] Concilio Chalcedonensi,[b] in Epistola Encyclica Gennadij, in Re-
sponsis [c] Balsamonis ad Marcum Patriarcham Alexandrinum recensetur.

XVII. Vt vero ad cæteras confirmationes redeamus, Concilium [d] Neo-
cæsariense non videtur clarè Chorepiscopis Episcopalem ordinem adimere,
quippe cùm non desint rationes, quas suprà pro posteriori sentẽtia adduximus,
quibus eos Episcopos esse insinuet: dicendum est ergo eos non Apostolis, sed
septuaginta discipulis affirmare succedere, etiã si ordine fortè Episcopi fuerint,
quia loco, dignitate, ac iurisdictione Presbyteri tantum erant, quorũ in illâ suc-
cessione assignandâ præsertim habetur ratio, non autem ordinis: nam, D. Ste-
phanus v. g. & alij ex septem Diaconis, erant ex septuaginta discipulis secun-
dùm [e] Epiphanium, qui tamen nondum Diaconi erant instituti, cùm ad Dia-
conatus officium electi sunt, nec Presbyterorũ vnquam gradum attigerunt: Ex
Apostolis quoque aliquos haud dubium est verè Apostolos fuisse, cùm non- B
dum Episcopali ordine initiati essent, vt patet ex [f] Iacobi Apostoli ordina-
tione, quam modò in exemplum retulimus. Denique aliquos ex septuaginta
discipulis Episcopos fuisse creatos, testis est Nicolaus primus [g] in responsione
ad Rodulphum Bituricensem, qui tamen quamdiu nullum habebant locum
assignatum, nullam Episcopalem sedem, pro Presbyteris habebantur. Episco-
pos quoque ab Episcopatu suspensos, & in gradum Presbyterorum, seu Chor-
episcoporum deiectos (quales [h] multos legere est) cum ordine Episcopi, gradu
verò & loco Presbyteri solũ essent, non Apostolis succedere, qui solas Episco-
pales sedes, Ecclesiasque fundarunt; verùm septuaginta discipulis, qui Pres-
byterales fundauerunt Ecclesias, dicere æquum est: proinde, quamuis Epis-
copi à Concilio Neocæsariensi septuaginta discipulis succedere dicantur, hoc
tamen non impedit, quominus ex iis aliqui Episcopali ordine insigniti fuerint.
Cui etiam non obstat, quod Concilium [i] Neocæsariense *propter studium pauperum*
eos honorandos statuat: quamuis enim ex Chorepiscopis aliqui Characterem
haberent Episcopalẽ, quia tamen non omnes hoc charactere ornati erant, Con- C
cilium generalem rationem assignans, cur Chorepiscopi præ cæteris honorabi-
les essent Presbyteris, de ordine Episcopali tacuit, generale autem ipsorum
erga pauperes studium retulit, cui præsertim tanquam Episcoporum Vicarij,
in quorum scilicet Episcoporũ potestate Ecclesiæ facultates erant, & ad quo-
rum pedes fideles maximam reditnum suorum partem abiiciebant, ex eorum-
dem Episcoporum commissione vacabant: vnde prædictum quoque [k] Ebbo-
nis Opusculum, inter Chorepiscopi munia refert, *hospitalitatem sectari, infirmos*
visitando, obsequia benignitatis & benedictionis, & sanctæ vnctionis inferre, quod est
eleemosynas in peregrinos, & infirmos effundere: neque Concilio æquum vi-
sum est ordinis meminisse, cuius locum ac dignitatem nec tenerent, satius ab
eo existimatum est functionum Chorepiscopalium mentionem facere, quibus
reliquis Presbyteris superiores erant.

XVIII. Quod autem adfertur Capitulare Caroli, [l] in quo Leonis tertij res-
ponsio continetur Chorepiscoporum ordinationem reprobantis, & Episcopo- D
rum Galliæ conuentus tanquam nullam eandem damnantis, superius fusè dis-
cussum est, & dubiæ fidei redditum: nihilominus, si ipsum explicare placuit, ea-
dem quæ Damasi [m] & Ioannis 3. epistolis explicatio ipsi adhibenda erat, dam-
nari scilicet in eo Capitulari, & abolendum censeri Chorepiscoporũ ordinem,
ipsos iudicari non esse Episcopos, nec Episcopalem ordinationem consecutos
fuisse, non à priori per aliquas rationes quæ ad substantiam ordinationis perti-
neant, sed à posteriori per aliqua signa, & indicia, puta quod non à tribus Episco-
pis ordinarẽtur, quod ad Episcopalẽ sedẽ minime instituerentur, has enim duas
rationes capitulare prædictum profert. Nihilominus ne sic quidem sententiam
hanc fuisse visam decretoriam, neq; pro decretoria traditam fuisse à Leone ter-
tio, vt indicat ipsum Capitulare, [n] in quo nempe respondisse fertur prædi-
ctus Leo, *hæc non esse necesse iterare vel definire, quia sæpissimè à suis prædecessoribus,*
& à multis sanctis Episcopis, atque Synodalibus sanctionibus eos esse prohibitos, atque dam-

nates

[a] Cõc. Chalcedo. c. 2.
[b] Gẽnadius in Epi. Encycl. inter epist canonicas editas à Balsamone.
[c] Balsamon resp. 28. ad Marcum.
[d] Conc. Neocæs. c. 13. al. 14.
[e] Epiph. Panarij tomo 1. cap. vltimo, ac. penultimo.
[f] De Iacobi ordinatione vide supr. cap. præs. arr. 1. §. 2. num. 5.
[g] Nicolaus 1. epist. 3. supra relata.
[h] Vide Conc. Nicen. 1. c. 8. & epistol. ad Alexandr. Ægyptique Eccles. apud Theodoret. lib. 1. cap. 9 & al. Conc. Ancyr. c. 18. Cõc. Trull. c. 10. Chalc. act. 4. Rhemẽse sub Leone 9. & al.
[i] Neocæsar. c. 13. al. 14.
[k] Opusculum Ebbonis cit. de ministris Ecclesiæ Rhemensis.
[l] Capitul. Carol. lib. 7. cap. 187. & c. 318.
[m] Sup. num. 14. præs. §.
[n] Capit. cit.

A *natos*, fuple *constaret* : *& ideo non esse necesse retractare, sed definita tenere.* Quare cùm nihilominus vnus Episcopus eiusmodi Chorepiscopos sine sede Episcopali consecraret, his omnino hoc Leonis responso dirempta non fuit, sed quid de ordinatis ab ipsis agendum foret acriùs disceptatum est; hinc illæ [a] Hincmari Remensis ad Leonem quartum, Rodulphi Bituricensis ad Nicolaum primum iteratæ circa [b] Chorepiscopos, & ab ipsis ordinatos, quæstiones, quibus quid Leo quartus responderit nescitur; Nicolaum autem primum pro Episcopis eos habuisse (si nempe vt Episcopi fuissent consecrati, quemadmodum habet Concilium [c] Antiochenum) & factas ab ipsis ordinationes, atque consecrationes pro validis habendas respondisse constat ex eius Epistola ad [d] Rodulphum.

[a] Flodoardus hist. Rem. lib. 3. cap. 10.

[b] Nicolaus 1. epist. 39. ad Rodulph.

[c] Antioch. c. 10.

[d] Idem Nicolaus suprà.

XIX. Cætera tandem argumenta nullius sunt ponderis, nam Concilium Regense [e] ordinationem Armentarij, qui à duobus tantum fuerat in Episcopum consecratus, Canonibus, *irritam* & euacuandam declarat, vsitatâ Con-

[e] Concil Regense c. 2.

B ciliis, & Patribus loquendi ratione, iuxtà quam eorum dicitur irrita ordinatio, quibus adimitur Episcopale officium, dignitasque auferrur: non autem inanis omnino & vacua à Concilio [f] Regensi eiusdem censetur ordinatio, cui nempe Sacramẽti Confirmationis collatio permittitur, & à quo ordinati verè ordinati censentur, ex prædictis. Ratio vero quæ vltimo loco profertur, quod nempe Episcopi adsistentes principali consecratori materiã exhibeant, & verba consecratoria proferant, ideoque ad substantiam consecrationis pertinere debeant, nullatenus viget: Nam v. gr. Sacerdotes qui simul cum Episcopo Sacrificium Missæ peragunt, materiam præsentem habent quam consecrant, eodem modo quo Episcopus, & consecratoria seu transmutatoria verba panis & vini in corpus ac sanguinem Christi cum Episcopo quoque celebrante proferunt, neque tamen ad substantiam consecrationis corporis ac sanguinis Christi, eo sensu spectare dici possunt, quasi ipsi ad eam necessarij sint, nec

[f] Regense c. 3. & 4.

C Episcopus vnicus sufficiens minister esse possit. Itaque, siue vnus tantum ministrorum, is scilicet qui vocatur principalis consecratur, consecrationem Episcopalem perficiat, alij solum ad testificandum suum consecrationi assensum verba proferant, & materiam cum consecratore exhibeant, siue consecrationem ipsam, omnes & singuli indiuisim operentur, non sequitur tres istos consecrationi cooperantes ad necessitatem consecrationis esse requisitos, aut non ab eorum vno consecrationem validè perfici posse.

§. V.

Continens Responsiones quæ argumentis pro posteriori sententia proferuntur.

XX. Solutis iam argumentis pro priori sententiâ, superest vt iis, quæ pro posteriori proponuntur argumentis cõmunes solutiones dari solent, quãuis non æque omnes mihi satisfaciant, proponamus: præmittendũque mihi videtur ex auctoribus qui tenent inualidã esse Episcopi consecrationem quæ non à tribus

D Episcopis fiat, plures esse, qui id ordinariè intelligendum, & seclusâ dispensatione censeant, secus autem validam esse putent, si dispensatio accesserit ordinariũ scilicet censentes consecrationis Episcopalis ministrum à Christo institutum esse, non vnum solum Episcopum, sed tres; non vetuisse tamen Christum, quin extraordinarius ex Ecclesiæ dispensatione vnus Episcopus eius minister esse possit: quomodo Sacramenti Confirmationis ordinarium ministrũ solum Episcopum esse Catholici omnes fatentur, extraordinarium autem simplicem Presbyterum ex dispensatione esse posse multi concedunt. Ità ergò censent [g] Bellarminus, [h] Sotus, [i] Vasques, [k] Coninchus, & alij, quâ obseruatione posita, facile est quibusdã argumentis prioris sententiæ respondere.

[g] Bellarminus lib. 4. de notis Eccles. cap. 8. ante med.

[h] Sotus li. 10. de iustitia quæst. 1. art. 3.

[i] Vasques disput. 243. n. 19.

[k] Coninchus disp. 10. dub. 10 num. 83.

XXI. Primo enim quæcumque de Apostolorum tempore, quæcumque de dispensationibus summorũ Pontificũ hac in re proferuntur, hac obseruatione concidunt: si Apostolorum tempore dispensatum dicas ob Episcoporum raritatem. si posteà à Gregorio primo in nouella Anglorũ Ecclesia; si à Gregorio 13. in Æthiopia, si ab aliis in India & Iaponia dispensatũ respondeas, stante si-

mirum cõmuni Ecclesiæ lege, iuxtà quã nullus ordinariè pro Episcopo haberi A
possit, qui non à tribus consecratus fuerit. Aliqui tamen respondent Apostolorũ
tempore non ita passim fuisse ea in re dispensatũ: quod docet Apostoli Iacobi
ordinatio quæ à tribus peracta; quod etiam sedulo Apostolos obseruasse, vt tres
saltem ad Episcopum ordinandũ conuenirent, [a] Anacleti, & [b] Aniceti Epistolæ
ostenduntque; id difficile fuisse: nam Apostoli pluribus annis in Iudæa remanserunt, quibus annis qui digni essent Episcopatu probarũt, eosdemq; Antistites in dispersionem gentiũ mittendos sacrarunt, adeò vt paucos eo tempore Presbyteros ordinarint, quos non etiam Episcopos consecrarint, secundùm quosdam auctores: posteà verò dispersi cùm essent in gentibus, vel interse ex professo de religionis profectu collaturi, vel fortuitò conuenientes Episcopos sacrare consueuerant: vnde Apostolorum [c] Canonem ita interpretantur ij auctores: vt Episcopum ordinari iubeat à duobus, aut tribus præter Metropolitanum, quem eo numero minime comprehendi volunt, quæ interpretatio satis
distorta videtur, ac violenta. Constitutiones verò [d] Apostolicas, quæ vel ab B
vno ratam Episcopi ordinationem habent, de necessitate loqui obseruant, in
quo necessitatis casu dispensatum ab Apostolis fuisse docent, vt vnus Episcopus alteri consecrando sufficeret. Similiter quoque responderi potest Dionysium [e] Areopagitam vnius Episcopi in consecratione Episcopali meminisse, vel ob dispensationem hoc tempore vsitatam, vt vnus tantum Episcopus aliũ ordinaret, vel quod principalis hic foret consecrator, quamuis alij necessario adessent. Dubiam porro esse S. Gregorij ea in re dispensationem, ob varias responsionis eius in vtramque partem [f] interpretationes superiùs allatas; nec certiorem Gregorij 13. quam aliqui duntaxat auctores ità referunt, vt tamen eorum nullus se Bullam istam dispensationis perspexisse declaret.

XXII. Tertio argumento, & probationibus ad eius confirmationem adductis alia ratione occurritur, Nam Concilij [g] Regensis, Arausicani primi, & Synesij testimonia hæc responsio, vel eludit, vel soluit: vt scilicet primo dicamus in Concilio Regensi à duobus Episcopis ordinato hanc gratiam fieri, vt cùm deponi ob temeritatem deberet, in ordine Chorepiscopi maneat, & post nouam ordinationem quædam ei Pontificalia officia, verbi gratia Sacramenti Confirmationis collatio cõmittantur; cum ordinatis quoque ab ipso Clericis, si inculpati reperiantur, similem gratiam fieri, vt de nouo ordinati in gradu & dignitate quam suscepisse videbantur, remaneant, qua gratia qui reprehensibiles & excommunicati ante ordinationem inuenti fuerint minimè gaudeant. Verùm expositio ista omnino est violenta; Nam in Concilio Regensi nulla nouæ ordinationis Armentarij, nulla Clericorum ab ipso ordinatorum repetitæ ordinationis mentio; quin imò facta ab ipso probatur, in qua remanere inculpatis conceditur, à qua deturbari, qui ante ordinationem excommunicati fuerant, decernũtur: porro nisi ea ordinatio probaretur, nec in ordine per eam suscepto aliqui remanere, nec ab eo alij deiici dicerentur. Eadem tamen solutio Concilio [h] Arauzicano ab auctoribus prioris sententiæ non mi- D
nus violenter adhiberi debet, vt nempe in eo statutum sit, eum, qui inuitus à duobus ordinatus fuerit, in vnius ex ordinatoribus suis locum, quos Canon deponi iubet, sufficiendum esse, ita tamen vt de nouo ab aliis tribus ordinetur, sed hæc ordinationis innouatio gratis fingitur. Eadem tandem Synesij testimonio solutio debet apponi, Siderij nempe, cuius apud Synesium mentio est, ordinationem eo sensu probatam ab Athanasio, & aliis, quod in Episcopali fastigio, suppleto defectu ordinationis, post trium Episcoporum benedictionem manere permissus sit: sed hoc quam alienum sit à [i] Synesij narratione, quàm sine fundamento adiiciatur, satis oculatus quisque animaduertit. Rectiùs ad Carthaginense [k] tertium respondent, ordinationem Episcopi à duobus Episcopis Concilium istud retulisse, eam non improbasse vt inualidam, sed nec improbasse vt validam. In ordinatione verò Pelagij primi ad dispensationem eiusdem Summi Pontificis recurrendum est. Denique ad exemplum Euagrij nulla alia solutio dari potest, quàm [l] Theodoretum, aut deceptum, aut

[a] Anacleti epist. 2.
[b] Aniceti epist. 2.
[c] Can. Apostol. 2.
[d] Constitut. Apost. lib. 8. cap. 47.
[e] Dionys. de Eccles. Hierarch. cap. 5.
[f] Vide supra §. 2. num. 10.
[g] Conc. Regense c. 3. & 4.
[h] Arauz. 1. c. 22.
[i] Synesius epist. 67. Theophilo Alexand.
[k] Carth. 3. c. 39.
[l] Theodoret. lib. 5. hist. cap. 25.

A aut in gratiam Flauiani, cuius partibus addictissimus erat, fuisse mentitum: sicut enim in eo falsus est, vel certè fallit, si[a] Socrati & [b] Sozomeno credatur, quod eum à Paulino ordinatum dicit, quia nempe duo isti Auctores referunt nonnisi post Paulini obitum auditores eius in ipsius locum subrogasse Euagrium: ità in eo fallere, vel falli potuit, quod à solo Paulino eum fuisse ordinatum referat: probabile tamen est, eum ab vno ordinatum fuisse, non à tribus. Etenim certum est ipsum in Oriente fuisse consecratum: at in Oriente vix aliqui reperiebantur Episcopi, qui Paulini partes tuerentur: difficilè tres reperti fuissent Episcopi, qui non Flauiani contrà Paulinum, & proinde Euagrium, communioni adhærerent: cui tamen difficultati occurretur, si ab Ægyptiis vel Occidentalibus Episcopis consecratus dicatur.

[a] Socrates lib. 5 cap. 15.
[b] Sozomenus lib. 7. cap. 25.

XXIII. Minorem difficultatem facessit argumentum tertium, quod est de Chorepiscopis: Nam non inuitè fatemur quosdam Chorepiscopos fuisse verè Episcopos, idque tum ob rationes allatas, tum etiam ob quasdam alias; attamen
B nec omnes, nec plurimos, saltem ab initio quinti sæculi post Canonũ Concilij Niceni diuulgationem, & Leonis 1. Hispalensis 2. Concilij, fortè quoque & Damasi prohibitionem, eiusmodi Chorepiscopos cum Episcopali dignitate creatos suspicamur; nec eos qui ordine Episcopali insigniti essent, ab vno duntaxat Episcopo, sed à pluribus fuisse creatos diximus. Cuius responsionis tria sunt capita. Primum est aliquos ex Chorepiscopis Episcopos fuisse, quod rationes adductæ comprobant, insuperque ex eo comprobare possumus, quod ex Adone Viennensi adferri potest, qui licet perplexè satis loquatur, ex eius tamen verbis deduci potest, Agobardum, qui Leidrado Lugdunẽsi in Archiepiscopali dignitate successit, Episcopum consecratum fuisse, tunc cùm Chorepiscopus constitutus est: nam de Leidrado Lugdunensi Archiepiscopo
C loquens hæc habet, [c] *initio imperij Ludouici Imperatoris Suessionis Monasterij locum petit, & in loco eius Agobardus eiusdem Ecclesiæ Chorepiscopus, consentiente Imperatore, & vniuersâ Gallorum Episcoporum Synodo Episcopus substitutus est: quod quidam defendere volentes dixerunt, eundem venerabilem Agobardum à tribus Episcopis in sede Lugdunensi iubente Leidrado fuisse ordinatum:* At nequaquam hæc verba in excusationem subrogationis Agobardi proferrentur, nisi Agobardus iam fuisset Episcopus ordinatus, cum Chorepiscopus Lugdunensis creatus est; tum quod post cessionem Leidradi, quæ præcedere debuit substitutionem Agobardi in eius locũ, nulla iam Leidradi auctoritas esse dici posset, vt eo iubente Agobardi ordinatio peracta dici potuerit: tum quod nulla fuisset dubitandi occasio de Agobardi ordinatione à tribus Episcopis, si post electionem in Archiepiscopum Episcopus fuisset consecratus; tum quod ordinatio Agobardi quæ posterior fuisset eius electione, & subrogatione ad Episcopalem thronum, pro excusatione proferri non potuisset: at posità eius consecratione in Episcopum ab eo tempore quo Chorepiscopus creatus est, hæc omnia rectè stant, & quod iusserit eum ordinari Leidradus, ad quem, tanquam ad Episcopum Diœceseos, in qua con-
D stituebatur Chorepiscopus, eius ordinatio spectabat; & quod dubitatio emergere potuisset, num à pluribus Chorepiscopus esset consecratus, cum Episcopi ab vno creari solerent; & quod hæc in excusationem subrogationis Agobardi absque eius noua ordinatione, à Leidrado dicerentur: vnde etiam hæc verba ab eodem Adone subduntur, quæ id confirment, *sed Canonica auctoritas est, in vna ciuitate duos Episcopos non esse: nec viuente Episcopo successorem sibi debere eligere:* Quibus verbis duo vitia ordinationis Agabardi notantur, & quod simul cum Leidrado Episcopus fuerit, & quod ab eodem viuente successor designatus sit: primum eorum vitiorum abesset, si post cessionem tantum Leidradi Agobardus Episcopus ordinatus est; istâ enim cessione Episcopalis dignitas à prædecessore in successorem translata fuisset, non duo simul Episcopi fuisse incusarentur: itaque ex istius verbis elicitur Agobardum cum ordinatione Episcopali Chorepiscopi dignitatem suscepisse, Leidrardo verò secedente, in Episcopali ei dignitate absque noua consecratione successisse.

[c] Ado Vienn. in chron. ætate 6.

[d] Ado ibid.

XXIV. Nec desunt plurimæ rationes, ob quas Chorepiscopi ordine Episco-

pali solerent aliquando insigniri. Prima, quod in Chorepiscoporum ordinem reiici solerent, illi, qui ob aliquod crimen, quod depositione dignum minimè iudicabatur, vel ob Ecclesiæ pacem secundùm quid ab officio suspendebantur, vt amissâ Episcopali dignitate, Episcoporum, vel Presbyterorum munia obirent; quæ pœna in Concilio [a] Regensi, vt vidimus, supra lata est; eadem in Concilio [b] Trullano, & [c] Rhemensi sub Leone nono statuitur, vbi aliqui Episcopi ad Presbyterorum gradum reiiciuntur. Eâque longè ante Eustathius Berryti Metropolita in duos Episcopos à Photio Tyri Metropolitâ ordinatos vsus fuerat, Concilio [d] Chalcedonensi non probante huiusmodi sententiam; fortè quod hoc tempore nondum vsitata esset; fortè quod mitior videretur, spectato eorum Episcoporum crimine; fortè etiam quod non illi absenti, sed depositi forent, depositos autem in Presbyterali officio retinere, irreligiosum videretur. A

[a] Concil Regense suprà.
[b] Conc Trul. c. 20.
[c] Conc. Rhemens. sub Leone 9.
[d] Cõc. Chalced. act. 4.

XXV. Altera, quod, vt hæretici, schismatici, aut ab iis ordinati ad Ecclesiasticam vnitatem redirent, aliquando inter Catholicos & ipsos ità conueniret, vt Episcopo Catholico auctoritate Episcopali integra conseruata, alteri vel Chorepiscopi, vel Presbyteri gradus, locus, dignitas, munera ad Catholicam Ecclesiam redeunti concederentur, qualis pactio cum expressâ Chorepiscopi mentione, habetur in Concilio [e] Niceno primo inita inter Catholicos, & Nouatianos: cuiusmodi etiam lex pro Episcopis ordinatis à Meletio sancita videtur in eodem Concilio Niceno, cuius legitur [f] epistola ad Ecclesiam Alexandrinam, cæterasque Ægypti Ecclesias, in qua qui à Meletio ordinati fuerant in communionem recipiuntur, conceditur que præterea, *vt liceat eis quidem honorem simul & functionem ministerij obtinere, secundum autem prorsùs locum ab omnibus cuiuscunque paræciæ & Ecclesiæ exploratis, ac per reuerendissimum fratrem nostrum lectis, atque designatis Episcopis.* Quid est autem secundum locum habere ab Episcopis, quàm Chorepiscoporum locum tenere, qui vt indicat citatum toties Concilium [g] Regense Episcopis inferiores, Presbyteris superiores erant: hæc ergo à Meletio consecratis Episcopis indulgebantur, vt Chorepiscoporum locum in Ecclesia tenerent, Catholicis semper Episcopis subditi atque subiecti. Obiter autem notauerim Donatistis ad Catholicam vnitatem redeuntibus maiorem prærogatiuam in Concilio [h] Africano olim concessam, vt etiam cum Episcopis Catholicis populum partirentur, diœcesimque integram diuiderent. Eadem quoque indulgentia videtur vsa Synodus [i] Chalcedonensis ergà Nonnum in Pseudo-Synodo Ephelina à Dioscoro in locum Ibæ Edessæni depositi creatum, quem restituto Iba, Chalcedonensis Maximo Antiocheno commendauit, vt dignitatem Episcopatus retineret, donec alicui Ecclesiæ ab ipso adscriberetur. Hunc porrò postea constat in locum Ibæ prædicti demortui substitutum fuisse, quippe qui [k] in literis Syriæ Episcoporum datis tempore Leonis Imperatoris subscriptus legatur. B C

[e] Nicen. 1. c. 8
[f] Epist. Conc. Nicen. ad Eccles. Alexandrinam, Ægyptique Ecclesias apud Theodoret. lib. 1. cap. 9. Tripart. hist. lib. 1. cap. 11. Gelasiũ. Cyzic. lib. 2. cap. 31.
[g] Conc. Regense c. 5
[h] Conc. Africanum c. 85. & Cod. can. Eccles. Afric. can. 118.
[i] Chalced. act. 3. sess 8. seu secundùm alios act. 10.
[k] Literæ Syriç Episcop. 3. parte Conc. Chalced.

XXVI. Tertia, quod Episcopis à suâ sede expulsis, quos Gregorius [l] Magnus vacantibus Ecclesiis incardinare solebat, & quocumque modo [m] ab aliis Ecclesiis, absque eo quod per communionem Episcopalis throni dignitas diuideretur, nutriri, foueri, ac sustentari præcipiebat, Concilium [n] Ancyranum tanquam beneficium concedit, ἐὰν μὲν τοι βάλοιντο εἰς τὸ Πρεσβυτέριον καθέζεσθαι, ἐνθα ἦσαν πρότερον Πρεσβύτεροι, μὴ ἀποβαλλέσθωσαν τῆς τιμῆς. *Quod si voluerint in Presbyteri ordine, vbi prius fuerant, vt Presbyteri residere, non abiiciantur propriâ dignitate:* dummodo tamen nullum Episcopis negotium, à quibus recepti fuerint, facessant, nullam molestiam inferant. Ideóque [o] S. Quintianus Rutena vrbe eiectus, cùm ad Aruernorum Episcopatum peteretur, idque grauiter quosdam ferre animaduerteret, Chorepiscopi honore contentus fuisse legitur, quamuis æmulus eius Apollinaris se Chorepiscopum ipsius fore, & obsequentem per interpositas personas mendaciter promitteret: *quid ergo*, inquit, *præstabo, cuius potestati nihil est subditum, sufficit enim si orationi vacans, quotidianum mihi victum præstet Ecclesia.* D

[l] Ioannes vitæ Greg. lib 3. cap. 15. & 16. Greg. lib. 1. epist. 77. indict. 9. lib. 1. epist. 25. indict. 10. & aliis.
[m] Idem lib. 1. epist. 43. indict 9.
[n] Concil Ancyr. c. 17. al. 18.
[o] Greg. Turon. lib 3. hist. cap. 2.

XXVII. Quarta, quod vbi aliqui vitiosè ordinati fuissent, retentâ aliquando

Episcopi

A Episcopi dignitate, alio in eorum locum subrogato ab Ecclesiâ, in quâ promoti fuerant alerentur: cuius rei exemplum habemus luculentissimum in [a] Concilio Chalcedonensi, in quo Bassianus, & Stephanus iis conditionibus, ab Episcopatus Ephesini administratione deiecti sunt, vt ambobus ex reditibus eiusdem Ecclesiæ necessaria suppeditarentur; quo casu in Chorepiscoporum classem, ni fallor, reiiciebantur: quamuis vitiosè, sine propriâ culpâ ordinatos in vacaturâ mox Ecclesiâ Episcopos eadem Synodus constitui voluerit, quod etiam [b] Toletanum duodecimum confirmat.

[a] Cõc. Chalced. act. 12.

[b] Tolet. 12. c. 4.

XXVIII. Quinta, quod vbi controuersia esset de electione Episcopi, is aliquando ad sopiendam controuersiam creari soleret Chorepiscopus, qui minus iuris habere videretur, vel qui cedere vellet pro bono pacis: sic [c] Promotus qui in Dunensi Castro, ordinante Sigiberto Rege, fuerat institutus, post eius mortẽm amotus fuit, iudicio contrà eum lato, vt quia castrum illud Diœcesis erat Carnotenæ, in eo *Presbyteri tantum officio fungeretur*, quam sententiam

B cùm apud Guntramnum Regem infirmari curaret, nihil profecit, nisi vt quæ huius castri termino continerentur propria haberet, hoc est vt Chorepiscopus regeret.

[c] Greg. Tur. lib. 7. hist. cap. 17.

XXIX. Sexta, quod aliquando contingeret, vt plebes, quæ Episcopos numquam habuerant, sibi Episcopos dari postularent, in quo casu Synodus [d] Africana id quidem denuò fieri vetuit, sed de iam ordinatis ita censuit, vt si inuito Episcopo Diocœseos ordinati fuissent, deponerentur; si verò eo consentiente, Diœcesim quidem non haberent, sed eam solum retinerent plebem, in qua fuerant rectores ordinati, id est, ni fallor, villæ istius, vici, oppiduli, modicæ ciuitatis Episcopi essent, quod indicat eos cum Episcopali ordine Chorepiscopos fuisse constitutos.

[d] Concilium African. c. 20. & 23. Cod. can. Eccles. Afric. ca 55. & 56.

XXX. Septima, quod infirmis Episcopis, senio grauatis, linguæ vitio præpeditis, imò etiam benè aliquando valentibus & officio suo fungentibus coadiutores interdum dati, qui Chorepiscopi, vel potius Coëpiscopi dici poterant:

C sic [e] Narcisso Hierosolymorum Antistiti coadiutor Alexander ob infirmitatem; Gregorio [f] seni Gregorius Theologus ad administrationem accessit ob ingrauescentẽ ætatẽ; Valerio [g] Latini sermonis non satis perito datus in Episcopali munere adiutor Augustinus: sic à Meletio benè valente, & officio suo laudabiliter fungente, *συνιερεύς* in Apamiensi Episcopatu administrando adscitus Stephanus, teste [h] Theodoreto: sic infirmum quemlibet Episcopum non deponendum, sed inquirendũ aliquem censuit [i] Gregorius Magnus, qui possit eius curam omnem agere; sic pariter vt conuenientissimum exemplum proferam, consenescente beato Tetradio Ecclesiæ Lingonicæ Sacerdote, & graui morbo affecto, ex quo numquam conualiturus sperabatur, *conturbati Clerici*, inquit Gregorius [k] Turonensis, *à pastore vtpotè destituti, Mondericum expetunt, qui à Rege indultus, ac tonsuratus, Episcopus ordinatur sub ea specie, vt dum B. Tetricus viueret, huc Termodorense castrum, vt Archipresbyter regeret, atque in eo commoraretur*, id est, Chorepiscopus ad tẽpus constitueretur, donec B. Tetricus obiret. Ex ergo omnes rationes aliæque similes effecerunt, vt Chorepiscopi aliqui, etiam seclusis istis rationibus Episcopi crearentur, cùm prædictæ rationes effecissent, vt iam non insolens, neque ab Ecclesiasticâ consuetudine omninò abhorrens videretur duorum Episcoporum, saltem quorum vnus alteri subordinaretur, in eadem Diœcesi creatio.

[e] Euseb. lib. 6. cap. 9.

[f] Greg. Naz. carmine de vita sua.

[g] Possidius in vita Augustini.

[h] Theodoret. lib. 5. hist. cap. 4.

[i] Greg. lib. 9. indict. 4. epist. 41.

[k] Greg. Tur. lib. 5. hist. Franc. cap. 5.

XXXI. Alterum responsionis caput est, Chorepiscopos omnes non fuisse verè Episcopos consecratos, sed eorum aliquos ordine tantum Presbyteros fuisse, quod suprà sufficienter probauimus, proindéque hic dumtaxat prouidendum, ne allata pro posteriore sententia argumenta generatim euincere videantur Chorepiscopos omnes Episcopos fuisse. Sanè Concilium [l] Antiochenum diuersitatem Chorepiscoporum, quod aliqui essent Episcopi consecrati, alij non essent, probare potius videtur, quàm omnes ex Chorepiscoporum ordine Episcopos fuisse: si enim eos omnes Episcopos consecratos censuisset, ad quid attinebat dicere ipsos Presbyteros & Diaconos, sine Episcopi, Diœceseos

[l] Antioch. c. 10.

consensu ordinare non posse, εἰ μὴ χωρεπισκόπων ἦσαν Ἐπισκόπων εἰλημότες, *quamuis ab Episcopis ordinationem suscepissent*, seu *quamuis vt Episcopi consecrati essent*? Quid inquã opus fuisset hæc addere, nisi aliqui Chorepiscoporũ, vt Presbyteri tantum, alij vt Episcopi essent consecrati? Concilium quoque [a] Ancyranum, cùm sit geminum Antiocheno, simili modo exponẽdum est, non vt Chorepiscopis omnibus cum iussione Episcopi ciuitatis ordinare Presbyteris vel Diaconis concedat, sed vt iis quantumcumque Episcopis consecratis licentiam istud faciendi sine iussione proprij Episcopi minime inesse ostendat. Concilium vero [b] Neocæsariense non ita clarè Episcopali Chorepiscoporum ordini fauet, vt supra ostensum est: & quamuis *συλλειτουργοὶ* id est *Sacerdotes* seu *Comministri* dicãtur, quamuis *τιμώμενοι* seu *honorabiles* habendi proclamentur; non tamen necessario sequitur eos Episcopos fuisse, cùm hæc aliquando nomina, Presbyteris saltem iis qui in dignitate sunt constituti, tribuantur: & quamuis Episcopos hæc nomina necessariò arguerent non tamen de omnibus Chorepiscopis Neocæsariense Concilium locutum fuisse inferri posset, sed solùm de quibusdam, quos proinde Presbyteris ciuitatis prætulerit, & quibus coram ipsis offerre permiserit. Laodicenum [c] quoque responsionis nostræ presens caput confirmat, tantum abest vt infirmet; Nam in vicis, & pagis Episcopos negat ordinandos, sed *περιοδευτὰς* dumtaxat vult constitui, seu simplices Presbyteros Chorepiscoporum officio fungentes, quod in lustranda & visitanda regione sibi subiecta maximè consistebat, vt ex prædictis innotescit: vbi tamen constituti sunt, eos manere permittit, ità tamen, vt, sine sententia Episcopi ciuitatis, nihil molientur quod vtique statuere nihil aliud est, quàm Chorepiscoporum duo genera statuere, vnum eorum qui Presbyterali duntaxat ordine insigniti, adiacentis tamen regionis sub Episcopo curam haberent, quales iam sunt, qui Decani rurales dicuntur, quos *περιοδευτὰς* ab officio quod exercent nominauit, à Chorepiscopi nomine ex professo abstinens, ne Episcopalem, ad quem eos denuò promoueri vetat, videretur eis ordinem affingere: alterum eorum, qui Episcopali ordine prædíti rusticanarum Ecclesiarum curam gerebant, quales denuò creari prohibet, vbi tamen creati sunt in officio, & obedientia erga proprium Episcopum statuit contineri. Frustrà tamen Laodicenum id prohibuisse posterorum sæculorum exempla ostendunt. Laodicenum tamen istum canonem, sicut & [d] Nicenum de vno Episcopo in vnâ Diœcesi, [e] Sardicensem de Episcopis in villis, vicis, aut modicis ciuitatibus non constituendis, alioſque eiusmodi obstitisse, quominus passim Chorepiscopi cum Episcopali ordine insigni crearentur, probabile est; itemque occasionem dedisse Damaso, & Ioanni 3. Summis Pontificibus (si veræ sunt eæ, quæ eorum nomine circumferuntur epistolæ) vt hoc Chorepiscoporum postremum genus abolendum censerent. Nicolaus [f] verò primus non asserit vniuersim omnes Chorepiscopos fuisse Episcopos, sed hoc tantum definit, eos qui à Chorepiscopis fuerint ordinati, si constet tales Episcopos fuisse, vt Episcopos ordinatos, non esse reordinandos, quamuis eiusmodi nec locum, nec dignitatem Episcopalem sibi vendicarent, ob quam nempe causam quidam ordinatos à Chorepiscopis tanquam inualidè ordinatos reiiciebant: additque proinde Nicolaus 70. discipulorum exemplum, ex quorum numero constat aliquos, non autem omnes fuisse Episcopos consecratos, à quibus si qui Clerici fuissent ordinati, verè ordinem suscepissent, quamuis illi nec loco, nec dignitate Episcopi essent, & Apostolorum in Episcopatu collegæ. Denique Magnus Pontifex Leo Pontificalia varia officia enumerat, quæ Chorepiscopis illicita sint, & ab iis minimè attentari debeant, [g] *quoniam*, inquit, *quamquam consecrationem habeant, Pontificatus tamen apicem non habent*; quæ verba non ostendunt Chorepiscopos omnes consecrationem Episcopalem habuisse: sed tantum demonstrant, etsi aliqui eorum habeant, quia tamen nulli eorum Pontificatus habent dignitatem, iurisdictionem, & sedem: ideò nulli eorum licere Pontificalia officia vsurpare.

XXXII. Tertium tandem caput nostræ responsionis, putà, quod qui Chorepiscopi forent Episcopi consecrati, à tribus illi Episcopis consecrati essent, quod

[a] Concil. Ancyr. c. 13.

[b] Conc. Neocæs. c. 13. al. 14.

[c] Laod. can. 57.

[d] Nicen. c. 8.

[e] Sard. c. 6.

[f] Nicolaus 1. epist. 59 Rodulpho Bituricensi.

[g] Leo epist. 86. al. 66. ad Episcopos Germ. & Gall.

A quod magis mihi dubium videtur, quam sint priora, probari vtique potest, tum ex Concilio Antiocheno, tum ex Damaso Papa. Ex Concilio quidem [a] Antiocheno, cuius vt suprà diximus communior versio, & à Pontificibus Damaso, ac Zacharia probata fert, vt *quamuis ab Episcopis consecrati sint*, tamen sine Episcopi iussione Presbyteros, vel Diaconos ordinent, quod indicat eos qui ex illorum numero sacrati essent Episcopi, à pluribus Episcopis manus impositionem suscepisse. Id verò clarè habet Damasus, qui de tempore Concilii Antiocheni sic loquitur, [b] *videtur mihi quod tunc non ab vno, sed à pluribus ordinabantur: quia nullatenus diceret, Episcoporum, si ab vno fieret talis ordinatio, &c.* Quando ergo dicit Concilium Antiochenum, [c] *Chorepiscopum ordinari ab Episcopo ciuitatis*, cui idem adiacet, non alios Episcopos eius consecrationi adsistentes excludit, sed præcipuam consecrationis prouinciam ad Episcopum Diœceseos, in qua Chorepiscopus constituitur, spectare ostendit, eodem modo quo Canones passim (quorum etiam loquendi modum historici sequuntur) à Metropolitano, nullâ aliorum Episcoporum facta mentione, Antistitem consecrandum præcipiũt, quamuis ex aliis Canonibus certum sit Metropolitanum non solum, sed aliis ex suâ prouinciâ conuocatis Episcopis, huic rei vacare debere.

[a] Vide suprà §. 2. num. 7.

[b] Damasus epist. 4. de Chorepiscopis.

[c] Antioch. c. cit. 10.

B XXXIII. Denique ad allatas pro posteriori sententia rationes faciliùs quàm ad cætera responderi potest: neque enim causæ iugulum petunt. Prima enim ratio quod in [d] Pontificali Romano vnus solùm dicatur *consecrator*, reliqui vocentur adsistentes, non conuincit vnicum esse duntaxat necessarium ministrum, qui solus consecrationem peragat: cùm enim librum Euangeliorum omnes super caput ordinandi teneant, omnes manus imponant, omnes verba consecratoria proferant, omnes quoque consecratores verè dici possunt, cùm in iis solum consecratio substantialiter consistat. Quod ergo vnus tantum consecrator dicatur, ratio est, tum quod penes vnum, putà Metropolitanum, aut eum qui eius vices gerit, præcipuè consecrandi ius & auctoritas resideat: tum quod vnus solus ceremonias omnes magna ex parte faciát; tum quod vnica sit consecra-

C tio, ad quam licet plures adhibeantur, omnes tamen præcipuo consecratori cooperentur, coniunganturque ad vnicam consecrationem peragendam, & vnitatem Ecclesiæ demonstrandam, quæ ex pluribus etiam Pastoribus resultat vni semper tanquam capiti vnitis. Ex quibus altera quoque ratio diluitur, nam quod vnius Sacramenti vnus dicitur esse minister, hoc verum est de vnico totali ministro, non de partialibus, qui omnes agant per modum vnius, quod speciatim in ordinatione seruatum fuit, vt & à pluribus ministris Episcopi in vnam causam conuenientibus sacrarentur, & tam consecrati in Episcopos, quàm in Presbyteros consecratoribus suis concelebrarent, ad vnitatem Ecclesiæ seruandam, quæ in Episcoporum vnione, inter se, & adhærentia populi cum Episcopis præsertim consistit, vt fusè ostendit [e] Cyprianus.

[d] Pontif. Rom. tit. de consecratione electi in Episcopum.

[e] Cyprianus epist. 69. & tract. de vnitate Ecclesiæ.

CAPVT III.

D *Quis Episcopus minister ordinationis singulorum Clericorum esse debeat, seu de Episcopo proprio, ad quem ius ordinationis inferiorum Clericorum spectat.*

ARTICVLVS I.

Quis olim proprius Episcopus censeretur, ad quem ius singulorum Clericorum ordinationis spectaret.

§. I.

Clericum alicui Ecclesiæ adscriptum siue consensu Episcopi, cui subiacebat ista Ecclesia, ordinari minimè olim licuisse.

I. CERTVM est Clericos quoscumque alicui Ecclesiæ adscriptos, seu in Clericorum eiusdem Ecclesiæ numerum relatos, ab alio postea Episco-

Digitized by Google

po ordinari minimè olim potuisse, Canones enim antiqui passim id vetant, tum Conciliorum, tum etiam Summorum Pontificũ. Ex Canonibus Conciliorum celeberrimus est iste Concilij primi [a] Niceni, quo Clerici à suis Ecclesiis discedere vetantur: vbi & illud adiungitur, *εἰ δέ τις καὶ τολμήσειέν τινα ὑφαρπάσαι τὸν τοῦ ἑτέρου διαφέροντα, καὶ χειροτονῆσαι ἐν τῇ ἰδίᾳ Ἐκκλησίᾳ, μὴ συγκατατιθεμένου τοῦ ἰδίου Ἐπισκόπου, ἃ ἀνεχώρησεν, ὁ ἐν τῷ κανόνι ἐξεταζόμενος, ἄκυρος ἔσται καὶ ἀβέβαιος ἡ χειροτονία*, id est, *si quis autem ad alium pertinentem audacter invadere, & in sua Ecclesia ordinare tentaverit, non consentiente Episcopo, à quo discessit ut, qui regulæ mancipatur, ordinatio huiusmodi irrita comprobetur.* Geminus huic Canoni Sardicensis, [b] qui ab Hosio propositus, ab omnibus Patribus, tanquam *ὁ ὅρος ἀσάλευτος*, *decretum immobile*, probatus legitur, *ἵνα εἴ τις Ἐπίσκοπος ἐξ ἑτέρας παροικίας βουληθῇ ἀλλότριον ὑπηρέτην, χωρὶς τῆς συγκαταθέσεως τοῦ ἰδίου Ἐπισκόπου, εἰς τινα βαθμὸν καταστῆσαι, ἄκυρος καὶ ἀβέβαιος ἡ κατάστασις ἡ τοιαύτη νομίζοιτο. εἰ τινες δὲ ἡμῶν αὐτὸ τοῦτο ἑαυτοῖς ὑπεξέθεντο, ὥστε τὴν ἀδελφῶν, καὶ συμπαροίκων, καὶ ὑπομιμνήσκεσθαι, καὶ διορθοῦσθαι ὀφείλουσιν*, vt, *si quis Episcopus velit ex alia parœcia, velut alienum ministrum, sine consensu proprij Episcopi, in aliquo gradu constituere, irrita, & infirma huiusmodi constitutio existimetur, si qui autem hoc sibi ipsis permiserint, à fratribus & Coëpiscopis, & admoneri, & corrigi debent.*

II. His consentiunt plura alia Conciliorum & Summorum Pontificum decreta, quæ in singula quæque Ecclesiæ sæcula ob eorum multitudinem referenda sunt. Exordimur autem à quarto Ecclesiæ sæculo, tum quod redditâ eo sæculo Ecclesiæ pace, res Ecclesiæ, in iis quæ ad disciplinam spectabant, attentiùs componi cœperint: tum quod priori sæculo [c] Calisti 2. & [d] Sixti 2. Epistolæ, quæ Episcopis Clericum alterius Ecclesiæ ordinare vetãt, dubiæ sint fidei. Hoc autem sæculo Summus Pontifex Iulius [e] ex Niceno legem istam adducit, vt nemo alterius Clericum ordinare præsumat, quem secutus [f] Syricius epistolâ ad Africanos (cuius maior est quàm epistolæ Iulij auctoritas) religiosè sanxit, *vt de aliena Ecclesia ordinare Clericum nullus vsurpet.* Concilium [g] Taurinatense, *nec illud prætermittendum fuisse*, putauit, *quod Synodi sententia definitum est, vt Clericum alterius secundum statuta canonum nemo suscipiat, neque suæ Ecclesiæ in alio gradu audeat ordinare.* Carthaginense [h] quoque Concilium sub Iulio habitum, quod primum dicitur, idem confirmat, vt postea dicemus; similiter quoque Carthaginense, quod vulgò [i] tertium dicitur, inter ea autem quæ post Nicenum extant tempora secundum ab aliis fertur: itémque [k] Africanum sub Anastasio, quod vtrumque decreuit, *vt Clericum alienum nisi concedente eius Episcopo, nemo audeat vel retinere, vel promouere, in Ecclesia sibi credita, Clericorum autem nomen, etiam Lectores & Psalmistæ, & Ostiarij retinent*: ideóque [l] Epigonio Episcopo proponente, *in multis Concilius definitum, vt Clericum alienum nullus sibi præripiat Episcopus præter eius arbitrium, cuius fuerit Clericus*, Concilium assensit, & secundùm hanc propositionem de causa, inter ipsum & Iulianum Episcopum, à quo sibi iniuriam, vt posteà explicabimus, factam conquerebatur, iudicauit.

III. Quinto sæculo Innocentius [m] primus epistolâ ad Victricium Rothomagensem, Syricij Canonem iisdem quibus ille verbis exprimit, his solum additis, *nisi eius Episcopus precibus exoratus concedere voluerit.* Quibus literarum dimissoriarum, vt vocant, vsus comprobatur. Concilium [n] Teleptense in Africâ, malè vulgò dictum Telense, eandem Syricij definitionem comprobauit, dum Syricij epistolam legi curauit, & obseruandam mandauit. Arauzicanum primum [o] *non sine consultatione eius Episcopi cum quo ante habitauit*, quemuis Clericum ordinari permittit. Adstipulatur Andegauense, [p] *aliis quoque Episcopis aliorum Clericis gradum augere*, inquit, *non licere.* Fauet Veneticum, *Episcopi quoque ab aliis Episcopis ordinatos Clericos, sine permissu eorum, à quibus fuerint ordinati promouere ad superiorem ordinem non præsumant, ne concordiam fraternam iniuria illata contaminet*: quibus omnibus adde, tum [q] Leonis primi, quæ posteà refertur, tum [r] Gelasij primi ad Episcopos Lucaniæ consentientem sententiam, *nec ambiant Episcopi sibimet vendicare Clericos potestatis alienæ*, tum etiam Mileuitani secundi [s] Concilij sub Innocentio primo Canonem infra citandum.

IV. Sexto Synodus [t] Valentina prima in Hispania tempore Summi Pontificis Hormisdæ

[a] Concil. Nicen. c. 16.
[b] Conc. Sardic. 15.
[c] Calistus 1. epist. 2. cap. 3.
[d] Sixtus 2. epist. 2. cap. 3.
[e] Iulius epist. 3. cap. 6.
[f] Syricius epist. 4. c. 6.
[g] Taurinat. c. 6.
[h] Conc. Carthag. 1. c. 5.
[i] Carthag. 3. c. 11.
[k] Afric. c. 20.
[l] Idem Carth. c. 44.
[m] Innoc. 1. epist. 2. ad Victric. c. 7.
[n] Teleptense Syricij epist. approbans.
[o] Arauzic. 2. c. 8.
[p] Andegauẽse c. 9.
[q] Leo 1. epist. ad Rusticum Narbon. respons. 2.
[r] Gelasius 1. epist. ad Episcopos per Lucaniam al. 1. a. 9 cap. 6.
[s] Mileuit. c. 15.
[t] Valent. c. 6.

A Hormisdæ decreuit, *vt nullus alienum Clericum secundùm decreta canonum sine consensu Episcopi sui audeat ordinare*: [a] Aruernensis sub Agapeto Papâ Regis Theodeberti consensu habita, *vt nullus Episcopus alterius Clericum contra voluntatem Episcopi sui suscipere audeat, aut Sacerdotio * prorogare.* Similiter Aurelianensis [b] quinta sub Vigilio Papa, & Childeberto Rege Francorum coacta, *vt nullus Clericum, seu Lectorem alienum, sine sui cessione Pontificis, vel promouere, vel quibuslibet conditionibus audeat vindicare. Quod si quis hanc constitutionem fuerit quacumque præsumptione transgressus, memoratæ personæ ab eo cui sunt debitæ, seu Ecclesiastico iure, seu proprio, ab honore vel officio suscepto, iuxtà arbitrium sui Pontificis, suspendantur. Episcopus verò qui ordinauerit, sex mensibus Missas tantum facere non præsumat.* Bracharensis [c] quoque prima iis conformiter edixit, *item placuit vt nullus Episcopus Clericum alterius ordinare præsumat, sicut & antiqui canones vetuerunt, nisi fortè signata ipsius Episcopi scripta susceperit*: quibus verbis superiorum Conciliorum sententiam explicat, quæ Episcopi proprij consensum licentiamque requisierunt, quam nonnisi scriptis signo E-

B piscopali munitis exaratam Bracharensis tradi voluit, siue vt Episcoporũ aliena iura inuadentium, & Clericorum ad Ordines sacros iure vel iniuriâ adnitentium temeritas, atque audacia redargui, ac coërceri posset; siue vt remedium prouideretur, tam contra horum mendacia, & fraudes, quàm illorum nimiam credulitatem, & incautam simplicitatem. Quibus addi potest Collectio Canonum Martini [d] Bracharensis, in Concilio Lucensi probata, in qua nimirum hæc habentur, *si quis autem Episcopus ausus fuerit eum* (quemcumque scilicet Clericum, propriam Ecclesiam derelinquentem) *ordinare in suâ Ecclesiâ, non consentiente Episcopo suo à quo recessit, ordinatio illius vacua reputetur.*

V. Septimò, Concilium [e] Cabilonense tempore Martini Papæ secundi, & Clodouæi Francorum Regis habitum statuit, *vt nullus alterius Clericum retinere præsumat, sicut priscis est canonibus statutum, nec ad sacrum Ordinem sine voluntate Episcopi sui penitus promouere.* [f] Toletanum 13. *multiplici prohibitione sancitum* esse confirmat, *vt*

C *alterius Clericum fugientem acciperet, nemo etiam aut obcelare, aut ordinare auderet.* Synodus quoque sexta in Trullo habita circa finem huius sæculi, vel initium sequentis, abusum sui temporis, quod Clerici ad alienos Episcopos pro ordinatione confugerent, hoc canone seuerè composuit, [g] ἐπειδήπερ διαφόρων Ἐκκλησιῶν Κληρικοὶ τὰς ἰδίας, ἐν αἷς ἐχειροτονήθησαν, Ἐκκλησίας καταλιπόντες, πρὸς ἑτέρους συνέδραμον Ἐπισκόπους, καὶ χώρας δίχα τῆς οἰκείας Ἐπισκόπου ἐν ταῖς ἀλλοτρίαις καταπάγησαν Ἐκκλησίαις, ἐκ τούτου τε συμβαίνει αἰσυπόταχτους αὐτοὺς καταστῆναι δεῖζομεν ὥστε ἀπὸ τῆς Ἰανουαρίου μηνὸς ἡ παρελθούσης τετάρτης ἰνδικτιόνος, μηδένα τῶν ἁπάντων Κληρικῶν, κἂν ἐν οἱῳδήποτε τυγχάνῃ βαθμῷ ἀδεῖαν ἔχειν, ἐκτὸς ἢ τῆς οἰκείας Ἐπισκόπου ἐγγράφου ἀπολυτικῆς, ἐν ἑτέρᾳ καταταγῆναι Ἐκκλησίᾳ· ἐπεὶ ὁ μὴ τοῦτο ἀπὸ τοῦ νῦν φυλάξαι τόλμησε ἀκαταστασίαν, ἀλλὰ καταισχύνων τὸ γε ἐπ' αὐτῷ τῆς χειροτονίας αὐτοῦ ἀκατασκεύαστον, καθαιρείσθω καὶ αὐτὸς, καὶ ὁ καθολόγως αὐτὸν προσδεξάμενος, id est, *quoniã diuersarum Ecclesiarum Clerici, propriis, in quibus ordinati sunt, relictis Ecclesijs, ad alios Episcopos se contulerunt, & sine proprij Episcopi sententiâ in alienis Ecclesijs constituti sunt, & ex eo ip-*

D *sos reddi insolentes, ac inobedientes euenit: statuimus vt à mense Ianuario præteritæ quartæ indictionis, nullus omnino Clericus, in quocumque sit gradu, potestatem habeat, sine proprij Episcopi scripta dimissoria, in alienæ Ecclesiæ catalogum referri, qui hoc enim à præsenti nunc tempore non seruauerit, sed quod in se est, eum qui illi manus imposuit, dedecore affecerit, deponatur & ipse, & qui eum præter rationem suscepit.* Eo verò canone præterquam quod consentientem præcedentibus Canonibus sententiam tenemus, exponendam quoque postea fusiùs prædictæ Ecclesiæ constitutionis rationem eruere possumus, insuperque literarum dimissoriarum, quas ἐγγραφὸν ἀπολυτικὸν Synodus vocat, ἀπὸ τοῦ ἀπολύειν, quod est *dimittere*, nomenclaturam deductam accipimus, qua de re fusiùs infra.

VI. Octauo sæculo decretum legimus in [h] Concilio Romano primo, cui Summus Pontifex Zacharias præfuit, *vt nullus Episcoporum audeat alterius ciuitatis Clericum sine dimissoriis sui Episcopi suscipere, vel ordinare, neque eum vsurpet, nisi Episcopus eius precibus exoratus concedere voluerit, quòd hoc sancti Patres statuerunt, si quis verò præsumpserit, canonicas damnationes sentiet*: inter Capitula quoque ab Hadriano [i] Papâ

[a] Aruern. c. 10.
* al. *prorogare.*
[b] Aurel. 5. can. 5.
[c] Brachar. 1. c. 16.
[d] Martinus Brach. c. 33.
[e] Cabilon. can. 13.
[f] Tolet. 13. can. 11.
[g] Synodus Trull. c. 17.
[h] Conc. Rom. sub Zachar. can. 11.
[i] Hadrianus Papa in Capitulis Angelramno datis cap. 16.

tradita Angilramno, seu Ingilramno Mediomatricæ vrbis Episcopo illud re- A
perimus, quod à Iulio primo excerptum dici potest, [a] *nullus Episcopus alterius parochianum præsumat retinere aut ordinare, absque eius voluntate, vel iudicare, quia sicut irrita erit eius ordinatio, ita & iudicatio.* Capitulare [b] quoque Caroli Magni quod anno regni eius vndecimo congregatis in vnum Episcopis, Abbatibus, Comitibusque editum est, sanxisse fertur, vt *nemini liceat alterius Clericum recipere, nec ordinare in aliquo gradu sine commeatu Episcopi*, id est fine eius licentia: quemadmodum enim [c] milites commeatum habere dicuntur, qui à signis discedere possunt, ità Clerici commeatum impetrasse dicuntur, qui discedendi à proprio Clero, vel alienum Episcopum ordinationis causâ adeundi facultatem impetrarunt: & ita commeatum interpretatur [d] Paulus, vt sit *arbitrium*, quod quibusdam competit, *morandi vbi velint*. Capitulare [e] quoque Aquisgranense anno regni eius vigesimo primo, Christi 789. decretis Leonis & Sardicensi Concilio sancitum refertur, *vt Episcopus alterius Clericum ad se non sollicitet, nec ordinet.*

VII. Nono sæculo sub eodem Carolo eiusque filio Ludouico Pio varia Con- B
cilia habita sunt, quæ eandem disciplinam firmarunt. Omitto [f] Arelatense, quod à quibusdam sextum dicitur, [g] Maguntiacum, [h] Turonense tertium, & alia, in quibus Clerici fugientes à suis parochiis plectuntur: omitto etiam [i] Concilij Cabilonensis 2. prohibitionem, ne Clerici sine literis Episcopi sui commendatitiis recipiantur. Omitto quoque [k] Aquisgranensis Concilij definitionem, sub Ludouico Pio, quod ex Leonis Papæ decretali, & Africano Concilio alienum Clericum, nec suscipi, nec sollicitari, nec præcipi permittit, *nisi forte ex placito charitatis id inter dantem accipientemque conueniat, seu præter eius arbitrium, cuius fuerit Clericus.* Solummodo refero prædictam Gelasij primi sanctionem [l] VVormatiensi sub Hadriano 2. & Ludonico Pio probatam fuisse, iussamque in vsu obseruari: In Concilio quoque [m] Meldensi sub Carolo Caluo statutum, vt *Clerici, (qui cum senioribus suis de aliis prouinciis veniunt) si ab huiusmodi hominibus ad ordinandum offeruntur, instrui debeant, vt ad Episcopos, ex quorum Parochiis sumpti sunt, eos* C
remittant, & aut ibi ordinentur, aut literas canonicas ab Episcopo ex cuius Diœcesi sunt, perferant, sicut canonica docet auctoritas: neque enim visum est in re tanti ponderis, & momenti seniorum testimonio credi debere: statuitur itaque, vt ipsi moneantur de Clericis quos secum adduxerunt ad Episcopos à quibus creati sunt, remittendis, quatenus vel ab ipsis ordinentur, vel dimissorias ab eis litteras accepturi ius posteà & libertatem ordinationis ab alieno Episcopo suscipiendæ consequantur. Quibus adiungo in Concilio Moguntiaco sub Stephano sexto, quod alij quintum dicunt, tempore Arnulphi Germaniæ Regis, duplici canone legem istam roboratam: vno, [n] quo Adriani Papæ prædictum Capitulum refertur, & exscribitur de non iudicando, neque ordinando alterius parochiano ab vno Episcopo: altero, quo statuitur, [o] vt, *si quis Episcopus iudicauerit, vel ordinauerit alterius parochianum sine consensu & voluntate sui Episcopi, oporteat non sine increpatione communi Concilio admitti, itaut Ecclesiasticum vltrà non soluat canonem.* Item in Concilio [p] Triburiensi sub Formoso Papâ, legem eandem fusiùs probatam, & plu- D
rium canonum auctoritate confirmatam: in [q] Nannetensi tandem, cuius licet tempus exactè ignoretur, in hoc tamen sæculum coniici solet, interdictũ omnibus ministris Ecclesiasticæ dignitatis, *vt nullus quocumque munere aut fauore corruptus Clericum alterius Parochiæ latenter aut furtiuè ad ordinationem introducere præsumat.*

VIII. Et ne subsequentia sæcula percurrere cogamur, in quibus disciplinæ Ecclesiasticæ minor cura habita fuit; Gregorium septimum in iis laudabimus acrem, & constantem pro domo Dei Pontificem, qui in quodam Concilio Romano dicitur præcepisse, [r] *vt ordinati ab alio quam à proprio suo Episcopo non recipiantur.* Qui pariter in Concilio [s] Romano, vt aiunt, quinto, ordinationes, quæ ab his ad quos pertinẽt non comprobantur, infirmas & irritas diiudicauit. Huic adiungemus Vrbanum secundum, qui contra canones esse statuit, si quis alienos Clericos Episcopus ordinarit, eosque ordinatos ab Episcopo proprio vendicari posse affirmat, in hæc verba Lugdunensi Archiepiscopo rescribens, [t] *Lugdunensis parochiæ Clericos, quos contra statuta canonum ab alterius parochiæ Episcopis*

ordinatos

[a] Iulius epist. 2.
[b] Capitulare Caroli anno 11. regni eius, tomo 2. Concil. Gall. & in addit. 4. Capitul. ca. 91. quibusdã verbis immutatis, & detractis.
[c] Vide tit. C. de commeatu lib. 12. l. 35. §. vlt ff. ex quibus causis l. relegati, ff. de pœnis, & alibi.
[d] Paulus lib. 2. sent. l filij §. 6. ff. ad municipal.
[e] Capitul. Aquisgran. cap. 56. & lib. 2. Capitul. cap. 56.
[f] Arelat. 6. c. 24.
[g] Magunt. sub Carolo c. 31.
[h] Turonense 3. sub eodem c. 15.
[i] Conc. Cabilon. 2 c. 42.
[k] Aquisgran. cap. 55. & 91.
[l] VVormat. c. 48.
[m] Meld. c. 51.
[n] Maguntiacum sub Arnulpho cap. 14.
[o] Idem cap. 15.
[p] Conc. Triburiense c. 28.
[q] Nannetense c. 7.
[r] Gregor. 7 in quodam Cõc. Rom. c. 14.
[s] Idem in Cõcilio Romano 5.
[t] 9 quæst. 2. c. Lugdunensis.

A *ordinatos literarum tuarum ſignificatione monſtraſti, cum gradum ſuorum honore recipere religionis tuæ prudentia poterit: ſi eos aliàs canonicè, & ſine prauitate aliquâ ordinatos conſtiterit: ſi tamen eorum probabilem vitam id indulgentiæ proſpexerit promereri.* Cuius etiam legis egregium exemplum legimus apud Hildebertum [a] Cœnomanenſem, quem tempore Vrbani ſecundi circa annum Domini 1100. floruiſſe compertum eſt; Is ergo cùm VVilelmum virum præſtantem ad Subdiaconatus ordinem promouiſſet, eumque Claromontenſis Epiſcopus Archidiaconum Eccleſiæ ſuæ futurum elegiſſet, Epiſcopo reſcribens, eique à ſe electum ordinandi licentiam tribuens hæc habet: *Inde factum eſt, vt ad gradum Subdiaconatus eum ducerem promouendum non magis literaturæ ipſius deferens, quàm vitæ, Bonam gero ſpem, quia ſeipſum præbebit vas in honorem, vas ad omne bonum in domo Domini præparatum. Gratias igitur beatitudini veſtræ de collato agens beneficio, eundem VVilelmum vobis, & veſtræ commodo Eccleſiæ, ab eâ quam conſecratori ſuo debet obedientiam, liberum omnino & abſolutum. Ex abundanti eſt, pro eo intercedere apud eos,*
B *quem feciſtis vltrò non quodlibet membrum corporis Eccleſiæ, ſed oculum.* Poſt hæc etiam tempora decretum extat Honorij tertij idipſum prohibentis: ſic enim Epiſcopo Reginenſi ſcripſiſſe legitur, [b] *te nobis proponente didicimus, quod quidam Prælati Eccleſiarum tuæ iuriſdictionis in Eccleſiis ſibi commiſſis ſine * ſcientia tua Clericos de alienis * Epiſcopatibus inſtituere non verentur: attendentes igitur id eos nulla ratione licere, cùm ſit honeſtati contrarium, & à ſanctorum Patrum inſtitutionibus alienum, inquiſitioni tuæ taliter reſpondemus, quod tibi licet eos exinde remouere, niſi aliquos ex diſpenſatione in iiſdem Eccleſiis duxeris dimittendos.* Verùm hoc Canone non ſatis conſtat an vetet Honorius, ex aliis ciuitatibus Epiſcopalibus oriundos in Clerum admitti, an verò ab alio Epiſcopo admiſſos ordinari: poſterius videtur forſan ab Honorio fuiſſe intentum, quia, vt mox videbimus, hoc maximè à ſanctis Patribus vetitum fuit: prius tamen magis conſonum eſt verbis Honorij: quodcumque autem definierit in hac lege diſpenſandi Archiepiſcopis videtur conceſſam agnouiſſe facultatem.

[a] Hildebertus Cœnom. epiſt. 55. tomo 3. Biblioc. PP.

[b] Honorius 3. cap. fin. de Clericis peregrinis. * al. *conſtientia.* * al *partibus.*

C

§. II.

Prioribus ſæculis licet Epiſcopi, qui quemquam ordinaſſet, præcipuè habita fuerit ratio, Epiſcopum tamen originis ac domicilij agnitum.

IX. Ex iis autem quæ ſuprà adduximus Eccleſiæ decretis manifeſtè innoteſcit, præcipuè ſollicitos fuiſſe priorum ſæculorum Antiſtites, vt cauerent ne quem quis Epiſcopus Clericum feciſſet, alius ſibi vendicaret, & in ſuum Clerum transferret. Agnitos tamen fuiſſe Epiſcopos domicilij, & originis, ipſiſque aliquid delatum hîc oſtendendum eſt: primum ergo de Epiſcopo domicilij id patet, tum ex Concilio * Arauzicano primo infrà citando, quod habitationis Clerici habendam eſſe rationem innuit, vt Clericum aliquem Epiſcopus ordinare poſſit: tum iis exemplis, quibus infrà oſtendemus plures extraneos ab Epiſcopis ordinatos fuiſſe, ſolo ſcilicet domicilij iure: ſic Hieronymum apud
D Orientales, habitantem Paulinus Antiochiæ Præſul ordinauit, Paulinum Nolanum apud Hiſpanos degentem Lampius Barcinonenſis, alios ab aliis peregrè degentes, quorum infra exempla prodemus, ſed hæc plurib⁹ infrà.

[c] Arauz 1. c. 8. & 9. [d] Vide infrà.

X. Epiſcopi quoque originis aliquam habitam fuiſſe rationem plura oſtendunt; Concilium Carthaginenſe primum tempore Iulij Papæ celebratum id non obſcurè expreſſit; proponente ſiquidem Primato, ſeu Priuato Epiſcopo Vegeſelitano, vt ſtatueretur, [e] *non licere Clericum alienum ab aliquo Epiſcopo ſuſcipi ſine literis Epiſcopi ſui, neque apud ſe retinere: nec Laicum vſurpare ſibi de plebe aliena vt eum obtineat, ſine conſcientia eius Epiſcopi de plebe cuius eſt*: Gratus Carthaginenſis dixit, *hæc obſeruantia pacem cuſtodit: nam & memini in ſanctiſſimo Concilio Sardicenſi ſimiliter ſtatutum, vt nemo alterius plebis hominem vſurpet: ſed ſi forte erit neceſſarius, petat à collega ſuo, & per conſenſum habeat.* Videtur autē his verbis Gratus Concilij [f] Sardicēſis ſententiam nobis explicare, non quidem repugnantē Canoni Sardicenſis, ſed aliam ab ea quam Canonis ipſius verba exprimant: nam Sardicenſis Canon ſuperius à

[e] Conc. Carthag. 1. c. 5 refertur diſt. 71. c. Primatus.

[f] Sardic. Cōc. c. 15.

nobis citatus de alieno solum ministro ἀλλότριον ὑπηρέτην habet Canon ab A
Episcopo alterius parœciæ non ordinando loquitur, sed aliquid forte præterea
amplius intendit, vt nec de alienâ plebe Laïcum ab Episcopo Clericum fieri
[a] Athanasius apol. 2. exoptaret: poterat enim mentem Concilij Sardicensis Gratus optimè notam,
& perspectam habere, qui nempe teste [a] Athanasio cum triginta aliis Africa-
[b] Iulius 1. in rescripto cõtrà Orientales pro Athanasio referens can 6. Nicen. nis interfuerat, & ipsi subscripserat: Vnde [b] Iulius quoque summus Pontifex
sub quo Concilia Sardicense & Carthaginense primum habita sunt, ex Nicce-
no hoc statutum retulit, *vt nullus Episcopus alterius parochianum præsumat retinere,*
aut ordinare, absque eius voluntate, vel iudicare, quia sicut irrita erit eius ordinatio, ita
& iudicatio. Ex quo decreto intulit [c] Hostiensis quod sicut, nec Clericus, nec
[c] Hostiensis in summa de temporib. ordin. num. 5. Laïcus ab alieno Episcopo potest iudicari, ita nec ordinari. Simile autem de-
[d] Calixtus epist. 2. refertur à Grat. 9. quæst. 2. c 1. cretum edidisse fertur Calixtus [d] primus, qui diu ante Iulium sedit, quod his
verbis à Gratiano refertur, *nullus alterius terminos vsurpet, nec alterius parochianum*
iudicare, vel ordinare, aut excommunicare præsumat: quia talis iudicatio, vel ordinatio, aut
excommunicatio, vel damnatio nec rata erit, nec vllas vires habebit, quoniam nullus alterius B
[e] Deuteron. 19. Prouerb. 22. *iudicis, nisi sui sententia tenebitur, aut damnabitur; vnde & Dominus loquitur dicens, ne*
transgrediaris terminos antiquos quos posuerunt patres tui. [e] Iulij porro decretum iisdẽ
verbis Hadrianus primus suis responsis seruandum præcepit, vt supra vidimus.
Verùm vt ad tempus ipsum Iulij primi Pontificis redeamus, Antiochenũ [f] Con-
[f] Antioch. c. 15. cilium sub eodem habitum, canonem edidit qui decimus tertius est, quo hæc
disciplina stabilita possit intelligi: quamuis enim eò præsertim collimet, vt
ordinatores extrà terminos suæ diœceseos vnicuique Episcopo facere prohi-
beat, videtur tamen ex eo canone pariter argui posse, Episcopis non licere
quenquam ex alienis Ecclesiis ad quodlibet Ecclesiasticum ministerium assu-
mere; eum vero agendo de loco ordinationis infrà proponemus: sicut etiam
[g] Aurel. 3. c. 25. aliam [g] Aurelianensis tertij, qui pariter profectiones Episcoporum in alienas
diœceses ad Clericos ordinandos prohibet.

XI. Hîc etiam adducerem, de quibusdam ex remotis Prouinciis venienti-
bus non ordinandis, neque in Clerum cooptandis, vetera summorum Ponti- C
[h] Sylvest. 1. in Conc. Rom. refertur c. 1. dist. 98. ficum decreta [h] Syluestri primi in Synodo Romanâ præsidentis, & Anastasij
primi ad Episcopos Galliæ & Germaniæ de transmarinis hominibus non or-
[i] Anastas. 1. epist. 1 cap 2. eadem dist. can. trãsmar. dinandis, nisi scirem singularia forte ipsa dici posse, nec ad singulos ex
alienâ diœcesi oriundos extendenda. Quinimo vereor ne aliquid ex eo quod
specialiter iis à non suo Episcopo ordinari prohibitum sit, inferre audeat aliis
generaliter esse concessum, quippe cùm specialis prohibitio videatur inuti-
lis, si generali concludatur: qui enim hoc sibi persuadeat id ipsum conforma-
[k] Greg. lib. 2. epist. 25. refertur eadem dist. c. astos. re ex eo poterit, quod iis consentiens Gregorius [k] quasi non prohibitum sit
ab alienæ ciuitatis Episcopis Laïcos ordinari; non ideo Afros quod alienæ dioe-
ceseis essent, Episcopo Squillatino ordinare prohibeat, sed quia *Afri quidem*
aliqui Manichæi, aliqui rebaptizati esse solerent, eo quod nempe ex iis plurimi
Donatistarum errorem sequerentur: iis tamen adde si lubet, cæteras leges,
[l] Epiphanius hæresi 4. de Cerdone. quæ peregrinos promoueri non sinebant, de quibus alibi dicemus, cùm æta-
[m] Irenæus li. 4. cap. 4. & Euseb. lib. 4. cap. 10. de Valentino. tatem & qualitatem ordinandorum explicabimus; quas sane leges Ecclesiæ D
[n] Tertullian de præscript. cap. 30. ; de Valentino & Marcione, de quo etiã lib. 3. cõtra Marcionem. vtilissimas fuisse non dubium est: præsertim cùm periculum esset, ne qui è dis-
sitis regionibus veniebant, & alibi nati, alibi cõmorati diutius fuerant, quan-
tumcumque etiam, per aliquot annos, frugi, & innocentes apparerent, aliquã
vel in tenera ætate irregularitatem contraxissent, vel simulatam laruatamque
pietatem haberent, neue virus suum, quod in patriâ effudissent, aliquandiu
occultarent, cuius rei exẽpla habemus in [l] Cerdone, [m] Valentino, [n] Marcione,
quorum primus ex Syria, alter ex Ægypto, tertius ex Ponto Romam venien-
[o] Tertul. cap. 1. aduersus Praxeam. tes, simulantes Catholicam fidem in Ecclesiam recepti sunt: in [o] Montano,
cui Anicetus Papa literas communicatorias, quasi veræ & sinceræ doctrinæ vi-
[p] Socrates lib. 4. cap. 11. ro dederat, quas adueniens Praxeas, qui summum Pontificem, de turbatis ab eo
Asiæ & Phrygiæ Ecclesiis edocuit, reuocare coegit: in [p] Eustatio Sebasteno
hæretico, qui Romam veniens à Liberio Pontifice dolosè communionem sur-
ripuit: plura alia proferre possem, sed quæ forte extra rem viderentur. Adde

solam

A ſolam rationem[a] Gregorij, quæ in omnibus peregrinis valere poteſt, *peregrini*, inquit, *plurimi etiam in minoribus ordinibus conſtituti † fortiores de ſe prætendiſſe honores ſæpè probati ſunt.*

[a] Greg. ſuprà.
† al. *ad fortiores honores prætendiſſe.*

XII. Appoſitum autem inſtituto noſtro exemplum profero ordinationis Origenis, quem virum tanta eruditionis gloriâ præditum, tanta ſanctitatis laude celebrem, qui tot annorum in ſcholâ Alexandrinâ cum orbis admiratione, & Antiſtitis ſui approbatione, abſoluto curriculo, confeſſionis etiam gloriâ celebris, non poterat, non Sacerdotio dignus videri: Itaque cùm, vt ait Hieronymus, [b] *Iam mediæ eſſet ætatis, & propter Eccleſias Achaiæ, quæ pluribus hæreſibus vexabantur, ſub teſtimonio Eccleſiaſticæ epiſtolæ Athenas per Paleſtinam pergeret, à Theoctiſto, & Alexandro Cæſareæ, & Hieroſolymorum Epiſcopis Presbyter ordinatus eſt*: qui tamen occulto recipiendæ ordinationis impedimento non

[b] Hieron. de ſcriptoribus Eccleſiaſt. in Origene.

[c] Can. Apoſt. 21. & 22.

B vacabat: Nam Canones [c] Apoſtolici eum, qui ſibi virilia amputaſſet, Clericum fieri, aut miniſtrare vetabant; Origenes [d] autem iuuenili impetu ductus, quò & caſtitatem tutius ſeruaret, & calumniandi cauſam Ethnicis adimeret, virilia ſibi abſciderat: quæ fortè occaſio fuerat, cur tamdiu ſine Preſbyteratus dignitate à ſuo Epiſcopo relinqueretur: Alexander autem & Theoctiſtus teſtimonium Demetrij ſequuti, quod ſecundùm antiquum morem peregrè proficiſcentibus dari ſolitum ſecum haud dubiè Origenes detulerat, in quo nulla, vt veroſimilius eſt, eius ordinandi cuiquam licentia concedebatur, nulla eidem pro Sacerdotali dignitate conſequendâ, teſtificatio ſuffragabatur; ſed eius duntaxat mores eruditioque, & exantlati pro Catholica fide labores commendabantur, laudabanturque, ſimplicius forſan quàm par eſſet (quantumcumque teſte Hieronymo [e] eo ſe teſtimonio Alexander tueretur, *quaſi iuxta Demetrij teſtimonium eum Presbyterum conſtituerit*) Origenem Preſbyterum conſecrarunt. Ex qua ordinatione variæ turbæ natæ ſunt: dum Demetrius Origenis irregularitatem notam facere compulſus, feruentius fortaſſe

[d] Euſeb. lib. 6. cap. 7. & Epiph. hæreſ. 64.

[e] Hieronym. de ſcript. Eccleſ. in Alexandro.

C quàm par eſſet aduerſus eum excanduit, quam ob cauſam videtur acrioribus verbis ab Hieronymo [f] pungi, à quo nempe *tantâ* in Origenem *debacchatus dicitur inſaniâ, vt per totum mundum ſuper eius nomine ſcriberet*: ex altera verò parte tum Origenes ipſe aduerſus Demetrium pro ſui defenſione armaretur, multique eius ſtudioſi inuidiam Demetrio conflare conarentur. Quæ priuatæ offenſiones [g] non ſolùm Valeſiorum, ſeu Eunuchorum ſectæ, verùm pertinaciæ eiuſdem Origenis, in ſuis erroribus tuendis occaſiones fortè fuerunt, quos nempe cùm vidiſſet à Demetrio, aliiſque [h] Epiſcopis damnatos, ratus ex inuidia & ſimultate Demetrij in ipſum eam damnationem proueniſſe, ipſorum defenſionem ex hac fortè cauſâ pertinaciùs amplexus eſt.

[f] Hieronym. ibid. in Origene.

[g] Epiph. hæreſ. 58.

[h] Hieronym. aduerſus Ruffinum lib. 1.

§. III.

Quis antiquitus Epiſcopus originis crederetur.

D XIII. Vnum autem ſedulò hîc obſeruandum venit, Epiſcopum originis eum ordinatiè exiſtimatum ab Antiquis, non qui Epiſcopus eſſet loci, à quo quis ordinandus eſſet, ſed in cuius quis diœceſi ſpirituali regenerationis lauacro in Eccleſiam receptus foret, cuius rei plurima ex Conciliis præſertim eruimus non contemnenda argumenta: Primum ex Concilio [i] Eliberitano diſertè id explicante his verbis, *omnes qui peregrè fuerint baptizati, eo quod eorum minimè ſit recognita vita, placuit ad Clerum non eſſe promouendos in aliena prouincia*: optimè profecto: cùm enim vitæ ante Baptiſmum actæ maculas Baptiſmus diluerit, irregularitateſque omnes ex crimine prouenientes ſuſtulerit; parum refert, quomodo quis ante Baptiſmum vixerit, ideoque vitæ poſt Baptiſmum actæ habenda præſertim ratio eſt. Quare peregrè baptizatos, de quibus qualiter poſt Baptiſmum vixerunt, non conſtat, ad Clerum non eſſe recipiendos Canon Eliberitanus ſtatuit. In cuius rei confirmationem Auguſtini, & aliorum qui ante Baptiſmum vitiorum infamiâ fœdati ſunt, exempla proferre poſſumus, quos tamen

[i] Concilium Eliberit. c. 24. refertur diſt. 98. c. vltimo.

per Baptismum mundatos benè de cætero viuentes, Ecclesia in Clericorum consortium lætanter excepit, sed de hoc aliàs. A

a Conc. Carthag. 5. can. 44. & Afric. c. 28.

XIV. Alterum argumentum petitur ex Concilio [a] Carthaginensi tertio, in quo habetur hic Canon, qui à nobis integer referendus est, quod & præsentem obseruationem, aliasque mox statuendas confirmet, *Epigonius Episcopus dixit: in multis Conciliis hoc statutum est, etiam nunc hoc confirmandum est vestra prouidentia, fratres beatissimi, vt Clericum alienum nullus sibi præripiat Episcopus præter eius arbitrium cuius fuerit Clericus. Dico autem Iulianum, qui ingratus est Dei beneficiis per meam paruitatem in se collatis, ita temerarium & audacem extitisse, vt eum qui à me baptizatus est, cùm esset puer egentissimus, mihi ab eodem commendatum, cúmque à multis annis à me aleretur, atque incresceret, hunc, vt dixi, baptizatum in Ecclesia mea per manus paruitatis meæ constat (idem in diœcesi Mapalensi lector esse cœperat immo annis fermè duobus legerat) nescio quo contemptu humilitatis meæ, idem Iulianus arripuit, quem dicit, quasi proprium ciuem sui loci * Vzaritani, me inconsulto vsurpare: nam & Diaconum illum ordinauit: hoc si liceat, pateat hæc licentia à vobis, beatissimi* B *fratres, sin minus tam impudens cohibeatur nè se misceat communioni cuiusquam. Numidius Episcopus dixit: si non postulata neque consulta tua dignatione id videatur feciſſe Iulianus, iudicamus omnes iniquè factum, atque indignè; quapropter nisi idem Iulianus errorem suum correxerit, & cum satisfactione eiusdem Clericum quem fuit ausus ordinare, reuocauerit tuæ plebi, contrà statuta Concilij faciens, contumaciæ suæ, separatus à nobis, excipiet iudicium. Epigonius dixit: ætate pater, & ipsa promotione antiquissimus, vt laudabilis, frater, & collega noster Victor, vult hanc petitionem generalem omnibus effici.*

* al. *Vssaritani*, vel *Vssanitani*, vel *Nazaretani*.

XV. Canon autem iste mihi videtur esse corruptus: ad cuius tamen intelligentiam obseruandum est, Diœcesim Mapalensem, in quâ Iulianus lector esse cœpisse dicitur, non hîc intelligi Episcopatum quendam Africæ, qui Mapalensis dicatur: præterquam quod enim nullus huius nominis legitur, si quis tamen huius nominis foret, non ad illum spectasset prædictus Iulianus, quem Epigonius vtpotè à se ordinatum, & Ecclesiæ sui Episcopatus, suscepto in ea C ministerio, addictum sibi vendicatur: Epigonius autem non Mapalensis Episcopus, sed Bullensis in prædictâ Synodo [b] subscriptus reperitur. Diœcesis ergo quemadmodum & in Conciliis Aurelianensi [c] quarto, [d] Agathensi, & alijs, ita & hîc pro oratorio, vel Ecclesia vici Mapalensis in Diœcesi Bullensi sitâ sumitur, in quâ Iulianus lectoris officio functus fuerit. Eâ tamen explicatione non omnes prædicti Canonis Carthaginensis nebulæ dissipantur. Itaque melius in Græco [e] Codice Canonum Ecclesiæ Africanæ hæc controuersia ab Epigonio narrata his verbis, *ἀναφέρω ἢ Ἰουλιανὸν ἀκρίσεως ἐπιχθέντα ὑπὸ τὰς ἐμὰς τῆς ἐμῆς βραχύτητος εἰς αὐτὸν σπουδάσαντα τοσαύτας τῷ θεῷ εὐεργεσίας, καὶ ὕτως ἀσπλάγχνως, καὶ τολμηρῶς διαχλυόμενον, ὥστε τὸν ὑπὸ νηπίας ἡλικίαν ὑπ' ἐμοῦ βαπτισθέντα, τὸν ἐξ ἐμοῦ πολλῷ ἔνδοιαν ἐξ αὐτοῦ ἀνδραποδέντα μοι, καὶ ὅτι πολλὰ ἔτη ὑπ' ἐμοῦ τραφέντα καὶ αὐξηθέντα, τὸν, ὡς εἶπον ἐν τῇ ἐμῇ Ἐκκλησίᾳ τῇ χειρὶ τῆς ἐμῆς μετριότητος βαπτισθέντα, καὶ διακόνου ἐν τῇ τῶν Μαπαλιτῶν παροικίᾳ ἀναγνώστην γενόμενον, καὶ ὅτι δύο ἔτη ἐκεισὶ ἀναγινώσκοντα. τοῦτον οὐκ οἶδα ποίᾳ, καταφρονήσει τῆς ἐμῆς μετριότητος ἁρπάσαι τὸν αὐτὸν Ἰουλιανὸν, καὶ λέγει πολίτην τοῦ διαφέροντος αὐτῷ Βαζαεντηνοῦ τόπου, καὶ ὅτι παρὰ τὴν ἐμὴν γνώμην τοῦτο κατεπιχείρησε. καὶ ὅτι, καὶ Διάκονον τοῦτον εἰχειροτόνησεν.* quæ Latinis verbis ita redduntur, *Refero autem Iulianum ingratè in tot per meam paruitatem congesta in eum beneficia se gessisse, & tam temerè & confidenter versatum esse, vt qui à tenera ætate à me baptizatus est, & qui propter multam inopiam mihi ab ipso adictus est, & qui multis annis à me nutritus, qui vt dixi in mea Ecclesia meæ mediocritatis manu baptizatus est, & in Mapalitanorum parochia Lector factus est, & duobus iam annis illic legit, eum, nescio quonam meæ mediocritatis contemptu surripuit ipse Iulianus, & dicit eum esse ciuem loci Vasanitani ad eum pertinentis, eoque præter meam sententiam vsus est: cum enim Diaconum ordinauit.*

b Vide subscript. Conc. Carth 3.

c Aurel. 4. c. 35.

d Agath c. 54.

e Cod. can. Eccles. Afric. can. 54. tomo 1. Concil. 58. apud Balsam. 59. apud Zonaram.

XVI. Quibus verbis triplici titulo sibi creptum restitui petit Clericum, primò titulo Baptismi, quod ab ipso baptizatus esset: secundò domicilij, quod multo

A multo tempore cum ipso habitasset, & ab ipso nutritus fuisset: tertiò ordinis atque officij, quod ab eodem ordinatus esset Lector, quo munere iam per duos annos in Mapalitanorum parochiâ sibi subdita (vt explicant [a] Zonaras & [b] Balsamon, & Canonis verba quæ ab ipso hunc ordinatum ostendunt, significare videntur) perfunctus fuisset; addit quartum [c] Balsamon, quod de Iuliani voluntate eum excepissent, ex quâ additione in Constantinopolitanorum Ecclesiæ Synodo aliquos intulisse refert, non posse aliquem Clericum ex alio loco oriundum ordinare, nisi de consensu Episcopi loci illius ex quo oriundus sit: ideoque adiecisse dicebant Epigonium se Iuliani voluntate eum accepisse. Verùm cùm nondum baptizatum eum Epigonius accepisset, commendante Iulio, commendatio Iuliani ad Clericatum minimè spectabat: ideoque non videtur hoc titulo sibi quidquam vendicasse Epigonius, sed hoc tantum ex abundantia adiecisse, sicut & quod inops fuisset, & ab ipso nutritus esset, ex quadam abundantia adiecit, ad ingratitudinem Iuliani exaggerandam. Iis ergo tribus, quos B nempe adduximus, titulis, Clericum suum repetebat, tertium verò præsertim vrgebat: vnde de hoc solùm præfatus est, & de hoc solum vniuersim confirmando Concilium rogauit, hunc quoque solùm Synodus probauit, quæ cùm Iulianum ex Numidij sententia corripiendum censuissent, ex Victoris postea suffragio, quod Epigonius retulit, vniuersim obseruandum edixit, nequis Clericum ab aliquo Episcopo ordinatum sibi vendicare auderet.

[a] Zonaras in c. 58. Cod. can. Afric.
[b] Balsamon in c. 59.
[c] Balsamon ibid.

XVII. Tertium argumentum petitur ex iis S. Paulini Nolani Episcopi, quæ habentur in epistola eius ad Alipium, verbis, [d] *Quod enim indicasti iam de humilitatis nostræ nomine apud Mediolanum te didicisse, cum illic initiareris; fateor curiosiùs me velle condiscere, vt ex omni parte te nouerim, quo magis gratuler, si à suscipiendo mihi patre nostro Ambrosio vel ad fidem initiatus es, vel ad Sacerdotium consecratus: vt eundem ambo videamur habere auctorem: Nam ego, etsi à Delphino Burdegalæ baptizatus, à Lampio apud Barcinonam in Hispania, per vim inflammatæ subito plebis sacratus sim: tamen Ambrosij semper & dilectione ad fidem nutritus sum, & nunc in Sacerdotij ordine confu-* C *eor. Denique suo me Clero vendicare voluit, vt etsi diuersis locis degam, ipsius Presbyter censear.* Ex quibus verbis tria eruuntur in præsenti quæstione maximè notanda: primum quod mox à nobis fusiùs confirmabitur, parum aliquando curasse hanc legem Episcopos de non ordinandis iis qui aliunde oriundi essent, sed peregrinos nonnunquam & à se non baptizatos, boni nominis, & cognitæ virtutis, plebe petente atque vrgente, ordinasse. Alterum, quod obscurius est, aliquos Clericos repertos fuisse, qui ab vno Episcopo baptizati, ab altero ordinati, ab aliquo alio tanquam proprij, suarumque Ecclesiarum Clerici vendicarentur, quod proprium erat eorum, qui per vim ordinati fuissent, & in ordinatione suâ profiterentur se Ecclesiæ Episcopi illius à quo fuissent ordinati, addici nolle, vt possent quem vellent Clericum eligere, eique annuente illius Cleri Episcopo adcenseri possent: eoque modo Paulinus ordinatus fuerat, vt ex ipsius testimonio in Epistolâ ad Seuerum patet, [e] *nam*, inquit, *ea conditione in Barcinonensi* D *Ecclesia consecrari adductus sum, vt ipsi Ecclesiæ non alligarer, in Sacerdotium autem Domini, non etiam in locum Ecclesiæ dedicatus:* sed hac de re iterum mox dicemus. Tertium, quod huic loco magis conuenit, in ordinatione cuiusuis Clerici, habitam fuisse rationem Episcopi à quo quis baptizatus fuisset; aliàs enim frustra Delphini, à quo baptizatus erat, mentionem feciisset Paulinus, nisi non obstante eo quod obstare aliquando solebat, se ab Ambrosio in Clerum Mediolanensem, non à Delphino, aut eius successore in Burdegalensem vendicatum significare vellet: quemadmodum non obstantibus regulis Ecclesiasticis de non vendicando Clerico alieno, ipse se ab Episcopo Barcinonensi Presbyterum creatum, Clericum tamen Mediolanensem fuisse scribit; vnde, cùm ibi Delphini Burdegalensis meminerit, quod ab eo baptizatus sit, non quod in eius ciuitate Burdegalâ (è quâ tamen oriundus erat) natus sit, in ordinatione non tam Episcopi loci, in quo quis natus, quàm à quo baptizatus quis sit, haberi rationem ostendit, quod quidem piè ac religiosè sancti illi Patres sentiebant, vt eam potius patriam nostram esse ducerent, quæ nos immortalitati genitos æternæ lucis

[d] Paulinus epist. ad Alipium quæ est 35. apud Augustinum, quadragesima verò quinta inter ipsius epistolas.

[e] Paulinus epist. 6. ad Seuerum.

obtinendæ capaces primum videret, quam quæ mortales breui lucis vsurâ fruituros exciperet: eam potius nostram ciuitatem habendam iudicarent, in qua spiritaliter geniti essemus, primumque inter Ecclesiæ membra adscripti, digni reddîti qui in beatorum societatem transcriberemur, quàm eam in qua primum ad vitæ carnalis vsum effundimur, cuius ciues efficimur, cuius iuribus tanquam peregrini & aduenæ perfruimur: quam ipsorum sententiam secutus Francorum Rex S. Ludouicus cum Pisciaci baptizatus fuisset, Pisciacensem se sæpè inscripsit. A

§. IV.

Vtrum Episcopi originis consensus semper antiquitus necessarius habitus sit siue in ordinatione Laicorum in Clericos, siue quorumcumque in Episcopos.

B

XVIII. Verùm non semper Episcopi originis siue loci in quo quis baptizatus esset, siue in quo in lucem primum editus, habitâ fuisse rationem, tum Concilij [a] Arauzicani primi citati canon ostendit: tum exempla plurima demonstrant. Concilium quidem Arauzicanum postquam de non promouendo Clerico alterius Diœcesis sine consensu Episcopi sui legem confirmauit, Laicos aliarum Diœceseon ordinari permittit sequenti Canone, [b] *si qui autem alienos ciues aut alibi consistentes ordinauerint, nec ordinati in vllo accusantur aut ad se eos reuocent, aut gratiam ipsis eorum impetrent, cum quibus habitant*, quibus verbis ostendit obligari Episcopos, qui alienos ciues ordinarint, dummodo ipsi in nullo accusentur, nec vllum crimen vel impedimentum canonicum ab eorum originis Episcopo, vel alio eis obiiciatur (quo casu à Clero deponi deberent) obligari, inquam, vt vel in Clericorum suorum numerum eos recipiant, vel eos ab Episcopo in cuius Diœcesi habitant, recipi procurent, ne scilicet vagantes, & acephali remaneãt. Quare cùm Concilium Episcopos alienâ è ciuitate oriũdos ordinantes non reprehendat, sed cùm Laicorum ab Episcopis alienæ ciuitatis ordinationem tanquam vsitatam, & ordinariam proponat, cum eandem tanquam ratam minimèque vitiosam comprobet, taliterque ordinatos à ministerio Ecclesiastico minimè vacare, à Clero non arceri velit, sequitur Concilij istius Patres sensisse licere alienos ciues ab Episcopis ordinari. Innumera verò exempla hanc consuetudinem ostendunt, vt enim taceamus Origenis Alexandrini, & Alexandriæ baptizati, & Paulini patria Burdegalensis, & à Delphino Episcopo Burdegalensi baptizati supra memorata exempla, quorum hic à Lampio Episcopo Barcinonẽsi, ille ab Episcopis Palestinæ Presbyter sunt ordinatus est: omitto etiã tot Summos Pontifices è Græcia oriundos, qui vel Romæ baptizati, vel pro suprema Romani Pontificis auctoritate in Romanum Clerum allecti dici possunt, alios profero in quos excusationes istæ non cadant.

[a] Arauzic. 1. c. 8.

[b] Idem can. 9.

C

XIX. Martinus [c] Sabariæ in Pañonia natus, quem ex verbis Sulpitij Seueri probabiliter deducimus in vrbe Ambianensi baptizatum, cùm ad Hilarium, rejectâ posteà militiâ, testimonio eiusdem Seueri ac Paulini; primum accessisset, *tentauit idem Hilarius imposito Diaconatus officio sibi eum arctiùs implicare, & ministerio vincire diuino*: sed cùm istud onus ex humilitate refugeret, Exorcistam creauit, eiusque ipse se Clericũ gessit, adeò vt ei ab exilio reuertenti, Romam vsque occurreret, & cum eo ad vrbem Pictauiensem rediret. Quâ narratione compertum habemus, Clericum quidem ab Episcopo ordinante vendicari, & suæ Ecclesiæ addici: patriam autem vel baptismalem locum in ordinatione minimi tunc momẽti visa fuisse. Hoc primum exemplum proferimus, iam cætera prosequamur: primumque [d] Epiphanij, qui apud Cyprũ Constantiæ, quam alij Salamina vocant, Episcopus ordinatus est: alterum Hieronymi, [e] qui Stridonis oppido natus in Dalmatia, Romæ probabiliter creditur baptizatus, à Paulino Antiochiæ Episcopo Presbyter ordinatus est; tertium, Pauliniani eius fratris, [f] quiab Epiphanio Cypric: quartum, Ephrem [g] Diaconi Syri, quem aliqui à Basilio

D

[c] Seuerus Sulpitius vitæ S. Martini cap. 2. Ex cap. 4. Paulinus lib. 1. vitæ S. Martini.

[d] Lege vitam S. Epiphanij tomo 2. eius operum.

[e] Vide Hieronym. vitam & epist. eius 57. 58. & 61.

[f] Vide ep. 60. Epiph. inter epist. Hier. & epist. 61 Hieronym. ad Pammach.

[g] Amphilochius in vita Basilij, & alij.

Digitized by Google

A Baſilio Preſbyterum creatum ferunt: quintum, Auguſtini, [a] qui patria Tagaſtenſis, Mediolani baptizatus, à Valerio Hipponenſi Preſbyter ſacratus eſt; ſextum, Alexandri, [b] qui ex Curia, & Senatu Cyrenenſis, vitam ſolitariam profeſſus Diaconatu dignus habitus, à Ioanne Chryſoſtomo Baſinopolis poſteà Epiſcopus creatus eſt: ſeptimum, Piniani, [c] nobilis Romani, qui cùm Hipponem regium Auguſtini viſitandi causâ primùm acceſſiſſet, à populo iurare coactus eſt, Clericatum ſe in alia Eccleſiâ non recepturum: octauum S. Patritij, [d] qui ex S. Martini Turonenſis ſorore natus, & nobili Britanno, ab eodem Martino Clericus ordinatus, quadriennium ſub eius inſtitutione tranſegit, inde à S. Germano Antiſſiodorenſi literis ſacris imbutus, & Diaconus factus, à Celeſtino primo Antiſtes conſecratus, in Scotiam & Hiberniam Euangelij prædicandi gratiâ miſſus eſt: nonum Fulgentij, [e] qui in Leptenſi ciuitate natus, & baptizatus, à Victorum Epiſcopo, quo eum ſibi arctiùs deuinciret, Sacerdos ordinatus eſt: decimum, V Valfridi Angli, [f] quem Delphinus Lugdunenſis in Cleri-

B cum attondit: vndecimum, Euagrij ‖ Ægyptij, quem Gregorius Nazianzenus Conſtantinopoli Diaconum ordinauit: duodecimum, S. Maioli [h] Archiepiſcopi Mediolanenſis, de quo Ennodius.

Maiolus extremæ potator Tygridis vndæ,
Qui iubar in mediis viderat hoſpitiis.
Quem labor in proprio Lyciæ ſolidauerat axe.

Quem tamen in Clerum primum Mediolanenſem allectum Archiepiſcopum poſteà aſſumptum fuiſſe, ex eodem Ennodio conſtat: decimumtertium, Euſebij [i] Epiſcopi Mediolanenſis, de quo idem Ennodius,

Euſebius Ligurum ſucceſſit finibus hoſpes
Ignotæ tractus plebis amicitiâ:
Gratus erat, ſocio Titan quos reſpicit ortu
Flammigero lymphas vertice decutiens.

C Quid plures alios enumerem, qui ferè innumeri ſunt, quorum aliquos adiungemus, vbi de ignotis & peregrinis non ordinandis diſſeremus, quibus adde in diſceptatione inter [k] Auguſtinum, & Seuerum pro Timotheo Clerico, de quâ infra, non diſputatum ab iis cuius patriæ hic eſſet, ſed à quo ordinatus: adeò nempe patriæ minor ab iis in ordinatione ratio habebatur.

[a] Poſſidius in vita Auguſt. & Auguſtinus in libris Confeſſ.
[b] Synefius ep. 66. Theophilo.
[c] Auguſt. ep. 225. de ordinat. Piniani.
[d] Vide Polich. lib. 4. cap. 29. Girard. Silu. in topogr. Stigebert. in Chron Florileg. ad an. 491
Probum in vita S. Patritij, & alios.
[e] Auctor vitæ S. Fulgentij apud Sur. 1. Ianuar.
[f] Beda lib. 5. cap. 10.
‖ Socrates lib. 5. cap. 18.
[h] Ennodius in Panegyr. de venerabilis Maioli ſucceſſione.
[i] Ennodius in Panegyr. de amico Domini Euſebio Pontif.
[k] Auguſtinus epiſt. 240. & 241.

§. V.

Cuinam ergo antiquitus Epiſcopo adſtricti pro ordinatione recipiendâ forent Clerici, magis explicatur.

XX. Religioſius ergo, & accuratiùs ſeruabatur, nè quem vllus Epiſcopus ab alio Epiſcopo conſecratum, ſibique per ordinationem vendicatum, &, vt ſuprà diximus, illigatum, ad altiorem gradum promouere auderet, cùm enim, vt poſteà fuſiùs docebimus, hæc regula Eccleſiaſtica ſeruaretur, (quam cum [l] Gentiano Herueto exiſtimo totius diſciplinæ Eccleſiaſticæ reſtaurandæ baſim, ac ſummam) ne quis abſolutè, id eſt ſine titulo Eccleſiaſtico ordinaretur, neve quis titulum, cui adſcriptus eſſet, vnquam niſi conſentiente Epiſcopo ſuo deſereret, hinc fiebat, vt Clericum ab aliquo Epiſcopo ordinatum nullus alius Epiſcopus ſibi arrogare poſſet, nullus ab Eccleſiâ ſuâ remouere, nullus alteri addicere præſumeret. Hinc tot Canonibus, tot Eccleſiaſticis ſegibus cautum ſupra vidimus, ne quis alienum Clericum aut recipere, aut ordinare, aut occultare auderet, quibus alias, vbi de titulo Eccleſiaſtico agemus, adiungere nobis licebit. Hinc tot pœnis, tot cenſuris, tam ordinantes alienum Clericũ, quàm ordinatos ab alieno Epiſcopo, alio ſcilicet ab eo à quo primum in Clerum allecti ſunt, perculſos ſupra legimus, cùm nullam in ordinantes alterius ciuitatis laicum, inflictam pœnam legamus: ſolummodo ordinationem irritam, ſicut & iudicationem ab eo qui alterius parochianum ordinarit, aut iudicarit, declaratam aduertimus in dubiis quibuſdam Calixti & Iulij primi epiſtolis; quæ ta-

D

[l] Gentianus Heruetus orat. habita ad Archiepiſcopos & Epiſcopos Franciæ.

men declaratio hanc interpretationem patitur, vt, quandiu alterius est parochianus, ab Episcopo ordinari non possit, vbi verò habitatione diuturnâ parochianus Episcopi alicuius loci effectus fuerit, possit ab eo ordinari: sicut ob minus diuturnam habitationem, non dubium est, quin ab Episcopo diuerso ab Episcopo originis suæ quiuis iudicari possit. A

XXI. Cùm autem ob stabilitatem Ecclesiastici tituli, & obligationem vniuscuiusque Clerici ad suam Ecclesiam, lex ista de non recipienda vlterius promotione ab alieno Episcopo præsertim sanciretur, hinc qui in ordinatione professus fuisset, se Ecclesiæ Episcopi, à quo ordinaretur, addici nólle, ab alio Episcopo vlterius promoueri, & vendicari poterat; quomodo Paulinum suprà à Lampio Barcinonensi Episcopo ordinatum, iure tamen nec iniuria ab Ambrosio Mediolanensi vendicatum vidimus: cui affine est illud quod de Priniano refertur, cùm iurare paratus fuisset, se, si inuitus in Hipponensi ciuitate ordinaretur, continuò discessurum: quod iuramentum illicitum nequaquam censuit [a] Augustinus, sed ob eam tantum rationem illud repudiauit, quod ei videretur vehementior populi Pinianum ad Presbyteratum petentis dolor post hanc iurationem magis esse metuendus. Sic etiam Hieronymus [b] à Paulino Antiocheno Presbyter ordinatus, Antiochenum se Clericum negat, quia in ordinatione suâ nullius se Clero addicendum protestatus fuerat. B

[a] Augustinus epist. 215. Albinæ.
[b] Hieronym. epist 61.

XXII. Hinc etiam, quia suscepti ordinis functio quædam videtur esse Clericatus professio, & suscepti ministerij voluntaria, vt dicunt, ratihabitio, sedulo prospiciebatur, num officium minorum ordinum ordinatus exercuisset, num quis v.gratiâ, in Ecclesia legisset: si enim minorum ordinum officia in parochia seu Diœcesi Episcopi aliquis obiuisset, strictiori huic Ecclesiæ vinculo alligabatur. Quapropter Epigonium [c] suprà Clericum suum reperentem allegasse legimus eum biennio in Mapalitanorum suæ Diœcesis Ecclesiâ sacras literas legisse. Concilium quoque [d] Mileuitanum primum ob eandem causam Canonem istum edidit, *placuit vt quicúmque in vnâ Ecclesiâ vel semel legerit* (sic enim restitui debet ex originali corruptus apud Gratianum Canon, apud quem loco vocis istius *legerit*, habetur, *eligitur*, quasi verò Clericos pluries eligi necessum sit, aut non semel eligantur) *ab alia Ecclesia ad Clericatum non teneatur.* Quem Concilij Mileuitani Canonem sequitur [e] Africanum iisdem omninò verbis, præterquam quod voci *legerit*, hæc verba, *suscepto officio*, præmittat, vt significetur nihil cuiuis officere, si ante susceptum officium legat, sed solùm si suscepto officio legerit. Codex tamen Græcus [f] Carthaginensium Conciliorum hoc solum habet, *κὰν ἅπαξ ἀναγνῶ*, *si vel semel legerit*, quæ mihi probatior videtur esse lectio: cùm iis temporibus non solerent alij legere, quàm qui ad hoc officium designati & deputati essent. Quem Canonem putat Balsamon contra eos militare, qui ex eo quod quis Clericalem Tonsuram duntaxat ab aliquo Episcopo accepisset, negabant eum ita astringi huic Episcopo, vt ab alio non posset ordines suscipere: contra quos putat [g] Balsamon hunc Canonem editum, quo definiretur, vt qui vel semel in Tonsuræ susceptione pro formâ lectionis recitari solitam epistolam ad Timotheum recitasset, is Episcopo eiusque Ecclesiæ addictus videretur: ideoque minus probat aliorum (quam amplexus est [h] Zonaras) explicationem, qui dicebant hoc Canone feriri eos, qui licet ab aliquo Episcopo ordinati essent: tamen si vel semel legissent, vel numquam, liberos videri vt ab alio Episcopo ordinari possent; eò quod Canones, qui id vetare videantur, loquantur tantum de iis qui diu in officio suscepto ministrarunt. Balsamonis autem sententiam probare possumus, quia Canones ordinatos ab aliquo Episcopo clarè docent non ordinandos ab alio, nihil ergo refert siue legerit quisquam ordinatus, siue non legerit in Ecclesiâ, sed solâ Tonsuræ susceptione, quâ Clericus efficitur, Episcopi quoq; qui promouit Clericus efficitur: verùm probabilior est interpretatio, iuxtà quâ de lectione Lectoribus propriâ hic Canon intelligitur, ità tamen vt hæc non sit vnica, vel potissima ratio, ob quam ordinatus Episcopo suo addictus sit, sed pro signo proferatur collatæ ordinationis, & assensus liberi atque voluntarij, quem ordinationi quis adhibuit, quibus C D

[c] Conc. Carthag. 3. c. 4. vide suprà.
[d] Concil. Mileuit. 1. c. 15.
[e] Afric. cap. 57.
[f] Codex Cõc. Carthag. can. qui xemo 1. & alibi 91. est apud Balsam. autẽ 93. apud Zonar. 97.
[g] Balsamon in dict. c.
[h] Zonaras eundem.

duobus

A duobus mutua inter Episcopum ordinantem, & Clericum ordinatum charitatis & obedientiæ necessitudo stringitur. Iis autem omnibus annuit [a] Chalcedonensis Synodus, quæ non simpliciter Clericos, sed Κληρικοὺς εἰς Ἐκκλησίαν πλουῶντας, *Clericos Ecclesiæ ministrantes*, ab alio Episcopo vetuit ordinari, alios fortè qui non ministrassent, quod ordinationi dissensisse præsumerentur libertati suæ relinquens, quod nempe æquum non esset, vt quis sine suâ voluntate alterius imperio illigaretur.

[a] Chalced. c.20.

XXIII. Iuxtà quæ decreta Augustinus [b] Timotheum, qui pluries in Ecclesiâ sibi subditâ legerat, Subdiaconum queritur ordinatum præter ipsius consilium, & voluntatem, discessum ipsius damnat, eiusdemque, qui iurasset apud Seuerum Episcopum se mansurum, illicitum iuramentum esse ostendit, nec obligatorium; ad sedandam tamen Timothei conscientiam ab eodem Seuero resoluendum orauit, quod facilè fieri posset, si eum à se ipse dimitteret, vt non Timotheus à Seuero discedere, sed ab ipso dimitti videretur. In hac autẽ controB uersiâ, pro disciplinæ Ecclesiasticæ circa Lectores procurandæ studio, non minus amico stilo, quam maturo iudicio hæc ad propositum obseruanda rescripsit: [c] *Ego autem frater Seuere, causam meam iudicio tuo dimitto, certus sum enim Christum habitare in corde tuo: per quem te obsecro, vt ipsum consulas, tuæ menti sibi subditæ præsidentem: Vtrum homo, qui in Ecclesia meæ dispensationi credita iam legere cœperat, & non semel, sed iterum, & tertiò, apud Subsanam, & Presbytero Subsanensis Ecclesiæ comitatus, & apud Turres, & apud Cisan, & apud Verbalis legerat, non fuisse Lector possit, aut debeat Lector iudicari. Et sicut nos, quod posteà nobis inuitis factum est, Deo iubente correximus: sic & tu quod prius te nesciente factum est, eodem iubente, similiter corrige. Neque enim vereor, ne tu parum intelligas, quantus aditus aperitur ad dissoluendum ordinem Ecclesiasticæ disciplinæ, si alterius Ecclesiæ Clericus, cuicumque iurauerit, quod ab ipso non sit recessurus, eum secum esse permittat, ideò se facere affirmans ne auctor sit eius periurij: cùm profecto qui hoc non sinet; nec illum apud ipsum remanere permittat, quia de se non de altero iurare potuit,*
C *ipse pacificam regulam sine aliqua reprehensione ostendit.*

[b] Augustinus epist. 140. & 141. ad Seuerum.

[c] Idem epist. 140. cit.

§. VI.

Exceptiones, ob quas Clericus ab alieno Episcopo ordinari poterat.

XXIV. Exceptiones autem ob quas nimirum Clerici ab aliquo Episcopo ordinati, ab alio ad altiores gradus promoueri possent, præter superius assignatas variæ erant: Prima hæc erat, si vacantes essent Ecclesiæ, & ab hostibus deuastatæ eæ Prouinciæ in quibus ipsi ordinati erant: Nam quemadmodum in eo casu [d] Episcopi istarum Prouinciarum ad alias Ecclesias vocari consueuerant, vt suprà notauimus, ita & Clericos earumdem Ecclesiarum aliis Ecclesiis addici æquum erat, ne vel in suscepto ministerio otiosi esse sinerentur, vel acephali diutius remanerent: hos ergo excipit Chalcedonense Concilium, [e] *εἴ τινες ἀποD λέσαντες τὰς ἰδίας πατρίδας διὰ ἀνάγκης εἰς ἄλλην Ἐκκλησίαν μετῆλθον, qui proprias amittentes patrias, seu prouincias, ex necessitate ad aliam Ecclesiam transierunt*: reliquos autem ab aliis ordinatos, sicut & ordinantes seuerâ excommunicationis sententiâ constringit, donec Clericus ad Ecclesiam suam reuersus fuerit. Id tamen postea passim ab omnibus inferioribus Episcopis minimè præsumptum fuisse, nisi accedente suprema auctoritate, ostendit illa Gregorij [f] primi epistola, quâ Fortunato Episcopo Neapolitano eiusmodi Clericum pro suâ Ecclesiâ petenti ita respondet, *Fraternitatem tuam à nobis petisse recolimus, vt Gratianum Ecclesiæ Venafranæ Diaconum tuæ concederemus Ecclesiæ ordinandum, & quoniam nec Episcopum, cui obsecundare, nec propriam habet Ecclesiam, hoste scilicet prohibente, quo suum debeat ministerium exhibere, petitionem tuam non præuidimus differendam. Idcirco scriptis tibi præsentibus eum necessariò diximus concedendum habituro licentiam Diaconum illum, nostrâ interueniente auctoritate, Ecclesiæ tuæ, Deo propitio constituere Cardinalem.*

[d] Suprà sect. præsenti cap. 2. art. 2. §. 5. num. 16.

[e] Cõc. Chalced. c. 20.

[f] Greg. lib. 5. epist. 11. Fortunato Neapolitano.

XXV. Altera fortè erat, cum quis ex alieno Clero ad Episcopatum raperetur: nam ad hoc vt aliqui ex alieno Clero, & ab Episcopis alterius Prouinciæ ordi-

nati, in aliâ Prouinciâ ad Epîscopalem dignitatem promoueri posſent, non habitam fuisse semper huius conceſſionis rationem plura exempla oſtendunt eorum, qui in alienâ Prouincia degentes ad Epiſcopatum rapti ſunt, continuóque conſecrati: quorum fortè rapientium zelus excuſari potuit, præſertim vbi diuinæ voluntatis indicia plurima affulgerent: vel Metropolitani, ſeu Primatis, cæterorumque eiuſdem Prouinciæ Epiſcoporum auctoritas accederet: quod in Fulgentio Leptenſi ciue, in Victorum regione Preſbytero ad Ruſpenſem Eccleſiam regendam rapto; in Martino Pictauienſis Eccleſiæ Clerico ad Turonenſem Epiſcopatum euecto, & aliis paſſim notabis. Ceſſionem tamen Epiſcopi proprij requiſitam, vt legitimè Antiſtes aliquis ex Clerico electus cenſeretur plurima oſtendunt. Primum, quod in Concilio [a] Carthaginenſi tertio, & [b] Africano, Aurelius Epiſcopus tanquam prærogatiuam ſuæ ſedis expoſcat, vt vacantibus Eccleſiis de quacumque Eccleſiâ Epiſcopos prouidere poſſet, reluctanteſque fortè ſibi ſubditos Epiſcopos (nullos autem ſe reluctantes expertos fuiſſe aſſerit) poſſet cogere, vt Clericos ſuos poſtulatos ad Epiſcopatum cederent, quæ prærogatiua ipſi pro ſedis ſuæ dignitate firmata eſt: at ſi nullum ius penes Epiſcopos fuiſſet Clericos ſuos ad Epiſcopatum poſtulatos concedendi, vel dimittendi, fruſtrà hoc ſibi priuilegium expetiiſſet Aurelius Carthaginenſis: fruſtra quoque (quod [c] tamen ſibi in more poſitum eſſe ait) in eo caſu conueniſſet Epiſcopum eius Clerici, qui expetitus fuiſſet, eique inculcaſſet, quod eius Clericus ab aliqua Eccleſia in Epiſcopum poſtularetur. Alterum, quod [d] Gregorius Magnus hanc ceſſionem neceſſariam eſſe inſinuet, tum epiſtolâ iſta ad Cyprianum Diaconum, quâ ei electionem Ioannis Archidiaconi Catanenſis Eccleſiæ in Epiſcopum Neapolitanum eâ conditione commendat, & iis verbis, *quod ſi factum fuerit, etiam frater & Coëpiſcopus noſter ei Leo ceſſionem præſtare debebit, vt liber ad ordinandum poſsit inueniri*: tum aliâ ad eundem Cyprianum epiſtolâ, quâ Leonem gratanter eundem Ioannem ceſſiſſe teſtatur, apud quem proinde agi vult, vt ei proprium Catanenſis Eccleſiæ Preſbyterum cedat, ne in nouam Eccleſiam omni ope deſtitutus ingrederetur: tum etiam ea, quâ Ioannem Epiſcopum, quid agendum eſſet in electione Antiſtitis Anconitanæ Eccleſiæ monet, vbi inter cætera hoc ipſi præſcribit, [e] *Florentio autem Diacono Raucunari ſi nullum, ſicut diximus, crimen eſt quod obſiſtat, apud Epiſcopum eius agi neceſſe eſt, vt ei debeat ceſsionem concedere: non tamen ex noſtro mandato, vel edicto, ne contrà ſuam voluntatem eum cedere videatur.* Adeò nempe verebatur Gregorius, ne aliena cuiuſquam iura peruadere videretur, aut auctoritati Epiſcoporum in ſuos, vel minimum officere; vt nollet videri imperaſſe, vel conſuluiſſe alicuius Clerici ordinationem, qui in alterius poteſtate eſſet, vel poſtulati ceſſionem ſuo nomine peti, ne petentis auctoritati donaretur, quod æquitati concedendum nequaquam iudicaretur. Tertium, quod Hincmarus Remenſis à [f] Frodoardo referatur, *Epiſcopis Diœceſeos Eccleſiæ Senonicæ ſcripſiſſe pro electione Anſegiſi Remenſis Diœceſeos Monachi ad Epiſcopatum Senonicum, conſenſum ſuum in ipſius admittens ordinatione.* Quartum, quod inter epiſtolas [g] Gerberti vnam Adalberonis nomine ſcriptam legamus, ex quâ apertè patet Clericos ad Epiſcopatum in alia Prouincia electos, ab Epiſcopo Eccleſiæ, cui addictus erat, licentiam obtinere debuiſſe. Tam arctum ergo vinculum erat, quo Clericus Eccleſiæ ſuæ, & Epiſcopo, à quo ordinatus fuerat, adſtringebatur, vt nec poſtulatione eius ad apicem Eccleſiaſticæ dignitatis ſolueretur: vt non minus Epiſcopo ſuo Clericus, quàm Abbati Monachus illigatus videretur; ideoque quemadmodum [h] Monachus ſine Abbatis conſenſu ad Epiſcopatum legitimè nequit promoueri, ità nec Clericus ad eandem dignitatem ſine voluntate Epiſcopi ſui ritè poſſet aſcendere.

XXVI. Tertia ratio ob quam aliqui ab alieno Epiſcopo ordinabantur, erat præſumpta Epiſcopi proprij voluntas, ex quâ Clericos alterius diœceſis ab aliis Eccleſiis interdũ ordinatos cõperimus, ſupra diximus [i] Origenem eo fere modo ordinatum, qui cùm vitæ ſuæ, & morum à ſuo Epiſcopo laudatrices, ac commendatrices epiſtolas gereret, ab Epiſcopis Paleſtinæ ex præſumpta Epiſcopi ipſius

[a] Carthag. 3. c. 45.
[b] Et Afric. c. 22.
[c] Ibidem.
[d] Greg. lib. 4. indict. 15. epiſt. 19.
[e] Greg. lib. 14. indict. 7. epiſt. 6.
[f] Frodoardus lib. 3. hiſtor. Remenſis cap. 23.
[g] Gerbertus epiſt. 57. & 58.
[h] 18. quæſt. 2. c. quam ſit. §. nullus. 21. q. 1. c. ſi quis Monachus, & aliis.
[i] Suprà §. 2. num. 12.

Digitized by Google

A ipſius voluntate ordinandus eſt. De Epiphanio quoque infra dicemus, quem alienæ parœciæ Clericos ordinaſſe hiſtorici [a] referunt: hocque ſibi mutuo Cypri Epiſcopos libenter conceſſiſſe ipſe [b] teſtatur: quam malè tamen hæc ipſi ceſſerint docent Ioannis [c] Hieroſolymitani ob id aduerſus eum, querelæ, & [d] Chryſoſtomi accuſationes. Hoc tamen exemplo fretus Vrbanus ſecundus, indulgendum cum iis putauit, qui ab alieno Epiſcopo ordinati fuerint, & ab Epiſcopis ſuis in eo quem malè adepti ſunt gradu recipi poſſe (ſi inculpatæ vitæ fuerint, aliáſque canonicè eum gradum obtinuerint) iam tunc Clericorum in ſuis Eccleſiis ſtabilitate concuſsâ, permiſit, quos ſtrictiori vigente diſciplinâ Eccleſiaſtici Canones alij quidem excommunicationis, alij ſuſpenſionis ſententia feriebant. Sic ergo loquitur Vrbanus Pontifex, [e] *Lugdunenſis parochiæ Clericos, quos contra ſtatuta canonum ab alterius parochiæ Epiſcopis ordinatos literarum tuarum ſignificatione monſtrati, cum gradum ſuorum honore recipere religionis tuæ prudentia poterit: ſi eos aliàs canonicè, & ſine prauitate aliquâ ordinatos conſtiterit: ſi tamen proba-*
B *bilem vitam id indulgentiæ perſpexeris promereri. Legimus quippe S. Epiphanium Epiſcopum ex Diœceſi S. Ioannis Chryſoſtomi quoſdam Clericos ordinaſſe, quod Sanctus vir omnino non feciſſet, ſi eis detrimentum fore perpenderet. Quos igitur recipiendos moderatio tua arbitrata fuerit, iniunctâ ſatisfactionis gratia propter Eccleſiam, quam offenderunt, congruâ pœnitentiâ, miſerationis intuitu, in ſuo quemque honore recipies: ſalua in omnibus Canonum Sanctorum diſciplina.*

[a] Socrat. lib. 6. ca. 13. Tripart. lib 10. cap. 11. Nicepb. lib. 13. cap. 21.
[b] Epiph. epiſt. aduerſus errores Ioannis Hieroſolym. inter epiſtolas Hieronym. 60.
[c] Vide Hieronym. 61.
[d] Vide Socratem ſuprà.
[e] Vrbanus 2. Hugoni Lugdunenſi 9. q 3. c. Lugdunenſis.

XXVII. Poterat & Vrbanus Auguſtini [f] in eodem crimine moderationem in exemplum adducere, qui Timotheum ab alieno Epiſcopo ordinatum monendo correxiſſe contentus, in ſuo gradu ſe eum recipere paratum oſtendit: Preſbyterum quoque (vici, ni fallor, Subſanenſis) & Verinum, per quos vt ipſe ordinaretur, factum erat, obiurgando ſolum ſe correxiſſe profeſſus eſt: *cùm enim*, inquit, *omnes obiurgantibus nobis hæc omnia non rectè facta confeſsi ſunt, & vt ſibi ignoſceretur, rogauerunt: minus ſuperbè ageremus, ſi non crederemus eſſe correctos: neque enim*
C *agere poterant, vt facta non eſſent: ſed nec nos aliud obiurgando agebamus, niſi vt ſe malè egiſſe cognoſcerent, & dolerent:* verùm ſicut Auguſtini manſuetudo laudabilis eſt iniuriam Eccleſiæ ſuæ illatam libenter condonantis; ita Vrbani indulgentia, relaxatâ Eccleſiæ diſciplinâ, neceſſaria fuit, cuius temporis malitia minora diſſimulare cogebat, vt ſimoniæ & alia grauiora crimina ſeuerius plecterentur: qui tamen longè priores Vrbano ſecundo Pontifices acerrimi Canonum vindices fuerunt, imo & Vrbanus ipſe ſecundus, ſi in alia tempora incidiſſet, contra ordinatos à non propriis Epiſcopis, quorum ordinatio ex prædictis irrita à plurib. Conciliis declarata eſt, fortè minus indulgentes fuiſſent.

[f] Aug. epiſt. 140. ad Seuerum.

§. VII.

Rationes continens legis iſtius, quâ Clerici nonniſi ab Epiſcopis à quibus Clerici facti fuerant, ad cæteros gradus promoueri poterant.

D

XXVIII. Rationes autem, ob quas tantoperè cauebant antiqui Patres, nè Clericus ab alio, quam à ſuo Epiſcopo ordinaretur, variæ ex prædictis colligi poſſunt: potiſſimas verò ſtrictim collectas referimus. Prima ſit ſtudium pacis inter omnes Eccleſiæ Antiſtites ſeruandæ: pacis ſiquidem inter eos violandæ maximam occaſionem fore putabant, ſi eundem Clericum diuerſi ad ſe raperent Epiſcopi: alterque alteri Clericos, quibus inſtituendis, & formandis multã operam dediſſet, inuideret. Vnde Concilium [g] Carthaginenſe primum paci id conducere duxit, quod Epiſcopus alienum parochianum non vſurpet, & Concilium [h] Veneticum Clericos ab aliquo promotos, ideò ad ſuperiorem gradum ab alio euehi prohibet, *ne concordiam fraternam iniuria violata contaminet.*

[g] Carthag. 2. c. 5.
[h] Venet. can. 10.

XXIX. Secunda ratio, quæ ex verbis allatis Synodi Veneticæ elicitur, ea eſt, quod nempe iniuria fiat Epiſcopo, ſi quis ab eo ordinatum ad vlteriores gradus promoueat, & alterius iuris Clericum ſuum facere conetur, eumque in ſuam poteſtatem redigere tentet: quemadmodum enim iniuriam facit Domino, qui

eius seruũ sollicitat, patri, qui filiũ eripit, fundi alicuius possessori, qui arborem quam ipse magno studio à multo tempore plantauerit ac coluerit, in possessionem suam transfert, eoque præsertim transportat, quo fructus paritura sperabatur: ità maximam iniuriam infert Episcopo, qui Clericum Episcopi ex suo gradu ministrum, charitate filium ab eius potestate eripere, suumque facere aggreditur: qui eundem quem ex officio suo proprius Antistes instrui curauerit, multâ diligentiâ in proposito bono custodierit, sacrâ insuper dignitate ornauerit, ab illius amplexibus auellit, & speratis eum diligentiæ suæ præmiis priuat. In contemptum Episcopi qui Clericum ordinauit, vt iure queritur Epigonius [a] supra citatus, committitur attentata ab alio Episcopo Clerici promotio, qua persona priori obnoxia eidem aufertur, discipulus in alterius magisterium transfertur, filius in alienam familiam arrogatur. Certè grauem hanc iniuriam credidit S. Leo, [b] *nam*, inquit, *grauis iniuriæ reus est, qui de fratris Ecclesiâ, id quod est vtilius, aut pretiosius audet, vel allicere, vel tenere.*

[a] In Carthag. 3. c. 44.

[b] S. Leo epist. ad Anastas. Thessal 81. al. 84. cap. 9

XXX. Tertia, quam tradit [c] Trullana Synodus Canone à nobis superiùs citato, hæc est, quod nempe ex illâ vsurpatione Clericos insolentes, & inobedientes fieri contingat; qui suos Episcopos minus audient, si aliorum imperio subdere se possint: minus obedientes erunt, si aliorum beneficio auctiores se, & ornatiores fieri posse cogitant: minus moderati futuri sunt, si à quolibet Ecclesiæ Antistite se ad maiora prouehi, & Ecclesiasticâ dignitate donari posse confidant: cùm è contrà demptâ ista libertate, si à suo solum Episcopo virtutis præmia exspectent; si non nisi ab eo ordine, gradu, dignitate augeri possint, ei se magis probare contendent, in officio facilius continebuntur, Prælati sui reuerentia maiori ducentur, & ad ipsi obediendum promptiores erunt: hæc Maiorum nostrorum ratiocinatio, hæc sententia fuit.

[c] Trul. Synodus can. 17.

XXXI. Quarta ratio traditur à Concilio [d] Arauzicano primo, quod scilicet alibi ordinatum ab alieno Episcopo minimè ordinandum putauit, nisi priùs apud eum aliquo tempore moratus fuerit, quò mores eius, & indoles innotescant: nec sic tamen eum ordinandum decernit, nisi habita cum Episcopo, cum quo prius habitauit, consultatione, quia non sine causâ diu ab alio non ordinatus remansit. Ex eo enim decreto colligitur, ideò alienum Clericum à nullo Episcopo ordinari licuisse, ne fortè inobedientem, vel immorigerum, aut aliquo impedimento canonico detentum, quod in notitiam proprij Episcopi venerit, ideoque ab eo à superioribus ordinibus reiectum cum Ecclesiæ damno, & in contemptum Episcopalis iudicij ad superiores ordines alius promoueat.

[d] Arauzic. 1. c. 8. & 9.

ARTICVLVS II.

Quis posterioribus sæculis proprius habitus fuerit Episcopus generatim traditur.

§. I.

Triplici Episcopo, puta originis, domicilij, & beneficij ius ordinandi fuisse concessum.

I: COllabente Ecclesiæ disciplinâ, imminutâ Episcoporum in Clericos auctoritate, extinctâ ferè Clericorum obedientiâ, sublatâ tituli Ecclesiastici in ordinatione exigendi consuetudine, ordinationibus absolutis sine adscriptione ad vllam Ecclesiam fieri solitis, Clericorum ab vna Ecclesiâ ad aliam transferendorum receptâ consuetudine, imò pro libito ipsis transeundi quò velint, & ad quas Ecclesias velint, transmigrandi permissâ licentiâ minus religiosè seruatum fuit, nè Clericus ab alieno Episcopo ordinaretur: alia tunc proprij Episcopi acceptio inualuit, triaque Episcoporum genera distincta sunt originis, domicilij, ac beneficij, à quorum singulis Clerici ordinari possent, cuius distinctionis origo nobis indaganda est.

II. Clemens

Digitized by Google

A II. Clemens 4. qui decimo tertio ſæculo Romanam ſedem tenuit, hoc præſertim cauiſſe videtur, ne quis in alienâ patriâ ordinaretur: ea ſiquidem decretali epiſtolâ, quâ vetat Vltramontanum vllum ab Italiæ Epiſcopis Clericum ordinari ſine Summi Pontificis aut Epiſcopi, de cuius diœceſi originem traxerit, ſpeciali licentiâ, ac permiſſione, cui decreto repugnantes ordinandos, ſine ſpe diſpenſationis ſuſpenſos declarat, ordinantes verò pœnitentiâ condignâ puniendos præcipit, eâ, inquam, decretali epiſtolâ periculum oſtendit, quod ex ordinationibus quorumcumque ex alienâ diœceſi prouenit, *quia nimirum ſæpè contingit, quod nonnulli Clerici vinculo excommunicationis adſtricti, aut apoſtatæ, ſeu irregulares, vel aliàs Ordinum ſacrorum ſuſceptione indigni, ſuam patriam, in qua de his habetur notitia, fugientes, ſe in remotis partibus faciunt ad huiuſmodi ordinationes promoueri.* Quo præmiſſo vetat Vltramontanum ab Eccleſiæ Epiſcopo ordinari, niſi de licentiâ Papæ, vel Epiſcopi, *de cuius diœceſi traxit originem ordinandus, vel in cuius diœceſi beneficiatus exiſtit:* quibus verbis duos Epiſcopos diſtinguit, originis, & be-

B neficij, à quorum vtroque ordines ſuſcipi permittit, nec ab vllo, niſi de eorum licentia: cùm tamen antiquiora iura Clericum ſemel alicui Eccleſiæ addictum ab alio Epiſcopo, præter eum in cuius diœceſi Eccleſiæ famulatui adſcriptus eſſet, aut cui ipſi conceſſiſſet, ordinari prohiberent.

III. Qui verò Clementi quarto ſucceſſit Gregorius decimus in Concilio generali [a] Lugdunenſi, ſine Epiſcopi ſuperioris licentiâ negat Clericos inſtituendos eſſe: ſed quis ſuperior Epiſcopus, id eſt proprius vocandus ſit, nequaquam exponit: *eos*, inquit, *qui Clericos parœciæ alienæ abſque ſuperioris ordinandorum licentia, ſcienter ſeu affectatâ ignorantiâ, vel quocumque alio figmento quæſito, præſumpſerint ordinare, per annum à collatis ordinibus decernimus eſſe ſuſpenſos:* in quem tamen Canonem notat [b] Gloſſa ex Hugone, figmentum eſſe, ſi ad euitandum Epiſcopi

C proprij examen, & ius ipſum quod habet in ordinatione eludendũ, beneficium aliquis ſibi ab amico comparat, quo ab alio Epiſcopo ordinari poſſit: quâ obſeruatione innuitur proprium Epiſcopum in eâ ſanctione præcipuè eum fuiſſe intellectum, qui Epiſcopus eſſet originis. Nec certè dubium eſt, quin ante tempora Bonifacij octaui triplex iſta Epiſcopi proprij diſtinctio fuerit in vſu: ſecundùm hanc enim [c] Canoniſtæ & Theologi quidam ante ipſius tempora, triplicem Epiſcopum diſtinxerunt, originis, domicilij, & beneficij, & ab eorũ quolibet licere dixerunt ordines ſuſcipere. Qui tamen id expreſsè definierit, primus, quem legerim, ex Summis Pontificibus reperitur Bonifacius octauus, his verbis, [d] *cùm nullus Clericum parœciæ alienæ præter ſuperioris iſtius licentiam debeat ordinare: ſuperior intelligitur in hoc caſu Epiſcopus, de cuius diœceſi eſt is, qui ad ordines promoueri deſiderat oriundus, ſeu in cuius diœceſi beneficium obtinet Eccleſiaſticum, ſeu habet (licet alibi natus fuerit) domicilium in eadem.* Eoſdem tres Epiſcopos [e] Lingonenſis, Senonenſis [f] Synodus, aliæque plures tanquam ordinum collatores ordinarios nominant, quibus ius Clericos ordinandi competat. De quibus omnibus ſigillatim agemus, poſtquam cætera, quæ generatim ad proprij Epiſcopi explicationem ſpectare poſſunt, breuiter expoſuerimus.

D

[a] Greg. 10. in Concil. Lugdun. cap. eos qui, de temporibus ordinat. in 6.

[b] Gloſſa v. figm. in dicto cap. vbi Hugonem citat.

[c] Lege Hoſtienſem, & alios ad cit. de temporibus ordinat.

[d] Bonifacius cap. cùm nullus, de temporib. ordinat. in 6.

[e] Synodus Lingonenſis anno 1404.

[f] Synodus Senon. Prouinc. anno 1528. in decretis mortũ cap. 5.

§. II.

Quid de Epiſcopo familiarem ſuum ordinante nouo iure cautum ſit.

IV. Ab his quoque temporibus, quibus Clerici ſuis Eccleſiis minus addicti, ſuorumque Epiſcoporum imperio minus obtemperantes eſſe cœperunt, relaxari cœpit Eccleſiaſtica hac ex parte diſciplina. Primumque Epiſcopis conceſſum, vt familiares ſuos ordinare poſſent. Priuilegium autem iſtud ex generali quadam conſuetudine primum viguit, quàm lege firmaretur, nec nupera iſta conſuetudo cenſenda eſt, cuius non nouitij [g] ſolum auctores meminere. Quod ſi ipſius originem ab antiquis temporibus repetere placet, à Concilio [h] Arauzicano 1. ſub Leone Papa primo habita ortum accepiſſe dici poteſt: ſtatuit enim iſtud Concilium (quod ſuprà iam inſinuauimus) vt, *ſi quis alibi conſiſtentem Clericum ordinandum putauerit, prius definiat, vt cum ipſo habitet, nec eum ſine conſultatio-*

[g] Videantur Gloſſa v. figmento in cap. eos qui, de temporib. ordin. in 6. & alij iuris interpretes.

[h] Arauzic. 1. c. 6.

ne eius Episcopi, cum quo ante habitauit, ordinare præsumat, quia non sine causâ diu ab alio non ordinatus remansit. Ex hoc Canone sumpsisse occasionem Episcopos crediderim, vt alienum Clericum in suam familiam adscriptum sine consensu Episcopi proprij crederent ab ipsis ordinari posse, quamuis consilium ab illius Episcopo sumendum sibi necessariò esse scirent: quò nempe ordinandi mores perfectiùs compertos & exploratos haberent: & si quid esset impedimenti, quod eum à promotione ad altiores gradus retardare posset, ab eo rescirent: quâ consultatione præmissâ, nihilque reperto, quod Canonicam ordinationem remorari posset, proprio etiam renitente Episcopo, habitantem secum ipsius Clericum ordinare licere arbitrantur: quæ proinde consultatio, cùm ad ampliorem solum inquisitionem præcepta videretur, ab iis etiam omitti cœpit, qui Clericum familiarem suum optimè sibi perspectum haberent: hæc vtique coniectura nostra est, quam liberum cuique erit amplecti, vel reiicere. A

V. Hinc ex consuetudine quadam generali vetus consuetudo profluxit, vt Episcopus suum familiarem ordinare possit, quam tamen consuetudinem primo Concilium Tridentinum ad ordinarium Episcopum restrinxit, non ad titularem ampliari voluit, decernens, [a] *vt nemo Episcoporum, qui titulares vocantur, etiam sit in loco nullius diœcesis, etiam exempto, aut aliquo Monasterio cuiusuis ordinis residerint, aut moram traxerint, vigore cuiusuis priuilegij sibi de promouendo quoscumque ad se venientes pro tempore concessi, alterius subditum, etiam prætextu familiaritatis continuæ commensalitatis suæ, absque sui proprij Prælati expresso consensu, aut litteris dimissoriis, ad aliquos sacros aut minores ordines, vel primam tonsuram promouere, seu ordinare valeat: contrà faciens ab exercitio Pontificalium per annum, taliter verò promotus ab executione ordinum sic susceptorum, donec suo Prælato visum fuerit, ipso iure sint suspensi.* Secundò duas alias conditiones posteà apponit eadem Synodus, primam vt triênio Clericum, quem ordinare quis aggreditur, secum habuerit: alteram vt beneficium vacans statim ei conferat: [b] *Episcopus, familiarem suum non subditum ordinare non possit, nisi per triennium secum fuerit commoratus, & beneficium, quacumque fraude cessante, statim recipsâ illi conferat: consuetudine quacumque etiam immemorabili in contrarium non obstante.* B C

[a] Concil. Trident. sess. 14. de reform.

[b] Idem sess. 23. cap. 9. de reformat.

VI. Ex quibus alia quoque colligit [c] Nauarrus, quæ potestatem Episcoporum circa familiares suos Clericos ordinãdos valdè limitent, & restringant: Primum quod cùm iis, si illegitimi fuerint, nequaquam dispensare possint, vt ad ordines minores promoueri queant: tum quod priuilegia [d] non extendantur extra personam, vel casum expressum: at priuilegium est concessum Episcopis ordinandi non subditos: ideoque non est extendendum, quasi etiam concedatur potestas efficiendi eos habiles ad ordinationem, qui aliàs inhabiles fuerint: tum quod [e] à separatis non fiat illatio: separatæ autem sunt potestates ordinandi, ac dispensandi; non igitur ex vna alia infertur: tum quod mediantibus literis dimissoriis datur potestas ordinandi, non tamen dispensandi: Ergo nec cui videtur dari ordinandi facultas, eidem continuò dispensandi quoque licentia concederetur: tum denique quod Canon Concilij Tridentini familiarem Episcopi alienæ Diœcesis, quoad ordinationem tantum Episcopo subiiciat, non quoad cætera: perperam ergo dispensandi cum eo Episcopus auctoritatem assumet. Alterũ, [f] quod in interstitiis etiam inter minores ordines, siue inter se, siue inter ipsos & Subdiaconatum, talis Episcopus dispensare nequeat: licet enim arbitrio Episcopi vt plurimum interstitia illa relinquantur, arbitrium tamen illud [g] ratione niti debet: ideoque oportet Episcopum Ecclesiæ vtilitatem, vel necessitatem in ea concedenda dispensatione spectare, sicut in aliis interstitiis exprimitur; at Episcopi officium non est id examinare ac discutere in alieni Clerici ordinatione, qui ad aliam fortè Ecclesiam pertinebit. Deinde cùm à communi iure facultas ista deflectat, quàm maximè potest, restringenda est, iuxta illam regulam iuris, [h] *quæ à iure communi exorbitant, nequaquam sunt ad consequentiam trahenda.* Addunt alij triennium istud habitationis apud Episcopum continuum esse debere: secus familiarem Episcopi ab eo ordinari non posse: quam limitationem certò non ausim affirmare. D

[c] Nauar. lib. 1. consil. ad tit. de temporib. ordin. consilio 13.

[d] Arg. cap. porrò, de priuilegiis; & can. priuilegia dist 3.

[e] l. Papinian. ff. de minoribus, & cap. ad audientiam, de decimis.

[f] Nauarrus suprà consil. 21.

[g] Vide Bartolum v. videbitur super extrauag. ad reprimendũ.

[h] Regula quæ à iure, de regulis iuris in 6. Campanil. in diuersis iuris canon. rubric. 9 cap. 9. num. 12. Riccius in praxi fori Ecclesiast. decis. 308. in 1. impression. & resol. 267. in 2 num. 2.

§. III.

A

§. III.

Duplex diſcrimen inter noſtra & antiquiora tempora circa Epiſcopum originis.

VII. Quod vero de Epiſcopo originis habet Bonifacius [a] octauus ſuperiùs à nobis citatus, ab eo nempe Clericum inſtitui atque ordinari poſſe, id ab antiquorum temporum citatis legibus promanauit, quibus iuſſum olim diximus, vt nullus Laïcus ex aliena plebe ab vllo Epiſcopo in Clericorum ſuorum conſortium admitteretur. Verùm hoc inter prima & hodierna tempora intereſt diſcriminis, primo quidem quod olim, vt probauimus, Epiſcopus originis diceretur, in quo quis baptizatus fuiſſet, iam verò ſaltem ordinarè in quo quis natus eſt: Nam de ipſo ita loquitur Bonifacius [b] *Superior intelligitur in hoc caſu*

B *Epiſcopus, de cuius diœceſi eſt is, qui ad ordines promoueri deſiderat, oriundus*: & lex [c] ciuilis edicit *qui ex vico ortus eſt eam patriam intelligi habere, cui Reipublicæ vicus ille reſpondet.* Secundo, quod priſcis ſæculis, cùm quis ex Laïco Clericus faciendus eſſet, vel lex illa de Epiſcopo originis adeundo omnino valere iubebatur: vel certè Epiſcopus ille adiri ſolebat, in quo quis baptizatus eſſet, cui per baptiſmum ſubditus Clericus ordinandus fuiſſet, qui ordinandi mores noſſe poterat, & vitam. Intereſt etiam, quod cùm Epiſcopi varij iam adiri poſſint pro recipiendis quibuſlibet ordinibus, originis ſcilicet, domicilij, & beneficij, vt ex Bonifacio octauo docuimus, præcipuus iam ad Epiſcopum originis ſit recurſus, etiam ſpreto beneficij Epiſcopo: cùm olim vbi quis in aliquâ diœceſi Eccleſiaſticum beneficium conſecutus fuiſſet: ſeu potius (nam beneficij nomen minus eo tempore vſitatum erat) in Clericorum alicuius Eccleſiæ Epiſcopo ſubditæ numerum relatus eſſet, ita in poteſtatem Epiſcopi qui ipſum ordinauerat, & in ea Eccleſia inſtituerat, tranſibat, vt ab alio, nequidem ab Epiſcopo

C originis ordinari, vendicari poſſet: nec ſemper Laïcus ab Epiſcopo ordinabatur, in cuius regione natus fuerat, vt ſupra docuimus, ſed probum nonnumquam, & probè cognitum Laïcum certatim Epiſcopi ad ſe trahebant, rapiebant, alterius autem Clero addictum retinere, vel ordinare reclamantibus tot Eccleſiaſticis Canonibus, reclamante vſitata eorum temporum diſciplina, reformidabant.

VIII. Eorum vero diſcriminũ cauſæ minus ignorandæ ſunt, prior quidẽ eſt, quia cum priſcis iſtis temporibus ſolerent, iam adultæ ætatis homines ad baptiſma accedere, quod Canonica omnia impedimenta delet; frequentius accidere ſolebat, vt alius eſſet Epiſcopus natiuitatis carnalis, alius ſpiritalis regenerationis: ſatius autem erat eum proprium dici, quem electio præceptorem, magiſtrum ac patrem dederat, quàm quem ſors & fortuita naſcendi conditio obtulerat: cui ſe quis per baptiſmum ordinandus ſubiecerat, quam quem extra Eccleſiam degens pro iudice neglexerat: ſatius eum ordinationis habere

D auctorem, qui fidei magiſter, & pietatis noſtræ teſtis fuiſſet, & actæ poſt baptiſmum vitæ inſpector eſſe ſoleret, quam qui de anteacta extrà Eccleſiam vita nihil ad eum pertinente, nihil ad ordinationem, aliquid reſcire poſſet. Iam verò cùm pueruli ſtatim à natiuitate baptizari ſoleant, loci natiuitatis vtriuſq; in carne & ſpiritu, idem ſolet eſſe Epiſcopus: ideoque fit, vt vnum ab altero vix iura diſtinguant. Poſterior autem hæc eſt, quia cùm iam ſtabilitas Clericorum in titulis Eccleſiaſticis nulla ſit, cum beneficia quæ hodie habentur, craſtina die eiurentur: cum plures Eccleſias ab eodem Clerico poſſideri vſitatum ſit, & ob tenuitatem aliquando reditus vnius aut alterius aliquãdo neceſſariũ; cum auctoritatis Epiſcoporum erga clericos ſuos, & in ſua diœceſi beneficiatos auctoritas, vel imperãtium negligentiâ, vel obtemperantiũ proteruia, vel priuilegiorum, atque immunitatum frequentia, imminuta ſint, in hac Epiſcoporum propriorum incertitudine, mutabilitate, multitudine ſatius viſum ad Epiſcopum originis recurrere, eique primas partes, licet non ſolas, deferre, qui

[a] Bonif. cap. cum nullus, de temporibus ordinationis in 6.

[b] Bonifac. ibidem.

[c] L. quiin vico ff. ad municipalẽ.

Digitized by Google

vnicus, vel certè non tam multiplex esse solet; qui certior, qui notior, qui sine A
inuidiâ, qui à natiuitate superior datus est, cui ordinandus absque vlla, quæ ad
aliud, cui adscriptus esse potest, corpus trahatur, consequentia, in ordinatio-
nis recipiendo beneficio subiici potest.

§. IV.

Laïcos nonnisi à propriis Episcopis posterioribus sæculis ordinari potuisse.

IX. Notandum etiam est, quod cùm, vt exemplis ostendimus suprà, Laïci interdum ab alieno Episcopo prioribus Ecclesiæ sæculis ordinari possent, & à quolibet Episcopo sollicitari, & in suum Clerum cooptari solerent; id impunè posteriora sæcula ferendum non duxerint, sed sollicitè cauerint, vt è plebe nullus, nisi ab Episcopo proprio, originis scilicet vel domicilij Cllericorum catalogo inscribi posset. [a] Id antiquitus quidem canonibus quibusdam significatum, sed non omnino obseruatum vidimus: at verò duodecimo sæculo se- B
nerius id in Oriente, à Michaele 3. Patriarcha Constantinopolitano, qui Anchialus dictus est, & circa annum [b] 1167. sedere cœpit, tum in Occidente decimo tertio sæculo à Bonifacio octauo, & patrum nostrorum memoriâ à Tridentino acuratius cautum legimus. Hanc ergo prædictus Michael in Synodo multorum Episcoporum, sanctionem edidit, singulorum suffragio confirmatam, primoque [c] retulit à prædecessore suo Luca admonitos fuisse quosdam Episcopos, qui ad se ex alienis diœcesibus accedentes ordinabant, *κάνουσδς τῶ τοιαῦτα ποιεῖν ἀπηγόρευσε, vt hæc contra Canones facere desinerent*: qui nihilominus, cum obliuione earum, quæ facta erant anteà declarationum, extrâ suæ regionis limites ordinare, & ad se ex quacumque regione venientibus manus imponere non cessarent; narrat à suo quoq; Chartophylace renuntiatum sibi plurimos ex ciuitate Constantinopolitana ad finitimos ea ratione accedentes ordinatos fuisse, tales vero redeuntes in vrbem cum literis commendatitiis ab ordinationibus suis ad sacra admitti postulare, quorum cùm nec fidem, nec C
scientiam examinarit, nec ex scripto eorum testimonio constaret an sua professione digni essent, multos porro ex iis vel ex barbæ raritate, vel aliis indiciis legitimam ætatem nondum probabiliter attigisse. Quibus omnibus in medium adductis, quid agendum esset, coram Synodo proposuit, seque de proposita quæstione disceptare volentem, reperisse affirmat, quædam esse communia munia Antistitum, quæ in alios vndecumque ad se accedentes agere permittantur, quædam quæ extra diœcesis suæ terminos facere prohibeantur: hæc autem ita his verbis distinguit, *κ) ἐπιδὴ τὰ περὶ τούτων φυλαξειοιῶτες, ἐφιλοσόμθυ, τὸ μὲν, ἀμυήτους ὄν περὶ πίστεως λόγον διδάσκειν κ) κατηχεῖν, ἴδ' ὅτω κ) φωτίσματος ἀξιοῦσ, ἀλλὰ κ) τῆς τῶ θείων, κ) ζωοποιῶν μυστηρίων μεταλήψεως μεταδιδόναι τῆς ἐξ οἰασουῦ ἐνορίας πιστοῖς, ἐνέργημα εἶ τοῦτο κοινότερον διεγνώκεμθυ δεῖ τε τῶ ἐκ τῆς οἰκείας ἐνορίας ἀμυήτων, ἀλλὰ κ) δεῖ τῶ ἐξ ἀλλοδαπῆς ἐρχομένων χειροθεσίας δὲ ἱερατικῆς ἀξιοῦ, ὑ τοὺς ἀπανταχόθεν ἐρχομένους, ἀλλὰ ἢ μόνους τοὺς ἐκ τῆς οἰκείας ἐνορίας ἐν ἑκάστῳ ἀρχιερεῖ κανονίσαι, ἵνα μὴ τὸ ἄτακτον τούτοις κ) σεισόδες ἐμπολιτεύοιτο ἐξ ὧν τὸ εὐσχῆμον, κ) τὸ τῆς εἰρωνίης καλὸν κ) τοῖς ἄλλοις ὀφειλέτω χαρονίζειδς*, id est *deinde de ea re sententiam facere cupientes, inuenimus, eos quidem qui mysteriis non sunt initiati, fidei rationem docere, & catechisare: deinde sic etiam illuminatione dignari, ac diuina etiam, & viuifica mysteria impertire fidelibus, qui sunt ex quacumque regione, hoc esse commune officium iudicauimus, & in iis qui ex propriâ regione accedunt, & iis etiam qui ex alienâ regione veniunt. Manus autem imponere, & sacros ordines conferre, non iis, qui vndequaque veniunt, sed iis solis qui sunt eius diœcesis, vnicuique Antistiti Canone cautum est: ne inter eos confusio, seditioque versetur, à quibus & ordo, & pacis bonum, aliis quoque certa debet regula tradi.* Subiungit autem inhumanum videri, vt in præteritas transgressiones animaduertatur, de cætero vero decreuit, vt qui ex vrbe Constantinopolitana ortus fuerit, in ea tantum regione sacra administrare possit, à cuius Episcopo ordinatus est: Episcopos autem terminos transgredientes non celebrandorum sacrorum pœnæ deinceps fore obnoxios.

[a] Vide suprà.

[b] Vide Chronolog. præfixam iuri Græco Romano Leuiclæ.

[c] Michaelis Anchiali patr. Constant. sanctio lib. 2. iuris Orientis & apud Balsamonem, in c. an. 38. Synodi Carthag.

X. Baptismus

A X. Rationes porrò, ob quas Catechismus, Baptismus, sacra Eucharistia, singulis etiam ex aliena Diœcesi venientibus, à quouis Antistite ministrari possint, sacer Ordo dari non debeat, hæ sunt, quod priora singulis necessaria sint, non sacra ordinatio: nemo itaque iis fraudandus est, nemo priuandus: quis scit, vtrum Deus peregrino gratiam facturus, vt ad propriam regionem redeat? cur ergo Sacramentis ad salutem necessariis priuabitur? item nemo ius habet ad sacram Ordinationem, nemo queri potest se sacris Ordinibus initiatum non esse, aut in Clericorum consortium non esse receptum. Ideò frustrà Antistitem alienum rogat, vt ipsum ordinet, qui nec proprium iure rogare, saltem compellare potest, vt ordinem tribuat; rogari siquidem potius & eligi debet, quam rogare, & sacrum ministerium eligere, vt suprà docuimus; at vnusquisque ad sacram Eucharistiam, ad Baptismum, aliaque Sacramenta sibi ministranda petendi, imò compellendi proprium pastorem ius habet, & in necessitate alienum. Præterea nec tantus delectus in prioribus Sacramentis distribuendis habendus
B est, quantus in sacro Ordine conferendo: omnibus priora patent, sacra Ordinatio solùm selectis: delectus autem ille ab iis faciendus est, qui nos melius nosse possint, & de nobis faciliùs inquirere. Denique per sacram Ordinationem Clero alicui, si ordinatè ipsa conferatur, addicimur, Ecclesiæ adscribimur, ministerium suscipimus: cui verò Ecclesiæ satius ministrabimus, quam quæ nos fouit? vbi melius ad imperandum assumemur, quam vbi paruimus? neque sine ratione prædictus Michaël ordinatos ab alieno Episcopo ad eius deinceps diœcesim spectaturos secundùm antiqua Ecclesiæ statuta definiuit; satisque eos puniri arbitratus est, si quæsiti ab iis eo fine ordinis ministerium, vt in Constantinopolitana Ecclesia exerceri posset, intra humilioris diœceseos limites restringeret, ipsosque sua spe, & expectatione defraudaret: Episcopos autem, qui transgressionis huius, si non auctores, saltem actores sunt præcipui (nam ordinati ab alieno Episcopo, in seipsis iniuriam proprio inferri patiuntur Anti-
C stiti, quam soli inferunt ordinantes) grauiori suspensionis à diuinis mysteriis pœnâ mulctaret.

XI. Bonifacius octauus Summus Pontifex multò post Michaëlem Anchialum tempore, quam hîc in Oriente de laicis, nonnisi à proprio Episcopo ordinandis legem firmauit, ipse in Occidente suâ constitutione roborauit; dum nempe cuicumque Antistiti prohibet, [a] *ne absque sui superioris licentia, homini diœcesis alienæ Clericalem præsumat conferre Tonsuram.* In quod caput Glossa, [b] *diœcesis alienæ* hominem interpretatur, non suæ: quippe cùm, si modo suæ sit, quocumque titulo, etiamsi alio titulo alienæ quoque diœcesis sit, ab Episcopo ordinari queat, vt ex alia quam superiùs adduximus constitutione Bonifacij abundè innotescit. Ioannes [c] verò Andreas hoc intelligi dicit de Laico, qui non mutauit domicilium, quippe cùm etiamsi alienæ diœcesis sit ratione originis, ab Episcopo domicilij ordinari queat. Concilium autem Tridentinum licet minus clarè, id-
D ipsum iis verbis expressit, [d] *vnusquisque autem à proprio Episcopo ordinetur: quod si quis ab alio promoueri petat, nullatenus id ei etiam cuiusuis generalis, aut specialis rescripti, vel priuilegij prætextu, etiam statutis temporibus permittatur, nisi eius probitas ac mores ordinarij sui testimonio commendentur, si secus fiat, ordinans à collatione ordinum per annum, & ordinatus à susceptorum ordinũ executione, quandiu proprio ordinario videbitur expedire, sit suspensus*: quo Canone comprehenditur etiam prima Tonsura, quippe cùm [e] nomine generali ordinationis, etiam ipsa collatio Tonsuræ, quæ ordinibus secundùm communem loquendi vsum in iure adnumeratur, intelligi debeat. Idem quoque [f] Concilium dum Episcopis titularibus non sibi subditorum ordinationes interdicit, Clericalis quoque Tonsuræ expressè meminit, eosq; *Clericali charactere* quoscumque ad se venientes *insignire* præsumentes reprehendit; & ne aliquos ad primam Tonsuram promouere audeant, districtè prohibet. De pœnis autem nouo iure in huiusce legis transgressores statutis mox fusiùs dicetur.

[a] Bonifac. 8. cap. nullus, de temporibus ordinat. in 6.
[b] Glossa v. alieni in cap. cit.
[c] Ioan. Andr. ibidem.
[d] Concilium Trident sess. 23. cap. 8. de reform.
[e] Arg. ex cap. cũ cõtingat, de ætate & qualitate ordinand.
[f] Trident. sess. 14. cap. 2. de reformat.

Digitized by Google

A

ARTICVLVS III.

Quis iam Episcopus originis censeatur.

§. I.

Quis iam sit Episcopus originis eius qui natus est in vna Diœcesi, baptizatus in alia.

I. VT verò susceptam proprij Episcopi in nouo iure interpretationem prosequamur, de Episcopo originis (qui maximè in Gallia, imo qui ferè solus pro Episcopo proprio quantum ad ordines recipiendos agnoscitur) aliquæ mouentur difficultates. Primò est, vtrum hoece tempore, qui oriundus est ex B vno loco, baptizatus verò in alio, ab Episcopo posterioris loci Clericus instituí, & ordinari possit. [a] Rebuffus, [b] Gonzales, & alij id licere censent: quorum opinio veteris iuris auctoritati, vt ex prædictis constat, maximè innititur: vsitatæ etiam originis probandæ rationi, vt scilicet ex libri baptismalis adnotatione eruatur. Contraria tamen sententia Bonifacij verbis superiùs allatis magis consentit; cùm enim Bonifacius Episcopum proprium originis definierit, [c] *de cuius Diœcesi est is qui ad ordines promoueri desiderat, oriundus*, profecto verba ista distorqueri ad alienum sensum necessum est, vt per ea Episcopus loci, in quo quis est baptizatus, si ab Episcopo loci natiuitatis alius sit, designari possit: & quamuis iste casus iam rarus sit; vbi tamen accidit, ad Episcopum natiuitatis recurri solet. Vtraque verò opinio probabilis est.

§. II.

C

Vtrum Episcopus ciuitatis paternæ sit Episcopus originis filij.

II. Altera difficultas est, vtrum originis patris, vel aliorum quorumdam haberi possit ratio, vbi de Episcopo originis, & de ordinibus suscipiendis agitur. Communis opinio Doctorum est, primò quidem adiri posse Episcopum loci in quo pater natus est; ita enim [d] Panormitanus, [e] Nauarrus, [f] Paulus Comitolus, [g] Bonacina, [h] Aloysius Riccius, & alij passim: quorum sententia iis rationibus innititur, quia ius ciuile indicat locum originis eum esse filio, in quo pater eius natus est; Expressè enim hæc habet [i] Vlpianus, *filius ciuitatem, ex qua pater eius naturalem originem ducit, non domicilium sequitur*: cui suffragatur [k] Philippus Imperator, *filios apud originem patris, non in materna ciuitate, etsi ibi nati sint modo non domicilio retineantur, ad honores seu munera compelli explorati iuris est*: vnde [l] Glossa & Ioannes Andræas Gregorij decimi in Concilio Lugdunensi constitutionem contra vsurarios interpretantes, oriundos de aliqua ciuitate eos esse docent, qui D vel ipsi, vel quorum patres in ea ciuitate nati sunt. Secundò haberi etiam posse rationem originis maternæ, tum in illegitimis, nam, vt ait [m] Neratius, eius qui patrem non habet prima origo à matre: tum etiam in iis qui domicilium matris elegerunt, vt lex [n] Philippi Imperatoris suprà citata ostendit, vel iis quibus domicilio matris, tale priuilegium concessum est, vt expressè adnotat [o] Vlpianus, qui Ilienſibus, & Delphis & Ponticis concessum refert, vt qui matre Ilienſi, vel Delphicâ prognati essent, harum ciuitatum municipes censerentur. Tertiò, quinimò etiam in libertinis ordinandis (si quando hos ordinari concessum sit) originem patronorum attendi posse [p] auctores aliqui asserunt, eo quod in iure [q] ciuili earum ciuitatum esse censeantur, quarum sunt qui manumiserunt. Quarto, consentiunt tamen originis aui nullam haberi rationem, cum enim tantum iura loquantur de patre, à cuius origine filiorum quoque originem repetunt, temerè & sine fundamento locutio ista, quâ filius de aliqua ciuitate oriundus dicitur, ad auum extenderetur, cuius maior non est ratio quam proaui, atraui, abaui,

[a] Rebuffus in tract. de pacific. possessoribus num. 217.
[b] Gonzales ad regul. 8. Cancel glos. 9. §. 1. à num. 105.
[c] Bonif. 8. cap. cùm nullus, de temp. ordinat. in 6.
[d] Panormit. in cap. cùm nullus, de temp. ordin. in 6.
[e] Nauarrus consilio 19. de temporibus ordinat.
[f] Paulus Comitol. resp. mor. lib. 6. quæst. 45.
[g] Bonacina de Sacram. disp. 8. quæst. vn. punct. 4.
[h] Aloysius Ricc. in praxi fori Eccles. resol. 157. in 2. impress. nu. 4.
[i] Vlpianus lib. 2. opinion. habetur, l. assumptio, ff. ad municipalem, §. filius.
[k] Philippus Patroclo. l. filios, C. de municip. & originar.
[l] Ioan. Andr. in cap. 1. de vsuris v. alienigenas, & additio Glossæ ibid.
[m] Neratius, l. eius qui, ff. ad municipalē. Vide etiã Vlpian. l. 1. cod. tit. in fine.
[n] l. filios super cit.
[o] Vlpian. lib. 2 ad Edictum habetur, l. 1. ff. eod. tit. §. 2.
[p] Vgolinus de potestate Epis. cap. 26. §. 1. post num. 4. vers. excipitur, & alij.
[q] L. 1. ff. ad municipalem, & l. 6 vt proponis, C. de municipibus. Vide Couarruuiã de sponsal. parte 2. cap. 7 §. 1. nu. 35. Riccium dicta resol. 157 num. 5. & alios passim.

A abaui, sicque omnium origines ad innumeras diœceses spectarent, imò vt infert tanquam absurdum Ioannes [a] Andræas, omnibus inquirendus esset ager Damascenus vbi natus est Adam.

III. Nec dubium est, quin quæ à Doctoribus istis proferuntur, maximum in iure fundamentum habeant, veraque haberi debeant, nisi forte in contrarium obstet consuetudo. Vnde Nicolaus [b] Garzia in stilo curiæ, verbum *oriundus*, asserit sumi pro *orto*: ideoque secundùm eum oriundus de aliqua ciuitate est, qui ex ea ortus est, qui in eâ natus est, non ex qua pater eius natus est, aut ipse à patre traxit originem; ideoque literas istas falsas esse putat, in quo locus natiuitatis patris attribuitur filio; [c] Ioannes vero Andreas, quem sequuntur [d] Dominicus, [e] Perusinus, dicunt consulendum esse, vt ante susceptam ordinationem propria origo inspiciatur, & seruetur, sed post factam excusandum esse si patris origo filio attributa fuerit, & ad Episcopum originis paternæ recursum fuerit. Nauarrus [f] quoque in hoc casu cui aliud quoque dubium inuo-
B luebatur, consuluit ad cautelam à maiori Pœnitentiario petendam esse absolutionem cum facile obtineri potest. Ego sane crediderim in Galliis in quibus paternæ originis quoad ordines recipiendos nulla solet haberi ratio, tutum non esse quod quis ad Episcopum loci natiuitatis patris (qui non sit locus domicilij, vel beneficij) pro suscipiendis ordinibus accedat: consuetudo enim ista legem ita interpretata est, vt vniuscuiusque dumtaxat origo attendenda sit velit, præterquam in duobus casibus.

IV. Primus est, si quis Reipublicæ causâ absens, & ad aliquam regionem missus pro quodam certo tempore, annali, verbi gratia, biennali, triennali, vel non ita diuturno vt domicilio constituendo sufficiat, liberos aliquos interim habeat; in hoc enim casu liberi isti à paternâ origine potius censendi erunt, quàm à propria: siue leges ciuiles, siue consuetudinem, siue loquendi vsum respicias. Nam si v. gr. aliquis in Italiam, Germaniam, Poloniam, vel remotiores etiam regiones à Francorum Christianissimo rege mittatur, eorum
C liberi ab ipso, durante ista legatione, aut procuratione susceptí non dicuntur Itali, Germani, Poloni, sed Galli; nec iuribus ciuitatum in quibus nati sunt gaudent, sed Gallorum iuribus, immunitatibus, priuilegiis; nec in more positum est, vt filij oratoris Hispani apud Gallos à Gallo Episcopo, aut filij legati Galli apud Hispanos ab Hispano Antistite ordinentur: lex quoque ciuilis eos non à loco in quo nati sunt, sed à quo eorum patres orti sunt, vel certè à regiâ ciuitate, è quâ à Rege parentes ipsorum missi supponuntur, eos oriundos censet: Hoc enim docuisse videtur Paulus Iurisconsultus, dum ait, [g] *Senatores, & eorum filios filiasque, quoque tempore natos, natasve, itemque nepotes, pronepotes, neptes & pronepres ex filio, origini eximi.* Item [h] *Senatores, qui liberum commeatum, ideſt vbi velint, morandi arbitrium impetrauerunt, domicilium in vrbe retinere*: quod absolutè proferunt Imperatores, Valentinianus, Theodosius, & Arcadius, dum definierunt, [i] *Senatores in sacratissima vrbe domicilium dignitatis habere videri*: Quibus addo
D iure gentium sacram videri Oratoris domum, immunem, exemptam, eodem iure frui quo Orator qui eam incolit, haberi pro habitatione Principis à quo Orator seu Ambasciator, vt loquuntur, missus est: ideoque nihil mirum esse, si liberi Oratorum seu Ambasciatorum, (de quibus potior mihi videtur esse ratio, quamuis absentes omnes Reip. causa lex ista comprehendat) ex nostra mente è paterna ciuitate, verum etiam & è regia oriundi habeantur, & ab Episcopo tàm loci paterni quàm regiæ vrbis ordinari posse credantur.

V. Alter casus est, si quis fortuitò in aliquo loco natus est, in eo scilicet, quem mater pertransibat, aut quò animo minimè commorandi perrexerat: nam qui ità ex aliquo loco est, non efficitur ciuis huius loci, in quo natus est, vt indicat citata lex Philippi Imperatoris, quæ filios maternæ ciuitatis non esse ostendit, etiamsi in ea nati sint, nisi domiciliis in eâ parentes retineantur: quantominus ergo si qui in ciuitate quæ nec materna sit, aut in vico ad vtrumq; parentem nihil spectante fortuitò sit natus, huius ciuitatis ciuis aut ex hoc vico oriundus nequaquam censebitur? præsertim cum doceant Iurisconsulti, & recta ratio,

[a] Ioannes Andræas in cit. cap. 1. de vsuris v. alienigenas.

[b] Garzia de Benef. parte 7. cap. 9. nu. 25.

[c] Ioan. Andræas.

[d] Dominicus.

[e] Perusinus, & alij in d. & caput cum nullus.

[f] Nauarrus citato consil. 9.

[g] Paulus lib. 1. sentent. Hab. l. filij §. 1. ff. ad municip.

[h] Ibidem §. seq.

[i] l. Senatores C. de incolis.

[k] Lex filios superius cit.

communisque loquendi & sentiendi vsus ostendat, in moralibus spectandum non esse, quod per accidens euenit, sed quod per se: quare qui fortuitò, & per accidens in alieno loco ità nascetur, eiusdem tamen ciuitatis censebitur, ac si in paternâ domo, vel domicilio natus esset: vnde non ab Episcopo loci in quo fortuitò natus est, sed vel ab Episcopo paternę originis, vel potius domicilij paterni ordinari debebit, quia ad eius forum per se spectabit, & non nisi per accidens in alterius territorio natus est. Et ita docent [a] Panormitanus, [b] Bartolus, [c] Syluester, [d] Gregorius Lopez, & alij passim tum ex antiquis, tum etiam ex recentioribus. Vnde infert à fortiori [e] Vgolinus eũ qui in mari natus est, censeri eandem patriam habere, quam haberet, si in paterna domo natus esset, quibus non aduersatur Iurisconsultus dum ait, [f] *filium ciuitatem ex qua pater eius naturalem originem ducit, non domicilium sequi*. Iis enim tantum verbis ostendit ad originem filij nihil referre, quo in loco pater domicilium diutiùs fixerit, quo in loco diutiùs habitarit, sed spectandum esse originem naturalem patris, vbi cõmunis vtriusque origo inspicitur: non autem negat quin à domicilio patris, non quatenus patris domicilium est, sed quatenus vel reapse, vel fictione iuris filiorum naturalis origo est, eorumdem propria origo peti possit: at in iis qui in alieno loco, matre peregrè proficiscente, nati sunt, domicilium paternum si non reapse, saltem fictione iuris, vt exposuimus, propria & naturalis filiorum origo est.

[a] Panormit. in cap. Rodulphus, de rescript.
[b] Bartolus in L. filios, C de municip.
[c] Syluester v. ciuitas. §. 4.
[d] Angelus v. ciuis num. 3.
[e] Lopes lib. 2. tit. 24. parte 4.
[f] Vgolinus d. cap. 26. §. 2. num. 2. Vide etiam in nouis decision. Rotæ, Rom. decision. 327. num. 3. part. 2. l. adsumptio, §. filius, ff. ad municipalem.

§. III.

Quis sit Episcopus originis infantium expositorum, quorum parentes ignorantur.

VI. Tertia difficultas est, [g] de infantibus expositis, quis nempe eorum originis Episcopus habendus sit, & à quo ordinari possint. Certè habendi illi sunt eius ciuitatis, in quâ sunt expositi; nam probabilius est ex ea ciuitate, vel vicis ad eam pertinentibus oriundos eos esse, quàm ex remotioribus adductos. Pari quoque argumento infertur puerulos à parentibus relictos, huius regionis probabiliter credi, cuius sermonem, accentum, verba, colorem magis referant, & ad viciniorem huius regionis Episcopum spectare verisimilius esse, quam ad reliquos, nisi aliqua pro aliis diœcesibus argumenta probabilia adducantur: sed in vtrisque ordinandis, maximè verò in posterioribus, quorum origo incertior est, domicilij potius habenda ratio, quàm originis: & vbi nullum ab iis certum domicilium fixum est, habeantur veluti pro derelictis; posteriores saltem ab vnoquoque Episcopo, meo quidem iudicio, poterunt vendicari, ab eo maximè qui in sortem ministerij assignatione alicuius beneficij, vel officij voluerit eos suos facere. Satius tamen esset, vt à Summo Pontifice determinationem certi Pontificis obtinerent, vel à quocumque ordines recipiendi licentiam.

[g] Vide Stephanum Gratianũ discept. Forensium cap. 75. nu. 12.

ARTICVLVS IIII.

Quid de Episcopo domicilij, tam iure, quàm consuetudine seruandum.

§. I.

De Episcopo domicilij ex antiquo vsu quædam dicta.

I. QVOD ad Episcopum domicilij attinet non reperio antiquum vllum Canonem, quo ab Episcopo domicilij licuerit sacræ Ordinationis munus suscipere; nisi fortè Canones Concilij [h] Arauzicani superius allati pro potestate quam habent Episcopi ordinandi suos familiares huc adducantur. At reperio varia exempla, quibus Episcopus domicilij iure ordinationis fruitus, potitusque fuerit; quorum plurima superius adduximus, aliqua alia hîc adiungimus.

[h] Conc. Arausic. l. c. 8. & 9.

Digitized by Google

A gimus. Euagrius [a] à Nazianzeno cùm Conſtantinopoli moraretur Diaconus ordinatus, idem cùm in Ægyptum rediiſſet, ibique domicilio fixiſſet, à Theophilo Alexandrino ad Epiſcopatum electus eſt: Heros [b] S. Martini diſcipulus, & ab eo in Clerum Turonenſem electus, cùm Arelatem veniſſet, ibique domicilium fixiſſet, Arelatenſis Epiſcopus factus eſt. Paulinus [c] ab Ambroſio in Clerum ſuum vendicatus, vt diximus, cùm in ſeceſſu Nolano in Campania ſanctè degeret, Epiſcopus Nolanus conſecratus eſt. S. [d] Gregorius Agrigenti natus, Monachus factus, & à S. Machario, dum ſancta loca inuiſeret, detentus, cùm domicilium ibi fixiſſe videretur, Diaconus creatus eſt, poſteáque cùm Romam peregrinatus veniſſet, à Romano Pontifice diuino impulſu, nec ſine miraculo ad patriam ſuam Epiſcopi functurus officio deſtinatur. S. [e] Siſfredus Epiſcopus à quibuſdam Vancenſis, ab aliis Carpentoratenſis ordinatus eſt, cùm tamen ex milite Romano Albanum incolente oriundus eſſet: nulla alia poteſtate in eum ordinatoribus eius competente, quàm quod Monaſterium Lirinenſe, quod erat
B Prouinciæ Arelatenſis, ad quam Epiſcopatus iſti ſpectabant, à pluribus annis cum Patre incoluiſſet, in eoque profeſſionem emiſiſſet. Plura alia exempla omitto, quæ ferè innumera eſſent, præſertim SS. Monachorum, qui licet alicui Clero adſcripti eſſent, faciliùs tamen ad aliena Monaſteria, imò & eremũ diuertere permittebantur, præſertim ſi in Clericatu profeſſi fuiſſent, ſe Monachatum cum Clericatu profiteri velle, quanto magis ſi Clericalibus miniſteriis renuntiaſſent, nec vlli Eccleſiaſtico titulo addici ſe paſſi fuiſſent?

a Socrat. lib. 6. cap. 18.
b Proſper in Chron. Sigõ. de imperio Occid. ad an. 412. Vide etiã vitam S. Honorati apud Sur. 16. Ianuarij.
c Vide epiſt. 6. Paulini & alias, ejuſque vitam apud Sur. 22. Iunij.
d Vit S. Greg. Agrigẽt. apud Sur. & Metaphraſt. 23. Nouemb.
e Vita S. Siſfredi apud Sur. 27. Nouemb.

§. II.

Ratio peculiaris ob quam Epiſcopus domicilij proprius poſterioribus ſeculis ſtatuatur.

C II. Viſa autem ſuperioribus noſtro ſæculis æqua, imo aliquando neceſſaria, hæc inſtitutio, vt ab Epiſcopo domicilij ordinatio penderet, quippe qui ordinandi mores, ingenium, anteactam vitam aliquando melius noſſet, quam Epiſcopus originis: prioribus quidem ſæculis, quibus nemini, etiam Laico ſine literis commendatitiis ab Epiſcopo acceptis proficiſci licebat, ſine quibus ad laicam communionem vix fuiſſet vllus admiſſus, vt alibi fortè docebitur; quibus item beneficio literarum, quas ſolebant Epiſcopi ſibi inuicem etiam ex diſſitis regionibus mittere, & vel excõmunicatos à ſe ſignificare, vel abeuntes à ſuâ diœceſi ad alienam, ſi aliquo errore infecti fuiſſent notare, etiã miſſis eo fine Acolythis, vel aliis inferioris ordinis Clericis, vt ex variis apud [f] Cyprianum epiſtolis, & epiſtolas Syneſij ad Epiſcopos abundè conſtat: nam quia ex profeſſo hîc de iis rebus non agimus, ampliores probationes non addimus. His inquam temporibus faciliùs Epiſcopus originis, ſuorũ etiam Laicorum in aliam regionem tranſeuntium mores, vitamque callebat. Epiſcopus autem Eccleſiaſtici tituli cui
D quis adſcriptus erat, Clericorum ſuorum, qui ſine ipſius licentiâ, nec aliò abire, nec morari poterant, mores penitiſſimè ſciebat, exploratoſque habebat: vnde vix vlla erat neceſſitas, ob quam Epiſcopus domicilij pro recipiendis ordinibus adiri deberet. At poſterioribus temporibus, quibus literæ inter Epiſcopos ſilere cœperunt, & colloquij, ſiue per epiſtolas, ſiue per nuntios conſortium inter Eccleſias rarum eſſe cœpit, aut nullum; quibus Laici ſine commendatitiis Epiſcoporum ſuorum literis, quò velint, etiam in exteras regiones proficiſci conſueuerunt; Clerici verò ſuorum excuſſo iugo, nullo diſciplinæ fræno retineri potuere, ſibique, quò ferret animus, & quò voluntas duceret, etiam inconſultis Epiſcopis pergendi libertatem vſurparunt: difficile certè viſum fuit, vt Epiſcopus originis oriundorum ex ſuo loco mores, & anteactam vitam noſſet, & an Canonicis impedimentis vacarent, exploraret: ideoque ad Epiſcopos domicilij aliquos remittere, vt opinor, ſoliti aliquando fuere originis Clericorum Antiſtites: interdum verò ex præſumpta eorum voluntate ob Eccleſiæ vtilitatem ab exteris regionibus oriundos alij Epiſcopi ordinare non formidarunt: ex

f Epiſt. apud Cyp. 38. 39. 41. 46. 48. 49. 55. 67. 68. & al.
g Syneſ. epiſt. 58.

Digitized by Google

eoque lex ista Ecclesiastica manauit, vt ab Episcopo domicilij legitimè quilibet ordinati censerentur. A

§. III.

Quis propriè dicatur Episcopus domicilij.

a Cap. cum nullus, de tẽporibus ordinationũ in 6.

III. Legimus autem suprà Bonifacium octauum Episcopo domicilij ordinandi ius concessisse: qui Episcopum domicilij definit, in cuius diœcesi habet quis, licet alibi natus fuerit, domicilium. Eaque Bonifacij constitutio antiquiori iuri videtur esse conformis, cùm enim iura definiant incolas domicilio fieri, & honoribus in ea ciuitate frui posse, in qua domicilium habẽt, pari ratione æquissimum videri potest, vt in qua quis ciuitate domicilium habeat, in ea Clericus constitui possit, proindéque & ab illius ciuitatis Episcopo ordinari; Deinde quemadmodum eodem iure liquet b *incolam, & his magistratibus parere debere, apud quos incola est, & illis apud quos ciuis est, & municipali iurisdictioni in vtroque municipio subiectum esse*: ex quo infert Iurisconsultus muneribus in vtraque ciuitate fungi posse: ità nos ex iurisdictione quam habet cùm Episcopus originis, tùm domicilij, ab vtroque Clericum institui posse, & altiores gradus ascendere concludimus. Quam vtique rationem magis confirmamus, simulq; explicamus concessam à tribus Episcopis ordinationis recipiendæ facultatem: etenim constat, vel breuis temporis habitatione contrahi ab Episcopo iurisdictionem in eos, qui in sua diœcesi commorantur, quantum ad ea Sacramenta, quorum receptio vrget, vt facilè Episcopus originis adiri non possit; non tamen sufficit illa iurisdictio ad Sacramentum Ordinis, per quod cùm homo perpetuò Deo consecretur, & alicui loco ex Ecclesiæ ordinatione administraturus firmiter addicatur, iurisdictio quædam ad ipsum requiritur, quæ sit aliquomodo perpetua: iurisdictio autem quæ ab origine nascitur, naturâ suâ est immutabilis, nec voluntate humana variabilis: nam, vt eleganter habet lex Diocletiani, & Maximiani Imperatorum, ‖ *origine propriâ neminem posse voluntate suâ eximi manifestum est*: naturale originis ius est, quod nemo voluntate exuere, aut mutare potest: iurisdictio quæ beneficij adeptionem consequitur, Ecclesiasticâ quoque lege immutabilis est, quia beneficium sine voluntate ordinarij eiurari non potest; aliquo etiam modo perpetua est iurisdictio, quæ ex domicilio oritur, nam cùm domicilium non contrahatur, nisi ab eo qui perpetuò in aliquo loco manere intendit, saltem secundùm eius intentionem perpetua in eum Episcopi domicilij potestas esse colligitur. Quo fit vt à tribus illis Episcopis recipiendorum ordinum facultas concessa sit.

b l. nec ipsi, l. in patria, l. priuilegio, l. ciues C. de incolis &c.

l. incola, ff. ad municipalẽ. & l. origine, C. de municipibus,

B

C

§. IV.

Peculiaris difficultas, de eo qui Vltramontanus dicitur, an ab Episcopo domicilij ordinari possit.

d Cap. 1. de tẽporibus ordinationũ in 6.
e Lege Augustin. Barbosã parte 2. de off. & potestat. Episc. alleg. 4. num. 27. Nauarrum consilio 2. in 2. edit. de tẽporibus ordinat.
f l. eius qui, §. Celsus, ff. ad municipalem.
g Pro affirmãte parte stat Nauarrus suprà.

IV. Ex quibus deduco, quamuis d Clemens quartus citata superiùs constitutione, quæ vetat Vltramontanum ab Italis Episcopis ordinari, nullam mentionem fecerit Episcopi domicilij, sed duntaxat excipiat licentiam ab Episcopo originis, vel beneficij obtentam: nihilominus e posse aliquem Vltramontanum, qui in Italiâ domicilium fixerit, ab Episcopo Italiæ ordinari; non enim id vetat Clemens quartus; ex eo enim quo quis domicilium in Italia acquisierit, desinit Vltramontanus haberi, quia Italus ab incolatu dici potest. At maius dubium est, vtrum ab Episcopo domicilij dimissorias habens ab Italo ordinari queat: nam lex quæ solum nominat Episcopos originis, & beneficij pro iis dimissoriis dandis, videtur Episcopum domicilij excludere; sed quid si Episcopum domicilij omittat solum, non excludat? omittat autem quod difficile in duobus f locis domicilium contrahatur, nec facilè præsumatur Vltramontanus in Italia degere, qui domicilium ab origine sua diuersum habens, ab alieno Episcopo ordinari petat? Verùm ‖ tutius est, & probabilius negantem partem amplecti, & ab iis solis quos Canon Clementis quarti nominat, fateri in eo casu literas dimissorias concedi posse: sed casus iste est singularis.

D

§. V.

Digitized by Google

A

§. V.

Quid proprie sit domicilium.

V. Porrò, vt quis sit Episcopus domicilij magis innotescat, quid domicilium dici debeat, accuratiùs examinandum est. Rectè mihi, quid ipsum foret, explicasse videntur Imperatores Diocletianus, & Maximianus, dum aiunt,[a] *in eodem loco singulos habere domicilium non ambigi, vbi quis larem rerumque ac fortunarum suarum summam constituit: vnde rursus non sit discessurus, si nihil auocet; vnde cùm profectus est, peregrinari videtur: quò si redit peregrinari iam desinit.* Quam domicilij definitionem eædem variorum Imperatorum ciuiles leges, & Iurisconsultorum responsa pro legibus habita pluribus exemplis illustrant. *Nec ipsi*, inquit[b] Alexander Imperator, *qui studiorum causa aliquo loco morantur, domicilium ibi habere creduntur, nisi decem annis transactis eo loco sedes sibi constituerint secundum Epistolam Diui Hadriani: nec pater qui propter filium studentem frequentius ad eum commeat.* En primum exemplum

B eorum, qui cum aliquo in loco habitent, in eo tamen habere domicilium minimè censentur: eo quod in eo loco perpetuò manendi intentionem non habeant, nec fortunas suas in eo collocent. Aliud exemplum subiungo, filiorum quos, *patris domicilium non sequi* [c] Vlpianus declarat, quia nempe sibi ipsis domicilium eligere possunt; vnde ob contrariam causam libertini,[d] qui domicilij sibi eligendi liberam facultatem non habent, quia ad adhibendas patronis, vbicumq; sint, operas quasdam tenentur, domicilium patronorum sequi dicuntur. Aliud etiam præclarum exemplum habemus à Iuliano traditum: [e] *Si quis*, inquit, *negotia sua non in colonia, sed in municipio semper agit, in illo vendit, emit, contrahit, eo in foro, balneis, spectaculis vtitur, ibi festos dies celebrat omnibus denique municipij: commodis, nullis colonarum fruitur, ibi magis habere domicilium, quam vbi colendi causâ diuersatur.* Discutit posteà idem Iulianus, an plura quis domicilia habere possit, & vtrum sine domicilio quis esse queat, respondet cum Celso vtrumque, sed difficile fieri posse, eum quidem plura habere domicilia, qui in diuersis locis est animo de-

C stinato: sine domicilio verò esse, si quis domicilio relicto nauiget vel iter faciat, quærens quò se conferat, atque vbi domicilium constituat. Huc etiam refert, quod diximus [g] de Senatoribus, qui dummodo liberum commeatum habeant, domicilium in vrbe retinere dicuntur: quibus addo etiam ex iisdem legibus, solâ domus, vel possessionis acquisitione neminem alicuius loci incolam fieri, nisi videlicet commorandi animus adfuerit.

[a] l. eiues, C. de incolis.

[b] l. nec ipsi, C. de incolis.

[c] l. assumptio, §. filius, ff. ad municipalem, & l. non vtiq; eod. tit. l. domicilij, eod. tit

[d] l. assumptio cit. §. libertini.

[e] l. eius, qui, §. si quis, ff. ad municipalem.

[f] Ibidem §. seq.

[g] l. filij, §. senatores qui, ff. tit. cit. & l. senatores, C. de incolis.

§. VI.

An liceat impuberi apud exteros nato, & extra patriam educato, ab Episcopo paternæ originis ordinari.

VI. Ex quibus omnibus variæ quæstiones dirimi possunt circa Episcopum domicilij. Prima est, an liceat impuberi apud exteros nato, & fortè ibidem educato, qui paruo tempore, ob studia, ad quæ alibi missus est, paternâ in domo

D versatus fuerit, ab Episcopo paterni domicilij Clericalem Tonsuram accipere. Affirmat [h] Nauarrus, nec immerito: nam cùm impubes capax non sit contrahendi domicilij, ad quod nempe perpetuò in aliquo loco manendi intentio firma requiritur, non potest ipse domicilium eligere, proindéque domicilio paterno addicitur, sicut seruus, aut libertus domicilio dominorum ac patronorum; nam vt loquitur Apostolus, [i] *quanto tempore hæres paruulus est, nihil differt à seruo*: ità ergo in paterna domo versatur, ac in proprio domicilio, extra eam sibi in alieno versari, & peregrè esse videtur: itaque paterna domus verè ipsius domicilium est, ne quod difficilè inuentu leges dicunt, frequentissimè accidere fateri cogamur, vt impuberes omni domicilio careant: quare ab Episcopo paterni domicilij tanquam à suo ordinari potest. Excipit tamen [k] Nauarrus, nisi apud matrem, quæ ipsum illicito ortu peperit, natus sit, & educatus, in eo enim casu matris originem ac domicilium potius sequetur, quàm patris, vt ex iis quæ suprà diximus, liquidò constat.

[h] Nauar. consil. 3. de temporibus ordinationum.

[i] ad Galat. 4.

[k] Nauarrus suprà.

Digitized by Google

§. VII.

A

An puberi idem liceat.

VII. Altera est, an idem de pubere dici debeat. Cui quæstioni cum eo-
a Nauarrus suprà. dem [a] Nauarro adhibita distinctione respondendum est, vel enim filius post-
quam ad pubertatem peruenit, paternum sibi domicilium elegit, intenditque
perpetuò cum patre habitare, in quo casu ex propria sua intentione, idem ha-
b Cap. fin. de paroch. bet domicilium quod pater, etiamsi [b] à paterna domo, vel ob studia, vel aliam
ob causam diutissimè abfuerit, quia nempe semper ad paternum domicilium
reuertendi animum habuit, ideoque statim atque ad paternam domum rediit,
eius Episcopo subditus fuit, à quo ob animum perpetuò inibi commorandi or-
dinari potuit. Si verò aliud à paterna domo domicilium sibi elegit, quodquidem
c Vide sup. §. 5 num. 5. leges ei à [c] nobis citatæ concedunt, ab Episcopo domicilij paterni ordinari
non potuit. Imò probabiliter addo, liberos, etiam puberes, quamdiu nullum B
aliud sibi domicilium elegerunt, dummodò destinatum animum non habeant,
à paternâ domo recedendi, vel saltem sibi non proponant alium locum habita-
tionis quærendum esse (quo casu videntur paternæ domo renuntiasse, & do-
micilium quærere, & sine domicilio esse, dummodo, inquam, de quærendo
alieno domicilio solliciti non inquirant) domicilio paterno addici: tum quod
aliàs magna puberum multitudo vsque ad 25. aut 30. annos, & amplius, absque
domicilio esset, quod difficulter admittendum est: tum quod tales vt plurimum
sibi proponant in paterno domicilio habitationem, nisi meliori forte auocen-
tur, quod ad domicilium constituendum ex prædictis satis est; tum quod pro-
prij domicilij indicia & argumenta, paterno, eo in casu, domicilio conueniant,
nam maximam rerum suarum partem ibi habere solent liberi, in suo sibi viden-
tur esse, cùm ibi morantur, extra ipsam peregrè sibi esse persuadent: videntur
d Cap. licet, de sepult. in 6. ergo paternum domicilium pro suo habere: tum quod, [d] si in paterna domo
pubes aliquis moriatur, nisi sibi sepulturam elegerit, in Ecclesia domicilij pa- C
terni sepeliri debeat: ergo à pari nisi sibi domicilium post pubertatem quis ele-
e l. eius, qui, §. Celsus, ff. ad municipalem. gerit, paternum censetur retinere domicilium: tum denique quod [e] Celsus, re-
ferente Iuliano, à nobis superiùs citatus, exponens quinam sine domicilio esse
dicatur, requirere videatur, vt relicto domicilio aliud quærat: quare qui prius
domicilium, puta paternum quo impuberes fouebantur, non reliquit, qui ei
non renuntiauit, qui non aliud quærit, is sine domicilio esse dici non potest,
sed priori domicilio adcensetur, cuius antea erat, puta paterno. Vnde cùm ci-
uiles leges filium non sequi dicunt patris domicilium, de filio loquuntur, qui
aliud sibi elegit, quem ad paternum reuocandum esse negant, quod conclusis à
nobis nullatenus officit.

§. VIII.

An officiales regiæ domus, comites, &c. ab Episcopo regiæ vrbis ordinari queant. D

VIII. Tertia difficultas est, an officiales regiæ domus, vel regni, comites item
consistoriani, ac iudices, qui comitatui regio addicti ex officio suo videntur, ab
Episcopo regiæ vrbis ordinari possint. Item an Domini feudorum, & eorum fi-
lij ab Episcopo dictorum feudorum ordinari possint. Affirmans sententia pro
f Vide Campanill. in diuersorio iuris canonici, tub. 9. cap. 8. num. 22. & num. 23. & alios. vtrisque probabilis est: pro prioribus [f] quidem, quia si Senatores, ex lege ciuili
domicilium in vrbe retinent, quidni similiter & ij, quos enumerauimus, in vrbe
regiâ domicilium habere dicantur? quod si in vrbe regia domicilium habent,
quidni ab eius Episcopo ordinari possint? Pro g posterioribus verò, quia cùm
Barones, eorumque filij feudo addicti sint, ex ipsorum feudorum conditione, in
g Vide eundē Campan. ibid. num. 20. eo retinere videntur domicilium, sicut libertini patronorum domicilium se-
quuntur: ergo & ab Episcopo huius loci poterunt ordinari.

§. IX.

Digitized b

A

§. IX.

Quantum temporis ad domicilium contrahendum requiratur.

IX. Quarta est, quantum temporis requiratur, vt domicilium alicubi contrahatur. Respondendum est, nullum ad id certum tempus necessariò præscriptum esse: quia per quamcumque mansionem cum animo in aliquo loco perpetuò manendi, vel momento contrahitur domicilium, vt post alios tradit Philippus [a] Francus. Ideoque consultus Nauarrus, *an Hispanus ortus Compluti, & ibi ordinatus ad minores, qui postea mansit Tiburi tribus annis, & seruiuit Episcopo eius, possit ordinari ad ordines superiores per Episcopum Tiburtinum:* respondit prædictum Clericum ab Episcopo Tiburtino, vel alio, cui id per literas dimissorias concesserit, licitè ordinari posse, etsi tribus annis, maiore vel minore tempore Ti-
B buri manserit, dummodo intentionem habuerit perpetuò ibi manendi. Non tamen [b] sine præsumptionibus probabilibus, vllus, qui à breui tempore locum aliquem incolit, credi debet in eo domici ium fixisse: sicut [c] enim in fugientibus onera domicilium re & facto transfertur, non nudâ contestatione: ita in appetentibus honores nudâ contestatione contenti esse non debemus. De exteris facilè quisque suspicari potest, eos, si in alieno loco postulent ordinari, patriam fugere in qua nati sunt, vt faciliùs ordinatoribus imponant, suaque crimina, & impedimenta Canonica, quibus fortè irretiuntur, occultent, quemadmodum admonuit Clemens [d] quartus. Cauendum est, ne quis aliquo figmento, & prætenso in fraudem domicilio ab alienæ parochiæ Episcopo ordinetur, quod pœna etiam in ordinatos constitutâ puniendum censuit Gregorius [e] decimus in generali Concilio Lugdunensi: itaque adhibendæ, meo quidem iudicio, aliquæ sunt coniecturæ, antequam quis audeat alienæ parochiæ hominem, qui breui tempore alicubi commoratus fuerit, ordinare: non
C verbis credendum esse iudico eius, qui ordinationem petit, nisi coniecturas adhibeat, & rationes probabiles suæ intentionis adducat: quamuis in foro quidem interno non incurrat vllam pœnam, qui cùm animum habeat perpetuò alicubi manendi, ab Episcopo huius loci ordinatus est: sed peccat Episcopus, si aut temerè credidit, aut sine diligenti inquisitione eum tanquam proprium vendicat. Coniectura autem in impuberibus optima est ex prædictis, si paternum domicilium incolat, imò etiam si maternum, quando pater mortuus est, vel incertus: pro puberibus autem, si nuptias aliquando in eo loco contraxerint, si summam rerum suarum in eum locum transtulerint: si officium, quod requirat residentiam, in eo loco emerint, non si domum vel possessionem ex lege ciuili suprà citata: denique si per [f] decem annos ibi commorati fuerint; nam cùm decennium [g] in iure pro magno tempore habeatur, qui decem annos alicubi habitauit, diu habitasse dicetur: & ex [h] continuâ diuturnâ habitatione, nisi contrarium aliundè coniicitur, vt in Castellanis, &
D Scholasticis, qui per plures annos alicubi morari solent cum animo semper reuertendi, perpetuò alicubi habitandi intentio probabiliter colligitur.

X. Ob hanc itaque difficultatem probandi domicilij, itemque ob eius incertitudinem (nam vel per mille annos, si totidem quis viuere posset, habitari locum aliquem ab aliquo contingere potest, in quo tamen ob animum continuum reuertendi, & aliò manendi nunquam domicilium contractum sit) consultò in Gallia ab ordinatione Clericorum, qui alibi nati sint, Episcopi sibi temperare solent, non quod, vt opinor, id sibi interdictum putent, sed quod originis probatio facilior sit, & expeditior, ad cuius proinde Episcopum remittunt, nisi in extraneâ quis patriâ, vel extra paternum domicilium fortuitò natus sit, quo casu domicilij, quod originis locum quodammodo obtinet, rationem habent, & ordines iis conferunt, qui apud eos domicilium habuerint. Consultò id, inquam, nec sine iudicio obseruant, nam præter-

[a] Philippus Francus in cap. cùm nullus, de temp. ordinat. in 6. Nauar. consilio 2. in 2. edit. de temporib. ordinat.

[b] Vide Gloss. in l. ciues, C. de incolis.

[c] l. domicilium, ff. ad municipalem.

[d] Cap. sæpè contingit, de temporibus ordinat. in 6.

[e] Cap. eos qui, de temporibus ordinat. in 6.

[f] l. filios, C. de municipibus, & l. si in part. C. de incolis.

[g] l. eius qui, §. si quis, ff. ad municipal. l. 16. ff. si eum fidei cõmissa, §. penult. & ibi glossa, v. decennium, & Glossa 1. in l. 3. ff. si ager vectigalis, Gloss. 1. in l. 1. C. si aduersus creditorem, §. ex nõ scripto.

[h] Vide suprà §. 3.

Vide etiam de iis Rebuff. tomo 3. ad leges Gall. in tract. de domicil. elect. in præf. num. 9. Menoch. de arbit. casu 86. à num. 6. & lib. 6. de præsumpt. q. 42. Mascard. de probat. concl. 515. & alios passim.

Digitized by Google

quam quod ad id allatis rationibus inducuntur, possunt etiam illâ moueri, quod ius originis iuri domicilij multum præponderet, quod ius ordinis [a] naturale sit, ius originis tantum ciuile: ius originis necessarium, domicilij voluntarium, hoc variabile, illud immutabile; hoc temporarium, illud natura suâ æternum. Quibus prærogatiuis adde, quod antiquæ leges de Episcopo domicilij, quantum ad ordines conferendos sileant, cùm tamen de Episcopo originis, & Ecclesiastici tituli hodiernam praxim, quibusdam, vt vidimus, solum immmutatis, confirment. A

[a] Vide l. originis, de municipibus. l. si in patria C. de incolis. l. nihil est, ff. ad municip. l. libertus §. patris ff. codē.

ARTICVLVS V.

Quid de Episcopo beneficij iure, vel consuetudine statutum sit. B

§. I.

Quis iam sit Episcopus beneficij, & quis olim fuerit.

I. SVPEREST Episcopus beneficij, à quo licere sacras ordinationes suscipere, declarauit Bonifacius [b] octauus: Neque hæc noua, aut inusitata constitutio, sed antiqui iuris quædam renouatio est. Licet enim antiquitus beneficia Ecclesiastica nulla forent, erant tamen Ecclesiæ ad quas Clerici instituebantur, & ex quarum reditibus alebantur: erant Ecclesiastici tituli, quibus addicebantur, quibus quidem beneficia Ecclesiastica successerunt. Ius autem ordinandi Clericum non solum Episcopo cuius erat Ecclesia, ad quam Clericus ordinabatur, conueniebat, verùm etiam sōli secundùm Ecclesiasticas regulas competebat: solus iste poterat Clericum facere, qui eundem alicui Ecclesiæ poterat addicere, qui in aliquorum Clericorum collegium volebat cooptare: solus ad altiores gradus Clericum poterat promouere, qui eum suorum Clericorum matriculæ, seu catalogo tenebat inscriptum: nulla absoluta fiebat ordinatio: non Clericis à suis Ecclesiis abesse, aut discedere fas erat, non Episcopis Clericum ab alio ordinatum suscipere licebat, vt superiùs fusè probauimus. Ex hac autem antiquâ Ecclesiæ praxi noua lex promanauit, vt ab Episcopo beneficij, Clericus in eius potestatem translatus ordinari posset: cui tamen cùm Episcopus originis, ac domicilij in eodem munere ad libitum ordinandi adiuncti fuerint, Episcoporum ea lege potestas in suos Clericos seruata non est; nec Clericorum qui ab Episcopis ordinati fuerant vetus erga ipsos obseruantia restituta. C

[b] Bonifacius 8. cap. cum nullus, de rēporibus ordinar. in 6.

§. II.

Varia corollaria continens pro amplianda Episcopi beneficij potestate. D

II. Ex qua præmissâ obseruatione multa colligimus, tum ad ampliandam hanc Episcopi in sibi subditos ratione beneficij potestatem: tum ad vsum eiusdem potestatis restringendum: primum enim deducimus Episcopum non solùm quemlibet Clericum habentem beneficium in suâ diœcesi ordinare, verùm etiam in interstitiis inter singulos ordines obseruandis, itemque in defectu natalium quoad minores ordines dispensare posse: non enim ex quodam priuilegio, sed iure, eoque communi talem ordinare potest, etiam ex alio loco oriundum: proindeque non est ipsius potestas coarctanda, vel limitanda, saltem in iis quæ ad ordinationem spectant, eive adnexa sunt, circa quæ habere debet iurisdictionem [d] ampliſſimam: cùm in iis, quæ ad sacram ordinationem pertinent, perfectè & communi iure superior habeatur.

[c] Garzia de beneficiis cap. 4. num. 8.

[d] Arg. ex l. 2. ff. de iurisdict. omnium iudicum.

III.

Digitized by Google

A III. Alterum [a] nec illi facultati obstare debere, quod beneficium, ratione cuius Clericus Episcopo subditus est, alteri Episcopo quoad prouisionem subiectum sit, dummodo ab eo quoad Episcopalia iura non dependeat: Etenim quamuis aliqua Ecclesia ab alterius diœcesis Episcopo quoad prouisionem pendeat, quia tamen ex priuilegio ius istud Episcopo proprio subtractum est, qui aliàs ad omnes suæ diœcesis Ecclesias communi iure instituere, ac prouidere deberet, & in cuius potestate omnes Ecclesiæ diœcesis propriæ debent consistere: ideò restringendum istud priuilegium, nec communi legi, secundùm quam Clericorum omnium alicuius diœceseos ordinatio ad Episcopum spectat, derogare censendum: stabit semper, & illibatum permanebit in Episcopo ius ordinandi Clericum suum, qui cum, non obstante prouisione ab alio Episcopo acceptâ, Episcopali iurisdictioni subditus sit, ordinationis beneficium ab eo quoque consequi potest.

[a] Prosper de Augustino ad Quarantã in summa Bullari verbo ordo, versu circa secundum. Cãpanil. in diuers. iuris canon. lib. 9. cap. 8. numero 15. Garzia supra num. 15.

[b] Vide 16. qu. 2. & 3. & alibi passim.

IV. Tertium pariter arguimus, [c] idem ius esse Episcopo, quamuis beneficium simplex sit, nec residentiam requirat; nam cùm in quoslibet Clericos B suæ diœceseos, siue animarum curam habeant, siue officio aliquo adstricti teneantur, siue liberam quò velint eundi, ex consuetudine, licentiam habeant, Episcopi iurisdictio se se extendat: ad eum spectat prouidere, quomodo Ecclesiæ suæ vtiliores euadant, eos debet ipse excolere, qui ad laborandum pro Ecclesia cui inscripti sunt, totaque diœcesi, speciali obligatione astringuntur: non ergo ei adimendũ est, quin eos ad altiores gradus promouere possit: præsertim cùm antiquitus constet nullum à iure Episcopi, in cuius diœcesi titulo Ecclesiastico adscriptus esset, qui cumcumque tandem ille foret, quoad ordinationem, exemptum fuisse.

[c] Henriq. in summa lib. 10. cap. 22. §. 2. Campanill. dict. cap. 8. & alibi.

V. Quartum inferre possumus, non etiam referre, siue vt vocant in titulũ, siue in commendam, beneficium istud possideatur: iam enim vsus obtinuit, vt beneficia in commendam habeant vim tituli, & pro canonico titulo censeantur. Imo etiam si [d] beneficium istud sit de genere eorum quæ præstimonia vo- C cantur: Nam præstimonia etiam beneficiis Ecclesiasticis, recepto [e] iure adnumerantur. Cuiuscumque etiam [f] reditus sit istud beneficium, & ‖ quantumcumque tenue, tum quod iura, [h] quæ id concedunt de quouis beneficio loquantur: vbi autem iura non distinguunt, nec nos debemus distinguere: tum quod tenuitas reditũum beneficij, seu exilitas iurisdictionem Episcopi non imminuat, nec amplior sit in diuitis beneficij possessorem Episcopi auctoritas, quàm in pauperis.

[d] Garzia supra num. 10. & parte 4. cap. 4.

[e] Henriq. lib. 10. cap. 22. §. 1. in comm. lit. H. Cãpan. dict. cap. 8. num. 19. & alij.

[f] cap. final. de concess. præbendæ in 6. Glos communiter Doctores.

[h] cap. cum nullus cit.

VI. Quintum, imò etiam colliges [i] id iuris esse, etiam si Clericus pluribus beneficiis instructus sit: Nam quamuis beneficiorum ista pluralitas veteri Ecclesiæ disciplinæ aduersetur, canonibusque inimica sit, tamen ex eo quod quis in alienâ diœcesi beneficium obtineat, non ideò Episcopi auctoritas, quæ ipsi ratione beneficij in suo territorio conuenit, adimi debet, aut restringi, non auferri in personam iurisdictio: manente autem ista iurisdictione satis patet Clericum ab Episcopo sui beneficij huius aut illius ordinari legitimè posse: fate- D mur quidem [k] Clericum habentem plura beneficia in diuersis diœcesibus, in iis quæ ad beneficium extrà diœcesim pertinent, non conueniri ab Episcopo alterius diœcesis, in qua aliud beneficium habet: sed in iis quæ ad ipsius personam spectant, cuiusmodi est ius ordinationis à singulis conueniri potest, & ab omnibus iudicari.

[i] Ita Anchar. ad dict. caput cũ nullus, de temp. ordinat. in 6. num. 2. versu, circa secundũ Campanil. d. cap. 8. nu. 14. reiecta distinctione Felini.

[k] Vide Glossam v. domicilitũ, in cap. dilectus 2. de rescriptis.

VII. Denique deducimus [l] possessionem beneficij ad hoc sufficere, etiam si titulus beneficij iustus non sit: quemadmodum enim possessio sine iusto titulo dat iurisdictionem, rataque sunt, quæ ab iniustè possidente beneficium quamdiu toleratur, gesta fuerint, ita eadem possessio habentem Episcopo subiicit, eiusque iurisdictioni subdit; vnde quandiu possidet, ab Episcopo, cuius Clero adeensetur, ordinari poterit: è contrario vero, sicut solus titulus Ecclesiasticus, non adeptâ beneficij possessione iurisdictionẽ non tribuit, [m] ita nec Episcopis loci, in quo sitũ est beneficium, titularem subiicit; ideoque vi huiusmodi solius tituli neminẽ ab aliquo Episcopo ordinari posse cẽsemus. Verba sane canonis [n]

[l] Garzia dict. parte 2. cap. 4. num. 17.

[m] Garzia supra num. 16.

[n] cap. cum nullus cit.

requirunt, vt qui ab Episcopo ordinatur, habeat beneficium in eius diœcesi: habere autem propriè idem est, quod possidere. A

§. III.

Varia corollaria continens ad restringendam eiusdem Episcopi potestatem.

VIII. Ex iisdem quæ diximus è contrario colligo vsum huiusce potestatis quam habent Episcopi ratione beneficij ad conferendos ordines, nonnumquam esse restringendum in quibusdam præsertim casibus. Primò, si credatur in fraudem beneficium aliquod susceptum, quo proprij Episcopi ratione originis aut domicilij examen, vel inquisitio fugiatur: Nam rectè notat [a] Hugo in eam constitutionem Gregorij decimi, in Concilio generali Lugdunensi, qua puniuntur Episcopi qui *quocumque figmento quæsito præsumpserint* alienum parochianum, *ordinare*, comprehendi Episcopos qui in fraudem familiari suo beneficium contulerint, quo ius ipsum ordinandi sibi acquirant. Et in beneficiis B tenuibus quorum reditus non excedunt quatuor ducata [b] Praxis Episcopalis facile fraudem subesse suspicatur; [c] Sotus etiam, si septem solum ducatorum valorem eorum reditus non excedat.

[a] Hugo, & ex ipso Glossa v. figmento in cap. cos qui de temporibus ordin. in 6.

[b] Praxis Episcopalis part. 1. v. beneficia §. 3.

[c] Sotus de iustitia & iure lib. 11. quæst. 5. art. 5.

IX. Secundò fraudem etiam præsumi, si beneficium residentiam non requirat, nec in illo vnquam ordinandus, aut in diœcesi resederit: Esto enim beneficium istud, vt diximus, Episcopo in Clericum iurisdictionem concedat, ratione cuius potest eum ordinare: Non tamen Episcopus libenter, aut sine vllâ rationabili causâ adduci debet, vt talem Clericum sibi ignotum, qui in aliena diœcesi in qua versatur, aut ex qua oriundus est, longè notior est, ad ordinationem recipiat: Nam magis consentaneum est, vt ibi ordinetur, vbi eius mores ac vita accuratius discuti possunt; præsertim quando non est probabile eum sacra ministeria in diœcesi sui beneficij tractaturum, quod facile in beneficiis simplicibus suspicari quisque potest: Nam si sacra esset in diœcesi probabiliter C administraturus, quia maximè tunc interesset Episcopi beneficij, talis Clerici ordinatio ad eum conuenientissimè referretur: consentaneum siquidem rectæ rationi videtur, vt is ordinandum discutiat, qui suscipere debet ordinatum, & cuius maximè interest, qualis quis futurus sit ordinatus. Ideoque exoptarem quàm maximè neminem qui beneficium residentiam requirens, præsertim vero curatum habet, absque eius, in cuius diœcesi tale beneficium obtinet, licentiâ à quoquam ordinari: posset enim ille, quem forte ad beneficium non admisit, ab ordinatione, si indignus esset, reiicere; posset & eumdem, si post obtentum beneficium aliquid reiectione dignum fecisset, vel olim fecisse de nouo deprehenderetur, ab ordinatione repellere, qui sine eius licentiâ ordinatus Ecclesiæ scandalo, & infamiæ futurus est. Porro ob hanc forte rationem quod fraus aliqua committi possit in recipiendis ab Episcopo beneficij ordinibus, raro in Gallia ab Episcopo beneficij præsertim simplicis ordinatio recipitur, raro hoc iure Episcopi vtuntur. Consuetudinem istam minime reprobarim, quæ præsertim ad vnum Episcopum originis adstringit, nec licentiam à variis Episcopis ordines recipiendi passim indulget, quæ licentia & confusionem inducere, & Clericorum inobedientiam augere, & imperitiam atque inordinationem aliquando fouere posset. D

X. A quocumque autem Episcopo ordines suscipiantur, optandum esset neminem ad ordines recipi nisi certæ Ecclesiæ adscriptum, in qua suis fungatur muneribus: neminem ad altiores gradus promoueri, nisi qui de inferioribus ex Tridentini [d] Synodi sententia (de qua alibi diximus) in eadem cui adscriptus est Ecclesia, rite & laudabiliter à se exercitis testimonium attulisset, quemadmodum [e] Concilia Mediolanensia accuratè præscribunt. Ex quorum proinde sicut, & Tridentini sententia, videtur ab eo solo Episcopo conuenienter ordines suscipere debere ordinãdos, in cuius Ecclesia suis muneribus funguntur, in iisque probantur, nisi forte aliqui studiorum causa absentes, ex Episcopi sui præscripto, in collegio, seminario, vel aliqua Ecclesiâ ministrent; quo casu ad Episcopum,

[d] Conc. Trident. sess. 23. de reformat. cap. 5.

[e] Concilium Mediol. Prouinc. 3. sub S. Carolo tit. de iis quæ pertinent ad Sacrament. ordinis. Conc. 4. eodem tit.

A Epiſcopum, à quo ad ſtudia eundi licentia concederetur, & in aliquo Collegio, Seminario, vel Eccleſia miniſtrandi obligatio imponetur, ad quem denique eorum miniſteriorum ritè geſtorum teſtimonia deferentur, ordinatio ſpectabit. Certè licentia iſta à pluribus Epiſcopis ordinationis recipiendæ iis Conſtiſtitutionibus Tridentinæ Synodi, & recentiorum Conciliorũ iure videtur eſſe reſtricta, quià non poteſt non eſſe nociua, cùm ex ea accidat, vt ab vno Epiſcopo reiectus, ab alio probetur, in quo neceſſum eſt, vt vel vnius ſeueritas, vel alterius negligentia incuſetur, quod vtrumque Epiſcopalem dignitatem in contemptum adducit: cùm ordinariè loquendo Epiſcopus iſte eligatur, ſub quo ſolutior diſciplina fuerit, cuius ſegnior in examinando cura, in inquirendo minus ſollicita, perſpicax que prouidentia futura ſperetur, ex quo certa Eccleſiaſticæ diſciplinæ iactura infertur.

B

ARTICVLVS VI.

Pœnæ in eos, qui alienum parochianum ordinant, vel ab aliено Epiſcopo ordinantur, ab Eccleſia ſtatutæ referuntur.

§. I.

Proponitur quæſtio, & quid antiquo iure de ea ſtatutum ſit oſtenditur.

I. EX prædictis iam ſatis patet, quiſnam ſit proprius Epiſcopus, quis alienus, ſatis quoque confirmatum, nemini licere ab vllo Epiſcopo præterquam à ſuo, vel de ipſius licentia ſecundùm Canonicas ſanctiones ordinari. Iam vtique videndum, quæ pœnæ, tum antiquo, tum nouo iure, vel etiam nouiſſimo
C in tranſgreſſores huiuſce legis ſiue ordinantes, ſiue ordinatos ferantur: in qua quæſtione tria Eccleſiæ tempora diſtinguenda ſunt, vnum quod priora Eccleſiæ tempora ante quingentos annos comprehendit; alterum, quod à quingentis ferè annis ad Pium ſecundum & Concilium Tridentinum excurrit: tertium, quod à Pio ſecundo & Concilio Tridentino ad nos vſque fluxit. Iuxta quæ tria tempora triplex ſtatuendum eſt ius, antiquum, medij iſtius æui de quo ſuprà, quod modo nouum, modo antiquum dici poteſt, & nouiſſimum, iuxta quæ iura præſens quæſtio dirimenda eſt.

II. Quid verò iuxta ius antiquum cenſendum ſit, prædicta ſatis oſtendunt. Nam ex citatis ſuperiùs Concilio [a] Niceno, [b] Sardicenſi, [c] Moguntino, & [d] Nannetenſi: itemque ex epiſtolis decretalibus Calixti [e] primi, Sixti [f] ſecundi, Iulij [g] primi, & Adriani [h] primi patet, Clerici alieni ordinationem irritam (quoad executionem nempe, non quoad characterem) eſſe iudicatam, id eſt ordinatos ſuſpenſos fuiſſe declaratos; Ex Synodi [i] Trullanæ ſententia Clericos, ab alie-
D no Epiſcopo ordinatos, & ordinantes Epiſcopos eſſe deponendos: ex [k] Chalcedonenſi Canone vtroſque tamdiu excommunicatos manere, donec Clericus ad proprium Epiſcopum reuerſus fuerit: ex [l] Sardicenſi item, & [m] Triburienſi alieni Clerici ordinatores corripiendos in Concilio: qui quidem à [n] Taurinatenſi à Conciliis, & ordinationibus arcendi, ab [o] Aurelianenſi quinto ſex menſibus à ſacrificio Miſſæ celebrando ſuſpendendi declarantur. Pœnas autem contra Laicos alienæ diœceſeos ordinatos, nullas certo, & indubitato iure, aut contra ipſos ordinantes priſcis temporibus reperimus fuiſſe præſcriptas.

[a] Nicenum 1. c. 16.
[b] Sardic. c. 15.
[c] Mogunt. cap. 17.
[d] Nannet. c. 7.
[e] Calixtus 2. epiſt. 2. cap. 3.
[f] Sixtus 2. epiſt. 3. cap. 6.
[g] Iulius 1. epiſt. 3. cap. 6.
[h] Adrian. 1. in Capitul. Ingilramno datis cap. 16.
[i] Synodus Trull. c. 17.
[k] Chalced. c. 20.
[l] Sardic. ſup.
[m] Tribur. c. 28.
[n] Taurinat. cap. 2.
[o] Aurel. 5. cap. 5.

§. II.

Quid de eadem ex iure medij æui.

III. Nouo autem iure, ſi ad ſuperiora tempora attendas, ſed ſi ad hodierna antiquo, certum eſt Clericos ob ordinationem ab Epiſcopo alieno ſuſceptam ipſo facto ſuſpenſos eſſe. Nam Gregorius decimus contra taliter promotos antiquo-

Digitized by Google

rum Canonum seueritatem perseuerare decernit,[a] *his*, inquit, *quæ iura statuunt, contrà taliter ordinatos in suo robore duraturis.* At antiquissimo iure ipso facto Clerici ab alieno Episcopo ordinati suspensi erant, saltem donec eorum ordinatio ab ipsorum Episcopis probata esset (prout interpretari videtur Vrbanus[b] secundus suprà citatus) nam toto eo tempore, ipsorum ordinatio irrita censebatur: quorum autem ordinatio irrita, quoad executionem censetur, ij ipso facto suspensi sunt. A

IV. Dubium autem est, vtrum etiam laici ab Episcopo alieno in Clericos attonsi, hoc iure suspensi dici debeant. Huius certè rei nulla ex ordinario iure peti potest confirmatio: de antiquissimo iure nihil quod hanc pœnam ostendat adferri potest: quinimò contrarium vsus ostendit ex prædictis. Itaque si recepto iure ante Concilium Tridentinum condito res agatur, non videntur ij ipso facto[c] esse suspensi, & Canones qui in contrarium adducentur de iis solum agunt, vel qui ab alieno Episcopo inuadente alterius parochiam, & in ea ordinationes laicorum sibi non subditorum faciente ordinati fuerint, quæ ad laicum alienum Episcopum adeuntem, ab eoque intra suæ parochiæ limites ordinationem celebrante, ordinatum ampliari non debent: vel certè de Clericis agunt ab alieno Episcopo ordinatis, non de laicis: quorum vtique, vt ex prædictis patet, dispar est ratio: nec extendendæ pœnæ sunt[d] ad casus diuersos, licet aliquatenus similes, vt, quod contra Clericum statuitur, contra Laicum statutum intelligatur: quin potius qui[e] de vno dicit, de alio negare videtur. B

V. At iure isto medij æui contra ordinatores tam alieni Clerici, quàm Laici pœnæ statutæ sunt: nam de Episcopo Laicum ad Tonsuram Clericalem recipiente ex aliena Diœcesi ita Bonifacius,[f] *qui verò contra fecerit*, (id est, *qui homini Diœcesis alienæ Clericalem præsumpserit conferre Tonsuram*) *per vnum annum à collatione Clericalis Tonsuræ duntaxat nouerit se suspensum.* [g] *Eos autem qui Clericos parochiæ alienæ absque superioris ordinandorum licentiâ, scienter, seu affectatâ ignorantiâ, vel quocunque alio figmento quæsito præsumpserint ordinare, per annum à collatione ordinum* Gregorius 10. *decernit esse suspensos.* Ex quo tamen Canone duntaxat inferri potest Episcopos eos solùm pœnam ibi statutam incurrere, qui vel scienter, vel ex affectata ignorantiâ, vel quæsito aliquo figmento indebitam huiusmodi ordinationem peregerint, non eos qui etiam ex crassâ ignorantiâ, ac vincibili iuris, quod scire tenebantur, insciti â legem violarint: & fortè conditiones, quod scienter, seu affectata ignorantia Episcopus alienum Clericum ordinet, non frustrà sunt appositæ, vt innuant, qui secus ea in re errauerint, parem pœnam non mereri. Certè[h] Nauarrus Episcopum docet non incurrere suspensionem, qui alienum subditum ordinarit, si probabiliter id ignorabat: quod manifestè ex[i] Gratiano deducit: sed nihil de eo, qui ex supina ignorantia Clericum ordinauerit ipse loquitur, de quo etiam nihil certi dicere possum; nam licet ex prædicto[k] Canone non inferantur tales esse suspensi, dubium esse poterat, num priores Canones, qui, vt suprà vidimus, de hac re variè loquuntur, ipsum suspenderent. Episcopum verò alicui Laico Tonsuram Clericalem ex ignorantiâ crassâ conferentem videtur Bonifacius[l] octauus suspensum declarasse, nisi fortè verbum præsumendi temeritatem aliquam significet, quæ ignorantiæ solùm affectatæ non crassæ, vel etiam scientiæ de malè agendo coniungatur: quod quidem incertum est: cùm etiam præsumptio dici possit, solùm bonam fidem excludere: non est autem is in bona fide, qui ignorantiâ crassâ laborat. C D

a Gregor. 10. cap. eos qui, de tempor ordinat. in 6.
b Vide can. Lugdun. 9. q. 2. iuncta Glossa v. poterit, ad cuius confirm. adde can. 20. Conc. Chalced. & Aurelian. 5. can. 5.
c Vide Antharanum & Ioannem Monachum v. Clericum, de temp ordin. in 6. Rebuffum in praxi benefic. tit. de Clerico ad sacros Ordin. malè promoto. Nauarrum consil. 31. de temp. ordin.
d §. pœnæ de pœnit. dist. 1.
e Argum. c. nõne, de præsumptio.
f Cap. fin. de temp ordinat. in 6.
g Cap. eos qui, eod. tit.
h Nauar. consil 40. de tempor. ordin.
i Gratianus 1. quæst 4 §. notandum.
k Cap. eos qui, mox cit.
l Cap. cum nullus, cit.

§. III.

Quæ tandem nouissimo iure pœnæ in eo casu statutæ sint.

VI. Nouissimo autem iure per Concilium Tridentinum, & quasdam Summorum Pontificum constitutiones inducto, suspensio aliqua, cùm in Laicos, tum in Clericos ab alieno Episcopo ordinatos, necnon etiam in Episcopos ordinatores lata est. Primò enim Tridentinum Concilium cùm vetuisset Laicum

alterius

A alterius subditum absque proprij Prælati expresso consensu, aut litterjs dimissoriis ad aliquos sacros, aut minores ordines, vel primam Tonsuram promoueri, hanc pœnam illicò subiungit, vt [a] *contrafaciens ab exercitio Pontificalium per annum, taliter verò promotus ab executione ordinum sic susceptorum, donec suo Prælato visum fuerit, ipso iure sint suspensi.* Idem postquam præcepit, vt *vnusquisque à proprio Episcopo ordinetur*, eamque sanctionem, ne infringi posset, ea etiam decreti additione muniuit, [b] *quod si quis ab alio promoueri petat, nullatenus id ei, etiam cuiusuis generalis, aut specialis rescripti, vel priuilegij prætextu, etiam statutis temporibus permittatur, nisi eius probitas ac mores ordinarij sui testimonio commendentur:* quâ sanè lege improbitas quorumdam, & audacia, qui disciplinæ rigorem vitare cupientes, ad priuilegia, & dispensationes confugiunt, prudenter ac salubriter retunditur, postquam, inquam, hac ratione ordinandorum fraudibus occurrit, pœnas etiam istas adiungit; [c] *si secus fiat, ordinans à collatione ordinum per annum, & ordinatus à susceptorum ordinum executione, quamdiu proprio ordinario videbitur expedire, sit suspen-*

B *sus.* Hæc Tridentinum de iis qui sine litteris dimissoriis proprij Episcopi ab alieno ordinati fuerint, nam alia posteà de iis qui cùm falsis dimissoriis, seu à non habente potestatem collatis, ex ipso subiungemus.

VII. Aliqui etiam Summi Pontifices easdem pœnas ampliasse, vel certè explicasse magis visi sunt, [d] *Constitutione Pij secundi Pontificis Maximi:* (vt refert Cōcilium [e] Mediolanense tertium, & legitur in Bullario) *quicumque Clerici sine canonicâ dispensatione extrà stata tempora, vel ante legitimam ætatem, vel absque dimissoriis ordinarij sui literis, se ad aliquem sacrum Ordinem promoueri fecerint, ab suorum ordinum, quos susceperint, executione ipso iure suspensi sunt; itque, si suspensione durante, illorum ordinum ministerium, functionesve obierint, statim irregularitatem subeant, ob quam præter aliàs pœnas contrà istos canonum iure sancitas, beneficiis etiam Ecclesiasticis priuari possunt.* Sixtus [f] quintus constitutionem edidisse fertur, in qua Summus Pontifex absolutionem à prædictâ suspensione sibi reseruat. Clemens verò [g] octauus prædictæ constitutionis seueritatem temperauit, & ad Concilij Tridentini dis-

C positionem reuocauit, vt inter cæteros obseruant [h] Quaranta & [i] Sayrus, qui vtramque constitutionem referunt.

VIII. Apud eas nationes apud quas Concilium Tridentinum promulgatum est, necnon constitutiones istæ Pontificiæ, tam per promulgationem, quàm per receptationem, publici iuris factæ sunt: ex iis quæstiones, quæ circà pœnas istas mouentur, dirimi debent, ita tamen vt Bullâ Pij secundi, si in aliquo fortè Concilio Tridentino aduersetur, per Conciliū Tridentinū, quod posterius habitum est, corrigi & emendari debeat; & posteriores constitutiones Pontificiæ prioribus derogent. Nobis autem in Francia, apud quos, nec Concilium Tridentinum, nec Pontificiæ istæ Bullæ probati, ac recepti iuris habentur, priscorum temporum, nisi contrariis medij æui legibus, vel diuturnâ consuetudine abolitæ fuerint, itemque medij istius æui constitutionibus standum est, & secundùm eas quas protulimus iudicandum erit, reiectis nuperis, quæ nostro ac priori sæculo conditæ sunt constitutionibus, ideoque si quid ex iis infrà deci-

D damus, Francos non tangit, sed Italos, & Hispanos, & si qui alij earum acceptationi minimè restiterunt.

[a] Conc. Trident. sess. 14. de reform. cap. 4.

[b] Idem sess. 23. de reformat. cap. 8.

[c] Ibidem.

[d] Bulla Pij 2. edita 18. Calend. Decembris anno 1461. quæ incipit, cùm ex sacrorum.

[e] Concil. Mediolan. 3. tit. de iis quæ pertinent ad Ordinis Sacram.

[f] Sixtus 5. Bulla quæ incipit, sanctū & salutare.

[g] Clemens 8. Bulla quæ incipit Romanum Pontificem decet.

[h] Quaranta, v. ordo verſic. secundo limita. & verſ. tertius casus.

[i] Sayrus de censur. lib. 7. cap. 10. nu. 36. & lib. 4. cap. 14.

§. IV.

An irregularis habendus, qui ab alieno Episcopo ordinatus ordinis suscepti functiones exercet.

IX. Quæritur ergo primò, an suspensio ista, quæ in eos quocumque iure lata est, qui Clerici ab alieno Episcopo ordinantur, si per aliquam functionem prohibitam violata fuerit, irregularitatē inducat. Vtraque pars suos assertores habet, suasque rationes: nam pro parte affirmante hæc proferri possunt. Primum, quod violatio quæuis suspensionis irregularitatem secum adferat, vt præter alios asserit [k] Innocentius 4. in Concilio Lugdunensi; Alterum, quod [l] Bulla

[k] Cap. 1. de sententia excommunicationis in 6.

[l] Bulla Pij 2. suprà.

Pij ſecundi hac nominatim ſuſpenſione irretitos, ſi functiones ſacras quæ ipſis A
interdictæ ſunt, obire præſumant, irregulares fieri expreſsè declaret: tertium,
quod tam ſuſpenſionis, quàm irregularitatis, ex eius violatione profectæ ab-
ſolutionem Summo Pontifici [a] Sixtus quintus reſeruauerit: quartum, quod
Concilium [b] Mediolanenſe tertium ſuprà, irregularitatis iſtius monendos Cle-
ricos eſſe cenſuerit, ob eamque proinde cauſam prædictam Pij ſecundi Bullam
contrà malè promotos pridie ordinationis Clericis edici, & promulgari debere
ſtatuerit: quintum, quia [c] Declaratio ſacræ Congregationis Cardinalium id
expreſsè definit.

X. Pro negante [d] verò parte argui poteſt: quod nempe ſuſpenſio iſta quæ
aduerſus ordinatos ab alieno Epiſcopo, ſiue à veteri iure lata eſt, ſiue à nouo:
imò etiam quæ à nupero per Tridentinum promulgato confirmata eſt, videa-
tur ſine vllâ abſolutione tolli poſſe, ideoque non ſit vera cenſura; ſi autem vera
cenſura non eſt, profectò nec ex eius violatione irregularitas vlla contrahitur:
Quod autem ſine vllâ abſolutione tollatur, colligi poteſt primo de antiquo iu- B
re, nam Concilium [e] Chalcedonenſe, nonniſi vſque ad reuerſionem Clerici
ad proprium Epiſcopum pœnam extendit: Concilium quoque [f] Aurelianenſe
quintum taliter ordinatos non propriè dictâ ſuſpenſionis cenſurâ illigatos oſtē-
dit, dum iubet, vt *ab honore vel officio ſuſcepto, iuxtà arbitrium ſui Pontificis, ſuſpendan-
tur*: Deinde in vſu fuit, vt ordinatus ab alio Antiſtite, quam à proprio ſine vlla
abſolutione, vel diſpenſatione reciperetur, etiamſi in ordine ſuſcepto mini-
ſtraſſet. Sic Auguſtinus [g] Lectorem ſuum Timotheum Subdiaconum à Seuero
ordinatum leniter increpatum recepit: Epigonius Lectorem quoque ſuum à
Iuliano Epiſcopo Diaconum ordinatum, in ſuâ parochiâ miniſtraturũ in Con-
cilio [h] Carthaginenſi tertio repetiit: non hîc diſpenſationi, aut abſolutioni lo-
cus fuit, quamuis præceſſiſſent Niceni, Sardicenſis, & Carthaginenſis primi
Canones, qui ordinationes ab alienis Epiſcopis irritas, inaneſque declarant:
ſed ſciebant Patres iſtas ordinationes vſque ad conſenſum proprij Epiſcopi irri-
tas tantum dici, quia eorum executio non licebat: Sic Vrbanus [i] ſecundus C
poſt cæteros priorum ſæculorum Canones, Lugdunenſis Parochiæ Clericos
ab alio Epiſcopo ordinatos iniunctâ aliqua pœnitentiâ, ſatisfactionis gratiâ pro-
pter Eccleſiam quam offenderant, non propter ſuſpenſionem, quam exercen-
tes ſe in iis ordinandis violarant, recipi permiſit: quippe cùm eos nullâ abſolu-
tione à ſuſpenſione præmiſsâ, nulla interrogatione de exercitio ordinum du-
rante ſuſpenſione præſcriptâ, cum graduum ſuorũ honore recipiendos docue-
rit. Sequenti verò tempore contra ordinatos ab alieno Epiſcopo nihil, niſi quod
antiquiora iura ſtatuerant definitum vidimus, itaque ante Bullam Pij ſecundi
nihil habemus, quo vera ſuſpenſio, quæ ſit cenſura, contrà ordinatos ab alieno
Epiſcopo ipſo iure lata cenſeatur. Quod vtique ex eo confirmari poteſt, quod
Innocentius tertius de Clerico Latino loquens ab Epiſcopo Græco ſine licen-
tia ſui Epiſcopi ordinato, qui quidem potiori iure plectendus videretur, quàm
vllus alius ſine ſui Epiſcopi licentiâ ordinatus, quippe qui duplicem prohibitio-
nem violauerat, non tamen eum ipſo iure ſuſpenſum, ſed ſuſpendendũ oſten- D
dit, [n] *interdicenda*, inquit, *ei eſt ordinis executio ſic ſuſcepti, tanquam ab alieno Pontifice
ſine mandato, vel licentia ſui Epiſcopi ordinato*: ex quo inferre licet, quamuis ex iu-
re quo ante Innocentium tertium Eccleſia vtebatur, talis ipſo iure ſuſpenſus
vſque ad arbitrium ſui Epiſcopi cenſeretur, ex citatis Canonibus: attamen
hanc ſuſpenſionem vtpotè quæ dilatio potius executionis ordinis videretur,
quàm damnatio quædam, quâ ordinis exercitium adimeretur: & quæ ſine ab-
ſolutione tolli poſſet: non fuiſſe veram ſuſpenſionis cenſuram: ideoque præ-
tereà cauiſſe, vt in Latinum, qui à Græco ſine ordinarij ſui licentiâ fuiſſet ordi-
natus, ſuſpenſionis cenſura feriretur, damnationemque ipſe ſubiret, quam ſi
violaret, iuxtà Antiochenum [l] Canonem, & alios antiquos ſine ſpe reſtitutio-
nis eſſet, irregulariſque fieret: illudque Innocentij reſponſum ità interpretan-
tur Ioannes [m] Andræas, & [n] alij melioris notæ Canoniſtæ, qui etiam prædictam
ſententiam videntur tueri.

XI. Hoc

[a] Sixtus 5. in Bulla ſuprà cit.
[b] Concil. Mediolan. 3. ſup.
[c] Declaratio ſacræ Congregationis in hæc verba fi ſecus fiat, cap. 8. ſeſſ. 23 Concil. Trident.
[d] Legatur Nauarrus conſil. 29. & 39. vbi de antiquo iure loquens negantem ſententiam amplectitur.
[e] Chalced. can. 20.
[f] Aurel. 5. c. 5.
[g] Auguſtinus epiſt. 240.
[h] Conc. Carthag. 3. c. 44.
[i] Vrbanus 2. can. Lugdun. citato 9. q. 2.
[k] Cap. quod tranſlationẽ, de temporib. ordin. in 6.
[l] Antioch. c. 4.
[m] Ioan. Andr. in cap. quod trãſlationem cit.
[n] Vide Gloſſam v. ſtatuũt, in cap. eos qui, de temp. ord. in 6. quæ Hoſtienſem cit. Guillelmũ & Gar. Vide etiam Archid. in can. Lugdunenſ. 9. q. 2. Antoninum ibidem. Philippum Franc. in 1 & 2. can. quæſt. cit.

XI. Hoc

A XI. Hoc ergò, inquiunt, istius sententiæ auctores vsque ad Bullam Pij secundi ius est: quam non dubium est suspensionem propriè dictam in ordinatos ab alieno Episcopo, tam Clericos, quàm Laicos pronuntiasse, cùm veteri iure in Laicos nulla ferretur, vt ex dictis suprà patet; nec dubium, quin irregularitatem quoque in suspensionem istam, per exercitium suorum ordinum violantes adiunxerit. Vbi ergo Bulla ista promulgata vsuque recepta est, eæ omnes pœnæ absque vllo dubio locum habent. Sed videndum, num fortè Concilium Tridentinum Bullæ isti Pij secũdi hac in parte derogarit. Etenim Concilium[a] Tridentinum videtur veteri potius iuri adhæsisse, quam isti Bullæ; nam, vt apparet ex iis quæ ex ipso citauimus, de suspensione ista loquens, hæc verba, *donec suo Prælato visum fuerit, itemque quamdiu proprio ordinario videbitur expedire*, consultò adiunxit: quæ verba suspensionem propriè dictam videntur excludere, vt de veteri iure disputantes docuimus: Ergo ex mente Concilij Tridentini, si ordinatus ab alieno Episcopo ministret, non propriè dictam censuram violasse, pro-
B indeque nec irregularis esse videbitur. Nec his Bulla Sixti quinti officit, quæ ad dispositionem Concilij Tridentini, & antiquos Canones redacta à Clemente octauo, nihil contra dispositionem Tridentinæ Synodi, & antiqui iuris ordinationem valebit.

[a] Concil. Trident. sess. 14. de reformat. cap. 4. & 15. cap. 8.

XII. Vt in hac difficultate meam mentem aperiam: sanè quod de antiquo iure vsque ad Bullam Pij secundi disputatur, problematicum est, vt alibi quoque monebitur. Grauia pro vtraque parte sunt rationum momenta, non tamen insolubilia. Nam affirmantis partis ex negante adstructâ argumenta facilè corruunt: negantis etiam solui possunt. Etenim Concilium Chalcedonense de excommunicatione loquitur, non de suspensione. Augustinus fortè Nicenos, Sardicenses, Carthaginenses Canones ignorauit: quidni? cùm in ordinatione suâ[b] Nicenum se Canonem soluisse ignoranter queratur: Sardicensem[c] à Zozimo Pontifice Canonem allegarum pro appellationibus ad summam sedem
C Patres Africani ipsius tempore ignorauerint; de Sardicensi[d] Synodo an fuerit legitima ipse dubitauerit: Nicenos ad se mitti postulauerit: Carthaginensis[e] Synodus diu latuerit ignota. Epigonij facto eadem solutio comperit. Sed nec certum est, vtrum Clericos suos ab alio Episcopo ordinatos ipsi absoluerint, necne: penes Episcopos illius temporis erat haud dubiè absoluendi in iis, & dispensandi potestas. Vrbanus secundus consulere potuit, quod concedere poterat: ex concessione ipsius, an mero consilio factum sit, vt ab alieno Episcopo ordinati in suis gradibus quantumuis suspensi, quantumuis etiam ex illicito ordinum ministerio irregulares reciperentur, quis rescire possit? Innocentius 3. sic fortè Clericum ab alio ordinatum suspendi præcepit, vt tamen suspensum existimarit, sed suspensionem declarari cuperet: eos fortè quos, quia ab alieno Episcopo promoti sunt, iure ipso suspendi existimauit, eos, inquam, quia à Pontifice Græco ordinati fuerant, nouâ *ab homine* suspensionis ferendæ sententiâ percelli voluit, in iis diuinare difficillimum est. Non dubito tamen
D quin in praxi negatiua sententia teneri possit.

[b] Possidius in vita August. cap. 8. ipse August. epist. 110.

[c] Cõc. Carth. 6. c. 3 & Afric. cap. 101. 102. 103. 105.

[d] August. cõtra Cresconi. lib. 3. cap. 54. & epist. 163.

[e] De Carth. 1. suspicio est, quod cùm ipsa Sardicẽsem Synodum vt legitimam citasset, Africani tamen dubitarunt.

XIII. At certum est Bullam Pij secundi suspensionem in eos, de quibus est sermo, propriè dictam tulisse, nec vllus diffitetur. Probabilius autem est Concilium Tridentinum ipsi non derogasse: nam derogatio ista non apparet; nec verba quæ ex Concilio Tridentino prolata sunt, id ostendunt: non enim tantum durare istam suspensionem dixit, quamdiu ordinario videbitur: sed durare quamdiu ipsi placuerit, affirmauit, veteres sanctiones secundùm quas durare tantum suspensio ista probabiliter intelligebatur, vsquè ad beneplacitũ proprij Episcopi innouans: Bullæ Pij secundi, quæ etiam vlterius durare eam affirmauit, non derogans. Vt autem de Bullâ ista, quod nempe apud eos qui recentioribus istis constitutionibus vtuntur, vigeat, sic censeam, mouent me Cõcilium Mediolanense tertium Prouinciale sub S. Carolo, qui sanctus optimè nouit mentem Concilij Tridentini, quod ipsius præsertim opera perfectum est: & Declaratio[g] congregationis eminentissimorum Cardinalium, qui Concilij Tridentini explicationem pro penso habent: quis iis melius aut Tridentini

[f] Concil. Mediol. 3. suprà.

[g] Declaratio congregat. suprà.

Concilij sensum explicare possit? aut earum regionum praxim quæ nouo isto iure vtuntur, ostendere? suspensionem tamen istam à proprio Episcopo tolli posse, satis innuit Tridentinum [a] ius commune confirmat, nec vlla constitutio præterquam Sixti [b] quinti, quæ reuocata fuit, renititur. In irregularitate quoque ex istius suspensionis violatione orta, sicut & in cæteris, quæ ex delicto occulto oriuntur, præterquam ex homicidio voluntario, Episcopis dispensare Tridentina [c] Synodus permittit; si verò publica sit ista suspensionis violatio ex consuetudine generali, quæ dispensationes in irregularitatibus ad Summum Pontificem transtulit, Episcopis inferioribus dispensandi facultas non erit. Verùm quia Bulla Pij secundi loquitur tantùm de promotis ad Ordines sacros, dubiumque est, an aliis Canonibus suspensio propriè dicta lata legatur in promotos ab alieno Episcopo, ideò dubiè respondendum est de iis, qui ad ordines minores promoti in iis ministrarunt, an irregulares effecti sint; imò vix vllum dubium hac in re esse potest, cum enim eorum functiones à quouis etiam alio non ordinato fieri possint, vix accidere potest, vt quantumcumque quis suspensus sit, ex ordinum illorum ministerio irregularis effici credatur.

[a] Trident. suprà.
[b] Bulla Sixti 5. suprà.
[c] Trident. cap. 6. de reform. sess 24.

A

B

§. V.

An beneficium amittat, vel de nouo recipiendi capax sit, qui ab alieno Episcopo ordinatus est.

XIV. Ex iis autem alia similiter quæstio solui potest, an qui vel Tonsuram Clericalem, vel minores ordines suscepit ab alieno Episcopo, beneficium ipsi postea collatum iure possideat, vel collatum antea amittat: quam quæstionem ex dictis breuiter resoluo. Etenim quod ad recipientem ab alieno Episcopo Tonsuram spectat, veteri iure ad nostra ferè vsque tempora nulla in eum lata erat suspensio: Bulla Pij secundi veteri iuri pro eo nullam pœnam addidit. Tridentinum suspensionem etiam in eum tulit, sed vtrum propriè dictam, quæ verè sit Tonsura, an impropriè dictam, quæ tantum sit dilatio executionis functionum ordinum, dubium est; si censura suspensionis à Concilio Tridentino nulla lata est, cessat omnis, quoad eum qui Tonsuram solum recepit, dubitandi ratio: & indubitato iure beneficium posteà sibi collatum retinet. Similiter quoque, si nulla propriè dicta censura veteri iure ligatus est, qui minores ordines sine licentia sui Episcopi suscepit, cùm Tridentina constitutio veteri iuri nullam pœnam addat; Bulla Pij secundi de solis sacris Ordinibus, non de minoribus loquatur, sequitur nec in eo casu rationem vllam dubitandi subesse; imò si eam sententiam quæ veteri iure negat suspensionis censuram in ordinatos sine licentia sui ordinarij hic confirmare placet, Bulla Pij secundi videtur in eam inclinare, simulque negare minoribus ordinibus, ita initiatum suspensionis censurâ adstrictum teneri: Etenim cùm de sacris Ordinibus loquens decernit iis initiatos absque auctoritate sui ordinarij suspensionem incurrere, quæ irregularitatem inducit, à contrario initiatos solis minoribus tali suspensioni illigatos non esse insinuat: & aliquam suspensionem esse innuit, quæ non sit propriè censura. Itemque cùm veteri iure inter sacros, & non sacros Ordines nulla distinctio adhibeatur, eorum opinioni prædicta Bulla fauet, qui veteri iure censent vsque ad Bullam Pij secundi nullam suspensionis censuram in promotos ab alieno Episcopo latam fuisse. Sed ponamus siue veteri, siue nouo iure eum qui minores suscepit, suspensionis censuram incurrisse, imò & irregularitatem in ea suspensione celebrando, quod tamen etiam eo dato rarò accidere posse docuimus, nihilominus beneficia, si quæ habuit ante irregularitatem non amisit ipso iure, sed solùm iis priuandus est per iudicis sententiam: vnde Concilium Tridentinum in simili casu edixit, vt ordinati cum dimissoriis Capituli intra annum à morte Episcopi, [d] *nullo priuilegio Clericali gaudeant*, quibus verbis non eos priuatos esse statuit, sed priuandos; quippe cùm verba futuri temporis pœnam ipso iure non infligant; & sanè communis opinio est, (sed quæ ad alium locum spectat) nullam censuram habitis prius beneficiis hominem ipso facto

C

D

[d] Conc. Trident. sess. 7. cap. 10. de reform.

A ſo facto priuare: quamuis fatendum ſit hominem toto illo tempore, quo aliquâ cenſurâ irretitus eſt, nec eligi poſſe, nec beneficij ſuſcipiendi eſſe capacem, iuxta dictum [a] Panormitani, & communem Canoniſtarum ac Theologorum ſententiam; nec pluribus hac de re differere opus eſt.

[a] Panormitanus in cap. cùm noſtris, de conceſſ. præbendæ.

§. VI.

An ignorantia excuſet Clericum ab alieno Epiſcopo ordinatum, vel Epiſcopum ordinantem.

XV. Tertia quæſtio fieri poteſt, an ignorantia excuſet, vt quis ab alieno Epiſcopo, ſine eius licentia, ordines recipiēs, à peccato, vel pœna immunis ſit; quidq; vbi errorem detexit ei agendum ſit. Reſpondeo [b] ob ignorantiam iuris obſcuri; (qualis eſt ea, quod per annũ ab obitu Epiſcopi Capitulũ dimiſſorias concedere
B non omnibus poſſit) à culpa excuſare poſſe iuxtà celebre dictum [c] Innocentij, quod apud plurimos auctores in veneratione eſt, & à [d] Felino pluribus argumẽtis confirmatur: quod maximè in pueris locum habet, qui nondum per ætatem difficiliorũ iuris concluſionũ capaces eſſe potuerunt: porrò ſi à culpa immunes ſunt, à pœnæ quoque immunes erunt, quæ nonniſi propter culpam infligitur. Ignorantia etiã aliqua culpabilis, ſiue iuris, ſiue facti aliquando à cenſura cõtrahenda excuſabit, ſi nulla ſit præſumptio, nullus contẽptus, vix enim pœnæ iſtæ feruntur, niſi in contumaces; quanto magis ſi facti ignorantia ſit omninò inuincibilis, qualis v. gr. cadere poteſt in eum qui ſe inuincibiliter ex aliquâ diœceſi oriundum neſcit; ex qua tamen oriundus eſt. Vbi autem vel inuincibilis error detectus eſt, procurare debet ordinatus, vt, quem per ignorantiam ab alieno Epiſcopo ordinationem ſuſcepit, proprius ratam habeat, nec ordine ſuſcepto fungi, ſine eius licentia, cuius eſt concedere, aliquatenus audeat, iuxta id quod
C ex citato ſuperiùs [e] Vrbani ſecundi reſponſo colligi poteſt, quibus [f] antiqua iura ſuffragabantur, quæ cùm ordinationem taliter ſuſceptam vſquequo accederet Epiſcopi proprij voluntas, irritam, ac vacuam eſſe definirent, ſatis apertè oſtendebant, ſi vel per errorem contigerit, ab Antiſtite proprio aliquem ordinari, ſtatimatque error detectus eſt, ratam eam habendam eſſe.

[b] Vide Nauarrum cõſil. 27. de temporibus ordinat.
[c] Innocent in cap per tuas, 2. de ſimonia.
[d] Felinus in cap. 1. col. penult. de re iudicata. Vide Gloſſ. in cap. ignorantia, de regulis iuris in 6.

ARTICVLVS VII.

Speciales prohibitiones Eccleſiæ continens de tranſmarinis, itemque de Latinis à Græco Antiſtite, & tranſalpinis ab Italo non ordinandis.

§. I.

De tranſmarinis non ordinandis.

D

I. GEneralis autem ex prædictis concluſio deducitur, nemini licere ſine licentiâ ſui Epiſcopi ad Clericatum, maiores minoreſve ordines promoueri: quia tamen de quibuſdam ſpeciatim iura cauendum cenſuerunt, nobis quoque, quid de ipſis ſpeciatim cautum ſit, examinandum reliquere. Primum antiquitus ſtatutum reperio, ne Vltramarini, quo nomine Afri intelligebantur, qui mari ab Italis diuiduntur, niſi acuratiori adhibita cautelâ ordinarentur. Sylueſter primus [g] in Synodo Romana de iis ità ſtatuit, *nullus aliqua ratione tranſmarinum hominem penes † vos, in Clericatus gradu ſuſcipiat, niſi quinque [aut eo * amplius] Epiſcoporum deſignatus ſit chirographo.* Anaſtaſius [h] primus ad Epiſcopos Germaniæ ac Burgundiæ, *tranſmarinos homines in Clericatus honorem nemo ſuſcipiat, niſi quinque aut eo amplius Epiſcoporum chirographis ſint deſignati: quia multa per ſubreptionem ſolent euenire.* Gregorius [i] Magnus Squillatino Epiſcopo. *Afros paſſim, & incognitos peregrinos ad Eccleſiaſticos honores tendentes nulla ratione ſuſcipias, &c.* Qui-

[e] Can. Lugdunenſis etc. 9. quæſt. 2.
[f] Vide ſuprà §. 1. præſentis artic.
[g] Sylueſter in Synodo Rom. habetur diſt. 98. c. 1.
† aliàs *nos*.
* Hæc verba deſunt in originali, & quibuſdam Gratiani Codicibus.
[h] Anaſtaſius epiſt. 1. cap. 2. habetur eadẽ diſt. can. trãſmarinos.
[i] Greg. epiſt. 25. lib. 2. refertur can Afros eadem diſt.

Digitized by Google

bus omnibus consentit Alexander [a] tertius ad Episcopum Cœnomanensem, Vltramarinos, & valdè remotos definiens ordinationem suam per quinque Episcoporum testimonia probare debere : quod de dimissoriis litteris eadem, ni fallor, ratione inductus statuisset. Specialem ergò de transmarinis non promouendis prohibitionem legimus, sed speciales pœnas quibus hæc prohibitio muniatur, aduersus transgressores latas non legimus. A

[a] Cap. 1. de Clericu peregrin.

§. II.

De Græcis à Latinis non ordinandis.

II. Secundò, circa Græcos, qui in ordinationis ritu à Latinis dissentiunt, Celestini quoque & Innnocentij peculiares constitutiones obseruare licet: simpliciùs, sed obscuriùs, ità loquitur Celestinus tertius Archiepiscopo † Hidronensi, [b] *quia verò (sicut dicitur) in partibus Calabriæ Latini à Græcis, & Græci à Latinis sic cundùm alterutrius institutionis obseruantiam ordinantur, nolumus de cætero commixtiones, & consuetudines rituum in ordinibus obseruari.* Quæstio erat, an liceret Græcos, Latinosque diuersis ritibus ab eodem Episcopo vnâ ordinatione permixtim consecrari, cui negatiuè Papa respondet, rituum commixtionem, diuersasque in eadem Ecclesia consuetudines interdicens. Quid ergo facto opus esset, si Græci ac Latini eidem Latino Episcopo subiicerentur, deberemus Latino, an Græco cultu consecrari? dubiũ id esse poterat; cui constitutio Innocentij 3. qui prædicto Celestino successit, in Concilio [c] generali edita, vt nempe Episcopus Vicarios constituat, qui diuersæ linguæ hominibus consulat, non tamen diuersi ob istam linguarum diuersitatem in eadem ciuitate creentur Episcopi, mederi non poterat, quia Vicarius generalis nisi sit Episcopus, conferendi ordines potestatem non habet. Cùm ergo ex prædicta constitutione accideret, vt Græci qui Græco more cuperent ordinari, ad Antistites Græcos pro recipienda ordinatione se conferrent, aliqui ex licentia suorum Episcoporum, alij vero iisdem inconsultis, rogatus idem Innocentius tertius à C. Presbytero Cardinali Apostolicæ sedis Legato, eos à suo Episcopo, Latino more, vel à Latinis solum, de eius licentiâ, ordinandos esse statuit iis verbis, [d] *Consultationi tuæ taliter respondemus, quia cum Clericus Græcus Episcopo Latino subiectus, à Græco Pontifice ordinatur: nisi de mandato, vel licentia sui Episcopi fiat, interdicenda est ei ordinis executio sic suscepti, tanquam ab alieno Pontifice, siue mandato, vel licentia sui Episcopi ordinato. Si verò de mandato, vel licentia sui præsulis, à Græco Pontifice secundum morem Græcorum fuerit ordinatus, licet culpandus sit, qui Clericos suos à Græco facit Antistite ordinari; quamdiu tamen talis mos ab Ecclesia toleratur, non impediri debet ab executione ordinum taliter susceptorum.* Qua responsione nullam pœnam in violantes hanc legem statuit, culpam tantum in eis agnoscit. B C

† al. Idronetensi.

[b] Celestinus 3. cap. cum secundum, de temporibus ordinat.

[c] Cap. quoniam, de officio iudicis ordinarij.

[d] Cap. quod trãslationem, de tempotib. ordinat.

§. III.

De Vltramontanis ab Italo Episcopo non ordinandis.

III. Tertiò, Vltramontanos ab Italo Episcopo suprà ordinati veritos fuisse docuimus, ob rationem istam generalem, quod in dissitis regionibus indigni nonnunquam ad sacram Ordinationem consultò se promoueri procurarent, quò vitia sua tegerent, & Canonica impedimenta occultarent: [e] *nos igitur*, inquit Clemens, *volentes animarum ipsorum periculis obuiare, statuimus vt nullus Episcoporum Italiæ de cætero aliquem Vltramontanum Clericum ordinare præsumat, nisi à nobis specialem licentiam habeat, vel ab Episcopo de cuius diœcesi traxit originem, vel in cuius diœcesi beneficiatus existit, per eius patentes literas causam rationabilem continentes, quare ipsum nolit, aut nequeat ordinare. Eos verò quos contrà præmissa contigerit ordinari, manere volumus, absque spe dispensationis super hoc à sede Apostolicâ obtinendæ suspensos, ac ordinantes pœnitentia condigna puniri. Omnibus nostris Pœnitentiarijs inhibentes districtè, ne absque licentiâ nostrâ speciali, cum taliter ordinatis dispensent, vel suas eis tradant literas, per quas cum ipsis debeat dispensari.* D

[e] Cap. 1. de temporibus ordinat. in 6.

IV. Circà hanc autem Clementis quarti constitutionem, quâ haud dubiè propriè

Digitized by Google

A pñiè dicta cenſura Apoſtolicæ ſedi ſpecialiter reſeruata infligitur, duæ ſunt præcipuæ difficultates. Prima, an conſtitutio iſta, quæ Vltramontanum, v. gr. Gallum, aut Hiſpanum plectit ab Italo ordinatum, è conuerſo Italum ſimili pœna puniat, ſi ab Antiſtite Gallo v. gr. aut Hiſpano ordinetur. Gloſſa [a] hanc quæſtionem in vtramque partem diſputat: negantem ità ſtatuit, quia hæc conſtitutio cùm ſit pœnalis, [b] reſtringenda eſt, nec caſum proprium excedit, nec ad quãtumuis ſimilem, ſed ad diuerſum caſum extendẽda. Affirmantem è contrariò ità confirmat: quia cùm per omnia ſit vtrobique ratio, idem debet eſſe ius, eadem vtrobique videtur ſtatuenda pœna; nec videtur ampliatio hæc eſſe, aut extenſio, ſed potius æqua legis interpretatio; quemadmodum enim legem pœnalem à Nicolao [c] tertio ſtatutam, quæ de electionibus & poſtulationibus expreſsè tantum loquebatur, ob paritatem rationis Bonifacius [d] octauus declarauit locum habere in prouiſionibus, appellationibus, & confirmationibus, de quibus Nicolaus locutus non fuerat: ità quidni conſtitutio de Vltramontanis
B ab Italo non ordinandis, ob ſimilem omnino rationem ad Italos ab Vltramontano non ordinandos applicetur? applicare ſanè [e] legem etiam pœnalem in ſimili caſu licet: nec extenſio vocatur, vbi ad ſimilem omnino caſum, & cuius eſt ſimilis ratio legis auctoritas adducitur.

V. Sententia mea eſt, probabilius multò eſſe nullam ſuſpenſionem hac conſtitutione Clementis quarti in eum ferri, qui Italus ab Vltramontano Antiſtite conſecraretur; tum quia non eſt par ratio Itali, & Vltramontani hac in re: nam [f] Vltramontanus, (is nempe, quem eo nomine Itali vocant) vbi fuerit in Italia, facilè ad Summum Pontificem recurrere poteſt, qui ex plenitudine poteſtatis vel ipſum ordinare, vel cui voluerit ordinandi auctoritatem tribuere poterit: ideoque ſi ab Epiſcopo Italo ſine Summi Pontificis, aut Epiſcopi proprij licentiâ ordines recipiat, ipſius inobedientiæ crimen grauius erit, nec ſine Sedis Apoſtolicæ contemptu: è contrà verò Italus in regionibus, quæ ipſi ſunt
C Vltramontanæ, poſitus, ſi ab Epiſcopo earum regionum ordinatur, faciliùs excuſatur, quod nec ad ſuam patriam, nec ad ſanctam ſedem tam facilè recurrere potuerit, ideóque ſaltem de contemptu Apoſtolicæ Sedis notari non poterit. Deinde, etſi par vtriuſque eſſet ratio, attamen non facilè ob ſimilitudinem rationis cenſura contra vnum lata, in alium torqueri deberet. Poteſt quidem fieri vt Pontifex vnus legem vnam pœnalem in aliis caſibus ſtatuat obſeruari, vt allatum exemplum oſtendit: ſed non debet vllus priuatus doctor, ob rationis, vt ſibi videtur, paritatem, pœnam quæ in aliquem lata eſt, ad alium tranſferre, quem Canon non exprimit: mentem quidem legiſlatoris ſequi debet, & ſecundùm eam iudicare poteſt pœnam in aliquem cadere, qui nonniſi obſcurè exprimatur, vt ex quibuſdam legibus [g] Gloſſa non malè deducit; at vbi intentio legiſlatoris non oſtendit ipſum in aliquem ſententiam pœnalem pronuntiare voluiſſe, eam vtique, qualiſcumque ab ipſo prolata fuerit, ad ſimiles caſus referre abſurdum eſt: aliquando enim in vno legiſlator, & ſeueritatem legis &
D auctoritatem iudicis experiri cupit, plures verò pœnis maximè Eccleſiaſticis, quæ in tertij detrimentum operantur, alligari refugit, etiam eos qui ſimili, imo grauiori delicto laborant, ſi vel in mentem ipſi non venerint: nam præter eius mentem nemo punitur, & ipſius intentione qui non comprehenditur, pœnam effugit etiam quam meretur: vel certè ſi occultas ob cauſas (quas perſcrutari curioſum eſt, reſcire aliquando impoſſibile) ob vnum potius quàm alium caſum, in aliquas potius perſonas, quàm alias pœnam ſtatuere æquum ipſe iudicarit.

VI. Altera difficultas eſt, vtrum Vltramontanus, qui vel Tonſurâ, vel minoribus ordinibus initiatur ab Italo, hanc pœnam ſubire debeat, quam prædicta conſtitutio infligit. Gloſſa [h] affirmat, quam ſequuntur Ioannes [i] Andræas, [k] Dominicus, & alij; negat [l] Nauarrus poſt [m] Archidiaconum, [n] Ioannem Monachum, & complures alios. Rationes Gloſſæ eæ ſunt; prima, quia eadem eſt ratio, ſiue quis per primam Tonſuram Clericus fiat, aut minoribus ordinibus initietur, ſiue maioribus ordinibus perficiatur: ergo idem ius. Altera, quia

a Gloſſa v. Italiæ, in cap. cit.

b Arg. ex cap. ſtatutum, de elect. in 6. & cap. pœnæ, diſt. 1. de pœnit.

c Nicolaus 3. cap. cupientes, de electione in 6.

d Bonifacius 8 cap. ſi poſtquam, eodem tit.

e Argum. ex l. ſi poſtulauerit, ad l. Iuliam de adulter. & l. quædam, § ſimulatum de ædil.

f Gloſſa mox citata.

g Gloſſ. ibid. cit.

h Gloſſa v. Clericum in caput cit. 1. de temporibus ordinat. in 6.

i Ioan. Andr.

k Dominicus & alij ibid.

l Nauar. conſilio 31. de tẽporib. ordin.

m Archid. &

n Ioannes Monachus in dict. caput.

ordo [a] comprehendit tam maiores, quàm minores ordines, imo etiam & ipsam Tonsuram, quæ passim ordo dicitur, & ad quam promotio ordinatis passim vocatur, ideoque dum ordinari Vltramontanus ab Italo prohibetur adhibita suspensionis pœna, sub eadem promotio quoque ad Tonsuram, & minores ordines prohibetur. Tertia, quia licet proœmium de sacris ordinibus solùm loquatur, constitutio generaliter loquitur, prout tam Tonsuram quàm minores ordines comprehendit; potestque etiam contingere, vt in ipso proœmio sacri ordines latè dicantur, qui consecrationem qualemcumque & sanctitatem conferunt, [b] acceptione à canonibus nequaquam penitus abhorrente, iuxta quam tam Tonsura quàm minores ordines sub ordine sacro poterunt comprehendi. Quarta denique, quia quod de Clerico tantum in prædictâ constitutione agi aliqui contendere vellent, falsum est, quippe cum in hac periodo, *nullus Episcoporum Italiæ de cætero aliquem vltramontanum Clericum ordinare præsumat*, Vltramontanus Clerico coniungi non debeat, (quomodo si prædicta constitutio legeretur, ferretur tantum in Clericos Vltramontanos qui ab Italo Antistite ordinarentur) è contrario vero opus sit Clericum ab Vltramonto disiungere, & ordinationi copulare, vt sensus constitutionis sit, Vltramontanum hominem ab Italo Clericum fieri non licere.

[a] Arg. ex cap. cum cõtingat, de ætate, & quali. & aliis passim capitib.

[b] Glossa citata ex cap. 1. de Bigamis, & cap. in sũma, dist. 32. sed aliæ plures auctoritates clarius id probarent, & verius.

VII. Nauarrus [c] contra arguit, primo casum [d] expressum haberi, quod ordinatus ab alieno Episcopo non careat ipso iure executione ordinis, sed solùm interdicenda ei sit. Secundò, quod caput [e] prædictum loquatur tantum de Episcopo Clericum ordinante ad sacros ordines, & Laïco ad illos ordinato, vt patet ex proœmio, non de Episcopo ordinante Laïcum, vel de Laïco ad Clericatum, vel minores ordines promoto: vnde contrarium potius probat: [f] qui enim *de vno dicit, de alio negare videtur*: tantum abest, vt quod de vno dicitur ad aliud trahi debeat, maximè cùm grauius crimen sit Clerici sine licentia sui Episcopi ad sacros ordines promoti, quàm ad inferiores, vel etiam Clericatum; ideoque Bullæ [g] Pij 2. ex prædictis huic pareat, illũ puniat: Tertiò quod lex ista sit pœnalis, idcoque quantum poterit restringenda: ex proœmio autẽ, & ex verbo *Clerici*, & ex verbo *ordinationis*, quod propriè saltem collationis Tonsuræ non competit, quæ tantum est præparatio ad ordines, potest commodè restrictio adhiberi, vt pœna ista ad promotos ad minores ordines, & Tonsurã, vel saltẽ ad promotos solùm ad Tonsuram non referatur. Quartò, [h] quod eadem constitutio à iure exorbitet, nouãque pœnam statuat; ideoque ad terminos iuris restringi debeat, quoad eius fieri potest. Quintò, quia prædicta lectio, quã Glossa proponit, defendi non potest, alias constitutio vetaret solũ promotionem Vltramontani ab Italo ad Clericatum, de qua nihil in proœmio, sed solum de promotione ad sacros ordines; deinde lectio ista violenta, & distorta. Sextò, quia falsum est quod [i] Dominicus, & [k] Francus ex ea Glossa inferunt, cùm diuersæ lectiones esse possint, eam sequendam quæ prohibitionem pœnalem extendit, cùm potius contrarium [l] iure probatum, vsuque receptum habeatur. Septimò, quia causa illius constitutionis non solum impulsiua, vt vult Ioannes [m] Andræas, sed etiam finalis fuit, nè Clerici, qui ad sacros ordines aliquando in Italiâ ordinabãtur indigni, deinceps ordinari possent: quia [n] causa dispositionis, quæ ponitur in proœmio legis, eius causa finalis saltem vt plurimum censetur: per hanc ergo causam, qua cessante lex non fuisset, pœna lege lata in promotos solum ad sacros ordines, non autem ad Tonsuram vel minores restringi debet.

[c] Nauarrus suprà.

[d] Cap. quod translationẽ, de temporib. ordin.

[e] Cap. 1. de temp. ordin. in 6.

[f] Argum. ex cap. nonne, de præsumption.

[g] Bulla Pij secundi supra cit.

[h] Cap. quæ à iure, de regulis iuris in 6.

[i] Dominicus, & [k] Francus in dict. cap.

[l] Cap. de pœnis, de regulis iuris in 6.

[m] Ioannes Andreas suprà, de distinctione causæ impulsiuæ, & finalis. vide Glossam, v. propter criminosos 19. quæst. 2. c. duæ.

[n] Argum. ex l. finali ff. ex hered. institu.

VIII. Sane opinio Nauarri, quantum ad Tonsuram Clericalem spectat, probabilior est: cùm enim secundùm probabiliorem lectionem de Clerico hîc sermo sit, non de Laïco; quod de vno dicitur ad alium trahi non debet, nec pœna quæ in Clericum Vltramontanum ab Italo ordinatum fertur, ad Laïcum conuenienter trahi potest. Item nec ordinationis nomen, quod conuenit quidem Tonsuræ, sed impropriè, in lege pœnali interpretandâ, ad collationem Tonsuræ debet extendi, cùm potius ad propriè solum dicta significata limitari ipsum conueniat. Quantum verò spectat ad initiatos minoribus ordinibus minus,

A nus videtur eiuſdem ſententia eſſe probabilis: Nam nonniſi Clerici ad eos promouentur, & minores ordines propriè ſunt ordines: ideoque minoribus ordinibus initiari ea prohibitione comprehenduntur, qua Clerici ab alieno Epiſcopo promoueri vetantur: nec ex proœmio neceſſum eſt limitari prohibitionem, neque enim certo colligi poteſt, an ibi de ſolis maioribus ordinibus ſermo ſit, cùm, vt diximus, à ſanctitate ſua, & conſecratione quam operantur, etiam minores ordines ſacri dici poſſint: ſed eſto de ſolis maioribus in proœmio ſermo ſit, quia eorum violatio maius crimen eſt, & eorum in ſuſpenſione, vel excommunicatione exercitium irregularitatem, vel ſolùm, vel frequentius inducit: attamen, cùm conſtitutio de omnibus ordinibus loquatur, nec ad ſacros ordines reſtringatur, videtur eſſe alienum à mente legiſlatoris ex proœmio, quod forte fuit tantum cauſa impulſiua, non finalis, quod partialis forte motiua ratio, eaque præcipua eſſe potuit, non totalis, conſtitutionem eius in alium, quàm verba ipſa ſignificent, ſenſum diſtorquere; Nam ſi ex proœmiis
B quaſuis conſtitutiones interpretari volumus, non ex ipſis legis verbis, in maximas ſæpius abſurditates incidemus. In praxi tamen opinionem Nauarri quàm maximæ auctoritatis viri ſequuntur, nec omnino contemnendæ rationes fulciunt tutam eſſe exiſtimo.

ARTICVLVS VIII.

Specialem de Regularibus difficultatem continens, an proprium habeant quoad ordinationem Epiſcopum, & quiſnam eorum proprius Epiſcopus ad eam cenſeatur.

§. I.

Regulares Epiſcopo proprio quoad ordinationem adſtringi.

C **I.** ATQVE ex ſunt ſpeciales prohibitiones, quibus antiqui expreſſius ab alieno Epiſcopo vetantur ordinari, quarum à nobis tradita eſt explicatio: poſtquam alia quoque nobis ſpecialis difficultas videtur eſſe attingenda, circà regularium ordinationem. Eos alibi docuimus non niſi à proprio Epiſcopo, vel de eius licentia debere ordinari: priuilegia ſi quæ forent in contrarium, à Tridentino Concilio iis adempta eſſe: ex Tridentino quoſdam canones ad id confirmandum adduximus, ſed duos præſertim iam vrgemus, primum, [a] *Vnuſquiſque autem à proprio Epiſcopo, quod ſi quis ab alio promoueri petat, nullatenus id ei, etiam cuiuſuis generalis, aut ſpecialis reſcripti, vel priuilegij prætextu, etiam ſtatutis temporibus permittatur, niſi eius probitas, ac mores ordinarij ſui teſtimonio commendentur*: alterum, [b] *Abbatibus, ac aliis quibuſcumque, quantumuis exemptis, non liceat in poſterum, intrà fines alicuius diœceſis conſiſtentibus, etiamſi nullius diœceſis vel exempti eſſe dicantur, cuiquam, qui regularis ſubditus ſibi non ſit, Tonſuram vel minores ordines conferre: nec ipſi Abbates, & alij exempti, aut Collegia, vel*
D *Capitula quæcumque, etiam Eccleſiarum Cathedralium, literas dimiſſorias aliquibus Clericis ſæcularibus, vt ab aliis ordinentur, concedere, ſed horum omnium ordinatio, ſeruatis omnibus, quæ in huius ſanctæ Synodi decretis continentur, ad Epiſcopos, intrà quorum diœceſis fines exiſtunt, pertineat, non obſtantibus quibuſuis priuilegiis, præſcriptionibus, aut conſuetudinibus, &c.* Hæc enim duo decreta integram ordinandi poteſtatem penes diœceſanos Epiſcopos Concilium Tridentinum eſſe voluiſſe oſtendunt, præterquam forte in Monaſteriis, quorum Abbates quaſi Epiſcopalem iuriſdictionẽ habent, quamuis ne quidem in iis alius à diœceſano Epiſcopo, ex [c] alio canone, ſine eius licentia ordinare poſſit.

[a] Trident. ſeſſ. 23. de reform. cap. 8.
[b] Idem ead. ſeſſ. cap. 10.
[c] Idem ſeſſ 7. cap. 5.

II. Hanc Tridentini Concilij definitionem per orbis Chriſtiani partes vniuerſas ſeruatam hæc demonſtrant. Primum, quod in Italia variæ Synodi huius legis tanquam vſitatæ meminerint: namv. gr. Synodus Nucerina, quam Simon Lunadorus Senenſis Eccleſiæ Epiſcopus habuit anno 1608. ita de ea re ſtatuit, *Regulares licet à ſuis ſuperioribus examinati, & dimiſſi, nihilominus ſine dili-*

[d] Synodus Nucerina, tit. in quibus viri & loca regularia Epiſcopali ſubiaceãt iuriſdict.

genci Episcopi examine ordinandi non sunt, nec ab alio, quam ab Episcopo loci, vbi suorum superiorum mandato degunt, si ex sacras ordinationes habuerit, promouendi erunt: similiter Constitutiones Arretinæ in diœcesana Petri Vsimbardij Synodo promulgatæ 1598. [a] *Sciant tam regulares, quàm seculares Clerici, qui ante ætatem legitimam, ad singulos sacros ordines promouebuntur, vt etiam, qui cum ex vrbe, vel diœcesi Arretina ordinandi sunt, absque legitimis dimissoriis ab alieno Episcopo aliquem ex ipsis sacris ordinibus acceperint, se à prædictorum ordinum executione ipsorure suspensos esse ex Pij secundi Pontificis constitutione, &c.* Item Synodus Cremonensis prima sub Cæsare Speciano anno 1599. [b] *Apostolico sanctissimi Domini nostri* (Clementis 8.) *sub die 15. Martij 1596. edito, quod in fine huius Synodi describetur, inhærendo, mandamus ne quispiam cuiusuis ordinis regularis ad vllos ordines promoueri possit extrà hanc diœcesim.* Plura alia Synodorum Italicarum in eandem rem decreta prætermitto; ad Gallicas venio. Burdigalensem ab Eminentissimo Cardinali de Sourdis [c] Prouincialem præsertim hîc refero, quia clarissimè à Regularibus id requirit, *vnde*, inquit, *superioribus Monasteriorum, in quibus religiosi fixam, & firmam commorandi sedem habent, prohibemus, nè literas dimissorias Religiosis suis, vt à quocumque ordinentur, concedant, sed à suo Pontifice, aut ab alio de eius licentia ordinandos esse duntaxat decernimus: eos verò, qui pro instituto ad varia domicilia certis temporum internallis transferuntur, cum literis prouincialium suorum de voto religionis emisso fidem facientibus, ab Ordinario loci, in quo pro tempore degunt, admitti tantum præcipimus, ab aliis numquam, nisi attestatione præhabitâ, à Pontifice loci seu eius Vicario generali obtentâ, quâ, cur apud se nequiuerint ordinari, perhibeatur.* Sed frustrà plures Gallicas Synodos recenseremus, qui totius Cleri Gallicani [d] in Comitiis generalibus anni 1625. sententiam teneamus, vt nempe nonnisi à propriis Episcopis Clerici quiuis ordinari possint. Ex Hispania quoque Concilium Toletanum [e] anno 1583. habitum producere possumus eiusdem cum prædictis sententiæ, quod declarationis prædictæ Eminentissimorũ Cardinalium iussu Clementis octaui, de qua iam suprà, pariter meminit: plura addere superfluũ est, quæ consentientem totius orbis Christiani mentem hanc esse ostendant, quam melius ipsa Consistorij Romani declaratio ostendet.

III. *De mandato* ergo *sanctissimi Domini nostri Papæ Clementis diuina prouidentia Papæ* 8. [f] Regularium superioribus decretum illud missum quatenus executioni demandaretur, quod his verbis conceptum legitur, *Congregatio Concilij censuit Superiores Regularium posse suo subdito item regulari, qui præditus qualitatibus requisitis ordines suscipere voluerit, literas dimissorias concedere, ad Episcopum tamen diœcesanum, nempe illius Monasterij, in cuius familia ab iis ad quos pertinet, is Regularis positus fuerit, & si diœcesanus absuerit, examinetur quo ad doctrinam, & dum ijsi Regulares non distulerint de industria concessionem dimissoriarum in id tempus quo Episcopus diœcesanus vel abfuturus, vel nullas habiturus esset ordinationes: verùm cùm a superioribus Regularibus, Episcopo diœcesano absente, vel ordinationem non habente, literæ dimissoriæ dabuntur, in eis vtique huiusmodi causam absentiæ diœcesani Episcopi, vel ordinationum ab eo non habendarum exprimendam esse, quod qui non fecerint, officij, & dignitatis suæ administrationis, ac vocis activæ, & aliàs arbitrio eiusdem S. D. N. Papæ reseruatas pœnas incurrent.* Qua declaratione interdicitur Regularibus ne extrà diœcesim pro ordinibus recipiendis proficiscantur, quando ad manum est diœcesanus Episcopus, qui ordines eis conferre potest, quod ea præsertim occasione statutum censeo, ne si ad alium recurratur in contemptum, vel odium proprij Episcopi, alius eligi, vel propriæ imbecillitatis conscientia acurati rigor examinis euitari videatur, quod vtrumque indignum est. Hancque, ni fallor, moderationem & interpretationem Tridentinæ Synodi Regularium importunæ flagitationes extorserunt, cui tamen ne sic quidem parere aliqui ipsorum volunt.

IV. Alia (ni fallor) mens Tridentini Concilij fuit, quod ad auctoritatem Episcoporum stabiliendam & Regularium obedientiam, necnon examinis ad sacros ordines acuratam disciplinam restituendam, vagam à quouis Antistite ordinum recipiendorum licentiam auersata est: quâ semel apertâ ianuâ, nec indignis aditus obstrui, nec contumaces poterunt contineri: eadem aliquorum, etiam summorum Pontificum mens fuit. Itaque post Concilium Tridentinum

[a] Constitut. Aretina tit. in sacram. Ordinis, §. & quoniam.

[b] Synodus Cremon. 1. tit. quæ pertinent ad sacram. ordinis §. Apostolico.

[c] Synod. Prouinc. Burdigal. cap. de ordine prope finem.

[d] Declaratio Cleri Gallicani in comitiis general. anni 1625.

[e] Tolet. anni 1583. act. 3. cap. 47.

[f] Vide prædictum decretũ in fine Synodi Cremon. primæ.

A Tridentinum cùm Pius[a] quintus fratribus Mendicantibus indulsisset, vt à quocumque Antistite ritè & catholicè promoto gratiam Sedis Apostolicæ habente, ordinarij loci minimè requisitâ licentiâ, siue in domibus eorumdem fratrum, siue alibi, ad sacros etiam ordines promoueri possent; hanc Constitutionem[b] Gregorius decimus tertius reuocauit, & ad iuris communis, Concilijque Tridentini terminos eiusdem Pij quinti Constitutionem reduxit, testatus, *multas magnasque dissensiones, & lites, inter locorum Ordinarios, & fratrum ipsorum ordines, non sine graui diuini cultus, & animarum detrimento ac populorum scandalo*, ex Bullâ prædictâ Pij quinti, *fuisse concitatas*: quibus etiam dictus Pius quintus, si vixisset, mederi cogitabat.

a Pius 5. constit. sua 37. quæ incipit etsi mẽdicantium ordo.

b Greg 13. cõstit. 38. quæ incipit, in tanta rerũ, apud Roderic. tom. 2.

V. Neque verò sine confusione Ecclesiarum, violatione totius ordinis, & perturbatione potestatum licentia ista à quocumque Antistite ordines recipiendi passim concedi potest. Itaque cùm Episcopi olim Regulares à suâ potestate in pluribus absoluerent, in ordinationibus tamen sibi eos subiectos esse volebant, & iniquum ducebatur, si contra iura ista conferendorum ordinum quidquam Monachi ipsi tentarent. Nota[c] est controuersia inter Episcopos Theodorum Antipolitanum, Valerianum item, & Maximum Episcopos ex vnâ parte, & Faustum Abbatem ac Monachos Insulæ Lirinensis ex aliâ, quæ in Concilio Arelatensi composita est eâ lege, *vt Clerici atque altaris ministri à nullo, nisi ab ipso* Ordinario loci, *vel cui ipse iniunxerit, ordinentur*, quamuis in plurimis ab eius potestate subtraherentur. Nota[d] Adeodati Papæ constitutio, quâ instante Cuthberto Turonensi Archiepiscopo, Monasterij S. Martini exemptionem in pluribus ab Episcopali potestate confirmans, ius ordinationis specialiter excepit, & Ordinario loci reseruauit. Nota[e] apud Marculfum formula exemptionis Monasteriorum in quâ Episcopus priuilegium exemptionis concedens, Monachos iis verbis alloquitur, *vt de vestrâ congregatione, qui in vestro Monasterio sancta debeant baiulare officia, quum Abbas cum omni congregatione poposcerit à nobis, vel successoribus nostris sacros percipiant gradus.* Quibus adde varia priuilegia exemptionis, seu illud,[f] quod Monasterio Corbeiensi à Bertefrido Ambianensi Episcopo concessum est, seu[g] quod Grimbergensi Ecclesiæ, dum Præmonstratensis Ordinis viris traderetur à Liethardo Cameracensi tributum fuit, seu quæ aliis passim Monasteriis indulta sunt, in quibus sibi semper locorum Antistites ordinandorum Regularium personarum iura retinuerunt.

c Vide Concil. Arelat. 3. tom. 1 Conc. Galliæ.

d Priuileg. ab Adeodato Monasterij S. Martini Turonensi tomo 1. Conc. Gall. & tomo 2. Conc. Binij parte 2.

e Lib. 1 cap. 2. Formular. Marculfi.

f Priuileg. exempt. Monasterij Corbeiens. tomo 1. Conc. Gall.

g Literæ Liethardi Episcopi Camerac. cap. 68. Donat Auber. Miræi.

VI. Nihilominus iam à pluribus sæculis ordinatorum liberè eligendorum licentiam Monachi, nec incassum aliquando, expetiisse visi sunt. Retulimus[h] superiori parte quædam potestatis istius olim concessa à Summis Pontificibus priuilegia: sed antiquiora hîc inquirimus. Constat[i] Epiphanium Salaminæ Episcopum in alieni territorij Monasterio, Paulinianum Monachum ordinasse; non tamen Monachorum priuilegium, sed Episcoporum conniuentiam, ac necessitatem Ecclesiarum Epiphanius prætexebat. Priuilegium[k] autem vocandi quem vellent Antistitem ad Ordines celebrandos Fulrado Abbati à Stephano secundo primùm concessum expressè memini me legere. Sed & cum apud antiquos auctores lego[l] Barsem, & Eulogium, itemque[m] Lazarum sanctissimos Monachos honoris causâ in propriis Monasteriis Episcopos consecratos, nescio an ius illis in Monasteria sua concessum sit, vt & Monasterij fratres ordinarent, & Ecclesias, atque Alteria dedicarent. Legimus verò apud Leonem[n] Hostiensem in Chronico Cassinensi, cùm S. Adelbertus Pragensis Episcopus, à Boëmis expulsus, & Monasticam deinde vitam Romæ professus in Monasterium Cassinense veniisset, quosdam ad eum seniores dicti Monasterij conuenisse dicentes; *bonum est Pater, vt hic nobiscum maneas, hîc Monasticam suscipiens vestem, hîc Deo placitam exigas vitam: quoniam cùm sis Episcopus, & Ecclesias nostras dedicare, & nostros promouere Clericos ad sacros Ordines decentissimè poteris*: sanctum autem Adelbertum molestè hoc tulisse, siue quod pro Episcopo haberi nollet, quod improbabile est, cùm hoc celari non posset; siue po-

h Vide supra 1. parte huius operis in append. de regular. ordinãdis §. 8. num. 28.

i Lege epist. Epiphanij inter epist. Hieronym. 60. & eiusdem Hieronym. 61. ad Pammachiũ.

k Steph. 2. Papæ priuilegium Fulrado Abbati tomo 2 Conc. Gall.

l Theodoret. lib 4. cap. 34. & Nicephor. lib. 11. cap 40.

m Nicephor. eod. lib. cap. 23

n Chronic. Cass. lib. 2. cap. 17.

tius, quod cùm loco Episcopali cessisset, dignitatem retinere nollet, præsertim in Monasterio, ad quod quietis causa se conferebat: vnde in hæc verba prorupisse dicitur ab antiquo eiusdem æui vitæ eius scriptore, [a] *vtrum me hominem, vel asinum putatis, vt cùm amotâ filiorum curâ Episcopus esse desisterem, nunc sub nomine Episcopi vestras domos consecrarem?* siue tandem quod hanc iurium Episcopalium violationem, & disciplinæ Ecclesiasticæ perturbationem in mentem Monachorum venire grauiter ferret; vnde & istâ postulatione offensus ab eodem Monasterio discessisse, tum in eodem Chronico, tum in eiusdem vitâ refertur: vt vt sit, iam tum cogitabant Monachi proprios apud se habere Episcopos, à quibus Monachos suos ad sacros Ordines promoueri facerent: quod cùm impetrare non facilè possent, Pontificia diplomata obtinere curauerunt, quibus à Diœcesani obedientia exempti, à quocumque vellent Antistite liberam recipiendi ordines potestatem nanciscerentur, vt iam suprà [b] docuimus. Vtrumque autem ab Ecclesiâ iniquum, vel certè damnosum iudicatum est, cùm siue hac, siue illa ratione ad indignorum promotionem viam patefieri compertum esset, & in Diœcesani contemptum atque iniuriam Monasteriorum ista priuilegia cederent: vel nullis ergo, vel paucis exceptis Regularium ordinibus, statutum, vt vnusquisque regularium ab Episcopo suo sacris initiaretur ordinibus. A B

[a] Vitas Adelberti cap. 18. apud Canisiũ.

[b] Suprà in appendice ad sect. 1. de regul ordin. §. 8. num. 28.

VII. Nostris tamen temporibus Patres Societatis Iesu speciale [c] priuilegium exemptionis ab hac lege iactitant, quod [d] Rodericus à Sixto quinto reuocatum affirmat. Quædam etiam priuilegia dicuntur circà ordinum susceptionem concessa fratribus militiam S. Ioannis Hierosolymitani professis, quæ se vidisse ac legisse refert [e] Augustinus Barbosa, quibus ab Episcopi proprij iurisdictione eximantur, de quibus nihil dicere ausim, quod ea non legerim. Æquiori sanè ratione concessa viderentur, quia cùm frequenter, à Monasterij sui, seu regularis domicilij loco absentes in dissitis regionibus diuersentur, commodè nequeunt ab Episcopo ciuitatis, in quâ domus eorum regularis sita est, iuxta Canonum sanctiones ordinari. Neque verò hîc loquimur de Monachis habentibus Abbatem iurisdictione Episcopali præditum, nam talis Abbas [f] ipsorum est ordinarius Prælatus, quem proinde Tridentinum [g] innuit Tonsuram, & ordines minores suis conferre, dimissorias verò ad reliquos ordines dare posse. C

[c] Vide Bullam Greg. 13. tom. 2. Bull. apud Roderic.

[d] Legatur idẽ Roderic. qq. Regul. tom. 1. quæst. 18. art. 6.

[e] Augustinus Barbosa parte 2. allegat. 4. num. 65. de off. & potestate Episcopi.

[f] Arg. ex cap. cum ab Ecclesiarum Prælatis, de off. iud. ordinarij, & Clement. 1. verbo proprij, de reb. Eccles. non alien.

[g] Conc. Trid. sess. 23. cap. 10. de reform.

§. II.

Proprium Episcopum Regularium esse Diœcesanum Monasterij in quo ipsi habitant.

VIII. Confirmatâ ergo communi istâ regulâ, vt vnusquisque quantumuis regularis à proprio Antistite saltem ad sacros Ordines promoueatur, vel ab alio nonnisi de eius licentia: videndum est quisnam quoad ordinationem proprius Regularium Episcopus dicatur. Responsio patebit ex Concilio Carthaginensi quinto, [h] *Si quis*, inquit, *de alterius Monasterio repertum, vel ad Clericatum promouere voluerit, vel in suo Monasterio maiorem Monasterij constituere, Episcopus qui hoc fecerit, à cæterorum communione seiunctus, sit tantum plebis communione contentus, & ille neque Clericus, neque præpositus perseueret.* D

[h] Carthag. 5. can. 15. refertur dist. 38. c. si quis.

IX. Circa hunc Canonem statim, obseruo errorem, ni fallor textui ineſſe, & loco illius vocis *receptum*, irrepsisse *repertum*: quæ vox obscuriorem reddit hunc Canonem, minusque elegantem; quem errorem ex Græco codice Africanorum Canonum corrigere poteris, in quo decernitur, [i] Ὡς τοὺς ἀπὸ ἀλλοφύλου Μοναστηρίου ὑποδεχθέντας, μηδὲ ἡγουμένους τῷ Μοναστηρίῳ, μηδὲ Κληρικοὺς ἐξεῖναι χειροτονεῖν, id est, *vt eos qui ex alieno Monasterio suscepti sunt, nec Monasterij præfectos, nec Clericos ordinare liceat*: imò & communionis fraternæ priuatione punitur, ἐάν τις ἀπὸ ἀλλοφύλου Μοναστηρίου ὑποδέξηταί τινα, *si quis ab alieno Monasterio receperit aliquem*; sed

[i] Codic. can. Afric. can. 83. apud Balsam. 86. apud Zonaram.

Digitized by Google

A sed siue vocabulum *repertum*, siue *receptum* retineatur, satis patet quisnam sit sensus prædicti Canonis; ex quo duo colligere possumus, primum Episcopum, cui Monachus quoad ordinationem subditur, esse Episcopum Monasterij in quo ipse degit: vnde eo ipso quo antiquitus ab vno Monasterio ad aliud transmigrandi Episcopus Monacho, quantumuis in Clerum recepto dabat licentiam, à suâ quoad ordinationem potestate eum dimittebat, & potestatem alteri Episcopo faciebat eum ordinandi, in cuius Diœcesi Monasterium ipsius domicilij situm erat: sicut eo ipso quo ad aliam Ecclesiam transeundi Clerico dabatur licentia, ordines quoque ab alio Antistite recipiendi licentia dabatur: nam sicut Ecclesia ciuitatis aut pagi erat titulus, cui addicebatur Clericus, ita Monasterium titulus erat, cui Monachus in Monasterio remanens addicebatur, ex [a] Chalcedonensi. Atque inde est quod tot suprà exempla protulerimus Monachorum, qui ab vno Episcopo ad inferiores ordines promoti, ab alio ad superiores euecti sunt. Non fuisse autem [b] solitos de vno Monasterio in aliud
B transire sine Episcopi sui commendatione, & consensu siue expresso, siue præsumpto certissimum est: vnde cùm beatus Fulgentius à Monasterio quod construxerat, clam aufugisset reuocatus à Fausto Episcopo prioris Monasterij, [c] *Episcopali auctoritate suum esse Monachum Fulgentium allegante, sibique reddi, & vbi ipse iusserit, viuere debere confirmante; ipsum verò Fulgentium, nisi consentiat, inobedientibus similem pronuntiante iudicandum*, Fulgentius ad prius Monasterium redire coactus est, cui vt strictiùs alligaretur, Presbyter ab eodem Episcopo consecratur, quâuis ex alia Diœcesi, Reptensi scilicet, oriundus esset. Iam verò etsi Monachus, & regularis ab vno Monasterio ad aliud discedere possit absque Episcopi licentiâ, retentum tamen est, vt quoad ordinationem Episcopo sui Monasterij subiiciatur, vt mox patebit.

[a] Chalcedon. c. 6.
[b] Vide can. 4. Synodi in æde S. Apostoli habitæ, & alios passim.
[c] Vit. S. Fulgentij cap. 15. apud Surium 1. Ianuar.

X. Alterum, ex eodem Canone Carthaginensi colligere possumus, grauissimam pœnã, tum in promouentem Monachum de alieno Monasterio ad Clerico catum, tum in ipsum Monachum promotum à Concilio Carthaginensi inflictam esse: in ordinantem quidem hæc pœna statuitur, vt suæ Ecclesiæ communione contentus sit, quod *καινότομον ἀφορισμὸν, nouum excommunicationis genus* vocat [d] Balsamon; quod in Oriente non adeò vsitatum esset, quamuis in Occidente satis innotesceret; quâ [e] nempe pœna afficiebantur, qui ob leuitatem delicti maximam excommunicationem, depositionem, vel suspensionem non videbantur mereri: quibus tamen, ne pœnam omnem euaderent, relicta in propria Ecclesia ministrandi potestate, communionis cum cæteris fratribus sacratissima fœdera & solatia auferebantur, adeout nec ab Episcopis cæteris encyclicas reciperent, nec Synodis interesse possent, nec aliis communionis iuribus inter Episcopos gauderent: hac ergo pœnâ afficiebatur, qui Monachum alterius Monasterij ordinasset, quâ simili pœnâ plectebatur à Concilio [f] Taurinatensi ob simile delictum Episcopus, qui Clericum alienum sine licentia proprij Episcopi ordinauerat, vt scilicet *auctoritatem in ordinationibus* Episcoporum,
D ad quas nempe omnes Prouinciæ Episcopi inter se communicantes conueniebant, *& Conciliis non retineret*. In ordinatum verò Monachum de alieno Monasterio sine Episcopi Monasterij licentia, pœnam suspensionis non limitatam, nec restrictam ad aliquod tempus Carthaginense prædictum Concilium decernit. Nam verba ista, *& ille neque Clericus, neque præpositus perseueret*, Clericali honore, ac præpositi auctoritate exutum, spoliatum, abstentumque indicant, veramque proinde suspensionem exprimunt: vnde patet seueriorem fortè pœnam prioribus sæculis in Monachum ab alieno Episcopo ordinatum latam fuisse, quàm in Clericum; quod si admiseris, id factum esse oportuit, vt diligentius caueretur, ne Monachi Episcopale iugum à suis ceruicibus excuterent.

[d] Balsamon in c. 79. Cõc. Carthaginẽsi.
[e] Vide Conc. Carth. 5 c. 10. Africanũ c. 43. Leonis epist. ad Anatol. 38. Augustini ep. 161. & alia plura.
[f] Taurinat. cap. 2.

XI. Eadem Episcopi proprij circà regulares, quoad ipsorum ordinationem, acceptio colligitur ex Concilio [g] Arelatensi in causâ insulæ Lirinensis, in quo contendente pro iurisdictione Episcopali Theodoro, Antipolitano scilicet Episcopo, pro libertate verò Monachis Lirinensibus, conuocati Prouinciæ Arelatensis à Rauennio Episcopi quædam capita ab vtrisque obseruanda condi-

[g] Conc. Arelat. 3. tomo 1. Conc. Galliæ.

Digitized by Google

derunt: tum verò, *vt Clerici, atque altaris ministri à nullo, nisi ab ipso* Episcopo, *vel cui ipse iniunxerit, ordinentur*: id scilicet Episcopali honori in Monasteriis, quantumuis exemptis reseruandum censentes, vt à nullo quam à Diœcesano Monachi ordinari possent. Colligitur quoque ex Bulla Leonis decimi in Concilio Lateranensi sub eodem circà Religiosorum priuilegia promulgatà: in ea siquidem statuitur, [a] *vt nullatenus in eorum Ecclesiis seu domibus, aut aliis eorum locis, ab alio quàm à Diœcesano Episcopo, vel eius Vicario super hoc cum debita reuerentia requisito, & absque rationabili causâ contradicente, vel in ea Diœcesi absente, ad dictos ordines promoueri debeant.* Quæ verba pro Episcopo ordinatore Religiosorum Diœcesanum assignat, quâ voce nullus alius, præsertim ex tota serie sermonis, in quo de locis Religiosis, & Monasteriis verba interseruntur, intelligi potest ab Episcopo Monasterij; cui soli proinde vel alteri de eius licentia Religiosorum eorumdem Monasteriorum ordinatio conceditur. Denique, ne quod dubium supersit, ità Episcopum proprium pro ordinandis Regularibus interpretantur communiter Doctores [b] regulares, & ex decisionibus Rotæ, ac declarationibus Concilij Tridentini ex Bibliotheca Prosperi Farinacij Iurisconsulti Romani refertur, [c] *Gregorius decimus tertius statuisse, vt regulares suscipiant Ordines sacros ab Episcopis in cuius Diœcesi sunt Monasteria, in quibus tunc degunt, vel dimissorias ab eis accipiant.* Sed hac de re suprà iam diximus.

a Bulla Leonis 10. quæ incipit, dum intrà sess. 11. Concil. Later.

b Henriques lib. 10. cap. 23. num 4. & alij.

c Decisionum in Conc. Trident. ex Biblioth. Prosperi Farinacij parte 4. in cap. 1. de reform. sess. 23. eiusdem Cõcilij.

XII. Confirmatur primò, quia Episcopus, à quo quis ordinari potest, triplex tantum est, ex prædictis, originis, beneficij, & domicilij: Episcopo originis Regulares subiicere minus consentaneum fuit: tum quod cùm [d] mundo mortui dicantur, originis in hunc mundum meminisse non debent; tum quod Regulares ij sint, apud quos consilium istud diuinum [e] egrediendi de domo sua, de terrâ suâ, de cognatione suâ maximè habetur in vsu, qui nempe dissitas à patriâ suâ ciuitates sæpè habitant, qui Prouincias aliquando remotas ex superiorum præcepto adeunt: quibus proinde probandis Episcopus originis minus idoneus foret: nec ad Episcopum beneficij adstringi potuere, qui ad beneficia vt plurimum iure communi inhabiles sunt, & ex sua professione incapaces: ex quibus si qui sint beneficiis Ecclesiasticis præditi, quales inter Canonicos regulares reperiuntur, non dubito quin ab Episcopis beneficij ordinari possint, cum circa eos nihil aduersus ius commune statutum reperias; proindéque quod in reliquis Clericis ordinandis obseruari potest, hoc in iis quoque seruari queat: supereſt itaque, vt domicilij Episcopus proprius cæterorum dicatur Antistes; domicilium autem nullum aliud habent, quam Monasterium, à quo sine licentiâ eis discedere non licet, cui addicti, cui mancipati sunt: quocircà non nisi ab Episcopo Monasterij Regulares ordinari decuit. Secundò, quia antiquæ praxis vestigium hoc est, iuxtà quam quemadmodũ Clerici, ità & Monachi speciali iure, & plusquam laici Episcopis Monasteriorum, in quibus ipsis habitabant, subdebantur: vnde quemadmodum ex alio Clero nefas olim erat quouis prætextu Clericum suscipere, vel ordinare: ita nec ex alieno Monasterio licebat Monachum aut extrahere, aut abeuntem suscipere, aut ad ordines promouere.

d Cap. cùm nullus, de temporibus ordinat. in 6.

e Genes. 12.

§. III.

Cautionem continens circa Mendicantes, & quæstionis solutionem circa Nouitios.

f S. Carolus in edicto ordinationis parte 3. actorũ Mediol. Concil. Prouincial. Mediol. 4. tit. de iis quæ ad Sacramentũ Ordinis pertinent.

XIII. Cùm tamen ob frequentes Mendicantium præsertim ab vno Monasterio in aliud excursationes, difficile sit ab Episcopo vitam & mores eorum probè nosse, aut superiorem Monasterij id testatum facere, tunc temporis ex Prouincialis Mediolanensis [f] quarti Concilij præscripto, eum qui à suâ Diœcesi, vel Monasterio diutiùs abfuisset, præter literas superioris sui, alias quoque eius apud quem proximè manserit commendatitias ab ordinando deferri consentaneum iudicatum fuit: quod etiam simili ratione præscripsit [g] Aquensis Synodus sub Alexandro Canigiano.

g Aquẽsis Synodus tit. quæ ad sacram Ordinis administrationem pertinent.

XIV. Vnica porrò circà hæc difficultas supereſt, an Episcopus possit infra annum

A num probationis ordinare Nouitium, qui ex alio loco oriundus sit, in Monasterio verò Diœcesis ipsius ad probationem sit admissus. Res dubia est. Negant aliqui, quia nempe, cum iura de Regularibus loquuntur, de iis solum loquuntur, qui professionem emisere, qui soli propriè Religiosi dici possunt, quasi votorum vinculis religati: quos nomine ingressorum Monasterium solos [a] intelligit Iustinianus; qui soli domicilium in Monasterio habere dicuntur, quod & res Monasterij ad eos solum spectent, & Monasterij habitationi soli obstringantur. Affirmant tamen [b] Ancharanus, [c] Francus, & alij, quorum sententia hac ratione defenditur, quod Monasterium Nouitiis sit pro domicilio; quod præsumantur in eo velle perpetuò manere, ista autem voluntas ad domicilium constituendum ex prædictis sufficiat: quod argumentum nullum maius sit electi à Nouitio in Monasterio domicilij, quam quod proprium reliquerit, vt ad illud confugeret, habitum Monachalem induerit, Regulæ se submiserit. Vtraque opinio probabilis est.

[a] Auth. ingressi, C. de Episcopis & Clericis iuxtà interpr. Doctorum.

[b] Anchar. in cap. cùm nullus, de temp. ordin. in 6. num. 4.

[c] Francus in dict. cap. in finalibus verbis Campan. tub. 9. cap. 3. num. 3. & alij.

B

ARTICVLVS IX.

De Episcopis lege Diœceseon in ordinatione non adstrictis, & ex quibusuis aut pluribus Diœcesibus ordinare valentibus.

§. I.

De Romani Pontificis ad Presbyteros, & cæterorum ordinum Clericos ex vniuerso orbe creandos potestate.

C I. HActenus ergo expediuimus speciales de ordinatione ab alio Episcopo recipiendâ prohibitiones, speciales quoque de Regularium quoad ordinationem à proprio Episcopo difficultates dissoluimus. Rectus proinde ordo postulat, vt specialem quoque quæstionem de iis, qui sacratioris reliquis & augustioris sunt maiestatis, ac celsiori auctoritate præeminent cæteris Antistibus; quibus vel iure diuino, vel Ecclesiastico cõcessum est, ex omnibus Diœcesibus, vel quibusdam, quæ ipsis propriæ & peculiares non sunt, siue ad Clericatum, siue ad Ordines sacros aliquem assumere (singularem tamen, quod hactenus fecimus de Episcopali consecratione explicationem, in sequens caput reiecturi) discutiamus.

II. Ordimur autem à Summo Pontifice, quiiam à temporibus Tertulliani, [d] *Episcopus Episcoporum* inscribebatur, quem *sanctissimum & beatissimum vniuersæ terræ Patriarcham* [e] Archimandritæ & Monachi Syriæ secundæ appellitant, quem [f] libelli Leoni primo oblati, & in Synodo Chalcedonensi lecti, *vniuersalem Archiepiscopum & Patriarcham* nominant: cui soli per sanctam Chalcedonensem Synodum nomen vniuersitatis, teste [g] S. Gregorio, oblatum est: cuius vniuersa D Ecclesia [h] Catholica diuinitus traditam in omnes Ecclesias auctoritatem agnoscit: quem [i] Gregorius septimus potiori iure alterius Episcopi parochianorum pastorem magis esse demonstrat, quam ipsum Episcopum. Huic ergo propter eminentiorem potestatem non dubium est, quin ex qualibet Diœcesi Clericos ordinandi libera sit, nec vlla lege constricta auctoritas. Itaque Iulius primus epistolâ ad Episcopos Orientales Ecclesiasticum Canonem proferens, quo cauetur, [k] *vt nullus Episcopus alterius parochianum præsumat retinere, aut ordinare absque Episcopi voluntate, vel iudicare*, hæc verba subiungit, *saluâ tamen in omnibus Apostolica auctoritate*: quibus verbis Apostolica auctoritas ad omnium ex alienâ Diœcesi Clericorum ordinationem docetur extendi. Quam potestatem apud Romanos Pontifices esse testatur, sed ea nolle ipsos passim vti, innuit Stephanus Papa Epistolâ ad Gualbertum Patriarcham, iis verbis, [l] *nunc verò iterato tibi scribimus, nolentes alicuius Ecclesiæ priuilegium infringere, licet Apostolicâ prærogatiuâ possimus de qualibet Ecclesiâ Clericum ordinare*. Cui affine est, quod ait Nicolaus Papa in

[d] Tertull. lib. de indict. cap. 1.

[e] Epistol. Archim. & Monach. Syr. 2. ad Hormisd.

[f] Libelli Cleric. Alex. ad S. Leonem 3. in Conc. Chalcedon.

[g] Gregor. lib. 4. epist. 36. ad Eulog. Alexand. & lib. 7. epist. 30.

[h] Ecclesia in Conc. Constant. sess. 8. & 15. & in Florent. in decreto vnionis, & in Lateran. sub Leone 10.

[i] Gregorius 7. in apolog. prosuis decretis cap. penult. & vltimo.

[k] Iul. 1. epist. 2. cap. 6.

[l] Stephanus Gualberto apud. Grat. 9. q. 3. c. nunc verò.

Epistola ad Michaëlem Imperatorem: [a] *Per principalem Apostolorum Petri & Pauli, de quâ supra partim exposuimus, potestatem, ius habemus non solum Monachos, verum etiam quoslibet Clericos de quacumque Diœcesi, cùm necesse fuerit, conuocare, atque Ecclesiasticis exigentibus opportunitatibus inuitare.* A

a Nicolaus Michaëli Imperat. apud Grat. 1 q. 9. c. per principalem.

III. Hac auctoritate fretus [b] Gelasius, seu Pelagius, Rufinum quendam Monachum ad Ecclesiam parochialem sancti Laurentij Sauinatis Diœcesis electũ, quem ab ipso Theodorus vir magnus ordinari petierat, cùm minimè ei vacaret, ad Bonum Episcopum Sauinatem Diaconum ordinandum remisit, sibi in animo esse dictitans eundem posteà Presbyterum consecrare: eadem potestate Sanctus [c] Gregorius Epiphanium ab Heliâ Presbytero, & Abbate Isauriæ missum Diaconum consecrauit, Romanæque Ecclesiæ ministraturum contrà mittentis intentionem retinuit: [d] Felici Sipontino Episcopo mandauit, vt in Ecclesiâ Canosâ duos parochiales Presbyteros ordinaret; [e] Leoni Episcopo Corsicæ, vt in Sagonensi Presbyteros & Diaconos: item [f] Felicem Diaconum ex Istriâ Romam venientem ad Maximianum Episcopum Syracusanum Ecclesiæ ipsius incardinandum misit, [g] Gratianum Venafranæ Ecclesiæ Diaconum ad Fortunatum Episcopum Neapolitanum similiter eius Ecclesiæ cardinandum destinauit. Ob eandem sanctus Martinus [h] primus eius nominis Romanæ Ecclesiæ Pontifex, epistola ad Ecclesiam Hierosolymitanam rescripsit se Ioanni Philadelphiensium Episcopo *per potestatem* sibi *à Domino in gratia datam* licentiam dedisse, *vt locum* ipsius *in omnibus Ecclesiasticis articulis in partibus Orientis suppleat, & creet in omnibus ciuitatibus, quæ Antiochenæ sedi, quæque Hierosolymitanæ sacerdotaliter subsint, Episcopos, Presbyteros, & Diaconos: ne, sicut dicit* [i] *Propheta, deficiant à comestione oues, eo quod non sint boues in præsepibus, id est fideles, & orthodoxi populi, quod Catholicæ Ecclesiæ Episcopos non habeant, &c.* Ob eandem quoque Romanæ Ecclesiæ prærogatiuam legimus [k] Goffridum Vindocinensem Romæ Presbyterum ab Vrbano secundo fuisse consecratũ, cùm anteà Monasterij Vindocinensis (quod sæpè Alodium D. Petri vocauit, & Apostolicæ sedi immediatè subiectum) Abbas in ordine tantum Diaconali electus, & inauguratus ab Iuone Carnotensi fuisset. Legimus in vita [m] S. Laurentij Iustiniani Faustinum Dandulum virum doctrinâ, & probitate clarissimum à Senatu Veneto Romam missum, ab Eugenio Papâ sacris initiatum: & ne singulos enumerare cogamur, legimus in singulorum Romanorum Pontificum Vitis à [n] Damaso conscriptis, & Anastasio, ab ipso Lino, ordinationes eorum adnotatas, varios per diuersa loca Episcopos, Presbyteros, Diaconos, ab iis fuisse ordinatos: nec mihi dubium est quin Ecclesiis Occidentis, nondum collectis, & in fide Christi, atque Ecclesiasticâ disciplinâ confirmatis, non Episcopos solùm, verùm etiam Presbyteros, ac Diaconos ab Ecclesiâ Romanâ mitterentur, qui vtplurimum Romæ consecrati essent, quomodo cum Dionysio Parisiensi Episcopo Rusticum Presbyterum, & Eleutherium Diaconum; cum Sauiniano Senonensium Antistite destinato Serotinum & Eoadaldum, quorum neuter Episcopus creatus fuerat, cum Luciano ad Bellouacos misso alios earum Ecclesiarum traditio nos docet. B C D

b Gelasius, seu Pelagius 16. q. 1. c. in parochia.

c Greg. 1. lib. 4. epist. 30. Heliæ.

d Idem lib. 1. indict. 9. epist. 51.

e Idem lib. 1. epist. 76. indict. 9.

f Idem lib. 3. epist. 14. Maximiano.

g Idem lib 5. epist. 11. indict 14.

h Martinus 1. epist. 15. tomo 2. Concil. parte 2.

i Abacuc 3 iuxta Septuag. Goffridus passim, & eius vita operibus eius præfixa.

k Idem Goffridus passim.

m Vita S Laurentij Iustin. cap. 6. apud Surium 8. Ianuarij.

n Vide Pontif. Damasi & Anast. Bibliothec. Vitas.

IV. Circà ordinatos autem à Romano Pontifice hæc obseruanda sunt: Primum speciatim prohiberi, ne ordinati ab ipso ab alio posteà Episcopo ad altiores ordines promoueri possint: id expressè docet Gregorius Magnus epistola quam suprà laudauimus ad Heliam Abbatem Isauriæ his verbis, [o] *Filium verò nostrum Epiphanium mandastis, vt ad sacrum Ordinem prouehere deberemus, vobisque transmittere, sed in vno vos audiuimus, in alio autem minus audire potuimus. Diaconus quidem factus est, sed quisquis semel in hac Ecclesia Ordinem sacrum acceperit, egrediendi ex ea vlterius licentiam non habet.* Cuius rei argumentum duci potest ex isto responso Ioannis tertij Mutinensi Episcopo, [p] *meminimus à nobis suppliciter fuisse postulatum, & clementer indultum, vt quia præfatus Ecclesiæ Romanæ Subdiaconus erat, mandaremus ipsum per Bononiensem Episcopum promoueri.* Ex eo enim colliges ordinatum à Papa Subdiaconum indulgentiâ Papæ, vt ab alio posteà Episcopo ad superiores ordines promoueretur. Constitutio autem ista singularis

o Gregorius lib. 4. indict. 11 epist. 30. Heliæ.

p Cap. cum in distribuendis. de temporib. ordinat.

non

A non eſſet, ſi obligationem tantum recipiendi cæteros ordines ab eo à quo primum in Clerum proprium quis electus eſt, & priores ordines ſuſcepit, argueret: nam, vt diximus, olim hæc communis Eccleſiæ lex erat, vt alienum Clericum nemo ſuſcipere, aut ordinare poſſet. Verùm ob reuerentiam impoſitionis manuum Summi Pontificis, ſingulare hoc conſtitutum fuit, vt Clericum quantumuis à proprio Epiſcopo miſſum, eo fine vt ad eius Eccleſiam redeat, à Papa conſecratum, nullus poſtea Epiſcoporum ordinare, & benedictionem ſuper caput ipſius, cui Papa impertitus fuerit, effundere audeat, ſine eiuſdem licentia: quomodo ob reuerentiam Epiſcopalis dignitatis, [a] ſuper Altare, ſuper quod Epiſcopus Miſſam celebrauerit, Preſbyter eodem die ſacrificare, niſi de eius licentia, prohibetur: cùm è contrà Clericum ab Epiſcopo ſuo miſſum eo fine vt redeat ad Eccleſiam, cui eum adſcripſit, nec tanquam ſuum retinere alius debeat, nec vllus deinceps eum ordinare, quàm cui proprius ipſe conceſſit. Verùm notat [b] Henriques, eum qui à Summo Pontifice fuerit ordinatus, ſi
B ab alio poſteà, de eius licentiâ, aliquem ordinem acceperit, ad ſuperiores, quibus caret, poſteà abſque vlla petita licentia, promoueri poſſe. Idem etiam aliud onus adiungit Diacono à Summo Pontifice ordinato impoſitum, vt nempe abſque eius licentiâ è curiâ recedere ei non liceat: cùm enim tanquam alumnus Romanæ Eccleſiæ cenſeatur, nihil mirum eſt, ſi abſque Summi Pontificis permiſſione à Romanâ Curiâ abire non poſſit: nec onus iſtud ſpeciale dici poteſt, quo compenſetur eius honos, vt dicit [c] Henriques, cùm obligationem Clericis omnibus Eccleſiaſticâ lege indictam ſciamus, vt ſine ſui Epiſcopi conſenſu in aliam Diœceſim proficiſci nequeat: niſi fortè in eo ſingularis iſta eſt obligatio, quod etiam ſi quis in Clerum Romanum minimè adſcitus eſſet, eo tamen ipſo, quò à Summo Pontifice eſſet ordinatus, è Romana Curia ſine eius licentia abire non poſſet, quod in cæteris ab aliis ordinatis locum non habet.

[a] De conſecr. diſt. 2. c. vlt.

[b] Henriques lib. 10. cap. 23. num. 5.

[c] Ibidem.

V. Obſeruandum ſiquidem eſt quoſdam à Sũmo Pontifice ordinatos fuiſſe ho-
C noris tantum causâ, non tamen ad aliquã Eccleſiam vrbis Romæ, quod inſtantibus illuſtribus viris, aut exigentibus ordinandi meritis aliquando contingebat, vt exemplo ordinationis Ruſtici [d] à Pelagio, ſeu Gelaſio ad preces Theodori ſuprà perſpicuum eſt; alios autem, & quidem frequentius, à Summis Pontificibus ordinatos, & ad aliquem Romæ titulum inſtitutos fuiſſe, retinentibus nempe antiquiſſimum Eccleſiæ morem ſanctiſſimis illis Pontificibus, iuxta quem ordinatio ab inſtitutione minimè ſeiungi ſolebat, nec vllus ordinari conſueuerat, niſi qui ſimul titulum Eccleſiaſtici miniſterij acciperet: ſummâ quoque moderatione ipſis vtentibus, vt nec aliarum Diœceſeũ titulos, aut Eccleſias inuadere, vel de iis (quod tamen pro amplitudine poteſtatis poterant) prouidere, niſi causâ cognitâ vellent. Quod ex verbis [e] S. Gregorij de Epiphanio à ſe ordinato perſpicuè omnino conſtat. Eos porrò qui alicui Eccleſiæ vrbis Romæ adſcriberentur, certum eſt ab vrbe Româ nec diſcedere, nec à ſua Eccleſia ad aliam tranſire potuiſſe, vetantibus Canonibus, ne quis Eccleſiam ſuam
D deſereret, aut ab vna ad aliam ſine legitimâ Epiſcopi ſui auctoritate migraret, illos verò qui honoris tantum causâ à Summo Pontifice ordinati eſſent, quamuis Eccleſiæ Romanæ Clerici in quibuſdam cenſerentur, & ob dignitatem ordinantis quibuſdam prærogatiuis gauderent, attamen obtentâ à Summo Pontifice diſcedendi licentiâ, quoad cætera, Epiſcopis ſuis ſubditos fuiſſe manifeſtum eſt ex literis [f] Innocentij tertij ad Epiſcopum Florentinum.

[d] Can. in Parochia cita. to. 16. q. 1.

[e] Greg. ſupra lib. 4. epiſt. 30.

VI. Eædem autem Innocentij tertij literæ oſtendunt præ cæteris iſtos Clericos, qui à Summo Pontifice fuerint ordinati, eſſe honorandos: ita enim habet, [g] *Poſtulaſti per Sedis Apoſtolicæ oraculum edoceri, vtrum quis per ordinem Subdiaconatus à Romano Pontifice ſuſceptum à debita tibi reuerentia ſubtrahatur. Ad quod breuiter reſpondemus, quod etſi decens ſit, vt illis, quantum conuenit, à te inter alios tibi ſubditos deferatur, quos benignitas Apoſtolica collatione ipſius ordinis honorauit, per eam tamen ab obedientiâ, quam tibi debent, minimè abſoluuntur.* Circa quod Innocentij tertij reſponſum Gloſſa [h] hæc notat, primum non debere eos cæteris in ſuperiori ordine conſtitutis præ-

[f] Cap. per tuas, de maioritate & obedientia.

[g] Idem cap. cit.

[h] Gloſſa in dict. cap. v. Subdiac. Vide etiã Gloſſ. in cap. cũ in diſtribuendis cit. v. indulti.

Digitized by Google

ferri, quod vtriusque iuris [a] testimoniis ostendit. Alterum, si cætera paria sunt, reliquis conclericis in eadem Ecclesiâ ipsos esse præferendos, quia [b] & priuilegij ratio habenda est, & lex statuit, [c] primo eorum nomina esse scribenda, qui dignitates iudicio principis sint consecuti. Tertium dubitat, nùm ab Episcopo proprio ob crimen deponi possint; in negantem partem inclinat, nullis eam rationibus fulciens, nisi quod varias iuris [d] auctoritates citat, quibus causam copiosè instructam arguit, ad Papam remittere Episcopum proprium debere; quibus addere possumus ex [e] Calixto secundo, [f] Sixto secundo, [g] Iulio primo, [h] Hadriano primo, [i] Moguntino Concilio sub Imperatore Anulpho, & [k] Capitularibus Caroli, quæ omnia, vel ferè omnia à nobis citata sunt, quem quis non potest ordinare, nec eum posse iudicare: cùm ergo ordinatorum à Summo Pontifice prærogatiua sit, vt ab alio ordinari nequeant, nec ab alio poterũt iudicari. Nihilominus etsi id honoris deferendum Summo Pontifici censeam, vt qui ab ipso ordinatus fuerit, ab Episcopo inferiori sententiâ depositionis decretoriâ minimè damnetur, sed totius litis prudenter, & copiosè ordinatæ, atque ad iudicium comparatæ cognitio, ad supremum Romani Pontificis tribunal referatur: attamen ratam eam esse sententiam puto, quamcumq; Episcopus aduersus huiusmodi hominem tulerit: nec deesse Episcopo eum deponendi, ac damnandi auctoritatem: cùm enim ab illius potestate atque obedientiâ minimè subtractus sit, certè iurisdictionem in eum Episcopus iure meritò sibi vindicabit. Quartum, obseruat Clericum à Summo Pontifice ordinatum priuilegio frui Clericorum Ecclesiæ Romanæ, vt nonnisi ex plurium testium [l] relatione damnari possit, quod etiam priuilegium ex dictis nutat. Aliam verò prærogatiuam nobis [m] alia Glossa proponit, quod nempe inuiti ordinari non possint. Quam prærogatiuam insufficienter videtur eadem [n] Glossa probasse: nos ita confirmamus: quia nempe nemo priuilegium suum, nisi volens amittere debet; at verò recepta ab alio Episcopo consecratione priuilegium suum ordinatus à Summo Pontifice amittit; quemadmodum enim altare quod ob reuerentiam Episcopi qui in eo celebrauit augustius censetur, itaut inferiori Presbytero eodem die in eo celebrare non liceat, statim atque alius ab Episcopo in eodem celebrauit, omnibus Presbyteris patet, & prærogatiuâ suâ priuatum est: ita à Summo Pontifice ordinatus, speciali honore dignus censetur, vt ab alio ordinari nequeat, sed si ab alio postea ad superiorem ordinem promoueatur, priuilegium amittit, vt docet [p] Henriques: ad quod proinde amittendum cùm nemo cogi possit, sequitur nec inuitum, eum, qui à Summo Pontifice ordinatus fuerit, ad superiores ordines euehi posse.

A

B

C

[a] ff. de albo scrib. l. 1. & 26. dist. c. placuit, §. Isidorus.
[b] ff. quod cũ eo qui in alien. potest. l. 5.
[c] ff. de albo scriben. l. vlt.
[d] c. quamuis, 3. quæst. 7. l. 2. & 5. C. vbi person. vel elatiss. & cap. ea quæ, de statu regul.
[e] Calixtus 2. epist. 1. cap 8.
[f] Sixtus 2. epist. 2 c. 2.
[g] Iulius 1. epist. 2. c. 6.
[h] Hadrian. in capit. Angilram. cap. 16.
[i] Conc. Mogunt. sub Arnulp. cap. 14.
[k] Capitul. lib. 7. cap. 308 & in add. c. 149.
[l] 2. quæst 4. c. præsul.
[m] Glossa cit. in cap. cum in distribuẽdis.
[n] Probat ex cit. c. vlt. de consecrat. dist. 2.
[o] Similis casus in c. Honoratus dist. 74.
[p] Henriques suprà
[q] Carth. 3. c. 45. Afric. c. 22 totus hic Canon in Græco clarior est.
† In Græco mentio etiam fit Diaconorum.
* Legend. fortè *in hodiernũ diem.* In Græco clariùs, iuxtà quod ita legere posses, *Ecce autẽ in præsentia non contradicunt: ne autem posteà cõtingat hoc est ne mihi aduersentur, qui à me petũtur Clerici.*
† Africæ nempe.
* fortè legẽdum *conuenta.*

§. II.

Carthaginensem Episcopum ex tota Africa Clericos ordinare potuisse.

VII. Aliis etiam præter Summum Pontificem prærogatiua ista siue lege, siue consuetudine conuenit, vt ex aliis Diœcesibus sibi subditis Clericos facere, vel ad suam, vel aliorum Diœceseon Ecclesiam, si præsertim ad Episcopatum postulati fuissent, transire queant. Carthaginensi Episcopo totius Africæ Proconsularis Primati eam legimus in Concilio [q] Carthaginensi tertio, & Africano attributam: in vtroque enim permissio ista istis verbis narratur, *Aurelius Episcopus dixit, sermonem meum admittite, fratres: contingit nonnunquam, vt postulentur ab Ecclesiis, quæ præpositis egent, vel Episcopis, vel Presbyteris; † & tamen memor statutorum id sequor, vt conueniam Episcopum eius, atque inculcem, quod eius Clericus à qualibet Ecclesiâ postuletur. Sed forsè * in hodierno die non reluctati sumus, & nequando contingat, cum fuerint à me in hac causa postulati, quem scitis multarum Ecclesiarum, & ordinandorum causam sustinere. Iustum est ergo, vt quemlibet consacerdotum conueniam cum duobus è consortio nostro, vel tribus testibus. Si verò indeuotus exstiterit, quid censet charitas vestra faciendum? ego enim cunctarum, † dignatione Dei, vt scitis, Ecclesiarum sollicitudinem sustineo.* Numidius Episcopus dixit: *fuit semper hæc licentia huic sedi vnde vellet, & de cuius nomine fuisset * conuenus, pro desiderio cuiusque Ecclesiæ ordinare Episcopum.* Epigonius Episcopus dixit:

D

A dixit: *Bonitas ſequeſtrat poßibilitatem* (in Græco rectiùs, & clariùs, ἡ ἀγαθότης μετάξει τὴν ἐξουσίαν, *bonitas moderatur poteſtatem*) *minus enim præſumis frater, & cùm te bonum & clementem omnibus reddis, (habes enim hoc in arbitrio) ſatis eſt, vt ſatisfiat perſonæ vnuſcuiuſque Epiſcopi in primâ tantummodo conuentione: ſi autem quodlibet huic ſedi vindicandum ſibi fuerit arbitratus, neceſſe habes tu omnes Eccleſias ſuffulcire. Vnde tibi non poteſtatem damus, ſed tuam aßignamus, vt liceat voluntati tuæ ſemper, & tenere quem voles, vt præpoſitos plebibus, vel Eccleſias conſtituas, qui poſtulati fuerint, & vnde voles. Poſthumianus Epiſcopus dixit: deinde qui vnum habuerit, numquid debet ipſe vnus Presbyter auferri? Aurelius Epiſcopus dixit; ſed Epiſcopus vnus eſſe poteſt, per quẽ dignatione diuinâ Presbyteri multi conſtitui poßint: vnus auẽ Epiſcopus difficile inuenitur conſtituendus. Quapropter ſi neceſſarium Epiſcopatui quis habuerit Presbyterũ, & vnũ (vt dixiſti) frater habuerit, etiã ipſum ad promotionem dare debebit. Poſthumianus Epiſcopus dixit: Ergo ſi habet alius abũdanter Clericos, debet mihi alia plebs ſubuenire. Aurelius Epiſcopus dixit: ſanè quando tu Eccleſiæ alterius ſubueneris, perſuadebitur illi qui plures habet Clericos, vt vnũ tibi ordinandum largiatur.*

B VIII. Ex quo Canone colligimus 1.ª conceſſionem iſtam Carthaginenſi throno factam, antiquam fuiſſe, eiuſque dignitati debitam exiſtimatam: ſecundò, eâ tamen poteſtate moderatè, & prudenter vti debere, vt prius Epiſcopũ cuius Clericus fuerit admoneat, quam ſummâ poteſtate & auctoritate ſibi vendicet: tertiò, ſpectare conceſſionem iſtam maximè Epiſcoporum, vel ſaltem præpoſitorum ordinationem, quos ab aliis Eccleſiis poſtulatos Epiſcopi Carthaginenſis earum Eccleſiarum bono conſulentis ius eſt à propria Eccleſia ad illas tranſferre: 4. eiuſque momenti videri Clerici omnibus partibus, quibus inſtructus debet eſſe Epiſcopus, promotionem ad Pontificatus apicem, vt ſi vel vnus Preſbyter in aliqua Eccleſia fuerit, ad Epiſcopalem dignitatẽ peti poſſit, dari debeat; 5. ſupplere debere interim, qui pluribus Clericis abundat, Eccleſiæ non habẽtis, penuriam, eique ex ſuis aliquos ſufficere: 6. non tamen (vt probabiliter cum Balſamone reſoluimus) æquam eſſe conditionem, ſecundùm hunc Canonem, Epiſcopi Carthaginenſis, & cæterorum Carthaginenſi throno ſubditorum: vt

C quemadmodum hi tenentur Clericum ſuum ad poſtulationem cæterorũ Epiſcoporum dimittere, ita & ille teneatur, niſi ad Epiſcopalem ordinationem: nam ſi ad inferiores præfecturas Preſbyteros & Diaconos ſuos petentibus dare teneatur, nullum eſſet eius præ cæteris priuilegium: nec Eccleſiæ nobilioris, ac dignioris ornamentis, atque vtilitati Eccleſiaſticæ magis quàm aliarum conſuleretur, quod iniquum eſt: multum enim refert in eâ optimos eſſe Clericos, quæ cæterarum Eccleſiarum forma, & norma eſt: ipſa tamen ad ordinationem Epiſcopalem concedere debet etiam ſuos Clericos, quia ad Eccleſiæ dignitatem, atque vtilitatem Epiſcoporum ordinatio maximè refert: ideóque S. Gregorius, (vt pluribus eius epiſtolis oſtendit Ioannes [c] Diaconus) *ſi quando neceßitas ordinandi Sacerdotis obrepſit, neque Cardinales Eccleſiæ ſuæ, neque Monachos Monaſterij ſui penitus excuſauit, quominus illis Eccleſiam regendam committeret, qui exemplis & verbis pariter illam ædificare melius poſſent*: cuius rei plura exempla ſubiungit. Hoc autem vt ad Epiſcopatum ſuos Clericos aliis Eccleſiis tradat, Carthaginenſi Primati non

D adeò expreſsè commendatur, ac cæteris, quia cùm ipſi Epiſcoporum prouidendorum Eccleſiis ſibi ſubditis cura præſertim incumberet, æquè ac Ecclesiæ propriæ, ſponte ſua facilè inducendus videbatur, ne Clericum ſuum Eccleſiæ indigenti ad Epiſcopalem conſecrationem denegaret. Vltimò tandem cum [d] Balſamone adiungimus, ad huius Canonis explicationem neceſſarium, nullum Clericum inuitum Antiſtitem debere fieri, cogi quidem poſſe Epiſcopum Clerici poſtulati Clericum ſuum dare: clericum verò poſtulatum cogi minimè conſentaneum eſſe, qua de re alibi diximus: quamuis tamen ad ordinationem [e] *teneri* poſſe ibidem dixerit Concilium Carthaginenſe.

IX. Aſſertum autem idem priuilegium Carthaginenſi Eccleſiæ, poſtquam Carthago à Iuſtiniano è Vandalorum poteſtate erepta Iuſtinianopolis dicta eſt, ea nempe Iuſtiniani [f] Nouella cui *δίκαιον ἀρχιεπισκοπικὸν, ius Archipræſulatus, ſeu principalis in ſacra poteſtatis* reſtitui iuſſit: cuius proinde Epiſcopum iure iſto Clericos ab vna Eccleſiâ, ad aliam transferendi frui docet [g] Balſamon.

a Legantur Zonaras in c. 60. Balſam. in c. 59. qui idem eſt cum 60. apud Zonar.

b Balſamon ſuprà.

c Ioannes Diaconus in vita S. Gregorij lib. 3. cap. 6.

d Balſamon ibid.

e Conc. Carthag. ſuprà.

f Nouell. Iuſtin. 131. cap. 1.

g Balſamon in Nomocan. Photij tit. 1. cap. 26 & in Synodum Carth. c. cit.

§. III.

Constantinopolitanum Patriarcham idem iurishabuisse.

X. Idem etiam ius penes Patriarcham Constantinopolitanum esse ostendit [a] ibidem, illudque tum ex constitutionibus Imperatoriis, tum ex Canonibus demonstrare conatur. Duplicem Iustiniani nouellam ad hunc finem adducit; priorem, quâ [b] Iustinianus numerum Clericorum Ecclesiæ Constantinopolitanæ determinat: hac enim constitutione, migrationes ab vna Ecclesia ad aliam vetat, quam tamen Patriarchæ auctoritate fieri permittit: *Si enim*, inquit, *in sanctis Monasteriis prohibemus ab vno Monasterio in aliud transire; multomagis ne hoc quidem sanctissimis Clericis permittemus, lucri & mercaturæ iactantiam habere eiusmodi cupiditatem existimantes: sin autem aliquam huiusmodi translationem tua beatitudo, vel quæ tunc fuerit Imperialis maiestas faciendam censuerit, hoc non aliàs fieri, quam ad dictum à nobis numerũ redierit, vt migratio in officiũ decedentis fiat,* [c] Alteram profert Balsamo, quæ in eadem materia versatur, & ad Constantinopolitanum similiter Patriarchã dirigitur, quem monet, *considerare debere si quis sit in aliis Ecclesiis citrà sanctissimam maiorem Ecclesiam ex abundanti eius ordinis Clericus, & exinde restituere alium, neque nouam facere ordinationem.* Ex iis autem duabus constitutionibus infert Patriarchæ Constantinopolitano concessum Clericos ex alia Prouincia suscipere, etiam sine sententiâ Episcopi eorum: quam tamen consequentiã non adeò euidentem censeo: cùm mens Iustiniani dici solũ posset, vt ex aliis Ecclesiis siue vrbis, siue vicorum diœcesis Constantinopolis, maioris Ecclesiæ Clericorum numerus impleatur. Si tamen ex [d] proœmio prioris constitutionis attendamus querimoniam Iustiniani Imperatoris, non ad solam Constantinopolitanam diœcesim, sed ad alias eidem throno subditas extendi, quibus etiam constitutione suâ mederi voluisse probabiliter dici potest, non omnino absurdam hanc consequentiam iudicabis: [e] Eandem quoque Constantinopolitani Patriarchæ prærogatiuam probare conatur, ex eo canone septimæ Synodi, qui Clericos ab vna parochia ad aliam parochiam discurrentes decernit [f] *sine proprio Episcopo, & Constantinopolitano non licere in quauis æde, vel Ecclesia recipi.* quem canonem ex vsu sui temporis, qui haud dubiè ipso tempore septimæ Synodi erat communis, interpretatus, colligit licere Patriarchæ Constantinopolitano Clericos alienos suscipere, etiam sine literis dimissoriis eius qui ipsos ordinauit, si modo literas commendatitias attulerint, quibus se ordinatos, & Clericos esse probent. Huius autem translationis Clericis vnius diœcesis ad aliam à Patriarcha Constantinopolitano factæ, saltem vbi agitur de promotione ad Episcopatum, plura exempla ex historiæ lectione comperies.

[a] Idem locis citatis, & in c. 10. septimæ Synodi, fusè in cap. 16 tit. 1. Nomocan.

[b] Nouella Iustin. 3 cap. 1.

[c] Nouell. eiusdem 16, cap. 1.

[d] Proœm. Nouell. 3. cit.

[e] Idem Balsamon in cap. 16 tit. 1. Nomocan. in can. 10. septimæ Synodi.

[f] Can. 10. sept. Synodi.

§. IV.

Aliis quibusdam Primatibus eadem potestas attributa.

XI. Aliarum quoque Ecclesiarum Episcopis, quibus prædictarum nobilissimarum Ecclesiarum priuilegia communicata sunt, eandem prærogatiuam conuenire, idem [g] Balsamon indicat. Primo quidem Iustinianæ primæ seu Bulgariæ, cui ex Iustinianâ [h] nouellâ colligit antiquæ Romæ & Carthaginensis Ecclesiæ priuilegia concessa; quorum neutrum mihi videtur ex lectione prædictæ constitutionis inferri posse: Non primum, quia antiquæ tantũ Romæ locum Iustinianopolim istam ciuitatẽ, secundùm constitutionẽ Vigilij Papæ, tenere prædicta Nouella constitutio ostendit, non autem eodem, quo ipsa antiqua Roma, iure frui: Ita enim de Archiepiscopo eius ciuitatis loquitur, [i] *κ) ἐν αὐταῖς ταῖς ὑποκειμέναις αὐτῷ ἐπαρχίαις τὸν τόπον ἐπέχειν αὐτὸν τῆς Ἀποστολικῆς Ῥώμης θρόνου, κ) τὰ δεδόγμενα ὑπὸ τοῦ ἁγίου Πάπα Βιγιλίου*, id est, [k] *& in Prouincus sibi subiectis locum ipsum tenere Apostolicæ Romæ sedis, prout constitutum est à sancto Papa Vigilio*, quæ longè differũt ab interpretatione [l] Iuliani dicentis eâ constitutione decerni ipsi eadem iura, quæ Romanus Pontifex habet in Episcopos sibi subditos: non etiam secundum, quæ enim subduntur de Iustinianopoli Carthagi-

[g] Balsamon in dict. can. Syn Carth.

[h] Nouell. 131. cap. 3.

[i] Nouell. prædicta.

[k] Ita ferè Latinè reddit Gregorius Haloander.

[l] Iulianus hic num. 105.

dis

A nis nihil ad Iuſtinianam primam pertinent, ſed eò tantum tendunt vt ;idem ius Archiepiſcopatus Carthaginenſi Epiſcopo ſeruetur. Secundò, Iuſtinianæ quoque Cypri eadem prerogatiua à [a] Balſamone tribuitur, quia nempe in Synodo [b] Trullanâ Conſtantinopolis priuilegia ipſi conceſſa ſunt. Notat tamen idem [a] Balſamon ſuo tempore prædictam Iuſtiniapolim Cypri, nec Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ priuilegiis frui, nec aſſignatas ei Helleſponti Prouincias cum Eccleſia Cyzicenâ ei ſubiici, aut earum Epiſcopos ab Epiſcopo Iuſtinianæ Cypri ordinari.

[a] Balſamon in dict. c. Synod. Cartha.
[b] Synodus Trull. c. 39.
[c] Balſamon in c. 39. Synodi Trull.

§. V.

De Patriarchis omnibus diſputatum.

XII. Conſtantinopolitanam autem Eccleſiam, eo præſertim iure ſibi hanc prærogatiuam vendicaſſe crediderim, quod Romanæ Eccleſiæ priuilegia in ſubditas ſibi Eccleſias ex Synodo [d] Chalcedonenſi, & [e] Trullanâ, nec non [f]
B Imperatoriis legibus arrogaret: ſed moderatior in iis, priſcis temporibus, Romana fuit Eccleſia, cui quamuis ſuprà leges poſitæ Eccleſiaſticarum tamen legum maxima cura erat. Ideóque vidimus ſupra [g] S. Gregorium non dicam Clericum in aliam diœceſim ſine Epiſcopi ſui conſenſu minimè voluiſſe tranſferre, ſed nec ſuo nomine ipſum ab Epiſcopo peti, aut eidem Epiſcopo ſignificari, ſibi gratam futuram ipſius Clerici tranſlationem vnquam conceſſiſſe. Conſtantinopolitanus autem Patriarcha videtur eodem iure frequentius vſus fuiſſe, vt ex Græcis Hiſtoriis patet: quamuis negare videatur Balſamon [h] iure poſſe hac prærogatiua ipſum vti, niſi Clericorum inopia laboret, *quod quidem*, ſubmngit, *Conſtantinopoli locum non habet propter multitudinem Cleri ipſius*. Alexandrinum quoque Patriarcham idem ius ſaltem in ordinationibus Epiſcoporum vſurpaſſe, vt Clericos vnius diœceſis in aliam ciuitatem Epiſcopali dignitate functuros transferret, exempla innumera produnt, quod forte ius ex eo ſibi
C vendicaſſe credendus eſt, quod priuilegiorum Romani Pontificis quantum ad Eccleſias ſibi ſubditas ex Concilio [i] Niceno particeps eſſe quodammodo videatur: cuius tamen Niceni Concilij canon valde obſcurus eſt, & in alium ſenſum forſan trahendus, vt aliàs docebimus: quis autem dubitet id Patriarchæ Alexandrino, à ſubditis ſibi Epiſcopis conceſſum fuiſſe, à quibus nempe eius decreta illæſa, ſeruabantur? de cuius throno eidem ſubditus [k] Syneſius hæc habet, *Ἐγὼ κὴ βέλομαι, κὴ ἀνάγκη μοι θεῖα νόμον ἡγεῖσθαι, πᾶν ὅ, τι ἂν ἐκεῖνος ὁ θρόνος θεσπίσῃ: ego, & nolo, & neceſſitas mihi eſt diuinam legem exiſtimare omne quod illa ſedes decreuerit.* Eadem quoque ni fallor prærogatiua cæteri Patriarchæ fruebantur ſaltem in Eccleſias ſibi quoad ordinationem Antiſtitum ſubiectas, quod enim Carthaginenſi Africæ Primati ob curam Eccleſiarum, quam habet, debitum aſſeritur in Synodo [l] Carthaginenſi, probabile non eſt Patriarchis eminentiorem poteſtatem, & Eccleſiarum ſibi ſubditarũ ordinandarum ſollicitudinem habentibus, eſſe denegandum.

[d] Synodus Chalced. c. 28.
[e] Trullana c. 36.
[f] L. omni innouatione C. de Epiſc. & Clericis, & aliis.
[g] Greg. lib. 14 indict. 7. epiſt. 16.
[h] Balſamon in Nomocan. tit. 1. c. 26. in fine.
[i] Conc. Niceanum c. 6.
[k] Syneſ. epiſt. 67 ſtatim initio.
[l] Synodus Carthag. 3. c. 45. ſuprà.

D

§. VI.

De Metropolitanis diſputatur, & Primatibus.

XIII. Non tamen Metropolitanis licet ex aliena parochia Clericos paſſim ordinare, ſibique retinere, aut ad alias Eccleſias transferre. Negat ſiquidem Calixtus [m] ſecundus Metropolitanum ſeu Primatem vllum poſſe in alienam parochiam ad iudicandum vel ordinandum ſeſe iure conferre: vetat quoque Metropolitanum vllum [n] aut Primatem parochiam Suffraganei inuadere, aut aliquid ſine eius conſilio in eo facere: docetque Pelagius ſecundus [o] ſingulas diœceſes iuribus ſuis vti debere, nec niſi ex appellatione poteſtatem vllam Metropolitanis conceſſam eſſe in ſubditos aliarum diœceſeων: Antiochenum [p] quoque Concilium Epiſcopis Preſbyterorum, & Diaconorum ordinationes tanquam proprias attribuit, quas etiam ſine Metropolitani conſilio celebret, cum in pluribus ſine eius conſilio nihil moliri debeat: Metropolitano autem in iis nullas partes relinquit.

[m] Calixtus epiſt. 2. Ref. 9. q. 2. c. nullus primas.
[n] Idem prout refertur 9. q. 3. c. nullus primas.
[o] Pelag. 2 ep. 1. omnibus Epiſc. habetur 6. q. 3. c. ſcitote.
[p] Antioch. c 9. refertur eod. quæſt. 3. c. per ſingulas. Vide etiam c. conqueſtus ibid. & alios.

Digitized by Google

a Septima Synodus c. 11. habetur ead. quæst. c. cum simus.

XIV. Excipit tamen a septima Synodus negligentiam Episcoporum in Oeconomo constituendo, cuius creationem si Episcopi non curauerint, non solum Constantinopoleos Episcopo, verum etiam Metropolitanis omnibus in Ecclesiis suæ Prouinciæ constituendis cura & auctoritas committitur. Nec dubito, quin in cæteris Ecclesiis si Episcopus Pastorem ordinare negligeret, Metropolitanus olim potuerit, quemadmodum iam b ob Episcopi, vel alterius, ad quem spectat, negligentiam, ad superiorem immediatum electio præpositorum, & institutio deuoluitur: imò cum c Africanum Conciliũ negligentibus Episcopis loca ad suam cathedram pertinentia lucrari, postquam ipsi admoniti fuissent, vicinis concesserit eadem loca lucrari, & in iis proinde Pastores instituere: pari, ni fallor, ratione concessisset vicinis Episcopis, vt si per negligentiam alicuius Episcopi maximâ Ecclesia Clericorum inopiâ laboraret, idoneos ex eadem plebe aliquos ordinatos ibidem instituere possent: nisi forte, quia res ista maximi momenti est, Concilij totius Prouinciæ auctoritatem necessariam in eo casu desiderasset, quæ negligentię Episcopi consultius prouideret. B

b Cap. ne pro defectu, de electione ea. licet magister cap. literas, de suppl. negli. prælat.

c Afric. can. 38. & Mileu it. c. 14

d Carth. 3. c. 45. cit.

XV. Potest etiam forte Clericos ad Episcopalem dignitatem postulatos ordinare; eos enim ex Ecclesiis omnibus suæ Prouinciæ, etiam renitente proprio Episcopo, probabile est, cum consilio Episcoporum suæ Prouinciæ Metropolitanum ordinare potuisse: tum quod ratio Carthaginensis d Concilij in eo casu locum habeat: tum quod Concilio Episcoporum Prouinciæ e sine quo nec ordinationes f celebrare, nec electiones facere iure potest, Archiepiscopus subnixus, ius videatur habere refragantem Episcopum refellendi, & ab eo si inuitus perseueret, extrahendi, atque ad Episcopalem ordinationem Clericum eius deducendi: tum quod eo ipso saltem quo Episcopus Clerici sui electioni in Episcopum consentit, eum à suâ potestate abdicare & Metropolitano, vel alterius eius locũ tenenti relinquere videtur: tum quod exempla multa habeamus Episcoporum, qui cum ex aliena diœcesi, eiusdem tamen Prouinciæ electi fuissent, creati sunt à Metropolitano Diaconi, & Presbyteri. Sed qualecumque Metropolitani hac in re ius habuerint, certum rarò eos vsos fuisse, & vix nisi proprio Episcopo consentiente quemquam aut eligi aut ordinati in Episcopum permisisse. Atenim hæc quæstio inutilis iam est, cum nemo iam pro Episcopo agnoscatur, qui non à summo Pontifice confirmatus, vel ad Metropolitanum remissus fuerit, vel à quibuscumque Antistitibus licentiam consecrationis recipiendæ obtinuerit. C

e Vid. canon. 2. 2. & alios 9. q. 3.

f Can. plures quoque dist. 64.

§. VII.

De rescriptis Apostolicis, vt quis à quocumque Antistite promoueri possit.

XVI. Hic vero, quod ad præsens tempus spectat, præsertim obseruandum est, (quod nos supra obiter insinuauimus) rescriptis Apostolicis concedentibus facultatem à quocumque Antistite Catholicæ communionis ordines recipiendi moderationem aliquam salutarem à Concilio g Tridentino adhibitam fuisse, vt nempe ab alio Antistite ordinari nullatenus *specialis rescripti prætextu* cuiquam *permittatur, nisi eius probitas ac mores ordinarij sui testimonio commendentur*: h res scilicet *plena æquitate, & laude digna, visa* est Tridentinis Patribus, *vt de mendacio nemo lucretur, præsertim apud sanctam & summam sedem*: æquissimum visum est fraudibus, & clandestinis molitionibus occurrere, quibus rescripta ista ignari aliquando, & perditæ vitæ, atque existimationis homines extorquent: nullum autem conuenientius remedium iudicatum est, quàm vt Episcopi, quorum maximè ordinatio interest, & qui ordinandos perfectius nosse possunt, de eorumdem vitâ & moribus prius consulantur, quàm ipsi licentiam vllam in Ecclesiæ prejudicium obtineant; sanctè proinde & salubriter ab eodem i Concilio Tridentino pariter statutum est, vt ij quibus prohibitus aditus ad sacros ordines ob ordinario fuerit nullo rescripto interdictos ordines consequi possint: Quò nempe Episcopi in ordinibus conferendis, officium suum *liberius exequi, ac quoquam prætextu desuper impediri nequeant*. Constitutio autem Tridentina egregia est, & scitu dignissima, iisque verbis concepta. *Cùm honestius ac rectius sit subiecto,*

g Conc. Trident. sess. 23. cap. 8 & in proœmio sess. 24. de reformat.

h Bernardus epist 180. ad Innocent. 2.

i Trid. cap. 1. eiusdem sess.

D

Digitized by Google

A *subiecto, debitam propositis obedientiam impendendo in inferiori ministerio deseruire, quam cum proposito rum scandalo, gradũ altiorum appetere dignitatem, & ad sacros Ordines à suo Prælato, ex quacumque causâ, etiam ob occultum crimen quomodolibet, etiam extra iudicialiter, fuerit interdictus, aut qui à suis ordinibus, seu gradibus, vel dignitatibus Ecclesiasticis fuerit suspensus, nulla contra ipsius Prælati voluntatem concessa licentia de se promoueri faciendo, aut ad priores ordines, gradus, & dignitates siue honores restitutio suffragetur.* De hac Concilij Tridentini sanctione fusiùs non dicam; memini enim me de eâ aliàs dixisse: solummodò colligo admoneri ex eâ Summũ Pontificem, ne facilè ad alienos Clericos ordinandos, vel, vt ab alio ordinentur, permittendos inducatur: quippe cùm ab ordine recipiendo prohibitos, nec vllâ concessâ à superiori licentiâ, nec vlla appellatione ad superiorem, interiectâ, contra proprij Episcopi interdictũ ob niti posse voluerit. Denique idem Tridentinum de rescriptis prædictis sic censuit, [a] *facultates de promouendo à quocumque non suffragentur, nisi habentibus legitimam causam, ob quam à propriis Episcopis ordinari non*
B *possint: & tunc non ordinentur, nisi ab Episcopo in sua Diœcesi residente, aut pro eo Pontificalia exercente, & diligenti prœuio examine.*

[a] Conc. Trident. sess. 7. cap. 11. de reformat.

ARTICVLVS X.

De literis dimissoriis ex antiquo Ecclesiæ vsu.

§. I.

An præsumpta Episcoporum voluntas ad ordinationem sufficerit.

I. STabilita iam Episcoporum auctoritate in suos, adeò vt nulli alteri Episcopo (si Summũ Pontificem ob plenitudinem potestatis, aliosque paucos excipias) ordinare vllos liceat, nisi de propriorum licentiâ, atque permissu. Iam
G videndum est quomodo licentia ista olim concederetur, & qua formulâ exhiberi, & quando soleret. Præsumptũ aliquando consensum Episcoporum visum fuisse sufficere viris quibusdã piis, & sanctis, vt eos præsertim quos Episcopi sui probis moribus cõmendatos alicubi dimitterẽt, aut Presbyteratu dignos iudicarent, ipsi ordinare possent suprà diximus: hac excusatione docuimus [b] Alexandrum, & Theoctistũ Origenis consecratores, contra Demetrij Alexandrini querimoniam vsos fuisse: simili quoque [c] Epiphanium, cui necessitas quæcumque Ecclesiæ sufficere visa fuit, vt consensus proprij Episcopi præsumeretur; quod satis indicat iis, quas scripsit ad Ioannem Hierosolymitanum literis, in quibus ordinationem Pauliniani extrà suam parochiam excusans, primum hæc habet, quæ moderatione aliqua indigent, nec crudè intelligenda sunt.

[b] Hieron. de script. Eccles. in Alexand.

[c] Epiph. epi. ad Ioannem Hierosol. inter epist. Hieronym. 30.

[d] *Ordinauimus* Paulinianum *Diaconum, & postquam ministrauit, rursum Presbyterum: super quo debueras gratulari, intelligens, quod ob Dei timorem hoc fumus facere compulsi: maximè cum nulla sit diuersitas in Sacerdotio Dei, & vbi vtilitati Ecclesiæ prouidetur: nam etsi*
D *singuli Ecclesiarum Episcopi habent sub se Ecclesias, quibus curam videntur impendere, & nemo super alienam mensuram extenditur; tamen præponitur omnibus charitas Christi, in qua nulla simulatio est: nec considerandum quid factum sit, sed quo tempore & quomodo, & à quibus, & quare factum sit:* quorum verborum sensus est ratum habere debere Episcopum, quod ab alio in eius parochia gestum, si in Ecclesiæ vtilitatem gestum sit; Episcopos siquidem omnes eundem ordinem habere: eundem totius [e] Ecclesiæ Episcopatum esse, qui licet diuersis plebibus distinctus sit, & singulis Episcopis quodammodo diuisus videatur, ob Ecclesię tamen vtilitatem nonnunquam confundi: posse quoque Episcopis ex charitate aliena curare, dummodo simulata illa non sit, nec illius falso prætextu, ambitio ad assumenda aliorum iura abutatur: quod ex circunstantiis actionum facilè detegi poterit. Quæ certè omnia eò tendunt, vt præsumpta ad ordinationem Episcopi proprij voluntas sufficere videatur: quod postea exemplo Episcoporum Cypri confirmat: dum quibusdam interiectis circa Pauliniani ordinationem obseruatis

[d] Idem ibid.

[e] Lege Cypr. de vnitate Ecclesiæ.

Digitized by Google

hæc subdit: *Quæ verè benedicta Episcoporum Cypri mansuetudo, & bonitas, & nostra rusticitas sensu tuo, & arbitratu, digna misericordiâ Dei. Nam multi Episcopi communionis nostræ, & Presbyteros in nostrâ ordinauerunt Prouinciâ, quos nos comprehendere non potueramus: & miserunt ad nos Diaconos, & Hypodiaconos, quos suscepimus cum gratiæ, & ipse cohortatus sum beatæ memoriæ Philonem Episcopum, & S. Theoprobum, vt in Ecclesiis Cypri, quæ uxtà se erant, ad meæ autem parochiæ videbantur Ecclesiam pertinere, eo quod grandis esset, & latè patens Prouincia, ordinarent Presbyteros & Christi Ecclesiæ prouiderent.* A

II. Quamuis autem hæc præsumpta, & tacita Episcopi proprij consensio ad hoc sufficiat, ne videatur alienum Clericũ furatus, qui eum de ordinarij sui licentiâ præsumptâ ordinauit; cùm nulla rei alienæ acceptio, vsurpatio, vel retentio, furti deformitate notetur, nisi quæ inuito Domino facta credatur. Nihilominus legitima minimè censetur, nec sufficiens tam ad suspicionem omnem criminis auertendam, quàm ad fidem faciendam de legitimâ ordinis susceptione, vel collatione; nullus enim de ordinationis vitio debet hærere scrupulus: vera & legitima eius agnosci debet ab omnibus ordinatio, cui publicâ auctoritate constituto pareri debet ab omnibus: publicus Ecclesię minister publico indiget testimonio, quo Episcopi sui consensus probetur. Præsumptio omnis in re tanti momenti, vel incerta est, vel saltem insufficiens: non sufficit quod factam ordinationem Episcopus cuius intererat, ratam habeat, nisi ratihabitio ordinationem anteuerterit, vel ei concurrerit: nam cùm legitima ordinatio non nisi de consensu ordinarij fieri debeat, non [b] videtur, de eius consensu fieri, cuius solum consensus iam peractæ accedit. Quæ autem certitudo de præsenti Episcopi proprij consensu haberi potest, si nullus nostrum quid post horam volturus sit, de seipso certò rescire queat? sed esto quis de aliquo certò fortè hoc præsumat; non fuit tamen excusatio ista in Ecclesiâ toleranda, quæ & patrocinium ambitionis, & fraudis tegumentum, & erroris refugium esset, dicentisque solum fide niteretur, non extraneis testimoniis reuinci possit. B C

[a] Arg. ex instit. de obligat. quæ ex delict. nascuntur, §. 6.

[b] Arg. ex cap. quam sit, v. nisi, de elect. in 6. cap. Religiosus, de testamento eod. lib. cap. 2. ne Clerici vel Monachi, eod. lib. 6.

§. II.

Licentia ab alio recipiendi ordines scripto tradi debet.

III. Sed nec propter easdem rationes verbo satis visum est licentiam concedi, nisi scripto quoque firmaretur, nec gratiam istam ex earum numero esse debere iudicatum, quæ solo verbo impetrantur: sicut enim iudicem oportet scripto sententiam ferre, & omnia iudicij acta procurare, vt per personam publicam, aut alios duos fide dignos testes fideliter, ac diligenter conscribantur, [c] *ne contra falsam assertionem iniqui iudicis innocens litigator quandoque non possit veram negationem probare, cum negantis factum per rerum naturam nulla sit directa probatio: ne falsitas veritati præiudicet, aut iniquitas præualeat æquitati.* Ita quoque necessarium visum est ad præcludendam ambitioni, & præsumptioni viam scripto licentiam concedi, qua alieni Clerici ordinatio permittatur, ne negans licentiam à se datam proprius Episcopus negotiationem suam probare non possit; ne candidatus ordinum licentiam non datam mentiri, vel ordinator possit fingere: ne in conferendâ istâ licentiâ Episcopus cuius maximè interest, minus attendat, cùm aliquando aut verbum nihil cogitanti subripiatur, aut excidat, quæ in scribente incuria, oscitantia, vel subreptio non ità facilè contingit. Ob has itaque & similes causas Concilia Carthaginense [d] primum, Bracharense [e] primum, [f] Trullanum, Cabilonense [g] secundum, [h] Meldense, & quædam alia; itemque Romani Pontifices Innocentius [i] primus, Zacharias [k] in Synodo Romana, & Clemens [l] quartus, nonnisi per literas licentiam istam concedi voluerunt. A quibus non dissentit Tridentinum [m] Concilium dum à titulari Episcopo vetat, *absque sui proprij Prælati expresso consensu, aut literis dimissoriis*, alterius subditum, quocumque prætextu ordinari: nam ideò expressum consensum, vel literas dimissorias requirit, non absolutè dimissorias literas, quod aliquando contingat, solemniter, & publicè in Ecclesiâ Episcopi proprij, eo præsente, sed honoris causâ D

[c] Cap. quoniam, de probationibus.
[d] Carthag. 1. c. 5.
[e] Brach. 1. c. 16.
[f] Trullanum c. 17.
[g] Cabilon. 2. c. 41.
[h] Meldense c. 25.
[i] Innocent 1. epist. 2. cap. 7.
[k] Zacharias in Syn. Rom. cap. 11.
[l] Clemens 4. cap. 1 de tempor. ordin. in 6.
[m] Conc. Trident. sess. 14. cap. 2. de reform.

Digitized by Google

A causâ alienum Epiſcopum ad celebrationem ordinum rogante, vel propter infirmitatem indigente, aut abſente eo quidem, ſed præſentibus officialibus eius iiſque adiuuantibus, examinantibus, & teſtimonium de ordinatione ferentibus, ordinationem publicè peragi quo vnico caſu literis dimiſſoriis opus non eſt, quò quis ab alterius ciuitatis Epiſcopo ordinari queat, ſed expreſſus conſenſus Epiſcopi ſufficit, qui ex notoriâ Epiſcopi præſentia, vel officialium eius, eorumque cooperatione, & ſecutis poſtea teſtimonialibus literis eiuſdem nomine inſcriptis ſatis manifeſtè, & euidenter innoteſcit, vt ſcripto non ſit opus, quo conceſſa alteri Antiſtiti licentia fuerit, quem publicum factum ſatis arguit, nihil aduerſus auctoritatem Ordinarij tentaſſe: nec in iſto pariter caſu literas dimiſſorias neceſſarias iudicarunt citata ſuperiùs Concilia eſt Summi Pontifices, vt ex eorum lectione & ſcopo patebit.

§. III.

B *Eandem licentiam ſignatam ab Ordinario, eiuſque ſigillo munitam eſſe oportere.*

IV. Sublato verò iſto caſu ſcriptæ debuerunt eſſe literæ quibus publicâ fides fieret, ſi cui ab alio Epiſcopo recipiendi ordines licentia concederetur: imo ne qua fraus iis irrepere poſſet, ſtatuit Braccharenſe [a] primum Concilium, non ſolùm ab eo qui ab alieno Epiſcopo ordinari petit, ſcripta, *ſed ſignata ſcripta* proferri debere. Cabilonenſe [b] verò ſecundum ſub Carolo Magno, inſuper præſcripſit, vt *literas habeat, in quibus ſint nomina Epiſcopi, & ciuitatis plumbo impreſſa*, nec admitti poſſit, *niſi iis cognitis, & talibus inuentis*. Citeà Vltramarinos verò, & [c] longinquis regionibus venientes Sylueſter [d] primus, Anaſtaſius primus, & Alexander tertius, eos nonniſi quinque aut amplius Epiſcoporum chirographis deſignatos recipiendos eſſe cenſuerunt, vt ſuprà notauimus.

a Brachar. 2. ſuprà.

b Cabilon. ſuprà.

c Vide c. 1. & 2. dist. 98. & cap 2. de Clericis peregr.

C

§. IIII.

Aliæ notæ dimiſſoriarum literarum.

V. Neque id ſufficere viſum, niſi notis quibuſdam eadem literæ dimiſſoriæ afficerentur, quas ex Niceno primo refert Atticus ille Conſtantinopolitanus Epiſcopus, qui curauit Nicenos Canones colligi, eoſque ad Patres Concilij Carthaginenſis ſexti direxit. Is ergo exemplar, vt vocat Epiſtolæ ſecundum Nicenos Patres edocere volens, hæc habet; [e] *Græca elementa literarum numeros etiam exprimere, nullus qui vel tenuiter Græci ſermonis notitiam habet hæc ignorat. Ne igitur in faciendis Epiſtolis Canonicis, quas mos Latinus formatas appellat, aliqua fraus falſitatis temerè præſumeretur, hoc à Patribus trecentis decem & octo Nicæa congregatis ſaluberrimè inuentum eſt, & conſtitutum: vt formatæ epiſtolæ hanc calculationis, ſeu ſupputationis habeant rationem: ideſt, vt aſſumatur in ſupputationem prima Græca* D *elementa Patris, & Filij, & Spiritus ſancti, hoc eſt π, υ, α, quæ elementa & octogenarium, & quadringenteſimum, & primum ſignificant numerum: Petri quoque prima litera, id eſt, π, quæ numerum octoginta ſignificat: eius quoque qui ſcripſit epiſtolam, prima litera; cui ſcribitur ſecunda litera, accipientis tertia litera; ciuitatis quoque, de qua ſcribitur, quarta; & indictionis, quæcumque eſt, eiuſdem temporis, idem qui fuerit numerus, aſſumatur: atque ità his omnibus Græcis literis, quæ (vt diximus) numeros exprimunt in vnum ductis; vnam quæcunque collecta fuerit ſummam Epiſtola teneat, hanc qui ſuſcepit, omni cum cautela exquirat expreſsè. Addat præterea ſeparatim ἀμὴν, amen, quod in Epiſtola nonageſimum & nonum numerum ſecundum Græca elementa ſignificat.* Quæ omnia explicant fuſiùs Iuo [f] Carnotenſis, [g] Baronius, [h] Sirmondus, & alij.

d In principio Concilij 6. Carthaginenſis.

e Habetur excuſſum illud formatæ exẽplar poſt Concilium Chalcedon. in tomis Cõc. gen. Romæ impreſſorũ, quod in Cteſconianâ collatione ſeparatim excuſum. Vide apud Gratianum initio dist. 23.

f Iuo de cauſ. Cleric. parte 6. can. 433.

g Baron. ad annum 325. à num. 163. vſque ad 172.

h Sirmondus tomo 2 Cõc. Galliæ in fine.

VI. Hìc tantum examinandum eſt, quomodo id inuentum à Patribus dicat Atticus, *ne aliqua fraus falſitatis temerè præſumeretur*: quidni aliquis impoſtor nominis Epiſcopi priorem literam exarare, itemque Epiſcopi ad quem epiſtolam ſcriptam finxerit, ſimiliter priorem nominis literam addere, ſicut & indictionis, eaſque omnes literas, quæ in quauis ferè epiſtola propriæ erunt, cum commu-

nibus, à quibus nomen tum Patris, tum Filij, tum Spiritus sancti Græco idiomate scriptum incipit, & ἀμὴν quoque inscribere, ac numerum ex iis resultantem posset colligere? Respondet Baronius hunc Concilij Niceni Canonem secretum à Patribus Concilij Niceni & Catholicis Episcopis retentum, neque apud infideles, vel hæreticos, aut alios passim diuulgatum, nè Catholicæ communionis signa vsurpare possent: non tamen hæc responsio omnino satisfacit, cùm enim in Nicenâ Synodo Arriani [a] plurimi Episcopi, v.gr. Eusebij duo Nicomediæ, & Cæsareæ, Theognis Nicenus, Mares Chalcedonensis, & alij simulantes pœnitentiam recepti sint, poterant sanè symbolum istud Patrum Nicenorum Arrianos edocere, ideoque contrà fraudes hæreticorum de sufficienti remedio in istius Symboli adinuentione minimè videbatur fuisse prouisum. Quod si fortè quis dicat hæc omnia adhibita fuisse, vt plurimos saltem plebeios homines forma literarum istarum conficiendarum lateret, & ne fortè isti prædictas literas fingerent, hoc remedio fuisse consultum, non omnino abnuerim: sed nec huic tantum rei eas literas adhibitas censuerim: itaque existimo prædictas literas vniuscuiusque Episcopi propriâ manu exarari debuisse, cum scribæ manu reliquum Epistolæ corpus describi potuerit; sicque quemadmodum chirographi adhibentur ad impediendas fraudes; ità & has literas ad occurrendum iisdem fraudibus, fuisse excogitatas, quas nempe vnusquisque Episcopus propriâ manu pingeret, non alienâ.

A

B

[a] Baronius ad annũ 325. num. 166. Vide Concilij Niceni acta.

[b] Aug. epist. 137. ad Clerũ & populum Hippon.

VII. Literarum istarum quibus Episcopus Clerici sibi subditi ordinandi licentiam alteri Episcopo concedere solebat, meminit Augustinus [b] Epistola quadam ad Clerum & populum Hipponensem, vbi de quodam suo Clerico loquens, hæc habet. *Sed cùm promoueri in Clericatu siue illic per me, siue alibi per literas meas vehementissimè conaretur: ego autem nullo modo adducerer ei homini, de quo tantum malum existimarem, manus ordinationis imponere, aut per commendationem meam fratri meo eum subintroducere; turbulentius agere cœpit, vt si ipse in Clericatu non promoueretur, nec Presbyter Bonifacius in suo gradu esse permitteretur.*

C

§. V.

Quomodo vocarentur istæ literæ.

VIII. Multis autem nominibus antiquitus eæ literæ dictæ reperiuntur: primò enim ἀπολυτικαὶ, à Græcis, dimissoriæ à Latinis reperiuntur dictæ: ἀπολυτικὰ eiusmodi Epistolam vocat Synodus [c] Trullana: in eadem significatione vocem istam vsurpant, & explicant [d] Zonaras, [e] Balsamon, aliique Græci, passim: Dimissoriæ autem vocantur à S. [f] Leone, & [g] Zacharia Summis Pontificibus; itémque in legibus Longobardorum, vbi hæc habentur, [h] *vt nemo alterius Clericum sine commendatitia, aut dimissoriâ litera recipere præsumat*: necnon in Epistolâ formatâ, quam dedit VVolfeo [i] Constantiensis Episcopus pro Annone Clerico ordinando: & in ea quam pro Bernone Clerico concessit Hincmarus [k] Remensis: necnon in aliis apud [l] Burchardum, [m] Iuonem, & [n] Gratianum. Dicuntur etiam εἰρηνικαὶ, seu pacificæ; εἰρηνικὰς eas in simili acceptione vocarunt [o] Concilium Antiochenum, & [p] Chalcedonense: docentque [q] Zonaras, & [r] Balsamon εἰρηνικὰς, καὶ ἀπολυτικὰς γράμματα, *dimissorias, & pacificas literas* easdem esse: ideoque [s] quas Hegiloni Presbytero concessit Teutgaudus Treuerensis dimissorias, eas pacificas vocauit. Nominantur etiam commendatitiæ ab [t] Attico, à prædicto [u] VVolfeone, & [x] Ebroino Bituricẽsi, necnon in prædictis legibus [y] Longobardorum, & passim in [z] Capitularibus Caroli, quibus consentire videtur [a] Augustinus suprà citatus, dum eiusmodi Epistolas *Commendationis* nomine insigniuit: συστατικὰς tamen literas (quo nomine commendatitias Græci vocant) à dimissoriis Canon [b] vndecimus Concilij Chalcedonensis apertè discriminat, quamuis decimus tertius cum eisdem quodammodo confundat: quod quidem arguit συστατικὰς literas diuersas fuisse, alias, quæ laicis accusatis, sed postea innocentibus repertis darentur, alias quę Clericis dum ab Episcopo proprio dimitterentur, vt explicant [c] Zonaras, & [d] Balsamon Vocabantur quoque formatę à Latinis,

D

[c] Atticus c. sanctissimo, dist. 73.

[d] Teutgaud. epist. tomo 2. Conc. Gall.

[e] Balsamon ibid.

[f] S. Leo apud Grat. c. 1. dist. 72.

[g] Zachatias in Synodo Rom cap. 12.

[h] Leg. Longobard tit 2. lib. 3 lege 2. & l. 3. similiter.

[i] Literę VVolfeonis infrà.

[k] Literæ Hincm. infr.

[l] Burchard. lib. 2. c. 42.

[m] Iuo parte 6. cap. 14.

[n] Grat. dist. 72. & 73

[o] Conc. Antioc. c. 7 & 8.

[p] Chalced. c. 11.

[q] Zonaras in c. 11. Chalced.

[r] Balsamon ibid.

[s] Ebroini epist. tomo 2. Conc. Gall.

[t] Leg. Longobard. supra cit.

[u] Capitul. lib. 6. cap. 130. & alibi.

[x] Aug epist. 137. suprà.

[y] Chalced. c. 12.

[z] Idem c. 13. al. 12.

[a] Zonaras, & [b] Balsamon in eosdẽ can. item in 33. Apost.

A Latinis, vt docet Atticus [a] Cõstãtinopolitanus suprà, potestq; colligi ex Cõcilio [b] Mileuitano, ex [c] Capitularibus Caroli, ex [d] literis prædicti Attici, [e] Burchardi VVormatiensis, Luitadi [f] Vincensis, & aliis, in quibus commendatitiæ, & dimissoriæ vocantur formatę. Nominantur quoque *Κανονικαὶ* à Concilio [g] Antiocheno, id est *Canonicæ*, vt vocat [h] Meldense, quo etiam nomine eas indigetat, Hincmari Remensis [i] epistola ad Ænæam Parisiensem, quâ sibi dari petit Clericum nomine Bernonem, eumque ad ordinationem concedi.

IX. Non est autem nostri instituti de iis omnibus literarum variis generibus & vsibus differere, nam certissimum est formatarum non hunc solum vsum fuisse, vt per eas Clerici ad ordinum susceptionem dimitterentur, cùm eorum maximè beneficio communio Catholicæ Ecclesiæ confirmaretur, vt patet ex Optato [k] Mileuitano, [l] Augustino, & aliis: literarum quoque Canonicarum communiorem vsum esse, cùm eæ omnes Canonicæ dici possent, quæ iuxtà Canonem concederetur, sicut etiam formatæ eæ omnes dicebantur, quarum certa
B formula præscripta esset, & tessera quædam communionis Catholicæ adiuncta. *εἰρηνικὰς* quoque seu pacificas scimus communicatorias quoque dictas, vt indicat Theophilus [m] Alexandrinus in Epistola quadam Paschali, itemque Ecclesiasticas, quod Ecclesiæ communioni inseruirent, & ab Episcopis recens ordinatis dari solerent. Certum est quoque commendatitias non solùm Clericis, sed & Laicis datas, & quidem suspectis aliquando de crimine, vt docet [n] Balsamon. Itaque iis omnibus, quæ à proposito nostro aliena videntur, seclusis, epistolas istas, quibus Episcopis alienum Clericum ordinandi, vel in ministerio retinendi dabatur auctoritas, *ἀπολυτικὰς*, seu dimissorias, *εἰρηνικὰς*, seu pacificas, *συστατικὰς*, seu commendatitias, *Κανονικὰς* Græcè, ac Latino idiomate dici non immerito, nec sine ratione ostendendum nobis est.

X. Balsamon [o] rationem eorum ferè omnium ostendit: Primò enim, inquit,
C *συστατικαὶ γράφαι λέγονται, αἱ διδόμεναι Κληρικοῖς ὑπὸ τῶν χειροτονησάντων αὐτοὺς Ἐπισκόπων, ἢ συνηγόντων, ἤτοι δηλοποιοῦσαι τὴν χειροτονίαν τούτων, commendatitiæ scripturæ dicuntur, quæ dantur Clericis, ab iis qui illos ordinarunt, Episcopis eos commendantes, ac eorum ordinationem declarantes*; quod ex Canone decimotertio Concilij Chalcedonensis confirmat. Dicuntur ergo *συστατικαὶ* literæ, à verbo Græco *συστατῶ*, quod est *commendo, probo*, sicut commendatitiæ à commendando etiam nomen habent, quod ordinandi commendationem continere deberent; neque enim vllum ad ordines dimittebant, nisi de morum probitate, ac scientia commendatum: Commendatio autem ista per literas vix vlli dabatur, nisi quem Episcopi, vel à se peregrinatum, sed postea ex ipsâ peregrinatione reuersurum dimittebant, seu potius emittebant: vel quem alteri ordinandum, atque in consortium Clericorum suorum cooptandum propriè dimittebant, seu, concedebant; ideoque licet dimissoriæ omnes commendatitiæ essent, non tamen quælibet commendatitiæ propriè erant dimissoriæ, sed impropriè solùm: Dimissoriæ enim propriè dicuntur, quibus Episcopus Clericum suum alteri cedebat, iusq; omne quod in eum habebat, ad alterum transmittebat: vnde dimissoriæ à ver-
D bo Latino *dimittere*, sicut *ἀπολυτικαὶ* à verbo Græco *ἀπολύειν*, quod ei respondet, deducuntur: vtrumque autem à potestate, arbitrioque suo aliquem liberare, à consortio, à custodia, à familiaritate reiicere significat: sic apud [p] Mathæum *ἀπολύειν τὴν γυναῖκα*, idem est quod repudiare vxorem, & apud [q] Suetonium *dimittere vxorem* repudiare est: sic dimittitur concio, vel senatus, cum cuique quò velit, abeundi fit potestas, sic passim in [r] Triodio, [s] Liturgiis, [t] Basilij, & [u] Chrysostomi *ἀπολυτίκιον* dicitur, oratio, aut formula qua populus peractâ liturgiâ dimittebatur, cuius etiam orationis, meminit [x] Phranzes, & [y] Euchologium: sic pariter [z] dimissi milites dicuntur, quibus abeundi fas est, dimissi è tutelâ qui ab ea liberati, dimissi debito qui à creditoris obligatione soluti sunt: sic denique, vt ad Epistolas dimissorias conformiùs exemplum proferamus, *libelli dimissorij* [a] (qui aliàs *Apostoli* vocantur, quod per eas causa ad eum, qui appellatus est mittitur) in iure nuncupantur, ij videlicet quibus iudex à quo appellatur, iudici ad quem appellatur, à se appellatum fuisse significat, eumque

[a] Atticus suprà.
[b] Mileuit. c. 20.
[c] Capit. addit. 4. cap. 98.
[d] Literæ Attici apud Grat. dist. 75. cap. sanctissimo.
[e] Lit. Burch. cap. in nomine, ead.
[f] Luitadi epi. tomo 2. Cõc. Gall. in fine.
[g] Antioch. c. 8.
[h] Conc. Meldens. c. 51.
[i] Hincm. ep. ad Ænæam tomo 2. Cõc. Gall.
[k] Optatus lib. 2 contra Parmen.
[l] Aug. epist. 136. ad Florent. & socios.
[m] Theophil. epist. 1. Pasch. in fine, & 3. post Concil. Chalced.
[n] Legatur Balsam. in c. 11. Concil. Chalced.
[o] Balsamon ibid.
[p] Matth. 19.
[q] Sueton in Tiberio.
[r] Triodium.
[s] Liturgiæ
[t] Basil. &
[u] Chrysost. passim.
[x] Phranzes chron lib. 3. cap. 19.
[y] Euchologium Græcorum.
[z] Vide Brisson Spiegel. & alios.
[a] l. post appellat. ff. de libellis dimiss. l. iudicibus, C. de appellatione, & dimissoriæ, ff. de verborũ significationibus.

ferri, quod vtriuſque iuris [a] teſtimoniis oſtendit. Alterum, ſi cætera paria ſunt, A reliquis conclericis in eadem Eccleſiâ ipſos eſſe præferendos, quia [b] & priuilegij ratio habenda eſt, & lex ſtatuit, [c] primo eorum nomina eſſe ſcribenda, qui dignitates iudicio principis ſint conſecuti. Tertium dubitat, nùm ab Epiſcopo proprio ob crimẽ deponi poſſint; in negantem partem inclinat, nullis eam rationibus fulciens, niſi quod varias iuris [d] auctoritates citat, quibus cauſam copiosè inſtructam arguit, ad Papam remittere Epiſcopum proprium debere: quibus addere poſſumus ex [e] Calixto ſecundo, [f] Sixto ſecundo, [g] Iulio primo, [h] Hadriano primo, [i] Moguntino Concilio ſub Imperatore Anulpho, & [k] Capitularibus Caroli, quæ omnia, vel ferè omnia à nobis citata ſunt, quem quis non poteſt ordinare, nec eum poſſe iudicare: cùm ergo ordinatorum à Summo Pontifice prærogatiua ſit, vt ab alio ordinari nequeant, nec ab alio poterũt iudicari. Nihilominus etſi id honoris deferendum Summo Pontifici cenſeam, vt qui ab ipſo ordinatus fuerit, ab Epiſcopo inferiori ſententiâ depoſitionis decretoriâ minimè damnetur, ſed totius litis prudenter, & copiosè ordinatæ, B atque ad iudicium comparatæ cognitio, ad ſupremum Romani Pontificis tribunal referatur: attamen ratam eam eſſe ſententiam puto, quamcumq; Epiſcopus aduerſus huiuſmodi hominem tulerit: nec deeſſe Epiſcopo eum deponendi, ac damnandi auctoritatem: cùm enim ab illius poteſtate atque obedientiâ minimè ſubtractus ſit, certè iuriſdictionem in eum Epiſcopus iure meritò ſibi vindicabit. Quartum, obſeruat Clericum à Summo Pontifice ordinatum priuilegio frui Clericorum Eccleſiæ Romanæ, vt nonniſi ex plurium teſtium [l] relatione damnari poſſit, quod etiam priuilegium ex dictis nutat. Aliam verò prærogatiuam nobis [m] alia Gloſſa proponit, quod nempe inuiti ordinari non poſſint. Quam prærogatiuam inſufficienter videtur eadem [n] Gloſſa probaſſe: nos ita confirmamus: quia nempe nemo priuilegium ſuum, niſi volens amittere debet; at verò recepta ab alio Epiſcopo conſecratione priuilegium ſuum ordinatus à Summo Pontifice amittit; quemadmodum enim altare quod ob reuerentiam Epiſcopi qui in eo celebrauit auguſtius cenſetur, itaut inferiori Preſbytero eodem die in eo celebrare non liceat, ſtatim atque alius ab Epiſcopo in eodem celebrauit, omnibus Preſbyteris patet, & prærogatiuâ ſuâ priuatum eſt: ita à Summo Pontifice ordinatus, ſpeciali honore dignus cenſetur, vt ab alio ordinari nequeat, ſed ſi ab alio poſteà ad ſuperiorem ordinem promoueatur, priuilegium amittit, vt docet [o] Henriques: ad quod proinde amittendum cùm nemo cogi poſſit, ſequitur nec inuitum, eum, qui à Summo Pontifice ordinatus fuerit, ad ſuperiores ordines euehi poſſe. C

[a] ff. de albo ſcrib. l. 1. & 16. diſt. c. placuit, §. Ihdotus.
[b] ff. quod cũ eo qui in alien. poteſt. l. 3.
[c] ff. de albo ſcribend. l. vlt.
[d] c. quamuis, 3. queſt. 7. l. a. & 5. C. vbi perſon. vel clarissi. & cap. ea quæ, de ſtatu regul.
[e] Calixtus 2. epiſt. 2. cap 8.
[f] Sixtus 2. epiſt. 1. c. 2.
[g] Iulius 1. epiſt. 2. c. 6.
[h] Hadrianus in capit. Angilram. cap. 16.
[i] Conc. Mogunt. ſub Arnulp. cap. 14.
[k] Capitul. lib. 7. cap. 308 & in add. c. 149.
[l] 2. quæſt 4. c. præſul.
[m] Gloſſa cit. in cap. cum in diſtribuẽdis.
[n] Probat ex cit. c. vlt. de conſecrat. diſt. 2.
[o] Similis caſus in c. Honoratus diſt. 74.
[p] Henriques ſuprà
[q] Carth. 3. c. 45. Afric. c. 22. totus hic Canon in Græco clarior eſt.
† In Græco mentio etiam fit Diaconorum.
* Legend. fortè *in hodiernũ diem.* In Græco clariùs, iuxtà quod ita legere poſſet, *Ecce autẽ in præſentia non contradicimus: ne autem poſteà cõtingat hoc eſt nemibi aduerſentur, qui à me petũtur Clerici.*
† Africæ nempe.
* fortè legẽdum *commenta.*

§. II.

Carthaginenſem Epiſcopum ex tota Africa Clericos ordinare potuiſſe.

VII. Aliis etiam præter Summum Pontificem prærogatiua iſta ſiue lege, ſiue conſuetudine conuenit, vt ex aliis Diœceſibus ſibi ſubditis Clericos facere, vel ad ſuam, vel aliorum Diœceſeon Eccleſiam, ſi præſertim ad Epiſcopatum poſtulati fuiſſent, tranſire queant. Carthaginenſi Epiſcopo totius Africæ Proconſularis Primati eam legimus in Concilio [q] Carthaginenſi tertio, & Africano attributam: in vtroque enim permiſſio iſta iſtis verbis narratur, *Aurelius Epiſcopus dixit, ſermonem meum admittite, fratres: contingit nonnunquam, vt poſtulentur ab Eccleſiis, quæ præpoſitus regent, vel Epiſcopis, vel Presbyteris;* † *& tamen memor ſtatutorum id ſequor, vt conueniam Epiſcopum eius, atque inculcem, quod eius Clericus à qualibet Eccleſiâ poſtuletur. Sed fortè* * *in hodierno die non reluctati ſunt, & nequando contingat, cum fuerint à me in hac cauſa poſtulati, quem ſcitis multarum Eccleſiarum, & ordinandorum cauſam ſuſtinere. Iuſtum eſt ergo, vt quemlibet conſacerdotum conueniam cum duobus è conſortio noſtro, vel tribus teſtibus. Si verò indeuotus exiterit, quid cenſet charitas veſtra faciendum? ego enim cunctarum,* † *dignatione Dei, vt ſcitis, Eccleſiarum ſollicitudinem ſuſtineo.* Numidius Epiſcopus dixit: *ſuit ſemper hæc licentia huic ſedi vnde veller, & de cuius nomine fuiſſet* * *conuenus, pro deſiderio cuiuſque Eccleſiæ ordinare Epiſcopum.* Epigonius Epiſcopus dixit: D

A dixit: *Bonitas ſequeſtrat poßibilitatem* (in Græco rectiùs, & clariùs, ἡ ἀγαθοθίλεια μετάξει τὴν ἐξουσίαν, *bonitas moderatur poteſtatem*) *minus enim præſumis frater, & cùm te bonum & clementem omnibus reddis, (habes enim hoc in arbitrio) ſatis eſt, vt ſatisfiat perſonæ vnuſcuiuſque Epiſcopi in primâ tantummodo conuentione: ſi autem quodlibet huic ſedi vindicandum ſibi fuerit arbitratus, neceſſe habes tu omnes Eccleſias ſuffulcire. Vnde tibi non poteſtatem damus, ſed tuam aßignamus, vt liceat voluntati tuæ ſemper, & tenere quem voles, vt præpoſitos plebibus, vel Eccleſiis conſtituas, qui poſtulati fuerint, & vnde voles. Poſthumianus Epiſcopus dixit: deinde qui vnum habuerit, numquid debet ipſe vnus Presbyter auferri? Aurelius Epiſcopus dixit; ſed Epiſcopus vnus eſſe poteſt, per quẽ dignatione diuinâ Presbyteri multi conſtitui poßint: vnus autẽ Epiſcopus difficile inuenitur conſtituendus. Quapropter ſi neceſſarium Epiſcopatui quis habuerit Presbyterũ, & vnũ (vt dixiſti) frater habuerit, etiã ipſum ad promotionem dare debebit. Poſthumianus Epiſcopus dixit: Ergo ſi habet alius abũdanter Clericos, debet mihi alia plebs ſubuenire. Aurelius Epiſcopus dixit: ſanè quando tu Eccleſiæ alterius ſubueneris, perſuadebitur illi qui plures habet Clericos, vt vnũ tibi ordinandum largiatur.*

B VIII. Ex quo Canone colligimus 1.ª conceſſionem iſtam Carthaginenſi throno factam, antiquam fuiſſe, eiuſque dignitati debitam exiſtimatam: ſecundò, eâ tamen poteſtate moderatè, & prudenter vti debere, vt prius Epiſcopũ cuius Clericus fuerit admoneat, quam ſummâ poteſtate & auctoritate ſibi vendicet: tertiò, ſpectare conceſſionem iſtam maximè Epiſcoporum, vel ſaltem præpoſitorum ordinationem, quos ab aliis Eccleſiis poſtulatos Epiſcopi Carthaginenſis earum Eccleſiarum bono conſulentis ius eſt à propria Eccleſia ad illas tranſferre: 4. eiuſque momenti videri Clerici omnibus partibus, quibus inſtructus debet eſſe Epiſcopus, promotionem ad Pontificatus apicem, vt ſi vel vnus Preſbyter in aliqua Eccleſia fuerit, ad Epiſcopalem dignitatẽ peti poſſit, dari debeat; 5. ſupplere debere interim, qui pluribus Clericis abundat, Eccleſiæ non habẽtis, penuriam, eique ex ſuis aliquos ſufficere: 6. non tamen (vt probabiliter cum Balſamone reſoluimus) æquam eſſe conditionem, ſecundùm hunc Canonem, Epiſcopi Carthaginenſis, & cæterorum Carthaginenſi throno ſubditorum: vt

C quemadmodum hi tenentur Clericum ſuum ad poſtulationem cæterorũ Epiſcoporum dimittere, ita & ille teneatur, niſi ad Epiſcopalem ordinationem: nam ſi ad inferiores præfecturas Preſbyteros & Diaconos ſuos petentibus dare teneatur, nullum eſſet eius præ cæteris priuilegium: nec Eccleſiæ nobilioris, ac dignioris ornamentis, atque vtilitati Eccleſiaſticæ magis quàm aliarum conſuleretur, quod iniquum eſt: multum enim refert in eâ optimos eſſe Clericos, quæ cæterarum Eccleſiarum forma, & norma eſt: ipſa tamen ad ordinationem Epiſcopalem concedere debet etiam ſuos Clericos, quia ad Eccleſiæ dignitatem, atque vtilitatem Epiſcoporum ordinatio maximè refert: ideóque S. Gregorius, (vt pluribus eius epiſtolis oſtendit Ioannes [c] Diaconus) *ſi quando neceſſitas ordinandi Sacerdotis obrepſit, neque Cardinales Eccleſiæ ſuæ, neque Monachos Monaſterij ſui penitus excuſauit, quominus illis Eccleſiam regendam committeret, qui exemplis & verbis pariter illam ædificare melius potuiſſent*: cuius rei plura exempla ſubiungit. Hoc autem vt ad Epiſcopatum ſuos Clericos aliis Eccleſiis tradat, Carthaginenſi Primati non

D adeò expreſsè commendatur, ac cæteris, quia cùm ipſi Epiſcoporum prouidendorum Eccleſiis ſibi ſubditis cura præſertim incumberet, æquè ac Eccleſiæ propriæ, ſponte ſua facilè inducendus videbatur, ne Clericum ſuum Eccleſiæ indigenti ad Epiſcopalem conſecrationem denegaret. Vltimò tandem cum [d] Balſamone adiungimus, ad huius Canonis explicationem neceſſarium, nullum Clericum inuitum Antiſtitem debere fieri, cogi quidem poſſe Epiſcopum Clerici poſtulati Clericum ſuum dare: clericum verò poſtulatum cogi minimè conſentaneum eſſe, qua de re alibi diximus: quamuis tamen ad ordinationem [e] teneri poſſe ibidem dixerit Concilium Carthaginenſe.

IX. Aſſertum autem idem priuilegium Carthaginenſi Eccleſiæ, poſtquam Carthago à Iuſtiniano è Vandalorum poteſtate erepta Iuſtinianopolis dicta eſt, ea nempe Iuſtiniani [f] Nouella cui *δίκαιον ἀρχιεπισκοπικὸν, ius Archipræſulatus, ſeu principalis in ſacra poteſtatis* reſtitui iuſſit: cuius proinde Epiſcopum iure iſto Clericos ab vna Eccleſiâ, ad aliam transferendi frui docet [g] Balſamon.

a Legantur Zonaras in c. 60. Balſam. in c. 59. qui idem eſt cum 60. apud Zonar.

b Balſamon ſuprà.

c Ioannes Diaconus in vita S. Gregorij lib. 3. cap. 6.

d Balſamon ibid.

e Conc. Carthag. ſuprà.

f Nouell. Iuſtin. 131. cap. 3.

g Balſamon in Nomocan. Photij tit. 3. cap. 26 & in Synodum Carth. c. 12.

by Google

§. III.

Constantinopolitanum Patriarcham idem iurishabuisse.

X. Idem etiam ius penes Patriarcham Constantinopolitanum esse ostendit [a] ibidem, illudque tum ex constitutionibus Imperatoriis, tum ex Canonibus demonstrare conatur. Duplicem Iustiniani nouellam ad hunc finem adducit; priorem, quâ [b] Iustinianus numerum Clericorum Ecclesiæ Constantinopolitanæ determinat: hac enim constitutione, migrationes ab vna Ecclesia ad aliam vetat, quam tamen Patriarchæ auctoritate fieri permittit: *Si enim*, inquit, *in sanctis Monasteriis prohibemus ab vno Monasterio in aliud transire; multomagis ne hoc quidem sanctissimis Clericis permittemus, lucri & mercaturæ iactantiam habere eiusmodi cupiditatem existimantes: sin autem aliquam huiusmodi translationem tua beatitudo, vel quæ tunc fuerit Imperialis maiestas faciendam censuerit, hoc non aliàs fieri, quam ad dictum à nobis numerũ redierit, vt migratio in officiũ decedentis fiat*, [c] Alteram profert Balsamo, quæ in eadem materia versatur, & ad Constantinopolitanum similiter Patriarchã dirigitur, quem monet, *considerare debere si quis sit in aliis Ecclesiis citrà sanctissimam maiorem Ecclesiam ex abundanti eius ordinis Clericus, & exinde restituere alium, neque nouam facere ordinationem.* Ex iis autem duabus constitutionibus infert Patriarchæ Constantinopolitano concessum Clericos ex alia Prouincia suscipere, etiam sine sententiâ Episcopi eorum: quam tamen consequentiã non adeò euidentem censeo: cùm mens Iustiniani dici solũ posset, vt ex aliis Ecclesiis siue vrbis, siue vicorum diœcesis Constantinopolis, maioris Ecclesiæ Clericorum numerus impleatur. Si tamen ex [d] proœmio prioris constitutionis attendamus querimoniam Iustiniani Imperatoris, non ad solam Constantinopolitanam diœcesim, sed ad alias eidem throno subditas extendi, quibus etiam constitutione suâ mederi voluisse probabiliter dici potest, non omnino absurdam hanc consequentiam iudicabis: [e] Eandem quoque Constantinopolitani Patriarchæ prærogatiuam probare conatur, ex eo canone septimæ Synodi, qui Clericos ab vna parochia ad aliam parochiam discurrentes decernit [f] *sine proprio Episcopo, & Constantinopolitano non licere in quauis æde, vel Ecclesia recipi.* quem canonem ex vsu sui temporis, qui haud dubiè ipso tempore septimæ Synodi erat communis, interpretatus, colligit licere Patriarchæ Constantinopolitano Clericos alienos suscipere, etiam sine literis dimissoriis eius qui ipsos ordinauit, si modo literas commendatitias attulerint, quibus se ordinatos, & Clericos esse probent. Huius autem translationis Clericis vnius diœcesis ad aliam à Patriarcha Constantinopolitano factæ, saltem vbi agitur de promotione ad Episcopatum, plura exempla ex historiæ lectione comperies.

[a] Idem locis citatis, & in c. 10. septimæ Synodi, fusè in cap. 26 tit. 1. Nomocan.
[b] Nouella Iustin. 3 cap. 2.
[c] Nouell. eiusdem 26, cap. 2.
[d] Proœm. Nouell. 3. cit.
[e] Idem Balsamon in cap. 26. tit. 1. Nomocan. in can. 10. septimæ Synodi.
[f] Can. 10. sept Synodi.

§. IV.

Aliis quibusdam Primatibus eadem potestas attributa.

XI. Aliarum quoque Ecclesiarum Episcopis, quibus prædictarum nobilissimarum Ecclesiarum priuilegia communicata sunt, eandem prærogatiuam conuenire, idem [g] Balsamon indicat. Primo quidem Iustinianæ primæ seu Bulgariæ, cui ex Iustinianeâ [h] nouellâ colligit antiquæ Romæ & Carthaginensis Ecclesiæ priuilegia concessa; quorum neutrum mihi videtur ex lectione prædictæ constitutionis inferri posse: Non primum, quia antiquæ tantũ Romæ locum Iustinianopolim istam ciuitatẽ, secundùm constitutionẽ Vigilij Papæ, tenere prædicta Nouella constitutio ostendit, non autem eodem, quo ipsa antiqua Roma, iure frui: Ita enim de Archiepiscopo eius ciuitatis loquitur, [i] καὶ ἐν ἁπάσαις ταῖς ὑπαρχούσαις αὐτῇ ἐπαρχίαις τὸν τόπον ἐπέχειν αὐτὸν τῆς Ἀποστολικῆς Ῥώμης θρόνου, καὶ τὰ δεδόμενα ὑπὸ τῆς ἁγίας Πάπα Βιγιλίου, id est, [k] *& in Prouinciis sibi subiectis locum ipsum tenere Apostolicæ Romæ sedis, prout constitutum est à sancto Papa Vigilio*, quæ longè differũt ab interpretatione [l] Iuliani dicentis eâ constitutione decerni ipsi eadem iura, quæ Romanus Pontifex habet in Episcopos sibi subditos: non etiam secundum, quæ enim subduntur de Iustinianopoli Carthagi-

[g] Balsamon in dict. can. Syn Carth.
[h] Nouell. 131. cap. 3.
[i] Nouell. prædicta.
[k] Ita ferè Latinè reddit Gregorius Haloander.
[l] Iulianus hic num. 105.

nis

Digitized by Google

A nis nihil ad Iustinianam primam pertinent, sed eò tantum tendunt vt idem ius Archiepiscopatus Carthaginensi Episcopo seruetur. Secundò, Iustinianæ quoque Cypri eadem prærogatiua à [a] Balsamone tribuitur, quia nempe in Synodo [b] Trullanâ Constantinopolis priuilegia ipsi concessa sunt. Notat tamen idem [c] Balsamon suo tempore prædictam Iustiniapolim Cypri, nec Constantinopolitanæ Ecclesiæ priuilegiis frui, nec assignatas ei Hellesponti Prouincias cum Ecclesia Cyzicenâ ei subiici, aut earum Episcopos ab Episcopo Iustinianæ Cypri ordinari.

[a] Balsamon in dict. c. Synod. Cartha.
[b] Synodus Trull. c. 39.
[c] Balsamon in c. 39. Synodi Trull.

§. V.

De Patriarchis omnibus disputatum.

XII. Constantinopolitanam autem Ecclesiam, eo præsertim iure sibi hanc prærogatiuam vendicasse crediderim, quod Romanæ Ecclesiæ priuilegia in subditas sibi Ecclesias ex Synodo [d] Chalcedonensi, & [e] Trullanâ, nec non [f]
B Imperatoriis legibus arrogaret: sed moderatior in iis, priscis temporibus, Romana fuit Ecclesia, cui quamuis suprà leges positæ Ecclesiasticarum tamen legum maxima cura erat. Ideóque vidimus supra [g] S. Gregorium non dicam Clericum in aliam diœcesim sine Episcopi sui consensu minimè voluisse transferre, sed nec suo nomine ipsum ab Episcopo peti, aut eidem Episcopo significari, sibi gratam futuram ipsius Clerici translationem vnquam concessisse. Constantinopolitanus autem Patriarcha videtur eodem iure frequentius vsus fuisse, vt ex Græcis Historiis patet: quamuis negare videatur Balsamon [h] iure posse hac prærogatiua ipsum vti, nisi Clericorum inopia laboret, *quod quidem*, subiungit, *Constantinopoli locum non habet propter multitudinem Cleri ipsius*. Alexandrinum quoque Patriarcham idem ius saltem in ordinationibus Episcoporum vsurpasse, vt Clericos vnius diœcesis in aliam ciuitatem Episcopali dignitate functuros transferret, exempla innumera produnt, quod forte ius ex eo sibi
C vendicasse credendus est, quod priuilegiorum Romani Pontificis quantum ad Ecclesias sibi subditas ex Concilio [i] Niceno particeps esse quodammodo videatur: cuius tamen Niceni Concilij canon valde obscurus est, & in alium sensum forsan trahendus, vt aliàs docebimus: quis autem dubitet id Patriarchæ Alexandrino, à subditis sibi Episcopis concessum fuisse, à quibus nempe eius decreta illæsa, seruabantur? de cuius throno eidem subditus [k] Synesius hæc habet, Ἐγὼ γὰρ βούλομαι, καὶ ἀνάγκη μοι θεῖα νόμον ἡγεῖσθαι, πᾶν ὃ, τι ἂν ἐκεῖνος ὁ θρόνος διατάξῃ: *ego, & volo, & necessitas mihi est diuinam legem existimare omne quod illa sedes decreuerit.* Eadem quoque ni fallor prærogatiua cæteri Patriarchæ fruebantur saltem in Ecclesias sibi quoad ordinationem Antistitum subiectas, quod enim Carthaginensi Africæ Primati ob curam Ecclesiarum, quam habet, debitum asseritur in Synodo [l] Carthaginensi, probabile non est Patriarchis eminentiorem potestatem, & Ecclesiarum sibi subditarũ ordinandarum sollicitudinem habentibus, esse denegandum.

[d] Synodus Chalced. c. 28.
[e] Trullana c. 36.
[f] L. omni innouatione C. de Epis. & Clericis, & aliis.
[g] Greg. lib. 14 indict. 7. epist. 16.
[h] Balsamon in Nomocan. tit. 2. c. 26. in fine.
[i] Conc. Niceanum c. 6.
[k] Synes. epist. 67 statim initio.
[l] Synodus Carthag. 3. c. 45. suprà.

D

§. VI.

De Metropolitanis disputatur, & Primatibus.

XIII. Non tamen Metropolitanis licet ex aliena parochia Clericos passim ordinare, sibique retinere, aut ad alias Ecclesias transferre. Negat siquidem Calixtus [m] secundus Metropolitanum seu Primatem vllum posse in alienam parochiam ad iudicandum vel ordinandum sese iure conferre: vetat quoque Metropolitanum vllum [n] aut Primatem parochiam Suffraganei inuadere, aut aliquid sine eius consilio in eo facere: docetque Pelagius secundus [o] singulas diœceses iuribus suis vti debere, nec nisi ex appellatione potestatem vllam Metropolitanis concessam esse in subditos aliarum diœcesẽon: Antiochenum [p] quoque Concilium Episcopis Presbyterorum, & Diaconorum ordinationes tanquam proprias attribuit, quas etiam sine Metropolitani consilio celebret, cum in pluribus sine eius consilio nihil moliri debeat: Metropolitano autem in iis nullas partes relinquit.

[m] Calixtus epist. 2. Ref. 9. q. 2. c. nullus primas.
[n] Idem prout refertur 9. q. 3. c. nullus primas.
[o] Pelag. 2 ep. 1. omnibus Episc. habetur 6. q. 3. c. scitote.
[p] Antioch. c. 9. refertur ead. quæst. 3. c. per singulas. Vide etiam c. conquestus ibid. & alios.

XIV. Excipit tamen [a] ſeptima Synodus negligentiam Epiſcoporum in Oeconomo conſtituendo, cuius creationem ſi Epiſcopi non curauerint, non ſolum Conſtantinopoleos Epiſcopo, verum etiam Metropolitanis omnibus in Eccleſiis ſuæ Prouinciæ conſtituendis cura & auctoritas committitur. Nec dubito, quin in cæteris Eccleſiis ſi Epiſcopus Paſtorem ordinare negligeret, Metropolitanus olim potuerit, quemadmodum iam [b] ob Epiſcopi, vel alterius, ad quem ſpectat, negligentiam, ad ſuperiorem immediatum electio præpoſitorum, & inſtitutio deuoluitur: imò cum [c] Africanum Conciliũ negligentibus Epiſcopis loca ad ſuam cathedram pertinentia lucrari, poſtquam ipſi admoniti fuiſſent, vicinis conceſſerit eadem loca lucrari, & in iis proinde Paſtores inſtituere: pari, ni fallor, ratione conceſſiſſet vicinis Epiſcopis, vt ſi per negligentiam alicuius Epiſcopi maximâ Eccleſia Clericorum inopiâ laboraret, idoneos ex eadem plebe aliquos ordinatos ibidem inſtituere poſſent: niſi forte, quia res iſta maximi momenti eſt, Concilij totius Prouinciæ auctoritatem neceſſariam in eo caſu deſideraſſet, quæ negligentię Epiſcopi conſultius prouideret. A B

XV. Poteſt etiam forte Clericos ad Epiſcopalem dignitatem poſtulatos ordinare; eos enim ex Eccleſiis omnibus ſuæ Prouinciæ, etiam renitente proprio Epiſcopo, probabile eſt, cum conſilio Epiſcoporum ſuæ Prouinciæ Metropolitanum ordinare potuiſſe: tum quod ratio Carthaginenſis [d] Concilij in eo caſu locum habeat: tum quod Concilio Epiſcoporum Prouinciæ [e] ſine quo nec ordinationes [f] celebrare, nec electiones facere iure poteſt, Archiepiſcopus ſubnixus, ius videatur habere refragantem Epiſcopum refellendi, & ab eo ſi inuitus perſeueret, extrahendi, atque ad Epiſcopalem ordinationem Clericum eius deducendi: tum quod eo ipſo ſaltem quo Epiſcopus Clerici ſui electioni in Epiſcopum conſentit, eum à ſuâ poteſtate abdicare & Metropolitano, vel alterius eius locũ tenenti relinquere videtur: tum quod exempla multa habeamus Epiſcoporum, qui cum ex aliena diœceſi, eiuſdem tamen Prouinciæ electi fuiſſent, creati ſunt à Metropolitano Diaconi, & Preſbyteri. Sed qualecumque Metropolitani hac in re ius habuerint, certum rarò eos vſos fuiſſe, & vix niſi proprio Epiſcopo conſentiente quemquam aut eligi aut ordinari in Epiſcopum permiſiſſe. Arenim hæc quæſtio inutilis iam eſt, cum nemo iam pro Epiſcopo agnoſcatur, qui non à ſummo Pontifice confirmatus, vel ad Metropolitanum remiſſus fuerit, vel à quibuſcumque Antiſtitibus licentiam conſecrationis recipiendæ obtinuerit. C

[a] Septima Synodus c. 11. habetur cad. quæſt. 6. cum ſimus.

[b] Cap. ne pro defectu, de electione. ea. licet magiſter cap. literas, de ſuppl. negli. prælat.

[c] Afric. can. 28. & Mileuit. c. 24

[d] Carth. 3. c. 45. cit.

[e] Vid. canon. 1. 2. & alios 9. q. 3.

[f] Can. plures quoque diſt. 64.

§. VII.

De reſcriptis Apoſtolicis, vt quis à quocumque Antiſtite promoueri poſsit.

XVI. Hic vero, quod ad præſens tempus ſpectat, præſertim obſeruandum eſt, (quod nos ſupra obiter inſinuauimus) reſcriptis Apoſtolicis concedentibus facultatem à quocumque Antiſtite Catholicæ communionis ordines recipiendi moderationem aliquam ſalutarem à Concilio [g] Tridentino adhibitam fuiſſe, vt nempe ab alio Antiſtite ordinari nullatenus *ſpecialis reſcripti prætextu* cuiquam *permittatur, niſi eius probitas ac mores ordinarij ſui teſtimonio commendentur*: [h] *res* ſcilicet *plena æquitate, & laude digna, viſa* eſt Tridentinis Patribus, *vt de mendacio nemo lucretur, præſertim apud ſanctam & ſummam ſedem*: æquiſſimum viſum eſt fraudibus, & clandeſtinis molitionibus occurrere, quibus reſcripta iſta ignari aliquando, & perditæ vitæ, atque exiſtimationis homines extorquent: nullum autem conuenientius remedium iudicatum eſt, quàm vt Epiſcopi, quorum maximè ordinatio intereſt, & qui ordinandos perfectius noſſe poſſunt, de eorumdem vitâ & moribus prius conſulantur, quàm ipſi licentiam vllam in Eccleſiæ prędiudicium obtineant; ſanctè proinde & ſalubriter ab eodem [i] Concilio Tridentino pariter ſtatutum eſt, vt ij quibus prohibitus aditus ad ſacros ordines ob ordinario fuerit nullo reſcripto interdictos ordines conſequi poſſint: Quò nempe Epiſcopi in ordinibus conferendis, officium ſuum *liberius exequi, ac quoquam prætextu deſuper impediri nequeant*. Conſtitutio autem Tridentina egregia eſt, & ſcitu digniſſima, iiſque verbis concepta. *Cùm honeſtius ac tutius ſit ſubiecto,* D

[g] Conc. Trident. ſeſſ. 23. cap. 8 & in proœmio ſeſſ. 24. de reformat.

[h] Bernardus epiſt 180. ad Innocent. 2.

[i] Trid. cap. 1. eiuſdem ſeſſ.

A *subiecto, debitam propositis obedientiam impendendo in inferiori ministerio deseruire, quam cum propositorum scandalo, gradũ altiorum appetere dignitatem, & eius assensus ad sacros Ordines à suo Prælato, ex quacumque causâ, etiam ob occultum crimen quomodolibet, etiam extra iudicialiter, fuerit interdictus, aut qui à suis ordinibus, seu gradibus, vel dignitatibus Ecclesiasticis fuerit suspensus, nulla contra ipsius Prælati voluntatem concessa licentia de se promoueri faciendo, aut ad priores ordines, gradus, & dignitates siue honores restitutio suffragetur.* De hac Concilij Tridentini sanctione fusiùs non dicam; memini enim me de eâ aliàs dixisse: solummodò colligo admoneri ex eâ Summũ Pontificem, ne facilè ad alienos Clericos ordinandos, vel, vt ab alio ordinentur, permittendos inducatur: quippe cùm ab ordine recipiendo prohibitos, nec vllâ concessâ à superiori licentiâ, nec vlla appellatione ad superiorem, interiectâ, contra proprij Episcopi interdictũ ob niti posse voluerit. Denique idem Tridentinum de rescriptis prædictis sic censuit, [a] *facultates de promouendo à quocumque non*

[a] Conc. Trident. sess. 7. cap. 11. de reform.

B *suffragentur, nisi habentibus legitimam causam, ob quam à propriis Episcopis ordinari non possint: & tunc non ordinentur, nisi ab Episcopo in sua Diœcesi residente, aut pro eo Pontificalia exercente, & diligenti prœuio examine.*

ARTICVLVS X.

De literis dimissoriis ex antiquo Ecclesiæ vsu.

§. I.

An præsumpta Episcoporum voluntas ad ordinationem suffecerit.

I. STabilita iam Episcoporum auctoritate in suos, adeò vt nulli alteri Episcopo (si Summũ Pontificem ob plenitudinem potestatis, aliosque paucos excipias) ordinare vllos liceat, nisi de propriorum licentiâ, atque permissu. Iam

C videndum est quomodo licentia ista olim concederetur, & qua formulâ exhiberi, & quando soleret. Præsumptũ aliquando consensum Episcoporum visum fuisse sufficere viris quibusdã piis, & sanctis, vt eos præsertim quos Episcopi sui probis moribus cõmendatos alicubi dimitteret, aut Presbyteratu dignos iudicarent, ipsi ordinare possent suprà diximus: hac excusatione docuimus [b] Alexandrum, & Theoctistũ Origenis consecratores, contra Demetrij Alexandrini querimoniam vsos fuisse: simili quoque [c] Epiphanium, cui necessitas quæcumque Ecclesiæ sufficere visa fuit, vt consensus proprij Episcopi præsumeretur; quod satis indicat iis, quas scripsit ad Ioannem Hierosolymitanum literis, in quibus ordinationem Pauliniani extrà suam parochiam excusans, primum hæc habet, quæ moderatione aliqua indigent, nec crudè intelligenda sunt.

[b] Hieron. de script. Eccles. in Alexand.

[c] Epiph. epi. ad Ioannem Hierosol. inter epist. Hieronym. 50.

[d] *Ordinauimus* Paulinianum *Diaconum, & postquam ministrauit, rursum Presbyterum: super quo debueras gratulari, intelligens, quod ob Dei timorem hoc fumus facere compulsi: maximè cum nulla sit diuersitas in Sacerdotio Dei, & vbi vtilitati Ecclesiæ prouidetur: nam etsi*

[d] Idem ibid.

D *singuli Ecclesiarum Episcopi habent subse Ecclesias, quibus curam videntur impendere, & nemo super alienam mensuram extenditur; tamen præponitur omnibus charitas Christi, in qua nulla simulatio est: nec considerandum quid factum sit, sed quo tempore & quomodo, & à quibus, & quare factum sit:* quorum verborum sensus est ratum habere debere Episcopum, quod ab alio in eius parochia gestum, si in Ecclesiæ vtilitatem gestum sit; Episcopos siquidem omnes eundem ordinem habere: eundem totius [e] Ecclesiæ Episcopatum esse, qui licet diuersis plebibus distinctus sit, & singulis Episcopis quodammodo diuisus videatur, ob Ecclesię tamen vtilitatem nonnunquam confundi: posse quoque Episcopis ex charitate aliena curare, dummodo simulata illa non sit, nec illius falso prætextu, ambitio ad assumenda aliorum iura abutatur: quod ex circunstantiis actionum facilè detegi poterit. Quæ certè omnia eò tendunt, vt præsumpta ad ordinationem Episcopi proprij voluntas sufficere videatur: quod postea exemplo Episcoporum Cypri confirmat: dum quibusdam interiectis circa Pauliniani ordinationem obseruatis

[e] Lege Cypt. de vnitate Ecclesiæ.

Digitized by Google

hæc ſubdit: *O verè benedicta Epiſcoporum Cypri manſuetudo, & bonitas, & noſtra ru-* A
ſticitas ſenſu tuo, & arbitratu, digna miſericordiâ Dei. Nam multi Epiſcopi communionis noſtræ, & Presbyteros in noſtrâ ordinaucrunt Prouinciâ, quos nos comprehendere non potuc-ramus: & miſerunt ad nos Diaconos, & Hypodiaconos, quos ſuſcepimus cum gratiæ, & ipſe cohortatus ſum beatæ memoriæ Philonem Epiſcopum, & S. Theoprobum, vt in Eccleſiis Cypri, quæ iuxtà ſe erant, ad meæ autem parochiæ videbantur Eccleſiam pertinere, eo quod grandis eſſet, & latè patens Prouincia, ordinarent Presbyteros & Chriſti Eccleſiæ prouiderent.

II. Quamuis autem hæc præſumpta, & tacita Epiſcopi proprij conſenſio ad hoc ſufficiat, ne videatur alienum Clericũ furatus, qui eum de ordinarij ſui licentiâ præſumptâ ordinauit; cùm nulla rei alienæ acceptio, vſurpatio, vel retentio, furti deformitate notetur, niſi quæ inuito Domino facta credatur. Nihilominus legitima minimè cenſetur, nec ſufficiens tam ad ſuſpicionem omnem criminis auertendam, quàm ad fidem faciendam de legitimâ ordinis ſuſceptione, vel collatione; nullus enim de ordinationis vitio debet hærere ſcru- B
pulus: vera & legitima eius agnoſci debet ab omnibus ordinatio, cui publicâ auctoritate conſtituto pareri debet ab omnibus: publicus Eccleſię miniſter publico indiget teſtimonio, quo Epiſcopi ſui conſenſus probetur. Præſumptio omnis in re tanti momenti, vel incerta eſt, vel ſaltem inſufficiens: non ſufficit quod factam ordinationem Epiſcopus cuius intererat, ratam habeat, niſi ratihabitio ordinationem anteuerterit, vel ei concurrerit: nam cùm legitima ordinatio non niſi de conſenſu ordinarij fieri debeat, non [b] videtur, de eius conſenſu fieri, cuius ſolum conſenſus iam peractæ accedit. Quæ autem certitudo de præſenti Epiſcopi proprij conſenſu haberi poteſt, ſi nullus noſtrum quid poſt horam voliturus ſit, de ſeipſo certò reſcire queat? ſed eſto quis de aliquo certò fortè hoc præſumat; non fuit tamen excuſatio iſta in Eccleſiâ toleranda, quæ & patrocinium ambitionis, & fraudis tegumentum, & erroris refugium eſſet, dicentiſque ſolum fide niteretur, non extraneis teſtimoniis reuinci poſſit.

C

a Arg. ex inſtitut. de obligat. quæ ex delict. naſcuntur, §. 6.

b Arg. ex cap. quam ſit, v. niſi, de elect. in 6. cap. Religioſus, de teſtamento eod. lib. cap. 2. ne Clerici vel Monachi, eod. lib. 6.

§. II.

Licentia ab alio recipiendi ordines ſcripto tradi debet.

III. Sed nec propter eaſdem rationes verbo ſatis viſum eſt licentiam concedi, niſi ſcripto quoque firmaretur, nec gratiam iſtam ex earum numero eſſe debere iudicatum, quæ ſolo verbo impetrantur: ſicut enim iudicem oportet ſcripto ſententiam ferre, & omnia iudicij acta procurare, vt per perſonam publicam, aut alios duos fide dignos teſtes fideliter, ac diligenter conſcribantur, [c] *ne contra falſam aſſertionem iniqui iudicis innocens litigator quandoque non poſſit veram negationem probare, cum negantis factum per rerum naturam nulla ſit directa probatio: ne falſitas veritati præiudicet, aut iniquitas præualeat æquitati.* Ita quoque neceſſarium viſum eſt ad præcludendam ambitioni, & præſumptioni viam ſcripto licentiam concedi, qua alieni Clerici ordinatio permittatur, ne negans licentiam à ſe datam proprius Epiſcopus negotiationem ſuam probare non poſſit; ne candidatus ordinum licentiam non datam mentiri, vel ordinator poſſit fingere: ne in confe- D
rendâ iſtâ licentiâ Epiſcopus cuius maximè intereſt, minus attendat, cùm aliquando aut verbum nihil cogitanti ſubripiatur, aut excidat, quæ in ſcribente incuria, oſcitantia, vel ſubreptio non ità facilè contingit. Ob has itaque & ſimiles cauſas Concilia Carthaginenſe [d] primum, Bracharenſe [e] primum, [f] Trullanum, Cabilonenſe [g] ſecundum, [h] Meldenſe, & quædam alia; itemque Romani Pontifices Innocentius [i] primus, Zacharias [k] in Synodo Romana, & Clemens [l] quartus, nonniſi per literas licentiam iſtam concedi voluerunt. A quibus non diſſentit Tridentinum [m] Concilium dum à titulari Epiſcopo vetat, *abſque ſui proprij Prælati expreſſo conſenſu, aut literis dimiſſoriis*, alterius ſubditum, quocumque prætextu ordinari: nam ideò expreſſum conſenſum, vel literas dimiſſorias requirit, non abſolutè dimiſſorias literas, quod aliquando contingat, ſolemniter, & publicè in Eccleſiâ Epiſcopi proprij, eo præſente, ſed honoris

causâ

c Cap. quoniam, de probationibus.
d Carthag. 1. c. 5.
e Brach. 1. c. 16.
f Trullanum c. 17.
g Cabilon. 2. c. 41.
h Meldenſe c. 15.
i Innocent 1. epiſt. 1. cap. 7.
k Zacharias in Syn. Rom. cap. 11.
l Clemens 4. cap. 1 de temporib. ordin. in 6.
m Conc. Trident. ſeſſ. 14. cap. 2. de reform.

A causâ alienum Episcopum ad celebrationem ordinum rogante, vel propter infirmitatem indigente, aut absente eo quidem, sed præsentibus officialibus eius iisque adiuuantibus, examinantibus, & testimonium de ordinatione ferentibus, ordinationem publicè peragi quo vnico casu literis dimissoriis opus non est, quò quis ab alterius ciuitatis Episcopo ordinari queat, sed expressus consensus Episcopi sufficit, qui ex notoriâ Episcopi præsentia, vel officialium eius, eorumque cooperatione, & secutis postea testimonialibus literis eiusdem nomine inscriptis satis manifestè, & euidenter innotescit, vt scripto non sit opus, quo concessa alteri Antistiti licentia fuerit, quem publicum factum satis arguit, nihil aduersus auctoritatem Ordinarij tentasse: nec in isto pariter casu literas dimissorias necessarias iudicarunt citata superiùs Concilia est Summi Pontifices, vt ex eorum lectione & scopo patebit.

§. III.

B *Eandem licentiam signatam ab Ordinario, eiusque sigillo munitam esse oportere.*

IV. Sublato verò isto casu scriptæ debuerunt esse literæ quibus publicâ fides fieret, si cui ab alio Episcopo recipiendi ordines licentia concederetur: imo ne qua fraus iis irrepere posset, statuit Bracharense [a] primum Concilium, non solùm ab eo qui ab alieno Episcopo ordinari petit, scripta, *sed signata scripta* proferri debere. Cabilonense [b] verò secundum sub Carolo Magno, insuper præscripsit, vt *literas habeat, in quibus sint nomina Episcopi, & ciuitatis plumbo impressa*, nec admitti possit, *nisi iis cognitis, & talibus inuentis*. Circà Vltramarinos verò, & è longinquis regionibus venientes Syluester [c] primus, Anastasius primus, & Alexander tertius, eos nonnisi quinque aut amplius Episcoporum chirographis designatos recipiendos esse censuerunt, vt suprà notauimus.

a Brachar. 1. suprà.

b Cabilon. suprà.

c Vide c. 1. & 2. dist. 98. & cap. 1. de Clericis peregr.

C

§. IIII.

Aliæ notæ dimissoriarum literarum.

V. Neque id sufficere visum, nisi notis quibusdam eadem literæ dimissoriæ afficerentur, quas ex Niceno primo refert Atticus ille Constantinopolitanus Episcopus, qui curauit Nicenos Canones colligi, eosque ad Patres Concilij Carthaginensis sexti direxit. Is ergo exemplar, vt vocat Epistolæ secundum Nicenos Patres edocere volens, hæc habet; [e] *Græca elementa literarum numeros etiam exprimere, nullus qui vel tenuiter Græci sermonis notitiam habet hæc ignorat. Ne igitur in faciendis Epistolis Canonicis, quas mos Latinus formatas appellat, aliqua fraus falsitatis temerè præsumeretur, hoc à Patribus trecentis decem & octo Nicææ congregatis saluberrimè inuentum est, & constitutum: vt formatæ epistolæ hanc calculationis, seu supputationis habeant rationem: idest, vt assumatur in supputationem prima Græca*
D *elementa Patris, & Filij, & Spiritus sancti, hoc est ϖ, υ, α, quæ elementa & octogenarium, & quadringentesimum, & primum significant numerum: Petri quoque prima litera, id est, π, quæ numerum octoginta significat: eius quoque qui scripsit epistolam, prima litera; cui scribitur secunda litera, accipientis tertia litera; ciuitatis quoque, de qua scribitur, quarta; & indictionis, quæcumque est, eiusdem temporis, idem qui fuerit numerus, assumatur: atque ità his omnibus Græcis literis, quæ (vt diximus) numeros exprimunt in vnum ductis; vnam quæcunque collecta fuerit summam Epistola teneat, hanc qui susceperit, omni cum cautela exquirat expressè. Addat præterea separatim ἀυλὼ, amen, quod in Epistola nonagesimum & nonum numerum secundum Græca elementa significat.* Quæ omnia explicant fusiùs Iuo [f] Carnotensis, [g] Baronius, [k] Sirmondus, & alij.

d In principio Concilij 6. Carthaginensis.

e Habetur excussum illud formatæ exẽplar post Concilium Chalcedon. in tomis Cõc. gen. Romæ impressorũ, quod in Crescioniana collatione separatim excusum. Vide apud Gratianum initio dist. 73.

f Iuo de caus. Cleric. parte 6. can. 433.

g Baron. ad annum 325. à num. 163. vsque ad 171.

h Sirmondus tomo 2 Cõc. Galliæ in fine.

VI. Hîc tantum examinandum est, quomodo id inuentum à Patribus dicat Atticus, *ne aliqua fraus falsitatis temerè præsumeretur*: quidni aliquis impostor nominis Episcopi priorem literam exarare, itemque Episcopi ad quem epistolam scriptam finxerit, similiter priorem nominis literam addere, sicut & indictionis, easque omnes literas, quæ in quauis ferè epistola propriæ erunt, cum commu-

Digitized by Google

nibus, à quibus nomen tum Patris, tum Filij, tum Spiritus sancti Græco idiomate scriptum incipit, & ἀμὴν quoque inscribere, ac numerum ex iis resultantem posset colligere? Respondet Baronius hunc Concilij Niceni Canonem secretum à Patribus Concilij Niceni & Catholicis Episcopis retentum, neque apud infideles, vel hæreticos, aut alios passim diuulgatum, nè Catholicæ communionis signa vsurpare possent: non tamen hæc responsio omnino satisfacit, cùm enim in Nicenâ Synodo Arriani [a] plurimi Episcopi, v.gr. Eusebij duo Nicomediæ, & Cæsareæ, Theognis Nicenus, Mares Chalcedonensis, & alij simulantes pœnitentiam recepti sint, poterant sanè symbolum istud Patrum Nicenorum Arrianos edocere, ideoque contrà fraudes hæreticorum de sufficienti remedio in istius Symboli adinuentione minimè videbatur fuisse prouisum. Quod si fortè quis dicat hæc omnia adhibita fuisse, vt plurimos saltem plebeios homines forma literarum istarum conficiendarum lateret, & ne fortè isti prædictas literas fingerent, hoc remedio fuisse consultum, non omnino abnuerim: sed nec huic tantum rei eas literas adhibitas censuerim: itaque existimo prædictas literas vniuscuiusque Episcopi propriâ manu exarari debuisse, cum scribæ manu reliquum Epistolæ corpus describi potuerit; sicque quemadmodum chirographi adhibentur ad impediendas fraudes; ità & has literas ad occurrendum iisdem fraudibus, fuisse excogitatas, quas nempe vnusquisque Episcopus propriâ manu pingeret, non alienâ.

VII. Literarum istarum quibus Episcopus Clerici sibi subditi ordinandi licentiam alteri Episcopo concedere solebat, meminit Augustinus [b] Epistola quadam ad Clerum & populum Hipponensem, vbi de quodam suo Clerico loquens, hæc habet. *Sed cùm promoueri in Clericatu siue illic per me, siue alibi per literas meas vehementissimè conaretur: ego autem nullo modo adducerer ei homini, de quo tantum malum existimarem, manus ordinationis imponere, aut per commendationem meam fratri meo eum subintroducere; turbulentius agere cœpit, vt si ipse in Clericatu non promoueretur, nec Presbyter Bonifacium in suo gradu esse permitteretur.*

§. V.

Quomodo vocarentur istæ literæ.

VIII. Multis autem nominibus antiquitus eæ literæ dictæ reperiuntur: primò enim ἀπολυτικαὶ, à Græcis, dimissoriæ à Latinis reperiuntur dictæ: ἀπολυτικὰ eiusmodi Epistolam vocat Synodus [c] Trullana: in eadem significatione vocem istam vsurpant, & explicant [d] Zonaras, [e] Balsamon, aliique Græci, passim: Dimissoriæ autem vocantur à S. [f] Leone, & [g] Zacharia Summis Pontificibus; itémque in legibus Longobardorum, vbi hæc habentur, [h] *vt nemo alterius Clericum sine commendatitia, aut dimissoriâ litera recipere præsumat*: necnon in Epistolâ formatâ, quam dedit VVolfco [i] Constantiensis Episcopus pro Annone Clerico ordinando: & in ea quam pro Bernone Clerico concessit Hincmarus [k] Remensis: necnon in aliis apud [l] Burchardum, [m] Iuonem, & [n] Gratianum. Dicuntur etiam εἰρηνικαὶ, seu pacificæ: εἰρηνικὰς eas in simili acceptione vocarunt [o] Concilium Antiochenum, & [p] Chalcedonense: docentque [q] Zonaras, & [r] Balsamon εἰρηνικὰς, καὶ ἀπολυτικὰς γράμματα, *dimissorias, & pacificas literas* easdem esse: ideoque [s] quas Hegiloni Presbytero concessit Teutgaudus Treuerensis dimissorias, eas pacificas vocauit. Nominantur etiam commendatitiæ ab [t] Attico, à prædicto [u] VVolfeone, & [x] Ebroino Bituricēli, necnon in prædictis legibus [y] Longobardorum, & passim in [z] Capitularibus Caroli, quibus consentire videtur [a] Augustinus supra citatus, dum eiusmodi Epistolas *Commendationis* nomine insigniuit: συστατικὰς tamen literas (quo nomine commendatitias Græci vocant) à dimissoriis Canon [b] vndecimus Concilij Chalcedonensis apertè discriminat, quamuis decimus tertius cum eisdem quodammodo confundat: quod quidem arguit συστατικὰς literas diuersas fuisse, alias, quæ laicis accusatis, sed postea innocentibus repertis darentur, alias quę Clericis dum ab Episcopo proprio dimitterentur, vt explicant [c] Zonaras, & [d] Balsamon. Vocabantur quoque formatę à Latinis,

a Baronius ad annū 325. num. 166. Vide Concilij Nicæni acta.
b Aug. epist. 137. ad Clerū & populum Hippon.
c Syn. Trull. c. 17.
d Zonaras in c. 11. Synodi Chalced.
e Balsamon ibid. & in c. 17. Trull.
f S. Leo apud Grat. c. 1. dist. 72.
g Zacharias in Synodo Rom cap. 11.
h Leg. Longobard tit 2. lib. 3 lege 2. & l. 3. similiter.
i Liteę VVolfconis infrà.
k Literæ Hincm. infr.
l Burchard. lib. 2. c. 42.
m Iuo parte 6. cap. 14.
n Grat. dist. 72. & 73
o Conc. Antioch. c. 7 & 8.
p Chalced. c. 11.
q Zonaras in c. 11. Chalced.
r Balsamon ibid.
s Teutgaud. epist. tomo 2. Conc. Gall.
t Anicus e. sanctissimo, dist. 73.
u VVolfconis, &
x Ebroini epist. tomo 2. Conc. Gall.
y Leg. Longobard. supra cit.
z Capitul. lib. 6. cap. 150. & alibi.
a Aug. epist. 137. suprà.
b Chalced. c. 11. Idem c. 13. al. 12.
c Zonaras, &
d Balsamon in eosdē can. item in 33. Apost.

Digitized by Google

A Latinis, vt docet Atticus [a] Cõſtãtinopolitanus ſuprà, poteſtq; colligi ex Cõcilio [b] Mileuitano, ex [c] Capitularibus Caroli, ex [d] literis prædicti Attici, [e] Burchardi VVormatienſis, Luitadi [f] Vincienſis, & aliis, in quibus commendatitiæ, & dimiſſoriæ vocantur formatę. Nominantur quoque *Κανονικαὶ* à Concilio [g] Antiocheno, id eſt *Canonicæ*, vt vocat [h] Meldenſe, quo etiam nomine eas indigetat, Hincmari Remenſis [i] epiſtola ad Ænæam Pariſienſem, quâ ſibi dari petit Clericum nomine Bernonem, eumque ad ordinationem concedi.

IX. Non eſt autem noſtri inſtituti de iis omnibus literarum variis generibus & vſibus diſſerere, nam certiſſimum eſt formatarum non hunc ſolum vſum fuiſſe, vt per eas Clerici ad ordinum ſuſceptionem dimitterentur, cùm eorum maximè beneficio communio Catholicæ Eccleſiæ confirmaretur, vt patet ex Optato [k] Mileuitano, [l] Auguſtino, & aliis: literarum quoque Canonicarum communiorem vſum eſſe, cùm eæ omnes Canonicæ dici poſſent, quæ iuxtà Canonem concederetur, ſicut etiam formatæ eæ omnes dicebantur, quarum certa
B formula præſcripta eſſet, & teſſera quædam communionis Catholicæ adiuncta. *εἰρηνικὰς* quoque ſeu pacificas ſcimus communicatorias quoque dictas, vt indicat Theophilus [m] Alexandrinus in Epiſtola quadam Paſchali, itemque Eccleſiaſticas, quod Eccleſiæ communioni inſeruirent, & ab Epiſcopis recens ordinatis dari ſolerent. Certum eſt quoque commendatitias non ſolùm Clericis, ſed & Laicis datas, & quidem ſuſpectis aliquando de crimine, vt docet [n] Balſamon. Itaque iis omnibus, quæ à propoſito noſtro aliena videntur, ſeclusis, epiſtolas iſtas, quibus Epiſcopis alienum Clericum ordinandi, vel in miniſterio retinendi dabatur auctoritas, *ἀπολυτικὰς*, ſeu dimiſſorias, *εἰρηνικὰς*, ſeu pacificas, *συστατικὰς*, ſeu commendatitias, *Κανονικὰς* Græcè, ac Latino idiomate dici non immerito, nec ſine ratione oſtendendum nobis eſt.

X. Balſamon [o] rationem eorum ferè omnium oſtendit: Primò enim, inquit,
C *συστατικαὶ γράφαι λέγονται, αἱ διδόμεναι Κληρικοῖς παρὰ τῶν χειροτονησάντων αὐτοὺς Ἐπισκόπων, καὶ συνιστῶσαι, ἤτοι δηλοποιοῦσι τὴν χειροτονίαν τούτων, commendatitiæ ſcripturæ dicuntur, quæ dantur Clericis, ab iis qui illos ordinarunt, Epiſcopis eos commendantes, ac eorum ordinationem declarantes*; quod ex Canone decimotertio Concilij Chalcedonenſis confirmat. Dicuntur ergo *συστατικαὶ* literæ, à verbo Græco *συνίστημι*, quod eſt *commendo, probo*, ſicut commendatitiæ à commendando etiam nomen habent, quod ordinandi commendationem continere deberent; neque enim vllum ad ordines dimittebant, niſi de morum probitate, ac ſcientia commendatum: Commendatio autem iſta per literas vix vlli dabatur, niſi quem Epiſcopi, vel à ſe peregrinatum, ſed poſtea ex ipsâ peregrinatione reuerſurum dimittebant, ſeu potius emittebant: vel quem alteri ordinandum, atque in conſortium Clericorum ſuorum cooptandum propriè dimittebant, ſeu, concedebant; ideoque licet dimiſſoriæ omnes commendatitię eſſent, non tamen quælibet commendatitiæ propriè erant dimiſſoriæ. ſed impropriè ſolùm: Dimiſſorię enim propriè dicuntur, quibus Epiſcopus Clericum ſuum alteri cedebat, iuſq; omne quod in eum habebat, ad alterum tranſmittebat: vnde dimiſſoriæ à ver-
D bo Latino *dimittere*, ſicut *ἀπολυτικαὶ* à verbo Græco *ἀπολύειν*, quod ei reſpondet, deducuntur: vtrumque autem à poteſtate, arbitrioque ſuo aliquem liberare, à conſortio, à cuſtodia, à familiaritate reiicere ſignificat: ſic apud [p] Mathæum *ἀπολύειν τὴν γυναῖκα*, idem eſt quod repudiare vxorem, & apud [q] Suetonium *dimittere vxorem* repudiare eſt: ſic dimittitur concio, vel ſenatus, cum cuique quò velit, abeundi fit poteſtas, ſic paſſim in [r] Triodio, [s] Liturgiis, [t] Baſilij, & [u] Chryſoſtomi *ἀπολυτίκιον* dicitur, oratio, aut formula qua populus peractâ liturgiâ dimittebatur, cuius etiam orationis, meminit [x] Phranzes, & [y] Euchologium: ſic pariter [z] dimiſſi milites dicuntur, quibus abeundi fas eſt, dimiſſi è tutelâ qui ab ea liberati, dimiſſi debito qui à creditoris obligatione ſoluti ſunt: ſic denique, vt ad Epiſtolas dimiſſorias conformiùs exemplum proferamus, *libelli dimiſſorij* [a] (qui aliàs *Apoſtoli* vocantur, quod per eas cauſa ad eum, qui appellatus eſt mittitur) in iure nuncupantur, ij videlicet quibus iudex à quo appellatur, iudici ad quem appellatur, à ſe appellatum fuiſſe ſignificat, eumque

[a] Atticus ſuprà.
[b] Mileuit. c. 20.
[c] Capit. addit. 4. cap. 98.
[d] Literæ Attici apud Grat. diſt. 73. cap. ſanctiſſimo.
[e] Lit. Burch. cap. in nomine, ead.
[f] Luitadi epi. tomo 2. Cõc. Gall. in fine.
[g] Antioch. c. 8.
[h] Conc. Meldenſ. c. 51.
[i] Hincm. ep. ad Ænæam tomo 2. Cõc. Gall.
[k] Optatus lib 2 contra Parmen.
[l] Aug. epiſt. 336. ad Florent. & ſocios.
[m] Theophil. epiſt. 2. Paſch. in fine, & 3. poſt Concil. Chalced.
[n] Legatur Balſam. in c. 11. Concil. Chalced.
[o] Balſamon ibid.
[p] Math. 19.
[q] Sueton in Tiberio.
[r] Triodium.
[s] Liturgiæ
[t] Baſil. &
[u] Chryſoſt. paſſim.
[x] Phranzes chron lib. 3. cap. 19.
[y] Eucholo-gium Græcorum.
[z] Vide Briſſon Spiegel. & alios.
[a] l. poſt appellat. ff. de libellis dimiſſ. l. iudicibus, C. de appellatione, & dimiſſoriæ, ff. de verborũ ſignificationibus.

de cauſæ negotio inſtruit: quibus literæ antiquorum dimiſſoriæ reſpondent; A nam Clericum ad ordinationem, vel ad miniſterium ſacrum ad alienum Epiſcopum proprij remittentes, eum de ipſius probitate & merito inſtruebant. De iis autem ità Balſamon: [a] λέγονται ἢ ἀπολυτικαὶ μὲν αἱ δεικνῦσαι καὶ γνώμῃ καὶ ἀπόλυσιν Ἀρχιερατικῇ τὸν Κληρικὸν, ἢ τὸν Ἐπίσκοπον μεταποιεῖν: id eſt, *dicuntur autem dimiſſoriæ, vt quæ oſtendant ex voluntate ac dimiſsione Antiſtitis Clericum, vel Epiſcopum tranſiturum.* Idem etiam, cur eædem literæ pacificæ dicantur, rationem ſubiungit, [b] εἰρηνικαὶ ἢ, ὅτι τοιαύτης φερομένης γραφῆς πρὸς τὸν χειροτονήσαντος, εἰρήνη ἔσται μέσον τῶν Ἀρχιερέων. ὅτι δὲ ὁ δεχόμενος ἀλλότριον Κληρικὸν ἐπὶ σφάλλον αὐτὸν θλίψει, καὶ προκειμαπόδοται, ὅτι ὁ Κληρικὸς βλαβήσεται ὡς ὑβρίζων ἐπὶ χειροτονήσαντα αὐτόν. *Pacificæ autem dicuntur, quod cùm talis adfertur ſcriptura ab eo qui ordinatus eſt, pax erit inter Antiſtites: neque eum qui alienum Clericum recipit confratrem ſuum opprimet, nec ei præiudicabitur, nec Clericus offendetur, tanquam ei, qui ipſum ordinauit, iniuriam ſuam faciens.* Confirmant hanc Balſamonis interpretationem, ea quæ ſuprà [c] diximus, de pace inter Epiſcopos turbari ſolitâ, cum ſine proprij licentia B Clericus ab alieno ſuſciperetur, vel ordinaretur. Hoc enim ſuppoſito pacificæ eæ literæ dicentur, quæ pacem illam fouebunt, nec eam interturbari permittent. Canonicæ tandem indigetabantur per quas Canonum Clericos ſuos ſine proprij Epiſcopi licentia abire vetantium executio procuratur, & Canonica promotio Clericorum efficitur.

[a] Balſamō in c.11. Chalced.

[b] Balſamon ibid.

[c] Vide ſup. art. 1. §. 7. num. 1.

§. VI.

Quomodo dimiſſoriæ antiquorum à noſtris differrent.

XI. Ex iis autem patet dimiſſorias literas aliquando dici, quibus quis reuerſurus ad propriam parochiam abire ad alienam permittitur, vt cùm in Concilio [d] Antiocheno Epiſcopo vetitum ſine dimiſſoriâ, ſeu pacificâ Metropolitani epiſtolâ ad Imperatorem ire: nec dubitamus quin antiquitus darentur quoque literæ dimiſſoriæ quibuſdam ad ordines recipiendos, quibus tamen reuertendi ad propriam parochiam obligatio imponeretur: cùm & [e] Epiphanius Clericos C in Eccleſiâ ſuâ inſtitui permiſerit, & in ſuæ Eccleſiæ vtilitatem ordinari ex prædictis; & Helias Abbas Epiphanium ad S. Gregorium miſerit ordinandum, quem reuerſurum ad proprium Monaſterium iam ordinatum putabat, ſed contra Romanę Eccleſię conſuetudinem id eſſe dictitans [f] S. Gregorius, retinuit, aliarum Eccleſiarum alium morem eſſe ſatis innuens. Nihilominus tamen prioribus temporibus dimiſſoriarum huiuſmodi concedendarum conſuetudo rara, atque infrequens erat; ſed ſi cui Epiſcopus recipiendi ab alio ordines, facultatem concedebat, hunc à ſe dimittebat, & à ſua poteſtate; vt tum ex prędictis patet, tum etiam confirmatur ex eo quod literę omnes dimiſſoriæ quarum nobis exempla ſuperſunt, hanc dimiſſionem ſignificent: tum etiam ex eo quod Concilium [g] Carthaginenſe primum literas iſtas ad hoc ſolum requirat, ne alienus Epiſcopus Clericum alterius vſurpet: Trullana [h] Synodus, dimiſſorias exigat, vt quis in aliena Eccleſia ordinetur, atque inſtituatur: Meldenſe [i] propter idipſum Canonicas Epiſcopi neceſſarias oſtendat; & ob idipſum Clericum, D niſi *concedente Epiſcopo*, eumque tradente promouendum neget [k] Carthaginenſe tertium; vno verbo quod Canones omnes, qui licentiam Epiſcopi requirũt, de hoc præſertim caſu loquantur, in quo quis ordinatur, vt Eccleſiæ alienę adſcriberetur: tum quod de hoc inter [l] Epigonium, & Iulianum, inter [m] Auguſtinum, & Seuerum memoratę ſuperiùs contentiones exortę fuerint; de ordinatione verò ab alio Epiſcopo, vt in propria Epiſcopi parochia quis remaneret, nulla quęſtio apud antiquos illos auctores: quia nemo ordinationem alieni Clerici pręſumebat, niſi qui retinere vellet. Idipſum quoque indicat Auguſtini [n] ſuprà allatum teſtimonium, de eo quem alieno Epiſcopo ſubintroducere noluit per commendationem ſuam, ideſt alterius Clero cooptandũ ſuggerere. Denique cùm ſolerent hiſce temporibus ſinguli Clerici in Eccleſiis ſuis reſidere, nec otioſi, aut deſides Epiſcopi in ſuis Eccleſiis ordinationes neceſſarias prętermitterent, nulla ratio ſubeſſe videbatur, cur ad alienum Epiſcopum pro ſuſcipiendis

[d] Antioch. c. 21.

[e] Epiph epiſt. ad Ioannem Hieroſolym. inter epiſt. Hieron. 60.

[f] Greg. lib. 4. ind. 8. epiſt. 30.

[g] Carth. 1. c. 5.

[h] Trull c. 17.

[i] Meld. c. 5.

[k] Carth. 3. c. 21.

[l] Carth. 3. c. 44.

[m] Aug. epiſt. 240. ad Seuer.

[n] Idem epiſt. 137 ad Cleriũ & populum Hippon.

A dis ordinibus mitterentur, nisi qui eidem concederentur; grauis autem causa suberat, vt nonnisi à proprio Episcopo ordinarentur, quia cùm nemo ordinaretur, nisi qui alicui Ecclesiæ simul inscriberetur, & Cleri iudicio probatus esset, vix ab alieno quis ordinari poterat, cuius non erat de Ecclesia alterius Episcopi prouidere, ac disponere, cui Presbyterorum Episcopi alterius Concilium præstò non erat. Deinde cùm præsente plebe, cui quis præfuturus erat, vel saltem præsente plebe ciuitatis, ad cuius aliquã Ecclesiam, seu ab eâ dependentem quis mittebatur, ordinatio fieri soleret: quomodo in alienâ ciuitate, ab alio Episcopo legitimè quis ordinatus dici potuisset? Nullus ergo vel certè rarus literarum dimissoriarum pro ordinibus ab alio Episcopo recipiendis (quales iam [a] conceduntur) vsus erat: sed literæ dimissoriæ ad hoc tantum concedi solitæ erant, vt Clericus alienas regiones peragrans in dignitate suâ & loco reciperetur, ac communicaret, vel vt Clericus alteri Episcopo suæ Ecclesiæ cardinandus, in eamque recipiendus concederetur.

[a] Lege epist. cit. August. 117.

B

§. VII.

Dimissorias literas nonnisi rogatos Antistites olim concessisse.

XII. Atque inde fiebat, vt non libenter neque facilè adduci solerẽt Episcopi ad dimissorias alicui concedendas, sed eas nonnisi à Clericis, vel ab aliis Episcopis rogati cõcederent. De præcedente Clericorũ postulatione testis est Leo Papa apud Gratianum, [b] *Episcopus subiecto sibi Sacerdoti, vel alij Clerico, nisi ab ipso postulatus, dimissorias non faciat, ne ouis quasi perdita & errans inueniatur.* Quæ sententia, nisi aliquo errore scateat, ostendit rogare debuisse Clericum Episcopum suum, antequam literas ab eo dimissorias impetrare possit; nam verba ista *ab ipso*, non ad alium referri possunt, quàm ad Sacerdotem vel Clericum Episcopo subditum, qui dimissorias literas postulet, vt ab Episcopi proprij potestate absoluatur. Glossa [c] tamen de Episcopo ad quem Clericus mittitur, verba ista interpreta-

[b] Leo apud Grat. c. 1. d. 8. 72.

C tur: quem pro Clerico habendo rogare debere, & postulare affirmat: eique maximè consonant sequentia verba; si enim à nullo Episcopo rogatus Episcopus alicui ex suis Clericis dimissorias concederet, periculum esset, ne tanquam ouis perdita, nemine eum recipiente in suum Clerum, huc illuc oberraret, quod Canones vetant. Ad Clericorum autem preces concedi ipsas solere ostendunt literæ dimissoriæ [d] Attici Constantinopolitani, [e] Wolfeonis Episcopi Constantienſis pro Annone Clerico, item Heidilonis Episcopi Nouiomensis pro Rotgero Diacono, necnon Durandi Aruerni pro Subdiacono quodam, aliæque eiusmodi, quæ petentibus iis in quorum fauorem scriptæ sunt, leguntur concessæ: firmatque hanc consuetudinem Gregorius Magnus, qui [f] Florentinum Subdiaconum Romanum refugientem ciuitatem Neapolitanam, electum eiusdem Episcopum consecrare renuit, & [g] Cosmam Ecclesiæ Syracusanæ Subdiaconum, in possessione quæ Iuliana vocabatur, non libenter ordinatum Presbyterum, locique qualitate afflictum in pristinum cardinem reuocauit,

[d] Literæ Attici dist. 73. can. sanctissimo.

[e] Cæteræ verò habentur tomo 2 Cõc. Gall.

[f] Greg. lib. 2. epist. 35. indict. 11.

[g] Idem lib. 12. epist. 34.

D neminem ostendens inuitum ab Episcopo suo in aliam Ecclesiam transferendum, aut alteri concedendum, quia cùm dimissione istâ Clericus extra potestatem proprij Episcopi, in aliam veluti familiam transiret, videbatur iuxtà adoptionis leges, [h] *arbitrium eius spectandũ esse, vel consentiendo, vel non contradicendo.*

[h] l. in adoptionibus, ff. de adoptionibus.

XIII. Verùm cùm ea esse soleret Episcoporum hisce temporibus auctoritas, vt ipsorum iussiones sacræ haberentur, ea Clericorum erga Episcopos suos charitas, vt tanquam Patres eos amplexarentur, ea obedientia, vt alacriter parendi summam laudem esse ducerent: ideò rariùs reperies Clericos pro dimissione sua rogasse, numquam ferè ab aliis rogatos fuisse, quos scilicet sollicitare nefas erat: sed Episcopos ab aliis qui indigerent Clericis rogatos, Clericos ad Ecclesiæ alterius vtilitatem leges concessisse: sic v.gr. sanctum Simplicianum [i] Presbyterum Romanum rogante Ambrosio à Damaso datum suspicamur: sic [k] decreta legitur ad Anastasium Summum Pontificem, & Venerium Mediolanensem legatio ab Aurelio Carthaginensi, & cæteris [l] Africanis Episcopis, vt Ecclesiæ Africanæ penuria Clericorum laboranti succurrerent: cui pe-

[i] Leo epist. 61. al. 64. ad Anastas. Thess. c. 9. Tolet. 11. cap. 11. Triburiense cap. 11 Aquisgr. c. 18.

[k] August. de Simplic. lib. 2 confess. cap. 2.

[l] In proœmio Conc. Africani tomo 1. Conc.

Digitized by Google

tioni ipsos annuisse probabile est, cùm Paulinus Lector Mediolanẽsis, qui vitam S. Ambrosij scripsit, [a] referat se Carthagine apud Fortunatum Diaconum consedisse, & S. Ambrosij vitam rogatu Augustini conscripsisse, vnde colligi potest probabile esse, quod in Africam missus fuerit, idemque fortè sit, qui contra Celestium in Africâ pro fide Orthodoxa laudabiliter decertauit. Et, ne obscura fortè exempla quæramus, cùm definitionem Summorum Pontificum, & Conciliorum teneamus: inde est quod Carthaginense [b] Concilium primum sub Iulio statuerit, ne alienum Clericum quis Episcopo suo eripiat, *sed si fortè erit necessarius, petat à collega suo & perconsensum habeat.* In [c] Carthaginensi tertio dixerit Aurelius persuadendum esse eum, qui plures habet Clericos, vt alteri indigenti concedat. Docuerit Innocentius primus epistola ad Victricium Rothomagensem, alienum Clericum non esse ordinandum, *nisi eius Episcopus precibus exoratus concedere voluerit.* Decreuerit S. Leo [d] epistolâ ad Anastasium Thessalonicensem, vt *alienum Clericum inuito Episcopo ipsius nemo suscipiat, nemo sollicitet, nisi fortè ex placito charitatis id inter dantem, accipientemque conueniat.* Denique hinc est, quod literas dimissorias per quas Clericum suum Episcopus alienabat, nonnisi rogatus ab alieno Episcopo, qui susceprurum se Clericum, quem ipse dimitteret, promittebat, non vltrò, non sponte concedere videri deberet, iuxta scilicet hanc legem [e] militiæ ducibus impositam, vt qui præest nonnisi parcissimè commeatum concedat.

A

B

a Paulinus in vit. Ambros.

b Carth. 1. c 5.

c Carth. 3. c. 45.

d S. Leo epist ad Anastasiũ Thessal. 81. al. 84 cap. 9.

e l. officium, ff. de re milit.

XIV. Non ergo concedebant literas dimissorias antiqui Patres, quibus à quocumque Antistite ordines recipiendi potestatem facerent: sed ad eum solum, à quo rogati erant, Pontificem, Clericum suum dimittebant: quemadmodum [f] Patres volenti & roganti filios in adoptionem inuitati concedunt, non cuilibet adoptandos offerunt: non errabundos suos mittebant Clericos, sed in alienam curam Ecclesiæ vtilitatibus, vel Clericorum suorum negotiis consulentes, ex animo commendatos tanquam pij parentes vni petenti, ac roganti concedebant: quod ex formatarum conficiendarum ratione, in quibus litera initialis nominis Episcopi ad quem dirigebantur, debebat inseri, potest etiam confirmari.

C

f l. generalis, §. 1. ff. de adop. l. in adoptionibus, ff. cod. tit.

§. VIII.

Variæ formulæ dimissoriarum referuntur.

XV. Formulam autem iuxta quam deprecari solerent Episcopi licentiam sibi alicuius Clerici retinendi, & ordinandi, descriptam habes à Sirmundo [g] sub nomine Hincmari Remensis Episcopi petentis ab Ænæa Parisiensi in Bernonem Clericum potestatem sibi fieri: ità autem habet

g Tomo 2. Concil Antiquor. Gall. in formulis antiq.

Hincmarus nomine non merito Remorum Episcopus, ac plebis Dei famulus,
Dilecto fratri, & venerabili Episcopo Ænea salutem.

Nostri fratres de Monasterio S. Dionysij per licentiam Domini Abbatis H Ludouici, ad educandum, atque erudiendum commiserunt mihi quendam adolescentem nomine Bernonem, quem vestra fraternitas Acolythum ordinauit, propterea quoniam sine vestrâ licentiâ eum nolumus in nostrâ Ecclesiâ diuturno tempore immorari, petimus dilectionem vestram, vt de illo nobis literas canonicas facias, quatenus eum in Ecclesiâ nostrâ possimus eum regulariter ordinare.

D

XVI. Responsoriam ad hanc Hincmari epistolam, quæ dimissoria sit integram non habemus; ideóque ipsâ prætermissâ satius est alias quasdam, quæ dimissoriarum literarum prisci temporis exemplaria nobis esse possint, prædictasque obseruationes confirment, oculis subiicere, nec quaslibet, sed selectas: Primum itaque prædicti Constantinopolitani Antistitis [h] Attici, quem pro formatarum inscribendarum ratione citauimus, epistola dimissoria, quæ habetur apud Gratianum, in exemplum prodibit.

h Atticus apud Grat. dist. 71 can. sanctissimo.

Sanctissimo in Christo fratri summâ dulcedine charitatis amplectando. A. illius ciuitatis Episcopo, illius Ecclesiæ Præsul, perpetuæ beatitudinis optat in Christo salutem.

Π. A. T. Π.

De cætero nouerit sancta fraternitas vestra, quod iste Clericus Hermannus nomine, nostrâ in

Digitized by Google

A *in parochiâ instructus, ac deconsus paternitatem nostram rogauit, quatenus illi commendatitias literas conscriberemus, quibus vestræ celsitudini commendatus, sub tuitione vestri regiminis degere posset: cuius voluntati consentientes, secundùm Canonicam auctoritatem, literas ei dimissorias dedimus, per quas & ipsi concedimus, vt sub vestro magisterio diuinæ seruituti insistens, suæ deseruiat utilitati: & vobis licentiam tribuimus, vt si dignum eum iudicaueritis, ad sacros Ordines promoueatis. Commendatum ergo eum curæ vestræ suscipite, & nostris ex partibus absolutum, in vestrorum ouium numero custodite. Quas literas, vt vigore veritatis firmatæ indubitanter à vobis suscipiantur, literis Græcis, vt Canonica docet auctoritas confirmare satagimus. Sancta Trinitas vestram beatitudinem ad regimen sanctæ suæ Ecclesiæ perpetualiter bene valere concedat, Αμὴν.* Ad quorum explicationem addunt quædam exemplaria, *vel* σ, ϑ, (*quæ eandem summam exprimunt,* putà numerum nonagesimum nonum) *indictione* x. *summam numeri* M.CCCC.XV. reliqua quæ adiiciuntur, notatu videntur indigna.

XVII. Secundò, VVolfeonis Constantiensis Episcopi ad Bernaltum Argen- Tomo 1. Concil. Gall. in formul. antiq.
B tariensem pro Aunone Clerico, vt in eius parochia manere, & ad sacros Ordines promoueri possit, subiici potest epistola, prout à P. Sirmundo refertur, ab epistola Attici nonnisi in propriis diuersa, ex cuius tamen explicatione lux Attici Epistolæ suboritur.

Π. Τ. Α. Π. Sanctissimo in Christo fratri, summâque dulcedine amplectendo Bernalto Argentariensis ciuitatis Episcopo, VVolfeon Constantiensis Ecclesiæ Præsul, perpetuæ beatitudinis optat in Christo salutem.

Τ. Ε. Ν. Σ.

De cætero nouerit sancta fraternitas vestra, quod iste Clericus nomine Aimo, nostrâ in Anno Christi
C *parœciâ instructus, ac detonsus, paternitatem nostram rogauit, quatenus illi commendatitias* 807.
literas conscriberemus, quibus, &c. vt in epistola Attici, in fine verò non habetur *ἀμὴν*, sed eius loco ϛϑ· quæ æquiualere diximus, quia eundem numerum continent, eaque propria subduntur, *indictione* 10: *continet hæc formata epistola summam numeri* M.CCC XXV. Adduntur hæc à Sirmundo, quæ rationem totius summæ ostendant, *Indictio* x, *& VVolfeonis Episcopatus annum denotant* D.CCC.XVII. *Summa verò totius numeri sub finem formatæ adscripta conflatur, ex numero communi* D.C.LX. *& ex proprio* D.C.LXV. *qui exsurgit ex literis* Τ. Ε. Ν. Σ. *& indictione* X. *vna enim coniuncti reddunt* M.CCC.XXV.

XVIII. Tertiò, Luitadi Episcopi Vincensis ad VVenilonem Rothomagen- Tomo 2. Concil. Gall.
sem Archiepiscopum literas dimissorias, de VVlfado Diacono, quem olim sibi traditum ab Ebbone Remensi nunc ipsi concedit, à prioribus differentes, addere possumus.

Π. Τ. Α. *Reuerendissimo & sanctissimo Patri VVeniloni Rothomagensi Archiepiscopo, Luitadus Vincensis Episcopus, æternam in Domino salutem.*

D *Optarem valdè, si nobis spatia terrarum sinerent, fraternum, & amicissimum vobiscum* Anno Christi
habere colloquium: atque de nostris communibus opportunitatibus tractare, sed quia id proli- 768.
xitas itineris denegare videtur, vestram sanctitatem humiliter exoro, vt mei memoriam coram sancto Altari habere dignemini, vestræque me commendare Ecclesiæ, quoniam vestram charitatem iam in gremio Ecclesiæ nostræ recepimus, & pro vobis quotidianis precibus Deum exoramus. Cæterum comperiat sanctitas vestra, quendam fratrem nostrum, & filium Ecclesiæ nostræ nomine VVlfadum Subdiaconum, me petente, traditum mihi per literas, quas Ecclesiastica consuetudo formatas appellat, à venerabili Ebbone quondam Remensi Archiepiscopo: & quia impendentibus quibusdam causis, postquam mihi traditus erat, in propriâ remansit Ecclesiâ, me suggerente, ordinauit eum idem Ebbo in gradu Diaconatus. Nunc autem quia scitis eum propter causas necessarias in partibus vestris morari, sicut mihi commendatus erat, vobis eum committo, vestræque custodiæ, & prudentiæ delego, & vt ad maiores gradus eum prouehatis, suppliciter exoro: credimus enim quoniam & sapientia, & mores ad hoc dignum eum indicant. Commendamus igitur vestræ beatitudini, Ecclesiæque vestræ, præfatum fratrem nostrum VVlfadum, & de profectu eius petimus vos lætari in æter-

Digitized by Google

num. Ar sicut mos Ecclesiasticus est, & inuentum, ac constitutum à trecentis decem & octo in A
Nicenâ Synodo Episcopis, formatam epistolam facientes, vt in nomine sanctæ, & individuæ Trinitatis nostrum opus largitionis, & dimissionis huius nostri dilecti fratris roboratum fructuosius, & vtilius fieret, in supputatione calculationis assumpsimus prima elementa græca Patris, & Filij, & Spiritus Sancti Π. Υ. Α. *quæ octogenarium, & quadrigentesimum & primum significant: nostram quoque qui scribimus primam literam* Α. *vestramque cuius beatitudinis scribimus secundam* Υ. *accipientis fratris tertiam* Λ. *ciuitatis nostræ, de quâ scribitur quartam* Σ. *indictione* I. *Canonicum ordinem tenentes huic nostræ epistolæ affigimus: atque Græcarum literarum numeros, in summam collectam epistolam tenere facimus, id est* LXXX. CCCC. I. XXX. CCCC. XXX. CC. I. *vt per omnia rata & legitima nostræ dimissoriæ auctoritas procederet: separatim autem, vt epistolam clauderemus nonagenarium & nonum numerum Græcis elementis etiam signauimus, & omnino firmauimus* οθ. Sequentia addita sunt à Sirmundo. *Indictio* I. *&* VVentonis *Episcopatus congruunt anno Christi* D. CC. LXVIII. *proprius formatæ numerus* D. C. LXI. *quem efficiunt literæ* Α. Υ. Α. Σ. *& indictio* I *numerus communis non* D. C. B
LX. *vt in alijs, sed* D. XX. C. *omissa litera* Π. *quæ prima erat nominis Petri: summa ergo vtriusque numeri* M. CC. LI.

XIX. Quarto aliam dimissoriam videre est apud eumdem Sirmundum [a] Heidolinis Episcopi Nouiomensis ad Rodulphum Laudunensem, pro Rotgero Diacono, quem licet ad superiorem ordinem minime promoueri petat, aut expressam Presbyteratus ei conferendi facultatem minimè concedat, eo tamen ipso, quo eum à sua potestate omninò abdicat, & in eius ius ac potestatem transfert, satis innuit potestatem etiam eius ordinandi ipsi facere: sed consultò fortè à mentione superioris ordinis abstinuit, quod eum isti ordini gerendo minus idoneum censeret: Nam de eius doctrinâ, & eruditione videtur moderatius loqui, dum ait [b], *scientiæ denique capax, ministerij sibi commissi quantum aucumamus, officium scire dignoscitur.* Poteris quoque apud eundem integram legere Durandi Episcopi Aruernorum, qui circa tempora Vrbani secundi vixisse creditur, dimissoriam, pro quodam Subdiacono, quam omissis Græcis literis superscriptis, earumque explicatione, quod expressam mihi videatur dimissionis formulam exhibere, hîc exscribo [c].

[a] Tomo 2. Conciliorum Gall. in formatis antiquis.

[b] Ibidem.

[c] Ibidem.

Durandus Dei gratia Aruernorum Episcopus, Rodulfo Excellentissimo Turonensi Archiepiscopo, quod in terrâ fœlicius, vel beatius in cælo.

Comperiat dilectio vestra, quod hic præsens Subdiaconus, quem manu propriâ consecrauimus, misericorditer formatam à nobis expetit epistolam, & omnem auctoritatem Canonicam, sicut inter dantem & accipientem fieri oportet: quatenus hac auctoritate securus, iure vestræ ditioni subijci valeret. Cuius petitionibus annuentes, mittimus nobilitati vestræ hanc epistolam Canonicâ institutione formatam, vt quem sanctitatis vestræ amodo custodiæ rogando committimus, cum libera nostra concessione ad quodcumque officium, seu ad quemcumque gradum visum fuerit, promoueatis, & omnem quam erga eum hactenus potestatem nobis licuit exercere, sit vobis licitum. Et vt nullus in vestro animo scrupulus hæsitationis remaneat, ea signa quæ sancti patres in Niceno Concilio statuere in eiusmodi epistolis scribendis, in primis, & vltimis annotauimus. AMEN. D

XX. Possemus quoque extremo loco eiusdem dimissionis vnam ex veteribus formulis post Marculfum [d] editis adiungere: sed nihil in ea speciatim notandum est, præterquam quod nihil de literis Græcis in ea inscribendis habeatur, sed solùm de subscriptione Episcopi propria eius manu: Nam hæc formula iis verbis concluditur, *& vt hæ literæ firmiorem obtineant dignitatem, meliusque eis fides adhibeatur, manu nostrâ eas subterfirmauimus*: quæ verba coniecturam nostram præcedentem de literis istis Græcis manu propria Episcopi conscribendis confirmant.

[d] Inter veteres formulas Marculf. tomo 2. Gone. Gall.

§. *Vltimus.*

Digitized by Google

A

§. *Vltimus.*

A quibus dimiſſoriæ iſtæ literæ darentur.

XXI. Has autem dimiſſorias vides ſolos Epiſcopos dediſſe, nec alij meo quidem iudicio vnquam dabant: licet enim clericis forenſibus, vt ad vicinas ciuitates accederent, etiam preſbyteris vicanis literas dare liceret, nonniſi autem Chorepiſcopis, vt ad remotiora loca ſeſe conferrent, vt indicat Concilium [a] Antiochenum: Attamen vbi de dimiſſoriis propriè dictis agebatur, ſolus Epiſcopus eas dare poterat, qui ideò manu propriâ nomen ſuum inſcribere, qui ſigillum ſuum, & ciuitatis ſuæ apponere, qui ſubſcribere debebat ex prædictis: cuius ſolius cùm ſit ordinare, ſolius quoque eſt ordinandi licentiam facere, cùm auctoritatem quam non habet, nemo dare poſſit; deinde dimiſſio iſta, quædam videbatur alienatio: at bonorum & perſonarum Eccleſiaſticarum alienatio ad ſolum Epiſcopum pertinet, qui tamen ſine ſui cleri conſilio & conſenſu alienare non poteſt, vt [b] Canones docent; ſicut nec antiquitus ex prædictis ſine eodem ordinare poterat, vt alibi [c] diximus: proindeque nullum præter Epiſcopum, imò nec Epiſcopum ipſum, niſi conſulto prius clero, literas olim dimiſſorias, de quibus ſermo factus eſt, dediſſe collimus.

[a] Antioch. c. 6.

[b] Vide 11. quæſt. 1. fuſe.

[c] Vide ſupra 1. parte ſect. 1. cap. 3. §. 2. num. 14.

ARTICVLVS XI.

De literis dimiſſoriis ex iure communi, & nouo, per Tridentinum & alias recentiores conſtitutiones inducto.

§. I.

C

Quid ſint dimiſſoriæ literæ, & quæ earum genera.

I. LIteras quibus Epiſcopi ordinis ſuſcipiendi poteſtatem alicui ex ſuis Clericis faciunt, inaudito antiquis nomine *Reuerendas* [d] nonnulli vocant, præſertim Hiſpani, quod à ſalutatione, quâ ſe inuicem Epiſcopi *Reuerendos* & *Reuerendiſſimos* honoris cauſâ alloqui ſolent, vt plurimum incipiant: eaſdem commendatitias, & dimiſſorias ius [e] nouum appellat, quod & perſonæ ordinandæ commendationem contineant, & ad alium Epiſcopum ad ordinum receptionem liberam eundi poteſtatem, ſeu dimiſſionem concedant: non [f] tamen commendatitiæ literæ, quibus probitas, ſufficientia, dignitas perſonæ, etiam ad ordines obtinendos commendatur, illico ſunt dimiſſoriæ: Nam qui iuriſdictionem non habent, tales teſtimoniales literas dare poſſunt: ad dimiſſorias autem concedendas Epiſcopali iuriſdictione opus eſt: & qui à Papa habet dimiſſorias, vt à quocumque Antiſtite promoueri poſſit, ordinari tamen non poteſt, ex decreto Tridentino [g], niſi ab ordinario ſuo habeat commendatitias, quibus probitas eius, & mores laudentur, commendenturque. Earum verò literarum, quocumque eas nomine vocaueris, alius iam vſus, ex prædictis, quàm qui apud antiquos receptus; ſic enim Epiſcopi Clericos ſuos ad ordinandum dimittunt, vt ſibi in eos ius & auctoritatem retineant, ideoque toties dimiſſoriis indigeant, quoties ab alieno ordinari voluerint, niſi generalem ad quoſcumque ordines recipiendos facultatem obtineant, quæ adhuc inſufficiens erit, vt ad vnum Epiſcopum miſſus ad alium quis recurrere voluerit.

D

II. Dimiſſoriarum ergo huiuſce temporis aliæ ſunt generales, aliæ ſpeciales; generales quoque duplicis ſunt generis: quædam generales dicuntur, quod ad omnes Epiſcopos dirigantur, poteſtaſque per eos concedatur, vt quis à quocumque Antiſtite Catholicæ communionis, non hoc, aut illo, qui determinetur, manuum impoſitionis beneficium conſequatur; qua ferè verborum formu-

[d] Concilium Trident. ſeſſ. 7. de reform. cap. 10.

[e] Conc. Trid. ſuprà, ſeſſ. 14 cap. 2. & 3. & alia prouincialia Cõcilia paſſim.

[f] Vide Nauarrum Conſil. 27. de ſéporibus ordi.

[g] Tridẽt. ſeſſ. 23. de reform. cap. 8.

Digitized by Google

la, vt postea patebit, literæ dimissoriæ iam concipi solent, in quibus iuxta modum loquendi Innocentij 3. conceditur, [a] *vt à quocumque Antistite, ritè & Catholicè promoto, gratiam & communionem sanctæ Sedis Apostolicæ habente*, id est non excõmunicato, non suspenso, no interdicto, vt explicat [b] Glossa, ordines recipiantur, aliæ dicuntur [c] generales, quod vel ad Tonsurã, & omnes simpliciter ordines, vel ad eos solum, si qui plures supersint (excepto semper Episcopatu) recipiendos generalem licentiam concedant, etiam si ad vnum tantum, vel alterum Episcopum dirigantur. Speciales quoq; modo oppositio duplicis generis dicuntur, quarum quædam ob restrictionem licentiæ ad Tonsuram, vel certos ordines: aliæ ob determinationem personæ ad quam diriguntur, speciales dici queunt. A

[a] Innocent. 3. cap. veniens, de præscriptionib⁹, vbi de Episcopo *siquidem Catholicus fuerit, & gratiã sedis Apostolicæ habuerit.*

[b] Glossa in dict. cap. in hæc verba.

[c] Exemplum dimissoriæ generalis vtroque modo habes, cap. si Episcopus, §. eius autem, de præbendis in 6.

§. II.

De clausula, Clerum ac populum habente, *in dimissoriis generalibus scribi solita.* B

III. In dimissoriis generalibus priori modo, hæc restrictio adhiberi solet à quibusdam, quod nonnisi ab Antistite *Clerum & populum habente*, ordinum recipiendorum licentia concedatur; ita nempe, vt facultas adimatur quibusdam Antistitibus titularibus, quorum potestatem restringit Concilium [d] Tridentinum, vel aliis per [e] prouincias vagantibus, qui disciplinam Ecclesiasticam turbant, & quoscumque ad se, sine prævio examine, admittunt, adeout de eorum quibusdam dubium etiam esse possit, vtrum Episcopali charactere sint insigniti. Hæc tamen restrictio dubitandi occasionem suppeditat, vtrum qui tales habent dimissorias, ab Episcopo titulari Clerum & populum non habente, qui in aliena Diœcesi, rogatu Episcopi Diœcesani, ordines generales celebrat, ordinari legitimè possint: suppono verò legitimam fore ordinationem, si ab Episcopo Clerum & populum habente, in alienâ diœcesi, ex rogatu Episcopi diœceseos ordines celebrante ordinati fuissent, quod infra docebimus. C De titulari hic sermo: illegitimè tales ordinari dimissorias à suis habentes triplici argumento probari posset. Primo, quia non est extendenda ista gratia contra dimissoriæ epistolæ verba & sensum: At ex hypothesi verba dimissoriæ expressè ferunt, vt ab Episcopo Clerum & populum habente, Clericus ordinetur, quæ verba cùm exceptionem adhibeant, non erit legitima ordinatio eiusdem Clerici, si ab Episcopo non habente Clerum ordinetur. Secundò, quia Concilium [f] Tridentinum volens eiusmodi titularium Episcoporum potestatem coercere statuit: Vt *nulli Episcopo liceat cuiusuis privilegij prætextu Pontificalia in alterius Diœcesi exercere, nisi de ordinarij loci expressa licentia, & in personas eidem ordinario subiectas*: Quibus verbis videtur saltem eiusmodi Episcopis titularibus iure adempta facultas ordinandi aliquos ei non subditos, in cuius ciuitate ordines celebrant, sed cum dimissoriis alterius Episcopi accedentes. Tertiò, quia cui commissum fuerit excommunicare, vel absoluere aliquos, vel dispensare cum irregularibus, id aliis demandare non licet, ex [g] Gregorij noni sententia: ergo cui dimissoriarum literarum beneficio Clerici ordinandi potestas conceditur, alteri, vt id faciat, potestatem dare non potest. D

[d] Trident. sess. 14. cap. 2. de reformat.

[e] Contra istos Cõc. Vermeriense sub Pipino c. 14. & Cabil. 2. sub Carolo Magno c. 43. & alia.

[f] Conc. Trid. sess. 6. de reform. cap. 3.

[g] Greg. 9. cap. fin. §. cæterum de officio, & potestate iudicis delegati.

IV. Contraria sententia iis oppositis rationibus vtitur. Primò quod nec concedentium literas dimissorias, nec Concilij Tridentini intentio sit adimere vlli Episcopo, quantumuis titulari, sine Clero, sine plebe (dummodo rogatu, ac loco alterius habentis Clerum & plebem ordines celebret) ius ordinandi alios, ex aliis diœcesibus, cum dimissoriis accedentes: sed Episcopi quidem dimissorias concedentes cum hac clausulâ, excludi tantum volunt titulares Episcopos suo nomine celebrantes ordines, ad quos Clericos suos accedere nolunt, ne vel rei sint præsumptæ ab iis sine licentiâ ordinarij in alieno territorio ordinationis; vel si illi ab Episcopo diœcesis in qua ordines celebrant, licentiam obtinuerint; ipsi tamen clanculum Clericos suos ordinandos dimittere, vel non sufficienter probatos alienum

A num examen refugientes, & conspectum, ad Episcopum Officiales non habentem quibuscum examinet, & in ordinandos diligenter inquirat, nec territorium habentem, in quo publicè examinet, quasi ordinationem suffuraturos reuocare videatur: quæ omnia cessant, vbi titularis alieno nomine palam ac publicè celebrat, isque solum quos Diœcesanus, in cuius ciuitate versatur, vel eius Officiales ad ordines præsentarint, sacram manuum impositionem impertitur. Similiter Concilium [a] Tridentinum de Episcopis tantum loquitur, qui suo nomine, priuilegium aliquod iactitantes, cuilibet ad eos accedenti ordines conferebant, non de iis qui alieno nomine, & rogatu ordines celebrant, qui communi [b] iure nituntur, per quod alterius rogatu potest aliquis Antistes ordines conferre: ideoque nec ex intentione conferentium tales literas dimissorias, nec ex intentione aut verbis etiam Concilij Tridentini (per quod intentio Episcoporum tales literas conferentium diiudicari debet, quippe qui ex Tridentino Concilio talem restrictionem hauserint) conuincitur obesse prædicta exceptio, quominus quis ab Episcopo non habente Clerum & populum ordinari possit. Secundò, quia dum talis Episcopus alieno nomine celebrat, non ipsi ordinatio adscribitur, sed Diœcesano, cuius rogatu celebrat: esto ergo (exceptis delegatis Apostolicis) non possit quis cui excommunicandi, vel absoluendi potestas committitur, alium subdelegare, cùm ad hoc ministerium delectus sit eiusque industria selecta: at [d] vbi quis speciatim delectus non est: vbi eius nec persona expressa, nec industria requisita est: vbi ad eum acceditur, qui iure communi potestatem habet alium pro se ordines celebraturum ex causâ rationabili aduocandi: vbi quidquid industriæ in ordinatione requiritur, & diligentiæ per eum agitur, ad quem dimissoria generatim saltem dirigitur; quis tunc dubitet in eo casu valere generatim iuris regulam, [e] *potest quis per alium quod potest facere per se ipsum.* Ideoque quis non fateatur Diœcesanum posse vel per se, vel per alium Antistitem quem rogauerit, siue Clerum & populum habeat, siue non, commendatos sibi per dimissorias ordinare? Tertiò, quia nisi id admittamus, multo minus poterit Episcopus Clericum ad se ex aliena Diœcesi dimissum sine examine, vt tentetur, & si capax fuerit probetur, atque ordinetur, per alios examinare ac probare, sed ipse per se discutere, & examinare debebit, nam eius fidei, ac diligentiæ commissum examen minus delegari posse videtur, quam ordinatio, quæ fidem, industriamque personæ minus requirit: id tamen est contra praxim, & qui id assereret nihil proficeret, quin imò conscientiam multorum molestis dubiis, & scrupulis solùm inquietaret. Quartò, quia moris est, vt cum literis dimissoriis etiam habentibus prædictam clausulam, prædictis Antistitibus Clero ac plebe carentibus, à viris probitate & doctrinâ spectatissimis ordinandi passim offerantur: hunc morem qui reprehenderit, & plurimorum ac grauissimorum virorum auctoritati, quibus nemo vel mente contradicit, se se opponet, & scrupulos multos iniiciet. Certè in hac rationum paris ferè momenti contrarietate consuetudinem tutò quemlibet sequi posse crediderim, cùm aliquando legi, & rationi ipsa præualeat.

[a] Conc. Trid. sess. 23. cap. 15. de reform.

[b] Can. Pontif. 7. quæst. 1.

[c] Cap. pastoralis, de officio iudicis delegati.

[d] Arg. ex cap. 11 cui, eodem tit. in 6.

[e] Regula 68. de regulis iuris in 6.

B

C

D

§. III.

De quibusdam cautionibus in generalibus dimissoriis literis concedendis.

VI. Circà generales dimissorias quæ ad omnes ordines recipiendos conceduntur, obseruandum est tales à Concilio Mediolanensi [f] Prouinciali quarto minimè probari, vt ex ipsius verbis infra citandis patebit, eamque ipsius constitutionem [g] Aquensi placuisse, nec sine iustâ causâ: Etenim, vel ad ordines omnes dimissoriæ istæ simul conceduntur, vt breui tempore omnes istos ordines, is, cui conceduntur, consequi possit; vel vt, nonnisi diuturno, & à Canonibus præstituto tempore ordines isti ab illo recipiantur: si eo fine dicamus istis literis licentiam ad omnes ordines concedi, vt quam breuissimo temporis spatio recipi possint: concident ergo Ecclesiastici Canones, à Concilio Tridentino reuocati, quibus nonnisi per aliquod tempus in singulis ordinibus exercitatis

[f] Conc. Mediol. 4. tit. quæ pertinet ad Ordinis Sacramentū.

[g] Aquense Concil. tit. quæ ad Sacram. Ordinis administ. pertinent.

superiores ordines conferri prohibentur: corruet tota ista Ecclesiastica disci- A
plina, qua tamen potissimum Clerici probantur, ad Ecclesiasticos mores for-
mantur, & de suo officio instruuntur: si verò prædictæ literæ traduntur, ea ta-
men conditione, vt interstitia illa inter singulos ordines ministeriaque obser-
uentur: certè nihil vrget, vt simul, & semel ad illos omnes ordines recipien-
dos iisdem literis licentia concedatur: quin imò videntur non prudenter con-
cedi: nam & in peius illo interiecto tempore potest ordinandus ruere, potest &
infamiam criminis subire, mores ipsius progressu istius temporis, vel deterio-
res fieri, vel existimatio nominisque dignitas lædi possunt: quod si per istud
tempus infamia laboret, vel irregularitatem contrahat, quanto Ecclesiæ præ-
iudicio, virtute istarum literarum, homo perditæ famæ, atque conscientiæ ad
sacros Ordines nulla nouâ probatione tentatus accedet? sed ponamus toto isto
tempore innocenter aliquem vixisse: vnde verò constabit Ecclesiasticos eum
mores imbuisse, ergà disciplinam melius affectum vixisse, frequentius Sacra- B
menta sumpsisse, Presbyteris obedientiam ac reuerentiam maiorem in dies ex-
hibuisse, sacra sui Ordinis ministeria deuotè ac piè tractasse; progressum fuisse
de virtute in virtutem, sicut de gradu in gradum; quæ tamen sacri Canones, &
nouissimæ Synodi [a] Tridentinæ decretum explorata esse volunt, ante-
quam ad superiores ordines ascendendi licentia cuiquam concedatur. Floc-
ci illa omnia faciat necessum est, qui dimissorias eiusmodi literas generales
concedit, nisi graui & vrgenti causâ ad eas concedendas inducatur, vt si in re-
motissimas regiones, Clericus pietatis causâ profectus fuerit, si beneficium cu-
ratum obtineat, in quo functurus suo officio, quam breuissimo tempore fieri
possit, debeat ordinari: quamuis in priori casu satius dimissorias secundùm an-
tiquum morem concedere; in posteriori nec generales passim concedi velim.
Quis enim dubitet quin v.gr. S.[b] Audoëni tempore Ecclesia valdè afflicta fue-
rit, & eius opera quam maximè indiguerit, electus tamen ad Ecclesiæ Rotho-
magensis gubernationem, tantisper ordinationem distulit, quò Ecclesiasticam
disciplinam penitius calleret. C

a Trident. sess. 23. de reform. cap. 11.
b Vita S. Audoëni apud Surium 24. Augusti.

§. IIII.

Cuius sit literas dimissorias concedere.

VII. Has autem literas dimissorias solus ordinariè ac regulariter Episcopus
concedit. Eiusdem [c] enim est literas ad ordines dimissorias dare, cuius est per
se ordinare: ita que sicut [d] Episcopus originis, domicilij, beneficij ordinare po-
test, ita & literas dimissorias dare: per accidens tamen aliquando contingit, vt
Episcopus qui non potest per se ipsum ordinare, possit dimissorias literas con-
cedere, puta si electus sit, nondum tamen consecratus, si in Archiepiscopum
electus, & consecratus, sed nondum pallium habuerit: nam electos quidem
Episcopos & confirmatos, quia habent Episcopalem iurisdictionē, dimissorias
dare posse, licet ordinare per se nequeant, constantis [e] iuris est. Archiepiscopis
quoque, quos vbi electi, confirmati, ac consecrati fuerint [f] dimissorias conce- D
dere posse nemo vel leuiter ambigit, ante pallij susceptionem sacros Ordines
conferre, quædam iura [g] interdicunt: per accidens, inquam, id contingit; per se
enim potestas ordinandi cum potestate iudicandi coniuncta est: vnde [h] Calix-
tus secundus, [i] Sixtus secundus, [k] Iulius primus, [l] Hadrianus primus, [m] Con-
cilium Moguntinum sub Arnulfo à nobis superius citatum, [n] Capitularia Ca-
roli, & alij passim Auctores vnum ex alio inferunt. Et sanè naturalis est vtriusq;
potestatis ordinis, & iurisdictionis connexio, vnaque alterius societatem ami-
cè experit, vt alibi docuimus: vnde in aliquo violento veluti statu detinetur,
imperfectaque est, nec sibi sufficiens iurisdictionis Episcopalis potestas in Epis-
copo, cui potestas ordinis, vel nondum collata est, vel ad aliquod tempus sus-
pensa, quamuis integra iurisdictio competat, ratione cuius dimissorias dare
possit. Hinc fit, vt per se neque Prælati inferiores Episcopis subditis suis, neque
Officiales nisi ex speciali priuilegio, neque Episcopi Vicarius generalis, nisi ex
speciali

c Arg. ex regula potest quis, de regulis iuris in 6.
d Cap. cum nullus, de temporibus ordinat. in 6, e Cap. nosti, & cap transmissum de electione, cap. auaritia, de elect. in 6. vbi Glossa v. confirmetur, & cap 1. de etatat Episcopi
f Cap suffraganeis, de electione.
g Cap. quod sicut, de electione, §. super eo. Vide infra cap. sequenti.
h Calixtus 2. epist. 2.
i Sixtus 2. epist. 2.
k Iulius 1. epist. 2.
l Hadrianus 1. in capit. Ingiltramno datis c. 16.
m Mogunt. Conc can. 14
n Capitul. lib. 7. cap. 308. & in addit. c. 149.
o Vide vindicias nostras Censuræ Parisiensis lib. 3. cap. 2. §. 1 nu. 17. 38 39.

Digitized by Google

A ſpeciali licentiâ, vel Epiſcopo abſente, neque Capitulũ, niſi fortè ſede vacante dimiſſorias literas ad ordines recipiendos dare poſſint. Cui concluſioni fidem facit [a] Bonifacius octauus iis verbis, *inferiores quoque Prælati Religioſi, vel alij, niſi eis quoad ſuos Clericos, aut ſubditos poſſint, à quo voluerint Epiſcopo facere ordinari, à ſede Apoſtolicâ ſpecialiter ſit indultum: vel Officialis Epiſcopi (cùm ad hoc ſe ipſius officium non extendat) huiuſmodi nequeunt licentiam (ſuſcipiendi ab alio ordines) impertiri. Epiſcopo autem in remotis agente, ipſius in ſpiritualibus Vicarius generalis, vel ſede vacante Capitulum, ſeu is, ad quem tunc temporis adminiſtratio ſpiritualium noſcitur pertinere, dare poſſunt licentiam ordinandi*: cuius conſtitutionis capita omnia ſigillatim examinanda ſunt.

[a] Bonifac 8. cap. cum nullus, de temp. ordin. in 6.

VIII. Olim exempti ab Epiſcopis, etſi ſpeciali indulto ab Apoſtolica ſede impetrato minimè niterentur, iis tamen, qui ſui corporis, ſeu Collegij, & ſocietatis eſſent, literas dimiſſorias dabant, ſi facultatem iſtam conſuetudine præſcripſiſſent: vt notat [b] Gloſſa: poterant & inferiores Prælati, putà Archidiaco-
B ni, Archipreſbyteri, Abbates conſuetudine hanc facultatem præſcribere. Notatque alia Gloſſa [c] Archidiaconos & Archipreſbyteros, quorum munus eſt ordinandos [d] Epiſcopo ſuo præſentare, poſſe erga alios [e] Epiſcopos, ſi [f] Diœceſani Epiſcopi abſentes eſſent, vel ſedes vacaret, idem officium gerere, id eſt dimiſſorias tunc temporis, Eccleſiæ neceſſitate, vel vtilitate poſtulante, concedere: ſi tamen conſuetudo eis ſuffragaretur: cuius quidem conſuetudinis exemplum habemus apud [g] Frodoardum, vbi Metropolitanâ Remorum Eccleſiâ paſtore vacante impunè ceſſit Lupo Catalaunenſi Epiſcopo, Harduini Remenſis Diœceſis in Preſbyterum ordinatio, quod eum *Archidiaconus Remenſis Eccleſiæ, cum aliis comminiſtris, tam Canonicis, quàm Monachis, illi obtuliſſet.* Nihilominus Innocentius [h] tertius dimiſſorias literas eis dare abſolutè prohibuit: nec mirum: nam ius quidem repugnat, quominus vllus, præterquam Epiſcopus, poteſtatem iſtam ſibi vendicare audeat: conſuetudinis duntaxat beneficium prædicti in
C dignitate conſtituti allegabant, ſed quæ corruptela potius, quàm conſuetudo quibuſdam viſa eſt.

[b] Gloſſ. v. indultũ in dict. cap.

[c] Gloſſ. in cap. ſignificaſti, de off. Archid. v. literas.

[d] Ex cap. 1 & cap. vt noſtris de off. Archi. & cap. 1. de Archipreſb.

[e] Ex cap. 1 & cap ad hæc, de off. Archi. & c. 1. de off. Archipreſb.

[f] Ex cap. eũ olim, de maiorit. & obedientia, quod non videtur fauere.

[g] Frodoard. lib. 3. hiſt. Rem. cap. 11.

[h] Cap. ſignificaſti cit.

IX. Abbatibus quoque quibuſdam & ſuperioribus regularium olim plura priuilegia conceſſa legimus dimiſſorias ſuis concedendi, quæ omnia ex prædictis renocata vidimus; niſi quod qui ad Tonſuram, & minores ordines ſuos promouere poſſunt (cuiuſmodi aliqui abſque dubio poſſunt ex prædictis) iiſdem quoque haud dubiè dimiſſorias ad iſtos ordines dare poterunt. Ex ea verò regulâ quam ſtatuimus, eiuſdem per ſe eſſe ordinare, cuius dimiſſorias dare, inferri poteſt quod ſicut Abbates, quantumuis exempti, & iuribus Epiſcopalibus donati, non poſſunt ſæcularibus ſibi ſubditis ordines dare. ita nec dimiſſorias concedere, quod vtrumque nouo [i] iure cautum eſt: niſi fortè dimiſſorias concedere dicantur, quatenus ſibi ſubditos regulares ad Epiſcopum Diœceſanum ordinandos præſentant, vel ad alium Epiſcopum, ſed prius à Diœceſano probatos, & examinatos, ſi ipſe abfuturus ſit, nec ordinationes habiturus, di-
D mittant: dummodo tamen nulla fraus ſubſit, quod ſuorum ordinationem in tempus abſentiæ Epiſcopi Diœceſani, aut quo ipſe non eſt ordines habiturus, ex profeſſo diſtulerint: iuxta declarationem citatam ſuperius congregationis Concilij die 15. Martij anno 1596. quam etiam referunt [k] praxis noua Epiſcopalis, & aliqui alij [l] Auctores, quam tamen Concilio Tridentino nequaquam præponderare exiſtimo, cùm omnes iſtæ declarationes in lucem editæ à Summis Pontificibus improbatæ ſint, ideoq; tantum auctoritatis habeant, quantum Concilij menti magis videntur congruere, & certius aliis argumentis nobis conſtat, eas ab Eminentiſſimis Cardinalibus promanaſſe, qualis eſt ea, de qua diximus: ſed id vltrò concedamus, nunquam tamen dabimus nouo iure [m] poſſe ipſos etiam qui magni Abbates dicuntur, & exempti ſunt, & nullius Diœceſis, & id olim vel ex priuilegio, vel ex conſuetudine immemoriali, ac præſcriptione habuerint, ſæcularibus literas dimiſſorias dare. Idem dicas de Capitulis, aut aliis Præpoſitis, aut Prælatis inferioribus Eccleſiaſticis, quantumcumque terrulas, aut villulas habeant, in quas Epiſcopalem iuriſdictionem, & con-

[i] Conc. Trid. ſeſſ. 23. de reform. cap. 10.

[k] Praxis noua Epiſcopalis parte 1. cap. 1. nu. 14.

[l] Et alij apud Barboſam parte 2. alleg. 7. num. 18.

[m] Vide Henriquẽ lib. 10. cap. 24 nu. 3. & cap 23 nu. 3. Quarant. in ſumma Bullar. v. Capit. 11. ſede vacãte verſ. 14.

Digitized by Google

tentiosam exerceant, quemadmodum contra Abbatem Pincianum [a] & Metinensem, Præpositum [b] tetræ prati Florentinensis Diœcesis, & Archipresbyterum terræ collis, & Archipresbyterum Barensem, & Capitulum [c] Salmanticense Romæ iudicatum refertur. Nec prætendere possunt exempta illa Monasteria vel Capitula, quod Concilij Tridentini sanctio ipsis significata non fuerit; nam si in Diœcesi, in qua ipsa sita sunt, legitimè promulgatum est, si eodem ritu quo Ecclesiasticæ leges in ipsa Diœcesi promulgari solent, publicatum fuerit, vel decretum ipsius, quo priuilegia ista reuocantur: non dubium quin istâ factâ promulgatione concidant, cùm non maiorem, imò verò minorem vim habeant, quàm ipsæ leges: ideóque non maiori in iis antiquandis opus sit solemnitate, quàm in legibus abrogandis vel derogandis. Quod si ipsa acceptare Concilij decretum renuant, an proinde nullius erit post promulgationem auctoritatis? imò contrarium tenendum est: nam paucorum dissensu vim suam lex non amittit: aliàs nulla lex Ecclesiastica valeret: quia nihil tam sanctum, tamque salutare sanciri potest, quod non aliquos offendat, in quod non aliqui incurrant.

X. Quod ad Capitulum sede vacante spectat: antiquiori iure, quo Episcoporum ordinationes protelare nefas habebatur, nec impunè erat, si aliquorum negligentia differrentur: piaculum credebatur, si vacante sede, vel Capitulũ, vel quisquam alius in ea Ecclesia vel ordinationes faceret, vel fieri procuraret: statuit siquidem Aurelianense quintum, [d] *vt in ciuitate, vbi Pontifex iure humanæ conditionis obierit, nullus Episcopus ante substitutionem reparati per ordinem successoris, aut in ciuitate, aut per parochias ordinare Clericos, aut Aliaria audeat consecrare, vel quicquam de rebus Ecclesiæ præter humanitatem præsumat auferre: quod si quisquam temerario ausu statuta transcenderit, conuentus ab instituto Pontifice, verecundiæ suæ consulens sine dilatione oblata restituat: si verò suæ voluntatis arbitrio, vel quorumcumque precibus actus quamcumque personam promouere, aut contra interdictum præsumpserit, anno integro Missas tantum facere non præsumat.* Cui affine est quod habet Regense [e] Concilium, vicinum Episcopum exequiarum tempore accedere debere ad Ecclesiam vacantem, & per septem dies visitatoris vice res eius Ecclesiæ districtissimè cõponere: exin nullum ad eam accedere oportere, donec ad ordinationẽ futuri Episcopi à Metropolitano vocetur, ne quid in eâ precibus populi compulsus egisse dici possit. Hoc, inquam, cum Ecclesiæ non diu vacarent, obseruatum: nam v. gr. in Ecclesia Aleciensi, quæ diu vacauerat, S. Gregorius Leoni [f] Episcopo Presbyteros ac Diaconos ordinandi fecit potestatem: idem etiam Felici [g] Episcopo Acropolitano in Ecclesiis Velinâ, Buxentinâ, Blandanâ vacãtibus, & Barbaro [h] in Ecclesiâ Hortonæ vacante ordinandi facultatem tribuit: è contrà verò in Ecclesiâ [i] Capuanâ, necnon in [k] Rauennati, itemque in [l] Tadinati, & aliis, sede vacante, Clericos prouehi vetat.

XI. Iure autem communi postea introducto Capitulis concessum fuit, statim post obitum sui Episcopi, vt vicinos, vel alios pro arbitrio Episcopos ad ordinandos Clericos conuocet, vel ad eos ordinandos dimittat: quia nempe in omnem Episcopalem iurisdictionem succedit, vt ex multis Ecclesiasticis [m] Canonibus patet, quorum plurimos collegit Franciscus [n] Pauinus, iique maximè ad rem faciunt, qui [o] vel Capitulo, sede vacante, electiones infirmandi & confirmandi ius tribuunt, vel [p] infirmitate grauato Pontifice, quæ sunt iurisdictionis explendi, & pro ordinibus celebrandis vicinos Episcopos conuocandi ius apud ipsos residere innuunt: certè consuetudo obtinuerat, vt statim ab obitu Episcopi literas dimissorias Vicarij à Capitulo delecti petentibus concederent, quam consuetudinem Concilium [q] Tridentinum aboleuit, prohibens, ne ante annum expletum ab obitu Episcopi, præterquam in graui necessitate Capitulum dimissorias vllas concedat, sed res integra futuro successori reseruetur: anno isto elapso potestatem illam Capitulo non denegauit, sed iuri communi, & vsui rem totam reliquit. Ideoque expleto illo anno dimissorias dare potest: iure verò nouo toto isto anno dare nequit, sed solum testimoniales, quibus Diœcesanorum probitas, moresque commendentur, vt docet [r] Nauarrus.

Vt

[a] Henriques cap. 13. cit.
[b] Farinac. de cisionũ p. 4. in Concilium Trident. cap. 10. sess. 13. de reform.
[c] Henriq. cap. 23. cit.
[d] Aurelian. 5. cap. 8.
[e] Regense c. 6 & 7.
[f] Greg. lib. 1. epist. 79. indict. 9.
[g] Idem lib. 2. indict. 10. epist. 29.
[h] Idem lib. 5 indict. 12. epist. 39.
[i] Idem lib. 4. indict. 13 epist 23.
[k] Idem epist. 21. eiusdem libri.
[l] Idem epist. 90. lib. 7. indict. 2.
[m] Cap. his qui, de maioritat. & obedientia cap si Episcopus, & seq de sup. plẽ. la negl. Prælat. in 6. & al.
[n] Franciscus Pauin. tract. de potestate, cap. sede vac. 1. parte qu. 1. num. 3.
[o] Cap. cum olim, de maiorit & obedient.
[p] c. Pontifices, 7. q. 1.
[q] Conc. Trident sess. 7. de reform. cap. 10.
[r] Nauarrus cõs. 27 nu. 5 de temporib. ordinat.

A Vt autem quæ de nouo iure diximus magis pateant, Concilij Tridentini circà prædictas quæstiones decreta omnia exhibeamus.

XII. Tridentinæ Synodi prior sanctio, quæ propositiones præcedentes confirmat, hæc est, [a] *non liceat Capitulis Ecclesiarum, sede vacante, infra annum à die vacationis, & ordinandi licentiam, aut literas dimissorias, seu reuerendas, vt aliqui vocant, tam ex iuris communis dispositione, quàm etiam cuiusuis priuilegij, aut consuetudinis vigore, alicui, qui beneficij Ecclesiastici receptι, siue recipiendi occasione arctatus non fuerit, concedere si secus fiat, Capitulum contrauenιens Ecclesiastico subiaceat interdicto: & sic ordinati, si in minoribus ordinibus constituti fuerint, nullo priuilegio Clericali, præsertim in criminalibus gaudeant, in maioribus verò ab executione ordinum, ad beneplacitum futuri Prælati, sint ipso iure suspensi.* Ad cuius constitutionis expositionem, in memoriam reuocandum est, quod diximus superius, tales suspensiones, quæ ad beneplacitum cuiusdam duntaxat perseuerare dicuntur, quibusdam non videri veras censuras, quæ irregularitatem inferant, si violentur, quibusdam verò videri: ideoque Nauar-

B ro, [b] negantem opinionem tuetur, satis visum fuisse, quod ordinatus per literas dimissorias Capituli ad minores ordines, vel sine dimissoriis procuret ordinationem suam ab Episcopo vel Archiepiscopo nouo ratam haberi. Posterior sanctio illa est, [c] *Abbatibus & aliis quibuscumque quantumuis exemptis non liceat in posterum, intrà fines alicuius Diœcesis consistentibus, etiamsi sι nullius Diœcesis vel exempti esse dicantur, cuiquam, qui regularis subditus sibi non sit, Tonsuram vel minores ordines conferre: nec ipsi Abbates, & alij exempti, aut Collegia, vel Capitula quæcumque, etiam Ecclesiarum Cathedralium, literas dimissorias aliquibus Clericis sæcularibus, vt ab aliis ordinentur, concedant, sed horum omnium ordinatio, seruatis omnibus, quæ in huius sanctæ Synodi decretis continentur, ad Episcopos, intra quorum Diœcesis fines existunt, pertineat; non obstantibus quibusuis priuilegiis, præscriptionibus, & consuetudinibus etiam immemorabilibus. Pœnam quoque impositam iis qui contrà huius sanctæ Synodi sub Paulo tertio decretum à Capitulo Episcopali sede vacante literas dimissorias impetrant: ad illos qui easdem literas, non à*

C *Capitulo, sed ab aliis quibusuis in iurisdictione Episcopi, loco Capituli, sede vacante, succedentibus obtinerent, mandat extendi. Concedentes autem dimissorias contrà formam decreti, ab officio, & beneficio sint ipso iure suspensi.* Quibus verbis comprehenduntur, tum ij qui Vicarij à Capitulo in spiritualibus sede vacante constituti sunt: tum etiam ij ad quos loco Capituli ex aliqua consuetudine iurisdictio Episcopalis deuoluitur, quomodo Archidiaconos, & Archipresbyteros, in quibusdam locis cum Glossa [d] diximus Episcopo succedere: Episcopum verò Augustodunensem Antistiti Lugdunensi mortuo, quoad administrationem eius Diœcesis, tam in spiritualibus, quàm in temporalibus, ex veteri consuetudine, succedere in Gallia videmus, quam consuetudinem ex Beati [e] Gregorij priuilegio sortitam Ecclesiam Augustodunensem credimus, cui misso ad Syagrium pallio, inter omnes Ecclesias Lugdunensi subditas primam esse concessum est, eiusq; Episcopo primum locum tenere, & subscribere, quamuis ordinatione posterior esset. Certè olim vicino Episcopo vacantes Ecclesiæ committebantur, vt ex prædi-

D ctis patet, itemque ex Gregorio, [f] qui Felici Episcopo de Acropoli ob viciniam vacantium Ecclesiarum curam se committere dicit.

XIII. Vnum etiam hîc notandum est, cùm Capitulum è gremio Ecclesiæ suę aliquem Episcopum elegisset, qui ad Diaconatus, vel Presbyteratus ordinem nondum promotus esset, solitum fuisse eum aut Metropolitano, aut digniori, vel antiquiori Episcopo, vel ei qui Metropolitani locum in electione tenuisset, ordinandum in Diaconum, vel Presbyterum offerre: sic enim legimus v. gr. [g] Fulbertum Carnotensem Episcopum, qui electioni Odolrici in Aurelianensem Episcopum auctoritate primæ sedis, absente Leutherico Senonensi præfuerat, hunc sibi, vt facilè ex [h] eius epistola ad Leuthericum Senonensem colliges, oblatum in Presbyterum consecrasse, quod tamen Leuthericum Senonensem grauiter tulisse ex [i] sequenti epistola coniicies. Sic testatur Iuo Carnotensis [k] Ioannem Aurelianensem sibi *per literas Regis & Capituli oblatum suo tempore ordinandum in Presbyterum*, cùm sedes Senonensis Metropolitana vacaret: quod etiam fieri solitum fuisse clariùs ostendit idem Iuo [l] congregationi Senonensi

[a] Trid. sess. 7. de reformat. cap. 10.

[b] Nauarrus consil. 27. num. 5. de temporibus ordinat.

[c] Trid. cap. 10. de reform. sess. 23.

[d] Glossa suprà in cap. significasti, de officio Archidiaconi.

[e] Greg. lib. 7. epist. 114.

[f] Greg. lib. 1. epist. 29. indict. 10.

[g] Fulbertus epist. 30. Leutherico.

[h] Ibidem.

[i] Idem epist. 31. eidem.

[k] Iuo epist. 62. Hugoni.

[l] Idem epist. 58.

Beati Stephani, seu Capitulo iis verbis rescribens, *petitorio vestro mandauit nobis vestra fraternitas, vt electum vestrum in Purificatione B. Mariæ, pro officio nostro ordinemus in Presbyterum*: in eo quod ait sibi electi ordinationem à Capitulo mandatam, Capituli potestatem agnoscit; in eo verò quod ex officio sibi eandem iniunit peragendam, adstrictam alicui Episcopo hanc ordinandi potestatem facilè coniicis, itaut non cuiuis Capitulum electum suum offerre, sed digniori Episcopo Prouinciæ, vel qui electioni præfuisset, præsentare ad ordinandum deberet, quêmadmodum id obseruatum in iis ordinationibus animaduertimus. A

XIV. Officiales autem Episcopi, seu Vicarij generales, (quorum etiam nomine comprehendi possunt Archidiaconi, & Archipresbyteri) ex prædictâ [a] constitutione Bonifacij dimissorias concedere nequeunt, nisi Episcopo in remotis agente; quid sit autem Episcopum in remotis agere, disquirit [b] Glossa: primoque eorum opinionem ponit, qui dicunt in remotis Episcopum esse, videri ipsum esse vltrà montes, cùm Diœcesis ipsius sit citra montes, vel è contra, quorum opinionem refellit: quia nempe qui montium interiecto spa[illegible] à suis ciuitatibus distant, non tam remoti, quàm valdè remoti in [c] iure dicuntur, quæ quidem valdè differunt, sicut differunt [d] inter se cautio, & sufficiens cautio. Varia itaque iuris testimonia profert, secundùm quæ remoti quidam dicuntur, qui [e] extra Prouinciam, alij, qui [f] duabus Diætis, alij qui [g] vna distant. Addit tandem arbitrarium esse iudici, quis locus dicatur remotus. Notat verò Ioannes [h] Andræas suo tempore (qui mos etiamnum perdurat) specialem, & expressam potestatem Vicariis generalibus Episcoporum ab illis conferri solere, vt etiam ipsis præsentibus, & in ciuitate degentibus, literas dimissorias concedant: nec in eo videri sibi Canonibus repugnare, qui licentiam Episcopi requirunt; quia ea videtur ab Episcopo licentia concedi, quæ ipsius nomine conceditur; sicut tamen Episcopos, ne omnibus passim petentibus dimissorias concedant, monitos iamjam dicemus, ità & Officiales Episcopi, ne id faciant in Concilio Colonienſi anni 1536 prohibitos legimus; [i] *Prohibemus*, inquit, *ne Officiales nostri literas dimissorias, quæ vulgo licentiatoriæ ordinandi vocantur, alicui temerè concedant: illarum enim prætextu, qui suæ ruditatis, & insciliæ sibi conscij sunt, nostrorum Vicariorum in Pontificalibus disquisitionem subterfugiunt, ac aliò migrant, vbi nullus Canonicæ traditionis respectus habetur.* Ob eandem rationem quoque Moguntinum, habitum anno 1584. [k] *Commissarijs nostris seriò inhibemus ne in posterum alicui literas dimissorias sine magnâ, & necessariâ causâ, quam benè exploratam habere debent, concedant.* B C

[a] Cap. cum nullus, citato.
[b] Glossa v. remotis in dict. cap.
[c] Cap. nihil, de electione.
[d] Collige ex l. (ancimus, C. de verb. significat. & l. si mandato, §. vlt. ff. mãdati.
[e] Cap. cotã, de electione, & l. vlt. C. de præscript. 10. vel 20. ann.
[f] Cap. nonnulli, de rescriptis.
[g] Cap. statutum, cod. tit.
[h] Ioan. Andr. in dict. cap. cum nullus.
[i] Concil. Colon. parte 2. cap. 29.
[k] Mogunt. Prouinc. anno 1549. habitũ, cap 84.

§. V.

Non omnibus, neque passim, literas dimissorias esse concedendas, neque sine prævio examine.

XV. Verùm non omnibus neque passim dimissoriæ literæ concedendæ sunt. Videtur sanè Concilium Tridentinum, nonnisi Episcopo infirmitate grauato, velle eiusmodi literas dimissorias concedi, & optare, vt eâ cessante, ipse per se ipsum omnes sibi subditos ordinet, [l] *Episcopi*, inquit, *per semetipsos ordines conferant. Quod si ægritudine facere impediti, subditos suos, non aliter, quàm iam probatos, & examinatos, ad alium Episcopum ordinandos dimittant.* Et sanè quis non ex historiæ Pontificiæ lectione perspicere possit antiquos illos Summos Pontifices inter tot Ecclesiæ negotia, quæ ad ipsos ex vniuersis terræ partibus deferebantur, inter tot persecutionis procellas, quibus Ecclesia concutiebatur, nunquam tamen ab ordinibus celebrandis cessasse, sed statis temporibus plures, [m] pauciores ve Episcopos, Presbyteros, Diaconos, ordinasse? summa hæc videtur esse Episcoporum gloria, quod Patres populo Christiano in Sacramento Ordinationis generent; singularis hæc eorum prærogatiua, quod [n] non tantum filios sicut Presbyteri, verùm etiam Patres generare possint: maior hæc videtur esse opera, maior dignitas, quàm Regum Imperatorumque creatio, ideò Paulus, qui de se ipso dicere audebat, [o] *non misit me Christus baptizare, sed euangelizare*; idem D

[l] Cõc. Trid. sess 23. cap. 4. de reformat.
[m] Vide Pontificale Damasi, seu vitas Summorum Pontificum, & Anastasium Bibliothec.
[n] Epiphanius in hæresi Aëtian. 75.
[o] 1. Cor. 1.

tamen

A tamen non alienâ ad ordinandum manu, sed propriâ vti conueniens ducebat, pluresque legitur ordinasse, quàm baptizasse: qui ad Corinthios dixit, [a] *neminem vestrum baptizaui*: idem ad Timotheum dixit, [b] *admoneo te, vt resuscites gratiam Dei, quæ est in te per impositionem manuum mearum.* Paterna hoc pietas, & charitas poscit, vt quos per Euangelium genuisti, patres facias per Ordinationis Sacramentum, nec alicuius eos manibus subiicias, quos tibi perficiendos Deus subiecit: refugitque paterna dilectio, non dicam, ne aliis nutricibus alendos, sed aliis patribus fœcundandos, ornandos, ditandosque dilectissimos filios dimittas. Vnum hunc casum ægritudinis & infirmitatis agnouit etiam Nicolaus [c] primus, quo casu *vicinorum, vsque ad sanitatem recipiendam, Episcoporum auxilia subrogari* postulat. Non tamen excluduntur aliæ graues & necessariæ causæ, quibus præpeditus Episcopus ad alium possit Clericum suum ordinandum dimittere, vt expressè meminit Concilium Mediolanense Prouinciale [d] tertium à S. Carolo habitum: neque si Episcopus ipse ordines celebrat, cuiuis sine graui
B causâ debet literas dimissorias concedere, ne vel paternum videantur refugere beneficium, vel examen Episcopi sui euitare. Concilium Colonienſe passim dimissorias prohibet: similiter [e] Moguntinum. Clemens [f] verò quartus insuper iubet, vt in Clerici Vltramontani literis causa rationabilis contineatur, ob quam ipsum Episcopus ordinare non potuerit, vel noluerit. Idem optandum esset in cæterorum dimissoriis literis contineri.

XVI. Fraudibus itaque, & subreptionibus occurrens [g] Synodus Tridentina statuit, prius debere ab Episcopo quemlibet examinari ac probari, quàm dimissorias literas accipiat: nec vllum debere extraneum admitti cuius mores & probitas, ordinarij sui testimonio non commendentur: quas sanctiones explicans Mediolanensis [h] tertia citata (cui etiam adstipulatur ferè per omnia [i] Aquensis) sic habet, *Infirmâ valetudine, aliâve iustâ causâ impeditus Episcopus, si starae sacras Ordinationes habere non potest, & aliquem propterea Clericum suum ad alium Episcopum mittere velit, à quo alicui Ecclesiastico ordini adscribatur: testimonialibus literis ei datis*
C *hæc adscribat, & testata faciat: vitæ in primis, & morum probitatem: doctrinam, qua idoneus examine habito iudicatus est: Ecclesiasticum ordinem, quo est proximè initiatus: tum præterea natales, aut dispensationem, si quam super illis obtinuerit: si verò maiori ordini adscribendus est, ætatem item, & titulum, sufficientemque censum beneficij, vel pensionis, vel patrimonij, quod ille habet. Quicumque Clericus non huiusmodi literas attulerit, quibus ea omnia adscripta, testataque fiant, ne adscribatur, perinde ac si nullas Episcopi sui literas dimissorias impetrarit.* Æqua sanè constitutio, vt Episcopus neminem sibi subditum patiatur ordinari sacro ministerio indignum: neminem offerat, de quo non legitimum testimonium ferat: neminem nisi commendatum, probatumque præsentet. Certè, si (quod ob diuinum instinctum, & mysterij significationem vacat [k] crimine) crimini tamen dandum esset Iacobo, quod [k] alienam benedictionem suffuratus sit: an putas immunis foret à reprehensione Rebecca, quæ instrumenta dederat, quibus eam suffurari posset? *in me*, aiebat illa, *sit ista maledictio*: nec dubium est, quin in Episcopos, qui dimissoriis suis literis, quasi primogenituræ
D priuilegio, secundò genitos, & in gratiâ minus proiectos ornant, maledictio ista conuertatur, quæ in caput indignè suscipientis ordines pro benedictione effunditur. Neque verò tantum ista constitutio iusta mihi videtur, sed necessaria: neque enim fieri potest, vt ea omnia, quæ in prædictâ Synodo Mediolanensi enumerantur, æquè à quoquam discutiantur, ac ab Episcopo proprio: cæteri in his rebus cœcutiunt: facilè est circa ætatem, titulum, aliaque eiusmodi coram alieno Episcopo mentiri: facilè est falsa remotorum hominum supponere testimonia, eas etiam literas fingere, quarum ignota ipsa nomina sunt, & sigilla, qua de re iam dudum apud Alexandrum [l] tertium querimonia fuit; qui ob id quinque sigilla, vel plura Episcoporum, cùm aliqui è distantibus valdè regionibus veniunt, in ordinatione, voluit esse necessaria, vt suprà notatum est: quare aut earum rerum disquisitio omittenda, aut coram Episcopo proprio facienda.

XVII. Neque verò tantum æqua, ac necessaria, sed antiqua hæc lex, atque regula. Esto enim antiquitus minus interesse videretur Episcoporum, qui Cle-

[a] Ibidem.
[b] 2. ad Timotheum 1.
[c] Nicolaus Aluino Iauensi, seu Albino Viennensi Episcopo 7. q. 1. c. Pontifices.
[d] Conc. Prouinc. 3. Mediol. tit. quæ pertinent ad ordinis Sacramentum.
[e] Moguntinũ Prouinciale anno 1549. cap. 84.
[f] Clemens 4. cap 1. de temporib. ordin. in 6.
[g] Synod. Trident. sess. 23. cap. 3. cir. &c 8.
[h] Mediol. 3. suprà.
[i] Aquensis suprà.
[k] Genes. 27.
[l] Cap. 1. de Clericis peregrinis.

ricos à se dimittebant, quales ad ordines reciperentur; quia per literas dimissorias ab eorum potestate in alterius gubernationem transibant, ab Ecclesiâ ipsis subdita in alienam migrabant, & ex ipsorum Clericorum catalogo expuncti, alieno inscribebantur. Nihilominus solebant literis dimissorialibus eos commendare, quos à se dimittebant: non autem commendabant, nisi quos probauerant, formidantes, (vt patet ex Augustino [a] suprà citato) illos alieno Episcopo subintroducere, qui de quouis crimine notati, vel diffamati essent. Hinc literæ, quæ ab iis dimissoriæ dabantur, commendatitiæ quoque dici solebant ex prædictis. Hinc in variis commendatitiis literis, quarum aliquas suprà protulimus in exemplum, qui dimittitur, idem etiam commendatur: v.gr. in Epistola [b] Attici, quam tamen in contrariam partem trahunt aliqui, Hermanno Clerico testimonium perhibetur, quod instructus, & attonsus fuerit, nec aliquid amplius ad eius commendationem coram Antistite dicendum videbatur, à quo, non illico ordinandus, sed longo prius tempore tentandus, & conuersatione diuturna probandus, erudiendusque sperabatur, quàm ordinandus. Rectè quidem Atticus eius arbitrio ordinationem Clerici sui reliquit, quem tradidit magistetio. Quo autem documento, quo exemplo ordinationem Clerici sui post vnum aut alterum mensem conferendam alteri Episcopo vllus committere possit, qui nec sibi notus, & probatus fuerit, nec alteri esse queat, hoc certè non video. Iam si Epistolam Luitadi inspicias, videbis egregiam in ea VVlfadi commendationem paucis, sed luculentissimis verbis, comprehensam, [c] *credimus enim, quoniam & sapientia, & mores ad hoc* (id est maiorum ordinum promotionem) *dignum eum indicant.* In Epistola dimissoria Dadonis Episcopi Virdunensis, quam omisimus, de Adruino hoc testimonium legitur, [d] *ideo notum facimus, paternitati vestræ, quod præsens frater noster harum literarii portitor, nomine Adruinus, non prosuâ nequitia expulsus est à nobis, sed postulantibus fratribus nostris, eo quod ex familiâ nostrâ fuit, dedimus ei libertatem receptam à cornu altaris canonicè.* In Epistola Heidilonis Rotgero, testimonium probitatis, & scientiæ sufficientis istud perhibetur: [e] *vita verò & moribus hactenus, inter nostros probum, laudabilemque sciatis, scientiæ denique capax, ministerij quantum autumamus officium scire dignoscitur.* In Epistola denique, quæ pro formulâ generali dimissoriarum proposita, Marculfi formulis, cum aliis pluribus adiungitur, quænam de Clerico qui dimittitur, Episcopus eum alteri commẽdans testari debeat, iis verbis explicatur. [f] *Vnde vestram fraternitatem compertam facimus, vt cuicumque placuerit eum suscipere, absque vlla ambiguitate hoc faciat, sciens illum & boni testimonij esse, & à nobis sibi ab Ecclesia, quæ à nobis ad regendum commissa est, migrandi licentiam accepisse.* Sanè qui Canones legerit, in iisque aduerterit neminem ad sacra tractanda, ex aliena parochia venientem, olim dimissum, nisi testimonio Episcopi sui probatum, idem persuadere sibi non poterit Clericos ad altiores gradus ab alieno Episcopo, qui eos non nosset, euectos fuisse, nisi dimittentis Episcopi testimonio prius probati fuissent; vigebat sanè tunc temporis Carthaginensis [g] tertiæ Synodi Canon, vt *nullus ordinetur Clericus, nisi probatus, vel examine Episcoporũ, vel populi testimonio.* Iam verò cùm ordinatus ab alio Episcopo Clericus, proprio suo Antistiti stet, aut cadat, nec in ordinantis Episcopi, sed dimittentis Clerum adscribatur, si cuiusquam est de eius moribus, doctrina, pietate, industriâ, cæterisque, quæ in eis necessaria sunt, quiad Clerum parantur, inquirere, ac sollicitum esse: maximè erit Episcopi proprij, qui literas dimissorias ad ordines concedit.

XVIII. Aliquando tamen ob graues causas Concilium [h] Senonense ante Concilium Tridentinum habitum sub Antonio à Prato anno 1528. permittit, vt alicui minimè examinato eiusmodi dimissoriæ literæ concedantur; tota sanctio lectu digna est, & ad nostram praxim magis accedit, quàm Tridentina, aut Mediolanensis, *Et quamuis*, inquit, *Episcopus originis, beneficij, aut domicilij non solùm ad ordines promouere, sed etiam literas dimissorias ad ipsos ordines concedere possit: iniungimus tamen Suffraganeis nostris, vt si quando literas dimissorias ad sacros Ordines indulgere voluerint, ne indigni assumantur, obseruent ordinem qui sequitur: videlicet, quod volentes impetrare literas dimissorias accedant ad Diœcesanos; qui super præmissa ætate, literaturâ, moribus;*

[a] Augustinus epist. 137.

[b] Epist. Attici suprà, & apud Grat. dist. 73. c sanctissimo.

[c] Epist. Luitadi suprà, & tomo 2. Cõcil. Gall.

[d] Epist. Dadonis ibid.

[e] Epist. Heidilonis ibid.

[f] Formula generalis dimissoriæ, tomo 2. Conc. Gall. & inter formulas veteres addit. Marculfo, 12.

[g] Carthag. 3. c. 12. clarius Antioc. c. 12. prout citatur à Gratiano 9. quæst. 2. c. Episcopũ, vbi Glossa v. testimonio.

[h] Concil. Senonense, in decretis morum cap. 5.

A *bus, beneficio, seu patrimonio inquirant, seruentque diligenter prædictas solemnitates, perinde ac si in propriâ ordinare vellent : ac tunc sic examinato concedantur literæ dimissoriæ: remittaturque ità examinatus cum literis ipsis : in quibus etiam declaretur prædicta solemnitas sic obseruata, fiatque mentio expressa de beneficio, aut patrimonio, vt Episcopus, ad quem se conferet ordinandus, eum sine scrupulo promouere, & ordinare possit. Quod si propter infirmitatem, aut aliam causam rationabilem, is qui literas dimissorias obtinere cupit, non possit commodè accedere ad suum Episcopum, tunc remittatur super ætate, literatura, ac moribus, vt prius examinandus ad Episcopum, cui literæ dimissoriæ præsentabuntur, inseraturque in iis literis dimissoriis clausula (super quo conscientiam tuam oneramus) prouiso tamen quod nunquam concedantur literæ dimissoriæ, nisi illi, qui habuerit beneficium, aut patrimonium prætaxati valoris.* Certè rarò, meo quidem iudicio, quisquam Clericus alterius ciuitatis Episcopo, seu Officialibus eius examinandus relinqui debet, si sarta tecta disciplina haberi intenditur: Etenim prout in aliqua Diœcesi magis, minusve in Sacerdote, vel inferioris ministerij Clerico desideratur eruditio; aut Clericorum maior est copia, vel necessitas, vel disciplinæ maior profectus, vel minor,
B quis dubitet, circà ordinandorum habitum, gestum, modestiam, doctrinam diuersa fore iudicia, diuersas esse sententias? itaque si quis ob rationabilem, & grauem causam Episcopus absenti literas dimissorias dare constituat, ei imponendam esse hanc obligationem arbitrarer, vt eũ, si quis fortè vel in ciuitate in qua petens dimissorias moratur, vel in locis vicinis Episcopo cõcedenti bene notus sit, qui genium loci, & quid Ecclesiæ ordinandi conducat, optimè calleat, primùm adeat, ab eoque probetur, antequam dimissorias accipiat, quibus tamen licebit ad maiorem securitatem eundem ad Episcopi ordinaturi examen reiicere. Addit & aliam cautionem Mediolanensis[a] quinta, vt nempe si ita videatur, Episcopus alium Antistitem pro inquisitione sui Clerici, & examine deleget, nec priùs literas dimissorias concedat, quàm literas ab eo receperit inquisitionem continentes, quas & ipse discutiat, & iuxta eas, dimissorias, vel concedat, vel deneget, vt suprà docuimus.

a Mediol. 5. Synodus parte 3. tit. de initiandis Ordinis Sacram. b Vbi priorẽ partem, vbi de examine ordinand. cap 2.

C

§. VI.

An habens literas dimissorias, quibus alieno Episcopo præsentetur, ab eo examinari debeat, ante ordinationem, si à proprio examinatum fuisse constet.

XIX. Verùm quæstio est, an vbi ex literis dimissoriis constat ab Episcopo proprio fuisse aliquem examinatũ, examinari iterum possit aut debeat. De hac quæstione sicut etiam de præcedentibus quædam [c] alibi diximus, cùm de necessitate examinis disseremus: itaque breuiter respondeo, non esse quidem necesse, vt in vitam & mores inquiratur ordinandi; nullũ enim maioris auctoritatis haberi potest, quàm Episcopi proprij testimoniũ, nec alius ipsius iudex est, vt in eũ inquirere possit: potest tamen si quid mali in eo cõpererit, Episcopũ propriũ monere, vt de eo quæstionem faciat, quomodo S. Gregorius [d] de Petro à Neapolitanis electo (quem aliàs personam sibi ignotam fuisse testatur) rescribit, vt
D diligenter inquirant circà crimen vsurarum, de quo apud ipsum insimulatus fuerat, & si innocens compertus esset, cum decreto ad eum ordinandum dimitterent: si pariter vel leuis de literis Episcopi proprij dubitatio moueretur, non dubium est quin satius esset aliquod tempus præstolari, quo vita, ac mores ordinandi diligentiùs inspicerentur, & literarum testimonialium Episcopi fides augeretur, maximè si probabile sit ipsum ordinandum in Diœcesi ordinaturi commorari velle: vt patet, tum ex Canone Concilij Arauzicani [e] primi duo requirentis ad ordinationem Clerici, qui in alterius ciuitate manere voluerit, putà & consultationem cum Episcopo proprio, & habitationem ordinandi in ea ciuitate, in qua morari vult, vt nempe interim mores eius, & vita notari possint: & ex rescripto [f] Alexandri tertij, qui Clericum peregrinum consulit non esse recipiendum, nisi & literarum dimissoriarum fides discussa fuerit, & aliquo tempore suspensi detineantur, donec de eorum actibus plenius Episcopus eos

c Ibidem.

d Greg. Cleto & ciuibus Neapol. lib. 8. epist. 40. refertur dist. 47. c. de Petro.

e Arausic. 1. c. 2.

f Alex. 3. cap. 1. de Clericis peregrinis.

admissurus instruatur: quæ quidem testimonia haud dubiè prævalent quibus- A
dam [a] Glossis, quæ sine vlla probatione & examine dimissos ab Episcopo, & commendatos, recipiendos docent, eas tantum auctoritates proferentes, quæ sine commendatitiis Episcopi proprij literis quemquam ordinari vetant.

XX. Tutius est autem, saltem si Concilij Tridentini observatio in vsu sit, non solùm Episcopum literas cõmendatitias dantem examinare ordinandos, saltem quoad doctrinam & eruditionem, verùm etiam Episcopum ad quem dimissoriæ diriguntur. Nam Concilium quod prius [b], vt vidimus suprà, expressè statuit: dem habẽtes literas dimissorias quibus à quocumque ordinari possint, ab ordinaturo examinandos innuit, [c] *facultates*, inquit, *de promouendo à quocumque non suffragentur nisi habentibus legitimam causam, ob quam à propriis Episcopis ordinari non possint in literis exprimendam: & tunc non ordinentur, nisi ab Episcopo in sua diœcesi residente, aut pro eo pontificalia exercente, & diligenti præuio examine.* Quamuis enim possint ista dici decreta de iis qui à summo Pontifice facultates habent ordines à quocumque suscipiendi: non dubium tamen est, quin ad eos etiam qui eandem à suo Episcopo licentiam habent, possint extendi: præsertim cùm id Mediolani, teste Bonacina [d], Neapoli, teste Quaranta [e], in Gallia, nobis videntibus, obseruetur: nec periculum sit vllum, quod quis denuò examinetur: nam qui dignus est, semper reperietur dignus, & aliquando accidit vt indignus, siue ob festinationem interrogantis, eiusque inaduertentiam, siue ob incuriam, siue fœlici quodã euentu, vt quis in eas quæstiones rogatus fortuito inciderit, quas solum nouerit, cùm tamen in reliquis omnibus, vel fere omnibus ignarus sit, pro digno habeatur: deinde minimum incommodum Ecclesiæ creatur, ex eius reiectione qui vtcumque dignus fuerit: maximum verò ex eius receptione qui omnino indignus sit: itaque non tam curandum ne dignus reiiciatur, quàm cauendum, ne admittatur indignus: verendumque, ne dum Episcopus Clericum suum iterum examinandum credit, in examinando negligens, alter qui ordinat, dum examinatum suspicatur, nimium facilis, vterque non satis cautus ignaros in Ecclesiam inducat, hic sua manu, ille testimonio. C

[a] Glossa in can. Episcopum 9. quæst. 2. quã ibi sequuntur Præpositus num. 3. & Gemin. num. 2. Glossa v. ordinet, in cap. siquis Episcoporum 19. quæst. 3. & aliæ.

[b] Cõcil. Trident. sess. 23. cap. 3 & 8. de reform.

[c] Idem cap. 11. sess. 7. de reformat.

[d] Bonacina de sacram. disp. 8. quæst. vnic. puncto 4. versus finẽ.

[e] Quaranta v. ordo, versicul. obligationem Episcop. pag. 385.

§. VII.

Varias alias cautiones continens circà dimissorias literas.

XXI. Pluras alias cautiones in dimissoriis concedendis adhibet Mediolanensis Prouinciæ Præsule S. Carolo Synodus quarta, quas etiam adhibet Aquensis, & obseruare vtilissimum fuerit, [f] *Sæpe*, inquit, *illud, facileque euenit, vt, vel hominis mores mutentur, vel quod de illius vita minus anteà notum, atque exploratum erat, id posteà aliquo modo patefiat: quo fit, vt quem Episcopus, superiorve aliquando probarit, dignumque existimarit; aliquo etiam sacro ordine initiari illum ipsum post inueniat indignum, neque idoneum esse, cui idem aut maior ordo conferatur. Quare, vt & erroribus multiplicique fraudi occurratur, & planè seruentur decreta illa & Tridentina: vnum quod vetatur ad superioris ordinis gradum illos ascendere, qui in inferiori aliquandiu Episcopi* D
iudicio versati non sint, quique cum ætate, vitæ etiam merito, doctrinâque maiori non processerint; alterum, quo [h] *cauetur nemini licere ab alio Episcopo primam Tonsuram aut ordinem aliquem suscipere, nisi eius probitas & mores ordinarij sui testimonio primum commendentur; Episcopus aliusve superior, prout pro suâ prudentiâ, pietateque expedire censuerit, in primis videat, ne cuiquam, ante quam sacræ ordinationis tempus proximè instet, literas eiusmodi testimoniales dimissoriasue pro ordinibus ab alio Episcopo suscipiendis sine necessariâ causâ vnquam concedat, neque item iisdem literis facultatem det plures ordines suscipiendi, quam illos ipsos tantum, quos vno eodemque tempore ab eo suscipi voluerit, ac per sacros canones Conciliaque licuerit. Præfinias præterea in illis certum suscipiendi ordinis, cui quisquam adscribendus est, tempus, menstruum, scilicet, vel bimestre, vel longius, vt pro loci distantia, pro aliave eiusmodi causa opus esse viderit. Quo præstituto tempore transacto, eas literas eo nomine à se concessas, ei in posterum nihil suffragari, nihilque roboris habere iisdem literis declaret: quas etiam Cancellario Episcopali ab illo cui concessæ sunt, reddi decernat.*

[f] Synodus 4. Mediol. Prouinc. tit. quæ pertinent ad sacram. ordinat. cui simili a Aquensis tit. quæ ad sacramenti ordinis administrat. pertinent.

[g] Cõcil. Trident. sess. 23. de reform. cap. 11.

[h] Ibid. cap. 8.

Nec

Digitized by Google

A *Nec vero alienæ diœcesis Clerico sæculari, neque vlli omninò regulari, literarum auctoritate, quas dimissorias, testimonialesve, hic à superiore, aut ille ab ordinario suo habet, Episcopus ordinem aliquem, vel minorem, vel maiorem, ac ne primam quidem Tonsuram tempore illarum literarum præterito conferat. Quod si nullum iisdem literis spatium temporis præscriptum sit* a Vide Gloss. v. non valere in cap. ex parte 32. de rescriptis Gloss. v. reuocato, in cam. mandatum, de procuratoribus. Gloss. 1. in cap. 3. de procuratoribus, & al.

ne item in sacra ordinatione quemquã promoueat, nisi eas recenter, aut scriptas, aut renouatas, confirmatasve is adferat; atque ita recenter quidem, vt non amplius duobus, tribusve mensibus ante sacræ ordinationis, qua ille proximè initiandus est, tempus, datæ, confirmatæve sint: si modo aut loci distantia, aut eius qui ordinem suscepturus est, diuturna ab Episcopo suo, superioreve absentia, aliaque id generis causa vetustiores literas, eiusdem Episcopi iudicio admitti, probariue non postulet. Idipsum quoque Episcopus in testimonialibus morum literis cauebit, quas suæ etiam diœcesis Clerici, alirve quicumque eo de genere afferent.

§. VIII.

Quot modis literæ dimissoriæ extinguantur.

B XXII. Ex iis autem primus modus sufficienter explicatur, quo literæ dimissoriæ extingui solent; si nempe temporis ad ordinationem dati spatiũ effluxerit; quod enim in causis aliquando euenire solet, vt lites longo eremodicio contritæ, & obliuione longissimi temporis sepultæ, nouo diplomate exsuscitari debeant, idem in iis literis contingit, vt elapso licentiæ concessæ tempore, nullo subsecuto effectu, literæ ipsæ interciſæ, & obsoletæ, nullius vtilitatis existãt, sed aliæ ab Episcopo impetrari debeant, qui modus emortuæ epistolæ dimissoriæ vsitatus esse minimè solet, quamuis maximè necessarius; quippe cùm nullũ certum tempus in literis dimissoriis pro recipiendo ordine, quod consentaneum maximè esset ob rationes à Mediolanensi citato Concilio allatas, præscribi consueuerit.

XXIII. Alius modus est, reuocatio literarum dimissoriarum facta ab Episcopo, & ei qui eas impetrauit iuridicè [a] significata, vel [b] decreto publico confirmata, quo casu, significatione opus non est, sed reuocatio eo ipso significata C intelligitur, quo publicè promulgata; vnde ignorantes obligat, quamuis qui contra reuocationem ignoranter agunt, à peccato nonnumquam, à pœnâ ferè semper debeant excusari, vt colliges ex iis quæ Theologi docent agendo de legibus & peccatis. Notatu autem dignũ est quod habet Nauarrus, [c] non censeri Episcopũ dimissorias literas reuocasse, ex eo quod ordinando dixerit, velle se ordines celebrare, ideoque nolle quod ipse ab alio ordines suscipiat: Nam prohibitio ista, expressa non videtur esse reuocatio, sed simplex tantum prohibitio, cuius nec ipsa transgressio ex intentione prohibentis forte colligetur peccatum vllum, vel saltem graue peccatum inducere, si tamen contemptus abfuerit. Certum est autem [d] Episcopum adeuntem suæ dignitatis ministerium tam à Capitulo datas, quàm à prædecessore suo dimissorias reuocare posse: neque enim quicumque ante ipsum diœcesim administrarunt, eum ligandi auctoritatem habent.

D XXIV. Quæritur, an aliis modis dimissoriæ literæ extinguantur, an scilicet per reuocationem Vicarij generalis, an per mortem concedentis, siue Episcopi, siue eius Vicarij. Ratio dubitandi est, quia mandatum [e] extinguitur morte mandantis. Itemque [f] reuocato procuratore, quæcumque posteà in vim eius procurationis aguntur nulla sunt: eaque est reuocationis vis, vt quæ [g] saltem imperfecta sunt, reuocatione impediantur, quominus perfici possint: quinimò reuocato aliquo quæcumque [h] inde sequuntur reuocata videantur. Contrarium tamen iuxta hodiernam praxim tenendum est: tum quod gratia [i] perpetua sit, nec cesset obitu concedentis: tum quod licet mandatum de conferendâ gratiâ morte concedentis cessare [k] forte debeat; at non eam gratiam [l] cessare conuenit, cui iam concessæ nihil præter vsum vel executionem deest: decet [m] enim concessum beneficium esse mansurũ. Licet [n] pariter reuocatio operetur, vt Vicarij, vel procuratoris reuocati acta omnia post reuocationem nulla sint: non tamen operatur, vt ante reuocationem concessa, etiam re integrâ

b Cap. si postquam, cap. dudum, cap. si beneficia, cap. quidam, de præbendis in 6.

c Nauarrus Consilio 34. de tẽporibus ordinationũ.

d Vide Rebuffũ in praxi, rubr. de form. liter. dimissor. num. 44. Campanil. rub. 9. diuersorij inus canonici cap. 8. & alios.

e l. Mandatũ C. mandati, cap. gratiosa de rescriptis in 6.

f Cap. audi-tis, de procuratoribus &, alibi.

g Cap. is cui, de præbendis in 6.

h Clementi 1. de immunitate Ecclesiarũ, i L. falsò. C. de diuersis rescript.

k Forte dixi, ob cõtr. cap. si super gratia, de officio deleg. in 6. & cap. si cui, de prębẽdis eod. lib. 6.

l De præbẽdis eod. lib. cap. si cui & cap. si super gratia, cit.

m Cap. decet de regulis iuris in 6. & cap. is cui de præb eod.

n Vide plura cap. tit. de procuratoribus.

a Quaranta in summâ Bull. v. capitul. versia. dubitatur. Petrus de Ledesm. in sum. p. 1. de sacram. Ord. ca. 8. cõcl 4 Molin. de iustit. tract. 5. disp. 11. num. 4. & alij.

b Gutieres canon. lib. 2. cap. 17. num. 22.

stante, nulla sint, neque id tantum locum habere auctores [a] passim docent, in Vicariis generalibus Episcoporum, verùm etiam Capituli, à quibus impetratas literas dimissorias valere putant, re etiam integrâ, etiam post cõfirmatũ, consecratum, & receptum Episcopum: consulit tamen Gutieres [b] ordinatoribus, ne postquam inaudierint nouum Prælatum, possessionem sui Episcopatus adeptum esse, eas libenter acceptent. Vetitum autem est earum vllam habere rationem, si reuocatæ à nouo Episcopo fuerint: possunt verò, vt diximus, reuocari, quod cum non infrequens sit, iure à quouis Antistite timeri potest. Cæterùm dictum nostrum etiam ampliamus ad dimissorias, quæ nondũ auditâ morte Antistitis in remotis agentis, à Vicario generali conferuntur, nam quandiu de eius morte nihil auditum est, Vicarius eius generalis auctoritate legitimâ fruitur; sæpe enim accidit, vt potestas in moralibus legitima sit, eo quod pro legitimâ habeatur: ideoque dimissoriæ ab iis concessæ, ab auctoritate legitimâ promanantes, eandem vim habent cum cæteris, quæ morte concedentis, vel eius cuius nomine conceduntur, minimè expirant. A B

§. IX.

Formulas continens literarum pro informationibus committendis, ac dimissoriarum.

XXV. His omnibus consentaneum est, vt formulas aliquas adiungamus, tam literarum dimissoriarum, quàm earum quibus delegatio committitur pro informationibus de moribus, & examine, circà scientiã promouendorũ ad ordines extra diœcesim. A posterioribus istis ordimur, quæ minus vsitatæ sunt, talesque eas exhibemus, quales in actibus [c] Mediolanensibus habentur. *Carolus, &c. Dilecto nobis in Christo salutem in Domino. Cum pro parte Reuerendi N. Clerici istic in Romana curia* (vel alibi) *degentis expositum fuerit, se in ista ciuitate ad ordines promoueri cupere, velleque super hoc à nobis ex sacri Concilij Tridentini decreto dimissoriales literas: Nos illius honesto ac pio desiderio annuere volentes, de tua singulari prudentia, doctrina, ac integritate plurimum confisi, te his nostris literis deputamus, & nostras tibi vices in hac parte committimus, quatenus tu adhibito tecum vno ex Reuerendis in vrbe ista Illustrissimi, & Reuerendissimi D. Vicarij sanctissimi Domini nostri Examinatoribus, ipsum N. super scientiâ, vitæ, ac morum probitate, iuxta sacri Concilij Tridentini præscriptum, ad sacros ordines diligenter examines: tuasque ad nos quamprimum de eius idoneitate, peritia, ac integritate literas transmitti curabis. In quorum fidem, &c.*

c Actorum Mediolan. parte 2.

C

XXVI. Sapit profecto antiquam pietatem, ac zelum ista epistola. Simplicior verò est hæc, quæ ex iisdem actibus Mediolanensibus colligitur dimissoriæ formula, sed non minus accurata. *Carolus, &c. dilecto nobis in Christo N.* (*addatur ordo quo initiatus est*) *Mediolanensi salutem in Domino: tibi de legitimo matrimonio, vt nobis constat procreato, cuius vita, & morum probitas per testificationes nobis factas comprobantur: quique etiam per examen ab Illust. & multum Reuerendo D. N. adhibito solum vno ex Reuerendiss. Dominis Examinatoribus iussu nostro specialiter factum, idoneus nobis renuntiatus fuisti: vt à quocumque Catholico Antistite gratiam & communionem sanctæ Sedis Apostolicæ obtinente, in vrbe ista, de Illustrissimi Vicarij consensu ad ordinem* (*si promouendus sit ad maiores ordines addantur, quæ sequuntur, secus omittantur*) *ad titulum patrimonij tui, vel beneficij Ecclesiastici, de quibus nobis legitimè constat: liberè ac licitè seruata forma sacri Concilij Tridentini promoueri possis, & valeas facultatem concedimus, ac impartimur. In quorum, &c.*

D

d Rebuffus in praxi benefic. tit formulæ dimissoriæ.

XXVII. Aliam profert Rebuffus [d] generalem ad omnes ordines dimissoriarum quæ ad stilum Galliæ magis accedit, imò eadem ferè est, cum eâ quâ vti solemus, quæ tamen prædictis non bene quadrat, tum quod Clerici, quem ad ordinem dimittit, mores ac probitatem non commendet, nec de eius doctrinâ, ac sufficientiâ testimonium ferat, tum quod ad omnes ordines contrà prædicta licentiam indulgeat, nec de interstitiis, aut functionibus in singulis ordinibus exhibitis Antistitis sollicitudinem ostendat: eam tamen qualiscumq;

est

A est, legendam hîc proponimus. *Ioannes, &c. Petro, &c. vt à quocunque D. Antistite ritè, & canonicè promoto, gratiam & communionem sanctæ Sedis Apostolicæ obtinente, quem propter hoc adire malueris, primam Tonsuram accipere, & ad Acolytatus, cæterosque minores, etiam Subdiaconatus, Diaconatus, & Presbyteratus sacros Ordines, statutis à iure temporibus, valeas promoueri, eidem Domino Antistiti conferendi, tibique ab eodem recipiendi, extrà tamen ciuitatem, & Diœcesim nostram tenore præsentium concedimus, & impertimur facultatem. Datum, &c.*

CAPVT IV.

Quis consecrationis Episcoporum, Archiepiscoporum, Primatum, Patriarcharum, Summi Pontificis proprius & ordinarius sit minister.

B

ARTICVLVS I.

Ad quos in aliqua Prouincia ius ordinandorum Episcoporum antiquitus pertineret.

§. I.

Episcopos olim à Metropolitano, vel de eius licentia consueuisse consecrari.

I. VETVS hæc ferè in omnibus Christiani orbis Prouinciis fuit regula, vt Episcopi à Metropolitano, tanquam à præcipuo consecratore, & à reliquis Prouinciæ Episcopis tanquam adiutoribus, & adsistentibus, in vnum omnibus collectis, ordinaretur. De Metropolitani auctoritate primùm hîc agimus: tum de cæteris dicemus. Innumeræ ferè Ecclesiasticæ leges sine Metropolitani
C consensu, & auctoritate ordinationes Episcoporum fieri vetant, & ab ineunte ferè Ecclesia ad vicina nostro tempori sęcula obseruatio ista deducta est. Priori-
bus quidem tribus sæculis Metropolitanos in qualibet Prouinciâ, qui singulari præ cæteris prærogatiuâ præditi essent, iam tùm institutos legimus in Canonibus [a] Apostolorum, Epistolis [b] Clementis, [c] Anacleti, [d] Aniceti, [e] Stephani Summorum Pontificum, & aliorum, (de quorum sincerâ fide hic non disputo) voluitque [f] Anacletus ab omnibus Prouinciæ Episcopis congregatis, non alienâ certè quam Metropolitani auctoritate, qui ab ipso totius Prouinciæ tanquam caput, & iudex, princepsque statuitur, singulorum Episcoporum ordinationes celebrari. Anicetus [g] verò præsertim, si fieri possit, Metropolitani præsentiam, sin minus, saltem auctoritatem in Episcoporum consecrationibus haberi voluit: *reliqui verò*, inquit, *comprouinciales Episcopi, si necesse fuerit, cæteris consentientibus, à tribus, iussu Archiepiscopi, consecrari possunt Episcopis; sed melius est, si ipse cum omnibus, eum qui dignus est elegerit, & cuncti pariter sacrauerint Pontificem.* Nec dubium,
D quin Metropolitanorũ iura si quæ his sæculis fuerint, ad Episcoporum sibi subditorum consecrationes sese extenderint. Quippe cùm ex prædictis viderimus eorum sæculorum hanc fuisse legem posteà in Ecclesiâ confirmatam, vt cui potestas esset iudicandi, eidem quoque potestas ordinandi conueniret. Possumus quoque idipsum ex Apostolicis Constitutionibus colligere, in quibus Episcopus à Clero & populo electus dicitur, coram toto populo proponi debere ab Episcopo, qui [h] πρόκειτος τῶν λοιπῶν, *reliquorum princeps*, id est Archiepiscopus & Metropolitanus ibidem nominatur; vt nempe respondeat populus, an is sit quem elegerint, & vt signo quodam, & acclamatione iterum consentiat, eumque dignum prædicet: tum verò eidem, qui πρῶτος Ἐπισκόπων dicitur, *princeps Episcoporum*, quo nomine haud dubiè idem Metropolitanus significatur, vnà cum duobus aliis, reliquis Episcopis, & Presbyteris tacitè precationem facientibus, munus ordinandi iniungitur, eiusque [i] solius partes describuntur, diuini numinis in ordinatione munus implorare, aliaque id genus exequi.

[a] Canon Apost. 36. al. 35. vel alio num.
[b] Clemens 1. epist. 1. post medium.
[c] Anacletus epist. 3. post princip.
[d] Anicet. ep. 1. post princip.
[e] Stephanus epist. 1. ante medium.
[f] Anacletus epist 2. non longè ab initio.
[g] Anicetus epist cit. non longè à princip.
[h] Constit. Apost. lib. 8. cap. 4.
[i] Vide in seq. capu.

Digitized by Google

II. Quod si præcedentia testimonia dubia fortè alicui videantur: neque ego contentiosum funem ducam, aut in iis acrius insistam, hoc solùm monebo, apud Cyprianum[a] Primatum, seu Metropolitarum iura clara esse: nec dubium in pluribus quoque aliis Ecclesiis prærogatiuas istas iam ab initio nascentis Ecclesiæ fuisse perspectas: hæ verò Ecclesiæ, quæ iam à nobis Μητρόπολεις dicuntur, *matrices ac originales fidei*, vocantur à Tertulliano,[b] *à quibus*, inquit, *traducem fidei, & semina doctrinæ, cæteræ exinde Ecclesiæ mutuatæ sunt, & quotidie mutuantur, vt Ecclesiæ fiant*: quibus verbis satis apertè ostendit cùm adunatione ac collectione populi sub vno pastore Ecclesiæ præsertim constituantur, ab iis principalibus Ecclesiis cæteras habere vt Ecclesiæ fiant, non solùm quod ab iis Euangelij disseminatio orta esset (quod iam tum eius tempore vbiq; ferè terrarũ dissem inatum erat) verùm etiã, quod ab iis Episcoporũ confirmatio ac creatio peteretur. Vnde pariter elici potest, eas[c] Ecclesias, in quibus vel Apostoli, vel Apostolici viri præsedissent, Episcoporum aliarum ciuitatum ordinatores, eas, inquam, Metropoles fuisse habitas: quod cùm Tertullianus satis apertè ibidem insinuet, non obscurè quoque significat Innocentius, dum Ecclesiæ Romanæ traditiones seruandas docet, & Patriarchatus Romani iura per Italiam, Gallias, Hispanias, Africam, Siciliam, Insulasque adiacentes confirmat, quod à Diuo Petro eiusque successoribus, ex Prouinciæ Sacerdotes accepissent: sed clariùs Zozimus Papa Primatum Ecclesiæ Arelatensi adiudicans, [d] *nam*, inquit, *sanctæ memoriæ Trophimus Sacerdos quondam Arelatensi vrbi, ab Apostolicâ sede transmissus, ad illas regiones tanti nominis reuerentiam primus exhibuit, & in alios non immeritò ea quam acceperat auctoritate transfudit: atque hanc ordinandi consuetudinem, & Pontificum loci illius quem obtinuerat primus & iustus custoditum vsque in proximum tempus, gestu apud nos habitis, multorum consacerdotum testimoniis approbatur.* Sed hac de re alibi fusiùs.

III. Quamuis autem in obscuris istis sæculis, omni testimoniorum genere destitueremur, non dubium, quin ex antiquâ consuetudine, vt fatetur Concilium[e] Nicenum primum, ineunte quarto sæculo habitum, Metropolitanorum iura fuerint deriuata, cuius antiquæ consuetudinis cum nullam aliam habeamus originem, ad Apostolos, ex regulâ Augustini, referri debet: [f] *quod enim*, inquit ille, *vniuersa tenet Ecclesia, nec Conciliis institutum, sed semper retentum est, nonnisi auctoritate Apostolica traditum rectissimè creditur.* Atque inde est, quod Gregorius[g] septimus Prouinciarum Ecclesiasticarum diuisionem, atque Metropolitanorum institutionem, ab Apostolis & beato Clemente repetat.

IV. Quarto sæculo luculenta habemus pro iure Metropolitanorum circà Episcoporum, sibi subditorum ordinationes testimonia. Concilium Nicenum primum, vbi Episcopos comprouinciales ad Episcopi creationem conuenire debere dixit, subdit,[h] τὸ δὲ κῦρος τῶν γινομένων δίδοσθαι καθ' ἑκάστην ἐπαρχίαν τῷ Μητροπολίτῃ: id est, *eorum autem quæ fiunt confirmationem in vna quoque Prouincia à Metropolitano fieri.* Sed & aliam clariorem ea de re tenemus eiusdem Synodi sententiam,[i] ὅτι εἴ τις χωρὶς γνώμης Μητροπολίτου γένοιτο Ἐπίσκοπος, ἡ τοιοῦτον ἡ μεγάλη συνόδος ὥρισε μὴ δεῖν εἶναι Ἐπίσκοπον, *quod si quis absque Metropolitani sententia factus sit Episcopus, eum magna Synodus definit non esse Episcopum.* Laodicenum Prouinciale statuit,[k] τοὺς Ἐπισκόπους κρίνειν τῷ Μητροπολίτῃ, καὶ τῶν περιοίκων Ἐπισκόπων καθίστασθαι. *Episcopos iudicio Metropolitani, & eorum qui sunt circum circà Episcoporum constitui oportere.* Antiochenũ sub Iulio primo fusiùs rem totam explicat hoc Canone,[l] Ἐπίσκοπον μὴ χειροτονεῖσθαι δίχα συνόδου καὶ παρουσίας, τῶν ἐν τῇ Μητροπόλει δὲ ἐπαρχίας. τούτου δὲ παρόντος, ἐξ ἁπάντος βέλτιον μὲν συνεῖναι αὐτοῦ πάντας τοὺς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ συλλειτουργοὺς, καὶ φροντίσαι δι' ὑπηρεσίας τὸν ἐν τῇ Μητροπόλει συγκαλεῖν, καὶ εἰ μὲν ἀπαντῶσιν οἱ πάντες, βέλτιον. εἰδὲ δυσχερὲς εἴη τοῦτο, τοὺς γε πλείους ἐξ ἁπάντων παρεῖναι δεῖ, ἢ δι' ἐπιστολῶν ὁμοψήφους γενέσθαι, καὶ οὕτως μετὰ τῶν πλειόνων εἶναι παρουσίαν ἢ ψῆφον γενέσθαι τὸν κανόνισον. εἰ δὲ ἄλλως ἄνευ τοῦ ἀναγκαίου γίνοιτο, κωλύειν ἰσχύειν τὸν χειροτονίαν. *Episcopus ne ordinetur absque Synodo, & præsentia Metropolitani Prouinciæ: eo autem præsente, omninò melius est omnes vnà cum eo adesse, qui sunt in Prouincia eiusdem muneris, officiique collegæ, & oportet per epistolam Metropolitanum eos conuocare, & si omnes quidem accesserint, bene est: sin autem hoc fuerit difficile, plures omnino adesse*

a Legantur Cyprian. epist. 40. 42. 45. & alij passim.
b Tertull. de præscript. cap. 20.
c Tertul. cap. 20. & 21 qui Smirnã Metropolibus adcenset, cap. 30. Corinthũ, Philippos, Ephesũ, Thessalonicam cap. 36. Romãvtroq;.
d Innocent. 1. epist. 1. ad Decentium, Eugubinum in præfatione.
e Zosimus epist. 8. ad Hilarium Narbonensem.
f Concil. Nicen. 1. c. 7.
g Aug. lib. 5. de Baptismo contra Donatist. cap. 24.
h Greg. 7 lib. 6. epist. 14. Gebuino Lugdunensi Archiepiscopo.
i Concil. Nicen. c. 4.
k Idem c. 6.
l Laodicenũ c. 12.
m Antioch. c. 19.

A *adeſſe oportet, vel per literas vnà cum illis ſuffragium ferre, & ſic complurium præſentia vel electione fieri creationem. Sin autem aliter, præter hæc quæ decreta ſunt, fiat, non valeat ordinatio.* Sardicenſe [a] quoque Concilium Metropolitani non ſolum auctoritatem, verùm etiam prouidentiam in conuocandis comprouincialibus, vt Epiſcopi creationi interſint, neceſſariam fuiſſe oſtendit, vt inferiùs magis patebit. Circà cuius Concilij Canonem obſeruabis, τὸν ἐξάρχον τῆς ἐπαρχίας, ſeu *Primatem Prouinciæ*, Concilium interpretatum fuiſſe eundem eſſe, τὸν Ἐπίσκοπον τῆς Μητροπόλεως, quem Metropolitanum vno verbo dicimus: quod ad ſequentium Canonum intelligentiam neceſſum eſt. Nam Concilium Carthaginenſe [b] ſecundum ſimilem loquendi phraſim vſurpans, hæc in eandem ſententiam habet, *Placet omnibus, vt inconſulto Primate cuiuſlibet Prouinciæ, tam facilè nemo præſumat, licet cum multis Epiſcopis in quocumque loco, ſine eius, vt dictum eſt, præcepto Epiſcopum ordinare: ſi autem neceſſitas fuerit, tres Epiſcopi in quocumque loco ſint, cum Primatis præcepto, ordinare debeant Epiſcopum.* Quem Canonem ſi quis de Primate Carthaginenſi intelligat,

B non multum refragabor, cùm ex dicendis certum ſit, ei ex priuilegio conceſſum, vt ex omnibus Prouinciis Africæ Occidentalis Epiſcopos ordinare poſſet, ſicut & ex quauis Diœceſi Clericos ordinare ei ſuperiùs indultum fuiſſe vidimus. At poſſunt etiam de Metropolitano intelligi, qui etiam nomine Primatis Prouinciæ ſignificari poteſt ex prædictis, præſertim cùm Concilium Carthaginenſe [c] quartum ius illud Metropolitanorum clariùs oſtendat; dum expoſito examine conſecrandi in Epiſcopũ, hæc ſubdit, *cùm in his omnibus examinatus, fuerit inuentus plenè inſtructus, tunc cum conſenſu Clericorum, & Laicorum, & conuentu totius Prouinciæ Epiſcoporum, maximèque Metropolitani, vel auctoritate, vel præſentiâ ordinetur Epiſcopus.* Eodem ſenſu intelligi debet quod ante vtrumque iſtud Concilium habet Syricius Papa in Epiſtola ad Epiſcopos [d] Africæ, cuius Canones Concilium Teleptenſe, quod vulgò, ſed corruptè, Telenſe dicitur, exſcripſit, & obſeruandos curauit. Statuit ergo Syricius, *primum vt extrà conſcientiam ſedis Apoſto-*

C *licæ, hoc eſt Primatis, nemo audeat ordinare: integrum enim iudicium eſt quod plurimorum ſententia conſequatur.* Per ſedem autem Apoſtolicam Metropolitanam hîc intelligit, vſitato Afris nomine, vt colligere eſt ex [e] Tertulliano, qui eaſdem Eccleſias, quas Matrices & originales fidei dixit, & Metropoles interpretati ſumus, Apoſtolicas quoque vocitauit. Sine ſedis ergo Metropoliticæ, id eſt Primatis Prouinciæ, ſeu etiam Metropolitani ſententia, atque iudicio neminem ordinandum decernit Syricius, quod plurimorum comprouincialium ſcilicet aſſenſu ſequente comprobari voluit, vt integrum perfectumque iudicium cenſeretur. Scio aliam eſſe Syricij interpretationem, nec eam improbabilem, quam alio fortè loco proferam, ſed quidni eiuſdem textus diuerſæ interpretationes eſſe poſſint?

V. Quinto ſæculo non minus clara pro Metropolitanorum in ordinationibus Epiſcoporum auctoritate teſtimonia proferuntur: nam in Concilio [f] Tauri-

D nenſi Proculus Maſſilienſis Epiſcopus ſe Metropolitanum ciuitatum, quæ in ſecunda Narbonenſi poſitæ erant, aſſerere, iuſque ordinationis ſibi confirmare volens, proponebat, eas Eccleſias olim ſuas parochias fuiſſe, & Epiſcopos à ſe in eiſdem Eccleſiis ordinatos, cùm è contrà Narbonenſis ſecundæ Prouinciæ Epiſcopi contenderent ſibi alienæ Prouinciæ Sacerdotem præeſſe non debere: conuentum fuit pacis causâ, vt viuente Proculo Eccleſiæ iſtæ ab ipſo regerentur, quas vel ipſius parochias eſſe, vel in quibus Epiſcopos ab ipſo ordinatos conſtaret: quo Canone videas Primatus dignitatem, quæ fortè eadem tunc cum Metropolitanâ, ordinandi iure præſertim definitam, eamque etiam ordinatione acquiſitam. In eodem [g] ſimiliter Concilio de Primatu Eccleſiæ Arelatenſis, & Viennenſis controuerſia ita deciſa eſt, *vt qui ex eis adprobauerit ſuam ciuitatem eſſe Metropolim, ſic totius Prouinciæ honorem Primatus obtineat: & ipſe, iuxta Canonum præceptum, ordinationum habeat poteſtatem*: verùm hæc omitto quæ fortè ad Primatis potius dignitatem, & auctoritatem, quam Metropolitani faciunt: ob idque etiam cætera id genus, quæ [h] Zozimus de priuilegiis Eccleſiæ Arelatenſis, & ordinationibus illicitis in eius præiudicium à Proculo tentatis, & ad firmandam

[a] Sardic. c. 8.

[b] Carth. 2. c. 12. refertur diſt. 31. c. placet omnibus.

[c] Carthag 4. c. 1. refertur diſt. 25 a. qui Epiſcopus.

[d] Syricius epiſt. ad Epiſcopos Africanos.

[e] Tertul. lib. de præſcript. c. 21.

[f] Taurinenſe c. 1.

[g] Idem c. 2.

[h] Zoſimi ep. 1. 6. 7. 8. 9. 11. & 12.

Arelatensis Ecclesiæ prærogatiuam rescripsit, omittimus, fusiùs fortè ea inferiusexplicaturi: reliqua huiusſæculi subiungimus. A

a Innocent. epist. 2. c. 2.

VI. Innocentius[a] primus epistola ad Victricium Rothomagensem Canonem Syricij explicat iis verbis, *primum, vt extra conscientiam Metropolitani Episcopum nullus audeat ordinare. Integrum enim est iudicium quod plurimorum sententiâ confirmatur.*

b Idem epist. ad Episcopos Synodi Tholosanæ.

Quod etiam confirmat epistola[b] ad Episcopos Synodi Tholosanæ, vbi, *Metropolitano Episcopo ordinandi Sacerdotis Pontificium deberi* affirmat. Bonifacius idem ius Metropolitanorũ quamplurimum commendauit, & contrà Primatum vsurpationes firmauit iis verbis, c *ecce enim vt charitas tua recognoscit ex subditis Lutuben-*

c Bonifacius epist. 3. ad Hilarium.

*sis * Ecclesiæ Cleri ordo, vel plebis preces suas & lachrymas ad nos, quantum datur intelligi, magno cum dolore miserunt, dicentes, Coëpiscopum nostrum Patroclum, sua petitione cessante, in locum decedentis Episcopi, nescio quem in aliâ Prouinciâ, prætermisso Metropolitano, contra Patrum regulas ordinasse. Quod nequaquam possumus ferre patienter, quia conuenit nos paternarum sanctionum diligentes esse custodes: nulli etenim videtur incognita Synodi constitutio Nicenæ, quæ ità præcipit, vt eadem propriè verba ponamus, per vnamquamque Prouinciam ius Metropolitanos singulos habere debere, nec cuiquam duas esse subiectas.* B

* alias *Lucitanensis, Lodanæ*, Gall. vel *Lodouæ*.

Concilium quoque Regiense d Armentarij in Ebredunensem Episcopum ordinationem irritam declarauit, quod *absque trium Episcoporum præsentia, absque comprouincialium literis, sine Metropolitani auctoritate* celebrata esset; de eaque sententiam iis verbis postulit: e *itaque ordinationem quam Canones irritam definiunt, nos quoque vacuandam esse censuimus, in qua prætermissa trium Episcoporum præsentia, nec expetitis comprouincialium literis, Metropolitani quoque voluntate neglecta, prorsus nihil, quod Episcopum faceret, ostensum est.* Chalcedonense f vniuersam ordinationis Episcoporum curam penes Metropolitanos esse supponit, dum eos redarguit Metropolitanos, qui ordinationes Episcoporum facere negligerent, eorumque negligentiæ occurrens, nisi ob necessitatem inuitabilem, vltra tres menses Episcoporum ordinationes ab iis differri vetat, qui si secus fecerint correptioni Ecclesiæ subiaceant. Idem Chalcedonense g Patriarchæ Constantinopolitano ius ordinandi Metropolitanos concedens, & Episcopos qui sunt inter barbaros, Alanos scilicet Ponticæ Diœcesis, & Russos Thraciæ, siue fortè, quod in iis h regionibus non tot Episcopi forent, quot ad Episcopi creationem requiruntur, siue quod non facilè conuenirent, siue tandem quod nullum alium Metropolitanum præter Constãtinopolitanum agnoscerent, in reliquis Diœcesibus vnumquemq; Episcopũ à suo Metropolitano constitui voluit, i *δηλαδὴ ἑκάστης Μητροπολίτου, τῶν θεσφιλεστάτων διοικήσεων μὲν τῶν ἐν ἑπαρχίαις Ἐπισκόπων χειροτονοῦντος τοὺς ἐν ἑπαρχίαις Ἐπισκόπους, καθὼς τοῖς θείοις κανόσι διατέτακται*, vnoquoque scilicet prædictarum Diœcesεon Metropolitano cum Episcopis Prouinciæ Episcopos ordinante, quemadmodum diuinis Canonibus est traditum. Arelatensis secunda Synodus, quæ circa hæc tempora incidit, Nicenum Canonem repetit, *eum, qui sine conscientia Metropolitani constitutus fuerit Episcopus, esse Episcopum non debere.*

d Concil. Regiense in præfat.

e Idem c. 2.

f Chalcedon. c. 25. refertur dist. 75. can. quoniã quidam.

g Idem can. 28.

h De iis vide Balsamon. in tit. 2. Concil. Constantinop. 1.

i Chalcedon. c. 28. cit. quibus similia habet a c. 16. ante suscriptiones.

VII. Eadem verò in ordinationibus priuilegia Metropolitanorum sollicitè Leo[k] primus seruanda putauit: ideoque epistola ad Anastasium Thessalonicensem, *igitur*, inquit, *secundùm sanctorum Patrum Canones spiritu Dei conditos, & totius mundi reuerentia consecratos, Metropolitanos singularum Prouinciarum Episcopos, quibus ex delegatione nostræ fraternitatis tuæ cura prætenditur, ius traditæ sibi antiquitus dignitatis intemeratum habere decernimus: ità vt à regulis præstitutis nulla aut negligentia, aut præsumptione discedant.* Epistola ad Episcopos Viennensis Prouinciæ, l Hilarium Arelatensem reprehendit, prætenso iure Primatus, *ordinationes sibi omnium per Gallias Ecclesiarum vindicantem, & debitam Metropolitanis Sacerdotibus in suum ius transferentem dignitatem.* Legem quoque generalem ea occasione confirmat iisdem verbis, m *ordinationem sibi, (vt ante iam diximus) singuli Metropolitani suarum Prouinciarum cum his, qui cæteros antiquitate Sacerdotij præueniunt, restituto per nos sibi iure, defendant: alienum ius alter sibi non audeat vindicare: suis limitibus, suis terminis sit vnusquisque contentus & priuilegium sibi debitum in alium se transferre se posse nouerit non licere.* Quibus verbis & sequentibus Metropolitanos non debere sibi debitum ius ordinationis cuiuis ob gratiam cuiuscumque personæ cedere contestatur, & si cesserint

k Leo epist. 84 al. 82. ad Anastas. Thessalon.

l Leo epist. 89. ad Episcopos Viennensis Prouinciæ cap. 1.

m Ibid. cap 4. al 3.

Google

A cesserint, ad antiquiorem Episcopum deuolui iubet. Denique ad Rusticum Narbonensem scribens, [a] *nulla*, inquit, *ratio sinit, vt inter Episcopos habeantur, qui nec à Clericis sunt electi, nec à plebibus experiti, nec à Prouincialibus Episcopis cum Metropolitani iudicio consecrati.* Qui Leoni in Pontificatu successit [b] Hilarius, ipsius vestigiis insistens, Mamertum sanctissimum virum Viennensem Episcopum moneri curauit, quod Diensem Episcopum extrà Prouinciam creasset, eumque à Leontio Arelatensi Episcopo, ad quem eius ordinatio spectabat, confirmari voluit, de cætero suos vnicuique terminos seruandos edicens. Sed clariùs & expressiùs id confirmat epistola ad Ascanium Tarraconensis Prouinciæ Episcopum, [c] *hoc autem*, inquit, *primùm iuxta eorundem Patrum regulas volumus custodiri, vt nullus præter notitiam, atque consensum fratris Ascanij Metropolitani, aliquatenus consecretur Antistes: quia hoc & vetus ordo tenuit, & trecentorum decem & octo Patrum definiuit auctoritas, cui quisquis obuias tetenderit manus, eorum se consortio fatetur indignum, quorum præceptionibus resultant.* Denique eodem sæculo Gelasius [d] apud Gratianum in eos inue-

B hitur, qui Metropolitanorum vel Prouincialium iura in ordinationibus turbarent, Ecclesiarumque priuilegia violarent.

[a] Idem epist. 92. ad Rust.
[b] Hilar. epist. 9. ad Leontiũ, & 11. ad Episcop. qui in causa Ecclesiæ Diensis conuenerant.
[c] Idem epist. 2. ad Ascaniũ cap. 2.
[d] Gelas. apud Grat. dist. 64. c. quia.

VIII. Sexto sæculo eandem regulam pluribus Summorum Pontificum & Conciliorum decretis stabilitam legimus. Concilium Arelatense secundum, [e] *Episcopum*, inquit, *sine Metropolitano, vel epistola Metropolitani, vel tribus comprouincialibus non liceat ordinare; ità vt alij comprouinciales epistolis admoneantur, vt se suo responso consensisse significent.* [f] Concilium Aurelianense secundum meminit curæ Metropolitani in conuocandis ad ordinationem Episcopi Suffraganeis. Aurelianense [g] quartum, *Episcopos aut sub præsentia Metropolitani, aut certè cum eius auctoritate à comprouincialibus ordinari præcipit.* Quintum [h] similiter iubet, *vt à Metropolitano, vel quem in vice suâ præmiserit, cum comprouincialibus Pontifex consecretur.* Tarraconense idipsum confirmat, [i] dum, *si quis in Metropolitana ciuitate non fuerit Episcopus ordinatus, postquam susceptâ benedictione, per Metropolitani literas, honorem fuerit*

C *Episcopi adeptus, id optimum esse decreuit, vt postmodum statuto tempore, id est impletis duobus mensibus se Metropolitani sui repræsentet aspectibus, vt ab illo monitis Ecclesiasticis instructus, plenius quod obseruare debeat, recognoscat. Quod si forte hoc implere neglexerit, in Synodo increpatus à fratribus corrigatur. Et si forte infirmitate aliqua, ne hoc impleat, fuerit præpeditus, hoc suis literis Metropolitano indicare procuret.* Epaunense [k] vocanti Metropolitano ad ordinationem comprouinciales omnes parere præcipit. Aruernense 1. [l] iubet, *vt Episcopatum desiderans, electione Clericorum, vel ciuium, consensu etiam Metropolitani eiusdem Prouinciæ Pontifex ordinetur.* Aruernense [m] secundum Aure-

[e] Arelat. 3. c. 5.
[f] Aurelia. 2. can. 1.
[g] Aurel. 4. c. 5.
[h] Aurel. 5. c. 10.
[i] Tarrac. c. 5. referunt dist. 65. can. 8.
[k] Epaon. c. 1.
[l] Aruernense 1. c. 2.
[m] Aruernense 2. c. 10.

lianensis quinti Canonem superius citatum, sicut & reliquos Aurelianensis 5. Canones pro suis repetit. Martinus Bracharensis in suâ Canonum collectione, quæ in Concilio Lucensi probata est, duplici Canone morem istum confirmat: primus, quem è Concilio Niceno repetit, licet à Niceno Canone aliquantulum diuersus sit, talis est, [n] *Episcopum oportet maximè quidem ab omni Concilio constitui, sed si hoc pro necessitate difficile fuerit, ex omnibus tres eligantur, & omnium præsentium, vel*

D *absentium suscriptiones teneantur; & sic postea ordinatio fiat. Huius autem rei potestas in omni Prouincia ad Metropolitanum pertineat Episcopum:* Alter, quem ex [o] Antiocheno desumit, ideóque non repetendus, legi potest apud Gratianum, qui eum ex Concilio Martini Papæ, sicut & cæteros Martini Bracharensis Canones citat. Turonense secundum contradicentes quosdam huic consuetudini in Aremoricâ Prouinciâ hoc Canone percellit, [p] *adiicimus etiam ne quis Britannum, aut Romanum in Armorico, sine Metropolitani, aut comprouincialium voluntate, vel literis, Episcopum ordinare præsumat. Quod si quis contraire tentauerit, sententiam in anterioribus Canonibus prolatam obseruet, & à nostrâ charitate, vsque ad maiorem Synodum se cognoscat remotum, & excommunicatum: quia merito à charitate nostrâ, vel nostris Ecclesiis segregantur, qui Patrum statuta contemnunt.* Parisiense [q] secundum in causa Saphoraci, seu Saffaraci Parisiensis Episcopi celebratum, eundem morem confirmat, dum decreta contra prædictum seruari mandat à Metropolitano, *cui redigendi actio, vel ordinatio de comprouincialibus eius manet*, id est apud quem potestas residet comprouinciales, tum in ordinem redigendi, de gradu eos, & apice Sacerdotij remouendo, tum

[n] Martinus Brach in can. collect. can. 4. ex Conc. Nicen c. 4. refertur dist. 64. c. Episcopum.
[o] Idem c. 5. ex Concil. Antioch. c. 19. apud Grat. dist. 65. c. non debet.
[p] Turonicum 2. c. 5.
[q] Parisiense 2 in decreto.

etiam ordinandi. Tertiũ verò in eadem vrbe sub Pelagio habitũ violari hãc consuetudinẽ queritur, quam hoc edito Canone lucùlenter confirmat, [a] *Et quia in aliquibus rebus consuetudo prisca negligitur, ac decreta Canonum violantur, placuit vt iuxta antiquam consuetudinem Canonum decreta seruentur. Nullus ciuibus inuitis ordinetur Episcopus, &c. non principis imperio per quamlibet conditionem contrà Metropolis voluntatem, vel Episcoporum comprouincialium ingeratur, &c. Nam de anteactis ordinationibus Pontificum ità conuenit, vt coniuncti Metropolitanus cum suis comprouincialibus Episcopis, vel quos vicinos Episcopos eligere voluerit, in loco vbi conuenerint, iuxta antiqua statuta Canonum omnia communi consilio, & sententiâ decernantur.* Ex quo Canone colligitur à Regibus non solum electionum iura, sed & ordinationum turbata hoc sæculo fuisse, vt non solùm quos vellent Episcopos, inconsultis Metropolitano, & Prouinciæ Episcopis creari iuberent, verùm etiam à quibus vellent. Cuius rei exemplum ex Gregorio [b] Turonensi colligere possumus in Cautini Archidiaconi vrbis Aruernæ ordinatione, qui electus eiusdem vrbis Episcopus à Chlotario Rege, ab Episcopis ad vrbem Metensem eius iussu conuocatis ordinatus est.

[a] Parisiense 5. c. 3.

[b] Greg. Turon. lib. 4. hist Franc. cap. 7.

IX. Neque tamen huic malo grassanti Parisiensis Concilij auctoritas mederi potuit, quippe cùm non multo post ipsum tempore [c] Emerius Santonicæ vrbis Episcopus decreto Regis Chlotarij subnixus, quo nempe concessum ei erat, *vt absque Metropolitani consilio benediceretur, qui non erat præsens*, ab alio ordinatus est: quem frustrà propterea Leontius in Concilio Santonensi comprouincialibus suis congregatis deponere tentauit, creato in eius locum Heraclio, quippe cùm Chariberti Regis Chlotarij filij voluntas Synodali Prouinciæ decreto præualuerit, nam & ille Patris decretum rerineri voluit, & Heraclium Synodalis sententiæ delatorem ignominiosè excepit, atque in exiliũ detrusit, Emerium item Episcopatui, missis, vt ait [d] Gregorius Turonensis, viris religiosis restituit, Leontium & comprouinciales, qui ipsum deposuerant, mulctauit. Quodque magis mirere, Euphronius Turonensis Archiepiscopus, vir sanctus, qui Parisiensi tertiæ Synodo subscripserat, Santonicæ suscribere noluit, siue quod malum altius inualuisse crederet, quàm vt extirpari posse speraret: siue quod Regis indignationem timeret, satiusq; crederet dissimulare Ecclesiæ iniuriã, quàm Regem aduersus eandẽ incassum exacerbare. Fortè verò Euphronius in eam sententiam eâ occasione descenderat, quod ipse in ordinatione Pascentij Episcopi Pictauiensis neglectus impunè fuisset: Nam hunc Pascentium refert idem [e] Gregorius Parisiis ordinatum iussu Regis Chariberti, cùm tamen anteà apud Selense castrum Pictauiensis Diœcesis intra Prouinciam Turonensem ab Euphronio, vt credibile est, ordinatus fuisset Austrapius Pictauij Coadiutor, & vbi is decessisset, successor designatus; quæ duo arguunt prædictũ Pascentium ab Euphronio minimè fuisse ordinatum: ex isto itaque didicerat futuram inutilem, dissentiente Rege, Episcoporum operam pro Metropolitani dignitate tuenda, ideoque Santonico Cõcilio subscribere renuit. Habemus quoque aliud huiusce temporis exemplum; in quo victrix Ecclesia fuit, in ordinatione nempe Promoti Episcopi in Castrodunensi territorio Carnotensis Diœcesis iussu Sigiberti Regis, per Ægidiũ Remensem factâ, cuius ideò ordinatio, tanquam Canonibus contraria, à Parisiensi quarta [f] Synodo irritata, & ad Presbyterij officium ipse deductus est: nec ei amplius profuit ad Regem confugisse, quàm vt quæ sub ipsius Castri terminis essent, ipse haberet. In qua causa multum Pappoli Carnotensis Antistitis diligentia, plurimum, meo quidem iudicio, S. Germani Parisiensis sanctitas, & auctoritas profuerunt. Sed nescio, vtrum iis, qui statutam hanc legem prætegressi sunt, adnumerare debeam [g] S. Eligium, qui in vrbe Rothomagensi Nouiomensis, eodem quo S. Audoenus Rothomagensis loco, & die Antistes consecratus, ab iisdem vterque, ni fallor, Episcopis & extrà Prouinciam suam ordinatus fuit: quibus proinde argumentis non à Metropolitano suo probabilirer consecratus ostenditur, sed fortè non sine eius auctoritate, atque consensu. Verùm longius excurro, quàm ipse vel instituerim, vel debuerim, non enim solùm instituti mei fines, verùm etiam sexti sæculi terminos prætergredior, extra quos excurrere mihi propositum non est.

[c] Idem lib. 4. cap. 18.

[d] Greg. Tur. ibid.

[e] Idem lib. 7. cap. 17. & Conc. Paris. 4. tum in cõstitut. Synod. ad Ægidium Remensem, tum in epistola ad Sigiberrum Regem.

[f] Vide vitam S. Eligij à S. Audoẽno cõscriptam, & eiusdem Audoẽni vitam.

[g]

X. Redeo

A X. Redeo ergo ad sexti sæculi historiam, quo sæculo nescio an in vsu fuerit, quod legitur in vita [a] S. Samsonis ex Codice Manuscripto Bibliothecæ Floriacensis per Ioannem à Bosco Cœlestinũ edita, cuius auctor vetus, nec ineruditus videtur, qui ex veteri more vsitatum fuisse refert, vt si quis Episcopus esset consecrandus, expectaretur donec tres à tribus Episcopis consecrarentur: sic enim ille de Samsonis in Episcopũ Dolensem diuino consilio peracta consecratione differit, nõ omnino, vt iam dixi, contemnendus auctor: *& cùm veniſſent Epiſcopi, qui ad ordinationem veniebant, duos ad ordinandum deducentes ſecum, tertium ſecundùm morem antiquitus traditum ordinare volentes, ſed quis adhuc eſſet ignorantes, vt mos ibi eſt à tribus Epiſcopi tres ordinari; nocte inſecuta adeſt Angelus Dei, &c.* Hoc autem si verum est, oportuit sanè non tam exactè tunc temporis Metropolitanorum, & Prouinciarum iura seruata fuisse, non enim his seruatis facilè tres Episcopi simul in eadem Prouinciâ consecrari potuissent: necessum saltem fuisset vnius Episcopi diutius ordinationem differri. Ne tamen hæc historia omninò fabu-

B losa videatur, præstò esse possunt similia exempla, quibus pateat vel consulto dilatas aliquando plurium Episcoporum in vnum diem ordinationes, vel casu quodam nonnunquam simul ordinandorum ipsorum occasiones oblatas: Legimus enim apud V Vilelmum [b] Malmesburiensem, acto in Prouincia Geuisorum Episcoporum numero, septem vno die in vrbe Cantuariæ ab Archiepiscopo Pleimundo Episcopos consecratos * Freidestanum ad Ecclesiam V Vintonien-sem, Adelstanum ad Cornubiensem, V Verstanum ad Schirebornensem, Athelelmum ad V Vellensem, & Eidulfum ad Cridiensem in Deuonia: item [c] ab Anselmo Archiepiscopo Cantuariensi vno die quinque in Cantia ordinatos V Vilelmum ad V Vintoniam, Rogerium ad Salesberiam, V Vilelmum ad Exoniam, Rainaldum ad Herefordam, Vrbanum ad Glamorgam.

XI. Sed hæc posteriorum sæculorum sunt exempla, nec ad scopum nostrum rectà collimant: iis ergo prætermissis, quæ leuiter tantum à nobis attingi hîc

C debent, antiquæ consuetudinis, vt nonnisi à Metropolitanis Episcopi Suffraganei consecrentur, duo omni veneratione digniores à nobis sexto sæculo producendi sunt Pontifices acerrimi huius moris assertores, ac vindices, Ioannes [d] tertius, & Gregorius Magnus, quorum hic sub finem huius sæculi sedere cœpit, sequens attigit, ille non multo ante hunc tempore Põtificatum intra sexti sæculi fines transegit. Prior ergò contra Chorepiscopos disputans, tres saltem ad consecrationem Episcopos requirit, eosque *auctoritate Metropolitani* conuocatos. Posterior autem de ordinationibus loquens [e] singulis sua iura seruari voluit; Arelatensem [f] Episcopum in Primatu quidem confirmauit, *ſingulis tamen Metropolitis ſecundùm priſcam conſuetudinem proprio honore ſeruato*: Episcopum [g] à Cornelienſibus electum primùm ab Archiepiscopo Rauennæ confirmari, tum decreto sedis Apostolicæ roborari, postremo ab eodem Rauennate Metropolitano Mariniano voluit ordinari: Denique in locum Episcopi à Mediolanensi Archiepiscopo depositi, eidem Mediolanensi [h] rescribit, vt Episcopum in eius

D locum, intrà tres menses ordinet, atque sufficiat.

XII. Septimo sæculo eadem viguit obseruantia, quam insuper Concilium Toletanum [i] quartum confirmauit eo Canone, qui à nobis sæpius citari debebit, quem ideò magnâ ex parte hîc exscribimus: postquam ergo eos omnes enumerauit, qui aliquo impedimento detinentur, quominus ordinari possint, hæc subdit. *Quicumque igitur deinceps ad ordinem Sacerdotij poſtulatur, & in his quæ prædicta ſunt, exquiſitis, in nullo horum deprehenſus fuerit, & examinatus, probabilis vitæ atque doctrinæ extiterit; tunc ſecundùm Synodalia, vel decretalia conſtituta, cum omnium Clericorum, vel ciuium voluntate, ab vniuerſis comprouincialibus Epiſcopis, aut certè à tribus in Sacerdotem, die Dominicâ, conſecrabitur, conuenientibus cæteris, qui abſentes ſunt, literis ſuis, & magis auctoritate, vel præſentiâ eius, qui eſt in Metropoli conſtitutus. Epiſcopus autem comprouincialis ibi conſecrandus eſt, vbi Metropolitanus elegerit: Metropolitanus autem nonniſi in ciuitate Metropoli, comprouincialibus ibidem conuenientibus. Si quis autem contrà prædicta vetera Canonum ad gradum Sacerdotij indignus aſpirare contenderit, cum ordinatoribus ſuis adepti honoris periculo ſubiacebit.* Nihilominus eodem sæculo regia au-

[a] Vita S. Samsonis Episcopi, qui floruit circa annum 560. cap. 13. in Bibliotheca Floriacensi, & apud Sur. 28. Iulij.

[b] V Vilelmus Malmesb. lib. 2. de gestis reg. Angl. cap. 5.

* alias *Fretelstanum.*

[c] Idem lib. 5. in Henr. 1.

[d] Ioannes 3. epist. vnic.

[e] Greg. 1. lib. 2. indict. 11. epist. 52.

[f] Idem lib. 4. epist. 50.

[g] Idem lib. 6. Indict. 15. epist. 39.

[h] Idem lib. 6. indict. 15. epist. 14.

[i] Concil. Tolet. 4. c. 18 refertur c. qui in aliquo. dist. 51.

ctoritate ordinatio ista Ecclesiæ non parum aliquando conuulsa est, vt constare poteſt ex Concilio Emeritensi vbi hæc habentur,[a] *quod si iuxta canonicam sententiam per voluntatem Metropolitani, atque informationis eius epistolam, per regiam missionem ab alio Metropolitano fuerint ordinati; tempore, quo ad Metropolitanum suum post suam venerint ordinationem, tale placitum non differant facere.* Ordinariè tamen ibidem à Metropolitanis sacrari Suffraganeos asserit, & coram eo rectè viuendi sponsionem facere. A

a Emerit. c. 4.

XIII. Octauo sæculo licet extraordinariâ in Galliis missione Bonifacius Mogũtinus Metropolitanus quosdã sacrauerit, Grimonem Rothomagensem, Abelem Remensem, Harbertum Senonensem, pro iis tamen Pallia à Zacharia Summo [b] Pontifice petiit, quæ signa sunt plenitudinis potestatis, quam Metropolitanis istis ad consecrandos sibi subditos Episcopos conferri voluit; Metropolitanas [c] quoque Ecclesias in Germania instituit, ad quarum nempe Præsules ius Episcopos sacrandi pertineret, eosque solos, & si qui essent Apostolicæ sedis Vicarij, vt ex epistola [d] Zachariæ ad Burchardum V Virtziburgensem ab eo constitutum patet: vt videas Ordinariũ ius ordinationis ad Metropolitanos spectasse, quamuis extra ordinem aliis quibusdam nonnunquam conferretur. Vnde idem Zacharias [e] in Capitulis quibusdam ab eo missis ad Pipinum maiorem domus, itemque ad Episcopos, Abbates, & Proceres Francorum, statim in limine, Metropolitanorum iura ex Canonibus [f] Apostolorum, Concilio [g] Antiocheno, & [h] Beato Leone confirmat, eaque conseruanda statuit. Sub finem verò eiusdem sæculi septima [i] Synodus, postquam Episcoporum electiones quę fierent à magistratibus sæcularibus, nullas esse pronuntiauit, iuxta Canonem Nicenum citatum ordines fieri præcepit, vt nempe Prouinciales omnes ad Episcopi ordinationem conueniant, vel si præsentes esse nequeant, saltem per literas consensum præbeant, apud Metropolitanum præcipua auctoritas resideat. B

b Zach. epist. 4. ad Bonifac. Mogunt. & Frodoard. hist. Remẽsis lib. 2. cap. 16.
c Zach. epist. 4. citata, & 5.
d Idem epist. 8.
e Zach. Capit. 1. ex iis quæ misit ad Pipinum.
f Can. Apost. 35.
g Conc. Antioch. cap. 9.
h Lib. decret. B. Leonis Capit. 52.
i 7. Synodus c. 5.

XIV. Nono sæculo Capitularia Caroli Magni & Ludouici Pij Imperatorum expresse iubent, [k] *vt si necessitas fuerit, tres Episcopi in quocumque loco sint Archiepiscopi præcepto ordinare possint Episcopum.* Concilium Meldense [l] sub Carolo Caluo statuit, vt Metropolitanis sedibus antiquitus statuta iura seruentur: Lingonense, cuius decreta in Tullensi apud Saponarias relecta, & confirmata sunt, [m] *vt hi qui ordinandi sunt, secundùm ordinem Ecclesiasticum, & institutionem sanctorum Patrum ordinentur, videlicet vt Episcopi iudicio Metropolitanorum, & eorum Episcoporum, qui circumcirca sunt, prouehantur ad Ecclesiasticam potestatem.* Eadem quoque apud Saponarias Tullensis [n] Synodus in Epistola, quam scribit ad Episcopos Britonum, qui à Metropolitano suo Turonensi defciuerant, in eandem sententiam hæc habet: *sacris institutis Canonibus non ignoramus Metropolitano vestro charissimo fratri nostro Herardo competentem reuerentiam vos debere: itaut præter eius præsentiam, aut consensum nullus in regione vestrâ canonicè possit ordinari Episcopus.* Fusè quoque Valentinum [o] tertium sub Carolo, Metropolitano iniungit, vt prouideat ne indignus Episcopus de palatio imponatur, si quis talis à principe consecrandus mittatur, prospiciat, *ne tantum malum cogatur agere, vt indebito honorem bonis tantum debitum tradat.* V Vormatiense sub Ludouico secundo Imperatore, [p] *Metropolitanos* reprehendit, *qui negligentius commissos sibi greges, & ordinationes Episcoporum facere differunt.* Eugenius [q] secundus in Synodo Romanâ Leonis decretum renouat, vt inter Episcopos non habeantur, qui neque à Clericis sunt electi, *neque à Prouincialibus Episcopis, cum Metropolitani iudicio, consecrati.* Nicolaus [r] primus Hilduinum, quem Rex Lotharius contrà Hincmari Remensis voluntatem consecrari volebat, à Cameracensi Ecclesia exturbandum, nec alium nisi ex voluntate eiusdem Hincmari consecrandum curat, scriptis ad Episcopos in Regno Lotharij, ad Lotharium, & Hilduinum ipsum literis. Idem quoque in responsis ad interrogationes Bulgarorum eadem Archiepiscoporum priuilegia fusiùs iis verbis explicat. [s] *Scitote, quia in loco, vbi numquam Patriarcha, vel Archiepiscopus constitutus est, à maiori est primitus instituendus, quoniam secundum Apostolum minus à maiori benedicitur: deinde verò acceptâ licentiâ, & pallij vsu, ordinat ipse sibi deinceps Episcopos,* C D

k Lib. 7. Capit. cap. 74.
l Meld. c. 3.
m Conc. Tullense parte 2. cap. 8.
n Tullense parte 1. cap. 8. & epist. Syn. ad Episcopos.
o Valent. 3. c. 7.
p V Vormat. can. 71
q Eugenius in Synod. Rom. cap. 5.
r Nicolaus 1. epist. 63. 64. 65.
s Nicolaus 1. ad consulta Bulgar. cap. 74.

qui

A *qui successorem sum valeant ordinare : vos tamen siue Patriarcham, siue Archiepiscopum, siue Episcopum vobis ordinari postuletis, à nemine nunc velle congruentius, quàm à Pontifice sedis B. Petri, à quo & Episcopatus & Apostolatus sumpsit initium, hunc ordinari vaketis : in quo hic est Ordo seruandus, vt videlicet à sedis Apostolicæ Præsule sit nunc vobis Episcopus consecrandus : qui si Christi plebs ipso præstante crescit, Archiepiscopatus priuilegia per nos accipiat ; & ità demum sibi Episcopos constituat, qui ei decedenti successorem eligant, & propter longitudinem itineris non huc consecrandus, qui electus est, veniat, sed hunc Episcopi, qui ab obeunte Archiepiscopo consecrati sunt, simul congregati constituant.* Plura prætereo, quorum aliqua infrà commodius à nobis referentur.

XV. Decimo sæculo Concilium Trosleianum sub Heriuæo Archiepiscopo Remensi habitum, statim [a] in præfatione Episcopos monet, vt attendentes regulares constitutiones Patrum, à Metropolis suæ quisque regulari consuetudine non abducatur; & in [b] Canone, quo rebus Episcopi mortui prouidet, quæ ex Valentino & Regensi Concilio hac de re constituta sunt, renouat, in quibus B Metropolitanorum in conuocatione Episcoporum ad ordinationes Prouincialium, iisque vel accelerandis, vel differendis auctoritas eluceſcit. Ioannes quoque [c] decimus tertius ad Episcopos citerioris Britanniæ rescripsit, vt Metropolitano Turonensi subderentur.

XVI. Vndecimo, [d] Leo 9. & [e] Clemens 2. In Archiepiscopatus Salernitani erectione eadem ostendunt his verbis, *nec non liceat tibi ordinare Episcopos super congruentia loca secundùm regulam SS. Patrum, in ipsa integritate Salernitani Archiepiscopatus.* Nicolaus [f] 2. Beluacensem Episcopum, sine Archiepiscopo Remensi, eiusque consensu, ordinatum, non consecratum, sed execratum ait, eumque sententia excommunicationis plectendum pronuntiat. Alexander [g] 2. epistola ad Geruasium Remensem, simoniæ pestem detestatus, omnem culpam in Archiepiscopos coniicit, tanquam omnium consecrationum Episcopalium auctores, *quod totum*, inquit, *Archiepiscopis computamus: nemo enim simoniacus emptionem iniret, si se consecrandum fore desperaret : sed quia Archiepiscopi sine discretione consecrant, multi* C *indiscretè ad Episcopatus aspirant*: vnde Iosselinum in Suessionensi Ecclesiâ vetat, ab ipso consecrari, quod Archidiaconatum non contentus per pecuniam obtinuisse, ad Episcopatum eadem viâ contenderet. Pictauiense Concilium sub Paschali 2. decreuit, [h] vt *nullus Episcopus, Abbas, &c. accipiat de manu Regis, &c. donum Episcopatus, &c. sed Episcopi à suo Metropolitano, &c.* Omitto hoc sæculo moderationem Summorum Pontificum [i] Stephani 6. [k] & Gregorij 7. qui nonnisi ægrè & ob graues causas induci poterant, vt Episcopos alteri Metropolitano subditos ordinarent. Omitto [l] inter Metropolitanos & Primates recrudescentes hac de re contentiones. Omitto [m] Episcoporum eâdem ob causam etiam in Summum Pontificem temerarias offensiones. Testimonia huius sæculi, Petri Damiani auctoritate concludo, qui Archiepiscoporũ auctoritatem ob prærogatiuam ordinandorum Episcoporũ iis verbis extollit libello de dignitate Sacerdotij, quem Archiepiscopo cuidam obtulit ; [n] *quanta vobis, hoc est, Ecclesiæ summis Sacerdotibus est dignitas prærogata, vt benedictionem non modo vobis exhibitam possidere, sed possitis etiam* D *aliis tradere, & non qualemcumque, sed etiam Episcopalem, per quam scilicet vestri iuris est ordinare Pontificem, & cum non parui terroris sit, atque formidinis, esse vel inferioris ordinis Sacerdotem: nimirum ipsi quoque lege præcipitur, vt populi portet iniquitatem : quam puniendum est ac tremefactis visceribus formidandum omnibus nunc in Ecclesiasticâ dignitate præcellere ?*

XVII. In reliquis sæculis fusiùs non morabor : iam tum enim duodecimo sæculo *murmur, & querimoniam Ecclesiarum* hanc fuisse non dubiè coram Summo Pontifice Eugenio profitetur [o] Bernardus, quod indignè ferrent ordinem antiquitus statutum turbari, *truncari*, inquit ille, *se clamitant ac demembrari: vel nullæ, vel paucæ admodũ sunt, quæ plagam istam aut non doleant, aut non timeant. Quæris quam? subrahuntur Abbates Episcopis, Episcopi Archiepiscopis, Archiepiscopi Patriarchis, siue Primatibus:* vnde & subdit, *bona ne species hæc? mirum si excusari queat, vel opus.* Huius tamen sęculi initio Honorius [p] Presbyter Augustodunensis, quẽ claruisse dicit [q] Trithemius anno 1120. Archiepiscoporũ officia esse dicit, *Episcopos consecrare, Synodos congre-*

[a] Concilium Trosleianum in præfat.
[b] Idem cap. 14.
[c] Ioannes 13. epist. ad Episcop. citerioris Britanniæ.
[d] Leo 9. epist. 4 Ioanni Salernit. Archiepiscop.
[e] Clemens 2. eidem.
[f] Nicolaus 2. epist. 3. Gernasio tom. 3. Biblioth. PP.
[g] Alexãder 2. Geruas. epist. 13. tom. 3 Biblioth. PP.
[h] Pictauiense sub Pasch 2. c. 1.
[i] De Steph. 6. Frodoard. apud Baron. tom. 10. ann. 882 num. 10.
[k] Gregor. 7. lib. 6 epist. 5. pro iuribus Metropolita. vide eundem Greg. 7. lib 2. epist. 73.
[l] Vide Ivonẽ epist. 58. 59. 60.
[m] De iis vide infrà, vbi de Summo Pontifice differetur.
[n] Petrus Damiani opusc. 25. de dignit. Sacerdotij.
[o] Bernard. de considerat. lib. 3. cap. 4.
[p] Honorius in Gemma animæ lib. 1. cap 186.
[q] Trithemius de script. Ecclesiast.

gare, &c. Summi quoque aliqui Pōtifices huius moris, meminerūt. Neque enim putandum est simul, aut vno ictu Archiepiscoporum auctoritatem conuulsam fuisse, sed sensim ipsa depressa est, atque imminuta, donec nostris temporibus saltem quoad ordinandorum suorum suffraganeorum prærogatiuam, omninò concidit. Ideoque posteriores Bernardo Pontifices, illius quoque Metropolitanorum iuris meminerunt. Innocentius [a] tertius, Metropolitanos docet iure à suis suffraganeis, dum eos ordinant, exigere iuramentum: itemque eosdem Episcopos obligat, vt Archiepiscopo suo tale iuramentum præstent. Expressius quoque testimonium est Lucij [b] tertij, qui eodem duodecimo sæculo in Cathedra Romana non multo ante Innocentium tertium tempore sedit. *Reliqui vero*, inquit, *compronunciales Episcopi (si necesse fuerit) cæteris consentientibus à tribus iussu Archiepiscopi poterunt ordinari: sed melius est, si ipse cum omnibus eum qui dignus est, elegerit, & cuncti pariter Pontificem consecrauerint.* A tempore autem Bonifacij octaui, quo inuectæ sunt in Ecclesiam Sacerdotiorum reseruationes; tùm Clementis quarti, & sequentium Pontificum, qui cum Auenioni sederent Galliæ Episcoporum ad Romanam curiam plurimos euocauerunt, ius ordinandi Metropolitis passim auferri cœpit (quod multis casibus statutis in quibus ad summum Pontificem recurri debebat, imminutum valde antea fuerat) adeo vt tempore Concilij Basilensis [c] nullum fuisse videretur, quippe quod confirmationes Episcoporum à Romanis Pontificibus probarit, & ad ipsum, ob controuersiam de Eugenij quarti summo Pontificatu, [d] Plocensis Episcopi confirmatio, quæ antiquitus ad Bremensem sedem spectabat, delata sit.

a Innocent. 3. de iureiurando cap. ego idem lib. 1. epist. 537.

b Lucius tertius, cap. si Archiepisc. de tempor. ordinat.

c Concil. Basiliense, sess. 32.

d Cranzius in Metrop.

XVIII. Certè non dubitant Catholici, quin iuxta definitionem Synodi e Tridentinæ, Episcopi *qui auctoritate Romani Pontificis assumuntur, sint veri & legitimi Episcopi.* Norunt à Sede Petri Episcopatus originem ad nos dimanasse: sciunt Metropolitanorum auctoritatem ab ipsa Pontificiâ promanare, vt posteà confirmabimus. Dolent tamen aliqui eò ambitionem quorumdam prouectam fuisse, vt ei sanandæ summus Pontifex nonnisi pulcherrimi ordinis destructione consulere se potuisse crediderit. Grauiter ferunt cum [f] Gregorio septimo, quod *Episcopi* quasi *non habentes certum Metropolitanæ sedis locum, nec sub aliquo positi* sint *magisterio, huc & illuc pro sua ordinatione vagantes, vltra regulas & statuta sanctorum Patrum liberi sint & soluti.* Dolent antiquos canones, quorum sacrosancta est auctoritas, ex traditione Apostolicâ descendentes neglectas iacere; adeoque miserum Ecclesiæ nostræ statum esse, vt vel summi Pontifices inferiorum sedium dignitati inuidere potuerint, vel ex eorum augmento sibi cauendum crediderint: exinde mundanæ potestatis incrementum in sacris ordinationibus probabiliter natum obseruant: neglectum Archiepiscoporum accidisse conqueruntur; lugent dissolutam Episcoporum eiusdem Prouinciæ consociationem; examen ordinandorum Episcoporum & Inquisitionem in eorum vitam ac mores perfunctorie curari gemunt: nec extrà prouinciam accuratius perfici posse aduertunt. Confirmationem Episcoporum ab ipso summo Pontifice, qui eum nulli subditus sit, potest audentius nominationes indignorum reprobare, sapientiores, ac prudentiores necessariam hocce tempore cogitant: sed nihil obesse putant, si eum, in quem ipse inquisierit, ad Metropolitanum & Prouinciæ Episcopos remittat, renouato etiam examine, & repetita inquisitione consecrandum, antecessorum suorum scilicet exemplo, qui non contenti propriâ inquisitione ad Metropolitanum Episcopum consecrandum iterum reiiciebant, quem etiam de iis, quæ ad ipsos delata fuerant, nonnumquam monebant; vnde & Hormisda Papa rectè monuit, [g] *facilius ordinationum vitia cuitari, si sua Metropolitanis iura seruentur.* Neque putant decrescere quicquam honoris summæ Sedi, si Metropolitanis ab ipsa constitutis accrescat: quinimò siquid honoris ipsis impendetur, id totum in auctores Metropoliticæ dignitatis summos Pontifices recidere, eosque ad obedientiam habiturum promptiores arbitrantur, quos Metropolitanis à suâ sede constitutis obedientes effecerit. Sciunt quid olim in simili

e Trident. sess. 23. c. 8.

f Greg. 7. epist. 71. lib. 2.

g Hormisda epist. 26.

materia

A materia Gregorius [a] Magnus dixerit, *meus honor, est honor vniuersalis Eccle-*
siæ: meus honor, est fratrum meorum solidus vigor: tunc ego vere honoratus sum, cum
singulis quibusque honor debitus non negatur. Multum interesse putant Antiqui-
tati debitam firmari reuerentiam, quâ Nouatorum in eius quotidie præiu-
dicium aliquid molientium temeritas retundatur; conducere quoque opi-
nantur, si summus Pontifex sæculari potestati indignos nonnumquam ob-
trudenti, suam, & sibi subditorum Ecclesiasticam potestatem obiiciat. Hæc
etiam, aliaque id genus apud se differunt, cum suam dignitatem extollere, qui
sibi subditam magnifecerit: cauendum, ne calcatâ inferiorum ordinum Eccle-
siasticâ dignitate, in supremam potestatem aliquid audeatur: Sedis Apostolicæ
præsulibus vtilissimum esse prædecessores suos imitari, qui nihil [b] antiquius
duxerunt, quam nota ex prisca consuetudine Ecclesiarum iura intemerata ser-
uare, statuta Patrum asserere, concessa à prædecessoribus priuilegia tueri; quos
Episcoporũ ambitio, & violationis in electionibus Ecclesiasticis legum frequẽ-
B tia explicare suam auctoritatem coegit, & plenitudinem potestatis ostendere,
quam æquitate solùm anteà definiebant. Sed quis sum ego qui de tantis Pon-
tificibus, vel loqui audeam, vel cum tantis Pontificibus? si sententiam dico,
vereor ne temerarius audiam; si consilium do non roganti, importunus; si re-
prehendo, sceleratus: sed nec sententiam fero, mea omnia non solùm dicta,
sed animi sensa summæ Sedi submittens: neque consulo, qui nec consulor, nec
forte audior: multominus reprehendo, qui non solùm summorum Pontificum
dicta, sed & facta, quantum fieri potest, excusanda censeam, antiquitatis solum
neglectæ expostulationem quandam exhibeo: & si quæ eius restaurandæ sal-
tem aliqua ex parte ratio adinueniri potest, discutiendum relinquo.

[a] Greg. Epist. Alex. epist. 30. indict. 1. lib. 7. refertur can. fin. dist. 99.

[b] Vide Gelas. epist. 11. Nicolaum 1. epist. 46. Iuuenem epist 60. Hugonis, & plura alia 15. quæst. 1. apud Gratian.

§. II.

C ***Comprouinciales Episcopos Ordinationibus Episcoporum suæ Prouinciæ interesse debere.***

XIX. Ad propositam antiquæ in ordinationibus Episcoporum obseruan-
tiæ discussionem redeo. Ex traditione Apostolicâ eiusdem Prouinciæ Episco-
pos, ad aliorum ordinationem vocatos fuisse ex prædictis satis constat. Anacle-
tum huius traditionis testem habemus, qui epistolâ ad Episcopos Italiæ, sic ait,
[c] *ordinationes Episcoporum auctoritate Apostolicâ ab omnibus, qui in eadem fuerint Pro-*
uincia, Episcopis sunt celebrandæ: & infrà, *Quod si simul omnes conuenire minime pote-*
runt, assensum tamen suis apicibus præbeant, vt ab ipsa ordinatione animo non desint. Id-
ipsum docet Anicetus [d] superius citatus; &, ne dubiis solum testimoniis niti
videamur, eandem consuetudinem exponit Cyprianus epistolâ [e] ad Clerum
& plebes in Hispania consistentes, *propter quod, ait, diligenter de traditione diuina,*
D *& Apostolica obseruatione obseruandum, & tenendum, quod apud nos quoque, & ferè*
per Prouincias vniuersas tenetur, vt ad ordinationes ritè celebrandas, ad eam plebem, cui præ-
positus ordinatur, Episcopi eiusdem Prouinciæ proximi quique conueniant, & Episcopus de-
ligatur, plebe præsente, quæ singulorum vitam plenissimè nouit, & vnius cuiusque actum de
eius conuersatione perspexit. Quod & apud vos factum videmus in Sabini collegæ nostri
ordinatione, vt de vniuersæ fraternitatis suffragio, & de Episcoporum, qui in præsentia
conuenerant, quive de eo ad vos literas fecerant, iudicio, Episcopatus ei deferretur, & ma-
nus ei in locum Basilidis imponeretur. Vetera etiam huius moris exempla habemus,
apud [f] Eusebium, vbi nempe in locum Narcissi, qui ob falsam calumniam ipsi
impositam se se subduxerat, adeò vt nemo sciret, quò se ille recepisset, Dium
suffectum refert, itemque vbi eodem redeunte, sed præ senio Ecclesiam admi-
nistrare non valente, Alexandrum Narcissi consensu ad Ecclesiam Hierosoly-
mitanã sedem translatum narrat: Nam in priori ordinatione hæc habet, *δέξαι*
τοὺς πρὸ ὁμόρων ἐκκλησιῶν προεστῶσιν, ἐφ' ἑτέρου μετιέναι διοικήσου χειροτονίαν, Idest,
his qui finitimis Ecclesiis præerant, visum fuit, vt alterum Episcopum suffragiis crearent.
In posterioris quoque trãslatione Hierosolymitanos narrat [g], diuinâ monitos

[c] Anacletus epist. 3. refertur dist. 61. c. ordinationes.

[d] Anicetus suprà.

[e] Cyprianus epist. 68. ad Clerũ & plebes in Hispania consistentes.

[f] Euseb. lib. 6. hist. cap. 9. in Lat. 10. in Græco.

[g] Eodem cap. in Latino, 11. in Græco.

Digitized by Google

reuelatione, cum loca sacra inuisentem in vrbe sua manere coegisse, μὴ κοινῆς A
ἦν ἐπισκόπων οἱ τὰς πλείξ διέπον ἐκκλησίας γνώμης, *secundùm communem Episcoporum qui finitimas procurabant Ecclesias sententiam.*

XX. Sequentibus sæculis idem mos firmatus, legibusque Ecclesiasticis munitus est. Nicenum [a] primum Concilium ita habet, Ἐπίσκοπον μάλιστα μὲν ὑπὸ πάντων δεῖ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ καθίστασθαι. Εἰ δὲ δυσχερὲς εἴη τὸ τοιοῦτο, ἢ διὰ κατεπείγουσαν ἀνάγκην, ἢ διὰ μῆκος ὁδοῦ, ἐξ ἅπαντος τρεῖς ὅτι τὸ αὐτὸ συναγομένους, συμψήφων γινομένων, καὶ τῶν ἀπόντων, καὶ συνευδοκούντων διὰ γραμμάτων, τότε τὴν χειροτονίαν ποιεῖσθαι. *Episcopum oportet maximè quidem ab omnibus, qui sunt in Prouincia, constitui, si autem sit hoc difficile, vel propter vrgentem necessitatem, vel propter viæ longitudinem, tres omnino eundem in locum congregatos, absentibus quoque suffragium ferentibus, scriptisque assentientibus tunc ordinationem facere.* Regulam hanc à Concilio Niceno stabilitam cætera Concilia amplexata sunt, & obseruandam præscripserunt: hanc citata à nobis superiùs Laodicenum [b], Antiochenum, Sardicense, Carthaginense quartum, Regense, Chalcedonense, Aurelianense B
secundum, Epaunense, Aruernense secundum, Lucense, in quo Martini Bracharensis canones confirmati sunt, Turonicum secundum, Parisiense tertium, septima Synodus Trullensis, & aliæ confirmant. Hanc summi Pontifices supra quoque laudati Leo [c] primus epist. ad Rusticum Narbonensem, Eugenius [d] secundus in Synodo Romana, Lucius [e] tertius obseruandam præcipiunt. Hanc quoque Concilium Romanum [f] sub Syluestro antiquissimum statuerat, prohibens, *ne Episcopus in ordinem adscisceretur, nisi ab omnibus, vel saltem à tribus Prouinciæ Episcopis.* Isidorus Hispalensis huius moris rationem assignat [g]: *quod enim*, inquit, *Episcopus non ab vno, sed à cunctis comprouincialibus Episcopis ordinetur, idcirco est institutum, ne in eo aliquid contrà fidem Ecclesiæ vnius tyrannica auctoritas moliretur*: quod ex Isidoro quoque referunt Concilij Aquisgranensis [h] Patres, Rabanus [i] Maurus, & alij. Vnde & Concilia quædam in ordinationibus celebrata legimus, verbi gratia Andegauense [k] primum, & Veneticum: & Sidonius [l] ad ordinationem Ioannis Cabilonensis Patientem Lugdunensem *Prouincialium Sacerdotum præsto partim, partim comitante collegio*, venisse refert: nosterque etiam [m] Fulbertus, Antiocheni, vt ipse inquit, & Niceni Canonibus innixus, Theodoricum quendam consecrare renuit, quod nec à comprouincialibus Episcopis literas pro ipso accepisset, nec missos ab eo Legatos vidisset.

[a] Nicenum c. 4.
[b] Vide superiori §.
[c] Leo 1 epist. 92. ad Rusticum.
[d] Eugenius 1. in Synod. Rom cap. 5.
[e] Lucius 3. cap. 6. Archiepiscopus de temporibus ordinat.
[f] Conc. Rom. sub Syluestro, teste Platina in eius vita.
[g] Isidorus de Eccles. offic. lib 2. cap. 6.
[h] Concilium Aquisgr. c. 9.
[i] Rabanus lib. 1 c. 4. de instit. Clericorum.
[k] Andeg 1. & Vener. com. 2. Cõc. Gall. Si epist. 25 li. 4.
[l] Fulbertus epist. 61. Theoderico.
[m] Vide Conc. Reg. can. 6. & 7.
[n] Antioch. c. 19.
[o] Arelat. 2. c. 5.
[p] Mart. Brach. c. 3
[q] Euagr. lib. 4 cap. 3.
[r] Aurel. 2. c. 1.
[s] Epaun. c. 1.

§. III.

Quomodo Comprouinciales Episcopi à Metropolitano conuocarentur, & quod ei conuocanti parere debuerint.

XXI. Statim igituratque Episcoporum aliquis mortuus fuisset, Episcopus vicinus ipsius Ecclesiæ curam gerere solebat, donec ad eius exequias omnes Prouinciæ vel plures conuenissent, quibus celebratis ad suam Ecclesiam D
vnusquisque sese referebat, *Mandatum Metropolitani simul cum omnibus sanctis Episcopis operturus.* Metropolitanus postea, quando commodius visum erat, ad electionem & ordinationem successores omnes Prouinciæ Episcopos conuocabat per literas, vt ex [n] Antiocheni, [o] Arelatensis secundi, [p] Martini Bracharensis Canonibus supra citatis, & aliis videre est; Literæ autem eiusmodi ἐπιστατικαὶ dicebantur, & doctrinæ aliquando circa fidem capita aliqua, quorum professio emittenda esset, continebant, vt ex Euagrio [q] historico discimus: vocati Episcopi nisi graui causa detinerentur, conuenire debebant, id enim constitutum esse dicit Aurelianensis secunda Synodus, [r] *vt nullus Episcoporum admonente Metropolitano Episcopo, nisi certa tædij causa detentus, ad Concilium vel ordinationem consacerdotis venire penitus vlla excusatione detrectet*: quod paulo antea *prima & immutabili constitutione decretum* dixerat Epaunensis, [s] *vt cum Metropolitanus, fratres vel cõprouinciales suos ad Concilium, aut ad ordinationem cuiuscumque consacerdotis euocandos, nisi causa tædij euidentis extiterit, nullus excuset.*

Tædium

Digitized by Google

A Tædium autem in iis Conciliis, pro molestia sumi satis perspicuum est: si qui autem graui necessitate impedirentur, quominus ad ordinationem consacerdotis accedere possent, per literas consensum suũ significabant, & excusationes proferebant, vt colligere est ex Concilio [a] Niceno, [b] Antiocheno, [c] Regensi, [d] Toletano quarto, [e] septima Synodo, aliisque: itemque ex [f] Anacleti epistola, Martini ẽ Bracharensis collectione, & aliis.

XXII. Quod si fortè aliqui abessent, nec literis suis cõsensum præstarent, eos iterum compellandos esse à Metropolitano docet Concilium [h] Sardicense, neque tamen ordinationem diutius differendam, si ipse rogatus non adfuerit: ita enim Osio proponente definitum est: à qua tamen definitione [i] Gratianus antiquas versiones minimè secutus, aliam Græco textui minimè conuenientem omnino diuersam vel finxit, vel reperit. Ita, inquam, definitum fuisse Græca ista verba ostendunt, ἐὰν συμβῇ ἐν μιᾷ ἐπαρχίᾳ, ἐν ᾗ πλείους Ἐπίσκοποι τυγχάνουσιν ἵνα Ἐπίσκοπος διορθώσῃ, καὶ τινος κατά τινα ἀμέλειαν μὴ βουληθῇ συνελθεῖν,

B μὴ συναινούσης τῇ κατασάσει τῇ Ἐπισκόπων, τὰ ὑπὸ πλήθη συναθροιζόντα ἀξιούτωσαν γράφειν τὴν κατάστασιν τοῦ παρ' αὐτῇ δοκιμωτάτου Ἐπισκόπου. χρὴ οὖν σπουδάζειν ἐκεῖνον τὸν ἐναπομείναντα Ἐπίσκοπον ὑπομιμνήσκειν διὰ γραμμάτων τὸν ἔξαρχον τῆς ἐπαρχίας (λέγω δὴ τὸν Ἐπίσκοπον τῆς Μητροπόλεως) ὅτι ἀξιοῖ τὰ πλήθη τοιαῦτα αὐτοῖς δοθῆναι, ἡγοῦμαι καλῶς ἔχειν μὴ τοῦτον ἐκλείπεσθαι, ἵνα συνέλθῃ. Εἰ δὲ μὴ διὰ γραμμάτων ἀξιωθεὶς συνέλθῃ, μήτε μιᾷ αἱρετικὸς, τὸ ἱκανὸν τῇ βουλήσει τοῦ πλήθους καὶ ἡμῖν. Id est, *si contigerit in vnâ Prouinciâ, in quâ sunt plurimi Episcopi vnum Episcopum remanere, & ille per quandam negligentiam nolit conuenire, & Episcoporum constitutioni assentiri: congregata autem populi multitudo suadeat, & instet, vt fiat constitutio Episcopi, qui ab eis quæritur: oportet illum prius, qui remansit, Episcopum admoneri per literas Exarchi prouinciæ (dico autem Episcopi Metropolitani) quod velit populus sibi pastorem dari, & existimo rectè habere hunc quoque admitti, vt adsit. Si autem literis rogatus non adfuerit, sed neque rescripserit, populi voluntati satisfiat.* Quare iustam habebat rationem conquerendi aduersus Archiepiscopum Senonensem Leuthericum, Metropolitanum

C suum, [k] Fulbertus Carnotensis, quod ipso non inuitato ordinationes celebraret; quâ in re, eum canonicam legem [illegible]isse contestatus est.

[a] Conc. Nicæn. c. 4.
[b] Antioch. c. 19.
[c] Reg. can. 12.
[d] Tolet. 4. c. 18.
[e] Septima Synod. c. 3.
[f] Anaclet. epist. 2.
[g] Martinus Brach. c. 3.
[h] Sardic. c. 6.
[i] Greg. epist. dist. 65. c. si fortè.
[k] Fulbertus epist. 28.

§. IV.

De visitatore mittendo, si abesset Metropolitanus, & ordinatione alicui demandandâ.

XXIII. Contingebat autem aliquandò, vt Metropolitanus ipse electioni Episcopi interesse non posset, præsertim vbi amplæ & numerosæ essent Prouinciæ: tuncque, quandiu durarunt electiones, visitatorẽ mittere solebat, vnum vt plurimum ex Prouincialibus Episcopis, qui electioni interesset cum aliis ad quod ius eligendi spectaret: cuius quidẽ visitatoris frequens mentio in epistolis [l] Gregorij, [m] Pelagij, & aliorum Summorum Pontificum; eiusdem quoque visitatoris

D constituendi formulæ aliquæ sumuntur ex Epistolis [n] Hincmari, quas nobis protulit Sirmundus. Visitator autem iste formam electionis legitimæ Clero, ac populo legebat, cauebat, ne per ambitum, aut fraudem aliquid fieret: decretum, electione iam peracta, ad Metropolitanum mittebat; eumq; de electione plenius instruebat. Ei sæpius Metropolitanus, si per se electũ consecrare non posset, ordinationẽ celebrandi cum cæteris Prouincialibus, vel in Ecclesia ordinandi, vel alio in loco munus committebat, quæ omnia ex citatis [o] Gregorij, [p] Hincmari, & aliorum Epistolis innotescere possunt: aliquando verò recepto decreto electionis idem Metropolitanus, tum ordinandum, tum etiam comprouinciales ad se euocabat, & in Ecclesiâ suâ, seu destinato quouis alio in Prouinciâ loco, ordinationem cum iis celebrabat. Sic ergo electos [q] Cumanæ Ecclesiæ, Crotonæ, Nucerinæ, aliisque Romam consecrandos venire iubet Gregorius: alios verò, v. gr. electum [r] Capreæ Episcopum à Mariniano Pontificiâ auctoritate decernit consecrandum. Sic [s] Augustinum Carthaginensis Episcopus Aurelius,

[l] Epist. 1. 3. 4. 5. 6. Hincmari, in apendice tom. 1. Cõc. Gall. Vide etiam decret. Synodi Rom. sub Greg. 7. post epist. 14. lib. 7. & epi. Ambrosij ad Constãtiũ 19.
[m] Vide citatas tũ Gregorij, tum [p] Hincmari ep. Flodoardum lib. 3. hist. Rem. cap. 25.
[n] Greg. lib. 2. indict. 10. epist. 19 Idem epist. 27. eiusdem libri. Idem epist. 39 lib. 2 indict. 11. &c.
[o] Idem lib. 7. indict. 2. epist. 101.
[q] Possidius in vita August.

cum quo secretis literis egerat Valerius, vt ipsum Coadiutorem sibi habere liceret, à Megalio Calamensi Episcopo Numidiæ Primate, cùm ad visitandũ Hipponem Regium cum aliquot Episcopis aduenisset, consecrari consentit; alios [a] verò quotidie ad Ecclesiam Carthaginensem ordinandos euocare solitus erat, adeout quouis ferè Dominico die Episcopos consecrandos in suâ se Ecclesiâ habere professus sit. Sic & [b] Victor Carthaginensis Fulgentium Episcopum Ruspensem ordinandum à vicinis Episcopis permisit.

[a] Carthag. 3. c. 39.

[b] In vita S. Fulgentij cap. 17 apud Surium 1. Ianuarij.

XXIV. Certè in Prouinciis, in quibus maximus erat Episcoporum numerus, reperio liberiorem fuisse licentiam Metropolitanis quos vellent Episcopos assumendi, quamuis sæpius viciniores secum assumere solerent ad ordinationem Episcopalem peragendam; ideoque Carthaginensi Episcopo, cuius amplissima erat Prouincia (adeout in vno Carthaginensi Concilio obseruentur à [c] Leone 9. 205. Episcopi subscripsisse) libera erat facultas, quos vellet Episcopos ad ordinationem assumendi, nec ea necessitate adigebatur, vt Prouinciæ omnes Antistites ad ordinationem vnius euocaret, vt colligitur ex Concilio [d] Carthaginensi secundo, & [e] tertio; proindeque non tam Prouinciæ Episcopos, quàm vicinos suæ Ecclesiæ assumere solebat: quamuis tamen non inficias ierim, quin si commodè fieri posset omnes Prouinciæ Episcopos, vel vicinos Ecclesiæ vacantis conuocaret, prout idipsum commendat Carthaginense [f] quartum: quod tamen minus præcipuum in ordinatione esse testatur, ad quam auctoritatem Metropolitani præcipuè exigit. In Prouinciis autem, in quibus minor erat Episcoporum numerus, quos ideò nec ordinationum multitudo, nec longitudo itineris decurrendi tantoperè defatigatura erat: stricto iure, vt vidimus, omnium comprouincialium conuocatio requirebatur, nec quos volebat ipse pro arbitrio Metropolitanus assumebat, sed omnium concursus maximè videbatur esse necessarius.

[c] Leo 9. epist. 3. ad Thomã Africanum.

[d] Carthag. 2. c. 12.

[e] Carthag 3. c. 19.

[f] Carthag 4. c. 1.

XXV. Communi porrò, & ordinario iure quem vult è sua Prouinciâ Episcopũ, Meropolitanus vice suâ cõmittere potest ad consecrationis munus peragendũ. Apertum hac de re responsum exstat Innocentij 3. ad Archiepiscopum Turonensem in hæc verba, *& nos siquidem consulu[illegible]rum si aliqua infirmitate, vel aliâ iustâ causâ detentus, aliquem Suffraganeorum tuorum consecrare non posses, alicui Coepiscoporum tuorum vices tuas committere licitum tibi esset.* Et infrà. *Consultationi tuæ taliter respondemus, quod in tali articulo constituto, & tuas vices, vt dictum est, tibi committere licet, & consecrandi munus debet ab eo consecrationis accipere, cui eas duxeris committendas, dummodo Catholicus habeatur, & impedimentum ex substractione gratiæ Apostolicæ sedis non obsistat.* Quinimò poterit etiam Metropolitanus alicui Episcopo alterius Prouinciæ licentiam facere, vt sui loco consecrationis munus obeat. Cuius rei exẽplum habemus in iure [h] Trecensis Episcopi, qui ex commissione Cassalensis, seu Calcensis Metropolitani, ad cuius Prouinciam certũ est Trecensem Episcopum non spectare, Humiliensis, seu Ymilicensis Ecclesiæ electũ consecrasse dicitur, cuius factum, cum in aliis ab Honorio tertio reprehendatur, in hoc verò neutiquam reprehenditur, quasi alterius Prouinciæ Antistiti Metropolitanus vices suas demandare nequeat. Antiquitus autem ad antiquiorem, vt plurimum, vel primæ sedis Episcopum ius istud deuoluebatur, vt posteà dicemus.

[g] Innocent. 3. cap. quod sedem, de officio Iudicis ordinarij.

[h] Cap. dilectus, de temporibus ordinationum.

§. V.

Quænam consecratis ab alio, quàm à Metropolitano obligatio imposita, vel quæ circà eos peracta fuerint.

XXVI. Vnum etiam hîc notamus, si quando absente Metropolitano, sine eius expresso consensu, aliqua ex iustâ causâ, seu quæ ipsi Metropolitano probata posteà foret, eius Suffraganeus ab alio fuisset ordinatus, impositum ordinato aliquod onus fuisse, tum vt Metropolitanum suum inuiseret; tum vt ab eo potestatis receptæ confirmationem acciperet. Inuisendus autem Metropolitanus ipsi erat duplici de causa: primùm vt coram eo professionem fidei, aliorumque huiusmodi,

Digitized by Google

A huiusmodi, quæ in ordinatione promitti solita fuisse superiùs docuimus, emitteret, quemadmodum ostendit Concilium [a] Emeritense superiùs citatum, quod professionem emittendam *placitum* indigetat, quo nomine pariter iuramentum, seu promissionem emissam leges VVisigothorum insigniunt, vt cùm [b] de Iudæo qui libros contra Christi fidem editos retinuerit, statuitur, vt non solùm puniatur, verùm insuper *cautionis vinculo alligetur, ne vnquam talium librorum, vel doctrinas apud se aut habere præsumat, aut attendere audeat, aut studiis meditandi assumat: iam verò, si, post emissum placitum, quodcumque tale repetere tentauerit, & deprehensus, &c.* Itemque, vbi Iudæis quoque hæc obligatio imponitur, *vt placiti sui cautione promittant, vbi occurrentes per viam festinantes, vel Sabbato vltrò sui sine testimonio Sacerdotali non transeant.* Plura huiusmodi significationis istius nominis testimonia apud [c] Hispanos præsertim, & VVisigothos adferre possemus, nisi superfluum istud videretur. Deinde inuisebatur etiam Metropolitanus à Suffraganeo suo, vt ab eo de suo officio instrueretur, quemadmodum in Concilio [d] Toletano duo-

B decimo, quod statim citauimus, cauetur, vt Episcopus, qui à Toletano Antistite consecratus fuerit, Metropolitanum suum tertio saltem mense ab ordinatione suâ adire debeat, ab eo de officij sui ritè exequendi ratione instruendus.

[a] Emeritense Concil. c. 4.

[b] Leges VVisigoth lib. 12. tit. 3. l. 11.

[c] l. 10. ibid.

[d] Vide etiam Tolet. 11. can. 10. & alibi passim.

XXVII. In more pariter, saltem apud quosdam medij ævi, positum fuit, vt cùm Suffraganei ab alio, quàm à Metropolitano sacrati essent, si contingeret posteà Metropolitanum illorum ordinationem probare, traditis iis, qui prius absque ipsius assensu ordinati fuissent, annulo & baculo, gratam se eorum ordinationem habere Metropolitanus profiteretur, cuius moris luculentum extat testimonium in veteri quadam scheda [e] nomine Clericorum Rhemensium composita, in quâ de Ebbone hæc habentur, *fuerunt per longum spatium eius exulatus ordinati Episcopi, eo absente, Simeon Episcopus, Lupus Episcopus, Erpuinus Episcopus, quod omnimodo sanctissimus prohibetur Canonibus. Qui completâ cum omni gaudio, &*

C *lætiâ, consecratione, & solemnitate sacrificij, præsente omni Ecclesia, deprecati sunt eum, vt ipsius auctoritate, eorum statueretur, ac roboraretur ordinatio: qui benignissimè eorum preces obaudiens, dedit eis publicè coram sacrosancto Altari, annulos, & baculos suæ auctoritatis in confirmatione eorum ordinationis, & allocutus est de eis omni Ecclesiæ, vt scirent vniuersi se in charitate, quæ ex Deo est, eorum ordinationi consentire.* Istud autem Ebbonis factum acriter carpit [f] Hincmarus, asserens enim, qui à gradu suo deiectus fuerat, ab Episcopis legitimè constitutis annulum & baculum accipere potius debuisse, non autem eis dare potuisse: ij vero Episcopi qui ab Ebbone taliter approbati fuerant, de eo in Concilio [g] Suessionensi secundo accusati sunt. Neque porrò insolitum, vt quorum ordinatio grata, ratáque haberetur, iis annulus ac baculus pastoralis in manus darentur. Sed de iis alibi nos fusiùs dicemus.

[e] Vetus scheda in Codice Atrebat. Clericorum Remensium. Vide in notis Simmundi ad Cõc Suessa.

[f] Hincmarus epist. ad Anastasium Bibliothec. scripta post Synodum Tricassinam anno 867.

[g] Suess. 2. act. 5.

§. VI.

D *Decretum electionis Episcopi ad Metropolitanum, eiusque Suffraganeos pro ordinatione mitti: itemque aliud decretum à Metropolitano, & Suffraganeis ad Clericos & populum ciuitatis reddi solitum.*

XXVIII. Ad Metropolitanum autem, & reliquos Prouinciæ Episcopos, postquam præsertim ab electione Episcopi excludi cœpere, solaq; eius disoutiendæ, ac confirmandæ potestas ipsius relicta est, electionis decretũ mitti solitum fuit, procuratoresque missi, qui de ea copiosè referrent, cui si qui se se opponerent, dies, qua sese ad rationem intercessionis suæ reddendam pararent, eis dicebatur, quod in Sanctionis, & Ioannis Aurelianensium electione obseruatum legimus apud Iuonem [h] Carnotensem, & apud alios passim obseruabis: quale autem decretũ istud esse soleret leges [i] in epistola Ecclesiæ Parisiensis ad Guenilonem Senonensem, eiusque Suffraganeos pro electione Ænææ Parisiensis, inter epistolas Lupi Ferratiensis, iis verbis conscripta.

[h] Iuo epist. 51. 54. & 66.

[i] Lupus Ferrar. epist. 98.

Digitized by Google

Religiosissimis Patribus, & Fratribus Gueniloni Metropolitano Senonicæ sedis Antistiti, & vniuerso Clero eius, & cæterarum Ecclesiarum † præsentibus, quæ Diœcesi memoratæ sedis censentur, cunctis in eis Domino famulantibus, Clerus matris Ecclesiæ Parisiorum, & fratres Cœnobij S. Dionysij, & S. Germani, & B. Genouefæ, ac Fossatensis, diuersorumque Monasteriorum vnanimitas, præsentem, & futuram salutem. A

† Præsulibus.

Venerabilem Pastorem nostrum Ercamradum nuper decessisse, cum longè latéque vulgatum sit: tùm sanctitatem vestram latere non potuit: nosque affici mœstitiâ de vocatione patris defuncti, ac sollicitudine promoueri de electione successuri prudentia vestra intelligit. Cùm enim principaliter se futurum Dominus Iesus polliceatur cum his, qui principes religionis existunt, non patimur diu carere Antistite, cuius doctrinâ ad salutem nostram instituamur, exemplo informemur, benedictionibus in nomine Domini muniamur, eius vt pote bonorum omnium auctoris nequaquam nos cura destitutos firmissimè credimus, dum ipse curas nostras sua clementia sustulit, & vota vltroneâ benignitate præuenit. Namque ipse, in cuius manu cor Regis est, glorioſi Domini nostri Caroli, quemadmodum plenè confidimus, menti infudit, vt eius nos B *regimini committeret, quem in diuinis, & humanis rebus sui fidissimum multis experimentis probasset. Igitur Dei pronam in nos amplectentes misericordiam, & Regis nostri piam suscipientes prouidentiam, Ænæam, cuius præconia præmisimus, concorditer omnes elegimus, Ænæam Patrem, & Ænæam Pontificem habere optamus: quamuis etiam tanta prudentia, ac probitate præcellentissimus Rex noster polleat, vt solum eius iudicium de viro memorato posset sufficere: tamen conditionis humanæ * non nescij, futurarumque curioſi rerum, nos ipsi propositum ac mores longè prius inspeximus, & inter graues, probabilesque personas, & sanctitate feruentes, hunc quem Antistitem habere cupimus, quotquot eum nosse potuimus, vt nunc palam est, absque errore annumeremus. Proinde SS. Patres annitimini, nè dilatione diuini, & regij beneficij torqueamur, sed nobis suspensis, nobis desiderantibus, nobis flagitantibus, ponatur celeriter lucerna super candelabrum, vt lumen veritatis populus Dei videat, & æmula deuotione Præsulis vestigia tenens, sempiternæ beatitudini præparetur. Professionem verò nostri consensus in Ænæam Deo annuente per vestrum ministerium nobis futurum Antistitem subscriptionibus nostris certatim roborauimus, vt nostra vnanimitate comperta, votum summa properantia compleatis.* C

* deest *non*: quod mihi addendũ habetur: alij autem ita legunt *futurorum curioſi amistorum mei ipſi.*

XXIX. Peractâ verò consecratione aliud in eius testimonium Metropolitanus cum Suffraganeis ad Ecclesiam de nouo consecrati Antistitis mittere solebat epistolam, cuius formulam habes apud eundem [a] Lupum Ferrariensem hoc pacto:

[a] Idem Lupus Ferrar. epist. sequenti.

Gunilo sanctæ Senonicæ sedis Metropolitanus Episcopus, Heribertus Antissiodori Episcopus, Agius Aurelianorum, Prudentius Tricassiorum, Her. Niuernensium, Frob. Carnutum, Hildeg. Meldorum, Clero matris Ecclesiæ Parisiorum, & cunctis in diuersis Cœnobiis sub ea Domino militantibus, salutem.

† al. *iustissimæ dispositionis Dei memores.*
* *tenentibus.*
† *vel leuiter, seu, vel vt leuiter.*

*De excessu reuerendissimi Coëpiscopi nostri Ercámradi non mediocriter anxij, vestrique mœroris participes, tandem † iustissimâ dispositione Dei minores consolationes recipimus, dum vos sub Pastore bono agentes, qui summè bonus est, Vicarium eius scilicet visibilem, ministerijque nostri consortem absque dilatione expetere vestris literis * timentibus lineas rationis cognouimus. Præparatum enim à Domino ei bonum exitum credimus, cuius munere talem videmus patere ingressum, quamquam nobis futurus nunc socius olim fuit præcognitus, & merito suæ probitatis amabilis. Quis enim † velut leuiter tetigit palatium, cui labor Ænææ non innotuit, & feruor in diuinis rebus non apparuit? Quamobrem electionem vestram in eo factam Deo propitio libenter sequimur, eum profuturũ populo eius, ad dignitatẽ Pontificatus promouendum concorditer decreuimus. Sit igitur vobis Pastor, qui pro suis in Deum meritis bene complacuit, & sequentes eius veracem doctrinam, & sancta opera imitantes, ad cælestis regni pascua properate fœlices. Ordinationi autem eius subscripsimus concorditer vniuersi, vt securi ministerio potestatis eius fruamini.* D

[b] Lege duplex decretũ quod Clerus & populus firmare debet, item literas quas ab Ordinatoribus debent accipere ordinati, inter opusc. Hincmari.

XXX. Alias [b] decreti electionis consecrandi Pontificis, literarumque quæ ab ordinationibus Ordinato tradi deberent formulas leges inter opuscula Hincmari operâ Ioannis Cordesij insertas, primumque Lutetiæ in lucem editas; Leges quoque in appendice quadam [c] Conciliorum Galliæ decretum Cleri, & plebis

[c] Formul. antiquæ promot. Episcop. tomo 2. Concil. Galliæ.

Digitized by Google

A plebis Ecclesiæ Laudunensis de electione Hedenulfi ad Hincmarum Metropolitanum, & Episcopos Rhemensis Prouinciæ; ex quibus omnibus colliges Clerum ac populum viduatæ ciuitatis, vbi à visitatore à Metropolitano deputato congregati fuissent, & de eligendi Antistitis qualitate, ipsiusque electionis momento ac grauitate instructi fuissent, elegisse futurum Antistitem, electionemque à se factam discutiendam, & electum consecrandum, tum eidem Metropolitano, tum Coëpiscopis Prouinciæ offerre solitos, imò etiam & Clero Metropolitanæ ciuitatis, vt ex decreto pro electione Ænææ Parisiensis videre est. Quod etiam ex eo confirmari potest, quià nempe refert [a] Anastasius Bibliothecarius grauiter tulisse Romanum Clerum, quod eo inconsulto Summus Pontifex Conon quendam Constantinum Ecclesiæ Syracusanæ Diaconum ordinasset, pallioque donasset: si enim nec Romano Pontifici ex more licuit vllum inconsulto suo Clero ordinare; multominus inferiori Metropolitano, Suffraganeorum suorum consecratio, suo inconsulto Clero, permittetur.

[a] Anastas. Biblioth. in vita Cononis, vbi hoc obscurè saltem docet.

B Disces etiam, ordinatione iam peractâ, Metropolitanum electum Antistitem à se consecratum, & instructum, ad ciuitatem suam laudatum misisse, cunctumq; Clerum, ac populum de obedientia ipsi præstandâ docuisse. In vtrisque autem literis, siue quæ ad Metropolitanum, & Coëpiscopos Prouinciæ, siue quæ ab ipsis dirigentur, regij vel assensus, vel iussionis mentionem fieri solitam obseruabis, vbi primum in iis regia vigere cœpit auctoritas, vt in prædictis pro Ænæâ Parisiensi literis videre est.

§. VII.

Per ordinationes Regias prædictum ordinem aliquando fuisse turbatum.

XXXI. Imò vigente Regum in iis auctoritate, ordinem, quem præscripsimus, aliquando turbatum fuisse obseruare poteris. Nam, cùm [b] quis Antistes à Rege nominatus esset, solebat interdum decretum nominationis suæ Rex ad Archiepiscopum, & comprouinciales mittere, quò nominatus à se consecrari iubere-

[b] Vide apud Iuonē epist. 66. Hugoni.

C tur. Cuius decreti formulam duplicem tum apud [c] Marculfum, tum in [d] Codice legum antiquarum reperies, quarum vna *præceptum* dicitur, quod maioris esset auctoritatis diploma, manu proprià principis subscriptum, vel annulo munitum: altera dicitur *indiculus*, quod epistola minoris auctoritatis foret, absque sigillo (vt doctissimus coniicit [e] Bignonius) eiusdem Principis: vtrumque istam in exemplum duntaxat seligimus,

[c] Lib. 1. formul. Marculfi cap. 5. & 6.

[d] Inter formulas solemnes, quæ habētur in Cod. legum antiquarum.

[e] Vide Bignonium notis in cap. 6. cit. form. Marculfi.

Domno sanctæ Sedis Apostolicæ dignitate colendo, in Christo Patri, illi Episcopo, ille Rex.

Credimus iam ad vestram reuerentiam peruenisse sanctæ recordationis illius vrbis Antistitem euocatione diuinâ de præsentis sæculi luce migrasse, de cuius successore, sollicitudine integrâ, cum Pontificibus, vel Primatibus populi nostri pertractantes, decreuimus illustri viro, aut venerabili viro Ill. ad præfatam vrbem Pontificalem regulariter, Christo auspice, committere dignitatem. Et idcò salutationum iura digno debito honore soluentes, petimus, vt cum ad vos

D *peruenerit, ipsum, vt ordo postulat, † benedici vestra sanctitas non moretur, & iunctis vobiscum vestris comprouincialibus, ipsum in suprascriptâ vrbe Pontificem consecrare, Christo auspice, debeatis. Agat ergo almitas vestra, vt & nostræ voluntatem deuotionis, incunctanter debeatis implere, & tam vos, quam ipse pro stabilitate regni nostri iugi inuigilatione pleniùs exoretis.* Solebant autem Metropolitanus & Prouinciales à Rege missum examinare, & in eius mores inquirere, eumque etiam, si indignus fuisset, reiicere, aliumque postulare, vt patet ex epistola [f] S. Braulionis ad S. Isidorum, Leonis [g] Senonensis ad Childebertum, Iuonis [h] ad Hugonem Lugdunensem, Concilio Toletano 12. mox citando, & aliis. Quod examen vt refugerent Principes, ad Episcopos sibi addictos licet diuersæ Prouinciæ, quos consecrari vellent, nonnunquam miserunt, vt plurimis exemplis suprà probauimus. Sed in hoc contrà leges peccabant, & visitatum morem ad Metropolitanum referibendi, ac comprouinciales, transgrediebantur, quem prædictus indiculus visitatum fuisse ostendit.

† alias *benedicere*, & quidem rectius.

[f] Epi. S. Braulionis ad S. Isid. Hispal.

[g] Leonis epist. ad Childeb. tomo 1. Cōc. Gall.

[h] Epist. Iuonis 62. ad Hugonem.

XXXII. Stantibus iisdem apud Hispanos nominationibus Regiis abrogata omnino Metropolitano, & comprouincialibus ordinandi potestas legitur; & ad Toletanum Antistitem translata in Concilio nempe Toletano duodecimo sub VVamba Rege, [a] *illud*, inquit, *collatione mutua decernendum nobis occurrit, quod in quibusdam ciuitatibus, decedentibus Episcopis propriis, dum differtur diu ordinatio successoris, non minima creatur Officiorum diuinorum offensio. Namdum longè latéque diffuso tractu, quo aut non queat Regis auribus decedentis Præsulis transitus innotescí, aut de successore morientis Episcopi libera principis electio præstolari: nascitur sæpè & nostro ordini de relatione talium difficultas, & Regiæ potestati, dum consultum nostrum pro subrogandis Pontificibus sustinet, iniuriosa † necessitas: vnde placuit omnibus Pontificibus Hispaniæ, vt saluo priuilegio vniuscuiusque Prouinciæ, licitum maneat deinceps Toletano Pontifici, quoscumque Regalis potestas elegerit, & iam dicti Toletani Episcopi iudicium dignos esse probauerit, in quibuslibet Prouinciis, in præcedentium sedibus præficere Præsules, & decedentibus Episcopis elizere successores: sic tamen, vt quisquis ille fuerit ordinatus, post ordinationis suæ tempus, infrà trium mensium spatium, proprij Metropolitani præsentiam visurus accedat, qualibet eius auctoritate, vel disciplinâ instructus condignè susceptæ sedis gubernacula teneat.* Videtur autē hoc priuilegium, eo præsertim titulo, Toletano Antistiti tributum, quod anteà, vt refert Rodericus, [b] Primatiæ dignitatem à Summo Pontifice instante Cindasuintho Rege VVambæ prædecessore obtinuisset: sed non multo tempore istâ prærogatiuâ fruitus est; nam [c] tertio & trigesimo ab eo Concilio anno, Hispaniis à Saracenis occupatis, Toletum in eorum quoque potestatem venit. Cæterum eandem quoque ob causam, cùm Romani Pontifices Episcoporum confirmationes, imò & electiones ad se traxissent, comprouincialibus, sicut & Metropolitano, adempto ordinationum iure, in Curiâ Romana Episcoporum frequentiores ordinationes fuerunt: censuitque Synodus [d] Tridentina Episcopos, vel in Curiâ, vel in Prouinciâ, si fieri commodè possit, consecrandos: id est, vel à Romano Pontifice, vel iis quos ipse delegarit, si nempe in Curia ordinentur; vel à Metropolitano, eiusque comprouincialibus, quibus solis in Prouinciam ius est; si videlicet extrà Curiam consecrentur. Sed ea de re suprà diximus, iterumque inferiùs dicemus.

[a] Conc. Toler. 12. cap. 6.

† aliàs *innumerosa*.

[b] Rodericus lib. 2. cap. 22. hist.

[c] Vide eundē Roderic. & alios Hispan. historiæ scriptores.

[d] Tridēt. sess. 23. cap. de reform.

A B C

§. VIII.

Quis absentis Metropolitani, suspensi, vel demortui locum teneret.

XXXIII. Quoniam verò contingere potest, vt Metropolitanus vel iustâ causâ ab ordinatione Episcopi suæ Prouinciæ faciendâ impediatur, vel suspensus ab officio, vel mortuus sit, videndum est, quis eius locum tenere debeat. Antiquitus quidem loco Metropolitani, si ipse ab ordinatione abesset, vel is cui visitationis munus iniunctum erat, præcipuas consecrationis partes explebat, adsistentibus reliquis, quod ex prædictis Gregorij [e] Magni, & aliorum epistolis colligere est, in quibus visitatori, vt cum reliquis ordinationem peragat, iniungitur, quod indicat eius in consecratione præcipuas partes fuisse: vel qui ordinatione antiquior erat id muneris subibat, vt ex eo colligitur: quod ex [f] Leonis superiùs citata epistola ad Episcopos Prouinciæ Viennensis non solùm Metropolitanorum, verùm etiam eorum *qui cæteros Sacerdotij antiquitate præuenium*, speciale ius circà ordinationes Episcoporum fuisse colligatur, adeout si in personæ cuiuspiam gratiam ordinandi ius Metropolitanus cesserit, *non is*, inquit Leo, *cui cesserit, sed is qui intrà Prouinciam antiquitate Episcopali cæteros præuenit, Sacerdotes ordinandi sibi vendicet potestatem.* Quæ tamen Leonis constitutio fortè ad hunc tantum casum singularem restringi debet, quando nempe Metropolitanus gratia personali ductus alicui consecrandi partes committit, non autem cùm vel ob viciniam, vel aliam ob iustam causam alteri, cum interesse ipse non potest, visitationis, & consecrationis munus delegat. Etenim [g] Concilium Aurelianense quintum, cui vellet, consecrationis munus Metropolitanum iniungere potuisse videtur ostendere, dum iubet, vt *à Metropolitano, vel quem in vice sua præmiserit, cum comprouincialibus Pontifex consecretur:* Hæc enim verba indicare videntur arbitrio

[e] Gregor. & aliorū epist. supra citatæ §. 3. num. 20.

[f] Leo epist. 89. ad Epise. Vienn. Prouinc. cap. 4.

[g] Aurel. 5. can 10.

D

A trio Metropolitani relictum, vt quem vellet vice sua ad ordinationem peragendam mitteret.

XXXIV. Habitam quoque fuisse rationem prærogatiuæ Episcoporum, qui primæ sedis essent, seu, vt vocant Græci, πρωτόθρονοι, non dubitauerim, vt ij absentis Metropolitani locum tenerent, cùm enim reliquos Episcopos etiam antiquiores præcederent, tam in Conciliis, quàm in Ordinationibus, primoq; essent post Metropolitanos gradu, vt ex priuilegio Augustodunensi Ecclesiæ concesso à S. [a] Gregorio innotescit, eos absentium Metropolitanorum locum tenere æquissimum erat. Certum est eos maximis in ordinatione prærogatiuis vsos fuisse, quod Fulberti, Iuonis, & Gauffridi Carnotensium Episcoporum exemplis patet; nam Fulbertus v. gr. conquerens [b] apud Leuthericum Senonensem Archiepiscopum, quod ipso non inuitato G. Episcopum (Girardum, ni fallor, seu Guitardum Niuernensem) consecrasset, non solum Canonica ipsum iura in eo soluisse, verùm *dignitatem suam Ecclesiæ Carnotensi derogasse* affirmat:

B quod vtique non diceret, nisi huius Ecclesiæ Præsuli aliqua in ordinationibus prærogatiua debita fuisset. Apud eundem itaque quasi præcipuam in ordinationibus prærogatiuam post Senonicum Archiepiscopum habentem conquestus est [c] Theodoricus Aurelianensis electus Episcopus, quod ordinationem ipsius differret, cui totius Synodi vice rationes dilatæ eius ordinationis ipse exposuit, eamque inter cæteras, quod à comprouincialibus nullas literas accepisset, quod indicium est, ipsum acceptis comprouincialium literis solitum fuisse Prouinciæ Episcopos Archiepiscopi vice consecrare: literæ autem non ab omnibus comprouincialibus, sed ab eo qui visitator fuisset vacantis Ecclesiæ, & electioni interfuisset, ad Metropolitanum ante ordinationem scribi solebant, vt ex prædictis inferre possumus. Eundem quoque Fulbertum legimus [d] à Leutherico Senonensi admonitum, *ne quibuslibet Episcopandis citò manus imponat*: quæ admonitio frustra fieret, nisi eius locum in ordinationibus singulari priuile-

C gio tenere soleret. Legimus [e] pariter eum calumniam istam à se reiecisse, quod Odolricum auctoritate suâ Episcopum elegisset, fassum autem fuisse eum se à Clero, & plebe Aurelianensi electum in Presbyterum consecrasse. Denique in vita prædicti [f] Theodorici, quam ex veteri manuscripto retulit Carolus Sausseyus, refertur ille à *Leotherico Senonensi, Fulberto Carnotensi, aliisque Episcopis fuisse sacratus*. Quæ pariter verba Leotherici & Fulberti in ordinationibus Episcoporum præcipuas partes fuisse, Archiepiscopi nimirum, & primæ post eum sedis Episcopi ostendunt.

[a] Greg. lib. 7. epist. 114. Syagrio indict. 2.

[b] Fulbertus epist. 28 cit. tom. 3. Bibloth. PP.

[c] Idem epist. 62. Theodorico.

[d] Idem epist. 31. Leutherico.

[e] Idem epist. 30. Leuth.

[f] Annales Aurelianenses in vita Theodorici Episc. Aurel.

XXXV. Possumus eandem quoque Ecclesiæ Carnotensis prærogatiuam in Iuone Carnotensi obseruare: simulque eius exemplo notare, tum vacante Metropolitanâ sede, tum etiam Archiepiscopo ob aliquam causam ab officio suspenso, primæ sedis Episcopũ ordinationes Prouincialium, tanquam ad se pertinentes, prætendisse: vtrumq; enim Iuo Carnotensis ostendit: interdicto siquidẽ ad tempus [g] Richerio Senonensi honore pallij, & abstento ab officij executione

D ob refutatum pertinacius Primatum Lugdunensem, de Niuernensi electo, cuius consecrationem Hugo Lugdunensis Primas ad se trahere volebat, ad eundem ita rescripsit Iuo: [h] *Verùm de eo, quod consecrationem Niuernensis electi ad nostram Diœcesim pertinentem, Augustoduni facere dispossuistis: simpliciter dico paternitati vestræ, quia nec dispositionem vestram reprehendimus, quoniã reuerentiæ vestræ deferimus, nec tamen approbauimus, quia nec ex auctoritate, nec ex consuetudine, ordinẽ huius consecrationis habemus: nec in consuetudinem ducere, sine multa deliberatione audemus, timentes rei fieri sponsionis, quam Metropolitanæ sedi fecimus, cuius præsides si non rectè incedunt, videtur nobis secundum Dominicum præceptum enormitas eorum deuitanda, peruicacia arguenda, non autem potestas cathedræ, quæ non sacris locis propter personas huius temporis, sed propter sacra loca personis conceditur, est reuerenda. Cùm ergo Metropolitani sedes ad præsens ab hoc officio suspensa sit, possemus nos pro sede Metropolitana, confratribus nostris secundum consuetudines nostras, intrà Diœcesim hoc Sacramentũ Confirmationis implere, cõfirmatâ, per ministeriũ vestræ legationis prætextatæ personæ electione: quam aliter facientes, quàm cum ea, vel pro ea, vel non confirmantes, videremur prælatam nobis Cathedram quodammodo subuertere.*

[g] Videatur & Iuon. epist. 30. Richerio.

[h] Iuo epist. 41. Hugoni.

Quod si aliquando contigit penuria Catholicorum Episcoporum, vel aliquâ aliâ necessitate cogente aliquem Episcopum a comprouincialibus non fuisse consecratum, non debent hæc exempla præiudicium facere legi communi, vel generali consuetudini. Hæc nos fusiùs, quia & ordinationis à comprouincialibus ordinandæ necessitatem, & Ecclesiæ Carnotensis prærogatiuam, cuius Præsul absentis Metropolitani vices gereret, apertè ostendunt. Iam verò reliqua prosequamur. Idem [a] Iuo durante ista suspensione Metropolitani sui, cùm oblatum Sanctionem Aurelianensem admonitione Senonensis Archiepiscopi apud Castrum Nantonense, quod est iuxta parochiam Senonensem, Aurelianenses creari postularent, ipse renuit, propter suspensionem Senonensis, & interdictum sedis Apostolicæ: instante verò, adiunctis etiam Regis precibus, eadem Ecclesiâ Aurelianensi *prætendente irreparabiles Ecclesiæ ruinas iuuiras*, si ordinatio electi differretur, Carnotum ad inquisitionem electi, & ordinationem statuit, eumque cum V Vilelmo Parisiensi, & V Valterio Meldensi tandem consecrauit. Deinde vacante per mortem prædicti Richerij, Senonensi sede, cùm Sanctio Aurelianensis (quem tamen sine vila contradictione Ecclesia Aurelianensis receperat, & ad quem Episcopatu liberè fruentem [b] Iuo scripserat) Turonensis Archipræsulis factione, Regis voluntate depositus fuisset, Ioannes quidam electus ordinandus eidem Iuoni præsentatus est: de quo ità scripsit ad Hugonem Lugdunensem, [c] *hic itaque*, inquit, *per literas Regis & Capituli mihi est oblatus suo tempore ordinandus in Presbyterum, postmodum consecrandus in Episcopum: eius autem electio nec adhuc à me est improbata, vel adprobata, sed nec aliquando adprobanda nisi Domini Papæ, vel vestra me ad hoc pertrahat obedientia:* consecratum autem iis iubentibus Ioannem istum ab Iuone fuisse ex eo patet, quod ante Daimbertum in locum Richerij constitutum, Ioannes iste consecratus sit, prout ex Annalibus [d] Aurelianensis Ecclesiæ colligere possumus.

XXXVI. His omnibus vnum eiusdem prærogatiuæ exemplum in Gaufrido Iuonis successore subnectimus, quem refert Monachus [e] chronologiæ Antissiodorensis scriptor, Hugonem Abbatem primùm Pontiniacensem in Episcopum Antissiodorensem apud Monasterium Ferrariense consecrasse, eo quod in Ecclesia Senonensi Metropolitana, propter Henrici Senonensis suspensionem sacrari non potuisset. Hæc verò continuata tot Episcoporum Carnotensium prærogatiua, Ecclesiæ debitum hunc honorem fuisse non dubiè demonstrat. Verùm ne quis fortè hunc honorem Fulberti, Iuonis, & Gaufridi ætati, vel meritis concessum dicat, non cathedræ dignitati, prædictis omnibus quæ hoc manifestè refellunt, adiungimus Petri Abailardi, & Stephani Tornacensis testimonia: hic enim Ecclesiam Carnotensem, [f] *inter comprouinciales longè positas sicut est auctoritatis præcipuæ, sic*, ait *esse opinionis præclaræ*; Ille verò de Gaufrido Iuonis successore loquens, dicit [g] eum *tam religionis nomine, quàm sedis dignitate præcelluisse*. Quod autem, sede vacante, ad comprouinciales pertineat ordinatio, innuit [h] Gelasius infrà citandus, saltem si in eum sensum trahatur, quem aliqui ei affingunt. Sed id ex prædictis satis superque constat.

XXXVII. Quem tamen audiuimus Iuonem suspensi Metropolitani sui non dubitanter locum tenuisse, eundem, cùm ab Archidiacono familiari suo rogaretur, an à suspenso Metropolitano, vel comprouincialibus, benedictionem suscipere liceret, Apostolicam sedem hac de re dubitanti consulendam respondisse audiemus. [i] *Oblatum est*, inquit, *prædictæ Ecclesiæ Luxouiensi, vt secundùm morem Ecclesiasticum, Episcopum sibi eligerent: qui communicato cum Episcopis consilio elegerunt virum strenuum Guilelmum Ebroicensem Archidiaconum, quem etiam à Metropolitano suo postulauerunt sibi ordinari Episcopum, sed cùm subauditum esset, quod Metropolitanus ab officio Episcopali suspensus esset, prædictus Archidiaconus, quia familiaris meus erat, & nihil aduersus Canones sciens præsumere volebat, ad me veniens mecum deliberauit, virum cum hoc scrupulo posset à Metropolitano suo sacram Ordinationem suscipere, vt à Suffraganeis, quibus auctoritas Metropolitana solet ista præcipere: in qua deliberatione cùm mihi occurreret illud Apostoli, [k] omne quod non est ex fide peccatum est, & illud Augustini, quia consecratio magis constat in fide & deuotione benedictionem poscentis, quàm in merito benedictionem dantis: prædicto fratri consilium dedi, vt tantum Sacramentum nullâ cum discepratione*

[a] Idem epist. 54. Hugoni.
[b] Idem epist. 62. Sãctioni.
[c] Idem epist. 66 Hugoni.
[d] Annales Autel. Caroli Sauss. lib. 9. in Sanctione, & Ioan. 2.
[e] Chronol. Antissiod. ad annum 1136.
[f] Steph Tornac. epist. 4. Episcopo Pontuensi.
[g] Petrus Abailardus.
[h] Gelas. cit. c. quia, dist. 64.
[i] Ipo epist. 137. Paschal. 2.
[k] Rom. 14.

A *peratione susciperet, sed Apostolicam sedem, aut per se, aut per legatos suos consuleret, & rem quantum nobis videbatur, bene inceptam auctoritate Apostolicâ perficeret.* Prudens sanè concilium, si factum, si circunstantias omnes examines, nec aliis consulentis gestis contrarium: neque enim nota erat Metropolitani istius suspensio, sed subaudiebatur duntaxat, & quidam rumor percrebrescere incipiebat: ab eo itaque benedictionem accipere, præsertim cùm illâ dubitatione tutum non erat, refutare verò periculosum, ipsique Metropolitano dedecorosum videbatur. Par ferè periculum in benedictione recipiendâ ab iis qui ab ipso designati essent Prouincialibus Episcopis: si enim idem Iuo suprà ex admonitione suspensi Metropolitani noluit Episcopum ordinare, quid mirum si à designatis ab ipso Episcopis, amico, ne ordinaretur, dissuaserit?

XXXVIII. Verùm iure communi dubitatio ista Iuonis [a] excussa est: licet enim qui ab officio per sententiam hominis suspensus est, nec eligere, nec beneficium conferre, nec iurisdictionem exercere possit: attamen consentire ordina-
B tioni, imo etiam designare aliquos ad ipsam Episcopos poterit, quibus ▪ nempe non tam propriè iurisdictionem aliquam committit, quàm auctoritatem præstat: si verò ▪ à Canone suspensus sit, cùm eligendi retineat auctoritatem, videtur & confirmandi habere potestatem. In iis autem casibus, cùm videlicet Metropolitanus, vel hæreticus, vel schismaticus, vel quauis censurâ ligatus fŏret, satius fuisse Apostolicam sedem consulere, eamque conuenientius esse Episcopos Prouinciæ ad ordinandum Episcopum delegare, ostendit Alexander tertius epistola decretali [d] ad Petrum Cardinalem sedis Apostolicæ Legatum, cui præcipit, vt Prouinciæ Aquileiensis Episcopum confirmet, & quia Metropolitanus ipsius adhuc perseuerabat in schismate, eum à Catholicis Prouinciæ Episcopis ordinari procuret, *mandantes*, inquit, *vt cum facias à Catholicis Episcopis Suffraganeis Aquilegiensis Ecclesiæ Episcopum ordinari: salua debitâ iustitiâ, & reuerentiâ eiusdem Ecclesiæ, cùm ad Catholicam redierit vnitatem.*

a Cap. cum bonæ. & cap. cum inter, de electione.

b Glossa 2. in cap. quod sedem, de officio iud. ordi.

c Glossa v. à suspensis, in cap. cum dilectus, de consuetudine.

d Cap. quia diligentia, de electione.

C XXXIX. Antiquitus autem in iis Prouinciis in quibus nulla Ecclesia post Metropolitanum Primæ sedis beneficio fruebatur (quæ sanè longè plures sunt; nam si Primatiales & Patriarchales Prouincias demas, vix in vlla Prouinciâ reperies aliquam primæ sedis dignitatem post Metropolim habuisse) in iis, inquam, Prouinciis ad antiquiorem Episcopum suspenso Metropolitano, ius deuolui apertè ostendit Hilarus Papa epistola ad Episcopos diuersarum Prouinciarum Galliæ, dum eam in Hermem Narbonensem ob vindicatas sibi indebitè ordinationes profert sententiam, [e] *Ei qui nunc Ecclesiæ Narbonensi præsidere permittitur, ordinandorum Episcoporum, ob hæc quæ præuè facta sunt, sustulimus potestatem, quam ità ad fratrem & Coëpiscopum nostrum Constantium Vcenticæ Ecclesiæ Antistitem, quia eo honoris primas esse dicitur, pertinere censuimus, vt si superstite Herme Episcopo defunctus fuerit, illum hæc cura respiciat, quem repererit Episcopalis Ordo Primatem: Herme autem Episcopo deficiente, faciendorum mos Antistitum Narbonensi mox reddatur Ecclesiæ, quem non ciuitas, sed causa præsumptionis amisit.*

e Hilarus Papa epist. ad Episc. Gall. cap. 2.

D

§. IX.

Metropolitanum ante pallij receptionem hoc iure committendi ad Episcopi Suffraganei ordinationem gauisum fuisse, licet non iure ordinandi.

XL. Quæ verò diximus de Metropolitani iure in conuocandis Prouinciæ Episcopis, & quibusdam suo loco seligendis, qui consecrationem perficiant, hoc intelligi debet de Metropolitano, etiam antequam palliũ obtinuerit, imò etiam antequam consecratus sit, dũmodo electus, & confirmatus fuerit. Primùm manifestè ostendit responsum Alexandri tertij iis verbis, [f] *Suffraganeis alicuius Metropolitani, ad mandatum ipsius post confirmationem electionis suæ, etiam si palliũ non receperit, licitum est electum, qui ad eius iurisdictionem pertinet, consecrare.* Ex quo responso secundũ etiam colligitur, nam cùm cõfirmationis tantum meminerit, non consecrationis, videtur non obscurè innuisse confirmationem Metropolitani solùm sufficere, vt Suffraganeis suis auctoritatẽ ordinandi suam commodet, non au-

f Alexand. 3. cap. Suffraganeis, de elect. & electi potest.

tem consecrationem ipsius esse requisitam: Quid iis etiam [a] Canonibus videtur comprobari, qui docent statim à confirmatione Pontificem eligere posse, conferre beneficia, censuras ferre, vno verbo omnia quæcumque ad Ecclesiæ suæ vtilitatem spectant, *præter ea quæ maioris sunt discussionis* (quæ nempe etiam post consecrationem non solùm tractare, sed nisi habito aliorũ consilio, & summæ sedis in grauioribus expectatâ sententia perficere prohibetur) *& ministerium consecrationis desiderant*: tũ maximè ex eo responso [b] Innocentij tertij Antiocheno Patriarchæ, in quo grauiter referre dicit, quod Archiepiscopus quidã electus, confirmatus, nondum tamen consecratus, ad Episcopatum postea translatus fuisset, ibi enim probare volens Archiepiscopum istum minoratum, nec tam Episcopali dignitate auctum fuisse, quàm de Archiepiscopali deiectum, eum Archiepiscopalia ante consecrationem tractasse, & Valiensem Episcopum tradit confirmasse: quod tanquam legitimè & ex more factum minimè improbat.

A

[a] Cap. nosti, & cap. transmissam de electione.

[b] Innocent. 3. cap. 1. de trãslat. Episcopi.

XLI. Citatur tamen à Gratiano epistola quædam Pelagij, quæ iis omnibus quæ diximus contrarium videtur ostendere, vt pote cùm & toto eo tempore quo Metropolitanus sine pallio fuerit, ordinationes Episcoporum Prouinciæ esse differendas, & si ipse in eo petendo negligens fuerit, ad Metropolitanos vicinos transferendas indicare videatur: Ita enim habet, [c] *quoniam quidam Metropolitanorum fidem suam secundùm priscam consuetudinem sanctæ Sedi Apostolicæ exponere detractantes, vsum pallij neque expetunt, neque percipiunt, ac per hoc Episcoporum consecratio viduatis Ecclesiis non sine periculo protelatur: placuit vt quisquis Metropolitanus vltrà tres menses consecrationis suæ ad fidem suam exponendam, palliumque suscipiendum ad Apostolicam Sedem non miserit, commissâ sibi careat dignitate, suque Metropolitanus aliis licentia post secundam, & tertiam commonitionem viduatis Ecclesiis, cum consilio Romani Pontificis, ordinando Episcopos* † *subuenire*. Verũ responderi potest sæpe ob reuerentiam Metropolitani, Episcoporũ Prouinciæ consecrationes dilatas fuisse, quousque pallium ipse suscepisset, & ordinationem suffraganei non solum auctoritate, verùm etiam præsentia sua perficeret: ideoque huic malo vt occurreretur, recte cautum vt quantocyus fieri posset Metropolitanus pallium acciperet: in pœnam etiam Metropolitani visum Pelagio Pontifici addere, [d] vt si ipse in mora esset petendi pallij, ab alterius Prouinciæ Episcopis suffraganei eius ordinarentur, tum vt maior ipsi incutiatur pudor, dum ab extraneis Episcopum suum consecrari viderit, quem à suffraganeis suis auctoritate suâ consecrari ægrè minimè laturus videretur: tum vt à suffraganeis suis vrgeatur ad petendum pallium, dum nempe ob eius iniuriam ipsi quoque debito sibi iure priuantur: probabile autem est temporariam eam fuisse Pelagij constitutionem, nec vniuersalem, sed limitatam ad Prouincias Romanæ Exarchiæ, seu primatus, in quibus Pelagij secundi [e] tempore, Ligurum, Venetorum, atque Istriorum Episcopi, contra quintam Synodum, pro defensione trium Capitulorum Concilij Chalcedonensis, non leue schisma conflauerant, contra quos prædictus Pelagius acriter dimicauit, vt ex eius Epistolis ad Narsetem hac de re datis intelligi potest; eos igitur qui nec aperte à Romanâ Sede deficere audebant, siue metu populorum, qui Romano Pontifici adhærebant, siue forte [f] à Narsete deterriti, ad quos coërcendos rescripserat Pelagius, nec Romanæ Ecclesiæ obedientiam præstare volebant, quam in defensione Quintæ Synodi, à Chalcedonensi Oecumenico Concilio defeciisse criminabantur, eos, inquam, seuerâ adhibitâ pœnâ oportuit Pelagium ad pallij receptionem, & professionem obedientiæ Apostolicæ Sedi præstandam acrius vrgere: ideoque conueniens fuit tum huiusmodi Metropolitanis, tum comprouincialibus, quos [g] Metropolitani negligentia, ex dicendis nonnumquam inuoluit, quique de schismate suspecti in eo casu esse poterãt, quod Metropolitanũ à cõmunione Catholica abhorrentem ordinassent, iis inquam omnibus ordinandi ius adimere, & vicinis deferre: quæ tamen lex nec vbique, nec cessante istâ ratione obseruata fuit, sed ad comprouinciales à Metropolitano ius ordinandi deuolutum fuit, vt supra satis probatum est.

B

C

D

[c] Pelagius apud Gratian. dist. 100. c. 1.

[d] Vide Glossam. v. Episcoporum, in eandem can.

[e] Pelag. 2. epist. 2. 3. 4. 5.

[f] Patet ex epist. 2. & aliis cit.

[g] Cõprouinciales de Metropolitani negligentia arguẽdos colligere est ex epist. citanda Greg. 7.

XLII.

A XLII. Circa quæ etiam obiter notabis exantiqua consuetudine, Metropolitano minimè licuisse ordinare tanquam Archiepiscopum Prouinciæ, vel Episcopos, vel Clericos suæ diœceseos antequam accepisset pallium: hanc consuetudinem nobis indicat Nicolaus [a] primus ad consulta Bulgarorum, de Episcopo ab ipsis eligendo eos admonens, *qui, inquit, se Christi plebe ipso crescente crescit, Archiepiscopus priuilegia per nos accipiat: & ita demum Episcopos sibi constituat, qui ei decedenti successorem eligat*: & paulo post, *Archiepiscopum ab Episcopis eligendum* scribit. *Sane interim in throno non sedentem, & præter corpus Christi non consecrantem, priusquam pallium à Sede Romana percipiat, sicut Galliarum omnes, & Germaniæ, & aliarum regionum Archiepiscopi agere comprobantur.* Eundem quoque morem firmat Ioannes octauus, dum Arelatensi Archiepiscopo rescribens, [b] *proh dolor*, inquit, *cùm in Galliæ partibus essemus, inter cætera, vnum valde prohibendum inuenimus: Metropolitæ antequam pallium à Sede Apostolicâ percipiant, consecrationem facere præsumunt, quod antecessores nostri & nos Canonico decreto, ne fieret, interdiximus.* Comprobat quoque

B Gregorius [c] septimus, qui Rothomagensi Archiepiscopo, quem dicit seueriori, ob negligentiam in petendo pallio, pœnâ & animaduersione dignum, indulget: de cætero vero ne ordines conferre audeat absque prædicto pallio districtius præcipit; *Te ipsum namque*, ait ille, *non ignorare putamus, quam districtè sanctorum Patrum censura in eos † iudicandum statuerit, qui post consecrationem suam, post tres continuos menses, pallium, quod sui sit officij, obtinere neglexerint: deinde Apostolica tibi præcipimus auctoritate, vt quia sanctorum Patrum statuta parui pendisti, nullum deinceps Episcopum vel Sacerdotem ordinare, seu Ecclesias præsumas consecrare, donec honoris tui supplementum, pallij videlicet vsum, ab hac sede impetrauerit. De cætero tam te, quàm suffraganeos tuos monemus, præfatam culpam summopere emendare procurete, nè sic negligentes, vt hactenus, in hoc exciteritis, potestatem beati Petri per nos, quanto dilatorem, tanto seueriorem pro contemptu experiamini.*

XLIII. Denique eandem consuetudinem confirmat Innocentius tertius

C iis verbis, [d] *præterea cùm non liceat Archiepiscopo sine pallio conuocare Concilium, conficere chrisma, dedicare Basilicas, ordinare Clericos, & Episcopos consecrare: multum profectò præsumit, qui antequam impetret pallium, Clericos ordinare festinat, cùm id non tanquam simplex Episcopus, sed tanquam Archiepiscopus facere videatur.* Quæ verba ideò addit, quia cùm nullius Ecclesiæ Episcopus fuisset, is, de quo querebatur Innocentius, Clericos ordinando Archiepiscopi personam sustinere videbatur, cui ante pallij receptionem quæuis ordinatio interdicta est, ideoque excusationi locum reperire nullum poterat. Ratio autem cur sine pallio ordinatio Archiepiscopis interdicta sit, ea est, quia in pallio, [e] *Pontificalis officij plenitudo cum Archiepiscopalis nominis appellatione confertur*, vt docet idem Innocentius: vnde non debet se pro Archiepiscopo gerere, qui pallium nondum suscepit: & cùm Episcopi omnes (si summũ Pontificem demimus) diuino iure inter se sint æquales, solâque Ecclesiæ auctoritate discreti, atque ità ordinati, vt vnus alteri subiiciatur, vel præficiatur: æquum est vt vnusquisq; Ecclesiæ ca-

D piti, qui aliis præfertur, cum pallij receptione obedientiam prius præstet ac sponsionem faciat, quam iure sibi per Ecclesiæ constitutionem acquisito prærogatiuæ singularis vtatur: & de hac, quam ab Ecclesia accepit, auctoritate, obnoxiũ se principi prius agnoscat, quàm ipsam in alios exerceat. Nihilominus tamen non adeò acuratè hoc in Galliis seruatum fuisse, præter prędicta, indicat epistola Fulberti [f] ad Archiepiscopum Turonensem, meo quidem iudicio non parum audax: *Respondemus, inquit, itaque vobis, quia si pallium requisitis à Romano Pontifice, & illud vobis sine causâ legitimâ denegauit, propter hoc non est opus dimittere ministerium vestrum: at si vestrâ tarditate nondum est requisitum, cautela est expectare, donec requiratur, ne vos ex improuiso præsumptionis arguere possit. Continentur enim quædam reuerenda nobis in priuilegiis Romanæ Ecclesiæ, quæ propter negligentiam nostram non facile inueniuntur in armariis nostris.* Sed de pallio alibi, Deo dante, fusiùs.

[a] Nicolaus I. ad Consulta Bulgar. cap. 73.

[b] Ioannes 8. epist. 91. Arelat. Archiep.

[c] Greg. 7. lib. 9. epist. 1.

† vindicandũ.

[d] Innocent. 3. cap. quod sicut §. super eo, de elect.

[e] Cap. nisi, de auctorit. & vsu pallij, & cap. cum sit eod. tit.

[f] Fulbertus epist. 48.

by Google

§. X.

Comprouinciales, qui vel in hæresim, vel excommunicationem quamcumque minimam incidissent, ab ordinatione exclusos fuisse.

LXIV. Nulli autẽ dubiũ esse potest, quin quemadmodum Metropolitano in schisma vel hæresim incidente, imò etiam quacũque suspensione detento, licet cõprouincialibus, ipso prętermisso, vt superiùs docuimus, Episcopos cõprouinciales ordinare, multo magis liceat Metropolitano, spreto Suffraganeo, qui quacũque censurâ illigatus fuerit, ordinationes celebrare: imò quin cũ hæreticis, schismaticis, excõmunicatis maiori excõmunicatione, in Sacramẽti ordinis administratione communicare nefas ei foret, & id strictè olim vetaretur, vt ex dicendis magis patebit: non dubium, quin tales omnes ab ordinationibus Episcoporum suæ Prouinciæ arcerentur. Sed ex comprouincialibus quoque, quibus ob leuiora delicta Conciliorum & ordinationum celebritas interdicta fuerat, (quales aliquos fuisse superiùs insinuauimus) vel *qui à Metropolitani charitate suspensi fuerant*, vt loquitur [a] Conciliũ Aurelianense quintum, vel *qui à fratrum charitate alieni declarati fuerant*, vt loquuntur [b] Arelatense tertiũ & Agathense (quæ omnia eodẽ recidunt) ij vtique omnes in ordinationibus negligi poterant; Si quis enim à consortio fratrum extraneum se culpa sua fecerit, sibi adscribere debet si negligatur. Sed nec alicuius criminis reos ad ordinationes vocari à Metropolitano debuisse, ostendunt verba ista Fulberti ad Archiepiscopum suum Leuthericum, [c] *Nec illud sane tibi tacere debeo, quod ad tuas ordinationes Dominum F. Tricassensem Episcopum periculosè tibi socium addis, quem certam ob causam esse non dubitas imparatum. In qua re dupliciter te delinquere constat, cùm eum ad tantam præsumptionem animando, de pœnitentia prioris culpæ facis esse securum.* Is autem Episcopus Trecensis qui nobis litera F. à Fulberto designatur, Fromundus huius nominis primus esse dignoscitur, qui in hæc tempora incidit, quippe cùm, teste Claudio [d] Roberto obierit anno 1034. Leothericus autem anno 1033. periculosè autem hunc seligi docet Fulbertus à Leotherico Senonensi, quia nempe periculum erat, ne cùm ipse criminosus haberetur, eius criminum societate Archiepiscopus inuolueretur, hominibusque persuaderetur, non aliam ob causam eum præcæteris ab ipso electum, quam vt vitiosæ ordinationi facilius immisceretur.

[a] Aurelian. 5. c. 17. eadem habet Turonen. 2. c. 9. & alia alibi. Arel. 3. al. 4. c. 3.
[b] Agath. c. 35. & alia alibi.
[c] Fulbertus epist. 28. Leuthetico, tom. 3. Biblioth. P. P.
[d] Claudius Robertus lib. Gall. Christ. in serie Episc. Senonens. & Episc. Trecens.

§. XI.

Comprouinciales ex iusta causâ absentes literas mittere debuisse excusatorias, & aliquando Legatos.

XLV. Poterant quoque & comprouinciales iustam ob causam ab ordinatione Episcopi abesse, in quo casu debebant literas ad Synodum Episcoporum mittere excusationis suæ causas proferentes, & consensus sui indices, vt superiùs docuimus. Cuius rei præclarum exemplum apud Iuonem Carnotensem, cum enim de electione facta Manassæ in Episcopum Meldensem inaudiisset, ad Daimbertum Senonensem Metropolitanum statim rescripsit, [e] huius se electioni congratulari, quem bonæ indolis adolescentem melioris spei iuuenem comperisset, sed sibi abeunti periculum imminere: ideoque precatur, vt si eum maxime expetat huius ordinationi interesse, aut locum ad quem tutò venire possit, eligat, aut conductum securum procuret, *quod si*, inquit, *regius metus vel aliorum, qui aduersum nos iniustè sæuiunt, abesse coëgerit: consecrationem, quam voce & manibus faciens* (ex quibus verbis collige comprouinciales omnes cum Metropolitano manus imposuisse) *corporaliter præsentes, confirmabimus literis & corde, corporaliter absentes.* Literæ autem, quas, cùm idem semper metus vrgeret, sui vice ad Metropolitanũ, suosque qui conuenerant comprouinciales misit, eæ sunt, quæ pro exemplari & formula huiusmodi literarum esse nobis poterunt.

[e] Iuo epist. 113. Daimberto.

Daimberto

Digitized by Google

A *Daimberto Senonenſis Eccleſiæ Metropolitano, & Suffraganeis eiuſdem Eccleſiæ Coëpiſcopis ſuis, Iuo humilis Carnotenſis miniſter, ſalutem, & obſequium.*

Iuo epiſt. ad Daimberto & Suffrag.

Quia Apoſtolicum [a] *illud in me completum eſt, foris pugnæ, intus timores, præcordialiter doleo, quod ſancto & deſiderabili conuentui veſtro intereſſe non valeo. Et quia in nomine Saluatoris congregatos vos eſſe non ambigo, quicquid ſalubriter ſtatuiſtis, vobiſcum ſtatuo: & nominatim dominum Manaſſem claris natalibus ortum, modeſtis moribus ornatum, quem Meldenſis Eccleſia elegit, cum eligentibus eligo, & manus impoſitionem, quam ei facturi eſtis præſentes corpore, hanc ego confirmo, & facio, quantum in me eſt, præſens corde. Credo enim vos tanti conſilij, tantæ fortitudinis, vt nihil præſumatis illicitum, nihil ſubterfugiatis legitimum. Valete.*

[a] 2. Cor. 7.

XLVI. Legimus & aliam apud Sirmundum à Prudentio Tricaſſino Epiſcopo cùm in Eccleſia Pariſienſi ordinandus eſſet, epiſtolam fuſiorem miſſam fuiſſe; quippe cùm non ſolùm de abſentia ſua ſe excuſet, verùm etiam, quæ tunc
B temporis in controuerſiam inter Catholicos, & Gotheſcalcum præcipua doctrinæ capita adducebantur, ibi referat, vt videlicet de iis electus Epiſcopus examinaretur, nec conſecrationem reciperet, niſi per omnia ſanæ doctrinæ eſſe deprehenderetur. Vnde docemur naſcentibus hæreſibus ſollicitos fuiſſe Epiſcopos, circa earum hæreſeon capita ordinandos percunctari, & abſentes nonnunquam de eorum interrogandorum neceſſitate alios monuiſſe. Initium ergo epiſtolæ iſtius duntaxat exſcribimus, cætera, quæ ad Pelagij & Gotheſcalci errorum varios articulos ſpectant, omittimus: ita ergo hæc ſe habet

Patri venerabili, & cæteris Patribus, Fratribuſque ſinceriſſimis, diligendis, atque Coëpiſcopis reuerendis, Prudentius æternam in Domino, ſalutem.

Epiſt. Prudentij Tricaſſini miſſa per Vicariũ ad Ordinationem Æneæ Pariſienſis, ex Hincmaro in poſteriori opere aduerſus Gotheſcal.

Quantum ad meritum peccatorum meorum ſpectat, iuſtiſſimo Dei iudicio, quantum verò ad indebitas, atque indeficientes eius miſericordias pertinere dignoſcitur, miſericordiſſimo
C *eius munere, infirmitatibus penè omnibus notis depreſſus, ſancto deſiderabilique veſtro conuentui adeſſe prohibeor. Quod autem poſſum præſentibus literis, atque legato Eccleſiæ noſtræ Presbytero Arnaldo, mei conſenſus præſentiam catenus exhibeo, vt is qui ordinandus eſt, ſi Apoſtolicæ ſedis omnibus inſtitutis, & beatorum Patrum Innocentij, Zoſimi, Bonifacij, Sixti, Leonis, Gelaſij, Celeſtini, Gregorij, Hilarij, Ambroſij, Auguſtini, Iſidori, Primaſij, Fulgentij, Hieronymi, Caſſiodori, Bedæ, aliorumque æquè Catholicorum, atque orthodoxorum Virorum ſcriptis, & dictis, ſpecialiter ſuper quatuor Capitulis, quibus omnis Eccleſia Catholica aduerſus Pelagium, eiuſque hæreſeos ſequaces pugnauit, ac vicit, atque ad poſteriorum memoriam literis auctoritate & veritate pleniſſimis mandauit, confitendo ſuſcribere, & ſuſcribendo confiteri voluerit, eius me ordinationi conſentaneum eſſe profiteor. Sin aliàs, prorſus neque aſſentior, neque fidelibus Chriſti aſſentiendum ſuadeo, &c.* Libenter autem quod reliquum eſt huius Epiſtolæ prætermitto, quia id totum in prædictis capitulis enumerandis inſumitur.

XLVII. Quod autem in prædicta Prudentij Epiſtola legis Preſbyterum Arnoldum Legatum ab ipſo cum literis miſſum, ex ſolito more id factum, vt nem-
D pe vocante Metropolitano comprouincialis inuitatus, ſi venire non poſſet, Legatum mitteret, qui procuratorio nomine actis ſuſcriberet: ſic, cùm quidam ex Donatiſtis, qui, vt ait [b] Auguſtinus, *à Primate ſuo per tractoriam fuerant euocati*, ad collationem cum Catholicis habitam accedere non poſſent, miſſi ab iis ſunt, qui pro abſentibus ſuſcriberent: ſic etiam in Catholicorum Epiſcoporum Prouincialibus Conciliis paſſim obſeruare poſſumus, Preſbyteros ab Epiſcopis ſuis miſſos procuratorio nomine ſubſcripſiſſe: quod in ordinationibus obſeruari quoque ſolitum oſtendit Hincmarus Remenſis, agens contra nepotem ſuum Hincmarum Laudunenſem, [c] *ſemel*, inquit, *ac ſecundò literis Canonicis euocatus ad ordinationem Epiſcopi in Eccleſia Cameracenſi Prouinciæ noſtræ paſtore deſtitutâ (vnde Apoſtolica ſedes me ſuggerente non modice laborauit) nec ipſe veniſti, nec pro te vicariam perſonam (vt regulæ ſacræ præcipiunt) ad me direxiſti; vnde Symmachus Papa ad Eonium ex ſacris Canonibus promulgauit, vt ſi quilibet Epiſcopus Metropolitano Pontifici, iuxta canonum definitionem vocatus obtemperare noluerit, nouerit ſuccidendum ſe (quod non op-*

[b] Auguſt. lib. poſt collat. ad Donatiſt. cap. 24. Idem in coll. 1. cap. 14.

[c] Hincmarus Remenſis in opuſculo 55. capit. aduerſus Hincmarum Laudunenſem.

tamus) Ecclesiastică disciplină. De persona autem pro te cum * transitoriâ, & rationabili excusatione si venire non potuisti dirigendâ, sacri [a] Niceni Canones dicunt, &c. Et paulò pòst, Regulariter euocatus venire, aut pro te personam consensum tuum deferentem mittere neglexisti: non te pertransire debet, quia Prouinciæ [b] Africæ Canones decreuerunt, vt Episcopus à Primate suo vocatus ad Synodum competenter occurrat: quod si non potuerit occurrere, nisi rationem impedimenti sui apud suum Primatem reddiderit, Ecclesiæ suæ communione debere esse contentum. Nihilominus non simpliciter necesse fuisse crediderim, vt comprouinciales absentes legatos mitterent: primò, quod Concilia superiùs citata [c] Nicenum, [d] Antiochenum, & alia, quorum duorum priorum auctoritates profert Hincmarus, literarum duntaxat meminerint, non legati mittendi: secundò, quod apud nostrum Iuonem [e] nulla mentio legati à se missi, sed solum literis suis testatur consensum suum se præstare iis, quæ ab ipsis conuocatis peragerentur: vnde probabile est, tum ob idipsum, tum etiam quod contradictionem obortam aduersus prædicti domini Manassæ electi Meldensis, non sibi à legato suo relatam, sed auditam à se, aliis postea [f] ad Daimbertum literis significet, nullos ab Iuone missos, qui procuratorio ipsius nomine, prædictæ ordinationi interessent: tertiò, quod idem paulò pòst Hincmarus literarum duntaxat, tanquam magis necessariarũ meminerit, iis verbis, [g] *quia verò semel ac secundò cæteris Coepiscopis ad ordinationem secundùm sacras regulas conuenientibus, venire, vel regularem tuum consensum mittere detrectasti, secundum præfatos sacros Canones, prædictum Ecclesiæ Cameracensis regulariter electum, cum his qui conuenerant, vel per scripta consenserant, ordinauimus.* Existimo verò cùm Episcopus absens literis suis non absolutè, sed conditione solum aliqua præmittenda, ordinationi alterius se consentire significaret, prout significabat prædictus Prudentius, ea quam recitauimus Epistolâ, opus fuisse, vt procuratorem mitteret, qui videret num conditioni ab ipso præfixæ plenè satisfaceret, & si satisfactum foret, procuratorio nomine actis ordinationis, quæ dari ab ordinatoribus solebant, subscriberet, vt nempe iuxtà [h] Canonum statuta, nemo in aliqua Prouincia ordinatus videretur Episcopus, nisi totius Prouinciæ Episcoporum voluntate, ac consensu ad eam dignitatem prouectus. Quando verò qui aberat Episcopus, absolutum suis literis consensum exhibebat, qualem testatum fuisse Iuonem superius vidimus, non opus fuisse, vt procuratorem mitteret, sed epistolam ipsius subscriptionis loco esse potuisse.

XLVIII. Vnum autem, quod ad vocem, & loquendi, appellandique rationem spectat, hîc etiam obseruauimus, epistolam quam mittebant Episcopi excusatoriam, ab [i] Hincmaro citato tractoriam, seu tractatoriam dici. Quodnam verò retineri nomen cõuenientius sit, in propatulo non esse. Certum est quidem Epistolam quâ Metropolitani, seu Primates, ad Concilium, vel ordinationes vocabant, tractoriam dici potuisse: hoc enim nomine legimus Augustinum loco [k] superius citato vsum fuisse, & in Epistola ad Victorinum Episcopum sexies in eadem significatione tractoriam vsurpasse pro epistolâ, quâ Primas ad Concilium Suffraganeos suos vocat: ex quibus etiam Augustini ad Victorinum literis discimus, tractoriam eandem ad omnes Episcopos missam fuisse, non singulas pro singulis fuisse compositas, in eaque Episcopos omnes tum Prouinciæ, tum finitimarum inuitatos, ordine suo inscriptos fuisse. In simili quoque acceptione Constantinus ad [m] Ablauium Præfectum Prætorio tractorias dixit literas, eas, quas dari iubebat Episcopis ad Concilium Arelatense primùm euocatis, cursu publico vtentibus, adscriptis etiam statiuis, siue mansionibus, quibus alerentur, sumptibus publicis; quod ipsum fusiùs ex variis iuris [n] Romani, [o] Longobardici, & [p] Gallici legibus, ex [q] Eusthatij Constantinopolitani definitione, & ex [r] veteri formula, quam referunt [s] Brissonius, [t] Cuiacius, & alij, colligi potest. Legimus quoque tractorias dici Epistolas, quæ ab Episcopis subditis suis, siue ad loca sancta peregrinantibus darentur, quibus hospitium, & necessaria alimenta ab aliis Episcopis, Abbatibus, & cæteris dari precabantur. At antiquitus non legimus Epistolas tractorias dictas, quæ ab inferiori ad Metropolitanum, ab Episcopo ad Concilium mitterentur. Refert quidem [u] Sirmundus examinationem

* al. *transitoriâ*.
[a] Nicenum can. 4.
Concilium [b] Afric. c. 43.
[c] Nicenum can. 4.
[d] Antioch. c. 19.
[e] Iuo suprà.
[f] Iuo ep. 119. Daimb.
[g] Hincmarus suprà.
[h] Videplures Canones suprà.
[i] Hincmarus suprà.
Sirmundus quoque Epistolam citatã Prudẽtij Tractoriæ nomine inscribit.
[k] Augustinus suprà.
[l] Idem epist. 217. ad Victorinum.
[m] Constantinus ad Ablauium, apud Baron. tom. 3. ad annũ 314. num. 43.
[n] tit. de tract. & stat. lib. 12. Cod. item l. 2. C. de desertoribus, l. penult. de cursu publico.
[o] Longobard. lib. 3 tit. 1. l. 38. & tit. 7. l. 1.
[p] Lib. 4. Capitul. cap. 69. & lib. 7. cap. 20.
[q] Eusthath. de ẽp. interuall.
[r] Vetus formula 35 Cod. legum antiq. inter formulas solennes.
[s] Briss. lib. de formul.
[t] Cuiacius ad tit. de tractoriis lib. 12. Cod.
[u] Sirmundus formul. 11. tom. 2. Conc. Gall.

A minationem V Vilberti in Catalaunensem Episcopum ordinandi, in qua Presbyteri legati absentium Episcoporum, tractoriis literis vicem sui Episcopi exhibuisse dicuntur; sed quanam ratione tractoriæ dicerentur, non video, nisi fortè tractorias eas diuinando dici placeat, quod eas deferentibus, & ad Concilium euntibus hospitium & alimenta præberentur. Certè si ethymologiam nominis spectemus, tractoriæ literæ dici non possunt, nisi quibus inferiores à superiori euocantur, ac veluti trahuntur, non autem eæ quæ ab inferioribus ad superiores ad sui excusationem diriguntur.

XLIX. Fortassis ergo non tractorias illas vocauit Hincmarus, sed tractatorias, prout Asteriscus huic voci appositus nos admonet: tractatoriæ autem rectè dicentur, quod earum beneficio Episcopus absens cum collegis suis de propositâ electi ordinatione tractet, mentemque aperiat: præsertim cùm tractatoriam epistolam, apud eundem [a] Augustinum non semel dictam legamus, quærelas continentẽ Episcoporum cum Maximiano sentientium aduersus Cæci-

B lianum: si enim Epistola tractatoria dici potuit, qua Episcopi alicuius ordinationem refutarunt; quidni similiter tractatoria dici potuerit, quam iidem pro alicuius ordinatione confirmanda transmittent? In Concilio quoque [b] Carthaginensi quinto, & [c] Africano sub Cœlestino, & Bonifacio, iubentur Episcopi, qui Concilio interesse non potuerint à Primate conuocato, *vt excusationes suas in tractatoria conscribant*: quod quidem manifestè docet excusatorias literas Episcoporum tractatorias olim dictas.

[a] Augustinus in psal. 36. Conc. 2. post medium.

[b] Carth. 5. can. 10. & [c] Afric. c 43. corruptè apud Grat. c. placuit dist. 18. Glossa prout scripsimus emẽdat. ex manuscriptis Codicibus.

§. XII.

Finitimos etiam Episcopos alienæ Prouinciæ, aliquando ad ordinationem vocatos.

C L. Verùm omissis istis leuioribus de nomine disceptatiunculis, ad rem ipsam reuertimur, vt explicatâ Comprouincialium Episcoporum conuocatione, & ad celebrandam ordinationem conueniendi apud ipsos vsitato, ac religioso more; de finitimorum etiam ex alienæ Prouinciæ conuocatione, ac conuentu aliqua adiungamus. Certum enim est finitimos quosque Episcopos etiam ex alienâ Prouinciâ ad ordinationem à Metropolitanis conuocari solitos: idque innuere videtur citatus à nobis superiùs Eusebius, siue [d] dum Dium in locum Narcissi ordinatum, siue [e] dum Alexandrum in eiusdem consortium adscitum refert, Episcoporum, qui finitimis Ecclesiis præerant Concilio, atque sententia. Clariùs verò idipsum ostendit Epistola Synodalis Concilij Constantinopolitani primi apud Theodoretum iis verbis, [f] *Περὶ δὲ τῆς οἰκονομιῶν, τῆς κατὰ μέρος ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις, παλαιόθεν, ὡς ἴσθε, θεσμὸς κεκράτηκε, καὶ τῆς ἁγίων ἐν Νικαίᾳ πατέρων δόξης, καθ' ἑκάστην ἐπαρχίαν τοὺς τῆς ἐπαρχίας, καὶ εἴπερ ἑκεῖνοι βούλοιντο σὺν αὐτοῖς τοὺς ὁμόρους πρὸς τὸ συμφέρον ποιεῖσθαι τὰς χειροτονίας, οἷς ἀπολύθας, τὰς δὲ λοιπὰς*

D *Ἐκκλησίας παρ' ἡμῖν οἰκονομεῖσθαι γινώσκετε, καὶ τῆς διατυπωτάτων Ἐκκλησιῶν ἀναδεδέχθαι τοὺς ἱερεῖς.* Id est, *De administrationibus autem, quæ sunt cuiusq; Ecclesiæ propriæ, cum vetus, vti nostis lex est, tum sanctorum Patrum in Concilio Niceno decisio: vt videlicet singularum Prouinciarum Antistites, vnà cum finitimis, modo ipsis ita visum fuerit, Episcopis ministros ad Ecclesiarum commodum in suis ipsorum Prouinciis ordinent. Ex cuius legis & decisionis præscripto scitote, tum alias quoque Ecclesias apud nos administratas esse; tum illustrissimarum Ecclesiarum Sacerdotes delectos.* Quibus verbis Nectarij in Patriarcham Constantinopolitanum in Concilio generali, communi omnium consensu, Flauiani in Antiochenum non solùm ab Episcopis suæ Prouinciæ, sed & totius Diœcesis Orientalis, quæ ad eius Patriarchatum spectabat, & Cyrilli in Hierosolymitanum, ab Episcopis Prouinciæ, vti vult Canon, ordinati, exempla subiungit. Ex quibus disces, finitimos quoque Episcopos, si ita visum fuisset Episcopis Prouinciæ, vel certè Metropolitano, vocari solitos fuisse, maximè verò ad eorum Episcoporum ordinationes, qui illustriores Ecclesias v. gr. Patriarchales, & Metropolitanas administrarent, de quibus speciatim, mox dicemus.

[d] Euseb. lib. 6. hist. cap 9. in Lat. edit. 10. in Græca. [e] Idem cap 9. in Latina edit. 11. in Græca. [f] Theodoret. lib. 5. hist. cap. 9.

Digitized by Google

I.I. Neque verò obscurè Parisiense tertium Concilium aut Tullense à nobis citata, idipsum ostendunt, hoc, [a] dum ab Episcopis, qui *circumcircà sunt* ordinationes peragi iubet: illud [b] dum à Metropolitano, & comprouincialibus solis, vel si voluerit Metropolitanus, adiunctis etiam vicinis alterius Prouinciæ Episcopis, ordinationem Episcopi celebrari præcipit: id enim verba ista eiusdem Concilij à nobis superiùs citata significant (*nam de anteactis ordinationibus Pontificum ità conuenit, vt conuncti Metropolitanus cum suis Episcopis comprouincialibus, vel quos vicinos Episcopos eligere voluerit, iuxta antiqua statuta Canonum, omnia communi Concilio & sententia* * *decernantur,*) non autem, vt Metropolitano liceat, vel comprouinciales, vel vicinos Episcopos ad libitum assumere: tum quod antiqua statuta Canonum id minimè doceant, quæ Metropolitanum ad assumendos sibi comprouinciales Episcopos ex prædictis adstringunt: tum quod eiusdem Canonis præcedentibus verbis iubeatur, vt nullus *contra Metropolis voluntatem vel Episcoporum comprouincialium ingeratur: quod si per ordinationem Regiam, honoris istius culmen peruadere aliquis nimiâ temeritate præsumpserit, sit à fratribus omnibus segregatus, & ab ipsorum omnium charitate semotus.* Quæ verba manifestè ostendunt, neminem sine comprouincialibus ordinari potuisse: sed eum, qui auctoritate Regiâ ad Episcoparum, absque eorum omnium voluntate, irrepere, vel ab aliis ordinari se procuraret, ab eorundem comprouincialium communione fore segregandum. Id quoque ostendunt illi omnes Canones, qui Episcopis districtè præcipiunt, ne non vocati, ad ordinationes extrà Prouinciam suam exeurrant. Huiusmodi autem Canones plures sunt, & maximæ auctoritatis, petiti nempe ex Conciliis [c] Sardicensi, Constantinopolitano [d] primo, [e] Antiocheno, & Lucensi, in quo collecti à Martino [f] Bracharensi Canones probati sunt, item ex Calixti [g] primi, & Zachariæ [h] primi Summorum Pontificum, aliorumque decretalibus epistolis. Imò Synodus Sardicensis videtur innuere vocatos Episcopos ad dilectionem & charitatem renuere non debere; verba enim ista, [i] *διὰ τὸ μὴ δοκεῖν ἡμᾶς τὰς τῆς ἀγάπης θυρολείφειν πύλας, ne dilectionis fores claudere videamur,* ad id significandum referri possunt.

a Tullense parte vlt. cap. 2.
b Parisiense 3. cap. 8.
* fortè error est in textu legendum est *decernant.*
c Sardicense c. 3.
d Constantinopolit. 1. c. 2
e Antioch. c. 23.
f Mart. Brac. c. 7.
g Calixtus 1. epist. 2.
h Zach. 1. epist. 2.
i Sardic. sup.

A
B
C

I.II. Possunt & plurima finitimorum ex alienâ Prouinciâ accitorum exempla proferri, præsertim in Ecclesiis illustrioribus, ad quorum Episcoporum ordinationem, maiori frequentiâ quoscumque ex finitimis, imò etiam ex dissitis regionibus Antistites plurimos conuocatos legimus: & ne crambem eandem recoquere molestum sit, cogamurque eandem orbitam denuò terere, non quælibet, sed selecta tantum aliqua Ecclesiarum tum illustriorũ, seu aliqua maiori dignitate ornatarũ, Primatiali, vel Metropolitanâ, tum inferioris dignitatis & eminentiæ exempla proferemus, id amplius statim confirmaturi, cùm de Metropolitanis & Primatibus consecrandis agemus. Cornelius itaque Summus Pontifex, ex Cypriano non solum ab Episcopis Prouinciæ, sed etiam ab Africanis, qui in vrbe tunc aderant, Episcopus ordinatus est, *Et factus est*, inquit [k] Cyprianus ad Antonianum, *Episcopus à plurimis collegis nostris, qui tunc in vrbe Româ aderant, qui ad nos literas honorificas, & laudabiles, & testimonio suæ prædicationis illustres de eius ordinatione miserunt.* Sexdecim autem Episcopos Cornelij ordinationi interfuisse eadem epistola testatur, qui satis magnus numerus videri poterat tempore persecutionis collectus: Ex iis autem Africanos, qui eidem interfuerint Episcopos alia [l] epistola nominat Caldonium, Fortunatum, Pompeium, & Stephanũ. Ex quibus patet solitum tunc temporis ad ordinationũ auctoritatẽ, obseruari, vt quotquot in vrbe Catholici adessent Episcopi, ad eligendum ordinandumque Summum Pontificem conuenirent; adeout quo numerosior esset Episcoporum ordinantium numerus, eo certior, & augustior ordinatio videretur. Quod cùm iisdem prioribus sæculis populis persuasum nossent hæretici, de Episcoporum ad suas temerarias ordinationes conuenientium numerositate mentiri solebant: De Pseudo-Episcopis quinque factionis Nouati, à pluribus Episcopis damnatis, atque de gradu suo deiectis, qui Fortunatum Episcopum Carthagini constituere ausi fuerant, id testatur Cyprianus epistolà ad Cornelium, [m] *Isti quinque*, inquit, *cum paucis vel sacrificatis, vel malè sibi conscius, Fortunatum*

k Cyprianus epist 52. ad Antonianũ.
l Idem ep. 42. ad Corneliũ.
m Cyprianus epist 55 Cornelio.

D

A *tunatum sibi Pseudo-Episcopum cooptarunt, vt criminibus in vnum conuenientibus, talis esset scilicet rector, quales illi qui reguntur. Hinc iam & cætera mendacia, frater charissime, potes noscere, quæ hîc homines desperati, & perditi vendilauerunt, vt cùm de sacrificatis, vel de hæreticis amplius quàm quinque Pseudo-Episcopi non fuerint, qui Carthaginem venerint, & Fortunatum sibi dementiæ suæ socium constituerint: illi tamen, quasi filij diaboli, & mendacio pleni ausi sint, vt scribis, iactitare viginti quinque Episcopos affuisse: quod mendacium & istic prius apud fratres nostros iactitabant, dicentes viginti quinque Episcopos de Numidiâ esse venturos, qui sibi Episcopum facerent: quo in mendacio suo posteaquam, quinque solis conuenientibus naufragis, & à nobis abstentis derecti sunt, atque confusi, Romam cùm mendaciorum suorum merce nauigauerunt, quasi veritas post eos nauigare non posset.* Horum hæreticorum exemplа per omnia secuti Donatistæ [a] paucitatem eorum qui ad ordinationem Cæciliani conuenerant, criminati sunt, [b] à solis vicinis Episcopis eum constitutum fuisse, nec ex Numidia Antistites ad ordinationem vocatos, aut expectatos fuisse Episcopos conquerentes; suorũ verò, [c] qui ad Cæcilianum

B deponendum, & Maiorinum ordinandum fermè septuaginta conuenerant, multitudinem extulerunt, quorum etiam [d] in aliis conuentibus numerositatem falsò mentiti sunt.

LIII. Sequentibus sæculis plura eiusmodi exempla suppetere possunt: nec ea repetere opus est quæ Concilium Constantinopolitanum superiùs adducit; iis potius alia adiungenda sunt. Ad vngendum [e] Basilium in Cæsarienſem Episcopum, ἐκ δ' ἐπαρχείας *ab exteris regionibus, à locis extra fines positis, ab exilij loco* (hæc enim omnia verba ista significare possunt) excitatos Antistites concurrisse testis est Gregorius Nazianzenus oratione in laudem Basilij: qui etiam epistola quadam ad Eusebium Samosatenum pro fide exulantem, eum ad eandem ordinationem, licet è Syria Episcopus esset, nec Ponto adcenseri posset, inuitatum fuisse innuit, dum [f] ad eius aspectum viduitatis vestes exuisse ait Cæsarienſem Ecclesiam, magisq; inclytam fore prædicit, cùm pastorẽ manu ipsius dignũ receperit. Basilius autem epistola [g] ad eundem Eusebium Samosatenũ Episcopum

C refert se Faustino Episcopo mortuo ab Iconiensi Ecclesia vocatum, ὥστε ἐαυτῇ δοῦναι Ἐπίσκοπον, *Episcopum creandi gratia*: an verò huius rei causâ Iconium petere debeat, quippe cùm Iconium ciuitas in Pisidia iam olim post maximam prima, tunc verò parti eiusdem Prouinciæ diuulsæ præsideret, videtur dubitasse idem Basilius, qui ideò exoptasse se dicit præsentem ab Eusebio edoceri, εἰ χρὴ δὴ μὴ κατοικεῖν τὰς ἐπαρχείους χειροτονίας, id est, *an oporteat peregrinas auersari ordinationes*: Ex qua proinde epistola probabiliter colligimus, nec inusitatum fuisse morem alterius Prouinciæ Episcopos conuocandi, cùm Iconiensis Ecclesia Basilium ad Episcopi sui creationem inuitaret, nec tamen passim eum fuisse receptum, cum Basilius debereetne huius rei causâ ad istam Ecclesiam proficisci, dubitaret. Eundem tamen Basilium de recta finitimorum Episcoporum ordinatione sollicitum fuisse ostendunt eius ad Neocæsarienses [h] scriptæ post obitum Episcopi ipsorum, aliæ item [i] ad Ancyranos, & variæ ad Nicopolitanos literæ: ex quarum vltimis [k] constat ipsius Basilij à Nicopolitanis expetitum fuisse con-

D sensum, alias enim quomodo diceret Basilius eius ordinationi se consentire, quem ipsi dignum iudicassent? Nicopolis autem extra Cappadociam Basilij Prouinciam haud dubiè sita fuit; sed de Basilio infrà. [l]

LIV. Ad Ioannis Chrysostomi [m] ordinationem, quò fauorabiliot esset, plusq; auctoritatis haberet, aderant ex Imperatoris Arcadij mandatõ, tum plures Episcopi, tum Theophilus Alexandrinus, & Ægyptij quidam cum eo ad Synodum conuocati; ex quibus prædictus Theophilus nonnisi ægrè ad consentiendum illius ordinationi perductus est. Chrysostomus verò [n] congregatis Lydiæ, Asiæ, & Cariæ Episcopis ad 70. viros pertingentibus Ephesini Episcopi, ab Ecclesia eius inuitatus, ordinationem fecit. Refert quoque [o] Fortunatus Pictauiensis sanctissimum virum Germanum Parisiensem Antistitem Bituricas [p] inuitatum accessisse ad ordinationem Felicis, Augustodunum [q] petiisse, pro ordinatione Syagrij. In Concilio Andegauensi quod pro ordinando Thalasio huius ciuitatis Episcopo habitum est, mentio S. Leonis [r] Bituricensis nempe Ar-

a Optatus lib. 1. contra Parmen.
b August. in breuic. collat. dici 3. cap. 16. & alus.
c August. ibid. cap. 14. coniunge Optat. lib. cit. & eũdem August. cont. Cresc. lib. 3. cap. 27. & 28.
d Idem Aug. lib. post collat. ad Donatistas cap. 24.
e Nazian. orat. 20.
f Idem epist. 74. Eusch. Samosat.
g Basilius epist. 8.
h Basil. epist. 62. Ecclesiæ Neocæsar.
i Idem epist. 67. ad Eccles. Ancyr.
k Idem epist. 191. 192. 193. 194.
l Idem epist. 194 cit.
m Socrates lib. 6. cap. 2. & Sozom. lib. 8. cap. 2.
n Palladius in dialogo vitæ Ioannis Chrysost.
o Fortunatus cap. 64. vitæ S. Germani.
p Ibid cap. 65.
q Conc. Andegau in præfat.
r Vide Gall. Christ. in Archiep. Bituric.

chiepiscopi, qui in numerandis Episcopis Concilij, Eustochio Turonensi Andegauensium Metropolitano præfertur, quem proinde dubitare non possumus ad ordinationem Thalassij extra suam Prouinciam celebrandam fuisse conuocatum. Sidonium[a] quoque, pro ordinatione Bituricensis Archiepiscopi, Eufronium Augustodunensem Episcopum consuluisse, Agrœtium[b] Senonensem vocasse, alios[c] ex diuersis Prouinciis, præsertim Metropolitanos per literas accersiuisse, quosdam eorum conueniisse ex eius epistolis certum atque exploratum habetur. Sed, vt ad propiora nostris sæculis exempla veniamus, legimus[d] inter formulas promotionum Episcopalium à Sirmundo relatas, in examinatione VVilberti in Catalaunensem Episcopum ordinandi, quæ consecrationi præmitti solebat, præter Hincmarum Remensem Archiepiscopum, Hincmarum Laudunensem & Hodonem Bellouacensem, qui Belgiuacorum ibi dicitur Episcopus, & Presbyteros reliquorum Episcoporum totius Prouinciæ cum literis tractoriis suorum Episcoporum, præter hos, inquam, præsentes interfuisse ex aliis Prouinciis VVenilonem Rothomagensium, Herardum Turonorum, Egilonem Senonum Archiepiscopos, & Fulcricum huius Coepiscopum, quos ad ordinationem VVileberti inuitatos fuisse non dubium est. S. quoque Hugonem Gratianopolitanum[e] Antistitem à tribus Metropolitanis Viennæ consecratum fuisse legimus, concedentibus, vt conicio, consecrandi auctoritatem comprouincialibus Episcopis, iis qui quamuis ex alienâ Prouinciâ conuenissent, suprà ipsos tamen Metropolitanâ dignitate præeminebant.

[a] Sidonius lib. 7. epist. 8. Euphronio
[b] Idem lib. 7. ep. 5. Agrœtio.
[c] Idē in Cōfess. init. post epist. 9. lib. 7.
[d] Inter formulas promot. Episcop. 11. apud Sirm. tom. 2. Conc. Galliæ.
[e] In vita S. Hugonis apud Surium 1. Aprilis.

§. XIII.

Quibus præsertim casibus à finitimis Episcopis, Episcoporum consecrandorum iura præsumpta fuerint.

LV. Frustrà verò plura exempla ad probationem rei minimè controuersæ quæreremus, sufficiat adnotasse, non tantum conuocationem istam Episcoporum ex alienâ Prouinciâ licitam fuisse, verùm etiam deficiente sufficienti numero comprouincialium necessariam fuisse ac præceptam: In quo casu Concilium Sardicense vicinarum Prouinciarum Episcopos conuocari iubet.[f] *Si fortè*, inquit, *in Prouincia vnum tantum contigerit remanere Episcopum; superstes Episcopus conuocet Episcopos vicinæ Prouinciæ, & cum eis ordinet comprouinciales sibi Episcopos: quod si facere neglexerit, populi conueniant Episcopos vicinæ Prouinciæ, & illi priùs commoneant Episcopum, qui in eadem Prouincia commoratur, quod populi petant sibi Episcopum rectorem, & doceant iustum esse, vt veniat ipse, & cum eis ordinet Episcopum. Quod si literis conuentus tacuerit, & dissimulauerit, nihilque rescripserit; tunc satisfaciendum est populis, vt conueniant ex vicinâ Prouincia Episcopi, & ordinent Episcopum.* Retuli superiùs eundem Concilij §Sardicensis Canonem, prout in Græco habetur, ab isto multum discrepantem, nec vlla ex versionibus ex Græco eiusdem Concilij prædicto Canoni, prout hic exscribitur, consentit: cùm tamen non solùm à Gratiano, verùm etiam à Burchardo & Iuone iisdem verbis, vel certè parum immutatis, proferatur: coniicere possumus Latinam Concilij Sardicensis primam editionem id habuisse; ex quâ nempe prædicti decretorum collectores eundem Canonem, prout à nobis relatus est, exscripserint: Nam Dionysius[h] Exiguus in Epistola ad Stephanum Episcopum, quâ ei suam Græcorum Canonum versionem obtulit, Sardicense Concilium à principio inter Latinos Latinè editum fuisse significat, quod etiam Nicolaus[i] primus disertè affirmat epistolâ ad Photium; imò ex eius epistola deducitur ipsius tempore Sardicenses Canones, qui nunc tantum Græci, vel ex Græco versi reperiuntur, iuxta Latinam editionem magis vulgatos fuisse, sic enim habet, *quomodo autem non esse apud vos Sardicenses Canones tu solus adstruere poteris, quando non solùm à Latina, verùm etiam cum aliis Græca lingua hominibus statuti sunt, & promulgati; qua de re credibile non est, quod ibi definitum est vnumquemque ipsorum, minimè propriæ linguæ tradidisse.* Nec id inficiari vllus poterit, qui sciuerit, Sardicensis Concilij Patres maximâ ex parte

[f] Sardicense apud Burchardū lib. 2. cap 17 Iuonem p. 5. cap 219. Gratian. c. si fortè, dist. 65.
§ Sardic. c. 6.
[h] Dionysius Exig. in epist. ad Steph. præfixa versioni Græcorum Canonū ab ipso factæ.
[i] Nicolaus epist. 11. Photio, quæ incipit innumerabilium.

ex

A ex [a] Occidentalibus partibus, in quibus vigebat Latina lingua conueniſſe: ideóque Latinè eos locutos, & Latinâ linguâ Canones condidiſſe veriſimile eſt. Sed cùm ſentirent Græci Romani Pontificis iura ipſis inuiſa Sardicenſi [b] Concilio firmiter ſtabilita fuiſſe, Sardicenſium ideò Canonum negligentes fuiſſe crediderim: vt ex eo colligere poſſumus, quod Sardicenſi Synodo inter generales locum ademerint, imò etiam poſt varia Prouincialia Concilia, in quibus pauciſſimi Epiſcopi conuenerant, eam, qui Conciliorum apud ipſos [c] interpretes fuerũt, reiecerint: vnde tempore Photij Schiſmatici nihil mirum apud Græcos Sardicenſes Canones ferè periiſſe, qui à Latinis diligentius aſſeruati fuerant. Latinis fortè poſteà placuit, quo ipſis maior à Græcis adhiberetur fides, Græcos ipſos, & ex Græco codice Latinè redditos acuratius cuſtodire. Vnde factum eſt, vt Latina editio neglecta ferè tota perierit; Græca vel ex Græco contextu petita ad noſtra tẽpora peruenerit. Hæc diuinando dicimus, vt ſuam Sardicenſi Canoni, prout à Latinis decretorum collectoribus refertur, auctoritatem ſeruemus. Idem verò [d] Sardicenſe, prout ex Græco codice legitur, ex vicinis quoque Prouinciis accerſiri Epiſcopos ad Metropolitani Epiſcopi conſtitutionem iubet.

B

LVI. Nec dubium quin Sardicenſis iſte Canon obſeruatus fuerit, cùm etiam hæreſi vel ſchiſmate quibuſdam Prouinciis infectis vicinos Epiſcopos in ipſis ordinationes Epiſcoporum facere in more poſitum fuerit. Sic enim v.gr. [e] Euſebius Samoſatorum Epiſcopus à Valente in exilium expulſus, priuato diuini Spiritus inſtinctu, cùm multas Eccleſias paſtoribus orbatas intellexiſſet, habitu militari, Syriam, Phœniciam, & Paleſtinam peragrauit, & Eccleſiis vacantibus Epiſcopos ſanæ doctrinæ præfecit, nemine, quod mireris, reclamante, & contradicente ab Epiſcopo extra ſuam Prouinciam ordinationes fieri: tanta viri pro Chriſtiana fide exulantis fuit auctoritas, tanta Eccleſiæ perſecutionibus Imperatorum afflictæ & hæreticorum contagione fœdatæ viſa fuit vrgere neceſſitas. Sic idem [f] Euſebius ab exilio reuerſus, non ſine conſilio, vt probabile

C eſt, & auctoritate Meletij Antiocheni Patriarchæ, quem ſicut durante perſecutione eandem exilij damnationem paſſum, quodammodo ſocium habuerat, ita in iiſdem poſt exilium Catholicorum Epiſcoporum ordinationibus faciendis habuit imitatorem, idem, inquam, Euſebius vicinis Prouinciis Epiſcopos creauit Acacium Beroeæ, Theodoretum Hierapolis, Euſebium Chalcedonis, Cyri Iſidorũ, Eulogiũ Edeſſæ, Protogenem Carrarũ, Marim Dolichæ. Sic Euſtathius [g] Antiochenus Conſtantinopoli latitans in locum Eudoxij Ariani, cui qui eadem hæreſi infecti erant, Demophilum in ſede Conſtantinopolitana ſuæ pariter factionis hominem ſubrogarant, ipſe à Catholicis rogatus Euagrium vrgente neceſſitate ſubſtituit. Sic [h] Baſilius teſtatur epiſtola ad Terentium Comitem, ſe ab Eccleſia Sataiorum accepiſſe ψηφίσματα παρακλησιν ἔχοντα, *ſuffragia obſecrationem habentia*, vt daretur eis ab ipſo Epiſcopus; nec huius tantum (vt ibidem habetur) in Armenia Eccleſiæ curam ſuſceperat, ſed [i] plurium aliarum quibus Epiſcopos dare aggrediebatur ex Nicopolitano Clero, niſi orta inter ipſum, & Theodotum Nicopolitanum, quem adiutorem ſperabat, contentio eius conſilia interuertiſſet: qua autem auctoritate id moliretur, non adeò euidens eſt: an fortè quod vrgente Eccleſiæ neceſſitate, ipſe tanquam vicinior Metropolitanus ſuccurrere afflictis Eccleſiis deberet? an verò quod Athanaſij fortè, & Synodi Alexandrinæ (ad quam tamen pauci ex Orientalibus Epiſcopis Antiocheni Patriarchatus conuenerant) decreto niteretur, prout indicare videtur ipſius epiſtola ad [k] Neocæſarienſes? an verò quod Summi Pontificis auctoritas, quæ Alexandrum probauerat, ipſi quoque, vt iuriſdictionem ſuam tutius extra Prouinciam explicaret, præſtò eſſet? Certè ob pollutam Arrianâ hæreſi Armeniam teſtatur ipſe alia [l] epiſtola ad Theodotũ, miſſum ad ſe à Papâ pro conſecratione obtinenda quendam Fauſtum, quem tamen conſecraſſe ſe minimè voluiſſe aſſerit, niſi prius Theodoti Nicopolitani, aliorumque Armeniæ Epiſcoporum Catholicorum teſtimonium protuliſſet, quod cùm promere vel non poſſet, vel nollet, ad Anthimum Thianenſem, alterius partis Cappadociæ Me-

D

[a] Athanaſ. apolog. 2. Theodoret. lib. 2. cap. 7. Socrates lib. 2. cap. 16.

[b] Vide can. 3. 4. & 5. Conc. Sardic.

[c] Ita Zonaras & Balſamon in ſuis Canonum collectionibus, & commentt. in ipſos.

[d] Sardic. 8. 6. ἐγὼ δὲ ἡ μητροπολιτικὴ, ἢ πῶς ἀπὸ τῆς ἐπαρχίας ἐπαρχίας ἐπισκόπους ἐπιτρέπειν τὴν μητροπολιτικὴν ἐπισκόπου.

[e] Theodoret. lib. 4. hiſt. cap. 12.

[f] Idem Theodoret lib. 5. cap. 4. & Niceph. lib. 12. cap. 5.

[g] Sozom. lib. 3. cap. 13. Socrates lib. 4. cap. 13. Theodoret. lib. 4. cap. 22.

[h] Baſilius ep. 137. Terentio.

[i] Eadem ad Terent. epiſt.

[k] Idem epiſt. 75. ad Neocæſarienſes.

[l] Baſilius ep. 195. Theodoto.

Digitized by Google

tropolitanum ipsum abiisse narrat, ab eoq; frustrà Basilio in contrarium admonente, consecratum ad suos reuersum fuisse testatur. Quem autem Papam hìc intelligat, cuius literas acceperit, [a] *quibus petebatur, vt Faustus ordinaretur Episcopus*, coniiciendum vnicuique relinquo: moneo tamen, quod cùm eadem illâ epistolâ ad Theodotum Nicopolitanum meminerit Sageteſimi, aliàs Sancteſimi, seu Santeſimi Presbyteri, à quo Ecclesiarum statum Theodotum edoceri posse scribit: & cùm eundem Santeſimum ex aliis eiusdem [b] literis pateat Romam ab ipso missum fuisse; non improbabilis coniectura ducetur, eum Faustum per Sancteſimum à Romano Pontifice, qui Papa per excellentiam dicatur, Basilio fuisse commendatum, literasque delatas quibus eius ordinatio in Episcopum ipsi committeretur: maximè cùm ad Meletium scribens idem [c] Basilius queratur Faustum istum agentem cum Papâ ab Anthimo ordinatum, neglectis iustis suffragiis Cyrilli Episcopi, quem Meletius ordinauerat: id est, vel neglectâ ordinatione Cyrilli iustis suffragiis electi à Meletio ordinati, vel neglecto Metropolitani Cyrilli à Meletio ordinati consensu. In quo quidem facto, epistola [d] Pœmenio Satalorum Episcopo queritur ipse Anthimum veterem consuetudinem, & Canones violasse, Faustum illum ordinando sine Concilio, & suffragio Episcoporum Armeniæ.

[a] Idem epist. 195. cit.

[b] Idem epist. 199. Presbyt. Antioch. & alibi.

[c] Basil. epist. 58. Meletio.

[d] Idem epist. 313. Pœmenio.

LVII. Sed, ne in solo Basilio nimium morari videar, ad præsentem quæstionem facit Concilij [e] Ephesini statutum, quo Metropolitanus, qui in hæresim Cœlestij inciderit, potestate sibi in Prouinciâ suâ concessa priuatur, *ἀλλὰ καὶ αὐτοὶς τοῖς τῆς ἐπαρχίας Ἐπισκόποις, καὶ τοῖς ἐγγὺς Μητροπολίταις τοῖς τὰ τῆς ὀρθοδοξίας φρονοῦσιν ἐπανελθοῦσι εἰς τὸ πᾶν πη, καὶ τῷ βαθμῷ τῆς Ἐπισκοπῆς ἐκβληθῆναι, sed ipsis prouinciæ Episcopis, & qui sunt circà Metropolitanis, qui quæ sunt rectæ opinionis sentiunt, omninò subiicietur, & de Episcopatus gradu deiicietur:* Quod si Metropolitanus ab Ecclesia deficiens vicinis Metropolitanis, & Episcopis subiicitur, certè eius potestas ad Metropolitanos vicinarum Prouinciarum videtur esse translata, vt cum Prouincialibus eius Catholicis ordinationes Episcoporum, in ipsa Prouinciâ, si quæ faciendæ sunt, facere ipsi possint. Sic Ambrosius [f] Sirmium Metropolim totius Illyrici ad ordinandum Anemium Sacerdotem perrexit, ob infestatam diutius Arriana hæresi istam tam Ecclesiam, quàm Prouinciam. Sic Metropolitanis alterius Prouinciæ Episcoporum ordinationem concessit [g] Pelagius secundus ob negligentiam propriorum Metropolitanorum de hæresi vel schismate, vt suprà explicuimus, suspectorum. Sic Chrysostomus, ad quem Asiani præsertim Episcopi conuenerant, querelasque suas detulerant, eorũ auctoritatem mutuatus, & vrgente Ecclesiarum necessitate inductus, Episcopis sex, vt ait [h] Palladius, de gradu suo deiectis, sexdecim, vt ei obiecit [i] Theophilus, tredecim, si [k] Sozomeno eos referenti adhibenda est fides, totidem subrogauit, & postulantibus [l] Ephesinis conuenientiũ in Concilio Ephesino tunc habito vicinarum Ecclesiarum Episcoporum suffragio, & consensu Ephesinum Antistitem consecrauit: quali fortè [m] auctoritate fretus Nicomediensi Gerontio Sansophium suffecit: eodemque viciniæ simulque, ob Arrianam hæresim in iis locis inualescentem, necessitatis Ecclesiæ prætextu, Gothis [n] VVlamsanctissimum virum Episcopum dedit. Has omnes ordinationes, aliasque fortè plures (nam plures numerant legati Ecclesiæ Constantinopolitanæ in Chalcedonensi [o] Cõcilio) ille Ioannes vicinorum Episcoporum precibus exoratus viciniæ iure Ecclesiæ necessitatibus consulens, peregit, qui tamen optimè Canones nouerat, quibus Episcopi in alienas Prouincias ad ordinationes, vel alia negotia administranda excurrere prohibentur, Epiphaniumque reprehenderat (si Sozomeno [p] credamus) quod in Ecclesiis sedi Constantinopolitanæ subditis Ecclesiæ ministros ordinasset: satis tamen vicinorum Episcoporum voluntatem, vel Ecclesiæ suæ viciniam ad succurrendum Ecclesiis laborantibus esse putauit, vt iis Antistites ex Cleri & populi consensu procuraret. Causantur aliqui Ioannem Chrysostomum hæc omnia tanquam Legatum Summi Pontificis peregisse, nec id pertinacius respuerim: eius tamen legationis nulla apud antiquos Auctores mentio est, nec ista exempla adducentibus Constantinopolitanis vllus legationis

[e] Ephes. 2. c. 1.

[f] Paulinus in vita Ambrosij.

[g] Pelag. 2. dist. 100. c. 1. Vide supra §. 8 num 35.

[h] Palladius in dialogo vitæ S. Ioannis.

[i] Theophilus in libello aduersus Ioan. Chrys. quem Palladius refellit.

[k] Sozomenus lib. 8 cap. 6.

[l] Palad. ibid. & Socrates lib 6. cap. 10. & Sozom. loco cit.

[m] Socrates & Sozom cit.

[n] Chrysost. ipse epist. 14.

[o] Lege act. 11. Conc. Chalced.

[p] Sozomenus lib. 6. cap. 13.

by Google

A tionis iure facta esse ista respondit: hæc autem si non expressè demandante, at certè non renitente Romano Pontifice, cui supremũ in Ecclesias omnes ius est, peregisse Chrysostomum, haud dubium est. Sic denique Martinus [a] Papa, vt iam docuimus, cùm Orientales Episcopi Monothelitarum hæresi infecti essent, Ioanni Philadelphiæ Episcopo, qui iis regionibus vicinus erat ordinandorum Episcoporum in Oriente potestatem tradidit.

[a] Martinus 1. epist. 5. & seq.

LVI. Reperio pariter vicinorum Episcoporum imploratam opem fuisse, cum recens conuersæ essent aliquæ Prouinciæ ad fidem, nec in Prouincia de nouo conuersa Episcopi saltem sufficiẽti ad ordinationem numero reperirẽtur: quamuis enim tunc temporis, vt infrà docebimus, recursum sæpius fuerit ad Summum Pontificem, vt Ecclesias ipse sua auctoritate firmaret, qui omnium Ecclesiarum pater est ac moderator à Deo constitutus; nihilominus ad viciniores Episcopos aliquando itum fuisse, nec distulisse eos plebibus de nouo conuersis Episcopos dare, pluribus exemplis patet: nam, v. gr. Demetrius [b] Alexan-

[b] Hieronym. de script. Eccles. in Pantæno, & epist. 84. ad Magnum.

B drinus Pantænum in Indiam prædicaturum misit: Athanasius [c] item Alexandrinus Frumentium Tyrium nascenti Indorum Ecclesiæ Episcopum destinauit, qui rogaturus ipsum venerat, vt aliquem illis Antistitem dignum procuraret. Cùm pariter [d] Mauia Saracenorũ Regina ad fidem conuersa sibi Mosem Ægyptium Monachum Episcopum dari postulasset, consentiente Valente missus ille ad Lucium Alexandrinum, vtpote viciniorem Arabiæ Primatem, qui ab Arrianis euecto Athanasio, in eam Ecclesiam violenter intrusus fuerat, à quo proinde Moses ordinari renuit, adeoque ad alios Episcopos, quos ipse postulauerat, deduci iussus est. Cyzicenorum [e] Episcopus Ascholius S. Partheniũ Lampsacenæ ciuitatis, quæ tunc temporis idololatriæ seruiebat, vtpote sibi vicinæ Antistitem consecrauit. Conuersis similiter Agarenis, ad preces [f] Euthymij Abbatis, Iuuenalis Hierosolymitanus, ad quem legationem illi miserant, Petrum eis Episcopum ordinauit. Tyridate Armenorum Rege ad fidem Catholicam

[c] Socrates lib. 1. cap. 15. Sozom lib. 2. cap. 25. Theodoret lib. 1. cap. 23.

[d] Theodoret. lib. 4. cap. 24.

[e] Metaph. in vita S. Parth. apud Sur. 7. Februar.

[f] In vitâ Euthymij auctore Cyrill. Monacho apud Sur. 25. Ianuar.

C conuerso missus S. Gregorius [g] Armenus ad Leontium tunc temporis illustrem Cæsareæ Cappadocæ Archiepiscopum vicinum ordinandus, cuius rei causa testatur S. Nicon [h] ipsum Gregorium cauisse, vt à Cæsareæ Archiepiscopo deinceps successores sui ordinarentur. Sed & [i] Augustinus ad Anglos fidem Catholicam edocendos à S. Gregorio missus, ab Episcopis Gallis ob regionis propinquitatem creatus est: eandemque ob causam, [k] cùm nondum in Anglia Episcopi tot creati essent, quot ad Episcoporum ordinationem requiruntur, Agilbertus, Vini, VVilfridus, è Britanniâ in Gallias ad ordinationem missi sunt. Berctuualdus [l] quoque in easdem Gallias à Godwino Metropolitano Galliarum ad consecrationem recipiendam amandatus est. Eodem iure subnixus [m] S. Remigius ad Attrebatenses ad fidem adducendos S. Vedastum Antistitem destinauit. Nec renuerunt sanctissimi viri, [n] Suuibertus Traiectensium Episcopus à VVilfrido Merciorũ in Angliâ Antistite, S. [o] Lugdgerus Monasteriensis Episcopus ab Hildebaldo Colonienſi consecratorum

[g] S. Nicon aduersus Armenorum errores tom 1. Biblioth. PP.

[h] Ibidem.

[i] Beda lib. 2. hist. Angl. cap. 27.

[k] Beda lib. 3. cap. 7.

[l] Idem lib. 5. cap. 8.

D manuum impositionem suscipere. Nec adeò antiqua sunt Episcoporum in exteris regionibus ab Archiepiscopo Bremensi, viciniæ iure, peractarum consecrationum exempla. Meinardus [p] Sigebergensis Canonicus, qui Rigensem Ecclesiam fundauit, tempore Innocentij 3. ab Harterico Archiepiscopo Bremensi ad Liuoniam prædicandi Euangelij causa missus, eisdem populis Antistes datus est; quo defuncto [q] Bertoldus in eius locum postulatus, ab Archiepiscopo Bremensi pariter constitutus est: cuius successor Albertus [r] à Papâ obtinuit, vt quos aptos inueniret, Euangelij annuntiandi adsciscere et adiutores.

[m] In vita S. Vedasti per Albinũ Flacc. apud Sur. 6. Febr.

[n] Regino ad annum 959.

[o] Apud Surĩ 26. Martij, in vita S. Lugdgeri.

[p] Arnoldus in Chron. Slau. lib. 7. cap. 8.

[q] Idem cap. 9. eius lib.

[r] Ibidem.

LVII. Plura similia possemus addere, quæ nempe ostendunt à vicinis ordinationem Episcoporum, in iis regionibus quæ ad fidem de nouo conuersæ essent, sæpè petitam, eamque nonnunquam viciniæ quodam veluti iure expectatam. Ea enim ex antiqua Ecclesiæ praxi Ecclesiarum omnium erat consociatio, vt salua semper Summi Pontificis, Patriarcharum, Primatum iuribus, possent, imò deberent, Metropolitani in vicinas quoque Prouincias inspicere, iisque pro viribus prouidere. Quem morem confirmat Sardicense [f] Concilium,

[f] Sardic. c. 3. 4 & 5.

cum ab Episcopis suæ Prouinciæ damnati Episcopi causam à vicinis retract ari posse, maximè vero ex Romani Pontificis consensu, decernit: quod etiam appellationis ad vicinos Episcopos refugium [a] Antiochena Synodus, & [b] Carthaginensis tertia, & [c] Agathensis indulserunt: quibus consentiens [d] Bracharensis secunda, si quem iudicatum ab Episcopis alij absoluerint, alij damnarint, vicinos Metropolitanos ad eius iudicium aduocari debere decernit. Vnde etiam de Pelagio hæretico examinando, & in iudicium vocando loquens Innocentius primus [e] ad Africanos, *ab iis*, inquit, *melius fieret, qui magis proximi, & non longo terrarum spatio videntur esse disiuncti*: discussionis grauissimæ examen, inquisitionem nempe in doctrinam, moresque Pelagij satius à finitimis fieri posse putans, quam à remotis Episcopis, quantumuis maiori auctoritate pollentibus. Quare sicut vicini Episcopi & Metropolitani de rebus extrà Prouinciã iudicare poterant: ita deficientibus in Prouinciâ Episcopis ordinare quoque tum Episcopos, tum cæteros ex inferiori Cleri ordine poterant: Sane Sidonius [f] in diœcesi Rutenorum, in quâ Euarigis Gothi crudelitas Episcopum esse non patiebatur: ipse vicinus *ministerij sui* esse ait baptisterij consecrationem: eadem vtique potestate in eadem diœcesi, si consentaneum iudicasset, Presbyteros ac Diaconos ordinasset. Quod insuper ex Africano Concilio confirmari potest, in quo hæc statuuntur: primum, [g] *vt etiam si quisquam post leges aliquem locum ad Catholicam vnitatem conuerterit, si eum per triennium nemine repetente retinuit, vlterius ab eo non repetatur.* Alterum, [h] *vt quicumque negligunt loca ad suam Cathedram pertinentia, in Catholicam vnitatem lucrari, conueniantur à vicinis Episcopis, vt id agere non morentur. Quod si intrà sex menses à die conuentionis, non hoc effecerint, qui potuit ea lucrari ad ipsum pertineant.* Ex iis enim inferri potest, quod sicut ius ordinationis Presbyterorũ & Diaconorum, diligentiâ Episcoporum in vicinis Prouinciis, cum reliquis iurisdictionis Episcopatus prerogatiuis acquiritur: ita vicinis Metropolitanis ius ordinandi Episcopos in vicinis Prouinciis, diligentiâ ac sedulitate acquiri possit. Cui affinis est, quod apud reges Theodoricum & Theodebertũ, de consilio suo mittẽdi in Angliã Augustini profitetur [i] S. Gregorius iis verbis, *atq; ideò peruenit ad nos Anglorum gentem ad fidẽ Christianã; Deo ministrante, desideranter velle conuerti, sed Sacerdotes vestros è vicino negligere, & desideria eorum cessare suâ admonitione succendere. Ob hoc igitur Augustinum, &c. cum aliis seruis Dei illuc præuidimus dirigendum.* Si enim ob hoc Augustinum mittit, quod Sacerdotes Galliæ negligerent: ergo poterant ipsi in Angliam Sacerdotes mittere, & conuersis plebibus eisdem Antistites consecrare.

LX. Certum est tamen potuisse Romanos Pontifices ordinare quos vellent, & curare, vt à quibus vellent populis de nouo conuersis Episcopi præficerentur, quod ex dicendis magis patebit. Imò & Imperatores Christianos accepta ab eo potestate, & designasse olim Episcopos mittendos, & ad quos vellent eos in Episcopos consecrandos destinasse ex historiarũ lectione comperimus, vt enim plura ad hoc propositum cõuenientia omittamus, sufficit nobis de Ecclesia Hamburgensi testimonium proferre. Ei enim in Slauorum confinio exædificatæ à Carolo Magno, cuius consilium mors interrupit, Anscharius à Ludouico filio Antistes præfectus est, cui [k] *Sedis Apostolicæ approbatione omne eius ministerium communitum*: sed post Anscharij obitũ B. Rembertus ad eundem Ludouicum adductus, ab eoque ad † Luitbardum Moguntinũ consecrandus missus est, iuxta literas nempe priuilegij Hamburgensis Ecclesiæ à Romana Sede obtentas, in quibus continebatur, *vt quia propter nouellam eiusdem Sedis institutionem, & necdum conuersos ad fidẽ populos, Suffraganei non habẽtur Episcopi, à quibus decedẽte vno alter Archiepiscopus consecretur, Palatinæ interim prouidentiæ, succedentiũ per sẽpora Pontificũ consecratio sit cõmissa, donec numerus Suffraganeorũ Episcoporum canonicè eum consecrare debentiũ ex gentibus suppleatur.* Eundẽ vero S. Rẽbertũ prædictus Luitbertus Moguntinus assũptis secũ Lintuardo Paderbonensi Episcopo suo Suffraganeo, & Theodorico Mindensi Colonensis Prouinciæ Episcopo consecrasse legitur.

LXI. Sed in iis forte fusius morati fuimus, concludendum vtique nobis est quotiescumq; in aliquâ Prouincia nondũ cõstituta esset Metropolitana sedes, nondum

[a] Antioch. c. 10.
[b] Carthag. 3. c. 8.
[c] Agath. c 3.
[d] Brach. 2. c. 13.
[e] Innocentius epist. 26. Aurelio, Alipio, August. &c. inter epist. August. 96.
[f] Sidonius lib. 4. epist. 25. Elaphio.
[g] Afric. c 86.
[h] Idem c. 88. cui iunge Milevit. c. 24.
[i] Greg. lib. 5. indict. 14. epist. 58.
[k] In vita S. Rẽberti apud Sur. 4. Febr. cui consonant Krantzius in Metropol. & alij
† al. *Luithertum.*

A nondũ cõprouinciales Episcopi constituti, ad Metropolitanos vicinos ex cõstitutione quadam generali ius ordinationis delatũ fuisse: quacũq; etiam ex causâ adesse non possent Prouinciæ iam constitutæ, & ordinatæ Episcopi, superstitis Antistitis munus fuisse finitimos Episcopos, præsertim verò Metropolitanos, quorum maior erat auctoritas, conuocare, vt quantum fieri posset, celebris & firma Episcopi ordinatio perficeretur: quæ duo licet ex prædictis pateant, primum tamen Concilij [a] Constantinopolitani primi, & [b] Chalcedonensis, alterum Sidonij testimoniis confirmamus. Quod enim prædicta duo Concilia in Barbaris Ecclesiis Episcopos à Constantinopolitano Patriarcha ordinari concedunt, cùm tamen in aliis Prouinciis eidem throno subditis, Episcoporum ordinandorum iura ei denegent, vt Metropolitano in singulis Prouinciis attribuant: quæ alia ratio esse potest, quàm ea, quam rectè coniicit Balsamon [c], quia nempe in iis Prouinciis sufficiens Episcoporum numerus deerat, qui ad ordinationem conuenire posset? Sidonius autem, [d] cùm post mortem Eulodij,

B Bituricæ Ecclesiæ Archiepiscopus ordinandus esset, & Rutenorum, Lemouicensium, atq; aliarũ ciuitatum Bituricensis Prouinciæ Episcopis morte truncatis, aliisque ob crudelitatem Euarigis in defunctorum officia minimè successis, Prouincialium numerus Episcoporum sufficiens non esset, Agroetium Senonensem, alioſque (quos præsertim Metropolitanos, vel finitimos Episcopos fuisse coniicio) conuocauit: notanda autem ad propositum ea sunt, quæ ipse habet epistola ad Agroetium, [e] *nec te (quanquam Senoniæ caput es) inter hæc dubia subtraxeris intentionibus medendis Aquitanorum, quia minimum refert quod nobis est in habitatione diuisa Prouincia, quando in religione causa coniungitur. Iis accedit, quod de vrbibus Aquitanicæ primæ solum oppidum Aruernum Romanus reliquum partibus bella fecerint. Quapropter in constituendo præfatæ ciuitatis Antistite, Prouincialium collegarum deficimur numero, nisi Metropolitanorum reficiamur assensu. De cætero, quod ad honoris vestri spectat prærogatiuam, nullius à me hactenus nominatus, nullus adhibitus, nullus electus est; omnia censuræ tuæ salua, illibata, solidaque seruantur. Tantum hoc meum ducis vestras mutare*

C *personas, expectare voluntates, laudare præsentias, & cum in locum statumque Pontificis quisque sufficiatur, vt à vobis præceptum, à me procedat obsequium.* Ideo verò Metropolitanorum præsertim meminit, quia cùm ij suarum Prouinciarum essent capita, earum quoque interpretes esse poterant: proindeque, vt omnium Prouinciarum voce & assensu probaretur electus, cui suæ vt pote mancæ, & mutilæ testimonium Prouinciæ minimè sufficiebat, omnium finitimorum Metropolitanorum ad illius ordinationem conuocatio necessaria videbatur, vt eorum nomine, vicinarum Prouinciarum consentientiũ auctoritate, electio consecratioque noui Antistitis firmaretur: quod cùm in cæteris Prouincialibus Episcopis constituendis conueniens, tùm in Metropolitano, de cuius ordinatione agit ibi Sidonius, magis necessarium videbatur, è re cuius, & dignitate esse nonnumquam visum est, vt plurimum Metropolitanorum præsentia atque auctoritate constitueretur, sed id mox explicandum erit.

LXII. Alias quoque rationes reperio ob quas finitimi, etiã neglectis Prouin-

D cialibus, ordinationem interdum peregerint: primam, cùm ad Primatem, qui vicinæ Prouinciæ Metropolitanus esset, Metropolitanus subditus ordinandus accederet, is enim solebat suæ Prouinciæ viciniores Episcopos secum assumere, quod de Carthaginensi Episcopo suprà à nobis dictum est, & de Eboracensi ad Cantuariensem, vt ordinaretur, accedente, aliisque huiusmodi, de quibus infrà, extrà dubium est. Alteram, cum à vicinæ Prouinciæ Episcopis, damnatus fuisset alterius Prouinciæ Episcopus, quamuis enim in eius locum alius constitui non debeat inconsultâ Romanâ Sede, per factionem tamen aliter nonnumquam gestum reperio: sic enim v. gr. [f] depositio Arnulpho Remensi à Prouincię Senonensis Episcopis, Remis ad Concilium à Rege Hugone Capeto conuocatis, cuius damnationi iam Remensis Prouinciæ præsules subscripserant, à Senonensis Prouinciæ Episcopis in locum depositi ordinatus est Gerbertus, renuente tamen Seuino Senonẽsi Metropolitano. Tertiam, cùm Prouinciæ Episcopi consecrationem facere renuunt: Artaldus v. gr. [g] Mo-

[a] Conc. Constantinop. 1. c. 2.
[b] Chalced. c. 28.
[c] Balsamon in c. 2. Concil. Constãtinop. primi.
[d] Sidon. epist. 6. lib. 7. Basilio.
[e] Idem epist. 5. lib. 7. Agroetio.
[f] Cõtinuator Aimoini lib. 5. cap. 45.
[g] Flodoardus historiæ Remens. lib. 4. cap. 14.

nachus, cum Prouinciæ Remensis Episcopi, qui electioni Hugonis Comitis Heriberti filij consenserant, eum consecrare renuerent, iubente rege Rodulfo, ab Episcopis Franciæ & Burgundiæ sacratus est: alias adiungere possemus, sed hæ vel ad naúscam esse possunt. A

LXI. Vnum notatu dignum subnectimus, quasdam fuisse Prouincias arctiori inter se fœdere connexas, eas maximè, quæ eiusdem Prouinciæ aliquando fuissent, cuiusmodi sunt omnes Narbonenses, omnes Lugdunenses, omnes Belgicæ, &c. Ideoque obseruatum nonnumquam, vt si quando vni Prouinciæ deesset sufficiens Episcoporum numerus ad ordinationem, ex alia Prouincia confœderata sumeretur: quod expresse docent variarum Prouinciarum Metropolitani, qui cum Hincmaro Remensi venerant ad ordinationem Bertulfi Cameracensis (in cuius Prouincia sufficiens ad ipsius consecrationem Episcoporum deerat numerus) epistola ad Carolum Caluum, postquam enim causas exposuere ob quas ordinandum Bertulphum censerent, hæc addunt, [a] *Et quia tot in eadem Prouincia* (Treuerensi) *non erant Episcopi, vt Metropolitanum regulariter ordinare valerent, quoniam Ecclesiæ Remensis & Treuerensis comprouinciales, atque sorores, & ex auctoritate, & ex antiqua consuetudine habentur, ea conditione, vt qui prior eorum fuerit Episcopus ordinatus, prior etiam habeatur in Synodo, & sibi mutuo consilio, & auxilio foueantur: Treuerensis Prouinciæ Episcopi à Primate Prouinciæ Remorum solatium suæ ordinationis secundùm sacras regulas quæsierunt, sicut sancti* [b] *Sardicenses canones dicunt, &c. ex quibus ritè colligitur, quia si Prouincia Treuerensis, nomisi vnum, vel nullum haberet Episcopum, Episcopi Remensis Prouinciæ, petente Clero, & populo, Treuerensis Ecclesiæ deberent ordinare Episcopum.* Huius fœderis inter istas duas Ecclesias rationem, quam indicauimus, assignat Hincmarus epistola ad Papam Nicolaum à Frodoardo relata, [c] *has enim duas tantum Prouincias Belgica regio habet.* Huius autem confœderationis quoad ordinationes exemplum subministrat idem nobis Frodoardus, [d] referens Hincmarum Remensem à Bertulfo Treuerensi rogatum V Villebertũ Catalaunensem Episcopum misisse ad ordinationẽ Arnoldi Tullensis Episcopi, *quia eodem Bertulfo infirmitate detento numerus à sacris Canonibus præfixus in ordinatione præsulis ei non aderat.* B C

[a] Flodoardus lib. 3. epist. Rem. cap. 20.

[b] Sardic. c. 6. refertur ibid. vt supra ex Latino cod.

[c] Frodoard. lib. 3. hist. cap. 13.

[d] Idem lib. 3. cap. 21.

ARTICVLVS II.

Ad quos Metropolitanorum consecrandorum ius pertineret.

§. I.

Metropolitanos à propriâ Synodo, seu à Suffraganeis suis, prioribus sæculis ordinariè consecrari debuisse.

I. VEniendum iam est ad specialem de Metropolitanorum ordinandorum ratione quæstionem: Triplicẽ eam præsertim esse inuenimus; vel enim à propriâ Synodo Episcoporum Prouinciæ, vel à Metropolitanis finitimis, vel à Primate aut Patriarcha solebant cõstitui, ac consecrari: de duobus prioribus ex professo agendũ est: vltimũ in sequentem tractationem reiecturi, quæ est de Primatum ac Patriarcharum iuribus in ordinationibus Episcoporũ. Vetustior autem & vsitatior fuit, vt à propriâ Synodo ordinarentur: huius meminit Anicetus, eamque strictissimè seruandam præcepit. [e] *Si*, inquit, *Archiepiscopus diem obierit, & alter ordinandus Archiepiscopus electus fuerit; omnes eiusdem Prouinciæ Episcopi ad sedem Metropoleos conueniant, vt ab omnibus ipse ordinetur:* & paulopost, *& licet istud* (pura vt absentibus quibusdam comprouincialibus Suffraganeus Metropolitani sacrari possit) *necessitate cogente concessum sit, illud tamen, quod de Archiepiscopi consecratione prædictum est, atque præceptum, idest, vt omnes Suffraganei eum ordinent, nullatenus immutari licet: quia qui illis præest, ab omnibus Episcopis, quibus præest, debet constitui.* Huius etiam moris illustre & vetus exemplum habemus apud Cyprianum, qui [f] ad ordinandum Arelatensem Metropolitanum in locum Martiani Arelatensis schismatici, conuenire vult Episcopos Prouinciæ, & à Stephano

[e] Anicetus epist. 1. refertur dist. 66. c. 1.

[f] Cypr. epist. 67. Stephano.

D

Digitized by Goog

A Stephano Pontifice ad eos conuocandos dirigi in Prouinciam, & ad plebem Arelate consistentem literas, quibus præcipiatur, vt abstento Martiano alius in locum eius substituatur. Habemus & aliud ante Concilium Nicenum in ordinatione Cæciliani non minus illustre exemplum: hanc enim [a] cùm Donatistæ carperent, quod cùm Primas esset totius Africæ, non à Primate alicuius Prouinciæ, seu Metropolitano v. gr. Numidiæ ordinatus fuisset, sed ab aliquo ex Comprouincialibus; Catholici è contra respondebant id minus necessarium fuisse, sed satis superque esse, quod in Comprouincialium Episcoporum conuentu creatus esset. Si enim non fuit necesse ad Primatem totius Africæ subditos ei Primates conuenire, sed satis esse Catholicis visum est, quod à Prouinciæ Episcopis ipsi tanquam Metropolitano subditis ordinaretur, multominus necessarium putarent illi ad Metropolitani ordinationem plures Metropolitanos minimè subditos conuenire, sed certius affirmarent sufficere ipsos à propria Synodo consecrari. Sed de hoc exemplo iterum dicemus.

[a] August. in breuiculo collat. diei 3. c. 5.

B II. Quod si alia exempla arrideant, ex innumeris hæc seligimus. Nicolaus [b] Myrensis Episcopus Lyciæ Metropolitanus, à *subditis* Ecclesiæ Myrēsis *Episcopis*, id est Suffraganeis electus dicitur, & à *sacra Episcoporum Synodo inunctus atque consecratus*. Eortasius [c] ab Arianis quidem, sed tamen ex Ecclesiastica lege gradu motus est, *quod sine consensu & approbatione Episcoporum Lydiæ Episcopus Sardensis* creatus esset: Sardensem autem Episcopatum Metropolim fuisse Lydiæ patet, ex subscriptione Florētij Sardenæ ciuitatis Metropolitani in Concilio [d] Chalcedonensi. Ad electionem Basilij in Archiepiscopum Cæsareæ, & Cappadocię Metropolitanum, cùm defunctus fuisset Eusebius, Episcopos illos ad quos spectabat, reliquos comprouinciales vocasse testis est epistola [e] Gregorij Theologi Patris nomine ad Episcopos conscripta, in qua indignatur quod ad Metropolitanam sedem eum conuocarint. *Οὔτε μὴν ὅτι παρεῖναι δεῖ, μήτε ἐφ' ὅ, μήτε ὅτι προσαγορεύοντες*, nec quod adesse oporteret, nec quam ob causam, nec quo tempore denuntiantes: quâ præcipiti, & contra morem denuntiatione ostendere eos dixit,

[b] Metaphrastes in vita S. Nicolai 6. Decemb. vide apud Surium eod. die.
[c] Socrates lib. 4. cap. 25.
[d] Conc. Chalced. act. 5. & alibi.

C non se ipsos honore afficere constituisse, sed eius metuisse præsentiam, ne in ipsum inuitum & repugnantē inciderent: profitetur autem se, si Basilio calculum suū adiecerint adfuturū, & adiutorem spondet: si autē certis conditionibus via capessenda sit, factionesque & dissidia contra ius valitura, se contemptum asserit gauisurum. Ex qua epistolâ nolim coniicias liberum fuisse Gregorio seniori absque iusta causa abesse ab ordinatione Metropolitani Cæsareæ Cappadocię, si debitè ei significata foret, aut reuera ipsum electionis euentum præstolatum fuisse, vt ordinationi interesset: omnibus enim post legitimam indictionem necessitas erat conueniendi ad Synodum in qua Metropolitanus eligebatur, discedere verò poterant qui electioni contradicerent, quibus, si numero pauciores essent, neglectis, ordinatio peragebatur, postquam auditæ eorū, discussæqi fuissent rationes. Adfuisse autem non solùm ordinationi, verùm etiam electioni successoris Eusebij prædictum Gregorium Nazianzenum patrem, licet senio & infirmitate grauatum, & animam agentem, eiusque præsertim operâ effectum, vt Basilius eligeretur, docet [f] Gregorius filius in oratione, quam habuit in

D laudem Basilij; qui & hoc mirum adiungit, patrem suum sanum, & incolumem ex eâ ordinatione rediisse. Colliges autem ex dictis debuisse quosdam ex Episcopis Prouincialibus (ad quos autem id pertinuerit infrà dicemus) reliquos ad Synodum vocare, diem indicere, causam habendæ Synodi, puta ordinationem futuri Metropolitani significare, necessitatem conueniendi singulis imponere, & pro auctoritate iubere: cùm enim hæc omnia prætermissa queratur Gregorius, indicium est ea adhibenda censuisse. Basilium [g] autem ab Episcopis ad Synodum conuenientibus ordinatum fuisse, testatur Amphilochius Iconiensis in eius vita. Epiphanium [h] quoque ab Episcoporum Cypriorum Synodo, non sine diuino monitu ordinatum legimus. Ephesinum Episcopum secundùm antiquam consuetudinem, à propriâ Synodo ordinari docet [i] Euagrius historicus. Euagrium autem Antiochenum à Paulino contrà Canones ordinatum, tum ob alias rationes, tum quod non vocatis Prouinciæ Episcopis consecratus fuisset,

[f] Greg. Naz. orat. 20.
[g] Amphiloch. in vita Basilij.
[h] Vita S. Epiphan. operibus eius præfixa.
[i] Euagr. lib. 3. cap. 6.

contendit [a] Theodoretus: excusandus tamen Paulinus, qui cùm ei in Antiochenâ sede constituto Prouinciæ Episcopi non adhærerent, sed Meletio, ordinationem, sine Prouinciæ Episcopis, successoris futuri celebrasse coactus est, quam Occidens cum Romano Pontifice legitimam censuit, Oriens posteà probauit, dum compositio tandem isto schismate, ordinatos ab Euagrio in suis gradibus recepit, vt suprà fusiùs docuimus. Timotheum quoque Ælurum Catholici Alexandriæ illegitimè ordinatum reprehendebant, quod consecratus fuisset Episcopus, [b] *nullo omnino Episcoporum orthodoxorum ex Diœcesi Ægyptiaca præsente, sicut in creando Episcopo Alexandrino fieri solet.* Diœcesim autē Ægyptiacam, hîc Prouinciam specialem Patriarchæ Alexandrini intellexit historicus; nam eius electioni interfuit Eusebius Antistes Pelusij: certum est autem Pelusium ad Alexandrinum Patriarcham pertinuisse. Gregorius [c] Magnus voluit, vt Constantius Mediolanensis Antistes, *à proprijs Episcopis, sicut antiquitatis mos exigit, ordinaretur:* Idem [d] gaudere se dicit, quod Andræas Nicomedianæ ciuitatis Episcopus assensu comprouincialium ordinatus sit. A B

III. Sed, ne in cæteris semper regionibus versemur, inuisamus nostras Gallias. Ad Martini ordinationem Episcopos vicinarum ciuitatū conuocatos fuisse refert [e] Seuerus Sulpitius. *Remigius*, inquit [f] Hincmarus, *vnanimitate Episcoporum Remensis Prouinciæ infulis induitur Sacerdotalibus, benedictione consecratur Episcopali, atque in sede collocatur Præsulatus.* Ad Sulpitij Bituricensis Metropolitani, vt vidimus, consecrationē [g] Sidonius censuit Prouinciales omnes esse conuocandos, & in eorum deficientium locū alios esse inuitandos. Hincmarus Remensis Ecclesiæ Archiepiscopus, à Clero & populo, atque etiam ab Episcopis Prouinciæ suæ, cū V Venilonis Archiepiscopi Senonensis, & Encamradi Episcopi Parisiensis, Abbatisque S. Dionysij, & Religiosorum consensu, & Caroli Calui beneplacito electus, ab Episcopis autem ordinatus dicitur in Concilio [h] Bellouacensi sub Sergio 2. Heriuæus, *exequentibus, & ritè celebrantibus eius ordinationem Riculpho Successorum Episcopo, Dodilone Cameracensi, Othgario Ambianensi, Mauritone Catalaunensi, Raudulpho Laudunensi, Olfrido Siluanectensi, cæterisque diœcesanis consensum præbentibus, & decretum huius ordinationis corroborantibus*, ordinatus dicitur Remensis Archiepiscopus à [i] Frodoardo: à quo [k] similiter Seulfus refertur *ab Abbone Suessonico, cæterisque Remensis Prouinciæ Præsulibus ordinatus* Ecclesiæ Remensis Archiepiscopus: qui etiam [l] ab eodem posteà Abbone, & aliis Suffraganeis Hugonem Remensem consecratum narrat, à quo etiam ordines inferiores receperat, & Presbyteratum, quamuis à V Vidone Antissiodorensi Diaconus fuisset creatus. Leuthericū, teste [m] Aimoini continuatore, *congregati Episcopi Senonicæ Ecclesiæ cum voluntate, & auctoritate Apostolicâ solemniter ordinauerunt.* Hugonem Senonensem Archiepiscopum electum Carnotensem, Mauricius Episcopus Parisiensis, vacante per translationem sede Carnotensi, cum Episcopis comprouincialibus, teste Monacho [n] Antissiodorensi, consecrauit. Arnulphum [o] Episcopi Diœcesēos Remensis Clero simul eligente, populo acclamante, elegerunt, & in Metropolitanum ordinarunt, quo depositio iidem Episcopi excluso populo Gerbertum se elegisse testantur, quem pariter consecrarunt. Hugoni Lugdunensi Primati constanter obstitit Iuo [p] Carnotensis, ne Daimbertus Senonensis obedientiam ante consecrationem sedi Lugdunensi promitteret, ab Episcopis autem Prouinciæ eum ordinandum esse defendit, sibique tanquam primæ sedis Episcopo inter Senonensis Prouinciæ Præsules, in Presbyterum, & Episcopum à Clero Senonensi oblatum consecrandi ius esse testatur. C

IV. Sed totum istum morem fusiùs, & clariùs nobis exponunt, Clerici populique Senonenses, in suo illo decreto, quod ad Episcopos Prouinciæ Senonicæ de electione Ansegisi Metropolitani, qui ex aliâ Prouinciâ petitus est, miserūt: decretum autem tale est,

[q] *Dominis, ac venerabilibus Senonum Diœcesēos Patribus, & Episcopis Senonum Ecclesiæ Clerus, cum totius eiusdem parochiæ plebibus sibi coniunctis, pacem perpetuam, & gloriam sempiternam semper, & vbique optamus in Domino.*

Canonicis regulis, & Apostolicis institutionibus sanctum esse recolimus, vt quoties Metropolis

[a] Theodoret. lib. 5. cap. 23.
[b] Euagrius lib. 2. cap. 8. μηδένας τῶν συνόδων τῶν ὑπὲρ τῆς τοῦ νέου αἱρεσιάρχου διδασκαλίας ἀποδέξασθαι. Ἐπισκόπων παρόντων τῶν εἰωθότων ὑπὸ τῶν τοιούτων πράττεσθαι. [c] Ἀλεξανδρείας τὸ Ἐπισκόπου χειροτονίας.
[c] Greg. lib. 2. epist. 20. indict. 11.
[d] Idem lib. 5. epist. 7. indict. 14.
[e] Seuerus Sulpitius in vita S. Martini.
[f] Hincmarus in vita S. Remigij.
[g] Sidonius lib. 7. epist. 5. Agrœcio Senonensi.
[h] Concilium Bellou. sub Sergio 2. to. 3. Conc. parte 1. sect. 2.
[i] Frodoardus hist. Remēsis lib. 4. cap. 11.
[k] Idem lib. 4. cap. 18.
[l] Idem lib. 4. cap. 28
[m] Aimoin. lib. 5. cap. 46.
[n] Monach. Antissiod. ad ann. 1167.
[o] Vide Papyrium Massonum in vita Syluestri 2. id est Gerberti, qui factus Pontifex hoc nomine donatus est.
[p] Iuo ep. 60. Hugoni, & 67. Paschali Summo Pontifici.
[q] Decretum Cleri & plebis Senonensis inter opuscula Hincmari, p. 617. & apud Sirmundum in formulis promot. Episcop. tomo 2. Cōc. Gall.

Digitized by Google

A *tropolis ciuitas Pontificalis miniſterio dignitatis caruerit, proprioque vacauerit paſtore, Suffraganei eiuſdem Metropolis conuenire debeant, & electionem futuri Pontificis, cum conſenſu Cleri & plebis, facere, ac cum decreto electionis ſingulorum petentium manibus roborato, Suffraganeos adire debeant Pontifices, ac de ſubſtituendo in loco eius, qui deceſſit, paſtore, petitione ſupplici commonere; quatenus & Metropolis ciuitas paſtorali ſollicitudine deſtituta, proprio recuperetur Pontifice, & qui ordinandus eſt gratioſus poſſit accedere: quoniam cui debet ab omnibus obediri, debet vtique & ab omnibus eligi, ne ciuitas Epiſcopum non optatum aut contemnat, aut oderit, & fiat minus religioſa, quàm conuenit, cui non licuerit habere, quem voluit; hi verò qui ordinaturi ſunt, eum, in quem viderint omnium vota propenſius concordare, promptius, ac liberius illi poſſint manus imponere. Ideircò cùm decreto electionis noſtræ manibus ſingulorum noſtrorum roborato, ad paternitatem veſtram accedentes, Anſegiſum Presbyterum Remorum Diœceſeos, Eccleſiæ autem Beluacenſium atque Abbatem Monaſterij ſancti Michaëlis, quem per licentiam veſtram Patres venerandi, Domino etiam Chriſtianiſſimo Rege Carolo annuente, ſecundùm decreta Cœleſtini Papæ, ex propriâ Eccleſiâ*

B *deficiente electione, pari conſenſu ac concordia, voluntate ac deuotione eligimus nobis, & Eccleſiæ noſtræ Epiſcopum, atque Pontificem per manum veſtram conſecrari implorantes petimus, rogamus, atque precamur. Eligimus autem eum nobis fore paſtorem, quem Apoſtolicæ formæ, qua Epiſcopum ornatum Paulus Apoſtolus eſſe debere demonſtrat, congruere, & ſacris Canonibus non obuiare, Chriſti cooperante gratia, credimus. Actum 5. Calendas Iulij, in Baſilica beati Stephani Protomartyris, anno incarnationis Dominicæ* DCCCLXXI. *regni verò Domini Caroli glorioſi Regis* XXXI. *Indict.* IV.

V. Verùm iis omnibus omiſſis, Eccleſiaſticos Canones, legeſque perquiramus, Sardicenſe [a] Concilium, prout in Græco habetur, non ſolùm propriæ Prouinciæ, verùm etiam vicinæ Epiſcopos ad Metropolitani conſtitutionem conuenire oportere docuit ex prædictis. Conſtantinopolitanum [b] primum eandem conſuetudinem confirmat, præcipiens, vt Aſianæ diœceſis Epiſcopi, *quæ ſunt in Aſianâ adminiſtrent, & Thraciæ Epiſcopi Thraciam tantum regant, & Ponticæ Ponticam; non*

C *vocati autem Epiſcopi, vltra diœceſim non tranſeant ad ordinationem, vel aliquam adminiſtrationem Eccleſiaſticam*: hoc enim Canone non ſolùm Prouinciarum iſtarum, verùm etiam quarumcumque aliarum, de quibus ad Concilium quæſtio deducta non fuerat, limites præſcribuntur, quos vnicuique Antiſtiti tranſgredi nefas ſit, & ordinationum in quacumque Prouinciâ faciendarum etiam Metropolitanorum iura eiuſdem Prouinciæ Epiſcopis aſſeruantur, adeò vt aliis, niſi ex eorum conſenſu, & rogatione, ad ordinationem extra ſuam Prouinciam cuiuſcumque Epiſcopi aditus intercludatur. Clariùs verò & expreſſiùs Leo primus epiſtola ad Anaſtaſium Theſſalonicenſem, [c] *Metropolitano defuncto, cum in loco eius alius fuerit ſubrogandus, Prouinciales Epiſcopi ad ciuitatem Metropolim* * *conuenire debebunt, vt omnium Clericorum, atque ciuium voluntate diſcuſſâ, ex Presbyteris eiuſdem Eccleſiæ, vel Diaconibus primus eligatur, de cuius nomine ad tuam notitiam Prouinciales referant Epiſcopi.* Similiter Gelaſius Papa epiſtola ad Epiſcopos Dardaniæ morem iſtum confirmat iis verbis, [d] *quia*, inquit, *per ambitiones illicitas, non pudet quoſ-*

D *dam Eccleſiarum iura turbare, & priuilegia, quæ Metropolitanis, vel Prouincialibus Epiſcopis decreuit antiquitas, temerariâ præſumptione peruadere, propter quod etiam communionis Apoſtolicæ deſiderant diſſidium tenere, quò ſcilicet ab eius auctoritate diuiſi, vel impunè proprias vſurpationes exerceant, non reſpicientes, quia æterno iudici rationem tam de Catholicæ ſinceritatis, quàm de traditionum præiudicijs paternarum, non ſine perpetuæ ſint damnationis interitu reddituri, ſi in hac obſtinatione permanſerint: charitatem veſtram duximus inſtruendam, vt vos omnes in communione fratres, ſiue per Dardaniam, ſiue per quamcumque contiguam Prouinciam conſtituti, qui vos ſub Metropolitanis veſtris eſſe meminiſtis, & ab eiſdem ſubſtitui decernentes, ſicut vetus conſuetudo depoſcit, vnanimiter ſtatuatis Antiſtites, & viciſſim, ſi Metropolitanus humanæ conditionis ſorte deceſſerit, à comprouincialibus Epiſcopis, ſicut forma tranſmiſit, ſacrari modis omnibus cenſeatis.* Quorum verborum duplex poteſt excogitari ſenſus: prior, vt Epiſcopi Suffraganei à comprouincialibus electi curent ſe à Metropolitano conſecrari; niſi fortè Metropolitanus deceſſerit, quo caſu à comprouincialibus ordinari poterunt: Alter verò, vt à comprouincialibus Metropolitanus, viciſſim verò Metropolitani à comprouincia-

[a] Sardic. c. 6.

[b] Conſtantinop. 1. c. 2.

[c] Leo 1. epiſt. 82. al. 84. ad Anaſtaſ. Theſſ. cap 6. refertur diſt. 63. can. Metropolitano. * al *Metropolitanam.*

[d] Gelaſ. Epiſcopis Dardan. refertur diſt. 64. c. quia.

[e] Vide Gloſſ. v ſacrari in c. cit.

libus ordinentur, qui sensus Canonis probabilior est, præsertim ob illam particulam, *vicissim*, & perfectiorem atque euidentiorem comparationis redditionem, quæ iuxtà priorem sensum imperfecta est, & manca. A

§. II.

Turbatum per nominationes Regias prædictum aliquando Ordinem fuisse.

VI. Quemadmodum autem superiùs diximus ob nominationes Regias interuersas fuisse Episcoporum ordinationes, vnoquoque, qui à Rege nominatus esset ad Episcopatum, vel Regia iussione, vel suâ voluntate consecratores eligente, præsertim si extrà Prouinciam Rex à se nominatum voluisset ordinari: ita non dubium est, quin eædem nominationes Metropolitanorum consecrationes afflixerint; sic enim v.gr. Gregorius Turonensis non à comprouincialibus, sed statim atque electioni de se factæ, cogente Sigiberto Rege, vrgente Brunichilde Regina, non libenter consensit, mox, inquam, ne fortè ante consecrationem aufugeret, ab Ægidio Remensi extra Prouinciam consecratus est, vt referunt [a] Cleri Turonenses in eius vita: quod ipsum etiam editi in laudem S. Gregorij Turonensis à Venantio [b] Fortunato Pictauiensi Episcopo versus ostendunt. B

[a] Vita S. Gregor. Turon. apud Sur. 17. Nouemb.
[b] Habentur apud Surium ibid.

Martino proprium mittit Iulianus alumnum,
Et fratri præbet, quod sibi dulce fuit.
Quem patris Ægidij Domino manus alma sacrauit,
Vt populum recreet, quem Radegundis amet:
Huic Sigebertus ouans fauet, & Brunichildis honori, &c.

Ideò collapsam in istis ordinationibus disciplinam exigere se, & restaurare Synodus [c] Aurelianensis secunda, hoc Canone profitetur: *in ordinandis Metropolitanis Episcopis antiquam institutionis formulam renouamus, quam per incuriam omnimodis videmus amissam. Itaque Metropolitanus Episcopus à comprouincialibus Episcopis, Clericis, vel populis electus, congregatis in vnum omnibus comprouincialibus Episcopis ordinetur, vt talis, Deo propitio, ad gradum huius dignitatis accedat, per quem regula Ecclesiæ in melius aucta plus floreat.* Aurelianense tamen tertium [d] hunc ordinem peruertere videtur, dum electionem Metropolitani comprouincialibus Episcopis cum Clero, & populo tribuit, consecrationem aliarum Prouinciarum Metropolitanis, & præcipuas consecrationis partes vni ex iis Metropolitanis, vt infrà explicabimus. C

[c] Aurel. 2. c. 7.
[d] Aurel. 3. c. 3.

§. III.

Restituta tamen, seu asserta comprouincialibus sua iura, & cur.

VII. Viguisse tamen postea Canonum auctoritate, eundem in Metropolitanorum consecrationibus ordinem, patet ex Concilio Toletano quarto, Emeritensi Synodo, Nicolao primo, Lucio tertio, & aliis. Toletanum [e] quartum expresse habet Metropolitanos nonnisi in ciuitate Metropoli, *comprouincialibus ibidem conuenientibus*, esse consecrandos. Emeritense [f] obscuriùs loquitur, tum in hoc Canone, tum in cæteris: hæc tamen in ipso verba leguntur, quæ nostrum institutum sufficienter probent; *cœtus ergò nostræ vnanimitatis hoc inferendum esse curauit, vt tempore, quo, Metropolitanus in Ecclesia Dei fuerit ordinatus Episcopus, placitum in nomine suorum comprouincialium faciat, vt castè, sobriè, rectéque viuat. Similiter & quando confinitimi Episcopi in Ecclesiis, quibus præesse potuerint, fuerint ordinati, placitum faciant in nomine Episcopi sui Metropolitani, vt castè, rectè, & sobriè viuant. Quod si, &c. ab alio Metropolitano aliqui fuerint ordinati, tempore quo ad Metropolitanum suum post suam venerint ordinationem, tale placitum non deserant facere.* Ex eo enim Canone colligis, professionem sanctitatis & castitatis coram iis emittendam præcipi, qui ius habent ordinationis; ideoque & eam à Prouinciæ Episcopis, in sua ordinatione apud Metropolitanum fieri oportere, vel si ab alio consecrati fuerint, statim D

[e] Tolet. 4. c. 18. refertur dist. 31. c. qui in aliquo in fine.
[f] Emeritense can. 4.

Digitized by Google

A statim atque post ordinationem ad eum accesserint: & à Metropolitano in sua similiter consecratione coram Suffraganeis suis publicè firmari debere: ex quo proinde non ineptè colligitur, Metropolitanum ab Episcopis Prouinciæ consecrari, à quibus scilicet elicitur professio, quam in consecratione suâ Antistes ex consuetudine emittit, & quorum hominibus ipsa subscribitur. Nicolaus 1. [a] ad consulta Bulgarorum respondens, de Archiepiscopo loquens, *ordinat ipse sibi deinceps Episcopos, qui successorem suum valeant ordinare.* Lucius 3. expressiùs cæteris, [b] *si Archiepiscopus*, inquit, *obierit, & alter fuerit ordinandus, omnes Episcopi eiusdem Prouinciæ ad sedem Metropolitanam conueniant, vt ab omnibus ordinetur.*

VIII. Ratio autem potissima huius constitutionis est, quam tradit Anicetus suprà, quæ communi iuris [c] regulæ conformis est, quod omnes tangit, ab omnibus debet approbari: cui etiam illud S. Leonis dictum consonat, [d] *qui præfuturus est omnibus, eligi debet ab omnibus*: ei enim facilius paretur, quem quis constituit: arctius fraternæ stringuntur fœdera charitatis, dum & Metropolitanus
B à suis Suffraganeis consecratur, & Suffraganei à Metropolitano benedicuntur: Prouinciæ consulitur integritati, ac perfectioni, dum sibi ipsi sufficiens, & αὐτάρκης, à Metropolitano Prouinciæ Episcopos accipit, & ab Episcopis Metropolitanum consecratum habet. Nec obest quod maior secundùm [e] Apostolum, non debeat à minore benedici: consecrandus enim Archiepiscopus, in eo Suffraganeis suis minor est, in quo ad benedictionem subiicitur: licet enim statim atque electus, ac confirmatus est, iurisdictione sit superior, ordine tamen inferior est: ideò autem benedicitur, ac consecratur, vt ordine angeatur: quod si à Suffraganeis suis, quibus aliquo titulo superior est, consecrari non posset, à nemine posset Papa consecrari, qui neminem superiorem agnoscit.

[a] Nicolaus 1. ad consulta Bulgarorum cap. 73.
[b] Lucius 3. cap. si Archiepiscopus, de temporibus ordinat.
[c] Vide Glossam v. omnibus in cap. Archiepiscopus, 66 dist. & in cap. si Archiepiscopus, de temp. ordinat. v. ab omnibus.
[d] S. Leo.
[e] Ad Hebr. 7. Maioresà minoribus non benedici fusè Nicolaus ep. ad Michaël. Imperat. quæ incipit propositeramus, habetur c. denique dist. 21.

§. IIII.

C *Quâ ratione, & à quibus comprouinciales Episcopi ad Metropolitani consecrationem conuocarentur.*

IX. Statim atque ergo Archiepiscopus diem obiisset, vel vicinus, vel certè is qui primæ sedis dignitate præditus esset Episcopus Prouinciæ, ad Ecclesiam vacantem accedebat, prouidebatque, ne quid Ecclesia detrimenti caperet, omniaque ad electionem faciendam præparabat, vt ex dictis suprà innotescere potest. Mitti etiam solitus postea à Rege visitator, vt ex formulis promotionum Episcopalium inter [f] opuscula Hincmari, quæque [g] à Sirmundo referuntur, videri potest, cuius rei obiter tantum & non ex instituto meminimus. Solebāt [h] verò antiquitus omnes Episcopi comprouinciales ad exequias defuncti Episcopi, præsertim Metropolitani, conuenire, nisi graui aliqua causa detinerentur, ideoque exequiæ ad septimum post obitum diem differri solebant. Qui verò ad exequias conuenerant Episcopi, quamdiu ad electiones Episcopi comprouin-
D ciales vocati sunt, diem electionis futuræ indicebant absentibus: cuiusmodi literas accepisse se à Coëpiscopis, sed non secundùm morem, & visitatam Ecclesiæ formam conscriptas, testatur Gregorius [i] Nazianzenus pater, citata superius ad Episcopos Cæsariensis Cappadociæ Prouinciæ epistola: nonnunquam etiam vel in ipsis exequiis defuncti, vel statim post, ardore quodam populi, omniumque alicui fauentium studiis, continuò, & eligebatur aliquis, & ordinabatur, præsentibus semper tam electioni, quàm ordinationi comprouincialibus Episcopis, vt suprà videre est, imò & rem aliquando solis perficientibus. Ad Primatem res deferri, aut aliquem alium non solebat, quia nec Primates antiquioribus temporibus passim erant, & Patriarchæ aliqui confirmandorum etiam Metropolitanorum iura negligebant: idque pluribus exemplis confirmari potest, quæ huius instituti non sunt. Primatum autem auctoritate stabilita ad eorum notitiam comprouinciales prius referebant, quàm ordinarent, vt ex Leone [k] ad Anastasium Thessalonicensem suprà citato, aliisque colligi potest. Confirmatâ electione à Primate, ab eodem quoque consecrationi dies indicebatur

[f] Opuscula Hincmari opera Cordesij Parisiis excussa.
[g] Sirmundes tom. 2. Conc. antiqu. Gall.
[h] Vide Conc. Valent. Hisp. c. 4. Autel. 2. c. 5. Tolet. 7. cap. 3. Regiēse cap. 5. & 6. Tolet. 9. c. 9. Trosletanum c. 14. Legi etiā possunt plura huius rei vetustissima exempla passim.
[i] Greg. Naz. epist. 19 nomine patris conscripta.
[k] Leo epist. 81. al. 84. ad Anastas. cap. 9.

vel à visitatore ab eo missō: sic enim, v. gr. Ioanni Diacono mandat [a] Gregorius, vt electum Mediolanensem Metropolitanum à comprouincialibus consecrari faciat, id est, vt diem indicat, comprouinciales conuocet, & cætera exequatur, quibus ordinatio procuretur. Tum ex condicto comprouinciales omnes ad consecrationem peragendam veniebant. A

[a] Greg lib. 2. indict. 16. epist 19. Ioāni Diacono.

X. Postquam verò ab electione Metropolitani arceri cœperunt Suffraganei Episcopi, eiusque electionem sibi Capitula Cathedralium Ecclesiarum, adscitis sibi quibusdam ex populo (quos honoratos nominat [b] S. Leo) vsurparunt; consuli quidem solebant Episcopi comprouinciales, diesque vt plurimum electionis à Primatibus indici solebat, quemadmodum in Suffraganeorum suorum electionibus id præstabat Metropolitanus; si secus tamen fieret, non ideò electio irrita habebatur: quamuis nullarum virium esset, nisi à comprouincialibus, & Primate confirmaretur: ad eam ergo confirmandam comprouinciales, accepto electionis decreto, & Primatis etiam literis, accedebant, simul etiam post examinationem electi ad eius consecrationem accessuri: Decreti autem quod ad ipsos à Capitulis mittebatur formulam habes superiùs descriptam, in quo nullus dies certus comprouincialibus conueniendi præfigitur, sed eorum arbitrio relinquitur, quoniam à Primate vt plurimum indicebatur, vel ab antiquiori Episcopo ex consultatione siue per literas, siue alio modo cum cæteris inita. Solebant tamen nonnunquam Ecclesiæ vacantis Clerici Episcopos rogare, vt ad talem diem conuenirent, quemadmodum ex Iuonis epistola [c] ad Hugonem Lugdunensem ostenditur; ex qua etiam, iunctis quibusdam aliis, patet, si quis inter Prouinciales Episcopos esset primæ sedis titulo decoratus, ad eum præsertim decretum electionis missum fuisse: eius fuisse Primatem monere; & literas Primatis ad comprouinciales mittere, cæteraque munia obire, quibus Metropolitani, in Suffraganeorum suorum ordinationibus funguntur: adeout videantur primæ sedis Episcopi illis comparari posse, quos *in vicem Metropolitanorum* ad resarciendam disciplinam constituisse dicitur Vernense secundū [d] Concilium sub Pipino. Stabilitā itaque ab eo (vt probabiliter coniicimus) tempore Carnotensis Ecclesiæ prærogatiuâ, qua dignitate Primatus, postulante Carolo Caluo Ansegiso Senonensi collatâ, Ecclesia Senonensis ornata fuit, Iuo mortuo Richerio in ordinatione Daimberti eius successoris eâ auctoritate visus fuisse: sicut enim vacante Ecclesiâ Senonensi oblatus ei ab Aurelianensibus est Antistes electus consecrandus, ita & à Senonensibus decretum electionis Daimberti non dubiū est singulariter ad eundem [e] Iuonem missum fuisse, qui etiam quasi de re singulari iure ad se spectante ad Primatem tunc temporis Lugdunensem ità rescripsit, [f] *de cætero itaque consulo sollicitudinem vestram, vt mihi rescribatis, quid nobis agendum sit de Daimberto Senonensis Ecclesiæ electo, quem licet nobis inconsultis electum Senonenses Clerici offerunt in initio Quadragesimæ ordinandum, ac denuo in Episcopum consecrandum, &c. cuius electio si iusta vobis videbitur, petimus, vt nullas moras innectatis: si iniusta, quâ lege differenda sit, vel cassanda, me, & Consuffraganeos meos sic literis vestris instruatis, vt nec vni, nec alteri, sed omnibus hoc onus imponatis.* Ad eum solum rescripsit Hugo Lugdunensis, cuius literas ad comprouinciales Iuo direxit: solus ipse pro libertate Ecclesiæ Senonēsis acrius pugnat, vt patet ex eius literis [g] ad eundē Hugonem, quæ ab iis verbis incipiunt, *factum est, vt imperastis, & manus à consecratione Senonensis electi continuimus, & literas vestras per comprouinciales Episcopos pro Apostolicæ sedis obedientiâ direximus.* Solus ipse postea de eadem controuersia inter [h] Hugonem Lugdunensem, & Daimbertum Senonensem Paschali Summo Pontifici rescripsit: eâ verò compositâ Daimbertum ipse cum reliquis, sed auctoritate præcipuâ consecrauit. B C D

[b] Leo ep. 90. al. 94. ad Rusticum, & alibi.

[c] Iuo ep. 59. Hugoni.

[d] Vernense 2. c. 2.

[e] Iuo epist. 66.

[f] Idem epist. 59. ad Hug.

[g] Idem epist. 60. ad eund.

[h] Idem epist. 67. Paschali.

§. V.

Metropolitanos aliquando ab aliis Metropolitanis inssos, solitosq; consecrari.

XI. Secunda ratio ordinandi Metropolitanum Antistitem est, vt à pluribus Metropolitanis Antistitibus vicinarum Prouinciarum consecretur: hanc formam

A mam prætermisit Iustinianus, qui duas tantum videtur agnouisse, vnam vt à Suffraganeis suis, alteram, vt à Patriarchis ordinaretur: Metropolitas siquidem ipse, [a] *aut à propriâ synodo, aut à beatissimis Patriarchis ordinatos*, enarrat. Verùm de Metropolitanis duntaxat Imperio Romano suo tempore subditis loquebatur: in quo duo tantum modi constituendi Metropolitæ ipso regnante obseruabantur: Nam in Oriente Patriarchæ, vt notauit [b] Balsamon, à tempore Concilij Chalcedonensis, Metropolitanorum ordinationes ad se traxerant, exemplo Patriarchæ Constantinopolitani, cui id iuris Chalcedonense dederat, vel potius quorum exẽplo Constantinopolitano id iuris Chalcedonẽse detulerat, præterquam in iis Prouinciis, quæ *ἀυτοκεφαλίας* iure donabantur, cuiusmodi erant Cyprus, ex Concilio [c] Ephesino, & [d] Chalcedonensi, & aliæ, ex ipsius [e] Iustiniani Nouellis constitutionibus, quibus postea [f] sexta Synodus subscripsit. In Italia quidam à propriâ Synodo ordinabantur, qui remoti erant à Romanâ sede; si qui autem proximi, à Summo Pontifice Italiæ Primate ex dicendis, non autem
B à Metropolitanis alterius Prouinciæ, vt patet ex eo quod Rauennates, Capuæ, Sardiniæ, & Siciliæ Metropolitani à Summis Pontificibus sacrarentur, [g] vt postea dicemus. In Africa tandem nulli propriè dicti Metropolitani ordinari poterant, quia nulli fortè tales erant, sed, si Carthaginem exceperis, nulla erat Metropolis, sed qui in singulis Prouinciis antiquiores erant, vel qui electi fuissent, Primates dicebantur: vt colligitur ex Augustino [h] pluribus in locis, & [i] Gregorio, necnon ex Conciliis [k] Africæ, in quibus modò vnius sedis, modò alterius, Primates singularum Prouinciarum referuntur.

XII. Cæterum in Galliâ, & aliis adiacentibus regionibus, quæ Imperij Romani iugum excusserunt, consuetudine inductum est, vt Metropolitani à Metropolitanis sacrarentur: quam consuetudinem ex pluribus fontibus profluxisse suspicor. Primò enim cùm finitimi Metropolitani præ cęteris, vt docuimus superiùs, ad ordinationem Metropolitanorum conuocari solerent, delatum hunc honorem à comprouincialibus coniicio, vt Metropolitani ipsi præcipuas
C consecrationis partes explerent: sic enim vidimus Sidonium [l] Agrœtio Senonensi honoris ac reuerentiæ prærogatiuam, in electione, atque ordinatione Bituricensis Archiepiscopi, quam vellet, offerre: ex qua honoris cessione mos inualuit, vt Metropolitani nonnisi à Metropolitanis sacrarentur. Regiæ quoque nominationes eundem morem inuehere potuerunt: ad manum siquidem Regis magis erant Metropolitani vicini, duo vel tres, quàm Prouinciæ aliquando remotæ Episcopi, ideoque contingebat, vt ab iis qui parati, & præsentes essent Metropolitanis, nominatum à se Antistitem ordinari interdum iuberent, quibus potius quàm Episcopis vrebantur, quod maioris essent auctoritatis, & totius Prouinciæ suæ assensum præferre viderentur, quod ad ordinationis firmitatem iisce temporibus multum valebat, quibus vicinæ Prouinciæ legitimè ordinatis communicabant, intruso verò communicare renuebant. Delatum quoque id Archiepiscoporum dignitati, ac reuerentiæ, vt non ab inferioribus, sed ab æqualibus saltem, & auctoritate simili prædictis benedici viderentur. Deni-
D que à Primatum institutione id profluxisse crediderim, qui sibi Metropolitanorum subditorum cum reliquis Metropolitanis ordinandorum prærogatiuam assumere tentabant. Idque potissimum videtur innuere Aurelianénsis tertia Synodus sub Syluerio Papa secundo, & Childeberto Rege anno Christi 538. iis verbis, [m] *de Metropolitanorum verò ordinationibus id placuit, vt Metropolitani à Metropolitanis omnibus, si fieri potest, præsentibus comprouincialibus, ordinentur; itaut ipsi Metropolitano ordinandi priuilegium maneat, quem ordinationis consuetudo requirit. Ipse tamen Metropolitanus à comprouincialibus omnibus, sicut decreta sedis Apostolicæ continent, cum consensu Cleri, vel ciuium eligatur.* Vides consecrationem Metropolitanorum ab electione distingui, electionem comprouincialibus cum Clero & plebe vacantis Ecclesiæ tribui, consecrationem Metropolitanis, si fieri potest omnibus, siue Regni, siue Primatiæ, vni tamen ex Metropolitanis Prouinciæ Primati, siue viciniori, aut alteri ad quem consuetudo ius istud detulerit, prærogatiuam in ordinatione deferri.

[a] Iustin. Nouell. 123 cap. 3.

[b] Balsamon in c. 28. Cõc. Chalced.

[c] Ephes. c. 8.
[d] Chalced. act. 11.
[e] Iustin. Nouella 131. cap. 3. & 4.
[f] Sexta Syn. c. 39.
[g] Vide infrà.
[h] August. in breuic. coll. dici 3. cap. 7. & 13. & epist. 217. ad Victorinum.
[i] Greg. lib. 1. epist. 72. & 75. indict. 9.
[k] Concilia Africæ passim.

[l] Sidonius sue prà epist. 5. lib. 7. Agrœtio.

[m] Aurel. 3. c. 3.

XIII. Nec desunt exempla huius consuetudinis. Sic enim Gregorium Turo- A
nensem suprà diximus ab Ægidio Remensi fuisse consecratum; sic Geruntius
Nicomediensis Metropolitanus ab Helladio Cæsareæ Cappadociæ ordinatus
dicitur à [a] Sozomeno; sic in sexta [b] Synodo statutum, vt Cyzicenus Archi-
episcopus à Cyprio sacraretur, quod suo tempore in vsu minimè fuisse docet [c]
Balsamon; sic S. Ausbertus [d] Rothomagensis electus, à S. Lamberto Archi-
episcopo Lugdunensi (quorum vterque ex Monasterio Fontanellensi, seu S.
VVandregisili ad Archiepiscopalem dignitatem euectus fuerat) ob istam, vt
opinor, religiosæ vitæ in eodem Cœnobio susceptæ necessitudinem, & ab aliis
sanctis Præsulibus extrà [D] rouinciam, ad quam regendam assumebatur, in Pala-
tio Clypiaco territorij Parisiensis consecratus est. Sic [e] Luitbertus Moguntinus,
cum quibusdam suis Suffraganeis profectus Coloniam VVilebertum à Clero &
populo electum consecrauit.

a Sozom. lib. 8. cap 7.
b Sexta Synodus c. 40.
c Balsamon in dict. can.
d Cap 15. vitæ S. Ausberti apud Surium 9 Febru.
e Annales incerti auctoris qui scripsit ab anno 714 885. ex Biblioth. Pithœi, ad annum 869.

XIV. Alia quoque aliorum Episcoporum exempla addere possumus, qui alios
consecrare solerent, à quibus vicissim consecrarentur: primùm exemplum esse B
potest Mediolanensium & Aquileiensium, refert enim Pelagius Papa Archi-
episcopum Mediolanensem ab Aquileiensi, & vicissim hunc ab illo ordinari
solitum, iis verbis. [f] *Nempe*, inquit, *is mos antiquus fuit, vt quia pro longinquitate vel difficultate itineris ab Apostolico onerosum illis fuerat ordinari, ipsi se inuicem Mediolanen-sis & Aquileiensis ordinare Episcopi debuissent. Ita tamen vt in ea ciuitate, in qua erat or-dinandus Episcopus, alterius ciuitatis Pontifex occurrere debuisset: vt & ordinandi electio à præsenti ordinatore, ex consensu vniuersalis, cui præficiendus erat, Ecclesiæ, melius ac faci-lius potuisset agnosci, & in sua qui ad Episcoparum ordinandus erat, nec tamen ordinatori suo subdendus foret, ordinaretur Ecclesia.* Non fuisse autem ab antiquis temporibus,
nec diu perseueraſse hanc consuetudinem consecrandi Archiepiscopi Medio-
lanensis ab Aquileiensi, sed eam abolitam fuisse occasione (ni fallor) schisma-
tis, in quod Aquileiensis Antistes inciderat, ex eo coniicio, quod Gregorius [g]
Magnus, qui Pelagio secundo successit, duos Mediolanenses Archiepiscopos à
propria Synodo à se prius confirmatos ordinari iusserit, Constantium & Deo- C
datum. Alterum exemplum est Archiepiscoporum Cantuariensium & Ebora-
censium, qui se mutuo consecrant, cuius moris initium tum ab antiquo more à
temporibus Gregorij primi, à quo alius alium, vt sorte obtigit, consecrauit:
tum maximè à tempore Honorij primi, qui duo pallia in Angliam misisse dici-
tur Paulino Eboracensi, & Honorio Dorouernensi seu Cantuariensi, eâ con-
ditione, [h] *vt cùm Dorouernensis, vel Eboracensis Antistes de hac vita transierit, is qui su-peresse consors eiusdem gradus, habeat potestatem alterum ordinandi, in loco eius qui transie-rit, Sacerdotem; nec sit necesse ad Romanam vsque ciuitatem per tam prolixa terrarum & maris spacia, pro ordinando Archiepiscopo semper fatigari*, quæ verba vtriusque æqua-
litatem videntur significare, & vtriusque ex æquo ordinandi potestatem tri-
buere. Quâ potestate vsus Paulinus venientem ad se Honoriũ occurrens ipsi in
Liudocoliuo eum consecrauit, non autem Honorius ad se eum ordinandum ac-
cersiuit. Postea tamen hanc inter vtramq; diuersitatem VVilelmus [i] Malmesbu-
riensis, aliique auctores, ex epistola Lanfranci ad Alexandrum secundum ostẽ-
dunt, ex veteri more obseruatam fuisse contendentes, vt [k] *si Archiepiscopus Can-tuariensis vitam finierit, Eboracensis Archiepiscopus Dorouerniam veniat, & eum qui elec-tus fuerit, cum cæteris præfatæ Ecclesiæ Episcopis, vt Primatem proprium iure consecret. Quod si Archiepiscopus Eboracensis obierit, is qui ei succissurus eligitur, accepto à Rege Archiepiscopatus dono, Cantuariam, vel vbi Cantuariensi Archiepiscopo visum fuerit, ac-cedat, & ab ipso ordinationem canonico more suscipiat.* Quæ consuetudo si vera sit, ex
ea Primatiæ dignitas, ac prærogatiua Cantuariensis Ecclesiæ suprà Eboracen-
sem inferri posset, non sedium æqualitas: sed eâ controuersiâ omissâ, quæ nun-
quam plenè sedari potuit; ex Beda [l] aliisque historicis Anglis certissimum est
consuetum fuisse, vt Eboracenses à Cantuariensibus, & vicissim hi ab illis con-
secrarentur. In Hibernia verò nullam primarum sedium prærogatiuam fuisse
ante Ioannem Papyrionem Romanæ sedis Legatum, qui ius pallij quatuor in
Hibernia concessit, à quo tempore iis tantum consecrandi ius relictum fuisse

f Pelag. Papa apud Grat. 24. quæst. 1. c. pudenda, cui fortè repugnat epistola 5. Pelagij 1. ad Narsetem.

g Vide infrà.

h Beda lib. 1. hist. Angl. cap. 18. cui similia habet cap. 17. ex epist Honorij Eduino Regi, & Paulino, quæ etiã habẽtur tom. 2. epist. Rom. Pontificum.
i VVilelmus Malmesburiensis de gestis Pontificũ ad annum 1070.
k Vide etiam antiq. Brit. vbi de maiorit. sed. Episc. in Angl.
l Beda suprà, & alibi passim.

D

docet

A docet [a] Syluester Giraldus in topographia Hiberniæ. Sed hæc non consentiunt iis, quæ S. Bernardus [b] habet in vita S. Malachiæ, qui Hiberniæ Primas & Legatus sedis Apostolicæ in eodem regno fuit: docet enim ab obitu S. Patricij sedem ipsius Primatialem existimatam, & quamuis esset à Celso Ardinachiensi Primate Malachiæ prædecessore alia Metropolitana sedes constituta, sedi tamen prædictæ subditã fuisse; pro vtriusq; verò Metropolis confirmatione Malachiam ab Innocentio secundo obtinuisse confirmationem, palliorum verò missionem in aliud tempus fuisse dilatam. Sed extra rem illa esse videntur: inferiùs enim dicemus ab Hiberniæ Primate Metropolitanos, qui postèà plures duobus fuere, consecrari solitos fuisse. Vt autem ad Gallias redeamus, Bertulfus Treuerensis [c] ab Hincmaro Remensi, Remigio Lugdunensi, Arduico Vesontionensi, Erardo Turonensi, Adone Viennensi, Egilone Senonensi Archiepiscopis (deficiente quidem numero sufficienti comprouincialium Ecclesiæ Treuerensis) ordinatus est: cuius tamen ordinatio in dubium versa est,
B quod non à comprouincialibus fuisset facta; vt videas comprouincialium præsentiam, & assensum, necessaria iudicata fuisse, etiam si à pluribus Metropolitanis ordinatio perficeretur. Plura alia proferri possent, sed hæc abundè sufficiunt, vt ostendamus hanc nonnunquam inualuisse consuetudinem, vt à Metropolitanis alij Metropolitani sacrarentur, sed non sine comprouincialium præsentia ordinariè vnquam, nisi fortè à Primatibus, eosdem fuisse consecratos.

[a] Giraldus in topograph. Hibern. parte 3. cap. 17.
[b] Bernard. in vita S. Malachiæ.
[c] Flodoardus hist. Rem. lib. 3. cap. 20.

ARTICVLVS III.

De iure, & consuetudine Romani Pontificis in consecrationibus Archiepiscoporum & Episcoporum.

§. 1.

Quomodo se gesserit circà Episcopos, vel Archiepiscopos ipsi tanquam Primati subditos.

C

I. POssumus Romanum Pontificem variis modis spectare: primò tanquam Archiepiscopum, seu Μητροπολίτην & Ρωμαίας, vt eum vocat [d] Athanasius, cuius olim sedi præter Episcopos Cardinales, plures alios in Latio & Campania, in Marsis, in Tuscia, in Vmbria, & Marcha Ancontanâ Episcopos subditos fuisse certum est: adeò vt ex [e] vetusto sacrorum rituum codice Vaticano ad annum Christi 1057. præter septem dictos Cardinales, 62. referãtur eidem sedi vt Metropoli suæ subiecti: 2. tanquam Primatem Italiæ & adiacentium regionum: 3. tanquam Patriarcham totius Occidentis: 4. tanquam supremum totius orbis Christiani moderatorem, & Episcopum Episcoporum omnium. Priorem hoc loco considerationem omittimus, quià non alia eius eo titulo ratio est, ac cæterorum Metropolitanorum, quorum iura, vel suprà explicata, vel infrà copiosè explicanda sunt: posteriores considerationes exponendæ sunt, nec opus proba-
D re, quod iis omnibus titulis inspici possit, tum quod res ista non sit præsentis instituti, tum quod ex dicendis etiam eæ diuersæ illæ rationes cordato, & sapienti manifestæ esse possint.

II. Primatiæ autem Romani Pontificis, præter Italiam totam subduntur Sicilia, aliæque adiacentes insulæ, necnon etiam quædam vicinæ regiones versus Septentrionem, & Occidentem, Adriatico mari conterminatæ, cuiusmodi sunt Rhetia prima, & secunda, Istria, & aliæ: quarum Prouinciarum Episcopos Carolus [f] Caluus Imperator epistola ad Ioannem 8. Pontificem, *in vicinis parochiis Romanæ Ecclesiæ* existere, *& iuxta sacras regulas ad manus impositionem, & ad Synodos huc conuenire solere* testatur. Erant autem in Italia tempore Constantini, & sequentibus sæculis ij tres notissimi Metropolitani præter Romanũ, Rauennas, Aquileiensis, Mediolanensis: præter hos si qui alij, ij minus certo nobis innotescunt. Capuanum iis fortè adiungere possumus, eo maximè argumento ducti, quod
E Athanasius rerum Occidentalium inter Græcos peritissimus, Capuam Μητρόπολιν & Καμπανίας, *Campaniæ Metropolim* appellet: tum etiam iis conjecturis persuasi,

[d] Athanas. epist. ad Solitariam vitam agent.
[e] Vetus sacrorum rituũ Codex Vaticanus.
[f] Carol Cal. epist. ad Ioan. 8. inter epist. Hincmari 9.
[g] Athanasius epist. ad Solit. vitam agẽtes.

Digitized by Google

quæ licet ſingulæ leuiores ſint, ſimul tamen ſumptæ non minimi videntur eſſe momenti: quod ſcilicet in Concilio [a] Arelatenſi primo Proterius Capuanus *de Campania prouincia* inter primos reperiatur ſubſcriptus, & adſcripto Prouinciæ titulo, quaſi ipſi peculiaris fuerit Eccleſiaſtica Prouincia: quod in Concilio [b] Sardicenſi, in enumeratione Prouinciarum, ex quarum Epiſcopis Conciliũ collectum ſit, Roma, Campania, Italia, Calabria tanquam Prouinciæ Eccleſiaſticæ diſtinctæ numerentur; ex quo coniicere poſſumus in ſingulis aliquas fuiſſe Metropoles: at ſi quæ Metropolis Campaniæ, nulla alia quàm Capua, quæ primaria [c] Campaniæ ciuitas habebatur: quod in eodem Concilio [d] Sardicenſi Vincentius Capuanus inter primos ſubſcriptos legatur, ab [e] eoque cum Euphratâ Coloniæ Agrippinæ Metropolitano ad Conſtantinum legatus miſſus ſit: quod tandem apud Capuam [f] ſub Siricio habita fuerit Synodus, cùm tamen tunc tẽporis vix niſi in primariis ciuitatibus ac Metropolitanis Concilia haberi ſolerent. Poſſumus ergo probabiliter coniicere Capuam antiquitus Cãpaniæ Metropolim fuiſſe, ſed eius Eccleſiæ dignitatem cum euerſione vrbis concidiſſe: Nouam autem Capuam quæ [g] à veteri 2000. paſſibus diſtat, nonniſi à Ioanne 14. Archiepiſcopatus dignitate donatã. Pro Regienſi Metropoli, varias etiam addere poſſumus coniecturas, quas omnes referre extra propoſitum videtur. Lapſi autem dici debent tam [h] Socrates, quàm [i] Sozomenus, dum Albam Italiæ Metropolim dicunt, cuius Epiſcopũ Dionyſiũ pro Athanaſio, & fide Catholica cum Paulino Treuerorum, & Euſebio Vercellenſi, atque aliis contra Arrianos collaboraſſe referunt, cùm tamen Dionyſius iſte, de quo verba faciunt Mediol. Epiſc. fuerit, vt ex [k] Athan. [l] Hilario, [m] Lucifero Calaritano, [n] Ambroſio, [o] Seuero, aliiſque fide dignioribus colligi poteſt: at Mediolanũ Italiæ Metrop. dictam, in ſtrictiori ſignificatione Italiæ, notum doctis omnibus, non autem Albã, quæ Archiepiſcopali numquam dignitate ornata eſt; nec in Italia ea ratione acceptâ ſita erat, ſed in Latio Romani territorij. Quibus autẽ tẽporibus tam pauci Archiepiſcopatus Italiæ in tot diſtracti fuerint, & plurimorũ erectione priores illi truncati, diſces ex notitiâ Epiſcopatuum Auberti [p] Miræi. Sardiniæ verò Metropolim fuiſſe Calarim docent [q] Athanaſius, [r] Theodoretus & alij: ſuo quoque tempore Greg. [s] Ianuarium Calaritanum Archiep. nominat. Sicilię autem, Syracuſanum, qui nunc in Sicilia Mõtis Regalis Epiſcopo ſubeſt, Archiepiſc. olim fuiſſe conicio: tum quod prima [t] Siciliæ ciuitas Syracuſana fuerit: tum quod [u] Chreſtus Syracuſanus Concilio Arelatenſi primo ſubſcripſerit primus: tum [x] quod Gregorius Magnus Maximiano Syracuſarum Antiſtiti ſuas vices, & ex veteri, [y] vt fatetur, more, Ioanni palliũ mittat: tum quod Leo [z] Sapiens Syracuſarũ Eccleſiæ, reliquas Siciliæ à Throno Romano ſimul cum Metropolitanâ diuulſas, ſubiectas fuiſſe teſtetur: tum ob alias rationes alibi explicandas: Hæc enim fuſius, quàm inſtituti noſtri ratio, patiatur, quia obſcuriora ſunt, exponenda obiter cenſui.

III. Iſtorũ autẽ Metropolitanorũ Primatui Romano ſubditorũ quidam propiores, quidã remotiores erant. Propiores quidem, qui citius Romã adire, ac cũ minori fatigatione poterãt v.gr. Rauennatẽ, & Capuanũ à Romanis Põtificibus ordinatos fuiſſe: remotiores autem, vel qui non ita incommodè Romã pro ſuâ ordinatione petere poterant, eiuſdem Romani Pontificis auctoritate cõſecrari debuiſſe cõprobamus. Primo enim Rauennati Eccleſiæ à S. Petro datum [a] S. Apollinarem, ab eoque tempore Rauennatem Eccleſiam ab Apoſtolicâ Sede ordinationem accepiſſe (more nempe ſolito, vt à quibus Eccleſiæ fundatæ eſſent, ab iis deinceps ordinatio peteretur, quem ex prędictis obſeruare potuimus) docent acta Eccleſiæ Rauennatis [b] peruetuſta ab Hieronymo Rubeo edita; quæ eadem [c] Petrum Chryſologũ Foro-Cornelienſis Eccleſię Diaconũ referũt à Xiſto 3. Summo Pontifice, cui alius à Rauennatibus electus præſentatus fuerat conſecrandus, diuino monitu præfectum atque ordinatum fuiſſe. S. quoque Gregorius, vt tum ex [d] Ioanne Diacono, tum ex eius [e] epiſtolis innoteſcet, Marinianum Rauennæ Epiſcopum ex Monachis Monaſterij ſui ordinauit, cui & pallium poſteà miſit, cùm anteà ſtatim ſcilicet poſt obitum Ioannis Rauennatis

[a] Vide ſubſcripc. Arelat. primi.
[b] Concil. Sardic. epiſt. Syn.
[c] Ptolomæus in geograph.
[d] Subſcripc. Sardic. Cõcil.
[e] Atha ſuprà.
[f] Capuana Syn. ſub Siricio, cuius meminit Ambroſ. epiſt. 78. & 79.
[g] Leander, & Carrafa, Ortelius, & alij.
[h] Socrates lib. 2. cap. 19.
[i] Sozom. lib. 4. cap. 15.
[k] Athanaſ. ſup. & Apolog. ſua de fuga.
[l] Hilarius ad Conſtant.
[m] Lucifer. lib. 2. pro Athan.
[n] Ambroſ. in Auxentium.
[o] Seuerus lib. 2. hiſt.
[p] Notitiæ Epiſc. Auberti Miræi.
[q] Athan. ſup.
[r] Theodoret. l. 2. hiſt. c. 15.
[s] Greg. lib. 1. epiſt. 61. & 81. l. 2. epiſt. 84. ind 11. & alib.
[t] Vide Strabonẽ & Ptolomæum in Geograph.
[u] Vide ſubſcripc. Concil. Arelat. primi.
[x] Greg. epiſt. 4. li 2. ind 10.
[y] Idem epiſt 28. lib. 5.
[z] Leo Sapiens in ordine Eccleſ. throno Cõſtantinop. ſubiect. apud Leunclauium in iure Græcorum.
[a] Antiquiſſ. omnia Martyrol. vide fuſius apud Sur. 23. Iulij.
[b] Acta Eccleſ. Rauennat. ab Hieronymo Rubeo edita.
[c] Eorũd. act lib. 2. & apud Sur. 1. Decẽb.
[d] Ioãnes Diaconus lib. 2. vitæ S. Greg. cap. 7.
[e] Greg. lib. 4. epiſt 20. 21. & 54.

A uennatis Seuero Figulino Episcopo visitationem Ecclesiæ vacantis *secundùm consuetudinem priscam iniunxisset*: vnde cùm postea potentiâ Exarchorum freti à Romana Ecclesia Primatus iugum excutere tentarent, sæpius tamen ad obedientiam redire coacti sunt: sub Leone 2. [a] Iussione Principis ad veterem istum morem seruandum compulsi sunt: sub Agathone [b] Felix eorum Episcopus dicitur Romam profectus, vt à summo Pontifice consecraretur, cùm obedientiam Romanæ Sedi præstitissset, quamuis postea [c] ciuibus impellẽtibus in schisma lapsus fuerit. Stephanus 3. [d] Michaelem Scriarium à Rauennatibus electum, vt minimè idoneum reiecit, Leonem Archidiaconum ordinauit.

IV. Capuanum, Regitanum, & Syracusanum Antistites à summo Pontifice ordinatos fuisse indubitatum quoque est: quos nempe, [e] nulla alia interiectâ appellatione, & quorum Clericos à Romanâ Sede iudicatos, ad Romana Concilia omnia vocatos, nec ausos sine Romanæ Sedis auctoritate etiam leuiora negotia terminare comperimus, ex quorum Prouinciis non vnum, sed omnes Episcopos ab eadem sede ordinatos cognoscimus. Legimus S. Gregorium ex Presbyteris Cardinalibus Romanæ Ecclesiæ Bonifacium Regij, Festum Capuæ, Maximianum Syracusis per se ipsum ordinasse, vt docet Ioannes [f] Diaconus in eius vita: cui auctoritatem suis literis hac de re datis Gregorius conciliat; ipse enim nobilibus Syracusanis rescribens, [g] *hoc tamen*, inquit, *sciat magnitudo vestra, quia ciuitati illi, quem dare possimus, Maximiano Reuerendissimo similem non habemus, sed quia à Clero, & plebe Ecclesiæ Syracusanæ Agatho, ab aliquibus autem alter eligitur: hunc, qui à Clero & plebe electus est, ad nos interim venire necesse est, vt verisque eominus constitutis, ille qui Deo placuerit, & vtilior visus fuerit, ordinetur.* Maximianum autem prælatum alteri patet, ex [h] variis eiusdem epistolis ad Maximianum Syracusanum Episcopum. De Episcopo quoque Syracusano à sede Apostolica consecrando audiatur Nicolaus primus ad Michaelem Imperatorem, [i] *Volumus vt consecratio Syracusano Episcopo nostrâ à sede impendatur, vt traditio ab Apostolis institutæ, nullatenus vestris temporibus violetur.* Denique non solùm Metropolitanos, sed & Episcopos à Romanâ Sede in Siciliâ constitui verba ista Leonis [k] primi Papæ indicant ad Episcopos Siciliæ eos ritus quosdam perperam vsurpantes corrigentis: † *quam culpam nullomodo potuisseris incidere, si vnde consecrationem honoris accepisti, inde legem totius obseruantiæ sumeretis: & B. Petri Sedes, quæ vobis Sacerdotalis mater est dignitatis, esset Ecclesiasticæ magistra rationis.* [l] Potentiâ tamẽ Imperatorum Orientalium Iconomachorum Siciliam obtinentium, aliquando effectum est, vt à Patriarcha Constantinopolitano per aliquod tempus Siciliæ Metropolitani ordinarentur, donec Francorum, & Normanorum virtute Romano Pontifici restituta est; sed hæc alterius sunt instituti.

V. Remotiores autem Metropolitani eidem Primatui subiecti, licet à Romano Pontifice non ordinarentur, eius tamen auctoritate consecrabantur. Ambrosius ordinationem suam à Damaso Papa fuisse comprobatam ipse met significat, dum epistola ad Vercellenses, [m] *eam Occidentales iudicio, Orientales exemplo probasse* testatur: quorum enim Occidentalium ea de re iudicium esse potuit, quam summi Pontificis, cuius, cùm Occidentalium Episcoporũ caput sit, ac Patriarcha, sententia, non vnius priuata sententia, sed omnium Occidentalium communis dici potuit? ex antiquâ profectò ista consuetudine S. Gregorius [n] mortuo Laurentio Mediolanensi statim de successore eligendo Presbyteris Diaconibus, & Clero Mediolanensis Ecclesiæ literas dedit Ioannem quoque Subdiaconum misit, qui electioni præesset: cui etiam, [o] cùm accepisset Constantium ab illis electum fuisse, ita rescripsit, *Quantò Apostolica Sedes Deo auctore cunctis prælata constat Ecclesiis, tanto inter multiplices curas, & illa nos valide sollicitat, vbi ad consecrandum Antistitem nostrum expectatur arbitrium*: quâ præfatione præmissa ei mandat, vt quia Mediolanenses plurimi ob barbaricã feritatẽ Genuam profecti fuerant, eos de electione Constantij, qui electus Mediolani fuerat, interroget, statimque subdit, *Et quasi nulla eos diuersitas ab electionis vnitate disterminat, si quidem in prædicto filio nostro Constantio omnium voluntates, atque consensum perdurare agnoscit, tunc cum à propriis Episcopis, sicut Antiquitatis mos exigit, cum*

[a] Anastasius in Leone 2.
[b] Idem in Agathone, & annales Eccl. Rauẽn. ad an. 679. & Henricus Erfordiens. cap. 62.
[c] Anastas. in Constantino Papâ.
[d] Idem in Stephano 5.
[e] Innumera huius rei sunt testimonia, vide Leonem 1. epist. 2. ad Episcop. per Campaniam, & epist. 4. ad Episcopos per Siciliam.
[f] Ioann. Diaconus lib. 3 vitæ S. Greg. cap. 7.
[g] S. Greg. lib. 4. epist. 47. indict. 13.
[h] Vide alias epist. S. Greg. ad Maximian. passim.
[i] Nicolaus 1. epistol. 1. ad Michaelem.
[k] Leo 1. epist. 4. ad Episc. Siciliæ cap 2.
† Forte *an quam*.
[l] Vide Balsamon in c. 2. Conc. Constantinopolit. 2
[m] Ambros. epist. 82. ad Vercell.
[n] S. Greg. lib. 2. epist. 29. indict. 11.
[o] Idem epist. 30. seq. ad Ioan. sub.

noſtræ auctoritatis aſſenſu, ſolariante, & auxiliante Domino facias conſecrare, quatenus huiuſmodi ſeruata conſuetudine, & Apoſtolica Sedes proprium vigorem retineat, & à ſe conceſſa aliis iura non minuat, In eundem quoque ſenſum Romano Patricio, & Exarcho Italiæ ſcripſit, [a] *neceſſe fuiſſe pro conſeruanda conſuetudine*, Clericum Romanæ Eccleſiæ à ſe mittere, qui legitimè electum cum aſſenſu ſummi Pontificis, à ſuis Epiſcopis conſecrari faceret. In ordinatione [b] Deodati in locum Conſtantij eadem Gregorij ſollicitudo, eadem auctoritas eluxit. Quam autem grauiter tulerit remotioris etiam Eccleſiæ ſe inconſulto ordinationem factam fuiſſe, ſatis patet ex eius epiſtolæ verbis ad Conſtantiam Auguſtam, [c] *Salonitanæ ciuitatis Epiſcopus, me, ac Reſponſali meo neſciente ordinatus eſt, & facta rei, eſt quæ ſub nullis anterioribus principibus euenit; quod ego audiens ad eundē prænaricatorem, qui inordinatè ordinatus eſt, protinus miſi, vt omnino Miſſarum ſolemnia celebrare nullo modo præſumeret.* Extat autem eiuſmodi [d] epiſtola ad Maximum Præſumptorem in Saloniâ inſcripta inter Epiſtolas eiuſdem Gregorij: extat & alia [e] Epiſcopis Dalmatiæ, qua ſine ſuo aſſenſu quemquam in Salonitanâ Eccleſia ordinari prohibet. Similiter Gregorius [f] ſeptimus Legatum miſit pro Aquilegienſi electo diſcutiendo, & confirmando, quem tamen à ſuffraganeis ſuis ordinari permittit: plura non moror.

a Idem epiſt. 31. ſeq.

b Idem epiſt. vlt. lib. 8. indict. 5. Clero, populoque Mediol. & epiſt. 21. lib. 9. indict. 4.

c Lib. 4. epiſt. 34. indictione 12. ad Conſtantiam Auguſtā.

d Idem lib. 3. epiſt. 20. indict. 11. ad Maximum.

e Idem eiuſdē lib. epiſt. 15. vniuerſis Epiſcopis per Dalmat.

f Gregor. 7. epiſt. 5. & 6. lib. 5.

VI. Eorum autem Metropolitanorum, quos ipſi per ſe Romani Pontificis conſecrare ſolebant, Suffraganeos Epiſcopos ordinandos etiam ad ſe venire nonnumquam iubebant, alios autem qui Metropolitanis ſubiiciebantur à propriâ Synodo ordinari ſolitis, ſuis Metropolitanis ordinandos relinquere conſueuerant. Primum ex Leonis ſuperius citati teſtimonio patet, docentis ſcilicet Siciliæ Epiſcopos à Romano Pontifice ordinationem ſumere: at inter iſtiuſmodi hi remotiores erant. Patet etiam variis exemplis, quorum plurima poteſt nobis S. Gregorius ſubminiſtrare. Sic enim verbi gratiâ cum [g] Locrenſes ad eum adduxiſſent Preſbyterum conſecrandum, ipſe eum reiecit, aliumque adduci curauit: Sic [h] Meſſanatenſem electum ad ſe pro conſecratione recipiendâ adduci voluit: ſic [i] Ariminenſem electum à Mariniano Rauennate, cui tanquam Metropolitæ ſubiacebat, confirmari vult, Romam autem venire, vt ordinetur: Forocornelienſem [k] tamen poſt electionem ipſius à ſe confirmatam, à Mariniano Rauennate, cui ſubiiciebatur, ordinari præcipit: Cui etiam Capreæ [l] ordinationē, Pontificis tamen, vt videtur, ſummi vice peragendam demandat, non auctoritate Metropoliticâ. Sic [m] Cumanæ Eccleſiæ Sacerdotē electū Romā ſacrandū venire iubet: Item [n] Epiſcopū Crotonæ, ſimiliterque [o] Eccleſiæ Nucerinæ, quos omnes & alios plures ad ſe ſacrandos tranſmitti voluit. Et vt [p] aliqua alia adiungamus, legitur in locum Theodori Agrigentini ſummus Pontifex Vigilius, legatis ad ſe ab Agrigentinis miſſis pro electo confirmando inter ſe non conſentientibus, diuinâ reuelatione ſibi oſtenſum, poſteaque conſecratum S. Gregorium præſulem dediſſe, eumque ipſis vt Agrigentum deducerent commiſiſſe, nec mirum Vigilium id in Epiſcopis Siciliæ conſtituendis egiſſe, quem etiam Anaſtaſius [q] Catanæ in Sicilia publicas ordinationes habuiſſe teſtis eſt. Legitur quoque S. Petronium [r] à Theodoſio iuniore ad Celeſtinum miſſum eo tempore, quo legati Bononienſes Pontificem rogatum venerant, Celeſtinus in Epiſcopum conſecraſſe, ſimiliterque [s] S Vbaldum Eugubinum Honorius ſecundus, Ioannes verò [t] octauus Sarſennatis Eccleſiæ Epiſcopum à Rauennate Archiepiſcopo præcipit ordinari, quem ipſe deſignarat. Gregorius autem [u] ſeptimus Capuæ Calaritanum Archiepiſcopum ordinauit. Sed & Ioannes [x] quintus Eccleſiam Turritanam in Sardinia, ab Archiepiſcopi Calaritani poteſtate exemit, quod inconſulto Romano Pontifice Citonatus Archiepiſcopus Calaritanus in ea Epiſcopum ordinare præſumpſiſſet. Vrbanus 2. [y] Arnulphum Mediolanenſem à Dunone Archiepiſcopo Salzburgenſi, Vldarico Patauienſi eius Suffraganeo, & Conſtantienſi Gebehardo ordinari permiſit.

g Greg. lib. 6. epiſt. 38. ind. 15.

h Id. lib. 7. epiſt. 25. indict. 2.

i Id. Epiſt. 51. & 52. lib. 7. indict. 2.

k Id. lib. 6. epiſt. 39. ind. 15.

l Id. lib. 7. epiſt. 101. indict. 2.

m Id. lib. 2. ind. 10. epiſt. 19.

n Id. lib. 2 indict 10 epiſt. 11.

o Id. lib. 2. ind. 11. epiſt. 39.

p In vit. S. Greg. Agrig. apud Sur. & Metaph. 21. Nouēb. cap. 27. & 28.

q Anaſt. in Vigilio

r In vita S. Petronij apud Sur 4. Octob.

s In vita S. Vbald. apud Sur. 16. Maij.

t Ioannes 8. epiſt. 154.

u Greg. 7. lib. 8. poſt epiſt. 21.

x Anaſtaſ. in Ioan. 5.

y Bertoldus in Chron.

VII. Alterum quoque de Epiſcopis Metropolitanorum à propriâ Synodo ordinatorum patet: tum quod eadem ratio, imo potior vigeat, vt ij à Metropolitano

A politano consecrentur: tum quod Ecclesiasticam consuetudinem id tulisse plura testentur exempla: nam Ambrosius [a] ad se Episcoporum ordinandorum pertinuisse sollicitudinem ostendit, vbi Archiepiscopis id muneris tribuit: ostendit & Paulinus [b] eius vitæ scriptor, qui Sirmiensem Episcopum ab eo creatum asserit: si enim Sirmium eo tempore ad eius Prouinciam pertinuit, habetur intentum: si Archiepiscopalis propinqua Mediolanensi sedes fuit, rectè arguimus, cui liceret extra Prouinciam Archiepiscopum consecrare, eidem in Prouinciâ Episcopos ordinare licuisse. S. [c] Epiphanium Ticinensem Mediolanum ad consecrationem ex more perrexisse testatur Ennodius [d] Ticinensis: quo proinde tempore oportuit nondum vigere consuetudinem, quam priscam vocat [e] Paulus Diaconus, vt Ticinenses Episcopi à Romano Pontifice sacrarentur. Tanto verò conatu, ac feruore Mediolanenses hanc prærogatiuam tuiti sunt, vt cùm Ticinensis [f] electus à Constantino Summo Pontifice consecrationem, ac confirmationem, ipso omisso, peteret, Benedictus Mediolanensis enixè restiterit, nec nisi prædictâ veteri consuetudine pro Ticinensibus Episcopis allatâ ac probatâ causâ cesserit. Animosius quoque Arnulfus Mediolanensis, quam par esset, Ardericum ab Ardoino Italiæ, vt tunc dicebatur, rege Astensibus datum Antistitem, cùm rescisset à Summo Pontifice ordinatum, Astensem vrbem obsedit, eumq; cum Marchione fratre veniam petere coegit.

B

[a] Ambros. de dignit. Sacerd cap. 5.
[b] Paulinus in vita S. Ambrosij.
[c] Ennodius in vita Epiph.
[d] Paulus Diac. lib. 6. de gestis Longob. cap. 10.
[e] V Varnafridus lib. 1. de gestis Lógob. cap. 29. circa annum 707.
[f] Sigonius de regno Ital. lib. 8. ad annũ 1015.

§. II.

De iure & consuetudine Romani Pontificis in consecrandis, vel confirmandis Metropolitanis, & Episcopis Patriarchatus sui finibus contentis, ante Concilium Nicenum.

VIII. In aliis autem Prouinciis Romani Patriarchatus, quæ Romano Primatui minimè subdebantur, eo quidem tempore quo Ecclesia persecutionum nouis identidem procellis concutiebatur, vt vix illi respirare tantisper liceret, certum est nequaquam dilatas fuisse Episcoporum creationes donec Summi Pontificis assensu firmarentur; nouerant enim pastoris tunc maximè officium desiderari, cum persecutoris sæuitia dispergendis ouibus incubat, totique gregi periculum intentat, iuxta eam scilicet Gregorij Magni egregiam sententiam, [g] *locis immicis Ecclesia constituta pastoris vacare non debet officio*: ideoque quantocyùs fieri poterat, comprouinciales Episcopi pastorem Ecclesiæ prouidebant: ad Romanam sedem recursus, nec tam facilis, nec tam expeditus erat, vt ordinationes differrentur, donec Summus Pontifex consentiret. Rapiebantur vt plurimum ad Episcopales Cathedras inuiti, qui vrgente populo statim consecrabantur: electio ab ordinatione [h] vix disiungebatur: conuenientibus proinde ad electionem comprouincialibus, qui non adeò tutò conuenire iterum poterant, statim atque electus aliquis foret, manuum Episcoporum impositione sacrabatur. Quo feruore populum Cyprianus ad Episcoparum quæreret, qua humilitate oblatam, imò impactam dignitatem recusaret, Pontius [i] Cypriani Diaconus eleganter iis verbis describit, *non præteribo etiam illud eximium, quemadmodum cùm in dilectionem eius, & honorem totus populus aspirante Domino prosiliret, humiliter ille secessit, antiquioribus cedens, & indignum se tanto honoris existimans, vt dignus magis fieret: magis enim dignus efficitur, qui, quod meretur, excusat. quo tunc ardore plebs æstuans fluctuabat, spiritali desiderio concupiscens (vt exitus docuit) non tantum Episcopum, sed in eo, quem tunc latentem diuinitatis præsagio taliter stigmatizabat, futurum etiam martyrem requirebat. Obseruabat fores domus copiosa fraternitas, & per omnes aditus sollicita charitas circumibat. Potuisset fortasse tunc illi Apostolicum illud euenire, quod voluit, vt per fenestram deponeretur: si cùm Apostolo etiam ordinationis honore similaret. Erat videre cæteros omnes suspensos anxio spiritu expectare venturum, cum gaudio nimio excipere venientem.* Ita ergo sollicitè quæsitum Cyprianũ, tamque ardenter postulatum quis dubitet, quin illico qui conuenerãt Episcopi manuũ impositione sacrarint? Cæcilianum [k] pariter in Africa, adeò sæuiente persecutione, vt criminarentur

C

D

[g] Greg. lib. 2. epist. 16. indict. 10.
[h] Constitut. Apostol. electionem ordinationi cõiungunt lib. 8. cap. 8.
[i] Põtius Diac. in vita S. Cyp.
[k] August. in breuiculo collat. diei 3. cap. 16. 17.

Digitized by Google

Donatiſtæ non potuiſſe Synodum Epiſcoporum conuocari, à duodecim Epiſcopis, non expectato Numidarum è propinquo aduentu electum, conſecratumque legimus. In cæteris ferè Patriarchatus Romani partibus Epiſcoporum ordinationes defectu ſcriptorum obſcuræ manent: non dubium tamen, quin eadem qua Africani Primates à cõprouincialibus formula eligerentur, ordinarenturque; præſertim cùm Cyprianus [a] conſuetudinem per vniuerſas ferè Prouincias receptam ſuo tempore hanc fuiſſe teſtetur, vt quiuis Antiſtites conuenientibus eiuſdem Prouinciæ Epiſcopis, plebe præſente deligerentur, atque ordinarentur, idque in Sabini apud Hiſpanos in locum Baſilidis conſtituti ordinatione obſeruatum fuiſſe fidem facit. Idem verò reddita Eccleſiæ pace, multo tamen poſt tempore, obſeruatum legitur in S. Martini electione, atque ordinatione apud Seuerum [b] Sulpitium, & alios; in Simplicij Bituricenſis apud [c] Sidonium, in Remigij apud [d] Hincmarum, ac [e] Flodoardum, in aliorum quoque plurium Archiepiſcoporum electionibus atque ordinationibus apud bonos & probatos Auctores. Sed de iis infrà.

IX. Duo autem certa ſunt, quæ vel primis Eccleſiæ temporibus Summi Pontificis in ordinationibus non ſolùm Metropolitanorum, verùm etiam quorumcumque Epiſcoporum manifeſtè oſtendant auctoritatem: primùm, quod ſtatim atque ordinati eſſent, de ſua ordinatione ad Summum Pontificem referre deberent, iique legitimi cenſerentur, quibus Romanus Epiſcopus communicaret: è contra ſpurij & adulterini paſtores, quos ille reſpueret. Retuliſſe de ſuâ ordinatione ad Summum Pontificem Epiſcopos recens conſtitutos nemo dubitare poteſt, ſicut enim ipſi ad recens ordinatum Pontificem ſcribere ſolebant, vt; quemadmodum ait [f] Cyprianus, *Eccleſiæ Catholicæ radicem & matricem agnoſcerent*: ita quis dubitet eos recens ordinatos ad ſedem Apoſtolicã literas miſiſſe, [g] *vt per eius cõmunicationem*, id eſt, *Catholicæ Eccleſiæ vnitatẽ pariter & charitatem*, habere, ſeu in Eccleſiæ Catholicæ vnitate eſſe, & Epiſcopatus tenere vnitatem probarentur. Quod ſi neceſſariũ Cyprianus iudicauit Epiſcoporũ in Africâ orthodoxorum, & in fide conſiſtentiũ [h] indiculum texere, & ad Corneliũ mittere, vt ſciret à quibus literas accipere, & quibus ſcribere ipſum oporteret: quanto magis Epiſcopos ſollicitos fuiſſe neceſſum eſt, præſertim primarum ſedium, vt de ſua ordinatione illicò primam ſedem monerent? Quis putet, cùm tanto ſtudio Hiſpanicæ Eccleſiæ egerint, vt Africani de Baſilide & Martiali à ſede depoſitis, Sabino & Felice (nam hunc Martiali ſucceſſiſſe probabile eſt) ordinatis admonerentur, vt etiam Sabinus [i] & Felix in Africam icrint, & Felicis Cæſarauguſtani literas, aliorumque detulerint, neglectos fuiſſe Romanos Pontifices, quor maior erat dignitas atque auctoritas? Quinimo [k] cùm aduertamus Nouatianos ſubintroducto in Eccleſiã Carthaginenſem Maximo Preſbytero, Feliciſſimum Romã cõtinuo miſiſſe, vt ordinationem à ſe factam ſignificarent, Cyprianum verò contra quem iſta moliti fuerant, apud Cornelium ſe excuſaſſe, quod quem ipſe miſerat Felicianus, ab ipſis præuentus fuiſſet: Baſilidem [l] à Legionenſibus Epiſcopis depoſitum Romam perrexiſſe, vt exambiret reponi ſe iniuſtè in Epiſcopatum: Martianum Arelatenſem qui ſe ſchiſmaticis coniunxerat, illico Fauſtini literis Africæ, & Romæ (hoc enim credere ſe dicit [m] Cyprianus) innotuiſſe: cum, inquam, hæc omnia aduertamus, dubitare non poſſumus, quin ordinati Metropolitani in Prouinciis Occidentalibus Romano Patriarchatui ſubditis, ſtatim ordinationem ſuam ſignificarent, & communicationem Romani Pontificis peterent, quæ Catholicæ communionis teſſera cenſebatur.

X. Neque perperam id à me dictum eſt: non enim ſedis Apoſtolicæ communionem tanto ambitu, tãtaque temeritate, tot fraudibus ac dolis hæretici etiam expetiiſſent, niſi eam apud Catholicos maximi ponderis, atque auctoritatis eſſe credidiſſent. Citatas relegamus Cypriani epiſtolas, eaſq; diligenter penſemus, maxima ex iis obtentæ à Romano Pontifice approbationis auctoritas illucebit. Mirum eſt, quomodo [n] Nouatiani qui aduerſus Cornelium turbas Romę excitarant, quibus in Africâ, & ex Africâ Cyprianus fortiter reſtiterat, eadem aduerſus

[a] Cypr. epiſt. 68. ad plebes in Hiſpania.

[b] Sulpitius in vitâ S. Martini cap. 7.

[c] Sidonius epiſt. 5. lib. 7. & in concione.

[d] Hincmarus in vitâ S. Remigij, & [e] Flodoardus hiſt. Rem. lib. 1. cap. 11.

[f] Cyprianus epiſt. 45. ad Cornel.

[g] Cyp. ibid.

[h] Idem epiſt. 55. ad Cornel.

[i] Idem Cyp. ad plebes Hiſp. epiſt. 68.

[k] Cypr. epiſt. 55. Cornelio.

[l] Idem epiſt. ad plebes in Hiſpan. conſiſtentes cit.

[m] Idem epiſt. 67. Stephano.

[n] Lege epiſtolas Cypr. 41. 42. 43. 44 & al. ſed præſertim 52 & 55.

Digitized by Google

A aduerſus ipſum molientes ad Cornelium auſos fuiſſe ſcribere :id valdè miratur Cyprianus, [a] *poſt iſta*, inquit, *adhuc inſuper, Pſeudò-Epiſcopo ſibi ab hæreticis conſtituto, nauigare audent, & ad Petri Cathedram atque ad Eccleſiam principalem, vnde vnitas Sacerdotalis exorta eſt, à ſchiſmaticis, & profanis literas ferre, nec cogitare eos eſſe Romanos (quorum fides Apoſtolo prædicante laudata eſt) ad quos perfidia habere non poſſit acceſſum, &c.* Certè præfractæ homines audaciæ cùm noſſent quantam apud populum auctoritatem haberet Romani Pontificis approbatio, eam vel cum periculo repulſæ pluſquam probabili petere, vel dolis obtinere, vel ementiri voluerũt, vt vnitatis Sacerdotalis quoquomodo participes eſſe ſe ſimularent. Baſilides quoque eandem ob cauſam apud Romanum Pontificem falſa mentitus, tanquam innocens ad ſuam ſedem dimiſſus eſt, nec timuit falſa iactare quibus Romanæ ſedis conniuentiam, quam ſibi neceſſariam eſſe iudicabat, impetraret; de quo proinde Cyprianus, [b] *nec reſcindere ordinationem iure perfectam poteſt, quod Baſilides poſt crimina ſua detecta, & conſcientiam etiam propriâ confeſſione nudatam, Romam per-*
B *gens, Stephanum collegam noſtrum longè poſitum, & geſta rei, ac tacitæ veritatis ignarum ſefellit, vt exambiret repoſt ſe iniuſtè in Epiſcopatum, de quo fuerat iuſtè depoſitus; hoc eo pertinet, vt Baſilidis non tam abolita ſint, quàm cumulata delicta, vt ad ſuperiora peccata, eius etiam fallaciæ, & circumuentionis crimen acceſſerit. Neque enim tam culpandus eſt ille cui negligenter obreptum eſt, quàm hic execrandus, qui fraudulenter obrepſit.* Ex quibus deducere poſſumus filios tenebrarum prudentiores fuiſſe filiis lucis in generatione ſua; citius eos ad Cathedram Petri confugiſſe, quàm qui æquiori causâ niterentur, auctoritatem Summæ ſedis agnouiſſe, quæ & ordinationes illegitimas reſcinderet, & firmaret legitimas; nec auſos Catholicos auctoritatem Pontificiæ dignitatis vellicare, quâ ſe improbi tuerentur, excuſaſſe obreptionem apud principem, qui principis maieſtatem reuererentur. Denique dum apud eundem Cyprianum lego, ad Martianũ ex Arelatenſi Eccleſiâ pellendum, qui Nouatiano ſtudens, eiuſque peruicaciam ſecutus, ab Epiſcopis Catholicis
C abſtentus fuerat, neceſſarium iudicaſſe, vt Papa Stephanus literas in Prouinciam & vrbem Arelatenſem dirigeret, [c] *quibus abſtento Martiano alius in locum eius ſubſtituatur, & grex Chriſti, qui in hodiernum ab illo diſſipatus, & vulneratus contemnitur, colligatur.* Dum, inquam, hæc lego, ſubit animum meum iſta cogitatio, maximam eſſe debuiſſe Romani Pontificis auctoritatem in Pontificum ordinationibus, ac depoſitionibus, cùm idipſum quod Africanorum Epiſcoporum ſententia perficere non potuerat, literæ Summi Pontificis perfecturæ credantur, vt & Martianus deponeretur, & alius in eius locum ordinaretur: quod mirum in eius depoſitione credi valituram Romani Pontificis ſententiam, qui ſe aduerſus Romanam Cathedram cum Nouatiano coniunxerat: nam ſi ad ſuas partes populum traxerat, quomodo apud ipſum præualitura Romani Pontificis creditur auctoritas? ſi verò non traxerat, quomodo palam dici potuit ad Romanæ ſedis hoſtium caſtra confugiſſe? ſed tantam ſciebant hæreticorum fautores populo ineſſe Romanæ ſedis reuerentiam, vt quamuis contrà ſedem
D Romanam ſentirent, ei palam apud populum obluctari non auderent, obedientiam ſimularent, occultarent proteruiam, communionem cum iſtâ ſede fingerent; ideoque Summi Pontificis denuntiatione ſperabat Cyprianus, & Catholicæ doctrinæ hoſtes diſpergendos, & conſtituto eius auctoritate Pontifice omnes illicò colligendos.

XI. Nec leue eiuſdem auctoritatis argumentum duco ex ordinatione Cæciliani: etſi enim ſciret [d] Cæcilianus ſe à duodecim tantum Epiſcopis nullâ maiori dignitate ornatis Carthaginenſem Epiſcopum fuiſſe creatum, à Secundo verò Numidię Primate, & ſeptuaginta ferè Epiſcopis damnatum, atque in ſuum locum Maiorinum inductum: etſi ad eorum quoque poſtea communionem Mauritaniæ Epiſcopos tractos eſſe ſciret, vt tota ferè Africa in eum conſpiraſſe videretur: tutus tamen communicatione Summi Pontificis, à quo ſciebat ordinationem ſuam fuiſſe approbatam, coniurationem iſtam tam numeroſam, tam potentem, tam latè diffuſam contempſit, & victoriam de calumniâ & mendacio reportauit: cuius rei teſtis eſt Auguſtinus, de prædicto Cæciliano ad Do-

[a] Cyp. epiſt. 55.

[b] Idem epiſt. 68.

[c] Idem epiſt. 67.

[d] Lege Auguſtinum in breuiculo collat. die 3. pluribus Capit. & Optatum lib. 1. cõtra Parmen.

[a] Augustinus epist. 162.

natistas hæc scribens, [a] *posset non curare conspirantem multitudinem inimicorum, cum se videret, & Romanæ Ecclesiæ, in quâ semper Apostolicæ Cathedræ viguit principatus, & cunctis terris, vnde Euangelium ad ipsam Africam venit, per communicatorias literas, esse coniunctum.* A

XII. Alterum, in quo Romanæ sedis Primatus manifestè hoc tempore apparuit, illud est, quod vel negligentibus Prouinciarum Episcopis Metropolitanorum ordinationes; vel deficientibus viris apud exteras nationes, præsertim eas quæ suo Patriarchatui subditæ essent, Euangelio prædicando, & Ecclesiasticæ gubernationi idoneis, Romanus Pontifex diuersis temporibus nouos mitteret operarios, ac pastores, sollicitudinemque omnium Ecclesiarum Apostolicam apud se inesse ostenderet: sic enim v.gr. Ecclesiarũ constans traditio est post missos ab Apostolis [b] Lazarũ, & Maximinũ Massiliẽsibus atq; Aquensibus, à B. Paulo Crescentem Viennensibus, & Paulum Narbonensibus, à Petro Martialem Lemouicensibus, Aruernis Austremonium, Trophimum Arelatensibus, Sauinianum, Potentianum, & Aduentinum, seu Altinum Senonensibus, B à Carnotensibus, Aurelianensibus. Sixtum Remensibus, & alios aliis populis, iisque vel morte truncatis, vel Galliarum conuersioni minimè sufficientibus, Taurinum ad Ebroicenses, Lucianum ad Bellouacenses, Dionysium ad Parisienses, Eutropium ad Santonenses, Nicasium ad Rothomagenses, Photinum ad Lugdunenses, Gatianum ad Turonenses, & alios ad diuersa alia loca fuisse à Clemente destinatos. Ex quibus coniicio non solùm Metropolitanis Ecclesiis, quarum præcipua ipsis erat cura, Romanos Pontifices prouidisse, sed minoribus etiam ciuitatibus dedisse nonnunquam Episcopos. Posterioribus quoque temporibus eandem Romanorum Pontificum inuigilasse diligentiam ex paucis quæ in obscuris sæculis nobis eõperta sunt possumus plura nobis ignota colligere. Betausium v.gr. natione Græcum [c] sancti Eusebij Papæ ex sorore nepotem, ordinatum Episcopũ à Melchiade Papâ, ac Remensibus datum post aliquot annorum interpontificium referunt. Martyrologium [d] quoq; Romanũ, C [e] Bedæ, [f] Vsuardi, Chronicum [g] Altissiodorense, & alij Auctores à Sixto Papa ordinatum in Gallias missum S. Peregrinũ Antissiodori sedisse testantur. A quo etiam Pontifice SS. Genitum & Genulfum in easdem Gallias missos [h] testatur auctor vitæ S. Genulfi in Bibliotheca Floriacensi. Plures similiter à Romanis Pontificibus missos haud dubium est, præsertim cùm omnium ferè priorum temporum Episcoporum, qui in Gallijs sederunt, nomina Græca sint vel Latina, quæ Græcos eos aut Latinos fuisse ostendunt; at certum est in Clero Romano plures fuisse è Græcia oriundos, vt ex eo patet quod Thelesphorum, Higinum, Eleutherium, Euaristum, & alios è Græcia Summos Pontifices protulerit: vnde probabiliter deducitur, cùm in Clerum Romanum plures è Græcis iisce temporibus cooptarentur, eo quod Græci cæteris in scientiis præcellerent, adeò vt Philosophi pro græculis haberentur, ab eodem Clero plurimos quoque Græcos in Gallias à Summis Pontificibus amandatos fuisse.

[b] De iis singulis vide Gallią Christian. in qua singulos habes in Episcoporum earum Diœceseon serie Martyrolog. Rom. vitę S. Genulfi lib. 1. cap. 9. & 10. infrà.

[c] Gallia Christiana in serie Archiepisc. Rem. confirmaturque ex Frodoardo lib. 1. hist. Remensis cap. 5.

[d] Martyrol. Rom.

[e] Bedæ.

[f] Vsuardi, 26. Maij.

[g] Chronicũ Altissiodor.

[h] Vitæ S. Genulfi lib. 1. cap. 8 Bibliothec. Floriac. sexto dextro.

XIII. Verùm vt ex irrefragabilis auctoritatis testimonio, coniecturam ducamus, vel isto tempore Gallicæ nationis Catholicorum mentibus insedisse opinionem, penes Summum Pontificem potestatem Episcoporum præsertim Metropolitanorum creandorum residisse, velim quæso notentur, & obseruentur verba ista, quibus refert Eusebius Irenæum Eleuthero Papæ summoperè commendatum, permultisque virtutum testimoniis ornatum Romam à Martyribus Lugdunensibus missum fuisse, [i] *ταῦτά σοι τὰ γράμματα ἐφεψάμεθα τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν, καὶ κοινωνὸν εἰρηναῖον δέκομίσαι καὶ ἀπέχειν σε αὐτὸν ἐν ἀποδέσει, ζηλωτὴν ὄντα τῆς διαθήκης τοῦ Χριστοῦ. εἰ γὰρ ἠδυμήκη τύπον τινὰ διαφορεῖν ἐπετρέπετο ὡς Πρεσβύτερος † Ἐκκλησίας ὅπερ ἐστὶν ἐπ' αὐτοῦ, ἐν ἐφόδοις ἂν παρεθέμεθα, has literas ad te perferre fratrem nostrum Irenæum, & ministerij consortem rogauimus, teque obsecramus, vt illum, vtpote studio incredibili ergà testamentum Christi flagrantem gratiâ, & beneuolentiâ præ cæteris complectaris. Quod si locum & gradum Ecclesiastici ministerij vim & facultatem habere iustitiæ cuiquam impertiendæ animaduerteremus, hunc vt Presbyterum Ecclesiæ (hoc namque munus obtinet) in primis tibi commendassemus.* Hæc D

[i] Euseb. lib. 5. hist. cap. 4.

† al. Πρεσβύτερον.

verba

A verba dum attentè perpendo,& peregrinationis Irenæi tempore,Photino Pontifici cum cæteris glorioſo martyrio coronato,Irenæum ab vrbe Roma redeuntem ſucceſſiſſe ex [a] Hieronymo, aliiſque auctoribus edoceor, ſuſpicio non leuis animum meum occupat non temerè à S. Photino interitum ſuum præuidente (quem vtpotè virum Apoſtolicum, nonagenarium ſenem, paſtorem fidelem,præcipuum iſtarum literarum auctorem fuiſſe nemo inficias ierit)& cæteris martyribus idem præſagientibus, Irenæum virtutum Epiſcopalium titulis decoratum, Preſbyteralis ordinis teſtimonio ornatum, tantoperè commendarum,non temerè (inquam) Romam miſſum, rogatumque Summum Pontificem, vt eum præ cæteris gratiâ & fauore præcipuo complecteretur: ſed hæc ab iis ſcripta, vt conſummato per martyrium ſanctiſſimo Præſuli,à Romano Pontifice ſucceſſor ipſe ordinaretur, ne fæuiſſimâ perſecutione graſſante aut vacaret ſedes, aut in Eccleſiæ perniciem, de ſucceſſore controuerſia moueretur: miſſum itaque Irenæum Romam, vt à Summo Pontifice ſacraretur, præficereB turque Lugdunenſi Eccleſiæ, ſubductum tempeſtati, vt Eccleſiam perſecutionis turbine afflictam ſuo reditu reficeret, atque recrearet,non fruſtrà fortaſſe coniicio. In tantâ ſcriptorum inopia fas ſit vnicuique diuinare,quibuſdam fortè noſtra coniectura probabitur.

[a] Hieronym. de ſcriptorib. Eccleſiaſt. in Irenæo.

§. III.

Præcedentis diſputationis continuatio à tempore Concilij Niceni ad tempora Caroli magni, vbi multâ de Primatum inſtitutione, & auctoritate.

XIV. Redditâ per Conſtantinum Eccleſiis pace, circà Metropolitanorum, & Epiſcoporum ordinationes diſciplina Eccleſiaſtica, quæ conſuetudine, & traditione ab Apoſtolis deductâ inualuerat,legibus firmari,& pro neceſſitatibus occurrentibus componi cœpit. In Concilio [b] Niceno,tribus Patriarchis RomaC no, Alexandrino, & Antiocleno, in quos totus orbis Chriſtianus diſtributus fuerat, ſui limites aſſignati ſunt: ſtatutumque ὡσαύτως ἔχειν καὶ ταῖς ἄλλαις ἐπαρχίαις τὰ πρεσβεῖα σώζεσθαι ταῖς Ἐκκλησίαις, *ſimiliter vt in aliis prouinciis ſua priuilegia ſeruentur Eccleſiis*, ſed Metropolitanorum iuribus, in Epiſcoporum(vt ex prædictis patet) ordinationibus, conſultum eſt. Antiqui quoque mores retinendi admonentur, nec nouum aliquid contrà tentandum permittitur. Ideoque ex Concilij Niceni Canone, nihil circa ordinationes innouatum: firmata tamen Romani Pontificis, & cæterorum Patriarcharum in ſuis Patriarchatibus poteſtas, vt nempe in Epiſcopos ſui Patriarchatus ſummam haberent poteſtatem: Patriarchatus autem Romanus cæterorum exemplar conſtitutus eſt, ad inſtar cuius cæteri dirigerentur: ex quo proinde Canone coniicimus,quæcumque cæterorum Patriarcharum priuilegia obſeruamus, hæc Romano Pontifici ſingulariter tribuenda eſſe: quare cùm Patriarchæ Alexandrini non ſolùm in confirmandis Metropolitanis, verùm etiam in conſecrandis tam his, quàm EpiſD copis illis ſubditis prærogatiuam animaduertamus, qua de re infrà, eandem Romano Pontifici denegare non debemus. Eamque prerogatiuam Patriarcharum, vt in ordinationibus Metropolitanorum conſulerentur,Niceno Canone ſtabilitam fuiſſe oſtendit Innocentius [c] primus,dum Cypriorum improbat conſuetudinem, *quod ſuo arbitratu ordinarent, neminem conſulentes*, in quo Nicenos ab ipſis Canones violari contendit. Verùm non paſſim prioribus ſeculis vſum eiuſmodi prærogatiuâ Romanum Pontificem certiſſimum eſt, ſaltem ſi de inferioribus Epiſcopis agatur: imò etiam ſi de Metropolitanis. Etenim plures eiuſmodi ordinationes ex hiſtoriæ lectione celebratas referre poſſumus, præſertim eorum qui ad Eccleſias rapti, & violenter tracti ſunt, quos non expectato Romani Pontificis aſſenſu conſecratos fuiſſe non dubium eſt: ſed quorum ex prædictis ordinationes à Summis Pontificibus, ex Apoſtolicâ traditione, probari poſteà ſaltem debuiſſe æquè certum eſt.

[b] Concil. Nicenum c. 6.

[c] Innocent. 1. epiſt 18. ad Alex. Antioch.

XV. Conſtantinopolitanum [d] primum Concilium nihil circà ordinationes

[d] Conſtantinop. 1. c. 2.

Digitized by Google

immutauit, præterquam quod Constantinopolitani Patriarchatus, qui ex Romano & Antiocheno mutilatis incrementa cœpit, fundamenta iecerit; in reliquis nihil immutauit: quinimò Metropolitanorum ordinationem, in Prouinciis, in quibus fieri solerent, faciendas confirmauit, statuens, vt Asianæ diœcesis Episcopi, quæ sunt in sola Asiana administrent, & Thraciæ Episcopi Thraciam tantum regant, & Pontici Ponticam: has Prouincias memorant Constantinopolitani Patres, quæ solebant à propriâ Synodo administrari, ad earum exemplum insinuantes, cæteras quoque, in quibus idem mos vigeret similiter ordinandas esse. Vnde & de Barbaricis Ecclesiis consuetudinem Patrum seruandam esse decernunt: vno verbo standum consuetudini putarunt circa Ecclesiarum ordinationes, & Episcoporum consecrationes. A

XVI. Sed cùm satis confusa videretur esse ea consuetudo, vt diximus, ob præcedentes Ecclesiarum tum ab Ethnicis, tum ab Arrianis excitatas tempestates: & Metropolitani aliquando à Romanis Pontificibus crearentur, aliquando verò nonnisi peractâ ordinatione ab ipsis in susceptâ administratione confirmarentur: visum est Romanis Pontificibus Primatus quosdam in regionibus dissitis instituere: seu Vicariatus S. Sedis Apostolicæ, vt facilùs ad Romanam Cathedram, & ad vnitatem Sacerdotalem ordinatio omnis recurreret, in iis præsertim locis in quibus iam aliquorum istorum Primatuum antiqua consuetudo fundamenta iecisset. Nam Carthaginensem Primatum antiquissimum esse nemo inficias ierit, quem ex vetusto more [a] Cyprianus suo tempore agnitum ostendit. Et Primatus Arelatensis in ordinationibus Episcoporum originem ex veteri consuetudine Zozimus [b] Papa in eius confirmatione deducit; ab eo ergo tempore Sūmi Pontifices voluerunt, vt Metropolitanorum ordinationes, ab Apostolica sede, vel Primatum ab ipsâ constitutorum iudicio ac voluntate penderent: & proximos quidem ipsi Metropolitanos suæ Primatiæ vel per se ipsos consecrare soliti sunt, vel à Synodo sua ordinari statuerunt: remotos verò extrà suæ Primatiæ limites, qui tamen Patriarchatus sui finibus continerentur, per Primates suæ sedis Vicarios, discussos atque examinatos confirmari placuit: apud quos etiam de Episcopis à se ordinandis Metropolitanos referre iusserunt. Ordinationes tamen Metropolitanorum propriæ Synodo relinqui voluerunt. Omnibus autem leges circà ordinationes præfixerunt. Sic enim S. [c] Leo Africanis circà ordinationes leges præscribit, S. [d] Gregorius Gallis. Sic [e] Zozimus leges circà quas Hesychio Salonitano circà ordinationes præscribit, ad omnium Episcoporum Prouinciæ notitiam per eum deduci iubet. Sic alij leges plurimas de ordinationibus ediderunt, earumque violatores reprehenderunt. B C

[a] Cyprianus epist. 45. ad Cornelium.
[b] Zozimus Papa epist 1. ad Hilar. Narbon.
[c] Leo 87. epi. ad Afric.
[d] S. Gregor. lib 4. epist 30. & alibi.
[e] Zozimus epist. ad Hesych Salon.

XVII. Metropolitanorum autem Patriarchatus Occidentalis extrà Primatus Romani fines, ordinationes inconsultis Primatibus ordinariè fieri minimè debuisse, patet primò ex quibusdam Epistolis Summorum Pontificum quæ id præscribunt, vel obseruatum ostendunt. Syricius [f] Epistola ad Africanos, quæ in Concilio Teleptensi, vt iam docuimus, lecta & probata est, statuit, *vt extrà conscientiam sedis Apostolicæ, hoc est Primatis nemo audeat ordinare*: quamuis enim ex prædictis per sedem Apostolicam intelligi possit ea à quâ fidei propagandæ ad vicinas Ecclesias initium ductum est: probabilius tamen est, per Apostolicam sedem Syricium sedem Romanam, Cathedram Petri intellexisse, quæ κατ' ἐξοχὴν Apostolica dici meruit, quod Apostolicæ potestati singulariter successerit, & quæ sola à Summis Pontificibus, & Latinis ferè omnibus auctoribus, si Africanos exceperis, Apostolica dici solet: vnde Syricium Summum Pontificem natione Romanum, nonnisi de sede Romanâ intelligi debere, dum Apostolicam sedem in ordinationibus edixit, multo probabilius est: eam autem consuli innuit, dum Primates consulerentur, quos Apostolicæ ‖ sedis Vicarios tantum fuisse, & ad Summi Pontificis nutum diuersarum sedium, modò huius, modò illius Episcopos constitutos fuisse certissimum est. Innocentius assertionem nostram clarissimè ostendit: Consultus enim ab Alexandro Patriarchâ Antiocheno de Metropolitanorum, & religiosorum Episcoporum ordinationibus, D

[f] Syric. ep. 4. ad Episcop. Afric.
[g] Vide doctiss. virum P. Morinum exercitationum Ecclesiast. lib. 1. passim.

oogle

A nibus. Ità ex Romanæ, (quod vnicuique clarum esse potest) Ecclesiæ consuetudini respondet. [a] *Reuoluentes itaque auctoritatem Nicenæ Synodi, quæ vna omnium per orbem terrarum explicat mentem Sacerdotum, quæ censuit de Antiochenâ Ecclesiâ, cunctis fidelibus, ne dixerim Sacerdotibus esse necessarium custodire, quâ* [b] *super diœcesim suam prædictam Ecclesiam, non super aliquam Prouinciam recognoscimus constitutam, &c. Itaque arbitramur, frater charissime, vt sicut Metropolitanos auctoritate ordinas singulari, sic & cæteros non sine permissu conscientiâq; tuâ sinas Episcopos creari, in quibus hunc modum vitè seruabis, vt longè positos literis datis ordinari censeas ab his, qui nunc eos suo tantum ordinant arbitratu: vicinos autem, si existimas, ad manus impositionem tuæ gratiæ statuas peruenire.* Et paulò pòst, [c] *Cyprios sanè asseris olim Arriana impietatis potentiâ fatigatos non retulisse Nicenos Canones in ordinandis sibi Episcopis, & vsque adhuc habere præsumptũ, vt suo arbitratu ordinent, neminem consulentes. Quocirca persuademus eis, vt curent iuxtà Canonum fidem, fidem Catholicam sapere, atque vnum cum cæteris sentire Prouinciis, vt appareat sancti Spiritus gratiâ ipsos quoque vt omnes Ecclesias gubernari.* Ex quâ epistolâ hæc con-

[a] Innocent. 1 epist ad Alexand. 18. apud Binium, 20. tom. 1. epist. Rom. Pontificum cap. 1.
[b] Nicen. can. 6.
[c] Ibid. cap. 2.

B iicere possumus, primum Antiochenũ Patriarcham Metropolitanos omnes ordinasse, idem proinde iuris penes Romanum Pontificem fuisse: ordinasse autem eos dici, quibus vt ordinarentur licentiam impertiebantur, ex dicendis constabit. Alterum, Episcopos quoque vicinos, seu, qui ad Primatiam, siue Pontificis Romani, siue Patriarchæ Antiocheni spectabant, olim ab ipsis ordinari solitos. Tertium, de aliis extra Patriarchatum ad eosdem, vel ad eorum saltem vicinos, nempe Primatès, referri debere: nam quod ad ipsos referri necessariò debuerit, ex dicendis nullatenus probabile est, potestque ex Innocentio confirmari, qui [d] Aurelium Carthaginensem reprehendit, quod passim Neophyti, & alij Sacerdotio indigni, in Africâ promouerẽtur, eique malo cauendũ ipsi significat, quod nunquam scripsisset Innocentius, si nullus sine consensu ipsius literis expresso ordinatus fuisset: ipsi enim æquè ac Aurelio cauendũ fuisset, ne tales ordinarentur. Sed res ista est certa, vt exemplis omniũ, vel ferè omnium Episcoporũ Afri-

[d] Innocent. 1. epist. 22. apud Binium, 30. tom. 1. epist. Rom. Pontif. ad Aurelium.

C cæ, de quibus historiæ loquũtur, patere potest. Sufficiebat ergo de iis ad Primates referri ante ordinationẽ: Primates autẽ postea à Metropolitanis de ordinatione Suffraganei, à Suffraganeis de Metropolitani ordinatione admoniti, ad Pontificem rescribebant, vt cõmunionem Apostolicæ sedis accipere mererentur: quemadmodũ [e] ex Cypriano suprà docuimus, & ex pluribus post Cyprianũ testimoniis, quorum aliqua in totius disputationis progressu inserentur, potest confirmari. Vltimũ, Ephesios proinde reprehẽdi, qui neminem in ordinationibus Metropolitani consulerent, nec quidem ipsum, videlicet Antiochenum Patriarcham: eosque redargui tanquam violatores Canonum Nicenorum. Ephesinum [f] tamen Cõcilium Cypriorum consuetudinẽ probauit, & ipsorum in eodem Concilio patronus Zenon Epiphanium, Sabinũ, Troilum, Constantiæ Episcopos, Cypri Metropolis, nemine cõsulto, ordinatos probat, & ex Apostolicâ traditione morem istũ fluxisse asserit: cui credens Synodus priuilegia ei sua seruat, quæ posteà Synodi [g] Trullanæ Canone confirmata sunt. Sed de iis infrà fusiùs.

[e] Cyprianus epist. 45. & 55. suprà.
[f] Acta Concilij Ephes. append. 1. cap. 4.
[g] Synodus Trull. c. 39.

D XVIII. Secundò id confirmari potest ex Concilio [h] Chalcedonensi, quod Cõstantinopolitano Patriarchæ tribuit, vt Metropolitanos omnes consecret, licet Episcopos sibi subditos singulis consecrãdis relinqui velit; ex quo inferre possumus, quod adscititio Patriarchæ concessum est, id primo & natiuo Patriarchæ nõ fuisse denegatũ: præsertim cùm nihil aliud contẽderit Constãtinopolitanus, quàm vt Romani Pontificis priuilegia æquaret. In eo tamen Constãtinopolitanus antiquorũ priuilegia assequi non potuit, quod Episcopos Metropolitanis subditos ordinare ipsi prohibitũ fuerit, cùm id Alexandrino, intra suã Primatiam seu Diœcesim, absque vllo dubio concessum sit, Antiocheno sæpiùs tributum, Romano omniũ primo nunquam rationabiliter denegatum. Moderatio tamen Sũmi Pontificis in eo enituit, quod malucrit in remotioribus locis per Vicarios suę potestatis, qui ob viciniã ordinandos penitius nossent, examinationẽ Metropolitanorum in dissitis regionibus fieri, quàm per se ipsum: quod Primates instituendo Metropolitanorum iura sarta tecta seruari curauerit; interim tamen per Primates Ecclesiæ honori atque vtilitati cõsulens: quod circa ordinationes

[h] Chalced. c. 28.

nihil innouans, diſcuſſionem ſolum ordinandorum à Primate, & confirmationem, vel infirmationem electionum faciendam ſuperaddiderit. Cùm è contra Alexandrinus iure ſuo plenè vſus ſit, Antiochenus inuitus ceſſerit, Cõſtantinopolitanus, & Hieroſolymitanus indebita vſurpare conati ſint. Vnde inter hos Patriarchas hęc differẽtia eſt: prima, quod Roman⁹, Alexãdrinus, Antiochenus Diœceſim habuerint, ſeu Primatiam, in qua Epiſcopos inferiores Metropolitanis quibuſdam ordinare potuerint, non autem Conſtantinopolitanus & Hieroſolymitanus: altera, quod priores, Primates tanquam ſuæ ſedis Vicarios, qui ordinationes Epiſcoporum confirmarẽt, ſub ſe habuerint, non poſteriores: tertia, quod Alexandrinus Epiſcopos, & Metropolitanos omnes ſuæ Primatiæ ordinauerit, non Romanus, qui tantum propiores ex prædictis. 4. quod Alexandrini Patriarchæ Vicarius in Æthiopiâ, ſeu Primas ab Alexandrino ordinatus, cæterorum inferiorum Epiſcoporum ordinationes ad ſe traxerit excluſis Metropolitanis: quod qui primùm à Pontificibus Romanis conſtituti ſunt Primates nequaquam præſumpſerant. 5. quod Antiocheni etiam in ſua Diœceſi Orientali aliquo tempore obſcura fuerint iura, Summi verò Pontificis & Alexandrini aperta. 6. quod Conſtantinopolitanus, & Hieroſolymitanus clanculum irrepſerint, & aliena inuaſerint: non ita reliqui Patriarchæ. Sed de iis infrà fuſiùs. A B

XIX. Tertiò, ne plura alia proferamus argumenta, ſufficiet Primatũ priuilegia videre; ex iis enim patebit Romani Pontificis Vicarios eos conſtitutos fuiſſe, vt ordinationibus ſedulò proſpicerẽt, ne vel indigni, vel noxij ad Epiſcopatus, vel Archiepiſcopatus eucherentur: abſque eorũ conſenſu nemini Metropolitanum ordinare permiſſum, in ordinandos ad Metropoliticam ſedem inquiſitionẽ eis fuiſſe conceſſam: de Epiſcoporũ ordinationibus Metropolitanos ad ipſos referre debuiſſe. Audiatur S. Leo de Vicarij ſeu Primatis Theſſalonicẽſis priuilegiis loquens ad Anaſtaſiũ Theſſalonicenſem, [a] *de perſona autem conſecrandi Epiſcopi, & de Cleri plebiſque conſenſu Metropolitanus Epiſcopus ad fraternitatem tuam referat, quodqs in Prouincia beneplacuit ſcire te faciat, vt ordinationem ritè celebrandam tua quoque firmet auctoritas. Quæ rectis diſpoſitionibus nihil moræ aut difficultatis debet adferre, ne gregibus Domini diu deſit cura paſtorũ. Metropolitano verò defuncto ex Presbyteris eiuſdem Eccleſiæ vel Diaconis optimus eligatur, de cuius nomine ad tuam notitiam Prouinciales referant.* Audiatur de Primatu Arelatenſi Zoſimus, [b] *iuſſimus autem præcipuam, ſicut ſemper habuit, Metropolitanus Epiſcopus Arelatenſium ciuitatis in ordinandis Sacerdotibus teneat auctoritatem: Viennenſem, Narbonenſem primam, & Narbonenſem ſecundam Prouincias ad Pontificium ſuũ reuocet, &c.* quibus plura alia ſimilia dicit pluribus [c] aliis epiſtolis, quæ mihi perſuadent Arelatenſem olim in iis Prouinciis ſolũ exiſtimatũ fuiſſe Metropolitanum: ſed erectis nouis Metropolibus, vt nihil iuris ipſi deperiret, conſeruatam illi fuiſſe, ſi non conſecrandorũ, ſaltem confirmandorũ Primatiali auctoritate poteſtatem. Audiatur [d] Bonifacius 5. Iuſto Epiſcopo Dorouernenſi pallium mittens, *concedentes tibi ordinationes Epiſcoporum exigente opportunitate, Domini præueniente miſericordiâ celebrare:* quibus ſimile quippiam in Eboracenſis, & Cantuariẽſis Primatus erectione ſuprà citatus memorat. Gregorius [e] quoque 2. ſimile priuilegiũ ordinationis Bonifacio Moguntino conceſſit, quo ipſum vſum fuiſſe in trium Archiepiſcoporum ordinationibus, Abelis Remenſis, Grimonis Rothomagẽſis, & Alberti Senonẽſis, patet ex epiſtolis [f] Zachariæ ad ipſum. Erectio quoque Primatus Toletani in Hiſpania facta eſt, maximè propter ordinationes tam Metropolitanorũ, quàm Epiſcoporũ, quos nominatos à Regibus facilius Toletani conſecrabant Antiſtites, in qua tamen erectione debita Metropolitanis reuerentia ſeruata eſt, vt ex Concilio [g] Toletano 12. ſuperiùs notauimus. C D

XX. Circa has proinde Primatuum erectiones obſeruabis, antiquiſſimos Primates (ſi Carthaginenſem exceperis) vigeri inſtitutos non ad conſecrationem Metropolitanorum, aut Epiſcoporum, ſed ad confirmationem & diſcuſſionem tantum: quod cùm ex prædictis colligi poſſit, ex quibus non obſtantibus iſtorum Primatum inſtitutionibus ſeruatum comprouincialibus ius ſuum Metropolitanum conſecrandi, & Metropolitano ius conſecrãdi comprouinciales: innumeriſq; item exemplis ordinationum Epiſcopalium, in quibus circa hæc tempora

[a] S. Leo epiſt. ad Anaſt. 82. al 84. cap. 6.

[b] Zoſimus epiſt. 5. ad Epiſcopos Galliæ.

[c] Vide etiam epiſt. 6. 7. 8. & alias eiuſdem Zoſimi.

[d] Bonifac. 5. apud Bedam lib. 2. hiſt. Angl. cap. 8. & tom. 2 epiſtolar. decretal. Summotũ Pontif.

[e] Gregor. 2. epiſt. ad Bonifac. tom. 2. epiſt. decret.

[f] Zacharias epiſt. 4. & 5. ad Bonifac. ibid. & to. 2. Conc. Gall.

[g] Tolet. 12. cap. 6.

A pora forma iſta quam diximus obſeruata eſt. Patet inſuper clariſſimè, ex epiſtolis Bonifacij, Celeſtini, Leonis, Hormiſdæ, Gregorij magni, aliorumque Sũmorum Pontificum. Bonifacius Patroclum [a] Arelatenſem, cuius ſedi nuper à Zoſimo priuilegium ordinationum cum Primatus prærogatiuâ confirmatum fuerat, ſeuerè reprehendendum putat, *quod in locum decedentis Epiſcopi, neſcio quem in aliâ Prouinciâ*, (in Narbonenſi ſcilicet, quam Arelatenſi Primatui ſubditam fuiſſe liquidò conſtat ex prædictis,) *prætermiſſo Metropolitano, contra patrum* Nicenorum, à quibus id expreſsè ſtatutũ eſſe contendit, *regulas ordinaſſet*: quę proinde oſtendunt ordinationis iura Arelatenſi conceſſa de ſola confirmatione Epiſcoporum eſſe intelligenda, Niceniſque Canonibus repugnantem à Bonifacio iudicatam contrariam conceſſionem: quod clariùs in fine ipſius epiſtolæ interpretatur hæc addens: [b] *ceſſet huiuſmodi preſſa noſtrâ auctoritate præſumptio eorum, qui vltra licitum ſuæ limitem dignitatis extendunt: quod idcircò dicimus, vt aduertat charitas tua, adeò nos cautius præcepta ſeruare, vt in à conſtitutio quoque noſtra definiat, quatenus Metropo-*

B *litani ſui vnaquæque prouincia in omnibus rebus ordinationem ſemper ſpectet.* Celeſtinus eandem Bonifacij conſtitutionem confirmat epiſtola ad Epiſcopos Narbonenſis & Viennenſis Prouinciæ, ſtatuens, vt [c] *iuxtà Canonum decreta vnaquæque Prouincia ſuo Metropolitano contenta ſit, &c. ſit conceſſis ſibi contentus vnuſquiſque limitibus, alter in alterius Prouinciâ nihil præſumat, &c.* Docere enim videntur hæc verba, non ſolum Epiſcopos ſingulos in ſuis Prouinciis à ſuis Metropolitanis, verùm etiam Metropolitanos in ſuâ quoque Prouinciâ conſecrandos eſſe, nec extra Prouinciam propriam Primati conſecrationem vllam attentare licuiſſe. Clariùs autem S. Leo idipſum docet citata epiſtolà ad [d] Anaſtaſium, quâ ad Primatem referri debere oſtendit, tam de Metropolitani nomine à Suffraganeis, quàm de eorum electione à Metropolitanis: horum autem à propriâ Synodo, illorum à proprio Metropolitano ordinationem fieri debere oſtendit. Quod etiam confirmat epiſtola [e] ſcripta ad Epiſcopos Viennenſis Prouinciæ aduerſus Hilarium Arela-

C tenſem, quem grauiter reprehendit, quod in alienâ Prouinciâ ordinationes Epiſcoporum vſurparet, contra antiquam, vt ibidem ait, conſuetudinem, quam nemo præter Patroclum violauerat. Ideò [f] S. Hormiſda Beato Remigio Primatus honorem conferens, Metropolitanorum iuribus nihil præiudicari voluit, *vices itaque noſtras ſalua priuilegiis, quæ Metropolitanis decreuit antiquitas, præſenti auctoritate committimus*: quod iiſdem ferè verbis repetit, dum Ioannem [g] Tarraconenſem Primatem creat: & in Luſitaniâ [h] Saluſtium Vicarium ſuum inſtituit. Similiter [i] S. Gregorius Virgilio Arelatenſi antiquam ſanciens dignitatem, & pallium dirigens, eandem exceptionem appoſuit, *ſingulis ſiquidem Metropolitis ſecundùm priſcam conſuetudinem proprio honore ſeruato.* Idem habet [k] Vigilius in eiuſdem Primatus confirmatione. Idem plures alij: At inter priuilegia [l] Metropolitanorum reponitur, tam quod à propriâ Synodo ordinentur, quàm quod Epiſcopos ipſi conſecrent: ideoque Pontifices Metropolitanorum iura illæſa & illibata manere volentes neutrum infringi patiuntur.

D XXI. Viguit illa diutiùs Primatum poteſtatis reſtrictio, ſaltem quoad Epiſcoporum ordinationem, nam quod ad Metropolitanorum attinet, occaſione, ni fallor, decreti [m] Chalcedonenſis, quod Patriarchæ Conſtantinopolitano Metropolitanorum ordinationem permiſerat, Epiſcoporum ordinatione Metropolitanis relicta, præſertim cùm Pontificum citatorum ſanctiones pro Epiſcoporum ordinationibus à Primate non vſurpandis diſtrictiùs, & expreſſiùs cauiſſe videantur, & ægrè Suffraganeorum ſuorum ordinationes ab aliis vſurpari Metropolitæ paterentur; è contrà Suffraganei communia iura facilius negligerent nullo communem cauſam pertinaciter defendente. Hinc in Concilio [n] Aurelianenſi tertio citato eo Canone, quo Metropolitanorum ordinatio à pluribus Metropolitanis, præſentibus comprouincialibus, fieri iubetur, cauetur tamen, *vt ipſi Metropolitano ordinandi priuilegium maneat, quem ordinationis conſuetudo requirit.* Hoc autem Canone Metropolitani iſti, à quibus aliorum Metropolitanorum ordinatio peragi præcipitur vel intelliguntur confœderati, & in eadem Prouincia, quæ in plures aliquando ſecta fuerit, inſtituti, cuiuſmodi ſunt Re-

[a] Bonifacius epiſt. 3. ad Hilariũ Narbonenſem.

[b] Idem in fine epiſt.

[c] Celeſtinus epiſt. 1. cap. 4.

[d] Leo epiſt. 81. al. 84. ad Anaſt. Theſſalon.

[e] Idem epiſt. 89. ad Epiſc. Prouinc. Viennen. cap. 2. & 3.

[f] Hormiſda epiſt. 1. Remigio.

[g] Idem epiſt. 59. Ioann. Tarrac.

[h] Idem epiſt. 60 Saluſt.

[i] S. Greg lib. 4 epiſt. 30. indict 13.

[k] Vigilius epiſt. ad Epiſcopos Gall.

[l] Vide S. Gregor. lib. 2. epiſt. 29. & 30. indict 11. & Iuſtin. Nouell. 131. cap. 3.

[m] Cõc. Chalced. c. 28.

[n] Aurelian. 3. c. 3.

mensis & Treuerensis, quorum Ecclesiæ ex prædictis sorores dicuntur: quo etiam nomine in testamento [a] B. Remigij vocantur: vel certè intelliguntur Primates, qui licet cum reliquis Metropolitanis consecrent, specialem tamen in ordinationibus prærogatiuam habeant, præcipuique consecratoris partes suscipiant. A

[a] Test. S. Remigij apud Frodoard. lib. 2. hist. Rem. cap. 18.

XXII. Imo qui post S. Gregorium ad plura tempora Primates instituti sunt eâ videntur prærogatiuâ fuisse donati, vt Metropolitanos saltem ipsi ordinarent, idem etiam ius sibi in Episcopos nonnumquam vendicantes. Quod primum patet in institutione Toletani [b] Primatus, cui non solum Metropolitanorum, verum etiam Episcoporum omnium regni Hispaniæ ordinationem tributam fuisse iam docuimus. Patet etiam ex Primatus Cantuariensis institutione, quibus [c] Gregorius, & [d] Bonifacius pallium dedere, vt consecrarent Episcopos [e]. Honorius primus Eboracensi quoque pallium misit, vt non solùm Episcopos verùm etiam Metropolitanum Cantuariensem consecrare posset. Eboracensem verò à Cantuariensi consecratum, patet ex epistola [f] Anselmi Cantuariensis, qua eum Cantuariam inuitat, consecrationem in ea ciuitate recepturus, minaturque si vltra menses consecrari differat omnia se Episcopalia munia in Eboracensi Episcopatu obiturum. Notanda vero in præsenti materia Summi Pontificis Honorij ratio asserentis pallium se cum Eboracensi, tum Cantuariensi misisse, vt se mutuò consecrarent; nec Romam in tantâ itinerum difficultate, ac distantiâ locorum ad consecrationem pergere ex necessitate deberent: hæc enim ratio supponit, Archiepiscopos ab Archiepiscopis debuisse consecrari, qui à Romanâ Sede pallio donati essent, secus eis ad Summum Pontificem, vel aliquem ex eius commissione Metropolitanum pro ordinatione confugiendum esse; ea tamen Honorij concessio non impediuit quominus postea varij Cantuarienses Pontifices à Romanâ Sede consecrationem expetierint: Nam [g] Byrinus ab Honorio missus in Angliam, eiusque iussu per Genuensem Episcopum consecratus est. Vinhardus [h] Romam missus ad Vitalianum Papam, vt ibidem ordinaretur. Ab eodem Vitaliano [i] Theodorus Tharsensis in eius defuncti locum missus, & ordinatus, vt esset Episcopus Dorouernensis. Plures præterco, & ad propositam thesim probandam redeo: Primates nempe à Gregorij tempore per plures annos institutos, ordinandorum Episcoporum, & Metropolitanorum potestate donatos fuisse. Bonifacij Moguntini [k] possemus exemplum addere, qui non solum in Germania nouos Episcopatus constituit, & in eis Episcopos consecrauit, verùm etiam in Galliis Metropolitanos Rothomagensem, Remensem, Senonensem creauit: potestas autem Bonifacij extraordinaria fuit, personæ addicta, nec ad successores ipsius in Ecclesiâ Moguntinâ deriuata est. In Hiberniâ qui Primates instituti sunt, Metropolitanos, imo & Episcopos Prouinciæ nonnumquam consecrarunt. S. Patricius Hibernorum Apostolus, si Henrico [l] ab Erphordia credimus, 369. Episcopos consecrauit, Presbyteros vero mille; vt tot Episcopos consecraret, oportuit eum ampliſſimâ Episcoporum creandorum potestate à sancta Sede, à quâ missus fuerat, præditum fuisse. In Hiberniæ autem Primate eadem postea viguit auctoritas, vt Metropolitanos saltē crearet, vt patet ex vita [m] S. Malachiæ, in qua ipse quidem refertur in Connareth ab Archiepiscopo Episcopus creatus esset ex quo Archiepiscoporum in creandis Episcopis potestas euicuit, Archiepiscopatus autem à Celso Primate Hiberniæ, qui S. Patricij sedem tenebat, legitur institutus: ex quo Primatum in ordinationibus Episcoporum probabiliter, vt opinor, coniicere possumus auctoritatem: sed eam institutionem à sancta Sede firmari Malachias voluit, qui & enixè cogitauit de palliis duobus in Hibernia Metropolitanis mittendis, vt se mutuo ordinare possent. Rebus à Romano Pontifice compositis, legimus [n] S. Laurentium Dublinensem à totius Hiberniæ Primate Gelasio fuisse consecratum. Eumdem in cæteris morem seruatum fuisse plura alia exempla suspicandi occasionem dare possunt: sed hæc posterius multo contigerunt. Iam ad nostras Gallias reuertamur. B C D

[b] Tolet. 12. can. 6.
[c] Greg. lib. 11. epist. 65.
[d] Bonif. apud Bedam cap. 27. lib. 2.
[e] Honorius Eduino Regi, Paulino Eboracensi scripta.
[f] Epist. Anselmi relata à Eureto ad epist. Ioan. 215.
[g] Beda lib. 3. cap. 7.
[h] Idem lib. 3. cap. 29.
[i] Idem lib. 4. cap. 1.
[k] Vide epist. 2. Greg. 3. ad Bonifac. Bonif. epist. 1. ad Zachariam, Zachar. epist. 1. ad Bonifac. & alias.
[l] Henricus ab Erphordia in Hist.
[m] Bernardus in vita S. Malach.
[n] Vitæ S. Laurentij cap. 10. apud Surium 14. Nouemb.

§ IIII.

§. IIII.

Præcedentis disputationis continuatio à tempore Caroli Magni, ad tempora Alexandri tertij, vbi de Primatum auctoritate imminuta, ac demum restitutâ.

XXIII. Accidit verò posteà in nostris Galliis, vt siue diuturnitate temporis, quod magnas rerum vices inducere solet, siue ob contentionem variarum sedium de Primatu (de quo nempe diu Arelatensis, Narbonensis, Viennensis Archiepiscopi, posteaque Remensis, & Treuerensis inter se disceptarunt) singulorum Primatum obscura essent iura, & exigui momenti euaderet eorum auctoritas: quibus causis alias quoque addere possumus, extraordinariã nempe missionem Bonifacij Moguntini, quæ, ad tempus saltem, Primatum omnium auctoritatem absorbuit. Itemque Regum & eorum qui apud Reges gratiosi erant, potentiam, cui non tuto resisti potuit, ac voluntatum modo in hos, modo in illos Antistites bene vel male affectarum varias inclinationes quæ Primatũ auctoritatem valde imminuerunt. Ideo à tempore Caroli Magni ea diu consuetudo viguit, vt nonnisi à Metropolitanis Episcopi cuiuscumque Prouinciæ, nec ab aliis Metropolitani, quam à suis Suffraganeis sacrarentur. Confirmatio Metropolitanorum à Summo Pontifice petebatur, nec enim plenitudinem potestatis Archiepiscopalis obtinere credebantur, nisi ab eodem [a] palliũ accepissent: pallium autem accipientes [b] sese sanctæ Sedi Apostolicæ singulari quodam iuramento obstringebant: ante pallij acceptionem, vt supra docuimus, à pluribus Archiepiscopalibus officiis cessare debebant. Sed ante confirmationem à Summo Pontifice obtentã consecrari solebant, vt pluribus exemplis innotescit: Nam v.gr. cùm defuncto S. Vvalfrido Colonienſis plebs S. Brunonem elegisset, isque ordinatus fuisset, per Hadamarũ Monasterij Fuldensis Abbatem, decretum electionis Romam misit, confirmationem petiturus, quam ab Agapeto secundo cum pallio obtinuit, vt habetur in eius vita à Rogero [c] quodam conscripta, qui claruit circa annum Christi 1040. Sed si antiquius exemplum petamus occurret illud Ioannis Nicopolitani, qui [d] post ordinationem suam à Thessalonicensi Episcopo vexatus est, *quia de ordinatione sua ad ipsum relationem secundùm prisca exempla non miserat:* commendatur autem ab Hormisda Papa quod confirmationem sui Pontificatus, ab ipso, derelicto Thessalonicensi, qui in schisma inciderat, iam ordinatus à Synodo suorum Suffraganeorum, petiisset: vt videas nec à Primatibus, nec à Summo Pontifice confirmationem semper expetitam ante ordinationem, sed aliquando post ordinationem. Iustinianæ quoque primæ [e] Antistitis ordinationem ratã habet S. Gregorius & pallium mittit. Andreæ [f] item Nicomediano à comprouincialibus ordinato, de suâ ordinatione ad Summum Pontificem referenti gratulatur, eiusque ratam habet ordinationem. Sed ad recentiora, quæ post Caroli Magni tempora acciderũt veniendum est: Igitur pro Hincmaro Remensi à Rothado Suessionensi (iure nempe Suessionẽsibus Episcopis debito, quos primæ sedis in Prouinciâ Remensi Episcopos fuisse multis argumentis probari potest) consensu omnium Episcoporum Remensis Prouinciæ ordinato, Galliæ Episcopi omnes epistolam miserunt ad Apostolicam Sedem pro confirmatione ordinationis ipsius, vt habetur [g] in Synodo Suessionensi: in qua [h] etiam eiusdem Hincmari Canonica ordinatio comprobatur, quod canonicè electus, canonicè ordinatus, canonicè, pallio Apostolicæ Sedis auctoritate collato, confirmatus, & perfectus fuerit. Fulconem, qui Hincmario successit similiter ordinatum coniicies, tum ex eo quod [i] nulla in eius electione alia confirmatio Romani Pontificis memoretur, quàm ea quæ post missam fidei suæ professionem, ad Summũ Pontificem Martinum, simul cum concessione pallij ab eodem obtenta est: tum quod [k] in iis literis, quas ipse scripsit ad Stephanum septimũ, quâ se secundò excusat quod Apostolorum limina nondũ inuisisset, nec ad Synodum Romanam pergere potuisset, vrgente in contrariũ Stephano, eumque obiurgante, electũ se à Clero, & populo, & Episc. Prouinciæ Remensis, ab iisque ordinatum refe-

[a] De pallio vide capit. 6. cap. 79. Hincmar. epist. 6. cap. 5. Albinũ Flaccum de diuinis offic. Amalar. Fortunat. lib. 2. de Eccles. Offic. cap. 23. Raban. de instit. Clerico. lib. 1. cap. 23. Flodoard. hist. Rem. lib. 3. cap. 8. & al.

[b] De Iuram. vide quæ diximus priori parte huius operis, de profess. ordinand. loquentes.

[c] Vitæ S. Brunonis cap. 23. apud Surium 11. Octob.

[d] Vide epist. Hormisdæ 17. 18. 19. 20. 21. 22. tomo 2. Concil. Binij parte 1.

[e] Greg. lib. 4. epist. 7. ind. 14.

[f] Idem lib. 5. epist. 7. ind. 14.

[g] Synodus Suess. act. 3.

[h] Eadem Act. 4.

[i] Frodoardus lib. 4. hist. cap. 1.

[k] Ibid. cap. 4.

rat, nulla alia mentione confirmationis Summi Pontificis. In ordinatione Heuæi, qui Fulconem in eodem Episcopatu excepit, nulla [a] pariter alterius cõfirmationis ante ordinationem mentio fit, quàm eius quæ à Coepiscopis Prouinciæ Remensis facta est, qui nempe decretum huius ordinationis corroborasse dicuntur; quod etiam in [b] Scülphi successoris eius ordinatione poteris obseruare, post quam peractum refertur, quod *Legatos* Remensis *Ecclesiæ Romam dirigens pro consensu Papæ Ioannis in ordinatione suâ, pallium ab eodem sibi missum cum literis priuilegij huius sedis susceperit.* In ordinatione Hugonis, quem postea Sũmus Pontifex deiecit, & Artaldi [c], cuius ordinationem renuentibus comprouincialibus Rex Francorum accelerauit, Summus Põtifex posteà probauit, obseruare idem possumus; nec non in ordinatione Arnulphi, & Gerberti, quorum vterque sine expresso Summi Pontificis assensu ordinatus est, prior autem posteà probatus, posterior reiectus est, vt patet tum ex vita [d] Siluestri secundi apud Papirium Massonum, tũ ex Concilio [e] Remensi, in quo causa ipsius Gerberti discussa est. Plura alia exempla enumerare inutile foret, in re satis nota. Fusè autem [f] Hincmarus Metropolitanos distinguit, quorum aliquiessent *αὐτοκέφαλοι*, qui possent inconsulto extra Prouinciam quouis alio, Episcopos ordinare, & à Coepiscopis suis ordinari; alij vero non essent: quorum scilicet priores pallio à sancta Sede donati essent, non posteriores Hæc ergo ipsius æui obseruantia fuit, quæ ad omnes Metropolitanos manauit, quorum nullus exinde pallio non donari cœpit: ne Metropolicâ dignitate vel ex parte priuaretur. Ex aliis tamen exemplis discere possumus Romanum Pontificem nonnumquam vetuisse, ne sine eius consilio Metropolitani, vel inferiores Episcopi crearentur: vnicum sufficit Nicolai [g] primi Lothario Regi præcipientis, ne in Treuerensi vrbe, aut Agrippina Colonia aliquem eligi patiatur, antequam relatum sit ipsius Apostolatui.

XXIV. De Metropolitanorum potestate in ordinandis suis Suffraganeis res nimium nota, patetque ex prædictis. Lege tamen, si lubet, historiam Remensem [h] Flodoardi, in qua passim Episcoporum ordinationes à Metropolitanis pendere, ab iisque præsertim confirmari innotescit. Lege vitam [i] S. Malachiæ, ex qua comperies eundem Malachiam Metropolitani imperio ac iussione oblatũ & repudiatũ à se Episcopatũ, tandem suscepisse. Lege S. Dunstani vitam, ex qua doceberis, non consentientibus Clericis ac Monachis in electione, ipsum iure Archiepiscopali [k] S. Elphagum Vigorniensem Episcopum à nullis electum, omnibus tamen posteà gratũ, diuinâ sibi visione ostensum consecrasse. Lege factũ Fulconis [l] Remensis apud prædictũ Flodoardũ, qui Episcopatum Catalaunensem Heriládo dedisse dicitur, neglecto eo qui electus fuerat. Lege [m] Hincmari Remensis aduersus nepotem suum cognominem Laudunensem, contestationẽ. Lege epistolas [n] varias Canonicorũ Carnotensium conquerentium de Archiepiscopo Senonensi, quod mortuo Fulberto aliũ ab eo quem elegerant ipse ordinasset. Lege eiusdẽ [o] Fulberti querimoniã, de eodẽ Senonensi Archiepiscopo quod assũptis quos vellet Episcopis electũ Antistitẽ probasset, atq; ordinasset. Lege [p] Leonis 9. epistolam, qui in electione Salernitani Archiepiscopatus, *& non habeant*, inquit, *potestatem successores nostri in cunctis prædictis Episcopatibus, quos vobis Apostolicâ auctoritate concessimus, deinceps in perpetuum Episcopos consecrare, quemadmodum vobis concessum est*: quod intellige de ordinariâ & Metropolitica potestate: nam extra ordinem quoque quosdam Episcopos in Prouinciis alicui Metropolitano subditis ipse Leo nonus consecrauit ex dicendis. Lege Ioannis octaui epistolas, ex quibus patet Optandum Geneuensem Episcopũ à Viennensi Archiepiscopo in carcerẽ detrusum fuisse, quod ab ipso Papâ [q] Ioãne 8. ordinatus fuisset. Lege [r] Richerij Senonensis Archipræsulis contumax factum, qui Robertum Ecclesiæ Resbacensis Abbatem, quem Hugo Diensis Lugdunensis Primas, Sedis Apostolicæ Legatus, habito Meldis Concilio in eadem vrbe consecrarat, ipse cum Coepiscopis excommunicauit, aliumque in eius locum substituit. Lege eiusdem [s] Richerij querelas aduersus Iuonem Carnotensem ab Vrbano Secundo Pontificalibus infulis donatum, eiusdemque Iuonis excusationes, quod nempe ad Sedem Apostolicam non confugisset, nisi negligente

[a] Ibid. cap. 11.
[b] Ibid. cap. 18.
[c] Ibid. cap. 21. 24. 33. 34. 35. 36.
[d] Papyr. Mass. in vita Sylu. 2.
[e] Conc. Remẽse fusè: vide etiam Aimoinũ lib. 5. cap. 45.
[f] Hincmarus opusc. 55. cap. contra Hincmar. Laudun. cap. 17.
[g] Nicolaus Lothario dist. 63. c. porro.
[h] Flodoardus in hist. Rem.
[i] Bernard. in vita S. Malac.
[k] In vita S. Elphagi apud Surium, April.
[l] Flodoard. in chronico.
[m] Hincmar. cap. 55. contra Hinem Laudun.
[n] Inter Fulb. 131. 132. 135.
[o] Fulbertus epist. 28.
[p] Leo nonus epist. 4. ad Ioan. Salernitanum.
[q] Ioã. 8. epist. 281. 282. 283.
[r] Chronol. Monach. Altissiod. ad annum 1081. & annales Monasterij S. Petri Senon.

A negligente Richerio eius consecrationem, quod Gauffrido eius prædecessori Romæ deposito, cùm quibusdam Suffraganeis suis faueret: imo & Vrbani [a] secundi declarationem significantis se nonnisi recusante Senonensi Metropolitano prædictum Iuonem consecrasse. Lege eiusdem Iuonis [b] aduersus Lugdunensem Hugonem querimoniam, quod Niuernensem Episcopum Augustoduni consecrasset. Neque omittenda [c] eiusdem Iuonis cum prædicto Hugone contentio, cùm Hugo contra ipsum expostulasset, quod Sanctionem Aurelianensem Metropolitani demortui vice, illo inconsulto, ordinasset, *Quod verò*, inquit, *mihi scripsisti propter officium legationis vobis iniunctæ prius hoc ad notitiam vestram fuisse referendum, vt tunc demum eum consecraremus, cùm quod vobis beneplaceret agnosceremus: quoniam sic præcepit Leo Anastasio Thessalonicensi [d] Episcopo legato suo: personale hoc fuisse intelligimus priuilegium, non generale decretum: maximè cum secundùm eundem Leonem, legationis officium pars sit Apostolicæ sollicitudinis, non plenitudo potestatis: quæ etiam pars modò, plus modò minus recipit pro arbitrio committentis.* Ex

B quibus innotescit exoleuisse, vel hoc tempore, eam consuetudinem, vt Metropolitani de ordinatis à se Episcopis ante consecrationem ad Primatem referrent, quam Legatus Apostolicæ sedis cùm vellet in vsum reuocare, reluctatos fuisse Episcopos Gallicanos, potestatem tamen Papæ agnoscentes, vt pro arbitratu id decerneret.

XXV. Neque verò passim iisce sæculis, sed nonnisi ægrè, & ob quasdam peculiares rationes, proponebant sibi Summi Pontifices Episcoporum, aut Archiepiscoporum ordinationes ad se reuocandas; neque qui disciplinæ Ecclesiasticæ amantes essent, id facere aliis suadebant. Etsi enim de Summâ Pontificis potestate non dubitarent, Ecclesiæ tamen ordinem retinendum esse censebant. Hinc Stephanus Papa sextus apud [e] Flodoardum, cùm Aurelianus Lugdunensis Egilonem quendam Monachum, inconsulto Clero ac populo, Lingonensem Episcopum ordinasset: ij verò Teutboldum Episcopum elegissent, eumque ab ipso Papa sibimet in Episcopum consecrari petiissent, *ille vniuscuiusque Ecclesiæ priuilegium incoucessum seruare volens, id agere distulit*, & Aureliano electũ

C consecrandum mandauit, dummodo nec personæ, nec electioni quidquam ex Canonibus opponi posset: cuius decreti executorem Oirannũ Senogallensem legatum direxit, quo ab Aureliano deluso, & enixè petentibus Lingonensibus, non tamen eum consecrare acquieuit, nisi postquam iteratò Aurelianum admonuisset, vt aut electum à Lingonensibus ipse consecraret, aut quid reprehensibile in ipso esset rescriberet: contumaciâ Aureliani vtrumque præstare renuentis offensus, Ecclesiæ tamen ipsius quidquam deperire noluit, professus se velle, *Lugdunensis Ecclesiæ collatum priuilegium immutilatum consistere.* Hinc Adrianus [f] tertius petenti Henrico Leoni Saxoniæ Duci, vt Aldemburgensi Ecclesiæ Episcopus consecraretur Geroldus, cuius electioni Hartewicus Bremensis Archiepiscopus restiterat, modestè respondit, libenter se postulata facturum, si fieri posset sine iniuriâ Metropolitani, quem tamen postea consecrauit, ob egregiam nauatam operam ab eodem Duce, in seditiosa Lateranensium irruptione,

D Pontificis causam aduersus Imperatorem defendente: quam tamen consecrationem perficiens, Bremensis Ecclesiæ priuilegiô consuluit, eius sanciens auctoritatem: vnde iurgatus Artewicus cum Geroldo, [g] *Apostolica*, inquit, *sedes potestate suâ, cui certè obniti non possumus vsa est in consecratione vestrâ, quæ ad nos iure spectabat: sed huic iniuriæ rursus prouidit remedium, designando nobis per literas nihil in hoc facto auctoritati nostræ de tuâ subiectione detractum.* Hinc Fulbertus [h] Carnotensis Leutherico Senonensi rescripsit se cùm Odolricus Aurelianensis electus Romam ordinationis causa ire vellet, dissuasisse ipsius gratiâ, & in eo à Rodulpho, & Herfrido adiutum fuisse, eum verò gratanter dissuadenti paruisse.

XXVI. Ex quibus tamen exemplis patet, vel tum in confesso fuisse Romano Pontifici licere, quos vellet ipse, ordinare, ac consecrare: licet vti hac potestate ad libitum nec expedire ipse iudicaret, nec alij conueniens arbitrarentur. Iam tum tamen sub initium scilicet vndecimi sæculi cœpisse frequentius Episcopos Metropolitani iugum detrectare, & ad Summum Pontificem confugere: qui

[a] Epist. Vrbani inter epistolas Iuonis 1. & 2.
[b] Iuo epist. 61 Hugoni.
[c] Idem epist. 59. Hugoni.
[d] Leo epist. 82. al. 84.
[e] Flodoardus lib. 4. hist. Rem. cap. 1.
[f] Helmoldus lib. 1. cap. 81.
[g] Eiusdem libri cap. 83.
[h] Fulbertus epist. 30. Leutherico.

mos progreſſu temporis magis ac magis inualuit, quod variis ſub Gregorio 7. exemplis innoteſcit: ipſe enim [a] Hugonem Epiſcopum Dienſem electum Romam venientem ordinatum dimiſit, nulla ratione allatâ, cur eum conſecraſſet: quamuis ea ſubeſſe potuerit, quod in eum Comes Dienſis viſus fuiſſet infenſus, & in eius Eccleſiam inſurrexiſſet, vt ex fine eiuſdem epiſtolæ ad dictum Comitem Dienſem patet. Ideoque, ne fortè vererentur Metropolitanus, & comprouinciales eum conſecrare, ipſe eundem Apoſtolicâ manu, quo etiam maioris eſſet auctoritatis eius ordinatio, conſecratum dimiſit. Ipſe [b] Matiſconenſem Epiſcopum, *interuenientibus*, vt habet epiſtola ad Humbertum Lugdunenſem, & Suffraganeos eius Epiſcopos, *quibuſdam rationabilibus cauſis ordinauit*: cauſę autem eæ fortè erant, quod renitente Rege electus fuiſſet, obidque eius conſecrationem Metropolitanus, & comprouinciales detrectarent: nam ex alia [c] eius epiſtola conſtat, ipſum eiuſdem ordinationem Metropolitano ſuo, vel Suffraganeis eius de ipſius licentia faciendam commendaſſe, minatum, ſi Romam veniret, ſe eum conſecraturum. Ipſe Clero [d] ac populo Feretrano ſeu Ferentino, Clero ac populo Eugubino præcipit, vt eligendum Antiſtitem Romam conſecrandum mittant: ſed iuſta ſuberat ratio; nam eæ Eccleſiæ Metropoli Romanæ ſubditæ ſunt; quæ eadem ratio facit, vt Volaterranæ ciuitatis Epiſcopum Romam conſecrandum venire voluerit. Ipſe [e] in Africâ, in qua duo tantum erant Epiſcopi, tertium eligi iubet, eumque Romam tranſmitti, vt à Summo Pontifice ſacraretur, & ita Epiſcoporum ordinationibus cum aliis ſuecurrere valeret. Ipſe [f] Seruandum Archiepiſcopum ab Afris ad ordinationem Romam miſſum ordinat. Dolenſem [g] ad ſe pro conſecratione è minori Britânia miſſum ſolo iuuentutis prætextu repudiat: Abbatem [h] S. Melanij eius loco ſubſtituit & conſecrat. In locum [i] tamen Roberti depoſiti, Richerio Senonenſi, eiuſque Suffraganeis mandat, vt ipſe Richerius adhibitâ vel per ſe, vel nuntios ſuos debitâ diligentiâ alium eligi procuret, electumque cum Suffraganeis ordinare non differat. Electum [k] quoque aliquem ad Epiſcopatum Strigonienſi Archiepiſcopo remittit, eiuſque arbitratui relinquit, an Sacerdotem eum expediat conſecrari, necne. Ipſe Robertum [l] S. Euphemiæ à Rege Francorum commendatum ad regimen Eccleſiæ Carnotenſis ordinare noluit, quod legitimè electus non eſſet: ideoque Hugoni Lugdunenſi mandat, vt quæ ad eius electionem ſpectant, diligenter inquirat, eique ſignificet. Idem [m] tamen, Arelatenſi Eccleſiâ diu vacante, vniuerſo Clero ac populo reſcripſit, vt aut Epiſcopum quantocyùs eligant, aut in eum conſentiant, quem conſecratum ipſe miſerit. Ipſe Primatem [n] Lugdunenſem inſtituit, cui à tribus Metropolitanis Senonenſi, Turonenſi, Rothomagenſi obedientiam ac reuerentiam exhiberi præcipit. Ipſe [o] Cumano Epiſcopo committit, vt in Pergamenſis Eccleſiæ electum, de quo malus ad ipſum rumor delatus fuerat, Apoſtolicâ auctoritate diligenter inquirat: &, non obſtante [p] Hiſpaniæ Regis poſtulatione quendam electum in Archiepiſcopũ, quod literarum rudis eſſet, confirmare renuit. Epiſcopo [q] cuidam mandat, vt Eccleſiæ Lugdunenſi quàm citiſſimè Epiſcopum dari procuret, vel ipſe electus Apoſtolica auctoritate conſentiat. Quædam alia prætereo, quæ fuerit Gregorij 7. ſententiâ circa ordinationes ad Romanũ Pontificẽ euocandas, vel Metropolitanis relinquendas; hoc præſertim exemplo edocturus.

XXVII. Rogatus Gregorius ſeptimus à quodam, vt electum Melitenſem Epiſcopum, de quo dubium erat, an eius ex conſuetudine ordinatio ad Eccleſiam Regitanam pertineret, ita reſcripſit. [r] *Non dubitet prudentia tua nos libenter petitionibus fauere, in quantum cum Deo, & ſine fratrum noſtrorum ſcandalo fieri poteſt; non eſt enim aliqua ſæcularis apicis perſona, cui ſaluâ iuſtitiâ pronius aſſenſum noſtrum præbere velimus. De eo autem quod ſuper electo Melitenſi poſtulaſti, nouerit nobilitas tua nobis eſſe intimatum ad ius Eccleſiæ Regitanæ pertinere: vnde non aliter annuendum poſtulationi tuæ perpendimus, niſi diligenti examinatâ iuſtitiâ Melitenſem Eccleſiam ad præfatæ Regitanæ parochiæ conſecrationem non attinere conſtiterit: ad cuius rei indagationem, qua te diligimus, ſine temporum moleſtâ dilatione copiam tibi prouidimus, videlicet vt accerſitis fratribus noſtris Barenſi Archiepiſcopo V, & V V Firmano Epiſcopo, & Legato noſtro V V, ſi fieri poteſt, cum his*

[a] Gregor. 7. lib. 1. epi 69. Guillelmo Dienſi Comiti.

[b] Idem lib. 1. epiſt. 76.

[c] Idem lib. 1. epiſt. 36.

[d] Idem lib. 2. epiſt. 41. & lib. 5. epiſt. 3.

[e] Idem lib. 3. epiſt. 19. Cyriac. Carthag.

[f] Idem epiſt. 20. Clero & popul. Hipponenſi, & 21. Regi Mauric. eod. lib.

[g] Idem epiſt. 4. lib. 4. Clero & populo Dolenſi.

[h] Idem epiſt. ſeq. Epiſcop. Britann.

[i] Idem epiſt. 15 lib. 4. Richerio Sen. Archiepiſc. & Coëpiſcopis.

[k] Idem epiſt. 25. lib. 4. Nemię Strigon. Archiepiſc.

[l] Idem lib. 5. epiſt. 11. Hugoni Dienſi.

[m] Idem lib. 6 epiſt 21. Clero & populo Arelat.

[n] Idem epiſt. 34. & 35. lib. 6.

[o] Idem epiſt. 39 lib. 6.

[p] Idem epiſt. 2. lib. 9. Regi Hiſp.

[q] Idem epiſt. 18. lib. 9.

[r] Idem epiſt. 24. lib. 9.

A *his tribus alioquin, vel horum duobus præsentibus, causa in commune discutiatur. Si ergo causa solerter cuncta ab illius potestate inuenta fuerit libera, tunc nos sicut oportebit, effectum dare precibus tuis non pigritabimur. Sin autem, decet, atque necesse est, vt sic tua deuotio in his præcipuè quæ Dei sunt, sese æqualiter habeat, quatenus fraternæ charitatis, & concordiæ vinculum rumpere, & dilectionis vnitatem in inuicem scindere caueat, in mente habens quod scriptum est; si rectè offeras, & rectè non diiudicas, peccasti. De cætero quia Traianensem electum à nobis consecrari postulas, licet electioni eius hoc defuerit, quod Legatus Apostolicæ sedis, & consensus noster non adfuit, tamen monentes, ne de futuro id fiat, tuæ dilectioni, ipsiusque personæ laudabili testimonio id ad præsens annuimus, vt veniens, Deo fauente, per nos consecretur.*

XXVIII. Ex quibus omnibus hæc colligere licet: primum Episcopos Romanæ Ecclesiæ immediatè subditos, sine Summo Pontifice eligi nefas fuisse, ab ipso confirmari, & ordinari debuisse. 2. eos qui essent Patriarchatus Romani, & Metropolitanos haberent donatos pallio, à quibus sacrari possent, sine iusta
B causâ à Summo Pontifice vix ordinatos fuisse: iustas autem plures causas visas fuisse, primam Metropolitanorum negligentiam in procurandâ electione, & accelerandâ ordinatione: alteram eorumdem iniustam recusationem, si quos enim sacrandos recusarent absque rationabili causâ, confugientes ad Summum Pontificem sacrari æquum erat, quam causam Vrbanus[a] secundus posteà prætexuit sacrati à se, vt diximus, Iuonis Carnotensis, quem Richerius Senonensis in gratiam Gauffridi depositi, in cuius locum Iuo subrogabatur, ordinare recusabat: tertiam, Regum vel Principum repugnantiam, quibus nempe ordinationi alicuius canonicè electi resistentibus, & alium subrogare conantibus, ad subleuandam Metropolitanorum inuidiam, & electo conciliandam auctoritatem, solebat Romanus Pontifex eum consecrare, qui canonicâ electione nominatu fuisset: quartam, cùm ad sedem Apostolicam de alicuius electione prouocatum fuisset, eum qui Romam venisset, & causam vicisset, nonnunquam
C solitum dimitti consecratum, quò malori cum veneratione reciperetur: frequentius proinde quàm superioribus temporibus, quibus Primatum maior erat auctoritas, & in Prouinciâ causæ discuti, ac terminari solebant, Romam pro consecratione ire solitum fuisse, & electionum confirmatione. Tertiò colliges, cùm Romanus Pontifex ordinationem alicuius Episcopi inferioris ad se traheret, de eius potestate numquam dubitatum fuisse, sed de facti ipsius æquitate, ac congruitate disceptatum aliquando fuisse: quosdam tamen modestiæ ac reuerentiæ limites excessisse, dum contentiosius aduersus summam Sedem disputarent: sicut enim pro canonum, & receptæ disciplinæ obseruantia instare æquum erat, ac rationabile: ità peruicacius Principis voluntati resistere, & omnem lapidem contra summam Sedem mouere seditiosum ac temerarium videbitur. Gregorium[b] autem septimum definiuisse Summo Pontifici licere de quacumque vellet Ecclesia, & cuiuscumque vellet, Episcopos consecrare inferiùs dicemus. Quartò, quosdam Episcopos in aliena Prouinciâ Romano Ponti-
D fici quoad ordinationem, subditos fuisse, v.gr. Ticinenses, & alios. Quintò, approbationem Romani Pontificis ante vel post ordinationem necessariò expectatam fuisse, ad hoc vt ordinatio rata haberetur. Quod etiam ex iis confirmare poteris, quod Fulbertus Carnotensis ratam atque omni ex parte Franconis in Episcopum Parisiensem ostendere volens ordinationem fuisse, [c] *substitutus est*, inquit, *Franco eligente Clero, suffragante populo, dono Regis, approbatione Romani Pontificis, per manum Senonensis Metropolitani*: quod [d] Vrbanus secundus Gebehardo Constantiensi in tota Alemania, Baioaria, Saxonia, & aliis vicinis Prouinciis, *vicem suam commisit, vt ordinationes improbandas improbaret, roborandas roboraret*: quod Ioannes[e] Sarisberiensis docet Primatem Cantuariensem à Summo Pontifice approbationem, ac confirmationem petiisse, Bernardus[f] Lugdunensem. Plura verò inferiùs exempla proferemus. Iam ad Primatum Vicariâ auctoritate Romani Pontificis fungentium potestatem redeamus.

XXIX. Post Gregorium septimum ad tempora Alexandri tertij, vel circiter, Lugdunensis Ecclesiæ Primatus, quem à Gregorio septimo vidimus institutum

[a] Vrbanus 2. epist. 1. & 2. inter epist. Iuonis.

[b] Interdictatus Greg. 7.

[c] Fulbertus epist. 8.

[d] Bertoldus in Chronico.

[e] Ioan. Sarisber. epist. 100 & 101.

[f] Bernardus epist. 171.

in ordinationibus Gallicanorum Episcoporum se se erigere cœpit: nam diximus suprà [a] Niuernensem Episcopum ab Hugone Diensi Legato Lugdunensi, suspensâ Metropolitanâ Senonensi sede, consecratum fuisse; & [b] eundem Hugonem restitisse, quominus Daimbertus Senonensis consecraretur, antequam Lugdunensi sibi obedientiam præstitissset: cùm enim statuisset Gregorius septimus, vt eandem Metropolitani Prouinciæ Turonensis, Senonensis, & Rothomagensis Lugdunensi reuerentiam exhiberent, & obedientiam præstarent, quam eis ipsorum Suffraganei redderent; grauiter tulit Senonensis Richerius de Primatus iuribus, quæ Senonensi sedi anteà conueniebant, se deturbari. Grauiter tulit [c] Daimbertus Primatus iure obedientię sponsionem à se exigi, quam Senonenses, quandiu Primatu gauisi sunt, numquam exegerant. Qui anteà [d] pro Primatu Lugdunensi steterat Iuo Carnotensis, hac obedientiæ professionis exactione irritatus, in eam insurrexisse visus fuit, contra quam sæpius tum apud Hugonem, tum apud Summum Pontificem declamauit: ex pluribus hæc solum profero, quæ eam nouitatis consuetudinem accusant; [e] *miramur, cur priuatis legibus, & nouis traditionibus, veteres traditiones, & consuetudines removere contenditis, præcipiendo, vt Senonensis electus ante consecrationem suam vobis præsentetur, & iure Primatus vestri subiectionem, & obedientiam profiteatur: quod hactenus nec in Senonensi Ecclesia, nec in aliis Prouinciis antiquitas instituit, nec consuetudo seruauit: vnde Papa* [f] *Nicolaus, inter cætera sic scribit Radulpho Archiepiscopo Bituricensi, aliqua vltrà ius Primatus sibi vsurpanti, Primates, vel Patriarchas nihil priuilegij habere præcæteris Episcopis, nisi quantum sacri* [g] *Canones concedunt, & prisca illis consuetudo contulit, ità vt secundum* [h] *regulas Niceni sua priuilegia seruentur Ecclesiis: quod si priuilegio vestræ legationis eum vobis contenditis præsentari, qui nec apud vos, nec apud nos ab aliquo est accusatus, non ità Papa* [i] *Leo Anastasio instituit Thessalonicensi Episcopo Vicario suo; sed vt tantum de nomine electi ad notitiam eius Prouinciales referant Sacerdotes: ipse autem nullis difficultatibus, nullis dilationibus iustas fatigaret electiones.* Hæc Iuo. Prævaluit [k] tamen in contrarium Romanæ sedis, cuiusque Legati auctoritas, cui & Daimbertus ipse cessit, obedientiam Lugdunensi Ecclesiæ ante consecrationem suam pollicitus, ipsamque Iuonis Epistolam, qua se Legatus, qua Summus Pontifex pungi crediderant, abnuens, & Ecclesiæ Lugdunensi sese submittens.

XXX. Nihilominus, quamuis Primatus Lugdunensis in Galliâ à Summis Pontificibus Gregorio septimo, Vrbano secundo, & aliis postea firmatus esset, causæ tamen circà Episcoporum ordinationes ad Romanam sedem sæpius deferebantur, aut euocabantur; plurimæ etiam quotidie circà ipsas lites pullulabant: vnde sensim, omnes ferè electionum confirmationes, vel irritationes ad Summum Pontificem deuolui cœperunt. Sic apud [l] Iuonem legimus causam Gauffridi prædecessoris eius Romam translatam, iudicium quoque de eiusdem Iuonis electione & ordinatione Romanum fuisse; Fulconis [m] Bellouacensis electi causam ad Papam transmissam, confirmationem ab eo petitam: ipsum Iuonem [n] profitentem Sanctioni Aurelianensi neminem condiœcesanorum ausurum manus imponere, nisi aut Papa præceperit, aut immunem se à criminibus impositis ostenderit. De Ioanne [o] Aurelianensi in locum Sanctionis electo eundem apud Sanctam Sedem conquæstum fuisse: Romæ de electione Stephani [p] cuiusdam in Beluacensem Episcopum apud Paschalem secundum disceptatum esse; pro [q] Galonis in locum Stephani depositi confirmatione preces eidem Paschali secundo oblatas. Plura alia exempla prætereo, quæ tum ex eodem Iuone, tum ex eius contemporaneo Hildeberto Cœnomanensi, tum ex [r] Bernardo, Sarisberiensi, Petro Blesensi, & aliis, qui ipsius tempora excepere, peti possunt: quæ nimirum manifestè ostendunt frequentissimas fuisse tunc temporis circà electiones temporibus Vrbani secundi, Paschalis secundi, & sequentium Pontificum, controuersias, quarum occasione confirmationes electionum à Romanâ sede peti oportuit, & consecrationes sumi contigit. Hinc etiam mos iste dimanauit, vt ad Romanum Pontificem pro confirmatione iretur, præsertim ab iis qui nullum Primatem superiorem agnoscerent, aut quorum electio tantillum dubia fuisset; vnde grauiter reprehendit Iuo [s] Carnotensis Richerium,

[a] Iuo epist. 61.
[b] Idem epist. 60.
[c] Vide Iuonē epist. 50. & 54.
[d] Vide eundē epist. 57. 60. 61 65 67.
[e] Iuo ep. 60. similia habet aliis epist.
[f] Nicolaus 1. epist. ad Rodulph. Bituric.
[g] Concil. Nicen. can. 6.
[h] Ibidem.
[i] Leo sæpè cit. refertur can. de persona, dist. 65.
[k] Vide epist. Iuonis 65. & 217. itemque Gauffridi Vindoc. lib. 2 epist. 18. ad Iuonem.
[l] Vide epist. Vrbani 2. pro Iuone, item epist. 8 12. 25. Iuonis.
[m] Iuo epist. 30 31 35.
[n] Idem epist. 31. & 66.
[o] Idem epist. 67.
[p] Idem epist. 89. 92. 93.
[q] Idem epist. 104. 110.
[r] Lege Bernardū variis in locis, sed præsertim epist. 171. & 172.
[s] Iuo epist. 8. ad Richer.

A rium, quod collatam à Summo Pontifice consecrationem indignè nominasset, *est & aliud*, inquit, *in literis illis in quo euidentissimè & irreuerentissimè os vestrum posuistis in cælum, & lingua vestra transiuit in terra, cùm benedictionem per manus impositionem Papæ datam, & Cardinalium Romanæ Ecclesiæ, non simpliciter benedictionem, sed qualemcumque hostili irrisione appellastis: cùm ad ipsam principaliter & generalissimè pertineat, tam Metropolitanorum, quàm cæterorum Episcoporum consecrationem confirmare, vel infirmare: constitutiones vestras, & iudicia retractare, sua verò inconcussa retinere, & nullius inferioris iudicio retractandas, vel corrigendas concedere.*

XXXI. Veteri autem exemplo ad Summum Pontificem, si vel dubia esset aliquantum electio, recursum putamus: sic enim v.gr. B. Claudium cùm in eius electione dissensio orta fuisset, petentibus quibusdam Canonicis qui Romam eâ de causâ profecti fuerant, Summum Pontificem an. 625. confirmasse atque approbasse ex Archiuo peruetusto Cœnobij S. Claudij refert[a] Chiffletius. Circa ea autem tempora quæ percurrimus cùm multa confirmationum à Romano
B Pontifice petitarum exempla dari possint, quorumdam tantum qui nobis in memoriam redeunt Antistitum adducimus; Alinandi,[b] qui sub Hugone Capeto electus, à Gregorio Papa dicitur fuisse confirmatus: Stanislai[c] Cracouiensis confirmati ab Alexandro secundo, & eius iussu ordinati; [d] S. Norberti in Archiepiscopum confirmati à Legato Sedis Apostolicæ: S. Othonis[e] Bambergensis, qui ad Paschalem secundum Romam profectus est pro confirmatione obtinenda, ab eoque consecratus: S. Brunonis[f] electi ad Regitanam Ecclesiam, quem Vrbanus secundus consecrare volebat Antistitem, nisi ipse consentire renuisset. Plures etiam circa eadem tempora à Summis Pontificibus legimus ordinatos, quorum aliquos suprà retulimus, iis autem adiungimus prædictum S. Otthonem[g] à Paschali secundo Romæ consecratum, S. Arnulphum[h] Suessionensem à Romani Pontificis Legato Hugone Diensi iussu Papæ Antistitem ordinatum; Fromondum[i] secundum Trecensem ordinatum in vrbe Lingonensi à Leone 9. Papa. S. Hubertum Leodiensem[k] S. Lamberti martyris successorem, à Sergio Papa consecratum. Archiepiscopum Moguntinum consecratum
C in Synodo Coloniæ à Legato Pontificio anno 1115. [l] A Gelasio Cæsaraugustæ, à Saracenis recuperatæ Episcopum præfectum[m] anno 1118. Petrum Bituricensem[n] anno 1141. ab Innocentio secundo consecrationem petiturum, & alium Cantuariensem Romam profectum[o] anno 1175. eandem ob causam. Vnde huiusce sæculis profectionem Romanam eo fine vsitatam fuisse coniicies.

a Chifflet. in ciuit. Vesont. parte 2. in S. Claudio.
b Paradin. hist. Lugdun. lib. 2. cap. 30. ex veteri chartâ.
c Vita S. Stanisl. apud Sur. 8. Maij.
d Vita S. Norberti apud Sur. 6. Iunij.
e Vita S. Othonis apud eund. 6. Iunij.
f Vita S. Brun. apud eund. 4. Octob.
g Vita S. Otthon. sup.
h Vita S. Arnulphi apud Sur. 16. Aug.
i Chron. manuscript. S. Petri Senonensis.
k Molanus de sanctis Belg. 1. Nouemb.
l Vide Baron. ad ann. 1115.
m Vide eund. ann. 1118.
n Idem anno 1141.
o Idem anno 1175.

§. V.

Continuatio præcedentis narrationis à tempore Alexandri Papæ ad nostra sæcula.

XXXII. Cœperunt progressu temporis ex præcedentibus exemplis regulæ
D quædam colligi, quibus ad Summum Pontificem pro creatione Episcopi, eiusque electi confirmatione necessariò eundum esset: quas regulas à tempore præsertim Alexandri tertij deducimus; licet enim præcedentibus sæculis exempla plurima earum obseruatarum dari possint; at à solo tempore prædicti Alexandri in formam abire, & in rem iudicatam transire cœperunt: adeout, quod vsu & traditione quadam seruabatur, tanquam ex lege & formulâ deinceps obseruari cœptum sit.

XXXIII. Primus ergo casus, quo posito ad Summum Pontificem recurri necessarium iudicatum est, fuit, cùm aliqui de nouo Episcopatus erigendi essent: quamuis enim olim, vt ex prædictis patere potest, in finitimis Prouinciis quæ ad fidem conuersæ non essent, licitum fuerit vnicuique Metropolitano Episcopos instituere: quomodo, vt aliquos iam adductis addamus, Phedimus[p] Amasiæ Metropolitanus S. Gregorium in vrbe Neocæsarea, in qua septemdecim tantum fideles numerabantur, constituisse dicitur: Iuuenalis[q] Patriarcha Hierosolymitanus, Saracenis primum Episcopum ordinauit, eiusdem nationis no-

p Greg. Nyss. in vita S. Gregorij Thaumaturgi.
q Cyril. in vita S. Euthym. apud Metaph. & Sur. die 20. Ian.

Digitized by Google

mine Petrum. Barbaris [a] nationibus ad Euxinum Pontum, & Mæotidem Epiſcopos Conſtantinopolitanus ordinauit. Quamuis item diuerſas ob cauſas nouos Epiſcopatus erigendi Metropolitanis poteſtas conceſſa ſit, vel ex Metropolitani conſenſu Epiſcopis, quorum in diœceſi Epiſcopatus iſti de nouo erigerentur, vt patet exemplo Baſilij [b] Saſimorum Eccleſiam de nouo erigentis, & in ea Gregorium Theologium inſtituentis ob diſſenſionem cum Anthimo; Auguſtini, [c] cum Primate Numidiæ in Caſtello Fuſala Hipponenſis parochiæ, Antonium Epiſcopum creantis, & aliorum eadem impune præſumentium. Attamen poſteà ad Summum Pontificem, ſiue pro conuerſione infidelium, Epiſcopos mittendi, ſiue Epiſcopatus nouos erigendi poteſtas reſeruata eſt, quippe cùm maioris momenti iſta viſa fuerint, quàm vt aliis id tutò committi poſſet: ſi enim Paulus à Deo vocatus Apoſtolus cum Petro [d] & aliis, qui videbantur aliquid eſſe, conferre voluit Euangelium, antequam in diſperſionem gentium liberius excurreret, ne fortè vt ipſe ait in vanum currere, aut cucurriſſe videretur: quanto magis ij, qui nec immediatè à Chriſto vocati ſunt, nec ſapientiam, qualem Paulus à Deo hauſerat, acceperũt vereri debẽt, ne ſine Apoſtolica Sũmi Pontificis benedictione infidelibus Euangelium prædicare audeant, [e] *quomodo* enim *prædicabunt, niſi mittantur?* à quo autẽ congruentius mittentur, quàm ab eius Eccleſiæ Antiſtite, [f] *in qua ſemper viguit Apoſtolicæ Cathedræ principatus*, & apud quam Eccleſiarum omnium ſollicitudo, cum iuriſdictione vniuerſali coniuncta reſidet? aliis ſiquidem Epiſcopis charitatis, & dilectionis regula vicinarum, & remotiorum Eccleſiarum onus nonnunquam imponit, quibus Eccleſiæ ſolum conniuentia deficientibus propriis paſtoribus Epiſcopalia iura extra propriæ parochiæ limites tribuit: quia in partem tantum ſollicitudinis non in plenitudinem vocantur poteſtatis. Solus autem Romanus Pontifex, cui [g] Eccleſiarum omnium cura commiſſa eſt, Eccleſiarum, quacumque pateant, de nouo erigendarum, directam curam habet & auctoritatem, quæ tantum in ſubſidium, & aliorum defectum ex Eccleſiæ tacito conſenſu aliis aliquando conceſſa eſt. Et ſanè Eccleſiaſticus ordo turbaretur, ſi cuilibet Epiſcopatus ſui limites tranſgredi liceret, vel in commiſſa ſibi Prouinciâ, ac parochia Epiſcopatus erigere concederetur. Ideò primum in Concilio [h] Africano Epiſcoporum poteſtas circa iſtas nouarum ſedium inſtitutiones arctata eſt, ſtatutumque, *vt pleles, quæ nunquam habuerunt proprios Epiſcopos, niſi ex Concilio plenario vniuſcuiuſque Prouinciæ, & Primatis, atque conſenſu eius ad cuius diœceſim eadem Eccleſiæ pertinebat, decretum fuerit, minimè accipiat.* Eadem quoque ratio poſtea impulit, vt ad Summum Pontificem res iſtæ tanquam maioris momenti referrentur.

XXXIV. Atque hinc eſt quod ex Gallia, Hiſpania, Anglia, Hibernia pro nouorum Epiſcopatuũ erectione ab olim Romanus Pontifex conuentus ſit, vt pluribus exemplis aliquando Deo dante oſtendemus: ob id itaque Epiſcopatus vnire, atque poteſtati ſubiicere alienæ Celeſtinus [i] 3. proprium eſſe docuit Romani Pontificis: Epiſcopatus Clero & populo vacantes à nullo conferri præterquam à Summo Pontifice voluit Clemens [k] quintus, & Patriarchales ſedes, quamdiu ſub infideliũ eſſent poteſtate, ſibi reſeruauit Benedictus [l] vndecimus. Hinc eſt quod Apoſtolici viri ex remotis mundi partibus ad Sedem Apoſtolicam miſſionis ſuæ & Apoſtolatus inter gentes auctoritatem acceperint: vtque ex pluribus paucos enumerem quorũ mentio nulla ſuperiùs facta ſit. [m] S. V Villebrordus ad Friſones conuertendos miſſus, Romæ conſecratus eſt à Sergio, & Archiepiſcopus Friſonũ inſtitutus eſt. S. Corbinianus [n] à Gregorio 2. Epiſcopus factus eſt, accepto pallio cum poteſtate prædicandi Euangelium infidelibus. S. Bonifacius [o] Ruſſorum Apoſtolus, ab Apoſtolicâ ſede conſecratus, ad Euangelij diſſeminationem perrexit. Similiter [p] S. Palladium Scotorum Epiſcopum Sigebertus à Summo Pontifice Celeſtino primo conſecratum narrat, quem Probus ab Amatore Antiſſiodorenſi, in eo tamen Sigeberto conſentiens, quod à Sede Apoſtolica miſſum ipſum teſtetur: quod etiam S. Propter [q] Aquitanicus innuit. Imo, ſi paucos demas, omnes qui ad exteras nationes pro fide propagauda profecti ſunt, ab Apoſtolicâ ſede directi, & ab ipſa, vel de eius licentia conſecrati

[a] Procopius in hiſt. Perſica, & Euagr. lib. 4 cap. 22.
[b] Greg. Naz. carmine de vita ſua.
[c] Auguſtinus epiſt. 161.
[d] ad Galat. 2.
[e] Ad Rom. 14.
[f] Auguſtinus epiſt. 162.
[g] Lege S. Leonem ſerm. 3. in die aſſump.
[h] Afric. c. 65. i Cap. ſicut vnire, de exceſſib. Prælat. k Clement. 5. de electione. l Benedict. 11. extraug. ſanctæ Romana, de electione inter communes.
[m] Marcell. in actis S. Swiberti apud Sur 3 Martij, & Beda lib. 5 cap. 12.
[n] Vita S. Corbiniani ab Aribone Friſingenſi apud Sur. 8. Septemb.
[o] Vita S. Bonifac. cap. 29. apud Sur. 19. Iunij.
[p] Sigebertus in chronico Probus in vita S. Patricij.
[q] Proſper in chron. ad annum 431.

A consecrati sunt. Hinc est quod Bertrando Abbati electo ad Episcopatum Montis Albani, de nouo sub Archiepiscopatu Tholosano institutum, Ioannes [a] 22. qui eiusdem erectionis auctor fuerat, licentiam concesserit, vt, prætermisso Metropolitano, *per venerabilem Berengariensem Episcopum Tusculanum faciat sibi munus consecrationis incipiendi.*

XXXV. Alter casus est inhabilitas quædam vel ineptitudo in personâ, ob quam eligi vetetur, ad eam enim tollendam, supplendumque istum defectum Summus Pontifex adiri consueuit. Sic [b] S. Otto Bambergensis pœnitens, quod inuestituram à laicis accepisset, à Paschali secundo consecratus est. Sic Bertoldus, [c] qui nondum Subdiaconus electus fuerat, Bremensis Archiepiscopus, ad Alexandrum tertium missus Romam est consecrandus, vt si quis in electione esset defectus, Apostolicæ Sedis confirmatione suppleretur: sic VVibertus [d] Raceburgensis Ecclesiæ electus Antistes, prætermisso Metropolitano Bremensi Romam petiuit, confirmatione Summi Pontificis indigens, quod ætatis nondum maturæ ad Episcopatum videretur; cuius æquam esse petitionem Deus

B miraculo comprobauit, efficiens vt vnâ nocte incaneſceret: sic Innocentius [e] tertius fusè probauit translationes Episcoporum ad solum Summum Pontificem pertinere, vbi etiam quis ad aliquam Ecclesiam confirmatus, nondum consecratus esset: nec Metropolitanis solùm inferioribus, verùm etiam Patriarchis transferendi potestatem ademit, quæ nec olim (si vera est, non ficta Anteri [f] Papæ epistola) *sine sacrosanctæ Romanæ Sedis auctoritate & licentia permutis* potuit: quod etiam ex eo patet, quod à Ioanne octauo Carolus Caluus translationem à Burdegalensi Ecclesia ad Bituricensem Episcopi expetierit. Sic [g] pro illegitimo electo sibi ad summam Sedem recursum patere VVintonienses Canonici allegabant.

XXXVI. Tertius casus est eligentium discordia, ac dissensio, quæ sæpè occasionem dedit Summis Pontificibus eligendi, & consecrandi in Episcopos

C quos vellent, cuius rei etiam antiqua exempla proferre possumus: nam sanctum Gregorium legimus, dissentientibus pastorem nonnunquam dedisse, vt ex eo colliges, quod [i] Petro Subdiacono Campaniæ rescribit, vt si Neapolitani in electione dissentirent, tres viros prudentes mitteret quibuscum de electione Antistitis colloqui posset, & ex eorum consilio ordinatum ad eos transmitteret. Supra quoque [k] S. Gregorium Agrigentinum dissentientibus Agrigentinis in electione à Summo Pontifice electum, & consecratum fuisse docuimus: patet etiam ex Epistolis [l] Ioannis octaui Gospertum seu Conspertum Diaconum dissentientibus in electione Episcopi Vercellensibus, ab eo præfectum fuisse ac consecratum, cùm Metropolitanus eius Auspertus à communione Sedis Apostolicæ eliminatus esset; idque sui officij fuisse manifeste indicat idem Ioannes octauus his præsertim verbis, [m] *sed quia iuxtà nostri ministerij Apostolicum officium, & sollicitudinem omnium Ecclesiarum Dei, nobis in ipso Apostolorum principe commissam, iuxtà Canonicam etiam sanctorum Patrum regulam dicentem; si diuisio Clericorum, vel po-*

D *puli exstiterit, & de futuri electione Pontificis contentio fuerit obortа, nullum èx his duobus in Throno Episcopali esse aliquatenus consecrandum, sed alterius electionem fieri debere Sacerdotis Ecclesiæ proprio destitutæ rectore, & ob id perturbatæ, iura pacis ferentes, subuenire debemus.* Innocentius tamen [n] tertius in VVintonienſis Episcopi electione dissentientes Canonicos ad eum recurrentes iterum eligere voluit, neminem verò nominauit, aut ordinauit.

XXXVII. Tertius casus est depositio, suspensio, vel excommunicatio Metropolitani. In eo enim casu à Summo Pontifice, aut eius Legato, non à comprouincialibus, vel à pluribus sæculis sacrari cœperũt Antistites: v.gr. prædictus Conspertus à Ioanne [o] 8. ob excommunicationem Auspertì Mediolanensis: Niuernensis [p] Episcopus ab Hugone Diensi Legato sanctæ Sedis, interdicta Metropolitanâ Senonensi sacratus est: quemadmodum enim suspenso inferiori Episcopo ad Metropolitanum recurritur, ita suspenso Metropolitano ad Summum Pontificem, vel eius Vicarium Primatem. Item [q] S. Hugo Gratianopolitanus electus Antistes à Garmando Viennensi, quod summa infamia laboraret

[a] Extrau. ad cuiuslibet de præbendis & dignit. inter communes.

[b] In vita S. Ottonis apud Sur. 2. Iulij.

[c] Arnoldus lib. 3. hist. cap. 18.

[d] Crantzius lib 4. Metropol. 47.

[e] Innocent 3. de postulat. Prælat. cap. 1. & 2. de trãslat. Episc. cap. 1. & 3. & 4. de officio Legati, cap. 3. ac 4. & de Clerico excommun. ministrante cap. illud Dominus.

[f] Anterus ep. ad Epise. Betic. & Tolet. Prouincix, 7. q. 1. c. mutatione.

[g] Ioan. 8. ep. 8. Carolo Imperat & 57.

[h] Innocent 3. cap. cùm VVinton. de electione.

[i] Greg. epist. 35. lib. 2. ind & 35.

[k] Vit. S Gregor. Agrigen. apud Surium 23 Nouemb.

[l] Ioan. 8. ep. 171. 187. & 215.

[m] Idem epist. 171. cit.

[n] Cap. cùm VVintonien. de electione.

[o] Ioannes 8. epist. 187. cit.

[p] Ino ep. 61.

[q] In vita S. Hugonis, apud Sur. 1. Aprilis.

sacrari, vel ordinari noluit: sed omnes ordines à Legato Apostolicæ Sedis susA
cepit, Romam verò petiit, vt à Summo Pontifice consecraretur. Confirmatur
hic casus ex decreto Pelagij [a] secundi, quod licet singulare suo tempore fuerit,
nouissimis tamen temporibus à Romanis Pontificibus auctoritatem habuit, &
ampliatum fuit: quemadmodum enim ille ob negligentiam Metropolitanorum differentium petere pallium à Summo Pontifice, Metropolitanis aliis licentiam concessit, *viduatis Ecclesiis cum consilio Romani Pontificis, ordinando Episcopos, subuenire*. Ita vsu posteà probatum est vt Metropolitanorum extra communionem Sedis Apostolicæ Suffraganeos Romani ipsi Pontifices constituerent, deuoluto veluti iure ordinationum à Metropolitanis ad ipsos.

[a] Can. quoniam quidã, dist. 101.

XXXVIII. Quartus, isque maximè ordinarius fuit, negligentia vel reluctatio Metropolitanorum, quibus scilicet negligentibus, vel renuentibus Episcopum legitimè electum ordinare, Romani Pontifices apud se hanc curam esse crediderunt, vacantibus Ecclesiis quantocyùs consulere. Sic [b] Stephanus Papa Gualberto Patriarchæ rescribens, minatur, quod si Cumensis Ecclesiæ Antistitis B
consecrationem diutiùs differat, *procul dubio ad* ipsum *veniens consecratus abibit*. Sic in gestis Vrbani 2. Papæ habetur, quod [c] Arraldus Arelatensis (rectiùs Elatensis) Suffraganeus Narbonensis, nolente eum ipsius Metropolitano consecrare à Summo Pontifice Romam veniens sit consecratus. Sic Iuonem [d] renuente Richerio Senonensi, idem Papa consecrauit. Sic [e] S. Edmundum, cùm diu Cantuariensis Ecclesia vacasset, & ideò ad Summum Pontificem electio deuoluta esset, Gregorius 9 diligenter inquisitum, & maturâ deliberatione præmissâ, eidem Ecclesiæ pastorem dedit. Idque omnino æquum est, vt aduersus iniustitiam vel negligentiam inferiorum, ad supremum Ecclesiæ tribunal perfugium esset; & quemadmodum negligentibus Episcopis [f] ordinationum seu collationum ius ad Metropolitanum defertur; ità negligentibus, vel renuentibus Metropolitanis, ad Summum Pontificem ordinatio pertineret. Itemque quemadmodum Oeconomorum Ecclesiæ institutio ab Episcopis ad Metropolitanos, ab iis ad Patriarcham Constantinopolitanum ex ipsorum negligentia iuxtà C
septimæ [g] Synodi Decretum deuoluitur, ita Papæ Episcoporum creatio ob inferiorum negligentiam deferatur. In electionibus tamen videtur voluisse seruari Innocentius [h] tertius, vt negligentibus intrà sex menses Canonicis Episcopum eligere, tres alij menses Metropolitano concederentur, quibus elapsis ad Papam ius electionis deuolutum esset. Sed Bonifacius [i] octauus ad Papam voluit electiones spectare, quoties Capitulum Episcopum eligere intrà tempus à iure præfixum negligeret.

[b] Steph. Papa 9. q. 3. c. nunc verò.

[c] 18. quæst. 3. c. Arraldus.

[d] Vitæ S. Edmundi cap. 27. apud Sur. 16. Nouemb.

[e] Iaret epist. Iuonis 2. 2. & al.

[f] Cap. licet magister, de suppleda neglig. Prælat. & cap. nulla de concessione præbendę.

[g] Septimæ Synodus can. 11. refertur 9. q. 3. can. cum simus.

[h] Innocent. 3. cap. licet magist. cit.

[i] Bonifac. 8. cap. quamquam, de electione in 6.

XXXIX. Quintus est, cùm indignus ad Episcopatum electus, vel ordinatus fuit: nam cùm Summi Pontificis munus sit dispicere, ne quid Reipublicâ Christiana detrimenti capiat; eius est indignum, si obtrudatur, reiicere, & dignum eius loco substituere. Solebat tamen Innocentij tertij tempore indigni electionem Archiepiscopus irritare, & curare cum Episcoporum suorum Suffraganeorum consilio, vt dignus substitueretur, prisco scilicet exemplo: nam prioribus sæculis legimus neglectâ turbâ, quæ indignos obtruderet, Sanctum Patientẽ [k] in ità cum Coëpiscopis suæ Prouinciæ deliberatione Ioannem Cabilonensem ordinasse, pluresque Metropolitanos eadem prærogatiuâ vsos fuisse. Declarauit autem Bonifacius [l] octauus in eo casu ius eligendi ad Summum Pontificem deuolui, non ad Metropolitanum: prudenter quidem, & consultò: nam vt habet quædam [m] Glossa, si Archiepiscopi iure isto gauisi fuissent, periculum fuisset, ne eo fine electiones eorum Suffraganeorum sæpiùs irritassent. D

[k] Sidonius lib. 4. epist. 25. Domnulo.

[l] Bonifac. 8. cap. quamquam, citato, de elect in 6.

[m] Glossa in dict. cap.

XL. Sextus est, cùm eligitur inuitus: cùm enim solius Papæ sit, vt (quod nos alibi ex Iuone [n] Carnotensi, & aliis, docuimus) *inuitos* ad Ecclesiastica officia *cogere, & de volentibus, & de nolentibus Ecclesiæ Dei Pontifices ordinare*, cùm aliquis inuitus ad Episcopatum compellendus esset, à Summo Pontifice peti solebat, vt inuitum cogeret. Sic [o] Vvulgrinum Ecclesiæ Carnotensis Cancellarium petitura *Dolensis Ecclesia, destinatus* ad Summum Pontificem Paschalem secundum,

[n] Iuo epist. 178. Clero Dolensis Ecclesiæ, & Stepha Comiti.

[o] Iuo ep. 171. Paschali.

A secundum, *legatis suis, eum sibi in Episcopum sub præsentia* Papæ *elegit.* Sic [a] Anthelmum Carthusiensem, sopitâ, quæ emerserat in eius electione, discordiâ, Bellicensis Ecclesia ab Alexandro tertio petiit, cúmque ei renitenti persuasum esset, vt ad Summum Pontificem pro refutanda ista electione proficisceretur, tantum abest, vt id Alexander tertius concesserit, cùm potius Episcopalem ipsi sarcinam imposuerit, & consecrationis ipsemet beneficium largitus sit.

[a] Vita S. Anthelmi cap 16. & 17 apud Sur. 26. Iunij.

XLI. Tandem autem aliquando factum est, tum ob prædictos casus, qui communiter accidere solebant, tum ob reseruationes Episcopatuum, quarum si non auctor, saltem promotor videtur fuisse Bonifacius [b] octauus, & ampliator Benedictus [c] vndecimus, qui per mortem in Curia, per translationem, per reiectionem electionis vel postulationis à Papa, per approbationem renuntiationis electorum, per promotionem ad Cardinalatum Episcopatus vacare, & ad Summum Pontificem spectare declarauit: tum etiam ob Metropolitanorum imminutam auctoritatem & Principum potentiam inualescentem, vt

[b] Cap. 46 de electione in 6. cum Glossa.

[c] Benedictus 11. extraug. ad regimen, de præbendis inter communes.

B confirmationes omnium Episcoporum à Romanâ sede peterentur, passimque in Curia Episcopi electi, siue à Papa, siue ab alio, quem ipse deputasset consecrarentur. Sic [d] B. Laurentium Iustinianum Patriarcham Venetum ab Eugenio quarto consecratum, Venetisque datum, legimus: sic plures alios passim in Anglia enumerat Thomas [e] VValsingham à Romano Pontifice, prætermissâ etiam electione, datos, atque consecratos: atque vt innumeros propè omittam, obseruo solùm vsitatam istam consecrationis à quocumque recipiendæ licentiam, antiquis sæculis, nisi fortè vrgenti necessitate, ignotam atque inusitatam, apud istum auctorem legi à Bonifacio [f] octauo concessam VVilelmo de Hothim Prouinciali Fratrum Prædicatorum, cui scilicet Bonifacius Archiepiscopatum Dublinensem contulerat, & vt à quocumque Episcopo Catholico, & vbicumque voluisset consecrationem susciperet, potestatem fecerat: ibidem autem cum Eduardo in Hiberniam profectus, à Du-

[d] Vita S. Laurentij Iustin. apud Sur. 8. Ian.

[e] Thomas VValsingha passim.

[f] Idem ad annum 1298.

C nelmensi Archiepiscopo munus consecrationis accepisse refertur. Istud etiam apud eundem memoratu dignum legimus, [g] Eduardum tertium Angliæ Regem anno 1375. misisse Legatos ad Papam rogantes, vt Clerici ad Episcopales dignitates *à Metropolitanis, prout antiquitus fieri consueuerat, confirmarentur.* Sic ad Archiepiscopatum Toletanum Franciscus [h] Ximenius ab Hispano Rege delectus, *more maiorum* dicitur à Summo Pontifice fuisse confirmatus; sic, tum in Gallia, tum in cæteris orbis Christiani partibus plures posterioribus sæculis, imo omnes à Summo Pontifice confirmatos fuisse, ab iisque vt plurimum ab obligatione consecrationis à Metropolitanis obtinendæ liberos & immunes redditos fuisse innotescit.

[g] Idem ad annum 1375.

[h] Gomesius in vita Francisci Ximenij.

XLII. Hunc morem confirmasse videtur Concilium [i] Constantiense, dum literas prouisionum ad Ecclesias Patriarchales, Metropolitanas, & alias Cathedrales, vacante per depositionem eorum, qui dubij Pontifices habebantur, Apostolicâ Sede, Synodi nomine concedendas, ac muniendas decreuit,

[i] Conc. Constanc. sess 20. & sess. 26. in decreto cassat.

D omnesque prouisiones & confirmationes ab iis factas approbat & collaudat. Quædam tamen [k] circa hunc emandanda iudicasse ex eo patet, quod eligendo Pontifici iniungat, vt cum designandis à Concilio, de reseruationibus Sedis Apostolicæ, confirmationibus electionum, aliisque salubrem Ecclesiæ legem statuat, ac reformationem Concilio propositam perficiat. Concilium [l] Basileense Constantiensis, ni fallor, institutum prosequens, *statuit vt electiones in* Cathedralibus *Ecclesiis sine impedimento aut obstaculo omnino fiant, quæ causa cognita iuxta iuris communis, & dicti* Concilij *decreti dispositionem confirmentur, vel infirmentur. Verùm etiam si fortè aliquando contingat electionem aliquam etiam aliàs Canonicam fieri, quæ in perturbationem Ecclesiæ, aut patriæ, vel boni publici vrgere timeatur, Summus Pontifex, cùm ad ipsum confirmatio delata fuerit, si talem vrgentissimam causam adesse manifestè cognouerit, ea prius maturè discussa, ac parte plenè defensâ, accedente postea Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, aut maioris partis suscriptione, huiusmodi causam veram, sufficientemque fore attestantium, reiecta tali electione, ad Capitulum remittat, vt vel infrà*

[k] Idem sess. 40.

[l] Conc. Basileense sess 23. cap. de electionibus.

tempus iuris, vel aliud, iuxta loci differentiam, ad aliam, ex qua inuenire talia non formidentur electionem procedant. Ex decreti spræfertim Basileensis Synodi, Pragmatica Gallica [a] Sanctio in Concilio Bituricensi compacta est, quæ per aliquod tempus [b] in Franciâ variâ sorte nutauit, prout ad eam retinendam reges obfirmato animo, vel ad eam reiiciendam faciles fuerunt. Abrogata tandem omnino est per Concordata inter [c] Leonem decimum, & Franciscum primum inita, quæ in [d] Concilio Lateranensi sub eodem Summo Pontice lecta & probata sunt, in quibus nominationes ad Ecclesias Cathedrales Regibus Franciæ, confirmationes & prouisiones Summis Pontificibus assertæ sunt: neque vero tantum abolita in eodem [e] Concilio Pragmatica ista Sanctio, verùm etiam damnata est, tanquam in Ecclesiasticam libertatem, & sanctæ Sedis contemptum vergens; sed hæc alterius sunt instituti. A

[a] Pragmatica Sanctio in Concilio Bituric.

[b] Vide historicos omnes Franc. circa hæc tempora.

[c] Concordata inter Leonem decimum & Francis. 1.

[d] Conc. Lateran. sess. 11. Bulla, quæ incipit, diuinâ.

[e] Vide sess. 4. & 5. Concil. Lateran.

XLIII. Vt autem quæ superfunt breuiter percurramus, Concilium Tridentinum de forma constituendi Episcopum, confirmandi, consecrandi hæc statuit; primum Anathema cuicumque inflixit, qui dixerit [f] *Episcopos qui auctoritate Romani Pontificis assumuntur, non esse legitimos, & veros Episcopos, sed figmentum humanum.* Secundum decreuit [g], vt Episcoporum *consecratio, si extra curiam Romanam fiat, in Ecclesia, ad quam promoti fuerint, aut in Prouincia, si commode fieri poterit, celebretur*: quibus verbis satis apertè innuit, vel ad Romanum Pontificem, vel ad comprouinciales Episcopos consecrationem spectare. Tertium, in delectu Episcoporum nihil in cæteris innouans, [h] *mandat eadem sancta Synodus, vt in prouinciali Synodo per Metropolitanum habenda præscribatur quibusque locis, & Prouinciis propria examinis, seu inquisitionis, aut institutionis faciendæ forma, sanctissimi Romani Pontificis arbitrio approbanda, quæ magis eisdem locis vtilis atque opportuna esse videbitur: ita tamen, vt cùm deinde hoc examen, seu inquisitio, de personâ promouendâ perfecta fuerit, ea in instrumentum publicum redacta, cum toto testimonio ac professione fidei ab eo facta, quam primum ad sanctissimum Romanum Pontificem transmittatur: vt ipse Summus Pontifex plena totius negotij ac personarum notitia habita, pro gregis Dominici commodo, de illis, si idonei, per examen, seu per inquisitionem factam reperti fuerint, Ecclesiis possit vlterius prouidere: omnes vero inquisitiones, informationes, testimonia, ac probationes quæcumque de promouendi qualitatibus, & Ecclesiæ statu, à quibuscumque, etiam à Romanâ curiâ habita, per Cardinalem, qui relationem facturus erit in Consistorio, & alios tres Cardinales diligenter examinentur, ac relatio ipsa Cardinalis relatoris, & trium Cardinalium subscriptione roboretur: in qua ipsi singuli quatuor Cardinales affirment se, adhibitâ accurata diligentia, inuenisse promouendos qualitatibus à iure, & ab hac sancta Synodo requisitis præditos, ac certo existimare sub periculo salutis æternæ idoneos esse, qui Ecclesiis præficiantur: itaut relatione in vno consistorio facta, quò maturius interea de ipsa inquisitione cognosci possit, in aliud Consistorium iudicium differatur, nisi aliud Beatissimo Pontifici videbitur expedire, &c.* Fusiùs autem hæc retulimus, quod in hunc locum ista à nobis reiecta essent, quamuis eorum aliqua priori huius operis parte explicari potuissent. B

[f] Conc. Trident. sess. 23. c. 8.

[g] Idem sess. 24. de reform cap. 2.

[h] Idem sess. 24. de reformat. cap. 2.

XLIV. Possunt autem ista omnia quæ hactenus protulimus, sufficienter ostendere Romano Pontifici, saltem in Patriarchatu Occidentali, potestatem numquam existimatam deesse, vt Episcopos constitueret, confirmaret, consecraret: diuersis tamen temporibus diuersâ ratione Episcoporum Metropolitanorum creationi ipsum prouidisse: primis tẽporibus per se ipsum plurimos consecrasse, misisse, ac populis præfecisse: postea per Primates Ecclesiis sibi subditis præficiendos Episcopos, præsertim verò Metropolitanos confirmasse: denique Primatum auctoritate imminutâ, primum confirmationes, tum electiones etiam ad se reuocasse, donec nominatio Regibus, institutio Pontificibus, consecratio iis, quibus Summi Pontifices eam committerent, data est, relictâ Metropolitano inquisitione, si tamen relicta dici debet, quâ iam penitus ex inolitâ consuetudine priuantur. Verùm iis satis copiosè pertractatis, superest, vt de Romani Pontificis, quatenus summus Ecclesiæ rector est, etiam extra sui Patriarchatus fines aliqua adiungamus. C D

§. VI.

A

§. VI.

De Summi Romani Pontificis per totum Christianum orbem in Episcoporum ordinationibus potestate.

XLV. Certum est Romanum Pontificem summam habere potestatem, vt per totum Christianum orbem Episcopos constituat, primo enim scripturæ testimonia iuxta SS. Patrum interpretationem id ostendunt: Quod enim soli Petro dicitur, [a] *pasce oues meas, pace agnos meos*: quod soli Petro claues cœlorum promittuntur, antequam cæteris Apostolis dentur, dicente Christo [b] *tibi dabo claues regni cœlorum. Quodcumque ligaueris, &c.* hoc non sine mysterio dictum, nec fructu vacuum, atque inane credendum est. Nolim generalem ex iis textibus colligere Summi Pontificis auctoritatem: hoc enim non est præsentis B loci, nec instituti nostri: intrà propositæ quæstionis metas meipsum contineo, ex iisque solum elicio, pastorum creandorum Petro & successoribus eius auctoritatem iis verbis datam, ac concessam esse. Priori siquidem textu, regendi, gubernandi, administrandi vniuersos non solum populos fideles, sed & populorum pastores, atque rectores auctoritatem Petro concedi testantur [c] Epiphanius, [d] Chrysostomus, [e] Theophylactus, [f] Ambrosius, [g] Leo, [h] Bernardus, & alij Patres. At vero Summi Pastoris munus, summique rectoris est gubernatores inferiores prouidere ac constituere. Ideoque ex eo quod Summus Pastor Ecclesiæ, summusque Ecclesiæ moderator Romanus Pontifex à Christo institutus sit, sequitur eum omnium Episcoporum creandorum & instituendorum habere potestatem.

[a] Ioannis 21.
[b] Matth. 16.
[c] Epiph. in Ancorato.
[d] Chrysost. in cap. 21. Ioan.
[e] Theophyl. in c. vlt. Ioan.
[f] Ambrosius in cap. vlt. Lucæ
[g] Leo Sermone 3. de assump. ad Pontif.
[h] Bernard. lib. 2. de consider.

XLVI. Nec leuius argumentum ex iis verbis deducitur, quibus ex Diuo Matthæo [i] regni cælorum claues Petro promissas fuisse docuimus; licet enim C postea omnibus Apostolis dictum sit, [k] *Quodcumque solueritis super terram, erit solutum & in cœlis*: non tamen putandum est, nihil Petro speciatim fuisse collatum: cur enim tanto verborum apparatu claues Petro Dominus promisisset, nisi peculiarem aliquam ei potestatem, aut peculiari ratione dedisset? potestatem quidem ligandi atque soluendi, tàm Petro, quàm Apostolis Christus concessit: sed Euangelium claues soli Petro promissas memorat, nullis aliis datas meminit: non quod claubus Apostolos caruisse credamus, sed quod claues peculiari iure Petro creditæ fuerint, vt per eum ordinariâ potestate, & Primatus iure tribuerentur cæteris, qui caput omnium à Christo fuisset constitutus: Ecclesiæ enim vnitati conducebat, vt ab eo Sacerdotalis ordinatio promanaret, à quo Ecclesiastica administratio, & procuratio dependebat. Plura circa hunc textum ad eos reiicio, qui ex professo de Summi Pontificis Primatu & principatu disputant; sufficiat enim quem nos assignamus scripturæ sensum, ex Patrum interpretatione, in proposito de quo agimus negotio, verum, D genuinum, ac germanum ostendere.

[i] Matth. 16.
[k] Matth. 18.

XLVII. Quæ fuerit Ecclesiæ Catholicæ, tempore Tertulliani sententia, possumus ex duobus eius testimoniis colligere: cùm enim adhuc in Ecclesia Catholica degeret, ita ipse locutus est. [l] *Nam etsi adhuc clausum putas cœlum, memento claues eius hîc Dominum Petro, & per eum Ecclesiæ reliquisse*: Cùm autem ab Ecclesia Catholicâ defeciisset, & contra [m] Catholicos, quos Physicos nominat, pro Montani confirmandis erroribus disputaret: [n] *De tua nunc*, inquit, *sententia quæro, vnde hoc iure Ecclesiæ vsurpes, si quia dixerit Petro Dominus, super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam, tibi dedi claues regni cœlestis; vel quæcumque alligaueris, vel solueris in terrâ, erunt alligata vel soluta in cœlis, idcirco præsumis, & ad te derivasse soluendi, & alligandi potestatem, id est ad omnem Ecclesiam Petri propinquam: qualis es euertens, atque commutans manifestam Domini intentionem personaliter hoc Petro conferentem.* Ex iis enim duobus textibus infero, primum Catholicos Tertulliani tempore censuisse Petro claues Ecclesiæ siue ordinis, siue iurisdictionis datas, & per Petrum Ecclesiæ, quia Petri & successorum eius auctoritatis est, atque pro-

[l] Tertul. Scorpiac. cap. 10.
[m] Hieronym. de scriptor. Eccles. lib. de pudicitia admonet contra Catholi. esse compositum.
[n] Idem de pudicitia cap. 21. prope finem.

Digitized by Google

uidentiæ eos deligere, quibus regni cælorum claues contradantur: ſicut qui Proregem inſtituit cum poteſtate & obligatione alios inferiores miniſtros creandi, in eo quod ipſi poteſtatem contulerit, reliquis quoque poteſtatem cenſetur contuliſſe. Alterum eoſdem Catholicos non tam ex Apoſtolis demandatâ poteſtate, quam ex conceſſa Petro diuinitus à Chriſto Eccleſiæ auctoritatem confirmaſſe: tum quod extraordinaria in quibuſdam fuerit Apoſtolorum miſſio, quæ vltra ipſorum perſonas non extenderetur: Petro autem tanquam Eccleſiæ capiti collata poteſtas ordinaria fuerit, & in Eccleſiâ indeficiens ac permanſura eſſe debuerit; quippe cum Eccleſiæ ſuæ ſtatum, & gubernationis formam indeficientem ac perennem Chriſtus inſtituiſſe debuerit, non mutabilẽ, aut perſonâ Petri decedente variabilem. tũ quod præcisâ Petri & ſucceſſorum eius poteſtate, Eccleſiæ auctoritas ſuis omnibus numeris abſoluta non ſit, principatus dignitate deſtituta: Petri autem auctoritas omnem omnino poteſtatem Eccleſiaſticam intenſiuè contineat, eiuſdemque extenſionis, ſeu à ſingulis, pro ſuo vniuſcuiuſque modulo, participationis ac communicationis radix & origo exiſtat. Hinc enim præſertim à Catholicis Eccleſia Petri propinqua dicebatur, quod ad Petrum originem ſuam referre poſſet, ab eoque parentes haberet, à quo paſtores ſuſciperet. Quæ niſi dicamus inſulſa erat Catholicorum argumentatio, vera ſolutio Tertulliani, & Montani ſectatorum dicentium perſonale hoc fuiſſe priuilegium Petri, nec Eccleſiæ claues relictas, quæ Petri perſonæ ſingulari prærogatiuâ commiſſæ ſint.

XLVIII. Noſtram quoquo explicationem firmat Cyprianus pluribus in locis, primo cùm epiſtola ad Cornelium contrà Nouatianos, hæc habet: [a] *poſt iſta adhuc inſuper PſeudoEpiſcopo ſibi ab hereticis conſtituto, nauigare audent, & ad Petri Cathedram, atque ad Eccleſiam principalem, vnde vnitas Sacerdotalis exorta eſt, à ſchiſmaticis & prophanis literas ferre, &c.* Vides iis verbis à cauſis ad effectus procedi: Nam cauſa cur Romana Eccleſia principalis ſit, ea eſt, quod ſit Petri Cathedra; & ideo quia Eccleſia eſt principalis, ab ea Sacerdotalis vnitas exoritur: non poteſt autem ab ea vnitas Sacerdotalis exoriri niſi quatenus vniuerſus ab ea, quà longe lateque patet, Sacerdotalis ordo dimanat. Idipſumque variis comparationibus explicat alibi idem Cyprianus, quæ rem egregiè illuſtrant. Primum enim alia [b] ad eumdem Cornelium Epiſtola Romanam *Eccleſiæ Catholicæ radicem, ac matricem* vocitat: epiſtola ad Iubaianum [c] *Eccleſiæ vnius caput & radicem*; quod quomodo intelligi debeat, eadem epiſtola ſignificat, [d] *nam Petro primum Dominus, ſuper quem ædificauit Eccleſiam & vnde vnitatis originem inſtituit & oſtendit, poteſtatem iſtam dedit,* [e] *vt id ſolueretur in cœlis, quod ille ſoluiſſet in terris.* Quibus verbis Petro principaliter traditam Eccleſiam, ſuper ipſum eandem fundatam, & vnitatis, atque Epiſcopatus originem ab eâ profluxiſſe oſtendit; quod alibi fuſius iis verbis demonſtrat, [f] *hoc eo fit, fratres dilectiſſimi, dum ad veritatis originem non reditur, nec caput quæritur, nec magiſtri cœleſtis doctrina ſeruatur, quæ ſi quis conſideret & examinet, tractatu longo, atque argumentis opus non eſt; probatio eſt ad fidem facilis compendio veritatis. Loquitur Dominus ad Petrum, &c. & quamuis Apoſtolis ſuis omnibus poſt reſurrectionem ſuam parem poteſtatẽ tribuat & dicat, ſicut miſit me pater, & ego mitto vos, &c. tamen vt vnitatem manifeſtaret, vnam Cathedram conſtituit & vnitatis eiuſdem originem ab vno incipientem ſuâ auctoritate diſpoſuit. Hoc erant vtique & cæteri Apoſtoli, quod fuit Petrus, pari conſortio prædití & honoris, & poteſtatis, ſed exordium ab vnitate proficiſcitur: primatus Petro datur, vt vna Chriſti Eccleſia & Cathedra vna monſtretur: & paſtores ſunt omnes, ſed grex vnus oſtenditur, qui ab Apoſtolis omnibus vnanimi conſenſione paſcatur.* Et paulò pòſt, *Epiſcopatus vnus eſt, cuius à ſingulis in ſolidum pars tenetur, Eccleſia quoque vna eſt, quæ in multitudinem latius incremento fœcunditatis extenditur: quomodo ſoli multi radij, ſed lumen vnum, & rami arboris multi, ſed robur vnum tenaci radice fundatum, & cùm de fonte vno riui plurimi defluunt, numeroſitas licet diffuſa videatur exundantis copiæ largitate, vnitas tamen ſeruatur in origine: auelle radium ſolis à corpore,*

[a] Cypr. epiſt. 55. Cornelio.

[b] Idem epiſt. 43. Cornelio.

[c] Idẽ epiſt. ad Iubaian. 73.

[d] Idem epiſt. ead.

[e] Matth. 16.

[f] Idem de vnitate Eccleſ.

diuiſionem

A *diuiſionem lucis, vnitas non capit, ab arbore frange ramum, fructus germinare non poterit: à fonte præcide riuum, præciſus areſcet. Sic & Eccleſia Domini luce perfuſa per orbem totum radios ſuos porrigit, vnum tamen lumen eſt, quod vbique diffunditur, nec vnitas corporis ſeparatur: ramos ſuos in vniuerſam terram copiâ vbertatis extendit: profluentes largiter riuos latius expandit: vnum tamen caput eſt, & origo vna, & vna mater fœcunditatis copioſæ; illius fœtu naſcimur, illius lacte nutrimur, ſpiritu eius animamur.*

XLIX. Penſanda ſunt ſingula Cypriani verba, nihil in iis contrarium, nihil non ſibi optimè cohærens apparebit, ſi obſeruaueris Epiſcopatum, vt loquuntur Theologi, vnum eſſe formaliter, quod eadem vbique terrarum habeat officia, eadem munia obeat, eadem Sacramenta adminiſtret, & ad eundem finem ac ſcopum, æternam nempe beatitudinem inſtitutus ſit, à quibus omnibus formalis ratio ac ſpecifica Epiſcopatus deſumitur: ſed hanc vnitatem à Cypriano præſertim non ſpectari; ad quid enim ſi hanc tantum ſpectaret, comparationis ſolis ac radiorum, fontis, ac riuulorum, ramorum, ac radicis, quæ ad hanc rem
B omnino non faciunt, Cyprianus attuliſſet? ad quid meminiſſet Primatus Petri, ac teſtimonia pro ipſo produxiſſet, cùm hæc ratio potius vnitati iſti officere, quàm vel hilum prodeſſe videatur: itaque aliò Cyprianum ſpectaſſe neceſſum eſt; vt nempe Epiſcopatus materialiter, & ſubiectiuè, vt aiunt, diuerſos, ob diuerſos præſidentes, & diuerſam ſingulorum erectionem, vel inſtitutionem, quæ diuerſis vt plurimum temporibus contigit, cauſaliter, & originaliter, vt ità loquar, vnum fieri cenſuerit: quomodo omnes radij ſolis vnum ſunt, quia ab eodem ſolis ſplendore deriuantur, omnes riuuli, quia ab eodem fonte ſcaturiunt, omnes rami, quia ab eadem radice pullulant. Epiſcopatus autem qui cæterorum ſit origo, radix, fons, & principium, Eccleſiam Romanam intelligit, vt patet ex iis quæ de Petri priuilegiis, eiuſque Primatu ibidem profert, itemque ex aliis citatis teſtimoniis, quibus matricem eam Eccleſiam, matrem, caput, radicem vocat. Neque alia huius textus explicatio dari poteſt: non enim ad Chriſti inſtitutionem, aut Eccleſiam vniuerſam, referri hîc poteſt ſingula-
C rum Eccleſiarum, atque Epiſcopatuum vnitas: tum quod perperam de Petri Primatu ſermo intertextus fuiſſet, malè quoque *Primatus* ideò *Petro datus* diceretur, *vt vna Chriſti Eccleſia, & Cathedra vna monſtretur*: ſi ea tantum ratione ſingulæ Eccleſiæ vnæ dicerentur, vel quod ab vno Chriſto inſtitutæ, vel quod vnius Eccleſiæ partes exiſtant: tum quod contra ſchiſmaticos agat ibi Cyprianus, quos ab origine Epiſcopatus ſegregatos docet areſcere, & Eccleſiæ vnitatem ſcindere: at dum ſchiſmaticos ſegregari dicimus non ab inſtitutione Chriſti, ſed ab Eccleſia, & fraternitate ſegregari eos dicimus: ergo vnitatis originem quam rumpere dicuntur, de Eccleſiâ aliqua debemus intelligere: quare cùm vniuerſa Eccleſia non poſſit dici origo cæterarũ, ſed potius earũ collectio: & in aſſignãda vniuerſæ Eccleſiæ, ſen Catholicæ vnitate laboret Cyprianus, proinde nonniſi inſulsè, & cum petitione principij eandem Eccleſiam vniuerſam pro cauſâ vnitatis eius aſſignare potuiſſet: ſequitur ergo Eccleſiam Romanam ſeu
D Petri Cathedram pro cauſâ vnitatis Eccleſiæ eum aſſignaſſe, quæ cæterarum radix ſit, fons, & principium Eccleſiarum: quod etiam verba iſta apertè indicant, *tamen vt vnitatem manifeſtaret, vnam Cathedram conſtituit, & vnitatis eiuſdem originem ab vno incipientem* (ideſt Petro, quorſum enim aliàs hæc particula *tamen*? quorſum cætera quæ adiunguntur? cur non *à ſe vno* dixiſſet, ſi de Chriſto intellexiſſet, non de Petro?) *ſua auctoritate diſpoſuit.*

L. Atque, vt magis videas eam eſſe Cypriani mentem, quam nos explicuimus, totam eiuſdem ſententiam reteximus ſimpliciore ſtilo, verbis minus ornatis, ſed ad ſcholam magis accedentibus, additis etiam quibuſdam, quæ ad eius intelligentiam conducant. Ita ergo Cyprianus: quod in ſchiſma aliqui labantur, hæc cauſa eſſe poteſt, dilectiſſimi fratres, quia ad Eccleſiam, à qua veritatis annuntiatio petenda eſt, non reſpicitur, quia capiti non obauditur, quia Chriſti de hoc nos inſtruentis doctrina non obſeruatur. Facilis & compendioſa ad ſchiſma vitandum hæc ratio: argumentis, & diſcuſſione cauſæ non tam opus eſt, quàm ſubmiſſione animi, & obedientiâ Eccleſiæ Romanæ; loquitur enim Dominus

ad Petrum, & ad eius successores, *ego dico tibi, quia tu es Petrus, &c.* Quod si quis A
obiiciat [a] Apostolis omnibus post resurrectionem suam potestatem æqualem
Petro Dominum dedisse, dicendo, *sicut misit me Pater, &c.* respondendum est, [b]
eundem tamen Dominum, vt vnam esse Ecclesiam manifestaret, vnam Cathe-
dram Romanam constituisse, in quâ summa Ecclesiæ Romanæ potestas ordina-
ria esset, & à qua cæterarũ Ecclesiarũ origo peteretur. Hoc ergo erant, quan-
tum ad extraordinariam missionem, cæteri Apostoli, quod Petrus, pari potesta-
te, & dignitate Apostolatus præditi; sed potestatis ordinariæ in Ecclesia per-
manſuræ exordium ab vnâ Petri Cathedra proficiscitur; nec Apostolis ipsis nisi
consistentibus in communione Petri potestas vlla datur; ex quo fit vt vna, quo
ad originem suam, Christi Ecclesia: vna in Ecclesia ipsa potestas ordinaria, quæ
Cathedræ nomine significatur, eluceat. Episcopi quidem omnes Pastores sunt,
sed totius orbis Christiani ob primatum Petri grex vnus est, quantumuis ab
Apostolis omnibus vnanimi consensione regatur, &c. Episcopatus formaliter, B
vnus est, cuius totam & integram rationem singuli Episcopi possident; Episco-
patus quoque à singulis Episcopis in solidum pars tenetur, quia non solùm sin-
guli Episcopi diœcesim suam regunt, sed cum Summo Pontifice, eoque præsi-
de ac auctore, Ecclesiæ quoque vniuersæ leges tradunt, & ad vniuersalem eius
administrationem adsciscuntur. Ecclesiæ singulæ licet variæ sint, & pro popu-
lorum ad Christi fidem conuersorum multitudine materialiter, vt aiunt, multi-
plicentur, vna tamen Ecclesia censentur, ob vnam Ecclesiam à qua deriuantur:
sicut licet solis multi sint radij, sunt tamen vnum lumen, quia ab eodem sole pro-
fluunt: licet rami arboris multi, vnum tamen robur efficiunt ex eadem radice
succrescens: licet riui multi ab vno fonte scaturiant, ab vnitate tamen fontis, à
quo dimanant, vnitatem sortiuntur. Eaque est vnitas radiorum & solis, vt à so-
le auulsus radius permanere non possit: ea vnio ramorum cum radice, riuorum
cum fonte, vt rami ab arbore diuulsi germen ferre nequeant, riui à fonte præ-
cisi arescant. Ita quoque Ecclesia diuinâ luce perfusa, seu fidem diuinitus edo-
cta, per totum orbem Euangelicæ doctrinæ radios immittit: vnum tamen fidei C
reuelatæ lumen est, quod vbique diffunditur, nec vnitas fidei à corpore Ro-
manæ Ecclesiæ separatur; nec aliud docent omnes Ecclesiæ quàm quod ipsa.
Ramos suos Ecclesia in vniuersam terrã ob multitudinem credentiũ extendit
profluentes riuos latiùs expãdit; vnũ tamen caput est & origo cæterarũ Ecclesia-
rum: vna cæterarũ fœcunda mater, Romana Ecclesia quæ reliquas instituit. Nos
autem potissimum, qui in Africâ versamur, & à Romanâ Ecclesia prædicatores
accepimus, illius fœtus sumus, quia quos ipsa genuit pastores habuimus, illius
doctrinæ lacte pascimur, illius directionis spiritu mouemur, atque vegetamur.
LI. Hæc Cyprianus, quæ nos fusiùs edocuimus, vt pateat iam tum Cypriani
& Tertulliani temporibus Catholicos credidisse Romanam Ecclesiam cætera-
rum matrem esse; omnes Ecclesias ab eâ ortas dici, non quod ab ea prædica-
tionem Euangelij omnes acceperint, quæ ab Oriente certo certius Romam
profecta esse noscitur, sed quod Ecclesiarum fundationes Petro tanquam or-
dinario Ecclesiæ capiti deberẽntur; esto Apostolis extraordinaria potestas Ec-
clesiarum fundandarum data sit; quod item Petro & successoribus eius Episco- D
porum per vniuersum orbem Christianum instituendorum potestas conueniat:
ob eamque præsertim causam Ecclesias diuersas, & Episcopatus diuersos, *om-
naliter, & minimè*, eandem Ecclesiam & eundem Episcopatum dici, quia à
solo Petro, & successoribus eius, vel quibus ipsi permiserint, ordinario iure
creata ipsa atque erecta sunt: ab iisque vniuersi Episcopi instituti, atque ordi-
nati dicantur. Quæ etiam illustrat Gregorius Nyssenus, dum dictum Tertul-
liani de clauibus per Petrum datis explicat, de clauibus honorum Ecclesia-
sticorum per Petrum concessis; sic enim habet [c] *οὐδὲν ψεῦδος ἐν Εὐαγγελίοις
γέγραπται, οὐδὲ παράλογόν τι ἔχει ἡ ἐπαγγελία, ὃ φησὶ Πέτρῳ δώσειν τοῖς Ἐπι-
σκόποις τὰς κλεῖδας τῆς οὐρανίων πύλης*, id est, *nihil falsi scriptum est in Euangeliis, neque
Christi prædictio, exitum fallacem habet, per Petrum Episcopis dedit claues cœlestium hono-
rum.* Ad quod etiam confirmandum testis ex Africa locupletissimus aduocari

[a] Particula *quamuis*, quæ habetur apud Cypr. significat obiectionis loco quæ sequerentur proponi.
[b] Particula *tamen*, apud Cypr. responsionem indicat.
[c] Greg. Nyss. de cultu Dei.

potest,

by Google

A poteſt Optatus [a] Mileuitanus, *Bono vnitatis B. Petrus (cui ſatis erat ſi poſtquam negauit, ſolam veniam conſequeretur) & præferri omnibus Apoſtolis meruit, & claues regni cœlorum communicandas cæteris, ſolus accepit* Quorum Patrum ſententiæ manifeſtè innuunt ſolum Petrum ordinariã à Chriſto immediatè accepiſſe poteſtatẽ, quam in alios diffunderet, nec Apoſtolos ordinariam niſi à Petro eandẽ habuiſſe: quãuis ſemper fatendũ ſit, extraordinariè ab ipſo Chriſto eos habuiſſe poteſtatem, in qua ipſi Petro in eo quidem æquarentur, quod nihil Petrus poſſet, quod non ipſi poſſent, in eo tamen inferiores forent, quod quidquid poſſent nonniſi cum relatione ad Petrum prælatum cæteris, & Eccleſiaſticæ vnitatis fontem, nec ſine eius communione exequi poſſent: vt rectè oſtendit Hieronymus dum aduerſus Iouinianum hæc habet, [b] *Ai dicis ſuper Petrum fundatur Eccleſiã, licet idipſum in alio loco ſuper omnes Apoſtolos fiat, & cunctis claues regni cœlorum accipiant, vt ex æquo ſuper eos Eccleſiæ fortitudo ſolideatur: tamen propterea inter duodecim vnus eligitur, vt capite conſtituto ſchiſmatis tollatur occaſio.* Quid ſibi quæſo iſta volunt? quid innuunt? quàm Apoſtolos æquali à Domino, quantũm ad obiecta, poteſtatie, præditos, eamque poteſtatem nactos, quæ ad eadem munia extenderetur, ad quæ ſeſe Petri poteſtas extenderet: Petro tamen in vſu poteſtatis illius fuiſſe ſuppoſitos, ſtatutumque ad ſchiſmaticis occaſionem tollendam, nihil ipſos aggredi oportere, niſi quod Petro collibuiſſet, nihil niſi cum Petri communione tentare eos debere: vt ſcilicet poteſtas à Chriſto conceſſa ipſos commendaret, & tamen communicatio cum Petro tanquam capite turbationem amoliretur, ac diſſenſionem auerteret.

[a] Optatus Mileuit. lib. 1o contra Parmenianũ.

[b] Hieronym. lib. 1. contrà Iouinianum.

LII. Nec eorum teſtimoniorum vim atque efficaciã retundit, quod Auguſtinus [c] Petro totam Eccleſiam figuranti, ac repreſentanti clauiũ poteſtatem traditam affirmet quod [d] Origenes, [e] Ambroſius, [f] Gaudentius Brixianus, & [g] Pacianus Barcinonẽſis, & alij Epiſcopos omnes in Petro claues accepiſſe dicãtẽt. Etenim quod Auguſtinus Petro Eccleſiã repreſentanti claues collatas eſſe dixit, nõ eo
C ſenſu dixit, quaſi verò Petrus non cum cæteris, aut etiam præ cæteris claues aliis etiã cõmunicãdas acceperit. Quod alij quoque Patres in Petro cæteros Epiſcopos claues accepiſſe teſtantur, non eo trahendi ſunt inuiti, vt velint æquè principaliter, & ipſi Petro, ac ſine Petri conſenſu ac confirmatione, cæteris à Chriſto Epiſcopis collatas claues fuiſſe: hoc certè vt plurimum innuunt, poteſtatem remittendi peccata, & aperiendi cœlum, ità Petro promiſſam fuiſſe, vt tamen ſoli Petro non eſſet tribuenda: nec Sacramenta quæ ad remittenda peccata inſtituta ſunt, à ſolo Petro adminiſtrari debuiſſe, ſed eo ipſo, quo Petro commendantur, à cæteris quoque Euangelij miniſtris diſtribuenda ſignificari. Innuunt etiam aliquando in Petro dari poteſtatem cæteris, quia Petrus cæteros eſſet miniſtros conſtituturus, poteſtatemq; quam habet Epiſcopalem tranſmiſſurus. Certè Auguſtinus ideò Petrum Eccleſiæ figuram geſſiſſe docuit, quod eius caput eſſet, & cæterorum rector conſtitutus: ſic enim ipſe, [h] *cuius Eccleſiæ Petrus Apoſtolus propter Apoſtolatus ſui Primatum gerebat figurata generalitate*
D *perſonam:* quod alibi idem repetit, [i] *cuius ille agnoſcitur geſſiſſe perſonam propter Primatum quem in diſcipulos habuit: denique Petrus à Petra cognominatus Beatus Eccleſiæ figuram portans Apoſtolatus principatum tenet.* Legantur cæteri Patres, idem certè innuent, ideò in Petro cæteros Epiſcopos claues accepiſſe, quia capitis dignitate præſtaret Et quæ ſupra protulimus Patrum teſtimonia, non ſolum oſtendunt, priùs Petro claues promiſſas, quàm cæteris tributas, ſed præeminentiam quandam Petri oſtendunt, per quam ab eo ad cæteros poteſtas clauium, id eſt Eccleſiaſtica quæuis deriuaretur.

[c] Auguſt. de Baptiſmo contrà Donatiſtas lib. 3. cap. 17 de agone Chriſti cap. 30. & in pſal. 108. & tract. 124. in Ioan. in lib. 30. hom. 45. ſerm. 30. de diuerſis, denique lib. 2. retract. cap. 21.

[d] Origenes tract. 1. in Math.

[e] Ambroſius in pſal. 38.

[f] Gaudent. tract. in die ſuæ ordinat.

[g] Pacianus lib. 1. contrà Sympron

[h] Auguſtinus tract. vlt. in Ioan.

[i] Idem in pſal. 108.

LIII. Verùm, ne plus nimium in iis, quæ multorum iam Catholicorum Doctorum calcata ſunt veſtigiis faſtidioſè & ſine fructu immoremur: ſufficiat quædam Summorum Pontificum teſtimonia adiungere, quæ prædictis lucem aliquam adferunt & auctoritatem, quæque ordinationis Sacerdotalis initium ac firmitatem expreſſiùs à Petro, & ſucceſſoribus eius petenda demonſtrant. Anacletus, [k] *in nouo teſtamento poſt Chriſtum Dominum à Petro Sacerdotalis cœpit Ordo, quia ipſi primo Pontificatus in Eccleſia Chriſto datus eſt, Domino dicente ad eum, tu es Petrus &*

[k] Anacletus ad Epiſc. Ital. epiſt. 2. can. in nouo dict. at.

ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam, &c. hic ergo ligandi atque ſoluendi poteſtatem primus accepit à Domino. Et Syricius, [a] *Cùm in vnum plurimi fratres conuenuiſſemus ad ſancti Petri reliquias Apoſtoli, per quem & Apoſtolatus & Epiſcopatus in Chriſto cœpit exordium:* Innocentius primus, [b] *à quo (Petro) ipſe Epiſcopatus & tota auctoritas huius nominis emerſit:* nota hæc verba, non enim ipſa prioritatem quandam temporis, quæ gratis à quibuſdam fingitur, qua Petrus priùs cæteris Apoſtolis conſtitutus ſit: ſed reliquorum Epiſcoporum inſtituendorum ac creandorum auctoritatem denotant. Leo primus [c] præſertim in Epiſtola ad Epiſcopos per Viennenſem Prouinciam conſtitutos, hæc habet, [d] *ſed huius muneris Sacramentum ità Dominus ad omnium Apoſtolorum officium pertinere voluit, vt in beatiſſimo Petro Apoſtolorum omnium ſummo principaliter collocaret: vt ab ipſo quaſi quodam capite dona ſua velut in corpus omne diffunderet, vt exorem ſe myſterij eſſe intelligeret diuini, qui auſus fuiſſet à Petri ſolidit ate recedere.* Hæc enim duo ſunt Petri priuilegia quæ nos ſuprà docuimus, puta vt ab eo Epiſcopatus deriuari dici poſſit, in quantum ipſe cæteros Epiſcopos principali auctoritate inſtituere, ac confirmare poteſt, nec ille eſt legitimus, qui fuerit contra eius ordinationem ac diſpoſitionem inſtitutus, & ſi quod de alicuius Epiſcopi ordinatione dubium emerſerit, apud ipſum diiudicandi reſideat auctoritas: alterum quod etiam Apoſtoli à Chriſto ipſo delecti, & per Chriſtum conſtituti, poteſtate acceptâ nonniſi cum Petri communione vti debuerint, iique diſpergant & diſperdant, qui extra Petri vel eius ſucceſſorum communionem colligunt. Quæ pariter confirmant duo alij Pontifices Gregorius [e] nempe tertius & Nicolaus [f] primus: ille enim iis, quos ſuprà citauimus conſentiens, *benè*, inquit, *noſti ſatis, quia beatus Apoſtolus Petrus, & Epiſcopatus principium extitit, & conſulenti nobis, &c.* Hic verò Syricij verba non ſemel in causâ Rothadi Sueſſionenſis repetiit: hos reliqui plures Summi Pontifices ſequuntur.

LIV. Neque verò reiici debent iſta teſtimonia, quod à Summis Pontificibus prolata ſint, qui impenſius ſuæ dignitati fauere videantur: præterquam quod enim, ſanctiſſimi fuere, & grauiſſimi iſti Pontifices, qui nec in re ſeria ſibi gratificari, diuiniſque teſtimonijs abuti voluiſſent, nec coram toto Chriſtiano orbe in diuinis ſcripturis ludere, & præter opinionem omnium dignitatem ſuam extollere auſi vmquam fuiſſent; ne ſe omnium deriſioni, & contemptui exponerent: id etiam eorum teſtimonijs fidem addit, quod à nemine de iis reprehenſi legantur: quod nemo falſitatem eis aut iactantiam obiecerit, ſed omnes reuerenter eorum dicta exceperint; quæ ſanè oſtendunt, non eos ambitioſo quodam faſtu, præter Catholicorum ſententiam hæc effutiſſe, ſed ex rei veritate, conſentientibus omnibus vbique fidelibus credenda propoſuiſſe. Vnde adſtipulatores habent tum Patres ſuperius citatos, tum etiam S. Athanaſium Alexandrinum Patriarcham, cum Epiſcopis ſuis Ægyptiis epiſtola ad Felicem Romanum, [g] *ideò pater Beatiſſime quia ſemper anteceſſores noſtri, & nos à veſtra Apoſtolica ſancta ſede auxilium hauſimus, & noſtri nos curam habere agnouimus, præfatam Apoſtolicam, & ſummam experimus, iuxta Canonum decreta, ſedem, vt inde auxilium capiamus, vnde prædeceſſores noſtri ordinationes & dogmata, atque ſubleuationes cœperunt:* itemque Imperatores Theodoſium & Valentinianum, qui ex ſucceſſione S. Petri Romanorum Pontificum in ordinationibus auctoritatem repetunt, vt nempe contra eorum ſententiam factæ nullius momenti videantur, [h] *Cùm igitur*, inquiunt, *Sedis Apoſtolicæ Primatum ſancti Petri meritum, qui princeps eſt Epiſcopalis coronæ, & Romanæ dignitas ciuitatis, ſacra etiam Synodi firmarit auctoritas, ne quid præter auctoritatem ſedis iſtius illicitum præſumptio attentare eniteatur: tunc enim demũ Eccleſiarum pax vbique ſeruabitur, ſi rectorem ſuum agnoſcat vniuerſitas. Hæc cùm hactenus inuiolabiliter fuerint cuſtodita, Hilarius Arelatenſis, &c.* Et paulò pòſt, *Hilarius enim qui Epiſcopus Arelatenſis vocatur, Eccleſiæ Romanæ vrbis inconſulto Pontifice indebitas ſibi ordinationes Epiſcoporum ſola temeritate vſurpans inuaſit:* vides enim, vt Hilarius Arelatenſis redarguatur, quod in Prouinciâ Narbonẽſi minimè ſibi debitas ordinationes vſurpaſſet, & quidem inconſulto Summo Pontifice, quem ſi actionis ſuæ habuiſſet auctorem, non iam vſurpata, ſed legitima ordinandi poteſtate potitus fuiſſet.

Scio

[a] Syricius epiſt. 4. tomo 1. epiſt. Summorum Pontificum.
[b] Innocent. 1. epiſt. 31. tomo eod. 1.
[c] Legatur Leo 1. ſermone 3. in die aſſumptionis ſuæ.
[d] Idem epiſt. 89 ad Epiſcopos Prouinciæ Viennenſis.
[e] Gregor. 3. epiſt. 4. tom. 2. epiſt. Summorum Pontif.
[f] Nicolaus 1. epiſt. 40. Carolo Regi Idem epiſt. 41. Archiep. & Epiſcop. Galliarum.
[g] Epiſtola Athanaſij & Epiſcoporum Ægypti ad Felicem 2. tom. 1. Conc. Binij.
[h] Valent. 3 nouell. de Epiſcop. ordinat. apud Baron. tomo 6. ad annũ 445. & Simond. tom. 1. Conciliorum Gall.

Digi

A Scio prædictam Epistolam Athanasij, & Episcoporum Ægypti à [a] Baronio, [b] Binio, & aliis dubiæ fidei censeri, nec indubitatam crediderim: at ab eo tempore, quo vel scripta, vel conficta fuit, eam percrebuisse sententiam colligo, quod non solùm Patriarchatus Occidentalis, verùm etiam Alexandrini Episcopi à Romanâ sede, mediatè scilicet, vel immediatè ordinationem hausissent. Nouellæ autem Valentiniani tertij, cuius fides in dubium verti non potest, sententiâ nec vllâ tergiuersatione eludi potest, quasi reprehendantur tantum indignorum factæ ab Hilario ordinationes, cùm textus legis manifestè id redarguat: neque pariter Imperatorum erga Romanam ciuitatem nimio studio eleuari potest: cum nemo prudens suspicari possit, piissimos istos Imperatores, cum fidei & religionis detrimento, excogitatis fictisque rationibus Romanæ ciuitatis splendori gratificari voluisse.

[a] Baron. tomo 3.
[b] Binius tom. 1. Concil. ante rescriptum Felicis 2.

LV. Prærogatiua ergo Summorum Pontificum est, quod ab iis Sacerdotalis ex omnibus terræ partibus ordinatio desumenda sit, quod extra ipsorum con-
B sensum, & communionem Episcopalis ordinatio nullam nec obtineat, nec legitimam habeat officij sui executionem: quod ab iis Episcopatus exordia sumenda sint. Vnde patet potestatem apud ipsos residere debere, quâ, Ecclesiæ necessitate exigente, vel vtilitate, Episcopos per totum orbem Ecclesiis prouideant, instituant, præficiant. Quod vltimum clarioribus verbis explicuit [c] Chrysostomus, qui de electione Mathiæ in locum Iudæ disserens, Petri muneris ob eius primatum fuisse docet, prouidere, vt in locum Iudæ aliquis eligeretur: potuisseque solum eligere, sed noluisse, nisi communi consilio id efficere, ne alicuius gratia duci videretur, primum iis verbis tradit, *καὶ ὡς θερμὸς, καὶ ὡς ἱμπετυδὴς ἦν τῷ Χριστῷ τῶν ποίμνιον, καὶ ὡς τοῦ χοροῦ πρῶτος, ἀεὶ πρώτερος ἄρχεται τοῦ λόγου*: id est, *quàm est feruidus, quàm agnoscit creditum à Christo gregem, quàm in choro princeps est, & omnium primus: vbique incipit loqui*: postremum vero istis concludit, *τί οὖν; ἐλέσθαι [τὸν Πέτρον] αὐτὸν οὐκ ἐξῆν; καὶ πάνυ. ἀλλ' ἵνα μὴ δόξῃ χαρίζεσθαι, τοῦτο οὐ ποιεῖ. ἄλλως γὰρ καὶ πνεύματος ἔμφορος ἦν ἔτι. Quid? an non licebit ipsi (Petro)*
C *eligere? licebat, & quidem maximè: verùm id non facit, ne cui videretur gratificari: quamquam alioqui nondum erat particeps spiritus.* Quid iis verbis clarius? quid expressius esse potest? nùm apertè indicant Petro ob primatum, qui ad Romanos Pontifices & eius successores translatus est, impositum fuisse hoc onus deligendi Apostolum, nec curam solùm ei impactam, sed & facultatem concessam, quâ si vti noluerit, nisi ex plurimorum consilio, moderationi eius adscribendum sit, & tempori, quo nempe nondum Spiritus sancti plenitudinem acceperat: ex quibus duo ista Summis Pontificibus competere colligimus, Episcoporum vbique terrarum creandorum curam, & potestatem, quâ si aliquando vsi non fuerint, moderationi eorum ac prudentiæ tribuendum, vtpote qui meliùs, ac commodiùs per alios à se constitutos Patriarchas, Primates, Metropolitanos ordinationem, ac delectum fieri posse censuerint, quàm per se ipsos; si quando autem vti voluerint, & expedire iudicauerint, nemo quærere possit quâ auctoritate id
D faciant, cùm auctoritate Petri id facturi deprehendantur. Annuit [d] Augustinus loco superiùs citato, vbi de ordinatione Cæciliani loquens, hæc habet, *qui posset non curare conspirantem multitudinem inimicorum, cùm se videret, & Romanæ Ecclesiæ, in quâ semper Apostolicæ Cathedræ viguit principatus, & cæteris terris, vnde Euangelium ad ipsam Africam venit, per communicatorias literas esse coniunctum.* Hæc est ea quam toties inculcauimus Romanæ Ecclesiæ prærogatiua, vt ordinationibus firmitatem, auctoritatemque ob principatum Ecclesiasticum conciliet, nec absque eius communicatione *plenitudinem officij*, vt loquitur [e] Bernardus, seu executionem legitimam aliquis consequatur: hæc Apostolicæ Cathedræ prærogatiua est, hæc Primatus dignitas: hoc non nouum, sed ipsius Ecclesiæ constitutioni coæuum, quod semper viguit, priuilegium.

[c] Chrysost. homil. 3. in acta.
[d] August. epist. 162.
[e] Bernardus epist. 171. & 172.

LVI. Vnde non est quod iactantiæ, aut falsitatis reprehendi debeant Romani Pontifices, dum sibi omnium Episcoporum ordinandorum facultatem tribuunt. Vera Stephani 5. sententia Gualberto Patriarchæ, [f] *licet Apostolica prærogatiuâ possimus de qualibet Ecclesia Clericum ordinare.* Vera à Gregorio septimo relata

[f] Stephanus 5. epist. 12. Goalb. Patriarch.

non est, eos retinendæ istius ad quam assurrexerant amplitudinis cupidissimos, A
Romanum Pontificem rogasse, vt in dicto Patriarchatu Episcopos ordinaret,
quos hoc beneficio, ac necessitudinis vinculo sibi obstringeret: quinimo reueri-
tos, ne antiquos sui Patriarchatus limites repeteret, ne permissuros quidem eos
fuisse ordinationes in dictis regionibus Episcopales celebrare, nisi eum pro sum-
mâ, quam in Ecclesia vniuersa haberet auctoritate, illud potuisse sibi persua-
sissent. Constantinum autem, quem Anastasius [a] mitissimum hominem fuisse
describit, aut vsurpare sibi indebitas ordinationes voluisse, aut renitentibus
Græcis perficere potuisse, quis sibi persuadeat?

LXII. Beda non merâ Patriarchali, sed summâ Pontificali auctoritate Au-
gustinum ad Anglos conuertendos misisse iis verbis ostendit: [b] *quia cùm primum
in toto orbe gereret Pontificatum, & conuersis iamdudum ad fidem veritatis esset Prælatus
Ecclesiis, nostram gentem eatenus idolis mancipatam Christi fecit Ecclesiam, &c.* Quibus
verbis potestatem, ni fallor, assignat, quâ Gregorius Anglorum conuersioni
vsus fuerit, quia nempe in toto orbe, Pontificatu primo ac præcipuo fruebatur. B
Refert quoque [c] Thomas VValsingham Ioannem 22. Rigaudo Episcopo VVin-
tonienſi concessisse, vt non à Metropolitano suo Cantuariensi, sed ab aliis sa-
craretur: quem proinde refert ab Episcopo Londonensi in Monasterio S. Al-
bani, ad Romanam Ecclesiam nullo medio pertinente, obtentâ ab Abbate, &
conuentu licentiâ, fuisse consecratum. Denique ne plura singularia exempla
proferamus, cùm in vitis [d] Romanorum Pontificum legamus multas Episcopo-
rum per diuersa loca ordinationes ab iis factas, cogimur admittere non solùm
Prouinciæ suæ Episcopos Papam ordinasse, verùm etiam Patriarchatus sui, imò
forsan etiam extrà Patriarchatus sui fines.

[a] Anastasius suprà.
[b] Beda lib. 2. hist. cap. 1.
[c] Thomas VValsinghã ad annũ 1320.
[d] Pontificale Damasi, Anastasius Bibliothec. & alij
[e] Anacletus epist. 3.
[f] Innocent. 1. epist. 18. ad Alexandrum Episcop. Antioch.
[g] Chrysost. homil. in B. Ignat.
[h] Leo 1. epist. 53. ad Anatolium, & 79. ad Dioscor. & serm. 1 de SS. Petro, & Paulo.
[i] Gelas. epist. 23. ad Epise. Dardaniæ.
[k] Greg. lib. 6. epist 17. & 11. epist. 48.
[l] Nicolaus ad Consulta Bulgar. cap. 92.
[m] Hincmarus opusc. 55. Capit. cap. 16.
[n] Greg. epist. 48 lib. 11. cit.
[o] Idem epist. 37 cit. lib. 6.
[p] Symmachus epist. 1. ad Eonium Arel.
[q] Carol. Calvus epist ad Adrian. 2.
[r] Constantinopolit. 1 c. 3. & 4.
[s] Chalced. c. 28 & act. 7.
[t] Patriarchatum vsurpare tentauit Iuuenalis Hierosolym. in Ephesina ex Leone ep. 62. ad Maximum.
[u] Leo epist. cit. necnon epist 54. & 55.
[x] Felix 2. epist. 1.
[y] Gelas. 1. suprà.
[z] Nicolaus 1. ad consulta Bulgar. cap. ex.

§. VII.

*Occurritur obiectionibus, & fusè potestas Summi Pontificis circà Metropoli-
tanos Primates, & Patriarchas ostenditur.* C

LXIII. Neque hanc Romani Pontificis auctoritatem Patriarcharum, Prima-
tum, ac Metropolitanorum in ordinationibus vsitata iura conuellunt, quin po-
tius stabiliunt: nam primò quod spectat ad Patriarchas; primas Patriarchales
sedes, à Diuo Petro erectas, & institutas fuisse, Patriarchalemque dignitatem,
ex eo sortitas fuisse, quod in iis Diuus Petrus, vel per se, vt in Antiochena, vel
per aliũ, puta in Alexandrinâ per Marcum sedisset, colligere possumus ex [x] A-
nacleto, [f] Innocentio primo, [g] Ioanne Chrysostomo, [h] Leone, [i] Gelasio, [k] Gre-
gorio, & [l] Nicolao, horum nominum primis Romanis Pontificibus, Hincma-
ro [m] Remensi, & aliis. Atque inde fit, vt quos Patriarchæ isti ordinant, Roma-
næ sedis Pontifex ordinare quodammodo videatur: quippe cùm ob eam ratio-
nem tres illas sedes vnius Petri S. Gregorius [n] esse dixerit, Alexandrinam Ca-
thedram suam ipse [o] appellarit: *vnumque* trium illarũ, sedium *Sacerdotium* Sym-
machus [p] Papa, eumque imitatus Carolus [q] Caluus asseruerit: non quod pari
per omnia potestate præditi fuerint, sed quod totius Ecclesiæ sollicitudinem D
cum iis Summus Pontifex partitus sit. Quibus non obstat, quod Constantino-
politanus, & Hierosolymitanus posteà in eorum numerum irrepserint: Genera-
lium enim Synodorum auctoritate id factum est, Constantinopolitanæ [r] primæ,
& [s] Chalcedonensis, quibus etiam Ephesinam [t] addere possis, quasi Hieroso-
lymitano Patriarchatui fauentem: cui tamen innouationi fortissimè se oppo-
suerunt Romani Pontifices, [u] Leo 1. [x] Felix 2. [y] Gelasius 1. [z] Nicolaus item
primus, & alij: nec nisi Romanorum Pontificum accedente consensu, dignita-
tis firmitatem obtinuerunt. Nihilominus ab iis factæ ordinationes validæ fue-
runt, vel eo titulo, quod pro bono pacis ab iisdem Summis Pontificibus tole-
ratæ fuerint, qui si extrà communionem Romani Pontificis fuissent, nullos
vnquam legitimè ordinassent. Recepti autem illi sunt in Ecclesiæ communio-
nem, in antiquorum Patriarcharum iura subintroducti, generalis Concilij de-
creto,

A creto, Romanorum Pontificum temporatia saltem quoad ordinationes conniuentiâ, quoſque creauerunt Antiſtites, eos iure Patriarchali vero, aut præſumpto creauerunt, quod Patriarchale ius cùm à Beato Petro originem habuerit, ordinationum ab iis factarum Beatus Petrus auctor fuit. Ius autem illud conſtituendarum Patriarchalium ſedium apud Romanum Pontificem agnoſcunt Concilij Chalcedonenſis Patres in epiſtolâ Synodica ad ſanctiſſimum Leonem Papam iis verbis, [a] ἐβεβαιώσαμεν ἡ κ᾽ ἡμῶν ἐα ἁγίων πατέρων, τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει συναθροισθέντων διὰ τῆς δυσεβοῦς μνήμης τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου χαρόνα, τὸν διαγορεύοντα μὴ τὸν ὑμέτερον ἀμώτατον, κ᾽ διοσολικὸν τὰ πρεσβεῖα τὸν Κωνσταντινουπόλεως ἔχειν. πεπεισμένοι, ὡς τῆς διοσολικῆς παρ᾽ ὑμῶν κεφαλούσης ἁπάντως, κ᾽ διὰ τοῦτο ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκκλησίαν, συνήθως κινδυμένοι, πολλάκις τούτου ἡ πλείονι, διὰ τὸ ἄνθρονον ὑπάρχειν ὑμῖν τοῦ τῆς οἰκείων ἀγαθῶν ὡφὸς τοὺς γνησίους μετάδοσιν. Id eſt, vt fert vulgata verſio, *confirmauimus autem, & centumquinquaginta ſanctorum Patrum regulam, qui in Conſtantinopoli congregati ſunt, ſub piæ memoriæ maiore Theodo-*

B *ſio, quæ præcepit poſt veſtram ſanctiſſimam & Apoſtolicam Sedem * honorem habere Conſtantinopolitanam (quæ ſecunda eſt ordinata) confidentes, quia lucente apud vos Apoſtolico radio, & vſque ad Conſtantinopolitanorum Eccleſiam conſuetè gubernando illum ſpargentes, hunc ſæpius expanditis, eo quod abſque inuidiâ conſucueritis veſtrorum honorum participatione ditare domeſticos*, ſeu potius ingenuos, germanoſque filios, hoc enim vox illa γνήσιος ſignificat ex [b] Budæo: quibus verbis quid aliud ſignificatur quam Patriarchalem honorem, ſplendorem quendam eſſe à Romano Pontifice deriuatum, defluumque nitorem, quo quas velit Eccleſias exornare ipſe poſſit?

* al. *Primatum.*

[a] Epiſt. Synodic. Concil. Chalced. ad S. Leonem parte 3. Cõcil. Chalced.

[b] Budæus.

LXIV. Primates autem Occidentis, cùm ſint [c] tantum Vicarij ſanctæ Sedis Apoſtolicæ (quo nomine ſe Theſſalonicenſes, & Corinthij Præſules iactabant, poſteáque Arelatenſes, Remenſes, Cantuarienſes, & alij cæteris prætulerunt: cui etiam appellationi reſpondenti nomine Lugdunenſes, & alij Primates, Legati eiuſdem ſedis frequentius dicti ſunt) auctoritatem eiuſdem ſedis omnino

C confirmant: non enim dubiũ eſt Papam, id quod per eos præſtitit, per ſe præſtare potuiſſe; quare cùm illi Epiſcoporũ electiones confirmarint, imo etiã aliquando excluſis Metropolitanis Epiſcopos ordinarint Vicariatus iſtius nomine, haud dubiè Sedis Apoſtolicæ eandẽ eſſe prærogatiuã in ordinationibus demonſtrarũt.

[c] Vide doctiſſimũ Patrem Morinũ lib. 2. exercit. Eccleſiaſt. num. 21. 22. & ſequentibus.

LXV. Par ferè eſt ratio Metropolitanorum Præſulum, quę Primatũ: Eos enim ſaltẽ in Occidente à ſolo [d] Romano Põtifice primùm cõſtitutos, aſſignatis etiam maioris, vel minoris pro diuerſa temporũ ratione, prouinciæ limitibus, ex hiſtoriarũ monumentis apparet: quos etiã ex eadem, epiſtolarũ Sũmorum Pontificũ, & hiſtoricorum lectione, Sũmos Pontifices prouinciæ [e] parte mulctare aliquando comminatos fuiſſe, & reuera aliquando mulctaſſe exploratiſſimũ eſt: quibus à Romanâ ſede pallium propter ordinationes mitti conſueuit, vt ſuprà oſtendimus. Ex iis enim omnibus deducitur, eam quam Metropolitani in ordinãdis Sacerdotibus impenderunt operam, eminentiori modo à Summis Pontificibus præſtari potuiſſe, imo iiſdem quoque in ordinationibus Sũmos Pontifices co-

D operari: ideò ait Hincmarus, [f] *Quæcunque igitur Primates prouinciarum à Domno conſtituti & Apoſtolica auctoritate confirmati, ſed & quique Catholici Epiſcopi, de certis, & manifeſtis rebus, de quibus expreſſa iudicia & irrefragabiliter, atque inconuulsè conſeruandas diffinitiuas habemus ſententias, ſecundùm ſacros Canones, & decreta Sedis Romanæ Pontificum, quæque decernimus & iudicamus, Apoſtolica ſedes, & Catholica Eccleſia Apoſtolorum fundamento fundata & ſuper angulari lapide Chriſto Ieſu, in quo omnis ædificatio conſtructa creſcit in templũ ſanctũ in Domino, in nobis pro patribus natis filius, id eſt pro Apoſtolis creatis Epiſcopis, vt in ordinandis coordinat, ità & in decernendis canonicè condecernit, & in iudicandis coiudicat. Nos autem qui ſacros Canones, & decreta Sedis Romanæ Pontificum, ſub ipſius Apoſtolicæ Petræ iudicio exequimur, nihil aliud quam iuſtè iudicantium fautores, & iuſtorum iudicatorum exequutores, obedientiam ſancto Spiritui, qui per eos loquutus eſt, & ſedi Apoſtolicæ, à qua riuus religionis & Eccleſiaſticæ ordinationis, atque Canonicæ iudicationis profluxit, dependentes exiſtimus.*

[d] Vide epiſt. 3. Anacleti. & lib. 6. Gregorij ſeptimi epiſt. 35.

[e] Vide epiſt. Leonis 109. & Simpl. epiſt. 16. Cod. Vatic. apud Baron. ad annũ 1106. & al. paſſim. Anacleti quoque ſuprà.

[f] Hincmarus opuſc. 55. cap. 35.

LXVI. Deinde etſi Metropolitani ac Primates ordinationum iure gauiſi diu fuerint, ità tamen gauiſi ſunt, vt Pontifices Romani, pro ſumma quam habent in

[g] Epheſ. 2.

[h] Pſal. 47.

uidentiæ eos deligere, quibus regni cælorum claues contradantur: ſicut qui A
Proregem inſtituit cum poteſtate & obligatione alios inferiores miniſtros
creandi, in eo quod ipſi poteſtatem contulerit, reliquis quoque poteſtatem
cenſetur contuliſſe. Alterum eoſdem Catholicos non tam ex Apoſtolis de-
mandatâ poteſtate, quam ex conceſſa Petro diuinitus à Chriſto Eccleſiæ au-
ctoritatem confirmaſſe: tum quod extraordinaria in quibuſdam fuerit Apo-
ſtolorum miſſio, quæ vltra ipſorum perſonas non extenderetur: Petro autem
tanquam Eccleſiæ capiti collata poteſtas ordinaria fuerit, & in Eccleſiâ inde-
ficiens ac permanſura eſſe debuerit; quippe cum Eccleſiæ ſuæ ſtatum, & gu-
bernationis formam indeficientem ac perennem Chriſtus inſtituiſſe debuerit,
non mutabilẽ, aut perſonâ Petri decedente variabilem. tũ quod præcisâ Petri
& ſucceſſorum eius poteſtate, Eccleſiæ auctoritas ſuis omnibus numeris ab-
ſoluta non ſit, principatus dignitate deſtituta: Petri autem auctoritas om-
nem omnino poteſtatem Eccleſiaſticam intenſiuè contineat, eiuſdemque ex-
tenſionis, ſeu à ſingulis, pro ſuo vniuſcuiuſque modulo, participationis ac B
communicationis radix & origo exiſtat. Hinc enim præſertim à Catholicis
Eccleſia Petri propinqua dicebatur, quod ad Petrum originem ſuam referre
poſſet, ab eoque parentes haberet, à quo paſtores ſuſciperet. Quæ niſi di-
camus inſulſa erat Catholicorum argumentatio, vera ſolutio Tertulliani, &
Montani ſectatorum dicentium perſonale hoc fuiſſe priuilegium Petri, nec
Eccleſiæ claues relictas, quæ Petri perſonæ ſingulari prærogatiuâ commiſ-
ſæ ſint.

XLVIII. Noſtram quoquo explicationem firmat Cyprianus pluri-
bus in locis, primo cùm epiſtola ad Cornelium contrà Nouatianos, hæc habet:
a Cypr. epiſt. 55. Cornelio. a *poſt iſta adhuc inſuper PſeudoEpiſcopo ſibi ab hereticis conſtituto, nauigare audent, & ad Petri Cathedram, atque ad Eccleſiam principalem, vnde vnitas Sacerdotalis exorta eſt, à ſchiſmaticis & prophanis literas ferre, &c.* Vides iis verbis à cauſis ad
effectus procedi: Nam cauſa cur Romana Eccleſia principalis ſit, ea eſt, quod C
ſit Petri Cathedra; & ideo quia Eccleſia eſt principalis, ab ea Sacerdotalis
vnitas exoritur: non poteſt autem ab ea vnitas Sacerdotalis exoriri niſi qua-
tenus vniuerſus ab ea, quà longe lateque patet, Sacerdotalis ordo dima-
nat. Idipſumque variis comparationibus explicat alibi idem Cyprianus,
b Idem epiſt. 41. Cornelio. quæ rem egregiè illuſtrant. Primum enim alia b ad eumdem Cornelium
Epiſtola Romanam *Eccleſiæ Catholicæ radicem, ac matricem* vocitat: epiſto-
c Idẽ epiſt. ad Iubaian. 73. la ad Iubaianum c *Eccleſiæ vnius caput & radicem*; quod quomodo intel-
d Idem epiſt. ead. ligi debeat, eadem epiſtola ſignificat, d *nam Petro primum Dominus, ſuper quem*
e Matth. 16. *ædificauit Eccleſiam & vnde vnitatis originem inſtituit & oſtendit, poteſtatem iſtam*
dedit, e *vt id ſolueretur in cælis, quod ille ſoluiſſet in terris.* Quibus verbis Petro prin-
cipaliter traditam Eccleſiam, ſuper ipſum eandem fundatam, & vnitatis, atque
Epiſcopatus originem ab eâ profluxiſſe oſtendit; quod alibi fuſius iis verbis
f Idem de vnitate Eccleſ. demonſtrat, f *hoc eo ſit, fratres dilectiſſimi, dum ad veritatis originem non redi-*
tur, nec caput quæritur, nec magiſtri cœleſtis doctrina ſeruatur, quæ ſi quis conſideret & exa- D
minet, tractatu longo, atque argumentis opus non eſt; probatio eſt ad fidem facilis compen-
dio veritatis. Loquitur Dominus ad Petrum, &c. & quamuis Apoſtolis ſuis omnibus poſt
reſurrectionem ſuam parem poteſtatẽ tribuat & dicat, ſicut miſit me pater, & ego mitto vos,
&c. tamen vt vnitatem manifeſtaret, vnam Cathedram conſtituit & vnitatis eiuſdem ori-
ginem ab vno incipientem ſuâ auctoritate diſpoſuit. Hoc erant vtique & cæteri Apoſtoli,
quod fuit Petrus, pari conſortio prædicti & honoris, & poteſtatis, ſed exordium ab vnitate
proficiſcitur: primatus Petro datur, vt vna Chriſti Eccleſia & Cathedra vna monſtretur: &
paſtores ſunt omnes, ſed grex vnus oſtenditur, qui ab Apoſtolis omnibus vnanimi conſenſio-
ne paſcatur. Et paulò pòſt, *Epiſcopatus vnus eſt, cuius à ſingulis in ſolidum pars tenetur.*
Eccleſia quoque vna eſt, quæ in multitudinem latius incremento fœcunditatis extenditur: quo-
modo ſoli multi radij, ſed lumen vnum, & rami arboris multi, ſed robur vnum tenaci radice
fundatum, & cùm de fonte vno riui plurimi defluunt, numeroſitas licet diffuſa videatur
exundantis copiæ largitate, vnitas tamen ſeruatur in origine: auelle radium ſolis à corpore,

diuiſionem

A *diuisionem lucis, vnitas non capit, ab arbore frange ramum, fructus germinare non poterit: à fonte præcide riuum, præcisus arescet. Sic & Ecclesia Domini luce perfusa per orbem totum radios suos porrigit, vnum tamen lumen est, quod vbique diffunditur, nec vnitas corporis separatur: ramos suos in vniuersam terram copiâ vbertatis extendit: profluentes largiter riuos latius expandit: vnum tamen caput est, & origo vna, & vna mater fœcunditatis copiosa; illius fœtu nascimur, illius lacte nutrimur, spiritu eius animamur.*

XLIX. Pensanda sunt singula Cypriani verba, nihil in iis contrarium, nihil non sibi optimè cohærens apparebit, si obseruaueris Episcopatum, vt loquuntur Theologi, vnum esse formaliter, quod eadem vbique terrarum habeat officia, eadem munia obeat, eadem Sacramenta administret, & ad eundem finem ac scopum, æternam nempe beatitudinem institutus sit, à quibus omnibus formalis ratio ac specifica Episcopatus desumitur: sed hanc vnitatem à Cypriano præsertim non spectari; ad quid enim si hanc tantum spectaret, comparationis solis ac radiorum, fontis, ac riuulorum, ramorum, ac radicis, quæ ad hanc rem
B omnino non faciunt, Cyprianus attulisset? ad quid meminisset Primatus Petri, ac testimonia pro ipso produxisset, cùm hæc ratio potius vnitati isti officere, quàm vel hilum prodesse videatur: itaque aliò Cyprianum spectasse necessum est; vt nempe Episcopatus materialiter, & subiectiuè, vt aiunt, diuersos, ob diuersos præsidentes, & diuersam singulorum erectionem, vel institutionem, quæ diuersis vt plurimum temporibus contigit, causaliter, & originaliter, vt ità loquar, vnum fieri censuerit: quomodo omnes radij solis vnum sunt, quia ab eodem solis splendore deriuantur, omnes riuuli, quia ab eodem fonte scaturiunt, omnes rami, quia ab eadem radice pullulant. Episcopatus autem qui cæterorum sit origo, radix, fons, & principium, Ecclesiam Romanam intelligit, vt patet ex iis quæ de Petri priuilegiis, eiusque Primatu ibidem profert, itemque ex aliis citatis testimoniis, quibus matricem eam Ecclesiam, matrem, caput, radicem vocat. Neque alia huius textus explicatio dari potest: non enim ad Christi institutionem, aut Ecclesiam vniuersam, referri hîc potest singula-
C rum Ecclesiarum, atque Episcopatuum vnitas: tum quod perperam de Petri Primatu sermo intertextus fuisset, malè quoque *Primatus* ideò *Petro datus* diceretur, *vt vna Christi Ecclesia, & Cathedra vna monstretur*: si ea tantum ratione singulæ Ecclesiæ vnæ dicerentur, vel quod ab vno Christo institutæ, vel quod vnius Ecclesiæ partes existant: tum quod contra schismaticos agat ibi Cyprianus, quos ab origine Episcopatus segregatos docet arescere, & Ecclesiæ vnitatem scindere: at dum schismaticos segregari dicimus non ab institutione Christi, sed ab Ecclesia, & fraternitate segregari eos dicimus: ergo vnitatis originem quam rumpere dicuntur, de Ecclesiâ aliqua debemus intelligere: quare cùm vniuersa Ecclesia non possit dici origo cæterarũ, sed potius earũ collectio: & in assignãda vniuersæ Ecclesiæ, seu Catholicæ vnitate laboret Cyprianus, proinde nonnisi insulsè, & cum petitione principij eandem Ecclesiam vniuersam pro causâ vnitatis eius assignare potuisset: sequitur ergo Ecclesiam Romanam seu
D Petri Cathedram pro causâ vnitatis Ecclesiæ eum assignasse, quæ cæterarum radix sit, fons, & principium Ecclesiarum: quod etiam verba ista apertè indicant, *tamen vt vnitatem manifestaret, vnam Cathedram constituit, & vnitatis eiusdem originem ab vno incipientem* (ideſt Petro, quorsum enim aliàs hæc particula *tamen?* quorsum cætera quæ adiunguntur? cur non *à se vno* dixisset, si de Christo intellexisset, non de Petro?) *sua auctoritate disposuit.*

L. Atque, vt magis videas eam esse Cypriani mentem, quam nos explicuimus, totam eiusdem sententiam reteximus simpliciore stilo, verbis minus ornatis, sed ad scholam magis accedentibus, additis etiam quibusdam, quæ ad eius intelligentiam conducant. Ita ergo Cyprianus: quod in schisma aliqui labantur, hæc causa esse potest, dilectissimi fratres, quia ad Ecclesiam, à qua veritatis annuntiatio petenda est, non respicitur, quia capiti non obauditur, quia Christi de hoc nos instruentis doctrina non obseruatur. Facilis & compendiosa ad schisma vitandum hæc ratio: argumentis, & discussione causæ non tam opus est, quàm submissione animi, & obedientiâ Ecclesiæ Romanæ; loquitur enim Dominus

ad Petrum, & ad eius succeſſores, *ego dico tibi, quia tu es Petrus, &c.* Quod ſi quis A
obiiciat [a] Apoſtolis omnibus poſt reſurrectionem ſuam poteſtatem æqualem
Petro Dominum dediſſe, dicendo, *ſicut miſit me Pater, &c.* reſpondendum eſt, [b]
eundem tamen Dominum, vt vnam eſſe Eccleſiam manifeſtaret, vnam Cathe-
dram Romanam conſtituiſſe, in quâ ſumma Eccleſiæ Romanæ poteſtas ordina-
ria eſſet, & à qua cæterarũ Eccleſiarũ origo peteretur. Hoc ergo erant, quan-
tum ad extraordinariam miſſionem, cæteri Apoſtoli, quod Petrus, pari poteſta-
te, & dignitate Apoſtolatus prædiți; ſed poteſtatis ordinariæ in Eccleſia per-
manſuræ exordium ab vnâ Petri Cathedra proficiſcitur; nec Apoſtolis ipſis niſi
conſiſtentibus in communione Petri poteſtas vlla datur; ex quo fit vt vna, quo
ad originem ſuam, Chriſti Eccleſia: vna in Eccleſia ipſa poteſtas ordinaria, quæ
Cathedræ nomine ſignificatur, eluceat. Epiſcopi quidem omnes Paſtores ſunt,
ſed totius orbis Chriſtiani ob primatum Petri grex vnus eſt, quantumuis ab
Apoſtolis omnibus vnanimi conſenſione regatur, &c. Epiſcopatus formaliter
vnus eſt, cuius totam & integram rationem ſinguli Epiſcopi poſſident; Epiſco- B
patus quoque à ſingulis Epiſcopis in ſolidum pars tenetur, quia non ſolùm ſin-
guli Epiſcopi diœceſim ſuam regunt, ſed cum Summo Pontifice, eoque præſi-
de ac auctore, Eccleſiæ quoque vniuerſæ leges tradunt, & ad vniuerſalem eius
adminiſtrationem adſciſcuntur. Eccleſiæ ſingulæ licet variæ ſint, & pro popu-
lorum ad Chriſti fidem conuerſorum multitudine materialiter, vt aiunt, multi-
plicentur, vna tamen Eccleſia cenſentur, ob vnam Eccleſiam à qua deriuantur:
ſicut licet ſolis multi ſint radij, ſunt tamen vnum lumen, quia ab eodem ſole pro-
fluunt: licet rami arboris multi, vnum tamen robur efficiunt ex eadem radice
ſuccreſcens: licet riui multi ab vno fonte ſcaturiant, ab vnitate tamen fontis, à
quo dimanant, vnitatem ſortiuntur. Eaque eſt vnitas radiorum & ſolis, vt à ſo-
le auulſus radius permanere non poſſit: ea vnio ramorum cum radice, riuorum
cum fonte, vt rami ab arbore diuulſi germen ferre nequeant, riui à fonte præ-
ciſi areſcant. Ita quoque Eccleſia diuinâ luce perfuſa, ſeu fidem diuinitus edo-
cta, per totum orbem Euangelicæ doctrinæ radios immittit: vnum tamen fidei C
reuelatæ lumen eſt, quod vbique diffunditur, nec vnitas fidei à corpore Ro-
manæ Eccleſiæ ſeparatur; nec aliud docent omnes Eccleſiæ quàm quod ipſa.
Ramos ſuos Eccleſia in vniuerſam terrã ob multitudinem credentiũ extendit
profluentes riuos latiùs expãdit; vnũ tamen caput eſt & origo cæterarũ Eccleſia-
rum: vna cæterarũ fœcunda mater, Romana Eccleſia quæ reliquas inſtituit. Nos
autem potiſſimum, qui in Africâ verſamur, & à Romanâ Eccleſia prædicatores
accepimus, illius fœtus ſumus, quia quos ipſa genuit paſtores habuimus, illius
doctrinæ lacte paſcimur, illius directionis ſpiritu mouemur, atque vegetamur.

LI. Hæc Cyprianus, quæ nos fuſiùs edocuimus, vt pateat iam tum Cypriani
& Tertulliani temporibus Catholicos credidiſſe Romanam Eccleſiam cætera-
rum matrem eſſe; omnes Eccleſias ab eâ ortas dici, non quod ab ea prædica-
tionem Euangelij omnes acceperint, quæ ab Oriente certo certius Romam
profecta eſſe noſcitur, ſed quod Eccleſiarum fundationes Petro tanquam or-
dinario Eccleſiæ capiti deberẽtur; eſto Apoſtolis extraordinaria poteſtas Ec- D
cleſiarum fundandarum data ſit; quod item Petro & ſucceſſoribus eius Epiſco-
porum per vniuerſum orbem Chriſtianum inſtituendorum poteſtas conueniat:
ob eamque præſertim cauſam Eccleſias diuerſas, & Epiſcopatus diuerſos, *originaliter, & initiatiuè*, eandem Eccleſiam & eundem Epiſcopatum dici, quia à
ſolo Petro, & ſucceſſoribus eius, vel quibus ipſi permiſerint, ordinario iure
creata ipſa atque erecta ſunt: ab iiſque vniuerſi Epiſcopi inſtituti, atque ordi-
nati dicantur. Quæ etiam illuſtrat Gregorius Nyſſenus, dum dictum Tertul-
liani de clauibus per Petrum datis explicat, de clauibus honorum Eccleſia-
ſticorum per Petrum conceſſis; ſic enim habet [c] *οὐδὲν ψεῦδος ἐν Εὐαγγελίοις γέγραπται, οὐδὲ ἀπάτης χεῖρα ὑποβαλλόμενον ἔχει ἡ ἐκβασις, ὅτι Πέτρῳ ἔδωκε τοὺς Ἐπισκόπους ἡ κλεῖδα τῆς ἀποφάσεως πρῶτ*, id eſt, *nihil falſi ſcriptum eſt in Euangelijs, neque Chriſti prædictio, exitum fallacem habet, per Petrum Epiſcopis dedit claues cæleſtium bonorum.* Ad quod etiam confirmandum teſtis ex Africa locupletiſſimus aduocari poteſt,

[a] Particula *quamuis*, quæ habetur apud Cypr. ſignificat obiectionis loco quæ ſequerentur proponi.
[b] Particula *tamen*, apud Cypr. reſpõſionem indicat.
[c] Greg. Nyſſ. de callig.

A poteſt Optatus [a] Mileuitanus, *Bono vnitatis B. Petrus (cui ſatis erat ſi poſtquam negauit, ſolam veniam conſequeretur) & præferri omnibus Apoſtolis meruit, & claues regni cœlorum communicandas cæteris, ſolus accepit* Quorum Patrum ſententiæ manifeſtè innuunt ſolum Petrum ordinariã à Chriſto immediatè accepiſſe poteſtatẽ, quam in alios diffunderet, nec Apoſtolos ordinariam niſi à Petro eandẽ habuiſſe: quãuis ſemper fatendũ ſit, extraordinariè ab ipſo Chriſto eos habuiſſe poteſtatem, in qua ipſi Petro in eo quidem æquarentur, quod nihil Petrus poſſet, quod non ipſi poſſent, in eo tamen inferiores forent, quod quidquid poſſent nonniſi cum relatione ad Petrum prælatum cæteris, & Eccleſiaſticæ vnitatis fontem, nec ſine eius communione exequi poſſent: vt rectè oſtendit Hieronymus dum aduerſus Iouinianum hæc habet, [b] *Ai dicis ſuper Petrum fundatur Eccleſiâ, licet idipſum in alio loco ſuper omnes Apoſtolos fiat, & cuncti claues regni cælorum accipiant, vt ex æquo ſuper eos Eccleſiæ fortitudo ſolideur: tamen propterea inter duodecim vnus eligitur, vt capite conſtituto ſchiſmatis tollatur occaſio.* Quid ſibi quæſo

B iſta volunt? quid innuunt? quàm Apoſtolos æquali à Domino, quantùm ad obiecta, poteſtatis præditos, eamque poteſtatem nactos, quæ ad eadem munia extenderetur, ad quæ ſolo Petri poteſtas extenderet: Petro tamen in vſu poteſtatis illius fuiſſe ſuppoſitos, ſtatutumque ad ſchiſmaticis occaſionem tollendam, nihil ipſos aggredi oportere, niſi quod Petro collibuiſſet, nihil niſi cum Petri communione tentare eos debere: vt ſcilicet poteſtas à Chriſto conceſſa ipſos commendaret, & tamen communicatio cum Petro tanquam capite turbationem amoliretur, ac diſſenſionem auerteret.

LII. Nec eorum teſtimoniorum vim atque efficaciã retundit, quod Auguſtinus [c] Petro totam Eccleſiam figuranti, ac repreſentanti clauũ poteſtatem traditam affirmet quod [d] Origenes, [e] Ambroſius, [f] Gaudentius Brixianus, [g] Pacianus Barcinonẽſis, & alij Epiſcopos omnes in Petro claues accepiſſe dicitẽt. Etenim quod Auguſtinus Petro Eccleſiã repreſentanti claues collatas eſſe dixit, nõ eo

C ſenſu dixit, quaſi verò Petrus non cum cæteris, aut etiam præ cæteris claues aliis etiã cõmunicãdas acceperit. Quod alij quoque Patres in Petro cæteros Epiſcopos claues accepiſſe teſtantur, non eo trahendi ſunt inuiti, vt velint æquè principaliter, & ipſi Petro, ac ſine Petri conſenſu ac confirmatione, cæteris à Chriſto Epiſcopis collatas claues fuiſſe: hoc certè vt plurimum innuunt, poteſtatem remittendi peccata, & aperiendi cœlum, ità Petro promiſſam fuiſſe, vt tamen ſoli Petro non eſſet tribuenda: nec Sacramenta quæ ad remittenda peccata inſtituta ſunt, à ſolo Petro adminiſtrari debuiſſe, ſed eo ipſo, quo Petro commendantur, à cæteris quoque Euangelij miniſtris diſtribuenda ſignificari. Innuunt etiam aliquando in Petro dari poteſtatem cæteris, quia Petrus cæteros eſſet miniſtros conſtituturus, poteſtatemq; quam habet Epiſcopalem tranſmiſſurus. Certè Auguſtinus ideò Petrum Eccleſiæ figuram geſſiſſe docuit, quod eius caput eſſet, & cæterorum rector conſtitutus: ſic enim ipſe, [h] *cuius Eccleſiæ Petrus Apoſtolus propter Apoſtolatus ſui Primatum gerebat figurata generalitate*

D *perſonam*: quod alibi idem repetit, [i] *cuius ille agnoſcitur geſſiſſe perſonam propter Primatum quem in diſcipulos habuit: denique Petrus à Petra cognominatus Beatus Eccleſiæ figuram portans Apoſtolatus principatum tenet.* Legantur cæteri Patres, idem certè innuent, ideò in Petro cæteros Epiſcopos claues accepiſſe, quia capitis dignitate præſtaret Et quæ ſupra protulimus Patrum teſtimonia, non ſolum oſtendunt, priùs Petro claues promiſſas, quàm cæteris tributas, ſed præeminentiam quandam Petri oſtendunt, per quam ab eo ad cæteros poteſtas clauium, id eſt Eccleſiaſtica quæuis deriuaretur.

LIII. Verùm, ne plus nimium in iis, quæ multorum iam Catholicorum Doctorum calcata ſunt veſtigiis faſtidioſè & ſine fructu immoremur: ſufficiat quædam Summorum Pontificum teſtimonia adiungere, quæ prædictis lucem aliquam adferunt & auctoritatem, quæque ordinationis Sacerdotalis initium ac firmitatem expreſſiùs à Petro, & ſucceſſoribus eius petenda demonſtrant. Anacletus, [k] *in nouo teſtamento poſt Chriſtum Dominum à Petro Sacerdotalis cœpit Ordo, quia ipſi primo Pontificatus in Eccleſia Chriſto datus eſt, Domino dicente ad eum, tu es Petrus &*

[a] Optatus Mileuit. lib. 10 contra Parmenianũ.

[b] Hieronym. lib. 1. contrà Iouinianum.

[c] Auguſt. de Baptiſmo contrà Donatiſtas lib. 3. cap. 17 de agone Chriſti cap. 30. & in pſal. 108. nẽ tract. 124. in Ioan. in l. 6. 50. hom. 45. ſerm. 30. de diuerſis, denique lib. 1. retract. cap. 21.

[d] Origenes tract. 1. in Math.

[e] Ambroſius in pſal. 38.

[f] Gaudent. tract. in die ſuæ ordinat.

[g] Pacianus lib. 1. contrà Sympron

[h] Auguſtinus tract. vlt. in Ioan.

[i] Idem in pſal. 108.

[k] Anacletus ad Epiſc. Ital. epiſt. 2. can. in nouo dict. at.

super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam, &c. hic ergo ligandi atque soluendi potestatem primus accepit à Domino. Et Syricius, [a] *Cùm in vnum plurimi fratres conuenissemus ad sancti Petri reliquias Apostoli, per quem & Apostolatus & Episcopatus in Christo cœpit exordium:* Innocentius primus, [b] *à quo (Petro) ipse Episcopatus & tota auctoritas huius nominis emersit*: nota hæc verba, non enim ipsa prioritatem quandam temporis, quæ gratis à quibusdam fingitur, qua Petrus priùs cæteris Apostolis constitutus sit: sed reliquorum Episcoporum instituendorum ac creandorum auctoritatem denotant. Leo primus [c] præsertim in Epistola ad Episcopos per Viennensem Prouinciam constitutos, hæc habet, [d] *sed huius muneris Sacramentum ità Dominus ad omnium Apostolorum officium pertinere voluit, vt in beatissimo Petro Apostolorum omnium summo principaliter collocaret: vt ab ipso quasi quodam capite dona sua velut in corpus omne diffunderet, vt exortem se mysterij esse intelligeret diuini, qui ausus fuisset à Petri soliditate recedere.* Hæc enim duo sunt Petri priuilegia quæ nos suprà docuimus, puta vt ab eo Episcopatus deriuari dicipossit, in quantum ipse cæteros Episcopos principali auctoritate instituere, ac confirmare potest, nec ille est legitimus, qui fuerit contra eius ordinationem ac dispositionem institutus, & si quod de alicuius Episcopi ordinatione dubium emerserit, apud ipsum diiudicandi resideat auctoritas: alterum quod etiam Apostoli à Christo ipso delecti, & per Christum constituti, potestate acceptâ nonnisi cum Petri communione vti debuerint, iique dispergant & disperdant, qui extra Petri vel eius successorum communionem colligunt. Quæ pariter confirmant duo alij Pontifices Gregorius [e] nempe tertius & Nicolaus [f] primus: ille enim iis, quos suprà citauimus consentiens, *benè*, inquit, *nosti satis, quia beatus Apostolus Petrus, & Episcopatus principium extitit, & consulenti nobis, &c.* Hic verò Syricij verba non semel in causâ Rothadi Suessionensis repetiit: hos reliqui plures Summi Pontifices sequuntur.

LIV. Neque verò reiici debent ista testimonia, quod à Summis Pontificibus prolata sint, qui impensius suæ dignitati fauere videantur: præterquam quod enim, sanctissimi fuere, & grauissimi isti Pontifices, qui nec in re seria sibi gratificari, diuinisque testimoniis abuti voluissent, nec coram toto Christiano orbe in diuinis scripturis ludere, & præter opinionem omnium dignitatem suam extollere ausi vnquam fuissent; ne se omnium derisioni, & contemptui exponerent: id etiam eorum testimoniis fidem addit, quod à nemine de iis reprehensi legantur: quod nemo falsitatem eis aut iactantiam obiecerit, sed omnes reuerenter eorum dicta exceperint; quæ sanè ostendunt, non eos ambitioso quodam fastu, præter Catholicorum sententiam hæc effutisse, sed ex rei veritate, consentientibus omnibus vbique fidelibus credenda proposuisse. Vnde adstipulatores habent tum Patres superius citatos, tum etiam S. Athanasium Alexandrinum Patriarcham, cum Episcopis suis Ægyptiis epistola ad Felicem Romanum, [g] *ideò pater Beatissime quia semper antecessores nostri, & nos à vestra Apostolica sancta sede auxilium hausimus, & nostri nos curam habere agnouimus, præfatam Apostolicam, & summam experimur, nostra Canonum decreta, sedem, vt inde auxilium capiamus, vnde prædecessores nostri ordinationes & dogmata, atque subleuationes cœperunt:* itemque Imperatores Theodosium & Valentinianum, qui ex successione S. Petri Romanorum Pontificum in ordinationibus auctoritatem repetunt, vt nempe contra eorum sententiam factæ nullius momenti videantur, [h] *Cùm igitur*, inquiunt, *Sedis Apostolicæ Primatum sancti Petri meritum, qui princeps est Episcopalis coronæ, & Romanæ dignitas ciuitatis, sacræ etiam Synodi firmarit auctoritas, ne quid præter auctoritatem sedis istius illicitum præsumptio attentare emitatur: tunc enim demùm Ecclesiarum pax vbique seruabitur, si rectorem suum agnoscat vniuersitas. Hæc cùm hactenus inuiolabiliter fuerint custodita, Hilarius Arelatensis, &c.* Et paulò pòst, *Hilarius enim qui Episcopus Arelatensis vocatur, Ecclesiæ Romanæ vrbis inconsulto Pontifice indebitas sibi ordinationes Episcoporum sola temeritate vsurpans inuasit*: vides enim, vt Hilarius Arelatensis redarguatur, quod in Prouinciâ Narbonẽsi minimè sibi debitas ordinationes vsurpasset, & quidem inconsulto Summo Pontifice, quem si actionis suæ habuisset auctorem, non iam vsurpata, sed legitima ordinandi potestate potitus fuisset.

[a] Syricius epist. 4. tomo 1. epist. Summorum Pontificum.
[b] Innocent. 1. epist. 31. tomo eod. 1.
[c] Legatur Leo 1. sermone 3. in die assumptionis suæ.
[d] Idem epist. 89 ad Episcopos Prouinciæ Viennensis.
[e] Gregor. 3. epist. 4 tom. 1. epist. Summorum Pontif.
[f] Nicolaus 1. epist. 40. Carolo Regi Idem epist. 41. Archiep. & Episcop. Galliarum.
[g] Epistola Athanasij & Episcoporum Ægypti ad Felicem 1. tom. 1. Conc. Binij.
[h] Valent. 3 nouell. de Episcop. ordinat. apud Bzon. tomo 6. ad annũ 445. & Sirmond. tom. 1. Conciliorum Gall.

Scio

A Scio prædictam Epistolam Athanasij, & Episcoporum Ægypti à [a] Baronio, [b] Binio, & aliis dubiæ fidei censeri, nec indubitatam crediderim: at ab eo tempore, quo vel scripta, vel conficta fuit, eam percrebuisse sententiam colligo, quod non solùm Patriarchatus Occidentalis, verùm etiam Alexandrini Episcopi à Romanâ sede, mediatè scilicet, vel immediatè ordinationem hausissent. Nouellæ autem Valentiniani tertij, cuius fides in dubium verti non potest, sententiâ nec vllâ tergiuersatione eludi potest, quasi reprehendantur tantum indignorum factæ ab Hilario ordinationes, cùm textus legis manifestè id redarguat: neque pariter Imperatorum erga Romanam ciuitatem nimio studio eleuari potest: cum nemo prudens suspicari possit, piissimos istos Imperatores, cum fidei & religionis detrimento, excogitatis fictisque rationibus Romanæ ciuitatis splendori gratificari voluisse.

[a] Baron. tomo 3.
[b] Binius tom. 1. Concil. ante rescriptum Felicis 2.

LV. Prærogatiua ergo Summorum Pontificum est, quod ab iis Sacerdotalis ex omnibus terræ partibus ordinatio desumenda sit, quod extra ipsorum consensum, & communionem Episcopalis ordinatio nullam nec obtineat, nec legitimam habeat officij sui executionem: quod ab iis Episcopatus exordia sumenda sint. Vnde patet potestatem apud ipsos residere debere, quâ, Ecclesiæ necessitate exigente, vel vtilitate, Episcopos per totum orbem Ecclesiis prouideant, instituant, præficiant. Quod vltimum clarioribus verbis explicuit [c] Chrysostomus, qui de electione Mathiæ in locum Iudæ differens, Petri muneris ob eius primatum fuisse docet, prouidere, vt in locum Iudæ aliquis eligeretur: potuisseque solum eligere, sed noluisse, nisi communi consilio id efficere, ne alicuius gratia duci videretur, primum iis verbis tradit, *καὶ ὡς θερμὸς, καὶ ὡς ἐμπυρώτατος ἦν ἀεὶ τῷ Χριστῷ τῶν ποιμένων, καὶ ὡς τοῦ χοροῦ πρῶτος, ἀεὶ πρώτης ἄρχεται τοῦ λόγου*: id est, *quàm est feruidus, quàm agnoscit creditum à Christo gregem, quàm in choro princeps est, & omnium primus: vbique incipit loqui*: postremum vero istis concludit, *τί οὖν; ἐλέσθαι [τὸν Πέτρον] αὐτὸν οὐκ ἐξῆν; καὶ πάνυ γε. ἀλλ' ἵνα μὴ δόξῃ χαρίζεσθαι, τοῦτο οὐ ποιεῖ. ἄλλως δὲ καὶ πνεύματος ἁγίου οὔπω ἦν. Quid? an non licebat ipsi (Petro) eligere? licebat, & quidem maximè: verùm id non facit, ne cui videretur gratificari: quamquam alioqui nondum erat particeps spiritus.* Quid iis verbis clarius? quid expressius esse potest? nùm apertè indicant Petro ob primatum, qui ad Romanos Pontifices & eius successores translatus est, impositum fuisse hoc onus deligendi Apostolum, nec curam solùm ei impactam, sed & facultatem concessam, quâ si vti noluerit, nisi ex plurimorum consilio, moderationi eius adscribendum sit, & tempori, quo nempe nondum Spiritus sancti plenitudinem acceperat: ex quibus duo ista Summis Pontificibus competere colligimus, Episcoporum vbique terrarum creandorum curam, & potestatem, quâ si aliquando vsi non fuerint, moderationi eorum ac prudentiæ tribuendum, vtpote qui meliùs, ac commodiùs per alios à se constitutos Patriarchas, Primates, Metropolitanos ordinationem, ac delectum fieri posse censuerint, quàm per se ipsos; si quando autem vti voluerint, & expedire iudicauerint, nemo quærere possit quâ auctoritate id faciant, cùm auctoritate Petri id facturi deprehendantur. Annuit [d] Augustinus loco superiùs citato, vbi de ordinatione Cæciliani loquens, hæc habet, *qui posset non curare conspirantem multitudinem inimicorum, cùm se videret, & Romanæ Ecclesiæ, in quâ semper Apostolicæ Cathedræ viguit principatus, & cæteris terris, vnde Euangelium ad ipsam Africam venit, per communicatorias literas esse coniunctum.* Hæc est ea quam toties inculcauimus Romanæ Ecclesiæ prærogatiua, vt ordinationibus firmitatem, auctoritatemque ob principatum Ecclesiasticum conciliet, nec absque eius communicatione *plenitudinem officij*, vt loquitur [e] Bernardus, seu executionem legitimam aliquis consequatur: hæc Apostolicæ Cathedræ prærogatiua est, hæc Primatus dignitas: hoc non nouum, sed ipsius Ecclesiæ constitutioni coæuum, quod semper viguit, priuilegium.

[c] Chrysost. homil. 3. in acta.
[d] August. epist. 162.
[e] Bernardus epist. 171. & 172.

LVI. Vnde non est quod iactantiæ, aut falsitatis reprehendi debeant Romani Pontifices, dum sibi omnium Episcoporum ordinandorum facultatem tribuunt. Vera Stephani 5. sententia Gualberto Patriarchæ, [f] *licet Apostolica prærogatiuâ possimus de qualibet Ecclesia Clericum ordinare.* Vera à Gregorio septimo relata

[f] Stephanus 5. epist. 12. Gualb. Patriarch.

Romani Pontificis prærogatiua, [a] *quod de omni Ecclesiæ quemcumque voluerit Clericum valeat ordinare*: quam idem Gregorius [b] in Synodo Romanâ comprobasse videtur ex dictis S. Leonis, Vigilij, Gregorij Magni, *qui singuli auctoritate præcipui penè eadem voce in decretis suis verissimè testantur, hoc modo, Sancta Romana Ecclesia vices suas, ita aliis impertiit Ecclesijs, vt in partem vocatæ sint sollicitudinis, non in plenitudinem potestatis.* Ex quorum verbis infert, *liquido demonstrari, quod quilibet Episcopus nec super gregem sibi comissum tantam potestatem habeat, quantam Præsul Apostolicus, qui licet curam suam in singulos Episcopos diuiserit, nullo modo tamen se ipsum vniuersali & principali potestate priuauit: sicut nec Rex suam regalem potentiam diminuit, licet regnum suum in diuersos Duces, Comites, siue Iudices diuiserit.* Caue tamen, [c] ne aut ex iis quæ iam audis, aut ex prædictis quæ iam percepisti, in animum inducas tuum, Episcopos diuino iure non esse institutos, Vicarios tantum esse Papæ, *non ministros Christi*: ità enim à Romano Pontifice Episcoporum institutionem pendere dicimus, vt eorum designationem, & auctoritatiuam confirmationem, necnõ etiam limitationem potestatis, ac plenissimæ, ac liberrimæ administrationis facultatem, à Romani Pontificis iudicio, consensu, sententia, ac communicatione pendere censeamus: Episcopatus tamen ordinem à Christo institutum credamus, quem conuellere nemo, peruertere, aut immutare possit, itaut etiam potestatem Episcopi habeant à Christo, à quo habent characterem, & gratiam, diuinoque iure firmatum, vt docet Innocentius [d] tertius, sit eorum cum Ecclesiâ coniugium, quod nisi exigentibus eorum demeritis, vel diuinâ inspiratione priuatâ, vel ob Ecclesiæ maius bonum dissolui nequeat.

LVII. Verùm hæc instituti nostri non sunt, sed cautionis tantum gratiâ à nobis notantur. Vt ergo ad propositam Thesim probandam redeamus: Summis Pontificibus denegandum non esse, vt vbique terrarum, cùm expedire videbitur, Episcopos instituant, hoc insuper argumento fulcimus: quia cùm Apostolis hæc potestas olim concessa fuerit, vt per vniuersum orbem crearent Antistites, qui ideò verè pronuntiare illud poterant, quod de se ipso dicebat Paulus, [e] *instantia mea quotidiana, sollicitudo omnium Ecclesiarum.* Certè Romano Pontifici, qui in Apostolatus dignitate successit, quem Apostolos honore sequi dixit [f] Hieronymus: cuius ideò sedes κατ' ἐξοχὴν, Apostolica dicta ab eodem [g] Hieronymo, & [h] Augustino, Conciliis [i] Chalcedonensi, & [k] Constantinopolitano sub Menâ, Iustiniano [l] Imperatore, [m] Bedâ, & aliis reperitur; in quâ vt ex Augustino retulimus, [n] *Apostolicæ Cathedræ semper viguit principatus*, denegari non debet, quin exigente necessitate, vel vtilitate, reliquis etiam extrà suum Patriarchatum Ecclesijs pastores præficiant, præsertim cùm id exemplis quibusdam ab iis olim peractum perfectumque constet.

LVIII. Qua enim quæso potestate Lucifer Calaritanus Paulinum Antiochiæ Episcopum crearet, nisi Pontificiâ eius siquidem legationi à Summo Pontifice susceptæ adstipulantur [o] Nicetas (qui ex antiquis, vt credibile est, monumentis Eusebium, & Luciferum Vercellensem *Româ missos*, in Orientem venisse testatur) & [p] Hieronymus, qui eundem Luciferum cum Pancratio, & Hilario Romanæ Ecclesiæ Clericis, ad Constantium Imperatorem à Liberio Episcopo pro fide Legatum missum asserit. Paulini autem ordinationem Occidentales probarunt, Ægyptij quoque & Cyprij, nec qui Meletio adhęserunt, eam à non habente potestate factam vmquam causati sunt, sed Meletio iam constituto, qui si quid in ipsius ordinatione peccatum fuerat, multorum annorum constantiâ, ac patientiâ pro Catholica fide eluere visus fuerat, subintroductum allegabãt, vt de potestate Summi Pontificis in constituendis Episcopis extrà suum Patriarchatum Orientales minimè dubitasse animaduertas. Basiliũ [q] quoque suprà coniecimus Episcopos in Armeniâ vacantibus Ecclesijs dedisse, Romani Pontificis accedente auctoritate. Eidem quoque à Romano Pontifice Fausti cuiusdam consecrationem commendatam fuisse non improbabile esse diximus. Acacium legatione Pontificia quoque ornatum fuisse ex verbis istis Gelasij patet: [r] *postremo cur tanto tempore, cùm ista gererentur, vel gerenda cognosceret, non ad Sedem Apostolicam, à quâ sibi curam illarum regionum nouerat delegatam, referre maturauit? abu-*

sum

[a] Greg. 7. dictatu 14. post epist. 55. lib 2.
[b] Greg. 7. in Synod. Ro. 1. cap. 23. Apologet.
[c] Vide etiam Innocent. 2. apud Guil. Tyrium lib. 14. cap. 11.
[d] Innocent. 3. cap. inter corporalia de translatione.
[e] 2. Corinth. cap. 11.
[f] Hieronym. epist. 57. ad Damas.
[g] Idẽ aduersus Ruffin. & Vigilantium epist 91. & 92. & alibi passim.
[h] Augustin. ep. 91. & 92.
[i] Cõc. Chalced. passim.
[k] Conc. Constantinop. sub Mena.
[l] Iustinianus epistolis ad Hormisdam. & Agapetum Summos Põtif.
[m] Beda lib. 2. hist. cap. 2. & alibi.
[n] August. suprà epist. 162.
[o] Nicetas comment. ad orat. 20. Nazianz.
[p] Hieronym. de scriptorib. Eccles. in Lucifero.
[q] Vide suprà art. 1. §. 13. num. 54.
[r] Gelas. epist. 13. ad Episcop. Dardan.

A B C D

A sum autem eadem potestate, Catholicis de gradu deiectis, hæreticos Alexandrinæ, & Antiochenæ Ecclesiæ præfecisse, ideoque à Summis Pontificibus damnatum fuisse compertum est.

a Vide Conc. Rom. 1. & 2. sub Felice 3. cõtra Acacium, & epist. Gelasij citatam.

LIX. Eadem in Agapeti facto auctoritas Summi Pontificis elucet, qui nempe à Marcellino [b] Comite, Victore [c] Tunensi Episcopo, & aliis Constãtinopolim adueniens, Anthimũ statim Constantinopolitanũ deposuisse dicitur, Menamq; in eius locum subrogauisse, Rem cæteris fusiùs narrat Liberatus his verbis, [d] *petentibus Principibus, vt Anthimum Papa in salutatione & communicatione susciperet, ille fieri inquit posse, si se libello probaret orthodoxũ, & ad Cathedram suã reuerereretur, impossibile esse aiebat translatitium hominem in illa sede permanere. Augustâ verò clam promittente munera multa, & rursus Papa minas intentante, in hoc Papa perstitit, ne eius audiret petitionem. Anthimus verò videns se sede pulsum, pallium quod habuit Imperatoribus reddidit, & discessit, vbi eum Augusta suo patrocinio tueretur. Tunc Papa principis fauore, Menam pro eo ordinauit Antistitem, consecrans eum manu sua in Basilica S. Mariæ: fuit iste Menas præpositus Xenodochij maioris, quod vocatur Sanson, genere Alexandrinus, suscipiens Chalcedonensem Synodum.* Menam autem pro legitimo Patriarchâ agnitũ fuisse totius Chri-

b Marcellinus Comes in Chron. indict. 14.

c Victor Tunẽsis in Chro.

d Liberatus in Breui cap. 22

B stiani orbis, & [e] Quintæ Synodi consensus ostendit.

e Quinta Synodus passim.

LX. Martinus primus, eadem quâ Agapetus auctoritate nixus, vrgente Monothelitarum hæresi, Philadelphiensem [f] Episcopum Legatũ suum per totum Orientem constituit, cui quam potestatem in ordinandis etiam Episcopis, & quâ auctoritate dederit, ipse suâ ad eum epistolâ nobis aperiet: Er sic, inquit, *prosperans in Domino, ea quæ desunt corrigas, & constituas per omnem ciuitatem earum quæ sedi tum Hierosolymitanæ, tum Antiochenæ subsunt, Episcopos, & Presbyteros, & Diaconos: hoc tibi omnimodo facere præcipientibus nobis, ex Apostolica auctoritate, quæ data est nobis à Domino, per Petrum sanctissimum principem Apostolorum, propter angustias temporis nostri & pressuram gentium: ne vsque in finem in illis partibus deficiat Sacerdotalis decoris eximius ordo, ac ne inde de cætero nostræ religionis magnum & venerandum mysterium ignoretur: iam non sit Sacerdos, & Sacrificium, aut spirituale libamen, quod iugiter à Deo in odorem*

f Martinus 1. epist. 3. Episc. Philadelph.

C *suauitatis pro salute populi offeratur. Nam oportet in hoc maximè tempore, Pastoribus spiritualibus frequentari, ac muniri quæ vbique sunt, Dei Catholicas Ecclesias, quo iuxta ipsius Domini prædictiones, tribulationes propter peccata nostra venerunt, quales non fuerunt ab initio mundi vsque modo, neque fient, &c.* Iis sanè verbis sanctissimus Pontifex quem, quod de Lucio dicebat [g] Cyprianus, *honore geminato, in Ecclesiæ suæ administratione, confessorem pariter, & Sacerdotem constituit diuina dignatio,* qui fidem suam passionum tolerantiâ consignauit, satis apertè ostendit, se auctoritate Petri, cuius Cathedræ se successorem esse cognoscebat, subnixum, non solâ charitate inductum, Episcopos extrà suum Patriarchatum ordinare, & aliis ordinandi potestatem facere potuisse: cui cùm nullus Episcopalem ab eo potestatem præsumptam obiecerit, quis non videat Catholicorum eo sæculo eandem fuisse mentem atque sententiam?

g Cypr. ep. 58.

LXI. Similiter Constantinus Papa in ea professione, quam Nicomediam vs-

D que, inuisurus Iustinianum Iuniorem Imperatorem, cum ab ipso vocatus fuisset, suscepit, *fecit*, vt ait [h] Anastasius, *ordinationes Episcoporum in eundo, & redeundo per diuersa loca Episcopos duodecim.* Ex eo enim rectè coniicit [i] Baronius, Constantinum in ea profectione Episcopos per diuersa Orientis loca Patriarchæ Constãtinopolitano subdita, aliquos creasse: neque enim probabile est à Caieta Romam vsque tot Episcopos eum constituisse, præsertim, cùm eorum locorum Episcopos consecrandos Romam secum venire iubere potuerit, & in tam parua locorum distantia tot sedes vacare simul minimè potuerint. Ipsum autem nonnisi rogatum ab aliis Episcopis, quosdam in Oriente consecrasse, non auctoritate sua gratis fingitur, & sine vllius auctoris testimonio: nec satis probabiliter, quippe cùm satis appareat quantum Orientales, ij præsertim qui Patriarchatus erant Constantinopolitani Romanæ sedis dignitatis diu inuiderint, quantum de sedis Constantinopolitanæ minuendâ amplitudine tinuerint, quam nempe sciebant inter Patriarchales irrepsisse, & ex aliorum Patriarchatuum, Romani scilicet & Antiocheni mutilatione, incrementum cæpisse: ideoque probabile

h Anastas. in vita Constantini.

i Baron. ad annum 711. num. 6.

non eſt, eos retinendæ iſtius ad quam aſſurrexerant amplitudinis cupidiſſimos, A
Romanum Pontificem rogaſſe, vt in dicto Patriarchatu Epiſcopos ordinaret,
quos hoc beneficio, ac neceſſitudinis vinculo ſibi obſtringeret: quinimo reueri-
tos, ne antiquos ſui Patriarchatus limites repetereret, ne permiſſuros quidem eos
fuiſſe ordinationes in dictis regionibus Epiſcopales celebrare, niſi eum pro ſum-
mâ, quam in Eccleſia vniuerſa haberet auctoritate, illud potuiſſe ſibi perſua-
ſiſſent. Conſtantinum autem, quem Anaſtaſius [a] mitiſſimum hominem fuiſſe
deſcribit, aut vſurpare ſibi indebitas ordinationes voluiſſe, aut renitentibus
Græcis perficere potuiſſe, quis ſibi perſuadeat?

LXII. Beda non merâ Patriarchali, ſed ſummâ Pontificali auctoritate Au-
guſtinum ad Anglos conuertendos miſiſſe iis verbis oſtendit: [b] *quia cùm primum
in toto orbe gereret Pontificatum, & conuerſis iamdudum ad fidem veritatis eſſet Prælatus
Eccleſius, noſtram gentem eatenus idolis mancipatam Chriſti fecit Eccleſiam, &c.* Quibus
verbis poteſtatem, ni fallor, aſſignat, quâ Gregorius Anglorum conuerſioni
vſus fuerit, quia nempe in toto orbe, Pontificatu primo ac præcipuo fruebatur. B
Refert quoque [c] Thomas V Valſingham Ioãnem 22. Rigaudo Epiſcopo V Vin-
tonienſi conceſſiſſe, vt non à Metropolitano ſuo Cantuarienſi, ſed ab aliis fa-
craretur: quem proinde refert ab Epiſcopo Londonienſi in Monaſterio S. Al-
bani, ad Romanam Eccleſiam nullo medio pertinente, obtentâ ab Abbate, &
conuentu licentiâ, fuiſſe conſecratum. Denique ne plura ſingularia exempla
proferamus, cùm in vitis [d] Romanorum Pontificum legamus multas Epiſcopo-
rum per diuerſa loca ordinationes ab iis factas, cogimur admittere non ſolùm
Prouinciæ ſuæ Epiſcopos Papam ordinaſſe, verùm etiam Patriarchatus ſui, imò
forſan etiam extrà Patriarchatus ſui fines.

§. VII.

*Occurritur obiectionibus, & fusè poteſtas Summi Pontificis circà Metropoli-
tanos Primates, & Patriarchas oſtenditur.* C

LXIII. Neque hanc Romani Pontificis auctoritatem Patriarcharum, Prima-
tum, ac Metropolitanorum in ordinationibus vſitata iura conuellunt, quin po-
tius ſtabiliunt: nam primò quod ſpectat ad Patriarchas; primas Patriarchales
ſedes, à Diuo Petro erectas, & inſtitutas fuiſſe, Patriarchalemque dignitatem,
ex eo ſortitas fuiſſe, quod in iis Diuus Petrus, vel per ſe, vt in Antiochena, vel
per aliũ, puta in Alexandrinâ per Marcum ſediſſet, colligere poſſumus ex [e] A-
nacleto, [f] Innocentio primo, [g] Ioanne Chryſoſtomo, [h] Leone, [i] Gelaſio, [k] Gre-
gorio, & [l] Nicolao, horum nominum primis Romanis Pontificibus, Hincma-
ro [m] Remenſi, & aliis. Atque inde fit, vt quos Patriarchæ iſti ordinant, Roma-
næ ſedis Pontifex ordinare quodammodo videatur: quippe cùm ob eam ratio-
nem tres illas ſedes vnius Petri S. Gregorius [n] eſſe dixerit, Alexandrinam Ca-
thedram ſuam ipſe [o] appellarit: *vnumque* trium illarũ, ſedium *Sacerdotium* Sym-
machus [p] Papa, eumque imitatus Carolus [q] Caluus aſſeruerit: non quod pari
per omnia poteſtate præditi fuerint, ſed quod totius Eccleſiæ ſollicitudinem D
cum iis Summus Pontifex partitus ſit. Quibus non obſtat, quod Conſtantino-
politanus, & Hieroſolymitanus poſteà in eorum numerum irrepſerint: Genera-
lium enim Synodorum auctoritate id factum eſt, Conſtantinopolitanæ [r] primæ,
& [s] Chalcedonenſis, quibus etiam Epheſinam [t] addere poſſis, quaſi Hieroſo-
lymitano Patriarchatui fauentem: cui tamen innouationi fortiſſimè ſe oppo-
ſuerunt Romani Pontifices, [u] Leo I. [x] Felix 2. [y] Gelaſius I. [z] Nicolaus item
primus, & alij: nec niſi Romanorum Pontificum accedente conſenſu, dignita-
tis firmitatem obtinuerunt. Nihilominus ab iis factæ ordinationes validæ fue-
runt, vel eo titulo, quod pro bono pacis ab iiſdem Summis Pontificibus tole-
ratæ fuerint, qui ſi extrà communionem Romani Pontificis fuiſſent, nullos
vnquam legitimè ordinaſſent. Recepti autem illi ſunt in Eccleſiæ communio-
nem, in antiquorum Patriarcharum iura ſubintroducti, generalis Concilij de-
creto,

[a] Anaſtaſius ſuprà.
[b] Beda lib. 2. hiſt. cap. 1.
[c] Thomas V Valſinghã ad annũ 1310.
[d] Pontificale Damaſi, Anaſtaſius Bibliothec. & alij
[e] Anacletus epiſt. 3.
[f] Innocent. 1. epiſt. 18. ad Alexandrum Epiſcop. Antioch
[g] Chryſoſt. homil. in B. Ignat.
[h] Leo I. epiſt. 53. ad Anatolium, & 79. ad Dioſcor. & ſerm. 1 de SS. Petro, & Paulo.
[i] Gelaſ. epiſt. 13. ad Epiſc. Dardaniæ.
[k] Greg. lib. 6. epiſt 57. & 11. epiſt. 48.
[l] Nicolaus ad Conſulta Bulgar. cap. 92.
[m] Hincmarus opuſc. 55. Capit. cap. 16.
[n] Greg. epiſt. 48 lib. 11. cit.
[o] Idem epiſt. 37 cit. lib. 6.
[p] Symmachus epiſt. 1. ad Eonium Arel.
[q] Carol. Calu. epiſt ad Adrian. 2.
[r] Conſtantinopolit. 1 c. 3. & 4.
[s] Chalced. 11. 28 & act. 7.
[t] Patriarchatum vſurpare tentauit Iuuenalis Hieroſolym. in Epheſina ex Leone ep 62. ad Maximum.
[u] Leo epiſt. cit. necnon epiſt 54. & 55.
[x] Felix 2. epiſt. 1.
[y] Gelaſ. 1. ſuprà.
[z] Nicolaus 1. ad conſulta Bulgar. cap. 82.

A creto, Romanorum Pontificum temporatia saltem quoad ordinationes conniuentiâ, quoſque creauerunt Antiſtites, eos iure Patriarchali vero, aut præſumpto creauerunt, quod Patriarchale ius cùm à Beato Petro originem habuerit, ordinationum ab iis factarum Beatus Petrus auctor fuit. Ius autem illud conſtituendarum Patriarchalium ſedium apud Romanum Pontificem agnoſcunt Concilij Chalcedonenſis Patres in epiſtolâ Synodica ad ſanctiſſimum Leonem Papam iis verbis, [a] ἐβεβαιώσαμεν ὃ καὶ τῷ ἐξ ἁγίων πατέρων, τῷ ἐν Κωνσταντινουπόλει συναθροισθέντων διὰ τὴν τῆς δυσεβοῦς μνήμης τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου κελεύσεως, τοὺς ὁσαγορεύοντας μὲν τοὺς ὑμετέρου ἁγιωτάτου, καὶ ἀποστολικοῦ τὰ πρεσβεῖα τοῦ Κωνσταντινουπόλεως ἔχειν. πεπεισμένοι, ὡς τῆς ἀποστολικῆς παρ' ὑμῶν κελεύσεως ἀντῶν, καὶ διὰ τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκκλησίαν, συνήθως κηδομένοι, πολλάκις τούτῳ ἡ πλώσατε, δι' ὃ τὸ ἄνθρωπον ὑπάρχειν ὑμῖν τὸν τῶν οἰκείων ἀγαθῶν ποιεῖς τοὺς γνησίους μεταδοῦναι. Id eſt, vt fert vulgata verſio, *confirmauimus autem, & centumquinquaginta ſanctorum Patrum regulam, qui in Conſtantinopoli congregati ſunt, ſub piæ memoriæ maiore Theodo-*
B *ſio, quæ præcepit poſt veſtram ſanctiſſimam & Apoſtolicam Sedem * honorem habere Conſtantinopolitanam (quæ ſecunda eſt ordinata) confidentes, quia lucente apud vos Apoſtolico radio, & vſque ad Conſtantinopolitanorum Eccleſiam conſuetè gubernando illum ſpargentes, hunc ſæpius expanditis, eo quod abſque inuidiâ conſucueritis veſtrorum honorum participatione ditare domeſticos*, ſeu potius ingenuos, germanoſque filios, hoc enim vox illa γνήσιος ſignificat ex [b] Budæo: quibus verbis quid aliud ſignificatur quam Patriarchalem honorem, ſplendorem quendam eſſe à Romano Pontifice deriuatum, defluumque nitorem, quo quas velit Eccleſias exornare ipſe poſſit?

* al. *Primatum.*

[b] Budæus.

LXIV. Primates autem Occidentis, cùm ſint [c] tantum Vicarij ſanctæ Sedis Apoſtolicæ (quo nomine ſe Theſſalonicenſes, & Corinthij Præſules iactabant, poſteáque Arelatenſes, Remenſes, Cantuarienſes, & alij cæteris prætulerunt: cui etiam appellationi reſpondenti nomine Lugdunenſes, & alij Primates, Legati eiuſdem ſedis frequentius dicti ſunt) auctoritatem eiuſdem ſedis omnino
C confirmant: non enim dubiũ eſt Papam, id quod per eos præſtitit, per ſe præſtare potuiſſe; quare cùm illi Epiſcoporũ electiones confirmarint, imo etiã aliquando excluſis Metropolitanis Epiſcopos ordinarint Vicariatus iſtius nomine, haud dubiè Sedis Apoſtolicæ candẽ eſſe prærogatiuã in ordinationibus demonſtrarũt.

[c] Vide doctiſſimũ Patrem Morinũ lib. 1. exercit. Eccleſiaſt. num. 11. 12. & ſequentibus.

LXV. Par ferè eſt ratio Metropolitanorum Præſulum, quę Primatũ: Eos enim ſaltẽ in Occidente à ſolo [d] Romano Põtifice primùm cõſtitutos, aſſignatis etiam maioris, vel minoris pro diuerſa temporũ ratione, prouinciæ limitibus, ex hiſtoriarũ monumentis apparet: quos etiã ex eadem, epiſtolarũ Sũmorum Pontificũ, & hiſtoricorum lectione, Sũmos Pontifices prouinciæ [e] parte mulctare aliquando comminatos fuiſſe, & reuera aliquando mulctaſſe exploratiſſimũ eſt: quibus à Romanâ ſede pallium propter ordinationes mitti conſueuit, vt ſuprà oſtendimus. Ex iis enim omnibus deducitur, eam quam Metropolitani in ordinãdis Sacerdotibus impenderunt operam, eminentiori modo à Summis Pontificibus præſtari potuiſſe, imo iiſdem quoque in ordinationibus Sũmos Pontifices co-
D operari: ideò ait Hincmarus, [f] *Quæcunque igitur Primates prouinciarum à Domno conſtituti & Apoſtolica auctoritate confirmati, ſed & quique Catholici Epiſcopi, de certis, & manifeſtis rebus, de quibus expreſſa iudicia & irrefragabiliter, atque inconuulsè conſeruandas definitiuas habemus ſententias, ſecundùm ſacros Canones, & decreta Sedis Romanæ Pontificum, quæque decernimus & iudicamus, Apoſtolica ſedes, & Catholica Eccleſia Apoſtolorum fundamento fundata & ſuper angulari lapide Chriſto Ieſu, in quo omnis ædificatio conſtructa creſcit in templũ ſanctũ in Domino, in nobis pro patribus natis filius, id eſt pro Apoſtolis creatis Epiſcopis, vt in ordinandis coordinat, ità & in decernendis canonicè condecernit, & in iudicandis cõiudicat. Nos autem qui ſacros Canones, & decreta Sedis Romanæ Pontificum, ſub ipſius Apoſtolicæ Petræ iudicio exequimur, nihil aliud quam iuſtè iudicantium fautores, & iuſtorum iudiciorum exequutores, obedientiam ſancto Spiritui, qui per eos loquutus eſt, & ſedi Apoſtolicæ, à qua ritus religionis & Eccleſiaſticæ ordinationis, atque Canonicæ iudicationis profluxit, dependentes exiſtimus.*

[d] Vide epiſt. 8. Anacleti. & lib. 6. Gregorij ſeptimi epiſt. 35.

[e] Vide epiſt. Leonis 109. & Simpl. epiſt. 16. Cod. Vatic. apud Baron. ad annũ 1106. & al. paſſim. Anacleti quoque ſuprà.

[f] Hincmarus opuſc. 55. cap. 35.

LXVI. Deinde etſi Metropolitani ac Primates ordinationum iure gauiſi diu fuerint, ità tamen gauiſi ſunt, vt Pontifices Romani, pro ſumma quam habent in

[g] Epheſ. 2.

[h] Pſal. 47.

Ecclesia potestate Episcopos ordinare, & vbi in electionibus atque ordinationibus dubium aliquod emergeret, causæ sibi totius cognitionem adciscere potuerint (quod & feciſſe plura superiùs prolata exemplа demonstrant) suumque esse duxerint prouidere, ne indebitas ordinationes reliqui efficerent: Imò etiam vt aliquando suprà leges se meminerint, & Episcopos vacantibus Ecclesiis præfocerint. Inde Aurelius & Africani ab [a] Innocentio primo, Proculus Massilienſis à [b] Zozimo, Itemq; Hilarius [c] Narbonensis, à Bonifacio primo [d] Patroclus Arelatensis, à Leone primo [e] Hilarius Arelatensis correpti sunt, quod indebitas feciſſent ordinationes. Inde Tarraconensium [f] ad Hilarum primum de ordinationibus à Syluano factis querimoniæ: Simplicij [g] in Rauennatem minæ, quod Mutinensibus inuitum Episcopum dediſſet: reiecti quidam à [h] Gregorio magno electi, atque ordinati. Inde variis occasionibus conspicua Romani Pontificis in toto orbe inspectio ista ac sollicita vigilantia, ne aut laici gregem dominicum deuastaturi, aut canes muti non valentes latrare eidē gregi præficerentur. Inde in [i] Concilio Chalcedonensi Bassianus, qui per vim in Ephesinam Ecclesiam intrusus fuerat, à Leone Papa deiectus dicitur, cuius auctoritate factum, vt alius nomine Stephanus eligeretur: referuntque Patres eiusdem Concilij [k] Chalcedonensis se ideo Metropolitanorum ordinandorum Constantinopolitano Patriarchæ potestatem feciſſe, quod in eorum creationibus tumultus orirentur, vnde etiam acciderit, vt quidam ipsi Summo Pontifici importuni fuerint: quod certè ostendit controuersias istas de iure ordinationis, ex omnibus Patriarchatibus ad Summum Pontificem Romam deferri consueuiſſe. Inde summæ etiam potestatis præter allata superius varia exempla hęc proferri possunt. Primum ex Socrate apud quem ista habentur, [l] Πιερήνης ἐν Πάτραις ἐχειροτονήθη ἐπίσκοπος, καὶ ἐπειδὴ οἱ τῆς πόλεως αὐτὸν οὐκ ἐδέχοντο, ὁ τῆς ῥώμης ἐπίσκοπος ἐκέλευσεν αὐτὸν ἐν Θεσσαλονίκῃ ἐν Κόρινθῳ τῇ Μητροπόλει, τῷ ἐκεῖ ἐπισκόπου πλαστήσαντος, καὶ τῆς ἐκεῖ ἐκκλησίας, ἧς ἦν πρεσβύτερος. Idest *Perigenes Ecclesiæ apud Patras* (in Achaiâ) *designatus fuit Episcopus, quem vbi populus illius vrbis eum repudiauerat, Episcopus Romæ mandauit, vt Episcopo Corinthi Metropolis iam mortuo, in sede Episcopali illius vrbis collocaretur, cui Ecclesiæ reliquo vitæ spatio præfuit.* Alterum ex Antonio Flamino Imolensi, qui in vita sancti Prosperi Aquitanici, quam ex antiquis monumentis excerpsit, eum refert inuitum à S. Leone *supernè admonito* Ecclesiæ Regiensi præfectum fuiſſe, [m] *ad quam dum tenderet, iam Episcopus illius senio confectus, & graui morbo correptus diem suum obierat:* patefactâ autem à Presbytero quodam probatæ vitæ, & venerabilis auctoritatis, qui cœlitus admonitus fuerat, illius à Romano Pontifice, quem vt Christi vicarium venerabantur, missione, atque ordinatione, populum, gratanter eum suscepiſſe, obuiam etiam illi eundo, ac præcurrendo. Quo exemplo manifestè apparet, & sanctiſſimos Pontifices diuino nonnumquam monitu in ordinandis Sacerdotibus, Metropolitanorum, clerique ac populi iura prætergredientes, vsos fuiſſe, & eos Pontificiæ auctoritati paruiſſe, & salubria nonnumquam Summis Pontificibus, pro Ecclesiæ bono consilia diuinitus immitti, eorumque sacrosanctam auctoritatem diuinis etiam visionibus interdum confirmari.

LXVII. Vnum itaque hic solum superest, vt confirmatos etiam à Summis Pontificibus reliquos Patriarchas, & à Sedis Apostolicæ communione dignitatis suæ firmitatem ac munimentum accepiſſe quibusdam exemplis demonstremus. Nec vetera reuoluere opus est: [n] Athanasium, ac Petrum in sede Alexandrinâ, Chrysostomum in Constantinopolitanâ, Paulinum, & Euagrium in Antiochenâ, sola Summorum Pontificum auctoritate vel retentos, vel restitutos fuiſſe prætermittimus: obiter quoque præterimus Synodicam Concilij Constantinopolitani primi epistolam, qua de Nectario Constantinopolitano, Flauiano Antiocheno, & Cyrillo Hierosolymitano à Concilio receptis, Damasum & alios Occidentales Episcopos monet, & pro iis communionis gratiam experit, obsecratque, vt mutua charitate deuinciente, remotâ omni humana affectione, prædictis electionibus

[a] Innocent. 1. epist. 11. ad Aurel. Carthag.
[b] Zozimus epist. 6. ad Episcopos Africæ, Galliæ, & Hisp. & ij ad Patroclum Arelat. & 12. ad Massil.
[c] Idem Epist. 8. ad Hilar. Narb.
[d] Bonifacius epist. 3. Hilario Narbon.
[e] Leo epist. 89 ad Episcopos Prouinciæ Viennensis
[f] Inter epist. Hilarij ordine 8. cuius respōs. sequitur ordine 9.
[g] Simpl. epist. 16. mox cit.
[h] Greg. epist. 38. lib. 6. indict. 15. & alibi.
[i] Chalced. act. 11.
[k] Epist. Synod. Patrum Chalced. ad S. Leonē Papam 3. parte Conc. Chalced.
[l] Socrates lib. 7. cap. 35.
[m] Vitæ S. Prosper. apud Sur. 25. Iunij.
[n] De iis apud Theodoretū, Socratem, Sozomenū suis locis.
[o] Synodic. epist. Concil. Constantin. primi apud Theodoret. lib 5. cap. 9.

A ctionibus congratulentur, tantum autem abfuiſſe, vt his literis cum Synodo Occidentalium acquieuerit Romanus Põtifex, quin potius, Sozomeno [a] teſte, iratus fuerit idem Romanus Pontifex, cæterique cum eo Occidentales, & Paulino cõmunicatorias literas ſcripſerint, ad Flauianum ſilentium agentes, Diodorũ quoq; Tharſi, & Acacium Beroeæ ordinatores reos egerint, & pro excõmunicatis habuerint, atq; vt de iiſcé rebus cognoſceretur, tũ ipſi, tum Gratianus Imperator in Occidentem Epiſcopos conuocarint; ad quod Concilium Paulinus Romam venit; diffiſus autẽ cauſæ Flauianus eò pergere renuit; quem Concilij ſententia tutum non fuiſſe, nec ſucceſſores eius, docent Euagrij [b] poſt obitum Paulini ordinatio, Capuanum Concilium in iſta cauſa habitum, Theophilo Alexandrino controuerſia iſta demandata, legationes ad Summum Pontificem ad obtinendam eius communionem pro Flauiano ab Orientalibus ſuſceptæ, ſopita tandem ab Innocentio 1. hæc diſſenſio, impoſitis Alexandro Flauiani ſucceſſori iis conditionibus, quæ nonniſi à iudice dari potuerunt.

[a] Sozomenus lib. 7. cap. 11.

[b] Vide apud Socratem lib. 5. cap. 15. Sozom. lib 8. ca. 3. Theodoret. lib 5. cap. 9. Innocentium 1. epiſt. 22. ad Bonif. tom 1. epiſt. Rom. Pontif.

B LXVIII. Quæ omnia à Catholicis Doctoribus paſſim pertractata breuiter percurrimus, Ambroſij & Hieronymi in hoc diſſidio verba ſolum, maturius diſcuſſuri, quæ huius controuerſiæ Summum Pontificem iudicem fuiſſe, nec vllum, niſi eius ſententia, indubitatum Antiſtitem agnoſci potuiſſe manifeſtè demonſtrant, grauioreſque viros ei communicare elegiſſe, qui à Romanâ Sede probatus eſſet: Ita ſiquidem Ambroſius, [c] *Non habet quod vrgeat Euagrius, & habeat quod metuat Flauianus, ideoque refugit examen.* Et infra, *Exlex ſolus Flauianus (vt illi videtur) non venit, quandò omnes conuenimus, fœnerator, & debitor inuicem ſibi occurrunt, iſti ſibi non poſſunt occurrere: ſolus exors Flauianus (vt ipſe vult) Sacerdotalis conſortij, qui nec Imperialibus decretis, nec Sacerdotum conuentui præſentiam faciat ſui. Nec tamẽ etiam hoc mœrore dolore, fratri Euagrio donamus ſpeciem bonæ cauſæ, qui eo deffenſabilior ſibi videtur, quod eum refugit Flauianus, aut quod habere ſe alterum arbitr[illegible] æqualem, vtique alienæ magis ordinationis vitiis, quàm ſuis fretus.* Neſcio an euidentius conuentus iſtius, cui Summus Pontifex præerat, in confirmandis Patriarchis Orientalibus

[c] Ambroſ. epiſt. 78. al. 91. ad Theoph.

C poteſtas oſtendi potuerit. Quid enim vereretur Flauianus omnium ſui Patriarchatus Epiſcoporum cõſenſione receptus, Concilij Oecumenici ſententiâ probatus, niſi ſuperiorem Romanum Pontificem agnoſceret, qui ſuam ordinationem irritare, & infirmare poſſet? nec minus euidenter hanc poteſtatem oſtendit Hieronymus, eâ nempe epiſtolâ quâ ex tribus qui ſe Patriarchas Antiochenos cum Apoſtolicæ Sedis communione iactabant, cui ſibi adhærendum eſſet, Damaſum Papam iis verbis conſulit: [d] *Hinc in tres partes ſciſſa Eccleſia ad ſe rapere me feſtinat: Monachorum circa me mutuum antiqua in me furit auctoritas. Ego interim clamito, ſi quis Cathedræ Petri iungitur meus eſt. Meletius, Paulinus, Vitalis tibi hærere ſe dicunt: poſſem credere, ſi hoc vnus aſſereret, nunc aut duo mentiuntur, aut omnes. Idcirco obteſtor beatitudinem tuam, per crucem Domini, &c. vt mihi literis tuis, apud quem in Syriâ debeam communicare, ſignifices, &c.* Ex quibus verbis obſeruare poteris tres illos de Patriarchali ſede contendentes, omnes Romanæ Sedis communionem

[d] Hieronym. epiſt. 57. ad Damaſum.

D habere ſe gloriatos fuiſſe, ſcientes non eſſe firmam ſuam dignitatem, niſi eius communione munita foret: Hieronymo quoque ſanctiſſimo, & ſapientiſſimo viro, nullum ex iis verum Patriarcham viſum fuiſſe, nec eorum vlli communicandum, niſi qui eidem ſedi communicatoriis literis iunctus eſſet, ſine quibus proinde perfectam & ſtabilem ordinationis poteſtatem apud neminem quantumuis electum ac conſecratum eſſe cenſebat. Adhæſiſſe autem poſteà Hieronymum Paulino, cui communicabat Summus Pontifex ex eo patet, quod ſe ab eo [e] Preſbyterum creatum aſſeueret. Cui rei non præiudicat, quod Baſilius [f], & alij graues pariter viri Meletio communicarent: Nam cùm ita approbaretur Paulinus, vt tamen non reiiceretur Meletius, liberum erat Orientalibus, qui priuato erga Meletium affectu ferebantur, ei adhærere: valuit tamen Romani Pontificis auctoritas vt nec ipſi Orientales, Paulinum omnino reiicere auderent, in quem Sedem Apoſtolicam propenſiorem eſſe cognoſcerent.

[e] Idem epiſt. 61. ad Pammachium.

[f] Lege Baſil. epiſt ad Terentium Comitem.

LXIX. Statim atque verò Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ Antiſtes eſt

ordinatus Neſtorius, epiſtolas encyclicas, tum ad Papam Romanum, tum ad A
reliquos Patriarchas dedit, ab iiſque communicatorias obtinuit. Vt autem videas quantum præ reliquis ponderis eſſent Romani Pontificis literæ, ex eo colliges, quod Cyrillus Alexandrinus, inconſulto Romano Pontifice, Neſtorij ab eo probati, quem plurimis argumentis de hæreſi ſuſpectum, imo & conuictum habere poterat, communionem auſus non ſit deſerere, ideoque hæc ad Cæleſtinum iis quæ in Epheſinâ Synodo habentur literis reſcripſerit.

a Epiſt. Cyril. Alex. ad Celeſtin. in Cõcil. Epheſ.

a Οὐ θεμιτὸν δὲ πρὸς ἀυτὸν κοινωνίας ἐκβάλλομεν, ἑαυτοὺς μὴ παῤῥησίας, πρὶν ἂν ταῦτα τῇ σῇ θεοσεβείᾳ ἀνακοινωσώμεθα διὸ δὴ καταξίωσον τυπῶσαι τὸ δοκοῦν, καὶ ποτὲ μὲν ποτε χρὴ κοινωνεῖν ἀυτῷ, ἢ λοιπὸν ἀπείπειν μὴ παῤῥησίας, Id eſt, *non prius illius communionem deſerere auſi ſumus, quam hæc ipſa pietati tuæ indicaremus. Digneris proinde quid hic ſentias, declarare, quò liquido nobis conſtet communicare ne nos cum illo oporteat, an verò liberè eidenuntiare neminem cum eo communicare debere qui huiuſmodi erroneam doctrinam fouet, ac prædicat.* Subiungit, vt non ſolum Macedoniæ Epiſcopis (ad quos vtpote ſui Patriarchatus frequentius ſcribebat Romanus Pontifex) verum etiam reliquis Orientalibus literas ipſe dirigeret, quæ eis occaſionem præbeant viriliter Catholicam fidem propugnandi, & impugnationibus eius reſiſtendi. Neſtorio verò auctoritate Synodi vniuerſalis depoſito Maximianus ſucceſſit, qui illico ad Romanum Pontificem literas dedit, ad quas Celeſtinus reſpondens, officiique ſui Maximianum admonens, non æqualis, ſed ſuperioris partes agit, eiuſque qui ordinationem alterius, ſi à canonibus deflexiſſet, pro ſuo iure infirmare poſſet. B

b Epiſt. Celeſtini 9 ad Maximianum 13. apud Binium tom. 1. Conc.

LXX. Celeſtinum Papam prius de Procli Epiſcopi Cizicenorum promotione conſultum, imò & rogatum à Theodoſio Imperatore, vt cum eo diſpenſaret, quatenus ab eâ Eccleſia ad Conſtantinopolitanam tranferretur, argumento ſunt ea quæ ferè ad verbum ex c Socrate refert Nicephorus, tum vero poſt narratam Maximiani mortem inquit, d *Imperator Theodoſius & Pulcheria Auguſta maximè curam eius rei ſuſcepere, ne enim rurſus negotium eu exhiberetur de electione Epiſcopi, vnde miſceri Eccleſiæ res, & confundi potuiſſent, nulla interpoſita mora* C *quum adhuc Maximiani corpus inſepultum eſſet, Epiſcopos quoſcumque inuenire potuerunt, coactos, inthroniſare, atque in vacuam Eccleſiæ poſſeſſionem inducere Proclum iuſſere: Cùm namque deliberatum antea de eo eſſet, Celeſtinus quoque Romæ Epiſcopus ſuffragium ei per epiſtolas tulerat, ad magnum illum Cyrillum, & Ioannem Antiochenum, & Rufum Theſſalonicenſem ſcribens, & modis omnibus docens nihil obſtare, quominus qui alterius vrbis aut ſit, aut ſaltem deſignatus ſit Epiſcopus, in aliam transferatur vrbem; Proclus igitur in ſede ſua collocatus, &c.* Cur quæſo cum Celeſtino primùm contulere Theodoſius, & Pulcheria, quem in locum Maximiani eſſent ſuffecturi, & de Proclo dubitationem iſtam protulerunt, quod Cyzicorum Epiſcopus fuiſſet deſignatus, niſi ſummam in Celeſtino poteſtatem diſpenſandi in canonibus Eccleſiaſticis eſſe ſciuiſſent, & ratam futuram illius ordinationem, quam ipſe comprobaſſet? Literæ ergo iſtæ Celeſtini diſpenſatoriæ fuere & relaxatoriæ rigoris canonum circa vnum Proclum, non autem declaratoriæ, & aſſertoriæ iſtius ſententiæ, quod paſſim, & abſque vrgenti neceſſitate liceret vnicuique D
à minori Eccleſiâ ad maiorem, contra canones, transferri; Celeſtinum enim canonum, ſtudioſiſſimum hoc declaraſſe, vel decreuiſſe probabile non eſt, ſed ſolum Proclo, inſtante Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ neceſſitate, cui necdum à Neſtorij tyrannide, malaque adminiſtratione reſpirandi ſpacium ob breuitatem Pontificatus Maximiani conceſſum fuerat, indulſiſſe, vt Conſtantinopolim transferretur, veriſimile eſt.

c Socrates lib. 7. cap. 39. d Nicephorus lib. 14. cap. 37.

LXXI. Anatolius poſt Flauiani necem in prædatoriâ Synodo e Epheſinâ à Dioſcoro, & aliis eiuſdem farinæ conſtitutus atque ordinatus, ſuæ ordinationi diffidens niſi Summi Pontificis conſenſus accederet, per Theodoſium rogari curauit S. Leonem Romæ tunc ſedentem, vt eius electionem ordinationemque comprobaret, vt videre eſt ex literis Leonis Papæ ad Theodoſium, quarum iſtud initium eſt, f *Omnibus quidem veſtræ Pietatis epiſtolis inter eas ſollicitudines, quas pro fide patimur, ſpem nobis ſecuritatis maximam præſtitiſtis,*

e Liberatus in Breuiario ca. 12.

f Leo epiſt. 33. ad Theodoſ. Auguſtum.

Nicenum

A *Nicenum commendando Concilium: adeout ab illo, ſicut iam ſcribitis, non patiamini Sacerdotes Domini deuiare. Sed ne aliquid in præiudicium Catholicæ defenſionis viderer egiſſe, de ordinatione eius, qui Conſtantinopolitanæ cœpit Eccleſiæ præſidere, nihil interim in alterutram tibi partem, temerè reſcribendum putaui, non dilectionem negans, ſed manifeſtationem Catholicæ veritatis expectans. Quod æquanimiter ferat, obſecro, veſtra clementia, vt cùm talem ſe erga fidem Catholicam, qualem cupimus, approbarit; de ſinceritate ipſius copioſius, & ſecurius gaudeamus, &c.* Ex quibus verbis primum quidem coniicio Theodoſium putaſſe Niceno Concilio approbationem Romani Pontificis neceſſariam iudicatam, quod multi ex Summis Pontificibus cautum in Niceno dixerunt, ipſiuſque [b] Theodoſij & Valentiniani citata ſuperiùs Nouella ſatis indicat, adſtruitq; ea lectio Canonis ſexti [c] Niceni, in qua Patriarcharum auctoritas ſancitur (*quia Romani Pontificis ea eſt conſuetudo*) quæ verba ex Romani Pōtificis acceptatione Patriarchas habitos eſſe oſtendunt: coniectura itaque eſt à Niceni Concilij commendatione incipientē Theodoſiū, quod in eo Romani Pontificis approbatio-

B nis neceſſitas ſancita foret, ſignificaſſe ſe ea causâ inductū noluiſſe Anatolium pro Patriarchâ Conſtantinopolitano indubitato habere, priuſquā approbationem iſtam emeruiſſet, eamque ideò ſuis literis poſtulaſſet. Cui proinde reſpondens S. Leo rectè maximam ſe in eo confidentiam repoſuiſſe dixit, quod à Nicenis Canonibus deuiantes Antiſtites ſe non paſſurum eſſe profeſſus fuiſſet, quippe quos ſciret eiuſdem auctoritatis eſſe confirmatrices. Sed relictis his coniecturis, [d] *dilectionem*, ſeu [e] *gratiam fraternæ charitatis*, & communionem (hæc enim promiſcuè ſumuntur) ei impertiri renuit S. Leo, donec fidei profeſſionem emiſiſſet, prudenter iudicans, eum, ſi Catholicam doctrinam amplexaretur, quamuis illegitimè fuiſſet ordinatus, nequaquam cum periculo indignationis Imperatoris eſſe reiiciendum, ſufficere in hac rerum perturbatione, ſi fidei defenſioni conſuleretur.

a Similia habet epiſt. 35. ad Pulcheriam.

b Nouella Valentin. ſupra citata.

c Conc. Nic. can. 6.

d S. Leo citat. epiſt. 33.

e Idem S. Leo epiſt. Pulcher. 35.

LXXII. Charitatem autem iſtam ac dilectionem, ſeu communionem, quam ei impendere diſtulit S. Leo, veræ confirmationis vim habuiſſe, & abſque ea

C Anatolij ordinationem irritandam fore hæc demonſtrant, quæ idem ſanctus Pontifex habet aliis ad diuerſos miſſis epiſtolis. Primò enim [f] ex epiſtola eius ad Anatolium, nonniſi certis conditionibus eum receptùm eſſe coniicimus, vt quod Dioſcori nomen ad altare recitari haud ſineret, Iuuenalis verò, & aliorum Catholicorum Epiſcoporum nomina è Dypticis legi curaret: quod Iulianum Epiſcopum, alioſque Clericos, qui S. Flauiano ſemper adhæſerant, obſeruaret, & apud ſe haberet, & Euſebij pro fide expulſi Eccleſiam defenderet, aliiſque, de quibus inſtructurum eum monet: caſque, quibus hæc ſcribit, literas in omnium vult notitiam peruenire, *vt*, inquit, *qui Deo noſtro deſeruiunt, de confirmata apud te pace Sedis Apoſtolicæ gratulentur*: quæ verba nequaquam adderet, niſi communio Romani Pontificis vera eſſet confirmatio, non mera gratulatio. Secundò prædictus S. Leo epiſtola [g] ad Martianū Auguſtum hęc habet, quæ iudicij Romani Pontificis, & confirmationis ipſius auctoritatem manifeſtè oſten-

D dant, *quamuis enim neceſſariò ſibi frater meus Anatolius conſuluiſſe videatur, vt ordinatorum ſuorum* (Dioſcori ſcilicet & aliorum) *errorem deſerens, in aſſenſum Catholicæ fidei ſalubri correctione tranſiret: cuſtodire tamen debuit, vt quod noſtro beneficio noſcitur conſequutus, nullius prauitatis cupiditate turbaret, nos enim veſtræ fidei & interuentionis habentes inuitum, cùm ſecundùm ſuæ conſecrationis auctores eius initia titubarent, benigniores circa ipſum, quàm iuſtiores eſſe voluimus, quò perturbationes omnes, quæ operante diabolo fuerant excitatæ, adhibitis remediis leniremus, quæ illum modeſtum magis, quàm moderatum facere debuerunt.* An potuit dicere S. Leo *ſuo beneficio* Anatolium Epiſcopatum conſecutum, & ſe iuſtiorem ergà ipſum exhibuiſſe quàm benigniorem, niſi iudicis perſonam ſuſtinuerit, eumque in ſuam communionem recipiendo in Epiſcopatus poſſeſſione, cuius alias periculum eí imminebat, ipſum verè, propriéque confirmauit? Neque verò putanda ſunt hæc verba S. Leoni minimè cogitanti excidiſſe, cum eadem fermè habeat epiſtola [h] ad Pulcheriam, quæ eandem Sū-

f Idem epiſt. 40. ad Anatolium.

g Idem epiſt. 54. Martiano.

mi Pontificis auctoritatem egregiè confirmant: *Frater enim*, inquit, *& Coëpiſcopus meus Anatolius parùm conſiderans, quanto pietatis veſtræ beneficio, & mei fauoris aſſenſu*

h Idem epiſt. 55 Pulcheriæ.

Constantinopolitanæ Ecclesiæ Sacerdotium fuerit consequutus, non tam adeptis gauisus, quàm A
de immodicis appetendis, suprà mensuram sui accensus est, &c. Eadem quoque ad eandem Pulcheriam scribit idem sanctissimus Pontifex in causa Etij[a] Archidiaconi ab ipso Anatolio malè habiti, cuius se ordinationem comprobasse dolere videtur, cum infirma ipsa, & imbecilla foret, grauiterque ferre quod meliora de ipso sperans in deteriora prolabi videretur.

a Idem epist. 53. ad Pulcheriam.

LXXIII. In causâ quoque Maximi Antiocheni clarè hanc Patriarcharum confirmandorum potestatem Synodi Chalcedonensis Patres agnouisse videntur: cùm enim Maximus in locum Domni Antiocheni suffectus, certos ei sumptus ex reditibus Ecclesiæ Antiochenæ assignari à Synodo postularet, eius petitioni Legati Sedis Apostolicæ assentientes, dictum Maximum à Summo Pontifice *confirmatum*, nemine reclamante professi sunt iis verbis, [b] *Sanctus & Beatissimus Papa, qui Episcopatum sancti ac venerabilis Maximi Episcopi Antiochenæ Ecclesiæ confirmauit, iusto satis iudicio, eius meritum approbasse videtur, &c.* In eodem quoque Chalcedonensi Concilio hoc memoratu dignum, eos tum Patriarchas, tum B
Episcopos Orientales à Concilio probatos, qui se à S. Leone Papa probatos ostenderant,[c] Anatolium v.gr. Maximum, Iuuenalem, Theodoretũ, Ibam, & alios communione Leonis Papæ munitos, à Patribus quoque admissos fuisse: Dioscorum verò Alexandrinum, Domnum Antiochenum, & alios ab eodem improbatos, repulsos fuisse: vt videas confirmationem ordinationum Episcoporum, vel infirmationem à Summo Pontifice in Oriente magni habitam, & ab Oecumenico Concilio comprobatam. De Maximo autem nulla potuit esse ratio, ob quam approbatus fuerit à Concilio, nisi ob Romani Pontificis confirmationem: nam viuebat adhuc Domnus ab hæreticis depositus, quo tamen repulso Maximus ab iisdem constitutus in eo conuentu, cuius acta rescidit Chalcedonense, probatus est. Proterium quoque Alexandrinum in locum Dioscori suffectum, suâ Patriarchali dignitate non potuisse plenè potiri ante confirmationem Summi Pontificis, constat ex istis S. Leonis verbis, [d] *Fratrem Proterium Alexandrinæ vrbis Episcopum gratulor satisfactionis plenas de fide sua literas direxisse, & manifestè, quidnam teneat, indicasse, cui me dignam gratiam pro fidei ipsius sinceritate necesse est* C
præstare, vt honorem in nullo suæ perdat Ecclesiæ, sed Sedis suæ priuilegia, paternæ antiquitatis exemplo, iuxta Canonum illibata iura possideat. Quid enim sibi ista volunt, Proterio à S. Leone gratiam factam, concessum ipsi ab eodem vt suæ Sedis priuilegia obineret, quam assensu S. Leonis Proterium in suâ Sede confirmatum fuisse, & plenam auctoritatem accepisse?

b Act. 10. Cõcil. Chalced. non habetur in Græco.

c Vide acta Cõcil. Chalced. & Euagrium lib. 2. hist. cap. 4.

d S. Leo epist. 68.

LXXIV. Simplicius [e] quoque Pontifex Romanus testis est se Ioannis in Alexandrinâ sede institutionem confirmasse, eamque confirmationem posteà reuocasse, quod ab Imperatore Zenone periurij reus insimularetur: præstat ipsa Simplicij verba audire, quæ nonnisi de verâ confirmatione intelligi possunt, *Nuper*, inquit, *ab Ægyptia Synodo, quæ & numero plurima, & fidei Catholicæ esset communione suffulta, atque ab ipso omni propemodum Clero, Alexandrinæ sedis ad nos ex more relatio missa patefecit sanctæ memoriæ fratrem quendam, & Coëpiscopum nostrum obiisse Timotheum, inque eius vicem, consonâ fidelium voluntate, Ioannem, cui ad Sacerdotium constare crederentur omnia, subrogatum: & nihil omnino restare videbatur, nisi vt Deo nostro* D
gratias agentibus nobis, atque gaudentibus, vt sine strepitu, quod Catholicus in defuncti ministerium successisset Antistes, Apostolicæ quoque moderationis assensu votiuam sumeret firmitatem: cùm ecce secundùm consuetudinem mihi talia disponenti, tranquillissimi principis scripta sunt reddita, quibus memoratum, tanquam periurij reum, quod fraternitati quoque tuæ non esse diceretur incognitum, Sacerdotio prohiberet indignum. Illico retraxi pedem, & meam reuocaui super eius confirmatione sententiam, neque contra tantum ac tale testimonium præpropere fecisse iudicarer. Aduerte, quæso, singula: primũ electionis Ioannis Alexandriæ Synodale decretum, tanquam ad iudicem Romam missum: Zenonem electionem istam, & ordinationem infirmare volentem, ad eundem Sũmum Pontificem tanquam iudicem confugere, & apud eum electum Alexandrinum testimonio suo vrgere: tertium, facta electione legitimâ, dici tamen superesse Romani Pontificis assensum, quo ordinatio firmitatem obtineat, quasi

e Simplicius epist. 17.

assensus

A assensus iste ad stabilitatem ordinationis requiratur, & sine eo infirma ipsa sit, nullasque vires habitura: quintum, assensum istum confirmationis nomine dici; hæc enim omnia, si attentè notaueris, veram confirmationem Patriarchas electos à Summo Pontifice, tanquam à iudice obtinere debuisse comperies. Cui non obstat quod confirmatio ista post consecrationem peractam expeteretur. Nam qui poterat electionem irritare, idem & ordinationem vitiosam ac illegitimam declarare poterat, consecratumque, prout sæpius factum est, deiicere ac deturbare: ob Episcopalis verò auctoritatis necessitatem non expectabatur Summi Pontificis consensus, sed illicò post electionem consecrabatur: cuius tamen ordinatio, vt citatus Simplicius docet, *votiuam*, sine Romani Pontificis assensu non habebat *firmitatem*.

LXXV. Qui verò successit Acacio Flauitas religiosior in eo fuit: quamuis enim se à Romano Pontifice probatum iri non diffideret, & ordinari passus fuisset, *non consensu* tamen *sine Romano Episcopo inthronizari, sed transm. sit Synodicam Papæ*
B *Romano Felici*: quod siue ob Acacij mortem extrà communionem Sedis Apostolicæ, siue aliam ob causam fecerit, satis apertè ostendit agnouisse ipsum istam Romani Pontificis, in confirmandis, vel infirmandis Patriarcharum ordinationibus summa mpotestatem, cui concedere volens, nec se in sede, ad quam electus fuerat, constitui passus sit, nisi post assensum Romani Pontificis. Huic subiecto Menam Patriarcham Constantinopolitanum ab Agapeto, vt suprà explicuimus, ordinatum, deposito ab eodem Anthimo, vt testatur epistola Mariani [b] Monachi, & aliorum ad Imperatorem Iustinianum, quamuis tamen Sigonius [c] eum sedi suæ renuntiasse, & pallium Imperatoribus reddidisse referat, cùm videret se Agapeti consensum, seu confirmationem obtinere non posse.

LXXVI. Plura in Calendionis [d] Antiocheni, Ioannis [e] Talaida Alexandrini, Ignatij [f] Constantinopolitani, aliorumque Patriarcharum ordinationibus summæ potestatis apud Romanos Pontifices residentis argumenta proferre possemus; quæ etiam circà [g] Photium manifestè patuit, quem Summorum Pontificum Nicolai primi, & Adriani secundi resistentia deiecit, Ioannis verò octaui obtentus tandem consensus erexit. Quid etiam proferam Leonem nonum Petri Antiocheni ordinationem approbare se profitentem, *mea*, inquit, *humilitas in culmine Apostolici throni ideò exaltata, vt approbanda approbet, improbanda quoque improbet, tuæ sanctissimæ fraternitatis Episcopalem promotionem libens approbat, collaudat, & confirmat*. Quæ sanè verba peculiarem quandam potestatem ostendunt Romano Pontifici præ cæteris concessam, vt iudiciariâ auctoritate reliquorum Patriarcharum ordinationem discutiat, & discussam confirmet. Quid referam Patriarchis [h] Constantinopolitanis pallio (quod est signum plenitudinis potestatis) vti minimè licuisse, nisi à Summis Pontificibus accepto, donec Theophylactus Patriarcha Romani Imperatoris filius, Alberico Comite, qui Summum Pontificem in custodiâ detinebat, pecuniâ corrupto, procurante, priuilegium sibi & successoribus suis impetrauit, vt inconsulto Sũmo Pontificæ gestare illud possent? Similia possemus innumera proferre, nisi etiam in iis modum seruari oporteret. Solùm adiungimus eandem Summi Pontificis potestatem explicuisse se amplius, & antiquos, quos sibi præstituerat, fines prætergressam fuisse, quamdiu Patriarchales sedes in Latinorum potestate fuerunt: nec id meo iudicio, iniustè, nec sine ratione: decebat enim, vt quorum Antistites schismate & hæresi diu laborauerant, aliquâ suæ dignitatis potestate mulctarentur, nec suo arbitratui adeò liberè relinquerentur, qui concessâ sæpius abusi fuerant potestate. Vtrùm autem prudenti, secundùm hominem loquor, consilio, viderint alij; neque enim dubium est, quin Orientalium ex eo voluntates à nobis abalienatæ fuerint; sed sanandæ potius erant, & spiritalibus erroribus repurgandæ eorum mentes, quàm solatiis humanis imbuendæ: hæc non moror, [i] æquissimum enim censere debemus quod illa sedes decreuerit: rem solùm narrare sufficiat.

LXXVII. Primùm ergo de Hierosolymitanâ Ecclesiâ V Vilelmi [k] Malmesburiensis, & aliorum testificatione compertum est, statim atque in Gothofredi Lotharingi ditionem redacta est, eius Patriarchæ electionem dilatam donec

a Liberatus in Breuiario cap. 18.

b Epist. Mariani Monachi, & aliorũ ad Iustin. præfixa Concil. Constant. sub Mena apud Zonaram.

c Sigonius lib. 17. de Imperat. Occid. ad annũ 515

d De Calendione videatur Simplicius epist. 16. Liberatus in Breuiario, & alij.

e De Ioanne vide eosdem Simpl. epist. 17. & Liberat. Breui. cap. 18.

f De Ignatio vide Niceam in eius vita.

g De Photio vide epist. Nicolai 1. & Adriani 2 & 8. Synodi acta, & Ioan. 8. epist. 109.

h Relatio Luitprandi Episcopi Cremonensis Legati Othonis patris & filij apud Baron. tom. 10. ad annum 968. num. 61.

i Allusio ad dictum Synesij de sede Alexand. epist. 67. statim initio.

k V Vilelmus Malmesburiensis lib. 4. de gestis Anglic. Reg.

Digitized by Google

Summus de eâ Pontifex consultus, prout sibi visum esset Episcopum constituet. Eiusdem quoque ciuitatis reliquos Patriarchas, nemine reclamante, à Romano Pontifice confirmatos ac depositos fuisse variis exemplis constat à VVilelmo [a] Tyrio relatis, à quo etiam reprehenditur Rodulphus quidam Mamistanus vir militaris magis quàm Ecclesiasticus populi fauore ad Antiochenum thronum euectus, absque Suffraganeorum Episcoporum assensu: quod inconsulto Romano Pontifice ausus esset pallium de collo Bernardi defuncti Patriarchæ extrahere, qui cùm audacius in alia vitia [b] ruisset, Romã ad causam dicendam venire iussus resignare palliũ coactus est, ac Cardinalibus restituere, aliudque [c] de corpore B. Petri solemni more per priorem Diaconum traditum accipere. Imò eo tempore in more positum fuit, eodem VVilelmo Tyrio teste, vt Hierosolymitani Patriarchatus Metropolitani pro pallio Romam ire tuberentur. Grauitérque ideò tulit Innocentius 2. [d] Fulcherium Tyrium Metropolitam malè ab Hierosolymitano Patriarcha habitum, quod Romam pro pallio, *exemplo prædecessoris sui*, profectus fuisset. Interdictum quoque eo tempore Patriarchæ Antiocheno, ne ab vna sede ad aliam Episcopum quemquam transferre auderet: quod ex Innocentij [e] tertij ad eundem rescripto patet, quo ex generali priuilegio maiores causas ad Apostolicam Sedem reuocante, Episcopi translatio Romano Pontifici propria asseritur, & qui eam suâ auctoritate præsumpserit, à confirmandis Episcopis in pœnam suspenditur. Eadem quoque in Ecclesia Constantinopolitana obseruata fuisse, tum ex peculiari circa eam eiusdem Innocentij tertij [f] rescripto innotescit, quo nempe causam electionis Pauli de Venetiis, & postulationis Eradiensis Episcopi discutiendam committit, variasque circa examen personæ vtriusuis, itemque tam electionis, quàm postulationis regulas plures præscribit, ex quibus confirmari vel infirmari, siue vnius electio, siue alterius postulatio posset: tum etiam ex generali eiusdem in Concilio Oecumenico definitione, [g] *vt postquam Antistites* Patriarchaliũ sedium *à Romano Pontifice receperint pallium (quod est plenitudinis officij Pontificalis insigne) præstito sibi fidelitatis, & obedientiæ iuramento, licenter & ipsi Suffraganeis suis pallium largiantur, recipientes pro se professionem Canonicam, & pro Romana Ecclesia sponsionem obedientiæ ab eisdem.*

LXXVIII. Neque iis hæc obstant, quod Patriarchæ Alexandrini sibi ordinandi Constantinopolitanus potestatem arrogarit, vt patet exemplis [h] Petri Alexandrini Maximum Philosophum Cynicum in Alexandrinâ sede collocantis, in qua Gregorium Nazianzenum iam fixisset: itemque ordinationis [i] Chrysostomi, ad quem Theophilus Alexandrinus ab Imperatore vocatus est. Quod Constantinopolitanus quoque Patriarcha sibi Antiochenorum consecrandorum potestatem sumpserit, quemadmodum Maximi [k] Antiocheni ab Anatolio Constantinopolitano, & Stephani [l] iunioris ab Acacio ordinatorum exempla demonstrant. Non item, quod [m] pro Bulgariæ Episcopis confirmandis diu cum Patriarchis Constantinopolitanis Romani Pontifices contenderint: neque tandem, quod Cornelij electio à [n] Cypriano comprobata, & ab Episcopis Africanis firmata dicatur. Ex quibus deducere conantur nostri Nouatores, nullam Summi Pontificis in confirmandis aliorum Patriarcharum ordinationibus esse prærogatiuam, quæ non cæteris, qui se se inuicem confirment, Patriarchis: vel quæ non minoris nominis Episcopis, in reliquorum etiam maioris dignitatis Antistitum ordinationibus comprobandis, propter Ecclesiæ & Episcopatus vnitatem, locum habeat.

LXXIX. Hæc autem omnia suas exceptiones, probataque responsiones patiuntur. Nam Inthronisatio Gregorij Nazianzeni à Petro Alexandrino ea de causa facta est, quod cùm in Ecclesia Constantinopolitanâ rari essent Catholicæ communionis viri, & Antiochena Ecclesia Constantinopolitanę vicinior schismate eo tempore laboraret, nec Romanus Pontifex ad eam Ecclesiam componendam proficisci, aut posset, aut deberet: ad Catholicorum solatium visum fuerit non inutile, vt Petrus magni illius Athanasij successor, qui pro fide etiam Catholica defendenda laborarat, tunc Constantinopoli præsens Catholicum Episcopum

[a] VVilelmus Tyrius de Bello sacro lib. 11. cap. 4. & 26. item lib. 15. cap. 15.
[b] Tyr. lib. 14. cap. 10.
[c] Idem lib. 15. cap. 15.
[d] Idem lib. 14. cap. 11.
[e] Cap. 1. de translatione.
[f] Cap. scripti cũ, de electione.
[g] Cap. antiqua, de priuilegiis.
[h] Greg. Naz. carmine de vita sua.
[i] Socrates lib. 6. cap. 2. & Liberatus Breuiarij cap. 21. & Euagrius lib. 1. cap. 10.
[k] Simplicius epist. 23.
[l] Vide de hac contentione epist. 5. Adriani 2. tom. 4. decret. epist. Rom. Pontificis, Anastas. in eius vitâ. Ioãnis 8 epist. 75. 76 77. 78. 79 103 174 191 201. 205 287. 297 Photij Encycl. epist. Nicol. 1 ad cõsulta Bulg. respons. & alia.
[m] Cypr. epist. 45 ad Corn. 51 ad Antonianum.

A Episcopum constituereret. Eundem verò Petrum non sibi hæc tanquã ex supremâ auctoritate vendicasse, séque, sicut & cæteros Patriarchas, Sũmi Pontificis auctoritate subiectum meminisse, patet [a] ex eo, quod ab Arianis sede pulsus Romam statim tanquam ad Asylum confugerit, & à Damaso restitutionem impetrarit. Humanus autem error ipsius fuit, quod [b] cupiditate sibi deuinciendi Gentilem suum Cynicum, eiusque Philosophicâ larvâ deceptus, quæ & Nazianzenum fefellerat, ad Constantinopolitanum eum thronũ per submissos Ægyptios, contrà Ecclesiasticas leges, Canonesque prouehi curauit cuius ideò ordinatio irrita omnino habita, & à Catholicis omnibus repudiata, imò & [c] Arrianis illegitima visa est. Eaque Petri Alexandrini temeritas occasionem dedit Constantinopolitano primo Concilio prohibendi, [d] *ne Episcopi ad Ecclesias quæ sunt vltra suam diœcesim, suosque limites accedant, nec Ecclesias confundant: sed secundum Canones Alexandriæ quidem Episcopus Ægyptum solum regat, Orientis autem Episcopi Orientem solum administrent, &c.* In hoc Canone notatu dignum est, quod cùm A-

B lexandrino, Antiocheno, & Constantinopolitano limites præfigantur, extra quos discurrere eis nisi vocatis ad ordinationes Episcopales non liceat, nulli Romano Pontifici limites præfiniantur, quem nouerant Patres vniuersalem ordinandorum Episcoporum habere potestatem. Vnde quod Theophilus Alexandrinus postèà Ioannis Chrysostomi ordinationi interfuit, nullam hoc potestatem in eius ordinatione Theophili arguit, quem [e] & assensisse coactum referunt, & ad celebritatem duntaxat maiorem ordinationis eiusdem Ioannis ab Imperatore inuitatum venisse narrant, non autem ad eandem aut auctoritate suâ celebrandam, aut confirmandam: quod de Summis Pontificibus suprà demonstrauimus.

LXXX. Audacia quoque ac temeritas Anatolij Constantinopolitani Antiocheni Patriarchæ ordinationem ad se trahere nitentis à Summo Pontifice rejusa fuit: nam Leo [f] magnus acriter Anatolium de ista Antiocheni Patriarchæ

C præsumptâ ordinatione redarguit, eamque *contra canonicam regulam* asserit, & sacratissimas Nicenorum Canonum constitutiones infringi eo facto testatur epistola 8 ad eundem Anatolium: *sine vllo exemplo & contra statutum canonum*, id præsumptum dolet epistola [h] ad Imperatorem Martianũ. Acacium verò, quod ad turbas Antiochenas sedandas Imperatori Zenoni necessarium visum fuisset electionem Patriarchæ Antiocheni Constantinopoli fieri, & eius ordinationem Patriarchæ Constantinopolitano committi, Simplicius [i] Papa ita excusat, vt *veniale* affirmet, quod ab eo ex Imperatoriâ iussione, instante necessitate, factum fuerat: de cætero autem dustrictè in exemplum trahi, aut in posterum id præsumi vetat: quod nec de cætero præsumendum Imperatorem spopondisse testatur: ideoque non sicut Romani Pontificis in consecrationibus, vel confirmationibus Episcoporum absoluta, libera, & nemine clamante exercita cæterorum Patriarcharum potestas vllo exemplo comprobatur. Quin imò obseruatu dignum est [k] Anatolium eo tantum prætextu ausum Antiocheni Pa-

D triarchæ ordinationem ad se trahere, quod æqualia Romanæ Sedi priuilegia ex [l] Chalcedonensi Canone, quem valdè exagitat S. Leo, cuiusque Anatolius auctor fuerat, arrogaret; quod certè manifestè ostendit Romani Pontificis in ordinationibus Patriarcharum auctoritatem agnitam fuisse: non enim ex præsumptis Romanæ Sedis communicatis sibi iuribus Constantinopolitanus Patriarcha Antiocheni licitam sibi ordinationem prætendisset, nisi Romano Pontifici, id iure licuisse in confesso apud omnes extitisset.

LXXXI. Contentio verò de Bulgariâ inter Constantinopolitanos, & Romanos Pontifices, non de summâ in eam potestate controuersia fuit; hanc enim & Ignatius [m] Sedi Romanæ addictissimus, à qua contrà Photium defensus fuerat, & [n] Photius postèà pœnitentiam simulans, quò Ioannem octauum demereretur, agnoscebant; citatisque Nicolai primi, Adriani secundi, & Ioannis octaui epistolis agitur, non vt illa potestas summa probetur, sed vt proprium ius Patriarchale ex Canonibus Nicenis, ex antiquo ordinationum more, ex prædicatoribus Euangelicis à Romanâ sede in eam Prouinciam missis adstruatur. Vnde

[a] Legauit Theodoret. lib. 4 cap. 20. & Socrates lib. 4 cap. 30.
[b] Vide Nazianz. carm. de vita sua, & orat. in Maximum.
[c] Naz. suprà.
[d] Conc Constantinop. 1. c. 2.
[e] Socrates lib. 2. c. 2. Sozomenus lib. 8. cap. 2. & 3.
[f] Leo epist. 56 ad Anatol.
[g] Ibidem.
[h] Idem epist. 57. ad Martian.
[i] Simpl epist. 13. ad Zenonẽ, & 15. ad Acacium.
[k] Patet ex epist. Leonis 56.
[l] Canon Cõc. Chalced. 28.
[m] Vide Nicetam in vita Ignatij, & Anastas. in Adrian. 2.
[n] Vide ea quæ superius epistolas Pontificum.

in illa collocutione Legatorum Sedis Apostolicæ cum Legatis Orientalium sedium, præsente Ignatio, quam refert [a] Anastasius Romanæ Ecclesiæ Bibliothecarius, qui tunc Constantinopoli ad sancienda cum vtroque Imperatore Ludouico Lotharij filio, & Basilio Macedone nuptiarum fœdera missus, intererat, Legati Romanæ Sedis hæc dixisse dicuntur, *Sancta Sedes Apostolica vos, quia reuera inferiores estis, super sua causâ iudices nec elegit, nec per nos eligit, vtpote quæ in omni Ecclesia specialiter sãhabeat iudicandi, sed neque nobis de hac causâ sententiam proferre commisit, &c.* Quibus verbis nemo se opposuisse fertur, nemo Romani Pontificis potestatem eleuare, aut deprimere ausus est; sed tantum rationes Græci obiecerunt, quibus non expedire ostenderent, vt intrà fines dominationis suæ Summi Pontifices Francorum fœderibus inhærentes, ordinationes peragerẽt. Sanctus quoque Ignatius Constantinopolitanus Patriarcha, cum ad legendas Apostolicas literas, quibus Bulgariam Romanæ Ecclesiæ reddere iubebatur, à Legatis Apostolicæ Sedis vrgeretur, hæc dixisse [b] narratur, quæ supremam eum vbique terrarum Romani Pontificis potestatem agnouisse ostendunt, *absit à me, vt ego his præsumptionibus contrà decorem Sedis Apostolicæ implicer: qui nec imperitus ago, vt mihi subripi valeat, nec ita scienter deliro, vt quod in aliis reprehendere debeo, ipse committam*: quod ergo pro Bulgariâ in suam potestatem retinendâ laborauit, indulgeri ei debet suæ Ecclesiæ iura tueri & amplificare, specioso iuris prætextu, adnitenti; si quid in ea defensione excessit, humanum erratum est, ac veniale, quod tanto viro tot pro Catholica fide tuenda passo facilè condonari debet: numquam autem in eam ipse impietatem deuenit, vt supremam Romani Pontificis potestatem in ordinationibus vbique faciendis inficiaretur: vrgebat tantum Patriarchicum ius in iis Prouinciis sibi deberi, Romano verò Pontifici minimè conuenire. Romani quoque Pontifices, qui eam moderationem seruabant, vt canonum ad amussim ordinationem sequerentur, adeout qui primus pro Bulgariâ repetenda actius contendit Nicolaus, dixerit, [c] *ridiculum esse, & satis abominabile dedecus, vt traditiones quas antiquitus à Patribus suscepimus, infringi patiamur*: de supremâ proinde suâ in ordinationibus potestate minimè diffisi (quam rarò credebant, nec sine maximâ necessitate contra canonum, vel consuetudinis dispositionem impendi debere) consuetudinem & canones pro Bulgariâ retinendâ allegabant non supremam potestatem, cui minimè contradicebatur, obiiciebant: soluere enim hunc nodum volebant non scindere: nec supremâ potestate, sed æquitate niti volebant: eo modo quo rex supremam in regno suo habens potestatem cum priuatis aliquando litigat, pro bonis, quæ ad se supremâ auctoritate rapere posset: aliquando etiam cum senatu à se constituto, gubernatoribus, vel officialibus, contendit suum ius esse, huic vel illi dignitatem, vel officium conferre, quæ nemine reclamante, ex supremâ auctoritate (ad quam boni principes non sine graui necessitate confugiunt) conferre, ac concedere posset

[a] Anastas. Bibliothec. in Adriano 2.

[b] Ibidem.

[c] Nicolaus 1. ep. 70. Hincmaro Remẽsi.

LXXXII. Denique dum apud Cyprianum legimus ab Africanis Episcopis ordinationem Cornelij comprobatam, non eo sensu hoc intelligitur, quo sensu Summi Pontifices aliorum comprobare ordinationem dicuntur: ij enim auctoritatiuè, vt ità loquar, & iuridicè eos probare dicti sunt, quos poterant reprobare, damnare, deponere; multos enim nouimus à Romanis Pontificibus depositos, damnatosque extra suum Patriarchatum Episcopos, Patriarchali etiam dignitate refulgentes: at Cornelii ordinatio eatenus ab Africanis dicitur approbari, quatenus agnitâ eâ legitimâ, & propter electi meritum collaudatâ, Pontifici electo se subiecerunt, eique tanquam capiti adhærere constituerunt, vt indicant verba ipsa Cypriani quæ ab aduersariis proferuntur, [d] *ne*, inquit, *in vrbe schisma factum absentium animos incerta opinione confunderet, placuit vt per Episcopos retenta à nobis rei veritate, & ad comprobandam ordinationem tuam facta auctoritate maiore, tum demum scrupulo omni de singulorum pectoribus excusso, per omnes omninò istic positos literæ fierent (sicuti fiunt) vt te vniuersi collegæ nostri, & communicationem tuam, id est Catholicæ Ecclesiæ vnitatem pariter, & charitatem probarent firmiter, ac tenerent.* Quibus verbis satis innotescit probari ordinationem Cornelij ab Africanis non

[d] Cyprianus epist. 42. Cornelio.

quasi

A quasi per sententiam iudicum, sed per inquisitionem inferiorum, quorum de superioris creatione multum rescire interest. Vnde præclarum discrimen colligitur inter confirmationem, quæ fit à Summo Pontifice, & eam quæ fit à subditis Summi Pontificis, quod Summus Pontifex iis quos probat communionem suam impertiatur, per quam eos in Ecclesiæ vnitatem adscisit: è contrà quicumque fideles Romani Pontificis ordinationem comprobare dicuntur, non impertiendo ei suam communionem eam probant, sed ab eo recipiendo, vt expressè de Episcopis Africanis hoc loco ostendit Cyprianus.

ARTICVLVS IIII.

De Patriarcharum ac Primatum quorundam in ordinationibus Episcoporum auctoritate.

B

§. I.

Quædam circà Patriarcharum omnium limites adnotantur.

I. EMinens quoque, sed infra Summum Pontificem, & Canonum, ac consuetudinis definitione constricta Patriarcharum in omnes suæ ditionis Patriarchalis Episcopos potestas est: quæ vt melius intelligatur, obseruandum est quod in Romano Pontifice animaduertimus eum Patriarcham, Primatem, & Metropolitanum esse, id etiam in Patriarchis pari ratione obseruandum. Nam [a] Alexandrini v. gratia latius sese fundit Patriarchalis auctoritas, quàm Primatialis, & latius Primatialis, quàm Metropolitica: quippe cùm in Indiarum quoque & Æthiopiæ Prouinciis, Patriarchalis eius dignitas veneration sit, quæ Prouinciæ Primates suos habuerunt: Ægyptũ quoque strictè sumptam,
C Thebaidem, Lybiam Pentapolim, Augustamnicam & Arcadicam tanquam ἔξαρχος regit, cùm in posterioribus Prouinciis varij Metropolitani fuerint, v. gr. in Thebaide Lycopolitanus, cuius meminit [b] Epiphanius, & Ptolemaïdis, cuius [c] Synesius, & in reliquis plures alij, vt ex eo colligere possumus, quod Theodosius [d] Imperator Dioscorum Alexandrinum assumptis secum decem Metropolitanis ad Concilium Chalcedonense venire hortetur. Antiocheni pariter [e] Patriarchatus amplitudo Sinas vsque diffunditur: sub eo sunt viginti Prouinciæ, quarum sex Primates habent proprios, quos Catholicos vocant, Bagdacensem nimirum, qui olim Seleucienſis, & Annensem Persiæ seu Romagyreos, reliquæ quatuordecim Metropolitanos suos habent, teste Victriaco [f] in historia Orientali: Omnes autem eius Prouinciæ [g] in Imperio Romano ad tres reuocabantur, Orientem, Asianam, & Ponticam: Oriens varias complectebatur Prouincias, Palestinam, Phœnicem, Syriam, Ciliciam, Cyprum, Ara-
D biam, & alias quas Primatus iure regebat ex [h] Concilio Niceno & [i] Costantinopolitano primo; Metropolitico verò Syriam maxima saltem ex parte, vt ex Epistola [k] Synodica Concilij Constantinopolitani coniici potest. Mutilata [l] postea ipsius ἔξαρχία fuit, ademptis ei tribus Palestinis, & Hierosolymitano attributis; cuius etiam [m] Patriarchatus amplitudo, ablatione ab eo Asianæ, & Ponticæ, earumque attributione Constantinopolitano decreuit. Hæc obiter de veteribus Patriarchis.

II. In adscititis Patriarchis difficilius est hæc omnia apertè discernere, imò nullatenus fortè distinguere possis: Primùm enim Constantinopolitanus Patriarchatus variis temporibus ex aliorum mutilatione creuit: confusa Primatum sub eo constitutorum, (si tamen aliqui antiquitus fuerint) sub eo historia est; eius potestas in sua speciali Prouinciâ Thracia, quæ Heracleensi olim parebat Metropolitica fuit; erga reliquas Archiepiscopales sedes sibi subditas, par pluribus tẽporibus potestas, vt Primatialem à Patriarchali haud distinxeris. Postea in Moscouia Primas Constantinopolitano throno subditus constitutus fuit,

[a] Patebit hęc ex dicendis.

[b] Epiph. hær. 69.

[c] Synes. epist. 67.

[d] Cõc. Chalced. act. prima.

[e] Vide Victriacum hist. Orient. cap. 23. & R.P. Moricum lib. 1. exercit. 16. Noticiam Imperij, & alios.

[f] Victriacus hist. Orient. cap. 23.

[g] Noticia Imperij non longè ab initio.

[h] Concil. Nicen. c. 6.

[i] Constantinopolit. 1. c. 2.

[k] Epist. Synodal. Concil. Constãtinop. apud Theodoret lib. 5. cap. 9.

[l] Lege Conc. Chalced. act. 7. & 10.

[m] Idem act. 11. & 16.

Digitized by Google

Seleucienſem quoque Primatum ad ſe rapuit, an Primatus dignitatem reliquerit non ſatis conſtat. In [a] Hieroſolymitano Patriarchatu res eſt clarior: nam tres ipſi Paleſtinæ prouinciæ Patriarchali iure datæ ſunt; nullas peculiari Primatus auctoritate regebat; aſſignata & ipſi ſua Prouincia eſt, in qua Suffraganei ei contraditi, quos Metropolitico iure regeret; quæ omnia vel ferè omnia doctiſſimus Pater [b] Morinus, nobiſque amiciſſimus clariſſimè explicat, in ſuis Exercitationibus Eccleſiaſticis, ſolidéque ac neruosè confirmat. A

[a] Vide Patr. Morinũ exercit. 7. lib. 1.

[b] Hunc lege toto lib. 1. Exercitationum Eccleſiaſt.

§. II.

De poteſtate Patriarchæ Alexandrini.

III. His autem ita poſitis Patriarchæ Alexandrini per totam Ægyptum, Thebaïdem, Pentapolim, & reliquas ſui Patriarchatus Prouincias, quas Primatus inſuper auctoritate regebat, non ſolum in Metropolitanorum, verùm etiam Epiſcoporum ordinationibus poteſtas elucet. Primùm enim id colligitur ex epiſtola Concilij Niceni ad Alexandrinum Patriarcham, & reliquos ei ſubditos Epiſcopos Ægyptios ſcripta, quam ex [c] Theodoreto refert Caſſiodorus in ſua Tripartita Hiſtoria: ad componendum enim ſchiſma, quod inter Alexandrinum Patriarcham, & Meletium Epiſcopum emerſerat, primum quidem pacis causâ decernit ſancta Synodus, vt ordinati à Meletio remaneant in propriâ ciuitate abſque vlla eligendi, ordinandi, aut aliquid agendi præter voluntatem Alexandri poteſtate, de cætero verò, niſi conſentiente eodem Alexandro quemquam eligendum prohibet, *ſi quem verò*, inquit, *contigerit requieſcere in Eccleſiâ, tunc prouehi in honorem defuncti, eos qui nuper aſſumpti ſunt, ſolummodo ſi videantur digni, & populus eos elegerit, condecernente ſimul, & deſignante maximæ Alexandriæ ciuitatis Epiſcopo* Hæc enim poſteriora verba in omnium Epiſcoporum Ægyptiorum ordinationibus Alexandrini Antiſtitis conſenſum requiſitum fuiſſe demonſtrant. Secundò id etiam deducitur ex Epiſtolis [d] prima & tertia Paſchalibus Theophili Alexandrini, in quibus Epiſcopos non Ægypti ſolum ſtrictè ſumptæ, ſed etiam aliarum Prouinciarum conſecratos nominat, omnibuſque Catholicæ Eccleſiæ Præſulibus renuntiat, vt ab iis epiſtolas ipſi pacificas iuxtà Eccleſiaſticum morem & reciperent, & ad eos ſcriberent: eiuſdem enim erat Epiſcopos recens conſecratos toti Eccleſiæ patefacere, cuius fuerat ordinare. Tertiò, ex [e] Syneſio, qui pluribus in locis clarè & apertè id teſtatur. Philonis Cyrenenſis Epiſcopi audaciam [f] reprehendit, quod Siderium, inconſultò Alexandriæ Patriarchâ, Palœbiſcæ (vicus eſt Pentapolis & confinium, vt ipſe vocat, ſiticuloſæ Lybiæ) Epiſcopum ordinaſſet, quem contra fas ordinatum dicit, *εἰ μήτε ἐν Ἀλεξανδρείᾳ καθέστη, μήτε φυλῆς ἐνθένδε, καὶ εἰ τὸ σύνθημα τῆς χειροτονίας ἐκεῖθεν ἐδίδοτο. Si nec Alexandriæ conſtitutus eſt, nec à tribus Epiſcopis hic* (Palœbiſcæ) *ſi nec ſignum deſignationis iſthinc* (Alexandriæ) *datum erat.* Ex quibus apertè deducitur Alexandriæ conſtitui ſolitos fuiſſe iſtius Prouinciæ Epiſcopos, & quidem à tribus Epiſcopis, accepto ſaltem deſignationis & confirmationis Epiſcopalis ab Alexandriæ ciuitatis Præſule, ſynthemate, ſeu ſigno. Vnde prædictum quoque Syderium ab Athanaſio indulgente tempori confirmatum, & ad Metropolitanam Ptolemaidis Eccleſiam adminiſtrandam eius Imperio vocatum [g] refert: quæ omnia Alexandrini Præſulis auctoritatem in ordinationibus non ſolum Metropolitanorum, verùm etiam Epiſcoporum demonſtrant: quam etiam cætera quæ habentur in eadem epiſtola oſtendunt, in qua [h] nempe narrat ſe à Theophilo Alexandrino miſſum, qui de Epiſcopo deligendo in Palœbiſca & Hydrace deliberationem proponeret; populos eorum vicorum charitate ergà Paulum Erythridem ductos huic propoſitioni reſtitiſſe, allegantes neminem prædicto Syderio ſucceſſiſſe illegitime ordinato, vicoſque illos auctoritate Patriarchæ ad Erythrum, vt priùs, reuocatos fuiſſe: ita tamen renitentes, vt parati eſſent id ſuſcipere quod Alexandrinus thronus decreuiſſet, in quam etiam ſententiam abiens ipſe Syneſius hæc ad auctoritatem illius ſedis extollendam ſcripſit, *ἀλλὰ καθίστω καὶ τοῦ* B C D

[c] Theodoret. lib. 1. cap. 9. & hiſt. tripart. lib. 2. cap. 12.

[d] Epiſt. 1. & 3. Paſch. Theophil. in fine.

[e] Syneſ. epiſt. 67. Theophilo Alexandrino.

[f] Ibidem.

[g] Ibidem.

A χὴ νικῶ ὅ,τι ἂν δόξει * τῇ παρεικῇ σου κεφαλῇ. εἰ γὰρ τὸ δόξαν τότε, δίκαιον αὐτοῖς γέγονε, χὴ τοῦτο ἀνορίχονται, τὸ μηκέτι δοκεῖν, τὸ δίκαιον μεταπίπτειν. ὡσαύτως ὅ,τι ἂν γράῳς, τοῦτο πρὸς πλήθει δίκαιον γίνεται. Ideſt, *nihilominus vincat etiam nunc, quicquid placuerit paterno tuo capiti: ſi enim, quod tunc placuit tibi, iuſtum illis fuit, & id proferunt, quod non amplius tibi placet, ius mutatur. Itaque quicquid decreueris, id multitudini iuſtum efficitur.* Idem quoque Syneſius ad [a] Theophilum de Antonio Olbiatarum Epiſcopo à ſe cum tribus aliis Epiſcopis, Cleroque ſimul ac populo illius vici electo, ſupereſſe teſtatur, vt conſecrationem ipſe perficiat, ἐνὸς ὄντος ἐπὶ δεῖ, τῷ κυριωτάτου μέρους, τῆς ἱερᾶς σου χειρός. Τύπου μὲν Ολβιάταις δεῖ. ἐμοὶ δὲ δεήσεων, *vno igitur adhuc opus eſt, quod præcipuum eſt, ſcilicet ſacra tua manu: ea quidem Olbiatæ opus habent: ego autem precibus.* Quartò probari etiam id poteſt ex eo quod [b] Athanaſius ſe ipſum teſtetur multos in prædictis Prouinciis Epiſcopos creauiſſe. Quintò, quod à [c] Socrate referatur Theophilus Dioſcorum Hermopoleos Epiſcopum conſtituiſſe: quod à [d] Nicephoro dicatur idem Theophilus Nilamnonem in Gertis ordinare voB luiſſe, niſi ipſe reſtitiſſet: quod paſſim ab hiſtoricis prædictarum Prouinciarum Epiſcopi à Patriarchis Alexandrinis legantur ordinati.

[a] Syneſ. epiſt. 76. Theophil.

[b] Athanaſ. epiſt. ad Dracont. & alibi.

[c] Socrates lib. 6. cap. 7.

[d] Nicephor. lib. 13 cap. 17.

IV. In Æthiopia autem & Indiâ, ad quas vſque regiones Patriarchatus Alexandrinus extenditur: non eſt putandum eandem poteſtatem Alexandrini Patriarchæ exercitam fuiſſe, ob diſtantiâ præcipuè regionum iſtarum ab Alexandriâ, quæ facilè non patiebatur de quocumque Epiſcopo Alexandrinum conſuli Patriarcham. Certè Canon Nicenus ſpeciatim Patriarchæ Alexandrino ſubditas ſolum Prouincias enumerat [e] Ægypti, Lybiæ, & Pentapolis, quæ Prouinciæ in alias poſteà Prouincias ſectæ ſunt, quarum nulla Indiam, vel Æthiopiam comprehendit. Indiæ quidem Frumentium [f] Epiſcopum ab Athanaſio S Alexandrino præfectum fuiſſe iam docuimus, illudque Sacerdotij, & religionis Chriſtianę apud Indos initium fuiſſe teſtatur [h] Sozomenus: ſed qui ei ſucceſſerint, & à quibus ordinati fuerint propter ſcriptorum penuriam nos latet. De Æthiopiæ verò Primate habemus Nicenum Canonem ex Arabico editum; ex quo & Archiepiſcoporum conſtituendorum eis poteſtatem minimè C adhuc conueniſſe, & deliberatum vt eius rei poteſtas illi fieret, Epiſcoporum verò creandorum iam tum poteſtate gauiſum eum fuiſſe diſcimus. Sic enim habet iſte Canon, [i] *vt non poſſint Æthiopes creare, neque eligere Patriarcham: quin potius eorum Prælatus ſub poteſtate eius ſit, qui tenet ſedem Alexandriæ: ſit tamen apud eos loco Patriarchæ, & appelletur Catholicus: non tamen ius habeat conſtituendi Archiepiſcopos, vt habet Patriarcha, ſiquidem non habet talem poteſtatem. Etſi acciderit vt Concilium in Græcia habeatur, fueritque præſens hic talis Patriarcha Æthiopum habeat, ſeptimum locum poſt Prælatum Seleuciæ, quæ eſt in Prouincia Babylonicæ in regno Zabur: & quando fuerit ei poteſtas conſtituendi Archiepiſcopos in Prouinciâ ſuâ, non licebit ei conſtituere aliquem ex illis: Et quicumque non paruerit, Synodus illum excommunicat.*

[e] Concil. Nicen. c. 6.

[f] Theodoret. lib. 1. cap. 23. & Socrates lib. 1. cap. 19.

[g] Sozomenus lib. 2. cap. 23.

[h] Conc. Nic. c. 36. apud Alph. Piſanſi & Turnanū.

V. Non hîc diſputo, ſitne hic Canon ab ipſo Concilio Niceno editus: an verò ad obſeruationem Niceni ſexti Canonis ex obſeruatâ Eccleſiæ Alexandrinæ D diſciplinâ, apud quam Arabica lingua vernacula erat, poſteà conſcriptus: hîc ſolum duo adnoto: primum hoc tempore Abyſſinorum, ſeu Æthiopum Primatem, quem *Abuna*, id eſt *patrem noſtrum* appellitant, ab Alexandria mitti ſolere: alterum, ipſum ordines in tota Æthiopiâ ſolum conferre: quod vtrumque refert Damianus à Goës ex relatione ſibi facta ab Epiſcopo quodam apud Æthiopes nomine Zaga Zabo, qui ad Ioannem tertium Portugalliæ Regem orator ab Abyſſinorum Monarcha miſſus venerat, his verbis, [k] *vitâ defuncto Patriarcha ſtatim Imperator noſter pretioſus Ioannes nuntium aliquem expeditum mittit Hieroſolymam ad Monachos ibidem agentes, vt dictum eſt, qui nuntio accepto, ac muneribus, quæ Imperator Dominus noſter ad ſanctum ſepulchrum dono mittit, continuo alium Patriarcham ſuffragiis plurium eligunt: ſed fas non eſt alium quàm Alexandrinum eligere, ac moribus incorruptum. Quo creato, ſuffragia ſua obſignant, eaque legato, qui ad id venit, in manibus tradunt. Is ſtatim Cayrum contendit, quo vbi ventum eſt, Patriarchæ Alexandrino, qui ibi ſemper ſedes habet, creationem illam legendam porrigit. Cognito autem, quem ex Alexandrinis delegerunt, vnum tantis honoribus deſtinatum cum legato in Æthiopiam*

[i] Damianus à Goës in ſua relatione, de Æthiopum moribus.

gitized by Google

mittit, qui ex veteri instituto Monachus D. Antonij Eremita debet esse, cum quo in Aethiopiam confestim nuntius proficiscitur. Vbi cum magno gaudio & honore ab omnibus excipitur. In quo negotio aliquando annus vnus, & alter transigitur, interimque pretiosus Ioannes de prouentibus ipsius Patriarchæ pro libitu dispensat. Præcipuum autem Patriarchæ officium est, sacros ordines dare, quos nemo ipso excepto, aut dare, aut auferre potest. Cæterum nullum Episcopatum, aut Ecclesiæ beneficium in vllum confert: id solum ad pretiosum Ioannem spectat, qui omnia pro suo arbitrio dispensat. Similia habent Aluares [a], & alij qui de moribus Æthiopum aliqua ad nos retulerunt. A

[a] Aluares in Itinerario Æthiop. cap. 92.

§. III.

De Patriarchæ Antiocheni in ordinationibus Episcoporum auctoritate.

VI. Quod spectat ad Patriarcham Antiochenum, cuius, vt vidimus, erat Persia, & plures aliæ Barbaræ regiones extra Imperium Romanum, & ad cuius ditionem Patriarchalem in Imperio Romano non solum Oriens, verùm etiam Asiana, & Pontica, quæ ab ipso posteà diuulsæ sunt, olim pertinebant; expendendum est vtrum in iis omnibus regionibus ordinandi, seu electiones confirmandi potestatem habere videretur. Primum ergo credibile est, ab Antiochia prioribus temporibus olim missos, qui in Barbaris istis regionibus Euangeliũ gentibus annuntiarent, vel qui promulgatam ab Apostolis fidem fouerent. Hæc enim præ cæteris Episcopis omnium Patriarcharum cura erat, ob quod rei Christianæ promouendæ studium sedes Apostolicæ dicebantur; præterea cum Antiochiæ literarum studia magis florerent, primumque [b] in ea vrbe fideles Christiani dicti sint, & Christianæ doctrinæ addictissimi fuerint, vt pluribus ostendi posset, probabilissimum est Ecclesiæ doctores ab illius ciuitatis Episcopo prioribus temporibus fuisse ad exteras regiones transmissos: quam ob causam nisallor Antiochena ciuitas *τῆς ἀναπλῆς ἁπάσης κεφαλὴ, καὶ μήτηρ, totius Orientis caput, & mater* à Ioanne [c] Chrysostomo vocitatur. In istis autem Barbaris regionibus Seleucienſis Primas, & Annensis seu Romagyreos (si fides aliqua Canonibus Concilij Niceni ex Arabico translatis habenda est, quos non dubito ab aliquo ex Ecclesiastica suorum temporum consuetudine fuisse conscriptos) loco Patriarchæ Antiocheni præsidebant, & ab eo (saltem si de Seleucienſi sermo sit) constituendi Metropolitanos potestatem acceperant: hæc enim de Seleucienſi Primate continet canon Arabicus, [d] *honoretur quoque similiter qui tenet sedem Seleuciæ, quæ est ex ciuitatibus Orientalibus, qui debet etiam appellari nomine Catholici, vt possit is ordinare Archiepiscopos, sicut faciunt Patriarchæ, vt Orientales non patiantur damnum, expectando Patriarcham Antiochiæ, aut eundo ad eum, & Gentiles reperiant viam ad necessitates suas, quia in hoc non fit iniuria Patriarchæ Antiocheno. Siquidem ipse consensit, postquam hoc ab eo Synodus petiuit, nè desublata potestate ista quæreretur: quæ nihil aliud desiderabat, † vt illius Prouinciæ fideles pace, & quiete frucrentur: simul etiam vt is qui tenet sedem Seleuciæ nomine Catholici honoraretur.* Canon [e] quoque sequens, ei post Hierosolymitanum Antistitem in Conciliis locum assignat, *siquidem*, inquit, *ipse tenet locum Patriarchæ in Oriente.* Ex quibus hæc deducimus, primum ab Antiocheno Patriarchâ eum confirmari debuisse, cuius nempe vices gerebat; Vicarium enim ab eo constitui, vel confirmari debere, cuius est Vicarius constantis, & indubitati iuris est. Alterum, Archiepiscopos ab eo constitui posse. Tertium, priuilegium illum à Patriarcha Antiocheno obtinuisse, cuius, vt probabiliter infertur, ius fuisset anteà Archiepiscopos vel ordinandi, vel certè confirmandi. B C D

[b] Actorũ 11.

[c] Chrysost. hom. 3. ad populum Antioch.

[d] Canon. Arabicus 33. apud Turrian.

† *nisi.*

[e] Canon. 34. Ibid.

VII. De Primate Annensi seu Romagyreos, quem Procopius [f] suo tempore Catholicum vocatum, & Persidem incolentibus præfuisse affirmat, possitne iste Archiepiscopos creare, nec ne, nihil Arabicus Concilij Niceni [g] canon decernit, quinimò [g] nec ei, sine consensu, & auctoritate Antiocheni Patriarchę Synodum conuocare ad disponendũ aliquid, quod ad Ecclesię ordinationem pertineat, permittit, quamuis eum loco Patriarchæ esse statuat. Vnde argumenta pro vtraque parte tàm affirmante quàm negante suppeditantur: si enim,

[f] Procopius lib. 1 de bello Persico.

[g] Legatur Canon 15. Arab. apud eundem Turrianum, apud quem clarius sequentia habentur, quam apud Pisanũ

Digitized by Google

A enim, inquis, aliquis locum tenet Patriarchæ, videtur eius auctoritate ordinationes in iis regionibus confirmasse: E contrà verò si Synodum ad disponenda ea quæ ad Ecclesiæ ordinationem pertinent, inconsulto, vel non consentiente Antiocheno Patriarchâ, habere non potest, nec ad Archiepiscoporum ordinationes Synodum habere poterit: canon ergo iste difficultatem mouet, non soluit.

VIII. Certè non videntur ista adeò à Concilio Niceno, ac putant aliqui, abhorrere. Primum enim quod aliqui obiiciunt, regnum Zabur, in quo ab istis canonibus sita Seleucia dicitur, non exstare: nihil nos mouet: nam Arabicũ hoc nomen est, quod forte Parthorum regnum significat, in quo Seleucia ista sita est: quod apud Latinos aut Græcos auctores non exstare nil mirum est. Secundo, quod eumdem canonem aliqui reprehendunt, quod Seleuciam tunc ciuitatulam fuisse doceat, cui tamen tantum honorem defert, cùm videatur esse contra canones Primatem tanti nominis & auctoritatis, qualis Seleuciensis

B describitur, in ciuitatula constitui. Id, inquam, minus vrget: quinimò Concilij Niceni temporibus optimè congruit: Nam sub Iuliano, qui Constantini filiis successit, sub quo habita fuit Nicena Synodus, Seleucia Parthiæ [a] *deserta* fuisse dicitur *sacro principe quondam excisa*, quæ verba non recentem eius casum, sed ab olim eam etiam ante Concilij Niceni tempora excisam fuisse testantur fortè à temporibus Lucij Veri, qui à Iulio [b] Capitolino eam expugnasse dicitur, quod, receptis Romanis militibus, vt amicis, fidem rupisset. Non est autem contra canones, vt celebri olim ciuitati qualis, fuerat Seleucia [c] ista ad Tigridis & Euphratis confluentem olim à Seleuco condita, ius primatus longa consuetudine acquisitum, etiam post eius imminutionem seruetur. Nihilominus [d] Seleucia ista hodie ingẽs & celebris vrbs est, Bagded nuncupata, quæ Babylonem veterem propter viciniam exhausit, à qua Seleuciensis Primas iam Bagdacensis dicitur. Nec illud etiam nos mouet, quod in Prouinciis Seleuciẽsi

C isti Primati assignãdis aliqui laborent: Nam quidã Armenos ipsi subditos fuisse suspicẽtur: quià Persis, inquiunt, alij Primati attributis, videntur soli Armeni restare, qui Seleuciensi tribuantur. Ego vero nec Armenos facile crediderim huic Primati fuisse subiectos, tum quod Sebastiam [e] Armeniæ primæ Metropolim passim legam: Armeniæ quoque minoris Ecclesias proprium Metropolitanum habuisse Melitinum, à quo & Melitina dicta est, apud auctores [f] aduertam: quorum Metropolitanorum neutrum, siue Sebastenum, siue Melitinum primati Seleuciensi subditum fuisse facile probare est. Vtrum alij [g] Metropolitani in Armenia fuerint, nihil moror; forte ex iis aliqui Cæsariensi sedi Cappadociæ subditi, saltẽ in Barbaris regionibus, vt patet ex vita [h] S. Gregorij Armeni, & [i] S. Niconis testimonio superius citatis: quod etiam colligitur ex ordinationibus à Basilio [k] in Armeniâ peractis: cui tandem adde coniecturam ex depositione [l] à Presbyteratu Eustatij Sebasteni posteà Episcopi, à patre suo Eulalio Cæsareæ Cappadociæ Episcopo. Vtut sit, nec in Armenia

D minore aut maiore Romanæ ditionis, nec in aliis quæ Armeniæ adcensebantur Barbaris Prouinciis, Primatem illum Seleuciẽsem agnitum antiquitus animaduerto. Sed hæc assertioni Primatus Seleuciensis à tẽpore Concilij Niceni non obstant: Nihil enim vetat, quominus ei cura fuerit Ecclesiarum apud Parthos, Medos, Bactrianos, Seras, & quosdam alios populos, quos Euangelio credidisse vel longè ante Concilium Nicenum, patet testificatione [m] Tertulliani, [n] Arnobij, & aliorum: quin etiam quasdam in Assyria Ecclesias sub se habuerit, Persidis verò Prouincia cum quibusdam aliis, forte etiam ex numeratis, sub Annensi Primate fuerint. Quarto non obstat, quod tempore Constantini dicatur à [o] Sozomeno S. Simeon Seleuciæ, & Ctesiphontis vrbis Persidis primariæ Archiepiscopus fuisse: neque enim hoc clarè probat istos duos Primates Persidis & Seleuciæ tempore Concilij Niceni eosdem fuisse: Nam cùm Seleuciæ plures fuerint, vnaque etiam [p] in Perside, nihil vetat, quominus Annensis quoque seu Persidis Primas Seleuciæ Archiepiscopus fuerit: sed non Seleuciæ istius de qua supra diximus. Probabile tamen posteà omnes

[a] Ammianus Marcellinus lib. 14 hist. in Iuliano.
[b] Iulius Capitolinus in Vero.
[c] Legatur de ea Strabo lib. 16. qui eam Antiochiæ & Alexandriæ facile comparandam dicit.
[d] Ioseph. Scaliger. in notis ad Eusebij Chron. & alij.
[e] Vide in Cõc. Chalced. subscript. act. 3. apud Socratẽ & alios.
[f] Vide in eadem actione Conc. Chalc. subscript. Episc. & apud Sozomen. lib. 3 cap. 14.
[g] Plures alij Armeniæ Metropolit. habẽtur inscrip. in Cõc Chalcedonensi variis actionib⁹.
[h] Vita S. Gregorij Armen. apud Surium & Metaph. 30. Sept.
[i] S. Nicon. aduersus Armenorum errores, tomo 1. Biblioth. SS. PP.
[k] Basil. epist. 75.
[l] Sozom. lib. 2. cap. 23.
[m] Tertullianus contra Iudæos.
[n] Arnob. lib. 1 contra Gentes, & alij.
[o] S. Xomenus lib. 2. cap. 8.
[p] Vide Strabonẽ & alios Geographos.

istos populos cum Armenis conueniſſe, & vnicum Primatem habuiſſe, quem Catholicum nominarent: narrat enim Otto [a] Friginſenſis, dum legationem refert Armenorum ad Eugenium tertium, eorum Metropolitanum Catholicum dictum, pluſquam mille Epiſcopos ſub ſe complecti: refert quoque [b] Paulus Venetus, Armenis, Neſtorianis, & Iacobitis, vniuerſiſque Chriſtianis, qui in Indiâ & Babylone verſantur, vnum fuiſſe Primatem, quem *Iocolich* nuncupent (in quo nomine forte hallucinatus eſt, dicique ille Catolic debuit, non *Iocolich*) De Iacobitis autem & Neſtorianis, vide [c] Aubertum Miræum, Vnum porrò Catholici nomen mihi ſuſpectum; neque enim facile in animum meum induco, nomen iſtud ambitionis & faſtus, quod in Patriarchis Conſtantinopolitanis tantopere reprehendere [d] Pelagius, & Gregorius [e] Magnus, dum eos vniuerſales, ſeu Oecumenicos Patriarchas dici grauiter tulere, nullumque Patriarcharum vniuerſalitatis vocabulo vmquam vſum fuiſſe teſtantur, à Concilio Niceno minoribus Patriarchis, ſeu Primatibus tributum fuiſſe: Itaque Canones illi poſteriores videntur Niceno Concilio, niſi dicas à Niceno conditos, ſed ex vſu poſteriorum temporum aliquid eis additum fuiſſe. Sed de iis ſatis.

[a] Otto Friſingenſis lib. 7. chron. cap. 31.
[b] Paulus Venetus lib. 1. itinerarij ſui cap. 6.
[c] Aubertus Miræus in Notitia Epiſcopat.
[d] Pelagius omnibus Epiſc. hab. c. nullus dist 49.
[e] Greg. Eulogio Alex. lib. 8. epiſt. 30. in dict. 1. refertur can. ecce, eadem dist.

IX. In Prouinciis autem Aſianâ & Ponticâ, antequam eæ à Patriarchatu Antiocheno auellerentur, Antiocheni Patriarchæ aſſenſum ante ordinationem vel ipſorum Metropolitanorum prærequiſitum, minime viſum fuiſſe, colligitur, tum ex Nicolai Myrenſis, & Baſilij Cæſareæ Cappadociæ ordinationibus, quas ſupra retulimus, in quibus nullus Patriarchæ Antiocheni aſſenſus prærequiſitus videtur, quinimo diuinitus [f] ille inſpiratus illico ſacratus legitur Myrenſis Lyciæ, quæ ad Aſianam pertinebat Prouinciam Metropolis; hic verò [g] ſtatim eodem tempore electus atque ordinatus eſt Epiſcopus Cæſareæ Metropolis Cappadociæ ad Ponticam ſpectantis, cum Patriarchæ Antiocheni nullæ ad electionem conuocandi partes fuiſſent, ſed ſolum Epiſcoporum vicinorum, vt ſuprà notauimus; tum etiam ex pluribus aliis ordinationibus, tàm Epiſcoporum, quàm Metropolitanorum, quarum aliquas, ſed ex innumeris paucas referemus. Sine vllo aſſenſu Patriarchæ Antiocheni electum ordinatumque Gregorium [h] Thaumaturgum Epiſcopum Neocæſarienſem in Ponto, ab Amaſeæ Antiſtite Phædimo Helenoponti [i] Metropolitano refert Nyſſenus. Epheſinos quoq; Archiepiſcopos ex Cõcilio [k] Chalcedonenſi olim ordinatos à Synodo, & Epiſcopos eiuſdẽ Prouinciæ abſque licentiâ Antiocheni ordinatos conſtat. Neonem Seleuciæ vrbis Iſauriæ Epiſcopum plures paſſim Epiſcopos ordinaſſe, ac ſuo arbitratu deſignaſſe leges apud [l] Sozomenum. Plenam quoque & liberam de Cæſarienſi Cappadociæ ſedis ſubditis Epiſcopalibus diſponendi apud Baſilium tanquam Metropolitanum reſediſſe poteſtatem colliges ex Gregorio [m] Nazienzeno, dum eidem improperat, quod Sazimorum eum Eccleſiæ loco inculto, & minus populoſo ſitæ, præfeciſſet, cùm ſub ſe quinquaginta haberet Eccleſias, de quibus diſponeret. Nazienzenum quoque Baſilius ſine vlla conſultatione Antiocheni Patriarchæ conſtituiſſe, ex eius vitâ [n] clarum eſt, quem etiam Antimus Tyranæ Antiſtes ad ſe vicum hunc ſpectare cõtendens, ſine eiuſdem Patriarchæ conſilio, vi armata expulit. Leontius quoque illuſtris poſt Baſilium eiuſdem ſedis Epiſcopus, Gregorium [o] Armenũ ſuâ auctoritate Epiſcopum cõſtituit, vt ſupra diximus. Helladius verò eiuſdem Cæſareæ Epiſcopus Gerontiũ gratitudinis ergò Nicomediẽſem Antiſtitẽ ordinauit; cui ordinationi aſſenſum prius fuiſſe Antiochenũ Patriarchã quis putet?

[f] Metaphraſtes in vitâ S. Nicolai 6. Decembris.
[g] Greg. Nazianzen. orat. 20. in laudem Baſil.
[h] Greg. Nyſſenus in vita Thaumaturgi.
[i] vide ſubſcrip. Conc Chalc. ſupra.
[k] Chalced. actione 11. plura habet in hanc rem.
[l] Sozomenus lib 4. cap. 25.
[m] Greg. Nazienz. carmine de vita ſua.
[n] Ibidem.
[o] In vita S. Greg. Armeni apud Sur. 30. Septemb.
[p] Sozom. lib 8. cap. 6.

X. Illuſtre quoque huius rei exemplum in Concilio [p] Chalcedonenſi, in quo ventilata eſt cauſa inter Athanaſium Perrhenorum Epiſcopum, depoſitum in Synodo Antiochena, poſteà vero à Dioſcoro Alexandrino in Epheſino Conciliabulo reſtitutum, & Sabinianum in eius locum ſuffectum, atque ab eodem Dioſcoro expulſum: nam in hac cauſa diſcutienda clarè animaduertimus Metropolitanos Patriarchatus Antiocheni, ſaltem eos, qui Aſianę vel Ponticæ eſſent Diœceſis, cõſueuiſſe cum Epiſcopis ſuę Prouincię Suffraganeos ſuos ordinare. Cùm enim Perrhenorũ Eccleſia in Phrygia ſita eſſet, quę inter Aſianę

[q] Concilium Chalced. Act. 14.

Diœceſis

A Diœceſis Prouincias numerantur, Sabinianus tum in libello ſupplici porrecto Valentiniano & Martiano Auguſtis, tum in alio oblato Leoni, Anatolio, Maximo, & reliquo Concilio, vt ſe legitimè ordinatum oſtendat, docet ſe à Ioanne Hierapolitano ſuo Metropolitano, & Coëpiſcopis Prouinciæ ordinatum fuiſſe, idque ſecundùm Canones; Patres quoque Cõcilij Antiocheni, ſaltem aliqui, ſtatuiſſe referuntur, vt regulariter, & ſecundum morem in locũ depoſiti Athanaſij alius ab eius Metropolitano, & Synodo Epiſcoporũ conſtitueretur: idque faciendum iudicat, & concludit Domnus Antiochenus, qui Concilio Antiocheno, cuius acta in Chalcedonenſi referuntur, præſidebat: itaque Epiſcoporum Patriarchatus Antiocheni tunc temporis ordinatio ad Metropolitanum cum Epiſcopis Prouinciæ regulariter, & iuxta Canones ſpectare videbatur: quamuis non dubium ſit, ipſos Epiſcopos ità ordinatos ab Antiocheno Patriarcha debuiſſe poſteà confirmari, & ipſum eorum ordinationes ad ſe trahere potuiſſe, prout ex [a] Concilio eodem conſtat. Primò enim Valerij Epiſcopi Anazarbi hæc videtur fuiſſe ſententia, vt Athanaſio ſucceſſor daretur à toto Concilio, ſi nempe B particulam iſtam ἐκ πάντων *ab omnibus* interpreteris, prout vulgata verſio præfert, qua tamen meliorem eam exiſtimo, quæ ἐκ πάντων *omninò* interpretatur, qua quidem poſita primum iſtud argumentũ ruit. 2. quia Panolbio Metropolitano Hierapolitanorum ante Ioannem Domnus Antiochenus cauſam Athanaſij diſcutiendam, & diiudicandam commiſerat, oſtendens ſuarum fuiſſe partium eum iudicare, & de gradu, ſi mereretur, dimouere. Tertiò, quia idem Domnus Antiochenus in prædicto Concilio Antiocheno ſententiam ferens, & poſt cæteros tanquam iudex pronuntiãs, iubere ſeait Ioanni Hierapolitanorum Metropolitano, vt alium in locum Athanaſij ordinet cum ſuis Prouincialibus, cui ſi id iubere potuit, potuiſſet ipſe, ſi viſum fuiſſet, ordinationem eius ſibi arrogare. Iis adde [b] noluiſſe Cyzicenos à Patriarchâ Conſtantinopolitano Præſulem accipere, ſed ſibi ex more, vt dicebant, veteri Epiſcopos Prouinciæ Archiepiſcopum creaſſe: quare cùm Eccleſia Heleſponti Metropolis ſub Patriarchatu Antio- C cheno primum fuerit, antequam diuulſa ab eo tota Aſiana ad Conſtantinopolitani ditionem tranſiret, ſignum eſt, quamdiu ſub Antiocheno fuerat, eam ſui iuris in ordinationibus fuiſſe, & Archiepiſcopos à Synodo Epiſcoporum Prouinciæ creatos habuiſſe, quam conſuetudinem à Conſtantinopolitano infringi nonniſi grauiter tulit. Adde etiam aliam ex actis Meletij Patriarchæ Antiocheni probationem: is ſiquidem [c] eiectis hæreticis intruſis Tharſenſibus, in Cilicia præfecit Diodorum, Apameæ in Syria Ioannem, Germaniæ in Iſauriâ peſte Eudoxij infectæ Stephanum: at Ciliciam, Syriam, Iſauriam, conſtat ex [d] Notitia Imperij, Orientis Prouincias fuiſſe. Alios quoque Antiochenos Patriarchas ſimiles in Oriente ordinationes feciſſe pluribus exemplis conſtat.

[a] Cõc. Chalc. ibidem.

[b] Socrates lib. 7. cap. 28.

[c] Theodoret. lib. 5. cap. 4.

[d] Notitia Imperij, nõ longè ab initio cuius Prouinciæ ſit.

XI. In Prouinciis autem Orientis ſtrictè ſumpti, probabile eſt Patriarcham Antiochenum non ſolum Metropolitanos (de quibus hoc minimè dubiũ fuiſſe videtur) verùm etiam Epiſcopos Metropolitanis iſtis ſubditos, vel per ſeipſum D ordinare potuiſſe, vel vt ordinarentur conſentire debuiſſe. Primum enim in Epiſcopos iſtos Orientis ſpecialem ei poteſtatem Concilium Nicenum dedit: quamuis enim Canon [e] Nicenus qui iam exſtat, nullas deſignet Prouincias, quę ſub Antiocheno Patriarcha fuerint, Arabicus [f] tamen totam Prouinciam, in qua Antiochia ſita eſt, puta Syriam, & ea loca quæ circũ eam ſunt, ei adſcribit; Hieronymus [g] verò, [h] Innocentius, & [i] Leo huius nominis primi, itemq; [k] Conc. Conſtantinopolitani prioris Patres totũ Orientem eius curæ, & auctoritati demandatum in Nicено Concilio teſtantur. Concilium autem Nicenum ſimilem ei poteſtatem tradit, quam Alexandrino tribuerat: ſicut ergo Alexandrinus ex prædictis, in iis prouinciis, quibus primatus ſpeciatim curam habebat, non ſolum Metropolitanos, verùm etiam Epiſcopos ordinabat, ita & Antiochenus in iis ſimiliter prouinciis, in quibus primatus curam gerebat, puta in Orientalibus Eccleſiis, Epiſcoporum ordinandorum ius habuiſſe dicendus eſt. Secundò, quia in eodem Concilio Niceno ex [l] Arabico tranſlato, Seleucienſis Primas Antiocheni in Oriente Vicarius, obtinuiſſe dicitur à Patriarcha Antiocheno,

[e] Concil. Nicen. c. 6.

[f] Canon 8. Arabicus.

[g] Hieronym. epiſt. 61. ad Theophil.

[h] Innocent. infrà.

[i] Leo epiſt. 62. ad Maximum.

[k] Conſtantinop. 1. c. 2.

[l] Canon Arabic. 33.

vt posset ordinare Archiepiscopos, sicut faciunt Patriarchæ : hæc enim verba ostendunt, Archiepiscopos saltem Orientis ordinandi penes Patriarcham ius fuisse. Tertiò, quia Antiochenus Patriarcha solebat non solùm ab Episcopis suæ Metropoleos, sed & à Metropolitis Orientalibus vicinis ordinari; vt postea patebit : ergo cùm eos ordinare solerent Primates, à quibus ipsi ordinabantur, vicinos saltem Metropolitas solebat Antiochenus Patriarcha ordinare. Quartò, quia Maximus Antiochenus in [a] Synodo Chalcedonensi Norinum depositum ab Edessено Episcopatu, sibi curæ futurum profitetur, vt simul cum Episcopis Diœcesis suæ de eo in aliqua ciuitate constituendo deliberaret : quod arguit per totam suam Diœcesim cum consilio Episcoporum suorum Episcopos ipsum constituere, & ordinare potuisse.

[a] Cõc. Chalced. act. 10.

XII. Possumus idipsum quoque ex epistola Innocentij primi ad Alexandrum Patriarcham, ostendere, in qua id iuris Patriarchæ Antiocheno fuisse satis apertè manifestat his verbis, [b] *Et onus, & honor nobis à tuâ fraternitate impositus necessarij tractatus causas induxit, quo literis vel commonitorio vestro, vt dat sancti Spiritus gratia, respondere possimus. Reuoluentes itaque auctoritatem Nicenæ Synodi, quæ vna omnium per orbem terrarum explicat mentem Sacerdotum, quæ censuit de Antiochenâ Ecclesiâ cunctis fidelibus, ne dixerim Sacerdotibus, esse necessarium custodire, quâ super diœcesim suam prædictam Ecclesiam, non super aliquam Prouinciam recognoscimus constitutam, &c. Itaque arbitramur, frater charissime, vt sicut Metropolitanos auctoritate ordinas singulari, sic & cæteros non sine permissu, conscientiáque tua sinas Episcopos procreari. In quibus hunc modum rectè seruabis, vt longè positos, literis datis, ordinari censeas, ab his qui nunc eos suo tantum ordinant arbitratu : vicinos autem, si æstimas, ad manus impositionem tuæ gratiæ statuas peruenire. Quorum enim te maxima expectat cura, præcipuè tuum debent mereri iudicium.* Ex quo Innocentij responso hæc innotescunt; primum, Antiochenũ Patriarcham non suprà aliquam solum peculiarem Prouinciam, quemadmodũ cæteros Metropolitanos, sed præterea suprà integram Diœcesim, id est plurium Prouinciarum aggregationem (quo sensu [c] post Constantinianam Prouinciarum distributionem, Diœcesis nomen vsurpari consueuit) fuisse constitutum. Alterum, Metropolitanos ab eo absque vllo dubio tunc temporis ordinatos fuisse, saltem in tota Diœcesi, quam vt Primas administrabat. Tertium, reuocatum in dubium fuisse, vtrum Episcopos quoque istius Diœcesis ordinare posset, vel nonnisi de eius consensu ordinari illi deberent : cùm enim ob diuturnũ illud schisma in Ecclesiâ Antiochenâ, quod ex creatione Meletij ab Arrianis exortum fuit, & ordinatione postea Paulini recruduit, & adusque tempora Alexandri illius, etsi deficiente in Euagrio Paulini successione, perdurauit, illorum iurium satis tenaces Antiocheni Pontifices esse minimè potuissent; hinc intentatæ ipsis diuersæ lites : Cyprij verbi gratia ab eius potestate in ordinationibus defciuerunt : Hierosolymitanus Patriarcha sibi ipsum præferri grauatè tulit : Metropolitani Orientales sibi suorum Episcoporum ordinandorum liberam potestatem eripi doluerunt. Quartum, Innocentium tamen primum de hac difficultate consultum, Nicenis Canonibus definitum censuisse, quod ipse Orientales omnes Episcopos finitimos, quos vellet, ordinaret, reliquos saltem probaret; adeout sine eius assensu ipsos ordinari nefas esset : iuxta morem nempe in ordinationibus obseruari consuetum, tam à Summo Pontifice in sua Primatia, quàm ab Alexandrino in sua.

[b] Innocent. 1. epist. 18. ad Alexandrum Antioch.

[c] l. vnica, C. vt omnes iudices, l. 3. de coll. equor. in Cod. Theod. l. 14. C. de navicul. & alibi passim.

XIII. Hinc etiam rei probandæ firmamentum accedit ex illâ controuersiâ [d] inter Patriarcham Antiochenum, & Cyprios de ordinationum iure. Hinc enim Antiochenus omnium Episcoporum in Cypro ordinationem, vel confirmationem ad se spectare hoc vnico argumento prætendebat, quod Cyprus Orientis prouincia esset : in toto autem Oriente hoc ipsi ius conueniret. Cyprij autem ius istud negari non ausi; ei tamen exceptionem vel præscriptionem multorum temporum opponebant. In Concilio Ephesino tres ipsi nominarunt, minimè requisito Antiocheni Patriarchæ consensu, consecratos, Troilum, Sabinum, & Epiphanium : quorum hic vrgente schismate Antiochenæ Ecclesiæ, in quo Cyprij à cæteris Orientalibus dissidebant, Paulino adhærentes, non Meletio, ordinatus

[d] Vide Conc. Ephes. tom. 2. append. c. 4.

ized by Google

A natus est, quæ causa esse potuit, vt non requisito Antiocheni consensu consecratus sit. Ephesinum Concilium cùm veterem referentibus morem istum esse credidi sset, nec aliquis reluctaretur, si ita esset, sui iuris Cyprios in ordinationibus esse iussit, decretoriam sententiâ minimè protulit: vnde & dica hac de re posterioribus temporibus rursum intentata. Innocentius [a] autem primus secundum Antiochenum Patriareham pronuntiauit. De vtrorumque iure non hîc disputo, ex dictis tantum elicio, apud vtrosque conuenisse Orientales Episcopos, quos e xceptos esse non constaret, ad Antiochenum Patriarcham ordinandos pertinuisse: Cõcilium [b] Ephesinum hanc potestatem Antiocheni comprobasse, dum & Cyprios consuetudinem suam probare voluit, non Antiocheno probandi onus imposuit: eos denique nonnisi hac conditione sui iuris esse declarauit, quod ex diuturna consuetudine, veterumque traditione ab Apostolis accepta *αὐτοκέφαλοι* fuissent: satis nempe notum & exploratum habens generali ipsos lege Antiocheno Patriarchæ obstrictos fuisse, contra quam con-

B suetudinem ipsis allegantibus incumbebat probatio, secundùm quam ritè probatam iudicari poterat. Suspectus esse potest Canon Arabicus Concilij Niceni, qui tamen rem istam maximè illustra, quem tamen probabilius est, more & obseruatu istorum temporum ab aliquo collectum, quàm à Niceno editum, neque enim in tota ista cõtrouersia, quæ per plures annos durauit, omissus fuisset. Hic ergo Canon statuit, vt [c] *si Episcopus Cypri diem suum in hyeme obierit, & populi non potuerint propter tempestatem maris mittere Antiochiam, vt Patriarcha Antiochenus ordinet eis Archiepiscopum in locum mortui, debent scribere ad Patriarcham, & petere ab eo, vt permittat eis constituere quem voluerint: neque prohibebit hoc Patriarcha, sed potius concedat tredecim Episcopis, vt congregentur, & constituant Archiepiscopum loco mortui: nè defuncto Archiepiscopo principio hyemis, sine capite propter tempestatem remaneant: & ne aliquis fortasis ex tredecim Episcopis à vitâ recedat, & non sit Archiepiscopus, qui constituat Episcopum loco mortui, atque ita fiat, vt toto eo anno Archiepiscopo careant.*

C Ex hoc autem Canone apertè patet Archiepiscopum Constantiæ in Cypro ab Antiocheno Patriarcha, nisi ex accidenti impediretur ordinari debuisse: coniici etiam potest Episcopos reliquos insulæ, ab eodem Archiepiscopo, sed requisitis fortè Antiocheni sententiâ, ac consensu, ordinatos fuisse.

[a] Innocent. epist. 18. cit. cap. 2.

[b] Cõc. Ephes. can. 8.

[c] Canon 37. Arabicus.

XIV. Confirmantur ea omnia, tum quæ de Antiocheno Patriarcha, tum quæ de Alexandrino, sed maximè quæ de Antiocheno diximus ex Concilio primo [d] Constantinopolitano, quod Episcopos *τοὺς ἐκτὸς διοικήσεων*, id est [e] eos qui extra Diœcesim sunt, & ad aliam Primatiam seu Prouinciarum sub vno consociationem spectant, qui nec vnà ad Primatis ordinationem conueniebant, terminos suos prætergredi vetat, atque extra eos discurrere, confundentes Ecclesiæ ordinem, & Canonum peruertentes disciplinam; subdit autem, vt *Patriarcha Alexandrinus ea quæ sunt in Ægypto tantum gubernet: Orientis Episcopi solius Orientis curam gerant, seruatis honoribus Primatus Ecclesiæ Antiochenæ, qui in regulis Nicenæ Synodi continentur: sed & Asianos Diœcesis Episcopi ea quæ sunt in Asia, & quæ ad*

D *Asianam tantummodo Diœcesim pertinent; Ponti autem Episcopi Pontica tantum Diœcesis habeant curam. Thraciæ verò ipsius tantummodo Thraciæ*: non inuitatis autem singulis Episcopis vltrà Diœcesim suam ad ordinationes vel aliam ob causam, prohibet discurrere. Ex quo canone inferri ista possunt: primum extra Diœceses suas numquã Episcopis ad ordinationem cuiusdam, nisi vocatis, vagari licuisse, quamuis enim diuersarum Prouinciarum, dummodo vnius Diœcesis essent Episcopi, in vnum ad ordinationes conuenire potuerint, numquam tamen diuersarum Diœceseõn. Secundum, æquiparari Ægyptum sub Alexandrino Patriarchâ, & Orientem sub Antiocheno; ideoq; sicut Alexandrinus per Ægyptũ Episcopos cum suis Diœcesanis Episcopis ordinat, ita & Antiochenum ordinasse. Tertiũ, extra Diœcesis Patriarcharum fuisse prouincias, Patriarchali quidem potestatî in aliis subditas, in ordinationibus verò sui iuris existentes, ex iis Asianam, & Ponticam fuisse, quibus ius ordinationis proprium erat, adeò vt soli Asiani Episcopi Episcopos per totam Asianam prouinciam, Pontici per vniuersam Ponticam ordinarent, etiam Metropolitanos; quorum tamen confirmationem

[d] Constantinop. 1. c. 2.

[e] Vox Diœcesis in eadem significe. c. 6. eiusdem Cõcilij.

ante vel post ordinationem obtentam, sæpius autem post ipsam ordinationem ab Antiocheno Patriarchâ peti debuisse, saltem post Cõcilium Chaleedonẽse, minimè refragabor. Vnde non bene [a] Balsamon ex Concilij Constantinopolitani canone intulit, passim & vbique Metropolitanos ante Synodũ Chalcedonensem à propria Synodo ordinatos fuisse: præter quàm quod enim ex prædictis id falsũ esse patet, nec enim opus fuisset Cyprios in Ephesino tantũ insudare in probando eo, quod Metropolitanus ipsorum à propria Synodo fuisset ordinatus, si id ante Synodum Chalcedonensem tẽpore istius Concilij passim vbique seruaretur, vt Metropolitani à propriâ solum Synodo ordinarentur: certè nec prærogatiua Alexandrini atque Antiocheni Præsulis vlla fuisset, in Ægyptiorum, & Orientalium ordinationibus: nec Asianæ, Ponticæ, Thraciæ, diœceses speciali ἀρθυνίας priuilegio donatæ fuissent. Iis etiam ex lege Iustiniani infra citanda lux aliqua accedet: sed iam prosequamur cætera. A

[a] Balsamon in hunc can. 2. Conc. Cõstantinop. 1.

[b] l. 20. C. de Episcopali audientia, infrà.

XV. Probabilius tamen est certum non fuisse Antiocheni Patriarchæ priuilegium, adeò videlicet vt nullus vnquam ipsi refragaretur; sed interdum accidere consueuisse vt plures eius Diœceseos Orientalis, seu Exarchiæ Episcopi, sine eius auctoritate, seu expresso consensu ordinarentur: Primo quia in [c] Narcissi, & Alexandri Hierosolymitanorum Episcoporum creatione apud Eusebium nulla videtur licentia Antiocheni Patriarchæ intercessisse: at tunc temporis Hierosolyma Orientis Prouinciis adnumerabatur. Secundò, quia [d] Antiochus Samosatorum Episcopus in Syriâ, à Synodo Episcoporum, finitimisque Episcopis absque vlla mentione Patriarchæ Antiocheni [e] à Theodoreto ordinatus refertur. Tertiò, quia consultatio Alexandri Antiocheni ostendit eo iure Antiochenos Præsules non fuisse absque vlla dubitatione potitos, nec in more positum fuisse, vt omnes passim Episcopos ordinaret: Quartò, quia Cypri saltem Episcopes ex prædictis non liberè videtur ordinasse, neque vt ordinarentur, licentiam tribuisse. Nihil dico de tota Iberia, quæ licet inter Oriẽtales Prouincias esset, à Petro Antiocheno sui iuris quoad ordinationes effecta [f] dicitur Synodali constitutione: quod & arguit ipsam antea sui iuris non fuisse, sed posteà fuisse: quod autem anteà non fuerit, non necessariò ostendit ius creandorum Episcoporum eius Metropolitanum non habuisse, sed solum ad hoc sufficiebat, vt eius Metropolitanus sine Antiocheni Patriarchæ consensu ordinari non posset. Quartò, quia in Concilio [g] Chalcedonensi contentio fuit inter Eustachium Beriti Episcopum, & Photium Tyri, vter Episcopos sibi subditos consecraret: ordinandi potestas Tyriorum Episcopo adiudicata est, quod se ab antiquo primæ Phœnices Prouinciæ Metropolitam ostendisset: repulsus est ab eo iure Berytensis, quod ex noua Prouinciæ istius diuisione in duas, Metropolitanum quoque se esse iactaret: Patriarchæ Antiocheno ordinatio Episcoporum huius Prouinciæ, quæ Orientis absque dubio erat, non attribuitur, sed Metropolitis, ex canone Ecclesiastico qui ibidem legitur. Quintò, quia in eodem [h] Concilio Chalcedonensi refertur libellus Samuelis, & aliorum Presbyterorum Edessæ contra Ibam eorum Antistitem, quod Danielem fratris filium Episcopum Hellenopolis inquietum, & luxuriosum ordinasset: quæ omnia Episcoporum ordinationem non semper ab Antiocheno Patriarcha, sed etiam à Metropolitanis peractam fuisse ostendunt. Plura in hanc rem non congero, quæ vnicuique antiquitatis studioso colligenda relinquo. B C D

[c] Eusebius l. 6. histor. cap. 9.

[d] Theodoret. lib 4. cap. 15.

[e] Innocent. epist. cit.

[f] Balsamon in c. 2. Constantinop. primi.

[g] Cõc. Chalced. act 4.

[h] Chalced. act 10.

§. IIII.

De auctoritate Patriarcharum Constantinopolitani & Hierosolymitani.

XVI. Patriarcham Constantinopolitanum præter potestatem, quam habet ad ordinandos Episcopos suæ Metropoleos, Heracleensem videlicet, & alios (quos repetere poteris ex Leonis Philosophi constitutione) multum tamen ab antiqua sedium dispositione immutatos) habet aliam, quâ ipsum donat Concilium

[i] Constitutio Leonis Sap. in iure Græco rom. apud Leũclauium.

Digitized by Google

A Concilium [a] Chalcedonense, vt & Ponticæ, & Asianæ, & Thraciæ Diœceſis Metropolitanos ſolos ipſe ordinaret (relicta nimirum Metropolitanis ſingulis Epiſcoporum ſuæ Prouinciæ ordinatione) & vt Barbararum quoque circa Conſtantinopolim regionum Epiſcopos ipſe conſtitueret. Ita tamen ordinandi Metropolitanos ius Patriarchæ [b] Conſtantinopolitano aſſeritur, vt electionum antiqua conſuetudo minimè turbetur, nec niſi ſecundùm eam factis electionibus, & ad ipſum relatis ordinandi confirmetur ei auctoritas. In Barbaris autem regionibus ideò Epiſcoporum creandorum peculiaris ei poteſtas datur, quod Metropolitano proprio carerent, ſi Balſamoni [c] credimus. Ideò verò Metropolitanorum creandorum poteſtas conceditur, quod frequenter Epiſcopis obeuntibus turbæ naſcerentur, Clericis ac populis per ciuitates ſine rectore remanentibus, nulluſque eſſet qui principali auctoritate turbas iſtas reprimere poſſet: quod exemplo Epheſinæ Eccleſiæ probant Patres Chalcedonenſes.

[a] Cōc. Chalced. c. 28 hoc opere à nobis citato.

[b] Photiū plures Metropolitanos creaſſe, leges ad c. 6. Conc. 8 generalis

[c] Balſamon in dict. can. Conc. Chalced. 2. Conſtantinopolitani primi, & 6. Sardicēſis.

XVII. Ampliatum autem ſucceſſione temporis ius illud fuit ad plures Epiſ-
B copos ordinandos, qui Archiepiſcopali dignitate, quamuis nullos haberent Suffraganeos, donati eſſent. Orta enim in Concilio Chalcedonenſi [d] hæc conſuetudo, vt Epiſcopi ciuitatum iſtarum, quæ per literas Imperatoris, Metropolis nomine honoratæ eſſent, honore Metropolitico fruerentur, honore, inquam, eoque ſolo, [e] δῆλον ὅτι σωζομένων τῇ καθ' ἀληθείαν Μητροπόλει τῶν οἰκείων δικαίων, *ſeruatis ſcilicet veræ Metropoli propriis iuribus*, poſteà tamen, vt notant [f] Zonaras, & [g] Balſamon, à Metropolitæ proprij iuribus ac poteſtate Epiſcopi iſti abſoluti, atque immunes redditi, Patriarchæ Conſtantinopolitano ſubditi, & à Conſtantinopolitano Patriarcha ordinati ſunt, vt indicat notitia, ſeu diſpoſitio Eccleſiarum throno Conſtantinopolitano ſubiectarum [h] à Leone ſapiente edita: ex qua etiam diſces non exiguum fuiſſe numerum earum ſedium, quæ Archiepiſcopales dictæ, abſque vllo Suffraganeo à Metropolibus ſuis abſtractæ, ad Conſtantinopolitanum thronum proprio iure ſpectarent. Sed ſubinde mutata hæc diſpoſitio fuit ad beneplacitum fere Imperatorum, vt conſtat tum ex ſan-
C ctione Patriarchæ [i] cuiuſdam, quæ refertur in Codice iuris Orientalis: tum ex [k] Andronici ſenioris conſtitutione: quæ Codini de officiis Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ lucubrationi adiungitur. Ita ergo factum eſt, vt Conſtantinopolitanus Patriarcha plurium ſibi ordinationes vendicarit: nec dubium, quin in quibuſdam caſibus, v. gr. depoſitionis præcedentium Epiſcoporum, ipſe alios ordinandi poteſtatem ſibi vendicaret: ordinationes enim, quas Chryſoſtomus, & quidam alij Patriarchæ, quacumque de cauſa Epiſcopales peregerunt, ad exemplum ſucceſſores traxere, vt patet ex Concilio [l] Chalcedonenſi, in quo plures, ij qui Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ partes agebant, enumerant Epiſcopos, in Aſianâ, & Ponticâ à Conſtantinopolitanis Patriarchis ordinatos. Videturque recentioribus temporibus Codinus inſinuare Epiſcopos throno Conſtantinopolitano ſubditos, ſaltem maximâ ex parte ab ipſo Patriarchâ ordinatos fuiſſe, iis nempe verbis, [m] Οἱ μὲν πολλὰ τοῖς ἀρχιερεῦσι μὴ τοῖς ὑφ' αὐτὸν χει-
D ροτονήσασθαι τὸν Πατριάρχου, καθ' ἡμέρας τινὰς τῆς χειροτονίας αὐτῶν, *Epiſcopi poſtquam electi, & à Patriarcha conſecrati ſunt, poſt aliquot ab ordinatione dies, &c.* Iam certè dicitur apud Græcos vigere conſuetudo, vt à Patriarcha Conſtantinopolitano, tam electio, quàm ordinatio Epiſcoporum omnino pendeat. Antiquum autem ius de Metropolitanis, & Archiepiſcopis ordinandis, Conſtantinopoli à Latinis capta aſſeruerat Innocentius, vt ex eius ad Patriarcham epiſtola refert Philippus [n] Berterius.

[d] Epiſt. Synodica Patrum Chalced. ad S. Leonem parte 3. Conc. Chalced.

[e] Conc. Chalced. c. 12.

[f] Zonaras in c. 12. Chalced.

[g] Balſamon in c. 38. ſextæ Synodi.

[h] Leonis ſapientis decretū apud Leunclauium in iure Græco Rom.

[i] Sanctio cuiuſdā Patriarchæ de ſeſſ. ordine Metropolit. & Archiepiſcoporum Cod. iuris Orient. lib. 2. propè finem.

[k] Ecthesis Andronici Imperat. addita Codino de off. Eccleſ. Conſtant. ad calcē operis.

[l] Chalcedon. act. 11. & 16.

[m] Codinus de offic. cap. 20. num 15.

[n] Philippus Berterius Diatrib. 2. c. 3.

XVIII. Quod autem habet [o] Theodorus Balſamon ante Synodum Chalcedonenſem Metropolitanos à propriâ Synodo ordinatos fuiſſe, iam oſtendimus quoad Patriarchas Alexandrinum, & Antiochenum, falſum fuiſſe; de Conſtantinopolitano quoque id oſtendere poſſumus, & antiquiorem huius rei conſuetudinem, quæ Chalcedonenſi decreto ortum dederit. Eam autem à facto Chryſoſtomi ortum habuiſſe ſuſpicor, qui in Aſianâ, & Ponticâ plures Metropolitanos, & Epiſcopos ordinauerat: *non enim*, vt ait [p] Velleius Paterculus, *ibi conſiſtunt exempla vnde cœperunt: ſed quamlibet in tenuem recepta tramitem latiſſimè euagandi*

[o] Balſ. in c. 2. Conc Conſtantinop. 1.

[p] Velleius Paterc. lib. hiſt. Rom.

sibi viam faciunt. Itaque quod Chrysostomus, vel legatione Pontificiâ, vel aliâ de causâ ausus est in ordinationibus tentare, hoc successores ordinario iure sibi vendicarunt. Plures exinde ante tempora Concilij [a] Chalcedonensis Metropolitani à Synodo Episcoporum, secundùm antiquum morem, ordinati referuntur in Concilio Chalcedonensi, quamuis eodem tempore & Ephesini Metropolitani à propria Synodo ordinati secundùm antiquum morem dicantur, & Cyziceni [b] sibi à Sisinnio Constantinopolitano datum Proclum Episcopum reiecerint. Inualuit autem hæc consuetudo occasione præsertim decreti cuiusdam [c] Imperatoris sedente Constantinopoli Attico, quo nempe, vt aiunt, statuebatur, ne quis Episcopus designaretur absque sententia & auctoritate Episcopi Constantinopolitani in Oriente, id est in Prouinciis Orientis ab Antiocheno throno auulsis: quod [d] priuilegium Cyziceni Attico soli datum interpretabantur, nec ad successores transferendum dicebant: ideoque Dalmatium Episcopi Cyzicenæ Prouinciæ, reiecto Proclo, ordinarunt. Idem tamen Proclus factus Constantinopolitanus Patriarcha Thalassium Cæsareæ Cappadociæ Episcopum creauit. Lex [e] autem ista, lex est Zenonis data post expulsionem Basilisci, quæ quidem ius Metropoliticum ac Patriarchicũ, Constantinopolitano Patriarchæ asseruari iubet, & inter plures prærogatiuas quas ei attribuit, *priuilegia & honores super Episcoporum creationibus* ei vendicat.

[a] Vide Chalcend. act. 16. & 18. fusè.

[b] Ibidem.

[c] Socrates lib. 7. cap. 28. Niceph. lib. 7. cap. 22.

[d] l. decernimus, C. de sacrosanct. Eccles.

[e] l. decernimus cit.

XIX. Hierosolymitanum Patriarcham ordinasse quoque Metropolitanos sibi subditos, nec plus iuris habuisse in Suffraganeos ipsorum quàm Constantinopolitanum Patriarcham in suorum Metropolitanorum subditos facilè vnusquisque sibi persuadebit, qui & minimæ auctoritatis inter omnes Patriarchas Hierosolymitanum fuisse, & ob Patriarchatus sui angustias Primatis, ac Patriarchæ differentias nullas admisisse aduerterit. Quatuor autem erant Metropolitani Hierosolymitano subditi, si VVilelmo [f] Tyrio credimus, quos ipse iuxta aliorum Patriarcharum formam ordinabat, ipsum tamen quibusdam casibus Episcopos quoque Suffraganeos sibi subditorum Metropolitanorum ordinasse mihi minimè dubium est, cùm & id ausus fuerit Pseudo-Patriarcha Theodosius in locum Iuuenalis ab hæreticis intrusus, quem refert [g] Euagrius plures ad ipsum ex Palestina accedentes Episcopos creauisse: & in vitâ [h] S. Sabæ legatur Marcianus quidam Monachus ab Elia Patriarcha Hierosolymitano ad excelsam sedem Sebastes, & Antonius primus eius filiorum Ascolitanus, seu potius, vt corrigendum arbitror, Ascalonitanus creatus fuisse: quæ tamen vltima exempla non omninò probant, cum sedes istas Hierosolymitano Suffraganeas fuisse probabile sit.

[f] VVilelmus Tyr. lib. 4. cap. 12.

[g] Euagr. lib. 2. cap. 5.

[h] Vitæ S. Sabæ, cap. 51. apud Sur. 5. Decemb.

XX. Confirmatur autem hæc differentia inter aliquos Patriarchas, nempe Alexandrinum, & Antiochenum, & eos, qui in aliorum postea consortium additi sunt, Constantinopolitanum videlicet, & Hierosolymitanum, ex iis verbis Iustiniani, quæ habentur in eius rescripto ad Iulianum præfectum prætorio. [i] *Quoniam*, inquit, *quidam sunt sanctissimi Patriarchæ, qui in Prouinciis, in quibus existũt, Metropolitanorum officium gerunt, alij per totam Diœcesim Episcoporum Metropolitanorum, atque aliorum qui sub eis sunt, ordinationes faciunt: ea de causa illud obseruari sancimus, quod de Metropolitanis anteà disposuimus. Is enim iure Metropolitanus vocatur, qui in Episcopos minores ex sacris regulis eam potestatem habet.* Difficilis videtur hic textus, & intricata hæc verba, quæ tamen ex prædictis lucem aliquam hauriunt: duo enim Patriarcharum genera ibi describuntur, quorum aliqui nonnisi in suâ Prouinciâ Metropolitico iure fruuntur, Diœcesim autem non habent, seu plurium Prouinciarum consociationem, quæ ipsorum administrationi veluti Metropoliticæ, & Primatiali subdantur, nec Episcopos extra Prouinciam suam sub Metropolitanis degentes ordinare possunt: prioris generis sunt antiqui omnes Patriarchæ ex prædictis, qui præterquam quod habent Prouinciam quam peculiari iure regunt, respectu cuius propriè sunt Metropolitani, quia eius Prouinciæ Clerici, si se ab Episcopo læsos quærantur, nonnisi apud ipsum queri, & ad eum prouocare possunt; habent etiam totam Diœcesim in qua Metropolitico secundùm quid iure fruuntur, Alexandrinus v. gr. in totâ Ægypto, Lybiâ, Pentapoli,

[i] l. sancimus, § vltimo, C. de Episcop. audient.

zed by Google

A Pentapoli, Arcadia, & Auguſtamnica, quarum Prouinciarum Epiſcopos ordinabat; Antiochenus in Oriente, vbi & Epiſcopos vel ordinabat, vel ordinari iubebat; poſterioris generis ſunt noui Patriarchæ Conſtantinopolitanus, & Hieroſolymitanus, qui poſſunt quidem extra Prouinciam propriam Metropolitanos ordinare, ſed in Prouinciis habentibus Metropolitanum ordinationes Epiſcoporum peragere non poſſunt. Statuit autem ibidem Iuſtinianus, quomodo ad vtroſque appellatio deuoluenda ſit. Exiſtimo autem cenſuiſſe Iuſtinianum ſatius multo eſſe, quod apud illos Patriarchas qui Diœceſim peculiarem habent, quam Primatiali auctoritate adminiſtrent, concedatur Clericis iſtius Diœceſis primum de Epiſcopo ſuo conqueri, quàm apud eos Patriarchas qui nullam Diœceſim propriam habent: cùm enim priores Patriarchæ Synodum Epiſcoporum totius Diœceſis habere ſolerent: & in Synodis cauſas Clericorum tractari, ac retractari mos eſſet: ſecundùm Canones Clericorum cauſæ aliquando in Concilio Epiſcoporum totius Diœceſeos, omiſſo Metropolitano,
B ex æquitate audiebantur, & componebantur; cùm apud alios Patriarchas delatas querimonias à Clericis habentibus proprium Metropolitanum, vel à Synodo alterius Prouinciæ, vel à totius Patriarchatus Concilio iudicari oporteret, cùm nulla eſſet eis peculiaris aſſignata Diœceſis, cuius Epiſcopos frequentius, & ordinario iure cogerent: hoc autem vtrumque contra Canones, & Eccleſiæ morem erat: proindéque apud priores Patriarchas à Clericis omiſſo aliquando Metropolitani foro immediatè prouocabatur à ſententia ſui Epiſcopi, non apud poſteriores.

XXI. Cæterum quod occaſione abuſus in Patriarchatu Hieroſolymitano gliſcentis, ad ſeruandum electionum antiquum morem à Celeſtino 3. prudenter cautum fuerat, hoc ad omnes Patriarchas in officio ſuo circa electiones, & ordinationes Epiſcoporum continendos decretum emanauit, vt ita Patriarcharum aſſenſus & confirmatio in iis requiratur, vt electiones exinde Canonicæ
C minimè perturbentur: hæc enim habet Celeſtinus. [a] *Sicut ex quarumdam literarum tenore accepimus, quadam in electionibus prauæ conſuetudinis morbus irrepſit; vt cùm alicuius Prælati electio debet celebrari, conuentus ad quem pertinere dignoſcitur duas perſonas nominet latenter auribus Patriarchæ, vel principis exprimendas, vt ſic alterius eligendi, vel totius electionis penitus irritandæ, idem Patriarcha, vel princeps plenariam habeat facultatem. Quia igitur hoc redundat in grauamen & perniciem Eccleſiaſticæ libertatis, præſcriptam conſuetudinis prauitatem ſanctimus penitus abolendam: ſtatuentes, vt forma electionis Canonicæ in omnibus conuentualibus Eccleſiis obſeruetur, videlicet, vt cùm debet Eccleſiæ conſuli paſtoris regimine deſtitutæ, electores in vnum locum (in quo fuerit electio celebranda, conueniant, & inuocata Spiritus ſancti gratia perſonam nominent. Quod ſi in perſona fuerit, vel in electionis modo peccatum, tamdiu in electione diligentiam inquiſitionis apponant, donec vacanti Eccleſiæ de perſonâ idoneâ valeant prouidere. Quo facto non prohibemus, quin Regis ſeu Patriarchæ, qui pro tempore fuerit, requiratur aſſenſus: ſed propter hoc ipſam electionem nolumus impediri.* Ex quo decreto hæc eliciuntur; primum irritatâ
D electione Patriarcham ſibi ius eligendi alium arrogaſſe, eo quod electores poteſtate eligendi priuati eſſent, quod recentioribus etiam iuribus [b] conforme eſt. Alterum, electorum conniuentiam, ſeu, vt vocant, colluſionem cum Patriarchâ vel principe hîc improbari, qui eos eligerent quos ſcirent ab illis reiiciendos, quo ius totum electionis ad ipſos transferretur. Tertium, huic malo occurrendum ſatagentem Summum Pontificem, præcipere, vt, vel electores vnum eligant, & alterum eâ conditione, ſi prior reiectus fuerit, ne ſcilicet electionum iura ad Patriarcham transferantur, vel potius [c] non ſtatim de perſona quæ occurrerit ſeu placuerit eligenda ſententiam ferant, ſed in eius mores, vitamque prius inquirant, electioniſque vitia, vel bonitatem obſeruent, quam decretoriam electionem faciant, tamdiuque cogitent, quamdiu perſonam omninò idoneam reperiant, & electionis præſcriptas regulas obſeruent, vt nihil ſiue in perſona electa, ſiue in electionis iure habeant Patriarchæ vel Principes, quod reprehendant. Quartum aſſenſum tamen Patriarcharum neceſſarium ad Epiſcoporum ordinationes ſi non perficiendas, ſaltem confirmandas hîc ſtatui. Ex

[a] Cap. cũ terra, de electione.

[b] Cap. in cũctis, & cap. innotuit, eod. tit. de elect.

[c] Vide Gloſſam v. diligẽtiam in dict. cap. cũ cessa-

qua vltimâ obſeruatione confirmatur iſtud, quod ſuperius diximus, Epiſcopos qui ſine licentiâ Patriarchæ ordinarentur, ipſius tamen aſſenſu confirmari, literaſque ab iis communicatorias obtinere debuiſſe, quod etiam ex ſententia Luciani Epiſcopi Byziæ in Concilio [a] Chalcedonenſi relata confirmatur, docentis Baſſianum de ſede Epheſina non eſſe deiiciendum. Quod ei Proclus Patriarcha Conſtantinopolitanus, cui ſubditus fuerat, communicaſſet, & per Synodicas literas eius Epiſcopatum firmaſſet: quod & iudices conſtituti maximi momenti cenſuerunt. A

[a] Lege act. 11. Conc. Chalced.

§. V.

De quorumdam Primatum in ordinationibus prærogatiuâ.

XXII. Poſt Patriarcharum in ordinationibus iura ſuperiùs explicata, ſupereſt vt Primatum quoque in iis priuilegia exquiramus: verùm obiter dumtaxat de iis agendum eſt, & breuiter, quia iam ſupra, dum Summi Pontificis auctoritatem exponeremus, omnium ferè Primatum Occidentis, quænam in ordinationibus tam Metropolitanorum, quàm reliquorum Antiſtitum partes eſſent, ac potiora iura, copiosè narrauimus: ideò ſpicas iam poſt integram meſſem colligimus, & quæ omiſſa eo loco fuerant, retractanda leui manu ſuſcipimus. B

XXIII. Occurrit potiſſimum Primatis Carthaginenſis prærogatiua exponenda, quem certo certiùs eſt, in tota Africa Occidentali, quæ [b] Proconſularem, ſeu Zeugitanam, Numidiam, Bizacenam, Tripolitanam, Mauritanias duas, Sitiphenſem nempe, ac Cæſarienſem Prouincias continebat, Epiſcopos ordinare potuiſſe. Ius autem Carthaginenſis Primatus ad iſtas omnes Prouincias ſeſe extendiſſe, præterquam quod probat Cyprianus epiſtolis ad Cornelium, tum vbi de Prouinciæ ſuæ amplitudine hæc habet, [c] *ſed quoniam latius fuſa eſt noſtra Prouincia, habet etiam Numidiam, & Mauritanias duas ſibi cohærentes, &c.* Itemque, dum [d] omnium Epiſcoporum in Africa catalogum Romam miſiſſe ſe ſcribit, vt ſciret Summus Pontifex, quibus epiſtolas communicatorias deberet ſcribere, quod proprium munus eſt ordinatoris, vt iam diximus. [e] Africanum, & [f] Carthaginenſe tertium prædictam prærogatiuam clariùs probant, in quibus ait Aurelius Carthaginenſis, ſe per ſingulas ferè Dominicas aliquos Antiſtites Carthagini ordinare conſueuiſſe: quamuis enim Proconſularis Africæ Prouincia, quam ſpeciali iure ac cura adminiſtrabat Epiſcopus Carthaginenſis, plurimis Epiſcopis tunc temporis refertiſſima eſſet, adeout ad numerum 164. tempore [g] Vandalicæ perſecutionis aſcenderint: nihilominus vt ſingulis ferè Dominicis ordinandi apud Carthaginem Epiſcopi eſſe potuerint, longè amplior, & copioſior eorum debuit eſſe numerus, qui ab Epiſcopo Carthaginenſi ordinarentur: itaque præter Epiſcopos prouinciæ Proconſularis, alios quoque ex reliquis Africæ prouinciis Carthaginenſem Primatem ordinare potuiſſe neceſſum eſt. 2. in prædictis quoque [h] Conciliis non ſolum prædictus Aurelius Carthaginenſis, ſe *multarum Eccleſiarum, & ordinandorum cauſam ſuſtinere* affirmauit: nec ſolum Numidius apertè & euidenter declarauit, *fuiſſe ſemper hanc licentiam huic ſedi, vt vnde vellet, & de cuius nomine fuiſſet conuentus, pro deſiderio cuiuſque Eccleſiæ ordinaret Epiſcopum*: verùm etiam Epigonij ſententia à Synodo firmata eſt, licere Epiſcopo Carthaginenſi, vnde vellet, præpoſitos plebibus vel Eccleſiis conſtituere, à quibus ipſi poſtulati fuiſſent: quæ ſententia cùm omnium Africæ Epiſcoporum fuerit, per totam Africam id iuris habuiſſe Carthaginenſem euidenter innoteſcit. Quibus adde querimoniam [i] Innocentij primi apud Aurelium Carthaginenſem de indebitis ordinationibus in Africa celebratis: quem ad ipſum deſtinatas leges, ſeu Eccleſiaſticas regulas per totam Africam diuulgandas mittere iubet veluti præcipua auctoritate donatum. C D

[b] Vide Notitiam Imperij. Concil. Milenit. c. 17. & varia Carth. Concil.

[c] Cyprianus epiſt. 45. ad Corneliũ de Polycarpo.

[d] Idem epiſt. 52. ad eũdem.

[e] Afric. c. 16.

[f] Carthag. 3. c. 39.

[g] Victor Vticenſis lib. 1 de perſecut. Vandalica,

[h] Carthag. 3. c 45. & Afric. 22.

[i] Innocent. 1. epiſt. 22. ad Aurel.

XXIV. Iſtud verò ius Carthaginenſi Primati poſt ereptam à Vandalis Carthaginem, ſeruandum præcepit [k] Iuſtinianus, *ſimili quoque modo*, inquit, *ius Pontificis ἀρχιεπισκοπικὸν δίκαιον, quod Epiſcopo Iuſtinianæ Carthaginis Africanæ Diœceſeos dedimus, ex quo Deus hanc nobis reſtituit, ſeruari iubemus.* Eandem etiam Carthaginenſis

[k] Iuſtin Nouell 131. cap. 4.

Digitized by Google

A nensis Primatus prærogatiuam sartam tectam Agapetus [a] Summus Pontifex seruari voluit: cuius exemplum sequutus Leo [b] nonus, cum destructâ à Saracenis Carthagine, eius Præsuli negotium faceſſeret Gummitanus Episcopus, quosdam Africæ Episcopos laudat, quod Carthaginensis Ecclesiæ priuilegia ab Apostolicâ Sede collata defenderent, eique soli in Africa Episcopos ordinandi, nec vlli alteri, præterquam de eius licentia, auctoritatem ineſſe declarauit, *nec enim*, inquit, *quicumque ille sit Gummitanus Episcopus, aliquam licentiam consecrandi Episcopos, deponendi, seu Prouinciale Concilium conuocandi habeat sine consensu Carthaginensis Archiepiscopi, cuiuslibet dignitatis aut potestatis sit: tantummodo procurabit ille Gummitanus Episcopus, quæ ad propriam parochiam pertinent: Cætera autem, sicut & alij Episcopi Africani, consilio Carthaginensis Archiepiscopi aget, qui solus in Africa Pallium ab Apostolica Sede habere solet, vnde & Episcopos consecrandi principale & antiquum ius retinet, sicut ex dictis Aurelij in Concilio Carthaginensi capitulo 39. potest intelligi, &c.* Sed non diu potitus hoc priuilegio Carthaginensis est, cùm ob defectum Episcopo-

B rum, qui ad numerum trium conuenire non poterant, Seruandum oportuerit à Gregorio [c] septimo Romam euocatum ordinari, & iam à multis temporibus, cùm trecentæ olim fuerint in Africa, & amplius Episcopales sedes, duæ solũ iam supersunt, Septensis nimirum, & Tingensis, seu Tingitana, quarum prior Olysipponensi Metropoli, posterior Eborensi in Portugallia subdita est, vt ex actis seu recitationibus publicis in consessu Cardinalium de Episcopatibus vacantibus Romæ fieri solitis, accepisse se testatur Aubertus [d] Miræus.

XXV. In contrarium fortè hæc videntur obstare: primùm Canon Concilij Carthaginensis [e] quarti superiùs adductus, quo statuitur, vt *in conuentu totius Prouinciæ Episcoporum, maximéque Metropolitani vel auctoritate, vel præsentiâ ordinetur Episcopus.* Alterum, ordinatio Augustini, quam Possidius refert à Megalio Calamensi Episcopo Numidiæ Primate peractam fuisse. Tertium, [f] Victoris Bizacenæ Prouinciæ Primatis notissima in ordinationibus Episcoporum auctoritas, in

C quem, vt præcipuum ordinatorem, & auctorem ordinationum contra regiam prohibitionem peractarum, Trasamundus Rex Vandalorum sæuiisse dicitur, qui cùm Carthaginem duceretur, à Ruspensibus conuentus, ordinandi in eorum oppido Ruspensi [g] Fulgentij licentiam dedisse narratur.

XXVI. Hæc tamen nullatenus obstant. Non primum; nam quamuis in ordinationibus Episcoporum præcipua fuerit Metropolitani præ reliquis Suffraganeis auctoritas, infra tamen Carthaginensis Primatis fuit: cuius consensum explorare debebat, & auctoritatem sequi, adeout si quem ipse ad ordinandum euocare vellet, singularis eius iuris & prærogatiuæ fuerit. Non secundum, cùm potius ad confirmandam Carthaginensis Primatus in ordinationibus potestatem plurimum valeat; refert enim dictus Possidius [h] Valerium Hipponensem, *egisse secretis literis apud Primatem Episcopum sedis Carthaginensis, allegantem imbecillitatem corporis sui, ætatisque grauitatem, & obsecrantem, vt Hipponensi Ecclesiæ ordinaretur Episcopus, qui suæ Cathedræ non iam succederet, sed consacerdos accederet Augustinus.*

D Additque ea quæ Beatus Valerius optasset, & rogasset, rescripto impetrasse: quid verò opus erat Valerium Numidiæ Episcopum de constituendo Augustino Aurelium Carthaginensem consulere, ab eoque rescripto licentiam ordinationis petere, si Numidiæ Primas, qui Augustinum ordinauit, sufficienti auctoritate præditus foret, nec in ordinationibus à Primate Carthaginensi dependisset? quod ergo Valerius licentiam pro Augustino ordinando expetiit, hoc indicat in cæteris Africæ Prouinciis, sine Carthaginensis Episcopi auctoritate, atque consensu, neminem licuisse in Episcopum consecrari. Non denique tertium, tum quod nullus tunc temporis esset Carthaginensis Episcopus, nam post [i] S. Eugenium maximâ seueritate Carthaginensem Episcopum ordinari interdixerant Arriani isti V Vandalorum principes, Eugeniusque ipsis renitentibus constitutus fuerat: quod si quis fuisset tunc temporis Episcopus Carthaginensis, nec consilium sine eo totius Prouinciæ Bizacenæ habitum fuisset, ipséque decreti Concilij auctor præsertim fuisset; in casu autem isto summæ necessitatis, quis dubitet eum qui Prouinciæ alicuius Primas repertus fuisset,

[a] Agapetus epist. 3. ad Reparatum.
[b] Leo 9. epist. 4. Petro, & Ioanni Episcopis in Africa.
[c] Greg. 7. lib. 3. epist. 19. & 20.
[d] Aubertus Miræus in notitia Episcoparuum.
[e] Carth. 4. c. 1.
[f] Possidius in vita August.
[g] Auctor vitæ Fulg. cap. 16. & 17. apud Sur. 1. Ianuar.
[h] Possidius suprà.
[i] Victor Vticensis lib. 1. de persecut. Vandal. S. Isid. in Chron. Vandal. Greg. Turon. lib. 2. cap. 3. Gennad. de script. Eccles. cap. 9.

præſertim ex ſententia Concilij totiùs ſuæ Prouinciæ, & ordinationes celebra- A
re, & vt celebrarentur concedere potuiſſe?

XXVI. Quod de Carthaginenſi Primate dicimus, de aliis quibuſdam Primatibus dici debet, qui ſui iuris ſeu αὐτοκέφαλοι effecti ſunt, quales refert [a] Balſamon fuiſſe Primates Primæ Iuſtinianæ in Bulgaria, Conſtantię in Cypro, & Primatē Iberiæ. Priori priuilegium illud indulſit Vigilius Papa, poſtulante Iuſtiniano, vt ex iſta ipſius nouella conſtitutione colligere licet: [b] *per tempus autem beatiſſimum primæ Iuſtinianæ noſtræ patriæ Archiepiſcopum habere ſemper ſub ſuâ iuriſdictione Epiſcopos Prouinciarum Daciæ, Riſpenſis, & Priualis, & Dardaniæ, & Myſiæ ſuperioris, atque Prouinciæ, & ab eo hoc ordinari: ipſum verò à proprio eum ordinari Concilio, & in ſubiectis ſibi Prouinciis locum obtinere eum Sedis Apoſtolicæ Romæ, ſecundùm ea quæ definita ſunt à ſanctiſſimo Papa Vigilio.* Teſtatur autem iſta nouella pluribus Prouinciis Archiepiſcopũ primæ Iuſtinianæ fuiſſe præfectum: in ſingulis verò fuiſſe Metropolitanos quoſdam conſtitutos nemo eſt, qui non facile ſibi perſuadeat: quorum tamen Metropolitanorum non obſtantibus iuribus Epiſcopos omnes B
[c] earum Prouinciarum Archiepiſcopus primæ Iuſtinianæ dicitur ordinaſſe, & à propria Synodo ordinari ipſe debuiſſe: quod proinde priuilegium Carthaginenſis Primatis prerogatiuæ non abſurde æquari potuit. Porrò Archiepiſcopo Conſtantiæ in Cypro Concilium [d] Epheſinum, Archiepiſcopo [e] Iberiæ Petrũ quendam Antiochenum Patriarcham ius ſimile dediſſe ex prædictis conſtat; quod idem Seleucienſi Primati aliquando conceſſum, aliſque in exteris regionibus Catholicis nuncupatis conueniſſe ſuperiùs oſtendimus.

[a] Balſamon in can. 2. Synodi Conſtãtinopolitanę.

[b] Iuſtin. nouell. 131 cap. 3.

[c] Iuſtinianæ tamen primæ Epiſcopum cõfirmat Gregor. 2. epiſt. 7. lib. 1.

[d] Cõc. Epheſ. can. 9.

[e] Balſamon de Iberia id refutat in c. 2. Conſtantinop. primi.

ARTICVLVS V.

De Ordinatoribus Romanorum Pontificum, Patriarcharum, & quorumdam Primatum.

a

§. I.

De Ordinatore Summi Pontificis.

I. VT integræ huic tractationi colophonem tandem imponamus, quædam de Summi Pontificis, Patriarcharum omnium, & Primatum quorumdam ordinatoribus adiungere debemus. Principium ducimus ab ordinatoribus Summi Pontificis, quem à propria Synodo Epiſcoporum ſuæ Prouinciæ ordinatum fuiſſe, vocatis etiam, ſi qui eſſent, diſſitarum regionum Epiſcopis, ex dictis innoteſcere poteſt. Ampla autem & numeroſa erat ipſius Prouincia, in qua circa annum Chriſti 1057. ex veruſto ſacrorum rituum codice Vaticano refert [f] Baronius, præter titulos Cardinalibus Epiſcopis attributos fuiſſe, ſexaginta duas Epiſcopales ſedes, ſiue in Latio, & Campania, ſiue in Marſis, ſiue in Tuſcia, ſiue in Vmbria & Marca Anconitana, quas omnes ex eodem Baronio enumerat Aubertus [g] Miræus. Earum ergo omnium Eccleſiarum Epiſcopos ex more in cæteris Metropolitanis vſitato primitus conueniſſe ad Romani Põtificis ordinationem nemo eſt qui inficiari poſſit. Vtrum autem etiam conuenire omnes Diœceſis ſeu Primatiæ Romanæ Epiſcopi debuerint, ſaltémque per literas, ſi præſentes eſſe non poſſent, ordinationi ſuffragari, & abſentiæ cauſas reddere, non ſatis exploratum eſt. Certè nullibi reperio definitum, ipſorum neceſſariam fuiſſe præſentiam, vt legitima Summi Pontificis ordinatio celebraretur, finitimos tamen aliquos ex iis conuocari ſolitos, ſicut & in cæterorum celebriorum præſulum ordinationibus, facile ſuſpicari poſſumus, & indubitatis exemplis conuincere.

[f] Baron. ad annum 1057.

[g] Aubertus Miræus in notit. Epiſcopatuum.

II. Oſtienſis autem Epiſcopus præcipuus eſt ſummi Pontificis conſecrator, ab antiquo tempore conſtitutus. Huius ſiquidem veteris moris meminit Auguſtinus, eumque à Catholicis, in cauſa Cæciliani contrà Donatiſtas adductum refert. Conſuetum nempe fuiſſe, [h] *nè Romanæ Eccleſiæ Pontificem ordinis aliquis*

[h] Auguſt. in Breuiculo collat. diei 3. cap. 5.

A *quis Episcopus Metropolitanus, sed de proximo Ostiensis Episcopus.* Eoque titulo in libro veterum Romanorum [a] Pontificum, qui vulgo tribuitur Damaso, Ostiensem pallio donatum legimus, nam de Marco Summo Pontifice ibi scribitur, *hic constituit vt Episcopus Ostiensis, qui consecrat Episcopos vrbis, tunc Pallio veteretur, & ab eodem vrbis Episcopo consecraretur.* Quod si ad antiquiora adhuc tempora oculos conuertamus, Dionysium [b] Papam à Maximo Ostiensi Episcopo consecratum legimus. Id verò adeò necessarium iudicatum fuisse colligimus, vt cùm ad Pelagium [c] primum consecrandũ Episcopi sufficienti numero deessent, Andreas tamen Presbyter Ostiensis cum duobus aliis Episcopis ad ordinationem Summi Pontificis celebrandam assumeretur. Huic adsistentes dari, vt plurimũ consueuerunt de vicino Portuensis, & Albanensis, vt præscribitur in [d] veteri Ordine Romano: potestque colligi ex Anastasio [e] Bibliothecario, qui in vita Leonis secundi ordinatũ eum refert à tribus Episcopis, *ideſt Andrea Ostiensi, Ioãne Portuensi, & Placentino Veliternensi, pro eo quod Albanensis Ecclesia Episcopum minime*

B *habuit*: ac si diceret ab Albanensi quoque eum consecrandum fuisse, nisi Albanensem sedem tunctemporis vacare contigisset. Ioannem quoque quintum, qui Leoni secundo successit, ab iisdem Ostiensi, Portuensi, & Veliternensi consecratum fuisse idem Anastasius [f] testatur. Mos ille subinde deinceps seruatus est, cui fidem faciunt Luitprandus, [g] Platina, [h] & alij. Ex quibus refellitur Ciaconus, dum de ordinatione Leonis secundi loquens, ad illum diem ab vno tantum Ostiensi Romanum Pontificem consecratum moris fuisse asseuerat, quod contra Ecclesiæ regulam, & antiquam consuetudinẽ perperam asseruit. Rectius Augustinus [k] Patricius ante Leonẽ 2. ab Episcopis Ostiensi, Portuẽsi & Albanensi Rom. Pontificẽ consecrari solitum fuisse confirmat, à Leone verò 2. ad aliqua sæcula vsitatum fuisse, vt à duobus prioribus cum Veliternensi ordinaretur: postea verò moris fuisse, vt prior Episcoporum Cardinalium cum duobus aliis Episcopis senioribus id muneris obiret: quod ipsum asserit in corona-

C tione Imperatoris Romanorum fuisse obseruatum: quamuis idem tempore suo accidisse secus referat, in Sixti quarti ordinatione, qui clam non à priore Episcoporum Cardinalium, sed à Cardinali Rothomagensi, qui Episcopus Ostiensis erat, fuit consecratus. Refert quoque Christophorus Marcellus electus Episcopus Corcyrensis, qui sub Leone decimo [l] sacrarum cerimoniarum tres libros scripsit, suo tempore senioribus Episcopis Cardinalibus, nullâ habita ratione Ecclesiarum, Summi Pontificis ordinandi prærogatiuam seruatam: præterquam in dicti Sixti quarti consecratione clam facta. At enim Bonifacij octaui tempore nondum istam fuisse introductam consuetudinem ex eo coniicere possumus, quod de Bonifacio octauo narrat Thomas [m] VValsingham, quod nempe *statim post creationem suam Episcopum Ostiensem super quibusdam in præsentia Cardinalium arguens durissimè, pallij vsu priuarit: & nihilominus ab eodem, ante restitutionẽ pallij, coronatus sit.* Episcopus autem Ostiensis & Veliternus (iam tùm enim vniti erant ij duo simul Episcopatus) tunc temporis erat Hugo de Biliomo, quo an-

D tiquiores erant Episcopi Cardinales Sabinus, Tusculanus, & Portuensis, vt ex [n] Ciacono colliges. Itaque vel ius consecrationis Romani Pontificis tunc temporis Ostiensi seruabatur, vel ab alio Bonifacium consecratum, ab alio coronatum esse dicendum est: quod certè non est probabile, cùm ad consecrationem potius, quàm ad coronationem, verba ista de iure pallij ablato nec restituto spectare videantur. Iam vero cùm sacri collegij Cardinalium Decanus sit Episcopus Ostiensis, & qui post eum antiquitate potior est, Portuensis Antistes esse soleat, ab iis vtique cum aliis Episcopis Cardinalibus, eoque præsertim qui antiquior fuerit ordinari Summum Pontificem in more positum est, quod & sacri rituum codices consecrationis Romani Pontificis præscribunt.

[a] Pontif. Damas. in Marco.

[b] Lege Acta S. Laurentij prope finem.

[c] Anastas. in vita Pelagij primi.

[d] Vetus ordo Rom. qualiter consecrari debeat Rom. Pontifex.

[e] Anastas. Bibliothecarius in vitâ Leonis 2.

[f] Anastas. in Ioan. 5.

[g] Luitprandus in Chron.

[h] Platina in vita Ioan. 5.

[i] Ciaconus in vita Leon. 2.

[k] Augost. Patricius lib. 2. c. 3. sect. 1. Rituum S. Rom. Eccles. de Rom. Pontif. consecrando.

[l] Lib. 1 sacrarum cerimon. sect. 2. cap. 3.

[m] Thomas Vvalsingham histor. Angl. in Eduardo 1. ad annum 1295.

[n] Ciaconus in Bonif. 8.

§. II.

De consecratoribus Patriarcharum Alexandrini, Antiocheni & Hierosolymitani.

III. Alexandrinum, Antiochenum, & Hierosolymitanum Patriarchas, non solùm à Synodo propria suæ Prouinciæ, sed maximè à metropolitanis sibi subditis constitutos fuisse: Alexandrinũ quidem & Antiochenum à Metropolitanis suæ Diœcesis seu Primatiæ, Hierosolymitanũ verò totius Patriarchatus, ex historiæ lectione cõperimus: ex qua tamen neminem certum aut determinatũ consecratorem ipsis assignatũ obseruare possumus, sed à diuersis prout occasio sese offerebat consecratos eos nouimus. Horum omniũ cùm plurima exẽpla ac testimonia habeamus, pauca dũtaxat referimus. Vt ergo primum de Alexandrino Patriarcha quædam dicamus, cum [a] Arriani iactassent Alexandro Alexandrino mortuo quinquaginta quatuor Episcopos Meletianarũ partium ex Thebaide & Ægypto in vnum conuenisse, ex eoque numero septem dumtaxat ab aliis separatos Athanasium clam ordinasse, ad hoc refellendum mendacium [b] Episcopi Ægypti, Lybiæ, Thebaïdis atque Pentapoleos literas scripsere circulares, in quibus testati sunt plerosque ex iis Prouinciis, eundem Athanasium à clero & populo expetitum canonicè consecrasse; vnde elicies cùm figmentum istud ad ordinationem Athanasij infirmandum commenti fuerint Arriani, & ad eam stabiliendam Catholici Episcopi rem gestam ab Episcopis diuersarum Prouinciarum retulerint, inter vtrosque constitisse non fuisse legitimam ordinationem Alexandrini Patriarchæ, quæ non inuitatis dictarum Prouinciarũ Episcopis celebraretur. Ægyptij quoq; de Timotheo Æluro apud Imperatorem Leonem conquerentes, quod præter regulas & consuetudinem Ecclesiasticam, nullo Episcopo Ægyptiacæ Diœceseos præsente, in Ecclesiam Alexandrinam inuasisset, de more in istis ordinationibus seruari solito hæc subdunt, [c] *Deinde iubeat, sicut Patrum regulæ præcipiunt, & antiqua consuetudo tradit Ægyptiacæ Diœcesis omnem Synodum orthodoxam, & communicatricem totius orbis Episcoporum, quempiam sanctæ vitæ eligere dignum Sacerdotio virum, & communicatorem vniuersalis Concilij, & vestræ pariter pietatis, & qui sedi S. Marci Euangelistæ irreprehensibilis esse videatur, &c.* Regulariter ergò, & ordinariè ab Episcopis omnibus orthodoxis, ac Catholicæ communionis, Ægyptiacæ Diœceseos, quæ varias prouincias comprehendebat, ordinari solebant Patriarchæ Alexandrini: quamuis non inficiamur, vrgente Ecclesiæ necessitate, satis fuisse, si à clero & populo legitimè electus à vicinis Episcopis ordinaretur: quomodo in locum S. Athanasij legimus ad ordinandum Petrum Athanasij suffragio iam designatum, ab Episcopis & magistratibus probatum, à populo postulatum, Episcopos vicinos maturè venisse, nè Arrianorum dolis ac violentiâ electio impediretur; quorum tamen ea fuit temeritas, vt electo Petro, pulsis in exiliũ vndecim Ægypti Episcopis (quos ordinatores Petri fuisse facile crediderim) violatis sacris locis, assumptis militibus Ethnicis, Lucium quendam Arrianum contra fas, & leges introducerent, cuius ordinationem Petrus prædictus redarguit, quod ab Episcopis collectis ex more probata non fuisset.

IV. In ordinatione Patriarchæ Antiocheni idem animaduertere possumus, v. gr. in Eustatij electione, quam turbulentam persuadere nobis voluit [e] Eusebius Cæsariensis, qui ab Episcopis expetitus, cum suffragiorum numero imparem se prægnosceret, se ab inferiori Cæsariensi Ecclesia, ad digniorem Antiochenam transire noluisse finxit: ad eam ergo electionem non vnius solùm Prouinciæ, sed diuersarum Antiocheno throno subditarum Episcopos conuenisse ostendit epistola Constantini Imperatoris apud eundem [f] Eusebium ad Episcopos illos scripta, qui Eusebio Cæsariensi fauebant, directa liquidem ea epistola dicitur Theodoto, Theodoro, Narcisso, Ætio, Alpheo, & cæteris Episcopis Antiochiæ congregatis. Theodotus autẽ, qui hîc nominatur, fuit Episcopus Laodiceæ in Syria, quem maxime laudat idem Eusebius, & inter

Episcopos

[a] Sozomen. lib. 1. cap. 16. Arrianorum istud cõmentum refert.

[b] Refellit Athanas. apolog. 2. apud quem literæ Episcoporum Ægypti habentur circa principium.

[c] Epist. Epiſc. Ægypti ad Leonem Augustũ 3. parte Conc. Chalcad.

[d] Vide apud Theodoreti lib 4. cap. 18. & 20.

[e] Euseb. lib. 3. de vitâ Constantini cap. 58. 59. 60.

[f] Euseb. lib. 4. Hist. cap. vlt.

Digitized by Google

A Episcopos sibi fauentes numerat Arrius in epistola ad Eusebium Nicomediensem apud [a] Theodoretum. Quis Theodorus ille fuerit, cuius hîc mentio, an
v Theodorus [b] Charetapum Phrygiæ Episcopus in Synodo Seleuciæ cum Acacio depositus, an Theodorus Heracleæ Episcopus itidem Arrianus, qui [c] Antiocheni Concilij contra Athanasium ad Imperatorem Legatus fuit, qui [d] postea in locum Euzoij Arriani Antiochiæ Præsul ab Arrianis suffectus est, qui [e] in Sardicensi Concilio damnatus est, & annos 19. suprà centum vixit, an aliquis alius, disquirendum relinquo. Narcissus ibidem nominatus Irenopolis, siue Neroniadis Ciliciæ secundæ Episcopus fuit, qui [f] Neocæsariensi Concilio subscripsit, Arrianæ tamen hæreseos notatus est, quem nempe [g] Athanasius vnum ait è sociis Eusebij Nicomediensis, cum aliis in Synodo Sardicensi depositum fuisse. Ætius Arrianus quoque fuit Episcopus Lyddæ, seu Diospolis in Palæstinâ, quem Arrius inter suos nominat epistola citata ad Eusebium Nicomediensem. Alphæus tandem is est, qui Apameæ Cœlosyriæ Episcopus in dicto [i] Concilio
B Neocæsariensi subscriptus reperitur, quem Arrianæ hæreseos labe infectũ fuisse non memini. Nec dubium quin plures alij Episcopi in eadem electione, in diuersis similiter Prouinciis Eustatio, qui ab iis constitutus est, fauerent. Quo proinde exemplo palam ostenditur ex diuersis Prouinciis throno Antiocheno subditis, maximè verò ex Prouinciis Orientis, quas exarchico peculiari iure administrabat, Episcopos ad ordinationem Antiocheni conuenire olim solitos.

V. Flauianum quoque Antiochiæ vrbis Syriæ Episcopum, non solum ab Episcopis istius Prouinciæ, verùm etiam totius Diœcesis Orientalis ordinatũ fuisse referunt [k] Constantinopolitani Cõcilij 1. Patres in epistolâ Synodica Papæ Damaso, & Occidentalibus Episcopis. Præcipuos tamen ordinationis eius auctores fuisse Diodorum Tharsi in Cilicia, & Acacium Beroeæ in Syria Episcopos, quos nempe, quod Flauianum ordinassent, Occidentales pro excommunicatis habuisse, scribit [l] Sozomenus; ex quibus quoque postremum principem legationis fuisse pro reconcilianda Antiochenâ Ecclesiâ cum Romanâ, quæ Flauiani ordinationem ægrè tulerat, ad Innocentium primum missæ refert [m] Theodoretus. Non tamen vitiosam fuisse aut illegitimam existimatam ordinationem, ad quam, ob rationabiles causas soli Prouinciæ Episcopi vocati fuissent, cũ multis argumentis probari possit, sufficiet ex [n] Theodoreto illud docere, quod scilicet Euagrij ordinationem redarguens, id in ea reprehenderit, non quod à totius Diœceseos Orientalis Episcopis ordinatus non sit, sed quod non à conuocatis Prouinciæ Episcopis creatus fuerit. Diximus autem suprà Constantinopolitanum Patriarcham sibi etiam ius istud arrogare conatum fuisse, vt Antiochenum ordinaret, sed in eo ipsum reprehensum fuisse, & paucorum personale hoc priuilegium, vel potius temeritatem fuisse, non commune aut ordinarium ius, quod vel legitimè concessum aut præscriptum fuisset.

VI. De Hierosolymitano nihil opus est addere, quem non solùm ab Episco-
D pis suæ Prouinciæ, verùm etiam à Metropolitanis, & Episcopis sui Patriarchatus ordinari consueuisse certissimum est. Ad Constantinopolitanum veniendum est, quem non solùm ab Episcopis suæ Prouinciæ, sed à pluribus Episcopis vicinis, vocatis etiam aliquando, non ad valorẽ ordinationis, sed ad eius celebritatem pluribus Episcopis etiam dissitis, præsertim verò Alexandrino, & Ægyptiis, ordinatum aliquando legimus, vt constat ex [o] constitutione S. Gregorij Nazianzeni in ea sede, & ordinationibus Maximi, Nectarij, & Ioannis Chrysostomi, quas superiùs attigimus. Quem etiam ab Heracleensi Episcopo consueuisse ordinari docent [p] Balsamon, [q] Codinus, & alij. Nec solum consecrationem, verùm etiam confirmationem Constantinopolitani Patriarchæ ad Heracleensem Antistitem spectare tradit Michaël [r] Glycas: qui omnes hanc rationem addunt, quod Perinthiorum, seu Heracleæ Episcopo, Bizantij (quæ Constantinopolis postea dicta est) Ecclesia subdita prius fuerit, quam ad Patriarchatus dignitatem eueheretur. Ideoque refert [s] Zonaras Polyeuctum Monachum, qui Imperante Constantino Leonis Philosophi filio Constantinopo-

[a] Theodoret. lib. 1. cap. 5.
[b] Sozomenus lib. 4. cap. 16. & alij.
[c] Athanas. de Synod. Arimi. & Seleuc.
[d] Socrat. lib. 4. cap. 25.
[e] Idem lib. 7 cap. 6.
[f] Conc. Neocæs. subscrip.
[g] Athanas. apolog. 2. circa finem, & Theod. lib. 2. cap. 8.
[h] Idẽ Theodoret. cit. cap. 5. lib. 1.
[i] Vide subscript. Concil. Neocæs.
[k] Constantinop. 1. epist. Synod. apud Theodoret. lib. 5. cap. 9.
[l] Sozomenus lib. 7. cap. 11.
[m] Theodoret. lib. 5. cap. 23.
[n] Idem lib. 5. cap. 23.
[o] Vide de iis suprà.
[p] Balsamon in can. 3. Cõcilij Constantinopolit.
[q] Codinus de off. Eccles. Constant. cap. 20.
[r] Glycas annal. parte 4. non longè à principio.
[s] Zonaras annal. tomo 3. in Constãt. Leonis fine.

litanus Patriarcha factus est, criminandi ansam suis obtrectatoribus præbuisse, quod non ab Heracleensi, de more, sed à Cæsariensi ordinatus fuisset, eo tempore quo Heracleensis offenso Cæsare ius suum vsurpare minimè potuisset. Ex Chronico quoque Scytizæ refert citatus [a] Balsamon ab eiusdem ciuitatis Cæsariensis Episcopo Patriarcham Se Syncellum, fratrem Imperatoris Leonis Sapientis, consecratum fuisse, quod esset præmortuus Heracleæ Archiepiscopus. Maior tamen [b] Andronici iunioris in hoc religio fuit, qui cùm Gregorium Cyprium eloquentiâ pereelebrem Patriarcham eligi procurasset, nec eum ab iis ordinari vellet, qui nouum dogma sub Andronico Patre exortũ amplexi fuissent, à Mozileno Episcopo Ætholiæ principis Legato, sub Metropolitano Naupactio constituto (quæ Metropolis Constantinopolitano Patriarchæ subdita erat) Germanum prius Monachum ordinari Heracleensem Archiepiscopum, tum demum ab ipso, simulque eodem Mozileno Episcopo, & alio è Macedoniâ Debrenorum Episcopo adiunctis, Gregorium Patriarcham consecrari voluit. Eundem tamen Constantinopolitanum à Metropolitanis pluribus ordinari consueuisse colliges ex Concilio [c] Oecumenico octauo, vbi de consecratione Photij.

[a] Balsamon suprà.

[b] Nicephor. Greg. lib. 5. hist. non lõgè ab initio.

[c] Octauum Conc. Oecumen. act. 6.

VII. Nec omittenda ea sunt, quæ de Patriarcharum consecratoribus refert [d] Codinus, ad electionem scilicet Patriarchæ Constantinopolitani eos omnes, qui Constantinopoli degunt, Episcopos, licet plures fuerint: sin minus, duodecim congregari, eosque ex vicinis præsertim Ecclesiis euocari. Si verò neque ex iis, qui peregrè aduenerunt, neque ex finitimis Ecclesiis duodenarius numerus confici queat, tunc tot sedere debere in suffragio ferendo, quot reperti fuerint. Heracleensem autem Metropolitanum ordinatorem eiusdem Patriarchæ nominatim exprimit, nec aliorum Episcoporum meminit, quos non dubium est, ex veteri more, eosdem assumi consueuisse, qui electioni interfuissent, & qui vel eiusdem, vel vicinæ Prouincię essent. Subiungit autem ad eundem modum peragi aliorum Patriarcharum Alexandriæ, Antiochiæ, & Hierosolymorum designationes: quin & Archiepiscopi primæ Iustinianæ, Acridis, & totius Bulgariæ. Quod & mihi in Primatis Carthaginensis ordinationibus obseruatum fuisse videtur, vt nempe non solùm ex Episcopis suæ Metropoleos, verùm etiam totius Africę Occidentalis ad duodecim vsque conuenire solerent: quod in Carthaginensis primæ sedis Episcopi constitutione, non est quod mireris, cùm vt superiùs diximus, eundem numerum tanquam necessarium præscribendum esse Honoratus, & Vrbanus Episcopi in Carthaginensi [e] tertio expetierint, licet non obtinuerint. Nec dubito quin omnes Prouinciæ Zeugitanæ, quæ ad Carthaginensem Metropolim spectabat, reliquarumque Prouinciarum Exarchiæ Carthaginensis Episcopi, saltem ij, qui [f] ab ordinationis antiquitate Primates euadebant, vocari ad eius ordinationem solerent, quamuis à Suffraganeis seu vicinis Episcopis ipsum ordinari sufficeret. Sic enim Cyprianus [g] suprà à nobis citatus hunc morẽ in Africa seruari docuit, vt Episcopi Prouinciæ ad aliorum ordinationes proximi quique conueniant: sic apud eundem Cyprianum [h] legimus iactasse schismaticos, qui Maximum ipso viuente Pseudo-Episcopum subintroduxerant, se ad eum constituendum cum Pseudo-Episcopis pluribus, qui conuenirent è Numidia, fuisse venturos; & [i] Cyprianũ hunc, qui à quinque ordinatus fuisset, à paucis censuisse ordinatũ. Neque diffitetur [k] Optatus Mileuitanus, quin ad ordinandum Carthaginensem Episcopum, solerent etiam ex remotis Prouinciis Episcopi congregari: nam de Cæciliani ordinatione hæc habet, *Botrus & Cælesius, vt dicitur, apud Carthaginem ordinari cupientes, operam dederunt, vt, absentibus Numidis, soli vicini Episcopi peterentur, qui ordinationem apud Carthaginem celebrarent. Tunc suffragio totius populi Cæcilianus eligitur, & , manus imponente Felice Aptungitano, Episcopus ordinatur; Botrus, & Cælesius de suâ spe deiecti sunt.* Refundit Optatus Mileuitanus culpam, si quæ esset, quod non fuissent vocati Episcopi Numidiæ, in Botrum & Cælesium, qui Donatistarum schismatis incendium excitarunt: satis innuens vitiatius fuisse, vt etiam ex aliis Africæ Prouinciis ad ordinandum Carthaginensem Episcopi conuocarentur. Neque id

[d] Codinus cap. 20. citat.

[e] Carth. 3. c. 19.

[f] Leo 9. epist. 4. ad Petrum & Ioannem Episcopos, Primates in Africæ Prouinciis dictos affirmat ob antiquitatẽ ordinationis.

[g] Cypr. epist. 68.

[h] Cypr. epist. 55. Cornel.

[i] Ibidem.

[k] Optatus lib. 1. contrà Parmenianum.

Digitized by Google

A id negat [a] Auguſtinus, qui tantum contra eoſdem Donatiſtas hoc neceſſarium minimè fuiſſe aſſeuerat, ſicut nec quod Primas à Primate ordinaretur, quæ Donatiſtarum poſtea in ſuis ordinationibus ſeruata lex eſt. Neque enim reprehendendum docet, *quod non expectauerit Cæcilianus, vt princeps à principe ordinaretur: cùm aliud habeat Eccleſia Catholica conſuetudo, vt non Numidiæ, ſed propinquiores Epiſcopi Epiſcopum Eccleſiæ Carthaginis ordinent: ſicut nec Romanæ Eccleſiæ ordinat aliquis Epiſcopus Metropolitanus, ſed de proximo Oſtienſis: hoc autem,* ſubdit, *dicentes de ſuâ conſuetudine, quam neſcio quando inſtituerunt, Eccleſiæ Catholicæ præiudicare conabantur, quæ conſuetudo ſi antiqua eſſet, hoc ipſum obieciſſent Cæciliano, quando abſentem damnauerunt.* Quibus verbis ab antiquo tempore non fuiſſe eam conſuetudinẽ innuit, vt Primas Carthaginenſis ab alio Primate (quod religiosè obſeruabant Donatiſtæ) ordinaretur. Quod autem hoc Donatiſtæ obſeruauerint in odium fortè Cæciliani factum eſt, eiuſque ordinationis præiudicium; vel certè ob exemplum primi eorum factionis Epiſcopi Maiorini, quem [b] depoſito Cæciliano à Primate Numidiæ Secundo Tigiſitano conſecratum accepimus. Sed de iis pluſquàm ſatis.

[a] Auguſtinus in breuiculo coll. diei 3. cap. 16.

[b] Optatus lib. 1.

B

CAPVT V.

De qualitatibus miniſtri legitimi ordinationis.

ARTICVLVS I.

Vt miniſter ordinationis ſit Orthodoxus, & Catholicæ communionis.

§. I.

C *Non licere ab hæretico, vel ſchiſmatico, recipere Sacramentum Ordinationis.*

I. HActenus quis debeat eſſe miniſter Sacramenti Ordinationis proprius, & ordinarius, abundè diſcuſſimus: nunc qualis eſſe debeat, videndum eſt. Eæ autem vulgo conditiones legitimi ordinationis miniſtri aſſignantur: prima, vt Catholicæ fidei, ac communionis exiſtat: altera, vt legitimè conſtitutus non per pecuniam, vim, dolos, aut gratiam Epiſcopalem dignitatem adeptus ſit: tertia, vt nullâ cenſurâ Eccleſiaſticâ irretitus, vel à ſui officij executione impeditus: quarta, vt notus ſit, & pro Epiſcopo agnitus: quinta denique, vt Epiſcopali dignitati minimè renuntiarit: quibus aliqui addunt, vt clerum ac populum habeat: has omnes conditiones diſcutiemus, eodem quo propoſuimus ordine. Primumque de hæreticis, ac ſchiſmaticis miniſtris verba faciemus, de quibus duplex quæſtio proponi poteſt, prior, an liceat ab eiuſmodi Sa-
D cramentum Ordinationis ſuſcipere: poſterior, an reuerà ab iis dari poſſit aut recipi, ſeu an validum ſit Ordinationis Sacramentum, quod ab iis illicitè attentatur.

II. Quod ſpectat ad priorem quæſtionem, certum eſt primò ab hæreticis, vel ſchiſmaticis, qui ab Eccleſiâ damnati fuerint, non licere Sacramentum Ordinationis recipere. Probatur primò iis teſtimoniis, quæ ex ordinatione ab hæreticis receptâ hominem inquinari docent, gratiæque donum minimè conſequi taliter ordinatos teſtantur; vel ab iis ordinari quempiam prohibent. Damaſus [c] *per illicitam manus impoſitionem* ait *vulnerari caput ſuſcipientis.* Similiter Innocentius [d] primus epiſtola ad Rufum, & alios Epiſcopos ordinatos ab hæreticis docet *vulneratum per illam manus impoſitionem habere caput*: eumque qui particeps effectus eſt damnato, damnationem ab eo accepiſſe. S. [e] Ambroſius, *non ſanare Baptiſmum perfidorum non mundare, ſed polluere* affirmat: par autem, imo maior ratio ordinationis, quæ cùm minus neceſſaria ſit, maiori periculo ab hæreticis ſuſcipitur. Faciunt proinde etiam [f] Auguſtinus, & alij Patres qui *Baptiſmo* ab hæreticis *recepto*

[c] Damaſ. epi. 4. refertur 9. quæſt. 1. c. per illicitam.

[d] Innocent. epiſt. 22. cap. 3. habetur 1. quæſt. 1. c. qui perfectionẽ.

[e] Ambroſius lib. de initiãdis rudibus.

[f] Auguſtinus de fide ad Petrum cap. 37.

Digitized by Google

simulari perniciem, asserunt, tantum abest vt gratiam accipi credant. S. Leo [a] eum qui ordinatur ab hæretico hæretici communione pollui affirmat. Docent idipsum alij Patres; Laodicenum verò [b] Concilium vetat ab hæreticis benedictionem accipere; quantomagis ordinationem? Martinus [c] Bracharensis nec cum hæreticis orare permittit, multominus ab iis ordinari. S. Gregorius [d] Eucharistiam ab hæretico Episcopo datam, *sacrilegæ consecrationis communionem* appellitat, quanto magis ordinationem in qua ordinatus ordinatori suo magis communicat, & arctiori fœdere necessitudinis adstringitur? plura alia prætereo. Legatur verò [e] Augustinus passim, qui fusè & luculenter ostendit, licet ab hæreticis & schismaticis collata Sacramenta valida sint, non sine tamen crimine ab iis sciéter accipi, & extra Ecclesiæ vnitatem per ea salutem minimè obtineri, sed damnationem acquiri. Quibus adde Ecclesiastica decreta, quorum mox mentionem faciemus, quæ ordinationes ab hæreticis vel schismaticis factas, irritas, & inanes declarant: neque enim irritæ iudicarentur, si licitæ; neque inanes, nisi prohibitæ. A B

[a] Leo epist. 5. ad Lauranū, seu Iulianum Aquilegiensem.
[b] Laodicen. c. 32
[c] Martinus Brach. c. 7o.
[d] S. Greg. lib. 3 dialog. cap. 31.
[e] Legatur Augustinus passim, præsertim libris de Baptismo contra Donatistas, lib. 2. contra Parmenianū, lib 2. contra literas Petiliani, &c.

III. Secundò, exemplis sanctissimorum virorum id ostendi potest, qui ab hæreticis vel schismaticis ordinari tanquam immane piaculum refugerunt. Moses Monachus pietate, fide, & miraculis clarus, cùm à Mauiâ Saracenorum reginâ. *fœdera cum Romanis ea conditione* sanciente, in Romanorum fines missus fuisset Episcopus consecrandus, ab iisque Alexandriam, vti illic Sacerdotij dignitatem capesseret, deductus esset: vbi ad Lucium, qui ibi tum Ecclesiæ præerat in locum Athanasij ab Arrianis violenter subintroductus, aduentauit, ab illo constitui respuit, sicque ipsum alloquutus fuisse dicitur à [f] Theodoreto, *absit, vt tua manus me consecret: nam tua inuocatione Spiritus sancti gratia in neminem descendit:* cui Lucius, *vnde*, inquit, *ista coniicis? non coniicio*, inquit, *sed certo equidem scio: etenim pugnas contra doctrinam Apostolicam, & contrariam ipse doces:* quibus cùm alia & similia adiunxisset, fremente Lucio, ad montes, ad quos quidam exulatum pulsi fuerant Catholicæ communionis Episcopi, à necessariis suis deductus, ab illis ordinatus est. Simile quoq; exemplū habemus [g] Antiochi, qui Eusebio auūculo in Samosatorū Ecclesia succesſit, cùm enim omnes ad vnum ei suffragati essent, eumque ad sacram mensam ordinandum deduxissent, coëgissentque genua flectere, simulac conuersus vidit Iouianum Episcopum Pergæ, qui aliquandiu communioni Arrianæ adhæserat, dexteram sibi imponentem, manum eius repulit, imperauitque, vt à numero eorum qui ipsum consecrarent, segregaretur, dicens, *se nullo modo ferre posse dexteram illam sibi imponi, quæ sacra mysteria per blasphemiam consecrata receperat.* Quibus exēplis, omissis cæteris, addimus vnicū [h] Ioannis Nicopolitani, qui cùm à Thessalonicensi schismatico confirmationem petere noluisset, ab eodem pulsus, concussionibus, & dispendiis affectus est: quàm ob causam, cùm tam ipse, quàm suffraganei eius, ab Hormisda Summo Pontifice per epistolam expetiissent, vt licentia eis daretur relationem ad Thessalonicensem destinandi, nequaquam Hormisda consensit, quinimo Episcopū Nicopolitanum admonuit, ne tale aliquid audere tentaret, si cum eo in communione vellet persistere: [i] *ne per illum*, inquit, *si ab eo, qui à communione nostra alienus est, confirmationem petisset, nostra quoque communio contagium sustineret.* Eiusdem quoque Nicopolitani causam aliis quidem commendauit, apud alios autem tutatus est, & Thessalonicensem ità redarguit, vt à proprio Episcopo Metropolitano, seu Primate, vnumquemque in eo casu absolutum esse demonstret: [k] *potuisset*, inquit, *neglectus sic esse culpabilis, si vnum esset inter omnes mysterium charitatis: vt cùm multi se à Petræ illius, quæ Christus est, soliditate diuiserint: quis non velit ab errantium coniunctione discerni, vt mereatur cum his qui consistunt, in veritate coniungi? non igitur consuetudo est neglecta, sed vitata contagia. Ergo obiicere quis possit errorem, vbi cogitatam salubriter intelligit cautionem?* C D

[f] Theodoret. lib. 4. cap. 21. cui similia habet Socrates lib. 4. cap. 29.
[g] Idem Theodoret. lib 4. cap. 14.
[h] Hormisda epist 17. 18. 19. 20. 21. 22.
[i] Idem epist. 17. cit.
[k] Idem epist 18. cit.

IV. Tertiò ratione id ipsum ostendi potest; primò quidem generali, quâ nempe demonstratur non licere ab hæreticis vel schismaticis quodcumque Sacramentum suscipere, quod Sacramenta ab istiusmodi suscipientes, eorum nos communionis esse, ac societatis profiteri videamur; quod quidem fidei Catholicæ,

lized by Google

A licæ, & vnitatis Eccleſiaſticæ neceſſariæ profeſſioni repugnat: quod Eccleſiaſticæ leges, quibus exercitium ordinum talibus adimitur, à nobis, Sacramenti ab iis ſuſceptione, negligi videantur: quod futuræ violationis Sacramenti, per hæreticum vel ſchiſmaticum conferendi occaſionem præbeamus, & mali miniſtri iniquitati cooperemur, atque conſentiamus. Quod tandem iniquum ſit ab eo Spiritus ſancti dona velle recipere qui Spiritum ſanctum non habeat, diuina ab iis præſumere Sacramenta, *quorum manibus*, vt ait[a] S. Leo, *ſe ſubſtraxere myſteria*, qui nec iuſtè ea dare poſſunt, nec ſine indebitæ poteſtatis vſurpatione conferre. Secundò ſpeciali quoque & peculiari, quæ in Sacramento Ordinis militat, ratione id vrgere poſſumus, tum quod ad iſtud Sacramentum vocari debemus à Deo tanquam [b] Aaron, nec eam præſumere debemus auctoritatẽ, niſi ad quam nos vel [c] præcedentes, vt Timotheum, Prophetiæ vocent, vel ſaltem indicia diuina confirment. At quomodo vocari dici poſſunt à Deo, qui ab hoſtibus Dei, inimicis crucis Chriſti, diuinæ fidei rebellibus, turbatoribus Eccleſiaſticæ pa-

B cis, Clerici, vel Sacerdotes conſecrantur? vbinam ſunt indicia diuinæ voluntatis, vbi tot apparent argumenta reprobationis? quomodo à Deo mitti iudicabuntur, quos diaboli præcones renuntiant, qui in alienis caſtris militant, & ab aduerſæ factionis ducibus mittuntur? tum quia per Sacramentũ Ordinis ducatum accipimus ſpiritalem, & eminentiorem in Eccleſia Dei gradum, ad quem contra Eccleſiæ diſpoſitionem aſſurgere, rebellare eſt: aduerſariis Eccleſiæ nomen dare, ſub iis initiari, ab iiſdem poteſtatem accipere, & ducatus inſignia, quid aliud eſt, quàm aduerſus Eccleſiam militare, & altare contra altare erigere, poteſtatem Eccleſiæ in gradibus diſtribuendis turbare, factionem aduerſariam fouere, regiminis gradum fraudulenter aſcendere, dignitatem furari indebitam? vnde qui ab hæreticis ordinantur rectè ſecundùm [d] Innocentium, *rei ſunt vſurpatæ dignitatis, qui conficiendorum Sacramentorum ſibi vendicauerunt auctoritatem, quod de his nullâ fuerat ratione conceſſum.* A qua ratione non omnino abhorret [e] Cyprianus, ſatis eſſe dictitans, vt ij qui contrà Chriſti diſpoſitionem ab hæreti-

C cis, vel ſchiſmaticis, ſacrilegâ ordinatione promoti ſunt, admittantur ad Eccleſiæ pacem, *nec debere eos reuerentes, ea apud nos ordinationis & honoris arma retinere, quibus contra nos rebellauerint*: quippe cùm tutò iis Eccleſia committi non poſſit, qui hoſtibus Eccleſiæ, vt ordinarentur, adhæſerint.

[a] Leo 1. epiſt. 71.

[b] ad Hebr. 5.
[c] 1. Tim. 1.

[d] Innocent. 1. epiſt. 22.
[e] Cyprianus epiſt. 72. ad Stephanum.

§. II.

Interdici exercitium ordinum iis, qui ab hæreticis vel ſchiſmaticis promoti ſunt.

D V. Certum eſt ſecundò ordinatum ab hæreticis, vel ſchiſmaticis ab Eccleſia damnatis, executionem ordinis minimè recipere, eique iuſtè, tam promotionem ad ſuperiores ordines, (qua de re alibi) quàm ſuſceptorum exercitium ab Eccleſiâ interdici, vtrumq; ſiquidem Eccleſiaſtici Canones manifeſtè confirmant, vtrumque decernunt. De arcendis ab ordinatione ſuperiori iis, qui ab hæreticis aliquando promoti fuerint, hîc tacebimus: quædam ſolum decreta, quæ executionem officij promotis ab hæreticis prohibeant obiter allaturi, quibus alia in ſequentis quæſtionis diſcuſſione adiungẽtur. Innocentius[f] ergo primus, eos qui à Bonoſo damnato, aut cupierunt, aut ſe ordinari paſſi ſunt, à ſuſceptis gradibus deiicit: tum quod *ſuam peculiariter in Bonoſo vanitatem ſequendam eſſe duxerint*: tum quod preſumerentur *ij, qui in Catholicâ nouerant ſe propter vitia ſua non poſſe ſuſcipere ordinationem, idcirco ad illum perrexiſſe, qui paſſim, & ſine vllâ diſcuſſione ordinationes illicitas faciebat, credentes ſe poſſe per illam inſtitutionem, locum in Eccleſia Catholica recipere, de quo anteà deſperauerant.* Octaua [g] Synodus generalis Photium ſchiſmaticum violenter intruſum, de gradu, quem malè præſumpſerat, deiiciens, eos quoque qui in aliquo gradu Sacerdotali ab eo conſecrati fuiſſent, ab eodem gradu abdicauit. Vrbanus ſecundus in Concilio Placentino ordinationes à Guiberto hæreſiarcha, poſtquam à fœlicis memoriæ Papa Gregorio ſeptimo dam-

[f] Innocent. 1. epiſt. 22.

[g] Octaua Synod. generc. ſub Hadriano 2. cap. 4.

natus eſt, factas irritauit, [a] *ſimiliter autem eas, quæ à cæteris hæreſiarchis, niſi probare valuerint, ſe, cùm ordinarentur, eos neſciſſe damnatos.* Quibus tamen hæc addit, [b] *qui verò ab Epiſcopis quondam quidem Catholicis ordinatis, ſed in ſchiſmate à Romanâ Eccleſiâ ſeparatis, conſecrati ſunt: eos nimirum, cùm ad Eccleſiæ vnitatem redierint, ſeruatis propriis ordinibus miſericorditer ſuſcipi iubemus, ſi vita & ſcientia eos commendant.* Quibus verbis oſtendit facilius Eccleſiam cum iis indulſiſſe, qui ab Epiſcopis Catholicè conſecratis fuiſſent ordinati, licet poſtea iſti in ſchiſma lapſi eſſent, quàm illis, qui ab Epiſcopis ordines recepiſſent, quorum ordinatio extra Eccleſiæ quoque vnitatem peracta fuiſſet. Paſchalis [c] ſecundus in Concilio apud Guardaſtallam, fatetur ordinatos à ſchiſmaticis ſecundùm Eccleſiaſticas leges debuiſſe à malè ſuſcepto gradu deturbari, niſi Eccleſiæ indulgentia ſuccurrat. Innocentius [d] ſecundus in Concilio Romano, ordinationes Petri Leonis, & aliorum hæreticorum ac ſchiſmaticorum euacuat, & irritat. Similis Eugenij tertij [e] in Concilio Remenſi ſententia eſt. Idem Calliſtus [f] ſecundus in Concilio Romano ſtatuit, dum ordinationes, quæ à Burdino hæreſiarcha, poſtquam à Romana Eccleſia eſt damnatus, quæque à Pſeudo-Epiſcopis per eum conſtitutis factæ ſunt, irritas declarauit. Alexander [g] tertius in Concilio Turonenſi factas ab Octauiano, & aliis ſchiſmaticis, & hæreticis euacuat, & irritas iudicat, renouans quoque ſententiam à prædeceſſore ſuo Innocentio latam. Ab eodem quoque Octauiano, & Iouiano hæreſiarchis, & Ioanne Strumenſe, qui eos ſecutus eſt, factas ordinationes, in Concilio [h] Lateranenſi generali inanes cenſuit. Denique conſultus de ordinatione à ſchiſmatico factâ Innocẽtius [i] tertius ità reſpondit, *priorem, quem à ſchiſmatico aſſeris ordinatum, ab officio poteris repellere incunctanter, niſi legitimè probauerit ſecum fuiſſe miſericorditer diſpenſatum, & ab eâ perſonâ quæ ſuper hoc poteſtatem habuerit diſpenſandi.*

a Vrbanus 2. in Concilio Placent. c. 9. & 10.
b Ibid. cap. 11.
c Paſchalis in Conc. apud Guardaſtal. can. 2.
d Innocent 2. in Cõc. Rom. c. 13.
e Eugenius 3 in Cõc. Rem. c. 26.
f Calliſtus 2. in Concilio Romano c. 6
g Alexand. 3. in Conc. Turonic. can. 9.
h Idẽ in Conc. Lateran. c. 2.
i Innocent. 3. cap. fraternitati, de ſchiſmaticis, & ab eis ordinatis.

VI. Egregia quoque huius rei probatio deduci poteſt ex epiſtola [k] Stephani Tornacenſis Domino Papæ (Lucio, ni fallor, tertio, ad quem proximè ſequentem [l] epiſtolam ſcribit) *pro quodam Clerico ab Epiſcopo ſchiſmatico ordinato*, in quâ grauiter, & eleganter à Summo Pontifice diſpenſationem efflagitat, vt ad maiores gradus promoueri poſſit; *excuſabilis*, inquit, *eſt ignorantia, quam vel infirmitas ætatis, vel innocentiæ ſimplicitas inducere conſueuit. Ea ſic à malitiâ recedit, vt ad manſuetudinem accedat; ſic accedit ad veniam, vt ſeueritatem non accendat. Eam Pater, ſiue de infirmitate procedat ætatis, ſiue de innocentiæ ſimplicitate naſcatur, communis mater Eccleſia Romana leuare ſemper, & iuuare ſtuduit, vt & rigorem diſpenſatum temperet, & diſpenſationem iuſtitia non relinquat. Hæc ſunt, quæ me nimirum ſeruum veſtrum mouent & monent, vt pro Odone Clerico præſentium latore, cum aliis, qui pro ipſo vos rogant, ſanctæ paternitati veſtræ offeram, quæ & de charitate prodeunt, & proderunt charitati. In puerili ætate ab Herberto Biſuntino ſchiſmatico gradum Acolythi qualitercumque ſuſcepit, cum prius à Catholico Clericus factus fuiſſet; neſciens miſer, quantum veneni peſtis illa infunderet, quãtum periculi manus illa leproſa ſibi vel ad præſens, vel in poſterum importaret. Aperiatur ſuper eum, obſecro, paternus Apoſtolicæ pietatis oculus, maternus Eccleſiæ Romanæ ſinus expandatur, vt qui in ſuſcipiendis minoribus ordinibus deliquit, ad maiores valeat humiliter promoueri.* Ex hac autem epiſtolâ diſcimus, non infirmitatem ætatis, non ignorantiam ordinati ſufficientem excuſationem tunc temporis creditam fuiſſe, quominus ſtricto iure ab Epiſcopo ſchiſmatico, vel minoribus ordinibus initiatus, ad alios recipiendos ineptus redderetur. Diſpenſationem à Romano Pontifice impetrari oportuiſſe, quæ à tali Antiſtite initiatum Eccleſiaſticæ communioni reſtitueret. Hanc profectione Romana quoſdam promereri curauiſſe, nec niſi precibus ſummorum virorum exorari poſſe credidiſſe: tantum ſchiſmatici manuum impoſitio exoſa, tantum exitialis iudicabatur, vt miniſtri ſcelus in ſuſcipientem ab eo ordines contagioſâ communione deriuari putaretur.

k Steph. Tornac. epiſt. 108.
l Idem epiſt. 109.

VII. Meminiſſe iam oportet Extrauagantis [m] Martini quinti, qua ad ſedandas timoratorum conſcientias, nonniſi damnatorum, & Eccleſiæ iudicio nominatim excommunicatorum, vel notoriorum Clerici percuſſorum communio prohibetur: vnde ſecundùm eam, ſi quem alicui conſtet hæreſeos, vel ſchiſma-

m Extraug. Martini 5. apud Antoninum 3. parte tit. 25. cap. 3. & alios.

tis

A tis peſte infectum eſſe, ab eo tamen, quamdiu ab Eccleſia toleratur, ſuſcipere poterit ordinationem, donec ab Eccleſiâ prohibitus ille fuerit. Quam tamen extrauagantem, quamuis quoad alios fortè communionis effectus, & quoad ordinationem ipſam ab aliis quàm hæreſeos, vel ſchiſmatis criminibus conſtrictis ſuſcipiendam, tenendam eſſe crediderim, etiamſi aliquorum crimina notoria ſint: nec aut [a] Baſilienſi, aut Lateranenſi [b] Concilio ſub Leone 10. ſtandum eſſe iudicem, in quibus alio modo ipſa refertur, prouti notorios quoſuis excommunicatos comprehendit. Nihilominus ægrè quidem ego conſulerem à notoriis hæreticis, vel ſchiſmaticis, etſi fortè ad tempus ab Eccleſia tolerentur, ordinem ſuſcipere: mallem, vt eos, qui hæretici, vel ſchiſmatici manifeſtè agnoſcuntur (neque verò facilè de quoquam, difficilius autem de Epiſcopo ab Eccleſiâ recepto crimen iſtud, quàm de vllo alio præſumendum eſt) vel ordinandi, ſi probare poſſunt, reos apud ſupremum Summi Pontificis tribunal agant, vel recipiendi ab aliis ordines licentiam obtineant: quæ enim de nominatim excommunicatis Eccleſia ad euitanda fidelium ſcandala conſtituit, non
B videntur ad euertendam Eccleſiæ diſciplinam eſſe amplianda. Eſt autem contra Eccleſiæ diſciplinam, quod ab iis qui à doctrinæ Catholicæ veritate, vel Eccleſiæ vnitate defeciſſe comprobantur, doctorem ſe aliquis, & in Eccleſia ductorem conſtitui, ſciens volenſque conſentiat: ab illis adſciſci ſe ad Eccleſiæ ducatum patienter ferat, qui Eccleſiaſticæ adminiſtrationis compagem notorio hæreſis, vel ſchiſmatis crimine diſruperint. Eccleſia, ſi credimus Summo Pontifici [c] Hormiſdę, permiſsâ cum talibus communione, fœdaretur, næuumq; aliquem in ſe admitteret: ideoque nec Imperatoris precibus, nec reconciliãdi totius Orientis prætextu adduci ipſe potuit, vt mortuo Acacio communicaret: hac ſemel licentia conceſſa, hæretico vel ſchiſmatico Antiſtiti libera facultas aperitur, ſuæ factionis homines ad Eccleſiaſticum miniſterium introducendi, qui ſi timerent expelli, non ita facilè ſinerent ſe ordinari. In re ergo tanti mo-
C menti non exceptio quærenda eſt, quæ generale decretum reſtringat, ſed conſtitutio potius ſpecialis exigenda, quæ licentiam iſtam Eccleſiæ pernicioſam, & decreti generalis fini repugnantem confirmet. Deinde cùm executio ordinis ab Eccleſiæ voluntate dependeat, quis credat Eccleſiam conſentire, vt ij ordinibus ſuis liberè fungantur, qui à miniſtris, vel fidem ipſius non retinentibus, vel vnitatem non ſeruantibus, in eiuſdem, vt probabiliter ſuſpicari quiſque poteſt, perniciem conſtituti ſunt? quod ſi verum eſt, [d] qui non credit, diuino iudicio, iam iudicatum eſſe: ſuo quoque iudicio ſe condemnat, qui ab Eccleſiæ communione apertè deſciuit.

[a] Concil. Baſil. ſeſſ. 19.
[b] Lateranenſe ſub Leone 10. ſeſſ. 11.
[c] Hormiſda ep. 75. Iuſtin. quibus plura ſimilia diuerſis hac de re epiſtolis.
[d] Ioan. 3.

VIII. Antiquitus ſanè non dubium eſt, quin executionem ordinis minimè recipere cenſerentur, qui ab hæreticis vel ſchiſmaticis notoriis, vel ordinando ipſi notis ordinarentur, quot enim Eccleſia ſimul cum ſuis ordinatoribus depoſuit, quorum ordinatores non prius damnati, quàm qui ab iis ordinati fuiſſent? quid, quod eorum ordinationes etiam [e] reprobarentur, qui ab iis quos vel
D excommunicatos, vel ſimoniacos eſſe reſcirent, quamuis pro Catholicis haberentur, ordinari ſe ſinerent? eſto enim taliter ordinatis, ſi doctrinæ & pietatis commendatione iuuarentur, pœnitentiæ remedium ſubueniret, ſuiſque interdum ordinibus reſtituerentur, qui Eccleſiæ veiles iudicati eſſent: reſtitutio tamen ipſa ſuſceptam ordinationem condemnat, nec eos executionem miniſterij legitimam in ordinatione ſuâ recepiſſe demonſtrat. Atque hinc eſt, quod paſſim [f] legimus nihil hæreticos, vel ſchiſmaticos ordinantes vel dare, vel habere quod dare poſſint, nihil ab iis ordinatos accipere, cùm nihil ipſi habeant; quia cùm ab Eccleſiæ vnitate ſe ſeparant, legitimam miniſterij executionem amittunt, quam proinde dare non poſſunt. Sic enim ſecundùm S. Leonem à Petro Apoſtolorum principe Chriſtus, quaſi à quodam capite dona ſua velut in corpus omne diffundit, [g] *vt exortem ſe miniſterij intelligeret eſſe, qui auſus fuiſſet à Petri ſoliditate recedere.* Nihilominus tamen, quia cùm damnatio præceſſit, ſubſequens ignorantia non ita probabiliter præſumitur, quam cùm nulla damnationis ſententia lata fuit: ideò facilem ſe ergà eos Eccleſia præbebat, qui ab hæreticis vel

[e] Can. ſi qui à ſimoniacis 1. quæſt 1. & 9. q. 1. c. ab excõmunicatis.
[f] Vide 1. q. 1. plures can. & alibi.
[g] S. Leo epiſt. 83 ad Epiſcopos Viennenſes.

ſchiſmaticis ante damnationem ordinati fuiſſent: non facilè autem ſe exorari patiebantur, vt eos reſtituerent, qui à damnatis ordinari conſenſiſſent: præterquam quod enim ignorantia in iis difficilius præſumitur, contemptus quoque in iiſdem Eccleſiaſticæ auctoritatis probabilius arguitur. Vnde cùm Vrbanus ſecundus ſuprà à nobis citatus ob ignorantiam damnationis aliquos excuſaſſet, paulò pòſt ſubdit, [a] *modo verò quicunque à prædictis ſchiſmaticis, ſanctæque Romanæ Eccleſiæ aduerſariis ſe ordinari permiſerit, nullatenus hic venia dignus habeatur.* Neque verò id quod miſericordiæ intuitu factum eſt, in exemplum trahendum permittit, ſuam de cætero Eccleſiaſticis Canonibus futuram ſanciens firmitatem.

[a] Vrbanus 2. in Synod. Placent. c. 9. Ref. 9 q. 1. c. ordinationes.

IX. De cætero verò, ſi quis inter Catholicos Catholicè vixiſſet, nec pro hæretico vel ſchiſmatico agnoſceretur, eum, quamuis poſteà in hæreſim, vel ſchiſma incidiſſet, legitimas ordinationes celebraſſe Eccleſia Catholica non dubitauit. Quis enim aut à Lucifero Calaritano, aut ab Oſio Cordubenſi, aut à Ioanne Antiocheno, aut ab Eutychio Conſtantinopolitano, aut ab aliis quorum Pontificatus initia laudatiſſima fuerunt, media, vel vltima tempora vituperatione ſeu ſchiſmatis, ſeu hæreſeos non caruerunt, ordinatos vmquam ab ordinibus ſuis ſuſpenſos aſſeruit? quis eis moleſtiam vel leuiſſimam intulit? imò ne quidem ab eo tempore quo quis præſumi potuit hæreticus vel ſchiſmaticus, ſed nondum detectus fuerat, ordinationes ab eo factæ pro irritis habitæ ſunt: quod de ordinatis ab Acacio, qui diu Catholicum ſe ſimulauit, rectè ſenſit Anaſtaſius [b] ſecundus epiſtola ad Anaſtaſium Auguſtum. Quem tamen ideò reprehendit [c] Gratianus, quaſi Acacium à prædeceſſoribus Felice 3. & Gelaſio damnatum reuocare voluerit, cui etiam hanc ſententiam affingit, quod ordinatos ab Acacio, etiam poſt eius damnationem legitimam, executionem ordinis recepiſſe cenſeret: cùm tamen ea omnia quæ habet Anaſtaſius prædicta epiſtola rectè ita intelligi poſſint, vt nihil aliud doceat quam ſubſtantiam Sacramenti Ordinis ab hæreticis, quantumlibet damnatis, recipi, admitti quoque eos ad ordinum ſuorum executionem, qui vel ab hæreticis ante damnationem, vel poſt damnationem ex ignorantia probabili conſecrati fuerint: vel certè, vt etiam ex indulgentia permittat eos admitti, qui ſcienter ab eo ordinati fuiſſent: non autem vt legem hãc velit eſſe generalem. Nec mirum hanc ſententiam Anaſtaſio Pontifici Gratianum impoſuiſſe, qui Auguſtino [d] eandem affingere auſus fuerit, quaſi nempe ſanctus ille Doctor cenſuerit eos, qui ab hæreticis damnatis ordinantur executionẽ ſui miniſterij ex conſecratione adipiſci, cùm tamen contrariam pluribus in locis ſententiam apertè docuerit. Simili ergo modo, quod Anaſtaſius Summus Pontifex de poteſtate ordinis dixit, id de officio, & functione ſacri miniſterij falsò Gratianus interpretatus eſt, ſed de eo fuſiùs. Porrò ratio ob quam hæreticus occultus pro Catholico præſumatur, eiuſque acta valeant, duplex præſertim eſt: prior, quia quamdiu aliquis exterius Catholicum ſe prodit, exteriorem habet Eccleſiæ communionem, quæ in Sacramentis conferendis, & functionibus Eccleſiaſticis obeundis valere poteſt: poſterior, quia Eccleſiæ ſtatus turbaretur, ſi hominis nota poſtea, vel hæreſis, vel ſchiſmatis prauitas rectè facta conuelleret, & priores ordinationes canonicè peractas irritaret. Quanta inde ſcandala, quantæ animorum offenſiones, & infirmorum dubitationes naſcerentur?

[b] Anaſtaſ. 2. epiſt. 1 can. 7. & 8. habétur diſt. 19. c. ſecundùm.

[c] Grat. ibid. poſt. illũ can. §. quia ergo, & c. ſequenti.

[d] Vide Grat. 1. q. 1. §. 2. ſed ne Auguſtinum.

§. III.

Collatam ab hæreticis ordinationem, quoad ſubſtantiam, valere.

X. Maior autem difficultas eſt circa ſubſtantiam ordinationis, an valeat ordinatio ab hæreticis vel ſchiſmaticis notoriis, & ab Eccleſiâ præciſis. Circa quam quæſtionem quatuor opiniones recenſuit D. [e] Thomas ſequutus [f] Magiſtrum ſententiarum, quas nos quoque referemus, ſed non eodem, quo ipſi, ordine. Prima eſt, quod hæretici quamdiu ab Eccleſia tolerantur, habeant poteſtatem ordines conferendi, non autem poſtquam fuerint ab Eccleſiâ præciſi, ſimiliter

[e] D. Thomas in 4 diſt. 25. q. 1. art. 2. in corp.

[f] Magiſter 4. ſentẽt. diſt. 25.

Digitized by Google

A ſimiliter nec degradati, nec alij huiuſmodi. Altera eſt, quod præciſi ab Eccleſia, qui in Eccleſia poteſtatem Epiſcopalem habuerint, poteſtatem alios ordinandi retineant, ſed promoti ab eis eadem poteſtate careant. Tertia eſt, quod ab Eccleſia præciſi tam poteſtatem ordinis, quàm gratiam ordini adnexam conferre poſſint. Quarta tandem, quod ordinem quidem conferant, ſed gratiam minimè largiantur, non propter inefficaciam Sacramenti, ſed propter peccata recipientium ab eis Sacramenta, contra Eccleſiæ prohibitionem. *Hanc quæſtionem perplexam ac penè inſolubilem Doctorum verba, qui plurimum diſſentire videntur*, efficere docet[a] Magiſter: qui de ſingulis prædictis opinionibus mentem ſuam non ſatis aperit, quamuis in vnam ex duobus prioribus ſententiis propendere videatur. Aliqui etiam ex Canoniſtis, vt Ioannes[b] de Fantaſia, [c] Hugo, & alij ſecundam ſententiam ex allatis amplectuntur, docentes eum qui ordinatus eſt in Eccleſia, etſi in hæreſim vel ſchiſma labatur, ordinem conferre: ſed qui extra Eccleſiam, re-

B cipere vltimam manus impoſitionem, id eſt ordinem alteri conferre non poſſe: nec ab hac omnino ſententia videtur alienus ipſe [d] Gratianus, vt verba eius accuratè penſanti apparebit. Bonauentura [e] quoque perplexam apud Doctores quæſtionem fuiſſe fatetur, ſed ab Auguſtino illuſtratam. [f] Hoſtienſis antiquis hanc ſententiam tribuit, quæ hæreticis denegat poteſtatem ordinandi.

XI. Prædictas autem tres opiniones S. Thomas [g] refellit, vltimam amplectens, ſuoque calculo comprobans. Primam refutat hoc argumento, quod nulla poteſtas, quæ cum aliquâ conſecratione confertur, re integra manente, pereat; neque enim v. gr. aut Altare, aut Chriſma conſecratum ſuæ vnquam conſecrationis iacturam faciunt: quare cùm Epiſcopalis ordinum conferendorum poteſtas cum conſecratione coniuncta ſit, debet indelebilis manere, ſicut & ipſa conſecratio, quantumcumque homo per peccatum diuino myſterio indignus euadat. Alteram refellit, quia ſi illi qui fuerunt in Eccleſiâ promoti, retinent poteſtatem quam acceperunt, exequendo ſuam poteſtatem veram conſecra-

C tionem impendũt, ideoque poteſtatem omnem, quæ cum conſecratione datur; vnde quia ab iis ordinantur, eandem, quam habent ipſi, habere videntur poteſtatem. Tertiam denique, quia eo ipſo, quod aliquis ad hereticũ, vel ſchiſmaticum ab Eccleſiâ præciſum pro ordinibus ſuſcipiendis accedit, vel ab eo ſe ordinari patitur, indignè Sacramentum ſuſcipiendo obicem gratiæ ponit, Eccleſiæ legibus & diuinæ diſpoſitioni renititur; quare, quamuis poteſtatem per Sacramentum conferri ſolitam accipiat, maledictionem tamen pro benedictione recipit, & hæretici ordinantis communione polluitur.

XII. Iam[h] de hac quæſtione fusè diſputauimus, ſiue cùm characterem ordi-

D nationis indelebilẽ, & inextinguibilem eſſe doceremus, quem nec hæreſis, nec ſchiſmatis peruerſitas eluat, nec Eccleſiaſtica vlla cenſura conuellat: ſiue cùm ſubiectum ordinationis capax quemlibet virum baptizatum eſſe traderemus, quantumuis, hæreticâ, vel ſchiſmaticâ prauitate infectũ. Ex iiſdem enim principiis eæ omnes quæſtiones dependent, quibus præſens de miniſtro ordinationis innititur: quorum primùm eſt, nec à fide nec à bonitate conferentis, repetendum eſſe valorem, aut efficaciam Sacramentorum, ſed ab Eccleſiæ fide, cui quantumuis indignus miniſter, per exteriorem ritus à Chriſto inſtituti vſurpationem tanquam inſtrumentum ſaltem mortuum coniungitur; ſed præcipuè à Chriſti inſtituentis, ac principaliter conferentis ſanctitate, & poteſtate, quæ in Sacramenta influit, & per ea ad nos deriuatur, ac quadam ratione participatur. Alterum eſt, animam recipiẽtis ſacram Ordinationem, charactere, ac notâ indelebili conſignari: imuri ſpiritale illud ſignaculum animæ, quod cùm contrarium nullum habeat, quo perimi poſſit, perpetuò in animâ manere neceſſum eſt: adeout nec hominis malitiâ, nec errore, nec hæreſi, nec quacumque vitioſâ affectione, quibus ſcilicet non repugnat, deleri, vel eradi poſſit. Ex iis enim duobus conficitur Sacramentũ Ordinationis à miniſtri conferentis fide, vel pietate non pendere: & quantumuis malus ſit miniſter, non repugnare quod ab eo Sacramentum Ordinis conferatur; retinere ordinatũ poteſtatem ſemel acceptam ordines tribuendi; poteſtatem quidem legitimam ordines & gradus illos di-

a Magiſter ſent. ſuprà.

b Ioannes de Fantaſia,

c Hugo, & alij citati à Gloſſa in § Gratiani, ſed ne Auguſtinum 1 q. 1.

d Gratianus §. opponitur, & ſeq 1 q. 1.

e Bonauentura in 4. diſt. 25. quæſt. 3.

f Hoſtienſis in ſumma, tit. de temp. ordinat.

g D. Thomas ſuprà.

h Vide ſuprà de effectu ordinat. & ſubiecto.

ſtribuendi iis ab Eccleſiâ recedentibus adimi: ſed cùm ipſi characterem, abrupti licet ab Eccleſiæ vnitate, conſeruent, poteſtatem quoque ordinandi quæ characteri coniungitur, & inſeritur, non amittere. A

XIII. Iis itaq; omiſſis, quæ iam citatis locis copiosè à nobis probata, obiecta, ſoluta ſunt: ad huius ſententiæ confirmationem, quod ab hæreticis & Schiſmaticis, quantumuis ab Eccleſiâ præciſis, ordinatio valide conferatur, hæc argumenta adiungimus. Primum ab exemplis eorum, qui ab hæreticis ordinati, ab Eccleſia tamen recepti ſunt, quorum cùm plura ſuperiùs protulerimus, placet duntaxat hęc referre, quæ ſiue in ſeptima, ſiue in octaua Synodo generali, ad hãc concluſionem faciunt. In ſeptima quidem Synodo [a] leguntur Baſilius Ancyræ Epiſcopus, Theodorus Myron, & Theodoſius Amorij, hæreſim quã docuerant, execrantes, ſuis ſedibus reſtituti, quamuis in ea nati & ordinati fuiſſent, vt ex Hypatij [b] confeſſione patet, pluraque ad id probandũ allata ſunt. Primũ enim prolatus eſt canon octauus Synodi [c] Nicenæ primæ, in quo Cathari ad Eccleſiam Catholicam reuertentes in clero manere permittuntur, quem canonem B cùm ad hanc ſolum hæreſim ſpectare quidam Epiſcopi dixiſſent, ad omnes hæreſes præſertim renaſcentes extendi poſſe concluſum eſt: ſed dubiũ maius fuit quod Nicenum Clericos iſtos ab hæreſi redeuntes χειροθετουμένους recipi velit: quod Monachi ita interpretati videntur, vt non niſi ordinatos admitti ſinat: quamuis rectè adnotarit Tharaſius χειροτόνιαν hîc pro benedictione, non pro manus impoſitione ſumi potuiſſe. Secundò, prolatus eſt canon tertius Epheſinæ [d] Oecumenicæ Synodi, in quo Clerici ob Catholicam fidem à Neſtorio vel eius ſectatoribus interdicti, ſuis reddũtur honoribus ac dignitatibus: quem canonem manifeſtiorem putat Tharaſius, quippe cùm probabile ſit ex Clericis iſtis plures à Neſtorio, vel eius ſequacibus Epiſcopis fuiſſe conſtitutos, quos tamen in propriis gradibus, ſi cum orthodoxâ, & vniuerſali Synodo conſentiant, canon recipit. Tertiò, ex [e] Baſilio relatũ eſt (nam cætera quæ ex Baſilio moleſtiã faceſſunt, mox diſcutienda prætermitto) Epiſcopos, qui cum Iſoë, & Saturnino communicarunt, in Epiſcoporum ſedem fuiſſe receptos, quod in reliquis eiuſdem ordinis obſeruandum concludit, ne quorum cauſa communis eſt, diſpar ſit ſententia. Alios [f] ex Galatia tranſmiſſos, ſi ſe ab hæreticis ſeparent, Baſilicum cenſere recipiendos. Euſtatium [g] Sebaſtenum in Melitenâ Synodo ob hæreſim depoſitum in Thyanenſi fuiſſe reſtitutum, ſed is à Catholico Epiſcopo Hermogene manus impoſitionem narratur ſuſcepiſſe. Quartò adiungitur definitio [h] Oecumenicæ Synodi tertiæ contra Meſſalianos ſeu Euchitas, qua ſtatuitur, vt Clerici de hac hæreſi ſuſpecti conueniantur, & ſi hæreſim iſtã execrati fuerint, in ſuo gradu recipiantur. Quintò ex [i] Cyrilli Alexandrini epiſtola ad Maximum Alexandrinæ Eccleſiæ Diaconum, non eſſe ſollicitè inquirendũ oſtenſum eſt, quinam hæreſi aliquando aſſenſi ſunt, dummodo eam deteſtari ſe profiteantur, eum qua profeſſione Clericos recipi poſſe oſtendit. Sextò, ex epiſtola [k] Athanaſij ad Rufinianum in Concilio Galliarũ, Hiſpaniarum, aliarumq; regionum Epiſcoporum, cuius acta à Romanis comprobata fuerint, concluſum D refertur, vt redeuntes ab hęreſi, ſi proprio arbitratu lapſi eſſent, fuiſſentque anteſignani impietatis, iis indulgeretur quidem, dignitas tamen minimè ſeruaretur, reliquis autem qui violentia pulſi fuiſſent, gradus etiam & dignitas Sacerdotalis redderetur. Septimò ex [l] Concilio Chalcedonenſi allata Orientalium omnium Epiſcoporum ingenua confeſſio, qui cum Dioſcoro peccaſſe ſe faſſi ſunt, & in ſuis gradibus reſtituti fuerunt, quibus etiam [m] Iuuenalis Hieroſolymorũ Epiſcopus ſe adiunxiſſe refertur, & veniam meruiſſe. Octauo ex [n] Rufini hiſtoria recitatur, quomodo in Concilio Alexandrino concluſum fuerit, vt tantum perfidiæ auctoribus amputatis, reliquis Sacerdotibus, vt in ſuo gradu poſt hæreſeos aburationẽ manere poſſent, indulgeretur. At plures ex iis Sacerdotibus qui Arrianam impietatem ſequuti eſſent, ab Arrianis ordinatos fuiſſe quis dubitet? Nono ex [o] Socratis hiſtoria Marcellum hæreticũ, poſtquam librũ ſuũ impia continentem, non rectè intellectũ dixiſſet, receptũ fuiſſe in ſuo gradu relatũ eſt.

[a] Sept. Synodus act. 1.

[b] Confeſſio Hyparij, eadem Act.

[c] Nic. 1. c. 8.

[d] Cõc. Epheſinum c. 5.

[e] Baſilius epiſt. ad Amphiloch.

[f] Idem 72. ad Euaiſenos.

[g] Idẽ ad Occidentis Epiſcopos.

[h] Lege definitionem Epheſinæ Synod. act. 7. ſeſſ. 2. quæ clarior & efficacior, quã prout refertur in 7. Synodo.

[i] Cyrillus ad Maximum Alexãd. Diac.

[k] Athanaſ. epiſt. ad Rufinian.

[l] Cõc. Chalced. act. 1. vbi Illyricos omnes peccaſſe leges, non Orientales.

[m] Idem act. 4.

[n] Rufinus hiſt. lib. 2. cap. 28.

[o] Socrates lib. 1. c. 14. & lib. 2. cap. 16.

XIV. Iis autem exemplis quæ reuertentes ab hæreſi recipi poſſe in ordine Sacerdotali,

Goo

A Sacerdotali, cui adſcripti fuerint, directè tantum probant (quamuis vt notauimus ad ordinatos ab hæreticis extendi etiam poſſint) alia ſubiunguntur, quæ directè oſtendunt ordinatos ab hæreticis veram manus impoſitionem Sacramentalem ſuſcepiſſe, eiſque poſteà ab Eccleſiâ, vt ſuis legitimè ordinibus fungantur, permitti poſſe. Primum exemplum Anatolij [a] profertur, qui ab impio Dioſcoro, præſente etiam Eutyche ordinatus, princeps tamen quartæ Synodi fuit, in eaque probatus eſt. 2. Ioannis [b] Hieroſolymorum Epiſcopi, qui ab hæreticis ordinatus in locum Eliæ Orthodoxi, poſtquam Synodum Chalcedonenſem probaſſet, & Seuerum Acephalorum caput, cui prius communicauerat, & alios qui prędictam Synodum non reciperent, Epiſcopos damnaſſet, à Catholicis admiſſus eſt. Quibus ſubiungit Tharaſius exempla plurium Epiſcoporum qui à Sergio, Pyrrho, Paulo, & Petro Patriarchis Monothelitarum hæreſis Doctoribus creati, à ſexta [c] Synodo pro Epiſcopis habiti ſunt. Quibus

B item exẽplis alia adduntur in [d] ſexta Synodo, ordinatorũ ſcilicet à Petro Mogo Alexandrino Patriarcha, quem S. Proterius, quod quartam Synodum non reciperet, depoſuerat, & ab Acacio, quem Summi Pontifices tanquam hæreticorum communione fœdatum, & contra Romanam Eccleſiam rebellem depoſuerant, contra quos nulla lata ſententia eſt, ſed qui in ſuis ordinibus remanſerunt. Iis quoque adiungere poſſumus exemplum Meletij, qui [e] primum Sebaſtæ in Armenia in locum Euſtatij, ab Acacio, Eudoxio, aliiſque Epiſcopis Arrianis Antiſtes factus: deinde: Sebaſtâ ad Epiſcopatum Beroeæ vrbis Syriæ, poſteà Antiochiam tranſlatus, licet primum Arrianis conſentiens crederetur, vbi tamen apparuit eum Catholicam doctrinam profiteri, vbi pro fide Catholica exulare, aliaque dura pati cœpit, Orientalibus ferè omnibus Epiſcopis communione iunctus fuit, eique quamuis Occidentales communicare aliquo tempore renuerint, probatus tamen ipſe in Concilio [f] Conſtantinopolitano primo, & pro vero Pontifice cognitus. Nulla autem vel leuis dubi-

C tatio vmquam mota fuit de Sacerdotio, ſeu de ordinatione eorum, qui ab ipſo ordinati fuiſſent, quos omnes pro verè ordinatis Eccleſiæ tàm Orientis quàm Occidẽtis admiſerũt. Addere etiam poſſumus exemplum Maximi [g] Antiocheni, qui quamuis in Concilio Epheſino in locum Domni Antiocheni fuiſſet ordinatus; in Concilio tamen [h] Chalcedonenſi, in Epiſcopali gradu receptus, à Leone Sũmo Pontifice confirmatus, dignitate Patriarchali pacificè potitus eſt: quæ omnia oſtendunt ordinatos ab hæreticis validè ordinatos ab Eccleſia iudicatos: adeout hac de re poſt tot exempla, dubitandi nulla ſuperſit occaſio.

XV. Secundum argumentum petitur ab auctoritatibus quibuſdam Summorum Pontificum, quas ſuperius nequaquam attigimus. Prima eſt Anaſtaſij 2. Summi Pontificis, qui contextis diuerſis ex diuo Auguſtino ſententiis, quæſtionem iſtam ex profeſſo dirimit, & ordinatos ab hæreticis valide Sacramentum ordinationis ſuſcepiſſe concludit, [i] *Secundùm*, inquit, *Eccleſiæ Catholicæ conſuetu-*

D *dinem, ſacratiſſimum ſerenitatis tuæ pectus agnoſcat, quod nullum de his quos baptizauit Acacius, vel quos Sacerdotes, ſiue Leuitas, ſecundùm canones ordinauit, vlla ex nomine Acacij portio læſionis attingat; quo forſitan per iniquum tradita Sacramenti gratia minus firma videatur. Nam & baptiſma (quod procul ſit ab Eccleſiâ) ſiue ab adultero, vel à fure datum fuerit, ad percipientem munus peruenit illibatum: quia vox illa quæ ſonuit per columbam omnem maculam humanæ pollutionis excluſit: quâ declaratur, ac dicitur; Hic eſt qui baptizat in Spiritu ſancto, & igne. Nam ſi viſibilis ſolus iſtius radij cum per loca fœtidiſſima tranſeunt, nullâ contactus inquinatione maculantur, multo magis illius, qui iſtum viſibilem fecit, virtus nulla miniſtri indignitate conſtringitur. Nam & Iudas cùm fuerit ſacrilegus atque fur, quidquid egit inter Apoſtolos pro dignitate commiſſâ, [k] beneficia per indignum data, nulla ex hoc detrimenta ſenſerunt, declarante hoc ipſum Domino manifeſtiſſima voce: Scribæ, inquit, & Phariſæi ſuper cathedram Moyſis ſedent, quæ dicunt facite, quæ autem faciunt, facere nolite: dicunt enim & non faciunt. Quidquid ergo ad hominum profectum quilibet in Eccleſia miniſter pro officio ſuo videtur operari, hoc totum contineri implente † diuinitatis effectu. Ita ille perquem loquitur Chriſtus, Paulus affirmat, [l] Ego plantaui, Apollo rigauit, ſed Deus incrementũ dedit. Itaque, neque qui plantat eſt aliquid, neque qui rigat, ſed qui incrementum dat*

[a] Theodorus lector lib. 5. de Anatolio vide etiam S. Leon. epiſt. 53. 55. & alias.
[b] Vita S. Sabę cap. 78. 79. 80.
[c] Sexta Synodus paſſim.
[d] Sexta Synodus Act. 6.
[e] Socrates lib. 2. cap. 33. 34. 35. & alij.
[f] Epiſt. Synod. Concil. Conſtant. primi Damaſo & aliis Epiſcopis Occidentis, apud Theodoret. lib. 4. cap. 9.
[g] Liberatus in Breuiario cap. 12.
[h] Euagr. lib. 2. cap. 2. Cõc Chalced. act. 10. & alibi.
[i] Anaſtaſ. 2. epiſt. 1. ad Anaſtaſ. Imperat. refertur diſt. 19. c. ſecundum.
[k] Matth. 23.
† al. *Implendo diuinitatis affectum.*
[l] 1. Corint 3. m. 1. ad Philip. 3.

a In vita Anastasij 2. Tom. 2. Conciliorum, & apud Grat. dist. 19. c. Anastasius.

Deus. Adeo autẽ non quæritur, quis vel qualis prædicet, sed quid prædicet, vt a *inuidos etiam* A
bene Christum prædicare affirmet: quo malo ipse diabolus electus est, & hoc ipso prædicare non desinit. Ideo ergo & hic, cuius nomen dicimus retinendum, & male bona ministrando sibi tantum nocuit. Nam inuiolabile Sacramentum, quod per illum datum est, & alijs perfectionem suæ virtutis obtinuit. Quod quidem generaliter verum est, nisi aliquorum in tantum se extenderet curiosa suspicio, vt imaginẽtur prolato à Felice Papâ iudicio postea inefficaciter in Sacramentis, quæ Acacius vsurpauit, egisse: ac proinde eos metuere, qui vel in cõsecrationibus vel in baptismate mysteria tradita susceperit, nè irrita beneficia diuina videantur, &c.

XVI. Quod autem habetur in vita Anastasij a secundi, eum Diuino nutu perculsum interiisse, quod Acacium à Felice tertio damnatum reuocare vellet, falsum & suppositititium est, vt pluribus argumentis probari potest: illud verò non infimum quod Acacium b Nicephorus, c Euagrius, & d Anastasius Bibliothecarius, cui vitæ illæ Summorum Pontificum tribuuntur, sub Felice 3. obiisse testentur; cui etiam adstipulantur tam e Gelasius, qui Felici tertio successit, quã f Anastasius ipse, de quo hîc agimus, qui post Gelasium Cathedram Romanam B
tenuit, quorum vterque Acacium vitâ functum scribit, antequam Pontificatũ gereret Anastasius, quomodo ergo si mortuus esset Acacius antequam Pontifex fieret Anastasius, de eo reuocando Concilium inire ipse potuit? Duo ergo hac epistolâ Anastasius conficit: Primum probat Sacramenta Baptismi, & Ordinis valere ab Acacio collata: alterum, permittit recepturum se ex dispensatione scilicet, in Catholicâ communione, suisque gradibus eos, qui ab Acacio, vel baptizati, vel ordinati fuissent: prius Gelasius eius prædecessor fassus fuerat; posterius correctis etiam & pœnitentibus, quique Acacij nomen detestarentur, pro bono pacis pollicitus fuerat: hoc enim ex epistola ipsius ad Euphemium Patriarcham Constantinopolitanum constare potest, in qua hæc habet, g *Igitur per literas, quas per Sinclitium Diaconum destinastis, de his quos baptizauit, quos ordinauit Acacius, maiorum traditione confectam, & veram præcipuè religiosæ sollicitudini cõgruam præbemus sine difficultate medicinam. Quò nos vultis vltra descendere? Quid facetis? Quid* C
verecundamini verbis exprimere, quod corde gestatis? ipsa vos saltem verecundia (quod nonnumquam fit) debuit commouere: an forsitan, vt hæreticorum, damnatorumque, & his vel eorũ successoribus communicantium nomina consentiamus admitti? hoc non est cõdescendere ad subueniendum, sed euidenter in inferna demergi, &c. Videtur autem & ipse Anastasius, vt colligitur ex epistola Iustini h Imperatoris ad Hormisdam, & Hormisdæ i ad Iustinum, consensisse, vt qui Ecclesiæ Romanæ reconciliari vellent, nomen solum Acacij tacerent. Sed prædicta epistola Anastasij Pontificis ad Imperatorem eiusdem nominis id nequaquam expressè habet, quamuis enim de solius Acacij nomine abolendo in ea sermo sit, nihil tamen de nominibus eorum, qui communicauerant Acacio, in eâ statutum est: conditionem autem istam nequaquam admisit Hormisda, sollicitè cauens, nèqua cõmunione hæreticæ prauitatis Ecclesia Romana fœdaretur, qui etiam seque, & prædecessores suos, si quid indulserint, excusat, k *nec austeriorem*, inquit, *me quisquam dicat esse prioribus: nec adhortatio alicuius pro sententiæ auctoritate teneatur. Diligentiorem me non pertinaciæ studium, sed scandala secura fecerunt: forte inter initia locus esse potuit lenitati: male (sicut notum est)* D
per accessus præcedentium errorum augmenta creuerunt. Anastasij autem sententiam Nicolaus l primus, & alij Summi Pontifices commendant. Sed hæc extra rem, quæ ad accusationem vel excusationem Anastasij pertinent, ex cuius, simulque Gelasij sententia manifestè patet, collatum ab hæreticis, & damnatis ordinationis Sacramentum validum esse, & ratum, eiusque ab Ecclesia executionem legitimam reddi posse.

b Nicephorus lib. 16 cap. 12.
c Euagrius lib 3. cap. 18. & sequent.
d Anastasius Bibliothecarius in Chronolog.
e Gelas. epist. ad Episcopos per Illyr. & Dardan. refertur 4. qu. 2 c. nec quisquam.
f Anastas. epist. cit. ad Anastasium Imperatorẽ, non longe ab initio.
g Gelas. epist. 9. ad Euphem. tomo 1. epist. Rom. Pontif.
h Iustinus ad Hormisdam, inter epistolas Hormisdæ, tomo 2. Cõc. Binij.
i Hormisda epist. 71. ad Iustinum.
k Ibidem.
l Nicolaus 1. epist. 46. ad Episcopos Suession. cõgreg.

XVII. Iam vero pergamus ad Vrbanũ 2. qui fusè etiã & copiosè hanc quæstionem tractauit. Quid ipse de ea re in Concilio Placentino indicarit, iam docuerimus. Supereſt ergo, vt de eius mente iterum etiam in obiectionũ solutione dicturi, responsum eius ad hanc quæstionem sibi à Lucio quodam præposito S. Iuuentij propositã videamus, m *Ad hoc vero*, inquit, *quod subiungitur in eadẽ epistola, idest vtrum sit vtendum ordinationibus, & reliquis Sacramentis à criminosis exhibitis, vt ab adulteris, vel sanctimonialium violatoribus, vel huiusmodi: ad hoc ita respondemus: si Schis-*

m Vrban. 2. epist. 17. præposito S. Iuuentij, tomo 3 Conc parte 1.

mate,

by Google

A *mate, vel hæreſi ab Eccleſiâ non ſeparantur, eorum ordinationes, & reliqua Sacramenta, ſancta, & veneranda non negamus, ſequentes beatum Auguſtinum qui ſuper Ioannem de huiuſmodi tam copiosè, quam veraciter diſſerit: aitenim, baptizet [a] ſeruus bonus, ſiue ſeruus malus, non ſciat ſe, ille qui baptizatur, baptizari, niſi ab eo qui ſibi dedit baptizandi poteſtatem.* Et paulò pòſt: *non horreat Columba miniſterium malorum, reſpiciat Domini poteſtatem, ſi fuerit ſuperbus miniſter, cum Zabulo computatur, ſed per illum Chriſti Sacramentum non contaminatur, &c.* Subdit verò idem Pontifex, quomodo Sacramenta ab impiis collata valida ſint, ſuamque dignitatem retineãt, quamuis contra prohibitionem, dantibus, ſuſcipientibuſque officiant; quibus hæc, quæ ad propoſitum magis faciunt, adiungit, [b] *Cæterum ſchiſmaticorum, & hæreticorum Sacramenta, quoniam extrà Eccleſiam ſunt, iuxtà ſanctorum Patrum traditiones, ſcilicet Pelagij, Gregorij, Cypriani, Auguſtini, Hieronymi, formam quidem Sacramentorum non autem virtutis effectum habere profitemur, niſi cùm ipſi, vel eorum Sacramentis initiati: per manus impoſitionem ad Catholicam redierint vnitatem. Sciendum verò eſt quod Canones*

B *Apoſtolorum, quorum auctoritate Orientalis, & ex parte Romana vtitur Eccleſia, & inſignis martyr Cyprianus, & octuaginta Epiſcopi cum eodem, Baptiſmum hæreticorum lauacrum diaboli appellant: Stephanus verò, & Cornelius Martyres & Pontifices Romani, & venerabilis Auguſtinus, in libro de baptiſmate eundem Cypriani & præfatos Epiſcopos hanc ob cauſam vehementer redarguunt, affirmantes Baptiſmum, ſiue ab hæretico, ſiue ſchiſmatico, Eccleſiaſtico more celebratum, ratum eſſe: & merito: quia alia in Baptiſmo, alia in reliquis Sacramentis conſideratio eſt: quippe cùm & ordine prior, & neceſſarior ſit: ſubito enim morituro priùs baptiſmate, quàm Dominicæ corporis communione, vel aliis Sacramentis conſulitur: & dum fortè Catholicus non inuenitur, ſatius eſt ab hæretico Baptiſmi Sacramentum ſumere, quàm in æternum perire. Et hanc ſententiam præſcriptorum Pontificum Cornelij, Stephani, & Auguſtini ſecuti ſunt Innocentius, Siricius, Leo, Anaſtaſius, & Magnus Gregorius, & omnis Eccleſiâ Catholicâ.*

XVIII. Iis autem verbis tria docet Vrbanus ſecundus: primum ab impiis &

C facinoroſis, qui in Eccleſiæ communione perſiſtunt, nec ab Eccleſiâ vel hæreſi, vel ſchiſmate abrupti ſunt, **Sacramenta non ſolum validè conferri poſſe, verùm etiam ſuſcipi licere: quia hæc crimina ab Eccleſiæ non ſeparant vnitate, quos à Dei ſeparant charitate: quamdiu autem quis Eccleſiæ membrum eſt, legitimus Chriſti miniſter eſt, nec qui ab eo Sacramenta ſuſcipiunt, eiuſdem impietate fœdantur, cùm è contra hæretici vel ſchiſmatici communione polluantur. Alterum ergo doctrinæ Vrbani caput eſt ab hæreticis & ſchiſmaticis collata Sacramenta, [c] *formam Sacramentorum habere, ſed non virtutis effectum*, quod perinde eſt ac ſi dicamus quoad ſubſtantiam valida eſſe, ſed gratiæ effectum non conferre, niſi per manus impoſitionem reconciliatoriam, tales Eccleſiæ communioni reſtituantur, quo caſu quæ ab iis conferrentur Sacramenta, non ſolum valida erunt, ſed & ſuſcipientibus proficua; cùm ante hanc reconciliationem rata quidem ſint, ſed ſuſcipientibus obſint potius, quàm proſint, ob communionem ſcilicet vetitam cum hæreticis, & ſchiſmaticis: quorum communio præ-**

D **ſertim prohibetur, quia duo hæc crimina, hæreſis, & ſchiſma, Eccleſiæ Catholicæ vnitatem, vel ſola, vel præ cæteris criminibus diſſoluunt; in quam nempe diuerſorum morum, ingeniorum & nationum homines per eiuſdem fidei profeſſionem, & voluntariam eidem capiti ſubmiſſionem (quibus duobus hæreſis, & ſchiſma directè opponuntur) religionis nomine conueniunt. Itaque cenſuit Vrbanus ſecundus ab iis Sacramenta collata valere, effectum autem gratiæ ab iis non haberi, niſi poſtquam vel ipſi Eccleſiæ communioni redditi ſunt; quo caſu, communi iure, iam iis licet poteſtate, quam in hæreſi vel ſchiſmate retinuerunt, in Eccleſiæ communione vti: vel poſtquam ij qui ab illis Sacramenta ſuſceperunt, de communione temerè vſurpata pœnitentiam egere: in quo alio caſu recedente fictione Sacramentum validè collatum, ſed illicitè receptum reuiuiſcit: vt quod ad condemnationem receptum fuerat, incipiat prodeſſe ad veniam, & qui Dominicum characterem, vt ait [d] Auguſtinus, à fallacibus, ac deprædatoribus foris acceperat, veniens ad Chriſtianæ vnitatis ſalutem, à captiuitate liberetur, à vulnere ſanetur, characterque Dominicus in eo agnoſca-**

[a] Ita corrigit Anr. Auguſt.

[b] Vrbanus ibidem.

[c] Similis locutio apud Auguſtinum lib. 6. quæſt. 59.

[d] Auguſt. lib. 5. de Baptiſmo cap. 1.

tur potius, quàm improbetur. Tertium eſt, differentiam tamen eſſe inter Sacramentum Baptiſmi, & cætera Sacramenta, quod hæc nulla neceſſitas ſinat ab hæreticis, vel ſchiſmaticis accipere: illud verò, vtpotè magis neceſſarium ad ſalutem, imminente probabili mortis metu, ſi deſit alius qui Sacramentũ iſtud conferre poſſit, ab hæretico vel ſchiſmatico accipere liceat. Quæ tota doctrina Vrbani ſecundi ſana eſt, & optima, de qua, vtrum hodiernæ praxi conueniat, an laxior ad communionem hæreticorum, & ſchiſmaticorum patefacta iam ſit via, ſuperiùs diximus. Quod autem videtur Vrbanus ſecundus integrum diſſidium inter Cyprianum eiuſque collegas, & Stephanum, eumque ſecutos Auguſtinum, & alios, in eo ponere, quaſi Cyprianus nullâ neceſſitate vrgeri poſſe quempiam dixerit, vt ab hæretico Baptiſmum petere poſſit, eam verò eius ſententiam Stephanus, & Auguſtinus ſolùm arguerint; non videtur Cypriani, vel eorum qui contra Cyprianum exceperunt, mentem ſatis cepiſſe: vel certè ad excuſandum Cyprianum diſſimulare voluit: cùm ex ſcriptis [a] Cypriani & Auguſtini manifeſtè appareat aliam fuiſſe inter eos contentionis materiam; Cypriano collatum ab hæreticis baptiſma nullum aſſerente, & iterandum ſuadente; Stephano iterationem prohibente, & conſuetudini antiquæ ſtandum eſſe, definiente: Auguſtino verò fusè contra Donatiſtas Stephani placitum comprobante, & Baptiſmum ab hæreticis datum, ratum quoad ſubſtantiam eſſe confirmante. Itaque clarior eſt Cypriani error hac in re, quàm vt excuſari poſſit, intentio autem ſincerior, quam vt accuſari queat. Contrarium [b] Eccleſiæ conſuetudini cenſuit Cyprianus, ſed in Eccleſiæ communione perſiſtens; quod errauit, hominis eſt, quod in communione contraria ſentientium perſtitit, Chriſtiani, Catholici: nondum hæc quæſtio diligenter pertractata fuerat, nondum plenario Concilio diiudicata; ideoque nil mirum eſt eum erraſſe patriam ſequentem conſuetudinem, quem credere debemus non refutaturum fuiſſe Eccleſiæ conſenſionem. Eius ergo auctoritas obiici non debet ad Baptiſmi, vel Ordinis ab hæreticis collati repetitionem; ſed [c] tenendum potius nobis ipſius exemplum eſt ad vnitatis conſeruationem. Hæc ergo Cypriani ſententia, Catholicæ præiudicare non debet, quæ & enucleatius poſtea explicata eſt, & maiori auctoritate firmata.

[a] Lege epiſt. Cypr. ad Iubaianum, ad Quintum, & alios, & Cõc. Afric. ſub Cypriano, Aug. lib. de Baptiſmo contra Donatiſtas, præſert. 5. & 7. & lib. de vnico Baptiſmo, contra Petilianum, & epiſt. 48 ad Vincentium.

[b] Vide Aug. lib. 2. cap. de Baptiſmo, præſertim 7.

[c] Vide etiam Vincẽt. Lirin. in commonitorio aduerſus hæreſes.

XIX. Vltimo tandem Paſchalis ſecundi auctoritatem proferimus, qui Sacramenta à ſchiſmaticis collata comprobat, dum ab iis ordinatos admittendi neceſſitatem ſibi impoſitam fuiſſe teſtatur, [d] *per multos*, inquit, *iam annos regni Teutonici latitudo ab Apoſtolicæ Sedis vnitate diuiſa eſt: in quo nimirum ſchiſmate tantum periculum factum eſt, vt, quod cum dolore dicimus, vix pauci Sacerdotes, aut Clerici Catholici, in tantâ terrarum latitudine reperiantur. Tot igitur filios in hac ſtrage iacentibus Chriſtianæ pacis neceſſitas exigit, vt ſuper hac materia Eccleſiæ viſcera aperiantur. Patrum itaque noſtrorum exemplo, & ſcriptis inſtructi, qui diuerſis temporibus Nouatianos, Donatiſtas, & alios hæreticos in ſuis ordinibus ſuſceperunt: præfati regni Epiſcopos in ſchiſmate ordinatos, niſi aut inuaſores, aut ſimoniaci, aut criminoſi comprobentur, in officio Epiſcopali ſuſcipimus, idipſum de Clericis cuiuſcumque ordinis conſtituimus, quos vita ſcientiaque commendat.* Certè indulgentia iſta priorum Eccleſiæ temporum exemplis innixa, indubitatum argumentum eſt, eorum ordinationem ratam eſſe, quorum, poſt reconciliationem cum Eccleſia, gradus agnoſcatur, & miniſterium in ſuſceptis ordinibus permittatur. Plura pro hac ſententia ſtabilienda, vide apud Petrum Damiani opuſculo ea de re edito ad Henricum [e] Rauennatem, cuius etiam infrà mentionem faciemus.

[d] Paſch. 2. in Cõcilio apud Guaſtallam. c. 2.

[e] Petrus Damian. lib. qui inſcribitur Gratiſſimus, ſeu opuſculo 6. ad Henricũ Rauenn.

§. IV.

Argumentis in contrarium reſpondetur.

XX. Confirmata ergo iam noſtra ſententia, videndum eſt, quænam ſint iſta teſtimonia Patrum, quæ [f] Magiſtro ſententiarum viſa ſunt inſolubilem quæſtionem facere. Fatemur equidem Patres nonnumquam pio quodam in hæreticos & ſchiſmaticos odio concitatos, eorum ordinationes actioribus verbis confodiſſe,

[f] Magiſter ſentent. 4. diſt 25.

A diſſe, quàm ſcholæ placeat. Sed eorum intentio ſpectanda, attendendus ſcopus eſt, nec aliud cenſuiſſe videbuntur, quàm quod ex aliis, vel ex ipſis Theologi deducunt, & nunc Eccleſia tota videtur credere. Spectandum etiam eſt, an de omnibus hæreticis, an de iis ſolum agant; qui in forma vel materia ſiue baptiſmatis, ſiue ordinationis peccarint: nam dato ſemel defectu eſſentiali in baptiſmate, ruit ordinatio ſuperinducta, quæ ſolis baptizatis adhærere poteſt: admiſſo etiam defectu aliquo circa eſſentialia ordinationis principia, materiam nempe, aut formam, ordinatio nulla eſt, non quod ab hæretico collata ſit, ſed quod ab eo hæretico, cuius error ſubſtantiam ordinationis corruperit.

XXI. Primùm ergo difficultatem non minimam continet Canonis iſtius Apoſtolorum explicatio, [a] *εἰ τις Ἐπίσκοπος, ἢ Πρεσβύτερος, ἢ Διάκονος, δευτέραν χειροτονίαν δέξηται παρά τινος, καθαιρείσθω καὶ αὐτὸς, καὶ ὁ χειροτονήσας. Εἰ μήτε ἐκεῖνα συνέβη, ὅτι παρὰ αἱρετικῶν ἔσχε τὴν χειροτονίαν. τοὺς γὰρ παρὰ τοιούτων βαπτισθέντας, ἢ χειροτονηθέντας, ἔτι πιστοὺς, ἔτι κληρικοὺς εἶναι ἀδύνατον. Si quis Epiſcopus, vel Preſbyter, vel Diaconus ſecundam ordinationem ab alio ſuſceperit, deponatur & ipſe, & qui ordinauit: niſi vtique conſtiterit, quod ab hæreticis ordinationem habeat. Qui enim ab eis baptizati vel ordinati ſunt, vt fideles vel Clerici ſint, fieri nequit.* Quis enim alius huius Canonis ſenſus eſſe poteſt, quàm is, quem [b] Zonaras, & [c] Balſamon agnoscunt, vt nempe deponendi iudicentur, quicumque ſecundò ſe conſecrari permiſerint, niſi fortè primùm ab hæreticis ordinati fuiſſent: quoniam cùm Ordinatio & Baptiſmus hæreticorum neque Clericos, neque fideles faciant, ſine periculo ordinari poſſunt, qui ab hæreticis ordinati ſunt, aut baptizati, quod quæ ab iis facta ſint, perinde habeantur, ac ſi facta non eſſent? quæ interpretatio ſi vera eſt, ex Canone Apoſtolorum manifeſtè colligitur, tam Baptiſmatis, quàm Ordinationis Sacramenta ab hæreticis collata, irrita, inania, nulla eſſe, atque iteranda.

[a] Can. Apoſt. 68. aliis 59. al. alio numero.

[b] Zonaras & [c] Balſamon in can. 68. Apoſtolorum.

XXII. Eum itaque Canonem dicere debemus non de quibuſlibet hæreticis, ſed de iis intelligi debere, qui aliam in iis Sacramentis materiam, aut formam C vſurpant, quàm quæ ab Eccleſiâ Catholicâ præſcribitur. Etenim quod Canones Apoſtolorũ ita explicat Vrbanus [d] ſecundus, quaſi hoc tantum voluerint, non licere ab hæretico Baptiſmum ſuſcipere, qualibet vrgente neceſſitate, eſto fortè non ineptè explicet, ſi de alio [e] Canone agatur, quo Epiſcopi ac Preſbyteri deponi iubentur, qui Baptiſma hæreticorum probauerint, quod nulla ſit conſenſio Chriſto cum Belial, fideli cum infideli: quo tamen modo ipſum explicando non ab omni falſitate Canonem Apoſtolorũ vindicat. At non ei, quem habemus præ manibus, Canoni ſatisfacit prædicta explicatio, neque aptè quadrare poteſt: cuius nempe apertiora verba ſunt, quàm vt negari poſſint, collatum ab hæreticis baptiſma, vel ordinationem inualiditatis, & omnimodę inanitatis arguere. Itaque dicendum eſt de iis hæreticis agi, qui inſtitutam à Chriſto materiam vel formam minimè obſeruarent, quales multos tempore Apoſtolorum fuiſſe ſuperiùs [f] oſtendimus, qui nempe cùm maximâ ſaltem ex parte D Iudaicos ritus introducere vellent, à Catholico proinde Sacramentorum conferendorum ritu deſciſcebant; in quos dictum illud Oſeæ [g] Prophetæ interpretatur [h] Clemens Apoſtolorum Canonum collector, *quoniam abieciſti ſcientiam, abiecit te mihi, ne Sacerdotio fungaris mihi*, ac ſi illis dictum eſſet per Prophetam quia baptizandi ſcientiam, quam Eccleſiæ reuelaui, non tenetis, ità abieci vos vt Sacramenta à vobis collata irrita futura ſint.

[d] Vrbanus 2. epiſt. 17. citata.

[e] Canon Apoſt. 46. aliis 37. al. diuerſo num.

[f] Vide ſuprà, vbi de characterе ordinationis diſſeruimus.

[g] Oſeæ 4.

[h] Clemens. lib. 6 recognit. cap. 15.

XXIII. Alterum, quod aliquam diubitationem mouet, & curioſum lectorem ad ſui explicationem incitat, eſt Concilium [i] Nicenum, quod non ſemel ordinatos ad hæreticis, ita recipi poſſe permittit, vt tamen prius eos ordinati velle ſignificet, ſiue dum de Nouatianis, qui ſe *καθαροὺς*, id eſt puros dicebant conſultum, eos *receptâ manus impoſitione* (*χειροθετηθέντας*) in ſuis ordinibus manere concedit: quæ verba apud [k] Gratianum ordinationem ſignificare dicuntur; ſiue cùm in epiſtola Synodica ad Eccleſiam Alexandrinam, & dilectos fratres, Ægyptum, Lybiam, & Pentapolim incolentes, Meletium ſchiſmaticum & Arrianæ impietatis progenitorem in Eccleſiaſtico gradu recepit, ab eoque con-

[i] Concilium Nicen. c. 8. Vide Balſamon. ibid.

[k] Grat. 1. q 7. c. ſi qui voluerint, ſecundus editionem vetetem Cœlij Nicæni apud Theodoret lib 1. hiſt. cap. 11.

ſtitutos & ordinatos in ſuis gradibus admiſit, ſed nonniſi μύσταις χειροτονίᾳ βεβαιωθέντας, *magis myſtica ſeu ſanctiori ordinatione confirmatos, roboratos, ſtabilitos;* ac ſi indulgeret quidem iis eandem in Eccleſiâ retinere dignitatem, ſed non ſine noua ordinatione, quæ priore ſanctior ſit, auguſtior, & ſacratior, quia hæc ab hæreticis accepta, inualida fuiſſet, prophana, & ſacrilega: illa verò à Catholicis data, diuina, ac Sacramentalis futura ſit. Confirmatur ex reſponſo Theophili Alexandrini, qui de Catharis ad Eccleſiam Catholicam redeuntibus hæc habet, [a] ἐπειδὴ τοίνυν ἡ μεγάλη συνοδος ἡ γενομένη ἐν Νικαίᾳ ἔδοξε τῷ μακαρίων πατέρων ἡμῶν, ὥστε εἶναι χειροτονεῖσθαι τοὺς προσερχομένους Καθαροὺς καὶ τὸν τρόπον τοῦτον, τοὺς βουλομένους προσέρχεσθαι τῇ Ἐκκλησίᾳ, χειροτονεῖν, εἰ μὲν ὁ βίος αὐτῶν ὀρθὸς ᾖ καὶ μηδὲν τούτοις ἀντίκειται, *Quoniam ergo magna Synodus, quæ Niceæ habita eſt à ſanctis Patribus ſtatuit, vt ordinentur, qui accedunt, velis iuxta hanc formam eos qui ad Eccleſiam accedunt ordinare: ſi quidem vita eorum recta eſt, & nihil eis aduerſatur.* Ex quibus infertur Nouatianos Clericos ordinari iterum debuiſſe, vt in ſuis gradibus reciperentur, iuxta ſententiam Concilij Niceni à Theophilo Alexandrino explicatam.

[a] Theophilus in expoſit. de iis qui dicuntur Cathari, inter epiſt. can. apud Balſam. & tom. 3. Biblioth. PP.

XXIV. Verùm non hæc Concilij Niceni mens eſſe poteſt, in quo Cypriani errorem de rebaptizatione & ordinatione condemnatum fuiſſe multi ſuſpicantur, ſtabilitum autem fuiſſe nemo, vel leuiter credidit: quippe cùm in Conciliis eodem ſæculo ante & poſt ipſum habitis, in quibus iidem Epiſcopi ſederunt, qui in ipſo Niceno, condemnatus ſit, vt [b] alibi docuimus. Itaque reſpondendum eſt, primò quidem, dum Concilium Nicenum nonniſi recepta manus impoſitione Nouatianis indulget ad Eccleſiam redeuntibus, vt in ſuis ordinibus, in quibus fuerant, admittantur, de manus impoſitione reconciliatoria ſermonem eſſe poſſe, non de conſecratoria, prout explicat [c] Tharaſius: nam hæreticos ab hæreſi redeuntes, tam Clericos, quàm Laicos, cum manus impoſitione ſuſcipi conſueuiſſe teſtis eſt Arelatenſis [d] prima Synodus paulò ante Cõcilium Nicenum. Vel certè de confirmatoriâ manus impoſitione, ſeu de Confirmationis Sacramento iis tribuendo, qui è Nouatianis ad Eccleſiam Catholicam redirent, Concilij Niceni Canon poteſt intelligi: vtpotè cùm Nouatiani, teſte [e] Theodoreto, iis quos baptizabant, ſacrum Chriſma non præberent, imitati nempe Nouatum, quem Cornelius [f] epiſtola ad Fabium Antiochenum ſuggillat, quod Domini ſigillo poſt Baptiſmum non obſignatus, ſpiritum adipiſci non potuerit, quo tamen ſignaculo ſacro, quod in Sacramento Confirmationis habetur, deſtitutus, Preſbyterum agere præſumpſiſſet: vnde in hunc errorem reſpiciens Nicena Synodus apprimè ſtatuit, Clericos qui è Nouatianis ad Eccleſiam Catholicam redirent, nonniſi χειροπεπωμένους, ſeu Sacramento Confirmationis, quod manus impoſitionis dicitur, munitos, in Eccleſiaſticis gradibus admitti poſſe. In eodem quoque ſenſu verba χειροτονεῖν, χειροτονεῖσθαι apud Theophilum ſumi non pro ordinatione debent. Neque pariter verba allata ex epiſtola Synodali eiuſdem Concilij Niceni hũc ſenſum habent, quem obiectio eis affingit; ſed ita explicari debent, vt χειροτονία pro manus impoſitione reconciliatoria ſumatur, non pro ordinatoria, cui ſcilicet ordinati à Meletio ex præſcripto Niceni Concilij ſubiici debuerint, tum vt ritu ſolemni, in omni ſubeunda pœnitentia vſitato Eccleſiæ reconciliarentur; tum vt ſpeciatim in accepta dignitate Sacerdotij confirmari viderentur: ſolebant enim qui malè dignitatem ſuſcepiſſent, vel qui eandem benè ſuſcepiſſent, ſed indignos ſe poſteà ipſâ præbuiſſent, per manus impoſitionem ſuſcipi, & ſic gradibus ſuis, ordinibuſque reſtitui, vt pateret populo eis deinceps obaudiendum, & obediendum eſſe; & qui ab Eccleſiâ extorres fuiſſent, iam Eccleſiæ iudicio in accepta dignitate receptos eſſe conſtaret; atque hinc eſt, quod ordinati à Meletio, non conſtituti (καθιστῶντες) ſed per illam nouam manuum impoſitionem βεβαιωθέντες dicantur: quia non de nouo Sacramentum Ordinationis accipere, ſed in accepto roborari, & qui antea ordinis executionem non habebant, Eccleſiæ reconciliati eandem recipere iubentur.

[b] Vide de Charact. Ordinationis.

[c] Tharaſius in ſeptim. Synod. act. 1.

[d] Arelat. 1. c. 8.

[e] Theodoret. lib. 3. hæret. fabul. cap. de Nouato.

[f] Cornelij epiſt. apud Euſeb. lib. 6. hiſt. cap. 35.

XXV. Quartum, quo contraria ſententia nititur, eſt Innocentij [g] primi teſtimonium epiſtola ad Alexandrum Antiochenum, in qua reuertentes ab hæreſi Arrianorum

[g] Innocent. 1. epiſt. 18. cap. 3. refertur 1. quæſt. 1. ad Arianos.

Digitized by Google

A Arrianorum ad communionem ſolùm laicalem admittit, nec validè eos ordinatos videtur agnoſcere, ſolum apud hæreticos Baptiſma ratum eſſe conteſtans, cætera Sacramenta ab hæreticis inualidè conferri inſinuans, *Arrianos*, inquit, *præterea, cæteraſque huiuſmodi peſtes, quia eorum laicos conuerſos ad Dominum ſub imagine pœnitentiæ, ac ſancti Spiritus ſanctificatione, per manus impoſitionem ſuſcipimus, non videtur Clericos eorum cum ſacerdotij, aut miniſterij cuiuſpiam ſuſcipi debere dignitate, quoniam quibus ſolum baptiſma ratum eſſe permittimus (quod vtique in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti, perficitur) nec Spiritum ſanctum eos habere ex illo baptiſmate, illiſque myſteriis arbitramur. Quoniam cùm à Catholicâ fide eorum auctores deſciſcerent, perfectionem Spiritus, quam acceperant, amiſerunt: nec dare eius plenitudinem poſſunt, quæ maximè in ordinationibus operatur, quam per impietatis ſuæ perfidiam potius, quàm per fidem dixerim, perdiderunt.* † *Quomodo fieri poteſt, vt eorum prophanos Sacerdotes dignos Chriſti honoribus arbitremur, quorum laicos, imperfectos, vt dixi, ad ſancti Spiritus percipiendam gratiam cum pœnitentiæ imagine recipiamus?* Similia quoque habet idem [b] Inno-

B centius aliâ ad Epiſcopos Macedoniæ in Prouinciali Synodo collectos epiſtolâ, ex qua ea ſolum quæ ad rem magis faciunt, proferemus. *Vbi pœnitentiæ remedium neceſſarium eſt, illic ordinationis honorem locum habere non poſſe decernimus: nam ſi, vt* [c] *legitur, quod tetigerit immundus, immundum erit: quomodo id ei tribuitur, quod immunditia ac puritas conſueuit accipere? ſed è contrario aſſeritur, eum qui honorem amiſit, honorem dare non poſſe: nec illum aliquid accepiſſe, quia nihil in dante erat, quod ille poſſet accipere. Acquieſcemus, & verum eſt. Certè qui quod non habuit, dare non potuit, damnationem vtique quam habuit, per prauam manus impoſitionem dedit: & qui particeps effectus eſt damnato, quomodo debeat honorem accipere inuenire non poſſum.*

† Vltima iſtâ verba paulò aliter apud Gratianum, quibus alia adiungit ex epiſt. mox citanda.

a Idem Innocent. epiſt. 22. cap. 3. habetur c. verum eſt, 8. quæſt. 2

b Num. 19. Leuit. 15.

XXVI. Neutrum autem ex Innocentio adductum teſtimonium conuincit, eam fuiſſe huius Summi Pontificis mentem, quod ordinatio ab hæreticis collata, quoad formam ac ſubſtantiam inualida foret, ſed duo tantum videtur intendiſſe Innocentius. Primum, tantum abeſſe vt collata ab hæreticis ordinatio

C ſuſcipientem ſanctificauerit, [d] quin potius polluerit, ac contaminauerit: non quod Sacramentum ab hæretico collatum ſit inefficax, vel minus virtutis ex ſe habeat, quàm à quocumque alio collatum, ſed quod obicem in ſuſcipiente reperiat, ob quem benedictio in maledictionem conuertitur; fitque, vt indigna ſuſceptio damnationem inquirat, quæ ſi non indigna fuiſſet, gratiam haud dubiè fuerat largitura. In quo à Sacramento Baptiſmi ſacer Ordo (quod de aliis ſimiliter Sacramentis dici poteſt) diſcriminatur: quod Baptiſmum vtile ſit aliquando ab hæreticis & ſchiſmaticis ab Eccleſiæ communione truncatis recipere, & abſque vllius violatione præcepti recipi queat: ſacrum verò ordinem ab hæreticis, vel ſchiſmaticis ab Eccleſiæ vnitate ſeparatis numquam ſcienter recipere ſit vtile: quia numquam licitum; maiori ſcilicet ſeueritate, Eccleſiâ communionem hæreticorum ex priori Sacramento, quàm in aliis interdicente: tum quod maioris neceſſitatis ſit Baptiſmus, quàm reliqua Sacramenta: tum quod miniſtrũ Baptiſmi minus eſſe de Eccleſiæ corpore neceſſum ſit, quàm cæ-

D terorum Sacramentorum, vt ex eo patet quod à Iudæo, Pagano, & infideli non baptizato conferri, & confici poſſit, non item cætera Sacramenta. Alterum quod videtur intendiſſe Innocentius, eſt, nec executionem ordinis ſtante generali Eccleſiæ regulâ, redeuntibus ab hæreſi, vel ab hæreticis ordinatis reddi, nec ad honorem eos, dignitatem, communionem Clericalem, priuilegia Clericalia recipi; cùm è contra redeuntibus ab hæreſi, & ab hæreticis baptizatis gradus ſuus, honor, dignitaſque, peractâ pœnitentiâ, ſeruentur, iuſque per Baptiſmum etiam ab hæreticis collatum acquirant recipiendi Sacramenta ſingulis permiſſa, cuius etiam iuris per hæreſim iacturam nullam faciunt: cùm è contra per ordinationem ab hæreticis ſuſceptam, etſi poteſtas ſpiritalis ordines exercendi acquiratur, quæ characteri adnexa eſt: eius tamen vtendi licitè, quacũque peractâ pœnitentiâ, ab ordinibus ſuſceptis non tradatur, ſed tantum ex Eccleſiæ diſpenſatione taliter ordinatis concedi poſſit, vt quod illicitè vſurparunt, licitè poſtea ſibi aſſumant; neque enim pœnitentia, quæ ad recipienda cætera Sacramenta diſponit, ad ordinis functiones dignè obeundas hominem præpa-

rat, [a] cùm non ſufficiat ordinatum, vt munera ſua obeat, emendaſſe quod peccauit, ſed innocentiam cuſtodiſſe debuerit, ne in aliis puniat, quod in ſeipſo erubeſcat: quare quemadmodum pœnitentes ab ordinibus recipiendis à Canonibus arcentur, ita & ab exercendis. Quæ omnia, aliaque id genus ponderans Innocentius, negauit Clericos ab hæreticis ordinatos, ſi ad Eccleſiam reuertantur, cum honore, ac dignitate Cleri recipiendos eſſe: quia Clericorum gradus, innocentum gradus eſt, non pœnitentium: non autem negauit, quin ſubſtantiam Sacramenti receperint, quod in iis manere demonſtrat, dum citata [b] ad Epiſcopos Macedoniæ epiſtola ex diſpenſatione Eccleſiæ fatetur Clericos ab hæreticis ordinatos aliquando in ſuſceptis gradibus ab Eccleſiâ admiſſos fuiſſe, ſed id ex ordinaria [c] lege negat eſſe faciendum, vt id quod neceſſitas imperauit, in pace iam Eccleſiæ conſtitutæ poſſint præſumere.

[a] Idē videtur docere præſertim eadem epiſt. 22. cap. 4.

[b] Ibid. cap. 5. & ſequent.

[c] Cap. 6.

XXVII. Quartum aduerſariæ ſententiæ argumentum petitur ex quibuſdam Vrbani ſecundi ſententiis ac dictis, quæ duriuſculum quoddam vel obſcurum ſonare videntur. Primùm enim epiſtola ad Anſelmum Mediolanenſem Epiſcopum, lapſos in ſchiſma, non niſi iteratione Sacramenti Ordinis recipiendos videtur decernere, ſic enim habet, [d] *Diſcretioni noſtræ videtur, quatenus ſecundùm præcepti noſtri tenorem, quando ſecundùm Eccleſiæ veſtræ morem ſacros daturus quibuſlibet aliis ordines benedicere cœperis: eos quos tua duxerit ſolertia reconciliandos, inter benedicendum, & manus imponendum facias intereſſe, quibus cætera omnia conſecrationis inſtrumenta, præter vnctionis explebis, & ſic ad ſancta miniſteria reconciliabis.* Vides, vt reconciliandis hæreticis, qui vel in hæreſim lapſi ſunt, vel ab hæreticis ordinati ſunt, eundem ritum præſcribat, qui in ordinandis ſeruatur; iubentur enim & in publica ordinum conferendorum celebritate reconciliari: eadem tum de nouo ordinandis, tum reconciliandis materia ordinis exhibetur, puta inſtrumenta, quæ in ordinum collatione vſurpantur: idem ritus vſurpari præcipiuntur, præterquam vnctionis, qui accidentalis eſt, non eſſentialis, vt de nouo quoad eſſentialia omnia iterari ordinatio appareat, ſoluſque accidentalis ritus deeſſe videatur. Deinde idem Vrbanus [e] ſecundus in epiſtola ad Petrum Piſtorienſem Epiſcopum, & Ruſticum Abbatem Vallis Vmbroſæ, quam mutato parum titulo decurtatam refert Seuerinus Binius, iis omiſſis quæ à Gratiano ex eadem epiſtola referuntur, ordinationem cuiuſdam Daimberti in Diaconum quod ab hæretico Nezelone, ſeu Guezelone ordinatus fuiſſet, nullam iudicat fuiſſe, ideoque eam ſe iteraſſe oſtendit. Quam Vrbani ſecundi ſententiam, vt melius noſcamus, initium epiſtolæ, prout habetur apud Binium, qui ex Bibliotheca S. Victoris Pariſienſis ſibi eam manuſcriptam miſſam teſtatur à Ioanne Picardo Cœnobij Canonico regulari, reliqua verò eiuſdem epiſtolæ ex Gratiano referemus. Ita ergo orditur, *Scripſiſtis nobis maximum apud vos ſcandalum emerſiſſe, quod Piſanum Epiſcopum conſecrauerimus, quod à Guezelone † hæretico Diacono fuerat ordinatus. Et nos profecto ſcimus Guezelonem hæreticum fuiſſe, Moguntinumque Epiſcopatum ſimoniaco credimus facinore inuaſiſſe: propter quem aut alium acquirendum, regi ſub anathemate poſito, diu ſeruierat, & propter acquiſitum, omni vitæ ſuæ tempore deſeruiuit. Eundem & ipſi nos pro eadem causâ, quia ab excommunicatis conſecratus eſt, in Synodali conſilio excommunicauimus, condemnauimus, & ab omni Eccleſiaſtico officio, ſine ſpe reſtitutionis aliquâ, depoſuimus.* Huc vſque Binius: iam reliqua ex Gratiano quæ difficultatem augent, & prædictis non malè cohærent, præterquam quod in proprio nomine Guezelonis, in quo facilis lapſus eſſe potuit, diſcrepantia eſt, cuius ſcilicet loco Nezelonis nomen ſubſtituitur, adiungamus in hunc modum: *Daimbertum* (ſic fortè Piſanus iſte vocabatur Epiſcopus) de quo quæſtio fuerat propoſita à Nezelone) *licet ſimoniaco, non ſimoniacè eiuſdem confeßione reperimus in Diaconum ordinatum, & Beati Innocentij Papæ ſententia conſtat declaratum, quod Nezelon* (*quem conſtat ab hæreticis ordinatum*) *quia nihil habuit, nihil dare potuit ei, cui manus impoſuit. Nos igitur tanti Pontificis auctoritate firmati, & Damaſi Papæ teſtimonio roborati, qui ait, reiterari oportet, quod malè actum eſt, Daimbertum ab hæreticis corpore, & ſpiritu digreſſum, atque vtilitatibus Eccleſiæ, pro viribus inſudantem, ex integro* (*Eccleſiæ neceſſitate ingruente*) *Diaconum conſtituimus. Quod non reiterationem exiſtimari cenſemus,*

[d] Vrbanus 2. epiſt. 4. tom. 3. Concil. Binij parte 2.

[e] Vrbanus 2. epiſt. Petro Piſtorienſi Epiſcopo, & Ruſtico Vallis Vmbroſæ apud Gratianum 1. quæſt. 7. can. Daimbertum, & epiſt 19. Petro Piſtorienſi, & Ruſtico Vallis Vmbroſæ Abbatibus apud Binium ſuprà.

† Nezelonem vocat Gratianus ſuprà.

A *cenſemus, ſed integram Diaconi dationem, quoniam, vt prædiximus, qui nihil habuit, nihil dare potuit.* Hæc apud Gratianum Vrbanus ſecundus, quæ contrariæ ſententiæ videntur expreſsè fauere, nam hominem non validè ordinatum, ſed iterum ex integro ordinandum cenſere, quod ab hæreticis fuerit ordinatus, quid aliud eſt quàm hæreticorum ordinationem improbare, vt inualidam etiam quoad ſubſtantiam: an aliquid expreſſius pro aduerſariorum ſententia dici potuit?

XXVIII. Nihilominus, cùm Vrbani ſecundi ex prædictis ſententia nobis conſtet, qui de præſenti quæſtione interrogatus, & ex profeſſo diſſerens, ſuam nobis mentem ſatis manifeſtè aperuit, dum Sacramenta ab hæreticis collata, [a] *formam quidem Sacramentorum, ſed non virtutis effectum habere* profeſſus eſt; nulla ratio ſubeſt, vt ex iis quæ obiter dixerit, & quæ explicationem aliquam pati poſſint, in contrariam eum verſatum fuiſſe opinione coniiciamus. Itaque ad id, quod primum ex ipſo profertur, reſpondendum eſt, non nouam ordinationem
B ab Vrbano ſecundo redeuntibus ab hæreſi ſubeundam præſcribi, ſed nouo ritu qui ordinationem aliquatenus referat, ſed non ſit ipſa ordinatio, Eccleſiæ reconciliandos, gradibuſque prius ſuſceptis, quoad exercitiũ & executionem, reſtituendos præcipi. Cùm enim in degradatione ſolerent ea omnia, quæ in ordinatione conferuntur, à degradato auferri: ſimiliter in ordinatione quæcumque conferuntur ex more eo tempore vſitato reſtituebantur. Id enim ex Concilio Toletano [b] quarto ſuperiùs docuimus: quod manifeſtiſſimè etiam oſtendit Fulbertus Carnotenſis, qui dimidiato ſæculo Vrbanum anteceſſit, epiſtola ad Leuthericum Epiſcopum Senonenſem, vbi de ſimoniaci reſtitutione loquens, hæc habet, [c] *Cæterum baptizationes & reordinationes fieri canones vetant; propterea depoſitum non reordinabitis, ſed reddetis ei ſuos gradus per inſtrumenta, & per veſtimenta, quæ ad ipſos gradus pertinent, ità dicendo, reddo tibi gradum Oſtiarij, &c. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti, nouiſſimè autem benedictione lætificabitis eum, ſic concludendo, benedictio Dei Patris, & Filij, & Spiritus ſancti ſuper te deſcendat, vt ſis confirmatus in ordine ſacerdotali, & offeras placabiles hoſtias pro peccatis atque offenſionibus populi, omni-*
C *potenti Deo, cui eſt honor, & gloria in ſæcula ſæculorum: Amen.* Eodemque modo explicandum, quod ex Concilio [d] Cæſarauguſtano obiici poteſt ſtatuente, *vt Presbyteri, qui ex hæreſi Arrianâ ad ſanctam Catholicam Eccleſiam conuerſi ſunt, qui ſanctam fidem atque caſtiſſimam tenuerint, acceptâ denuò benedictione Presbyterij, ſanctè & purè miniſtrare debeant:* non enim veram ordinationem iterandam cenſet, vtpotè cùm deponendos eos, qui laudabilis vitæ non fuerint, ſtatim ſubiungat: non autem deponendos diceret, quos ordinem numquam ſuſcepiſſe putaret. Itaque per iteratam Preſbyterij benedictionem, ritum iſtum intelligit, quo Preſbyteri ad hæreſim reuertentes reconciliari debebant.

XXIX. Alterum verò teſtimonium Vrbani ſecundi longè difficilius ſolui poteſt, atque omnium meo quidem iudicio pro cõtraria ſententiâ firmiſſimum eſt: cuius ſolutioni præmitto, Daimbertum illum, quem queruntur Petrus Piſtorienſis Epiſcopus, & Ruffus Abbas Vallis Vmbroſæ, Epiſcopum Piſanum
D ordinatum, alio nomine Theobertum, ſeu Dagobertum, eum eſſe, qui in Synodo [e] Piſana Vrbano ſecundo ſtudioſiſſimè ſeruiuiſſe dicitur, qui [f] legatione Apoſtolica laudabiliter functus narratur in exercitu Chriſtianorum in Oriente commorantium, quique [g] poſteà omnium conſenſu Patriarcha Hieroſolymitanus renuntiatus eſt: à quo autem Diaconatum iſte receperit non ſatis patet: variatio enim iſta nominum difficultatem creat. Quod decreti Gratiani correctores ex Mariano [h] Scoto in vita Gregorij ſeptimi, referunt Nezelonem quendam Magdeburgenſem Epiſcopum, iiſce temporibus fuiſſe, nec Mariano [i] Scoto, nec [k] Crantzio conſentit: nam VVezelinum, ſeu Vizelonem tempore prædicti Gregorij ſeptimi, cui ſucceſſit Vrbanus ſecundus, fratrem Annonis Colonienſis Epiſcopum Magdeburgenſem vocat [l] Marianus; Crantzius [m] autem VVernerum à quibuſdam, ab aliis VVeſſilum, VVeſſelum, ſiue VVeſſelonem dictum refert, vt pateat in iiſce nominibus barbaris Latina lingua efferendis facilè variationem contingere; hîc autem tantum abeſt, vt hæreticis fauerit, aut ab excommunicatis ordinatus dici poſſit, vt potius cum Annone Coloniéſi,

[a] Vrbanus 2. epiſt. 17. ſup cit.

[b] Toletanum 4. c. 24.

[c] Fulbertus epiſt. 25. Leutherico.

[d] Concilium Cæſaraugu-ſtan. 2. c. 1.

[e] Bertoldus in Chronico ad annum 1095.

[f] Idem ad annum 1098.

[g] VVilelmus Tyrius lib. 8. de bello ſacro cap. 11.

[h] Decreti correct. ad can. Daimbertum cit.

[i] Marianus Scotus in Chronico ad annum 1075. & 1078.

[k] Albertus Crantzius in ſua Metropol. lib. 5 cap. 7. 10 & aliis.

[l] Lege Marianum Scotum ſupra.

[m] Lege Crãtzium ſupra, & cap. 15.

Sigefrido Moguntino,& aliis Catholicis Episcopis Gregorij septimi partibus contra Henricum Regem Germaniæ impensè fauisse , laudatusque ideò ac commendatus à dicto Pontifice, tandemque in acie contra Henricum occubuisse referatur. Itaque eum,qui Daimbertum Diaconum ordinauerit, suspicor potiùs fuisse Moguntinum Episcopum VVesilonem ab Abbate [a] Vrspergensi, [b] Bertoldo , & aliis dictum, Sigefridi Moguntini successorem, seu potius inuasorem Moguntinæ sedis post Sigefridum : vtpotè qui ab Henrico Rege intrusus, ab excommunicatis electus & ordinatus legatur. Hunc Guezelonem dictum fuisse facilè suspicamur. Primò enim vsitatissima ista variatio literæ V. in G. quotiescumque nomen aliquod per duplex VV scribitur, vt in nominibus VVilelmi, VValteri, & aliis innumeris manifestè patet, C. quoque pro Z. & I pro E in istis nominibus variè scribi, non paucioribus exemplis clarum fieri posset.Sed iis prætermissis , quæ ad rem minus faciunt, videndum est cuius hæresis accusatus ipse fuerit. Legimus in Synodo [c] Quintilineburgensi ab Ottone Legato Sedis Apostolicæ tempore Gregorij septimi habitâ, VVesilonis istius Moguntini ordinationem irritam declaratam fuisse, huiusque hæresis damnatum; quod sæculares suis rebus expoliati Ecclesiastico non subiaceant iudicio, nec pro suis excommunicari possint excessibus , & quod excommunicati absque reconciliatione recipi possint, quas ipse sententias docuerat in gratiam Henrici Regis Germaniæ, in quem Saxones rebellauerant,& quem Gregorius septimus anathemate perculerat.

[a] Abbas Vrspergensis in Chronico.
[b] Bertoldus in Chronico.
[c] Bertoldus in Chronico ad annum 1085.

XXX. Iis ergo de VVenilone, seu Guezelone præmissis, Glossa [d] decreti Gratiani Daimbertum istum extrà formam Ecclesiæ ordinatum fuisse refert,ideoque ordinationem ipsius nullam fuisse; sed cùm VVezelo ipsius ordinator , de nulla hæresi accusatus fuerit circa materiam vel formam Sacramentorum , nec alicuius criminis circa administrationem eorumdem Sacramentorum notatus, gratis videtur dici, imò fingi, eos qui ab ipso ordinati fuerunt Diaconi,extrà Ecclesiæ formam fuisse ordinatos, præsertim cùm Vrbanus secundus hanc rationem non assignauerit, ob quam iterum Daimbertum in Diaconum promouendum sibi duxerit; sed quod huiusmodi Guezelo , seu Nizelon ab hæreticis ordinatus fuisset: nihil ipse haberet, vnde & nihil dare posset; quæ certè verba ostendunt,eum in hac sententia fuisse,ideò Daimberti ordinationem in Diaconum irritam fuisse,& inualidã,quod ab hæretico,qui & ipse ab hæreticis fuisset ordinatus,Diaconatus ordinem suscepisset.Respondeti itaque potest alio modo, Diaconatus nempe ordinem à Guezelone Daimberto collatum , dici ab Vrbano secundo nullum fuisse, & irritum, quoad executionem, honorem, dignitatem, ac priuilegia,quamuis quoad substantiam validus fuerit; ex integro quoque collatum denuò dici, quod in restitutione eiusdem ordinis iidem fermè ritus de nouo repeterentur, qui in prima collatione ordinis vsurpabantur, vt superiùs dictum est; itémque, quod omnimoda licentia ordines exercendi, sine qua frustranea , vel nociua futura erat potestas primùm collata, per istam reconciliationem concessa fuerit, non sic tamen vt potestas etiam spiritalis collata sit; quod si cui nimium violenta , ac distorta videatur hæc interpretatio,quam tamen odiũ in hęreseos ac schismatis auctores exprimere, seu potius extorquere potuit : hic dicere poterit Vrbanum 2. cùm nondùm elucidata esset præsens quæstio, iisque temporibus adhuc dubia, ac controuersa videretur, ex opinione tunc temporis probabili, quam tamen ipse minimè ex prædictis sequebatur, Daimbertum istum Diaconum reuerà ordinasse, ne in dubium videretur reuocare , quæ in [e] Quintilineburgensi Concilio contrà schismaticos, (quorum ordinationes tanquam irritæ & inanes proscriptæ sunt , nominatimque VVesilonis istius , de quo sermo est) præsente Legato Sedis Apostolicæ acta sunt. Cæterum de quæstione proposita sententiam suam rogatus, ordinationes huiusmodi quoad substantiam validas respondisse , siue vt ostenderet Deus, esto sineret aliquando Summos Pontifices in facto errare,quod in hac materia aliis Summis Pontificibus contigisse alibi docuimus ; at in sententia ferenda ipsis propius adsistere; siue quod prædictus Pontifex, vt aliorum dubio

[d] Glossa in c. cit. Daimbertum, v. Diaconum.

[e] Cõc. Quintilineburgense,cuius mentio apud Bertoldum,suprà.

satisfaceret

A satisfaceret, scrupulosque omnes eximeret, licuisse sibi crediderit ordinationem istam repetere, quam videbat à multis in controuersiam reuocari: nam perplexam fuisse & dubiam hoc tempore istam quæstionem patet, tum ex dictis initio huius quæstionis; tum etiam ex Petro [a] Damiani, qui sub prædecessoribus Vrbani secundi scribit per triennium in tribus Romanis Conciliis disceptationem istam maximam fuisse, *perplexamque atque confusam dubitationē*, nec tamen aliquid in ea dogmaticè definitum fuisse satis [b] apertè demonstrat. Iam verò post Concilij [c] Florentini determinationem asserentis Ordinis Sacramentū indelebilem conferre characterem, nec reiterari posse: post [d] Concilij Tridentini eandem definitionem de perpetuitate characteris, & prohibita eius iteratione; ex qua sequitur per hæresim, vel schisma potestatem conferendi ordines non amitti: quæ siue in charactere Episcopali, siue in extensione characteris, certè in consecratione fundatur, quam indelebilem esse satis Tridentinum insinuat,

B dum prædictæ determinationi de perpetuitate, seu inamissibilitate potestatis ordinis, aliam subiunxit, de peculiari in Ecclesiasticâ hierarchiâ Episcoporū potestate; post eiusdem etiam [e] Synodi Tridentinæ assertionē, validum esse quodlibet Sacramentum à ministro in peccato mortali collatum: post Theologorum de proposita quæstione consensum: erroneum esset negare validum esse Sacramentum Ordinis, quodcunq; hæretico vel schismatico, quantumuis ab Ecclesia præciso, fuerit collatum.

[a] Petrus Damiani in præfat. opusc. 6.
[b] Vide adorc. ad istud opusc. ab ipso Petro factam.
[c] Florent. in decreto vnionis.
[d] Tridentin. sess. 7. c. 9. & 23. cap. 4.
[e] Idem sess. 7. c. 12.

XXXI. Quintum aduersariorum argumentū peti potest ex epistola [f] cuiusdam Constātinopolitani Patriarchæ scriptâ ad Martyrium Antiochenum, exponente modum, quo hæretici ad Ecclesiam redeūtes sunt recipiendi; nam in ea epistolâ, quæ à pluribus annis scripta deprehenditur, quippe cùm Martyrius Antiochenus, ad quem ipsa scripta dicitur, quinto sæculo claruerit: eâ, inquam, epistolâ duo genera hęreticorum distinguūtur, quorum quosdam Arrianos scilicet, Macedonianos, Nouatianos, & cæteros eiusdem farinæ ad Ecclesiā reuertentes

C cum sacræ Vnctionis ritu reconciliandos, ac nonnisi tanquam laicos recipiēdos esse definitur, ità vt si ad ordinū ministeria, & functiones apti videantur, ad eos gradus ordinari debeant, in quibus apud suos erant: alios autem puta Montanistas, Sabellianos, & cæteros huiusmodi (qui scilicet iuxta Catholicam formam non erāt baptizati) tanquā paganos recipiēdos esse statuitur: primoq; die Christianos faciendos, 2. catechumenos, 3. exorcismis & exsufflationibus purgādos, deinde baptizandos. Ex quibus infertur, nullos hęreticos, nisi iteratâ ordinatione, ad sua ministeria admitti, satisque esse iis qui Catholicam Sacramentorum formam obseruassent, quod vt laici, rato habito eorum baptismate, recipiantur, cæterorum etiam baptismа esse repetendum. Verùm huic epistolæ responderi potest, 1. eam dubiam esse, 2. vel hæreticos qui in ipsa enumerantur, tam prioris, quàm posterioris generis, in aliquo circà ordinationem substantiali peccasse: vel certè eam fuisse huius Patriarchæ sententiam, qui hanc epistolam scripsit; collatum ab hæreticis Ordinis Sacramentum, sicut & Confirmatione validum non

D esse: quæstionem istam olim perplexam & controuersam fuisse, diuersarū Ecclesiarum consuetudines pro vtraque parte proferri potuisse, sicut, & Patrum sententias; eam demum tenendam, in quam totius tandem Ecclesiæ consensus inclinasse videtur: illas scilicet legitimas esse ordinationes, quæ Catholicæ Ecclesiæ ritu, quantumuis ab hæreticis fiant.

[f] Habetur apud Leuncl. lib. 4. inter Græco Rom.

XXXII. Obiici etiam potest auctoritas D. Basilij, cuius verba in ea quæstione discutienda legi, & pensari Monachi in septimâ [g] Synodo enixè petierunt. Is ergo epistola [h] ad Nicopolitanos exagitans eos, qui vt sacrum principatum adipiscerentur Christi se inimicis coniungerent, ac postea plebis offensionem metuentes fidei rursus rectitudinem prætexerent; ita tandem concludit, οὐκ οἶδα Ἐπίσκοποι, μήδε ἀριθμήσαιμι ἐν ἱερεῦσι Χριστοῦ, τὸν ὧδε ἢ ὧδε βιβήλων χειρῶν ὄντι καταλῦσαι τὸ πίστεως εἰς ὑποστασιν ἀναβεβλημένων. αὐτὴ δέ ἐστιν ἡ ἐμὴ κρίσις, ὑμεῖς δὲ εἴ τινα ἔχετε μεθ' ἡμᾶς μείζω, ταῦτα ἡμῖν φανήσεται δηλονότι. εἰ δὲ ἀφ' ἑαυτῶν βουλεύεσθε, ἀνέσεως γνώμης ἕκαστός ἐστι κύριος ἢ μὴς ἀθῶοι ἀπὸ τοῦ αἵματος τούτου. ταῦτα δὲ ἐγραψα, οὐχ ὑμῶν ἀπιστῶν. ἀλλὰ τὸ πᾶν ἀμφίβολον σπεύδων ἐν τῷ γνωρίσαι τῷ ἐμαυτοῦ γνώμῃ, ὡς μὴ συν-

[g] Septima Synod. act. 11.
[h] Basil. epist. 192. Presbyteris Nicopolitanis.

λαφθῆναι τινα εἰς κοινωνίαν, μηδὲ ἐμὲ χωρὶς αὐτοῦ βουλὴν δοξάσῃς, μὴ τοῦτο εἰρῆσθαι A
νομίσῃς βιαζόμενόν σαυτοῦ ἐπαινέσαι τὸν ἱερατικὸν πλοῦτον. Id est, *non agnosco Episcopum, nec Christi illum Sacerdotibus adnumerarim, qui à prophanis est manibus, ad fidei destructionem, præsul electus: hæc mea est de illo sententia. Vos, si quam nobiscum partem habetis, eadem etiam nobiscum sentietis, si vero vestro ipsorum Concilio vtimini, suæ quisque sententiæ potestatem habet, nos insontes erimus ab hoc sanguine. Hæc non ideo scripsi, quod vobis diffidam: sed vt quorumdam hæsitationem declaratione mea sententia confirmem, nè quis ad illorum communionem præripiatur: neue, si manus illorum impositionem quisquam acceperit, post, reddita pace, Sacerdotali ordini se se adcensere contendat.* Quibus verbis Episcopos ab hæreticis ordinatos, veros non esse Episcopos ostendit, & qui ab eis manus impositionem suscipiunt, à Sacerdotali similiter Catalogo excludendos, quæ duo ordinationem ab hæreticis factam nullam esse confirmant.

XXXIII. Verùm facile hæc obiectio soluitur, si nempe dicamus Basiliũ docere solum eos Episcopalem honorem minimè assecutos esse, gradum, prærogatiuam, dignitatem, iurisdictionem, & liberam officij sui executionem, qui ab B
hæreticis ordinati sunt, similiter nec clericalem statum, dignitatem, ac sui ordinis exercendi liberam facultatem, qui ab iis manus impositionem recipiunt: sed non illis Episcopalem consecrationem ac potestatem indelebilem, nec iis inferioris ordinis characterem adimere. Vnde huic auctoritati in septima Synodo
a Tharasius in 7. Synodo suprà. respondens Tharasius, a *Et ego*, inquit, *execror eos, qui ob huiusmodi causam, & fidei destructionem sunt ordinati: & maximè si Episcopi Orthodoxi præsentes fuerunt, à quibus poterant consecrari: sic enim est paternus sensus; sin autem Synodica promulgatio, & concordia Ecclesiarum causse orthodoxæ facta fuerit, qui præsumpserit à profanis hæreticis ordinari, depositioni succumbet.* Ac si diceret, assentiri se Basilio, quod in numerum Episcoporum recipiendos negaret, vt suis fungantur muneribus, qui ab hæreticis ordinati fuissent, præsertim si non deessent Catholici, à quibus ipsi ordinari potuissent: pro pace tamen Ecclesiarum admitti aliquando hæreticos ad Catholicos reuertentes, ea conditione, vt pace firmatâ, depositioni subiaceat, qui ab iis se
b Ibidem. ordinari passus fuerit. Cũ autem b in postremis ex eodem Basilio citatis verbis C
Monachi vim facerẽt, & eorũ explicationem postularent, respõdit idem Tharasius, nequidem negare Basilium tales ab hæreticis ordinatos vllo modo esse in Clerũ recipiendos: Nam aliquando in iis dispensatũ fuisse: nec putandũ Basiliũ patribus, qui id permiserunt, esse contrariũ, sed solum ostendere nonnisi ægrè & cũ difficultate id permittẽdũ; quã solutionẽ sibi gratã esse Monachi significarũt.

c Basilius epistol. ad Amphil. can. 1. XXXIV. Maior vtique dubitatio oritur ex eiusdem c Basilij epistola, quæ à Græcis pro canonica habetur, ad Amphilochium, in ea si quidem Basilius hæc tria distinguit, αἵρεσιν, eorum scilicet sectam, qui à fide omnino abrupti sunt, pura qui de Deo male sentiunt, cuiusmodi sunt Manichæi, Valentiniani, Marcionistæ, Hydroparastæ, qui aquam in incruento sacrificio offerebant, & Pepuzeni, seu Cataphryges, qui in sanctum Spiritum blasphemabant: Schisma eorum qui propter aliquas Ecclesiasticas causas, & medicabiles quæstiones à nobis dissident, cuiusmodi sunt, qui circà pœnitentiam lapsis dandam à Catholicis dissentiunt, Nouatiani v. gr. & Donatistæ, ad quã etiam classem reuocare D
videtur Encratitas, qui nuptias reiiciunt, & omnem animatorũ vsum prohibent; & nuptias fornicationum vocabant: denique συναγωγὴν, ideſt illegitimum conuentum Episcoporum, vel presbyterorum, rebellium, & immorigerorum populorum. Iam vero hæreticorum baptisma minimè admittendum docet; Schismaticorum, quia ita placuit multis Asiaticis propter multorum œconomiam recipi, admittendum; quamuis Cyprianus & Firmilianus olim reiiciendũ crediderint: rebellių, autem & inobedientiũ non solũ baptisma ratũ censendũ, verũ ipsos etiam pœnitẽtiâ peractâ sæpius ad proprios gradus admittendos esse arbitratur. Quæstionem proponit de Encratitis, sit ne Baptisma ab illis collatũ recipiendũ. Abrogandũ censet, quod nihil de iis apertè dictũ sit; consuetudinẽ tamen sequendã: hanc autẽ in sua Prouincia eam videri, vt recipi possint, quippe cum Zoin ac Saturninum ex illâ sectâ in Episcoporum cathedram susceperint. Ex quibus patet ex mente Basilij, primo quidem hæreticos, qui nempe

circa

A circa Deum errant baptisma valide non conficere: multominus ergo sacram ordinationem conferre. Secundò, collatum à schismaticis baptisma, nonnisi propter quandam œconomiam, ac dispensationem suscipi posse, ea tamen conditione, vt qui ex eorum baptismate accedunt, *ungantur scilicet à fidelibus*, quod an significet Sacramento Confirmationis iterum eos vngendos esse, discutiendum relinquo. Tertiò, Basilium de iis solum, qui ab illegitimis conuentibus accedunt, docere, quod in suis gradibus recipiantur peracta pœnitentia, vnde videtur de cæteris id negare, eorumque, si pro bono pacis suscipiantur, iterari ordinationem velle. Quartò, consuetudini Ecclesiasticæ eundem Basilium tribuere, non solùm, quod Sacramentum validum per eam dignoscatur, sed quod etiam efficiatur: cùm enim dixisset Encratitas, quia nihil de iis definitum erat, validum non conferre baptisma, mox subdit, si tamen consuetudo ferat, vt eorum ab Ecclesiis baptisma probetur, probandum esse: vnde colligi

B potest iuxta mentem Basilij, ex institutione Christi nec Baptismum nec sacram ordinationem habere, quod ab hæreticis collata valida sint, sed posse Ecclesiam pro arbitratu ordinationes hæreticorum ac schismaticorum irritare, & euacuare.

XXXV. Porro distinctionem istam à Basilio excogitatam, hæreticorum, & schismaticorum, vt ij sint hæretici, qui malè de Deo sentiunt; schismatici, qui circà Ecclesiæ disciplinæ capita in errorem lapsi sint, ab eo sumpsisse videtur Petrus [a] Damiani, idemque cum Basilio docuisse, hæreticorum ordinationes nullas atque inualidas fuisse, schismaticorum autem esse validas: quæ ipsius mens vt prospiciatur, ipsius verba in medium proferenda sunt; primo enim vbi ex Niceno Concilio Nouatianos in suis recipi gradibus docuisset, *cur hoc*, inquit, *nisi quia illud hæreticorum genus in Catholicâ fidei integritate persisteret, licet in quibusdam aliis superstitionibus oberrarent? notum nempe est, quid Nouatus, cuius ij sequebantur errorem, dogmatizauerit, neque Bigamis communicare, neque in persecutione lapsis etiam post pœnitentiam veniam dare oportere; si ergo & hi qui iam ab iis sunt hæreticis ordinati,*

C *nequaquam suo sunt honore priuandi, videlicet, quia eorum consecratores in fide non turbant, &c.* Vides vt ordinationes ideo validas censeat à Nouatianis collatas, quod in fide, quæ habetur in Deum, minime errare conuincerentur, insinuans nempe à contrario ordinationem ab iis factam, qui errarent in Deum, inualidam esse: vnde de simoniacis subdit, quod *licet isti in regula fidei ex aliquo videantur offendere, non tamen caremus, vt Spiritum sanctum arguendi sint hæretica prauitate negare: atque ideò cùm reuertuntur, quoniam peccauerunt, manus illi imponuntur: quia verò minimè negauerunt, Sacerdotalis gradus officio non priuantur.* Quid ergo si Spiritum sanctum negassent, nùm omni ordine priuati censerentur? sed apertius est quod subiungit; *At contrà Arrium, qui aduersus Spiritus sancti diuinitatem manifestâ prorsus impietate confligunt, ad Catholicam fidem reuertentes, in malè accepti ordinis dignitate remanere non possunt. Credunt enim, sicut eorum sacrilega professio manifestat, quod Pater creator sit, Filius creatura, Spiritum verò sanctum creaturam creaturæ damnabiliter assentur.*

D *Quia igitur virtutem sancti Spiritus in fide non habent, quia videlicet omnis Ecclesiæ dignitatis ordo perficitur, apud eos facta ordinatio canonicis sanctionibus irrita iudicatur.* Citat Innocentium primum, quem supra laudauimus Arrianorum ordinationes improbantem, tum subdit ex Innocentij verbis manifestè intelligi, *quia in promotionibus Clericorum non immeritò fides ordinandis attenditur, ex qua videlicet pendet, vt ordinatio ipsa siue rata, siue irrita iudicetur, quod enim tenet ordinator in fide, accipit ordinatus in muliere. Enimuero si Arrianus recta fides inesset, etiam si eos cuiuslibet diuersæ prauitatis error inuolueret, facta apud eos consecratio non periret.* Paulo post [b] de Donatistis loquens, quos non admodum fidei errore traductos, sed iratos potiùs in Cæcilianum schisma fecisse scribit, docet *apud eos ordinatum, si pacì hoc consulat, non priuari honore, quia perseuerat in fide.* Tandemque ita concludit: *Quapropter si recta fides adsit, videlicet vt in Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum rectè credatur, indigni etiam cuiuslibet Sacerdotis consecratio indifferenter impletur, nec propter indignum ministrantis meritum, diuinæ gratiæ munus perfectionis suæ patitur detrimentum.* Et paulo post, [c] *si autem per Paulianistas Sacramentum ideirco dari non po-*

[a] Petrus Damiani opusculo supra citato, cap. 12.

[b] Idem cap. sequenti.

[c] Ibidem, in fine dicti capitis.

est, quia fidem sanctæ Trinitatis non habent, per Nouatianos autem ideo potest, quia licet A
aliquatenus hæretici sint, orthodoxæ tamen fidei plenitudinem tenent: constat profecto, quia
si fides stat, consecratio robur obtineat, nec actionis labefactatur vitio, quæ fidei nititur
fundamento.

XXXVI. Antequam verò de vtriusque mente circa præsentem controuersiam dicamus: obiter monemus, in hac distinctione à Basilio tradita, & à Petro Damiani recepta, hæreticorum & schismaticorum, hæreseos nomen angustius sumi pro errore circa Deum nobis reuelatum: cùm tamen fides propriè dicta non tam in Deum reuelatum, quàm reuelantem tendat, nec solùm fides sit circa Deum creditum, sed in ea omnia terminetur quæ ab ipso nobis reuelante credenda proponuntur; non enim in obiecto fidei tam spectandum est, quod de Deo aliquid credatur, quàm quod Deo credatur: proindeque hæreticus est, qui vel de Deo male sentit, secus ac ipse de se ipso sentiendum proposuit, vel qui etiam circa disciplinæ capita aliter agendum credit, quàm Ecclesia à Deo edocta didicerit. Nihilominus, quia fides perfecta, & omnibus suis numeris absoluta, facit, vt Deum credamus, seu ea quæ de Deo credenda sunt complectamur, vt credamus Deo, & in Deum: Ideo hæresis maxima ea est quæ fidem in Deum auertit, quæ fidem de Deo habendam mutilat, & ideo in strictiori & angustiori significatione hæretici isti dicuntur qui nec Deo reuelanti credunt, nec de Deo, vt decet, sentiunt. E contra verò, quia qui circa disciplinæ & œconomiæ, seu administrationis Ecclesiasticæ capita, in errorem inducti sunt, ceremoniis, & ritibus, quibus vnitas Ecclesiæ constringitur, diuersis vtuntur: Ideò meo quidem iudicio, schismaticis, potius à Basilio [a] adnumerantur, quàm hæreticis: quamuis aliam rationem huius rei tradiderit Basilius, quod separationis eorum origo à schismate profluxerit. Donatistæ siquidem, Nouatiani, & cæteri huiusmodi primum ob discrepantiam in ritibus, vel contradictionem in personis, quæ sine fidei iacturâ esse poterant, ab Ecclesia diuisi sunt, postea hæresim schismati addiderunt. B C

[a] Basilius epist. ad Amphiloch. can. 1.

XXXVII. Iis autem obiter obseruatis, quæ fusiori indigerent explicatione, ad Basilij in præsenti controuersia sententiam redeamus, quem licet subdubitantem, Catholicæ tamen doctrinæ conformem habemus: qui enim tantum consuetudini Ecclesiarum quarumdam deferendum credidit, vt ea lege in rebaptizationibus, & reordinationibus vtendum esse doceret, is de Baptismo, vel ordine ab hæreticis quibuslibet, dummodo secundùm Ecclesiæ formam baptizantibus, atque ordinantibus, collato, minimè hocce tempore dubitaret. Sed nec Basilius adeò apertè in contrariam sententiam propendet, si rite expendatur. Primùm, enim cum ab hæreticis baptismum collatum inualidum esse pronuntiat, de iis loquitur, qui Ecclesiæ formam minimè seruarent, Pepuzenis [b] nempe, quorum Baptisma verum esse iudicandum expressè negat, quod in Patrem, & Filium, & Montanum, Priscillamque baptizarent. Secundò, quod Cypriani, & Firmiliani sententiam non audet omnino condemnare, modestiæ ipsius est, qui ante generalis Concilij definitionem Patrum grauiorum opinionem perstringere, vel durius nominare vereatur, non autem argumentum est ipsius assensus, cùm propter Asiaticorum Concilij auctoritatem eos non rebaptizandos, sed vrgendos esse concludat. Quod autem Asiatici isti Episcopi concluserant, hoc Concilium [c] Constantinopolitanum primum sub Damaso postea definiuit, in quo Arriani, Macedoniani, Sabbatiani, & Nouatiani, ad Ecclesiam redeuntes non rebaptizandi præcipiuntur; Eunomiani verò, Montanistæ & Sabelliani, aliique eiusdem farinæ hæretici, rebaptizandi declarantur: cui Canoni consimilem Asiaticæ Synodi definitionem crediderim; ex qua concludebat Basilius, cùm ipsa Encratitarum non meminisset, eos cæteris hæreticis rebaptizandis, quorum in Galatia Asiæ Prouincia maxima erat multitudo ac diuersitas, oportere adnumerari, & proinde ex Synodi istius sententia Encratitarum baptisma abrogandum videri. Verùm neque, vt opinor, prædicta Asiatica Synodus, neque D

[b] Basilius ibidem.

[c] Constantinop. 1. c. 7. quod quibusdã annis post obitum Basilij habitũ est.

Constan-

A Constantinopolitanum Concilium hoc voluere, vt baptizati à cæteris hæreticis præter Arrianos, Macedonianos Sabbatianos, Nouatianos, rebaptizarentur, sed solùm vt alij omnes hæretici, qui in Sacramenti formâ peccarent, cuiusmodi multi in Galatia erant, putà Valentiniani, Marcionistæ, Manichæi, & cæteri eiusmodi, vt omnes, sicut Eunomiani, rebaptizarentur: nec aliud voluit etiam ipse Basilius, qui sequendam hac in re Ecclesiæ consuetudinem dixit, non quod hæc vim euacuandi characterem baptismatis habeat, sed quod hæreticos secundùm morem Ecclesiæ Sacramenta conferentes ab aliis discernat. Quod autem vngi ad Ecclesiam redeuntes voluerint prædictæ Asiaticæ Synodi Patres, idem etiam Constantinopolitanum [a] primum posteà faciendum iudicauit, non Chrismatis Sacramentum iterandum statuens, sed vel exhibendum non habentibus, vel Ecclesiasticâ ceremonia renouandum. Denique Basilius ab hæreticis vel schismaticis ordinatos negauit in suis gradibus oportere recipi,

B legem generalem confirmans, non Ecclesiæ dispensationem attendens, iuxta quam videlicet Zoin & Saturninum Episcopos ab Encratitarum secta redeuntes, in Episcopali gradu receptos fuisse [b] ibidem testatur.

[a] Constantinop. 1. suprà.

[b] Basilius suprà.

XXXVIII. De Petro autem Damiani non dubito, quin nostram sententiam amplexatus fuerit, vt ex toto hoc [c] libro, quem de ordinatis à simoniacis non reordinandis conscripsit, innotescere potest. Ea ergo omnia, quæ ex ipso obiecta sunt, vna ferè responsione soluuntur; Petrum nempe Damiani, qui non tantum citato opusculo contendat ordinatos ab hæreticis non esse reordinandos, verùm etiam persuadere conetur eosdem in suis gradibus esse recipiendos, distinguere hæreticos, qui malè de Deo sentiunt, ab iis qui in aliis fidei articulis hallucinantur, prioresque in suis gradibus non esse recipiendos, posteriores verò peractâ pœnitentiâ esse recipiendos asserere: Baptisma à prioribus collatum aliquando nullum esse, quia cum de sancta Trinitate malè sentiant, formam Ecclesiæ interdum non sequuntur, quod de Paulianistis ex [d] Innocentio primo ostendit; aliquando validum esse, quod de Arrianis ex eodem Innocentio demonstrat, de quibus hæc addit ex suo, [e] *vbi notandum quanta inuocationi diuini nominis reuerentia debeatur: cùm & ab eis baptizati, quos tam perfida, vt ita dicam, fides damnat, rebaptizari tamen omninò non audeant: nam quia auctores eorum, vt dicitur, fidem rectam non habuerunt, ad percipiendam sancti Spiritus gratiam manus illis imponitur: quia verò in aquam sunt sub inuocatione sanctæ Trinitatis immersi, non sunt denuò baptizandi.* Vnde [f] rectæ de Deo sententiæ duplicem efficaciam adstruit; vnam formali, & subiectiuæ, quâ minister conferens Sacramentum orthodoxæ de Trinitate opinioni assentitur, licet in aliis fidei capitibus constans non sit, vt nempe talis secundum Canones ex indulgentia recipi aliquâdo mereatur, quod exemplis [g] Nouatianorum, & [h] Donatistarum ostendit; ex quibus concludit, simoniacis quoque ritè de Deo sentientibus eandem indulgentiam tribuendam esse. Alteram [i] fidei obiectiuæ efficaciam assignat, quam scilicet verba, quibus baptisma confertur, à quocumque prolata testantur; quibus proinde verbis, quia

D summum fidei nostræ de summâ Trinitate mysterium continent, quantumuis ab hæreticis proferantur, vim & energiam veri Sacramenti inesse fatetur: atque alterutro sensu intelligenda sunt, quæcumque ex eodem Petro Damiani in obiectione referuntur.

[c] Petrus Damiani opusc. 6. cap. præsertim 15. & 16.

[d] Innocent. 1. suprà.

[e] Petrus Damiani opusc. cit. cap. 12. circa finem.

[f] Idem Petrus cap. 22 & 23. opusc. cit.

[g] Conc. Nic. 1. c. 8. Nouatianorum meminit.

[h] African. c. 15. Donatistarum.

[i] Vide verba iam citata ex Petro Damiani.

XXXIX. Denique, prætermissis iis omnibus auctoritatibus, quæ ordinationes ab hæreticis susceptas, vel schismaticis, tanquam vacuas, inanes, irritas, sacrilegas damnant: quibus omnibus vno verbo responderi potest, vacuas eas esse, quantum ad executionem ordinis: sacrilegas, & impias, propter scelus, quod in communione cum hæreticis vel schismaticis contrahitur; validas tamen esse quoad substantiam, propter Ecclesiæ fidem, & Sacramenti dignitatem, quæ a fide vel bonitate ministri non dependet. His, inquam, omissis, hæc alia pro aduersariorum sententia obiici possunt: primum, Sacramentum Pœnitentiæ ab hæretico, vel schismatico ab Ecclesiâ præciso, collatum, nullum esse: potiori ergo ratione Sacramentum Ordinis, quod nobilius est, ab eiusmodi susceptum inualidum esse. Alterum, in iis, vt ait [k] Basilius, qui ab Ecclesiâ defece-

[k] Basil. epist. ad Amphil. cap. 1.

runt, ἐπίλειπε ἡ μετάδοσις τοῦ ἁγιοπνεύματος τῆς ἀκολουθίας, *defecit traditio, quod discessa sit consequentia*: at non videtur ordo suscipi posse, nisi deriuatâ eâ, quæ in Apostolis, septuaginta discipulis, & Diaconis, seu prioribus Ecclesiæ ministris A
[a] Psal. 44. fuit, potestate ad eos, qui de nouo ordinantur, iuxta prædictionem [a] Dauidis *pro patribus*, id est Apostolis, *nascentur tibi filij*, putà Sacerdotes; & figuram antiquæ legis, in qua ad nostrorum Sacerdotum exprimendam ordinationem ac præsignandam, septuaginta [b] isti seniores, qui iudices cum Moyse constituti
[b] Num. 11. sunt, & quibus populi regendi curam ipse partitus est, de eius spiritu sumpsisse dicuntur; cùm ergo traditio ista, ac successio, spiritalisque consequentia deficiat in hæreticis & schismaticis, non videtur ab iis ordinatio collata valere: præsertim cùm alia quoque in ipsis ἀκολουθία, seu spiritalis consequentia desit, ea nempe, quæ ad Ecclesiastici regiminis formam necessaria est, vt populus Presbyteris suis, Presbyteri Episcopis, omnes summo Ecclesiæ capiti adhæreant, quâ adhæsione per hæresim, vel schisma sublatâ, non videtur vlla in Ecclesiastico regimine potestas per abruptos ab Ecclesiæ vnitate ac discissos conferri posse, B
quia nulla potestas inferior dari potest, quæ non à superiori pendeat, & cum ea connexa sit: vnde nec ordinandi vis vlla penes illos residere videtur. Quod vtique confirmatur ex eo, quod superiùs cum Metropolitano ordinante, Summum Pontificem simul ordinare, propter illam nempe omnium Episcoporum cum Summo Pontifice connexionem, dixerimus; at de schismatico vel hæretico ordinante id dici nequit: ergo rupto isto connexionis membrorum omnium cum capite vinculo, non videtur ordinatio ab iis peracta robur aliquod, vel firmitatem habere posse. Denique, quia alioqui sequeretur apud hæreticos veros esse Sacerdotes, vera sacrificia, veram Ecclesiam: v. gr. sequeretur Prædicantes, qui dicuntur in Galliâ, Germaniâ, Angliâ, veros esse Sacerdotes, nec, cùm ad fidem Catholicam redeunt, vt Ecclesiastico catalogo inserantur, ordinandos: quod tamen hodiernæ Ecclesiæ praxi repugnat.

XL. His omnibus respondetur: primò disparem esse rationem Sacramenti Pœnitentiæ, & Ordinis, tum quod Sacramentum Pœnitentiæ nonnisi ab habente iurisdictionem validè conferri possit: quâ iurisdictione hæretici, ac schismatici ab Ecclesia præcisi priuantur: vnde Sacramenti Pœnitentiæ idonei non sunt ministri, cùm tamen Sacramenti Ordinis, quod iurisdictionem non requirit, vt validè conferri possit, sed solum eminentiam Sacerdotij, seu Episcopalem potestatem conferre queant: tum quod in Sacramento Pœnitentiæ nihil datur præter gratiam, quam, tantum abest, vt quis ab iis consequatur, qui ab Ecclesiæ vnitate defecerunt, vt potius qui iis communicat, noui criminis contagione polluatur: at in Sacramento Ordinis præter gratiam datur character spiritalis, quem nulla peccati fœditas impedit, quominus animæ suscipientis imprimi possit: vnde non omnis inanis & irrita collata ab hæreticis vel schismaticis ab Ecclesiâ præcisis ordinatio: sicut irrita est prolata ab iisdem absolutio. Secundò respondendum, defectum successionis legitimæ, & consequentiæ cum Ecclesiæ corpore, ac capite, obstare quidem, quominus legitimè vocati, electi, designati censeãtur, qui ab iis, qui ab Ecclesiâ sunt præcisi, ordinãtur, sed C
non impedire eorum consecrationem, atque ordinationem: executionem quidem ordinis prohibere, sed non susceptionem; iurisdictionem amouere, sed non characterem. Sacerdotes autem dici Apostolis ac septuaginta succedere, legitimè quidem constitutos in ordine, gradu, dignitate, iurisdictione, ac loco, & libera ordinis executione: illegitimè verò ordinatos, in solo ordine, non in cæteris. Sufficere ad Ecclesiastici regiminis formam, quod illicita sit quæcumque ordinis executio contra superiorum in ordine Ecclesiastico interdictum, & quod iurisdictio inferioris auctoritati superioris subiaceat: non autem necesse esse, quod character eiusdem arbitrio submittatur, nec nisi consentiente superiore conferatur; cùm enim immediatè sit à Christo, cuius Sacerdotij quædam participatio est, in omnibus eodem ordine insignitis, quacumque super alios dignitate præmineant, æqualis est; & ipsius collatio superiorum Ecclesiæ voluntati, vel interdicto non subiacet. Gratiam quoque spiritalis regiminis ità in-

ter

A ter omnes Sacerdotes ſingulis eſſe diſtributam, vt ſuperiorum prouidentiæ, donorum, ac gratiæ inferiores partem poſſideant, ſed eam ab illo principaliter obtineant, qui Moyſi dixit, [a] *congrega mihi ſeptuaginta viros de ſenioribus Iſraël, &c. vt deſcendam, vt loquar tibi & auferam de ſpiritu tuo, tradamque eis.* Circa quod notat Petrus [b] Damiani, non dixiſſe Dominum, *auferes de ſpiritu tuo tradeſque eis, ſed auferam & tradam; vt profecto oſtenderet, quia non homo homini Spiritum ſanctum tradit, ſed ſolus ipſe eſt, qui, prout vult, gratiæ ſuæ dona diſtribuit.*

[a] Num. 11.

[b] Petrus Damiani opuſc. 6 cap. 14.

XLI. Denique reſpondeo, non eſſe abſurdum, quod apud hæreticos, qui iuxtà Eccleſiæ formam Sacramenta adminiſtrant, & ab Epiſcopis ordinati ſunt, rata ſint ſacerdotia, & vera ſacrificia; apud eos tamen non ſit vera Eccleſia, qui, quod iuſto titulo obtinere non poſſunt, furto ſuſtulerunt. Item exteriora quædam apud hæreticos Eccleſiæ ſymbola eſſe, ſed aliena. Eccleſiæ propriam fidem ac charitatem non eſſe, nec neceſſariam membrorum cum capite conſenſionem, quibus etſi cætera adfuerint, Eccleſia ſufficienter ab illegitimis quibuſ-

B que hæreticorum & ſchiſmaticorum conuentibus diſcernitur. Hæreticos autem noſtri temporis, cùm nec ab Epiſcopis conſecrati ſint, nec Preſbyteralem ordinem iuxta ritum Eccleſiæ Catholicæ acceperint, quibus nempe nulla ſacrificij offerendi inſtrumenta porriguntur, qui nullis ad ſacrificium verbis conſecrantur, Preſbyteros non eſſe, proindéque nec Epiſcopos, quidquid nouus quidam conciliandorum religionum [c] auctor de Anglicanis Epiſcopis ſtatuerit, cuius ſicut adulatio hac in re pernicioſa, ita in conciliandis maximis religionis Catholicæ cum hæretica ſuperſtitione capitibus, temeritas eſt ſacrilega: quaſi verò ſit aliqua [d] cõuentio lucis ad tenebras, Chriſti cum Belial. Sed omiſſis iſtis prophanis nouitatibus, quæ vel ex titulo ipſo damnantur, gratias vtique immortales agendas Deo eſſe crediderim, quod in hac noſtri ſæculi prauarum opinionum ſentinâ non permiſerit Deus Eccleſiam eâ tentatione percelli, qua prioribus temporibus afflicta eſt, dum Arriani v. gr. aliique hæretici

C nullis ferè exterioribus ſignis ab orthodoxis diſcreti, venerandâ inſuper Epiſcopali dignitate prædíti, hæreſes ſuas quaſi ex auctoritate legitimâ diſſeminabant: cùm è contra noſtri temporis hæretici, nec legitimè vocati, nec ſolemni ritu ordinati, nec ab Epiſcopis ex more conſecrati, clanculum docendi munus inuadentes, furtimque indebitam auctoritatẽ aſſumentes, non ſub ouinâ pelle lupi, ſed ſub vulpina videantur, nec veri paſtoris ſpeciem, nec perſonam habeant, tantumque à veritate doctrinæ diſcedant, quantum à poteſtate docendi alieni ſunt. Minus itaque excuſandi, qui nec ſignum Magiſtri in iis videntes, nec doctrinæ ſoliditatem audientes, vanis Pſeudo-Magiſtrorum iſtorum pollicitationibus acquieſcunt: qui quomodo vera nuntiarent, cum nec veritatis annuntiandæ munus acceperint, nec oraculo veritatis, Eccleſiæ ſcilicet declarationi, & antiquitatis fidei credendum eſſe defendant?

[c] Modernus auctor Anglus, qui conciliare antiquæ religionem proteſtãtium Anglorum cum Catholica.

[d] 2. Cor. 6.

D

ARTICVLVS II.

Vt miniſter ordinationis legitimè dignitatem ſit adeptus.

§. I.

Status quæſtionis proponitur, validam eſſe ordinationem à ſimoniacis, vel intruſis concluditur.

1. QVod autem de ordinatis ab hæreticis, & ſchiſmaticis diximus, hoc de ordinatis à ſimoniacis, vel inuaſoribus Epiſcopalis dignitatis dicendum eſt. Olim quidem, teſtimonio Petri Damiani, controuerſiam fuiſſe liquet, nùm à ſimoniacis ordinati, Sacerdotali poteſtate fruerentur, vel ſaltem vtrum aliqua ſpes reconciliationis & reſtitutionis in priori gradu eis affulgere poſſet. Quam controuerſiam iſta exponit dictus Petrus Damiani ad Henricum Rauen-

natem opusculo ea de re scripto, [a] *De iis itaque qui gratis sunt à simoniacis consecrati, quanta tam per triennium in tribus Romanis Conciliis fuerit disceptatio, quamque confusa atque perplexa dubietas, & in iis partibus quotidie ventiletur, sanctitatem vestram latuisse non arbitror, præsertim cum crescente fluctuationis ambiguo, eatenus sit processum, vt nonnullos constet Episcopos ab illis ordinatos Clericos denuo consecrasse.* Quamuis autem posterioribus temporibus eò non processisse videatur indignatio aduersus simoniacos, vel inuasores Episcopalis dignitatis, vt ordinari iterum sacrarentur, attamen ægrè nonnumquam suis ordinibus restituebantur, qui vel inferiorem aliquem ordinem à simoniacò suscepissent.

[a] Petrus Damiani opusc. 6 ad Henricum Rauennatem cap. 1.

II. Vt autem euidentius ista omnia pateant, dicimus primò ordinationem tam à simoniacis, quàm ab intrusis Episcopis collatam, quoad substantiam, validam esse. Fusè hanc propositionem probat [b] Petrus Damiani integro opusculo citato ad Henricum Episcopum Rauennatem, cuius omnes probationes duobus principijs supra toties à nobis repetitis innituntur, quod nempe character ordinationis, non tam animæ imprimatur, quàm inuratur, adeò vt deleri non possit; quod bonitas vel malitia ministri ad Sacramentorum valorem nullius ponderis ac momenti existat, nec dona Dei ministrorum contagione polluantur: quæ duo manifestè ostendunt, siue à simoniacis, siue ab inuasoribus sedis Episcopalis, atque intrusis collatum Ordinis Sacramentum, integrum persistere, & quoad substantiam, ac potestatem istam perfectum. Peculiaria etiam ad id probandum exempla adducit Petrus Damianus; primum quidem Vigilij Sūmi Pontificis, [c] *qui nimirum sceleratus, & impius, quidquid ordinando constituit, nemo Pontificum cassare præsumpsit: istum denique noueris fuisse Vigilium, qui [d] prius Bonifacio Papæ moliturus est insidias, quatenus eo viuente Apostolicam sedem sacrilegis obtineret: sed resistente Senatu, conatus illicitos, & nefarios implere non potuit, postmodum vero solitis machinationibus Syluerium Papam aggressus est Apostolicâ dignitate priuare: quod ille mox animaduertens, Synodale Concilium congregauit, vbi auctoritate Spiritus sancti, & Apostolica potestate eum, vt reuerà simoniacum, & inuasorem Ecclesiæ vinculis, † alligauit. Vigilius tamen vt sacrilega mente conceperat, per imperialem potentiam, datamque pecuniam, & falsorum adminiculo testium prædictum Papam Syluerium, nequiter condemnauit, Monachicis vestibus induit, & ad Pontias in exilium destinauit, sustentans eum pane tribulationis, & aquâ angustiæ: ibique fœlix Papa ille confessor factus; defunctus ac sepultus est: ad cuius tumulum nonnulli sanabantur infirmi, Vigilius autem dignis anathematis nexibus irretitus, reus insuper homicidij, nefarijs ausibus se Papam instituit. Sed, ô ineffabilem diuinæ clementiæ pietatem! Vigilius qui tam desperatus erat ad culpam, seruatur ad pœnitentiam: Anthimum scilicet hæreticum Patriarcham, quem reconciliare spoponderat, intronizare, noluit; propterea longo detrusus exilio, diuersisque afflictionibus maceratus, factis digna recepit, & sic demum procul à patria expulsus, defunctus quieuit in Domino. Ordinationes tamen eius, vt dictum est, in sua perpetim stabilitate permanserunt.* Alterum exemplum est Polychronij, [e] qui de simoniæ crimine conuictus, & ab Episcopali Hierosolymorum sede deiectus, assignatis quibusdam prædijs, ex quibus aleretur, ob insignem posteà largitionem in pauperes, quibus, cum Hierosolymorum ciuitas graui fame premeretur, pecuniam ex prædiorum sibi relictorum venditione conflatam distribuerat, ordini suo restitutus est, ordinatis ab ipso in suo semper gradu manentibus: cuius quidem Polychronij [f] historiam ex actis Conciliorum Romani, & Hierosolymitani sub Sixto tertio desumptam fide omni carere coniicit [g] Baronius. Tertium est [h] Raimbaldi manifestè simoniaci, & impudici, Ecsularum Episcopi, qui tamen reliquis frustrà adnitentibus ab obsesso corpore malignum spiritum protinus expulit, & in vnica Ecclesiæ dedicatione quinque dæmoniacos curasse constanter perhibetur. Cui exemplo alia quoque per facinorosos Presbyteros, imò & hæreticos Episcopos patrata miracula subiungit [i] idem Petrus Damiani; ex quibus infert, Deum, qui per schismaticos & impios miracula operari aliquando non dedignatur, ordini ipsorum, & dignitati, non personæ id tribuentem, non repudiaturū schismaticorum, vel aliorum facinorosorum Episcoporum ministerium, quominus per eos promissum Sacramentorum effectum, cui nullum in suscipiente obicem repe-

[b] Petrus Damiani opusc. 6. citato.

[c] Petrus Damiani opusc. cit. cap. 16.
[d] Lege Anastas. Bibliothin Bonif. 2. Syluer. & Vigil.
† Aliàs *alligauit*, sed, vt opinor malè.

[e] Idem Petrus cap. 17. opusc. Cit hanc historiā refert, cui fidem adstruit Ioānes 8 epist. 199. prout habetur ex Synodo Photiana.
[f] Huic hist. Ioannes 8 fidem adstruit ep 199. prout habetur ex Synodo Photiana.
[g] Baron. ad annum 443. prope finem.
[h] Idem Petrus cap. 18.
[i] Idem ibid.

cierit,

A rierit, adimpleat, atque perficiat. Quibus [a] omnibus postea adiungit exempla sanctissimorum virorum Rondaldi † Camatinensis, Amiti Rambonensis, Guidonis Pomposiani, Firmani Firmensis, & quamplurimorũ aliorum sanctæ conuersationis laude florentium, qui etiam à Deo plurimis miraculis illustrati, ab hominibus, solemnibus cœlitum honoribus culti sunt; quos tandem constat, à simoniacis ad Sacerdotium prouectos, & vsque ad obitum offerendis indesinenter sacrificiis institisse. Cui simile exemplum [b] vltimo loco statuit Vberti Ariminensis, qui quamuis ad Episcopatum pecuniæ largitione conscendisset, B. tamen Arduinum, per quem omnipotens Deus tot exhibet stupenda miracula, in Presbyterum consecrauit.

[a] Idē cap. 10.
† Romualdi.
[b] Ibidem.

III. Innumera similia proferri possent exempla eorum, qui à simoniacis, vel intrusis ordinati, in suis gradibus ab Ecclesia semper retenti sunt. Neque enim ordinationes complurium Summorum Pontificum, qui [c] præsertim integro sere decimo sæculo, vel tyrannide Comitum Tusculanorum, vel malis artibus B ad Pontificatum ascenderunt, irritæ iudicatæ sunt, aut ordinati ab iis de suo gradu perclitati sunt, præsertim vbi illi Pontifices Ecclesiæ consensione fuere tolerati. Neque de ordinatis à Gregorio [d] Nazianzeno, quam diu Constantinopolitanam sedem tenuit, lis vlla aliquando mota est, aut controuersia, quamuis de eius in ea institutione, foret ne legitima, necne, à Patrum Concilij Constantinopolitani primi maxima multitudine dica illi mota fuerit, ità vt se pro bono pacis abdicare coactus sit. Neque cùm tres in Concilio [e] Constantiensi, depositi fuerint Summi Pontifices, quorum aliqui de simonia, & aliis criminibus, imo etiam hæreti accusati fuerunt, acta eorum rescissa sunt, aut euacuatæ ab iis ordinationes factæ, sed omnia fixa, rataque manere iussa sunt. Neque posteà cedente Amedeo, qui Felix quartus dictus [f] in Concilio Basilienſi aduersus Eugenium quartum electus fuerat, non, inquam, eo cedente, ac Nicolao quinto Eugenij successori Pontificatus apicem concedente, factæ ab eo ordinationes C irritatæ, sed manere iussæ, adeò nempe verum est, à simoniacis & intrusis, valere secundùm Ecclesiæ ritum perfectam ordinationem.

[c] Vide Luitprandum in Chronico, Platinam, Ciaconium, & alios in vitis Summorum Pontif.
[d] Greg. Naz. carm. de vita sua.
[e] Conc. Constantiense sub.
[f] Platina in vita Eugenij 4. & Nicolai quinti.

§. II.

Contrariæ obiectiones proponuntur.

IV. Multa contra hæc obiici possunt: primum, Concilij [g] Constantinopolitani primi auctoritas, in quo Maximus Cynicus, à Petro Alexandrino, aliisque Episcopis Ægyptijs intrusus, depositus est, & ordinationes ab eo factæ nullius valoris declaratæ sunt, cuius Concilij statuto quãdoquidẽ Correctores [h] decreti Gratiani vim plurimam inesse credunt, verba ex Græco referenda sunt, Περὶ Μαξίμου τοῦ Κυνικοῦ, καὶ τῶν κατ' αὐτον ἀταξίας, ὅτι ἐν Κωνσταντινουπόλει γεγόμφης, ὥστε μήτε Μάξιμον Ἐπίσκοπον ἢ γεγενῆσθαι, ἢ εἶναι, μήτε τοὺς παρ' αὐτοῦ χειροτονηθέντας, ἐν οἱῳδήποτε βαθμῷ κλήρου, πάντων, καὶ τῶν παρ' αὐτοῦ γεγομένων ἀκυρωθέντων, id est, *de Maximo Cynico, deque iis rebus, quæ nullo ordine circa ipsum Constantinopoli gestæ sunt, neque Maximum fuisse, aut esse Episcopum, neque eos qui ab ipso sunt ordinati, in vllo cleri gradu censendos; omnibus, quæ & in ipso, & ab ipso sunt, infirmatis.* Ex iis itaque iuxta Græcorum textum Constantinopolitani Concilij verbis, adiunctâ interpretatione [i] Balsamonis, ac [k] vitâ Gregorij Theologi per Gregorium Presbyterum descriptâ, aliisque locis constare deducunt prædicti decreti Gratiani reuisores Maximum numquam fuisse Episcopum, ac proinde rectè statui nullum ab eo imprimi potuisse ordinis characterem. Ac de eodem Maximo, quod numquam fuerit Episcopus, locupletissimum quoque, vt ipsi putant, extat testimonium in Epistola [l] Hadriani Papæ scripta Basilio Imperatori, quæ habetur actione prima octauæ Synodi manuscriptæ, quæ est penes Cardinalem Sirletum; iam verò typis excusa habetur in tomis Conciliorum: citans enim Leonem primum ait, *dicit enim altisona tuba, sanctus videlicet Sedis Apostolicæ Papa Leo, omnis sententiam quidquid vbique Catholicum est, velut cœleste miraculum celebrat & veneratur oraculum, cùm sæpè quæstio de male accepto honore nascatur, quis ambigat ne-*

[g] Concilium Constantinopolitanum 1. c. 4.
[h] Correctores decreti Grat. ad c. propter, dist. 19.
[i] Balsamon in Concil. Constantinop. c. 4.
[k] Greg. Presbyter in vita Gregor. Nazianz.
[l] Epist. Hadr. Basilio, act. 1. Concil. 8. Oecumenici tomo 3. Conc. Binij parte 1. sect. posteriori.

quaquam istis esse tribuendum, quod non docetur fuisse collatum. Neque enim inter Photium A
Mœchum, & Maximum Cynicum à secundâ Synodo damnatum, vel inter ordinationes huius
& illius distinctionis aliquid esse conuincimus. Ar [a] in Maximi ordinatione hoc solùm
vitij argui potest, quod intrusus absque legitima electione fuerit, quod furtim
ab Ægyptijs Episcopis à Petro Alexandrino missis, iisque pecuniâ corruptis, in
Choraulæ domum conuenientibus, solis plebeis hominibus, ac facinorosis,
quibus nouitas omnis arridet, fauentibus, indignantibus Clericis, frementibus
bonis constitutus fuerit: adde si volueris, quod Apollinarista fuerit hæreticus.
Cæterùm cùm ab Episcopis Catholicæ communionis ordinatus sit, quorum
princeps erat Petrus Alexandrinus magni Anastasij successor, qui plures pro
Catholica fide labores exantlarat, à veris eum Episcopis iuxtà ritum Catholicæ
Ecclesiæ ordinatum fuisse nemo ambigere potest: itaque si eius ordinatio nulla,
si Clericorum ab eo incassum & inutiliter attentata dicitur ordinatio, eo titulo
hoc accidet quod intrusus ipse contrà canones, & Ecclesiæ morem in Constan-
tinopolitanam sedem inuaserit, & qui ab eo consecrati sunt, ab inuasore manus B
impositionem acceperint.

V. Secundò obijcitur sententia Hadriani secundi, qui [b] petenti Ignatio, vt
dispensaretur cum quibusdam à Photio inuasore sedis Constantinopolitanæ,
eiusdemque Ignatij acri persecutore, voluntariè vel inuoluntariè ordinatis,
nisque saltem qui scelus reuerriti, Sacerdotio nullo modo functi fuerant, vel qui
postea impietatem eius agnoscentes, pro iustitia viriliter steterant, nullatenus
dispensandum respondit, eorumque ordinationes, vtpotè ab inuasore factas,
nullas, & inualidas statuisse videtur. Sic enim habet, *quamobrem & in eos, super*
quibus & à nobis dispositiones, & discretiones exigis, nihil sequendum præter eius (Nicolai
videlicet primi prædecessoris) *dumtaxat inspirata decreta conspeximus, præ omnibus, &*
super omnia Gregorium Syracusanum, Photium Tyrannum, & quos idem Photius in gradu
quolibet ordinasse putatus est, ab Episcoporum numero vel dignitate, quam vsurpatiuè, ac
ficte dedit, merito sequestrantes. Primò quia Photius Maximo, & ordinatio eius, vel potius C
execratio istius ordinationi penè incunctis videtur esse simillima. Secundò, quia sic se habet
per decessorem meum Apostolicæ Sedis decretum, cuius iudicium nusquam præcipuum sacri
Canones retractari, dum tamen censeant eam in aliorum quæque reuocanda, seu definienda
negotia perscrutari; nosque conuenit vt prioribus, eius in omnibus constituta sectari. Tertiò,
quia Photius vir forensis, curialis, Neophytus, inuasor, atque adulter nec non anathemate
condemnatus existens, nihil habuit, nihil dedit, nisi forte damnationem habuit, quam se se
quentibus propinauerit. Photio certè præsidente auctore, dictum est ab anathematizatis: con-
secratus non solum non accepit Spiritum sanctum, sed & quod ante habuit flamen auferrit, ab
eo: verùm quamuis hoc Tyranni Photij dictum fauore, ipseque super huiusmodi sententia de-
lectatus, cùm malè à se promotis, vt consensum præbuerit, quamuis etiam non iis, de quibus
hoc frustrà dictum est, valeat coaptari: quia tamen verè dictum est, eorum magis damna-
tioni proculdubio congruit, qui ab anathematizato, & damnato Photio per impositionem
manus, non lucrum, sed vulnus in capite susceperunt. Quibus de ordinatis à Photio di-
ctis, subdit, vt ij etiam qui ab Ignatio ipso ordinati, Photio in contemptum Se- D
dis Apostolicæ adhæserint, paulò pòst *in suis gradibus confirmentur.* Cuius epistolæ Hadriani, quæ in octaua Synodo generali lecta, & comprobata est, verba ista
pensanda sunt, quod eos quibus Photius manus imposuit, non ordinasse, *sed*
ordinare putarum esse dicat: quæ verba ostendunt Photium exteriora signa or-
dinationis vsurpasse, sed ordinationem istam minimè perfeciisse: quod ijdem
vsurpatiuè & ficte Episcopi creati dicantur, quæ fictam & falsam ordinationem
à Photio præsumptam ostendunt, non veram: quod talium *ordinatio, non, consecratio, sed execratio* dicenda asseratur: quod Photius vtpotè inuasor, *nihil habuerit,*
nihil dederit; damnationem solum ex ordinatione sua habuerit, hanc solam de-
derit: quod ab eo consecrati tantum abest vt Spiritum sanctum acceperint, cùm
potius quem habebant amiserint: nullum lucrum ex sua ordinatione fecerint,
sed vulnus duntaxat eis illatum & inflictum sit: quæ omnia eò tendunt, vt irri-
tam, inanem, nullam, Sacerdotij gratiâ vacuam, characterem minimè inuren-
tem, ab inuasore factam ordinationem ostendant.

VI. Tertiò

[a] Vide citatos Balsamonem, Greg. Presbyterum in vita Nazianz. Gregor. Naz carm. de vita sua, Theodoret. 4. hist. c. 8. qui pro Petro Timotheum, eumque quoè Catholicum auctorem facit ordinationis dicti Maximi, vide etiã Sozom lib. 7. cap 9. qui Catholicum tradit Maximũ.

[b] Hadrianus secundus epistola Ignatio Constãtinop. act. 5. Synod. octauæ, in qua lecta & probata est.

A VI. Tertiò obiiciuntur pleraque, quæ à Gratiano [a] habentur collecta, maximè contra ordinatos à simoniacis, quorumaliqua agentes de simoniacis electionibus, atque ordinationibus protulimus: hæc solùm iam seligimus, quæ vel difficilius soluuntur, vel asperius dicta videntur. Primum ex Ambrosio [b] libro de dignitate Sacerdotali, *cùm ordinaretur Episcopus, quod dedit, aurum fuit: quod perdidit anima fuit: cùm alium ordinaret, quod accepit, pecuniâ fuit, quod dedit, lepra fuit.* Alterũ, ex Leone [c] 1. ex quo hæc profert Gratianus, *gratia sinõ gratis datur, vel accipitur, gratia non est; Simoniaci autem non gratis accipiũt; si autẽ non accipiũt, non habent: si autẽ non habent, nec gratis, nec non gratis cuiquã dare possunt. Quid ergo dant? profectò quod habent: quid autem habent? Spiritum vtique mendacij, &c.* Tertiũ, ex Gregorio epistola ad Syagrium Augustodunensem, [d] *quicumque studet pretij datione sacrum Ordinem mercari, dum non officium, sed nomen attendit, Sacerdos non esse, sed dici tantummodo inaniter concupiscit.* Quartum, ex Concilio [e] Chalcedonensi, quod ex ordinatione simoniacâ suscipientem, nihil proficere definit. Quintum, ex Gregorio [f] Nazianzeno, cu-

B ius sententia ista ab eodem Gratiano refertur, *qui studet donum Dei pretio mercari, in sacro Ordine nulla ratione de cætero permanere, aut renouari posse dubium non est.* Et paulò pòst, *nemo potest retinere quod vendidit, &c.* Quintum, Tarasius [g] apud eundem Gratianum, in simoniacis ait *non esse Sacerdotij sanctitatem*: seu potius, vt habent verba ipsius epistolæ [h] ad Hadrianum 2, simoniacum ἀλλόξιον πάντως καὶ ἀιερουσίας, *alienum ab omni Sacerdotio*, & ordinationes simoniacorũ ἀποβλὰς, id est, *irritas, inanes, & vacuas*, esse docuit. Denique Damasus, [i] *reiterare*, inquit, *necesse est, quod legitimè actum, aut collatum minimè probatur. Nam quomodo honorem possit retinere, qui ab illo acceperit, qui potestatem dare legitimè non habuit, inuenire non possum.* Ex quibus [k] inferre, licet simoniacorum ordinationes nullas esse, & inualidas: nam si in iis lepra solum recipitur, aurum solum datur, nec potestas ordinis recipitur, nec character imprimitur; si simoniaci spiritum solùm mendacij tribuunt, quomodo Sacerdotij potestatem, quæ Spiritus sancti donum est, largiũ-

C tur? si gratiam, quia gratis dari debet, per pecuniam nemo accipit, quomodo quis Sacerdotij potestatem, quæ pretio quoque comparari non potest, pecuniariâ ordinis receptione consequetur? si inaniter & secundùm nomen Sacerdos dici, non esse concupiscit, qui ad Sacerdotium pecunia contendit, reuera talis Sacerdos non est, nec Sacerdotij charactere signatur, nec potestate exornatur. Si nec in sacro Ordine per pecuniam ordinatus permanere, nec eidem restitui potest, qui ad eum per pecuniam anhelarit, nec ordinem videtur consequutus, nec gradum: si simoniacus non habet *Sacerdotij sanctitatem*: ergo nec Sacerdotij sanctificantem, & Deo consecrantem characterem. Postremò, si reiterare necessum est, quod legitimè collatum non est; susceptus autem ab illo ordo, qui eum legitimè dare non potuit, legitimè non docetur esse collatus; constat porrò simoniacum non legitimè conferre cuiquam ordinem posse, sicut nec inuasorem sedis Episcopalis, ac dignitatis iniustum possessorem: sequitur ordinem ab vtrouis collatum nullum esse, etiam quoad substantiam, ac proinde iteran-

D dum.

VII. Iis autem omnibus & similibus siue Patrum, siue Summorum Pontificum, & Conciliorum testimoniis vnica sufficit responsio, hæc scilicet omnia ostendere solummodo licitam executionem ordinis à simoniaco vel intruso Pontifice susceptı, seu functionum eiusdem ordinis exercendarum liberam potestatem ordinatis denegari, dignitatem, honorem auferri, priuilegia ab iis tolli: non autem probare characterem Sacerdotalem à simoniaco, vel sedis Episcopalis inuasore nequaquam conferri, aut potestatem ordinis minimè iis inuri, quos illi mysticis, & secundùm Ecclesiæ formam ritibus initiauerint. Ea autem loquendi forma satis vsitata est, vt quibus potestas sacra ministeria licitè attingendi denegatur, quibus Sacerdotij prærogatiuæ auferuntur, ij excidisse omni Sacerdotio, & ordine dicantur, quamuis interiori potestate præditi agnoscantur, sed eâ inutili, quia sine crimine in actum prorumpere non potest: vt autem huius solutionis bonitas appareat, ad singula argumenta reuocandus est animus.

[a] Grat. 1. q. 1. & quæst. 7.
[b] Ambros. de dign. Sacerd. cap. 5. habetur 1. quæst. 1. c. cùm ordinaretur.
[c] Leo apud Gratian. 1. q. 1. c. 1 non tamen ista reperiũtur apud Leonem.
[d] Greg. lib. 7. epist. 120. Ref. 1. quæst. 1. c. quicumque.
[e] Chalc. c. 2. Ref. c. si quis, ibidem.
[f] Greg. Naz. apud Gratian. c. qui studet, cui nihil simile in eius operibus reperitur: huiusmodi autẽ quædam habẽtur in epist. Tarasij ad Adrianum.
[g] Tarasius apud Grat. citat. c. eos qui.
[h] Idem epistol. cit. ad Adrianum.
[i] Damas. epist. 5. quæ est de Chorepiscop. refertur 1. q. 7. c. per illicitam.
[k] Vide etiam epist. 1. Nicolai 1. Gervasio Remensi, & aliis de simoniacis.

VIII. Ad primum argumentum, quod circa Maximi Cynici ordinationem versatur, Maximum Episcopali charactere verè donatum fuisse non video efficaci vlla ratione refelli. Primò enim Concilium [a] Constantinopolitanum primum, cùm eum negat esse aut fuisse vnquam Episcopum, commodè explicari potest de Episcopali dignitate, executione ordinis Episcopalis, statu, gradu, dignitate, iurisdictione, sede, quæ omnia Maximo adempta sunt, relicto ei solo charactere, quem Ægyptij Episcopi, eum secundùm formam Ecclesiæ consecrantes, haud dubiè inusserant: relicta quoque sola potestate ordinis adstrictè licet & alligatâ, quam tamen Sacramenti licet illegitimè dari virtus contulerat: nec isti expositioni aut Gregorius [b] Presbyter in vita Nazianzeni, aut [c] Balsamon in istum Canonem repugnant, vel contrarium docent, qui illegitimam tantum & turbulentam, seditiosam, contrà Canones eius electionem ostendunt, Sacramenti verò Ordinationis, substantiale vitium nullum in eius initiatione obseruant. Adriani [d] quoque Pontificis epistola, quæ nihil plus dicit, quàm Concilium Constantinopolitanum primum, Maximum nempe nec esse, nec fuisse Episcopum modo prædicto explicari conuenienter potest.

IX. Quod spectat pariter ad ordinationem Photij, quem Nicolaus [e] primus deponendum, & deiiciendum de gradu Episcopali sæpius affirmat, non obscurè indicatur eum Episcopalem ordinem habuisse, cuius executio alligata tamen, & Ecclesiastica prohibitionis vinculis adstricta foret: quod etiam magis innuunt tum [f] Basilius Imperator, qui indulgendum ab eo ordinatis proponit; tum Ignatius Constantinopolitanus Patriarcha vir sanctissimus, qui vt ipsis venia concedatur, enixè rogat: tum verò maximè [g] Ioannes octauus, qui tandem ab astuto isto homine persuasus est, vt non solum contrà prædecessorum suorum statuta ordinatos ab ipso reciperet, sed & ipsum in suum gradum, ac dignitatem absque vlla ordinis malè suscepti (sed suscepti tamen) iteratione, reuocaret. Vnde cùm docet Adrianus secundus, ordinari eum visum esse, non autem esse ordinatum, de ordinatione integra, quæ etiam dignitatis, iurisdictionis, & cæterarum prærogatiuarum collationem comprehendit, loquitur, qua verè ordinatus non fuit, qui solam potestatem ordinis malè suscepit.

X. Denique allatæ à Gratiano auctoritates non maioris iam allatis videntur esse roboris: non auctoritas [h] Ambrosij, qui ex Sacramento Ordinationis quod quis pecuniâ mercatus fuerit, damnum quod suscipientis animæ infertur solùm ostendit, non autem eiusdem Sacramenti omnimodam inanitatem, vel vanitatem: prout ex tota serie sermonum eius manifesto deducitur; non [i] Leonis primi (si tamen Leonis hæc verba sunt, quæ à Gratiano referuntur) qui nempe gratiam iustificantem gratis dari debere, ideoque si secus fiat, iniuriam ei inferri docet, ob quam contingat, vt non Spiritu sancto sanctificetur, sed spiritu mendacij per pecuniam promotus corripiatur: quæ doctrina quemadmodum vera est, ita nihil officit isti sententiæ, quæ etiam pecuniariâ ordinatione Sacerdotium malè, sed non sine ingenti crimine sacrilegij suscipi docet. Non [k] Gregorij, qui dum Sacerdotem simoniacum verum Sacerdotem esse negat, & nomine ac titulo tenus Sacerdotem, Sacerdotem verum strictius sumit pro eo, qui Sacerdotalis perfectionis statum meritò possideat, gradum meritis æquet, officium ritè expleat, iuribus ac prærogatiuis iustè potiatur; talem autem Sacerdotij nomenclaturam æquiuoce tantum simoniaci Sacerdotij conuenire non dubium est. Non Concilij [l] Chalcedonensis, quod nihil proficere ordinationem suam simoniaco, non minus verè quàm sapienter affirmat: nam quamuis ex ea Sacerdotalis ordinis potestatem consequatur, cùm tamen ipsa per Ecclesiæ sententiam ligata sit, nec in actum sine piaculo exeri possit, videtur potius ad hoc esse comparata, vt habenti obsit, quam prosit: vnde verum est, eum ex ordinatione ista nihil proficere, cui si quid ex ista ordinatione accedit, officere potius potest, quàm proficere. Non Gregorij [m] Nazianzeni, vel cuiusuis alterius, qui referente Gratiano tradidit eum qui donum Dei pecunia mercatur, non posse in sacro Ordine de cætero permanere, aut ad eum reuocari: nam verba ista ostendunt ordinem recipi etiam per simoniacam ordinationem,

[a] Conc. Constantinop. 1. c. 4.
[b] Greg. Presbyter in vita Greg. Naz.
[c] Balsamon in c. 4. Conc. Constantinop. 1.
[d] Adr. epist. Basilio suprà.
[e] Nicolaus 1. epist. 7. & aliis.
[f] Epist. Basilij Imperat. & Ignatij act. 1. sept. Synod.
[g] Vide epist. Ioann. octaui 299. Basilio, & seq. 100. 201. 202. 203. ad diuersos, tomo 3. Conc. parte 2.
[h] Ambrosius suprà.
[i] Leo 1. suprà.
[k] Greg. 2. sup.
[l] Conc. Chalced. suprà.
[m] Greg. Naz. suprà.

A tionem, ſed tamen ita recipi, vt ab ordinis eiuſdē prærogatiuâ, ac dignitate per ſententiam Eccleſiæ reiiciendus ſit, qui ita ordinatus eſt, adeovt nec in debitâ ordini ſuo dignitate conſiſtere, nec ad eam poſt expulſionē rurſum reuerti poſſit. Ideoque non ordinis poteſtas ſine dignitate, verbis iſtis ſimoniaco adimitur, ſed aſtruitur. Cui etiam ſententiæ minus obeſt, quod ex eodem Nazianzeno adfertur, *neminem poſſe retinere quod vendidit*: nam de gratiâ ſanctificante id intelligitur, quam vbi quis vendit, amittit; amittit autem non quod eam alteri tradat, ſed quod eam iniuriâ afficiat, ex qua iniuria peccati macula contrahitur, cui gratia ipſa opponitur: cum autem characteri, vel poteſtati ordinis, peccatum minimè contrarium ſit, quantumcumque peccato quis polluatur, Sacerdotij tamen poteſtate non priuatur. Non pariter repugnat noſtræ ſententiæ [a] Taraſius, qui dum ſimoniacum ab omni Sacerdotio alienū dictitat, de dignitate & legitimo poteſtatis Sacerdotalis vſu loquitur, quibus homo ob ſimoniæ crimen per Eccleſiæ damnationem exuitur: non de poteſtate ordinis

B vel characte̅re differit, quæ ita animæ inſita ſunt, vt deleri non poſſint: quo etiam ſenſu irritæ ſimoniacorum ordinationes dicuntur, non quæ nullam poteſtatem attulerunt, ſed quæ ſecum damnationem adnexam habent, & vtendi poteſtate collatâ iuſtiſſimum interdictum.

[a] Taraſius ſuprà.

XI. Maior difficultas eſt in verbis ex epiſtola Damaſi [b] citatis: quam difficultatem facilè euitabit, qui huic epiſtolæ fidem omnem ademerit, incompoſitam, cum pluribus probatis etiam Catholicis Doctoribus, eam eſſe ſentiens, & inconditam plurium textum farraginem, non germanam Damaſi Summi Pontificis ſcriptionem. Sed ne videamur nodum iſtum maluiſſe ſcindere, quàm ſoluere: reſpondemus, primò quidem totum iſtud, quod ex Damaſo profertur, dici de ordinatis ab Epiſcopis qui Epiſcopalem manus impoſitionem non habebā̅t, quos ſi verum eſt à non Epiſcopis ordinatos fuiſſe, quis dubitet, quin eorum iteranda ſit, & repetenda ordinatio? Secundò in eadem Damaſi ſententia duo

C contineri, quæ in poſterioris ipſo Innocentij primi Summi Pontificis epiſtola [c] ad Rufum, & alios Macedoniæ Epiſcopos habentur: primum enim ex ea quædam valdè Damaſi epiſtolæ affinia de ordinatis ab hæreticis excerpta à nobis ſunt, & expoſita. Deinde ex eiuſdem Innocentij citata epiſtola, prolatis iam à Damaſo genuinum illud eſt, *qui particeps effectus eſt damnato, quomodo honorem debeat accipere inuenire non poſſum*, quod de vſu poteſtatis & prærogatiuis, ac priuilegiis Sacerdotij, non de ipſa poteſtate dictum intelligitur. Porrò quod ex [d] Damaſo additur iterari debere ordinationem non legitimè collatam, id tunc tantum verum eſt, cùm defectus vel vitium ordinationis eſſentiale eſt, non autem cùm ſolum eſt accidentale: at verò ad eſſentiam Sacramenti Ordinationis nullo pacto pertinet bonitas vel dignitas miniſtri, vt docuimus, proindéque defectus ordinationis, ſi quis aliquando ex eâ parte contingat, ordinationem fortè vitiabit, ſed non peruertet.

[b] Damaſus ſuprà.

[c] Innocent. 1. ep. 22. cap. 3.

[d] Damaſus epiſt. 4. cit.

§. III.

D

Ordinatis à ſimoniaco, vel intruſo Antiſtite, ademptum Ordinis officium.

XII. Dicimus ſecundò, iure ab Eccleſiâ ſtatutum eſſe & ab antiquis temporibus obſeruatum, vt ordinati à ſimoniacis, vel inuaſoribus Eccleſiarum, ordine ab iis ſuſcepto nequaquam vti permitterentur, omnique iſtius gradus ad quem talium miniſterio conſcendiſſent, prærogatiuâ, dignitate, officio, priuilegio priuarentur. Decreta [e] Nicolai ſecundi, Alexandri [f] ſecundi, Vrbani [g] item ſecundi, quibus conſtat à ſimoniacis etiam non ſimoniacè ordinatos, non niſi ex diſpenſatione in ſuſceptis ordinibus tolerari, conueniētiori loco eidem propoſito adſtruendo priori [h] huius operis parte protulimus: nec dubium quin innumera propè alia proferri queant, quibus quidem omiſſis, quæ obiectionis loco ſuperiùs adducta ſunt, abundè huic rei probandæ ſufficiunt. De ordinatis quoque ab vſurpatoribus Epiſcopalis dignitatis, qui Catholicorum Epiſco-

[e] Nicolaus apud Gratianum, 1. q. 1. c. ſtatuimus.

[f] Alex. 2. in Synod. Rom. cap. 1.

[g] Vrbanus in Concil. Placent. c. 3.

[h] Vide primā partem, vbi de ſimoniacorū pœnis.

porum adhuc viuentium ſedes inuaſerunt, Vrbanus [a] ſecundus ſuprà citatus ſtatuit, vt ordinationes eorum irritæ cenſeantur, niſi probauerint ipſos ſe neſciſſe damnatos Aliam exceptionem addit Leo [b] primus, niſi videlicet eorum ordinatio propriorum Epiſcoporum conſenſu fiat, *nulla*, inquit, *ratio ſinit, vt inter Epiſcopos habeantur, qui nec à Clericis ſunt electi, nec à plebibus expetiti, nec à Prouincialibus Epiſcopis cum Metropolitani iudicio conſecrati, &c. Si qui autem Clerici ab iſtis Pſeudo-epiſcopis in iis Eccleſiis ordinati ſunt, quæ ad proprios Epiſcopos pertinebant, & ordinatio eorum conſenſu, & iudicio præſidentium facta eſt, poteſt rata haberi: aliter autem vana eſt habenda ordinatio, quæ nec loco fundata eſt, nec auctoritate munita.* Quàm generosè verò, quàm acriter idem S. Leo in Timotheum Ælurum perditiſſimum hæreticum, inuaſorem Alexandrinæ ſedis, vindicandum eſſe ſcripſerit; quàm grauiter Sacramentorum omnium executionem, & legitimum vſum ab Eccleſiâ Alexandrinâ ob iſtam Tyrannicam eiuſdem promotionem ſublatum eſſe docuerit, docent eiuſdem ſanctiſſimi Leonis, [c] poſt Proterij necem datæ, epiſtolæ Leoni Auguſto, ea maximè quæ [d] poſtremo loco data eſt, in qua durius cuipiam videbitur loqui: nec ſolum officium adminiſtrandi, ſed etiam veritatem Sacramenti defeciſſe, docere videretur, niſi ex aliis locis eius mentem ſatis ſuperque teneremus; ſic ergo loquitur S. Leo, *manifeſtum quippe eſt, per crudeliſſimam inſaniſſimamque ſæuitiam, omne illic Cæleſtium Sacramentorum lumen extinctum; intercepta eſt Sacrificij oblatio, defecit chriſmatis ſanctificatio, & parricidalibus manibus impiorum omnia ſe ſubtraxere myſteria.* Plura adiungere non vacat, quæ ex aliis auctoribus hunc in locum conferri etiam poterunt. Rationem ſolum breuem, facilemque earum Eccleſiæ conſtitutionum adducimus: quia nempe ſimoniaci, & inuaſores Epiſcopalis dignitatis executione ordinis carent, proindeque nec executionem dare poſſunt; eaque eſt ratio quam Summi Pontifices, quorum plures citauimus, quoſdam etiam forte mox adducemus, proferunt, dum eum qui nihil habuit, nihil dare potuiſſe affirmant.

[a] Vrbanus 2. in Concilio Placentiæ cap. 9.
[b] Leo primus epiſt. 70. al. 90. ad Ruſtic. Narbon. c. 1.
[c] Leo primus epiſt. 73. 74. 75. Leoni Auguſto.
[d] Epiſt. 75. eit.

§. V.

Difficilem hac in re diſpenſationem fuiſſe, aliquando tamen conceſſam.

XIII. Dicimus tertiò difficile in eo diſpenſatum, vt ordinati ab inuaſoribus dignitatis Epiſcopalis, vel ſimoniacis, in ſuis ordinibus reciperentur. Patet id ex dictis de ordinationibus factis à Maximo, & Photio, qui ad Conſtantinopolitanam ſedem contra Canonum præſcriptum irruperant, à quorum priori ordinatos Concilium [e] Conſtantinopolitanum à ſuis gradibus omnino reiecit; à poſteriori vero [f] Nicolaus primus, & Adrianus [g] ſecūdus. Sed maximè id notandū circa ordinatos ab iſto poſteriori: quod perente Ignatio, & obnixè rogante pro Cæſareæ Cappadociæ Archiepiſcopo Paulo, qui in primâ Synodo à Photio habita ordinatus, in ſecunda viriliter pro Ignatio ſteterat, aduerſariorum patricidalem animū detexerat, multa pro veritate ab iniquis paſſus fuerat: eius tamen ſupplicationi, nequaquam ſibi annuendum duxit dictus [h] Hadrianus, ſed omnimodè ſeueritati canonum ſtandum edixit: qui etiam alia epiſtola, cum in aliis decreta paternorum canonum relaxare ac moderari neceſſarium eſſe aliquando fateatur, peruaſorum tamen Epiſcopalium ſedium ordinationes tolerare, vel eorum qui ab iis conſecrati ſunt permittere, iniquum eſſe dixit. [i] Vrbanus quoque ſecundus, & Paſchalis [k] ſecundus ab excommunicatis & ſchiſmaticis ordinatos in ſuis gradibus admitti ſinunt, ſi tamen iſti Epiſcopi, à quibus ordinem ſuſceperint, ſimoniaci non fuerint. Hoc [l] itaque argumento vſus Alexius Conſtantinopolitanus Patriarcha, ſibi ſubditorum Epiſcoporum in ſe conſpirantium conſilia auertit, eos docens eſſe abdicandos, qui ab ipſo ordinati eſſent, ſi minus ipſe legitimè dignitatem iſtam adeptus fuiſſet. Eodem vſus [m] Baſſianus Epheſinus aduerſus Stephanum, *Epiſcopi*, inquit, *qui à me ordinati ſunt, ipſi & hunc ordinauerunt Epiſcopum: ſi non ſum ego Epiſcopus, neque illi qui à me ſunt ordinati, debent eſſe Epiſcopi neque Clerici.*

[e] Conc. Conſtantinop. 1.
[f] Nicolaus 1. epiſt. 7.
[g] Hadr. 2. epiſt. quæ habetur act. 3. Synodi octauæ generalis.
[h] Hadrianus 2. epiſt. Baſilio Imperat. act. prima Synodi octauæ.
[i] Vrbanus 2. c. ab excommunicatis 9. quæſt. 1.
[k] Paſch. 2 in Cōcilio apud Guardaſtall. can. 2.
[l] Curopalata in Michaële Imperatore.
[m] Baſſianus in Concil. Chalced. act. 11.

XIIII.

Digitized by Google

A XIV. Aliquando tamen dispensatum variis de causis legimus, vt ordinati ab inuasoribus Episcopalis dignitatis, vel simoniacis in suis gradibus reciperentur. Concilium Toletanũ [a] vndecimũ non à simoniacis solum, verum etiam simoniacè ordinatos, post condignã pœnitentiã in suis gradibus restitui legitimè posse ostendit, his verbis; *illos autem, quos deinceps post prælationem per præmium ordinatos fuisse patuerit, sub definitis pœnitentiæ legibus, vt vere simoniacos ab Ecclesia separandos esse censemus; idest, vt duorum annorum spatio, exilio relegati & digna satisfactione, vel excommunicationis sententiâ coerciti, honoris gradum quem pecunijs emerant, lacrymis conquirere, & reparare contendant. Vnde si digna eos satisfactio pœnitentiæ commendauerit, peracto indictæ pœnitentiæ tempore, non tantum communioni, sed loco, & totius ordinis officijs, à quibus separandi fuerant, restaurandi sunt.* Cuius Synodi auctoritate fretus Fulbertus Carnotensis, de Presbytero per pecuniam ordinato, Leutherico Senonensi Archiepiscopo simile consilium dedisse legitur, [b] *Depositum*, inquit, *non reordinabitis, sed reddetis ei suos gradus per instrumenta, &c.* Ordinatos quoque ab

[a] Tolet. 11. c. 9.

[b] Fulbertus epist. 15. Leuthenico.

B Anatolio Constantinopolitano, Maximo Antiocheno, Vigilio Romano, & aliis, quorum, vt docuimus, aliquando ordinationis primordia vitiosa fuerunt, Ecclesia, quæ ipsorum postea institutionem reformauit, in suis gradibus manere voluit. Plura vtriusque generis, tàm à simoniacis ordinatorum, quàm ab inuasoribus Episcopalium sedium exempla lubenter omittimus: multitudinem peccantium in causâ præsertim fuisse, vt Ecclesia facilius in iis dispensaret, solum monemus.

XV. *Verumtamen*, vt cum Petro [c] Damiani loquar, *& hoc otiosum esse non credimus, si quid super hoc negotio Leo Papa [d] nouus statuerit, exponamus. Nam, vt omnes simoniacorum ordinationes Synodalis vigoris auctoritate cassasset, protinus à Romanorum multitudine Sacerdotum magna seditionis tumultus exortus est, itaut non solum ab ipsis, sed à plerisque diceretur Episcopis, omnes pene Basilicas Sacerdotalibus officijs destitutas, & præcipuè Missarum solemnia ad subuersionem Christianæ religionis, & desperationem omnium*

[c] Petrus Damiani citato opusc. 6. cap. 35.

[d] Leo 9. in Concilio Rom.

C *circumquaque fidelium funditus omittenda. Quid plura? post longa sane disceptationum hinc inde volumina, tandem suggestum est venerandæ sedis Episcopum decreuisse Clementem [e] secundum: vt quicumque à simoniaco consecratus esset, in ipso ordinationis tempore non ignorans simoniacum, cui se obtulerat promouendum, quadraginta nunc dierum pœnitentiam ageret, & sic in accepti ordinis officio ministraret; quam nimirum sententiam protinus venerabilis Leo ratam pertensuit, & sub huiusmodi pœnitentia omnes in acceptis officijs de cætero perseuerare mandauit.* Quibus addit Petrus [f] Damiani, nonnullos quoque suo tempore conspici, qui à simoniacis diuersis gradibus initiati, ab eodem Summo Pontifice Leone ad Episcopatus apicem prouecti sunt; quod & à Canonibus antiquis minimè docet esse alienum: ex eo enim quod eos qui per pecuniam ordinati fuerint, deiciant, eorumque ordinatores, infert Canones, istos, qui simoniacè ordinatum, ordinatoremque condemnant, hic protinus iudicij metam fixisse, nec sententiæ calculum in eum quoque qui ab huiusmodi promoueri potuisset, extendisse. Quæ Petri Damiani ratiocinatio non omnino firma

[e] Clemens 2. in Concilio Romano.

[f] Petrus Damiani suprà.

D est quippe cum dici possint antiqui [g] Canones, qui in crimine simoniæ puniendo eos solum comprehendunt, qui vel ordinarentur per pecuniam, vel ordinarent, eorum præsertim meminisse, quippe quos eadem culpa constringeret? Cæterũ ex aliis legibus Ecclesiasticis, & natura ipsa suspẽsionis colligi, eos quoque, qui à simoniacè ordinatis, licet non simoniacè ordinantur, non quidem propter simoniæ, sed propter communionis cum illegitimo ministro crimen, defectumque seu potius indignitatem ministri, cui executio ordinis sit prohibita, executione suscepti ordinis priuari: quamuis non negemus, quin si seueritas ista Ecclesiæ nocumento futura sit, ab Ecclesia misericorditer relaxari debeat, ne quod pro illius bono institutum est, in ipsius perniciem vergat, & quod ad emendationem malorum statutum fuerit, ad eorum indurationem, & detrimentum conuertatur. Pulchra autem apud eundem Petrum [h] Damiani adhortatio habetur, quâ Episcopi commonentur, vt moderationem aliquã circà ordinatos à simoniacis seruent, in simoniacos quidem quam grauissimè poterit succensent, sed eorum ordinationes immoderato quorumdam iudi-

[g] Canon. Apost. 29. Chalced. c. 2. Trullan. c. 20. Nicen. 2. c. 5. Bituricens. act. 2. &c.

[h] Petrus Damiani opusc. cit. cap. 35.

cio subiacere minimè permittant: quod & Nicolaum [a] secundum, quo tempore quæstio ista iterum mota fuit, iudicasse perhibet, in additione facta isti, ex quo prædicta exscripsimus, opusculo: statuisse nimirum, vt *hactenus à simoniacis gratuito consecrati in adeptæ dignitatis honore persisterent: necdum vero promoti ab illis ad ordinem prouchi de cætero licentiam non haberent.* A

[a] Idem cit. opusc. in additione.

§. V.

De Ordinatis bonâ fide à simoniacis, vel intrusis.

XVI. Vtrum autem ab Antistite, quem quis simoniacum credit, vel inuasorem suspicatur, quamdiu neuter ab Ecclesia damnatus est, ordinari liceat: quantum quidem ad simoniacum spectat, fuse alio [b] loco diximus, veteris scholæ hanc fuisse sententiam, ab eo, quem quis simoniacum nouerit, nullatenus ordines suscipi licere, quantumcumque de simoniæ crimine nequaquam infamatus, aut conuictus sit: vnde & probare tenebatur qui à tali ordinabatur, se eum simoniacum nescisse ex prædictis. Sed per Extrauagantem [c] Martini quinti timoratis conscientiis hac in parte plene fuisse consultum. De inuasore autem Ecclesiæ, seu contra Canones electo dicendum est, ab eo quem constet vi, aut violentia in Ecclesiam contrà Canones inuasisse, non licuisse ordines suscipere, & antiquitus depositos, qui ab istis ordinati fuissent, etiam antequã isti damnarentur, vt patet de ordinatis à Photio, Maximo, & aliis; nam quid opus est damnationis sententiam expectare, quos constat iustam damnationis materiam dedisse? posteà vero quàm vel expressâ Ecclesiæ indulgentiâ, vel diuturnâ conniuentiâ, tales in suis sedibus confirmati fuissent, qui ab iis ordinarẽtur, non lego depositos esse, quin imo ordinatos à ab huiusmodi v.gr. à Vigilio Pontifice, Anatolio, & aliis, quorũ ordinationis primordia titubabant, reperio sine vllo dubio pro veris Clericis, ac Sacerdotibus habitos fuisse. In Cõcilio [d] quoque Chalcedonensi, cum tàm Bassianus, quàm Stephanus ab Ephesinâ Ecclesia, quam iniustè possederant, deponendi censerentur, & alter in eorum locum sufficiendus: nulla tamen de ordinatis ab vtroque quæstio mota est. Illudque etiam notandum eam indulgentiam quæ male promotis quandoque fieret, ad ordinatos ab ipsis extendi, vel tacita Ecclesiæ consensione, cõsueuisse. Cùm autem non aperta inuasio, non fraudulenta vsurpatio, sed electio ob impedimentum solum quoddam Canonicum vitiosa foret, non dubium est, quin ab eiusmodi antistite potuerit subditus beneficium impune consequi, & quæcumque ab eo gesta forent, valida rataque censerentur: nullam enim Ecclesiæ prohibitionem reperimus, quæ ordinationes ab huiusmodi factas, irritas declaret, aut nullas, vel quæ eorum acta euacuet: personalia vt ita dicã hæc impedimenta sunt, quæ illorum dũtaxat, qui ipsis irretiti sunt, conscientiam ligant, administrationis officium vel auctoritatem non pessundant: vnde ab ignaris, imperitis, fornicariis, aliisque criminibus adstrictis Antistitibus & iam licere, & olim licuisse sacram ordinationem suscipere non dubito: ea tamen cautione adhibitâ, ne quem quis Antistitem ad sacrilegam administrationem Sacramenti inducat, sed eundem solum parati ad indigne Sacramentum tribuendum ministerio vtatur: nam sicut aliquem ad peccatum inducere nefas est, ita alterius peccato in bonum, accommodum nostrum vti licet; excipe tamen ea impedimenta, quibus excommunicatio, vel suspensio ipso facto adnexa sit, nam de iis alia ratione obseruatum, quod iam iam explicaturi sumus. B C D

[b] Vide priori parte sect. 7. cap. 1. art. 3. §. 3.

[c] Extrauag. ad euitanda Martini 5.

[d] Cõc. Chalced. act. 11. & 12.

A

ARTICVLVS III.

Ministrum ordinationis nulla censura irretitum esse debere.

§. I.

Ordinatos à degradatis, excommunicatis, vel suspensis, validè ordinatos esse.

1. DE excommunicatis, suspensis, ac degradatis par ferè iudicium ferendum est, ac de hæreticis, schismaticis, simoniacis, inuasoribus dignitatis Episcopalis. Primùm enim, ob rationes prædictas, sentiendum est Sacra-
B mentum Ordinis ab iis collatum ratum esse, ac firmum. Secundò, officium tamen administrationis iis interdici, qui scientes à talibus se passi fuerint ordinari: merentur enim amissâ priuari dignitate, qui ab eo quẽ Ecclesia à ministerio reiicit, contra Canonum statuta recipere ipsum non reformidant, vt quod malè acceperunt, iustè amittant. Idque expressè docuit Gregorius primus, dum ait, [a] *nos consecrationem nullo modo dicere possumus, quæ ab excommunicatis hominibus est celebrata.* Docuit Gregorius septimus, [b] *ordinationes illorum qui ab excommunicatis sunt ordinati, sanctorum Patrum sequentes vestigia, irritas fieri censemus.* Docuerunt Innocentius [c] primus, & Leo [d] primus citati, dum à damnatis honorem quemquam recipere negant. Docuit, fusèque probauit [e] Synodus apud S. Medardum ab Episcopis Gallicanis in causâ Hincmari, & Ebbonis habitâ, cuius acta licet resciderit [f] Nicolaus primus, & Clericos ordinatos ab Ebbone, quem Gallicani Episcopi de Episcopatu suo læsæ maiestatis reum eiecerant, iniustè depositos
C asseruerit: non tamen inficiatur, quin deiici isti possint, qui scienter à iustè depositis ordinati essent, sed ideò ordinatos ab Ebbone non deponendos esse censuit, quod ipse Hincmarus cum collegis fateretur Ebbonem solam principis indignationem incurrisse, vnde de eius iusta depositione non constabat, nec confessio Ebbonis sufficiens ad damnationem videbatur: quod Clerici [g] isti bona fide, ab eo quem Episcopum credidissent, & restitutum ab Episcopis sedentem per annum in Ecclesia sua vidissent, ordines recepisse se profiterentur, quod post prouocationem ad summam Sedem depositionis sententia aduersus istos Clericos turbulenta, falsitatibus admixta, contra formam iuris lata fuisset: ideoque dum has exceptiones Nicolaus admittit, generalem potius thesim adstruit, eum nempe qui à iustè depositio ordinatus est, statu suo excidere debere, nec executionem ordinis recepisse.

II. Tertiò statuendum est, non solùm executione ordinis priuari, qui scienter, verùm etiam, qui [h] ignoranter, ab excommunicatis, & depositis, & suspensis,
D quos Ecclesia minimè tolerat (nam conniuentia Ecclesiæ plenam restituere potest ministerij potestatem) ordines susceperint. Tum quia executionem ordinis, quam excommunicati, depositi, & suspensi non habent, alteri, siue scienter, siue ignoranter dare non possunt: eo enim, quod ministri ordinationis executione sui ordinis priuentur, Canones [i] passim eandem aliis dare non posse contendunt. Tum quia secundùm [k] eosdem Canones, pro non dato habetur quod ab illo datur, qui de iure dare nequit. Tum quia dispensatione indigent, ex [l] responso Alexandri tertij, & [m] Gregorij noni, qui ab huiusmodi ordinari se patiuntur, vt ordinibus suis restitui possint: ista verò dispensatio supponit priuationem officij. Quartò tamen obseruamus, hocce tempore neminem eam ob causam executione sui ordinis priuari, nisi à nominatim excommunicatis, depositis, ac suspensis, vel notoriis Clericorum percussoribus ordinibus initiati fuerint iuxtà Extrauagantem [n] Martini quinti toties laudatam.

III. Quemadmodum autem suprà ostendimus circà ordinationes à schismaticis, hæreticis, simoniacis, intrusis, duriores quasdam passim legi locutiones,

[a] Greg. lib. 1. epist. 20. Maximo præsumptori, habetur 9. q. 1. c. 1.
[b] Gregor. 7. in Syn. Rom.
[c] Innocent. 1. epist. 22. cap. 2.
[d] Leo 1. epist. 1. cap. 2.
[e] Synodus apud S. Medardum, post medium.
[f] Nicolaus 1. epist. 47. Hincmaro, & 52. Carolo.
[g] Bonam fidem eos Clericos allegasse leges in Concilij Tricassini epist. Synod. ad Nicolaum.
[h] Ita Glossa, v. ignorantia, in cap. 1. de ordinatis ab eo qui renuntiauit.
[i] c. perfectionem, & c. vetum est, 1. q. 1. c. quomodo, de consecrat. dist. 4 & al. sup.
[k] Can. cit.
[l] De iure patronatus, cap. quod autem, in fine, & alibi.
[m] Cap. 1. & 2. de ordinatis ab eo qui renuntiauit.
[n] Extrauag. Martini 5. ad cuitanda.

Digitized by Google

quæ prudenti reſponſione molliendæ ſint: ità circa ordinatos ab excommunicatis, depoſitis, ſuſpenſis, durius etiam quædam dicta proferri poſſunt, quæ ordinationes à talibus collatas, tam quoad Sacramenti ſubſtantiam, quàm officij legitimam adminiſtrationem, nullas, irritaſq; primo intuitu videantur oſtendere. Durius v. gr. eſt iſtud, quod habet Zoſimus Papa de Proculo Maſſilienſi à ſe depoſito, [a] *cùm ipſe iam non ſit Epiſcopus, Epiſcopos facit, & humanus largitor alius ſe dicit poſſe præſtare, quod datum ſibi aliquando immeritò retinere non potuit, &c.* quod tamen attentè cogitanti ſignificat ſolùm Proculum Epiſcopatus dignitate excidiſſe, non ordine: ſacri miniſterij legitimum vſum amiſiſſe, non indelebilem ordinis poteſtatem; de cætero non diuinum ordinationis miniſtrum videri, ſed humanum, non quod Dei non ſit in ipsâ perficiendâ inſtrumentum veluti ſeiunctum, ac mortuum, ſed quod viuum non ſit, & animatum, quia à diuina gratia in ordinibus conferendis impelli non poteſt, qui ab Eccleſia interdictum ſibi miniſterium temerè præſumit. Duriora etiam illa, & longè duriora, quæ de Photio à Gregorio Syracuſano depoſito habet Nicolaus primus, [b] *nam merito deſtructus eſſe creditur, qui à deſtructo ædificari ſperans, etiam ſi qua alia bona fortaſſis habuit, omnia præſumptionis eius temeritati communicans perdidit: nam Gregorius, quomodo quemquam ædificare poterat, qui multipliciter iam noſcebatur eliſus? quomodo quemquam in aliquo Eccleſiaſtico poterat ordine ſtabilire, qui Eccleſiæ vnitatem ſcindens, ipſe iam videbatur omnino deſtructus? ſicut enim ligatus ligare, & deiectus deiicere non potuit, ſic deſtructus conſtruere, & eliſus quemquam ordinare nequiuit. In ſummo quippe ſtatus ſui oportet eum vigore conſiſtere & firmis innixi per omnia baſibus, qui alterum vel proſternere, vel conatur ſtatere. Gregorius ergò, qui Canonicè, ac Synodicè depoſitus, & anathematizatus erat, quemadmodum poſſet quemquam prouehere, vel benedicere, ratio nulla docet. Igitur nihil Photius à Gregorio percepit, niſi quantum Gregorius habuit: nihil autem habuit, nihil dedit: per eorum quippe, vt legitur, manus impoſitionem, & inuocationem dabatur Spiritus ſanctus, qui nouerant mundas ad Dominum manus leuare. Cæterum Gregorius, qui tranſgreſſor factus eſt legis, ad iracundiam magis, quam ad conſecrationem alicuius Spiritum ſanctum per impoſitionem ſuæ manus ſine dubio prouocauit, etiam ſi is qui ordinandus erat, nullas alias haberet ſibi regulas obuiantes.* Durius, inquam, hæc dicta ſunt, præſertim cùm ordinationem ab excommunicato, cum excommunicatione ab eodem lata comparet, quarum tamen, vt mox dicemus, diuerſa eſt ratio: item cùm benedictionis cuiuſuis largitionem excommunicato videtur auferre, cùm tamen hoc de ſola benedictione, quæ gratiam conferat, & officij executionem adnexam habeat, intelligendum ſit: præterea, cùm depoſitum nihil Sacerdotalis ordinis retinere, nihil conferre affirmat, quod, quoad ea quæ iuriſdictionem ſpectant, reſtringendum eſt, non ampliandũ ad ea quæ ordinis poteſtatem, & characterem ſignificant. Quæ omnia licet duriora, ex odio tamen quo Eccleſia aduerſus ſacrilegas eiuſmodi ordinationes ducitur, & ex intentione dicentis, qui nihil aliud probandum aſſumebat, quàm à talibus ordinatos executionem officij amiſiſſe, dignitatem ac priuilegia ordinis ritè collati minimè retinere, Spiritus ſancti gratiã à ſe fugaſſe, & vera, & prudenter dicta intelligentur. Denique (vt ſexcenta alia id genus omittam) durior a iſta videntur, quæ iuxtà [c] Innocentij, [d] Leonis, [e] Pelagij, eiuſque ſucceſſoris [f] Gregorij, & aliorum Pontificum à [g] Bertoldo referuntur in Synodo Quintilineburgenſi conſtituta, vt ordinationes omnes, ab excommunicatis irritæ iudicarentur, vbi idem Bertoldus ſecutus vſurpatam à Pelagio primo loquendi rationem, VVeſilonem ab anathemate damnatis ordinatum, non conſecratum, ſed execratum dicit: quæ tamen eodem modo quo ſuperiora debent à nobis exponi. Duriſſima autem dicta, factaque ſunt quorumdam Pontificum, qui eam cauſam prætexentes quoſdam exordinarunt, ac reordinarunt: ſed hæc alibi à nobis ſoluta ſunt.

IV. Vnica obiectio circa hanc difficultatem videtur ſoluẽda, quomodo quemquam ordinare poſſint, excommunicati, depoſiti, ſuſpenſi, cùm neminem deponere poſſint neminem excommunicare, vt conſtat ex reſponſo [h] Alexandri 2. Valeriano Epiſcopo, & aliis paſſim Canonibus: an nõ plus eſt ordinare, quàm deponere, vel excõmunicare? an non difficilior eſt & maioris poteſtatis, ex Conciliis

[a] Zoſimus epiſt. 12. ad Maſſilienſes.

[b] Nicolaus 1. epiſt. 9. Michaëli Imperatori.

[c] Innocent. 1.
[d] Leo 1.
[e] Pelag. 1.
[f] Greg. 1. quorum auctoritates à nobis ſparſim collectæ ſunt.
[g] Bertoldus in Chronico.

[h] Alexãd 2. c. audiuimus, 24 quæſt. 1.

A ciliis [a] Carthaginenſibus, [b] Hiſpalenſi ſecundo, & aliis, ordinatio quàm depoſitio? an non citatus [c] Nicolaus primus ordinandi poteſtatem cum poteſtate ligandi comparauit, ita vt ſi hæc deeſſet, illa quoque deforet? Verùm diſpar ordinationis, & depoſitionis, atque excommunicationis ratio eſt, cùm enim ordinatio, quantum ad poteſtatem ordinis, à charactere miniſtri ſolum pendeat, excommunicatio verò, & depoſitio à iuriſdictione, non à charactere: character autem indelebilis maneat, & in damnatis ab Eccleſia perſeueret, [d] iuriſdictio autem ab Eccleſia auferri poſſit, & de facto auferatur ab iis quos officio ſuo priuat, vel de gradu ac dignitate deturbat; hinc fit, vt actus iſti diuerſi ſint generis, & in eo qui per ſententiam Eccleſiæ damnatus eſt, characteris, qui primarius effectus eſt ordinationis, producendi poteſtas maneat, non poteſtas excõmunicandi vel deponendi; quas poteſtates ita comparat Nicolaus primus, vt cui executio vnius interdicta eſt, eidem alterius quoque vſum prohibendum

B puter, non autem, vt æquè vnam ac alteram auferri Eccleſiæ iudicio poſſe cenſeat: aut vtriuſque interdictæ conatus æquè fruſtraneos & inefficaces exiſtimet.

[a] Carthag. 2. c. 11. Carth. 2. c. 10. Carth. 3. c. 8.
[b] Hiſpal. 2. c. 6.
[c] Nicolaus 1. epiſt. 9. cit.
[d] Gloſſa v. excommunicatio, in cap. cum Clericis, de ordinatis ab Epiſcopo qui renuntiauit.

§. II.

Diſpenſatum aliquando cum huiuſmodi ordinatis.

V. Iis ergo prætermiſſis, quædam circa diſpenſationem, per quam ordinati ab excommunicatis, depoſitis, ſuſpenſis, ſuis gradibus reſtituuntur, adiungimus: primum Eccleſiam aliquando cum ordinatis ab huiuſmodi Antiſtitibus diſpẽſaſſe, ſed quibuſdam reſtrictionibus appoſitis; talis eſt diſpenſatio Vrbani [e] ſecundi, de hac re ità ſtatuentis, *ab excommunicatis, quondam tamen Catholicis Epiſcopis ordinatos, ſiquidem non ſimoniacè ordines ipſos acceperunt, & ſi ipſos Epiſcopos ſimoniacos non fuiſſe conſtiterit, ad hæc ſi eorum religioſior vita, & doctrinæ prærogatiua viſa fuerit promereri, pœnitentiâ indictâ, quam congruam duxeris, in ipſis quos acceperunt ordinibus permanere permittas; ad ſuperiores autem conſcendere non concedimus, niſi neceſſitas, vel vtilitas maxima flagitarit, & ipſorum ſancta conuerſatio promeruerit.* Tales plurimæ, quarum aliquæ ſuperiùs in exemplum allatæ ſunt. Alterum, cum ordinatis ſcienter ab eiuſmodi Epiſcopis Summi Pontificis indulgentiam ſæpè expetitam fuiſſe: vnde de Clericis ab Ebbone depoſito ordinatis, quos Synodus Sueſſionenſis depoſuerat, ita loquitur Nicolaus primus epiſtola ad Hincmarum Remenſem, [f] *ad extremum, ſi tu eos non deieciſti, quare non cùm tui fuerint, erexiſti? Iam verò, ſi & id tuâ ſolâ auctoritate agere nequiſti, quare pro eis Apoſtolicæ Sedis auctoritatem non petiiſti? quam ſic contrà eos vtinam non petiſſes, ſi quidem vbi eſt dolor, quem pro eis, vtpotè pro filiis incurriſti?* Atque hinc etiam accidit, vt Ignatius Patriarcha Conſtantinopolitanus ordinatos à Photio Epiſcopos, Preſbyteros, & cæteros Clericos, ſuis gradibus reſtituere auſus ſuâ auctoritate non fuerit, ſed ea de re ad [g] Hadrianum ſecundum enixè pro quibuſdam precatus ſcripſerit, in quo tamen ſingulari caſu ſpecialis erat ratio, quod Photius ab Apoſtolicâ Sede damnatus fuiſ-

D ſet, eiuſque ordinationes irritæ fuiſſent declaratæ: vnde & neceſſum erat Apoſtolicam Sedem id diſſoluere, quod ipſa ligaſſet. Tertium, ſi quis tamen ignoranter ab excommunicatis, & cæteris huiuſmodi ordinatus fuiſſet, Epiſcopum poſſe diſpenſare, quemadmodum expreſsè declarat Gregorius nonus his verbis, [h] *cum Clericus qui ab excommunicato Epiſcopo ignoranter ordines ſuſceperunt, per ſuos poterit Epiſcopos diſpenſari.* Quibus adde Alexandri tertij conſtitutionem, quæ cum ordinatis ſcienter ab Epiſcopo qui renuntiauit Epiſcopatui, Apoſtolicam ſolum Sedem diſpenſare, cum iis verò qui ignoranter ordinantur, proprios Epiſcopos gratiam facere poſſe determinat, quâ de re infrà.

[e] Vrbanus 2. c. ab excommunicatis, 1. quæſt. 2.
[f] Nicolaus 1. ep. 47. Hincmaro Remenſi.
[g] Vide epiſt. Ignatij, & Hadriani, ad 8. Synod. 8.
[h] Gregor. 9. cap. vlt. de ordinat. ab eo qui renuntiauit.

§. III.

Cuius ſit excommunicati, ſuſpenſi, interdicti Antiſtitis vices in Ordinibus celebrandis ſupplere.

VI. Difficultas autem non minima eſt, ſtante ſcilicet excommunicatione, ſuſ-

pensione, vel depositione Episcopi, cuius sit illius parœciæ Clericos ordinare, donec aliquis in eius locum substitutus, vel ipse suo officio restitutus fuerit. Hinc enim ad Metropolitanum videtur ius illud spectare, si Episcopus alicui Metropolitano subdatur, quod si ipse Metropolitanus fuerit, ad Episcopum antiquiorem, vel eum qui primæ sedis prærogatiuâ potiatur: quippe cùm septima [a] Synodus, Episcopis œconomos in Ecclesiis, suis constituere negligentibus, Metropolitanis eosdem constituendi potestatem faciat; à pari ergo, irretito Metropolitano aliquo excommunicationis, vel alio vinculo, quominus ordinationes faciat; ne Ecclesia necessariis ordinationibus priuetur, Metropolitani, cuius est in Episcopos sibi subditos despicere, munus erit, ordinationes istas facere: Metropolitano verò eodem impedimento detento, alicui ex Suffraganeis munus istud incumbere necessum erit. Atque eo munere functum Iuonem Carnotensem superiùs [b] notauimus, *dum suspensâ Metropolitanâ Ecclesiâ Senonesi*, Aurelianensem Episcopum creauit; sanè si Episcopum creauit, cuius ordinatio ad Senonẽsem Ecclesiã spectabat, quidni si diutius suspẽsio ista dilata fuisset, Presbyteros quoque, & Diaconos ordinare potuisset? Hinc verò argui potest, ad Capitulum ius istud pertinere, vt Episcopos ad ordinandum in Ecclesiâ Episcopi excommunicati, depositi, vel suspensi, accersat: tum quod, sede per obitum Pontificis vacante, ius istud Capitulo [c] conueniat: igitur quamdiu pariter Episcopalis sedes per excommunicationem, depositionem, vel suspensionem Antistitis quodammodo vacabit, Capitulum potestatem habebit Episcopum aduocandi, qui generales ordines celebret: tum quod [d] Nicolaus Papa, Episcopo infirmitate grauato, *Sacerdotes qui sibi licita sunt*, id est, quæ à Sacerdotibus expleri possunt, nec sunt Episcopalis ordinis, cuiusmodi est ista sollicitudo vocandi Episcopos vicinos, quorum auxilia in iis quæ sunt ordinis subrogari debere idem Pontifex subiungit, exequi mandat: quidni autem si Sacerdotibus id officij ac muneris Episcopo infirmitate grauato incumbere creditur, Collegio Sacerdotum, seu Capitulo Ecclesiæ Cathedralis, Episcopo aliquâ censurâ irretito idem munus imponatur? tum quod negligenti Episcopo Clericos in Ecclesiis vacantibus constituere Capitulum communi [e] iure eius negligentiam suppleat: item conferente Episcopo beneficium contra dispositionem præscriptam à Concilio Lateranensi [f] sub Alexandro tertio, ius ad Capitulum eidem Concilio deuolui placeat: pari igitur ratione Episcopo censurâ aliquâ impedito, quominus Ordines celebrare possit, Canonicorum Ecclesiæ Cathedralis officij videtur esse ac muneris, vt quoniam sunt ipsi Consiliarij, & Assessores Episcopi, quæ Episcopo suo interdicta sunt, eâ prout possunt procurent, ac satagant, nec patiantur Ecclesiam, ad cuius regiminis partem vocantur, necessariâ diu Presbyterorum ac reliquorum Clericorum ordinatione destitui. At verò ad vicinos Episcopos eandem curam ac sollicitudinem tunc temporis transmissam esse, patet: tùm [g] exemplis variis, quæ supra protulimus ordinationum ab alienis Episcopis perfectarum ob hæresim, vel schisma propriorum Antistitum: tum ex decreto prædicto [h] Nicolai, quo vicinorum Episcoporum auxilia Episcopis infirmitate, vel ægritudine occupatis substituenda iubentur: tum denique ex [i] Gregorij decimi in Concilio generali Lugdunensi, quod Episcopos, qui alienum Clericum sine licentiâ proprij Antistitis ordinarint, suspendit, & de iis qui ex ipsorum Episcopali ditione ad ordines anhelarint, ità statuit, *Clericis quoque parochiæ aliter suspensorum, postquam eorum suspensio fuerit manifesta, absque ipsorum etiam licentiâ, interdum recipiendi ordines, ab aliis vicinis Episcopis, alias tamen canonicè liberam concedimus facultatem*: quam tamen constitutionem singularem esse notat [k] Glossa, non enim stante suspensione Episcoporum, sed tali vtique proueniente ex alienæ diœcesis Clericorum ordinatione, vicinis Episcopis ordinandi potestatem facit alieni territorij Clericos: vnde secus in aliis casibus in quibus hoc minimè inuenitur expressum, eadem Glossa seruari monet: præsertim cùm in singulari isto casu, vt rectè notat [l] Ioannes Andræas, æquitatem habeat ista pœna, vt sicut isti alienos Clericos sine licentiâ ordinauerunt, ita & ipsorum Clerici sine eorum licentiâ ordinentur.

[a] 7. Synodus c. 11. habetur cap. cum simus 9. q. 3.

[b] Iuo Carnotensis ep. 157. Pasch. 2. supra à nobis relatus.

[c] Vide suprà, vbi de dimissoriis.

[d] Nicolaus Papa, c. Pontifices, 7. q. 1.

[e] Cap. nulla, de præbendis, & alijs.

[f] Cap. cum in cunctis § fin. de electione.

[g] Vide suprà, vbi de finitimis Episcopis ad ordinationem conuocatis sermo est.

[h] Vide etiam eiusd. can. Pontifices.

[i] Cap. eos qui, de temporib. ordinationũ in 6.

[k] Glossa v. aliter, in cap. cit.

[l] Ioannes Andræas ibid.

VII.

A VII. In hac verò perplexâ quæstione hæc mea sententia est, aliter de ordinationibus Episcoporum, aliter de Presbyterorum, & cæterorum inferioris ordinis Clericorum, esse statuendum. Nam Episcoporum quidem ordinatio, quam absque Ecclesiarum detrimento differri non posse Canones proclamant, suspenso vel excommunicato Metropolitano, ad Episcopos Prouinciæ deuoluitur, vt pluribus [a] suprà ostendimus: quamuis in eo casu satius esset Papam consuli: & Summum Pontificem aliquando ordinationibus Episcoporum prouidisse ibidem demonstrauerimus. Quam etiam ob causam legimus nonnunquam Summos Pontifices Metropolitani suspensionem, si quam incurrisset, ad tempus suspendisse, quò consecrationem Suffraganeorum suorum per seipsos exequi posset: sic enim refert [b] Iuo Carnotensis Papam Vrbanum Richerio Senonensi concessisse, vt in consecratione VVilelmi Parisiensis electi, honore pallij sibi ad tempus interdicto, liberè vti posset. Iam verò in præsenti negotio vix vlla
B dubitatio emergere potest, cùm in literis, quibus Episcopi à Summo Pontifice instituũtur, hæc clausula adhiberi soleat, vt à quocumque Antistite ritè, & Catholicè promoto consecrari possint. Vnde, cùm ex iis suum ipsi consecratorem seligere queant, frustrà disquiretur, ad quem ius Metropolitani suspensi, vel interdicti deuoluatur, cum dispensatione Pontificiâ, ad quem quis voluerit, trãsferatur. Circà ordinationes autem Presbyterorum ac reliquorum Clericorum hoc seruandum esse crediderim, vt si Episcopum nominatim excommunicari, ab officio & dignitate suspendi, vel deponi contigerit, donec absolutionem consequutus fuerit, vel alius in eius locum substitutus sit, nullus interim aut Presbyter, aut alterius ordinis Clericus ordinetur; tum quod, sicut sede vacante [c] docuimus, [d] per integrum saltem annum ordinationes Clericorum esse differendas, & successori reseruandas, ita Episcopo excommunicato, vel alia censurâ nominatim irretito, videantur ordinationes eædem vel successori, vel eidem Episcopo, postquam restitutus fuerit, reseruandæ: tum quod iure [e] cautum sit, ne suspenso Episcopo ius beneficia conferendi ad quemquam deuolu-
C tum censeatur, sed suspensionis tollendæ tempus expectetur; ergo eodem iure nec ordinum conferendorum potestas, suspenso proprio Episcopo, vel excommunicato, ad quemquam deuoluentur, sed tempus expectandum erit, quo ipsa suspensio, vel excommunicatio, sublata sit, vel alius in Antistitis damnati locum substitutus. Huicque etiam sententiæ fauet Innocentij quarti constitutio, qua [f] iurisdictio Suffraganei excommunicati ad Metropolitanum transferri negatur, eo quod istud minimè inueniatur à iure concessum: à pari igitur, cùm nec huius facultatis ad Metropolitanum translatæ ius meminerit, non videntur Clericorum ob excommunicationem, vel aliud Episcopi proprij impedimentum Canonicum, ordinationes ad Metropolitanum, vel quemuis alium debere transferri.

VIII. Multominus verò ad alienum Episcopum pro sumendis ordinibus confugere iam licet, propter excommunicationem, suspensionem, vel interdictum
D Episcopi, quæ nominatim inflicta non fuerint; cùm enim, ex citata toties [g] Martini quinti constitutione, liceat excommunicatis communicare, dummodò nominatim excommunicati, suspensi, vel interdicti, aut notorij Clericorum percussores non fuerint; ab iisdem quoque, si tales non fuerint, ordines recipi poterunt: si autem nominatim excommunicati, suspensi, vel interdicti, à Summo Pontifice extiterint, à quo frequentius hocce tempore eiusmodi sententiæ promanant, statuet quoque haud dubiè Summus Pontifex, quomodo interim Ecclesiæ eorum regi, quomodo administrari debeant, & ordinationes Clericorum vel differri secundùm iura præscribet, vel qui has interim satagat, Episcopũ prouidebit. Eadem quoque in hisce rebus antiquitus à Conciliis comprouincialibus, cum frequentiora ad Episcoporum ipsorum correctionem cogi solerent, cautio adhiberi consueuerat, quâ difficultati circà præsentem materiam maximâ ex parte occurritur.

IX. In eâ verò insuper terminandâ hoc vltimo loco animaduertendum est, Episcopo qui ab officio solum & ordine suo suspensus, vel interdictus, quan-

[a] Can. postea quâ dist. 100. cap. ne pro defectu, de elect. & alibi passim.
[b] Iuo docuimus suprà ex Iuone epist. 147. & cap. quia diligentia, de electione
[b] Iuo epist. 50. Richerio.
[c] Suprà ex Aurel. 5. c. 8.
[d] Trident. sess. 7 de reform. cap. 10.
[e] Cap. quia diuersitatem, de concess. præbendæ.
[f] Cap. Romana, de suppleda negligentiâ Prælatorum in 6.
[g] Extrauag. Martini 5. eiuscunda.

tumuis nominatim fuerit, nisi etiam à dignitate suspensus sit, potestatem non adimi iurisdictionis, nec interdictum ei esse quominus ordinationes quas ipse per se exequi non potest, per alium perfici curet: quemadmodum [a] Metropolitanus nondum consecratus, vel nondum pallio donatus, Suffraganeum suum ordinandi facultatem, quam ipse non habet, alij tutò committit: ita Episcopus ordinis executione priuatus, si reliqua ei sit iurisdictionis potestas, ordinationem, quam ipsi facere non licebit, vt per alium fiat, non iniuriâ procurabit. A

[a] Suprà ex capite 1. de translatione Episcopi, & c. Suffraganeis, de electione, & alijs.

ARTICVLVS IV.

Vt minister ordinationis bonè notus sit, Clerum quoque ac populum habeat.

§. I.

De Ordinationibus ab Episcopis ignotis.

B

I. EXcommunicatis, suspensis, & interdictis Antistitibus adiungi debent ignoti, iique qui nec Clerum, nec populum habent, seu qui nullius populi regimini addicti sunt: quorũ quidem plura statui possunt genera. Primùm enim [b] Episcopi aliqui esse possunt, qui sine Ecclesiastico vllo titulo ordinati, quales Episcopi, qui olim Scoti, ac vagantes dicti sunt, vel quod è Scotia fortè essent, vel quod Scoti, quasi obscuri, & ignoti homines dicerentur, Σκότος enim tenebras significat & obscuritatem; itémque ij qui [c] à Synesio βαγάντβοι dicti sunt epistola ad Theophilum, de quibus alibi. Secundò alij esse possunt, ad Ecclesiasticum quidem titulum ordinati, sed sine curâ & onere, cuiusmodi titulares seu portatiles dicuntur, quod titulum solum Episcopatus alicuius habeant, cuius curam & administrationem non habent, sed ab vno loco ad alium commeandi liberâ fruuntur facultate. Tertiò alij sunt, qui è ciuitate sua expulsi dignitatem retinent, cuius adimitur ipsis officium. 4. alij qui Episcopali sedi & dignitati renuntiarunt. 5. alij verò qui soli sedi, non dignitati: quorum omnium veriorem, Deo dante, alibi explicationem dabimus, contenti hoc loco diuersa horum genera Episcoporum Clero ac populo carentium obseruasse. C

[b] Addit. 3. Ludouici Imperat cap. 38. & Cabilon. 2. Cõcil. cap. 43.

[c] Synes. epist. 68.

II. Primùm ergo ab ignotis, & obscuris istis Episcopis, de quorum ordinatione Episcopali controuerti potest, Canones ordines suscipi districtè vetant: imò etiam aliquando, tunc scilicet cùm tales non esse veros Episcopos probabiliter ambigitur, collatam ab huiusmodi ordinationem iterari permittunt. Hoc postremum decernit Concilium [d] Vermeriense sub Stephano secundo Summo Pontifice, & Pipino Francorum Rege habitum, nimirum, *vt ab Episcopis ambulantibus per patrias ordinatio Presbyterorum non fiat: si autem boni sunt illi Presbyteri, iterum consecrentur.* Pœnam autem in eiusmodi Episcopos, itemque in quoscumque eiusmodi Episcoporum, & fortè etiam Presbyterorum ab iis ordinatorum fautores, qui eis absque Episcopi [e] commeatu, seu saluo conductu, & libera eundi potestate ab Episcopo loci concessa, vel adhæserint, vel ipsos protexerint, statuit aliud Concilium Vernense dictum sub iisdem Pontifice, & Rege non diu post celebratum, iis verbis, [f] *De Episcopis vagantibus, qui parochias non habent, nec scimus ordinationem eorum, qualiter fuit, placuit iuxta constituta sanctorum Patrum, vt in alterius parochiâ ministrare, nec vllam ordinationem facere debeant, sine iussione Episcopi, cuius parochia est. Et si hoc facere præsumpserint, ab officio suspendantur: interim quod ad Synodum exinde venerint, & ibidem secundùm Canonicam institutionem accipiant sententiam, nisi tantum pro itineris caussâ: etsi vllus Clericus, aut Laicus talem Episcopum, aut Presbyterum* ab iis ordinatum, vel similiter vagantem *defensauerit, sine commeatu Episcopi, cuius parochia est, excommunicetur vsque ad emendationem.* Eadem fermè Concilium [g] VVormatiense sub Hadriano secundo repetit, sed clariùs, quippe cùm Canonem ita ordiatur, *de Episcopis, & de Presbyteris vagantibus*, quod Presbyterorum nomen cùm desit in Vernensi, initio Canonis, inde fit, vt cùm D

[d] Concilium Vermeriense c. 14.

[e] Quid sit cõmeatus, legetur. de commeatu, lib. 12. C. Martianũ, l. relegati, de pœnis, Modestin. l. desertorem, ff. de re milit. & alibi.

[f] Conc. Vernense c. 13.

[g] VVormat. c. 68.

Presbyteri

Digitized by Google

A Preſbyteri poſteà in eodem ſit mentio, non ſatis clarè intelligatur, quiſnam Preſbyter intelligi debeat, an qui vagus fuerit, an qui à vago Epiſcopo ordinatus ſit. Huc etiam refer, quæ ſuperiùs diximus de eorum ordinationibus, qui ab iis ordinati ſunt Epiſcopis, quorum ignota ſunt ſigilla, quos quidem nec in officiis ſuis recipiendos, nec ad ſuperiores ordines promouendos ſtatuit [a] Concilium Lateranenſe ſub Alexandro tertio, donec de ipſorum ordinatoribus, & ordinatione plenior inquiſitio facta ſit, & inſtructio maior habeatur. Sed expreſſius eſt de ordinationibus ab eiuſmodi Antiſtitibus receptis, teſtimonium Cabilonenſis ſecundi prædictas ordinationes tanquam pluribus titulis vitioſas irritantis: [b] *Sunt*, inquit, *in quibuſdam locis Scoti, qui ſe dicunt Epiſcopos eſſe, & multos negligentes abſque licentia Dominorum ſuorum, ſiue Magiſtrorum Preſbyteros, & Diaconos ordinant: quorum ordinationem, quia plerumque in ſimoniacam incidit hæreſim, & multis erroribus ſubiacet, modis omnibus irritam fieri debere omnes vno conſenſu decreuimus.*

[a] Concil. Lateran. ſub Alex. 3. parte 26. cap. 20.

[b] Cabilon. 2. can. 45.

B

§. II.

De Ordinationibus ab Epiſcopis Clerum ac populum non habentibus, vel ab iis qui titulares vocantur.

III. Has ergo peculiares rationes Cabilonenſis ſecunda Synodus aſſignat, cur ordinationes ab iſtis Epiſcopis factæ reiiciendæ viderentur, quia nempe tales Epiſcopi ſæpius in ordinationibus à Canonibus deflectebant, & interdum etiam per pecuniã ordinationes faciebant: cùm enim ipſi nec probatæ eſſent auctoritatis, nec venerandæ dignitatis, & egeſtate vt plurimum premerentur, parum de ſuâ famâ ſolliciti, maiorique diuitiarum ad ſuſtentandam vitam congerendarum cupiditate incenſi forẽt, facilè à præſcripto Canonũ deuiabant, & in abrupta auaritiæ, ac turpis lucri præcipitia ferebantur. Sed eſto acuratè omnia, & ordinatè, quoad ordinandorum examen, & diſcuſſionem, tales Epiſcopi
C agant: non tamen ordinatus, neque canonicus eorumdem, in ordinibus conferendis conatus iuuat, quia cùm ſubditos non habeant, quos regant, nec apud ſe rectorum conſtituendorum facultatem habent: eorumque proinde ordinationes, niſi præſidentium alicui populo Epiſcoporum conſenſu ac iudicio ratæ habeantur, *nec loco, nec auctoritate munitæ*, quemadmodum de aliis dixit [c] S. Leo, irritæ iudicandæ ſunt. Vera proinde ratio, ob quam ordinare ſuâ auctoritate nequeant, ea eſt, quod nec ordinandi ipſis ſubdantur, nec eis populum vllum regendum committere queant: in ordinatione verò canonica hæc lex obſeruanda ſit, vt nemo niſi à proprio Epiſcopo ordinetur: nemo, niſi alicui Eccleſiæ adſcribendus, ordine initietur; vnde nec ab Epiſcopo vagante aliquis ordinari poteſt, cui non ſubditur, & à quo recipere non poteſt Eccleſiam, ad quam inſtituatur. Quam rationem ex parte attingit Synodus Romana ſub Leone quarto, dum ſtatuit, [d] *vt nullus in Eccleſiis præſumat Preſbyteros conſtituere, niſi qui,*
D *& Sacerdotalem gradum dare licitè poteſt.* Quidni autem iuſſione, vel conſenſu Epiſcopi habentis clerum, ac plebem, vagus aliquis Epiſcopus nulli loco addictus, imò nec vllius tituli honore ac denominatione decoratus, ſi quis reperiretur, qualis iam nullus reperiri ſolet, poſſet ordines alicui conferre? nihil ſanè obſtare video, præſertim cùm [e] S. Leo ab Epiſcopis, qui canonicè electi non eſſent, de conſenſu & iudicio præſidentium Epiſcoporum Preſbyteros ordinari poſſe fateatur, itavt, quæ Epiſcopo non habenti Clerum neque plebem, materia, vel auctoritas defuerit, ab habente Clerum ac plebem ſuppleri poſſit.

[c] S. Leo epiſt. 90. al. 92. ad Ruſtic. Narbon. cap. 1.

[d] Synodus Rom. ſub Leone 4. cap. 42.

[e] S. Leo ſuprà.

IV. Poſſunt & Epiſcopi à ciuitate, ad quam inſtituti ſunt, expulſi, vel in barbaris regionibus inſtituti, ad quas liberum acceſſum non habent, Clericos ac Preſbyteros ordinare, adeò vt ſi quos reperiant ex iis ciuitatibus oriundos, propria auctoritate ordinibus initiare queant, cæteros autem, nonniſi rogatu Epiſcopi habentis Clerum ac plebem, in cuius Epiſcopatu verſantur, & cuius ſubditos ordinaturi fuerint. Priùs quidem expreſsè Synodus [f] Trullana definit, quæ de Epiſcopis à ciuitate ſuâ ob barbaricas incurſiones expulſis impeditiſque, quo-

[f] Synodus Trull. can. 37.

minus ordinationes, & cætera quæ Epiſcopalis ſunt muneris in iis agãt, æquum A
eſſe cenſet, honorem Sacerdotio, ac venerationem ſeruare, iniquum verò gentilem iniuriam ad Eccleſiaſticorum iurium perniciem poſſe quidquam agere: ideò, eis qui ſic ordinati ſunt, & propter prædictam cauſam in ſuis thronis conſtituti non ſunt, ius ſuũ abſq; vllo præiudicio ſeruandum præcipit, conceditque, *ὥστε κ᾽ χειροτονίας κλειπῶν δηφόεντ᾽ κατονικᾶς ποιεῖν, κ᾽ τῇ τ᾽ παροικίας ἀυθεντίᾳ κ᾽ τὸν ἴδιον θρόνον κατρῖδας, κ᾽ βεβαίαν, κ᾽ νενομισμένῃ ἐξ πᾶσιν ὑπ᾽ ἀυτῆς προῖοῦσαν διοίκησιν, vt & diuerſorum Clericorum ordinationes canonicè faciant, & Pontificatus auctoritate, ſecundùm proprios fines, vtantur, & ſit firma ac legitima, quæcumque ab iis procedit, adminiſtratio.* Quibus verbis ſuum in regionibus, à quibus denominantur, Epiſcopis ius aliquod proprium, tam in ordinationibus, quàm in cæteris aſſeritur; quod enim vti poſſint Epiſcopali auctoritate ſecundùm proprios fines, hoc indicat ipſos illarum regionum Clericos ſuo arbitrio ac conſilio, aliarum autem Diœceſeων, nonniſi de licentia proprij Epiſcopi ordinandi poteſtatem habere. Confirmat idipſum Balſamon,[a] qui in eum Canonem adnotat edi- B
a Balſamon in c. citat.
cto Imperatorio Alexij Comneni eandem poteſtatem Epiſcopis iſtis aſſertam fuiſſe, ac confirmatam: iuſſumque, vt, ſine vllius præiudicio, ordinationes facere, & Pontificalia omnia exercere poſſint, & omninò reputentur, perinde, ac ſi in regionem acceſſiſſent, & in throno ſuo collocati eſſent: quæ conſtitutio Alexij Imperatoris Synodi Trullanæ Canonem explicat, & ea omnia poſſe prædictos Epiſcopos oſtendit, quę poſſent ſi Eccleſias ſuas pacificè poſſiderent. At verò ſi pacificè eas poſſiderent, ipſarum Clericos ſuo arbitratu, & ſuo iure, aliarum autem regionum ex Epiſcopi proprij conſenſu, ac rogatu ordinare poſſent. Idem ergo ex iſto Concilij Canone, & Imperatoris diplomate poſſunt.

V. Quod ſi quæras, an talis Epiſcopus poſſet iam propriæ ciuitatis, vel regionis, ad quam ordinatus eſt, Clericum in alieno territorio ordinare. Difficultatem propoſitam aliò deducis: quia iam de poteſtate ex parte miniſtri agimus, cui aliquando defectus territorij, in quo poteſtatem ſuam exerceat, præiudicare poteſt, quominus, etſi perſonam ſufficienter ſibi ſubiectam habeat, poſſit ta- C
men circa eam interdum agere, defectu ſcilicet loci, in quo ſolemniter ei poteteſtate ſua vti liceat: quem proinde cõmodato accipere cogatur antequã agat. Probabiliuſque certè mihi videtur ex prædicto Canone Concilij Trullani ius olim acquiſitum fuiſſe eiuſmodi Epiſcopis, vt in alieno loco poſſent abſque ſolemnitate Clericos earum regionum ordinare: quod iam ipſis in Concilio Tridentino videtur eſſe interdictum, in quo, vt ſuperiùs tradidimus, cautum legitur, vt [b] *nulli Epiſcopo liceat cuiuſuis priuilegij prætextu Pontificalia in alterius Diœceſi exercere, niſi de ordinarij loci expreſſa licentia, & in perſonas eidem ordinario ſubiectas.* Ex quibus omnibus quod poſteriori loco de Epiſcopis à ciuitate ſuâ expulſis, vel ad eam ordinatis, licet non admiſſis, ſuperiùs dictum à nobis fuerat, abundè confirmatum, comprobatumque relinquitur.
b Conc. Trident, ſeſſ. 6. de reform. cap. 5.

VI. Probabile quoque eſt quod de Epiſcopis expulſis, & ad aliquam Eccleſiam cum cura eis demandata ordinatis, nec tamen receptis, dicta ſunt, eadem Epiſcopis noſtri temporis titularibus, qui ſine cura videntur, ex quadam ſaltem, D
eâque vetuſtâ Eccleſiæ conſuetudine, locorum à quibus denominantur Antiſtites creati, conuenire, adeovt poſſint illi in iis partibus in quibus Epiſcopatum receperunt, ordinare Clericos, & ad eas prouincias, ſi quos nacti fuerint ex ipſis oriundos, deſtinare, atque mittere: hoc enim ipſorum Bullæ præferre videntur, vt quamuis curam eorum populorum non aſſumant, & ab eâ, ſicut & à reſidentiâ in iiſdem locis abſoluti ſint, poteſtatem tamen, ſeu meram facultatem obtineant, quâ, ſi occaſio ſe obtulerit, eiſque libuerit, vti poſſint. Suprà [c] quoque communi iure iiſdem Epiſcopis, acceptâ ab Epiſcopi loci licentiâ, Clericos quoſcumque ad ipſos cum epiſtolâ Epiſcopi dimiſſoriâ accedentes, etiam eos qui ordines recipiendi ab Epiſcopis Clerum ac populum habentibus licentiam reſtrictam obtinent, ordinare poſſe, vbi nempe alterius Epiſcopi habentis Clerum ac populum nomine & loco ordines celebrant, concluſimus; à Concilio nihil hac in re derogatum probabile docuimus, conſuetudini tutò ſtari poſſe
c Vide ſuprà agendo de literis dimiſſoriis.

pro-

Digitized by Google

A pro certo aſſeruimus: quæ omnia in hunc locum coniicienda ſunt, vt plenam de poteſtate titularium Epiſcoporum in ordinationibus quæſtionis ſolutionem habeamus.

§. III.

De ordinatis ab Epiſcopo qui renuntiauit Epiſcopatui.

VII. De Epiſcopis verò, qui renuntiatione iuri Epiſcopali ceſſiſſe viſi ſunt, integram difficultatis ſolutionem continet reſponſio Alexandri tertij ad Archiepiſcopum Toletanum, in quâ iuxtà diſtinctionem ſuperiùs initio huius quæſtionis inſinuatam, rem planè conficit, [a] *requiſiuit*, inquit, *à nobis tua fraternitas, vtrum Clerici, qui poſt renuntiationem factam à prædeceſſore tuo ordines receperunt, in ipſis debeant remanere. Reſpondemus igitur diſtinguendo, vtrum renuntiauerit loco tantum, an loco ſimul & dignitati: nàm in primo caſu ordines, ſicut antè, rogatus, ab* B *Epiſcopo aliquo, poterit de ratione conferre: in ſecundo verò caſu diſtinguendum putamus, vtrum ſacros contulerit, an minores. Si enim, tali ordines vſque ad Subdiaconatum aliquis acceperit, quia & huiuſmodi ordines à non Epiſcopis quandoque conferuntur, & in illis deſeruire poterit, & ad maiores (ſi idoneus fuerit) promoueri; ſanè ſi ab eodem ſacros Ordines ſcienter quis receperit, quia indignum ſe fecit, executionem officij non habebit: vbi autem non ſcienter, poterit (niſi craſſa & ſupina fuerit ignorantia) diſcretus Pontifex diſpenſare.*

[a] Cap. 1. de ordinatis ab eo qui renuntiauit Epiſcopatui.

VIII. Porrò ſingula reſponſionis iſtius capita explicanda ſunt. Primùm ergo difficultas eſt, dum in ea Epiſcopus, qui tam loco, quàm Epiſcopali dignitati renuntiauit, licentia conceditur alicui Tonſuram ac minores ordines conferendi, non maiores, id ita intelligendum ſit, quaſi hos ſine conſcientiâ proprij Epiſcopi conferre queat, illos nequidem rogatus à proprio Epiſcopo dare poſſit. Probabilius omninò eſt Alexandrum tertium ità ſenſiſſe; tum quod eum, C qui renuntiauit ſolum ſedi ſuæ, non dignitati, rogatum ab alio ordines conferre poſſe doceat, licentiam proculdubiò proprij Epiſcopi ad hoc requirens, vt ordines conferat: multo magis ergo, dum ſubdit, eum qui renuntiauit Epiſcopali dignitati, ordines minores conferre poſſe, eam facultatem ipſi nonniſi de licentia proprij Epiſcopi conceſſam ſubintelligit, aliàs plus auctoritatis in eo cui minus ineſt, agnouiſſe videretur; ac proinde dum poſteà ſubiungit, talem qui ſedi ac dignitati Epiſcopali renuntiauit, Ordines ſacros conferre non poſſe, ſimiliter ſubintelligit, etiamſi à proprio Epiſcopo rogatus fuerit: tum quod veteri [b] iure cautum ſuperiùs oſtenderimus, ne quis ſiue lector, ſiue inferioris vllius gradus Clericus, ab alieno Epiſcopo ſine proprij licentia creari poſſit, quorum auctoritati ſeſe oppoſuiſſet Alexander, ſi Tonſuram vel minores ordines ab Epiſcopo, qui renuntiauit ſedi Epiſcopali, ſine proprij licentia recipere licere diceret: Neque enim probabile eſt, illud quod Epiſcopo habenti plebem non licet, vt ſcilicet alienum Parochianum, vel minoribus Ordinibus D initiare audeat, id Epiſcopo, qui plebi ſuæ renuntiauit, cuius cauſa magis odioſa videtur, licere: tum denique, [c] quod tam antiquo, quàm nouo iure nemini concedatur Tonſuram, vel ſaltem minores Ordines cuiquam conferre, niſi ei qui Eccleſiam à ſe ordinato aſſignare poſſit, in qua ſuis fungatur muneribus, quique eum huic Eccleſiæ addicere poſſit: id autem poteſt ſolus Epiſcopus Eccleſiæ alicuius adminiſtrationem habens, non autem is, qui ſedi Epiſcopali renuntiauit.

[b] Concil. Laodic. duobus can. & alia Concil. ſuprà citata.

[c] Vide c. 1. & 2. diſt. 70. & alibi paſſim. Videcan. nullus, 16. q. 7.

IX. Quid ergo, inquies, ſibi vult Alexander tertius, dum rationem iſtam aſſignat, cur, qui ſedi ac dignitati renuntiauit, Ordines minores conferre queat? quia nempe ordines iſti etiam à Preſbyteris conferri poſſunt num videtur eorum conferendorum nullam ſpecialem licentiam neceſſariam eſſe docere, ex eo quod iſtorum Ordinum collatio non Epiſcopalis, ſed Preſbyteralis ordinis atque officij eſſe videatur? Deinde Epiſcopi qui renuntiauerunt ſedi ac dignitati Epiſcopali, Chorepiſcopis iſtis videntur eſſe ſimillimi, qui ordinem habentes Epiſcopalem, gradum ac dignitatem Preſbyteralem ſolùm habebant ac

secundi ordinis Antistitibus adnumerabantur, de quibus superiùs fusè ac copiosè differuimus: tales autem Chorepiscopi ex Concilio [a] Antiocheno minores Ordines propria auctoritate dare possunt, maiores non nisi cum conscientia Episcopi. Quidni ergo congruenter huic definitioni dicamus Alexandrum tertium velle solùm maiores Ordines ab eiusmodi Episcopo qui renuntiauit Episcopali dignitati, sine conscientiâ, & permissu proprij Episcopi dari posse? Accedit huic argumentationi vis aliqua, & firmitas ex iis, [b] quæ superiùs retulimus ex antiquo Ecclesiæ more, plures nempe, siue ad Ecclesiam Catholicam ex hæresi aut schismate redeuntes, siue male promotos, siue varias ob causas, cùm Episcopali ordine præditi essent, ad inferiorem gradum redactos, & Presbyterorum solum ordini adcensitos fuisse, quos minorum ordinum conferendorum, in iis in quibus instituti essent Ecclesiis, potestatem habuisse, haud dubium est. Quidni ergo ad eorum imitationem statuisse dicatur Alexander tertius, Episcopos qui renuntiarint sedi ac dignitati Episcopali, quorum non inferior prædictis dignitas est, ac conditio, minores Ordines quibusdam conferre posse absque proprij Episcopi peculiari permissione?

X. Hæ tamen coniecturæ nequaquam videntur sententiam nostram destruere, vel labefactare. Primum enim Alexander tertius intulit, ex eo quod Presbyteris aliquando minorum Ordinum cõferendorum prærogatiua tribuatur, Episcopis, qui dignitati Episcopali renuntiarint, eandem denegari non debere: ne talibus Episcopis Presbyteri vlli præferantur. Quamuis enim in Presbyterorũ ordinem ac gradum honori Pontificali renuntiantes deciderint: quoniam tamẽ inter Presbyteros sedem ac dignitatis præeminentiã retinere ipsos æquum visum est, ea quoq; quæ Presbyteris quibusdam insignioribus conferri solent priuilegia, v.gr. vt minores Ordines conferant, dummodo nulla ordini Ecclesiastico exinde inferatur iniuria, ipsis tribuenda, iudicata sunt. In detrimentum verò ordinis Ecclesiastici, ac perniciem cederet, si vel inordinatè & contrà Canones, tales Episcopi absque designatione vllius Ecclesiæ Clericos inferioribus initiarent ordinibus, vel Ecclesias, in quas nullam habent potestatem, ordinatis à se temere assignare, iisque Clericos adscribere præsumerent: quod Ecclesiæ detrimentum non infertur ex eo, quod Chorepiscopis olim in propria suâ Ecclesia, & Abbatibus in Monasterio sibi subdito Clericos ordinare possent: cùm enim Abbates sibi subditos habeant Monachos, & proprium oratorium (cuius ministerio aliquos addici Synodus ipsa [c] Chalcedonensis probauit) absque vlla confusione, aut turbatione ordinis Ecclesiastici poterunt, quos minoribus ordinibus ex suis Monachis initiant, sine Episcopi permissu, Monasterio suo adscribere; similiterque Chorepiscopi, qui vicanam habebant Ecclesiam, quam peculiari præcæteris Presbyteris prærogatiua administrabant, & Episcoporum vicarij esse solebant, poterant siue vlla item temeritate, ac vsurpatione vel in propriis Ecclesiis vel nomine Episcopi, eiusque qua fungebantur vice, ipso inconsulto, minores Ordines non sine Ecclesiastici tituli assignatione conferre, quod Episcopi, qui sedi ac dignitati renuntiarunt, prout se habuit à tempore Alexandri tertij Ecclesiæ administratio, nullo huiusmodi titulo facere possunt. Nihilominus, si quis, sine conscientia sui Ordinarij ab alio Episcopo qui renuntiauit Episcopatui, minores Ordines recipiat; hunc (vt opinor) Alexander tertius nullã ex eo suspensionem propriè dictam incurrere innuit. Vtrum autẽ nouo [d] iure incurrat superiùs suo loco disputauimus.

XI. Quod si dicas, non solùm minores ordines, verùm etiam Subdiaconatum saltem ab huiusmodi Episcopis conferri posse, quia similiter aliquando legimus ex prædictis eius collationem Presbyteris fuisse concessam. Respondendum est, apertè tamen, vt tota series responsionis Alexandri tertij indicat, & expressè tradit [e] Glossa, Subdiaconatum à talibus Episcopis dari non posse, quod maioribus iam adnumeretur Ordinibus: & ab eo tempore quo constanti iure maior ordo haberi cœpit, vix, ac nè vix forte quidem vlli inferiori Presbytero ipsius tribuendi collata potestas fuerit: multique melioris notæ [f] Theologi reperiantur, qui Subdiaconatum ex dispensatione à simplici Presbytero conferri posse

[a] Antioch. can. 10.

[b] Vide supra, vbi de ministro ordinationis duobus in locis.

[c] Chalced. c. 6.

[d] Vide supra, vbi de pœnis in eos constitutis, qui ordinantur ab alieno Episcopo.

[e] Glossa v. vsque, in cap. 1. cit. de ordinatis ab eo qui renuntiauit.

[f] Vide supra, vbi quæsiuimus, an à simplici Presbytero ordines conferri possint.

A poſſe negent, quamuis quin minores ordines poſſint, nullatenus ambigant, quæ fortè opinio Alexandri tertij tempore communis erat: tum quod conſuetudine generali, quæ legis vim habere poteſt, Abbates & alij ſingulari dignitate præditi Preſbyteri, minores ordines paſſim conferre poſſint, quod de poteſtate conferendi Subdiaconatum, vel nulli eorum, vel ſi alicui, non niſi ex ſingulari quodam priuilegio tribuitur: vnde, quia quod ratum eſt, eodem modo in moralibus cenſendum eſt, ac ſi non eſſet, nullaque eius habenda ratio eſt, rectè ex eo quod minores ordines à Preſbyteris conferantur, conſentaneum duxit argumentum prædictus Summus Pontifex, quo minores ab Epiſcopo, qui Epiſcopali dignitati renuntiauit, dari poſſe, Subdiaconatum, vel alios maiores dari non poſſe concluderet.

XII. Apte etiam & congruenter diſtinxit Alexander 3. an quis ignoranter, an ſcienter, an ex ignorantiâ craſsâ ac ſupinâ, an vero ex probabili & inuincibili à tali Epiſcopo ordines ſacros receperit: nam maiori animaduerſione dignus

B eſt qui ſcienter vel ex ignorantia ſupina (quæ dolo [a] fere æquiparatur, nec vllam in iure excuſationem admittit) quam qui vel inſcienter, vel ex ignorantia probabili, cui iura ſubueniunt, ab eo miniſtro ordinari ſe patitur, cui Epiſcopalis ordinis interdicta eſt executio. Ignorantiam autem craſſam ille prætexeret, qui publicam in eo in quo verſaretur, loco, factam dignitatis Epiſcopalis renuntiationem à ſe ignoratam eſſe cauſaretur, quæ enim palam facta ſunt, ignorata probabiliter dici nequeunt. Hic vero ignorantiam probabilem adduceret [b] qui renuntiationis verbi gr. in alio loco factæ ignorantiam allegaret, vt ſi quis renuntiaſſet in curia dignitati, nec rediens ſe ei renuntiaſſe palam profiteretur, poſſet alius bonâ fide ab eo ordines recipere: pari quoque ratione poſſet quis probabiliter ſuſpicari aliquem dignitatem ſuam recuperaſſe, quem nemine refragante ſuæ ſedi reſtitutum, & Eccleſiam, cui priùs renuntiaſſet, pacificè adminiſtrantem intueretur: quam ignorantiam allegan-

C tes [c] VVlfadum, & alios Clericos ab Ebbone poſt recuperatam beneficio Lotharij regis Remenſem ſedem ordinatos, à Synodo Sueſſionenſi, vt ſuperiùs diximus, depoſitos grauiter tulit [d] Nicolaus primus. Siue [e] autem ignorantia ſit craſſa, ſiue inuincibilis, ordinatiab eo qui renuntiauit dignitati Epiſcopali, executione recepti ordinis carent: quia à non habente Pontificatus ordinis executionem ordinati ſunt: qui autem officij executionem non habet, alij ſiue ſcienti, ſiue ignorantiâ quacumque laboranti, conferre iſtam non poteſt, aliàs quod non habet, dediſſe, & ius in alium quo careret, tranſtuliſſe videretur, quod & naturæ, & Canoni repugnat. Cum probabiliter tamen ignorante Epiſcopus proprius diſpenſat. Qui verò ex ſcientia, vel ſupina ignorantia, ab Epiſcopo, qui renuntiauit dignitati, ordines ſuſcepit, vel ſine ſpe vlterioris promotionis ac reſtitutionis officij ſui remaneat, vel à Summo Pontifice gratiam iſtam impetret, vt quo maior eſt ordinationis defectus, maior ſit pœna, vel maior auctoritas ſubueniat.

D XIII. Vnum ſupereſt diſquirendum, an ſiquis ſimpliciter Epiſcopatum eiuret, nullaque adhibita diſtinctione, quod ſedi dumtaxat, non dignitati, vel quod vtrique renuntiet, an, inquam, is dignitatem abdicaſſe à ſe videatur, & proinde vtrum ab eo ordines recipere liceat. Rationes dubitandi pro vtraque parte proferri poſſunt probabiles. Primo enim, quod qui indiſtinctè Epiſcopatum eiurat, dignitatis quoque ceſſionem feciſſe videatur, perſuadere poteris iis argumentis; quia indefinita [f] propoſitio, vniuerſali videtur æquipollere, & quæ indefinitè proferuntur, ſimpliciter & abſolutè prolata intelligi debent. Vbi [g] quoque lex non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus: vbi ergo non diſtinguit is qui Epiſcopatui renuntiat, nec nos diſtinguere, ſed omnimodam factam eſſe renuntiationem interpretari oportet: ſicut enim [h] imputatur ei qui legem potuit apertius dictare, ſi obſcurius dixit, ita errori vel vitio verti poteſt ei qui indiſtinctè Epiſcopatum eiurauit, ſi noluit dignitati quoque cedere. Vnde in eo caſu veritate ſubniti debet (vt loquitur [i] Innocentius tertius) *quod dictus Epiſcopus loco tantum ceſſerit, & non ordini, vel etiam dignitati*; probatio itaque

[a] Vide l. error. & l. regula ff. de iur. & facti ignorãt. l. lata culpa, ff. de verborum ſignificationibus, & alibi.

[b] Similes caſus vide cap. fin. qui matrimoniũ accuſ. poſſint, cap. cum in Apoſtolica, de ſponſalibus.

[c] Vide epiſt. Synod. Cone. Tricaſſ.

[d] Nicol. epiſt. 47.

[e] Gloſſa v. ignorantia, in cap. 1. quæſt. 7. & alibi ſuprà.

[f] Argum. ex cap. quia circa, de priuilegiis, & cap. ſi Romani 8. 1m, diſt. 19. & alijs.

[g] l. 3. ff. de offic. præſid.

[h] l. veteribus ff. de pactis.

[i] Innocent 3. cap. poſt tranſlationem. 3. ruſus, de renuntiatione.

Epiſcopo qui indiſtinctè abdicauit Epiſcopatum incumbere videretur, vt probet ſe dignitatem ſibi retinuiſſe, ſecus enim præſumetur, tàm ſedi quàm dignitati ceſſiſſe. [a] Denique cùm ordo detur propter Eccleſiam, qui renuntiarit Eccleſiæ, videtur etiam executioni ordinis ac dignitati nuntium remiſiſſe. A

[a] Arg ex cap. inter corporalia, de trãſlat. & l. cum principale ff. de regulis iuris, & cap. tranſlato de conſtitutionibus.

XIIII. Contrariam verò ita probabis: tum quia niſi Apoſtolica Sedes prohibeat, videtur quod talis Epiſcopus officium Pontificale, ſicut prius exercere poſſit, vt ex eiuſdem Innocentij [b] tertij citato reſponſo arguere licet; tum quia [c] ius ſtatuit *vt ei incumbat probatio, qui dicit, non qui negat*: ſi itaque Antiſtes qui ceſſionem fecit, dicat ſe ſolum intendiſſe ſedi renuntiare non dignitati, neganti probatio incumbet, non ipſi affirmanti, cuius teſtimonio credi debet, niſi fortioribus in contrarium argumentis refellatur; præſertim cum nemo dignitati facile renuntiaſſe præſumatur, ſicut nec beneficium ſine magna cauſa aliquem reſignaſſe probabiliter credi docuit [d] Clemens tertius; tum quia ex cõmuni iuris Regula, [e] in dubio reo potius fauendum eſt, quàm actori: ideoq; cùm reus videatur Epiſcopus, qui poſt renuntiationem ſuam temerè reſumpti Pontificalis officij accuſatur, vel cui officij ſui vſitata miniſteria interdicuntur, ſi res dubia fuerit, in benigniorem partem eius renuntiationem interpretari debemus, vt ſoli ſedi ceſſerit, non dignitati; quemadmodum in pœnis eandem interpretandi rationem ſequimur; quod & æquitatis ratio ſuadet, vt ipſi mentem ſuam dictis vel factis explicare liceat; ideoque officium Pontificale reſumens, id licitè facere videtur, quia hoc facto oſtendit ſe non dignitati, vel ordinis executioni, ſed ſoli loco cedere voluiſſe. B

[b] cap. poſt tranſlat. cit.

[c] l. de incubit ff. de probation.

[d] Cap. ſuper hoc, de renuntiat.

[e] Reg. in dubio, de regulis iuris, in 6.

XV. In hac perplexa & ancipiti difficultate, placet ſententia [f] Hoſtienſis, ſpectandam eſſe cauſam ob quam quis renuntiauit, vt ex ea coniectura duci poſſit, nùm quis ſedi tantum, vel dignitati etiam renuntiarit: ſi quis enim accuſatus de crimine vel ſibi conſcius criminis, Epiſcopatui renuntiet, videtur etiam dignitati ceſſiſſe, & ordinis executioni, cui nempe ſe indignum credidit: vnde qui [g] ex antiſtitibus in locum pœnitentium ſeu Monachorum deſcendiſſent, Epiſcopatum reſumere poſſe vetabantur: quod Innocentius [h] de iis interpretatur, qui propter pœnitentiam agendam Monaſterium ingreſſi eſſent. Reſponderque inſuper, quod cùm Epiſcopus loco ſolum Epiſcopali renuntiauit, [i] *tunc vehementiſſimè præſumendum ſit, quod non propter crimen aliquod ab ipſo commiſſum, ſed causâ pœnitentiæ ad vitam migrauerit regularem*: ex quo à contrario inferri poteſt, Epiſcopum, qui officium pontificale ſumit, non videri propter criminis conſcientiam Epiſcopatui renuntiaſſe. Eadem quoque ratio eſt, ſi quis propter inſufficientiam aliquam, vel inhabilitatem Epiſcopatui renuntiauit, ſi enim ea ſit inſufficientia vel inhabilitas, quæ ab omni miniſterio Epiſcopali remoueat, cedendo Epiſcopatui videtur etiam omninò ordinis executioni, ac miniſterio ceſſiſſe; ſi vero ea ſolum inſufficientia vel incapitas prætexatur, qua quis negotiis ſolum arduis gerendis imparem ſe profiteatur, non ideò videtur ordinis executioni in totum ex eo præcisè ceſſiſſe, quamuis inſufficientiam aliquam in renuntiatione allegarit; ſicut fortiori ratione, ſi vel ob vtilitatem Eccleſiæ nuntium remiſerit, vt [k] Gregorius Nazianzenus, qui ad conciliandos Orientalium Epiſcoporum, & Ægyptiorum animos Eccleſiam Conſtantinopolitanam repudiauit: vel ob immorigerorum & rebellium populorum reſiſtentiam: quo ſcilicet caſu Canones Apoſtolorum, [l] Antiochena Synodus, & [m] Martinus Bracharenſis Epiſcopalem dignitatem retineri affirmant, & ex eorum præſcripto Martyrius Antiochenus à diuerſis exagitatus, altiori voce publicè in Eccleſia renuntiaſſe iis conceptis verbis narratur, [n] *Clero immorigero, & populo rebelli, & Eccleſiæ contaminatæ renuntio, ſeruata interim Sacerdotij mihi dignitate.* Si tandem propter ſimilem etiam cauſam Epiſcopatui quis renuntiauerit, non videtur ex eo præcisè renuntiare Epiſcopalis ordinis executioni ac dignitati. Subdit verò [o] Hoſtienſis tunc temporis ſpectandum eſſe, quibus verbis Epiſcopatui quis renuntiet, quod & probabile exiſtimo, cùm enim res ſit contra naturam, C D

[f] Hoſtienſis in ſumma, tit. de ordinatis ab eo qui renuntiauit.

[g] 7. quæſt. 1. c. hoc noquaquam.

[h] Cap. poſt tranſlationem cit. §. quamquam.

[i] Idem §. cum ergo.

[k] Greg. Preſbyter in vita Nazianz. & ipſe carmine de vita ſua.

[l] Canon Apoſt. 37.

[m] Antioch. Syn. c. 18.

[n] Martinus Brach. c. 10.

[o] Theod. lector. lib. 1. Hoſtienſis ſuprà.

A naturam, vt Episcopus sit sine Ecclesiâ: nam vt rectè docet Cyprianus, [b] *scire debes Episcopum in Ecclesia esse, & Ecclesiam in Episcopo*: cùm id Canones etiam auertentur, strictè, & in propria significatione verba renuntiationis sumenda sunt, vt nec intentioni renuntiantis contradicatur, nec verbis eiusdem in re minus fauorabili ampliandis violentia inferatur. Itaque si renuntians, iis conceptis verbis, renuntiet, *cedo Ecclesiæ tali*, videtur renuntiasse solum sedi, non dignitati; si dixerit, *cedo Episcopatui*, etiam dignitati ac ordinis executioni cessisse iudicatur: quemadmodum etiam si absolutè, *cedo*, protulerit, omnimodè renuntiasse præsumetur. Sed de hac tota materia fusiùs agemus, vbi ea quæ ad Ecclesiasticum titulum spectant, alibi explicaturi sumus.

[b] Cyprianus ad Florentium epist. 69, referetur c. scire debere, 7. q. 1.

B

SECTIO SEXTA
HVIVS PARTIS,

De loco sacræ Ordinationis legitimo ac consentaneo.

CAPVT I.

De loco Ordinationis generatim.

ARTICVLVS I

An locus Ordinationis proprius esse debeat.

§. I.

C *Neminem in aliena prouincia, ciuitate, vel loco, Ordinationes celebrare debere sine licentia proprij Episcopi.*

I. ABSOLVTA fusâ istâ, & amplâ de Ministro Ordinationis tractatione, alia iam circa ipsam ordinationem explicanda occurrunt, puta locus in quo ordinationes legitimè fieri, vel conuenienter debent: tempus in ipsa ordinatione peragenda spectandum: & sacri ritus, qui in ipsa ordinatione ex Ecclesiæ præscripto adhibentur. Circa locum ordinationum quædam generatim spectanda sunt, quædam verò speciatim, siue circa Episcopalem consecrationem, siue reliquorum ordinum collationem. De loco ordinationum generatim hæc pronuntio: locum istum proprium esse debere, ne alieni limites peruadi videantur: sacrum, propter sanctitatem ordinationis: & publicum, propter vniuersi populi testimonium quo niti debent, quicumque ad Ordines admittuntur. De iis verò quæ speciatim Episcopali consecrationi, vel aliis ordinibus propria sunt, inferiùs à nobis dicetur.

D II. Primùm ergo locus ordinationis iubetur esse proprius, seu vnicuique Episcopo prohibetur extra propriam diœcesim ordinationes vllas efficere. Idque variis Ecclesiasticis decretis confirmari potest. Primùm us omnibus, quæ extrà Diœcesim vel Prouinciam Episcopum ad ordinationes, siue Diaconorum, & reliquorum inferioris ordinis Clericorum, siue Presbyterorum, siue Episcoporum proficisci vetant nisi vocatum: vel quæ extra Diœcesim ad alienas Ecclesias ordinare quemquam prohibent, cuiusmodi decreta sunt Apostolorũ, vt ex eorũ [c] Canonibus innotescit, [d] Nicenæ primæ Synodi, [e] Constantinopolitanæ primæ, [f] Antiochenæ, [g] Carthaginẽsis primæ, [h] secundæ, ac tertiæ, [i] Turonensis primæ, [k] Aurelianensis tertiæ, [l] Aurelianensis quintæ, [m] Aruernensis primæ, & aliorum Conciliorum, ac Summorum Pontificum passim, quæ à nobis commodiùs aliquando referentur, vbi de collatore titulorum Ecclesiasticorum, & Ec-

[c] Apostol. can. 35.
[d] Nic. 1. c. 15.
[e] Constantinop. 1. c. 2.
[f] Antioch. c. 11. & 22.
[g] Carthag. 1. c. 10.
[h] Carthag. 2. c. 11.
[i] Turon. 2. c. 9.
[k] Aurel. 3. c. 15.
[l] Aurel. 5. c. 8.
[m] Aruern. 1. c. 10.

clesiarum datore quæstio proponetur. Ne tamen ista omnia minus, quàm oportA
teat, attentè percurrisse videar, notentur quæso verba Concilij Antiocheni, quæ maximè in alieno territorio ordinationum celebrationem Episcopo interdicere videntur. Sic enim loquitur, [a] *Μηδένα Επίσκοπον τολμᾶν ἐφ' ἑτέρας ἐπαρχίας εἰς ἑτέραν μεταβαίνειν, καὶ χειροτονεῖν ἐν Ἐκκλησίᾳ πρὸς εἰς περαγωγὴν λειτουργίας:* id est, *nullus Episcopus ex alia provincia audeat ad aliam transgredi, & aliquos ordinare ad promotionem ministerij.* Item [b] *Ἐπίσκοπον μὴ ὑπερβαίνειν ἀλλοτρίαν πόλιν τῶν μὴ ὑποκειμένων αὐτῷ, μηδὲ χώρας τὴν αὐτῷ διαφερούσης ὅπου χειροτονίας τινὸς, μηδὲ καθίζειν. Πρεσβυτέρους, καὶ Διακόνους, εἰς τόπους ἑτέρῳ Ἐπισκόπῳ ὑποκειμένους, εἰ μὴ ἄρα μὴ χωρὶς τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ χώρας Ἐπισκόπου, Episcopus alienam ciuitatem, quæ non est ei subiecta, non adeat, nec ad possessionem accedat, quæ ad eum non pertinet super ordinationem cuiusquam, nec constituat Presbyteros aut Diaconos in locis alteri Episcopo subiectis, nisi forte consilio, & voluntate regionis Episcopi:* quo Canone videntur duo prohiberi; primum ne quis in loco sibi non subdito ordinare quemcumque tenter, alterum ne non sibi subditas personas, vel ad Ecclesiam non sibi subditam; si enim prioribus B
verbis vetaret solum hic Canon, alienæ quemquam Ecclesiæ, vel alterius Parochiæ Clericum ab Episcopo ordinari, priorum & posteriorum verborum Canonis idem sensus esset, ideoque frustrà alterutra pars Canonis videretur esse posita. Itaque probabile est, priori parte extra Diœcesin propriam ordinationes prohiberi, posteriori verò parte Clericorum alterius Parochiæ, vel ad alienam Ecclesiam ordinationem interdici, quamuis posterius istud maioris ad ordinationem momenti, quam prius, esse videatur: hancque esse prædictorum Canonum mentem ostendit contestatio Augustini, qui cum Piniano spopondisset, eum se inuitum non ordinaturum, populusque Hipponensis ordinationem eius in Presbyterum vrgeret, promissumque Augustini eludere conaretur, si ipsum ab alio Episcopo, inscio S. Augustino, ordinari curaret, hoc effugium refellit Augustinus his verbis, [a] *Dicebam ego, quibus poteram qui ad nos in absidem honoratiores, & grauiores ascenderant, nec à promissi fide me posse dimoueri, ne ab alio Episcopo in Ecclesia mihi credita, nisi me interrogato ac permittente, posse ordinari:* C
quibus verbis manifestè docet, non licuisse illo tempore, ne extraneũ quidem, qualis erat Pinianus, vel ad titulum alterius Ecclesiæ, aut quoquomodo ordinare, etiam absolutè, & sine titulo (qualis videtur fuisse Piniani ordinatio subsequuta) nisi scienter, & permittente Episcopo loci in quo ordinatio perficiebatur.

III. Secundò decreta ista scopum certius attingunt, quàm superiora, quæ cuicumque Episcopo Pontificalia in aliena Diœcesi exercere prohibent, nominatimque Sacramentum Ordinationis. Expressa hac de re habetur Concilij Tridentini constitutio, [d] *nulli Episcopo liceat, cuiusuis priuilegij prætextu, Pontificalia in alterius Diœcesi exercere, nisi de Ordinarij loci expressa licentia, & in personas eidem Ordinario subiectas tantum, si secus factum fuerit, Episcopus ab exercitio Pontificalium, & sic ordinati ab executione ordinum sint ipso iure suspensi.* Eiusdem constitutionis meminit idem Tridentinum, dum eius occasione docet quosdam titulares Episcopos in locis exemptis, seu nullius Diœcesis, ordines celebrare præsumpsisse, quos gra- D
uiter redarguit, talesque ipsis deinceps clanculárias aduersus Ecclesiasticas leges machinationes interdicit. Pontificalia [e] autem sunt quæcumque ad ordinem & consecrationem Episcopalem spectant sacra munia, cuiusmodi sunt Clericos ordinare, virgines benedicere, altaria & Ecclesias consecrare, Chrisma conficere, & cætera huiusmodi, quæ in aliena Diœcesi, & territorio, Episcopi omnes tractare prohibentur, sine expressa Ordinarij licentia, Ordinarij, inquam, id est Episcopi loci, non autem Prælati cuiusuis inferioris, etiam exempti, vt declarauit sacra [f] Cardinalium congregatio, quæ etiam Patriarchas, vel Primates in aliena Diœcesi Ecclesias aliquas habentes sibi immediatè subiectas, huiusmodi licentiam, sine consensu proprij Episcopi, dare non posse censuit; quod etiam docuerat prius [g] Balsamon ex Ecclesiæ Orientalis vsu.

IV. Imò nec Vicarios eiusdem Episcopi generales, nisi specialiter hoc eis mandatum sit, hanc licentiam dare posse prædicta [h] congregatio respondit, eo-

[a] Antioch. c. 13. cit.

[b] Idem c. 22.

[a] Augustinus epist. 221. ad Albinam.

[d] Trident. sess. 6. cap. 5. de reform.

[e] Vide Gloss. v. à Pontificalibus, in extrau. suscepti regiminis, de elect. [f] Declaratio sacræ cõgreg. Card. in cap. cit. Cõc. Trident. apud Farinaciũ parte 4. decisionũ. [g] Balsamon in c. 14. & 15. Apostolor. [h] Prædicta congreg. ibid.

A dem nempe iure, quo suprà [a] docuimus, Vicariis generalibus dimissoriarum literarum concedendarum ius ac potestatem, nisi specialiter ipsis demandata sint, minimè conuenire. Addit etiam eadem Congregatio, cùm in supradicto Concilij Tridentini decreto legimus, nonnisi in personas eidem Ordinario subiectas Pontificalia exerceri posse, non prohiberi Episcopos, quominus ordinent personas sibi subditas, vel dimissorias ab aliis Episcopis adferentes, sed solum vetari, ne sibi vel Ordinario ipsos ad ordines celebrandos inuitanti, seu facultatem danti, non subditas personas, sine proprij earum Episcopi licentiâ, ordinare præsumant: adeout hoc decreto quorumdam titularium Episcoporum priuilegia [b] abroget, qui sedicebant quoscumque ad se accedentes ordinare posse, ideoque, in quibuscumque locis eis ordinationes facere permitteretur, indiscriminatim ad se omnes venientes recipiebant, quos Concilium intrà iuris communis limites constringit, ne alienos sine dimissoris proprij singulorum Episcopi Clericos audeant ordinare.

a Ex cap cum nullus de temporib ordin in 6 & cap 2 & 3. de offic. Vicarij, eod. libro.

b De iis priuilegiis, vide etiam sess 24. cap 4. Trident.

B V. Quibus obiter ad explicationem Tridentini decreti, quo circa præsentem materiam expressiùs nullum est, adnotatis: iam ad probationem assertionis nostræ redeamus, quam eo argumento probamus, simulque explicamus: quia nempe ordinatio causæ cognitionem requirit, specialemque meriti cuiuscumque disquisitionem ex prædictis: at verò [c] quæ causæ cognitionem desiderant debent fieri à iudice sedente pro tribunali, vt iuris vtriusque auctoritate definitum est: itaque cùm certum sit ex iisdem [d] Canonibus neminem in alieno territorio, seu extra Diœcesim tribunal habere posse, certum quoque erit in aliena Diœcesi nemini ordinum celebrationem esse concessam. Quod vlterius iis legibus illustratur, quæ magistratui ciuili extra Prouinciam iuris dicendi facultatem abrogant, v. gr. statuunt illæ, [e] vt *præses Prouinciæ in suæ Prouinciæ homines tantum imperium habeat, & hoc dum est in Prouinciâ: nam*, inquiunt, *si excesserit priuatus est*: docent item, [f] *extra territorium ius dicenti impunè non parere*, quæ legum placita,

c De off prætoris, ff. 3 & 2. q 3. c si quę, § si quis, 3. q. 3. c iudicia, §. 2 iudice.

d Cap notãdum. 2. q. 3. & c. episcopum, 9. q. 3.

e l. præses, ff. de off. præsidis.

f l vlt. ff de iurisdict.

C aliaque similia confirmant æquum esse, vt extrà propriam Diœcesim duntaxat vnusquisque Episcopus ordinationes celebrare possit: vtporè cùm ordinatio non solum ordinis, verùm etiam iurisdictionis, celeberrimus, & maximè solemnis ac publicus sit actus. Idipsum apertius confirmauit Calixtus, & Celestinus Summi Pontifices. Ita enim Calixtus: [g] *nullus Primas, nullus Metropolitanus, nullusque reliquorum Episcoporum alterius adeat ciuitatem, &c. aut quidquam ibi disponat, vel ordinet, aut iudicet, &c. quæ sicut ordinatio, ita & iudicatio, & aliarum rerum dispositio prohibetur.* Ita etiam Celestinus, [h] *nec vsurpationi locus alicui Sacerdoti in alterius conceditur iniuriam, sit concessis sibi contentus vnusquisque limitibus: alter in alterius Prouinciæ nihil præsumat.* Plura alia similia proferri possunt. Idipsum quoque ostendit rescriptum Innocentij [i] tertij Francorum Regi, quo constat Legatum extra locum legationis suæ existentem sententiam interdicti proferre non posse: Similiter ergo nullus extrà locum suæ iurisdictionis, seu Diœcesim suam ordinare quemquam poterit.

g Calixtus epist 1. refertur 9. q. 2. c. 3.

h Celestinus epist 2 cap. 4.

i Innocent. 3. cap. nouit, de off. Legati.

D

§. II.

Obiectiones in contrarium dissoluuntur.

VI. Huic verò Ecclesiæ consuetudini ac sanctioni quæcumque opponi possunt, facilè soluuntur. Primum Epiphanij & aliorum Sanctorum virorum, qui aliquos extra Diœcesim sine licentia Episcopi loci ordinarunt, exempla non sequenda: tum quod Epiphanium [k] à Ioanne Chrysostomo hac de re reprehensum legamus: tum quod non iisdem quibus ille, vel alij qui communem legem violarunt, rationibus hocce tempore inuemur: neque enim consuetudine, quam ille prætexebat, nec ratihabitione factum excusare possumus. Consuetudo ista, si quæ fuit, exitiosa fuit, & in disciplinæ, atque Ecclesiastici ordinis perniciem, contrariisque iam legibus & repetitis Ecclesiæ decretis abolita est. Ratihabitio frustra iam prætexitur: nam nec futura rationabiliter prætexi potest, quæ cùm à voluntate liberâ pendeat, potest esse, & non esse, & actioni

k Socrates lib. 6. cap. 18.

tanti ponderis, etiamsi futura speretur, præsentem dare nequit firmitatem; & temerè contrà Ecclesiæ statuta, quæ expressam licentiam Ordinarij requirunt, hocce tempore valitura censetur. A

VII. Secundò coniecturæ quoque, seu rationes ex iure petitæ facilè quoque ruunt: nam quod ad voluntariam iurisdictionem antiqui ordinationem reuocant, quia in volentem exercetur: talem autem iurisdictionem territorij finibus non coarctari, sed extra proprios fines exerceri posse ex legibus [a] deducunt. Id de ea vtique iurisdictione intelligitur, quæ de plano fit, sine solemnitate, disquisitione causæ, non solemniter, & cum causæ disquisitione, qualiter ordinatio peragi debet. Vnde neque ex eo quod [b] iura concedant Episcopo in aliena Prouincia existenti, beneficium alicui posse conferre, sequitur quod in alienâ Prouinciâ existens possit ordinare: nam beneficij collatio causæ discussionem requirit, de plano solum & non pro tribunali solemnem, qualem requirit ordinatio, ad quam testimonium populi publicè requiritur, & denuntiationes publicæ ac solemnes præsupponuntur: vnde ordinatio nonnisi in proprio territorio fieri potest, potest autem beneficij collatio. Similiter quoque, nec ex eo [c] quod causæ cognitionem possit quis extrà territorium existens alicui delegare, sequitur eum ordinationem extrà Diœcesim suam posse facere, sed solum posse ordinationem faciendam alicui committere, quod non inficiamur. Denique nec, quia Clementis [d] quinti Constitutione in Concilio Viennensi Episcopo à suâ Diœcesi expulso concessum est, vt in alieno, petita, licet non impetratâ licentia, subditis suis ius dicere possit, & contra expulsores suos agere, ac sententiam ferre queat, id etiam ad ordinationes trahendum est, quasi Episcopus expulsus subditos ordinare extrà Diœcesim possit, sine consensu Ordinarij loci: nam cùm cõcessio ista sit contra leges, non est ad similes casus etiam eos, quorum eadem vel minor est ratio, extendenda. B

VIII. Denique nec istam concessionem vllatenus confirmat [e] Cypriani exẽplum: quamuis enim certum sit eum in secessu suo Optatum Subdiaconum, Saturum, Aurelium, & Celerinum Lectores ordinasse: secessum item istum Cypriani, non solùm ab vrbe fuisse, verùm etiam à tota Diœcesi Carthaginensi probabile sit, tum ex pluribus, tum ex eo quod exilium [f] vocetur: tum etiam quod ægrè ipsum [g] Clerum Romanum tulisse legamus: nihilominus quis neget probabile esse Cyprianum pro arctâ ista Ecclesiarum necessitudine, quæ tunc maximè vigebat, Episcopo, in cuius Diœcesi erat, consilia sua communicasse, & de licentia eius Pontificalia in ipsius Diœcesi exercuisse? quis item nesciat persecutionis tempore cùm Episcopi ab vno ad alium locum transmigrare cogerentur, ipsos fraternâ charitate benignè aduentãtibus omnibus Episcopis Catholicis Pontificalia in Diœcesi sua exercere permisisse? præterea quis non etiam probabile fateatur Cyprianum totius Africæ Primatem, etiam non petita à quoquam licentiâ, pro sedis suæ prærogatiuâ, id potuisse? cùm Primatem Carthaginensem ex omnibus Africæ Prouincijs quos vellet ordinare, ex speciali priuilegio potuisse suprà docuerimus. Itaque nec eo Cypriani exemplo confici potest, Episcopum à suâ Diœcesi expulsum & extorrem in aliena, sibi quantumcumque subditarum personarum ordinationes facere posse. C D

[a] l. omnes, ff. de offic. Proconsulis.

[b] Cap. post electionẽ, de concess. præbẽdæ, in quod vide Glossam casum statuẽtem, & cap. qua fronte, de appellation.

[c] ff. de offic. præs. vbis, L vlt.

[d] Clement. vnica de foro competenti.

[e] Legantur epist. Cypr. 24. 33. & 34.

[f] Pontius in vita Cypriani.

[g] Vide Cypr. epist. 25. ad Clerum Romanum.

§. III.

Qua pœnâ afficiantur, qui in alieno territorio, sine licentia Ordinarij, vel ordines celebrant, vel recipiunt.

IX. Si quæras, quanam pœna puniantur, qui extrà Diœcesim propriam quantumuis sibi subditos ordinarint, vel qui ab Episcopo quãtumuis proprio in aliena Diœcesi ordinati fuerint, facilis erit responsio, si de nouo iure agatur. Nam Concilium [h] Tridentinum suprà citatum extra Diœcesim suam ordinantem, *ab exercitio Pontificalium*: ordinatum verò *ab executione ordinum* ipso facto suspendit. Maior est difficultas de antiquo iure. [i] Toletus, & alij hanc pœnam veteri iure

[h] Conc. Trident. sess. 6. de reformat. cap. cit.

[i] Tolet. lib. 3. cap. 93.

A iure inflictam putant, vt sic ordinati deponantur; Episcopi verò ordinantes à celebratione Missarum per annum abstineant. Id autem colligunt ex antiquo Canone, quem Gratianus [a] Anacleto tribuit, Conciliũ [b] Aurelianense tertium edidit, cuius quidem hæc verba sunt, *Episcopus in Diœcesim † alienam, ad alienos Clericos ordinandos, vel consecrando Altaria inuere non debet, quod si fecerit, amotis his * quos ordinauerit, Altaris tamen consecratione manente, transgressor Canonis vno anno à Missarum celebratione cessabit.* Ex quo etiam Canone eandẽ in ordinationibus pœnã colligit [c] Glossa, quamuis non adeò apertè nobis illa constet, nam si verba huius Canonis acuratè pensemus, non videtur eo Canone puniri, qui proprios Clericos in aliena Diœcesi ordinarint, sed solùm, qui alienos: lex autem pœnalis extendenda non est, sed librată verborum significatione, & propositionis totius structurâ diiudicanda est: itaque nulla pœna ex eo Canone in eos lata colligi potest, qui in aliena Diœcesi suos ordinarint Clericos, vel à suis ordinati sunt Episcopis. Aptior itaque ad propositum est Concilij [d] Antiocheni sententia, quæ prohibitionem superiùs allatam, de non adeundâ aliena ciuitate, aut aliquo officio Episcopali in ea exercendo, vel non ordinandis Clericis alteri Episcopo subditis, hac adhibita pœna confirmat, [e] *εἰ ὁ τολμήσει τις τοῦτο, ἄκυρον εἶναι τοῦ ἰδίου τάγματος, καὶ αὐτὸν ἀπορρίπτειν· ἐὰν δὲ συνόδου τύχῃ*: id est, *si quis autem tale quid ausus fuerit, infirma sit ordinatio, & ipse coërceatur, seu puniatur à Synodo.* Aptior item, ac proposito conuenientior Apostolorum hîc Canon, [f] *Ἐπίσκοπον μὴ τολμᾶν ἔξω τῶν ἰδίων ὅρων χειροτονίας ποιεῖσθαι, εἰς τὰς μὴ ὑποκειμένας αὐτῷ πόλεις καὶ χώρας. Εἰ δὲ ἐλεγχθείη πεποιηκὼς τοῦτο ἑκὼν τοῦ μὴ καταλαβόντων τὰς πόλεις ἐκείνας, ἢ τὰς χώρας γνώμην, καθαιρεῖσθαι καὶ αὐτὸς, καὶ οὓς ἐχειροτόνησεν*, id est, *Episcopus ne audeat extra suos fines facere ordinationes, in vrbibus & pagis non eis subiectis: sin autem hoc fecisse conuictus fuerit, præter eorum sententiam qui tenent pagos illos, vel ciuitatem, deponatur & ipse, & ij quos ordinauit.*

[a] Gratianus 7. q. 1. can. Episcopus.
[b] Aurelianense 3. c. 15.
† in Concilio Aurel. *dioeceses alienas.*
* al remotis.
[c] Glossa in can. Episcopus cit.
[d] Antioch. c. 22.
[e] Alium cit. Gratian. 15. Antioch. Synodi, sed minus euidẽtem, 19 quæst. 2. c. Episcopum.
[f] Apost. c. 35.

§. IV.

C *An Tonsura & minores in alieno territorio conferri possint.*

X. Difficultas autem supereſt, an liceat Episcopo Clericalem Tonsuram impune in aliena Diœcesi sibi subdito conferre. Apud Græcos ex Imperatoria iussione characterem Clericalem (qui simul cum ordine Lectoratus apud eos confertur) Episcopo in aliena regione versanti dare licuisse docet [g] Balsamon. Apud nostros variæ hac de re sunt sententiæ: nam [h] Barbatius, [i] Rebuffus, [k] Henriques, [l] Bonacina, & alij id impunè licere censent, eo quod absque strepitu iudicij & absque vlla solemnitate Tonsura conferri possit clam, & intra priuatos cubiculi cuiusque parietes, cuius proinde collatione, inquit, non videtur violari territotiũ, aut Diœcesis statutus limes inuadi. Nihilominus alij [m] contra sentiunt, quia Pontificalia omnia in aliena Diœcesi exerceri ab Episcopo prohibentur, & ordinatio quæuis interdicitur: Tonsuræ verò collatio Pon-
D tificalis officij generali significatione continetur, quia ordinem Episcopalem requirit: & ordinatio etiam dici potest, quemadmodum in [n] iure aliquando dicta legitur: vnde inferunt stando Concilio Tridentino, & aliis prædictis Canonibus antiquis, non impunè licere Episcopo in aliena Diœcesi sine expressa loci licentia Clericalem Tonsuram conferre, aut recipere.

XI. Mea quidem sententia est, si id licere asseramus, vix idem de minorum ordinum collatione negari à nobis debere, quæ nempe extra Missarum solemnia priuatim fieri potest, & iam ex more satis communi fieri solet, quæque sine iudicij strepitu peragitur, cùm eam nec publicæ denuntiationes præcedere, nec comitari debeant. Ex tamen ordinum collationes saltem ex decreto [o] Concilij Tridentini (nam Antiochenum [p] de Presbyterorum, & Diaconorum ordinatione solùm loquitur) defendi probabiliter possunt extra Diœcesim non permitti, quia Pontificalia omnia Concilium interdicit. Possunt è contrario dici quoque non prohibitæ, dummodo Pontificalia restringas ad ea quæ in habitu Pontificali ab Episcopo fieri debent, solemniter, ac palam; quæ acceptio satis

[g] Balsamon in c. 14. & 15 Apostol.
[h] Barbatius in caput nouit, num. 18. de off. legati.
[i] Rebuff. in tract. nominar. quæst. 14. num. 29. & 65. & in praxi benefic. Rub. de Ecclesiast. & à quibus, & quomodo creetur num. 13.
[k] Henriq. in summa lib. 5. cap. 6. §. 6.
[l] Bonac. disp. 8. primæ edit. quæst. vn. puncto 4. nu. 18. vers. verum.
[m] Cõtrariam sententiam tenent Campanil. in diuers. can. iuris rubr. 6. cap 2. Barbosa de off. & potest. Episcop. parte 1. alleg 6 nu. 19. & alij.
[n] Cap. cum contingat, de ætate & qualitate.
[o] Trident. suprà.
[p] Antioch. suprà.

communis est, quomodo cùm minores ordines extra Missarũ solemnia conferri queant, & priuatim ab Episcopo, sine Pontificalibus vestibus, conferri possint, Pontificalium nomine priuata eorum collatio sic facta non comprehenderetur. Consentaneè verò loquẽti censeo, vel Tonsuræ Clericalis collationẽ Episcopo extra Diœcesim non concedi, vel minorum ordinum pariter permitti, & è contra. Cui fortè sententiæ fauent Rubricæ [a] Pontificalis Romani, quæ Tonsuram *quocumque loco*, minores ordines *vbicumque* conferri posse obseruant. Porrò ex consuetudine, meo quidem iudicio, res ista præsertim in praxi iudicanda est, & si consuetudo id permittat, tutò consuetudinis priuilegio fultus Pontifex, tam Clericalem Tonsuram, quàm minores ordines suis extrà propriam Diœcesim poterit conferre, & Clericos recipere, si verò consuetudo refragetur, tunc æquum est, eum in aliena Diœcesi tam à Tonsuræ, quàm minorum ordinum collatione abstinere.

A

[a] Pontif. Rom. tit. de ordin. conferend. Rub. 13 & 14.

§. V.

B

Obseruationes continens circa ordinationem in locis exemptis.

XII. Prædictæ autem quæstioni ex valdè sunt affines, an possit Episcopus in locis exemptis, suæ tamen Diœcesis ordines conferre absque vllius licentia; an in aliena Diœcesi, concedente Prælato inferiori exempto, absque Ordinarij permissu, in cuius Diœcesi locus situs est, ordinationem facere possit. Primæ quæstioni respondemus, nemini, propriâ auctoritate in locis exemptis ordines quantumuis subdito, conferre licere. Primò enim si de Monasteriis exemptis sermo sit, eorum quieti conducere iudicauit [b] Gregorius, ne in iis Missas publicas Episcopi celebrarent, neve in seruorum Dei recessibus vlla popularis conuentus præberetur occasio, ideoque id Episcopis prohibuit: additque [c] Gratianus ex epistolâ Castorio Ariminensi (quamuis in ea epistola nihil tale legatur,) *nec audeat ibi Cathedram collocare Episcopus, vel quamlibet potestatem exercere imperandi, nec aliquam ordinationem faciendi, nisi ab Abbate loci fuerit rogatus.* Quæ omnia manifestè derogant Episcoporũ iuribus: vetantque, ne in Cœnobiis vel Monasteriis exemptis (præsertim absque licentia Prælati Monasterij) Ordines sacros, quæ intrà Missarum solemnia, & conuocato populo fieri debent, audeant celebrare. Secundò, locus exemptus videtur quasi auulsus à territorio, & ab eo distractus, ideoque, quantum spectat ad ea quæ vel in locis exemptis non reperiuntur Episcopo reseruata, vel ad Ecclesiæ administrationem non videntur necessaria, loci exempti, & loci extra territorium, par videtur esse ratio: at verò nec Episcopo ius ordinationis in locis exemptis faciendi videtur esse reseruatum, nec ad Ecclesiæ vtilitatem id conducit: cùm potius ibi consentaneum sit ordinationes celebrari, rectoresque populi, & coadiutores ministerij constitui, vbi *Ecclesia plebis* fuerit, & *Cathedra seniorum*, vt posteà docebimus: non ergo videtur Episcopis licere in locis exemptis absque Prælati loci licentia quempiam ordinare. Tertiò, quia [d] Armendaris, & [e] Farinacius decisum referunt à sacra Cardinalium congregatione, Episcopum in loco exempto sine licentia superioris loci, Pontificalia exercere non posse: interdicto autem exercitio Pontificalium, Ordinum sacrorum celebratio haud dubiè prohibetur.

C

D

XIII. Alteri verò quæstioni respondemus, quando locus aliquis exemptus, est alicuius Diœcesis, quantumcumque permittat rector illius loci, seu Prælatus inferior, & Episcopum alterius Diœcesis ad ordines in eo loco celebrandos vel inuitet, vel admittat, nisi Episcopus Diœcesis, in qua locus exemptus situs est, licentiam concedat, alieni territorij violati Episcopum reum esse, si in eo ordines celebret. Nam Ordinarij licentiam Tridentinum [f] requirit; hanc autem interpretati sunt Eminentissimi Cardinales, testibus [g] Galleco, [h] Farinacio, & aliis, Episcopi loci licentiam esse. Fauetque ipsum Tridentinum, quod, vt supràs [i] diximus, Monasteriorum, aliorumque locorum exemptorum Clericos, nonnisi ab Episcopo Diœcesis ordinandos esse censuit: multominus ergo permitteret in aliquo ciuitatis v.gr. aut vici ad Episcopum pertinentis, loco exempto,

[b] S. Greg. ep. 41. Luminoso Abbati lib. 4. reg. & epist. 43 Castorio Ariminensi, eod. lib.

[c] Grat. 18. q. 2. can. Luminoso.

[d] Armendaris in addit. ad recopil. legũ Nauarræ lib. 2 tit. 18. lib. 4. de Episcopis, num. 55.

[e] Farinacius parte 4 declar. in c. 5 de reform sess. 6.

[f] Trident. suprà.

[g] Galleeus in marg. cas. conscient verbo 1. pag. 100.

[h] Farinacius suprà.

[i] Vide suprà, vbi de ministro proprio ordin. regul.

A pto, in contemptum proprij Antistitis, ordinationes publicè fieri: populum à conuentu, quem fortè per idem tempus propter ordinationes collegisset Episcopus proprius, auocari; solemnitatem ordinationis, quæ ab ipso fieret, imminui: duo in eadem Diœcesi capita videri: quæ & Tridentinorum, & antiquorum Patrum menti ac sensui valdè repugnant. In locis tamen exemptis, quæ sunt nullius Diœcesis, referunt iidem [a] auctores iuxta declarationem Gregorij 13. ab Eminentissimis iisdem Cardinalibus responsum fuisse, sufficere Prælati istorum locorum consensum, vt Episcopus, non requisitâ alterius Episcopi licentiâ, Ordines celebrare queat: habent enim Prælati istorum locorum Episcopalia omnia iura, dimissorias concedere possunt, & quæ sunt iurisdictionis per se ipsos exercere: quæ sunt ordinis, per alios exerceri curare debent, cúmque nulli Episcopo subdantur, nec Episcopalibus Sacramentis priuandi sint, videntur quòd Episcopos aduocare possint, qui Sacramenta ista conferant, iisque Ordines

B etiam conferendi tribuere auctoritatem. In iis tamen locis exemptis, etiam quæ nullius Diœcesis vocantur, vetat Concilium [b] Tridentinum, ne ij, qui titulares Episcopi vocantur, prætextu cuiusuis priuilegij de promouendo quoscumque ad se venientes, alterius subditum etiam prætextu familiaritatis continuæ audeant ordinare, vt alibi notauimus.

[a] Gallecus, & Farinac. sup.

[b] Concil. Trident. sess. 14. de reform. cap. 2.

ARTICVLVS II.

An locus Ordinationis sacer esse debeat.

[c] Vide infra, de ritibus ordinat.

[d] De cõsecrat. dist. 1. c. Missarum solemnia, & cap. hic ergo, & sequent.

[e] Iustin. Nouell. 58. per totum.

[f] Clement. vnic. de Baptismo.

[g] Trull. Syn. can. 31.

[h] Greg. Naz. carmine de vita sua.

[i] Gregorius Presbyter in vita Nazian.

[k] Sanderus lib. de schism. Angl.

[l] Theophilus Alex. in commonit. can. 6.

[m] Aurel. Carthag. in Cõc. Carth. 3. c. 39. Idem in Afric. can. 16.

[n] Euagr. lib. 2. cap. 5.

[o] Ibid. cap. 8.

[p] Metaphrastes in vita S. Nicolai.

[q] Hieronym. lib. 2. hist. Rauenn.

[r] Seuerus Sulpitius in vita S. Mart. cap. 7.

[s] Dionys. cap. 6. Eccles. hierarch.

[t] Vide infrà, vbi de ritibus ordinat.

1. PAtet ergo ex prædictis quomodo locus ordinationis proprius esse debeat. Iam verò alia conditio loci, in quo ordinatio habetur, est, vt sit sacer. Etenim nonnisi in loco sacro maiores Ordines conferri possunt: quippe cùm intrà Missarum solemnia necessario eos conferri oporteat [c] ex dicendis infrà: at

C verò Sacrificium Missæ nonnisi in loco sacro conuenienter celebrari potest, ex [d] præcepto Ecclesiæ. Imo nec Sacramenta decet nisi in sacris locis, Deoque dicatis cõferre: leges [e] enim *ἐις τὰς μυσταγωγίας*, seu sacra mysteria obire in priuatis domibus vetãt: & [f] Clemens quintus in Concilio Viennensi secutus Synodũ [g] Trullanam, absque necessitate, vel speciali priuilegio, quemquã in iisdem baptizare districtè Clericis prohibuit. Speciatim verò sacros Ordines in Ecclesia, seu loco sacro debere conferri ex antiqua traditione discimus: tum quod Gregorius [h] Nazianzenus, & [i] Gregorius Presbyter in vita Nazianzeni, absurdum & indecorum dixerint, Maximum Cynicum ab Ægyptiis Episcopis Ecclesiam relinquere coactis, ideoque in Choraulæ domum conuenientibus, fuisse creatum: cui simillimum [k] Patrum nostrorum ætate exemplum Episcoporum Anglicanorum, qui in cauponâ vrbis Lundinensis, seu publico diuersorio regnante Elizabetha, non sine omnium derisione, consecrati, seu potius execrati leguntur:

D tum quod [l] Theophilus Alexandrinus infrà citandus *ἐν μιᾷ τῇ Ἐκκλησίᾳ*, *in media Ecclesia*, ordinationes fieri debere decernat: tum quod, vbi veteres quorumcumque sacrorũ ministrorũ ordinationes referuntur, in Ecclesia factæ perhibeantur, sic v. gr. in Ecclesia Carthaginensi (in quam Patres Synodi Carthaginensis ertiæ cõuenerant) singulis Dominicis solitas fieri ordinationes refert [m] Aurelius: Hierosolymis in Ecclesia Resurrectionis ordinatũ à sua factione Euagrium: quendã narrat [n] Euagrius, qui etiam [o] Timotheũ Ælurum Alexandrinũ in Ecclesia magna ciuitatis Alexandrinæ, quæ de Cæsare nomen habuit, ordinationem subiisse testatur: sic [p] Nicolaum Myrensem in Ecclesia Myrensi, [q] Seuerum Rauennatem in Ecclesia S. Theodori apud Rauennam, [r] Martinum in Basilica Turonensi, & alios plures legimus in sacris ædibus ordinatos. Tum quod antiqui moris sit, ac peruetusti, vt ordinandi ante altare sistantur; quem ritum inter cæteros ordinationis Episcoporum, Presbyterorum, ac sacrorum ministrorum adducit [s] S. Dionysius, & ex pluribus aliis vetustorum scriptorum monumentis eruere possumus, vt infrà [t] patebit. Plura alia prætermitto, qui-

bus nonnisi in Ecclesiis, Oratoriis, & ædibus Deo sacris Ordinationes celebra ri A
lic uisse constet.

II. Non tamen dubium est, quin aliquando, ex Dei, vt piè credi potest, instinctu, extra templa, & loca sacra Ordinationes aliqui viri sancti peregerint, v. gr. Danielem Stylitam, refert Simeon [a] Metaphrastes in loco aprico, ac deserto à Gennadio Patriarcha Sacerdotali ordinatione perfectum fuisse. Idem de quibusdam aliis narratur, quorum admiranda sunt exempla, non imitanda. Vt verò Tonsura, ac minores Ordines extra Ecclesiam, seu ædem sacram, aliquando etiam conferantur, consuetudine permissum est. Cui fauet Pontificale [b] Romanum, quod Tonsuram Clericalem *quocumque loco*; minores Ordines, *vbicumque* tribui posse docet. Nec sine causâ ij potius ordines, quàm alij extrà sacras ædes conferri permittũtur. Primò, quia soli ordines Hierarchici, Episcopatus nempe, Presbyteratus, & Diaconatus, apud Græcos extra sanctuarium ante altare conferuntur, extrà sanctuarium reliqui; in Latina quoque Ecclesia Episcopos, Presbyteros, ac Diaconos, coram altari ordinari consueuisse Concilium [d] To- B
letanum quartum satis euidenter indicat, dum eos qui eorum gradibus restituendi sunt, coram altari insignia sui ordinis resumere præscribit: dumque [e] eis in sacrario coram altari sacræ Eucharistiæ communicare concedit, reliquis ex Clero in reliqua parte Chori. Subdiaconos tamen, postquam maiorum ordinum numero eorum ordo absque dubitatione adnumeratus est, eadem prærogatiua, qua Diaconos donatos fuisse suspicamur. Ex iis autem coniicimus Hierarchicorum saltem Ordinum, & reliquorũ disparem esse rationem, quod, hi extra sanctuarium, illi in Ecclesiæ sanctuario ordinari iubeantur, facilius permitti possit hos quàm illos extra Ecclesiæ septa conferri, 2. quia cùm sacri Ordines ad ministerium altaris & Ecclesiæ immediatius instituti sint, minores autem, & Clericalis Tonsura remotiùs, necessitate quadam constringendus est Pontifex, vt maiores nõnisi in Ecclesia & æde sacra cõferat, esto minores simul cum Tonsura extra ædem sacram largiri permissum sit. 3. quia valdè dubium est, an minores Ordines sint Sacramenta, Tonsuram autem ritum solùm Sacramen- C
talem ab Ecclesia institutum esse non dubium est: de Subdiaconatu quod sit Sacramentum, probabilissimum est; de reliquis Ordinibus certum: vnde in iis Ordinibus, de quibus an Sacramenta sint dubitari probabilius potest, Ecclesia, vt extra sacras ædes conferantur, facilius indulget.

III. Cæterum circà solemnem ex veteri more ordinationis faciendæ locum, vnum obseruari velim, Aaronem ac filios eius, quique postea consecrati sunt Mosaicæ [f] legis Sacerdotes consecrandos ad ostium tabernaculi applicatos, & stante pro foribus Tabernaculi populi multitudine, in vestibulo isto consecrari solitos, vt prærogatiua ministrorũ Ecclesię præ antiquis ostẽdatur; quod illi sanctuarium diuinitatis ingrediantur, eiusque secretiora adyta peruadant, quò cœlestia populum mysteria doceant: hi ad ostium solum Tabernaculi consistant, quia pleniore diuinitatis cognitione non tam populum imbuebant, quàm per figuras, & ænigmata ad ipsam recipiendam præparabant: illi cælorum ianuam aperiant, & intra cælorum sacraria populum deducant, hi cælorum claues numquam habuerint, quibus ipsum aperirent aut clauderent, quia nondum D
Christus [g] Pontifex noster per proprium sanguinem intrauerat in sancta, æternâ redemptione inuenta: illi [h] ab Altari, id est Christo Sacerdotij potestatem accipiant, cuius Sacerdotij sunt participes, & cuius charactere in ordinatione consecrantur: hi verò in ostio Tabernaculi initientur, quia Christum expectabant, per quem tanquam per ostium [i] ad diuina mysteria & cœlestes promissiones introducerentur.

[a] Simeon Metaphr. in vita Danielis Stylitæ.
[b] Pont. Rom. in Rub. ordin. 13. & 14.
[c] Eucholog. tit. de ordin. Simeõ Thess. de Sacram. cap. de ordinat.
[d] Toletan 4. c. 27. refertur 21 q 3 c. Episcopus.
[e] Idem c. 27. alias 18.
[f] Exod. 29. & Leuit. 8.
[g] Ad Heb. 9.
[h] Apocal. 6.
[i] Ioan. 10.

ARTICVLVS

Digitized by Google

ARTICVLVS III.

An locus ordinationis debeat esse publicus, vbi obiter de conuocanda multitudine populi ad ordinationes.

§. I.

Locum ordinationis debere esse publicum, & adunatâ Ecclesiâ ordinationes fieri debere.

I. TERTIA conditio loci, in quo ordinationes peraguntur, est, vt sit publicus. Statuit enim [a] Anacletus, vt Clerici publicè non priuatim ad sacros Ordines adsciscerentur. Decreuit [b] Zephyrinus, vt *multis coram adstantibus* ordinationes peragerentur. Ex Apostolicâ traditione deriuari censuit [c] Cyprianus, vt Episcopus nonnisi *plebe præsente* ordinetur. Putauit [d] Cyrillus Alexandrinus, & ex eo [e] Procopius, ordinationes, & electiones sacras, nisi sub populi conspectu fiant, præter Dei voluntatem & à sacris legibus alienas esse. Præscripsit [f] Synodus Carthaginensis tertia, vt *sub conspectu publico* Episcopus ordinaretur. Dicitur & Syluester [g] Romanus Pontifex in Concilio Romano commonuisse, vt *nulli Episcopo liceat quemlibet gradum Clerici ordinare, aut consecrare, nisi cum omni adunatâ Ecclesiâ*; cui etiam astipulatur Cõcilium Chalcedonense [h] apud Gratianum, vbi & *manifestè* ordinationes fieri præcipit, & *publicæ ordinationis*, seu *publicatæ* (nam duplex est lectio) *vocabulum*, Clericum in aliqua certâ & designatâ Ecclesiâ sortiri iubet.

II. Egregiè quoque, & appositè Theophilus [i] Alexandrinus, qui Episcopum iussit, χειροτονεῖν ἐν μέσῃ τῇ Ἐκκλησίᾳ παρόντος τοῦ λαοῦ, *ordinare in media Ecclesia, præsente populo*: legemque istam de ordinatione in loco publico faciendâ iis verbis sanxit, χειροτονία ἢ λαθραίως μὴ γινέσθω. ἡ δὲ Ἐκκλησίας εἰρηνεύσης ἐχούσης πρέπει παρόντων τῶν ἁγίων τὰς χειροτονίας ὅπου ταῖς Ἐκκλησίαις γίνεσθαι, *ordinatio autem non fiat clanculum, Ecclesiâ enim pacem habente, decet præsentibus sanctis ordinationem fieri in Ecclesiâ*. Rectè, inquam, Theophilus Ecclesiâ pacem habente publicas fieri ordinationes debere decernit. Nam tempore persecutionis non poterant adeò publicè ordinationes fieri, ac posteà redditâ Ecclesiæ pace factæ sunt, nè [k] numerosior & frequentior fidelium conuentus Catholicorum latebras detegeret, & persecutionem augeret. Flagrante tamen ipsa persecutione, quantum poterat, celebris fiebat Sacerdotum ordinatio, vt de ordinatione Cornelij in Romanum Pontificem, Sabini in Episcopum, & aliis, leges apud Cyprianum. In priuatis domibus solebant tunc temporis sacræ ordinationes fieri, minori, quo fieri poterat, strepitu. Ideoque obiicientibus Donatistis in causâ Cæciliani, in ipso persecutionis æstu, Carthaginensis Episcopi consecrati, *non potuisse tempore persecutionis Concilium congregari ad Episcopum ordinandum*, &c. respondisse dicuntur Catholici, *quod & Episcopi facilè congregarentur tam pauci, vt nec Concilium dici debeat, quando plebes congregabantur*, sicut gesta martyrum testarentur: vrgentibus Donatistis, *fieri non potuisse vt illo tempore domum suam quisquam præberet: commemoratum est* à Catholicis *vsque adeò non esse incredibile, quod in priuatam domum pauci illi Episcopi persecutionis tempore conuenerint, vt feruente persecutione, etiam in carcere doceantur baptizati martyres, & illic à Christianis celebrata Sacramenta, vbi Christiani propter eadem Sacramenta tenebantur inclusi.* At sedatâ persecutione incongruum iudicatum fuit in priuatis domibus, vel oratoriis ordinationes fieri, numerosæque plebis conspectum vitari in eorum creatione, qui populis præficiantur: clam aliquos ad eum ordinem euehi, in quo constituti omnibus noti ac spectabiles esse debeant, & omnibus spectandi atque imitandi proponantur; absurdum & inuidiosum existimatum fuit publicam Ecclesiæ lætitiam priuatis parietibus, vel angustis tectis contineri, quæ acce-

[a] Anacletus teste Platina in eius vita.
[b] Zephyrinus epist. 2. ad Episcopos Ægypti.
[c] Cypr. epist. 68. ad Cleri & plebem in Hispan. consist.
[d] Cyril. Alex. 11 de adorat.
[e] Procopius in cap. 8. Numer.
[f] Carthag. 3. c. 40.
[g] Syluester in Concil. Rom. 275. Episcoporum cap. vlt.
[h] Concilium Chalcedon, apud Grat. can. neminẽ, dist. 70. non concordat Gratiano Græcus textus.
[i] Theophil. Alexand. in cõmon. can. 6. apud Balsamon. inter epist. can.
[k] Tertull. de fuga, versus finem.
[m] Cypr. epist. 41. ad Cornel. & 52. ad Antonianum.
[n] Idem epist. 68. ad Clerum & popul. in Hispan. consistentes.
[o] August. in breuiculo collat. diei tertij cap. 17.

Digitized by Google

dente communi fidelium omnium gratulatione, eo maior esse debet, quo diffusior fuerit; ideoque vel vltimis istis temporibus Synodus a Bituricensis, *publicè & in oculis omnium ordines celebrari præcipit.* A

a Synodus Bituric. præsid. Reginaldo de Beaulne, tit. 24. c. 1.

§. II.

Rationes huius rei proferuntur.

III. Nec desunt, præter eas quas iam insinuauimus, rationes complures, ob quas locus ordinationis publicus, & ordinatio publicè fieri iubeatur. Prima est, quod ordinationes tàm antiquæ, quàm nouæ legis palam ac publicè, omnibus vocatis factæ legantur; plura huius rei exempla adducit. b Cyprianus primum enim *in Numeris* c *Dominus Moysi præcipit, dicens, apprehende Aaron fratrem tuum, & Eleazarum filium eius, & impones eos in montem coram omni Synagogâ, & exue Aaron stolam eius, & indue Eleazarum filium eius, & Aaron appositus moriatur illic, &c. quod postea secundum diuina magisteria obseruatur in Actis* d *Apostolorum, quando de ordinando in locum Iudæ Episcopo Petrus ad plebem loquitur, surrexit, inquit, Petrus in medio discentium: fuit autem turba in vno, nec hoc in Episcoporum tantum, & Sacerdotum, sed & in Diaconorum ordinationibus obseruasse Apostolos animaduertimus, de quo & ipso in* e *Actis eorum scriptum est, & conuocauerunt, inquit, illi duodecim totam plebem discipulorum & dixerunt eis, &c.* Patrum itaque nostrorum imitanda sunt exempla, nec minus Sacerdotum nouæ legis celebris debet esse creatio, quàm antiquæ, nec nascentis Ecclesiæ celebriora debent esse incunabula, quàm adultæ ac florentis incrementa. f *Quod si*, vt rectè arguit Apostolus, *ministratio mortis literis deformata in lapidibus fuit in gloria, quanto magis ministratio spiritus erit in gloria?* An num per Prophetam prænuntiauit Dominus, g *magnum fore gloriam domus istius nouissimæ, plusquam primæ?* quomodo ergo Sacerdotis creatio, quæ in lege glorioſa, ac celebris erat, in nouâ lege, quasi vilis & exilis momenti foret, omnis celebritatis splendore destituitur? cur celebrato per vniuersum orbem Crucis triumpho, reductis in Christi potestatem regibus, ampliata Christi Seruatoris nostri ditione, gradus, qui potest esse in Ecclesia maximus, minori cum celebritate conferrur, quàm qua olim, depresso religionis nostræ splendore, iacentibus Crucis trophæis, angustè restrictis Ecclesiæ terminis, conferretur? huius rei nulla alia ratio esse potest, quàm indigna Sacerdotalium graduum æstimatio, qui quo minus æstimantur, eo minori celebritate conferuntur, ac recipiuntur. Erubescitur à quibusdam ad istum assensum: cupiunt quidam in istâ promotione latere, communem cum reliquis ordinationis celebritatem refugiunt; in priuatis ideò oratoriis, extra consueta tempora, volunt ordinari, nec meminerunt se per istum gradum in editiori loco ac speculâ constitui: poni tanquam lucernas sub modio latentes super candelabrum: honorificam sibi istam esse promotionem, quæ terrorem potius incutiat ob gradus eminentiam, quàm ex officij (vt carnales homines suspicantur) vilitatè pudorem. B C

b Cypr. epist. 68. cit.
c Num. 20.
d Actorum 1.
e Actorum 6.
f 2. Corint. 3.
g Aggæi 2.

IV. Altera ratio est, ideò palam ac publice ordinationes clericorum fieri debere, vt alloquente populum Episcopo, & quærente an dignus sit, qui ordinibus initiandus est, vel assensu suo, lætaque acclamatione, & applausu iudicium Episcopi comprobet, vel dissensu, & indignantis murmure, ac intercessione sua, idem iudicium improbet, prout pluribus superiori parte docuimus. Quare qui clanculum ordinari cupiunt, suæ videntur improbitatis conscij in apertum iudicij popularis campum adduci nolle. Si verum est, quod summa veritas edixit, h *qui male agit odit lucem*; si à i propheta spiritu Dei afflato damnatur *negotium perambulans in tenebris*; iure reprobantur illæ ordinationes, quæ in latebris oratoriorum, vel monasteriorum recessibus fiunt: & sane ridicula videtur Archidiaconi, vel alterius ex iussione Episcopi, allocutio, qua monetur populus, vt testimonium ordinando ferat, & si aliquid reprehensibile in ipso animaduerterit palam referat: ridicula, inquam, ista admonitio in eo loco, ad quem nullos ex populo conuenturos esse scimus: esto vero mos iste D

h Ioannis 3.
i Psalm. 90.

desueuerit,

Digitized by Google

A deſuerit, vt alicui iam ordinationi palam contradicatur; at ita ſe produnt naturaliter hominũ affectiones, vt facile ex præſentiũ vultibus approbationis vel improbationis, amoris, vel odij ſignificatio colligatur: apparet vel ex nutibus, quid quiſque de aliquo ſentiat; nec dubiũ eſt, quin, ſi reſtitueretur mos iſte populum ad ordinationes conuocandi, & ad ſe pertinere ipſe noſſet, quod geritur, manifeſta vel lætitiæ, vel triſtitiæ, approbationis vel improbationis daturus eſſet indicia, eoque populari iudicio, & Epiſcopi ad rectam in iis ferendam ſententiam incitarentur; & plurimi fortè ab ineunda cæleſti iſta viuendi ratione, ſeu perfectionis ſtatu deterrerentur. Iam verò nec populus ad ordinationes vocatur, nec ad ſe Clericorum ordinationes pertinere putat; ideoque eorum facilè imperia contemnit, quos ſibi præfectos eſſe neſcit. Contrà autem *coram omni Synagoga*, vt ait [a] Cyprianus, *iuber Deus conſtitui Sacerdotem, id eſt, inſtruit & oſtendit ordinationes Sacerdotales, nonniſi ſub populi aſſiſtentis conſcientia, fieri oportere, vt, plebe præſente, vel detegantur malorum crimina, vel bonorum merita prædicentur; & ſit ordinatio iuſta, & legitima, quæ omnium ſuffragio, & iudicio fuerit examinata:* [a] Cypr. epiſt. 68. cit.

B

V. Tertia ratio ad ſecundam iſtam valde accedit, non oportere excluſo populo, vel non vocato, ea peragi, quæ ad ipſum maximè ſpectant, & in eius vel vtilitatem, vel damnum ceſſura ſunt: exigendas eſſe in re, quæ ad publicam pertinet totius Eccleſiæ adminiſtrationem, fidelium omnium preces: totam in ordinatione ſacrorum miniſtrorum adunari oportere Eccleſiam, quia quod omnes tangit, omnium votis expeti, omnium communi prece debet flagitari: conuocandos eſſe fideles populos, vt ſacris, qui in ordinatione perficiuntur, ritibus, excitentur ad preces pro initiandis fundendas, ad ſpiritalia emittenda deſideria, ac vota; vt ordinandus ipſe pietatem, comprecationem, piamque ſollicitudinem populi circa ſe adſiſtentis intuens, maiori deuotionis feruore incaleſcat, omniumque æmulatione ac ſtudio Dei clementiam omnes exorent, quatenus nõ exterioribus ſolum ſignis cõſecratio peragatur, ſed qui viſibilibus

C diuinæ gratiæ ſymbolis perficiuntur, inuiſibili Dei gratiâ repleantur, ſpiritali benedictione renouentur, & Sacerdotali ſanctitate imbuantur.

VI. Quarta ratio, vt populus ſacratos miniſtros, ſuos agnoſcat paſtores, ductores, rectores eſſe conſtitutos; quis enim non neceſſarium iudicet, eos publicè conſtitui, quibus ab omnibus debet obtemperari? vt eum reuereatur, quem viderit pro ſe apud Deum legatum eſſe conſtitutum? quem ſibi præfectum aduertet? quem venerandam Angelis ipſis poteſtatem ſortitum intuitus fuerit? Magis enim animum mouent, quæ viſu percipiuntur, quàm quæ ſolâ mentis cogitatione voluuntur. Quis non, vbi viderit tot ritibus ſactis Eccleſiæ miniſtros, vel inferioris ordinis, Deo conſecrari, vbi ſanctitatem Ordinationis perſpexerit, auguſtam totius iſtius ritus maieſtatem oculis imbiberit, non ſecum cogitet veneratione eos dignos eſſe, qui Deo conſecrati, & deuoti tam ſolemni ritu fuerint? quis non deinceps eos, vt diuinos homines reuereatur, quos in Dei ditionem tranſlatos, & diuinâ poteſtate præditos, in ipſorum ordinationibus obſeruarit?

D Magnam certè ad conciliandos populorum animos, & ad venerationem inducendos ſolemnis ritus conſecrationis vim habet. Si enim humana quædam, & inſolita maieſtatis ſpecies eorum perſtringit oculos, & animos admiratione, necnon veneratione percellit; quanto magis diuinitus inſpirata rerum facies, & celebritas diuino conſilio inſtituta, videntium animos, ac credentium legitima veneratione cõplebit? atque hinc eſt, quod conſtituturus Dominus in locum Moſis Ioſue populi Iſraëlitici ductorem, Moyſi ipſi mandauerit, [b] vt *partem gloriæ* ſuæ coram omnibus communicaret, quò deinceps maiori eum reuerentia populus honoraret, quem diuino iuſſu, glorioſis titulis, & inſignibus ornatum conſpexiſſet. [b] Num. 27.

VII. Quinta denique ratio hæc eſt: publica ordinatio eſſe iubetur, vt præcepta quæ ordinandis in ordinatione imponuntur, altiori mente ab ipſis retineantur, ſi coram omni populo lecta, mandataque fuerint; ſi enim quæ illis dicuntur, mandanturque, coram pluribus dicantur, auidius haurientur, & altiori mente reponentur: reuerebitur ordinandus tot ſuæ ſponſionis teſtes,

quos aliquando corã Deo habituruseſt accuſatores: erubeſcet non conſcientiæ ſolùm, ſed aſſiſtentis populi teſtimonium, ſi aliud viuat, aliud profeſſus ſit: infamiam metuet, qui ſanctitatis Sacerdotalis, & emiſſæ coram altaribus perfectionis amplectendæ voti populum conſcium eſſe agnouerit. Ad quod demonſtrandum facere videtur, quod cum Ioſue populi ſui iudicem conſtituere vellet, Dominus Moyſi mandauerit, [a] *Aſſume*, inquit, *ad temetipſum Ieſum filium Nun, virum in quo eſt Spiritus, & pone manum tuam ſuper eum, qui ſtabit coram Eleazaro Sacerdote, & dabit ei præcepta cunctis viuentibus, & partem gloriæ tuæ, vt audiat omnis Synagoga filiorum Iſraël*: Cur enim præcepta Ioſue coram omni multitudine dantur, niſi vt ea quæ ſibi palam mandata videret, & tenaciùs retineret, & ſtudioſiùs obſeruaret? Confirmat idipſum [b] Iuſtinianus, *oportet autem*, inquit, *in ipſo ordinationis tempore, eum qui imponit eam, illi coram omni fideli populo ſanctiſſimæ Eccleſiæ hæc omnia prædicere, vt agnoſcens eum omnia, quæ prius dicta ſunt à nobis, habere, ad ſacram eum deducat ordinationem: vt etiam ille coram omnibus hoc audiens non ſolùm habeat Dei timorem, ſed etiam coram omnibus denuntiationem, & profeſſionem erubeſcat.* B

[a] Num. 27. cit.

[b] Iuſtin. nouell. 6. cap. 1. §. & hanc.

§. III.

Ab Ordinationibus tamen Catechumenos, cæteroſque immundos arceri debere: nec ad Tonſuræ & Minorum ordinum collationem fidelem populum conuocari neceſſum eſſe.

VIII. Quamuis autem publicam & in publico loco dixerimus ordinationem fieri debere; cauendum tamen monet Concilium [c] Laodicenum, nè coram audientibus ſeu Catechumenis fiat, ſtatuens ſcilicet *δεῖ τὴ μὴ δεῖν τὰς χειροτονίας ὅτι πεφυσία ἀκροωμένων γίνεσθ non oportere ordinationes in præſentia audientium fieri.* Nomine *χειροτονίας* [d] Zonaras & [e] Balſamon *τὰς ψήφους*, ſeu electiones hîc appellari putant, à quibus arceantur Catechumeni, ne forte ſi qui crimina proponant, propter quæ à ſacro ordine repelli iſti debeant, offendi eos contingat. [f] Burchardus, & Iuo, & alij Latini Canonum interpretes, quibus conſentiunt Latinæ omnes verſiones [h] Dionyſij exigui, Iſidori Mercatoris, Gentiani Heruetj, de ordinationibus interpretantur. Quamuis autem ab electionibus quoſlibet audientes repulſos olim fateamur, quod nullo in iis ſuffragandi iure, ſicut cæteri ex fidelibus ac conſiſtentibus populis gauderent, quia nec dum Catholicæ Eccleſiæ eſſent aggregati, ab ordinationibus quoque eos potiori ratione expulſos eſſe hoc Canone crediderim: tum quod ipſo ordinationis tempore contradicere aliquis poſſit: tum quod Sacramentum ordinationis ſit *τελεστικὸν* ſeu perfectiuum: Sacramenta autem perfectionis coram catechumenis cuiuſcumque gradus, multominus coram audientibus confici prohibeantur: *ἰσοὶ γὰρ ἀμύητοι καὶ ἀμύητοι παντὸς ἱεραρχικοῦ τελεσμοῦ aditus enim eis ad omne id quod id in Hierarchia perficit, præcluſus eſt*, teſte [i] Dionyſio: tum quod ab exequiis defunctorum, & ſolemni eorum inhumandorũ ritu, ac funebri laudatione Catechumenos arceri ſolitos doceat idem [k] Dionyſius: quanto verò potiori ratione dicendum eſt eoſdem ab ordinandorum Sacerdotum ritibus, & ipſorum apud populum commendatione (quam in ordinatione fieri ſolitam docuimus) repelli debuiſſe? tum quod idem Dionyſius [m] ſtatim initio Eccleſiaſticæ Hierarchiæ, quæ de ſacris initiationibus, ac prouectionum myſteriis in eo libro exponit, ea ſolis fidelibus enarrari iubeat, diſtrictè autem veret ne Catechumenis, vel nullo Sacramento initiatis, propalentur. Quare ſi nefas ſit ſacros ordinationis ritus, ac myſticas Hierarchiæ prouectionis ceremonias audientibus enarrare: multominus eas ipſis coram inſpicere licebit. Id verò apertè confirmat [n] Chryſoſtomus, dum in ſacris ordinationibus comprecari & acclamare docet *τοὺς μεμυημένους, eos qui myſteriis initiati ſunt*; moxque ſubdit, *οὐ γὰρ θέμις ἐστὶ τοῖς ἀμύητοις ἐπιβλέπειν ἅπασι, neque enim fas eſt coram non initiatis cuncta deregere*: quibus verbis Catechumenos ab ordinationibus arceri ſatis manifeſtè demonſtrat.

[c] Concilium Laodic. c. 5.

[d] Zonaras, & [e] Balſamon in c. cit.

[f] Burchard. lib. 2. cap. 7. [g] Iuo parte 6. cap. 27. decreti.

[h] Verſiones Dionyſij Exigui, Iſidori Mercat. Gentiani Heruetj.

[i] Dionyſ. Eccle. Hierarch. cap. 3 in theoria.

[k] Idem eod. lib. cap. 7. in theoria.

[l] Vide 1. parte huius operis.

[m] Idem Dionyſ. cap 1. Eccles. Hierar. ſtatim initio.

[n] Chryſoſt. hom. 18 in 2. ad Corinth. cap. 8.

C

D

IX.

A IX. Nec obſtat, quod ordinationes omnium Eccleſiæ miniſtrorum inferioris ordinis, imò Diaconorum, ex Eccleſiæ conſuetudine, ante Euangelij lectionem perfectæ ſint, Preſbyterorum verò & Epiſcoporum magna ex parte abſolutæ videantur: quodque Conſtitutiones [a] Apoſtolicæ Epiſcopi conſecrationem priùs, quàm Catechumenorum dimiſſionem in Miſſa referant. Eſto enim Miſſæ Catechumenorum, quam appellitant, Catechumeni interfuerint; eſto Euangelij prædicationi præſentes adfuerint: non tamen neceſſum eſt eos præambulis ipſius Miſſæ, putà introitus, vt vocant, aliiſque precibus ſemper interfuiſſe, maximè cum Sacramentum Ordinationis conferretur, & myſticis conſecrationibus Eccleſiæ miniſtri, ſeu Myſtæ, ac Liturgi ſacrarentur: fieri enim potuit, vt foris Catechumenis conſtitutis, ſacri iſti miniſtri ordinarentur, tum ad benedictionem, & manuum impoſitionem recipiendam ex more vocarentur, ac tandem auditâ concione, à Miſſarum arcanis precibus repellerentur. Eademque ratione explicandæ ſunt Apoſtolicæ Conſtitutiones, dicendumque B ſecluſis audientibus & infidelibus, conſecrationis Epiſcopalis ritus perfectos fuiſſe, tum ſecutæ verbi Dei expoſitioni adeſſe permiſſos Catechumenos; iis verò dimiſſis, cætera tam ad ordinationem, quàm ad Miſſam peracta fuiſſe.

[a] Conſtit. Apoſt. lib 8. cap. 5. & ſeq.

X. Quæcumque etiam de publico ordinationis loco, & publica facienda ordinatione dicta ſunt, hæc omnia de ordinationibus, ſeu promotionibus ad ſacros Ordines intelligenda ſunt: nam Tonſuram ac minores ordines priuatim conferri poſſe ſuperiùs inſinuauimus. Fauetque [b] Anacletus, qui Epiſcoporum, Preſbyterorum, ac Diaconorum gradus palam multis vocatis debere conferri aſſeruit, *cæterorum autem graduum diſtributioni, trium veracium teſtimonium cum Epiſcopi ſcilicet approbatione ſufficere poſſe docuit*: innuens nimirum, non eſſe neceſſe ordinum infra Diaconatum diſtributionem publicè fieri: Hierarchicorum autem collationem manifeſtam eſſe debere, & coram omnibus fieri oportere. Vnde refert Gratianus [c] ex Veteri Ordine Romano, *quando, & vbi licitum fuerit* C *vſque ad Subdiaconatum ordinari Clericos: Diaconos verò, atque Presbyteros numquam niſi publica ordinatione.* Iam verò, quia Subdiaconatus factus eſt Ordo ſacer, & Diaconatui æquiparatus eſt, Eccleſia quoque Subdiaconum palam creari, ſicut & Diaconum voluit.

[b] Anacletus epiſt. 2. ad Epiſcop. Ital. refertur diſt. 67. c. reliqui.

[c] Grat. c. quidam, cui apponitur palea diſt. 75.

CAPVT II.

De loco Ordinationis ſpeciatim.

ARTICVLVS I.

De loco ordinationis Presbyterorum, & cæterorum inferioris gradus.

D I. COnditiones loci ordinationis ſuprà ſatis copiosè expoſuimus: iam verò, vt in præſenti quæſtione aliquantulum progrediamur, ſpeciatim aliquatum circà locum ordinationum Preſbyterorum, Diaconorum, ac reliquorum inferioris ordinis Clericorum, tum circà locum conſecrationis Epiſcoporum adnotanda ſunt. Tonſuram ac minores ordines quouis in loco ab Epiſcopo conferri poſſe, nullumque iis conferendis certum locum aſſignatum eſſe ſuperiùs docuimus. Quo verò in loco ſacri Ordines Preſbyteratus, Diaconatus, ac Subdiaconatus, ab Epiſcopis regulariter atque ordinariè conferri oporteat, docet Concilium [d] Tridentinum iis verbis, *ordinationes ſacrorum Ordinum ſtatutis à iure temporibus, ac in Eccleſiâ Cathedrali vocatis, præſentibuſque ad id Eccleſiæ Canonicis, publicè celebrentur: ſi autem in alio Diœceſis loco, præſente Clero loci, dignior quantum fieri poterit Eccleſia ſemper adeatur.* Eadem decernunt Synodus [e] Mediolanenſis præſide S. Carolo, Aquenſis [f] præſide Alexandro Canigiano, Rothomagenſis [g] Carolo Cardinale Borbonio, quæ etiam addit, vt ad maius altare celebrentur, & aliæ plures.

[d] Concilium Trident. ſeſſ. 23. de reform. cap. 8. & ex eo Pont. Rom. de ordinibus cõferendis.

[e] Synod. Mediol. 4. conſt. p. 2. tit. quę ad Sacram. Ordin. pertinent.

[f] Aquenſis tit. quæ ad Sacram. Ordinis adminiſt. pertinent.

[g] Roth. tit. de Epiſcop. officio. num. 4.

II. His conſentanea ſunt, quæ de Canonicis Eccleſiæ maioris ad ordinationem vocandis in veteri iure habentur. Conſentit [a] Anacletus, dum Sacerdotum, & ciuium aſſenſum in ordinationibus requirit: qui enim alij Sacerdotes, quàm [b] Sacerdotes ciuitatis, quos Canonicos iam dicimus? quinam alij ciues, quàm eiuſdem ciuitatis Epiſcopalis incolæ (quos præſentes, & annuentes velit eſſe prædictus Pontifex) intelligi poſſunt? conſentit Synodus [c] Carthaginenſis quarta, dum *ſine Conſilio Clericorum ſuorum* negat Epiſcopos debere quemquam ordinare. Conſentiunt [d] pleraque alia, quæ in iis quæ ad regimen Diœceſis ſpectant, & graduũ diſtributionem, conſenſum Capituli, vel conſiliũ neceſſarium eſſe demonſtrant: quæ omnia ſatis oſtendunt canonicorum in ordinationibus conſilium, præſentiamque à Canonibus requiri, tanquam Conſiliariorum & Aſſeſſorum Epiſcopi, quibus nominibus vocat eos Ignatius, [e] à quo ſcilicet *σύγκλητον ἱερὸν, καὶ σύμβουλοι, καὶ συνεδρεῦται τῆ Ἐπισκόπου, Conſiſtorium ſacrum, Conſiliarij, & Aſſeſſores Epiſcopi* nuncupantur: vt ergo communi Eccleſiæ conſilio, qui ordinantur, deſignati intelligantur, decet, vt Canonicis præſentibus ordinatio peragatur: quomodo verò ordinationi Canonici intereſſe poterunt, niſi in Cathedrali Eccleſia, cuius [f] caput eſt Epiſcopus, Canonici membra, ordinatio perficiatur? Id quoque confirmat Concilium [g] Nannetenſe, quod ordinandos ad ciuitatem Epiſcopalem euocari iubet, in Eccleſiâ ciuitatis ordinationes fieri debere innuens. Quia tamen fieri aliquando ob certas cauſas poteſt, vt alibi etiam, quàm in vrbe celebrentur; ideò decernit Synodus quarta [h] Mediolanenſis, vt *Epiſcopo, in vrbe etiam extra Eccleſiam Cathedralem Pontificalia munera obeunti* (inter quæ ordinum celebrationem nominatim exprimit) *cùm is tulerit, aſſiſtant, inſeruiant, miniſtrentve, quicumque ex iis qui dignitates obtinent, & de Capitulo ac reliquo Eccleſiæ Clero eidem Epiſcopalia munera in Eccleſia Cathedrali exercenti, inſeruire, miniſtrareve ſolent, aut debent.* Quidni? [i] *vbi fuerit corpus*, vbi populus Epiſcopo adunatus, *ibi congregabuntur & aquilæ*, Clerici ſcilicet dignitate præſtantes, & inſpectorum munera obeuntes; vbi Epiſcopus, ibi eius oculi Archidiaconi, ibimanus ac pedes, reliqui nempe, quorum dignitatis munus in officio Epiſcopo exhibendo conſiſtit.

III. Rationes in gratiam Cathedralis Eccleſiæ hæ ſubiungi poſſunt: quia [k] ipſa ſola eſt vera & propriè dicta Epiſcopi Eccleſia, quæ à Cathedra Epiſcopi Epiſcopalis dicitur, in qua thronus Epiſcopalis erigitur, cuius poſſeſſionem init Epiſcopus, cùm inſtituitur, quæ ſola propriè morte Epiſcopi viduata dicitur: Decet autem Epiſcopum in ſua Eccleſia Sacramenta adminiſtrare potius, quàm in cæteris, quæ proprios habent rectores. Certum eſt antiquitus Epiſcopum in Eccleſia ciuitatis, quæ vnica eſſe ſolebat, quamuis aliqua eſſent Oratoria, quibus Eccleſiæ parœciales temporis progreſſu additæ, in ea, inquam, Eccleſia certum eſt ſacra omnia officia ac miniſteria obiuiſſe cum Preſbyteris vrbicis: totam Diœceſim aliquando per ſe, aliquando per alios perluſtraſſe: in eâ verò conſediſſe, in ea Sacramenta Epiſcopalia ſolemniter perfeciſſe, vt agendo de Eccleſiaſticis titulis confirmabimus. Non ergo tunc temporis extrà Cathedralem Eccleſiam ordines ab Epiſcopo conferri paſſim ſolebant, ſed in Eccleſia ſolum Cathedrali: quæ cùm ab Vrbano [l] primo, Mileuitano [m] Concilio, ac [n] Moguntino, à Ioanne [o] 9. in Concilio Rauennati, aliiſque paſſim *matrix Eccleſia* dicatur, ab ea ordinatio Sacerdotum, ac miniſtrorum Eccleſiæ petenda eſt, vt ſpiritalis ſit totius Diœceſis mater, vtq; ab ea, à qua (vt cum [p] Tertulliano loquar) *traducem fidei, & ſemina doctrinæ*, minores per vrbes & vicos Eccleſiæ acceperunt, Paſtores quoque & Doctores, Patreſque ſpiritales recipiant. Poteſtque idipſum confirmari à ſimili, quemadmodum enim [q] Honorius re. tius Archiepiſcopo Sipontino, in Eccleſia ſua Sipontina Chriſma conficere debere aſſeruit, ex lege quadam ac conſuetudine vniuerſali, qua Epiſcopi in ſuis Eccleſiis Cathedralibus Chriſma conficere iubentur, quod poſteà per vniuerſam Diœceſim diſtribuitur: ità Ordines generales videntur in Eccleſia Cathedrali ſimiliter celebrandi, vt ab ea per totam Diœceſim Paſtores mittantur, à qua iuriſdictionis poteſtas per totam Diœceſim diffunditur.

IV. Non

[a] Anacletus epiſt. 2. ad Epiſcop. Ital. refertur can. reliqui, diſt. 67.
[b] Ita Gloſſa v. Sacerdotes in dict. can.
[c] Carth. 4. c. 22. refert. can. Epiſcopus, diſt. 24.
[d] Lege tit. de his quæ fiunt à Prælato ſine conſenſu Capituli, & can. legimus diſt. 93. aliaque paſſim.
[e] Ignat. epiſt. 5. ad Trallianos.
[f] Vide Gloſſ. 1. in cap. dilectus, de exceſſib. Prælat. Gloſſ. v. conſenſu, in cap. cùm dilectus, de conſuetudine. Gloſſ. 2. in cap. cũ Eccleſ. 3. de elect. item cap. 1. irrefragabili, de officio ordinarij, & cap. nouit, de his quæ fiunt à Prælat. & cap. requiſiſti, de teſtamen.
[g] Conc. Nannet. c. 11.
[h] Conc. Mediol. 4. cõſtit. parte 2. tit. quæ pertinẽt ad Sacram. Ordinis.
[i] Matth. 24. & Luc. 17.
[k] Vide Gloſſ. fin. in cap. cũ terra, de elect.
[l] Vrban. epiſt. vnic. in principio, refertur 22. q. 1. c. 16.
[m] Mileuit. c. 25.
[n] Mogũt. ſub Rabano can. 8.
[o] Ioannes 9. in Conc. Ranen. parte 2. can. 12.
[p] Tertul. de præſcript. cap. 20.
[q] Cap. refe-rente, de celebrat. Miſſarum.

A IV. Non tamen hac lege adeò videntur adſtricti Epiſcopi, quin aut aliquando in aliis Eccleſiis Vicanis ordines celebrarint, inter perluſtrandam Diœceſim ſuam, aut in ipſa etiam ciuitate aliam Eccleſiam elegerint, aut iam eligere poſſint. Quod in Vicanis aliquando Eccleſiis ordines quibuſdam contulerint, res pluribus exemplis notiſſima eſt: nam quos è Monaſteriis in Preſbyteratu, vel inferioribus gradibus olim ordinatos legimus, eos vt plurimum ab Epiſcopis Monaſterium ipſorum, cellulaſque viſitantibus, ordinatos aduertimus. Nec [a] Concilium Tridentinum in Vicanis Eccleſiis, extra ciuitatem propriam ordinationes celebrari prohibet, ſed expreſsè permittit; eoque caſu in Eccleſia digniore loci ordinationes, conueniente Clero eiuſdem loci, faciendas præſcribit, vt Eccleſiæ Canones ſeruentur, qui adſtantibus Clericis ac Laicis plurimis, ordinationes fieri debere decernunt. Imò in vaſtis Diœceſibus, nonnumquam expedire videbitur, vt ordinationes in celebrioribus locis Diœceſeos publicè
B celebrentur (dummodo rarius id contingat) quò ab itineris labore ordinandi releuentur; ſed maximè vt populus ab Epiſcopali ciuitate diſſitus, ſolatio aliquo afficiatur, & ad Clericorum reuerentiam ex ſolemnitate ordinationis excitetur, & à teſtimonio Clericis ferendo nequaquam arceatur. In ipsâ quoque ciuitate, Epiſcopo liberum fuiſſe, vt aliam à Cathedrali Eccleſiam, ad Ordines celebrandos ſeligeret, colligi poteſt ex ipsâ Eccleſiæ Romanæ vetuſtâ conſuetudine, (quæ habetur in Veteri [b] Ordine Romano) iuxta quam nempe Ordinum denuntiatio in Eccleſiæ S. Mariæ maioris, celebratio in Eccleſia S. Petri facienda præſcribitur. Secus tamen iam fert Romanæ Eccleſiæ conſuetudo, (cuius oculati teſtes ſumus) nam in Eccleſia Lateranenſi, quæ Cathedralis dignitatem habere videtur totius Romanæ Diœceſis, Ordines hocce tempore conferri ſolent. Communiter quoque aſſerunt Doctores, conſuetudine inductum eſſe, vt in quâ maluerit Eccleſia Epiſcopus Ordines celebrare poſſit. Ita ſiquidem [c] S. Antoninus, [d] Guillelmus, [e] Hoſtiẽſis, [f] Tabiena, [g] Syluester, [h] Re-
C buffus, & alij ex veteribus, & ex recentioribus [i] Henriques, [k] Vgolinus, [l] Praxis noua Epiſcopalis, aliiſque paſſim auctores. Meo tamen conſilio non facilè præſcriptum ab Eccleſia locum Antiſtes negliget, Canonumque, ſi non ex neceſſitate, ſaltem ex congruentiâ, auctoritatem potius ſequetur, quàm arbitrium ſuum. Eſto enim in iis & ſimilibus conſuetudo parendi neceſſitatem ſuſtulerit, non tamen abſtulit dirigendi prudentiam, & commonefaciendi auctoritatem.

V. Verùm acriùs quoſdam reprehendo, qui Eccleſiam Cathedralem eâ ratione inducti negligunt, propter quam Patres Cathedralem cæteris præponendam cenſuerunt. Ideò enim in æde ſacra Cathedrali Ordines facere nolunt, quia celebritatem ordinationis euitant: è contra verò ideò in prædictâ ſacrâ æde Ordines Patres conferri iubent, quod celebrem ordinationem eſſe velint: vnde Eccleſiæ intentioni & fini, negligentiæ cuiuſdam ſtudio ſeſe opponunt, &, pro virili efficere nituntur, vt quod inter homines pretioſiſſimum Dei donum, &
D vt ait [m] Nazianzenus, *πάντων μεῖζον καλλώπισμα, omnium ornamentorum præſtantiſſimum* eſt, vel in ipſa ſuâ collatione vileſcat: adeo vt nullum ferè ſit, vel artificũ, vel quarumcumque vilium perſonarum ſodalitium, quod non maiori celebritate ac pompâ celebretur, quàm adoptio in Clerum, adlectio ad regale Sacerdotium, & promotio ad Eccleſiaſticos gradus ac præfecturas. Quod ſi parua iſta, nec magni momenti videtur alicui diſciplinæ turbatio, meminerit ille quiſquis ſit, à minimis erratis ad maxima lapſum eſſe procliuem, & minimam aliquando diſciplinæ in re leuiori negligentiam, ex maxima oſcitantia, rerumque ſacrarum contemptu proficiſci. Quanto verò magis redargui debent procaces quidam, & litigatores Canonici, qui Officij diuini celebrationem ridiculè prętexentes, Epiſcopo in Eccleſiâ Cathedrali Ordines celebraturo moleſtiam faceſſunt, ſéque eâ, quâ fulgent, Conſiliariorum Epiſcopi prærogatiuâ, & Eccleſiam Cathedralem matricis honorificentiſſimo titulo exſpoliare nituntur; non cogitantes ſcilicet ad totius Diœceſis adminiſtrationem Canonicos [n] Cathedralis Eccleſiæ potius inſtitutos, quam ad pſalmodiam vel cantum.

[a] Conc. Tridenc. ſuprà.

[b] Vetus Ordo Rom. qualiter celebrandi ſint Ordines in Eccleſ Rom.

[c] S. Antoninus 3. parte ſumm tit. 14 c. 16. §. 17.

[d] Guillel. & [e] Hoſtienſ. de temp. ordinat.

[f] Tabiena v. Ordo 5. §. 1.

[g] Syluester v. Ordo 2. nu. 8.

[h] Rebuff. in reg. 23. Cancell. verſu, & minores.

[i] Henriques lib. 10. cap. 11. §. 3.

[k] Vgolinus de poteſt. Epiſc. cap. 26. §. 24. num. 1.

[l] Praxis noua Epiſcop. parte 3. cap. 1.

[m] Naz. orat. 3.

[n] Collige ex cap. inter cætera de Offic. ordin. & can. in ſanctis, diſt. 92.

A

ARTICVLVS II.

De loco cònſecrationis Romani Pontificis, Patriarcharum, Primatum, & Metropolitanorum.

§. I.

De loco conſecrationis Summi Pontificis.

I. QVod verò ſpectat ad locum conſecrationi Epiſcoporum, vel conuenientiorem, vel à Canonibus præſcriptum, diſtinctio ſtatim in limine adhiberi debet; etenim vel ſermo eſt de Epiſcopis, qui ab inferioribus conſecrantur, cuiuſmodi ſunt Papa, Patriarchæ, Primates, & Archiepiſcopi iſti, qui B à propria Synodo ordinantur; vel ſermo eſt de iis, qui à ſuperioribus inaugurari ſolent: quomodo docuimus ſuprà aliquos Archiepiſcopos à Patriarchis ac Primatibus ordinari conſueuiſſe, Epiſcopos verò communi iure à Metropolitanis ſuis conſecrationem accipere debuiſſe.

II. Præmiſsâ autem iſtâ diſtinctione dicimus, eos, qui ab inferioribus Epiſcopis conſecrantur, ordinariè loquendo, in ſuâ Eccleſiâ conſecrari conſueuiſſe. Vt enim primùm de Summo Pontifice loquamur, hunc in vrbe, ſi fieri poteſt, eligendum [a] Nicolaus ſecundus in Concilio Lateranenſi præſcribit; & primi omnes Summi Pontifices in ipſa ciuitate Romanâ conſecrati ſunt, non autem extrà vrbem. Leguntur [b] tamen, Vrbanus ſecundus in vrbe S. Petri apud Terracinam, ob factionem Clementis Antipapæ, qui Romanam vrbem occupauerat, Gelaſius ſecũdus, metu Imperatoris Henrici quinti, ex vrbe, vbi creatus fuerat, fugiẽs, vterq; Caietæ ſacratus eſſe; Calixtus ſecundus Gelaſio Cluniaci decedenti, in eodem quoque Monaſterio Cluniacenſi, ne ſedis vacatio Eccleſiæ ſchiſmate laboranti detrimentum inferret, ſuffectus & inauguratus: Eugenius tertius timens vim rebellium Romanorum, qui eius electionem, niſi eis nouam Reip. formam proponentibus morem gereret, impedire minabantur, ab vrbe, intempeſtâ nocte ſecedens, in Monaſterio Farſenſi conſecratus eſſe: Alexander tertius Victoris ſecundi Antipapæ factionem veritus, ad vicum, Tres tabernas dictum, aliàs Nympham, Epiſcopales, & Pontificales infulas ſuſcepiſſe: Vrbanus tertius, Lucio tertio Veronæ defuncto, cùm Cardinales atque Epiſcopi ad Concilium Veronenſe profecti eſſent, in huius vrbis maiori Eccleſiâ in Summum Pontificem inunctus fuiſſe; Gregorius ſeptimus, qui ei ſucceſſit, ob eandem cauſam Ferrariæ, Clemens tertius in locum Gregorij Piſis in Eccleſia Cathedrali, Honorius poſteà tertius Peruſij, in maiori item Eccleſiâ, Alexander quartus Neapoli, Vrbanus quartus Viterbij apud Eccleſiam fratrum Prædicatorum, Clemens quartus iterum Peruſij Ioannes 22. Viterbij in Cathedrali, Clemens quintus in Eccleſiâ maiori S. Andreæ Peruſij, creati numerãtur. Plures alios ſileo, Pontificia ſede Auenionem tranſlata extrà vrbem conſtitutos: Innocentiũ 4. ob metum Friderici Anagniæ conſecratum prætereo: Ioannem vigeſimum primum Lugduni ad Eccleſiam fratrum Prædicatorum, vocatis Cardinalis ſpecie conuentus habendi, ad electionem Pontificis, quam biennio dimiſerant, alioſque alias ob cauſas extrà vrbem electos, atque inunctos & coronatos; quarum cauſarum frequentiſſima fuit Romanorum Pontificum extra Romam obitus, cùm enim vix tutò in vrbe Româ, ob factiones, frequenteſque populi rebelliones, commorari poſſent, in ea vrbe, in qua fatis concedebant, Cardinales conuenire ſolebant, ibidemque ſucceſſorem deſignare, & conſecrare conſueuerant; quamuis religioſiores aliqui in ea re, extra vrbem electi, in vrbe locum conſecrationis elegerint: nam v.gr. Honorius quartus Peruſij creatus, Bonifacius octauus Neapoli, in Baſilica S. Petri Romæ conſecrari voluerũt. Reperti ſunt etiam aliqui qui extrà vrbem

in

[a] Nicolaus 2. can. in nomine Domini, diſt. 23.

[b] Vide Platinam, Onuphrium, Ciaconium, Maſſonũ in vitis dictorũ Pontificum.

C

D

Digitized by Google

A in aliqua ciuitate electi, in aliâ tamen voluerunt conſecrari: ſic Martinus ſecundus Viterbij, Celeſtinus quintus Peruſij electi, hic ad vrbem Aquilam Cardinales venire ad ſe conſecrandum voluit, ille apud vrbem veterem cum Cardinalibus conſecrandus profectus eſt; ex quibus omnibus patet conſecrationis locum non fuiſſe ſummæ neceſſitatis creditum, ſed pro diuerſis neceſſitatibus extra vrbem conſecrationem Summorum Pontificum legitimè peractam.

III. Qui verò conſecrarentur in ipſa vrbe Romæ, modò in vnâ, modò in aliâ Eccleſiâ conſecrari ſolebant, prout aut commoditas maior erat, aut Pontificum electorum voluntas ferebat. Qua in re etiam notauimus tria in creatione Romani Pontificis loca diſtingui poſſe, puta electionis, conſecrationis, & inthroniſationis: locum, ad quem mittendi in poſſeſſionem Apoſtolicæ Sedis Romani Pontifices, & olim & iam deduci ſolent, eſt Eccleſia Lateranenſis, quæ omnium Eccleſiarum mater eſt, ac magiſtra, Romanique Pontificis Capitulũ,
B ac Sedes. Quamuis autem locus conſecrationis Romani Pontificis olim idem fuerit, qui electionis, tamen aliquando diuerſus erat, conuenire ſiquidem ſolebant priſcis temporibus in aliquam ex baſilicis deſignatis Clerus ac populus ad electionem Romani Pontificis faciendam, confeſtimque electum conſecrari mos erat. Nullam autem certam Baſilicam electioni vel conſecrationi neceſſario deſignatam fuiſſe: Lateranenſem tamen primum conuentibus iſtis habendis ordinariam fuiſſe, poſteà S. Petri Eccleſiam, patet variis exemplis, quæ etiam prædicta confirmant. In Lateranenſi ſiquidem Damaſus electus eſt, cõtrà quem pars aduerſa Baſilicam occupans Sicinini, in ſchiſmate creauit Vrſicinum, ex Ammiano [a] Marcellino, [b] Rufino, & aliis. Eandẽ [c] cùm ſciret ad populũ ac Clerum ad electiones vocandũ ſeligi ſolitam, ſtatim ab exequiis Papæ Zoſimi, cum aliquot Clericis, & factioſis plebis multitudine occupare Eulalius agreſſus eſt, à qua cùm maior cleri pars arceretur, coacti ſunt Clerici ad Theodoræ Eccleſiã collecto populo properare, ex eaque Baſilica Eulalio, ne quid aduerſus maiorem
C Clericorum partem attentaret, interdicere, in qua etiam de Bonifacio primo eligendo tractarunt: quem tamen conuentum, vtpotè extra locum ſolemnem, *contra conſuetudinis rationem* habitum, Symmachus præfectus vrbis iudicauit, eumque ſoluere agreſſus, ipſos ita congregatos compulit in Eccleſiam S. Marcelli ordinandum Bonifacium deducere: ex quo poſtea loco ad Baſilicam S. Petri cum eo proceſſerunt: cùm interim Eulalius, qui Lateranenſem occupauerat, à ſuis fuiſſet conſecratus: quâ loci prærogatiuâ potitus, Symmachum fefellit, & in ſui gratiam Honorij Imperatoris reſcriptum (quod poſteà re melius cognitâ, reuocatum eſt) elicuit, vt conſtat ex relatione eiuſdem [d] Symmachi ad Honorium, [e] Preſbyterorum Eccleſiæ Romanæ ad eundem, aliiſque pluribus. Symmachus [f] quoque Romanus Pontifex in eadem Eccleſia Lateranenſi, ſeu Conſtantinianâ & Saluatoris, dicitur creatus, contra quem Laurentius eadem die in Baſilica ſanctæ Mariæ ad Præſepe à ſchiſmaticis conſtitutus, ab Eccleſia poſtea reprobatus eſt. In eadem ſacra æde Dioſcorus, qui potiori iure frui
D videbatur Bonifacio ſecundo ſimul in Baſilica Iulij creato, electus narratur, quem tamen Bonifacium breui poſt electionem tempore, defuncto Dioſcoro, pacis fouendæ ſtudio, Eccleſia Summum Pontificem agnouit. In eadem Paulus primus electus ac conſecratus: Ioannes 5. ſecundùm priſcam, vt ait [g] Ciaconus, conſuetudinem, in Lateranenſi conſecratus eſt: non multo poſteà tempore Conſtantinus in S. Petri; Leo quartus in æde ſanctorũ Quatuor coronatorum electus ac conſecratus eſt: Nicolaus primus in Baſilica ſancti Dionyſij creatus, fugiens in Vaticanum, ad Lateranenſem deductus ſacram ædem, inuitus in Pontificali ſolio collocatur, & in S. Petri Baſilica poſtea conſecratur: Benedictus tertius in Lateranenſi electus, à qua expulſus, ad Baſilicam ad Præſepe deductus, tum in Lateranum reductus, in S. Petri Vaticanâ nihilominus conſecratus eſt: Hadrianus ſecundus ab Eccleſiâ S. Mariæ ad Præſepe nolens delatus in Lateranum, ibidem legitur electus, ac conſecratus: Victor ſecundus in Baſilica S. Petri conſecratus refertur, in quâ Stephanus 10. aliàs nonus, quamuis in S. Petri ad Vincula electus, & ad Lateranenſem deductus, legitur quoque

a Ammianus lib. 17.
b Rufin. lib. 2. cap. 10.
c Vide relationem Symmachi infrà.
d Relatio Symmachi ad Honor. apud Baron. ad annũ 418.
e Relatio Preſbyt. Eccl. Rom. apud eundem ad annum 419.
f Vide Anaſt. Biblioth. in vitis Summorum Pontif.
g Ciaconus in vita Stephi 5.

conſecratus: itemque Alexander ſecundus, quamuis abſens, creatus. De Gregorio ſeptimo lego tantum eum in ædeS. Petri ad Vincula electum, an etiam ibidem conſecratus ſit, non legi. Victor 3. in Diaconiâ S. Luciæ electus narratur, ac conſecratus; Paſchalis ſecundus in Eccleſiâ S. Clementis electus, in Vaticanâ conſecratus; Innocentius ſecundus in Laterano, Lucius ſecundus in Baſilica S. Petri, in qua & Eugenius tertius, qui in Lateranenſi intrà Oratorium S. Cæſarij electus fuerat; ab eoque tempore plures in Baſilica S. Petri conſecrari conſueuerunt, quamuis in aliis etiam Baſilicis electi. Hodiernus [a] verò mos eſt, vt in Vaticano Cardinales Summum Pontificem electuri conuocentur: conſecratio ac coronatio Pontificis in S. Petri Baſilica ad maius Altare celebretur; ad Lateranenſem poſteà Baſilicam deductus, in ſolio, thronoque Pontificio collocetur. Iubet autem Gregorius [b] decimus in Concilio generali Lugdunenſi, vt in eâ vrbe in qua obierit Summus Pontifex, vel in vicinâ (ſi prior interdicta, aut rebellis fuerit) poſt decem dies in Conclaui deſignatò Cardinales conueniant, & Pontificem eligant, electo Summo Pontifici relinquens quo in loco voluerit conſecrari, ac coronari. A B

[a] Vide librum primũ ſacrarum cerimoniarum Marcelli Coreyrenſis ad Leonem 10. pluribus vtultis.

[b] Greg. 10. in Concil. Lugdun. cap. vbi periculum, de elect. in 6. Vide etiam Clement. ne Romani, de elect.

§. II.

De loco conſecrationis Patriarcharum.

IV. Hæc fuſiùs de Romanis Pontificibus: iam de Patriarchis aliqua ſubiungimus, eos nempe in propriâ ciuitate ordinariè eligi ac conſecrari debuiſſe. Sic enim in Concilio [c] Chalcedonenſi, Dioſcoro depoſito Ægyptij proteſtati ſunt, non ſolere alibi quàm Alexandriæ Epiſcopum Alexandrinum ordinari: cui proteſtationi acquieſcente ſacroſanctâ Synodo, nonniſi poſt reuerſos Alexandriam Epiſcopos S. Proterius in eius locum ſuffectus, Alexandriæ [d] conſecratus eſt. Sic etiam cùm Dioſcorus [e] Iunior fauore Anaſtaſij Imperatoris Alexandrinam ſedem obtinens alibi quàm Alexandriæ conſecratus fuiſſet, rem indignè tuliſſe dicitur populus, tanquam contra omnem morem perpetratam, ideoque excitata ſeditio, & multæ perpetratæ cædes fuiſſe referuntur. Sic, [f] cùm & eiecto Petro Fullone hæretico, Stephanus Iunior ad vitandas turbas, procurante Imperatore Zenone, Conſtantinopoli electus ac conſecratus fuiſſet, paſſum id quidem Simplicium Papam ob iſtam rationẽ, de cætero verò, ne id fieret, Zenonem Imperatorem pollicitum fuiſſe, & Simplicium cauiſſe legimus, *tenet*, inquit, *hanc pietatis veſtræ B. Petrus ſponſionem, & Chriſtianiſſimi fideliſſimique principis mentem in hæc verba iuraſſe, quod poſthac in Antiochena vrbe veteri more ſeruato à comprouincialibus ſuis Epiſcopus ordinetur, ne quod nunc frater, & Coëpiſcopus meus Acacius vobis eſt iubentibus executus, in vſum poſteritatis veniat, & ſtatuta Patrum, quæ præcipuè præſtaſtis, illæſa conſundat.* Refert quoque [g] Codinus ex veteri vſu ad Patriarcham Conſtantinopolitanum eligendum, Epiſcoporum Synodum Conſtantinopoli congregari, electum ab Imperatore in Palatio Imperatorio inueſtiri, exinde ſedem ſanctæ Sophiæ (quæ Conſtantinopolis Baſilica maior eſt) ipſum pedibus proficiſci, in eaque ſolemni ritu inaugurari, eodemque modo cæteros Patriarchas. Quæ omnia ex mox dicendis de loco conſecrationis Metropolitanorum, qui à propria Synodo conſecrari ſolent, quorum ſcilicet ac Patriarcharum eadem eſt ratio, magis confirmabuntur. C D

[c] Chalced. act. 4.

[d] Liberatus in Breuiario cap. 14.

[e] Anaſtaſ. Bibliotb. in actis Conc. Chalced.

[f] Simpl epiſt. 14. ad Zenonem Imperat.

[g] Codinus de off. Eccleſ. Conſtant. cap. 20.

§. III.

Quo in loco conſecrari ſoliti fuerint Primates & Archiepiſcopi.

V. Quod ergo de Patriarchis diximus, hoc de Primatibus, & Archiepiſcopis, qui à propriâ Synodo conuocantur, ſtatuere debemus, eos nempe in propriis ciuitatibus eligi ac conſecrari ſolitos fuiſſe. Vetus hæc conſuetudo, quam vel primis ſæculis viguiſſe non dubium eſt. Ex [h] Pontio Diacono colligitur Cyprianum

[h] Põtius Diacon. in vita S. Cypriani.

Digitized by Google

A prianum in vrbe Carthaginenſi Carthagnenſem Antiſtitem fuiſſe cõſecratum. Ad conſtituendum quoque Carthaginenſem Pſeudo-Epiſcopum, Fortunatum in locum ſuum Carthaginem veniſſe quoſdam ſchiſmaticos, Pſeudo-Epiſcopos, rumoremque ſparſiſſe plures fuiſſe venturos teſtis eſt [a] Cyprianus; Cæcilianum Carthagini conſecratum, tum alium à ſchiſmaticis ibidem ſubintroductum narrant [b] Optatus, & [c] Auguſtinus: Nicolai Myrenſis conſecrationem Myræ factam teſtatur [d] Metaphraſtes: S. Baſilij Cæſarienſis, Cæſareæ [e] Nazianzenus; S. Epiphanij Conſtantienſis in Cypro Conſtantiæ Ioannes [f] vitæ eius ſcriptor: Ambroſij Mediolanenſis Mediolani [g] Paulinus: Sirmienſis Antiſtitis ab eodem Ambroſio conſecrationem Sirmij factam idem [h] Paulinus: Martini Turonenſis Turonis Seuerus [i] Sulpitius: Simplicij Bituricenſis Bituricibus [k] Sidonius affirmant. Epheſinorum 27. Antiſtitum conſecrationem à S. Timotheo ad ſua tempora Epheſi peractam Leontius Magneſiæ Epiſcopus aſſeruit in Concilio [l] Chalcedonenſi. Audoëni Rothomagenſis Rothomagi
B factam affirmat ipſe [m] S. Audoënus in vita S. Eligij, quam deſcriptam nobis reliquit. Felicem Bituricenſem Bituricis ordinatum teſtatur Venantius [n] Fortunatus. Omnes verò Antiſtites Remenſes, paucis demptis, nobis in ciuitate Remenſi conſecratos exhibet [o] Frodoardus. Infinita propè alia exempla proferri poſſunt, ſed hæc vel ad nauſeam ſufficiunt. Plura ex dictis de miniſtro ordinationis repeti poſſunt.

VI. Veterem autem iſtam conſuetudinem Eccleſiaſtica lege ſtabilitam legimus. Leo primus epiſtola ad Anaſtaſium Epiſcopum, [p] *Metropolitano*, inquit, *defuncto, cùm in loco eius alius fuerit ſubrogandus, Prouinciales Epiſcopi ad ciuitatem Metropolim conuenire debebunt, vt omnium Clericorum, atque ciuium voluntate diſcuſſâ, ex Presbyteris eiuſdem Eccleſiæ, vel Diaconis optimus ordinetur.* Concilium quoque Toletanum [q] quartum, vbi de Epiſcopis ordinandis quædam ſtatuiſſet, mox ſubdidit, *Metropolitanus autem non niſi in ciuitate Metropoli, comprouincialibus ibidem conuenientibus, ordinetur;* Quæ decreta ſecutus Lucius [r] tertius, hanc legem condi-
C dit, *ſi Archiepiſcopus obierit, & alter fuerit ordinandus, omnes Epiſcopi eiuſdem Prouinciæ ad ſedem Metropolitanam conueniant, vt ab omnibus ordinetur.* Quo decreto inſuper conſtat in Eccleſia primariâ Metropolitanos debere cõſecrari. Nec, vt opinor, dubium eſt, quin id olim obſeruatum; tum quod [s] primis Eccleſiæ temporibus, in omnibus ciuitatibus, præterquam Romæ, & Alexandriæ, & paucis fortè quibuſdam aliis, ſolæ eſſent maiores Eccleſiæ, in quibus ſolemnes ordinariique conuentus haberi ſolerent, quamuis conſtructa eſſent quædam Oratoria, quæ priuata cenſebãtur, adeovt Clerici iſtorũ oratoriorũ diebus omnibus celebrioribus ad maiorem ſacram ædẽ conuenire deberent: quãtò ergo potiori ratione nonniſi in maiori Eccleſia Epiſcoporum cõſecrationes tunc temporis celebrabantur? tum quod in ſua Eccleſia æquum ſit Metropolitanum conſecrari, quæ ſola eſt Metropolitana: deceat eum conſecrandum ab Epiſcopis Prouinciæ in thronũ ſuo collocari, qui nonniſi in maiori habetur Eccleſia; conſentaneum ſit
D præſentibus Canonicis, ad quos electio pertinebat, conſecrationem peragi, proindéque in ipſa maiori Baſilica, quæ à Canonicis frequentatur. Excuſare tamen poteſt neceſſitas, ad hoc vt Archiepiſcopi, ac Primates, alibi, etiam extra Prouinciam conſecrentur, quemadmodum de ipſo Summo Pontifice, & Patriarchis ſuprà diximus. Poſſunt itaque ob varias alias rationes alibi quàm in Metropolitanâ Eccleſiâ conſecrari, qua de re infrà.

VII. Reſtrinximus autem concluſionem noſtram ad Archiepiſcopos, vel Primates, qui à propriâ Synodo cõſecrari ſolebant, vt excludamus eos, qui exarchico iure à Summo Pontifice, Patriarchis ac Primatibus conſecrabantur, non autem eos qui ab aliis interdũ Archiepiſcopis, [t] confœderationis quodã iure, ordinari ſolebant: ij enim & ab Archiepiſcopis iſtis, ſicut alij, qui à propriâ ſuâ Synodo ordinabantur, nonniſi in Eccleſia, ac ciuitate ad quam inſtituebantur, ordinari conſueuerant: v.gr. Archiepiſcopus Aquilegienſis Mediolanenſem ſacraturus, Mediolanum, Mediolanenſis Aquilegienſem (quæ confœderatio aliquandiu durauit ex prædictis) Aquileiam veniebat. Agrœtius quoque Seno-

[a] Cyprianus epiſt. 55. ad Cornelium.
[b] Optatus lib. 1. cõtra Parme
[c] Auguſt. in Breuic. collat. lib. 3.
[d] Metaphraſtes in vita S. Nicolai.
[e] Nazianzenus orat. 19. in funere patr. & 20. in laud. Baſilij.
[f] Vita S. Epiphan. operibus eius præfixa.
[g] Paulinus in vita Ambroſij.
[h] Idem ibid.
[i] Seuerus Sulpitius in vita S. Martini lib. 2.
[k] Sidonius epiſt. 9. lib. 7.
[l] Cõc. Chalced. act 11.
[m] Audoënus vitæ S. Eligij lib. 2.
[n] Venantius Fortunatus in vita S. Germani cap. 64.
[o] Frodoardus in hiſt. Rem. & Chronico.
[p] Leo epiſt. 82. al 84 ad Anaſtaſ. cap. 6. refertur diſt. 63. c. Metropolitano.
[q] Toletan. 4. c. 18. refertur diſt. 51 c. qui in aliquo.
[r] Cap. ſi Archiepiſcopus, de temporib. ordin
[s] De iis alibi fuſiùs vbi de Eccleſiaſt. titulis.
[t] Vide de miniſtro ordinat ſuprà.

nenſis Metropolitanus ad Bituricenſis ordinationem vocatus Biturigas venit teſte [a] Sidonio. Eboracenſis ad Cantuarienſem ordinandum Cantuariam venire debebat ex VVilelmo [b] Malmeſburienſi, & aliis. Vno verbo, omnes Archiepiſcopi, qui [c] ex finitimis Prouinciis ad aliorum ordinationem accerſebantur, qui nullam in eum qui ordinandus erat, dignitatis, vel ſacri principatus prærogatiuam prætendebant, ad ipſam Metropolitanam Eccleſiam vacantem veniebant, vt cum Epiſcopis Prouinciæ ordinationem celebrarent; ideoque [d] Cantuarienſis Primatum ſuum in totam Angliam ex eo confirmabat, quod ad ipſum ordinandum Eboracenſis Cantuariam accederet: è contra verò Cantuarienſis, ab Eboracenſi conſecrando adiretur, & eo loco conſecraretur, quem ille deligeret. Signum enim ſubiectionis erat, quod quis in alienâ Eccleſiâ ordinaretur. Hoc tamen obſeruo, quod ſi Superiori Metropolitano, vel Primati placuiſſet, ſubditum ſibi Epiſcopum non in ſuâ, ſed in ipſius Eccleſiâ ordinare, hoc ab eo ſubiectionis aliud teſtimonium quærebat, vt cùm proceſſione reciperetur: quod confirmari poteſt ex Matthæo [e] Paride, *eodem anno*, inquit, *Clarembaldus S Auguſtini electus, benedictionem à Thomâ Cantuarienſi Epiſcopo accipere quærebat, ſed in ſuâ Eccleſiâ, & ſine proceſſione, vt ſuſpicio ſubiectionis in poſterum prorſus abiecta eſſet.* Sed hæc obiter dicta ſint: ad inſtitutæ narrationis ſeriem proſequendam regredimur.

A

B

VIII. Archiepiſcopi itaque, vel Primates, qui in recipienda ordinatione Summo Pontifici, Patriarchis, vel Primatibus quibuſdam exarchico iure ſubdebantur, non in Eccleſiâ ſuâ, ſed in Eccleſiâ eorum ad quos conſecrationis ius ſpectabat, vel in eâ, quam hi delegiſſent, conſecrabantur. Sic Primatem [f] Æthiopiæ, Alexandriæ ordinari ſolitum ſuperiùs diximus. Sic [g] Metropolitanum Armeniæ in vrbe Cæſareæ Cappadociæ: Rauennatem [h] Æmiliæ, Calaritanum Sardiniæ, & alios Metropolitanos, Romæ ſuperiùs conſecratos docuimus. Sic Epiſcopum [i] Niuernenſem, cuius conſecrandi auctoritatem Primatus iure ſibi arrogarat Hugo Lugdunenſis, Auguſtoduni in Diœceſi Prouinciæ Lugdunenſis conſecratum legimus. Cyprij [k] quoque eo argumento vtebantur: quo ſe ab Antiocheni Patriarchæ, quoad ordinationes recipiendas, ſubiectione eximerent, quod vacare diu oporteret ſedem Epiſcopalem, ſi hyeme v. gr. ex Inſulâ Cypro Antiochiam electum Antiſtitem ad ordinationem venire oportuiſſet: quæ ratiocinatio ſupponit, Metropolitanos à Patriarchis vel Primatibus ordinatos, ad eorum vrbem conſecrandos venire debuiſſe. Cantuariēſibus quoque ius pallij tributum, ne Romam pro conſecratione venire neceſſum haberent, ex [l] Bedâ: quæ conceſſio innuit oportuiſſe eos Romam conſecrandos venire.

C

IX. In Concilio verò [m] Chalcedonenſi, cùm quæſtio iſta mota eſſet, an Epheſinum Antiſtitem præſtaret Epheſi, an Conſtantinopoli ordinari, Epiſcopi acclamaſſe dicuntur, vt in Prouinciâ ordinaretur: allegaſſe contra refertur Epiſcopus Cyzicenus, ſi Conſtantinopoli ordinati Baſſianus, & Stephanus fuiſſent (qui duo in Epiſcopatum iſtum violenter intruſi fuerant) talia minimè ceſſura fuiſſe, qualia eorum violentiâ acciderant, nam extra Prouinciam in ordinatione pacatiora fore omnia, cùm tunc temporis, in Epheſinâ ciuitate quiuis ex fæce populi homines, ſuſque déque cuncta miſcerent: quæ hac reſponſione excepiſſe fertur Leontius Magneſiæ Epiſcopus, ab antiquo tempore Epiſcopos Epheſinos Epheſi conſtitutos fuiſſe, nec vllum tumultum vel turbas vllas, præter eas quæ nouiſſimè accidiſſent, vmquam contigiſſe: quibus auditis Philippus Conſtantinopolitanus Preſbyter, priuilegia Eccleſiæ Conſtantinopolitanę narrauit, & ordinationes Epheſinorum Antiſtitum à Conſtantinopolitanis factas. Quam vltro citroque diſputationem ſecutæ ſunt Epiſcoporum acclamationes, Canones obſeruari volentium, Clericorum Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ priuilegia à Patribus eidem Eccleſiæ conceſſa ſeruanda dictitantium: nihil circà hæc concluſum: nihil, inquam, eo loci concluſum eſt: necdum enim Patriarchatus Conſtantinopolitani fundamenta firmiter ſtabilita erant; necdum in totam Aſianam, ac Ponticam confirmata eius erat auctoritas; necdum, quod poſteà in dicto [n] Concilio perfectum eſt, ad Metropolitanos omnes ſui Patriarchatus

D

[a] Sidonius epiſt. 9. cit. lib. 7.
[b] VVilelmus Malmeſbur. de geſt. Pontif. Angl. lib. 2. ad annum 1070.
[c] Vide ſuprà de miniſtri ordin. plurib. in locis.
[d] Idem VVilelmus ſuprà.
[e] Matth. Paris in Henr. 2.
[f] Suprà ex Damiano a Goës in ſua relat. de Æthiopia.
[g] Suprà ex vita S. Gregorij Armen. apud Sur 30. Sept.
[h] Vide ſuprà, vbi de poteſtate Summi pontificis.
[i] Iuo Carnot. epiſt. 61. Hugoni.
[k] Vide can. Nicen. Arab. 37. & Conc. Epheſin. tomo 2 append. 2. can. 4.
[l] Beda lib. 2. hiſt. cap. 17. & 18.
[m] Cōc. Chalced. act. 11.
[n] Cōc. Chalced. c. 12. & epiſt. Synod. ad S. Leonem.

A triarchatus conſecrandos ei delata fuerat auctoritas. Epheſini itaque, quorum Antiſtites nec ab Antiocheno (cuius antea ditioni ſubdebantur) Patriarchâ, ordinari ſolebant, ſed à propriâ Synodo, iniquo animo ferebant, quam S. Chryſoſtomus [a] Conſtantinopolitanus in Memnone Epheſino in locũ alterius ſubrogando auctoritatem Epheſi exercuiſſet, eam in eius ſucceſſores ordinario iure transferri, adeoue etiam ab Epheſina ciuitate electus, Conſtãtinopolim accedere deberet conſecrandus. Verùm poſtquam prædicta in eodem Concilio confirmata ſunt, cùm non poſſet Conſtantinopolitanus ad vacantes omnes Metropolitanas Eccleſias accedere, ideò Metropolitani, qui ab iis conſecrati viſi ſunt, Conſtantinopoli poſteà conſecrari debuerunt: vnde qui poſteà ab iis conſecrati leguntur, narrantur Conſtantinopoli, paucis fortè demptis, inaugurati; idque ex more ſeruari docuit [b] Codinus.

[a] Palladius & alij in vita S. Chryſoſt.

[b] Codinus de off. Eccl. Cõſtantinop. cap. 20.

ARTICVLVS III.

B *De loco conſecrationis Epiſcoporum.*

§. I.

Epiſcopos intrà Prouinciam in ſuâ, vel Metropolitanâ Eccleſia plurimum conſecratos.

LEPiſcopi autem ex [c] prædictis, vel à Metropolitanis ſuis, vel à Primatibus conſecrabãtur. Sanè Primates, cum plures quotidie ordinarent, advocãtes omnes Eccleſias cõuolare, eis variis aliis negotiis diſtractis, ibique ordinationes peragere, non licebat. Vnde aliquos in ſua, non ordinandorũ Eccleſia conſecratos ad ſubditas ſibi Eccleſias miſiſſe, aliquos ab inferioribus Eccleſiis electos, pro confirmatione ad ſe accedentes in Metropolitanâ item Eccleſia ordinaſſe, mihi non eſt dubiũ. Hanc verò Summũ Pontificem, Patriarchas Alexandrinũ, & Antiochenũ, Primatem Carthaginenſem, & ſi qui alij Epiſcoporũ conſecrandorum in pluribus Prouinciis ius exarchicum habuerunt, legem ordinariè ſeruaſſe conſtat, vt nempe vel in Eccleſiâ principali, Romana, Alexandrina, & cæteris, vel in eo, quẽ ipſi elegiſſent, loco, electũ Antiſtitem conſecrarent, vel in propria

C eorũ Eccleſia conſecrandos permitterent. Multos v. gr. [d] ſuperiùs diuerſarum Prouinciarum Epiſcopos numerauimus Romã ad Ordinem recipiendũ vocatos. Legimus quoque apud [e] Syneſiũ reprehẽſam Siderij ordinationem quaſi illegitimè factam, quod in Epiſcopũ Palebiſcæ in Thebaidis Prouinciâ Alexandrino Patriarchæ ſubiectâ, Alexandriæ conſtitutus non fuiſſet. Legimus in Concilio [f] Carthaginenſi 2. veritũ, ne Epiſcopi, inconſulto Primate Prouinciæ, *in quocumque loco*, Epiſcopũ ordinarent; ſtatutũ verò, vt eius permiſſu tres Epiſcopi (ſi neceſſitas fuerit) *in quocumque loco ſint*, ordinandi poteſtatẽ habeãt. Legimus [g] Auguſtinũ in ipſa ciuitate Hipponẽſi, conſulto prius Aurelio Carthaginẽſi, ac conſentiente, à Megalio Calamenſi Numidiæ Primate ordinatũ. Legimus [h] Aureliũ Carthaginenſem Primatẽ in ſuâ Eccleſiâ frequentes ordinationes ſolitas fieri atteſtãtẽ. *Nam & in hac*, inquit, *Eccleſia, ad quam dignata eſt ſanctitas veſtra conuenire, crebrò, ac penè per diem Dominicam ordinandos habemus*. Legimus [i] S. Fulgentium à Victore Biza-

D cenæ Prouinciæ Primate, in itinere ad vrbem Carthaginenſem, ad quam pro Chriſti fide trahebatur, oppido Ruſpẽſi ſibi ignoto prælatũ, & Epiſcopũ conſecratũ. Legimus innumeros alios vel in vrbe primariâ, cuius Antiſtites exarchico ordinationũ iure potiebãtur, vel in ipſis ſuis vrbib⁹, ad quas cõſtituebãtur, vel in aliis, prout ordinatori collibuiſſet, locis, in ipſa tamẽ Prouinciâ fuiſſe cõſecratos.

II. Nihilominus, antiquioribus temporibus, hunc morem viguiſſe puto, vt ſi ad exteras regiones conuertendas Epiſcopi mitterentur, ij in vrbe Matrice, à quâ mittebantur, ordinari ſolerent. Sic plurimos à Romanâ Sede in diuerſas orbis partes miſſos Romæ conſecratos legimus, quorum plura ex prædictis exempla colligi poſſunt. Sic Athanaſius [l] Frumentium Alexandriæ ordinauit, quem ad Indos mitteret. Sic [m] Iuuenalis Patriarcha Hieroſolymitanus, Hieroſolymis Petrum Saracenis præficiendum Epiſcopum ordinauit. Qui pariter conſecrandi à plebibus de nouo conuerſis mittebantur, in vicinis Prouinciis ordinari ſolebant Antiſtites, & quidem in primariis ciuitatibus vicinioribus, ſic [n] Auguſtinum Anglorum & alios Angliæ Antiſtites in Gallia ordinatos, & Moſem

[c] Vide ſuprà, de miniſtro ordinat.

[d] Suprà, de miniſtro ordinat.

[e] Syneſ. epiſt. 67.

[f] Carthag. 2. c. 22.

[g] Poſſidius in vita Auguſt.

[h] Aurel. in Conc. Carth. 3. c. 39.

[i] Vitæ S. Fulgent. cap. 17. apud Sur. 1. Ianuarij.

[k] Vide ſuprà, vbi de miniſtro ordinat.

[l] Ruff. lib. 1. cap 9. Socrates lib 1. cap 15. & alij.

[m] Cyrillus in vita S. Euthy. apud Metaphraſt. Sur. die 20. Ian.

[n] Vide ſuprà.

Arabiæ Præſulem Alexandriam conſecrandum veniſſe ſuprà docuimus. Quibus addere poſſumus ex [a] Theodoreto, [b] Socrate, & aliis, Iberos pro Epiſcopo obtinendo ad Conſtantinum ſcripſiſſe, eumdemque miſiſſe: Barbaris pluribus gentibus ad Euxinum, & Mœotim paludem à Patriarcha Conſtantinopolitano datos Epiſcopos ex [c] Procopio, & [d] Euagrio: eandemque poteſtatem huic Patriarchæ tributam in Concilio Conſtantinopolitano primo: vno verbo certiſſimum eſt, nec aliter contigiſſe, nec contingere potuiſſe, vt Epiſcopi ad plebes conuertendas, vel in fide confirmandas miſſi, à præcipuis Epiſcopis, maximè vero à Summis Pontificibus, qui maxime huic officio incumbunt, alibi quàm in vrbibus primariis ſacrarentur, à quibus ſcilicet mittebantur. A

[a] Theodoret. lib. 1. hiſt. cap. 14.
[b] Socrat. libr. cap. 26.
[c] Procop. in hiſt. Perſ. & [d] Euag. lib. 4. cap. 22.

III. Vbi vero hæc ratio deeſſet, facile adducor, vt credam prioribus ſæculis, vſitatiori more, in ipſis ciuitatibus Epiſcopo viduatis Epiſcoporum ſolitas fuiſſe fieri ordinationes: tum quod Cyprianus [e] epiſtolâ pluries à nobis citatâ ad Clerum & plebes in Hiſpaniâ conſiſtentes, ordinationes, plebe præſente, ad quam quis ordinaretur, fieri ſolere teſtetur: *Propter quod*, inquit, *diligenter de traditione diuinâ, & Apoſtolicâ obſeruatione obſeruandum eſt, & tenendum, quod apud nos quoque, & fere per Prouincias vniuerſas tenetur, vt ad ordinationes rite celebrandas, ad eam plebem, cui præpoſitus ordinatur, Epiſcopi eiuſdem Prouinciæ proximi quique conueniant, & Epiſcopus deligatur plebe præſente, &c. quod & apud vos factum videmus, in Sabini collegæ noſtri ordinatione.* Quæ verba manifeſtè indicant in ipſa ciuitate Epiſcopo viduatâ, præſente & congregatâ totâ populi multitudine, tàm electiones Epiſcoporũ, quàm ordinationes fieri conſueuiſſe: quod nec ſine ratione fieri ex iiſdem verbis clarum eſt; cui tamen rationi poſtea abundè ſatisfactum veteres crediderunt, ſi electio in ipſa ciuitate, ad quam quis ordinaretur, fieret, ordinatio verò præſentibus Legatis ipſius ciuitatis quocũque in loco celebraretur. Tum quod [f] Origenes, vbi textum Scripturæ ſacræ adduxit de Ioſue, coram omni populo, ordinando, eandem in ordinandis Eccleſiæ principibus rationem obſeruatam doceat, his verbis, *audis euidenter ordinationem principis populi* (Eccleſiaſtici nempe, de quo ſuperiùs egerat) *tam manifeſtè deſcriptam, vt pene expoſitione non egeat.* Tum quod [g] conſtitutiones Apoſtolicæ in ordinationibus Epiſcoporum ritũ iſtum præſcribant, vt deſignatus Antiſtes populo præſentetur, vt ſuâ acclamatione dignus eſſe ordinatione, quam ſuſcepturus eſt, prædicetur: hæc autem vix in alium populum quadrare poſſunt, quàm in eum cui Epiſcopus ipſe præficiendus eſt. Tum quod Euſebius [h] Narciſſum, Alexandrum, & alios Hieroſolymorum Epiſcopos, qui Cæſareæ Paleſtinæ Metropolitano antiquitus ſubdebantur, Hieroſolymis à vicinis Prouinciæ Epiſcopis ibidem conuenientibus vt Epiſcopum crearent, conſtitutos referat. Tum quod Gregorius [i] Nyſſenus cognominem ſibi Thaumaturgũ, ad Comanam ciuitatem cum Epiſcopis eiuſdem Prouinciæ conueniſſe referat, in eaque Alexandrum Carbonarium vulgo dictum ordinaſſe. Tum quod plura alia ſimilia exempla proferri poſſint, quæ doceant Epiſcopos veteſtiſſimis Eccleſiæ temporibus in ipſa ſua ciuitate, cui præficiendi eſſent, ordinari conſueuiſſe. B C

[e] Cypr. epiſt. 68.
[f] Origenes hom. 21. in cap. 27. Num.
[g] Conſtitut. Apoſtol. lib. 8. cap. 4.
[h] Euſeb. lib. 6. hiſt. cap. 9.
[i] Greg. Nyſſen. in vita Thaumaturgi.

IV. Multo quoque poſt auctam, & propagatam Eccleſiam tempore, mos idem perdurauit; qui quamuis interdum violaretur, ſæpe tamen ſeruabatur, vt nempe, vel ipſe Metropolitanus ad Eccleſiam viduatam accedens electioni futuri Epiſcopi cum Coëpiſcopis ſuis intereſſet, ordinationemque in eadem ciuitate perficeret, vel ſi intereſſe non poſſet, alicui ex Epiſcopis totum negotium committeret, in ipſa viduatâ ciuitate perficiendum. Cuius moris cùm plura ſint argumenta, hæc abunde, nifallor, ſatisfacient. Primum enim teſtatur [k] Theodoretus, Euſebium Samoſatenum per ſingulas ciuitates, quas perluſtrabat, Eccleſiis vacantibus Epiſcopos ordinaſſe; [l] Baſilium quoque Armeniam viſitantem, Epiſcopos Eccleſiis vacantibus ordinare paratum oſtendie eiuſdem epiſtola Terentio Comiti; [m] Ioannem Chryſoſtomum in Aſia profectum ibidem Eccleſiis pluribus paſtores præfeciſſe docent plurimi; Mamertum Viennenſem Dienſem ciuitatem inuadentem Epiſcopum in ea ipſis ordinaſſe ſcribit Hilarus [n] Papa ad Leontium. Teſtatur quoque [o] Auguſti- D

[k] Theodoret. lib. 4. cap. 12.
[l] Baſil. epiſt. 188. Terentio.
[m] Pallad. in Dialogo, de vita Chryſoſt. & alij.
[n] Hilarus Papa epiſt. 9.
[o] Auguſt. epiſt. 261. Bonifac.

nus

A nus ſe ad ordinandum in oppido Fuſſalenſi Epiſcopum primatem Numidiæ ad idem oppidũ conuocaſſe. Ad ordinationem quoq; Cabilonenſis Epiſcopi, cum Prouincialibus Sacerdotibus profectum fuiſſe Patientem Lugdunenſem, in eademque ciuitate Ioannem conſecraſſe narrat [a] Sidonius. S. Gallum in Eccleſiâ ſuâ, poſtquam eam magnificè intraſſet, conſecratum Aruernenſem Epiſcopum fuiſſe docet [b] Gregorius Turonenſis: Thalaſſum Andegauenſem Epiſcopum, conuenientibus Metropolitano Turonenſi, aliiſque, quorũ vnus Metropolitanus alterius Prouinciæ, alij comprouinciales Epiſcopi conſecrandi erant, ordinatũ fuiſſe oſtendit præfatio [c] Concilij Andegauẽſis. Quibus cũ innumera ſimilia exẽpla addi poſſint, fruſtrà in iis referendis operã collocaremus; Cõcilia itaq; huic mori etiam fauiſſe oſtendendũ eſt. Fauet Concilium Regenſe, quod erratum in ordinatione Armentarij in Epiſcopũ Regenſem à duobus Epiſcopis corrigens, ſtatuit [d] *ne quiſquam ad Eccleſiam, quæ ſummum amiſerit Sacerdotem niſi Metropolitani literis inuitatus accedat: nè à plebe decipiatur, & vim ei uoluiſſe videatur,*

B Quibus ſcilicet verbis innuit, in Eccleſia viduata ſolitam fieri conſecrationem, plebemque ipſam violenter aliquando ab Epiſcopis præſentibus conſecrationem aliquorum extorſiſſe. Fauet manifeſtiſſimè Concilium [e] Aurelianenſe quartum, prædictam conſuetudinem tanquam conuenientiſſimam ſanciens, ac ſeruandam conſulens, iis verbis, *id etiam regulariter eſſe perſpeximus decernendum, vt Epiſcopus in ciuitate, in quâ per decretum eligitur ordinandus, in ſua Eccleſia cui præfecturus eſt conſecretur. Sane ſi ſubita neceſſitas temporis hoc implere non patitur, licet melius eſſet in ſua Eccleſia fieri, tamen aut ſub præſentia Metropolitani, aut certè cum eius auctoritate, intra prouinciam omnino à comprouincialibus ordinetur.*

V. Si tamen Metropolitani ad viduatas paſtoribus Eccleſias accedere ipſi per ſe non poſſent ad electionem celebrandam, viſitatorem mittere ſolebant, decretoque electionis ad ſe miſſo, ad eam diſcutiendam, peragendamque ordi-

C nationem Coepiſcopos ſuos ad Metropolitanam vt plurimum ciuitatem, vel ad eum locum, quem commodiorem iudicarent, conuocabant, ibique electum conſecrabant. Qui mos videtur poſtea maximè inualuiſſe, vt pluribus exemplis, & teſtimoniis patet, quorum pauca dumtaxat hîc referimus. Primumque exemplum [f] Nazianzeni proponimus, quem Saſimorum Epiſcopum, Cæſareæ conſecratum legimus, cùm nec Saſimorum ciuitatem adiiſſet. Alterum [g] Epiſcopi Satalorum cuius meminit Baſilius, quem ait à ſe ordinatum ſe Satalenſibus miſiſſe. Tertium [h] Epiphanij [i] Ticinenſis, quem conſecrandum Mediolanum Metropolim nempe Ticini petiiſſe refert Ennodius. Quartum [k] Euſtrapij, qui apud Sellenſe Caſtrum Diœceſis Pictauienſis, ab Euphronio Turonenſi Metropolitâ, & cæteris Prouinciæ Epiſcopis in eadem Diœceſi, vt Pientio coadiutor foret, in Epiſcopali miniſterio ordinatus eſt. Quintũ. S. Hugonis Gratianopolitani Epiſcopi, Viẽnæ, in vrbe ſcilicet Metropolitana ordinati. Sextum, [l] S. Adalberti Pragenſis Epiſcopi Moguntiæ ſacrati. Septimum, [m] S Godefridi Ambianenſis Remis. Videantur plura apud

D Frodoardum, [n] vbi Archiepiſcoporum Remenſium hiſtoriã texit, & plurimos Remenſis Prouinciæ Epiſcopos Remis ordinatos fuiſſe oſtendit. Concilia vero Metropolitano concedunt, vt locum ordinationi Epiſcopi pro arbitrio deſignet. Toletanum [o] quartum expreſſe, *Epiſcopus autem comprouincialis, ibi conſecrandus eſt, vbi Metropolitanus elegerit.* Pariſienſe [p] tertium non minus clare, dum Epiſcopum ordinandum decernit à Metropolitano, & comprouincialibus, *in loco vbi conuenerit.* Idem aliæ quædam Synodi concedunt, & innuit Lucius [q] tertius, dum Metropolitanam ſedem pro Archiepiſcopo conſecrando aſſignat, Epiſcopo vero ordinãndo nullam certam Eccleſiam deſignat, id tantum poſtulans, vt ab Archiepiſcopo ac comprouincialibus, vel ab iis ex eius iuſſu Antiſtes conſecretur, intra Prouinciam, extrà quam nempe Archiepiſcopis conuocandi Epiſcopos ius non eſt. Vnde & Iuo [r] Cartotenſis Daimberto Senonenſi reſcripſit, vt ſi eum Manaſſæ Meldenſis ordinationi intereſſe vellet, locũ ad quem ſecurè accedere poſſet, aſſignaret. Metropolitanam autem Eccleſiam ordinariè ſelectam fuiſſe, præter allata, demonſtrat Concilium [s] Tarraconenſe,

[a] Sidonius epiſt. 15. lib. 4. Domnulo.
[b] Greg. Turon. de vitis Patr. cap. 6.
[c] Concilium Andeg. in Præfat.
[d] Conc. Reg. c. 8.
[e] Conc. Aurel. 4. c. 5.
[f] Naz. Carm. de vita ſua.
[g] Baſil. epiſt. 185. ciuibus Satalenſibus.
[h] Ennodius in vita Epiphan. Ticin.
[i] Greg. Turon. lib. 4. hiſt. cap. 18.
[k] In vita S. Hug. apud Sur. 7. Sept.
[l] In vita S. Adalberti apud Sur. 23. April.
[m] Nicol. Mon. in vita Godefrid. Amb. lib. 1. cap. 3.
[n] Frodoardus in hiſt. Rem. paſſ.
[o] Tolet. 4. c. 18. refertur c. qui in aliquo diſt. 51.
[p] Pariſ. 3. c. 8.
[q] Lucius 3. cap. ſi Archiepiſcopus, de temporib. ordinat.
[r] Iuo epiſt. 113. Daimberto.
[s] Tarrac. c. 5. refertur diſt. 65. c. ſi quis in Metropoli.

pręcipiens, vt *ſi quis in Metropolitana ciuitate nõ fuerit Epiſcopus ordinatus, ſtatuto poſtea tempore, ſe Metropolitani ſui repræſentet aſpectibus*; quæ verba haud dubiè indicãt, eos qui à Metropolitano ordinarentur, in ipſa Metropolitana ciuitate ordinariè fuiſſe conſecratos. A

VI. Nec ratione vacat, vt eæ duæ Eccleſiæ, Metropolitana nempe, & propria ordinandi, cæteris præferantur. Prælata olim ordinandi Eccleſia propter teſtimonium populi, quòd populorum præſentium acclamatione honorificum electo Antiſtiti præbere ſolebat: ſatiuſque ducebatur (cùm ſpiritale inter Eccleſiam & Epiſcopum matrimonium in conſecratione perficiatur) adunatâ propriâ Eccleſiâ, ac præſente, quàm per procuratorẽ, illud celebrari: volebant maiores noſtri, promiſſis Epiſcoporum ac pactis, populos, quos recturi illi eſſent, præſentes adſiſtere, vt ſuorum Antiſtites pollicitorum, votorumque cõmoneri poſſent; ſpiritali iſto gaudio, quod in conſecratione Epiſcopi hauriri videbatur, populũ defraudare nolebant: ideoq; in propriâ vt plurimum Eccleſiâ conſecrandum vnumquemq; conuenientius arbitrabantur. Poſtea vero ſatius B viſum eſt in vrbe ipſa Metropolitanâ, vel intra Prouinciam, eo, quem elegiſſet Metropolitanus, loco, ordinationem celebrari: tùm vt Metropolitana honoraretur ciuitas, & ab ea ſuſciperentur Sacerdotes, quæ fidei matrix eſſe conſueuit, & Sacerdotij mater ob dignitatis Metropolitanæ prærogatiuam eſſe meruit: tùm vt abſente populi, qui elegerat, multitudine, pacatius ac maturius electio Epiſcopi à Metropolitano examinari, & minori periculo, ſi vitioſa iudicaretur, reprobari poſſet.

§. II.

De ordinationibus Epiſcoporum extrà Prouinciam factis, & quas ob cauſas.

VII. Propter eandem autem Eccleſiæ matricis prærogatiuam ad vrbem C Romam plures conſecrandos pergere iam à pluribus temporibus conſueuiſſe ſuperiùs inſinuauimus. Cõſentaneè autem prædictis Tridentinum [a] Concilium Eccleſiam propriam, tum ob prædictas rationes, tum etiam, quia abrogatis iam electionibus, vel ſaltem populo ademptis, nullum ex conſecratione in propria ciuitate periculum imminet, conuenientiſſimum extra curiam Romanam ordinandis locum proponit, *Conſecratio verò*, inquit, *ſi extra curiam Romanam fiat, in Eccleſia, ad quem promoti fuerint, aut in Prouincia, ſi commodè fieri poterit, celebretur.* De iis autem qui in Curia Romana promouentur, extat conſtitutio Bonifacij [b] octaui ſtatuentis, vt *Epiſcopi & alij Prælati ſuperiores, nec non Abbates, Priores, &c. qui apud dictam ſedem promouentur, aut confirmationis, conſecrationis, vel benedictionis munus recipiunt, ad commiſſas eis Eccleſias, & monaſteria, abſque dictæ ſedis literis huiuſmodi eorum promotionem, conſecrationem, ſeu benedictionem continentibus, accedere, vel bonorum Eccleſiaſticorum adminiſtrationem accipere non præſumant, nullique eos abſque dictarum literarum oſtenſione recipiant, aut eis pareant, vel intendant*: ne videlicet vel rationabilem ob cauſam ab Apoſtolica Sede reiecti, adminiſtrationem Eccleſiaſticam contra eius interdictum recipere audeant; vel occaſio quibuſdam ſuppeditaretur, fingendi ſe ab eadem ſede in Pontificiâ vel alia dignitate conſtitutos, aut confirmatos fuiſſe: eadem nempe audacia, quâ, tempore Zachariæ [c] Papæ, indigni quidã Epiſcopi ac Preſbyteri conceſſam ſibi à Sede Apoſtolica prædicandi, & ſacra miniſteria obeundi licentiam falſo mentiebantur, quibus contra Cãnones aliquid ab eadem ſumma ſede tentatum aſſerentibus credendum non eſſe docuit Zacharias. D

VIII. Neque vera profectio ad Romanam curiam, fuit vnica iſta exceptio, ob quam extra Prouinciam ordinationes Epiſcoporum, Archiepiſcoporum aliquando ſunt celebratæ; leguntur aliæ, quarum prima eſt Principum iuſſio, quâ nonnumquam vrgente, etiam extrà Prouinciam, aliquos Antiſtites contigit ordinari. Sic v. gr. [d] Gregorium Turonenſem legimus, iubente Sigiberto Rege, & inſtãte Regina, ne ab electione diſſentiret, extrà Prouinciã confeſtim, poſt

[a] Trident. ſeſſ. 23. de reform. cap. 2.

[b] Bonif. 8. cap. iniunctæ de elect. in 6.

[c] Bonif. Mogunt epiſt. 1. ad Zachar. Zacharias Epiſt. 1. ad Bonif. vterq; circa finem.

[d] Vita Greg. Turon. per Cleticos Turonenſes deſcripe. apud Sur. 17. Nouemb.

A poſt auditam Clericorum Turonenſium legationem, fuiſſe conſecratum. Paſcentium [a] ſimiliter Epiſcopũ Pictauienſem Patiſiis ordinatum iuſſu Regis Chariberti: [b] Cautinũ apud vrbem Metenſem Aruernæ ciuitatis Epiſcopum, vrgente Chlotario ſolemniter inauguratum: alios ſimiliter plurimos, nullâ aut eorum qui conſecrarent, vel conſecrarentur, ciuitatis, aut Prouinciæ vtrorũque habita ratione, regibus vrgentibus, contraius, faſque ordinatos legimus: quibus poſteà id concedendum eſſe Patres iudicarũt, vt patet ex Concilio [c] Emeritenſi. Hãc verò illi rationem prætexebant, id nempe fieri ad maturandas ordinationes, ne ex iis in diuturnius tempus protractis Eccleſiæ viduatæ detrimentũ reciperent.

[a] Greg. Turon. lib. 4. hiſt. cap. 18.
[b] Ioan lib. 4. hiſt. cap. 7.
[c] Emerit. c 4.

IX. Altera exceptio eſt, prærogatiua alicui loco, eodem quem mox retulimus, prætextu, vel alicui Eccleſiæ conceſſa: quęmadmodum [d] Toletanæ Synodi duodecimæ decreto, ex conceſſione, vt ſuperiùs docuimus, Romani Pontificis conceſſum Toletanæ Eccleſiæ fuit, vt nominati à Rege in omnibus Hiſpaniarum ciuitatibus Antiſtites ab eodem Metropolitano Toletano conſecra-
B rentur, eâ videlicet prolatâ ratione, ne dum ad Regem pro nominando Antiſtite mittitur, & à Rege ad Epiſcopos Prouinciæ, in quâ Epiſcopus ordinandus eſt, itur, Conciliumque ibidem congregatur, aliquâ etiam neceſſitate iterum ſeſe offerente redeundi ad Regem, diutiùs ordinatio protrahatur, quæ citius conficitur, ſi quem Rex nominauerit, Epiſcopus Toletanus in vrbe regia conſiſtens examinauerit, & probatum adſcitis quibuſdam conſecrauerit. Ibidem tamen mandatur, vt qui à Toletano fuerit conſecratus, intrà tres menſes coram Metropolitano ſuo ſe ſiſtere debeat, vt ab eo de ſuſcepto munere edoceatur. Eadem quoque principum auctoritate ac præſentiâ munita Conſtantinopolitana ciuitas Epiſcoporum creandorum, ſaltem plurium, prærogatiuam ad ſe tranſtulit, dum nempe à principe nominatos Conſtantinopolitanus Patriarcha conſecrandi ſibi auctoritatem aſſumpſit: ſed de iis ſuprà.

[d] Tolet. 12. c. 6.

X. Tertia cauſa eſt Eccleſiæ Metropolitanæ, vel Prouinciæ interdictum, ob
C quam nempe contingit, vt tam extra Eccleſiam Metropolitanam, ſi interdicta ſit, Archiepiſcopus, quàm extrà Prouinciam, ſi ſimiliter interdicta fuerit, Epiſcopus debeat conſecrari: nam vt colligitur ex reſcripto Alexandri [e] tertij ad Archiepiſcopos, Epiſcopos, & Prælatos Angliæ, in Prouinciis, quæ interdicti lege comprehenduntur, nulla diuina Officia præter Baptiſmum paruulorum, & pœnitentiam morientium celebrari oportet. Quam ob cauſam refert Chronicum [f] Antiſſiodorenſe, Hugonem primum Pontiniaci Abbatem Antiſſiodorenſem Epiſcopum electum, apud Monaſterium Ferrarienſe, ob ſuſpenſam, id eſt interdictam Senonenſem Eccleſiam, fuiſſe conſecratum.

[e] Cap. non eſt de Epiſcopal.
[f] Chron. Antiſſiod. ad annum 1196.

XI. Quarta fuit pium quoddam, ſed meo quidem iudicio, aliquatenus inordinatum erga certum aliquem locum ſtudium, quod mouiſſe videtur plures ex ſanctiſſimis Monachis, vt ad Epiſcopalem dignitatem euecti, in proprio tamen Monaſterio ordinari vellent. Mouit eadem affectio fortè [g] S. Eligium, vt quod Audoëno arctiſſima neceſſitudine ac charitate deuinctus eſſet, in eadem qua ille
D vrbe Rothomagenſis Epiſcopus ſacrabatur, ipſe Nouiomenſis electus, eodemq; die conſecrari vellet.

[g] Vita S. Eligij à S. Audoëno conſcripta lib. 2.

XII. Quinta, eaque longè potior ratio (nam priuata quæ contra reſcriptum, vel optatum ab Eccleſia ordinem militant, ſtudia, minus ordinata cẽſenda ſunt) eſt neceſſarij Epiſcoporum numeri ad ordinationem defectus, ob quam ſcilicet contigit, vt plures ex Anglicanis primis Epiſcopis extrà Prouinciam in Gallia plerumque, aut Germania ordinati fuerint, vt ex prædictis [h] colligi poteſt. Ob eandemque rationem Paulinus à Iuſto ordinatur Epiſcopus Aquilonarium Anglorum extrà Prouinciam, teſte [i] Beda: ſuperiùs quoque retulimus [k] Seruandum ex Africa conſecrandum eandem ob cauſam Romam à Summo Pontifice fuiſſe vocatum.

[h] Vide ſuprà.
[i] Beda lib. 2. hiſt. Angl. cap. 9.
[k] Suprà vbi de poteſtate Summi Pontificis.

XIII. Sexta quoque & vltima, quæ rationi & æquitati maximè conſentanea iudicata eſt, videtur periculum ſeditionis, ſeu metus concitandarum turbarum, ſi in ipſa ciuitate Epiſcopali Epiſcopus conſtitueretur: cùm enim populus indignis aliquando faueret (quo caſu [l] Celeſtinus Papa docendum eum eſſe non ſe-

[l] Celeſtinus epiſt. 3. ad Epiſcopos Apuliæ, & Calab. cap 3. Refertur can. vlt. diſt. 61.

quendum, edixit) ſi vel irritanda eius eſſet electio, quem ille approbaſſet, vel gratioſus aliquis deponendus eſſet, ſatius interdũ iudicabatur extra vrbem, imò etiam extra Prouinciam Epiſcoporum vel Archiepiſcoporum ordinationes perficere: quod in Summorum Pontificum ordinationibus extrà vrbem Romam, in Stephani Iunioris Antiocheni conſecratione extrà Diœceſim integram Antiochenam ſuprà contigiſſe docuimus. Plures proferre licet alias exceptiones, ſed ex frequentiſſimæ ſunt, & potiſſimæ. A

SECTIO SEPTIMA.

De tempore ſacræ ordinationis.

CAPVT I. B

De tempore ordinationis, ſeu promotionis ad omnes Ordines, præterquam ad Epiſcopatum.

ARTICVLVS I.

Quibus temporibus, diebus, horis, Tonſura, ac minores Ordines conferri poßint.

I. EXPLICATIONI loci ordinationis rectè ſubiungitur legitimi temporis ad eandem celebrandam expoſitio. Totam autem iſtam quæſtionem ità diſtribuemus, vt priùs de iis quæ ad ordinationes infra Epiſcopalem conſecrationem ſpectant, tum de ipſa conſecratione Epiſcopali diſſeramus. Illarum verò celebrandarum præſcripta ab Eccleſia tempora, dies, hora nobis inquirenda erunt, tum neceſſaria inter ſingulas promotiones temporum interſtitia. De hac ſimiliter, quo die, quâ horâ celebranda ſit, expendere, tum quantum ab electione differri poſſit, explicare oportebit. C

II. Ordimur autem à Clericatu, ſeu primâ Tonſurâ & minoribus Ordinibus. Clericatum quocumque die, & horâ, minores Ordines ſingulis Dominicis, & Feſtiuis diebus Duplicibus, matutinis tamen temporibus conferri poſſe docet [a] Pontificale Romanum. De Tonſura conformis eſt [b] Bituricenſis Concilij ſanctio, eam *quouis tempore opportuno & conuenienti pro more Eccleſiæ conferri poſſe* edocentis. De minoribus Ordinibus conformis quoque [c] Alexandri tertij reſponſio Epiſcopo Herfordienſi, *De eo autem*, inquit, *quod quæſiuiſti, an liceat extra ieunia Quatuor Temporum aliquos in Oſtiarios, Lectores, Exorciſtas, vel Acolythos, aut etiam Subdiaconos promouere. Taliter reſpondemus, quod licitum eſt Epiſcopis, Dominicis, & aliis Feſtiuis diebus vnum aut duos ad minores Ordines promouere: ſed ad Subdiaconatum, niſi in Quatuor Temporibus, aut Sabbato ſancto, vel Sabbato ante Dominicam de Paßione, nulli Epiſcoporum præterquam Romano Pontifici licet aliquos ordinare.* Ex qua inſuper reſponſione Alexandri colligitur, iis tamen diebus modum aliquem in collatione minorum Ordinum adhibendũ: vnum quidem aut duos ordinari iiſce diebus permittit, ſed numquid plures in iis ordinare cõcedit? Verba certè Alexandri non videntur permittere. [d] Gloſſa tamen plurium ordinationem non prohiberi putat, dummodo non videatur eſſe generalis ordinatio, quæ ſcilicet ſolis Quatuor Temporibus, & aliis mox exponendis celebrari debet. Eamque ſententiam tuentur [e] Sylueſter, [f] Tabiena, cum Innocentio, Bernardo, Raynerio, Gofrido, Antonino, Piſano, & aliis. Docent tamen [g] Hoſtienſis, [h] Angelus, & alij tutius eſſe, ne in Dominicis Epiſcopus, vel Abbas, pluſquam duobus Ordines minores conferant. In quam etiam ſententiam propender [i] Aſtenſis, nec immerito, nam vt docet [k] Vlpianus, *in re dubia melius eſt verbis edicti ſeruire*: res autem D

[a] Pont. Rom. Rub. de ordinibus conferendis.
[b] Bitur. anno 1584 de ordine c. 5.
[c] Alexand. 3. cap. de eo, de temporibus ordinat.
[d] Gloſſa v. *aut duos*, in dict. cap.
[e] Sylueſter, v. Ordo 2. §. 6. verſu 2.
[f] Tabiena §. 3 & alij ab iis citati.
[g] Hoſtienſis de temporib. ordin.
[h] Angelus v. Ordo, & alij.
[i] Aſtenſis v. Ordo.
[k] Vlpianus lib. 18 ad edictum, ſeu l. 1. ff. de exercitoria actione, § licet autem 20.

Digitized by Google

A tem hæc dubia eſt: verba reſcripti Summi Pontificis, vnum aut duos tantum nominant: verba iſta exceptionem ſignificant, prohibitionemque generalem firmare videntur, ne plures extrà præſcripta ſolemnibus ordinationibus tempora debeant ordinari; ſtando itaque his verbis, quibus ſtare tutius eſſe docuimus, numquam plures extra iſta tempora quiſquam audebit ordinare. Conſuetudinis tamen maximam vim eſſe cenſeo, vt ea, quæ iure minimè liceant, vſu licere non dubitem: quamuis melius vnumquemque facturum putem, ſi legum, earum etiam, quarum nouit obligationem ceſſare, reuereatur tamen prudentiam atque auctoritatem, & iuxtà eas omnia ſua, (quoad eius fieri poterit) dirigat, quarum etiam coërcitionem non veretur.

III. Horam Clericali Tonſuræ conferendæ nullam ex prædictis præfixam aduertimus. Matutinas verò duntaxat horas minoribus Ordinibus tribuendis, qui diebus Dominicis, aut Feſtiuis conferuntur, legitimas eſſe, ex [a] Pontificalis

B Romani regulis notauimus. Doctores [b] quoque communiter affirmant, non licere poſt prandium minores etiam Ordines cuiquam largiri: quamuis contrariam conſuetudinem, quæ maximè iam etiam in Gallia noſtra viget, facilè excuſare poſſe crediderim, vt nempe pridie ordinationis, ſeu Feriâ ſextâ ante Sabbatum, in quo ſecundùm iura poſſunt omnes Ordines cõferri, ad veſperam minores Ordines tribuantur: non quaſi (vt explicat [c] Henriques) in hoc officio (ſicut & in recitando matutino ſequentis diei) cenſeatur à veſpera præcedenti incipere dies Sabbati: hæc enim fictio mihi non placet: tum quod plurimi, vt mox dicemus, Sabbatum ipſum ob ſimilem fictionem, quaſi pro die Dominica ſumatur, cenſeant ſtatum eſſe ac ſolemnem Ordinum celebrandorum diem: fictionum autem iſtarum multiplicatio ridicula, & abſurda videretur: tum quod, [d] ſi fictio iſta valeret, eum cui darentur ad veſperam minores Ordines, ſequenti die Subdiaconum facere non liceret, quia eodem die ij Ordines recepti ex iſtâ fictione præſumerentur: cui tamen conſuetudo repugnat, iuxta quam tantum abeſt, vt qui minoribus Ordinibus ad veſperam Feriæ ſextæ initiantur,

C non poſſint ſequenti die Subdiaconatu inſigniri, cùm potius ideò ſoleant in Vigilia Sabbati ad veſperam minores Ordines præmaturè & anticipato tempore tribui, vt ſequenti die eidem Ordines ſacri, vel ex negligentiâ interſtitiorum, vel cum diſpenſatione, ex rationabili causâ, conferantur. Neque etiam exclusâ iſtâ fictione licentia iſta Canonum auctoritate adſtrui debet, quâ ipſam confirmare aliqui nituntur, quia nempe, inquiunt, licet Pontificalis Romani rubricæ dies Dominicos ac Feſtiuos, & horas matutinas legitima minoribus Ordinibus conferendis tempora eligi poſſe doceant, non tamen in iiſdem rubricis vlla continetur huiuſce temporis neceſſariò ſeligendi præceptio, nec Canones rem iſtam præcepto concludunt. Quinimo habetur Canon apud [e] Gratianum ex veteri Ordine Romano perceptus, licet paleæ titulo notatus in quo, *quando, & vbi libitum fuerit*, Epiſcopis minores Ordines conferendi, imò & Subdiaconatum ipſum licentia tribuitur: veteres quoq; omnes Canones, qui modò citabuntur, ſolas Epiſcoporum, Preſbyterorũ, ac Diaconorum ordinationes certis

D diebus, horiſque addicunt: qua poſtea lege Subdiaconatus ab Alexandro 3. nominatim concluſus eſt; minores verò Ordines licet Feſtiuis diebus ac Dominicis ſolum celebrandi innuantur, expreſsè tamen non præcipiuntur. Vnde & [f] Gloſſa Canonici iuris, eorum Quatuor Temporum, quibus generales Ordines habendi ſunt, Feria quarta, putauit minores tribui poſſe, id permittente Eccleſiâ, vt Epiſcopo Sabbato ſequenti amplius vacaret, poſſetque maiori cum ſolemnitate, & curâ maiores Ordines celebrare. Hæc probabiliter dici poſſunt, non tamen mihi ſatisfaciunt: nam Alexander tertius, dum minores Ordines Dominicis ac Feſtiuis diebus conferri licere affirmat, à contrario ſatis indicat, aliis diebus non licere; ideoque præcedentibus (ſi quæ ſint) legibus, quæ id permittunt, non obſcurè derogat. Pontificale quoque Romanum, cuius ordinationi ac diſpoſitioni, ſine rationabili causâ abque peccati aliquâ labe minimè contradicitur, dum tempus, quo licet minores Ordines conferre, præſcripſit, alia tempora haud dubiè interdicit; dum extrà horas matutinas minores Ordi-

a Pont. Rom. ſuprà.

b Hugo, Bernard, Lautẽt. in can. ordinationes, diſt. 75. Syluester v. Ordo 2. q. 6. & 9. Tab. v. Ordo 2. q. 3. Armilla v. Ordo, §. 7.

c Henriques lib. 10. de Ord. Sacram. cap. 12. numer. 2.

d Arg. ex cap. literas, infrà, de temporib. ordin.

e Gratian. c. quando, diſt. 75.

f Gloſſa in can. ordinationes, 2. diſt. 75.

Digitized by Google

nes non poſſe tribui aſſerit, illicitam extra iſtas horas ordinationem ſatis aper- A
tè oſtendit. Conſuetudinis ergo ſolius beneficio ſe tueri poſſunt, qui extra iſta tempora minores Ordines tribuunt.

IV. Ideò verò, extrà generalibus ordinationibus deſtinata tempora minores Ordines Epiſcopis Eccleſia conferre permiſit, quia minori pompâ & apparatu conferri poſſunt, nec ex prædictis tanta celebritas requiritur, quanta in ſacris Ordinibus conferendis: non eorum collationem, cum minoris in Eccleſiâ momenti ſint, atque auctoritatis, ieiuniorum debet neceſſariò præcedere aut comitari obſeruantia; non conuentus publicus eâ expreſsè de causâ indicitur: non populus ad eam neceſſariò cõuocari debet. Ne tamen ab ipsâ celebritas omnis exulet, Feſtiuis, vel Dominicis diebus conferri iubentur, quibus ſacrificio ab Epiſcopis celebrando frequentior hominum multitudo intereſſe ſolet: quibus etiam ob Epiſcopi conciones publicas, priuataſque audiendas (ſine quibus, ex veteri ritu, vix Ordines conferuntur) multitudo citius accurrit: matutinis quoque horis tribui iubentur, quia nonniſi inter Miſſarum ſolemnia, ex antiquo B
ritu, tribuuntur, ad cuius nempe Sacrificij miniſterium Ordines omnes, vt alibi docuimus, referuntur. Tonſura verò Clericatus, quia nullum miniſterium confert, nec intrà Miſſam conferri præcipitur, nec prædicationem aut eius cui confertur, aut officij (quod nempe nullum in ea ſuſcipitur) adnexam habet, ideò priuatim quouis die, quauis horâ conferri poteſt.

ARTICVLVS II.

De temporibus, quæ pro generalibus Ordinibus habendis ab Eccleſia ſtatuta ſunt.

§. I.

De inſtitutione Quatuor anni Temporum. C

I. SACRIS autem Ordinibus conferendis certa quædam ab Eccleſia anni tempora præfixa ſunt, ex veteri etiam more, ac lege, & quidem ea quæ vulgò Quatuor anni Tempora dicuntur, iis aſſignata fuiſſe pluribus Eccleſiaſticis decretis firmatum reperio: vtrum verò ab initio lex iſta viguerit, an in aliquo tantum ex iis Quatuor Temporibus Ordines olim celebrarẽtur, definiri non poteſt, niſi priùs compertum habeatur, ſitne Quatuor Temporum antiqua inſtitutio, an noua: ſingula ergo iſta explicanda ſunt, ita tamen, vt quæ ad noſtrum inſtitutum directè ſpectant fuſiùs, quæ obliquè dumtaxat, hæc breuius exponantur.

II. Primùm ergo obſeruandum eſt [a] quatuor apud Hebræos ad ieiunandum ſolemnes dies fuiſſe, qui incidebant in menſes quartum, quintum, ſeptimum, & decimum, id eſt, iuxtà interpretationem [b] Hieronymi, in menſes Iulium, Auguſtum, Octobrem, & Ianuarium, adeò vt oportuerit menſe Aprili Iudæos annum inchoaſſe: iuxta quam numerandi rationem menſis Iulius erit quartus, Au- D
guſtus quintus, September ſeptimus, December decimus: à quo non diſſentiunt [c] Buxtorfius, & alij qui menſem quartum Iunium, quintum Iulium, ſeptimum Septembrem, decimum Decembrem interpretantur: cùm enim eorum menſes, vt probat [d] Torniellus, noſtris non potuerint ex æquo reſpondere, ſed primus v.gr. eorum menſis, quem Niſan vocabant, partem Martij expleret, & partem Aprilis, quod de ſequentibus ſimiliter dicendum eſt, quos inſtabiles eſſe debuiſſe, cum eſſent Lunares, nemo eſt qui non ſatis intelligat: hinc fit vt primus menſis, ſiue Martius, ſiue Aprilis dici potuerit, quartus ſimiliter (& idem iudicium debet eſſe de cæteris) ſiue Iunius, ſiue Iulius potuerit vocitari. Iis ergo menſibus ieiunabant Iudæi ob cauſas ab Hieronymo aſſignatas: quarto quidem menſe, quoniam tunc [e] Moyſes de monte Sina tabulas legis abiecit, atque confregit, & iuxta [f] Hieremiam muri primum rupti ſunt ciuitatis. Quintò, quia

[a] Zach. 8.
[b] Hieron. in cap. 8 Zach. habetur can. ieiunium, diſt. 79. Vide Riberam in dict. cap. Zach.
[c] Buxtorfius Synag. Iud. cap. 25.
[d] Torniellus ad annum mundi 2544. num. 10. & 11.
[e] Exodi 32.
[f] Hierem. 52.

cùm

A cùm propter[a] exploratores Terræ ſanctæ ſeditio orta eſſet in populo, iuſſi ſunt montem non aſcendere, ſed quadraginta annis circumducti ſunt per deſertum. Itemque, [b] quia eodem etiam poſteà menſe Hieruſalem, templumque à Chaldæis exuſta ſunt; quibus adde, quod multa poſt ſæcula eodem menſe [c] à Tito & Veſpaſiano templum Hieroſolymis incenſum eſt, quæ noua eis dolendi, & ieiunandi occaſio eſſe potuit. Septimò, quia eo menſe occiſus eſt [d] Godolias, & Iudæ tribus, ac reliquiæ Hieruſalem diſſipatæ. Decimò tandem, quia tunc [e] Ezechiel in captiuitate poſitus audiuit, & cunctus populus captiuorum quinto menſe templum eſſe ſubuerſum. Fert autem Iudæorum [f] Kalendarium, & hodierna conſuetudo, vt ieiunium quarti menſis, decimo ſeptimo die eiuſdem, ieiunium quinti die nono, ieiunium ſeptimum die tertio, ieiunium tandem decimum decimo obſeruetur: qui dies an conueniant iis diebus, in quos prædictæ calamitates inciderunt, aliis diſcutiendum relinquimus.

a Num. 14.
b 4. Reg. 25. Hierem. 39. & 41.
c Vide Ioſeph. de bello Iudaico.
d Hierem. 52.
e Ezechiel. 33.
f Vide Buxtorf. ſuprà.

B III. Iudæorum imitatione (quemadmodum & plures alios ritus Eccleſia religioſè ad noſtrum vſum tranſtulit ex infra dicendis) Quatuor Tempora ieiuniorum à Chriſtianis obſeruata ſunt, ne videlicet Iudæis hac in parte remiſſiores viderentur, vt docent [g] Calixtus, & [h] Leo primus Summi Pontifices. De ieiunio menſis Decembris, quod apud Chriſtianos obſeruatur, dictum illud videtur apud [i] Lucam, *incipiebat enim periculoſa eſſe nauigatio, quia ieiunium iam præterierat*, quem locũ de ſtato tempore ieiuniorũ interpretantur [k] Chryſoſtomus, Oecumenius, & alij: & probabilius de Chriſtianorum ieiunio quàm Hebræorum intelligendum eſſe videtur: Ieiunij verò Pentecoſtes, quod vnum eſt ex quatuor, meminit [l] Athanaſius in Apologia pro fuga ſua: citatus quoque [m] Calixtus primus, qui Apoſtolicos viros excepit (ſi vera eſt epiſtola nomine ipſius ſcripta ad Epiſcopum quendam Benedictum) trium ſaltem temporum ieiunia ſuo tempore obſeruari ſolita fuiſſe commemorat: imò, ſi credimus [n] Baronio, Quatuor ipſe Temporum vſum iam obſeruatum firmauit, & in ſingulas anni tempeſtates diſtribuit: nam vbi in epiſtolæ vulgatis codicibus habetur, *ter*, ipſe *quater* legendum ſuadet, hoc nempe modo, *ieiunium quod quater in anno apud nos celebrare didiciſti, conuenientius nunc per Quatuor Tempora fieri decernimus, vt ſicut annus per quatuor voluitur tempora, ſic & nos quaternum agamus ieiunium per quatuor anni tempora.* Et ſanè lectio iſta ſincerior videtur, & conuenientior, maximè cum Zachariæ Prophetiam mox ſubiungat, quæ quater in anno ieiunandum admonet. Vt vt ſit, [o] Leo primus eorum tanquam ab olim, & ab omni Eccleſiâ obſeruatorum, atque ab Apoſtolis traditorum meminit, quæ, cum nullo reperiantur Oecumenico Concilio inſtituta, ab Apoſtolicâ traditione promanaſſe probabiliter deducuntur. Ideoque, licet fortè ab Apoſtolis præcepta non fuerint (quippe cùm [p] Tertullianus & [q] Clemens Alexandrinus videantur indicare præter Paſchale ieiunium nullum ab Apoſtolis præceptum fuiſſe) potuerunt tamen ab Apoſtolis obſeruari, & ita inſtitui, vt accedente generali conſuetudine, neceſſitatis fierent, ac præcepti, ſicut alia plura, quæ ab Apoſtolis tradita fuerunt, poſt ge-

C

D neralem acceptationem, legis Eccleſiaſticæ præcepto concluſa ſunt.

g Calixtus 1. epiſtol. 1. ad Benedict.
h Leo 1. ſerm. 7. de ieiunio ſeptimi menſis, & ſerm. 4. & 6. de ieiunio decimi menſis.
i Act. 27.
k Chryſoſt. & Oecumen. in dict. cap.
l Athanaſius apologia pro fuga ſua.
m Calixtus 1. ſuprà Micrologus ante Calix. ter tantum in anno celebrata putat, cap 29.
n Baronius ad annum 226. num. 6.
o Leo 1. ſer. 2. de ieiunio Pentecoſtes. ſer. 7. de ieiunio decimi, & 8. de ieiunio ſeptimi.
p Tertull. lib. de ieiunio, qui ab eo hæretico iam facto ſcriptus eſt.
q Clemens Alex. lib. 7. ſtrom.

IV. Quatuor autem ieiuniorum Tempora non videntur eodem ſemper modo obſeruata: nam [r] Iſidorus Hiſpalenſis, ita ipſa diſtribuiſſe videtur, vt primum altero à Pentecoſte die, alterum octauo Calendas Octobrium, tertiũ Calendis ipſis Nouembribus, quartum Calendis Ianuariis obſeruatum fuerit: quæ fortè Iſidorus retulit ex Hiſpaniarum priuata conſuetudine, vel non ieiunia Quatuor Temporum, ſed alia ab Eccleſia pariter obſeruata recenſuit. Certum eſt enim non ſolis Quatuor Temporibus, ſed aliis quoque fideles ieiunare ſtatis quibuſdam temporibus conſueuiſſe, quemadmodum & Hebræos præter ſolemnia quatuor ieiunia à Zachariâ Prophetâ recitata, nono quoque menſe *ob combuſtum à Rege Ioachim volumen, quod Baruch dictante Hieremiâ conſcripſerat*, ieiunaſſe ex eorum [s] Calendario colligitur. [t] Leo verò primus Summus Pontifex Iſidoro Hiſpalenſi antiquior, Quatuor Tempora pro quatuor anni tempeſtatibus ita diſtinxit: *Ieiunium*, inquit, *vernum in Quadrageſima, æſtiuum in Pentecoſte, autumnale in menſe ſeptimo* (id eſt Septembri, nam Eccleſia à menſe Martio annum

r Iſidor. Hiſp. lib. 1. de off. cap 37. 38. 39. 40.
s Calend. Hebræorum.
t Leo 1. ſer. 8. de ieiunio decimi menſis, refertus c. huius, dist. 76.

olim incipiebat, à quo etiam veteres Romani auſpicabantur) *hyemale autem in* A
hoc qui eſt decimus (id eſt in Decembri) *celebramus:* quam etiam conſuetudinem ex [a] Sacramentali Gregorij, [b] ex libro S. Hieronymi, qui Comes vocatur, in quo Lectiones & Euangelia per totum annum diſponuntur, ex [c] Gregorij ſecundi epiſtolâ ad Moguntiacenſes, & ex [d] Gelaſij primi decretis, & [e] Gregorij ſeptimi nupero ſuo tempore ſtatuto confirmat Micrologus. Quibus addere poſſumus expreſſam Vrbani ſecundi in [f] Concilio Claromontenſi, & [g] Placentino definitionem, *vt*, nempe *ieiunia Quatuor Temporum hoc Ordine celebrentur, primum in initio Quadrageſimæ: ſecundum in hebdomada Pentecoſtes, tertium verò in Septembri: quartum in Decembri more ſolito*, ideſt, *plenâ hebdomadâ ante æquinoctium autumnale, & plenâ hebdomadâ ante natale Domini, vigilia eius acceptâ*, ſeu *tertio Sabbato Septembris, & tertia hebdomada de Aduentu Domini*, (vt exponit [h] Micrologus) *fiat*. A qua conſuetudine ex ignoratione traditionis Eccleſiaſticæ [i] Concilij Moguntiaci ſub Henrico 2. & [k] Salegunſtadienſis ſub Benedicto octauo Patres deflexere, qui primum Quatuor Temporum ieiunium menſi Martio aſſignant, cum tamen B
ſecus aliquando contingat, vt in Februarium incidat, prout Quadrageſimæ initium citius celebrari contigerit: quo tamen caſu Martio tribuuntur ob Lunam menſis Martij, prout exponit idem auctor: quæ quidem obſeruaſſe neceſſarium fuit, vt quoſdam Summos Pontifices, qui in Februario Ordines celebraſſe leguntur, nihil ab antiqua praxi Eccleſiæ alienum feciſſe oſtenderentur.

[a] Sacrament. Greg.
[b] Comes ſeu lection. Hieron.
[c] Gregor. 2. epiſt. ad Cleriſi Turingiæ. in med.
[d] Geliſ. epiſt. ad Epiſcopos Lucan. cap. 25.
[e] Microl. de Eccleſ. obſer. cap 24 & 25.
[f] Vrban. 2. in Concil. Claromõt. can 1.
[g] Et Placent. c. 15 cuius verba hic referuntur, & habẽtur apud Grat diſt. 75. c. ſtatuimus. Explicatio ex Conc Claromont. profeſtur.
[h] Microlog. ſuprà.
[i] Concil Mogunt. c. 34. habetur diſt. 76. c. conſtituimus.
[k] Concil Salegunſtad c. 2. Ibid c. de ieiunio.

§. II.

De cauſis ieiunij Quatuor Temporum, quorum potiſſima eſt ordinatio.

V. Singulis Quatuor iſtis Temporibus [l] tres ieiunando dies tranſiguntur, vt ſingulis menſibus, ſinguli ieiuniorũ dies reſpondeant; vt triduum mortis Chriſti triduano ieiunio honoretur: vt Niniuitarum exemplo, qui totos ſe tribus diebus pœnitentiæ, ac ieiunio dediderunt, miſericordiam Dei cum ipſis nobis conciliemus: vt Trinitas honoretur; denique vt tripliciter ex toto corde, ex tota C
anima, & ex tota mente Deũ diligere diſcamus. Dies autẽ ij ſelecti ſunt Feria 4. quia eo die de Chriſto morte afficiendo conciliũ initũ eſt, Feria 6. ob mortem Chriſti, & Sabbatum propter triſtitiam Apoſtolorum mortuo Chriſto. Inſtitutionis autem Quatuor Temporum cùm plures à [m] Leone primo, & [n] aliis rationes aſſignentur, tum eæ præcipuæ fuerunt, vt ſingulis anni tempeſtatibus animus ieiunio purgetur, & ieiuniorum diebus ordinatio conuenientius peragatur. Ex Apoſtolicâ enim traditione, quam [o] ex Actibus Apoſtolorum colligimus, deſcendit, vt nonniſi à ieiunis ordinatio peragatur, ieiuniaque ordinationi præmittantur, qua de re infrà: vnde [p] Quatuor Tempora inſtituta, vel Ordinationibus celebrandis aſſignata ſunt, vt plebs Chriſtiana ieiunio purgata bonorum Sacerdotum, & vtilium Eccleſiæ in quolibet gradu Clericorum ordinationem facilius à Deo precibus obtineret. Ex Auguſtino autem tam [q] Alcuinus, quàm [r] Amalarius referunt, quamuis memoratis temporibus non celebretur ordinatio, ea tamen annuatim ieiunio eſſe conſecranda. D

[l] Vetus Ordo Romanus. Berno de quibuſdam ad Miſſam ſpectant, cap. 7. Alcuinus de diuinis off rit. Sabbatum, in 12. Lectionib. Iſidorus lib 1. de Eccleſ. off. cap. 41. Amalarius lib. 2. cap. 2. Rupertus lib 3. cap 3 Innocent & alij.
[m] Leo 1. ſer. 2. §. 6, 7. & 8 de ieiunio.
[n] Vide Amalarũ Fortun. lib. 2. cap. 2. & alios Eccleſ. ſcriptores.
[o] Actorum 13.
[p] Leo 1. epiſt. 79. Dioſcoro Alex. c 1.
[q] Alcuinus de off. diuinistit. de Quatuor Temporibus.
[r] Amalarius lib. 2. de Eccl. off cap. 2.

§. III.

De temporibus habendæ ordinationi deſtinatis.

VI. Porrò nec Apoſtoli, nec ab iis inſtituti Epiſcopi, dum per ſingulas ciuitates [s] Preſbyteros conſtituere iuberentur, Quatuor iſta tempora Ordinationibus celebrãdis ſolemnia expectaſſe, probabiliter credi poſſunt. Nec [t] priores Summi Pontifices à Clemente primo ad Simplicium vſque vllis temporibus, præterquam menſe Decembri ordinationes iſtas celebraſſe perhibentur; Ideoque putauit [u] Amalarius à primis Epiſcopis nonniſi hoc menſe celebrari conſueuiſſe. Quamuis autem Simplicius primus referatur inter Summos Pontifices

[s] Actorum 14. fundamento hoc ad Titum 1.
[t] Conc. Lemouic. act. 2. putat B. Petrum nonniſi menſe Decembri ordinationes egiſſe, ſed ſine fundamento aſſerit.
[u] Pontif. Damaſi, Amalarius Fortun. lib. 2. de Eccleſ. off. cap. 2.

extrà

A extrà menſem Decembrem ordinationes celebraſſe: ante eum tamen S. Leo aliis temporibus licere declarauit, vt mox videbimus: poſt ipſum quoque eodem menſe Decembri Summos Pontifices frequentius Ordines celebraſſe, ex iis qui ipſorum [a] vitas ſcripſere, colligi poteſt. Nam ad Nicolaũ vſque primum, ad quem [b] Anaſtaſius Bibliothecarius Summorum Pontificum vitas perduxit, ordinationes à ſingulis Pontificibus factas numerans, quas qui reliquorũ Pontificum vitas ſcriptis deinceps mandare aggreſſi ſunt, recitare neglexerunt, ab eo, inquam, Summo Pontifice pauci aliis menſibus ordinationes ſolemnes habuerunt: iſti ſoli puta [c] Simplicius per menſem Decembrem, & Februarium, Symmachus iiſdem menſibus, Felix 3. Februario, & Martio, Gregorius [d] primus duas, vnam in Quadrageſimâ, & alteram ordinationem menſe Septembri, Leo 2. die 16. Iunij vnam, Sergius 1. duas menſe Martio, quo item Stephanus 3. Hadrianus 1. & Leo 3. necnõ & Paſchalis primus, qui tamen Decembri vnam feciſſe legitur, item Gregorius 4. Martio, Septẽbri, & Decẽbri, Sergius 2. ſolo Martio,
B Leo 2. non ſolùm Martio, verùm etiam Decembri, quibus pariter diebus Nicolaus primus, ordinationes ſolemnes habuiſſe referuntur. Stata autem quæ nunc obſeruantur ieiuniorum tempora recepta fuiſſe teſtatur Alcuinus [e] ſeu Albinus Flaccus, [f] Amalarius Fortunatus, Rabanus [g] Maurus, Berno [h] Augienſis, [i] Micrologus, [k] Honorius in gemmâ, Iuo [l] Carnotenſis, & alij.

VII. Conſtitutiones etiam Eccleſiaſticæ tum Quatuor ieiuniorum Temporibus, tum Sabbato antę Dominicam Paſſionis, itemque Sabbato ſancto Paſchæ, non autem extra hæc tẽpora, generales ordinationes fieri permittunt. [m] Gelaſius Epiſcopis per Lucaniam & Brutios conſtitutis, *Ordinationes*, inquit, *Preſbyterorum & Diaconorum, niſi certis temporibus & diebus, exerceri non debent, id eſt quarti menſis ieiunio, ſeptimi, & decimi, ſed etiam Quadrageſimalis initij, ac mediana hebdomada, & Sabbati ieiunio circà veſperam nouerint celebrandas.* Gregorius [n] ſecundus ad Clerum & populum Turingiæ, *Ordinationes verò Presbyterorum, ſiue Diaconorum, nonniſi quarti, ſeptimi, & decimi menſis ieiuniis, ſed & in ingreſſu Quadrageſimali,*
C *atque medio veſpere Sabbati nouerit celebrandas.* Synodus [o] Romana ſub Zacharia, *in multis Conciliis hoc ſtatutum eſt, etiam & nunc confirmatum eſt à veſtrâ prudentiâ, ſanctiſſimi fratres, vt primi, quarti, ſeptimi, & decimi menſis ieiunis, Sacerdotum debeant fieri ordinationes; aliqui enim ex noſtris per iniuriam ignorantes annorum ſeriem, illicitam fecerunt ordinationem.* Concilium [p] Lemouicenſe ſub Benedicto 9. *Reuoluta ſunt Patrum ſtatuta, & inuentum, quia graduum ordinationes rectè fiunt per menſem Martium, Iunium, Septembrem quoque, atque Decembrem, Sabbato videlicet in duodecim Lectionibus, quando ieiunia Quatuor Temporum aguntur.* Vrbanus [q] ſecundus in Concilio Claromontano, *ne fiant Ordines niſi Quatuor certis Temporibus, & Sabbato, mediante Quadrageſimâ, & tunc protrahatur ieiunium vſque ad veſperas, &, ſi fieri poteſt, vſque ad craſtinum, vt magis appareat in die Dominico Ordines fieri.* Quibus fauet Concilium [r] Cabilonenſe ſub Carolo decernens, *Preſbyterorum, Diaconorum, & cæterorum graduum inferiorum ordinationes ſtatutis temporibus fieri debere.* Clariùs autem poſterioti-
D bus temporibus Alexander in reſponſo ad Epiſcopum Herfordienſem ſuperiùs [s] citato, necnon alio ad eundem Epiſcopum, in quo contrariam conſuetudinem in Eccleſiis quibuſdam Scotiæ & VValliæ ſeruatam, [t] *vt in dedicationibus Eccleſiarum, vel Altarium, extra ieiunia Quatuor Temporum Clericos ad ſacros Ordines promouerent*, reprobat & tanquam corruptelam condemnat: *ſignificamus*, inquit, *quod conſuetudo illa (vtpote inſtitutioni Eccleſiaſticæ inimica) eſt penitus improbanda, & niſi multitudo, & antiqua conſuetudo terræ eſſet, taliter ordinati non deberent in ſuſceptis Ordinibus miniſtrare: nam apud nos ſic ordinati deponerentur, & ordinantes priuarentur auctoritate ordinandi.*

§. IV.

De pœnis ordinatorum extra ſtatuta à iure tempora.

VIII. Ex qua reſponſione Alexandri tertij vlterius colligitur, ordinatos extra prædicta tempora ſuſpendi ab Ordinis executione, eâque iuxtà Romanæ Eccleſiæ morem in perpetuum priuari. Sic enim depoſitionis vocem [u] Gloſſa

[a] Anaſtaſ. Biblioth. Platina, & alij vitis Summorũ Pontif.
[b] Anaſtaſ. cit.
[c] Simplicij, Symmachi, & Felicis meminit Micrologus ſuprà.
[d] S. Gregor. in Concilio Lemouic. act. 2. ſolo Martio ordinaſſe dicitur contra auctoritatem ſcriptorũ omnium vicarum Summorum Pontificum.
[e] Alcuinus de diuinis offic. ſub 12. lect.
[f] Amal. lib. 2. de off. cap 1.
[g] Rabanus de inſtit. Cler. lib. 2. cap. 24.
[h] Berno cap. 7. de quibuſdã rebus quæ ad Miſſam ſpectant.
[i] Micrologus cap. 14. & 15.
[k] Honorius in gemmâ lib. 1. cap. 155. & alibi.
[l] Iuo epiſt. 58. congregat. Senonenſi S. Stephani.
[m] Gelaſ. epiſt. 1. al. 2. Epiſcop. per Lucaniam c. 18. refertur diſt. 75. c. vlt.
[n] Gregor. 2. epiſt. 3. al. 4. al. 5. ad Clerũ & pleb. Turing. in medio.
[o] Synod. Romana ſub Zach. c. 11.
[p] Concil. Lemouicenſe act. 2. ante finem.
[q] Vrban. 2. in Conc. Claromont. act. 2. ante finem.
[r] Concil. Cabilon. 2. c. 23.
[s] Cap. de eo autem, de tẽporib. ordin. cit.
[t] Cap. ſanè, eod titulo.
[u] Gloſſa v. deponerentur in dict. cap.

interpretatur: Ordinatoribus quoque, qui Eccleſiaſticas in eo leges violarint, ne de cætero quenquam ordinent, interdici: hanc tamen pœnam illos effugere, qui conſuetudinis beneficio ſeſe tueantur: quia, quamuis temerè aliquid ab initio [a] contra humanas leges præſumptum fuerit, vbi tamen conſuetudo inoleuit, qui eam deinceps ſequitur, ſaltem pœnam euadit: ſuſpenſionem autem inuri iis, qui extra tempora ordinati ſe ſinunt, & quidem ſuſpenſionem Papæ reſeruatam innuit Vrbanus tertius Archiepiſcopo Piſano in hæc verba referibēs; [b] *Epiſcopum qui die, quo non debuit Ordines celebrauit, Canonicâ diſciplinâ corrige, & ordinatos à ſuſceptis Ordinibus tandiu reddere debes expertes, donec apud nos reſtitutionis gratiam conſequantur*: etenim, ſi tamdiu ſuſpenſi ſic ordinati manent, quamdiu à Summo Pontifice ſuis gradibus reſtituti non fuerint, ſuſpenſio iſta non videtur tolli poſſe niſi per Summum Pontificem, proindéque ei eſt reſeruata. Vnde cùm abſoluendi ab ea ſuſpenſione inferioribus Epiſcopis poteſtatem Gregorius nonus conceſſit, non tam fortè ius nouum ſtatuere videtur, quàm facultatem abſoluendi à cenſurâ ſibi reſeruatâ commiſiſſe, epiſtola ſcilicet decretali [c] Archiepiſcopo Baranenſi, cui iis verbis reſpondet: *Conſultationi tuæ taliter reſpondemus, quod eos qui extra tempora ſtatuta ſacros Ordines receperint, characterem non eſt dubium recepiſſe, quos pro tranſgreſſione huiuſmodi (primo eis impoſitâ pœnitentiâ competenti) ſuſtinere poteris in ſuſceptis Ordinibus miniſtrare.* Verùm [d] neque ex Alexandri tertij, neque ex Vrbani tertij, aut Gregorij noni allatis reſponſis, meo quidem iudicio, colligi poteſt ſuſpenſionem ipſo facto incurri, ante vllam iudicis ſentētiam, ab iis, qui extra tempora ordinati fuerint, ſed ſolum demeritos fuiſſe, vt ab Eccleſiaſtico iudice ſuſpenſionis ſententia feriantur: hoc indicant verba iſta Alexandri tertij, *ſic ordinati deponerentur*, quæ non ipſos ab Ordine iam abſtentos, ſed abſtinendos ſignificant: hoc Vrbani tertij, *reddere debes exortes*: quæ, per ſententiam iudicis à communione Clericali, ſeu miniſterio debere tales alienos fieri oſtendunt, non autem ipſo facto alienos eſſe demonſtrant; hæc verba Gregorij noni, *ſuſtinere poteris in ſuſceptis Ordinibus*, ac ſi diceret poteris ei miniſterij vſum relinquere, à quo ſuo crimine nequaquam exciderunt, licet deiici meruerint.

[a] De conſuet. d. cap. vlt. in fine.

[b] Cap. cū quidam, cod. tit.

[c] Cap. conſultationi, cod.

[d] Ita Nauarrus conſil. lib. 1. de temporibus ordin. cōſil. 6. & manual. cap. 27. num. 151. contra communē interpretum ſententiam.

IX. Admiſsâ verò iſtâ interpretatione, longè facilius duo ſuperiùs adducti [e] Canones ex Vrbano tertio & ipſo Gregorio nono conciliari poſſunt: quorum conciliatio aliàs operoſa foret ac difficilis: quippe cùm ſuſpenſionem quam Vrbanus tertius Summo Pontifici reſeruatam innuit, dum apud ipſum reſtitutionis gratiam quærendam reſpondet, Gregorius Epiſcopis minimè reſeruatam eſſe demonſtrat, ſed ab iis tolli poſſe: nam quod aiunt aliqui abſoluendi ab iſta ſuſpenſione poteſtatem quidem olim Epiſcopis fuiſſe denegatam, prout ex Vrbani tertij prædeceſſoris ipſius reſponſione innoteſcit, ſed Gregorium 9. ex ſpeciali gratiâ Epiſcopo conſultanti conceſſiſſe, vt eam tolleret, non videtur admittendum. Etenim videtur Gregorius ſecundum iura propoſitæ quæſtioni reſpondere voluiſſe, non gratiam facere: ſed ſecundùm iura hæc poteſtas Epiſcopis non conuenit, vt definit Vrbanus tertius: itaque vnus alteri contrarius foret. Verùm poſitâ ſuperiori ſententiâ, quod prædictis Pontificum decretis nulla colligi poſſit contrahi ſuſpenſio *ipſo facto*, ab iis qui extrà tempora ordinati fuerint, Vrbanus tertius Gregorio nono conſentit: declaratq; Gregorius, Epiſcopum, quam ſententiam ſuſpenſionis Apoſtolicæ Sedi reſeruandæ impone re poteſt aduerſus taliter ordinatos, eandem quoque poſſe vel differre, vel minimè pronuntiare, cenſuræque iſtius mucronem minimè diſtringere, ſi peccati commiſſi tales pœnitere conſtiterit: non tamen negat, quin ij contra quos lata fuerit iſta ſententia, indigeant Apoſtolicæ Sedis gratiâ, vt ſuis gradibus reſtituantur,

[e] Lege Gloſſam v. apud nos in cap. cum quidam, & v poteris in cap. conſultationi cit.

X. Nouo autem iure per [f] Bullam Pij ſecundi pluries iam à nobis citatam inducto, dubitatio iſta tollitur; declarat enim *quod omnes & ſinguli, qui abſque diſpenſatione canonicâ, aut legitimâ ſcientiâ, ſiue extrà tempora à iure ſtatuta, ſiue ante ætatem legitimam, vel abſque literis dimiſſorijs, &c ad aliquem ex ſacris Ordinibus ſe fecerint promoueri, à ſuorum Ordinum executione ipſo iure ſuſpenſi ſint; &, ſi huiuſmodi ſuſpenſione*

[f] Bulla Pij 2. quæ incipit cum ex facto tum.

durante

A *durante in eiſdem Ordinibus miniſtrare præſumant, eo ipſo irregularitatem incurrant.* Cuius conſtitutionis [a] notanda ſunt poſteriora iſta verba, *miniſtrare præſumant*, quæ vſurpata cum aliqua temeritate, id eſt ſcientia, vel affectata ſaltem ignorantia ſacrum ab iis miniſterium eſſe debere inſinuant, vt irregularitate plectantur. Bulla autem iſta Pij ſecundi à Sixto quinto inter Regulas [b] Cancellariæ Apoſtolicæ recenſetur, & editâ ab ipſo [c] Bullâ grauiores pœnas decernẽte confirmatur: in qua nempe taliter ordinatis, non ſolum Ordinum ſuſceptorum exercitium interdicitur, verùm etiam ad ſuperiores Ordines aſcenſus prohibetur; inſuperque declaratur, diſpenſationem huius ſuſpenſionis ad ſolum Summum Pontificem pertinere. Verùm, cùm hæc Sixti quinti conſtitutio per ſequentem [d] Clementis octaui, ad diſpoſitionem Concilij Tridentini reuocata fuerit; concedatque [e] Tridentina Synodus Epiſcopis in irregularitatibus omnibus, & ſuſpenſionibus ex delicto occulto prouenientibus, paucis exceptis, quæ ad noſtrum caſum non faciunt, ſibi ſubditos abſoluere, vi illius conceſſionis poſſunt,
B etiam ij, apud quos Bullæ iſtæ receptæ ſunt, per Epiſcopos à prædicta ſuſpenſione, ſi delictum occultum fuerit, abſolui. Verùm probabiliter opinari poſſumus, nullam ex iis Bullis in Galliæ noſtræ ſaltem maxima parte eſſe receptam, ideóque eum qui extra tempora à iure ſtatuta ordinatus fuerit, non eſſe ipſo facto ſuſpenſum, ſed ab ordinario ſuo, vel ab alio ſuperiore in pœnam commiſſi criminis eſſe ſuſpendendum. Porrò Concilium [f] Tridentinum, quod legem iſtam Eccleſiaſticam innouauit, vt ordinationes ſacrorum Ordinum ſtatutis à iure temporibus fierent, nullam pœnam expreſsè adhibuit in eos qui ſecus facerent, recepto nempe iure apud vnamquamque regionem rem dirimendam relinquens. Eandem legem iiſdem ferè verbis habent Concilium [g] Rothomagenſe, & alia Concilia Gallicana. Aquenſe verò Pij ſecundi [h] Bullam recipit, quam proinde in iſta Prouincia obligandi vim habere crediderim, niſi in deſuetudinem abierit.

[a] Videbonac. de cenſ. diſputat. 3. puncto 5. § 1. & alios paſſim.
[b] Regula Cãcellar. de malè promotis.
[c] Bulla Sixti 5. quæ incipit, ſanctam & ſalutare.
[d] Bull. Clement. 8. quæ incipit, Rom. Pontificem.
[e] Conc. Trident. ſeſſ. 24. cap. liceat.
[f] Idem ſeſſ. 23. de ref. cap. 8.
[g] Rothomag. ſub Carolo Borbonio, de Epiſcoporum offic. num. 3.
[h] Aquẽſe, tit. de iis quæ ad ſactam Ordinis adminiſtrationem pertinent.

C

§. V.

Rationes temporum à iure pro celebrandis Ordinationibus ſtatutorum.

XI. Variæ autem à variis rationes aſſignantur, cur Quatuor ieiuniorum Temporibus, cur hebdomadâ ante Dominicam Paſſionis, ac Sabbato ſancto Paſchæ Ordinationum ſolemnis celebratio addicta ſit. [i] Amalarius cauſam, cur Quatuor Tempora habendis ordinationibus ſelecta ſint, ab altiori principio deducit, primumque menſe Decembri ante Natiuitatem Domini Ordinationes antiquitus factas eſſe ſignificat, quod oporteat eos qui ad ſacrum miniſterium prouehuntur, Chriſto propius eſſe coniunctos: reliquis autem tribus temporibus ordinationes fieri docet, vt generationibus Chriſti quadraginta duabus, quas Matthæus [k] ab Abraham enumerat ad Chriſtũ, collatis, cum totidem hebdomadis, quæ à primo Sabbato primi menſis, vſque ad quartum Sabbatum de-
D cimi menſis numerari conſueuerunt, eorum Patriarcharum virtutes ordinandi imitentur, quorum generatio ſeptimanæ, in qua ordinationes fieri ſolent, reſponderit. Itaque, qui v. gr. primo Sabbato primi menſis, ſeu Martij, verno tempore conſecrantur, Abrahæ [l] *patru multarum gentium* fœcundam virtutibus generationem exprimere debent, cui dictum eſt, [m] *in ſemine tuo benedicentur omnes gentes*; & cùm vernum tempus generationi ſit aptiſſimum, eniti ipſi debent, vt Abrahæ carnalem fœcunditatem ſpiritualiũ filiorum procreatione ſuperent: cùm pariter Abraham tertia ætate mundi vixiſſe dicatur, tertia autem ætas ſit adoleſcentia, quæ generationi aptiſſima eſt, virtutum incremento debent ipſi quaſi adoleſcere, & ad ſponſo Deo gignendos filios, ſcientiæ vbertate, ac virtutum exemplis eniti debent, vt perquam idonei reperiantur. Qui in quarto menſe, puta Iunio, æſtiuo tempore, ſecundo Sabbato conſecrantur, quod eſt initium catalogi quatuordecim hebdomadarũ, Dauidis fortitudinẽ referre eos oportet, vt Goliath, id eſt ſuperbiam humilitate deiiciant, & ad bellandum contra diabolum, gerendaq; prælia Domini, zeli, ac charitatis feruore exardeſcant. Qui in

[i] Amalarius lib. 2. cap. 1.
[k] Matth. 1.
[l] Geneſ. 17.
[m] Geneſ. 22.

Septẽbri, tertio Sabbato, quod est initium tertij catalogi, ordinibus initiantur, veri debẽt esse Iechoniæ: Iechonias enim Hebraïco vocabulo [a] *præparatio Domini* dicitur, cùm enim omnes præparari oporteat in aduẽtu Domini, tum eos maximè, quorũ munus ac officium est [b] *parare Domino plebem perfectam, parare vias Domini, rectas facere semitas eius.* Hæc fusiùs Amalarius quæ non carent difficultate. A

[a] Luce 1.

[b] Matth. 3. Marci 1.

XII. Breuius Honorius in [c] Gemma animæ, causas alias faciliores huius institutionis complectitur: [d] *ministri*, inquit, *Ecclesiæ ideo in Quatuor Temporibus ordinantur, quatenus sub quatuor Euangelis Christo & Ecclesiæ seruire admoneantur. In Quadragesimâ idcirco ordinantur, vt vitijs marceant: in Vere ideò, vt virtutibus floreant: in septimana Spiritus sancti, & in Æstate, ideò, vt sint spiritu feruentes, Domino seruientes: in Autumno, & in festo Tabernaculorum ideò, vt mundo moriantur, & cum Christo in virtutibus renascantur.* Easdem ipse causas alibi retractat, aliasque eiusdem institutionis assignat: plures etiam alij, quas hic prætermittimus. Cur autem præter Quatuor Tempora, Sabbatũ quoque ante Dominicam Passionis & Sabbatum sanctũ Paschæ ordinationibus solemnibus habendis consecrata sint, Quadragesimæ sanctitati tribuendum est, in qua ter ordinatio celebratur, vt [e] se prætergressos conformis diuinis legibus vitæ, ad quam populus fidelis adstringitur, & vniformis, seu vnius modi, quàm Monachi profitentur, perfectionem, ad Deiformem Cleriei vitam transferri debere meminerint: vt supra legalem, ac moralem sanctitatem, supernaturalem quoque adiicere se debere nouerint: speciatim verò Sabbata prædicta Quatuor Tẽporibus adiũcta sunt, vt à Passione Christi, & eius Resurrectione omnis nostra sanctificatio deriuari ostendatur. B

[c] Gemm. lib. 4. cap. 155.

[d] Vide eiusdẽ Auctor. lib. 1. cap. 191. & 4. cap. 75.

[e] Dionysius lib. Eccles. Hierarch. pluribus in locis.

ARTICVLVS III.

Quibus diebus Ordinatio generalis habenda sit.

I. HACTENVS rationes protulimus, ob quas Quatuor Temporibus, nec non hebdomadâ ante Dominicam Passionis, & Hebdomadâ sancta statuerit Ecclesia generales Ordinationes celebrari posse. Iam videndum est quo hebdomadarũ istarum, seu Quatuor Temporũ die Ordinationes celebrari debeant. Sane ex prædictis facile innotescere potest, non nisi die Sabbati Ordinationes istas celebrari licere. [f] Gelasius primus, [g] Gregorius secundus, & Cõcilij [h] Lemouicẽsis Patres supra citati, non nisi Sabbato sacros Ordines cõferri debere docuerunt. Scriptores [i] quoque Ecclesiasticorum rituum superius allati, eundem Ordinibus celebrandis diem præfixũ fuisse testati sunt. Eandem consuetudinem confirmat [k] S. Leo epistola ad Martianum Augustum, in qua Anatolium reprehendit, quod dum in Andræam Entychianistam, deiecto Etio Archidiacono Catholicæ fidei, curas Ecclesiasticas, & administrationes repente transferre cogitaret, *adeo nimiâ commotione turbatus fuerit, vt consecrationem, quam pro iniuria dabat, sexta Sabbati, traditionis Apostolicæ aut nescius, aut oblitus, inferret:* Apostolicam proinde traditionem esse insinuat, vt non sextâ Feria septimanæ, sed septimâ, quæ Sabbatum vocatur, Diaconatus ordo conferatur. Expressius quoque idem [l] S. Leo ad Dioscorum Episcopum Alexandrinum Ecclesiæ Romanæ in ea re morem, ritumque eum sequi debere contestatus est, cum probabile non sit S. Marcum à D. Petro ordinatum aliud tradere potuisse, quàm quod ab ordinatore susceperat: *Quod ergo*, inquit, *à patribus nostris propensiore cura nouimus esse seruatum, à vobis quoque volumus custodiri, vt non passim diebus omnibus Sacerdotalis vel Leuitica ordinatio celebretur, sed post diem Sabbati eius noctis, quæ in prima Sabbati lucescit, exordia deligantur* † *(hoc est sub lege diuini officij substituantur) in quibus his, qui consecrandi sunt ieiunis, & à ieiunantibus sacra benedictio conferatur: quod eiusdem obseruantiæ erit, si mane, ipso Dominico die, continuat, Sabbati ieiunio, celebretur, à quo tempore præcedentis initia non recedunt, quàm ad diem Resurrectionis, sicut etiam in Pascha Domini declaratur, pertinere non dubium est.* C D

[f] Gelasius suprà ad Epis. per Lucan. can. 13.

[g] Gregorius 2. ad Clerum & plebem Turing.

[h] Conc. Lemouic. sup.

[i] Albinus, Amalarius, & alij suprà.

[k] S. Leo epist 57. Martiano de Etio, & Andræa.

[l] Idem epist. 79. alias 81. tum in præfat. tum cap. 1. refertur dist. 75. quod à Patribus.

† Quidam codic. hæc verba non habent sicut nec Grat.

II. Difficile autem, & intricatum videtur istud Leonis primi Pontificis testimonium.

Digitized by Google

A ſtimonium. Primum [a] enim quidam hunc textum de quolibet Sabbato, in quo ordinationes celebrantur, quidam de ſolo Sabbato Paſchali ipſum intelligunt. Qui de ſolo Sabbato Paſchali verba Leonis interpretantur, ſingularem eius, & cæterorum volunt eſſe rationem, eo quod [b] nimirum Sabbato illo Miſſa celebrari ex antiquo more non ſoleret, ſed in principio ſequentis noctis: cuius moris veſtigium ſupereſt in oratione Miſſæ, cuius hoc exordium eſt, [c] *Deus qui hanc ſacratiſſimam noctem, &c.* nec à tam longo tempore in deſuetudinem hoc abiiſſe neceſſum eſt, cùm teſtetur [d] D. Thomas ſub initio noctis Miſſam iſtam ſuo tempore inchoari conſueuiſſe: hoc itaque die ſequitur nonniſi ſub noctis initio ordines, qui nonniſi intra Miſſarum ſolemnia conferendi ſunt, celebrari conſueuiſſe, cuius proinde noctis initium ad Dominicam Reſurrectionis ſpectabat, potius quàm ad Sabbatum; vnde ordinatio poſt diem Sabbati expletum Dominico perfici videbatur, iuxta vſitatam ſacræ Scripturæ dierum exponen-

B dorum rationem, iuxtâ quam nimirum [e] *veſpere & mane dies vnus* ſunt, ita vt veſpera præcedat, mane ſubſequatur. Quare ſecundùm hanc interpretationem idem erit, ſi continuato ieiunio Sabbati ad diei Dominici matutinum ordo alicui conferatur, ac ſi Sabbato ad veſperam conferretur, quia præcedentis noctis initia ad eundem diem naturalem ſpectant, ad quem matutinum ipſum ſpectat: quod de die Paſchatis Euangelium teſtatur, dum qui die Dominico Chriſtus reſurrexiſſet [f] *veſpere Sabbati, quæ luceſcit in prima Sabbati*, reſurrexiſſe dicitur. Hæc aliqui circa mentem Leonis indagandam, qui eum de Sabbato ſancto ſingulariter interpretantur; quæ interpretatio poſterioribus Leonis verbis maximè conſentit, non adeo prioribus, quæ de temporibus ordinationum abſque vllâ reſtrictione generaliter videntur intelligi. Alij itaque de quolibet Sabbato, in quo ordinationes fieri ſolcant, textum iſtum Leonis exponunt; eodemque modo, quo in Sabbato Paſchali ad veſperam, ità & in cæteris iſtis Sabbatis antiquo ritu factas fuiſſe ordinationes defendunt: quod certè, vt mox dicemus, multo verius & probabilius eſt. Alij tamen ad hodiernã praxim Leo-

C nis verba detorquentes, poſt diem Sabbati (inceptum nempe) ordinationes faciendas præcipi dicunt, cuius Sabbati nox ſubſequens ad diem Dominicam pertineat, ideoque ſi ordinatio ad diem vſque Dominicum protrahatur, permittere aiunt Leonem etiam Dominico die matutinis horis ordinationem perfici, dummodo ad has vſque horas, ieiunium ipſum æque ac ipſa ordinatio protrahatur, quæ continuatio facit, vt eodem die ea ordinatio fieri videatur, quo incepta fuerat. Eandem quoque diei fictionem repetunt (ſi de Sabbato Paſchali ſermo ſit) ex eo, quod ab eo die ſecundum [g] Homiliam quandam Bedæ noctes incipiant præcedere dies (qua ratione dicunt tres dies & noctes ſaltem per Synecdochen haberi poſſe, quibus Dominus fuerit in ventre terræ) ex quo proinde fit vt idem dies dici poſſit, qui à Veſpere Sabbati ad matutinum Dominicæ Reſurrectionis protractus fuerit.

III. Atque ex hoc præcipuè Leonis teſtimonio grauis naſcitur difficultas,

D an veſpera Sabbati, qua ſolebat olim, vt mox confirmabimus, incipere ordinatio, diei Dominicæ adſcribenda ſit; an ea diei Dominicæ pars, ad quam vſq; ordinatio nonnumquam protrahebatur, Sabbato potius præcedenti, ob ieiunij & operis eiuſdem continuationem ſit attribuenda: proindeque an potius ſub finem Sabbati facta olim dici debeat ordinatio, an ſub initium Dominicæ diei. Equidem prædicta Leonis verba Dominico potius diei incipienti ordinationem attribuunt, quàm Sabbato ad exitum inclinanti. quod etiam confirmat Concilium [h] Lemouicenſe actione ſecunda citata, decernens, quod *ſi tanta multitudo fuerit ordinandorum, vt Sabbato non poſſit omnes Epiſcopus conſecrare, in craſtinam Dominicam, vſque ad horam ſextam, à mane qui ſuperfuerint debeant ordinari, alias autem nullo modo niſi cauſa grandis neceſſitatis, de Diaconatu tantùm, vel Presbyteratu oportet ordinationes agi; & hoc in nullâ feſtiuitate, niſi Dominica die, quam tamen ieiunium generale in Sabbato præceſſerit.* Conceſſio enim iſta, vt ordinatio in Dominicum diem vſq; ad horam ſextam protrahi poſſit, ſed præcipuè poſteriora huius Concilij verba indicant veſperam Sabbati, qua ordinatio inciperetur, ad Dominicum diem

[a] Vide Gloſſam in can. quod à Patribus, & alios paſſim huius canonis interpretes.

[b] Argum. ex can. Sabbato, de conſecrat. diſt. 3.

[c] Vide Miſſal. Rom in Miſſa Sabb. Paſchal.

[d] D. Thomas in 4. diſt. 13. quæſt. 1.

[e] Geneſ. 1.

[f] Matth. 28.

[g] Homil. Bedæ in cap. 28. Matth.

[h] Lemouicenſe act. 2. ante finem.

debere referri. Clarius autem [a] Vrbanus ſecundus in Concilio Claromonta- A
no ſupra laudatus huic ſententiæ fauet, dum, *ſi fieri poteſt, in ordinationibus celebrandis ieiunium vſque ad craſtinum protrahendum* edicit, *vt magis appareat in die Dominico ordines fieri.* Cur enim ordinationem in die Dominico factam videri ſatius ducit, niſi Sabbati veſperam, in qua ordinationes incipiebant, Dominico diei attributam fuiſſe credat? Deinde ex [b] Concilio apud Compendium conſtat, *omnes dies Dominicos à veſpera in veſperam cum omni veneratione obſeruari debere:* quare cùm nonniſi à veſperâ Sabbati ordinationes, inciperent, pro facto iam cùm diei Dominicæ ſolemnitas in Eccleſiâ agi videbatur, cum ordinatio inciperet, eaque proinde Dominico diei conuenientius adſcribebatur. Sed quid opus eſt extranea huic rei confirmandæ argumenta quærere, cum diſertè, & clarè idem [c] S. Leo veſperam Sabbati, in qua ordinationum initia habebantur ad Dominicum diem referendam eſſe doceat, rationeſque quibus mota fuerit Eccleſia ad hunc diem celebrandis ordinationibus præfigendum, Dominico diei non Sabbato conuenientes proferat? *Et ideo,* inquit, *pie & laudabiliter, Apoſtolicis morem geſſeris inſtitutis, ſi hanc ordinandorum Sacerdotum formam per Eccleſias,* B
quibus Dominus præeſſe te voluit, etiam ipſe ſeruaueris: vt his, qui conſecrandi ſunt, numquam benedictiones niſi in die reſurrectionis Dominicæ tribuantur, cui à veſperâ Sabbati initium conſtat adſcribi, & quæ tantis diuinarum diſpenſationum myſteriis eſt conſecrata, vt quicquid eſt in Domino inſignius conſtitutum, in huius diei dignitate ſit geſtum, in hac mundus ſumpſit exordium: in hac per reſurrectionem Chriſti & mors interitum, & vita accepit initium: In hac Apoſtoli à Domino prædicandi omnibus gentibus Euangelij tubam ſumunt, & inſerendum vniuerſo mundo Sacramentum regenerationis accipiunt, in hac, ſicut beatus Ioannes [d] Euangeliſta teſtatur, congregatis in vnum diſcipulis, ianuis clauſis, cum ad eos Dominus introiſſet, inſufflauit, & dixit, accipite Spiritum ſanctum, quorũ remiſeritis peccata remittuntur eis, & quorum detinueritis, detenta erunt. In hac denique [e] promiſſus à Domino Apoſtolis Spiritus ſanctus [f] aduenit: vt cæleſti quadam regula inſinuatum & traditum nouerimus in illa die celebranda nobis eſſe myſteria Sacerdotalium benedictionum, in quo collata C
ſunt omnia dona gratiarum.

IV. Contra vero, quod veſpera Sabbati non ſit referenda ad Dominicũ diem, ſed potius initium diei Dominicæ, ad quod vſque ordinatio protraheretur, ad Sabbatum præcedentis referri debeat, his argumentis ſuaderi poteſt. Primum, quod ſi veſpera iſta Sabbati ordinibus celebratis deſtinata, ad diem Dominicũ referretur, die Dominico ordinationes liceret celebrare, quarum ſcilicet celebratio eatenus Sabbato liceret, quatenus ad Dominicũ diem ſpectaret: at cõtra Eccleſiæ praxim eſſe videtur, vt ordinationes generales Dominicis diebus celebrentur, ſola Epiſcopi conſecratio & minorum ordinum priuata collatio, his diebus permiſſa eſt; nec Subdiaconos Dominico die cuilibet antiſtiti ordinare licere expreſſe ijs verbis docuit Alexander tertius in epiſtola decretali, ſeu Batonienſi, ſeu Bolonienſi, ſeu Londonienſi Epiſcopo: [g] *Subdiaconos autem nulli niſi Romano Pontifici liceat in diebus Dominicis ordinare: quamuis conſecrandi Deo dicatas virgines, & minores ordines his diebus habeant licentiam celebrandi.* Eumdemque Eccleſiæ morem explicat idem Alexander [h] alia ad Epiſcopum D
Herfordienſem epiſtola, in qua die Dominico vnum aut duos minoribus ordinibus initiari permittit, Subdiaconatum à ſolo Romano Pontifice eo die conferri poſſe contendit, cæteris Antiſtitibus, nè ipſum extra Sabbata quatuor temporum, Sabbatum ante Dominicam Paſſionis, & Sabbatum ſanctum conferant, interdicit. Secundum, quia cùm à ieiunantibus ordinatio fieri debeat, vt poſteà confirmabimus, ieiuniorum diei congruentius ordinatio adſcribitur quàm Dominico, à quo ieiunia exulare iuſſa ſunt, vt indicant [i] Hieronymus, & alij. Item flexis genibus, Litaniarum cantu, aliiſque mœroris ſignis exhibitis, quibus diuina gratia ac miſericordia, pro ordinandorum ſalute implioratur, ordinationes perfici ſolent, vt oſtendit [k] Alexander tertius, & ex ritu Eccleſiæ tam Græcæ quàm Latinæ poſteà explicando colligi poteſt: at hęc omnia ab Officio Dominicæ diei proſcribuntur, ex [l] eodem Alexandro tertio, cui adſtipulatur [m] Ambroſius, dum ad feſtiuitatem ſpectare aſſerit, quod neque ieiunia indicantur, *neque ad orandum Deum genibus ſuccidamus.* Conue-

[a] Vrbanus 2. in Conc. Claremont. can. 24.

[b] Conc. apud Cõpend. cap. 3. de feriis.

[c] S. Leo ſuprà citatus.

[d] Ioan. 20.

[e] Ioan. 14. & 16.

[f] Actorum 2.

[g] Alexand 3. cap. 1. de tem portibus ordinat.

[h] Idem cap. de eo, eod. tit.

[i] Hieronym. epiſt. 28. ad Lucin. can. vtinam diſt. 76.

[k] Alexander 3. cap. quoniã, de feriis.

[l] Idem ibid.

[m] Ambroſ. ſerm. 61. in die Pentecoſt. referture ſcitt, diſt. 76.

A nientius itaque videtur diei Sabbati, in quo ieiunandum ſit, & pœnitentiæ vacandum, ordinatio attribui, quàm Dominico. Deinde, quod neceſſum eſt continuari ieiunium Sabbati ad Dominicæ diei matutinas horas, vt ſub initium huius diei ordinatio fieri poſſit, videtur hoc oſtendere Dominicæ diei initium Sabbato attribui, ad quod ipſius ieiunium protractum eſt; nam ſi dies Dominicus ad Sabbati diẽ minimè in eo caſu referretur, continuatione ieiunij opus non eſſet: quia quantumuis ieiunium Sabbati ſolutum eſſet, non tamen ieiunium diei Dominicæ, quod ex comeſtione factâ die Sabbati nequaquam violari poteſt, niſi ad Sabbati diem pertineat: in qua ſolum hypotheſi ac fictione comeſtio Sabbato facta impedit, ne quis die Dominico dicatur eſſe ieiunus. Quam rationem rectè vrget Innocentius tertius in eum, qui die Sabbati, poſtquam ordinaſſet aliquem in Diaconum, die Dominico manè eundem in Preſbyterum ordinauit, quem ſcilicet reprehendit, quod eodem die talem ordinaſſe contra Eccleſiæ prohibitionem videatur: [a] *namſi*, inquit, *mane ad vnum diem, & veſpera referatur ad alium, cur eſſet continuatio ieiunij neceſſaria, cùm & Sabbato ante cœnam, & Dominica ante prandium intelligatur eſſe ieiunium?* Denique moralis conuenientiſſima ratio adferri poteſt, ob quam ordinationes Sabbato fieri iubeantur, quia Sabbati dies ille eſt, quo [b] Dominus ab omni opere quieuit: ideoque Sabbato quieſcendum, & ab omni opere ſeruili vacandum eſſe olim præceptum eſt; qui proinde dies conditionem Clericalem graphicè nobis exhibet, in quam qui per ordinationem tranſlati ſunt, ab omni ſæculari negotio vacare deinceps oportet, vt ſe diuinarum rerum contemplationi dedant, iuxta illud Apoſtoli, [c] *nemo militans Deo, implicat ſe negotiis ſæcularibus*: minores verò Ordines ideo aliis diebus conferri permittuntur, quia [d] per ipſorũ receptionem, nemo ita Clericatui obligatur, quin ad ſæcularia vota redire poſſit, & mundana iterũ negotia reſumere.

[a] Cap literas, de temporib ordin.

B

[b] Geneſis 1.

[c] Hanc rationem tradit Albinus Flaccus de off Eccleſ. tit. Sabbatum in 12. Lectionibus ex Auguſt. epiſt. 118. ad Ianuarium, in qua Sabbatum ſanctificationis in requie ſymbolũ eſſe traditur.

[d] 2. ad Timotheum 2. Lege diſt. 88. & tit. integr. ne Clerici, vel Monachi negot. ſecular. ſe immiſc.

V. Videtur ſanè, ſi antiquum Eccleſiæ morem ſpectemus, prior ſententia poſteriori longè præponderare, quam nempe diſertè Summi Pontifices amplexi ſunt: nec ineluctabilia ſunt, quæ pro poſteriori ſententiâ proferũtur. Nam, eſto, veſpera Sabbati ad Dominicam trahatur, ipſius tamen Dominicæ celebritas ac ſolemnitas, ob peculiare quod habet officium, in causâ eſſe potuit, cur naturali die Dominico ordinatio vetita ſit, ne celebritate ordinationis occupata Eccleſia proprium Dominicæ officium cogatur deſerere. Nec generalis ordinatio diei ieiuniorum addicta eſſe debet, quamuis à ieiunis, & præcedente ieiunio, ſicut & Epiſcopalis conſecratio fieri debeat. Cuius etiam conſecrationis Epiſcopalis exemplo oſtenditur, quod quemadmodũ in ea perficienda tam conſecrans, quàm conſecratus genu flectũt, alioſq;, qui diebus luctus conſonant, ritus vſurpant, quãuis à [e] reliquo diei Dominicæ officio tales ceremoniæ arceantur; ita nihil vetare quominus ordinationes, quę cùm prædictis ritibus fiũt, diei Dominico attribuãtur. Continuatio quoque ieiunij Sabbati ad ordinationẽ, quę ad Dominicæ diei initia protraheretur, ex præcepto Eccleſiæ requiſita, dici poteſt, quamuis Sabbati veſpera, in qua ipſa inchoaretur, ad Dominicam pertineret: quia nempe, cùm ob ſolemnitatem diei Dominicæ, quæ officium habet proprium, à veſpera Sabbati, quæ Dominicæ initium dici poteſt, neceſſum ſit ipſam ordinationem inchoari, & quidem à ieiuno, nec interim interrumpi ipſa debeat vlla comeſſatione, ſequitur oportere, vt ſub initium auroræ diei Dominicæ illuſcentis perfecta dici poſſit, quod Sabbati ieiunium continuatum fuerit: quippe cùm alio modo dies ieiuniorum, alio modo dies feſtiuitatum colligantur. Nam [f] feſtiuitatum dies à veſperâ ad veſperam celebrari mos eſt ab [g] antiquâ lege ad nos vſque dimanans: at vt [h] ieiunus aliquis dicatur, oportet eum à media nocte nihil omnino comediſſe. Ratio [i] tandem, ſeu congruitas, ob quam Sabbato attribui debeat ordinatio, rectè diei Dominicæ conſonat, quia cùm dies Dominicus in noua lege Sabbato ſuffectus ſit, in eo quoque nobis quieſcendum eſt, Sabbati verò die magis laborandum, ne cum Iudæis ſentire videamur; vnde, cùm ordinatio vacationem à ſæcularibus negotiis ſignificet, non eſt neceſſe eam Dominico diei adſcribi, cùm attributa Sabbato id potius ſignificare videatur.

[e] Vide can. de his, diſt. 28.

C

D

[f] Cap. quoniã, de feriis.

[g] Exod. 16. & 20. Leuit. 23. Num. 28. Deuter 5.

[h] Cap. 2. de Feriis.

[i] Eodẽ cap. 1.

VI. Nihil tamen obſtare video, quominus dicamus conſultò Eccleſiam voluiſſe, vt tempus ordinationis, tam Sabbato, quàm Dominicæ diei, ex æquo ferè attribui poſſet; neque enim hoc myſterio vacat. Primùm enim videtur ex eo nobis ſignificari ſacros nouæ legis miniſtros mediam quandam conditionem ſortiri inter antiquæ legis Sacerdotes ſeu Leuitas, qui per Sabbatum, cuius celebratio vna erat ex præcipuis Moſaicæ legis ceremoniis, nobis indicantur, & Spiritus illos beatos, [a] quos Deus Angelos ſuos fecit, miniſtroſque conſtituit, qui Dominicæ diei, in qua ipſi creati ſunt, & quæ nobis immortalitatis per Chriſti reſurrectionem, & æternitatis reſerandæ ſpem confirmauit, myſticâ ſignificatione adumbrantur: ideò ergò, partim Sabbato, partim Dominico die Clerici nouæ legis ordinantur, vt propius quam antiquæ legis Sacerdotes ad Deum accedere, eiuſque clariùs myſteria contemplari innuantur, longius autem Deo appropinquare, & obſcuriùs diuina arcana ſpeculari, quàm Angeli demonſtrentur. Secundò, vt non ſolum virtutibus emori, verùm etiam virtutibus florere ſe Clerici debere intelligant, partim die ſepulturæ Domini, partim reſurrectionis ordinari præcipiuntur, non enim ſolum, quod habet [b] Apoſtolus, *conſepulti ſumus cum illo per Baptiſmum in mortem*, verùm etiam per ordinationem: *vt quomodo Chriſtus ſurrexit à mortuis per gloriam patris, ità & nos in nouitate vitæ ambulemus*, non ſolùm qui in baptiſmate nomen Chriſto dedimus, & Chriſtianę religionis legibus adſtricti fuimus, verùm etiam qui in ordinatione ſanctitatem, ac perfectionem ſpopondimus, ac pluribus Chriſti conſiliis obſeruandis obligati fuimus. Vnde ſicut Baptiſmum ſub veſperam diei Sabbati, imò etiam nonnumquam per totam noctem ad diem Dominicum ſpectantem conferri mos erat, vt rectè probat [c] Vicecomes Mediolanenſis in obſeruationibus ſuis Eccleſiaſticis circà Baptiſmi ritus ac ceremonias: ita ordinationem eodem tempore perfici præceptum erat. Tertia alia ratio adferri poteſt, quia nimirum Clericos, qui ad ſacram Ordinationem, accedunt tum contemplationi, tum actioni vacare oportet, vt ſecundùm [d] S. Gregorium, ſint Angeli aſcendentes & deſcendentes, aſcendentes ad Deum per contemplationem, & deſcendentes per operationem ſeu compaſſionem: vt ſint veri Moyſes intrantes ſæpè tabernaculum, & egredientes, intrantes quidem, quatenus ictus admiratione rapiantur, egredientes, quatenus foris infirmantium negotiis vrgeantur: ſed prius aſcendere oportet ad Deum, quàm ad proximo ferendum ſubſidium, ex compaſſione deſcendere: prius contemplationi ſtudere eos decet, quàm operationi vacare, vt quæ à Deo didicerint hæc doceant; & diuinum ſpiritum, quem hauſerint, in alios effundãt. Itaque Sabbato, quo Deus ab omni opere ceſſauit quod patrarat: Sabbato, quo vidiſſe narratur cuncta quæ fecerat, quaſi creaturis à ſe productis, iuxta noſtrũ concipiendi modũ, animũ adiecerit, quarũ indeficientes ideas æterna mente geſtabat: Sabbato, inquã, quod ob eas cauſas quietis & contemplationis ſymbolũ eſt, ordinatio inchoatur, vt Dominico, quo Deꝰ operari incœpit, viſibiliaq; & inuiſibilia omnia condere, quaſi laboris & operis indice perficiatur.

VII. Quod ſi quis obiiciat Sabbato Paſchali nullas habitas fuiſſe ordinationes: indubitati enim iuris, & non obſcuræ traditionis eſt, vt numquam (quod poſteà confirmabimus) ordinatio abſque Miſſæ Sacrificio celebretur: non videtur itaque eo die celebrari conſueuiſſe ordinatio, quo Sacrificium Miſſæ minimè celebraretur: teſtis autem eſt [e] Innocẽtius primus epiſtola ad Decentium Eugubinum, *traditionem Eccleſiæ habere iſto biduo*, puta die Veneris ſancta, & Sabbato Paſchæ, *Sacramenta penitus non celebrari.*' Imo nec quouis Sabbato Romanos vel Alexandrinos ſacris operari ſolitos teſtatur [f] Socrates, & poſt eum Nicephorus. Si quis, inquam, hæc obiiciat, facilè ex dictis ei ſatisfieri poterit; ex iis enim apertè colligitur, tum quomodo Sabbato Paſchali, tum quomodo cæteris Sabbatis nullæ Miſſæ fieri dicantur, quæ nempe ad Sabbatum referantur, & cum officio Sabbati fiant: at ex iiſdem patet, numquam veſpertinas Sabbati Miſſas, cum officio Dominicæ ſequentis, prohibitas fuiſſe. Et quidẽ quod Sabbato ſancto Miſſę celebrari conſueuerint, ad vigilias tantum noctis teſtantur auctor [h] Veteris Ordinis Romani, Albinus [i] Flaccus, Amalarius [k] Fortunatus,

[a] ad Hebr 7. & 1 pſal. 103.

[b] ad Rom. 6.

[c] Vicecomes de ritib. Bapt. lib. 1. cap. 16.

[d] S. Greg. Paſtoralis parte 2. cap. 5. Vide etiam Proſperum de vita cõtempl. lib 1. cap. 13. Syneſiũ epiſt 57. cõtra Andronicũ, poſt medium, & alios paſſim.

[e] Innocent. 1. epiſt. 2. ad Decẽtium cap. 3.

[f] Socrates lib. 5. hiſt. cap. 21.

[g] Nicephorus lib. 12. hiſt. cap. 34.

[h] Ordo Rom. in die paraſc.

[i] Albinus Flaccus de diuinis officiis, tit. de paraſce

[k] Amalarius lib. 3. de Eccl. offic cap. 21. & lib. 4. cap. 20.

A tus, Rabanus [1] Mautus, & alij: de cæteris Sabbatis eadem, ni fallor, ratio erat, quæ nempe ad inſtar Sabbati ſancti celebrabantur.

[1] Rabanus de inſtit. Cleric. cap. 3. lib. 2. & alij.

ARTICVLVS IV.

Quibus horis ordinatio celebrari conſueuerit.

I. EX iis verò manifeſtum eſt, quibus horis ordinatio celebrari ſoleret: patet enim non ſolum Sabbato ſancto Paſchæ, verùm quolibet Sabbato Ordinationibus celebrandis conſecrato, moris fuiſſe, vt ipſæ ad veſperam inchoarentur, &, ſi multitudo ordinandorum maxima foret, ad initium vſque Dominicæ diei protraherentur. Vnde nocturnas præſertim horas in Ordinationis celebratione impenſas fuiſſe euidenter infertur. Nec ſine myſterio nocturnæ horæ celebrandis Ordinationibus olim erant præſtitutæ, quia cum ſpiritalia carnalibus tenebræ ſint, præſenſque vita nox ſit, quâ ad æternitatis diem tendi-
B mus; populo ſanè in tenebris ambulanti, ne in præcipitiâ corruat, vel ad occurrentia ſaxa elidatur, vel [a] *ne offendat ad lapidem pedem ſuum*, ne decipiatur à creaturis, quæ [b] *in muſcipulam* factæ ſunt *pedibus inſipientium*, vno verbo, vt recto ad alteram vitam gradiatur itinere, & aſperam ac difficilem huius vitæ viam inoffenſo decurrat pede, præeunte [c] columnâ ignis opus eſt: populo ſcilicet expedit præire Sacerdotes, & prælucere [d] omnibus qui in domo ſunt: quibus nempe ab ipſo Chriſto dictum eſt, [e] *vos eſtis lux mundi*; lucernas oportet ſuper candelabrum conſtitui, ductores ſcilicet doctoreſque populorum in ſacra Ordinatione creari. Vt ergo meminerint ſe lucernas eſſe, nocte accenduntur, nocte ſuper candelabrum Eccleſiæ collocantur, vt ſint, inquam, [f] *lucernæ lucentes in caliginoſo loco, cui beneſacient* populi *attendentes*. Prætereà, quia nonniſi obſcurorum fidei dogmatum præcones, doctoreſque conſtituuntur, *& non apparentium argumenta* tradituri, rectè nocturno tempore ordinantur, ne clara eſſe ſibi perſuadeant, quæ
C obſcura Deus eſſe voluit, vel in elucidandis ſcripturis torpeant, quas ipſis magno labore & præuiâ fidei lampade illuſtrandas Deus commiſit, vel in populorum regimine inueniantur dormientes, ſuper quos vigilias noctis ſeruare Euangelicis [g] tum præceptis, tum [h] exemplis admonentur. Deinde cùm Apoſtolorum in Preſbyteros ordinatio ad veſperam, imò nocte iam obſcurâ facta fuerit, dum [i] nempe à Chriſto faciendi in commemorationem ſuam, quod ipſe fecerat, ſeu ſacrificandi poteſtatem acceperunt: quis non conſentaneum eſſe putet, Chriſti quoque exemplo ordinationes Sacerdotum, ac reliquorum Sacerdotibus deſeruientium ad veſperam, vel nocte ipſa celebrari? Denique perſecutionis quidem tempore, quo ad necem rapiebantur fideles, nec turò conueniri poterat, non dubium eſt, quin noctu ad ordinationes celebrandas Chriſtiani colligerentur, quo poſteà exemplo, vt ad perſecutiones quaſlibet pro Dei honore, fidei deffenſione, religionis noſtræ amplificatione, legum Eccleſiaſticarum tuitione, diſciplinæ obſeruantiâ, malorum reprehenſione, & depoſiti
D quod Timotheo [k] commendauit Apoſtolus, fideli cuſtodiâ, Clerici ſubeundas ſibi eſſe intelligant, nocte ordinantur, etiam ij quibus fortè nihil iam timendum aut verendum eſt.

[a] Pſal. 90.
[b] Sapient. 14.
[c] Exod. 13. & alibi.
[d] Matth. 5.
[e] Ibidem.
[f] 2. Petri 1.
[g] Matth. 24. & 25.
[h] Lucæ 2. Matth. 26.
[i] Lucæ 22.
[k] 1. ad Tim. 6.

II. Nec cuiquam negotium faceſſere debet, quod ordinationes nonniſi intra Miſſarum ſolemnia celebrari poſſint: conſuetudo autem hodierna ferat, vt matutinis ſolum horis Miſſæ decantentur. Nam ſicut iam Miſſæ veſpertinæ ac nocturnæ excepto vno Natiuitatis Dominicæ die, in deſuetudinem abierunt, ità & ordinationes ad veſperam, vel noctu celebrari deſierunt. Antiquitus autem Miſſarum veſpertinarum vſus frequentior fuit. Receptum ſuprà [l] apud maiores fuiſſe vt nonniſi ad veſperam Paſchatis peruigilio Miſſa celebraretur, ſatis ſuperque probauimus. Idem die Iouis Hebdomadæ ſanctæ in vſu fuiſſe oſtendit [m] Auguſtinus: quinimo veſpertinarum Miſſarum, tanquam rei minimè inſolitæ, Concilium [n] Agathenſe, [o] Aurelianenſe tertium, & collectio Græcorum Canonum edita à Martino [p] Bracharenſi meminerunt. Speciatim verò, diebus Sabbatorum, Alexandrinorum, & Thebanorum conſuetudinem fuiſſe re-

[l] Suprà.
[m] Auguſtinus epiſt. 118. ad Ianuarium.
[n] Conc. Agathenſe c. 30. refertur do cõſecr. diſt. 5. c. conuenit.
[o] Aurel. 3. c. 18.
[p] Martinus Brach. can. 47.

ſtatur [a] Socrates (cui [b] Sozomenus, & [c] Nicephorus adſtipulantur) vt ſub veſperum, oblatione factâ, etiam poſtquam variis cibariis ſaturati eſſent, myſteriis participarent. Iis quoque diebus, quibus fideles ieiunium inibant, in vſu idem fuiſſe oſtendit [d] Syluerij Papæ decretum apud Burchardum. Vnde non videtur inſolitum fuiſſe, quod diebus Sabbati Quatuor Temporum, aut ante Paſſionem Domini, vel Hebdomadæ ſanctæ, quibus ſolum Ordines conferri ſolebant, veſpertinæ aut nocturnæ etiam Miſſæ agerentur: eumque morem diu ſeruatum fuiſſe, quamdiu nimirũ ordinationes Sabbato ad veſperam ſequentis Dominicæ celebrari conſueuerunt, non dubium eſt, cùm ordinatio generalis, vel Preſbyteri vel Diaconi vix vmquã ſine Sacrificio Miſſæ celebrata fuerit. Quod ergo veſpertinæ Miſſæ à Conciliis Carthaginenſi [e] tertio, [f] Africano, [g] Matiſconenſi ſecundo, præterquam in die Cœnæ Domini, à [h] Laodiceno, & [i] Trullano, ne quidem excepto die Cœnæ Domini, abrogatæ dicuntur: hoc abſolutè prolatum, falſum eſt: nam iſta Concilia Miſſas ſolũ veſpertinas abolerunt, quæ à non ieiunis hominibus fierent; veſpertinas autem quæ continuato ieiunio celebrarentur, nullatenus abrogarunt. Itaque eorum decreta nequaquam obeſſe potuerunt, quin ordinationes à ieiunis Sabbato ad veſperam (ieiunis etiam manentibus iis qui ordinarentur) vel aduſque mane diei Dominicæ peragerentur.

a Socrates lib. 5. hiſt. cap. 22.
b Sozomenus lib. 7. cap. 19.
c Nicephorus lib. 11 cap. 34.
d Syluerius apud Burch. lib. 19 decret. c. de contemptu ieiunij.
e Carthag. 3. c. 39.
f Afric. c. 8.
g Matiſcon. 2. c. 6.
h Laodicen. c. 50.
i Trull. c. 29.

A

B

III. Diu verò duraſſe iſtam conſuetudinem, nec niſi à quadringentis circiter annis, vel paucioribus abolitam fuiſſe, præterquam quod teſtimonio ſcriptorum Eccleſiaſticorum, quos ſuperiùs laudauimus, conſtare poteſt, quorum aliqui non multum ante quadringentos annos floruerunt: conici etiam poteſt ex reſponſo aliquo Innocentij tertij, à quo ad noſtram vſque ætatem multum abeſt quin quingenti anni effluxerint: hic [k] ergo ad veſperam diei Sabbati ordinationes fieri præſupponit, eiuſque ordinationem reprehendit, qui Sabbato Diaconus, Dominico die ſequente Preſbyter continuato ieiunio ordinatus fuerat: non reprehendit veſperi factam, aut etiam noctu continuatam ordinationem (qualem iſtam probabile eſt fuiſſe) ſed ſolum id reprehendit, quod eodem die, ſaltem ſecundum fictionem canonicam aliquis ordinatus fuiſſet, *ſiue*, inquit, *propter continuationem ieunij, fictione canonicâ mane diei Dominicæ trahatur ad Sabbatum, ſiue veſpera Sabbati ad diem Dominicam referatur*: quod examinare nolens, apertè tamen indicat veſperi Diaconatus ordinem ex more fuiſſe collatum. Fauet & quædam Canonici iuris [l] Gloſſa, quæ licet noctu ordinationes fieri ſuo tempore inſolitum fuiſſe tradat, attamen nonniſi circa horam nonam ad veſperam inclinante iam die ipſas celebrari conſueuiſſe teſtatur. Inoleuit autem paulatim mos iſte ob infirmitatem præſertim ordinatoris, & multitudinem ordinandorum, quæ cùm occaſio eſſet protrahendæ ad mane diei Dominicæ ordinationis, ſæpiùs accidere ſolebat, vt continuatum ieiunium, inſolita laſſitudo ac defatigatio, diuturnaque deprecatio, &, ſi vſquam, diligens attentio plurimos ex ordinatis, ipſumque ordinatorem debilitarent ac frangerent: contingere quoque ſolebat non rarò, vt aliqui ex ipſis in morbum inciderent, alij laſſitudine ſomnoque grauati diuinis myſteriis minus intenti eſſent: proindéque infirmitati corporum, quæ iam inſigniter accreuit, conſulere volens Eccleſia, matutinas horas tanquam commodiores opportunioreſq; Ordinationibus celebrandis ſeligi ab vnoquoque Antiſtite ordinante permiſit. Accedit inſuper, vt refrigeſcente in dies non ſolum populorum, verùm etiam paſtorum pietate, zelo, ac deuotione, ſi veſpertinæ vel nocturnæ horæ Ordinationibus celebrandis ſelectæ fuiſſent, ab iis populus, quem intereſſe celebritati iſti Eccleſia ſemper optauit, auocaretur, & Epiſcopi aliqui laboris impatientes ad eas celebrandas ægrè accederent: quibus maioris momenti ac ponderis rationibus ſaltius occurrendum putans, quam non adeò neceſſarij ritus obſeruantiam vrgere, indulgendum credidit, vt ſummo etiam mane Ordinationum celebritas incipere poſſet.

k Innocent. 3. cap. lucras, de temporibus ordinat.

C

l Gloſſa v. Sabbati, in c. quod à patribus diſt. 75.

D

IV. Nec probabilitate caret, quod diximus, ordinationes nonnumquam ad aliquas diei Dominicæ matutinas horas ſolitas fuiſſe protrahi; ſi quis enim in vniuſcuiuſque,

A vniuſcuiuſque, etiam lectoris, ordinatione, inſumptum aliquod fuiſſe tempus in ipſo prædicando apud populũ,ac laudando(quod ſuperiùs docuimus)aduerterit: ſi quis cogitet, vocatis omnibus, maximâ cum pompâ, ſingulis miniſtris officio ſuo deſeruientibus, Antiſtite diſtinctè, clarè, altè omnia verba pronuntiante, cuncta ordinatè & lentè agente,miniſtrisac cantoribus altâ voce canentibus,peractas ordinationes fuiſſe, facilè ſibi perſuadebit, ſi plures eſſent ordinandi, totum noctis tempus ipſorum ordinationi minimè ſuffeciſſe, opuſque aliquando fuiſſe, vt ad mane ipſum diei Dominicæ ordinatio protraheretur. Mane autem [a] Doctores vulgò explicant vſque ad horam tertiam, vltrà quam numquã ordinationẽ à Sabbato præcedenti continuari licuiſſe dicunt. An verò iam liceat à veſpera Sabbati ordinationem nõniſi in veſpera Sabbati inchoare, an liceat eam ad Dominicæ diei mane protrahere, difficultas eſſe poteſt. Certè Innocẽtius tertius [b] hunc *neceſſitatis articulum* vocat,quo verbo innuit nonniſi in neceſſitatis articulo ordinationem adeò protrahere fas eſſe. Puratque [c] Sylue-
B ſter, ſed abſque legitimo fundamento, ſpecialiter id permiſſum eſſe in nocte Paſchæ, in qua ex veteri more Sacrificium Miſſæ celebrabatur, non autem in cæteris Sabbatis, quibus ordines conferuntur,in quorum ſequentibus noctibus Miſſam agere non licebat. Verùm, cùm docuerimus etiam in iis olim Miſſam celebrare fuiſſe licitum, imbecillo hæc exceptio nixa videtur fundamento. Addit tamen neceſſariam conditionẽ, quâ id licitè fiat, quod ſcilicet à Sabbato continuetur ieiunium, quam [d] Canon expreſsè memorat:circà quã diſputat, an opus ſit cõtinuatione Eccleſiaſtici,an naturalis ieiunij: Ideoq;,an qui Miſſam matutinã Sabbato ſancto dixerit,in eaque, vt vocant, ablutionẽ acceperit, quâ ieiuniũ naturale frangitur, non Eccleſiaſticũ, in veſpertinâ ſeu nocturnâ Miſsâ poſſit ordinationes facere. Cui quæſtioni cum Innocentio affirmatiuè reſpondet, quia Canon, inquit, qui continuationẽ ieiunij requirit, loquitur de ieiunio Eccleſiæ,non de naturali illud ſufficere, hoc verò non requiri. Exiſtimo tamen
C continuationem ieiunij naturalis in eo caſu requiri, nec niſi in neceſſitate, ob quam plures Miſſæ eodẽ die dici poſſunt, licere matutinam die Sabbati Miſſam dicere,ei qui veſpertinam,in qua ordinationes celebret,Miſſam agere voluerit: licet enim, vt patet ex Diuo [e] Auguſtino epiſtola ad Ianuarium, aliquarum Eccleſiarum conſuetudo tulerit, vt veſpertina Miſſa ab eo qui matutinam dixerit, imò etiam qui ieiunus non fuerit, celebrari poſſet: apud alias tamen Eccleſias id veritum fuit, nec vniuerſim vmquam receptum, vt eadem epiſtola docet [f] Auguſtinus: hocce verò tempore Eccleſiæ lex eſſe videtur generalis, vt nonniſi vno die vna Miſſa dicatur, & nonniſi à naturaliter ieiunis, ſeu qui nullum omnino ſiue eſculentum, ſiue poculentum ſumpſerint: quare qui ad veſperam Sabbati accederet Miſſam celebraturus,& in ea ordines collaturus, nihil toto die Sabbati debuiſſet comediſſe, vel bibiſſe: vnde quamuis poſteà ob multitudinem ordinandorum,& officij prolixitatem in Dominici diei mane Miſsâ protraheretur, ſimiliter ieiunus permanere deberet: quod ſi poſt mediam noctem
D Dominicæ, Miſſam & ordinationem liceret celebrare,proculdubiò Sabbato præcedenti comediſſe licuiſſet:ſed nec id vmquam licuit, nec iam licet; quippe cùm ad veſperam Sabbati ordinatio iuſſa fuerit olim inchoari,& iam horam ordinationis præueniri in more poſitum ſit, vnde ſi poſt mediam noctem incipere tam Miſſæ, quàm ordinationis ritus, continuatione ieiunij opus non eſſet, vel ſi opus eſſet, eius vtique continuatio ieiunij requireretur, quod ad Miſſam celebrandam eodem die prærequiritur, quale vtique eſt naturale, non Eccleſiaſticum.

V. Sed iis omnibus omiſſis, non libenter, ob contrariam conſuetudinem,quę vim legis habere poteſt,ei conſentirem,qui ad veſperam ordinationes inchoare vellet, eaſque poſt mediam noctem protraheret:quamuis enim id ſanctè & religioſè inſtitutum olim fuerit;antiquatos tamen iam ritus priuatâ auctoritate,& ſingulari exemplo renouare velle,affectatam quandam ſingularitatem redolet, & receptæ iam conſuetudinis contemptum, animique, qui plus videri velit ſapere, quam aut reliqui ſapiant, aut oporteat ſapere, effrænem quandam præ-

[a] Doctores vulgo in can. quod à patribus cit. & alibi paſſim.

[b] Cap. literas, de tempor. ordination. ũ.

[c] Syluester v. ordo, 2. q. 5. reſpond. 2.

[d] Vide ſupra.

[e] Auguſtinus epiſt. 118. ad Ianuarium.

[f] Ibidem.

ſumptionem arguit; nec vitio vacat in ritibus Eccleſiaſticis, aliiſque eiuſmodi à reliquis diſſentire, & de ſingularitate notari velle. A

ARTICVLVS V.

Exceptiones aduerſus prædicta.

I. PRIMA exceptio eſt, conſuetudo Græcorum, apud quos ordinationis celebrandæ nullus certus dies obſeruatur, ſed quouis die ordines conferri ſolent; cuius moris, præter [a] Gloſſam, teſtes ſunt [b] Hoſtienſis, & alij paſſim: qui mos cùm ab Eccleſiâ toleretur, nec de eâ re Græci reprehendantur: imò cùm Innocentius [c] tertius in Concilio Generali fouere eos ac honorare velle declaret, moreſq; eorum, ac ritus, in quantum cum Domino poteſt, ſuſtinere, temeritatis arguemur, ſi priuatâ auctoritate reprehendere audeamus, quod publicâ toleratur; præterquam tamen, ſi Latinus à Græco ordinari voluerit: nam in hoc caſu negat idem Innocẽtius [d] in Epiſtola decretali Preſbytero Cardinali Apoſtolicæ Sedis Legato, etiam de mandato vel licentia ſui Pontificis licere Latino Clerico, *ſecundùm conſuetudinem Græcorum*, ſeu vt interpretatur [e] Gloſſa, extra tempora ordinari; culpandumque cenſet Epiſcopum, qui Clericos ſuos à Græco Antiſtite ordinari conſentit: *quandiu tamen talis mos ab Eccleſiâ toleretur*, ordinatum ſubiungit *impediri non debere ab executione ordinum taliter ſuſceptorum.* B

[a] Gloſſa in cap. cum ſecundum, & in cap quod trãſlationem, de tempor. ordination.
[b] Hoſtienſis in ſummâ, eodem titulo, §. quo tempore.
[c] Innocent 3. in Conc. Generali Lateran. cap. 4. habetur cap. licet, de Baptiſmo.
[d] Innocent. 3. cap. quod trãſlationem citato.
[e] Gloſſ. v. ordinatur, in dictum cap.

II. Circa eundem morem Græcorum adiungo, etſi nullus dies pro conferendis ordinibus præfixus ſit ab iis tanquam legitimus, ſed quouis ſeptimanæ die ordinare poſſint; non tamen intra tempus Quadrageſimæ ſolere, aliis quam Sabbati, vel Dominicæ diebus ordinem Preſbyteratus conferre: ſi fortè Sabbatum ſanctum excipias, quo ſolo ex [f] Apoſtolico Canone ieiunare ſolent. Vetuſta enim apud eos conſuetudo eſt, cuius meminit Concilium [g] Laodicenum, eiuſdemque rationes proferunt [h] Zonaras, & [i] Balſamon, vt nonniſi diebus Sabbati, ac Dominicæ toto tempore Quadrageſimæ ſacrificium offerant: præterquam fortè in die Annuntiationis B. Mariæ, quem excipit [k] Balſamon: quare cum nulla ordinatio, ſaltem Preſbyterorum, ſiue apud Græcos, ſiue apud Latinos ſine integro ſacrificio Miſſæ peragatur: toto Quadrageſimæ tempore non ſolent ipſi, niſi diebus Sabbati ac Dominicis ordinationem generalem celebrare: ſed cæteris diebus, quibus nempe ieiunant, & præſanctificata dumtaxat offerunt, non autem conſecrant (quod tamen quidem ſolum ab iis obſeruari dicunt, in ea quæ *μεγαλὴ τεσσαρακοστὴ*, id eſt, *magna quadrageſima* dicitur) non [l] ſolent ipſi Preſbyterum ordinare: niſi fortè iiſce diebus ſub veſperam, quæ ad ſequentem diem ſolemnem referatur, ſacrificium celebrent, in eoque ordinationes generales habeant. Diaconos autem etiam cum Liturgia ex præſanctificatis eos conſecrare, ex ipſorum poſteà [m] Euchologio notabimus: qua proinde ratione ceſſante nihil vetat, quo minus ipſi quocumque die ordinari poſſint. Antiquum porrò hanc eſſe Græcorum morem, vt nullos certos dies pro ordinationibus habeant, ex iis quæ aduerſus Alexandrinæ Eccleſiæ conſuetudinem ſcripſit S. [n] Leo ſuprà, ſatis apertè innui poteſt, iam tum nempe Alexandrinos (quos vel alij imitati ſunt, vel qui alios) legitima ordinationum tempora flocci feciſſe docuimus, nec ſtatutis temporibus obligatos ſe ea in re lege vllâ credidiſſe. C

[f] Apoſt. c. 55. al. 61. aliis alio num.
[g] Concilium Laodicenum c. 49.
[h] Zonaras in cond. can. & in can. 51. Syn. Trullan.
[i] Balſam. ibid.
[k] Balſam. in c. Troll. cit.
[l] Arcud. de Sacram. Ordin. cap. 3. verſus finem.
[m] Euchol. in fine cit. de ordin. Diaconi, cuius verba infra proferemus.
[n] Leo epiſt. ad Dioſcor. ſupra cit.

III. Altera exceptio eſt, ſi quis in Epiſcopum electus fuiſſet, maximè ex laicali vitâ, vel in minoribus Ordinibus. Solebant enim ita electi, ne diutius eorum ordinatio differretur, extra Sabbata Quatuor Temporum, & reliqua tempora legitima, ordinibus initiari. Ac, nè Græcorũ Nectarij v.gr. aut Photij, vel aliorum ita ordinatorum exempla proferamus, quia numquam fortè in certis temporibus ad ordinationes ſeruandis religioſi Græci fuerunt, Latinorum aliqua adducimus. Ambroſium poſt Baptiſmum ſuſceptum ſingulis diebus ad ſingulos D

A ſingulos ordines gradatim conſcendiſſe,& octaua die Epiſcopum conſecratum fuiſſe innuit [a] Paulinus,ideoque quodam die non legitimo aliquem ſacrum Ordinem eum ſuſcepiſſe neceſſum eſt. Badechiſilum quoque regiæ domus maiorem intrà quadraginta dies,electum Cœnomanenſem Epiſcopum,tonſuratum, reliquoſque gradus ſortitum, ac tandem conſecratum refert Gregorius [b] Turonenſis. Rainaldum pariter Andegauenſem electum, intrà octo dies,omnibus Ordinibus extrà ſtatuta tempora initiatum refert [c] Goffridus Vindocinenſis, quod tamen inordinatum fuiſſe eidem obiicit. Idem in pluribus aliis obſeruari poteſt,iis maximè,qui ad Sacerdotium ex Laicis vel Clericis inferiorum Ordinum aſſumerentur:cùm enim intrà tres menſes ab electione,ex Canonum præcepto, conſecrari iuberentur,ſi vel ex ordine Subdiaconorum, quod [d] Eccleſia conceſſit,aſſumpti fuiſſent,eorumq; electio extrà Quadrageſimæ tempus contigiſſet; quo caſu vel eodem die Preſbyteratum ac Diaconatũ (quod vtique minus decere videbatur) vèl extra legitima tempora,ſaltem recipere eorum vnum

B neceſſum erat: quare in eo magis ſollicitos fuiſſe Metropolitanum ac Prouinciæ Epiſcopos crediderim de accelerandâ ordinatione, quàm de ſeruandis ad Ordines ſacros conferendos legitimis temporibus : quippe cùm ſtrictioris iuris eſſe videretur,vt conſecratio Epiſcopi acceleretur, ex qua Eccleſiis maxima detrimenta accidere agnoſcunt Summi [e] Pontifices, quam vt legitima ordinationis tempora, quorum obſeruatio minoris vtilitatis ac momenti eſſe videtur, diſtrictius expectanda iubeantur.

IV. Nihilominus reperio , vel ab antiquis temporibus ſapientiſſimos Summos Pontifices, inferioreſque Epiſcopos minimè diſpenſandum in eo caſu credidiſſe. Primò enim pleniſſimum & graue huius rei teſtimonium deducitur ex epiſtola [f] Pelagij Papæ Petro Epiſcopo Pontino, cui mandat Latinum Eccleſiæ Grumentinæ Diaconum ad Epiſcopatum Eccleſiæ Cluſitanæ electum, faciat *velociter ad vrbem Romam occurrere, vt, ſi Deus iuſſerit, in Sabbato magno poſt horam Baptiſmi ordinetur: quod ſi ante memoratum diem non occurrerit , cogetur*, inquit, *vſque ad*

C *quarti menſis*, id eſt Iunij *ieiunij ſuſtinere*. Ex eo enim teſtimonio liquidò conſtat Summum Pontificem , eum etiam, qui ad Epiſcopatum eſſet electus,Preſbyteratum, vllo die præterquam legitimo,ac conſueto,conſequi noluiſſe. Sequentium etiam temporum euidens teſtimonium Iuonis [g] Epiſcopi Carnotenſis, qui petentibus Canonicis congregationis B. Stephani Senonenſis,vt electũ in Archiepiſcopum Senonenſem Daimbertum in Purificatione Beatæ Mariæ pro officio ordinaret in Preſbyterum , ſequenti Dominica eum conſecraturus in Epiſcopum, reſpondit, *Apoſtolicam inſtitutionem, & paternos Canones habere , vt non fiat Leuitica, vel Sacerdotalis ordinatio , niſi ieiunio quarti menſis , ſeptimi, & decimi, aut initio Quadrageſimæ, vel Sabbato mediante Quadrageſimæ : porrò periculum eſſe ordinatoris & ordinati citrà ordinem à Patribus ordinatum, ſacrum Ordinem tradere vel accipere;* vnde concludit, expectanda eſſe legitima tempora, quibus electus Preſbyter ordinari,poſteáque Epiſcopus conſecrari poſſit. Nec dubium,quin iſta exceptio

D hocce tempore nullius ſit ponderis ac momenti, niſi à Summo Pontifice indulgeatur, vt electus in Epiſcopum Ordinibus infra Epiſcopatum, *extrà tempora*, initietur.

V. Tertia exceptio, eſt ſpecialis prærogatiua Summi Pontificis , vt quibuſlibet temporibus, diebus, horis, Ordines celebrari poſſint; quam prærogatiuam non dubium eſt Summo Pontifici pro ſua ſumma auctoritate conuenire , cùm enim diſpenſandi in ſacris Canonibus auctoritatem habeat,certè ea quæ Canonum ſolùm præceptione, non diuino aut naturali iure præſcripta ſunt , impunè tranſgredi poteſt. Notat tamen [h] Hoſtienſis non conſueuiſſe Papam hoc facere, *licet enim*, inquit, *ab obſeruatione Canonum ſit ſolutus , decet tamen quod ſecundum eos viuat, ſuis priuilegiis ſemper ſaluis.* [i] Æquum eſt ſiquidem , & rationi naturali conforme, vt caput , quod totius corporis pars eſt principalis , reliquis partibus conſentiat, & in cæteris, in quibus nihil ratione ſuæ dignitatis diſcretum , nihil ſingulare exigit, communem normam obſeruet. Sed dubium eſt, vtrum, quantum ad Subdiaconorum ordinationem ſpectat, non ſolum ex amplitudine po-

[a] Paulinus in vita Ambroſij.
[b] Greg. Turon.lib.6.hiſt. cap.9.
[c] Goffridus epiſt.11.lib.3.
[d] Can. nullus in Epiſcop. diſt. 60.
[e] Pelag. c. quoniam, diſt. 100. S.Greg.lib.6. epiſt 25.Marciniano, & alij.
[f] Pelag. apud Gratian. diſt. 76. dilectioni.
[g] Iuo epiſt.58. congregat. B. Steph Senon.
[h] Hoſtienſis in ſummâ , de tempor.ordin. §. quo tempore.
[i] Ex cap.propoſuit, de cõceſſ. præbendæ , & aliis paſſim.

teſtatis & ſuprà ius, verùm etiam ex veteri conſuetudine,& ex iure,in teſtimonium ſcilicet principalis auctoritatis Papæ conceſſum ſit, quod eam quouis die celebrare queat. Coniecturæ ſiquidem non deſunt, quæ ſpecialem atque ordinariam hanc eſſe Summi Pontificis prærogatiuam demonſtrent, vt quemadmodum ordinario iure, quolibet [a] tempore, pallio vtitur, cùm tamen certa ſint reliquis Antiſtitibus aſſignata ipſius deferendi tempora: quemadmodum item ipſi ſoli à iure conceſſum eſt, vt in die [b] conſecrationis ſuæ ordinare poſſit, cùm reliquis id denegatum fuerit: ità Subdiaconorum ordinatio quouis die ordinariè Summo Pontifici concedatur: tum, quod, vbi ordinationes à Sūmis Pontificibus antiquitus [c] habitæ referuntur, Epiſcoporum, Preſbyterorū, ac Diaconorum ordinatorum fiat ſolum mentio, non Subdiaconorum, quos proinde aliis fortè diebus Summi Pontifices conſecrabant: tum, quod Alexander tertius in reſcripto ad Epiſcopum Bathonienſem Subdiaconorum ſpecialem mentionem faciat, [d] ſtatuens, *vt Subdiaconos nulli niſi Romano Pontifici liceat in diebus Dominicis ordinare*. Iis verò repugnant, tum [e] Hoſtienſis, tum alij veteres Canoniſtę Romanarum conſuetudinum periti, qui Summum Pontificem nullos ex ſacris Ordinibus extra tempora conferre ſolere affirmant, imò nec decere ipſum ea in re communem legem ab aliis ſeruatam præuaricari.

a Cap. ad honorem, de vſu pallij.
b Cap. quod ſicut, §. ſuper eo, de elect.
c Pontific. Damaſi, & Anaſtaſius Biblioth. in vitis Pontif.
d Cap. 1. de temporibus ordinat.
e Hoſtienſis ſuprà.

VI. Quarta eſt Eccleſiæ neceſſitas, ob quam priorum ſæculorum Epiſcopos olim ſine vllâ difficultate diſpenſaſſe ex [f] prædictis patet, medij verò æui Antiſtites nonniſi ægrè, nec ſine ſcrupulo aliquo diſpenſaſſe, præſertim cum pauperibus legimus, eoſque extra ſtatuta tempora ordinaſſe: cuius rei teſtis eſt epiſtola Zachariæ Papæ, ad Bonifacium Moguntinum, in qua hæc habet: [g] *de ordinatione etiam Presbyterorum, & Diaconorum, cogente neceſſitate, & paupertate vogantium, non legitimis temporibus, & diebus à te promoueri, te offenſionem incurriſſe inſinuaſti. Dicimus autem tibi, frater, vt bene noſti, quod ſacri Canones docent, aptis temporibus Sacerdotes ordinandos. Attamen in eo quod à te propter zelum fidei actum eſt, à Domino Deo noſtro indulgentiam poſtulamus.* Quibus verbis ita factam extra tempora legitima ordinationem Summus Pontifex indulget, vt faciendam non permittat: ſi quæ tamen cauſa rationabilis eſſe poſſit, ob quam Epiſcopi extrà tempora ordinare poſſint, verba iſta innuunt, neceſſitatem vrgentem, & egeſtatem ordinandorum eſſe poſſe, quâ ſcilicet ſanctiſſimus vir Bonifacius Moguntinus inductus fuerat, vt aliquos extra tempora ſibi ordinare licuiſſe cenſeret. Verùm contrarium iam in vſu (neſcio an è re Eccleſiæ) habetur, vt in ea lege cum diuitibus, & potentibus huius ſæculi, non cum cæteris diſpenſetur; adeò nempe Eccleſiaſticum ordinèm homines iſti contemnunt, vt nec ipſius initiationis legibus conſtringi velint: adeò laxa eſt diſciplina, vt diſpenſationem petiiſſe, perinde videatur, ac meruiſſe. Rectè ex Gelaſio [h] Bernardus, *vbi neceſſitas non eſt, inconuertibilia maneant ſanctorum Patrum decreta*, & ex Leone, *vbi neceſſitas non eſt, nullo modo ſanctorum Patrum inſtituta violentur*. Meminerint [i] quæſo Summi Pontifices Eccleſiaſticas leges ipſorum auctoritati, fidei, ac prudentiæ, eſſe creditas, non meræ voluntati ſubditas eſſe: cauendumque ipſis ne ſic factitando probent ſe habere amplitudinem poteſtatis, iuſtitiæ fortè non ita. His exceptionibus addi poſſet & alia in priuatis nempe vnius aut alterius ordinationibus habendis, non adeò ſollicitos fuiſſe veteres Antiſtites, vt Quatuor ieiuniorum Tempora expectarent, ſed quotieſcumque vir aliquis pietate inſignis occurreret, eum ipſos ad Sacerdotium rapere, ac trahere conſueuiſſe, & ne aufugeret, confeſtim ordinaſſe, cuius rei cum innumera adſint exempla, ex dictis præſertim de iis qui inuiti ordinati ſunt, repetenda, vnum Paulini Nolani ſufficiat, qui ſe extra iſta tempora clarè ordinatum fuiſſe teſtatur à Lampio Barcinonenſi Epiſcopo epiſtola ad Seuerum his verbis, [k] *poſt illas literas, quibus reſcripſiſti, die Domini, quo natus carne dignatus eſt, repentinâ (vt ipſe teſtis eſt) vi multitudinis, ſed credo ipſius ordinatione correptus, & Presbyteratu initiatus ſum.*

f Vide ſuprà, præſertim, vbi de ſubordinat ordinum agebatur.
g Zach. epiſt. ad Bonifac. aliàs 12. al. 13. quæ incipit, *Benedictus Deus*, poſt medium.

h Bernardus tract. de præcepto, & diſpenſatione cap. 5.
i Vide eūdem Bernard. ibid. cap. 7. & de conſiderat. ad Eugen. toto lib. 3. maximè verò cap. 4.
k Paulinus epiſt. 6. ad Severum.

ARTICVLVS

A

ARTICVLVS VI.

Ne eodem die plures Ordines, præſertim ſacri, recipiantur.

I. CONSTAT iam, quibus temporibus, diebus, horis Ordines ſecundùm ſtatuta Canonum, & Eccleſiaſticum morem celebrari queant. Duæ aliæ ad ordinationum legitima tempora quæſtiones examinandæ ſuperſunt. Prior, an eodem die plures Ordines ſimul conferri ac recipi poſſint. Poſterior, an, & quænam temporum interſtitia inter ſingulos Ordines ſeruanda ſint. Quamuis autem prior quæſtio à poſteriori pẽdere videatur (nam, ſi aliqua, à recepto quouis Ordine inferiori, tempora debeat initiatus excurrere, antequam ſuperiorem regulariter ſuſcipiat, proculdubiò non eodem die duo ſimul Ordines conferri poterunt, qui nec eodem menſe, nec eodem fortè anno conferri permittentur) nihilominus, quia iam ſtrictiùs, ac ſeueriùs prohibetur, ne eodem die
B ad duos vel plures Ordines aliquis promoueatur, quàm temporum interſtitia inter ſingulos Ordines præcipiantur, ideò peculiarem prioris quæſtionis mentionem faciendam duximus, eamque priori loco proponendam exiſtimauimus. Poſteriori verò ſolutioni aliam adiungemus de accelerandâ ordinatione eorum, qui dignitatem, vel officium habent, quibus ad ordinationem recipiendam adſtringantur.

II. Vt verò quæſtio prior ſoluatur, primum quidẽ dicimus Tonſuram, necnon aliquem ex maioribus, imò plures ſimul minores, & (ſi in interſtitiis Epiſcopo diſpenſare placeat) omnes ſimul, eodem die cõferri poſſe, & antiquitus potuiſſe: tum quod nulla lex Eccleſiaſtica id ſpeciatim prohibeat: ſolùm enim contra id proferri poſſent decreta, quibus inter aliquos ex minoribus Ordinibus ſeruãda quædam eſſe interſtitia, vel ab olim conſentaneum iudicatum eſt: in quibus tamen interſtitiis Epiſcopos diſpenſare potuiſſe, ſicut iam ex Concilio [a] Tridentino diſpenſant, nulli dubium eſſe poteſt: tum quod leges vno die duos Ordines
C conferri prohibentes, ſpeciatim de ſacris Ordinibus loquantur, quæ exceptio permiſſionem circa minores Ordines confirmat: tum quod ex prædictis [b] conſtet plures ſtatim à Lectoratus, vel Exorciſtatus gradu Clericatũ ingreſſos eſſe, quod hac ratione factum fuiſſe probabiliter docuimus, vt nempe ſimul ei priores gradus vna die conferrentur, Ordiniſque vltimò ſuſcepti miniſteria præcipuè commendarentur: tum denique, quod non obſcurè Alexander [c] tertius in epiſtola ſua decretali ad Epiſcopum Herfordienſem ſuperiùs citatâ, in qua extra tempora *vnum ad duos minores Ordines promoueri poſſe* dixit, id licere inſinuet: nam, vt ait [d] Gloſſa, quia indeterminatè dixit ad minores, de omnibus poteſt intelligi. Sed clariùs Cœleſtinus [e] tertius non improbans, quod quis eodem die, *iuxta conſuetudinem Patriæ*, quatuor ſimul minores Ordines ſuſcepiſſet: conſuetudinem tamen Patriæ pro excuſatione huius facti protulit: ſecus enim ob interſtitia, quæ ſi non inter omnes, ſaltem inter aliquos ex minoribus Ordinibus preD ſcripta ſunt, minus legitima fuiſſet ad omnes minores Ordines ſimultanea eodem die promotio. Vnde ſi contraria foret conſuetudo, [f] Gloſſa, [g] Panormitanus, & alij ſubdunt, minores Ordines eodem die recipi minimè permiſſum iri. Iuxta quod etiam [h] Innocentius, [i] Hoſtienſis, & prædictus [k] Panormitanus intelligendi ſunt, vel negandi, dum Tonſuram ſimul cum minoribus Ordinibus vno die dari poſſe negant, quamuis minores ſimul dari poſſe fateantur. Verùm illud nullâ lege prohibitum aduerto: imò Græcos [l] conſtat Tonſuram, & Lectoratum ſimul ſemper conferre, & antiquitus probabilius eſt Tonſuram ſine aliquo ex minoribus Ordinibus ſtarius fuiſſe collatam. Conſuetudo autem hodierna Galliæ ſaltem vtrumque permittit, & vni æquè fauet ac alteri.

III. Secundò dicimus, minores Ordines ſimul cum Subdiaconatu non licere eodem die ſuſcipere, aut conferre, & ita ſuſcipientem Eccleſiaſticâ cenſurâ mulctandum, vt executio poſterioris ei denegetur, iuxta ſententiam ſcilicet Cœleſtini [m] tertij, qui de eo, qui poſt receptos ſecundùm conſuetudinem Patriæ minores ordines *Subdiaconatum etiam temerario caſu receperat*, ita pronun-

[a] Conc. Trident. infrà ſeq. quæſt.
[b] Vide ſuprà, vbi de ſubordin. Ordinũ.
[c] Alex. 3. cap. de eo, de temporibus ordinat.
[d] Gloſſa, v. minores in dict. cap. ex c. Romanorum 19. diſt. in fin. & cap. quia circa, de priuileg.
[e] Cœleſtin. 3. cap. cum H. lator, de eo qui furtiuè ordin. ſuſcepit.
[f] Gloſſa mox cit.
[g] Panormit. in cap. de eo cit.
[h] Innocent.
[i] Hoſtienſis,
[k] Panormit. & alij in dict. cap. de eo, & cap. literas, itemque cap. dilectus, de temporibus ordinat.
[l] Euchol. Græc. de ordinat. Lectoris.
[m] Cœleſt. 3. ſuprà.

tiat, *quia vero idem Clericus in hoc facto multum exceſſit, mandamus quatenus eum in minoribus dumtaxat Ordinibus celebrare permittas, ſi verò domum religionis intrauerit, & vita, & mores eius exegerint, Abbas ſi voluerit in aliis poterit Ordinibus diſpenſare.* Circa quam ſententiam obſeruari velim, primum verba ad Epiſcopum Herfordiendem dirigi, qui dicto Clerico minores Ordines, Subdiaconatumque contulerat, quem tamen Papa impunitum relinquens, puniendum ei commiſit ab ipſo ordinatum, fortè quod is furtiuè ordinem Subdiaconatus ſuſcepiſſet, non conſentiente ipſo Epiſcopo ordinatore. Quia tamen ex nullo alio capite, is qui quemlibet, ex certâ etiam ſcientiâ, ſimul eodem die minoribus Ordinibus ac Subdiaconatu præpropere ordinarit, vlla cenſura affectum legimus, nec alligatum nos huiuſmodi Epiſcopum vlla cenſurâ credere, nullius Canonis auctoritate ſuffulti, debemus. Secundò, ambigua videri Cœleſtini verba, nec ſatis indicare, an ſuſpenſio ipſo facto incurrenda lata ſit in eum qui tali modo ordinatus ſit, an tantum infligenda præcipiatur: in hoc dubio ad mitiorem partem inclinari poſſe exiſtimo, & [a] in dubiis reo potius eſſe fauendum. An tamen Bulla Pij ſecundi, quæ ſuſpenſionem ipſo facto in eos pronuntiat, qui extra tempora legitima ordinati fuerint, eos comprehendat, qui Sabbato Quatuor temporum ſimul minores Ordines cum Subdiaconatu perceperunt; videant alij. Trahendas autem non eſſe pœnas in eos dictas, qui eodem die ſactos Ordines ſimul ſuſcipiunt, ad hunc caſum, mihi pro indubitato eſt. Tertiò, ſpectandum tamen hic eſſe (an quod alicubi fieri ſolet, & olim [c] factum eſt) Antiſtites excommunicatos initio ordinationis denuntiauerint eos, qui eodem die minores cum Subdiaconatu, vel duos quoſcumque Ordines accipere præſumpſerint, vel Canonicas leges in aliquo violare auſi fuerint: in eo ſiquidem caſu excommunicationem ab inobedientibus ipſo facto tunc incurri non dubium eſt, vt, aliqua iuris teſtimonia indicant, quæ etiam oſtendunt, eſto excõmunicatio iſta à Pontifice conſecrante lata ſit, ideoque eius abſolutio ad eum pertinere videatur: nihilominus ſatius eſſe Summum Pontificem conſuli pro talibus in ſtatum ſuũ reſtituendis, vt licitè poſtea miniſtrare poſſint; cum iis enim, poſtquàm Monaſterium ingreſſi laudabiliter in eo conuerſati fuerint, *Poterit*, inquit [c] Cœleſtinus alicui Epiſcopo, *de noſtra licentia diſpenſare:* quibus verbis vel Summum Pontificem conſuli debere, vel ipſum diſpẽſandi auctoritatem indulgere ſignificat: quoquomodo verò Summi Pontificis præſertim eſſe cum iiſdem diſpenſare aperte teſtatur. Quartò tandem obſeruandum, conſuetudinem ſecundùm S. Antoninum [f] valere poſſe, vt eodem die minores Ordines cum Subdiaconatu conferantur: notantque [g] Nauarrus, [h] Suares & alij huic conſuetudini Concilium Tridentinum minimè derogaſſe, quod & verba [i] Concilij Tridentini mox proferenda non obſcure indicabunt.

IV. Dicimus tertio duos, ſacros Ordines ſimul eodem die nec ſuſcipi, nec conferri poſſe, ſuſcipientemque vel conferentem pœnâ aliquâ ſuſpenſionis ſtatim incurrendæ ab Eccleſia puniri. Docet id primum Innocentius tertius Epiſcopo Mutinenſi, & cuidam Eccleſiæ Romanæ Subdiacono reſcribens, [k] *Literas*, inquit, *veſtras recepimus ſuper inordinata ordinatione Imolenſis electi, quem Bononienſis electus præcedenti Sabbato in Diaconum, & ſequenti die Dominico, continuato ieiunio, in Presbyterum ordinauit: in quo quantum vterque deliquerit, euidenter intelligit, qui prudenter attendit. Si enim vtrumque Ordinem eodem die conferre illi non licuit, pari non licuit ratione, vnum Ordinem vno die, & aliũ altero, continuato ieiunio, conferri, &c.* Verba ſane iſta, quæ eodẽ ſecundum Canonicam fictionem die, negant Diaconatũ, ac Preſbyteratũ conferri poſſe, fortiori ratione docent, eodem reapſe die hos duos Ordines cõferri minime licuiſſe. Pœnam autem tàm in ordinatorem, quàm ordinatum, iis verbis paulò poſt ſequentibus adiungit: *præfatum itaque Bononienſem Epiſcopum, vt puniatur in quo deliquit, à collatione ordinum, Diaconi ſcilicet, & Presbyteri, alterum vero ab executione officij Sacerdotalis tamdiu volumus manere ſuſpenſos, donec de illis aliter diſponamus.* Similiter Honorius [l] tertius in reſponſo ad quoſdam Abbates, Canonicũ quendam Humilienſis Eccleſiæ infrà Subdiaconatũ conſtitutũ, in Epiſcopũ electũ, vitiosè ordinatum reprehendit, quod vno die ſacros omnes Ordines recepiſſet, quem

[a] Regula in dubiis, de regulis iuris in 6.
[b] Bulla Pij 2. quæ incipit, cum ex ſacrorum.
[c] Lege veterq quædam Põtificalia initio ordin.
[d] Vide cap. 5. & 8. de eo qui furtiue ordin. ſuſcep.
[e] Cœleſt. cap. 3 cit. in fine.
[f] S. Anton. 3. parte tit. 14. cap. 16. §. 16.
[g] Nauarrus Manualis c. 25. num. 71.
[h] Suares diſp. 31. de cẽſ. ſect. 2. num. 41. & alij.
[i] Conc. Trident. infrà.
[k] Innocent. 3. cap. literas, de temporibus ordination.
[l] Honorius 3. cap. dilectus, eodem titulo.

Digitized by Google

A quem, cùm ordinator eius Epiſcopus fingeret ſe præcepto Metropolitani ordinaſſe reſcribit Papa; *quia ſi de mandato Archiepiſcopi, conſtaret; cum illi huiuſmodi diſpenſatio à Canone minimè ſit permiſſa, ipſi obtemperare non debuit in hac parte:* quibus præmiſſis ſententiam in ordinatorem hanc pronuntiauit, *ipſum tandiu ab ordinandi ſuſpendimus poteſtate, donec noſtram meruerit gratiam obtinere:* Quibus verbis Sũmis Pontifex vno die ſacros Ordines recipere vel conferre vetitum docet, & Subdiaconatum iis Ordinibus ſacris adnumerat, qui vno die ſimul cõferri non poſſunt, eumque hac in re Diaconatui, ac Preſbyteratui æquiparat; ordinatorem ob præſumptionem iſtam ſuſpenſione ab Ordinum collatione punit; de ordinato, de quo rogatus non fuerat, nihil expreſsè affirmat, ſed tacitè ſuſpenſionem ab ordinibus male collatis eum incurriſſe ſignificat, eiuſque exemplo quemcumque eodem die ſacris Ordinibus initiatum, ſuſpenſum ſimiliter innuit. Nec ab iſtis ſolum Pontificum decretis prohibitionis iſtius origo petenda eſt: antiqua in præproperè ita ordinatos, vel ordinantes ab Eccleſiâ ſeueritatis
B exercendæ lex eſt in Concilio Toletano [a] quarto, in quo ſi qui *non per gradus Eccleſiaſticos aſcendere* reperiatur, decernitur, vt *cum ordinatoribus ſuis adepti honoris periculo ſubiaceat.* Cui conſentit Zoſimus epiſtola ad Heſychium Salonitanum.

V. Nihilominus vetera habemus plurima huius legis violatæ exempla: quorum cùm aliqua [b] ex prædictis pateant, hæc ſolùm in medium proferimus: Epiphanij, qui [c] eodem die à S. Pappo omnes Ordines dicitur abſque vllâ difficultate conſecutus; Pauliniani Hieronymi fratris, qui eodem die Diaconus, moxque Preſbyter ab Epiphanio ordinatus eſt: &, vt recentius aliquod proferam, S. Nortberti, quem, vt habetur in eius [d] vita, contra Canonicas leges, Archiepiſcopus Colonienſis eodem die, ipſo petente ad Diaconatum, ac Preſbyteratum ex diſpenſatione promouit. Imò legem quoque iſtam Eccleſiaſticam de non recipiendis eodem die ſacris Ordinibus, Regularium quidam, & alij è ſæculari Clero, variis artibus, & ſeu veris ſeu fictis priuilegiis, aut in-
C dultis eludere, atque irritare tentarunt: contra quos eius obſeruationem è re Eccleſiaſtica eſſe putans Tridentina Synodus ſtatuit, [e] vt *duo ſacri Ordines non eodem die, etiam Regularibus conferantur, priuilegiis, ac indultis quibuſque conceſſis non obſtantibus quibuſcumque.*

VI. Dicimus quartò, non ſolùm non licere eodem die vero, & mathematico ſeu naturali, ſeu artificiali, duos ſacros Ordines recipere, ſed nec eodem die ſecundùm fictionem Canonicam vno, propter continuationem ieiunij, vt definit [g] Innocentius ſuprà citatus; nam vt ipſe ibi diſputat, [h] *ſiue mane diei Dominicæ trahatur ad Sabbatum, ſiue veſpera Sabbati ad diem Dominicum referatur, profectò mane cum veſperâ; ſeu veſpera cum mane ad eumdem diem pertinere dicetur;* ideoque, ſi, continuato ieiunio, vnus Ordo ad veſperam Sabbati, alter Dominicæ mane conferatur, eodem die duo Ordines conferentur, quod canonicis regulis aduerſatur. Licet tamen, abſque vlla dubitatione, eum qui die Sabbati Preſbyter conſecratus fuerit, mane Dominicæ ſubſequentis in Epiſcopum conſecra-
D re: tum quod non legatur hoc prohibitum: tum quod diſpar ſit ratio Epiſcopatus cum Preſbyteratu collati, & Ordinum ſacrorum inter ſe collatorum, eoquod nimirum Epiſcopatus & Preſbyteratus ſint vnus Ordo, vt ſuperiùs explicuimus, Subdiaconatus autem, Diaconatus, & Preſbyteratus diſtincti ſint Ordines: tùm denique quod dies præfixus ordinationi Preſbyterali ſit dies Sabbati, conſecrationi vero Epiſcopali dies Dominicæ, nec continuatione ieiunij: nec fictione Canonica opus ſit, vt vnus ſequenti die poſt alium conferatur: proindeque, ſi diebus diuerſis immediatè ſequentibus conferantur, non dicentur eodem die conferri, præſertim hoccè tempore, quo tam Epiſcopatus, quàm Preſbyteratus mane conferri ſolent.

VII. Diximus tandem, quod ſuperiùs inſinuauimus, ab hac ſuſpenſione ſeu irregularitate, quæ ab eo incurritur, qui eodem die plures Ordines receperit, & exercuerit, contrariam, ſi alicubi vigeat, conſuetudinem excuſare, hancque Concilio Tridentino minimè abrogatam fuiſſe; vt ex declaratione aliqua ſacræ Congregationis Cardinalium probat [i] Suares, quamuis aliqui

[a] Tolet. 4. c. 18. relettur c. qui in aliquo dist 51. similiter Zoſimus epiſt. ad Heſych. Salonit. can. de Eccleſiaſt. dist. 56.

[b] Vide ſuprà agendo de ſubordin. ordinum, & alibi.

[c] In vita S. Epiph. Num. 34. tomo 2. eius operum.

[d] Epiph. epiſt. ad Ioan. inter epiſt. Hiſtor. 60.

[e] Vitæ S. Nortb. cap. 3. apud Sur. 6. Iunij.

[f] Trident. Synodus ſeſſ. 23. de reform. cap. 15.

[g] Innoc. 3. cap. literas, ſuprà cit.

[h] Ibidem.

[i] Suares ſup.

abrogatam opinentur, vt [a] Toletus & alij. Diſpenſare item Epiſcopũ, vt in minoribus miniſteriis verſetur, qui in talem pœnam incidit, vel certe à minoribus nulla lege abſtentũ videri, vt patet ex citato Honorij [b] reſcripto, niſi vt habet [c] Gloſſa, excommunicatio lata fuiſſet ab Epiſcopo ordinante in eos, qui duos Ordines eodem die recepiſſent; quo caſu diſpenſatio circa hanc pœnam Papæ reſeruatur, cùm delictum non eſt occultum; ſecus enim, ex indulto [d] Concilij Tridentini, Epiſcopus diſpenſare poterit. Extra hunc caſum autem crederem Epiſcopũ, etiam in Ordine vltimo male ſuſcepto, ſed, nonniſi poſt peractam pœnitentiam legitimam poſſe diſpenſare. Quidni? Summo Pontifici nulla lex eum reſeruat: imo Abbati diſpenſandi facultatem [e] canon relinquit: cur non ergo & Epiſcopo, ſi legitima pœnitentia præceſſerit? quæ ſi non præcedat, illegitima ea diſpenſatio, ob non ſeruatum præceptum à Pontifice Ordinem, ſed non inutilis, nec defectu iuriſdictionis nulla. A

[a] Toletus lib. 1. cap. 71. num. 15.
[b] Cap. dilectus, ſup. cit.
[c] Gloſſa in cap. innotuit, de eo qui furtiue ordin. ſuſcep.
[d] Conc. Trident. ſeſſ. 24. de reform. cap. 6.
[e] Cap. cum latores, ſuprà citato.

B

ARTICVLVS VII.

De ſeruandis inter ſingulos ordines debitis interſtitiis.

§. I.

Antiquitus hæc obſeruata, & variis Eccleſiæ Conſtitutionibus ſancita fuiſſe.

I. POſterior quæſtio, quam propoſuimus, ita eſt huius loci, vt tamen aliò à nobis, ſi Deus vitam & animum dederit, retractari debeat, cum ſcilicet de qualitate ordinandorum diſſeretur, & Neophyti à ſacra Ordinatione excludendi probabuntur: potiſſimas ibi rationes proferemus, ob quas gradatim ad Ordines aſcendendum ſit, nec præpropere ad ſuperiores gradus adnitendum, ſed aliqua priùs in inferioribus nectenda ſit mora. Iam vero hæc demonſtranda ſunt, primũ ſtatutũ ab Eccleſia fuiſſe, vt aliqua inter ſingulos Ordines, ſed præcipuè inter aliquos, quorum exercitium maioris videbatur eſſe momenti, interſtitia ſeruarentur. Alterum quam arctè lex iſta obliget. Tertium cuius ſit in ea diſpenſare: Quartum in quibus præſertim Ordinibus mora aliqua trahenda fuerit, diſcutiendum, & quanto tempore in iis immorandum eſſet. Quintum quo fine interſtitia iſta præcepta fuerint, & cui præſertim rei inſeruiant. C

II. Eccleſiæ vetus eſt & antiqua regula, vt aliqua à ſuſcepto vno Ordine ad alium temporis intercapedo neceſſaria iudicaretur, nec momentaneus aliquis Sacerdos, aut Diaconus fieret. Nolim hic præceptum Pauli [f] Neophytum vetantis ordinari; nolim [g] Apoſtolicum Canonem, eum qui ſui experimentum diuturno tempore non dederit ad Sacerdotium vetantem promoueri: nolim [h] Tertullianum hæreticorum ordinationes reprehendentem tanquam temerarias ac leues, quod in eorum caſtris ſtatim aliquis proficeret, & ad ſacram præfecturam momento eueheretur, ex profeſſo vrgere, quæ alibi fuſius. Cyprianum [i] eiuſdem in Eccleſia traditionis probatiſſimum, ac locupletiſſimum teſtem adduco, qui de Aurelio Confeſſore, quem Lectorem ordinauerat, *merebatur*, inquit, *talis clericæ ordinationis altiores gradus, & incrementa maiora, non de annis ſuis, ſed de meritis æſtimandus: ſed interim placuit, vt ab officio lectionis incipiat.* De quo Aurelio & Celerino alia [k] epiſtola hæc addit, *hos tamen Lectores interim conſtitutos ſciatis; cæterum Presbyterij honorem deſignaſſe nos illis iam ſciatis, vt & ſportulis iiſdem cum Presbyteris, honorentur, &c.* Celerinum autem poſtea non repentè è Lectore Presbyterum factum fuiſſe argumentum eſt, quod [l] Diaconus varia tormentorum genera perpeſſus obiiſſe referatur. Quæ autem ſubeſſe cauſa potuit, vt tantos viros, & doctrinæ laude conſpicuos, (nam Celerinum virum eruditum, & eloquentem indicat eius epiſtola [m] ad Lucianum) confeſſionis præterea gloria illuſtres, quamprimum Presbyteros ordinare auſus non fuerit, Presbyterorum tamen eis priuilegia, ac prærogatiuas tribuens, & iam tum D

[f] 1. ad Timoth. 3.
[g] Can. 80. Apoſtol.
[h] Tertull. de præſcript. cap. 41.
[i] Cypr. epiſt. 33. ad clerum & plebem.
[k] Idem epiſt. 34.
[l] Vide Martyr Rom. 3. Feb. Bedæ, Vſuardi, & al. eod die.
[m] Celerin. epiſt. ad Lucian. 21. inter epiſt. Cypr.

Presbyteratus

A Preſbyteratus honorem eis deſignans, niſi quod nemo ad Preſbyteratum ex Eccleſiæ lege aſcendere deberet, qui non priùs in inferioribus Ordinibus probatus fuiſſet? ô nos patriarum & Apoſtolicarum traditionum negligentes, qui non Chriſti nominis confeſſione probatos, non toti orbi perſecutionum pro Chriſto tolerantiâ conſpicuos, non eloquentes & eruditos viros, ſed totos luxui deditos, & mũdanæ vanitatis deſideriis inhiantes, vel ſubruſticos homines, vno vel altero menſe ad Preſbyteratum euehimus? hæccine eſt Apoſtolorum inſtitutio? maiorum traditio? Eccleſiæ regula? ordinandorum hæc præſumptio eſt atque audacia, hæc ordinatorum negligentia, hic legum contemptus, & ſummæ in officio ſuo obeundo apud vtroſq; incuriæ non dubia hæc ſunt argumenta.

III. Plura ex Cypriano adduci poſſent, ſed cæterorum maiorum noſtrorum inſtituta proſequenda ſunt. *Caius Papa*, vt refert Pontificale [a] Damaſi, *conſtituit, vt omnes ordines in Eccleſia ſic* † *aſcenderent; ſi quis Epiſcopus fieri mereretur, vt eſſet Oſtiarius, Lector, Exorciſta, Acolytus, Subdiaconus, Diaconus, Presbyter, exinde Epiſcopus ordinaretur.* Sylueſter, eodem [b] auctore, conſtituit, *vt ſi quis deſideraret in Eccleſiâ militare, aut proficere, vt eſſet Oſtiarius annis decem, Lector, annis* XXX. *Exorciſta dies* XXX. *Acolytus annis* V. *Subdiaconus annus quinque, Cuſtos martyrum annis* V. *Diaconus annis ſeptem, Presbyter annis* III. *probatus ex omni parte, &c.* Scio corruptum hunc eſſe textum, & in quibuſdam codicibus tum excuſſis, tum manuſcriptis, Lectori dies dumtaxat triginta præfixos, Acolytis verò annos decem: verùm antiquæ Eccleſiæ inſtitutioni hoc non conuenit, iuxta quam certum eſt in Lectoratu plures annos inſumi ſolitos, quàm in quouis inferiori Ordine: vnde rectiùs mihi videtur diuturnius in Lectoratu, quam in cæteris Ordinibus, præcipuè minoribus, retinendum tempus, triginta tamen annorum diutiſſimum videtur: cùi tamen fauet Concilium Romanum ſecundum ſub eodem Sylueſtro, præcipiens, vt [c] *nullus ex laica perſona ad honorem Acolyti vſque ad Epiſcopatum ſubleuaretur, niſi prius Lector fuiſſet annis triginta, deinde vna die Exorciſta, poſteà caperet onus Acolyti, & faceret in eodem Ordine annos decem, vt acciperet onus Subdiaconi, & in Subdiaconatu eſſet annis quinque: deinde ad Diaconatus Ordinem pertingeret ſixus, donec rogantibus triginta Presbyteris examen, vt eſſet Diaconus Cardinalis, quia à prima ſede erat conſtitutum, vt ſeruaret annis ſeptem. Hoc enim, quod ſi quis deſideraret Ordinem Presbyterij, ità exigeretur, vt in ſeptem annis probaretur, &c.*

IV. Sed iis omiſſis quæ dubiæ magis ſunt fidei & auctoritatis: omiſſis etiam [d] Nicenæ primæ, & [e] Sardicenſis Synodi Canonibus, qui diutiſſimam in inferioribus Ordinibus probationem exigunt, antequam quis ad ſuperiores aſcendat; ad Syricium, Innocentium primum, Zozimum, & Leonem primum Summos Pontifices veniendum eſt, qui diſtrictiùs legem iſtam ſanxerunt, & diſtinctiùs atque enucleatiùs ſingula inter ordines temporum interualla ſeruanda præſcripſerunt. De iis Syricius [f] epiſtolâ ad Hymerium Tarraconenſem, ita præcipit, ac iudicat, *Quicumque itaque ſe Eccleſiæ vouerit obſequio, à ſua infantia, ante pubertatis annos baptizari, & Lectorum miniſterio debet ſociari, qui ab acceſſu adoleſcentiæ vſque ad vigeſimum ætatis annum, ſi probabiliter vixerit, &c. Acolytus & Subdiaconus eſſe debebit, poſteaque ad Diaconi gradum, (ſi ſeipſum primitus, continentiâ præeunte, dignum probauerit) accedat. Vbi ſi vltra quinque annos laudabiliter miniſtrauerit, congruè Presbyterium conſequatur. Exinde poſt decennium Epiſcopalem Cathedram poterit adipiſci, ſi tamen per hæc tempora integritas vitæ ac fidei eius fuerit approbata. Qui verò iam ætate grandæuus, melioris propoſiti conuerſatione prouocatus, ex laico ad ſacram militiam peruenire feſtinat, deſiderij ſui fructum non aliter obtinebit, niſi eo, quo baptizatur, tempore, ſtatim Lectorum aut Exorciſtarum numero ſocietur: & qui dum initiatus fuerit, explero biennio, per quinquennium aliud Acolytus & Subdiaconus fiat, & ſic ad Diaconatum, (ſi per hæc tempora dignus iudicatus fuerit) prouehatur. Exinde iam acceſſu temporum, Presbyterio, vel Epiſcopatui, ſi cum Cleri ac plebis* † *reuocauerit electio, non immerito ſocietur.* Innocentius primus epiſtola ad Felicem Nucerianum Epiſcopum, [g] *tempora à maioribus conſtituta ſeruentur, nec citò quilibet Lector, citò Acolytus, citò Diaconus, citò Sacerdos fiat: quia in minoribus officiis ſi diu perdurent, & vita eorum pariter & obſequia comprobantur, vt ad Sacerdotium poſteà emenſis ſtipendiorum meritis veniant, nec præripiant, quod vita priuata nicretur*

[a] Pontif. Damaſi in Caio. † *aſcenderet.*

[b] Idē in Sylueſtro 1.

[c] Conc. Rom. 2. ſub Sylueſtro 1. can. 2. c. 11.

[d] Nic 1. c. 2

[e] Sardic. c. 10.

[f] Syric. epiſt. 1. c. 9. refertur diſt. 77. c. quicumque.

† forte *euocauerit.*

[g] Innocent. 1. epiſt. 4. ad Felicem c. 3.

accipere. Zozimus [a] ad Heſychium Salonitanum, *in ſingulis gradibus hæc tempora ſunt obſeruanda, ſi ob infantiæ Eccleſiaſticis miniſteriis nomen dederit, inter Lectores, vſque ad vigeſimum ætatis annum, continuata obſeruatione perduret: ſi maior iam & grandæuus acceſſerit, itavt poſt Baptiſmum ſtatim ſe diuinæ militiæ deſideret mancipari, ſiue inter Lectores, ſiue inter Exorciſtas quinquennio teneatur, exinde Acolytus vel Subdiaconus quatuor annis, & ſic ad benedictionem Diaconatus, ſi mereatur, accedat: in quo Ordine quinque annis, ſi inculpatè ſe geſſerit, hærere debebit. Exinde ſuffragantibus ſtipendiis, per tot gradus datis propriæ fidei documentis, Presbyterij Sacerdotium potuit promereri: de quo loco, ſi eum exactior ad bonos mores vita perduxerit, Summum Pontificatum ſperare debebit.* Canon autem iſte Zozimi alio modo habetur apud Gratianum, ſed vbicumque legatur, eandem in ſingulis Ordinibus diutinam probationem oſtendit: quam pariter neceſſariam eſſe iis verbis oſtendit S. Leo [b] epiſtola ad Epiſcopos Africanos, *ne primum vel ſecundum, aut tertium in Eccleſia gradum quiſquam laicorum quibuſlibet ſuffragiis fultus aſcendat, prius, quàm ad hoc meritum per legitima augmenta perueniat.*

V. Eandem interſtitiorum legem ſeruandam præceperunt ſequentes Summi Pontifices, ac Patres, quamuis neceſſitate nonnumquam adacti longiora iſta temporum interſtitia breuiora effecerint. Hac neceſſitate conſtrictum ſe fuiſſe docet Gelaſius primus epiſtola ad Epiſcopos per Lucaniam & Brutios & Siciliam conſtitutos, vt interſtitia inter ſingulos Ordines ad breuiora tempora contraheret, [c] *priſcis igitur*, inquit, *pro ſui reuerentia manentibus conſtitutis: quæ, vbi nulla vel rerum, vel temporum perurget anguſtia, regulariter conuenit cuſtodire, eatenus Eccleſiis quæ vel cunctis ſunt priuatæ miniſtris, vel ſufficientibus vſque adeò diſpoſitæ ſeruitiis, vt plebibus ad ſe pertinentibus diuina munera ſupplere non valeant, tam inſtituendi, quàm promouendi, Clericalis obſequij ſic ſpatia diſpenſanda concedimus, &c.* Videamus ergo, qualem vrgente Eccleſiæ neceſſitate diſpenſationem concedat ſanctiſſimus Pontifex Gelaſius, quam in exemplum trahi à poſteris diſſimili neceſſitate minimè vrgente diſtinctè poſteà prohibet: hanc vtique admittit, vt pro ſtatu ac conditione hominum ad Ordines accedentium diuerſa tempora præſcribat; nam venientibus à Monachali propoſito breuius, à laica vita accedentibus diuturnius probationis tempus imponit; de prioribus ita loquitur, [d] *ſi quis etiam de religioſo propoſito, & diſciplinis monaſterialibus eruditus, ad Clericale munus accedat, in primis eius vita præteritis acta temporibus inquiratur, &c. Vt ſi iis omnibus, quæ ſunt prædicta, fulciatur, continuò Lector, vel Notarius, aut certè deffenſor effectus, poſt tres menſes exiſtat Acolytus, maximè ſi huic ætas etiam ſuffragatur, ſexto menſe Subdiaconi nomen accipiat: ac ſi modeſtæ conuerſationis, honeſtæque voluntatis exiſtit, nono menſe Diaconus, completo anno ſit Presbyter; qui tamen, quod annorum interſtitia fuerant collatura, ſancti propoſiti ſponte ſuſcepta doceatur præſtitiſſe deuotio.* De poſterioribus autem hæc ſtatim ſubiungit, [e] *ſi verò de laicis quiſpiam Eccleſiaſticis eſt aggregandus officiis, tantò ſollicitius in ſingulis, quæ ſuperiùs comprehenſa ſunt, huiuſmodi decet examinari perſonam, quantùm inter mundanam religioſamque vitam conſtat eſſe diſcriminis, &c. tantoque magis quod ſacris aptum poſſit eſſe ſeruitiis, in eorum quærendum eſt inſtitutis, quantùm de tempore, quo fuerant hæc aſſequenda, decerpitur, &c. quorum promotionibus ſuper annimetas ſex menſes nihilominus ſubrogamus, &c.* Vt autem in neceſſitatis tantum articulo hæc ſe indulſiſſe teſtetur, nec, vt diximus, eâ remotâ in exemplum trahenda, iſta paulò pòſt ſubiungit: [f] *quæ tamen eatenus indulgenda credidimus, vt illis Eccleſiis, quibus infeſtatione bellorum, vel nulla penitus, vel exigua remanſerunt miniſteria, renouentur: quatenus his Deo propitio reſtitutis, in Eccleſiaſticis gradibus ſubrogandis Canonum paternorum* (Syricij credo, ac Zozimi, & ſi qui alij præceſſerunt, qui temporum inter ſingulos Ordines decurrenda ſpatia definierunt:) *vetus forma ſeruetur; nec contra eos vllâ ratione prævaleat, quod pro accidentis defectus remedio prouidetur, non aduerſus ſcita maiorum nouâ lege proponitur: cæteris Eccleſiis ab hac occaſione ceſſantibus, quas non ſimili clade vaſtatas, priſtinam faciendis Ordinationibus conuenit tenere ſententiam: quo magis hac opportunitate commoniti, obſeruantiam venerandorum Canonum propenſius † deligamus, ſingulorum graduum conſcientias admonentes, ne in illicitos prorumpere moliantur exceſſus.* Quid ad hæc reſpondebunt illi, qui nouas & antiquas Eccleſiæ leges contemnentes, nullâ vrgente Eccleſiarum neceſſitate, imò Clericorum multitudine vltrà Canones, & antiquam

[a] Zozimus epiſt. 1. ad Heſych. c. 3. ref. diſt. 77. c. in ſingulis.

[b] S. Leo epiſt. 85. ad Epiſc. Afric. c. 2. in fine.

[c] Gelaſ. epiſt. ad Epiſc. per Lucan. c. 5. habetur ex parte diſt. 77. c. ſi quis de, & c. Monachus, ſed additis, detractis, & immutatis quibuſdam.

[d] Eod. c. 3. eiuſd. epiſt.

[e] Can. 4 eiuſdem epiſtolæ.

[f] Ibidem.

† fortè *diligamus.*

A quam conſuetudinem in Eccleſia recepta, vno aut altero menſe, omnes Eccleſiaſticos gradus feſtinanter decurrunt, nullo dato experimento aut probitatis vitæ, aut doctrinæ, aut ſtudij Eccleſiaſticæ diſciplinæ? Apage illos abortiuos fœtus, ἀωρημέρους flores, qui vt citò oriuntur, ita & occidunt, præmaturos fructus, quos vel leuis pruina decoquit, vel frigus conficit, vel imber putrefacit. In quos Carnotenſis noſtræ Eccleſiæ Antiſtes [a] Iuo, textum iſtum [b] Sapientis, non imprudenter contorquet, *hæreditas ad quam feſtinatur in principio, in nouiſſimo benedictione carebit.*

[a] Iuo Carnotenſis epiſt. 38. ad Canonicos Senon.
[b] Prouerb. 20.

VI. Sed vt ab orbitâ redeamus ad viam, ex hac Gelaſij Papæ indulgentiâ, quę legem potius firmaſſe quàm infirmaſſe debuerat, ſolutionis tamen diſciplinæ initium cœpit: diſpenſatio quantumuis ſalutaris laxiori obſeruantiæ occaſionem dedit; apertâ iſtâ rimulâ, continuò pluriũ libertatem appetentium coërcita ad tempus, fluitantis aquæ more, ſeſe cupiditas effudit: hinc poſterioribus

B temporibus, quibuſdam Conciliis legimus, eadem quæ probabilioris vitæ viris, ac monaſticâ iam exercitatione perpurgatis, vrgente Eccleſiæ neceſſitate, ex indulgentiâ permittebantur, eadem, inquam, mundanæ vitæ puluere ſordeſcentibus, ad ipſum excutiendum, antequam Preſbyteratus dignitas iniretur, temporum interſtitia, nec diuturniora fuiſſe præſcripta. Concilium [c] Arelatenſe tertium, aliàs quartum ſub Ioanne Papa ſecundo, & Theodorico Rege habitum decreuit, *vt Epiſcopatus, vel Presbyterij honorem nullus laicus ante præmiſſam anni conuerſionem, vel ante 30. ætatis annos accipiat.* Conſtitutionis Patres rationem ſubdunt his verbis, [d] *& licet de laicis prolixiora tempora antiqui Patres ordinauerint obſeruanda, tamen quia creſcente Eccleſiarum numero neceſſe eſt nobis plures Clericos ordinare, hoc inter nos ſine præiudicio duntaxat Canonum conuenit antiquorum, vt nullus Metropolitanorum cuicumque laico dignitatem Epiſcopatus tribuat, ſed nec reliqui Pontifices Presbyterij, vel Diaconatus honorem conferre præſumant, niſi anno integro fuerit ab eis præmiſſa conuerſio.* Aurelianenſe [e] quoque tertium ſub Syluerio Papa, & Childeberto Rege,

[c] Conc. Arel. 3. in Concil. Gener. Binij 4. in Conc. Sitmundi. c. 1.
[d] Idem c. 2.
[e] Aurel. 3. c. 6.

C *de Clericorum præmittenda conuerſione id omnimodis obſeruetur, ne vllus ex laicis ante annualem conuerſionem, vel legitimam ætatem 25. annorum Diaconus, & 30. Presbyter ordinetur,* Aurelianenſe [f] quintum ſub Vigilio Summo Pontifice, & eodem Childeberto Rege, *nullus ex laicis abſque anni conuerſione præmiſſâ Epiſcopus ordinetur, ita vt intrà anni ipſius ſpatium, à doctis & probatis viris, diſciplinis, & regulis ſpiritalibus plenius inſtruatur. Quod ſi hoc quiſquam Epiſcoporum tranſcendere quacumque conditione præſumpſerit, anno integro, ab officio, vel charitate fratrum habeatur extraneus.* Bracharenſe primum ſub Ioanne 3. & Theodomiro Sueuorum Rege, [g] *ex laico ad gradum Sacerdotis nemo veniat, niſi prius, anno integro, in officio Lectorum, vel Diaconatus, diſciplinam Eccleſiaſticam diſcat, & ſic per ſingulos gradus eruditus ad Sacerdotium veniat.* Quibus omnibus laxior [h] Iuſtinianus, qui tribus menſibus Clericis eum connumerari præcipit, qui ad ſummum Sacerdotium expetitur, vt ſcilicet ſacras regulas, & quotidianum miniſterium edoctus ordinetur; quia, inquit, *qui alios debet docere poſt ordinationem, ab aliis doceri non debet.* Scilicet tribus menſibus ſacræ

[f] Aurel. 5. c. 9.
[g] Brach. 1. c. 38.
[h] Iuſtin. Nouel. 123 cap. 1.

D regulæ, & ſacramentorum doctrina, ac recta adminiſtratio edocentur; ſcilicet viuendi ratio Clericalis hoc temporis ſtatio comparatur, mundanique conuictus, & conuerſationis ſæcularis habitus amittuntur: deſipere mihi videtur, qui hoc credit: multo tempore ad ſæcularia dediſcenda, & ſpiritalia ediſcenda opus eſt: vixque, niſi ab adoleſcentia, vel poſt plurium annorum curricula Clericali viuendi rationi quiuis aſſuefcit.

VII. Antiquorum temporum ſeueritatem in vſum reuocari voluiſſe videtur Synodus Barcinonenſis ſub Recaredo Rege ſtatuens, [i] *vt ſecundùm priſcorum Canonum conſtituta, vel Synodalium epiſtolas Præſulum, nulli deinceps laicorum liceat ad Eccleſiaſticos ordines, prætermiſſo Canonum præfixo tempore, &c. ad ſummum Sacerdotium aſpirare, ac prouehi, ſed cum per Canonum conſcripta tempora, Eccleſiaſticos, per ordinem, ſpeciali opere deſudando, probatæ vitæ adminiculo comitante, conſcenderit gradus, ad ſummum Sacerdotium, ſi dignitati vita reſponderit, auctore Domino, prouehatur:* Clariùs verò & expreſſiùs priſcum morem referunt Capitularia [k] Caroli, *qui*, inquiunt, *ſi diuinæ militiæ deſiderat mancipari, ſiue inter Lectores, ſiue inter Exorciſtas quinquennio te-*

[i] Barcinon. ſub Recar. c. 3.
[k] Capitul. Caroli lib. 7. cap. 27.

neatur, exinde Acolytus, vel Subdiaconus quatuor annis, & sic ad benedictionem Diaconatus, si meretur, accedit, in quo quinque annis si inculpatè gesserit, adhærere debebit, & postea si probus fuerit, Sacerdos efficiatur. Synodus pariter octaua generalis, ad priscum morem videtur accedere, neque enim annum, vt præcedentes Synodi, sed plures ad probationem ordinandi in inferioribus gradibus constituit, vbi siquidem eos à Sacerdotio repulit, qui eo proposito in Clericos, vel Monachos attonderentur, vt repentè ad Ecclesiasticas dignitates eueherentur: reliquis temporum quædam inter Ordines interstitia assignauit iis verbis, [a] *Εἴ τις κατ' ἀδήμενον ὑποψίαν ἀνεπιμέμπτης βιοθεσίας, καὶ εὐσεβοῦς πίστεως ἐπάρη, ἀλλὰ διὰ τὸ καλὸν ἐν Χρίστῳ πολιτεύεσθαι γένοιτο Κληρικὸς ἢ Μοναχός, καὶ πάντα βαθμὸν Ἐκκλησιαστικὸν μετελθὼν καὶ τοὺς ὡρισμένους χρόνους ἀνεπιλήπτως διέλθῃ, τοσοῦτος εἰς τελεῖν ἀρχιερατεύειν, ὥστε ἐν τῷ βαθμῷ τῆς ἀναγνώστου ἑαυτὸν πλεῖόσαι, ἐν ᾧ τῷ τῆς ὑποδιακόνου δύο, καὶ ἐν τῷ τῆς Διακόνου ἕξεις, καὶ τέσσαρας ἐν τῷ τῆς Πρεσβυτέρου. ὅτι ᾧ τῷ χρονισάντων συλλαβὼς τῷ τάγματι τῷ Κληρικῶν τε, καὶ τῷ Μοναχῶν ὁ τοσοῦτος χρόνος συναλήσεται, ἀλλ' τῷ καιρὸς Ἐπισκόπων. εἰδὲ ἀλλά τινα ἢ ὅσον τοσαῦτα τις εἰς ἐπιμέμψιν ὑπερτέλειν τιμῆς ἐκτοδυναμεῖται παντάπασιν.* Id est, *Quod si quis nulla suspicione dictæ ambitionis vel honoris spe tactus, sed rectâ honestâque inductus, in Clerum aut Monachũ attonsus est, perque omnes gradus Ecclesiasticos, definitis temporibus, vitam agendo inculpatã transisse reperiatur, ad Episcopatus honorem eueharur, sic, vt in Lectoris munere annum, in Subdiaconi duos, Diaconi tres, Sacerdotij quatuor annos expleat, piè denique diuque in Clericorum & Monachorum ordine versatus, tempus ab Episcopis, qui eo tempore fuerint, contrahi possit. Si quis præter hanc sanctionẽ ad sui remũ Episcopatus honorẽ prouectus fuerit, penitus reiiciatur.* A B

[a] Octaua Synod. generalis c. 3.

VIII. Sequentium temporum vsque ad Concilium Tridentinum, quibus modo laxior, modo iuxta priscos Canones seuerior disciplina viguit, decreta prætermitto, sicut & plura [illegible] bus sæculis, contrà eos, qui repentè ad Ecclesiasticos gradus ac dignitates sublimarentur, Pontificum, ac Conciliorum sancita, Patrum sententias prætermisi, quæ in alium de Neophytis non ordinandis tractatum consultò reseruaui. Iam ad Concilium Tridentinum accedo, quod de interuallis inter singulos Ordines seruandis grauiter & sapienter edixit: primo quidem de minoribus Ordinibus sic cauit, [b] *minores Ordines iis qui saltem Latinam linguam per temporum interstitia, nisi aliud Episcopo expedire magis videretur, conferantur; vt eo accuratius, quantum sit huius disciplinæ pondus possint edoceri, &c.* De quibus ad sacros Ordines non promouendis, nisi post aliquam insumptam in minoribus moram, paulò pòst addit, [c] *hi verò nõnisi post annum à susceptione postremi gradus minorum Ordinum ad sacros Ordines promoueantur: nisi necessitas, aut Ecclesiæ vtilitas, iudicio Episcopi, aliud expostcat.* De Subdiaconatu verò, & Diaconatu posteà subiungit, [d] *Subdiaconi & Diaconi ordinentur, vt habentes bonum testimonium, & in minoribus Ordinibus iam probati, &c. promoti ad sacrum Subdiaconatus Ordinem, si per annum saltem in eo non sint versati, ad altiorem gradum, nisi aliud Episcopo videatur, ascendere non permittantur.* De Presbyteratu tandem similiter decernit, [e] *qui piè & fideliter in ministerio ante actis se gesserint, & ad Presbyteratus Ordinem assumuntur, bonum habeant testimonium; & hi sint, qui non modo in Diaconatu annum integrum, nisi ob Ecclesiæ vtilitatem ac necessitatem aliud Episcopo videretur, ministrauerint, sed etiam, &c.* Pluribus passim in vnaquaque Prouincia decretis Tridentina sanctio promulgata ac confirmata est: Concilium Mediolanense 4. sub S. Carolo, quanta illius statuti Tridentini cura habenda sit, iis verbis edocet, [f] *statuta illa temporum interualla Ordinibus tum minoribus, tum maioribus suscipiendis Concilij Tridentini decreto præscripta, ne facilè ac passim sine vllo delectu prætermittantur, omittanturve: quod si de iis aliquid ab Episcopo remitti, dispensariue contigerit, id in literis dimissoriis, testimonialibusve Ordinum, adscripta etiam suspensionis causâ, statutum planè fiat.* Concilium [g] Aquense sub Alexandro Canigiano idem confirmat, dum neminem nisi temporum assignatis illis interstitiis seruatis, vel obtentâ in scriptis ab Episcopo dispensatione, ordinari permittit, quibus addere possumus innumeras Prouinciales, ac Diœcesanas per varias orbis Christiani partes Synodos, quæ interualla ista à Tridentina Synodo præscripta obseruari iubent, sed maximè constitutionem [h] Sixti quinti contra malè promotos editam, quæ districtiùs eadem interstitia exigere videtur. C D

[b] Concil. Trident. sess. 23. de reform. cap. 11.

[c] Ibidem.

[d] Cap. 12. eiusdem sess.

[e] Cap. 14. eiusd.

[f] Conc. Mediol. 4. tit. quæ pertinent ad Sacra Ordin.

[g] Aquense, tit. quæ ad Sacram. Ordinis administ. pertinent.

[h] Bulla Sixti 5. contrà malè promotos.

§. II.

§. II.

Quam ſtricta fuerit huius legis obligatio, & quibus pœnis confirmata.

IX. Iis autem præſuppoſitis, quæ reliquorum videntur eſſe fundamenta, de priori, quæ exinde ſequitur, quæſtione, ex præcedentibus obſeruari iſta debent: primum, ſtrictam exiſtimatam eſſe legis iſtius obligationem, quæ ex Apoſtolico [a] præcepto dimanaret, quo Neophytus ab Apoſtolo Paulo ordinari prohibetur, diuini tamen iuris minimè exiſtimatam; quinimò ſingulis ſæculis legi cum quibuſdam fuiſſe diſpenſatum: & quidem Eccleſiam, cùm ſubeſſet iuſta, & æqua ratio diſpenſandi, grato animo id tuliſſe, cùm verò minimè ſubeſſet, ingrato, & iniquo, pœnâ etiam in eos conſtitutâ, qui ante legitimam militiam repentè fuiſſent promoti, vt agendo de Neophytis non ordinandis oſtendemus. Pœnam autem ipſo facto aliquos incurriſſe, qui non ſeruatis temporum interſtitiis, vel ipſi ordinarentur, vel alios ordinarent, nequaquam animaduerto, præſertim cùm aut rarò, aut numquam cenſuræ ipſo facto incurrendæ, prioribus ſæculis, legantur in aliquo eiuſmodi caſu eſſe conſtitutæ.

[a] 1. ad Tim. 3. Vide Syric. epiſt. 3.

X. Graues item pœnas eis infligendas eſſe, qui ambitione, vel cupiditate ducti, ad ſuperiores gradus Eccleſiæ ſine legitimis interuallis contenderent, vel ex laicali vita perperam aliquos ordinarent, ſatis euidenter, tum ex prædictis, tum ex aliis colligere eſt. Primò enim [b] Zozimus Papa ad Iſychium Salonitanum, *qui Eccleſiaſticis diſciplinis per Ordinem non eſt imbutus, nec temporum approbatione diuinis ſtipendiis eruditus*: id eſt, qui temporum in ordinatione neceſſaria interſtitia prætergreſſus fuerit, ad ſummum Sacerdotium aſpirare prohibetur, &, ſi aſpirauerit, *non ſolùm*, inquit, *in eo ambitio inefficax habeatur*, quia à Sacerdotio malè obtento decidere debet: *verumetiam ordinatores eius careant eo Ordine, quem ſine Ordine, contrà præcepta Patrum crediderant præſumendum*: id eſt ſuſpenſione deinceps à collatione Ordinis, quem inordinatè tribuerint, priuantur. Secundò, S. Leo epiſtola [c] ad Epiſcopos Africanos, cum iis, qui è laicali vita promoti fuerant, ſe miſericorditer diſpenſare affirmat, vt ſedes ſuas retinerent, non impunè deinceps laturos minatus, qui tales vel ordinarent, vel ordinarentur, ſed iuſtâ vltione plectendos: ſatis proinde indicans eos qui non ſeruatis legitimis in inferioribus gradibus temporis interſtitiis repentè ordinarentur, iuſtè de ſuo gradu deiici ac deturbari poſſe. Tertiò, Concilium [d] Aurelianenſe quintum, eum qui ante præmiſſam in Clericatu annuam conuerſionem Epiſcopum conſecrarit, *ab officio, vel charitate fratrum extraneum* habendum pronuntiat: quibus verbis duplex cenſura ſtatuitur, quarum alterutra puniri poſſit Epiſcopus, qui indebitas eiuſmodi ordinationes effecerit, quarum prior eaque grauior eſt ſuſpenſio ab officio Pontificali: poſterior, & quidem leuior excommunicatio quædam omnium minima, cuius quædam exempla ſuperiùs attulimus, quâ ob leuiora delicta Antiſtites nonnumquam plectebantur, vt ſcilicet à Fratrum ſeu Epiſcoporum communione arcerentur, adeovt quamuis Epiſcopalia omnia officia in ſubditos ſuos exercere poſſent, Conciliis tamen Epiſcoporum, vel conuentibus, ſeu ad Ordines comprouincialium, ſeu ad Encænia, & Dedicationes Eccleſiarum, ſeu ad celebres quaſdam feſtiuitates, aliaque id genus intereſſe non permitterentur, Synodicis quoque aliorum literis, & communicatoriis priuarentur. Duplex ergo iſta pœna ad arbitrium Metropolitani ſeu Concilij Prouincialis, ſeu cuiuſlibet alterius ſuperioris in eum ferenda ſtatuitur, qui non præſuppoſitâ aliquâ à profeſſione Clericatus temporis morâ continuò ad apicem Sacerdotij aliquem ſublimarit, prout nempe aut grauior, aut leuior eius culpa fuerit. Quartò, octaua Synodus [e] generalis citata præſcripta temporum interualla, in ordinatione ſua prætergreſſum, & prætermiſſa interſtitiorum lege confeſtim ad Epiſcopatus faſtigium euectum eiici imperat. Quintò, Nicolaus [f] primus variis epiſtolis inter varias cauſas, ob quas Photio Conſtantinopolitanæ ſedis inuaſori, & Gregorio Syracuſano ipſius conſecratori Epiſcopalem dignitatem abrogat, hanc maximè vrget, quod ille inordinatè gradus Eccleſiaſticos præteruolans ad Epiſcopatum prorupiſſet, hic feſtinantem ad iſtam dignitatem con-

[b] Zozimus epiſt. ad Heſych. ſeu Iſych. refertur diſt. 56. c. qui Eccleſiaſticis.

[c] S. Leo epiſt. 84. al. 85. ad Epiſc. Afric.

[d] Aurel. 5. ſupra c. 9.

[e] Octaua Synod. can. 3. cit.

[f] Nicolaus 1. epiſt. 7. 8. 9 & pluribus aliis ſeq.

Digitized by Google

ſecraſſet. Sextò, Concilium [a] Toletanum quartum poſt enumeratos plures à Sacerdotio reiiciendos, inter quos laicos, ac Neophytos recenſuit, *ſi quis autem*, inquit, *deinceps contra prædicta vetita Canonum ad gradum Sacerdotij indignus aſpirare contenderit, cum ordinatoribus ſuis adepti honoris periculo ſubiacebit*: quæ ſententia comminatoria eſt in ordinantem & ordinatum prætermiſſis legitimis interſtitiis depoſitionis pœnam intentans. Deniqæ, ne plura eiuſmodi cogar referre, innumeri Canones leguntur, quibus deiici mandantur indebitè ordinati, & ſuſpendendi declarantur ab officio ſuo indebitè ordinantes, qua generali ſententia comprehendebantur qui ex laicali ſtatu, continuò ad aliquem hierarchicum Ordinem hominem non probatum transferrent, vel qui præcipiti feſtinatione à laicali ad Diaconatum, vel Preſbyteratum, vel Sacerdotij faſtigium contenderent. A

[a] Concil. Tolet. 4. c. 18. refertur dist. 51. c. qui in aliquo.

XI. Ex quibus omnibus patet, pœnas olim ſuſpenſionis, depoſitionis, aliaſq; eiuſmodi, tum in ordinatores, tum in ordinatos, prætermiſſis temporum Canonicorũ interuallis, latas fuiſſe, ſi non quæ ipſo iure contraherentur, ſaltem quæ à ſuperioribus inſligerentur: quod eatenus ſeruatum eſt, vt tamen quouis ſæculo (quod alibi ſi Deus nobis vitam protraxerit, oſtenſuri ſumus agendo de Neophytis) ex Epiſcoporum diſpenſatione, graues, & proficuos Eccleſiæ viros, è laicali ſtatu emergentes Eccleſiæ laboranti ſupperias tuliſſe, & ad dignitates Eccleſiaſticas ſalubriter, ac prudenter euectos fuiſſe legamus. Medius autem temporibus impunè paſſim temporũ interſtitia neglecta ſunt, ex dicendis loco citato: nec vllum ex eorum omiſſione cenſuræ, vel culpæ ſubeundæ periculum naſci docuit [b] Fulbertus Carnotenſis. Nullam autem cenſuram ab eo incurri, qui vel ordinatus iis omiſſis fuerit, vel iis neglectis aliquem ordinauerit, docent omnes [c] Canoniſtæ veteres. B

[b] Fulbertus epiſt. 38.

[c] Vide Hoſtienſem, Panormit. & alios paſſim.

XII. Iam verò quid cenſendum ſit, de eo qui vel ſine legitimâ causâ, neglectis temporum interſtitiis, etiam vſu receptis, aliquem ordinarit, vel iis omiſſis abſque diſpenſatione ordinatus fuerit, ex Tridentino præſertim colligi poteſt. Cùm enim Tridentinum [d] Epiſcopi prouidentiæ diſpenſationem iſtam reliquerit, eſto in Eccleſia neceſſitatem, vel vtilitatem expreſsè requiſierit, vt confeſtim aliquis, vel ſuſceptis Ordinibus ſacris initiari, vel Preſbyteratu breui poſt Diaconatum ſuſceptum donari poſſit, nihilominus vix ac ne vix quidem Epiſcopus legem iſtam tranſiliens de præuaricatione damnabitur, quia quantumcumque temerè diſpenſet, neceſſitatem Eccleſiæ, atque vtilitatem ſibi hoc poſtulare viſam fuiſſe cauſabitur, vt circa temporum interſtitia diſpenſaret. Cùm autem [e] nec prædictum Concilium, nec præcedentes Canones vllam ipſo facto cenſuram in eo caſu contrahi apertè doceant, ſiue ab ordinatore, ſiue ab ordinato: non eſt quod pœnam iſtam ipſo iure incurri dicamus, quam Canon minimè exprimit. Imò Concilij [f] reticentia indicium eſt, iudicaſſe Concilium, vel nullam prioribus Canonibus ſtatutam eſſe pœnam, quæ ipſo iure contraheretur, vel deſuetudine obſoletam, nec ſua lege viſam fuiſſe renouandam. Sixtus [g] tamen quintus ordinatos non ſeruatis interſtitiis abſque legitima diſpenſatione ſuſpenſos declarauit. Verùm, cùm hæc Bulla Sixti quinti à Clemente [h] octauo ad terminos Concilij Tridentini reuocata fuerit, non videtur vlla ſuſpenſio ab iis ipſo facto incurri, qui etiam ſine diſpenſatione præproperè fuerint ordinati. Quamuis haud dubiè fatendum ſit, poſſe eos qui tam feſtinanter ad aliquem ſacrum Ordinem promouentur, abſque diſpenſatione, ab Epiſcopis ſuſpenſionis etiam ſententia iure merito puniri: cùm enim ſint tranſgreſſores Canonum, quid ni Eccleſiaſtica cenſura plecti poſſint? C D

[d] Trident. ſuprà.

[e] Vide Nauarrum de temporib. ordin. conſil. 4. ſ. 11.

[f] Arg. ex cap. fin. de iure patron. & auth de non eligend. ſecũdo nubentes, §. cum igitur collat. 1.

[g] Bulla Sixti 5. contrà malè promotos, quæ incipit, Sanctum & ſaluare.

[h] Clementis 8 Bulla, quæ incipit Summum Pontificem.

§. III.

Cuius ſit diſpenſare in ea lege.

XIII. Neque verò dubium eſt, quin circa Ordinum interſtitia, Epiſcopi ſit diſpenſare, cùm apertè Concilium Tridentinum arbitrio Epiſcoporum hoc relinquat. Nec antiquitus cum rationabili cauſa in promouendo Neophyto Epiſcopi

Digitized by Google

A copi formidabant. Iiſque octaua [a] Synodus expreſsè in contrahendis temporum interſtitiis auctoritatem ineſſe voluit. Plectebantur quidem ſi ſine cauſa rationabili aliquem non gradatim ordinaſſent, & antiquiores Clericos cæteris præferendos eſſe Canones inculcabant, vt alibi docebitur: vbi tamen rationabilis cauſa ſuberat diſpenſandi, impunè laicos, Neophytoſque ordinabant, imò & ad ſummum Sacerdotium, hoc eſt Epiſcopatum, promouebant. Et iam [b] in vſu habetur, vt ob eminentiam doctrinæ, vel bonum teſtimonium, & de conſenſu Ordinarij concedat Summus Pontifex, vt quis omnes Ordines etiam Preſbyteratus, breuiori tempore ſumere poſſit, quemadmodum reſponſum dicitur [c] Epiſcopo Placentino. Nec Bullam [d] Sixti quinti contra malè promotos poteſtati ordinariorum præiudicare, reſpondiſſe quoque dicitur Summus Pontifex. Aliam quoque [e] cauſam diſpenſandi circa temporum interſtitia congregatio Cardinaliũ aſſignauit, ſi quis ſit prouiſus de beneficio curato, quippe cùm iura velint, elapſo anno integro, talem ad Preſbyteratum promoueri. Sed ſatius
B multò eſſet, nullum ad beneficia Curata admittere, qui non iam ordinatus Preſbyter eſſet, aut non ſufficientia ſtipendia in Eccleſia meruiſſet, vt abſque diſpenſationis gratiâ, intrà annum ſaltem Preſbyter ordinari poſſet. Proprij autem Epiſcopi, ſeu Ordinarij arbitrio cùm id relinquat Tridentina Synodus, & quidem examinatâ Eccleſiæ ſuæ vtilitate, ac neceſſitate, non videtur apud eos, ad quos dimiſſoriæ ordinandorum diriguntur, vel qui ex priuilegio ordinare quenquam poſſunt, (quo titulo poteſt Epiſcopus familiarem ſuum ordinare) diſpenſandi poteſtatem reſidere, vt ſuperiùs docuimus.

[a] Octaua Synod. c. 5. ſupra citato.

[b] Vide Farinac. parte 4. declar. Conc. Trident. in cap. 13. de reformat. ſeſſ. 23.

[c] Ibidem.

[d] Ibidem in cap. 11.

[e] Cap. cum in cunctis §. inferiora, de electione, cap. ſtatutum de electione in 6. cap. Abbates, de ætate & qualitate, & alibi paſſim.

§. IV.

In quibus præſertim Ordinibus morandum fuerit, antequam ad ſuperiores aſcenderetur.

C XIV. Quamuis autem generalis ab Eccleſia de non Neophytis, aut laicis ordinandis lex lata fuerit, quamuis gradatim ad Eccleſiaſticos gradus aſcendendum Eccleſia præceperit: nihilominus in quibuſdam ſpeciatim Ordinibus moram aliquam trahendam eſſe lex, & conſuetudo Eccleſiaſtica docuerunt: in iiſque præſertim gradibus Eccleſia ſiſtendum eſſe voluit, in quibus magis ſui experimentum Clericus confirmare poſſet. Itaque vix aliquos antiquos Canones reperias, qui in Clericali tonſura, quæ nullam habet peculiarem ſibi functionem, vel in Oſtiariatu ſiſtendum eſſe doceant. Paucos ab Oſtiarij munere magnos & celebres viros militiam Clericalem exoſos reperias: non tamen inſuetum, vt ab hoc munere initium duceretur: præterquam quod enim ſtante veteri Eccleſiæ more ſeruabatur, vt celebriorum Eccleſiarum plures eſſent Oſtiarij, quemadmodum in Romana, ex epiſtola [f] Cornelij ad Fabium, in Conſtantinopolitana, ex Iuſtinianæâ [g] Nouella colligere poſſumus: cum ex To-
D letano [h] ſub Reccaredo in Eccleſiis minoris cenſus vnum à Sacerdote eligi Oſtiarium præceptũ ſit, qui nitorem Eccleſiæ, & luminaria curet: cùm Oſtiarios paſſim apud auctores, legamus non dubium eſt, quin aliqui in Oſtiariatus gradu probarẽtur. Nihilominus ex humilitatis ſenſu dixit olim Paulinus Nolanus [i] epiſtola ad Seuerum, *teſtor ipſum* (Deum) *quia ab aditui nomine & officio optaui ſacrum ſeruire ſeruitium*: cùm enim gradus iſte minoris induſtriæ videretur, eos qui ab Oſtiariatu inciperent, in Lectorum poſtea, aliorumque minorum graduum officio probari conſueuiſſe probabile eſt: quamuis ex epiſtola [k] Ioannis octaui, & aliorum decretis, quæ *ne cito quilibet Lector fiat*, prohibent, colligi poſſit, ante Lectoris officium probationem aliquam interdum præmiſſam; eamque neceſſariam iudicatam fuiſſe indicat fortè Nazianzenus dicens, [l] ἀξιον εἰ χρὴ πρῶτον, εἶτα τῆς βήματος καὶ τούτου πρῶτον, εἶτα δ' ἀναγνώσεως, *& oportere, vt quiſpiam Eccleſia dignus ſit Eccleſiaſtico primũ catalogo adnumerari mereatur, ac deinde ſuggeſtu*, id eſt Lectoris officio qui è ſuggeſtu legebant: nam Iulianum Apoſtatam Lectoris munere functum, ſuggeſtus prouectione ornatum refert idem [m]

[f] Epiſt. Cornelij ad Fab. Antiochen. apud Euſeb. lib. 6. hiſt. cap. 35.

[g] Iuſtin. Nouell. 3. vt determin. ſit num. Clericorum.

[h] Conc. Toler. ſub Reccaredo c. 5. tomo 2. Cõc. Binij parte 2.

[i] Paulinus epiſt. 6. ad Seuerum.

[k] Epiſt. Ioannis 8. Baſil. Conſtant. & Alex. Imper. 199. tomo 3. Conc. Binij parte 2.

[l] Nazianz. orat. 1. non longè ante finem.

[m] Idem orat. 3.

auctor, eandem phraſim vſurpans, *priuſque hoc, ac poſtea ſedis principatu*, ſeu hierarchico Ordine. A

XV. Lectoris porrò gradum ad quem qui Sacerdotio idonei iudicabantur, etiam ex Ephœbis egreſſi promoueri conſueuerant potiſſimæ neceſſitatis inter omnes minores Ordines iudicatum fuiſſe, in eoque præſertim morari ſolitos qui ad ſuperiores Ordines aſcenſuri erant, tum ex prædictis, tum ex pluribus aliis colligi poteſt. Si enim animo reuoluamus quæ Synodus [a] Romana ſub Sylueſtro, de promotione ordinata ad Ordines cenſuit, ſtatim à Lectoris gradu aliquem Eccleſiaſticam militiam aggredi poſſe, etiam prætermiſſo Oſtiariatu, docebimur: ſi [b] Syricij, ſi [c] Zozimi, ſi [d] Gelaſij ſuprà allata decreta diſcutiamus, omiſſum in iis de mora in Oſtiarij gradu præceptum eſſe innoteſcet, ſed à Lectoris gradu incipiendum iuberi reperiemus. Idem ex [e] Capitularibus Caroli: idem ex [f] octaua Synodo generali argumentum ducetur, vt dubitandi locus nullus ſupereſſe poſſit, quin in Lectoris primitus gradu probari ſolerent, quam maximè, qui ad ſacros Ordines parabantur. Obſeruari etiam ex prædictis potuit B [g] Celerinum, & Aurelium à Lectoratu initium Clericalis militiæ duxiſſe. Nec prætermittendum Bracharenſe [h] primum, quod probationis ad annum tempora contraxit, in Lectoratu tamen vel Diaconatu potiſſimum immorandum eſſe oſtendere.

[a] Syn. Rom. ſub Sylu. ſuprà.
[b] Syricius ſuprà.
[c] Zozimus ſuprà.
[d] Gelaſ. ſuprà.
[e] Capit. Caroli ſuprà.
[f] Octaua Synod. ſuprà.
[g] Vide epiſt. Cypr. ſuprà.
[h] Brach. 1. ſuprà.

XVI. Plura quoque eiuſmodi exempla referri poſſunt: nam Baſilium, quem Gregorius [i] Nazianzenus in exemplum proponit, ad retundendam eorum temeritatem, qui confeſtim & inordinatè ad Eccleſiaſticos Ordines aſcenderent, à Lectoratu incœpiſſe idem [k] auctor tradit: Chryſoſtomum ſimiliter [l] Socrates, [m] Palladius, & alij: Epiphanium Ticinenſem [n] Ennodius; Ioannem Cabilonenſem [o] Sidonius; S. Marcellum Pariſienſem [p] Fortunatus; S. Felicem [q] Paulinus: alios alij, quos tamen ordinatè & ſecundùm Canonicas regulas ad Eccleſiaſticos gradus promotos prædicat. Similiter legimus apud Gregorium [r] Turonenſem Catonem Preſbyterum de ſeruatis interſtitiis ſeſe iactantem in C hæc verba erupiſſe, *nec me Dominus Deus meus patitur hac ordinatione primari, cui tantum famularum exhibui, nam & ipſos Clericatus gradus Canonicâ ſum ſemper inſtitutione ſortitus*: quæ ſit autem Canonica inſtitutio explicat, *Lector decem annis, Subdiaconatus officium quinque annis miniſtraui, Diaconatui verò quindecim annis manciparus fui, Preſbyterij autem iam honore viginti annis potior: quid autem mihi nunc reſtat, niſi vt Epiſcopatum, quem fidelis ſeruitus promereretur, accipiam?* Plures alios citare poſſem, qui legitima temporum inter Ordines interualla decurriſſe prædicantur, qui tamen à Lectoratu incœperunt, in eoque probati ad ſuperiores poſtea Ordines, reliquis prætermiſſis minoribus, conuolarunt.

[i] Nas. orat. 20. in laudem Baſilij.
[k] Idem ibid.
[l] Socrates lib. 6. cap. 3.
[m] Pallad. dialogo de eius vita.
[n] Ennodius in vita Epiph. Ticin.
[o] Sidonius lib. 4. epiſt. 25.
[p] Fortunatus in vita S. Marcelli lib. 1. c. 4.
[q] Paulinus natali 4. S. Felicis.
[r] Greg. Turon. lib. 4. hiſt. cap. 6.

XVII. Ab Exorciſtatu quoque aliquos incœpiſſe, in eoque gradu diutius perſeueraſſe poſtmodum ad ſuperiores aſcenſuros exemplis comprobo. S. Martinum v. gr. Exorciſtarum Ordini primum adſcriptum fuiſſe referunt Seuerus [s] Sulpitius, & alij, nec minorum Ordinum officiis vllis mancipatum præterquam Exorciſtæ. Similiter [t] Bernardus ſeu Bernuuardus Epiſcopus Hildeſienſis ſeu D Hildeſemienſis, primùm Exorciſta creatus, poſtea Subdiaconus refertur. Vnde Syricius [u] ſuprà eos quidem, qui ab adoleſcentia ſua Eccleſiaſticis officiis manciparentur, in Lectoris officio probandos præcipit, grandiores autem vel in Lectoris, vel in Exorciſtæ munere: nam qui minores erant natu in Lectoris officio plura ingenij ſui documenta dare, & licet in tenera ætate Eccleſiæ vtiles eſſe poterant, Pſalmis, ſcilicet Hymnis, Verſiculis, aliiſque cantionibus diuiniſque ſcripturis, vel legendis, vel decantandis vacantes: ideoque ante pubertatis annos Lectores aliquando ordinabantur, vt ex Conciliis Carthaginenſi [x] tertio, [y] Hipponenſi, [z] Niceno ſecundo, [a] VVormatienſi, & aliis paſſim colligere eſt: & videre poſſumus apud [b] Victorem Vticenſem, qui Lectores & infantulos, ſeu Lectores infantulos memorat ſub Henrico Rege pro Chriſti fide occiſos, itemque apud [c] Sidonium & [d] Ennodium, quorum hic Epiphanium Ticinenſem annorũ octo, ille Ioannem Cabilonenſem ab infantia Lectores creatos affirmat. Exorciſtæ autem nequaquam Eccleſiæ vtiles eſſe poterant, aut officio

[s] Sulpitius in vita S. Martini. Paulinus in eiuſdem vita, Fortunatus, & alij.
[t] Vita S. Bernardi Hildeſ. apud Sur. 20. Nouemb.
[u] Syricius ſuprà
[x] Carthag. 3 c. 19.
[y] Hippon. can. 20.
[z] Nicen. 2. c. 14.
[a] VVormat. c. 68.
[b] Victor Vtic. de perſecut. Vandal lib. 3. & Martyr. Vſuardi 13. Iulij.
[c] Sidon. epiſt. 25. lib. 4
[d] Ennod. in vita Epiph. Ticin.

ſuo

A ſuo idonei, niſi iam prouectioris ætatis: neque enim pueri vel adoleſcentes idonei videbantur, qui dæmones adiurarent, energumenos cuſtodirent, alerent, eiſque manus imponerent; vnde rectè, & conuenienter [a] Syricius eos, qui ab adoleſcentia Clericatui adſcriberentur, in Lectoris gradu atque officio, qui in ætate iam maturâ, in Lectoris aut Exorciſtæ ordine ac munere verſatos eſſe præcipit, antequam ad ſuperiores aſcendant; iuxta eandem perſonarum diuerſitatem, eoſdem gradus, Lectoris quidem iis qui ab ineunte ætate Clericali militiæ adſcripti eſſent, Lectoris autem vel Exorciſtæ, iis qui grandiores facti hanc vitam ſeligerent, attribuit [b] Zoſimus. Exorciſtæ autem gradum prætermittit [c] Gelaſius in Lectoris officio primæ probationis tempora conſtituens.

[a] Syric. ſuprà.

[b] Zoſimus ſuprà.

[c] Gelaſius ſuprà.

XVIII. A Lectoratu, vel Exorciſtatu ad Acolytatum, vel Subdiaconatũ nullâ in alio Ordine morâ interpoſitâ, progreſſio eſſe ſolebat, prout indicant [d] Syricius, & [e] Zoſimus, ſuperiùs allati, inter quos, quo ad modũ loquendi, differentia

[d] Syricius ſuprà.

[e] Zoſimus ſuprà.

B eſt, quod Syricius Acolytatus & Subdiaconatus Ordines connectat, Zoſimus verò cum diſiunctione vtrumque efferat; quoad rem autem idem vterque ſentit. Nam Syricius ideò Acolytatũ, & Subdiaconatum coniunxit, quod tendenti ad Preſbyteratũ poſt legitimam in Lectoratu militiã Acolytatus ac Subdiaconatus ordines eidẽ tribui ſolerent, in quibus maioribus initiandus iterum probaretur; quia tamen aliquãdo Acolyti, aliquãdo Subdiaconi munia obibat, diſiunctione vtitur Zoſimus, ſtatuens vt quibuſdam annis vel Acolytus, vel Subdiaconus exiſtat, qui à Lectoratu ad hierarchicos Ordines contendit. [f] Capitularia Caroli, & octaua [g] Synodus generalis eandem in alterutro ſeu ordine, ſeu officio moram præſcribunt: à quibus diſſentit [h] Gelaſius, qui in vtroque ſiſtendũ docuit. Gelaſio non videtur neceſſario obtemperatum fuiſſe, ſed ſuffeciſſe, quod aliquis poſt Lectoratum Acolytus, ac Subdiaconus fieret, modoq; huius, modo illius munia obiret, vel certè vni duntaxat ex illis officiis alligaretur, prout pluribus exẽplis oſtenditur: nam de Ioanne Cabilonenſi, licet ſubobſcurè id teſtatur [i] Sidonius: de Epiphanio Ticinenſi refert [k] Ennodius ſupra laudatus, eum, cùm aliquot an-

[f] Capitular. Caroli ſuprà.

[g] Synodus 8. gen. ſuprà.

[h] Gelaſius ſuprà.

[i] Sidonius ſuprà.

[k] Ennodius ſuprà.

C nos in Lectoratus munere peregiſſet, antequam ad Diaconatum eucheretur, *in ſecundo à Leuitis numero dedicatum*, id eſt Subdiaconum fuiſſe creatum: quos etiam gradus aſcẽdiſſe S. Marcellum Pariſienſem teſtatur [l] Fortunatus, & S. Ignatium Conſtantinopolitanum [m] Nicetas. Eandem ordinum ſeriem ac conſequentiam ſeruaſſe [n] S. Bernardum Hildeſienſem poſtea Epiſcopum narrat qui vitam illius ſcripſit. E Lectore quoque Subdiaconum factum Optatum apud [o] Cyprianum legimus, ex quo etiam à Lectoratu ad Acolytatum [p] Saturum promotum fuiſſe colligimus. Catonem Preſbyterum ſuprà interſtitiis Ordinum abundè ſe ſatisfeciſſe putaſſe oſtendimus, etſi è Lectore Subdiaconus creatus fuiſſet. Plura eiuſmodi [q] exempla innumera idipſum demonſtrant.

[l] Fortunatus in vita S. Marcelli.

[m] Nicetas in vita Ignatij.

[n] Vita S. Bernardi Hildeſ. ſup.

[o] Cyp. epiſt. 24.

[p] Cõfer epiſt. Cyp. 24. cum epiſt 55.

[q] Greg. Turon. lib. 4. cap. 6. ſuprà cit.

XIX. Quinimò, ſi exemplis agendum ſit, reperio multos à Lectoratu vel Clericatu ſtatim ad Diaconatum aſcendiſſe: nam Baſilium [r] Nazianzenus, Chryſoſtomum [s] vitæ eius ſcriptores hoc ordine ad Diaconatum progreſſos fuiſſe te-

[r] Naz. orat. 20. in laud. Baſilij.

D ſtantur, quamuis Eccleſiaſticã Regulam exactè eos ſeruaſſe doceant. Similiter S. Euthymius, [t] Conſtãtinopolitanus poſteà Patriarcha, primum Lector, & è Lectore Diaconus euaſit. Plures alios Sanctos ſimili modo prouectos enarrare poſſemus: ſed cùm exemplis minus efficaciter id probari poſſit, quia à lege nõnumquam deuiant; ſufficiet notaſſe Sardicenſem [u] Canonem huic etiam obſeruantiæ fauiſſe. Etenim denotat Sardicenſe Conciliũ non prius ordinari quemquam Epiſcopũ, *niſi ante & Lectoris munere, & officio Diaconi, ac Preſbyteri fuerit perfunctus, & ità per ſingulos gradus, ſi dignus fuerit, aſcendat ad culmen Epiſcopatus.* In quibus quidem gradibus diuturnum tempus impendi iubet, *quia*, inquit, *diuturnâ probatione indiget, qui ad Epiſcopale ſolium eſt ſubleuandus.* Bracharenſe quoque [x] primum in officio Lectoris, vel Diaconi diſciplinã Eccleſiaſticam addiſcendam præcipit: ſcriptor quoque [y] S. Eutychij Conſtantinopolitani poſtea Præſulis, ait, eum ex præſcripto ſanctorum Canonum in ordine Diaconatus aliquo tempore moratum fuiſſe, vbi etiam addit, *Ordinis rationem tum in omnibus rebus, tum in gradibus pietatis optimum eſſe.*

[t] Palladius, & alij ſcriptores vitæ Chryſoſt.

[u] Vit. S. Eutychij apud Sur. 6. Aprilis. Sardic. c. 10.

[x] Brach. 1. ſuprà.

[y] Vit. S. Eutych. ſuprà.

XX. Vnum etiam obseruo (quod ad plurium difficultatum in hac materia so- A
lutionem spectare potest) nempe, esto in assignatis superiùs gradibus, Lectoratu præsertim ac Diaconatu probari solerent, qui ad Presbyteratum, vel summum Sacerdotium seligendi erant: nihilominus non tam anxiè veteres curasse, vt in pluribus gradibus mora duceretur, quàm vt aliqua in inferioribus, siue vno, siue pluribus gradibus inferioribus tempora insumerentur, antequam ad Hierarchicos legitimè ascenderetur; vnde qui per decennium v.gr. in vnico gradu Lectoris laudabiliter meruerat, quoad acquirendam dignitatem Diaconalem aut Presbyteralem fermè æquiparari solebat, ei qui per quinquennium in Lectoratu, & per aliud quinquennium in Acolytatu, vel Subdiaconatu sese exercuerat: præcipua enim maiorum nostrorum cura erat, vt laborum, temporumq; processu ad Ecclesiæ regimen ascenderetur, ne vel laicales mores cum Sacerdotali aut Diaconali ordine retinerentur, vel noui recentesque Clerici, qui nihil vel parum in Ecclesia desudauerant, emeritis, qui fructuosè sacris officiis ministrassent, præferrentur, & otiosus debita laborantibus præmia præriperet: neve B
incogniti, nec satis probati homines, vel ineruditi, & Ecclesiasticæ disciplinæ ignari, ad Ecclesiasticas dignitates irreperent; quare prout Ecclesia vel Lectoris, vel Exorcistæ, vel aliquo alio ministerio Ecclesiastico magis, vel minus indigebat, aliquem diutiùs in vno ex iis officiis retinere, vel eo prætermisso ad aliud eligere solebat, quemadmodum de Ioanne Cabilonensi scribit [a] Sidonius, *in Diaconi seu gradu, seu ministerio multum retentus propter industriam, diu dignitate non potuit augeri, ne potestate posset absolui.* Prout etiam ad prædicta ministeria aptior aliquis erat, & ad alia minus aptus, in quibusdam diutius retinebatur, vel ad altiora assumebatur, aliis etiam nonnumquam prætermissis, vt clarè ostendit Ambrosius, [b] *alius*, inquit, *distinguendæ lectioni aptior, alius psalmo gratior, alius exorcizandis, qui malè laborant spiritu, solicitior, alius sacrario opportunior habetur; hæc omnia spectet Sacerdos, & quid cuique congruat id officij deputet.* Quibus verbis Lectoris, Exorcistæ, & Subdiaconi, cui sacrarij cura commissa erat, vel certè Ostiarij officia enumerantur, quæ arbitrio Episcopi vnicuique ex Clero probando demanda- C
bantur.

[a] Sidonius suprà.

[b] Ambrosius de offic. lib. 1. cap. 44.

XXI. Atque hinc primò accidit, vt plures legamus in diuersis inferioribus gradibus meruisse, alios verò eos gradus prætegressos fuisse antequã ad Sacerdotium euecherentur. Origenem ex Lectore seu Doctore audientium, ad quem gradum ab adolescẽtia promotus fuerat, Presbyterum viginti postèà & amplius annis, cum ad virilem ætatẽ peruenisset, Cæsareæ ordinatũ fuisse ex Eusebio [c] colligimus. S. Martinũ ab Exorcistæ gradu ad Sacerdotiũ euectũ multo postea tẽpore ex Seuero [d] Sulpitio discim[e]. De S. Felice hęc vorsâ oratione [e] S. Paulinus.

[c] Euseb. lib. 6. hist. c. 3 & 17.
[d] Sulpitius in vitâ S. Martini.
[e] Paulinus natali 4 S. Felicis.

Primis Lector seruiuit in annis:
Inde gradum cœpit, cui munus voce fideli
Adiurare malos, & sacris vellere verbis;
Quod quia perspicuâ meriti virtute regebat,
Iure Sacerdotis veneranda insignia nactus, &c.

Cosinam quendam Subdiaconum Ecclesiæ Syracusanæ ad possessionem, quæ D
Iuliana dicitur, Presbyterum electum, & ordinatum refert [f] S. Gregorius, S. [g] Austregisilus decisâ cæsarie factus Clericus, & ordinatus Subdiaconus, Presbyter postea ordinatus, ad Bituricensem Archiepiscopatũ deinde ascendit. S. [h] Albertus Monachus à Burchardo Cameracensi primum Acolytus, deinde Subdiaconus, postea Diaconus, demum Presbyter ordinatus refertur.

[f] Greg. lib. 11. epist. 24
[g] Vita S. Austregis. apud Sur. 20 Maij.
[h] Vita S. Alberti apud Sur. 7. Augusti.

XXII. Exinde secundò accidit, quod ante decursos omnes gradus Clericatus, plures in Episcopos electi reperiantur, sed qui in aliquo inferiori gradu, ac sacro Ordine laudabiliter fuissent versati. Ex inferioribus quidem Ordinibus ad Episcopatum quemquam eligi indecorum videbatur, sed non vsquequaque prohibitum, quia morum quidem in illis Ordinibus testimonium dare poterant; sed non perinde industriæ, prudentiæ, & habilitatis ad regendum, ac in Ordinibus hierarchicis, in quibus sacri principatus participes cùm essent, dotes regimini Ecclesiastico conuenientes, magis explicabant. Vnde lege sanxit

Vrbanus

A Vrbanus [a] Pontifex, vt nonniſi ex Preſbyteris vel Diaconis Epiſcopi eligerẽtur, qui poſteà ex Subdiaconis eligi permiſſi ſunt ab [b] Innocentio 3. Antiquitus autem non licuiſſe, niſi vel ex Preſbyteris, vel Diaconis eligi Epiſcopos, teſtantur S. Leo [c] epiſtola ad Anaſtaſium Theſſalonicenſem de omnibus Epiſcopis loquens, & [d] Stephanus 3. in Synodo Romanâ, de ſolis Summis Pontificibus. Ex eorum etiam Diaconorum ordine Epiſcopos frequenter electos innumera exempla demonſtrant, &, vel ab initio naſcentis Eccleſiæ, Ignatio [e] Antiocheno Heronem Diaconum ſucceſſiſſe, & in Romana [f] Eccleſia ex Diaconis factos Pontifices, Linum, Anacletum, Clementem ex Hiſtoriæ lectione nouimus. Quinimo, ſi ſeriem Pontificum maiorum ſedium antiquam attentè inſpiciamus, plures fortè ex Diaconis, quàm ex Preſbyteris ad Sacerdotij apicem perueniſſe comperiemus: cùm enim induſtria præſertim perſonæ in Diaconi gradu eluceret, ſolerentque Diaconi omniũ Epiſcopalium negotiorum internuntij,
B procuratores, ac participes fieri; ideò cæteris, etiam qui eſſent ex Preſbyterali cœtu, magis idonei aliquando iudicabantur. Quod occaſionem dedit Eulogio [g] Alexandrino apud Photium (niſi tamen hoc ipſum, Photij potius figmentũ eſt, quàm Eulogij fragmentum) comminiſcendi, quod cùm Romanæ Eccleſiæ mos eſſet, in Eccleſiâ Romanâ, vt decedenti Sũmo Pontifici Archidiaconus ſubrogaretur, præuideretq; Cornelius Nouatum Archidiaconum nouaturum eſſe, ſi Romanæ Eccleſiæ præſideret, eum inter Preſbyteros relegarit, quaſi Preſbyter factus non amplius eſſet Pontifex eligendus: ſed de iis alibi fuſiùs.

XXII. Tertiò etiam ex eo accidit, quod Concilium [h] Arelatenſe 3. citatum, ad Preſbyteratum, & Epiſcopatum, imò etiam & ad Diaconatum, & [i] Aurelianẽſe 3. ad Diaconatum ac Preſbyteratum, eiuſdem ſcilicet temporis moram annuam ſcilicet prærequirant: quia nempe, cùm laicorum ſeu Neophytorum ordinatio prohiberetur, promotio eorum ad omnes hierarchicos Ordines intelligebatur eſſe prohibita. Nam Paulus, [k] qui Epiſcopum Neophytum eſſe prohibuit, Epiſcopi nomine tam Summum, quàm inferiorem Sacerdotem, ſeu Preſbyterũ in-
C tellexit, vt paſſim docent omnes [l] Interpretes; idémque [m] Diaconos probandos voluit, antequam miniſtrent. Probatio itaque iſta, quæ à quibuſdã quinti & ſexti ſæculi Conciliis definita fuit, tum ad Epiſcoparum, tum etiam ad Preſbyteratum, ac Diaconatum, eiuſdem temporis, puta annua ſtatuta eſt; non potuit enim vel ad Diaconatum, breuioris rationabiliter temporis, quàm vnius anni aſſignari. Non cenſebatur autem poſt hæc Concilia ex Neophyto vel laico ordinatus, qui poſt annuam in inferiori Ordine, quantũuis non hierarchico, probationem, vel Epiſcopus conſecraretur. Vbi autem Epiſcopus aliquis electus fuiſſet, quia accelerari Ordinationem maioris operæ videbatur: ideò ſeruandorũ inter Ordines, qui ad Sacerdotium electo deeſſent, nulla vel certè exigua erat cura. Refertur tamen [n] S. Audoënus licet ad Epiſcopatum Rothomagenſem electus tantiſper in Ordinibus ſuſceptis ſubſtitiſſe, antequam Epiſcopum conſecrari ſe permitteret, ne ſacrum Ordinem præripere videretur.

D XXIV. Nihilominus, quamuis hæc ita forent, laudabile tamen ducebatur in ſingulis Ordinibus moram aliquam trahere, antequam ad ſuperiorem aſcenderetur. Faciunt ad id Conſtitutiones [o] Sylueſtri, & [p] Caij Summorum Pontificum ſuperiùs citatæ. Conducunt & aliqua priorum ſæculorũ exempla, in quibus tamen non auſim affirmare pro certo, eos, qui gradatim per omnes Eccleſiaſticos Ordines aſcendiſſe perhibentur quatuor minores quos Eccleſia recipit, ſeruatis inter ſingulos quibuſdam temporum interuallis, recepiſſe. Dicitur ergo S. Cornelius à S. Cypriano, [q] *per omnia Eccleſiaſtica officia promotus, & in diuinis adminiſtrationibus Dominum ſæpè promeritus, ad Sacerdotij ſublime faſtigium, cunctis religionis gradibus, aſcendiſſe.* Dicitur S. Athanaſius à [r] S. Gregorio Nazianzeno eo modo educatus atq; inſtitutus, quomodo inſtitui oporteret, qui Antiſtites plebis futuri ſunt, cooptatus ſiquidem in ſacrum ordinem eorum qui Deo appropinquant, & ſacroſanctæ ſtationis, & Ordinis honore affectus, & antequã Epiſcopus Alexandrinus ordinaretur, πᾶσαν τὴν τῆς βαθμῶν ἀκολουθίαν διεξελθών, *omnem graduum ſeriem, ſeu conſequentiam tranſegiſſe.* S. Anthimus [s] *per gradus* Preſbyter

a Vrbanus apud Grat. diſt. 60. c. Geneſij; cuius Canonis tanquam Vrbani 1. meminit Innocent. 3. cap. à multis, de ætate & qualit. probabilius verò apud Iuonem p. 5. c. 72. & Panorm. lib. 2. cap 5. tribuitur Synodo Beneuentanæ ſub Victore 2. cui Vrbanus 2. ſucceſſit.

b Innocent 3. cap. à multis cit.

c Leo epiſt. 84. al. 84 ad Anaſt. Theſſal. cap. 6.

d Steph. 3 in Synodo Rom.

e Ignat. epiſt. ad Heron. Diac. cum ſibi ſucceſſurum prædixit: Euſeb. lib 3. hiſt. cap. 30. ſucceſſiſſe teſtatur.

f De iis Pontifice. vide Ignat. epiſt. ad Smyrn. & Pontif. Damaſi.

g Eulog. Alexand. apud Phot. in Biblioth.

h Arel. 3. ſeu 4. ſuprà c. 1. & 2.

i Aurel. 3. c. 6.

k 1. ad Tim. 3.

l Vide Interpretes in dict. cap.

m Cap. 3. cit.

n Vit. S. Audoën. cap. 11. apud Sur. 24. Auguſt.

o Sylueſter ſuprà

p Caius ſup.

q Cypr. epiſt. 52. ad Antoni.

r Greg. Naz. orat. 21. in laudem S. Athanaſij.

s Vit. S. Anthim. apud Metaph. & Sur. 27. Aprilis.

factus dicitur apud Metaphraſtem. S. Medardus à [a] Fortunato Preſbytero, *decurſis cum multa honeſtate inferiorum Ordinibus graduum, poſt bonam eorum adminiſtrationem, diuinâ ſibi aſpirante gratiâ, Sacerdotale coactus* narratur *ad officium.* Plures alios paſſim ſeruatis omnibus inferiorum Ordinum gradibus ad Sacerdotium ordinatè aſcendiſſe leges. Nec dubium, quin Sacerdotio, quod omnium Ordinum functiones cõprehendit, magis idonei ſint, qui ſingulos Ordines gradatim conſcenderunt, in iiſque ſeſe ex præſcripto Canonum exercuerunt, quàm qui in vnico ſolum ordine morati ſunt. Ordinatiſſima hæc ad Sacerdotiũ videtur eſſe aſcenſio, ſi ſinguli Eccleſiaſtici gradus per moroſa temporum interualla conferantur: hæ ſunt aſcenſiones, quas in corde ſuo, iuxta Pſalmiſtam, [b] diſpoſuit Dominus, in valle lachrymarum in loco quem poſuit: hæc eſt [c] Scala Iacob, per quam Angeli ad Dominum aſcendunt, quam ſi Angeli, ſi beatiſſimi Spiritus, ſi ſupernæ mentes nonniſi gradatim aſcendere audent, qua temeritate mortales [d] fictilia vaſa portantes, quæ faciunt inuicem anguſtias, prætermiſſis inferioribus gradibus vno vel pluribus, ſtatim ad eius ſummitatem adnitentur? eant potius de virtute in virtutem, de gradu in gradum, vt videatur Deus Deorũ in Sion. [f] *Caſum appetit qui ad ſumma loci faſtigia poſtpoſitis gradibus per abrupta quærit aſcenſum.* Conuenientiſſima videtur eſſe iſta diſpoſitio, vt quemadmodum loquitur [g] Tridentinum, qui ad Sacerdotium aſpirant, *de gradu in gradum aſcendant, vt in eis cum ætate vitæ meritum, & doctrina maior accreſcat.* Pulchrum eſt, ſi per omnes militiæ Eccleſiaſticos gradus ad Sacerdotalem ordinandi deducantur.

[a] Fortun. vit. S. Medardi cap. 9. apud Sur. 8. Aprilis.

[b] Pſal. 83.
[c] Geneſ. 28.
[d] 2. Cor. 4.
[e] Pſal. 83.
[f] Greg. epiſt. 100. ad Syag. lib. 7.
[g] Trident. ſeſſ. 23. cap. 11. de reformat.

A
B

§. V.

Quorum interſtitiorum diſpenſatio facilius concedi hoc tempore poſſit, quorum obſeruatio ſtrictius vrgeri debeat.

XXV. Atque hinc eſt, quod Concilium Tridentinum ſuprà in ſingulis Eccleſiaſticis Ordinibus moram aliquã trahi voluerit, etiam in minoribus. Diſtrictiùs tamen idem [h] Concilium inter poſtremi gradus minorum Ordinum ſuſceptionem, & ſacrorum Ordinum, itemque inter promotionem ad Diaconatum, & eneſtionem ad Sacerdotium, temporum interualla ſeruari præcepit, quàm inter receptionem quorumcumque aliorum Ordinũ: etenim minores quidem Ordines per temporum interſtitia conferri, vel non conferri arbitrio Epiſcopi quodammodo relinquit, inter Subdiaconatum quoque & Diaconatum, ſi Epiſcopo ita videatur, anni moram interponendam dũtaxat decernit: at à ſuſceptione poſtremi gradus minorum Ordinum ad Subdiaconatum, & à ſuſceptione Diaconatus ad Preſbyteratum temporum quædam interualla præſcribit, quæ ſeruari præcipit, *niſi neceſſitas, aut Eccleſiæ vtilitas iudicio Epiſcopi aliud expoſcat:* non mero arbitrio Epiſcopi id relinquens, ſed neceſſitatem, aut vtilitatem Eccleſiæ in diſpenſatione circà iſta interualla concedendâ requirens. Scio, cùm interponenda quædam inter ſingulos Ordines tempora à Synodo Tridentinâ præſcribuntur, *niſi aliud Epiſcopo videatur,* verba iſta, vt latè tradit [i] Bartolus, & ex eo ad præſentem materiam diſſerit [k] Nauarrus, intelligenda eſſe *de viſu & iudicio ratione*, vt aiunt illi, *regulato.* Scio, quod [l] vna pars Tridentini decreti per aliam declarari poſſit, proindeque verba iſta per alia, quæ neceſſitatem, vel Eccleſiæ vtilitatem in iis diſpenſationibus concedendis expoſcunt, explicari poſſe.

[h] Idẽ cap. 11. cit. 13. & 14.

[i] Bartolus in Gloſſ. v. videbitur ſuper Extrauag. ad reprimendũ.
[k] Nauarrus conſil. 11. lib. 1. de tempor. ordin.
[l] l. 1. ff. de rebus dubiis.

C
D

XXVI. Nihilominus, non perperam, neque ſine maturâ, vt exiſtimo, deliberatione, neceſſitatis Eccleſiæ, atque vtilitatis expreſſa mentio facta eſt in cõcedenda diſpenſatione circa interſtitia inter quoſdam Ordines, cuius in diſpenſatione pro aliis Ordinibus nulla fit mentio. Etenim ſtante præſenti rerum ordine non dubium eſt, quin maioris videatur eſſe momenti, vt à minoribus Ordinibus ad ſacros, & à Diaconatu ad Preſbyteratum lentior ſit ac moroſior progreſſio, quàm à quouis alio ordine ad quemcumque alium. Nam, cùm iam minorum Ordinum functiones aliquæ tantum in vſu ſint, diſciplina circà initiatos iis Ordinibus, aut nulla, aut longè minor vigeat, obligatio eorũ ferè nulla ſit, nec Eccleſiaſticis perſonis quæ vinculo aliquo deuinctæ ſint, Clerici qui ſolum ad illos Ordines promoti ſunt adcenſeri ſoleant: vbi ab iis Ordinibus ad ſacrũ aſcendi-

tur,

A tur, in quo cœlibatus,& Clericalis vitæ ineundæ profeſſio emittitur, nec licet [a] manum ponentem ad aratrum retrò aſpicere;ſerio tunc demum prouidendũ,ne vel inutilibus Eccleſiæ Clericis oneretur, vel ingrato ſe ſtatui, aut conditioni quiſquam adſcriptum doleat, vel ineptus admittatur. Probationis itaque tunc tempora neceſſaria ſunt, quia probatio maximè neceſſaria. Similiter, cùm omnium Ordinum,præterquam Sacerdotij functiones, iam minimi momenti ſint, quantum ad ſalutem animarum populi ſpectat, & Eccleſiaſtico regimini,Diaconi iam non æquè ac prioribus temporibus immiſceri ſoleant, iterum quam maximâ,& maturâ deliberatione opus eſt,acuratoq; examine,vbi quis ad Preſbyteratum euehendus eſt, & animarum directioni ac gubernationi applicandus: tunc ergo præſertim interſtitia inter Ordines præſcripta neceſſaria ſunt, quæ ordinandorum probationi deſeruiant. In cæteris gradibus, in quibus minor probationis ordinandorum eſt neceſſitas, facilior circa interſtitia diſpen-
B ſatio eſt: ideoque arbitrio Epiſcopi hæc relinquuntur,qui conſuetudinis rationem habere poteſt, aliorumque plurium, quorum in diſpenſatione circà interſtitia inter prædictos Ordines rationem non videtur habere debere,quippe cùm conſuetudinem,quæ non vigeret inter hos Ordines interſtitia obſeruandi,adlaborare ipſe deberet, vt continuò inducat:Eccleſiæ tamen neceſſitatis atque vtilitatis in omnibus habere debet rationẽ,ne vel neceſſariâ miniſtrorum copiâ,ac ſubſidiis Eccleſia deſtituatur, vel præcocibus inſignis virtutis,prudentiæ,induſtriæ fructibus priuetur.Cùm itaque in Gallia præſertim inſolitum ſit in ſingulis minoribus Ordinibus gradatim aſcendendis tempus terere, nec Epiſcopos hac in re negligentię,nec ordinatos temeritatis incuſare debemus:quamuis optimum eſſet Tridentinæ Sanctioni ſollicitè, & ſcrupulosè, ſi fas ita loqui, adhærere, ne, cum naturæ vitio ad laxiorem ſemper diſciplinam ac ſolutiorem tendamus, ſi vel minimum deflectamus ab orbitâ, in eiuſdem diſciplinæ perniciem longis deinceps erroribus abducamur.

[a] Luc. 9.

C

§. VI.

Quantum tempus interſtitiis olim præfixum, & à Tridentino poſteà præſcriptum ſit.

XXVII. Subit verò mirari, quàm longa, quàm diuturna temporum ſpatia inter Ordines gradatim conſcendendos vetereſ ſtatuerint: certè ſi Romani Concilij ſub [b] Syluestro percurrenda forent tempora antequam quis ad gradum Preſbyteratus peruenire poſſet, nonniſi ſeniores Preſbyteros iuxta nominis ſui ethymologiam haberemus. Abbreuiata poſtea ſunt à [c] Syricio, [d] Zozimo, [e] Gelaſio interſtitiorum tempora, quibus percurrendis vix plurium magnorum virorum vita ſuffeciſſet: alia etiam, ob humanæ vitæ breuitatem, tempora ab iiſdem præſcripta ſunt iis, qui ab adoleſcentia Eccleſiaſticis ſe miniſteriis man-
D cipaſſent, alia iis qui iam ætate grandæui melioris propoſiti conuerſatione prouocati ad ſacram militiam ex laicis peruenire feſtinant. [f] Arelatenſe tertium, ſeu quartum,Concilium [g] Aurelianenſe tertium,& [h] quintum,ac Bracharenſe [i] primũ nimiũ vtique tempora probationis ad Sacerdotiũ contraxerunt:omnium breuiſſimum probationis terminum aſſignauit [k] Iuſtinianus, cùm iiſce temporibus nec laici probari,nec Clericalis officij,ac miniſterij functiones addiſci,nec diſciplinâ Eccleſiaſticâ animus cuiuſquã imbui ſufficienter potuerit. Poſterioribus ideò conſtitutionibus nimia illorũ feſtinatio correcta eſt,diuturnioraq; tempora requiſita. Conuenientiſſimè autem Tridentinum [l] inter minores quidem Ordines, interualla quædam temporis, ſed arbitrio Epiſcopi definienda,præſcripſit, quorum nempe functiones minus ſunt neceſſariæ, & facilius addiſci poſſunt: inter poſtremum gradum Ordinum minorum & Subdiaconatum,annum intercedere voluit, quò maiori cum diſpoſitione Subdiaconatus ſuſcipiatur,& maturiori conſilio ſuſcepta vitæ Clericalis ineundæ ratio,atque obligatio cogitetur: in Subdiaconatu non ſolùm annum,ſed *ſaltem annum* requiſiuit, quia

[b] Conc. Rom. ſub Syluestro ſuprà.
[c] Syricius ſuprà.
[d] Zoſimus ſuprà.
[e] Gelaſius ſuprà.
[f] Arel. 3. ſeu 4. ſuprà.
[g] Aurel. 3. ſuprà.
[h] Aurel. 5. ſuprà.
[i] Brach. 1. ſuprà.
[k] Iuſtin. ſuprà
[l] Trident. ſuprà.

plures ſunt, & difficiliores eius functiones, vnde ſaltē requiritur anni ſpatiū, vt A
ad ſacri principatus, ad quem Diaconatus aditum patefacit, officia aliquis
comparetur, & inſtructior accingatur. Denique à Diaconatu ad Preſbyteratum
ſaltem annum, nec hoc tantum, ſed *integrum* exigit, vt maximam huius interſti-
tij neceſſitatem attendat, nec niſi diuturno tempore Preſbyteralis Ordinis mu-
nia omnia comparari poſſe doceat.

XXVIII. Difficultas autem hîc duplex occurrit; Prima quænam inter ſingu-
los minores Ordines temporum interualla conueniat ab Epiſcopo definiri.
Altera, quomodo annus, qui præſcribitur inter ſuſceptionem poſtremi gradus
minorum Ordinum, & Subdiaconatus, itemque qui aſſignatur inter Diacona-
tum ac Preſbyteratum, ſit numerandus. Priori quæſtioni reſpondetur, breuio-
rem videri moram iſtam inter minores Ordines, quam [a] Sorbus, [b] Campanili,
& alij definiunt, puta ab vna die Dominica, vel feſtiuitate, ad aliam: eſto enim
ſingulis diebus Dominicis ac feſtiuis diebus minores Ordines ab Epiſcopis
conferri poſſint, non tamen congruit menti Concilij [c] Tridentini, vt vnius ſuſ- B
ceptio, alterius ſuſceptionem adeo proximè conſequatur: vult enim eos de
gradu in gradum aſcendere, vt in eis cum ætate vitæ meritum, & doctrina ma-
ior accreſcat: At verò nulla in iis qui minoribus Ordinibus hoc modo initia-
rentur, notabilis ætatis acceſſio, cum promotione ad vlteriores gradus coniun-
geretur, non doctrinæ aut vitæ meriti incrementa vlla in iis tam breui tempo-
re obſeruari poſſent; vt ergo pari paſſu, ætate, doctrinâ, vitæ merito & Ordini-
bus Eccleſiaſticis auctiores euadant, maius aliquod temporis ſpatium, ac diu-
turnius interuallum inter ſingulos minores Ordines ſtatuendū eſt. Probabilior
ergo eſt [d] Vgolini, [e] Maioli, & aliorum ſententia, qui interuallum iſtud ab vno
ex temporibus generalium Ordinationū ad aliud ſaltē definiunt, ſeu: quod ego
malim, ab vno Quatuor Temporum ad aliud, vt nempe aliquod doctrinæ, ætā-
tis, ac meriti incrementū inter ſuſceptionem primi ex minoribus Ordinibus, &
vltimi notari poſſit, id enim prædictis verbis voluiſſe videtur innuere Tridētina
Synodus. Fruſtra quoque interſtitia illa ſtatuerentur, vt poſtea confirmabimus, C
niſi in ſingulis Ordinibus exercendis aſſiduitas, induſtria, pietas ordinandorum
probarentur: quis non autem rationabiliter iudicet, quin tres ſaltem menſes in
ea probatione in ſingulis Ordinibus facienda, & in ſingulis Ordinibus exercen-
dis videantur eſſe neceſſarij? Antiquitus certè non ſolùm ex prædictis conſtare
poteſt, inter Lectoratus v. g. & Acolytatus ſuſceptionem longè diuturniora
tempora ab Eccleſia expetita fuiſſe, quàm quæ nos aſſignauerimus: idque præ-
tereà ex iis quæ de ætate ordinandorum dicemus, confirmari inſuper poterit:
nam cùm Eccleſia Lectores iuniores admiſerit, Acolytos non item; vſus tamen
hodiernus ferre videtur, vt etiam vno die omnes illi Ordines conferantur, quem
à culpa excuſare non dubium eſt, licet corrigendum cenſerem.

XXIX. Poſteriori difficultati reſpondendū eſt, annum interſtitiorum à Con-
cilio Tridentino præſcriptum non eſſe mathematicè computandum, quaſi ſci-
licet debeat duodecim menſibus integris conſtare, ſeu trecentis ſexagintaquin-
que diebus, ſed moraliter, & iuxtà ritum Eccleſiæ, videlicet ab vna Quadrage- D
ſima ad aliam, à Sabbato ſancto Paſchæ ad aliud ſequens, à Pentecoſte ad Pen-
tecoſten, &c. Præterquam quod enim [f] ita ſentiunt communiter Doctores, &
ità deciſum referunt à ſacra Congregatione Cardinalium Hieronymus [g] à Sor-
bo, Proſper [h] de Auguſtino, & alij, teſtaturque [i] Fornarius idipſum à Sixto quin-
to fuiſſe declaratum: congruit quoque Patrum Tridentinorum menti, tum
quod Eccleſiaſticum annum in re Eccleſiaſtica intellexiſſe videri debeant: tum
quod aliàs aberrandi maior occaſio daretur, dum ad vnius & alterius ſequentis
anni dies morosè examinandos vnicuique redeundum eſſet, & ex Calendario
tempus iſtud repetendum: quod contra eorum intentionem fuiſſe cenſendum
eſt: facilior autem & expeditior ſit alia numerandi ratio; tum denique quod
ſæpius accideret, vt nec annus integer interſtitiorum ſufficeret, quia elapſo an-
no integro Mathematicè conſiderato, elapſa quoque Quatuor eſſe poſſent an-
norum Tempora celebrandis Ordinibus deſtinata.

[a] Sorbus in compendio Mendicant. v. Ordo. verſu & ſic benè.
[b] Campan. tub. 6. iuris canon. cap. 3. num. 13.
[c] Trident. ſeſſ. 23 cap. 12. de reform.
[d] Vgolinus de poteſt. Epiſc. cap. 26. §. 17. num. 4.
[e] Maiol. de irregul. lib. 3. cap. 24. num. 15.
[f] Vide plures apud Auguſtin Barboſ. de offic. & poteſt. Epiſc. parte 2 alleg. 18. num. 2.
[g] Hieron. à Sorbo ſuprà, verſu circa id.
[h] Proſper de Auguſtin. in Addit. ad Quatuaneam, v. Ordo in fine, & alij.
[i] Fornarius cap 3. num. 4. de Ordine add. ad inſtit. Toleti.

§. VII.

§. VII.

Cauſæ ſtatutorum interſtitiorum referuntur.

XXX. *Prudenter* autem *admodum*, vt inquit Concilium[a] Burdegalenſe, *nuperum & diuinitus factum, vt per tot gradus ad Sacerdotium aſcenderent Eccleſiæ miniſtri: in quibus ſi punctuatim ſeruatis temporum interſtitiis conſiſterent promoti, exercitiis Ordinum proximè ſuſceptorum ſedulo vacantes, Angelicæ profectò vitæ viros Eccleſiaſticos haberemus.* Recte, inquam, ſi durantibus temporum interuallis ab Eccleſia præſcriptis, pietati interim, diuinis Officiis, Ordiniſque vltimùm ſuſcepti miniſterijs ordinati vacarent. At nunc neſcio qua illuſoriâ Concilij interpretatione reperias quoſdam interſtitiorum inter Ordines gnauos, ac ſedulos obſeruatores, qui tamen tota iſta tempora inutiliter effluere ſinunt, non pietatis incremento, non doctrinæ vberioris acquiſitioni, non diſciplinæ ſtudio, eadem impendi curant: cùm tamen fruſtra inter ſingulos Ordines temporum interualla ſeruentur, niſi per ea in omni virtutum genere, ſed præſertim in Eccleſiaſticæ diſciplinæ cognitione, & ſacrorum Officiorum vſu atque doctrinâ, ordinandi prouectiores euadant, eorumque mores atque ſtudia penitus ab Antiſtite, ac populo dignoſcantur: nam illorum interuallorum præſcribendorum cauſa præcipuè triplex eſt: prima eſt, miniſterij cuiuſcumque Ordinis exacta & accurata cognitio, ac ſedulus vſus; ſecunda, animi Clericalis aſſumptio, & in diſciplina progreſſio: tertia, probatio promouendi ad ſuperiores Ordines, quem in inferioribus tanquam in ſtatu diſcipulatus, probationis ac nouitiatus retineri æquum eſt, vt non niſi cum ingenti laude & virtutum gloria, ac perfectione virtutis, in iis quæ ſunt ſui muneris inſtitutus, atque inſtructus ad ſuperiores gradus accedat.

[a] Burdeg. ſub Cardinale de Sourdis cap. 6. num. 3.

XXXI. Primùm igitur ordinandus per moroſa temporum interualla ad ſuperiores Eccleſiaſticos Ordines deducitur, vt ea quæ ſunt ſui muneris, & ſacræ religionis ediſcat, antequam aliorum docendorum curam ſuſcipiat, non enim ſolum ſacrorum doctrinâ imbuendus eſt, qui ad Sacerdotium deſtinatur, verùm etiam praxim ſacri Officij edocendus, quæ non niſi diuturno vſu comparatur. Vnde ſanctos Patres qui è laicis, diuinâ diſpenſatione, ad Sacerdotium prouecti ſunt, conqueſtos eſſe reperio, quod priùs docere, quàm diſcere contra ſtatutum rerum ordinem compellerentur. *Homines*, inquit[b] Ambroſius, *diſcunt prius quàm doceant, & abillo accipiunt, quod aliis tradant; quod ne ipſum quidem mihi accidit: ego enim de tribunalibus, atque adminiſtrationis infulis ad Sacerdotium raptus, docere vos cœpi, quod ipſe non didici; itaque factum eſt vt prius docere inciperem quàm diſcere: diſcendum igitur mihi ſimul eſt, & docendum; quoniam non vacauit ante diſcere.* Auguſtinus tantus ille vir, & qui priùs[c] per trienniũ fermè orationi, & lectioni vacans ſeceſſerat, quàm Preſbyter fieret, qui aduerſus Academicos, Manichæos, qui pro illuſtratione Catholicę religionis, ac diſciplinæ multos iam omni eruditione refertos, de beata vita, de ordine, de immortalitate animæ, de diſciplinâ, de moribus Eccleſiæ, & alios plures libros conſcripſerat: hic tamen cum Preſbyteratus onus formidaret, inducias ſaltẽ petiit in ſequens vſque Paſcha, quo inſtructior fieret ad Sacerdotij munus capeſſendum. Fusè querimonias eius, atque expoſtulationem continet libellus eius ſupplex, ſeu epiſtola[d] ad Valerium, cùm ad Preſbyteratus ſuſceptionem vrgeretur, quam velim ab vnoquoque in Epiſcopum, Preſbyterum, vel Diaconum ordinando perlegi, ac verſari; pauca ex ea accipe: vbi officia iſta & periculoſiſſima & beatiſſima prædicauit, & quidem beatiſſima, ſi eo modo militetur, quo Chriſtus iubet, ſtatim ſubdit: *Quis autem iſte ſit modus, nec à puericia, nec ab adoleſcentia mea didici: & eo tempore quo diſcere cœperam, vis mihi facta eſt merito peccatorum meorum (nam quid aliud exiſtimem neſcio) vt ſecundus locus gubernaculorum mihi traderetur, qui remum tenere non noueram. Sed arbitror Dominum meum propterea me ſic emendare voluiſſe, quod multorum peccata nauta-rum, antequam expertus eſſem, quid illic agatur, quaſi doctior & melior reprehendere audebam. Itaque poſtquam miſſus ſum in medium, tunc ſentire cœpi temeritates reprehenſionum mearum, quamquam & antea periculoſiſſimum iudicarem hoc miniſterium. Et hinc erant lachrymæ illæ, quas me fundere in ciuitate, Ordinationis meæ tempore, nonnulli fratres animad-*

[b] Ambroſius de offic. lib. 2. cap. 1.

[c] Vide Poſſidium in vitâ Auguſtini.

[d] Epiſt. Aug. ad Valerium 148.

nerterunt, &c. Quàm verò eleganter, quàm piè atque humiliter expoſtulat [a] Sidonius, quod è laicali vita ad Sacerdotalem euectus, diſcendi ſpatium non habuerit, *ego autem*, inquit, *infœlicis conſcientiæ mole depreſſus, vi febrium nuper extremum ſaluti acceſſi, vtpotè cui indigniſſimo traditæ profeſſionis pondus impactum eſt, qui miſer ante compulſus docere quàm diſcere, & ante præſumens bonum prædicare, quàm facere, tanquam ſterilis arbor, cùm non habeam opera, pro pomis ſpargo verba pro foliis.* Et alibi, [b] *mediocritatem meam manet longè diuerſa conditio, cui per ſuſpicioſas varsgines, & flagitiorum volutabra gradienti profeſſionis huiuſce pondus impactum eſt: & priuſquam vlli bonorum reddam diſcentis obſequium, cogor debere cæteris docentis officium.* Similiter Syneſius Theophilum Alexandrinum, de quadam quæſtione interrogans, hæc habet, [c] *ἐγὼ μὲν δὴ οὔτε πόρρωθεν ἐπεφάρμην τοῖς νόμοις τοῖς ἱεροῖς, οὔτε πάνυ μοι καθήκει πολλὰ μεμαθηκέναι πέρυσιν ὄντα μαλιστα τῷ καταλόγῳ, ego verò neque hactenus diu ſacris legibus inſtitutus ſum, nec multa admodum didiciſſe par eſt, qui ſuperiore nondum anno, in eo numero conſcriptus eram.* Plura eiuſmodi apud eundem Syneſium & alios paſſim reperire eſt, quibus ridiculi ſunt, qui ſe præferre aut æquiparare audeant: cùm tamen reperiantur hodie plurimi, qui ſibi videntur ad Eccleſiaſtica miniſteria maximè idonei, quamuis nec in iis inſtructi vnquam fuerint, nec ea vnquam tractarint, aut tractari viderint. Quos quidem ego neſcio temeritatiſne potius quàm ſtultitiæ redarguam. Nam, vt rectè arguit [d] Nazianzenus, alios docere aggredi priuſquam ipſi ſatis edocti ſimus, ac figulinam, vt dici ſolet, in dolio docere, hoc eſt, in aliorum animabus pietatem meditari, & exercere, valdè ſtultorum aut temerariorum hominum eſſe videtur: ſtultorum, ſi ne inſcitiam quidem ſuam agnoſcunt: temerariorum, ſi cùm eam cognitam habeant, hoc tamen negotium aggredi non verentur.

[a] Sidonius lib. 5. epiſt. 3. Apollinari.

[b] Idem in cõcione poſt epiſt. 9. lib. 7.

[c] Syneſius epiſt. 66. Theophilo.

[d] Nazianz. orat. 1. fusè.

XXXII. Grauiter in eoſdem inuehi pergit [e] Nazianzenus, nec omnia quæ in ipſos eruditè & eloquenter diſſerit, referre mihi in animo eſt, quod ſi præſtare vellem, plures vtique integras paginas exſcribere opus eſſet: quædam dumtaxat ex ipſo excerpo, quæ in hanc diſputationem aptè congeram; age verò, [f] inquit, cenſes ne artes ſaltandi aut tibia canendi ſapientiâ meliores, & ſublimiores eſſe, an hanc potius illis? Mihi quidem non eſt dubium, quin hanc omnibus etiam præſtantiorem eſſe dicturi ſint, atque hactenus æqui & candidi iudices ſint: vtrum igitur ſaltationis quidem, & cantus tibiarum doctrina quædam, & diſciplina eſt, adeoque & diuturno tempore, & pluribus laboribus, atque ſudoribus opus eſt, atque interdum etiam mercedem perſoluere oportet, & perductores adhibere, longaſque peregrinationes ſuſcipere, cæteraque omnia facere, & pati, quibus artis peritia comparatur: ſapientiam autem, quæ omnibus præeſt, ac bona omnia complexu ſuo tenet, rem vſque adeò leuem, & proſtratam eſſe exiſtimabimus, vt ad hoc, vt quiſquam ſapiens ſit, voluntas ſola requiratur? E contra verò, *ὑ μαχεῖ ἀνοδιασμία, ὑδὲ γήρας τὸ ἔσχατον, ne extrema quidem ſenectus huic rei præſtituta longum tempus cenſeri debet.* Quàm [g] ſtulti, ac cæci ſumus qui artem omnium difficillimam Deum placandi, & homines regendi nullo vſu, & quàm minima meditatione credimus comparari! Cumque nec Medici, nec Pictoris nomen quiſquam obtineat, niſi prius morborum naturas conſiderarit, aut multos colores miſcuerit, variaſque formas penicillo expreſſerit: Antiſtes, ſeu quiuis alius ſacer præpoſitus facilè inuenitur non elaboratus, ſed recens quantum ad dignitatem, ſimul ſatus & editus, quemadmodum Poëtæ Gigantes finxerunt: vno die Sanctos fingimus, eoſque ſapientes & eruditos eſſe iubemus, qui nihil didicerunt, nec ad Sacerdotium quicquam prius contulerunt præter velle. [h]

[e] Idem ead. orat. 1. à carceribus ferè, ad calcem.

[f] Idem dict. orat.

[g] Idem orat. 20.

[h] Vide eundē orat. 19. ſtatim initio, & 32.

XXXIII. Sed audire mihi videor aliquos reſpondentes, in laicali quoque ſtatu Sacramentorum doctrinam, Officiorum diuinorum rationem, religionis noſtræ myſteria, populi fidelis regendi normam addiſci poſſe. Quaſi verò ea, quæ in vſu præſertim conſiſtunt, ſine vſu perfectè ediſci poſſint; quaſi medendi animabus populi fidelis doctrina, ac methodus, non exercitio ac praxi indigeat: cùm tamen medendi corporibus diſciplina, niſi diuturno vſu comparari non poſſit! Quaſi militiæ Clericalis leges, niſi inter militandum perfectè teneri poſſint,

Digitized by Google

A possint, cum sæcularis militiæ, nulli nisi qui in campum venerit, castra viderit, militaria insignia sequutus fuerit, ratio explorata haberi queat. In rem ipsam veniamus oportet, vt ea quæ in praxi posita sunt, perfectè callere possimus: edocend ipsa ratio nonnisi docendo acquiritur, multominus regendi prudentia, atque industria, nisi aut regendo, aut aliorum in regendo sagacitatem obseruando comparatur: ipsi diuinorum Officiorum ritus, Sacramentorum ritè, & consentaneè administrandorum modus, vix nisi longo exercitio, spectando scilicet, ministrando, & agendo, noscuntur.

XXXIV. Hanc, ad astruendam interstitiorum inter Ordines legem, discendi diuina mysteria necessitatem Summi Pontifices passim protulerunt. [a] Zosimus epistola ad Hesychium Salonitanum superiùs citata, laicum non gradatim, nec seruatis interstitiis ad Ordines aspirantem redarguit, *qui statim dux esse desiderat, cum tyro non fuerit, vt priùs velit docere, quàm discere.* Celestinus [b] similiter ad Galliarum Episcopos scribens, ex laicis contra statuta Patrum Episcopos fieri ve-

B tat: *Cùm,* inquit, *ad Episcopatum iis gradibus, quibus frequentissimè cautum est, debeat peruenirj, vt minoribus initia i officiis ad maiora firmentur; debet enim ante esse discipulus, quisquis doctor esse desiderat, vt possit docere quod didicit.* [c] Hormisda ad Episcopos Hispaniæ, *discere prius quisque debet antequam doceat, &c. longa obseruatione religiosus cultus tradatur, &c.* S. Gregorius [d] epistola ad Syagrium Augustodunensem, Ætherium, & alios, *Quidam desiderio honoris inflati defunctis Episcopis conjurantur, & sunt repentè ex Laicis Sacerdotes, atque inuerecundè religiosi proposiri ducatum arripiunt, qui nec esse adhuc milites didicerunt. Quid putamus, quid isti subiectis præstituri sunt, qui antequam disciplinatus limen attingant, tenere locum magisterij non formidant? Qua de re necesse est, vt quamuis inculpati quisque sit meriti, ante tamen per distinctos Ordines Ecclesiasticis exerceatur officiis, videat quod imitetur, discat quod doceat, informetur quod teneat; vt posteà non debeat errare, qui eligitur viam erranti demonstrare. Diu ergo religiosa meditatione poliatur vt placeat & sic lucerna posita super candelabrum luceat, vt aduersa ventorum vis irruens conceptam eruditionis flammam non extinguat, sed augeat.* Plura similia

C proferre possumus tum ex eodem [e] Gregorio, tum ex Leone [f] primo, Ioanne [g] octauo, & [h] aliis, sed hæc abundè sufficiunt, de hoc præsertim alibi dicturus.

XXXV. Secundò eadem interualla præsertim statuta sunt, vt qui ad Sacerdotium sunt peruenturi, animum prius Ecclesiasticum assumant, Cleri disciplinâ imbuantur, hanc viuendi rationem ineant, mores induant, & ad Ecclesiasticam regulam componantur: neque paruo ad hoc tempore opus est: siue enim ab infantia aliquis militiæ Ecclesiasticæ nomen dederit, sensim ipsius animus ad hoc vitæ institutum formandus erit: quod quia austerum, graue, & serium est, adolescentum ingeniis non potest non esse inuisum: præsertim cùm ita comparati iuuenes esse soleant, vt vel licentiam, luxum, cupiditates naturâ suâ quærant, vel si pio animi feruore ab his diuerterint, in contrariam partem omnino ferantur, rigidiorem Philosophiæ obseruantiam sectentur; virtuti potius à vulgo dissitæ studeant, quam perfectæ; pauci media via gradiantur, & communem,

D à vitiis tamen remotam viuendi rationem (qualis Clericalis esse debet) assequi possint. Si verò grandæuus iam aliquis Clericorum catalogo annumeretur, tempore quoque opus est, vt laici mores dediscantur. Neque enim eadem est vitæ ratio Clericalis, quæ Laicalis: vtrique beatitas æterna proponitur, sed diuersis obtinenda rationibus, in laico familiæ cura laudabilis, sæcularium negotiorum scientia ac procuratio honesta, vrbanitas scurrilitati propior quàm morositati, non indecora, modus in ludis & iocis optimus, priuatæ vitæ studium ad virtutem gradus est: in Clerico omnia ferè contraria laudantur, quem nec familiaris rei amore tangi, nec sæcularibus negotiis implicari, nec iocis vacare, nec ludis oportet: quem grauem, constantem, & serium esse decet, ac meminisse se aliis potius, quàm sibi Clericum factum esse. Victus, vestitus in vtroque diuersus, confabulandi, negotia tractandi, animum relaxandi vtrique diuersa seligenda est ratio; & quemadmodum in scena alij motus, actus, gestus, alia ferè exteriora quæ apparent omnia Daui, & Oedipi, ità in hac vita rectè instituenda aliam Clericus, aliam laicus personam gerit. Tempore igitur opus est, vt quis

[a] Zosimus epist. cit. ad Helych. cap. 1.
[b] Celestinus epist. 2. cap. 3.
[c] Hormisda ad Epis. Hisp. epist. 4. c. 2.
[d] S. Greg. ep. 11e. al. 108 ad Syagr. lib. 7.
[e] Vide Gregorium lib. 4. indict. 13 ep. 31. & alibi.
[f] Leonem epist. 66.
[g] Ioannem 8. epist. cit. sup.
[h] Vide etiam Ruricium lib. 2. epist. 25. Bucher. lib. 3. Regũ cap. 6. in fine. Satisbergẽsem lib. 6. Polycrat. cap. 6. & alios passim.

in alium vitum transformetur, antequam ad Sacerdotij dignitatem, ad quam promotus, non iam dimidiatus, ſed perfectus Clericus eſt, euehatur. A

XXXVI. Quæ cùm attentè cogitaſſet Syneſius, dolebat ſuas vices, quod ex laico factus fuiſſet Epiſcopus, nec ſatis temporis habuiſſet, quo perpurgatis vitæ popularis imperfectionibus, Clericalem perfectionem in ſe exprimere poſſet, Theophilum, pro ſe, vt deprecetur efflagitat, quaſi [a] *adhuc καταλειμμένῳ, καὶ δεομένῳ συμπράξεως τοιαύτης, pro deſituro, taleque adiumentum deſiderante* deprecaturus ſit, cùm pro ſe Deum ipſe compellare vereatur, cuius rei rationem ſubiungit, *ἅπαντα γὰρ εἰς τοὐναντίον μοι περιῆκται, ἀφ' οὗ ἐκολυμβήθην πάλιν ὑπ' ἀθέμιτος ἐν ἁμαρτίαις, ἀνατροφὸς ἐκπλησίας, ἐγὼ καὶ ἱερεὺς ἱερέως, δυσαρεσίων ἐπάξιον Θεῷ, in contrarium enim mihi omnia recidunt ob proiectam temeritatem, quod homo peccatis irretitus, extra Eccleſiam educatus, alio diſciplinæ genere inſtitutus, ad altare Dei accedere non dubitauerim.* Appoſitè ad quam rem illuſtrandam [b] S. Gregorius epiſtola citata ad Syagrium ex rebus inanimatis ſimilitudines deducit, vt ſicut ligna in ſyluis ſuccisa, in ædificationibus compacta, citiùs ſuperimpoſitâ mole franguntur, B niſi eorum viriditatem multorũ dierum mora ſiccauerit, ſic ſpiritale Eccleſiæ ædificium cortuat, in quod laici, qui animum laicalem non exuerint, compacti fuerint. Et ſicut Medici quædam corpori adiutoria recenti adhuc confectione formata indigenti non afferunt, ſed maceranda tempori derelinquunt: ita nec temporanei Sacerdotes populo vtiles futuri ſint, ſed tempore opus ſit, quo laicalia eorum ſtudia conficiantur.

[a] Syneſ. epiſt. 67 Theoph. in fine.

[b] Greg. epiſt. cit. Syagr.

XXXVII. Egregiè ſanè [c] Tridentina Synodus ideò per temporum interſtitia conferri Ordines præcipit, *vt eo accuratius promouendi quantum ſit huius diſciplinæ pondus poſſint edoceri*: neſcio enim quomodo frequentius, imò ferè ſemper accidat, vt Eccleſiaſticæ diſciplinæ minus ſtudioſi ſint, qui ei innutriti non fuerint, parendi & imperandi leges neſciant, qui numquam in inferioribus gradibus fuerint ſubiecti, minori ſplendoris totius Cleri deſiderio teneantur, quibus Sacerdotij conſecutio minus operoſa extiterit. Vno verbo diſciplina Eccleſiaſtica nõniſi longo vſu paratur: doctrina, præceptis, comparari poteſt, diſciplina, vix, niſi experiẽtiâ, & exemplis; pondus ipſum diſciplinæ neſcitur, niſi ab eo qui diſciplinam ſubierit, & dilexerit: diligi autem non poteſt niſi cognita ſit: ſapere oportet diſciplinæ ſuauitatem vt ſentiatur, ſentiri non poteſt, niſi guſterur: non guſtatur niſi ab iis qui addicti ei aliquo tempore fuerint; qui ab ea ſemper ſolutus fuerit, ne fructum quidem, vel eius emolumenta percipiet: Clericos diſciplinæ non ſolum cognitio, ſed affectio docenda eſt, nec eius fortè cognitio animo inſtillari poterit, quin affectio voluntatem peruadat. Hanc proinde diſciplinam per interualla temporum inter ſingulos Ordines definita hauriri voluerunt ſanctiſſimi Pontifices: propter hanc ediſcendam Bracharenſe [d] primum Concilium interualla iſta neceſſaria putauit, ob eandem ratio naturalis illorum neceſſitatem oſtendit. C

[c] Tridentin. ſeſſ. 23. cap. 11. de reform.

[d] Brach. 1. ſupra.

XXXVIII. Tertiò denique, ne plura hîc congeram, quæ in alium locum commodiùs reiicientur, ad probationem Ordinandorum interſtitia iſta inſtituta D ſunt, *nam*, vt ait [e] Hormiſda, *longa debet vitam ſuam probatione monſtrare, cui gubernacula committuntur Eccleſiæ*: & vt ait [f] Gregorius, *cùm ſcriptum ſit, vt priùs quis probetur, & ſic miniſtret, multo ante probandus eſt, qui populi interceſſor aſſumitur, ne fiant cauſa ruinæ populi Sacerdotes mali*: quod ipſum demonſtrat [g] Ioannes octauus nullos ad Sacerdotium promoueri volens, niſi, *qui in minoribus officiis ſic diu perdurent, & vota eorum pariter & obſequium comprobentur, vt per tempora à maioribus inſtituta, comprobatis prius moribus, & bonæ vitæ meritis refulgentibus ad ſummum Sacerdotium poſtmodum veniant*. Certè ſtultitia eſt, ſi credimus vno die ſufficienter ordinandorum vitam, mores, pietatem, docilitatem, ingenium, induſtriam, prudentiam, diſciplinæ ſtudium probari poſſe. Cogitationes & affectiones hominum magis in receſſu poſitæ ſunt, nec niſi aliquo tempore patere queunt. Quantum putamus Eccleſiæ conduceret, vt quicumque ad Sacerdotium aſpirant, prius in inferioribus gradibus diuturno tempore accuratè probarentur: nam & indignos ac facinoroſos, qui Eccleſiæ Dei offenſioni futuri ſunt ac ſcandalo, probatio iſta

[e] Hormiſda epiſt. 4 cit. cap.

[f] Greg. epiſt. cit. ad Syagr.

[g] Ioan 8. epiſt. 199.

reiiceret,

A reiiceret,& plures ad malum procliues in officio contineret. Quam multos ſuſpicari debemus in eam,quam poſteà incidunt,vitiorum voraginem nequaquam caſuros, ſi ſe multo tempore explorari noſſent: ſi vel leuiora ſua peccata ad Antiſtitem deferri; ſi vel minimos defectus à Clero ac populo notari aduerterent; ſi ſibi vnicam ad Sacerdotium viam eſſe ſcirent, optimum vitæ teſtimonium, & virtutis egregiam commendationem. Contrà autem languent iam plurimorum ſtudia,qui cùm diu in abſcõdito vixerint, bonæ exiſtimationis minimè ſollicíti, vitiis ita progreſſu temporis aſſueſcunt, vt nec improbitatis poſteà ſuæ, ac vitiorum fœtorem ſpargi magnoperè reformident. Adoleſcentum ingenia, pudore, metu,gloriæ cupiditate ad virtutem excitanda ſunt, nihilque lubricum eorum ac verſatilem animum magis continet, quàm ſi ſe ab omnibus obſeruari videant; apertum ſibi ſciant, gloriæ vel infamiæ campum: latere non poſſe videant, ſi quid pudendum ab iis committatur: hæc adoleſcentiæ fræna ſunt,quæ aliàs ad vitia facilè labitur,& vbi in altum vitiorum prolapſa eſt,diffi-
B cile erigitur. Ad hoc autem quis non videat vtilia,imò penè neceſſaria eſſe quædam in inferioribus Eccleſiaſticis Ordinibus tempora inſumi, quibus tanquam nouitij ordinandi ad ſuperiores gradus [illegible]obentur, tanquam diſcipuli ſub ferulâ conſiſtant, tanquam candidati Sacerdotij benè agendo dignitatem iſtam promereri ſatagant?

ARTICVLVS VII.

De acceleranda ordinatione eorum qui ad Eccleſiaſticas dignitates Ordinis alicuius exercitium requirentes promoti ſunt.

§. I.

C *Ordinari debere quàm citiſſimè qui ad dignitatem, cui Ordo adnexus eſt, promoti ſunt.*

I. ITA verò lentè progrediendum eſt in promotione ad ſacros Ordines, vt tamen aliquantò citius feſtinandum ſit nonnumquam; nec legitima ſemper iſta, quæ præſcripta ſunt inter ſingulos Ordines, interualla adeò accuratè ſeruanda, tunc ſcilicet maximè cùm electus aliquis fuerit ad aliquam dignitatem, quæ longè altiorem, quàm electus habeat, Ordinem requirit; ſit enim, v.g. aliquis in Clericatu aut Lectoratu conſtitutus,qui ad curam animarum gerendam vocatus ſit, perperam ille per moroſa iſta interualla ad ordinem Preſbyteratus deduceretur, qui quàm citiſſimè fieri poterit, poſt aſſumptam paſtoralis curæ ſollicitudinem Preſbyter ordinari deber, ne plebs fidelis neceſſario diu miniſterio priuetur. Cui malo arcendo olim (vt alibi [a] fortè fuſiùs do-
D cebimus) cautum aliquandò à medij ævi Conciliis reperio,ne quis ad regimen Eccleſiaſticum aſſumeretur, niſi qui ordine iam præditus eſſet neceſſario, aut eum ſaltem breui per Eccleſiaſticas leges obtinere poſſet; inculcata poſtea lex iſta, de recipiendo quamprimum Ordine dignitati annexo, ab eo qui ad dignitatem electus fuerit: præſcriptum etiam tempus, additæ pœnæ, quæ omnia breuiter hîc, ſed accuratè tamen oſtendenda ſunt.

II. Obſeruandumq; eſt primò diligenter, quo tempore vagi Clerici & acephali ordinari cœperũt,cœpiſſe quoque electionẽ contrà antiquũ morem & inſtituta maiorum ab ordinatione diſiungi: qui abuſus cùm quorumdam Summorũ Pontificum, vndecimi præſertim ſæculi initio, negligentiâ inualuiſſet, ſuccedentium ſub finem eiuſdem ſæculi vigilantia, quoad fieri potuit ſuppreſſus eſt. Hinc ſub Vrbano ſecundo ſtatutũ legimus in [b] Concilio Claromontano (quod Aluerniæ corruptè vocat [c] Gratianus, quia apud Aruernos habitum eſt) *vt nullus fiat Decanus in Eccleſia, niſi Presbyter, nullus Archidiaconus, niſi Leuita*; necaliter id fuiſſe antiquitus obſeruatum alibi docebimus. Hinc in Concilio Pictauienſi

[a] Hac de re agendo de conditione ordinandorũ, & præficiendorum diſputabimus.

[b] Conc. Claromont. ſub Vrbano 2. c. 3. [c] Gratianus diſt. 60. c. 1. ſed aliis verbis, quia verba citata videntur tãtum eſſe ſumma Canonis.

Digitized by Google

[a] ſub Paſchali ſecundo decretum, *vt Abbates, Decani, qui Presbyteri non ſunt, Presbyteri fiant, aut prælationes amittant.* Hinc in Concilio [b] Londinenſi ſecundo ſub eodem Summo Pontifice, cuius capitula ſeu ſummaria à V Vilelmo Malmeſburienſi referuntur, præceptum, vt *Archidiaconi ſint,* (fortè eodem ſenſu ac fiant) *Diaconi*: Hinc in Concilio Lateranenſi [c] ſub Calixto ſecundo conſentaneè Claromontano ſancitum, *vt nullus in Præpoſitum, nullus in Archipresbyterum, nullus in Decanum, niſi Presbyter, nullus in Archidiaconum, niſi Diaconus ordinetur.* Et in Londinenſi [d] primo ſub Honorio 2. ab Apoſtolicæ Sedis Legato Ioanne dè Crema S.R.E.Cardinali habito, *vt nullus in Decanum, nullus in Priorem, niſi Presbyter, nullus in Archidiaconum, niſi Diaconus promoueatur.* Quorũ verborũ ſicut & præcedentium, is videtur eſſe ſenſus, vt qui has dignitates obtinet, vel in eo Ordine reperiatur, quem dignitas requirit, vel breui eum ordinem conſequatur, prout oſtendere videtur altera ſub Calixto 2. Londinenſis Synodus, his verbis, [e] *nullus in Decanum, niſi Presbyter, nullus in Archidiaconatum, niſi Diaconus conſtituatur: quod ſi quis ad hos honores infrà prædictos Ordines iam deſignatus eſt, moneatur ab Epiſcopo ad Ordines accedere: quod ſi iuxtà monitionem Epiſcopi ordinari refugerit, eadem ad quam deſignatus fuerat careat dignitate.* Cui affine eſt Concilij Lateranenſis decretum ſub Innocentio ſecundo, [f] *iunouamus autem*, inquit, *& præcipimus, vt nullus in Archidiaconum, vel Decanum, niſi Diaconus vel Presbyter ordinetur. Archidiaconi verò, Decani, & Præpoſiti, qui infra Ordines prænominatos exiſtunt, ſi inobedientes ordinari contempſerint, honore ſuſcepto priuentur: prohibemus autem ne adoleſcentibus, vel infrà ſacros Ordines conſtitutis, ſed qui prudentiâ, & merito vitæ clareſcunt, prædicti concedantur honores.* Huic etiam geminum, imo iiſdem verbis conceptum ſtatutum Eugenij tertij in Concilio [g] Rhemenſi, (quod executioni minimè demandatum fuiſſe [h] conqueritur Bernardus) *illud etiam duximus annectendum, vt nullus etiam in Archidiaconum vel Decanum, niſi Diaconus vel Presbyter ordinetur.* Quibus duobus poſterioribus Conciliis apertè videtur demonſtrari, ſuffeciſſe, quod prædictæ dignitates in ſacris Ordinibus conſtitutis conferrentur, qui breui ad ordinem Diaconatus vel Preſbyteratus conuolare poſſent: vnde & [i] Bernardus decretum iſtud neglectum quærens, hoc ſolùm reprehendit, *quod adhuc adoleſcentes, adhuc qui infrà ſacros Ordines eſſent in Eccleſiâ,* ſuo tempore nullâ legis iſtius habitâ ratione, *promouerentur.*

[a] Concil. Pictau. ſub Paſchali 2. c. 7. & 8. refertur cap. vt Abbates, de ætate & qualitate.
[b] Conc. Londinenſe 2. ſub Paſchali 2. apud Malmeſbur. de geſtis Pontific. Angl. lib. 1.
[c] Conc. Lateran. ſub Calixto 2. c. 2. refertur à Gratiano can. nullus in præpoſitum, cit. diſt.
[d] Londinenſe 1. ſub Honorio 2. c. 6.
[e] Londin. 2. ſub Calixto 2. apud Continuatorem Floreſtij V Vigornienſis.
[f] Lateran. ſub Innoc. 2. c. 10. refertur. inouamus, cit. diſt.
[g] Conc Rhemenſe ſub Eugenio 3. c. 9.
[h] Bernardus de conſiderat. lib. 3. cap. 4.
[i] Bern. ibidẽ.

III. Promotorum ad dignitates Eccleſiaſticas ordinationem accelerandam eſſe vrget Alexander tertius, nec tamen clarè tempus definit, in Concilio Lateranenſi his verbis, [k] *inferiora etiam miniſteria, vtputa Decanatum, Archidiaconatum, & alia, quæ curam animarum habent annexam, nullus omnino ſuſcipiat, ſed nec parochialis Eccleſiæ regimen, niſi qui iam vigeſimum quintum ætatis annum attigerit, & ſcientiâ, & moribus commendandus exiſtit. Cùm autem aſſumptus fuerit, ſi Archidiaconus in Diaconum, Decanus, & reliqui admoniti, non fuerint, præfixo à Canonibus tempore, in Presbyteros ordinati, & ab illo remoueantur officio, & aliis conferantur, qui & velint, & poſſint illud conuenienter implere, &c.* Quibus verbis videtur, & ætatem Ordini recipiendo conuenientem, & animi dotes ei, qui ordinandus eſt, neceſſarias, in promoto ad Eccleſiaſticas huiuſmodi dignitates requirere, quatenus in proximâ veluti diſpoſitione conſiſtant, vt Ordinem dignitati ſuæ adnexum proximis Quatuor Temporibus recipiant; hoc enim videtur mihi ſignificare, dum *præfixo à Canonibus tempore*, ordinari eis præcipit; nam quodnam aliud tempus à Canonibus præfixum intelligat, non video: quippe cùm ad interſtitia [l] Canonibus præfixa reſpexiſſe Alexandrum tertium neutiquam ſit probabile, quæ cùm diuturni temporis olim aſſignata fuerint, nonniſi diuturno poſt ſuſceptam dignitatem tempore ordinari tales iuberet, & in iis officiis exerceri eos vellet, quæ dignitati minimè conſentanea ſunt: itaque cùm nulla alia Canonibus ante Alexandrum tertium tempora aſſignata eſſent, quàm vel interualla iſta, quæ inter ſingulos Ordines præſcripta erant, vel tempora generali ordinationi habendæ præſtituta: cumque de interſtitijs temporum non poſſit Alexander intelligi, de temporibus [m] vtique Ordinationum celebrandarum eſt intelligendus: niſi fortè dicas Alexandrum tertium ad [n] Gelaſij & Conciliorum, [o] Arelatenſis tertij, Aurelianenſis

[k] Alex. 3. in Conc. Later. cap. 3 refertur cap. cùm in cunctis §. inferiora. de electione.
[l] De iis ſuprà, & diſt. 77. ferè per totum.
[m] De iis etiam ſuprà, & cap. 1. 2. 3. de temporib. ordin. & 75. diſtinct. ferè per totũ.
[n] Gelaſius ad Epiſcopos per Lucan. c. 3. & 4.
[o] Arelat. 3. c. 6.

A Aurelianenſis [a] tertij, & [b] quinti, ac [c] Bracharenſis primi, Canones ſupra citatos reſpexiſſe, qui annuam conuerſionem, ſaltem in neceſſitate, Preſbyteratus vel Diaconatus ordini, duntaxat præmittebant: & eo ſenſu dicas Alexandrum tertium iuſſiſſe, vt ſaltem expleto anno ab electione, ad huiuſmodi dignitates Diaconus vel Preſbyter, prout Diaconatum, aut Preſbyteratum dignitas ab ipſo ſuſcepta requirit, ordinetur. Verùm nec ſic annus integer ab electione ad ordinationem decurret: nam ſi ad hos Canones Alexander reſpiciat, ex eius decreto breuiori tempore videbitur ordinatio ſuſcipienda: nam v.g. vt Gelaſij [d] Canonem ſequamur, ita iubet ille in neceſſitate annuam Sacerdotio præmitti conuerſionem, vt poſt tres menſes ordinandus Acolytus exiſtat, ſexto menſe Subdiaconus, nono Diaconus, completo anno Preſbyter fiat; itaque cùm ex eodem Alexandro nonniſi Subdiaconus eligi ſecundùm iura aliquis debeat, ad parochialem Eccleſiam, (quod ſimili ratione dicendum de dignitatibus curam animarum habentibus,) vel ſaltem ex diſpenſatione in minoribus Ordinibus B conſtitutus, ſequitur, ex rigore quidem iuris, poſt ſex menſes Preſbyterum debere fieri, qui ad dignitatem Preſbyteralem electus fuerit, ex diſpenſatione autem poſt nouem ſaltem menſes, quia totidem in Canone Gelaſij (cui reliqui conſentiunt) à Subdiaconatu vel minoribus Ordinibus ad Preſbyteratum menſes numerantur. Quam etiam temporis moram in eo qui poſt Paſcha iam factus Subdiaconus, vel in minoribus Ordinibus conſtitutus, ad Preſbyteralem dignitatem electus eſt, obſeruari conuenit, vt proximis Quatuor Temporibus ſingulos gradatim Ordines recipere poſſit. Quare aptior videtur Gloſſa Bernardi [e] Parmenſis in dictum Alexandri Canonem, poſt confirmationem eos debere, dicentis, proximis Quatuor Tẽporibus, vel ſaltem poſt ſex menſes ordinari, quàm Vincentij aliud [f] Alexandri reſcriptum, quo delectos ad regimen parochialis Eccleſiæ, Subdiaconos ex rigore iuris, [g] *diſpenſatiuè in minoribus Ordinibus* conſtitutos eligi concedit, *dummodo tales ſint, quod infrà breue tempus poſſint in Presbyteros ordinari*, exponentis, quaſi intrà annum ſaltem ordinari eos poſſe decernat: cuC ius ſcilicet fundamentum ex malè intellecto Gelaſij decreto ruit.

IV. Sequentes autem Pontifices, ac ſecuta Concilia intra annum ab obtenta dignitate, ſacrum Ordinem ſeu Diaconatum, ſeu Preſbyteratum recipi volunt. Gregorius decimus [h] in Concilio Lugdunẽſi apertè id decernit: vbi enim Alexandri tertij in Lateranenſi Concilio non obſeruatum Canonem grauiter ſe ferre docuit, & quædam ei conſentanea decreuit, tum verò hæc maximè ad præſentem quæſtionem conſentanea addidit, *is etiam qui ad huiuſmodi regimen* (parochialis Eccleſiæ) *aſſumetur, vt gregus ſibi crediti diligentius curam gerere poſsit, in parochiali Eccleſiâ, cuius rector extiterit, reſidere perſonaliter teneatur: & intrà annum à ſibi commiſſi regiminis tempore numerandum, ſe faciat ad Sacerdotium promoueri. Quod ſi intrà idem tempus promotus non fuerit, Eccleſiâ ſibi commiſſâ, nullâ etiam præmiſsâ monitione, ſit præſentis conſtitutionis auctoritate priuatus*. In quem Canonem notat [i] Gloſſa, annum iſtum à pacificâ poſſeſſione, & ceſſatione impedimenti Canonici eſſe numeranD dum, præterquam ſi ab Epiſcopo cum tali id diſpenſatum fuerit, quæ omnia iuribus conformia eſſe demonſtrat. Neque definitioni repugnat idem Gregorius [k] decimus, cuius in eodem Concilio decretum fertur, vt *nemo deinceps parochialem Eccleſiam alicui non conſtituto in ætate legitimâ & Sacerdotio, commendare præſumat*. Etenim ibi quidem vetat Gregorius parochialem Eccleſiam non ordinato in Sacerdotem commendari, non autem vetat tali conferri, ſeu committi; commendatur enim Eccleſia ei, in cuius veluti curam deponitur, cui eius adminiſtratio ad tempus conceditur: talis autem debet eſſe Sacerdos, fruſtrà enim non Sacerdoti ad tempus cõmitteretur, cui fortè Sacerdoti iam facto ſubtraheretur; confertur autem Eccleſia cui in titulum datur, vt ei perpetuò ſit adſcriptus, cuius expectari poteſt Sacerdotium, ob egregiam ſcilicet ſpem & expectationẽ, quam de vtili multo tempore eius futura adminiſtratione, poſtquam ordinatus fuerit, Eccleſia concepit.

V. Bonifacius [l] octauus hanc Gregorij conſtitutionem interpretatur: primùm enim ſacros Ordines, quos ex rigore iuris requiri ſuperiùs docuimus, vt ad eiuſ-

[a] Aurel. 1. c. 6.
[b] Aurel. 5. c. 9.
[c] Brach. 1. c. 18.
[d] Gelaſ. ſup.
[e] Gloſſ. v. Canonibus in dict. cap. cum in cunctis.
[f] Vincentius v. breue tempus in cap. præterea, de ætate & qualitate.
[g] Cap. præterea, cit.
[h] Greg. 10. in Conc. gener. Lugdun. de cler. & can. 13. refertur cap. licet canon, de electione in 6.
[i] Gloſſa v. annum, in cap. cit. ex cap. quam ſit in fine eodem tit. lib 6. & cit. eodem cap. commiſſa, & cap. licet, de præbendis, & Gloſſ. ſequẽs ex cap. cum eo. eod. tit.
[k] Greg. 10. in Conc. cap. nemo deinceps, de electione in 6.
[l] Bonif. 8. cap ſi in, de inſtitutionibus in 6. & cap. ſi pro Clericis, de præbendis, eod. libro.

modi Eccleſiaſticas dignitates aliquis legitimè promoueretur, nullatenus neceſ- A
ſarios eſſe docet. Deinde prædictum Gregorij decimi decretum limitat his ver-
a Idem cap. ſtatutum, de elect. in 6. bis, a *ſtatutum fœlicis recordationis Gregorij Papæ decimi prædeceſſoris noſtri, de his quæ ad parochialis Eccleſiæ regimen aſſumuntur, promouendis ad Sacerdotium intra annum, alioquin iiſdem Eccleſiis ſunt priuati, quod cùm ſit pœnale reſtringi potius conuenit, quàm laxari, declaramus ad Collegiatas Eccleſias, etiamſi alias parochiales extiterint, & aſſumptos ad earum regimen non extendi, ſed antiqua iura ſeruari potius debere in iiſdem.* Quæ limitatio ità mihi videtur intelligenda, vt quando quis Eccleſiæ ſimul parochialis, & Collegiatæ caput conſtituitur, tunc temporis, quia Collegiatæ Eccleſiæ ſolet ſæpiùs rector appellari, quàm parochialis, Gregorij conſtitutio ad eum non extendatur, quamuis ſuperiora iura eum obſtringant. Vnde cùm ſolum addat Gregorij conſtitutio ſuprà citatam Concilij Lateranenſis ſub Alexandro tertio legem, quod hæc præuiam monitionem requirat, vt quis eâ, quam adeptus eſt, dignitate, ob non receptum intrà annum ordinem Preſbyteratus priuetur, illa monitionem iſtam excludat: hinc cenſere crediderim Bonifacium octauum, eũ, qui B
ad parochialis Eccleſiæ & collegiatæ regimen aſſumitur, quod Gregorij decimi cõſtitutione non comprehendatur, ordinari quidem intra annũ in Preſbyterum debere, id tamen ſi omittat facere, niſi prius admonitus fuerit, obtentâ dignitate non carere. Idem autem Bonifacius antiqua iura, neque hac, neque aliâ b vllâ
b Cap. ſi is, & cap. ſi pro Clericis ſup. conſtitutione abolet, ſed iis ſtari cupit, quemadmodum etiam idipſum oſtendit, dum extrà ſacros Ordines cõſtitutos eligi ad regimen Eccleſiæ parochialis permittens, eam ſemper conditionem adhibet, vt ſtatuto à iure tẽpore ordinentur.

c Clemens 5. in Conc Viẽnenſi. Clemẽtina vt ij, §. illi verò, de ætate & qualitate. VI. Pœnam quoque in eos conſtituit Clemens quintus c in Concilio Viennenſi, qui Eccleſiaſticas dignitates adepti, ordinari negligunt, quàm minus ſeueram eſſe ne mireris; non enim antiquas ſeueriores, quæ deſuetudine diuturnâ minimè exoleuerint, nouâ ſtatutâ leuiori pœnâ antiquat, ſed eas vigere iubet, leuiores tamen adhibens, quæ faciliùs obſeruari poſſint, & accuratiùs cuſtodiri: ita ergo prædictus Pontifex, *illi verò qui dignitates, perſonatus, officia, vel præbendas, quibus certi Ordines ſunt adnexi, pacificè nunc obtinent in eiſdem Eccleſiis,* C
vel obtinuerint in futurum, niſi (iuſto impedimento ceſſante) ad huiuſmodi ordines ſe promoueri fecerint intrà annum, ex tunc, donec ad eos promoti fuerint, nullo modo vocem in Capitulo habeant earumdem, non obſtantibus quibuſlibet cõſuetudinibus, vel ſtatutis: pœnis aliis, quæ contra tales promoueri ad ordines recuſantes, ſtatuuntur in iure, nihilominus in ſua robore permanſuris.

d Concil. Rauenn. 3. ſeu Bonon. ſub Ioanne 20. vulgo 22. rubrica 3. VII. Concilium quoque Rauennatis Prouinciæ tertium Bononiæ celebratum ſub Ioanne 20. (quem vulgo 22. vocant) diſtrictè idipſum præcipit his verbis, d *Sollicitè penſantes, quantum officij paſtoralis debitum Prælatos adſtringat, curis ſolicitis, & continuis intendere, & per remedia ſalubria prouidere, in iis præcipuè, per quæ ſaluti animarum conſuluitur, & prouidetur: & quod parum eſt iura condere, niſi ſit qui ea mandet executioni. Volentes igitur Pictauienſe Concilium innouare, & debitæ executioni demandare, ſtatuimus, & ordinamus, hoc ſacro approbante Concilio, & nihilominus in virtute ſanctæ obedientiæ, monemus, & peremptoriè, quod Abbates, Decani, Archipresbyteri, Præpoſiti, ſeu quocumque alio nomine cenſeantur, ad ordinem Sacerdotalem ſe faciant promoueri: Archidiaconi verò ad ordinem Diaconatus: inferiores autem beneficiati in Eccleſiis noſtræ Prouinciæ* D
Rauennatis inſtituti ad Ordines ſacros, ſecundùm quod vſus cuiuſcumque beneficij requirit, infrà annum ſe faciant promoueri. Si qui verò prædictorum, animo indurato, promotionem ſuam diſtulerint, & hanc noſtram monitionem, ſtatutum, & ordinationem adimplere neglexerint, auctoritate præſentis Concilij, ipſo iure ſint priuati omnibus beneficiis ſacros Ordines requirentibus, pro quibus promoueri tenebantur, quæ obtinent in noſtrâ Prouinciâ, niſi cum eis vel aliquo eorum prædictorum, fuerit diſpenſatum, vel in futurum diſpenſetur, vel niſi iuſto impedimento detenti fuerint, quominus promoueri potuerint; & tunc, impedimento ceſſante, procurent, quam citò poterunt, ſe ad ordines, vt præmittitur, facere promoueri.

e Conc. Trident. ſeſſ. 7. cap. 3. de reformat. VIII. Has omnes conſtitutiones prædictas renouat e Tridentina Synodus. Primò enim Gregorij decimi in Concilio Lugdunenſi ſanctionem expreſsè confirmat, & aliter factam collationem, ſiue prouiſionem omnino irritat, pœna etiam in ordinarium collatorem renouata. Secundò f ſtatuit eadem, vt, *facultates*

f Idem cap. 12. eiuſd. ſeſſ.

de non

Digitized by Google

A *de non promouendo præterquam in caſibus à iure expreſsis conceſſæ, ad annum tantum ſuffragentur.* Tertiò minutatim etiam præſcribit, [a] *vt ij, qui dignitates, perſonatus, officia, præbendas, portiones, ac quælibet alia beneficia in dictis Eccleſijs obtinent, aut in poſterum obtinebunt, quibus onera varia ſunt adnexa, videlicet, vt alij Miſſas, alij Euangelium, alij Epiſtolas dicant, ſeu cantent; quocumque priuilegio, exemptione, prærogatiuâ, generis nobilitate ſint inſigniti, teneantur, iuſto impedimento ceſſante, infrà annum recipere requiſitos: alioquin pœnas incurrant iuxta conſtitutionem Concilij Viennenſis, quæ incipit, Vt ij qui, quam præſenti decreto innouat: cogantque Epiſcopi, diebus ſtatis, dictos Ordines per ſe ipſos exercere, ac cætera omnia officia, quæ debent, in cultu diuino præſtare, ſub eiſdem, & aliis etiam grauioribus pœnis, arbitrio eorum imponendis, nec aliis impoſterum fiat prouiſio, niſi iis, qui iam ætatem, & cæteras habilitates integrè habere dignoſcantur; aliter irrita ſit prouiſio.* Quartò clariùs idem Concilium de ea re ſtatuit, [b] *nemo igitur deinceps ad dignitates quaſcumque, quibus animarum cura ſubeſt, promoueatur, niſi qui ſaltem vigeſimum quintum ætatis annum attigerit, & in Clericali ordine verſatus, doctrinâ ad*
B *ſuum munus exequendum neceſſariâ, ac morum integritate commendetur, iuxta Conſtitutionem Alexandri tertij in Concilio Lateranenſi promulgatam, quæ incipit, Cùm in cunctis.* Et paulò pòſt, *neminem etiam deinceps ad dignitatem, canonicatum aut portionem recipiant, niſi qui eo Ordine ſacro aut ſit initiatus, quem illa dignitas, præbenda aut portio requirit, aut in tali ætate, vt infrà tempus à iure, & ab hac ſancta Synodo ſtatutum, initiari valeat, &c.*

[a] Idem ſeſſ. 22. de reform. cap. 4.

[b] Idem ſeſſ. 24. de reform. cap. 12.

§. II.

Quænam impedimenta ab hac obligatione excuſent.

IX. Ex iis verò dubium emergit, quænam ſint impedimenta legitima, ob quæ, vel excuſetur aliquis, vel excuſatione dignus habendus ſit, qui intrà annum à ſuſcepta dignitate minimè promoueatur ad Ordinem, quem ipſa dignitas poſtularit. Primum impedimentum à [c] Doctoribus dicitur irregularitas,
C non quidem omnis, ſed aliqua ſaltem; nam, vt taceamus eas omnes irregularitates, quæ ex delicto enormi, quod mereatur depoſitionem, oriuntur, cuiuſmodi ſunt ea, quæ, vel ex homicidio voluntario, & iniuſto, vel ex crimine quodam enormi, ac notorio, quo hominis fama labefactari poſſit, contrahuntur: quales quidem irregularitates patrocinari reo non poterunt, quinimo id efficient, vt iuſtè beneficium ei auferatur, vt ſpes omnis ad ſuperiores Ordines aſcendendos adimatur: dicimus, quod ſi crimina iſta occulta fuerint, eaque ad differendam ordinationẽ promoti ad Eccleſiaſticas dignitates prætexant, tunc quid facto opus ſit docere [d] Alexandrum tertiũ apertiſſimè his verbis, *Quæris,* inquit, *à nobis, quid agendum ſit de Clericis tuæ iuriſdictioni commiſſis, qui cùm beneficiis multis Eccleſiaſticis abundent, à te commoniti nolunt ad maiores Ordines promoueri, ſe tale quid ſecretò commiſiſſe dicentes, quod eos ſalua conſcientia ordinari non ſinit. Cùm igitur ſuper hoc caſu, videantur ſacri Canones diſcordare, cùm quidam dicant eos minimè compellendos, alij verò contrarium aſſeuerent, omnis contrarietatis vinculum præſenti pagina*
D *enodamus: ſtatuentes, vt, ſi prædicti Clerici perceptione maiorum Ordinum, propter occulta ſua peccata ſe indignos eſſe fatentur, inferiores in Eccleſia, quorum ſit vita probabilis, præferantur eiſdem: & niſi forte illi qui ordinari pro iam dicta cauſa recuſant, in aliis Eccleſiæ ſeruitijs valdè vtiles fuerint, auferantur eis beneficia, & aliis canonicè conferantur. Quod ſi pro ſola voluntate renuerint ordinari, & ſuaſerit vtilitas Eccleſiæ, aut neceſsitas ipſos, (dummodo idonei ſint) ad maiores Ordines recipiendos, per omiſsionem locorum & beneficiorum ſubſtractionem, appellatione ceſſante compellas.* Quibus verbis, iuxta interpretationem [e] Bernardi, decernitur, vt Clerici, quorum ordinationem aliqua crimina, ſiue ante promotionem ſuam ad Eccleſiaſticas dignitates, ſiue poſtea commiſſa præpediunt, beneficiis ſuis priuentur, niſi ob Eccleſiæ vtilitatem, quam promoueant, ſatius videantur ipſos potius in iis eſſe tolerandi.

[c] Doctores paſſim.

[d] Alex. 3. cap. quæris, de ætate & qualitate.

[e] Bernard. in dict. cap.

X. Si verò ſermo ſit de irregularitatibus ex defectu prouenientibus, certum quidem eſt, vbi illæ acciderint, differendam eſſe ordinationem, ſaltem vt dignoſcatur ſitne defectus perpetuus, & curabilis. Durum enim eſſet, imò inhuma-

num, quempiam ob temporarium defectum, obtento beneficio vel dignitate priuare: inconſultum autem & temerarium, ſtante legitimo impedimento & defectu ordinationem excludente, quem incertum ſit num tolli aliquando poſſit, homini tamen ipſo laboranti, beneficium ordinationis impendere: ſed ſi perpetuus agnitus ſit, quid tunc facto opus? placet maximè diſtinctio tradita à Ioanne [a] Andræa, & aliis paſſim Doctoribus, conſiderandum nempe eſſe, an defectus iſte ante promotionem acciderit: ſi enim ante promotionem contractus fuerit, non ſolum ab ordinatione reiiciet, verùm etiam à beneficio, quod ordinationem ipſam poſtulat; iure enim puniendus eſt, qui defectum, quo incapax ſuſcipiendæ ordinationis efficitur, in ſua promotione, ſeu electione ad dignitatem ordinem annexum requirentem reticet, & cùm defectum iſtum nouerit, electioni de ſe indigno, miniméque idoneo factæ conſentit. Idque in allato ſingulari caſu manifeſtè docuit Innocentius tertius epiſtola decretali ad Epiſcopum quendam Militenſem ſeu Milicenſem, [b] *Expoſuiſti*, inquit, *nobis quod prædeceſſor tuus H. in Abbatem promouit, neſciens quod ipſe eſſet manu alterâ mutilatus, &c. Nos igitur fraternitati tuæ taliter reſpondemus, quod cùm pro tam enormi defectu ad ſacros non poſſit Ordines promoueri, & in promotione ſua id tacuerit fraudulenter, ab Abbatis officio eſt non immeritò amouendus*: meritò quidem id iudicatum: nam fraude defectus iſte celatus eſt, fraus [c] autem & dolus nemini patrocinari debent.

XI. Maior autem difficultas eſt, vbi defectus ante ordinationem iam promoto ad Eccleſiaſticam dignitatem Ordinem requirentem, ſine vlla promoti culpâ acciderit. Certum eſt enim, ſtante illo defectu, Ordinem non eſſe tribuendum; certum eſt item beneficij ſaltem aliquos fructus quibus alatur, ex miſericordia ei minimè eſſe denegandos, ne videlicet, quod inhumanum exiſtimat [d] Innocentius tertius ad Epiſcopum Arelatenſem, afflicto addatur afflictio; *neve nos culpæ*, vt ait [e] Gregorius, *offenſa reſpiciat, ſi à Deo flagellatis afflictionem addamus.* Ideoque vel leproſis ipſis alimenta ex beneficiis, quæ ipſis adimuntur, neceſſaria ſuppeditari à Summis Pontificibus præcipiuntur. Certum eſt autem propter quoſdam defectus, v. g. lepræ, adminiſtrationis officiũ quibuſdam adimi, etiam poſt ordinationem, iuxtà decreta ſcilicet Lucij [f] tertij, & Clementis [g] tertij Sũmorum Pontificum; quanto magis ergo ante ordinationem eadem adminiſtratio ipſis ob illos defectus de nouo emergentes tollerentur? Certum eſt præterea, cùm vtile iudicatur, vel Eccleſiæ neceſſariũ, quod aliquis in aliquâ dignitate, vel beneficio remaneat, quantumuis non ordinatus, poſſe talem, non obſtante irregularitate ſeu defectu impediente ſacram Ordinationem, in ſuo gradu, arbitrio Epiſcopi remanere: ſi enim, cùm ob delicta occulta ab ordinatione aliqui arcentur, eos qui vtiles Eccleſiæ cẽſentur, Epiſcopi iudicio in ſuis gradibus remanere permittit Alexãder [h] tertius: quantò magis, vbi ſolùm ordinationi obſtabit quidam defectus ſine vllâ culpâ promoti proueniens, tales qui maiori cõmiſeratione digni ſunt, in gradu & dignitate ſua permanere, Epiſcopi iudicio, poterunt?

XII. Sed dubium eſt, num de dignitate ac gradu ſuo propter quemcumque defectum huiuſmodi excidere debeant, qui defectu iſto, poſt ſuam electionem antequam ordinarentur, laborauerint. Notat Alexander [i] tertius ſuperiùs citatus videri ſacros Canones in ea difficultate diſcordare; & vt infrà docebimus, noluit [k] Innocentius tertius controuerſiam iſtam dirimere. Hinc proponi poteſt [l] Gregorij epiſtola ad Anatolium Conſtantinopolitanum, *omnino iniuſtum eſſe* aſſerentis, *vt ſi moleſtia corporis irruit, honore ſuo priuetur ægrotus*, cui aliæ conſtitutiones Summorum [m] Pontificum conſentaneæ leguntur, quæ non inquietandos ægrotos, nec priuatione dignitatis exacerbandos, aut moleſtandos oſtendũt: quibus affine eſt, quod habet [n] Vlpianus, non ſemel probare contendens, ea quæ accidunt mala hominibus in dignitate conſtitutis non obſtare, quominus in ſtatu & dignitate remaneant. Illinc verò obſtat Canon Concilij [o] Pictauienſis, ſtatuẽtis, vt *ſi aliqua iuſta cauſa prohibente, Abbates, Decani, Archidiaconi, Presbyteri, aut Diaconi eſſe non potuerint, Prælationes amittant.* Pro qua etiam parte adduci poteſt [p] Alexãder 3. ſupra citatus, dum ob delicta occulta ordinari renuentem (exclusâ Eccleſiæ neceſſitate vel vtilitate) ab obtenta dignitate deiiciendũ definit. Videtur enim

ſimilem

[a] Ioan. Andr. in cap. licet canon, de electione in 6.

[b] Innocent. 3. cap. expoſuiſti, de corpore vitiatis.

[c] Vide cap. tuæ, de Cleric. non reſidẽtib.

[d] Innocent. 3. cap. ex parte, de Clerico ægrotante.

[e] Gregor. lib. 2. epiſt 5. ad Cand.

[f] Lucius 3. cap. de rectoribus, de Clerico ægrotãte.

[g] Clemens 3. cap. tua nos, ibidem.

[h] Alex 3. cap. quæris, ſuprà.

[i] Idem ſuprà.

[k] Innocent. 3. cap. cum in cunctis, §. in ſententia, de electione, ſimilis quæſtio infrà de electis ad Epiſcopatum proponetur.

[l] Greg. lib 9. epiſt 41.

[m] Vide cauſ. 1. q. 5. 4 cauſæ, 7. q. 1 & cap. 1. de Clerico ægrotãte in 6.

[n] Vlpianus lib 31 ad Sabinum refertur, l. qui furere, ff de ſtatu hominum, & lib. 6. ad edictum, ſeu l. 1 §. ealum, de poſtulando

[o] Conc. Pict. c. 1. habetur cap. 1. de ætate & qualit.

[p] Alex 3. cap. quæris cit.

by Google

A ſimilem quoque rationem cæterorum impedimentorum eſſe velle, vt, qui ob ea ordinari renuerit, is de ſuo gradu remoueatur, niſi Eccleſiæ vtilitas aliud poſtulet. Contineo in hac controuerſia meum iudicium, non ſatis vtriuſque partis argumentis conuictus : nam pro priori parte adductæ auctoritates de iam plenè promoto, & ordinato loquuntur, quem repelli nolunt ; non autem de eo verba faciunt, qui cum electus ſit, & confirmatus, officio etiam, & beneficio gauiſus, perfectè tamen in eo ſtabilitus non ſit, quod ordine ſibi debito, & ad functiones ſuas obeundas neceſſario careat. Pro poſteriori adductis ſcio paſſim reſponderi, Concilium Pictauienſe intelligi de iuſtis cauſis ordinationem impedientibus, quæ ex promoti delicto ortum habeant, non de cæteris inculpabiliter ei contingentibus: & Alexandrum tertium euidenter, de ſolis delictis eſſe locutum. Tutò verò crediderim, in praxi relinqui poſſe, imò & debere eum, qui dignitatem habet ordinem requirentem, ſine ordine, quem ob defectum inculpabiliter aduenientem aſſequi non potuit.

B XIII. Imo ſpeculatiuè quoque probabilior eſt opinio, quæ non debere priuari officio vel dignitate electum huiuſmodi aſſerit: præſertim ob [a] Innocentij tertij verba iſta, *ſi canones non obſiſtant*, quæ in citata eius conſtitutione in Concilio Lateranenſi edita habentur, vbi de promotis ad inferiora miniſteria ordinandis legem ſanxit: etſi enim dici poſſit, nihil ab eo ſtatutum in eo caſu, in quo Canones alicuius ordinationi obſiſterent: probabilius tamen eſt exceptionis vim habere iſta verba; exceptio verò regulam firmat; ideoque è contrario poſſet vrgeri, ſi Canones alicuius ordinationi obſiſtant, tunc non eſſe aliquem ad ordinationem cogendum, dignitatis priuatione intentatâ; ita enim [b] auctores paſſim hæc verba interpretantur, quorum hac in re maxima ſolet auctoritas, quamuis aliũ ipſis ſenſum ineſſe, qui tamen in idem fermè recidat, poſtea dicturi ſimus: ſecus fortè tamẽ de electis Epiſcopis non conſecratis iudicari debet, qui ſpiritale cum Eccleſiâ coniugium contrahunt, quod conſecratione ſolum con-

C ſummatur, & quorum conſecratio Pontificalis maiori Eccleſiæ ornamento ac neceſſitati eſſe videtur: ideoq; poſteà quantũ ad ipſos ſpectabit, in eam partem propendebimus, quæ ipſos dignitati renuntiare debere ſuadet, ſi ante conſecrationem in aliquem defectum ordinationem impedientem etiam inculpabiliter inciderint: præſertim cùm Innocentius hunc caſum in inferioribus miniſteriis excipere videatur: & Canones ordinationem in iis præcipientes, impedimenta ſæpè excipiant: nulli autem Canones quoad Epiſcoparum quidquam, quominus quis conſecretur, præter ineuitabilem neceſſitatem excipiant, ſed ea dempta, abſolutè pronuntient electum quantocyùs eſſe promouendum, imò neceſſitatem iſtam ad ſolam prorogandam ordinationem, non ad omninò impediendam, ſi alij digni reperiri poſſint, qui conſecrentur, valere ſignificant, vt excitandis in ſimili de Epiſcopis quæſtione mox proponendâ, patebit.

XIV. Secundum impedimentum Canonicum, ob quod nempe excuſari poſſunt aliqui, ne infrà præſcriptum tempus ordinentur, eſt literarum ſtudium, in

D cuius fauorem, quatenus de viris doctis Eccleſiæ prouideri poſſit, conceſſit Bonifacius octauus, vt Sacerdotij receptionem diutiùs differre poſſint; decreti ſummam ac rationes ſatius eſt ex ipſius verbis haurire, [c] *Cùm*, inquit Bonifacius, *ex eo quod fœlicis recordationis Gregorius Papa decimus prædeceſſor noſter ſtatuit in Concilio Lugdunenſi, vt ad regimen parochialium Eccleſiarum aſſumpti, ad Sacerdotium promoueri faciant intrà annum à ſibi commiſſi regiminis tempore connumerandum, & perſonaliter reſideant in eiſdem: alioquin ſi intra idem tempus promoti non fuerint, huiuſmodi Eccleſiis abſque monitione alia ſint priuati: nonnullis ex tunc parochiales Eccleſias recuſantibus acceptare, legendi, & proficiendi (cùm eis facultates non ſuppetant, nec ab Eccleſiarum Prælatis, de aliis beneficiis in pleriſque mundi partibus interdum prouideatur eiſdem) opportunitas ſit ſublata in grande vniuerſalis Eccleſiæ (quæ ad ſui regimen viris literatis permaximè nouit indigere) diſpendium, & iacturam: nos ſuper hoc multorum inſtantiâ excitati, frequenter, volentes cupientibus in ſcientiâ proficere, vt fructum in Dei Eccleſia ſuo tempore afferre valeant opportunum, vtiliter prouidere, præſenti conſtitutione ſancimus, vt Epiſcopi, eorumque ſuperiores, cum his, qui huiuſmodi ſubiectas Eccleſias obtinent, vel obtinuerint in*

[a] Cap. cùm in cũctis, §. cum inferiora de elect.

[b] Vide Gloſſ. in hæc verba, ſi Canones, in dict. cap.

[c] Bonifac. 8. cap. cum ex eo, de elect. in c. in 6.

futurum, diſpenſare poſſint liberè, quod vſque ad ſeptennium literarum ſtudio inſiſtentes promoueri minimè teneantur, niſi ad ordinem Subdiaconatus duntaxat, ad quem intrà prædictum annum recipiendum (ne ſicut à multis de Chriſti patrimonio ſublimatis olim factum eſſe dignoſcitur, à ſtatu retrocedere valeant Clericali) omnino adſtringi volumus, & niſi receperint, pœnâ contentâ in ipſo Concilio eo ipſo percelli. A

a Ioan. Andr. b Dominicus, & alij in dict. extraug.

XV. Circa hanc verò Extauagantem Bonifacij octaui, quædam à Ioanne a Andræa, b Dominico, & aliis etiam recentioribus notatu digna obſeruantur, quæ hîc attexere non inutile fuerit. Primùm igitur notandum eſt, ſolius Epiſcopi, in cuius Diœceſi ſita eſt Eccleſia, quam ille obtinet, qui diſpenſationem de non promouendo expetit, ius eſſe, facultatem iſtam indulgere: Epiſcopo verò domicilij vel originis id minimè licere. Eſto enim quantum ad recipiendos Ordines tres illi Epiſcopi, beneficij, domicilij, & originis æquiparentur; tamen, quoad facultatem de non promouendo concedendam, Epiſcopus beneficij cæteris præfertur; ſeu ei ſoli huius tribuendæ ſit poteſtas à Bonifacio, vt verbis præcedentibus conſtitutionis ſatis expreſſis innoteſcit; nec immerito: B tum quod dilatio ordinationis in populi ipſius curæ commiſſi detrimentũ vergat, non aliorũ, proindéq; ipſius eſt ordinationem ſui parochi vrgere, eiuſdemq; proinde, ſi opus fuerit indulgere: tum quod in indulgentiâ iſtâ concedendâ penſanda ſint hæc omnia, bonum vniuerſale Eccleſiæ quod contingere poteſt ex profectu in ſtudiis, & operâ exhibitâ in literis eius qui ad beneficium promotus eſt, damnum interim Eccleſiæ ad quam quis promotus eſt, penuria vel copia literatorum virorum, & facilitas, vel difficultas peritos rectores inueniendi qui vacantibus Eccleſiis præficiantur, vt iis penſatis Epiſcopus prudenter diſpenſare poſſit. At non poſſunt ea omnia ab alio Epiſcopo quàm beneficij, vel eius ſuperiore examinari, non ab Epiſcopo originis vel domicilij: tum quod eiuſdem Epiſcopi ſit de Vicario idoneo interim prouidere, qui vtilitati Eccleſiæ quandiu aberit proprius paſtor, ſedulo ac peritè incumbat.

XVI. Secundò obſeruandum eſt, poſſe quidem Epiſcopum tempus ſeptennio C breuius indulgere, ſed non diuturnius: vera enim eſt hæc trita iuris regula, c *cui licet quod eſt plus, licet vtique quod eſt minus*, ſeu vt ait d Vlpianus, *non debet cui plus licet, quod minus eſt non licere*: quia nempe, e *plus in ſe ſemper continet, quod eſt minus*; è contra verò, nec cui minus licet, plus licere neceſſum eſt, nec in eo quod minus eſt, quod maius eſt vnquam continetur: itaque nemini dubium eſſe poteſt, quin Epiſcopo liceat pauciores ſeptem annis indulgere in fauorem ſtudiorum, qui plures concedere poteſt: imo quin etiam fauorem iſtum ad pauciores ſeptem iſtis annis reſtringere poſſit: quo caſu gratiam à lege factam non minuet, ſed prouidè diſpenſabit; nec contradicet ſolemni regulæ iuris, quâ ſtatuitur, f *indultum à iure beneficium non eſſe alicui auferendũ*, quæ vt rectè notat prædictus g Ioannes Andræas, vera quidem eſt in iudiciis iſtis, quæ dantur à lege ſine tacito, vel ſine expreſſo miniſterio iudicantis, non autem in iis quæ non conceduntur, niſi cognitâ cauſâ, tunc enim modo maius, minuſve temporis ſpatium indulgetur, prout cauſa poſtulare videbitur, ſed numquam maius eo quod lex indulget; D quare cùm ſeptennium iſtud ita à iure indulgeatur, vt tamen cauſæ cognitio Epiſcopo concedenti reſeruetur, poterit quidem Epiſcopus breuius temporis ſpatium propter ſtudia concedere, ſed numquam amplius quàm ſeptem annos, ne leges de acceleranda ordinatione non iam tanquam iuris interpres moderetur, ſed tanquam iniquus diſpenſator violet: nam quemadmodum h *actus legitimi, qui recipiunt diem, temporis adiectione vitiantur*, ita ſi in caſu præſenti Epiſcopi ſeptennio aliquid amplius indulgeant, non iam conceſſâ facultate vtuntur, ſed temerè præſumptâ licentiâ abutuntur.

c Reg. 55. de regulis iuris in 6.
d Vlpianus lib. 17. ad Sabinum, refertur ff de regulis iuris.
e l. in eo quod plus eſt, ff. eo t.
f Regula 17. ff. de regulis iuris in 6.
g Ioan. Andr. in dict. reg.
h l actus legitimi, ff. de regulis iuris.

XVII. Tertiò dignum etiam eſt obſeruatione conſilium i Archidiaconi, Ioannis Monachi, ac Ioannis Andreæ, optimum eſſe, ſi Epiſcopus non à principio totum ſeptennium indulgeat, tum, vt experiatur quoſnam profectus in ſtudiis faciat is quicum diſpenſat; neque enim quos parum profuturos nouerit, cum iis diſpenſare debet, ne contra Eccleſiam militet, quod pro Eccleſia inſtitutum eſt, tum vt ſpe maioris indulgentiæ Clericum ſuum ad diligentem operam nauandam

i Vide Gloſſ. in cit. cap. cum ex eo, v. ſeptennium.

Digitized by Google

A uandam excitet: tum maximè, quod conceſſum ſemel ſeptennium, niſi noua aliqua cauſa acciderit, reuocare ipſe non poſſit, ſecundum illas ſcilicet iuris regulas, [a] *decet conceſſum à principe beneficium eſſe manſurum: quod ſemel placuit amplius diſplicere non poteſt: mutare quis conſilium non poteſt in alterius detrimentum.* Quare ſatius fecerit, ſi breui temporis ſpatio indulto prorogandi vſque ad ſeptennium poteſtatem ſibi retineat; ſic enim Clericum ſuũ magis in officio continebit. Quod autem dixi reuocari non poſſe illam gratiam ſemel conceſſam: cum eâ exceptione dixi, niſi aliqua noua cauſa accidat, vel euidens Eccleſiæ vtilitas: ob manifeſtam enim Eccleſiæ vtilitatem, vel priuilegij abuſum conceſſa gratia reuocari poteſt ab eo qui dedit, vt oſtendit Gregorij [b] ſententia, qui propter miniſtrorum defectum, eos etiam qui de non reſidendo priuilegia obtinuerunt, ad reſidentiam cogi poſſe cenſuit; confirmatque vulgatum illud in iure [c] pronuntiatum, priuilegia reuocari debere cùm tendunt ad noxam. Quare ſi negligentem

B v. gr. ſe præbeat Clericus, cum quo, ne promoueatur, diſpenſatum eſt; ſi Vicarij, qui eius abſentiam ſuppleãt, idonei reperiri non poſſint; vel quippiam ſimile contigerit, reuocari poterit facta gratia: ſed gratiam reuocanti Epiſcopo probatio poteſt incumbere, quam ſi non dediſſet, pro arbitrio prorogare, vel non prorogare potuiſſet: ſatius autem videtur, vt iudicis perſonam retineat, quam vt de ſuo facto conueniri apud ſuperiorem poſſit.

XVIII. Quartò, non debent Epiſcopi cum iis diſpenſare, qui dociles non ſunt, nec apti ad literas capeſſendas; ceſſat enim tunc temporis, ratio, ob quam conceſſa iſta gratia eſt: ſublatâ autem cauſâ tolli debet & effectus. Poteſtque id confirmari ex Honorij tertij [d] decreto, qui Clericos, quibuſcum circà reſipentiam diſpenſabitur, vult eſſe docibiles, *qui cùm docti fuerint, in Dei Eccleſiâ velut ſplendor fulgeant firmamenti: ex quibus poſtmodum copia poſſit hauriri doctorum.* Si pariter reperiantur viri docti, qui à tempore conferendi beneficij parati eſſent Eccleſiæ per ſe ipſos inſeruire, iniquum erit, iis beneficium conferre quibuſcum de non promouendo, de non reſidendo diſpenſandum ſit: nam vt rectè ha-

C bet Innocentius [e]: primus, *quod neceſſitas pro remedio reperit, ceſſante neceſſitate, debet vtique ceſſare pariter quod vrgebat.* Non debent quoque eandem gratiam iis Epiſcopi facere, qui ſtudent in vicis, aliiſve locis in quibus generale ſtudium non habetur: pro iis enim duntaxat conceditur, qui in Vniuerſitatibus & Academiis celebrioribus literis incumbunt, quemadmodum ex [f] Innocentij tertij decretali epiſtola colligi poteſt, quâ priuilegia de non reſidendo ſtudentibus conceſſa, iis conuenire declarauit, non qui in villâ vel caſtello, ſed qui in celebrioribus locis, in quibus magis frequentantur ſtudia, literis operam nauant. Cùm tamen ex Concilij Tridentini [g] decreto, priuilegia omnia quæ Clericis non reſidentibus tribuuntur, ad eos extendantur qui in publicis Gymnaſiis, in quibus docetur ſacra Scriptura, ſtudeant, id etiam de non recipiendo Sacerdotio priuilegium ad eos referendum eſſe ſaltem nouo illo iure exiſtimo. Non refert autem cui ſcientiæ ſtudeant illi, & quibus literis (dummodo non iuri ciuili,

D ac medicinæ, quæ Clericis interdicta ſunt) operam nauent, quibuſcum Epiſcopus diſpenſat: nam Bonifacij [h] conſtitutio ſtudij materiam non determinat: quamuis vt verum fatear, iniquum mihi videar, vt Grammaticæ imperiti ad beneficia curata eligantur, & per ſeptennium integrum eorum profectus in literis expectetur, qui, ſi à Grammatica incipiant, tantus non erit, quantum Eccleſiæ ex diuturna paſtoris abſentia detrimentum inferetur; magnum ſcilicet ex iis, qui ſerius ad diſciplinas accedunt, & tot annis à beneficio ſuo abſunt Eccleſia ſperare poteſt emolumentum, magnum expectare poteſt ornamentum, quod prædictum Eccleſiæ damnum reſarciat.

XIX. Quintò, circa illud quoque ſeptennium computandum hæc probabiliora ſunt. Primum toto iſto ſeptennio non videri ſufficere quod Clericus, cui fit gratia, Subdiaconus maneat, & annus integer ei poſteà concedatur, ſecundùm antiqua iura, vt Preſbyter ordinetur; ſic enim non ſeptem, ſed octo anni ei indulgerentur: quæ gratiæ ampliatio nimia eſſe videtur, nec facilè in re odioſa, quale eſt iſtud priuilegium, admittenda. Alterum, quamuis aliqui à tempo-

[a] Regula decet, 16. de regulis iuris in 6. Regula 22. quod ſemel, ibid. Regula 33. mutare, ibid. Vide etiã cap. ex tuâ, de filiis Preſbyterorum.

[b] Greg. 9. cap. cum ſint, de Clericis non reſidentibus.

[c] Fauent huic pronuntiato can. priuilegium, 12. q. 3. c. vbi iſta diſt. 74. cap. dilecti, & cap. ſuggeſtum, de electione in 6. & aliæ iuris auctoritates.

[d] Honor. 3. cap. ſuper ſpeculâ, de Magiſtris.

[e] Innocent. 1 epiſt. 22. ad Epiſc. Numidiæ cap. 5. habent 1. q. 1. c. quod pro neceſſitate, & 1. q. 7. quod pro remedio.

[f] Innocent. 3. cap. tuæ, de Clericis non reſidentibus.

[g] Conc. Trident. ſeſſ. 5. de reformat. cap. 1.

[h] Cap. cum ex eo, citato.

re diſpenſationis factæ ſeptennium numerent; tamen probabile eſt à tempore ſuſcepti regiminis ſeu poſſeſſionis pacificæ beneficij eſſe numerandum, cùm enim odioſæ ſint iſtæ diſpenſationes, & contra ius, quàm commodè fieri poteſt, ſunt reſtringendæ: nec æquum videtur, quod negligentia Epiſcopi, qui diſpenſationem niſi poſt aliquot annos conceſſerit, aut Clerici, qui petere omiſerit, poſteriori patrocinari debeat. Tertium, circa illam difficultatem, quæ proponi ſolet, poſſitne aliquis, ſi tempore iſto ſeptennij ſibi indulti ad ſtudendum ad aliam parochialem Eccleſiam ſine vllo dolo, ſine fraude aſſumatur, integrum ſibi aliud ſeptennium poſtulare, poſſitne ſi poſtulauerit, indulgeri. Circa iſtam, inquam, difficultatem, probabilius ac tutius reſpondetur, talem diſpenſationem dari nec poſſe, nec debere: quippe cùm in hac conſtitutione tempus videatur inſpici ratione perſonæ, vt videlicet intra illud ſeptennium ſtudiorum curriculum abſoluat, ideóque ſi diſpenſatum ſit alias per aliquod tempus, profectus eos feciſſe ſupponetur qui tempori indulto reſpondent., pauciorique proinde tempore indigere deinceps, quo ſtudia perficiat. Vnde, ſi aliud de nouo beneficium aſſequatur, prioris diſpenſationis tempus elapſum ſubtrahendum erit ad ſeptennium explendum. A B

XX. Sextò tandem obſeruandum eſt, ideò ſeptennium ſtudiorum concedi, quod iſto tempore integrum ſtudiorum curriculum, eum cui diſpenſatio fit emetiri poſſe Pontifex coniecerit. Supponitur enim is, qui ad parochialem Eccleſiam aſſumitur non omnino ignarus, cui proinde duo vel tres anni Philoſophiæ addiſcendæ ſufficiant, quatuor aut quinque ſiue Theologiæ, ſiue Iuri impendantur: neque enim amplius quinquennio vtrique [a] iura præfigunt: imò & [b] nuperrima breuius tempus præſtituunt: ideoque iſto ſeptennio, maximè ſi ei addatur octauus annus, quem aliqui addunt, intra quem promoueri quis debeat, ſupponitur diſpenſatus conſentaneam Clericali inſtitutioni doctrinam perfectè conſequi, & Eccleſiæ de cætero vtilitati, atque ornamento eſſe poſſe: quod ſi ſpes nulla ſit tales illos euaſuros, qui gratiam ſibi fieri cupiunt, perperam ſeptennium in ſtudiis inſumendum concederetur, quibus fortè vix totidem anni in regimine parochialis Eccleſiæ ſuperſunt: ſic enim accideret, vt diutiùs paſtore deſtitutæ Eccleſiæ, quàm præditæ reperirentur. C

[a] Vide cap. vlt. de magiſtris, & proœmium, ff. v. & in quarto anno.

[b] Vide & cõcordata inter Leonem x. & Franciſc. 1. quibus quinquennium ſolum à logicalibus ſtudiorum cauſa neceſſarium ſtatuitur.

XXI. Tertium denique impedimentum, ad quod varia alia reuocantur, eſt Ordinum ſuſcipiendorum difficultas maxima, vt ſi toto illo anno, quo quis debebat ordinari, ægrotarit; ſi Epiſcopus abfuerit, & dimiſſorias literas habere non potuerit; ſi eum Epiſcopus ordinare noluerit; ſi lite ad ipſius ordinationem ſpectante retardatus fuerit; ſi maris inclementia, vel hoſtium obſidione, vel inopinato aliquo caſu, præpeditus fuerit, quominus ordines congruo tempore ſuſcipere poſſet. His enim & ſimilibus impedimentis, quibus Ordinis, receptio minimè poſſibilis, vel maximè difficilis redditur, iuſtè excuſatur aliquis, ne peccet, non recipiendo Ordines intra annum à iure ſtatutum, neve pœnas contra non promotos intra tempus prædictum incurrat: [c] *non enim eſt in morâ, qui poteſt exceptione legitima ſe tueri*: nulla verò magis legitima exceptio proferri poteſt, quam vbi impoſſibilitas, vel maxima difficultas (quæ in moralibus impoſſibilitati æquiparanda eſt) prætexitur. Iis autem impedimentis ceſſantibus legum ſeueritate plectendi ſunt, qui intra annum ſe promoueri non faciunt: experiantur illi veriſſimum eſſe, [d] *moram ſuam cuilibet eſſe nociuam*; nec impunè aſſumi beneficium, cuius negligatur officium. Talibus iuxtà Tridentinum [e] citatum, facultates quæuis de non promouendo, minus ſuffragentur, vtpotè quæ in caſibus à iure expreſſis minimè conceſſæ ſunt. D

[c] Regula 60. non eſt in mora, de regulis iuris in 6.

[d] Regula 25. mora ſua, ibidem.

[e] Trident. ſuprà ſeſſ. 7. cap. 12. de reformat.

CAPVT

Digitized by Google

A

CAPVT II.

De tempore consecrationis Episcopi.

ARTICVLVS I.

Quo tempore, die & hora Episcopi consecrari soleant.

I. CIRCA tempus consecrationis Episcopi hæc præsertim agitanda sunt: primùm, quibus temporibus, quo die, qua horâ celebrari debeat: alterum, quænam sit festiuitas ordinationis Episcopi, seu qua solemnitate celebrata olim fuerit: tertium, quanto tempore post electionem Episcopi consecratio
B differri possit.

II. Quod ad primum attinet, nulla certa tempora consecrationis Episcoporum ita assignata sunt, quin quouis die Dominico cuiusuis mensis celebrari possint, imò nec facilè adducor, vt prioribus Ecclesiæ sæculis solis diebus Dominicis Episcopos credam consecrari consueuisse: quippe cùm passim, vbi vitas SS. Pontificum attentè considero, vbi historiæ Ecclesiasticæ Auctores reuoluo, hoc obseruatum animaduertam, vt statim atque aliqui electi essent, & acclamationibus populi postulati, ad consecrationem Pontificiam raperentur; fugientibus, statim atque apprehendi potuissent, manus iniicerentur, & ad sacram Ordinationem inuiti illicò raperentur. Quod cùm passim in inferiorum sedium Episcopis animaduertatur, tum maximè in Pontificibus primæ Sedis: nam à [a] S. Petro ad Bonifacium primum (cuius fortè consecratio propter schisma Eulalij dilata est) non alio die Summos Pontifices creatos, seu electos, & consecratos legimus: ab eo quoque, qui ad Syluerium creati sunt, eodem die consecrati leguntur, quo electi: à Syluerio autẽ eos quouis die eligi potuisse, non solo
C Dominico consecrari consueuisse probabiliter coniicimus. Quare, licet præsertim die Dominico antiquioribus temporibus eligi solerent Antistites, quippe cùm populus ad electiones vocari soleret, qui eo die frequentior conueniebat; nihilominus, cùm potuerit aliquandò etiam in sequentes ferias electio Sũmi Pontificis reiici, iique tamen eodem die consecrati legantur; probabile est, quod quamuis diebus vtplurimum Dominicis sacratẽtur, aliis tamen nonnumquam septimanæ diebus fuerint consecrati. Cùm enim in differendâ Summi Pontificis consecratione maximum esset periculum, tum ne alius subintroduceretur, tum ne electus aufugeret: cùm item vigente præsertim persecutione non tutum esset quouis die conuenire; quis dubitet quouis die quis electus fuisset, eum illicò licuisse consecrari? Quod autem de Summis Pontificibus diximus, pro suo modulo quibusuis Antistitibus consecrandis aptari velim, ad quorum inaugurationem populus quoque conueniebat; nec eam facilè in alium
D diem patiebatur differri, aut ipsius populi solitus ardor, atque instantia, aut eorum qui electi erant frequens repugnantia, aut capitis constituendi necessitas, & schismatis, ac seditionis periculum.

III. Nihilominus ordinarius, ac lege postea præscriptus dies consecrandi Episcopi fuit Dominicus, ita tamen vt à vespera Sabbati præcedentis, qui Dominico die adscribebatur, Episcopi olim consecratio inchoari potuerit, ex S. [b] Leone inferiùs adferendo, quamuis sæpiùs matutinis eiusdem diei Dominicæ horis incipere soleret, ex [c] Anacleto. Vtriusque testimonia proferenda sunt quæ obseruationem nostram manifestè ostendant, quibus Constitutiones Apostolicæ, & Concilij Toletani quarti, ac Cæsaraugustani tertij Canones adiungi debent, quæ prioribus addunt auctoritatem. *Ordinationes Episcoporum*, inquit [d] Anacletus, *auctoritate Apostolicâ ab omnibus qui in eadem fuerint Prouincia Episcopis sunt celebrandæ, qui simul conuenientes scrutinium diligenter agant, ieiuniumque cum omnibus celebrent precibus, & manus cum sanctis Euangelijs, quæ prædicaturi sunt, imponentes, Dominica die, hora tertia orantes, &c.* Leo epistola ad Dioscorum Alexandrinum,

[a] Vide Põtif. Damasi. Anastas. Bilioth. Platinã, Ciaconũ, & alios qui de vitis Summorum Pontificum scripserunt.

[b] S. Leo infrà

[c] Anacletus infrà.

[d] Idem epist. 2 refertur distinct. 62 c. 2. & dist. 75 c. 3.

Digitized by Google

[a] *piè & laudabiliter Apostolicis morem gesseris institutis, si hanc ordinandorum Sacerdotum formam per Ecclesias, quibus Dominus præesse te voluit, etiam ipse seruaueris; vt his qui consecrandi sunt, numquam benedictio, nisi in die Resurrectionis Dominicæ, tribuatur, cui à vesperâ Sabbati initium constat adscribi, &c.* Idem quoque epistola [b] ad Episcopos Viennensis Prouinciæ, *Ordinatio Episcopi non passim, sed die legitimo celebretur, nec sibi conflare status sui nouerit firmitatem, qui non die Sabbati vespere, quod lucescit in primam Sabbati, vel ipso Dominico die fuerit ordinatus, solùm enim maiores nostri Resurrectionis Dominicæ diem honore dignum iudicauere, vt Sacerdotes qui sumuntur, hoc die potissimum tribuantur.* Constitutiones [c] Apostolicæ ordinationum Episcoporum ritus referentes, eas nonnisi præsente populo, ac rogato, vnà cum Episcopis atque Presbyteris præsentibus, *ἐν ἡμέρᾳ κυριακῇ, Dominico die*, fieri debere testantur. Concilium [d] Toletanum quartum statuit, vt qui in Episcopum legitime electus est, *in Sacerdotem die Dominica consecretur.* Cæsaraugustanum [e] tandem idipsum iis verbis asserit, *si cùm quisque nostrûm mortalium ad Sacerdotale promouetur officium, nullatenus patimur, vt in reliquis diebus, nisi tantum Dominicis festiuitatibus, hi qui honoris digni habentur officio, in ordine præficiantur Ecclesiastico, &c.*

IV. In vsu tamen posteà fuit, vt non solùm diebus Dominicis, verùm etiam maioribus festiuitatibus, iis præsertim quæ in honorem SS. Apostolorum celebrari solerent, Episcopi consecrarentur. Vetus Ordo [f] Romanus dies solùm Dominicos & Apostolorum natalitiis consecratos, consecrandis Episcopis destinat. Pontificale verò [g] Romanum legitimum diem consecrationis, vel Dominicum, vel natalitium Apostolorum, vel etiam festiuum definit. Festiuus autem dici potest quicumque solemniter à populo celebratur: ita vt ab omni strepitu negotiorum temporalium cessandum sit. Nec ea recens aut constitutio, aut consuetudo: nam Pelagium [h] secundum die sancto Andreæ Apostolo sacro, Ioannem [i] quartum die Natalis Domini, Victorem [k] secundum die Cœnæ Domini, Bonifacium octauum [l] in die Decollationis S. Ioannis legimus consecratos. S. Vdalricus [m] Augustanus Episcopus die festo SS. Innocentium legitur in Episcopum consecratus, S. Adalbertus [n] Pragensis à V Villigiso Archiepiscopo Moguntino die festo SS. Apostolorum Petri & Pauli sacrâ benedictione inaugurатus narratur. Plura enumerare nec lubet, nec vacat. Quibus autem de causis Dominicus dies consecrandis Episcopis solemnis habitus sit, ostendit Albinus [o] Flaccus, qui reliquos Ordines Sabbato conferri docet, vt significent sanctificationē in requie Spiritus sancti: *Episcopi verò consecratio*, inquit, *qui est Vicarius Apostolorum imo & Christi, fit in die Dominicâ, quia eodem die per donū Spiritus sancti dignatus est illustrare corda Apostolorum.* Quæ eadem repetiit Amalarius [p] Fortunatus, & vterque ex Veteri, ni fallor, Ordine [q] Romano sumpsit. *Ideo*, inquit Honorius in Gemma [r] animæ, *Episcopi in Dominica die consecrantur, quia & ea die Apostoli à Spiritu sancto ordinabantur, & vt se cum Christo resurrexisse, & in nouitate vitæ ambulare admoneantur.* Plures alias rationes, easque conuenientissimas, addit S. Leo [s] suprà à nobis citatus, cuius etiam verba profert [t] Rupertus; quæ omnia eò tendunt, *vt cœlesti quadam regula insinuatum & traditum nouerimus, in illa die celebranda mysteria Sacerdotalium benedictionum, in quo collata sunt omnia dona gratiarum.* Quis non consentaneè illo die Apostolorum successores creari fateatur, quo gratiarum dona in Apostolos per Spiritus sancti descensum largiter effusa sunt; quo munus prædicandi Euangelij primùm ipsi publicè susceperunt; quo potestas remittendi peccata ipsis collata, & Episcopalis officij præcipua ministeria, cum gratiæ collatione commendata sunt. Additi sunt posteà Dominicis diebus dies natales Apostolorum, vt Apostolis Episcopi succedere designentur: ideò enim qui in Episcopos consecrandi sunt eo die inaugurantur, quo ex hoc mundo Apostoli laborum suorum præmia reportaturi decesserunt, quatenus scilicet, [u] *pro patribus nati filij*, & in Apostolorum decedentiū locum suffecti & subrogati Episcopi videantur. Additi item posteà reliqui festiui dies, quibus populorum conuentus commodè fieri posset, quem ad Episcoporum consecrationem conuenire necessarium iudicatum esse ex dictis suprà, & ex dicendis infrà facilè colligi poterit.

V. Episcoporum

a Leo epist. 79. al. 81. ad Dioscor. Alexand. cap. 2. ex quo plura, c. quod à patribus, & c. quod die, dist. 25.
b Idem epist 87. al 89. ad Epist. Prouinciæ Viennensis c. 3.
c Constit. Apostol. lib. 8 c. 4.
d Conc. Toler. 4. c. 18 refert. dist. 51. c. qui in aliquo, § sed nec ille.
e Cæsarang. 3. cap. 1.
f Vetus Ordo Rom. tit. quo die ordinetur Episcopus.
g Pontific. Rom. in rubr. ante consecr. electi in Episcop.
h Anastas. in vita Pelagij 2. & alij.
i Idem in vita Ioan. 4. & alij.
k Ciaconus, & alij in vita Victoris 2.
l Idem in vita Bonifacij 8.
m Cap. 1. vitæ S. Vdalrici, apud Sur. 4. Iulij.
n Cap. 10. vitæ S. Adalberti, apud Canis. tomo 5. antiq. lection.
o Albinus Flaccus de offic. tit. Sabbat. in 12. lection.
p Amalarius lib. 2 de Eccl. offic. cap. 2 in fine.
q Vetus Ordo Rom. suprà.
r Gemma animæ lib. 1. cap. 189.
s S. Leo epist. 79 al. 81. cuius verba adduximus agēdo de die Ordin. general.
t Rupertus de diuinis offic. lib. 3 cap. 9.
u Psal. 44

A V. Episcoporum tamen ordinationes Sabbato interdum ad vesperam inchoari potuisse clarè patet ex duobus allatis [a] S. Leonis testimoniis, qui tamen easdem etiam die Dominico incipere potuisse ostendit. Vtrum autem S. Leo de Paschatis solum peruigilio intelligendus sit, cui speciali prærogatiuâ concessum fuerit, vt propter diei Paschatis celebritatem consecrationes Episcoporum accelerari, & à vespera Sabbati incipere potuerint, non satis constat: probabilius est de omnibus diebus Sabbati intelligi posse. Vtut sit, vsu postea receptum, non alio die quàm Dominico matutinis horis Episcopi consecrationem celebrari. Nam [b] Vetus Ordo Romanus, Albinus [c] Flaccus, Amalarius [d] Fortunatus, [e] Auctor libelli qui inscribitur Gemma animæ, & alij passim, die solum Dominico consecrationem Episcopi perfici posse testantur. Addit verò prædictus auctor [f] Gemmæ, *hora tertia* eos consecrari, iuxta [g] Anacletũ superiùs citatũ, *eadem*, nempe, *qua Apostoli Spiritu sancto sunt oleo inuisibili consecrati.* Multiplicem quoque rationem profert [h] Glossa canonici iuris, cur hora tertia Episcopus consecrari

B solitus fuerit; primam, quia ad hanc horam solebat publica Missa celebrari, iuxta decretum [i] Telesphori Papæ, cui consentiunt [k] Sidonius Apollinaris, Gregorius [l] Magnus, & [m] Turonensis, Concilij [n] Aurelianensis tertij Patres & alij passim, qui saltem diebus festiuis horam tertiam celebrationi Missarum fuisse præstitutam docent. Consecratio verò Episcoporum sine Sacrificio Missæ celebranda non est, nec olim nisi in publicâ, ac solemni populi Synaxi, sacroq; populi conuentu celebrabatur. Itaque eadem horâ, puta tertiâ celebrari consueuerat, qua Sacrificium Missæ, & publicus populi conuentus habebatur. Alteram assignat, quam [o] suprà attigimus, & cui consentit Isidorus [p] Hispalensis, quià eadem hora in Apostolos Spiritus sanctus sacro die Pentecostes in specie linguarum ignearum illapsus est. Tertiam, quod illa eadem Dominus damnatus ad crucem, eoque quadrante qui ab ipsa ad sextam effluit, ad crucem tractus, eique affixus fuerit, vt ex Marci [q] Euangelio deducitur. Vltimam de-

C nique, quià dictâ horâ tertiâ Paulum & Barnabam Apostoli consecrauerunt, quod licet probabile sit, nullo tamen certo testimonio fulcitur. Verùm iam Episcopi consecratio fieri solet horis matutinis, parumque referre censetur, quâ potissimum horâ perficiatur, adeò vt à prima nonnumquam incipiatur, sed vix vmquam ad nonam ipsa pertingat, imo ratò vltra sextam, (quæ meridiana hora est) protendatur.

[a] S Leo epist. 79. al. 81. & 87. al. 89. suprà.

[b] Vetus Ordo suprà.

[c] Albinus suprà.

[d] Amalarius suprà.

[e] Gemma animæ suprà.

[f] Rad. Gemm. cap. 189 cit.

[g] Anacletus suprà.

[h] Glossa in c. ordinationes, v. tertia, dist. 75.

[i] Telesph. epi. vnic. cap. 4. refertur de consecr. dist. 1. can. nocte.

[k] Sidonius lib. 5. epist. 17.

[l] Greg. hom. 27. [illegible] fine.

[m] [illegible] g. Turon. vitarum Patr. cap. de S. Nicetio.

[n] Concil. Aurel. 3. c. 11.

[o] Vide suprà præsent. art.

[p] Isidor Hispal. de officiis lib. 1. cap. 19. Vide etiam dict. can. nocte, de cõsecr. dist. 1.

[q] Marci 15.

ARTICVLVS II.

De festiuitate diei ordinationis Episcopi.

§. I.

Diem ipsum ordinationis Episcopi celeberrimum fuisse.

D I. PORRÒ consecrationis Episcopi dies festiuissimus esse solebat, non solum is, quo reapse Antistes consecrabatur, verùm etiam anniuersarius ipse dies, quo consecrationis memoria singulis annis recolebatur. Quantus in Episcoporum creatione populorum concursus, quanta spiritalis lætitia, quanta omnium exultatio esse soleret, paucis, sed selectis exemplis, ostendemus. Hæc enim omnia in Athanasij consecratione interfuisse testantur [r] Episcopi in Synodo Alexandrinâ, referentes omnem multitudinem populumque Catholicæ Ecclesiæ in vnum coactum Athanasium postulasse, idque per multos dies noctesque obtestatos fuisse, adeout nec ab Ecclesia discederent: diem verò ordinationis lætissimum fuisse apud populum: quo scilicet *καιρῶ, καὶ ἀθυμία, καὶ δρόμος τῶν λαῶν, πρὸς τὴν ἀκτὰιαν αὐτῶ θέαν ἐπιγνώσεως ἦ αἱ ἐκκλησίαι μεσταὶ, καὶ ἀλαλάγμα πρὸς τὸν Κύριον, gaudia, animorumque alacritates, & populorum desiderio videndi hominis accursus, Ecclesiæ lætitiâ plenæ, & gratulationes ad Dominũ* vbique viserentur: alacriores verò Clericos, seu Ministros iidem repræsentant iucundi-

[r] Epist. Synodi Alex. apud Athanas. apolog. 2. circà princip.

tate percitos, *κἀκεῖνον τὴν ἡμέραν πασῶν ἑορτήριον*, & hunc diem omnium lætissimum iudicantes. Similiter de ordinatione S. Martini cecinit [a] Paulinus. A

[a] Paulinus lib. 2. de vita S. Martini.

—— stipatque viam numerosa precantum
Seditio, motus placidi, sine felle tumultus, &c.
Exultant paribus concordia pectora votis,
Itur in occursum, portis ruit obuia totis
Ambitio, &c.

II. Qualis ordinationis Epiphanij Ticinensis celebritas quoque fuerit, explicat [b] Ennodius, *magnus*, inquit, *illico in tota vrbe concursus: rapitur à lamentatione funebri in gaudium populi consecrandus Antistes: & finitimarum ciuitatum iunguntur studia, & attrahitur tanta collectio, ac si initiandus esset totius orbis Episcopus: ducitur Mediolanum adhuc reluctans, consecratur cum omni celebritate cinctorum: exultabat mundus de tantis sanctæ ordinationis insignibus, &c.* Graphicè quoque eandem piam ex consecratione Episcopi tripudiationem, ac lætitiam depingit nobis Victor [c] Vticensis, in ordinatione S. Eugenij in Carthaginensem Episcopum iis verbis, *ordinato itaque Episcopo Eugenio viro Sancto, Deoque accepto, sublimis nata est lætitia, & gaudium cumulatum est Ecclesiæ Dei: exultat multitudo Catholica, sub barbarâ dominatione, de ordinatione Pontificis reparati.* Quidni verò summa iucunditate eo die afficiatur Ecclesia, quo [d] *exuit se vestimentis viduitatis suæ, & speciosioribus induitur vt sponso placeat?* quidni, quæ [e] ablato sponso dolere suadetur, restituto lætetur, [f] *& gaudio gaudeat propter vocem sponsi*, [g] viroque suo ornata lætetur, quæ viduata gemuerat? quidni diem nuptiarum suarum celebret, quo Antistiti consecrato, [h] virgo tamen casta Christo exhibenda despondetur? nihilominus iisce diebus cùm inopinata præsertim esse soleret antiquitus Pontificis ordinatio, quamuis populi celeberrimi forent conuentus, summo manè operarios atque artifices operi suo ante tempus sacræ Synaxeos vacasse colligo ex historia S. Seueri Rauennatis Episcopi, ex vetusto quodam manu scripto codice, tum apud [i] Surium, tum apud [k] Hieronymum Rubeum, qui mirandam eius electionem ità describit, *conueniunt igitur frequentes Episcopi & ex propinquis, & remotis locis, vt tantæ ciuitati, Rauennati scilicet, Pontificem soluto more præficerent, atque consecrarent. Illis verò congregatis, Seuerus domi laborans vxori suæ dicit, vadam ecclesiæ & videbo, quisnam futurus sit Antistes noster, &c* Sed postquam nonnisi diebus Dominicis, aut festiuis cœpit consecratio Episcoporum celebrari, constat diebus istis quibus Episcopi sacrarentur, si non ob solemnitatem consecrationis, saltem ob festiuitatem diei in quem solùm incidebant, ab omni seruili opere feriari necessarium fuisse. B C

[b] Ennodius in vita Epiph. Ticinensis.

[c] Victor Vtic. de persec. Vandal. lib. 2.

[d] Iudith. 10.
[e] Marci 2.
[f] Lucæ 5.
[g] Ioannis 3.
[h] Apocal. 21.
[i] 2. Cor. 11.

[k] Vita S. Seueri apud Sur. 1. Febr. & [l] Hieronym. Rub lib. hist. 2. histor. Rauenn.

§. II.

Diem etiam anniuersarium ordinationis Episcoporum mortuorum, qui sanctitatis laude floruissent, celebrem olim fuisse ac festiuum.

III. Neque verò tantum festiuus ac solemnis dies consecrationis Episcopi antiquitus fuit, verum etiam anniuersarius, qui quotannis recurreret, magna celebritate agebatur: cuius rei plura egregia documenta proferri possunt. Primùm enim exinde consuetudo manauit, vt Cathedra S. Petri, quâ vel Antiochiæ, vel Romæ primum sedit, ab omnibus Ecclesiis solemnis haberetur, cuius nempe consuetudinis præter [l] Bedam, [m] Adonem, [n] Vsuardum, ac cæteros qui in suis Martyrologiis huius solemnitatis, tum decima octaua die Ianuarij, tum vigesima secunda Februarij meminerunt; præter vetera Martyrologia [o] Romana, quæ eiusdem rei fidem faciunt, habemus etiam Augustinum [p] eidem festiuitati astipulantem, apud quem duo in die Cathedræ Sancti Petri conscripti sermones leguntur: quorum prior die Cathedræ S. Petri Antiochiæ, posterior fortè die Cathedræ eiusdem S. Petri Romæ, habitus credi potest, cuius solemnitati magis scilicet congruit: in priori autem hæc habet Augustinus, quæ morem istum maximè illustrant, [q] *Institutio*, inquit, *solemnitatis hodiernæ à senioribus nostris Cathedræ nomen accepit, ideo quod primus Apostolorum Petrus hodie Episcopatus* D

[m] Martyrol. Bedæ 18 Ian. & 22. Febr.
[n] Adonis iisd.
[o] Vsuardi iisdem diebus.
[p] Martyrol. Rom. iisdem diebus.
[q] Augustf. ser. 15 & 16. de Sanctis, 15. recipiunt Louaniens. in append. num. 74.
[r] Serm. 15. [illegible] Aug.

A *patus cathedram accepisse referatur. Rectè ergo Ecclesiæ natalem sedis illius colunt, quam Apostolus pro Ecclesiarum salute accepit.* Et paulò pòst, *quod natalis ergo cathedræ hodie colitur, Sacerdotale honoratur officium, sibi hoc Ecclesiæ inuicem præstant, quia tanto necesse plus habet Ecclesia dignitatis, quanto Sacerdotale officium plus honoris. Cùm solemnitatem hanc Ecclesiæ merito religiosa obseruatio introduxerit, uiror, &c.* Circa quæ verba obiter nota natalem diem ibi dici, quo Episcopus ordinatus fuerit: in qua etiam acceptione natalis nomen in epistola [a] Ambrosij ad Felicem, Paulini [b] ad Delphinum, [c] Hilari Papæ ad Ascanium, & aliis passim vsurpatũ reperitur: siue, quod quo quis die summam lætitiam percipit natus denuò videtur, iuxta illud Hegionis [d] Plautini, qui cùm aduentasse filium suum resciret, quem captiuum audierat, *dij*, inquit, *immortales, iterum natus viderer si vera hæc:* siue quod denuò quodammodo nasci censeatur, qui nouam viuendi rationem inire iubetur. Et hoc sensu apud Spartianum, [e] *natalem adoptionis* ad Imperium legimus, & apud

B Theodorum Balsamonem, [f] Νατάλια ὃ εἰσὶ τὰ τῆς βασιλείας ἐμβόλια, ἢ ἡ τυχοῦσα ἀναῤῥησις, quibus verbis duplicem natalem diem agnoscit natiuitatis, & delati Imperij. Sed iis omnibus prætermissis, natalis quoque diei ordinationis mentio in Martyrologiis [g] Latinorum, ac Græcorum [h] Menologiis habetur: in quibus Basilij, Chrysostomi, & aliorum plurium ex Græcis, Ambrosij, & aliorum fortè quorumdam ex Latinis, ordinationis anniuersarius dies recolitur; testaturque S. Gregorius [i] Turonensis in Basilica S. Martini apud Turones diem consecrationis eius quotannis maximâ solemnitate celebratum fuisse. Quæ omnia ostendunt diem anniuersarium ordinationis Episcoporum, qui sanctitate & virtutibus floruissent, post eorum obitum agi solitum.

[a] Ambrosius epist. ad Felicem lib. 8. epist 6. edit. Rom.
[b] Paul. epist. 16. ad Delph.
[c] Hilar. ad Ascan.
[d] Plautus in Amtm.
[e] Spartianus in Traian.
[f] Balsamon ad Photij Nomocanon.
[g] Martyrol. Rom S. Ambrosij diem ordin. memorat die 7. Decemb. & Basilij die 14. Iun.
[h] Menolog. Græc. Basilij eodem die, Chrysost. & aliorum aliis diebus diem ordin. recol.
[i] Greg. Tur. lib. 2. hist. cap. 14.

§. III.

Diem anniuersarium Episcoporum viuentium festiuum ac celebrem à populis habitum fuisse.

C IV. Verùm viuentibus quoque ipsis Episcopis eorum natalem ordinationis diem celeberrimum esse consueuisse pluribus ostendere possumus; idque primum ex Ambrosio, qui ea de re ad Felicem Comensem Episcopum ita rescripsit: [k] *Etsi habitu corporis minus valebam, tamen vbi sermonem vnanimis mihi pectoris tui legi; non mediocrem sumpsi ad conualescendum gratiam, quasi quodam tui obsequij pulegio refotus, simul quia celebrem vtique nostrum annuntiasti diem adfore, quo suscepisti gubernacula summi Sacerdotij, de quo ante momentum cum fratre nostro Bassiano loquebar, ortus enim sermo de Basilica, quam condidit Apostolorum nomine, dedicatione, dedit huic sermoni viam; siquidem significabat, quod sedulo tuæ quæreret sanctitatis præsentiam. Tum ego nostrus fabulis intexui diem natalis tui, qui fieret in exordio ipso Kalendarum Nouembrium, eumque (si non fallerer) appropinquasse, & crastinâ celebrandum die: vnde posthac non excusaturum promisi. Ergo de te, quoniam & tibi id de me licet, promisi illi, exegi mihi Præsumptum enim habeo quod adfuturus sis, quia debes adesse, &c. Natalem autem tuum prosequemur nostris orationibus, & tu nostri in tuis votis non obliuiscaris. Te noster spiritus co-*

D *mitabitur; tu quoque cum ingredieris secundum tabernaculum, quod dicitur Sancta sanctorum, facito nostro amore, vt nos quoque tecum inducas cum spiritu. Adoleus aurum illud Thymiamaterion, nos ne intermiseris, &c.*

[k] Ambrosius epist. 60. Felici citata.

V. Secundò idem mos innotescit ex variis Augustini sermonibus, seu Homiliis hac occasione ad populum habitis: duas siquidem die ordinationis suæ habuisse legitur Homilias ad populum Hipponensem, vnam verò pridie anniuersarij diei Aurelij Carthaginensis Episcopi, quâ ad preces populum in crastinum diem inuitat. Ex his Homiliis quas die ordinationis suæ habuit Augustinus hæc ad præsentem consuetudinem illustrandam ipsius verba conducunt: ex Homilia quidem [l] priori, ista, *die quidem omni, & omni horâ, & curâ omnino continuâ cogitare debet Episcopus, quantæ dispensationis sarcinam gerat: qualem de illa rationem Domino suo reddat. Verùm cùm dies anniuersarius nostræ ordinationis exoritur, tunc maximè honor huius officij, tanquam primùm imponatur, attenditur; interest autem, quod eo die, quo id prius suscepimus, tantum, quemadmodum gerendum esset cogitamus. At verò consequentibus diebus, præcipueque illo, quo solemnitas agitur, non solùm futura esse, quemadmodum*

[l] Augustinus hom. 24. inter 50.

deinceps geri debeant, cautâ præuiſione conſulimus, verùm etiam præterita, quemadmodum A
geſta ſunt, ſollicitâ recordatione recolimus. Et paulò pòſt, *die ergo iſta ſolemni Epiſcopatus mei, prius paucis alloquar debitores meos, qui mihi neſcientes apud Deum ſuffragentur, dum faciunt debita quæ dimittam, vt & mea mihi debita dimitti promerear, &c.* In fine verò eiuſdem Homiliæ hæc addit, *dimittite vt dimittatur vobis, dimittite amanti vos debita difficultatis, qui nec contra inimicos debita crudelitatis tenere debetis: ad ſummum omnes obſecro commendate vos Domino curam pro vobis meam: hanc enim iuſtè expeto, pro me veſtram: vt quidquid mearum eſt in præterito offenſionum, propitius ignoſcat, non ſeuerus agnoſcat. Quod mihi deinceps temporis ſub hac ſarcina erit, iter agentem regat, & ſuis oculis placentem vobiſque vtilem faciat: vt non horrorem ac pœnam meam, ſed gaudium & coronam meam vos eius conſpectus inueniat.* Fuſiùs ex Auguſtino hæc ego protuli, quæ inſignem eius humilitatem, pietatem, deuotionemque paſtoribus imitandam oſtendant; vtinam ſeriò & attentè hæc legant ſacri Antiſtites, & officij ſuſcepti magnitudinem, ſuique ac populi muneris partes ex iis verbis ediſcant. Ex poſteriore verò eiuſdem S. Patris Homilia in die ordinationis ſuæ B
habita, hæc ad propoſitum exſcribenda ducimus, [a] *hodiernus dies iſte, fratres admonet me attentius cogitare ſarcinam meam, de cuius pondere, etiamſi mihi die noctèque cogitandum ſit, neſcio quo tamen modo anniuerſarius iſte dies impingat eam ſenſibus meis, vt ab ea cogitanda omnino diſſimulare non poſſim. Et quanto anni accedunt, imò decedunt, noſque propinquiores faciunt diei vltimo, vtique quandoque ſine dubitatione venturo, tanto mihi eſt acrior cogitatio, & ſtimulus acrior, &c.* De ordinatione verò Aurelij celebranda hæc idem ſanctus populum Hipponenſem pridie admonuit, [b] *dies anniuerſarius ordinationis Domini ſenis Aurelij craſtinus illuceſcit, rogat, & admonet per humilitatem meam, charitatem veſtram ad Baſilicam Fauſti deuotiſſimè venire dignemini.*

[a] Idem hom. 25. inter 50.

[b] Idem ſer. 32. de verbis Domini in fine.

VI. Tertiò probari etiam poteſt ex S. Leone, cuius tres ſermones in die anniuerſario aſſumptionis ſuæ ad Summum Pontificatum [c] habiti, etiamnum leguntur, quibus quantâ lætitiâ, & alacritate omnium dies iſti Summorum Pontificum celebrari ſolerent, ſatis oſtendit. Ex ſermone primo hæc relatu digna
ſunt, [d] *ago igitur Deo noſtro gratias & ſemper acturus ſum pro omnibus quæ tribuit mihi.* C
Veſtri quoque fauoris arbitrium debitâ gratiarum actione concelebro, euidenter intelligens, quantum mihi poſſint reuerentiæ, amoris, & fidei ſtudia veſtræ dilectionis impendere, animarum veſtrarum ſalutem paſtorali ſollicitudine cupienti, qui tam ſanctum de me, nullis admodum præcedentibus meritis, iudicium protuliſtis. Obſecro igitur per miſericordias Domini, iuuate votis, quem deſideriis expetiiſtis, vt & ſpiritus gratiæ maneat in me, & iudicia veſtra non fluctuent, &c. Obſeruandũ etiam, quod [e] in fine eiuſdem ſermonis à toto populo congregato expetat, vt pro ipſo preces ſuppliciter effundat. Sed hæc in ſecundo [f] hac de re habito ſermone notanda ſunt, quod eodem die anniuerſario ſuæ ordinationis, *iuſtam & rationabilem cauſam eſſe lætandi* teſtetur; quod *feſtiuitatem illam rationabili obſequio celebrandam* doceat: quodque plurimos Conſacerdotes & Coëpiſcopos ad hanc celebritatem conueniſſe his verbis demonſtret: [g] *vnde venerabilium quoque fratrum, & Conſacerdotum meorum deſiderata mihi & honoranda præſentia hinc ſacratior eſt, ac deuotior, ſi pietate huius officij, in quo adeſſe dignati ſunt, ei principaliter deferunt, quem non ſolum huius ſedis Præſulem, ſed & omnium* D
Epiſcoporum nouerunt eſſe Primatem. Ex tertio apertiùs colligendũ, quanta eiuſdem diei celebritas fuerit, ſic enim loquitur, [h] *gaudeo, dilectiſſimi, de religioſo veſtræ deuotionis affectu, & Deo gratias ago, quod in vobis pietatem Chriſtianæ vnitatis agnoſco. Sicut enim ipſa frequentia veſtra teſtatur, intelligitis huius diei recurſum ad communem lætitiam pertinere, & honorem celebrari totius gregis per annua feſta paſtoris, &c.* Quibus adde quod ſub eiuſdem ſermonis [i] finem, hunc ſuum *natalitium diem* (ſic enim eum vocat) D. Petro adſcribendum profiteatur, cuius patrocinio, conſors ipſius eſſe meruerit.

[c] S. Leo 1. ſer. 1. 2. 3 in die anniuerſario aſſumpt.

[d] Idem ſerm. 1. cit. ſtatim poſt initium.

[e] Eod. ſerm. in fine.

[f] Idem ſer. 2. ſtatim initio.

[g] Eod. ſerm. poſt med.

[h] Idem ſer 3. ſtatim initio.

[i] Eod. ſerm. in fine.

VII. Quartò eiuſdem conſuetudinis adſtipulatores habemus S. Paulinum epiſtolâ [k] ſuperiùs citatâ, vbi Anaſtaſij Papæ erga ſe dilectionem commendans, *poſteà quoque*, inquit, *interpoſito tempore etiam ad natalem ſuum, quod conſacerdotibus ſuis tantum deferre ſolet, inuitare dignatus eſt: nec offenſus eſt excuſatione noſtrâ; ſed officium ſermonis noſtri, quod in vicem præſentiæ reddideramus, acceptans, animo nos paterno*
& abſentes

[k] Paulinus Nolan. epiſt. 16. cit.

A *& abſentes recepit.* Habemus & [a] Ennodium, qui apud Laurentium Mediolanenſem in die natalis eius ordinationis orationem habuit: in natalem [b] quoque B. Epiphanij Ticinenſis Epiſcopi, tertio Epiſcopatus eius anno, panegyricum cecinit, ex quo præſenti ritui deſcribendo hæc conſentanea ſunt

—— ſanctum complectimur omnes
Ecce diem, voluit quo ſe iubar indere terris:
Promptius & radiis animas animare propinquis:
Quo gaudet mundus, cùm non ſint gaudia mundi,
Cernis adorantem pauidos ſubmittere vultus
Vatis in obſequium: natalis tempora ſentit
Feſta, nec amiſſis contemnit triſtis alumnis.
Iſte dies cunctis vitæ, cunctiſque ſalutis
Cauſa fuit, veteris diſſoluens vincula noxæ:
Chriſtus in hoc tribuit decus, & tutamen in aruis
B *Auſoniis, parili populos qui mente gubernet, &c.*

[a] Ennodius dict. 1. in natali Laurenti Mediolan. inter eius orat.
[b] Idem panegyr. 1. in natali S. Epiphanij Ticin.

Sed clariùs Gregorius [c] Turonenſis, vbi Salonium & Sagittarium, *quodam tempore, celebrante Victore Tricaſſinorum Epiſcopo, ſolemnitatem natalitij ſui, emiſſa cohorte cum gladiis & ſagittis irruiſſe ſuper eum prodit.* Idem quoque oſtendit epiſtola Sixti tertij Pontificis ad Cyrillum Alexandrinum, [d] *ad Beatum*, inquit, *Apoſtolum Petrum fraternitas vniuerſa conuenit: ecce auditorium congruens, auditoribus conueniens audiendis: habuerunt Coëpiſcopi noſtri illum gratulationis teſtem, quem habemus honoris exordium, ſanctæ namque & venerabili Synodo, quem natalis mei dies faciente Domino congregarat (quia ſic credendum eſt) ipſe præſedit.* Et epiſtola [e] ad Ioannem Antiochenum, *audiuit vniuerſa fraternitas, quæ ad natalis mei conuenerat diem, qualiter bono humani generis, Apoſtolicæ ſedis me præſide, gratulentur.* Perſuadet quoque epiſtola [f] Hilari Papæ ad Aſcanium, & alios Prouinciæ Tarraconenſis Epiſcopos, in qua hæc habet, *lectis ergo in conuentu fratrum, quos natalis mei feſtiuitas congregarat, literis veſtris, quæ de ornandis Epiſcopis, ſecundùm ſtatuta Canonum, vel prædeceſſorum meorum decreta ſunt.* Quibus ſimilia repetit ſcripta ad Epiſcopos Prouinciæ [g] Viennenſis, Narbonenſis, primæ & ſecundæ, & Alpium Pœninarum epiſtola, qua diuerſa ad eos capita mittit, *de quibus*, inquit, *præſidente fratrum numeroſo Concilio, & ex diuerſis Prouinciis ad diem natalis noſtri in honorem Beati Petri Apoſtoli, per Dei gratiam congregato, præſidentibus fratribus, & Coëpiſcopis noſtris Fauſto, atque Auxanio, atque agentibus plurimis, quæ vigorem reſpiciunt, auctoritatemque iudicij, id à nobis pacis eſt amore conſtitutum, &c.* Quot verò, & qui tunc Epiſcopi conuenerint, colligi poteſt ex [h] iſto Concilio Romano ea occaſione collecto, cui 48. ex diuerſis Prouinciis Galliæ & Italiæ ſubſcripti reperiuntur. Denique [i] Felix 4. decernit, *ſolemnitates dedicationum Eccleſiarum* (addit [k] Gratianus *Epiſcoporum*) *& Sacerdotum per ſingulos annos ſolemniter eſſe celebrandas*; quæ eadem ex Gregorio [l] refert idem Gratianus, abſque tamen particulæ, *Epiſcoporum*, additamento. Ex quo, ſicut etiam ex Canone Felicis, colligi poſſet, non Epiſcoporum ſolùm, verùm etiam quorumcumque Sacerdotũ in propriis Eccleſiis recoli ſolitos quotannis ordinationis dies; quod incredibile ei minimè videbitur, qui ex Veteri Ordine [m] Romano in memoriam reuocabit, quâ pompa ac religionis demonſtratione populus ex ſingulis regionibus vrbis ad locũ ordinationis olim pergere ſoleret cum candelabris & thuribulis, vt titulorũ regionis ſuæ, ſi qui ordinarentur, proprios ſuſciperent Sacerdotes. Certè non minus æquum videtur, vt Sacerdotum quorumcumque ordinationis anniuerſarius dies, quàm templorum conſecrationis, à ſubditâ plebe honoretur.

C

D

[c] Greg. Turon. lib. 5. hiſt. cap. 21.
[d] Sixtus 3. epiſt. ad Cyril. Alexandr.
[e] Idem epiſt. ad Ioannem Antioch.
[f] Hilar. epiſt. 2. ad Aſcan. & cæteros Tarraconenſ. Prouinc. Epiſc. cap. 1. apud Binium tomo 2. Conc. parte 1.
[g] Idem epiſt. 8. ad diuerſos Gall. Epiſc.
[h] Conc. Rom. ſub Hilaro, apud Binium ſuprà.
[i] Felix 4. ep. 1. cap. 1. refertur de conſecrat. diſt. 1. c. ſolẽnitates, 1.
[k] Grat. dicto can.
[l] Greg. apud Grat. diſt. cit. ſolẽnitates 2.
[m] Vetus Ordo Rom. tit. quaeliter in Rom. Eccleſ. facri Ordines celebrentur.

VIII. Ex prædictis autem plura ad celebritatem & feſtiuitatem diei anniuerſarij cuiuſq; Epiſcopi notatu digna colliguntur. 1. natalem diem hunc [n] paſſim vocatum. 2. Epiſcopos eo die ſacros conuentus publicè habere ſolitos. 3. iis diebus à Metropolitanis euocari quacumque ex cauſa non debuiſſe, ſed permittendos, vt in ciuitate ſua, & Eccleſia diem ſuũ natalem celebraturi conſiſterent, vt patet exemplo [o] Felicis Comani, cuius natalem diem præſtolatum conſtat fuiſſe Ambroſium, vt eo die elapſo ipſum cum cæteris Epiſcopis Prouinciæ

[n] Paſſim ſuprà.
[o] Vide ſuperiùs allata. omnia ferè teſtimon.

Digitized by Google

ad Eccleſiæ dedicationem accerſeret. 4. ſolitos fuiſſe Epiſcopos diē natalis ſui cæteris Prouinciæ Epiſcopis indicere, de quo ſcilicet Felicem [a] Comanū Antiſtitem ad Ambroſiū, Aureliū [b] Carthaginenſem ad Auguſtinū ſcripſiſſe conſtat: ſolitos quoque [c] ex Paulino Sūmos Pontifices, ſolos ad hanc feſtiuitatē conſacerdotes vocare, qui vocati ſi adeſſe nō poſſent, literas excuſatorias ac cōgratulatorias mitterēt, inſignioribus tamē Preſbyteris honoris teſtimoniū illud ſingulare aliquando detuliſſe. 5. probabile eſſe in tota aliqua Prouincia Epiſcoporum ſingulorum natales dies, licet minus ſolemniter, quàm in propria Eccleſia, celebrari conſueuiſſe. Nam, vt habet [d] Auguſtinus, *ſibi hoc Eccleſiæ inuicem præſtant.* 6. Primatis in tota ſua Diœceſi, ſeu Prouinciarum amplitudine ſolemnem ordinationis natalem diem fuiſſe, nam Aurelij Carthaginenſis Hipponein Numidia ex prędictis celebrem anniuerſariū conſecrationis diem extitiſſe [e] conſtat. 7. per totum ſaltem Occidentem, conſecrationis Summi Pontificis probabile eſſe diem natalitium maximo in honore habitum fuiſſe: iſto die Romæ conuenire ſolitos plures Epiſcopos ex diuerſis Prouinciis etiam remotis, quomodo ad natalem [f] Leonis & Hilari plures conueniſſe comperimus. 8. Epiſcopos hiſce diebus ad populum verba facere conſueuiſſe, populumque adhortatos, vt preces pro ipſis funderent, errata ipſis dimitterent, prædeceſſorum virtutes in honore haberent, & auctoritatem Pontificiam reuererentur, vt ex [g] Auguſtini, ac [h] Leonis ſermonibus innoteſcit. Denique à quibuſdam laudari nonnumquam ſolitos eoſdem Antiſtites, quemadmodū Laurentium [i] Mediolanenſem, & [k] Epiphanium Ticinenſem, iiſce diebus laudibus apud populum affectos vidimus.

IX. Quibus omnibus adde Gregorij Magni teſtimonio diem natalitiū ordinationis Epiſcopi maioribus feſtis aliqua ratione æquiparari: quia cùm nonniſi ſolemnioribus diebus pallium Archiepiſcopis geſtare liceat, idipſum eo die conceditur: Sic enim Gregorius [l] Ioāni Archiepiſcopo Rauennati ſcribit, *vſum pallij, donec ſubtilius, veriuſque aliquid cognoſcamus, in litaniis ſolemnibus, id eſt die natalitio Beati Ioannis Baptiſtæ, & Beati Petri Apoſtoli, & Beati Apollinaris martyris,* (primi ſcilicet Rauennatum Epiſcopi) *atque in ordinationis veſtræ celebratione concedimus.* Idem ex [m] Anaſtaſio Bibliothecario Romæ ſeruatum. Refert enim Hadrianum primum conſtituiſſe, *vt quatuor vicibus in anno ipſum Pharum accenderent, id eſt in Natiuitate Domini, in Paſcha, in natali Apoſtolorū, & in natali Pontificis.* Pharus autem iſte quem accendi conſtituit, fuit Pharus maior, qui pendebat ante Preſbyterium Eccleſię S. Petri, habens candelas mille trecentas ſeptuaginta, vt habet idem [n] Anaſtaſius ibidem: ex quo etiam probabiliter colligere eſt in Eccleſia S. Petri Sūmum Pontificem diem ordinationis ſuæ celebrare conſueuiſſe, vt ad honorem huius ſancti referret, quod ipſius honori, ac dignitati à cæteris deferretur.

X. Hæc porrò ordinationis, ſeu Cathedræ cuiuſcumque Antiſtitis feſtiuitas, non mihi inutilis neque infructuoſa videtur fuiſſe: quinimò plures ex ea fructus in Eccleſiam deriuatos exiſtimo: quorum alij ſunt priuati, alij publici; priuati qui ab ipſo Sacerdote percipiebantur, varij ſunt, iique præcipui. Primus eſt, quod ex hac feſtiuitate diſcerent ſacrati Antiſtites officij ſui ſanctitatem ac pondus, vota in ordinatione ſua emiſſa in memoriam reuocarent, ſarcinam ſibi impoſitam cogitarent, animoque reuoluerent, quæcumque benè vel malè in Sacerdotio geſſiſſent, vt de his ad pœnitentiam dolerent, de illis verò ad Chariſmatum meliorum æmulationem accenderentur. Quod exemplo ſuo nobis oſtendit [o] Auguſtinus, quem ſi quis voluerit imitari, conſentaneū eſſet quammaximè, vt eo die quo ſummo Sacerdotio inauguratus eſt, cum Pſalmiſta apud ſe diceret, [p] *& dixi nunc cœpi; hæc mutatio dexteræ Excelſi:* ne vel præteritæ negligentię incuriam, vel exantlati labores ſuperbiam, vel futuri operis difficultas deſperationem inducant; quin potius, vt ex negligentiâ præteriti temporis pœnitentia, & pius diuinæ gloriæ promouendæ ardor excitetur, ex recordatione iam ſuſceptorum laborum perducendi ad exitum operis deſideria incaleſcant, & ex operis difficultate generoſitas animi ad maiora excitetur, & quodammodo irritetur. Alter eſt, vt ad agendas cum [q] S. Leone pro ſuſceptis beneficiis Deo gratias excitarentur Antiſtites, cùm viderent, piam quoque plebem

[a] Ambroſius ſuprà epiſt. ad Felicem.
[b] Ibidem.
[c] Auguſt. ſer. 31. de verbis Domini in fine.
[d] Paulinus epiſt. 16. cit.
[e] Auguſt ſer. 15. de Sāctis.
[f] Aug. ſerm. 32. citat. Vide ſuprà ſermones S. Leonis, & epiſt. Hilari Papæ.
[g] Vide Homilias Auguſt. cit.
[h] Et Leonis ſermones.
[i] Vide dict. cit. Ennodij in natali Laurent. Mediol.
[k] Item Panegyr. eiuſdem in natali S. Epiphanij.
[l] Greg. epiſt. 11. lib 4. indict. 11.
[m] Anaſtaſ. Biblioth. in Hadriano 1.
[n] Idem ibid.
[o] Auguſtinus hom. 34, & 25 inter 50.
[p] Pſal. 76.
[q] Leo ſtatim init. ſerm. 1. cit.

Digitized by Google

A bem pro ſeipſis in orationibus incumbere. Tertius, vt pudore ſaltem ſuffunderentur, ſi officij ſui partes minimè explerent, in quorum ordinatione populum immerito congaudentem, ipſis ac congratulantem animaduerterent: maximè verò cum ſui laudationem ac commendationem audirent, eaque ſibi tribui, vel quæ ineſſent, vel quæ ineſſe deberent: nam ſicut ex vera commendatione ad bonorum operum perſeuerantiam, & delictorum occultorum, vel prætermiſſorum emendationem ſtimuli addi eis debebant: ita ex falsâ ſui prædicatione pudorem ipſi, ſi pudere didiciſſent, incuti neceſſarium erat. Quartus denique, vt precibus populi eam ob cauſam conuenientis, & congregati iuuarentur.

XI. Publici quoque fructus plurimi ex eadem percipiebantur. Primus, quod ex ea feſtiuitate, populorum erga ſacros ſuos magiſtratus ac præfectos amor ac reuerentia augerentur, quorum conſecrationis diem maximâ cum ſolemnitate celebrarent, ſalutemque Deo tam ſollicitè, tam anxiè commendare monerentur: quorum eam eſſe dignitatem agnoſcerent, vt ipſius adminiſtratio omnium intereſſe, & publicis precibus ac ſacrificiis proſequenda videretur. Alter, quod exinde quoque ad obediendum Epiſcopis mouerentur: ſi enim [a] Apoſtolus præpoſitis Eccleſiaſticis obediendum eſſe arguit, *quaſi rationem pro animabus* noſtris *reddituris*: quidni eam feſtiuitatem dicamus, quæ ſalutem plebis ex præpoſitorum optima gubernatione pendere demonſtrat, eoſque obligationis ſuæ commonet, populos etiam ad obedientiam eiſdem exhibendam inducere? Tertius, quod conſociatio Eccleſiarum, quæ vnitatem, & Eccleſiaſticam concordiam maximè fouet, ex eâ feſtiuitate, quam in eadem Prouincia Eccleſiæ ſibi inuicem exhibebant, maximè innoteſceret, itemque Primatus, & prærogatiua principalis Eccleſiæ ex celebritate quoque feſtiuitatis eius qui in ea Eccleſia ſederet, omnibus euidens fieret: ſic enim v.g. Cathedram Petri, quòd Apoſtolorum princeps eſſet ab Eccleſia iure celebrari [b] Auguſtinus oſtendit dicens, *digne fundamentum hoc Eccleſia colit, ſuprà quod Eccleſiaſtici ædificij altitudo conſurgit, & dignum eſt, vt fundamentum hoc in Eccleſia honoretur, per quod in cœlum aſcenditur*: ſic ex ampliſſimo [c] iſto Epiſcoporum conuentu, qui ad natalem Summi Pontificis conuenire ſolebant, amplitudo Romanæ Eccleſiæ & dignitas elucebat. Sic ex celebritate, [d] quâ Eccleſiæ omnes Africanæ Carthaginenſis Primatis natalitium diem recolebant, nemo erat ex infimâ plebe, qui non Carthaginenſis Eccleſiæ ſuprà reliquas Africanas prærogatiuam cerneret: nam aliorum Epiſcoporum natalitios dies æquè cultos fuiſſe per totam Africam nullo exemplo probari poteſt; & incredibile eſt, cùm plures ducentis ex ſolâ Africa in quibuſdam Conciliis interfuiſſe Præſules reperiantur, tot Epiſcoporum natalitios dies in quouis Epiſcopatu celebratos. Quartus, quòd populus ad Deum pro paſtoribus ſuis deprecandum (ad quod ex officio tenetur) recurrente ordinationis eorum anniuerſario die excitaretur, pluraque nonnumquam ipſis diuina beneficia in totius Diœceſis bonum atque vtilitatem impetraret.

D XII. Imminutâ verò apud populum Epiſcopalis honoris reuerentiâ, & diſſolutâ arctiſſimâ iſtâ Epiſcoporum ac plebis colligatione, negligi cœpit à populis diei iſtius feſtiuitas, quæ olim maxima deuotione peragebatur; notatque [e] Canonici Iuris Gloſſa, quod de conſecrationum Epiſcoporum anniuerſario die celebrando à Gratiano ex Felice 4. refertur, ſuo tempore in vſu non fuiſſe, præterquam in gratiam ſolius Papæ: cuius quidem ordinationis feſtiuitas etiamnum hodie Romæ celebratur, ſed ſolo ferè Cardinaliũ & ſequacium eorũ ad publicum Miſſæ Sacrificium concurſu, nullo alio publico alacritatis, vel deuotionis populi ſigno. Piè autem & religiosè de prædicto renouando ritu, cogitauit Synodus Prouincialis [f] Mediolanenſis tertia, auctore S. Carolo Borromæo, cuius hac de re decretum iis verbis conceptum extat: *plena ſanctiſſimis myſteriis cùm ſit conſecratio Epiſcopi, præter multa, quæ de tempore, loco, & formula eius, patrum inſtitutis præcepta ſunt, illud à Felice* g *quarto Pontifice maximo conſtitutum etiam eſt, vt anniuerſarius eius conſecrationis dies celebraretur, quod inſtitutum iam diu intermiſſum, vt in hac prouincia ad vſum reuocetur; ſtatuimus ab vnoquoque Epiſcopo anniuerſarium ſolemnitatis*

[a] Ad Heb. 13.

[b] Auguſt. citat. ſerm. 13. de Sanctis.

[c] Vide ſuprà

[d] Vide ſuprà.

[e] Gloſſ. in c. ſolemnitates, 1. v. Epiſcoporum.

[f] Conc. Prouinc. Mediol. ſub Carolo, tit. de iis quæ ad diuinum offic. pertinẽt.

[g] Felix 4. ſuprà.

ſuæ diem ſolemni ritu agi: ſi verò in conſecrationis diem, feſtus dies inciderit, cuius feſti diei officium ex inſtituto Eccleſiæ transferri non liceat, conſecrationis celebritas in alium diem transferatur, quo agi liceat. Quæ quidē recenſentur in Mediolanenſi 4 Prouinciali fusius, his verbis, [a] *quod ex Felicis quarti Pontificis maximi ſanctione in Concilio Prouinciali tertio decretum eſt, Epiſcoporum Prouinciæ conſecrationes quotannis ſolemniter celebrari; id ità deinceps præſtari decernimus. Die anniuerſario conſecrationis, ſi Dominicus, vel feſtus ſit, Epiſcopus ſolemni celebritate, de eo Dominico, feſtoue die, Miſſam celebret, adiunctis de ſe orationibus in Miſſali Romano nuper edito præſcriptis; ſi verò conſecrationis anniuerſarius dies, in feriam aut feſtum ſimplex cadit, Miſſæ ſacrificium ſolemne de conſecratione, prout in Miſſali Romano faciat. Quo conſecrationis die Epiſcopus exemplum etiam ſequatur, atque amplectatur ſanctiſſimorum Epiſcoporum, Pontificumve, qui ſuſcepti muneris curam, onus, & ſollicitudinem in memoriam reuocantes, anniuerſario eo die non ſolum ſacrificio, religioſiſque precibus, diuinæ bonitati gratias agere non deſtiterunt: ſed concionibus paſtorali charitate plenis, clerum populumque, expoſitis multiplicis ſuæ curæ partibus, excitare voluerunt, cùm ad opem ſibi à Deo implorandam, tum ad omnia religioſa pietatis officia colenda. Vtque conſecratio Epiſcopi, à Sacerdotibus etiam, ſacrificis, & à reliquo Clero pijs precibus recolatur; in Calendario anniuerſario die ſuo notetur: tum populo etiam, vt moris eſt, denuntietur: tum pro charitatis officio, quo erga Epiſcopum & patrem eſſe debet, vehementius excitetur ad preces pro illo piè exhibendas.*

[a] Mediol 4. conſtit. parte 2. tit. quę pertinęt ad Miſſæ offic. & diuina officia, poſt med.

XIII. Subiungit autem idem Concilium [b] alio in loco ſalutarem pro Epiſcopis ſanctionem iis verbis, *die autem conſecrationis ſuæ, vt aliàs vtiliter in Concilio Oxonienſi ſancitum eſt, formulam illam profeſſionis ſuæ in ipſa conſecratione de Pontificali libro prolatam annis ſingulis in menſa legi curent: tum certis etiam aliis ſolemnibus diebus, vt diligentius præſtent, quo crebrius illa lectione quaſi monitis videant Epiſcopalis muneris partes.* Concilium autem iſtud [c] Oxonienſe, quod ibi citatur, habitum fuit anno Domini 1222. ſedente Honorio Papa tertio, præſide Stephano Cantuarienſi Archiepiſcopo, nec diei conſecrationis ſpeciatim meminit, ſed ſolùm vt formula profeſſionis ſemel emiſſæ, bis quotannis Epiſcopi auribus inculcetur, edixit. Conuenientiſſimè autem dictum Mediolanenſe Concilium, quod quotannis fieri debuit, diæ conſecrationis ſuæ ab Epiſcopo fieri ſtatuit, vt quo die vota ſua coram Domino emiſit, eodem renouet; & quo beneficij diuini gratiam in plures annos propagandam primum ſuſcepit, eo ſuſceptæ obligationi feruentius ſatisfacere meditetur; cogiteтque ſibi dedecoroſum eſſe ac turpe, niſi multiplicatis annis deuotio, pietas, prudentia, & induſtria accreſcant: & fruſtra tot gratias à Deo collatas fuiſſe, niſi bene agendi animum confirmarint.

[b] Idem conſtit. parte 3. tit. de Epiſc.

[c] Conc Oxonienſe §. ſtatuimus etiam tomo 3. Conc. Bini, parte 2.

XIV. Nec prætermittendum penitus eſt, ſed obiter attingendum, quod de reliquis Sacerdotibus prædictum tertium Mediolanenſe Concilium decernit, [d] *Sacerdotes verò*, inquit, *quo die eorum vnuſquiſque Sacerdotio initiatus eſt, illum etiam quotannis recolant Miſſæ ſacrificio, & precibus:* quæ conſtitutio æqua mihi videtur, etiamſi ad Clericos omnes quocumque Ordine initiatos trahatur; ſi enim apud antiquos in vſu erat, vt, quo quiſque die natus eſſet, quo nomen accepiſſet, quo iuuenibus accēſeri primò cœpiſſet, vel locū aliquē primò incoluiſſet, quotannis feſtum agere, vt expreſsè docet [e] Gregorius Nyſſenus, & innuit [f] Tertullianus, qui priuatarum & communium ſolemnitatum exempla adducit, *vt togæ puræ, vt ſponſalium, vt nuptialium, vt nominalium*, quarum officia à Chriſtianis ſine idololatriæ ſuſpicione frequentari aſſerit, quod per ſe ſolemnitates iſtæ mundæ eſſent, nec de alicuius idoli honore deſcenderent, quamuis ipſis ſacrificia accommodari ſolerent: approbans proinde à Chriſtianis eos dies feſtiuè celebrari, quibus potiſſima aliqua à Deo beneficia acceperimus. Quidni potiori ratione hūc diem Sacerdotes, piè ac feſtiuè recolant, quo Sacerdotij (quo nullum hominibus maius aut præſtantius ‖ à Deo immortali dari potuit) beneficium ſuſceperunt. Si receptus apud antiquos mos fuit, vt [h] dies electionis Imperatoris, ſeu prouectionis ad Imperium, feſtiuiſſimus eſſet, dies etiam adoptionis, quo primum in Imperialem familiam tranſierat; nonne ſimiliter dies ſacri principatus ſuſcepti ſaltem Sacerdoti feſtiuus eſſe debet, dieſque ordinationis, quo vel per Clericatus ſuſceptionem in Chriſti familiam, ac tribum peculiarem conſcriptus

[d] Conc. Mediol. 3. ſup.
[e] Greg. Nyſſ. orat. 40 in ſanctum lauacrum.
[f] Tertull. de idololatr. cap. 16.
‖ Naz. orat. 1. & 3.
[h] Videantur Dio in Calig. Spartian. in Hadriano. Ioſephus in antiquit. Iudaic. de Herode loquens, l. 7. C. de Feriis. Mimenimus in Genethl. Maximiani, & alij paſſim auctores.

A scriptus est, vel per Diaconi aut Sacerdotij consecrationem sacri Imperij potestate auctus est, & hierarchici muneris particeps effectus? Possem & hîc addere [b] Christianos Baptismi diem solemnem habuisse, & quotannis precibus ipsum, ac Christianæ religionis professioni renouandæ addixisse, quorum proinde imitatione consentaneè Sacerdos excitabitur, ad hoc vt emissa in ordinatione vota, recurrente anniuersario ipsius die, animo reuoluat, sponsionem confirmet, & ad votorum suorum executionem ardentiore desiderio incalescat.

[b] Vide vtq; S. Bonif. Mogunt. cap. 20. Micrologum de Ecclesiast. obseruationibus cap. 56. & alios, quibus fauet Greg. Nyss. orat. citata.

ARTICVLVS III.

Ne diu electi Antistitis ordinatio differatur.

§. I.

B *Ordinationem electi Antistitis quantocyùs esse peragendam, nisi causa rationabilis obstet.*

1. CÆTERVM statim post electionem ordinari iubetur Episcopus, quod veteres anxiè & sollicitè seruasse non dubium est: neque enim vllus inficiari potest, quin prioribus temporibus nulla hac in re mora fuerit, quibus nempe viri ætate maturi, doctrina conspicui, virtutibus clari, eligi solebant, statimque ac electi fuissent, [b] à Metropolitano cum Episcopis Prouinciæ conueniente confirmari, & mox ordinari consueuerant, vt superiùs docuimus: nulla tunc ætatis maturitas expectabatur, nulla doctrinæ accessio, nulla è longinquo petenda confirmatio: ad manum erat Metropolitanus aut Primas, qui electos vtplurimum confirmabat ordinando, vel statim atque de electione inaudiisset, ipsum electum ad se ordinandum vocabat, aut viciniori Episcopo consecrandum committebat, nefasq; videbatur si vel tantillũ post electionem ordinatio dilata fuisset. Quæ etiam causa fuit, vt, quemadmodum suprà docuimus, si qui à Primatibus, vel Patriarchis paululum remotis agerent, priùs consecrarentur, quam confirmationem qua in sede sua stabilirentur ab iis obtinerent; ipsique Patriarchæ sibi accelerandam consecrationem crederent, etiam antequam summæ sedis ad firmitatem suam necessariam communionem obtinerent. Ob idque etiam docuimus Episcopos Insulæ Cypri, ab Antiocheno Patriarchâ, quoad ordinationes ab eo petendas, exemptos fuisse, ne, præsertim hiberno tempore, consecratio eorum nimim diu ob tempus nauigationi incommodum protelanda foret.

[b] Vide suprà præsertim vbi de ministro ordinationis passim.

C

II. Scio tamen vel Imperatorum vsurpatione, vel ob periculum schismatis ac discordiæ, quod ab hæreticis, vel seditiosis aliquando imminebat, & ideò ad maius malum euitandum, consentientibus Summis Pontificibus, & tolerandum id iudicantibus, ipsorum Summorum Pontificum ordinationes dilatas interdum fuisse, donec Imperatoris consensus, & Legatorum ipsius præsentia accederet. Sanè ob schismata, quibus Ecclesia Romana diuexata fuerat, ac dissensionem plurimam, consensum Imperatoris expectari necessarium iudicauit Stephanus [c] Papa, cuius hæc sententia est Ecclesiæ tunc temporis periclitanti salubris, *quia sancta Romana Ecclesia, cui, auctore Deo, præsidemus, à pluribus patitur violentias, Pontifice obeunte, quæ ob hoc inferuntur, quia absque Imperiali notitiâ Pontificis fit consecratio, nec canonico ritu & consuetudine, ab Imperatore directi intersunt nuntij, qui scandala fieri vetent: volumus, vt cùm instituendus est Pontifex, conuenientibus Episcopis, ex vniuerso Clero eligatur, præsente Senatu, & sic ab omnibus electus præsentibus Legatis Imperialibus consecretur.* Et fortè ob hanc rationem Simplicius Papa, vt habet Romana Synodis [d] quarta sub Symmacho, sub obtestatione mandauit, vt post decessum suum nonnisi natâ consultatione cum Odoacro Rege Herulorum, qui tunc Romanam ciuitatem occupabat, Pontifex Romanus eligeretur.

D

[c] Stephanus Papa dist. 63. can. quia.

[d] Synodus Rom. 4. sub Symmacho c. 2.

III. Obseruat autem Onuphrius, Gothis Italiâ per Narsetem Patritium ex-

Digitized by Google

pulsis, hanc formam siue à Vigilij constitutione, siue à Iustiniani edicto obser- A
uari primùm solitam fuisse, vt mortuo Summo Pontifice, statim quidem alius
eligeretur, sed nonnisi post obtentam ab Imperatore confirmationem (pro
quâ pecuniam mittere solebat) consecrari posset. Hac vigente lege Pelagius
tamen secundus, non expectato Imperatoris consensu, quod, (vt referunt præ-
dictus [a] Onuphrius, [b] Nauclerus, & alij) extra obsessam ab hoste vrbem mitti
quispiam non posset, consecratio autem Episcopi ex Ecclesiæ instituto vrgeret,
consecrari minimè reformidauit. Eandem verò legem subiisse S. Gregorium, &
alios eiusdem sæculi Pontifices testantur [c] Ioannes Diaconus, [d] Aimoinus, &
alij: quod tamen Gregorio summoperè displicuisse, maximè quòd oblatio ista
pecuniæ pro confirmatione obtinenda simoniæ suspicione non vacaret, alibi
ex ipso [e] Gregorio docuimus. Diutiusque hanc consuetudinem obtinuisse pa-
tet: tum quod impetrasse Ioannem Portuensem Agathonis Legatum ad sex-
tam Synodum referat [f] Anastasius Bibliothecarius ab Imperatore Constantino
Pogonato, vt ab hac pecuniæ solutione Summi Pontifices liberarentur, rema- B
nente tamen illa obligatione, ne ordinari auderent ante Imperatoris consen-
sum: tum quod Constantinus & idem Pogonatus præsentiens, quantum de-
trimenti spiritalis Ecclesiis adferret & incommodi diuturna ista dilatio, Bene-
dicto secundo onus istud remiserit; quâ tamen cessione non obstante electiones
Summorum Pontificum ad Exarchos mitti consueuisse, antequam ordinaren-
tur, pluribus exemplis innotescit. Quod pariter ius, translato ad Francos Impe-
rio, Imperatores [h] sibi vendicasse, renitentibus interdum Summis Pontificibus
facile ostenderem, si ex professo de iis tractarem. Solùm notamus Hadrianum [i]
tertium decreuisse, ne in consecrando Pontifice Imperatoris auctoritas expe-
taretur, nec dubium quin ista dilatio maximo Ecclesiæ nocumento esse
posset.

[a] Onuphrius annotat. in vitam Pelagij 2.
[b] Nauclerus generat 20.
[c] Ioan. Diac. vitæ S. Greg. lib 1. cap 39. & 40.
[d] Aimoinus lib. 5 hist. cap 74.
[e] Gregor. in psal. 5. pœnitent. vers. 1. tota die, citatus superiori parte, sect. 1 cap. 2. art. 3. num. 1.
[f] Anastas. in vitâ Agathonis, & ex eo Gratianus c. Agatho dist. 63.
[g] Anastas. in Benedicto 2.
[h] Vide eundē Anast. in Ioā. 5. Conone, Sergio 1. & aliis.
[i] Platina in Hadriano 3.

IV. Verùm iis prætermissis, Ecclesiasticas leges intueri opus est, quibus ista
ordinationum quorumcumque Episcoporum post electionem dilatio prohibe-
tur, Concilium Chalcedonense nullam moram in ordinationibus peragendis C
interponi voluit, & hunc Canonem edidit. [k] Ἐπειδήπερ τινες τῶν Μητροπολιτῶν, ὡς
ἐδιηχήθημεν, ἀμελοῦσι τῶν ἐπιχειροτονουμένων αὐτοῖς ποιμνίων, καὶ ἀναβάλλονται τὰς χει-
ροτονίας τῶν Ἐπισκόπων, ἔδοξε τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ ἐντὸς τριῶν μηνῶν γίνεσθαι τὰς χειροτονίας
τῶν Ἐπισκόπων, εἰ μὴ ποτε ἄρα ἀπαραίτητος ἀνάγκη συνδρομοῦσα, ἐπιτρέπῃ τὴν ἀνα-
βολὴν χρόνον. εἰ δὲ μὴ τοῦτο ποιήσουσι, κανονικῇ αὐτοὺς ἐπιτιμίᾳ. τιμῶν μὲν τοι τὸν τρόπον τῆς προθύμου Ἐκκλησίας οὖσαν τῷ τοῦ οἰκονόμου τῆς αὐτῆς Ἐκκλησίας φυλάττεσθαι, id est, *quoniam nonnulli Metropolitani, vt sæpè à nobis auditum est, & greges sibi commissos negligunt, & Episcoporum ordinationes differunt, sanctæ Synodo placuit, vt intrà tres menses Episcoporum ordinationes fiant, nisi inuitabilis vtique necessitas effecerit, vt dilationis tempus prorogetur. Si autem hoc non fecerint, eos Ecclesiasticæ pœnæ subduci. Viduatæ verò Ecclesiæ, reditus apud Ecclesiæ Oeconomum custodiri.* Concilium [l] V Vormatiense sub Hadriano secundo eundem Canonem Chalcedonensem Latinis
verbis redditum suis inserit. Cui geminum est quod Honorium primum sta-
tuisse refert [m] Luitprandus, vt tertio scilicet mense ab electione Episcopus sa- D
craretur.

[k] Concilium V Vormat. c. 76
[m] Luitprādus in Chronico.

§. II.

Quæ pœnæ ob non acceleratam Ordinationem, tam Metropolitanis negligentibus ordinare, quàm Episcopis ordinari, inflictæ sint.

V. Circa hanc porrò Concilij Chalcedonensis sanctionem quædam notanda
sunt: primum hoc Canone Metropolitanos puniendos decerni, qui ordinatio-
nes Episcoporum negligentiâ suâ protelarent, nullam autem pœnam constitui
in eos qui electi cùm essent, consecrationem à Metropolitano petere differrent:
tum quod nemo ferè, vt iam diximus, hoc tempore eligebatur, qui non quan-
tocyus ordinari posset, ad quam accelerandam, populorum, à quibus electus
quis fuerat, voluntate, accedente etiam aliquando violentiâ, quam in plurium

ordinatione

A ordinatione interceſſiſſe paſſim legimus, ſatis excitabantur: tum quod ea erat Metropolitanorum auctoritas, vt reluctantem ordinari, aut procraſtinantem cogere ac compellere poſſent conſecrationem ſuſcipere, ideoque Metropolitanis præſertim dilatæ ordinationis culpa adſcribebatur, & ob eam præcipuè plectendi videbãtur. Quibus adde ex lectione tum hiſtoriæ, tum Conciliorum, & Epiſtolarum Summorum Pontificum, aliorumque auctorum, conſtare prioribus temporibus, ad multa vſque ſæcula obſeruari, Metropolitanorum præſertim negligentiâ, vel inuidiâ, Epiſcoporum ordinationes dilatas fuiſſe, ideoq; ij præſertim accelerandarum ordinationum admonentur: eique præſertim Eccleſiæ malo mederi oportuit. Hinc itaque [a] Leo primus epiſtola ad Anaſtaſium Theſſalonicenſem, eũ admonet, vt quãtocyùs de electione ei renuntiatũ fuerit, *Ordinationẽ ritè celebrandã* ſua quoque auctoritate cõfirmaret, *& rectis diſpoſitionibus nihil moræ aut difficultatis deberet adferre, ne gregibus Domini diu deſit cura paſtorum.* Stephanus quoque Papa [b] quintus Patriarchæ Gualberto reſcripſit, *vt deſineret cuiuſpiam zelo protelare Lintuardum Cumenſis Eccleſiæ Antiſtitem, qui fuerat electus à Clero, & expetitus à populo*, minatus ſi protelaret, & interim electus Romam veniret, ab ipſo Papa fore conſecrandum. Similiter Gregorius [c] ſeptimus Richerio Senonenſi, eiuſque Suffraganeis Epiſcopis reſcribens, ipſos admonet, quem electum canonicè cognouerint, ei manus imponere, & Epiſcopum conſecrare nullâ occaſione recuſent; ſciẽtes quoniam ſi illud timore, aut gratia cuiuſquam prætermiſerint, ipſe inordinatum nullatenus prætermiſſurus eſſet. Nec deſunt exempla eorum qui negligente Metropolitano conſecrationem, aut procraſtinante, à Summo Pontifice ordinati fuerunt, quorum aliqua ex prædictis colligi poterunt. Sed & [d] Pelagius ſeuerè Metropolitanos punit, qui obedientiam Sedi Apoſtolicæ exhibere differentes, pallij vſu priuarentur: quia *per hoc Epiſcoporum conſecratio viduatis Eccleſiis non ſine periculo protelatur.*

B

VI. Ob eas ergo cauſas quas retulimus, Concilium Chalcedonenſe citatum

C Metropolitanos ſolum plectit, qui conſecrationes Epiſcoporum ſuæ Prouinciæ, diutiùs quàm per tres menſes differrent, quod tempus conuocationi Coëpiſcoporum, & examini electi, atque inquiſitioni in vitam eius & mores ſufficere putauit. Alibi verò reperimus ipſos electos, quorũ culpâ eõſecratio differretur, ſeuerè puniendos decerni. Citatus quidem [e] Pelagius Pontifex communionis Eccleſiaſticæ priuatione temporariâ, tum iuris ad Epiſcopalem dignitatem obtinendam perpetuâ priuatione afficiendos eos decernit, niſi quantocyùs de obtinenda conſecratione ſatagant, *ſi verò*, inquit, *conſecrandi Epiſcopi negligentia prouenerit, vt vltra tres menſes Eccleſia viduata conſiſtat, communione priuetur, quouſque aut loco cedat, aut ſe conſecrandum offerre non deſinat, quod ſi vltra quinque menſes, per ſuam negligentiam retinuerit viduatam Eccleſiam, neque ibi, neque alibi conſecrationis donum percipiat, imo Metropolitani ſui iudicio cedat.* Concilium verò Tridentinum negligentes quoque Epiſcopalem conſecrationem ſuſcipere, puniendos non ſemel decernit. Primum quidem ſtatuit, [f] *vt ad maiores Eccleſias promoti munus conſecrationis infrà tempus à iure ſtatutum ſuſcipiant: & prorogationes vltra ſex menſes conceſſæ nulli*

D *ſuffragentur.* Deinde alio in loco decernit, [g] *vt Eccleſiis cathedralibus, ſeu ſuperioribus, quocumque nomine, ac titulo præfecti, etiamſi ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales ſint, ſi munus conſecrationis intrà tres menſes non ſuſceperint, ad fructuum perceptorum reſtitutionem teneantur, ſi intrà totidem menſes poſteà id facere neglexerint, Eccleſiis ſint ipſo iure priuati.*

[a] Leo 1. epiſt. 82 al. 84 ad Anaſtaſ. Theſſal.

[b] Stephan. 5. Gualberto, cuius textus integer refertur ab Iuone decreti parte 5. cap. 15 & decurtatus ab eodẽ epiſt. 61. necnon à Gratiano c. nunc verò, 8. quæſt 5.

[c] Greg. 7. lib. 4 epiſt. 15.

[d] Pelag. can. quoniã, diſt. 100.

[e] Pelag. cit. c quoniam.

[f] Conc. Trident ſeſſ. 7. de refor. cap. 10.

[g] Idem ſeſſ. 25. de reform. cap 2.

§. III.

Tempus explicatur intra quod Ordinatio perfici debet.

VII. Secundò obſeruandum, dum audis tres menſes à Concilio Chalcedonenſi præfigi, intra quos conſecrari debeat Epiſcopus; dubium eſſe, num tres illi menſes ab obitu prædeceſſoris, an verò ab electione, ſeu etiam confirmatione ſucceſſoris numerari debeant. Sanè ſi mens [h] Concilij Chalcedonenſis exquiratur, videtur tres ſolum vacationi Eccleſiæ menſes conceſſiſſe, vltra

[h] Concil. Chalc. ſuprà.

quos in reatu eſſet, cuiuſcumque culpâ vacatio diutiùs differretur. Idem voluit [a] Pelagius, qui tamen duos alios menſes addidit, quibus elapſis contumacia electi differentis ordinationem ſuam amplius puniretur. Etenim verba ipſa quibus tam Chalcedonenſes Patres, quàm Pelagius vtuntur, indicant tres menſes ab obitu prædeceſſoris eſſe numerandos: quia diuturniorem Eccleſiæ vacationem eſſe nolunt, ſed intrà hos menſes de Epiſcopo conſecrato prouideri Eccleſiæ præcipiunt, quibus conſentit [b] Innocentius 2. in Romana Synodo docens: *vltra tres menſes vacare Eccleſias prohibere ſanctiones.* Neque verò diuturniori tempore tunc opus erat, cùm Metropolitani propè eſſent, qui & electionem procurabant, & electum vtplurimum conſecrando in ſuo gradu firmabãt: ſi ad aliquos Primates perſona electi deferri deberet, quàm ciriſſimè id fiebat, Primatique culpæ adſcribebatur, ſi diutiùs ordinationẽ diſtuliſſet, vt ex prædictis innoteſcit. At iuxtà praxim recentiorem alio modo Canones iſtos explicant [c] Gloſſa, & Iuris [d] Interpretes paſſim, vt ab obitu ad ordinationem tres menſes iuxtà euidentiſſima Iuris teſtimonia concedantur: ab electione verò tres alij menſes concedantur, ad conſecrationem obtinendam. Verùm hocce tempore, quo electio ad principes vtplurimum tranſlata eſt, & confirmatio ad Summum Pontificem, diuturniori tempore opus eſt, vt princeps eligat, vt electionem ſeu nominationem ſuam Summo Pontifici notam faciat, vt Summus Pontifex in perſonam nominatam inquirat, nominationemque confirmet: ab ea ergò confirmatione, & quidem poſtquam probabili argumento ad electi notitiam deuenerit, tres iſtos menſes numerari ad conſecrationem opus eſt: adeout non ſolùm ſex menſes (quos ab obitu Epiſcopi ad conſecrationem alterius numerat [e] Innocentius tertius) minimè ſufficere videantur, ſed vix aliquando vnius anni ſpatium, quantumcumque maximâ diligentiâ conſecratio ab electo acceleretur.

[a] Pelagius ſuprà.

[b] Innocent 2. in Rom. Synodo can. 22.

[c] Gloſſa in c. quoniam, v. tres menſes diſt. 75 & in c. poſtquam, v. tres menſes, diſt. 50.

[d] Interpretes paſſim in diſt. canon. necnõ ia can. obcũtibus, diſt. 63. & cap ne pro defectu, de electione.

[e] Innocent. 3. cap. inter corporalia, de electione.

§. IV.

Quænam excuſationes adferri poſſint dilatæ Ordinationis.

VIII. Tertiò obſeruandum eſt, excuſationem ab hac lege non aliam à Concilio [f] Chalcedonenſi proferri, quàm ineuitabilem neceſſitatem, quibus verbis, grauis, & vrgens neceſſitas explicatur; cuiuſmodi hæc à [g] Zonara & [h] Balſamone adducitur, ſi fortè vrbem Barbarus inuaſerit, nec aditus cuiquam ad eam facilè pateat. Aliæ verò ab [i] Hoſtienſi, & aliis paſſim adferuntur, quarum aliquas proferemus. Prima adduci poteſt, electi infirmitas aut morbus, imo etiam ea infirmitas quæ electo accederet, quantumuis eum ab ordinatione arcere poſſet: nam ſi quis v. gr. ægrotaret, non erit cogendus, vt cum periculo ſanitatis aut vitæ ad ordinationem accedere feſtinet: ſi cui pariter defectus aliquis corporis accidat, qui ordinationem canonicam impediat, videndum erit, ſitne perpetuus an temporarius: & quamuis perpetuus eſſet, cuiuſmodi eſt lepra, vel deformitas aliqua notabilis, quæ promotionem impedire debeat, differenda quoque eſſet ordinatio; ſed vtrum tunc cogendus foret electus, maximè ſi confirmatus fuerit dignitatem abdicare, quæſtio dubia eſt, quam ſupra circa electos ad inferiora miniſteria ordinem requirentia mouimus. In negantem verò quæſtionis huius partem, etiam quantum ad Epiſcopos ſpectat (quæ tamen non eſt eiuſdem auctoris) duplex Gloſſa [k] propendet. Eãdem quæſtionem noluit fortè dirimere Innocentius [l] 3. vbi qualitates præficiendorũ tum Eccleſiis Cathedralibus, tum cæteris, varias enumerauit, quibus carentem quenquam eligi vetat, & ad inferiora miniſteria electos quamprimum ordinem miniſterio conſentaneum aſſequi præcipit, ſecus verò iis priuari præcipit, quibus hæc ſubdit, *hoc ſanè non ſolum de promouendis, ſed etiam de iis qui iam promoti ſunt, ſi canones non obſiſtant, præcipimus obſeruari*, quorum verborum ſenſus alius eſſe non poteſt, quàm vt deiiciantur non ſolùm electi, non confirmati, verùm etiam electi ac confirmati, de dignitate prætenſa, ſi irregulares viſi fuerint, niſi accidente aliquo defectu canones ipſis indulgeant: vtrum autem indulgeant, necne, inſolutum relinquit. Si quibus

[f] Cõc. Chalced. ſuprà.

[g] Zonaras in can. 25. Conc. Chalced. cit.

[h] Baltamon in eundem. Vide etiam in cap. fraternitatem, diſt. 71.

[i] Hoſtienſis in ſummâ, de elect. §. quo tempore, nu. 20.

[k] Gloſſa v. neceſſe in c. quoniam, & clarius v. promotus, in cap. cum in cũctis § hoc ſanè, de electione.

[l] Innocent 3. cap. cum in cunctis, §. citato.

Digitized by Google

A quibus autem Canones permitterent, quatenus in dignitate manere poſſent, infirmis maximè, qui nulla ſua culpâ irregulares videntur effecti, id concederent, quos proinde conſecratos deiici impium & inhumanum. Pluribuſque [a] Canonibus veritum fuit, ob rationes [b] ſuperiùs allatas.

IX. Vtrum autem fauor iſte ampliandus ſit ad electos ſolũ & confirmatos, clarè ex dictis Canonibus non colligo, præſertim cùm à Concilio [c] Pictauienſi ſtatuatur, vt *ſi aliquâ causâ iuſtâ prohibente*, qui ad inferiora miniſteria electi ſunt *Presbyteri aut Diaconi eſſe non potuerint, Prælationes amittant*: ſi tantâ curâ Eccleſia conſultum voluit, ne inferiora iſta miniſteria deſerantur, vt ad ea obeunda, ſi electi incapaces efficiantur, antequã ordinentur, alios fortè ſubrogari ſtatuerit, quidni maiori cautelâ opus erit, ne Eccleſia Epiſcopalibus miniſteriis multomagis neceſſariis, vel ex parte, deſtituatur? Quare, eſto perſonæ electæ fauorabile hoc eſſet, quia tamen reſpectu ipſius Eccleſiæ odioſum foret, & publicæ vtilitatis potior habetur ſemper ratio, quàm priuati cuiuſquam commodi, ideò

B abſolutè odioſum mihi cenſendum videtur, nec indulgentia Eccleſiæ in fauorem ordinatorum, ad electos ac confirmatos, ſi ordinati non fuerint, mihi videtur eſſe amplianda: tum quod ſolam ineuitabilem neceſſitatem Chalcedonenſe [d] excipit: tum quod nondum perfectum Epiſcopi cum Eccleſia ſua matrimonium intercedit: deiici adhuc poteſt electus, ſi reus alicuius criminis, vel defectu aliquo notatus reperiatur: ſcrutinium adhuc & inquiſitio in ordinandi vitam, mores, cæteraſque neceſſarias qualitates agenda ſunt: teſtimonium adhuc populi ſub ipſo ordinationis momento exigitur, vt eiiciatur indignus, dignus verò conſecretur. Cur ergo, ſi in vitium quoddam corporis inciderit electus quantumuis confirmatus, non ab ipſa dignitate quam exequi non poteſt, arcebitur? ea tamen adhibẽda eſt miſericordia, vt de Eccleſiæ reditibus alatur, ne afflictio eius ingraueſcat. Item, cùm [e] iam cõſecrato in eo caſu coadiutor dãdus ſit, cuius inſtitutio Eccleſiaſtico ſtatui paſtoris vnitatem exigenti inimica ſem-

C per viſa eſt, quidni conſecrando dignitas adimatur, quæ ipſi inutilis, & Eccleſiæ nociua ſit, dummodo neceſſaria vitæ ſubſidia, eidem electo conferantur? Excipio tamen caſum in quo Epiſcopus electus, ob inſignem doctrinam, auctoritatem, prudentiam, induſtriam, & ſanctitatem vtilis Eccleſiæ ſuæ futurus eſſet: nec facilè iiſdem dotibus prædíti reperitentur alij, qui dignitatem ſubirent, præſertim ſi Pontificalia officia per alios facilè ſuppleantur: tunc enim nihil obſtare video, quominus electus in ſua dignitate toleretur ſine conſecratione, quam accidentarius aliquis & fortuitus defectus impediuit, quomodo in inferioribus miniſteriis ex prædictis tolerantur ſine ordine requiſito, qui Eccleſiæ vtiles futuri iudicantur: quamuis maior in Epiſcopo neceſſitas ordinationis, quàm in cæteris, tum ob neceſſarias magis functiones Pontificales, tum ob Eccleſiæ ſtatum, qui quodammodo violentus eſt, donec ei ſacratus Pontifex prouideatur.

X. Cæteræ excuſationes quæ minorem difficultatem continent, eæ ſunt, putà

D ſpeciale interdictum, ne talis Eccleſiæ Epiſcopus quis ordinetur; electio illegitima: dubium circa electi Epiſcopi confirmationem: ordinatio laici, ſi Eccleſiæ neceſſaria viſa fuerit: dilatio temporum ordinationis, & cætera eiuſmodi quæ quodammodo impoſſibilem, vel minus conſentaneam ſubitam ordinationem faciunt. Primùm enim, qui [f] v.g. viſitator alicuius Eccleſiæ vacantis eſt conſtitutus, quantumcumque eum plebs ſtudioſè & enixè Epiſcopum habere cupiat, vetatur tamen ipſe oblatam dignitatem recipere, ne occaſio detur viſitatoribus, qui ad vacantes Eccleſias mittuntur, Epiſcopatum ambiendi, populumque ad ſui electionem alliciendi: ideoque, quantumcumque inuitus talis electus fuiſſet, non debebat conſecrationem petere, ſed contendere, vt alius eligeretur, & elapſo anno, ſi alterius electio facta non eſſet, vacanti Eccleſiæ alius interceſſor ſeu viſitator deſtinabatur. Vbi paritet ineptus aliquis ad Sacerdotium eligitur, mora aliqua temporis adhibenda eſt, intrà quam populus corrigatur, & ad ſaniorem mentem redeat. Ob idque ſeu [g] Pelagius, ſeu Gelaſius Pontifex Cethego Patricio, teſtatur ſe, cùm Syracuſanus populus ineptum ad Epiſcopa-

[a] Vide 7. q. 1. c. 1. 2. 3. 4. & cap. 1. & 5. de Clerico ægrotante.

[b] Vide ſuprà cad. ſect. cap. 1. art. 8. § 2. num. 11.

[c] Conc. Pict. cap. 1 habetur cap. 1. de ætate & qualit. ordin.

[d] Chalced. ſuprà.

[e] Cap. ex parte, & cap. conſultationibus, de Clerico ægrotante.

[f] Can. conſtitutum. 7. q. 1.

[g] Pelagius dicitur Gratiano diſt. 28. c. Syracuſanę. Gelaſius ab Iuone epiſt. ad Hugonem 55.

tus dignitatem ſuis ſuffragiis extuliſſet, integro penè anno eius confirmationem, ac conſecrationem diſtuliſſe. Si pariter [a] dubium circà electionem, vel perſonam electam emerſerit, eo vſque differenda eſt tam confirmatio electi, quàm conſecratio, donec diſcuſſis omnibus, & legitimè electus declaretur, & innocens repertus fuerit, atque ita confirmari & ad ordinationem adduci poſſit. Item, ſi contra conſtituta Eccleſiæ expedire iudicetur vt laicus, ſeu Neophytus ád Epiſcopatum ex diſpenſatione promoueatur, poterit quoque concedi, vt ordinatio diutius aliquantum proteletur, quod Concilium [b] Sardicenſe docuiſſe videtur, qui, ſi quis, ex foro vel ex adminiſtratione diues laicus poſtulatus fuerit in Epiſcopum, eum tamen ordinari non permittit, niſi prius Lectoris officio, & Diaconi, aut Preſbyteri munere fuerit perfunctus, & ità ſi dignus fuerit, per ſingulos gradus ad Sacerdotij culmen aſcendat: Sicque S. Audoënum in Rothomagenſem Præſulem ex Palatino poſtulatum, non ausum ad conſecrationem ſuſcipere, antequam in inferioribus Ordinibus aliquo tempore exercitatus fuiſſet, ab auctore [c] ipſius vitæ diſcimus. Paucos tamen reperias ex iis qui è Neophytis electi ſint, qui non continuo ordinati fuerint. Eadem quoque ratio eorum qui ante competentem ætatem ad Epiſcopatum electi ſunt. Quamuis priſcis temporibus, vbi diuinæ virtutis iuuenes ad apicem iſtum Sacerdotij raperentur, ſi in electione ætatis ratio prætermitteretur, in ordinatione quoque minima cura erat, nec immatura conſecrationi ætas ćenſebatur, quæ eſſet electioni; vel in neutro diſpenſandum iudicabatur, vel in vtroque; poſtquam verò iuniores ob priuatam eorum, vel familiæ ipſorum vtilitatem electi ab Eccleſiâ tolerati ſunt, non illicò conſecrari permiſſi, ſed ſi non legitima, ſaltem prouectior, in pueris, & infantibus (quos prodigio ſimile fuit aliquando cæterorum Patres deſignatos fuiſſe) expectabatur, vt in Hugone [d] quodam Rhemenſi, Theophylacto Conſtantinopolitano, Ioanne 12. Romano, & aliis innumeris Pontificibus videre eſt, quorum quoſdam agendo de ætate ordinandorum in exemplum proferemus.

[a] c. illud, diſt. 23.

[b] Sardic. can. 13. refertur diſtinct. 63. c. Oſius.

[c] Vita S. Audoëni cap. 11. apud Sur. 24 Auguſti.

[d] De iis lege Baronium.

XI. Denique Pelagius [e] Papa ſuperiùs citatus, ob non occurrentes ſtatos ac præfixos ordinationi Quatuor Temporum dies, aliquando differri ordinationem permiſit, quod quotidie obſeruatur, ſi quis enim v.g. è Subdiacono, iuxta Eccleſiæ indulgentiam ſtatim poſt feſtum Paſchæ electus fuerit, cum eodem die, ſecundùm Canones [f] duos Ordines ſacros recipere, vel extra ſtatuta tempora Diaconus, aut Preſbyter creari aliquis prohibeatur, ne inauſpicatus ſit & vitioſus ad ſacros Ordines ingreſſus, cogetur ita electus per ſex ferè menſes expectare, vt Preſbyter ordinari ac poſtea in Epiſcopũ conſecrari poſſit. Antiquioribus autem temporibus Quatuor Tempora in eo caſu minimè expectari conſueuerant, vt ſuprà [g] docuimus, imò etiam in eo caſu nonnumquam eodem die duo ſacri Ordines abſque hæſitatione conferebantur, vt exemplis quibuſdam ſuprà docuimus: quorum vnum tantum hîc vrgemus. Cùm enim S. Epiphanius Paulinianum Hieronymi fratrem in Monaſterio Bethleemitico degentem, eodem die tam Preſbyterum, quàm Diaconum ordinaſſet, à Ioanne quidem Hieroſolymitano redargutus eſt, quod contra Eccleſiæ leges extra territorium Clericum ſibi non ſubditum ordinaſſet; reprehenſus tamen minimè fuit, quod eodem die duos ſacros Ordines Monaſterij neceſſitatis prætextu contuliſſet: quia vbi acceleranda ad maiorem gradum promotio videbatur, non ſemper veteres iſti Patres, qui ex Eccleſiæ vtilitate metiebantur omnia, nec ità ex formulâ viuebant, legem iſtam curabant, quin diſpenſandi ex æquo tamen & bono, auctoritatem habere ſe confiderent: quanto magis ergo, vbi Epiſcopi ordinandi neceſſitas vrgere viſa ipſis fuiſſet, morem iſtum prætergredi non formidaſſent, quo vno, & eodem die duo ſacri Ordines conferri prohibentur?

[e] Pelag. apud Grat. diſt. 76. c. dilectionis.

[f] Vide ſuprà.

[g] Vide ſuprà præſenti ſect. cap. 1. art. 6. num. 3.

§. V.

Eccleſiam interim dum differtur ordinatio Epiſcopi, viduatam dici, & cur.

XII. Quartò notandum eſt Eccleſiam, cuius Antiſtes ſolùm electus fuerit vel confirmatus, ſed nondum conſecratus, prædicto, quem explicamus [h] Chalcedonenſi

[h] Chalced. ſuprà c. 25.

Digitized by Google

A donenſi Canone χηρεύουσαν, id eſt, *viduatam, deſolatam, deſertam, carentem, ſeu mancam* dici: conſtat enim verbum χηρεύω, à quo nominis iſtius etymologia petenda eſt, idem ſignificare, quod *careo, viduus ſum, deſertus, deſolatus, &c.* Similiter Pelagij [a] Pontificis allato ſuperiùs decreto *viduata* Eccleſia dicitur, quamdiu conſecratum Epiſcopũ non habuerit. Plures alios auctores omitto, nam phraſis iſta vſitata eſt, in qua tamen explicanda Innocentius [b] tertius laborat: cùm enim docuiſſet electos Epiſcopos, ſimulque confirmatos ſpiritale cum Eccleſiâ, ad quam ſunt electi, coniugium iniiſſe: cùm ſibi Pelagij Canonem obieciſſet, in quo viduata Eccleſia dicitur, quamdiu Antiſtes ei præfuturus, conſecratus minimè fuerit, hunc Canonem nihil obeſſe reſpondet: *cùm non intelligatur Eccleſia viduata quaſi ſponſum non habeat: ſed quia ſponſus eius nondum ſit conſecratus, adhuc quoad quædam, quaſi viri maneat ſolatio deſtituta: ſicut ruxtà communem modum loquendi illa dicitur Eccleſia viduata, quæ licet Epiſcopum habeat, inutilem tamen habet.*

Nec dubium eſt, quin quemadmodum viduata dicitur mulier, quaſi deſerta,
B carens, & ſolatio deſtituta: viduata quoque poſſit dici Eccleſia, quæ licet metaphoricè ſponſum habeat, ſolatiò tamen deſtituta, quibuſdam actibus carens, non omni ſua perfectione cumulata fuerit, cuius nempe capiti, ac rectori nec ordinandi, nec ſacro chriſmate in fronte vngendi, nec chriſma ipſum conficiendi, aliaque Pontificalis ordinis munia obeundi poteſtas conueniat. Fatemur quidem iuriſdictionis poteſtatem, eiuſque exercitium electo, inſuperque confirmato pluriũ Canonũ [c] auctoritate concedi: ſed quæ ſunt ordinis iiſdem [d] ferè omnibus Canonibus denegãtur, inſuperq; ex iis quæ ſuperiùs docuimus, conueuenire non poſſe manifeſtũ eſt. Quia tamen antiquitus, vt ſuperiùs inſinuatum à nobis fuit, Metropolitani confirmationem à conſecratione vix diſiungebant, ideò prioribus ſæculis vix aliquos reperies electos Epiſcopos, ante ſui conſe-
C crationem quicquam in ſua Eccleſia adminiſtraſſe, aut iuriſdictionem vllam, antequam conſecrarentur, exercuiſſe: cùm enim [e] vt plurimum confirmati non eſſent, quomodo poſſent legitimè ſacrum munus aſſumere, cuius exercitium & nuperis Canonibus, & antiqua Eccleſiæ praxi interdictum ſemper fuit non confirmatis? quomodo enim ſine ſuperioris miſſione, quæ proximum regendi & gubernandi principium eſt, & in confirmatione præſertim obtinetur, in conſecratione verò pleniſſimè habetur, ſacri principatus miniſteria audebit quiſquam vſurpare? quis neſciat vetitum à [f] Paulo fuiſſe, ne quis prædicandi officium aſſumat, niſi mittatur, & Pſeudoprophetas in [g] Scripturis ſacris haberi qui currant, cum non mittantur? Electio [h] quidem ius ad miſſionem impetrandam tribuit, & confirmationem gignit, quia ſi electio legitima fuerit, confirmatio denegari non debet: confirmatio verò miſſionis auctoritatem tradit; cui tamen, vt auguſtior ſit, plebique & rectori creato vtilior, conſecratio diuinorum beneficiorum largitrix accedit. Si tamen aliqui à Metropolitanis ſuis confirmati cogerentur conſecrationem differre, adminiſtrationem Eccleſiaſticam recipiebant, quemadmodum de Catone Preſbytero refert Gregorius [i] Turonenſis,
D eum, cum conſenſu Clericorum ad Epiſcopatũ Aruernæ ciuitatis electus, nec tamen adhuc ordinatus eſſet, cunctis tamen præfuiſſe, Cautino Archidiacono minas intentaſſe, quaſi eũ humiliaturus, & ab officio remoturus eſſet: idque ei infœliciter ceſſiſſe, eodem Cautino regis iuſſu ab Epiſcopis, qui in curia erant reperti, ordinato, quod diſſenſionis, & ſchiſmatis diuturni ſeminarium fuit.

XII. Dici etiam poteſt Eccleſia viduata Epiſcopo, quamdiu conſecratus non fuerit, duplici titulo: primus eſt, quod matrimonium inter Eccleſiam perfectum ac conſummatum non ſit, niſi accedente Epiſcopi conſecratione: alter eſt, quod quamdiu conſecratio differtur, eſto dici poſſit habere Prælatum non tamen Epiſcopũ, qui tunc ſolum Epiſcopus dici poteſt, cùm conſecratus fuerit. Priorem titulum nobis explicant ea, quæ habet Innocentius Bambergenſi Epiſcopo, & Scholaſtico Moguntinenſi, [k] *ſicut legitimi matrimonij vinculum, quod eſt inter virum & vxorem, homo diſſoluere nequit, &c. ſic & ſpirituale fœdus connubij, quod inter Epiſcopum & Eccleſiam, quod in electione initiatum, ratum in confirmatione, & in conſecratione intelligitur conſummatum, ſine illius auctoritate ſolui non poteſt, qui ſucceſſor eſt*

[a] Pelag. dict. c. quoniam.
[b] Innocent. 3. cap. inter corporalia, de tranſlatione.
[c] Can. quamuis 7. q. 1. cap. Suffraganeis 11. de electione, cap. tranſmiſsũ, 15. eod. tit. cap. is cui, 42. de elect. in 6 cap. 1. de tranſlatione, & alibi paſſim.
[d] Ibidem & ex prædictis.
[e] Ne electi ante confirmationẽ adminiſtrẽt, niſi in certis caſibus, vide cap. cum in cunctis, §. 1. de elect. cap. noſtri eodem tit. cap. qualiter, eodẽ: cap. fin. de clerico excomm. miniſtrante, cap. cum iam dudum, de præbendis, & alibi paſſim.
[f] Ad Rom. 10.
[g] Ierem. 23. & Ezech. 13.
[h] Cap. poſtquam, de electione, & alibi paſſim.
[i] Greg. Turo. lib. 4. hiſt. cap. 7.
[k] Innocent. 3. cap. noſti, de electione.

Petri, & Vicarius Ieſu Chriſti. Quemadmodum autem in triplici ſtatu conſiderat Pontifex ſpiritale coniugium inter Eccleſiam & Epiſcopum, vt 1. ſit initiatum, 2. ratum, 3. conſummatum; ita corporale [a] coniugium in triplici iſto ſtatu conſiderari poteſt, vt primò ſit initiatum per ſponſalia, ſecundò ratum habeatur per matrimonij Sacramentum, tertiò per carnalem copulam conſumetur: quæ tria tribus prædictis reſpondent, nam quemadmodum [b] ſponſalibus ritè contractis, niſi accedente nouâ aliquâ causâ, aut de nouo detectâ, quæ priùs ignota fuerat, ſecundùm Eccleſiæ leges reſilire nefas eſt: ita nec electores [c] electionem ab electore acceptatam poſſunt, niſi aliquo impedimento electi detecto, vel de nouo contingente, reuocare. Sicut matrimonium [d] ratum firmitatem maiorem ſponſalibus adiungit: ita [e] confirmatio ſuperioris robur electioni ſuperaddit, ac perennitatem, adeout [f] nec electus ſuo iuri renuntiare queat: vnde nonniſi poſt confirmationem [g] vinculum coniugale inter Eccleſiam & electum contrahitur. Denique quemadmodum [h] per coniunctionem corporum matrimonium conſumatur, & ita indiſſolubile redditur, vt nec [i] per ingreſſum religionis ſolui, aut alia quacumque ratione præterquam morte finiri poſſit. Ita in conſecratione conſumatur ſpiritale Epiſcopi cum Eccleſia coniugium, per quam nempe potens redditur ad generandos Patres ſpirituales, Preſbyteros ſcilicet & rectores populo Chriſtiano ſuppeditandos, vt ex prædictis videre eſt, & ità demum firmũ redditur vi ipſius conſecrationis, vt cõiugium inter Eccleſiam & Epiſcopum deincẽps interminabile ſit, ac ſolâ morte Eccleſiaſticâ, id eſt de poſitione finiendum: cùm è contrà [k] electus, quantumcumque confirmatus, quamdiu conſecratus non fuerit, per exceptionem criminis argui poſſit, abſque eo quod accuſationi, aut inſcriptioni locus detur, auditâ quoque exceptione deiici à ſperatæ dignitatis conſequutione poſſit. A

XIII. Poſterior titulus, quod nempe [l] electus confirmatus, Prælatus dici poſſit non Epiſcopus, nobis euidenter pluribus iuris teſtimoniis innoteſcit. Primò enim Innocentius 3. [m] Priori S. Fridiani Lucani, & aliis, de ipſorum electo ſcribens illum, ſi conuictus fuerit criminis de quo accuſabatur reus eſſe, præcipit, quatenus *eum à Prælatione Lucanenſis Eccleſiæ amouentes,* electionem alterius perſonæ celebrare non differant. Idem quoque Innocentius [n] Metenſi Archidiacono reſpondens, electum Epiſcopo opponit; quæſtionem ſcilicet mouens, num Epiſcopo, vel electo aliquid iuris ſit, inconſulto Capitulo. Vnde [o] Gloſſa, Clementinâ conſtitutione, quâ puniuntur qui in Epiſcopum violentas manus iniiciunt, non comprehendi docet electos, etiam confirmatos, ſed nondum conſecratos, non enim Epiſcopi ſunt, non Pontifices, qui ſummi Sacerdotes non ſunt, cùm poſſint etiam necdum eſſe Sacerdotes, quamuis confirmati fuerint. Quamobrem in Põtificali [p] Romano, antequã conſecrati fuerint, dicuntur *electi*, numquam niſi poſtquam conſecrati ſunt dicuntur *Epiſcopi*, & vbi conſecrandi ab aliquo Antiſtite conſecrationi adſiſtente præcipuo conſecratori offerũtur, Preſbyterorũ ſolùm nomine honorantur. Ad eos quoque [q] ante conſecrationem Papa reſcribens filios vocat, quos conſecratos fratres nominat: imo nec eos qui ad Summum Pontificatum electi ſunt, verè ac propriè dici Summos Pontifices, niſi conſecrati fuerint, ratio allata oſtendit; cùm enim per conſecrationem Epiſcoporum ac Sacerdotum ordini inſerantur, & poſſint aliquando etiam laici eligi ad Summum Pontificatum, qui nullo ſint ordine inſigniti, nec Epiſcopi, nec Epiſcoporum primi ac ſupremi propriè ex vi ſolius electionis dici poterunt. B C D

[a] c. noſtratis, 40 quæſt. 5.
[b] Cap. de illis, cap. ex literis, cap. commiſſum, cap. requiſiuit, de ſponſalibus, & alijs.
[c] Cap. cũ inter, de electione.
[d] Cap. veniẽs, de ſponſalib. & alibi paſſim.
[e] Vide cit. §. ſuperiori iuris teſtimonia.
[f] Cap. 1. de in integr. reſtitutione.
[g] Cap. inter corporalia, de tranſit. ad.
[h] Cap. quãto, de diuortijs.
[i] Cap. ex publicato, de conuerſione coniugatorũ.
[k] Cap. ſuper his, de accuſatione
[l] Vide Gloſſam v. dedicanda, in cap. 1. de religioſis domitus. Vide etiam Guffridum Vindocin. opuſculo 2. de ordinat. Epiſcop. ſi cè.
[m] Innocẽt. 3. cap tam literis, de teſtib.
[n] Idem cap. tua nuper, de his quæ fiunt à Prælatis ſine conſenſu Capituli.
[o] Gloſſ. v. Pontificem, Clement. 1. de pœnis.
[p] Pontificale Rom de conſecr. Epiſcopi.
[q] Praxis Curiæ Rom. Vide Clemẽt. cit & Gloſſam tum in caſu, tum v. fratres.

§. VI.

Digreſſionem continens de ſtatu Romani Pontificis electi, non confirmati.

XIV. Hoc quidem in electo ad Summum Pontificatum peculiare eſt, quod vbi quis in Romanum Pontificem electus eſt, confirmatione inſuper opus non ſit ad ſtatus ipſius firmitatem, nec vlla exceptione ipſius conſecratio impediri queat, ſed iuxta decretum Alexandri [r] tertij in Concilio Lateranenſi neceſſum ſit, *vt ille abſque vlla exceptione ab vniuerſali Eccleſia Romanus Pontifex habeatur*, id eſt

[r] Conc. Later. ſub Alex 3. cap. 1. cap. licet ad vitanda, de electione.

igitized by Google

A id eſt pro capite Eccleſiæ agnoſcatur,eò quod licet violenter,& ad tẽpus complementum conſecrationis abſit, ius tamen ipſius obtinendæ numquam tolli poſſit. Cuius rei rationem tradit Nicolaus ſecundus in Concilio Lateranenſi, [a] *quia*, inquit, *Sedes Apoſtolica cunctis in orbe terrarum præfertur Eccleſiis, atque adeò ſuper ſe Metropolitanum habere non poteſt; Cardinales Epiſcopi proculdubio Metropolitani vice funguntur, qui videlicet electum Epiſcopum ad Apoſtolici culminis apicem prouehant:* & paulò pòſt, *electus tamen, ſicut vetus Papa, obtineat auctoritatem regendi Romanam Eccleſiam, & diſponendi omnes facultates illius; quod Beatum Gregorium ante ſuam conſeruationem feciſſe cognouimus.*

[a] Conc. Lateran. ſub Nicolao 2. can. in nomine Domini, diſt. 23.

XV. Quod habet Nicolaus ſecundus S. Gregorium auctoritatem regendi Romanam Eccleſiam ſibi, antequam conſecraretur, aſſumpſiſſe, aliqui fallitatis ſuggillare non dubitant: neque enim, inquiunt, probabile eſt Gregorium, qui [b] Pontificatum ſummoperè fugiebat, qui ad Imperatorem litteras dederat, quibus eum à ſui confirmatione auerteret, qui literis Imperatoriis quibus confir-
B mabatur, receptis, fugam meditatus eſt, qui ad Imperatorem, & alios qui apud ipſum Imperatorem gratioſi eſſent, & confirmationem eius promouerent, grauiter conquæſtus eſt, quod ſe, vt ſibi videbatur, tanto oneri imparem ad Summi Pontificatus ſolium ſublimaſſent: non eſt, inquam, probabile eum qui Pontificatum ſe ſperaret effugere poſſe, & qua poſſet induſtriâ effugeret, onus interim Pontificale exercuiſſe, aut aliqua ex parte attigiſſe. Deinde alia erat huiuſce temporis Eccleſiæ conſuetudo, nec ſolebant Summi Pontifices ante Imperatoris conſenſum, antequam conſecrationem adepti fuiſſent, quidquam in Eccleſiâ Romanâ, quod ad Pontificale munus ſpectaret, moliri, vt ex epiſtola [c] Romani Cleri ad Scotos redditâ, quæ habetur apud Bedam, colligit Baronius: [d] *nam*, inquit, *cùm ſedes vacaret morte Seuerini Pontificis, electuſque in eius locum eſſet Ioannes huius nominis quartus, ſed nondum conſecratus: videre eſt in literis illis Curam Romanæ Eccleſiæ non electum ſolum geſſiſſe, ſed quatuor ſimul eiuſdem Eccleſiæ mi-*
C *niſtros ſacros, nempe Archipresbyterum primo loco, deinde electum, tertio loco primicerium, quarto verò conſiliarium: apud hos enim, donec legitimus Pontifex ſedere poſſet, cura poſita erat non Romanæ tantum, ſed vniuerſalis totius orbis Eccleſiæ: eodemque ordine, quo recenſiti ſunt, inſcribebantur eorum nomina in literis quas ſcribi in diuerſas Prouincias contingebat: ſicut poſitum videmus in dictis ad Scotos datis literis*, in quibus ſubſcribunt, *Hilarius Archipresbyter & ſeruans locum Sedis Apoſtolicæ, Ioannes Diaconus, & in Dei nomine electus: item Ioannes primicerius & ſeruans locum Sedis Apoſtolicæ, & Ioannes ſeruus Dei conſiliarius eiuſdem Sedis Apoſtolicæ*: hæc ex doctiſſimo Cardinali Baronio. Quæ præterea ex eo confirmari poſſunt, quod ſynchronos S. Gregorij, alter Gregorius Turonenſis ſe exiſtimaſſe oſtendat, nonniſi per conſecrationem S. Gregorium Papam conſtitutum fuiſſe: nam de Gregorio, cuius ordinationi quidam Eccleſiæ Turonenſis Diaconus intererat, ita ſcribit, *cùm latibula fugæ præpararet, capitur, trahitur, & ad B. Petri Apoſtolatum deducitur, ibique ad Pontificalis gratiæ officium conſecratus Papa vrbi datus eſt.* An verò probabile eſt S. Gregorium, qui ante conſecrationem pro Papa nequaquam cognoſcebatur, officium
D Pontificis vſurpare voluiſſe?

[b] Lege Greg. Turon. lib. 10. hiſt. cap. 1. Ioan. Diacon. lib. 1. vitæ Gregor. cap. 40. 44. & ſeq. Gregor. regeſt. lib. 1. epiſt. 3. 4. 5. 6. 29. & alias.

[c] Beda hiſt. Angl. lib. 2. cap. 19.

[d] Baron. tomo 8. ad ann. 590.

XVI. Non tamen aut falſus, aut mentitus dici debet Nicolaus 2. nam & ex Ioanne Diacono S. Gregorij [e] vitæ ſcriptore diligẽtiſſimo, & ex laudato à nobis Gregorio [f] Turonenſi, diſcimus, cùm poſt ipſius electionem lues atrociſſima populum vehementius deuaſtaret, ipſum ſermonem ad populum habuiſſe, quo eum ad pœnitentiam hortaretur: Litaniarum, ſeu publicarum precum celebrandarum formam, modumq; induxiſſe, & quamuis in ipſo ſupplicationũ momento crudelius ipſa deſæuiret, non tamen deſtitiſſe à commonẽdo populo, ne ab oratione ceſſaret, donec miſeratione diuina peſtis ipſa quieſceret. Poſſunt & in eius rei confirmationem [g] tres priores epiſtolæ S. Gregorij adduci, quibus & Eccleſiaſticis curis, & temporalibus Eccleſiæ Romanæ negotiis eum, antequam Epiſcopus conſecraretur, intentum fuiſſe colligitur. Verùm, vt liberè fatear, non eſt certum has epiſtolas, antequã Pontifex fuiſſet ordinatus, à S. Gregorio ſcriptas fuiſſe, quin imò tertia epiſtola manifeſtè apparet, nonniſi poſt Imperatorjũ Ro-

[e] Ioan. Diac. lib 1. cap. 4.

[f] Greg. Turo. ſuprà.

[g] Greg. lib. 1. epiſt. 1. ad Epiſcop. per Siciliam, 2. Iuſtino Prætori Siciliæ, 3. Paulo Subdiacono.

mam allatum conſenſum, & conſecrationem ſuſceptam, data fuiſſe. Deinde quis certò ſpondere velit has epiſtolas ſuo loco fuiſſe collocatas? Itaque ex ipſis nonnisi infirmum ſumi poteſt argumentum, S. Gregorium aut ſpiritalia, aut temporalia Pontificatus officia ante ſui conſecrationem attigiſſe. De iis autem, quę ad peſtis in vrbe Româ tempore ſuæ electionis graſſantis & atrociter deſæuientis extinctionem mandauit Gregorius, poſſumus cum [a] Baronio dicere, ob ſanctitatem ac notam prudentiam & auctoritatem egregiam tanti Pontificis electi, non auſum quenquam Eccleſiæ miniſtrum, quacumque dignitate polleret, niſi eius iuſſione, ſibi aliquod officium arrogare; conceſſiſſe ipſi omnes, vt populum alloqueretur, & remedia ſalutaria diuinæ placandæ iuſtitiæ præſcriberet: non auſum ſanctiſſimum virum in tantâ populi calamitate pium iſtud munus detrectare: [b] *quamobrem inuitum in tantâ rerum, & temporis neceſsitate coactum ipſum Gregorium, Chriſtianâ charitate iubente, ad breue ſpatium temporis gerere ſe Pontificem, ſeu potius pro Pontifice, in his duntaxat, quæ ad expiationem ſpectarent vrbis, ad luem videlicet ingruentem auertendam, Litanias indicendo, & eiſdem pio ſtudio frequentandis, exhortationemque ad populum, qua ad pœnitentiam prouocaret, habendo.*

[a] Baron. ad annum 590. ſuprà.

[b] Ibid.

A

B

XVII. Ex qua Baronij ſententia facilè quæ obiecta ſunt contra Nicolai ſecundi auctoritatem, elui, ſimulque ipſius Nicolai ſecundi teſtimonium explicari poſſunt. Quod enim ex charitate, & inuitus ante conſecrationem ſuam fecit Gregorius primus, potuit ſtricto iure efficere, niſi aut ipſe Pontificale officium à ſe auertere cogitans, conſenſum quoque fictè ſolum ac ſimulatè præbuiſſet, qui tamen verus ac plenus requiritur, vt coniugium cum Eccleſia ſua electus contrahat; aut niſi præſcripta iam à multo tempore, & ab Eccleſia tolerata conſuetudo expectandæ conſecrationis, ius Pontificalis officij exercendi ademiſſet: quâ proinde ſublatâ conſuetudine, & ex ſuppoſito electi conſenſu, verè dixit Nicolaus ſecundus, & Gregorij exemplo probauit, electum in Romanum Pontificem plenam ac liberam omnia adminiſtrandi habere poteſtatem: vnde nullum ex allatis obiectionibus argumentis dictum eius infirmat: nam eſto probabile non ſit, tum ob Gregorij auerſum à Pontificatu animum, tum ob vſitatum huius temporis morem, tum ob Gregorij Turonenſis allatam auctoritatem, Gregorium magnum quippiam Pontificalis officij tanquam ſibi debiti, arrogare ſibi voluiſſe, ſaltem ſolum, & non cum aliis, qui coadiutores tunc, & adminiſtri electo dabantur; nihilominus hoc non impedit, quin ex charitate, & Eccleſiæ vrgente neceſſitate (quæ ab Imperatoris conſenſu non expectando eum excuſare poterat, quemadmodum & [c] Pelagium ſecundum ipſius prædeceſſorem excuſauit, vt continuò Pontifex fieret) Pontificalis adminiſtrationis partes aliquas decerperet, præſertim concedentibus iis, quorum intereſſe videbatur. Nec id obſtat, quin ſublatâ iſtâ conſuetudine poſſit electus in Romanum Pontificem omnia Pontificalia officia adminiſtrare; quin etiam potuiſſet fortè S. Gregorius, ſi ità libuiſſet, eam adminiſtrationem tanquam ſui iuris ſibi arrogare; quin potuiſſent quoque cæteri Romani Pontifices tanquam iuſtum & æquum idipſum ſibi aſſumere, quamuis nequaquam hoc expedire cenſerent, ne ex prærepta iſta adminiſtratione, Imperatores, quorum maxima tunc temporis etiam in ſacris erat auctoritas, irritati, & offenſi, Eccleſiaſticã pacem turbarent.

[c] Vide Anaſt. in Pelag. 2.

C

D

XVIII. Neque hæc ſolutio cuiquam moleſtiam faceſſere debet, quaſi perperam iam agant Summi Pontifices, qui ſtatim atque electi ſunt res Eccleſiæ adminiſtrant, cùm tamen nec S. Gregorius, nec alij circà eius tempora Pontificale officium, quaſi ſibi debitum, aſſumere aut voluerint, aut ſoliti fuerint. Nam ſiue concedente Eccleſiâ ius Imperatoribus acquiſitum fuiſſe dicamus, vt iis inuitis Pontifex quantũlibet à clero & populo expetitus, non cenſeretur plenè electus, ſiue ea foret iſtorum temporum cõditio, vt clerus ac populus neminem niſi ex conditione ratihabitionis Imperatoriæ eligere cenſeretur, proindeq; eâ ſublatâ, nullã electio firmitatẽ, nullum robur haberet, vtpotè quæ conditionata tantũ eſſet, adeóq; non poſitâ conditione nullũ effectũ ſortitura: ſiue tandẽ violẽta hæc fuerit Imperatorũ vſurpatio, cui pro bono pacis acquieſcere neceſſariũ cenſuerint Sũmi Põtifices: nihil tamen iſta Eccleſiæ iuri præiudicare potuerũt, quin

A quin aliã pro libito eligendi Sũmi Pontificis rationẽ ipſa præſcriberet,& iugum iſtud excuteret: cùm certũ ſit poteſtatem Eccleſiæ relictã à Chriſto deſignãdi, ac deligendi ſibi Summũ Pontificem,independẽter eſſe ab alia quacumque poteſtate: ſibi enim Eccleſia ſufficiens eſt, vt de capite ſibi prouideat,eumq; eligat, qui omnibus præfuturus ſit. Quacumque autem ratione electio peragenda præſcribatur, quæcumque conditiones ad eius firmitatem ab Eccleſiâ pro diuerſis temporibus ſtatuantur, hoc nihil officit aut Eccleſiæ poteſtati, aut Chriſti inſtitutioni, aut Pontificiæ auctoritati, quæ cùm ab alio ſuperiore independens ſit, abſolutâ omnimodè electione, ac deſignatione Summi Pontificis, ab omnibus quorum intereſt, & ad quos illam ſpectare Eccleſia determinauit, inuiolabilis ipſa, & inconuulſa manere debet; cum ea petræ iſtius ſit ſoliditas, vt ſtatim atque in ædificium Eccleſiæ compacta fuerit, nullâ amplius inſultatione aut humanâ machinatione concuti, aut labefactari poſſit. Quia tamen olim ad electionem integram concurrebant non ſolùm cleri aut populi Romani deſideria,
B verùm etiam accedebat Epiſcoporum, Cardinalium, Imperatoriſque conſenſus; quia poſteriora prioribus firmitatem addebant, nullaque erant, verbi gratia, Cleri ac populi deſideria, niſi Epiſcoporum conſenſus accederet: ideò poſterior eorum conſenſus, qui ad integram electionem requirebatur, confirmatio dici poterat, non quod electus ſemel Romanus Pontifex confirmari propriè poſſit, qui nullum ſuperiorem agnoſcit, ſed quod electio dimidiata Romani Pontificis confirmari queat aliorum conſenſu, quem Eccleſia ad integritatem electionis eius exquiſierit. Cùm autem antiquitus (ſi tempora iſta exceperis, quibus ob abſentis Imperatoris exquiſitum conſenſum, conſecrationes Summorum Pontificum differri diu nonnumquam contingebat) Epiſcoporum Cardinalium vix à conſecratione Summi Pontificis conſenſus diſiungeretur; quia nempe, quem ipſi, diſcuſſis cleri ac populi deſideriis, legitimè expetitum repererant, mox conſecrare ſolebant: ideò
C fit, vt tunc temporis, vix ante conſecrationem negotia Eccleſiaſtica Pontifices attingerent. Poſtquam autem ad Cardinales, non ſolùm Preſbyteros ac Diaconos (qui totius Romani cleri vices exhibent) verumetiam ad Epiſcopos electio tranſlata eſt, & excluſus populus, & pauci ex Optimatibus, prout diuerſa tempora tulerunt, admiſſi, iis omnibus conſentientibus, vel maximâ eorum parte, iam integra electio iudicata eſt, nec diutiùs differendum fuit, quin electus in Pontificem res Eccleſiaſticas, ac temporales ad Romanam Eccleſiam ſpectantes, ſubmoto omni ſchiſmatis periculo, tractaret. Vnde legimus [a] Gregorium 7. antequam conſecraretur, Hiſpaniæ partem cuidam Comiti conceſſiſſe, Legatos miſiſſe, Principibus inhibuiſſe, ne dictam partẽ armis tentarent: [b] Clementem 4. abſentem renuntiatum Peruſij, Viterbiam Cardinales ad Curiam accerſiuiſſe: ſimiliterque [c] Celeſtinum 5. licet à Cardinalibus, vt ad Peruſinam vrbem celebriorem atque commodiorem ſe conferret, inuitaretur, eundem, inquam, in ſententia permanentem Aquilam eos reuocaſſe: alios plures & im-
D peraſſe, & negotia publica ſua auctoritate adminiſtraſſe antequam conſecrarentur, reperies.

[a] Greg. 7. lib. 1. epiſt. 67.
[b] Lege Platinam, Ciacon. & alios in Clement. 4.
[c] Lege eoldẽ in Celeſtino 5.

XIX. Atque hoc modo intelligenda ſunt, quæ de confirmatione Romanorum Pontificum leguntur, quale eſt dictum cuiuſdam Portuenſis Epiſcopi, qui Anacletum Schiſmaticum conſecrarat, apud Malmeſburienſem, [d] *poſtremo nec veſtrum, nec meum fuit eligere, ſed potius electum à fratribus ſpernere, vel approbare:* & infrà, *fratres ſiquidem veſtri Cardinales, quorum præcipua in electione poteſtas cum clero vniuerſo, expetente populo cum honoratorum conſenſu, in luce, in manifeſto, vnanimi voto, & deſiderio delegerunt Dominum Petrum Cardinalem in Romanum Pontificem Anacletum, hanc ego electionem canonicè celebratam conſpexi, & auctore Deo confirmaui.* Hæc Schiſmaticus in gratiam Anacleti contrà Innocentium ſecundum in ſchiſmate intruſi, cui cùm magna fides adhiberi non debeat, non itàtamen deneganda, quin ex eius verbis, vel ſui ſæculi, vel anteriorum, ad quæ ſui temporis morem reuocet, conſuetudo colligiqueat, hanc in electionibus Summorum Pontificum formam fuiſſe obſeruatam, quæ in aliorum Epiſcoporum; vt nempe quemadmo-

[d] Malmeſbur. lib. 1. de geſtis Pontific. Anglorum.

dum hi, ità & illi à Clero & populo expeterentur, electioque iſta ab Epiſcopis Prouinciæ confirmaretur; dummodo tamen numquàm abſolutè de ſignatum Romanum Pontificem intelligas confirmatione ſuperioris indigere, quemaddum reliqui Epiſcopi à ſuperiori confirmantur, quamuis Cleri ac populi Romani nominatio, ac ſuffragatio rectè ab Epiſcopis Prouinciæ, qui maiorem antiquitus in electionibus auctoritatem habebant, confirmari dici potuerit, nullam ſcilicet vim habitura, niſi eorum calculo comprobaretur. Ex qua tamen conſuetudine malè Portuenſis iſte Epiſcopus pro Anacleto contra Innocentium ſecundum argumentum ducebat, qui [a] & priùs electus fuerat, & plura Cardinalium ſuffragia meruerat, quibus tunc [b] Nicolai ſecundi conſtitutione demandata fuerat Summi Pontificis electio: præſertim cùm inualuiſſet mos, vt iſte alteri præferretur, qui potioribus eligentium meritis iuuaretur & ſtudiis, eaque eſſet [c] prærogatiua Innocentij ſecundi, quod ab Epiſcopo Hoſtienſi ex more, tribuſque aliis Epiſcopis Cardinalibus creatus foret, ſed hæc potiſſima, quod maioris Eccleſiæ partis conſenſione pro Summo [d] Pontifice habitus poſteà fuiſſet. Quædam alia de confirmatione Summi Pontificis à nobis adducta, & alibi ſoluta ſunt, quædam alia proferri poſſunt eodem modo ſoluenda.

a Vide Ciacon. & alios in vita Innoc. 2. plures item Bernardi epiſtolas pro Innocentio cõtra Anacletũ.
b Nicolaus 2. ſuprà.
c Vide epiſt. Bernardi 126. ad Epiſcopos Aquitanos.
d Vide de ſũma poteſtate Rom. Pontif. in ordinat. ſuprà.

XX. Hinc etiam accidit, vt [e] Bernardus, etſi per ſuperinductionem Anacleti ſchiſma conflatum non diffiteatur, per ordinationem tamen ipſius auctum & promotum fateatur: non quod Papa ſolùm electus, necdum conſecratus Papa verus non ſit, ideoque ſolâ electione alterius Pontificis ſchiſma nondum formatum eſſet: ſed quod electioni facilius ſit renuntiare cui conſecratio non acceſſit, quàm cui ipſa acceſſerit, ſchiſmatiſque malum ſuperordinatione alicuius in Papam, altero iam electo & ordinato maximè ingraueſcat, & obfirmatis in diſſenſione iſtâ animis difficilius remediũ adhiberi poſſit: quemadmodum enim præcedens matrimonium ſecundo inito turbatur, ſed non cenſetur obſtinatus in eo diuortio contrahentis animus perſiſtere, niſi poſtquam ſecundas illicitas nuptias copula carnali confirmauerit, quæ vbi acceſſerit, quantumuis illicitus iſte contractus ſecundùm æquitatis leges conualeſcere non poſſit, prauo tamen affectu, & reſiliẽdi difficultate quodãmodo conualeſcit: eſto tamen ad verũ matrimonium conſenſus cõtrahentium ſufficiat, non copula requiratur. Ita quoq; licet verus electione Papa, quoad auctoritatem ac iuriſdictionem conſtituatur, nec conſecratio ad id neceſſaria ſit, ſchiſma tamen, quod alterius electione, viuente legitimo, procreatur, eiuſdem ſuperinducti conſecratione confirmatur; nam ſi dubia prioris eſſet electio, in diſcuſſionem vocari potuiſſet, interimque de alio eligendo tractari, ita tamen vt concludi quicquam nefas ſit, niſi priori reſciſsâ & diſſolutâ, ne multorum Capitum introductio Eccleſiaſticam labefactet vnitatem. Vbi verò vno iam conſecrato alter etiam conſecratur, non relinquitur priori electioni diſcutiendæ locus, ſed ipſo conſecrationis facto omninò damnatur; neque enim alter conſecratur, niſi qui legitimè electus iudicatus eſt, cuius proinde prius electi creatio illegitima concluſa fuit. Eo ergo ſenſu hæc de prædicto Anacleto, Lemouicenſi, Pictauienſi, Petragoricenſi, & Xantonenſi Epiſcopis reſcribit S. Bernardus, [f] *nam illa, quam iactat, iuratorum ſuorum non electio, ſed factio, vmbra tantum fuit, & occaſio, & velamentum malitiæ; dici poteſt electio, ſed impudenter, ſed mendaciter; ſtat quippe ſententia Eccleſiaſtica & authentica, poſt primam electionem non eſſe ſecundam: celebratâ proinde primâ, quæ ſecundò præſumpta eſt, non eſt ſecunda, ſed nulla. Nam etſi quid minus fortè ſolemniter, minuſve ordinabiliter præceſſit in eâ quæ præceſſit, vt hoſtes vnitatis contendunt, numquid tamen præſumi altera debuit, niſi ſanè priore prius diſcuſſâ ratione, caſſatâ iudicio? Ea propter qui ſe ſuper ingerere feſtinant, quique temerariò manus imponere nihilominus acceleranerunt, Apoſtolo prohibente, nemini citò manum imponas, maius peccatum habent, ipſi auctores ſchiſmatis, ipſi grandis malitiæ huius principes extitere.*

e Bernardus ſuprà.
f Bernardus ſuprà.

XXI. Cætera quæ addit Marcus Antonius [g] de Dominis, vbi fusè probare contendit, nec Papam, nec Epiſcopum vllum electum quicquam habere poteſtatis, ſed ſolâ conſecratione integram poteſtatem tam ordinis, quàm iuriſdictionis nanciſci. Illa, inquam, omnia ſi quid probarent, nimium vtique probarent,

g De Dominis de Rep. Eccleſ. lib. 4. cap. 11. à num. 47. ad 55. de ea re tractat.

A rent, & Eccleſiæ vnitatem, cui ſeruandæ Patres omnes enixè ſtudendum eſſe docuerunt, vel pluribus aliquando conſtitutis in Eccleſia Summis Pontificibus ſcindi poſſe demonſtrarent. Eò enim exempla Felicis viuente Liberio, & Vigilij viuente Siluerio in Apoſtolicam Sedem euectorum, ab ipſo prolata collimare poſſunt. Sed nouitate iſtâ hæreticâ reprobatâ, quam alio in loco profligabimus, ad præſentem quæſtionem notare ſufficiet, hæc exempla ad rem nequaquam pertinere; nec ex iis probari ſufficienter electionis nullam habendam eſſe rationem, ſed ſolum ordinationis: eâ ſiquidem propoſitione ſemel admiſsâ quis non videat ſus deque Eccleſiaſticum ordinem ruiturum? quantò melius ex præcedentibus colligetur, ordinationem vitioſam eſſe, quæ electionem illegitimam conſecuta fuerit: neminem poſſe iure ordinari, niſi electione diſcuſsâ, examinatâ, approbatâ: poſſe tamen fieri, ſeu propter Eccleſiæ bonum, ſeu propter aliquam aliam cauſam, vt tam electio, quàm ordinatio vitioſa, Eccleſiæ
B conniuentiâ conualeſcat: quemadmodum matrimonia inualida, vel ex defectu ætatis, vel conſenſus, vel alterius impedimenti, quod perpetuum non ſit, contrahentium affectu, & temporis diuturnitate aliquando conualeſcunt.

§. VII.

Antiſtites electos, & confirmatos ante conſecrationem iuriſdictionis poteſtate præditos eſſe.

XXII. Confirmatur autem veritas iſta Catholica, quod electis Antiſtitibus eſto non conſecratis, poteſtatem iuriſdictionis aliquam concedi ab Eccleſia non repugnet, exemplo tum Apoſtolorum, tum etiam ſeptuaginta diſcipulorum à Chriſto electorum. Primum enim Apoſtolos conſtat à Chriſto Domino electos, vocatos, & ad prædicandum miſſos, antequam aut Preſbyteri, aut etiam
C Epiſcopi conſecrati eſſent. Quis enim neſcit ipſos nonniſi in die vltimo cœnæ fuiſſe Sacerdotes conſecratos, dicente ipſis Chriſto, [a] *hoc facite in meam commemorationem?* quis ignorat, nec ipſos niſi poſt reſurrectionem Chriſti perfectam Sacerdotij poteſtatem accepiſſe, dicente eodem Chriſto, [b] *accipite Spiritum ſanctum, quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta ſunt.* Ipſi tamen Apoſtoli longè anteà à Chriſto vocati, & Apoſtoli nuncupati ſunt, non ſine aliqua poteſtate conceſſa: non enim probabile eſt iis, quos à reliquis ſecretos eligebat Chriſtus, [c] *quos & Apoſtolos nominauerat*, nullam præ cæteris poteſtatem tradidiſſe, quinimo contrarium pluribus aliis Scripturæ ſacræ teſtimoniis manifeſtè conſtat: nam apud [d] Matthæum & [e] Marcum legimus Chriſtum conuocatis duodecim diſcipulis ſuis, dediſſe illis poteſtatem ſpirituum immundorum, vt deiicerent eos, & curarent omnem languorem, & omnem infirmitatem: eoſdem quoque ad Euangelij prædicationem iam anteà à Chriſto miſſos fuiſſe apud [f] Lucam diſcimus; vt exinde pateat electis ad Apoſtolatum,
D necdum conſecratis, ea munia demandata fuiſſe, quæ iuriſdictionis viderentur, nec ordini illigata forent. Quæ quidem confirmari poſſunt, tum ex Iacobo Hieroſolymorum Epiſcopo, nonniſi poſt aſcenſionem Chriſti à Petro, & aliis duobus Apoſtolis ordinato, vt ſuperiùs [g] docuimus: quem tamen ante ordinationem ſuam non habuiſſe poteſtatem iuriſdictionis dici non poteſt, cùm ad eum quoque Saluatoris iſta ſententia directa ſit, [h] *ſicut miſit me Pater, & ego mitto vos*, quibus verbis Epiſcopalis auctoritatis amplitudo maximè commendatur, adeout Cyrillus [i] Alexandrinus, iiſdem orbis Doctores, & diuinorum myſteriorum miniſtros conſtitutos fuiſſe aſſeruerit. Quid memorem etiam [k] Paulum & Barnabam, quos multo tempore Apoſtolatus officio fungentes ſcriptura memorat, antequam ſegregati eſſent, id eſt ordinati, vt explicant SS. [l] Chryſoſtomus, & [m] Leo: ad quod tamen vſque tempus ſi nolis Pauli ordinationem dilatam: ſanè cùm conſtet eundem per triennium Apoſtolatus miniſterium exercuiſſe, quo toto [n] triennio, nullum Apoſtolorum viderit, neceſſe ſaltem eſt dilatam ipſius ordinationem fuiſſe, vſque dum *reuerteus Hieroſolymam, à Petro, Iaco-*

[a] Luc. 22. & 1. Corinth. 11.
[b] Ioan. 20.
[c] Luc. 6.
[d] Matth. 10.
[e] Marc. 3.
[f] Luc. 9. & 10.
[g] Vide ſuprà non longè ab initio huius ſect.
[h] Ioan. 20.
[i] Cyril. Alex. in Ioan. lib. 12. cap. 55.
[k] Actorũ 13.
[l] Chryſoſt. in cap. 11. Act. & ad Galat. 1.
[m] Leo epiſt. ad Dioſcor. 81. cap. 1.
[n] Ad Galat. 2

boque, & Ioanne gentium Apostolus ordinatus sit, quemadmodum [a] ait Hieronymus. Idem ab exemplo septuaginta discipulorum argumentum duci potest: nam septem primos Diaconos è numero septuaginta discipulorum, (quos apud [b] Lucam à Domino designatos, iam tum viuente Christo, in Dominicam vineam cum potestate missos exploratissimum est) fuisse refert [c] Epiphanius, quos tamen tantum abest vt Presbyteralem ordinationem habuerint, cùm nequidem Diaconalem haberent, qua posteà, testimonio [d] Actuum Apostolorum, donati sunt.

[a] Hieronym. de scriptorib. ecclesiast. in Paulo.
[b] Luc. 10.
[c] Epiph. Pan. lib. 1. cap. vlt.
[d] Actorum 6.

XXIII. Nihilominus quamuis electi in Episcopos iurisdictionem, vt suprà docuimus, etiam antequam sint consecrati, obtineant, viduata dicitur in Concilio [e] Chalcedonensi eorum Ecclesia quasi imperfecta, nec omnibus suis numeris absoluta: tum quod sibi talis Ecclesia nondum plane sufficiat ad sui perennitatem, quæ per Sacramentum Ordinationis (cuius conferendi soli consecrati Antistites capaces sunt) procuratur: tum quod & aliquâ diuinitus Ecclesiæ perfectæ collatæ, confirmandi Neophytos, consecrandi virgines, Altaria, & Vasa sacra, cæteraque similia faciendi potestate priuata sit, nec statum suum naturalem adhuc consecuta: tum quod coniugium inter eam & Episcopum electum, etiam confirmatum, ante consecrationem ratum quidem esse videatur, sed non consummatum, naturâ quidem suâ quoad Episcopus vixerit, perpetuum, facilius tamen solubile, quàm si Antistitis consecratione firmatum sit: tum quod Episcopus ipse electus nondum consecratus in statu quodam violento videatur, donec debitam sibi ordinis potestatem consequatur: vnam potestatem ad tempus habeat, non habendo alteram, cum tamen duas istas potestates Deus ad summi Sacerdotij perfectionem coniunctas esse voluerit: exponat se temerè errandi periculo, si administrationis difficultatibus implicetur, neglectâ gratiâ ordinationis, quam ad ferendas ad regiminis Ecclesiastici molestias adiutricem & cooperatricem Christus adnexuit. Quæ rationes quas alibi [f] vberius contra Nouatores quosdam Anglos prosecuti fuimus, Parisiensis Theologiæ Facultatis defensionem suscipientes, & alibi Deo dante fusius fortè adhuc confirmabimus, manifestè ostendunt, non sine periculo post electionem Antistitis, ipsius ordinationem protelari.

[e] Chalced. suprà c. 25.
[f] In Vindiciis nostris Censuræ Parisiensis lib. 3. cap. 2. § 5. & alibi eodem opere.

§. VIII.

Bona Ecclesiæ ante consecrationem Episcopi cuius sint, & à quo administrentur.

XXIV. Denique citatum superiùs à nobis Concilium [g] Chalcedonense viduatæ Ecclesiæ reditus tamdiu custodiri apud Oeconomum statuit, quamdiu Antistes consecratus fuerit: ablato nempe ipsi bonorum Ecclesiasticorum vsu, atque administratione, donec consecrationis beneficium obtinuerit: quo scilicet ad procurandam citiùs ordinationem electus alliciatur. Bona verò ista Ecclesiæ successori reseruanda esse integra, docet idem [h] Chalcedonense alio Canone: cui consonat [i] Synodus Trullana eadem de Oeconomo constituendo decernens, præterquam si Clerici viduatæ Ecclesiæ non fuerint, quo casu Metropolitanus res illas administrare iubetur, intactas ipsas & illæsas Episcopo qui ordinatus fuerit redditurus, quæ fusius variis epistolis enarrant S. [k] Gregorius, & alij [l] Summi Pontifices. Videatur etiam hac de re Nouella [m] Emmanuelis Comneni Imperatoris: sed hæc non sunt instituti nostri; sufficiet solum notasse antiqua quadam consuetudine, quæ *Regaliorum Ius* dicitur, reditus omnes, fructusque Cathedralium Ecclesiarum, nequidem exceptis præbendis, quarum conferendarum plenam potestatem habet Episcopus, quæ inter fructus numerantur, in potestatem Francorum Regis venire, donec Episcopi post prouisionem obtentam Regi fidelitatem spondeant, & quidem reditus istos sacello regio Parisiensi à Rege donari; præbendas autem isto tempore vacantes ab ipso Rege, ei cui voluerit donari, cuius iuris antiquitas ex iis maximè diplomatis constat,

[g] Chalcedon. suprà.
[h] Idem c. 22.
[i] Synodus Trullana c. 11. refertur 12. quæst. 2. c. nõ liceat.
[k] Greg. lib. 2. epist. 15. 26. & 27. indict. 10. Item lib. 3. epist. 21.
[l] Plures alij passim.
[m] Nouella Emman. Coma 7.

Digitized by Google

A conſtat, quibus aliquæ Eccleſiæ ab hac ſeruitute à Regibus eximuntur, qualia multa refert [a] Choppinus in ſuo de ſacra Politia opere: cuiuſmodi diplomata quædam ſunt Ludouici Iunioris, quo Aquitanici omnes Epiſcopatus eximuntur, anno 1137. quædam Philippi ſecundi Adeodati dicti, quorum vno illud onus Altiſſiodorenſi Eccleſiæ remittitur, anno 1206. alterum in gratiam Niuernenſis Eccleſiæ conſcriptum eſt anno 1208. & aliâ quædam, quæ apud ipſum legi poterunt.

[a] Choppinus lib. 1. de ſacrâ Politia.

SECTIO OCTAVA.

De ritibus ſacræ Ordinationis.

B

CAPVT I.

De ritibus ordinationis, ſeu inaugurationis Sacerdotum, & ſacris Miniſtrantium, ſiue apud Ethnicos, ſiue apud Iudæos.

ARTICVLVS I.

Quinam fuerint ritus inaugurationis ſacrificorum apud Ethnicos.

I. VSITATVM ſemper, & apud quaſcumque nationes naturæ tacito quodam ductu receptũ videtur, vt variis ritibus & ceremoniis, ſeu veræ, ſeu falſæ religionis miniſtri inaugurarentur. Nolim ea fusè perſequi, quæ gentiles ſuperſtitiosè (quia in falſorum Deorum venerationem) in Pontificum ſuorũ, Sacerdotum, Flaminum conſecratione obſeruabant, ſufficiet ea ex Prudentio [b] referre, quorum confirmationem & interpretationem ex [c] Luciano, [d] Dionyſio Halicarnaſſæo, & aliis prophanis auctoribus petere vnicuique licebit. Ita ergo Prudentius Summi Pontificis apud Romanos conſecrandi morem deſcribit. [e]

[b] Prudentius hymno 9. de ſupplicio S. Romani martyris.
[c] Lucian. dialog. de ſacrif.
[d] Halicarnaſſ. lib. 7.
[e] Prudent. cit.

Summus Sacerdos nempe ſub terram ſcrobe
Arctâ in profundum conſecrandus mergitur,
Mirè infulatus, feſta vittis tempora
Nectens, coronâ tum repexus aureâ,
Cinctu Gabino ſericam fultus togam.
Tabulis ſuperne ſtrata texunt pulpita,
Rimoſa rari pegmatis compagibus,
Scindunt ſubinde, vel terebrant aream,
Crebroque lignum perforant acumine,
D *Pateat minutis vt frequens hiatibus.*
Hinc Taurus ingens fronte torũâ, & hiſpidâ,
Sertis reuinctus, aut per annos floreis
Aut impeditus cornibus deducitur.
Necnon & auro frons coruſcat hoſtiæ,
Setaſque fulgor bractealis inficit.
Hîc vt ſtatuta eſt immolanda beſtia,
Pectus ſacrato diuidunt venabulo:
Eructat amplum vulnus vndam ſanguinis
Feruentis, inque texta pontis ſubditi
Fundit vaporum flumen, & latè æſtuat.
Tum per frequentes mille rimarum vias
Illapſus imber, rabidum rorem pluit,
Defoſſus intus quem Sacerdos excipit:
Guttas ad omnes turpe ſubiectans caput,

Digitized by Google

Et veſte & omni patrefactus corpore, A
Qui nos ſupinat, obuias offert genas,
Supponit aures, labra, nares obicit:
Oculos & ipſos perluit liquoribus,
Nec iam palato parcit, & linguam rigat,
Donec cruorem totus atrum combibat.
Poſtquam cadauer ſanguine egeſto rigens
Compage ab illâ Flamines retraxerint.
Procedit inde Pontifex, viſu horridus:
Oſtentat vdum veſticem, barbam grauem,
Vittas madentes, atque amictus ebrios
Hunc inquinatum talibus contagiis
Tabo recentis ſordidum piaculi,
Omnes ſalutant, atque adorant eminus,
Vilis quod illum ſanguis & bos mortuum B
Fœdis latentem ſub cauernis lauerint.

II. Barbarus hîc Sacerdotis conſecrandi ritus, ſed tamen Sacerdotij Chriſti aliquatenus præfiguratiuus, qui, vt habet Apoſtolus, [a] *adſiſtens Pontifex futurorum bonorum, per amplius & perfectius tabernaculum non manu factum, id eſt non huius conſecrationis, neque per ſanguinem hircorum aut vitulorum, ſed per proprium ſanguinem introiuit ſemel in ſancta, aterna redemptione inuenta.* Ita & nos eiuſdem Chriſti ſanguine, qui [b] tanquam agnus ad occiſionem ductus eſt, placenſque [c] Deo factus eſt ſuper vitulum nouellum, ſanctificati ſumus, & in Sacerdotes conſecrati, [d] vbi abſcondita fuerit vita noſtra cum Deo, & conſepulti ei fuerimus per Baptiſmum, & per iugem mortificationem, ductoris noſtri imitatione peruenerimus.

[a] Ad Hebr. 9.
[b] Actorum 8.
[c] Pſal. 68.
[d] Ad Coloſſ. 3.

ARTICVLVS II. C

Quinam fuerint ritus conſecrationis Summi Pontificis, Sacerdotum & Leuitarum apud Iudæos.

§. I.

Referuntur ritus, quibus Leuitæ conſecrabantur.

I. SED, omiſſo Ethnicorum ritu, fuſiùs in Iudæorum ceremoniis perſcrutandis immorari libet, maximè cùm Sacerdotium noſtrum, [e] nemo niſi vocatus tanquam Aaron iure præſumat. Ordimur ergo à Leuitarum conſecratione, quam in libro Numerorum iis verbis deſcriptam legimus, *tolle Leuitas*, inquit Dominus Moyſi, *de medio filiorum Iſraël, & purificabis eos iuxta hunc ritum: aſpergantur aqua luſtrationis, & radant omnes pilos carnis ſuæ; cumque laucrint veſtimenta ſua, & mundati fuerint, tollent bouem de armentis, & libamentum eius, ſimilam oleo conſperſam: bouem autem alterum de armento tu accipies pro peccato; & applicabis Leuitas coram tabernaculo fœderis, conuocata omni multitudine filiorum Iſraël. Cúmque Leuitæ fuerint coram Domino, ponent filij Iſraël manus ſuper eos: & offeret Aaron Leuitas, munus in conſpectu Domini à filiis Iſraël, vt ſeruiant in miniſterio eius. Leuitæ quoque ponent manus ſuper capita boum, è quibus vnum facies pro peccato, & alterum in holocauſtum Domini, vt deprecerís pro eis. Statueſque Leuitas in conſpectu Aaron, & filiorum eius, & conſecrabis oblatos Domino, ac ſeparabis de medio filiorum Iſraël, vt ſint mei: & poſteà ingredientur tabernaculum fœderis, vt ſeruiant mihi. Sicque purificabis, & ſacrificabis eos in oblationem Domini, quoniam dono dati ſunt mihi à filiis Iſraël.* Et paulò pòſt, [f] *Leuitæ purificati ſunt, & laucrunt veſtimenta ſua: eleuauitque eos Aaron in conſpectu Domini, & orauit pro eis, vt purificati ingrederentur ad officia ſua in tabernaculum fœderis, coram Aaron & filiis eius.*

[e] Ad Hebr. 5.
[f] Ibid.

D

II. Hos

A II. Hos omnes ritus tam in ordinatione Leuitarum, quàm Summi Pontificis & Sacerdotum (de quibus infra) ſummatim complectitur [a] D. Thomas : & quoſdam ex iis ad purificationem ipſorum, alios ad conſecrationem, alios tandem ad applicationem eorumdē in vſum miniſterij ſpectare refert: quibus quidem præambula dicit delectum quēdam ordinandorum, & conuocationem populi. Hæc iam ſigillatim in Leuitarū initiatione expendenda ſunt, quæ in Sacerdotum & Sūmi Pontificis inauguratione eadem poſteà ſumus examinaturi. Statim verò in limine dubium occurrit, quo ſcilicet ordine totus hic ritus ex libro Numerorum exſcriptus diſponendus ſit. Alium [b] Rickelius, alium [c] Caietanus, alium [d] Lorinus ordinem ſtatuunt: huius opinionem, communiorem ſcilicet, libenter amplectimur: præceptum nempe eſſe, vt primùm conuocatâ omni multitudine tollerentur Leuitæ de medio filiorum Iſraël, tum aſpergerentur à Moyſe, raderent pilos, abluerent veſtes, adducerent duos boues ad immolandum. Deinde Moſes coram populo pro foribus tabernaculi fœderis eos ſiſteret Domino, populus manus imponeret, Aaron offerret illos Deo, ipſos eleuando, ſeu agitando, Leuitæ bobus adductis manus imponerēt: Moyſes vel Aaron immolaret appoſitos anteà boues, vnum pro peccato, alterum in holocauſtum, & pro conſecratis Leuitis oraret. Vltimò denique conſecrandos Aaron à populo ſegregaret longiùs, & ad tabernaculum fœderis miniſtraturos Domino deduceret. Ea autem omnia eodem ordine ac præſcripta fuerant, ſeruata eſſe non dubium eſt.

[a] D. Thomas 2.2.q.102.art. 5. in reſpond. ad 8. & 9.

[b] Rickel. in cit. cap. Nu.
[c] Caiet. ibid.
[d] Lorinus ibid.

B III. Quo certè ſuppoſito ordine tria facilè poteris obſeruare in Leuitarum purificatione, puta aſperſionem aquæ luſtralis, raſionem pilorum corporis, & lotionem veſtimentorum. In conſecratione quinque, primum applicationem Leuitarum coram tabernaculo fœderis, vt ſiſterentur Domino, 2. impoſitionem manuum quorumdam ex plebe ſuper capita conſecrandorum: 3. eleuationem ipſorum coram Deo factam à ſummo Sacerdote: 4. miniſterium Leuitarum in ſuo officio ſummo Sacerdoti ſacrificanti deſeruientium: quintum tandem ſacrificia pro ipſis oblata & preces fuſas. In applicatione tandem ipſorum ad vſum miniſterij hæc duo, quod longiùs à plebe ſegregarentur, tanquam iam conſecrati, & in tabernaculum fœderis, in quo diuinis officiis mancipati erant, deducerentur.

C IV. Tolluntur autem Leuitæ conſecrandi de medio filiorum Iſraël, quia ſelecti eſſe debent, qui ad minima etiam officia vel miniſteria diuina deſtinantur: tolluntur de medio populi, quos ſibi ſelegit Deus eiuſdem cum cæteris naturæ, ſed ſanctioris futuros obſeruantiæ, & ſtrictioris diſciplinæ: quia pro ſua benignitate voluit, [e] *vt omnis Pontifex*, omniſque diuini cultus miniſter, *ex hominibus aſſumptus, in iis conſtituatur quæ ſunt ad ipſum*, qui nēpe [f] *non Angelos, ſed ſemen Abrahæ apprehendit*: & ex humana gente [g] ſuſcitauit nobis Pontificem, ſanctum, innocentem, impollutum, ſegregatum à peccatoribus, tanto [h] melius, quàm Moyſes vel Aaron habuerint, ſortitum miniſterium, quanto melioris teſtamenti mediator eſt factus. Hinc etiam meminiſſe debent quicumque diuinis officiis deuoti ſunt, diuerſam à populo viuendi regulam tenere debere, qui è vulgo extrahantur: *vt quid enim*, inquit [i] Petrus Damiani, *à populo ſegregantur, niſi vt diuerſam à populo viuendi regulam teneant, & ceremoniis diuinæ legis iugiter excubantes inſiſtant?* Denique ex multitudine populi tolluntur Leuitæ, vt humanæ naturæ, ſuæque originis, & conditionis, à qua eximuntur, memores, [k] condolere poſſint iis qui ignorant & errant, quoniam & ipſi circundati ſunt infirmitate, nec ex alia quàm populi multitudine ſunt aſſumpti.

[e] Ad Hebr. 5.
[f] Ad Hebr. 2.
[g] Ad Hebr. 7.
[h] Ad Hebr. 8.

[i] Petrus Damiani opuſc. 18 diſſert. 2. Cuniberto Epiſcopo aliàs epiſt. 55. cap. 2.

[k] Vide ad Hebr. 5.

V. Aſperguntur aquâ luſtrationis, cui [l] cineres vaccæ ruffæ infuſæ erant: quâ ſcilicet ſolebant ablui quicumque immunditiam aliquam abſtergere volebant, ne immundi tabernaculum Domini ingrederentur. Ipſâ verò aſperguntur, vt nouerimus ipſi, apud quos veritas eſt, non amplius figura, & vmbra veritatis (*quæcumque* enim *ſcripta ſunt, ad noſtram doctrinam ſcripta ſunt*) antequam ordinem vllum ſuſcipere præſumamus, lauari nos debere aquis compunctionis, ſeu lachrymis contritionis, vt explicant [m] Bercorius, [o] Rickelius, & alij, vel baptiſ-

[l] Num. 19.

[m] Ad Rom. 15.
[n] Bercor. in moral. huius loci.
[o] Rickelius in loc. cit. Num.

matis aquis, in ſanguine Chriſti, qui [a] multò *melius emundabit conſcientias noſtras* A
ab operibus mortuis ad ſeruiendum Deo viuenti, quàm ſanguis hircorum, aut vitulorum, &
cinis vitulæ adſperſus inquinatos ſanctificabat ad emundationem carnis, vt interpretantur
Cyrillus [b] Alexandrinus, & ex Cyrillo [c] Procopius. Aſperguntur autem idem
Leuitæ (ait [d] Abulenſis) non vt mundentur, ſed vt ad diuina præparentur.
Aſperguntur noſtræ iam militiæ Clericalis candidati, & vt mundentur, & ad
excelſa miniſteria diuini cultus præparentur, [e] ampliuſque lauentur, & ſuper
niuem dealbentur. Populus [f] recepturus legem mundatur, quanto magis ad-
mittendos ad Chriſtum, eiuſque doctrinam explicaturos, myſteriaque tracta-
turos mundari conuenit, vt ſanctitatis auctori placeant?

VI. Pilos radebant Leuitæ, non aliam ob cauſam, quàm vt mundo ſe renun-
tiare meminiſſent. Ij ſunt enim filij Leui, cui in Deuteronomio dictum legitur,
B *qui dixerit patri ſuo & matri ſuæ, neſcio vos, & fratribus ſuis, ignoro vos, & neſcie-*
runt filios ſuos; hi cuſtodierunt eloquium tuum, & pactum tuum ſeruauerunt. Tum etiam,
vt moneantur noui teſtamenti miniſtri (quibus à Domino ſæpius inculcatur, B
vt [h] vxorem, filios, ſe, ſuaque deſerant & ſequantur ipſum) quatenus ſic à ſua
mente abſcindant illicitas & ſuperfluas cogitationes, vt de omiſſione illarum
nullo dolore fatigentur: nam, vt rectè ait [i] S. Gregorius (cuius interpretatio-
nem ſequuntur Iſidorus [k] Hiſpalenſis, [l] Beda, [m] Rupertus, [n] Rabanus, [o] D.
Thomas, & alij,) *bene per Moyſem dicitur Leuitæ radant omnes pilos carnis ſuæ. Leuita*
quippe aſſumptus vocatur. Oportet ergo Leuitas omnes pilos carnis radere: quia is, qui in ob-
ſequiis diuinis aſſumitur, debet ante Dei oculos à cunctis carnis cogitationibus mundus appa-
rere: ne illicitas cogitationes mens præferat, & pulchram animæ ſpeciem quaſi pilis fructifi-
cantibus deformem reddat. Sed quantalibet, vt diximus, quempiam virtus ſanctæ conuer-
ſationis exuerit, adhuc tamen & de vetuſtate vitæ naſcitur, quod toleretur; vnde & ipſi
Leuitarum pili radi præcepti ſunt, non euelli; raſis etenim pilis radices in carne remanent, &
creſcunt, vt iterum radantur: quia magno quidem ſtudio ſuperfluæ cogitationes amputandæ
ſunt, ſed tamen ampuari ſunditus nequaquam poſſunt, ſemper enim caro ſuperflua generat,
quæ ſemper ſpiritus ferro ſollicitudinis recidat. Tum denique vt ſignificetur, nec Le- C
uitas, nec qui in nouæ legis miniſterio eis ſucceſſerint, quidquam mortuum ge-
ſtare debere; vitâ ſiquidem pili carent: quibus mortuis ornatibus miniſter Do-
mini inſulsè tegitur, abſurdéque ipſos non ad neceſſitatem ſolum decurtatos,
ſed ad ornamentum geſtat prolixos, quem ſcilicet vitæ ſolum ornamenta dele-
ctare debent, vt vera vita viuat, qua ſe viuere Paulus teſtabatur, dicens, [p] *viuo*
ego, iam non ego, viuit verò in me Chriſtus, vt eleganter proſequitur [q] Theodoretus.

VII. Radebant [r] autem pilos totius corporis, veſteſque abluebant, & leproſi
expiandi, & Leuitæ conſecrandi; illi vt nihil apud ſe haberent, in quo lepra
corporalis occultari poſſet: hi vt lepræ ſpiritali nullum apud ſe locum ſupereſſe
teſtarentur. Speciatim autem Leuitæ veſtes abluebant, ad ſignificandam, in-
quit [t] Rabanus, emendationem operum, atque puram cum Deo, & coram ho-
minibus irreprehenſibilem conuerſationem, ſeu, vt in eundem ſenſum exponit
Cyrillus [u] Alexandrinus, ad denotandam præclaram conuerſationem, vt iuxta
monitum Apoſtoli [u] ſimus prouidentes bona non ſolum coram Deo, ſed etiam D
coram omnibus hominibus. Vel etiam ad deſignandam contritionem, & con-
ſcientiæ ſedulam diſcuſſionem, ex [x] Berchorio, & aliis.

VIII. Quoniam verò nihil aliud eſt conſecratio alicuius perſonæ, quam do-
natio eiuſdem Deo: quia eo ipſo quo quis Deo donatus ac deuotus eſt, in Dei
dominium tranſit, perſonaque ſancta, Deoque [y] ſacra efficitur. Ideò Leuitæ
conſecrandi primum coram Deo, tanquam munera, ac dona ipſi proponenda,
offerendaque ſiſtebantur: tum quæcumque ad legitimam donationem, vel ad
ſummos iuris apices neceſſaria videntur, exactè circà eos obſeruabantur. Hæc
omnia in donatione ius ſtrictum exigit; primum, vt [z] voluntario dantis con-
ſenſu firmetur: tum vt [a] teſtium ac magiſtratus publicâ teſtificatione, atque au-
ctoritate roboretur: tertium, vt [b] traditione perficiatur; quartum tandem, vt [c]
eius cui datur, acceptatione penitus abſoluatur. Quæ omnia in conſecratione
Leuitarum ſuperiùs deſcriptâ animaduertuntur. Primum enim voluntariè Le-

uitæ

[a] Ad Hebr. 9.
[b] Cyril. Alex. 11. de adorat.
[c] Procopius in cap. cit. nu. nota vtrumq; explicationẽ iungi à Raban. commẽ. in hunc locũ, D. Thomã 1. 2 quæſt. 102. art. 5. ad 8 & 9. & aliis.
[d] Abulenſis in cap 8. Nume.
[e] Pſal 50.
[f] Exodi 19 & apud Philonẽ de decalogo.
[g] Deuter. 33. Matth. 10. 16 19.
[h] Lucæ 14.
[i] S Greg. moral. cap 24.
[k] Iſidor Hiſp. in cap. 8. Numer.
[l] Beda ibid.
[m] Rupertus ibid.
[n] Rabanus ibid.
[o] D. Thomas 1. 2. q. 102. art. 5. ad 8. & 9.
[p] Ad Galat. 2.
[q] Theodoret. q. 12. in lib. Numer.
[r] Leuitici 14.
[s] Rabanus ſuprà.
[t] Cyril Alex. ſuprà.
[u] Ad Rom 12 & 2. ad Corinth 8.
[x] Berchor. ſuprà.
[y] §. ſacræ inſtitut Iuſtin. de rerum diuiſione.
[z] l 10. & 30. C. de donationibus
[a] l. 25. & 35. C. eodem.
[b] l 1. & 28. C. eodem, & l. 49 ff de ſolution. l 44. §. 3. ff. legatis, l. traditionibus ff. de pactis, quibus ad ſe Bleſenſe epiſt. 91.
[c] l 25. & 8. C. de donation. l 8 § 1 ff. de bonis libertorũ, Terent in Pamphilo.

A uitæ donationi ſuæ conſentiunt, dum miniſterium aſſumunt. Deinde impoſitio manuum populi, & Sacerdotis conſecrantis præſentia publicam donationi, quâ ſe hi Deo dedunt, auctoritatem, fidemque conciliant: præterea vera eorum fit traditio, ſeu ſymbolica, dum per agitationem quandam, atque eleuationem in Dei dominium transferuntur, ac veluti tranſmittuntur. Vltimò ab ipſo Deo per ſacrificia acceptantur: ſacrificij enim oblatio gratas Deo & acceptas eas eſſe victimas ſignificat.

I X. Alia etiam huius donationis explicandæ eſt ratio, vt nempe dicamus populum præſentem, Sacerdotum miniſterio, qui acceptandi & dandi ius à Deo ſibi conceſſum habeant, tanquam mediatores inter ipſum, & homines conſtituti, Leuitas offerre, Deoque deuouere, iuxta ſententiam [a] Petri Damiani, qui ex verbis Numerorum citatis *euidenter apparere* dicit, *quia Leuiticus ordo munus Dei eſt à populo datum, eique in ſacrificium in manum Sacerdotis oblatum.*

B Quia verò, vt iure cautum eſt, [b] *ſi quis rem aliquam vouerit, voto obligatur, quæ res perſonam vouentis, non rem, quæ vouetur, obligat:* ideò vt firmior ſit populi ac Sacerdotum oblatio, Leuitarum oblatorum expreſſo per miniſterij aſſumptionem conſenſu firmatur. Ex quibus omnibus monemur, qui in Eccleſiaſticis ordinibus verſamur, Deo nos ex ære & libra, vt aiunt, eſſe mancipatos, nec donationem noſtri, cui in ſuſceptione ordinis conſenſimus, reuocare nos poſſe, in qua tot iuris ſolemnitates religiosè obſeruatæ ſunt: nec Deo ſolum, ſed toti nos Eccleſiæ, à qua Deo deuoti fuimus, iniuriam facere, ſi perſonas noſtras diuino cultui addictas in prophanos vſus, vel diabolica miniſteria tranſferamus: ſi debita Deo obſequia publico nomine promiſſa, noſtram & publicam fidem frangentes, diuino cultui ſubtrahamus, ac mundanis vanitatibus impendamus.

X. Quod ſi prædictorum rituum expoſitio iſta minimè ſatisfacit: alias dabit Cyrillus [c] Alexandrinus, alias [d] Rabanus, alias [e] Berchorius: Cyrillus in oblatione bouis perfecti, qui incendi ſolebat cum ſimilâ oleo conſperſâ, ait denoC tari Chriſtum totum ſanctum, totum perfectum, [f] in odorem ſuauitatis patri oblatum, ardentibus charitatis flammis non aduſtum, ſed toſtum, nobis adferentem vitæ, quæ in ſpe ducitur, lætitiam atque hilaritatem. In oblatione verò bouis anniculi eundem Chriſtum ſignificari, puritate & innocentiâ conſpicuum, cuius [g] liuore ſanati ſumus, cuius ſanguine mundati, cuius oblatione redempti. Ideò verò, inquit [h] Cyrillus, Leuitis manus à populo imponebantur, vt Leuitarum ordinationi conſentiret, & pro ſe Deo vacandi Leuitis onus ſe imponere ſignificaret. Quæ poſtquam ex Cyrillo retulit [i] Procopius, addit Leuitas in eo quod pro [k] primogenitis acceptantur, ſignificari Chriſtum verè [l] primitias eſſe, verè [m] primogenitum Dei patris, [n] primogenitum omnis creaturæ, [o] primogenitum Mariæ Virginis, [p] primogenitum in multis fratribus, qui pro hominibus aſſumptus eſt, & eorum peccata pertulit. Rabanus, [q] per bouem de armentis Chriſtum intelligit de Patriarchis, Prophetiſque progeniD tum, qui cum libamentis immolatur, id eſt in memoriam paſſionis, quæ & nobis ſaluberrima, & Deo non poteſt non eſſe acceptiſſima: per alterum bouem, eundem Chriſtum interpretatur, mediatorem ac propitiatorem pro nobis, qui nos per paſſionem ſuam abluit & ſanctificauit. Aliam ipſe ſubnectit explicationem, vt per duplicem bouem, quorum vnus pro peccato, alter in holocauſtum offertur, duæ actionum ſpecies ſignificentur, malæ, quæ ſacrificio expientur, bonæ quibus Deus laudetur, & pro quibus eidem gratiæ referantur. [r] Berchorius eius eſt ſententiæ, vt per oblationem boum macerationem carnis, ſeu duorum appetituum concupiſcentis, & iraſcentis coërcitionem, per olei & farinæ ſimilam, compaſſionem & eleëmoſynam intelligi velit, vt demum his virtutibus conſpicui per ſanctitatem homines conſecrentur, & per conſecrationem in tabernaculo Domini miniſtrare mereantur.

[a] Petrus Damiani diſſert. 2. cit. ſeu cap. 1. epiſt. cit.
[b] l. ſi quis rem aliquam, ff. de pollicitat.
[c] Cyril. Alex. ſuprà.
[d] Rab. ſuprà.
[e] Berch. ſup.
[f] ad Epheſ. 5. ad Philip. 4.
[g] Iſaiæ 53. & 1. Petri 2.
[h] Cyril. ibid.
[i] Procopius ſuprà.
[k] Num. 8.
[l] 1. ad Cor. 15.
[m] ad Heb. 2.
[n] ad Coloſſ. 1.
[o] Matth. 1. Lucæ 2.
[p] ad Rom. 8.
[q] Rabanus ſuprà.
[r] Berchor. ſuprà.

Digitized by Google

A

§. II.

Referuntur ritus, quibus tàm Summus Pontifex, quàm cæteri Sacerdotes conſecrabantur.

XI. Abundè autem iſta ſufficiant ad Leuitarum exponendam conſecrationem, iam Summi Pontificis ac Sacerdotum conſecratio explicanda eſt: primumque ex Leuitico referenda, tum explicanda. Ritus quo Summus Pontifex, ac Sacerdotes inferiores ſacrabantur, his verbis Leuitici [a] liber deſcribit: *fecit Moyſes vt Dominus imperauerat, congregatáque omni turbâ ante fores tabernaculi, ait: iſte eſt ſermo, quem iuſſit Dominus fieri, ſtatimque obtulit Aaron, & filios eius. Cumque lauiſſet eos, veſtiuit Pontificem ſubuculâ lineâ, accingens eum balteo, & induens eum tunica hyacinthina, & deſuper humerale impoſuit, quod adſtringens cingulo aptauit Rationali, in quo erat doctrina & veritas; cidari quoque texit caput; & ſuper eum contra frontem, poſuit laminam auream conſecratam in ſanctificatione, ſicut præceperat et Dominus. Tulit & vnctionis oleum, quo leniuit tabernaculum cum omni ſuppellectili ſua; cumque ſanctificans aſperſiſſet altare ſeptem vicibus, vnxit illud, & omnia vaſa eius, labrumque cum baſi ſuâ ſanctificauit oleo: quod fundens ſuper caput Aaron, vnxit eum & conſecrauit. Filios quoque eius oblatos veſtiuit tunicis lineis, & cinxit balteis, impoſuitque Mitras, vt iuſſerat Dominus. Obtulit & vitulum pro peccato; cumque ſuper caput eius poſuiſſent Aaron, & filij eius manus ſuas, immolauit eum, &c. Obtulit & arietem ſecundum in conſecratione Sacerdotum. Poſueruntque ſuper caput eius Aaron, & filij eius manus ſuas: quem cùm immolaſſet Moyſes, ſumens de ſanguine eius, tetigit extremum auriculæ dextræ Aaron, & pollicem manus eius dextræ, ſimiliter & pedis. Obtulit & filios Aaron, cumque de ſanguine arietis immolati tetigiſſet extremum auriculæ ſingulorum dextræ, & pollices manus ac pedis dextri, reliquum fudit ſuper altare per circuitum, &c. Tollens autem de caniſtro azymorum quod erat coram Domino, panem abſque fermento, & collyridam conſperſam oleo, laganumque, poſuit ſuper adipes, & armum dextrum, tradens ſimul omnia Aaron, & filius eius. Qui poſtquam leuarunt ea coram Domino, rurſum ſuſcepta de manibus eorum adoleuit ſuper altare holocauſti, &c. aſſumenſque vnguentum & ſanguinem, qui erat in altari, aſperſit ſuper Aaron, & veſtimenta eius, & ſuper filios illius, ac veſtes eorum. Cumque ſanctificaſſet eos in veſtitu ſuo, præcepit eis dicens, coquite carnes ante fores tabernaculi, & ibi comedite eas, panes quoque conſecrationis edite, qui poſiti ſunt in caniſtro, ſicut præcepit mihi Dominus dicens, Aaron & filij eius comedent eos; quicquid autem reliquum fuerit de carne, & pane, ignis abſumet. De oſtio quoque tabernaculi non exibitis ſeptem diebus, vſque ad diem, quo complebitur tempus conſecrationis veſtræ, ſeptem enim diebus finitur conſecratio: ſicut & impræſentiarum factum eſt, vt ritus ſacrificij compleatur. Die ac nocte manebitis in tabernaculo obſeruantes cuſtodias Domini, ne moriamini, ſic enim mihi præceptum eſt, feceruntque Aaron & filij eius cuncta quæ locutus eſt Dominus per manum Moyſi.*

[a] Leuit. 8.

B

XII. Prætermiſimùs inter referendum ea quæ ad ſacrificij ritum potius, quàm conſecrationis Sacerdotum, vel Summi Pontificis ſpectabant, quorum etiam explicationem hîc omittimus, ea verò omnia proſecuti ſuimus, quæ ad hanc conſecrationem pertinere videbantur, quæ quidem in [b] Exodo ſimiliter deſcripta habentur, vbi Moyſi Dominus hos omnes ritus expreſſit, & obſeruari præcepit. Inter explicandum verò hos ritus, nihil de veſtibus Sacerdotalibus, aut Pontificis Summi, ſingulariter obſeruauimus, quia ad alium hæc tractatum attinēt: ſufficiet ſolum monuiſſe à diuina auctoritate & exemplo manare, non ſolum quod in ſacris myſteriis Sacerdotes noſtri, nō vulgares, ſed pretioſas, ſed ſacras veſtes induant; verùm etiam quod eas ab ordinatione ſua inter initiationis ſuæ myſteria recipiant, vt infra docebimus. Cætera quæ in Summi Pontificis, ac Sacerdotum inauguratione notantur, ſigillatim ſunt exponenda.

[b] Exod. 29.

C

D

XIII. A purificatione ipſorum ordimur, quæ duplex eſt, vna ante conſecrationem, altera ante applicationem ad tabernaculi miniſterium, quia & ordinandos

Digitized by Google

A nandos mundari decet, & miniſtraturos: prior lotione corporis conſecrandorum perficiebatur; poſterior aſperſione veſtimentorum: decet enim ordinandum proprias maculas eluere; miniſtraturum verò adiacentium etiam, & ſibi familiariũ ſordes, atque inquinamenta vitare. Sed de priori difficultas eſt, quænam corporis partes conſecrandi in Summũ Pontificem vel Sacerdotem lauarentur. Lyranus [a] Rabbi Salomonem ſequutus, putat totum eorum corpus lauari conſueuiſſe. Abulenſis [b] quoque eandem ſententiam amplectitur; nec immeritò, qui enim abſolutè lauari iubentur nullâ partium factâ expreſſione, toto corpore videntur fuiſſe lauandi. Docet autẽ [c] Ioſephus ex fontanis aquis, Philo verò [d] Iudæus ex aqua fontis puriſſima & vitaliſſima primos Sacerdotes à Moſe ablutos fuiſſe. Quâ verò causâ, cuiuſve rei ſignificandæ gratiâ id geſtum ſit, conijcere poſſumus, vt ſcilicet edoceantur, præſertim qui in nouâ lege ordinibus initiandi ſunt, iugi lachrymarum ſcaturigine peccata abluere per Confeſſionis Sacramentum, animam Chriſti ſanguine purgare, tergere omnes maculas, ne

B impiæ conſcientiæ votum Deo diſpliceat. Sed id notatu dignum ex [e] Origene quod conſecrandi à Moyſe lauentur, antequam induantur, *accepit*, inquit, *Moyſes, ſecundùm præceptum Domini, Aaron, & filios eius, & primò quidem lauat, poſteà verò induit eos; conſiderate diligenter ordinem dictorum, primò lauat, poſteà induit, non enim potes indui, niſi ante lotus fueris. Lauamini [f] ergo & mundi eſtote, & auferte nequitias ab animis veſtris. Niſi ergo hoc modo lotus fueris, non poteris induere Dominum Ieſum Chriſtum, ſecundùm quod dicit & Apoſtolus: Induite Dominum Ieſum Chriſtum, & carnis curam ne feceritis in concupiſcentiis: lauet igitur te Moyſes, ipſe te lauet, & ipſe te induat. Quomodo te lauare poteſt Moyſes frequenter audiſti. Sæpè enim diximus, quod Moyſes in Scripturis ſacris pro lege ponatur, ſicut in Euangelio [h] dictum eſt, habent Moyſem & Prophetas, audiant illos. Lex ergo Dei eſt, quæ te lauat, ipſa ſordes tuas diluit: ipſa, ſi audias eam, peccatorum tuorum maculas abſtergit: ipſe eſt Moyſes, hoc eſt, lex quæ Sacerdotes conſecrat; nec poteſt Sacerdos eſſe, quem non lex conſtituerit Sacerdotem. Multi enim ſunt Sacerdotes, ſed quos non lauit lex, ne-*

C *que puros reddidit verbum Dei, neque ablut à peccatorum ſordibus ſermo diuinus.*

XIV. Sex autem in conſecratione attendenda ſunt. Primo ſiquidem loco tam Summus Pontifex, quàm cæteri Sacerdotes pretioſis, iiſque ſacris, veſtibus induebantur, quibus apud populum maieſtatem ſibi aliquam, & venerationem conciliarent. Secundò, Summus Pontifex præ cæteris inferioribus Sacerdotibus, hac dignitatis & honoris prærogatiuâ fruebatur, vt fuſo ſuprà caput ipſius oleo ſanctiorem cæteris conſecrationem obtinere videretur. Tertiò, ad conſecrationis ſingulorum celebritatem ac perfectionem tria ſacrificia offerebantur; primum vituli pro peccato: ſecundum arietis vnius in holocauſtũ: tertium alterius arietis in hoſtiam pacificam: quibus ſacrificiis ſuſpicor enumeratos conſecrationis ritus fuiſſe permixtos, adeò vt ſacrificia iſta cum conſecrationis ritu inciperent, nec niſi eadem conſecratione finitâ abſoluerentur. Quartò, tam Pontifex, quàm Sacerdos in extremo auriculæ dextræ, & ſimiliter in pollice manus, ac pedis dextri, arietis immolati ſanguine tingebantur. Quintò, non

D ſolum Pontifex ipſe, & Sacerdotes, verùm etiam ipſorum veſtes ſanguine eiuſdem arietis, ſanctoque vnctionis oleo aſpergebantur. Sextò tandem plurima ex caniſtro panum, & ariete immolato, ipſis in manus dabantur, quæ leuarent coram Domino & offerrent.

XV. Ab eo verò quod ſextum in conſecratione notauimus, applicatio ad vſum miniſterij initium ſumebat, quod enim ea quæ ad ſacrificium parata fuerant coram Domino leuarent: indicium erat ipſos eorum offerendorum coram Domino poteſtatem accepiſſe, oſtendebantque eo actu ſe iam perfectam ſacrificandi facultatem fuiſſe aſſecutos. Adduntur tamen præcepta quædam, & monita, vt oneris ſuſcepti grauitatem verbis edocerentur: ad quod ſeptem dierum pro foribus tabernaculi continuis excubiis experientiâ cõparabantur: qui enim ab oſtio tabernaculi ſeptem diebus egredi tam ſtrictè prohibebantur, iamjam experiebantur quantâ ſedulitate, ac diligentiâ commiſſo ſibi muneri deberent incumbere. Plura circa hæc diſcutienda ſunt: neque nos in ſingulis morabimur, ſed quæ maioris videbuntur eſſe, & acuratioris indagationis, hæc ſolum ſcrutabimur.

[a] Lyranus in cap. 29. Exod.
[b] Abulen. in dict. cap. q. a.
[c] Ioſeph lib. 3. antiquit. cap. 9.
[d] Philo lib. 3. de vita Moſis.
[e] Origen. homil. 6. in cap. 8. Leuit.
[f] Eſdræ 1.
[g] Ad Rom. 13.
[h] Lucæ 16.

§. III.

Prior quæſtio circa enumeratos ritus explicatur.

XVI. Hoc verò primum obſeruandum videtur, iſtos omnes ritus, vel eorum rituum plurimos, ſeptem continuis diebus repetitos fuiſſe. Ioſephus[a] certè ſingulos iſtos ritus quouis hebdomadæ conſecrationi deſtinatæ die, iteratos fuiſſe videtur innuere, quem ſententiam[b] Lyranus ſequitur. Nec mihi dubium, quin tota actio conſecrationis primo die fuerit abſoluta, tum ſequentibus diebus aliquæ ex præſcriptis ceremoniis repeterentur, eæ præſertim quarum vel Scriptura ſacra expreſſam mentionem facit, vt vnctionis manuum Sacerdotum, immolationis vituli, mundationis altaris, & vnctionis altaris; de iis enim hæc habentur in Exodo, [c] *ſeptem diebus conſecrabis manus eorum, & vitulum pro peccato offeres per ſingulos dies ad expiandum: mundabiſque altare, cùm immolaueris expiationis hoſtiam, & vnges illud in ſanctificationem. Septem diebus expiabis hoſtiam, & ſanctificabis, & erit ſanctum ſanctorum; omnis qui tetigerit illud, ſanctificabitur, hoc eſt quod facies in altari: agnos anniculos duos per ſingulos dies iugiter, &c.* Ioſephus[d] autem & ablutionem Pontificis ac Sacerdotum, & aſperſionem veſtimentorum ipſorum, & ſacrificium tauri, vel arietis oblationem repetita inſuper oſtendit iis verbis: *deinde ſanguine victimarum ornatum Aaronis, & filiorum eius aſperſit purificans eos fontanis aquis, ac vnguento, vt Dei fierent Sacerdotes. Atque hoc modo per ſeptem dies ipſos, & veſtes eorum curabat: tabernaculum item, & eius vaſa vnguento, ſicut iam dixi, confecto, & ſanguine taurorum, & arietum alternis diebus iuxta genus mactatorum: octauo autem die feſtum indixit.* Atque hoc modo intelligendum eſt quod habetur in Leuitico, [e] *ſeptem diebus finiri conſecrationem*, non quod tota actio conſecrationis per partes, & ſucceſſiuè ſeptem diebus perageretur, ſed quod quotidie per ſeptem dies integrè, vel magna ſaltem ex parte repeteretur.

[a] Ioſephus lib 3 antiquitatum Iudaicarum cap. 9.
[b] Lyranus in cap. 29 Exod.
[c] Exodi 29.
[d] Ioſephus ſuprà.
[e] Leuitici 8. cap. cit.

§. IV.

Variæ quæſtiones circa ritum vnctionis ſacræ diſſoluuntur.

XVII. Circa ritum verò vnctionis ſacræ, quem tetigimus, plures quæſtionis emergunt ſigillatim diſſoluendæ. Prima eſt, in quibus partibus tam Sacerdotes inferiores, quàm Summus Pontifex vngerentur. Patet quidem ex prædictis Summi Pontificis caput oleo delibutum fuiſſe, quod oſtendit etiam Pſaltes regius dum ait, [f] *ſicut vnguentum in capite, quod deſcendit in barbam, barbam Aaron:* eaque fuit Summi Pontificis prærogatiua, quâ plenitudo gratiæ, & auctoritatis præ cæteris ei collata demonſtraretur; reliquos etiam inferiores Sacerdotes vnctos pariter fuiſſe ſacra Scriptura teſtatur. Quamuis enim citato [g] Leuitici teſtimonio non fiat mentio vllius alterius actionis, quâ filij Aaron vncti dici poſſint, niſi quod Moyſes vnguentum aſſumens & ſanguinem, qui erat in altari, veſtes eorum aſperſiſſe referatur; videntur tamen ipſi pro certò aliquâ ſui parte vncti fuiſſe, nec ſolæ eorum veſtes oleo & ſanguine aſperſæ; de quibus nec conſtat an oleo aſperſæ fuerint, an ſolo ſanguine. Vnctos verò inferiores Sacerdotes fuiſſe ex pluribus inferri poteſt, primumque ex eo quod vnctos ipſos & Chriſtos vocat [h] Dauid in Pſalmis. Sed clariùs liber Exodi vnctioni ipſorum fidem adſtruit: [i] *Aaron*, inquit, *& filios eius vnges ſanctificabiſque eos, vt Sacerdotio fungantur mihi.* Item, [k] *veſtem autem ſanctam, quâ vtetur Aaron, habebunt filij eius poſt eum, vt vngantur in eâ & conſecrentur manus eorum.* Quibus addi poteſt auctoritas [l] Ioſephi, in iis rebus verſatiſſimi, qui verbis ſuprà allatis, non ſolum ipſorum veſtes, ſed & ipſos vnguento perfectos teſtatur. Ex quibus quoque deducitur, manus eorũ vnctas fuiſſe, quò diuinis miniſteriis tractãdis idoneæ efficerentur; quâ proinde vnctione Aaronis quoq; manus delibutas fuiſſe, ne quid minus ipſe cæteris Sacerdotibus haberet, non dubito, præſertim cũ ipſius manus Deo cõſecratas fuiſſe legamus in Leuitico his verbis, [m] *Pontifex, id eſt Sacerdos maximus*

[f] Pſal. 132.
[g] Leuit. cap. cit.
[h] Pſal. 104.
[i] Exodi 30.
[k] Exodi 29.
[l] Ioſephus ſuprà.
[m] Leuitici 21.

Digitized by Goo

A *ximus inter fratres ſuos, ſuper cuius caput fuſum eſt vnctionis oleum, & cuius manus in Sacerdotio conſecratæ ſunt, &c.* Scio tamen prædictis ſcripturæ teſtimoniis pertinaces minimè conuincendos: vtpotè cùm Hebræorum verbũ, quod *conſecrare* & *ſanctificare* ſignificat, *perficere* quoque & *ad res ſanctas deſtinare* ſignificet: vnde & vnctione ex oleo ſancto manus ipſorum conſecratæ, & traditione victimarum ad ſacra deſtinatæ, ac ſanctificatæ dici poſſint: nec efficaciter ex prædictis textibus inferiores Sacerdotes vllatenus vncti demonſtrentur. Series tamen verborum in citatis textibus vnctionem manuũ videtur accuratè & prudenter coniicienti innuere, & inferiores Sacerdotes vnctos indicare. Fauentque ij Patres, qui abſolutè Sacerdotes Moſaicæ legis vnctos fuiſſe teſtantur: vt [a] Hieronymus in Oſeam, qui *oleum vnctionis* interpretatur, *quo vngebantur Prophetæ, & Sacerdotes, quo vngebantur & Reges*: tum qui inferiores Sacerdotes expreſsè dicunt, vt Auguſtinus in Leuiticum, [b] *aliud eſt*, inquit, *quod modo commemorat, quid offerat ſummus* B *Sacerdos, quando conſtituitur, id eſt quando vngitur: hoc* [c] *enim ſequitur & dixit, in die quacunque vnxeris eum; non dixit, vnxeris eos: cùm etiam ſecundos Sacerdotes vngi præcipiat.* Similia habent alij: imò, ſed non ſatis probabiliter, meo quidem iudicio, [d] Heſychius filios Aaron eodem modo quo patrem vnctos cenſet. Legantur [e] Abulenſis, [f] Rickelius, & alij.

[a] Hieron. in cap. 12. Oſeæ.
[b] Auguſt. q. 14. in Leuit.
[c] Exod. 29.
[d] Heſych. in Leuitic.
[e] Abulenſ. in cap. 29. Exod.
[f] Rickelius in cap. 8. Leuit.

XVIII. Altera quæſtio mouetur, quale iſtud oleum fuerit, quo Summus Pontifex, ac Sacerdotes inungerentur. Cui quæſtioni ſoluendæ præmittendum eſt; oleum quoddam in antiqua lege ſimplex fuiſſe nulli alteri rei admixtum; aliud verò fuiſſe ſanctius oleum, quod genus quoddam vnguẽti pretioſi erat, ex oleo, myrrhâ, cynnamomo, calamo, caſiâ, operâ vnguentariâ confectum, de cuius nempe confectione hæc dixit Dominus ad Moyſem in Exodo, [g] *ſume tibi aromata, primæ myrrhæ, & electæ quingentos ſiclos, cynnamomi medium, id eſt ducentos quinquaginta ſiclos, calami ſimiliter ducentos quinquaginta, caſiæ autem quinquaginta ſiclos in pondere ſanctuarij, olei de oliueris menſuram hin; facieſque vnctionis oleum ſanctum, vnguentum compoſitum opere vnguentarij* Cuius vnguenti ea erat ſanctitas, eaque ipſi C debebatur veneratio, vt nec ex eo vngi, vel ſimilia ad vſum prophanum confiecere, aut communicare liceret, iuxta illud eodem loco, [h] *filiis quoque Iſraël dices: hoc oleum vnctionis ſanctum erit mihi in generationes veſtras: caro hominis non vngetur ex eo, & iuxtà compoſitionem eius non facietis aliud, quia ſanctificatum eſt, & ſanctum erit vobis. Homo qui tale compoſuerit, & dederit ex eo alieno, exterminabitur de populo ſuo.*

[g] Exodi 30.
[h] Ibid.

XIX. Hoc verò præmiſſo, dicimus, oleo quidem puro ac ſimplici vſos fuiſſe Iudæos, tum in lucernis candelabri aurei, iuxta altare thymiamatis accendendis, iuxta illud Leuitici, [i] *præcipe filiis Iſraël, vt adferant tibi oleum de oliuis puriſſimum, ac lucidum ad concinnandas lucernas iugiter*: tum ad libationem Deo faciendam, iuxta illud eiuſdem libri, [k] *anima cùm obtulerit oblationem ſacrificij Domino, ſimilæ erit eius oblatio, fundetque ſuper eam oleum, & ponet thus*: tum fortè etiam ad Reges inungendos: quâ de re mox dicemus. Oleo verò ſancto & artefacto, altaris & templi ſupellectilia vngebantur, id enim clarè diuinæ ſcripturæ toties citato Exodi D loco demonſtrant; in quo ſtatim poſt traditam olei vnctionis confectionem ſubiungitur, [l] *& vnget ex eo tabernaculum teſtamenti, menſamque cum vaſis ſuis, candelabrum, & vtenſilia eius, altaria thymiamatis, & holocauſti, & vniuerſam ſupellectilem, quæ ad cultum illorum pertinet; ſanctificabiſque omnia, & erunt ſancta ſanctorum, qui tetigerit ea ſanctificabitur.* Vngebatur & Summus Pontifex Aaron, necnon & filij eius inferiores Sacerdotes: nam poſt hæc verba ſtatim additur, [m] *Aaron & filios eius vnges, ſanctificabiſque eos vt Sacerdotio fungantur mihi*: quæ verba ad præcedens oleum ſanctum, ſeu oleum vnctionis relationem habent. Vnde quotieſcumque vnctionis ipſorum aliqua fit mentio, vncti ſemper referuntur, [n] *oleo ſancto, oleo ſanctæ vnctionis*, vel *oleo ſancto vnctionis*, vel *oleo vnctionis*, non oleo ſimpliciter, & ſine addito, vt ex citato loco patet, in quo aliquâ ex prædictis olei adnominationibus, ſeu epithetis, oleum, quo Sacerdotes inunguntur, perpetuo inſignitur: cui quidem duo alia loca adiungo: vnum ex eodem libro Exodi, [o] *oleum vnctionis fundes ſuper caput eius*, puta Aaronis: aliud ex Leuitico, [p] *oleum ſanctæ vnctionis Dei ſui ſuper eum eſt.*

[i] Leuit. 24.
[k] Leuit. 2.
[l] Exodi 30.
[m] Ibidem.
[n] Ibidem.
[o] Exodi 29.
[p] Leuit. 21.

XX. Controuertitur autem, an eodem iſto oleo, quo Sacerdotes vngebantur, Reges quoque Iſraëlitici, vel aliqui alij non Sacerdotes vngerentur. Affirmatiua pars probari poteſt, primò, quia de Dauide habet ſcriptura, [a] *inueni Dauid ſeruum meum, oleo ſancto meo vnxi eum:* ſed oleum ſanctum eſt oleum iſtud pretioſum, quod operâ vnguentarij confectum diximus. Secundò, quia de Salomone legimus in libris Regum, [b] *ſumpſit Sadoch Sacerdos cornu olei de tabernaculo, & vnxit Salomonem.* Oleum autem quod aſſeruabatur in tabernaculo, erat oleum ſanctum. Tertiò, quia Hieronymus [c] ſuprà citatus, *oleo vnctionis,* (quo nomine pretioſum iſtud oleum intelligitur) tam Reges, quàm Prophetas, non ſolos Sacerdotes vnctos ſignificat. Quartò, quia probabile eſt non vulgare oleum fuiſſe, quo Reges vngerentur; fruſtrà ſiquidem tale oleum, ſi vulgare foret, in templo aſſeruaretur; cùm tamen exemplo olei, quo vnctus eſt Salomon (quod è tabernaculo petitum eſt) ex traditione Hebræorum habeatur, oleum iſtud in Arcâ, quæ cuſtodiebatur in templo, fuiſſe aſſeruatum, vt refert [d] Galatinus: at quænam alia confectio olei dici poteſt, qua Reges inuncti fuerint, præter eam qua Sacerdotes vngerentur? nùm itaque probabilius eſt honorem vnctionis Sacerdotibus proprium Iudæos Regibus aut Prophetis communicaſſe, quàm nouam olei confectionem quæ in templo aſſeruaretur, excogitaſſe?

XXI. Negatiua verò contrariis iſtis argumentis ſuadetur, primò, quia oleum iſtud pretioſum, vt ſuperiùs docuimus, non ſimpliciter oleum, ſed oleum ſanctum vel vnctionis, aut ſimili phraſi in ſacrâ Scripturâ efferri ſolitum erat; oleum autem, quo vncti ſunt Reges, abſolutè dicitur oleum ſine alia additione, vt patet ex iis Scripturæ locis, [e] *tulit Samuel lenticulam olei, & effudit ſuper caput eius,* Saülis videlicet. Item, [f] *tulit Samuel cornu olei, & vnxit Dauidem in medio fratrum eius:* præterea, [g] *tolle lenticulam hanc olei, & funde ſuper caput eius.* Secundò, quia, vt patet ex citato ſuperiùs [h] Exodi loco, nemini ex oleo ſancto, ſeu vnctionis, præter Sacerdotes vngi licebat, dicente Domino, *caro hominis non vngetur ex eo, & iuxta compoſitionem eius non facietis aliud:* ergo non eſt probabile contra iſtam prohibitionem, Reges, aut quoſdam alios eodem oleo vnctos fuiſſe. Tertiò, plura vetantur Pontifici Summo, quæ Regibus conceduntur, quæ tamen Summo Pontifici prohibentur, quòd oleo vnctionis vnctus eſſet; legimus enim in Leuitico, [i] *Pontifex, id eſt Sacerdos maximus inter fratres ſuos, ſuper cuius caput fuſum eſt vnctionis oleum, & cuius manus in Sacerdotio conſecratæ ſunt: veſtituſque eſt ſanctis veſtibus, caput ſuum non diſcooperiet, veſtimenta non ſcindet, & ad omnem mortuum non ingredietur omnino: ſuper patre quoque ſuo, & matre non contaminabitur: nec egredietur de ſanctis, ne polluat ſanctuarium Domini, quia oleum ſanctæ vnctionis Dei ſui ſuper eum eſt.* Sacerdotes quoque inferiores eſto capite non vngerentur, proindéque parentes ipſis lugere permitteretur: quia tamen ſaltem eorum veſtimenta eodem oleo aſperſa erant, manuſque inunctæ: ideò conſanguineos reliquos lugere vetabantur. Regibus autem, ſuper quorum capita oleum effundebatur, nihil tale prohibitum erat: nam & ſcindere veſtimenta, & flere ac lugere etiam ſuper amicos eis conceſſum fuerat: quod Dauidem [k] auditâ morte Saülis, & Ionathæ feciſſe Scriptura ſacra teſtatur: quem [l] etiam Abſalonem luxiſſe, & Abnerem [m] filium Ner, illiuſque feretrum ad ſepulturam ſecutum eadem commemorat. Non ergo oleo ſancto vnctionis vnctus fuerat: cùm enim oleum iſtud, oleum exultationis eſſe videretur, ſi cuius caput iſto oleo delibutum fuiſſet, nec filios, nec parentes lugere, multominus amicos licebat, non ipſi funebria iſta officia perſequi conceſſum erat. Quartò, quia oleum ſanctæ vnctionis à Pontifice, & Sacerdotibus cuſtodiebatur, ab iiſque ſolis attrectabatur, ſicut & cætera, quæ templo deſeruiebant: non eſt igitur probabile huiuſmodi oleo Reges Iſraëlitarum, qui non ſemper à Pontifice & Sacerdotibus, ſed ſæpè etiam à Prophetis vngebantur, vt patet exemplis [n] Saülis, [o] Dauidis, & [p] Iehu, quos Samuel, & Helias Propheta vnxerunt: an verò Helias Iehu conſecraturus à Summo Pontifice vel Sacerdotibus oleum ſibi vnctionis dari petiit? an Samuel Dauidem inſcio Rege Saüle inunctum idem à Sacerdotibus oleum impetrauit? an vterque è tabernaculo Domini nemine conſcio ſuſtulit? nemo facilè adducetur, vt

vtrumuis

a Pſal. 88.
b 3. Regum 1.
c Hieron. in cap. 12. Oſeæ.
d Galat. lib. 2. de Arcanis.
e 1. Regũ 16.
f 1. Regum 16.
g 4. Regum 9.
h Exodi 30.
i Leuit. 21.
k 2. Regum 1.
l 2. Regũ 18.
m 2. Regũ 3.
n 1. Regũ 10.
o 1. Regũ 16.
p 3. Regũ 19.

A vtrumuis credat: itaque cõmuni aliquo oleo, vel de nouo confecto verisimilius eſt in Regum iſtorum conſecratione Samuelem & Prophetas vſos fuiſſe. Quintò, Helias Propheta [a] ſimul à Deo miſſus eſt inungere Iehu in Regem Iſraël, Hazaëlem in Regem Syriæ, & Helizæum in Prophetam, nec improbabile eſt conſecrationes iſtorum trium eodem oleo profectas fuiſſe: at Hazaëlem Ethnicum hominem, & veræ religionis ignarum, oleo ſancto vnctionis nemo ſuſpicari poteſt inunctum fuiſſe, cùm enim ſanctificaretur, qui tetigiſſet vaſa iſto oleo intincta, atque illita, vt ex Scriptura [b] retulimus: oleum ipſum maiore ſanctificandi virtute præditum erat, nec ab immundis contingi licebat, quibus nec ſanctuarium ingredi, aut vaſa ſanctuarij intueri conceſſum fuerat.

[a] 3 Regũ 19. cap. cit.

[b] Exodi 30.

XXII. His argumentis facilè adducor, vt, tanquam probabiliorem, negantem poſteriorem iſtam ſententiam amplectar, quam allata ſuperiùs argumenta pro priori affirmante, minimè conuellunt. Non enim quod primo loco proferebatur: de Dauide, quod oleo ſanctæ vnctionis vnctus fuerit, id certum, nec ſi
B certum foret, illud ad alios Reges priuilegium illico transferendum eſſet. Ea potuit Dauidis eſſe prærogatiua, vt quia Chriſti figura futurus erat, & ex ſemine eius naſciturus erat Chriſtus, ſeu vnctus, quem [c] vnxit Deus oleo *lætitiæ præ conſortibus ſuis*, eo, quo Sacerdotes oleo vngebantur, ipſe ſemel ſaltem vngeretur. Certè Genebrardus [d] Dauidi ac Salomoni, & reliquis ex eorum familia Regibus, ſingulari priuilegio id tributum ex traditione Hebræorum deducit. Sed nec ad id fatendum neceſſario adigimur, quinimò coniecturæ aliquæ ſuperiùs adductæ id diſſuadent: poteſtque dici oleum iſtud ſanctum fuiſſe, quo Dauid inunctus eſt, ob figuram vnctionis Chriſti, qui ſimul in Regem, & in Sacerdotem inunctus eſt, quamuis non oleo per antonomaſiam ſancto, ſeu ſanctæ vnctionis ex myrrhâ, cynnamomo, & aliis, vt ſuprà explicuimus, confecto, ſed ſimplici inunctus fuiſſet. Secundò, nec quod de Salomone profertur maioris eſt ponderis: nam potuit fieri, vt ex oleo, quod vſibus templi deſtinabatur, Salo-
C mon inunctus fuerit, & ſanctiore quodammodo oleo inungeretur: non enim dubium eſt quin per illam deputationem, ſanctitatem ſibi quandam compararet: non tamen ex eo ſequitur oleum iſtud fuiſſe oleum ſanctæ vnctionis, quo Sacerdotes inungebantur: nam (vt diximus) aliud quoque oleum templi ſaeris vſibus deſtinatum erat, quod in templo fortè aſſeruabatur, ex quo Salomon vngi potuit, quamuis ne quidem ex eo quod in templis aſſeruaretur alios Reges delibutos fuiſſe ex prædictis coniiciamus. Tertiò poſſumus quoque Hieronymi ſuperiùs citati verba explicare non de oleo vnctionis per antonomaſiam, cuius confectionem ſuprà expoſuimus, ſed de oleo vnctionis, quod aliquo ſacro ritu hominibus inungendis ſit deſtinatum, quod vnctionis ideò oleum vocat, eoque Prophetas, Reges, ac Sacerdotes inungi dicit: quamuis non eodem omnes oleo inunctos putet, ſed eos omnes ſimul coniungit, quod in ea, quam ibi docet oleum myſticè ſignificare, ſapientiâ omnes conuenire debeant: explicans enim iſta verba Oſeæ, [e] *Ephraim oleum in Ægyptum ferebas*, hæc
D [f] dicit, *ſed & oleum fert in Ægyptum, ſiue mercatur Ægypti ſapientiam, Eccleſiaſticis cupiens miſcere dogmatibus oleum vnctionis, quo vngebantur Prophetæ, & Sacerdotes, quo vngebantur & Reges*: & vt videas de oleo vnctionis propriè dicti hoc non loqui Hieronymum, hæc ſubdit, *hoc oleum habent & ſancti, de quibus dicitur, [g] filij tui ſicut nouellæ oliuarum in circuitu menſæ tuæ; & bona [h] oliua, in qua oleaſter noſter inſertus eſt. Quamuis autem conentur hæretici veritati miſcere mendacium, oleum aquæ, & cæteris humectibus & liquentibus rebus non poteſt copulari, &c.* Denique nõ eſt certũ, oleum, quo Reges omnes vngebãtur in Arcâ, vel tabernaculo aſſeruatum, nam vt ſuprà domus, quomodo ſi in templo aſſeruabatur, Prophetæ, quibus nec Arca patebat, nec quæ in templo aſſeruabantur attingere, & aufferre liberum erat, clanculum nemine conſcio Reges aliquos inungere potuiſſent? Salomoni id conceſſum ſit, vel quibuſdam aliis, quos Sacerdotes vel Summi Pontifices conſecrarunt: at non cæteris id conceſſum fuiſſe defendi poteſt, & quamuis conceſſum diceretur, non tamen ideò neceſſum eſt admittere oleum iſtud, quod ad Reges inungendos aſſeruaretur, oleum ſanctæ vnctionis, tantâ arte confici à Deo præce-

[c] Pſal. 44.

[d] Genebrard. in pſal. 88.

[e] Oſeæ 12.

[f] Hierony. in dict. cap.

[g] Pſal 140.

[h] ad Rom. 11.

ptum fuiſſe: numquid enim potuit aliquod aliud oleum, pro vngendis Regibus aſſeruari, vel ſimplex ac purum, vel cuius confectio, inſtitutis diuturno poſt Moyſem temporis ſpatio Regibus, noua quoque eſſet, & à confectione diuini vnguenti quo Sacerdotes vngebantur, diſcrepans? ſi quis hæc dixerit, nihil ei aliud obiici poteſt, quàm cabala ſeu traditio Hebræorum, quæ cùm in pluribus fallax, mendaxque deprehendatur, magnæ apud eordatos viros non poteſt auctoritatis cenſeri. A

XXIII. Tertia quæſtio, quæ circa vnctionem iſtam non tam diſputatur, quàm proponitur, eſt, quænam ſit vnctionis iſtius myſtica ſignificatio. Plura de ſignificatione ſacræ vnctionis infrà dicemus. Iam de ſola antiquæ legis Sacerdotum vnctione dicendum eſt. Rupertus [a] ergo primo loco confectionis vnguenti, ex quo Sacerdotes inungebantur, ſignificationem hanc eſſe docet, vt virtutes variæ, quæ in Sacerdotibus, præſertimque Summo Pontifice, requirebantur, hac mixtione ſymbolicè exprimantur. Nam, inquit, præter gratiam quæ tanquam oleum [b] in cordibus noſtris diffunditur; requiruntur inſuper in ipſis fidei, ſpei, charitatis, & perſeuerantiæ virtutes, quibus anima per gratiam ſana à malo impediatur, foueatur in bono, & ad meliora quotidie contendat, atque in optimi poſſeſſione aliquando conquieſcat; quas virtutes exprimunt myrrha, cynnamomum, caſia, calamus, ex quibus oleo admixtis vnguentum ſacræ vnctionis conficiebatur. Addere poſſumus myrrhâ mortificationem, cynnamomo bonum exemplum ſeu patientiam, caſiâ pœnitentiam, ſeu fidem, calamo humilitatem deſignari: nam myrrha [c] & amaritudine ſui, & incorruptione quam præſtat corporibus, & ſudore quem ſponte emittit, antequam incidatur, animi mortificationem egregiè repræſentat, quæ & amaritudinem annexam habet, & animos à corruptione per paſſiones inducendâ defendit, & lachrymarum copiam in ſatisfactionem peccatorum, antequam homo ex hac vita ſuccidatur, profundit: vnde ſponſæ mortificationi ſtudentis, manus in Canticis [d] Canticorum ſtillantes myrrham deſcribuntur, & digiti eius pleni myrrhâ. Cynnamomum verò ob odoris fragrantiam bonum exemplum ſignificat cum humilitate coniunctum; neque enim [e] cynnamomi frutex, cùm viret, ſed cùm marceſcit, odorem ſuauiſſimum emittit: ita tunc bonum proximis exemplum præbemus, cùm benè agendo coram proximo latere cupimus, ſicque opus eſt [f] in publico, vt intentio lateat in occulto: poteſt & ob id patientiam denotare, quæ in aduerſa fortuna magis inclareſcit: pœnitentiam autem caſia ſignificat vel fidem, pœnitentiam quidem, quia [g] cùm caſiæ cutem conteri, ac leuari atque exinaniri pretium ſit, cùm ad hoc vt vtilitatem aliquam adferat, exterius, quo tegitur, *lignum* erodi debeat à vermiculis, qui excauent corticem amaritudine ſuâ tutum, cùm ad purgandos corporis malos humores conducat, non poteſt non pœnitentiæ ſymbolum eſſe, quæ cor noſtrum conterit, ſeu contritum facit; quæ conſcientiæ vermem excitat, vt animum præteritorum criminum recordatione remordeat, & pungat; quæ interiori animum amaritudine replet, quæ tandem animum à noxiis affectibus purgat: fidem quoque ſignificare dici poteſt, nam vt ex Caſſiano refert [h] Auctor incognitus in Pſalmos, caſia, quæ & fiſtula dicitur, naſcitur in locis inaquoſis, & creſcit in immenſum: ideoque ſignificat virtutem fidei quæ per Baptiſmi aquam in immenſum creſcit. Calamus tandem humilitatem deſignat, nam calamus, teſte [i] Plinio, melior quo breuior & craſſior; ità humilis, quo ſe minorem, & abiectiorem videri vult, melior ac præſtantior habendus eſt. Atque hinc eſt quod perfectionem iuſtitiæ Chriſti, quam Sacerdotes exprimere debeant, innuere volens Propheta Regius, dixerit, [k] *dilexiſti iuſtitiam, & odiſti iniquitatem: propterea vnxit te Deus, Deus tuus oleo lætitiæ præ conſortibus tuis, myrrha & gutta & caſia à veſtimentis tuis*: ac ſi diceret, quia iuſtitiam perfectam amplexus es, quæ in boni conſecutione, & mali fugâ conſiſtit, ideo, & oleo vnctus es, quo in bono exultes, myrrhaque inſuper, caſia & gutta à veſtimentis tuis, id eſt ab humanitate tua ſacra ſpirauerunt, quæ varias virtutes oſtendant, mortificationem, pœnitentiam, humilitatem, quibus à malo homines auerti doceantur. Iis ergo virtutibus quia Sacerdotes præſertim fulgere debent, B C D

[a] Rupertus in Leuit cap. 2. & 3.

[b] ad Rom. 5.

[c] Vide Plinium lib. 12. cap. 15.

[d] Cant. 5. Vide Vlricum ſuper illa verba Euang. *aperti thesauri, &c.*

[e] Plinius lib. cit cap. 19.

[f] Gregorius.

[g] Plinius cit. cap. 19.

[h] Auctor incognitus in pſal. 44. verſ. 10.

[i] Plin. libro citato.

[k] Pſal. 44.

A debent, ideo oleo, myrrhâ, & cæteris, quæ ipſas ſignificant, aromatis inunguntur.

XXIV. Notat verò D. Thomas [a] ſpecialiter ſolum Summum Pontificem oleo vnctionis in capite vnctum fuiſſe, vt deſignaretur quod ab ipſo poteſtas conſecrandi ad alios dimanaret, atque diffluereet: quemadmodum habetur in Pſalmis, [b] *ſicut vnguentum in capite quod deſcendit in barbam barbam Aaron, quod deſcendit in oram veſtimenti eius:* nam [c] per barbam quâ viri à mulieribus diſtinguntur, intelligi poſſunt viri in fide conſtantes, & per oram veſtimentorum Aaronis, fideles populi qui Summum Pontificem fouent ac ſeruant, ab ipſo vero geſtantur, ac ducuntur: ab Aarone ergo ad Sacerdotes conſtantis animi viros myſtica vnctio deſcendit, & à Sacerdotibus ad populum, quia gratia Sacerdotij à Summo Pontifice ad inferiores Sacerdotes, & ab iis in populum deriuatur. Ita quoque conſentaneè Philo [d] Iudæus obſeruat Aaronem à Moſe

B multo & copioſo vnguento delibutum fuiſſe, ad ſignificandam nimirum amplitudinem gratiæ, & poteſtatis Summo Pontifici olim traditam, quæ ab ipſo ad cæteros dimanaret, & ſtillatim quodammodo defluereet. Sed aliam huius copiæ vnguenti ad oram vſque veſtimentorum defluentis, quo Aaron inunctus fuerit, explicationem haurire poſſumus à S. [e] Gregorio, ſignificari nempe vberem Summo Pontifici collatam gratiam, qua tentationum victor ſemper euadat, & ad finem vſque vitæ inuictus perſeueret & fortis. Quam expoſitionem exemplis vnctionum Dauidis ac Saülis è ſcriptura petitis eleganter illuſtrat. *Sed*, inquit, *lenticula Saül vngitur, non pro præſignanda doctrina, ſed ad exprimenda futura; lenticula quidem paruum eſt vas; quid ergo, quod lenticulâ olei Saül vngitur, niſi quia in fine reprobatur? nam quia obedire Deo poſteà noluit, à Samuele audiuit, quia proiecisti ſermonem Domini, proiecit te Dominus ne ſis rex: velut enim lenticula olei parum habuit, qui ſpiritualem gratiam proiiciendus accepit. Quod in rectoribus quoque ſanctæ Eccleſiæ conuenienter accipitur; plerumque enim culmen Prælationis accipiunt, qui in charitate Dei & proximi perfecti non ſunt; quendam namque affectum charitatis habent, ſed plenitudinem eius non habent. Illa ergo rudis, & imperfecta mentis affectio,*

C *quid eſt niſi lenticula olei? nam dum vngit caput, & non replet, tota quidem effunditur, ſed parum exhibet. E contra autem cum electus Rex vngi præcipitur, eidem Propheta Dominus ait: imple cornu tuum oleo, & veni, mittam te ad Iſai Bethleemitem: prouidi enim in filiis eius mihi Regem. Hinc eſt, quod idem electus Rex plenitudinem vnctionis ſuæ Dei laudibus imputans, ait, impinguaſti in oleo caput meum, & poculum meum inebrians quàm præclarum eſt! Qui gratiam vnctionis non perſeueraturus accepit, diſpenſante Deo per illius vaſis liquorem vngitur, quo vncti defectio ſignaretur.*

XXV. Denique prætermittendum non eſt quod ex Rabbi Salomone profert [f] Lyranus, vnctionem nempe iſtam fieri ſolitam in formam Caph Græci, corruptè proculdubio, nam nulla litera Caph apud Græcos: eius ergo loco ſuſpicor legendum eſſe πυ, nam litera τ ſignum crucis ſignificat apud [g] Ezechielem: quod rectè congruit iis, quæ ſubdit ibidem Lyranus, *incipiens*

D *enim*, inquit, *à capite, & deſcendens verſus palpebras fiebat* iſta vnctio *cum digito ipſius conſecrantis in vnctione tincto.* Fortè etiam pro Caph legendum X, quod crucis imaginem præ ſe fert, eiuſque ſymbolum eſt, ex Iuſtino [h] in apologia 2. ad Antoninum Imperatorem: quodque pro Chriſti nomine ſignificando ſumi conſueuit: vnde [i] Iulianus Imperator Antiochenis exprobrat, quod deſiderio K, (id eſt Conſtantini) ſe odio haberent, quod X, id eſt Chriſtum perſequeretur. Tritum iſtud [k] in labaro Conſtantini X, & cætera id genus ad Chriſtum ſignificandum depicta fuiſſe. Paret ergo in formam crucis vngi ſolitos antiquæ legis Sacerdotes, quod per crucem etiam veteris legis Patribus, ac Pontificibus conferenda quæuis gratia, ac poteſtas Sacerdotalis præſignaretur.

[a] D. Thomas 1. 2. q. 102. art. 5. ad 8. & 9.
[b] Pſal. 132.
[c] Gregor. 2. moral. cap. 24.
[d] Philo lib. 3. de vita Moſis.
[e] Greg. lib. 4. Reg. cap. 5.
[f] Lyranus in cap. 29. Exodi.
[g] Ezechiel. 9.
[h] Iuſtinus apolog. 2.
[i] Iulianus in Miſopogone.
[k] Vide Greſerum de cruce, & alios paſſim.

§. V.

Cæteræ quæſtiones circà prædictos ritus enodantur.

XXVI. Verùm ſatis ſuperque de vnctione Sacerdotum iam dictum eſt. Cæ-

Digitized by Google

teri iam ritus conſecrationis ipſorum quos ſupra enumerauimus, nobis ſunt exponendi: hos omnes breuiter, ſed luculenter perſtrinxit [a] D. Thomas, *De ſanguine*, inquit, *immolati animalis tingebatur extremum auriculæ dextræ ipſorum*, (tam Summi Pontificis ſcilicet, quàm inferiorum Sacerdotum) *& pollices pedis, aut manus dextræ, vt ſcilicet eſſent obedientes legi Dei in oblatione ſacrificiorum, quod ſignificatur in intinctione auris dextræ, & quod eſſent ſolliciti & prompti in executione ſacrificiorum, quod ſignificatur in intinctione pedis, & manus dextræ. Aſpergebantur etiam ipſi, & veſtimenta eorum ſanguine animalis immolati in memoriam ſanguinis Agni, per quem fuerunt liberati in Ægypto. Offerebantur autem in eorum conſecratione huiuſmodi ſacrificia, vitulus pro peccato in memoriam peccati Aaronis circà conflationem vituli: aries in holocauſtum in memoriam oblationis Abrahæ, cuius obedientiam Pontifex imitari debebat: Aries autem conſecrationis qui erat quaſi hoſtia pacifica, in memoriam liberationis de Ægypto per ſanguinem agni. Caniſtrum autem paruum in memoriam mannæ præſtiti populo. Pertinebat autem ad applicationem miniſterij quod imponebatur ſuper manus eorum adeps arietis, & torta panis vnius & armus dexter, vt oſtenderetur, quod accipiebant poteſtatem huiuſmodi oferendi Domino. Leuitæ verò applicabantur ad miniſterium, per hoc quod intromittebantur in tabernaculum fœderis, quaſi ad miniſtrandum circà vaſa ſanctuarij.* Has rationes literales innuit S. Thomas, qui etiam alias tropologicas ſeu figuratiuas eorumdem rituum aſſignat: hanc nempe totam conſecrationem Summi Pontificis & Sacerdotum portendere immutationem eorum qui in nouâ lege ad Sacerdotalem, vel aliquem alium inferiorem ordinem præparentur; quos per aquam Baptiſmi, & lachrymarum in fide Chriſti priùs perpurgatos eſſe oportet, & per Chriſti paſſionem expiatos, ſuperfluis cogitationibus vacuos, virtutibus ornatos, quàm Spiritus ſancti virtute, & aſperſionis ſanguinis ad opus miniſterij conſecrarentur: in quo attentos eos eſſe conuenit, & promptos, vt & diuinis monitis fideliter auſcultent, & alacriter obſequantur. A

[a] D. Thomas ſuprà.

XXVII. Quæ D. Thomæ explicatio optima eſt, & conuenientiſſima, quamuis aliæ ab aliis traditæ minimè negligendæ videantur. Ideò [b] Philo Iudæus in ordinatione Sacerdotum vitulum pro peccato offerri docet, vt nimirum indicetur cuilibet homini alicuius etiam inter probos nominis, ad quemcumque ſtatum tranſlatus ſit, eo ipſo quo homo eſt, cognatum eſſe peccatum; propterea placandum Deum precibus, & victimis, ne iratus ſæuiat. [c] Lorinus ideò in ordinatione Sacerdotis non ſolum ſacrificium pro peccato, quo nempe expietur & præparetur ad Sacerdotium, ſed præterea hoſtiam pacificam & holocauſtum docet offerri: ne videlicet in eius conſecratione, qui ad ſacrificandum conſtituitur, aliqua ſpecies ſacrificij deeſſet. [d] Lyranus, [e] Abulenſis, & alij, victimarum, quæ in prædictis ſacrificiis offerebantur, rationes iſtas aſſignant: oblatum ſcilicet vitulum pro peccato, ad ſignificandam pœnitentiam, & auſteritatem; alium vitulum in holocauſtum, ad deſignandam patientiam: agnum anniculum, ad denotandam puritatem & innocentiam: bouem, ad demonſtrandum laborem ac ſedulitatem in Sacerdote neceſſariam: arietem pro pacificis iuſſum offerri, quo ſplendor prouidentiæ diuinæ oſtendatur: ſimilam quoque, quæ nitorem conſcientiæ: collyridam conſperſam oleo, quæ decorem iuſtitiæ, & ſuauitatis cum miſericordia coniunctæ repræſentet. Notat autem [f] Rupertus priùs deſcribi ſanctificatum tabernaculum, quàm Sacerdotes ſanctificatos: quoniam Eccleſia priùs in Patriarchis, Regibus, Prophetis, Spiritum ſanctum accepit, quàm inungeretur Chriſtus, quem Sacerdotum conſecratio præfigurabat. Neque etiam ſignificatione vacuũ eſt, quod ex Rabbi Salomone [g] Lyranus refert, Sacerdotem nimirũ eleuantem hoſtias, eaſque attollentem, atque agitantem, ſuſtuliſſe illas ſurſum, deinde retraxiſſe deorſum, tum eas deduxiſſe verſus Orientem, & Occidentem, ad Auſtrum quoque, & Aquilonem: præterquam quod enim ea agitatione hoſtiæ, crucis figura delineari videbatur, quæ ſanctificationis noſtræ principium fuit: ſignificabatur quoque hoſtiam Deo offerri, cuius Imperio ſuperiora omnia atque inferiora coërceantur, cuius prouidentiâ mundi partes omnes gubernentur. B C D

[b] Philo lib. 3. de vita Moſis.

[c] Lorinus in cap. 8. Leuit.

[d] Lyranus in dict. cap.

[e] Abul. ibid.

[f] Rupertus ſuprà.

[g] Lyranus ſuprà.

XXVIII. Denique varias ob cauſas præceptum illud à Domino factum dicitur,

A tur, quod ſeptem diebus Sacerdoti conſecrato de oſtio tabernaculi exire prohibetur. Origenes [a] ſtationem iſtam tabernaculi ſignificare putat, quod Sacerdos à Deo edoceri priùs debeat, & religionis myſteria, vitæque monita audire, quam ea populum docere præſumat. [b] Rupertus, & [c] Radulphus totius vitæ noſtræ tempus hebdomadam eſſe, ſeu ſeptem diebus myſticè comprehendi docent, ſiue quod toto illo tempore ad octauam Reſurrectionis tendamus, pro eaque laboremus, vt explicat Rupertus, ſiue quod ſeptenarius numerus vniuerſitatis ſit, & recurrentibus ſeptimanis vita noſtra finiatur, vt exponit Radulphus; ſiue tandem quod ſeptem ætatibus vita humana definiri ſoleat, quæ tanquam dies prætereunt. [d] Serrarius adeò ſeptem dierum numerum præfinitum ait, ad conſecrationis perfectionem, vt recreatio quædam videatur eſſe Sacerdotis conſecratio, quæ proinde nonniſi ſeptem, ſicut prior creatio, diebus perfici debeat. [e] Rickelius ex ea iuſſione infert, quam aſſidui eſſe debeant Sacerdotes in lege Domini. [f] Lyranus ſeptem illos dies moraliter explicat, vt
B nempe Sacerdotes de noue conſecrati moneantur à ſeptem quæ perfectioni obſtare poſſunt, abſtinere, putà à prolixitate dormitionis, voluptate comeſſationis, mobilitate actionis, multiplicitate diſtractionis, vanitate confabulationis, varietate fictionis, & vtilitate affectionis. Plura quiſque tum ex auctoribus petere, tum ex proprio ingenio comminiſci poterit.

[a] Origen. homil. 6. in Leuit. cap. 8.
[b] Rupertus ſuprà.
[c] Radulph. in dict. cap 8. Leuit.
[d] Serrar. ibid.
[e] Rickel. ſup.
[f] Lyran. ſup.

ARTICVLVS III.

De comparatione rituum apud Gentiles vel Iudæos, cum ritibus nouæ legis, præſertim in ordinatione Sacerdotum ac Miniſtrorum.

§. I.

C *Ritus aliquos à Gentibus vel Iudæis obſeruatos à Chriſtianis retentos.*

I. NE quem verò offendat, quod plures ritus in ordinatione Sacerdotum noſtrorum perſimiles iis, quos apud Gentiles, vel Iudæos in vſu fuiſſe oſtendi, hoc tempore liceat animaduertere: breuiter occurrendum eſſe putaui, vt id in aliis rebus quoque factum, nec imprudenter, vel ſuperſtitioſè factum eſſe oſtenderem. Primum ergo ſi rituum à Iudæis ſimul & Gentilibus vſurpatorum, quos Eccleſiâ in vſum ſuum tranſtulerit, vel à Chriſto, aut Apoſtolis tranſlatos acceperit, exempla quæritis, innumera propè occurrent, è quibus ſelecta quædam duntaxat, vel quæ nobis in memoriam faciliùs redibunt, proponere conſentaneum viſum eſt.

II. Quod Gentiles in ſacris veſte candidâ vterentur notarunt, [g] Valerius Maximus, [h] Philoſtratus, [i] Ouidius; à Iudæis fortè id deſumptum, apud quos Sa-
D cerdotes veſte lineâ vtebantur. Eadem conſuetudo Eccleſiæ fuit, vt ex [k] Gregorio Turonenſi, [l] Hieronymo, & aliis colligi poteſt. Nefas fuiſſe Flamini Diali fermentũ farinæ admixtũ attingere, & mortuũ tangere, docet [m] Gellius, Iudæorum, vt puto, imitatione, apud quos [n] Paſchalibus diebus fermentum in domibus aſſeruare piaculum fuit [o] & à ſacris arcebatur, qui cadauer retigiſſet, & Pontifici [p] ad mortuum ingredi non licebat. Quem morem perfectiori modo ſeruat Eccleſia Catholica, quæ & in azymo pane conſecrat, & mortalem culpam à ſacris prohibere nos docet. Flamen [q] quotidie feriatus erat; quotidie [r] ferias agere Sacerdotes noſtri iubentur. Nefas Pontifici [ſ] Gentilium aliquem occidere; prohibitum noſtris [t] militare. Iuſtum apud illos, [u] vt Sacerdotes ab vrbanis negotiis eſſent liberi: idem religioſè in gratiam Sacerdotij cautum [x] à Chriſtianis. Auſpicabantur diem à media nocte [y] Pagani, auſpicantur [z] Chriſtiani. Digamia [a] in Sacerdote pudicitiæ vetita, qui viduam [b] duxiſſet Summus Pontifex apud Iudæos eſſe non poterat; Digami [c] quoque apud nos & viduarum mariti ab ordinibus excluduntur. Ieiunia ad placanda falſa numi-

[g] Valerius Maximus lib. 1.
[h] Philoſtrat. vitæ Apoll. lib. 1.
[i] Ouidius.
[k] Greg. Tur. de glor. confeſſ. cap. 20.
[l] Hieronym. lib. 1 aduerſus Pelag. & alij infrà.
[m] Gellius lib. 10. cap. 15.
[n] Exodi 12.
[o] Leuit. 5.
[p] Leuit. 21.
[q] Gell. ſuprà.
[r] Pontif. Damaſ. in Syluestro.
[ſ] Suet. in Tito cap. 9.
[t] Vide hac de re innumeras eccleſ. leges.
[u] Diony Halicarnaſſ. lib. 2.
[x] Vide plures hac de re ciuiles & eccl. leges.
[y] Cenſorinus de die Nat. cap. 19.
[z] In recit breuiarij, ieiuniis, & feſtis diebus id patet.
[a] Liuius Decade 1 lib. 10.
[b] Leuit. 21.
[c] Plures eccl. leges poſt Apoſt. 1. ad Timoth. 3.

na, decimas, vota, vigilias, & cætera huiusmodi superstitiosa [a] Paganorum; Religiosa suo tempore [b] Iudæorum; venerabilis & numquam abroganda [c] Christianorum consuetudo tulit. Paganis [d] in vsu erat cereos in ædibus sacris accendere; apud Iudæos vsitatum, [e] vt oleum accenderent. Idem nunc à [f] Christianis ex antiquo more vsurpatum. Exequias defunctorum cum cereis accensis & [g] Iudæi, & [h] Pagani prosequebantur, quem ab iis acceptum ritum vel primis [i] Christiani sæculis habuerunt. In dedicatione templorum multa Gentilibus nobiscum communia reperies, si [k] Suetonium legeris. Baculi, annuli, mythræ, vsum apud Orientales quosdam Sacerdotes Ethnicos fuisse testantur [l] Philostratus, quæ à nobis dignitatis Pontificiæ retenta ornamenta videmus. Docetque [m] Anacletus Primatum, Archiepiscoporum, Episcoporum diuersos ordines Archiflaminibus, Protoflaminibus, Flaminibus apud Ethnicos successisse.

A

a Deiis apud Pag. vide Dionys. Halic. lib. 1. Sueton. in Vespas. cap. 7 & alios
b De iisdem apud Iudæos in Leuitico & Exodo. Item apud Buxtorf. & alios.
c De iis apud Christianos passim.
d Prudentius in hymno de S. Laurent. Iuuen. Satyr. 12 Athan. ad vbique orthodox & alij.
e Hieronym. epist. 12. ad Gaudent.
f Vide apud Durant de rit. Eccl. Cath.
g Buxtorfius de syn. Iud.
h l. si sponsus §. proinde, ff. de donat. inter vir. & vxor. Virgil 11. Æneid. Plin. lib. 16 cap. 37.
i Euseb. lib 4. cap. 66. Nazianz inuect. 1. in Iulian. Nicephorus lib. 2. cap. 11.
k Sueton. in Oct. cap. 96.
l Philostrat. lib 3 in vita Apoll.
m Anacl. epist. 1. Episcopis Ital. vide & Grat. dist. 21.
n De ritu Iudæorum
o Prudent. sup. Lucianus dialogo de sacrif. Halicar. lib. 7. Pollux lib. 1.
p Cicero 1. de legib.
q Ouid. lib. 4. Fast.
r Liuius decade 1 lib 1
s Plutarchus in qq. Rom.
t Prudent supra, cui adstip. Lucianus & Halicarn. supra.

§. II.

B

Qui ritus iidem apud Ethnicos, Iudæos, Christianos in sacrorum Ministrorum inauguratione seruati sint, & vnde hoc factum.

III. Verùm, ne à proposito diutiùs diuertamur, videndum est hoc loco, quos ritus in consecratione Pontificum Ethnica superstitio à Iudæis, præsertim Ecclesia hausisse visa sit. Primum ergo, Iudæorum [n] exemplo, consecrandus apud Ethnicos Sacerdos [o] abluebatur: credebant [p] enim aspersione aquæ corporeæ criminum quoque non corporum solum labes detergi, contra quem Ethnicorum superstitionem, [q] Ouidius.

Ah nimium faciles, qui tristia crimina cædis
Flumineâ tolli posse putatis aquâ.

Deinde eodem exemplo imponebantur apud eosdem Gentiles consecrando Pontifici manus: nam docet [r] Liuius super Numæ caput manus ab Augure, dum religiosè consecraretur, impositas fuisse. Inungi quoque solitos Sacerdotes Iouis testatur [s] Plutarchus, quem morem à Iudæis sumptum fuisse quis negauerit? Sacrificia quoque boum in consecratione ab Ethnicis vsurpata fuisse, & tinctos sanguine consecrandos, nec domesticis ipsos aut communibus vestibus indutos suprà apud [t] Prudentium legimus. Has autem omnes ceremonias vel à Iudæorum fontibus haustas, vel ob conuenientissimam signorum Iudæis à Deo præscriptorum significationem naturæ ductu seruatas fuisse, iubentis scilicet exterioribus symbolis Deum honorari, & ministros Deo consecrandos ab aliis secerni, nemo est qui differi possit.

C

IV. Communior quidem opinio est ritus istos à Iudæorum lege ad Ethnicos diaboli quadam inuidiâ traductos fuisse: quam sententiam egregiè firmat & illustrat [u] Tertullianus docens *à diabolo hæreses esse, cuius sunt partes interuertendi veritatem, qui ipsas quoque res Sacramentorum diuinorum, in idolorum mysteriis æmulatur:* quod variis istis exemplis ostendit, *nam*, inquit, *tingit & ipse quosdam vtique credentes & fideles suos † expositionem delictorum de lauario repromittit: & si * adhuc memini, mithra signat in frontibus milites suos: celebrat & panis oblationem, & imaginem Resurrectionis inducit, & sub gladio redimit coronam. Quid? quod Summum Pontificem vnius nuptiis statuit? habet & virgines, habet & continentes? Cæterum si Numæ Pompilij superstitiones reuoluamus, si sacerdotalia officia, insignia, & priuilegia: si sacrificalia ministeria, & instrumenta, & vasa ipsorum sacrificiorum, ac piaculorum, ac votorum curiositates consideremus, nonne manifestè diabolus morositatem illam Iudaicæ legis imitatus? Qui ergo ipsas res de quibus Sacramenta Christi administrantur, tam æmulanter affectauit exprimere in negotiis idololatriæ, vtique & idem, & eorum ingenio gestit, & potuit instrumenta quoque diuinarum rerum, & sanctorum Christianorum sensum de sensibus, verba de verbis, parabolas de parabolis, prophanæ & æmulæ fidei attemperare.*

D

u Tertull. de præscript. cap. 40. iuxta Cod. Rigalt. † *expiationem* apud Pamel. quæ, vt opinor lectio melior. * diuersa lect. à lect. Pam.

§. III.

Digitized by G

A

§. III.

An Ethnicorum, vel Iudæorum ritus aſſumere nobis licuerit.

V. Neque verò exprobrare poteſt aliquis, quod quoſdam ritus à Paganorum ſuperſtitione ad veram religionem traduxerimus: quæ enim à Paganis licet malo fine inſtituta ſunt, ea, vt verbis [a] Auguſtini vtar, *non ſolùm formidanda non ſunt, ſed ab eis etiam tanquam iniuſtis poſſeſſoribus in vſum noſtrum vendicanda*: quod exẽplo Hebræorũ confirmat idem [b] Auguſtinus, qui [c] idola quidem & ſimulachra Ægyptiorum deteſtati, vaſa tamen eorũ, atque ornamenta de auro, & argẽto, & veſtes, exeuntes de eorũ terra diuina auctoritate ſibi vendicarũt; quo facto Philoſophorum egregia placita, & inſtituta hominum, quæ tamen accõmodata ſint humanæ ſocietati, ſignificari docet, quæ nobis accipere & habere liceat in vſum conuertenda Chriſtianũ. Poteſt id & aliis [d] ſimilitudinibus illuſtrari; nam ſicut in [e] Deuteronomio, aliena mulier capta in prælio, ſi decor eius tibi placuerit,

B raſis eius vnguibus, capillis, atque veſte captiuitatis depoſitâ, licitè ducitur in vxorem: ita poſtquam Eccleſia Gentilium impietatem deuicit, ſi quid in ea fuit quod verò Dei cultui ornamento eſſe poſſet, remotâ omni ſuperfluitate, & vanitate ſuperſtitionis, ac depoſito mendacij integumento, reuelatâ veritate aſſumere ſibi Eccleſia victrix potuit, vt filios ſpiritales generaret in fide. In lege [f] etiam præcipitur, quod ſi in agro, vel arbore inueneris auem incubantem ouis ſuis aut pullis, oua aut pullos debes accipere, matremque dimittere: dummodo itaque dimittatur impietas, abrogetur ſuperſtitio, quæ ritus Paganicos peperit, fouit, aluit, retineri poterunt iidem ritus ob egregiam eorum ſignificationem, & naturæ conſentaneam, & in melioris rei vſum transferri. Neque enim Ethnica ſuperſtitio, quæ iniuſtè ritum aliquem præripuit, nobis eiuſdem ritus vſurpationem interdicere potuit. Hinc primis Eccleſiæ temporibus, vt ait [g] Theodoretus, dirutorum templorum materia templis, arìſque martyrum excitatis

C expiata eſt: pro prandiis, & Diaſiis, & Dionyſiis, id eſt Iouis, Liberique Patris ſolemnitatibus, Petro, Paulo, Thomæ, Sergio, Marcello, Leontio, Antonio, Mauritio, aliiſque SS. Martyribus ſolemnitates populari epulo peragebantur. Hinc Gregorius Thaumaturgus, ſi [h] Nyſſeno credimus, Gentilium ferias ſuperſtitionibus cumulatas in martyrum celebritates commutabat: & cum animaduertiſſet, propter corporis voluptates, ſimplex & imperitum vulgus in errore ſimulachrorum permanere; quò maximè id, quod præcipuum eſt, interim in iis aſſequeretur, nempe vt variis ſuperſtitionibus relictis, ad Deum conuerterẽtur; permiſit eis, vt in memorias ſanctorũ Martyrum ſeſe exhilararent. Hinc etiam ob eaſdem rationes [i] Gelaſius 1. Lupercalia Gentilium abrogans, feſtum Virginis Purificatæ eius loco conſtituit; & tempore Theodoſij [k] honos qui Calendis Auguſti prophanis Gentilium celebritatibus tribui ſolitus erat, Petri Vinculis haberi cœpit. Plura prætereo ab Ethnico cultu in pium & Chriſtianum commutata, Eccleſiæ quidem præcepto, ſed Dei exemplo, qui ex malis

D ſolet elicere bona, quia bonus eſt: quem imitata Eccleſia ex prophanis ſacra, ex ſuperſtitioſis religioſa in Dei cultum conuertit, quia prudens, & religioſa diuini cultus auctrix nobis eſt.

VI. Verùm longè potiori ratione potuit ipſa Eccleſia antiquæ legis, imò antiquatæ diuinitus præſcriptos ritus prudenter vſurpare: nam & docuit Chriſtus, [l] *ſe non veniſſe ſoluere legem, ſed adimplere*: & Apoſtoli factis ſuis docuerunt Synagogam cum honore ſepeliendã eſſe, nec ſtatim ac mortua fuit, inhonoratã eſſe abiiciendam: nam Paulus v.gr. ex voto ſibi [m] caput totondit in Cenchris, Hieroſolymis, [n] ſeſe cum cæteris purificauit, Timotheũ [o] circumcidit; Petrus ab immundis iuxta Moſaïcam legem carnibus poſt Chriſti reſurrectionem [p] abſtinuit, & Moſaïcas ceremonias diutius [q] retinuit: & quod magis mireris, Apoſtoli ſimul in vnum collecti, legem [r] de ſanguine & ſuffocato non comedendis, Chriſtianis omnibus, etiã è Gentilitate conuerſis præſcripſerunt: quã [s] ad tẽpora vſque Caroli Magni & filiorũ eius in pluribus Occidentis prouinciis perſeueraſſe, nec niſi aliquo poſteà tempore obſoleuiſſe nouimus, obiectantibus [t] Græ-

[a] Auguſtinus de doctrina Chriſt. lib. 2. cap. 58. Vide etiam alia in eam rem lib. 6. de Baptiſmo contra Donatiſt. cap. vlt.
[b] Idem de doctrin. Chriſt. loco cit.
[c] Exodi 11.
[d] Vide Petrũ Bleſenſ epiſt. 8. probare volentem Philoſoph. placita vſurpari poſſe ad ſacrã doctrinam illuſtr. verba paſſim immutauimus.
[e] Deuter. 21.
[f] Deuter. 22.
[g] Theodoret. euang. verit. lib. 8. de martyr.
[h] Greg. Nyſſ. in vita Thau.
[i] Gelaſ. 1. lib. aduerſus Androm Senat. & cæteros Rom. quem cit. Baron. in notis ad Martyrol. Rom. 1. Auguſti.
[k] Vide lect. 2. noct. Breuiar. Rom. in feſto S. Petri ad Vinc. & notas Baron. ad Martyr Rom. 1 Auguſti.
[l] Matth 5. [m] Act. 18. [n] Act 21. [o] Act. 16. [p] Act 10. [q] Ad Galat 2. [r] Actorum 15. can. 63 Apoſt. Gangr. Conc. c. 2.
[s] Vide de eodẽ ritu Conc. 2. Aurel. c. 2 & 3 Zach. epiſt. ad Bonif. V Vor. Conc. c. 65. Leonis Nouell. 18.
[t] Legatur Balſam in c. 63. Apoſt.

eis Apoſtolicum ritum ab Occidentalibus dimiſſum. Quæ quidem omnia oſtẽdunt, Iudæorum ritus ſine vllâ Iudaicæ perfidiæ ſuſpicione à Catholicis vſurpari potuiſſe; non quod vim ipſis ex Moyſis præcepto ineſſe credendum ſit: ſed quod externa illa, quibus ipſi vtebantur, ſymbola, à Deo ipſo ſelecta, conuenientem, & egregiam myſteriorum diuinorum ſignificationem contineant, ad quæ proinde ſimiliter ſignificanda à nobis aſſumi poſſunt: ita tamen vt quæ Iudæis venturum promittebant ſaluatorem, nobis iam natum exhibeant, & conferant ad ſalutem; eodem ſcilicet modo, quo ipſe Chriſtus Dominus, eadem in Sacramentis à ſe ipſo inſtitutis aliquando adhibuit, vt quæ egena[a] apud Iudæos erant elementa, & infirma ſymbola, inſtitutione diuina apud nos fructifera, & gratiâ plena redderentur. Æquum ſanè eſt vt Agar[b] Saræ ſeruiat, Iſmaël Iſaaco, ſpiritui corpus, vmbra veritati, nec conſentaneũ eſt, vt oleaſtro[c] inſitus ramus, radicem & pinguedinem oliuæ reiiciat, frondeſque, quibus vetus ipſa lex olim veſtiebatur, penitus à ſe remoueat: nec in præſenti potiſſimum negotio redarguendum, ſi qui ab antiqua lege Sacerdotij officia accepimus, ritus quoque ordinationis complures ſumamus. Cui argumento inſeruit auctoritas Hieronymi Epiſtola[d] ad Euagrium, *vt ſciamus*, inquit, *traditiones Apoſtolicas ſumptas de veteri teſtamento, quod Aaron & filij eius, atque Leuitæ in templo fuerunt, hoc ſibi Epiſcopi, Presbyteri & Diaconi vendicant in Eccleſia.* Si alienum non duxit Hieronymus à veritate Eccleſiæ Catholicæ, quod eius traditiones à Iudaicis fontibus profluxerunt, & officia religionis noſtræ, ad normam antiquæ legis compoſita ſunt, nec à ſanctitate eiuſdem alienum ducet, quod vt auguſtior eſſet noſtrorum Clericorum ordinatio, ritus quoque plures à Iudæis excerpſerit. Ad Iudaiſmi verò notam eluendam obſeruandum eſt quod de peculiari ritu ſacræ Vnctionis dixit[e] Innocentius tertius, id ad cæteros quoque pariter ampliari poſſe. *Verùm Vnctionis Sacramentum aliud quidem efficit tam in nouo, quàm in veteri teſtamento: vnde non Iudaiſat Eccleſia, cum Vnctionis celebrat Sacramentum, ſicut † antiqui mentiuntur, qui neque ſcripturas, neque Dei nouere virtutem.*

[a] Ad Galat. 4.
[b] Ibidem.
[c] Alluſio ad dictum Pauli ad Rom. 11.
[d] Hieronym. epiſt. 85. ad Euagr.
[e] Innocent 3. cap. vnico, §. vngitur de ſacra Vnct.
† *aliqui.* longè melius.

§. IV.

Quinam ritus ſacræ Ordinationis in nouâ lege à Iudæis petantur.

VII. Sed ne ab orbitâ longius deflectamus, quin potius contineamus nos intra ſuſceptæ diſputationis limites: conferendi ſunt inter ſe noſtrarum & Iudaicarum ordinationum ritus: primumque adnotandum lotioni & aſperſioni luſtralis aquæ quæ Leuitarum conſecrationi præmittebatur, reſpondere in ordinationibus noſtris tum baptiſmatis Sacramentum, quod Ordinationis Sacramento neceſſariò præſupponi debet, tanquam totius Chriſtiani ſtatus fundamentum: tum pœnitentiæ lauacrum, quo pollutæ crimine quouis conſcientiæ perpurgantur, & cuiuſlibet facinoris labes eluitur. Raſionem pilorum in Leuitarum conſecratione vſurpatum, in Tonſuræ ſuſceptione aliquâ ex parte iam renouari. Lauari ſolita Leuitarum conſecrandorum veſtimenta, Eccleſiaſticas quoque, quibus apud nos ordinandus induatur, veſtes prius ab Epiſcopo ſolere benedici. Totam autem iſtam veſtium ſacrarum Iudaicæ conſecrationis pompam ac maieſtatem, ſimili veſtium Eccleſiaſticarum ornatu referri, quibus ſinguli pluribus aut paucioribus, pro ſuo quique ordine, & gradu initiandi veſtiuntur. Tum verò id pariter obſeruandum ſiſti etiamnum Domino eos, qui apud nos Eccleſiaſticos gradus adipiſcuntur, preces pro eis fundi, de ipſis apud populum verba fieri: nonniſi inter ſacrificandum diuinis miniſteriis ab Antiſtite conſecrari; applicari ad ſua ſingulos miniſteria; populum ad hanc celebritatem conuocari, tanquam fideiuſſorem, & approbatorem diuinitus peractæ electionis; ſingulis tradi in manus ea inſtrumenta, quibus in ſuis officiis vti debeant: in quibus omnibus quædam Iudaicæ ordinationis imago, ſeu potius conſummatio, perfectio, necnon complementum elucet. Iis adde Leuitas olim, & Sacerdotes per impoſitionem manuum, per quam miniſtri Eccleſiæ

Digitized by Google

A cleſiæ conſecrantur, Deo deuotos fuiſſe; vnctos noſtros, ità & antiquæ legis Sacerdotes: vtriſque poſt conſecrationem, ſuam manendi in atriis Domini obligationem olim fuiſſe impoſitam: quiomnes ritus ſaltem impoſitionis manuum, & vnctionis ſpecialem tractationem requirunt. Sed priùs generalem quandam tum ex Dionyſio, tum ex aliis ordinationibus deſcriptionem legentium oculis ſubiiciemus, quam ſpeciales ritus ordinationum exponamus.

CAPVT II.

Idæam generalem continens ordinationis.

ARTICVLVS I.

B *Idæam continens ordinationis Epiſcoporum, Preſbyterorum, & Diaconorum ex D. Dionyſio.*

I. SANCTVS [a] Dionyſius libro de Eccleſiaſtica hierarchia egregiam nobis Epiſcoporum, Preſbyterorum, ac Diaconorũ ordinationis deſcriptionem exhibet, quam ipſius verbis referre neceſſe eſt, quod & latentem quandam energiam contineant, & ſenſuum abſtruſam celſitudinem; ipſius tamen verba Latina tantum referemus, quia cùm per partes à nobis iterum proferentur, & explicabuntur, Græco quoque idiomate proponentur: hæc ergo ſunt Latinè reddita S. Dionyſij verba quæ totum hunc ordinationis ritum exprimunt.

[a] Dionyſ. cap. 5 Eccleſiaſt. hierarch. parte 2.

II. *Pontifex quidem, qui ad conſecrationem Pontificiam adducitur, vtroque genu flexo ante Altare, ſupra caput habet Euangelia à Deo tradita, manumque Pontificis: atque hoc modo ab eo Pontifice conſecrante ſanctiſſimis precationibus, & denominationibus perficitur. Sacerdos autem flexis ante aram genibus, capiti ſuo admotam Pontificis manum dextram habet: atque ita à Pontifice conſecrante conſecratoriis inuocationibus ſanctificatur. Miniſter verò genu altero flexo ante altare dextram manum Pontificis ipſum perficientis ſuper caput habet, ab eoque conſummatur, iis, quibus miniſtri perficiuntur, inuocationibus. Vnicuique autem eorum ſignum crucis à conſecrante Pontifice imprimitur, & ſingulorum ſacra prædicatio fit, perficienſque ſalutatio, omnibus Eccleſiaſtici ordinis conſalutantibus ac Pontifice conſecratore, eum, qui in aliquem prædictorum Eccleſiaſticorum graduum cooptatus eſt.*

C

III. Communia autem (vt addit [b] idem Dionyſius) Pontificibus quidem Sacerdotibus, & miniſtris, cùm in ordines iſtos cooptantur, & conſecrantur, hæc ſunt. Primùm quidem ἡ πρὸς τὸ θεῖον θυσιαστήριον προσαγωγὴ, *aditus ſeu adductio ad diuinum Altare*: alterum, ἡ κατάκλισις, *inflexio genuum, concidentia, proſtratio*: tertium, ἡ τῆς ἱεραρχικῆς χειρὸς ἐπίθεσις, *Pontificiæ manus admotio, ſeu impoſitio*: quartum, ἡ σφραγὶς σφραγίς, *ſignum crucis*: quintum, ἡ ἀνάῤῥησις, quam *prædicationem* aliqui, ſeu *laudationem* dicunt, alij *præconium*, alij *appellationem nominis* vocant:

D nam [c] ἀνάῤῥησις, ſeu ἀνάῤῥημα propriè proclamatio eſt per præconem, qualis ex [d] Chryſoſtomo fieri ſolebat, cùm quis ad certandum athleta progreſſurus eſſet, acurato anteà ſecundùm [e] Caſſianum facto examine, & diligenti præhabita de natalibus, famâ, fortitudine, inquiſitione probatus, quorum exemplo qui ad ſacram militiam ordinandi deducebantur prius eorum nominis gradus, & conditionis publica prædicatio fiebat, non ſine laudatione ac commendatione eorumdem qui ordinandi eſſent, vt [f] priori parte docuimus. Hanc autem ἀνάῤῥησιν S. Dionyſius [g] nobis clariùs exponit his verbis, τελεῖ ἱερεὺς ἢ τῷ πλείονι, ἢ τῷ τελειοῦντι ἀνάῤῥησιν ὁ ἱεροφόρης ἀναβοᾷ: id eſt, *ſanctam conſecrationem, & perficiendorum declarationem Pontifex recitat*, ac ſi diceret, ordinis, cui quis initiandus eſt, & nominis eius qui diuino inſtinctu, ad hunc gradum ordinemque electus eſt, publicam declarationem ac renuntiationẽ à Pontifice conſecrante fieri. Quod etiam indicat [h] S. Maximus, ex cuius mente ἀνάῤῥησις exponenda eſt, οἱονεὶ κήρυξις ἐξ ὀνόματος, *prædicatio ex nomine*: ſeu ἡ ἐπὶ τῷ χειροτονίᾳ ἀνακήρυξις, *renuntiatio in ordinibus*, quam nominis ordinandi recitationem fieri ait, ſiue cum Pontifex eum,

[b] Idem eod. cap. in theor.
[c] Suidas in hoc verbo.
[d] Chryſoſt. ſerm. 48. ad eos, qui conuentum Eccleſiæ deſerunt, ſeu in inſcript. alt. tomo 5. ſeu, vt habent alij homil 61. ad popul. Antiochenum.
[e] Caſſianus lib. 5 cap. 22. de cœnobior. inſtitutis.
[f] priori parte huius operis ſect. 1.
[g] Dionyſ. eit. cap. in theor.
[h] S. Maximus in cap. 5 eit. in hæc verba ἀνάῤῥησις ἱερεὺς, & iſta ἡ ἀνάῤῥησις.

Digitized by Google

quem ordinat consignans, ἐξ ὀνόματος φάσκῃ, σφραγίζεται ὁ δεῖνα διὰ τοῦτο Πρεσβυτέρου εἰς Ἐπίσκοπον, ἐν ὀνόματι Πατρὸς, καὶ υἱοῦ, καὶ ἁγίου πνεύματος, *ex nomine dicit, consignatur hic talis ex Presbytero in Episcopum in nomine Patris & Filij, & Spiritus sancti.* Quod similiter in Presbyteri, & Diaconi ordinatione vsitatum esse ait: siue cum in ordinatione Presbyteri hæc verba ab Episcopo recitantur, ἐπὶ τῷ ἁγίῳ Πατρὶ Ἐπισκόπου τοῦδε, *super sancto Patre Episcopo hoc:* in Presbyteris autem ἐπὶ τοῦδε Πρεσβυτέρου, *super hoc Presbytero:* in Diaconis verò, ἐπὶ τῷ ἀδελφοῦ ἡμῶν τοῦδε Διακόνου, *super hoc fratre nostro Diacono:* siue tandem quando in ipsa ordinatione Episcopus pronuntiat, τὸν χειροτονούμενον ἡ θεία χάρις προχειρίζεται τόνδε εἰς τόνδε, *diuina gratia hunc qui ordinatur ad hunc ordinem promouet.* Nominatim quoque Pontificem, electum à se in ordinatione declarare testatur [a] Pachymeres, hanc ἀναῤῥησιν τοῦ ὀνόματος esse confirmans, seu *nominis declarationem:* quod quidem à Pontifice acclamari docet, quia solius consecratoris est (qui Dei amicus supponitur) diuinam manifestare electionem: quia non ex gratia, sed à Deo motus hunc elegit: hoc enim ipsum acclamatio est, & manifestatio diuinæ voluntatis, ἀναβοᾷ ὃ τὸ ὄνομα χειροτονούμενον ὁ ἱεράρχης, ὅτι ὁ φιλόθεος ἱεροτελεστὴς μόνον ἐκφαίνει τελοῦ θείαν ἐκλογὴν, ὅτι οὐ χάριτι, ἀλλ' ὑπὸ Θεοῦ κινούμενος αὐτὸν ἐξελέξατο. τοῦτο γὰρ ἔστιν ἡ ἐκφώνησις, ἡ ἔκφασις τῆς θείας βουλῆς. Sextum est, ὁ πλειστικὸς ἀσπασμός, *perficiens salutatio,* quæ nempe tum à Pontifice consecrante, tum ab iis omnibus adhibetur, qui sunt eiusdem Ecclesiastici ordinis: nam & Pontifex à se consecratum salutat, & cæteri Ecclesiastici gradus eum qui de nouo in aliquem ex prædictis ordinem cooptatus est, omnes consalutant, vt explicat tum *ipse* [b] Dionysius, tum etiam [c] Pachymeres.

IV. Propria autem singulis ordinandis ex eodem [d] Dionysio, hæc sunt; Pontificibus quidem ἡ περὶ λογίων ὀπὶ κεφαλῆς ἐπίθεσις, *diuinorum verborum,* seu eloquiorum, seu Euangeliorum (prout interpretantur [e] Maximus, & [f] Pachymeres) *super caput impositio,* seu capiti admotio, quo quidem inferiores Episcopatu ordines ritu minimè conferuntur. Sacerdotibus autem ἡ ἀμφοῖν τοῖν ποδοῖν κλίσις, *amborum pedum inclinatio:* quippe cùm ministri vnum tantum genu inflectere inter ordinandum soleant: hæc Dionysius quibus Euchologium [g] Græcorum maximè quadrat; quadrant & aliquæ veteres ordinationum descriptiones, quarum aliquas hîc subiungimus.

[a] Pachym. ibi in myst. huius cap. tum fusius in theoria.

[b] Dionysius sup. in theor.
[c] Pachym. in paraph. eiusd.
[d] Dionysius ibidem.
[e] Max ibid.
[f] Pachymer. ibid.

[g] Euchol. Græc. vbi de singul. ordin. rit.

ARTICVLVS II.

Idea ordinationis à quibusdam exemplis petita.

I. PRIMA à nobis profertur descriptio ordinationis Antiochi in Samosatenum Episcopum electi, quem ad sacram mensam ab Episcopis ei suffragantibus deductum vt consecraretur, & coactũ genu flectere, & manuum impositionem à Catholicis Antistitibus, reiecto Iouiano, qui Arrianis cõmunicauerat, & inter cæteros dexteram quoque suam porrigebat, refert [h] Theodoretus.

II. Altera est Nazianzeni, quam ipse [i] in oratione habita ad Patrem, & Basilium post reditum ex fuga, eo die habuit, quo ab iis consecratus est, ὅτε τὸ χεῖρας τὸν ἀρχιερέα ἐπιβάλλεις καὶ ποδήρη καὶ κίδαριν καὶ θυσιαστηρίῳ τῆς πνευματικῆς ὁλοκαυτώσεως, καὶ θύεις καὶ μόχθον καὶ πλειώσεως, καὶ τελειοῖς τὰς χεῖρας τῷ πνεύματι, καὶ εἰσάγεις εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων ὑποπίδουσα, καὶ ποίᾳ λειτουργὸν τῆς σωτηρίας καὶ ἀληθινῆς λαῷ ἵστησιν ὁ κύριος, σὺν αἰθέρι. Id est, *idcirco me Pontificem vngis, ac podere cingis, capitique cidarim imponis, atque altari spiritualis holocausti admones; & initiationis vitulum mactas, manusque spiritui consecras, & sancta sanctorum spectatum introducis, verique illius tabernaculi, quod non homo sed Dominus fixit, ministrum effícis, &c.* Ex quibus verbis deducitur consecrandum & vestibus Sacerdotalibus indutum, & altari admotum, & sacrificium pro ipso oblatum, & manus eius consecratas fuisse: nisi fortè quod probabilius est, allusio fiat ad initiationem summi Sacerdotis veteris legis, in cuius consecratione vsurpari soliti ritus ad Sacerdotis nouæ legis consecratilinem mysticè hîc referantur, quæ interpretatio vim omnem huius descriptonis eneruabit.

[h] Theodoret. lib. 4 hist. cap. 15.
[i] Nazianz. orat 5.

III.

Digitized by Google

A III. Tertia, Eutychij Patriarchæ Conſtantinopolitani, quam iis verbis depingit [a] Simeon Metaphraſtes in eius vita, *cùm igitur illi omnia ordine, & ex diuinorum Canonum præcepto comigiſſent, & tempus eſſet, vt ſacrarum manuum impoſitione, & initiatione conſecraretur pater, & magiſter ipſorum; adducitur ad ſanctum Altare, qui multos ad illud Sacerdotes, atque Pontifices erat adducturus: precibus ac manu, & diuinis, ac venerandis oraculis conſecratur, ſancto Spiritu imungitur: vel potius ſanctificatus ipſe viciſſim præſentes omnes Pontifices ſanctificat: ouis errantis typum ſuper humeros tollit: in ſedem ſublimem aſcendit: in ſolio ſedet, atque paſtorum principem Chriſtum in cælum reuertentem imitatur. Dicit enim ipſe quoque populo vniuerſo verbum illud, quod coniunctionem, conciliationemque, & conſociationem ſignificat; nempe, pax omnibus; & ab omnibus illud viciſſim accipit.* In qua Pontificiâ ordinatione hæc notantur, primum, deductio ad ſanctum Altare: 2. precatio pro ordinando: 3. diuinorum oraculorum lectio: 4. manuum impoſitio: 5. vnctio ſaltem ſpiritalis: 6. amictus ſacerdotalis, & in veſte Pontificia ouis errantis typus deſcriptus: 7. ſeſſio in throno Sacerdotali:
B 8. annuntiatio pacis ab Epiſcopo ordinato, iis ſolemnibus verbis, *pax vobis*, & reſponſio totius populi eandem Epiſcopo comprecantis.

[a] Simeon Metaphraſtes in vita S. Eutychij Patriar. Conſt. apud Sur. 6. Aprilis.

IV. Quarta, Sancti Annonis Colonienſis Archiepiſcopi, cuius ordinatio à graui quodam auctore ipſius vitæ iuſſu Reginhardi Sigebergenſis Abbatis conſcriptæ iis verbis concluditur, [b] *producitur interea ordinandus ante altare, veſtibus ſacris induitur, olei ſacri liquore perfunditur, & verè largâ ſancti Spiritus infuſione repente mutatus in virum alium, anno Dominicæ Incarnationis 1055. quinto nonas Martij ponitur in Cathedra Epiſcopali.* Conſecratuſque Sacrificium Miſſæ peregiſſe, & benedictionem Pontificalem populis dediſſe ibidem perhibetur.

[b] Vitæ S. Annonis Archiepiſc. Colon. cap 5. apud Sur. 4. Decēb.

ARTICVLVS III.

Idæam continens ordinationis.

C I. SED ne fuſiùs ex priuatis quibuſdam ordinationibus legem ordinationis cõmunem colligere laboremus; ſatius eſt, vt ex Veteri Ordine Romano [c] ordinationis deſcriptio vetus eruatur, *menſe*, inquit, *quarto, quarta feria ieiuniorum fit conuentus populi, & congregatio regionum primùm ad S. Adrianum, & inde pergit Pontifex vnà cùm populo, præcedente ſolito apparatu, id eſt crucibus, thuribulis vel tabulis, vſque ad ſanctam Mariam ad præſepe. Accedente Pontifice ad Altare ſchola cantorum repetit Litaniam: deinde Introitum, & Pontifex dicit, Oremus, & Diaconus, Flectamus genua, poſt Collectam aſcendit lector in ambonem, & eleuata voce legit breuem lectionem de quartâ feriâ, & ſequitur Graduale. Deinde Pontifex dicit, Dominus vobiſcum; Diaconus vt ſupra, poſt Collectam aſcendit lector in ambonem, & eleuatâ voce legit breuem in auribus populi ſic continentem; cognoſcat charitas veſtra, quia ille, & ille aduocatur in tali officio, vel in tali; ſi quis habet contrà hos viros aliquam querelam, exeat confidenter propter Deum, & ſecundum*
D *Deum, & dicat; quod ſi nullus contradictor extiterit, ſequitur lectio, & reſponſorium. Poſt hæc adnocantur ſurſum, & ſtatuuntur in ſiniſtrâ parte Altaris, vſque dum Pontifex Miſſam compleat. Deinde aduocantur ſextâ feriâ ad Apoſtolos eo tenore, vt ſuprà.*

[c] Vetus Ordo Rom. tit. qualiter in Rom. Eccleſ. ſacri ordines fiant.

II. En apparatus ad ordinationem ſecuturam, & præmittendæ publicæ probationis egregiam deſcriptionem: ex quâ docemur. Primò ordinationi publicas preces, litanias, proceſſiones ad ſacras ædes præmiſſas fuiſſe: & ad eas, cum reliquo populo ac Clero, ſeorſim tamen ordinandos, vocatos fuiſſe. 2. ante feriam quartam illius ſeptimanæ, qua ordinatio fieret, ordinandos iam priuatim, à Summo Pontifice examinatos, & electos fuiſſe. 3. feriâ quartâ ante diem ordinationis populo propoſitos fuiſſe: & inter ſacrorũ celebrationem promulgatos, vt omnibus innoteſcerent, qui nempe ſequenti Sabbati die promouendi forent, & ad quem gradum: eamque publicam ordinandorum ἀνάρρησιν, lectoris ore, qui præconis in Eccleſiâ fungebantur officio, ex ambone factam fuiſſe. 4. vnicuique à populo ſeruatâ debitâ moderatione, de qua priori [d] parte huius operis diximus, reclamare ante ordinationem fas fuiſſe: ita tamen, vt quorum

[d] Priori parte huius operis ſect. 1. cap 2. art 1. § 4.

Digitized by Google

promotioni tunc temporis minimè reclamatum fuisset, iam veluti quodam præiudicio probati, in parte altaris sinistrâ (quam in sacris potiorem habitam fuisse fusè probat [a] Baronius) collocarentur. Hæc ergo ordinationis ipsius sunt præambula, sed iam ipsam ordinationem ex eodem Veteri Romano Ordine prosequamur. A

[a] Baronius tomo 2. ad an. 213. num. 5. & 6. Itemque tomo 3. ad annum 325. num. 59

III. [b] *Sabbato verò egreditur Pontifex ad S. Petrum, & vniuersa regiones cum eo Litaniam canendo. Ingrediente Papâ in secretarium, ipsæ præstolantur aduentum eius in Presbyterio. Schola cantorum canit Introitum, & Pontifex dat orationem, Subdiaconi legunt lectiones, & cantant gradualia, expectantibus illis qui benedicendi sunt sub ambone, donec quinque lectiones compleantur. Deinde Apostolicus ille legit aduocationis breuem, coram populo, & stant parati singulorum ministri cum indumento, donec Archidiaconus veniat, & singulis singula sua manu tribuat. Post hæc autem descendit Archidiaconus, inuente Pontifice, & dat vni ex ipsis manum, cæteri verò sequuntur eum, & ascendunt ad altare. Et prosternit se Pontifex cum ipsis in orationem, Clero interim canente Litaniam. Surgentibus autem ab oratione, stat Pontifex in sede suâ, singulatim imponens manus capitibus, & benedicit eos.* B *Accedens autem Archidiaconus tollat orarios de confessione, qui hesternâ die repositi sunt; ibique imponet super eos, & Pontifex induat eos planetis, vt stent induti Diaconalia indumenta; tollantque qui Diacones esse debent de medio eorum; deinde qui Presbyteri ordinentur. Tunc descendant in Presbyterium, & statim vnus ex nouitiis Diacombus legat Euangelium, & ad ipsam Missam ministret vnusquisque secundum officium suum. Tollit verò Pontifex oblatas integras, & de singulis nouitiis Presbyteris, & inde communicent vsque dies octo. Expletis omnibus, Missaque ritè completâ, stent regiones paratæ ad singulos titulos pertinentes, cum candelabris & thuribulis, vt proprium suscipiant Sacerdotem. Pontifex autem donet eis sacerdotalia instrumenta, & ministeria Missæ, aurum, vel argentum, vinum, frumentum & oleum. Egredientibus autem de Basilica S. Petri, præcedant vnumquemque triginta candelabra cum thuribulis, ipse verò sedeat super equum album: præcedens, & subsequens populus ei canat laudem; similiter etiam fœminæ, Diaconissæ, Presbyterissæ, quæ eodem die benedicuntur. Plateæ autem ciuitatis, per quos transituri sunt, coronentur palliis, & cum tanta gloria ad statutos titulos deducant pròprios Sacerdotes; & ipse facit eis illo die conuiuium.* C

[b] Vetus Ordo Rom. suprà continuatâ serie.

IV. Ex iis verbis collige præcipuos tum ordinationis, tum institutionis in singulis Ecclesiis Clericorum ritus. In Clericis ordinandis hæ ceremoniæ præscribuntur. Prima, quod Papa ordinationis die ad Ecclesiam S. Petri, stipatus clero ac populo omnium regionum vrbis Romæ Litanias canentibus, præcedat. Altera, quod vbi ad Ecclesiam accesserit, ipse in secretarium se conferat, quod, ex [c] Paulino, à dextrâ apsidis seu testudinis fuit: in quod, ex [d] Seuero, S. Martinus cùm ad sacrum faciendũ se disponeret, vsque in eam horam, quâ solemnia agi populo consuetudo deposceret se recipere ad orationem solebat. 3. quod interim præstolaturus Clerus accessum Pontificis ad altare, in Presbyterio resideret: an fortè etiam ibidem præstolaretur populus, non ausim affirmare: cum [e] à Diaconico, seu Presbyterio Canonibus eum exclusum nouerim: nisi fortè ad ordinationes Ecclesiæ ministrorum propius contemplandas, & testimonium ordinandis ferendum in chorum etiam populo ingredi licuit, sicut ad oblationes, ad altare deferendas aditus [f] ei patuit: quod non mihi facilè persuadeo. 4. statuitur, vt vsquedum ordinandi vocarentur, morari debeant sub ambone, quò scilicet ad altare solẽnius deduci, & ad ingressum chori facilius recognosci possent, ne quis fortè latenter irreperet. 5. notat idem vetus ordo, illos tamdiu ibi præstolari, quamdiu à Cantoribus Introitus, & à Subdiaconis Gradualia cantantur, & quinque priores lectiones leguntur, quod de promouendis ad sacros Ordines intelligendum est; nam Subdiaconi nonnisi post quintam lectionem, Diaconi verò, & Presbyteri finitâ Epistolâ ordinantur, vt posteà docebimus. 6. quod à Summo Pontifice, ex [g] breui, seu summario libello, & charta, quadam nomina eorum continente coram omni populo, ordinandi omnes vocarentur. 7. quod ordinandorum ministri, seu fortè famuli, parata habeant indumenta, quibus promouendi induantur. 8. quod ea ab Archidiacono recipere consueuerint. 9. quod Archidiaconus promouendos ad Pontificem deducat, D

[c] Paulinus epist. 12. ad Seuerum.

[d] Seuerus dialogo 2. de laudibus S. Martini.

[e] Laodic. c. 21. Agath. c. 66.

[f] Vide Salmian. lib. 6. Theodor. lib. 7. cap. 16.

[g] Nomẽ *Breue* in Conc. Meld. c. 4. in legib. Roma. V Visigothor. Franc. passim, apud Euseb. lib. 10. hist. cap. 6. Vide apud Zon. in addit. post can. 13. Cõc. Carthag.

Digitized by Google

A ducat, eorum vnum manu apprehendens, quem reliqui ſequantur. 10. quod ordinatio à Litaniis inchoetur, (quod de Ordinum ſacrorum collatione pariter intelligendum) & dum eæ à Choro canuntur, tam Pontifex, quàm ordinandi in terram proſternantur. 11. quod ſinguli promouendi ad ordines accedentes ad Pontificem ſedentem in ſua ſede ſigillatim benedicantur, & per impoſitionem manuum ordinentur. 12. quod oraria (quibus nulli niſi ſint Diaconi indui poſſunt ex [a] Laodicena Synodo) è confeſſione S. Petri, id eſt [b] ex capsâ, ſeu ſepulchro, in quo corpus S. Petri conditum eſt, deſumpta, ſuper quod pridie repoſita fuerint, Archidiaconus Diaconis iam ordinatis imponat; Preſbyteros verò Diaconalibus indutos veſtimentis Pontifex Preſbyteralibus planetis induat. 13. quod Diaconi à Preſbyteris ſecerni debeant, vt ab his illi ſecreti primùm, tum hi ab illis ſeparati ad ordinationem accedant.

[a] Laod. Syn. 22. Vide Zonar. & Balſa. in cond. can.
[b] Vide Petrũ Vrbeuetanũ in expoſit. libelli Ordinis Rom.

V. Poſt peractam Clericorum ordinationem, alij tamen ritus ibidem præſcribuntur, quorum plurimi oſtendunt quâ ſolemnitate Clericos ordinatos in Ec-
B cleſiis, quibus adſcripti ſunt, recipi, & ad eas deduci oporteat: alij conſuetam in eos, quos ipſe ordinarit, Summi Pontificis liberalitatem, ac munificentiam exhibent. In deducendis Clericis, vel certè Sacerdotibus poſtquam ordinati fuerint ad ſuam Eccleſiam, hæc notat. Primum eos ab omni Clero & populo regionis, quæ ad ipſorum Eccleſiam ſpectat, ſolemni pompâ deductos. Alterum, egredientes è Baſilicâ S. Petri triginta ante eos candelabra cum thuribulis præfata; ſicut olim Imperatoribus lampades præferri mos erat. 3. album equum, equitare Sacerdotes ordinatos conſueuiſſe. 4. omnem populum antecedentem & ſubſequentem eorum laudes cecinisſe. 5. plateas ciuitatis, per quas ipſi tranſirent, palliis, ſeu periſtromatis ornatas fuiſſe. 6. tandem ipſos toti populo epulum præbuiſſe. Liberalitas autem Summi Pontificis circa eoſdem elucet: tum quod Sacerdotalia eis ornamenta, & aliqua quibus ad miniſterium opus eſt, eis donaret: tum quod aurum vel argentum, vinumque, frumentum, atque oleũ,
C tam ad ſacros vſus, quàm ad vitæ ſuſtentationem eis præberet: quas quidem ſolum rerum ſpecies olim ad altare offerre licuiſſe, ex [c] Canonibus Apoſtolorum docemur; earumdem verò loco, vel ſimul cum ipſis auri & argenti oblationem poſtea in Eccleſia inualuiſſe, ex [d] Honorio Preſbytero Auguſtodunenſi inſtruimur, ſeu quicumque alius autor eſt libri qui Gemma animæ inſcribitur, quo loco myſticam auri & argenti oblationem percenſet. Conſonant in quibuſdam huic deſcriptioni ordinationis Albinus [e] Flaccus, Amalarius [f] Fortunatus, & alij: ſed præſtat prædictos omnes ritus, vel maximam eorum partem, alioſq; hoc tempore vſitatos hîc explicare, quo eorum vberior cognitio à nobis habeatur.

[c] Can. 3 & 4. Apoſtol.
[d] Honor. in gemmâ animæ cap. 27. lib. 1.
[e] Albinus Flaccus de offic. diui. tit. qualiter Epiſcopus ordin. in Rom. Eccl.
[f] Amalar. de eccl offic. lib. 2. cap. 6. & ſequent.

CAPVT III.

D *De ritibus ordinationem præcedentibus.*

ARTICVLVS I.

De ieiunio ordinationibus præmiſſo.

I. QVAMVIS priori parte huiuſce operis, ea ferè omnia quæ ordinationi præmitti ſolent, ex profeſſo proſecuti fuerimus; hic tamen ritus quoſdam ordinationi proximos, & præuios enumerare ac recenſere à propoſito alienum minimè videtur; quippe cùm ex iis toti ordinationis ritui lux maxima accedat. Primùm ergo obſeruo ordinationibus, ieiunia præmitti ſolita, nam & ſuperiori, cuius meminimus [g] parte, probauimus, nec ab vllis niſi ieiunis ordines recipi conſueuiſſe, nec conferri. Docuimus etiam populo vniuerſo ieiunium ob eam cauſam inductum, quod exemplo [h] Apoſtolorum, qui Pauli & Barnabæ ordinationem celebrantes ieiunaſſe perhibentur, & populi [i] Aurelianenſis,

[g] Parte 1. huius operis ſect. 4. §. 4.
[h] Actorũ 13.
[i] In vitâ S. Euuertij Epiſcopi Aurel. cap. 2. apud Sur. 4. Sept.

qui in electione S. Euuertij ieiunaſſe legitur, oſtendimus. Addimus [a] Paulum etiam & Barnabam precatos, & ieiunantes legi cum crearent Preſbyteros: in Concilio verò [b] Barcinonenſi tempore Recatedi regis, eum Pontificem conſecrandum decerni, quem ex duobus aut tribus, quos ante conſenſus Cleri & plebis elegerit, & Metropolitani iudicio, eiuſque Coëpiſcopis præſentarit, quos item *ſors, præeunte Epiſcoporum ieiunio, Chriſto Domino terminante monſtrauerit.* Iuberi ab [c] Anacleto ordinationem Antiſtitis ab Epiſcopis fieri, qui *ieiunium cum omnibus* celebrent. Haberi apud [d] Fortunatum in vitâ S. Medardi, de Tornacenſis Epiſcopi electione, poſt mortem S. Eleutherij, nonniſi *peracto triduano ieiunio, & ſolemnibus hoſtiarum victimis Deo deuote oblatis,* fuiſſe deliberatum. Narrari à [e] Nicephoro Zenonem Imperatorem ob electionem Epiſcopi Conſtantinopolitani toti populo ieiunium 40. dierum indixiſſe. Referri in vita S. [f] Arnulphi Turonenſis, ante eius electionem, triduanum toti Eccleſiæ Turonenſi ieiunium indictum. Apud Albinum [g] Flaccum memorari ſuo tempore vſitatum fuiſſe, vt conſecrando Antiſtiti, præceptum abſtinentiæ pridie ordinationis eius imponeretur. Plura eiuſdem ritus exempla proferri poſſunt: quemadmodum enim Baptiſmo ieiunium præmitti olim ſolitum docent auctores omni exceptione maiores, Iuſtinus [h] Martyr, [i] Tertullianus, [k] Nazianzenus, [l] Ambroſius, [m] Cyrillus Hieroſolymitanus, [n] Auguſtinus, Concilij [o] Carthaginenſis 4. Patres: imò & Iuſtinus [p] Martyr, cùm baptizandis ſimul populum ieiunare, & orare ſolitum fuiſſe fidem facit: quidni ſimiliter & ordinandos, & ordinatores, & populos vniuerſos ad celebrandam ritè ordinationem ieiunaſſe dicamus? Neque enim dubium eſt, quin, cùm populi Chriſtiani magis intereſſet, quos Paſtores, Doctoreſque habiturus foret, quàm quos in Chriſtiano cœtu confratres, non minus æqua ipſi viſa fuerit lex de ieiunio ordinationi præmittendo, quàm ſolemni quorumdam Baptiſmo; nec inſuetum id apud antiquos fuiſſe exiſtimo, quinimò, cùm è [q] Conſtitutionibus Apoſtolicis ſalutare iſtud monitum hauiſſent, vt quæ à Deo enixè petebant, hæc ieiunando peterent, ieiunantes fideles à Deo poſtulare conſueuiſſe, non dubito, quatenus Sacerdotes pios, ac paſtores [r] ſecundùm cor Dei obtinere poſſent.

I I. Ob eam proinde rationem Quatuor Temporum ieiunia præſertim inſtituta eſſe crediderim, quibus ſcilicet ſolum, ac Quadrageſimæ temporibus ordinationes celebrari legitimè iam à multo tempore potuerunt, vt ſuprà oſtendimus. Et ſanè, cùm vt ex [s] Scriptura ſacra colligunt, [t] Chryſoſtomus, [u] Maximus, & alij Patres, veteris legis ratio à ieiunio cœperit, & Teſtamenti noui prædicatio à ieiunio initium ſumpſerit: cùm baptizatus [x] Saluator, Hierarchica munia deinceps ſuſcepturus 40. dies ieiunarit, non ipſe ieiunio indigens, ſed ieiunij præmiſſionem huic operi neceſſariam eſſe nos docens: quis non ſibi facilè perſuadeat ieiunium ordinandis ſaltem maximè eſſe neceſſarium, quo ſe ad ſacra munia, functioneſque Eccleſiaſticas exercendas diſponant? Ieiunium porrò quod ad ordinationes celebrandas requiritur, non neceſſariò debet eſſe naturale: ſed ſufficit quod ſit Eccleſiaſticum: vnde, non propter ſacram ordinationem, ſed propter Sacrificium Miſſæ, ſine quo ſacri Ordines conferri non debent, ieiunium naturale in ordinandis deſideratur; ideoque poſt ſumptionem ſacræ Euchariſtiæ, & ablutionem, ordinatio fieri poſſet, niſi aliter ordinationis ritus ferret: & minores Ordines qui infra Miſſarum ſolemnia non neceſſariò fieri debent, ſoluto hac ratione ieiunio naturali, iam pro certo dari poſſunt: vt ex Innocentio notat [y] Sylueſter. Ieiunium item non eſt de ſubſtantia ordinationis, vt communiter aſſerunt [z] Doctores, quamuis hac de re nullo nixus ſufficienti fundamento dubitauerit [a] Raynerius; quinimò Vetus Ordo [b] Romanus à [c] Gratiano citatus, à non ieiunis minores Ordines ſaltem conferri poſſe non diffitetur.

[a] Actorũ 14.
[b] Barcinon. Conc. c. 3.
[c] Anacletus epiſt. 2. in principio, habetur diſt. 75. c. ordinationes.
[d] Fortun. in vita S. Medardi cap. 18. apud Sur. 8. Iunij.
[e] Nicephor. lib. 16 cap. 11.
[f] Vitæ S. Arnulfi cap. 5. Bibloth. Floriac. xiſto dextro pag. 948.
[g] Albin. Flac. de off. diuin. rit. qualiter Epiſcopus ordin. in Rom. Eccleſ.
[h] Iuſtin. apolog. 2.
[i] Tertull. de Bapt. cap. 19.
[k] Nazianz. orat. 40.
[l] Ambroſ. in cap. 4. epiſt. ad Epheſ.
[m] Cyril. Hieroſ. catech. 3.
[n] Auguſt. de fide, & operibus cap. 6.
[o] Conc. Carthag. 4. c. 88.
[p] Iuſtin. ſup. Vide etiã Metaph. in vita S. Syluestri, & vit. S. Sebaſt. apud Sur. 20. Ian.
[q] Conſt. Apoſtol. 5 cap. vlt.
[r] Ierem. 3.
[s] Exod. 24. 32. & Matth. 4.
[t] Chryſoſt. ſerm. 1. de ieiunio.
[u] Max. hom. 3 de ieiunio.
[x] Matth. 4. Lucæ 4. Marci 1.
[y] Sylueſter, v. Ordo 2.
[z] Doctores paſſim.
[a] Rayner. in ſumma.
[b] Vetus Ordo Rom. cap. de gradibus Eccleſiæ.
[c] Grat. diſt. 75. c. quando.

ARTICVLVS

A

ARTICVLVS II.

De precibus, & ſupplicationibus publicis ante ordinationem haberi ſolitis.

I. SECVNDÒ monendum etiam duco, preces plures, ac ſolemnes ordinationibus præmitti ſolitas: orari enim vult Deus vt exoretur. Auguſtinũ [a] ſuprà docuimus differri ordinationem ſuam à Valerio poſtulaſſe, *quo ſe petendo, quærendo, pulſando, id eſt petendo, legendo, plangendo ad ordinationem diſponeret.* Sed & totum populum, præcipuè verò ordinatores, orationi intentius vacare ſolitos, antequam ad ſacram ordinationem accederetur, [b] priori huius operis parte docuimus. Vetus quoque Romanus Ordo citatus nos docuit, proceſſiones ſeu
B Litanias Romæ Feriâ quartâ ante diem ordinationis ex more peragi conſueuiſſe. *Quo die*, inquit [c] Albinus, *id eſt quarta feria leguntur* in Miſſa *duæ lectiones, quoniam hi, qui ad ſacrum Ordinem tranſeunt, debent admoneri, vt habeant notitiam legis, & Prophetarum.* Docet verò [d] Amalarius, quartâ potius quàm ſextâ feriâ duas illas legi lectiones, quia *quarta ætate mundi* (quæ ſcilicet à Moyſe ad Dauidem numeranda eſt, vtpotè cum prima à creatione mundi ad diluuium, ſecunda à diluuio ad Abrahamum, tertia ab Abrahamo ad Moyſem numerari ſoleat) *lex & Prophetæ vigerunt*: vnde ſextâ feriâ legitur vnica, *qua lex, & Prophetia in vno Euangelio recapitulantur, quod legitur in ſexta ætate mundi.*

II. Porrò, vt ad publicarum precum indictionem pro ordinationibus confirmandam redeamus, Concilium [e] Rauennate ſecundum ſub Clemente 5. ſtatuit, vt ſtatim atque Eccleſia aliqua vacauerit ſiue cathedralis, ſiue alia, *fiant orationes, & proceſſiones ad Dominum, donec ipſa electio* paſtoris, *fuerit celebrata.* Concilium Prouinciale [f] ſecundum Mediolanenſe, *iubeat*, inquit, *Epiſcopus, vt Dominico illo die, qui Quatuor ſtata ieiunij Tempora, quibus Ordinis Sacramentum miniſtratur,*
C *proximè antecedit, Parochi non ſolum ſolemne illud ieiunium illius rei causâ inſtitutum denuntient: verumetiam in ſuâ vnuſquiſque eorum parochiali Eccleſia, ſupplicationes, Litanias, piè ac religiosè vel intus habeat, vel proſequente fidelium multitudine foris Eccleſiam ſicut moris eſt, vt Dei, ſanctorumque ope imploratâ, tum Epiſcopus in eorum delectu, quibus ordines conferet, Spiritus ſancti lumine illuſtretur; tum illi, quibus conferuntur, in vitæ ſanctitate, doctrina religioſiſque virtutibus proficiant.* Eadem Concilium [g] Mediolanenſe 3. inculcat alibi à nobis [h] citatum. Eadem Aquenſis Synodus ſub [i] Alexandro Canigiano, [k] Ferrarienſis à Ioanne Fontano habita, [l] Rauennas prima auctore Petro Cardinali Aldobrandino, Tarentina [m] à Bonifacio Cardinali Caietano, quæ & aliæ plures poſterioribus temporibus habitæ, proceſſiones, ſeu Litanias, quę nonniſi pro graui cauſa haberi ſolent, ordinationi prę̃mittendas decernunt.

III. Certè vix dici poteſt quantum neceſſariæ ſint publicæ iſtæ preces, ac ſupplicationes ante ſacram ordinationem, non tantum, vt diuinam ad bonos
D vtileſque Clericos, quibus Eccleſiæ Dei nihil vtilius, præſtabiliuſque eſſe poteſt, impetrandos, voluntatem inclinent; verùm etiam, vt ordinandos ſui officij moneant; intereſſe ſcilicet plurimum quales ipſi futuri ſint, cùm populum pro eorum electione, atque ordinatione ſollicitum animaduerterint: item vt populum dignitatis Sacerdotalis cõmonefaciant, ad quam eos ſibi perſuadeant diuina inſtigatione aſſumi, pro quibus eligendis tam anxiè poſtulatum fuerit. Ordinatores autem qui reddituri ſunt rationem Deo, pro ordinationibus à ſe peractis orationi præ cæteris vacare oportet, ne qui in Clericis renuntiandis ſecundùm [n] Dionyſium, diuinæ voluntatis Interpretes eſſe debent, mendaces deprehendantur, odioque vel gratia ducantur, cæcutiant, aut officium negligant; vnde Victor [o] Preſbyter Antiochenus in eo quod Chriſtus prius in montem orationis cauſa aſcenderit, quam Apoſtolos vocaret, *inter alia quoque*, inquit, *Eccleſiæ duces & paſtores admonere per hoc voluit, vt prius in oratione pernoctent, quàm illis manus imponant, quos ad ſacrum miniſterium conſecrare deliberatum habent, ne forte eiuſmodi promotio fruſtrà cadat: ille enim qui omnium corda, vt Deus explorata ha-*

[a] Aug. epiſt. 148. Valerio, priori huius operis parte cit.

[b] Parte 1. ſect. 1. cap. 2. art. 4. §. 1. num. 5.

[c] Albinus de diuinis officiis, tit. de Quatuor Temporibus.

[d] Amal. lib. 2. de eccleſiaſt. offic. cap. 3.

[e] Concil. Rauenn. 12. ſub Clemente 5. rubr. 2.

[f] Conc. Prouinc. 2. Mediolan. decreto 22. tit. 2.

[g] Mediolan. 1 Prouinc. conſtit. parte 2. tit. quæ pertinent ad Sacram. Ordin.

[h] Lege 1. parte huius operis ſect. 1. cap. 2 art. 4. §. 1. num. 4.

[i] Aquenſis tit. quæ ad Sacram. Ordinis adminiſtr. pertinent.

[k] Synod. Ferrar. decr. 103.

[l] Synod. Rauen. 1. de Ordine num. 7.

[m] Tarent de Sacram. Ordin. cap 5.

[n] Dionyſ. cap. 5. Eccleſ. hierarch cit.

[o] Victor Antioch in cap. Marci 3 tomo 1 Bibliorh. PP.

bebat, omniaque, quæ futura erant, accuratè tenebat, non absque iudicio Apostolorum delectum habuit. A

ARTICVLVS III.

De præmissa denuntiatione publica ordinandorum.

a Cypr. epist. 34. ad Cleric.

1. TERTIÒ obseruandum est, publicè ordinandorum nomina ante ordinationem renuntiari olim solita: quod ex Cypriani [a] epistola ad Clerum de Saturo lectore, & Optato Hypodiacono à se factis, colligere possumus, *fecisse autem*, inquit, *me sciatis lectorem Saturum, & Hypodiaconum Optatum confessorem, quos iam pridem communi consilio Clero proximos feceramus, quando aut Saturo die Paschæ, semel atque iterum lectionem dedimus, aut quando cum Presbyteris doctioribus Lectores probaremus, &c. Nihil ergo à me, absentibus vobis, nouum factum est: sed quod iampridem communi consilio omnium nostrum cœperat, necessitate vrgente promotum est.* Ex quibus verbis patet longè ante ordinationem ordinandos examinatos, & selectos, *Clero proximos* fieri, id est palam renuntiari consueuisse: quibus congruit id, quod ex [b] Lampridio alibi docuimus, ordinandorum nomina publicè proponi solita, vt si quis in aliqua re eos accusare vellet, liberam haberet id faciendi potestatem. Feria autem quarta ante sacram ordinationem ipsos renuntiari Romæ publicè consueuisse Vetus [c] Ordo Romanus supra citatus expressit. Verùm id fusiùs à nobis superiori [d] parte confirmatum est. B

b Lampridius in Alexand. Seuero.

c Vetus Ordo Rom. suprà

d Vide 1. parte huius operis sect. 1. cap. 2. non semel.

II. Neque prætermittendum videtur hoc loco, quâ olim solemnitate apud Græcos consecrandi Patriarchæ Constantinopolitani, peracta electione, ab Imperatore renuntiarentur: quem ritum nobis exhibet [e] Codinus: cuius ritus hæc præcipua sunt capita 1. ornatus Triclinij eiusmodi pannis & velis, qualia in Despotæ inauguratione adhiberi solent. 2. exstructio *ἀναβάθρας ἤγουν ξύλων*, *lignea anabathra*, seu *lignei pulpiti, tabulari, aut subsellij* à verbo Græco *ἀναβαίνω*, quod *ascendo* significat, qualia pulpita in coronatione Imperatoris, idem [f] Codinus nobis depinxit rubeis pannis vestita, in renuntiatione autem Patriarchæ [g] coccineis operta pannis. 3. [h] Imperatoris egressus è conclaui suo, stemma, & alia insignia gestantis, vt in throno posteà sedeat, omnibus proceribus extrà septum consistentibus, cum suis insignibus & ornamentis. 4. [i] accessus electi in Patriarcham ad Imperatorem, mox in throno cæruleo sessuri, circà tertiam triclinij à pariete distantem partem versus Imperatorem aureis velaminibus instrato. 5. [k] vtriusque surrectio, quibus scilicet ambobus surgentibus omnes, *multos annos*, adprecentur. 6. [l] Patriarchæ deductio ab aliquo ex proceribus digniori, & eminentiori, Despotâ tamen, Sebastrocratore, & Cæsare absentibus. 7. [m] eiusdem Patriarchæ renuntiatio tradito Patriarchali sceptro, seu baculo, Imperatore eiusque filio hæc dicentibus. Η ἁγία Τριὰς, διὰ τὸ παρ' αὐτῆς δωρεηθέντος ἡμῖν βασιλείας, προβαλλεταί σε Αρχιεπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως, νέας Ρώμης, τὸν οἰκουμενικὸν Πατριάρχην. Id est, *Sancta Trinitas per regnum à nobis concessum, constituit te Archiepiscopum Constantinopoleos nouæ Romæ:* quam renuntiationem vniuersorum acclamatio multos annos adprecantium consequatur. 8. Patriarchæ ascensus in prædictum pulpitum, in quo sceptrum, seu pedum pastorale ab Imperatore manu accipit. 9. [n] consessus vtriusque tam Imperatoris, quàm Patriarchæ in thronis prædictis, & fustæ vtrique datæ à populo acclamationes. 10. tandem [o] regressus Imperatoris in conclaue suum, Patriarchæ autem equitantis ad ædem maiorem S. Sophiæ principibus stipati, cuius equus ex candido panno vsque ad caput tectus describitur; tuncque [p] primum extra palatium equo huiusmodi per vrbem vehi Patriarcha perhibetur, cum antea prògredi pedibus assueuisset. Plura apud [q] Phransem circa morem istum declarandi Patriarcham adnotantur: illudque inter cætera, quod Imperatores electo Patriarchæ pedum seu virgam pastoralem auream, lapillis, & margaritis distinctam, & electum equum de regio stabulo, sellâ, & phaleris regiè, & sumptuosè ornatum, album, & aureo stratorio C D

e Codinus cap. 20. de offic. Eccles. Constantinop. num 3.

f Idem cap. 17 num. 15 & 31.

g Idē cap. 20. cit. num. 3.

h Idē cap. 20 cit. num 4.

i Ibidem.

k Ibid. nu. 5.

l Ibid. nu 6.

m Ibid. nu. 7.

n Ibid nu. 8.

o Ibid. nu. 9.

p Ibid nu. 10.

q Ibid. nu 11

r Phrãses lib. 3 Chron. cap. 19

Digitized by Google

A ſtratorio tectum donarent; item quod varia à variis Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ officialibus canerentur, interim dum Patriarcha ab Imperatore in ſolio ſedente, procerum nudis capitibus adſtantium corona ſtipato, pedum acciperet. Sed hæc fuſiùs expoſuimus, quàm inſtituti noſtri ratio expoſcat: iam ad reliquos ordinationum ritus explicandos accingimur.

CAPVT IV.

De ritibus ſtatim initio cuiuſlibet ordinationis vſurpari ſolitis.

ARTICVLVS I.

De ſolemni ordinandorum proceſſione.

B

I. PLVRIMA ſtatim in limine circà ritus ordinationis obſeruamus. Primùm enim occurrit ſolemnis ordinandorum ad Eccleſiam proceſſio, quos nobis ſuprà [a] Vetus Ordo Romanus, in comitatu Summi Pontificis, cum Clero & populo vniuerſarum regionum Litanias canente, ad Eccleſiam Sancti Petri procedentes deſcripſit: quos Nannetenſe [b] Concilium à Preſbyteris ſuis parochianis, non ſolum ad locum examinis, verùm etiam ordinationis deductos fuiſſe, & vtrobique ab iiſdem primùm præſentatos, tum repræſentatos inſinuat. Nec minori pompâ, imò longè maiori crediderim Epiſcopos ad locum conſecrationis olim deductos fuiſſe. Quanto v.gr. hominum plauſu, & concurſu Epiphanius Ticinenſis Mediolanum conſecrandus deductus fuerit, loquitur [c] Ennodius in eius vita. Godefridum Ambianenſem ab vrbe Nouigenti Remos vſque à proceribus vrbis Ambianenſis deductum teſtatur Nicolaus [d] Monachus Sueſſionenſis eius æqualis. S. quoque [e] Nortbertum maximâ procerum & po-
C pulorum caterua ad ciuitatem ſuam conſecrandum deductum legimus. Sed & plura alia eiuſmodi exẽpla ſuperſunt, quæ fruſtrà à nobis recenſerentur. Suprà ex [f] Codino retulimus Patriarcham Conſtantinopolitanum, vbi ab Imperatore renuntiatus eſt, equo ornatiſſimo inſidentem, ædem S. Sophiæ conſecrandum ab omnibus proceribus deduci. Quod etiam ex iis confirmari poteſt, quæ infrà, vbi de eorumdem, poſtquam conſecrati fuerint, ſolemni deducendorum ritu dicemus.

[a] Vetus Rom. Ordo, tit. qualites in Eccl. Rom. ſacr. ordines fiant ſuprà.
[b] Nannet. Conc. can. 11.
[c] Ennodius in vita S. Epiph. Ticin.
[d] Nicolaus Monachus in vitâ Godefridi Ambian. lib. 1 cap. 32.
[e] Vita S. Norberti cap. 41. apud Sur. 6. Iunij.
[f] Codinus ſuprà cap. 20. num. 10.

II. Compertum quoque nobis eſt ex Theodoreto [g] conſecrandos olim Antiſtites ab Epiſcopis, Preſbyteris, Diaconis, populis, Monachis Hymnos cantantibus deduci ſolitos: in ea ſiquidem Epiſtola, quam de Lucij Arriani intruſione in Alexandrinam ſedem ſcripſit orthodoxus Præſul Petrus Alexandrinus, inter varia argumenta, quibus eiuſdem Lucij violentam electionem, & illegitimam ordinationem fuiſſe demonſtrat, hoc etiam profert, quod non ab iis
D deductus, ſed ab Arrianis quibuſdam in ſedem ſuam, intruſus fuerit: ſic enim habet: *πρὸ δὴ τούτου συνῆσαν, ἁπλῶ γὰρ εἰσόδῳ ἡ πόλεως ὑπεβαίνεν οὐκ ἠδύνατο, οὐκ Ἐπισκόπων τινες, ὐ Πρεσβυτέρων, ὐ Διακόνων, ὐ λαῶν πλήθη, ὐ ὡσῴδῶν τῶν μονάζοντες ὕμνους ἐκ γραφῶν ἀναμέλποντες*, id eſt, *iſtum autem comitati ſunt (ſolus enim in vrbem ingredi non poterat) nun Epiſcopi vlli, non Presbyteri, non Diaconi, non populi multitudo, non Monachi hymnos ex ſacris libris cantantes.* Diſcimus quoque à [h] Iuſtiniano Antiſtitem conſecrandum, poſt auditam conſecrantis Epiſcopi publicam admonitionem circà Pontificale officium, & dotes ad ipſum neceſſarias, à populo dignitate eius aſſentiente, & teſtimonium ferente, ad ſacram ordinationem deduci debere.

[g] Theodoret. lib. 4. hiſt. cap. 20 Cui iunge Socrat. lib. 4. cap. 16. Sozomen. lib 6. cap. 19 Niceph lib. 11. cap. 26.
[h] Iuſtin Nouell. 6. cap. 1. §. & hanc.

III. Neque verò aut ſuperbiæ, aut vanitatis fuit argumentum ſolemnis iſta ordinandorum, & cum pompâ deductio: quin potius, & ad ordinationis firmitatem, & populorum inſtructionem, & dignitatis conferendæ commendationem rationabiliter celebritas iſta conducebat; æquumque videbatur, vt populi nupturis cum Eccleſia ſua paſtoribus tanquam Paranymphi adſiſterent; di-

Digitized by Google

gnitatis Eccleſiaſticæ candidatos, tanquam ſuffragatores in campum, ſeu po- A
tius in Eccleſiam deducerent: coronandos athletas ſuo quoque præconio, præ-
ſentiáque honorarent; Magiſtratus Eccleſiaſticos creandos præſentes ipſi re-
cognoſcerent, diſcerentque quibus eſſent parituri; ne videlicet ſpiritales nu-
ptiæ, familiæ Chriſtianæ frequentiâ & alacritate deſtitutæ negligi viderentur;
ne paſtorum electio nullis teſtibus, nullis populorum ſuffragiis innixa nutaret:
ne debito virtus ſpoliata præconio ſordeſceret: neve tandem Doctorum Ec-
cleſiæ creatio elanculum facta vel conſtitutis auctoritatem adimeret, vel non
ſufficienter promulgata titubaret.

a Vide ſuperiori huius operis parte, & præſenti, vbi de loco ordin. actum eſt ſect. ſcil. 6. cap. 1 art 4.

I V. Ob ſimiles quoque cauſas ſuperiùs [a] docuimus, nonniſi ſub conſpectu publico, & magnâ hominum frequentiâ ordinationes, tam Epiſcoporum, quàm cæterorum olim peragi ſolitas. Eligius certè & Audoënus, id teſtante ipſo [b] Audoëno in vita S. Eligij, inter cateruas populi, inter choros pſallentium deſcribuntur ordinati. Sed & Cyrillus [c] Alexandrinus à diuino exemplo celebri- B
tatem ordinationis repetit, ex eo nempe quod [d] Chriſtus, nonniſi conuocatâ diſcipulorũ, & aliorum multitudine Apoſtolos elegiſſe dicatur, quod ad Cle-
ricorum ordinationem ita transfert, [e] *obſerua*, inquit, *modum ordinationis, non enim in abſcondito illud* (Apoſtolorũ ſcilicet delectum) *& ſecreto feciſſe, eum ait ſapientiſſimus Euangeliſta, ſed collectis potius quamplurimis diſcipulis, & multitudine copioſa, ex omni regione Iudææ, & maritimis Tyri, & Sidonis. Hi autem erant idololatræ, vtrinque vtique claudicantes, idololatriæ tamen crimina non omninò deſerentes. Facta igitur ordinatio hiſce omnibus præſentibus, & totius orbis doctores conſtituti ſunt, &c.*

b S. Audoënus in vita S. Eligij lib. 2. cap. 8.

c Cyril. Alex zelatus in catenâ Part. Græc. in Lucam.

d Matth. 10. Marci 3. Lucæ 6.

e Cyrillus ſuprà.

ARTICVLVS II.

De impoſitione ſacrarum veſtium ſingulis ordinandis.

I. SED iis prætermiſſis, de quibus iam ſæpius diximus, impoſitio ſacrarum C
veſtium, ſine quibus ordinandi ad ſacram ordinationem accedere non
debent, ſecundo loco nobis occurrit exponenda. De qua ex Veteri Ordine
Romano ſuprà [f] diſcimus, ordinandis ſub ambone expectantibus, quouſque ad
ordinationem vocentur & deducantur, præſto eſſe debere ipſorum miniſtros
cum veſtibus ſacris, quas ab Archidiacono recipere debent, adeout oraria quo-
que ipſa Diaconis ab eo imponantur, cùm prius è confeſſione Sancti Petri ea
deſumpſerit: planetas autem à Pontifice, Preſbyteris debere imponi. Quæ ver-
ba non ita debent ſumi, quaſi verò ab Archidiacono ſinguli ordinandi recipiant inſignia ordinis, quem ſuſcepturi ſunt, quæ à Pontifice poſtea eis impo-
ni, cum certa pronuntiatione verborũ ex eodem [g] Ordine Romano diſcimus,
à quo ſcilicet Subdiaconos manipulum, Diaconos ſtolam & Dalmaticam, Preſ-
byteros item ſtolã & planetã accipere edocemur. Vult ergo ſolùm Vetus Ordo
Romanus veſtes ſacras, quarũ geſtandarũ in priori ordine poteſtatẽ ſuſceperit,
curare debere ordinandum ſibi deferri, eaſque vtpotè ad nobilius ordinis mini-
ſterium inſeruituras ab Archidiacono debere ſuſcipere; qui ideò orarium di- D
gnitatis tam Leuiticæ, quàm Preſbyteralis inſigne (vt patet ex [h] Toletano 4.
[i] Moguntino anni 813. Bracharenſi [k] primo, & [l] tertio, Albino [m] Flacco, & aliis)
è ſepulchro Sancti Petri ſumere debet, vt Diaconum ad Preſbyteratus gradum
promouendum eo induat, quo nempe Preſbyteralis officij executionem non
fore ei licitam agnoſcat, niſi in communione cum ſede Petri perſeueranti. Ar-
chidiacono verò hoc officium demandatur, quia, cum eius, vt mox dicemus,
& anteà docuimus, officium ſit ordinandos Pontifici ordines celebranti præ-
ſentare, & examinare, an promouendis neceſſariæ ad ordinationem dotes con-
ueniant, eiuſdem quoque erit veſtes ſacras, quæ neceſſarias iſtas dotes, & ani-
mæ ornamẽta ſignificãt, eis in manus tradere, quâ traditione ſignificet eos iſtis
dotibus eſſe inſtructos, quibus promouendi inſignes eſſe debent. Prædictus ta-
men Vetus [n] Ordo Romanus, conſecrandum in vrbe Epiſcopum, ab vno Preſ-
bytero,

f Vetus Ordo Rom. ſuprà tit qualiter fac'i ordines in Eccleſ. Rom. conſecrantur.

g Vetus Ordo Rom. ibid.

h Tolet. 4. c 39.
i Mogunt. c 28.
k Brach 1. c 9.
l Brach. 3. c 3.
m Albinus Flaccus, de diuinis officijs.

n Vetus Ordo Rom. in ordin. Epiſc. poſt epiſt. vocator.

Digitized by Google

A bytero,& altero Diacono indui debere ſtatuit,Clero interim canente Reſponſorium, *Immola Deo ſacrificium laudis.* Illuſtrantur autem iſta, & confirmantur. Primò, ex [a] Gregorio Nazianzeno ſuprà citato, qui ordinationem ſuam deſcribens, ſe & talari tunicâ cinctum, & cydari amictum à conſecratore Pontifice refert: quæ licet ab eo dicta ſint, ad veteris legis ritus alludente: attamen hæc verba ſimilem veſtium ſacrarum imponendarum ritum in ordinatione noſtrorum Sacerdotum vſurpatum innuunt, ei qui in veteri lege præſcribebatur. Secundò, ex Hincmaro [b] Rhemenſi, qui Beati Remigij ordinationem deſcribens; *infulis*, inquit, *induitur Sacerdotalibus, benedictione conſecratur Epiſcopali, atque in ſede Præſulatus collocatur.* Tertiò, ex vitâ S. VVillibrordi Traiectenſis Epiſcopi, *quem*, inquit Albinus [c] vitæ illius ſcriptor, Sergius Papa, *more Apoſtolico ordinauit Epiſcopum, veſtimentiſque Sacerdotalibus induit, &c.* Quartò, ex vita S. Annonis Colonienſis, cuius dum ordinatio deſcribitur, veſtium ſacrarum

B ſpecialis fit mentio.

II. At enim ex vitâ Sancti Nortberti maior lux prædictis affulget: pluraque alia colliguntur: ſic enim Auctor vitæ ipſius, eius, vt putat Surius, contemporaneus, [d] *facta itaque hora celebrandi officij, & ſingulis qui ordinandi erant, ſacris, & albis veſtibus, iuxta conſuetudinem Eccleſiaſticam indutis, locisque diſpoſitis, adfuit & Nortbertus in medio circumfluentium populorum: ſpectantibus ergò cunctis, & expectantibus, cùm ei cuſtos ſacrarij veſtes offerret benedictas, quas, vt cæteri ad ordines ſuſcipiendos indueret, ille in cuius pectore Spiritus ſanctus iam inchoauerat templum ſuum, conuertit manum ad vnum de famulis ſuis, qui erant ibidem iuxtâ eum, & innuit ſibi præſentari veſtem pelliceam agninam, quam ad huiuſmodi opus de induſtria iuſſerat præparari, quâ acceptâ & illis intuentibus exuit varium, & multiplicem diabolum, indumentum ſcilicet miræ æſtimationis, & magni pretij, & induit vniformem Chriſtum, & ſimplicem, veſtem ſcilicet hominibus huius ſæculi, & maximè huius regionis apud nobiles prorſus inſolitam, viliſſimi pretij, & nullius fere momenti: Tunc conuertit aliam manum ad ſacrarij cuſtodem, & induit oblatas ſibi veſtes, quibus in accipiendis ſacris Ordinibus vteretur.*

C III. In iis autem verbis hæc obſeruabis. Primùm ſingulos ordinandos adſtitiſſe ſacris veſtibus indutos, & in locis ſuis diſpoſitos. Alterùm, iuxtà conſuetudinem Eccleſiaſticam, veſtes quibus induerentur, albas fuiſſe; nam & primis Eccleſiæ ſæculis ſacræ iſtæ veſtes albi coloris eſſe ſolebant, vtpotè quæ ex lino, vtplurimum, factæ eſſent, vt ex Pontificali [e] Damaſi in vita Sylueſtri, & [i] VValfrido Strabone deducere poſſumus. Hinc apud Gregorium [g] Nazianzenum in inſomnio de Anaſtaſiæ templo miniſtri Eccleſiæ, qui ὑποδιακόνους vocantur, adſtantes repræſentantur, ἐν εἵμασι παμφαέεσσιν, *in veſtibus ſplendicantibus*, ſeu *albicantibus.* Hinc apud [h] Hieronymum, *Epiſcopus, Presbyter, & Diaconus in candida veſte procedere dicuntur*, lib. contra Pelagianos. Hinc apud [i] Chryſoſtomum Diaconi per Eccleſiam ambulantes, λευκὸν χιτωνίσκον περιβαλλόμενοι, *candidiſſimam tunicam circumdari* deſcribuntur. Hinc in vita [k] Baſilij ab Amphilochio ſcripta, *Baſilius ſtola candida indutus, & circà eum venerandus Clerus candidatus*, à ſancto

D Ephrem conſpectus dicitur. In dedicatione cellulæ S. Euphronij apud Gregorium [l] Turonenſem, *Sacerdotum ac Leuitarum in veſtibus albis non minimus*, chorus interfuiſſe ſcribitur: apud quem etiam in S. Nicetij exequiis, *albentium Diaconorum turba* legitur. Hinc legimus apud [m] Gregorium Magnũ, & [n] Ioannem Diaconum, Siculos ab Eccleſiâ Romanâ conſuetudinem iſtam accepiſſe, vt eorum Subdiaconi lineis tunicis induti procederent. Hinc apud [o] Germanum Conſtantinopolitanum Patriarcham legimus, τὸ σιμάεσιον λευκὸν, *ſticarium album*, ſeu *tunicam albam*, à Diaconis geſtari ſolitam: cui aſſentitur [p] Codinus, paucos dies excipiens, quibus purpureas tunicas geſtarent. Cùm ergo antiquitus Sacerdotũ, & Clericorũ ſacræ veſtes nonniſi albi coloris eſſent, diutius ideò retentum arbitror, vt nonniſi albis veſtibus induti ad ordines promouendi procederent; quod ex verbis, quæ imponens ſtolam Diacono ordinando dicit Pontifex, colligi poteſt: nam in [q] Pontificali quidem Romano ſtola iſta vocatur *candida*, in [r] Veteri autem Ordine *candidata.* Quod etiam vt obſeruatum credam, hæc coniectura me mouet, quia ſicut in Baptiſmi Sacramento veſtis candida aſſu-

[a] Greg. Naz. orat. 3.

[b] Hinc. Rem. vitæ S. Remigij cap. 8.

[c] Albinus in vita S. VVillibrordi cap. 7 apud Surũ 7. Nouemb.

[d] Vitæ S. Nortberti cap. 3. apud Sur 6. Iunij.

[e] Pont. Dam. in vita Sylueſtri 3.

[i] VValfrid. Strabo de rebus Eccleſ. cap. 24.

[g] Nazianz. carm. 9.

[h] Hieronym. lib. contra Pelagian.

[i] Chryſoſt. hom. 81. al. 83. in Matth.

[k] Vita Baſilij ab Amphiloc. apud Sur. 1. Ianuarij.

[l] Greg. Turo. de gloria Cõfeſſ. cap. 20.

[m] Greg. Mag. lib. 7. Regeſt. epiſt. 63. indict. 2.

[n] Ioan. Diac. lib. 2. vitæ S. Gregor. num. 22.

[o] Germanus Conſtãtinop. in theor. rerum Eccleſ.

[p] Codinus cap. 9 de offic. num. 7.

[q] Pont. Rom. de ordinat. Diac.

[r] Vetus Ordo Rom. ibid.

mebatur ad innocentiam ſignificandam: ita in Sacramento Ordinis eandem A
imponi conſentaneum viſum eſt, quæ vitæ pariter puritatem, & integritatem
ampliorem oſtenderet, vt [a] tanquam filij lucis in nouitate vitæ denuò ambulare
ordinandi monerentur: nam, vt ait Clemens [b] Alexandrinus, *χρώματα ἢ λευκὰ, φρέπουσα αὖ ἐπὶ σεμνότητα, albi quoque colores caſtitati, grauitati, ſeu honeſtati conueniunt.*
Vnde paulò pòſt ex [c] Moſis præcepto qui non adhibendas tinctas colore veſtes
niſi ad ornamenta belli præceperat infert, *εἰρηνικοῖς ἄρα ἀνθρώποις, καὶ φαιδροῖς καταλληλον τὸ λευκὸν, pacificis ergo hominibus, & lucidis album conſentaneum eſſe.* Ter-
tium, quod ex prædictis vitæ S. Nortberti verbis colligi poteſt, illud eſt, Cleri-
cos ſaltem pauperiores agninas ſeu pelliceas veſtes aliquando ſubtus ſacras ve-
ſtes olim geſtaſſe, quem imitatus S. Nortbertus pelliceam veſtem induit, & de-
ſuper ſacras veſtes. Chriſtianis vſitatas fuiſſe pelliceas iſtas veſtes collige ex [d]
Hieronymo, & aliis paſſim. Clericis quoque cõmunes fuiſſe vox ſuperpellicei
indicat. Pelliceo certè cingulo S. [e] Fulgentius tanquã Monachus cinctus refer-
tur, & vili tunicâ indutus. S. verò [f] Martinus ſetoſam veſtem portaſſe narratur: B
ſed de iis alibi. Morem ergo iſtum renouare volens S. Nortbertus pelliceas ve-
ſtes depoſitis pretioſis induit, quibus ſacras ſuperimponeret, ordinationem re-
cepturus. Denique ex eadem S. Nortberti ordinationis deſcriptione diſcimus
ſacrarij cuſtodem curaſſe, vt veſtes omnibus ordinandis conſentaneæ paratæ
eſſent, ne quâ vel minimâ curâ ipſi laborarent.

IV. Cæterum poſſumus etiam ex Concilio [g] Toletano quarto eundem ritum
confirmare: ſtatuit enim dictum Concilium, vt qui innocentes poſt degrada-
tionem reperti fuerint, vbi reſtituentur ſuis gradibus, ſi Epiſcopali quidem re-
ſtituantur, baculum, orarium, & annulum: ſi Preſbyterali, orarium, & plane-
tam; ſi Diaconali, orarium & albam, à Pontifice accipiant: ſi inferioribus Or-
dinibus, quæ in ſua ordinatione receperant. Hæc enim oſtendunt prædictos à
Pontificibus, à quibus conſecrantur, hæc recepiſſe, dum prius ordinati fuiſ-
ſent. Confirmatur etiam ex variis ritibus degradationis, in quibus veſtes ſa-
cras exuuntur, qui ab ordine arcentur, vt patet ex depoſitione Ignatij [h] apud C
Nicetam, Macharij Antiocheni in 6. [i] Synodo generali, & cæteris: necnon
ex Concilio [k] Lemouicenſi, & aliis. De ritu quoque iſto imponendi in ordi-
natione ab Epiſcopo veſtes ſacras, legantur [l] Vetus Ordo Romanus, [m] Ste-
phanus Eduenſis, [n] Iuo Carnotenſis, [o] Honorius in Gemma animæ, [p] Hugo à
ſancto Victore, & alij. De ſignificationibus iſtarum veſtium [q] Albinus Flaccus,
Amalarius [r] Fortunatus, Rabanus [s] Maurus, Fulbertus [t] Carnotenſis, Iuo [u] ci-
tatus, & alij paſſim.

[a] ad Epheſ 5.
[b] Clem. Alex. lib. 3. pædag. cap. 11.
[c] Ibidem.
[d] Hieronym. epiſt. 118. ad Fabiol.
[e] In vita S. Fulg. cap 18. apud Sur. 1. Ianuar.
[f] Seuer Sulp in vita S Martini cap. 7. Paulin lib. 2. & 4. de vita eiuſdem
[g] Concil. Tolet. 4. c. 27.
[h] Nicet. in vita Ignat. Patr. Conſtãtinop.
[i] Syn 6. gen. Conſtãtinop. act. 8. poſt medium.
[k] Concil. Lemouic. act. 2. poſt medium.
[l] Vetus Ordo Rom in ord. Subdiac. Diacon. Presbyt.
[m] Stephanus Eduenſis de Sacram. Altaris cap 179.
[n] Iuo ſerm. de excell. Sacr. Ordin.
[o] Gem. animæ lib 1. cap. 180. 181.
[p] Hugo à S. Victore.
[q] Albinus rit. de ſingulis veſtibus, & rit quid ſignificent veſtimenta
[r] Amalar. lib. 2 de diuinis offic. cap. 15. & ſeq.
[s] Raban lib. 2. de inſtit cap. 14 & ſeq.
[t] Fulbertus epiſt. 79
[u] Iuo ſerm de ſignificat. indum. Sacerdotal & alij.
[x] Pont Rom. in Rubr ante expoſit. factæ ordinat.
[y] Luc. 12.
[z] Nazianz. orat 40 in ſanctum Baptiſma.
[a] Cyril Hieroſolymit. in procatech. & catech. 1. Myſtag.
[b] Auguſt. in pſal. 15.
[c] Fortunat. lib. 4. carm. ad Greg. Turo lib 5 hiſt. cap 11.
[d] Eccleſ. hier. Iuſtin. orat. ad Anton. Piam. Clem. Alex. lib. 1. pædag. cap. 6. & alij paſſim.
[e] Dionyſ. c. 2. Eccleſ. hier.
[f] Pſal. 33. & Matth. 5.

ARTICVLVS III.

De delatione cereorum ab ordinandis.

I. TERTIÒ in Pontificali [x] Romano præſcribitur, vt quicumque vel ad
Tonſuram, vel ad Ordines quoſcumque, vnico dempto Epiſcopatu, ſunt
promouendi, cùm veſtibus ſuo Ordini conuenientibus induti fuerint, ad Epiſ- D
copum non accedant, niſi candelam in manu accenſam geſtauerint, iuxta illud
Chriſti Domini, [y] *ſint lumbi veſtri præcincti, & lucernæ ardentes in manibus veſtris.*
Quemadmodum igitur, antiquo ritu ſolebant Catechumeni cereum ardentem
baptizandi deferre, vt referunt [z] Nazianzenus, [a] Cyrillus Hieroſolymitanus,
[b] Auguſtinus, [c] Venantius Fortunatus, Gregorius [d] Turonenſis, & alij: ita
non dubito, ſimili ferè ratione conſtitutum fuiſſe, vt qui ordinantur cereos ma-
nibus geſtarent: baptizantur ſiquidem iſti, vt illuminentur (vnde & Baptiſmus
φώτισμα, καὶ μυστήριον φωτίσματος, illuminatio, & myſterium illuminationis à Patribus e
paſſim dictus eſt, ordinantur verò illi, vt illuminent. Iſtis dictum eſt à Prophe-
ta, [f] *accedite & illuminamini, & facies veſtræ non confundentur*: illis dictum à Chri-
ſto, [g] *vos eſtis lux mundi.* Vtriſque lampades in manibus datæ, vt ſpiritalis quod

cum

Digitized b

A cum Chriſto, vel Eccleſia ineunt, moneantur: cùm enim apud [a] Ethnicos nuptis tæda iugalis accenſa tradi ſoleret, quidni geſtatione lampadis accenſæ ſe Deo quis nubere recordetur? vnde [b] Cyrillus Hieroſolymitanus, ad eum ritum alludens, eum qui non purgatus ad ſacrum Baptiſma accedit, *ἀνάξιον λαμπάδων νυμφικῶν*, *indignum* dicit, *qui lampades ſponſales ferat*. Baptizandos quoque ad ſacrum Baptiſma adhortans [c] Nazianzenus ſic inquit, *αἱ λαμπάδες ἄωρ ἀνάψεις, τῆς ἐκεῖθεν φωταγωγίας μυστήριον μέν τι καὶ ἡμεῖς ἀπαντήσομεν τῷ νυμφίῳ φωδραὶ, καὶ παρθένοι ψυχαὶ φωδραῖς ταῖς λαμπάσι δι' πίστεως, lampades quas accendis, illius geſtationis figuram gerunt, cum quâ ſplendidæ, & virgines animæ ſplendidis fidei lampadibus Chriſto obuiam prodibimus.* Potiori verò ratione monendi, qui abiectâ temporalium rerum ſollicitudine, & temporalium negotiorum adminiſtratione, ad ordines ſeſe recipiendos conferunt, & in Clericorum numerum referuntur, vt qui Chriſto in fide & caſtitate ſunt deſponſandi, accenſam [d] iugalem tædam manibus geſtent, diuini, quem pectore conceperint, amoris indicem, & futuræ, quam ſperant,
B claritatis, prænuntiam: [e] lucernas ardentes in manibus teneant, vt per bona opera proximis ſuis lucis exempla monſtrent, de quibus profecto operibus Dominus dicit, [f] *luceat lux veſtra coram hominibus, vt videant opera veſtra bona, & glorificent patrem veſtrum qui in cœlis eſt.* Epiſcopus verò conſecrandus candelas in manibus non geſtat, quia totus ipſe luminoſus, totus lumen eſſe debet, [g] *lucerna verè Iſraël*, [h] *lucerna ſuper candelabrum Eccleſiæ poſita*: nam, vt ait Gregorius [i] Nazianzenus epiſtola ſcripta ad Cæſarienſes Patris nomine *λύχνος τῆς Ἐκκλησίας Ἐπίσκοπος, Eccleſiæ lucerna eſt Epiſcopus.* Eſt & alia ratio, quia [k] Epiſcopus illuminatiuam virtutem tranſcendit, & ſuperiorem obtinet, perfectiuam ſcilicet vim & operationem: ideoque candelam manu minimè geſtare ordinationis ſuæ tempore iubetur, quæ quidem illuſtrandi vim ſpiritalem ſignificat; ſed diuinis & perficientibus Euangelij ſcriptis ſermonibus caput ſupponit, quibus perficiendi virtus ipſi competere demonſtratur. Vnum quoque notatu dignum circà hunc ritum habet Bleſenſis, [l] *unde eſt*, inquit, *quod Dominus Papa, quando aliquem ordinat in Sacerdotem: qui ordinatur, vtraque manu cereum ardentem offert ſuo ordinatori, præfiguraus quod curam ſui, & ſuorum ſummo Paſtori præſentabit.*

[a] Plutar. in 99. Rom. q. ex Varro lib. 4. de lingua Latina, Seruius in 4. Æneid. & alij.
[b] Cyrillus Hieroſol. in procatechеſi.
[c] Nazian. 2. orat 40. circa prope finem.
[d] Alluſio ad ſententiam Gregor. hom. 25 in Euang.
[e] Lucæ 12.
[f] Matth 5.
[g] 1. Regũ 2 4. de Dauide.
[h] Paulinus epiſt 41 de Alipio Epiſcopo.
[i] Greg Naz. epiſt ad Cæſar. Patris nomine.
[k] Dionyſius cap. 3. & 4. Eccleſ hier.
[l] Petrus Bleſenſis ſer 40. in Synodo.

ARTICVLVS IV.

De vocatione ordinandorum.

D I. QVARTO loco occurrit explicanda Clericorum vocatio, ſeu, vt Sancti [m] Dionyſij vtar vocabulo, *κλήσεως*. Patet autem ex [n] Veteri Ordine Romano ſuperiùs citato, vocationem iſtam 4. & 6. feriâ ante diem ordinationis in vrbe Româ fieri olim conſueuiſſe, legente ex ambone lectore eorum nomina in chartâ deſcripta, & ſingulos nominatim vocante: eoſque pro gradibus, ad quos aſpirarent, diſponi ſolitos fuiſſe, vt ab omnibus & eorum nomina audiri, & aſpici ipſi poſſent, excitareturq; populus ad rectum ſingulis teſtimonium ferendum. Patet etiam ex [o] Dionyſio *κλῆσιν* iſtam toties cenſeri factam, quoties Pontifex nomen Ordinandi, gradumque manifeſtat, ſiue precando ſuper eum, ſiue ipſum conſignando, ſiue formam Sacramenti proferendo; toties enim nomen ordinati, graduſque ab Epiſcopo iuxta [p] D. Dionyſium profertur, quod etiamnùm à Græcis ſeruatur, vt ex eorum [q] Euchologio patebit. Solemnis autem iam ordinandorum vocatio apud [r] Latinos obſeruari ſolet, Archidiacono altâ voce hæc verba proferente, *accedant qui ordinandi ſunt ad officium*, vel Oſtiariorum, vel alicuius alterius inferioris Ordinis, cùm ij ordines ſunt conferendi; cùm verò Ordines ſacri, *accedant qui ordinandi ſunt Subdiaconi, Diaconi, vel Presbyteri*, quod variè pro ſingulorum Ordinum ſacrorum collatione, Archidiaconus acclamat: quem ſequitur Notarius, ſingulos poſtea nominatim vocans ex libro, in quo deſcripti eſſe debent, cui vocanti ipſi poſteà ex more reſpondent, *adſum*, vt ſe præſentes eſſe ſignificent, ne videlicet aliqui non

[m] Dionyſius cap. 5. Eccleſ. hierarch.
[n] Vetus Ordo Rom. ſupra, qualiter in Eccleſia Rom. ſacri Ordines fiant.
[o] Dionyſius ſuprà.
[p] Ibidem.
[q] Euchol. Græcorũ, vbi de ordinationibus.
[r] Pontifical. Rom initio cuiuſque ordinationis.

Digitized by Google

examinati, non deſcripti irrepant, qui furtiuam ordinationem ſubripiant. Significat autem iſta publica vocatio miniſtros Euangelicæ legis debere vocari tanquam Aaron, nec ſuo arbitrio ſacrum capeſſere miniſterium, ſed ad illud eos ſeligi & inuitari diuinâ Pontificis auctoritate oportere: nihil enim refert ſiue Pontifex per ſe eos vocet, populiſque ſignificet, ſiue per præconem: ſemper enim intelligitur ipſe eſſe, qui eos elegit, qui deſignauit, qui vocari iuſſit: proindéque diuinæ ipſe in iis creandis voluntatis interpres cenſetur. A

[a] Dionyſius cap. 5. Eccleſ. hierarch. in choria.

II. Vnde de hac ordinandorum vocatione ita D. Dionyſius, [a] *τὸν ἱερὰν ὁ τῷ πλειόσιων καὶ τῷ πλυμθίων ἀνάῤῥησιν ὁ ἱεράρχης ἀναβοᾷ, τῷ μυςηρίῳ δηλοῦντος, οἷς ὁ φιλόθεος ἱεροπλίςης ἐπφαντορικός ὄςι τῆς διαρχικῆς ἐλογῆς, οὐκ αὐτὸς ἰδίᾳ χάρεν τοὺς πλυμθίους ὅτι τὸν ἱεραπλὸν ἄγων πλείοσιν. ἀλλ' ὑπὸ Θεῦ κινήμθρος εἰς πάσας τὰς ἱεραρχικὰς ἀγωγὰς.* Id eſt, *Sanctam graduum ad quos promouendi ſunt, & nominum ordinandorum ſignificationem Pontifex proclamat, hoc myſterio ſignificante quod Pontifex Dei amans, interpres ſit diuinæ electionis, qui non ex fauore proprio eos, qui ordinandi ſunt, ad diuinam ordinationem adducat, ſed à Deo impulſus in omnibus Pontificiis conſecrationibus.* Neminem autem à ſe ipſo Sacerdotium aſſumere, neminem ex fauore nominari, ſed à diuina inſpiratione debere probat pluribus exemplis; primò, Moſis qui licet diuinæ legis Interpres, Aaronem fratrem ſuum, non priùs Pontificem renuntiare auſus eſt (quem alioqui Deo charum & Sacerdotali munere dignum exiſtimabat) quàm à Deo de ipſius voluntate edoctus, motuſque ab ipſo, ad conſecrationem iſtam perficiendam fuiſſet. Secundò, exemplo Chriſti Domini, *qui*, vt inquit [b] Scriptura, *non ſemetipſum clarificauit vt Pontifex fieret, ſed qui locutus eſt ad eum, tu es Sacerdos in æternum ſecundùm ordinem Melchiſedech.* Tertiò, [c] Petri (quem *τῶν μαθητῶν κορυφαῖον, diſcipulorum principem & coryphæum* appellat) qui cum cæteris decem Apoſtolicâ ſimiliter dignitate, & auctoritate inſtructis, non prius auſus eſt Matthiam in collegium ſuum cooptare, quàm diuinam voluntatem conſuluiſſet. Nam per ſortes eas quibus Matthias electus eſt, intelligi putat [d] Dionyſius, *διαρχικόν τι δῶρον, ὑποδηλοῦν ἐκείνῳ τῷ ἱεραρχικῷ χορῷ τὸν ὑπὸ τῆς θείας ἐλογῆς ἀναδεδειγμένον, diuinum quoddam donum, quod huic Pontificio choro diuinâ electione promiſſum manifeſtaret.* B C

[b] Ad Hebr. 5. in quo aliqua verba inſeruntur, quæ omittuntur à Dionyſio.

[c] Actorum 1.

[d] Dionyſius ſuprà.

ARTICVLVS V.

De præſentatione ordinandorum.

I. HVIC autem vocationi ordinandorum coniuncta eſt eorumdem præſentatio, quæ fit ab Archidiacono, de qua priori [e] parte fusè locuti ſumus, Archidiaconorum in præſentandis & commendandis iis, qui ad Ordines ſacros promouentur, munera penſantes. Breuiter ergo ea ſolùm reteximus, quæ ad explicationem huius ritus conducunt. Primùm notamus, eos qui Pontifici conſecraturo ab Archidiacono præſentantur, nomine Eccleſiæ præſentari, iis ſcilicet [f] verbis, *poſtulat ſancta mater Eccleſia, &c.* quo ſcilicet ritu diſcant Pontifices neminem ex humanâ gratiâ, vel ex qualibet priuatâ prece ad Ordines recipere, ſed Eccleſiæ ſolum flagitatis poſtulationibus acquieſcant, & quod ſanctè [g] Tridentina Synodus decreuit, nullum debere ordinari cogitent, *qui iudicio ſui Epiſcopi non ſit vtilis, aut neceſſarius ſuis Eccleſiis*: moneantur verò ordinandi, ne ſe vltro ingerant, ſed nec poſtulanti ſuam operam Eccleſiæ deſint, vtilitatibus eius ſeruiant, voluntati obſecundent. Alterum obſeruamus ad ſolos Ordines hierarchicos Epiſcoporum, Preſbyterorum, Diaconorum, præſentationem iſtam nomine Eccleſiæ fieri: hos ſiquidem antiquitus præſertim à Clero & populo electos, cæterorum autem graduum diſtributioni *trium veracium teſtimonium cum Epiſcopi approbatione* ſuffeciſſe ex Anacleto docemur: hos ſolos populis præfectos eſſe, & in partem ſollicitudinis vocari; ſolos iſtos ad onus, & Eccleſiæ regimen aſſumi nouimus: proinde de iis præſertim Eccleſiam decere eſſe ſolliciram, eorumque creationem à Prælatis flagitare debuiſſe. D

[e] 1. parte huius operis ſect. 1. cap. 2. art. 2. §. 1. & 2.

[f] Pontific. Rom. in ordin. Diacon. & Preſbyt.

[g] Trident. Syn. ſeſſ. 23. cap. 13. de reformat.

Digitized by Google

A buiſſe. Nihilominus videtur ex Veteri Ordine Romano mos antiquus fuiſſe, vt, qui vel inferioribus Ordinibus initiandi ſunt, ab Archidiacono præſententur; nam antequam Ordinum, etiam inferiorum, conferendorum ritus ſigillatim explicet, hæc præmittit, [a] *Archidiaconus ſine caſulâ ad chori vſque medium procedens, habens præ manibus eorum, qui ordinandi ſunt, nomina, & vocatis eis humiliter, reſpiciens in Epiſcopum, his eum verbis alloquitur, Poſtulat hæc ſancta mater Eccleſia, reuerende Pater, hos viros ordinibus apros conſecrari ſibi à veſtrâ paternitate:* quibus reſponſio Epiſcopi ſubnectitur; *vide, vt naturâ, ſcientiâ, & moribus tales per te introducantur, imò per nos tales in domo Domini ordinentur perſonæ, per quas diabolus procul pellatur, & clerus Deo noſtro multiplicetur: ait Archidiaconus: quantum ad humanum ſpectat examen, naturâ, ſcientiâ, & moribus digni habentur, & probi cooperatores effici in his, Deo volente, poſſunt.* Hæc Vetus Ordo Romanus, quæ tamen de ſolis fortè ſacris Ordinibus, vt ex titulo colligi poteſt, intelligenda ſunt. 3. humanam fragilitatem Archidiaconum de præſentatorum dignitate interrogatum præmittere, tanquam excuſa-

B tionem, ne fortè audax, aut temerarius videatur, ſi de re tanti momenti ac ponderis iudicium ferre præſumat: ſi teſtari audeat hominem aliquem huic oneri ferendo parem eſſe, quod [b] *Angelicis humeris formidabile*, humanam omnem virtutem tranſcendit. 4. non rogari primum adſiſtentium Epiſcoporum, qui conſecrandum Antiſtitem præcipuo conſecratori præſentat, dignus ne ipſi videatur, qui ad Epiſcopatus apicem ſublimetur: approbatio enim Sedis Apoſtolicæ, quâ conſecrandus in Epiſcopum iam muniri debet, ſcrupulũ omnem eximit: conſenſus quoque Epiſcoporum, qui olim ordinationi prærequirebatur, ab iiſque poſt diligentem inquiſitionem lata ſententia dubitandi omnem præſcindit occaſionem: vbi certè mandatum Apoſtolicum profertur, vbi literæ Epiſcoporum totius Prouinciæ ſuffragantur, (quas neceſſarias olim fuiſſe diximus, & lectas ante ordinationem fuiſſe, ſicut iam mandatum Apoſtolicum legitur, mihi non dubium eſt) vbi, inquam, tantæ auctoritatis teſtimonia ex-

C ſtant, fruſtra vocale teſtimonium vnius requiretur: poſt Ariſtidem & Catonem nulli amplius audiendi teſtes.

II. Fruſtrà hîc memorem admonitionem, & adiurationem iſtam publicam, de qua priori [c] parte copioſè diximus, quâ iubentur omnes ab Antiſtite ordines celebrante, ea crimina prodere, quæ ab Ordinibus ſuſcipiendis electos arcere poſſint, illâ tamen adhibitâ cautione, vt memores ſint conditionis ſuæ: ne vel tanquam inuidi ac maledici audiant, ſi bonorum famam carpant; vel imprudentiæ, atque iniuſtitiæ notâ inurantur, ſi ignota crimina pandant, & in probatione deficiãt. Caueãt proinde, ne vel Eccleſiæ bonos viros, vel bonis & bene famatis exiſtimationem bonam auferant: ne Eccleſiæ proceribus dignitatem ſuam, & boni nominis odorem vel ex odio, vel ex imprudenti zelo ſuffurari moliantur: hoc enim demum eſt laicum memorem eſſe conditionis ſuæ, electorum ad ſacram ordinationem, reuerentem eſſe, humanæ infirmitatis patientem, & alterius famæ amantem. Neque verò hîc omittendum, quomodo ex Veteri [d] Ordi-

D ne Romano vel minoribus ipſis Ordinibus initiandos, & gradum eorum, & titulum ſoleret olim ante ordinationem populo Epiſcopus ſignificare, his ſcilicet verbis, *de domo S. Mariæ* (proponi has Eccleſias noueris in exemplum) *eligimus N. ad Oſtiarium, ad eundem titulum. De titulo S. Stephani N. eligimus ad Lectorem, ad eundem titulum. De Eccleſia S. Petri N. eligimus ad Exorciſtam, ad eundem locum:* quibus verbis, & nomina ordinandorum, & Eccleſiarum, de quibus vel vt Parochiani, vel Clerici aſſumebantur, & tituli ad quos adſcribebantur officiis ſacris in eis functuri, memorantur. Iam verò Pontificale [e] Romanum, nonniſi promouendorum ad ſacros Ordines titulos referendos publicè præſcribit.

[a] Vetus Ordo Rom. tit. qualiter in Rom Eccleſ. ſacri Ordines fiant.

[b] Bernardus epiſt. 256.

[c] 1 parte ſect. 1. cap. 1. §. 4.

[d] Vetus Ordo Rom. vbi de ordinib.

[e] Pontifical. Rom. de ordin. Subdiac.

Digitized by Google

A

CAPVT V.

De ordinationibus intra Missarum solemnia celebrandis.

ARTICVLVS I.

Sacros Ordines nonnisi intra Missarum solemnia conferendos esse.

I. ORDINES saltem sacros nonnisi intra Missarum solemnia conferendos esse constans est Ecclesiæ traditio, quæ ex Actibus [a] Apostolorũ colligi potest, in quibus Sauli & Barnabæ ordinatio nonnisi cum sacrificio perfecta describitur: *ministrantibus*, inquit Scriptura sacra, *illu Domino*, (Græcè λειτουργούντων, id est, *sacrificantibus*) *& ieiunantibus, dixit illis Spiritus sanctus, segregate mihi Saulum & Barnabam.* Diximus alibi testimonio plurium Patrum segregationem istam sacram ordinationem intelligi, quâ Paulus & Barnabas Episcopali dignitate donati sunt, cùm iam ad Apostolatũ vocati fuissent. λειτουργεῖν autem idem esse, ac sacrificare, non solùm ex Græcorum [b] vsitatâ loquendi ratione, qui omnes λειτουργίαν in ea significatione vsurpant: nec solùm ex [c] Interpretibus omnibus tam Græcis, quàm Latinis, qui hunc locum ita exponunt; verùm etiam ex stylo ipso, & Phrasi S. Lucæ propriâ erui potest, qui eadem voce vtitur, de Zacharia Sacerdote dicens, [d] vt *impleti sunt dies officij eius*, quod in sacrificio offerendo consistebat. Nec incommodè vox liturgiæ, sacrificio significando peculiariter aptatur: cùm enim ex Vitruuio, [e] *quodcumque officium Sacerdotis vocetur liturgia*, illud maximè ex omnibus Sacerdotalibus officiis hoc nomine donandum est, quod in publicam & plurium simul vtilitatem confertur, dicento [f] Isocrate magistratuum functiones esse λειτουργίας, οὐκ ἰδιωτείας, *publica* videlicet *ministeria, non priuata.* Quare, cùm Sacramenti cuiusque distributio priuata quodammodo sit, quia in commodum tantum vtilitatemque suscipientis instituitur; sola est Sacrificij diuini celebratio, quæ cùm in præsentium & absentium vtilitatem cedat, & in totius Ecclesiæ bonum offeratur, potiori præ cæteris iure λειτουργία dici potest. Itaque habemus ex Actibus Apostolicis in ordinationibus, iam tum obseruatam Sacrificij diuini celebrationem.

II. Constitutiones [g] Apostolicæ, vbi ordinationem describunt, eam inter Missarum solemnia perfici, iisq; insertam ipsam esse etiam ad Lectoris gradum ostendunt. Epiphanius [h] epistolâ ad Ioannem Hierosolymitanum, Pauliniani in Diaconum, & Presbyterum inter Missarum solemnia ordinationem à se factam testatur: *cùm igitur*, ait, *celebraretur collecta in Ecclesiâ villæ, quæ est iuxtà monasterium nostrum, ignorantem cum, & nullam penitus habentem suspicionem, per multos Diaconos apprehendi iussimus, &c. & primùm Diaconum ordinauimus, proponentes ei timorem Dei, & compellentes, vt ministraret, &c. & cum ministraret in sanctis Sacrificiis, rursus* B *cum ingenti difficultate, tento ore eius, ordinauimus Presbyterum.* Idem clarè & apertè docet Augustinus in gestis [i] designationis, seu ordinationis Eradij, *bene habet, vt ea quæ Dei sunt, circa Sacrificium eius agere valeamus, in quâ horâ supplicationis nostræ, maximè commendo charitati vestræ, vt omnes vestras causas, & negotia intermittatis, & pro istâ Ecclesiâ, & prome, & pro Presbytero Eradio Domino precem fundatis.* Sed & Vetus Ordo [k] Romanus, & Pontificale [l] Romanum, exactè præscribunt, vt sacri Ordines nonnisi intra Missarum solemnia conferantur, minores verò Ordines conferendos etiam extra ipsa fauorabiliter indulgent. Vnum tamen notandum [m] Græcos nonnunquam concedere, vt Diaconatus ordo in ea Missa conferatur, quæ ex præsanctificatis fuerit; quo tamen casu communionem ordinatorũ, non minus exactè obseruari volunt, prout infra, suo loco [n] ostendemus. At [o] in Missa ista ex præsanctificatis nulla fit consecratio, sed pridie consecrata Hostia & Calix ad Altare inferuntur, ex quibus Sacerdos & cæteri communicant: proindéque liturgia ista non est propriè dictum Sacrificium, aut integra liturgia.

[a] Actorũ 13.

[b] Vide liturgias Basilij, Chrysostomi, &c.

[c] Vide Interpretes in cap. cit. Actorum.

[d] Lucæ 1.

[e] Vitruuius lib 5. Architect. cap. 1.

[f] Isocrates.

[g] Constitut. Apost lib 8.

[h] Epiph. epist. 60 inter epist. Hieronymi.

[i] Augustinus epist. 100.

[k] Vetus Ordo Rom qualiter ordines, &c.

[l] Pont. Rom. de ordinibus conferendis

[m] Vide Euchol Græcor. vbi de ordin. Diaconi

[n] Vide infrà vbi de communione ordinatorum.

[o] Vide liturg. ex præsanct. ritum tomo 2. Græcol. Biblioth PP.

Digitized by Google

A liturgia. Sed redeamus ad Latinos, apud quos eiuſdem ritus, vt ordinationes ſine Miſsâ non celebrentur, meminere Albinus [a] Flaccus, & alij [b] plures Eccleſiaſtici ſcriptores. Sed & [c] Canoniſtæ, ex Anacleti [d] epiſtola, qua horâ tertiâ ab orantibus fieri ordinationem iubet, inferunt nonniſi intra Miſſam, ordinationem fieri, quæ nempe ſacratiſſima eſt oratio, quam horâ tertiâ publicè celebrari debere, ex [e] Canone Eccleſiaſtico obſeruant. Clariùs autem pro eadem re exſtat reſcriptum [f] Innocentij tertij, quod infrà à nobis citabitur. Refertur quoque ex Veteri Ordine Romano [g] Canon S. Theodori in hæc verba, *in ordinatione Presbyteri, vel Diaconi oportet Epiſcopum Miſſam cantare, ſimiliter Græci faciunt, quando Abbatem eligunt, vel Abbatiſſam.*

III. Nec deſunt rationes, quibus conſentaneum id eſſe perſuadeamus. Primò enim [h] in antiqua lege, nonniſi cum Sacrificiis Leuitæ, aut Sacerdotes creabantur, vt ſuprà oſtendimus: quamuis ſacrificiorum antiquæ legis non ea fue-
B rit efficacia, non virtus, non dignitas, quæ noſtri: decet ergò maximè vt Euangelicæ legis Sacerdotum ac miniſtrorum ordinatio Sacrificij ſolemnitati interſeratur, quo & celebrior euadat, & fructuoſior. 2. Sacrificium noſtrum & ad peccatorum expiationem, & ad impetranda diuina beneficia, & ad gratias pro ſuſceptis agendas inſtituitur, vt agentes de Miſſæ Sacrificio docent [i] Theologi. At verò ſi vlla vmquam neceſſitas ſeſe offerat eorum omnium effectuum, maximè, cùm ſacri Eccleſiæ miniſtri conſecrantur, qui ab omni criminis fæce liberi eſſe debent, diuiniſque gratiis indigent ad inculpatum ordinis ſui miniſterium, pro quo diuinitus collato, non ipſos ſolùm, ſed totam Eccleſiam (cui per Sacerdotes tot diuina beneficia contingunt) gratias immortales habere, &
C agere oportet: quæ omnia non poſſunt conuenientius præſtari, quàm diuini Sacrificij oblatione. 3. pro Regibus non ſolùm orationes, & poſtulationes, verùm etiam obſecrationes fieri iubet [k] Apoſtolus, vt tranquillam vitam agere poſſimus; Reges autem qui Chriſtianorum prouinciis dominabantur, Ethnici erant, & Idololatræ: pro quibus obſecrare neceſſariũ duxit Paulus, ſeu per ſacra Deũ obteſtari, vt explicãt [l] Anſelmus, [m] Bernardus, [n] D. Thomas, & alij: quãto igitur magis pro Sacerdotibus, quorum miniſterio maximè homines ſaluantur, qui ſi mali fuerint, populis in interitũ præire ſolent, eoſq; in errores præcipites agunt, & in vitia impellunt, pro iis, inquam, cæteriſque Eccleſiæ miniſtris, tunc præſertim cùm ordinantur, obſecrandum eſt; quæ autem conuenientior Deum obſecrandi, ſeu per ſacra adiurandi ratio, quàm per ſacratiſſimum Chriſti corpus, & ſanguinem, & omnis ſanctitatis auctorem Chriſtum ſacris Altaribus in Sacrificio noſtro præſentem obteſtando, eumque Patri offerendo, qui vt ait idem Apoſtolus, [o] *exauditus eſt pro ſua reuerentia?* Quare cùm nonniſi in Sacrificio Chriſtus offeratur, inter Sacrificij celebrationem iſtorum conſecratio peragẽda eſt. 4. quia omnes ordines ad Sacrificium Miſſæ tanquam ad finem ſuum, & ſcopum referuntur; omnium ordinum ipſum conſummatio, ac perfectio eſt: ipſumque proinde à [p] Dionyſio τελετὴ πᾶσι τελετῶν, conſummatio, ac perfectio
D conſummantium ac perficientium Sacramentorum vocatur: nam ſicut totius Chriſtianorum ſtatus perfectio, & Chriſtianæ dignitatis cumulus eſt, diuinâ iſtâ eſcâ refici, eiuſque ſumptione ac contemplatione [q] θεοῦσθαι, *Deos fieri*: ita totius Sacerdotij cumulus eſt, vero Dei corpore ac ſanguine fideles ſaginare, ſumenteſque [r] θεοποιεῖν, ſeu *Deos efficere*. 5. quia Chriſtus omnis ſanctificationis, & conſecrationis auctor eſt, &, vt loquitur Dionyſius, [s] ἡ θεαρχικὴ πᾶσι θείων νοῶν ἀφιέρωσις, *diuina diuinarum mentium conſecratio, purificatio, dedicatio*; conſentaneum eſt itaque, vt coram diuinis Symbolis, quæ Ieſum in ſacro Altari præſentem continent, ordinationes perficiantur: nam vt ibidem [t] ſubdit Theologiæ myſticæ princeps, ἁγιάζει γὰρ ἑαυτῷ ὑμᾶς ἑαυτὸν ὁ πανάγιώτατος Ἰησοῦς, καὶ πάσης ὑμᾶς ἀγαθείας ἀνεπλεῷ πᾶσι ἐπ' αὐτῷ τελουμένων οἰκονομικῶς εἰς ὑμᾶς, ὡς θεουργίνους λοιπὸν ἀγαθουργικῶς ἀναβαινόντων, *ſanctificat enim ſeipſum pro nobis ſanctiſſimus Ieſus, noſque omni ſanctitate complet, dum ea, quæ in eo diſpenſatione perficiuntur, ad nos vt à Deo generatos ſcilicet perueniunt.* Ideoque ſicut [u] nec Baſilicæ, niſi cum Miſsâ conſecrari debent, ſiue ex decreto Hygini, ſiue Euariſti; nec extra [u] Miſſarum

[a] Albinus Flaccus, tit. Sabbat. in ra: lection. & qualiter Epiſcop. ordinetur.
[b] Vide reliquos Eccleſ. ſcripe.
[c] Vide tam Gloſſam, quã cæteros iuris interpretes v. tertia in c. 1. diſt. 75. & alibi.
[d] Anacletus epiſt 2. in princip. habetur cit. c. 1. diſt. 75.
[e] De conſecr. diſt 1. c. nocte.
[f] Cap. quod ſicut, §. ſuper eo, de elect.
[g] Canon. S. Theodor. in Veteri Ordine Rom. ante expli. ordinat. Preſbyt.
[h] Vide ſuprà, vbi de ritibus ordin Sacerd. veteris legis, & Leuit.
[i] Theologi paſſim, vbi de Miſſæ Sacrificio diſputant.
[k] 1. ad Tim. 2.
[l] Anſelmus in dict. locum Apoſt.
[m] D Bernard. ſerm. de tribus orandi generibus.
[n] D. Thomas in eundem locum Apoſtoli.
[o] ad Hebr. 5.
[p] Vide Dionyſ. cap 3. Eccleſiaſt. hier. & 6 Nazian. orat. 21. & 42.
[q] Vide Dionyſ. ſuprà. Maximum in Dionyſium. Naz. orat. 1. pag. 11. & 23.
[r] Dionyſ. cap. 4. Eccleſ. hierarc. in theoria.
[s] Ibidem.
[t] c. omnes Baſilicæ, de conſecr diſt. 1.
[u] cap. ſe referente, de celebrat Miſſarũ.

ſolemnia chriſma confici; ita nec ſine Miſſæ Sacrificio vlli Sacerdotes, Diaconi, Subdiaconi debent diuinis miniſteriis dedicari, ac conſecrari. A

ARTICVLVS II.

Non eſſe Miſſam eſſentialem ordinationi.

I. His itaque, vel ſimilibus perſuaſi quidam rationibus, [a] exiſtimant, Sacrificium Miſſæ eſſe de ſubſtantia conſecrationis, ſeu promotionis ad Ordines ſacros. Ita enim cenſent [b] Raynerius, [c] Sylueſter, & pauci alij: ſubdubitare etiam videtur [d] Hoſtienſis. Negant verò [e] Gloſſa, tam [f] decreti, quàm decretalium, [g] Hugo, & alij, quorum ſententiam [h] Theologi communiter amplectuntur: adeout hocce tempore de ea re dubitare friuolum videatur: nec cum conditione repetendam eam eſſe ſacram Ordinationem cenſerem, in qua B Sacrificium Miſſæ defuiſſet. tum quia nullus Canon legitur qui ad ſubſtantiam promotionis ad ſacros Ordines Sacrificium Miſſæ pertinere oſtendat: nulla ratio, quæ id ſuadeat: neque enim aut pars ordinationis Sacrificium Miſſæ eſſe poteſt, aut neceſſarium fundamentum, quorũ tamen alterutrum admitti oportet ab eo, qui de ſubſtantia ſacrorum Ordinum Sacrificium Miſſæ eſſe putauerit. tum quia Subdiaconi & Diaconi ante oblationem, conſecrationem, & conſumptionem corporis Chriſti (in quibus ſolum Sacrificium Miſſæ conſiſtere poteſt) ſunt perfectè ordinati: Preſbyteri quoque ſaltem quoad principalem, quæ ad corpus Chriſti refertur, poteſtatem, ante eiuſdem Sacrificij Chriſtiani partes perfecti ſunt: Papa quoque ante Miſſarum ſolemnia conſecratur, vt mox [i] dicemus: & Græci ex [k] prædictis, etiam Diaconi, in liturgiis præſanctificatorum, quæ perfectam Sacrificij rationem non habent, ordinantur: ergo Sacrificium Miſſæ non eſt de ſubſtantia ordinationis; & quamuis nullum ſequeretur, iam perfecta ordinatio ſufficeret. Puniendi [l] tamen eſſent illi, qui Eccleſiæ conſuetudini, & antiquæ traditioni repugnantes, ſacros Ordines ſine Sacrificio Miſſæ celebrarent: & quæ omiſſa foret Miſſæ celebratio, [m] ſecundùm Bernardum Parmenſem deberet ſuppleri: ſicut & [n] cætera accidentalia ordinationi omiſſa ſupplentur. Tonſuram autem & minores Ordines certum eſt extra Miſſarum ſolemnia conferri poſſe, quemadmodum concedunt [o] Pontificale Romanum, & [p] Euchologium Græcorum.

[a] Vide Gloſſam, v. tertia in c. 1. diſt. 75.
[b] Raynerius in ſumma.
[c] Sylueſter v. Ordo 2 nu. 9.
[d] Hoſtienſis de ſacra Vnctione, § à quo, & qualiter, & alibi.
[e] Gloſſ. in c. cit. v. tertia.
[f] Gloſſa in cap. quod ſicut, § ſuper eo, v. diuidatur, de elect.
[g] Hugo in can. ordinationes cit.
[h] Theolog. paſſim.
[i] Vide infrà.
[k] Vide art. ſuper.
[l] Argum. ex cap. ſanè, cap. litteras, cap. vel non eſt compos, & duobus ſeq. de temporib. ordination.
[m] Bernardus in cap. quod ſicut, ſuprà cit.
[n] Cap. vnico in principio, de ſacra Vnctione cap 1. & 2. de Sacram. non iterandis.
[o] Pontifical. Rom. tit. de Tonſura, & minoribus Ordinibus.
[p] Euchолog. tit. de ordinat. Lectoris.

ARTICVLVS III.

A quo Miſſa ordinationis celebrari debeat.

I. Miss A autem ab eo celebrari debet à quo Ordines conferuntur: &, ſi Epiſcopus eſt conſecrandus, ab eo qui principalis dicitur conſecrator, quemadmodum teſtatur Bernardus [q] Parmenſis, ſibi interroganti à Papa reſponſum fuiſſe: *cum [r] ne diuidatur myſterium vnitatis,* quod diuidi quodammodo videtur ſi vnus Ordines Sacrificio Miſſæ inſertos confert, alter Sacrificium celebrat: tum, vt ordinatori ſuo ſe communicare ordinatus ſignificet, Miſſam ab eo audiendo, & ſacroſanctam Euchariſtiam ipſius manu percipiendo. Summi tamen Pontificis prærogatiua eſt ex reſcripto Innocentij tertij ad Ioannem S. Stephani in Cæliomonte Cardinalem, Apoſtolicæ Sedis Legatum, vt [s] *ante Hymnum Angelicum conſecretur, & poſtmodum Miſſarum ſolemnia incipiat & perficiat conſecratus:* ideoque, & eodem quo Papa conſecratus eſt die, ſingulari priuilegio Ordines ei celebrare conceditur. Exponit autem hunc ritum Marcellus electus Epiſcopus Corcyrenſis [t] libro ſacrarum Ceremoniarum Leoni decimo Pontifici oblato, docens nempe, tunc tantum Summo Pontifici concedi, vt Miſſam ipſe celebret conſecrationis ſuæ die, quando videlicet ſimul & conſe- D

[q] Bernardus in cap quod ſicut, § ſuper eo, de elect.
[r] Cap. quod ſicut cit.
[s] Eod. cap.
[t] Sacrar cerem. Rom. Eccleſ lib. 1. ſect 2. cap. 2. & 3.

cratur

A cratur Epiſcopus, & in Summum Pontificem benedicitur, ac coronatur: ſecus autem cùm ſolùm in Epiſcopum conſecratur, nec eodem die in Summum Pontificem benedicitur, ac coronatur, non ipſe, ſed principalis conſecrator, Miſſam celebrare ex more iubetur; quamuis ex eodem more ſolito, quo qui vel in Preſbyteros ordinantur, vel in Epiſcopos inaugurantur, cum ſuo conſecratore concelebrare ſolent, ipſe quoque ſimul conſecratori ſuo concelebret. Sed iis, qui hoc modo concelebrant, non tribuitur recitatio Miſſæ, quia nec Orationes altâ voce ipſi recitant, nec principalis conſecrantis locum tenent. Papa verò cum ſimul conſecratur, benedicitur, ac coronatur, preces ſacras alta voce ipſe recitat, eique conſecrator duntaxat, in reliquo Miſſæ officio, adſiſtit, vt docet prædictus ſacrorum rituum Eccleſiæ Romanæ oculatus narrator.

II. Nihilominus reperimus nonnumquam aliquos præter Summum Pontificem, eodem quo ordinati ſunt die, Miſſam celebraſſe, & ordinaſſe. De ſancto
B Annone [a] Colonienſi refertur, quod eodem, quo ordinatus eſt Epiſcopus, die, Sacrificium tanquam præcipuus miniſter celebrarit. Idem de Ioanne Conſtantienſi Præſule refert VValfridus [b] Strabus in vita S. Galli Abbatis. Exſtant quoque literæ [c] Baſilij Patriarchæ Bulgarorum ad Innocentium, in quibus eodem quo conſecratus eſt die, dicit ſe *duos vnxiſſe Metropolitanos, & cæteros Epiſcopos*, eos fortè qui non fuiſſent vncti, cùm tamen antea fuiſſent conſecrati: ex quo ratio ſumi poteſt ſuſpicandi, Patriarcham iſtum Bulgarorum inaugurationis ſuæ die Miſſam celebraſſe, & pro principe Epiſcopo ſe geſſiſſe.

[a] Vitæ S. Annonis lib. 1. cap. 5. apud Sur. 4. Decembris
[b] VValfridus lib. 1. vitæ S. Galli, cap 34. apud Sur. 16. Octobris.
[c] Lucæ Patriarch. Bulgar. quæ referuntur in geſtis Innocent. 3. recens Toloſæ impreſſis poſt libros aliquot epiſt. eius.

ARTICVLVS IV.

In qua Miſſæ parte ſacri Ordines conferantur.

C I. EX [d] prædictis patet, in qua Miſſæ parte Summi Pontificis conſecratio fiat: nam cùm ſimul, & conſecratur Epiſcopus, & benedicitur Summus Pontifex, ante Hymnum Angelicum Epiſcopali poteſtate inſignitur: cùm autem ſolùm Epiſcopus conſecratur, eadem, quâ cæteri, Miſſæ parte Pontificiam ordinationem recipit. Hîc autem videndum, in qua, non ſolùm Epiſcopalis Ordo, verùm etiam reliqui inferiores Ordines, Miſſæ parte conferantur. Euchologium [e] Græcorum Lectorem, non intrà, ſed ante Miſſarum ſolemnia promouendum oſtendit, eum ſcilicet ad Pontificem qui ſe ornauit ad ſacrum celebrandum, adducendum præſcribens. Subdiaconum [f] quoque ab eodem, priuſquam Miſſam incipiat, ſedente è regione portæ Specioſæ in ambone ſtatuit ordinandum. Diaconum verò [g] in Miſsâ fidelium, quãdo integra celebratur, poſt conſecrationem corporis & ſanguinis Chriſti, ſtatim atque hæc recitata ſunt verba, *ἡ ἔσται τὰ ἐλέη τῦ μεγάλυ Θεῦ, ἡ σωτῆρος ἡμῶν Ιησῦ Χριστῦ μετὰ πάντων ὑμῶν, & erunt miſericordiæ magni Dei, & Saluatoris noſtri Ieſu Chriſti cum omnibus*
D *vobis*, quæ quidem habentur in Liturgiâ [h] Baſilij, Pontifici ordinandum præſentari iubet, moxque Diaconatus ordine initiari; cùm autem Miſſa tantum fit ex præſanctificatis, poſtquam altari illata ipſa fuerint, & Diaconus ei miniſtrans hæc verba recitarit, *πληρώσωμεν τὴν ἔυχην, compleamus orationem*, ordinandos eſſe eos, qui ad Diaconatus gradum admiſſi ſunt, idem præcipit. Preſbyterum verò, abſoluto Hymno Cherubico, in Miſſa quoque fidelium, ſed ante conſecrationem ſanctæ Euchariſtiæ conſecrandum diſponit idem [i] Euchologium. Epiſcopum [k] tandem, abſoluto Triſagio, ſtatim ante catechumenorum benedictionem, & miſſionem conſecrari ſtatuit.

II. Quorum, ni fallor, rituum hæc ratio eſt. Lectores quidem & Subdiaconi extra Miſſarum ſolemnia conſecrantur, etiam extrà Miſſam Catechumenorum, quia nec Catechumenorum, nec immundorum ex officio præcipui purgatores conſtituuntur, vt Diaconi: nec populi fidelis illuminatores, vt Preſbyteri. Diaconi verò, quia nonniſi ad diſpenſandum corpus Chriſti, non autem conſecrandum, poteſtatem in ſua ordinatione conſequuntur: ideò, peractâ ſa-,

[d] Vide cap. quod ſecus, etc. & lib. ſacr. ceremon. ſuprà.
[e] Euch. Græcorum de ordin. Lectoris.
[f] Idem de ordinat. Subdiac.
[g] Idem de ordin. Diacon.
[h] Liturg. Baſilij tomo 2. Græco-Lat. Biblioth. PP.
[i] Idem Euch. de ordin. Preſbyteri.
[k] Idem de cõſecr. Epiſcopi.

cræ Euchariſtiæ conſecratione, vel ſaltem impoſitis ſuper Altare ſacris ſymbolis, quæ verum Chriſti corpus & ſanguinem continent, ante cõmunionem perficiuntur. Preſbyteri verò, qui non ſolùm ad corpus Chriſti & ſanguinem diſpenſandum, verùm etiam ad conſecrandum poteſtatem adipiſcuntur, cùm ante diſtributionem eiuſdem diuini corporis & ſanguinis, tum etiam ante conſecrationem eiuſdem ordinari iubentur. Epiſcopi tandem qui benedictionis omnis in Eccleſia auctores ſunt, in quo omnes actus hierarchici, purgandi, illuminandi, perficiendi eminentiſſimè continentur, eâ Miſſæ parte, qua primum immundi benedici, ac purgari ſolent, demumque offerenda ſunt ſacra in Altari dona poſt dimiſſos Catechumenos, eâ, inquam, parte congruè omnino conſecrandi viſi ſunt, vt ab ipſis & purgandi Catechumenos, & offerendi pro fidelibus, eoſque ad perfectionem per ſacram Euchariſtiam adducendi poteſtas deriuari ſignificetur. A

III. Secus tamen in Eccleſia Latinâ ob alias rationes præſcribitur, etenim ex Pontificali [a] Romano diſcere poſſumus, ſtatim dicto Introitu, & *Kyrie eleiſon*, Clericum ab Epiſcopo fieri; cùm verò plures in Miſſa ordinationis Collectæ, & Lectiones recitentur, [b] Oſtiarium poſt primã Collectam & Lectionem: [c] Lectorem poſt ſecundam: [d] Exorciſtam poſt tertiam: [e] Acolytum poſt quartam; [f] Subdiaconum poſt quintam ordinari: [g] Diaconum poſt recitatam Epiſtolam: [h] Preſbyteros, & [i] Epiſcopos, dictis Tractu, & Sequentiâ, vſque ad vltimum Verſum excluſiuè, antequam legatur Euangelium, ſaltem ex maximâ parte ordinari: nam Preſbyteris quidem poſt communionem Dominici corporis iterum imponuntur manus, vt poteſtatem accipiant peccata remittendi, à quibus omnibus Eccleſiæ Romanæ vetus mos, qui profertur ab Albino, aliquantulum videtur differre, *nam*, inquit [k] Albinus, *hoc ſciendum, quia reliqui miniſtri poſt Antiphonam ad Introitum, & Orationem tunc ordinantur. Epiſcopi verò poſt Reſponſorium cantatum. Quod autem aliqui poſt Euangelium conſecrant Epiſcopum, non dicit vllus Ordo.* B

a Pontif. Rom. de Clerico faciendo.
b Idem de ordin. Oſtiarij.
c Idem de ordin. Lectoris.
d Idem de ordinat. Exorciſtæ.
e Idem de ordin. Acolythi.
f Idem de ordin. Subdiac.
g Idem de ordin. Diaconi.
h Idem de ordin. Preſbyt.
i Idem de cõſecrat. electi in Epiſcop.
k Albinus de Officiis diuinis, tit. qualiter Epiſcopus ordinetur in Rom. Eccleſiã.

IV. Non caret autem ratione prædicta diſpoſitio: etenim hoc in iſta diſpoſitione ſeruatur, vt nobiliores Ordines in vlteriori parte Miſſæ conſecrentur; quò nempe doceantur ad illos promoti debere [l] ire de virtute in virtutem, quouſque videatur Deus Deorum in Sion. Statim poſt Introitum, antequam Lectiones vllæ legantur, Clerici conſtituuntur, quibus nullum in Eccleſiâ officium aſſignatur; tum poſt ſingulas Collectas, ac Lectiones, minores ſinguli Ordines conferuntur, vt pro ſingulis ipſis ſingulariter à toto populo collecto precandum eſſe innuatur, & ipſi, quo in Eccleſia prouectiores erunt, ſibi amplius neceſſarium eſſe moneantur attendere [m] lectioni & doctrinæ. Subdiaconi quoque, propter eandem rationem, poſt quartæ Lectionis recitationem creantur, antequam legatur Epiſtola, cuius legendæ poteſtatem ſuſcipiunt, & cui, ſtatim atque ordinati ſunt, in eadem Miſſa legendæ inſeruiunt. Diaconi quoque qui Euangelium in Miſſâ recitare ſolent, ideò ante Euangelium conſecrantur, vt ad illud cantandum parati conſtituantur. Preſbyteri ſimiliter ante Euangelium, ſicut & Epiſcopi conſecrantur; vt nouerint ſe Euangelij prædicationi debere incumbere, de qua dicebat Apoſtolus, [n] *non miſit me Dominus baptizare, ſed euangelizare*. Rectè autem, quodnam ſit ipſorum oſtenditur officium, ſi, ſtatim atque ſinguli conſecrati ſunt, materia ipſis explicandæ ſuæ poteſtatis aſſignetur; quomodo [o] Paulinianum Epiphanius Diaconum à ſe conſtitutum ſtatim miniſterio altaris applicuit. Non tamen obſeruatum ſemper crediderim, vt ſtatim atque quis in aliquo officio creatus fuiſſet, eidem exercendo applicaretur. Nam aliàs nemo Lector v.g. conſtitutus fuiſſet, qui non legiſſet: at non omnes Lectores legere ſolitos, colligere eſt, tũ ex Concilio [p] Mileuitano 1. & [q] Africano, tum ex Epiſtolâ Auguſtini ad [r] Seuerum. Quod autem de Aurelio ordinato dicit Cyprianus, [s] *quoniam ſemper gaudium properat, nec poteſt moras ferre lætitia*, ideò cum Dominicò legiſſe, eodem fortè die quo ordinatus ipſe fuerat: id nos de recens ad aliquem gradum Eccleſiaſticum promotis dicere poſſumus, conſentaneum eſſe, vt illo die miniſtrent, & in ſui ordinis functionibus occupentur C D

l Pſal. 83.
m 1. ad Timoth 4.
n 1. ad Corinth 17.
o Epiph epiſt. 61. inter epiſt. Hieronymi.
p Conc. Mileuit 1 c. 15.
q Afric. c. 17.
r Aug epiſt. 140. ad Seuerum.
s Cypr. epiſt. 33.

Digitized by Google

A pentur. Quæ ratio mouere potuit, vt in Pontificali Romano tam [a] Subdiaconus, quàm [b] Diaconus, vnus tunica, alter Dalmaticâ ordini ſuo conuenienti indutus, hic Epiſtolam, ille Euangelium ordinationis ſuæ die cantare iubeatur. In Veteri autem [c] Ordine præſcribitur, vt recens ordinatorum ad ipſam Miſſam miniſtret vnuſquiſque ſecundum officium ſuum.

V. Poſſumus & myſticam addere huius ritus ſignificationem: quia [d] Hiſtorici ſacri ſex paſſim mundi ætates ſtatuunt, & initio ſextæ, quæ ad finem mundi duratura ſit, Chriſtum veniſſe docent; quinque ergo prioribus ætatibus, [e] *multifariam multis modis loquens Deus patribus in Prophetis* viſus eſt, nunc autem puta ſexta ætate, *locutus eſt nobis per filium ſuum.* Quod quidem in Miſſa, in qua celebrantur Ordines, per id ſignificatur, quod quinque Prophetiæ legantur, quibus interſeruntur ordinationes tam Subdiaconorum, quàm quatuor minoribus Ordinibus initiandorum: quibus cùm non ſint mandata diuina eloquia, Prophetis ideò aſſimilantur: lectâ verò epiſtolâ, quæ aperta Chriſtianæ doctrinæ elementa
B continet, eſtque Apoſtolorum Syngrapha, eorum nempe qui Chriſtum nationibus manifeſtarunt, Diaconi ordinantur: qui cùm ſint miniſtri, non Sacerdotes, non Chriſti, ſed Ioannis Baptiſtæ ſimilitudinem referunt, [f] parantes ſcilicet Domino plebem perfectam, [g] pœnitentiâ annuntiantes, & immundos purgantes, atque ad Chriſti Baptiſmum, ſeu illuminationem diſponentes. Poſt quos tam Preſbyteri, quàm Epiſcopi ordinantur, vtrique non ad miniſterium, ſed ad Sacerdotium conſecrati, Chriſti ſcilicet figuram repræſentantes: quorum proinde ordinatione peracta, iam Euangelium auditur, cùm & Chriſtus Sacerdotij ſui primitias Euangelio annuntiando conſecrarit. Vtrique porrò tam Preſbyteri, quàm Epiſcopi eadem Miſſæ parte ordinantur: *quare? niſi quia*, vt ait [h] Ambroſius, *Epiſcopi, & Presbyteri eadem ordinatio eſt, vterque enim Sacerdos eſt*, & reſpectu Sacrificij Miſſæ æqualem habet poteſtatem, quod ſuprà explicuimus.

[a] Pont. Rom. de ordinat. Subdiac.
[b] Idem de ordin. Diac.
[c] Vetus Ordo Rom qualiter in Rom. Eccleſia ſacr. ordines fiant.
[d] Lege Adonem Viennenſem in Chronico, & alios plures.
[e] ad Hebr. 1.
[f] Luc. 1.
[g] Matth. 3. Luc. 3. Marci 1.
[h] Ambroſ. in cap. 3 prioris ad Timoth.

C

ARTICVLVS V.

Quædam peculiaria ſeruanda in Miſſa ordinationis.

I. PORRÒ reperio apud [i] Albinum Flaccum Sabbato Quatuor Temporum quo Ordines conferri ſolent, 12. Lectionum Sabbatum appellatum fuiſſe, quod ſex Lectiones diuerſæ, vt ſuperiùs explicuimus, in Miſſâ dici ſolerent, & ſingulæ ſecundùm antiquum Eccleſiæ Romanæ morem bis legerentur, ſemel ſcilicet Græcè, & ſemel Latinè: duas ſcilicet ob cauſas: quarum vna eſt, quia aderant Græci, quibus ignota erat lingua Latina, aderant & Latini, quibus ignota erat Græca: altera, propter vnanimitatem vtriuſque populi: quem pariter morem apud Conſtantinopolim ſuo tempore ſeruatam fuiſſe teſtatur.
D Quatuor verò Lectiones, priores ſignificare ait quatuor ordines benedicentium Dominum, quos enumerat Dauid dum ait, [k] *domus Iſraël benedicite Dominum*, id eſt Iſraëliticus populus: *domus Aaron*, id eſt Prælati & Sacerdotes, *domus Leui*, id eſt Miniſtri, *qui timetis Dominum*, id eſt cæteræ nationes, quibus quatuor Lectionibus imbuendos dicit ordinãdos ad exempla Sanctorum quatuor ordinum patrum. Quorum ordinum capita interpretor Adamum, Noëmum, Abrahamum, Dauidem. Quintam verò lectionem, quæ trium puerorum in camino ignis conſtantiam narrat, ſignificare ait, *quia non poteſt vir homo ad ordinationem accedere, niſi tranſeat per fornacem & ibi benedicat*, vt ſic probati quemadmodum vaſa figuli per fornacem probantur, accedere ad ſacrum myſterium valeant, ſicut legitur in 6. Lectione, ex Epiſt. Pauli ad Rom. cap. 5. *ſcientes quod tribulatio patientiam operatur, &c.* De Reſponſoriis hæc ſolùm obſeruat, ea ſingulis Lectionibus reſpondere: Tractum docet in cauſa humilitatis ſemper poni, id eſt ad humilitatem excitandam; & per ſingulas Orationes nos debere mentis humilitatem per genuflexionem oſtendere aduertit. Adiicit, excepto Sabbato infra

[i] Albin. Flaccus, de diuinis officiis, cit. Sabbatum in 12. Lectionib.
[k] Pſal. 134.

Digitized by Google

Pentecoſten, in ſola Lectione, quæ eſt de camino ignis non flecti genua, quia nempe, cùm hæc lectio referat Nabuchodonoſorem populum ad adorandam ſtatuam impuliſſe, vt mentem noſtram ab hac impietate abhorrere ſignificemus, genua non flectimus. Addit Orationem poſt Communionem ſuper populum non haberi, quia illud officium frequenter circà noctem Dominicam ſolet fieri, in quâ minimè genuflectitur. Hæc Albinus circa officium Miſſæ proprium in ordinationibus recitari conſuetum obſeruat, quæ ab hodierno officio non valdè diſcrepant: nam [a] licet quatuor priores Lectiones in Sabbato Quatuor Temporum diuerſæ ſint, quinta ſemper legitur de camino ignis: ſexta autem cuius meminit ex Epiſtola ad Romanos, recitatur in Sabbato Quatuor Temporum poſt Pentecoſten: reliquis diebus diuerſæ ſunt: in Sabbato autem Quadrageſimæ Poſtcommunio ſuper populum dicitur, quod negat Albinus. Sabbati verò Paſchæ, quo ordines ſimul cum baptiſmate ſolemni celebrantur, Lectiones [b] idem Albinus Baptiſmatis Sacramento potius, quàm ordini adaptat, quarum proinde explicationem fruſtrà nos hoc loco proſequeremur. B

a Vide Miſſale Rom. in propriis locis.

b Albinus in Sabbato Paſchæ.

II. Non multum ab eâ obſeruatione diſſentit Honorius Preſbyter Auguſtodunenſis, ſeu quicumque eſt auctor libri qui inſcribitur Gemma animæ, qui ad Sabbatum Quatuor Temporum Septembris præſertim alludens, Lectionis ſextæ, quæ iam ex Epiſtolæ ad Hebræos capite nono recitari iubetur, aliorumque meminit: cætera autem non multum differenter enarrat, quamuis non in eundem ſemper ſenſum exponat: hæc enim ipſe, [c] *In Sabbato ordinandi ad gratiam vocantur, quibus ſic clamatur, venite adoremus Deum, quatuor Lectiones leguntur, quia ordinandi in quatuor, ſcilicet in Acolythos, in Subdiaconos, in Diaconos, & in Presbyteros diſtinguuntur. Per Lectionem illorum doctrina, per Graduale ſignificatur vita. Deinde Lectio Danielis de tribus pueris legitur, qui in fornace probabantur, quia miniſtri Eccleſiæ in camino tribulationis examinantur. Hymnus, Benedictus es Domine, ſequitur, quia eis Deum in omni tempore benedicere præcipitur. Deinde Epiſtola de primo & ſecundo tabernaculo recitatur, quia ſi nunc in tabernaculo Sacerdotes Eccleſiæ diguè ſeruiunt, in cœleſti tabernaculo Sacerdotes erunt, de qua promiſſione tractum iubilant* [d] *Laudate Dominum. Euangelium eos monet, ne doctrina eorum ſit ſterilis, vt arbor infructuoſa, nec vita eorum terrenis dedita, vt mulier incuruata; qui auxilium Dei in Offertorio implorant, Domine Deus ſalutis meæ: in communione menſæ ſeptimo per ſeptiformem ſpiritum in tabernaculum Dei, ſcilicet Eccleſiam Dei ſeptem gradibus introducti admonentur, cuius feſta vt celebrent docentur.* C

c Gemmæ animæ lib. 4. cap. 77.

d Dicitur etiamnum Sabbato 4. Temporum Septemb. ſicut & Euangelium ibi relatum, vt conſtat ex Miſſ. li Romano.

III. Alias prioribus ſæculis in diebus ordinationis Lectiones recitari aliquãdo conſuetas legimus apud Gildam [e] dictum ſapientem, in Bannochonenſi Monaſterio Monachũ, & Preſbyterũ 6. ſæculo inſignem, qui ex Lectionibus in ordinationibus legi ſolitis, ad carpenda Cleri vitia præclara argumẽta deſumit hunc in modum: [f] *Igitur neceſſarium duximus recurrere tandem aliquando vſque ad Lectiones illas, quæ ad hoc ex omni pene Scripturarum ſacrarum textu meritò excerptæ ſunt, vt non ſolum recitentur, ſed etiam adſtipulentur benedictioni, qua initiantur Sacerdotum, vel Miniſtrorum manus, eoſque perpetuò doceant, vti, ne à mandatis, quæ fideliter in eis Lectionibus continentur, Sacerdotali dignitate degenerãtes recedant, vt apertius cunctis pateat & æterna ſupplicia eſſe eos manſura, & † non eſſe Sacerdotes, vel Dei miniſtros, qui earum doctrinas, atque mandata opere ſecundum vires ſuas non impleuerint. Audiamus ergo, quod princeps Apoſtolorum B. Petrus de tali negotio ſignauerit, & Benedictus, inquiens, Deus, pater Domini noſtri Ieſu Chriſti, qui per magnam miſericordiam ſuam regeneauit nos in ſpem vitæ æternæ, per reſurrectionem à mortuis Domini noſtri Ieſu Chriſti, in hæreditatem incorruptibilem, immarceſcibilem, incontaminatam conſeruatam in cælis, in vobis, qui in virtute Dei cuſtodimini. Quare enim tam inſipienter à vobis violatur hæreditas, quæ non ſicut terrena decidua eſt, ſed immarceſcibilis, atque æterna eſt. Et poſt aliquanta, propter quod ſuccincti eſtote lumbis mentis veſtræ, ſobrij, perfectè ſperantes in eam, quæ offertur vobis, gratiam, in reuelatione Ieſu Chriſti. Rimamini namque pectoris veſtri profunda, an ſobrij ſitis, & perfectè Sacerdotalem gratiam examinandam in Domini reuelatione conſeruetis. Et iterum dicit, quaſi filij benedictionis non configurantes vos illis prioribus ignorantiæ veſtræ deſideriis, ſed ſecundum eum, qui vos vocauit, Sanctos, in omni conuerſatione eſtote. Propter quod ſcriptum eſt,* [h] *ſancti eſtote, quia & ego ſanctus ſum. Quis, interrogo, veſtrum ita ſanctitatem toto animi* D

e De Gilda lege Polydor. Virgil. in hiſt. Anglic. & Balæum in Centur.

f Gildas caſtigat. in Eccleſiaſt. ordinẽ, tomo 5. Biblioth. PP.

† Verba iſta indigẽt mica ſalis, eorum verò ex dictis ſupra à nobis expoſitio patet.

g 1. Petri 1.

h Ibidem.

A *ardore ſectatus eſt, vt hoc quantum in ſe eſt, amidè feſtinaret implere? Sed videamus quid in eiuſdem ſecundæ Lectione contineatur,* [a] *Chariſſimi, inquit, animas veſtras ſanctificate ad obediendum fidei, per ſpiritum in charitate, in fraternitate, &c. hæc quidem ab Apoſtolo mandata, & in die veſtræ ordinationis lecta, vt ea indiſtinctè cuſtoditis, ſed nequaquam à vobis iudicio impleta, ſed nec multum cogitata vel intellecta ſunt, &c. Audiſtis fortè in eodem die, quod in lectione Apoſtolorum lectum eſt, Petro* [b] *in medio diſcipulorum ſurgente, qui dixit, viri fratres, oportet ſcripturam impleri quam prædixit Spiritus ſanctus per os Dauid de Iuda dicens, &c. Auſcultatis quidem ſecundæ lectionis Apoſtoli Pauli* [c] *verborum ſonum, ſed nullo modo monita, virtutemque ſeruaſtis, & ſimulachrorum more quæ non vident, neque audiunt, eodem die altari adſtitiſtis, licet tunc, & quotidie vobis intonaret, fratres fidelis ſermo eſt, & omni acceptione dignus; ille dixit fidelem & dignum, vos vt infidelem & indignum ſpreuiſtis: ſi quis Epiſcopatum, &c.* Sed & de Euangelio hæc ſubdit, [d] *audiſtis etiam illo die, quod multò dignius, multoque rectius erat, vt ad carcerem, vel ad cataſtam pœnalem, quam ad Sacerdotium traheremini, Domino ſciſcitante,* [e] *quem ſe eſſe*

B *putarent diſcipuli, Petrum reſpondiſſe, Tu es Chriſtus Filius Dei, &c.*

[a] Ibidem.

[b] Actorum 1.

[c] 1. ad Tim. 3.

[d] Gildas ſup.

[e] Matth. 16.

IV. Ex quibus à Gildâ relatis patet, primam lectionem in ordinationibus, ex S. Petri prima Epiſtola recitari tunc temporis ſolitam, quæ vocationis diuinæ beneficia oſtendit. 2. ex Actibus Apoſtolorum, quæ electionem S. Matthiæ in Apoſtolum nobis exhibet, in ordinationibus & electionibus Sacerdotum imitandam. 3. ex Epiſtola prima S. Pauli ad Timotheum, quæ ordinandorum qualitates exponit, niſi fortè ab eodem colligas, ex D. Petri prima Epiſtola duas lectiones priores, poſt has alias duas lectas fuiſſe, vnam ex Actibus Apoſtolorum, alteram ex Epiſtolâ D. Pauli ad Timotheum primâ. Hoc enim verba Gildæ ſapientis indicant, niſi fortè in iis mendum aliquod inſit, quod certè ſuſpicor. Euangelij autem lectionem ex Matthæo deſumptam fuiſſe, in qua Petro Pontificatus confertur, oueſq; paſcendæ, ob confeſſionem diuinitatis Chriſti, eidem à Chriſto demandantur. Eandem verò Epiſtolam ad Timotheũ, ab iis qui tonſura inſignirentur olim lectam fuiſſe docebit te [f] Balſamon. Ea tamen, quę nunc

C ſeruatur, lectionum in officio Miſſæ, in qua ordines celebrantur, per omnia ferè Hieronymi libro (ſi tamen Hieronymi eſt, quem peruetuſti auctoris eſſe nemo dubitat) qui [g] Comes ſeu Lectionarius dicitur, diſpoſitio conſentit.

[f] Balſamon in c. 39. Carthag.

[g] Hieronym. Comes in Sabbato 4. Temporum tomo 1. Liturg. Pamelij.

CAPVT VI.

De ſacris Ordinibus coram Altari conferendis.

ARTICVLVS I.

De more Latinorum & Græcorum hac in re.

D I. PRÆDICTO ritui de Ordinibus ſacris nonniſi intrà Miſſarum ſolemnia celebrandis, ſuccedit alius, in quâ nempe Eccleſiæ parte conferantur, de quo triplex quæſtio moueri poteſt. 1. an omnes ordines coram altari conferri debeant: altera, quo ritu promouendi ad ordines ad altare deducerentur: 3. cur, & quomodo apud Græcos ſacrum Altare ter circuiri ſoleret ab ordinandis, antequam coram altari ſe ſiſterent ordinem ſuſcepturi.

II. Ordines hierarchicos, [h] Epiſcopatum ſcilicet, Preſbyteratum, & Diaconatum Græci ante ſacrum Altare conferunt; non [i] hierarchicos autẽ, puta Subdiaconatum & Lectoratum extra Sanctuarium; Lectoratum quidem vel in veſtiario, vt probabiliter ſuſpicor, vel in Eccleſiæ naui, Subdiaconatum autem in ambone ſeu è regione portæ Specioſæ. Quæ vt magis pateant, ex [k] Genebrardo obſeruandum eſt (quod ex ipſorum Liturgiis & Euchologiis paſſim probari poteſt) Eccleſiam apud Græcos in 5. partes eſſe diuiſam: quarum 1. ἅγιον βῆμα dicitur, *ſanctum tabernaculum*, quod gradibus in illam ſcandatur, in cuius medio eſt maius Altare, θυσιαστήριον, ſeu ἁγία τράπεζα, *ſacra menſa*: altera eſt ἱερατεῖον, *ſacrarium*, chorus, locus clero, & cantoribus deputatus, cuius quidem media porta (vt ex [m] Euchologio, & aliis Græcorum libris ritualibus deduces) ἱερὰ πύλη,

[h] Lege Euchолog. vbi de Diaconi, Preſbyt. & Epiſc. ordin.

[i] Idem in ordin. Subdiac. & Lectoris.

[k] Genebr. de ritibus Græcorum tom. 2. Græco-Latino Biblioth. PP.

[m] Euchol. paſſim.

Digitized by Google

seu *speciosa porta*, vocatur. 3. est ἄμβων seu pulpitum, ex quo recitantur Epistolæ & Euangelia, & sermones ad populum habentur. 4. ναὸς, atrium populis, nauis Ecclesiæ duplici tabulato distincta, vt viri à mulieribus separentur, adeout nonnisi per clathros populus diuina suspicere possit. 5. tandem πρόναον, templi vestibulum, in quo pœnitentibus locus assignatur, & baptisterium situm est. Cùm ergo ex Euchologio pateat, Lectorem [a] ad Pontificem, sacris vestibus pro celebrandâ Missâ indutum, adduci debere, innuitur, hunc ordinem non coram altari conferri, sed vel in vestiario, vel ante portas chori, non in ipso choro: præsertim cùm de Subdiacono mox [b] subdatur, eum à Pontifice sedente in ambone è regione portæ speciosæ esse ordinandum. In sacrario [c] autem ante ipsum sacrum Altare ordinandos cæteros idē statuit, ita tamen, vt quo quisque nobiliorem gradum consequitur, propius ad altare accedat, & ibidem ordinetur; quod & iam in vsu Græcorum est, & ex antiqua, vt postea patebit, traditione obseruatur. A

[a] Euchol. in ordinat. Lectoris.

[b] Idem de ordin. Subdiac.

[c] Idem in ordin. Superioribus.

III. Pontificale [d] Romanum videtur quorumlibet ordinum in choro ante sacrum Altare conferendorum, non solum licentiam concedere, sed & ritum præscribere. Quod quidem ab eo præscriptum fuisse probabile est propter Missæ sanctitatem, quæ nonnisi in Altari, & conuenientius, quando solemniter celebratur, in choro, quàm in quauis alia templi parte agitur: ideoque conuenienter Pontificali Romano Concilii [e] Rothomagense Prouinciale à Gregorio 13. probatum statuit, *ordinationes sacrorum Ordinum in Cathedrali Ecclesia, etiam ad maius Altare, & inter Missarum solemnia publicè celebrari.* Quibus similia habet [f] Burdigalense ab Eminentissimo Cardinali de Sourdis habitum. Antiquitus tamen videntur soli hierarchici Ordines ante Altare fuisse collati: nam de reliquis Ordinibus ita loquitur [g] Ambrosius, ab Amalario Fortunato citatus, ex tractatu Epistolæ ad Timotheum, [h] *illud verò dictis nostris adiici dignum est, quoniam non conuenit demirari, si neque Diaconorum, neque Lectorum memoriam Apostolus fecisse videatur: illis etenim gradibus functionum, qui in Ecclesiâ necessariò habentur, isti postea magis sunt adiecti propter vtilitatem ministerij, quod propter multitudinem credentium per alteros posteà impleri debere necessitas flagitauit; vnde nec ordinationem ante altare assequuntur, eo quod nec mysteriis ministrare statuuntur: sed alij quidem eorum lectionum officium implent* (vt Lectores) *alij verò intrà Diaconium illa præparant, quæ ad Diaconi pertinent ministeria* (Acolythi scilicet & Subdiaconi) *necnon sollicitudinem implent luminariorum* (Acolythi:) *nam mysterij ministerium Presbyteri soli implent, & Diaconi: alij quidem eorum Sacerdotale opus implentes, alij verò ministrantes.* Ex quibus Ambrosij verbis subiungit [i] Amalarius, *nos intelligere posse subiectos ordines Diacono & Presbytero non debere ordinationem accipere circa altaria.* Quæ si vera sint, constabit tempore Ambrosij & Amalarij, qui quingentis circiter post Ambrosium annis floruit, non fuisse solitos ordines Diaconatu inferiores ante altare tradi: sed solos hierarchicos Ordines: ob eam scilicet rationem, quod ij soli ad ministrandum proximè altari potestatem tribuant, reliqui nonnisi ad ei remotè ministrandum potestatem conferant: quod sacrosanctum Altaris Sacramentum nec confici, nec distribui possit, nisi à Diaconis, Presbyteris, Episcopis, quorum priores distribuendi sacram istam escam ius accipiunt, posteriores etiam conficiendi. Vnde nonnisi olim iis tribus gradibus initiatis, in Concilio [k] Laodiceno permissum est, ἐχειν χώραν ἐν Διακονικῷ, id est *in Diaconico*, seu secretario & tabernaculo, in quo maius altare constitutum est, *locum habere.* Et in Concilio Toletano [l] quarto præscribitur, vt *Sacerdos & Leuita ante altare communicent, in choro Clerus, extra chorum populus* Sanè qui locus iis communicandi fuit, idem locus ordines recipiendi probabiliter fuisse colligitur; adeout quemadmodum Sacerdotes & Leuitæ ante altare communicabant; in choro cæteri Clerici: ita ante altare quidem Sacerdotes, & Leuitas eo tempore consecratos fuisse probabile sit, cæteros verò Clericos non quidem ante altare, sed solùm in aliqua parte chori. Plura in hunc locum congeri possunt ex iis, quæ, Deo dante, alibi docebimus, agendo de Subdiaconorum officiis, vbi eis altari adsistere minimè concessum fuisse antiquitus docebimus. B C D

[d] Pont. Rom. in rubr. de ordinib. conferendis, § Pontifex, & in singul. seq. tit. de minoribus ordin. & Subdiac. conferendis.

[e] Rothom. Concil. de Episc. offic. num 3.

[f] Burdigal. de ordin num. 8.

[g] Ambrosius. cuius verba non reperiuntur in comment. eius in epist. ad Timoth.

[h] Amalarius lib. 2. de Eccl. off. cap. 6.

[i] Amalarius ibid.

[k] Laodicenū c. 22.

[l] Toler. 4. c. 17.

IV. Tria

A IV. Tria tamen iis præsertim obstant, quæ proinde minus certum Latinorum morem hac in re facere videntur. Primum, quod Concilium Carthaginense [a] quartum Ostiarij ordinationem describens, *et claues Ecclesiæ de altario tradendas* asserat: at non commodè Episcopus traderet eis claues Ecclesiæ de altari, nisi coram altari eos ordinaret. 2. quia Toletanum [b] 4. ritum nobis exhibens reconciliandorum eorum, qui innocentes reperti suis gradibus restituuntur, ipsos *gradus amissos recipere coram altario, de manu Episcopi*, præcipit; eaque subiungēs, quæ singuli recipere debeant, Subdiaconum ait patenam & calicem recipere oportere, & reliquis gradibus restituendos, ea, quæ in ordinatione perceperāt. Ex quo argui potest, corā altari non solùm Episcopos, Presbyteros, & Diaconos, verùm etiam Subdiaconos, & inferiorum Ordinum Clericos gradibus suis restitui: proindéque, cum eodem ritu quo ordinati fuerant repararentur, Subdiaconos etiam coram altari ordinatos fuisse. 3. quia Vetus [c] Ordo Romanus omnium ordinum conferendorum non dissimilem ritum in eâ re præscribit, sed
B omnes similiter siue Presbyteros, siue Diaconos, siue Subdiaconos ordinandos, siue ad inferiorem quemuis gradum pro nouendos, ad sedem Episcopi accedere debere benedicendos ostendit. Proindeque si aliqui eorum coram altari ordinati fuerint, & cæteri ordinati dicentur.

[a] Carthag. 4. c. 9.
[b] Tolet. 4. c. 17.
[c] Vetus Ordo Romanus tit. qualiter in Rom. Eccles. Presbyteri, Diaconi, vel Subdiaconi eligendi sunt.

V. Non omninò ineluctabilia sunt pro vtraque parte argumēta: sed, quia probabilius est diuersas eâ in re fuisse consuetudines, ideò neutrius partis argumenta dissoluere conabimur: sed id demum tanquam certissimum confirmandum suscipiemus, Ordines hierarchicos Episcoporum, Presbyterorum, Diaconorū nonnisi coram altari conferri solitos. Cui rei probandæ faciunt, quod Dionysius [d] ex prædictis huius ritus meminerit; quod Maximianū Bagacensem Episcopum ad altare ordinatum & altaribus admotum referat [e] Augustinus: quod se *altari spirituali holocausti*, dum ordinaretur appositum testetur [f] Nazianzenus: quod Antiochum ὥδε τῷ ἱερῶν τεθῆναι, *ad sacram mensam*, ex more deductum ad
C ordinationem describat [g] Theodoretus: quod Amphilochiū ad aram deductum ab Angelis, quatenus miraculosam ordinationem susciperet, in eius vita narret [h] Metaphrastes: quod S. Epiphanium ad altare deductū consecrandum doceat, [i] qui vitam eius conscripsit; quod S. Eutychium Patriarcham Constantinopolitanum ad altare adductum consecrandum; itemque S. Annonem Coloniensem [k] suprà docuerimus: quod [l] V Valfridus Strabus in vita S. Galli referat Ioannem Constantiensem electum Episcopum, è fuga retractum, ab Episcopis ad altare deductum consecrandum: quod ex actis Concilij [m] Chalcedonensis pateat Basilianum, cùm à Memnone Antiocheno inuitus ordinaretur Euasorum Episcopus, ab horâ tertiâ vsque ad sextam coram altari plagis afflictum, & sanctum altare eius sanguine conspersum fuisse: & ad ipsum in Ephesiorū Ecclesiâ inthronizandum Olympium quendam Episcopum Theodosiopolis tantâ violentiâ tractum fuisse, vt Holosericus quidam nomine coram altari gladiū stringeret: quod Luitprandus [n] Sergium Pontificio honore indignum ab altari, ad
D quod pro consecratione accessisset, remotum, eiusque loco Formosum ordinatum referat: quibus alia prope infinita eiusdem ritus exempla in medium afferre possumus, quæ hîc prætermittimus.

[d] Dionys. suprà cap. 5. Eccles. hier.
[e] Aug. lib. 3. contrà Cresconiū cap. 21.
[f] Nazianz. orat. 5. post reditum ex fugâ.
[g] Theodoret. lib. 4. cap. 14.
[h] Metaphrastes in vita Amphil. apud Surium 23. Nouemb.
[i] Vita S. Epipha. quæ habetur tomo 2. eius operum.
[k] Suprà art. 3. §. 2. num. 5.
[l] V Valfridus in vitâ S. Galli lib. 1. cap. 24. apud Surium 25. Nouemb.
[m] Chal. Cōc. act. 11.
[n] Luitprandus in Chronico.

VI. Porrò ex prædictis innotescere potest, cur hierarchicis Ordinibus initiandi ad sacrum Altare accedere debeant, quia nempe sacri Altaris ministri constituuntur, vt in eo corpus & sanguinem Christi consecrent, & ab eo sumpta diuina ista symbola, corporisque ac sanguinis Christi sub ipsis latentis sacra velamenta populis distribuant. Aliam rationem addit [o] Dionysius, non solùm aditus ad sacrum Altare, sed & genuflexionis coram eo (de qua infra) mysticam significationem complectentem: ita enim sanctissimus iste Theologus, Theologorum summitas, ἡ μὲν οὖν ὅδε τὸ θεῖον θυσιαστήριον προσαγωγὴ, καὶ ἐπόπτωσις, αἰνίσσεται πάσι τοῖς ἱεραπικῶς πεμπομένοις ἐπουδένας καθόλου πλειτάρχῃ Θεῷ τὴν οἰκείαν ζωὴν, καὶ τὸν ἑαυτῶν νοερὸν ὁλότητα. πανάγιον αὖπαλ καὶ καθορσμῷ πρέπον προσαγαγεῖν ὁμοιοδῆ, καὶ εἰς ἕνωσιν ἄξιαν ἔσαν τῷ θεαρχικῷ, καὶ παναγιάτου, καὶ ἱερεῖ, καὶ θυσιαστηρίῳ τῷ καθιερωμένῳ ἱεραπικῶς πρὸς θεοειδῆς νόας. Id est, *accessus quidem* (seu *adductio*) *ad diuinum altare*

[o] Dionysius cap. 5. Eccles. hierarch in theoria.

genuumque flexus significat omnibus à Pontifice consecrandis, subiiciendam omnino Deo sacrorum auctori (seu *consecrationum ac sanctificationum principio*) *propriam vitam, & quidquid in ipsis spirituale est, castum, atque purum, & vniforme* (id est *ex vitæ vniformis præscripto*, quam Dionysius à sæcularibus negotiis abstractam eodem [a] libro explicat) *id ipsi offerre, & quantum fieri potest dignum diuino, & sanctissimo tum templo, tum altari*, exhibere, quod quidem altare, *mentes deiformes*, seu *deiformem vitam inchoantes* (de qua idem [b] Dionysius) *sacro modo, sacro ritu, seu per Pontificem perficit.* Quæ breuius [c] Pachymeres, hoc ad sacrum altare accessu, & genuflexione coram altari significari docens, & subiiciendam vitam Christo omnis sanctificationis auctori: & ordinando adnitendum, vt ad ipsum, qui per altare significatur, qui seruator est, Dominus, & deiformium animorum perfector, quantopere possunt, accedant. Christum autem per altare significari posse, ostendit [d] Paulus, dum ait habere nos altare, de quo edere non habent potestatem, qui tabernaculo deseruiunt. Ostendit Ioannes dum nobis [e] subtus altare animas interfectorum propter verbum Dei, & [f] altare aureum ante thronum Dei depingit, quo vtroque Christum significari vulgo Interpretes [g] consentiunt.

a Idem cap. 1. & 6 Eccles. hierarch.
b Ibidem.
c Pachymeres in paraphrasi illius capitis.
d A l Hebr. 13.
e Apocal 6.
f Apocal 8.
g Interpretes in dicta loca passim.

ARTICVLVS II.

De ritu deducendi ordinandos ad altare.

I. DEducebantur autem ordinandi ad sacrum altare, non soli, neque sponte sua accedebant, nam à [h] Dionysio suprà, ordinandus ἀναγόμενος, quasi *adducendus* dicitur: Nazianzenus quoque, Amphilochius, Eutychius, Anno, Ioānes Constantiensis, & alij, ex prædictis ad altare dicuntur adducti, vel ei pro consecratione recipienda admoti, & quidem vt plurimum operâ adsistentium Episcoporum. De S. verò Epiphanio hæc refert, qui eius vitam conscripsit, ἐκ δὲ τῆς τῶ Διακόνων ὑπολαβόμενος ἀπὸ κεφαλῆς Ἐπιφανίου, ἦγεν αὐτὸν πρὸς Πάππον ὅτι τῆ θυσιαστηρίῳ μᾶ βίας, ὥστε συνελθεῖν, καὶ ἄλλους πλείους, ὅπως ἀναγάγωσιν αὐτὸν ὅτι τὸ θυσιαστηρίῳ. χειροτονεῖ οὖν αὐτὸν Διάκονον, καὶ πάλιν ἀπέδωκεν εἰρήνῃ· καὶ χειροτονεῖ αὐτὸν Πρεσβύτερον, καὶ γίνεται ἡ ἀκολουθία, καὶ χειροτονεῖ αὐτὸν Ἐπίσκοπον. *Vnus verò ex Diaconis capite apprehenso Epiphanio, eum vi duxit ad Pappum*, (Cyttiæ Episcopū, Episcoporum Insulæ Cypri antiquissimum) *adeout multi quoque alij conuenerint, vt eum seruarent ad altare. Eum itaque ordinat Diaconum; & rursus dat ei pacem, & ipsum ordinat Presbyterum. Kursum fit consequentia, & eum ordinat Episcopum.* Idem verò [i] Epiphanius epistola ad Ioannem Hierosolymitanum, Paulinianum in Diaconum ordinandum per Diaconos multos apprehendi iussit, & ad se adduci.

II. Vetus [k] Ordo Romanus singulos ordinandos ex prædictis ab Archidiacono deduci ad Pontificem mandat, ita nempe vt Archidiaconus manu primum ex ipsis deducat, quem cæteri sequantur: alibi [l] tamen ad sacros Ordines promouendos ad Pontificem solos ascendere dicit, vocante Archidiacono: ad Presbyteratum [m] tamen prouehendos maiori solemnitate deduci ostendit, dum eos Diaconorum more cum orario, præsentantibus ipsos, atque ducentibus duobus Diaconibus, vsquequo ad Presbyteros peruenerint, procedere; ad eos verò vbi peruenerint, à duobus Presbyteris ad Sedem Pontificis deduci præcipit. De Episcopo verò consecrando diuersimodè statuit, nam de Episcopo, qui à Pontifice [n] Romano consecratur, præscribit, *vt aduocentur in Basilicam Presbyteri à dextris eius, & Diaconi à sinistris: ipse verò inclinato capite in medio eorum incedat vsque dum veniat ante altare*, indutusque planetâ, & lectâ à Pontifice schedulâ electionis ipsius, propius accedat ad altare benedicendus, seu consecrandus. De [o] eo verò qui à Metropolitano suo consecratur, præscribit, vt electus sacris vestibus indutus, *procedat è sacrario, ducentibus eum per manus duobus Episcopis ante altare.* Nuperum [p] Pontificale Romanum, de deducendis ad Pontificem ordinandis nihil statuit, sed solum de iisdem ab Archidiacono disponendis, vt scilicet initio quidem ante Litanias Diaconi ad cornu Epistolæ directis in altare vultibus, Presbyteri ad medium altaris, obuersâ ad altare & Pontificem facie, collocentur: tum prout singuli sacri ordines erunt conferendi: vniuersi qui hunc ordinem recepturi

h Artic. superiori num. 5.
i Epiph epist. 60. inter epist. Hieronymo.
k Vetus Ordo Romanus tit. qualiter in Eccles. Rom. sacri ordines fiant.
l Idē tit. qualiter in Rom. Ecclesia Presbyteri, Diaconi, & Subdiaconi fiant.
m Item tit. ordin. Presbyteri.
n Idē tit. qualiter Episcopus in Rom. Ecclesia ordinetur, § *hac oratione.*
o Idem de ordinat. Episcopor. post Epistol. vocator. § designauit. Quæ eadem ex veteri Pontificali excerpta habentur inter opuscula Hincmari Remensis impressa Paris. anno 1615
p Pont. Rom. recens de sacris ordinibus in genere, & tit de ordinat. Subd Diaconi, Presbyteri.

lized by Google

A pturi erunt, in modum coronæ Episcopum iungentes disponantur. De Episcopo [a] verò consecrando, expressè statuit, vt à duobus Episcopis adsistentibus ad consecratorem, medius inter ipsos, deducatur, quibus etiam comitantibus, consecratus ad locum suum redeat.

[a] Idem de consecrat. electi in Episcopū.

III. Euchologium Græcorum accuratiùs in hoc ritu commendando versatur: præterquam quod enim [b] tam Lectorem, [c] quàm Subdiaconum ad Pontificem adducendos (non tamen ante Altare ex prædictis) pro ordinatione recipienda præscribit; à quibus insuper, & quomodo Diaconatus, Presbyteratus, Episcopatus ordine insigniendi ad sacrum Altare deduci debeant fusiùs nobis enarrat. Primum, de promouendo ad Diaconatum hæc habet, [d] *Ἐξιλθόντες δύο Διάκονοι ἐκ τῆ ἁγίε βήματος λαμβάνουσι τὸν μέλλοντα χειροτονεῖσθαι Διάκονον, ἐστῶτα ἐν τῇ σολέᾳ, καὶ εἰσάγουσιν αὐτὸν εἰς τὸ ἅγιον βῆμα, κυκλοῦντες τὴν ἁγίαν Τράπεζαν τρὶς, ψάλλοντες καὶ τὸ, ἅγιοι μάρτυρες οἱ καλῶς ἀθλήσαντες, egressi duo Diaconi à sanctuario accipiunt secum eum, qui est ordinandus Diaconus, stantem in solea* (id est in pauimento eminentiori Ecclesiæ, extra tamen sanctuarium: nam verbum istud Latinum videntur Græci, sicut & plura alia, è Latino mutuati) *& circumducunt eum in sanctuarium & circundant sacram aram ter illud canentes sancti Martyres qui bene decertastis.* Plura nos de hoc circuitu statim subiungemus. Similia in ordinatione Presbyteri habet idem Euchologium [e] præterquam promouendum ad hunc ordinem à duobus Diaconis primum deduci *ἄχρι τῶν ἁγίων θυρῶν, vsque ad sacras portas*, fores scilicet sanctuarij, & eo loco à Presbyteris duobus dignioribus excipi iubet, quibus stipatis ter more Diaconorum sacram mensam circumeat, Pontifice coram sanctâ mensâ in faldistorio sedente. Denique [f] in ordinatione Episcopi præscribit, vt sacra operaturus Pontifex conscendat, *εἰς τὸν χορπόδα, τὸν ἐπὶ τῆ ἁγίας Τραπέζης, in sacram basim, vel in sacrum gradum, qui est ante sacram mensam, seu ante sacrum Altare*: ad ipsum verò is, qui est electus consecrandus, è dextra parte à tribus Pontificibus adducatur.

[b] Euchol. in ordinat. Lectoris.
[c] Idem in ordin. Subdiaconi.
[d] Idem in ordinat. Diaconi.
[e] Idem in ordinat. Presbyteri.
[f] Idem in consecrat. Episcopi.

IV. Neque mysterio vacat, quod ordinandi non soli ipsi, neque sua veluti sponte ad ordinationem accedant, sed ab aliis deducantur, vt pateat quàm verè [g] nemo assumat sibi honorem, sed qui vocatur à Deo tanquam Aaron: vt non propria voluntate, sed Pontificia electione, Cleri suffragio, populi testimonio, Clericorum præsertim ad hierarchicos gradus promotiones fieri ostendantur. Ordinandi porrò si ab Archidiacono deducantur, Archidiaconi in eo officium & sollicitudo demonstratur, quæ ad ipsorum, vt docuimus, examen ac præsentationem extenditur: si in Diaconos promouendi à Diaconis, in Presbyteros à Presbyteris, in Episcopos ab Episcopis deducuntur, & offeruntur, singulis istis Ecclesiasticis collegiis debitus honor defertur, vt nemo in Ecclesiasticos, seu Diaconorum, seu Presbyterorum, seu Episcoporum ordines cooptetur, qui non à toto corpore in quod admittitur, probetur: cuius non electioni assentiant cæteri, ordinationi gratulentur.

[g] Ad Hebr. 5.

ARTICVLVS III.

De ritu circumeundi Altare ab ordinandis.

RITVS autem iste circumeundi sacrum Altare, quem Diaconatu, & Presbyteratu initiandi apud Græcos hocce tempore obseruant, nequaquam ab antiquis auctoribus sufficienter erui posse videtur: non à veteri vllo quem sciam, auctore, memoratur. Neque tamen superstitionis notâ afficiẽdus est: nam circuitus in sacris Ecclesia minimè respuit, quos ab Hebræorum fortè consuetudine petitos, certè in Ecclesiæ, & Altaris consecratione, Ecclesia obseruat: in iis siquidem Altare circumeuntem Pontificem nobis Pontificale [h] Romanũ describit. Codinus [i] quoque Imperatoris coronationem describens sacræ templi circuitionis meminit. Quidni ergo similiter ordinandi ad Diaconatum vel Presbyteratum, Altare circumeant? Quidni ipsi Dauidem imitentur, qui dixit:

[h] Pont. Rom. de consecr. Ecclesiæ, & dedic. Altaris.
[i] Codinus de offic. cap. 17. num. 30.

Digitized by Google

a Psal. 25. b Psal. 26. c Synesius in Catastas.

a *lauabo inter innocentes manus meas, & circumdabo altare tuum Domine, vt audiam vocem laudis, & enarrem vniuersa mirabilia tua.* Item, b *circuiui & immolaui in tabernaculo eius hostiam vociferationis, cantabo & psalmum dicam Domino?* Quidni c Synesium consectentur, qui de Pentapolitanæ ciuitatis calamitate quærens, quomodo in afflictis rebus orandus sit Deus suo nobis exemplo demonstrans, hæc habet, *βαδίζομαι γὰρ πρῶτον ἐπὶ τὸν νεὼν τοῦ Θεοῦ, κυκλώσομαι τὸ θυσιαστήριον, δάκρυσι βρέξω τὸ τιμαλφέστατον ἔδαφος, οὐκ ἀποδράμοιμι πρὶν θύρας ἐκείνας, καὶ θρόνον ἐκεῖνον ἀπάσασθαι: primum enim ad Dei templum accedam, tum altare circumibo, pretiosissimum pauimentum lachrymis perfundam, non prius abscedam quam ianuam illam, thronumque illum osculatus fuero.* A

II. Hoc porrò Synesij testimonio non solum circumeundi sacrum Altare consuetudo Græcorum ex ipsorum Euchologio desumpta comprobatur, verùm etiam mos iste, qui ab iisdem vsurpari refertur (cuius tamen in prædicto Euchologio nulla mentio habetur) vt nempe futuri Diaconi in hac trinâ circuitione signo crucis facto deosculentur ter singulos angulos Altaris, antequam ad Pontificem accedant. Quæ sanè omnia arcanâ significatione non carent: nam trinus iste Altaris circuitus, & ad promptæ obedientiæ testimonium & ad animi se, & cuncta hæc caduca, atque volubilia esse contemplantis, & in solo Deo conquiescere gestientis agitationem ostendendam; & ad perfectionis studium significandum, & ad circumspiciendi se, & omni ex parte non semel coram Deo discutiendi conscientiam suam salutare monitum exhibendum referri potest. Primò enim, si Plutarcho d credimus, significat illa figuræ mutatio, quo voluerit & verterit vitam nostram Deus, contentos esse nos, & boni debere consulere: Altare ergo circuit, qui à Deo, & circà Deum volui se, suasque omnes cogitationes & affectiones indicat, vt quemadmodum circa arcem rota vertitur, ita circa Deum fœliciter voluatur. Vnde & sphærulæ in candelabro (teste e Absalone Abbate) significant simplices viros qui Prælatorum suorum reguntur imperio. 2. denotat etiam trinus iste circuitus circà Altare, volui omnia, rerum humanarum iugem esse vertiginem, & continuam agitationem: solum Deum immotum esse, cuius æternitati, seu immutabili durationi omnia coexistant; quo proinde monentur ordinandi, vt sæpè cogitent instabilis vitæ suæ circulos, breuis æui gyros, rerum humanarum vertigines, quæ fœliciter finientur, si in Deo, & coram Deo tandem ipsi se sistant perpetua quiete fruituri. Huc Agapeti f Diaconi Constantinopolitani admonitio ad Iustinianum Imperatorem tendit, quem scilicet iis verbis affatur, *κύκλος τις περὶ ἀνθρωπίνων φέρεται πραγμάτων, circulus quidam humanarum reuoluitur rerum.* Tertiò, circuitus etiam iste perfectionis symbolum est: nam D. Cyrillus g Alexandrinus nos docet familiare esse scripturæ, eos numeros qui in se reuoluuntur, perfectionis symbolum statuere: & vnusquisque satis per se nouit infinitum esse perfectionis, sicut & circuli excursum, qui numquam absoluatur: perfectionem cuiusque semper augeri posse: desiderium eius quotidie renouari in nobis oportere: numquam nos eius capere debere satietatem: h *beati enim qui esuriunt & sitiunt iustitiam:* frustra ad perfectionem quemque niti, nisi sibi quotidie tanquam incipienti renouandas vires esse persuadeat, vt possit dicere cum Psalmista, i *& dixi nunc cœpi, hæc mutatio dexteræ Excelsi.* Vnde Eucherius, k *ille bene proficit, illi bene consummat, qui quotidie sic agit, quasi semper incipiat.* Quartò tandem denotat etiam hæc circuitio, quàm ante se, suasque omnes actiones circunspicere debeat ordinandus, vt ad seipsum sæpè redeat; parumque sit ei, vt loquitur l Richardus à sancto Victore, *oculum suum circumflectere, sed ad sphæræ similitudinem vsquequaque circumfundat.* Osculi Altaribus infixi mysticas rationes non euoluam, quamuis & adorationis, qua Deum colamus, & amoris, quo diuina prosequamur, non dubium osculum istud sit argumentum, sed non adeò mihi certus ordinationis iste ritus est, vt singularem explicationem mereatur. B C D

d Plutarchus in Numâ.

e Absalon Abbas ser. 15.

f Agapet. admonit. ad Iustin. num. 11.

g Cyril. Alex. lib. 2 Glaphyrorum in Genes. de Noë & Arca.

h Matth. 5.

i Psal. 75.

k Eucherius homil. 3 ad Monach.

l Richardus in psal. 118.

CAPVT

A

CAPVT VII.

De ritibus circa habitum corporis ordinandorum obſeruandis.

ARTICVLVS I.

De genuflexione ordinandorum.

I. VIDIMVS accuratè nobis expreſſum ordinandorum acceſſum ad Pontificem; placebit iam ipſorum coram Pontifice geſtum, habitumque corporis intueri. Ac primum de eorum genuflexione dicendum eſt, quem proprium eſſe ordinandorum habitū ex variis diſcimus: licet enim [a] in Pontificali
B Romano prima illa admonitio, quâ de ſtatu vitæ nōniſi poſt maturam deliberationem eligendo Subdiaconi commonentur, ipſis coram Pontifice ſtantibus fieri præſcribatur, vt necdum, ſe inter ordinandos, niſi liberè conſentiant, referri intelligant, ſibiq; liberum eſſe diſcedere à propoſito ſciant: Attamen cætera quæ ad ordinem ſpectant nonniſi genuflexis iis qui ad ordines accedunt, fieri diſponuntur, vt [b] ex eodem Pontificali conſtat: cui & antiquitas ſuffragatur. Nam [c] Dionyſius, ſuprà huius ritus meminit, hancque differentiam quoad hunc ritum inter Sacerdotes ſiue Epiſcopos, ſeu Preſbyteros, atque Miniſtros ſtatuit, quod Epiſcopi & Preſbyteri vtrumque genu flectant, miniſtri inferiores vnicum ſolum genu. Theodoretus [d] Antiochi ordinationem in Samoſatenſium Præſulem referens expreſsè teſtatus eſt, ipſum, quò conſecraretur, *κλίναι τὰ γόνατα*, *genua flectere* fuiſſe compulſum. Illuſtre quoque de ea re Gregorij [e] Nazianzeni teſtimonium, qui inopinatum Gregorij Patris ſui erratum, quod dum de fide baptizandus inſtitueretur, non ſicut cæteri ſtetiſſet, ſed
C Sacerdotum initiandorum more genu flexiſſet, ad Sacerdotium præſagiendum tractum eſſe affirmat, de quo nempe ſic loquitur: [f] *πλοῦτ τινί τινα πλάνην πνεύματικὴν, οἱ δ' ἀκριβείας διδάσκαλοι, καὶ σφραγιδοῖ τὸ μέλλον ἡ χάρις, καὶ τύπος ἱερωσύνης, τῇ κατηχήσει μίγνυται. ὦ δ' ἀκουσίου μύησεως! ὅτι γὰρ γόνυ κλιθὲν, ὅτου τοῖς λόγοις δ' κατηχήσεως καταρτίζεται, ὥστε πολλοὶς τῶν παρόντων συνεφαπτῶσαι τὸ μέλλον, καὶ τῷ ὑψηλοτέρων μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ ταπεινοτέρων εἰς σωτῆρον, οὐκ ἀμυδροῖς σημείοις πιστωθέντας σφὲς τὸ ἰσόμβρον*, id eſt, *ſpiritale quoddam erratum accuratæ diſciplinæ magiſtri admittunt: idque quod futurum erat, gratia præſignat, ac Sacerdotij forma cum catecheſi miſcetur. O initiationem minimè ſponteanem! etenim in genu inclinatus, ità demum catecheſis ſermonibus imbuitur: adeout multi qui aderant, non ſublimiorum tantum, ſed etiam ad ſagacitatem humiliorum, haud obſcuris ſignis confirmati, quod futurum erat prædicerent.* Ex quibus verbis deducimus non ſolùm cùm Sacramento Ordinationis aliqui perficerentur, verùm & cùm anteà ſinguli de ſuis officiis admonerentur, genu-
D flectere ſolitos; cùm è contra Catechumeni dū Chriſtianæ doctrinæ & diſciplinæ capita auribus exciperēr, erecti ſtare ſolerent; itemque, ni fallor, dum capiti ipſorū manus imponerentur, quamuis pœnitentibus genuflexis manus imponi ieiuniorum diebus ſolerent, ex Concilio [g] Carthaginenſi quarto. Quemadmodum etiam apud Æthiopes baptizandi genuflectunt, dum oratio ſuper eos funditur. Sed hæc fuſiùs [h] aliàs. Redeundum ſiquidem ad ritum genuflectendi in ordinatione ſeruari ſolitum, quem [i] Euchologium quoque Græcorum accuratè obſeruandum in ordinationibus Epiſcoporum, Preſbyterorum, & Diaconorum præſcribit, cum ea tamen, quam aſſignauit [k] Dionyſius, differentia, vt Epiſcopi & Preſbyteri vtrumque genu, Diaconi ſolum dextrum flectere iubeantur. Vtriuſque verò genuflexionem Alexander tertius in omnibus Clericorum ordinationibus, etiamſi die Dominico, vel Feſtiuo celebrentur, obſeruandum docet, [l] *diebus autem Dominicis*, inquit, *& aliis præcipuis feſtiuitatibus, ſiue inter Paſcha & Pentecoſten genuum flexionem quaquam debet fieri: niſi aliquis ex deuotione id velit facere in ſecreto. In conſecrationibus autem Epiſcoporum & Clericorum ordinationi-*

[a] Pont. Rom tit. de ordin. Subd. 1. §. omnibus autem.

[b] Idem in reliquis paſſim.

[c] Dionyſ. ſuprà cap. 5. Eccleſ. hierarch.

[d] Theodoret. lib. 4. hiſt. cap. 14.

[e] Greg. Naz. oratione 19. in funere Patris.

[f] Ibidem.

[g] Carthag. 4. c. 74.

[h] Seuerus Alexand. de ritu conferendi Baptiſmum apud Æthiopes, tomo 6. Bibliotb. PP.

[i] Euchолog. in ordi. Epiſcopi, Preſbyteri, & Diaconi.

[k] Dionyſ. ſuprà.

[l] Alexand. 3. cap. quoniã, § diebus, de feriis.

Digitized by Google

bus conſecrans, & conſecratus tantum genua flectere poſſunt, ſecundùm quod conſecrationis modus requirit. A

II. Ideò verò ordinandos genuflectere, ſuprà ex [a] Dionyſio retulimus, vt nempe profiteantur propriam vitam Deo eſſe ſubiectam: quod ipſe poſteà confirmat iis verbis, [b] *οἱ μὲν οὖν κλίσις, ὑμφαίνει τὴν ὑποκειμένην τῷ προσάγοντος, ὑποδύντος Θεῷ τὸ ἱερῶς προσαγόμενον, flexus quidem ſubiectum aditum accedentis* (ad altare) *ſubiicientis Deo id quod ſancte adducitur*: quorum verborum, (vt ex ſerie totius ſequentis ipſius diſcurſus colligitur) ſenſus eſt, ordinandos genuflectere, vt oſtendant ſe, & acceſſum ſuum ad ordines diuinæ voluntati ſubiicere: vnde ſubdit idem [c] Dionyſius, quia nonniſi immundos Diaconi ad Deum expiandos adducunt, vnum ideò tantum genuflectere: quia verò Preſbyteri tam immundos ad purgationem, quàm plebem fidelem ad illuminationem adducunt, ideò vtrumque flectere genu: Pontifices autem, quia inſuper non ſolum expiatos, ſed & iam illuminatos diuinâ ſcientiâ perficiunt, ideò dum conſecrantur, præterquam quod vtrumque genuflectunt, ſicut & Preſbyteri, caput præterea Euangeliis ſupponere. Ex quo toto diſcurſu, quem in eundem ferè ſenſum collegit quoque [d] Pachymeres, inferimus genuflexionem ordinandi, eius ſubiectionem ſignificare, quæ eo maior eſſe debeat, quo quis ad ſuperiorem & nobiliorem ordinem aſcendit: nam quo gradus nobilior eſt, ad quem promouendi ſumus, eo magis noſtræ tenuitatis conſcientiâ retineri debemus, ne propria potius voluntate, ad eum temerè efferamur, quam à Deo vocante ſublimemur. Item, quò celſior eſt per ordinationem aſcenſus, eo profundior eſſe debet per humilitatem deſcenſus. Denique ſimul cum prouectione ad Ordines hierarchicos non ſolùm dignitas accreſcit, ſed & plurium nobis cura, ac ſollicitudo maior adiicitur, neque nos ſolum, ſed & illos, quorum nobis adducendorum ad Deum onus imponitur, Deo ipſi ſubiicere, & offerre debemus: ideoque quò dignioribus Ordinibus initiandi ſunt aliqui, eò plura, & expreſſiora ſubiectionis teſtimonia Deo exhibere debent. Iuxtà hunc Dionyſij diſcurſum prætermittunt [e] Græci in minoribus Ordinibus, necnon in Subdiaconatu genuflexionis ritum: quia cùm ordines iſti neminem ordinato ſubiiciant, ideò ad eos recipiendos ea ſubiectionis Deo teſtimonia non requiri putant, quæ ad Ordines hierarchicos, qui ordinatis aliquos confusè, & indeterminatè ſaltem ſubiiciunt, in quos virtutem hierarchicam receptam purgandi, illuminandi, & perficiendi exercere poſſint.

III. Conuenienter tamen in omnibus Ordinibus vtrumque genuflectendum eſſe Romana Eccleſia præcipit: primò, vt ad diuina Officia ſubeunda accedentes, tenuitatem noſtram, & infirmitatem proteſtemur, & virium noſtrarum paruitatem, ſeu impotentiam noſtram recognoſcamus, *nam* (vt ait D. [f] Thomas) *quia in genu eſt fortitudo corporis, quando quis genua flectit, proteſtatur debilitatem ſuæ virtutis*: cùm enim vel infimus Eccleſiaſticus Ordo captum noſtrarum virium excedat, & dignitatem exſuperet, atque vt fusè exponit [g] Nazianzenus, quodlibet mundanæ dignitatis faſtigium tranſcendat: congruum eſt, vt cùm ad quemlibet gradum Eccleſiaſticum promouemur, noſtram tenuitatem, & impotentiam agnoſcamus; vt cum Apoſtolo [h] tunc potentes ſimus, cum infirmamur, ſeu cum infirmos nos coram Deo proteſtamur. Secundò, quia, cùm quid anxiè, cùm ſollicitè, cùm ardenter petimus, genuflectere ſolemus iuxta illud Ambroſij, [i] *flexibile genu quo præ cæteris Domini mitigatur offenſa, ira mulcetur, gratia promouetur*: vnde non ſolum ordinandus, ſed & ordinator, hic in conferendis, ille in recipiendis Ordinibus, genuflectit, vt diuinam gratiam vterque promoueat: quò ſpiritales ægrotantes, probabiles Medicos: rerum ſpiritalium rudes & ignari, gnaros & ſolertes Doctores; vniuerſus populus egregios duces, à Deo in ordinatione conſequantur. B C D

[a] Dionyſius ſuprà.

[b] Ibidem.

[c] Ibidem.

[d] Pachymer. in paraphr. capitis S. Dionyſij.

[e] Vide Euchol. Græcorum in ordin. Lectoris, & Subdiac.

[f] D Thomas in cap 3 Eph. verſic. 14.

[g] Nazianz. orat. 2.

[h] 2. Cor. 12.

[i] Ambroſius lib. 6. hexam. cap. 9.

ARTICVLVS

A

ARTICVLVS II.

De proſtratione ordinandorum, inclinatione, & nudatione capitis.

I. NEQVE verò tantum ordinandi genuflectunt, ſed præterea in Pontificali [a] Romano, dum Litaniæ à choro cantantur, quicumque ſacris ordinibus initiandi ſunt, iubentur proſterni: fauetque [b] Dionyſius, qui inter ritus ordinationis ὑποπίπτον ſtatuit, quæ proſtratio dici poteſt. Propriè tamen Græci non proſternuntur, ſed ſiue Preſbyter, ſiue Diaconus ordinandus, ἐρείσας τὸ μέτωπον τῇ ἱερᾷ ἁφῇ, *fronte incumbens*, ſeu, *frontem figens ſacræ menſæ*, quandiu ordinatur, in eorum [c] Euchologio deſcribitur. Quemadmodum verò in
B minoribus Ordinibus initiandi non proſternuntur, ità nec Subdiaconi olim proſternebantur: & hoc ex Ambroſio inferre conatur [d] Amalarius, cuius illatio non mihi curæ eſt: vrgeo ſolum eiuſdem Amalarij auctoritatem, vt ex ea quid ipſius ſæculo vſitatum fuerit nobis patefiat: ſic ergo ille, *iuxta verba Ambroſij intelligimus ſubiectos ordines Diacono & Presbytero non debere ordinationem accipere circa altaria, nec quando Epiſcopus proſternitur ante altare, debere ſecum proſternere alios, niſi eos qui prouehendi ſunt ad Sacerdotale miniſterium, vel ad Diaconatus officium.* Cæterum proſtratio iſta ad adorandum Deum adhibetur, nam qui adorant, eos paſſim in terram proſtratos Scriptura [e] ſacra nobis exhibet: tunc autem Deum adorandi conuenientiſſimum tempus eſt, cùm eius bonitatem ac munificentiam ergà nos magis perſentimus: quo etiam tempore conſentanea eſt iſta proſtratio, vt cùm à Deo altiùs erigimur, tunc ex animo inferiùs deprimamur: *oportet enim Chriſtianum*, multomagis Sacerdotem, *humiliter ad terram proſterni, ne forte illi dicatur, quid ſuperbis terra & cinis*, inquit Concilium [f] Turonenſe tertium ſub Leone tertio. Frontem quoque ſacris Altaribus infigunt ordinandi, vt
C ab eo auctoritatem, ſecuritatem, audaciam accipere ſe profiteantur. Procumbunt in ſacrum Altare, vt ſe diuina non erubeſcere ſignificent: nam [g] in fronte verecundiæ ſedes eſt, qui ergo fronte ſacro Altari affigitur, non ſe ſacra officia ac miniſteria altaris turpi vmquam erubeſcentia deuitaturum oſtendit.

II. Inclinant quoque caput ordinandi, tum manuum impoſitioni, tum etiam benedictioni, ex antiquo ſcilicet ritu, quo caput benedictioni ſubmittere conſuetum eſt, teſte [h] Cæſario Arelatenſi, [i] Clemente in Conſtitutionibus Apoſtolicis, & aliis paſſim; inclinatio ſiquidem iſta ſubiectionem ſignificat, quæ neceſſaria eſt [k] vt minor à meliore benedicatur. Vnde in vita [l] Chryſoſtomi à Georgio Alexandrino conſcripta, expreſsè notatur, quod caput conſecrandus deflexerit. Nudo quoque capite conſecrandi eſſe debent: nam & *capite nudo* orare ſolebant olim Chriſtiani, ex [m] Tertulliano, vt ſe non erubeſcere ſignificarent. Speciatim verò caput nudatum habent, qui ordinibus initiari volunt;
D tum, vt ipſis tam Euangeliorum liber, quàm manus decentius imponantur: tum, vt ſeſe patentibus ad doctrinam Euangelicam & ſalutaria Epiſcopi monita auribus, animo, ingenio eſſe teſtentur, ſéq; nullis ſæcularium negotiorum inuolucris obtectam habere voluntatem oſtendant. Ideoque Simeon [n] Theſſalonicenſis ex eo Sacerdotes, dum ſacrificant, nudatum caput habere debere contendit, non ſolùm vt Chriſtum, qui ex D. Paulo [o] caput noſtrum eſt, honorent, verùm etiam quia nudo omnes capite ordinantur, nudo capite conſecrationem accipiunt. Similiter ergo dum ſacris operantur, nudo capite eſſe debent. Non examino hoc loco conſequentiam iſtam: ſolùm adnoto tanquam conceſſum apud omnes ab auctore iſto aſſumi, quod nudo capite etium Pontifices conſecrari ſoleant.

[a] Pontificale Rom. tit. de ordin. Subd.
[b] Dionyſius cap. 5. Eccleſ. hierarch.
[c] Eucholog. in ordinat. Diaconi, & Preſbyteri.
[d] Amalarius lib. 2. de Eccleſiaſt. offic. cap. 6.
[e] Geneſ. 18. 19. 33. 17 & alibi paſſim, ſed maximè pſal. 94.
[f] Conc. Turon. 3. c. 37.
[g] Conc. Florent. in decreto, vbi de Sacram. Confirmat.
[h] Cæſarius Arelat. hom. 14.
[i] Clemens Conſtit. Apoſtol. lib. 8. cap. 15. vide etiã liturgias Baſilij, Chryſoſtomi, & plures ſacros auctores paſſim.
[k] ad Hebr 5.
[l] Vitæ Chryſoſt. à Georgio Alexãdr. conſcriptæ cap. 17.
[m] Tertullian. Apologet 30. cap.
[n] Simeon Theſſalon. de ritibus Miſſæ. [o] 1 ad Cor. 11.

A

CAPVT VIII.

De gestu Pontificis inter precandum supra ordinatos.

ARTICVLVS I.

De signatione crucis fieri solita à Pontifice benedicente ordinandis.

I. EXPLICATO ordinandorum habitu, & gestu, iam videndũ, quomodo gestu, dum circa illos precatur, ipse Pontifex corpus cõponat. Primũ ergo in [a] Euchologio Græcorum notatur in singulis ordinationibus, quod antequam manus cuiquã imponatur, & preces super eum ordinationis fundantur, debeat caput cuiusque ordinandi signo crucis signari. Quod etiam in consecratione [b] Pontificis obseruandum ibidem præscribitur. Vetus [c] Ordo Romanus, prout B supra retulimus, dum singulos ordinandos ad Pontificem accedentes benedici imperat, eiusdem fortè ritus meminit; itemque dum eosdem ordinandos offerentes ad altare priùs benedicendos à Pontifice præcipit. Pontificale [d] Romanum, nec Clericorum creationem, nec minorum Ordinum collationem absolutam, perfectamque esse sinit, nisi adhibitâ super Clericos, & cæteros minoribus Ordinibus initiatos, cum signo crucis, benedictione. Imo [e] nec sacros Ordines conferri permittit, quin prius in Litaniis, dum hæc à Pontifice recitantur: primò quidem, *vt hos electos benedicere digneris. 2. vt hos electos benedicere, & sanctificare digneris. 3. vt hos electos benedicere, sanctificare, & consecrare digneris* (quibus veluti gradibus oratur Deus, vt sanctitatem ordinãdorum ampliùs promoueat, naturales eis virtutes, sanctificantem gratiam, & diuinam auctoritatem gratiis gratis datis vndequaque munitam largiatur, quin, inquam, dum hæc à Pontifice recitantur, trinâ benedictione, adhibito signo crucis, ordinandi consignentur. Deinde in singulis Ordinibus conferẽdis, non solùm cùm præparatoriæ preces C super ordinandos funduntur ([f] verùm etiam si de Presbytero, & Diacono sermo sit) quando iam consecrati dimittuntur, signo crucis iterum consignantur: quo etiam signo [g] Episcopus, & Presbyter muniuntur, dum oleo consecrationis inunguntur: hoc verò speciale in consecratione Episcopi seruatur, quod qui iam consecratus fuit Episcopus, signo crucis adhibito consecratori etiam suo, sed exhibitâ reuerentiâ, benedicat: quam pariter benedictionem S. Annonem [h] Colonien sem consecratum dedisse expressè notat, qui eius vitam conscripsit.

II. Antiquus sanè hic benedictionis seu consignationis ritus; cuius, vt suprà [i] ostendimus, meminit Dionysius: meminit & [k] Basilius, qui (vt [l] superiùs ex Basilio probabiliter inferri posse docuimus) minores Ordines, nec non Subdiaconatum solâ istâ benedictione, absque manus impositione, olim collatos fuisse insinuare dici potest, cùm nempe ea ministeria per manus impositionem minimè tradi, sed δι' μόνης σφραγίδος, *per solum signaculum, per characterem* conferri assueD rat. Meminit & [m] Chrysostomus, ad crucem nos, tanquam coronam læto animo ferendam, hac ratione adhortans, *κ' γὰ πάντα δι' αὐτὸ πλέϊται τὰ καθ' ἡμᾶς. κὰν ἀναγηνθλῶμεν, σωτηρίᾳ ἀναγλύφεται. κὰν γραφλῶμεν τλὼ μυστλὼ ἐκείνῳ ζωφλὼ. κὰν χειροτονθλῶμεν. κὰν ὅτι οὖν ἕτερον ποιῆσαι, πανταχῆ τῦτο τὴν νίκης ἡμῖν παρίσταται σύμβολον*: id est, *omnia enim, quæ ad salutem nostram conducunt, per istam consummantur: nam cùm regeneramur crux Domini adest, cùm sacratissimo alimur cibo, cùm ordinamur, vel cùm aliud quippiam fit, vbique ac semper id victoriæ insigne nobis adsistit*: meminit [n] Augustinus, *huius*, inquit, *crucis mysterio rudes catechizantur; eodem mysterio fons regenerationis consecratur: eiusdem crucis signo per manus impositionem baptizati dona gratiarum accipiunt: cum eiusdem crucis charactere Basilicæ dedicantur, Altaria consecrantur, Altaris Sacramenta cum interpositione Dominicorum verborum conficiuntur; Sacerdotes & Leuitæ per hoc idem ad sacros Ordines promouentur, & vniuersaliter omnia Ecclesiastica Sacramenta in huius virtute perficiuntur* Omittitur tamen ab eodem [o] Augustino mentio Sacramenti Ordinationis tractatu quodam in Euangelium Ioannis, vbi signi

[a] Eucholog. Græcor. in ordinat. Lectoris, & seq.
[b] Euchol. in consecrat. Episcopi.
[c] Vetus Ordo Rom. qualiter in Rom. Ecclesia facti Ordines fiant.
[d] Pont. Rom. de Clerico faciendo, de ordinat. Ostiarij, & seq.
[e] Idem de ordinat Subdiac. tit. 1.
[f] Idem tit. de ordin. Diaconi & Presbyteri.
[g] Idem de consecratione electi in Episcopum, & tit. de ordinat. Presbyteri.
[h] In vita S. Annonis cap. 5. apud Sur. 4. Decemb.
[i] Dionysius suprà.
[k] Basil. epist. ad Amphil. cap 51.
[l] Sect 2 huius partis cap. 2. art 1. § 4. num. 12.
[m] Chrysost. homil. 55. in cap. 16. Math. quæ in Græco 54 numerantur.
[n] Augustinus in appendice de diuersis serm. 75.
[o] Idem tract. 18. in Euang.

Digitized by Google

A gni crucis neceſſitatẽ ad varia Sacramenta enumerat: quia nempe materias tantum Sacramẽtorum ibi enarrat, quæ ſigno crucis ſanctificari debent, antequam applicentur ad vſum Sacramentorũ, quod in Sacramenti Ordinationis materiis neceſſum nõ eſt, ob rationem ſuprà à[a] D. Thoma aſſignatã: non autem de ipſa conſecratione, & benedictione ordinandorum ibi verba facit, quos ex prædictis nonniſi ſigno crucis ſignari oportet, vt ſuper eos benedictio conſecrationis fundatur. His omnibus adſtipulari videtur Cyprianus iis verbis, [b] *in cruce Domini gloriamur, cuius virtus omnia peragit Sacramenta: ſine quo nihil aliud eſt ſanctum, neque aliqua conſecratio meretur effectum.*

[a] D. Thomas ſuppl. q. 34. art. 5. in corpore ſupra allatus à nobis art 1. cit. §. 19. num. 52.

[b] Cypr. ſen alius lib. de Baptiſmo Chriſti.

III. Myſticam verò huius ritus ſignificationem iis verbis refert [c] Dionyſius, *ἡ σωτηρίδης ἧ σφραγὶς, τῷ ἁπασῶν ὁμοῦ τῶν σαρκικῶν ὀρέξεων ἀνενεργησίαν, καὶ τῷ θεομίμητον ζωῇ, ἀφορῶσαν ἀκλινῶς εἰς τὴν ἀνδρικὴν Ἰησοῦ θειοτάτην ζωὴν ἄχρι σταυροῦ, καὶ θανάτου μὴ θαρρικῆς ἁμαρτησίας ἐλαλυθότος, καὶ τοῖς ὕπῳ ζῶσιας, ὡς* B *ὁμοειδὴς ἐστημαίνοντος τῇ σταυροειδεῖ τῆς οἰκείας ἁμαρτησίας εἰκόνι. Signum figurâ crucis impreſſum ſignificat omnium ſimul corporis voluptatum ceſſationem, Dei imitatricem vitam, conſectantem immobiliter humanam Ieſu, diuinamque vitam, ad crucem & mortem vſque cum impeccabilitate cum diuina ſubſiſtentia procedente conſiſtentis, eoſque qui ſimiliter viuunt, vt ſimiles inſignientis propriæ impeccabilitatis imagine, quæ per crucem repræſentatur.* Conſentaneè quidem D. Paulo Dionyſius per crucem corporis, atque animi mortificationem, paſſionumque, ac cupiditatum corporalium ſedationem ſignificari docuit; *qui autem*, inquit [d] Apoſtolus, *ſunt Chriſti, carnem ſuam crucifixerunt cum vitiis & concupiſcentiis:* & de ſe ipſo loquens rerumque mundanarum deſpiçientiam humiliter iactans, [e] *mihi autem*, inquit, *abſit gloriari, niſi in cruce Domini noſtri Ieſu Chriſti, per quem mihi mundus crucifixus eſt, & ego mundo.* Clerici igitur, qui ex ſtatu ſuo, vt ſtatim initio huius [f] operis docuimus rebus omnibus renuntiarunt, adhærent Deo, crucis ſignaculo perficiuntur, vt poſſint dicere cum eodem Paulo, [g] *Chriſto confixus ſum cruci*, vt [h] tollentes crucem ſuam Chriſtum ſequãtur, Chriſto in cruce patienti affixi ſint, vt ab eo dimoueantur numquam, C & in cruce perſeuerent, paſſionibus domandis continuam operam dantes, donec omnia conſummentur. *Nos ergo*, inquit [i] Bernardus, *quicumque ſequimur caput noſtrum, tollentes crucem perſeueremus in ea, ſicut ipſe perſeuerauit: neminem audiamus, fratres, non carnem & ſanguinem, non ſpiritum quemlibet deſcenſum è cruce ſuadentem: perſiſtamus in cruce, moriamur in cruce, vt conſummatâ viriliter die crucis, ſecundâ quæ poſt mortem eſt, quieſcamus ſuauiter, & dormiamus fœliciter.*

[c] Dionyſius cap. 5. Eccleſ. hierarch. in thcoria.

[d] ad Galat. 5.

[e] ad Galat. 6.

[f] Vide in prolegom. de nomine Clerici.

[g] ad Galat. 2.

[h] Matth. 10. Marci 8. Lucæ 9.

[i] Bernardus ſerm. 2 in die S. Paſchæ.

IV. Poteſt & benedictio cum ſigno crucis, ſeu conſignatio iſta ordinandorum eodem ſigno, denotare benedictionem omnem ad nos per crucem deriuatam fuiſſe, & maledictionem ſublatam: *nam*, vt ait [k] Paulus, *Chriſtus nos redemit de maledicto legis, factus pro nobis maledictum: quia ſcriptum eſt*, [l] *maledictus omnis qui pendet in ligno. Deleuit Chriſtus quod* [m] *aduerſus nos erat chirographum decreti, quod erat contrarium nobis, & ipſum tulit de medio, affigens illud cruci, & expolians principatus & poteſtates traduxit confidenter, palam triumphans illos in ſemetipſo.* Hocque [n] prædi- D cens ſanctiſſimus Patriarcha Ioſeph extenſis & cancellatis in modum crucis manibus, Manaſſe, & Ephraim benedixit, vt oſtenderet nobis omnem per crucem benedictionem contingere oportere. Quia ergo omnis benedictio per crucem, quia populorum omniũ per crucem collectio facta eſt, [o] Chriſtus enim eleuatus à terra, omnia traxit ad ſeipſum: quia Doctores & Sacerdotes per crucem conſtituti ſunt, vt ſolum [p] Ieſum, & hunc crucifixum prædicarent; ideò ſigno crucis ordinandi ſignantur, qui à cruce & auctoritatem nacti ſunt, & virtutem: vnde rectè ad propoſitum S. Leo, [q] *traxiſti Domine omnia ad te, vt quod in vno Iudææ templo, obumbratis ſignificationibus tegebatur, pleno, apertoque Sacramento, vniuerſarum vbique nationum deuotio celebraret: quia crux tua omnium fons benedictionum, omnium eſt cauſa gratiarum, per quam credentibus datur virtus de infirmitate, gloria de opprobrio, vita de morte, &c.*

[k] Ad Galat. 3.

[l] Deuter. 21.

[m] ad Coloſ. 2.

[n] Geneſ. 48. Vide Iſidor. Hiſpal. comment. in Geneſ. cap. 3. & Rupertum in cap. 24. lib. 9. in Geneſ. & ex antiquioribus Tertull. de Bapt. cap. 8 Nouatian. lib. de Trinitate cap 27. tomo 5. inter opera Tertul.

[o] Ioan. 19.

[p] 1. ad Cor. 1.

[q] S. Leo ſer. 8. de Paſſione Domini.

A

ARTICVLVS II.

De extenſione manuum Pontificis precantis.

I. NOtatu etiam dignum, quod Pontifex ſuper ordinandos precetur, manumque, Deum inuocando, ſuper eos extendat. Precari Pontificem, Deumque inuocare ſuper ordinandos oſtendunt variæ illæ preces, quæ in ordinationibus adhibentur, in Conſtitutionibus [a] Apoſtolicis, Veteri [b] Ordine Romano, [c] Pōtificali, & [d] Euchologio, quas, vtpotè fuſiores, omitto. Eiuſmodi quoque precationum meminere [e] Hieronymus, [f] Auguſtinus, & alij paſſim. Sed & notauimus ſuprà ex [g] eodem Auguſtino, populum tunc temporis ab Epiſcopo conſecrante admoneri ſolitum, vt prætermiſſis omnibus aliis negotiis, pro ipſo conſecrante, ac conſecrando, preces funderent, quatenus nempe B & conſecrans diuina motione ad eligendas perſonas Sacerdotio idoneas feratur, & conſecrandi eam vitæ rationem ineant, quæ tantam dignitatem, ad quam promouentur, minimè dedeceat, officiiſque ſuis ritè & legitimè ad totius Eccleſiæ vtilitatem diu fungi poſſint. Adſtipulatur [h] Chryſoſtomus vbi in poſteriorem Epiſtolam ad Corinthios hæc habet, *διὰ τοι τοῦτο ἑ ὁ μέλλων χειροτονεῖν, καὶ τὰς ἐκείνων εὐχὰς καλεῖ τότε, καὶ ἀυτοὶ ὑπολογίζονται, καὶ ὑπερβολὴν ἄκρᾳ ἴσασιν οἱ μεμυημένοι, ac propterea is qui ordinandi munus obiturus eſt, illorum preces tum poſcit, atque ipſi calculum ſuum addunt, acclamantque ea quæ norunt, qui myſteriis initiati ſunt.* Sed & illud legimus in Danielis [i] Stylitæ ordinatione ſingulare, ſicut & cætera plura, quæ alibi notauimus; Gennadij ſcilicet Patriarchæ iuſſu Archidiaconum conſuetas preces recitauiſſe: cùm in cæteris [k] Pontifex ipſe eas per ſe recitet, monente tamen Diacono, & in hæc verba in ordinatione Subdiaconi C prorumpente, *τῷ κυρίῳ δηθῶμεν, Dominum deprecemur*; in ordinatione verò Diaconi elatâ voce primùm proferente Archidiacono verbum iſtud, *πρόσχωμεν, attendamus*, & poſt ordinationem orationibus ab Epiſcopo dici ſolitis ex Diaconis aliquo præcinente prædictis verbis, *τῷ κυρίῳ δηθῶμεν*, quæ in ordinatione Preſbyteri ſimiliter facienda Diacono in Euchologio præſcribuntur. Quibus quidem ſimilia in Veteri [l] Ordine Romano, & [m] Pontificali ſtatuuntur, in quo ad varias orationes, vocem iſtam Diaconus emittere iubetur *flectamus genua*, qua ad ſeriam orationem, humilem & feruentem præſentes adhortatur.

II. Expandere manus Pontificem ſuper ordinandos, dum pro eis precatur, præter Veterem [n] Ordinem Romanum, Euchologium [o] Græcorum, docent [p] Conſtitutiones Apoſtolicæ Clementis, quæ in ſingulis ordinationibus dum oratio ſuper ordinandos funditur, manus imponendas præſcribunt. Innuit [q] Auguſtinus, qui manus impoſitionem, orationem ſuper hominem aſſerens, quotieſcumque pro alicuius ſanctificatione, vel reconciliatione preces funderentur, manus imponi ſolitas oſtendit. Docet Georgius [r] Alexandrinus, qui de Chryſoſtomo refert, ei cùm caput deflexiſſet, manus ab Epiſcopo impoſitas D fuiſſe, orationem ordinationi accommodam dicere exordiente. Docet [s] Zonaras, vbi ordinationem, *χειροτονίαν* dictam eſſe refert; *ἀπὸ τῆ τὸν ἀρχιερέα τίνειν ἢ χεῖρα ἐλογουῦτα ἢ χειροτονούμενον, quod Pontifex extendat manum benedicens homini ordinando.* Docet [t] Gregorius nonus, qui hunc ritum graphicè nobis exponit, *ſuſpenſo*, inquit, *manuum debet fieri, cùm oratio ſuper caput effunditur ordinandi.* De ea pariter manus impoſitione intelligit [u] Gloſſa caput quoddam Innocentij 3. quo repeti iubetur iſta manus impoſitio, ſi in Subdiaconi ordinatione adhibita non fuerit, quem nempe certum eſt ſine manus impoſitione conſecratoriâ apud Latinos ordinari, cùm tamen, dum ordinationum preces funduntur, nonniſi impoſitâ ſuper eum manu benedici debeat. Denique id docent infiniti propè alij, qui dum ordinationem deſcribunt, orationes inter ordinandum ab Epiſcopo dici ſolitas nonniſi ab eo manum ſuper ordinandos extendente, & quodammodo eleuante recitatas memorant. Benedicendi ſanè alicui antiquus hic ritus,

quem

[a] Cōſt. Apoſt. lib. 8. pluribus cap.
[b] Vetus Ordo Rom. in explic. ſing ordinat.
[c] Pontificale ſimiliter.
[d] Item & Euchолog.
[e] Hieronym. in cap. 58. Iſaiæ.
[f] Auguſt. lib. 5. de Baptiſmo contra Donatiſt. cap. 20 & alibi ſæpiùs.
[g] Idem epiſt. 200. de Geſtis ordinationis Eradij ſuprà.
[h] Chryſoſt. homil. 18. in poſter. ad Corinth.
[i] Vita Danielis Stylitæ apud Metaphraſtem.
[k] Euchолog. Græc. in ſingulis ordinat.
[l] Vetus Ordo Romanus, &
[m] Pontificale Roman. dum ſingulorū ordinum, etiam minorū conferendorum ritum præſcribunt.
[n] Vetus Ordo Rom. in ordinat. Diacon. ſtatim initio, & in ordin. Preſbyt. & qui ordinandi eſſent.
[o] Euchолog. Græc in ſingulis ordinat.
[p] Cōſt. Apoſt. lib. 8. cap. 16. & ſeq. plurib. capit.
[q] Auguſt. lib. 3 de Baptiſmo contra Donatiſt. cap 16.
[r] Georgius Alex. vitæ S. Ioan. Chryſoſt. cap. 17.
[s] Zonaras in can. 1. Apoſt.
[t] Gregorius 9. cap. Preſbyter, de Sacramentis non iterandis.
[u] Gloſſa in cap. paſtoralis, eod. tit. Vide & Gloſſ. in c. manus, 1. q. 1. v. repeti.

A quem Iudæi antiquitus vſurparunt, & Scriptura memorauit: *nam* (vt ait [a] Iſidorus Hiſpalenſis) *Iſaac* [b] *Patriarcha ſanctus imponens manum ſuam ſuper caput Iacob, benedixit ei; ſimiliter &* [c] *Iacob filiis ſuis: ſed &* [d] *Moyſes ſuper capita Iheſue manum ſuam imponens, dedit ei ſpiritum virtutis, & ducatus in populo Iſrael. ſic & ſuperius lector legis, & Prophetarum Dominus noſter Ieſus Chriſtus, per manus impoſitionem Apoſtolis ſuis benedixit, ſicut &* [e] *in Euangelio Lucæ ſcriptum eſt, & perduxit eos trans Bethaniam, & eleuauit manus ſuas ſuper eos, & benedixit eis.* Quam conſuetudinem, vt orantes veteres manus imponerent, confirmare poſſumus ex variis ſcripturæ [f] locis, in quibus Dominus & Apoſtoli, pro aliquo deprecaturi, manus ſuper eum impoſuiſſe ſignificantur, ad ſignificandam nempe protectionem diuinam, auxilium de cælo accerſitum, & paratum diuinæ beneuolentiæ præſidium. Qua de re ſuprà [g] fusè diximus, & iam [h] dicturi ſumus. Notandum tamen in Pontificali Romano non ad omnes orationes præſcribi illam manuum impoſitionem:
B ſed ſolùm in vſu eſſe, primò quidem, cùm [i] benedictio datur in ſingulis ordinationibus: 2. [k] ſi ſpeciatim de ordinatione Preſbyterorum agatur, cùm recitatur Oratio, quæ incipit, *Oremus fratres chariſſimi, Deum Patrem*, &c. ad cuius recitationem ſtatuitur, vt tam Pontifex, quàm Sacerdotes teneant manus dexteras extenſas ſuper illos: ſi autem [l] de ordinatione Diaconi, dum præfationem Antiſtes proſequens ad hæc verba deuenerit, *emitte in eos quæſumus Domine Spiritum ſanctum*, à quibus verbis ad finem vſque, extenſam manum dexteram habere ſuper ordinandos ipſi præſcribitur.

a Iſidor. Hiſpal. de Eccleſ offic. lib. 2. cap 5.
b Geneſ. 27.
c Geneſ 48.
d Num. 27.
e Lucæ vlt.
f Matth. 9. & 19. Marci 6. 7 8. & 10. Lucæ 4 & 13.
g Vide ſuprà, vbi de materia ordinat.
h Infra cap. ſeq.
i Pont. Rom. in fin. ſingulae ordin.
k Idem de ordin. Preſbyt.
l Idem de ordin. Diacon.

CAPVT IX.

De impoſitione manuum ſuper ordinandos, porrectione inſtrumentorum ſacrorum, itemque impoſitione libri Euangeliorum ſuper Epiſcopos conſecrandos, traditione Baculi paſtoralis & annuli.

C

ARTICVLVS I.

De impoſitione manuum in ordinationibus.

§. 1.

De diuerſis impoſitionibus manuum.

I. FVsè duobus [m] in locis de impoſitione manuum iam egimus, necnon ſemel [n] de porrectione inſtrumentorum, quæ ordinandis traduntur à Pontifice, copiosè diſſeruimus. Iterum tamen de iis agendum, quippe cùm potiſſimi iſti totius ordinationis ritus habeantur. Primum ergo obſeruo ſæpius, & ad varios effectus manus impoſitionem ab Eccleſia vſurpari: *nam* (vt habet Hincmarus [o] Rhemenſis) *non vno modo ſemper manus impoſitio intelligitur, ſed pro diuerſitate*
D *locorum ſub diuerſa ſignificatione reperitur. Aliquando enim pro confirmatione Neophytorum accipitur, vt in decretis Apoſtolicorum virorum* [p] *Clementis, Vrbani, Melchiadis expreſſum ſæpenumero reperitur: nunc pro ordinatione Sacerdotum, ſiue Diaconorum, iuxta illud Apoſtoli ad Timotheum,* [q] *nemini cito manus impoſueris, quod & Canones apertiſſimè præſcribunt. Eſt & reconciliatoria manus impoſitio, per quam pœnitentes hæretici, ſiue excommunicati, ſanctæ Romanæ Eccleſiæ reconciliantur, de quâ & Canones ſimiliter multa dicunt; de qua B. Auguſtinus* [r] *libro 3. de Baptiſmo contra Donatiſtas teſtatur, quod nihil ſit niſi oratio ſuper hominem, quæ & iterari poſſit: ſit etiam manus impoſitio ſuper infirmos, iuxta illud Euangelii,* [s] *ſuper ægros manus imponent: item ſuper catechumenos & energumenos pro expulſione diaboli, quæ ſpecialiter Exorciſtis in ordinatione conceditur, quippe, vt* [t] *habeant poteſtatem imponendi manus ſuper catechumenos, & energumenos: item & cùm ſimpliciter aliquem benedicimus, manus ei antiquo more imponimus. Sic enim* [u] *Iacob Patriarcha cùm filios Ioſeph benediceret, manus eis impoſuit, & Dominus in* [x] *Euangelio oblatos ſibi parvulos, per impoſitionem manus benedixiſſe legitur.* Hæc Hincmarus; quibus ſimilia notat in dictam Auguſtini ſententiam Canonici [y] iuris Gloſſa.

m Vide ſuprà in præluditis cap. 4. & 2. partis ſect. 2. cap. 2 art 1. fere integro.
n Art. 2. cit. cap. 2 ſect. 2. poſter. partis.
o Hincm. Remenſ. de variis capit. eccleſ. cap. 18.
p Proculimus iſta in Vindiciis noſtris, vbi de Sacra. Confirm.
q 1. ad Tim 5.
r Refertur dictum Auguſt. 3. quæſt. 1. c. manus.
s Marth. 16.
t Pont. Rom. de Exorciſt. ordinat.
u Vide ſuprà art ſup.
x Ibidem.
y Gloſſ. in c. manus cit. v. impoſitio.

11. Obseruanda etiam duplex in ordinatione manus impositio, vna scilicet quæ sit omninò accidentaria, altera quæ sit essentialis. Accidentaria item duplex est, nam & vnam [a] superiùs docuimus sine vllis verbis adhiberi tam ab Episcopo, quàm, Presbyteris præsentibus caput ordinandi tangentibus, quo ritu solum significari diximus approbationem electi, & exhibitionem consensus illius designationi: alia verò accidentaria manus impositio est, de qua [b] mox egimus, quod nempe in vsu quoque Ecclesiastico positum sit, vt dum Antistes sacras preces recitat, siue ordinis collationem præcedentes, siue subsequentes, manus super ordinandos expansas habeat, quibus se bene eis adprecari, & benedicere significet. Essentialis autem manus impositio est, quæ fit ab ipso Pontifice, formam scilicet simul ordinationis proferente, quam [c] superiùs in solis Ordinibus hierarchicis adhiberi à Latinis docuimus, eorumque materiam esse saltem partialem. Iam quo ritu manus istæ impositiones fierent, hîc etiam adiungendum est. A

[a] Suprà art. 1. cit. §. 14 num. 34. & 37.

[b] Art. superior.

[c] Art. 1. cit. fusè.

B

§. II.

Quo ritu seu vnica manus, seu duæ in ordinatione imponerentur.

111. Sanè manus impositio essentialis non debet fieri sine contactu ordinandi. Primò enim Concilium Carthaginense eam nobis exhibens, vtitur iis verbis, quæ contactum exprimant, & legentium oculis repræsentent: nam ad [d] Episcopum quidem consecrandum requirit, vt Episcopi qui consecrationi eius intersunt, *manibus suis caput eius tangant.* In [e] Presbytero quoque consecrando præscribit, *vt non solum ab Episcopo manus suæ super caput eius tenente* consecretur: sed & Presbyteri præsentes, *manus suas super caput illius teneant.* Denique in Diaconi ordinatione, [f] *vt solus Episcopus qui benedicit, manum super caput illius ponat*: quæ omnia non obscurè demonstrant capita promouendorum ad dictos ordines, Antistitis ordinantis manu tangi debere. Variatur quidem phrasis in descriptione collationis trium istorum ordinandorum, sed eadem manus impositio signatur, siue ab vno tangente manu caput ordinandi fiat, siue à pluribus. Atque hinc est, quod Gregorius nonus de ea manus impositione sic loquitur, [g] *Presbyter, & Diaconus, cum ordinantur, manus impositionem tactu corporali (ritu ab Apostolis introducto) recipiunt: quod si omissum fuerit, non est aliquatenus iterandum, sed statuto tempore ad huiusmodi ordines conferendos cautè supplendum, quod per errorem extitit prætermissum.* Distinguit ibi Summus Pontifex dictam manus impositionem ab alia accidentariâ, quæ fit suspensis manibus super ordinandos, dum ordinationi ex more solito immixtæ preces recitantur; quam quidem non est opus *tactu corporali* fieri, sed suspensis solum, & eleuatis manibus, quibus nullatenus ipsi tangantur. Non diffiteor tamen Antistitem olim pro ordinando preces fundentem caput eius aliquando tetigisse, vt Constitutiones [h] Apostolicæ indicant: cui rei probandæ meminii me hæc verba legisse apud Zonaram, [i] *ἐν ταῖς χειροτονίαις ὁ ἀρχιερεὺς ὅπως θῇς τὴν χεῖρα τῇ τῶ χειροτονουμένω κεφαλῇ, ὅτω τὰς εὐχὰς ὅπλέγῃ*, *in ordinationibus Antistitis manibus ordinandi capiti impositis, statas preces prosequitur.* Ideóque Glossa [k] Canonici iuris superiùs citata ita videtur Gregorium 9. distinguentem impositionem manus vtramque explicuisse, vt quod dictum ab eo est, consecratoriã manus impositionẽ tactu corporali debere fieri, deprecatoriam verò suspensis manibus: id respectu Presbyterorũ præsertim intelligi velit, non respectu Antistitis consecrãtis; prædicta enim interpretãs sic habet, [l] *quando Episcopus incipit orationẽ ad benedicendũ Sacerdotem, tum Presbyteri omnes qui primo tangebant caput, debent eleuare manus, ne quod non tangant caput ordinandi:* quod ex ipso facto melius patere asserit, quàm aliquo iure exprimatur. Oratio autem, ad quam Presbyteros manum extẽsam habere debere tradit, est ea cuius [m] superiùs meminimus, quæ statim post impositam ab Episcopo & Presbyteris manũ, absq; vllis verbis, super ordinandũ ab Antistite recitatur, non fuisse autem necessum vt Episcopus pro ordinãdis precatus eos tãgeret, patet maximè quod id fieri minimè potuerit, C D

[d] Carth. 4. c. 2.

[e] Idem c. 3.

[f] Idem c. 4.

[g] Greg. 9 cap. Presbyter, de Sacramentis non iterãdis.

[h] Const. Apost. lib. 8 cap. 16.

[i] Zonaras.

[k] Gloss. in cap. Presbyter cit.

[l] Ibidem.

[m] Art. sup. num. 2.

vbi

A vbi ab Epiſcopo plures ordinarentur, quibus omnibus ſimul comprecabatur, cùm tamen omnes ſimul tangere non poſſet, nihilominus ſingulis ſemper ordinandis conſecratoriam manum ſucceſſiuè ex more imponebat, vt Ordinationis Sacramentum ipſis largiretur. Ex quibus patet, cur electio propriè dici potius debeat χειροτονία, quam χειροθεσία, quia nempe expanſis & eleuatis manibus ſuffragia in electione ferebãtur, vt priori [a] parte docuimus, χειροτονία autem [b] propriè manuum extenſionem, ſeu electionem ſignificat, nam χειροτονεῖν, idem eſt, quod τὰς χεῖρας τείνειν, *manũ extendere, efferre, extollere*. Patet itẽ ordinationẽ poſſe dici, tam χειροτονίαν, quàm χειροθεσίαν: cõuenienter quidem χειροτονίαν dici, ſpectata verbi etymologia, quatenus in ipſa manus extenditur ab Antiſtite ſuper ordinandum deprecante; χειροθεσίαν verò, quatenus capiti ordinandi manus imponitur, dum myſticis verbis ipſe conſecratur, ac perficitur, formaque ordinationis profertur: nam χειροθετῶ, idem eſt quod manum impono, à quo verbo χειροθεσία manus impoſitio dicta eſt.

[a] Principium ſect. 1.
[b] Vide Suid. in hoc verbo.

B III. Eſt & illud obſeruandum, Concilium [c] Carthaginenſe quartum ſupra citatum in Epiſcopi conſecratione Antiſtitum manus (non manum) adhibendas dicere: in Preſbyteri ordinatione Antiſtitem manum non manus imponentem deſcribere: Preſbyteros verò cum Antiſtite manus ſuas iuxtà manum Epiſcopi tenentes nobis exhibere, non manum. Denique in ordinatione Diaconi iuberi Epiſcopũ manus ſuper caput illius ponere. Ex quibus verbis modò vtramque, modò alteram tantum manum impoſitam fuiſſe colligere poſſis, niſi fortè indiſcriminatim, modo ſingulariter, modo pluraliter manus vocabulum protuliſſe Concilium iſtud voluerit. Licet enim Vetus [d] Ordo Romanus Carthaginenſi Concilio per omnia conſentiat: at non conſentiunt cæteri omnes ſcriptores, aut differentiam iſtam obſeruant. Etenim Gregorius [e] nonus *manus impoſitionem* vocat, qua tam Preſbyteri, quàm Diaconi initiantur, quam à *ſuſpenſione manuum* diſtinguit, quæ inter precandum adhibetur, & ad benedicendum præſertim eſt vſui. Conſtitutiones quoque Apoſtolicæ non adeò exactè prædicta

[c] Conc. Carthag 4. c. 2. 3. 4.
[d] Vetus Ordo Rom. in explic. dict. ord.
[e] Gregorius 9. cap. Preſbyter.

C omnia præſcribunt: quamuis Carthaginenſi in aliquo ſaltem ſuffragentur: nam ritum præſcribentes ordinationis Preſbyteri ſingulariter manum efferunt, dicentes, [f] Πρεσβύτερον χειροτονῶν ὦ Ἐπίσκοπε, τὴν χεῖρα ὅλη ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ὅλη ἐπίθει αὐτὸς τῷ Πρεσβυτερίῳ παρεστῶτος. *Cùm Presbyterum ordinas Epiſcope, impone ipſam manum capiti Presbyteri*: Diaconum [g] verò Epiſcopus ordinare iubetur, ἐπιθεὶς αὐτῷ τὰς χεῖρας, *imponens ei manus*: quod cùm ab iiſdem [h] Conſtitutionibus, tùm in Diaconiſſarum benedictione, tum in Subdiaconorũ, & Lectorum ordinatione ſtatuatur, apparet ex ipſis ordines nobiliores vnâ manu impoſita, ignobiliores ambabus impoſitis fuiſſe collatos. In Epiſcopali [i] verò conſecratione manus vel manuum impoſitionem omittunt, Epiſcopos ſolum per impoſitionem Euangelij ab Epiſcopis ipſum ſuper caput eorum tenentibus conſecrari docentes.

[f] Conſtitut. Apoſt. lib. 8. cap. 16.
[g] Ibidem cap. 17.
[h] Ibid. ſeq. capit.
[i] Ibid. cap. 4.

IV. Ab iis verò omninò diſſentiunt: primò quidem [k] Dionyſius, & Euchologium [l] Græcorum, quibus vnica in tribus prædictis ordinibus conferendis capi-

[k] Dionyſius cap 5. Eccleſ. hierarch. in Theoria.
[l] Euchолog. in dictis ord.

D ti ordinandorum imponenda manus præſcribitur: expreſsè verò ac ſpeciatim Dionyſius tam in Preſbyteri, quàm in Diaconi ordinatione τὴν ὑπεραρχικὴν δεξίαν, *Pontificis dexteram* ordinandorum capiti imponendam eſſe admonet. 2. Pontificale [m] Romanum, quod in conſecratione Epiſcoporum ſtatuit, vt tam conſecrater, quàm adſiſtentes Epiſcopi, *ambabus manibus* conſecrandi caput tangant; in ordinatione [n] Preſbyteri, tam in priori, quàm in poſteriori manus impoſitione *vtramque manum* imponi præcipit: in [o] ordinatione verò Diaconi Epiſcopum monet, vt *manum dexteram extendens ſuper caput* cuiuſlibet ordinandi ponat. Certè Apoſtolus in epiſtola ad Timotheum prima, de ordinatione ſiue in Preſbyterum, ſiue in Epiſcopum loquens, [p] impoſitionis manuum Preſbyterij meminit, Timotheumque inſtruit, vt [q] *manus citò nemini imponat*: altera quoque ad eundem [r] ſcripta Epiſtola, impoſitionem manuum ſuarum commemorat, qua gratia Sacerdotalis Timotheo collata ſit. In Actibus Apoſtolicis [ſ] & Saulo & Barnabæ in Epiſcopos (vt quidam dicunt) conſecrandis, [t] primiſque Diaconis manus dicuntur impoſitæ: an verò quod plures vnam eis manum, an quod ſinguli

[m] Pont. Rom. in conſecr. electi.
[n] Idem in ordin. Preſbyteri.
[o] Idem in ordin. Diac.
[p] 1. ad Tim. 4.
[q] Eiuſd. cap 5.
[r] 2. ad Tim 1.
[ſ] Actorum 13.
[t] Actorum 6.

duas imponerent, quis scire possit? Reperio apud Concilia, & Patres, modò manum ordinando Episcopo, Presbytero, Diacono impositam dici, modò verò manus: fortè quia modò hoc, modò illo ritu ordinationes peractæ sunt: fortè etiam, quia & Concilia, & Patres, dum de ordinationibus verba fecere, rationem huiusce rei nullam habuerunt. Nec dubium mihi est, quin si eos qui Ecclesiasticos ritus expressè descripserunt, excipias, non attenderint Patres, an vnica, vel duæ manus ordinandis imponerentur, quoties ipsi χειροθεσίαν, seu manus impositionem nominarunt. Ex [a] prædictis quoque, dum preces super caput ordinandi funduntur, modò manus impositas dici, modò manum indiscriminatim appellatam poteris obseruare. A

a Vide suprà cap. præced.

§. III.

De significationibus manuum impositionis.

V. Egregiam autem χειροθεσίας significationem nobis tradit Dionysius iis verbis, [b] *ἡ ἱ τῆς ἱεραρχικῆς χειρὸς ὁπλίσεως ὁμοῦ μὲν ἱμφαίνῃ τὴν πλειτάρχιλον σκέπλιν, ὑφ' ἧς ὡς παῖδες ἱερεῖ παρείπονται πατρικῶς, ἀυτοῖς μὲν ἵξιν ἢ δυνάμιν ἱεραπλικὴν δωρυμένης, τὰς ἐναντίας, ἢ ἀυτῇ δυνάμεις ἀποῤῥαπζίσης. διδάσκῃ ἢ ἅμα, ἢ πάσας πλεῖν τὰς ἱεραπικὰς ἐνεργείας, ὡς ὑπὸ Θεῷ θεάτορας, τοὶ πλειθάρχας, ἢ τὴν οἰκείων ἐνεργῶν ἀυτὸν ἔχοντας ἐν πάντι καθηγεμόνα.* *Pontificiæ autem manus impositio, simul quidem manifestat sacramentalem protectionem, quâ tanquam sancti pueri paternâ dilectione fouentur: quæ quidem sacerdotalem eis dei habitum, & virtutem: contrarias autem potestates ab eis expellat. Docet etiam omnes functiones sacri Ordinis obire eos qui consecrati sunt, vt sub Deo agentes, eumque omnium suarum actionum ducem habentes, in omni operis institutione.* B

b Dionysius cap. 5. Eccles. hierarch. in Theoria.

Paucioribus verbis hæc comprehendit Pachymeres, quæ tamen mysterium non minus clarè explicant, [c] *ἡ ἢ τῆς χειρὸς ὁπλίσεως μὲν ἱμφαίνῃ τὴν ἐκ Θεῷ σκέπλιν τὴν φυλάττουσαν παῖδας τοὶς αὐτῇ θεραπεύοντας. ἅμα ἢ διδάσκῃ ἢ τὸ ἱποφειλόμιον ἔχειν τοὶς πλειθάρχας τὴν ἑαυτῇ ὑπηρεσίαν πλεῖν ὡς ὑπὸ Θεῷ θεάτορας. σύμβολον γὰρ ἡ χὴρ θεάξεως,* *manus autem impositio declarat quidem præsidium, seu tegmen ex Deo, quod custodiat patris more filios ipsi adhærentes: simulque docet hoc intentum habere consecratos suum ipsorum mysterium perficere, vt sub Deo operantes: manus enim symbolum est operationis seu praxis.* C

c Pachymeres in paraph. huius loci.

VI. Duplex ergo, tum ex Dionysio, tum ex eius Paraphraste manus impositionis in ordinatione significatio: prior est, iuxta quam diuinum auxilium ea manus impositione significari dicitur. Cuius significationis duplex est ratio, prima, quia cùm manus sit operationis principium, & instrumentum cætera applicans instrumenta, vt alibi docuimus, rectè concursus Dei, cooperationis, vocationis, & inspirationis symbolum esse potest: quæ explicatio Scripturæ sacræ valdè conformis est, in qua nempe protegentium, fauentium & consulentium manus in iis, vel super eos esse dicuntur, quibus consilium, fauorem, vel adiumentum quodlibet impendunt: sic enim deduxisse dicitur Deus [d] populum suũ in manu Moysis & Aaron: sic de [e] Dauide dicitur, quod manus Domini cum illo fuerit, eumque confortauerit, & deduxerit: sic à [f] Thecuite petiit rex Dauid, num manus Ioab esset cũ ipsa, id est, an à Ioab de negotio quod ipsa proposuerat, instructa, præmonita, & ad illud inducta fuisset: sic [g] facta dicitur manus Domini super Ezechielem Prophetã: sic denique (vt innumera prope alia omittamus) Sacerdotes & [h] Leuitæ Deum laudasse dicuntur per manũ Dauid. Altera ratio est, quia, cùm ad periculum capitis auertendum manus statim accurrat: cum imminentem ensem, securim, vel baculum, incidentem lapidem, aliamve calamitatem imposita manus à capite propulset, imo & à Solis ardore caput defendat, ipsum tegendo, & velando: conuenientissimè manus præsens subsidium, & tegmen (quod vtrumque verbum, quo Dionysius vtitur, *σκέπη*, aliàs *σκέπας σκέπασμα, σκεπαστήριον* significat) seu velamen repræsentat, ad quam proinde significationem alludens Tertullianus de manus impositione in alio Sacramento vsurpatâ hæc ait, [i] *Carō manus impositione adumbratur, vt & anima spiritu illuminetur.* D

d Psal. 76.
e 2 Regum 3. Psalmo 88. & alibi.
f 2 Reg. 14.
g Ezech. 1. & 3.
h Esdræ lib. 1. cap 3.
i Tertull. de resurrect. carnis cap. 8.

VII. Secunda

Digitized by Google

A VII. Secunda ſignificatio manus impoſitionis, ſeu potius inſtructio, quam ex hoc ritu ordinandorũ ſinguli percipere debent, ſecundùm Dionyſium hæc eſt, vt moneantur omnes ita ſacris miniſteriis incumbere, quaſi ſub Deo, & diuinas capiti ſuo impoſitas manus ſemper habeant, ac ſi nimirum Deo mouente, dirigente, & manibus veluti eos deducente, diuina omnia munia aggrediantur, proſequantur, perficiant. Fœlices illi, qui manus Domini ſuper ſe habent præmiatrices virtutum ſuarum, corollaſque texentes, & capiti ipſorum innocuo imponentes. Infœlices autem iſti, ſuper quos manus Domini [a] aggrauatur, quorum capitibus vindices ſcelerum manus diuinæ incumbunt: vnum tamen è duobus neceſſum eſt, vt vel ſuper capita noſtra benignas Dei manus, & liberales experiamur, vel punitrices ſentiamus, prout nempe, vel nos ab eadem diuina manu deduci paſſi fuerimus, vel eaſdem reiecerimus: ſi ſuper nos expanſæ illæ fuerint, plurima quotidie ab iis in nos beneficia deriuabuntur: ſi reſtrictæ extiterint, non ſolùm illiberales in nos futuræ ſunt, ſed & armatam in nos di-

B uinam vindictam minabuntur.

VIII. Quod autem dextera potius, quàm ſiniſtra capiti ordinandorum imponenda ſit, dexteræ manus ſupra ſiniſtrã variæ prærogatiuæ demonſtrant. Primò enim [b] dextera (ſicut & cæteræ partes dexteræ) ſolet eſſe naturaliter ſiniſtrâ firmior, ac robuſtior; vnde pro robore, & fortitudine ſumi ſolet, vt cùm dicitur in Pſalmis, [c] *dextera tua inueniat omnes qui te oderunt:* [d] item, *dextera Domini fecit virtutẽ, dextera Domini exaltauit me*, & alibi paſſim. 2. quia [e] partes dextræ natæ ſunt mouere, ſiniſtræ verò moueri, ab illis principium motus oriri ſolet, in his verò recipi; ideò manus dextra paratior eſt ſiniſtrâ, præſentiuſque ab illa, quàm ab hac præſidium eſt: vnde ad paratiſſimum auxilium ſignificandum dexteræ nomine Iob vſus eſt, dicens, [f] *operi manuum tuarum porriges dexteram.* Tertiò, quia [g] latitudinis dextrum in rebus naturalibus principium eſt; latitudo autem voluptatis ſymbolum, iuxta illud Pſalmiſtæ, [h] *latum mandatum tuum nimis*, id eſt delectabile:

C &, [i] *viam mandatorum tuorum cucurri, cùm dilataſti cor meum*, id eſt, cum voluptate cor meum affeciſti: ideoque dextera manus dicitur, quæ delectationis fons eſt & principium; quod etiam expreſſit Propheta dicens, [k] *delectationes in dextera tua vſque in finem.* Quartò, quod dexterâ eos amplecti ſoleamus, quos diligimus: quod oſtendit Sponſa in Canticis, [l] *læua eius ſub capite meo, & dextera illius amplexabitur me.* Præter illas autem naturales dexteræ proprietates, quibus ſiniſtra præcellit, aliæ ſtatuuntur, quoad ſignificationem, & loquendi modum eiuſdem dexteræ ſupra ſiniſtram prærogatiuæ, vt quod dextera fœlicitatem portendat, ſiniſtra infœlicitatem: dextera honeſtatem, æquitatem, rectitudinem animi manifeſtet, ſiniſtra prauitatem, iniquitatem, malitiam: dextera honorificentior ſit, ſiniſtra minus honorifica. Quæ omnia variis Scripturæ locis confirmantur: primum ex eo quod dicitur, [m] *cadent à latere tuo mille, & decem millia à dextris tuis*, quo loco plures in proſperis quàm in aduerſis caſuri ſignificantur; & ex eo quod apud [n] Matthæum electi in die iudicij ad dexteram Chriſti collocandi dicun-

D tur, damnandi verò ad ſiniſtram: alterum, ex illo Prouerbiorũ, [o] *vias quæ à dextris ſunt nouit Dominus, peruerſa verò ſunt quæ à ſiniſtris illius*; & ex iſtâ Eccleſiaſtæ ſententiâ, [p] *cor ſapientis in dextera eius, ſtulti in ſiniſtra illius*: tertium tandem ex Dauide de Chriſto prophetante iis verbis, [q] *dixit Dominus Domino meo, ſede à dextris meis*: tum ex [r] filio eius Salomone, qui vt matrem ſuam magis honoraret, eam in throno à dextris ſuis ſedere voluit. Atque hinc accidit vt [s] Ioſeph benedictionem pro filiis ſuis Ephraim, & Manaſſe rogaturus à patre, primogenitum ad dextram, ſecundo genitum ad ſiniſtram collocarit, grauatéque tulerit dextram manum Iſaaci (quod non ſine myſterio ab eo factum eſt, ſed ad prænuntiandam minoris ſuprà maiorem futuram prærogatiuam) ſuper ſecundogenitum impoſitam fuiſſe, non ſuper primogenitum. Hinc etiam ob enumeratas dexteræ prærogatiuas, ea ordinandis manus imponitur, quæ potentiſſimæ, paratiſſimæ, & gratiſſimæ cœleſtis opis ſingulare ſit ſymbolum; & quâ fœliciſſimum, optimum, honeſtiſſimum, atque honorificentiſſimum gratiæ diuinæ præſidium nobis in ordinatione conferri ſignificetur.

[a] Leges ſimilem phraſim Iudic. 1. & 1. Reg 5.

[b] Ariſtot. de part. anim. lib. 4. cap. 8.

[c] Pſal. 20.

[d] Pſal. 117.

[e] Ariſt. de incell. animalũ cap. 4. & lib. 2. de cœlo cap. 2.

[f] Iob. 14.

[g] Ariſtot. cap. 2. cit. lib. 2. de cœlo.

[h] Pſal. 118. verſu 96.

[i] End. verſ 32.

[k] Pſal. 15

[l] Cant. 2. & 8.

[m] Pſal. 90.

[n] Matth. 25.

[o] Prouerb. 4.

[p] Eccleſ. 10.

[q] Pſal. 109.

[r] 3 Reg. 2.

[s] Geneſ. 48.

A

ARTICVLVS II.

De traditione inſtrumentorum ſacrorum, itemque panis conſecrandi, vel conſecrati, aliorumque eiuſmodi tam apud Latinos, quàm Græcos in ordinationibus vſitatâ.

§. I.

De ritu inſtrumentorum ſacrorum tradendorum apud Latinos.

I. ALTER ritus, quem apud Latinos pariter eſſentialem diximus, eſt porrectio inſtrumentorum: quem ritum conſtat, iam à tempore Concilij [a] Carthaginenſis quarti, in Ordinibus non hierarchicis conferendis, ſaltem apud B Afros fuiſſe vſurpatum: eundem apud Gallos & Hiſpanos in iiſdem Ordinibus obſeruatum fuiſſe [b] ſuperiùs probauimus. In Ordinibus verò hierarchicis non eſſe antiquum eundem ritum [c] coniecimus. Sed & apud Latinos [d] iam docuimus, Preſbytero conſecrando calicem & patenam cum pane & vino conſecrandis tradi: Diacono librum Euangeliorum: Subdiacono tum librum Epiſtolarum, tum ab Epiſcopo quidem patenam vacuam, & calicem vacuum, ab Archidiacono verò vrceolum cum aquâ, bacile (vt vocatur in Pontificali) & manutergium: Acolytho tum candelabrum cum cereo, tum vrceolum vacuũ. Exorciſtæ librum Exorciſmorũ (cuius loco tradi poteſt [e] Pontificale, vel Miſſale, quibus ſcilicet libris varij Exorciſmi & benedictiones ad fugandos Dæmones inſerta ſunt, ideoque non dubium mihi eſt, quin libri iſti Rituales, qui *Manualia* dicuntur, & Exorciſmos habent deſcriptos, ſufficere poſſint) Lectori librum Lectionum, [f] *ſeu Codicem, de quo lecturi ſunt in Eccleſia* (cuiuſmodi ſunt Breuiarium, Miſſale, Lectionarium, & fortè ij libri, qui Gradualia & Pſalteria dicuntur, vel alij huiuſmodi) Oſtiario denique [g] cymbalum, ſeu titinnabuli funem ab Archidiacono, claues autem Eccleſiæ ab Epiſcopo: puto autem ſufficere, quod claues iſtæ ſint claues Sacrarij ſeu Sacriſtiæ, vt vocant, ſeu Oratorij vel Capellæ: nec eſſe neceſſe, quod ſint ipſæ claues, quibus ædes ſacræ aperiantur aut clauduntur: quamuis has ipſi præberi conuenientius ſit; tum quod [h] Pontificale Romanum claues Eccleſiæ dari velit; tum quod verba quæ profert Epiſcopus, dum eas tradit, commodiùs Eccleſiæ clauibus aptentur, quàm cæteris.

II. Docuimus [i] pariter probabilius eſſe in traditione inſtrumentorum neceſſarium eſſe contactum, adeout non accepiſſe cenſeatur oblata inſtrumenta, niſi qui ea tetigerit; proindéque nec traditio ſine contactu perfecta cenſeatur. Itaque [k] monemus, vt ſi in ſacro præſertim Ordine Sacerdotali aliquid omiſſum fuerit, quod Pontificale Romanum tanquam de ſubſtantiâ Ordinis præſcribat, id ordinatus ſi aduerterit, *ſtatuto tempore ad huiuſmodi ordines conferendos, cautè ſupplendum curet*, iuxta [l] Gregorij noni Conſtitutionem; ex cuius verbis tres circunſtantiæ colliguntur, quas ſeruari pro virili oporteat. Prima, [m] vt abſque ſcandalo Epiſcopus adeatur, qui defectum ſuppleat: cautela enim præſertim adhibenda præſcribitur, vt ſcandalum omne, & offenſio fugiatur: vnde conſulit [n] Hoſtienſis, vt qui patitur defectum, veniat tempore ordinationum quaſi miniſtraturus Epiſcopo, vel aliquem aliam prætexens occaſionem, monitoque ipſo Epiſcopo, ad hoc nempe vt habeat intentionem ſupplendi quod omiſſum fuerat, id alter curet, vbi tempus ſe obtulerit. Alij alios modos excogitant, quibus ſcandalum reiterationis euitetur, quibus vti per me licet. Placebit prædictũ Hoſtienſis conſilium, niſi ſtatim poſt ordinationem defectus aduertatur: tunc enim remediũ ab Epiſcopo ſtatim adhiberi ſatius eſſet, meo quidẽ iudicio, etiam peracto Miſſæ Sacrificio, dummodo adhuc ipſe ieiunus eſſet Epiſcopus, nec Eccleſiaſticum ieiunium ſoluiſſet: nam quæ ſic continuato ieiunio fecerit, vnico actui

[a] Conc. Carthag. 4. c. 5. 6. 7. 8. 9.
[b] Vide ſuprà ſect. 2. huius partis cap. 2. art. 1. §. 3.
[c] Ibidem §. 1. & 2.
[d] Hæc omnia vide ibid. §. 14. & ſequentibus, & in Pontif. Rom. in fine ordin.
[e] Pont. Rom. in rubrica *poſt hæc*, tit. de ordinat. Exorciſtæ.
[f] Pontif. tit. de ordinat. Lectoris rub. *deinde Pontifex.*
[g] Idem rubr. *deinde Pontifex*, de ordinat. Oſtiarij.
[h] Ibidem.
[i] Supra ſect. 2. cit. cap 2. art. 1. § 20.
[k] Legantur Angelus, Sylueſter, Tabiena, Armilla, v. Ordo, & alij Doctores paſſim.
[l] Cap. Preſbyter, de Sacramentis nõ iterandis: cui conſentit in pluribus cap. paſtoralis, eod.
[m] Sylueſter v. Ordo 2. §. 20. Goffridus in cap. Preſbyter cit. in hæc verba *cautè*.
[n] Hoſtienſis in dict. cap.

Digitized by Google

A actui moraliter adſcenſebuntur, qui intra Miſſarum ſolemnia incœptus, extra eadem perfici non immerito poterit. Altera eſt, vt ab eodem ſi fieri poteſt Epiſcopo defectus ſuppleatur: hanc enim cautionem adhibendam quoque monent[a] Doctores, ſi fieri poſſit, vt eiuſdem Sacramenti vnicus ſit miniſter. Tertia eſt, vt nonniſi eo tempore quo ordines haberi poſſunt, defectus iſte ſuppleatur, vt expreſsè ex[b] Gregorio nono retulimus. Itaque vel eodem die ad veſperam, vel Dominico ſequenti, dummodo ſit continuatum ieiunium, vel aliis diebus, quibus ſiue ex iure, ſiue ex priuilegio ordinationes habere licet, defectus iſte ſupplendus eſt; quia & in Dominicum diem ordinatio continuato ieiunio produci poteſt ex[c] prædictis.

[a] Innocēt. 4. in cap. Preſbyter. cit. Syluester § cit. & alij paſſim.
[b] Cap. Preſbyter, cit.
[c] Suprà vbi de die ordin.

III. Hic etiam obſeruandum adiungimus, quando traditio alicuius inſtrumenti (& idem dicas de vnctione aliqua, vel impoſitione manuum) ſuppletur, non tantum porrigi omiſſum inſtrumentum debere; ſed verba etiam quæ in
B traditione iſta inſtrumentorum proferri ſolent, recitanda eſſe, quantumuis ab Antiſtite fuiſſent prolata: nam cùm inſtrumentorũ traditio, & verborum prolatio ſint actus inter ſe cohærentes, quorum vnus habet rationem materiæ, alter habet rationem formæ, vnuſque ab alio determinatur, diſiungi actus illi non debent, ſicut nec oblatio baptizandi à verbis Baptiſmi numquam vtiliter ſeparari poteſt. Imò rectè admonet[d] Innocentius, quod ſi actus aliquis ſuppleatur puta impoſitionis manuum, vel traditionis inſtrumentorum, ſuppleri debeant orationes, quæ eiuſmodi actui annexæ ſunt. Si verò vnum ex inſtrumentis neceſſariis tradatur, vt ſi Sacerdoti ſolum tradatur calix non autem patena, aliqui[e] ſupplendum ritum iſtum dicunt, & patenam dũtaxat hac ratione ordinato tradendam; alij[f] verò integrũ iſtum ritum iterandum eſſe affirmant: idque ſub cõditione facere longè tutius eſt. Conueniunt autẽ auctores, donec traditio inſtrumenti, quod neceſſarium communiter creditur, ſuppleatur (& idem dicas de cæteris ritibus qui vulgo ſubſtantiales exiſtimantur, imo etiam de iis qui inter præcipuos ordinationis ritus, tamquam accidentarij numerantur, qualis eſt vn-
C ctio in ordinatione Sacerdotis) abſtinendum ei eſſe, qui talem defectum in ordinatione ſuâ patitur, ab omni ordinis officio, donec ipſius ordinatio numeris omnibus abſoluta ſit.

[d] Innocent. ſuprà.
[e] Innocent. ibid. ſupplem. Roſel. & alij.
[f] Archidiac. in dict. cap. Preſbyter, & alij.

§. II.

De particula panis conſecrati, vel conſecrandi porrigi ſolitâ apud Græcos.

IV. Sed iis explicatis, quæ ad praxim ſpectant, inſpiciendus etiam eſt ea in re Græcorum ritus, qui ex[g] prædictis ſupra facilè colligi poteſt. Primum ergo docuimus hodierna Græcorum[h] Euchologia præſcribere, vt ordinati Preſbyteri ab Antiſtite particulam panis conſecrati, ſtatim recipiant: antiqua verò quædam ſtatuiſſe, vt conſecrandum panem reciperent: Rhutenos hunc morem adhuc obſeruare, vt particulam aliquam ex pane, qui ſuper patenam in altari conſecrandus poſitus eſt, abſciſſam, Preſbytero conſecrato in manus tradant, qui,
D cùm ad conſecrationem in Miſſa deuentum fuerit, eandem conſecret, & ex ea poſtea communicet. Quo autem ritu apud Græcos panis particula conſecrati tradatur, oſtendit Euchologium iis verbis, ὅτι ἢ πληρωθῶσι τὰ ἅγια, καὶ μέλλῃ εἶπεῖν, ὥστε γνήσιοι τοῖς μεταλαμβάνουσι. προσερχόμενος ὁ ἱεροτονηθεὶς, δίδοσθαι αὐτῷ ὁ ἀρχιερεὺς τὸν ἅγιον ἄρτον, λέγων ἅπαξ. λάβε τὴν παραθήκην ταύτην, καὶ φύλαξον αὐτὴν, ἕως τῆς παρουσίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτι παρ' αὐτοῦ μέλλεις ἀπαιτεῖσθαι αὐτήν. ὁδὲ λαβὼν ἀσπάζεται τὴν χεῖρα τοῦ ἀρχιερέως, καὶ μεθίσταται ἐν ᾧ πρότερον ἵστατο τόπῳ, τὰς μὲν χεῖρας θεὶς ἐπάνω τῶν ἁγίων ἀσπάζεται, καθ' ἑαυτὸν ἢ λέγων τὸ, Κύριε ἐλέησον, καὶ ἐλέησον με ὁ Θεός. ὅτι ἢ μέλλῃ εἶπεῖν, τὰ ἅγια τοῖς ἁγίοις τότε ὁ ἱεροτονηθεὶς δίδοσθαι τὸν ἅγιον ἄρτον, καὶ πρὸς τοῦ ἀρχιερέως μεταλαμβάνῃ πρῶτος πρὸ ἄλλων, καὶ λέγῃ καὶ τὸ ὑποδεμβάνων δίχα. *Cùm verò conſecrata fuerint ſancta, & dicturus eſt Pontifex illa verba (vt nos fiam participantibus) accedit ordinatus, cui Pontifex porrigit ſanctum panem, ſic dicens; accipe depoſitum hoc, & ſerua illud vſque ad aduentum Domini noſtri Ieſu Chriſti, quando debet abs te illud recipere. Is verò accepto ſancto pane, deoſculatur manum Pontificis, & recedit ad locum vbi prius erat, imponens manum*

[g] Sect. 1. huius partis, c. 2. nn. 1. §. 6. & 8.
[h] Euchologg. Græc. in ordin. Preſbyteri.

Digitized by Google

ſuper ſacram menſam, ſeruet autem apud ſe dicens, Kyrie eleiſon (ideſt Domine miſere- A
re) *& miſerere mei Deus. Cùm verò Pontifex dicturus eſt, ſancta ſanctis, tunc conſecratus reſtituit panem, & primus inter alios Presbyteros à Pontifice communicat, & dicit orationem, quæ poſt ambonem recitari ſolet.*

a Liturgia Chryſoſt. tomo 2. Biblioc. Græcolat. 55. Patrum.

V. Hæc autem vt melius intelligamus: obſeruandum eſt, verba iſta, ὅσιε ἁγίαζε τοὺς μεταλαμβάνοντας, in liturgia[a] Chryſoſtomi, poſt conſecratoria verba recitari, quibuſdam precibus interiectis, quibus ſiue à Preſbytero, ſiue Diacono Deo gratiæ aguntur, Spiritus ſanctus ſuper ſancta dona inuocatur, & à Deo vt ipſa benedicantur, poſtulatur; hæc autem verba τὰ ἅγια τοῖς ἁγίοις, tam in dicta[b] Chryſoſtomi, quàm in Baſilij[c] liturgiâ, à Sacerdote exclamari, antequam conſecratum panem diuidat, aquam calidam vino conſecrato immiſceat, & tam ipſe quàm cæteri ſacratiſſimo Chriſti corpori ac ſanguini communicent.

b Chryſoſt. liturg. cit.

c Baſilij liturg. eod. tomo.

§. III. B

De pane conſecrato ordinatis olim tradi ſolito apud Latinos.

d Vetus Ordo Rom. tit qualiter in Rom. Eccleſia Preſbyteri, Diaconi, vel Subdiaconi eligendi ſint, §. *& poſt modũ.*

VI. Simile autem quippiam à Latinis in ordinatione Preſbyteri obſeruatum olim legimus. Primum enim Vetus[d] Ordo Romanus, Preſbyterorum, Diaconorum, vel Subdiaconorum in Romana Eccleſia ordinationem nobis exhibens, *omnes*, inquit, *qui ibi ordinati ſunt* (antè ſedem nempe Pontificis) *oblationes offerant ad manus Epiſcopi, & ab eo conſecratas accipiant.* Verba iſta ſubobſcura ſunt; ſatis quidem facilè concipio, quid priora ſibi velint, quibus nempe ſignificari non dubito acceſſum ordinandorum omnium ad altare, ad offerendas quaſdam ex veteri more oblationes, quod adhuc in vſu eſſe animaduertimus; ſed non ſatis exploratum habeo, quod ibidem ſubditur, vt ordinati omnes *conſecratas accipiant*, ab Epiſcopo, niſi illud idem ſit, quod Græci iam in vſu habent: ſed quia nec offertorij tempore conſecratum panem & vinum vmquam data, nec ordinatis omnibus etiam Subdiaconis, ac Diaconis, ſed ſolis Sacerdotibus tradita alibi C
legi: ideò verbis iſtis fortè nihil aliud quam eulogiarum traditio ſignificatur, quæ offerentibus Preſbyteris, Diaconis, ac Subdiaconis ab Antiſtite, in ſignum Eccleſiaſticæ communionis traderentur. Nam eulogias ſeu panem benedictum olim non ſolum datum, ſed & in diſſitas regiones miſſum in ſignum vnanimitatis & vnitatis, vel ipſe te[e] Paulinus, & [f] Auguſtinus docebunt. Conſecratæ verò iſtæ eulogiæ dici potuerunt quaſi benedictæ, cui etiam affine eſt, quod edicunt[g] Apoſtolicæ Conſtitutiones, ὅσοι μὴ τῷ προσευχῷ, εἰς τὴν Ἐπισκόπου ἀναφερέτω τῷ θυσίᾳ διὰ τῆς χειρὸς τοῦ χειροτονήτου, vt poſt preces vnus ex Epiſcopis *offerat hoſtiam in manus ordinati Epiſcopi.*

e Paulinus epiſt 1. ad Severum, 41. ad Auguſtin. 45. ad Alipiũ 46. ad Romanũ.

f Auguſtinus epiſt. 34. ad Paulin.

g Conſtitut. Apoſt lib. 8. cap. 5.

h Vetus Ordo §. cum autem qualiter Epiſc. in Rom. Eccleſia.

i Albinus, de diuinis offic. qualiter Epiſc. ordinetur in Curia Rom.

k Vitæ Greg. lib 2. per Ioã. Diac.

l Burch. lib. 5. cap. 31.

m Gemm. animæ lib. 1. cap. 31.

n Vide Greſerum lib 2. de ſancta cruce cap. 37.

o Vide eundẽ ibid.

p Vide item eund. lib 4. cap. 8.

q Vide liturgias Baſilij, & Chryſoſt. itemque Genebrard. in præfat. ad ipſas, necnon Nicolaum Cabaſil. in expoſit. liturgiæ.

VII. Clariùs autem idem Vetus Ordo Romanus alibi, Albinus Flaccus[i], Fulbertus Carnotenſis eundem vel ſimilem morem nobis ſignificant. Vetus quidem Ordo de Epiſcopo conſecrato ſic loquitur: [h] *cùm autem venerit ad communicandum, Dominus Pontifex porrigit ei formatam, atque ſacratam oblationem: ſuſcipienſque eum Epiſcopus, ipſe de eâ communicet ſuper altare, quod verò reſiduum fuerit, ſibi* D
reſeruet denuo ad communicandum vnoquoque die vſque ad 40. dies expletos. Similiter Albinus de Epiſcopo in Romanâ Curiâ conſecrando diſſerens hæc habet, [i] *ad communicandum verò Pontifex porrigit ei* (iam ſcilicet conſecrato) *formatam atque ſacram oblationem: quam accipiens communicat ſuper altare; Cætera verò reſeruat ſibi vſque ad dies quadrageſima, poſtmodum ex præcepto Apoſtoli communicat omnem populum.* Formatam autem vocat hîc auctor quemadmodum & Vetus Ordo, ſacram hoſtiam; quod ad formam coronæ, vt, ex [k] vita Gregorij, per Ioannem Diaconum conſcripta, notat [l] Burchardus, formata eſſet: vel potius quod (vt teſtatur auctor [m] Gemmæ animæ) Imago Chriſti cum litteris Græcis, iis, vt coniicio, quæ Chriſti nomen ſignificabant, & in [n] Labaro Imperatorio [o] nummis, [p] ſigillis, formatis Epiſtolis, ſeu Canonicis aliquando inſcribebantur, Hoſtiæ conſecrandæ imprimeretur: quam conſignandæ hoſtiæ, formam conſecrati quoque Græci, [q] σφραγίδα τῆς προσφορᾶς, *ſigillum oblationis*, vocant Imagi-

rem

A nem Chriſti Crucifixi, quæ exciſa conſecratur, reliquam verò partem *ἀνίδωσι*, quam fruſtulatim exciſam iis diſtribuunt, qui corpori, & ſanguini Domini non communicant. Ab hac ergo forma Hoſtiæ conſecratæ formatæ dictæ ſunt. Quare ſecundùm [a] Albinum Epiſcopus in Romana Curia conſecratus, à Summo Pontifice conſecratam Hoſtiam accipiebat, ex eaque ordinationis ſuæ die ſeipſum communicabat, & ex reſiduis particulis, per quadraginta dies à conſecratione ſua, communicare quotidie ſolebat. Fulbertus verò de Preſbytero ordinato idem ſcribit ad [b] Finardum, quod tamen non vbique receptum, ſed in Galliis ſingulari quadam obſeruantiâ vſurpatum videtur oſtendere: epiſtolam enim ſuã ita exorſus eſt, *nouit, & verè nouit ſerenitatis veſtræ prudentia quod in Eccleſiaſticis officiis plura ſunt in quibus Orientales Eccleſiæ & noſtra communi ſibi obſeruatione reſpondent, &c. porrò in multis Græcia ab Hiſpaniâ, ab illis Romana, & Gallicana diſcrepat Eccleſiâ; ſed neque in hoc ſcandalizamur, ſi audimus diuerſam obſeruationem, ſed non diuerſam fidem in Chriſti ſemper Eccleſia extitiſſe, &c.* quibus, aliiſq; in eandẽ rem

B præmiſſis, quæ fruſtrà ab eo dicta forent, niſi ritus, de quo tractaturus erat, aliquatenus ſingularis videretur: mox ſibi quæſtionẽ iſtã à Finardo propoſitã fuiſſe ſubnectit: [c] *de hoſtia quam paulò ante promotus ad Sacerdotium de manu Epiſcopi ſuſceperat, quæ ratio ſit videlicet vſque ad quadrageſimam diem vſu quotidiano conſumere, vel quos huius rei auctores haberemus.* Addit verò paulò pòſt, [d] *noſtros Epiſcopos omnes prouinciales in huiuſmodi ritum conſentire.* Vnde diſcimus totam Galliam ritum iſtum perſuaſiſſe, vt Preſbyteri promoti ab Antiſtite hoſtiam ſumerent in manus conſecratam, & ex eâ per dies quadraginta communicarent. Romanos item hunc ritum ſeruaſſe colliges, ex eo quod in fine [e] epiſtolæ ſubdit, plura ſe de hoc ritu referre potuiſſe, ex codice quodam ex Romano ſcrinio deſumpto.

VIII. Fusè autem [f] idem ſanctiſſimus Fulbertus, quid ſibi, occaſione cuiuſ-

C dam fratris, qui communicaturus ſacram Euchariſtiam eo quo putabat relictam loco minimè reperiſſet, ſciſcitanti, cur ad tantum periculum euitandum, non primo, ſecundo, aut tertio die integra Hoſtia conſecrata ſumeretur, reſponſum fuerit, oſtendit; exemplo nempe Chriſti Domini id fieri, qui diſcipulis, quos ad prædicationis officium miſſurus in mundum fuerat, reſuſcitati corporis ſpeciem noluit ab eis ſemel viſam ſubtrahere, ſed per quadragenos dies, complacitis horis, glorificati corporis reuelatâ ſpecie, eos tanquã panis cœleſtis ſuauitates refici voluit: nam ſubdit, *& Epiſcopus qui vices Chriſti tenet, Sacerdotales viros in plebem ſanctam miſſurus, ſacri corporis Euchariſtiam per quadraginta dies ſumendam diſtribuit; vt dum verbi gratia quotidie cœleſtis panis alimoniâ reficiuntur, tempus illud in mentem habeant, quo per 40. dies Dominus diſcipulis apparens, & conuerſcens deſiderata viſionis ſatietate refecit.* Cùm verò vrgeret dictus Fulbertus, *num idem myſterium ſupplere potuiſſet panis à Presbytero quotidiana celebratione ſacratus, vt in eo Paſſionis Dominicæ, & reſuſcitati corporis, & manifeſtati diſcipulis ſpecies eluceret.* Reſpondiſſe dictum Epiſcopum narrat, etſi idem ſit Chriſti corpus, ſiue à Sacerdote conſecretur, ſiue aſſeruetur, ſicut idem eſt, natum, paſſum, & reſuſcitatum; attamen quatenus

D quotidie à Sacerdote conſecratur, nobis oriri, ac deficere videri, paſſumque potius, & natum corpus exhibere, quàm reſuſcitatũ, ſub qua vltimâ ratione cõmodiùs repræſentatur per conſecratam Hoſtiam, quæ ab Epiſcopo nobis data, & veluti ſuſcitata, per quadraginta dies aſſeruata, quotidie à nobis videatur, & ſumatur, eo modo quo Apoſtoli immortalis Chriſti corporis per quadraginta dies viſione reficiebantur. Hæc apud Fulbertum fuſiùs, nos ſtrictius.

IX. Aliam eiuſdem ritus ſibi datam myſticam ſignificationem addit idem Fulbertus, [g] *noſti*, inquit, *populo Hebræorum ſub Moyſe, & manna de cælo per 40. annos ſubminiſtratum: qui Moyſes dux populi ſecundis adiutoribus ſeptuaginta viris videlicet de eodem populo ſuſtentabatur, per quos forma Presbyterorum exprimitur, qui nunc in Eccleſiâ nouitiâ Pontificale onus in ſe ſuſcipientes, regendis populis inuigilant. Porrò ſumens de ſpiritu Moyſi, illis 70. ſenioribus dedit, per quos populum ſibi commiſſum per 40. annos iudicauit: quia dux noſter Dominus Ieſus Chriſtus diſcipulis, quos ad prædicationis officium miſſurus fuerat in mundum, ſpiritalium dona chariſmatũ infudit: illi poſt immolationem Agni Paſchalis manna cœlitus miſſo per 40. annos ſuſtentati ſunt; quem cibum cœleſtem, quam ſuaus-*

[a] Albinus ſuprà.

[b] Fulbertus epiſt. 1. ad Finard. initio epiſt.

[c] Idem ante medium.

[d] Ibidem.

[e] Idem in fine epiſt. cit.

[f] Fulbertus circa med. eiuſd. epiſt.

[g] Idem poſt med. eiuſd. epiſt.

tatem Angelicam, non per typicas aut vmbratiles figuras, ſed per indubitatam vnionis veritatem, repræſentat: ille Dominicus cibus, quem per 40. dies ſumendum, tanquam ſalutis viaticum, Pontifex nouis Eccleſiæ cultoribus diſtribuit, quos ſuæ paſtoralis curæ Vicarios adiutores, ad erudiendam plebem ſibi commiſſam conſtituit, vt dum iſtum præ oculis habentes deguſtant, illum nempe pertractent, qui de cruce, morte triumphatâ, ad patrem aſcendit: dumque à ſemetipſis conſecratum corpus percipiunt, illum fidei guſtu experiantur, per quem quotidie Chriſtus nobis moritur, & reſurgit, per quem vſque ad conſummationem ſæculorum manere ſe nobiſcum pollicetur. Porrò optandum maximè cenſerem, vt ex ea parte ritus iſte renouaretur, quo per 40. dies ab ordinatione ſuâ, Preſbyteri diuinis meditationibus intenti, & quotidie corpori Dominico communicare iubebantur. Vtinam vigeret in nobis Apoſtolorum exemplum, qui ab eo die, quo ſacrificatores in vltimâ Chriſti cœnâ conſtituti ſunt, ſimul in eadem domo [a] *congregati propter metum Iudæorum*, mutuis ſe ſermonibus ad martyria, ad patientiam confirmabant, & ad labores pro Chriſto ſubeundos animabant, donec peccatorum expiandorum gratiam reciperent, imò donec per Spiritus ſancti ſuper ipſos illapſum, virtute ſupernâ, die ſolemni Pentecoſtes, roborarentur. Vtinam imitarentur Sacerdotes noſtri antiquæ legis Sacerdotum pietatem, & religioſam obſeruantiam, qui nempe [b] ſeptem diebus in oſtio tabernaculi, poſtquam Sacerdotio initiati fuiſſent, permanere iubebantur, vt [c] ſuperiùs expoſuimus: imitarentur obſeruatam à recens baptizatis conſuetudinem, quos Anonymus quidam [d] Græcus, ab atrio Eccleſiæ (*ναὸν* vocat) diſcedere ſolitos non fuiſſe, & quotidie communicaſſe per integram ſeptimanam teſtatur. Quem autem ritum tempore Fulberti viguiſſe, nec recens inuentum fuiſſe vidimus, cum ipſius iam nulla veſtigia ſuperſint, ideò abolitum crediderim, quia, vt ibidem teſtatur [e] Fulbertus, rariſſimi ſuo tempore, & fortè noſtro rariores eſſent, qui in aſſeruando tanto tempore Dominico corpore peruigilem curam, & diligentem cautionem adhiberent.

a Ioan. 20.

b Leuit. 8. Exodi 29.

c Vide ſuprà, vbi de ritibus ordin. veteris legis.

d Anonymus Græcus in catena ſuper Leuit. cap. 8.

e Fulbertus epiſt. 2. cit.

§. IV.

De traditione libri Presbyteri, apud Græcos.

X. His circà Latinorum morem explicatis, ad Græcorum in ordinationibus ſolemnem ritum explicandum nobis redeundum eſt. Solent ergo illi Preſbytero quoque conſecrato librum in manus tradere: quod, quamuis in Euchologio expreſſum non ſit, ſolet tamen à quibuſdam obſeruari, nedum in minoribus Eccleſiis, verùm etiam in Eccleſiâ Conſtantinopolitana, in qua (quod Arcudius [f] ſe à fide dignis Conſtantinopolitanis Monachis accepiſſe teſtatur, quodq; nobis etiam ab aliis nuper relatum fuit) Patriarcha Miſſalis librũ porrigens ſolitam exclamationem emittit *ἄξιος dignus*. Poteſt & ex [g] Euchologio hic ritus aliquatenus colligi, in quo ſtatim atque Preſbyter conſecratus eſt, vnà cum cæteris Preſbyteris ſtans, *τὸ κοντάκιον ἀναγινώσκειν*, *Contacium legere*, dicitur, id eſt, ſacrarum, ni fallor, precum ac liturgiæ codicem, ſeu, vt vocant, *Miſſalis librum:* hoc enim loco contacij nomen id ſignificat, quod duplicẽ apud Græcos poſteriorum temporum auctores habet ſignificationem: prima eſt pro odariis quibuſdam, ſeu breuioribus hymnis, quorum mentio paſſim tum in ritualibus [h] Græcorum, [i] Baſilij ac [k] Chryſoſtomi liturgiis, necnon apud [l] Codinum vbi cantores in menſa Imperatoris referuntur, *ψάλλοντες τὸ κοντάκιον, ἡ παρθένος σήμερον*, *pſallentes contacium iſtud, virgo hodie*, &c. tum etiam apud [m] Citrium in reſponſis ad Cabaſilam, vbi inter officia Eccleſiaſtica, *ἄρχων τῷ κοντακίων, præfectus contaciorũ*, qui nempe quædã ex officio præcinebat, adnumeratur: quemadmodũ enim apud Latinos diuerſa ſunt canticorum genera, *Verſus, Verſiculi, Antiphonæ, Graduale, Tractus, Sequentia*, &c. ita apud Græcos varia quoque ſunt, puta *εἱρμοί, σχοινὰ, καθίσματα θεοτόκια, τροπάρια, κανόνες*, &, ne cætera fuſiùs enumeremus, *κοντάκια*, quæ ita à breuitate dicta ſunt: *κόντον* enim (vt ex Anconitano quodam origine Græco refert [n] Gretſerus) hodie Græcis eſt *τὸ βραχὺ, τὸ συντομον, καὶ συντελμένον, id eſt breue, compendiarium, & contractum.* Contacia tamen notat à breuitate

f Arcadius lib. 6. de concordia cap. 3.

g Euchol. in ord. Preſbyt.

h Græcorum libri rituales paſſim.

i Baſilij, & k Chryſoſt. liturg.

l Codin. cap. 7. num. 13. de officiis.

m Citrius in reſponſ. ad Cabaſ. tum apud Leũclau. lib. iuris Græco Rom. tum in Cod. iuris Orientalis Bonefidij.

n Gretſerus lib. 1. cõment. cap. 7. num. 5. in cap. 1. Codin.

Digitized by Google

A breuitate dicta eſſe, non quod omnium ſint breuiſſima, ſed quod inter breuiſſima ſint. Eorum quoque originem à Romano Diacono Emeſeno repetit, qui (vt habetur in [a] Menæis Græcorum) primus τῷ κοντακίων auctor, & concinnator tempore Anaſtaſij Imperatoris circà annum Domini 500. floruit, quo tempore penè corruptus & adulteratus erat Græcus ſermo. Vnde non mirum vocem iſtam propè Græcanicam non eſſe. Altera verò contacij ſignificatio eſt pro codice, libro, volumine: primò enim hanc ſignificationem dicti nominis innuit [b] Moſchopulus, dum in explicatione iſtius vocabuli τόμος, dicit ipſum τὸ κοντάκιον eſſe, indifferenter ſcilicet τὸν τόμον & τὸ κοντάκιον ſumens, vnumque per aliſud explicans: 2. confirmat Balſamon, qui in reſponſis [c] ad Marcum Patriarcham Alexandrinum, interrogatus, an Syri Armeni, & alij ex diuerſis regionibus Orthodoxi, aliâ, quam Græcanica lingua celebrare poſſint, ſuâ, inquit linguâ celebrare poterunt, ἔχοντες τῶν σωμάτων ἁγίων δύχῆ ἀπαρέλλακτα, ὡς μεταγραφέντα ἐκ κοντακίων καλλιγραφηθέντων δίχα γραμμάτων ἑλληνικῶν, *habentes conſuetarum ſacrarum precum exemplaria, variationis expertiâ, vtpote deſumpta ex codicibus literis Græcis emendatè, ſeu eleganter deſcriptis*; quo loco κοντάκιον volumen ſignificat, & quidem liturgiam, ſeu rituale, quod Miſſale dicimus. 3. in eadem ſignificatione [d] Codinus, vbi deſcribit, τὸ ἱερομνήμονος officium, docet Hieromnemonem habere in ſua poteſtate, ſeu tenere, τὸ ἐνθρονιασμὸν, καὶ τὸ κοντάκιον τῆς χειροτονίας, *enthronaſmum, & librum ſeu chartam formam ordinationis continentem*: quæcumque enim charta ordinationis hîc intelligitur, vel precum in ordinatione fundendarum, vel ſuffragiorum, quibus quis in Pontificem eligatur, index, ſiue quiſpiam ſimile ſignificãs, nihil refert: ſatis eſt, quod nihil aliud τὸ κοντάκιον hoc loco quàm librum vel chartulam aliquam ſignificare poſſit, quæ ab Hieromnemone ponè Pontificem ſtante, & inſpiciente teneatur. Quare, cùm ſtatim atque ordinatus eſt Preſbyter Græcus, liturgiæ librum legere incipiat, non incongruum eſt, ſi eundem librum ab Epiſcopo accipere dicamus. Sed hac de re fuſiùs forſan quàm oportuerit, diximus. Quid cæteris ordinibus initiandis Græci porrigere ſoleant, iam explicemus.

[a] Menæa Græca.

[b] Moſchopulus libello περὶ χρόνων, ſeu de contacijs fol. 154.

[c] Balſamon in reſpõſis ad interrogat. 5. Marci Alex. lib. 5. reſponſ. apud Leuncl.

[d] Codin. cap. 1. de offic. in tertio quinatione num. 13.

§. V.

De traditione flabelli Diacono.

XI. Diacono ordinato ſolent Græci porrigere flabellum, acclamante, vt ſuprà, Antiſtite ἄξιος, *dignus*. Flabellorum autem iſtorum, quæ à Diaconis teneantur antiquus in Eccleſia videtur vſus fuiſſe, huius ſiquidem meminerunt primò Conſtitutiones [e] Apoſtolicæ, δύο ὑ διάκονοι, ἐξ ἑκατέρων τῶν μερῶν τοῦ θυσιαστηρίου καταχέτωσαν ἐξ ὑμένων λεπτῶν ῥιπίδιον, ἢ πτερῶν ταώνος, ἢ ὀθόνης, καὶ ὅρημα διασοβείτωσαν τὰ μικρὰ τῶν ἐπταμένων ζώων, ὅπως αὐ μὴ ἐμπίπτωσιν εἰς τὰ κύπελλα. *Duo verò Diaconi ex vtraque parte altaris teneant flabella ex tenuibus membranis, aut ex pannis pauonis, aut ex linteo, vt parua animalia volitantia abigant, ne in pocula incidant.* Meminit & [f] Dionyſius, licet ſubobſcurè: dum nempe ſacrum vnguentum in diuino altari ἐκκαλυμμένον ὑπὸ δυοκαίδεκα πτέρυξιν ἱεραῖς, *obtectum duodecim pennis ſacris*, nobis exhibet; nam pennæ iſtæ ſacræ, quas pennas [g] Seraphim poſteà interpretatur, nihil ſunt aliud quàm flabella, de quibus hîc agimus, in quibus Græci etiamnum Cherubim ſeu Seraphim depingi curant: vnde S. Germanus Conſtantinopolitanus, modò Cherubim, modò Seraphim flabellis indicari docet: primùm enim de iis ſic loquitur in cõtemplatione [h] rerum Eccleſiaſticarũ, αἱ ῥιπίδες ὑ, εἰς τύπον εἰσὶ τῶν Χερουβὶμ, *flabella verò typum referunt Cherubim*: deinde eodem libro hæc habet, [i] τὰ ὑ ῥιπίδια καὶ οἱ διάκονοι ἐμφαίνουσι τὰ ἑξαπτέρυγα Σεραφὶμ, καὶ τὴν τῶν πολυομμάτων Χερουβὶμ ἐμφέρειαν, *flabella verò Diaconi indicant Seraphim, ſex alis prædita & multioculorum Cherubim effigiem*: quia nempe ex Pauonũ, vt plurimum, caudis confecta erant, in quibus oculorum imagines quædam relucent. Quodnam officium Diaconorum fuerit cum iis flabellis, fuſiùs alibi, Deo dante, dicemus, eorum que flabellorum vſum etiam medio æuo receptum

[e] Conſt. Apoſt. lib. 8 cap. 12. propè initiũ.

[f] Dionyſ. cap. 4. Eccle. Hierarch. in myſtetio.

[g] Ibidem.

[h] S. German. Conſtantinopolit in contemplatione rerum Eccleſiaſt.

[i] Ibid. paulò pòſt.

Digitized by Google

[a] Hildebertus Cœnoman. epist. 8, amico cuidam. [b] Hieronym. epist. 20. ad Marcellam.

in Ecclesia Latina fuisse ex[a] Hildeberto Cœnomanensi cõiiciemus. Hîc solùm addimus mysticam flabelli seu muscarij à [b] D. Hieronymo traditam significationem epistola quadam ad Marcellam, *quod autem*, inquit, *& matronis offertis muscaria parua, paruis animalibus euentilandis: elegans significatio est, debere luxuriam cito restinguere, quia muscæ morituræ oleum suauitatis exterminant.* Flabella ergo istiusmodi Diaconis ordinatis in manus dabantur, vt se altaribus mancipatos nossent, & ab iis vel minima animalia, muscas scilicet, & cætera abigerent, monerenturque exinde, ne immundi ipsi ad altare accedere auderent. A

§. VI.

De traditione aliorum instrumentorum in Ordinibus inferioribus apud Græcos.

XII. Denique, ne fusiùs in iis euoluendis moremur, Subdiacono Græci, in ordinatione ipsius, vrceolum aquarium, ac manutergium præbẽt hoc ritu quem Euchologium nobis describit, [c] *καὶ μὴ τὸν ἐκφώνησιν δεχόμενος ὁ ἀρχιερεὺς τὸ μανδύλιον ἐπιτίθησι τῷ ἀριστερῷ ὤμῳ τῶ χειροτονουμένου, ὁμοίως δίδωσιν αὐτῷ καὶ τὸ χερνιβόξεσον, ὁδὲ λαβὼν ἀσπάζεται τὴν χεῖρα αὐτοῦ, καὶ βάλλει ὕδωρ εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ, καὶ νίπτεται, & post acclamationem accipiens Pontifex mantile imponit sinistro humero eius qui ordinatur: similiter præbet illi vas ad infundendam aquam pro lotione manuum: ille verò vas accipiens deosculatur manum ipsius, & aquam infundit ad manus Pontificis quas eas lauat:* neque verò semel tantum in eodem Euchologio describitur Subdiaconus ordinatus aquam Pontifici ad lauandum præbere, sed iterum, [d] *μὴ τὸν μεγάλων εἴσοδον, post magnum ingressum* lauanti Pontifici depingitur exhibens, *τὸ λεκανίδιον* (quod vulgò *λεκανὶς*, seu *λεκάνη* dici solet) peluim scilicet ad recipiendã aquam, *τὸ χερνιβόξεσον* (quod *χέρνιβος* nuncupari consueuit) vas scilicet ad lauandas manus, *καὶ τὰ ἑξῆς*, & cætera, quæ nempe omnia ad officium Subdiaconi spectant, quâ de re alibi fusiùs. Lectori verò [e] in eodem Euchologio datur *τὸ βιβλίον Ἀποστολικὸν, liber in quo continentur acta & epistolæ Apostolorum*, ex quo libro aliqua lector legere iubetur, antequam pacem à Pontifice accipiat. B

[c] Euchol. in ordinat. Subdiac. [d] Ibidem. [e] Idem in ordin. Lect. C

ARTICVLVS III.

De impositione libri Euangeliorum Episcopo consecrando.

I. HActenus verò explicatum à nobis est, quænam sacris Ecclesiæ ministris, & inferioribus Sacerdotibus in sua ordinatione tradi solita sint; iam accuratiùs expendendum, quænam Episcopis tradi, vel imponi consueuerint. Solemnis in consecratione Episcoporum ille ritus est imponendi librum super eorum capita, tenentibus ipsum tum principali consecratore, tum cæteris Episcopis. Mentio huius ritus in Constitutionibus Apostolicis [f] apud Clementem, qui tamen dum Euangelia superimposita Episcopo consecrando à Diaconis teneri asseruit, ex aliis antiquis auctoribus, & vniuersali Ecclesiæ consuetudine, ita explicari debet, vt Diaconi duntaxat librum Euangeliorum supportent, Episcoposque, ipsum imponentes ceruici consecrandi in Episcopum, adiuuent. Iis ergo verbis hunc ritum Clemens nobis describit, [g] *εἰς τὴν μεσόπον Ἐπισκόπων ἅμα καὶ δυσὶν ἱερεῦσι πλησίον τοῦ θυσιαστηρίου ἴσως τῆν λοιπῶν Ἐπισκόπων, ἐκ Πρεσβυτέρων σιωπῇ προσευχομένων, τῆν δ' Διακόνων τὰ θεῖα Εὐαγγέλια ὑπὲρ τῆ χειροτονουμένου κεφαλῆς ἀνεῳγμένα κατεχόντων λεγόντω πρὸς θεόν, vnus ex primis Episcopis vnà cum duobus aliis stans prope altare, reliquis Episcopis, & Presbyteris tacitè precationem facientibus, & Diaconis aperta Euangelia super caput eius qui ordinatur, tenentibus, in hunc modum precatur.* Mentio eiusdem apud S. Dionysium, qui [h] Pontificem consecrandum nobis describit, *ὑπὲρ κεφαλῆς ἔχοντα τὰ θεοπαράδοτα λόγια, καὶ τὴν ἱεραρχικὴν χεῖρα, super caput habentem diuinitus data Euangelia manumque Pontificis:*

[f] Cõst. Apost. lib. 8. cap. 4. [g] Ibidem. [h] Dionysius cap. 5. hierar. Eccles. in mysterio. D

De

Digitized by Google

A De eodem quoque ritu hæc habet, [a] ἐξαίρετα ἦν ἐστὶ καὶ ἴδια τοῖς ἀρχιερεῦσι μόνοις, καὶ οὐχὶ τοῖς ἱερεῦσι τοῖς ἐλάττοσι τάξεσιν ἐπιδόσεις εἰσὶ τῶν θείων λογίων ἐπὶ κεφαλὰς ἐπίθεσις εἰσὶ δὲ ἐχόντων τῶν μὲν ὑφειμένων τάξεων, *præcipua autem & propria Pontificibus quidem, diuinorum librorum ad capita admotio, non habentibus hoc inferioribus ordinibus.* Mentio in Concilio Carthaginenſi quarto, [b] *Epiſcopus cum ordinatur duo Epiſcopi ponant, & teneant Euangeliorum codicem ſuper caput, & † cervicem eius, &c.* Mentio apud [c] Chryſoſtomum, cuius infra teſtimonium adducemus. Mentio in Veteri [d] Ordine Romano, Sacramentali [e] Gregorij, Pontificali [f] Romano, Euchologio [g] Græcorum, necnon apud Albinum [h] Flaccum, Amalarium [i] Fortunatum, & alios rituum Eccleſiaſticorum ſcriptores, qui omnes ab Epiſcopis, ſaltem tribus, Euangeliorum codicem apertum teneri ſuper caput ordinandi, interimdum ſuper eum preces funduntur, affirmant.

II. Sed & vnum antiquitus obſeruatum nonnunquam legimus, vt nempe ſedulò attenderetur illa ſententia, quæ in aperto Euangelij codice deſuper Epiſ-
B copum conſecrandum impoſito occurreret: nam v. gr. notat vitæ S. Godefridi Ambianenſis diligens [k] ſcriptor Nicolaus Monachus Sueſſionenſis, *quod, cùm ex more Euangelij codex eius capiti imponeretur, & explicaretur, ſtatim occurrerit locus ille, Elizabeth impletum eſt tempus pariendi, & peperit filium: & non mediocri id omnibus admirationi fuerit: vt enim Ioannes Baptiſta, ita & Godefridus matrem habuit Elizabetham, decem annis ſterilem atque ſeneſcentem; parauit ille viam Domino, parauit & Godefridus, &c.* Notat etiam Edinerus [l] Anglus S. Anſelmi Cantuarienſis conui-ctor, eiuſque vitæ enarrator, in conſecratione illius repertam eſſe, aperto Euangelij codice, hanc ſententiam, *vocauit multos, & miſit ſeruum ſuum dicere horâ cœnæ inuitatis vt venirent*; quam in S. Anſelmum egregiè cadere oſtendit. Notat pariter Arnoldus [m] Abbas Lubecenſis, cùm Henricus Abbas de Brunſuic, Epiſcopus Lubecenſis conſecraretur, *inuentum eſſe in textu Euangelij, quod ſuper ſcapulas ipſius tenebatur, in fronte vnius paginæ, ecce euangelizo vobis gaudium magnum,*
C *quod erit omni populo, & in fronte alterius, vir iuſtus & timoratus expectans redemptionem Iſrael.* Complura ſimilia alia exempla proferre poſſem, in quibus nemo mirabitur occurrentes Scripturæ ſacræ ſententias pro oraculis habitas, ſi modo vſitatum eſſe vetuſtis temporibus obſeruarit, vt non ſolùm in electionibus, vel ordinationibus, ex verbis ſacri codicis fortuitò lectis omen captarent (prout ex iis quæ in electione [n] S. Martini, [o] S. Aniani, & cæteris referuntur, colligere eſt) verùm etiam vt fœlicem, vel infœlicem conſiliorum ſuorum ſucceſſum ex iis coniicerent, ſacrumque Euangelij codicem nonnunquam ex profeſſo conſulerent; quod te paſſim vſurpatum docebunt [p] Gregorius Turonenſis, Nicephorus [q] Gregoras, Nicolaus [r] Papa, & alij, quamuis iiſce ſortibus ſuperſtitiosè adhærere ſacri [s] Canones prohibeant; ſed hæc extra rem.

III. Impoſitionis porrò iſtius Codicis Euangeliorum ſuprà caput Antiſtitis conſecrandi, ratio elegans adfertur à Diuo Dionyſio, [t] ἐπειδὴ γὰρ ἡ τελεσιουργὸς πάσης ἱερατείας δύναμις, καὶ ἐπιστήμη, τοῖς ἐνθέοις ἱεράρχαις ὑπὸ τῆς θεαρχικῆς δω-
D ρεῖται, καὶ πλειταρχικῆς ἀγαθότητος, εἰκότως ὅτι μάλιστα τοῖς ἱεραρχικοῖς κεφαλαῖς ἐπιτίθεται τὰ θεοπαράδοτα λόγια τὰ θεουργικὰς καὶ ἱερουργικὰς ἐκφαντορικὰ πάσης θεολογίας, θεουργίας, θεοφανείας, ἱερολογίας, ἱερουργίας, ἐν λόγῳ πάντων τῶν θείων, καὶ ἱερῶν ἔργων τὰ ἐν λόγοις τῶν ὑπὸ τῆς ἀγαθουργοῦ θεαρχίας τῇ καθ' ἡμᾶς ἱεραρχίᾳ δεδωρημένων, &c. Id eſt, *quoniam perfectiua omnis Sacerdotij virtus, ac ſcientia Pontificibus à Deo afflatis, datur à diuina bonitate myſteriorum auctore, iure ac meritò Pontificiis capitibus imponuntur diuinitus inſpirata Euangelia, quæ comprehenſiuè, & ſcientificè manifeſtant Dei verba, Dei opera, Deique viſiones, ſacra verba, ſacra facta, atque, vt vno verbo complectar, omnes diuinas ac ſacras, & orationes, & actiones, quæ nobis à diuino benefico principio, ſtante hierarchiâ noſtrâ, conceduntur.* Vnde & addit [u] diuinum Pontificem omni quidem facultate quæ Pontificem deceat, præditum eſſe debere, & omnium ſacrorum ſermonum, & operationum, quæ ad hierarchiam pertinent, verâ atque à Deo traditâ ſcientiâ, non illuſtrari modo, verùm eam aliis, vt Pontifici conſentaneum eſt, tradere, quod nos alibi teſtimonium produximus. Non hîc Georgij [x] Pachymeris clariorem explicationem, in eundem ſenſum tamen, retexe-

[a] Idē in theoria non longè ab initio, quibus ſimilia habet poſt medium.
[b] Conc. Carthag. 4 c. 2. refertur diſt. 23. c. Epiſcopus.
† aliàs *verticem*.
[c] Chryſoſt. infrà.
[d] Vetus Ordo Rom. qualiter in Rom. Eccl. Epiſcop. ord.
[e] Sacrament. Gregor. poſt medium.
[f] Pont. Rom. de conſecrat. electi.
[g] Euchol. de conſecr. Epiſ.
[h] Albinus de offic. diuin. tit. qualiter Epiſcopus ordinetur in Rom. Eccleſ.
[i] Amalar. lib. 2. de offic. Eccleſ. cap. 14.
[k] Nicolaus Sueſſ. in vita S. Godefrid. Ambian. lib. 2. cap. vlt. apud Sur. 8. Nouemb.
[l] Edinerus in vita S. Anſelmi lib. 2. apud Sur. 21 April.
[m] Arnold cōtinuator chron. Slauorum ab Helmoldo cōſcripti lib. 2. cap. 18.
[n] Seuerus in vita S. Martini, Paulinus, Fortunatus, Gregor. Turon. in hiſtor. & alij.
[o] Annal. Eccl. Autel. lib. 2.
[p] Greg. Tur. lib. 4. hiſt. Franc. cap. 16. lib. 5. cap. 49 lib. 8 cap. 4.
[q] Nicephor. Gregoras l. 8.
[r] Nicolaus 1. in reſponſis ad conſulta Bulgar.
[s] Can. aliquāti, & c. Clericus, 26. q. 5.
[t] Dionyſ. cap. 5. Eccl. hier. in theoria.
[u] Ibidem.
[x] Georg. Pachym. paraph. in cap. cit.

ized by Google

mus; non Simeonis [a] Thessalonicensis haud discrepantem à prædicta expositionem; quæ omnes interpretationes eò collimant, vt eo ritu significetur non solum quod cognoscere debeat Episcopus diuina omnia facta & dicta, sed & alios docere singulos secundùm [b] gratiam, quæ data est vnicuique, secundùm mensuram donationis à Deo, adeò vt si nihil aliud esset in ista ceremonia, significatio certè esset illustris, & admiratio vtilis ad Episcopos qui Ecclesiis præficiuntur, prout fatentur quidam ex [c] hæreticis nostri temporis, sacrarum ceremoniarum osores licet, & infensi hostes. A

IV. Additur & alia eiusdē ritus egregia ratio à [d] D. Chrysostomo in eâ oratione, quâ ex professo, *quod veteris, & noui testamenti vnus sit legislator*, explicat: fusè enim ibi, quo fine, & cuius rei significandæ causâ, Antistitis consecrandi capiti Codex Euangeliorū imponatur, nobis ipse demonstrat: vbi enim ostendit consentaneū fuisse, vt Pontifex legis Mosaicæ tiara caput tectum haberet, vt qui caput esset populi, sibi aliud caput esse disceret, statim hęc subdit: *διὰ τοῦτο καὶ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐπὶ ταῖς χειροτονίαις τῶν ἱερέων τὸ Εὐαγγέλιον τῇ Χριστοῦ δεξιᾷ κεφαλῇ τίθηται, ἵνα μάθῃ ὁ χειροτονούμενος, ὅτι τῷ ἀληθινῷ τῆς Εὐαγγελίου παραλαμβάνει, καὶ ἵνα μάθῃ, εἰ καὶ πάντων ἐστὶ κεφαλή, ἀλλ' ὅμως τούτοις ὑποτέτακται τοῖς νόμοις, πάντων ὑποτέτακται, καὶ τῷ νόμῳ κρατούμενος, πάντα λοιπὸν ἐπιτάττει, καὶ ὅμως τῷ νόμῳ νομοθετούμενος. διὰ τοῦτο γοῦν τις τῶν ἀρχαίων (Ἰγνάτιος ὄνομα αὐτῷ) ὕστερος ἱερωσύνῃ καὶ μαρτυρίῳ διαφέρων, ὑποτέλλων πῶς ἱερεῖ ἔλεγε. Μηδὲν αὐτὸς γνώμης σῆς χαρίζου, μηδὲ σὺ αὐτὸς γνώμης Θεοῦ τι ποίει. τοιοῦτον ἦν ἄρα τὸ Εὐαγγέλιον, σημαῖνον ὅτι τοῦ ἐπιτάττειν ἐστί). διὰ τοῦτο λέγει Παῦλος περὶ γυναικὸς ἐχούσης κάλυμμα, ὃ δὴ ἦν ἐκεῖνον ἐξουσίας, διὰ τοῦτο ἡ πάσα τὸ σχῆμα τῆς ἐξουσίας*, id est, *Idcircò etiam in Ecclesiâ cùm ordinantur Sacerdotes, Euangelium Christi capiti imponitur, vt discat is, qui ordinatur, veram se recipere Euangelij tiaram: atque vt discat, quamuis sit omnium caput, se tamen legibus istis subijci: & eum, qui omnibus imperat, legis imperio subesse; eumque qui omnibus dat mandata, à legibus mandatum accipere. Propterea nobilis vir quidam ex veteribus (cui nomen Ignatius) quique Sacerdotio simul, & martyrio decoratus fuit, ad Sacerdotem quendam scribens dicebat, Nihil sine tuâ voluntate geratur, neque item tu quicquam absque Dei facias voluntate. Quod igitur impositum haberet Euangelium Pontifex, signum est eum esse sub potestate constitutum. Propterea dicit Paulus de muliere, quæ velamen habebat, quod erat imago potestatis. Erat igitur tiara figura potestatis, &c.* B C

V. Verùm vnum in Pontificali [e] Romano præscribitur, quod nec in Veteri [f] Ordine Romano, nec in [g] Sacramentali Gregorij, nec apud antiquum vllum auctorem à me lectum est, vt nempe post acceptum annulum, & baculum pastoralem, de quibus mox dicemus, Episcopo consecrato liber Euangeliorum de ipsius scapulis assumptus in manus tradatur à Pontifice consecrante his verbis consecrandum alloquente, [h] *Accipe Euangelium prædicare populo tuo commissō: potens est enim Deus vt augeat tibi gratiam suam, qui vivit & regnat, &c.* Quibus verbis præcipuum Episcopi officium, prædicandi scilicet, committitur, & de eo consecratus commonetur. Alterum in Sacramentali [i] Gregorij magis singulare, in quo nempe Episcopo consecrando, cui Episcopi manus impositæ, patenæ cum oblatis, & calix cum vino porrigenda dicuntur à consecrante eadem dicente, quæ simul cum eo actu Presbyteris consecrandis dici solent. Vnde dubitandi occasio nascitur, an Sacramentale istud alicuius simul in Presbyterum & Episcopum ordinationem describat, quæ tunc fieri soleret: an verò Episcopo consecrando, cui eminens quædam sacrificandi (vt alibi [k] explicuimus) potestas datur, iterum signa huiusce potestatis collatæ tradi solerent: dubitationem propono, quam alius soluet: nam vtrobique difficultates sunt non D

[a] Simeon Thessal. lib. 3. de myster. Eccles. seu Sacramentis.
[b] Ad Ephes. 4.
[c] Andræas quidā Freyub Lypsiæ academ. Theologus cap. 18. de iure vocādi, & ordinādi ministros Ecclesiæ.
[d] Chrysost. hom. 1. de diuersis vtriusque testamēti locis, de vno legislatore, &c. tomo 6. secund. edit. Paris.
[e] Pont. Rom. de consecrat. electi.
[f] Vetus Ordo Rom. suprà.
[g] Sacrament. Gregorij ibidem.
[h] Pontif. cit.
[i] Sacrament. Greg. suprà.
[k] Vide suprà sect. 1 huius partis, cap. 1. art. 1 § 4. nn. 21. & 22.

ARTICVLVS IV.

De traditione baculi, & annuli Epiſcopo conſecrato apud Latinos.

§. I.

De traditione annuli.

I. ALIA verò apud Latinos conſecrato Antiſtiti tradi ſolent, annulus ſcilicet, & baculus paſtoralis: ex Veteri nempe Ordine [a] Romano, Sacramentali [b] Gregorij, & Pontificali [c] Romano, necnon auctoribus infra citandis. Tradebatur Pontifici annulus in ordinatione, ſicut in renuntiatione ab eodem reddebatur, teſte Carnotenſi Epiſcopo [d] Iuone. Benedictio autem annuli, qui Pontifici traditur, iis verbis præſcribitur in Veteri [e] Ordine Romano: *Creator humani generis, dator gratiæ ſpiritualis, largitor æternæ ſalutis, tu Domine emitte tuam benedictionem ſuper hunc annulum, vt quicumque hoc ſacroſancto fidei ſigno inſignitus inceder, in virtute cœleſtis defenſionis ad æternam vitam ſibi proficiat.* Verborum quoque proferendorum, dum traditur idem annulus, variæ formulæ proferuntur: prima, cuius ſolius meminit Sacramentale [f] Gregorij, ampliſſima hæc eſt. *Accipe annulum diſcretionis, & honoris, fidei ſignum, vt quæ ſignanda ſunt ſignes, quæ aperienda, prodas, quæ liganda ſunt, ligas, quæ ſoluenda ſunt, ſoluas: atque credentibus per fidem baptiſmatis, laſſis autem, ſed pœnitentibus, per miniſterium reconciliationis, ianuas regni cœleſtis aperias; cunctis verò de theſauro Dominico noua, & vetera proferas ad æternam ſalutem hominibus, conſolatus gratia Domini noſtri.* Altera, quæ admonitio dicitur, & quæ fuſiori præcedenti aliquando, vt opinor, adnectebatur, iis verbis traditur, [g] *memor ſponſionis, & deſponſationis Eccleſiaſticæ, & dilectionis Domini Dei tui, in die quâ aſſecutus es hunc honorem, caue ne obliuiſcaris illius.* Tertia ibidem refertur, [h] *Accipe annulum Pontificalis honoris, vt ſis fidei integritate ante omnia munitus, miſericordiæ operibus inſiſtens, infirmis compatiens, beneuolentibus congaudens, aliena damna propria deputans, de alienis gaudiis tanquam de propriis exultans:* ſic enim affectus eſſe ſolet ſponſi erga ſponſam ſuam animus, vt eius ſiue bona ſiue mala ſibi adſcribat, ad condolendum, vel congratulandum paratus. Quarta denique quam ſolum tradit [i] Pontificale Romanum ea eſt, *Accipe annulum, fidei ſcilicet ſignaculum, quatenus ſponſam Dei, ſanctam videlicet Eccleſiam, intemeratâ fide ornatus, illibatè cuſtodias.*

II. Ex quibus formulis multiplex ratio eruitur, ob quam Epiſcopo annulus conſecrato tradatur. Prima eſt, vt ſpecies nuptiarum inter Epiſcopum & Eccleſiam exhiberetur; annulus enim ſponſæ pignoris loco mitti ſolitus fuit, quem pronubum idcircò [k] Tertullianus vocauit, [l] Iuuenalis *ſponſaliorum pignus*; cuius etiam in nuptiis tradendi cauſam hanc refert Hiſpalenſis [m] Iſidorus, *illud verò*, inquit, *quod in primis annulus à ſponſo ſponſæ datur, ſit hoc nimirum vel propter naturæ fidei ſignum, vel propter id magis, vt mutuo pignore eorum corda iungantur.* Plura hac de re paſſim apud auctores prophanos, [n] Agellium, [o] Macrobium, [p] Plinium, & alios. Ad ſignificandum ergo [q] *ſpiritale fœdus coniugij, quod inter Epiſcopum & Eccleſiam, quod in electione initiatum, ratum in confirmatione, & in conſecratione intelligitur conſummatum*: annulus Pontifici rectè datur, vt meminerit ſe cum Eccleſia ſua ſanctè copulatum, & auguſtiſſimâ conſecratione deuinctum. Altera annuli ſignificatio eſt, vt Epiſcopi per annuli traditionem dignitas innoteſcat, & apud ipſum ſignatorius eſſe Dei annulus oſtendatur; poteſtaſque nobis beneficia conferendi, quæ à Deo hominibus potiſſima tribui poſſunt: nec peccata noſtra remitti nobis ſolere, niſi Epiſcopi vel Sacerdotum ab ipſo delegatorum miniſterio diuina gratia conſignetur. Annulum autem [r] *τῆς ἀρχῆς σημεῖον, principatus ſignũ*, ſeu, vt loquitur Auguſtinus, [s] *miſerabile dignitatis inſigne cenſeri*, nemo ferè neſcit; poteſtatẽ quoque annuli datione ſignificari diſces ex [t] Curtio, [u] Iuſtino, & [x] Arriano, apud quos, quod Alexander

a Vetus Ordo Rom. ſuprà.
b Sacrament. Greg. ſuprà.
c Pont. Rom. ſuprà.
d Iuo Carnot. epiſt. 8. Rich.
e Vetus Ordo ſuprà cit.
f Sacram. ſup.
g Vide Vetus Ord. Rom. ſuprà.
h Ibidem.
i Pont. Rom. ſuprà.
k Tertull. apolog. cap. 6.
l Iuuenal. Satyr. 6.
m Iſidor. Hiſpal. lib. 2. de eccleſ. offic. cap. 19.
n Agell. lib. 10 cap. 10.
o Macrob. lib. 7. cap. 15.
p Plinius lib. 33 cap. 1.
q Cap. licet, de tranſlat.
r Scholiaſtes Ariſtoph. in Equitibus.
s Auguſt. lib. 3. de ciuitate cap. 19.
t Curtius lib. vlt. de geſtis Alexand.
u Iuſtinus in calce lib. 12. & initio 13.
x Arrianus in hiſtor.

Macedo extractum ex digito annulum Perdiccæ tradidisset, successorem Imperij eum designatum multi credidisse referuntur: eaque auctoritate ipse fretus cæteris ducibus prouincias diuisit. Disces ex [a] Suetonio referente Caligulam Imperij insignia auidè expetentem Tiberio cum morte luctanti annulum detraxisse. Disces ex [b] Niceta, qui Isaacum Comnenum è digito patris Alexij signatorium annulum, σφραγιστικὸν δακτύλιον, subduxisse narrat, vt eo viso milites sibi maius palatium aperirent. Disces maximè ex [c] Ambrosio, qui Patriarchæ Ioseph dignitatis à Pharaone collata ornamenta exponens, è quibus vnus erat annulus, quem Scriptura [d] sacra Pharaonem è digito suo extraxisse, & manui Ioseph inseruisse testatur, hæc verba profert, [e] *Quid enim sibi vult annulus digito eius insertus, nisi vt intelligamus Pontificatum ei fidei esse delatum, vt alios ipse signaret?* Nam quod Pontificatũ annulo exprimi doceat Ambrosius, ad præsentẽ expositionem idoneũ est argumentũ: sed cur *Pontificatum fidei* annuli traditione significari docuit, non ità cõstat: nisi fortè quia quemadmodũ [f] scriptæ tabulæ fidem apud Romanos minimè merebantur, nisi quæ signatorio annulo essent munitæ; ita nec prædicatio diuini verbi, neque Sacramentorum collatio legitima, sed furtiuè vsurpata censetur, nisi Pontificiâ auctoritate approbata fuerit. Annulis [g] autem ad signandum veteres vsos fuisse lippis & tonsoribus notum est. Verùm tertiam quandam rationem, ob quam annulus daretur Episcopo, suggerunt verba Ambrosij, quod propria Episcopi potestas annulo conuenientissimè significetur; nam cùm tria tantum sint Sacramenta quæ characterem conferunt, seu animæ spiritale signum imprimunt ex Theologis, ex his tribus Baptismum soli Episcopi solemniter conferre olim solebant, Confirmationem autem, & sacrum Ordinem soli ipsi tanquam ordinarij ministri concedere possunt: quo fit, vt, quia animarum consignandorum peculiarem potestatem habent, annulum signatorium in sui consecratione accipiant. Quartum addere possumus, per annulum scilicet dona Spiritus sancti, variasque gratis datas significari, quæ instar annuli in circulum girantur, quia inter se connexa, & à Deo deriuata in Deum tendunt; ad quod alludens Ecclesiastes, [h] *lustrans vniuersa in circuitu pergit spiritus, & in circulos suos reuertitur.*

III. Quæ autem de annuli Episcopalis significatione diximus, plures non infimæ notæ auctores confirmant. Primò quidem Isidorus [i] Hispalensis, & ex eo [k] Aquisgranense Concilium sub Ludouico Pio iis verbis, *datur & annulus propter signum Pontificalis honoris, vel signaculum secretorum.* Deinde [l] Beda in collectaneis, *annulum* habet Episcopus, *vt Sacramenta Dei non omnibus aperiat.* Tertiò Rupertus, [m] *annulus digiti donum significat Spiritus sancti, &c. non ergo abs re in eius digito gemmatus fulget annulus, per cuius ministerium Christus Dominus tam fulgida distribuit dona sancti Spiritus.* Quam Ruperti sententiam clariùs explicat Innocentius tertius, [n] *annulus*, inquit, *digiti donum Spiritus sancti significat; digitus articularis atque distinctus Spiritum sanctum innuit, secundùm illud,* [o] *digitus Dei est hic, & alibi,* [p] *si in digito Dei eiicio dæmonia, &c. Ipse verò de plenitudine sua secundum differentes donationes distribuit, alij, secundùm Apostolum,* [q] *dans sermonem scientiæ, alij gratiam curationum, &c. quod & visibilis Pontifex imitatur, alios in Ecclesiâ constituens Sacerdotes, alios Diaconos, alios Subdiaconos.* Non hanc autem solam, sed & alteram significationem confirmat idem Innocentius iis verbis, [r] *annulus est fidei Sacramentum, in quo Christus sponsam suam Ecclesiam subarrhauit, vt ipsa de se dicere valeat, annulo suo subarrhauit me Dominus, id est Christus, cuius custodes & pædagogi sunt Episcopi, & Prælati annulum pro signo ferentes in testimonium.* Post hæc autem audiendus est in prædictorum confirmationem Stephanus Eduensis, [s] *annulus*, inquit, *in digito, Ecclesiam cuius minister est Episcopus, sponsam Christo associat, & fulgore suo dona Spiritus sancti fulgentia demonstrat.* Audiendus denique Honorius Presbyter Augustodunensis ita locutus, [t] *annulus velut accusatio secretorum sigillatori* Episcopo *traditur, vtque sponsæ Christo secreta scripturarum annulo fidei consignet.*

IV. Iis addendus Demetrius Chomatenus, qui in responsis ad Constantinum Cabasilam Dyrrachij Metropolitanum, licet Latinos Episcopos suggillet, quod annulos corporaliter gestent, spiritaliter tamen quomodo ipsi ferendi sint

[a] Sueton cap. 73. lib. 3.
[b] Nicetas Choniates lib. 1. histor.
[c] Ambros. lib. de Ioseph. cap. 7.
[d] Genes. 41.
[e] Ambrosius ibid.
[f] Videl. 22. § signũ autem, ff. qui testam. fac. poss. l. 22. ff. de iniusto, rupto. § 1. Ad testamentum, ff. de testamẽtis. l. signatorius, ff. de verbor. signific. l. ad testium, ff. de testibus, & alibi passim.
[g] Auctores passim.
[h] Eccles. cap. 1.
[i] Isidor. Hisp. lib. 2. de eccles. offic. cap. 5.
[k] Aquisgr. c. 9.
[l] Beda in collectan. de 7 Ordinibus.
[m] Rupertus lib. 1. de diuinis officiis cap. 25.
[n] Innocẽt. 3. lib. 1 myst. Missę cap. 46.
[o] Exodi 28.
[p] Lucæ 11.
[q] 1. ad Cor. 12.
[r] Innoc. cit.
[s] Stephanus Eduensis de Sacrament. Alt. cap. 11.
[t] Honorius in gẽma animæ lib. 1. cap. 85.

by Google

A ſint oſtendit, myſticas aliquas annuli ſignificationes proferens; ſic enim ipſe, [a] τὸ δακτυλιοφορεῖν ὃ, τοῖς μὲν κ̓ πνεῦμα φέρεσθαι, πνευματικῶς ἐκλαμβάνει). ἐπεὶ δὴ γὲ νυμφίος ὁ Χριστὸς κ̓ τ̃ Ἐκκλησίας, κ̓ τ̃ῶ καθαρῶν κ̓ παρθενικῶν ψυχῶν ὀνομάζεται, κ̓ αὐτον ζόπον ἐς ὁς ἁπαπασαχῦ τ̃ῶ ἁγίων Ἐκκλησιῶν ἀρχιερεῖς, νυμφίοι ἀρχιερατεύονται, ὡς δακτύλιον τ̃ σφραγίδα λαβόντος τ̃ῦ πνεύματος. ὅτι κ̓ σωτὴρ ἐν δακτύλῳ, τουτέστι τ̃ῷ ἁγίῳ πνεύματι, τὰ δαιμόνια ἐκβάλλειν ἔφησε τοὺς ἀπιστοῦντας ἰλέγειν Ιουδαίους, ὅτι Βεεζεβοὺλ ἐκφρόμην ἔχειν αὐτον, κ̓ τ̃ ἐπανῆθόντα ὃ ἄσωτον ὑὸν δακτυλίῳ χρύσῳ ἐπικόσμησεν. ὅλον δηλαδὴ τοῦτον ἐκ τελείας πνευματικὸν αὐτὶ σαρκικῦ. τοῖς γε μὴν Λατίνοις ἢ πνευματικῶς, ἀλλὰ σαρκικῶς, οὐ κοσμικῶς, ἀλλὰ κοσμικῶς τ̃ τῦ δακτυλίου φερωνυμείαν ἐκλαμβανομένοις, φιλοπόνως ἐζήλωται τὸ δακτυλιοφορεῖν, ὡς τ̃ῶ Ἐκκλησιῶν ἀρχουσῶν μητέρων, *Annulum autem ferre, iis quidem qui ſecundum ſpiritum ambulãt ſpiritaliter accipitur; quemadmodum enim Chriſtus Eccleſiæ, mundarumque, & virgineārum animarum nominatur ſponſus, ſic qui vbique ſunt ſanctarum Eccleſiarum Præſules, ſponſi appellantur, annulo accepto,*
B *& ſpiritus ſigillo. Quod & Saluator in digito, hoc eſt ſancto Spiritu ſe dæmonia eiicere incredulis dicebat Iudæis, qui eum conuitio, quaſi Beelzebub haberet, conſectabantur: & prodigum filium reuerſum aureo annulo exornauit, totum videlicet hunc faciens ſpiritalem pro carnali. At Latinis non ſpiritaliter, ſed carnaliter, neque ſupramundanè, ſed mundanè annuli appellationem accipientibus, ſtudio magno affectatum eſt annulos geſtare, vtpote Eccleſiarum ſponſis.* Hæc ſchiſmaticus Græcus, quacumque abreptâ occaſione, conuitia in Latinos non ſatis prudenter effundit; neque enim annuli corporalis geſtatio ſpiritalem & myſticam ſignificationem eiuſdem præpedit. quin potius ad eam iuuat, & tacitè geſtantium animos ſollicitat, vt id exterius exprimant, quod exterius portendunt, quemadmodum nec cæteri ritus ſenſibiles, quorum Græcia maximè ferax eſt, inuiſibilia eorum ſignificata interuertunt.

[a] Demetrius Chomatenus in reſponſis ad Cabaſilam. Reſpõſ. lib. 1. apud Leunel. Iuris Græco-Rom. lib. 5.

§. II.

De traditione Baculi Paſtoralis.

C V. Baculum paſtoralem in ordinatione traditum, præter prædicta, plura alia auctorum teſtimonia probant, quorum aliqua mox, dum eius ſignificationes recludemus, à nobis proferenda ſunt. Idipſum etiam oſtendi poteſt; tum quod reſtituendo Epiſcopo ſuæ dignitati, qui innocens poſt depoſitionem declaratus fuerit, Concilium Toletanum 4. [b] *annulum & baculum* reddi præcipiat. Tum quod Epiſcopis, qui vel deponuntur, vel dignitati cedunt, baculum quoque ereptum fuiſſe, vel ab ipſis vltrò redditum comperiamus: ſic enim in octaua [c] Synodô generali, ingreſſo Photio ad Synodum cum baculo, Maximus Romani Pontificis Legatus iuſſit auferri baculum, dicens, *baculus ſignum eſt dignitatis paſtoralis, quod hic habere nullatenus debet, quia lupus eſt non paſtor:* teſtaturque Iuo [d] Carnotenſis Gaufridum prædeceſſorem ſuum, *ſe purgare non valentem, virgam paſtoralem reddidiſſe & annulum:* multoſque, [e] quod per laicam inueſtituram indeD bitè conſtituti eſſent, reddidiſſe paſtorales virgas, dignitati renuntiantes. Tum quod in Conciliis paſſim, & conuentibus ſacris Epiſcopos baculos paſtorales geſtaſſe ex hiſtoriarum lectione compertum ſit. Legimus v. g. apud VVilelmũ [f] Malmeſburienſem in Concilio Claromontano, cui Vrbanus ſecundus Pontifex interfuit, tredecimque Archiepiſcopi cum eorum Suffraganeis, ducentas quinque paſtorales virgas numeratas fuiſſe. Tum quod [g] Goffridus Vindocinenſis annulum & virgam, cum ab iis dantur, à quibus debent, Sacramenta nominet, ſine quibus hominũ conſecratio fieri non poſſit. Tum denique, quod doceat [h] D. Bernardus ritum inueſtiendi Epiſcopum, *per annulum & baculum* receptum fuiſſe. Vnde diuturna controuerſia inter Eccleſiaſticos & temporales principes mota olim fuit de inueſtitura per annulum & baculum, quam principes vſurpabant, eidem verò Summi Pontifices acrius reſiſtebant: qua de re à nobis fortè fuſiùs alibi dicetur.

[b] Concil. Tolet. 4. c. 27.
[c] Octaua Synod Conſtãtinop. act. 7.
[d] Ioo epiſt. 8. Richerio.
[e] Idem epiſt. 236.
[f] VVilelm. Malmeſbur. lib. 4 hiſt. cap. 1.
[g] Goffridus Vindocin. epiſt. 11. Rainaldo, lib. 1.
[h] Bernardus ſerm. de Baptiſmo.

VI. Benedictio Paſtoralis baculi, in Veteri [i] Ordine Romano hæc legitur, *Deus ſine quo nihil poteſt benedici vel conſecrari, hunc baculum benedicere dignare, vt quo-*

[i] Vetus Ordo Rom. vbi de conſecr. Epiſcopi.

tieſcumque famulus tuus illum geſtando, & te in corde tenendo, per hunc ſuſtentatur, tuæ benedictionis vbertate repleatur. Tradendo baculo eæ quoque formulæ recitandæ præſcribuntur: prior, [a] *Accipe baculum paſtoralis officij, ligandi, atque ſoluendi; & ſis in corrigendo perſeuerans, iudicium ſine irâ tenens, in fouendis virtutibus auditorum animos demulcens, in tranquilitate ſeueritatis cenſuram non deſerens.* [b] Altera, (quam pariter memorat [c] Sacramentale Gregorij) *Accipe baculum ſacri regiminis ſignum, vt imbecilles conſolides, titubantes confirmes, prauos corrigas, rectos dirigas in viam ſalutis æternæ, habeaſque poteſtatem erigendi dignos, & corrigendi indignos, cooperante Domino noſtro.* A priori formula non multum deflectunt Pontificale [d] Romanum, [e] Innocentius tertius, [f] Durandus, & alij: *accipe*, inquiunt, *baculum paſtoralis officij, vt ſis in corrigendis vitiis piè ſæuiens, iudicium ſine irâ tenens, &c.* A

a Ibidem.

b Ibidem.
c Sacrament. Gregor. poſt medium.
d Pont. Rom. tit. de conſecr. electi.
e Innocent 3. lib de myſter. Miſſæ cap. 62.
f Durandus in rationali diuin. offic.

VII. Baculum paſtoralem Græcos geſtaſſe ſolitos, ex iis quæ diximus, de Photio Conſtantinopolitani throni inuaſore, ſatis ſuperque patet: cui plura ſimilia congerere poſſemus. Hunc autem non ab ordinatoribus ſuis, ſed ab Imperatore Patriarchas ſumere ſolitos, cùm ab eo deſignantur, docet [g] Codinus, *εἶτα ὁ Πατριάρχης ἐπὶ τὸ ἀναβαθρας ἀνῆλθεν, λαμβάνει τὸ δικανίκιον δοὺς τοῦ βασιλέως χειρός. Deinde Patriarcha aſcendens in anabathram, ſceptrum, ſeu paſtorale pedum accipit ab Imperatoris manu.* Δικανίκιον porrò paſtoralem baculum rectè ſignificat, quaſi *iudicialem virgam*, nam Iudices baculum, ſeu ſceptrum olim inter iudicandum geſtaſſe teſtatur [h] Homerus. B

g Codinus de officiis Conſtantinopolitanæ Ecclesiæ cap. 17. num. 3.

h Homerus Iliados I.

——————— σκῆπτρον
Ἐν παλάμαις φορέουσι δικασπόλοι οἵτε θέμιστας
παρὰ Διὸς εἰρύαται.

Id eſt ——————— *ſceptrum*
In manibus geſtant, præfecti qui vrbibus, æquum
Pro Ioue conſeruant.

Vnde *δικανίκιον* cum ſceptro confuſum, eoque nomine Imperatorium ab eodem [i] Codino non multo ante citato vocatum eſt: eoque ipſo vocabulo paſtorale pedum nominatum à [k] Phranſe, & [l] Gennadio Scholario, dum vterque ab Imperatore Patriarchã illud recipientẽ deſcribit: fortè quod baculus paſtoralis & ſceptrũ apud Græcos non parũ differrent. Æſchylus [m] ex antiquis ſceptrum *βακτηρίαν πατρίμβεργον* nuncupauit, id eſt, *baculum populos regentem*: eadem paſtoralis pedi deſcriptio eſt. Hæc duo tamen expreſsè diſtinguit Carolus Magnus apud [n] Monachum Sangallenſem, *quidam*, inquit, *ex Epiſcopis non contentus Epiſcopatu, quem in primâ Germaniæ ſede retinet, ſceptrum noſtrum, quod pro ſignificatione regiminis noſtri aureum ferre ſolemus, pro paſtorali baculo, nobis ignorantibus, ſibi vendicare voluit*: quidquid verò ſit ea de re, ritum porrò tradendi baculi paſtoralis in ordinatione Epiſcopali vſitatum apud Græcos, ex ipſorum [o] Euchologio non aduertimus. C

i Codinus cit. cap. num. 7.
k Phranſes lib. 3. chron. cap. 19.
l Gennadius Scholar. in hiſtor. polit. lib. 1. Turcogræc. pag. 15.
m Æſchylus in tragœdia, quæ inſcribitur Choëphori.
n Monachus Sangallenſ. lib 1. cap. 10.
o Euchолog. Græc.

VIII. Legimus Decretalem [p] Innocentij tertij, in qua Pontifex, ſecundùm [q] aliquos Patriarcham Conſtantinopolitanum, ſecundùm [r] alios Bulgariæ Primatem monet, vt pedum paſtorale, ſicut & cæteri Pontifices, geſtet, *& licet*, inquit Romanus Pontifex, *non vtatur baculo paſtorali, tum propter hiſtoriam, tum etiam propter myſticam rationem, tu tamen ad ſimilitudinem aliorum Pontificum poteris eo vti, quorum omnium rationem idem Cardinalis ſicut à nobis accepit, te poterit edocere.* Quænam ſit illa hiſtoria, quænam myſticâ ratio ob quam Summus Pontifex baculo paſtorali non vtitur, ſatis difficile eſt probatis auctoritatibus confirmare. [s] Gloſſa hiſtoriam quandam refert S. Martialis, qui miſſus à D. Petro in Germaniam cum ſocio quodam ſuo Matthæo, eo mortuo rediit ad D. Petrum, à quo baculum accepit, quo ſocium vitæ reſtituit. Plurima huic hiſtoriæ refragantur, nec ab vllo probato auctore narratur. Probabile eſt Gloſſam hallucinari, & eam voluiſſe referre hiſtoriam, quam alibi prædictus [t] Innocentius 3. retulit; Sanctum ſcilicet Eucharium primum Treuirenſem Epiſcopum miſſum fuiſſe in Gallias à S. Petro, cum SS. Valerio, & Materno, qui eum in Præſulatu exceperunt: ex iis verò poſtremum directo à D. Petro baculo à mortuis ſuſcitatum fuiſſe: in cuius rei memoriam obſeruatum, vt Summus Pontifex ſucceſſor Petri baculo minimè D

p Cap. vnic. de ſacrâ Vnctione.
q Gloſſ. in dict. cap. & alij.
r Geſta Innocent. 3 citanda inferiùs, vbi de ſacra Vnctione.
s Gloſſ. v. hiſtor. indict. cap.
t Innocent. 3. lib. 1. de myſteriis Miſſæ, cap. 62.

Digitized by Google

A minimè vteretur, præterquam, inquit [a] D. Thomas, in Eccleſia Treuerenſi. Myſticas rationes Gloſſa[b] eadem, necnon Ioannes [c] Andræas aliquas excogitant, quæ hunc morem firmẽt, vt quod Papa iuriſdictionem habeat à Deo, Epiſcopi autem ab hominibus, ideoque baculos in ſua conſecratione hi recipiant, ille non recipiat: item quod à nullo Papa corrigi poſſit ſi deliquerit, Epiſcopi verò poſſint: quod ad trahendum ad ſe Papa baculo non indigeat, qui ſemper habiturus ſit oues, quia numquam Eccleſia eſt deſitura: cùm è contra cæteræ particulares Epiſcoporum Eccleſiæ deficere queant, ideoque earum Epiſcopus baculo indigeat, quâ errantes oues ad ſe reuocet: hæc & alia diuerſa myſticè à quibuſdam dicuntur, cùm tamen omnes conueniant, propter plenitudinem poteſtatis baculum Summo Pontifici non tradi, qui non tantum ouium, ſed & paſtorum Summus Pontifex eſt. Sed hæc aliis pleniùs diſcutienda relinquimus.

[a] D. Thomas in 4. diſt. 24. q. 2. art. 2.
[b] Gloſſa ſup.
[c] Ioan. Andr. in dict. cap.

IX. Dubium autem non leue ſuboriri poteſt, an paſtorali baculo Summus
B Pontifex ſemper caruerit: reperio enim quædam apud auctores non improbandos teſtimonia, quæ & Summos Pontifices baculum paſtoralem olim geſtaſſe demonſtrãt, & in ordinatione ſua ſibi aſſumpſiſſe (licet fortè non ab aliorũ manu) probabiliter innuant. Nam de Benedicto Antipapa ſic loquitur [d] Luitprandus. *Poſthæc pallium ſibi abſtulit, quod ſimul cum Pontificali ferula, quam manu geſtabat, Domino Leoni Papæ reddidit, quam ferulam idem Papa fregit, & fractam populo oſtendit, deinde Benedictum in terrâ ſedere præcepit: cui caſulam, quam planetam vocant, cum ſtolâ pariter abſtulit, &c.* Similiterque [e] Regino, *Leo Apoſtolicus coadunatâ multorum Epiſcoporum Synodo, eundem Benedictum Romanæ Sedis inuaſorem, iudicio omnium ab inuaſo gradu depoſuit, & Pontificale pallium, quod ſibi impoſuerat, abſcidit: ferulamque paſtoralem manu eius abreptam, coram omnibus in fruſta confregit, &c.* Addere etiam poſſem Conſtantinum [f] in donatione facta Syluestro, quæ ſiue vera ſit, ſiue ficta, ſaltem à pluribus ſæculis peruulgata eſt, referturque tum à [g] Balſamone, tum ab
C aliis Græcis, Latiniſque auctoribus, in ea, inquam, inter cætera Summo Pontifici Conſtantinum concedere τὰ βασιλικὰ σύμβολα, *Regia ſceptra, ſeu Imperialia*; ſceptra enim iſta nihil aliud fuiſſe, quàm baculos, quos Principes, aut Duces, tanquam inſignia dignitatis manu geſtabant, & quos ad Eccleſiam tranſlatos paſtorales baculos dictos fuiſſe, ex prædictis [h] conſtat.

[d] Luitprãdus lib. 6. hiſtor. in fine.
[e] Regino Chronici lib. 2.
[f] Donatio Conſtantini tomo 1. Cõc. Seuerini Bini.
[g] Balſamon in Nomocan. tit 8. cap. 2.
[h] Suprà initio §.

X. Baculi porrò paſtoralis variæ myſticæ ſignificationes referuntur: primò enim baculus paſtoralis datus eſt, tanquam dignitatis inſigne: nam virga, ſeu baculus apud [i] veteres poteſtatis, & dignitatis inſigne habitus eſt: vnde & ῥαβδοὶ ῥαμνόλαι, quarum formam paſtorales iam baculi exprimunt, „*Iaconum in pretio fuerunt*, teſte [k] Platone. 2. paſtoralia ferè omnia officia baculo paſtorali ſignificari poſſunt. Docet Iſidorus [l] Hiſpalẽſis, cuius verba exſcripſit Synodus [m] Aquiſgranenſis, *huic autem, dum conſecratur, datur baculus, vt eius indicio ſubditam plebem, vel regat, vel corrigat, vel infirmitates infirmorum ſuſtineat.* [n] Beda, *Baculum habet Epiſcopus, vt ſubditos regat, infirmos ſuſtineat.* Innocentius tertius, [o] *Baculus*
D *correctionem ſignificat paſtoralem.* Item. [p] *Ideò eſt acutus in fine, rectus in medio, retortus ſiue recuruus in ſummo, quia Pontifex debet tangere pigros, regere debiles, colligere vagos.* Hoc ipſum olim lapis quidam [q] Marmoreus Tholoſæ repertus nos docuit, cui SS. Petri & Saturnini pedum paſtorale geſtantis imagines cum hoc verſu inſculptæ ſunt.

Curua trahit, quos recta regit, pars vltima pungit.

Sed & [r] Honorius Auguſtodunenſis expreſſiùs idipſum ſignificat, *per baculum, quo infirmi ſuſtentantur, auctoritas doctrinæ deſignatur: per virgam, quâ improbi emendantur, poteſtas regiminis figuratur. Baculum ergo Pontifices portant, vt infirmos in fide per doctrinam erigant: virgam baiulant, vt per poteſtatem inquietos corrigant: quæ virga vel baculus eſt recuruus, vt aberrantes à grege, docendo, ad pœnitentiam trahat; in extremo eſt acutus, vt rebelles excommunicando retrudat, hæreticos velut lupos ab ouili Chriſti poteſtatiuè exterreat.* A quo non diſcedit [s] Hugo à S. Victore iis verbis, *Epiſcopo dum regimen Eccleſiæ committitur, baculus, quaſi paſtori traditur: in quo tria notantur, quæ ſignificatione non carent, recuruitas, virga, cuſpis: ſignificatio hoc carmine continetur.*

[i] Vide Ouid. lib. 5. Triſtiũ eleg. 7. Iuuenal. Satyr. 14. Statius lib. Syluar. Liuiũ lib. 45. Florũ lib. 3 & alios.
[k] Plato in Protagora.
[l] Iſidor. Hiſpal. lib. 2. de offic. cap 5.
[m] Aquiſgran. ſub Ludouico cap. 9.
[n] Beda in collectan. de 7. Ordinib. tomo 5.
[o] Innocent. 3. lib. 2 de myſteriis Miſſæ cap. 62.
[p] Ibidem.
[q] Lapis quidã Marmoreus Tholoſæ repertus.
[r] Honorius in gemmâ animæ lib. 2. cap. 118.
[s] Hugo cap. 40. lib de Sacrament.

Digitized by Google

Collige, ſuſtenta, ſtimula, vaga, morbida, lenta
Hoc eſt paſtoris, hoc virga figurat honoris.
Item, *Attraho peccantes, iuſtos rego, pungo vagantes*
Officio triplici ſeruio Pontifici.

A

[a] Honorius gemmæ lib. cit. cap. 217.

XI. Denique prædictus [a] Honorius antiquæ & nouæ legis exemplis virgam iſtam paſtoralem Epiſcopis deferendam eſſe probat, [b] *Moyſes quippe*, inquit, *dum oues pauit, virgam manu geſtauit; hanc ex præcepto Domini in Ægyptum pergens ſecum portauit; hoſtes ſignis per eam factis terruit, qui velut lupi oues Domini ſtrangulabant; gregem Domini de Ægypto per mare rubrum hac virgâ eduxit, paſtum de cœlo, potum de petris hac produxit, ad terram lac & mel fluentem, velut ad paſcua, hac virgâ induxit:* & paulò pòſt, [c] *in Euangelio quoque Dominus Apoſtolis præcepit, vt in prædicatione nihil præter virgam* [d] *tollerent, & quia Epiſcopi paſtores gregis Domini ſunt, vt Moyſes, & Apoſtoli fuerunt, ideò baculum in cuſtodia præferunt.*

[b] De virga iſta Moſis, vide paſſim lib. Exodi.

[c] Ibidem.

[d] Marci 6.

B

CAPVT X.

De ſacra Vnctione.

ARTICVLVS I.

An antiquitus vſitatus mos fuerit vngendorum Sacerdotum apud Græcos.

§. I.

Argumenta pro parte affirmante continens.

I. CELEBRIS prædictis omnibus ritibus ceremonia ſuccedit ſacræ Vnctionis, cùm Preſbyteri, & Epiſcopi inungi ſolent, non cæteri inferiorum Ordinum Clerici. De hac quinque potiſſimæ quæſtiones occurrunt pertractandæ. Prima, an apud Græcos antiquitus Vnctio iſta viſibilis in ordinatione vſitata fuerit. Altera, an apud Latinos vetus hic mos exiſtat. 3. quo ritu vnctio Sacerdotum fieri ſoleat. 4. quæ ipſius Vnctionis in ſacris ordinationibus vſurpatæ, totiuſque huius ritus ſignificatio videatur. Quinta denique, quot aliæ ſint Vnctionum ſpecies, ex quibus regia præſertim, quæ Pontificiam & Sacerdotalem imitatur, nobis eſt fuſiùs exponenda.

C

II. Quod ad primam quæſtionem attinet, vtrum apud Græcos antiquitus obſeruata fuerit vnctio Sacerdotum conſecrandorum, res iſta videtur controuerſa, & quæ in vtramque partem variis ſuaderi poteſt argumentis; pars affirmatiua iis vtique fulcitur. Primò, quia innuere videtur non ſemel [e] Dionyſius ſacrum vnguentum ad omnem conſecrationem, etiam ſacrorum Dei miniſtrorum, adhiberi: eo enim capite, quo eius vim admirabilem, ac diuinam enarrat, hæc generatim habet, *αὐτῷ χρῆται πρὸς πᾶσαν σχεδὸν ἱεραρχικὴν τελεσιουργίαν, illo* (vnguento ſcilicet) *vtitur* (Pontifex) *in omni fere Pontificio munere.* Deinde generalius, & abſque vlla reſtrictione loquens hoc eodem capite adiungit, [f] *καὶ πρόσεστι τὸ θειότερον ὅτι τῷ θείῳ μύρῳ χρῆται πρὸς πάντος ἱερᾶ τελεσιουργίας, ἐναργῶς ὑποδηλούσα καὶ τὸν λόγον ἁγιάζοντα τὸν ἁγιαζόμενον, ὡς ἀεὶ ταυτὸν ὄντα ἑαυτῷ καὶ πᾶσαν ἐπαρχικὴν ἁγιατουργίαν: quodque etiam diuinius eſt, diuino vnguento vtitur in cuiuſuis rei ſacræ conſecratione, apertè monſtrans, ſecundùm ſcripturam, eum qui ſanctificatur, alios ſanctificare, vt qui ſibi ſemper ſit ſimilis, in omni boni efficientiâ à diuino principio procedente.* Et paulò pòſt explicans [g] cur vnguentum ſacrum, τελετὴ vocitetur, *ἔστι γὰρ αὐτῷ τελετὴ, καὶ τὸ δι' ἡμᾶς ἀνθρωποπρεπῶς ἁγιάζειν, καὶ τὸ θεουργικῶς ἅπαντα τελεῖν, καὶ ἁγιάζειν τὰ τελούμενα, eſt enim eius τελετὴ, id eſt ſacra operatio, vt & quantum in nobis eſt ſecundùm humanam decentiam, ſeu exiſtentiam ſanctificemur, & diuinâ efficaciâ omnia perficiamus, & ſanctificemus, quæ perficienda ſunt.* Vnde & Maximus in eũdem D. Dionyſium ait, [h] *δι' αὐτῷ γὰρ ἅπαν ἅγιον τελειοῦται, per vnguentum omne ſanctum perficitur;* item, [i] *τελοῖ γὰρ πάντα τὸ θεῖον μύρον ἐπιχριόμενον, ὥσπερ ἡ μετάληψις τῷ ἁγίῳ σώματος καὶ αἵματος, perficit enim omnia diuinum vnguentum illinens, ſicut participatio*

D

[e] Dionyſius cap. 4. de Eccleſ. hierarch. in Myſter.

[f] Idem eod. cap. in Theoriâ.

[g] Ibidẽ paulò pòſt.

[h] Maxim. in dict. cap. Dionyſ.

[i] Ibidem.

Digitized by Google

A *tio corporis & sanguinis.* Quare sicut nemo ordinari solet, nisi qui prius corpori & sanguini Christi communicat, ita nec qui diuino vnguento non fuerit delibutus.

III. Secundò, S. quoque Gregorius Nazianzenus, non semel sacræ Vnctionis in ordinatione vsitatæ videtur meminisse. Primò [a] enim agens aduersus Iulianum iam Presbyter consecratus, ἔχω τι καὶ μύρου (ἀλλ' ᾧ χρίονται μόνον ἱερεῖς τε καὶ βασιλεῖς, ὅτι ποικίλω τε καὶ πολυτελεῖ, καὶ δι' ἡμᾶς καινωθέντι) μεγάλου μυρεψοῦ τέχνῃ συγκείμενον. εἴθε μοι γένοιτο τούτου τοῦ μύρου τινὰ δωρεὰν προσβαλεῖν τῷ Θεῷ, *vnguentum quoque ipse quoddam habeo (sed quo Sacerdotes solum & Reges vngantur, nempè vario & exquisito, & nostra causa effuso) magni vnguentarij arte confectum: atque vtinam mihi suauem eius odorem Deo offerre contingat.* Secundo, [b] de sua ad Patrem, & Basilium, post reditum ex fuga, consecratione in Episcopum loquens, διὰ τοῦτο χρίεις τὸν ἀρχιέρεα, καὶ περιβάλλεις τὴν ποδήρη, *idcirco,* inquit, *me Pontificem vngis, ac podere cingis:* pluraque ibidem de eadem Vnctione subiungit. Tertiò, oratione [c] ad Gregorium Nyssenum, Basilij magni fratrem postridie illius diei, quo creatus fuerat, vbi patrem suum Mosi, & eundem Nyssenum Aaroni comparauit, de Patre mox subdit, τούτων ὁ μὲν ἔχρισεν ἡμᾶς, καὶ κρυπτομένους εἰς μέσον ἤγαγεν, *horum alter nos vnxit, & latentes in medium produxit.* Quartò, [d] Apologeticam ipse orationem ad Patrem, præsente Basilio, cum Sasimorum Episcopus creatus est, ita exorditur, πάλιν ἐπ' ἐμὲ χρῖσμα, καὶ πνεῦμα, *rursum super me vnctio & spiritus.* Quintò, [e] in oratione, quam habuit ipse in laudem Basilij, ad eius ordinationem ab exteris regionibus vocatos, τοὺς χρισόντας ἄνδρας, *viros* pietate præstantes, & zelo flagrantes, *eum vncturos,* conuenisse testatur: itemque Gregorium Patrem narrat ab ordinatione Basilij redeuntem ab impositione manuum, καὶ ἐκ τῆς χρίσεως, καὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ χρισθέντος, *& ab vnctione, atque ab eius qui vngebatur capite* roboratum, reuersum fuisse. Sextò, [f] oratione in Pascha, & in tarditatem hæc similiter habet, μυστήριον ἔχρισέ με, *mysterium vnxit me,* seu dies festus vnxit me, ac si diceret, die festo se in Sacerdotem vnctum fuisse. Similis phasis Gregorij [g] Nyssenj tractatu de virginitate, πῶς ἱεροπρεπὴς Θεῷ εἰς ἀυτὸ τοῦτο χρισθείς, *quomodo Dei Sacerdotio fungeris qui ad hoc ipsum vnctus es?* Non est autem probabile toties Nazianzenum de ordinatione loquentem Vnctionem memorasse, si spiritalem tantum & mysticam intellexisset, nec vlla visibilis in eo Sacramento Vnctio in vsu suo tempore fuisset: quam etiam Nyssenj loquendi modus videtur indicare.

[a] Nazianz. orat. 4.
[b] Idē orat. 5.
[c] Idē orat. 6.
[d] Idē orat. 7.
[e] Idem orat. 20. ante medium.
[f] Idē orat. 41.
[g] Gregorius Nyssen. tract. de virginitate cap. vlt.

IV. Tertiò apud alios quoque antiquos auctores vnctio Sacerdotibus tribuitur, & in ordinatione tanquam vsitata refertur. Legimus apud [h] Eusebium, & [i] Nicephorum, Panegyricam orationem in Encæniis in laudem Paulini Tyrionum Episcopi, & aliorum Præsulum recitatã, cuius illud est exordium, ὦ φίλοι Θεοῦ, καὶ ἱερεῖς, οἱ τὸν ἅγιον ποδήρη, καὶ τὸν οὐράνιον τῆς δόξης στέφανον, τότε χρίσματι τῷ ἔνθεν, καὶ τινὶ ἱεροπρεπεῖ τοῦ ἁγίου πνεύματος στολῇ περιβεβλημένοι, *O amici Dei, & Sacerdotes, qui sacrosancto talari indumento, cœlesti gloriæ corona, diuina Vnctione, & sacratâ sancti Spiritus stolâ circumuestiti.* De sancto Nicolao, inquit [k] Metaphrastes, *sancta Episcoporum Synodus, vnà cum Clero, cùm quicquid iustum est, ac fit de more, in eo disposuissent, eum Pontificatus chrismate initiant.* De eo pariter sanctus Leonardus [l] Iustinianus Patriarcha Venetus, in ipsius vitâ, quam è Græco Latinè vertit, Synodus *frequens,* ait, *ad noui Præsulis vnctionem conuenit, à quo magno tandem labore impetratum est, vt se pateretur inungi.* Idem Metaphrastes [m] in vita S. Chrysostomi illum in Episcopum, *sacro Chrismate consecratum, & in excelso loco Ecclesiæ collocatum,* narrat iis verbis, τοῦ ἱεροπρεποῦς χρίσματος τελειῶται, καὶ τοῦ τῆς Ἐκκλησίας ὕψους σπεύδει. Nicephorus [n] pariter Mosem sanctissimum Monachum à Mauiâ Saracenorum regina ad fidem conuersâ consecrandum missum, & à catholicis Antistitibus exulantibus, *Episcopali Vnctione acceptâ,* ordinatum refert. Tharasium quoque Patriarcham ait [o] Ignatius in eius vita, à Constãtino & Irene designatum, à Clero & populo appetitum, *diuinis, & spiritualibus inuocationibus honoris Sacerdotalis Vnctionem suscepisse.* De Gregorio Palamâ schismático, imò & hæretico quoque, qui processionem Spiritus sancti à Filio impugnauit (quem tamen nuperi Græci,

[h] Euseb. lib. 10. hist. cap. 4.
[i] Nicephor. lib. 7. cap. 40.
[k] Metaphr. in vita S. Nicolai cap. 13. apud Sur. 6. Decemb.
[l] Leonardus Iustinian. apud eũdem.
[m] Idem in vita S Ioann. Chrysost. cap. 33 apud eundem 27. Ianuarij.
[n] Nicephorus lib. 11. cap. 46.
[o] Ignatius in vita Tharasij.

vt cœlitem, colunt, ex eius vita iisdem legunt, τὸ μύρα χρίσμα ἐπ' ἰσφοσύνης ἐδέξατο, & in tropariis ad ipsum canunt, μύρῳ ἰσφοσύνης σε ἀρχιερωσύνης, *vnguento consignatus es Pontificatus*, vt refert [a] Arcudius. Quis autem sibi persuadeat hæc omnia mysticè, & spiritaliter interpretanda esse, quæ tam clarè dicta, tam sæpè repetita corporalem Vnctionem innuunt, eamque aliis ordinationis ritibus inferunt? A

[a] Arcudius lib. 6. de Sacram. cap. 1.

V. Denique non ad spiritalem & mysticam Vnctionem, sed ad solam corpoream, ac visibilem traduci possunt verba [b] Iobi Monachi, qui sibi cognomentum peccatoris imposuit, is enim vnguentum iterari docet duplici de causa: primam dicit esse necessitatem, quando scilicet aliqui vel hæresim amplexi sunt, vel fidem negarunt, vtrosque enim redeuntes ad Catholicam communionem, iterum sacro Chrismate inungi, prout in Concilio [c] Constantinopolitano 1. statutum est, Græcorum morem esse ait: alteram assignat dignitatem Regiam vel Pontificiam, in qua conferenda sacram iterum Vnctionem vsurpari docet, prout hæc eius verba demonstrant: πάλιν ἤ τινι (διπλοῦται τὸ θεῖον μύρον) καὶ ἐν τῇ πλατῇ τῆς βασιλικῆς ἀναφορείας, ἢ φῶτά τινα καὶ ἱεραρχικῆς ἀξιώσεως εἰσιόντα γίνεσθαι. καὶ τούτοις δὲ ἀναχριομένοις πάντως, ὡς ἔθος πᾶσι μὴ τὸ βάπτισμα, ὅμως αὖθις θείου μύρου σφραγὶς ἐπιχρίεται. *Ordine verò quodam dignitatis administratur diuinum vnguentum in imitatione Regum, cum in sellâ collocantur; vel apud nonnullos denuò fieri solet in consecratione Pontificiæ præeminentiæ: hi enim quamuis omninò antè, vt moris est apud omnes, post Baptismum vnguento sunt oblíti, nihilominus rursum diuini vnguenti sigillo inunguntur.* Ex quo sanè testimonio manifestè patet apud quosdam saltem ex Græcis sensibilem Vnctionem in Sacerdotum ordinatione fuisse vsurpatam. B

[b] Iob Monachus tractatu de Sacramentis.

[c] Conc. Constantinop. 1. c. 7.

§. II.

Argumenta pro parte negante complectens.

VI. Contraria verò sententia quæ negat Græcos visibilem Vnctionem saltem vt plurimum in ordinationibus Sacerdotum adhibere solitos, iis rationibus adstruitur. Primò, quia [d] Constitutiones Apostolicæ Clementis, quæ videntur directæ præsertim ad Græcos, ex quibus suprà notauimus plures Græcorum in ordinatione ritus à Latinis discrepantes excerptos fuisse, Vnctionis in Episcopi consecratione non meminerunt, quamuis totum eius ritum graphicè & copiosè descripserint. Similiter nec [e] Dionysius eo capite, quo sacræ Ordinationis ceremonias omnes sigillatim, & accuratè præscribit, ac diligentius adnotat, quænam ex iis Sacerdotum ordinationi, quænam ministrorum communes essent, quænam propriæ, eo, inquam, toto capite nullum verbum facit de sacrâ Vnctione quam ceremoniam non videtur omissurus fuisse, si in ordinationibus tunc temporis vsitata fuisset. Eo quoque [f] capite, quo sacri vnguenti vim, & significationem detegit, etsi speciatim in benedictione aquæ baptismalis, confirmatione baptizatorum & altarium consecratione hoc sacrum vnguentum adhiberi doceat, in consecratione tamen Sacerdotum eandem vsurpari non dicit: quorsum autem in prioribus sacri vnguenti applicandi meminisset, non in ordinatione Sacerdotum, si in consecratione quoque Sacerdotum sacrum vnguentum adhibēdi mos fuisset? Certè cum sacra ordinatio maioris sit momenti, quàm benedictio aquæ baptismalis, vel consecratio Altarium, sitque potissima & præcipua Pontificis functio, si in ea sacra Vnctio apud Græcos in vsu fuisset, non omissa à Dionysio, sed primo loco in exemplum prolata videretur, qui scilicet minutiora tam diligenter prosequitur. Itaque propositio Dionysij, quod in omni consecratione sacrum vnguentum adhiberi mos esset, non vniuersim ex ipsius mente intelligenda est, sed ad proposita ab ipso exempla restringenda. C D

[d] Constitut. Apost. lib. 8.

[e] Dionysius cap. 5. Eccles. hierarch.

[f] Idem cap. 4.

VII. Secundò, quia S. Chrysostomus antiquos Sacerdotes ita vnctos fuisse commemorat, vt id de Sacerdotibus nouæ legis reticeat, & cùm id de iis dicendi occasio sese offerret, Vnctionem in ipsorum ordinationibus isto suo silentio negare videtur: ita enim ipse, [g] τούτῳ χριώμεθα, ὅταν βαπτιζώμεθα, τότε καλὸν ἀποτίθεμθα.

[g] Chrysost. in digress. Motali hom. 2 in cap. 1. prioris ad Timoth.

Digitized by Google

A δεσπόσομεν. τὸ ἢ κ᾽ εἰς τὸ ἐξῆς τούτου δεσπόσειν, ὃ ἐμοῦ ἔδοξε σπουδῆς. διὰ τοῦτο κ᾽ τὸ παλαιὸν μύρῳ ἐχρίοντο οἱ ἱερεῖς τῆς ἁγίας σύμβολον διδόντες, ὅτι ἡ ἱερὰ καλὸν δεσπόσειν δεῖ: *hoc vnguento vngimur, cùm baptiſmatis fonte renaſcimur; tunc honeſtatem ſpiramus; poſteà verò id odoris ſpirare ſtudij noſtri fuerit. Idcircò etiam olim vnguento inungebantur Sacerdotes, magnæ virtutis indicium præ ſe ferentes: quippe eum, qui Sacerdotio fungitur, ſpirare oprimum odorem conuenit.* Certè ſi noſtros Sacerdotes vnguento liniendi mos viguiſſet, conſentaneè omninò in eadem narratione noſtrorum rituum perſeuerans ſanctus iſte doctor, qui Vnctionis poſt Baptiſmum in noſtrâ lege vſitatæ meminerat, Sacerdotalis quoque in eadem lege meminiſſet: ſed cùm ſacræ Vnctioni baptizatorum, vngendorum in antiqua lege Sacerdotum exemplum adiunxerit, videtur, deficiente in noua lege Sacerdotali vnctione, ad antiquæ legis Sacerdotum ritus neceſſitate adactus recurriſſe: præſertim cùm ratio, quam ibidem ſubdit, Sacerdotibus potius nouæ legis quàm antiquæ conueniat.

B VIII. Tertiò, quia plures ex Græcis auctoribus, quando ordinatio ſacra Vnctio dicta legitur: vel cùm Sacerdotes vncti vocitantur; de ſpiritali vnctione id interpretantur, non de ſenſibili & corporea. Tres ex iis profero, primum Eliam Metropolitanum Cretæ, Scoliaſtem Nazianzeni, qui ſub Conſtantino, & Irene floruit, Concilioque [a] Niceno 2. ſubſcripſit, cuius etiam extãt [b] reſponſiones quædam ad Dionyſium Monachum Iuri Græco Romano inſertæ: alterum, Nicetam Heraclienſem Metropolitanum, Nazianzeni ſimiliter Scholiaſtem, cuius item extant reſponſiones quædam [c] ad Conſtantinum Epiſcopum, ad quem pariter Demetrius Chomatenus aliquas reſponſiones ſcripſit: ex quibus patet eum longè poſt Photium, vigente inter Latinos & Græcos ſchiſmate, floruiſſe: tertium tandem [d] Nicolaum Cabaſilam ſchiſmaticum Græcum, qui vixiſſe fertur anno 1300. ſcripſitq; contra D. Thomam librum hæretico ſpiritu compoſitum de proceſſione Spiritus ſancti. Primum ergo [e] Elias Cretenſis allata ſupe-

C riùs ex oratione ſeptima Nazianzeni verba (*rurſum ſuper me vnctio*) interpretans, ità differit, πάλιν εἶπεν διὰ τὸ τῆ ἱερωσύνης χρίσμα, ὑφ᾽ οὗπερ ἤδη ἐκεχρίστο. πάλιν πάλαι μὲν, ὡς ἐν πολλοῖς πολλάκις ἔφη τοῦτο εἰπόμην, τοῦ κοσμικῶ τε κ᾽ τυπικῶ, οἱ ἀρχιερεῖς τὲ κ᾽ ἱερεῖς ἐχρίοντο χρίσματι. ὕστερον ἢ τοῦ πνεύματικῶ, ὅπερ δὴ χειροθεσία ἡ κ᾽ τῶ παναγίω πνεύματος ἐπικλήσεις κ᾽ ἁγιασμὸς: *rurſus, dixit, propter Sacerdotij vnctionem, quam prius iam acceperat. Porrò veteres Sacerdotes & Pontifices, vt ſæpè alibi de hac re diximus, vnctione legali & typica vngebantur, legis autem nouæ Sacerdotes ſpirituali, quæ quidem in manuum impoſitione, & Spiritus ſancti inuocatione, atque conſecratione poſita eſt.* Cauſam aſſignat [f] Nicetas: *Etenim vnguentum illud in Pontificis caput effuſum, quod primum ipſum caput ornabat, deinde barbam, ac poſteà vſque ad extrema ipſius indumenta, vnguentum, inquam, illud allegoricè nobis Spiritum ſanctum deſignat. Hic enim primum totius corporis caput, hoc eſt Chriſtum implebat: deinde ad Apoſtolicum chorum, qui faciei Chriſti ornatus erat, dimanabat, ac poſteà in totum corpus, id eſt in Eccleſiam labebatur.* Fuſiùs autem [g] Cabaſilas nonniſi ſpiritaliter Sacerdotes nouæ legis vnctos dici

D oſtendit: nam agens de vnguento, probat vnguentum ſeu Confirmationis Sacramentum appellari manuum impoſitionem, & vice verſa manuum impoſitionem ſeu Sacramentum Ordinationis vocari Vnctionem, propter eundem effectum, Spiritus ſcilicet ſancti dationem, & regalis Sacerdotij communicationem: ſpiritaliter ideò & allegoricè, dictum iſtud exponit, quod occini ſolebat Sacerdoti conſecrato, ἐσφραγίση τοῦ μύρου ἡ ἀρχιερωσύνης, *conſignatus eſt vnguento Pontificatus.* Inter differendum verò Sacerdotes nouæ legis Iudaicis opponit, quod hi corporali Vnctione perficerentur, illi verò manuum impoſitione, nam, inquit, τῶ παλαιὸν νόμω κ᾽ βασιλέας χρίοντος ἦν τρόπον κ᾽ ἱερέας, ὁ τῆς Ἐκκλησίας θεσμὸς ἐπίνοιε τοῦ μύρου βασιλεῖων, τοῖς ἱερεῦσιν ἐπιτίθησι χεῖρας, κ᾽ τῶ τῶ πνεύματος εὔχεται χάριν, *antiquâ lege Sacerdotes ſimiliter ac Reges vngente, Eccleſiæ lex illos vnguento Reges conſtituens Sacerdotibus manus imponit, & ſpiritus gratiam precatur.* Quæ verba oſtendunt ſuos Sacerdotes non corporaliter Græcos vnxiſſe, nec antiquæ legis ritum, ea in re, ſecutos fuiſſe: cùm tamen ſoleret eiuſdem legis in vngendis Regibus mos etiam apud ipſos reſeruari.

[a] Vide ſuſcript. 7 Cõc. Oecumenici.

[b] Vide lib. 5. Iuris Græco-Latini Leunclauij, & 3. Codic. Iuris Orient Bonefidij

[c] Vide ibid.

[d] De eo vide tom. 2. Bibliot. SS. PP. Græco-Lat. in argumento expoſitione liturg. ab ipſo factæ.

[e] Elias Cretenſis adnot. in orat. 7. Naz.

[f] Niceras in orat. 6. Naz. ad hæc verba, *vnguento illo.* Eadem habet Rupertus de diuinis offic. lib. 1. cap. 22.

[g] Cabaſilas orat. 3. de vita in Chriſto.

IX. Quartò, quia [a] Innocentius tertius Græcos Vnctionem iſtam ſuo tempore non vſurpaſſe teſtatur, *cùm veniſſet*, inquit, *ad Apoſtolicam Sedem V.F.R.N. noſter Epiſcopus Brandizuberenſis*, (de eo enim agi in prædictâ decretali epiſtola fidem facit liber Geſtorum [b] Innocentij tertij, in quibus mentio fit Blaſij Brundizuberenſis Epiſcopi à Calo-ioanne Bulgarorum & Blachorum Rege Romam miſſi, quem aliàs Brandiziberenſem nominat, qui nempe corruptè Bracharenſis Epiſcopus, in vulgatis [c] decretaliũ editionibus nominatur, vtpotè cùm Bracharа Hiſpaniæ ciuitas ſit, non Græciæ, aut totius Orientis: minus verò corruptè apud [d] Antonium Auguſtinum Brandiciberenſis legitur, nam Brandiciberenſis, ſeu Brandiziberenſis ciuitas eſt Bulgariæ, ad cuius Prouinciæ Primatem iſta ſcribitur epiſtola) *qui in conſecratione ſua ſacram non acceperat Vnctionem, cùm apud vos non conſueuerint Pontifices, cum conſecrantur inungi; nos, quod illi defuerat, mandauimus in ipſo ſuppleri, facientes caput eius, & manus per † venerabilem fratrem noſtrum Albanenſem Epiſcopum* (Ioannes hic dictus fuit ex geſtis [e] Innocentij) *adſiſtentibus ei duobus Epiſcopis ſecundùm morem Eccleſiaſticum ſacro Chriſmate deliniri, &c.* & in fine capitis eundem ritum de cætero obſeruari præcipit iis verbis, quæ habentur apud Antonium [f] Auguſtinum, & in geſtis [g] Innocentij tertij diuerſa ab iis quæ in decretalium vulgatis omnibus editionibus leguntur: *Monemus igitur fraternitatem tuam, & exhortamur per Apoſtolica tibi ſcripta mandantes, quatenus ad mandatum dilecti filij noſtri tituli S. Crucis Presbyteri Cardinalis Apoſtolicæ Sedis Legati, tu quoque ſacram accipiens Vnctionem, ne quid tibi deſit ad † virtutem Sacramenti, cum * & ſacro Chriſmate fueris delinitus, Archiepiſcopos & Epiſcopos tuos ſimiliter vngas, & per eos facias manus Sacerdotum inungi oleo benedicto.* Hæc autem epiſtola non Patriarchæ Conſtantinopolitano, vt volunt [h] Gloſſatores decretalium, ſed Trinonitano Archiepiſcopo, quem totius Bulgariæ ac Blachiæ Primatem Innocentius tertius conſtituerat, & per Leonem S.R.E. Cardinalem Apoſtolicæ Sedis Legatum conſecrari iuſſerat, directa fuit. Id enim patet tum ex Archiepiſcopi iſtius [i] literis ad Innocentium 3. tum Innocentij tertij [k] ad ipſum: ad quem etiam ſcribens dictus Innocentius vngendorum Sacerdotum ritum ei commendauerat, iis verbis, *licet hactenus apud vos, nec in ſuâ ordinatione Presbyteri, nec in conſecratione ſua Epiſcopi conſueuerint ſacram recipere Vnctionem: volumus tamen, vt deinceps non tam vſum noſtrum, quàm mandatum diuinum ſequentes, per quod in lege præcipitur, vt Pontifices & Sacerdotes vngantur, tam manus eorum qui ordinandi ſunt in Presbyteros, quàm caput eorum qui conſecrandi ſunt in Epiſcopos, ſolemniter inungantur.*

X. Denique, quia præſens Græcorum conſuetudo à ſenſibili vnctione Sacerdotum abhorret: nullamq; vngendorum Sacerdotũ mentionem cuncta eorum [l] Euchologia noua, aut antiqua faciunt; & quicumque apud ipſos ritus Sacramentorum pertractant, ab ordinatione exteriorem iſtam ac corporalem Vnctionem reiiciunt; vel ſilent: manus Sacerdotis vngendas negare ſolent, ſed corpori Chriſti in manus tradito ipſas ſanctificari putant: nam, vt ait Simeon [m] Theſſalonicenſis, *ὁ κατεχόμενος Ἰησοῦς Χριστὸς ὕτος χρίσμα αὐτοῦ καὶ ταῖς χερσὶ, καὶ τῇ κεφαλῇ, retentus Ieſus Chriſtus, ipſe ei chriſma, & manibus, & capiti.* Imo reprobat ipſe Latinorum morem Sacerdotes vngentium, aitque rectè non vngi ſenſibili Vnctione qui ordinantur, *ὅτι οὐδὲν ὑλικὸν ἐνεργοῦσιν, ἀλλὰ πάντα πνευματικὰ, καὶ ὅτι τῷ ἀληθινῷ ἐφαπτόμενον μύρῳ, ὅπερ ἐστὶν Ἰησοῦς Χριστὸς ὃ μύρον ἐκκενωθὲν ὄνομα, quod nihil materiale, ſed omnia ſpiritalia exerceant, quodque vero vnguento proximè acceſſerint, quod quidem Ieſus Chriſtus eſt, cuius nomen vnguentum effuſum.* Verùm licet fortè Theſſalonicenſi ſuorum iiſce ratiunculis illuſtrare morem permiſſum ſit: at non noſtrum ſuggillare conceditur, quem eæ myſticæ rationes non eneruant: nam ſicut Baptiſmi, Confirmationis, & Extremæ-Vnctionis effectus ſunt ſpiritales, in quibus tamen Sacramentis materialis Vnctio adhibetur, quæ eam interius animi firmitatem, fragrantiam, vel dulcedinem in iis Sacramentis effici manifeſtet, quam exterius applicata ſignificat. Ità in ordinatione Sacerdotum exterior Vnctio adhiberi poteſt, & quidem conuenientiſſimè, quamuis nihil Sacerdotes niſi ſpiritale operentur; ſicut in Sacerdotij collatione corporalis manus impoſitio, tam apud Græcos, quàm Latinos in vſu eſt, & inſtrumenta corporalia ab vtriſque,

[a] Innocent. 3. epiſt. decretali, quæ refertur cap. vnico de ſacrâ Vnctione, & in Geſtis Innocentij 3.
[b] Geſta Innocent. 3. addita lib. 4. Regeſt. eiuſdem Pontif.
[c] Cap. vnico, tit. 15. lib. 1. decret. iuxta editiones vulgatas.
[d] Antonius Auguſtinus collect. 3 decretal. cap. vnico, tit. 11.
† Verba iſta omittuntur in vulgatis edit. decret. habeturque *per Albenſem Epiſcopum.*
[e] Geſt. Innoc. cit.
[f] Antonius Auguſtinus ſuprà.
[g] Geſt. Innoc. ſuprà.
† *ad plenitudinem*, habẽt Geſta Innocentij.
* *vtrumnam* colligere ex Geſtis cit.
[h] Gloſſa decret. in hoc cap. & alij Canoniſtæ.
[i] Vide in Geſtis cit.
[k] Vide ibid.
[l] Euchol. Græc.
[m] Simeon Theſſalon. de Sacram. ſeu myſt. Eccleſ. lib. 8.

A que, Sacerdotibus ſiue conſecrandis, ſiue conſecratis porriguntur, quæ ſpiritalem collatam poteſtatem indicent, & ſpiritalem gratiam manifeſtent. Neque ex eo quod Chriſto Sacerdotes appropinquant, vngi ideò prohibentur, quia Chriſtus quaſi vnctus dictus eſt, quinimò, qui Chriſti poteſtatis in Sacerdotio fiunt participes, eius quoque nominis & vnctionis conſortes conuenienter fiunt, vt ſicut ipſe [a] vnctus eſt à Deo *oleo lætitiæ præ conſortibus ſuis*, ità per vnctionem exteriorem ad communicationem diuinæ poteſtatis, dignitatis, ſanctitatis, & nominis homines diſponantur. [a] Pſal. 44.

§. III.

Iudicium de quæſtione propoſita.

XII. Hæc ſunt vtriuſque partis argumenta, quibus vltrò citróque de Græ-
B corum antiquo more circa ſacram Vnctionem diſputatur; noſtrum non eſt decretorium de eâ quæſtione ferre iudicium. Hæc certa eſſe monemus: primum eos qui iam apud Græcos, Sacerdotes ordinãtur, nequaquam inungi, vt & plurium oculato teſtimonio, & Euchologij ipſorum teſtificatione patet. Alterum, licet fortè, quando Conſtantinopolitana ciuitas ſub Latinorum poteſtate fuit, hunc ritum ad tempus cũ Latinis Græci obſeruarint, attamen ſchiſmaticos non obſeruaſſe, vt teſtimoniis [c] Cabaſilæ, & Simeonis [d] Theſſalonicenſis apertius oſtenditur. Tertiũ, tempore Innocentij tertij ſacram Vnctionem in ordinatione Sacerdotum à Græcis non paſſim, neque vtplurimum, vſurpatam fuiſſe, prout ex eius epiſtola [e] decretali citata liquet. Prioribus etiam temporibus, ſaltem paulò ante Photium, non fuiſſe ſenſibili Vnctione vulgò Sacerdotes Græcorum delibutos, quemadmodum ex Eliâ [f] Cretenſi apparet: in quibuſdam tamen Prouinciis Græciæ Vnctionem iſtam in vſu fuiſſe [g] Iobi Monachi perſua-
C det auctoritas, niſi fortè nonnullos iſtos, apud quos ſacro oleo deliniri conſueuiſſe Sacerdotes dicit, Latinos intelligat. Totam autem controuerſiam præſertim ſitam eſſe monemus de prioribus Eccleſiæ ſæculis: nam [h] Euſebij & Nazianzeni verba viſibilem Vnctionem adhibitam eſſe ſuadent. Exempla [i] quoque prolata ordinationum SS. Nicolai, Chryſoſtomi, Moſis Monachi, in quibus ſacræ Vnctionis fit mentio, ritum iſtum confirmant. Aduerſarij tamen hæc omnia de ſpiritali Vnctione & myſticâ, non de ſenſibili & corporea interpretantur: & [k] Conſtitutionum Apoſtolicarum, ac [l] D. Dionyſij ſilentio præſertim ſuam ſententiam comprobant, ac [m] Chryſoſtomi allatâ ſuperiùs auctoritate nituntur. Reponunt alij infirmum ex omiſſione alicuius ritus colligi argumentum. Conſtitutiones Apoſtolicas non omnes ordinationis ceremonias explicandas ſuſcepiſſe, præcipuas in medium adduxiſſe, omiſſis cæteris. Dionyſium ſacræ Vnctionis non meminiſſe agendo de ritibus ordinationis, quod ſuprà cum omni conſecratione adhibitum ſacrum Chriſma teſtatus fuiſſet: agendo
D verò de ſacro vnguento, Sacerdotum Vnctionis expreſsè non meminiſſe, quia conſecrationis & ſanctificationis nomine apertiſſimè ordinatio intelligitur: confirmationis, & conſecrationis Altarium expreſſiorem mentionem feciſſe, quia eorum potiſſimus ritus eſt ſacra Vnctio, non item ordinationis. Denique Chryſoſtomum huic aſſertioni non obeſſe, nam particula illa, καὶ, quæ *etiam* hoc loco ſignificat, oſtendit Chryſoſtomum non excludere Sacerdotes nouæ legis, dum etiam antiquæ legis inunctos teſtatur: ſed hos expreſsè fuiſſe vnctos memorare voluit, quod eorum vngendorum minor ſubeſſet ratio, quam noſtrorum; quippe qui Spiritus ſancti gratiarum & operationum non ità participes forent: quæ tamen ſacri olei vnctione ſignificantur.

[b] Euchol. in ord. Presbyt. & Epiſcopi: conferr.
[c] Cabaſilas ſuprà.
[d] Theſſalon. ſuprà.
[e] Cap. vnic. de ſacrâ Vnctione.
[f] Elias Cretenſis ſuprà.
[g] Iob Monachus ſuprà.
[h] Euſeb. & Naz. ſuprà.
[i] Exempla iſta, vide ſup.
[k] Conſtitut. Apoſt. ſuprà.
[l] D. Dionyſ. ſuprà.
[m] Chryſoſt. ſuprà.

Digitized by Google

A

ARTICVLVS II.

An ex veteri consuetudine Sacerdotes apud Latinos vnganter.

§. I.

Probatur affirmans sententia.

I. HÆc de Græcorum more dicta sint: iam Latinorum morem in vngendis Sacerdotibus antiquissimum esse confirmemus. Primum igitur Innocentius[a] tertius hunc morem ab Apostolis deriuatum asserit iis verbis, *h Etenim Catholica tenet Ecclesia, non solùm ex præcepto diuino, verùm etiam Apostolorum exemplo. In Exodo quippe legitur præcepisse Dominus Moysi, vt Aaron, & filios eius vngeret, quatenus eius Sacerdotio fungerentur: & Anacletus origine Græcus, qui à Beato Petro fuit in Presbyterum ordinatus, tradit in ordinatione suâ vngendos Episcopos more Apostolorum & Moysi, quia omnis sanctificatio in Spiritu sancto consistit, cuius inuisibilis virtus sancto Chrismati est permixta.* Circa quæ Innocentij verba, duo sunt notanda: primum præcepto diuino sacram Vnctionem iussam ab eo dici, probarique ex præcepto facto Moysi, quod habetur in[b] Exodo, vt vngeret Aaron & filios eius in Sacerdotes: præceptum autem istud ceremoniale erat, quod proinde cùm veteri lege abrogatum est; eius itaque vim renouatam ab Ecclesia solum intendit Innocentius tertius, sicut & plura alia cæremonialia Iudæorum, quæ venturi Messiæ fidem non exhibent, sed diuinis Sacramentis & officiis splendorem adferunt, ac conuenientem Christianis ministeriis habent significationem (quæ omnia sacræ Vnctioni competunt) renouata dicuntur, itaut ad eorum executionem vrgendam legis Mosaicæ auctoritas à Patribus adduci soleat, quemadmodum[c] Cyprianus desumpto ex eadem lege argumento conuocandum ad Sacerdotum ordinationes populum demonstrat epistola ad Clerum & plebes in Hispania consistentes. Alterum notandum, vt ab Apostolis deriuatus hic vngendi ritus probaretur, adduci ab eodem Innocentio tertio Anacleti testimonium ex aliqua eius[d] epistola ad omnes Episcopos & Christi Sacerdotes, quam Iuris collectores plures referunt, quãuis dubiæ ipsa sit auctoritatis.

II. Secundò igitur Summorum Pontificum Anacleti & Clementis (qui Anacletum præcessit) epistolæ proferri possunt pro isto Vnctionis ritu confirmando. Anacleti præcipua verba circa hunc ritum ab Innocentio tertio prolata sunt: iubet enim[e] ipse vt Episcopi aliorum Episcoporum ordinationes ita celebrent, *manus in sanctis Euangeliis, quæ prædicaturi sunt, imponentes, Dominicâ die horâ tertiâ orantes, sacraque Vnctione, exemplo Prophetarum & Regum, capita eorum, more Apostolorum & Moysis, vngentes*: quorum verborum sensus est, non qui ab hæreticis ipsis affingitur, quasi Apostolos & Moysem vnctos fuisse affirmet: nam de Moyse, quod vnctus fuerit, Scripturâ sacra id minimè testante, nulloque auctore perhibente, temerè assereretur: Apostoli quoque (quos ne quidem per sacram Vnctionem Confirmationis effectum suscepisse, sed per descensum visibilem spiritus,[f] Sancti Patres & Theologi passim affirmant, quosque extra ordinem Sacerdotes creatos fuisse patet) perperam vncti à nobis dicerentur; itaque illorum verborum genuinus sensus is est, quod quemadmodum[g] Prophetæ, & [h] Reges vncti antiquitus referuntur, ità secundùm Anacletum vngi in nouâ lege Sacerdotes oporteat; & quemadmodum Moyses vnxit Aaronem & filios eius, & Apostoli Episcopos, quos consecrabant, ita quoque Episcopi consecrandos à se Episcopos vngere debeant. Clemens autem[k] Romanus epistola, quæ tota ferè in eius[l] Recognitionibus habetur, quæ si vera sit probabile est in eius titulo, vbi directa dicitur *cunctis principibus, maioribus, minoribusve*, mendum irrepsisse, vel de Ecclesiasticis primoribus verba ista intelligi: ea, inquam, epistola Clemens Chrismatis virtutem extollit, & *omnem Pontificem in sacro Chrismate peruictum vocat.*

B

C

D

[a] Innocent. 3. apud Aucon. Augustin. suprà, & in Gestis citatis Innocentij 3.

[b] Exodi 28.

[c] Cyprian. epist. 68.

[d] Anacler. epist. 2.

[e] Refertur à Burchardo lib. 2. cap. 3. Ivonis decreti part. 3. c. 69. Ansel. lib. 6. c. 51. Pan. lib. 2. tit. 6. Gratiano, c. ordinationes, dist. 75.

[f] Anacletus suprà.

[g] Vide auctores, vbi de Sacram. Confirm. loquuntur.

[h] 3. Reg. 19. 1. Reg 10. item 2 Reg 1. & 3. Regum dicto cap. 19.

[k] Exodi 29.

[l] Clemens epist 3.

[m] Recognit. Clem. lib. 3.

III. Tertiò

A III. Tertiò probari poteſt idem ritus ex variis veterum Patrum auctoritatibus, quæ eum vſurpatum olim fuiſſe in ordinationibus Sacerdotum oſtendũt. [a] Cyprianus, ſeu quicumque alius auctor eſt tractatus de operibus Chriſti Cardinalibus, auctor ſanè perantiquus & elegans, &, ſi Cyprianus ipſe non ſit, eloquentiæ Cypriani æmulus, nec infœlix imitator, ipſique [b] σύγχρονος & æqualis: is, inquam, termone quem habuit de Vnctione Chriſmatis, & aliis Sacramentis, cum Vnctionis in antiqua lege, in conſecrandis Sacerdotibus, Regibus, Tabernaculo, ſacris Vaſis vſum demonſtraſſet, hæc ſubdit, quæ eundem in noua lege pro Sacerdotibus conſecrandis ritum retentum eſſe demonſtrant, *nec tamen ceſſantibus his, quæ ritu antiquo inoleuerant, cùm iam in populo Chriſtiano Circumciſio videretur damnabilis, & Sacrificia idololatriæ imputarentur, Vnctionis myſterium religio Chriſtiana contempſit, ſed cæteris generali Sanctorum conſenſu damnatis, non ſolum in Regibus & Sacerdotibus Vnctionis honor permanſit, ſed in omnem populum Catholicum effuſa eſt huius gratiæ plenitudo, &c.* Pacianus [c] Barcinonenſis Preſbyter Ambroſij æqua-

B lis, eidem ritui adſtipulatur iis verbis, *plebi veſtræ vnde ſpiritus, quam non conſignat vnctus Sacerdos?* Similiter & Leo Magnus [d] loquens de Sacerdotio nouæ legis à Chriſto inſtituto, *nunc enim*, inquit, *& ordo clarior Leuitarum, & dignitas amplior ſeniorum, & ſacratior eſt vnctio Sacerdotum.* Idem quoque ad hunc ritum alludens, in die natali [e] ordinationis ſuæ, ſibi gratulandum eſſe edicit, *vt vnum celebretur in toto Eccleſiæ corpore Pontificij Sacramentum, quod effuſo benedictionis vnguento, copioſius quidem in ſuperiora profluxit, ſed non parcè etiam in inferiora deſcendit.* Clariùs quoque Gregorius [f] Magnus, vbi occaſione Vnctionis Saulis & Samuelis peractæ, *hoc profectò*, ait, *hac Vnctione exprimitur, quod in ſancta Eccl ſia nunc materialiter exhibetur, quia qui in culmine ponitur, Sacramentum ſuſcipit Vnctionis.* Vltimum verò iſtud Gregorij teſtimonium cæteris clarius & luculentius eſt: neque enim adeò clarè cæteræ prolatæ auctoritates prædictum ritum vſitatum fuiſſe conuincunt (ſi adductæ ex Anacleti dubiæ fidei epiſtolæ verba excipias) vt ex ea-

C rum diſcuſſione patebit: conſtat autem ex prædictis verbis Gregorij non ſuâ ipſius ætate hunc ritum cœpiſſe, ſed iam peruulgatum fuiſſe: à tempore autem Gregorij Magni, vel paulò ante ipſius tempora euidentiora ſunt pro prædicto ritu confirmando teſtimonia.

[a] Cypr. ſeu alias auctor tractat. de operib. Chriſti Cardinal. ſerm. de Vnctione Chriſmatis.
[b] Vide Pamel. ibid.
[c] Pacianus epiſt. 3 ad Sympronianum.
[d] Leo ſerm 8. de Paſſione Domini.
[e] Idem ſer. 3. in die aſſumptionis ſuæ.
[f] Greg lib 4. cap. 3. in 1. Regum cap. 10.

IV. Quartò itaque confirmatur ex Veteri Ordine [g] Romano, cuius auctor vulgò creditur fuiſſe Gelaſius Papa, & ex [h] Sacramentali edito ab ipſo Gregorio, quibus in libris clarè & apertè vnctio Sacerdotum præcipitur, moduſque ipſius præſcribitur, quem poſteà docebimus. Teſtis quoque huic ritui accedat [i] Fortunatus Preſbyter, cuius liber legitur vnicus de vita S. Medardi in Bibliotheca Floriacenſi cũ aliis editus, in quo iis verbis apertè huic ritui aſtipulatur, *ſed huius* (loquitur de S. Medardi conſecratione) *caput extulit B. Remigius, Rhemorum Archiepiſcopus, qui B. Medardum ſanctificationis oleo inungens, ſuper gregem Chriſti paſtorem inſtituit cooperante Spiritu ſancto.* Hæc tamen non habentur in vita eiuſdem Remigij, quæ ab eodem Fortunato conſcripta dicitur, & à [k] Surio edita repe-

D ritur, cui multa à quodam alio adiecta ipſe fatetur; quidni & detracta? alia tamen in eadem vita habentur, quibus eiuſdem ritus fit mentio: ſic enim ibi de ſancto Medardo conſecrato differit Fortunatus, [l] *huius*, inquit, *Prælationis honore ſublimatus, ſanctiſſimoque Vnctionis Sacramento confirmatus, &c.* Vterque autem [m] tam Medardus, quàm Fortunatus, ſexto ſæculo floruit. Auctor item peruetuſtus [n] vitæ S. Seueri Rauennatis Epiſcopi ſanctum iſtum Pontificem, *vnctum* dicit, *oleo exultationis, & vnguento ſacri Chriſmatis, vt fieri ſolet ad eam dignitatem vocatis*: cui aſſentitur [o] Petrus Damiani, qui miraculum columbæ capiti S. Seueri tertiò inſidentis, quamuis eam ipſe manibus arcere conaretur, ad vnctionem Pontificum vſitatam ſignificandam trahit, *O admirabilem*, inquit, *egregij Pontificis dignitatem: nam quid aliud fuit in caput Beatiſſimi viri columbam tertia vice deſcendere, niſi patenter illum in Patris, & Filij, & Spiritus ſancti nomine conſecrare? & quid aliud fuit eandem columbam à ſe extrudendo manibus tangere, niſi ex Eccleſiaſticæ inſtitutionis ordine in ipſis manibus oleum ſanctæ Vnctionis accipere? nam quod columba in ſanctiſſimi viri caput illapſa deſcendit, officium manus impoſitionis impleuit; quod autem ſacris ſe*

[g] Vetus Ordo Rom., qualiter Epiſcopus in Rom. Eccleſia ordinetur.
[h] Sacrament. Gregor. poſt medium.
[i] Fortunatus lib. vnico vitæ S. Medardi cap. 9. in Bibliotheca Floriacenſi Xiſto dicto
[k] Surius 8. Iunij.
[l] Fortunatus in eadem vita apud eundem Surium loco cit.
[m] Vide chronolog. cũ veterum, tum recentiorum.
[n] Vita S. Seueri Rauenn. cap. 2 apud Surium Februarij
[o] Petrus Damianus tom. 2. eius operum ſerm. 1. qui eſt 2. de S. Seuero.

Digitized by Google

manibus tangi permiſit, ipſas manus ſancti Spiritus Vnctione ſignauit. S. autem Seuerus cùm Sardicenſi [a] Concilio interfuerit, quarto ſæculo floruiſſe dicendus eſt, &, ſi credimus [b] Mombritio, Conſtante 4. & Conſtantio 3. Coſſ. anno ſcilicet 346. ordinatus eſt, eodem nempe, quo Sardicenſis Synodus habita fuit. Alij autem eum longè antiquiorem faciunt: De ſcriptore ipſius vitæ quo tempore vixerit non conſtat. Petrus autem [c] Damiani nonniſi vndecimo ſæculo claruit. Sed & de S. Annone [d] Colonienſi legimus, eum, dum ordinaretur, *olei ſacri liquore perfuſum.* Plura ſimilia de aliis leguntur.

V. Quintò, teſtes huius ritus habemus Eccleſiaſticos ſcriptores, [e] Bedam qui octauo ſæculo floruit, [f] Amalarium qui nono, Stephanũ [g] Eduenſem, qui initio, auctore [h] Ioanne Garetio, decimo, [i] Honorium Auguſtodunenſem, qui teſte [k] Trithemio claruit circa annũ 1120. (quos omnes infra laudabimus) & [l] Hugonẽ à S. Victore 12. ſæculi celebrem auctorem. Præclarè quoque Petrus [m] Cellenſis ſub finem eiuſdem ſæculi ſacri iſtius ritus meminit, prout infrà à nobis referetur. Sed & Fulbertus [n] Carnotenſis Epiſcopus initio vndecimi ſæculi ad Leuthericum Archiepiſcopum Senonenſem ſcribens, ordinationem Sacerdotum, *benedictionem & ſacram Vnctionem* vocat: Iis verò antiquior [o] Theodulphus Aurelianenſis epiſtola ad Fratres, & Compreſbyteros ſuos Aurelianenſis Parochiæ Sacerdotes, anno 797. cuius verba ab Iuone [p] Carnotenſi Auguſtino tribuuntur, ſicut & plures eius ſententias [q] Gratianus Auguſtino tribuit, quod eas fortè ab Auguſtino ipſe excerpſerit, is ergo ritum illum inculcans, & Sacerdotibus in memoriam reuocans, ità diſſerit: [r] *Vnde oportet vos ſemper memores eſſe tantæ dignitatis, memores veſtræ conſecrationis, memores ſacræ, quam in manibus ſuſcepiſtis, vnctionis, vt nec ab eadem dignitate degeneretis, nec veſtram conſecrationem irritam faciatis, nec manus ſacro vnguine delibutas peccando polluatis.* Quibus addè [s] Rotgerum, qui claruit anno 1040. qui de conſecratione Brunonis Colonienſis loquens, *expectabitur*, inquit, *ordinationis tempus, & Vnctionis dies ſalutaris: hoc facto innouatum eſt gaudium plebis, & reſulſit in conſpectu omnium, qui conuenerant, ornatus ſtolâ iucunditatis, Sacerdos Domini ſalutaris: poſteà nardus pretioſa dedit odorem ſuum, &c.* De S. quoque Annone [t] Colonienſi, qui anno 1055. ordinatus fertur, hæc verba in eius vitâ à contemporaneo auctore ſcripta habentur, *S. Anno producitur, olei ſacri liquore perfunditur, &c.* S. quoque [u] Adalbertus Pragenſis Epiſcopus oleo vnctus dicitur ab Archiepiſcopo Moguntino: innumera alia à ſexcentis præſertim annis huiuſmodi teſtimonia & exempla lubens omitto.

VI. Sextò confirmari poſſunt, quæcumque de eo ritu hactenus diximus, tum ex hoc Concilij [x] Tridentini Canone; *ſi quis dixerit ſacram Vnctionem, quâ Eccleſia in ſanctâ ordinatione vtitur, non tantum non requiri, ſed contemnendam, & pernicioſam eſſe, ſimiliter & alias ordinationis cerimonias, anathema ſit:* tum etiam ex quibuſdam miraculis, quibus grata fuiſſe Deo vngendorum in ordinatione Sacerdotum cerimonia comprobatur. Primùm ergo referunt [y] Hincmarus Rhemenſis, & poſt eum [z] Flodoardus, S. Remigium renitentem electioni de ſe factæ in Epiſcopum conſentire, cœleſti vnguento perfuſum fuiſſe, *ſenſit*, inquit Hincmarus, *capiti ſuo vnguinis ſacri infuſum liquorem, quo totum eius delibutum eſt caput.* Narrat quoque [a] Ditmarus in conſecratione S. Gereonis fratris S. Brunonis, & germani Othonis Imperatoris in Epiſcopum Colonienſem, viſos fuiſſe S. Petrum, & S. Ambroſium fundentes oleum, Regemque ipſius electioni conſentire renuentem Angeli minis territum conſenſiſſe. Cætera non refero, quia prædicta abundè ſufficiunt. Hîc addimus inſigne miraculum, quo doceantur Epiſcopi, ne indignos, vel malis artibus ad Sacerdotium graſſantes inungere, ſeu conſecrare audeant. Referunt enim [b] Auctores, Gregorij Prænestini Epiſcopi, qui Conſtantinum Nepeſini Ducis filium ſanctæ Sedis inuaſorem, ſacris ſtatim initiare, atque Epiſcopum vi, & minis adactus inungere præſumpſerat, manus ita exaruiſſe, vt eas ori admouere non poſſet.

[a] Videantur Sardic. Conc. ſuſcript. Athanaſ. apolog. 2. & Hieron. Rubeus lib. 2. hiſt. Rauennatis.
[b] Momb. in vit. SS. tom 2. Vide Baron. ad annũ 377. & not. in mart. 1. Febru.
[c] Patet ex eius legationibus, & ſcriptis varijs
[d] Vitæ S. Annonis lib. 1. cap. 5 apud Surĩ 4. Decemb ordinatus fuit anno 1055.
[e] Beda lib. 3 de tabernaculo, & vaſis eius.
[f] Amalar. lib. 2 de eccleſ. offic. cap. 14.
[g] Stephanus Eduenſis de Sacra. Altar cap. 9.
[h] Ioan Garet. 10 centen.
[i] Honor. Auguſtodun. in gemmâ lib 1. cap. 181. 184. & 189.
[k] Trithem. de ſcript. eccleſiaſt.
[l] Hugo à S. Victore, de Sacram. lib. 1. cap. 40 & 44
[m] Petrus Cellenſis de panibus cap. 25.
[n] Fulbertus Carnot. epiſt. 28.
[o] Theodulphus Aurel. ad Fratres & Compreſbyt. cap. 1. tomo 2. Conc Gall.
[p] Iuo Carn. Panop part. 6. cap. 158.
[q] Gratianus paſſim
[r] Theod. cit.
[s] Rorgerus, ſiue Rogerus Benedictinus in vita S. Brunon. Colon. cap. 18.
[t] Vitæ S. Annonis lib. 1. cap. 1. apud Surium 4. Decemb. [u] Vita S. Adalberti, apud Sur. 23. Aprilis. [x] Trident. ſeſſ. 23 c. 3. de Sacram. Ordinis. [y] Hincmarus in vita S. Remigij cap. 7. apud Sur. 13. Ianuarij [z] Flodoardus hiſtor Rhem. lib. 1. cap. 11. [a] Ditmarus lib. 1. hiſt.
[b] Ciaconius, & alij in vita Steph 3. al. 4.

§. II.

Digitized by Google

A

§. II.

Obiectiones aduerſariorum referuntur, ac refelluntur.

VII. Obiiciunt tamen aduerſarij, non eſſe antiquum hunc ritum nequidem apud Latinos: primò, quia Concilium [a] Carthaginenſe quartum, quod ſingulorum Clericorum à Pſalmiſta ad Epiſcopum ordinandorum formam minutatim enarrat, huius ritus non meminit: ſimiliter nec Iſidorus [b] Hiſpalenſis cùm ordines Eccleſiaſticos percenſet, eorumque conferendorum rationem edocet, nec Albinus [c] Flaccus, dum ex profeſſo explicandum ſuſcipit, *qualiter Epiſcopus in Romanâ Curiâ ordinetur*, nec Rabanus [d] Maurus, dum officia omnia Eccleſiaſtica pertractat: nec Synodus [e] Aquiſgranenſis ſub Ludouico Pio, quæ Iſi-
B dori Hiſpalenſis verba retexere contenta, de vnctione Sacerdotum nihil addit: nec Iuo [f] Carnotenſis minutiores etiam ordinationum ritus perſequens: nec Concilium [g] Toletanum 4. vbi in reſtitutione graduum amiſſorum eadem repetenda monet, quæ in collatione obſeruata fuerant; nec tandem vllus ex antiquis Patribus Latinis, qui ſolius impoſitionis manuum meminere, non autem Vnctionis. Nam auctor [h] tractatus de operibus Chriſti Cardinalibus dici poteſt, hoc tantum voluiſſe, vnctos omnes Chriſtianos in Baptiſmate & Confirmatione, cùm olim ſoli in veteri lege Reges & Sacerdotes vngerentur: quod quidem ſacram Vnctionem in ordinũ collatione vſurpatã minimè adſtruit. [i] Pacianus, & [k] S. Leo de Vnctione ſpiritali exponi poſſunt. Reliqui, [l] qui ante tẽpora Gregorij proferuntur, dubiæ ſunt fidei auctores. Secundò, quia de hoc ritu loquens Innocentius 3. [m] *non Iudaizat*, inquit, *Eccleſia, ſicut antiqui mentiuntur, qui neque ſcripturæ, neque Dei nouere virtutem*: quibus verbis antiquos Vnctionem iſtam improbaſſe fateri videtur. Tertiò, quia Nicolaus Papa [n] Radulpho Bituricenſi Archiepiſcopo ſcribens, Vnctionem iſtam reprobare videtur, *præterea*, inquit,
C *ſciſcitaris, vtrum ſolis Presbyteris, an & Diaconis debeant, cum ordinantur, manus chriſmatis liquore perungi: quod in ſanctâ Romanâ Eccleſiâ, cui Deo auctore deſerimus, de neutris agitur; ſed & quia ſit à nouæ legis miniſtris actum, nuſquam (niſi nos fallat obliuio) legimus. Ergo ad B. Innocentij Papæ Canonica decreta ſanctitatem tuam tranſmittimus, & quæ tibi ſunt in conſecrationibus & ordinibus obſeruanda, principia paginæ ad Decentium Eugubinum miſſa te affatim docebunt.* Audis Nicolaum expreſsè negare Preſbyterorum manus, ſicut & Diaconorum ſacro vnguento deliniri: pares in eo Diaconos & Preſbyteros facere; nihilque aliud in Preſbyterorum, ac miniſtrorum ordinationibus obſeruandum ſuadere, quàm quod Innocentius [o] primus epiſtola ad Decentium Eugubinum præſcripſit; nullum autem apud Innocentium 1. verbulum Vnctionis in ordinatione Sacerdotum vſurpandæ. Quibus omnibus adde, non magis videri permiſſum, vnctionem Sacerdotum in antiquâ lege præceptam vſurpare, quàm Circunciſionem iam in vſum Eccleſiaſticum recipere:
D at id ab [p] Apoſtolo diſtrictè eſt vetitum: quidni ergo ſimiliter vnctio Sacerdotum, quæ Iudaicus ritus eſt, ab Eccleſia proſcribatur?

VIII. Iis omnibus reſpondemus. Primò quidem ex omiſſione ſacræ Vnctionis, infirmum ad eam negandam duci argumentum: docent enim [q] Philoſophi malè inferri quippiam negari, ex eo quod ſilentio obuolutum fuerit: quot enim res quotidie ſcribentibus in memoriam non veniunt? quot non cogitantibus excidunt? quot à cogitantibus omittuntur, vel vt notiſſima, vel vt minus neceſſaria, aut non aptè prædictis cohærentia? non eſt neceſſum omnes omnia dicere: vnius auctoris teſtificatio ſexcentorum ſilentio præualet: quod in re de qua agitur non poteſt non facilè concedi: nam ſaltem à tẽmpore Gregorij Magni, vel certè à tempore Caroli, nemo dubitare poteſt, quin Vnctionis ritus Eccleſias omnes Occidentis peruaſerit; ab eo tamen tempore [r] Albinus, Rabanus Maurus, Synodi Aquiſgranenſis Patres, Iuo Carnotenſis Epiſcopus, & quidam alij Vnctionem in ordinatione Sacerdotũ prętermiſerunt. Nihil autem mirum, ſi Concilium [s] Carthaginenſe quartum, quod eos tantum ritus proſequebatur,

[a] Conc. Carthag. 4. c. 2. & ſeq.
[b] Iſidor. Hiſpal. lib. 2. de diuinis offic. cap. 10. & ſeq.
[c] Albinus, de diuinis offic. qualiter Epiſcopus in Romana Curia ordinetur.
[d] Rabanus Maurus lib. 1. de inſtit. Cleric. cap. 5. & ſeq.
[e] Synodus Aquiſgr. ſub Ludouico Pio lib. 1 cap. 2. & ſeq.
[f] Iuo Carnot. ſerm. de excellentia ſacerorum Ordinum.
[g] Toletan. 4. c. 17.
[h] Auctor de operib Chriſti Cardinal. ſuprà.
[i] Pacianus ſuprà.
[k] S Leo ſup.
[l] Anacletus, Clemens, & alij eiuſmodi.
[m] Innoc. 3. cap. vnico cit. de ſacra Vnctione, prout ferunt quædã exemplaria.
[n] Nicol epiſt. 39. Radulph. Bitur. cap. 5. tomo 3 Concil. Galliæ, refertur de conſecrat. diſt 23.
[o] Innocent 1. epiſt. 2 ad Decent. Eugub. tomo 1. Conc. Brnſ).
[p] Epiſt. ad Galath. ferè integra.
[q] Philoſophi in Topicis.
[r] Vide auctores cit. ſuprà.
[s] Conc. Carthag 4 cit.

quibus potestas ordinis traditur, Vnctionem omiserit, quæ tanquam dispositio, A
& sanctificatio ad consecrandum Sacerdotem solum adhibetur, non autem tra-
ditam in ordinatione potestatem significat, vt infrà docebimus. Eadem fortè
ratio [a] Isidorum Hispalensem mouit, vt de sacrâ Vnctione taceret. De antiquo-
[a] Isidorus suprà. rum Patrum silentio non est quod magnoperè laboremus, præsertim cùm ex
professo sacræ Ordinationis ritus non attigerint: cùm vsitatas in Sacramentis
omnibus, præsertim perfectiuis, ceremonias omnes diligenter occultare sole-
rent, ne ab infidelibus traducerentur, aut fidelibus vilescerent: cùm aliquos ex
iis huius ritus locupletissimos teste habeamus, quos de spiritali Vnctione vix
interpretari possumus, sed de corporali: quosque multò conuenientius in eum
sensum explicandos esse diligens lector aduertet, in quem à nobis adducta
sunt, quam in alienum; cùm [b] Gregorius, sacræ Vnctionis, non vt ritus à se de
[b] Greg. Magnus suprà. nouo inducti, sed antiquitus recepti meminerit. Propter has tamen aduersa-
riorum coniecturas patet, non adeò certum esse, an ab Apostolis ritus iste acce-
ptus sit, quam certum sit paulò ante tempora Gregorij in Ecclesiâ fuisse vsi- B
tatum.

[c] Concil. Tolet 4. c. 27. [d] Fulb. Carn. epist. 25 Leuther. [e] Pont. Rom. de reconciliatione degradati 4 parte.

IX. De Concilio [c] Toletano maior difficultas est. Dicendum est itaque Con-
cilium Toletanum quartum, in restitutione gradus amissi non meminisse Vn-
ctionis, sicut nec Fulbertum [d] Carnotensem, qui duntaxat *per instrumenta & ve-
stimenta, quæ ad ipsos gradus pertinent*, reddi amissos gradus testatur: quorum
etiam solum reddendorum in reconciliatione degradati meminit Pontificale [e]
Romanum. Vnde probabile est, eos qui pristinæ dignitati post condemnatio-
nem restituerentur, vngi iterum non cõsueuisse: siue quod solemnitas ista fieret
tantum ad indicandam potestatis prioris restitutionem, ad quam Vnctionis re-
petitio non æquè videbatur esse necessaria, ac vestimentorũ gradui conuenien-
tium assumptio, & instrumentorum ad ordinis functiones necessariorum ite-
rata traditio: siue quod cùm ritus iste restituendorum graduum debeat respon-
dere exauctorationis, seu degradationis ritui: in ea [f] verò Vnctio sacra minimè
[f] De ritu degradat. vide Pont. Rom. 4 parte. obliteretur, sed instrumenta ordinis & vestimenta gradus suscepti auferantur, G
ideò in restitutione gradus amissi Vnctionem iterari necessum non fuit. Hæc ta-
men secunda ratio non conuincit, quia nempe in degradatione quodammodo
Vnctio ante suscepta aufertur, vtpotè cùm ex Pontificali [g] Romano iubeatur
[g] Pontif. ibid. Pontifex solemniter Sacerdotem de gradu suo deiectum declarans, degradandi
pollices, & manus leuiter cum cultello aut vitro abradere, dicens, *sic spiritalis
benedictionis & delibutionis mysticæ gratia, quantum in nobis est, te priuamus, vt sanctifican-
di & benedicendi perdas officium & effectum*: quem ritum nõ nouum esse colligimus
[h] Luitprandus lib. 1 hist. cap. 8 ex facto Stephani 7. seu Sergij (Luitprandus [h] Sergium hunc nominat, quem
[i] Baronius tomo 10. Annalium. Baronius [i] ex actis Synodi sub Ioanne 9. Stephanum septimum esse asseuerat,
& Luitprandum tanquam memoria lapsum in nomine errantem corrigit) qui
Formosum Papam prædecessorem suum degradatum solemniter declaraturus,
eius cadauer è sepulchro extrahi iussit, quod Pontificalibus vestimentis indu-
tum, ex more in degradationibus vsitato, exuit, digitisq; tribus mutilauit, vt sic
vnctas in Sacerdotio manus deformaret. Tertia itaque ratio adiungenda est ex D
significatione sacræ Vnctionis petita, cùm enim sacra Vnctio significet animæ
sanctificationem, & gratiæ plenitudinẽ, licet in degradatione, vbi quis tãquam
nocens & sceleratus damnatus fuisset, non incongruum fuerit Vnctionis vesti-
gia obliterare, vt per sententiam iudicis declarata damnati Sacerdotis impuri-
tas & nequitia demonstretur: in reconciliatione tamen eiusdem, & restitutio-
ne ad pristinum dignitatis gradum Vnctionem repetere absurdum erat: cùm
enim sanctitatis & innocentiæ non deceat iterati symbola, nisi in eo, qui eius ia-
cturam feciisse supponitur: non præsumatur autem, qui Clericali communioni
redditur, ex virtutis fastigio excidisse, quippe cùm ex prædicto Concilio [k] To-
[k] Concil. Tolet 4. c. 27. cit. letano quarto non soleret aliquis in suis ordinibus reparari, nisi qui in secunda
Synodo innocens repertus fuisset: ideò frustra in reconciliatione ista denuò
quis exterius vnctus fuisset, qui interiorem animæ Vnctionem retinuisse iudi-
catus esset: iterataque ista vnctio non innocentiæ permanentis conueniens ar-
gumentum,

A gumentum, ſed potius præcedentis fœditatis abſterſæ, & amiſſæ gratiæ recuperatæ indicium fuiſſet: è contrà verò, quia & ab innocente dignitatis inſignia & ſublimis regendi poteſtas auferri queunt, ideò, ſi quis innocens poſt condemnationem detectus fuiſſet, congruum erat, vt & ablata dignitatis inſignia reciperet, & priorem intercluſam agendi facultatem, libertatemque reciperet.

X. Quod verò ſpectat ad dictum Innocentij tertij, nullum illud nobis negotium faceſſit: nam certum eſt, loco *antiqui* legendum eſſe *aliqui*, prout legitur in correctioribus [a] Decretalium libris, itemque in Geſtis [b] Innocentij tertij, & apud Antonium [c] Auguſtinum, fidemque faciunt plura correcta manuſcripta; ſerieſque orationis apertè idipſum indicat; nam nec ità audacter antiquos mentiri ipſe diceret, qui antiquorũ reuerentiſſimus fuit cultor: nec antiqui vlli leguntur aſſerentes Iudaizare Eccleſiam, quæ vnctionem Sacerdotum permittit, vt eos ideò mentiri aſſerere ipſe poſſit: & certè ſi antiquorum aliqui id dixiſſent,

[a] Vide cap. vnic. de ſacrâ Vnctione, in antiquor. decret. libris.

[b] Geſta Innoc. 3 ſupra citata.

[c] Anton Auguſt 3. collect. Decretal. lib. 12. tit. 11. cit.

B contrarium exinde argumentum deduci poſſet ei, quod aduerſarij inferunt, iam tum ſcilicet antiquorum Patrum ætate Vnctionem iſtam in Eccleſia vſitatam, licet quorundam ex ipſis palato non ſaperet: quod ſi verum eſſet, & antiquitas ipſius ritus exinde conſtaret, eiuſdemque ab Eccleſia approbatio, cuius ſanè apud quoſcumque cordatos & ſapientes viros maior ſemper erit auctoritas, quam cuiuſlibet ex ſanctis Patribus, qui eatenus probandi ſunt, quatenus Eccleſiæ conſentiunt, & toti fidelis cœtus communitati cohærent.

XI. Difficilius porrò eſt Nicolai primi in epiſtolâ citatâ ad Radulphum Bituricenſem, mentem, ac ſenſa inquirere. Conuenienter quidem docet [d] Gloſſa, non ibi negare Nicolaum, quin Preſbyterorum manus ſacro oleo vngerentur, ſed tantum negare, quod chriſmate linirentur; pares ipſum in hoc Diaconos ac Preſbyteros in ſua ordinatione facere: licet, Preſbyteri ſuperiores ſint, quod manus habeant oleo ſacro delibutas, non item Diaconi. Pendulus verò aliquando hæſit animus, quid ſibi velit prædictus Nicolaus, dum conſultorem ſuum remittit ad paginam primam epiſtolæ Innocentij primi

[d] Gloſſa, v. Chriſmatis in can. præterea, dist. 23.

C [e] ad Decentium Eugubinum, vt ex ea quid in conſecrationibus & ordinibus ſibi obſeruandum eſſet, addiſceret: legatur enim tota, & integra hæc epiſtola, quæ nouem habet capitula, quibus totidem Decentij interrogationibus ſatisfit, nullam fortè vel paucas reperies Innocentij epiſtolas, in quibus non de ordinationibus, & conſecrationibus copioſius diſſeratur. Lege ſi luber eiuſdem epiſtolas [f] ad Victricium Rothomagenſem, Felicem [g] Nucerianum, Aurelium [h] Carthaginenſem, & alias, quæ de re propoſitâ luculentius tractant. In ea verò, de quâ agitur ad Decentium epiſtolâ, nec de ordinandorum conditionibus, nec de ordinationum ritibus verbulum vllum habetur: lapſum ergo memoriâ oportuit eſſe Nicolaum dum ad Canonica decreta illius epiſtolæ remittit: vel certè aliquam aliam ad Decentium Eugubinum fuiſſe epiſtolam, quam quæ apud nos circumfertur. Vel certè dicendum ad omnia decreta Innocentij primi ipſum remiſiſſe, quæ quod epiſtolam ad Decentium ſequerentur, ipſi quoque attribui poſſent, In-

[e] Epiſt Innocentij 1. ad Decent. ſuprà cit.

[f] Innocẽtij 1. epiſt 2 tom. 1. Conc. Binij.

[g] Eiuſdem epiſt 4 ibid.

[h] Eiuſdem 12. ibid.

D nocentium autem primum de ſacra Vnctione nihil ſcripſiſſe quis affirmare audeat? an verò omnes eius literas ad nos deueniſſe certò ſcimus? Præterea quis ſcit, an reiectus fuerit prædictus Radulphus à Nicolao pro aliis quæſtionibus ab ipſo propoſitis, quorum ſolutio ab Innocentio primo peti deberet? Sanè, ſi opinio mea quæritur, mendum aliquod huic epiſtolæ Nicolai irrepſiſſe exiſtimo, & ad aliquem fortè alium auctorem pro ſui ſolutione dubij remiſſum fuiſſe prædictum Radulphum, quàm ad Innocentium primum.

XII. Vltima denique aduerſariorum ratio iam ab Innocentio [i] tertio iis verbis ſoluta eſt, *verumtamen Vnctionis Sacramentum aliud quidem efficit, & figurat in nouo & veteri Teſtamento; vnde non Iudaizat Eccleſia, cùm Vnctionis celebrat Sacramentum.* Plura ſtatim ferè [k] initio huius ſectionis ceremoniarum Iudaicarum ad nos, SS. Patrum conſenſione, antiquitus traductarũ exempla protulimus, rationeſque, ob quas vſurpare eas liceret, adduximus Hic ſolum addimus non ideò quia Circumciſionem non licet iam vſurpare, Vnctionem quoque Iudaicæ legis ritum in noſtrum vſum transferre nefas eſſe: diſpar enim vtriuſque eſt ratio: pri-

[i] Innocent. 3. cap. veteris. de ſacra Vnctione.

[k] Vide ſuprà cap. 1. præmittitur ſect.

mum enim, quia in Circumciſione profeſſio legis Moſaicæ emittebatur, ſicut iam in Baptiſmo legis Euangelicæ, ideò circumcidere ſe non licet, cui Moſaicam legem amplecti nefas eſt, iuxta illud Pauli: [a] *Ecce ego dico vobis, quoniam, ſi circumcidamini, Chriſtus vobis nihil proderit: teſtificor autem rurſus omni homini circumcidenti ſe, quoniam debitor eſt vniuerſæ legis faciendæ*: at in Vnctionis vſu non emittebatur profeſſio Moſaicæ legis. Deinde, quia Circumciſio Meſſiam venturum ex ſemine Abrahæ præſignificabat, & eo fine Abrahæ [b] primum præcepta fuit, cum ei & ſemini eius benedictum eſt: quia inſtituta quoque fuit tanquam populi Iſraëlitici nota; proinde, ſicut nec iam vſurpare Moſaica ſacrificia licet, quæ occidendum Meſſiam prænuntiabant, ità nec Circumciſionem: & ſicut exterius nemo pro infideli, aut hæretico ſe gerere poteſt, ita nec Iudæi, & Abrahæ filij carnalem notam aſſumere vllus debet; ſed, vt ait [c] Apoſtolus, *qui ex fide ſunt, ij ſunt filij Abrahæ*: nec alia diſcretio fidelis ab infideli iam inquirenda eſt, nec abolitæ Iudaicæ religionis character aſſumendus: quæ omnia in vnctione Sacerdotum vſurpandâ locum non habent, quæ cum ſanctitatem animæ, firmitatem, conſtantiam, virtutumque ſplendorem, quæ tam in noua quam in antiqua lege neceſſaria ſunt, ſignificet: ideò æquè ad id ſignificandum in conſecrationibus Sacerdotum nouæ legis, atque in veteris, adhibetur.

a ad Galat. 5.

b Geneſ. 17. & alibi.

c Ad Galat. 3.

A

B

ARTICVLVS III.

Quo ritu tam Preſbyteri, quàm Epiſcopi vngantur, vbi etiam de aliis Vnctionum generibus & differentiis.

I. STabilito iam vngendorum Sacerdotum more, videndum quo ritu tam Preſbyteri, quàm Epiſcopi vngantur. De vtriſque ſigillatim agendum. Vetus Ordo [d] Romanus circa vnctionem Preſbyterorum plurima obſeruanda præſcribit, quæ ex iis ipſius verbis eruētur: *expletâ autem oratione* (quam poſt acceptа ſacra omnia veſtimenta pronuntiare iubetur Pontifex) *accipiens oleum ſanctum faciat crucem ſuper manus eorum dicens, conſecrare, & ſanctificare digneris Domine manus iſtas per iſtam vnctionem & noſtram benedictionem, vt quæcumque rectè conſecrauerint, conſecrentur, & quæcumque benedixerint benedicantur & ſanctificentur in nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti*; quibus reſpondendum ſtatuit *Amen*. Ex quibus tria obſeruãtur: primũ, oleo ſancto, non autem chriſmate vngi Preſbyterorum manus; alterum, vngi in modum crucis. 3. verba prædicta interim ab Epiſcopo proferri, quæ tria ex mox dicendis magis confirmabuntur. Sacramentale [e] Gregorij negligentius hunc ritum enarrat, verba ſcilicet adnotans, quæ interim dum manus Preſbyterorum conſecrantur, recitari debeant, ea nempe, *conſecrentur manus iſtæ, quæſumus Domine, & ſanctificentur per iſtam Vnctionem, & noſtram benedictionem*, &c. omiſſis præcedentibus particulis *in nomine*, &c. quorum loco dicitur *per Dominũ*, &c. Pontificale [f] Romanum per omnia Veteri Ordini Romano conſentit; diſtinctiùs autem & ſpecialiùs modum iſtum vngendi per modum crucis, ſitumque & habitum Pontificis vngentis iis verbis nobis exprimit, *Pontifex*, inquit, *ſedet in faldiſtorio cum mitrâ, & depoſitis chirothecis, & annulo Pontificali aſſumpto, ponitur ei gremiale, ſine mappula ſuper gremium, & ſinguli ordinandi ſucceſſiuè coram eo genua flectunt; & Pontifex cum oleo catechumenorum vnicuique inungit ambas manus ſimul iunctas in modum crucis, producendo cum pollice ſuo dextero in dictum oleum intincto duas lineas videlicet à pollice dexteræ manus vſque ad indicem ſiniſtræ, & à pollice ſiniſtræ vſque ad indicem dexteræ, vngendo mox totaliter palmas.*

d Vetus Ordo Rom. vbi de ordinatione Preſbyteri, §. expleta.

e Sacrament. Gregorij poſt medium.

f Pont. Rom. de ordinat. Preſbyteri.

C

D

II. Quod oleo catechumenorum non autem chriſmate, ſeu oleo cum balſamo Preſbyterorum manus inungi debeant præter allata, confirmat adductum ſuprà [g] Nicolai primi reſponſum Radulpho Archiepiſcopo Bituricenſi: vnde impropriè dicendus eſt locutus [h] Honorius in Gemma animæ, dum manus Preſbyterorum chriſmate inunctas aſſerit: qui tamen minus attentè de Epiſcopis [i] poſtea loquens eos oleo ſolum inunctos dicit, non chriſmate. Quod in modum

crucis

g Nicolaus ad Radulph. ſuprà.

h Honorius in Gemma lib. 1. cap 181.

i Item eiuſd. libri 184. & 189.

Digitized by Google

A crucis vngi debeãt, Stephanus [a] Eduenſis infra adducendus fidem nobis facit, cuius ritus antiquũ, ni fallor, petitur à Iudæis exemplũ, qui vt agendo [b] de vnctione Sacerdotũ veteris legis notauimus, in crucis figurã vngi ſolebant. Verba autem quæ ex Veteri Ordine Romano protulimus, eadem in vnctione Epiſcoporum vſurpata profert [c] Innocentius tertius: Gratianus [d] verò Sacramentalis Gregorij efferendorum iſtorum verborum rationem ſequitur, non Veteris Ordinis Romani; inter quæ modica eſt ex prædictis differentia.

III. Circa vnctionem Epiſcoporum hæc notat [e] Vetus Ordo Romanus: poſtquam conſecrandus in Epiſcopum ſacris omnibus veſtibus indutus fuerit, poſt plures Orationes ſuper eum fuſas Præfatio dicitur, in cuius fine vbi conſecrator hæc verba protulerit, *Comple in Sacerdote tuo myſterij tui ſummam, & ornamentis totius glorificationis inſtructum, cœleſtis vnguenti † flore ſanctifica. Hic*, inquit dictus Ordo, *mittat Chriſma in caput Epiſcopi in modum crucis*; cum iis ſcilicet verbis,

B *vngatur, & conſecretur caput tuum cœleſti benedictione in ordine Pontificali, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti*: reſponderi autem iubetur *Amen*. Tum ea verba ſubiiciuntur, *Hoc Domine copioſè in caput eius influat, hoc in oris ſubiecta decurrat; hoc in totius corporis extrema deſcendat, vt tui ſpiritus virtus, & interiora circumtegat, &c.* quibus finitis manus ſimiliter Pontificis vngi præcipiũtur à Pontifice hæc verba referente, *vngantur manus iſtæ de oleo ſanctificato, & Chriſmate ſanctificationis, ſicut vnxit Samuel Dauid in Regem, & Prophetam, ita vngantur & conſummentur, in nomine Dei Patris & Filij, & Spiritus ſancti, facientes imaginem ſanctæ crucis Domini noſtri Ieſu Chriſti, qui nos à morte redemit, & ad regna cœlorum perduxit, & audi nos pie Pater omnipotens æterne Deus, & præſta, vt quod te rogamus, exoremus, per Dominum, &c.* Præſcribitur poſteà, *vt completa benedictione confirmet Pontifex pollicem conſecrati cum Chriſmate dicendo, Deus Pater Domini noſtri Ieſu Chriſti, qui te ad Pontificatus ſublimari voluit dignitatem, ipſe te Chriſmate, & myſtica delibutionis liquore perfundat, & ſpiritalis benedictionis vbertate fœcundet, vt quidquid benedixeris, benedicatur, quidquid ſanctificaueris, ſanctificetur: & conſecratio manus iſtius, vel pollicis benedictio cunctis proficiat ad ſalutem.*

C IV. Hæc fuſè Vetus [f] Ordo Romanus, quæ in [g] Sacramentali Gregorij, non eodem penitus modo referuntur, in quo ſcilicet prior duntaxat habetur Oratio, quæ per modum Præfationis recitatur, omittuntur cæteræ, & de conſecratione manuum Pontificis negry quidem. In Pontificali [h] verò Romano prædictæ omnes Orationes habentur; quibus quædã aliæ preces interſeruntur, nam poſt illa verba, *vngatur, &c.* quæ quidẽ in Sacramentali quoque Gregorij non habentur, ſuntque veluti formæ ſacræ Vnctionis, interſeritur Hymnus *Veni creator*, quo Spiritus ſancti gratia inuocatur. Abſoluta quoque integrâ iſtâ Præfatione, Schola cantat Antiphonã, *ſicut vnguentum in capite quod deſcẽdit in barbam, barbam Aaron, &c.* Pſalmumque iſtum Dauidicum, *Ecce quàm bonum, &c.* In iis autem falſus fortaſſe fuit [i] Innocentius tertius, qui, verba quæ ſupra retulimus proferri ſolita, dum Preſbyterorum manus vngerentur, viſus eſt Epiſcoporum conſecrationibus inſeruiſſe, ac ſi recitari conſueuiſſent, dum Epiſcopi manus

D conſecrantur: quis enim credat Innocentij tertij tempore alia prolata fuiſſe, quàm quæ nunc Pontificale præſcribit, vel antiquiores Innocentio tertio libri, Romanus ſcilicet Ordo, & Sacramentale Gregorij memorarint? Gloſſa [k] tamen decretalium communem benedictionem Epiſcoporum & Preſbyterorum fuiſſe refert, eadem ſcilicet, dum vtrique vngerentur, verba fuſa fuiſſe: ſed id non tam accuratè Gloſſa diſcuſſiſſe, quàm ex Innocentij tertij decretali epiſtola collegiſſe videtur. Sed iis omiſſis conſentit [l] Innocentius tertius, Epiſcoporum tum caput, tum manus ſacro Chriſmate deliniri ſolere demonſtrans.

V. Ex iis porrò diſcrimen duplex inter Preſbyterorum & Epiſcoporum Vnctionem elicitur: primum, quod Epiſcoporũ & caput & manus, Preſbyterorum, ſolæ manus vngantur: alterum, quod horum manus oleo Catechumenorum, illorum Chriſmate liniantur. Conueniunt autem 1. quod vtrorumque manus aliqua Vnctione ſint conſecratæ: quæ fortè occaſio eſſe potuit [m] Chryſoſtomo, vt de Sacerdotum manibus loquens eas, τῶν ἁγίων χειρῶν, *ſacroſanctarum manuum* titulo inſigiverit: quo etiam titulo Syneſius [n] Procli, [o] Theophili, & aliorum

[a] Stephanus Eduenſis lib. 2. de Sacram. Altar. cap. 9.
[b] Vide ſupra cap. 2. ſect. præſentis.
[c] Innocent. 3. cap. vnico citato, de ſacra Vnctione.
[d] Gratianus § ecce ſufficienter 26 q. 1.
[e] Vetus Ordo, vbi de conſecrat. Epiſcopi.
† Sic etiam habetur in Sacramentali Gregorij, melius, vt opinor, in Pontificali, *rore*
[f] Vetus Ordo ſuprà.
[g] Sacrament. Greg. ſuprà.
[h] Pont. Rom. ſuprà.
[i] Innocent. 3. ſuprà.
[k] Gloſſa v. conſecrare in dict. cap.
[l] Idem Innoc. ſuprà.
[m] Chryſoſt. lib. 3. de Sacerdotio cap. 5.
[n] Syneſius epiſt. 70. Procl.
[o] Idem epiſt. 76. Theophilo, & 105. Gratiæ.

Episcoporum manus insigniuerit: quæ eadem [a] Sidonio esse potuit, *vt sacrosanctos Episcopi digitos* nuncuparit: vtque apud veteres mos iste viguerit, exosculandi Sacerdotum manus; cuius moris meminerunt [b] Ambrosius, Paulinus [c] Presbyter Ambrosij vitæ scriptor, [d] Chrysostomus, [e] Sidonius, [f] Ennodius Ticinensis, Gregorius [g] Turonensis, Auctor vitæ [h] S. Fulgentij, & alij plures. Malim tamen in aliam causam istam manuum sacerdotalium venerationem refundere, eam scilicet, quod sacratissimam Christi carnem attrectent, diuinumque istum cibum administrent: quam causam intuens dictus Chrysostomus, [i] *sacram hanc escam dispensantes Sacerdotum manus, Christi carnem diuidentes*, quales debeant esse demiratur, easdemque suspicit tãquam omni solari radio puriores. Vnde & Diaconorum quoque manus, & sanctorum virorum in nullo Sacerdotali ordine constitutorum, olim [k] in veneratione erant, & à fidelibus osculo excipiebantur. Aliam etiam eiusdem sanctitatis causam assignare possumus, instrumentorum scilicet sacrorum porrectionem, vel certè solemnem istam sacra ministeria obeundi, & consecrata Vasa attrectandi permissionẽ, quam non solùm ordinãs Pontifex tribuit, verùm etiam vt fœliciter succedat, adprecatur; ad quam causam attendere videtur Gildas [l] Sapiens, dum lectiones aliquas ex Scriptura sacra excerptas in ordinatione singulorum legi testatur, *vt adstipulentur benedictioni, quâ initiantur Sacerdotum vel ministrorum manus*: audis initiatas non solùm Sacerdotum, sed & ministrorum manus, quorum posteriorum nunquam vnctas fuisse exploratum est. Quod pariter apud [m] Synesium legis sacrum aliquorum caput (τλὴ ἱερὰ κεφαλὴ) dictum: noli ad consecrationem capitis Episcopalis, & Vnctionem referre: quippe cùm etiam de laicis id apud ipsum dictum repertas, sacraque eorum vocata capita, qui sibi essent charissimi, obseruare possis.

a Sidonius epist 11 lib 7.
b Ambrosius de dignit. Sacerdot. cap 2.
c Paulinus in vita Ambrosij.
d Chrysost. lib. 1 de Sacerd. cap 3.
e Sidonius epist 11 lib 8.
f Ennodius lib 8. epist 11. Arcoamiæ.
g Gregorius Turonensis lib. 2. hist. cap 1
h Auctor vitæ S Fulgentij cap. 4.
i Chrysost. lib 6. de Sacerd. item homil 6. ad populum Antiochen. & homil 83. in Matth.
k Vide in vita S Nilinum. 6. & 7 apud Sur. 26 Septemb.
l Gildas Sapiẽs acri corrept. in Eccles. sast. ordinem, multò post medium.
m Synesius epist 79. Anastasio, & Isaacio, & aliis.

ARTICVLVS IV.

De significatione Sacerdotalis Vnctionis.

§. I.

Cur Sacerdotes vngantur.

I. STabilito iam sacræ Sacerdotum Vnctionis ritu, & ratione diuersâ assignatâ, quâ tum Episcopi, tum Presbyteri inungi solent, eorum omnium significatio detegenda. Circà quam hæc quærenda sunt: primum, cur Sacerdotes oleo liniantur: alterum, cur Episcoporum tam manus, quàm caput vngantur: tertium, cur chrismate Episcopi, Presbyteri solo oleo sancto liniantur: quartò, quidni etiá Diaconi, cæteriquè Clerici vngi debeant? quas quæstiones non seruato hoc ordine dissoluemus. Et quidem ad prioris difficultatis solutionem variæ morales, ac mysticæ significationes proferri possunt, quæ conuenientiam Sacerdotalis vnctionis ostendant: mysticas primum, quæ ex dignitate Sacerdotalis ordinis, & naturâ gratiæ huic ordini debitæ desumuntur, tum morales, quæ qualitates promouendorum ad Sacerdotium, virtutesque potissimas referant, quæ per istam Vnctionem symbolicãs exprimantur, in medium adducemus.

II. Prima ergo rationum mysticarum, ob quas vnctio in ordinatione Sacerdorum adhibetur, est ad significandam Sacerdotalis gradus eminentiam, ac præstantiam, quæ sacra Vnctione conuenientissimè exprimitur: nam vt loquitur Auctor [n] de operibus Cardinalibus, *sicut oleum fluitat, & humidis quibuslibet superfertur: ità excellentia Sacerdotalis & regiæ dignitatis secundùm formam Dei & Christi, sub se omnia continens, regimen & munimen tam actiuæ vitæ, quàm contemplatiuæ vitæ obtinet, & ex hoc humore constat descendere omnes gratiarum diuisiones, quas Spiritus sanctus, prout vult, singulis distribuit & largitur.* Secundò, per eandem gratiæ plenitudo tam vniuscuiusque pro seipso, quàm pro aliis exprimitur: hæc est enim vnctio quam Apostoli recepisse dicuntur, quæque docere nos dicitur à [o] S. Ioanne

n Auctor de operibus Cardinalibus, sermone de vnct. chrismatis.
o 1 Ioan 2.

A Ioanne: Vnctio, inquam, quam ea ſignificabat, quæ ſuper [a] caput Aaron tantâ abundantiâ effuſa eſt, vt vſque in barbam eius deſcenderet, & ſuper oram veſtimenti manaret: vnctio ex iſto ſcilicet oleo, quod [b] tam abundanter multiplicatum eſt, vt deficientibus vaſis, in quæ infundi poſſet, per ſe ipſum ſtaret, nec in terram defluereret. Sacerdotali autem gratiæ proprium hoc eſt, vt & in habentium vtilitatem, & in aliorum quoque concedatur ſalutem, vt nec propriis ſingulorum ordinatorum vaſis, id eſt potentiis contineatur, ſed aliena quoque corda impleat, & deficientibus ſubiectis in quæ operetur, per ſeipſam ipſa ſtare videatur, donec reperiantur idonea pectora, in quæ demum vtiliter deriuari queat. Tertiò, cùm in Sacramentis omnibus perfectiuis, Spiritus ſanctus maximè dari dicatur, tum maximè communicatio iſta Spiritus ſancti Confirmationis, & ordinationis Sacramento attribuitur: paſſim itaque Spiritus ſanctus in iis Sacramentis, quæ ad habentis maiorem ſanctificationem per

B ſe referuntur, ſingulari quodam modo operari dicitur: ideoque ſicut in Sacramento Confirmationis Vnctio neceſſaria fuit, ita & in Sacramento Ordinis Sacerdotalis, qui cæteros ordines conſummat, & perficit, vnctio conueniens extitit, quæ Spiritum ſanctum ſignificaret, qui [c] mundi huius initio ferri dictus eſt ſuper aquas, quemadmodum oleum cæteris ſuperfertur humoribus. quem ideò à Ioanne Vnctionis nomine dictum contendit [d] Hiſpalenſis Iſidorus. Vnde cùm à Gregorio [e] Nazianzeno pater tanquam vngens, filius (qui ideò Chriſtus dicitur) tanquam vnctus nobis repræſentetur, quid ſupereſt, niſi vt Spiritus ſanctus, de quo Filius conceptus eſt, qui [f] Mariæ Filium Deum pariter & hominem obumbrauit, vnctio cenſeatur? Quam interpretationem confirmat Scriptura [g] ſacra, quæ de Filio dicit, quia *vnxit eum Deus Spiritu ſancto, & virtute*; ex quo vnico teſtimonio, & Patrem vngentem, & Filium vnctum, & Spiritum ſanctum vnctionem, ſeu vnctionis oleum nominari deduces. Quartò, ſpecialis quoque ordinationis effectus ſacro oleo egregiè ſignificatur: nam cùm oleum hæc omnia habeat, vt & corpora exterius obfirmet, & lucentia efficiat;

C interius quoque reficit, ac recreat, aluum ſoluit, vterum purgat: ita gratiæ Sacerdotalis proprium eſt, vt & conſtantiam ad prædicandum Euangelium Chriſti tribuat, & luminoſa opera noſtra efficiat, & interius nos reficiat, & ſpiritalem exultationem in ſacris muneribus obeundis pariat, & fæces omnes priuatæ vitæ laicalis emundet, quæ ex citati ſuperiùs Auctoris [h] de operibus Chriſti Cardinalibus teſtimonio, ſaltem ex parte, confirmantur, vbi ſcilicet hæc habet, *hoc oleo antiquitus Sacerdotes ſacrabantur, & Reges, & ipſi altarium lapides delibuti ſpiritalem intelligi volebant, ſacris myſterijs ineſſe pinguedinem.* Denique rectè ad propoſitum, ni fallor, Petrus [i] Cellenſis, *Ecce*, inquit, *tam Sacerdotes in conſecratione ſuâ, quàm Altare in dedicatione, panes quoque quidam in oblatione oleo adſpergunitur, quatenus Sacerdotes quidem ex imitatione Chriſti ſanctificentur, & participatione poteſtatis ſublimentur: Altare verò*, &c.

III. Morales ſacræ Vnctionis potiſſimæ rationes eæ ſunt, vt eo ritu zelo feruiD dus, manſuetus tamen ac miſericors, & ergà infirmos patiens admoneatur eſſe debere, qui in Sacerdotem ordinandus eſt: nam ex [k] Bernardo *in oleo, & pigmentis atque vnguentis clementem & affluentem viſceribus pietatis & compaſſionis*, deſignari conſtat; quod egregiè oſtendit [l] Gregorius iis verbis, *oleum liquoribus aliis ſuperfertur, oleum ignem fouet; oleum vulnera curare conſueuit; per illud ergo miſericordiæ bonum ſignificat: quia ſcriptum de Domino eſt, miſerationes eius ſuper omnia opera eius; quia ignem fouet, prædicationis gratiam deſignat, quæ electorum mentes illuminat; quia verò vulnera per oleum curantur, hoc profectò inſinuat, quod detergenda ſunt vulnera peccatorum. Vngatur ergo caput Regis, quia ſpirituali gratia mens eſt replenda doctoris: habeat in vnctione ſua oleum, habeat miſericordiam abundantem, quæ ſibi virtutibus aliis præferatur: habeat nihilominus oleum medicinæ, vt ſapienter diſponat, qualiter peccatorum fœtores tergat, & egras mentes ſaluti reſtituat.* Dici etiam poteſt per vnctionem admoneri Sacerdos, vt ſoli Chriſto deſeruiendi cauſa ſe principem conſtitutum eſſe ſciat, idoque ſe Chriſtum factum eſſe, Chriſto conformatum, & Chriſti loco conſtitutum: quod rectè docet idem [m] Gregorius eodem loco quo ſuprà Saülis vnctionem à

[a] Pſal. 132.
[b] 4. Reg. 4.
[c] Geneſ. 1.
[d] Iſidor. Hiſpal. lib. 7 Origen. cap. 3. propè fin. &
[e] Nazianz. orat. 5.
[f] Luc. 1.
[g] Actorũ 10.
[h] Auctor de operibus Cardin. apud Cypr. ſuprà.
[i] Petrus Cellenſis lib. de panibus cap. 25.
[k] Bernardus ſerm. 31. in Cantica.
[l] Gregor. lib. 4. cap. 5. in 3. Reg. cap. 3.
[m] Greg. ibid.

Samuele factam moraliter ad Ecclesiæ Doctorum Vnctionem transfert: *omnis,* A
inquit, *secularis intentio remouetur, cùm super hæreditate Domini vnctus asseritur; Vnctionis ergo fructus est, cuius diuinæ hæreditatis, ille ergo officium vnctionis consequitur, qui sola quærit lucra animarum: super hæreditate quippe Domini in principem se vnctum meminit, qui hoc solum de terrenâ dignitate quærit, quod per suum ministerium Christus quæsiuit, &c.*

§. 11.

Cur in Sacerdotibus iteretur vnctio.

IV. Sed cur, inquiet aliquis, vngi iterum oportuit Sacerdotes, quos in baptismate bis vnctos oleo Catechumenorum, semel scilicet inter scapulas, & in pectore, iterumque in vertice sacro Chrismate delibutos, deinde in susceptione Sacramenti Confirmationis, iterum in fronte sacro Chrismate tinctos esse oportuit, antequam ad sacros Ordines conscenderent? prædicti enim omnes gratiæ B
Sacerdotalis effectus, prædictæ ordinationum dotes, sufficienter tot vnctionibus iteratis significata sunt: vnde non fuit necessum sacram in ordinatione Vnctionem iteratò adhiberi. Verùm ex hac potius obiectione, argumentum sumimus necessitatis vnctionis Sacerdotalis comprobandæ: si enim in baptismate bis vnctos, prisca tamen Ecclesia iterùm in Sacramento Confirmationis vngendos, diuinam huius Sacramenti secuta institutionem, putauit: si eosdem graui morbo detentos, diuino quoque mandato iterum inungendos credidit, toties repetens sacram Vnctionem, quoties vel mandatum diuinum, eiusque in Sacramentis institutis lex vigeret, vel Ecclesiastica consuetudo ferret, (nam & vngi etiam solitos qui Ecclesiæ reconciliarentur, ex veteri more [a] notissimum est) propter diuersas scilicet causas occurrentes, & significationes diuersarum quæ in vsu haberentur, vnctionum: quidni similiter cum Sacerdotalis vnctionis significationes diuersæ sint, quæ cæteris nequeunt conuenire vnctionibus, vnctos licet alias ob causas Sacerdotes iterum vngere liceat? C

[a] Vide Conc. Constantinop. 1. c. 3. & c. passim.

V. Speciatim autem ego censeo, quantumuis vnctos fideles, vbi ad Sacerdotium accedunt, iterum vngi debere: tum quod non manus, non capita vncta habeant, sed scapulas, pectus, verticem, frontem, quarum vnctionum diuersæ sunt significationes à significatione vnctionis manuum, vt patebit ex mox dicendis. Deinde vngi iterum Sacerdotes consentaneum fuit, cùm ad Sacerdotium assumuntur, vt se nossent non tantum sibi, sed & cæteris posteà debere viuere, & militare, secundùm [b] Athanasij, & [c] Isidori Pelusiotæ egregias admonitiones. Esto ergo Christiani primum in baptismate non semel vngantur, vt tanquam pugiles ad priuatam pugnam roborentur, ad priuatam victoriam contendant: esto in Confirmatione sacro Chrismate vngantur, vt iuxta Vrbani [d] primi sententiam, *pleni Christiani inueniantur,* & iuxtà [e] Melchiadem, *confirmentur ad pugnam,* &, vt ait Moguntina [f] Synodus, *augeantur in gratia, & roborentur in fide;* vbi tamen Sacerdotes constituendi sunt, indigent sacrâ Vnctione, tum vt, non solum sint pleni Christiani, gratiamque plenissimam, & laicis omnibus communem habere videantur, sed præterea, vt laicalem statum (quis status in conformitate cum præceptis diuinis consistens, differentiam vitarum, studiorumque diuersitatem, & in prophanis negotiis occupationem non auersatur) imo & Monachalem (qui *vnius modi vitam amplectitur*, prophanisque negotiis renuntiat, vt vni Deo adhæreat) supergressi, ad deiformem statum, deificationem & altissimam cum Deo vnionem, eiusque imitationem traducti videantur. Vnde cùm vnctio gratiæ plenitudinem significet, in Confirmatione quidem plenitudinem gratiæ, & Christianæ perfectionis cumulum, in eo viuendi genere quod omnibus commune est, portendit; in ordinatione verò perfectissimæ gratiæ in perfectissimo statu abundantiam repræsentat; quæ significatio quam vereor ne in pluribus nostrûm mendax, & fallax hisce temporibus videatur. Denique vnctio exterior in Sacramentis adhibetur, vt nos Christo similes, & Christi nominis ac dignitatis participes ostendat, vt docent passim [h] SS Patres; & quidem

[b] Athan. epist. ad Dracont.
[c] Isidorus Pelus. lib. 4. ep. 219.
[d] Vrban. 1. de consecr. dist. 5. c. omnes fideles.
[e] Melchiades epist ad Episcopos Hispan.
[f] Concil. Mogunt. can. 17.
[g] Vide Dionys. cap. 1 & 6 de Eccles. hierarch.
[h] Tertull. de Baptis. cap. 7. Cypr. epist. 70. ad Ianuar. Auctor de operib. Christi Cardin. suprà. Iustin. respòs. ad quæst. 137. Macarius homil 43. S. Leo serm. 3. in die assumpt. & alij passim.

A & quidem, quantum ad gratiam & ſanctitatem priuatam attinet, quæ nos quodammodo [a] Reges, & Sacerdotes efficit, nos ipſos in virtutibus regentes, & Deo ſacrificium laudis, ac gratiarum actionis iucundum offerentes, Chriſti nominis omnes fideles, per Sacramentum Baptiſmi, & Confirmationis fiunt participes; vt verò dignitatis Chriſti, quâ caput eſt Eccleſiæ eam ſanctificans, & ab omni inquinamento emundans, quâ Sacerdos eſt in æternũ ſecundùm ordinem Melchiſedech conſtitutus, vt, inquam, huius dignitatis participes, & quoad eam ſimiles in Sacerdotio efficiamur, opus eſt iterum vnctione, à qua non iã Chriſtiani, ſed Chriſti, loco ſcilicet Chriſti præſidẽtes dicamur, iuxta illud ſcilicet Dauidis, [b] *nolite tangere Chriſtos meos* (id eſt Sacerdotes) *& in Prophetis meis nolite malignari.*

[a] Auctor de operib. Card. Leo, & alij.

[b] Pſal. 104.

§. III.

Cur Diaconi non vngantur.

B V. Ex quibus petuntur rationes, ob quas Diaconi & cæteri inferiores Clerici minimè vngantur, quia ſcilicet nec Sacerdotio Chriſti conformantur, nec Eccleſiæ ſanctificandæ, & à peccatis interius emundandæ vim habent, ſed ſolùm exteriori catecheſi, & ſermone immundos purgandi virtutem, vt explicat [c] Dionyſius: nec Chriſtum propriè repræſentant auctoritate ſua regentem & præſidentem, ſed Angelos potius Chriſto miniſtrantes: vnde Ignatius [d] epiſtola ad Trallianos Epiſcopum, vt typum Dei habentem, & imitatorem Chriſti Dei factum, Sacerdotes vt eius Conſiliarios, vnum ſcilicet corpus & Senatum cum eo efficientes, cuius ipſe Præſes ſit, & caput; Diaconos verò vt imitatores Angelicarum virtutum ſuſpiciẽdos eſſe monet. Deinde nec Diaconi plenitudinem adhuc gratiæ ordinationis attigerunt, ſed in via ſunt ad Sacerdotium, quod licet quantum ad poteſtatem in corpus Chriſti myſticũ ſolâ Preſbyteratus ſuſceptione non terminetur, quantum tamen ad poteſtatem in corpus Chriſti verum in Preſbyteratu abſoluitur: proindéq; cùm nondum plenam Chriſti imaginem, & gratiæ ordinationis perfectionẽ attigerint, vngi nequaquam debẽt ea vnctione

C quæ & perfectam Chriſti imitationẽ, & gratiæ ſublimioris ſtatus plenitudinem ſignificat. Aliam adfert rationem [d] D. Thomas, eam nempe, quod vnctio adhibeatur in ordinatione tanquam diſpoſitio ad conficienda Sacramenta, ſicut in baptiſmate adhibetur ad recipiẽda: ſanctificatos enim eſſe decet, tum eos qui ad recipienda, tum qui ad conficienda diuina Sacramenta deſtinantur: ſanctificari autem & conſecrari ſolent per vnctionem: vnde & vaſa ipſa, & altaria, quę diuinis iſtis vſibus inſeruiunt, teſte [e] Cypriano, ſeu alio quocumque, qui de operibus Chriſti Cardinalibus ſermones habuit, aliiſque pluribus Summis Pontificibus, per vnctionem conſecrantur: ergo cum ſoli Sacerdotes, Sacramentorum conficiendorum poteſtatem habeant, ſolos ipſos vngi conuenit.

[c] Ignat. epiſt. ſ. ad Tralli.

[d] S. Thomas 3 parte q. 37. art. 5. in corpore.

[e] Auctor de operib. Card. ſerm. cit.

§. IV.

Cur Epiſcopi chriſmate, Preſbyteri ſolùm oleo: his ſolæ manus, illis caput etiam vngantur.

D VI. Ex dictis etiam emicat purior rationis ſcintilla, ob quam nimirũ tot tamq; ſingulares, prout ſuperiùs docuimus, & fuſiùs infrà diſſeremus, vnctionis Epiſcopalis ſuprà Preſbyteralem ſint prærogatiuæ, vt Preſbyterorũ ſolum manus, & quidem oleo ſimplici, non admixto balſamo delibutæ eſſe debeant, Epiſcoporũ verò tam caput, quàm manus ſacro chriſmate perungantur. Id verò non alia ratione conſtitutũ ab Eccleſia conſtat, niſi vt plenitudinẽ Sacerdotaliũ donorũ, & gratiarum, in ſolo Epiſcopo, non in Preſbytero reperiri pateat; expreſſiorem quoque eos præ inferioris ordinis Sacerdotibus Chriſti imaginẽ referre innoteſcat. Quod vtrumque cum doctis viris & in SS. Patrum lectione verſatis obſcurum non ſit, quibuſdam hîc teſtimoniis oſtendetur. Prius quidem Patres illi docent, qui Epiſcopatum, vel [f] *Pontificatus apicem* vocant, vel [g] *Presbyterij*, aut *etiam Sacerdotij*, & Eccleſiaſticæ [h] *dignitatis faſtigium*, [i] *eminentiſſimæ dignitatis apicem*, [k] *excelſique apicis gloriam*, [l] *ſummi culmen honoris*, [m] *ſummum in Eccleſia gradum*, [n] ἀκρότητα, ſeu *ſummitatem*, [o] ὑπερτιθέμενον, id eſt, *eminentiſſimum gradum*, [p] *ſublimitatis culmen*, denique ſæpiùs, [q] *ſummum Sacerdotium*: hæc enim elogia, ij tituli in ſolis Epiſcopis

[f] Damaſus Proſpero, Innoc. 1 Decentio c. 5 dim. epiſt. 25 lib. 4. & alij paſſim.

[g] Sidon. epiſt. 4 lib. 7 Zoſimus epiſt. ad Hetych. c. 1.

[h] Hiſp. 2. c. 7.

[i] Concil. Aquiſgran. c. 2.

[k] Greg. Turon. de vitis Patr. cap. 3.

[l] S. Auiti Epitaph.

[m] Caſſiodor. in pſal. 108.

[n] Dionyſ. cap. 1. cœleſtis hierarch.

[o] Idem cap. 2. Eccleſ.

[p] Gregor. 23. Moral. cap. 12.

[q] SS. Patres paſſ. quorum aliquos alibi citauimus.

Digitized by Google

consummari Sacerdotalem virtutẽ, gratiam: & efficaciam: plenitudinemque, & perfectionem Sacerdotij Episcopatum esse demonstrant: quæ omnia ex posteriori quoque demonstrato validè confirmabuntur. A

VII. Solos ergo Sũmos Sacerdotes seu Episcopos Dei & Christi effigiem expressiùs repræsentare probant Cõstitutiones [a] Apostolicæ Clementis, in quibus iubetur Episcopus locũ suũ, dignitatemque suam actionibus tueri, ac declarare, ὡς θεοῦ τύπον ὄντα ἐν ἀνθρώποις τοῦ παντων ἄρχειν αὐθεντοῦντα, ἱερέων, βασιλέων, ἀρχόντων, πατέρων, υἱῶν, διδασκάλων, καὶ πάντων, ὑμῶν τῶν ὑπηκόων, *tanquam diuinũ exemplar repræsentans, præsidendo omnibus hominibus, Sacerdotibus, Regibus, magistratibus, parentibus, filiis, & pariter cunctis subiectis.* 2. Ignatius martyr, vt suprà iam insinuauimus, epistola ad [b] Trallianos id apertè docet: nam, inquit, ὁ Ἐπίσκοπος τῶν πάντων τοῦ θεοῦ τύπος ὑπάρχει· οἱ δὲ Πρεσβύτεροι, ὡς συνέδριον Θεοῦ, καὶ σύνδεσμος Ἀποστόλων χρεισῶ. *Episcopus typum Dei patris omnium gerit, Presbyteri verò sunt consessus quidam, & cœtus Apostolorum Christi.* Rationem ex iis quæ in eadem posteà ipse [c] epistolà, pluribus interiectis, subiungit petere potes: τί γὰρ ἐστιν Ἐπίσκοπος, ἀλλ' ἢ πάσης ἀρχῆς, καὶ ἐξουσίας ἐπίκειται πάντων χειρῖ, ὡς ὅσον τε ἀνθρωπον χωρεῖν, μιμητὴν γινόμενον καὶ δυνάμει Χριστὸν τοῦ Θεοῦ, τί γὰρ Πρεσβυτέριον, ἀλλ' ἢ σύστημα ἱερέων, σύμβουλοι καὶ συνέδρια τοῦ Ἐπισκόπου, *quid enim aliud est Episcopus, quàm is qui omni principatu, & potestate superior est, & quoad homini licet, pro viribus imitator Christi Dei factus? quid verò Presbyterium, quàm sacer cœtus consiliarij, & assessores Episcopi:* Idem quoque epistola ad [d] Smyrnenses eidem veritati adstipulatur, docetque Episcopum esse honorandum, ὡς ἀρχιερέα, Θεοῦ εἰκόνα φερόντα, καὶ μὲν τὸ ἄρχειν, Θεοῦ, καὶ δὲ τὸ ἱερατεύειν, Χριστοῦ, *vt principem Sacerdotum Dei imaginem referentem; Dei quidem propter principatum, Christi verò propter Sacerdotium.* Maximus [e] quoque D. Dionysij interpres Episcopum Θεοῦ τύπον *Dei figurem* vocat. Ratio desumi potest ex [f] Dionysio, qui de hierarchia Ecclesiastica differens postquam dixit Iesum Christum esse τῶν πασῶν ἱεραρχιῶν ἀρχηγὸν καὶ τελείωσιν, *omnium hierarchiarum principium, & perfectionem,* mox [g] Episcopum eum esse dicit, ἐν ᾧ καὶ καθαρσὸς ἡ καθ' αὐτὸν ἱεραρχία πᾶσα τελεῖται καὶ γινώσκεται: quod clariùs eodem [h] libro repetit, docens omnem hierarchiæ nostræ distinctionem in Episcopo absolui & expleri: ὡς γὰρ ἅπασαν ἱεραρχίαν ὁρῶμεν εἰς τὸν Ἰησοῦν ἀποτερματιζόμενον, ἕκαστον εἰς τὸν οἰκεῖον ἀρχιερέα, *vt enim hierarchiam omnem videmus in Iesum desinere, sic vnumquemque in suum Pontificem.* C

a Constitut. Apost lib. 2. cap. 11.
b Ignat epist. ad Trallian.
c Ibidem.
d Idem epist. ad Smyrn.
e Maxim. in cap. 3. Eccl. hierarch.
f Dionys. c. 1. Eccl. hierar.
g Ibidem.
h Idem cap. 5. eiusd. lib.

VIII. Hæc igitur, quæ in gratiam Episcopalis prærogatiuæ supra Presbyteros leuiter attigimus, euidenter ostendunt, congruũ esse, vt pluribus titulis Episcopalis vnctio Presbyterali præcelleret. Iam videndum, quid vsitatus Presbyteros, vel Episcopos vngendi ritus significet. Amalarius [i] Fortunatus ex Augustino & Gregorio, non satis acuratè, & quod ad Augustinum, nescio an fideliter, rationes mysticas exponit, cur Episcopus in capite vngatur, *Augustinus,* inquit, *in tractatu psalmorum, quis erat Sacerdos, nisi qui fuit & victima, & Sacerdos? nisi ille, qui cùm in mundo non inueniret quod offerret, seipsum obtulit: Vicarius Christi Pontifex efficitur: ideò in capite vngitur: caput nostrum Christus: caput nostrũ vnctum est oleo inuisibili: Episcopus, quia Vicarius Christi est, in capite vngitur: ab illo enim significatur se accepere hic vnctionis gratiã, qui caput est totius corporis, imitando illũ qui caput est totius Ecclesiæ, per vnctionis gratiã fit & caput Ecclesiæ sibi cõmissæ, &c. Et aliter dicit Gregorius in Moralibus, oleũ in capite, charitas in mente: quia Vicarius Christi est, dilectionẽ, quam Christus nobis monstrauit & docuit, in eo debemus inuenire, atque ab eo cumulũ nostri profectus trahere.* Huius Amalarij discursus, nec verba, nec sensa reperi apud Augustinũ ab eo laudatũ, stylus certè abhorret ab Augustini sermonis venustate, & acumine. Apud [k] Gregoriũ sententiæ, quæ ipsi tribuitur, sensus reperitur non verba: cuiuscumque auctoris allata sit ista ab Amalario explicatio, eò tendit vt Episcopum duplici de causa capite vnctum esse demonstret: primò, quia caput Ecclesiæ constituitur, sicque Christo assimilari debet, qui secundùm etymologiam vnctus est, & ideò ad significandam in Christo gratiam capitis, capite quoque Pontifex vngitur. Secundò, ideò capite vngitur Episcopus, quia præ cæteris obstringit se ad præstantissimum charitatis actum, dandam scilicet animam pro ouibus suis, à qua obligatione cum non adeò facilè eximatur, atque Presbyter, ideò capite vngitur, cum Presbyteri caput vngũento minimè delibutum sit. IX. D

i Amalarius Fort. lib. 2. de Ecclesiast. off. cap. 14.
k Greg. lib. 4. cap. 5. in lib. Reg.

A IX. Innocentius [a] tertius Episcopalis vnctionis integrum ritum nobis explicat citata toties epistola decretali; totius enim istius ritus ab altiori principio explicationem exorsus, materiæ primùm Chrismatis, quo Episcopi inunguntur, significationem profert, tum rationes, ob quas tam manus, quàm caput Episcoporum isto vnguento illiniantur, adducit. Sequemur Decretalium vulgatam editionem, nihil enim apud Antonium [b] Augustinum, aut in Gestis [c] Innocentij, alicuius momenti mutatum, aut correctius legitur. De priori itaque capite ita differit, *ad exhibendum autem exteriorem & visibilem vnctionem, benedicitur oleum, catechumenorum vel infirmorum, & conficitur chrisma, quod ex oleo fit, & balsamo mystica ratione; per oleum enim nitor conscientiæ designatur, iuxta quod legitur,* [d] *prudentes virgines acceperunt oleum in vasis suis cum lampedibus: per balsamum odor famæ exprimitur, propter quod dicitur,* [e] *sicut balsamum aromatizans odorem dedi. Hoc ergo chrismate vngi debet Episcopus, non tam in corpore, quàm in corde: vt & interius nitorem conscientiæ quantum ad Deum: & exterius habeat odorem famæ quoad proximum. De nitore conscientiæ dicit Apostolus,* [f] *gloria nostra hæc est, testimonium conscientiæ nostræ: nam* [g] *omnis gloria filiæ Regis ab intus. De odore famæ, idem Apostolus ait,* [h] *Christi bonus odor sumus in omni loco; &, alijs sumus odor vitæ in vitam, alijs odor mortis in mortem. Debet enim Episcopus bonum habere testimonium, & ab iis qui sunt intus, & ab iis qui sunt foris, vt cortina cortinam trahat, & qui audit, dicat, veni.* De posteriori hæc verba subiungit, *hoc vnguento caput tuum, & faciem tuam laua. Per manus opera intelliguntur, iuxta illud* [i] *manus meæ distillauerunt myrrham: manus igitur vngunitur oleo pietatis, vt Episcopus* [k] *operetur bonum ad omnes, maximè autem ad domesticos fidei. Caput autem vngitur balsamo charitatis, vt Episcopus diligat Deum, ex toto corde, & ex tota mente, & ex tota anima, & proximum suum sicut seipsum. Caput inungitur propter auctoritatem, & dignitatem, & manus propter ministerium, & officium; caput inungitur, vt ostendatur illius repræsentare personam, de quo dicitur per Propheram,* [l] *sicut vnguentum in capite eius, &c. Caput* [m] *enim viri Christus, caput Christi Deus, qui de se dicit,* [n] *spiritus Domini super me, eo quod vnxit me, euangelizare pauperibus misit me: manus Episcopo inunguntur,* C *vt ostendatur accipere potestatem benedicendi, & consecrandi: vnde cum eas consecrator inungit,* [o] *consecrare, inquit, & sanctificare digneris Domine manus istas per istam vnctionem, &c.*

[a] Innocent. 3. cap. vnico, de sacra Vnct. superius cit.
[b] Anton. August. 3. collect. tit. 11. cap. vnico.
[c] Gesta Innocent. 3 supra.
[d] Matth. 25.
[e] Eccles. 24.
[f] 2 Cor. 1.
[g] Psal 44.
[h] 2. Cor. 2.
[i] Cantic. 5.
[k] Ad Galat 6.
[l] Psal. 32.
[m] 1. Cor. 11 & Ad Ephes. 5.
[n] Lucæ 4.
[o] Pont. Rom. de consecra. c. 1.

X. Strictiùs, & breuius [p] Stephanus Eduensis plures significationes complectitur, tam Episcoporum, quàm Presbyterorum vnctionis, *Propterea oleo sancto manus (* Presbyterorum*) inunguntur, per quod gratia sancti Spiritus eis oblata significatur, & quod abundent operibus misericordiæ, designatur. In his etiam manus Sacerdotis, quæ in figura crucis oleo sancto signantur, conformantur manibus Christi: & illud insigne miraculum & saluti ferum, quod inter manus Sacedotis fieri creditur, hoc manus Christi operantur, qui ait,* [q] *sine me nihil potestis facere: vnde cum ipso, & per ipsum, & in ipso eorum agitur sacrificium. Vnctio Episcopis fit in capite, qui ordinantur vicarij illius, qui vnctus oleo lætitiæ in plenitudine. In vnctione visibili, quæ est Sacramentum spiritalis vnctionis, datur potestas ligandi, atque soluendi, &c.* Honorius quoque quàm breuissimè D primum Presbyterorum vnctionis, tum Episcoporum causas assignauit: Presbyterorum quidem iis verbis, [r] *manus eorum Chrismate vngit* Episcopus, *vt cuncta quæ benedicit, benedicta sint (* attendit Honorius ad formam [s] vnctionis, quam suprà retulimus*) quatenus se ab omni immundo opere contineant, vt dignè corpus Christi conficere valeant.* Episcoporum duplicem causam assignat: priorem, cum [t] ait, *quod* Episcopus *oleo vngitur, hoc à lege accipitur, in qua Rex & Sacerdos, vel Propheta oleo vngebatur.* Posteriorem dum hæc habet, [u] *ideò Episcopi oleo vnguntur, vt Spiritum sanctum Apostolis datum esse doceantur, & vt vitâ, & doctrinâ coram hominibus luceant, & eos à vitijs curare satagant.* Eadem de Episcopis repetit [x] Hugo à S. Victore.

[p] Stephanus Eduens. de Sacra. Altar. cap. 9.
[q] Ioan. 15.
[r] Honorius in gemma lib. 1. cap 181.
[s] Vide in Pontif. Rom. de cõsecr. electi.
[t] Honor. cit. lib. cap. 184.
[u] Ibid, cap. 189.
[x] Hugo de Sacram. lib 1. cap 40. & 44.

XI. Ex iis omnibus auctoritatibus concludo Sacerdotum tam superioris, quàm inferioris ordinis manus inungi. Primò, vt ad laborem, ad ministerium, ad diligentem & sedulam operam vtrorumque manus indurentur & confirmentur. 2. vt ad misericordiæ opera charitatis oleo diffluentes manus habere moneantur, non [y] aridas, non contractas, non illiberales. 3. vt ad benedicendum & sacramenta conficienda idonei reddantur. 4. vt ad ligandum & soluendum

[y] i. sicut vtra geri, 1 q. 1.

Digitized by Google

habiliores efficiãtur. Item, non ſufficere Epiſcopis, quod eorum in inferiori Sacerdotio manus inunctæ fuerint, ſed iterum cùm conſecrantur, inungi debere; tum quia ad benedicendum manus eorum ſanctiores efficiendæ: tum quia Sacerdotum conſecratio, Altarium, Eccleſiarum, & cæterorum benedictio, Sacramentorumque quorumdam confectio tunc ipſis confertur: tum quia ad operoſius miniſterium, & honorificentius officium conſecrantur: tum denique, quia, cùm opes Eccleſiæ in ipſorum poteſtate conſiſtant, maiorem largiendi habent occaſionem, & ex ſuo ſtatu, ad pietatis, & ſupererogationis opera arctiùs deuinciuntur. Chriſmate verò, Epiſcopales manus, oleo Preſbyterales inungi: tum quod perfectionem illæ operentur, quæ chriſmate bene olenti ſignificatur: hæ illuminandis præſertim mentibus incumbant, quæ illuminatio oleo, quod ignis pabulum eſſe ſolet, conuenienter exprimitur: tum quod in corpus Chriſti myſticum (ad quod bono odore, & famæ celebritate maximè opus eſt) Epiſcopi Preſbyteris maiorem habeant poteſtatem; vtrique verò in corpus Chriſti verum per ſe virtutem æqualem habeant: quæ ſcilicet præſertim conſcientiæ puritate & nitore indiget: ſi quid proinde detrahi debet Preſbyterali vnctioni, quò præcellere ipſi poſſit Epiſcopalis, non oleum, quod conſcientiæ puritatem deſignat, ſed balſamum, quod famæ claritatem ſignificat, detrahendum, illudque Epiſcopalis vnctionis materiæ adiungendum. Denique infero, caput ſolius Epiſcopi inungi, quia ſolus regiminis perfectam ſcientiam, ſolus gratiæ præſidendi perfectionem, ſolus regendi abſolutam auctoritatem, ſolus perfectæ Eccleſiæ caput eſt Epiſcopus, ſolus tandem caput Eccleſiæ Chriſtum perfectius exhibet: Preſbyteri nec plenitudinem omnem Sacerdotij ſibi vendicant, nec [a] ſine Epiſcopis aliquid gerendi auctoritatem, nec [b] perfectæ Eccleſiæ capita ſunt, nec Chriſti perfecta, vt mox docuimus, exemplaria.

[a] Ignat. epiſt. 3. ad Trall. & alij paſſim.
[b] Fusè id oſtẽdimus in noſtris vindiciis cenſur. Pariſienſ. ad propoſit. 1. damnatam.

ARTICVLVS V.

De variis vnctionum generibus, præſertim de vnctione Regia.

§. I.

De vnctionibus rerum, ac perſonarum in Baptiſmi, Confirmationis, & Extremæ-Vnctionis Sacramentis.

I. EXplicatis iis omnibus, quæ ad Sacerdotalem vnctionem pertinẽt, vnum ſupereſt, vt de cæteris vnctionibus in Eccleſia vſitatis quippiam adiungamus, vt ex collatione Sacerdotalis vnctionis cum cæteris, magis ipſa eluceſcat, eiuſque differentiæ facilius notari poſſint. Obſeruandum eſt igitur, non tantum perſonas, ſed & res ipſas, quæ diuinis vſibus, & Sacrificio diuino deſtinantur, ſacro vnguento ex Eccleſiæ conſuetudine, reſpergi, ſeu illiniri; perſonas autem ſacro vnguento inungi in Baptiſmate, in Confirmatione, in Sacramento Extremæ-Vnctionis, & Ordine Sacerdotij: denique (nam cæteras vnctiones hîc omitto) in benedictione ſeu inauguratione in Reges. Res verò iſtas diuinas vſibus dedicatas perliniri, Eccleſias, Altaria, Calices, & alia ſacra Vaſa, quæ corpori & ſanguini Chriſti aſſeruandis, continendis, deferendis inſeruiunt. Hæc omnia ſi fuſiùs probare voluerimus, in immenſum excreſcet hæc diſputatio, ea ſolum ex Innocentij tertij citatâ ſæpiùs epiſtolâ comprobabimus & explicabimus; in Regum ſacra Vnctione paulò diutiùs hærentes, vt, quia Regale Sacerdotium nominatur; & Reges olim iidem erant qui Sacerdotes; Regum & Sacerdotum vnctiones conferri inter ſe conuenientius poſſint.

II. De rebus quæ ſacro oleo inunguntur, hæc dicit Innocentius tertius, quæ hoc loco nobis abundè eſſe debent. [c] *Vngitur præterea ſecundùm Eccleſiaſticum morem, cùm conſecratur, altare; cùm dedicatur, templum; cùm benedicitur, calix: non ſolùm ex mandato legis diuinæ; verùm etiam exemplo S. Sylueſtri, qui cùm conſecrabat altare, illud chriſmate perungebat; præcepit enim Dominus,* [d] *vt faceret oleum vnctionis, de quo vngeret teſtimonij tabernaculum, & Arcam teſtamenti, menſamque cum vaſis. Verùm Vnctionis Sacramentum*

[c] Innocent. 3. cap. vnico, de ſacra Vnctione.
[d] Exodi 30.

Digitized by Google

A *Sacramentum aliud quidem efficit & figurat, tam in nouo, quàm in veteri teſtamento.*
Circa quæ Innocentij verba duo notanda ſunt: primum diuinum mandatum quod ipſe vrget eo loci, eſſe Moſaicæ legis, ac ceremoniale, quod proinde per ſe neminem Chriſtianorum obſtringit, ſed cum Moſaicâ lege abrogatum eſt: quamuis, vbi agitur de ritu in Moſaicâ lege præcepto, qui ad religioſi cultus ornatum, atque ſplendorem, diuinorumque officiorum amplificationem iuuat, conuenienter & honeſtè ab Eccleſiâ in vſum reuocetur, & ex antiquo teſtamento nonnunquam, vt ſuprà probauimus, vrgeatur. Alterum, S. Syluestri [a] exemplum ab ipſo proponi, non quod primus res diuinis vſibus deſtinatas vnxerit, cùm D. [b] Dionyſius huius vnctionis ex prædictis meminerit; ſed quod, cum incerta eſſent perſecutionis tempore Chriſtianorum conuentuum loca, non ſemper ipſa obſeruaretur; ideoque nonniſi à tempore Syluestri, redditâ Eccleſiæ pace conſtanter obſeruari cœperit.

[a] Vide Pfeif. Damaſi. Platinam, & alios in vita Syluestri I.

[b] Dionyſ. cap. 4. Eccl. hier.

B III. Perſonæ in Sacramento Baptiſmatis ante, & poſt inungi ſolent: geminam iſtam Vnctionem ita diſtinguit Summus Pontifex, [c] *quia verò*, inquit, *Chriſtus fecit nos in ſanguine ſuo Deo noſtro regnum: propter quod* [d] *Petrus Apoſtolus ait,* [e] *vos eſtis genus electum, regale Sacerdotium; idcirco in nouo teſtamento, non ſolùm Reges & Sacerdotes vnguntur, ſed etiam omnes Chriſtiani: bis ante Baptiſmum, ſcilicet oleo benedicto* (nota duplicem iſtam Vnctionem continenti ſerie fieri & iiſdem verbis, licet in duabus partibus, proindeque pro vnicâ vulgò numerari) *primum in pectore, deinde inter ſcapulas: & bis poſt Baptiſmum, ſcilicet Chriſmate ſancto, primum in vertice* (quæ Vnctio ceremonia quædam eſt Baptiſmi, & Baptiſmo adcenſetur) *denum in fronte* (quæ Sacramentum eſt Confirmationis & à Baptiſmate diſiungitur.) *In pectore namque baptizandus inungitur: vt per ſancti Spiritus donum abigiat errorem, & ignorantiam, & ſuſcipiat fidem rectam,* [f] *quia iuſtus ex fide viuit. Inter ſcapulas, vt per Spiritus ſancti gratiam excutiat negligentiam & torporem, & bonam operationem exerceat: quia* [g] *fides ſine operibus mortua eſt, vt per fidei Sacramentum ſit munditia cogitationum in pectore, & per operis exercitium ſit fortitudo laborum: in ſcapulis, quatenus fides per dilectionem ſecundùm* [h] *Apoſtolum operetur: in vertice verò baptizatus inungitur, vt ſit paratus omni petenti de fide rationem reddere, quia per caput intelligitur mens, iuxta quod legitur,* [i] *oculi ſapientis in capite eius, cuius ſuperior pars eſt ratio, & inferior eſt ſenſualitas: vnde bene per verticem, quæ eſt ſuperior pars capitis, intelligitur ratio, quæ eſt ſuperior pars mentis. In fronte vngitur baptizatus, vt liberè confiteatur quod credit: quia* [k] *corde creditur ad iuſtitiam, ore autem confeſſio fit ad ſalutem; memor eius, quod Dominus ait,* [l] *qui me confeſſus fuerit coram hominibus, &c. ante Baptiſmum igitur vngitur oleo benedicto, & poſt Baptiſmum oleo ſancto: quia chriſma ſoli competit Chriſtiano: Chriſtus enim à chriſmate dicitur, vel potius à Chriſto dicitur chriſma, non ſecundùm nominis formam, ſed ſecundùm fidei rationem. A Chriſto verò Chriſtiani dicuntur, tanquam vncti deriuentur ab vncto, vt omnes concurrant in odorem illius vnguenti, cuius* [m] *nomen oleum eſt effuſum.*

[c] Cap. vnic. eit. de ſacra Vnctione.

[d] Apocal. 1.

[e] 1. Petri 2.

[f] Ad Hebr. 10.

[g] Iacobi 2.

[h] Ad Galat 5. & Eccleſ 2.

[i] Eccleſ 2.

[k] Rom. 10.

[l] Matth 10. & Lucæ 12.

[m] Cantic. 1.

IV. Plura de frontis chriſmatione (quam Confirmationem alio nomine dici obſeruat) ſubdit [n] ibidem Innocentius, vt Spiritus ſancti aduentum oleo deſi-
D gnari conuenienter oſtendat, qui nempe in [o] columbæ ſpecie olim apparuerit, & quidem illius columbæ, quæ ramum [p] virentis oliuæ referens ad veſperum poſt cataclyſmum, ſerenitatem & pacem annuntiauit. Sed iis omiſſis, ad Extremæ Vnctionis Sacramentum accedimus, de qua nihil aliud prædictus ait Pontifex, quàm quod de eâ à ſancto Iacobo mandatum eſt, *infirmatur*, inquit [q] Iacobus, *quis in vobis, inducat Presbyteros Eccleſiæ, & orent ſuper eum, vngentes oleo in nomine Domini: & oratio fidei ſaluabit infirmum.*

[n] Cap. vnico eit. de ſacra Vnctione.

[o] Matth. 4. & Lucæ 3.

[p] Geneſ. 8.

[q] Iacobi 5.

§. II.

Reges etiam inungi ſolitos, & quæ huius moris origo.

V. Iis verò omnibus prætermiſſis, ad Regum vnctionem enucleatius exponendam conferre nos debemus. Primùm ergo antiquam vigere hanc conſuetudinem, & ferè vniuerſalem, vt Reges oleo ſancto inungantur, plurium auctorum teſtificatione conſtabit. Verùm omnium primi Francorum Reges inter

Digitized by Google

Chriſtianos inuncti leguntur: nam neque ante Clodouæum, neque ante Pipinum, vel Carolum, aliquem aut Imperatorum, aut Regum inunctum leges. Perſeuerauit quoque diutiùs hic ritus vngendorum Franciæ Regum, antequam vel ad Imperatores, vel ad Reges cæteros perueniret. Benedicebantur quidem olim Imperatores de nouo deſignati, & Eccleſiaſticæ preces ſuper eos fundebantur, dum eorum capiti Diadema imponeretur: ſic enim referunt Theodorus [a] Lector, [b] Zonaras, & alij, noluiſſe Euphemium Patriarcham Conſtantinopolitanum Anaſtaſium Imperatorem coronare, antequam ab eo ſcriptam fidei confeſſionem exegiſſet, qua polliceretur ſe circà dignitates Eccleſiaſticas nihil innouaturum: ſic apud [c] eundem Zonaram Iuſtinianus ab Epiphanio, Tiberius ab Eutychio, Mauritius à Ioanne Ieiunatore dicto, Heraclius à Sergio, aliique ab aliis Patriarchis Conſtantinopolitanis coronati leguntur. Vbi verò Leo Papa Carolo Magno Imperium detulit, tunc primum Imperatores Occidentis inungi cœperunt: voluit ſcilicet Summus Pontifex in honore Imperatorio deferendo Francicam conſuetudinem ſequi: nam Reges Francorum poſteriores Clodouæo inunctos fuiſſe, ſæpius quidem à Rhemenſi Epiſcopo, qui veteri priuilegio, ab Apoſtolica Sede, & Regis Clodouæi diplomate, id ſibi vendicabat, ex Iuone [d] Carnotenſi, Continuatore [e] Aimoini, Sugerio [f] Abbate, & aliis conſtat: aliquando tamen ab aliis, diuiſo ſcilicet regno in quaſdam partes, ſingularium partium ſingulos Reges ab Epiſcopis prouinciarum ſibi ſubditarum, inunctos & coronatos fuiſſe docet idem [g] Iuo Carnotenſis. Sed, vt hæc vetera (quæ incertiora ſunt) præteream: meminerat [h] Summus Pontifex Leo tertius Pipinum Caroli Magni patrem, *ſecundùm Romani Pontificis ſanctionem, ad huius regij ſcilicet dignitatem honoris vnctum ſacra Vnctione fuiſſe, manu ſanctæ memoriæ Bonifacij Archiepiſcopi Moguntini, & martyris*, (ex qua Bonifacij vnctione docet [i] Auctinus Moguntino Præſuli ius primi Electoris acquiſitum fuiſſe) & more Francorum eleuatum in ſolium. Meminerat eundem Pipinum cum duobus filiis ſuis Carolo, & Carolomanno à Stephano Papa, [k] *ſacrâ iterum Vnctione ad Regiæ dignitatis honorem conſecratum*. Meminerat & recentioris exempli Ludouici Pij, ac Pipini filiorum Caroli Magni, quos ab Adriano Pontifice cui immediatè ipſe ſucceſſerat, Romæ in Reges vnctos, & corona donatos [l] Hiſtorici referunt: Francorum ergo exempla ſequi volens Leo tertius, apud quos Regum inſtitutionem ſacrâ Vnctione adhibitâ fieri nouerat, & vt gratificaretur Carolo, eumque ſuis auguſtiorem efficeret, Imperatoris Romani honorem ipſi deferens, & Auguſtum appellans, ipſum quoque iterum inunxit. Cuius coronationis in Imperatorem quaſi Romano factæ more, vnctionis verò tanquam tunc primum in Imperatoribus renuntiandis vſitatæ, meminit iis verbis [m] Manaſſes:

[a] Theodorus Lector lib. 2.
[b] Zonaras tomo 3. Annal. in Anaſtaſio.
[c] Idem in Iuſtiniano, & cæteris.

[d] Iuo Carnot. epiſt. 13. & 189.
[e] Cõtinuator Aimoini lib. 5. cap. 50.
[f] Sugerius Abbas de vita Ludouici Groſſi.
[g] Iuo epiſt. 189.
[h] Adelmus Benedictin. ad annũ 749. cui conſentiũt cæteri.
[i] Auent. lib 3. annal. Briot.
[k] Idem ad annum 417. & alij paſſim.
[l] Annales rerum geſtar. à Carolo ad ann. 780. & alij hiſt.

[m] Manaſſes in Conſtant. & Irene.

Ἐνθεν, ἀμειβόμενος ἐκ Κάρουλον ὁ Λέων
Ἀναγορεύει κεφάτεσσι τῆς παλαιτέρας Ῥώμης,
Καὶ σίφος ἐπιτίθησι, ὡς οἱ Ρωμαίων νόμοι,
Οὐμὲν ἀλλὰ χρισμένος καὶ νόμοις Ιουδαίων
Ἐκ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν ἐλαίῳ τοῦτον χρίει
Οὐκ οἶδα ποῖ λογισμοῖς, ἢ ποίαις ὀπωπαῖς.
Inde Leo, vt gratiam referret Carolo
Eum renuntiat Imperatorem veteris Romæ,
Et coronam imponit, vt Romanorum leges ferunt:
Imò & vtens legibus Iudæorum
A capite ad pedes oleo eum inungit,
Neſcio propter quas rationes, & cogitationes.

[n] Paulus Diacon. lib. 24.

Adſtipulatur Manaſſi Paulus [n] Diaconus iis verbis, *Leo Papa in Imperatorem coronauit Carolum, in templo S. Petri Apoſtoli, perungens oleo à capite vſque ad pedes*: adſtipulantur & quidam alij, præſertim ex recentioribus, quos fruſtraneum eſſet enumerare.

VI. Nec dubium, quin ſuccedentes Carolo Francorum Reges, iidemque Imperatores Romanorum, hunc morem ſecuti fuerint; nam præterquam quod Ludouicum

A douicum Pium vix dum ex ephœbis egreſſum Romæ ſacratum [a] diximus: refertur præterea in eius [b] vita ſiue à Thegano conſcriptâ, ſiue à quodam incerro [c] Auctore, ſed tamen coætaneo, eum poſt deceſſum Caroli Magni primum per Beatum Arnulphum, tum à Stephano Papa huius ſcilicet nominis quinto Remis in Imperatorem inunctum fuiſſe. Ter quoque Carolum Caluum ſacrâ Vnctione conſecratum diſcimus: 1. cùm in Regem Francorum iuxta diuiſionem factam à Ludouico Pio, inſtitutus eſt, de qua ipſe vnctione loquitur in libello proclamationis, quem Patribus exhibuit aduerſus V Venilonem Archiepiſcopum Senonenſem in Concilio [d] apud Saponarias iis verbis, *ſed & poſt hæc, electione ſua aliorumque Epiſcoporum, ac cæterorum fidelium regni noſtri voluntate & conſenſu, & acclamatione cum aliis Archiepiſcopis & Epiſcopis V Venilone in Diœceſi, apud Aurelianos ciuitatem, in Baſilicâ ſanctæ Crucis me ſecundùm traditionem Eccleſiaſticam Regem conſecrauit, & in regni regimine Chriſmate ſacro perunxit.* Secundùm, cùm [e] mortuo Lothario in eius regnum ab Epiſcopis Belgicæ prouinciæ Hincmaro ſcili-
B cet Remenſi, Aduentio Metarum, Hactone ciuitatis Virdunenſis, & Arnulpho Tullenſis, Metis ante altare ſancti Stephani ſacra Vnctione conſecratus eſt, & Sacerdotali benedictione Rex coronatus. Tertiùm tandem, cum [i] mortuo Ludouico Lotharij filio, ipſe à Ioanne octauo in Imperatorem vnctus & coronatus eſt. Ludouicum [g] quoque Lotharij filium legimus viuente patre in Regem Longobardorum Romæ à Sergio 2. Papa vnctum & coronatum. De Carolo Craſſo & Ludouico Balbo idem conijcere poſſumus, quorum primum [h] Romæ à Ioanne octauo coronatum: alterum, [i] Trecis ab eodem coronatum legimus: tantaque iſtius Ceremoniæ neceſſitas viſa eſt, vt non inuncti, nec coro-
C nati [k] à Summo Pontifice Reges, ſe, non autem Imperatores dicerent: nec ſolum qui ex Caroli Magni familia ſucceſſerunt, ſed cæteri, tranſlato ad Germanos Imperio, vnctionis iſtam ceremoniam maximi facerent: nam Othonem v.g. qui Berengarij tyrannidem in Italia repreſſit, & Imperator ex Germanis primus dictus eſt, à Ioanne duodecimo Romæ vnctum & coronatum [l] hiſtoriæ teſtantur, cum anteà [m] ab Archiepiſcopo Moguntino Rex Germaniæ inunctus fuiſſet eo ritu, quem fusè enarrat [n] V Vitichindus. Similiterque [o] Othonem Iuniorem, qui viuente patre à Ioanne 13. infulas Imperiales ſuſcepit: necnon [p] Othonem tertium, qui, donec à Gregorio quinto vngeretur in Imperatorem, ab Imperatorio nomine abſtinuit, agnoſcimus. Vnde & vnctio Imperatoribus neceſſaria cenſetur, ab [q] Innocentio 3. & [r] Clemente 5. ſed pluribus in re notâ ac perſpicuâ minimè opus eſt.

VII. Diuulſo quoque Imperio à Francorum regno, remanſit idem mos viſitatus Regum Franciæ inungendorum: nam & Carolum Simplicem Remis à Fulcone Archiepiſcopo paruulum inunctum refert [s] Flodoardus: eiuſdem filium Ludouicum ſimiliter vnctum [t] Glaber, Ludouici item filium Lotharium ab Artaldo Remenſi [u] Continuator Aimoini, citatuſque [x] Flodoardus, Lotharij item Ludouicum [y] Tillius. Poſt quorum obitum Hugo Capetus, qui regnum
D expulſis Carolouingiis vſurpauit, non credidit ſibi pacatum regnum eſſe poſſe, niſi [z] ſe in Regem, filiumque Robertum [a] eodem anno Remis inungi faceret; quem tandem ritum in [b] Henrico 1. qui Roberto ſucceſſit, [c] Philippo 1. & [d] aliis continua ſerie ſibi inuicem ſuccedentibus ſedulò obſeruatum fuiſſe comperies.

VIII. Francorum Regum exemplum ſecuti ſunt Reges Angliæ à Guillelmo, vt vocant, Conqueſtore, qui è Gallia oriundus Francorum leges & inſtituta in Angliam inuexit. Dicitur ergo [e] ipſe, dum Angliæ à ſe ſubactæ Rex coronaretur, ſacro oleo ab Epiſcopis eſſe delibutus: dicitur & Dux Normanniæ [f] Henricus, ab omnibus in Regem electus, inunctus à Theobaldo Archiepiſcopo Cantuarienſi. Dicitur [g] in coronatione Richardi, quam peragebat Archiepiſcopus Cantuarienſis, Radulphus de Diceto Decanus Londonienſis, quia tunc vacabat Eccleſia Londonienſis, *tam in oleo, quàm in chriſmate* Archiepiſcopo miniſtraſſe. Dicitur [h] Eduardus primus à Roberto Cantuarienſi *in Regem inunctus,*

[a] Suprà num. præcedenti.
[b] Thegan. in vitâ Ludouici Pij, cap. 38. & 39.
[c] Incertus Auctor, qui continuator Aimoini lib. 5. cap. 21.
[d] Synod. apud Saponarias in Diœceſi Tullenſi tomo 3. Conc. Galliæ.
[e] Lib. 5. Aimoini cap. 21. cit.
[i] Ibid. cap. 31. & in actis Synodi Rom. apud Baron. ad annũ 876. quam Greſerus in Apologia refert in annotat. ſeq. & Anaſtaſ. in Sergio 2.
[h] Lib. 5 Aimoini cap. 41.
[i] Ibid. cap. 37.
[k] Baron. ad annum 876. 881. 981. 1002. 1013. 1014.
[l] Frodoardus in Chron. ad annum 963.
[m] Regino in Chronic. ad eund. annum.
[n] V Vitech. ad. lib. 2.
[o] Regino ad annum 967.
[p] Lambertus in Chronico, Glaber, & alij.
[q] Cap. venerabilem, de elect.
[r] Clement. 1. de iureiurãdo.
[s] Flodoardus lib. 4. hiſt. Rem. cap. 5.
[t] Glaber lib. 1. cap. 3.
[u] Contin. Aimoini lib. 5. cap. 49.
[x] Flodoardus lib. cit.
[y] Tillius in Chronico.
[z] Glaber lib. 2. cap. 1. Odorannus in Chronico, & alij.
[a] Aimoin. lib. 5 cap. 44.
[b] Ibid. cap. 47.
[c] Ibid.
[d] Vide hiſtor. Franc. paſſim.
[e] Thomas V Valſingham in Ypodigm. Neuſtriæ ad annum 1066. [f] Ibid. an. 1153. [g] Ibid. ad an. 1189. [h] Ibid. ad ann. 1274.

& ſolemniter coronatus. Fusè autem in vnctione & coronatione Richardi ſecundi preces adhibitas, ritusque ſeruatos nobis explicat idem Thomas[a] V Valſingham, ex quibus hæc tantum proferemus, *poſt hæc*, inquit, *vnxit Archiepiſcopus caput eius, & pectus, & ſcapulas, ambaſque compages brachiorum, dicens, vnguantur caput iſtud, pectus, & ſcapulæ, & compages brachiorum de oleo ſanctificato, vnde vncti fuerunt Reges, & Prophetæ, ſicut vnxit Samuel Dauidem in Regem, vt ſis benedictus & conſtitutus Rex, &c. & interim chorus cantauit Antiphonam, Vnxerunt Regem Salomonem in Gion, &c.* Iiſdem[b] in partibus Francorum Reges inunguntur, eadem dum ipſi oleo liniuntur, verba à choro cantantur, vt videas Anglorum Reges Francorum Regum vnctionem voluiſſe imitari. Sed & vnguenti, quò Gallorum Reges deliniuntur, miraculum affectarunt: nam vnguentum quoddam ſub Richardo ſecundo inuentum credi voluerunt illud eſſe, quod D. Thomæ Cantuarienſi dum eſſet in exilio ſanctiſſima Dei mater commiſerit, vt eo Reges Angliæ vngerentur, hac ſcilicet pollicitatione additâ, omnes pugiles Eccleſiæ defenſores futuros, & benignos, qui ipſo deliniti eſſent: cumque iſtud in aquilâ aureâ, & ampullâ lapideâ repertum iactaſſent, eodem volebat Richardus ſecundus iterum inungi; ſed vnicam ſolùm ſufficere vnctionem Archiepiſcopus Cantuarienſis reſpondit, proindeque non ipſo, ſed Henricus quartus poſt eius obitum inunctus eſt, teſte eodem Thoma[e] V Valſinghamo. Hic autem ritus ad hæc ferè tempora in Anglia permanſit, adeout Elizabetha, quantumuis in hæreſim iam lapſa, inungi ſe in reginam paſſa fuerit, non ſine tamen irriſione aliqua, & faſtidio, vt teſtatur[d] Sanderus.

a Idem in hiſt. Angl. in Richardo 2.

b Vide lib. de ſacro Franciæ apud Bochell. lib 5 decret. Eccleſ. Gall. tit. 2 & alibi.

e Thomas V Valſingh. in Henrico 4.

d Sanderus de ſchiſmate Anglicano.

IX. Ad eorum exemplum cæteri ferè Reges oleo ſacro inungi cœperunt, quamuis enim[e] Albericus, [f] Roſatenſis, [g] Hoſtiẽſis, [h] Goffridus, [i] Chaſſanæus, [k] Campegius, & alii ſolos in Occidente, Francorum, Hieroſolymorũ, Anglorũ, & Siculorũ Reges inungi in ſua coronatione ſolere teſtentur: quæ nempe regna cùm à Francis olim poſſeſſa fuerint, nihil mirum, ſi eorum Reges, Francorum more, inungi voluerint, priuſque cæteris hanc ſacræ Vnctionis ceremoniam vſurparint; nihilominus tamen cum per ſe ritus iſte auguſtos homines facere videretur, & ab Innocentio [l] tertio, firmatus foret, ac communi iuri poſteà inſertus: inde accidit, vt Poloniæ Reges, Bohemiæ, Hungariæ, & ante hæreſim, Sueuiæ, Daniæ, Noruegiæ, Scotiæ, eundem ritum amplexi fuerint, ſibi credentes vtile eſſe, & honorificum, tum apud Deum, tum apud homines, ſi ſacro oleo, cum benedictione Pontificali, inungerentur.

e Albericus.
f Roſatenſis.
g Hoſtienſis in cap. cit. de ſacra Vnctione.
h Goffrid. in ſumma. eod. tit.
i Chaſſan. 5. parte operis de gloria mũdi.
k Campeg. lib. 2. de Monarch.
l Innocent. 3. epiſt. decretali cit.

X. Atque adeò peruaſit etiam hîc ritus Orientem: nam de Manuele Comneno hæc refert Nicetas, [m] *τελειώσαντος αὐτὸν ὅτι μάλα κυρίᾳ τῷ αὐτοκρατορικῷ στεφανώματι* Παῤῥιάρχου, *ὃς δὴ χρίσῃ τὰ ἱερὰ εἰσαφικόμενον μέλαθρα*, *Patriarcha coronante Manuele in templo Domini coronâ regiâ, qui & vnxit cum ineuntem in ſacram ædem*: de Iſaacio [n] Comneno ſimiliter, *εἰς βασιλέα χρισάντος Ἰσαακίου, cum Iſaacius in Imperatorem vnctus eſſet*: ex more quoque inunctum Alexium [o] Iſaaci Comneni fratrem; necnon inuitum [p] Nicolaum Canabum in Imperatorem idem teſtatur. Cui adſtipulatur Ioannes Cantacuzenus iis verbis, [q] *τῇ δὲ ἡμέρᾳ καθ' ἣν ὁ βασιλεὺς χρισθεὶς ἔξεισι τοῦ ναοῦ*, *eo enim die quo Imperator vnctus è templo egreditur*. Sed fuſiùs hũc ritum alibi his verbis deſcribit, [r] *ὁ δὴ Παῤῥιάρχης χρίει σταυροειδῶς τὸν κεφαλὸν τοῦ βασιλέως τῷ θείῳ μύρῳ, δηλέγων μεγάλῃ τῇ φωνῇ τι, ἅγιος. οἱ δὲ ὄντες ἐν τῷ ἄμβωνι πάντες ὡσεὶ τὸν Παῤῥιάρχην δεδεγμένοι τὴν φωνὴν λέγουσι κἀκεῖνοι ἐπιφθέγγονται, ἁγίᾳ.* *Patriarcha in formam crucis verticem Imperatoris ſacro vnguento perlinit, & clara voce addit, ſanctus, qui verò in ambone ſtant, Patriarchæ vocem excipientes, ter, ſanctus, pronuntiant.* Codinus[s] pariter, dum Imperatoris Græci ritum deſcribit, vnctionem iis adnumerat, memoratque, *τὰς δὴ χρίσεις βασιλέων σωτηρίους εὐχὰς*, *ad Imperatorum vnctionem compoſitas preces*, quas Patriarcha in ambone dignioribus Eccleſiæ proceribus ſtipatus, *τὰς μὲν μυστικῶς, τὰς δὲ κ' ἐκ φωνῆς*, *partim tacitè, partim clarâ voce* recitet, Deum ſcilicet exorãs, *ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος χρισθήσεσθαι βασιλέως*, *pro eo qui in Imperatorem inungendus eſt*. Denique in regionibus Orientis Archiepiſcopo Trinonitano, priuilegium conceſſit Innocentius [t] tertius, inungendi, benedicendi, & coronandi Reges Bulgarorum. Sed ad iſtum ritum probandum, hæc ad nauſeam fortè dicta ſufficiant.

m Nicetas lib. 1 rerum geſtarum à Manuele.
n Idem lib 2. de Andronico.
o Idem lib 1. de Alexio Comneno.
p Idem lib. 3. de eod.
q Ioan. Cantacuzenus lib. 1. de bellis inter Andronicos.
r Idem lib. 1. cap. 41.
s Codinus de off. cap. 17. num 17.

t Literæ Innocent. 3 Archiep. Trinonitano in Geſtis Innoc. 3.

XI. Vnum

A XI. Vnum duntaxat, addimus adeò gratam diuino numini hanc vngendorum Regum ceremoniam fuiſſe, vt nec humilitatis ſpecie impunè aliquando prętermiſſa fuerit: cùm enim Henricus Rex Germaniæ Othonis Saxoniæ Ducis filius, volenti eũ vngere Archiepiſcopo Herigero minimè acquieuiſſet, reſpondens ſe vnctione indignũ eſſe, ipſam S.[a] Vdalrico Epiſcopo Auguſtano, non ſine damno prætermiſſam fuiſſe, diuinitus reuelatum eſt; viſus enim S. Petrus cum multitudine magna Epiſcoporum, & aliorum ſanctorum colloquens, qui duos ei gladios oſtendit, vnum cum capulo, & alterum ſine capulo, quidque ij ſignificarent, iis verbis expoſuit: *dic Regi Henrico, ille enſis qui eſt ſine capulo ſignificat Regem qui ſine benedictione Pontificali regnum tenebit, capulatus autem qui benedictione diuinâ regni tenebit gubernacula.* Quidni? ſi ſecundùm [b] Gregorium reprobandus Saul præſignificabatur, quod lenticulâ olei, non autem vbertim, atque copioſè effuſo delibutus oleo fuiſſet, quidni reprobationis potius indicium videbitur neglecta ſacræ Vnctionis cura? non enim ex humilitate diuina ad onera dignitatum

B ſubſidia reiicienda ſunt, dignitas potius fugienda: certum eſt ſiquidem per diuinam iſtam vnctionem, & Eccleſiæ benedictionem, multas à Deo gratias impetrari, qui Eccleſiæ precibus placatus plurima beneficia largiri ſolet, & ſacris ritibus gratiam ac maieſtatem confert. Vnctionis iſtius efficaciam nobis commendat Petrus [c] Bleſenſis, vbi de Guillelmo 2. Siciliæ Rege verba faciens hæc habet, *doleo quod inter primitias dominationis ſuæ, & initia vnctionis Regiæ hoc præſumit: virtus equidem conſecrationis ab huiuſmodi violentiis eum vtinam temperaſſet: magna enim eſt huius efficacia Sacramenti: nam de Dauide poſtquam à Samuele vnctus eſt, ſcriptura teſtatur,* [d] *quod directus eſt ſpiritus Domini à die illa, & in reliquum. Saul* [e] *quoque die illa, qua olei lenticulâ à Samuele perfuſus eſt, mutatus eſt in virum alterum, & inſiliente in eum ſpiritu Domini, cum acceſſiſſet ad cuneum prophetarum, cum eis prophetare incepit.* Cum ergo tanta ſit virtus ſacræ Vnctionis, etiam circà Reges, quibus ipſa impenditur, temerè ab ipſis prætermittitur, qui diuinis ſe præſidiis contra diaboli, mun-

C dique nequitiam armare debent, vt pugnare confidentius & triumphare glorioſius poſſint.

a Auctor vitæ S. Vdalrici cap. 3. apud Sur. 4 Iulij. Idemque docet Dithmarus lib. 1

b Greg. lib. 4. cap 4. in lib. Regum.

c Petrus Bleſenſis epi. 10. ad 6. capell. Regis Sicil.

d 1. Reg 16.

e 1. Reg 10.

§. III.

Quo ritu Reges inungantur, & de differentiis Sacerdotalis vnctionis & Regiæ.

XII. Ritus autem vngendorum Regum, à Pontificali [f] Romano hic præſcribitur: profeſſione ſiquidem coram Metropolitano à Rege emiſsâ, oratione ab eodem Metropolitano recitatâ, Litaniis dictis, reſpondente Choro, benedictione à Metropolitano prædicto datâ Regi conſecrando, precibus quibuſdam ab eodem (Choro ſimiliter reſpondente) ſuper ipſum fuſis, *poſt hæc Metropolitanus ſedet, accipit mitram, & electus Rex coram eo genuflectit, & circumſtantibus Prælatis paratis cum ſuis mitris in modum coronæ, Metropolitanus intingit pollicem dexteræ manus in oleum Catechumenorum, & inungit in modum crucis illius brachium dexterum inter iuncturam manus, & iuncturam cubiti, atque inter ſcapulas orationem dicens* duplicem,

D quæ ibidem refertur. Conſentit & liber ſacrarum [g] Ceremoniarum S. R. E. à Marcello Epiſcopo Corcyrenſi collectus, & Leoni decimo dicatus, vbi Imperatoris Romanorum conſecratio deſcribitur, cuius Prior Preſbyterorum Cardinalium in Eccleſia S. Petri ad altare ſancti Mauritij *inungere brachium dexterum & ſcapulas, cum oleo exorcizato,* iubetur, *in modum crucis*, orationem eandem recitans, cũ eâ quæ prior in Pontificali referenda præſcribitur. Conſentit [h] Bertrandus Cardinalis Epiſcopus Eduenſis, qui floruit ſub Philippo Rege Valeſio, & pro Eccleſiæ libertate aduerſus Petrum de Cugneris anno 1329. decertauit; is ergo Regiam & Sacerdotalem poteſtatem comparans, huius ſuprà illam ex ritu vnctionis prærogatiuam colligit iis verbis, *vnde eſt quod caput Epiſcopi inungitur, ſed armus Regis, & Epiſcopus Chriſmate, Rex oleo: vt ſciatur quod Epiſcopus eſt Vicarius capitis noſtri, id eſt Ieſu Chriſti.*

XIII. Fuſiùs Innocentius [i] tertius hunc ritum confirmat, ſimulque declarat,

f Pont. Rom. tit. de coron. & benedict. Regis.

g Lib 1. ſacrarum Ceremo. ſect 5. cap 3.

h Bertrandus Cardinalis, tract. de origine & vſu iuriſdict q. 4. tomo 4. Biblioth. PP.

i Innocent 3. epiſt. decretali toties citata, de ſacrâ Vnctione.

Digitized by Google

In veteri, inquit, *teſtamento, non ſolum vngebatur Sacerdos, ſed etiam Rex & Propheta* A
ſicut in libro Regum Dominus præcipit Heliæ, [a] *vade & reuertere in domum tuam per deſertum in Damaſcum; cumque perueneris illuc, vnges Hazaël Regem ſuper Syriam, & Iehu filium Namſi vnges Regem ſuper Iſraël: Elizæum autem filium Saphat, qui eſt de Abel meulà, vnges Prophetam pro te; ſed vbi Ieſus Nazarenus, quem vnxit Deus Spiritu ſancto (ſicut in* [b] *Actibus Apoſtolorum legitur) vnctus eſt oleo* † *pietatis præ conſortibus ſuis, qui ſecundùm* [c] *Apoſtolum eſt caput Eccleſiæ, quæ eſt corpus ipſius, principis vnctio à capite ad brachium eſt tranſlata, vt princeps ex tunc non vngatur in capite, ſed in brachio, ſiue in humero, vel in armo, in quibus principatus congruè deſignatur, iuxta illud quod legitur,* [d] *factus eſt principatus ſuper humerum eius.* † *Ad quod etiam ſignificandum* [e] *Samuel fecit poni armum ante Saul, qui dederat locum in capite, ante eos qui fuerant inuitati. In capite verò Pontificis Sacramentalis eſt delibutio conſeruata, quia perſonam capitis in Pontificali officio repræſentat. Refert autem inter Pontificis, & principis vnctionem, quia caput Pontificis Chriſmate conſecratur, brachium verò principis oleo deliniur; vt oſtendatur, quanta ſit differentia inter auctoritatem Pontificis, & principis poteſtatem. Pompam autem, &c.* B

a 3 Reg. 19.

b Actorũ 10.
† Dictio, *pietatis*, decit in antiquis Codicib.

c 1 Ephes. 1.
Ad Coloſſ. 1.

d Iſaiæ 9.

† Continuata ſerie hæc legenda patet ex dicta epiſt. decretali, prout legitur in Geſtis Innoc quamuis & lib 1 decretal. Greg & apud Anton. Auguſt. dict. c. *&c. præmittatur.*

e 1 Reg. 9.

e Conſtantinus Manaſſes ſuprà.

XIV. Notauimus ſuprà probabile eſſe ſolos Sacerdotes oleo ſanctæ Vnctionis apud Iudæos, non autem Reges, inunctos fuiſſe; quæ proinde Epiſcoporum vnctionis prærogatiua in nouâ lege magis confirmatur, in quâ ſcilicet Regia poteſtas aut nullum, aut certè minimum ſuæ dignitatis accepit incrementum, quod non haberet in veteri lege, cum è contra Sacerdotium nouæ legis Moſaico longè præcellat. Præterea ob eandem noſtri Sacerdotij eminentiam, non videntur digniori materia Reges deliniri debere, quam Preſbyteri corporis Chriſti conſecratores, & Chriſti poteſtatem atque ſimilitudinem expreſſiùs repræſentantes, ad quam aſſimilationem cum Chriſto referendam, quoad poteſtatem & auctoritatem vnctio viſibilis adhibetur. Proindéque, cùm Preſbyteri ſolo oleo catechumenorum non chriſmate illiniri ſoleant: idem in Regibus vngendis videtur conuenienter obſeruandum.

Libellus proclamationis aduerſus Venilonem in Synodo apud Saponar. ſup.

XV. Nihilominus conſtat prædictas differentias non ſemper obſeruatas fuiſſe. Præterquam quod enim Carolum Magnum [f] ſuprà oſtendimus à capite ad pedes inunctum fuiſſe; Carolum 8 Caluum ſacro Chriſmate perunctum; Richardum quoque [h] primum Anglorum Regem non oleo ſolum ſed & chriſmate delinitum; & Richardi ſecundi non ſola brachia & ſcapulas, ſed & pectus & caput inuncta fuiſſe: inſuper Auguſtinus [i] Triumphus Regem Romanorum ſacro Chriſmate deliniri affirmat. Clodouæum verò Francorum Regem à mille & ducentis annis, *cœlitus ſumpto chriſmate vnde adhuc habemus, perunctum & in Regem ſacratum*, inquit Synodus [k] Metis habita Epiſcoporum Treuerenſis, & Remenſis prouinciæ regnante Carolo Caluo. Quinimò Ritualis [l] liber ſacelli Pontificij huic ritui in Francorum Regum conſecratione vſitato adſtipulatur, in quo ſcilicet hæc habentur, *ſoli Francorum Reges chriſmate Epiſcopali liniuntur, cæteri verò Reges aut Imperatores oleo Sacerdotali tantum.* Liber [m] quoque de ſacro Regum Frãciæ perantiquus, ex cœleſti iſto chriſmate, quod Remigij precibus, ad Clodouæum in Chriſtianum hominẽ, & Chriſtianiſſimũ Regem ſimul inungendũ cœlitus immiſſum eſt, immixto conſueto ab Epiſcopis quotannis fieri ſolito chriſmate cum oleo, & balſamo, in quinque corporis partibus Reges noſtros conſignandos præſcribit, primò in ſummitate capitis, 2. in pectore, 3. inter ſcapulas, 4. in ipſis ſcapulis, 5. in compagibus brachiorum, quæ prærogatiua ei concedi dici poteſt, vt fidei protectori, Chriſtianiſſimo Regi, & Eccleſiæ primogenito: nam brachia ob fortitudinem ipſo chriſmate inunguntur, pectus ob primogenituram inter Eccleſiæ Reges & oſtenſam erga Eccleſiam, ac ſanctam Sedem Apoſtolicam fidem, ac iugem à tot ſæculis charitatem: ſcapulæ propter oneris ipſius impoſiti grauitatem: caput ob Eccleſiæ fideique principalem protectionem, & regni ipſius independentiam ſingularem. C D

f Idem ſuprà in Rich 2.

h Idem ſuprà in Rich 2.

i Auguſtinus Triumphus, de poteſt. Papæ quæſt 58. circ. ad finem.

k Synodus Metenſis, hiſt. Aimoini, lib. 5 cap. 22.

l Rituale capellæ Pontificiæ.

m Liber de ſacro Regum Franciæ ſup.

n Hincmarus Rem. vita S. Remig cap. 58.

o Flodoard. hiſt Rem. lib. 2 cap. 13

p Aimoin lib. 2. de geſtis Franc. cap. 16. in fine.

q Guillelm. Brito in ſua Philipp.

r Vincentius Bellou. 3 parte hiſt. ſpeculi lib 22. cap. 6.

XVI. Verùm quod de oleo ad Reges Francorum ſacrandos cœlitus miſſo diximus, illud à columbâ niuei coloris roſtro ampullam ferente delatum teſtantur, Hincmarus [n] Remenſis, [o] Flodoardus, & alij plures Hiſtorici Francorum, inter quos numerari poſſunt, [p] Aimoinus, Guillelmus [q] Brito, Vincentius [r] Bellouacenſis,

ized by Google

A Iouacenſis, Ioannes [a] Gerſon, [b] Panormitanus, [c] Guaguinus & alij paſſim: nec deſunt veriſſima monumẽta, quæ id probent: primum quidem vetuſtiſſimum vidimus eius tumulo (qui iam Cardinalis Rupisfucaldij pietate reſtauratus eſt) in medio chori Eccleſiæ S. Genouefæ Pariſienſis inſculptum Epitaphium his verbis expreſſum, [d] *Hic iacet illuſtriſſimus Rex Ludouicus, qui & Clodouæus ante Baptiſmum eſt dictus, Francorum Rex quintus, ſed verus Chriſtianus, qui ab Anaſtaſio Imperatore Conſul, & Auguſtus eſt creatus: hunc S. Remigius baptizauit, & in baptiſmate eius Angelus ampullam ſacri chriſmatis detulit.* Alterũ eſt liber [e] peruetuſtus, conſcriptus de vitâ S. Remigij, qui in Monaſterio, quod ex ipſius nomine dicitur, Remis- obſeruatur, in quo hoc miraculum fusè deſcribitur, & demonſtratur; qua de re copiosè clariſſimus noſtræ familiæ Sorbonicæ Doctor Michaël [f] Maſclerus operoſo iſto libro quem de Monarchiâ inſcripſit. Nec prætermitti debet teſtamentum [g] S. Remigij, in quo Clodouæus Rex, *per eiuſdem*, quo ſancti Spiritus dono configuratus fuerat, *ſacri Chriſmatis Vnctionem ordinatus* dicitur *in Re-*
B *gem.* Non tamen omnes Reges Francorum miraculoſo iſto Chriſmate inuncti ſunt: non iſto, patrum noſtrorum memoria, inuictiſſimus Rex Henricus IV. ſed oleo S. Martino diuinitus olim miſſo, quod vrbs Remorum in hoſtium eſſet poteſtate, Carnoti inunctus eſt.

[a] Gerſon ſer. de S. Epiphaniâ, & dialog. doctũ militũ.
[b] Panormit in cap. verum, in fine, de foro compet.
[c] Guaguinus lib. 1 hiſt. fr. in Clodouæo cap. 3
[d] Vetus Epitaph. in æde S. Genouefæ
[e] Liber vitæ S. Remigij.
[f] Maſclet 3. parte de Monarch. Gallicani Chriſtianæ l. 6. cap. 2 & 7. videtiã Bouchell. lib. 1. de ec. Eccl. Gallic. tit. 2.
[g] Teſtament. S. Remigij in Codice donat. Aubert. Matiſcon.

§. IV.

Reges ab iſta vnctione ſacerdotij participes non fieri, nec ſacrarum functionum niſi ex priuilegio.

XVII. Porrò ab iſtâ vnctione habent Imperatores & Reges Chriſtiani, vt præ reliquis etiam ſacri ac conſecrati dici poſſint. Nam, cùm olim ſacri dicerentur, & ſacroſancti, [h] quod inuiolabiles eſſent; & ſine piaculo attingi non poſſent; quod ſacer ſeu execrandus eſſet, qui contra eos quidquam faceret; quodque ſacrilegij inſtar videretur, diuinis ipſorum beneficiis obuiare: cum
C que ob eas rationes *ſacri* [i] eorum *aſſeſſores*, *ſacræ* eorum principales conſtitutiones [m] *ſacræ adnotationes*, *ſacri vultus*, & cætera ad ipſos pertinentia *ſacra* dicerentur, [n] *ſacerque* ſenatorum ordo vocaretur, ob inuiolabilem eorum auctoritatem, ac maieſtatem. Iam verò inſuper ob receptam [o] conſecrationem, ſacri & ſacrati Imperatores, Regeſque ſpeciali titulo dici poſſunt ob Vnctionis, & Sacramentalis iſtius ritus ſanctitatem: ſi enim ab vnctione veteris legis principes ſacroſancti crediti ſunt, quidni & Chriſtiani Reges ab eadem, quæ non minus apud Deum potentibus Eccleſiæ precibus ſociatur, haurient ſanctitatem? Quã ti momenti eam fecerit [p] Auguſtinus ex ipſius verbis colligi poteſt: *quæro, ſi non habebat Saũl Sacramenti ſanctitatem, quid in eo* [q] *Dauid venerabatur? ſi autem habebat innocentiam, quare innocentem perſequebatur? nam eum propter ſacroſanctam Vnctionem & honorauit virum, & vindicauit occiſum: & quia vel panniculum ex eius veſte præſcidit, percuſſ corde trepidauit. Ecce Saũl non habebat innocentiam, & tamen habebat ſanctitatem, non ſuæ (nam hoc ſine innocentiâ nemo poteſt) ſed Sacramenti Dei, quod & in*
D *malis hominibus ſanctum eſt.*

[h] Liuius lib. 9. Cicero pro Cornelio Balbo, & alij.
[i] l. ſacrilegij, C. de diuerſis reſcript.
[k] l. ſacri, C. eodem
[l] l. 5 § ſiquis, ff. de adminiſtr tutorum, l. 5 ff. de inoffic. teſtam. & alibi paſſim
[m] Valer. paſſim in legibus Imperatoris
[n] C. Theod. lib. 5. epiſt. 13.
[o] Sic appellatur cap. venerabilem, de electione, & Clementina 1. de iureiurando, & alibi ſuprà.
[p] Auguſtinus lib. 2 contrà literas Petiliani cap. 46. refertur ab Algero lib. 3. c. 11. & Grat. 1 q. 1 c. Dominus, § quæro.
[q] 1. Reg. 10. & 24.
[r] Hiſt. Tripart. lib. 7. cap. 8. & ſeq. ut c. Valentinianus diſt. 63.
[ſ] Gloſſ. in c. Valentinianus citat.

XVIII. Nihilominus quacumque vnctione non ita Reges ſacri efficiuntur, aut ſancti, vt Eccleſiaſtici ordinis exinde cenſeantur, aut Eccleſiaſticam aliquam exinde habeant poteſtatem: tum quod poteſtas nulla Eccleſiaſtica per vnctionem tradatur, ſed per manus impoſitionem eo fine vſurpatam, vel inſtrumentorum ſingulorum ordinum traditionem; vnctio verò ad ſolam perſonæ ſanctitatem, ac venerationem deſignandam, & efficiendam, ſeu ad diſponendum hominem ad Sacramenti condignam receptionem conferatur: tum quod Imperatorum vnctio nec eo fine fiat, (prout ſuprà vidimus) quatenus Eccleſiaſtica miniſteria, Imperatoribus, vel Regibus tractare liceat, ſed potius vt ad Eccleſiæ defenſionem ac protectionem, ſe tanquam inunctos pugiles ardentius exurgere, & præliari bella Domini debere nouerint. Vnde Valentinianus Imperator ſancto Ambroſio Ep. ſcopalem ſarcinam ſubire veranti, [t] *noli timere*, inquit, *quia Deus, qui te elegit, ſemper te adiuuabit, & ego adiutor, & defenſor tuus, vt meum ordinem decet, ſemper exiſtam*: circa quæ vltima verba rectè notat Gloſſa [ſ] Impera-

Digitized by Google

torem (quod quidam putauerunt) Subdiaconatus ordine prædituꝫ eſſe non debere, ſed militari [a] charactere donatum. Vnde à [b] ſexta Synodo Trullana Imperatores laicis adcẽſentur, licet cæteris maiori prærogatiua donẽtur: iidem quoque à [c] Nicolao primo inter laicos numerandi docentur, nec diuinis, ſed prophanis negotiis intendere monentur, *quatenus* ſcilicet *ſpiritualis actio, carnalibus diſtaret incurſibus: & ideò militans Deo minimè ſe negotiis ſæcularibus implicaret, ac vicißim, non ille rebus diuinis præſidere videretur, qui eſſet negotiis ſæcularibus implicatus.* Quare non crudè intelligendus eſt Petrus [d] Damiani, dum quintũ Sacramentum vnctionem eſſe Regis aſſerit, ſumpto ſcilicet latiſſimè [e] nomine Sacramenti. Hanc autem mirificè commendat, pompamque eius deſcribit, & præmiſſis eius celebrationi cleri ac plebis conſenſu, necnon ſolemnibus de ſeruandis Eccleſiæ libertatibus Sacramentis, eam adhiberi teſtatur: deinde iſta ſubiungit, [f] *ex tunc exuitur Rex veſtimentis ſuis, & oleo ſanctificationis aſpergitur, vt typico rore perfuſus cœleſtis vnguenti plenitudine glorietur.* Sacramentis ergo hanc vnctionem adnumerat, quæ duodecim numero ſtatuit, eas omnes Sacramenti nomine donans Eccleſiaſticas ceremonias, quæ quocumque modo Eccleſiæ membra diſtinguerent, coordinarent inter ſe, & in aliquo gradu conſtituerent, vel in ſublimi quodam ſtatu collocarent: quo ſenſu vnctio Regum Sacramentum dici poteſt, licet non in Eccleſiaſticæ, ſed laicæ dignitatis apice ſuſcipientem conſtituat.

XIX. Fatendum tamen eſt aditum ad ſacrum Altare, qui ex [g] Laodicena Synodo ſolis ſacratis miniſtris conceditur, Imperatoribus ad offerenda Deo dona in [h] Trullana concedi: poſterioribus quoque temporibus ipſis, quod Χειρὸς χυρίου, *vncti Domini* haberentur, permiſſum fuiſſe, *quotieſcumque vellent ad altare accedere, ſuffire, & cum triplici cereo ſignare, ſicut & Pontifices*, teſte [i] Balſamone. Fatendum item Imperatores ac Reges Chriſtianos in Occidente ex conceſſione Sũmorum Pontificum, quædam minora in Eccleſiâ officia, poſtquam ſolemniter conſecrati forent, obire permiſſos. [k] Gloſſa ſupra citata docet Imperatorem Subdiaconi officium gerere, cùm miniſtrat Epiſcopo: [l] Abbas hanc Gloſſam communi conſenſu receptam affirmat: idemq; etiam cùm [m] Gloſſa docet [n] Cardinalis in expoſitione Clementinæ, à nobis iam citatæ; à quibus verbis potius, vt opinor, quàm ſenſu differt [o] Speculator, aſſerens, Imperatorem conſecratum & coronatum non eſſe Subdiaconum, nec Sacerdotem, imò nec officio Subdiaconi fungi, cùm miniſtrat Epiſcopo: non enim Subdiaconale officium dicendum putat, quod Imperator obit ex priuilegio, ſicut nec Eccleſiaſticum dicitur ordinariè loquendo officium, laicorum Miſſis priuatis miniſtrantium officium eſſe, ſed laicum, non enim pro clerico ſe gerit, qui ex generali huiuſmodi conſuetudine ità miniſtrat. Sed quocumque nomine miniſterium iſtud vocetur, certum eſt Imperatori conſecrato à Summo Pontifice concedi, vt ſacris veſtibus indutus ea exſequatur, quæ Subdiaconis committi ſolent. Etenim vetus [p] Pontificale Romanum, (cui conſentit liber Sacrarum [q] Cerimoniarum iam à nobis laudatus) refert Imperatorem de nouo conſecratum, *Pontificem ad altare deſcendentem ſequi, & alli in locum Subdiaconi, calicem & patenam cum hoſtia offerre, deinde aquam infundendam in vino.* Teſtatur [r] Sigonius Impeſatorem in Italiam proficiſcentem Archiepiſcopo Mediolanenſi (à quo [s] ſecundò coronatur) pro Subdiacono miniſtrare. Referunt quoque [t] Caſtaldus, & alij Imperatorem veſte Subdiaconi indutum inſeruire Romano Pontifici ſacris operanti, præſertim in die Natalis Domini, ſi in vrbe & Curiâ Romanâ præſens ſit, & in matutinis precibus, quæ in nocte Natalis Domini decantantur, ſi eis adſit, ſeptimam lectionem Euangelij, quæ incipit, *exiit edictum à Cæſare Auguſto*, publicè canere. Refertur quoque in dicto [u] libro Sacrarum Cerimoniarum Imperatorem coronandum à S. Petri Canonicis tanquam Canonicum recipi; conſecratum verò à ſancti Ioannis Lateranenſis Canonicis ſimiliter admitti. Reges quoque noſtros Franciæ, oblato ſuperpelliceo, in Concanonicos variarum Eccleſiarum ſui regni

[a] Auguſt. militiæ charactẽ vocat lib. 2. contrà epiſtol. Parm. cap. 13. refertur c. quod quidã, 21. quæſt. 1.
[b] Sexta Syno. c. 75 Vide Zonar. & Balſamon. in dict. can. & in Laodic. c. 10.
[c] Nicolaus 1. epiſt. ad Michaëlem Imperat. quæ incipit, *propoſueramus*, refertur c. vbinã diſt. 96 & ſeq. præſertim c. cum ad verũ, ex quo citata verba ſumuntur.
[d] Petrus Damiani ſer. 69. de Dedicatione.
[e] Eadem acceptio nominis Sacram. apud Auguſt. lib. 2 contra Petili. cap. 48.
[f] Petrus Damiani ſuprà.
[g] Laodic. c. 19.
[h] Trull. c. 79.
[i] Balſamon in c. 79. Trull.
[k] Gloſſa in can. Valentinianus cit.
[l] Abbas in cap. venerabilem, de electione.
[m] Gloſſa, & [n] Cardinalis in Clement. 1. de iureiurãdo.
[o] Speculator tit. de legibus, § nunc oſtendendum, verſu 19.
[p] Vetus Pontificale Rom. de coronat. Imperat. de qua nihil habetur in Pont. Romano de nouo edito. [q] Liber Sacrar. Ceremon. auctore Marcello Corcyr. ſect. 5. cap. 4. [r] Sigonius lib. 7. de regno Italiæ, ex Vuichindo. [s] Gloſſ. in Clement. 1. cit. [t] Caſtaldus lib. de Imperat. q. 19. nu. 4 & alij. [u] Lib. Sacr. Cerem. ſup. recipi

A recipi conſuetudo fert à pluribus annis inducta: quæ omnia, ſicut à prioribus Eccleſiæ ſæculis recedunt, ità ſuis congruentiis non deſtituuntur. Ex iis autem omnibus hæc diſcant mundanæ poteſtates: primum quidem ab vnctionis & benedictionis ritu, [a] Regem cœleſtem eſſe qui humana regna confirmat, gentes exterius attẽrit, peccata abſoluit, conſolidat Imperia: tum verò ex dictis priuilegiis, ſingularis prærogatiuæ loco ipſis concedi, quod Eccleſias tueantur, Deo miniſtrent, & fidelem famulatum exhibeant; diſcantque inſuper, Sacerdotes non tam vt ſubditos, quàm vt Dei comminiſtros, venerari.

[a] Alluſio ad dictum Caſſiodor. lib. 8. epiſt. 1.

CAPVT XI.

De cæteris ritibus ordinationem conſequentibus.

ARTICVLVS I.

De benedictione tam ordinatorum à Pontifice ordinante, quàm populi à conſecratis.

B I. PEractam quamlibet ordinationem, benedictio ſequi debet, vel quæ ab Epiſcopo ordinatore de nouo ordinatis tribuatur, vel quę ab Epiſcopo de nouo conſecrato in populũ effundatur: omnes quidem inferiores Epiſcopo, poſt ſuſceptum ab Epiſcopo ordinem, benedici, oſtendunt [b] *Vetus Ordo Romanus*, & [c] *Pontificale Romanum*: benedictio autẽ fieri ſolet ſacratiſſimo ſigno Crucis, fuſiſq; ſuper ordinatos precibus. De ſolo Subdiacono notat [d] Euchologiũ Græcorũ, quod λαμβάνων εὐλογίαν, *poſtquam acceperit benedictionem*, diſcedat. In cæteris verò ordinibus deſcribendis, quamuis benedictionis nullã mentionem faciat, quaſdam tamen reliquorum ordinũ collationi orationes ſubnectit, quæ benedictionis loco eſſe videntur, quibus ſcilicet diuina in officio ſuſcepto exercẽdo gratia pro ordinato imploratur, ac petitur. Preces autem illas omnes, ſiue quę apud Latinos, ſiue quæ apud Græcos pro ordinatis, ſtatim atque ordinem ſuſceperunt,

[b] Vetus Ordo Rom. qualiter ordines celebrentur in Rom. Eccleſ.

[c] Pont. Rom. in ſing ordin.

[d] Euchолog. Græc. de ord. Subdiac.

C emitti ſolent, repetes ex [e] libris citatis: fuſiores enim ſunt, quàm vt hic exſcribi debeant. De iis ſolùm pronuntio, elegantes eas eſſe, & ad pietatem excitandam, ac deuotionem accendendam idoneas, necnon ad ſpiritum Eccleſiaſticum, vt vocant, fouendum efficaces, ideoque meo quidem conſilio, ab vnoquoque non inutiliter legerentur. Hoc porrò [f] obſeruandum eſt, inferioribus ordinibus initiatos, præſertim ſi altaris miniſterio applicentur, pluribus benedictionibus cumulari, plures pro iis orationes fundi, conſtantius etiã videri Deum orari, quàm pro iis qui ad ſuperiores ordines prouecti ſunt. Etenim ordinati omnes ad ordines non hierarchicos bis ſaltẽ ſigno Crucis benedicendi ſignantur, duæ ſaltem orationes pro iis benedicendis funduntur: nam ſuper Acolytos qui conſtituuntur in primo gradu ad miniſtrandum altari, quatuor orationes recitantur, quater ipſi ſigno Crucis præ cæteris armantur: populus etiam ad genuflectendum (qui enixè orantis, obteſtantis, obſecrantis eſt habitus) à Diacono excitatur: quod vltimũ in benedicendis etiam Diaconibus obſeruatur, non autem in Preſbyteris.

[e] Vide fusè in Pontif. Rom. Veteri Ordine, & Euchologio.

[f] Sequentia vide in Veteri Ordine. ſed præſertim in Pontif. Rom. etc.

D Ipſi autem Diaconi duplici quidem oratione, ſed ſemel ſigno Crucis benedicuntur; cùm ad Preſbyteros benedicendos, conſecratione ipſorũ perfectâ, vnica oratio adhibeatur, quamuis ter ſigno Crucis ſignentur, cùm ſingulæ diuinæ perſonæ nominantur: quæ proinde conſignatio crucis, pro vnicâ haberi poteſt. Breuis autem ſupra Sacerdotes hæc benedictio effunditur, *benedictio Dei omnipotentis Patris, & Filij, & Spiritus ſancti deſcendat ſuper vos, vt ſitis benedicti in ordine Sacerdotali, & offeratis placabiles hoſtias pro peccatis, atque offenſionibus populi omnipotenti Deo, cui eſt honor & gloria per omnia ſæcula ſæculorum.* Circà quam etiam obſerua, cùm Epiſcopus cæteris inferioribus Clericis benedicens, pro iis priuatim precetur, vt virtutes Deus ipſis conſentaneas largiatur, gratiã tribuat, æternâ gloriâ remuneret, Sacerdotibus è contra benedicẽs, non tam aliqua pro ipſis beneficia diuina precetur, quã vt ad populi vtilitatẽ Sacerdotij ſuſcepti gratia diffũdatur.

II. Hæc autem omnia non ſine ratione inſtituta, nec myſterio vacare credenda ſunt: prioris enim duplex præſertim aſſignari poteſt. Prima, quia benedictio ſubiectionis videtur eſſe ſignum, iuxta illud Pauli, cuius alibi meminimus, ad

Hebræos, [a] *ſine vlla contradictione, quod minus eſt à meliore benedicitur*: vnde ſecundùm Conſtitutiones Apoſtolicas, [b] Ἐπίσκοπος εὐλογεῖ, οὐκ εὐλογεῖται, *Epiſcopus benedicit, non benedicitur*, quod Preſbytero ſimiliter ipſæ tribuunt: vnde, quò ſuperiores ordines, maioriſque auctoritatis gradus collati fuerint, eo magis à dandâ ipſis, qui promoti fuerint, benedictione abſtinendum. Altera, quia quo maioribus præſidiis aliquis nititur, eo minus benedictione cumulandus, quare qui ſacratioribus ordinibus, maiorem ac cumulatiorem gratiam conferentibus munitus fuerit, hic vtique minus benedictione indigebit. Poſterioris autem hæc eſt myſtica ratio, tum quod in ſe perfectus iam Preſbyter ſupponatur, qui nempe ad perfectionis ſtatum euectus eſt, vnde pro eius priuata prouectione, ac progreſſione, quæ obtenta præſumitur, minus vtique Eccleſia videtur eſſe ſollicita, quàm pro inferiorum Clericorum priuatis profectibus, & ſpiritualibus incrementis: tum quod eorum, qui ad rectorum officium promoti ſunt, & ſpiritualis regiminis curam ſuſceperunt, is videatur eſſe ſtatus, qui non tam ad priuatæ cuiuſque perfectionem, quam publicam vtilitatẽ ſit inſtitutus: ea ipſorum cura eſſe debeat, vt optent [c] Anathema fieri à Chriſto pro fratribus & ſpiritales etiã delitias contẽplationis, præ charitatis ergà proximũ officiis parũpendant. Quamuis autem Diaconi ad Eccleſiæ quoque regendæ clauum vocentur, & proximorum ſaluti inuigilare iubeantur, imperfectum tamen omnino eſt ipſorum regimen, quippe qui pauciſſima Sacramenta, vixque vlla ſolemniter abſq; neceſſitate conferre poſſint, quorum proinde imperium, ſi [d] Dionyſio creditur, non circa plebem fidelem, ſed circa immundos exercetur. Denique addimus non dimitti ordinandos niſi benedictos, vt pari quo Iacob feruore Antiſtiti ordinandi ſinguli dicere poſſint quod ille Angelo, [e] *non dimittam te, niſi benedixeris mihi*, gratiamque receptam in æternum ſeruent.

[a] Ad Hebr. 7.
[b] Conſtitut. Apoſt. lib. 8. cap. 28.
[c] ad Rom. 9.
[d] Dionyſius cap. 6. Eccl. hier.
[e] Geneſ. 32.

III. Licet autem poſt impoſitam Epiſcopo conſecrando manum ſæpius ipſe, tum ſeorſim à ſacra Vnctione, tum inter vngendum ſacro Chriſmate eius caput ac manus, benedicatur; at poſtquam per ſacram Vnctionem conſecratus eſt, nullâ iam benedictione donatur, vtpotè qui ſanctus, & auguſtus, præ cæteris effectus, benedictione nec indigere, nec à meliore benedici poſſe præſumitur: quinimo hæc ipſi honoris, tum à conſecratore (quamuis fortè conſecratus tanquam Metropolitano, ei ſubdatur) tum ab adſiſtentibus Epiſcopis prærogatiua tribuitur, vt etiam extra territorium ſuum conſecratus Epiſcopus, reliquis præſentibus, populo benedicat. Nam peractâ conſecratione & dicto, *Te Deum laudamus*, conſecratus ex [f] Pontificali Romano *ducitur ab adſiſtentibus Epiſcopis cum mitris, & omnibus benedicit: tum aliquæ preces cantantur, & aliquæ ab ipſo recitantur: quibus dictis conſecrator, detecto capite, manet ad cornu Euangelij altaris, apud quem adſiſtentes ſtant ſine mitra: conſecratus verò ſurgit, & accedens cum mitrâ, & baculo Pontificali ante medium altaris, verſus ad illud, ſignans ſe cum pollice dexteræ manus ante pectus, dicit, (Sit nomen Domini benedictum &c.) tum eleuans ac iungens manus, & caput inclinans, dicit, (benedicat vos omnipotens Deus,) & cum dixerit (Deus) vertit ſe ad populum, & tertio ſuper eum ſignans benedicit, dicens (Pater, & Filius, & Spiritus ſanctus.)*

[f] Pont. Rom. de conſect. electi propè finem.

Neque id nouum Eccleſiæ præceptum videtur: id enim confirmant [g] Apoſtolicæ Conſtitutiones, quæ de conſecrato Epiſcopo, & in Epiſcopali ſede collocato hæc habent, ἀσπαζέσθω ὁ χειροτονηθεὶς τὴν Ἐκκλησίαν λέγων· ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς, καὶ ἡ κοινωνία τοῦ ἁγίου πνεύματος μετὰ πάντων ὑμῶν, καὶ πάντες ἀνταποκριθέντες· καὶ μετὰ τοῦ πνεύματος σου, *ſalutet Eccleſiam ordinatus dicens, gratia Domini noſtri Ieſu Chriſti, & charitas Dei Patris, & communicatio Spiritus ſancti cum omnibus vobis, & omnes reſpondeant, Et cum ſpiritu tuo.* Iis autem verbis quædam benedictio circà populum continetur. In ordinatione ſimiliter S. Eutychij Patriarchæ Conſtantinopolitani, quam nobis deſcribit [h] Metaphraſtes, & S. Annonis Colonienſis, quam contemporaneus [i] vitæ ipſius ſcriptor nobis exhibet, eundem ritum ſeruatum fuiſſe ex prædictis innoteſcit. Et ne fortè omittere videamur Græcorum morem, in [k] Euchologio hoc præſcriptum eſt, *Epiſcopus conſecratus, vbi cum reliquis primus ſederit, εἰρηνεύει εἰς τὸν Ἀπόστολον, dat pacem in Apoſtolum*, id eſt, *recitata epiſtola Pauli in ſacro dicit, Pax tibi.*

[g] Conſtitut. Apoſt. lib. 8. cap. 5.
[h] Metaph. in vita S. Eutychii, apud Sur. 6. Aprilis.
[i] Vita S. Annonis lib. 1. cap. 5. apud Sur. 4 Decemb.
[k] Euchol. in ordin. Epiſcopi.

ARTICVLVS

A

ARTICVLVS II.

De ſalutatione, ſeu oſculo, quo ordinati à Collegis excipiuntur, & ab ordinatore dimittuntur.

I. ALter ritus, qui peractam quoque conſecrationem ſequitur, eſt ſalutatio, ſeu oſculum, quo & Pontifex à ſe conſecratum honorat, & Eccleſiaſtici ordinis viri de nouo eum, qui in eundem ordinem receptus eſt, conſalutant, & complecti ſe oſtendunt. Hanc ſalutationem nobis ſignificat Dionyſius, tãquam vltimum ordinationis ritum, qui ordinis collationem perficiat, compleat, & abſoluat: ſic enim loquitur, [a] *καὶ πλειωτικὸς ἀσπασμὸς (λέγω δὲ) ἀσπαζομένων πάντων ἱερατικῦ παρόντος ἀνδρὸς, καὶ τῶ πλέοντος ὑπάρχου, τῆ πρὸς τι τῆ εἰρημένων ἱερατικῶν τάγματων ἀποπληρώντα, & perficiens ſalutatio, (ſit) ſalutante vnoquoque Eccleſiaſtici ordinis viro præſente, ipſoque, qui conſecrauit Pontifice, cum, qui in aliquem prædictorum Sacerdotalium, ſeu Eccleſiaſticorũ ordinum coopratus eſt.* Salutationem autem iſtam fieri per oſculum, quod Pontifex à ſe conſecrato, eiuſdẽ ordinis viri ſibi mutuò dent, patet primò ex [b] Conſtitut. Apoſtolicis, quæ Epiſcopũ conſecratum in ſolio collocari docent, *καὶ τῆ λοιπῶν Ἐπισκόπων πάντων ἀυτὸν φιλησάντων τῆ ἐν κυρίῳ φιλήματι, à reliquis Epiſcopis, cunctis eum in Domino oſculantibus,* ſancto ſcilicet & amico oſculo, quod verè ſit *φίλημα ἐν τῶ κυρίῳ.* 2. ex [c] Nicephoro, qui de Amphilochio narrat, quod cùm ab Angelis fuiſſet conſecratus, & miraculum iſtud Epiſcopis ad eius conſecrationẽ conuenientibus renuntiaſſet, ipſum ſolita ſalutatione, atque oſculo ei dato, quæ Epiſcopalis muneris ſunt, adminiſtrare & exequi permiſerint. 3. quia verbũ *ἀσπάζω*, & nomen *ἀσπάσμος* (quo vtroque vtitur [d] Dionyſius) non quamlibet vt notat [e] Eraſmus, ſalutationẽ, ſed eã quæ fiat cum oſculo, ſignificat. 4. confirmatur ex Veteri [f] Ordine Romano, in quo præcipitur, *vt cùm* Diaconi *conſecrati fuerint, dent oſculum Epiſcopo, & Sacerdotibus, & ſtent ad dexteram Epiſcopi.*

C Item, vt perfectâ Pontifex Preſbyterorum ordinatione, *tunc oſculetur ſingulos dicens, Pax Domini ſit ſemper vobiſcum, & per manus commendet ſe orationibus eorum.* Denique Epiſcopo, vbi conſecratus fuerit, iubet, vt *tunc det oſculum Pontifici, & Diaconibus omnibus, & tenens eum Archidiaconus deportet in Presbyterium, & det oſculũ Epiſcopis, & Presbyteris:* 5. ex more Græcorũ, quibus cùm ſalutatio illa in hierarchicis ordinationibus exhibenda [g] præcipiatur, exhibito, ac recepto oſculo ordinati ei ſatisfaciunt, vt oſculati teſtes paſſim renuntiant. Nec aliena hæc interpretatio à moribus antiquis Eccleſiæ Catholicæ, vtpotè cùm priſcis ſæculis vſitatiſſimum eſſet, vt ſeſe inuicem fideles oſculantes ſalutarent: quod oſtendunt non ſemel [h] S. Paulus, ſemelque [i] S. Petrus, dum *ſalutare inuicem fideles in oſculo ſancto* admonent: ad eundem vetererm morem probandum plura probata teſtimonia proferre poſſemus, quæ libenter omittimus. Sed & fauet huic ritui ſalutandi de nouo ordinatum per oſculum Innocentius tertius epiſtola decretali ad [k] Epiſcopum Trecenſem, vbi Epiſcopum conſecratum cùm Eccleſiæ ſuæ poſſeſſionem adiret, ad oſculum canonicos omnes Eccleſiæ admittere ſolitum oſtendit, *itaque*, inquit, *cùm ad eandem acceſſiſſet Eccleſiam conſecratus, eum cum Canonicis aliis ad oſculum recepiſti, cùm tunc nonniſi Canonici ad oſculum admittantur* Ex quo ſanè arguitur, quod ſicut in inſtitutione, ita & in conſecratione Epiſcopi ſalutatio per oſculum ab ipſo fieret.

D

II. Hæc autem ſalutatio tam à Latinis, quàm à Græcis, etiamnum, diuersâ tamen ratione, ſeruatur. Latini [l] quidem non ſtatim atque ordines collati ſunt ſalutationem iſtam, ſeu oſculum adhibent, nec diſtinctionem hierarchicorum, & non hierarchicorum ordinum, ſed maiorum & minorum eâ in re obſeruant: nec de nouo ordinati alios in eodem ordine receptos oſculantur, præterquam in [m] conſecratione Epiſcopali: olim tamen, vt ex Veteri [n] Ordine deduci poteſt, id ab ipſis ſeruabatur, vt Preſbyteri compreſbyteros, Diaconi verò conſecrati non quidem condiaconos, ſed Preſbyteros ſimul cum Põtifice oſculari, quaſi ab iis pacem & cõmunicationem Eccleſiaſticam accipientes iuberentur: quod vtique in deſuetudinem abiit, ſimul atque ordinationum celebritas ac ſolemnitas

[a] Dionyſius cap. 5. Eccleſ. hierarch. parte 2.

[b] Conſtitut. Apoſt. lib. 8. cap. 5.

[c] Nicephor. lib. 11. hiſt. cap. 20.

[d] Dionyſius ſuprà.

[e] Eraſmus.

[f] Vetus Ordo Rom. de ordin. Diac. §. cum verò.

[g] Euchol. in ordin. Diac. Preſbyteri, & Epiſcopi.

[h] ad Rom. 16. priori ad Corinth. 16. poſteriori ad Corinth. 13. & 2. ad Theſſ. 5. 1. Petri 5.

[i] Innocẽt. 3. c. dilecto, de præbendis, & dignitatibus.

[l] Vide Pontif. Rom. in ſingulis ordinat.

[m] Idem de conſecr. Epiſcopi.

[n] Vetus Ordo Rom. vbi de ordin. Preſbyteri & Diac.

deſiit: nam cùm pauci Sacerdotes, pauci Diaconi ordinationibus adſiſterẽt, perperam de nouo ordinati, alios ab antiquo conſecratos ſalutare & exoſculari præcepti fuiſſent. Non ergo hic ritus qualis à [a] D. Dionyſio, vel à [b] Conſtit. Apoſt. aut ipſo [c] Veteri Ordine Rom. præſcribitur, iam à Latinis ſeruatur; ſed eo loco quo in Miſsâ celebrans dare pacem adſiſtẽtibus conſueuit ad confraternitatem eorum, qui eodem ſimul ordine initiati ſunt, indicandam, ſtatuitur, [d] *vt cùm Pontifex dixerit orationem, Domine Ieſu Chriſte, &c. oſculetur altare, & det primo ex ſingulis ordinatis cuiuſlibet ordinis ſacri ad eum ſucceſsiuè accedenti, & altare prius ad dexteram Pontificis deoſculanti, pacem, dicens, Pax tecum; cui ille reſpondet, Et cum ſpiritu tuo; & quilibet illorum ſequenti ſui ordinis ſecum ordinato, & ille alteri, & ſic ad vltimum continuetur.* Subditur tamẽ, vt *ſi ordinatorum paruus ſit numerus, Pontifex poſsit dare pacem ſingulis*; quod ſanè oſtendit, non tam pacis iſtã dationem ad ſalutationẽ ordinatorũ ſibi inuicem faciendã, quam ad ordinariũ pacis dandæ ritũ ſeruãdum præſcribi: cùm tamen hic ritus dãdi pacem, tam ab eo qui iam, quam qui olim in vſu quotidiano fuit, diſcrepare videatur: iã [e] enim in Miſſis ordinariis à Diacono pax accipitur, qui vniuſcuiuſque ordinis primo eũ diſtribuit: olim autẽ [f] acceptam à Pontifice pacẽ, vnuſquiſq; viciniori cuiuſcumq; ordinis dabat, adeo vt vltimus vnius ordinis primo alterius ordinis pacẽ impertiretur, & laici pacẽ Sacerdotibus offerrẽt, ab iiſque acciperent: quod ſuo tẽpore in vſu fuiſſe teſtatur [g] Zonaras: ſed hęc non ſunt huius loci. Græci autẽ in ordinibus hierarchicis ſtudioſius antiquũ morem, cuius meminere [h] Dionyſius & [i] Conſtitutiones Apoſtolicæ, cõſectantur, non autem in cæteris: apud ipſos ſiquidem in Lectoratus & Subdiaconatus ordine oſculum & ſalutatio prædicta non obſeruantur, de quibus ſcilicet in iis ordinibus ne verbulum in eorum [k] Euchologio; niſi fortè huc referas, quod Lectori conſecrato, poſtquam legerit ex Actibus vel epiſtolis Apoſtolorũ, *λαμβάνει ἄνωθεν τῆς ἀρχιερέως εἰρήνην, accipere à Pontifice pacem*, ibidem dicitur: quod tamen nihil aliud ſignificat, quàm ab Epiſcopo verba iſta, *pax tibi*, ad ipſum dirigi: at in cæteris ordinibus hierarchicis oſculi, & ſalutationis iſtius expreſſa in eorũ Euchologio fit mẽtio. Nã Diaconi ritus iis verbis præſcribit, *καὶ ἀσπάζονται, αὐτὸν πάντες οἱ Διάκονοι, & ſalutant eum* (qui ſcilicet de nouo cõſecratus eſt) *omnes Diaconi.* Similiter in ordinatione Preſbyteri hæc habet, *ὅταν ἀσπάζηται ὁ ἀρχιερέα, καὶ τοὺς Πρεσβυτέρους, ita demum oſculo ſalutat Pontificem, & Presbyteros*; denique in conſecratione Epiſcopi, *εἶτα ὁ χειροτονηθέντα ἀσπάζεται ὁ χειροτονήσας, καὶ οἱ λοιποὶ Ἐπίσκοποι, deinde conſecratus conſecratum ſalutat, reliqui pariter Epiſcopi.* Antiquum autem huius pacis datæ exemplum peracta ordinatione ex vita [l] Epiphanij adiungimus, quem ſcilicet cum Pappus Epiſcopus Diaconum ordinaſſet, pacem ei dediſſe refertur, & poſteà Preſbyterum ordinaſſe.

III. Huius autem ſignificationem myſticam tradit Dionyſius iis verbis, [m] *Ὁ δὲ πρὸς τῷ τέλει τῆς ἱερατικῆς τελειώσεως ἀσπασμὸς, ἱερὰν ἔμφασιν ἔχει. πάντες γὰρ ὅσοι πάρεισι τῷ ἱερατικῶν ὄντες τάξεων, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ τελέσας ἱεραρχὴς, ἀσπάζονται τὸν τετελεσμένον. ὅταν γὰρ ἱερατικαῖς ἕξεσι, καὶ δυνάμεσι, καὶ θείᾳ κλήσει καὶ ἁγιοσύνῃ πρὸς ἱερατικὴν τελεσιουργίαν ἀφίκηται νοὺς ἱερὸς, ἱερασάμενος ὄντως ταῖς ὁμοζύγοις καὶ ἱεροπρεπεστάταις τάξεσιν, εἰς τὸ θεοειδέστατον, ἀπηχοῦν κάλλος, ἱερὸν τῷ ὁμοειδῶν νοῶν, καὶ πρὸς ἀλλήλους ἱερὸς ἀπεραόμενος ἔνθεν ὁ πρὸς ἀλλήλους ἱερατικὸς ἀσπασμὸς ἱερουργεῖται τελεῖ τῷ ὁμοειδῶν νοῶν ἱερὰν κοινωνίαν ὑποδηλῶν, καὶ τελεῖ ἐπ' ἀλλήλοις ἱερουργεῖ διφορουμένῳ, ὡς ὁλοκλήρως ὑποσώζουσαν ἱερατικῇ μορφώσει τὸ θεοειδέστατον κάλλος*, id eſt, *Salutatio, quæ in extremâ ſacrorum ordinum parte adhibetur, ſacram ſignificationem continet: nam & omnes qui adſunt ſacrorum ordinũ homines, & Pontifex ipſe qui conſecrauit, eum, qui conſecratus eſt, ſalutant; cùm enim ſancta mens ſcientia, vique Pontificis, & diuina vocatione atque ſanctimonia ad Eccleſiaſtici ordinis conſecrationem, ſeu perfectiuam operationem peruenit: tum charus eſt ordinatus, paribus, ſanctiſsimiſque ordinibus, & ad pulchritudinem diuinæ ſimilem perductus, mentes ſimiles amat, atque ab eis ſanctè redamatur. Hinc conſalutatio illa inter Eccleſiaſtici ordinis homines ſeruatur, & perficitur, quæ ſanctam parium ſimiliumque mentium ſocietatem indicat, lætitiamq; mutuam, quæ amore digna eſt, quippe quæ diuinam pulchritudinem ſaluam, & incolumem Eccleſiaſtici ordinis formæ conſeruet.* Similia habet [n] Pachymeres, quæ hîc omitto, quæ nempe præſertim oſtendunt congruum eſſe, vt de nouo ordinati alios in eodem ordine antèà receptos ſalutent, & ab iis viciſſim ſalutentur. IV.

[a] Dionyſius ſuprà.
[b] Conſtitut. Apoſt ſuprà.
[c] Verus Ordo Rom. ſuprà.
[d] Pont. Rom. de ordinat. Preſbyt.
[e] Vide Miſſ. Rom Rubricas, vbi de ritu celeb. Miſſ.
[f] Dionyſ. Eccleſ. hierarch. cap. 3.
[g] Chryſoſt. in 2. ad Corinth. hom. 18. Auguſt. ſerm. in Sabbato S. Paſchæ. Cyrill. Hieroſolym catech. 5. myſtagogica, & alij ex antiquis: ex recent. Verus Ordo Rom. Albinus Flaccus, & alij Eccleſ. ſcriptores.
[h] Zonaras in c. 19 Laodic.
[i] Euchol. in ordin Epiſcopi, Preſbyt. Diac.
[k] Dionyſ. cap. 3. Eccl hier.
[l] Conſtitut. Apoſt ſuprà.
[k] Euchol. in ord. Subdiac. & Lect.
[l] Vitæ S. Epiphan. cap. 34. tomo 2. eius operum.
[m] Dionyſius cap. 7. Eccleſ. hierarch.
[n] Pachym in paraphr. d. eũ cap.

A IV. Quod autem ordinati Pontificem consecrantem salutare, & ab eo osculo quoque excipi debeant, ostenditur exemplo [a] Samuelis Prophetæ, quem statim atque scriptura in caput Saulis lenticulam olei effudisse ad eum sacrandum narrauit, eundem illum osculatum fuisse, nullâ interiectâ narratione, subdidit, cuius rei gestæ explicationem ita persequitur [b] S. Gregorius. *Benè ergo Samuel Saul caput osculatus fuisse perhibetur; Propheta namque osculum defixum ille portat in capite, qui reconciliationis nostræ suffragium portat in mente: cùm videlicet in se nulla gerit diuinæ discordiæ, qui in mente pacis reddere discordes studet. Osculato ergo [c] dicitur, vnxit te Deus in principem super hæreditatem suam, quasi rebus cum admonet dicens: qui te ad hoc posuimus nostri, vt peccati inimicitias debeas soluere, quod in alijs destruis, in te non debes retinere: nonnulli etenim & vnguntur, & osculum non accipiunt: liberare populum Domini satagunt, sed se inimicorum iugo submittere non pauescunt: nam qui alijs benè prædicat, quæ non agit, quasi osculum dat, quod non accipit: amicos etenim Dei alios facere quærit, & ipse inimicus esse non desinit, inimicitias peccati in se ædificat, quas* B *in alijs destruere per verbum tentat. Quia ergo ille præeminet solum viriliter, qui per affectum magnæ charitatis Dei amicus est, Samuel caput Regis osculatum fuisse dicitur. Hinc ipsa veritas prius osculatur, quos ordinat, deinde ad liberandos alios mittit; [d] vos, ait, amici mei estis; deinde addidit dicens, [e] posui vos, vt eatis, & fructum adferatis, & fructus vester maneat. Hinc item resurgens à mortuis dicit, [f] pax vobis: deinde subdit, quorum remiseritis peccata remittentur eis, & quorum retinueritis, retenta sunt: vt velut osculum pacis in eorum mente figeret, quos peccati odia soluere præcepisset, osculatus ergo Rex super hæreditate Domini constituitur, qui electus doctor, eligitur, vt fidelibus subditis dignitate præmineat, sed de prælatione sua non suum, sed domini lucrum quærat.* Hæc fusè Gregorius, quibus in Ecclesiastico Doctore, dum creatur, vnctionem cum osculo rectè coniungit, vt quem vnctione Pontifex misericordem erga proximum designat, eundem per osculum Dei amicum esse ostendat: nec à charitate erga proximum charitas erga Deum seiungatur, cùm nec amare quisquam proximum possit, nisi qui C Christum dilexerit, & amicè exosculetur; nec diligere Deum cuiquam liceat, nisi quem Deus dilexit: adeo vt rectè sponsa in sponsi sui laudes effusa, ab iis verbis Epithalamium suum exorsa sit, [g] *osculetur me osculo oris*: sciebat enim osculo oris Dei pietatem & amorem diuinum inspirari, nec posse quemquam Deum amare, nisi quem prius ipse amauerit: vnde illa subdit, [h] *oleum effusum nomen tuum, ideò dilexerunt te; trahe me post te, curremus in odorem vnguentorum tuorum.* Pontifex igitur Dei vice, amorem & charitatem erga Deum inspirans ei, quem à se ordinatum dimittit, osculum dat, & vicissim ab eo recipit, vt mutuam Dei & illius amicitiam hoc symbolo confirmet.

[a] 1. Reg 10.

[b] S Gregor. lib 4. c. 5. expos. in lib. Regum.

[c] Ibidem.

[d] Ioan. 15.
[e] Ibidem.
[f] Ioan. 20.

[g] Cant. 1 statim initio.
[h] Ibidem.

ARTICVLVS III.

De receptione & dispositione ordinatorum inter alios eiusdem gradus.

D I. TErtius ritus post collatos alicui ordines, est ordinati receptio, siue coordinatio inter eiusdem gradus & ordinis viros; vt cùm Presbytero, vel Episcopo consecrato inter Episcopos, vel Presbyteros ad sedendum locus cõceditur; cum Diacono inter Diaconos, & reliquis Ecclesiasticis ministris inter symmistas suos, collegas, atque eiusdem gradus Clericos stare permittitur: sic enim ordinatus Subdiaconus in [i] Euchologio stare iubetur, *pro foribus sanctuarij, ἐμπροσθεν τῆς ἁγίων θυρῶν*, locum scilicet Subdiaconorum occupans, & inter Subdiaconos stans, quos [k] Laodicenum Concilium, *ἀδὲ τὰς θύρας ἐγκαταλιμπάνῃ*, nec fores derelinquere iubet. Sic Diaconus ex eodem [l] Euchologio cum flabello locum Diaconi, statim atque ordinatus est, occupat: ipse siquidem *ἵσταται ἐκ πλαγίου τῆς ἁγίας τραπέζης ἀπὸ τῶν δεξιῶν μέρους*, stat à latere sacræ mensæ à parte dexterâ: sic Presbyter, [m] suscepta consecratione, *ἀπερχόμενος ἵσταται μετὰ τῶν Πρεσβυτέρων*, discedens stat vnà cum Presbyteris: sic tandẽ [n] de Episcopo consecrato ibidem præscribitur, *καὶ οἱ λοιποὶ Ἐπίσκοποι ἀπέρχονται εἰς τὸ συνέδριον, καὶ καθιζόμενος ἕκαστος*, & reliqui Episcopi ascendant, vt vnà sedeãt cum Episcopo, primusque sedens qui ordinatus est, &c. Innuitur quoque hic ritus in Veteri [o] Ordine Romano, vbi Diaco-

[i] Euchol. in ordin. Subdiac.
[k] Laodic. c. 22. refertur dist. 23. c. ministrum.
[l] Euchol. in ordin. Diac.
[m] Idem in ordin. Presbyt.
[n] Idem in ordin. Episcopi.
[o] Vetus Ordo Rom. in ord. Diac. in fine.

ed by Google

ni mox ordinati, *ad dexteram Episcopi stare* iubentur, locum scilicet Diaconorum occupaturi. Indicatur & à Cypriano, vbi de Aurelio & Celerino Lectore ad Sacerdotium destinatis, designatos eos [a] ait, qui corroboratis annis cum ipso, ac Presbyteris sedeant; itemque vbi Numidici à se creati, in Presbyterum ordinationem iis verbis significat, [b] *nam admonitos nos, & instructos sciatu dignatione diuina, vt Numidicus Presbyter adscribatur, Presbyterorum Carthaginensium numero, & nobiscum sedeat in clero*: quibus verbis ordinationis duos ritus exprimit, adscriptionem Ecclesiastico catalogo, & coordinationem inter ordinatos. Apertius autem eiusdem ritus meminit [c] Epiphanius, dum aduersus Ioannem Hierosolymitanum Pauliniani fratris Hieronymi ordinationem defendit, vbi enim quàm inuitus ordinatus iste fuerit Diaconus, docuit, mox ipsum in *sanctis sacrificiis ministrasse*, in ordine scilicet suo, & loco Diaconi constitutum narrat: postea verò eiusdem in Presbyterum consecrationem perfectam à se subiungens, *impulimus*, inquit, *vt sederet in ordine Presbyterij*, quibus verbis euidenter ostendit, ordinatum in Presbyterum, vt perfectè in societatem Presbyterorum admissus doceretur, inter reliquos Presbyteros sedere debuisse. Absentia verò Ecclesiastici ordinis virorum ab ordinationibus, & multitudo ordinandorũ, qui omnes simul eidem sacrificio ministrare non possunt, sedendi item ac standi diuersis in Ecclesiâ locis, pro diuersis Ecclesiasticis gradibus, & ordinibus confusus iam in Ecclesia nec visitatus ordo, in causâ fuerunt, vt detento in singulis ordinibus vno, qui in suo gradu, & loco ministret, reliqui ordinati ad sua [d] loca post ordinationem, permixtim vt plurimum reuertantur. In sola [e] Episcopi consecratione præscribitur, vt Episcopus consecratus, inter Episcopos duos adsistentes medius sedeat. Ipsum autem, qui in Episcopum consecratur, in throno Episcopali collocari antiquitus consueuisse, testantur [f] Constitutiones Apostolicæ, Gregorius [g] Nazianzenus, Greg. [h] Turonensis, vitæ SS. Chrysostomi Constantinopolitani, [i] Aniani, & [k] Eucherij Aurelianensium, Fulgentij [l] Ruspensis, Pauli [m] Leonensis, & aliorum passim, in propriâ scilicet ciuitate consecratorum; nam deductio ad Episcopalem thronum ex potissimis est realis possessionis indiciis, quæ nos alibi fusiùs prosequemur.

[a] Cypr. epist. 34. Clero, & plebi Carthagin.
[b] Idem epist. 35. eiidem.
[c] Epiph. epist. 60. inter epistolas Hiero.
[d] Pont. Rom. in fine singular. ordinat.
[e] Idem de cõsecr. electi in Episc. propè finem.
[f] Constitut. Apost. lib. 8. cap. 5.
[g] Greg. Nazianz. orat. 19. non semel, & alibi passim.
[h] Greg. Turon. lib. 2. hist. cap. 14.
[i] Vit. S. Chrysost. apud Sur. 26. Febr.
[k] Vita S. Aniani apud Sur. 17. Septemb.
[l] Vita S. Eucher. apud eund. 6. April.
[m] Vita S. Fulgent. cap 17. apud eund. 1. Ianuar.

ARTICVLVS IV.

De inscriptione ordinatorum Ecclesiastico catalogo.

I. QVartus circà consecratos ritus est, adscriptio Ecclesiastico catalogo, seu relatio, quæ scriptis fiat, in Clericorum Ecclesiæ ordinem atque numerum; quæ quidem maiori olim, quam nunc, solemnitate fieri solebat. Constat Clericos cuiuscumque ordinis, statim atque promoti fuissent, adscribi Ecclesiastico catalogo solitos: cui rei probandæ cum plura inseruiant, eaque omnia, quæ de eo ritu dicemus: pauca tamen ista hoc loco sufficiunt: quod Canones [n] Apostolorum non semel, *τῦ καταλόγυ τῦ ἱερατικῦ, catalogi Sacerdotalis, siue Ecclesiastici* meminerint, Clericos nempe omnes non solos Episcopos, Presbyteros, aut Diaconos huic catalogo inscriptos inuentes: quod Numidicus Presbyter apud [o] Cyprianum, *adscribi* dicatur *numero Presbyterorum Carthaginensium*. Quod à Basilio, vt mox dicemus, plures ministrorum Ecclesiæ indices fieri iubeantur. Quod de Lectore recens ordinato dicat [p] Sidonius, *quia nomen eiusdem Lectorum nuper albus accepit*. Quod *τῷ κανονικῷ ψαλτῷ*, meminerit [q] Laodicena Synodus, qui nempe Ecclesiastico canoni, & catalogo inscripti essent, quos interpretatur Zonaras, [r] *τοὺς ἐν κλήρῳ τεταγμένους, in Clero receptos & admissos*. Quod Clericos de *quolibet corpore venientes, atque altario mancipatos*, seu adscriptos alicui Ecclesiastico titulo, & munere suo fungentes, alia periphrasi Synodus quarta [s] Aurelianensis expresserit, *quorum nomina in matricula Ecclesiæ teneantur inscripta*, indicans eorum Clericorum, qui alicui Ecclesiæ fuissent addicti, vt suis in ea fungerentur muneribus (à qua lege pauciſſimos exemptos fuisse pluries insinuauimus, & ex professo aliquando docebimus) nomina, Ecclesiæ, cui adscripti

[n] Can. Apost. 17. & 51.
[o] Cypr. epist. 55. suprà.
[p] Basil. epist. canon. ad Chorepisc.
[q] Sidon. lib. 6. epist 8. Papæ Græco.
[r] Laodic. c. 15.
[s] Zonaras in c. cit.
[t] Synod. 4. Aurel. c. 33.

A adscripti essent, catalogo fuisse inscripta. Verùm conueniẽtius ad nostrũ morem Concilium [a] Londinense sub Gregorio nono, quandonam conficiendus esset iste catalogus, quomodo ante ordinationem legẽdus, & apud quos asseruandus esset, ostendit iis verbis: *&, ne reprobatis qui fuerant reprobandi, approbatis se clanculum valeant immiscere reprobati: in examinatione scribatur numerus, & nomina approbatorum, & qui scripti fuerint, postmodum in ordinationis limine, perlectâ scripturâ, discretione sollicita requirantur, ipsaque scripturâ apud Episcopum, vel Ecclesiam conseruetur.*

[a] Cone. Londinense apud Matth. Paridem ad annũ 1237.

II. Sed quia ex dictis superiori parte, necnon ex mox explicatis constare hæc possunt: ad priorum sæculorum auctores redeundum est. Basilius [b] epistola canonica ad Chorepiscopos, triplicem Clericorum indicem, seu catalogum conscribi solitum fuisse demonstrat: vnum qui penes Episcopos esset, alterũ penes Chorepiscopos, seu Decanos rurales, tertium penes Clericos cuiuslibet vici, & Ecclesiæ cui quis adscriptus esset: hos enim omnes indices memorat sanctus

[b] Basil epist. can. ad Chorepisc.

B iste Pater prædicta epistola à Patribus olim contextos, quod & se renouare velle affirmat his verbis, *αἰαγκαίως ἦλθον εἰς τὸ ἀνανεώσασθαι τοὺς τῶν πατέρων κανόνας, καὶ ὑπογραφὴν ὑμῖν ἀποστεῖλαι μοὶ τὴν αἰτησαμένην κώμης τῶν ὑπηρετούντων. καὶ γάρ τινος εἰσπέμψαι ἕκαστος καὶ ἐν ποίῳ βίῳ ἔξιν. ἔχετε δὲ καὶ αὐτοὶ παρ' ἑαυτοῖς τὴν αἰαγραφὴν ὥστε συγκρίνασθαι τοῖς παρ' ὑμῖν ἀποπεμφθείσαις γράμμασι τὰ ὑμέτερα καὶ μηδὲν ὀφεῖναι ὅτι βούλεται παρεγγράφειν*, id est, *necessariò me contuli ad renouandos Patrum canones, & scribo vt ad me mittatis indicem vniuscuiusque pagi, & à quo vnusquisque introductus sit, & in quo sit libro: habere autem & ipsi apud vos indicem, & vestræ literæ cum iis quæ apud nos reposita sunt, conferantur: & nemini liceat seipsum, quando velit, inscribere.* Hæc enim, dum attentè considero, videtur mihi Basilius ad præcauendas fraudes, quæ in describendis Clericorum nominibus, in matricula, seu catalogo, aut libello, vniuscuiusque Vicanæ Ecclesiæ contingere poterant, voluisse præterea Chorepiscopos indicem nominum omnium Clericorum, secundùm anti-

C quos mores ex vniuscuiusque Ecclesiæ catalogo exscribere, exprimendo singulorum ordinatorum nomina, & ex quo ea libro exscripsissent: item iussisse eiusmodi indicem ab iis seruari: vt cum literis ad ipsos directis conferri posset, ne quis videlicet aut cuiuslibet Vicanæ Ecclesiæ catalogo seipsum inscriberet, vel inscribi citrà Episcopi consensum, & Chorepiscoporũ scientiam faceret, quatenus fraus omnis à sancto Clericorum catalogo procul abesset, & falsatæ adscriptionis suspicio. Portò catalogi, qui apud Episcopos erat, cura penes Primicerium fuit, inter cuius officia refert [c] Isidorus, quod *matriculam ipse disponat.*

[c] Isidor. epist. ad Ludifredũ, refertur c. perlectis, dist. 25.

III. Si quis autem in aliquod crimen incidisset, ob quod, vel pro aliquo tempore ab officio suspendi, aut de gradu omnino deiici debuisset, nomen ipsius aut omninò delebatur, si nempe à Clero omninò excluſus foret, aut supprimebatur, si ad tempus ab officio abstineretur. Supprimebatur autem illud nomen quod inter sacra palam minimè recitabatur; delebatur, quod omninò è tabulâ expungebatur. Cùm multa autem sint, quæ probare id queant vnico testimonio Augustini, quia iterum fortè de eo dicẽdi erit locus, rem conficimus. [d] Au-

[d] Aug. epist. 137. Clero, & populo Hippon.

D gustinus ergo de Bonifacio Presbytero, qui de aliquo crimine ab alio accusatus, non tamen conuictus, & ad sepulchra sanctorum cum accusatore missus fuerat, loquens, eius nomen nec se ausum fuisse delere, nec supprimere dicit, priuatâ scilicet suâ sententiâ; quod nec de gradu deiici, nec suspendi posset, qui conuictus non esset; quod tamen Presbyter accusatus consensisset, pro Presbytero per aliquod tempus non haberi, ideò Cleri, & plebis Hipponensis iudicio reliquit, num velint nomen ipsius inter sacra prætermitti, seu, quod ipse antèà dixerat, supprimi; sic enim interpretanda sunt hæc Augustini verba; [e] *Nomen autem Presbyteri non sum ausus de numero collegarum eius, vel supprimere, vel delere, ne diuinæ potestati, sub cuius examine causa adhuc pendet, facere viderer iniuriam, si illius iudicium meo vellem præiudicio præuenire: quod nec in negotiis sæcularibus iudices faciunt, quãdo causæ dubitatio ad maiorem potestatem refertur: & in Episcoporum Concilio constitutum est nullum Clericum, qui nondum conuictus sit, suspendi à communione debere, nisi ad causam suam examinandam se non præsentauerit. Bonifacius tamen hanc humilitatem suscepit, vt nec literas acciperet, quibus in peregrinatione honorem suum quæreret, vt in eo lo-*

[e] Ibidem.

eo, vbi amboignoti sunt, circà ambos æqualitas seruaretur, & nunc, si verbis placeret, vt A
[a] 2. Cor 12. *nomen eius non recitetur, ne iis qui ad Ecclesiam accedere nolunt, sicut ait* [a] *Apostolus, demus occasionem quærentibus, non erit nostrum hoc factum, sed eorum quorum causâ fuerit factum; quid enim obest homini, quod ex illâ tabulâ non vult eum recitari humana ignorantia, si de libro viuorum non eum deleat iniqua conscientia?*

[b] Concil. Agath c. 2. [c] Capitul lib. 7. cap. 167.

IV. Vbi autem aliquis correctus fuisset, poterat eius nomen quod deletum fuerat, iterum tabulis Ecclesiasticis inscribi, iuxtà Concilij [b] Agathensis sanctionem, quæ Capitularibus [c] Caroli inserta legitur, quâ nempe decernitur, vt, *contumaces Clerici, prout dignitatis ordo permiserit, ab Episcopis corrigantur, itaut, cum eos pœnitentia correxerit, rescripti in matriculâ gradum suum, dignitatemque suscipiant.*

[d] Laod apud Grat dist. 32. c. mulieres. [e] Antissiod. c. 3. [f] Hincmarus epist. 7. c. 35.

Matricula autem ista non solos Clericos, sed & quoscumque Ecclesia alere consueuerat, descriptos comprehendebat, vt patet ex [d] Concilio Laodiceno apud Gratianũ, vbi matriculariæ mulieres legũtur, quæ corruptè in quibusdam Codicibus matricuriæ: itemq; ex Concilio [e] Antissiodorensi, in quo qui votum haberet, matriculæ, vel pauperibus soluere iubetur; necnon ex [f] Hincmaro prohibente, ne Presbyteri pro locis matriculæ xenia accipiant, nec suos parentes sanos & robustos eadem matriculâ collocent, &c. aliisque compluribus. Si quorum autem nomina Ecclesiasticis tabulis inscribebantur, eadem inscripta studiosè asseruabantur, maximè verò Episcoporum, quorum nempe, & eorum præsertim qui primas sedes occupabant, in diptychis Ecclesiasticis, non in suâ solum Diœcesi, sed alibi quoque inscribi nomina iubebantur, eaque intra Missarum solemnia, etiam postquam diem vltimum obiissent, recitari nonnunquam consueuerãt. Hinc tum acriter olim pro Chrysostomi nomine obliterato à quibusdam, vt restitueretur ab Innocentio 1. certatum, teste [g] Theodoreto, [h] Nicephoro, & aliis; quod & ostendit epistola [i] Ægyptiorum Antistitum ad Anatolium Constantinopolitanum contrà Timotheum Alexandrinæ sedis inuasorem, inter epistolas Virorum Illustrium, pro Concilio Chalcedonensi. Hinc tantâ [k] olim solemnitate, tantoque cum tripudio Leonis Summi Pontificis ab Hæreticis nomen abrasum, in Concilio Constantinopolitano sub Menâ, circà initiũ Imperij Iustini, restitutum; [l] Euphemij, atque Macedonij Catholicorum Episcoporũ nomina in diptycha relata. Hinc tam diu, tam acriter pro [m] Acacij Constantinopolitani nomine vel retinendo, vel expungendo certatum, vt hæc ferè vna res concordiam Ecclesiarũ Orientis & Occidentis, remoraretur. Hinc querimonia iusta [n] Vigilij aduersus Theodorum de Zoili Alexandrini Antistitis nomine è diptychis exempto. Hinc plures aliæ eiusmodi contentiones, quæ scilicet ostendunt, quantò honori haberetur inscriptio ista nominis Ecclesiasticis tabulis, quantò dedecori, ex iisdem abrasio.

[g] Theodoret lib. 5. cap. 32. [h] Nicephor. Lib 15. cap. 34. [i] Epistola Ægypt. ad Anatol. Constantinop. tomo 2 Conc. Binij. parte 1. [k] Synod Cõstantinop. sub Mena act. 1. tomo 2. Concil. parte 1. [l] Ibidem. [m] Vide plusimas epistolas Hormisdæ, & alior. ad Hormisd. tomo 1. epist. Roman. Pontif. & tomo 2. Concil. Binij. [n] Vigilij sententia aduersus Theodorum Cæsareæ Cappadociæ Antistit. tom. 1. epist. Rom. Pontif. & tomo 2. Conc. Binij.

V. Circâ huius ritus illustrationem obseruasse tandem iuuat ex [o] Sigeberto librum olim propheticum S. Clementi primo Metensis ciuitatis Præsuli ab Angelo allatum fuisse, in quo nominum omnium Metensium Episcoporum sibi continuâ serie succedentium initiales literæ inscriptæ erant, in quem cùm ad huius ciuitatis thronum euectus Deodericus, alias Theodoricus Othonis Imperatoris germanus oculos coniecisset, notasseque earum literarum aliquas auro, alias argento, alias viliori metallo, pro meritorum singulorum qualitate, esse annotatas, videretque etiam literam sui nominis argento esse prænotatam, *dixisse fertur, se in Episcopatu tanta bona facturũ, vt ipsa nominis sui litera meritò deberet auro annotari:* quod non frustrà ab eo dictum, [p] qui & vitæ sanctitate, & prophetiæ gloria illustris vixit. Quàm autem vereor, ne si idem nostro tempore vigeret miraculum, plurium non Episcoporum solum, sed & inferioris ordinis Clericorum nomina [q] exararentur stylo ferreo, vel plumbi lamina, vel celte sculperentur in silice. Caueant sacri omnes Mystæ, Deique ministri, ne [r] recedentes à Deo, hoc solum honoris habeant, quod in terrâ scribantur; ne de iis dici non possit, quod de Apostolis testificatus est Christus dicens, [s] *nomina vestra scripta sunt in cœlis.* Vtinam terrestris Clericorum catalogus diuino, & cœlesti autographo respondeat, corumque solùm nomina contineat, quos pater æternus [t] Euangelij sui testes præordinauit.

[o] Sigebertus ad annũ 964. [p] Vide eũdem Sigeb. ad annum. 684. [q] Iob 19. [r] Ieremi. 17. [s] Lucæ 10. [t] Actorũ 10.

ARTICVLVS

A

ARTICVLVS V.

De mutatione nominis in ordinationibus.

I. AD hanc autem nominis inscriptionem pertinet, vel certè cum ipsa valdè coniũcta est, quæ aliquando fieri consueuit,& iam in Romanis Pontificibus vsitata perseuerat,nominis in ordinatione seu consecratione mutatio: cuius vetera etiam exempla, à nongentis scilicet, & amplius annis dari possunt. Sic enim sanctus [a] VVillibrordus, seu VVilebrordus Episcopus Traiectensis à Pipino Heristallo Romam missus, à Sergio Papa consecratus,nomine Clementis imposito, ad prædicationem Euangelij missus est, anno Christi 696. B quod nomen ei ideò impositum putat [b] Balæus, quod in festo S. Clementis fuisset ordinatus. Sic etiam S. Vinofridus, seu VVinfridus, qui Moguntinam Ecclesiam laudabiliter administrauit, Apostolus Germanorum dictus, cùm à Gregorio secundo consecraretur Bonifacius dictus est,teste [c] VVilibaldo primo Eistatensi Episcopo, quo posteà solum nomine innotuit.

II. A quo verò tempore Romani Pontifices nomen mutare consueuerint,non omnes consentiunt: [d] Platina Sergium secundum scripsit primum nomen in Pontificatu mutasse,quod *os porci*,turpissimo nomine vocaretur;sed neque verum est Sergium secundum nomen mutasse,quem Anastasius [e] Bibliothecarius à principio Sergium dictum esse testatur; neque verò *os porci* vnquam vocatus est, sed nomen istud Sergio quarto conuenisse alij referunt, quem, quod *buccæ porci*, seu *os porci* diceretur, nomen mutasse narrat [f] Ditmarus : quantumuis eundem Sergium quartum ex ipsius sepulchrali inscriptione, quæ [g] habetur in Basilica Lateranensi; constet, cum Petrus anteà nuncuparetur, ob reuerentiam Apostolici culminis nomen mutare voluisse: potuit autem fieri, vt Ser- C gium 4. cum Sergio 2 Platina cõfunderet,& inde errandi occasionẽ acciperet. Sed nec Sergius quartus huius consuetudinis auctor dici potest, quippe cùm Ioannes duodecimus,50.ferè ante Sergium quartũ annis,ex Octauiano in Pontificatu Ioannes dici voluerit, ob eam, quam tradit [h] Guillelmus Bibliothecarius,rationem,quod Octauiani nomen,vt potè ab Ethnicis potius,quàm à Christianis vsurpatum,maiestati, & religioni Pontificiæ minus idoneum videretur. Reperiuntur etiam aliqui Ioanne 12. anteriores Summi Pontifices, qui nomen mutauerint:notat siquidem [i] Ciaconus Hadrianum tertium Agapeti, Stephanum 6. vulgo dictum quintum,Basilij,& Marinum primum Constantini nominibus anteà insignitos fuisse. Verùm quod ad Marinum primum spectat,falsum est in Pontificatu nomen Marini ab ipso assumptum fuisse, quippe cùm ante Pontificatum Marinus dicatur à [k] Nicolao primo, vbi eum se Constantinopolim mittere renuntiat, necnon in [l] Actis octauæ Synodi œcumenicæ, vbi Ma- D rinus iste Diaconus, locum tenens sanctissimi Archiepiscopi vrbis Romæ, inscribitur: quomodo ergo dici potuit in Pontificatu Marini nomen assumpsisse, qui anteà Marinus diceretur? non negauerim eum Constantinum dictum,sed sicut vtrumque nomen ante Pontificatum habuit, ità & in Pontificatu retinuit: quod si verum est Hadrianum 3.& Stephanum 6.nomina in Põtificatu mutasse, non autem duplici ipsos nomine vocatos fuisse:qua de causa nomen ipsi mutauerint, cùm nullus veterum prodat, certò diuinare non possumus:plures notare possumus [m] post Ioannem 12 qui nomen ad Pontificatũ electi mutauerint:sic enim v. g. Benedictus septimus Franco ante dictus est; Ioannes 14. Petrus anteà vocatus, quod nomen ob reuerentiam S. Petri deposuisse credendus est: Gregorius 5.Brunonis; Sylvester secundus eius successor Gerberti; Ioannes 17. Sicconis: Sergius 4. ex prædictis vel Petri, vel buccæ porci, vel vtrumque nomen obtinuit: Benedictus 8. Theophylacti; Clemens 2. Suidgeri; Damasus 2. Poponis, Leo 9. Brunonis; Victor 2. Eberardi, Stephanus 10. Friderici. Benedictus 9. seu Ioannis 10. Mincij; Alexander 2. Anselmi; Gregorius 7. Hil-

[a] Vitæ S. VVillebrordi ab Albino Flacco conscriptæ cap.7. apud Surium 7 Nouemb.

[b] Balæus centur.1.cap.5. script. Britanniæ.

[c] VVilibaldus in vita S. Bonifac.Mogũt. cap.7 apud Sur.5 Iunij.

[d] Platina in vita Sergij 2.

[e] Anastas. Biblioth.in Sergio 2.

[f] Ditmarus lib. 1.

[g] Inscriptio sepulchralis veteris Sergij 4.

[h] Guillelmus Biblioth. in Ioanne 12.

[i] Ciaconus in Ioan. 12. in Hadriano 3. & Steph. 6.

[k] Nicolaus 1. epist. ad Michaëlem Imperatorem.

[l] Actis octauæ Synodi circa initio.

[m] Vide Platinam, Ciaconum, Papyrium Massonum, & alios in vitis Summ. Pontific.

Digitized by Google

debrandi, aliique continenti ferè ſerie ſibi ſuccedentes, non iis quibus in Pon- A
tificatu vocati ſunt, ante Pontificatum nominibus inſigniebantur, quorum for-
tè maxima pars, ad nomen mutandum inducta fuit, vt aſperitatem nominis ſui
Romanis auribus inſuetam effugerent, & leuioribus, atque ad Romanum lo-
quendum magis accommodatis vocibus appellari poſſent. Mutatio verò iſta
nominis non ſolum in conſuetudinem, verùm etiam in religionem tranſiit; pau-
ci poſteà reperti ſunt, qui nomen non mutarent; ſi enim eos excipias, qui no-
men aliquod veterum Romanæ Eccleſiæ Pontificum ad Pontificatum attule-
runt, qui ob hanc cauſam nomen minimè mutauerunt, quorum recentiora ſunt
exempla Hadriani ſexti, & Marcelli ſecundi, reliqui ferè omnes ad Pontifica-
tum aſſumpti, religioſam duxere prioris nominis mutationem, nec myſterio, ac
ſignificatione vacuam.

III. Duas ergo præſertim ſignificationes myſticas huius nominis mutationis
reperio; prima eſt, vt eo ritu moneantur, qui ad Summum Pontificatũ euehun-
tur, dignitatem iſtam videri quandam diuinitatem, ſeu diuinæ maieſtatis par- B
[a] Lactantius lib. 1. inſtit. cap. 15. & 21. ticipationem, declarationem, atque θεοδίωσιν: egregiè ſiquidem obſeruat[a] La-
ctantius in more poſitum fuiſſe, vt conſecratis & in diuos relatis nominamuta-
rentur, ne quis homines fuiſſe ſuſpicaretur: ità Romulus Quirinus, Læda Ne-
meſis, Circe Marica, Iuno Matuta, Melicertes Portumnus, Io Iſis, Caſtor, &
Pollux Dioſcuri vocati: quod quamuis in Imperatoribus minimè ſeruatum,
qui nominibus non mutatis in Diuorum numerum referebantur: ſeruari tamen
[b] Dionyſius cap. 1. & 5. Eccleſ. hier. & alij Patres paſſim. conſentaneum viſum eſt in Summorum ſaltem Pontificum conſecratione, qui,
vt ex [b] Dionyſio, & aliis ſæpè protulimus, in Deos mutati, Deique quantum
fieri poteſt, imitationem ac ſimilitudinem aſſecuti per Pontificatũ, auguſtius ac
verius conſecrantur. Eos ergo vt ſuprà homines eſſe nobis innoteſcat, huma-
num abiicere nomen conuenire iudicatum eſt, vt nec tãquam homines amplius
nominentur, qui inter cœlites, ac ſpiritales in terra Angelos (auſim poſt Scri-
[c] Pſalm. 81. Exodi 22. 28. & alibi. pturam[c] ſacram dicere Deos) in ſua conſecratione tranſcribuntur. Altera eſt
vt per iſtam nominis mutationem temporalium curarum deſerendarum, & vi- C
[d] Coloſſ. 3. tæ in melius mutandæ conſecrati admoneantur, quatenus[d] expoliantes ſe ve-
terem hominem cum actibus ſuis, induant nouum; ſimulque cum nomine, pri-
[e] Sidon. epiſt. 13. lib. 4. ſtinam vitæ vitiis innutritæ conuerſationẽ, aut certè minus perfectam abiiciãt:
non recordentur ſe fuiſſe quod erant, & viribus, vt ait[e] Sidonius, reſurgentis
innocentiæ conualeſcant: nouo ideò nomine vocantur ob noua ſtudia, nouum
vitæ inſtitutum, & nouam vel certè renouatam profeſſionem ſanctitatis: ob
quam etiam cauſam iam ſeruatur, vt qui inſtitutum monaſticum amplectuntur,
vitæ conditionem mutantes, nomen quoque mutare ſoleant: & qui Chriſtia-
[f] Vide apud Vicecomitem in Sacram. Bapt. ſuprà. nam fidem amplectuntur, recepto ab antiquis[f] temporibus more, nomina mu-
tent.

IV. Proferri verò poſſunt ad comprobandam mutationis nominum in aſſum-
ptione ad Pontificatum conuenientiam, nouæ, & antiquæ legis exempla, qui-
bus patet diuina iuſſione iis mutata nomina, quibus inſignia conferrentur à Deo
beneficia, iiſque ſpeciatim, qui ad Apoſtolatum, id eſt Eccleſiaſticæ dignitatis D
apicem vocarentur. Nam in veteri quidem teſtamento ab ipſo Domino Abra-
ham & vxor eius Sara, mutatis prioribus nominibus Abram, & Sarai nomina
indita eſſe; & Iacob Iſraëlis nomen attributum legimus. De Abraham nuncu-
pato ita Scriptura loquitur[g] *nec vltra vocabitur nomen tuum Abram, ſed appellaberis*
[g] Geneſ. 17. [h] Ibidem. *Abraham, quia patrem multarum gentium conſtitui te:* eadem non paucis interiectis
mutandam quoque ipſius vxoris appellationem iis verbis deſcripſit,[h] *dixit quo-*
que Deus Abraham, Sarai vxorem tuam non vocabis Sarai, ſed Saram, & benedicam ei, &
ex illa dabo tibi filium cui benedicturus ſum, eritque in nationes, & Reges populorum orien-
tur ex eo. Quomodo pariter, & cur Iacob Iſraël dictus ſit, poſtquam cum An-
[i] Geneſ. 32. gelo tota nocte fuiſſet luctatus, ipſa nobis aperuit,[i] *nequaquam*, inquit Angelus,
Iacob appellabitur nomen tuum, ſed Iſraël, quoniam ſi contra Deum fortis fuiſti, quanto magis
contra homines præualebis. Legimus itẽ ex veteri teſtamento Oſee filium Nun du-
[k] Num. 13. cem populi futurum, Ioſue, ſeu Ieſum à Moyſe nuncupatum fuiſſe: *nam*, inquit[k]
Scriptura,

ed by Google

A Scriptura, *vocauitque Moyses Osee filium Nun, Iosue.* Iam verò in nouo testamento Christus Dominus Ecclesiæ suæ caput constituturus, eum ad se adductũ iis verbis affatus est, [a] *tu es Simon filius Iona: tu vocaberis Cephas, quod interpretatur Petrus.* Zebedæi quoque *filij tonitrui*, cum ad Apostolatum assumpti sunt à Domino, vocati fuerunt, teste [b] Marco; putatque [c] Chrysostomus Saulum Apostolũ gentium futurum Pauli nomen non ab hominibus, sed à Deo accepisse, quomodo olim Patriarchis, & Apostolorum quibusdam nomina mutata sunt. Idem verò [d] Chrysostomus, vno dempto Pauli exemplo, cætera complectens, causamque perquirens, cur his nomina à Deo mutata sint, & aliis quibusdam v.gr. Isaaco, & Samsoni a natiuitate imposita fuerint, paucis concludit, *τῦτο ἢ κατ' ἀπλῶς γίνε), ἀλλ' ἵνα τλιὼ συμπροφέιαν ἔχωσιν ἀνάμνησιν τῆς Φιλοσοφίας τῦ Θεῦ, hoc autem non temerè fit, sed vt eam appellationem habeant, quæ sit illis diuini beneficij perpetuum monimentum.*

[a] Ioan. 1.

[b] Marci 2.
[c] Chrysost. serm. de conuers. Pauli.
[d] Idem hom. 19. edit. Anglic. pag. 631.

B

ARTICVLVS VI.

De communione post ordinationem.

I. VErùm pluribus circa illum mutationis nominis ritum, aliaque eiusmodi quæ in quibusdam solum ordinationibus, nec nisi rarò contingũt, omissis, iam cæteri ritus frequentiores, qui ordinationem consequuntur, expendendi sunt. Silendum certè non est Ecclesiastico vsu, ac lege præceptum, vt quicumque sacrum aliquem ordinem recipiũt, ij Christi corpori, ac sanguini communicent: quem ritum innuunt, tum [e] Constitutiones Apostolicæ, quæ Episcopi ordinationem describentes, eum in manu sacram Hostiam recipere docent, vt suprà docuimus; non enim sacram Hostiam in manus recipiebant, nisi ex eâ communicaturi: tum etiam Canon iste Apostolorum (cui consentit [f] Constitutio Anacleti) quo ß quidem Canone Episcopi, Presbyteri, & Diaconi,
C vel quicumque è catalogo Ecclesiastico causam dicere iubentur, si fortè non communicauerint, eaque nisi iusta reperiatur, segregari præcipiuntur: si enim ij omnes, qui catalogo Ecclesiastico inscripti non communicauerint, tam seuerè plectuntur, quantò magis iidem sacri ministri, eo quo ordinati fuerint die, sacris Altaribus communicare iubebantur. Clariùs & expressiùs [h] Dionysius, vbi enim consecrationem monasticam explicans, docuit Monachos consecratos, recepto salutationis osculo ad Eucharistiam percipiendam inuitari, vt ad diuinæ societatis *μετάληψιν transumptionem* perueniant; mox ad consecrationes Ecclesiasticas rediens, similiter quoslibet ordinatos sanctam Eucharistiam percipere ostendit iis verbis, *διὸ κ) ταῖς ἱεραρχικαῖς τάξεσιν ἐν ταῖς ἱερατικαῖς ἀυτῶ ἁγιστείαις, ἐν τλεῖ τῶ ἱερατάτων ἀυτῶ ἀφιερώσεων, ἡ τῆς ἁγιωτάτης Εὐχαριστίας κοινωνία μεταδίδοται σφὸς τὸ τελέσαντος ἀυτὰς ἱεράρχου. ἡ μόνον ὅτι τῶ Θεαρχικῶν μυστηρίων ἡ μετάληψις, ἑκάστης ἱεραρχικῆς μεθέξεως ὄντι τὸ κεφάλαιον. ἀλλ' ὅτι κ) ἀυτῆς τῆς κοινωνικῆς κ) θεοτάτης ὁμιλίας, ἀναλόγως ἀυταῖς καθ' ἑκάστην αἱ ἱεραὶ πᾶσαι τάξεις με-*
D *τέχουσι σφὸς τλιὼ οἰκείαν ἀυτῶ τῆς θεώσεως ἀναγωγλιὼ κ) τελείωσιν. Quapropter & Ecclesiasticis ordinibus, in fine sacratißimarum ipsorum consecrationum, sanctißimæ Eucharistiæ communio conceditur, ab eo, qui ipsas perficit, Pontifice, non solùm quod diuinorum mysteriorum perceptio vniuscuiusque hierarchiæ participationis summa sit: sed etiam quod ipsius communicabilis, & diuini doni, singuli pro suo captu sacrati ordines participes fiant, ad propriam ipsorum diuinæ mutationis traductionem, seu institutionem & perfectionem.* Similiter [i] S. Maximus, *πάντες γὸ ὁμοίως μῦ χειροτονίαν, τῶ θείων ἀξιοῦνται μυστηρίων, ὅπερ ἐμφαίνῃ τλιὼ σφὸς θεὸν οἰκειότητα τὲ κ) ἕνωσιν, omnes enim æquè post ordinationem diuinis dignantur mysteriis, quod cùm Deo familiaritatem & vnitionem manifestat.* Denique tam Pontificale Romanum, quàm Euchologium Græcorum huius ritus meminere: dum hoc [k] Diaconos, Presbyteros, & Episcopos ordinatos, ad sanctam Communionem recipiendam præsertim adstringit, Clericorum tamen, etiam qui consecrati non fuerint, & quorumdam ex populo, ac si communicare in ordinationibus soliti essent, mentionem faciens: [l] illud verò dum ab Episcopis, Presbyteris, Diaconis, & Subdiaconis exigit, vt singuli in ordi-

[e] Constitut. Apost. lib. 8. cap. 5.
[f] Anaclet. epist. 1.
[g] Can. Apost. 8.

[h] Dionysius cap. 6. Eccles. hier.

[i] S. Maximus in dict. cap. Dionys.
[k] Euchol. Græc. in ordin. Episcopi, Presbyteri, & Diaconi.
[l] Pont. Rom. in ordin. Presbyt. & cõsecr. Episcopi.

Digitized by Google

ne ſuo conſecrati communicent, nullorum aliorum mentionem faciens. A

II. Quo verò ritu, quâ formâ communicare ordinati ſolerent, hic aperiendum eſt. Omittimus autem hîc veterem ritum, quo Preſbyteri ſeu per 8. ſeu per 40. dies ab ordinatione cõmunicare ſolebãt, recepto pane conſecrato, dum ipſi ordinarentur, quâ de re[a] ſuprà diximus: Primum autem notamus, eos haud dubiè Epiſcopos, qui apud Latinos vbi conſecrati forent, præcipuas in Sacrificio Miſſæ celebrando partes aſſumerent, reliquis quoque ex clero & populo, quibus in hac Miſſa communicare placeret, corpus & ſanguinem diſtribuiſſe: aliquos autem[b] ſuprà, præter Summum Pontificem, ſacrificandi poſt conſecrationem ſuam præcipuum munus ſibi vendicaſſe docuimus, quamuis id ab Innocentio tertio interdictum dixerimus. Apud Græcos verò expreſsè hanc prouinciam non conſecratori, ſed conſecrato Epiſcopo[c] Euchologium demandat: nam de conſecrato in Epiſcopum ſic loquitur, *καὶ θεάσηται τὴν ἄλλων τῶν τιμίων σώματος καὶ αἵματος τοῦ Χριστοῦ μεταλαμβάνῃ, καὶ χριστουργήσαντι, καὶ τοῖς λοιποῖς μεταδιδῶσι, & primus inter alios pretioſi corporis & ſanguinis Chriſti ſit particeps, & ei qui ipſum conſecrauit, ac cæteris diſtribuit.* Vetuſne ſit ille Græcorum mos, non mihi conſtat: nam[d] Dionyſius Eccleſiaſtici cuiuſlibet ordinis viros, poſt conſecrationem ſuam, à Pontifice conſecrante ſanctiſſimam Euchariſtiam accipere docet, & [e] Conſtitutiones Apoſtolicæ præſcribunt, vt vnus ex Epiſcopis offerat Hoſtiam in manus ordinati in Epiſcopum, antequam ad Epiſcopalem thronum à cæteris deducatur. Nazianzenus quoque conſecratorem ſuum his verbis alloquitur, [f] *καὶ θυεῖς ἐμὲ μόχον τῆς πλειώσεως, conſecrationis vitulum macſas*; quæ verba ſpiritualiter explicata conſecrantem Antiſtitem Chriſti corpus inter conferendũ ſacros Ordines obtuliſſe, & diſtribuiſſe conſecrato oſtendunt. Secus ergò quàm Græci, Latini faciunt, apud [g] quos conſecratus à conſecratore ſuo pretioſum Chriſti corpus & ſanguinẽ accipit: quod ſanè conuenientius videtur, tum vt plenè à ſe conſecratũ conſecrator perficiat datione corporis & ſanguinis Chriſti, quo ſcilicet dono[h] ex Dionyſio ſuprà hierarchica omnis perfectio abſoluitur; tum, ne, ſi conſecrator è contra à conſecrato Euchariſtiam accipiat, non iam conſecrantis ac perficientis locum tenere, nec perficiendi ac ſanctificandi officium obire, ſed è contra in eodem myſterio ſanctificari, & perfici conſecrator Antiſtes videatur; tum etiam ne in eodem Sacrificio ſacrorum munerum alius conſecrator, alius diſpenſator appareat: cùm tamen Sacrificij vnitatem deceat, vt idem qui præcipuas in conſecrando ſacro iſto cibo partes habuit, diſtribuendi munere defungatur. Denique,[i] vt veritas antiquæ legis figuræ reſpondeat, in qua Pontifex alium conſecrans, Sacrificium initiationis integrè ipſe perficiebat, non autem recens conſecratus. B C

III. Ex prædictis autem Euchologij verbis apparet, non ſolùm conſecrantem ac conſecratorem, ſed plures alios in Miſsâ, in qua conſecratus aliquis fuerit Epiſcopus, communicare ſolitos fuiſſe: idque antiquitus obſeruatum fuiſſe mihi pro comperto eſt, in hac ſcilicet ſpirituali exultatione omnium, non ſolùm Epiſcopos adſiſtentes, & Clericos omnes miniſtrantes (quos patet ex prædictis ſacræ Euchariſtiæ participes effici debuiſſe:) verùm etiam plures ex populo ab altari Dominico conuiuatos, ac diuinâ ſacri corporis & ſanguinis participatione refectos fuiſſe. Sic enim v. gr. legimus in vita[k] S. Fulgentij grauiter & eruditè per quendam eius diſcipulum, ad Felicianum eius in Epiſcopatu ſucceſſorem conſcriptâ, quo die in Eccleſia Ruſpenſi receptus eſt, & in cathedra Epiſcopali collocatus Sacramenta diuina celebrata fuiſſe, *& de manibus Beati Fulgentij communicantem omnem populum lætum abſceſſiſſe*. Neque verò ab Eccleſiaſtico more alienum eſt, quod vel Epiſcopi adſiſtentes in Miſsâ, in quâ alius ordinatur, communicent: imò id antiquis Eccleſiæ inſtitutis omninò videtur eſſe conſonum: nam & [l] Canonibus Apoſtolorum, vetantur etiam Epiſcopi qui alterius oblationi interſunt, abſque participatione corporis & ſanguinis Chriſti recedere: conuenire quoque Epiſcopos ad ſacram ſynaxim inter ſe aliquando ſolitos, & ab vno Euchariſtiam recipere colliges ex[m] Cypriano, [n] Euſebio, [o] Athanaſio, [p] Theodoreto, [q] Veteri Ordine Romano, & aliis. D

IV. Deducitur

[a] Vide ſuprà, vbi de receptione inſtrumentorum ſactorum, & panis cõſecrati.
[b] Vide ſuprà, vbi de ordinatione inter Miſſarum ſolemnia celebranda.
[c] Euchol. de conſecr. Epiſcopi.
[d] Dionyſius ſuprà.
[e] Conſtitut. Apoſt. ſuprà.
[f] Nazianz. orat. 5. verſus finem.
[g] Pont. Rom. de conſecrat. electi in Epiſcop.
[h] Dionyſius ſuprà.
[i] Vide ſuprà, vbi de ritibus ordinat. Pontific & Sacerd. in antiquâ lege.
[k] Vita S. Fulgent. cap. 17. apud Sur. 1. Ianuar.
[l] Can. Apoſt. 8. ſuperiùs cit.
[m] Cyprian. de orat. dom. & epiſt. 54. in quem legatur Pamelius.
[n] Euſeb. lib. 5. cap. 24.
[o] Athanaſ. apolog. ad Conſtantium 1. de fuga, apolog. 2. & epiſt. ad Antiochenſes vulgo dicta.
[p] Theodoret. lib. 2. hiſt. cap. 15.
[q] Vetus Ordo Rom. cit. 15. eunde venit, & cit. 3 verſus finem.

Digitized by Google

A IV. Deducitur autem ex eodem Euchologio, cum per ſeipſum conſecratus in Epiſcopum communicet, & aliis ſacram Euchariſtiam diſtribuat, non genuflexum ante altare, ſed ſtantem, & altari innixum oportere eum cõmunicare, in quo [a] Pontificale Romanum ei conſentit, quemadmodum etiam tam Græcorũ, quàm Latinorum conſuetudo fert, vt qui in Epiſcopum conſecratur, ſimul cum conſecratore ſuo ſub vtraque ſpecie panis & vini corpus ac ſanguinem Chriſti percipiat: ità enim dictum Pontificale Romanum, *deinde poſtquam conſecrator corpus Domini ſumpſerit, non totum ſanguinem ſumit, ſed ſolum partem eius cum particulâ Hoſtiæ in calicem miſſâ; & priuſquam digitos abluat, communicat conſecratum ante ſe in eodem cornu, capite inclinato, ſtantem, & non genuflectentem, prius de corpore, tum de ſanguine, deinde purificat ſe, poſtea conſecratum.* In quâ deſcriptione hæc notanda ſunt. Primum, Epiſcopũ conſecratum propter reuerẽtiam quam corpori ac ſanguini Domini exhibere debet, capite inclinato, communicare: propter poteſtatem autem quam eminentiſſimam habet in ipſum corpus ac ſanguinem Dominicum, non genuflexum ante ipſum altare, ſed ſtantem ex illâ ſacratiſſimâ eſcâ ad altaris cornu conuiuari, eodem ſcilicet corporis ſitu, de altari cõmunicantẽ, quo conſecrator ipſe, vt ad perfectam cum ipſo conſecratore ſimilitudinem per conſecrationem ſuam traductus eſſe videatur: cùm è contrà tam Sacerdotes, quàm Leuitæ, non in ipſo altari, ſed ante altare ex Concilio [b] Toletano 4. non ſtantes, ſed genuflexi, vt mox dicemus, cõmunicare iubeantur. Olim autem vel laicos ipſos ſtantes cõmunicaſſe, nec omnino negare auſim, nec affirmare: nam parti affirmanti videtur fauere [c] Chryſoſtomus; neganti Eccleſiaſticus Latinorũ vſus. Alterum, ex eadem Hoſtia, eodemq; calice, ex quo conſecrator partem ſumpſerit, vel hauſerit, conſecratus pariter Epiſcopus cõmunicare iubetur, tum ad Epiſcopatus vnitatẽ expreſſiùs ſignificandã (ob quam etiam Epiſcopus conſecranti concelebrat) & eiuſdẽ Sacerdotij Chriſti participationem ab omnibus æquè Epiſcopis demõſtrandam: tum etiam ad eoſdẽ de concordia inter ſe ſeruãdâ acriùs commonefaciendos, *quoniam*, vt ait [d] Apoſtolus, *vnus panis, vnum corpus multi ſumus, omnes qui de vno pane participamus*: tum denique ad imitandũ Chriſti Domini exemplũ, qui eo die quo [e] Apoſtolos (in quorũ gradũ Epiſcopi ſuccedũt) Sacerdotes creauit, ex vno pane eos & ſeipſum pauit, ex vno calice potauit. Vetus tamẽ Ordo [f] Rom. ſecus olim ſtatuebat, vt ex ipſius verbis deduces, *cùm autem venit ad cõmunicandũ, Dominus Pontifex porrigat ei formatã atque ſacratam oblationem integram, ſuſcipiensq; eam Epiſcopus, ipſe ex ea cõmunicet ſuper altare; quod verò reſiduũ fuerit, ſibi reſeruet denuò ad communicandum vno quoque die, & ad quadragima dies expleros.*

a Pont. Rom. de conſecrat. electi in Epiſcopum.

V. Circa Preſbyterorum autem & Diaconorum cõmunicantium ritum, eo quo ordinati ſunt die, quædam non cõtemnenda habentur in [g] Euchologio Græcorũ. Primum enim circa Diaconos hæc præſcribit, οἱ δὲ τὴν μεταλήψεως χαιρὸν, προέρχεται τῷ ἄλλῳ ὁ χειροτονηθεὶς μετὰ τῆς θείων μυστηρίων, καὶ λέγει τὰ Διακονικὰ εἰς τόπον αὐτῷ, ἥρωα, [h] τὰ ὀρθὰ, μεταλαβόντες, ταῦτα δὲ γίνονται, ὅταν γένηται λειτουργία τελεία. ἐπειδὴ καὶ ἐν ταῖς προηγιασμέναις γίνεται), ἴσιον ὅτι μὲν τὸ διατεθῆναι τὰ προηγιασμένα ἐν τῇ ἁγίᾳ Τραπέζῃ, πρὶν εἰπεῖν τὸ Διάκονον, πληρούσθω τὸν δίσκον, προσέρχεται ὁ μέλλων χειροτονεῖσθαι, καὶ γίνεται) ἡ τάξις τῆς χειροτονίας, ὡς ἔφημεν. Id eſt, *tempore verò cõmunionis, qui eſt ordinatus, primus inter alios Diaconos particeps ſit diuinorũ myſteriorũ & recitat loco illorum Diaconica, illud ſcilicet,* [i] *recti (ſupplemus, &c.) hæc autem fiunt cum integra perficitur liturgia; quoniam verò ea quoque fit ex præſanctificatis, ſciendum eſt quoniam poſtquam repoſita fuerint præſanctificata in ſacra menſâ, ordinationis diſpoſitio ſit ſicut diximus.* Circa Preſbyteros verò hæc poſteà ſubdit, [k] ὅτε ἢ μέλλῃ εἰπεῖν, [l] τὰ ἅγια τοῖς ἁγίοις, τότε ὁ χειροτονηθεὶς ἀποδίδωσι τὸν ἅγιον ἄρτον, καὶ ᾄδει τὴν ἀρχιερέως μεταλαμβάνῃ πρώτος τῶν ἄλλων, καὶ λέγει καὶ τὸ ὀπισθάμβωνον δοχεῖον. Id eſt, *cum verò Pontifex dicturus eſt,* [m] *ſancta ſanctis, tunc conſecratus reſtituit ſanctũ panem Pontifici, & primus inter alios Presbyteros communicat, & legit orationem quæ poſt ambonem dicitur, eam nempe quæ completo ſacrificio alta voce dicitur à Sacerdote extrà ſanctuarium.* Ex quibus hęc colliguntur, 1. tam Diaconos, quàm Sacerdotes Græcorum in ordinatione ſuâ ſtantes ante altare communicare; quo ſimiliter corporis geſtu, ac loco communicare ſolent, quotieſcumque tanquam Sacerdotes ac Diaconi cõmunicant, quemadmodũ in [n] Liturgiis Baſilij, ac Chryſoſtomi præſcribitur, in quibus ſtantes, & capite inclinato vtrique communicantes deſcribuntur. Alterũ, reliquos quoque Preſbyteros ac Diaconos in ſolemnibus aliquorũ ordinationibus com-

b Toler. 4. c. 17. al. 18.
c Chryſoſt. homil. in Encæniis, & homil. 6. ad populum Antioch alias 83. in Matth.
d 1 Cor 10.
e Matth. 26. Marci 14. Lucæ 22. primæ ad Corinth. 11 quibus adde interpretat. PP. dicentium Chriſtum ſub corporis & ſanguinis participem ſimiliter fuiſſe.
f Vetus Ordo Rom de conſecrat. electi in Epiſcopũ.
g Euchol. de ordin. Diac.
h Vide in Liturg. Chryſ.
i Vide ibid.
k Euchol in ord. Preſbyt.
l Vide in Liturg. Chryſoſt & Baſilij.
m Vide in eadem Liturgia Chryſoſt. & Baſilij.
n Vide eaſdẽ Baſilij ac Chryſoſt. Liturg.

municare ſolitos, ſed hoc dici ſolemnitati, & recenti tam horum, quàm illorũ ordinationi deferri, vt inter ordinis ſui viros primi ſacræ Euchariſtiæ participes fiãt, qui eo die fuerunt ordinati. 3. diuerſas à Diaconis & Preſbyteris poſt cõmunionem recitari orationes, à Diaconis *Diaconica*, à Preſbyteris preces *poſt ambonem* dictas legi debere, quemadmodum in ipſorum quoque[a] Liturgiis præcipitur. 4. ordines nonnũquam conferri in liturgiâ ex præſanctificatis, quo tamen caſu non deſinunt ordinati communicare, eodem quo in cæteris Miſſis, ritu atque ordine. 5. Euchologium non docere Diaconos ordinatos, vel Sacerdotes ipſos ab eo à quo ordinati ſunt, Pontifice, ſacram Euchariſtiam percipere: fieri enim poteſt vt Diaconis ſaltem non per ſe ipſum, ſed per alios Sacerdotes Euchariſtiam Pontifex diſtribuat, quemadmodũ in ſolemnibus apud ipſos liturgiis fieri conſueuit, in quibus nempe[b] *primus Sacerdotum impertit panem Sacerdotibus & Diaconis, ſecundus autem ſanctum ſanguinem, & ſiquidem eſt Pontifex, oſculantur eius manum: ſin minus, manuſquiſque propriam manum, & primum Sacerdotem.* 6. obſeruandum eſt ſanctũ panem, quem ex prædictis ordinatus in Preſbyterũ receperat, ad ſignificandam eiuſdẽ poteſtatem, imminente tempore communionis à Preſbytero conſecrato reddi, vt ex eo communicare poſſit. Denique notandum tam Preſbyteros, quàm Diaconos ſub vtraque ſpecie communicare, quod apud eos non ſolum in ordinationibus, ſed quotieſcumque ſacra communio publicè diſtribuitur, obſeruari ſolet, vt ſub vtraque ſemper ſpecie præſertim Clericis concedatur.

A

B

a Vide præſertim Liturg. Chryſoſt.

b Rubr. Latin. Liturg. Chryſoſt. tom 2. Bibl. Græcol. SS. Patrum.

VI. Non conſentit in omnibus allatæ diſpoſitioni Pontificale[c] Romanum, quod de promotis ad ſacros ordines hoc ritu communicandis legem fixit iis verbis, *poſtquam verò Pontifex ſe communicauerit, & totum ſanguinem ſumpſerit, priuſquam digitos abluat, accedunt ante altare Presbyteri, deinde Diaconi, tandem Subdiaconi, quibus ordinatè diſpoſitis, & genuflexis, Pontifex factâ reuerentiâ Sacramento, & aliquantulum verſus cornu Euangelij ſe retrahens, ad illos ſe conuertit, & ſinguli ex Diaconis, & Subdiaconis tantum dicunt ſubmiſſâ voce Confiteor, &c. Presbyteri ante communionem non dicunt confeſsionem, &c. tum accedunt ordinati ad ſupremum gradum altaris. Pontifex verò ponit plures Hoſtias conſecratas ſuper patenam, quam ori cuiuſlibet communicandi ſupponit, & ſingulos communicat, cuilibet dicens, Corpus Domini noſtri Ieſu Chriſti, &c. quilibet reſpondet Amen; & priuſquam communionem ſumat, manum Pontificis Hoſtiam tenentem oſculatur, &c.* Ex quibus plura colliges: primum eos duntaxat, qui ad ſacros ordines promoti ſunt, ad cõmunionem percipiendam hîc adſtringi, quibus nempe ſolum ordines intra Miſſarum ſolemnia neceſſariò conferendi ſunt, cum minores extra Miſſæ ſacrificium conferri queant. Eccleſiarum tamen pluriũ conſuetudo ferre videtur, vt quicumque intra Miſſarum ſolemnia cum reliquis promouentur, ad quemlibet ordinem vel etiã ad Tonſuram Clericalem, ij ſacram Euchariſtiam eo tempore percipiant: quæ conſuetudo ſi generatim recepta ſit, cum ſit valde rationabilis, & antiquitus, ni fallor, recepta fuerit, obligandi vim habebit. Æquũ enim valdè eſt, vt cùm vel ipſi[d] Monachi Clericis inferiores olim ſine Miſſæ ſacrificio initiari vetarentur, quod ſcilicet totius noſtræ conſecrationis ſumma eſt; nulli pariter vel Clericali Tonſura initientur, qui non ſacram Euchariſtiam eo die percipiant. Alterum, in ordinationibus Clericorum, nullius alterius, quàm eorũ, qui ad aliquem ordinem tunc temporis euecti fuerint, mentionem fieri, quamuis, & olim vſitatum, nec iam prohibitum aut abſurdum videatur, vt plures etiam è populo in iſtiuſmodi celebritate ac ſolemnitate pro ordinandis efficacius deprecaturi communicent. 3. ſingulos ordinatos ad cõmunionem accedentes, pro gradu & ordine ſuo accedere debere, quod olim in veteri Eccleſiâ accuratius ſeruabatur, vt leges apud Clementem, in[e] Conſtitutionibus, & alios plures: iam verò minus quidem diligẽter ſeruatur, ſed tamen inter ordines conferendos ſeruandum hic præſcribitur. 4. eos omnes communicaturos etiam Preſbyteros genuflectere debere: nam adorantium hic geſtus eſt, vt alibi docebitur. 5. Confeſſionem omnes facere, benedici, & abſolutione deprecatoria, ac ſigno Crucis ad communionem præparari, præter Preſbyteros, qui, quia concelebrarunt Epiſcopo, & ſimul cum eo conſecrarunt, iam mundi, iam puri, ac ſancti eſſe præſumũtur, vt expiatoriâ iſta benedictione minimè indigere videãtur.

C

D

c Pont. Rom. tit. de ordin. Preſbyt.

d Vide Dionyſ. cap. 6. Eccl. hier. & Euchol. in init. Monachi.

e Conſtitut. Apoſt. lib. 8. cap. 15.

VII. Plura omitto, quæ & antiquos communicandi ritus patefaciunt, ſed communes, vt quod verba quædam Pontifex Euchariſtiam tribuens proferat:

communicans,

A communicans, *Amen*, respondeat, &c. vel quæ ad decentem ordinem, & honestam dispositionem in communione seruandam inseruiunt, vt sunt ea quæ ad purificationem spectant. Quædam addo, quæ & instituto nostro magis propria, minusque aliena, & grauiora videbantur. Primum istud obseruo, quod sub vna solum specie etiam Presbyteri, qui Pontifici concelebrarunt, communicare dicantur: quamuis enim post [a] Dionysium, [b] Theologi passim doceant, non esse perfectum sacrificium, cui sacrificans non integrè participauerit: hoc tamen ità intelligitur, vt sufficiat à præcipuo consecratore corporis ac sanguinis Christi sacrosancta munera, integrè non sub vna solum, sed sub vtraque specie, sumi, non autem ab omnibus omnino, qui quouis modo consecrationi etiam corporis ac sanguinis Domini cooperantur: at in Missâ ordinationis præcipuus consecrator est Episcopus, qui sub vtraque specie communicare præcipitur, quatenus Christi institutioni satisfaciat. Antiquum hic Ecclesiæ vsum non moror, quia iustas ob causas scio antiquatum esse. Alterum addo,

B nullam in Pontificali Romano differentiam inter ordinatos adhiberi, quoad locum, in quo communicare debeant, sed omnes ascendere gradum supremum altaris iuberi ad communicandum, cùm non dubitem priscis temporibus, hierarchicorum, & non hierarchicorum ordinum discrimen seruatum fuisse, quibus scilicet, vt patet ex [c] Laodiceno, sanctuarium Subdiaconis minimè patebat: nec licebat [d] vllis præterquam *μόνοις τοῖς ἱερατικοῖς εἰσιέναι εἰς τὸ θυσιαστήριον, καὶ κοινωνεῖν, solis sacratis, seu Sacerdotali catalogo insertis, Diaconis scilicet, & Presbyteris, ad altare accedere, & communicare.* Tunc itaque seruabatur hæc differentia inter communicandum, quæ [e] Toletano 4. statuta est, vt *Sacerdos & Leuita ante altare communicent, in choro Clerus, extra chorum populus.* Tertium item, præcipi, vt singuli ex ordinatis, manum Pontificis exosculentur, quod inculcatum in Liturgia [f] Chrysostomi legimus, vt Diaconus sanctissimam Eucharistiam perceptur-

C us, *τὴν μανδύαν αὐτοῦ χεῖρα, manum, quæ ipsi impertit*, exosculetur: &, vt Græcorum morem omittamus, [g] Vetus Romanus Ordo hanc ceremoniam pariter adumbrauit, dum Missæ ab Episcopis celebratæ ritus descripsit, ibi enim præscribit, *vt Presbyteri & Diaconi osculando Episcopum, corpus Christi ab eo accipiant manibus, in sinistra parte altaris communicaturi: Subdiaconi autem osculando manum Episcopi, ore accipiant corpus Christi ab eo. Postquam verò Diaconi in sinistro cornu altaris de sanguine Christi communicent, venientes Subdiaconi ordinatim, accipiant sanguinem Christi ab Archidiacono † manus eius osculantes.* In iis verbis ritus quosdam deprehendes, qui iam non obseruantur, Ideoque à nobis tantum hæc allata sunt, vt pateat manum osculandi Pontificis communicantis non esse rem inusitatam. Suprà [h] autem, extra sacræ Eucharistiæ perceptionem, Episcoporum manus osculo infixo à fidelibus honorari solitas fuisse indicauimus, plurium ad id probandum SS. Patrum testimoniis adductis. Æquum verò omninò cuiuis sapienti videbitur, vt eam manum veneremur, à qua nobis tam ingentia beneficia proueniunt; &, [i] quoties Sacerdotem Eucharistiam porrigentem inspexerimus,

D Christi manum visibiliter extensam videre nobis videamur.

[a] Dionys. cap. 3 Eccl. hier.
[b] Theologi passim in 4. dist. 12.
[c] Conc. Laod. c. 22.
[d] Idem c. 19.
[e] Tolet. 4. c. 17. al. 18.
[f] Vide Rubr. Græco-Latin. Liturg. Chrysost. vbi ad communionem ventum est.
[g] Vetus Ordo Rom. tit. 2. versus finem.
† *manum* legit Cassand. in liturg. cap. 23.
[h] Vide suprà.
[i] Eadem ferè apud Chrysost. hom. 60. ad populum Antioch. sed 83. in Math.

ARTICVLVS VII.

De ritu in ordinationibus vsitato, vt Sacerdotes ordinati Pontifici concelebrent.

I. ALius communioni succedit ritus, qui ad Ecclesiasticam similiter pacem, & vnitatem significandam ac confirmandam institutus est, vt scilicet Episcopi ac Presbyteri eo die quo consecrati sunt, consecratori suo concelebrent. Qui ritus non in Oriente solùm, sed in Occidente seruatur. In Oriente tamen mos iste non ad solos ordinationum dies restringitur; sed pluribus aliis de causis, & quidem sæpenumero, Episcopo Presbyteri extra ordinationem concelebrant. In Occidente verò singularis iam ordinationum casus statuitur, in quo consuetudo ista vigeat, vt Episcopo Presbyteri concelebrare permittantur.

[a] Innocent. 3. lib. 4. de sacrif. Missæ cap 25.

Refert quidem [a] Innocentius tertius in Ecclesiâ Romanâ aliquando vsitatum fuisse, vt Presbyteri Cardinales Summo Pontifici concelebrarent, sed id iam in desuetudinem abiit. A

[b] Durandus in 4. dist. 13. quæst. 3.
[c] Caietanus in 3. partem D. Thomæ q. 82. art. 2.
[d] Gabriel in Can. Missæ lect. 6
[e] Sotus in 4. dist cit q. 2. art. 2.
[f] Palacios q. 4.
[g] Angelus §. v. Eucharistia 4. §. 3.

II. De hac porrò consuetudine audacius sentiunt aliqui ex Theologis, puta [b] Durandus, [c] Caietanus, [d] Gabriel, & alij, ad quos propendent [e] Sotus, [f] Palacios, [g] Angelus, aliiq; nonnulli, eam videlicet, vel in totum abolendam esse, vel statuendum, vt Presbyteri, cùm ad verba consecrationis venerint, ipsa omittãt, aut certè *διηγηματικῶς*, seu *recitatiuè*, & historico more, absque intentione consecrandi ea recitent, ne consecrandi prærogatiuam Episcopo præripiant. Quorum sententia iis rationibus fulciri potest. Primò, quia eiusdẽ Sacramenti debet esse vnus minister: atqui Sacramentum Eucharistiæ vnum est, ideoque nonnisi ab vno Sacerdote confici potest. 2. quia si omnes Presbyteri consecrãt Hostiam in altari appositam, fieri poterit, præsertim in magnâ Presbyterorum consecratorum turba, vt ex Presbyteris aliquis Episcopo præcurrat, & prior eo verba conseratoria finiat; quo casu Episcopus non consecrabit, quia statim atq; verba prolata sunt à Sacerdote cum intentione consecrandi, consecratio poni debet, nec in potestate Sacerdotis consecrantis est effectũ verborũ remorari, cùm admodum causæ Physicæ, ac naturalis, verba effectum suũ necessariò producant: at quàm absurdum sit Episcopũ non consecrare in ea Missâ, quæ in ordinationibus celebratur, nemo non videt: sequeretur enim ex eo Episcopum non sacrificare in isto ordinationis actu, quod Ecclesiasticis legibus, & exemplo Christi Domini aduersatur, qui Sacerdotes ordinaturus, solus ipse corpus ac sanguinem suum legitur consecrasse: aduersaretur etiam diuinæ legi, quâ qui Eucharistiam consecrant, eam ipsi integram sumere debent; nec sacrificiũ legitimum esse potest, in quo Eucharistiæ consecrator vtramq; speciem non sumpserit; hoc autem in præsenti casu contingeret, vt qui ex Presbyteris consecrasset, hic sub sola specie communicaret, qui non consecrasset Episcopus, solus ipse sub vtraque specie sumeret; ideoque non integrum sacrificium à cõsecrante, seu sacrificante sumeretur. 3. quia esto fortè Presbyteri omnes proferendo verba cõsecrationis expectent, donec Episcopus protulerit, proindéque absurdum quod intulimus minimè sequatur: attamen sequetur proferentes Presbyteros post Episcopum non consecraturos panem & vinum iam ab Episcopo consecrata, & sacrilegium committere, si intendant rem iam consecratam iterum consecrare: præsertim verò vbi magna est Presbyterorum consecratorum multitudo, vt plurimum certè continget, vt aliqui in pronuntiando tardiores, vel rei quam de nouo suscipiunt excellentiâ deterriti, non simul, ne moraliter quidem loquendo (nam Physicè & Mathematicè omnes simul finire penitus impossibile est) verba finiant; vnde ij saltem non consecrabunt, proindeque sacrilegium committent, si intendant hostiam in altari appositam consecrare. Neque iuuat respondere, eos qui tardius verba proferũt, verba sua referre ad instans illud, quo Episcopus consecrat; nam vt arguit Sotus, intentio facere non potest, vt verba anteà, vel posteà quàm proferantur, effectum suum habeant, alioqui posset aliquis nunc proferre verba cum intentione consecrandi post horam, quod absurdum est. 4. quia Apostoli cùm à Christo consecrati sunt Sacerdotes, simul cum Christo non consecrarunt, vt patet ex [h] Euangelistarum & [i] Pauli relatione; cur ergo ab exemplo Christi, & Apostolorum deflectimus? Ecclesia quoque vetus morem istum non videtur agnouisse, sed cum primum instituit, vt Presbyteri de nouo consecrati, simul cum Episcopo Canonem Missæ recitarent, nudam solum recitationem ipsis præcipiebat, non consecrandi ritum simul cum Episcopo eis permittebat. Quod ex iis colliges; tum quod Vetus [k] Ordo Romanus, huius concelebrandi ritus, nec in ordinatione Presbyteri, nec in consecratione electi in Episcopum meminerit: tum quod vetustum [l] Pontificale Romanum veteri tamen Ordine Romano posterius editum, Presbyteris de nouo consecratis duntaxat præcipiat, vt *dicant omnia quæ sunt in Missali, sicut si celebrarent*; quibus verbis non ipsi quidem celebrare, sed solum Canonem Missæ recitare innuũtur. Vnde cùm idem [m] Pontificale Romanum à tempore Innocentij octaui, &

B C D

[h] Matth. 26. Marci 14. & Lucæ 22
[i] 1. ad Cor. 11.
[k] Vetus Ordo Rom. tit. de ordinat. Presbyt. & tit. de consecrat. electi.
[l] Pont. Rom. vetus ibidem.
[m] Pontificale Rom. recens.

A ui, & posteà iussu Clementis octaui editum statuit, vt *Pontifex Secreta moroſè dicat, & aliquantulum aliè, ita vt ordinati Sacerdotes possint secum omnia dicere, & præsertim verba consecrationis, quæ dici debent eodem momento per ordinatos, quo dicuntur per Pontificem*: fatendum quidē est hæc verba fauere opinioni contrariæ, quod Presbyteri scilicet simul cum Episcopis celebrent; negandum tamen eam efficaciter adstruere, nam præcipi hæc possunt, quamuis historicè tātum, & recitatiuè Canon Missæ à Presbyteris de nouo consecratis legatur. Quibus omnibus adde Hispalensem [a] secundam Synodum inter ea, quæ Presbyteris interdicuntur, referre, vt nec Episcopo præsente Sacramentum corporis, & sanguinis Christi conficere possit: at si coram Episcopo Presbyteri Sacramentū Eucharistiæ conficere licitè ne queant, multominus cum ipso poterunt. Denique vel Presbyteri pronuntiantes formā consecrationis cū Episcopo, singuli habent intentionem consecrandi independenter ab Episcopo, vel intentionem tantum cum ipso consecrandi, & proinde dependenter quodāmodo ab ipso: neutrum autem dici

B potest: non primum, nam si dicamus singulos Presbyteros intendere consecrare seorsim & independenter ab Episcopo celebrante, si casu accidat vt ipsi priores verba proferant, materiam appositam consecrant, si posterius proferant, actum agunt, quod vtrumque absurdum suprà reputauimus; si verò intendant tantum coniunctim cum Episcopo consecrare, videtur hæc intentio esse contraria intentioni Christi, æquè in Eucharistia ac in Baptismo, in quo si duo independenter à se inuicem intendant baptizare, & cum intentione dicant, *nos te baptizamus*, probabile est eos nihil efficere, saltemque contrà intentionem Christi agere, qui vnicum eiusdem Sacramenti ministrum constituit: nam si dependenter vnus ab alio agit, iam nullus eorum totalis causa est Sacramenti, sed partialis tantum, vnde duplex vnius Sacramenti minister statuitur, quod intentioni Christi repugnat.

[a] Hispal. 2. c. 7.

III. Hæc pro priori sententia dici possunt: quæ tamen non impediunt, quo-

C minus rectius cæteri consuetudinem prædictam, quam nempe tam Latini, quàm Græci amplectuntur, retinendam censeant. Quid Pontificale de ea edicat, nos suprà vidimus. Euchologium quoque præscribit, vt Presbyter recens consecratus, τὸ κοινώνιον, cum Episcopo recitet, id est sactā liturgiam, vt fusè suprà explicuimus. Sæpius quoque variis aliis de causis, eandem frequentari concelebrandi cum Episcopo consuetudinem iam monuimus: neque earum Ecclesiarum sensus est recitatiuè tantum legi Missæ Canonem à Presbyteris, sed de facto eos consecrare: quamuis enim non adorari soleat corpus Christi, nisi post prolata à Pontifice verba, tamen strictè, quoad eius fieri potest, obseruatur, ne Episcopo isti præcurrant, priusque ipso legant: quod arguit passim credi non historicè tantum, sed cum intentione consecrandi verba consecrationis à Presbyteris proferri debere.

[b] Vide D. Thomam, Bonauent. Paludanum, Richardum, & alios in 4. dist 13. Sylu. Item v. Eucharistia, & cæteros.

IV. Varij autē sunt modi, quibus explicatur, quomodo plures Presbyteri simul cum Episcopo consecrēt & concelebrēt; prior est, si dicamus singulos Presbyte-

D ros non habere intentionem consecrandi seorsim ab Episcopo, sed coniunctim tantū, neque id repugnare vnitati ministri Sacramēti, vt patet in matrimonio, ad quod duplex necessariò concurrit minister, vterque scilicet coniugum, & in consecratione Episcopi, ad quem plures alij Episcopi concurrunt; nihil similiter impedire, quominus dicamus in hoc singulari casu plures esse causas consecrationis Eucharistiæ, quamuis vnaquæque earum sit sufficiens, quæ sola consecrationem perficiat. Vtrum autem causæ istæ partiales dicendæ sint, an totales, difficultatem esse de nomine: totales dici, quia singuli consecrantes totam consecrationem operantur: partiales vocari, quod vnicam causam totalem efficiant, & ex ipsis coniunctis vnica totalis causa resultet: esto verò in causis physicis ac naturalibus duæ causæ totales dari non possint eiusdem effectus, quæ non sint subordinatæ, in causis tamen moralibus id contingere posse, nam v. gr. duo aliquando aut plura motiua non subordinata rem aliquam mihi persuadere possunt, quorum vnum ad persuadendum est sufficiens, cætera tamen non sunt inutilia; & fines aliquando eiusdem actionis minimè subordinati pos-

ſunt me ad aliquid agendum inducere, quorum vnuſquiſque ſufficit, reliqui tamen non inutiliter me mouent, ſed ſinguli ad agendũ me impellere poſſunt. A
Idem dicas de pluribus Epiſcopis ad vnius conſecrationem concurrentibus. Quidni ergo plures ſimul Sacerdotes vnicam Hoſtiam, & vnicum Calicem conſecrare poſſint? ſimulque omnes ab Eccleſia adhibeãtur ad conſecrandum? eamque ſinguli intentionem habeant, vt non ſeorſim agant, ſed coniunctim, ſicut eandem Antiſtites conſecrantes Epiſcopum habent intentionem? Vnde quamuis vnus alio citius verba conſecratoria abſoluat, attamen nullus eorum conſecrat, niſi cum aliis: quia nullus eorũ intendit conſecrare, niſi cum cæteris Preſbyteris, qui conſecrare ſecundùm Eccleſiæ intentionẽ cum ipſis voluerint. Vt tamen vnicam cauſam totalem ipſi efficiãt, opus eſt, quod moraliter loquendo ſimul omnes verba conſecratoria abſoluant. vnde ipſis rubricæ Pontificales præcipiunt, vt ſummi Sacerdotis proferentis verbis aſſiſtant, eumque ſequantur. Et hic explicandi modus poteſt aliquo exemplo illuſtrari, quemadmodum enim vnica ablutio, vel immerſio, ſufficit ad Baptiſmum, & tamen ſi tres adhibeantur, duæ poſteriores non ſunt inutiles, nec actum agunt, ſed ad effectum Baptiſmi concurrunt, & ex ipſis tribus vnica totalis materia Baptiſmi coaleſcit; item quemadmodum ex plurium Theologorũ ſententia, ſi in Extremæ-Vnctionis Sacramento conferẽdo, vnica adhibeatur in capite vnctio cum formâ generali, *quidquid peccaſti per omnes ſenſus, &c.* Sacramentũ hoc valere poteſt: ita tamen vt ſi temporis ſatis ſupereſſe aduertitur, reliquæ vnctiones ſuppleri, formæque ipſis reſpondentes proferri debeant: quo caſu Sacramentum iſtud abſoluitur, cum vltimâ vnctione, & formæ prolatione, quod tamen, ſi iſtæ non fuiſſent ſubſecutæ, non idcò imperfectum fuiſſet, ſed ſtatim poſt primam, ſi vnica adhibita fuiſſet, effectum ſuum ſortitum fuiſſet: quidni ſimiliter dicamus conſecrationem Euchariſtiæ, quæ ab vno Sacerdote proferente verba perfecta fuiſſet, pluribus, ex Eccleſiæ lege, & inſtitutione eadem proferentibus, perfectam non fore, niſi cum omnes conſecratoria verba abſoluerint, dummodo moraliter loquendo omnes ſimul ea proferre dici poſſint, vt per modum vnius cauſæ agere dici queant? B C

V. Alter modus explicandi eſt, vt omnes quidem, independenter vnus ab alio, conſecrare intendant, ſed intentionem ſuam omnes ad illud inſtans referant, quo Epiſcopus conſecrationis formam ſit perfecturus: tunc enim nihil refert, ſiue verba proferant, antequam Epiſcopus proferat, ſiue poſt ipſum eadem abſoluant; non enim conſecrant, niſi cum Epiſcopo, quia non intenderunt conſecrare, niſi eo inſtanti quo Epiſcopus abſoluit: ſi pariter poſt Epiſcopum eadem verba finiant, quia non intenderunt conſecrare, niſi eo inſtanti quo Epiſcopus finiuit, ideò rem iam conſecratam ipſi non conſecrant, ſed ſimul cum Epiſcopo. Sed hic modus explicandi difficilè deffendi poteſt, neque enim intentio ſola perficit Sacramẽntum, ſed intentio cum materia & forma, nec poteſt miniſter materiam & formam exhibens impedire effectum Sacramenti, aut illum differre: proindeque ſi prolata non fuerint verba à Sacerdote, eo inſtanti quo Epiſcopus ea proferens verè conſecrauit, ipſe conſecrare cum ipſo non potuit, qui nondum verba protulerit, ſine quibus conſecratio non perficitur: ſi verò prius verba protulerit, quam Epiſcopus, ſtatim atque verba conſecratoria protulerit, conſecrationem quoque perfeciſſe dicendus erit, quia effectum ſuorum verborum ſuſpendere, ne inſtanti quidem potuit, ſi per ſeipſum ſeorſim & ſeparatim ab alio conſecrare intendit: quod ſi intendit tantum eo caſu celebrare cum Epiſcopo, quo caſu ſimul abſolueret verba cum eonulla eſſet in ea intentionè difficultas, nec dubium quin concurrente fine verborum ſuorum cum Epiſcopo, ipſe conſecraret, non concurrente autem, nihil efficeret: ſed quia hic caſus rariſſimus eſt, quis putet hoc ordinatos, aut de facto intendere, aut intendere debere? Ad hoc autem reſponderi poteſt, non eſſe adeò rarum, vt ſimul moraliter loquendo, imò & Phyſicè finiant Epiſcopus, & aliquis Sacerdotum ordinatorum, licet non Mathematicè; neque hoc neceſſum eſſe vt ſimul conſecrent, quia nempe licet ex hypotheſi prius Mathematicè loquendo, D

Digitized by Googl

A do, finiat prolationem verborum Epiſcopus, quàm vllus Sacerdotum: is tamen qui cum eo Phyſicè vel moraliter finiet, dicetur cum eo conſecraſſe, quia nempe ſicut imperfecta prolatio, dummodo ex communi hominum exiſtimatione perfecta ſit, & ſuam habeat ſignificationem adeo vt intelligi poſſit, conficiendis Sacramentis ſufficiens eſt, vt patet in balbutientibus, & palpitantibus, ægrotantibus, &c. ita eo tempore quo nondum perfecta Mathematicè fuerit, ad conſecrationem Euchariſtiæ ſufficiet, ſi eo inſtanti à Sacerdote conſecrante ad conſecrandum referatur.

VI. Tertius modus explicandi eſt, vt ſinguli ordinati intendant conſecrare corpus Chriſti ſeorſim & per ſe, nullo habito reſpectu ad vllum inſtans, iuxtà quem modum ſi accidat, vt aliquis Preſbyterorum prius finiat verba conſecratoria quàm Epiſcopus, ſolus ipſe conſecrabit, non Epiſcopus: tuncque per accidens fiet, vt qui conſecrarit, ipſe ſub vtraque ſpecie non communicet: quod
B ſimiliter contingit, vbi Sacerdos poſt conſecrationem moritur, & alius ab ipſo conſecrata ſumit: quod per accidens fieri huius ſententiæ auctores, non eſſe abſurdum iudicant, cum Eccleſia hoc incommodum præcaueat, ſtatuens, vt quantum fieri poteſt, Epiſcopus morosè verba proferat, & poſt eum alij: ſi verò Epiſcopus prior verba protulerit, nullus Preſbyterorum co ſecrabit, nec tamen vllus eorum peccabit, quaſi ſacrilegus conſecrationis iterator, quia nullus repetere conſecrationem intendet: nec adeò periculum iſtud proferendi perperam verba conſecratoria præcaueri debet, quàm in Sacramentis characterem conferentibus, quæ ſine periculo repeti non poſſunt, niſi adhibitâ diligentiâ, ne iam perfecta iteratò fiunt. Verùm modus iſte minus probabiliter defendi poteſt, tum quod præcauere debeat Eccleſia ſtudiosè, ne quod ex diuino iure eſt, vt conſecrans integrum Sacramentum ſumat, Epiſcopo non conſecrante, minimè obſeruetur, ad quod fugiẽdum ſatius eſſet non pati plures Epiſcopos ita concelebrantes: tum etiam quod æquale videatur eſſe ſacrilegium iterare Sacramentum Euchariſtiæ iam perfectum, &
C Sacramentum Baptiſmi, eo quod vtrimque prior conſecratio tanquam inutilis vel inefficax reprehendi videretur: vnde non eſſet tolerandum in iſtâ ſimultaneâ plurium celebratione iteratæ cõſecrationis probabili periculo tot ſeſe perſonas exponere. Prima itaque explicatio facilior: altera, iuxta ſolutionem vltimo loco allatam defendi quoque probabiliter poteſt: hæc autem vltima à nobis tanquam minus probabilis exploditur.

VII. Iuxta duos itaque priores explicandi modos argumentis ſuperiùs allatis in fauorem eorum Theologorum, qui tot Eccleſiarum morem carpere ac reprehendere minus fortè prudenter audent: Reſpondendum eſt primo vnius Sacramenti vnicũ poſſe eſſe miniſtrum totalem & integrum, plures partiales, ſpeciatim autem in ordinatione ab Eccleſia inſtitui, vt plures Preſbyteri cum Epiſcopo celebrent, vt vnitas Sacerdotij oſtendatur, conſenſio omnium Sacerdotum inculcetur, Preſbyteratus quædam eſſe participatio ſummi Sacerdotij,
D ſeu Epiſcopatus denotetur. Secundum argumentum nihil continet, quod non ex prædictis explicationibus, vel ex inferius dicendis non ſoluatur. 3. ſimiliter ex prædictis explicationibus concidit. Ad 4. reſpondetur, Chriſto non concelebraſſe Apoſtolos, quia eos efficiendo Preſbyteros conſecrauit Euchariſtiam; nam dicens, *Hoc facite in meam commemorationem*, fecit Sacerdotes, adiungendo, *Hoc eſt corpus meum*, corpus ſuũ conſecrauit: at in ordinationibus noſtris alia eſt ratio, quia Preſbyteri ordinãtur alia oratione ab eâ quâ Euchariſtia conſecratur, & Preſbyteri ordinati ſunt, antequam ad conſecrãdum Epiſcopus accingatur: vnde & præparare ſe poſſunt de nouo conſecrati Sacerdotes, vt, cum Epiſcopo conſecrent; in omnibus autem Chriſti exemplum non ſequimur, qui cum poteſtate excellentiæ præditus eſſet, potuit non vſurpando materiam aut formam à ſe poſtea inſtitutam, eundem Sacramenti effectum operari. Verus autem [a] Ordo Romanus de hoc ritu ſiluit, fortè quod nondum in vſu eſſet. Citata autem [b] veteſti Pontificalis verba huic mori non officiunt, quippe cùm moneant tantum Preſbyteros de nouo conſecratos, vt eodem modo ſe gerant,

[a] Vetus Ordo Rom. ſuprà.
[b] Vetuſtum Pontificale ſuprà.

ac si soli, vel principales celebrationis Missæ auctores, ac ministri essent, quòd A
non probat ipsos non esse Episcopo in eâ cooperatores, saltem minus principa-
[a] Conc. Hispal 2. suprà. les. Tempore quoque [a] Concilij Hispalensis secundi, fortè nec dum in more erat positum, vt Sacerdotes Episcopo concelebrarent: qui quidem etsi coram Episcopo tanquam soli, vel præcipui ministri, celebrare non permittantur, ne se quodammodo Episcopis præferre, vel æquare videantur; non tamen ideò ipsis cooperari in sacro isto ministerio, in suâ consecratione prohibentur, quod vtique minus est, quàm Episcopo præsente, consecrationem suâ auctoritate attentare. Denique ad 5. responderi potest, Presbyteros Episcopo concelebrantes intendere posse & seorsim, atque independenter consecrare, & dependenter ac coniunctim modis suprà explicatis. Quod autem Baptismus à duobus
[b] D. Thomas in 4 dist 13. q.1.a.2 ad 2. perfici non possit, admittit [b] D. Thomas: parem verò rationem negat esse Eucharistiæ, ob disparem vtriusque institutionem. Alij Baptismum quoque valere à pluribus collatum dicunt, sed non debere affirmant ob Ecclesiæ prohibitionem: vtrum placuerit dicere, mihi non displicet. Vt vt sit autem, & quam- B
cumque aliquis explicationem sequatur, tutus est, si nullam singularem intentionem habeat, sed tantum vniuersalem faciendi quod instituit Ecclesia, & concelebrandi eo modo quo ipsa permittit, absque eo quod ad particulares modos descendat, qui difficultate non carent.

ARTICVLVS VIII.

De cæteris ritibus ordinationis.

I. PRædictis omnibus ritibus aliqui alij adiunguntur, in quibus explicandis nulla difficultas contingit. Primò obseruandum est, ordinationem peractam faustas sequi acclamationes solitas fuisse. Legimus suprà in gestis [c] Eradij complures, easque iteratas, tum Augustino, tum Eradio acclamationes edi- C
tas fuisse, easque etiam publicis tabulis inscriptas. Legimus [d] apud Codinum renuntiato ab Imperatore Patriarchâ τὸν δεσπότην, *faustam acclamationem* vtrique fieri solitam: cuius formam eandem cum eâ quæ iam fit Episcopis recens consecratis, discès ex iis verbis, [e] καὶ πάντες ἀυτίκα πολυχρονίζουσι, & *mox omnes ad multos annos acclamant*: sed & acclamationum istarum emittendarum, seu τὸ πολυχρόνιον accinendi vsitatissimus mos apud veteres. Πολλὰ ἔτη clamabant Græci, vt ex eodem [f] Codino, [g] Luitprando, [h] Euagrio, [i] Synodo Chalcedonensi, [k] Constantinopolitanâ sub Menâ, & aliis videre est: *Multi anni*, seu *vita*, Græcum istud suâ linguâ vertentes clamabant Latini, vt ex prædictis [l] Eradij gestis colligere est, necnon ex [m] Corippo acclamationes Iustino Imperatori factas fusiùs describente. Nec solum recens creatis Imperatoribus hæc acclamari solita erant, sed [n] Despotis, [o] Consulibus, & aliis magistratum ineuntibus, quibus sicut & Imperatoribus, à quibus constituti essent, fausta acclamabãtur: quinimò quotiescumque Patriarcha in publicum prodiret, [p] Patriarchalium domesticorum munus erat dicere, εἰς πολλὰ ἔτη δέσποτα, *ad multos annos Domine*: quoties [q] D
pariter Imperatores vel Pontifices templum ingrederentur, primi Diaconorum officium erat μὴ τὴν εἴσοδον εὐφημεῖν τῷ βασιλεῖ, καὶ ἀρχιερεῖ, *post ingressum Imperatoribus & Pontificibus bene apprecari*. Ad concionantes [r] quoque eædem acclamationes transierunt, quæ iam abolitæ, in solis ferè consecrationibus Antistitum tam apud Græcos, quàm Latinos retentæ sunt: nam in ordinatione Episcopi obseruat [s] Euchologium, nonnisi τὰ συνήθους εὐφημίας πολυμύθους, *consueta acclamatione, seu adprecatione peracta*, Episcopos simul cum recens consecrato Antistite thronum Episcopalem conscendere: consuetæ autem acclamationes eæ sunt, quas vsitatas fuisse ostendimus, quibus congruit vox [t] εὐφημία, quæ faustam acclamationem, bonamque ominationem, quali magistratum ineuntes prosequi solemus, significat. [u] Pontificale verò Romanum hunc ritum iis verbis perstringit, *consecratus verò accedit ad cornu Epistolæ altaris, & ibidem cum Mitrâ, & baculo*

[c] August. in gestis Eradij.
[d] Codinus cap 20. num. 6. & 9.
[e] Ibid. num. 5.
[f] Codinus cap. 6 num. 13. cap. 7. num. 2. & alibi passim.
[g] Luitprãdus in legat. sua Constãtinop.
[h] Euagr. lib. 2 cap 17.
[i] Synodus Chalc. 2 act. 7.
[k] Synodus Constãtinop. sub Menâ passim.
[l] Aug. suprâ.
[m] Corippus lib 1. & lib. 2. de laudib. Iustini.
[n] Codinus cap 18.
[o] Plinius in Panegyr.
[p] Cyrinus in responsis.
[q] Idem ibid.
[r] Vide Chrysost. in plurib. homiliis. August. lib 4. de doctrina Christiana cap. 26. & Lyrè in homil.
[s] Euchol. in ordinat. Episcopi.
[t] Vide apud Suidam.
[u] Pont. Rom. de consecrat electi.

Digitized by Google

A *& baculo genuflexus, verſus ad conſecratorem cantando dicit, ad multos annos; deinde accedens ante medium altaris, vbi iterum vt prius genuflexus, dicit altius cantando, ad multos annos; tunc conſecrator recipit eum ſurgentem ad oſculum pacis, & ſimiliter faciunt aſſiſtentes Epiſcopi, &c.* Circà quem Latinorum ritum nota, non recens conſecrato, ſed conſecratori à conſecrato, Polychroniũ accini, cum [a] antiquitus vtrique à præſentibus acclamaretur, quod & Græci, ni fallor, obſeruant: in conſecratione autem [b] Summi Pontificis ſecus obſeruari, nam non ſolum in Summum Pontificem coronato, vel in Epiſcopum conſecrato, ſed etiam in Preſbyterum ordinato, *multos annos* vſitata ſuperiùs formula conſecrator, vel ordinator Epiſcopus adprecari ſolet.

a Vide Aug. in geſtis Eradij.

b Sacrarum Cerem. lib. 1. à Marcello Corcyr. Epiſcopo lect. 2. cap. 1. 2. & 3.

II. Secundò obſeruandum poſt ordinationem ſacros Hymnos cani ſæpius ſolitos: ſic enim legimus in geſtis [c] Metenſium Epiſcoporum, Epiſcopo in ſede conſtituto, ſacros Hymnos, & gratiarum actiones cani cœpiſſe: memini quoque
B in electione [d] S. Godefridi Ambianenſis, [e] S. Anſelmi Cantuarienſis, & pluribus Epiſcoporum inſtitutionibus legiſſe me Hymnum iſtum *Te Deum laudamus* olim cantatum: quem poſt peractam Richardi ſecundi in Angliæ Regem conſecrationem ſimiliter decantatum refert Thomas [f] V Valſingham; quem ſtatim peractâ conſecratione Epiſcopi cantari iubet [g] Pontificale Romanum; quem denique, non ſolũ dum Epiſcopi cõſecrantur, ſed quotieſcumque diuina aliqua in nos beneficia deuenerint, ex veteri conſuetudine Eccleſia canit. Sacerdotiũ verò omniũ, quæ à Dei liberalitate nobis conceſſa ſunt, maximum, & diuiniſſimum beneficium eſt: ſeu vt loquitur [h] Nazianzenus *μέγιστον τῶν ἀνθρωπίνων, καὶ τιμιώτατον, omnium quæ apud nos ſunt maximum, ac præſtantiſſimum.* Quàm enim excelſum ſit, quàm vtile, quam ſtupendum homines hominibus præfectos eſſe, qui diuinam eos voluntatem edoceant, peccata remittant, cælum aperiant, amiſſæ diuinæ gratiæ reſtituant, cœleſtem ab iis vltionem auertant, ſuper-cœleſti pane reficiant, ſpiritalibus Sacramentis confirment, ac roborent, nemo pro dignitate rei ſatis æſtimare poteſt, aut pro deriuato ad vnumquemque fructu gratu-
C lari. Vnde conſtituto Sacerdote, quantum vnicuique gaudium ineſſe debeat, quanta omnium debeat eſſe ſacra tripudiatio, quanti applauſus, quàm apprimè ſingulos religioſa in Hymnis & Canticis ſpiritualibus iubilatio deceat, ſatis pro rei magnitudine eloqui non poſſumus.

c Geſta Metenſ. Epiſcop.

d Vitæ S. Godefridi Ambian. lib. 1. cap. 3. apud Sur. 8 Nouemb.

e Malmeſbur. de geſtis Pontif. Angl. lib. 3.

f Thomas V Valſingh. in Richar. 2.

g Pontificale Rom. in conſecrat. electi.

h Nazianz. orat. 2.

III. Tertiò ſolebant etiam poſt peractam conſecrationem ſiue ab ordinatoribus, ſiue ab ordinatis ſacra ad populum haberi concio; quod cùm [i] ſuprà vbi de celebritate diei ordinationis ageremus, fuſiùs comprobauerimus, ſufficiat hîc adnotaſſe, ritum iſtum in [k] Conſtitutionibus Apoſtolicis expreſsè adnotatum fuiſſe: nam vbi conſecrationem Epiſcoporum deſcripſerunt, & ſalutatione Eccleſiæ ab ordinato concluſam oſtenderunt, in fine hæc verba ſubiungũt, *καὶ μετὰ τοῦτο παρακαλοῦσι παρακαλεῖσθαι τὸν λαὸν λόγους παρακλήσεως, καὶ πληροῦντος αὐτὸν τὸν τῆς διδασκαλίας λόγον, & poſt ſalutationem alloquantur populum ſermone hortatorio; quo ſermone habito ad docendum, &c.* Quem proinde antiquum morem renouare
D volens Synodus [l] Mediolanenſis 4. ſtatuit, vt iis diebus quibus ſacras Ordinationes ſolemnes Epiſcopi habebunt, *ſacra paſtorali concione aut ſermone intra Miſſarum ſolemnia fideles ſibi commiſſos paſcere nullo modo omittant.*

i Vide ſuprà, vbi de celebritate diei ordinat.

k Conſtitut. Apoſt. lib. 8. cap. 5.

l Synodus 4. Mediol. cit. quæ pertinet ad ſanctiſſimum Miſſæ ſacrif. & diuina Off. §. cum præterea, iuncto præcedentibus.

IV. Quartò, in Veteri Ordine [m] Romano hæc ſubduntur, 1. vt munera quædam ad vſum Eccleſiaſticum iis à Summo Pontifice donentur, quos ipſe conſecrauit, cuius rei exemplum habemus in ſancto V Villibrordo, qui à Sergio Pontifice ordinatus, veſtimentis eius indutus, & donis ditatus dicitur, à vitæ [n] ipſius conſcriptore Alcuino, & in aliis pleriſque. Alterum, vt ab earum regionum Clericis, ac populis reducerentur, apud quo ordinum ſuſceptorum functiones obituri erant, iam tum ſcilicet pro paſtoribus, ſpiritalibus ducibus, ac pædagogis eos agnoſcentibus populis, qui ipſis præficiendi, vel pro ipſis ſacrificaturi eſſent, iam tum in Eccleſiarum ſuarum ſpiritualibus nuptiis ſacra epulationes geſtientibus, & de eorum honore gaudentibus, quos teſtimonio ſuo ad Eccleſiaſticam dignitatem promouerant. Aderant & reliqui Clerici tanquam paranymphi, fraternæ dignitati non inuidentes, ſed de ſocietate bono-

m Vetus Ordo Rom. qualiter in Rom. Eccl. ſacri Ordines fiant.

n Vita S. V Villibrordi cap. 7. apud Sur. 7. Nouembris.

Vetus Ordo ſuprà.

Digitized by Google

rum, ſibi, & Eccleſiæ gratulantes; quis non ad conciliandam apud populum ordinatis venerationem, fouendam inter omnes Eccleſiaſticam charitatem, commonendos dignitatis ſuæ, & officij ordinatos ipſos, hunc morem voluiſſe arbitretur? proderat & ad ſuſcepti ordinis maieſtatem extollendam tantus in deducendis, qui ordinati eſſent adaliquem ſacrum ordinem, apparatus. Vidiſſes[a] ex eodem Ordine Romano vnicuique Sacerdotum recens ordinatorum triginta candelabra cum thuribulis præire, vt quemadmodum olim Regibus [b] Perſis, poſteaque [c] Romanis Imperatoribus, ac [d] Conſtantinopolitanis, iiſve [e] quos ſibi ſuppares ſibi eſſe vellent: itemque [f] Patriarchis, & quibuſdam Metropolitanis, Cypri ſcilicet & Bulgariæ, ignis ſeu lampas proferri ſolebat, ità & Clericis de nouo ordinatis maiorem [g] regiâ dignitatem obtinentibus, Epiſcopaliſque poteſtatis pro ſuo modulo participibus effectis idem honor tribueretur; quibus etiam conceſſum, vt qui olim Regi Indiæ honor tributus dicitur [h] à Curtio, vt thuribula eum præcederent, idem quoque de nouo ordinatis tribueretur: hinc & bonum exemplum omnibus præbere, bonumque ſui odorem ſpargere ordinati admonebantur: neue [i] ſub modio lucernam occultarent, aut latere quærerent, qui ſuper [k] Eccleſiæ candelabrum poſiti eſſent, ſed [l] vt lucerent omnibus qui in domo ſunt: eniti proinde debere hoc ſymbolo docebantur, vt non ex iactantia, ſed ex veritate Apoſtolicum illud vſurparent, [m] *Chriſti bonus odor ſumus in omni loco.*

V. Spectemus iam cætera, quantæ venerationis indicia erga ſacros Ordines, quot & quanta ad virtutem incitamenta, quæ [n] ſequuntur. Deducebant ordinatum Sacerdotem cæteri virtutis eius admiratores, & laudatores, [o] *procedens & ſubſequens populus canebat ei laudem*, vt vel [p] Dauidis triumphum, cui mulieres ob deiectum Goliath pæana canebant, vel [q] Salomonis diademate decorati, quo coronauit eum mater ſua Eccleſia, gloriam, vel Chriſti [r] Hieroſolymam cum puerorum exultatione, & cantu ingredientis ſpeciem præferret; quibus ſcilicet potius eum quam ouantibus, vel triumphantibus Romanis ob dignitatis ipſius comparo ſanctitatẽ. Arguebat inſitam populis Sacerdotij venerationem iſte comitatus, grauitatem addebat ordinato, & auctoritatem conferebat: prouocabant enim eum tot panegyres, tot in laudem ipſius compoſita cantica, ne populi expectationem fruſtraretur, & aliquam honori ſuam maculam inuri ſineret, ſed vt talis eſſe niteretur, qualis prædicabatur. Quod ſi vicos & plateas pertranſire ipſi neceſſum eſſet, ſpectaſſes periſtromatis, velis ac pannis omnia ornata potius, quàm tecta: iubet enim Vetus Ordo citatus, [t] *vt plateæ ciuitatis, per quas tranſituri ſunt* ordinati, *coronentur palliis, & cum tanta gloria ad ſtatutos titulos deducant proprios Sacerdotes*: vnde quod in ſupplicationis die ad triumphum Imperatorum indicto olim ſeruabatur, hoc pariter die iſto quo ordinabantur Sacerdotes ſeruatum agnoſcimus, [t] *ἅπας πέπλος τὰς ἀγυιὰς καταγλαΐζει χρυσοῦφής τε καὶ ἀλεκτρύφεως, ἀφ' ὧν τὰ τοῦ Χριστοῦ, καὶ τῶν ἁγίων ἀπλῶ ἐκεῖθεν εἰκόνισται, ἐπ' οὐκ ἰσχυρῶς ἐκπεπάτηντο, omnis peplus vicos illuſtrabat, auro textus & purpurâ prætextus, neque aberant inde Chriſti & ſanctorum imagines quas manus textorum in ſuppellectile acu pinxerat*: tot ornamenta vicorum ac platearum tanquam ſymbola parabantur earum virtutum ac diuinorum donorum, quæ vniuſcuiuſque Sacerdotis conſecrati animam ornare, ac decorare debebant.

VI. Quod ſi in ipſum ordinatum coniecisſes oculos, equo [u] candido vehebatur, equo quidem vt cæteris emineret: albo, vt innocentiæ & vitæ candoris admoneretur. Sed & equo albo vehi, equis candidis trahi, triumphantibus in more poſitum fuit. Patriarcham Conſtantinopolitanum poſt renuntiationem ſuam ad Patriarcham conſecrandum prodeuntem, equo inſidentem, qui albo ſtratorio tectus ſit nobis deſcripſit [x] Phranſes, cuius etiam equum tectum operimento, *ἐκ παντὸς λευκοῦ μέχρι κεφαλῆς, ex candido panno vſque ad caput*, depinxit [y] Codinus. Refert quoque Durandus [z] Epiſcopos in die ſuæ conſecrationis equis albis pannis coopertis inſidentes in publicum procedere ſolere, repræſentantes illud quod legitur in Apocalypſi, [a] *exercitus qui ſunt in cælo ſequuntur illum in equis albis*. Ad propoſitum quoque facit decretum ſeu Donatio Conſtantini apud [b] Balſamonem

[a] Vetus Ordo Rom. ſuprà.
[b] Xenophon lib. 8. & Ammian lib 23.
[c] Herodianus lib. 1, & alij.
[d] Corippus lib. 2. & Codinus cap. 6. num. 77.
[e] Herodianus lib. 1. cit. Iuſtin. nouell. 42.
[f] Balſamon in Meleto fuſè lib. 7. iuris Græcorum.
[g] Chryſoſt. homil. 83 in Math. & alij alibi.
[h] Curt. lib. 8.
[i] Matth. 5. Marci 4. Lucæ 11.
[k] Matth. 5. Marci 14. Lucæ 8. & 11.
[l] Matth. 5. cit.
[m] 2 ad Cor. 2.
[n] Legatur Vetus Ordo Romanus ſuprà.
[o] Ibidem.
[p] 1. Reg. 18.
[q] Cant. 3.
[r] Matth. 21. Marci 11. Lucæ 19.
[s] Vetus Ordo ſuprà.
[t] Nicetas Chonſiates.
[u] Ibid homil. lib. 1. Iliad. verſ. 438. Ouid lib. de arte. Tibull. lib. 2 eleg 7. Propert. lib. 4 eleg 1. Claudianus panegyr. Honorij 6 cõſul. & 2. de laudibus Stiliconis & 3 Seruius ad lib. 4. Æneid. Plutarc. in Camillo, Liuius 1. decade lib. 5. & alij paſſim.
[x] Phranſes lib. 3. chron. cap. 19.
[y] Codin. cap. 20 num. 10.
[z] Durãdus in rationali diuin. offic. lib. 2. cap. 8.
[a] Apocal 19.
[b] Donatio Conſtantini apud Balſam. in Nomocan. titul. 8 cap. 1.

A Balsamonem, in quâ hæc habentur, Διαπίζομεν καὶ τοῦτο, ἵνα οἱ Κληρικοὶ τῆς ἁγίας Ρωμαίων Ἐκκλησίας καβαλικεύωσιν ἄλογα λευκομιμῆ ἤγουν ὀθονίων λευκῶν, *hoc quoque decernimus, vt Clerici sanctæ Romanorum Ecclesiæ equitent equos albis linteis ornatos.*

VII. Albi igitur seu niuei coloris equo, in Ecclesiâ Romanâ, ex veteri more, deducebatur ordinatus Sacerdos ab ingenti populi gestientis multitudine. Vbi autem domum deductus fuerat, Clerum vicissim ac populũ, non sumptuoso, sed à charitate dicto conuiuio excipiebat. Vsum istum conuiuiorum, in electionibus & ordinationibus sacris primum probatum, deinde reprehensum ex prædictis [a] superiori parte meminisse possumus. Placent vsitata ista apud antiquos celebrata conuiuia quibus ἀγάπη nomen, quod est *dilectio*, resque ipsa conueniebat; *quantiscumque sumptibus*, vt loquitur [b] Tertullianus, huiusmodi conuiuiũ *constet, lucrum, est pietatis nomine facere sumptum. Siquidem inopes quosque refrigerio isto iuuabant, non qua parasiti affectant ad gloriam simulandæ liberalitatis, sub auctoramento ven-*

B *tris inter contumelias saginandi, sed qua penes Deum maior est contemplatio mediocrium. Iam si honesta erat causa conuiuij, reliquum ordinem disciplinæ æstimate qui fuerit de religionis officio: nihil vilitatis, nihil immodestiæ admittebat: non prius decumbebatur, quam oratio ad Deum prægustaretur: edebatur, quantum esurientes cupiebant, bibebatur, quantum pudicis erat vtile: ità saturabantur, vt qui meminissent diu noctuque adorandum sibi Deum esse: ita fabulabantur, vt qui scirent Dominum audire: post aquam manualem, vt quisque de Scripturis sanctis, vel de proprio ingenio poterat, prouocabatur in medium Deo canere; hinc probabatur quomodo bibisset: æquè oratio conuiuium dirimebat; inde discedebatur, non in cateruas cæsonum, neque in classes discursationum, nec in eruptiones lasciuiarum, sed ad eandem curam modestiæ & pudicitiæ, vt qui non tam carnales epulas epulati fuissent, quam disciplinam.* Hæc antiquorum conuiuiorum inter fideles à probato auctore, ad verbum ferè descriptio, quam exhibitis à Sacerdote recens ordinato quadrasse, & causæ ob quam exhiberetur sanctitas, & diei religio, & Sacerdotum tunc temporis pietas, fidelium modestia, & disciplinæ, quod nõdum extinctum erat, studium facilè mihi persuadent.

C VIII. Frustra hic adderem vsitatas à recens consecratis Episcopis ac Metropolitanis ad Palatium Imperatorum sese conferentibus, magnificas magis quam pias pro Imperatore, & subiectâ plebe recitari solitas preces, quarum meminit [c] Codinus, formam verò integram inter alia quæ de nouo consecratis mandantur, refert [d] Leunclauius. Frustra alia eiusdem notæ ad ordinationis ritum illustrandum, à nobis adducerentur, cum ad inthronizationem, seu instillationem (vt vocant) potius referantur, quæ alio loco à nobis tractabuntur. Sed iam ad finem peruenit oratio, nisi quod ad complementum totius istius disputationis, quædam coronidis loco de Tonsuræ Clericalis conferendæ ritu, adnectere necessarium censuimus.

[a] Sup. parte sect. 7. cap. 2. art. 2. § 2. & art. 6 § 2.

[b] Tertullian. apologet. cap. 39.

[c] Codinus cap 10. nu. 10.

[d] Leunclauius Iuris Græco-Rom. lib. 6. seu responsorum 2.

D

APPENDIX AD HANC SECTIONEM
DE TONSVRÆ CLERICALIS CONFERENDÆ RITV.

ARTICVLVS I.

De Clerico Ecclesiasticâ veste induendo.

I. EXPLICATIS ordinationum ritibus, solemnis quoque cooptandi aliquem in Clericorum numerum ceremonia debet expendi, circa quam quatuor obseruanda videntur. Primum vestitio, seu Clerici faciendi in Ecclesiasticâ veste coram Episcopo, consistentia, atque oblatio: alterum, attonsio capillitij: tertium, professio Clericalis vitæ in ore & vultibus omnium emittenda: quartum, impositio superpellicei ab Antistite facienda: quibus ceremo-

niis ſimillimæ olim fuerunt ea, quibus milites militaribus ordinibus initiabantur: neque enim probatos eos eſſe ſufficiebat, niſi [a] poſteà habitum militarem aſſumerent, ſeu cingulum militare induerent, in numeros militum referrentur; charactere militari inſignirentur, & Sacramentum militare emitterent; idem inaugurandi Clerici ſunt ritus, vt & probati Clericali catalogo inſcribantur, & habitum Clericalem aſſumant, & Clericali Tonſurâ ſeu charactere inſigniantur, & profeſſionem ſtatus Clericalis emittant. A

[a] l. Titius, l. quod dicitur, & l. penult. ff. de teſta milit. l. neminẽ, C. de re militari, & l. milites, ff. ex quibus cauſis maiores 25. annis, in integrum reſtituun. & alibi paſſim.

II. Primum ergo debent Clerici habitum Clericalem induere antequam ad Tonſuram recipiendam accedant. Oſtendimus ſuperiori [b] huius operis parte quorundam Conciliorum conſtitutionibus cautum eſſe, vt, non tantum eodem die, quo in Clericos referendi ſunt, habitum Clericalem ferre incipiant, verùm etiam quibuſdam ante Clericatus ſuſceptionem diebus. Quod in vſu antiquitus fuiſſe nequaquam cenſuerim: nam nonniſi publicè in omnium oculis quemquam habitum Eccleſiaſticum ſuſcepiſſe, eo quo in Clericum attondendus eſſet momento, multa mihi perſuadent. Primum, quia non videtur habitus Eccleſiaſticus vnicuique proprio arbitrio ſuſcipiẽdus, qui ſcilicet & eſt, & olim habebatur, *habitus ſacri nominis, Clericæ religionis veſtis*, & profeſſionis Clericalis ſignum: non ergo, niſi ſpectante Epiſcopo & imperante in ipſo Clericalis profeſſionis momẽto videtur vllus ipſo antiquitus indutus fuiſſe. 2. quia hic ritus [c] depoſitionis ſeu degradationis Clerici inſtitutus olim eſt, vt quæ in Clericatus, vel ordinis ſuſceptione, dignitatis collocatæ, ſuſcipiebantur inſignia, ea in degradatione abiicerentur & deponerentur: [d] atqui legimus in degradatione Clericorum hunc ritum obſeruatum, vt Clerici degradandi vel à Pontifice, vel ab eius miniſtris veſte Clericali exuantur: ergo & ordinandos probabile eſt, ab eodem Pontifice, vel eius miniſtris clericâ veſte indutos fuiſſe. 3. quia [e] oratio quam ſuprà promouendos ad Clericalem Tonſuram recitat Pontifex, videtur indicare eos recens Clericali veſte indutos fuiſſe, quæ nempe immutatos eos, & innouatos exterius ſignificat, & vt fructuoſa ſit atque vtilis iſta immutatio, vel bene auguratur, vel impetrare conatur. 4. quia S. Germanus in ipſius vita à Conſtantio Preſbytero conſcriptâ, ab Amatore Antiſſiodorenſi Epiſcopo, & in Clericum attonſus, & habitu clericali indutus continenti orationis filo dicitur. [f] *Ipſe verò*, de Amatore loquens inquit, *glomeratâ ſecum turbâ Clericorum atque nobilium, initiens manus Germanum apprehendit, & invocato nomine Domini, cæſariem eius capiti detrahens, habitu religionis, reiectis ſæcularibus ornamentis cum promotionis honore induit.* Scio habitum religionis hic poſſe intelligi ſuperpelliceũ, ſeu lineam tunicam Clericalis profeſſionis, ſed & quemlibet habitum Clericalem eo nomine hîc denotari, tum nomen ipſum oſtendit, tum etiam quæ ſubduntur de reiectis ſæcularibus ornamentis: quæ quidem demonſtrant eum habitum, qui ſæculari ſucceſſiſſet, ab Amatore Epiſcopo Germano impoſitum fuiſſe, cum in Clericum attonſus eſt. Plura alia ſimilia habentur in vitis ſanctorum Patrum, quæ vel ab Epiſcopo, vel certè ab Archidiacono, aut alio Clerico non vltimæ notæ Clericum faciendum clericali veſte in Epiſcopi præſentiâ indui demonſtrent, & ſic indutum ſacris vultibus præſentari. Plura alia exempla SS. Trudonis, Tharaſij, & aliorum, qui in Clericatus ſuſceptione, veſtes mutauerunt, [g] infrà proponemus. B C D

[b] Super. parte ſect 2. cap. 3. § 8. num. 33 & cap. 4. §. 3. num. 6.

[c] Colligo ex Conc. Toler. 4. cit. & aliis pluribus.

[d] Vide ritum degradat. in veteribus & recent. Pontifical.

[e] Pont. Rom. de Clerico faciendo.

[f] Vitæ S. Germani Antiſſiod. cap. 4. apud Sur. 31. Iulij.

[g] Videinfrà.

III. Vt vt ſit verò, ſiue Clerici ab ipſo Epiſcopo veſtem clericalem ſibi impoſitam receperint, ſiue ab Epiſcopi Officialibus ac miniſtris, ipſo præſente induti fuerint, ſiue domi abſque vllâ ſolemnitate eam ipſi induerint, proprio certè nutu atque arbitrio eam induere, ſine Epiſcopi licentiâ, numquam ipſis licuit, ſicut nec inſignia dignitatis, propriâ auctoritate à quoquam aſſumi potuerunt, ſed ſolum eius permiſſu, cuius eſt dignitatem conferre: quare ſicut olim, teſte [h] Olympiodoro apud Photium, nemini Athenis licebat pallium pro arbitrio geſtare, *ὡ μὴ ἡ τῶν σοφιστῶν γνώμη ἐπιτρέπει, ᾗ αἱ κοιναὶ τοὺς σοφιστικοὺς νόμους πλέκται βεβαίον τὸ ἀξίωμα, niſi ſophiſtarum ſuffragio eius geſtatio illi conceſſa foret, dignitaſque iſta ſophiſtarum legum vitibus eſſet confirmata.* Ita nemini Eccleſiaſticum habitum aſſumere licet niſi ad Clericatum probato, vel cui Epiſcopus eius geſtationem conceſſerit,

[h] Olympiod. in Biblioth. Photij.

A conceſſerit, ſeu qui vſitato cuiuſcũque regionis ritu eũ ſumpſerit. Vnde neſcio qua frõte aliqui ſeruos ſuos ac famulos Eccleſiaſtico habitu induãt, qui maiori debet eſſe venerationi, quàm vt vilibus mancipiis geſtandus exponatur. Quia verò ritus Philoſophici pallij primùm alicui concedendi meminimus, obiter ex eodem Olympiodoro, cui etiam fidem [a] Gregorius Nazianzenus, [b] Eunapius, & alij adſtruunt, obſeruare non iniucundum fortè erit, pallium hac ceremoniâ Athenis olim indui ſolitum fuiſſe. Ducebantur ad publicum balneum à ſcholaſticorum turba, qui pallio ſumendo apti iudicati fuiſſent, poſtque longam moram multamque contentionem, cum eorum aliqui ad lauandum eum excitarent, alij lauare prohiberent, in cellam calidam inducebatur, ibique abluebatur; ac poſtquam ſe abluiſſet pallij dignitatem accipiebat; atque exinde cum pallio, celebri, & honorificâ ſtipatus pompâ, decretis luculentis ſumptibus in ſcholarum Antiſtites, quos ἀκροάσεις vocant, digrediebatur. Qui ſanè ritus ſi

B ad Clericos noſtros referatur, oſtendit non ſine luctâ carnis ac ſpiritus veſtem clericalem aſſumi; non tamen illotis, vt aiunt, manibus, ſed abſterſis aquâ calidâ prauis, ac terreſtribus cupiditatibus, lachrymarum ſcilicet feruore expiatis, cuiquam Philoſophi, id eſt Clerici auſteriorem vitam profitentis habitum eſſe induendum: qui verò ablutus, & lotus veſtem iſtam induerit, eum iure mereri, vt ſolemni pompâ excipiatur, & dignâ Clerico veneratione colatur.

IV. Miratus ſum certè aliquando, cur Monaſticam veſtem à Sacerdote Monachus vel Monialis reciperet, Clericalem veſtem per ſeipſum aliquis induere-

[a] Nazianz. orat. 10. in laudem Baſilij poſt initiũ.

[b] Eunap. initio parænet. & alij.

ret. Miratus ſum [c] Dionyſium in Monacho faciendo expreſsè ritum iſtum adnotaſſe, quod nempe ab Epiſcopo omni veſte indutus aliâ exuatur, cùm in Clerico ordinando nihil tale præſcribat. Miratus ſum in [d] Euchologio Græcorum tam crebras Monachorum ſolemnes veſtitiones, diuerſoſque ordines ſedulò adnotatos: primum, εἰς ἀρχάριον ῥασοφοροῦντα, *ad inſtituendum nouitium raſamferentem:* alterum, τὸ μικρῦ σχήματος ἤτοι τῦ μανδύου, *tribuendi parui habitus ſeu mandyi:* tertium, τῦ μεγάλου σχήματος, *magni & Angelici habitus:* cùm de Clerico veſtiendo

C nihil in eodem Euchologio minutatim præcipiatur; ſed ſolùm [e] in ordinatione Lectoris adnotetur, vt ſi κοσμικὸς, ſeu *ſecularis* fuerit, μὴ ἱματίου ἀσκητικῦ, *cum veſte diſcoopertus,* ſeu ſine pileo coram Pontifice offeratur, ſi verò ſit Monachus, μὴ μανδύου, *cum mandyo ſeu pallio,* ſe ſiſtat. [f] Similiter in ordinatione Subdiaconi præſcribitur, vt ſæcularis ad hunc gradum promouendus, μὴ φαιλωτίου *cum penula,* Monachus, μὴ μανδύου *cum pallio* compareat: hicque pallium, ille penulam exuat, vt σχάριον veſtis certum genus, quod Dalmaticam ſtrictam dicere poſſis, vterque ab Epiſcopo iuſſus induat. Hæc, inquam, omnia cùm attentè apud me, non ſine ratione ab Eccleſia ſtatuta atque obſeruata cogitaui, plura tandem mihi occurrerunt, quæ vel admirationem meam ſuſtulerunt, vel minuerunt.

[c] Dionyſ. Eccleſ. hier. cap. 6.

[d] Eucholog. Græcorum ritulis hic expreſſis.

[e] Idem in ordinatione eius.

[f] Idem in ordin. Subdiac.

V. Primùm enim non vſquequaque neceſſarium fuiſſe ad profeſſionem Monaſticam, vel ſolemnem Monachi, aut Monachæ conſecrationem, vt Epiſcopus Monachum vel Monacham ſacram induat veſtem: neque id aliquãdo adeò religioſè obſeruatum, quin vel ab altari nonnunquam veſtem religioſam Mona-

D chus, aut Monacha acciperet, vel à miniſtris Epiſcopi indueretur, pluribus [g] Canonibus compertum habui. Similiter quoque olim ab Epiſcopo ſacram veſtem Clericos accepiſſe, vel certè ab eius Officialibus ac miniſtris, ex dictis facilè mihi perſuadeo: vnde ſublatâ illâ circa Clericorum ac Monachorum veſtitionem diuerſitate, ratio omnis admirandi, quæ nonniſi ex eâ oriebatur, euaneſcit. Neque hac in re diuerſitatem olim fuiſſe, neceſſariò conuincit Dionyſius. 1. enim in Monachorum inſtitutione quædam communia etiam Clericorum ordinationi exactè ipſe percenſuit, quæ in Clericorum ordinatione prætermiſerat, vt de ſacræ Euchariſtiæ participatione ſuperiùs docuimus. 2. cùm de ſolis hierarchicis ordinibus præſertim diſſeruerit, non opus erat Dionyſium veſtis ſæcularis abiiciendæ & Eccleſiaſticæ induendæ meminiſſe. 3. nec Clerici, vtpotè communem vitam degentes ipſius tempore ſolliciti erant mutationis veſtium, quibus ab Ethnicis deprehendi, & Chriſtianæ vitæ horrorem fortè iniicere potuiſſent; [h] fiebant omnia omnibus vt omnes facerent

[g] c. vidua, & c. viduarum, & c. viduitatis, 27. q. 1. c. ſiquis. 20. q. 3. c. 1. q. ſeq. c. proclivis, & c. præſens, q. 3.

[h] 1. Cor. 9.

ſaluos: Monachos autem mundo renuntiantes, ornatas veſtes abiicere, atratas A
atque lugubres aſſumere, vel ab initio decebat, nam nec iis dignoſci poterant,
quibus miſeri ſordidique homines ſimiliter induebantur, & cum homines fu-
gerent, parum curabant ſi ab illis fugerentur.

VI. Sed eſto maiori vel à multis & fortè prioribus ſæculis, Monaſticus habi-
tus ſolemnitate indutus fuerit, quam Clericalis, non ideò tamen hic minori
quam ille in pretio fuit. Ideò verò hæc in Monaſtico habitu induendo ſeruata
[a] Vide Dio- ſolemnitas, non in Eccleſiaſtico (ſi videlicet ſuperpelliceum exceperis, quod
nyſium ſuprà. nonniſi cum aliquâ ſolemnitate defertur) quia nempe cùm Monaſtica[a] conſe-
cratio, quæ in abſtractione & ſeparatione ab hominum commercio, atque in re-
nunciatione pomparum huius ſæculi conſiſtit, exutis ſæcularibus veſtibus no-
uiſque impoſitis ad viuum repræſentetur, totaque eius ſignificatio vel potiſſima
[b] ad Coloſſ. 3. in eo ritu conſiſtat, vt ſcilicet [b] expoliantes Monachi veterem hominem cum
actibus ſuis, & induentes nouum in nouitate vitæ ambulare videantur: ideò
Monaſticæ conſecrationis perfectorem Epiſcopum decet Monachum veſtem B
ſolemniter induere, vt ipſis nouæ vitæ auctor appareat. E contra verò, quia
Clericalis promotio in ea veſtis, laicæ depoſitione & Eccleſiaſticæ aſſumptione
non conſiſtit, ſed aſſumptio iſta veſtis Clericalis diſpoſitionem dumtaxat ad ſta-
tum Eccleſiaſticum neceſſariam ſignificat, vt prius Sacerdotales Clerici exi-
ſtant, quam Sacerdotum catalogo inſerantur, & prius ſæculares curas mundi-
que ornamenta ac delectamenta abiiciant, quàm in Clericorum numerum re-
ferantur: diſpoſitionem autem illam ab vnoquoque ordinandorum cum diui-
na gratia procurari oporteat: hinc fit vt ordinandus ſibimet veſtem Clericalem
ex Eccleſiaſtico more congruenter imponat, quem ſuperpelliceo poſteà, ſeu
diuinæ ac Sacerdotalis gratiæ claritate Epiſcopus perficit. Deinde cùm Mona-
chus corporali exercitationi, ſeu exteriori mortificationi maximè ſit addictus,
in eoque præſertim exerceatur, vt exteriores ſæculi illecebras fugiat, ideò ſo-
lemni ritu, & mundanum habitum exuit, & Monaſticum ab Epiſcopo aſſumit,
[c] 1. ad Tim. 4. à quo viuendi regulam diſcit. Clericus è contrà pietatis operibus totus addi- C
[d] Ad Coloſſ. 2. ctus, quam corporali exercitationi opponit [c] Apoſtolus, vt circumciſum ſe in [d]
Chriſto Circumciſione non manufactâ in expoliatione corporis & carnis oſten-
dat, nec tam exterioris mortificationis quàm interioris curam habere declaret,
non debuit tantum de veſtibus exterioribus ſolemniter abiiciendis aut induen-
dis curare, quantum Monachus, nec ab Epiſcopo veſtiendus fuit, quantumuis
Monachus indueretur.

VII. Mutatio tamen iſta veſtis, æquè in Clerico ac in Monacho vitæ nouita-
tem neceſſariam indicat; de ea ergò ita diſſerit Dionyſius, [e] ἡ μὲν τῆς πρώτης ἐσθῆ-
[e] Dionyſ. cap. τος ἀποβολὴ, καὶ τῆς ἑτέρας λῆψις, τὴν ἀπὸ μέσης ἱερᾶς ζωῆς, δηλοῖ τὴν τελειοτέραν με-
6. Eccleſ. hie- τάταξιν ἐμφαίνει. καθάπερ δηλοῖ τῆς ἱερᾶς θεολογίας, ἡ τῆς ἐσθῆτος ἄμειψις ἰδίλλα τὴν ἀπο-
rar. in Theor. κεκαθαιρομένης ζωῆς εἰς θεωρητικὴν καὶ φωτιστικὴν ἕξιν ἀναγωγήν. *Prioris verò veſtis detra-
ctio, & alterius inductio ſignificat à mediâ ſanctâ vitâ ad perfectiorem traductionem quem-
admodum in diuina regeneratione veſtis mutatio ſignificat traductionem à vita purgante ad
contemplatricem ſeu illuminatricem.* Meminerint ergo Clerici, ſibi cum veſte ſæ- D
[f] Sidon. epiſt. culari, ſæculares quoque curas abiiciendas eſſe. Meminerint, vt Maximum ex
4. Turno Palatino Clericum factum imitentur, qui teſte[f] Sidonio, ſtatim atque Clerica-
lib. 4. tus onus ipſi impactum eſt, *multum ab antiquo diſſimilis inceſſu: habitus vtro, gradus,*
[g] Vitæ S. Ger- *pudor, color, ſermo religioſus fuit.* Imitandi nobis ſunt hiſtriones, comediarumque
mani cap. cit. vel tragediarum actores, qui cum veſte mores, geſtus, perſonamque veſti con-
[h] Pont. Rom. gruam induût. Veſtis Clerici veneratione habenda eſt, quæ *habitus religionis dicta*
tit. 1 quæ eſt de Clerico fa- *eſt*, à Conſtantio ſuprà in vitâ[g] S. Germani, necnon in [h] Pontificali Romano:
ciendo. dicta & à [i] Saluiano *habitus ſancti nominis*, à [k] Sidonio *habitus religioſus*, verbis mox
[i] Saluianus à nobis citatis: quibus conſentit Concilium [l] Matiſconenſe primum, nulla ve-
ad Eccleſ. Ca- ſtimenta Clerico deferre concedens, *niſi quæ religionem deceant*. Conſentit & [m]
thol. lib. 4. Balſamon, veſtes Clericos etiam communes, *τὰ ἱερὰ ἱμάτια, ſacras veſtes* vocitãs.
[k] Sidonius Cùm ergo ſacer ſit, & religioſus ille habitus, religiosè ſuſcipiendus, & religiosè
mox cit. ferendus: nec temerè induendus, nec ſemel indutus, aut turpium actionum in-
[l] Concil. Ma- famiâ
tiſc. 1. c. 5.
[m] Balſamon ibidem.

A famiâ dedecorandus, aut irreligiosè deferendus; vnde ex Canone sexagesimo secundo Apostolorum infert [a] Balsamon, eum, qui in Clericum attonsus, Clericalem habitum deseruerit, non posse posteà Lectoris officio fungi, etiam si Monachus posteà fiat, sed ei in statu laico esse manendum.

VIII. Quod [b] Tertullianus dixit de pallio vsitato Christianorum habitu, hoc potiori iure de Ecclesiasticâ veste dici debet, *verùm, etsi eloquium quiescat, aut infantia subductum, aut verecundia retentum: nam & elinguis Philosophia vita contenta est, ipse habitus sonat; sic denique auditur Philosophus, dum videtur: de occursu meo vitia suffundo: quis non æmulum suum cum videt patitur? quis oculis in eum potest, quem mente non potest? grande pallij beneficium, sub cuius recogitatu reprobi mores vel erubescunt.* Cauendum itaque diligenter, ne Clerici, qui, vt ait [c] Pontificale Romanum, *ignominiam sæcularis habitus deponunt*, sæculares cupiditates resumant. Vtinam cum [d] Sponsâ in hæc verba sæpè prorumpant, *expoliaui me tunicâ meâ, quomodo induar eâ?* cum sæB culari habitu vanitatis mundanæ cupiditatem abieci, quî fieri poterit, vt immemor sponsionis ad sæcularia desideria reuertar? Quod Monachis Abbas Pynuphius apud [e] Cassianum dicere solebat, hoc sibi etiam dictum credere debent Clerici; *cauе, ne quid aliquando eorum resumas quæ renuntians abiecisti, & contra* [f] *Domini interdictum, de agro Euangelicæ operationis reuersus, inueniaris tunicâ tuâ, qua te expoliaueras, reuestiri; neque ad humiles, terrenasque mundi concupiscentias, ac studia reuolуaris, &c.* Quod de Clerico puero facto Matrem admonuit [g] Ennodius, *vt si eum mundo subtraxerit, mundi in eo schemata non requirat*; hoc facere debemus, vt ex operibus nostris cæteri intelligant, nihil amplius sæculare in nobis esse requirendum, qui ne speciem quidem sæcularium, seu mundanorum hominum exteriorem habere voluerimus, susceptio ista religiosæ vestis sponsio est deuotionis. Quàm rectè [h] Saluianus eos Clericos damnat, *qui sub specie religionis vitiis sæcularibus mancipantur, qui scilicet post veterum flagitiorum probra & crimina, titulo sanctitatis sibimet inscripto, non conuersatione aliis, sed professione nomen tantum* † *denuntiauere non vitam; & summam diuini cultus, habitum magis quàm actum existimantes, vestem tantummodo exuêre, non mentem.* Nihil de iis loquor, qui nec habitũ Clerici retinent, nec C mores vnquam habuerunt: malim omnibus cum Põtifice Clericũ faciente benè adprecari, vt [i] *Dominus noster Iesus Christus donet eis Spiritum sanctum, qui habitum religionis in eis in perpetuum conseruet, & à mundi impedimento ac sæculari desiderio corda eorum defendat: vt sicut immutantur in vultibus, ita dextera manus eius virtutis tribuat eis incrementa.* Quot verba, tot fulmina quibus percellantur illi Antistites, qui benè comatos pueros, & militari habitu vestitos Clericos faciunt. Possuntne hæc verba, aut irreligiosè prætermittere, aut irreligiosus palam proferre, quibus & mendaces ipsi in sacris deprehendantur, & Ecclesiasticarum regularum prævaricatores, & sacrarum precum contemptores, & Dei irrisores? Sed de habitu Ecclesiastico fusè, Deo dante, dicemus, si quando Clericorum domesticam, priuatamque disciplinam prosequi tempus nobis permiserit.

[a] Balsamon in c. 62. Apostol.

[b] Tertull. de pallio cap. vltimo.

[c] Pont. Rom. in orat. vlt. pro Clero faciendа.

[d] Cant. 5.

[e] Cassian. lib. 4. instum. cap. 36.

[f] Matth. 24. vide cõment. Hieronym. in eundem locũ.

[g] Ennodius lib. 11 epist 14. Camellæ matri.

[h] Saluianus de prouidentia lib. 3.

† *denuntauere.*

[i] Pont. Rom. orat. 1. de Clerico faciendo.

D

ARTICVLVS II.

De attonsione Clerici faciendi.

§. I.

Tondendi Clerici ritus, cum apud Latinos, tum apud Græcos describitur.

I. VBI Clericus in veste Clericali coram Pontifice apparuit, E benedicto Dei nomine, super eum precatur Latinus Pontifex, diuinamque maiestatem, vt ei propitia sit, exorat; cuius oratione peractâ schola cantorum Antiphonam istam concinit: *Tu es Domine, qui restitues hæreditatem meam mihi*, Psalmumque, *Conserua me Domine* inchoat; & eo finito prædictam Antiphonam repetit; quibus quidem omnibus deuouentis se Deo, & seipsum diuino ministerio dedi-

[k] Pont Rom. tit. de Clerico faciendo.

cantis vota, affectuſq; panduntur, quatenus ad hanc modulationem præparetur, qui Tonſuram Clericalem recepturus eſt, vt ſimilia apud ſe deſideria concipiat, totuſque Deo plenus, ad diuina miniſteria incaleſcat, & ſæcularia amodo, terrenaque rerum omnium commercia, negotiationes, curas, deſpiciat, [a] *incepto* autem *pſalmo Pontifex cum forcipibus incidit vnicuique extremitatem capillorum in quatuor locis, videlicet in fronte, in occipitio, & ad vtramque aurem; deinde in medio capitis aliquot crines capillorum, & in bacile deponit, & quilibet cùm tondetur, dicit, Dominus pars hæreditatis meæ & calicis mei, tu es qui reſtitues hæreditatem meam mihi: omnibus tonſis Mitrâ depoſitâ ſurgit Pontifex, & ſtans verſus ad illos dicit; Oremus, præſta quæſumus omnipotens Deus, vt hi famuli tui, quorum hodie comas capitum pro amore diuino depoſuimus, in tuâ dilectione perpetuò maneant, & eos ſine macula in ſempiternum cuſtodias. Per Chriſtum Dominum noſtrum, Amen. Tunc ſchola inchoat, & proſequitur Antiphonam ſequentem, quâ inceptâ Pontifex ſedet cum Mitra.* Antiphona autem hæc eſt, *Hic accipiet benedictionem à Domino, & miſericordiam à Deo ſalutari ſuo, quia hæc eſt generatio quærentium Dominũ*, Pſalmus ſubiungitur, *Domini eſt terra & plenitudo eius, &c.* quibus omnibus, cum omnia ad Chriſtum pertineant, Clerici præcipuè ad ipſum pertinere demonſtrantur; eorum munditia & innocentia deſcribitur, & Chriſti Eccleſiaſticis miniſtris ſtipati gloria ſplendorque refertur: cæteras preces omitto, imò nec in iis myſticis, & valdè piis, quas propoſuimus, exponendis tempus tero: nec orationes ab iis diuerſas [b] ad capillaturam incidendam, ex Veteri Romano Ordine eruere ſatago, quibus non dubium eſt Eccleſiam Romanam vſam fuiſſe. Solùm hîc Clericalis Tonſuræ ritum vrgeo.

[a] Idem Pontific. ibid.

[b] Vetus Ordo Rom. orat. ad capillar. incidend.

II. Græci Eccleſiaſticæ Tonſuræ ritum cum Lectoris collatione confundũt. Apud eos, vt [c] diximus, vnicus Lectoris gradus ex minoribus Ordinibus habetur: cui ergo illum conferunt, eundem quoque in Clericum attondent. Olim tamen Tonſuræ Clericalis collationem à collatione Lectoratus diſiungebant, ſaltem in pueris, vt patet ex [d] ſeptima Synodo, & [e] Balſamone. In Lectore verò tondendo hanc formam obſeruant, [f] *ἀφεαιζεται ξύσον τὴν κεφαλὴν ὅλην τῷ ἀρχιερεῖ, καὶ κείρεται παρ' αὐτοῦ τρισσῶς, λέγοντος, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς, καὶ τοῦ υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος, ὑπογράφοντος τὸν καθηκόντα ὑπάλληλον τῷ συμπαρόντι, τὸ, ἀμήν. εἶτα πάλιν ὁ ἱερεὺς εἰς κλεῖσιν τρίχωμα, καὶ ὕστερον πάλιν τοῦ ἀρχιερέως ἀφαιρέσαντος, caput à Pontifice ter ſignatur, & tondetur in formam crucis ab eodem dicente, in nomine Patris & Filij, & Spiritus ſancti, ſingulis præſentibus ad ſingulas invocationes reſpondentibus, Amen. Deinde ab aliquo iuxta figuram Clericorum perfectè tonderur, ſic denuo ad Pontificem adducitur, &c.* Quod Græci inceptam ab Epiſcopo Clericalem Tonſuram ab aliquo Clericorum perfici procurant, idem, ni fallor, olim apud Latinos in vſu fuit, vt vel Epiſcopus Clericalem Tonſuram perficeret, vel ab alio perfici curaret: ſed ob multitudinem Clericorum iam prætermiſſum: ſi enim quando primo [g] Clericis barba tondebatur, ſolemniter, & coram Pontifice id fieri ſolebat: quidni, & Clericalis Tonſura, Clericorum dignitatis inſigne, coram Pontifice ſolemniter olim attonſa credatur?

[c] Suprà plurics.

[d] Septima Synodus c. 14.

[e] Balſamon ibidem.

[f] Euchologi. in ordin. Lectoris.

[g] Pont. Rom. in fine, tit. de barba tondẽda.

§. II.

Tondendi Clerici ritus comprobatur.

III. Vetuſtiſſimus autem eſt, & ab Eccleſiâ probatus Clerici ac Monachi attondẽdi ritus: de Monacho fusè [h] Dionyſius, [i] Athanaſius, [k] Epiphanius, [l] Hieronymus, [m] Auguſtinus, [n] Palladius, & alij priorum ſæculorum auctores. Clericum quoque antiquitus attonſum fuiſſe plura oſtendunt. Primò enim exemplo [o] Leuitarum, qui conſecrandi pilos radebant ex prædictis, ſed maximè exẽplo Nazaræorum Tonſuram in Clerum inductam fuiſſe oſtenditur. Erant enim Nazaræi inter Iudæos ſanctitate vitæ celebres, & auſterioris inſtituti, ſeu propoſiti viri, qui nempe à reliquis ſegregati, ſeparati, diuiſi, ſeu ſanctificati, ideoque vel in perpetuum, vel ad tempus conſecrati [p]; nam ſeparationem & ſanctificationem verbum *Nazir* apud 70. Interpretes, ſeu *Nazar*, apud Symmachũ, & alios Græcos vtrumque ſignificat. *Iſta* verò eſt *lex conſecrationis Nazarei*, ex

[h] Dionyſ. cap. 6. Eccl. hier.

[i] Athanaſ. lib. de virginitate.

[k] Epiphan. hæreſ. 80.

[l] Hieronym. epiſt. ad Sabinian. Diaconum.

[m] Auguſt. de operibus Monach. cap. vlt.

[n] Pallad. in hiſt. Lauſiac. cap. 41.

[o] Vide ſuprà, vbi de conſecrat. Leuitarũ.

[p] Septuag. & Symmachus paſſim.

libro

A libro [a] Numerorum, *cum dies quos ex voto decreverit, complebuntur, adducet eum ad ostium tabernaculi fœderis, & offeret oblationem eius Domino, &c. tunc radetur Nazaræus ante ostium tabernaculi fœderis cæsarie consecrationis suæ: tolletque capillos eius, ponetque super ignem, qui est suppositus sacrificio pacificorum, &c.* quãuis autem toto tempore Nazaræatus, seu voti sui, caput nec tõderet, nec raderet, dicẽte Scriptura, *omni tẽpore separationis suæ nouacula non transibit per caput eius, vsque ad completũ diem, quo Domino cõsecratur, sanctus erit cessante cæsarie capitis eius:* attamen eo die quo consecrari, & perfici censebatur, caput solemniter attondebat. Quod ad innuendam Clericalis Tonsuræ solemnitatem, qua quis Deo consecratur, non incongruè assumitur. Facilè autem fieri potuit, vt ad perfectioris gradus, ac meriti Christianos Nazaræorum instituta transirent, formam scilicet dante Paulo, qui [b] Hierosolymis in templo, Nazaræorum more, & caput rasisse, &, vt alij raderent, operam dedisse refertur.

[a] Num. cap 6. vide etiam Iudic. cap. 13. & Ioseph. de bello Iudaico lib. 2. cap. 15.

[b] Actorum 21. vide Hieron. epist. 89.

IV. Secundò ab exemplo Beati Petri alij Tonsuræ Clericalis initium & ratio-
B nem repetunt, cuius sententiæ videtur fuisse venerabilis [c] Beda de Tonsura ita differens, inter omnes *quas in Ecclesia, vel in vniuerso hominum genere reperimus Tonsuras nullam magis sequendam, amplectendamque iure dixerim, eâ quam in capite suo gestabat ille, cui se confitenti Dominus ait, Tues Petrus.* Et paulò pòst, *neque ob id tantum in coronam attondemur, quia attonsus est Petrus, sed quia Petrus in memoriam Dominicæ Passionis ità attonsus est.* Ex cuius proinde verbis deducitur, Petrum à Christiani nominis hostibus, & Christi coronæ spineæ irrisoribus, (quod recentiores referunt) in coronam attonsum fuisse. Hoc autem ipsum clariùs & apertiùs confirmat [d] Germanus Constantinopolitanus Patriarcha iis verbis, ὁ ἐν τῇ μεφάλῃ τῦ ἱερέως ἀφειμένος ὅπλοις στέφανος ἐν τῆς τῷ ζωῶν σημειώσεως, εἰκονίζῃ τλὼ τῦ Αποσόλω Πέτρε πμίαν κάρᾳν, λῶ ἐν τῷ τῦ πνεῦ κ) διδασκάλε κηρύγμα τι ἀποσέλλεις, κ) κερεὶς ὑπὸ τῶν ἀπειθούντων τῷ λογῷ, ὡς ἐμπαιζόμενος ὑπ' ἀυτῶν, παύτλω ὁ διδάσκαλος Χεισὸς ἐλόγησε κ) ἐποίησε τλὼ αὐτμίαν πμλὼ, κ) τλὼ χλιδίλω εἰς δέξαν, κ) ἔθηκεν ὅλῃ τλὼ κεφαλλὼ αὐτῦ στέφανον, σὺκ ἐκ λίθων πμίων, ἀλλὰ τῷ λίθῳ κ) τῇ Πέτρᾳ τῆς πίσεως αὐτῦ ἐκλάμπουσαν, ὑαῤῥ κρυσίον κ) τοπάζιον κ) λίθους πμίους. κορύφη γὸ κεκαλλωπισμένη, κ) στέφανος τῦ δωδεκαλίθου, οἱ Απόσολοί εἰσι. Πέτρα δὲ ὁ πανσεβάσατος Απόσολος ὑπάρχῃ ἀρχιεράρχης τῦ Χεισῦ. *Duplex corona circumposita capiti Sacerdotis ex capillorum significatione, imaginem refert venerandi capitis Apostoli Petri: quæ, cùm missus esset ad prædicationem Domini, & Magistri, ei tonsa est ab iis qui eius sermoni non credebant, vt illuderetur ab ipsis; eique magister Christus benedixit, & infamiam in honorem, illusionem in gloriam conuertit, & posuit super caput eius coronam non ex lapidibus pretiosis, sed lapidem ex petra fidei eius fulgescentem super aurum, topazion & lapides pretiosos. Vertex enim ornatus, & corona duodecim lapillorum Apostoli sunt: Petra verò sanctissimus Apostolus est primus hierarcharum Christi.* Claruit autem sanctissimus iste Patriarcha sub Leone Isaurico, quinto Ecclesiæ sæculo: eiusque ritus tondendorum Clericorum in modum coronæ, non tanquam recentis, sed ab Apostolorum tem-
D pore recepti meminit, ab eo nempe, quo beatus Petrus ignominiosè ab irrisoribus attonsus est. Quam historiam à maioribus traditam ita refert S. Germanus, vt auctorem à quo ipsam acceperit, non citet; Ei verò probabilitatem mos antiquus addit; quippe cùm apud veteres passim legamus hãc præsertim contumeliam sapientiæ professoribus, quos malè tractare vellent, irrogasse, vt eos detonsos dimitterent: sic enim de Apollonio Tyanæo insigni illo impostore, Pythagoricæ Philosophiæ sectatore refert [e] Philostratus, eum à Domitiano in carcerem detrusum fuisse, & missum tonsorem, qui promissam barbam, capitisque comam tonderet: sic quoque S. Ioannem Euangelistam [f] Pseudoprocotus, apocryphus quidem, sed vetus liber, iussù eiusdem Domitiani tradit crinem capitis detonsum fuisse, vt ignominiosus, & inhonorabilis populo videretur. Origenem similiter à paganis adrasum refert [g] Epiphanius. Nec dubiũ, quin olim [h] seruilis conditionis homines, vel [i] ad Metalla damnati, rasi, vel semitonsi essent, & ludibrij causâ [k] aliqui attonderi nonnunquam solerent. Confirmari quoque potest eadem historia ex apparitione pueruli cuidam probo & innocuo facta, sæuissima lue per Britannias grassante, quam Monasterij cuiusdam non sine mi-

[c] Philostratus in vita Apollonij lib. 7.
[f] Pseudoprochorus cap. 20 inter Apocryphos à Gelasio numeratus.
[g] Epiphanius hæres 44. al. 64.
[h] Aristophanes in auibus: Sidon. lib. 2. epist. 2. Plautus in Amphyt. act. 2. Tacitus, & alij passim.
[i] Cypr. epist. 77.
[k] Sueton cap. 31. in Gaio.

raculo liberatio conſecuta eſt; hic enim, referente [a] Beda, de iis qui ſibi apparuiſſent, hæc retulit, *præclari omnino habitu & vultu erant, lætiſſimi ac pulcherrimi, quales numquam ante videram, neque aliquos hominum tanti decoris ac venuſtatis eſſe poſſe credebam: vnus quidem attonſus erat vt Clericus, alius barbam habebat prolixam, dicebantque quod vnus eorum Petrus, alius vocaretur Paulus, &c.*

V. Tertiò, ſi qua fides adhibenda eſt dubiis tum Abdiæ Babylonij, tum Aniceti Pontificis Romani ſcriptis, vel ab initio Chriſtianæ religionis mos iſte Clerici faciendi per Tonſuram, & geſtandæ à Clericis Tonſuræ receptus eſt. Nam Apoſtolica [b] Abdiæ hiſtoria tradit, Regem Indiæ ad fidem conuerſum rogauiſſe ſibi caput tonderi, & Diaconum à Sancto Thomâ Apoſtolo ordinatum, ab eoque diſcedente, in ſui locum Epiſcopum poſteà conſecratum. [c] Anicetus autem Epiſtola ad Gallos, Clericis præcipit, *vt iuxta* [d] *Apoſtolum comam non nutriant, ſed deſuper caput in modum ſphæræ radant: quia ſicut diſcreti debent eſſe in conuerſatione, ita & in tonſura, & in omni habitu diſcreti debent apparere.* Ex iis autem duobus teſtimoniis prius de falſitate minus coargui poteſt, quã poſterius: qui enim dixerit ritum ab Apoſtolis acceptum eſſe, & ab eorum tempore vſitatum, vt qui Clericorum numero aggregaretur, capite attonderi ſoleret, vix à quoquam falſi conuinci poterit: improbabile autem omnino eſt Anicetum ſæuiente in Chriſtianos, præſertim verò in Clericos & Sacerdotes, perſecutione, præcepiſſe, vt Clericis in modum coronæ caput attonderetur, cum vel iſto vnico ſigno dignoſci potuiſſent, & morti addici. Denique alienum quoque à Chriſtianorum & Clericorum moribus, vel à pluribus ſæculis fuit, vt raderentur; tonderi antiquitus conſueuerant, non radi: quod auctoritate [e] Clementis Alexandrini comprobare poſſumus, qui non nouaculâ, ſed tonſorum forficibus Chriſtianos tondendos eſſe confirmat: ſed præcipuè [f] Optati Mileuitani teſtimonio Donatiſtas arguentis, quod Sacerdotibus Catholicis per vim capita raſiſſent, *docere*, inquit, *vbi vobis mandatum ſit, radere capita Sacerdotibus, cum è contrario tot ſint exempla propoſita fieri non debere.* Itemque [g] Hieronymi, qui in Ezechielem commentarium ſcribens hæc habet, quæ ad noſtros etiam Sacerdotes referre videtur, *vult autem Dominus Sacerdotes ſuos capillos ſanctificationis habere perpetuos, & operiri capita eorum non aliquo extrinſecus velamento, ſed ſua naturalique ceſarie, non ad ornatum atque luxuriam, ſed ad honeſtatem, vnde & capilli capitis Apoſtolorum numerati ſunt, dicente Saluatore, veſtræ autem capilli capitis numerati ſunt, &c.* Ex quibus ſanè auctoritatibus patet, nondum viguiſſe hunc morem in Eccleſiâ Dei, vt caput Clericorum in modum ſphæræ raderetur, quod edixit Anicetus, ſed id poſterioribus temporibus ſeruatum, & conſtitutum fuiſſe: vſitatam fortè fuiſſe iiſce temporibus Tonſuram Clericalem ſuſpicari poſſumus, ſed non raſuram; nam & barbam radere [h] Concilio Carthaginenſe 4. iuxtà quaſdam editiones prohibet, quod ſecundùm alias comam barbamq; nutrire vetat; quã ſanctionẽ confirmans [i] Agathenſis Synodus inuitos Clericos ab Archidiacono detonderi præcipit. Verùm hæc nos ſtrictim duntaxat referimus, fuſiorẽ de Tonſurâ à Clericis deferenda ſermonem aliàs habituri; hîc autem ſolum de ritu recipiendi aliquos in Clerum per capillorum tonſionem ex profeſſo agimus: quare quæ de coronâ Sacerdotali, ex [k] Euſebio, [l] Hieronymo, [m] Auguſtino, [n] Sidonio, [o] Vincentio Lirinenſi, [p] Ennodio, [q] Valentiniano Auguſto, [r] Tarraconenſium Epiſcopis ad Papam Hilarium, & aliis referuntur, hæc nos libenter hoc loco omittimus.

VI. Vnum prætermittere non poſſumus, morem radendi Clericos à Monachis probabiliter credi ortum habuiſſe: nam cùm luctus causâ apud exteras, Orientales præſertim nationes ex [t] Suetonio, [u] Herodoto, [x] Luciano, & aliis radi cõſueuiſſent, quod etiam [y] Scripturæ ſacræ auctoritas comprobat; Monachi, quorum [z] ordo in Oriente diu floruit, priuſquam in Occidente vel eorum nomen audiretur, hunc morem imitati ſunt, vtpote qui pœnitentes videri vellent, & [a] plangentis non docentis officium ſuſciperent; vnde cùm anteà tonderentur (nam tonſos ſolum eos fuiſſe ſuprà citati [b] Dionyſius, Athanaſius, & cæteri teſtantur) radi poſteà cœperunt. Hincque Monachi à [c] Paulino deſcribuntur, *nec improba attonſi capitis fronte criniti, ſed caſta informitate capillum ad cutem ceſi, & inæqualiter*

[a] Beda lib. 4. hiſt. cap. 19.
[b] Abdias lib. 9. Apoſt. hiſt.
[c] Anicet. epiſt. ad Gallos
[d] 1. Cor. 11.
[e] Clemens Alex. lib. 3. pedag. cap. 11.
[f] Optatus Mileuitan. lib. 2. contra Parmen.
[g] Hieronym. in cap. 44. Ezechiel.
[h] Conc. Carthag. 4. c. 44.
[i] Agath. c. 10.
[k] Euſebius lib. 10. cap. 2.
[l] Hieronym. epiſt. ad Auguſt. 16. inter epiſt. Auguſt.
[m] Auguſtinus epiſt. 147.
[n] Sidon. epiſt. 3. lib. 6. & 8. lib. 7.
[o] Vincentius Lirin. in commonitorio.
[p] Ennod. Marcellino Epiſcopo, itẽ Aureliano', item Symmacho Papæ.
[q] Valentin. Nouell. de Epiſcopal. ordinat.
[r] Tarracon. Prouinc. Epiſcopi, ad Hilar. tom. 2. Conc. parte 2.
[t] Sueton. in Cæſare cap. 5.
[u] Herodot. lib. 3. hiſt.
[x] Lucianus de Dea Syri.
[y] Iob 2. Iſaiæ 22. Mich. 1.
[z] Vide Aug. in Confeſſ. & alios paſſim.
[a] Vide Hiero. epiſt. ad Riparium, & alibi.
[b] Vide ſupra num. 3.
[c] Paulinus epiſt. 7. ad Serum.

Google

A *inæqualiter ſemitonſi, & deſtituta fronte præruſi.* Hinc apud [a] Saluianum, *Monachus reciſis comarum fluentium rubis ad cutem tonſus* legitur. Hinc de Iuliano Apoſtata Socrates, [b] *ἐν χρῷ τε κειράμενος, τὸν τῆς Μοναχῶν ὑπεκρίνετο βίον, καὶ λελανθότως μὲν ἠσκεῖτο τὰ φιλόσοφα ἐν δὲ τῷ φανερῷ, τὰ ἱερὰ τῶν Χριστιανῶν ἀναγινώσκων γράμματα, καὶ δὴ τῆς ἐν Νικομηδείᾳ Ἐκκλησίας ἀναγνώστης καθίσταται: abraſa cute vitam Monaſticam ſimulauit, ac clam quidem diſciplinas philoſophorum excoluit, palam autem ſacra Chriſtianorum eloquia perlegit, atque adeò in Eccleſia Nicomedienſi lector deſignatus eſt.* Ex quibus colligis Monachos radi primùm cœpiſſe, tum verò ad Clericos eundem morem peruenisſe: vbi enim Monachi in Clerum adlecti ſunt, quemadmodum atrati habitus ipſis proprij, Clericis quoque tributi ſunt, cum anteà album colorem [c] æquè ac nigrum Clerici deuitarent: ita & fieri potuit, vt ad inſtar Monachorum Clerici raderentur, quemadmodum Iulianus Apoſtata lector Nicomediensis creatus inſtar Monachi tamen raſus eſt.

[a] Saluianus lib. 8. de prouid. in fine.
[b] Socrates lib 3 cap 1.
[c] Hieronym. ad Nepotian.

B VII. Verùm acuratiori huius rei indagatione in alium locum reiectâ probandum hic eſt Clericos in Eccleſiaſticum ordinem attonſione capillorum coopta-ri ſolitos fuiſſe. Id verò plurima demonſtrant, antiquiora quarti vel præſertim ſæculi exempla, pro hoc ritu comprobando proferri poſſunt. Primùm quod de Ammiano [d] Marcellino iam à nobis relatum eſt, Theodorum quendam Eccleſiæ ædificandæ præfectum ab Ethnicis malè habitum, quod *cirrhos puerorum licentius detondebat*; quibus verbis probabile eſt Tonſuram Clericalem ſignificari, ideoque Theodorum iſtum ſupplicio affectum narrari; quod diuerſos pueros attonſione crinium, ritu vſitato, Clericos faceret. Alterum, quod ex [e] Nazianzeno colligitur ea oratione, quam habuit poſt reditum in vrbem, cum promotionem Maximi ex laico in Epiſcopum recens creati reſciuiſſet: eâ enim Maximum Cynicum Philoſophum carpens, paſtores quoſdam eſſe ait, *οὐδὲν εἰς ποιμαντικὴν εἰσηνεγκότας ἢ τὸ κατῖρας κόμας, αἷς κακῶς ἤσχυνται, qui nihil aliud ad paſtoralem adminiſtrationem contulerint, quam quod comam raſerint, cui alendæ malè ſtudebant.* Tertium, ex vetuſto quodam & prægrandi numiſmate aureo, quod deſcriptum habetur apud [f] Baronium, in quo nempe ex vna parte Theodoſij magni effigies; ex altera verò ſanctorum Ioannis & Philippi Tonſurâ Clericali inſignitorum imago exculpta ſunt. Quartum, quod ex Cyrillo in geſtis S. Euthymij Abbatis deſumitur, hic enim Otreium [g] Melitenſem Epiſcopũ, qui ſub Theodoſio Iuniore doctrinæ ac pietatis laude claruit, S. Euthymium celeberrimum quoque virum in Clericorum numerum referentem iis verbis nobis deſcribit, [h] *cum eum baptizaſſet, & pilos, qui ex lege tondentur pueris, totondiſſet, in gradum Lectorum eum cooptat.* Quintum, ex [i] Conſtantio Preſbytero Lugdunenſi, quem magnifeciſſe [k] Sidonium Apollinarem, patet ex variis eius epiſtolis: hic ergo, vt iam ex ipſo protulimus, Germanum Antiſſiodorenſem [l] anno 421. Clericum factũ, cum diuini numinis inuocatione tonſum fudiſſe retulit. Sextum ex [m] Euagrio, qui de Martiano, cum in Zenonem ſeditionem mouiſſet, & à ſuis proditus aufugiſſet, hæc habet, *καὶ τὴν κόμην ἀποθέμενος, Πρεσβύτερος χειροτονεῖται, coma depoſita Presbyter ordinatus eſt.* Septimò, Leges Salicæ ac Burgundionum, de quorum tempore vix quicquam certò ſciri poteſt, huc adferri poſſunt: quarum illæ, [n] *puerum crinium ſine conſilio aut voluntate parentum tonderi*, id eſt, ni fallor, ad Clericatum vel Monachatum recipi non impunè ſinunt: hæ [o] quemcumque puniunt, *qui ingenuo, aut ſeruo fugienti capillum fecerit*, quod ad Tonſuram quoque Clericalem ſine conſenſu eorum, in quorum quis eſt poteſtate, trahi poteſt, niſi fortè ignominiæ loco aliquem tonderi vtrobique vetetur, aut in ſeruitutem addici. Octauò, [p] Gregorij Magni teſtimonium proferri poteſt, *quidam*, inquit, *deſiderio honoris inflati, defunctis Epiſcopis tonſurantur, & fiunt repentè ex laicis Sacerdotes.*

[d] Ammianus lib 2.
[e] Naz. orat 18.
[f] Baron tomo 4 Annal. ad annum 391.
[g] Otreij Melit. honorifica commẽdatio l. 3. C Theodoſ. de fide Cathol.
[h] Cyrill. in Euthymio apud Sur. 20 Ianuarij.
[i] Conſtant. in vit. S. Germani.
[k] Sidon. in præfat. ad lib. epiſt. 10. lib. 2. epiſt 3 lib 3 epiſt 18 & vlt. lib. 7. epiſt. 16. lib. 8 & alibi.
[l] Chronicum Antiſſiod.
[m] Euagr. lib. 3 cap. 26.
[n] Legum Salicar 26. tit. §. 4.
[o] Leg Burgũdion. tit. 6. §. 4.
[p] Greg. Magnus lib. 7. epiſt. 108. al. 110. ad Syagr.

C VIII. Plura ex Gregorio Turonenſi ſexti ſæculi exempla attondendi eos qui in Cletum cooptarentur, erui poſſunt. [q] Omitto S. Nicetio Treuirenſi poſteà Epiſcopo Clericatum ab omnibus prædictum fuiſſe, quod ab ipſo ortus ſui tempore Clericalem coronam diuinitus efformatam haberet, teſtimonio eiuſdem Gregorij. Hoc enim exemplum, cum de coronâ à Clericis geſtandâ diſſeremus, commodius vrgebimus; alia iam refero quæ ad rem præſentem magis

[q] Greg. Turc. in vitis SS. Patrũ cap. 17.

faciant. Occurrit mihi primum S. Patrocli celeberrimi Abbatis deſcripta ab eodem Gregorio ad Clericorum ordinem promotio, [a] *abiit*, inquit, *ad Arcadium Biturigæ vrbis Epiſcopum, petiitque ſibi comam capitis tonderi, accirique in ordinem Clericorum, quod Epiſcopus, Domino volente, ſine mora compleuit.* Claruiſſe autem refertur ſub Childeberto Pariſiorum Rege. Occurrunt, [b] & Chararius, eiuſque filius, quos Clodouæus totondiſſe dicitur, id eſt, ni fallor, curaſſe, vt tonderentur, & Chararicum quidem Preſbyterum, filium verò eius Diaconum ordinari iuſſiſſe. Occurrunt & filij Chlodouæi Regis, de quibus eorum patrui pertractaſſe feruntur, [c] *quid de his fieri deberet, vtrum inciſa cæſarie, vt reliqua plebs, haberentur, an ceriò vt interfecti regnum germani* inter ſemetipſos diuiderent Sed nec in hoc, nec in priori fortè exẽplo de Tonſura Clericali ſermo eſt, ſed de populari tonſione; cum enim Reges, ac regij adoleſcentes, itemque principes comam promitterent, ideò quos in infimam populi fortem deiiciebant, eos vulgi in morem attondebant. Occurrit & Machlianus Chanaonis Britannorum Comitis frater, de quo idem [d] Gregorius, *Machlianus deſub terrâ conſurgens Venericam vrbem expetiit, ibique tonſuratus & Epiſcopus ordinatus eſt.* Occurrit & [e] Merouæus Chilperici Regis filius, *qui cum in cuſtodia à Patre retineretur, tonſuratus eſt, mutataque veſte, quod Clericis vti mos eſt, Presbyter ordinatur.* Occurrit Badechiſilus, qui ex Maiore domus regiæ in Epiſcopum Cœnomanenſem electus *Tonſuratus, gradus quos Clerici ſortiuntur aſcendiſſe* dicitur.

[a] Idem cap. 9. eiuſdem libri.
[b] Idem lib. 2. hiſt. cap. 42.
[c] Idem lib. 3. cap. 18.
[d] Idem lib. 4. cap. 4.
[e] Idem lib. 5. cap. 14.

A

B

IX. Similia apud eundem exempla tibi occurrent, quæ nos prætermittimus, ſicut & SS. [f] Sulpitij, & Auſtregiſili, & aliorũ, quorum primus *tonſis capillis in Clerum tranſiſſe*: alter, *detonſa cæſarie* Clericus factus: cæteri ſimili ritu initiati dicuntur. S. Gaugerici qui poſteà Cameracenſis Epiſcopus creatus eſt, exemplum ſolum eiuſdem ſæculi ſubiungimus; de eo fidelis eius vitæ ſcriptor hæc refert, quę, quia ad Eccleſiaſticam diſciplinã in deligendis ad Clericalem Tõſuram adoleſcentibus non minimùm conducũt, ideò fuſiùs à nobis referentur, [b] *contigit*, inquit, *interea Epiſcopũ Treuerenſem Magnericũ, & merito & nomine, canonicis ſanctionibus obtemperantem parœciam ſuam circumire, & ad eius caſtri Eccleſiam pro conſuetudine peruenire. Cumque ex more ſacrum perageret miniſterium, ex loco illius Sacerdote perquiſiuit, num vitè illic ſe haberet ordo Eccleſiaſticus, qui & quales eſſent in Dei ſeruitio adiutores. Tum ille, habemus, inquit, illos & illos in Chriſti famulatu miniſtros altaris, in quibus pollet Gaugericus quidam, ætate quidem adoleſcens, ſed cæteros ſacris ſtudiis, & ſanctitate antecellens: ſacrarum ille litterarum eruditioni adhibitus, primis adhuc literis imbuitur: verùm tyrocinij ſui tempus morum integritate iam in emeritam ætatem tranſtuliſſe videtur: audito enim ſigno, quo ad laudes Dei horis canonicis inuitamur, ille mente deuotus, relicto domicilio, nec illis etiam quæ in manibus ſunt, abſolutis, ad Eccleſiam properat, &c. His auditis venerandus Antiſtes, noſtris, inquit, actutum exhibeatur adſpectibus adoleſcens. Adductus ille blandè ac leniter ab Epiſcopo compellatus, & præclaræ indolis animus, ſuaui oratione confirmatus eſt. Deinde ſuis cum manibus, fusâ ſuper eum benedictione, idem Epiſcopus totondit, Regiaque, ac Sacerdotali corona Domino perpetuo famulaturum inſigniuit.* Plura his verbis notanda referuntur, quæ ſtrictim ego complector. 1. Epiſcopos parœcias ſuas luſtrantes, de iis qui ad Clerum parabantur, parœcos interrogare ſolitos. 2 parœcorum curæ fuiſſe eoſdem literis imbuere, & ad Eccleſiaſticam diſciplinam formare. 3. licuiſſe etiam iiſdem parœcis pueros bonæ indolis, antequam ab Epiſcopo in Clericos attonderentur, pſalmis canendis, & altaris miniſterio applicare. 4. qui diligentes in officio Eccleſiaſtico fuiſſent, ac virtutibus cæteris præcellerent, eos Epiſcopo ab iiſdem commendatos in Clerum cooptari ſolitos fuiſſe. 5. Clericum hoc ritu fieri conſueuiſſe, attonſione ſcilicet capitis, & inuocatione diuini nominis ſuper eum ab Epiſcopo fusâ. Duo verò ex iis quæ ibidem ſubiunguntur verbis colligi poſſunt, vnum, Pſalmos Dauidicos à magiſtris ſcholæ eos qui ad Eccleſiaſticam malitiam tenderent, edoctos fuiſſe: alterum, pſalterium memoriter ſacris ordinatos addiſcere item ſolitos: vnde & S. Gaugericus memoriter illud addiſcendi conditionem ſuſcepiſſe ibi refertur, quâ ad ſacros ordines reciperetur, & audiẽte eodem Magnerico poſteriori tempore memoriter recitaſſe. Plura ex iis [i] ſuperiori parte fuſiùs oſtendimus, hæc nos occaſione ritus

[f] Vitæ S. Sulpitij cap. 3. apud Sur. 14. Ian.
[g] Vita S. Auſtregiſili cap 4 apud eundem 20. Maij.
[h] Vitæ S. Gaugerici cap 1. & 2. apud Sur. 11. Auguſti.
[i] Vide ſuperioti parte ſparſim.

C

D

A tus Tonſuræ iam obiter delibamus. Ex [a] Iſidoro autem Hiſpalenſi ſexti ſæculi ſcriptore quædam infrà proferemus.

X. Septimi iam & octaui ſæculi exempla quædam addimus, quibus ritus iſte vſitatiſſimus fuiſſe in promotione ad Clericatũ oſtendatur. Omiſſis autem SS. Eligij, [c] Audoëni, & aliorum exemplis, quæ frequentiſſimè occurrunt, eorũ qui tonſis capillis Clerici facti referuntur: quædam duntaxat referemus, quæ ritum iſtum magis illuſtrent, vel confirment. Primum igitur inter [d] Marculfi (qui ſeptimo ſæculo floruit, tempore ſcilicet S. Landerici Epiſcopi Pariſienſis, cuie librum ſuum inſcripſit) formulas obſeruamus, *præceptum de Clericatu*, quo licentia Clericorum ordinis amplectendi, ipſius candidatis à Regibus concedi ſolebat, in quo hæc habentur ad præſentis ritus confirmationẽ idonea, *ille ad noſtrã veniens præſentiam ſerenitati noſtræ petiit, vt ei licentiam tribuere deberemus, qualiter comam capitis ſui ad onus Clericatus deponere deberet.* Et paulò pòſt, *licentiam habeat comam capitis ſui tonſurare & ad prædictã Baſilicã, vel Monaſterium, deſeruire.* Deinde de

B ſancto Trudone, qui ſeptimo ſæculo claruit, is qui eius vitã [f] acuratè conſcripſit Theodorus Monaſterij ab illo fundati Abbas, hæc refert, *manibus Epiſcopi ſui tonſuratus exuit laicum, & indutus Clericum iuratus in Chriſti bella miles aſſumitur.* Tertiò, Cabilonenſis 2. Synodus [g] ſub Carolo Magno promotionẽ ad Clericatum, & receptionem in Monaſterium pretio quocumque fieri vetans, eos Epiſcopos & Abbates damnat, *qui non in fructum animarũ, ſed in auaritiam, & turpe lucrũ inhiantes, quoſlibet homines illectos circumeundo totonderunt.* Ex quo Canone ſumptum poſteà [h] Capitulare Aquiſgranenſe Ludouici Pij, quo vetatur, ne quis aliquem Tonſurari ad res eius adipiſcendas perſuadeat. Quartò, inter Capitula [i] Caroli Magni de diuerſis rebus partim Eccleſiaſticis, partim politicis, anno ſecundùm quoſdam 789. & 21. ipſius regni, Clerici Sacerdotibus inferiores Tonſurati dicũtur, ſic enim habetur, *vt Monachi, & qui in gradu Sacerdotali conſtituti ſunt, ad ſæcularia negotia non tranſeant: de reliquis Tonſuratis detur ſpatium vſque in Synodum noſtram.* Quin-

C tò, fusè [k] Beda pluribus in locis de hoc ritu Tonſuræ ediſſerit, vnde & Clerici ab ipſo *attonſi* [l] nominantur. Sextò Tharaſius, qui ex Neophyto ad Epiſcopatum Conſtantinopolitanum aſcendit, inquit Ignatius Monachus in eius vita, *limi mundani mutatâ dignitate, & tonſâ comâ, ritu Clerici, honeſtoque, & venerando alio ſumpto amictu, diuinis, & ſpiritalibus inuocationibus, ſicut Aaron & Phinees, ſuſcepit vectionem honoris Sacerdotalis.* Septimò, Imperatrix Irene apud [m] Zonaram mariti ſui fratres de coniuratione accuſatos radi, & in Sacerdotum ordinem recipi curauit. Octauò, ſexta [n] Synodus Trullana quemquã prohibuit Sacerdotali ordine, vel miniſterio Eccleſiaſtico fungi, εἰ μὴ πατριαρχικὴ χειροτονήσεται ὁ τοιοῦτος, *niſi qui Tonſura Sacerdotali vſus fuerit & benedictionem à ſuo proprio paſtore canonicè ſuſceperit.* Nonò, [o] ſeptima Synodus Generalis quoſdam refert ἐπιτόδιον τῷ κειρὰν τὸν Κλῆρον λαμβάνοντας, *à pueris Tonſuram Cleri accipientes.* Plura alia prætereo, ea præſertim quæ ex Eccleſiaſticis ſcriptoribus, aliiſque ſequentium ſæculorum auctoribus proferri poſſunt, & quæ coronæ Clericalis geſtandæ à Clericis obli-

D gationem, modum, figuram, rationem edocent: de iis enim fuſior erit alibi diſſerendi locus. In eundem pariter locum reiiciemus, quæ contra morem iſtum Clericorum, vt in coronam tondeantur, à noſtri temporis hæreticis argumenta proferuntur, interim vide [p] Bellarminum, [q] Baronium, & alios obiectiones iſtas ſolidè refutantes.

§. III.

Rationes & myſteria prædicti ritus proferuntur.

XI. Iam itaque veniendum eſt ad myſticas prædicti ritus rationes. Sileo in memoriam ſpineæ coronæ Domini Clericos capillos in coronam attonſos geſtare ſolitos, ex Germano [r] Patriarcha Conſtantinopolitano, [s] Beda, [t] Petro Bleſenſi, & aliis. Taceo Nazaræorum conſecrationem hoc ritu exhiberi, vt ſuprà [u] docuimus, confirmatq; [x] Iſidorus Hiſpalenſis libro de officiis diuinis, & ex eo [y] Aquiſgranenſe ſub Ludouico Pio. Omitto hoc ritu moneri Clericos, vt tanquam ſpiritales Reges ſe coronam geſtare meminerint, vt ediſſerunt idem [z] Iſidorus,

[a] Iſidor. Hiſpal. infrà citandus ſeq. §.
[b] Vitæ S. Eligij lib. 2. cap. 2 apud Sur. 7. Decemb.
[c] Vitæ S. Audoëni apud eundem 24. Auguſti.
[d] Formula Marculfi 14.
[e] Vide præfat. formul. eiuſdẽ Marculfi.
[f] Vita S. Trudonis lib. 1. cap. 15. apud Sur. 25. Nouemb.
[g] Cabilon. 2. can. 7.
[h] Capitulare Aquiſgr. Ludouici Pij ſub Steph. 4. cap. 8. tom. 2. Cõc. Gall.
[i] Capitul. Caroli de diuerſis cap. 14. ibid.
[k] Beda lib. 3. cap. 5.
[l] Ignatius in vita Tarаſij apud Sur. 25. Februarij.
[m] Zonaras tom. 3. Annal.
[n] Sexta Synod. c. 31.
[o] Septima Synod. c. 14.
[p] Bellarm. 2. parte controuerſ. lib. 2. cap. 40.
[q] Baron. ad annum 58. tomo 1.
[r] Germ. Conſtantinopol. in theoria rerum Eccleſ.
[s] Beda lib. 5. hiſt. cap. 22.
[t] Bleſenſis in cap. 1. Iob.
[u] Vide ſuprà § 2. num. 3.
[x] Iſidor. Hiſp. lib. 2. de diuinis officiis cap. 4.
[y] Aquiſgran. Goncil. ſub Ludouico Pio cap. 1.
[z] Idem Iſidor. cap. 4. cit.

[a] Aquiſgran. ibidem.
[b] Raban. lib. 1. de inſtitut. Cleric. cap. 5.
[c] Hugo lib 2. de Sacram. parte 3. cap. 1. Vide etiam Hieron. c. duo ſum. 12. q. 1.
[d] Vide ſuprà num. 4. & 5.

Aquiſgranenſe [a] Concilium, Rabanus [b] Maurus, [c] Hugo à ſancto Victore, & alij. Prætereà in memoriam Tonſuræ S. Petri eundem ritum vſurpari iam ſuprà monui, ideoque hîc rationem iſtam prætereo. Sed nec referre volo pœnitentiam hoc ritu ac conuerſionem ſignificari: nam pœnitentiũ apud omnes ferè nationes demptis Romanis hic erat habitus. Hæc verò omnia ſilentio obuolui libenter à me patior, qui de eadem re fortè iterum ſum dicturus: ad eorũ ſolum confirmationem ea referam, quæ S. Lebuuinum, vbi Clericus factus eſſet, ſeriò cogitaſſe refert [d] Hucbaldus vitæ ipſius ſcriptor non contemnendus, *vnde & ipſe Deo talem exhibens ſe, detonſo, raſoque capite, non capillos poſuit vrendos ſacrificij veteris igne, &c.* Abſtruſiores autem hîc, vel Clericatus ſuſceptioni conuenientiores rationes proponam. A

XII. Primùm itaque ſilere non poſſum huius ritus myſticam à D. Dionyſio rationem proferri inter explicandum monaſticæ conſecrationis ceremonias, quæ Clericali quoque promotioni egregiè conuenit: ita enim ipſe, [e] *ἡ ὑπὲρ τῆς τριχῶν ἀποκαρσεως ἱερατικὴ τελὴ καθαρὰν καὶ ἀκηλίδωτον ζωὴν, οὐκ ἐπιπλάσεις σχήμασι τὸ κρυπτὸν ἀνειδίζουσαν ἐπιθυμίας καλλωπίζουσα, ἀλλ' αὐτὴν ἐφ' ἑαυτῆς οὐκ αἰσθητοῖς κάλλεσιν, ἀλλ' ἰδιαίοις, καὶ μοναχοῖς εἰς τὸ θεοειδέστατον ἀπαγομένην.* Capillorum autem detonſio declarat puram nullaque figura adumbratam vitam, non fictarum figurarum, aut colorum inductione deformitatem mentis decorantem, ſed ipſam in ſeipſa, non humanis ſpeciebus, ſeu pulchritudinibus, verum propriis & ſingularibus ad diuinam ſimilitudinem traductam. Quę verba myſticam Theologiam ſapiunt, iuxta quam non ſenſibilibus phantaſmatis diuina eſſentia tecta, ſed cùm negatione earum, quæ ſpeciem ſenſibilem neceſſario comitantur, imperfectionum, nobis purius exhibetur: quæ purior Dei videndi ratio non tecta nec adumbrata capillorum attonſione ſignificari dicitur, Clericiſque & Monachis propria dicitur, qui ad diuinam ſimilitudinem ac cognitionem perfectius cęteris ex ſuo ſtatu perducuntur. Quod ſi iſta, quę ſublimi dicendi genere dicta, concipi difficile, multo minus exprimi poſſunt, ad practicam moralemque Theologiam detiuemus, tonſione capillorum, ſiue in Clericatus ſuſceptione, ſiue in Monaſticâ profeſſione dicimus vitam nudam & apertam, ſinceram, ſine fuco, ſine dolo, vel ſimulatione ſignificari, ſurſum præſertim patentem, ob intentionis ſinceritatem, qua ſoli Deo placere volumus, cui ſoli conſilia noſtra probare curamus, hunc ſolum ſicut iudicem, ità & inſpectorem habere ſatagentes: ad quam vitam ſe adſtringere videtur, qui ſæcularibus renuntians, in Clerum vel Monachum attondetur. B

[e] Dionyſ cap. 6. Eccl. hier. in theoria.

XIII. Secundò egregia quoque ratio, cur Clericorum dum ordinantur capilli tondeantur, docetur ab Iſidoro [f] Hiſpalenſi, & [g] Aquiſgranenſi Concilio his verbis, *eſt autem Clericis Tonſuræ ſignum quod in corpore figuratur, ſed in animo agitur, ſcilicet vt hoc ſigno in religione vitia reſecentur, & criminibus carnis noſtræ, quaſi crinibus exuamur, atque inde innouatis ſenſibus, & comis rudibus eniteſcamus, expoliantes nos iuxta Apoſtolum [h] veterem hominem cum actibus ſuis, induentes nouum, qui renouatur in agnitione Dei, quam renouationem in mente oportet fieri, ſed in capite demonſtrari, vbi ipſa mens noſcitur habitare.* Rectè ſanè cõuenit ſymbolum iſtud exterius cum interiori, quam Clericus profitetur, omnium mundanarum vanitatum renũtiatione; quid enim aliud ſunt capilli quàm mortua quædam excrementa, quæ in mortuis magis creſcere ſolent, quam in viuis, quorum proinde tonſione rectè exprimitur, qualis debeat eſſe Clericorum animus, qui neceſſariis contentus vitæ ſubſidiis, ſuperflua reiiciat; diuitias terræ excrementa, & eorum, qui mortui ſunt Deo, mortua ornamenta reſpuat: cupiditates à ſe noxias amputet, inutiles ſollicitudines reſecet. Quam ſpiritalem in Clericatus ſuſceptione vitiorum, ac paſſionum reſectionem nobis neceſſariam eleganter deſcribit quoque Paulinus [i] Seuero. *Remedij*, inquit, *& decoris nouacula, nobis Chriſtus Deus eſt, qui cor noſtrum circuncidit, vitia radit, animæ caput lauigat, & faciem mentis accurat; noſque, vt illam in lege captiuam, purgat, & liberat horrido miſeræ ſeruitutis capillo: vt coniungendi Domino, velut illa [k] in Iſraëlitæ viri nuptias tranſitura, criminibus carnis noſtræ, quaſi barbaris crinibus exuamur.* Admonere quoque *cæſariem Clericorum detonſam, ne in veteribus annis iuuenilia facta meditemur, atque in confecto corpore, & corde decrepito, adoleſcentia regnet cupido,* docet C D

[f] Iſidorus lib. 2. de off. cap. 4. cit.
[g] Aquiſgran. cap. 4. cit.
[h] Ad Epheſ. 4. ad Coloſſ. 3.
[i] Paulinus epiſt 4 Seuero.
[k] Deuter. 21. Numer. 6.

docet [a] Ruricius. Huc quoque referri poteſt quod habet [b] Hieronymus apud Gratianum, *raſio capitis, eſt temporalium omnium depoſitio.* Sed fusè [c] Auguſtinus, ſeu quicumque Auctor eſt libri de contemptu mundi apud Auguſtinum, cauſam iſtam explicat: ex quo ea duntaxat excerpo, *in eâ parte pilos capitis incidimus, in quo nouam ſapientiam, id eſt, Chriſtum, incſſe cognoſcimus, per hoc ſignantes, malam terrenarum rerum ſollicitudinem noſtræ mentis oculos ad Deum contemplandum impedire, &c. Hinc* [d] *Moyſes ait, Leuitæ radant pilos carnis ſuæ; Leuita interpretatur aſſumptus, quiſquis namque in officiis diuinis aſſumptus eſt, pilos carnis, id eſt ſuperfluas cogitationes cordis radere debet: caput igitur radere, ſignat cogitationes terrenas, & ſuperfluas, à mente reſecare, &c.* XIV. Tertiò, ex eo quod ij qui in ſeruitutem traherentur, tonderi ſolerent, vt ſuprà [e] docuimus, confirmatque mos Longobardorum, & Francorum, apud [f] quos capilli quibuſdam in ſymbolum ſeruitutis detondebantur: hinc factum eſt vt qui ſe Dei famulatui manciparent; vel ab iis deuouerentur, ij quoque, vel à ſeipſis, vel ab iis à quibus offerrentur, tonderi ſolerent: vnde quoſdam obſeruabis diuino miniſterio deuotos, non ab Antiſtite, ſed à ſeipſis, vel à parentibus attonſos fuiſſe: ſic Clodoaldus Clodomiris Francorũ Regis filius apud [g] Gregorium Turonenſem, *ſibi propria manu capillos incidens Clericus factus eſt.* Sic in eâ formula [h] Marculfi, qua Clericus ſe ſuaque Monaſterio conſecrat, capillum quoque tondere dicitur, *idcirco*, inquit, *ego ille credo ad Monaſterium illum, vbi Abbas ille cuſtos præeſſe videtur, & comam capitis mei ibidem depoſui, & in ipſo Monaſterio, ſub norma ſanctorum viuere cupio, ceſſumque in perpetuum eſſe volo.* Sic Capitularibus [i] Caroli ſtatuitur, *vt liber homo qui in Monaſterio regulari comam depoſuerit, & res ſuas ibidem delegauerit, promiſſionem factam ſecundùm regulam firmiter teneat.* Sic in [k] tabulario S. Martini Turonenſis, *ego*, ait quidam, *Galſaldus ſancti Martini humillimus Leuita, &c. dono, trado Deo, necnon ſancto Martino, vbi parentes mei me obtulerunt nouo ordine traditionis per capillos capitis mei illic comam relinquens, &c. proprium meum, qui ex ſucceſſione parentum meorum mihi obuenit, &c. Datum* X. *Kal. Iulij anno* XVII *regnante Domino Carolo Rege.* Sic refert [l] Leo Marſicanus in Chronico Caſſinenſi, *Hermefridum* quendam circa annum Domini 884. *ſeipſum obtuliſſe per capillos capitis ſui propoſito eiuſdem Eccleſiæ, cum omni ſubſtantia ſua.*

XV. Huc etiam refer antiquorum morem in adoptionibus, per capillorum tonſionem, perfici ſolitis: id enim effectum Tonſuræ Clericalis egregiè repræſentat, vt per eam in familiam Dei transferamur, ad eius hæreditatem vocemur, & tanquam ſpeciales filij adoptemur. Clerici enim quaſi in ſortem Domini vocati, *quorum Deus funiculus hæreditatis*, vt ſtatim initio [m] huius operis, Clerici nomen explicantes, docuimus. **Adoptionis autem** capillorum tonſionem ſymbolum olim fuiſſe, docet nos Paulus [n] Diaconus de geſtis Longobardorum, *circa hæc*, inquit, *tempora Carolus Princeps Francorum Pipinum ſuum filium ad Luitprandum direxit, vt eius iuxtà morem capillum ſuſciperet: qui eius cæſariem incidens ei pater effectus eſt, multiſque eum ditatum regiis muneribus genitori remiſit.* Docet [o] Aimoinus de geſtis Francorum, *pepigerat autem fœdus præfatus princeps, cum Luitprando Longobardorum Rege, eique filium ſuum Pipinum miſit, vt more fidelium Chriſtianorum eius capillum primus attonderet.* Nota ergo adoptionis ſymbolum fuiſſe iſtam capitis detonſionem. Sed cauendum, ne nobis à Deo minimè ad hunc ſtatum vocatis, ſignum potius ſit abnegationis, & deſertionis ab ipſo Deo; legi enim aliquando idipſum tonſione capitis ſignificatum. Refert [p] Gregorius Turonenſis Gundebaldum à Childeberto patruo retentum, à Clotario, cuius filium ſe eſſe dicebat, poſtulatum; *quo viſo Clotarius iuſſit tonderi comam capitis eius dicens, hunc ego non genera.* Ita ergo Tonſura Clericalis, & à Deo remouet non vocatos, ſeu intruſos; & adoptiuos filios facit, quos ad eum gradum diuina gratia vocauerit. Sed & notandum ſeptimo ætatis anno pueris olim comam tonderi ſolitam, nomenque mutare: mirumque illud refert [q] Cromerus ſcilicet Mieciſlaum, principem cœcum natum, cum ad hunc annum peruenisſet, quo pueris coma gentilitiru attonderi, & nomen impoſi ſolebat, abſque vllâ medicorum, aut cuiuſquam ope viſum recuperaſſe. Vtinam noſtri Clerici cum primum in Dei miniſtros attonderi cœperint, nomenque laicorum in melius mutauerint, diui-

[a] Ruricius fratri Turonenſi epiſt. 16.
[b] Hieronym. ad quendam ſuum Leuitã, refertur 12. q. 2. c. duo ſunt.
[c] Apud Aug. tract. 9. to. 9.
[d] Num. 8.
[e] Vide ſuprà.
[f] Vide Æmilium in Clodouzo, Chlotario, Carolo Magno, Trithemiũ, Breuiſt. in Clodione 44. Rege. Vide Cõc. Epau c. 39.
[g] Greg. Turo. lib. 3 hiſt. cap. 18
[h] Form. Marculfi lib. 1. cap. 2. §. deber.
[i] Capit. lib. 1. cap. 143.
[k] Tabul. S. Martini Turonenſis.
[l] Leo Marſic. Chron. Caſſin. lib. 1. cap. 49.
[m] Vide Prolegom. huius libri.
[n] Paulus Diaconus de geſtis Longobard. lib. 6. cap. 53.
[o] Aimoinus de geſtis Frãc. lib. 4. cap. 57. Idem Otto Friſing lib 2. cap. 26 & annales veteres.
[p] Greg. Tur. lib. 6. cap. 24.
[q] Cromerus lib. 2. & 3. rer. Polon.

num lumen videant, & mundanæ vanitatis caligine detersâ diuino ſplendore purius illuſtrentur, quo diuiniores mentes imbui ſolent. A

XVI. Denique ideò quis per Tonſuram ſacro Clericorum ordini adſcribitur, vt diſcat ſe ignominias omnes pro Chriſto, opprobria, & ludibria libenti animo perpeti. Ignominiæ loco radi aliquos olim, & attonderi ſolitos fuiſſe ſuprà docuimus, eos præſertim, qui pro impoſtoribus vel inſanis haberentur. Ita verò apud Mũdanos, Clericos audire neceſſum eſt, cum & Chriſtus [a] Dominus pro ſeductore habitus fuerit, & Apoſtolos, *vt ſeductores, quamuis veraces*, exiſtimatos fuiſſe oſtendat [b] Paulus, qui pariter de ſeipſo & cæteris Apoſtolis [c] dixit, *nos ſtulti propter Chriſtum*. Vnde & [d] ipſi cùm primum Chriſtum crucifixum prædicarunt, pro ebriis habiti ſunt, & Apoſtolatus ſui initia irriſionibus ferendis conſecrarunt, *gaudebant, quoniam digni habiti ſunt pro nomine Ieſu contumeliam pati*. Sed & de Paulo in Apoſtolum gentium electo dixiſſe, Deus in Scriptura [e] refertur, *vas electionis eſt mihi iſte, vt portet nomen meum coram gentibus, & Regibus, & filiis Iſraël: ego enim oſtendam illi quanta oporteat eum pro nomine meo pati*. Quidni ergo Clericatus ſuſceptio ad ignominiam, & deriſionem ferendam per capillorum tonſuram conſecretur? Quemadmodum enim in [f] Sacramento Confirmationis, quo ad profeſſionem Chriſtianæ religionis homo armatur, alapâ confirmandus cæditur, vt diſcat religionis noſtræ profeſſioni, opprobriorum & contumeliarum tolerantiam eſſe coniunctam: ità potiori iure Clericorum numero cooptandus, & ad Chriſtianæ religionis prædicationem inſtituendus, per capillorum Tonſuram, quæ ignominiam, & irriſionem, & ſubſannationem denotat, initiatur, vt ſibi in Clericali miniſterio, mundi cauillos, irriſiones, cachinnos, illuſiones, ſannas negligenda eſſe nouerit, doceaturque, Euangelicæ legis miniſtrum, quò officio ſuo probè fungatur, non debere vereri os ſuum ad contumeliam præbere; ſed ſatagere oportere exemplo Pauli, & *vt ſiue per bonam famam, ſiue per infamiam*, annuntietur Chriſtus. B

XVI. Cui proinde rei apertius ſignificandæ in Crucis formam, tam [h] à Latinis, quàm [i] à Græcis Clerici faciendi detondentur. Crucis autem delineationem ignominiam & contumeliam ſignificare quis neſcit? Id verò ſpeciatim in Pontificali [k] Romano inter tondendum Clericum præſcribitur, vt in occipitio, fronte, ſummitate capitis, & ad vtramque aurem Clericus tondeatur: cùm enim doceant [l] vulgo Medici, ac Philoſophi, in occipitio memoriam, in ſummitate capitis æſtimatiuam, in fronte ſeu ſincipitio phantaſiam, ſenſumque communem reſidere: quibus ſcilicet partibus læſis illas quoque potentias lædi, & in functionibus ſuis impediri experientia demonſtrat: proinde ad ſignificandum ſenſus omnes interiores vni Deo conſecrari per Clericatus ſuſceptionem, nihilque nos deinceps recordaturos, iudicaturos, vel cogitaturos niſi quod Deo libuerit, nobis in occipitio, ſummitate capitis, & fronte, dum in Clericorum numerum referimur, capilli tondentur; quos etiam circa aures attondendos eſſe ea ratio docet, quia Clerici ſoli Deo patentes [m] aures habere cõuenit, vt & præceptis eius auſcultent, diuina ac eloquia attentius diſcant, & [n] ſicut aſpides ſurdæ mundi ſuſurris ac ſermonibus aures obturent. Decuſſatim etiam Clericos attonderi notabis, vt illuſtrioris ſint virtutis: nam ex [o] Chalcidio Platonico nouimus Solem & Stellas in decuſſatione magis vigere. C D

ARTICVLVS III.

De profeßione Clerici ſeu renuntiatione publica ſæcularibus deſideriis.

I. INterim verò dum Clericus attondetur, hæc verba ipſum palam recitare ſolemni ritu iuberi ſuperiùs docuimus, [p] *Dominus pars hæreditatis meæ & calicis mei, tu es qui reſtitues hæreditatem meam mihi*: vt exteriori Antiſtitis actioni Clerici verba conſentiant, & quorum bonorum attonſis capillis renuntiationem ſignat Pontifex, eam Clericus verbis profiteatur, ſolique Deo ſe adhærere velle teſtetur.

a Matth. 27.
b 2. ad Cor. 6.
c 1. ad Cor. 4.
d Actorum 5.
e Actorum 9.
f Concil Colon. de Sacra. Confirmat.
g 2. Cor. 6.
h Vide ſuprà ex Pontifical. Rom.
i Vide ſuprà ex Euchol.
k Vide Galenum de ſymptom. differ. cap. 3. & 8. & alibi. D. Thomam 2. parte q. 78. art. 4. & opuſcul. 43. cap. 4. Alberti magnum lib. 2. de anima tr. 3. & 4. cap. 7.
l Can. non liceat, dist. 23.
m Pſal. 57.
n Chalcidius Platonicus.
o Pont. Rom. tit. de Clerico faciendo. Idem habet Vetus Ordo Rom. vbi de Tonſura.
p Pont. Rom. tit. de Clerico faciendo. Idem habet Vetus Ordo Rom. vbi de Tonſura.

Digitized by Google

teſtetur. Ad quæ verba fortè alludunt [a] Hieronymus ad Nepotianum, & [b] Ambroſius de fuga ſæculi, ſtatim ferè initio huius operis à nobis citati. Adſtipulatur verò huic Clericorum profeſſioni Eucherius Lugdunenſis: [c] *Denique*, inquit, *vis ſcire, quid interſit inter Sacerdotes Dei & Sacerdotes Pharaonis? Pharao concedit terram Sacerdotibus ſuis: Dominus autem Sacerdotibus ſuis partem non concedit in terra, ſed dicit eis, ego ſum pars veſtra. Obſeruate ergo, qui hæc legitis, omnes Domini Sacerdotes, & videte, quæ ſit differentia Sacerdotum, ne forte qui partem habent in terra, & terrenis cultibus ac ſtudiis vacant, non tam Domini, quàm Pharaonis Sacerdotes eſſe videantur.* Et paulò pòſt, *feſtinemus tranſire à Sacerdotibus Pharaonis, quibus terrena poſſeſſio eſt, ad Sacerdotes Dei, quibus in terra pars non eſt, quibus portio Dominus eſt.* Adſtipulatur & [d] Sidonius Apollinaris epiſtola ad Fauſtum, *ita igitur precatibus efficacißimè obtine, vt portio noſtra ſit Dominus: atque vt adſcripti turmis contribulium Leuitarum, non remaneamus terrent, quibus terra non remanet, inchoëmuſque, vt à ſæculi lucris, ſic quoque à culpis peregrinari.* Sed apertiſſimè Auguſtinus, ſeu quicumque eſt vetus auctor [e] tractatus de contemptu mundi, hanc à Clericis profeſſionem omitti inſinuat, inuehens enim in Clericos qui terrenis facultatibus incubant: *Quomodo*, inquit, *non erubeſcunt dicere, Dominus pars hæreditatis meæ, vbi eſt illud Apoſtolicum, Quæ conuentio Chriſti ad Belial? qui terrenas poſſeſſiones relinquere nolunt, cur peccata populi comedunt? &c.*

[a] Hieron ad Nepotianum.
[b] Ambroſius de fuga ſæculi citati in proleg. meis cap. 1. nu. 3 & 4
[c] Eucherius lib. 3. comment. in Geneſ. cap. 47.
[d] Sidonius epiſt. 3. l. 9. Vide & Proſperum lib. 2. de vita contempl. Caſſiod. in pſal. 118 & alios.
[e] Tract. 9. de contemptu mundi tom. 9. Auguſtin.

II. Prædictorum autem verborum, quæ à Clerico proferuntur, hic poteſt eſſe ſenſus, vt Dominũ ſuæ hæreditatis portionẽ eſſe profiteatur, partem ſortis ſuæ: nam, quia ſortes olim in calicem mittebantur, ex [f] Cyrillo Alexandrino, & qui hæreditatem diuidebant, teſte eodem, apud quaſdam nationes è calice bibere conſueuerant, ideò partem calicis dicimus, partem ſortis noſtræ: niſi fortè calicem pro perſecutione, vſitatâ in ſcripturâ loquẽdi phraſi ſumere lubeat, Deumque Clericus ſuæ tribulationis futurum partem, obiectum ſcilicet, ac ſolatium profiteatur, quatenus ſcilicet pro ipſius gloriâ procurandâ duntaxat patiatur, & inter aduerſitates ſolum ipſum cogitet, ſolum meditetur, eiuſq; ſolius nominis recordatione recreetur: nam non tormenta nobis proſunt, ſed cauſa tormenti, quæ nec ad præmium ſufficit, niſi [g] *in patientiâ poſſideamus animas noſtras*, & quæ pro Deo proferimus, ea conſtanti & erecto in Deum animo ſufferamus: *nemo autem veſtrum*, inquit [h] Petrus, *patiatur vt homicida, aut fur, aut maledicus, aut alienorum appetitor, ſi autem vt Chriſtianus, non erubeſcat: glorificet autem Deum in iſto nomine.* Partem ergo calicis ſui Deum iactitet Clericus, qui de tribulationibus pro Chriſti nomine ſibi ſolum gloriandum eſſe nouerit, qui cum [i] Paulo in cruce ſolum & infirmitatibus ſibi gloriandum eſſe ſciat, vt ſicut palma exaltetur & aduerſitatum pondere preſſus ampliora dilatet folia vt luxuriantiũ vbertate baccarum lætari videatur, atq; in cælum vi maiori nitatur. [k] *Tu es*, ſubdit Clericus, *qui reſtituis hæreditatem meam mihi*, tu es coronator & corona, præmiator & præmium, merces noſtra magna nimis, & nimium liberalis remunerator; *quid mihi eſt itaque in cælo, & à te quid volui ſuper terram?* Hæc pia ſunt Clericorum vota, quæ ab ipſis emitti debent, quando initiãtur, quibus ſimilia Chriſti verba toto iſto [l] pſalmo, ex qua prædicta decerpuntur, referri poſſunt: *Dominus*, inquit Chriſtus, *pars hæreditatis meæ*, quia Dei viſio & poſſeſſio Chriſti eſt hęreditas, quæ ipſi naturalis filiationis titulo, quemadmodum nobis adoptionis iure debetur: Dominus pars calicis Chriſti, [m] *quia oportuit Chriſtum pati, & ſic intrare in gloriam ſuam*, quia ſibi ipſe paſſione ſua accidentalem ſaltem gloriam, nobis eſſentialem promeruit: vnde iure ſubiungit, *tu es qui reſtituis hæreditatem meam mihi*: nam & Deus debitam corporis gloriam, & quam ad tempus ſubſtraxerat, Chriſto poſt paſſionem ſuam reſtituit, & gentium conuerſionem in illud tempus diſtulit, quo diuinus pater ad ipſum dixit, [n] *poſtula à me, & dabo tibi gentes hæreditatem tuam.* Sed audiamus hac de re Auguſtinum loquentem, imò Chriſtũ ex mente Auguſtini iſta verba promentem, [o] *Dominus pars hæreditatis meæ, poſſidebunt enim mecum ſancti hæreditatem, ipſum Deum. Eligant ſibi alij partes quibus fruantur, terrenas, & temporales, portio ſanctorum Dominus æternus eſt (& calicis mei) bibant alij mortiferas voluptates, portio calicis mei Dominus eſt. Quod dico, mei, adiungo Eccleſiam: quia vbi caput, ibi & corpus; nam in hæreditatem congregabo conuenticula eorum, & per calicis ebrietatem obliuiſcar nomina vetera*

[f] Cyrillus Alexandrinus.
[g] Lucæ 21.
[h] 2. Petri 4.
[i] Ad Galat. 6. & 2. ad Cor. 11. ac 12.
[k] Pont. Rom. ſuprà.
[l] Pſalmo 15.
[m] Lucæ 24.
[n] Pſal. 2.
[o] Auguſt. in pſal. 15.

eorum. Tu es qui reſtitues hæreditatem meam: vt nota ſit & his quos libero, claritas, quæ eram apud te priuſquam mundus fieret: non enim reſtitues mihi quod non amiſi, ſed reſtitues eis qui amiſerunt eius ſanctitatis notitiam, in quibus quia ego ſum mihi reſtitues. Sed quid hæc, inquiet aliquis ad Clericos? multum quidem: quia ipſi ſunt hæreditas Chriſti præclara, & per ipſos hæreditas Chriſti populus fidelis ampliatur, vt quod à Patre diuino promiſſum eſt, non ſit niſi Clericorum miniſterio perfectum, vnde in eodem pſalmo ſubditur, [a] *funes ceciderunt mihi in præclaris, etenim hæreditas mea præclara eſt mihi:* ac ſi diceret Chriſtus, ſortitione præclarorum virorum, puta Apoſtolorum, qui ad Euangelij prædicationem ſorte diſtributi ſunt, totum Chriſtianum populum ſibi acquiſitum fuiſſe, & notitiâ veræ religionis illuſtratum: ſiue ergo Clericus ſuo nomine hæc verba proferat, vt certè proferre debet, ad Deum cæteris rebus præferendum his verbis accenditur, ſiue Chriſti nomine hæc prolata nouerit, id ſuo miniſterio ex parte compleri debere monetur, quo Chriſti nominis claritas promouetur. A

[a] Pſalm. 15.

III. Verùm fuſiorem eorum verborum interpretationem proferre inutile eſt. Genuinus in Tonſuræ ſuſceptione ipſorum ſenſus eſt, vt Clericus his verbis Deum vnicum ſuorum votorum ſcopum proponat, omneſque ſuas cogitationes, cæteris poſtpoſitis, in vnicum Deum relaturum ſibi perſuadeat. Hæc eſt mens Iſidori [b] Hiſpalenſis, *qui Clericos vocari* refert, eo quod, *in ſortem hæreditatis Domini dentur, vel pro eo quod ipſe Dominus ſors illorum eſt, ſicut de eis ſcriptum eſt, loquente Domino, ego hæreditas eorum. Vnde oportet*, inquit, *vt qui Deum hæreditate poſsident, abſque vllo impedimento ſæculi, Deo ſeruire ſtudeant, & pauperes ſpiritu eſſe contendant, & congruè illud Pſalmiſtæ dicere poſsint, Dominus pars hæreditatis meæ.* Hæc ſententia eſt [c] Petri Bleſenſis, qui Epiſcopum officij ſui admonens, *ne excidat*, inquit, *quomodo in Tonſura capitis, quando electus es in ſortem Domini, renuntiaſti ignominiæ ſæculi. In die autem ordinationis tuæ ſuper abrenuntiatione ſæcularium emiſiſti vota, quæ diſtinxerunt labia tua.* Frequens hæc meditatio S. Lebuini, qui adeptus honorem Clericatus (teſte [d] Hucbaldo Monacho vitæ eius conſcriptore, quæ à Petro Archidiacono Cameracenſi multum dicitur commendata) ſedulò præcauebat, ne morum operatio ſuo nomini diſſentiret, vnde Clerici etymon ſpectare ſolitus dicitur, ſibique perſuaſiſſe debere, *qui verè ſunt, Clericos, præter Deum nullam concupiſcere hæreditatem in hac regione mortali, expectantes viua ſpe illam incorruptibilem, & incontaminatam, & immarceſſibilem coronam conſeruatam in cœlis, per ipſum & cum ipſo, & in ipſo ſe poſſe conſequi, ſicut & ipſe èis repromittit, dicens: ego hæreditas eorum, meditantes iugiter, & dicentes, Dominus pars hæreditatis meæ & calicis mei: tu es qui reſtitues hæreditatem meam mihi, &c.* B C

[b] Iſidor. Hiſpal. lib 2. de off. Eccleſ. cap. 1.

[c] Petrus Bleſenſis in canone Epiſcopali, ſeu tractatu de inſtitutione Epiſcopi poſt medium.

[d] Vita S. Lebuini Preſbyteri cap. 4. apud Sur. 12. Nouemb.

IV. Porrò licet iſta profeſſio non habeat propriè dicti voti rationem, tum quod non videatur immutabile propoſitum Clericalis vitæ ſectandæ continere, vtpote, cùm Tonſura Clericalis ſit tantum nouitiatus veluti ad Sacerdotalem ſeu Eccleſiaſticum ſtatum: tum quod nimis vaga ſit, generalis, & indeterminata hęc profeſſio, non rei certæ, ſingularis & determinatæ, de quâ ſolum vota fieri ſolent, quippe quæ alias conſcientias illaquearent, & ſcrupulis aditum patefacerent. Nihilominus maxima eius ratio habenda eſt: primò, quia proteſtatio iſta non videtur merè gratuita ac liberalis, ſed ob cauſam, in qua videlicet aliqua conuentio intercedere cenſetur, de recipiendo Clericatus honore, & renuntiando vanitatibus ſæcularibus, Deoque ſoli inhærendo; quæ pollicitationes, vel aſſertiones de conditione aliqua exhibendâ, cui dignitas aliqua adnexa eſt, ſtrictioris ſunt iuris & obligationis: cum æquitati naturali conſentaneum ſit, vt [e] *qui ſentit onus, ſentire debeat & commodum, & è contra.* Secundò, quia profeſſio iſta iis circunſtantiis ornatur, quæ vim eius, & ſanctitatem extollunt, nam & coram ſanctis Altaribus emitti ſolet, & à Pontifice, Dei, atque Eccleſiæ nomine acceptatur, adſtantibus Angelis, adunatâ Dei Eccleſiâ, ſacris ceremoniis firmatur, ac benedictionibus, precibuſque efficaciſſimis, & ſanctiſſimis (quas ex [f] Pontificali & [g] Veteri Ordine Romano ſi lubeat colliges) munitur: proindeq; maiori in veneratione haberi debet, & maturiori, quam iam paſſim in vſu ſit, conſilio iniri, ſanctiuſque, quàm mores noſtri ferant, obſeruari. Tertiò, quia D

[e] Regula 55. de regulis iuris in 6.

[f] Pont. Rom. de Clerico faciendo.

[g] Vetus Ordo Rom. de capillatura incidenda

abrenuntiationem

A abrenuntiationem ſatanæ,& pompis eius, quæ fit in Baptiſmo, antiqui Patres [a] Tertullianus, [b] Cyprianus, [c] Origenes, [d] Ambroſius, [e] Pacianus, [f] Chryſoſtomus, [g] Saluianus, & alij paſſim tantoperè vrgent, & in eâ vim maximam faciunt, efficaxque, ipſorum ſaltem iudicio, argumentum ex ea ſumunt; at eadem videtur eſſe ratio profeſſionis iſtius, adhærendi vnicè Deo,& renuntiandi mundo, quæ in Clericatus ſuſceptione emittitur, de qua prædictus [h] Saluianus; *profeſsio religionis non aufert debitum, ſed auget: quia aſſumpto religioſi nomine, ſponſio eſt deuotionis: ac per hoc tanto plus quiſpiam debet opere, quanto plus promiſerit profeſsione, ſecundùm illud,* [i] *melius eſt non vouere, quàm poſt votum promiſſa non reddere.* Vnde & ſæcularium hominum obiectioni eleganter occurrit: *Sed forſitan*, dicet aliquis, *ſi hæc ità ſunt, tutior eſt irreligioſitas quam religio? minimè: religioſus enim per hoc eſt debitor, quod profitetur religioſum: irreligioſus autẽ per id quod neglexerit religionem: ac per hoc ambo habent pro diuerſitate conditionis debitum ſuũ: religioſus quidquid ſe profeſſus*
B *eſt agnouiſſe: irreligioſus verò etiam quod non dignatur agnoſcere. ſecundùm illud quod ſpiritaliter de eo ſermo diuinus dicit, noluit intelligere, vt bene ageret.* Plura ibidem ad huius quæſtionis ſolutionẽ ſubiungit. Quibus prætermiſſis cõcludimus,nõ ſine animi leuitate, & inconſtantiâ, & aliquâ culpâ Clericatum deſeri tam ſolemni ritu ſuſceptum; & Clericos ex honeſtate quadam morali, & aſſumpti religioſi per eam profeſſionem ſtatus obligatione, ad maiorem ſanctitatem præ cæteris obligari; quia, vt de iis rectè ait idem [k] Saluianus, *exemplo eſſe omnibus debent, quos vtique tantò antiſtare cæteris oportet deuotione, quantò antiſtant omnibus dignitate: nihil eſt enim turpius, quàm excellentem eſſe quemlibet culmine, & deſpicabilem vilitate.* Sed de iis nos ſæpè diximus ſuperiori præſertim [l] huius operis parte.

a Tertull. de corona militis cap. 3. de ſpectaculis, cap. 4. 5. & 24. ad Marty. cap. 8. de habitu mulieris, cap. 1. &c.
b Cyprianus epiſt. 7.
c Origenes in epiſt. ad Rom.
d Ambroſ. lib. 1. cap. 4. hex; & alibi.
e Pacianus parænesi ad pœnitent.
f Chryſoſt. hom. 21. ad populum Antiochenum.
g Saluian. lib. 6 de prouid.
h Idem ad Eccleſ. Catholi lib. 2.
i Eccleſ. 5.
k Idem Saluianus lib. 2.
l Plura paſſim ſuperiori parte, præſertim in monitis ad ordinandos.

ARTICVLVS IV.

De impoſitione ſuperpellicei Clerico faciendo.

C I. POſtquam Clericus attonſus fuit, & [m] Clericali charactere inſignitus, hoc vnum ſupereſt, vt ſuperpelliceum ipſi ab Antiſtite imponatur, cuius imponendi mos, tum ex Pontificali Romano, tum ex Euchologio comprobatur. Pontificale quidem [n] Romanum præſcribit, vt poſt tonſionem factam Pontifex ad mox tonſos genuflexos conuerſus preces recitet, ad conſtantiam in diuino miniſterio ac perſeuerantiam iis impetrandam, quibus habitum ſacræ religionis in eius ſancto nomine ſe imponere teſtatur: qua oratione præmiſſa ſingulis ſuperpelliceum imponit, dicens, † *induat te Dominus nouũ hominem, qui ſecundùm Deum creatus eſt in iuſtitia ſanctitate veritatis:* poſteaque ſuper eos iterum precatus, de priuilegiorum Clericaliũ prærogatiuâ commonitos dimittit. Euchologium verò [o] Græcorum hanc ceremoniam iis verbis perſtringit, *καὶ ὅπου πάλιν τοῦ ἀρχιερέως προσιόντος, καὶ αὐτὸς λαμβάνων φαιλώνιον ἐνδυόμενος, καὶ ζέων τὸν τύπον τοῦ*
D *φαιλωὶ σφραγίζων, ſic denuo ad Pontificem adducitur*, Lector ordinandus, *& ille accipiens phelonem, induit, & ter caput eius conſignans, &c.* Hucuſque Clerici apud Græcos faciendi ritus eſt terminandus: nam quæ ibidem ſubiunguntur de impoſitione manuum, precatione Antiſtitis, porrectione libri, ad Lectoris ordinationem, quæ ſimul fit cum Clerici creatione, ſpectant. Statuitur autem, vt Epiſcopus Clericum creandum Phelonem induat, ſeu [p] Phelonium, vel phænolium: quod veſtimenti genus Eccleſiaſticum eſt, & diuerſas patitur interpretationes. Sacco ipſum comparat Simeon [q] Theſſalonicenſis, qui manicas non habeat, vnde iis lineis indumentis comparari poteſt, quæ in pluribus prouinciis ſubtus cappas ſuas in pluribus regionibus Clerici deferunt manicas non habentia. Scio inter ſuperpellicea noſtra, & phænolia plures differentias notari poſſe, vt quod [r] phænolia aliquando eſſent purpurea: [s] quod quæ à Patriarchis & Epiſcopis geſtarentur, crucibus intertexta forent: ſed ſufficit mihi quamcumque veſtem ſacram Clerico faciendo imponi æquè à Græcis, ac Latinis.

m Balſamon. τὸν ἐπιγινόμενον χαρακτῆρα, charactérem Tonſuræ vocat in c. 62. Apoſtol. leg. & in c. 51. ep. ad Amphiloch.
n Pont. Rom. de Clerico faciendo.
† Deſunt iſta in Veteri Ordine Romano, ideoque probabile eſt ſuperpelliceũ impoſitũ olim fuiſſe, cum præcedẽs oratio diceretur, quæ habetur in dicto ordine ante capillorum inciſionem.
o Euchol. in ord. Lectoris.
p De voce phelonis vide Meurſium in dictionario Græco-barbaro.
q Simeon Theſſalonic. lib. de tẽplo.
r Vide Conſtant. Cabaſil. in qq Balſam. de priuileg. Patriarch. Codinum cap. 9. num. 7. de offic.
s Codinus cap. 6. num. 3. ibid.

Obiter etiam notabo Græcorum *καμίσια καὶ ἐπιπωλάδια*, ſuperpelliceis noſtris A
reſpondere, quibus ſcilicet indutos Lectores in Vigilia Natiuitatis Domini, &
Cantores[a] menſæ Imperatoris adſtãtes nobis depingit Codinus: à quibus etiam
probabile eſt Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ miniſtros dictos eſſe, qui à[b] Ioan-
ne Citrio *Καμισάτοι* dicuntur, quorum munus erat in Eccleſiâ calefaciendis fa-
ctis lebetibus & ſimilibus miniſteriis occupari. Iis verò Camiſiis, vt à quibuſ-
dam Græcis accepi, Clerici in ſua creatione apud Græcos indui ſolent.

II. Nomen vero ſuperpellicei apud Latinos veteres auctores, vel rarò, vel
nuſquam legitur. Rara apud eos huius nominis vel nulla mentio: vix vlli, qui
ipſius meminerint, reperiri poſſunt Odone[c] Pariſienſi & [d] Stephano Torna-
cenſi antiquiores: qui tamen nonniſi ſæculo duodecimo floruerunt. Prior qui-
dem in conſtitutionibus Synodalibus inter Capitula ad Sacramentum Altaris
pertinentia illud repoſuit, in quo ſuperpellicei prima fortè fit mentio: *nulli Cle-*
rico permittatur ſeruire [illegible]ari malè ornato, ſeruato in maiori Eccleſia, vt niſi in ſuperpelliceo,
& cappâ clauſâ. Poſterior fuſiùs ſuperpelliceum nobis deſcribit, & ſignifica- B
tionem tradit, ſcribens enim Albino S.R.E. Cardinali hæc habet, *Regularem ha-*
bitum per gratiam Dei ſic præfertis exterius, vt interius conſeruetis. Huius habitus indicium
principale vobis mitto ſuperpelliceum nouum, candidum & talare, quod repræſentet vobis
vitæ nouitatem, munditiæ candorem, perſeuerantiæ finem: ſuſcipe pater, munuſculum filij,
minus æſtimantes panni pretium, quàm vel mittentis animum vel muneris Sacramentum.
Subdit autem idem auctor, ſe cum materiali ſuperpelliceo myſticam de eius
confectione expoſitionem, quam in feſto B. Genouefæ virginis ad fratres ha-
buerat, mittere: eam ad noſtra tempora ſuperfuiſſe neſcio. Ex iis autem patet ſu-
perpelliceum tunc temporis, ad talos vſque productum fuiſſe, quod ad tempo-
ra ſaltem Concilij[e] Baſilienſis durauit, in quo Clerici in choro iubentur, *cum*
tunicâ talari, ac ſuperpelliceis mundis vltra medias tibias longis, vel cappis, horis cano-
nicis adeſſe: item ex panno aliquando fuiſſe; diuerſæ proinde à noſtris tam ma-
teriæ, quàm formæ fuiſſe.

III. Superpellicea autem dicebantur, quòd ſuper pelliceas veſtes geſtarentur. C
Clericos communes veſtes pelliceas habuiſſe, iam ſuperiùs docuimus: poteſtq;
obiter ex [f] Paulino confirmari, qui ad Seuerum, pelliceam tunicam ſibi à Me-
laniâ datam, donum miſit, hæc ad eum ſcribens, *nos verò, neque verbis neque rebus*
digna penſantes, vnicâ tamen facultate nobis charitatis, quâ vobis ſolâ pares ſumus, miſimus
tunicam, quam ab vſu meo, vt de ſtercoris vilitate collectum pannum, dignare ſuſcipere: nam
vel hoc innocentiæ tuæ congruit, quod de tenero agnorum vellere contexta blanditur attactí-
bus. Poteſt etiam confirmari ex [g] Ambroſio, qui Epiſcoporum quorundam lu-
xum his verbis carpit, *Caſtorinas quærimus, & ſericas veſtes, & ille ſe inter Epiſcopos*
credit altiorem, qui veſtem induerit clariorem: quem ſecutus [h] Haymo Epiſcopum
eligendum docet, *ornatum moribus, & virtutibus, non auro redimitis, veſtibus, aut ca-*
ſtorinis. Ex iis enim deduco, cum ex pellibus indui ſolerent Epiſcopi, hirſutis
primùm & rudioribus, delicatiores veſtes ſibi ex pellibus Caſtorinis poſteà quę-
ſiuiſſe, qui mundano faſtui ſtuderent; & cum byrrhis anteà, vt patet exemplo
[i] Cypriani, induerentur, Caſtorinis vſos fuiſſe, nominis duntaxat veteris vmbrâ D
manente, vt rectè in Epigrammate de Byrrho, & Caſtoreo luſit [k] Claudianus.
Habuerunt & pelliceum in ſacris officiis amiculum, ſeu *ὠμοφόριον*, quod Epiſ-
copo tribuit [l] Iſidorus Peluſiota, & ouis errantis typum referre, quam bonus
paſtor humeris ferat, teſtatur. Canonici quoque in Eccleſiis Almutias, quas
nunc ſuper brachia in noſtris regionibus geſtant, ferebant olim in capite, vt pa-
tet ex Conciliis [m] Baſilienſi generali, & [n] Senonenſi prouinciali, quod ab An-
tonio Cardinali à Prato Senonenſi Epiſcopo anno 1528. collectum eſt: qui mos
in pluribus adhuc Galliæ prouinciis retentus eſt. Pelliceas autem veſtes habe-
bant Clerici: tum quod ſimplices, & vulgares, & teſte [o] Tertulliano, indicium
ſeruitutis, ex veſtes eſſe ſolerent, quas proinde priorum temporum Chriſtiani,
qui ſimplicitatem vnicè diligebant, & opprobriis pro Chriſto ſubiici appete-
bant, æquo animo geſtare conſueuerant; quod confirmari poteſt ex iſto loco
Pauli [p] ad Hebræos, *circuierunt in melotis, & in pellibus caprinis, egentes, angustiati,*
afflicti,

a Idem cap. 7. num. 23
b Ioan. Epiſcopus Citrius ſeripſit apud Leunclau. & Bonefid.
c Conſtit. Synod. Odonis cap. de Sacramento Altaris num. 8
d Stephanus Tornacenſis epiſt. 113.
e Concil. Baſil. ſeſſ. 11. quomodo diuinum officiũ in Eccleſiâ celebrandũ ſit.
f Paulinus epiſt. 10. ad Seuerum.
g Ambroſius de dignit. Sacerdot. cap. 4.
h Haymo in 1. ad Timoth. cap. 3.
i Pontius in paſſione S. Cypriani.
k Claudianus in Epigramm. de Byrrho & Caſtoreo.
l Iſidorus Peluſiota lib. 1. epiſt. 136.
m Concil. Baſil. ſeſſ. 21. cit.
n Concil. Senon. cap. 18. in decretis morum.
o Tertull. de pallio.
p Ad Hebr. 11.

Digitized by Google

A *afflicti, quibus dignus non erat mundus.* Tum quod nec inusitatæ Romanis saltē pauperioribus pelliceæ vestes, ex [a] Vlpiano, & [b] Paulo Iurisconsultis, [c] Lucretio, & aliis: quorum etiam plures reperire est, qui diuites ex pellibus pretiosioribus vestitos aliquando referant: tum quod Monachis familiaris & ordinaria pellicea vestis, seu Melotes, alias Melota, à nomine Græco μῆλον, quod ouem significat. Hanc enim Melotem, seu ex pelle caprina contextam vestem Monachis præscribit [d] Cassianus: ouillam verò albam ab omnibus Monachis ferri, statuit [e] regula Pachomij: Antonium Melotem ab Athanasio acceptam gestasse indicat idem [f] Athanasius. Monachos Ægyptios pellibus indutos exemplo Eliæ Thecuitis (cuius pallium Septuaginta Μηλῶτην appellant) refert [g] Sozomenus. S. quoque Benedictum Melote vsum ostendit [h] Gregorius; de reliquis fileo. Hinc, cùm Monachi in Clerum adsciti vestes minimè mutare solerent, eos imitati cæteri quoque Clerici, pelliceas vestes, sicut & eorum exemplo nigras, atrasque detulerunt. Pelliceis ergò vestibus impositæ lineæ vestes superpelliceæ dicta

B sunt: quæ pariter vocantur [i] cottæ, Hetrusca scilicet lingua, quâ toga, seu vestis, cotta dici solet, à qua non longè recedit Gallica, quæ certum genus vestis tam militaris, quàm muliebris, *cotte*, vocat; quod quidem nomen à Græca voce χιτών, deducit Ioachimus [k] Perionius, quod scilicet tuniculam significat.

IV. Sed, ne de nominibus tantum laborare, non de re videamur, albas [l] vestes, easque vtplurimum lineas, à Clericis sacris ministeriis inseruientibus superindui consuetas, res nimium nota. Huc confer, quæ de albis Clericorum vestibus superiùs diximus ex Patribus; quorum etiam aliqui lineas istas vestes fuisse insinuant: iis autem quæ fusè ibi relata sunt, hæc solum testimonia adiungo. Primum [m] Hieronymi, qui aduersus Pelagianos disputans hæc habet, *quæ sunt, rogo, inimicitiæ contra Deum, si tunicam habuero mundiorem; si Episcopus, Presbyter, Diaconus, & reliquus ordo Ecclesiasticus in administratione sacrificiorum candidâ veste processerint?* Alterum sit Iuonis [n] Carnotensis, qui de vestimentis Sacerdotum, nouis &

C antiquis testamenti differens, *Ità verò probatus*, inquit, *induitur tunicâ, quæ apud eos byssina est, apud nos linea. Byssus enim est genus lini candidissimi, & ad summum candorem multâ vexatione, & ablutione perductum; significat autem perfectam carnis munditiam, secundùm illud, quod in* [o] *Apocalypsi legitur, byssus sunt sanctificationes sanctorum. Hanc munditiam caro Sacerdotis ex se non habet, sicut nec linum ex se est candidum: sed sicut dictum est, multis castigationibus, & ablutionibus redditur candidum, vt aptum fiat indumentis Pontificum: forma est Sacerdotalis munditiæ, vt secundùm* [p] *Apostolum Sacerdotes carnem suam castigent, & in seruitutem redigant, & præcunte gratiâ, habeant per industriam, quod non potuerunt habere per naturam. Hac vestiu Græcè ποδήρης, id est talaris appellatur, quia à collo vsque ad talos extenditur, &c.* Sed reliqua, quæ addit Iuo, vt quod vestis sit arcta, quod zonâ stringatur, albæ potius quàm superpelliceo nostro conueniunt, vtraque porrò Clericorum vestis est: sed superpelliceum laxius fuisse ostendit Honorius auctor Gemmæ animæ, cuius hic testimonium adiungimus, [q] *Clericorum induuiæ ab antiquis sunt acceptæ: his nempe Cantores in templo*

D *vsi sunt, sicut & Dauid, & Salomon instituerunt; huiusmodi vestibus etiam senatores vsi sunt, ex quibus in Ecclesiasticum vsum transierunt. Hæ autem albæ vestes munditiam vitæ indicant, quia iustum est, vt Clerici in sanctitate & iustitiâ Deo seruiant. Hæc est vestis laxa, quia Clericalis vita debet esse in eleëmosynis & bonis operibus larga. Est etiam talaris, quia docet vsque in finem perseuerare. Lingua huius vestis, est lingua Clericalis, quæ debet & Dominum laudare, & populum ad laudem Dei instigare.* De [r] lineis tunicis, & [s] camisiis Clericorum, plura ibidem adiungit, quæ apud ipsum legi poterunt.

V. Albam olim vestem, seu superpelliceum, seu aliam, Clericos extrà Ecclesiam minimè deferre debuisse visum S. [t] Hieronymo, qui epistola ad Nepotianum, Clericum de officio suo instituens, *vestes*, inquit, *pullas æquè deuita ac candidas.* Et paulò pòst, *non absque amictu lineo incedere, sed pretium vestium linearum non habere laudabile est.* Iis etiam adde [u] Socratem, qui Sisinnium Nouatianorum Episcopum narrat delitiis, & mollitie diffluere visum fuisse, quod albo vestitu vteretur; à quo proinde cùm aliquis ex Arsacij Episcopi necessariis quæreret, cur *vestie Episcopo insueta vteretur, & vbi scriptum reperiret Presbyterum debere alba veste*

[a] Vlpianus l. 25. ff. de auro, & argento legato.
[b] Paulus lib. 3. sent. tit. 6.
[c] Lucretius lib. 5.
[d] Cassianus lib. 1. de institut. Cœnob. cap. 8.
[e] Regul. Pachomij apud Pallad. in Lausiac. c 38.
[f] Athanas. in vita S. Antonij.
[g] Sozom. lib. 3. cap. 14.
[h] Greg. lib. 2. Dial. cap. 7.
[i] Passim in Ceremoniali Rom. & Cerem. Episcop.
[k] Ioachimus Perionius de linguæ Gallicæ, cum Græca cognat. cap. 5.
[l] Suprà, vbi de vestibus sacris in ordinat. impositis.
[m] Hieronym. lib. 1. aduersus Pelag.
[n] Iuo Carnot. de vestib. Sacerd. noui, & antiq. testam.
[o] Apocal. 19.
[p] 1 Cor. 9.
[q] Gemmæ animæ lib. 1. cap. 132.
[r] Cap. 133. ibid.
[s] Cap. 134. ibid.
[t] Hieronym. epist. 2. ad Nepotianum
[u] Socrates lib. 6. hist. cap. 10.

indui, Tu, inquit, prius dic mihi, vbi ſit inſcriptum Epiſcopum debere nigrâ veſte vti; ac cùm qui rogauerat hæreret, Siſinnius reſponſo prætereà adiecit: Tu quidem non poteris mihi oſtendere, quod Epiſcopum oportet nigrâ veſte indui. At me Salomon ſic cohortatus eſt, [a] *ſint tibi veſtimenta alba: itemque Seruator, vt ex* [b] *Euangeliis conſtat, alba veſte vti viſus eſt: quin etiam* [c] *Moyſem, & Eliam albis veſtibus indutos Apoſtolis demonſtrauit.* Sed hæc à Siſinnio ad ſuam excuſationem dicta non moror; ſolum adnoto, inuſitatum tunc fuiſſe, vt Clerici albâ veſte tegerentur, quod alibi fusè docebimus, ſi quando maiorum circa Clericorum veſtes inſtituta exponere nobis vacabit. Quare, quod apud Pontium remanſiſſe dicitur [d] Cyprianus, *in linea*, propè martyriũ: & in [e] Martyrologio Adonis Alexander Epiſcopus, & Martyr ſub Antonino dicitur ſuſcepiſſe gladium *ſtans in linea*: non de Eccleſiaſticâ veſte id intelligi poſſe cenſeo, neque enim Epiſcopi tunc temporis ob perſecutionem ab aliis veſte diſcreti erant, ſed induſium, quod carnem immediatè attingit, per lineam iſtam veſtem mihi videtur intelligendum, quod cæteris veſtibus ſublatis ipſis martyrium paſſuris ſupererat, vt ex eorum locorum lectione facilè, vt opinor, vnuſquiſque colligere poterit.

a Eccleſ. 9.
b Lucæ 9. Marci 9. Matth. 17.
c Inſinuatur cit. cap. 9. Lucæ, vbi Moyſes & Elias *viſi in maieſtate.*
d Pontius in paſſione Cypriani.
e Martyrol. Adon. 16 Nouemb.

VI. Quia tamen ſuperpelliceum, vt ex [f] Pontificali Romano deducitur, nullâ benedictione ſpeciali ſacratur, ſicut alba, amictus, &c. ſolas autem ſacratas veſtes Sacerdotes & Leuitæ in quotidiano vſu & extrà Eccleſiam deferre, ac habere à [g] Stephano Papa prohibentur, ideò facilius indultum fuit, vt ſuperpelliceum extrà Eccleſiam geſtarent; quod ab eo, ni fallor, tempore inualuit, à quo ſuperpelliceum Regularium Canonicorum regularis habitus fuit, quemadmodũ ipſum eſſe cenſet Stephanus [h] Tornacenſis citatus. Cùm enim ex [i] Octauæ Synodi decreto Regularibus habitum ſuum deſerere non liceret, ideò nec ſuperpelliceum Regulares Canonici vnquam deſerebant, qui cum auctoritate, & ſanctitate cæteris eminerent, & Cathedraliũ Eccleſiarum Canonici, ac dignitates eſſe ſolerent; eorum proinde ſecuti exemplum cæteri ſuperpellicеis quoque extrà Eccleſiam vti cœperunt. Quod etiam Epiſcoporum exemplo confirmatum eſt: nam ab [k] Innocentio 3. in Concilio generali Lateranenſi decretum eſt, *vt Pontifices, in publico, & in Eccleſia, ſuper indumentis lineis omnes vtantur, niſi Monachi fuerint:* quod ob eas rationes, ſi bene coniicio, cautum eſt, vt & Pontificibus auctoritas ac reuerentia maior apud populum accederet: & ipſi veſtium ſanctitate, ac maieſtate, ab omni leuitate continerentur, & populo ſe coram ipſis proſternenti benedictionem decentius impertiri poſſent. Idque à ſanctiſſimis horum ſæculorum Epiſcopis, [l] S. Caroli præſertim exemplo, ſeruatum nouimus, vt per dioeceſes ſuas numquam habitum lineum (quem Rocchetum vocant) aliaque ſuæ dignitatis inſignia, deponant. Superpelliceum autem vix ab vllo niſi in Eccleſiâ, vel ad Eccleſiam pergente, aut Corporis Dominici Sacramenta aliave ſacra deferente, vel ſolemniter procedente, deferri animaduertimus; nec malè, mea quidem ſententia, quomodo enim in Eccleſia munda ipſa eſſe poſſent, quod citata [m] Concilia Baſilienſe, & [n] Senonenſe præcipiunt, ſi quotidianis vſibus inſeruirent?

f Pont. Rom. in ſpeciali benedict. cuiuſ liber indumenti.
g Pont. Damaſi in Stephano 1.
h Stephanus Tornac. ſup.
i Octaua Synodus can. 27. ex verſ. Anaſt. Biblioth.
k Innocent. 3. in Concil. general. Later. cap. 15 in medio.
l Vide S. Caroli vitam à Ioanne Petro Guiſſano Mediolanenſi cõſcriptam.
m Concil. Baſil. ſuprà.
n Senon. ſup.

VII. Verùm iis fuſiùs circa ſuperpellicei nomen, materiam, formam, vſumq; pertractatis: vnum ad præſentem diſputationem magis ſpectans ſupereſſe videtur, quænam ſit in Clericatus ſuſceptione ſuperpellicei impoſiti myſtica ſignificatio; cui quæſtioni ſatisfacere me putabo, ſi in eâ impoſitione hæc notauero. Primum, [o] ſuper pelliceas veſtes candidam veſtem Clerico imponi, vt mortificationi, ſeu pœnitentiæ, quam pelliceæ veſtes ſignificant, vtpotè ex mortuorum animalium pellibus confectæ, vitæ candorem, & morum ſanctimoniam adiungenda ſibi Clericus eſſe nouerit: neque enim ſufficit, quod cupiditates refrænet, mundanarumque rerum affectiones mortuas habeat, niſi charitate accendatur, & pietatis ſplendore exornetur: non ſufficit libidinem, aliaſque prauas carnis commotiones reſtinguere, niſi virtutum variis ornamentis animum excolat; *Redemptori enim noſtro,* inquit [p] Gregorius, *vnum ſine altero placere non poteſt: ſi aut is, qui bona agit, adhuc luxuriæ inquinamenta non deſerit, aut is qui caſtitate præeminet, necdum ſe per bona opera exercet.* Quod ergo ſignificauit Chriſtus, dum dixit, [q] *ſine*

o Vide Conc. Mediol. 5. tit. quæ ad diuina offic. pertinent. §. cum almutiã pelliceam.
p Greg. hom. 13 in Euang.
q Lucæ 12.

A *ſint lumbi veſtri præcincti, & lucernæ ardentes in manibus veſtris* : hoc alio ſymbolo in Tonſuræ collatione repræſentatur, dum pelliceis veſtibus, candida veſtis imponitur, vt mortificationi ſenſuum, ſeu animalis hominis, quem [a] Apoſtolus docet non percipere ea quæ ſunt ſpiritus Dei, extinctioni, ſuccedere debere morum candorem, & innocentiæ ſplendorem oſtendatur. Secundò, candidam veſtem ad morum innocentiam ſignificandam imponi, & ideò recens baptizatos candidam veſtem induiſſe docebunt te, præter innumeros, [b] Origenes, [c] Ambroſius, [d] Chryſoſtomus, necnon [e] Amalarius, [f] Rabanus, [g] Rupertus, & alij. Eodem ergo iure, vt nouerit Clericus in nouitate vitæ denuò ſibi ambulandum eſſe, & innocentiam ſectandam, albam veſtem congruenter ab Antiſtite indui quis neget? certè albus color cæterorũ fundamentum eſt, nullamque reliquorum habet admixtionem, ſplendet magis, lucique vicinior eſt, nec niſi diligenti adhibitâ curâ ſeruatur illæſus, & incontaminatus. Eadem innocentiæ conditio eſt, quæ terrenæ concretionis & admixtionis expers, diuinæ verò lucis

B ſeu gratiæ fœtus, purius emicat, quæ ſollicitè aſſeruanda, & cuſtodienda eſt, ne leui impurorum habitu inficiatur, vel terreni pulueris commotione ſordeſcat. Tertiò, innocentiam autem iſtam non Clerico innatam, ſed multo labore & induſtriâ promouente diuinâ gratiâ comparatã oſtendit linea Clericorũ veſtis. Vt oſtendatur, quod Chriſti innocentia ipſi debita ſit & innata, ideò rectè *veſtimenta eius*, apud [h] Matthæum, *alba ſicut nix* deſcribuntur, rectè in [i] Apocalypſi *caput eius, & capilli candidi tanquam lana alba, & tanquam nix* viſenda proponuntur, quia ſicut niui innatus eſt candor, ita & Chriſto innata eſt, & congenita ſanctitas: Clerici verò veſtis eſt linea, linũ enim, vt ſuprà ex [k] Iuone Carnotenſi, & Honorio [l] Auguſtodunẽſi protulimus, multo labore, vbi præſertim imbribus, ac rori expoſitum fuerit, ad candorem perducitur: ita Clericorum ſanctimonia, nonniſi labore, & diuinæ gratiæ beneficio comparatur: vnde Eccleſiam in Apocalypſi, byſſo, ſeu lino candidiſſimo coopertam legimus, *venerunt*, inquit [m]

C Ioannes, *nuptiæ agni, & vxor eius præparauit ſe, & datum eſt illi, vt cooperiat ſe byſſino ſplendenti, & candido*. Quartò, eo die quo Clericus Chriſto primum in Tonſuræ Clericalis ſuſceptione deſpondetur, veteri etiam ex more, iuxta quem [n] albus color nuptiis congruere putabatur, candidam veſtem induitur, quæ & ſpiritalis exultationis, ſeu lætitiæ ſit ſymbolũ, & ſeruandæ in perpetuũ caſtitatis atque innocentiæ ſignum. Quamobrem [o] cùm Apollonio crimini aliquando daretur, quod veſtibus lineis vteretur: non malè reſpondiſſe dicitur linũ purum orantibus & ſacrificantibus congruere. Præclarum in eam rem eſt Concilij [p] Mediolanenſis prouincialis quinti monitum: *dum*, inquit, *ſuperpelliceum qui amictus ex telâ linea candida conſtat* (Clericus ſupple) *induit, cogitet, quam perſonam ſuſtineat, nempe à ſordibus labeque puram, qualem veſtitus ille indicat*.

VIII. Meminerit ergo Clericus, nouum ſe hominem in iuſtitiâ & ſanctitate veritatis, cum ſuperpelliceo, prout ei ab Antiſtite commendatur, induere debere; meminerit ſibi ſuſceptam vel confirmatam, ſanctè viuendi, & innocentiæ

D ſeruandæ voluntatem in perpetuum eſſe ſeruandam: imitetur Muris Pontici affectatam munditiẽ, quem nempe referunt, malle vel in ignẽ iniicere ſe, vel in venatorum manus incidere, quàm ſinere ſe quantũuis leui luti coinquinatione infici. Quod ſi poſt ſuſceptũ Clericatum, poſt ſanctioris vitæ profeſſionem emiſſam, poſt publicè impoſita innocentiæ & ſanctitatis inſignia, impiè viuendo ſtatus optimi dignitatem violauerimus, profeſſionem noſtram mendacij, ſanctitatis ſuſcepta ſymbola falſitatis arguerimus; quid ſupereſt, niſi, vt ea ipſa quæ innocentiam noſtram teſtabantur, & officij noſtri nos admonebant, pœnas à nobis aliquando coram Deo iuſto iudice duriores expoſcant? Iiſdem ergo verbis vos Clerici, compello, quibus [q] Murrita Diaconus Elpidiphorum crudelem Catholicorum perſecutorem ad pœnitentiam adhortans, totam Carthaginenſem ciuitatem ad fletum & lachrymas dicitur commouiſſe: Sabana enim, id eſt veſtem candidam quâ baptizatus indutus fuerat, publicè exponens; *hæc ſunt*, inquit, *linteamina Elpidiphore miniſter erroris, quæ te accuſabunt dum maieſtas venerit iudicantis, cuſtodiente diligentia mea ad teſtimonii tui perditionis, ad demergendum te in abyſſo*

[a] 1. Cor. 2.

[b] Origenes homil. 12. in Exod.

[c] Ambroſius lib. de iis qui myſteriis initiantur cap. 3.

[d] Chryſoſt. hom. in pſal. 118.

[e] Amalar. de Eccl. officiis cap. 27. & 39.

[f] Raban. 2. de inſtitut. Cler. cap. 29.

[g] Rupertus lib. 7. de diuinis off. cap. 11.

[h] Matth. 17.

[i] Apocalyp. 1.

[k] Iuo ſuprà.

[l] Honorius in Gemma animæ, ſuprà.

[m] Apocal. 19.

[n] Vide Sidon. epiſt. 7. lib. 5. & Caſſiod. lib. 4. var. epiſt. 1.

[o] Philoſtrat. in vita Apollonij lib. 8.

[p] Conc. Mediol. 5. tit. quæ ad diuina officia pertinent.

[q] Murrita Diaconus apud Victorem Vtic. lib. 3. de perſecut. Vandal.

puteiſulphurantis; hæc te immaculatum cinxerant de fonte ſurgentem; hæc te acrius perſe- A
quentur, quia [a] *induisti maledictionem ſicut veſtimentum, ſcindens, atque amittens veri bap-*
a Pſal. 118. *tiſmatis Sacramentum. Quid facturus es miſer, cum ſerui patris-familias ad cœnam egre-*
giam congregare cœperint inuitatos? tunc te vocatum aliquando terribiliter indignatus, exu-
tum ſtolam rex conſpiciet nuptialem: dicetque tibi: [b] *Amice quomodo huc veniſti veſtem non*
b Matth. 22. *habens nuptialem? non video, quod contuli, non cognoſco, quod dedi, &c.* Eadem in nos Clericos, qui Eccleſiaſticæ ſanctitatis obliti, nec innocentiam amiſſam lugemus, nec de recuperanda cogitamus, eadem comminationis diuini iudicij tela coniici poſſunt: vbi eſt veſtis candida, quam in Tonſuræ ſuſceptione ad innocentiæ ſymbolũ, & puritatis ſuſcepiſtis? quæ vobis cura promiſſionis religiosè viuendi, quam coram ſacris Altaribus emiſiſtis? hæc vos linteamina, hæc linea veſtimenta, hi vos ad mundanis vanitatibus renuntiationem ſignificandam inciſi crines coram diuino Tribunali reprehendent; hæc infidelitatis, mendacij, & temerati voti vos arguent; hæc ad infernum detrudent. Parcite dilectiſſimi fratres ſi commotior in vos, ſi in meipſum ardentior fortè videar, dum violatæ B
promiſſionis, dum neglectæ initiationis noſtræ Sacramenti crimen incuſo: nihil nimium dici poteſt pro religione tuenda, pro ſanctiſſimi ordinis dignitate vindicanda, pro veſtra & populi ſalute procuranda: nulla duriora in eos verba proferri poſſunt, qui nec ſe Chriſtianos eſſe meminerũt, nec Clericos. Diuinorum iudiciorum vobis ſeueritatem inculcans, operi meo finem adhibeo: ſcio
c Pſal. 110. enim [c] *initium ſapientiæ eſſe timorem Domini.* Hunc ergo de Eccleſiaſtica diſciplina tomum priorem, quo Clericalis ordinis initia, electiones, & ordinationes pertractantur, commendato diuinorum iudiciorum metu, abſoluo; non abſolutam Eccleſiaſtici ſtatus perfectionem prædicens, niſi quod timore bonum opus per-
d Pſal. 83. fectum eſt, charitate compleatur, [d] *eamuſque de virtute in virtutem, donec videatur Deus Deorum in Sion.*

Quæcumque verò hoc opere ſcripta ſunt, vel à me deinceps ſcribentur, Eccleſiæ G
Catholicæ, Apoſtolicæ, & Romanæ, eiuſque ſupremi Capitis viſibilis
iudicio, ac cenſuræ emendanda, delenda, damnanda, ſubiicio.

FINIS.

D

Digitized by Goc

ALTER INDEX

QVO LIBRI TOTIVS VTRAQVE PARS CAPITVM ordine ſeruato breuiter ob oculos ita ponitur, vt magni voluminis breuem abſolutámque epitomem Lector habere videatur.

PARS PRIMA.

Clericorum nomina.

CLERICI nomen, origo, & ſignificatio. pag. 1.2.3.4

Clerici per antonomaſiam iure vocãtur Eccleſiaſtici. pag. 4.d.5.6.

vocabantur beatiſſimi, ſanctiſſimi: attonſi: ſacerdotes: cœleſtes: legitimæ, & ſanctiſſimæ Religionis Catholicæ miniſtri, &c. 6.d.7.a

Clerici nomen in odioſis complectitur ſacris initiatos, vel de Chriſti patrimonio viuentes; in fauorabilibus etiam Tonſuratos, niſi aliud exprimatur. 7.a

Diſtinctio Clericorum à Laicis.

Hæretici moderni cunctos æqualiter Sacerdotes arbitrantur: vel ſaltem ſolâ populi iuſſione virum quemlibet fieri Sacerdotem; reuocatione, deſinere. 7.c

Quàm turpiter hallucinentur. 8.9.10

A mundi creatione ipſo naturæ ductu aliqui ſemper à reliqua plebe ſelecti fuerunt, qui Sacerdotij functiones obirent: atque ante Moſaicam legem, primogeniti. 11.d

Imo inter Ethnicos delecti quidam, Sacerdotij functionibus vacaturi. 11.d.12

In lege Moſaica, deſtinata à Deo tribus Leuitica. 12.a

In lege Euangelicà, cœleſtes viri. 12.a

Deus in Eccleſia ſua diuerſa membra ſtatuit, & Clericos diſtinxit à laicis. 12.c.13

Scriptura miniſtros Euangelij, regendæ Eccleſiæ à Deo præfectos, ſolemni ritu ordinatos memorat. 12.d.13.a

Eadem Clericorum & laicorum ordines ſecretos indicat. 13.b

Eccleſia Catholica Clericos ſemper à laicis diſtinxit. 13.d

Qua ratione illa ſecretio fiat.

Eligitur diligenti examine, initiatur, aſcribitur alicui Eccleſiæ, ceu miles cohorti. 14.b

Id in veteri lege obſeruatum: niſi quod filius parenti ſuccedebat, nunc Apoſtolici viri Apoſtolis, Sacerdotales, Sacerdotibus. 14.c

Nouæ legis miniſtri non aſſumuntur hæreditario iure, ſed à Deo per homines, ſeruatis Eccleſiæ decretis eliguntur. 14.d

Cur Iudæis naſci debuerint Sacerdotes, nobis eligi. 15.16

Nomen Ordinationis.

Electionem perſonæ ordinandæ ordinationem ipſam, & ordinatæ adſcriptionem ſignificat. 17.a

Ordinare, ſignificat ornare, honoribus & magiſtratu augere. 17.b

Nulla olim erat ordinatio ſine Eccleſiaſtico titulo. Hinc ordinatio pro aſcriptione ſumitur. 17.d

χειροτονία interdum electionem, interdum conſecrationem ſignificat. 17.d.18

Vnde id profectum. 18.d.19

Delectus & probatio Ordinandorum.

Res magnæ probatione egent ac præſertim electio Clerici. 20.d. & ordinandorum. 23

Eccleſiæ ingreſſus olim non cõcedebatur niſi probatis: gubernatio Eccleſiæ probatiſſimis. 20.d.21

Quantùm peccet qui indignos ordinat, quantùm etiam qui indignus ordinatur. 24.d.25

Quanta præmia ſit reportaturus Epiſcopus, qui probatos in vineam Domini mittet operarios. 26.b

Puniuntur apud ſacros Canones qui ſine diligenti inquiſitione ordinant, aut qui indignos promouent. 26.27

Muniendus eſt animus contra gratiam, preces, minas, &c. 27.28

Quàm ſit intolerabilis eorum audacia, qui cùm imperiti ſint & inepti, mouent omnem lapidem vt accerſitis ſuffragatoribus laicis ad Ordines, irrumpant. 29.b

Nullâ ratione excuſatur indigni ordinatio. 30

Quilibet Ordinum ſingulorum candidatus debet probari. 31.33.a

Minores Ordines abſque examinatione non ſunt concedendi. 32.b

Præcipua in electione Clerici ad primam Tonſuram adhibenda ſollicitudo. 32.d

Digitized by Google

Index.

Teſtimonia quibus ordinandus iuuari debet.

Ordinandus debet habere bonum teſtimonium ab omnibus. 33
Ab his qui foris ſunt, ſeu infidelibus. 33. d. 34.
multo magis à fidelibus. 33. d. 34. 39. b
Ordinandus quam ſanctitatem habere debeat. 34
Integer vitæ, ſed temeratæ famæ non eſt ordinandus. 35
Non quælibet criminis ſuſpicio debet ab ordinatione repellere. 36. a
Formam purgationis obtinendæ præſcripſit Concil. Carthag. 5. 36. b
Prudentiâ opus ne infamentur, qui reiiciuntur, vel indigni admittantur. 36. c. 38. b
Occulta crimina ſaltem ordinandis patefieri poſſunt. 36. c
Ob occultum crimen homicidij poteſt aliquis ab ordinatione repelli, etſi criminis eum pœnituerit: ob cætera crimina, non item. 37. a
Cui aſcenſus ad ſacros Ordines à ſuo Prælato ex quacumque cauſa fuerit interdictus, ei nulla contra Prælati voluntatem licentia ſuffragetur. 37. c
Regularis poteſt ob occultum crimen ab Ordinibus impediri. 37. d
Sæcularis quoque nullum beneficium habens aut dignitatem cui Ordo ſit annexus. 37. d
Probabile eſt Epiſcopum aliquos ob occultum crimen repellere poſſe, etſi hoc in eorum infamiam indirectè vergat, dignitatéſque habeant quibus adnexus eſt ordo. 37. d. 38. a
Secus autem ſi per pœnitentiam deletum ſit, niſi impediat legitimam ordinum ſuſceptionem, v. g. homicidium. 38. b
Eſt etiam probabile occultum peccatorem ad ordinationem admitti poſſe. 38. b
Quâ prudentiâ & moderatione negotium illud confecere poſſit Epiſcopus. 38. b. c
Qui veniſſent in ſuſpicionem criminis, quâ ratione canonicam purgationem ſubirent. 38. d. 39

Quâ ratione populus aliquem commendare, vel ad ordines poſtulare, aut ordinationi aſſentiri ſoleret.

Apoſtoli præceperunt fidelibus vt ſeptem viros boni teſtimonij conſiderarent, ad Diaconatum promouendos. 39. b
Præclara Apoſtolorum conſtitutio de teſtimonio ferendo in gratiam Epiſcopi ordinandi. 39. c
Ab Eccleſiæ incunabulis obſeruatum fuit ſemper, vt ad Ordines promouendus bonum ab omnibus teſtimonium haberet. 39. d. 40
Cum aliquem Epiſcopus propoſuiſſet, vox populi expectabatur: à Notariis acclamationes, earum formula & numerus publicis monumentis inſcribebantur: Acclamationes illæ tanquam boni teſtimonij indices ab Epiſcopo rogabantur: ea maximè acclamatio vigebat *dignus eſt*: Cum populus aliquem ſibi gratiſſimum ſignificabat, pluries acclamationem integrabat. 41. b
Plauſibus quoque & manuum eleuatione teſtimonium ferebat populus. 41. d

Quæ hodie à populo teſtimonia requirantur.

Duo teſtimoniorum genera requiruntur, vnum veluti priuatum, alterum in totius Eccleſiæ conuentu. 42. c. d
Cur in ſolis ordinationibus Diaconorum & Sacerdotum conſulitur nunc populus. 44. c
Si quis accuſet, ordinatio eſt deferenda. 44. d. 45

Teſtimonium Archidiaconi.

Archidiaconus eniti debet, vt per ſeipſum ordinandorum vitam cognoſcat. 45. d. Debet vulgi famam examinare, & iis credere teſtimoniis quæ iure præſcripta ſunt ſi aliâ via non poteſt certo cognoſcere mores ordinandorum. 45. d. 46
Ad duplicem præſentationem Clericorum duplex adhibere debet examen Archidiaconus. 46. c. 47. c
Diaconi vel Preſbyteri ab aliquo Diaconorum ordinandi offerebantur, & ad eorum teſtimoninm Pontifex illos ordinabat. 47. a
Poſſitne Archidiaconus reſpondere, *ſcio & teſtificor illos eſſe dignos*, ſi ipſi ignoti fuerint. 47. d. 48. 49

Teſtimonium Parochi.

Maximi eſt ponderis. 50. b
Clerici omnes Eccleſiæ ciuitatis addicti ſimul commorabantur, deputati probato ſeniori: qui per parochias ordinabantur, Parochis educandi & inſtituendi tradebantur. 50. c
Conſultus etiam Archipreſbyter ſeu Decanus ruralis. 50. d
Archipreſbyter ille ſeu Chorepiſcopus teſtimonium Parochi examinabat, & ad Epiſcopum referebat. 51. b
Concilium Tridentinum præclarè de teſtimonio Parochi definit. 52. a
Quæ debeat eſſe cura Parochorum circa Clericatus & Ordinum candidatos. 52. d. 53. 54
Pauperes eligendi præſertim; atque ab adoleſcentia inſtituendi. 54. c. 55

Teſtimonij tempus, locus, &c.

Literis teſtimonialibus niſi recenter ſcriptis non eſt nitendum. 55. d. 56
A quibus & qua ratione literæ teſtimoniales petendæ ſint pro ſuſcepturo ſacros Ordines. 56. d
Teſtimonium beneficij vel cenſus qua ratione habendum. 57. a. d. 58. d
In Eccleſia originis, & loci in quo diutius vel vltimùm manſerit, ordinandi deſiderium ſignificandum. 59. c

Teſtimonium querendum teſtium.

Epiſcopus nominare poteſt quos velit, qui in vitam ordinandi inquirant. 59. d. 60. a
Ordinariè tamen hoc officium Parochis demandari conuenit. 60. b
Quiſquis ille ſit, debet explorare fidem teſtium, omnes audire, non omnibus credere; conquirere bonorum teſtimonia: videre ſintne inopes, inimici ordinando, auriti an oculati: ab ordinando producti: Eccleſiaſticarum rerum non omnino ignari. 60. d. 61. 62
Epiſcoporum arbitrio ſtat, velitne iuratos illos eſſe teſtes, necne: ſub pœna excommunicationis ad

Digitized by Google

ad testificandum cogi, vel non. 63. c
Quibus de rebus inquiri debet, & ferri testimonium. 64
Formulæ literarum testimonialium. 65. b
Confessarij peculiares iunioribus Clericis assignandi. 66
Literæ testimoniales ritè obsignatæ mittantur ad Episcopum. 66. d
Cancellarius eas in Archiuis Ecclesiæ reponat. 67. b

Indictio ordinationis.

Duobus ante ordinationem mensibus vel circiter, illius habendæ diem in singulis parochiis indicere conuenit 68. c
Proximâ post eam promulgationem Dominicâ processionem publicam agere. 68. d
Singulis Dominicis per mensem ante ordinanem populum præmoneri, vt ex toto corde petat à Domino messis, operarios in messem suam, &c. 68. d. 69. a
Dominica etiam Quatuor Tempora antecedente ieiunium huius rei causa institutum denuntiari, & supplicationes processionesue haberi. 69. b
Populus orare debet seriò pro ordinationibus. 69. c
Modus in indicendis ordinationibus seruandus. 70. b

Promulgatio nominis ordinandorum.

Sacris Ordinibus initiandus est nemo, cuius nomen & desiderium non prius publicè omnibus proponantur. 70. d. 71
Antiquitus id consuetum. 71. a

Commendatio ordinandorum apud populum.

Solebant ordinandi populo commendari ab Episcopo. 73. b
Commendatio in ordinatione Aurelij & Celerini Lectorum à Cypriano, instar omnium. 74. 75. 76. in ordinatione quoque Numidici Presbyteri. 77. d. 78
Ordinandi ipsi aliquid palam reponebant. 78. c

Electio ordinandorum à Clero & populo antiquitus facta.

Clerici ipsi sæpè populi, sæpius Cleri suffragiis aliqua ratione olim electi, itaut eorum ordinationes vtrorumque consilio nonnunquam discuterentur, & consensu firmarentur. 79. b
Ab Apostolorum tempore ac deinceps qua ratione id obseruatum. 79. c. 80. 81
Vetuit Celestinus Papa ne populo nimium indulgeretur. 82. a
Gelasius Episcopo vel populo eligendi officium tribuit, adeout quos eligeret per se Episcopus, populi suffragiis non indigerent, etsi ipse eligendi potestatem plebi nonnunquam faceret. 82. b
Toto sæculo quinto populus Clericorum electiones est prosecutus. 82. d
Posterioribus temporibus Regum ac Magistratuum voluntas in ordinationibus Clericorum & Presbyterorum aliquando expetita: ipsorum postea vsurpatio coërcita: ius patronatus, cui primò in Ecclesia reclamatum fuit, stabilitum: Cleri consensus exactiùs expetitus, populi pariter assensus nonnunquam expensus. 83. c. 84
Nunquam constanti lege aut generali consuetudine quæ vim legis obtineret adstricti sunt Episcopi vt suffragium Cleri populique in ordinandis Diaconis Presbyterisque expeterent: imo nec in inferioribus gradibus conferendis id passim obseruatum. 84. d. 85
Primis temporibus quibus omnium erat cor vnum, omnes consulebat Episcopus. 84. d
Cum Principes potestatem quasi populo debitam tanquam populi capita sibi arrogarent, Laodicena Synodus & septima populo & Principibus ius omne in Sacerdotibus ordinandis ademit, quamuis etiam postea votorum populi ratio haberetur. 85. a
Magis erat necessarius Cleri consensus. 85. d

Regularium probatio.

In Regularium examine quid quærendũ. 86. c. 87
Exhibere debent consensum sui Præpositi. 88
Monachi cùm primùm Clero adscripti sunt, absque Abbatum consensu ab Episcopo assumebantur. 88. a
Conquesti deinde Abbates & Monachi suos à se eripi, & probatioribus in Clerum adlectis Monasteria destitui. 88. d
Statutum à Conc. Arelatensi & Agathensi, vt absque Abbatis consensu non ordinarentur. 89. a
Specialia quoque priuilegia ea de re obtinuerunt. 89. d
Vsu & ratione firmatum est, sine Abbatis consensu neminem ex Monasteriis ordinari. 90. d. 91
Monachorum vita ab Episcopis expendi & examinari debet. 91. d
Anteacta etiam in sæculo vita. 91. d. 92
Habet disciplina monastica vnde purget & expoliat, non tamen vt illico Sacerdotali ordini aptos omnes efficiat. 92
Non ita Præposito credere debet Episcopus, vt quos ille tanquam dignos obtulerit, absque examine sacris Ordinibus insigniat. 92. d. 93. a
Non solum probitas, doctrina, & canonica integritas probanda, verùm etiam disciplinæ Ecclesiasticæ studium. 93. b
Ecclesiasticas leges quanti facere debeant Regulares. 93. d. 94
Præcipua illarum legum capita à Regularibus obseruanda, proferuntur. 86. d. 94. b
Debent habere testimonium de seruato interstitio. 94. c
Breuius olim concessum Monachis interstitium. 94. d
Hinc natus abusus, vt Monachi fierent qui ad Ecclesiasticas dignitates ocyùs contendebãt. 94. d
Nunc eadem interstitia seruare debent, quæ reliqui. 95. b
Patres Societatis Iesu an eximantur à seruandis interstitiis, functionibus Ordinum exercendis, & aliis quibus Clericorũ disciplina constat. 95. c. 96
Debent habere testimonium professionis Regularis loco tituli. 96. b
Literas etiam Episcopales ordinationis susceptæ. 97. c
Nomen etiam à familia ingenitum & in Baptismo impositum apud Episcopi secretarium proferre. 98. b

Digitized by Google

Index.

Ab alio quam ab Episcopo proprio ordinari non possunt absque literis dimissoriis. 98. c
Contraria priuilegia Trid. abrogauit. 99

Examen Ordinandorum.

Sacra ordinatio districti debet esse Iudicij. 100. b
Examen, quàm sit necessarium. 100. d. 101
Ad minores etiam, & Tonsuram. 102
Vix vllus ordinandus immunis esse debet ab examine. 103. d
Doctiorum comprobatur modestia: ipsique aliis in exemplum proponuntur: mediocrium exploratur ingenium; dubij tentantur, indocti abiiciuntur, & indisciplinati. 104. a
Excipi potest ille cuius pietas & eruditio cunctis innotescit. 104. b
Episcopus ea in re vulgo facilè ne credat. 104. d
Non excipiendus Doctor, non Monachus. 105. b
Non qui ab Episcopo suo dimissorias petit, aut post obtentas alterum Episcopum conuenit. 105. d. 106. 107
Vbi exactè omnia obseruat Episcopus, antequam dimissorias concedat, non est tanta necessitas vt ab alieno Episcopo ordinandi iterum examinentur; tamen operæpretium est varias ob causas iterum examinari. 107. c
Promoti in Curia Romana examen subire debent vt in propria Diœcesi recipiantur. 107. d. 108. a. 109

Examinatores.

Quibus instructi qualitatibus esse debeat. 109. c. 110
Episcopi præ cæteris munus est, examinare. 110. b 111. d
Alij præterea examinent Episcopi iussu, 111. c. 112. 113. c. Eoque si fieri potest præsente. 113. a
Ex lege diuina Episcopo examinandi munus competit. 112. b
Episcopus coram Deo tutus non est, si eos adhibuerit examinatores, de quorum ipse sedulitate, studio, industriâ, prudentia, constantiave diffidat. 112. b
Constituti in dignitate Ecclesiastica, consuetudine diuturnâ ius examinandi acquirere potuerunt, & per negligentiam amittere. 112. d
Quos Episcopus ad examinationem secum adsciscet, eos de gremio Ecclesiæ Cathedralis esse, consentaneum est. 113. d
Maximè Archidiaconi, Scholasticus, Theologus, Pœnitentiarius, Cancellarius. 114. c
Debent esse saltem Diaconi, sed nunquam desint aliqui Sacerdotes. 115. d. 116. c
Non Diaconi quilibet, neque ad examinandos quoslibet sunt passim admittendi. 116. b
Examinatores debent esse graues, experti, pij, docti, de Ecclesiæ profectu solliciti: prudentes, gnari diuinæ legis, in functionibus Ecclesiasticis exercitati. 116. d. 117. 119
Non pauciores tribus præter Episcopum. 118. b
Præferendi cæteris paribus Doctores & Licentiati in Theologia, aut iure Canonico. 118. d
Examinatoribus cauendum est, ne aut fauoris gratiâ, aut cuiuscunque muneris cupiditate illecti à vero deflectant: deflectentes autem quæ pœna maneat. 118. d
Reliqua examinatorum officia. 119. b

Quærenda in examine.

Ea omnia quæ ordinatis inesse debét. 120. b. 124. a
Quænam illa sint. 120. c. 124. c
In criminibus discutiendis non formulario iure, sed compendiaria cognitione agendum est. 120. d. 121. a
Tenetur ordinandus defectum suum crimenque prodere si quod ordinationi obsistat, de quo in isto examine legitimè interrogatur. 121. b
Crimen ab ordinatione repellens coram testibus est Episcopo manifestandum, vt in eo dispenset. 121. c
Spontanea criminis confessio pœnam minuit, & dispensandi occasionem præbet iustiorem. 121. d
Crimen ordinationi non obsistens, non tenetur ordinandus confiteri. 122. a
Consilium Episcopis & examinatoribus saluberrimum. 122. b
Grauiora crimina confessus ad sacros Ordines minimè admittendus. 122
Potest Episcopus iuramento, vel censura obstringere ordinandum ad reuelãdum crimen suum vel defectum. 123. c
Episcopus & examinatores eniti debent vt defectus omnes, maiora crimina, & impedimenta sciant quibus ordinandus irretitur. 124. a. 128. d
Inuestigare & examinare oportet diligenter ordinandorum genus, personam, ætatem, institutionem, mores, doctrinam & fidem. 124. c. 125
Vultus & habitus corporis, vestitus, incessus, gestus & sermo inspiciendus. 126
De orandi quoque methodo quærendũ est. 127
De scientia pariter Grammaticali & Ecclesiastica. 128. a. 129. 130. Qua ratione id præstent examinatores. 128. b. c

Candidatus Tonsura Clericali examinandus.

Quam ob causam fieri velit Clericus, quo in vitæ genere hactenus versatus, an spem præbeat Ecclesiæ ministrum vtilem se fore: à quo institutus ad Clericalis vitæ modum: an legere & scribere norit, an Sacramentum Confirmationis susceperit. 131. 132. 133
Non potest vllâ dispensatione recipi ad Tonsuram qui animum à Clericali professione pro eo tempore auersum habeat, qui nuptias cogitet, &c. éstque sacrilegium. 134. 136
Præstaret vt pueri per alios, adulti per seipsos puritatem suæ intentionis iusiurando confirmarent. 135. b

Initiandus minoribus Ordinibus examinari debet.

An Latinam linguam intelligat: an scientiæ spes talem eum ostendat, qui dignus sit vt ad maiores ordines aliquando ascendat. 137. b

Promouendus ad sacros.

An in vitæ spiritualis disciplinâ maiorem progressionem fecerit, an Breuiarium, anque sacra Biblia, &c. habeat. 138. 139
A Subdiacono potissimùm de ordinum minorum & maiorum differentiâ: an probatus sit in minoribus: de voto continentiæ: de Sacramento-

rum

Digitized by Google

rum doctrinâ ſaltem generatim : de officij diuini recitandi ratione. 139. c
Hoc tempore, maxima cautio in Subdiaconatu adhibenda. 140. b
A Diacono diligentius de Sacramentorum doctrina experimentum aliquod fiat in concionibus habendis. 140. d
A Sacerdote, an piè & fideliter in miniſteriis anteactis ſe geſſerit: an præclarum bonorum operum exemplum, & vitæ documenta ab eo expect ari poſſint. De Miſſæ effectibus, partibus, loco, ſacris veſtibus, defectibus; de Pœnitentia : an ad Sacramenta miniſtrãda idoneus : an de omni re ad ſalutem neceſſaria aptè populum inſtruere poſſit: de orandi modo. 141
Libri Preſbytero neceſſarij. 141.d
Idem obſeruandum in eo qui ſibi ſoli victurus eſt, non aliis. 142. a
Benignius agendum cum Religioſis in monaſterio ſemper manſuris. 142. c
Ad examinatores paræneſis. 142. d

Tempus examinis.

Ad maiores ordines promouendi per menſem ante ordinationem Epiſcopum adeant, ſignificaturi ſuam voluntatem, & inquiſitorem habituri : omnes verò feriâ quartâ ante ordinationem ad examen conueniant. 143
Pro amplitudine vel anguſtia Epiſcopatus plures vel pauciores examini dies conſtituendi. 144. a
Laudabile eſt vt ordinandi maneant in Epiſcopio vel alia domo aliquot dies, ibique piis & Clericalibus exercitationibus ad ordinationem ſimul diſponantur. 144. b

Locus examinis.

Publicus olim erat, audiente populo fideli & Epiſcopi iudicium comprobante. 144. d
Nunc ita ſit publicus, vt ab hæreticis & malis fratribus caueatur. 145. a

Forma examinis.

Examinandus habitum habeat Clerico conſentaneum, capillos modeſtè detonſos, coronam conſpicuam. 145. d. 146
Ducendum ab oratione principium, quam qui examini præſidet, pronuntiabit. 147. a
Cautio adhibenda ne alterius nomine quis examen ſubeat. 147. c
Qui perſonam alienam ſuppoſuit examini, non poteſt ad ordinem ſuperiorem aſcendere, niſi ex diſpenſatione; aut, ſi interminatio anathematis facta fuerit, poſt ingreſſum religionis. 147. d
Hanc ſeu comminationem, ſeu ſententiam ferri moſeſt vſitatus atque legitimus. 147. d
Olim nullus erat huic fraudi locus. 148. a
Occurri nunc poteſt, ordinandorum recognitione feria 6. ante ordinationem. 148. b
Teſtificationes variæ examinatoribus ante examen exhibendæ. 148. b
Primum examinis caput ſit, de patria, genere, domicilio, vitæ ſtatu, irregularitatibus, & intentione: 2. de oratione: 3. de literarum doctrina: 4. de rei Eccleſiaſticæ & diſciplinæ Clericalis peritia. Silentio vtendum. 148. d
Spectentur non modo ſtudia, ſed etiam vſus, iudicium, ingenij vis & ſolertia. 149. a
Cætera prudentium examinatorum iudicio relinquuntur. 149. a

Inſtructio Ordinandorum.

Sapienter olim cautum & nunc à quibuſdam renouatum, vt ordinandi aliquo ante ordinationem tempore inſtruendi in vnum locum conueniant. 149. d
Ab ordinatoribus decreta Conciliorum ante ordinationem inculcabantur. 150. a
Oſtiarius ante ordinationem inſtruebatur ab Archidiacono qualiter in domo Dei deberet conuerſari. 150. b
Ordinandus Epiſcopus inſtruebatur ex Canonum lectione : ſerio de iis ſeruandis admonebatur; publicè profitebatur ſe ſeruaturum. 151. Idem in aliis Clericis factum probabile. 151. b
Preſbyter manebat in Epiſcopio antequam conſecraretur donec poſſet eius eruditio, mores, & actus animaduerti. 151. c
Lateranenſe 3. præcepit inſtrui ſuper diuinis officiis, & Eccleſiaſticis Sacramentis. 153
Saltem pridiè ordinationis admonendi ſedulò ordinandi. 153. c
Irregularitates ordinandis exponendæ. 153. d
Quàm præclarè quàmque ſalubriter ſuperiora omnia in multis Galliæ Diœceſibus obſeruentur. 154. 155

Varia ad ordinandos Monita.

Videat ordinandus ne aberret à limine. 155. c
Perpendat multos eſſe æternùm cruciandos, qui extra ſtatum Clericalem beati euaderent. 155. d
Clericum ad maiorem obligari perfectionem. 156. d. grauiora eſſe Clericorum peccata quàm laicorum. 157. c. ſeuerius puniri. 160. b
Capitalem Eccleſiæ peſtem eſſe indignos Clericos. 158. a
Quanta ſit Ordinis dignitas: quanta obligatio ei annexa : quantum periculum. 158. 159. 160. 161
Quid renocare à Clericatu, quid ad eum prouocare debeat. 163. b. 164
Virium ſuarum, indolis, & ingenij rationem habeat. 166
Sciat ad Clericatum non debere accedere, niſi quem ſecretâ ſaltem voce Deus inuitarit. 167. d. 168
Diuinæ vocationis argumenta ſunt conſcientiæ puritas, & diuturna anteactæ vitæ innocentia. 169. 170. aptitudo ad obeunda miniſteria. 171. Clericales virtutes. 171. d. recta intentio. 172. c. 173. & ſeq. inculpatus ad Eccleſiaſticum ſtatum ingreſſus. 179. d. precibus agendum. 180. conſulendi prudentes & probi. 181

Diſpoſitio ordinandorum.

Ordinandus debet eſſe expers peccati mortalis 181. aliàs eſſet grande ſacrilegium. 183. a
Promouendus etiam ad Epiſcopatum. 183. c
Imo ad Tonſuram. 183. d. 184
Confeſſio Sacramentalis præmittenda neceſſariò, quùm ſanctiſſima Euchariſtia in ordinatione ſumitur, aut quando Synodali conſtitutione præcipitur. 184. c

Digitized by

Index.

In quibus diœceſibus inter cæteras id præceptũ. 185

Quædam præcipiunt confiteri apud Pœnitentiarium, vel apud ſelectum. 185. b. idque meritò. 186

Vtiliſſima eſt generalis confeſſio ſuſcepturo Subdiaconatum vel Preſbyteratum. 186. d. 187

Saluberrimus eſt etiam ſpiritualium exercitiorum vſus. 187. d. 188

Ordinandus ad maiores debet eſſe ieiunus; ad minores, decet. 190

Conſenſus ordinandorum.

Liberi ad Clericatum non cogẽdi. Ordinatio irrita eſt, quę prorſus renitenti cõfertur. 191. c. 207. c

Nec ſufficit quod poſtea conſentiat. 207. c

Valida quæ coacto conditionaliter, ſeu nolenti ſecundum quid. 191. d

Grauiter peccat qui penitus reluctantem ordinare aggreditur. 192. a

Veteris Eccleſiæ Clerici Sacerdotij dignitatem reuerentes non ſponte ſe offerebant, ſed authoritate Eccleſiæ adigebantur, vt conſentirent. 192. b

Hinc opus fuit legibus Eccleſiaſticis imponere neceſſitatem obediendi Epiſcopo ordinare volenti: & inuitè ordinatis indulgere facultatem aliquam circa rem vxoriam. 193. a

Triplex genus eorum qui ordinabantur inuiti: alij opportunè importunè inducebantur ab Epiſcopo vel populo vt conſentirent ordinationi, quam propter Sacerdotij venerationem refugiebant: alij malcuolo animo vt ab aliquo officio Eccleſiaſtico detinerentur: alij periculi metu confugerunt, vel confugere coacti ſunt ne ad potentiam ſæcularem rediret. 193. c

Primorum exempla illuſtria. 194. 195. 196

Exempla ſecundi generis. 197. & tertij. 198. quãtum in vtroque iſto genere ſit peccatum. 203. d. 204

Poſſintne compelli ad ordinationem, qui eam ex humilitate refugiunt, diſputatur vtrumque. 199. 200

Nemo ordinandus eſt, qui obſtinatâ voluntate reſiſtit ordinationi. 201. c

Renitens orari poteſt, imo exorari debet vt conſentiat. 201. c

Nunquam prohibitum Epiſcopis vt Clericos ſuos ad ordinationem vel præmijs allicerent, vel pœnis à iure ſtatutis cogerent. 201. d

Si ſola Eccleſiæ vtilitas non autem neceſſitas poſtulet, ſoli iam ſummo Pontifici ius eſt, Clericos ad ſuperiores ordines non adſtrictos, compellere & inuitos adducere. 202. c

Olim tamen Epiſcopos Clericis ſuis ordinationem imperandi poteſtatem habuiſſe paſſim credebatur. 202. d

Malè agit is cui Epiſcopus ordinationem iniunxit, ſi indignus, ineptus, aut irregularis accedit ad ordinationem. 203. c

Filij à parentibus ad Clericatum non cogẽdi. 205

Quàm turpia hac in re commercia dæmon adinuenerit. 205

Quàm graue vulnus inde infligatur Eccleſiæ. 206. b

Metus leuis non impedit, quin verè caſtitatem voueat qui ingrato animo conſentit ordinationi. 207. c

In foro exteriori liber eſt à cœlibatu, qui graui metu & iniuſto ad ordinationẽ cõpulſus eſt. 207. d

Emiſſa ab inuito caſtitatis profeſſio, cum rata poſtmodum habetur, obligat. 208. d

In foro conſcientiæ, qui conſentit ordinationi & profeſſioni caſtitatis ex metu graui iniuſtè illato, non tenetur ad caſtitatem. 209. c. 210

Qui iuſto metu ordinationem ſuſcipit, caſtitati aſtringitur. 211. c

Si quis ex metu graui iniuſto ordinatus ad nuptias conuolarit, eo ipſo priuilegijs Clericalibus renuntiat, & ab executione ſacri myſterij ceſſare debet. 211. d

Fuga ſacræ Ordinationis.

Anceps hac de re Scripturæ ſacræ teſtimonium. 212

Patrum Græcorum de ea ſententia. 213. 214

Latinorum Patrum ſententia. 215. 216

Quantum damnatus ab vtriſque dignitatis Epiſcopalis ambitus. 219. 220

Officium Epiſcopale per ſe appeti poteſt. 221. d. 222. b

Ab imperitis tamen, abſoluto & efficaci deſiderio nunquam. 223. a

Periculoſum eſt, aliquem quantumuis aptum abſolutè & efficaciter deſiderare opus Epiſcopale ex propria animi ſententiâ. 223. c

Eà quæ nunc viget Eccleſiæ neceſſitate, vir doctus, peritus, pius & ſolers ex prudentum & proborum conſilio, Epiſcopale officium poteſt expetere. 223. d. 224. 225. b. Quà id prudentiâ fieri debeat. 226. b

Celſitudo gradus Epiſcopalis per ſe tanquam finis abſque peccato ſaltem veniali appeti non poteſt. 224. b

Epiſcopatum deſiderans voluntariè propter reditus temporales, vel honores mundanos tanquam propter finem, peccat mortaliter. 224. d

Idem quod ſuprà, de Preſbyteratu, Diaconatu, inferioribus Ordinibus, ac de officijs curam animarum habentibus eſt dicendum ſeruatâ proportione. 226. d. 227

Qui ſe certis teſtimonijs ineptum Epiſcopatui, Ordini, vel beneficio nouit, debet recuſare. 228. c

Qui remouere poteſt impedimentum quo ſit indignus, tenetur remouere & ſuperiori obtemperare. 228. d

Si per ſuperiorem iubentem remoueri poteſt, tenetur patefacere ſuperiori, eique diſpenſanti obedire. 229. a

Si nec à ſe, nec à ſuperiore remoueri poteſt, non tenetur obtemperare. 229. a

Nec Epiſcopatus inunctus, nec dignitates, neque Ordines impoſiti debent ab iis recuſari pertinaciter, qui non ſe oneri impares apertè recognoſcunt. 229. b. 230. & ſeq.

Vouere poteſt aliquis Epiſcopatum ſe nec appetiturum, nec libenter ſuſcepturum: non autem etſi inungatur, finaliter recuſaturum. 233. b

Profeſſio ab ordinandis emitti ſolita.

Plurima ab ordinandis præſertim Epiſcopis iuramento firmari ſolita, ante conſecrationem. 234

Speciatim examinatur promiſſio qua ſe Epiſcopi ad inuiſenda limina Apoſtolorum obſtringunt. 236. c. 237

A quo tempore forma iam vſitata iuſiurandi Epiſcoporum, ſit recepta. 239. a

Epiſcopi fidelitatem Metropolitano iurabant. 239. c

Promittebant

Digitized by Google

Index.

Promittebant indemnitatẽ rerũ Eccleſiæ. 240. d.
iurabant qui vxorem aut liberos ſi haberent. 240. d
Statuta Eccleſiæ, & quæ ſui ſunt muneris licitè ex legitima conſuetudine obſeruanda promitti poſſunt. 241. b
Poteſt Epiſcopus exigere iuramentum ab ordinando ſe Ordinum functiones obiturum, Clericalem veſtem geſtaturum & ſimilia quę ſui ſunt officij. 241. c
Canonum obſeruantia cùm ſpondetur ab ordinando, id fit in quantum implicitè & virtute in aſſumptione Clericalis vitæ eorum obſeruatio cõtinetur, & qui eos abſque cõtemptu tranſgreditur, non formaliter eſt periurus, ſed virtualiter tantum. 242. c
Non omnia iuramenti obligatione formaliter continentur, quæ in generali promiſſione iuramento firmata implicitè concluduntur. 242. d
Tria in ordinatione promittenda, Catholica fides, Clericalis iuxta canones diſciplina, & debita ſuperioribus Eccleſiaſticis obedientia. 242. d. 243
Abbates in ſui benedictione obedientiã Epiſcopis iurabant, & promiſſionis chartulã tradebãt. 247. b
Abbates & Monachi id euitare conati ſunt aliquando, dicentes iuxta regulam Diui Benedicti non concedi ſibi iuramentum. 247. d
Tanta in ordinatione obediendi neceſſitas olim contrahebatur, vt Clericus eius Eccleſiæ Clericũ fieret, à cuius Epiſcopo eſſet ordinatus. 248. c
Maxima eſt obedientia illa, quam Preſbyteri & Clerici debent Epiſcopo ſuo. 249. c. 250

Simonia in ordinatione cauenda.

Nullum ferè à Chriſto nato ſæculum fluxit, quo non ſimoniæ peſtis Eccleſiam infecerit. 250. c
Simonia Chriſto ipſo antiquior. 251. d
Seuerè puniendum hoc crimen, quoties repullulat. 252. c
Secundo & tertio ſæculo viguerunt hæretici ſimoniaci, vix tamen crimen ſimoniæ. 252. d. 253. a
Quarto ſæculo non citiùs renatum, quàm ſtrenuè profligatum fuit. 253. a
Sequentibus item ſæculis generosè debellatum. 253. 254. 255
Aduerſus ipſam de cælo quoque pugnatum eſt. 256. c. 257
Poſtremis ſæculis pauci Canones ordinationes ſimoniacas directè impugnant, propter titulum ab ordinatione diſiunctum, in quo aſſequendo frequentior fuit ſimonia. 259. b
Vndecimo ſæculo nata hæreſis eorum qui dicerent beneficium ſeu ius ad percipiendos Eccleſiaſticos reditus emi poſſe. 259. c
Eandem fermè nunc recentes quidam Theologi ventilant. 259. c
Simonia religionem, iuſtitiam, pietatem Eccleſię debitam & ſtudium publici boni conuellit. 260
Simonia vocatur hæreſis, imo Macedonianorum errore damnabilior. 261. hæreſeon maxima, 261. a. idololatria. 262. c. crimen omnibus criminibus maius. 261. d. 263

Pœnæ ſimoniacis inflictæ.

Prima. Simoniacè ordinans vel ordinatus, vterque *ipſo facto* ab ordine ſeu executione ſuſpẽditur. 264. a
Secunda. Depoſitio ab ordine Clericali à iudice infligenda. 264. c
Tertia. Excommunicatur, qui pecuniam dedit vt ordinaretur, ex eo tempore quo detectus fuit præmium obtuliſſe: qui accepit, gradu decidit: ſi laicus, perpetuo anathemate damnatur. 264. d
Ipſi mediatores qui pecuniam dari procurant, vel turpi iſti commercio ſe immiſcent, vel fauent, excommunicantur. 265. b
Quarta. Reſtituendum quod acceptum eſt Eccleſiæ iniuriam paſſæ. 265. c
Quinta. Exilium, Monaſteriũ, aut carcer. 265. d
Sexta. Infamia. 265. d
Hæ pœnæ extenduntur ad participes criminis quomodocumque, nonnullæ ad filios & hæredes, (olim etiam ad non manifeſtantes) infamatus de ea, debet ſe purgare, ſin, deiicitur de gradu Clericali. 266. b
Per pecuniam ignoranter ordinatus priuatur executione illius ordinis. 266. d
A ſimoniaco inculpabiliter ordinatus, in accepto ordine, niſi poſt varia remedia perſeuerare non ſinitur. 266. d. 267. 268
A ſimoniaco ſcienter ordinatus, irritam habet conſecrationẽ & potiùs veram execrationẽ. 268. a
Olim ſimoniaco parere, ab eo, vel ab ipſo ordinatis recipere Sacramenta putabatur illicitum, hinc turbæ & ſeditiones exortæ. 268. c. 269
Nunc ſoli nominatim excommunicati & notorij Clericorum percuſſores excipiuntur à communicatione fidelium. 270. c
Præter ordinem in accuſationibus ſeruari ſolitum contra ſimoniacos agi poteſt: nempe ad inſtar publici criminis & læſæ Maieſtatis. 271. a
Vnde ſerui infames, & mulieres accuſare, & teſtes eſſe poſſunt. 271. b
Pro criminibus inquiſitione ſolá probatis iuxta perſonæ merita & qualitatem exceſſus poteſt iudicantis diſcretio pœnam moderari, at in ſimonia debet pœna eadem imponi quæ poſt iuridicam litis conteſtationem. 271. d

Turpia quædam in ordinatione lucra.

Latè ſe diffundit in ordinatione ſimonia, multóſque & multis de cauſis ac variâ ratione inficit. 272. a
Quoties pecunia pro ordinatione confertur, pactumque vel tacitè initur obtinendi pretio Eccleſiaſtici gradus, eſt perfecta ſimonia. 272. b
Nonnulli cùm in Clerum legendi eſſent pecunias Eccleſiæ offerebant, Deoque dicabant; quibus deinde præſidentes, eos comitiis infectabantur, qui nullâ datâ pecuniâ propter virtutem Clero aſcripti forent. 272. c
Hos arguit & plectit ſeptima Synodus, non tamen ſimoniacos iudicauit. 272. d
Conſuetudo Annalia ab iis qui de nouo ordinabantur, in aliqua Eccleſia recipiendi, & fabricis eiuſdem Eccleſiæ applicandi damnata à Ioanne XXII. 273. a
Mos tamen iſtarũ oblationũ Eccleſiæ faciendarũ antiquus eſt, & publicâ lege olim probatus. 273. b
Clericus bona ſua Eccleſiæ offerens ad quam ordinandus & in qua inſtituendus eſt, ſimoniam committit, ſi pecuniæ interuentu ordinetur: non tamen ſi ſublato omni pacto, conuentione, contractu, vel quaſi contractu. 274. a
Qui tempore receptionis pecunias dederit, præſumi ſolet Canonicatum emiſſe, nec abeſt ſuſpicio mali, licet fortè malum abſit. 274. c
Moris fuit vt Epiſcopi in conſecratione ſua, pauperi plebi aliqua largirentur. 275. b

Digitized by Google

Index.

Eo edicto abutentes ipſe & ſucceſſores pecuniam iſtam ad fiſcum redegerunt, eamque pro confirmatione electionum Epiſcopalium quaſi ſibi debitam exegerunt, nec ſinebant niſi ea perſolutâ Epiſcopos ordinari. 275.d

Quod pauperum gratiâ in ordinatione exigi ſoleret, reprehendit Gregorius. 276.a

Conuiuia quoque pro electionibus & conſecrationibus Epiſcoporum olim exhibebantur. 276.c

Clerici ordinati conclericis & concanonicis dabant conuiuia: quæ Gregorius IX. & Vrbanus IV. interdixit. 276.d

Nullum tamen eorum eſt ſimonia, ſi recta dantis intentio fuerit. 277.a

Damnat Conc. Palentinum abuſum eorum qui Clericos recens promotos non permittunt in ſuis ordinibus miniſtrare priuſquam eis adhibeant prandia, aut pecuniam. 277.b

Intempeſtiuum eſt in prima noui Sacerdotis Miſſa conuiuium. 277.d

Pecunias olim ante ſui conſecrationem Summi Pontifices, Patriarchæ, Metropolitani, Epiſcopi perſoluebant Imperatoribus. 278.a

Poſtulante Agathone Rom. Eccleſia per Conſtantinum Pogonatum ab hoc onere liberata eſt, & electo Benedicto II. remiſit Imperator ius confirmandi Rom. Pontificem. 278.b

Imperatores Græci Patriarchas eligebant, vel ex tribus electis vnum præferebant, cui tributum aliquod pro inſtitutione ſuâ perſoluendum imponere ſolebant. 278.b

Hinc Turcæ duplex tributi genus imponunt Patriarchæ. 278.c

Non ſolum Reges Gothi Arriani, verùm etiam Imperatores Græci poſt Iuſtinianum, etiam à S. Pontificibus aliquam pecuniam pro confirmatione electionis exigebant. 278.a

Hanc exactionem ſimoniæ accuſare videtur Gregorius Magnus. 278.d

Reuera fuit ſimoniaca, ſi pro ſpiritualis dignitatis confirmatione, & licentia recipiendæ ſpiritalis ordinationis extorquerent. 279.a

Non tamen ſimoniaci fuerunt, qui eam perſoluere coacti ſunt. 279.b

Canonici iuris gloſſa excuſat Imperatores à ſimonia. 279.b

Diſputatur an diuturna conſuetudo ſimoniam tollat. 279.d. 280

Recipere pecuniam pro ſpiritali Sacramentorum gratiâ, aut poteſtate ſpirituali, ſimonia eſt nullâ conſuetudine excuſabilis. 281.b

Sacerdotes bono ſpirituali ſubditorum vacantes, poſſunt recipere ſuſtentationem à populis, vnde olim in quibuſdam Eccleſiis pro ordinationibus Epiſcoporum, Abbatum, Clericorum, pro chriſmate exigebantur veluti quædam ſtipendia per conſuetudinem approbata. 281.c

In Sacramenti Ordinis adminiſtratione conſuetudines quaſcunque ſæpiùs repsobauit Eccleſia. 281.d. 282

Munera præſertim ante ordinationem dari Eccleſia prohibet, poſt ordinationem, minùs curat. 281.d. 283

Multa ſponte oblata recipi poſſunt, quæ licitè exigi non poſſunt. 285.d. 284

Sæpè tamen prohibitum aliquid Epiſcopis aut eorum miniſtris dari ſiue ante ſiue poſt ordinationem, etiam prætexta conſuetudinis. 284.b. 285

Sponte oblata ne recipiat Epiſcopus. 284.c.& ſeq.

Variis prætextibus pecunia à conſecratoribus corradi olim in ordinatione conſueuerat. 286.

Primus eſt: Cathedratici & inthroniaſticorum ſeu inſinuatiuorum nomine conſuetudines quædam perſolui ſolebant. 286. & ſeq.

Etiam nomine paſtus ſeu paſtelli. 289.c

Cappas, tapetia, bacinos, &c. aliqui exigebant. 289.d

Collocatio annua ſigilli Epiſcopalis: eſt prætextus ſimoniacus. 290.b.291

Quamuis ille ſit ſimoniacus qui hoc prætextu pecuniam exigit, non eſt tamen ille, qui coactus dedit. 293.d

Epiſcopus debet curare.

Ne quid Officiales, Miniſtri, famulíve pro ordinatione capiant. 294.c

Vicarij quoq; Generales, & Examinatores. 295.b

Ne ianitores, Cubicularij, & alij è ſua familia titulo aperiendi aditum ad examen aut locum ordinationis aut deducendi, aliquid petant. 296

Oblationes & luminaria dari Epiſcopi Capellano non eſt iniuſtum, cùm Eccleſiæ offerantur: qui tamen auidius quærere non debet. 297.a

Notarij, Scribæ, Sigillatores, ex Eccleſiæ decretis, nihil niſi fortè pro labore & chartâ moderatum quippiâ ab ordinandis exigere poſſunt. 297.b

Antiquiora decreta nihil penitus eis accipere concedunt, quod & expetunt recentiora. 297.c

Quod quia deſperant aſſequi, moderantur quid accipiant. 297.d

Laudabile eſt Notariis conſtitui ſalarium è publico, vel ab Epiſcopo: illicitum, ſi ex Notarij commodis aliquod Epiſcopus emolumentum perciperet. 298.c

Nihil ſupra decimam aurei partem nequidem gratis oblatum pro dimiſſoriis vel teſtimonialibus accipiat Notarius iuxta Trid. 298.c

Notarius, & ſigillator qui facultatem ſcribendi, vel obſignandi teſtimoniales aut dimiſſorias pretio ſuſciperent ab Epiſcopo, eſſent ſimoniaci: vti & Epiſcopus. 299.b

Notarius, cui nullum ſalarium de publico conſtitutum eſt, poteſt pro charta, cera, calamo, ſcriptura, operâque & libertate ſua per modum ſtipendij non pretij moderatam pecuniæ ſummam exigere. 299.c

Simonia eſt, pro literis, quibus illuſtrior dignitas confertur pro teſtimonialibus maioris Ordinis, pro dimiſſoria ad plures Ordines, pretium augere. 300.b

Notariorum ac ſigilliferorum varia ſacrilegia, & fraudes in prouiſionibus, præſentationibus, nominationibus, &c. ad beneficia. 300.c.301.a

Qui Clero aſcriberetur, ſolebat Conclericis inſinuationis nomine, ſeu admiſſionis in eandem Eccleſiam dare quædam munera. 301.d

Multis Conciliis prohibetur dare quicquam Epiſcopis aut Clericis quocumque nomine. 302.a

Solebant Epiſcopi vel alij Clerici, Decanis, Archidiaconis, vel aliis à quibus in poſſeſſionem deducebantur perſoluere munera inthroniſtica, ſeu pro inueſtitura. 302.b

Illud multoties damnauit Eccleſia. 302.c

Si honorarij cauſa, vel honeſti ſtipendij datur, non damnatur. 302.d

Sæpiſſimè

Digitized by Google

Index.

Sæpiſſimè vetitum eſt, ne precibus, vel indebitâ laude, vel obſequio ſacri Ordines extorqueantur. 303. d

Ordinationes huiuſmodi vocantur ſimoniacæ. 304. d

Non eſt ſimoniacum aut illicitum precari pro digno. 306. d

Non eſt ſtrictè ſimoniacus, qui amicitiam, laudem, vel gratiam ſibi ex ordinatione procurat, imo non peccat, qui bonorum amicitiam optat ex promotione bonorum. 308.b.309.c

Grauiter peccat qui ob potentiorum gratiam, vel ob amicorum preces, vel ob laudes inde expectatas Ordines confert aut beneficium, nullâ ferè habitâ ratione meritorum. 308. c

Obſequium ea intentione principaliter impendere, vt Ordines obtineantur, eſt ſimonia. 311. a

Conſanguinitas non prodeſt aut obeſt, vt quis quempiam ordinet. 311. b

Metus ordinariè ſimoniam non inducit. 311. c

Conſenſus extranearum perſonarum ad Ordinationem requiſitus.

Sub Principibus Ethnicis nulla fuit ratio ob quam Regum conſenſus ad Clericorum ordinationem haberetur. 312. c

Reddita per Conſtantinum pace, conſenſus Principis in iis ordinandis requiſitus fuit, qui publicis officiis adſtricti fuiſſent. 313. a

Gregorius Magnus eos qui publicis adminiſtrationibus occupati fuiſſent ad Eccleſiaſticum officium non recipi, probauit: milites autem non expletis ſtipendiis à Monaſterij ingreſſu arceri improbauit. 313. d

In Galliis ſub Francorum imperio Clerici non ordinabantur, niſi ex Regis conſenſu. 314. c. 315

Licentia Clericatũ recipiẽdi ſolemnibus & ſanctiſſimis verbis olim in Gallia exprimebatur. 315. a

Solebant Principes nonnumquam pro quibuſdam rogare vt ordinarentur. 316

Sacri Canones ambitionem eorum coërcuerunt, qui Principum aut Iudicum authoritate vel gratiâ Eccleſiaſticos gradus adipiſcuntur. 316. c

Ius patronatus.

Ius patronatus antiquis ignotum. 317. 318

Primùm Epiſcopis in alieno territorio Eccleſias ædificantibus ius præſentandi Clericos ad ordinationem conceſſum eſt, non laicis. 319. a

Ius patronatus primùm in oratoria à laicis vſurpatum fuit. 319. b

Poſtea poteſtas aliqua laicis in quaſcumque Eccleſias à ſe fundatas conceſſa eſt. 319. c

Deinde fundatorum hæredes iure patronatus gaudere cœperunt, itaut cohæredes Eccleſias inter ſe diuiderent. 320. d

Tandem fundatores Eccleſiarum eorumque hæredes Clericos Epiſcopo in Eccleſia à ſe vel à parentibus fundatâ ordinandos indubitata conſuetudine præſentarunt. 321. b

Ad omnes quoque poſſeſſionis illius emptores cui ius patronatus addictum eſt, tranſiit ius illud. 321. c

Varia circa modum comparandi ius illud ſtatuta. 321. d

Leges præfixæ patronis laicis præſentatutis ad Eccleſias in quas ius habent. 322. a

Conſenſus Parentum.

Parentes grauiter peccant, qui liberos à Clericali ſtatu abſque rationabili cauſa retrahunt. 323. b

Vota Eccleſiaſtici ſtatus amplectendi à liberis ante maturam ætatem emiſſa, parentes irritare poſſunt. 324. b

Rationis vſus ad votum ille ſufficit qui ad peccatum mortale ſufficiens eſt. 325. b

Votum impuberis de quo dubium eſt vtrum perfecto rationis vſu valeat, à parentibus irritari poteſt. 325. c

Probabilius eſt non obſtringi voto ſine conſenſu parentum impuberes liberos, etſi conſtet eos infra pubertatis annos doli capaces fuiſſe. 326. a

Diſputatur ſitne conſenſus parentum ad ordinationem filij neceſſarius. 327. & ſeq.

Sententia negans adſtruitur variis authoritatibus & rationibus. 332. & ſeq.

Parentes poſſunt liberos vouere Deo. 351. d

Ritus antiquus deuouendi Deo & conſecrandi Monachum. 353. c

Parentes eniti debent ſolicitè ſuauitérque vt liberos inducant ad ea implenda quæ vouerint. 354. b

Parentes voto ſatisfaciunt ſi quam poſſunt precando, monendo, inſtituendo, obſecrando, diligentiam adhibeant vt vota ſua Domino reddantur. 354. d

Peccant parentes liberos ad cuiuſuis ſtatus electionem, terrore, minis & violentia cogentes. 355. b

Peccant etiam qui religionis iactantes prætextum, ad perfectionis ſtatus renitentes filios violenter impellunt. 356. a

Parentes non poſſunt liberos ad Clericalem, aut Monachalem ſtatum voto adſtringere. 357. b

Si tamen liberi parentum votis conſenſerint eorum promiſſis adſtringuntur. 358. c

Obiectiones contra ſuperiora ſoluuntur. 358. d. & ſeq.

Licet parentibus ius vitæ ac necis in liberos conueniat, non tamen ius cogendi eos ad quem voluerint ſtatum eis ineſt. 362. c

ALTERA PARS.

Numerus Ordinum.

STrictè Eccleſiaſtici Ordines dicuntur qui ſolemni ritu ad miniſterium aliquod ſacrificio diuino exhibendum ab Epiſcopo conferuntur. 363. d

Septem ſunt Ordines. 363. d

Ab initio Eccleſiæ eorum nomina & miniſteria fuerunt. 364

Plures in inferioribus Ordinibus conſtituti ſanctitate clari, & Martyrio coronati. 365. c. 366

Reddita Eccleſiæ pace, omnium Ordinum frequens fit mentio. 366. d. 367. 368

Probatur ſeptenarius ille numerus. 369. 370

Digitized by Google

Index.

Figuris adumbratus fuit in veteri lege. 371.c
Canoniſtæ Tonſuram & Epiſcopatum Ordinibus annumerant. 372.b.373
Addi quoque poſſent Pſalmiſtæ, Laborantes, Cuſtodes Martyrum, Notarij, & Defenſores. 373.d. 374
Argumenta ad probandum minorem eſſe ſeptenario numerum Ordinum. 374.d.375.376
Epiſcopatus eſt Ordo, & verum Ordinis Sacramentum, ſed Sacerdotij nomine cõtinetur. 376.d. 377
Epiſcopatus à Preſbyteratu non diſtinguitur, ſicut Diaconatus à Preſbyteratu. 377.b
Tonſura non eſt Ordo ſtrictè ſumptus, ſed Sacramentalis ritus, diſpoſitio ad Ordines, & deſignatio perſonæ ad diuina officia. 378.b
Pſalmiſtatus non eſt Ordo, ſed officium Ordini annexum. 378.d.379
Laborantes, Notarij, Cuſtodes Martyrum, Defenſores ſunt nomina officiorũ non Ordinũ. 380.b
Græci moderni ſolum Lectorem inter minores Ordines habent, non ſic antiqui. 380.d.381
Diluuntur argumentã propoſita contra ſingulos Ordines minores. 382.b
Tametſi ſeptem ſunt Ordines, non ſequitur plura eſſe ſeptem Sacramentis. 383.b
Ordines omnes ab Apoſtolorum temporibus non cœpiſſe, ſed ab Eccleſia ſapienter inſtitutos fuiſſe progreſſu temporis, etſi Doctores quidem cenſuerint, non tamen eſt tutum dicere poſt Concilij Tridentini definitionem. 383.d.384

Subordinatio Ordinum.

Diſputatur vtrum ad ſuperiorem Ordinem nonniſi per inferiorem aditus olim pateret. 384. & ſeq.
Dubij huius & diſputationis occaſio. 389.b
Diaconatus Preſbyteratui, Preſbyteratus Epiſcopatui ſemper fuit præmiſſus. 390.b. & ſeq.
Epiſcopalis ordinatio nulla eſt, quam non Preſbyteralis præceſſerit: Preſbyteralis verò valida eſt, non ſuſceptis reliquis inferioribus Ordinibus. 392.a. & ſeq.
Non conſtat vtrum antiquitùs maiores ſinguli Ordines, ac Subdiaconatus Diaconatui neceſſariò præſuppoſiti fuerint. 395.a
Promotiones per ſaltum iam rationabiliter prohibitæ ſunt & ſubordinatio Ordinũ ſtabilita. 395.d

Natura & eſſentia ſacrorum Ordinum.

Sacramentum Ordinis in Eccleſia admittendum eſſe probatur. 397. & ſeq.
Hæreticorum obiectiones & effugia refellũtur. 400. & ſeq.

Omnibus Ordinibus conuenit eſſe Sacramentum.

Preſbyteratus eſt Sacramentum. 412.d
Epiſcopatus eſt Sacramentum. 413.& ſeq.
Diaconatus eſt Sacramentum. 416.b
Diuina inſtitutio Diaconatus. 418.a
Subdiaconatum eſſe Sacramentum ſi non æquè certum ac prædictos, tamen eſt probabile. 423.a
Probabiliter item minores Ordines Sacramenta cenſentur. 424.c

Materia Sacramenti Ordinis.

Non eadem in omnibus Eccleſiis, nec omni tempore videtur fuiſſe in vſu materia ſacræ ordinationis. 427.a
Sequentibus temporibus in ordinationibus Epiſcoporum, Preſbyterorum, ac Diaconorum ſola impoſitio manuum adhibita fuit. 428.b.& ſeq.
Subdiaconatus & minores Ordines ex veteri more per traditionem quorumdam inſtrumentorum in Eccleſia Occidentali collati ſunt. 431.d. & ſeq.
Græci abſtinuerunt ab impoſitione manuum in inferioribus Diaconatu Ordinibus conferendis. 433.d
Iam tamen inoleuit apud eos conſuetudo vt Subdiaconatus & minores Ordines per manuum impoſitionem conferantur. 434.c
Status diſputationis de materia ordinum. 435.a
Pontificum, Preſbyterorum, ac Diaconorum apud Græcos creandorum ritus. 435.c
Ordinationis Epiſcopalis apud Græcos materia. 436.c
Materia ordinationis Preſbyterorum apud Græcos videtur eſſe ſola impoſitio manuum. 437.a
Non verò porrectio panis conſecrandi. 437.c
Materia Diaconatus & cæterorum Ordinum, eſt ſola manuum impoſitio, non alicuius inſtrumenti porrectio. 438.c
Non ſola impoſitio manuum apud Latinos eſt eſſentialis materia. 439.b
Non ſola traditio inſtrumentorum, ſed & ipſa manus impoſitio apud Latinos eſt eſſentialis materia ordinum hierarchicorum. 440.& ſeq.
Materia ordinis Epiſcopalis apud Latinos eſt manuum impoſitio. 441.a
Non ſolum manus impoſitio, ſed & traditio libri Euangeliorum eſt altera materia partialis ordinationis Epiſcopalis. 443.c. & ſeq.
Tria in Preſbyteratus materia apud Latinos ſpectanda, duæ ſcilicet manuũ impoſitiones & porrectio calicis & patenæ cum pane & vino conſecrandis. 445.a
Conuenienter duæ iſtæ partiales materiæ & formæ in ordinatione Preſbyteri adhibẽtur. 446.d
Traditio inſtrumentorũ, & impoſitio manuum poſterior, ſunt eſſentiales materiæ Preſbyteratus. 447.b
Altera impoſitio manuum quæ fit ſine verbis, non eſt eſſentialis materia Preſbyteratus. 447.d
Ordinatio Preſbyteri foret valida licet ſolus calix cum vino, aut ſola patena cum hoſtia conſecranda tradatur. 448.b
Ordinis Diaconatus apud Latinos duplex materia partialis, vna impoſitio manuum à ſolo Epiſcopo faciendæ, altera traditio libri Euangeliorum. 448.d
An ſtatim poſt impoſitionem gratia Diaconatus producatur. 449.c
Quomodo liber Euangeliorum dicitur materia partialis ordinationis Diaconi. 449.d
Inter præcipua Diaconi officia reponendum eſt Euangelij in Eccleſia recitatio, eiuſdémque ſimplex expoſitio. 450.b
Licet manus impoſita ſit Diacono, Preſbytero tamen iterum imponitur. 450.d
Diacono ſolus Epiſcopus manum imponit Preſbytero

Digitized by Google

Index.

bytero vero non ſolus Epiſcopus, ſed qui cum ipſo ſunt Preſbyteri. 451. a

Subdiaconatus apud Latinos materia eſt Calicis vacui, cum patena vacua ſuperpoſita traditio. 452. d

Traditur etiam Subdiaconis liber Epiſtolarum ab Epiſcopo, qui ritus videtur eſſe etiam partialis materia eſſentialis ordinis Subdiaconatus. 452. d. & ſeq.

Ordinatio Preſbyteri & Subdiaconi eſt valida, licet vaſa eis porrecta non ſint conſecrata. 453. c

Materiam Acolythatus apud Latinos eſſe porrectionem vrceoli vacui, non vero candelabri probabile eſt. 454. c

Vrceolus & candelabrum olim ab Archidiacono tradebantur, nec tamen erat miniſter Acolythatus ordinis. 454. c

Subdiacono vrceoli vino & aqua pleni, Acolytho vrceolus vacuus traditur. 455. c

Materia Exorciſtatus eſt liber Exorciſmorum, Lectoratus liber Scripturæ ſacræ; Oſtiariatus claues Eccleſiæ. 455. d

Per traditionem oſtij & funis campanæ Oſtiario ab Archidiacono factam nulla poteſtas ab Archidiacono conſequitur, ſed tantum officij ſui poſſeſſio. 456. a

Inſtrumenta tradita pro materia minorum Ordinum non ſunt ſanctificata. 456. b

Ad validitatem ordinationis requiritur contactus inſtrumentorum. 456. c

Contactus materiæ fieri debet, cum verba proferuntur. 457. d

Varia circa materiam formámque Sacramenti Ordinis addita & immutata ſunt. 458. a

Chriſtus ſic potuit inſtituere quaſdam materias, vt rationem communem materiæ præſcriberet & determinationem Eccleſiæ relinqueret. 458. b

Vnde materiæ Sacramentorum Pœnitentiæ, Ordinis & Matrimonij, non ſunt variatæ in ratione formali, & proinde non ſunt diuerſæ in diuerſis Eccleſiis. 459. b. & ſeq.

Forma Ordinationis.

Forma ordinationis ſemper aliqua fuit. 460. b

Forma Epiſcopalis & Preſbyteralis ordinationis apud Græcos. 461. a

Forma Epiſcopalis, Preſbyteralis, & cæterarum ordinationum apud Latinos. 461. & ſeq.

Antiquitas formarum apud Græcos vſitatarum eruitur. 463. a. & ſeq.

Conuenientiæ pro formis Græcorum proferuntur. 464. c. & ſeq.

Cauſæ omnes ordinationis in forma Græcorum conuenienter explicantur. 465. a

Apud Græcos forma hierarchicorum Ordinum eſt indicatiua, forma non hierarchicorum deprecatoria. 465. d

Eiuſdem ferè eſt Latinorum forma, licet aliis verbis expreſſa. 466. b

Conuenientiſſimè Pontifex vtitur verbo imperatiuo, vt poteſtatem ſpiritualem tradere ſe omnibus ſignificet. 466. c

In formis ordinationum nulla ſanctæ Trinitatis habetur inuocatio, ſed tantum in nomine Domini. 467. a

Singulariter in Ordinibus hierarchicis, pluraliter verò in non hierarchicis efferuntur. 467. d

Non licet mutare aut inuertere formam ordinationis quam Eccleſia obſeruat; leuis tamen immutatio non vitiat ordinationem. 468. a

Gratia gratis data quæ per ordinationem conceduntur.

Primus effectus ordinationis eſt gratia. 468. d

Cum poteſtas per quemuis ordinem tradita ſit in aliorum vtilitatem, eo ipſo eſt gratia gratis data per ordinationem conceſſa. 469. a

Primi creati Euangelij miniſtri, vix ſine gratiis gratis datis ordinabantur, vel mittebantur. 469. c

Alia ratione gratiæ gratis datæ, iam per ordinationem, quàm primis Eccleſiæ temporibus conceduntur. 470. b

Non ſemper neceſſarium fuit vt gratiæ gratis datæ ad patranda miracula in noſtris ordinationibus paſſim conferrentur. 470. d

Abeſt item inuſitatus quarumdam, quæ labore & tempore acquiri poſſunt, ſine labore & momento acquirendarum modus. 471. c

Sacræ ordinationes ſcientiæ ſcripturarum ſacrarum, & ſacræ doctrinæ acquiſitioni, intelligentiæ, & expoſitioni longè aptiores efficiunt. 471. d

Vnde grauiter & periculosè eos errare accidit, qui abſque ſacræ ordinationis prærogatiua ad res fidei & Eccleſiaſticæ diſciplinæ temerè pertractandas accedunt. 472. c

Gratia ſanctificans quæ in ordinatione datur.

Datur in ordinatione gratia actualis quæ & ſacramentalis dicitur. 473. c

Datur etiam habitualis neceſſariò in ordinatione, niſi ponatur obex. 474. a

Eximium præconium efficaciæ gratiæ Sacerdotalis. 474. d

Gratia Baptiſmi & Pœnitentiæ animam in bonum tranſmutant, gratia verò ordinationis in melius. 475. b. & ſeq.

Character Ordinationis.

Datur character in ordinatione. 476. & ſeq.

Per peccatum non amittitur poteſtas ordinis. 481. & ſeq.

Patres in ſacrilegos & indignos Sacramentorum miniſtros acriùs inuecti ſunt, nec tamen grauiùs quam ipſa eorum indignitas poſtulabat. 486. b

Impij Sacerdotes non dicuntur veri Sacerdotes, non quod Sacerdotij poteſtate careant, ſed quod Sacerdotij dignitatem perfectionémque non aſſequantur & maculent. 486. d

Suſcipiens Ordinationem.

Solis hominibus Sacerdotium Scripturæ ſacræ, Concilia, Eccleſiæ traditio attribuunt. 490. b

Angeli à ſacra Ordinatione ſuſcipienda, ſacrorúmque Ordinum officiis excluduntur. 491. d

Angeli boni quædam ſacramenta & ſacramentalia perfecerunt. 492

Animæ à corpore ſeparatæ à ſacra Ordinatione excluduntur. 492. d

Per ſeparationem animæ à corpore, licet character collatus non deleatur, nec hauſtus à diuino lumine Sacerdotij fulgor extinguatur: regiminis

Digitized by Google

Index.

tamen auctoritas euacuatur, & in alium iurisdictio transfertur. 493. b

Qui à mortuis suscitantur, Ordinibus sacris initiari possunt. 495. b

Beati, qui Sacerdotio in hac vita functi sunt, resumptis corporibus, Ordinum susceptorum officia exequi non possunt. 495. c

Apud Ethnicos *Mulieres* Sacerdotio insignitas, & sacrificas fuisse compertum est. 496. b

Lege prohibitum est *Mulieres* ordinari, nec vnquam in Ecclesia Catholica receptum. 497. a

Prohibitum item ne mulier vel Monacha sacratam pallam, aut thura contingeret. 498. b

Diuino iure naturæ conuenientissimo mulieres à Sacerdotali ordine arcentur. 499. b. & seq.

Quantum ad diuinæ legis obseruationem, iustificationem, adoptionem in filios & alia communia Dei beneficia, nulla est sexus prærogatiua. 501. d

Licet gratiæ gratis datæ in fœminas æquè ac viros à Deo effundi possint, non sequitur Sacramentum Ordinis ab vtrisque indiscriminatim sumi posse. 501. a

Episcopa, *Presbytera*, *Diacona*, leguntur dictæ aliquando, non ab vllo Ordine vel ministerio, sed à viris suis, qui ad Episcopatum, Presbyteratum, vel Diaconatum promoti fuissent. 502. d

His cœlibatus præcipiebatur Conciliorum sanctionibus. 503. b

Alio etiam sensu Presbyteræ & Diaconæ dictæ, quæ quibusdam ministeriis Ecclesiasticis fungebantur. 503. d

Viduas quæ anus essent Πρεσβύτιδας, non autem Presbyteras vocatas esse notat, Epiphanius, itaut nomen istud ætatis fuerit, non dignitatis. 504. a

Viduarum & Diaconissarum non idem in omnibus ordo fuit. 504. b. & seq.

Quæ ad viduatus gradum promouebantur vidualem vestem (seu nigram) in Ecclesiæ sacrario castitatem coram Episcopo professæ induebantur, velamen etiam sumebant. 506. c

Diaconissarum benedictio augustior & sacratior erat. 507. b

Integra ex constitutionibus Apostolicis Diaconissarum ordinationis forma refertur. 507. d

Dubium an de viduis, an de Diaconissis ordinandis intelligi debeat Apostolus 1. *ad Timoth.* 5. *vidua eligatur*, &c. 508. b. & seq.

Sexagenariæ tantùm viduæ seligebantur ad hoc vt Ecclesiæ opibus sustentarentur. 508. d

Digamæ ab ea promotione arcebantur. 509. c

Diaconissæ merè laicæ fuerunt. 511. a

Moniales, *Asceterias*, *Canonicas*, *& Abbatissas*, propriè ordinari, aut Clericorum collegio sociari Catholici negant. 512. a

Monachorum, & multò minus Monialium, benedictio, non est ordinatio. 514. c

Abbatissæ in Moniales legitima quædam est potestas. 516. c

Hoc imperium merè est œconomicum, quale matrum familias in eos qui sunt suæ familiæ. 517. a

Abbatissæ non habent potestatem spiritualem vel Ecclesiasticam, licet ad spiritalem finem potestatem habeant. 517. b. Nec in mulieres sibi commissas, nec in viros. d

Hermaphroditus in quo fœmineus sexus præualet pro fœmina habendus est, & proinde ordinari non potest, sicut nec ille in quo sexuum est paritas; in quo verò sexus virilis præualet ordinationis capax est. 519. d. & seq.

Puella quæ mutato sexu in virum euaderet, est irregularis. 520. c

Necessarium simpliciter est, vt qui ordinatur, sit baptizatus. 520. d. & seq.

Debet præterea Sacramento Confirmationis esse consignatus. 523. d

Rata tamen foret ordinatio quantumcumque prætermissum fuerit Confirmationis Sacramentum. 524. d

Regularis non est, qui prætermisso Sacramento Confirmationis gradus omnes Ecclesiasticos ascenderit. 525. a

Infantes ad sacram Ordinationem licitè recipiendam inepti sunt. 525. c

Omnes Ordines (si fortè Episcopatum excepteris) infanti, validè quidem quamuis non licitè, conferri possunt. 525. c. & seq.

Amentes validè ordinari possunt. 527. d

Infantes ante discretionis annos sacris Ordinibus initiati, cœlibatus lege non adstringuntur. 529. c

Si quis verò ante annos discretionis ordinatus, vbi eos attigerit, legi cœlibatus consentiat, velitque in Clero manere, & ordinis suscepti ministerio gaudere, ad continentiam obligatus erit. 530. a

Vota statim ab vsu rationis validè emitti possunt, nihilominus in simplicibus votis Ecclesia impuberum infirmitati succurrit. 530. d

Hæretici, scelerati, indocti validè, licet illicitè ordinantur. 532. c. & seq.

Minister Ordinationis.

Ordinarius Minister, qui suâ auctoritate à Deo concessâ Ordines conferre possit, est solus Episcopus. 543. d. & seq.

Chorepiscopi, siue Ordinis Episcopalis habuerint potestatem, siue non; saltem extraordinarij ordinationis Ministri fuerunt. 553. b

Chorepiscoporum auctoritas, licet repressa, posterioribus tamen sæculis in vsu fuit. 556. c

Chorepiscopis postea etiam adempta est facultas Subdiaconos ordinandi. 558. a

Abbatibus ex priuilegio concessum fuit vt Tonsuram Clericalem, Ordinésque minores sui Monasterij Monachis conferre possent. 560. a. & seq.

Abbatibus solùm benedictis illud priuilegium in iure concessum est. 561. b

Abbatibus nec sibi non subditos quocumque modo ordinare licet, nec facta ab eis ordinatio in quos liberam non habuerint potestatem, rata est. 562. d

Maiores Ordines conferendi vel nunquam, vel nonnisi rarò Abbatibus datam esse potestatem reperies. 563. d. & seq.

Presbyteros parochialis curæ dignitate tantum ornatos, Tonsuram Clericalem olim contulisse suspicio est probabilis. 565. c

Possunt S. R. E. Cardinales Presbyteri ex generali quadam consuetudine, non modò Tonsuram, sed etiam minores Ordines conferre. 566. b

Summus Pontifex cuicumque Clerico placuerit, potest licentiam impertiri vt Tonsuram Clericalem

Digitized by Google

Index.

ricalem conferat. 567.b

Laicis facultatem demandare, vt possint Tonsuram Clericalem conferre, videtur iuri diuino repugnans. 567. d

Minores Ordines à simplicibus Presbyteris ex dispensatione Summi Pontificis conferri possunt. 568.a

Cùm autem sint Sacramenta non videtur posse Diacono, vel cuius infra Diaconum potestas committi minorum Ordinum conferendorum. 568. b

Probabile est Subdiaconatus ordinem per Ecclesiæ dispensationem, à simplici Presbytero conferri posse. 569. d. & seq.

Non potest Episcopus inferior Summo Pontifice largiri facultatem simplici Presbytero vt minores Ordines, vel Subdiaconatum conferat. 571.a

Probabilius est Summum Pontificem electum solùm, necdum in Episcopum consecratum, posse licentiam hanc simplici Presbytero tribuere. 571. b

Non potest simplex Presbyter etiam ex dispensatione Summi Pont. Diaconatus, multominus Presbyteratus ordinem conferre. 571. d

Probabiles coniecturæ hac de re, ex intentione Christi. 572.d.& seq.

Presbyteri, Diaconi, & cæterorum ordinum Clerici ab vno solo Episcopo ordinari possunt. 576.b

Illicita esset temeritas Episcoporum qui Presbyteros, Diaconosve simul ordinarent, minimè si tantùm eligerent. 576. d

Episcopi consecratio à tribus Episcopis.

A tribus saltem Episcopis consecratur Episcopus. 577.d

D. Petrum, Iacobum & Ioannem à Christo in Episcopos consecratos esse, probabile est. 578.b

Varia huius rei exempla. 578. d. 579. & leges 580.a

Quadruplici de causa id statutum. 580. d

Non à tribus modo, verùm etiam à pluribus olim consecrabatur Episcopus. 581. c

Nempe ab omnibus Episcopis Prouinciæ, vel etiam præterea ab aliis ideò conuocatis, aut casu præsentibus. ibid.

Nectarius à 150. Episcopis ordinatus Constantinopoli. 581.d

Nunc si plures tribus intersint, sacris vestibus induti debent assistere, & simul cum consecratore, vel statim post eum manus imponere. 581. d. 582

Omnes Episcopi Prouinciæ ad ordinationem Coëpiscopi debebant conuenire 582

Tres Episcopos ad Episcopum validè consecrandum requiri probabile est, 582. d. 583. saltem nisi accedat dispensatio. 593. d

Probabilius, non requiri. 583.d. 584.& seq.

Antiquum est & ex Apostolica traditione, quod Episcopi saltem tres interesse debeant, sed non ideò necessarij sunt ad validitatem ordinationis. 583.a. 589. c

Multi Episcopi ab vno Episcopo memorantur ordinati. 583. d

Constitutiones Apostolicæ & Concilia id insinuant. 584

Multa exempla confirmant. 585.a

Chorepiscopi ab vno tantum Episcopo ordinabantur, qui tamen Episcopali charactere verè insigniti erant. 585. d. 586. 589. d

Concilium quippe Antiochenum eos Episcopis adcenset, Diaconosque & Presbyteros cum Episcopi Diœceseos conscientia ordinare concedit. 586. b. 587

Eandem tamen quam Episcopi dignitatem non habebant, nec pari reuerentiâ colebantur. 587. b

Summi Pontifices aliquando dispensarunt, ne plures Episcopi ad consecrandum Episcopum concurrerent. 587. d. 588

Vnius Sacramenti, vnus per se debet esse minister, atque adeò in Pontificali ad ordinationem Episcopalem, vnus duntaxat vocatur *Consecrator*, reliqui *Assistentes*. 588. d

Proprius Episcopus.

Proprius Episcopus quis esset olim. 600. vsque 614. Quis nunc sit. 615. vsque 631.

Clerici quicumque alicui Ecclesiæ adscripti ab alio postea Episcopo ordinari olim non potetant. 599. d. 600

Quem quis Episcopus Clericum fecisset, alius sibi non vendicabat. 600. 602. 603. 617

Agnoscebatur tamen Episcopus domicilij & originis: & ipsi aliquid deferebatur. 603. 604

Episcopus originis ordinariè existimabatur in cuius Diœcesi baptizatus quis foret. 605. d. 617.

Probum laicum certatim Episcopi ad se trahebant, vt suæ Ecclesiæ Clericum facerent. 617

Peregrinos nonnunquam & à se non baptizatos cognitæ virtutis plebe petente ordinabant Episcopi. 607. 608. 609

Aliqui ab vno baptizati, ab altero per vim ordinati, ab alio quandoque vendicati. 607.610

In ordinatione cuiusuis Clerici habita ratio Episcopi qui eum baptizasset. 607. 608

Non semper Episcopus originis seu baptismi, seu natiuitatis attendebatur, sed ciues alienos ordinare licebat. 608. 609

Episcopus non audebat ordinatum ab alio, promouere ad altiorem gradum. 609. d. 610

Strictiùs alligabatur Diœceseos, si in ea functiones minorum Ordinum obiisset. 610. 611

Rationes ob quas Clericus ab alieno Episcopo poterat ordinari. 611. 612. 613

Pro Clerico ad Episcopatum alterius Ecclesiæ postulato, cessio proprij Episcopi requirebatur. 612

Merito iure cæteros gradus ab eo duntaxat consequebatur, à quo quis esset factus Clericus. 613. d

Postea collabente Ecclesiæ disciplina alia proprij Episcopi acceptio inualuit. 614. d. & seq.

Ordinandi ius concessum fuit Episcopo originis, domicilij, & beneficij. 614. d. & seq.

Concessum quoque Episcopo vt familiares suos ordinare posset. 615.d

Modo non sit titularis Episcopus sed Ordinarius, vt triennio Clericum secum habuerit, & beneficium vacans statim ei conferat. 616. b

Non potest autem illum super irregularitate aut interstitijs dispensare. 616

Digitized by Google

Index.

Præcipuè recurrendum ad Episcopum originis. 617. 618

Laicus à proprio duntaxat Episcopo nempe originis aut domicilij potest ordinari. 618. 619

Catechismus, Baptismus, Eucharistia singulis ex aliena Diœcesi ab Episcopo quolibet possunt ministrari; at non sacer Ordo. 619. a

Qui natus est in vna Diœcesi & baptizatus in altera, potest in vtraque ordinari, sed consuetudo habet vt in Diœcesi natiuitatis ordinetur. 620

Cuius pater natus in vna Diœcesi filius in alterâ, etsi secundùm iura potest hic in Diœcesi patris ordinari tamen ex consuetudine potest, præsertim in Galliis. 620. d. 621. a

Excipe filios eius qui Reipublicæ causa à propria Diœcesi aberat: & eius matris quæ partum fortuito extra propriam Diœcesim edidit. 621. c. 622

Infantes expositi sunt eius ciuitatis in qua sunt expositi. 622 b

Pueri à parentibus relicti cuius sint Diœcesis. 622

Episcopus domicilij.

Antiquus de Episcopo domicilij vsus, & modernus. 622. 623

Quibusdam retro sæculis æquissimè definitum, vt ab Episcopo domicilij penderet ordinatio. 623. a

Episcopus domicilij dicitur, in cuius Diœcesi domicilium quis habet, quamuis alibi sit natus. 624. a

Propriè domicilium est, locus in quo quis larem, rerumque suarum summam constituit, à quo non est discessurus si nihil auocet, &c. 625. a

Impubes apud exteros natus, & fortè ibidem educatus qui paruo tempore ob studia ad quæ alibi missus est paterna in domo versatus fuerit, ab Episcopo paterni domicilij Clericalem Tonsuram potest accipere. 625. d

Pubes quoque nisi aliud sibi domicilium eligat. 626

Officiales regiæ domus, vel regni, Comites Consistoriani, ac Iudices comitatui regio addicti ab Episcopo vrbis regiæ possunt ordinari. 626. d

Domini quoque feudorum & eorum filij ab Episcopo dictorum feudorum. 626. d

Nullum certum tempus ad domicilium contrahendum præscribitur. 627. a

Per quamcumque mansionem cum animo perpetuò manendi contrahitur domicilium. 627. a

Sine præsumptionibus probabilibus qui à breui tempore locum aliquem incolit, non credi debet in eo domicilium fixisse. 627

Præsumptiones & coniecturæ aliquot eiusmodi. 627

Consultò Episcopi in Gallia temperant sibi ab ordinandis alibi natis, ob incertas probandi domicilij rationes. 627. d

Episcopus Beneficij.

Licet ab Episcopo beneficij Ordines recipere. 628. d

Episcopus quemlibet Clericũ habentem beneficium in sua Diœcesi ordinare, super interstitiis, & defectu natalium ad minores Ordines potest dispensare. 628. d. 629

Etiamsi beneficium ratione cuius Episcopo subditus est, alteri Episcopo quoad prouisionem subiectum sit, modo ab eo quoad Episcopalia iura non dependeat. 629. a

Siue in titulum siue in commendam beneficium istud possideatur, siue etiam sit de genere præstimoniorum, aut plura beneficia habeat. 629. a

Possessio beneficij ad hoc sufficit, etiamsi titulus beneficij iustus non sit: non autem titulus sine possessione. 629. d

Restringendus est autem huius potestatis vsus, si credatur in fraudem beneficium susceptum quo proprij Episcopi examen aut Inquisitio fugiatur. 630. a

Fraus item præsumitur si beneficium sit tenue, si residentiam non requirat, nec in illo aut in Diœcesi ordinandus resederit. 630. d

Qui beneficium residentiæ obnoxium præsertimque curatum habet, absque Episcopi istius beneficij licentia ordinari non deberet. 630. c

Rarò in Gallia ab Episcopo beneficij, præsertim simplicis ordinatio recipitur, & rectè. 630. d

Nemo ad ordines recipi deberet, nisi certæ Ecclesiæ adscriptus, & in ea muneribus defunctus ab Episcopo eius Ecclesiæ ordinari. 630. d. 631

Pœna in ordinantes alienum.

Antiquo iure Clerici alieni ordinatio irrita quoad executionem. 631. c

Ordinans alienum est deponendus. 631. c

Vterque manet excommunicatus donec Clericus ad proprium Episcopum sit reuersus. 631. c

Posteriori iure Clerici ab alieno Episcopo ordinati ipso facto suspensi. 631

Episcopus laico alieno Tonsuram vel ordines conferens à collatione Tonsuræ, vel Ordinum per annum suspensus est. 632

Nouissimo iure, Laicum alienum Tonsura aut Ordinibus insigniens ab exercitio Pontificalium per annum, promotus verò ab executione Ordinum sic susceptorum donec suo Prælato vsum fuerit, sint suspensi ipso iure. 633

Nouissimum istud ius in Gallia non viget. 633

An irregularis habendus qui ab alieno Episcopo ordinatus, ordinis suscepti functiones exercet disputatur. 633. d. 634. & seq.

Pius secundus suspensionem propriè dictam tulit, & probabilius est Concilium Trid. ei non derogasse. 635

Qui ordinis suscepti ab alieno Episcopo functiones in suspensione exercet ipso iure non amittit beneficium, sed solùm eo priuandus est per Iudicis sententiam. 636. d

Ignorantia iuris obscuri, item aliqua culpabilis, siue iuris, siue facti aliquando à censura contrahenda excusabit, si nulla sit præsumptio aut contemptus. 637. b

Antiquitùs statutum fuit, ne Vltramarini, seu Afri, nisi accuratiori adhibita cautela ordinarentur. 637. d

Non licet Episcopo Latino Græcos ordinare. 638. a

Vltramontani ab Episcopo Italo non debent ordinari. 638. d. 639. & seq.

Regularium

Digitized by Google

Index.

Regularium Epiſcopus.

Regulares Epiſcopo proprio quoad ordinationem adſtriguntur. 641. c. 642

Vel nullis vel paucis exceptis Regularium ordinibus. 643. 644

Tridentina Synodus ad authoritatem Epiſcoporum ſtabiliendam & Regularium obedientiam, necnon examinis ad ſacros Ordines accuratam diſciplinam reſtituendam, vagam à quouis Antiſtite Ordinum recipiendorũ licentiam auerſata eſt. 642. d

Sine confuſione Eccleſiarum, violatione totius ordinis, & perturbatione poteſtatum, licentia à quocumque Antiſtite Ordines recipiendi, paſſim concedi non poteſt. 643. a

Cùm Epiſcopi à ſua poteſtate Regulares plurimis in rebus abſoluerent, in ordinationibus tamen ſibi ſubiectos eos eſſe volebant. 643 b

Nihilominus iam à pluribus ſæculis Ordinatorum liberè eligendorum licentiam Regulares nec incaſſum aliquando expetiſſe viſi ſunt. 643. d

Proprius Epiſcopus Regularium eſt Diœceſanus Monaſterij in quo ipſi habitant. 644. d. 646

Promouens Monachum alieni monaſterij plectebatur hac pœnâ, vt ſuæ Eccleſiæ communione contentus eſſet à cæterorum communione ſeiunctus. 644. 645

Monachus verò ab alieno Epiſcopo promotus pœnam ſuſpenſionis non limitatam ſuſtinebat. 645. d

Mendicantes qui à ſua Diœceſi vel Monaſterio diutius abfuerunt præter litteras ſuperioris ſui, alias eius apud quem proximè manſerint commendatitias habere debent. 646. d

Probabile eſt poſſe Epiſcopum ordinare Nouitium infra annum probationis qui ex alio loco oriundus in Monaſterio ſuæ Diœceſis ad probationem ſit admiſſus. 647

Epiſcopi ex pluribus Diœceſibus ordinare valentes.

Summus Pontifex ex qualibet Diœceſi Clericos ordinandi liberam habet poteſtatem. 647. d. & ſeq.

Speciatim prohibitum, ne ordinati ab ipſo, ad altiores ordines poſtea ab alio Epiſcopo promoueantur. 648. 649

Diaconus ab ipſo ordinatus, abſque eius licentia è curia non poteſt recedere. 649. b

Ab ipſo ordinati, præ cæteris eiuſdem ordinis ſunt honorandi. 649. d

In eos Epiſcopus habet iuriſdictionem. 650

Carthaginenſis Epiſcopus ex tota Africa Clericos ordinare potuit. 650. d. 651

Prius Epiſcopum cuius Clericus erat, admonebat: & multa alia obſeruabantur. 651

Conſtantinopolitanus Patriarcha idem iuris habuit. 652. a

Aliis *quibuſdam Primatibus* eadem poteſtas attributa. 652. d

Conſtantinopolitana Eccleſia eo iure ſibi hanc prærogatiuam vendicauit, quod Rom. Eccleſiæ priuilegia in ſubditas Eccleſias arrogaret ex Synodis & Imperatoriis legibus. 653

Hæc in iis moderatior fuit, illa frequentior. 653

Alexandrinus Patriarcha idem ius ſaltem in ordinationibus Epiſcoporum vſurpauit frequentiſſimè: maximè ex conceſſione Epiſcoporum ſibi ſubditorum. 653

Probabile eſt eandem prærogatiuam habuiſſe cæteros Patriarchas. 653

Metropolitanis non licet ex aliena parochia Clericos paſſim ordinare. 653. d

Neque in aliena parochia iudicare aut in ea ſine conſilio Suffraganei aliquid facere, nec niſi ex appellatione poteſtatem habet in ſubditos Suffraganeorum. 653. d

Sine Metropolitani conſilio celebrat Ordines Epiſcopus. 653. d

Si Epiſcopus non creauit Oeconomum, creabit Metropolitanus. 654. a

Ex reſcripto Apoſtolico habens facultatem recipiendi Ordines à quocumque Antiſtite, non debet ordinari niſi probitas ac mores Ordinarij ſui teſtimonio commendentur. 654. d. 655. c

Nullo reſcripto poteſt quis conſequi ordines ab Ordinario interdictos. 654. 655

Præſumptus aliquando *conſenſus* Epiſcopi viſus fuit ſufficiens viris quibuſdam piis & ſanctis, vt quos Epiſcopi commendatos alicubi dimittebant, ipſi ordinare poſſent. 655. c

Legitimus tamen non cenſetur nec ſufficiens præſumptus conſenſus, tam ad omnem ſuſpicionem criminis auertendam, quàm ad fidem faciendam de legitima ordinis ſuſceptione vel collatione. 656

Nec verbo ſatis viſum eſt *licentiam* iſtam concedi, niſi *ſcripto* quoque firmetur. 656. c

Dimiſſoria.

Hanc licentiam ſignatam ab Ordinario eiuſque ſigillo munitam eſſe oportet. 657. b

Aliæ notæ litterarum *dimiſſoriarum* ex Niceno Concilio. 657. c

Nomina iſtarum litterarum. 658. c. & ſeq.

Differentia earum à noſtris. 660. b

Epiſcopi nonniſi à Clericis vel ab aliis Epiſcopis rogati, litteras dimiſſorias concedebant. 661. b

Ratò reperitur Clericos pro ſua dimiſſione rogaſſe, ſed Epiſcopos ab aliis qui indigerent Clericis rogatos, Clericos ad Eccleſiæ alterius vtilitatem conceſſiſſe. 661. d

Formulæ iuxta quas deprecari, & dare ſolebant Epiſcopi licentiam alicuius Clerici retinendi & ordinandi deſcribuntur. 662. & ſeq.

Dimiſſorias litteras ſoli Epiſcopi dederunt, nec alij vnquam dabant. 665. a

Litteræ dimiſſoriæ dicuntur quibus ſic Epiſcopi Clericos ſuos ad ordinandum dimittunt, vt ſibi in eos ius & auctoritatem retineant. 665. c

Dimiſſoriæ litteræ aliæ generales, aliæ ſpeciales, quæ rurſus ſunt duplicis generis. 665. d

An ordinatio facta ab Epiſcopo Clerum & populum non habente quem ordinarius in dimiſſoriis exceperit, ſit valida, iudicet conſuetudo. 666. b. & ſeq.

Digitized by Google

Index.

Generales dimissoriæ quæ ad ordines recipiendos conceduntur, non probantur à Conc. Mediol. Prouinciali. 667. d

Litteras dimissorias solus ordinariè ac regulariter Episcopus concedit. 668. c

Olim exempti ab Episcopis, iis qui sui corporis essent litteras dimissorias dabant, si consuetudine facultatem istam præscripti essent, etsi speciali indulto ab Apostolica sede impetrato minimè niterentur. 669. a

Abbatibus quibusdam & superioribus regularibus olim eadem priuilegia concessa fuerunt, sed hæc omnia sunt reuocata. 669. c

Antiquiori iure piaculum credebatur si vacante sede vel Capitulum, vel quisquam alius in ea Ecclesia, vel ordinationes faceret, vel fieri procuraret. 670. b

Iure communi postea introducto mortuo Episcopo Capitulo concessum fuit, vt vicinos vel alios Episcopos ordinandos Clericos conuocet, vel ad eos ordinandos dimittat. 670. d

Cùm Capitulum è gremio Ecclesiæ suæ aliquem, nondum Diaconum aut Presbyterum, in Episcopum elegisset, solebat eum Metropolitano vel antiquiori Episcopo in Diaconum aut Presbyterum ordinandum offerre. 671. d

Officiales seu Vicarij generales Episcopi litteras dimissorias concedere nequeunt, nisi Episcopo in remotis agente. 671. a

Non omnibus neque passim dimissoriæ litteræ concedendæ sunt; sed tantum Episcopo infirmitate grauato. 672. d

Statuit Tridentina Synodus priùs debere ab Episcopo quemlibet examinari & probari, quàm dimissorias litteras accipiat: nec debere extraneum admitti cuius mores & probitas, ordinarij sui testimonio non commendentur. 673. b

Hæc Tridentini Conc. lex non solum æqua & necessaria, sed antiqua est. 673. d

Aliquando tamen ob graues causas permittitur vt alicui minimè examinato dimissoriæ litteræ concedantur. 674. d

Non est necesse vt in vitam & mores inquiratur, eius ordinandi quem à proprio Episcopo esse examinatum, per litteras dimissorias constat, si tamen aliquid mali in eo compertum sit, potest Episcopus proprius moneri, vt inquirat. 675

Tutius est non solùm Episcopum litteras commendatitias dantem examinare ordinandos, sed etiam Episcopum ad quem dimissoriæ diriguntur. 676. a

Litteræ dimissoriæ extinguuntur si tempus ad ordinationem datum effluxerit. 677. b

Si fiat reuocatio earum & ei qui impetrauit significetur, vel decreto publico confirmetur. 677. c

Non verò extinguuntur per mortem concedentis. 677. d

Formulæ litterarum pro informationibus committendis, ac dimissoriarum. 678. b

Minister consecrationis Episcoporum.

Episcopi olim à *Metropolitano*, vel de eius licentiâ consecrari solebant. 679. b. 680

Sexto sæculo Reges electionum & ordinationum iura turbarunt, quos volebant Episcopos, & à quibus vellent, creari iubebant. 684. a

A sæculo duodecimo sensim concidit illa Metropolitanorum prærogatiua: quod dolendum. 688. 689

Eiusdem prouinciæ Episcopi ad aliorum ordinationem vocabantur. 689. c. 690

A Metropolitano. 690

Vocati Episcopi conuenire debebant, nisi graui causa detinerentur. 690. d

Et tunc per literas consensum suum significabant, & excusationes proferebant. 691. a

Quando Metropolitanus electioni Episcopi interesse non poterat, visitatorem mittere solebat, qui electioni interesset. 691. d

In quibus prouinciis maximus erat Episcoporum numerus Metropolitanus quos vellet Episcopos assumebat, & sæpè viciniores. 692. b

Communi iure quem vult è sua Prouincia Episcopum (imo ex aliena) potest committere Metropolitanus vice sua ad consecrandum. 692. c

Si quando Suffragàneus ab alio fuisset ordinatus, debebat Metropolitanum inuisere, vt profiteretur fidem, & de officio instrueretur. 692. 693

Annulus & baculus tradebatur iis, quorum ordinatio rata habebatur. 693. c

Ad Metropolitanum & reliquos Prouinciæ Episcopos, electionis decretum mittebatur, & procuratores qui de ea copiosè referrent. 693. d

Imo ad Clerum Metropoleos. 695. a

Peracta consecratione aliud in eius testimonium Metropolitanus cum Suffraganeis ad Ecclesiam noui Antistitis mittere solebat Epistolam. 694. c

In iis literis Regij assensus vel iussionis mentio fiebat, vbi primum in electionibus regia vigere cœpit authoritas. 695. b

Quando quis à Rege nominatus erat, interdum decretum nominationis Rex ad Archiepiscopum & comprouinciales mittebat, vt nominatus consecraretur. 695. c

Hunc examinabant, in mores inquirebant, & si indignus esset, alium postulabant. 695. d

Reges vt examen illud fugerent, ad Episcopos sibi addictos licet diuersæ prouinciæ, mittebant quandoque contra ius. 695. d

Stantibus apud Hispanos nominationibus Regiis, ordinandi potestas ad Toletanum Antistitem (propter Primatiæ dignitatem) translata est: ea lege vt Metropolitanum conueniret ordinatus. 696

Cùm Rom. Pontifices Episcoporum confirmationes & electiones ad se traxissent; frequenter in Curia Rom. ordinati sunt. 696. b

Trid. censet in Curia, vel in Prouincia, (id est à Metropolitano & comprouincialibus) si fieri commodè possit, consecrandos. 696. c

Metropolitani ab ordinatione absentis locum tenebat visitator, vel in ordinatione antiquior, 696. d. 699. c. vel cui à Metropolitano iniungebatur. 696. d. vel Episcopus primæ sedis. 697. a

Suspensus ab officio per hominem, nec eligere, nec beneficium conferre, nec iurisdictionem exercere potest, sed consentire ordinationi, imo & designare ad illam potest: suspensus per Canonem potest eligere. 699

Metropolitanus

Index.

Metropolitanus electus & confirmatus, potest antequam consecratus sit conuocare prouinciæ Episcopos & cõmittere ordinationẽ. 699.d.700

Metropolitanus non ordinabat antequam accepisset pallium. 701

In pallio quippe Pontificalis officij plenitudo cum Archiepiscopalis nominis appellatione confertur. 701. c

Comprouinciales in hæresim, excõmunicationem, vel crimen prolapsi, ab ordinatione excludebantur. 702

Ipséque Metropolitanus hæresi, schismate, vel suspensione notatus. 702

Comprouinciales ex iusta causa absentes mittebant literas excusatorias, & consensus indices. 702. 703. & aliquando Legatos. 703. c. 704

Literæ illæ, tractoriæ, seu potius tractatoriæ dicebantur. 704.c. 705

Finitimi etiam Episcopi alienæ prouinciæ, aliquando vocati ad ordinationem, præsertim Patriarcharum ac Metropolitanorum. 705.706.707

Imo deficiente numero sufficienti comprouincialium necessaria fuit ac præcepta. 708.709.710

Vicini Episcopi implorati cum Prouinciæ ad fidem conuertebantur. 711

Metropolitani in vicinas quoque prouincias inspiciebant. 711. d. 712

Quoties in aliqua Prouincia nondum esset Metropolitana sedes, nondum comprouinciales Episcopi, ius ordinationis ad Metropolitanos vicinos delatum fuit. 713. a. 743. d

Potuerunt tamen Rom. Pontif. ordinare quos vellent. 712.d. Finitimi quandoque neglectis Prouincialibus, ordinauerunt tres alias ob causas. 713.d

Quædã fuere Prouinciæ arctiori inter se fœdere connexæ, itaut quando vni deesset sufficiens Episcoporum numerus ad ordinationem, ex alia prouincia confœderata sumeretur. 714. a

Metropolitani à quibus consecrandi.

A propria Synodo Episcoporum prouinciæ, vsitatius olim sunt consecrati. 714. d. 715.716.717

A Metropolitanis finitimis interdum, vel à Primate aut Patriarcha consecrabantur. *ibid.*

Omnibus post legitimam indictionem necessitas erat conueniendi ad Synodum illam. 715. c

Per nominationes Regias ordo ille turbatus est. 718. Fuit tamen restitutus. 718.d

Æquissimus est ille ordo. 719. b

Archiepiscopo defuncto, statim vicinus vel primæ sedis Episcopus accedebat ad Ecclesiam vacantem, eius curam gerebat, omnia ad electionem faciendam præparabat. 719. c

Comprouinciales ad exequias defuncti conueniebant quæ ad septimum ab obitu diem differebantur. 719. c

Qui ad exequias conuenerant, diem electionis futuræ indicebant absentibus. 719. d

Interdum in ipsis exequiis defuncti, vel statim post, ardore quodam populi, eligebatur aliquis & ordinabatur, præsentibus semper Episcopis: imo solis aliquando rem perficientibus. 719. d

Ad Primatem, aut alium res deferri non solebat primùm, sed deinceps post stabilitam Primatum authoritatem. 719. d

Primas electione confirmata, consecrationi diem indicebat, vel visitator ab eo missus. 719. d. 720

Postquam ab electione Metropolitani arceri cœperunt Suffraganei, eiusq; electionem vsurparunt *Capitula*, adscitis ex populo honoratis, consulebantur Episcopi, & dies electionis vtplurimùm à *Primate* indicebatur. 720. a

Electio nullarum erat virium, nisi à Prouincialibus & Primate confirmaretur. 720. a

Interdum Ecclesiæ vacantis Cleri rogabant Episcopos, vt ad talem diem conuenirent. 720. b

Ad Episcopum primæ sedis decretũ electionis mittebatur, ipse monebat Primatem, & literas Primatis ad Prouinciales mittebat, &c. 720. b. c

Quandoque à Metropolitanis finitimis ordinati sunt. 720.721. 723. a

Vnde illud profluxerit. 721. c

Electio à Prouincialibus cum Clero & plebe vacantis Ecclesiæ fiebat, consecratio à Metropolitanis si fieri poterat omnibus Regni vel Primatiæ. 721. d. Quidam se mutuo consecrabant. 721

Ius & consuetudo Rom. Pontificis in consecrationibus Archiepiscoporum & Episcoporum.

Rom. Pontifex est Archiepiscopus: & eius cura eadem quæ cæterorum Archiepiscoporum. 723. c

Primas Italiæ & adiacentium regionum. 723. c. d

Patriarcha Occidentis. *ibid.*

Supremus totius orbis Christiani moderator, & Episcopus Episcoporum omnium. *ibid.*

Inter Metropolitanos Primatui Romano subditos, propiores à Rom. Pontificibus ordinabantur; remotiores, Rom. Pontificis authoritate. 724.d. 725. 726

Metropolitanorum à Rom. Pontifice consecrari solitorũ Suffraganei ab eodem interdũ consecrati: alij à Metropolitanis consecrabantur. 726.727

In aliis prouinciis Romani Patriarchatus Romano Primati minimè subditis, tempore persecutionum ante Rom. Pontificis assensum ordinabantur Episcopi. 727. 728

Tamen omnes Metropolitani & Episcopi, vel primis Ecclesiæ temporibus statim atque ordinati essent, desiua ordinatione ad Sũmum Pontificem referre debebant, iique legitimi censebantur, quibus Romanus Episcopus communicaret; adulterini, quos respueret. 728. b. 729. 741. d

Rom. Pontifex plurimos Euangelio prædicando, & Ecclesiis gubernandis ad exteras nationes præsertim suo Patriarchatui subditas misit. 730

Metropolitanos præsertim, à Summo Pontifice creandos vti duxerint Galli. 730.731

Tribus Patriarchis Romano, Alexandrino, & Antiocheno totus orbis Christianus est assignatus in Conc. Niceno. 731. c

Quisque in suos Episcopos summam habebat potestatem. 731. c

Patriarchatus Rom. cæterorum exemplar constitutus est. 731. c

Patriarchæ in ordinationibus Metropolitanorũ consuli debebant: eosque confirmare ac consecrare potuerunt, imo Episcopos eis subditos. 731. d

Multi Episcopi Metropolitani prioribus sæculis ordinati ante consultatum Summum Pontificem, sed postea ab eo probari debuerunt. 731. d

Post Primatus institutos Summi Pontifices voluerunt, vt Metropolitanorũ ordinationes ab Apostolica sede vel Primatũ iudicio penderent. 732. b

Index.

Metropolitanorum Patriarchatus Occidentalis extra Primatus Romani fines ordinationes, inconsultis Primatibus ordinariè non debuerùt fieri. 732. d

Alexandrinus Patriarcha & Antiochenus Metropolitanos omnes ordinauit, atque Episcopos ad suam Primatiam spectantes, ac proinde id potuit Rom. Pontifex. 733

Primates instituti non ad consecrationem Metropolit. aut Episcoporum, sed ad confirmationem & discussionem, & seruatum comprouincialibus ius ordinandi Metropolitanum, & Metropolitano consecrandi comprouinciales. 734.d

Primates post S. Gregorium instituti per plura tempora Metropolitanos ordinarunt, & nonnunquam Episcopos. 736. a

Postea in Galliis varias ob causas accidit vt singulorum Primatum iura essent obscura, & exigui momenti fieret eorum authoritas. 737

Ideò à tempore Caroli Magni à Metropolitanis Episcopi, & à Suffraganeis Metropolitani diu fuerunt consecrati, qui postea à Summo Pontifice confirmati pallium accipiebant. 737. b. 738. c

Metropolitani quidam *αὐτοκέφαλοι*, qui possent inconsulto extra prouinciam quouis alio Episcopo ordinare, & à Coëpiscopis suis ordinari: alij non item. 738. b

Illi pallio donati, hi minimè, hinc omnes Metropolitani pallio donari cœperunt, ne dignitate Metropolitica, vel ex parte priuarentur. 738. b

Rom. Pontifex aliquando vetuit ne sine eius cõsilio Metropolitani vel Episcopi creārētur. 738. b

Non passim iis sæculis Episcoporum aut Archiepiscoporum ordinationes ad se reuocabant Summi Pontifices. 739. b

Quamuis ipsi licere omnes fatererentur. 739

Sub initium vndecimi sæculi cœperunt frequentius Episcopi detrectare iugum Metropolitani, & confugere ad Summum Pontificem. 739

Episcopos Romanæ Ecclesiæ immediatè subditos sine Summo Pontifice eligi nefas fuit: Ab ipso confirmari & ordinari debuerunt. 741. a

Qui essent Patriarchatus Romani, & Metropolitanos haberent donatos pallio à quibus possent sacrari, sine iusta causa à Summo Pontifice vix ordinati fuerunt. 741. b

Quænam essent hæ causæ. 741. b

Cum Rom. Pontifex ordinationem Episcopi inferioris ad se traheret, de eius potestate nũquam fuit dubitatum: sed de facti æquitate ac congruitate aliquando disceptatum, & quidem interdum contentiosius & peruicacius. 741. c

Quidam Episcopi in alienâ Prouincia Romano Pontifici quoad ordinationem subditi fuerũt. 741

Post Gregorium VII. ad tempora Alexandri tertij, vel circiter, Lugdunensis Ecclesiæ Primatus in ordinationibus Gallicanorum Episcoporum sese erigere cœpit. 742

Causæ tamen circa Episcoporum ordinationes ad Romanam sedem sæpius deferebantur, aut euocabantur. 742. c. 743

Ibatur pro confirmatione ad Romanum Pontificem, præsertim ab iis qui nullum Primatem superiorem agnoscerent, aut quorum electio dubia fuisset. 742. d. 743

A tempore Alexandri tertij cœperunt colligi & statui regulæ quibus ad Summum Pontificem pro creatione & confirmatione Episcopi necessariò eundem esset. 743. d

Nempe cum aliqui Episcopatus de nouo erigendi essent. 743. d. 744

Ad tollendam inhabilitatem, suppleri dimue defectum electi. 745. a

Cùm dissentirent eligentes. 745. c

Cùm depositus, suspensus, aut excommunicatus esset Metropolitanus. 745. d

Cùm Metropolitani negligerent vel renuerent Episcopum legitimè electum ordinare. 746. b

Cùm indignus ad Episcopatum electus vel ordinatus esset, 746. d. Cùm inuitus eligeretur. ibid.

Tandem varias ob causas confirmationem omnium Episcoporum à Romana sede petitæ sunt, passimque in Curia Episcopi electi, siue à Papa, siue à deputato consecrarentur. 747. b

Quid Concilium Constantiense ac Basiliense ea de re statuerint. 747. d

Trid. statuit vt Episcoporum consecratio si extra Curiam Romanam fiat, in Ecclesia sua aut in Prouincia celebretur. 748. b

De summa Romani Pontificis, quatenus summus Ecclesiæ Rector est, Ordinandi Episcopos potestate.

Rom. Pontifex summam habet potestatem, vt per totum Christianum orbem Episcopos constituat. 749. 750. & seq.

Proponũtur & refellũtur obiectiones. 758. & seq.

Tres primæ Patriarchales sedes à D. Petro sunt institutæ. 758. c

Cur dictæ sunt sedes Diui Petri, & vnum esse illarum Sacerdotium. 758. d

Constantinopol. & Hierosol. nonnisi Romanorum Pontificum consensu dignitatis firmitatem obtinuerunt. 758

Rom. Pontifex habet ius constituendæ sedis Patriarchalis. 759. a

Primates Occidentis sunt tantum Vicarij Summi Pontificis. 759. c

Metropolitani saltem in Occidente à solo Rom. Pontifice primum constituti assignatis etiam maioris vel minoris pro diuersa temporum ratione prouinciæ limitibus. 759. c

Eis pallium propter ordinationes à Rom. sede mitti consueuit. 759. c

Metropolitani ac Primates ordinationum iure ita gauisi sunt, vt Pontifices Romani Episcopos ordinare, & vbi in electionibus atque ordinationibus dubium aliquod emergeret causæ totius cognitionem adscisicere potuerint, prouideréntque ne fierent indebitæ ordinationes. 760. a

Confirmati etiam à Summis Pontificibus reliqui Patriarchæ & à Sedis Apostolicæ communione dignitatis suæ firmitatem acceperunt. 760. d. 761. 762. & seq.

Patriarcharum ac Primatum authoritas in ordinationibus Episcoporum.

Patriarcha est simul Primas & Metropolitanus. 769. a

Alexandrinus Patriarcha & Antiochenus quos habeant limites. 769. b

Quos Hierosolymitanus & Constantinopolitanus. 769. 770

Alexandrini

Digitized by Google

Index.

Alexandrini poteſtas in ordinationibus Metropolitanorum & Epiſcoporum in Ægypto, Thebaide, & reliquis quas Primatus authoritate regebat. 770. b

In Æthiopia & India non eandem poteſtatem exercuit, ob diſtantiam præcipuè regionum iſtarum. 771. b

Antiocheni prærogatiua ea eſt, vt credibile ſit olim miſſos ab Antiochia qui Euangelium in Barbaris regionibus annuntiarent, vel promulgatam ab Apoſtolis fouerent. 772. b

In iſtis regionibus Barbaris Seleucienſis Primas & Annenſis ſeu Romagyreos loco Patriarchæ Antiocheni præſidebant. 772. c

Hinc Seleucienſis Primas ab Antiocheno Patriarcha confirmari debuit: & Archiepiſcopos conſtituere potuit, ex priuilegio Patriarchæ Antiocheni. 772. d

Vtrum Annenſis id poſſet, incertum. 772. 773

In prouincia Aſiana & Pontica Antiocheni Patriarchæ aſſenſus ante ordinationem Metropolitanorum non videtur fuiſſe prærequiſitus. 774. b

Sed Metropolitani cum Epiſcopis ſuæ prouinciæ Suffraganeos ſuos ordinabant. 774. d

Epiſcopi verò ſic ordinati ab Alexandrino Patriarcha debuerunt confirmari. 775. a

In prouinciis Orientis ſtrictè ſumpti certum eſt Patriarcham Antiochenum Metropolitanos ordinare potuiſſe, Epiſcopos, probabile, vel vt ordinarentur conſentire debuiſſe, 775. d. 776. 777. 778

Plures tamen Epiſcopi Exarchiæ Orientalis, ſine eius authoritate ſunt ordinati. 778. b

Conſtantinopolitanus potuit Ponticæ, Aſianæ, & Thraciæ Metropolitanos ſolos ordinare (ſeruata tamen electionum antiquitate) & barbarum circa Conſtantinopolim regionum Epiſcopos conſtituere. 779. a

Quædam ſedes dictæ Archiepiſcopales abſque vllo Suffraganeo à Metropolibus abſtractæ ad Conſtantinopolitanum thronũ ſpectabant. 779. b

Nunc apud Græcos à Patriarcha Conſtantinopolitano electio & ordinatio Epiſcoporum omnino pendet. 779

Hieroſolymitanus Patriarcha ordinauit quoque Metropolitanos ſibi ſubditos, & quibuſdam caſibus eorum Suffraganeos. 780. c

Patriarcharum antiquiorum maior erat poteſtas quam Conſtantinopolitani & Hieroſolymitani. 780. 781

Patriarcharum omnium aſſenſus ita requirendus erat, vt electiones exinde Canonicæ non perturbarentur. 781

Quorundam Primatum in ordinationibus authoritas.

Primas Carthaginenſis in tota Africa Occidentali quæ ſex Prouincias continebat Epiſcopos ordinare potuit. 782. 783

Iſtud ius Carthaginenſi Primati poſt ereptam à VVandalis Carthaginem ſeruandum præcepit Iuſtinianus. 782. d. 783

Idem aliis quibuſdam Primatibus conceſſum. 784

Ordinator Summi Pontificis.

Summus Pontifex à propria Synodo Epiſcoporum ſuæ prouinciæ ordinatus fuit, vocatis etiam, ſi qui eſſent, diſſitarum regionum Epiſcopis. 784

Prouincia illa 62. Epiſcopales ſedes complectebatur. 784. d

Finitimi etiam aliqui conuocabantur. 784

Oſtienſis Epiſcopus eſt præcipuus Summi Pontificis conſecrator ab antiquo tempore conſtitutus. 784. d

Huic dati aſſiſtentes Portuẽſis & Albanẽſis. 785. d

Poſtea prior Epiſcoporũ Cardinalium cum duobus aliis Epiſcopis ſenioribus id præſtitit. 785. c

Iam verò cum Cardinalium Decanus ſit Epiſcopus Oſtienſis, & qui poſt eum antiquitate potior eſt Portuenſis Antiſtes eſſe ſoleat ab iis, cum aliis Epiſcopis Cardinalibus eoque præſertim qui antiquior fuerit ordinatur Summus Pontifex 785. d

Conſecratores Patriarcharum.

Alexandrinus & Antiochenus à Metropolitanis ſuæ Primatiæ conſecrati. 786. a. 787

Hieroſolymitanus à Metropolitanis totius Patriarchatus & Epiſcopis. 786. a. 787

Nemo determinatus conſecrator ipſis aſſignatus. 786. a

Conſtantinopolitanus non tantùm ab Epiſcopis ſuæ prouinciæ, verùm etiam à pluribus vicinis ordinabatur. 787. d

Vocati etiam plures diſſiti ad maiorem celebritatem. 787. d

Ad electionem Conſtantinopolitani, omnes Epiſcopi Conſtantinopoli degentes licet plures fuerint, ſin minus, duodecim congregabantur ex vicinis præſertim Eccleſiis. 788. b

Ab Heracleenſi Metropolitano ordinabatur, aſſiſtentibus iis qui electioni interfuiſſent. 788. b

Eodem modo deſignabatur Alexandrinus, Antiochenus & Hieroſolymitanus, Archiepiſcopus primæ Iuſtinianæ, Acridis & totius Bulgariæ, & Primas Carthaginenſis. 788. c

Qualitates miniſtri Ordinationis.

Ab hæreticis vel ſchiſmaticis quos Eccleſia damnauerit, non licet Sacramentum Ordinis recipere. 789. 790

Ordinatus ab hæreticis vel ſchiſmaticis quos Eccleſia damnauerit executionem Ordinis non recipit. 791. 792. 793

Per Extrauagantem Martini V. nonniſi damnatorum & Eccleſiæ iudicio nominatim excommunicatorum, vel notoriorum Clerici percuſſorum communio prohibetur. 792. d

Vnde licet ab hæretico vel ſchiſmatico ordinari donec ab Eccleſia prohibitus ille fuerit. 793

Satius tamen eſt hæreticum vel ſchiſmaticum manifeſtè cognitum agere reum apud S. Pontificem, vel obtinere licentiam Ordines ab aliis recipiendi. 793. b

Collata ab hæreticis ordinatio quoad ſubſtantiam valet. 794. vſque 800

Proponuntur & refelluntur obiectiones contrariæ. 800. vſque 813

Ordinatio à ſimoniaco vel inuaſore dignitatis Epiſcopalis eſt valida quoad ſubſtantiam. 814. vſque 819

Ordinatus à ſimoniaco vel inuaſore Eccleſiæ.

Digitized by Google

Index.

omni iſtius gradus prærogatiuâ, dignitate, officio, & priuilegio priuatur. 819. 820

Difficilis hac in re diſpenſatio fuit, aliquando tamen conceſſa. 820. d. 821

Scholæ veteris hæc fuit ſententia, ab eo quem quis nouiſſet ſimoniacum, nullatenus Ordines licere ſuſcipi, quamuis de ſimoniæ crimine non eſſet conuictus aut infamatus. 821

Martinus V. timoratis conſcientiis hac in parte plenè conſuluit. 821

Ab inuaſore Eccleſiæ, ſeu contra Canones electo, quem conſtet vi aut violentiâ in Eccleſiam contra Canones inuaſiſſe non licuit Ordines ſuſcipere, & antiquitus depoſiti, qui ab iſtis ordinati fuiſſent, etiam antequam iſti damnarentur. 822

Sed poſtquam vel expreſsâ indulgentiâ Eccleſiæ, vel diuturnâ conniuentiâ tales in ſuis ſedibus confirmati fuiſſent, ordinati ab illis pro veris Sacerdotibus habiti ſunt. 822

Cùm non aperta inuaſio, non fraudulenta vſurpatio, ſed electio ob impedimentum quoddam Canonicum vitioſa foret, quicquid ab eo gerebatur, validum ratumque cenſebatur, & nunc etiam. 822

Sacramentum Ordinis ab excommunicatis, ſuſpenſis, ac degradatis collatum, ratum eſt ac firmum. 813

Officium tamen adminiſtrationis iis interdicitur, qui ſcientes à talibus paſſi fuerint ſe ordinari. 813

Imo etiam qui ignorantes, ab eiuſmodi quos Eccleſia minimè tolerat. 813. d

Nunc nemo eam ob cauſam ordinis executione priuatur, niſi à nominatim excommunicatis, depoſitis ac ſuſpenſis, vel notoriis Clericorum percuſſoribus, ordinatus ſit. 813. d

Eccleſia aliquando cum ordinatis ab excommunicato, depoſito, & ſuſpenſo diſpenſauit, ſed quibuſdam reſtrictionibus adhibitis. 815. c

Cum ordinatis ſcienter ab eiuſmodi Epiſcopis Summi Pontificis indulgentia ſæpè expetita fuit. 815

Si quis tamen ignoranter ab excommunicatis & cæteris huiuſmodi ordinatus fuiſſet, Epiſcopus poteſt diſpenſare. 815. d

Stante excommunicatione, ſuſpenſione, vel depoſitione Epiſcopi, Metropolitanus habet ius ordinandi Clericos illius parœciæ. 816. a

Si Metropolitanus eſt excommunicatus, ius illud habet Epiſcopus primæ ſedis, vel antiquior. 816. a

Epiſcoporum ordinatio, ſuſpenſo, vel excommunicato Metropolitano ad Epiſcopos prouinciæ deuoluitur, quamuis in eo caſu ſatius eſſet Papam conſuli. 817. a

Nunc Epiſcopus diſpenſatione Pontificia, conſecratorem quem vult eligit. 817

Epiſcopo nominatim excommunicato, ſuſpenſo, vel depoſito, nullus interim Preſbyter, aut alterius Ordinis Clericus ordinetur. 817

Epiſcopus ab officio & ordine ſuſpenſus, vel interdictus nominatim, niſi etiam à dignitate ſuſpenſus ſit, non amittit poteſtatem iuriſdictionis, ordinationem per alium fieri procurabit. 818

Ignoti Epiſcopi quidam ſine vllo titulo Eccleſiaſtico ordinati, dicti Scoti ac vagantes: quidam ad Eccleſiaſticum titulum ordinati, ſed ſine cura & onere: quidam è ciuitate ſua expulſi dignitatem retinent non officium: quidam Epiſcopali ſedi & dignitati renuntiarunt: quidam ſoli ſedi, non dignitati. 818. b

Ab ignotis & obſcuris Epiſcopis de quorum ordinatione Epiſcopali controuerti poteſt, non licet ſuſcipere Ordines, & cùm non eſſe veros Epiſcopos probabiliter ambigitur, ordinatio poteſt iterari. 818. c

Ordinati ab Epiſcopis quorum ignota ſunt ſigilla, nec in officiis ſuis recipiendi, nec ad ſuperiores Ordines promouendi ſunt. 829. b

Epiſcopus Clerum ac populum non habens ordinare ſuâ authoritate non poteſt. 829. c

Poteſt autem iuſſione vel conſenſu Epiſcopi habentis clerum ac plebem. 829. c

Epiſcopus à ſua ciuitate expulſus, vel in barbaris regionibus inſtitutus ad quas liberum acceſſum non habet, ordinare poteſt authoritate propria ex iis ciuitatibus oriundos. 829. d. 830

Iam nulli Epiſcopo licet in alterius Diœceſi Pontificalia exercere, niſi de Ordinarij loci expreſſa licẽtia, & in perſonas eidem Ordinario ſubiectas. 830. c. 836. 837

Epiſcopi titulares noſtri temporis poſſunt in iis partibus in quibus Epiſcopatum receperunt ordinare Clericos, & ad eas prouincias aliquos ex ipſis oriundos deſtinare ac mittere. 830. d

Epiſcopus qui renuntiauit Epiſcopatui, ſi renuntiauit ſolum ſedi non dignitati poteſt de licentia proprij Epiſcopi Ordines conferre. 831. a

Qui renuntiauit Epiſcopali dignitati Ordines minores conferre poteſt de licentia proprij Epiſcopi. 831. b

Qui ſedi ac dignitati Epiſcopali renuntiauit, Ordines ſacros non poteſt conferre, etiam à proprio Epiſcopo rogatus 831. c

Pœnæ in eos qui à talibus Epiſcopis Ordines ſacros receperint. 833. b

Qui ſimpliciter Epiſcopatum abdicauit, vti dignoſcendum, an ſedi & dignitati renuntiauerit. 833. 834. 835

Locus Ordinationis.

Debet eſſe proprius, ſacer, publicus. 835. c

Epiſcopus extra propriam diœceſim ordinationes vllas ne faciat abſque Ordinarij expreſſa licentia. 835. d. 836. 837. 838

Titulares Epiſcopi in locis exemptis, ſeu nullius Diœceſis, Ordines ne celebrent. 836. d

Patriarchæ vel Primates in aliena Diœceſi Eccleſias aliquas habentes immediatè ſibi ſubiectas licentiam Ordines in ea conferendi ſine conſenſu proprij Epiſcopi dare non poſſunt. 836. d

Vicarius generalis Epiſcopi, niſi ſpecialiter hoc ei mandatum ſit hanc licentiam dare non poteſt. 836. d. 837

Ordinans extra Diœceſim ſuam, ab exercitio Pontificalium; ordinatus, ab executione Ordinum ipſo facto ſuſpenſus eſt. 838. d

Antiquo iure deponebatur ordinans & ordinati. 839. a

Tonſuram atque adeo Lectoratum dare apud Græcos potuit Epiſcopus extra Diœceſim. 839. c

Apud noſtros cum problema ferè ſit, non debet, niſi permittat conſuetudo. 839. 840

Nemo propria authotitate in locis exemptis ordines

Index.

ordines conferat ſubdito. 840. b

Quando locus exemptus, eſt alicuius Diœceſis, quantumcumque permittat rector illius loci, niſi Epiſcopus Diœceſis in qua locus exemptus ſitus eſt licentiam concedat, alter Epiſcopus ne celebret. 840. d. 841

In locis exemptis quæ ſunt nullius Diœceſis, ſufficit Prælati iſtorum locorum conſenſus. 841. a

Ordines maiores in *loco ſacro* conferri debent. 841

Antiqui moris eſt vt Ordinandi ante altare ſiſtantur. 841. d. 842. b. d

Moſaici Sacerdotes ante veſtibulum tabernaculi tantum. 842. d

Aliquando extra loca ſacra aliqui Viri ſancti ordinationes peregerunt. 842. a

Tonſuram ac minores Ordines extra Eccleſiam aliquando conferri permittitur. 842. b

Locus ordinationis debet eſſe *publicus*, & aduna-tâ Eccleſiâ debent fieri ordinationes. 843. b

Flagrante ipſa perſecutione quantùm poterat celebris fiebat ordinatio Sacerdotum. 845. d

Ordinationes antiquæ & nouæ legis palam omnibus vocatis factæ leguntur. 844. b

Quàm ritè id ſtatutum. 844. 845. 846

Tamen Catechumeni cæteríque immundi ab Ordinationibus arceri debent. 846. b

Tonſura ac minores Ordines priuatim conferri poſſunt. 847. b

Sacri Ordines in Eccleſia Cathedrali vocatis, præſentibuſque ad id Eccleſiæ Canonicis, publicè debent celebrari; ſi autem in alio Diœceſis loco, præſente Clero loci, in digniore quantùm fieri poterit Eccleſiâ. 847. 848

In vaſtis Diœceſibus expedit ordinationes in celebrioribus locis nonnunquam celebrari. 849. b

Epiſcopi qui ab inferioribus conſecrantur cuiuſmodi ſunt Papa, Patriarchæ, Primates, & Archiepiſcopi qui à Synodo ordinantur, ordinariè in ſua Eccleſia conſecrantur. 850. c

Multi Summi Pontifices extra Romam ſunt conſecrati. 850. 851

Qui Romæ, modo in vna, modo in alia Eccleſia ſunt conſecrati. 851. a

In creatione Summi Pontificis tria loca diſtinguntur, nempe electionis, conſecrationis, & inthronizationis. 851. b

Locus ad quem deduci ſolent in poſſeſſionem Apoſtolicæ Sedis eſt Eccleſia Lateranenſis. 851. b

Locus conſecrationis & electionis Romani Pontificis frequenter idem, aliquando diuerſus erat. 851. b

Nulla certa Baſilica electioni vel conſecrationi neceſſariò deſignata fuit. 851. b

Hodie in Vaticano Cardinales Summum Pontificem electuri conuocantur, conſecratio & coronatio in S. Petri Baſilica ad maius Altare celebratur. 851. b

Patriarcha in propria ciuitate ordinariè eligi & conſecrari debuerunt. 852. c

Primates & Archiepiſcopi qui à propriâ Synodo conſecrantur, in ciuitatibus propriis eligi & conſecrari ſolebant. 852. d

Id Eccleſiaſticâ lege ſtabilitum. 853

Atque vt in primariâ Eccleſiâ. 853. c

Item qui ab aliis Archiepiſcopis confœderationis quodam iure ordinabantur. 853. d

Qui exarchico iure à Summo Pontifice, Patriarchis, ac Primatibus conſecrabantur, in Eccleſia iſtorum vel ab eis delecta conſecrabantur. 853. d. 854. 855

Locus conſecrationis Epiſcoporum.

Primates in ſua Eccleſia vel Metropolitana ordinabant *Epiſcopos*. 855. b

Qui ius exarchicum habebant, conſecrabant in Eccleſia principali, vel in loco à ſe electo; vel in propria Epiſcoporum Eccleſia conſecrandos permittebant. 855. c

Antiquioribus temporibus, ſi ad exteras regiones conuertendas Epiſcopi mitterentur, in vrbe matrice à qua mittebantur, ordinari ſolebãt. 855. d. 856

Vbi hæc ratio deeſſet, in ciuitate Epiſcopo viduatâ electio & ordinatio Epiſcopi fiebat. 856. 857

Si Metropolitani ad viduatam paſtore Eccleſiam non poſſent accedere ad celebrãdam electionem, viſitatorem mittebant, decretóque electionis ad ſe miſſo ad eam diſcutiendam & peragendam ordinationem Coëpiſcopos ſuos ad Metropolitanam vtplurimum ciuitatem vel alium commodiorem locum conuocabant, ibique electum conſecrabant. 857. b

Concilia Metropolitano concedunt, vt locum ordinationis Epiſcopi pro arbitrio deſignet. 857. d

Iure merito in Metropolitana vel propria Epiſcopus conſecratur. 858. a

Concilium Trid. Eccleſiam propriam conſecrationi Epiſcopi aſſignat; ſi extra Romanam Curiam fiat. 858. c

In Curia Romana promoti ad commiſſas Eccleſias abſque Sedis Apoſtolicæ literis promotionem illam continentibus accedere, &c. non præſumant. 858. d

Principum iuſſio effecit vt aliqui extra Prouinciam conſecrarentur. 858. 859

Item prærogatiua alicui loco vel Eccleſiæ conceſſa. 859. a

Item Eccleſiæ Metropolitanæ, vel Prouinciæ interdictum: vel pium erga locum aliquem ſtudium, vel defectus numeri ad ordinationem neceſſarij, vel periculum ſeditionis. 859. c

Tempus Ordinationis.

Clericatus quocumque die & hora poteſt conferri. 860. c

Ordines minores Dominicis & feſtiuis duplicibus, manè tamen poſſunt conferri. 860. 861. 862

Sacris Ordinibus conferendis certa quædam ab Eccleſia tempora præfixa ſunt, quæ Quatuor Tempora vocantur. 862. c

Quatuor apud Hebræos fuerunt dies ad ieiunandum ſolemnes. 862. d

Iudæorum imitatione Quatuor Tempora ieiuniorum à Chriſtianis obſeruata ſunt. 863

Quatuor ieiuniorum Tempora non ſemper eodem modo obſeruata ſunt. 863. d

Variæ cauſæ ieiunij Quatuor Temporum, quarum præcipua eſt ordinatio. 864. c

Probabiliter credi poteſt nec Apoſtolos, nec ab eis inſtitutos Epiſcopos, cùm per ſingulas ciuita-

Digitized by Google

tes Presbyteros constituere iuberentur, Quatuor ista Tempora Ordinationibus celebrandis expectasse. 864. d

Non leguntur Summi Pontifices vsque ad Simplicium nisi mense Decembri ordinationes celebrasse. 864. d. 865

Constitutiones Ecclesiæ Quatuor Temporibus, Sabbato ante Dominicam Passionis, & Sabbato sancto Paschæ, non extra, generales ordinationes fieri permittunt. 865. b

Ordinati extra prædicta tempora suspenduntur ab Ordinis executione, eâque iuxtà Romanæ Ecclesiæ morem in perpetuum priuantur. 865. d. 866. non tamen ipso facto. 866. b. est reseruata illa suspensio Sedi Apostolicæ. 866. d

Ordinans verò interdicitur, ne de cætero quemquam ordinet, nisi consuetudo contraria inoleuerit. 866. a

Nunc ordinati extra illa tempora à suorum Ordinum executione ipso iure suspensi sunt, & si suspensione durante in eisdem ministrare præsumãt, eo ipso irregularitatem incurrunt: præterea ad superiores Ordines ascendere prohibentur. 867. a

In Galliæ saltem maxima parte, suspendendi sunt. 867 b

Varias ob causas prædicta tempora sunt ordinationibus assignata. 867. 868

Sabbato ita fiebant, vt tam Sabbato, quàm Dominico dici ex æquo ferè attribui possent. 868. & seq.

Ad vesperam inchoabantur, & si multitudo Ordinandorum maxima foret, ad initium seu ad horam Tertiam Dominicæ diei protrahebantur. 873. 875. a

Diu durauit illa consuetudo, nec nisi à quadringentis circiter annis abolita fuit. 874. b

Infirmitati corporum consulere volens Ecclesia matutinas horas indulsit. 874. d

Nec prisca consuetudo nunc est reuocanda. 875. 876

Græci quouis die Ordines conferunt. 876. b

Latinus Clericus etiam de mandato sui Pontificis à Græco non potest ordinari extra tempora. 876. b

Intra Tempus Quadragesimæ non solent aliis quam Sabbati vel Dominicæ diebus ordinem Presbyteratus conferre, sicut aliis non sacrificant. 876. c

Electus in Episcopum ex vita laicali vel in minoribus Ordinibus extra tempora solebat ordinari. 876. d. 877

Multi tamen extra tempora ordinare noluerunt. 877. c

Nunc id non licet, nisi à Summo Pontifice indulgeatur, vt talis electus extra tempora ordinetur. 877. d

Potest Summus Pontifex indulgere, vt extra tempora quis ordinetur, sed non consueuit, & non consueuisse decet. 877. 878. b

Summus Pontifex nullum ex sacris Ordinibus extra tempora conferre solet. 878. b

Ob Ecclesiæ necessitatem priorum sæculorum Episcopi sine difficultate, medij verò æui ægrè extra tempora præsertim pauperes ordinarunt. 878. c

In priuatis vnius aut alterius ordinationibus habendis, quoties vir aliquis pietate insignis occurreret, ipsum ne aufugeret confestim ordinabant. 878. d

Tonsura, & aliquis ex minoribus, imo omnes minores simul, modo super interstitiis dispenset Episcopus, eodem die conferri possunt & olim potuerunt. 879. b

Minores Ordines simul cum Subdiaconatu non licet eodem die suscipere aut conferre; & suscipienti executio posterioris deneganda. 879. 880

Suspenditur ipso facto qui extra tempora legitima ordinatur. 880. b

Si Episcopus excommunicatos initio ordinationis denuntiauerit eos qui eodem die minores cum Subdiaconatu, vel duos quoscumque Ordines accipere præsumpserint, inobedientes ipso facto incurrunt excommunicationem, & satius est Summum Pontificem consuli pro talibus in statum suum restituendis, vt ministrare possint. 880. b

Consuetudo valere potest, vt eodem die minores Ordines cum Subdiaconatu conferantur. 880. c

Duo sacri Ordines simul eodem die nec suscipi, nec conferri possunt: suscipiensque & conferens pœnâ aliquâ suspensionis statim incurrendæ ab Ecclesia puniuntur. 880. 881

Qui die Sabbati Presbyter consecratus fuit, manè Dominicæ subsequentis in Episcopum consecrari potest. 881. c. d

A suspensione seu irregularitate quæ incurritur ab eo qui eodem die plures Ordines receperit & exercuerit, contraria si vigeat consuetudo excusat. 881. d

Dispensat Episcopus vt in ministeriis minoribus versetur qui in talem pœnam incidit. 881. a

Interstitia inter Ordines seruanda.

Antiqua Ecclesiæ regula est vt aliquod temporis interuallum ab vno Ordine ad alium excurreret, nec momentaneus Diaconus aut Sacerdos aliquis fieret. 882. 883

Necessitate adacti sequentes Summi Pontifices nonnunquam breuiora concessérunt interstitia. 884. b

Hinc solui disciplina cœpit. 885

Antiquorum temporum vium reuocare aggressa est Synodus Barcinonensis sub Recaredo Rege, Capitularia Caroli, Synodus octaua generalis, &c. 885. d. 886

Minores Ordines per temporum interstitia conferendi: Subdiaconatus post annum à suscepto Acolythatu, ante Diaconatum, atque inde ante Presbyteratum debet saltem annus integer effluere. 886. c. 894. 895. c

Stricta habita est istius legis obligatio, non tamen diuini iuris existimata, & ex iustâ causa in ea dispensatum. 887. a

Graues pœnæ decernuntur eis infligendæ qui ambitione vel cupiditate ducti legitima interualla non seruarent. 887. b. 888

Episcopi proprij est dispensare circa Ordinum interstitia. 888. d. 889

In aliquibus præsertim Ordinibus morandum fuit. 889

In Ostiariatu minus, in Lectoratu magis. 889. 890

Aliqui à Lectoratu auspicabantur vitam Clericalem.

Digitized by Google

Index.

calem. 890. a

Aliqui ab Exorciſtatu ordiebantur. 890. d

Poſt legitimam in Lectoratu militiam Acolytus ac Subdiaconus ſimul fiebat, & modo huius modo illius munia obibat, vel certè vni duntaxat ex illis officiis alligabatur. 891. b

Multi à Lectoratu vel Clericatu ſtatim ad Diaconatum aſcenderunt. 891. d

Non tam curabant veteres, vt in plutibus gradibus mora traheretur, quàm vt multorum laborum temporúmque proceſſu ad Hierarchicos aſcenderetur. 891. a

In eo miniſterio diu detinebatur, qui ad illud erat aptiſſimus. 892. b

Multi multos ex gradibus inferioribus prætergreſſi ſunt. 892. c

Aſſignatum anni interſtitium ad Diaconatum, Preſbyteratum & Epiſcopatum. 893. b

Laudabile ducebatur in ſingulis Ordinibus moram aliquam trahere. 893. d. 894

Nunc maioris eſt momenti vt à minoribus Ordinibus ad ſacros, & à Diaconatu ad Preſbyteratum lentior ſit ac moroſior progreſſio. 894. 895

Inter ſingulos Ordines minores conuenit tres menſes excurrere, vt aliquod ætatis, doctrinæ, & meriti augmentum eluceat. 896. c

Annus aliis Ordinibus aſſignatus intelligendus non Mathematicè, ſed moraliter. 896. d

Statuta ſunt interſtitia vt pietati interim, diuinis officiis, Ordinum miniſteriis ediſcendis atque exercendis doctrinæ, diſciplinæ Eccleſiaſticæ, vacent, atque vt eorum mores & ſtudia dignoſci poſſint. 897. 898. 899. 900

Sitne acceleranda ordinatio promoti ad Eccleſiaſticas dignitates.

Debet citius ordinati promotus ad eam dignitatem, cui Ordo adnexus eſt. 901. c

Cautum à Conciliis æui medij, ne quis ad regimen Eccleſiaſticum aſſumeretur, niſi qui ordine neceſſario præditus eſſet, aut breui per Eccleſiaſticas leges obtinere poſſet. 901. 902. a

Quo tempore vagi Clerici & acephali ordinari cœperunt, cœpit quoque electio contra inſtituta maiorum ab ordinatione diſiungi. 901. d

Abuſus ille ſub finem vndecimi ſæculi Summorum Pontificum vigilantiâ, quoad fieri potuit, ſuppreſſus eſt. 901. d. 902

Alexander tertius requirit vt promotus ad Eccleſiaſticam dignitatem, ætatem Ordini recipiendo conuenientem & animi dotes neceſſarias habeat. 902. d. 903

Ex eodem nonniſi Subdiaconus eligi debet ad parochialem Eccleſiam vel ſaltem ex diſpenſatione Acolytus. 903

Sequentes Pontifices atque Concilia intra annum ab obtenta dignitate ordinem dignitati neceſſarium recipi volunt. 903. c. 904

Pœnæ in eos qui dignitates Eccleſiaſticas adepti, ordinari negligunt. 904. c. 905. a

Concil. Trident. renouat omnes conſtitutiones prædictas, & ſtatuit vt nemo ad dignitates quibus animarum cura ſubeſt, promoueatur, niſi qui ſaltem 25. ætatis annum attigerit, & in Cleticali ordine verſatus, doctrinâ neceſſaria, ac morum integritate commendetur, item circa alia beneficia præclarè ſtatuit. 905

Impedimenta quædam legitima excuſant eum, qui intra annum à ſuſcepta dignitate non promouetur ad Ordinem dignitati neceſſarium. 905. & ſeq.

Excuſat irregularitas quædam, non illa porrò quæ ex homicidio iniuſtè voluntario vel crimine enormi ac notorio contrahitur. 905. c

Clerici quorum ordinationem aliqua crimina occulta impediunt, beneficiis ſuis priuentur, niſi ſint Eccleſiæ vtiliſſimi. 905. d

Vbi acciderit irregularitas ex defectu, differenda eſt ordinatio ſaltem vt dignoſcatur, ſitne defectus perpetuus, an curabilis. 905. d. 906

Si defectus perpetuus ante promotionem acciderit, ab ordinatione & beneficio ordinationem poſtulante, reiiciet. 906. a

Si defectus poſt promotionem ſine promoti culpa accidit, non eſt Ordo tribuendus, neque fructus aliqui ſaltem quibus alatur ſunt denegandi. 906. b

Propter quoſdam defectus v. g. lepræ, adminiſtrationis officium quibuſdam adimitur, etiam poſt ordinationem. 906. c

Cùm vtile eſt Eccleſiæ aliquem in dignitate vel beneficio remanere quamuis non ſit ordinatus, poteſt nonobſtante irregularitate ſeu defectu Ordinationem impediente in ſuo gradu Epiſcopi arbitrio conſeruari. 906. c

In dignitate Ordinem requirente debet relinqui quiſquis Ordinem ob defectum inculpabiliter aduenientem non potuit aſſequi. 906. d. 907

Epiſcopus ſpiritale cum Eccleſia coniugium quod contrahit, conſecratione conſummatur, atque adeo dignitati renuntiare debet ſi ante conſecrationem in defectum ordinationi obſiſtentem inculpabiliter inciderit. 907. c

Excuſat etiam ne quis infra præſcriptum tempus ordinetur, literarum ſtudium. 907. d

Bonifacius VIII. vt impendenti Eccleſiæ diſpendio occurreret, conceſſit vt Epiſcopi diſpenſare poſſint vt ad ſeptennium literis inſiſtentes non teneantur promoueri, niſi ad Subdiaconatus Ordinem intra annum. 907. d. 908

Solus Epiſcopus (eiúſve ſuperior) in cuius Diœceſi ille obtinet Eccleſiam qui diſpenſatione indiget, facultatem iſtam poteſt indulgere. 908. a

In ea concedenda debet multa perpendere. 908. b

Poteſt Epiſcopus indulgere ſpatium breuius, at non diuturnius ſeptennio. 908. c

Optimum eſt, ſi Epiſcopus non à principio totum ſeptennium indulgeat. 908. d. 909

Non poteſt reuocari illa gratia ſemel conceſſa, niſi nouâ causâ accidat, abuſus priuilegij, vel euidens Eccleſiæ vtilitas. 909. a

Epiſcopus cum iis diſpenſare non debet, qui ad literas capeſſendas non ſunt idonei. 909. b. 910. b

Neque etiam quando à tempore conferendi beneficij reperiuntur docti per ſeipſos inſeruire parati. 909. c

Et niſi ſtudeant in publicis Gymnaſiis, in quibus docetur ſacra Scriptura. 909. c

Multa circa ſeptennium illud computandum obſeruanda. 909. d. 910

Ideò ſeptennium illud conceditur, quod iſto tempore Philoſophiam, Theologiam, vel ius Ca-

Digitized by Google

nonicum ac disciplinam Ecclesiasticam poterit addiscere. 910. b
Denique excusat Ordinum suscipiendorum difficultas maxima. 910. c
Iis impedimentis cessantibus legum severitate plectendi sunt, qui intra annum non promouentur. 910. d

Tempus consecrationis Episcopi.

Quouis die Dominico cujusuis mensis potest celebrari consecratio Episcopi. 911
Olim alio die electos & consecratos legimus. 911. b
Præscriptus postea fuit olim dies Dominicus. 911. d. 912
Olim à vespera Sabbati potuit inchoari illa consecratio. 911. d. 912. 913. a
Postea fuit in vsu vt maioribus etiam festiuitatibus ac præsertim SS. Apostolorum celebraretur. 912. b
Pontificale diem Dominicum, vel natalitium Apostolorum, vel festiuum definit. 912. b
Horâ tertiâ celebrari consueuerat. 913. b
Olim nonnisi in publico sacroque populi conuentu. 913. b
Consecrationis dies festiuissimus esse solebat. 913. d
Mira, eaque iusta, populi & Cleri alacritas, gratulatio, celebritas. 913. d. 914
Celeberrimus etiam erat quotannis anniuersarius. 914. d. 915. c. 916. 917. 918. c
Idque etiam post obitum eorum qui virtutibus & sanctitate floruissent. 914. 915
Sacerdotum in propriis Ecclesiis recolebatur per singulos annos ordinationis dies. 917. d
Anniuersarius ille consecrationis dies vocabatur natalis; Episcopi eo die sacros conuentus habebant; nulla ex causa euocabantur à Metropolitanis: cæteris Episcopis indicebatur, &c. 917. d. 918
Plures ex ea solemnitate fructus cùm priuati, tùm publici colligebantur. 918. d. 919
Sacratissimus ille mos qua ratione obsoleuerit, quàue S. Carolus restituendum curauerit. 919. d. 920
Æquissimum vt Sacerdotes quo die eorum vnusquisque Sacerdotio initiatus est, illum etiam recolant quotannis. 920. d. 921
Statim post electionem ordinandus Episcopus. 921. 922. c
Id olim solicitè obseruatum. 921. c
Interdum Summorum Pontificum ordinationes Imperatorum vsurpatione, vel periculo schismatis imminente differebantur. 921. d. 922
Metropolitani puniendi qui ordinationes Episcoporum negligentiâ suâ vltra tres menses differrent. 922. 923
Quidam negligente Metropolitano consecrationem aut procrastinante, à Summo Pontifice ordinati fuerunt. 923. b
Puniendi quoque electi, quorum culpâ consecratio differtur. 923. c
Ex Trid. qui vltra tres menses differunt, ad fructuum perceptorum restitutionem tenentur, qui vltra tres alios, Ecclesiis ipso iure priuantur. 923. d
Olim tres illi menses ab obitu prædecessoris numerabantur. 924. a
Nunc à confirmatione Summi Pontificis electo probabiliter cognitâ. 924. b
Excusant vrgens necessitas, electi infirmitas aut morbus, (potest tamen etiam confirmatus deiici ob crimen vel defectum assignatis ei ad vitam stipendiis) speciale interdictum, &c. 925. d. 926
Ecclesia interim dum consecrationé nequi sponsi operitur, viduata, desolata, carens nominatur. 927. 928. 934
Dici potest habere Prælatum, non Episcopùm. 927. d. 928. c
Non sine periculo differtur Episcopi consecratio. 934. c
Viduatæ Ecclesiæ reditus tandiu custodiendi apud Oeconomum, quandiu Antistes fuerit consecratus. 934. c. Consecrato restituendi quamprimùm. 934. d
Regis Christianissimi ius hac in re antiquissimum. 934. d. 935

Ritus Ordinationis.

Apud omnes nationes variis ritibus Ministri religionis inaugurati. 935. b
Gentiles Romani Summum Pontificem variis ritibus consecrabant. 935. 936
Leuitæ quibus ritibus consecrarentur. 936. d
Quo ordine ritus isti perficerentur. 937. b
Purificabantur aspersione aquæ lustralis, rasione pilorum, & lotione vestimentorum. 937. b
Consecrabantur quinque ritibus, & duobus applicabantur ad vsum ministerij. 937. c
Cur tollerentur de medio filiorum Israël. 937. c
Cur aquâ lustrationis aspergerentur. 937. d. 938. a
Cur pilos raderent. 938. b
Vestes abluerent. 938. c
Coram Deo sisterentur. 938. d
Quæcumque ad legitimam donationem sunt necessaria, exactè circa eos obseruabantur, vt intelligerent vniuersi Leuitas Deo donari. 938. d. 939. a
Duo boues cur offerrentur. 939. c. d
Manus Leuitis à populo cur imponerentur. 939. c
Sacerdotes quibus ritibus consecrarentur. 940. b
Duplex fiebat purificatio: prior antequam consecrarentur, altera antequam ministerio applicarentur. 940. d. 941
Sex in consecratione ritus. 941. c
Omnes isti ritus vel eorum plurimi septem continuis diebus repetiti. 942
Vngebatur oleo *Summi Pontificis* caput. 942. c. & manus. d.
Vngebantur Sacerdotum manus. 942. d. 943
Non oleo simplici, sed mixto & sanctiore. 943. d
Probabilius est Reges oleo simplici fuisse inunctos. 944. 945. 946
Vnctio veterum Sacerdotum plena mysteriis. 946. b
Specialiter Summus Pontifex solus vngebatur in capite: in formam T. 947
Cur de sanguine immolati animalis tingeretur extremum auriculæ dextræ Summi Pontificis ac Sacerdotum. 948. a
Reliqua rituum mysteria exponuntur. 948
Septem diebus non egrediebatur Sacerdos consecratus de ostio tabernaculi. 942. a

Digitized by Google

Index.

Ritus aliquos à Gentibus vel Iudæis obſeruatos Chriſtiani retinuerunt. 949. c. 950

Iudæorum exemplo apud Ethnicos Sacerdos conſecrandus abluebatur. 950. b. ei manus imponebantur, inungebatur, ſacrificabantur boues & eorum ſanguine tingebatur, nec do meſticis veſtibus inducbatur. 950. c

Diaboli inuidiâ id factum. 950. d

Nos iuſtè quoſdam ritus à Paganorum ſuperſtitione ad veram religionem traduximus. 951

Potiori iure ritus quoſdam antiquæ legis prudenter vſurpauimus. 951. d. 952

Quinam ritus in ordinatione noſtra à Iudæis deſumpti. 952. 953

Apud S. Dionyſium in ordinatione Pontificis, Preſbyteri & Diaconi hæc ſunt communia, adductio ad diuinum Altare: inflexio genuum: Pontificiæ manus impoſitio: ſignum crucis: appellatio nominis: perficiens ſalutatio. 953. 954

Propria verò hæc, in ordinatione Pontificis diuinorum verborum ſuper caput impoſitio: Sacerdotis, amborum pedum inclinatio: Diaconi, vnico genu flexio. 954. c

Idæa ordinationis à veteribus exemplis petita. 954. d. 955

Deſcriptio vetus ordinationis, 955. eius præambula, 955. c. ritus, 956. a. inſtitutio in ſingulis Eccleſiis. 957. b

Ritus Ordinationem præcedentes.

Ordinationibus ieiunia populi præmitti ſolita. 957. d. 958

Preces item plures ac ſolemnes. 959. a

Proceſſiones ſeu Litaniæ fiebant Romæ feria 4. ante ordinationem. 959. b

In prouincia Mediolanenſi fiunt Dominico die ante ordinationem per ſingulas parochiales Eccleſias. 959. c

Quàm neceſſariæ ſint atque vtiles publicæ eiuſmodi preces ante ordinationem. 959. d. 960

Publicè ordinandorum nomina ante ordinationem renuntiabantur. 960. b

Multa olim ſolemnitate apud Græcos conſecrandi Patriarchæ Conſtantinopolitani peracta electione, ab Imperatore renuntiabantur. 960. c. 961

Solemnis ordinandorum fiebat ad Eccleſiam proceſſio. b.

Maiori pompâ Epiſcopos ad locum conſecrationis olim deductos eſſe credibile. 961. b. c

Celebritas illa conueniens eſt & vtiliſſima. 961. d. 962

Impoſitio ſacrarum veſtium.

Sine ſacris veſtibus ad ordinationem accedere non debent ordinandi. 962. c. 963

Vetus Ordo Romanus vult veſtes ſacras quarum geſtandarum in priori ordine poteſtatem ſuſceperit, curare debere ordinandum ſibi deferri, eaſque ab Archidiacono debere ſuſcipere, vtpotè ad nobilius miniſterium inſeruituras. 962. d

Albæ erant. 963. c. 964

Aliquando pelliceas ſubtus geſtabant. 964. b

Parabantur à ſacrarij cuſtode, ne qua Ordinandos cura diſtraheret. 964. b

Debent præterea cereos geſtare. 964. d. 965

Archidiaconus oratium è ſepulchro Sancti Petri ſumebat, vt eo indueret Diaconum ad Preſbyteratus Ordinem promouendum. 962. d

Ea re ſignificabat Diaconus in ordinando conuenientes animæ dotes effulgere. 962. d

Vocatio Ordinandorum.

Romæ 4. & 6. feria ante ordinationem fiebat. 965. d

Lector legebat ex ambone nomina Ordinandorum. ibid.

Diſponebantur pro gradibus ad quos aſſumebantur, itaut populus rectum de ſingulis teſtimonium ferre poſſet. ibid.

Multoties vocabantur. ibid.

Nũc vocantur ab Archidiacono & Notario. ibid.

Reſpondent *Adſum.* 965. d. 966

Huius vocationis myſterium & ſignificatio. 966

Præſentatio Ordinandorum.

Nomine Eccleſiæ præſentat eos Archidiaconus Pontifici. 966. d

Ad ſolos Ordines hierarchicos præſentantur nomine Eccleſiæ. 966. ibid.

Videntur etiam inferioribus initiandi olim ab Archidiacono præſentati. 967. a

Non rogatur primus adſiſtentium Epiſcoporum qui conſecrandum Antiſtitem præſentat, dignúſne ipſi videatur. 967. b

Minoribus Ordinibus initiandi titulum & gradum populo ſignificabat Epiſcopus. 967. d

Ordinationes intra Miſſarum ſolemnia celebrandæ.

Ordines ſaltem ſacri nonniſi intra Miſſarum ſolemnia olim collati, & etiamnum conferendi. 968. 969

Non eſt Miſſa eſſentialis ordinationi. 970. a

Omiſſa tamen deberet ſuppleri. 970. c

Miſſa ab eo debet celebrari, à quo conferuntur Ordines. 970. d

Lector & Subdiaconus apud Græcos ante Miſſam ordinati. 971. c

In Eccleſia Latina Clericatus ipſe intra Miſſam confertur. 972. b

Nobiliores Ordines in vlteriori parte Miſſæ conferuntur. 972. c

Sabbatum 4. Temporum, dicebatur Sabbatum 12. Lectionum. 973. c

Vnde lectiones in ordinationibus eſſent deſumptæ, & varia earum myſteria. 974. 975

Ordines coram Altari conferendi.

Ordines hierarchicos Græciante ſacrum Altare conferunt. 975. d. reliquos extra Sanctuarium. 975. d. 976. a

Eccleſia apud Græcos 5. partes complectitur, ſanctum tabernaculum in cuius medio eſt maius Altare; chorum, cuius media porta dicitur ſpecioſa; pulpitum, ex quo ſermones habentur ad populum; nauem duplici tabulato diſtinctam; veſtibulum pœnitentibus & baptiſterio aſſignatũ. 975. d. 976

Latini videntur antiquitus Ordines hierarchicos duntaxat ante Altare contuliſſe. 976. b

Soli illi in tabernaculo maioris Altaris locum habebant. 976. d

Digitized by Google

Index.

Eosibi fuiſſe conſecratos, cæteros in aliqua parte chori probabile eſt. 976. d

Certiſſimum hierarchicos Ordines nonnihil coram altari fuiſſe collatos. 977. b

Ordinandi deducebantur ad altare. 978. b

Singuli per Archidiaconum deducebantur ad Pontificem. 978. d. 979. c

Initiandi Diaconatu vel Preſbyteratu apud Græcos nunc altare circumeunt. 979. d

Ritus circa habitum corporis ordinandorum obſeruandi.

Genuflexi debent eſſe ordinandi. 981. 982

Item proſtrati dum canuntur Litaniæ. 983. a

Inclinant caput impoſitioni manuum & benedictioni. 983. c

Sunt nudo capite. 983. d

Geſtus Pontificis inter precandum ſupra ordinatos.

Omnes ordinandi ſigno Crucis benedicuntur. 984. 985

Pontifex ſuper ordinandos precatur, manúmque ſuper eos extendit. 986. a

Sæpius & ad varios effectus impoſitio manuum ab Eccleſia vſurpatur. 987. d

In ordinatione manuum impoſitio accidentaria vna, altera eſſentialis. 988. a

Eſſentialis contactũ Ordinandi requirit. 988. b

Apud Græcos vnica manus imponitur. 989. d

Duplicem habet ſignificationem manuum impoſitio. 990. 991

Dextra potius quàm ſiniſtra imponitur. 991. b

Porrectio inſtrumentorum eſt eſſentialis. 992. a

Neceſſarium eſſe contactũ probabilius eſt. 992. d

Quando ſuppletur traditio alicuius inſtrumenti, vnctio, vel impoſitio manuum, verba etiam recitanda ſunt. 994. b

Apud Græcos ordinati Preſbyteri ab Antiſtite particulam panis conſecrati recipiunt. 993. d

Simile quid apud Latinos olim obſeruabatur. 994. b

Per totam Galliam, Preſbyteri promoti ab Antiſtite, hoſtiam ſumebant in manus conſecratam, & ex ea per dies 40. communicabant; apud Romanos item. 995. b

Græci Preſbytero conſecrato librum in manus tradunt. 996. c

Diacono ordinato flabellum porrigunt. 997. d

Subdiacono vrceolum aquarium, ac manutergium. 998. b

Epiſcopo conſecrando.

Imponitur liber Euangeliorũ ſuper caput. 998. d. 999

Sedulò attendebatur illa ſententia, quæ in aperto Euangelij codice deſuper Epiſcopum conſecrandum impoſito, occurreret. 999. b

Impoſitio illa ſignificat Epiſcopum cognoſcere debere omnia facta & dicta diuina, debereque docere ſingulos: item diuinis legibus ſubiici. 1000

In Sacramentali Gregorij dicuntur eſſe porrigenda Calix cum vino & aqua, & Patena cum Hoſtia, eodem ritu quo Sacerdotibus. 1000. d

Traditur annulus, index nuptiarum inter Epiſcopum & Eccleſiam, index etiam Pontificiæ dignitatis ac poteſtatis, Sacramẽtorum quoque characterem imprimentium, & donorum Spiritus ſancti 1001. 1002. 1003.

Traditur baculus paſtoralis inſigne dignitatis & officij paſtoralis. 1005. c. 1006

Baculus paſtoralis à Græcis geſtatus. 1004. b

Hunc ab Imperatore ſumebant Patriarchæ cùm ab eo deſignarentur. 1004. b

Dicitur virga Iudicialis, ſceptrum, baculus populos regens. ibid. Pontificalis ferula, Regium & Imperiale ſceptrum. 1005. b

Romanus Pontifex baculo paſtorali non vtitur, niſi in Eccleſia Trenirenſi, & quã ob rem. 1004. d. 1005

Probabile eſt olim eo vſum eſſe. 1005. b

Sacra Vnctio.

An antiquitùs vſitatus mos fuerit vngendorum Sacerdotum apud Græcos vtrimque diſputatur. 1006. b. 1007. & ſeq.

Græci hodierni non vngunt Preſbyteros. 1009. 1011. b

Antiquiores, vngebant. 1006. 1007. 1011. c

Latinorum mos in Sacerdotibus vngendis antiquiſſimus. 1012. & ſeq.

Mos iſte comprobatus miraculis. 1014 d

Qui priſtinæ dignitati poſt condemnationem reſtituerentur, cur non rurſus vngerentur. 1016. b

Sacerdotum manus vnguntur oleo Catechumenorum. 1018. d

Epiſcoporum caput & manus chriſmate liniuntur. 1019. d. 1023. & ſeq.

Varias ob cauſas vnguntur Sacerdotes. 1020. 1021. & ſeq.

Diaconi nõ ſunt vngendi multis de cauſis. 1023. b

Epiſcopi caput & manus Chriſmate vnguntur, vt plenitudinem Sacerdotalium donorum in eo eſſe pateat, & expreſſiorem Chriſti imaginem referre. 1023. d. 1024

Caput vngitur, quia caput Eccleſiæ conſtituitur, & præſtantiſſimus charitatis actus figuratur, nempe diligendi Deum ex tota mente, & dandi animam pro ouibus. 1024. d. 1025. b

Oleum ſignificat nitorem conſcientiæ. 1025. a

Balſamum, odorem famæ. 1025. a. 1026

Manus vnguntur, vt Epiſcopus operetur bonum ad omnes, & vt ab omni immundo opere ſe contineant. 1025

In modum crucis, vt conformentur manibus Chriſti, & cum Chriſto facere ſacrificium ſignificetur. 1025. c

Epiſcopi chriſmate, quia perfectionem operantur. 1026. a

Preſbyteri oleo, quia illuminant. 1026. a

Eccleſiæ, Altaria, Calices, & alia Vaſa quæ corpori Chriſti contiuendo inſeruiunt. 1026. d

Perſonæ in Baptiſmo ante & poſt inungi ſolent. 1027. b

In Cõfirmatione etiam vnctio adhibetur. 1027. d

Reges etiam vngi, antiqua eſt conſuetudo & ferè vniuerſalis. 1027. d. 1028. 1029

Francorum Reges omnium primi ſacrâ illâ vnctione nobilitati. 1027. d. 1028

Carolo Magno Francorum Regi, cùm Leo Sũmus Pontifex imperium detuliſſet, eum rurſus inunxit, & tunc Occidentis Imperatores vngi cœperunt. 1028. a

Caroli

Digitized by Google

Index.

Caroli Magni ſucceſſores dicebant ſe Reges, non autem Imperatores ante ſacrã Vnctionem. 1029. b

Tranſlato ad Germanos Imperio perſeuerauit Imperatorum vnctio. ibid.

Eam quoque ſemper coluerunt Franciæ Reges. 1029. c

Francos imitati ſunt Reges Angliæ à Guillelmo Conqueſtore è Gallia oriundo. 1029. d. 1030

Deinde cæteri ferè Reges. 1030. c. imo etiam in Oriente. ibid.

Deo gratiſſima, nec impunè prætermiſſa fuit hæc vnctio, nequidem ſpecie humilitatis. 1031. a

Multa per eam & Eccleſiæ benedictionem à Deo beneficia impetrantur. 1031. b. 1035. d

Ritus vngendorum Regum iuxta Pontificale Rom. 1031. d

Ritus conſecrandi & vngendi Imperatoris Rom. 1031. d

Prærogatiua Epiſcopalis vnctionis ſupra regiam. 1031. d. 1032

Regis Francorum vnctio multas habet prærogatiuas. 1032. c

Columba niuei coloris roſtro cœleſtem ampullam detulit oleum ſacrum continentem ad vngendos Francorum Reges. 1032. d. 1033

Imperatores & Reges Chriſtiani præ reliquis dici poſſunt ſacri & conſecrati. 1033. c

Vnctio non præſtat Regibus vt Ordinis Eccleſiaſtici cenſeantur. 1033

Imo inter Laicos numerantur Imperatores. 1034

Aditus ad ſacrum Altare, qui ſolis ſacratis miniſtris conceditur, patet Imperatoribus ad offerenda Deo dona. 1034. b

Imperatoribus & Regibus nonnulla officia Eccleſiaſtica conceſſa. 1034. b. 1035

Ritus ordinationem conſequentes.

Peractam quamlibet ordinationem debet ſequi *benedictio*. 1035. b

Benedictio fit ſigno Crucis & precibus. ibid.

Vberior inferiorum & præſertim Acolytorum benedictio, quàm ſuperiorum ac præcipuè Sacerdotum. 1035. c. 1036

Epiſcopus poſtquam per ſacram Vnctionem cõſecratus eſt, nullà iã benedictione donatur. 1036. c

Pontifex conſecratum à ſe Epiſcopum *ſalutatione* ſeu *oſculo* honorat, & Eccleſiaſtici ordinis viri eodem Ordine inſignitum. 1037. a

Oſculo claudebatur ordinationis ritus. 1037. a

Varia iſtius oſculi ratio variis temporibus. 1037. b. 1038

Exoleuit ille ritus, ſimul atque deſiit ordinationum celebritas. 1038. a

Conſalutatio illa inter Eccleſiaſtici ordinis homines, animorum ſimilium ſocietatem ſanctam indicat, lætitiamque mutuam quæ amore digna eſt, 1038. d

Vnctioni Sacerdotum iungitur Pontificis oſculum, vt quem vnctione Pontifex miſericordem erga proximum ſignificat, eum oſculo Dei amicum indicet. 1039

Epiſcopo conſecrato, itemque Preſbytero *inter alios* Epiſcopos aut Preſbyteros *locus* extemplò concedebatur, & ſic de aliis. 1039. d

Conſecratus in Epiſcopum, *deducebatur ad thronum* Epiſcopalem. 1040. c. 1046. b

Clericus cuiuſcumque Ordinis, ſtatim ab ordinatione *catalogo Eccleſiaſtico adſcribebatur*. 1040. d

Ob crimen, aut delebatur nomen ab illo catalogo, aut ſupprimebatur. 1041. d

Vbi reſipuerat, iterum illi catalogo inſcribebatur. 1042. a. catalogus ille vocatur matricula. ibid. b. complectebatur etiam quos Eccleſia alebat. ibid.

Epiſcoporum nomina in diptychis Eccleſiaſticis, alibi etiam quàm in ſua Diœceſi inſcribebãtur, & intra Miſſarum ſolemnia recitabantur. 1042. b

Magno illud in pretio erat. ibid.

Notandum hac in re miraculum. 1042. d

Mutabatur aliquando nomen, vti etiamnum Romano Pontifici. 1043. a

Sergius 4. cùm antea Petrus nuncuparetur, ob reuerentiam Apoſtolici culminis nomen mutare voluit. 1043. c

Ante eum 50. annis Octauianus nomen Ethnicum religioni Pontificiæ minus idoneum cum Ioanne 12. commutauerat. ibid.

Plurimi ne prioris nominis aſperitate Romanas aures læderent. 1044. a

Vnde cœperit iſte mos, incertum. 1043. c

In Religionem tranſiit poſtmodum. 1044. a

Significat verò in Deum quodammodo mutari, adeóque deſerere temporales curas, & veterem hominem exuere. 1044. b

Mutata quibuſdam diuino iuſſu nomina. 1044. c

Eccleſiaſtico vſu ac lege præcipitur, vt qui ſacrum Ordinem ſuſcipiunt, illicò *Chriſtum in Euchariſtia recipiant*. 1045. b

Congruentius apud Latinos quàm apud Græcos Conſecrator Epiſcopus Conſecrato præbet communionem. 1046

Apud Græcos multi præter Conſecratum Euchariſtiam ſumunt. 1046. d

Apud vtroſque Conſecratus ſtans communionem percipit, inclinato capite. 1047

Multas ob cauſas ex eadem hoſtiâ qua Conſecrator, eodémve calice. 1047. b

Apud Græcos Preſbyteri & Diaconi ſtantes cõmunicant, inclinato capite: primi inter reliquos Collegas antea ordinatos, aliæ à Diaconis, aliæ à Preſbyteris orationes recitabantur: interdum Preſbyter primus omnes Preſbyteros & Diaconos communione reficit. 1047. d. 1048

Apud Latinos laudabilis eſt eorum conſuetudo, quæ Clericis omnibus intra Miſſarum ſolemnia ordinatis communionem impertit, imo & plebi. 1048. c

Ritus omnes apud Latinos in communione ordinatorum vſitati explicantur. 1048. 1049

Concelebratio Eccleſiaſticam pacem, Sacerdotij vnitatem, Sacerdotum conſenſionem, Preſbyteratum Epiſcopatus participationem ſignificat. 1049. d. 1053. d

In Oriente ſæpè Preſbyteri concelebrant Epiſcopo. ibid. Olim Cardinales Pontifici Max. 1050. a

Audacior de ea abolenda quorundam Theologorum opinio. 1050. a

Non tantùm recitatiuè fit. 1051. c

Non intendunt conſecrare ſeorſim ab Epiſcopo, ſed coniunctim, neque hoc tollit miniſtri vnitatem, & quamuis vnus abſoluat citius, attamen non conſecrat niſi cum aliis. 1051. d. 1052

Duo alij modi huius concelebrationis minus probabiles. 1052. 1053

Index.

Tutius est intentionem habere concelebrandi eo modo quo permittit Ecclesia. 1054. b

Vnus est Sacramenti minister totalis, plures partiales. 1053. d

Christo non concelebrauerunt Apostoli, quia priùs consecrauit, quàm eos ordinaret Sacerdotes. 1053. d

Ordinationem peractam fausta *sequebantur acclamationes.* 1054. b

Hymni etiam sacri. 1055. b

Item *cantus* ab ordinatoribus, vel ordinatis. 1055. c

Eam nunc ab Episcopis haberi deceret. 1055. d

Munera quædam Ecclesiastica dabat S. Pontifex à se consecratis. ibid.

Ordinatum reducebant Clerici ac populi apud quos functiones obiturus erat. ibid.

Sacerdoti recèns ordinato 30. *candelabra cum thuribulis præibant.* 1056. a

Præcedens & subsequens populus *canebat ei laudem.* 1056. b

Platea ciuitatis per quas transiturus erat, palliis coronabantur. 1056. c

Ordinatus *equo* candido vehebatur. 1056. d. 1057

Domum deductus clerum ac populum frugali *conuiuio excipiebat.* 1057

Ritus conferendæ Tonsuræ Clericalis.

Quatuor circa cæremoniam tonsuræ Clericalis obseruanda priscæ militum initiandorum rationi simillima. 1057. 1058. a

Debent Clerici *habitum Clericalem* induere antequam ad Tonsuram recipiendam accedant. 1058. a

Olim publicè assumpsisse probabile est, eo momento quo in Clericos attondendi essent. 1058. b

Eum nisi permissu Episcopi nunquàm licuit assumere. 1058. d

Veneratione dignus est, nec à famulis gestandus. 1059. a

Cur Monasticam vestem à Sacerdote Monachus recipiat; Clericalem per seipsum aliquis induat. 1059. b

Non fuit adeò necesse vt ab Episcopo indueretur Monachus, quin aliquando ab altari vestem sumeret, vel à Ministris Episcopi indueretur. 1059. d

Olim ab Episcopo vel ab Episcopi Ministris vestem sacram accepere Clerici. 1059. d

Cur Monasticus habitus maiori solemnitate præbeatur, quàm Clericalis. 1060. a

Mutatio vestis æquè in Clerico ac in Monacho vitæ nouitatem indicat. 1060. c

A sæculari vita quantum abhorrere debeat Clericus. 1061. a

Attonsio Clerici faciendi.

Præclara in Clerico tondèdo cæremonia. 1061. d. 1062

Græci hodierni, quem Lectorem efficiunt, eum pariter & non prius in Clericum attondent. 1062. b

Clericos antiquitùs attõsos fuisse pluribus comprobatur. 1062. d. 1063. 1064

Idque in modum coronæ. 1063. b

Tonderi solebant, non radi. 1064. b

Probabile est radi cœptos ad Monachorum imitationem. 1064. d

Clerici capillorum attonsione in Clerum cooptari solebant. 1065. b. 1066 1067

Coronam gestant in memoriam spineæ coronæ, vt se spirituales Reges intelligant: ad imitationem S. Petri. 1067. d. 1068. a

Tondentur in morem Nazaræorum: in signum pœnitentiæ: vitæ item puræ, sinceræ, fuco doloque carentis: denique renuntiatæ vanitatis mundanæ, diuini famulatus quem amplectuntur, familiæ diuinæ in quam transcribuntur, & animi ad ludibria pro Christo perferenda parati. 1067. d. 1068. 1069. 1070

Tondentur in formam Crucis, vt se Crucis & Christi sectatores esse significent. 1070. b

Tondentur in fronte, occipitio, ad vtramque aurem & in medio capitis, vt sensus omnes interiores vni Deo consecrent. 1070. c

Tondentur decussatim, vt sint virtutis illustrioris. 1070. d

Renuntiatio sæcularibus desideriis.

Explicatur solemnis illa professio, *Dominus pars hæreditatis meæ, & calicis mei.* 1070. d. 1071. 1072

Etsi non habeat voti rationem, tamen est magnifacienda. 1072. d. 1073

Impositio superpellicei.

Quàm sacro ritu superpelliceum imponatur. 1073. c

Superpellicei nomen rarò olim vsitatum. 1074. a

Super vestes pelliceas gestabatur. 1074. c

Albas vestes, lineáque vtplurimum Clerici sacris mysteriis operantes assumebant. 1075. b

Eas extra Ecclesiam non deferri recenset B. Hieronymus. 1075. d

Vnde deferri cœperint extra Ecclesiam. 1075. d

Pœnitentiæ, morum candorem esse adiungendum innuit superpelliceum. 1076. d. Extincto animali homine in nouitate vitæ ambulandum: innocentiam Clericalem esse multo labore comparandam: Clericum Christo cum exultatione desponderi. 1077

Ad Clericos patæneſis. 1078

INDEX

Digitized by Google

INDEX ALPHABETICVS

MEMORABILIVM RERVM ET VERBORVM QVÆ TRACTANTVR IN HOC VOLVMINE.

Index iſte, Benevole Lector, ampliùs multò excreſcere poterat: debuerátque niſi ſuperior index opportunè, accuratè, cumulatéue multa complecteretur titulorum beneficio inuentu facillima, quæ non modò inutile, ſed moleſtum prætereà foret hîc recoquere. Si quid ergo compendioſiùs in iſto Indice notatum iudicabis, illud tibi ſuperior, eodem quem iſte indicat numero, luculentiùs exhibebit.

A

AARON fuit Summus Pontifex. 14.d
Ab eo Sacerdotes oportebat originem trahere per paternam lineam. ibid.
Aaroni ſucceſſit Eleazar Primogenitus, & deinceps primogeniti ſuccedebant Summo Pontifici. ibid.
Fuit primus ordinarius Summus Pontifex. 544.b.
à Moyſe creatus & inauguratus. ibid.
Abbas Oſtiario debet obtemperare quemadmodum Abbati Monachus. 367. a
Abbas iuriſdictione Epiſcopali prædituſ, eſt Monachorum ſuorum Ordinarius Prælatus, & dimiſſorias ad Ordines dare poteſt. 644.c
Abbates obedientiam Epiſcopis iurando promittere, & promiſſionis chartulam tradere ſoliti. 240. a. 247. b.
Promittendæ Epiſcopis reuerentiæ, ſubiectionis & obedientiæ formula. 247. d
Abbatibus ex priuilegio conceſſum fuit, vt Tonſuram Clericalem, Ordinéſque minores Monaſterij ſui Monachis conferrent. 560. 561
V. Miniſter Ordinationis, in ſuperiori Indice.
Abbatibus non licet audire ſuorum confeſſiones aut aliorum ſine Epiſcopi permiſſione. 560
Abbatiſſa in Moniales legitimam quandam habet poteſtatem vt eas moneat, doceat, corrigat. 516. d
Earum mater ſpiritalis vocatur. ibid.
Imperium ipſius eſt merè Oeconomicum. 517. a
Sed quædam priuilegia acceſſerunt. 517
Monialibus ad victum & veſtitum neceſſaria procurare tenetur. 517. a
In Moniales inquirere poteſt non ſeruatis ordinariis iuris formulis. 517
Parochiani Preſbyteri ſolicitudine regebatur, vel ab Epiſcopo Preſbyterum accipiebat. 517.a
Poteſtas Abbatiſſæ qua ratione ſit ſpiritalis. 517.c
Simoniaca reputatur ad Abbatiſſæ dignitatem per pecunias iniuſta obreptio & inuaſio. 517. b
In res ſpiritales vel ad pœnas ſpiritales infligendas poteſtatem non habet. 517
Habet poteſtatem in Eccleſia, non in Eccleſiam. 517
In Moniales poteſtatem Eccleſiaſticam & omnino ſpiritalem ad cenſuras ferendas habere non poteſt. 517
Id Bubrigenſi conceſſum non eſt. 518
Poteſtas Abbatiſſæ in Clericos Eccleſiarum ſibi ſubditarum eſt domeſtica, & veluti matris familias in domeſticos. 518
Priuilegiorum Abbatiſſis conceſſorum quæ ſit authoritas. 519.a
Abbatiſſæ benedictio eſt ſolemnis pro ea deprecatio non ſacra Ordinatio. 519.b
Acceſſorium non ſemper ſequitur naturam principalis. 210. d. 211. 529. d
Acclamationes populi in ordinatione Epiſcoporum 40. a
Notandæ populi Acclamationes variæ Auguſtino proponenti Eradium vt ſibi ſuccederet. 40. a
A temporibus Apoſtolorum Acclamari cœpit, *Dignus eſt*, 40. b. Etiam in ordinatione Preſbyterorum. 40. c. Et inferiorum. d.
Acclamabatur à populo *indignus eſt*, in degradatione. 40. d. 41. c
Acclamatio populi expectabatur, cùm aliquem Epiſcopus propoſuiſſet. 41. a
Acclamationes illæ, earum forma, & numerus à Notariis obſeruabantur, ac publicis monumentis inſcribebantur. 41. b
Acclamationes populus iterabat pluries, cum aliquem ſibi gratiſſimum ſignificaret. 41.c
Acclamationi plauſum iungebat, aut eius loco manus eleuabat. 41. c
Improbatæ poſtea in eligendis Epiſcopis Acclationes tumultuoſæ, & plauſus: vt ambitus omnis & turpe commercium excluderetur. 41.d.42
Atque inde in cæteris ordinationibus. 42. a
Acclamationes ordinationem peractam ſequebantur: tabulis publicis inſcribebantur: frequenter acclamabatur, *Ad multos annos, &c.* 40.a. 1054. c
Acclamabatur recèns creatis Imperatoribus, Con-

Index memorabilium

sulibus,&c. Patriarchæ in publicum prodeunti, Imperatoribus vel Pontificibus templum ingredientibus; Concionatoribus. 1054. d

Acclamat iam consecratus Episcopus consecratori. 1055. a

Acclamatur Summo Pontifici coronato, vel in Episcopum aut Presbyterum consecrato. 1055. a

Accusantium persona vti discutienda. 62. a

Accusator ordinandi temerarius vti castigandus. 71. d

Acolythus. V. Ordo.

Ætas Tonsurâ initiandorum. 58. b. 526. c

Vbi diuinæ virtutis iuuenes ad Episcopatum raperentur ante ætatem competentem, non censebatur ætas immatura consecrationi, quæ esset electioni. 926. b

Vbi ante legitimam ætatem ob suam vel familiæ vtilitatem electos Ecclesia tolerare cœpit, non illicò consecrari permisit. 926. b

Prodigio simile fuit nonnullos pueros & infantes aliorum Patres fuisse designatos. 926. b

Ætates mundi sex, initio sextæ Christus venit. 973. a

Albi coloris elogia. 363. c. 964. 1077. a

Accuratum innocentiæ symbolum. 1077. b

Albas vestes, lineasque vtplurimum Cleri sacris operantes assumebant. 1075. c

Episcopi Album rochettum debent in publico deferre. 1076. c

Albam vestem recèns baptizati induebant ad significandam morum innocentiam. 1077. a

Alexandrino Patriarchæ quantùm Episcopi subditi deferrent. 653. c

Alexandrino Patriarchæ subditur India, Æthiopia, Ægyptus, Thebais, Lybia, Pentapolis, Augustamnica & Arabica. 769. b

Almutias olim in capite ferebant Canonici. 1074. d

Altare laudabiliter circumitur. 279. d

Diaconi dum ordinantur apud Græcos, ter Altare circumeunt, & signo crucis facto ter angulos Altaris osculantur. 980. b. *V. Ordinationis locus.*

Antiqui moris est, vt Ordinandi ante Altare sistantur. 841 d. 842. b. d

Ambitio quantùm Clericis cauenda. 175. c. 176

Multos fecit hæreticos. 220

Quantùm Ecclesiæ noceat. 220

Andeolus martyr Subdiaconus in territorio Viuariensi prædicator missus à S. Polycarpo. 365. c

Aniceti Epistolæ dubiæ sunt fidei. 589. a. b

Annalia recipiendi consuetudo, & ea fabricis Ecclesiarum applicandi reprobatur. 280. a

Annum à mense Martio olim incipiebat Ecclesia, & veteres Romani 863. d. 864. a

Annulus Episcopalis. 1001. 1002. 1003

Antiocheno Concilio fidem cur quidam derogent. 555. c

Sub *Antiocheno Patriarcha* sunt viginti Prouinciæ. 769. c

Apostoli electi, vocati, & ad prædicandum missi antequam Presbyteri aut Episcopi consecrarentur. 933. c

Apostolica sedes intelligi potest ea, à qua fides ad vicinas Ecclesias deriuauit. 732. d

Singulariter pro Romana sumitur. 732. d

Archidiaconi dicuntur Vicarij Episcoporum. 114. 591. c. Chorepiscopi. 591. c. Villarũ Episcopi. ib.

Secundi ordinis Antistites & Episcopi, ob Episcopalem, quam exercent, iurisdictionem & partem solicitudinis. 591. c

Hinc Episcopi passim Summi Pontifices, Summi Antistites, summi Sacerdotes dicebantur. ibid.

Archidiaconi testimonio niti debent Ordinãdi. 45

Archidiaconi officia in explorandis vel commendandis Ordinum candidatis. 45. 46

Inter visitandum quid agere debeat. 45

Qua ratione mores omnium Ordinandorum cognoscat. 45

Qua ratione cognoscebat antiquitùs. 46

Duplex Clericorum præsentatio, duplex examen Archidiacono competit. 46

Archidiaconi non sunt in Ecclesia Romana & Constantinopolitana. 46

Ex veteri more Diaconos & Presbyteros ordinandos offert. 47. ducit. d. 978. disponit. 978. d. 979. c

An de ignotorũ sufficientia publicè testari queat. 47. 48. 49

Vitæ Clericorum inquisitor & censor esse debet. 50. b

A Diaconis eligebatur. 81. c

Archidiacono Ordinandos examinandi munus qua ratione conueniat. 111. 114. 115

Olliarios Ordinandos sui muneris admonet. 114. 150

Ad eum pertinet parochiarum solicitudo & earum ordinatio. 114

Et præsentandorum ad beneficia examinatio. 114

Ordinatos certo libro debet describere. 114

Fidei confessionem ab eis exquirere. 115

Archidiaconus erat ex Diaconorum ordine. 116

Nec requiritur vt Presbyter ad eum conscenderit. 116

Archidiaconi fidelitatem iurabant Episcopo. 247

Archidiaconus quid olim ageret in ordinatione circa impositionem sacrarum vestium. 962. c

Archiepiscopus interdũ vocatur Patriarcha. 275. c. *V. Metropolitanus.*

Archipresbyteri quinam. 50

Quod eis munus circa Ordinandos incumberet. 50

Archipresbyter seruabat locum Sedis Apostolicæ, & cum electo, ac duobus aliis Ecclesiam vniuersalem administrabat, donec consecraretur electus ad Pontificatum. 929. c

Arelatensis Primatus antiquissimus. 732. b

Armeniorum error. 34. d

Asceterium, sumitur pro monasterio seu loco in quo fœminæ Deo deuotæ seruabantur, vt ad opera pietatis exercerentur. 512. b

Asceteria, ab Asceterio dictæ. 512. b *V. Canonicæ.*

Augustodunensis Episcopus Diœcesim Lugdunensem administrat Antistite mortuo. 671. c

Est Episcopus primæ sedis. 697. a

B

Baculus pastoralis. 1003. 1004. 1005 *V. superiorem Indicem.*

Baptizandi diligenter probabantur. 20. 21. 22

Exorcismi, ieiunia, prædicationes: 20. dies, septem scrutinia adhibita. 21. a

Scientia vniuscuiusque circa fidei mysteria probabatur. 132. d

Baptismus non dabatur nisi ieiuno. 190. c

Baptismus inuito collatus, nullus est. 191. c

Baptismum qui suscepit inuitus cur fidem quam vi & necessitate suscepit, tenere cogatur. 209. 210

Baptismi

Digitized by Google

Baptiſmi collatio ſolemnis certis diebus Epiſcopo reſeruabatur. 392. c
Baptizatos fuiſſe Diſcipulos Domini probabile. 393. c
Petrum à Chriſto Domino, à Petro reliquos. 578. b
Ante Baptiſmum poteſt quis adhæſionem interiorem cum Chriſto habere, & eius membrum fieri. 522. 523
Baptizatus neceſſariò eſſe debet, qui ordinatur. 520. 521. 522
Baptiſmus vt ſit validus non pendet ab actibus ſuſcipientium, quos ſufficit non reluctari. 527. b
Tollit irregularitates ex crimine prouenientes. 605. d
In Baptiſmo veſtis candida aſſumebatur ad innocentiam ſignificandam. 964. a 1077 a
Baptizandi cereum ardentè geſtabant olim. 964. d
Recèns baptizati ab atrio Eccleſiæ non diſcedebant, & quotidie per integram ſeptimanam communicabant. 996. b
Baptizandus vngitur in pectore, vt abiiciat errorem & ignorantiam, ſuſcipiat fidem, ex qua viuit iuſtus, habeat mundas cogitationes. 1027. c
Inter ſcapulas, vt excutiat negligentiâ & torporem, bonam operationem exerceat, fortitudinem laborum. 1027. c
In vertice, vt ſit paratus de fide rationem reddere. 1027. c
Baptizato nomen mutabatur. 1044. c
Barba primùm tondebatur ſolemniter Clericis & coram Pontifice. 1062. c
Beatitudinis titulo donabantur olim Epiſcopi. 585. a
Benedictio quamlibet ordinationem excipit. 1035. b
Benedicit populum Epiſcopus mox conſecratus 1035. b 1036. d.
Plures dantur benedictiones inferioribus Ordinibus initiato, quàm ſuperioribus. 1035. c. 1036
Benedictio ſubiectionis index. 1035. d 1036
Cur benedicit Epiſcopus non benedicitur; olimque etiam Preſbyter. 1036. a. b
Epiſcopus dum conſecratur ſæpe benedicitur, at poſt ſacram vnctionẽ, nulla deinceps benedictione donatur. 1036. c
Beneficia & officia Eccleſiaſtica ſecundum leges Iuſtitiæ ſapientioribus ac melioribus debentur. 260. c.
Beneficia Eccleſiaſtica antiquitùs nulla erant. 628. b
Beneficiorum pluralitas veteri Eccleſiæ diſciplinę & canonibus inimica. 629. c
Bubrigenſi Abbatiſſæ non eſt conceſſa poteſtas compellendi per cenſuras. 518. c d

C

Cæremonias plures à gentibus & Iudæis obſeruatas Eccleſia retinuit. 949. c. 950
Caluiniſtæ errorẽ Pelagij & Sabellij de mulieribus in Eccleſia pſallentibus excitauerunt. 515. a
Turpiter errant in eligendis Prædicantibus ſeu Miniſtris. 544. d
Candela. V. cereus. vt infra.
Canones Caij Summi Pontificis & Synodi Romanæ non ſunt indubitatæ authoritatis. 395. a
Canonum executio committitur Epiſcopo. 202. d
Canonica profeſſio ſignificat ſubiectionem, obedientiam & reuerentiam ordinatori promiſſam. 240. a
Canonicæ litteræ quæ iuxta Canonem concedebantur: Item dimiſſoriæ. 659. a
Canonica purgatio quid ſit. 38. c
Canonicum erat tributum quod ſinguli vici pendebant Epiſcopis. 289. a
Inde Canonici, ſeu exactores, collectoreſque nominati. 289. b
Canonici ſunt de latere Epiſcopi, membra Epiſcopi, conſiliarij, aſſeſſores, oculi, & aures. 110. a 114. a
Eccleſię corona & conſiliũ, conſiſtoriũ ſacrũ. 114. a
Ad examen ordinandorum aſſumendi. 110. b. 113. d
Ad Eccleſiæ ſplendorem & reſtaurationem omnes debent conſpirare. 114. b
Conſentire & coaptari Epiſcopo. 114. b
Canonicorum *Regularium* authoritas & ſanctitas olim eminebat. 1076. b
Superpelliceum cur extra Eccleſiam deferant. 1076. b.
Canonicarum fœminarum antiquiſſima inſtitutio. 512. c 513.
Earum domus dicta Aſceterium. 512. c
Pſallebant in funeribus 512. d
Item in Litaniis, publiciſque ſupplicationibus. 514. a
Non ſunt idem quod Monachæ. 512. d 513
Apud Germanos extant Canonicæ ſæculares. 513. a
Nullam faciunt profeſſionẽ, ſi Præfectas exceperis. 513. b
A quo inſtitutæ. 513. b
Ab Eccleſia non ſunt improbatæ. 513. c
Non ſunt idem quod Beguinæ. 513. d. 514
Canonicorum ſtatum atque dignitatem non attingunt. 516. b
Non debent canere viris admixtæ. 515. 516.
Cancellarius Teſtimoniales literas, quibus Ordinandus iuuatur, in Eccleſiæ archiuis fideliter reponat. 62. b
Ordinandorum examini interſit. 114. d
Iure communi cenſetur Magiſter ſcholarum. 114. d
Eodem munere fungitur, quo apud Græcos Cartophylax. 114. d
Præſidet Archiuis Eccleſiæ. 114.
Chartas Eccleſiaſticas aſſeruat. 114.
Teſtimonia omnia in Archiuis Eccleſiæ aſſeruanda examinat, & ad examinatores refert. 114.
Cantum Gregorianum diſcant Clerici. 131. d
Canebant Aſcetriæ & Canonicæ in Litaniis publiciſque ſupplicationibus, ac funeribus. 514. a. 515
Quando in Eccleſia mulieribus canere permiſſum ſit quando vetitum. 514. d
Nunc qua cautione Monialibus conceſſum. 515. 516
Cantoris officium ſeu Pſalmiſtæ ſolâ Preſbyteri iuſſione traditur. 367. 378. 379. a
Id aliquando qua ratione Epiſcopis reſeruatur. 379. b
Differt à clericatu. 565. c
Interpretatio ſermonum Cantori ſeu Pſalmiſtæ qua ratione conueniat. 369. d
Item genera linguarum. 370. a
Pſalmiſta ſeu Cantor non eſt ordo ſtrictè, ſed officium ordini annexum. 370. 378. 379. 380
Capella. V. Oratorium.

Digitized by Google

Index memorabilium

Capitulum sede vacante quid posset olim ac modo possit. 670. 671. *V. Dimissoria.*
Capua fuit olim Metropolis Campaniæ. 721. 724
Carnotensis Episcopus est primæ sedis. 697. 698. 720. b
S. Caroli Archiepiscopi sapientia, prudentia, atque constantia. 65. c
Carthaginensi Primati concessum ex priuilegio, vt ex omnibus prouinciis Africæ Occidentalis Episcopos ordinare posset. 681. b
Carthaginensis Primatus antiquissimus. 732. b
Cartophylacis munus. 67. 114. d. 115. a
Castitas qua ratione facillimè seruatur à Clericis. 164. b. & facilius quàm à laicis. ibid.
Castitatem vouere proponens, videat vtrum continere valeat. 167. b
Difficilius Castitas seruatur à viduis, quàm à virginibus. 509. a. *V. Cælibatus.*
Catechumeni meritò arcebantur ab electionibus, ordinationibus, ab omni perfectiuo, ab exequiis defunctorũ, ac funebri laudatione. 145. a. 846. c
Euangelij prædicationem audiebant. 847. a
Catechumeni aberant dum obiecta Episcopo ordinando crimina discuterentur. 72. b
A sacris mysteriis, fidelium exequiis, & funebri laudatione, ab electionibus ordinandorum & ordinationibus excludebantur: denique ab omni perfectiuo. 145. b. 846. c
Catechumeni baptizandi olim cereum ardentem gestabant. 964. d. 965
Cathedratica, quid significent. 287. 288 *V. Simonia.*
Cereos accensos ordinandi omnes debent gestare. 964. d. 965
Nuptis apud Ethnicos tæda iugalis accensa tradebatur. 965. a
Episcopus consecrandus cereum non gestat. 965. b
Qui à Papa Sacerdos ordinatur, ei vtraque manu cereum ardentem offert. 965. c
Chorepiscopi, iidem qui Archipresbyteri seu Decani rurales. 51. a. 598. b. 1041. a
Dicti quasi ὁ τῆς χώρας ἐπισκοπος, seu in vicis superintendentes. 51. a
Dicuntur Vicarij Episcoporum. 590. b. d
Ordinariè non erant in Episcopos consecrati, saltem à quarto sæculo. 590. c. 591. b. 597. d
Ab vno quippe Episcopo ordinabantur in villis, aut vicis, aut ciuitatibus modicis, aut absolutè instituebantur. 589. d. 592. d
Fuere tamen aliquando in Episcopos consecrati. 585. d. 586. 587. 590. d. 591. 595. b
Tunc Episcopi permissu conferebant ordines. 367. 586. a. 591. a
Dicebantur tamen succedere 72. Discipulis, non Apostolis, quia loco, dignitate, & iurisdictione Presbyteri tantum erant, quamuis ordine essent Episcopi. 592. a
Nec eandem quam Episcopi dignitatem habebãt, nec pari reuerentiâ colebantur. 587. b. d
Imo subdebantur Episcopis. 596. c
In Chorepiscoporum ordinem reiiciebantur Episcopi, qui ob aliquod crimen depositione non satis dignum, suspendebantur ab officio. 596. a
Hæretici Episcopi, schismatici, aut ab iis ordinati ad Ecclesiasticam vnitatem redeuntes Chorepiscoporum etiam locum tenebant. 596. b
Episcopi quoque à sede expulsi. 596. d
Item vitiosè ordinati. 597
Quando etiam oriretur controuersia in electione Episcopi, creari solebat Chorepiscopus qui minus iuris haberet, vel qui cedere vellet. 597. b
Præterea si plebes quæ Episcopos nunquam habuerant, sibi Episcopos dari postularent. 597. b
Denique Episcopis infirmis, linguæ vitio præpeditis, imo interdum officio suo ritè fungentibus dati Coadiutores, qui Chorepiscopi aut Coëpiscopi rectè dicerentur. 597. c
Vicis inuigilabant sicut Episcopus vrbi. 51. a
Examinantibus Presbyteris ac Diaconis qui cum ordinandis versati fuerant, totius vitæ ordinandorum seriem ad Chorepiscopos referentibus, ipsi ordinandum probabant, Episcopum monebant, & in Sacerdotalem catalogum referebant. 51. b
Habebant indicem omnium Clericorum, sicuti Episcopus ipse. 1041
Parœciæ aliquæ eis committebantur. 587. a. & parœciæ nomen à rusticanis illis Ecclesiis ad vrbicas transiit. ibid.
Chorepiscopus omnem Sacerdotalem regionem circuibat, mores Clericorum, Sacramentorum peritiam vsumque inquisiturus, populos hortaturus, infirmos Vnctione & benedictione consolaturus, &c. 590. c
Visitabat Ecclesias & Monasteria, colligebat Episcopi reditus & pauperibus distribuebat, instruebat ordinandos, & deducebat ad Archidiaconũ. 590. d. 592. c
Inferiores Presbyteris in Ecclesia sedes, & Archidiaconis in ordinatione partes habebant Chorepiscopi. 590. d
Erant quandoque Archidiaconi. 591. c
Vltra annum 800. duravere. 517
Statuta de abolendo eorum ordine. 558. 559. 598. b
Extra *Chorum* laici communicent, in choro Clerici, in Diaconico Leuitæ. 976. d
Christus Dominus, cur de tribu Leuiticâ non sit natus. 15. b
Cimelium, quid sit. 192. b
Circuire Altare laudabile est. 979. d. *V. Altare.*
Claues Ostiario traddebantur de Altari. 977. a
Clericus vnde dictus. 1. 2. 3
Clerici nomen valdè antiquum. 4. c
Clerici nominantur *Ecclesiastici* per antonomasiam. 4. 5
Nominantur beatissimi & sanctissimi, Attonsi, Sacerdotes, Cœlestes, Religionis Catholicæ ministri. 6. Papæ. 289
Clericorum nomine quinam intelligantur. 7
Clericorum initiandorum triplex gradus. 14
Clerici cur hæreditario iure non deligantur. 14. 15
Cur electione statuantur. 15
Maxima in Clericorum delectu cura habenda est. 20. 21. 22. 23
Indignos ordinare nunquam licet. 30. 31
Clericatu insigniendi debent examinari ac probari. 32. 102
Ad Clericatum pauperes potius quàm diuites sunt assumendi. 52. a. 54.
Clericatus nemini suadendus aut dissuadendus, sed proponenda eius perfectio, pericula, &c. vt prudenter deliberet & eligat, 163

Quo

Quo fine Clericatus amplectẽdus eſt. 172. 173. 174
Qui Tonſuram ſuſcipit cum conſcientia peccati mortalis videtur peccare mortaliter. 183
Qua ratione debet confiteri peccata ſua. 184
quomodo ſufficiat contritio. 184
Spontanea voluntate ad eum amplectendum duci debet. 205
Non debet à parentibus cogi aut tutoribus. 205
V. inuiti Ordinatio.
Conſtantini lege duas partes ſuarum rerum debebat relinquere liberis, vel propinquis, vel officijs in quibus militabat. 313
Voluerat initio Conſtantinus eſſe fortuna tenuem, neque muneribus ciuilibus obſtrictum. 313.
Conceſſit deinde Syluestro vt è Senatu quis poſſet in ſanctorum Clericorum numerũ cooptari. 313.
Cur publicis adminiſtrationibus occupatus ad Eccleſiaſticum officium non reciperetur, & milites non expletis ſtipendijs in Monaſteriis admitterentur. 313. 314
Ad vitam Clericalem amplectẽdam metu incuſſo, vel aliunde arrepto plures adacti. 193. 194 197. 198. 199.
Quàm ſit illicita illa ordinatio. 204
Ab incunte ætate diſciplina clericalis amplectenda. 52. d. 53. 55
Ad Clericatum poſſunt parentes deuouere prolem necdum natam. 352. 353
De huiuſmodi intelligendum quod ſtatuitur Impuberes lectores ad continentiam profitendam cogendos vbi pubertatem attigerint. 353
Tales infantuli ad cantum & lectionem in Eccleſia recipiebantur. 53. c. 353
Ad altare à parentibus offerebantur, à ſacerdote altaris pallio multis præſentibus inuoluebantur. 353. 354.
Qua ratione inducendi ſint, non autem cogendi à parentibus vt vota impleant. 354. 355. 356. 357. 359
Parentum voto non ſunt obſtricti. 357. 358. 359
niſi conſentiant. 358
Epiſcopus & Parochus quantam curam circa clericalis vitæ candidatos adhibere debeant. 52. d. 53. a
Clerici iuniores in vno dormitorio & refectorio habitent, & præfecti ſupra eos honeſtæ vitę conſtituantur. 53. b
Clerici Ciuitatenſes in domo Eccleſiæ ſub Epiſcopali præſentia à præpoſito debent erudiri. 50. c. 53. c
Vicanis & forenſibus à Prælatis conſtituendus eſt probabilis vitæ Magiſter qui eorum curam ſummâ gerat induſtria. 50. c 53. c & eorum profectum Epiſcopo referat, 53. d
Non eſt Clericus arbitrio ſuo relinquendus, ſed ad vitæ Eccleſiaſticæ normam componendus qui reliquorum debet eſſe norma. 53. d
Debet inſtrui in officijs Eccleſiaſticis, Clericalibus moribus imbui, & præſertim obedientiâ. 54. a
Alicui Eccleſiæ debet adſcribi. 3 b
Clericis iunioribus Confeſſarij peculiares aſſignandi. 66
Neceſſaria eſt Clericis rerum Eccleſiaſticarum *ſcientia*. 54. a. 131. d. 149
Præceptoribus opus à quibus eam ſcientiam poſſint habere. 57. 149
Ordinandis Epiſcopis vel Clericis prius decreta Conciliorum inculcabantur. 150
Medicinæ ſtudium, iuriſque ciuilis, interdictum clericis. 209. d
Clerici *Virtutes* ſunt diuitiarum contemptus, abſtinentia & ſobrietas. 173
Talem ſe Clericus exhibere debet, vt ipſe poſſideat Dominũ, & ipſe poſſideatur à Domino. 2. b. 185
Nihil extra Dominum habere debet. 2. b. 157
Habens victum & veſtitum his contentus eſt. 2
Nihil debet curare niſi Deum. 2. 165
Suis ſe abnegare debet. 2
Deum vnicè diligendum & inquirendum proponit. 2
Deum pro theſauro & deliciis habet. 2. c
Mundo renuntiat. 157. 165. 184
Clerici ſicut laicis dignitate præcellunt morum quoque ſanctitate debent præfulgere. 156. 157
Cunctum populum cui præſident conuerſatione, ſermone, ac ſcientia debent præcedere. 156. 157
Popularis viæ puluerem deponere. 156
Nihil habere debent commune cum ſtudio atque vſu & moribus inconditæ multitudinis. 156
In Clericis grauia ſunt, quæ in laïcis leuia. 156. 157
Habitu, geſtu, inceſſu, ſermone, aliiſque omnibus rebus nil niſi graue, moderatum ac religione plenum præ ſe ferant, vt eorum actiones cunctis afferant venerationem. 157
Debet Clericus ſuſpicere dignitatem ſuam, ne ipſe ſe deſpicabilem præbeat. 158
Debet amplecti Clericalia officia, ne vileſcant apud populum. 158
Clericum non decet in diuinis myſteriis eſſe otioſum. 177
Aliorum ſaluti debet ſtudere 177
Obedientia erga Epiſcopum maxima. 248. 611. 612
Fraterna cum aliis Clericis neceſſitudo. 249
Is damnatur interdum Clericus, qui laïcus ſaluatur. 155
Sclectus eſſe debet, eiuſdem naturæ ſed ſanctioris obſeruantiæ, diuerſam à populo viuendi regulam tenere debet. 937
Faciliùs caſtitatem, perfectionem, & ſanctitatem ſeruat, quàm laïcus. 164. 165
Clericorum virtutibus Eccleſia fulcitur aliàs Clericorum multitudine fatigatur. 30. 161
Mancipati diuino officio orationi & contemplationi dediti ſint. 1. d
Se & alios in virtutibus regunt. 2. a
Non molles & delicati, ſed fortes & laborioſi. 3. c
Clericus eius Eccleſiæ fiebat, à cuius Epiſcopo ordinabatur. 248. 608. 617
Conſecrator Epiſcopus pater ſpiritualis habebatur, & cum accuſare nefas erat. 248
Clerici olim ſimul commorabantur. 50. c
Pauperes præſertim ad Clericatum præparandi. 54. c
Quibus titulis Clericus Monacho ſit nobilior. 54. b. 204. 1060. c
Clericus in Dei dominium tranſit, eſt perſona ſancta & Deo ſacra. 837. d. 939. b
Clerici dicuntur Reges. 2. a. ſal terræ lux mundi, oculus Eccleſiæ. 54. b. præclara Domini ſors pars Eccleſiæ ſublimior: ſpecialis Chriſti hæreditas. 2. a
Milites ſpirituales. 175. Mundi lumina. 176. ſupra

Digitized by Google

Index memorabilium

reliquos homines euecti. 13. 102. Christianorum duces. 175. specialiùs electi ad laudem Dei 176

Clericos à laicis esse distinctos probatur. 11. 12. 13

Clericos esse in Republica, necessarium est. 5. d

Clericorum à laicis distinctio. 7. 8. & sequent. *V. sup. Ind.*

Priuilegio fori cur non gaudent inertes & otiosi Clerici qui nulli ex mandato Episcopi Ecclesiæ adscripti deseruiunt, qui habitum & Tonsuram Clericalem non gestant. 136

Cleri consensus erat magis necessarius quàm populi, vt legitima ordinatio censeretur. 85

Cleri splendor qua posset ratione restitui. 53. d. 54. a. 102. 134. 135. 609. d

Explanatur ille versus, *si dormiatis inter medio Cleros.* 3.

Cœlibatum poterat non promittere qui ad Diaconatum vocabatur inuitus. 193. b. 207. & seq. 360. d

Synodus tamen Aurelianensis eos constringit lege cœlibatus. 193. b

Cùm vxoratus ad ordinationem petebatur, vxoris consensus expetebatur. 195. 196

Apud Orientales qui matrimonium contraxerant antequam Diaconi aut Presbyteri fierent, nihilominus in ministerio facto per vicem suam deseruiebant. 207. b

Metus leuis non obest, quominus qui ordinationi ingrato animo consentit, verè castitatem voucat. 207. b

Si quis tamen ordinationi non consentiat, ordinatio nulla est, etiam si post ordinationem consentiat. 207 b

Talis denuo ordinandus, 207. vel pro non ordinato declarandus: & tunc si castitatem non vouit, potest nubere. 207. c

Si consensit ordinationi, sed castitatem vouere prorsus noluerit, non ex voto, sed communi Ecclesiæ lege seruare tenetur. 207. c

In foro exteriori liber est à cœlibatu, qui ex metu cadente in constantem virum ad ordinationem compulsus est. 207. 208

Nec interest quod in ordinatione non sit protestatus se non posse continere. 208. b

Si progressu temporis emissa ab inuito castitatis professio rata habeatur, tunc obligat. 288. d

Exercitio spontaneo Ordinum susceptorum, vel promotione ad superiores, emissa in Subiaconatu castitatis professio rata haberi videtur. 209. a

In foro conscientiæ vota nisi libero consensu prolata non obligant. 209. b c

Ideo nec ex metu cadente in constantem virum facta. 209. b c

Qui vrgente Ecclesiæ necessitate inuiti trahebantur ad sacros Ordines, continentiæ lege qua ratione tenerentur. 211. c

Si quis inuitus ordinatus ad nuptias iure conuolarit, eo ipso priuilegiis Clericalibus renuntiat, & ab executione sacri ministerij cessare debet. 211. d

Cœlibatus lege non adstinguntur infantes ante discretionis annos ordinati. 529. b

Nisi post discretionis annos consentiant. 530. 531

Coloris albi prærogatiuæ. 963. c. 964

Colorem atrum in Clericos inuexere Monachi, licuti rasuram. 1065. a

Commendatio iniqua Ordinandorum.

Cauendum Episcopo, atque Examinatoribus, ne gratia vel amicitia, vel importunis flagitationibus, minisue à legum Ecclesiasticarum æquitate tuenda deflectant. 27. d. 28

Illud vti non ita facile, sic veram habet virtutis formam & gloriam. 27. d

Ab omni simoniæ labe non censetur immunis, qui ad Ordines humano fauore irrepsit, vel aliquem admisit. 27. d

Egregium Gregorij Magni ea de re oraculum. 28. b

Idem sanctus Doctor pro aliquo supplicare sibi ducebat indecorum. 28. d

Quanta sit eorum temeritas, qui imperitos, aut criminosos commendare non verentur. 28. d. 29

Quanta eorum audacia qui imperiti & ineptì patronos imperitiæ suæ accersunt. 29. b

Iusta Dei in ipsos vindicta. 29. b

Episcopus & Examinatores inuictum aduersus gratiam animum habeat. 29. c

Qua ratione id efficiat. 29. c

Multo magis aduersus minas generosum se præbeat. 29. d. 30

Sine *Commendatitiis* literis ab Episcopo acceptis nemini etiam laïco proficisci licebat. 623. c

Commendatitiæ significant etiam dimissorias. 638. d. 639. b c

Communio. V. Eucharistia.

Computum & Cantum scire debuerunt olim Clerici. 131. d

Concionem habebant Ordinatores vel ordinati. 155. c

Confessarij peculiares iunioribus Clericis assignandi. 66. a

Etiam Tonsurâ vel Ordine initiandis. 185. 186

Præsertim Tonsuram & Subdiaconatum susceptaturis. 186. b

Confessio Tonsuræ & Ordinationi præmittenda. 184. 185. 186

Confessio generalis Subdiaconatum aut Presbyteratum suscepturo vtilissima. 186. 187

Confirmationis Sacramẽtum statim in Baptismate, vel post baptisma tradebatur. 132. a. etiam infantibus. 525. d

Præmittere debet Tonsuræ Clericorum. 131. 132. & Ordinibus. 523. 524. qua necessitate. 524. a. & consecrationi Virginum. 132. c

Confirmationis Sacramentum dari nisi ieiuno non licebat. 190. c

Confirmatio inuito collata, nulla est. 191. c

Sacramenti Confirmationis dignitas, elogia, effectus. 523. 524

Non est certum dari posse à Presbytero ex commissione Summi Pontificis. 574. 575. tamen à multis conceditur. 593. d

Confirmatus vngitur in fronte, vt liberè confiteatur quod credit: chrismate autem, quia chrisma soli competit Christiano, & Spiritussancti aduentum designat. 1027. c d

Cæditur alapa, vt discat nomini Christiano contumeliarum tolerantiam esse coniunctam. 1070. b

Consensus principum Ethnicorum pro ordinatione nunquam

Digitized by Google

nunquam quæſitus fuit. 312. c d

Redditâ per Conſtantinum parce expetitus fuit conſenſus Principum antequam ordinarentur rationibus reddendis obnoxij, & idoneis facultatibus inſtructi, Principis procuratores, & muneribus ciuilibus obſtricti. &c. 313. 314

Imperatoriæ & Regiæ litteræ quibus conſenſum ſuum exprimebant, præcepta & iuſſiones dicebantur. 314. 315

Conſenſus *Regum* in Gallia qua ratione requiſitus. 314. 315

Reges nonnunquam rogabant pro aliquibus vt ordinarentur. 316. a

Quidam ad Regum preces ordinati. 316. a. b

Ambitio eorum coercita, qui Principum gratiâ Eccleſiaſticos gradus aſſequebantur. 316. c

Regi non fuit permiſſum aliquem Clericum in ſuum ſeruitium recipere ſine Epiſcopi conſenſu. 322. c

Conſenſus *parentum* an neceſſarius, aut requirendus vt quis Clericalem vitam aut Regularem amplectatur. 327. 328. & ſequent. *V. ſuper. Ind.*

Conſenſus *Patroni. V. Impetr. natus.* 317. *in ſup. Ind.*

Conſilia non ſunt eligenda, præceptis neglectis. 345. c

Conſuetudo non excuſat in omnibus. 280. b

Qua ratione contra legem & proprietatem rerum præſcribere poſſit. 280. d

Conſuetudines, συνήθεια ſunt munera ordinatibus vel eorũ miniſtris ex ſola conſuetudine oblata. 287. a

Conſuetudines, Cathedratica, Inthroniſtica, inſinuatiua ſeu *ἐμφανιστικὰ* interdum ſumpta promiſcuè. 287. b

Contacion olim librum Miſſalis ſignificabat, deinde breuiorem hymnum, itemque librum ſignificauit. 996. d. 997

Contactus inſtrumentorum ad validitatem ordinationis requiritur. 456. c. 992. d
V. Materia Sacramenti Ordinis in ſuper. Ind.

Qua ratione debeat ſuppleri Cõtactus ille, ſi omiſſus eſſet aut aliquid eſſentiale. 992. d. 993

Contemplatio quâ ratione intermittenda, vt proximorum ſalus procuretur. 230. 231. 235

Conuerſio dicitur, ingreſſus Monaſterij, & ſuſceptio Clericatus. 158. b

Conuiuia nomine inſinuationis conclericis apparata. 270. d. Damnantur. 276. 277. 279

Conuiuia Clericis ac populis in Epiſcoporum electionibus ac conſecrationibus parabantur. 275. 276.

Conuiuia ſeu prandia quæuis ab ingredientibus Monaſterium, Abbatibus, Monachis, vel aliis exhiberi ſolita, penitus interdicta. 276. d

Miſſam primum cantaturus an debeat conuiuium inſtruere. 277. c

Sacerdos recèns ordinatus magno comitatu Cleri ac populi ad ſtatutum titulum deducebatur, ibique frugali conuiuio comitatum illum excipiebat. 1057.

Corona Clericalis. 1065. d. 1064. & ſeq.
V. Tonſura & Tondendi Clerici Ritus in ſuper. Ind.

Crimen occultum quos impedire poſſit ab Ordinibus. 37. d

Criminis ſuſpicio quâ ratione purgabatur ante ordinationem. 38. d

Crimen obiicere Clerico quod probare non poſſis cauetur ſub pœna excommunicationis. 44. a

Crucis ſignum frequenter vſurpatum à Chriſtianis. 984. d. 985

Varia continet myſteria. 985

Curiales abſque Principum permiſſu Monachos fieri cùm prohibuerint quidam Imperatores, obſtiterunt huic legi Eccleſiæ Principes. 346. d
V. Conſenſus.

Curiales Eccleſiaſticis & politicis legibus cur ordinari prohibiti ſunt, niſi Principum indulgentiâ eximerentur à ſua obligatione. 346. d. 347.
V. Conſenſus.

Clericus factus, ab ordine Curialium cur expungeretur ſtatim. 347. a

In Curia Romana promoti quid obſeruare debeant. 107. 108. 109

Epiſcopis, cùm redierint, literas ordinationis oſtendere debent, & ab iis iterum examinati. 98. b

Cyriacus Carthaginenſis Epiſcopus maluit dirè cruciari, quàm contra Canones ordinare. 30. a

D

Damaſi Epiſtolæ dubiæ ſunt fidei. 589. a b

Decanus ruralis. *V. Chorepiſcopus.*

Defenſores eligebantur ex Lectoribus aut Subdiaconis. 380. b

In Degradatione clamabatur à populo *indignus eſt.* 40. d

Diaconum aut Preſbyterum deponere non poterat vnicus Epiſcopus. 176. c

Qui poſt degradationem reperiebatur innocens, reſtituebatur ſuo gradui per Epiſcopum, eique veſtes gradui conuenientes reddebantur. 964. 977. a. coram altari. 977. a

Qui ob crimen aliquod ab officio ſuſpendi aut deiici debebat, eius nomen ſupprimebatur, aut delebatur. 1041. c

Vbi coorrectus fuiſſet, poterat eius nomen deletũ, rurſus tabulis Eccleſiaſticis inſcribi. 1042. a

Delectus ordinandorum. 20. 21. & ſeq.
V. ſuper. Ind.

Denuntiationes ante ordinationem quæ faciendæ, 56. 57. 58. quibus in locis. 59

Deſuetudo quænam legem abroget. 202. a

Diaconicum, ſignificat tabernaculum ſeu locum ſacrum in quo maius altare conſtitutum eſt. 976. d

In Diaconico ſoli Ordines hierarchici conferebantur, ſoli ad eos ordinati in illo locum habebant. 976. d

Diaconus Diaconiſſa. V. Ordo.

Dignitatem Eccleſiaſticam habens cui iura ordinem aliquem adnexum volunt, ad eum ſuſcipiendum compelli poteſt ab Epiſcopo pœnis à iure inflictis. 201. d

Dignitas Eccleſiaſtica ſeruata proportione fugienda eſt vti Epiſcopatus. 212. c
V. Epiſcopatus.

Dignitates, officia, & beneficia ſecundùm iuſtitiæ leges melioribus & ſapiẽtioribus debentur. 160. c

Dignus eſt, vox erat acclamationis in ordinationibus. 41. b

Dimiſſoria. V. Literæ.

Diœceſis ſignificat Epiſcopatum, Prouinciam & multas prouincias. 606. c

Digitized by Google

Index memorabilium

Diptycha Eccleſiaſtica. 1042. b
Diſciplina Eccleſiaſtica, vnde & quando peruerti cœperit. 563. b
Qua ratione inſtaurari debeat. 53. 54. 102. 1034. 609. d
Diuitiarum pondere incuruata eſt Eccleſiæ maieſtas. 195. d
Pecuniæ cupiditate populus locupletes viros nonnunquam in Sacerdotes eligebat. 195. 196
Doctores cur examinandi. 105. c
In Doctoribus quid examinandum. 105. c
Dominus pars hæreditatis meæ, explicatur. 2. c. 1070. d. 1071. 1072
Non habet quidem voti rationem, dum ſolemniter pronuntiatur à Clerico, ſed tamen eſt maximi ponderis. 1072. d. 1073

E

Eccleſia primitiuorum, dicitur cœtus Apoſtolorum. 5. a
Eccleſia vti definiatur à D. Cypriano. 6. a
Eccleſiæ primitiuæ ſplẽdor in quo eluceret. 317. b
Eccleſiæ à Photio dedicatæ iterum dedicari iuſſæ. 543. b
In Eccleſiis Græcorum ſunt 5. partes, ſanctum tabernaculum, chorus, pulpitum, nauis duplici tabulato diſtincta, & veſtibulum pro pœnitentibus & baptiſterio. 675 d. 976
Eccleſiaſtici nomen, per antonomaſiam datur Clericis. 4. 5. 6
Cur interdum etiam Monachis. 5. b
Electione cur Clerici deſignentur. 14. c. 15
Electio ſæpiᵘ ordinationis nomine exprimitur. 17
Electio cur χειροτονία nomine ſignificetur. 18. d
Pro alicuius perſona in Epiſcopum eligenda nunquam agere voluit D. Gregorius. 28. d
Electio Ordinandorum à Clero & populo antiquitus facta 79. 80. 81. 82. 83. 85
Electio Epiſcopi irrita, quæ fieret inconſulto populo; non item Diaconorum vel Preſbyterorum ordinatio. 84. d. 85
Electus canonicè debet canonicè viuere, & vocatus legitimè debet, legitimè viuere. 181. c. 203. c
Eligere aliquem per pecuniam, ſimonia eſt. 303. b. d
Enkratitæ, nuptias damnabant, & omnem animatorum vſum prohibebant. 808. d
Epactam ſcire cur debeant Clerici. 131. d
Epiſcopus vocatur Sacerdos. 150
Primus Preſbyter. 377
Sacerdos ſummus. 150. 377. 392
Princeps Sacerdotum. 150
Sacerdotiorum apex. 372
Apoſtoli vicem habens. 493. d
Apoſtoli ſucceſſor. 494. a
Apoſtolus. 569
Diuinum exemplar repræſentans præſidendo omnibus hominibus. 1024. a
Myſteriorum ductor & Magiſter: perfectus & perficiens Doctor. Communis Magiſter. 250
Deiformem ſtatum perfectè aſſecutus. 568. d
Dei & Chriſti figura. 1024. b
Epiſcopatus vocatur, Preſbyterij, Sacerdotij, Pontificatus, Eccleſiaſticæ dignitatis faſtigium, ſummi culmen honoris, ſummũ Sacerdotium, &c. 1023. d
Epiſcopo ſermo ſapientiæ cur attribuitur. 370
In Epiſcopo omnes Ordines ſunt. 377
Epiſcopatus Ordo eſt, & verum Ordinis Sacramentum, & tamen ſunt tantùm ſeptem Ordines. 370. 376. 377
Epiſcopatus eſt ſummũ Sacerdotium. 376. 377. 392
Nomine Sacerdotij continetur. 377
Epiſcopatus eſſentialiter includit Preſbyteratum. 377. 392. 393
Irrita eſt Epiſcopalis ordinatio, quam Preſbyteralis non præceſſit. 377. 392
Poteſtas Epiſcopalis non eſt abſolutè noua, ſed effectus Preſbyteralis poteſtatis quatenus in Epiſcopo reſidet. 377
Epiſcopatus à Preſbyteratu per mentem præciſus, refertur præcipuè ad regendum populum Dei; & ſupponit perfectam Euchariſtiæ conficiendæ, & diſpenſandæ poteſtatem. 378. 379
Epiſcopatus an *fugiendus*, an appetendus. 202. 213. & ſeq.
Peccat temerariè Epiſcopatum appetens. 212. 220
Primatum Epiſcopatus appetens peccat. 214. 216. 219
Non autem qui diſcretè Epiſcopale opus atque ſollicitudinem deſiderat. 212. 214. 216. 219
Epiſcopatus ordinariè loquendo dum non offertur, appetendus non eſt. 212. 219
Oblatus atque impoſitus non eſt recuſandus. 212. 214. 219
Nec appetendus, nec fugiendus. 213. 214. 215. 216. 219. Rarò appeti poteſt. 225 periculoſius expetitur quàm vitatur. 219
Peccat qui Epiſcopatum impoſitum pertinaciter reſpuit. 212. 213. 216. 219. 232
Nec elatione auida ſuſcipiendus, nec blandiente deſidia reſpuendus. 215. 219
Appeti poteſt à dignis, ex charitate & dilectione erga proximum. 214. 225
Ab his nempe qui Epiſcopalis viri à Paulo deſcripti partes implent. 215
Ab indignis atque ineptis recuſari ſemper debet. 213. 214. 219
D. Paulus operis Epiſcopalis excellentiam laudauit, non amorem: nec expetere præcepit, nec fugere. 215
In Epiſcopali actione non eſt amandus honor ſiue potentia, quia omnia vana ſub ſole, ſed ipſum opus vt valeat ad ſalutem ſubditorum. 216. 219
Liceret appetere talem Epiſcopatum, qualem gerebat Paulus qui peragrabat orbem in fame & ſiti, in frigore, in quotidianis mortibus. 216
Ex ambitu Epiſcopatus quàm multa mala profluxerint. 220
Amor dominandi multos fecit hæreticos. 220
Tria ſunt in Epiſcopatu, officium, celſitudo gradus, temporalia bona. 221
Officium inſtitutum eſt ad cultum Dei & vtilitatem fidelium. 221
Per ſe appeti poteſt. 222
Ab imperitis efficaci deſiderio non poteſt appeti ſine crimine. 223
Neque à peritis & aptis ſine periculo, niſi maturum adhibeant aliorum conſilium. 223
Celſitudo gradus maximam perfectionem exigit, principatum infert in ſubditos, atque perfectionis communicandæ authoritatem. 221. 224
Per ſe tanquam finis abſque aliquo peccato non poteſt appeti. 224

Temporalia

Temporalia bona sunt reuerentia Episcopis debita, reditus annui. 221
Expetere ob adiacentia bona tanquam propter finem est peccatum mortale. 224
Si motiua sunt tantummodo, imperfectio est, non tamen est semper culpa. 225
In appetendo & obeundo Episcopatu quid cauendum. 216. 227. 228
Ineptus & indignus qua ratione Episcopatú etiam iniunctum debeat recusare. 228. 229
Triplex est impedimentum subeundi Episcopatus. 228. 229
De sua capacitate dubius, sit tutus authoritate iubentis. 229
Qui non se oneri imparem apertè cognoscit, non debet pertinaciter recusare. 229. 230
Superior quando imponere potest necessitatem acceptandi Episcopatum. 230
Nunquam nisi aptissimis imponi debet. 230
Optimum est illud votum quo quis promittit Deo se Episcopatum nec appeturum, nec libenter suscepturum. 233
Illicitum autem si intendat iniunctum à superiore, pertinaciter recusare. 233
Ex inferioribus Ordinibus aliquem *eligi* ad Episcopatum videbatur indecens, sed non omnino prohibitum. 892. d. 893
Ex Diaconis frequenter, necnon & Sacerdotibus eligebantur Episcopi. 893. a
Electores electionem ab electo acceptatam non possunt reuocare, nisi aliquo impedimento electi detecto, vel de nouo contingente. 928. a
Electus non potest iuri suo post confirmationem renuntiare. 928. b
Electus & confirmatus per exceptionem criminis argui potest. 928. b
Episcopus *ante ordinationem* legebat Canones Ecclesiæ, serió de ipsis obseruandis adiponebatur, publicè & ex animo se eos obseruaturum profitebatur. 151
Debebat habere cognitionem psalterij. 159. c
Aliquandiu fuit in vsu, vt nonnisi Christianorum Regum consensu ordinarentur Episcopi. 312
Ordinare, Confirmare, Chrisma conficere, aliaque Pontificalis ordinis munia exercere non potest Episcopus electus & confirmatus. 927. b. 934. b
Iurisdictionis potestatem & exercitiú habet. 927. b 933. 934
Prælatus dici potest, non Episcopus. 927. d. 928. d
Peccatum mortale & sacrilegium committeret, qui cum peccati mortalis conscientia *ordinaretur* Episcopus. 183
Ordinantes & ordinatus ad ieiunium adstricti ab Anacleto. 190
Itali, Siculi, & Dalmatiæ vicini nonnisi à Summis Pontificibus, vel ex eorum licentia ordinabantur. 237
In aliis prouinciis ab Archiepiscopis vel Primatibus suis. 237
Si de eorum licentia ab alio quis consecrabatur, intra duos menses Metropolitano suo se debebat sistere. 237
Habebat cum vt Patrem à quo consecrabatur, & accusare nefas erat. 248. 249
Tres Episcopi ad vnius *consecrationem* debent cooperari. 577. vsque 580
Non solùm à tribus, verùm à pluribus Episcopis consecrationes Episcoporum fieri solebant. 581. 582
Valida est, sed illegitima Episcopi consecratio quæ fit à paucioribus Episcopis, quàm à tribus. 582. vsque 599
Qua ratione accederet ad Altare consecrandus. 978. d
Episcopus quantâ pompâ ad locum consecrationis deduceretur. 961. b. 962
Non rogatur primus adsistentium Episcoporum qui consecrandum Antistitem præsentat, dignusne ipsi videatur, propter approbationem Sedis Apostolicæ: neque olim, propter consensum Episcoporum tunc prærequisitum. 48. 967. b
Missa à principali Consecratore debet celebrari. 970. d. *V. Missa.*
Nonnunquam aliqui eodem quo ordinati sunt die, Missam celebrarunt & ordinarunt. 971. b
Consecrantur ante Euangelium, vt pouerint se missos ad euangelizandum. 972. d
Eadem parte Missæ qua Presbyteri. 973. b
Episcopus *Consecrator* spiritualis pater consecrati habebatur, & eum accusare nefas erat. 148
Iuramentum ab Episcopis præstari solitum, quodnam illud sit, quot capita complectatur, & vnde trahat originem. 234. 235
Aliæ iuramenti formulæ. 235. 236
Expenditur consuetudo, origo, & promissio inuisendi limina Apostolorum. 236. 237. 238
A quo tempore recepta sit forma iusiurandi nunc vsitata. 239
Explicatur promissio obedientiæ in consecratione Episcoporum. 239. 240
Promissio indemnitatis rerum Ecclesiæ soluitur. 240. 241
Iuramentum potest exigi à suspecto, quod non à non suspecto. 241
Discutitur promissa obseruantia statutorum cuiusque Ecclesiæ & Canonum. 241. 242
Iuramentum non extenditur ad ea quæ de iure præstanda non sunt. 241
Quis peccet contra hanc promissionem. 242
Fidei professionem à consecrando Episcopo statuit Iustinianus. 243
Singuli Patriarchæ de nouo creati libellum mittebant ad S. Pontificem quo fidei suæ rationem reddebant. 243
Archiepiscopi & Patriarchæ recèns ordinati, inter se pariter litteras Synodicas mittebant. 243
Non licet Episcopo *Canones* aut librum *Pastoralem* Gregorij, ignorare. 157
Episcopi sæculares curas assumere vetantur. 157
In Episcopo elucere debet *constantia animi*, & fortitudo. 171
Ne aduersus peccata, & iniquas petitiones mollis & indulgentior existat. 27. 28. 29. 171
Actiuæ & contemplatiuæ vitæ actibus debet effulgere. 1020. d
Aliorum salutem procurare. 1021. a
Id quærere, quod Christus quæsiuit. 1021. a
Erga Presbyteros domi & in Ecclesia vti se gerere debeat. 250
Qua ratione regat subditos & corrigat. 1004. a. 1021. d
Totus in publicam vtilitatè debet incúbere. 1036. b

Digitized by Google

Index memorabilium

Nihil in hac vita facilius, lætius, & hominibus acceptabilius Episcopi officio, sed apud Deum nihil tristius, miserius, & damnabilius si perfunctoriè agatur. 159

E contrario nihil laboriosius, difficilius & periculosius in vita præsenti, sed in futura nihil gratius si rectè obeatur, 159.

Non ad dominationem, sed ad subditorum vtilitatem est constitutus. 219

Pro se & pro commissis sibi regibus reddet rationem. 220

Per seipsum Ordines conferat; & quanta sit id Episcopi gloria. 672. 673

Ægritudine impeditus potest dare dimissorias probatis & examinatis. 672. 673

Episcopus qua cautione debet *Ordines conferre*. 20. 21. 22. 23. 25. 29. 30. 31. 65. *V. totum Ind. super.*

Qua cautione Tonsuram Clericalem. 32. 103. 131. 134. 135

Episcopus ordinans indignum nullâ ratione excusatur. 30. 31

Seipsum peccatis ipsius involuit. 24

Et ipso indigno deteriùs peccat. 24. d

Malit in Clero paucos dignos, quam multos inutiles. 30. 31

Quos imitetur. 31

Quâ prudentiâ ob crimen occultum arceat ab Ordinibus, aut admittat. 37. 38

Episcopi munus est, Ordinandos examinare. 110. 111, ex lege diuina. 111. 112

Et examinatores deligere. 112

Quales illi esse debeant. 109. 112

Episcopus examinis initio præsens adsit vel Vicarius ipsius. 112

Quàm necessarium sit vt Episcopus vel per seipsum examinet, vel examini interfit. 113

Episcopus cur examinare solus non debeat. 113

Alios de gremio Ecclesiæ Cathedralis secum advocet. 113. 114

Episcopo incumbit corripere & corrigere. 171. Et docere. 171. 1000. a. c

Episcopo canonum executio committitur. 201. d

Episcopi est inquisitionem in vitam Ordinandorum decernere. 52

Inquisitores quos velit præter Parochum deligere. 60. quos eligere sit consentaneum. 60

Episcopus Lectores ordinandos ac superiores prædicabat, populóque commendabat. 73

Episcopum semper aliqui Presbyteri vel Diaconi in mediis persecutionum turbinibus comitabantur. 75

Quem Senatum haberet. 85

Episcopus Clericis distribuebat sportulas. 77. c

Episcopus in Regularibus Ordinandis quid præstare debeat. 86. & seq.

Qui cum Episcopo non est, in Ecclesia non est. 6

Ordinans indignos quàm grauiter peccet. 23. 24. 25. 26

Quæ pœna in eum statuta. 26. 27

Ordinans dignos quàtùm præmij consequatur. 26

Episcoporum tituli. 26

Virtutes. 124. b

Animum munire debet aduersus gratiam, preces, minas. 27. 28

Ordinare debet gratis, & quomodo id præstet. 27. 28

Pro Episcopo eligendo nunquam voluit agere D. Gregorius. 28

Episcopus vti præclarè precibus & commendationibus resistet atque satisfaciet. 29

Episcopi familia qualis esse debeat. 294. 296. 301

Episcopus quales debeat officiales adsciscere. 294. 301

Maximè ab auaritia immunes. 294. 301

Episcopus originis, beneficij, domicilij. *V. Ordinationis minister, & proprius Episcopus in superiore Indice.*

Episcopi *titulares* quid possint, & quid debeant. 830. d. 831

Episcopi *primæ sedis*, Episcopos antiquiores præcedebant, eruntque primo post Metropolitanos gradu. 697. 698

Vix alibi quàm in Prouinciis Primatialibus & Patriarchalibus reperiuntur. 699

Quid præstarent in electione & ordinatione Metropolitanorum. 720. b

Eucharistia olim dabatur infantibus. 316. a

Ad sacram Communionem atque oblationem ordine procedebatur. 318. a

Eucharistiam sumebant Leuitæ ante Altare; in choro Clerici; extra chorum populus. 976. d

Eucharistia Sacramentum Sacramentorum: signorum hierarchicorum efficacitas atque perfectio. 370

Ministri qui ad diuinum cultum consecrantur, ad sacram Eucharistiam consecrantur. 370

Sicut & templa, vasa, vestes, &c. 370

Eucharistiam cur vocent veteres formatam oblationem. 294. d. 995

Imago Christi cum literis Græcis consecrandæ Hostiæ imprimebatur. 994. d

Ad Eucharistiam suscipiendam non sufficit contritio, sed necessaria confessio. 184. d

Per totam Galliam Presbyteri consecrati sumebant ab Antistite Hostiam consecratam, & ex ea per dies 40. communicabant. 995. b. vnde ritus ille exoleuerit. 996. b

Romæ consecratus Episcopus idem obseruabat. 995. a

Ratio sumendæ Eucharistiæ ab Episcopo consecrato, & ordinatis. 1045. 1046. *V. Ordinationis ritus in super. Ind.*

Qui alterius oblationi intersunt Episcopi, absque participatione corporis & sanguinis Christi, ne recedant. 1046. d

Eulogiæ quæ ad Episcopos deferri solebant, non extorquendæ, nec respuendæ. 183. d. V. *Panis benedictus.*

Eustathiani qua ratione in extollenda Monasticæ vitæ professione excederent. 349. b

Examine accurato debent probari tum Clerici, tum Ordinandi. 20. c. 100

Pœnæ in eos statutæ, qui sine examine ordinantur. 26. 27. 101

Examen Ordinandorum quàm necessarium. 100. 101. 102. 142

Ex vultu, incessu, gestu, voce, examinari & iudicari debent. 100. d

Examinandi sunt Tonsuram vel minores Ordines suscepturi. 102

Quantum passa sit Ecclesia detrimentum ex neglecto tonsurandorum examine. 102. 103

Vix vlli ordinandi ab examine sunt immunes. 103. d. non Doctores, neque Regulares. 105. c

Cuius

Cuius eruditio, pietas & industria Episcopo ac omni ferè populo nota est, ab examine potest esse immunis. 104. b
In Regularibus quid examinandum. 105.c.142.c
Quid in Doctoribus. 105. c
Examinari debent qui à suis Antistitibus literas habent dimissorias. 105.d
Item priusquam literas dimissorias à propriis Episcopis concedantur. 105. 106
Examinis tempus. 143. locus. 144. forma. 145. 146
Qui examinatur, modestè debet respondere quantumuis doctus sit. 117.b
Tenetur defectum suum, criméque prodere si quod ordinationi obsistat. 121.122
Iuramento potest ad id obstringi, vel propositâ anathematis pœna. 123. c
Accedere debet ad examen habitu Clericali. 145.d
Examinatores debent esse periti, docti, experti, graues, disciplinæ studiosi, Cleri dignitatem ex æquo pensantes: affabiles: in inquirendo seduli: in iudicando prudentes: in reiiciendis indignis constantes. 109.115. 116.117.119.142
Episcopus imprimis examinet. 110
Præterea Archidiaconi, Scholasticus, Theologus, Pœnitentiarius, Cancellarius, & Canonici aliqui vel examinent, vel interssint. 113. 114
Saltem tres examinent præter Episcopum. 118
Debent esse Sacerdotes. 115
Interdum possunt examinare Diaconi. 116
In criminibus vel defectibus inquirendis quomodo se gerere debeant. 121.122. 123
Cauere debent ne quis aliũ supponat examini. 147
Examinare debent ordinandorum genus, id est, patriam, an ex parentibus hæreticis, aut non de legitimo thoro. 124. 125
Personam; an mutilatus, an insigniter deformis. 124. 125. 126. Inspiciendus etiam vultus, habitus corporis, vestitus, incessus, gestus, & sermo. 100. 126
Ætatem, 124. institutionem: an educatus ingenuè & liberaliter, an cum hæreticis. 124. 125
Mores: quæ indoles, modestia, anteacta vita, prudentia. 124. 125
Doctrinam: sæcularem, ecclesiasticam, & diuinam. 128. 129. 130. 142
Fidem: an de fide malè sentiant. 125
Quo affectu ducantur ad petendos ordines. 125
De orandi methodo. 127
In examine ad *Tonsuram*, quid specialiter quærendum. 131. & seq.
Quid ad *minores* Ordines. 137
Quid ad *maiores*. 138. & seq.
Examinatores ad *beneficia* à Synodo Diœcesana probentur. 118. b
Nihil accipiant, aliàs esset simonia, & priuantur beneficiis. 119. a
Excommunicatio in obiicientes crimen Clerico, quod probare non possint. 44. a
Excommunicati non debent exercere Ordines. 147.d
Nominatim denuntiati & notorij Clericorum percussores excipiuntur à communicatione fidelium. 270.c
Exemplum Clericorum quanti momenti. 22. a
Exempto in loco Episcopus authoritate propria ne conferat Ordines etiam subditis. 840. c. neque Pontificalia exerceat. d.
Exemptus locus est quasi auulsus à territorio. ibid. *V. locus Ordinationis.*
Prælatus loci exempti qui nullius est Diœcesis habet omnia iura Episcopalia, potest dare dimissorias, &c. 841
Exercitia spiritualia ordinationi prœmittẽda. 144.b. 187. 188
Ordinatis etiam quibuslibet vtilissima. 188. c 189
Exercista. V. *Ordo*.

F

Facultas à iure communi deflectens, est restringenda. 616.d
Famam integram qui non habet, ab Ordinibus est arcendus. 35. 44. d
Non tamen criminis suspicio quælibet ab Ordinibus arcet. 36.37
Familia Episcopi. *V. Episcopus.*
Fidei professio ab ordinandis & promouendis ad aliquam dignitatem olim & nunc exigenda. 243. b
Fides non tam in Deum reuelatum, quàm reuelantem tendit. 810.a
Filij ad Clericatum vel Ordines non sunt cogendi à parentibus. 205. V. *Ordinatis inuiti.*
Filij ad Monasticum statum vel Clericalem à Deo vocati quid debeant parentibus. 332. & seq. V. *Parentes.*
Filij, etiam necdum nati, possunt à parentibus ad Regularem statum deuoueri. 352. 353
Quo ritu deuouerentur atque consecrarentur Deo eiusmodi pueri. 353
Inducendi postmodum à parentibus vt hæc vota impleant. 354. 355. 359
Non verò cogendi. 355. 356. 357
Filij parentum voto non obstringuntur, nisi consentiant. 357. & seq.
Finis malus, opus malum reddit. 172. d
Quo fine Clericatus amplectendus, & Ordines suscipiendi. 172. 173. 174
Finis principalis quis dicendus. 173. d
Qui pro fine principali ordinationis Deum habet, qua ratione sine peccato lucrum vel honorem etiam possit simul habere pro fine. 173. 174
Qui humano motu coactus dignitatem diuinam suscipit, vix accidit, vt eam rectè gerat. 204. b
Flabellum tenebant Diaconi, vt ab Altari animalia volitantia abigerent. 997. d
Fœmina quomodo in Ecclesia olim cecinerint. 514. 515. V. *Cantus.*
Fœminæ Deo deuotæ seruabantur in Asceterio seu Monasterio, vt ad opera pietatis exercerentur. 512. b. V. *Abbatissa. Canonicæ.*
Formas Ordinum minorum cur referat Concilium Carthaginense quartum, non verò maiorum. 462
Discrepéntne à veteri ritu formæ hodiernæ 462
Antiquitas formarum quibus Græci vtuntur. 463
Conuenientiæ, pro formis quibus Græci vtuntur, explicantur. 464. 465
Quàm sit conueniens forma Latinorum. 466. 467. 468

Digitized by Google

Index memorabilium

Irrita eſſet ordinatio eius qui apud Latinos Græcorum formâ ordinaretur & viciſſim. 468
Formatæ litteræ, per quas Clerici ad ordinum ſuſceptionem dimittebantur: item communio Catholicæ Eccleſiæ confirmabatur. 659. a
Francorum Reges omnium primi ſacrâ ynctione donati. 1027. d. 1028
Francorum Regi Carolo Magno cùm Leo Papa detuliſſet imperium, eum rurſus inunxit, & tũc primùm Imperatores Occidentis vngi cœperunt. 1028. a
Fratres vocati Apoſtoli & Chriſtiani. 2. d
Qua ratione ſit *fugienda* ordinatio, non appetenda. 212. 213. & ſeq. *V. Sacerdotium. Epiſcopus.*
Ad Funera Acolythi præferebant funalia. 512. d
Canonicæ & Aſcetriæ in eis pſallebant. 512. d
Lecticarij ſeu Copiatæ ac Decani feretrum deferebant. 512. d
Apoſtolorum temporibus iuuenes laici corpora mortuorum efferebant. 515
Furtiuè ordinatus, ſeu qui aliam perſonam examini ſuppoſuit, non poteſt ad ſuperiorem Ordinem ſine diſpenſatione aſcendere. 147. c
Neque in ſuſceptis miniſtrare, ſi excommunicationis lata ſententia eſt ab Epiſcopo. 147. d

G

Genu flectimus, vt ſignificemus nos vitam Deo ſubijcere. 982. a. & proteſtemur debilitatem noſtræ virtutis. ibid. d
Diaconi vnum genu flectebãt, Preſbyteri vtrumque, & præterea Pontifices caput ſubmittebant Euangeliis. 982. b
Catechumeni ſtantes doctrinam Chriſtianam excipiebant: Ordinandi genu flectebant dum officij monerentur. 981. d
Gloria Patri & Filio, dici potuit à ſimoniaco Archiepiſcopo, non autem *& Spiritui ſancto*. 256. 257
Gratiæ gratis datæ reperiuntur etiam in improbis. 538. d
Gratiam à principe conceſſam decet eſſe manſuram: reuocanda tamen cùm tendit ad noxam. 909. a
S. *Gregorius* Pontificatũ quantoperè fugerit. 929. a
Poſt ipſius electionem cùm lues atrociſſima graſſaretur, ſermonem habuit ad populum, Litanias indixit, inuitùs charitate iubente ſe geſſit pro Pontifice in his duntaxat quæ ad expiationem ſpectarent vrbis. 929. d. 930

H

Habitus Clericorum, aut Monachorum. *V. Monachus, Veſtis.*
Per *Hæreſim* ius Patronatus amittitur. 321. d
Hæreſim, ſchiſma, & paraſynagogem vti diſtinguat Baſilius. 808. 809. 810
Hæretici quàm imprudenter Clerici nomen impugnent. 4. d
Quàm indoctè diſtinctionem Cleticorum & laicorum nullam admittunt. 7. c
Hæretici hodierni ad viuum expreſſi. 13. d
Apud Hæreticos diſciplina nulla. 21. c
Hæreticos ordinare nefas. 532. c
Hæreticos ordinari validè, negant hæretici. 532. d. affirmatur à Catholicis, probaturque. 533. 534. & ſeq.
Hæretici verè baptizantur, ſi ritu Catholico baptizentur. 542. b
Hermaphroditus dubij ſexus, ſeu quando dignoſci non poteſt quiſnam ſexus in ipſo præualeat, eſt irregularis. 519. d. 520
Qui magis appetit quæ viri ſunt, viris adcenſendus eſt; & capax ordinationis. 519. 520. ſin minùs pro fœmina habendus, nec ordinari poteſt. 519. Si ſexuum diuerſitas populo nota ſit, irregularitatem creat. 520
Hibernorum vetuſtus error, de Primatibus ex prærogatiua natiuitatis conſtituendis. 14. d. 15
Hierarchia Eccleſiaſtica corpori comparata. 12. c
Hieromnemonis quale munus eſſet. 67. c
Hymni concinebantur peractâ ordinatione. 1055
Honor maximus recèns ordinatis deferebatur. 1055. 1056

I

Ieunium 4. Temporum cur inſtitutum. 69. c. 863. & ſeq.
Ieiunauit Chriſtus in ſolitudine 40. diebus antequam Euangelij annuntiandi munus ſuſciperet, vt nobis exemplum daret. 189. a
Ieiunium impoſitum Epiſcopo ordinato & eum ordinantibus. 190. a
Ieiunium idonea ad Ordines præparatio. 190. 864. ordinationibus præmitti ſolitum. 957. d. 958
Ieiunus eſſe debet teſtis qui iurat, propter venerationem iuramenti. 190. c
Ieiunij prærogatiuæ. 190 958
4. apud Hebræos ad ieiunandum ſolemnes dies fuerunt, qui incidebant in menſem. 4. 5. 7. & decimum. 862. d. idque varias ob cauſas. 862. 863
Ieiunium 4. Temporum antiquiſſimum apud Chriſtianos, & procul dubio ab Apoſtolis traditum. 863
Pro quatuor anni tempeſtatibus diſtinctũ. 863. 864
Varias ob cauſas atque ob ordinationem in potiſſimum eſt inſtitutum. 864
Ieiunium Baptiſmo præmitti ſolitum. 958. b
Immundorum tres ſunt claſſes. 371
Tres item Ordines eis mundandis aſſignati. 371
Imperatorum vnctio. 1028. 1029
Sub Imperatoribus Ethnicis nulla fuit ratio ob quam eorum conſenſus ad Clericorum ordinationem expectaretur. 312. d
Quâ ratione ius fuerit Imperatoribus vt ante eorum conſenſum Summus Pontifex non cenſeretur plenè electus. 929. b. 930. d. *Conſule ſup. Ind.*
Impoſitio manuum. *V. Ordinationis materia in ſuper. Indice.*
Incardinatio, ſeu adſcriptio alicui Eccleſiæ. 14. b
Inclinandum caput benedictioni. 983. c
Inclinatio ſubiectionem ſignificat. ibid.
Indictio ordinationis. 68. & ſeq. V. *ſup. Ind.*
Indignos ad Clericatum promouere quàm graue ſit Eccleſiæ detrimentum. 22
Indignus ad Ordines accedens peccat, etiamſi iniungat Epiſcopus vt accedat. 203. b
Indignus ab Epiſcopo vocatus ad ordinationem, quid agere debeat. 203. d
Infans, validè ſed non licitè ordinatur. 525. 527

Digitized by Google

Episcopalis ordinatio rata est infanti collata, quàuis ab Episcopali iurisdictione diuulso. 525. 526

Graue peccatum est, infantem ad Episcopatum vel maiores Ordines promouere, imo ad minores & Clericatum. 526. 527

Insinuatiua quid significent. 287. 301. 302. *V. Simonia.*

Institutio beneficij est quid spirituale sicut ordinatio. 503. a

Instructio Ordinandorum. 149. d. 150. & seq.

Intentio mala, opus malum reddit. 172. d

Quâ intentione Clericatus, Ordóue sit suscipiendus. 172. 173. 174. *V. finis.*

Intentio qua ratione dignoscatur an sincera sit, an peruersa. 174

Interdictum prohibet diuina officia omnia, præter Baptismum paruulorum & pœnitentiam morientium. 859. c

Inthronistica quid significent. 287. b. *V. Simonia.*

Dabantur etiam Archidiaconis & ministris ordinantis à quibus Episcopus in thronum deducebatur. 288.

Interstitia inter Ordines qua ratione olim seruata. 366. 367

Cur instituta. 395. d. 396

Qua ex causâ possit in eis dispensari. 396. c

Priscâ Ecclesiæ regulâ inter Ordines aliquod spatium temporis inter Ordines debet excurrere. 882. 883

Disciplina solui cœpit, cùm S. Pontifices necessitate compulli interstitia contraxere. 884. b. 885

Priscum vsum reuocare studuerunt quædam Synodi. 885. 886

Minores Ordines per temporum interstitia conferendi: Subdiaconatus post annum ab Acolytatu: ante Diaconatum, atque inde ante Presbyteratum debet saltem annus integer interfluere. 886. c. 894. 895. c

Quanquàm stricta duceretur eius legis obligatio, non tamen diuini iuris habebatur, & in ea ex iustis causis dispensatum. 887. a

In aliquibus potissimum Ordinibus mora trahebatur. 889

Non tam curabant vt in pluribus gradibus mora fieret, quàm vt multorum laborum temporumque processu, ad Hierarchicos ascenderetur. 892. a *Consule super. Ind.*

Inuitos populus interdum offerebat Episcopo, vt ordinarentur. 81. d

Antiqui dignitatem Sacerdotij reuerentes, pondúsque formidantes, authoritate Ecclesiæ adigebantur, vt consentirent ordinationi. 192. 977. c. 978. c

Necesse fuit legem ferre, quâ Clerici obtemperare electioni Episcoporum compellebantur. 193. 211

Qui indignus accedit ad Ordines peccat, etiamsi iniungat Episcopus vt ordinetur. 203. Quid agere debeat. 203

Qui resistit ordinationi, potest ratione & oratione induci vt eam velit. 201

Episcopus potest Clericos suos præmiis ad ordinationem allicere. 201. vel cogere. 211. c

Immo pœnis à iure statutis contra renitentes. 201

Nimirum suspensione officij vel beneficij. 201

Intellige si necessitas adsit, nam si tantùm vtilitas, soli Summo Pontifici ius est cogere. 202

Quanquam id antiquitùs Episcopis licuisse sit credibile. 202. 203

Nemo ordinandus, qui obfirmata voluntate ordinationi resistit. 200. 201

Ordinatio irrita est, quæ prorsus renitenti confertur. 191

Multatur Archidiaconus offerens inuitum ad ordinationem. 200. 201

Grauiter peccat qui omnino inuitum ordinat. 192

Episcopo qui inuitum ordinauerit dies dicenda coram Apostolicæ sedis Præsule. 200. 201

Ipse ordinatus in integrum restituitur. 200. 201

Consensus ad ordinationem necessarius est. 191. 200. 201

Validè ordinatur inuoluntarius secundùm quid, seu coactus conditionaliter. 191

An adstringatur ad Cœlibatum & Ecclesiasticas leges qui inuitus est ordinatus. 206. 207. & seq. *V. Cœlibatus.*

Inuitus ad Diaconatum promotus poterat se à cœlibatu eximere. 193

Tamen eos Aurelianensis Synodus cœlibatus lege constringit. 193

Ordinabantur inuiti triplicis generis. 195.

Alij flagitationibus importunis, imperio, minis inducebantur vt ordinationi consentirent. 195

Ammonius Monachus vt Sacerdotium deuitaret sibi præscidit aures, & instante nihilominus populo linguam præterea sibi excisurum minatus est. 194.

S. Marcus Euãgelista pollicem sibi amputauit. 194

Fugerunt multi ad latebras, monasteria, sepulchralia latibula, syluas, &c. 194

Quâ industria & sagacitate alij declinauerint. 194

Alij ab Episcopo promouebantur inuidia vel æmulatione, vt ab aliquo officio Ecclesiastico deturbarentur. 193

Multatur Episcopus sic ordinans, honore pallij, vel etiam communione sacræ participationis. 197

Ex radice auaritiæ præsertim astutia illa pullulauit. 193. 197

Quam illicitæ sint illæ ordinationes. 203. 204

Aliis periculi metum potentiores incutiebant, vt Sacerdotes vel Monachi fierent, atque ad potentiam sæcularem redire non possent. 193. 194. 197

Plures huiusce generis enumerantur. 198. 199

Quàm illicitæ sint illæ ordinationes. 204

Eorum pariter qui periculi fugiendi causa ad Clericatum confugiunt. 204

Sacerdotio dignum ex humilitate, refugientem posse compelli vt ordinetur, probatur. 199. d

Rationes in contrariam partem proponuntur. 200. 201

Conciliantur ambæ. 201. 202

Alij parentum vel tutorum voluntate Clericatum vel Ordines suscipiunt inuiti. 205

Vel de Ecclesiastico statu nihil cogitantes. 206

Quàm peruersâ intentione crudeli prouidentiâ id moliantur parentes illi. 205

Quantam Deo, religioni, Clero, liberis irrogent iniuriam. 205. 206

Quàm sit graue præ cæteris vulnus cùm ineptos, stupidos, corpore animóq; deformes, quos mundus respuit, velint nolint in Clerum expuũt. 206

Digitized by Google

Index memorabilium

Parentes bonorum ſuorum tertiâ multati filiis coactis pro futurâ. 206
Irregularitas aliqua excuſat eum qui intra annum à ſuſcepta dignitate non promouetur ad Ordinem dignitati neceſſarium. 905. c. 906
Irregularis non eſt, qui non Confirmatus ordinatur. 525
Irrita ordinatio frequẽter dicitur ea, quibus dignitas aut officiũ adimitur. 17. d. 542. d. 543. a. 592. b
Qua ratione efficiet Epiſcopus, vt nemo irregularis initietur Tonſurâ vel Ordinibus. 185. 186. 103. 106. 114. 115

Iuramentum.

Iuramentum leui metũ extortum qua ratione ſit validum. 207. b
A ſuſpecto Iuramentum poteſt exigi, quod non exigitur à non ſuſpecto. 241. a. 246. a
Sicut pro veritate indaganda, ita pro æquitate tuenda iuſtè exigitur. 241. c
Epiſcopus ab ordinando exigere poteſt, vt iuret ſe præſtiturum ea quæ ſui ſunt officij, v. g. geſtaturum veſtem Clericalem, &c. 241. c
Iuramentum ab Epiſcopis præſtari ſolitum. 234. & ſeq. *V. Epiſcopus.*
Ab Ordinandis & Abbatibus. 242. & ſequentib. *V. Abbas, & Conſule ſuper. Ind.*
Epiſcopi fidelitatẽ iurabant Metropolitano. 239. c
Eãdem formulâ, qua Coepiſcopi Papæ immediatè ſubiecti. 239. d
Patriarchæ poſt acceptum à S. Pontifice pallium, ſuis Suffraganeis pallium largiantur, recipientes pro ſe promiſſionem ſubiectionis, obedientiæ, & reuerentiæ, & pro Romana Eccleſia ſpõſionem obedientiæ. 240. a
Primates obedientiam ſibi iurari voluerunt. 240. a
Conceſſeratque S. Pontifex Primati Lugdunenſi. 240. b
Nunc ſoli Summo Pontifici fidelitatis & reuerentiæ fit profeſſio. 240. c
Non omnia Iuramenti obligatione formaliter continentur, quæ in generali promiſſione iuramento firmatâ implicitè concludũtur. 242. d
Ius patronatus, vnde antiquitùs ignotum. 317
Sub finem quinti ſæculi qua ratione excitata iam eſſet in fundatoribus Eccleſiarum ambitio. 317
Fundatori nihil proprij iuris conceſſum præter proceſſionis aditum qui omni Chriſtiano debetur. 317
Proceſſionis aditus explicatur. 317. 318
Non ſignificat Ius præſentationis ad Eccleſias. 318
Ius illud varij Canones adimunt. 318
Epiſcopis in alieno territorio Eccleſias ædificantibus quando ius præſentandi Clericos ad ordinationem conceſſum fuit. 319
Ius patronatus melius nominaretur gratia. 319. 321. permiſſio, tolerantia. 321
Ius patronatus prius in oratoria à laicis vſurpatum fuit, deinde in alias Eccleſias à ſe fundatas. 319. 320
Vnde orta illa conceſſio. 319. 320
Quando tranſmiſſa ad hæredes. 320. 321
In quo conſiſtat. 321
Qua ratione ad emptores tranſierit. 321
Patronus Eccleſiæ dictus qui fundum ad ædificandum dedit, qui conſtruxit, aut funditus deſtructam reparauit, qui dotauit. 321
Ius patronatus per ſe vendi non poteſt. 321
Transfertur ſucceſſione, donatione, permutatione, vendita rerum vniuerſitate. 321
Quilibet hæres eſt Patronus in ſolidum. 321
Non poteſt dari ſine conſenſu Epiſcopi niſi monaſterio vel alteri Eccleſiæ detur. 321
Septem leges Patronis præſentaturis præfixæ. 322

L

Laici dicuntur extra Eccleſiam. 6. b
Dicti Mundani à Iuſtiniano. 6. d
Quâ ratione dicantur Reges & Sacerdotes. 8. c. 9
Laicorum ſtatus à Clericali diſtinctus. 7. c. & ſeq.
Ab accuſatione Clericorum cur repellantur, & cur in inquiſitione Clericorum recipiantur. 61. a *V. Populus.*
Orare ſerio debent & ieiunare pro Ordinandis. 68. d. 69. c
Laicorum vita quot ærumnis, & peccandi occaſionibus ſit plena. 164. 165
Lampas præferebatur Regibus Perſis, Rom. Imperatoribus, & Conſtantinopolitanis; Patriarchis, Metropolitanis Bulgariæ & Cypri: & Clericis recèns ordinatis. 1056. a
Leuitæ populus offerebat Summo Pontifici conſecrandos. 544. c
Leuitica tribus tabernaculo Dei eiuſque ſacrificiis mancipata. 12. a
Liber Epiſtolarum eſt materia partialis & eſſentialis in Subdiaconatu probabiliter. 453
Ritus eum tradendi non eſt antiquus. 452. 453
Liber Euangeliorum quâ ratione ſit materia partialis Diaconatus. 449. 450
Liber ſacræ Scripturæ de quo Lectores lecturi ſunt, eſt materia Lectoratus. 455
Liber Exorciſmorũ, eſt materia Exorciſtatus. 455
Liber officialis, eſt qui modum edocet quo Preſbyteri officiis fungi debent. 150. d
Libellũ officialem ab Epiſcopo accipiebant Preſbyteri, quando in Parochiis ordinabantur. 150. d
Liberti cur inuitis patronis in Clerum aut monaſterium admitti nequeant. 347. c
Libra erat 45. ſolidorum apud veteres Romanos, erat 84. tempore Conſtantini Magni, fuit 70. poſtmodum. 288. b
Licentiatoria, idem eſt quod dimiſſoriæ literæ. 106. c
Ad *Litanias* ſeu Rogationum dies conuenire ſolebant Preſbyteri rationẽ ſui muneris reddituri. 150. d
Litera dimiſſoria ad ſuſcipiendos Ordines concedi niſi probatis & examinatis non debent. 106. 107
Eas nactus debet præterea ab Epiſcopo ordinaturo examinari. 105. d
Idque ob multas rationes. 107. b
Clerico abſenti quâ cautione dandæ. 106. c
In dimiſſoriis cauſam exprimat Epiſcopus, cur à ſe non potuerit ordinari. 106. d
Non ad quemcumque, ſed ad viciniorem aut alios ſibi cognitos dimittat Epiſcopus. 106. 107
Præſumptus aliquando conſenſus proprij Epiſcopi effecit, vt ab eo commendatum probis moribus, alter ordinaret. 655. 656
Neceſſitas Eccleſiæ videbatur ſufficere, vt conſenſus proprij Epiſcopi præſumeretur. 655. c
Conſenſus ille præſumptus facit, vt non furari videatur alienum Clericum qui ſic ordinat, non eſt tamen legitimus, nec ſufficiens. 656. b

Licentia

Digitized by Google

Licentia ab alio recipiendi ordines debet ſcripto tradi. 656
Debet eſſe ſignata ab Ordinario, eiuſque ſigillo munita. 657. 658. b
Notis quibuſdam præterea afficiebatur. 657. 658.
Dimiſſoriæ olim vocatæ pacificæ : commendatitiæ formatæ : Canonicæ : 658. 659. 660. Reuerendæ. 665. c. 671. a. licentiatoriæ. 671. c.
Dicebantur commendatitiæ quia neminem ad Ordines dimittebant, niſi de morum probitate ac ſcientia commendatum. 659. c.
Dimiſſoriæ propriè dicuntur, quibus Epiſcopus Clericum ſuum alteri cedebat. 659. d. 660. c
Ratò aliter dabantur. 660. c. 661
Aliquando, quibus quis reuerſurus ad propriam parochiam abire ad alienam permittitur. 660. b
Dimiſſorias litteras nonniſi rogati à clericis vel ab aliis Epiſcopis concedebant Antiſtites. 661
Ne quis inuitùs alteri Epiſcopo concederetur. 661. d
Variæ formulæ dimiſſoriarum. 662. 663. 664
Has dimiſſorias dabant ſoli Epiſcopi, idque conſulto Clero. 665
De dimiſſoriis hodiernis. 665. 666
Dimiſſorias habens à Papa non debet ordinari niſi habeat commendatitias ab Epiſcopo. 665.
De clauſula Clerum ac populum habente. 666. 667
Quid obſeruare debeat Epiſcopus in dimiſſoriis ad omnes Ordines. 667. d. 668
Dimiſſorias ſolus ordinariè ac regulariter Epiſcopus concedit. 668
Electus Epiſcopus & confirmatus dimiſſorias dare poteſt. 668. d
Prælati inferiores Epiſcopis, nec Officiales niſi ex ſpeciali priuilegio, nec Vicarius generalis niſi ex ſpeciali licentia vel Epiſcopo abſente, neque Capitulum niſi forte ſede vacante, dimiſſorias literas dare poſſunt. 668. d. 669
Olim exempti ab Epiſcopis, dabant dimiſſorias eis qui ſui Collegij eſſent. 669. a
Poterant Archidiaconi, Archipreſbyteri, & Abbates hanc facultatem conſuetudine præſcribere : ſed poſtea id prohibitum. 669. b
Abbatibus quibuſdam & ſuperioribus Regularium olim conceſſa priuilegia ſuis dimiſſorias concedendi, tandem reuocata: qui tamen poſſunt nunc ordinare poſſunt & dimiſſorias dare. 669. c
Sæcularibus dare non poſſunt. 669. d
Idem eſto de Capitulis, Præpoſitis, aut Prælatis inferioribus. 669. 670
Olim ſede vacante Capitulum procurare non audebat ordinationem Clericorum. 670. b
Potuit deinde, itemque dare dimiſſorias. 670. d
Conc. Trid. prohibet, neante annum expletum ab obitu Epiſcopi, præterquam in graui neceſſitate, Capitulum dimiſſorias vllas concedat. 670. d
Poteſt verò dare teſtimoniales de morum probitate. 670. d
Capitulum cum è gremio ſuo Epiſcopum elegiſſet, qui nundum erat Diaconus aut Preſbyter, ſolebat cum Metropolitano aut digniori vel antiquiori Epiſcopo ordinandum offerre. 671. d. 672
Officiales Epiſcopi, ſeu Vicarij generales (intellige etiam Archidiaconos & Archipreſbyteros) dimiſſorias concedere nequeunt niſi Epiſcopo in remotis agente, vel expreſſam licentiam dante. 672. b
Non omnibus, neque paſſim dimiſſoriæ literæ concedendæ ſunt. 672. 673. b
Nonniſi Epiſcopo ægritudine impedito. 672. d. 673. vel cauſis grauibus & neceſſariis. 673. a
Optandũ vt continerent cauſam rationabilem, ob quam Epiſcopus ordinare non potuerit, vel noluerit. 673
Non aliter quàm examinatis & probatis dandæ ſunt. 672. d. 673. b
Vitam, mores, doctrinam, ordinem, natales, ætatem ac titulum teſtari deberent. 673. c. 674. 675
Sin, inſeratur eis *ſuper quo conſcientiam tuam oneramus.* 675. a
Non eſt neceſſe vt in vitam & mores Ordinandi inquirat Ordinans eum cuius dimiſſoriæ teſtantur id eſſe præſtitum. 675
Poteſt tamen ſi quid mali in eo compererit, Epiſcopum proprium monere vt de eo quærat: ſi pariter vel leuis de Epiſcopi proprij literis dubitatio moueretur, ſatius eſſet præſtolari. 675. d
Tutiùs eſt, ſi prætereaetiam Epiſcopus ordinaturus examinet ſaltem quoad doctrinam. 676. a
Variæ cautiones circa dimiſſorias literas. 676. 677
Extinguntur dimiſſoriæ, ſi temporis ad ordinationem dati ſpatium effluxerit : ſi Epiſcopus reuocauerit, & iuridicè ſignificauerit, vel decreto publico confirmauerit. 677. b c
Epiſcopus datas à Capitulo vel prædeceſſore ſuo reuocare poteſt. 677. c
Non extinguuntur reuocato Vicario generali, aut mortuo concedente. 677. 678
Formula literarum quibus delegatio committitur pro informationibus de moribus, & pro examine ordinandorum extra Diœceſim. 678. bc
Formula dimiſſoriarum. 678. c
Literæ *inthroniſticæ* dicebantur illæ, quibus Metropolitanus ad electionem & ordinationem Epiſcopi Prouinciales Epiſcopos cõuocabat. 690. d
Literæ tractoriæ ſeu tractatoriæ, quibus Epiſcopus à Comprouincialis Epiſcopi conſecratione abſens iuſtam abſentiæ cauſam ad ſynodum proferebat. 704. a
Liturgia ſignificat quodcumque Sacerdotis officium, ſed maximè ſacrificium. 268. b
Locus examinis. 144. d. 145
Locus ordinationis debet eſſe proprius, ſacer, publicus. 835. & ſeq.
Locus conſecrandi Papam, Patriarcham, Primatem, Archiepiſcopum. 850. & ſeq.
Locus conſecrandi Epiſcopum. 855. & ſeq.
Lustra quædam turpia, in ordinatione cauenda. 272. & ſeq.
Lugdunenſis Eccleſiæ Primatus à Gregorio 7. inſtitutus in ordinationibus Gallicanorum Epiſcoporum ſeſe erigere ad tempora Alexandri tertij cœpit. 742. a
Quamuis Primatus Lugdunenſis in Gallia à Summis Pontificibus firmatus eſſet, cauſæ tamen circa Epiſcoporum ordinationes ad Romanam ſedem ſæpius deferebantur aut euocabantur. 742. c

M

Magiſtratus venalitas apud Gentilium Reſpub. benè moratas omnino proſcribeba-

Index memorabilium

tur. 303. b
Inthroniſtici tamen nomine munus aliquod vltrò appendi ſolebat ab his qui Magiſtratum inirent. 303. b.
Mandyum paruus habitus Monachorum, ſub magno ſeu Angelico. 1059. c
Manus impoſitio adhibita curationibus ægrorum, Cathechumenorum purgationi, Pœnitentiæ, Orationibus, Confirmationi, paſſim Eccleſiaſticis officiis & Sacramentis. 442. d. 507. 987. a
Olim Diaconatus conferebatur ſolâ manus impoſitione. 448
Manuum impoſitio quædã erat ceremonialis, puta quæ creandis Diaconiſſis, & ad quamlibet orationem adhibebatur. 507
Manus expandebat Pontifex ſuper ordinandos dum pro eis precaretur. 986. c
Manus impoſitio eſſentialis non debet fieri ſine contactu ordinandi. 988. b
Accidentaria fit ſuſpenſis manibus ſuper ordinandos. 988. c
V. Ordinationis materia in ſuperiori indice.
Antiſtes olim pro ordinando preces fundens caput eius aliquando tetigit. 988. d
Manus imponebantur quoties pro alicuius ſanctificatione vel reconciliatione preces fundebantur. 986. d. idque varias continet ſignificationes. 987. a
Sæpius & ad varios effectus impoſitio manuum vſurpata ab Eccleſia. 987. d
Manus ordinandis impoſitæ, ſignificat diuinum erga eos præſidium, ipſoſque ſub Deo diuinis miniſterijs incumbere. 990. b. 991
Manus *dextera* varias habet prærogatiuas. 991. b
Hinc ordinationi adhibetur potiùs dextera quàm ſiniſtra. 991. d
Sacerdotis manus vocantur ſacro-ſanctæ, eas antiqui oſculabantur eo quòd eſſent conſecratæ, & Sacratiſſimam Chriſti carnem attrectarent, imò manus etiam Diaconorum, & ſanctorum laicorum venerationis oſculo excipiebantur. 1020. a
Manuum eleuatione populus electionem ordinandi ſignificabat. 18. d. 41. c. 989. a
Manuum depreſſione, improbationem. 41. c
Manus extendit Pontifex in benedictione eius quem ordinat. 19. b
Probabile eſt in confirmatione electi manus ab Epiſcopo impoſitas. 19. b
Exponitur illud Apoſtoli *1. ad Timoth. 5. Manus citò nemini impoſueris.* 19. b. 20. 21. 22. & ſeq.
Materia ordinationis Apoſtolorum tempore vix vlla præter manuum impoſitionem videtur adhibita. 427
Nec Euangeliorum liber nec Epiſtolarum porrigebatur. 428
Sequentibus quibuſdam ſæculis eadem tantùm manuum impoſitio in conferendis Ordinibus Hierarchicis vſitatæ. 428. 429. 430. 431
Reliqui Ordines ex veteri more per traditionem quorumdam inſtrumentorum in Occidente ſunt collati. 431. 432. 433.
Quæ eſſet & nunc ſit Græcorum conſuetudo in conferendo Subdiaconatu & minoribus Ordinibus. 433. 434
Græcorum ritus in ordinatione Epiſcoporum, Preſbyterorum ac Diaconorum. 435. 436
Quænam ſit apud Græcos ordinationis Epiſcopalis materia. 436
Quæ ordinationis Preſbyteralis. 437. 438.
Quæ Diaconatus & cæterorũ Ordinum. 438. 439
Apud Latinos non ſola manuũ impoſitio eſt eſſentialis materia, ſed etiam inſtrumentorum porrectio. 489
Vtraque apud Latinos eſſentialis. 440. 441. 442
Materia ſingulorum Ordinum. 443. 444. & ſeq. *V. ſup. Ind.*
Matricula eſt catalogus complectens omnium Clericorum nomina & aliorum quos Eccleſia Diœceſana aleret. 1041. 1042
Matrimonium leui metu contractum qua ratione non eſt irritum. 207
Qui ex leui metu non conſenſit Matrimonio, præſumitur ab Eccleſia eſſe verè coniugatus. 207
Ideo niſi Eccleſiæ iudicio illud fuerit diſſolutum, tenetur conſentire, & onera Matrimonij ſubire. 207
Ex graui metu contractum qua ratione irritetur. 207
Mulier excluſa eſt à proferendis teſtibus vt probaret ſe inuitam contraxiſſe, quod per annum & dimidium cum viro cohabitans videretur in Matrimonium conſenſiſſe. 209
Matrimonium metu iuſto contractum validum eſt. 211
Naſcente Eccleſia tolerabantur Matrimonia inter Chriſtianos & Paganos contracta. 348
Parentum conſenſus qua ratione ad Matrimonium requiratur. 350. 351
Matrimonij Sacramento cur infantes non ſint idonei. 525
Meditationum vſus qua ratione à Clericis vſurpari debet. 127. 188. 189
Melchiſedech typus Chriſti Sacerdotis. 16
Metropoles duplici titulo dicuntur matrices ac originales fidei. 680. a
Item ſedes Apoſtolicæ. 681. c
Eccleſiæ in quibus Apoſtoli, vel Apoſtolici viri præſedeſſent, Metropoles habitæ ſunt. 680. b
Metropolitanus Epiſcopos prouinciæ, vel vicinos ad ordinationem Epiſcopi accerſebat. 581. c
Ad eam authoritas Metropolitani præſertim requirebatur. 590. a
Metropolitanus ſine conſilio ſuffraganei nihil poteſt in eius parochia. 653. d
In pluribus nihil debet moliri Epiſcopus abſque Metropolitanis conſilio. 653. d
Poteſt Oeconomos in omnibus ſuę Prouinciæ Eccleſiis conſtituere, ſi Epiſcopi non creauerint. 654. a
Potuit & Paſtorem, ſi Epiſcopus negligeret. 654. a
Olim conſecrabat Epiſcopos. 679. 680
Antiquiſſimæ eſt inſtitutionis & prærogatiuæ. 679. c. 680
Primas Prouinciæ dicitur. 681
Suffraganei excommunicati iuriſdictio ad Metropolitanum non transfertur. 827. c
Metropolitanus viduatæ Eccleſiæ reditus conſeruat (Antiſtiti reſtituendos poſt conſecrationem) ſi Clerici viduatæ Eccleſiæ non fuerint. 934. d
Metropolitano fidelitatem iurabant Epiſcopi in ordinatione ſua, ſicut & Coepiſcopi Papæ ſubiecti. 239. c

Formam

Digitized by Google

Formam eandem iusiurandi quam Papa exigeret ab Episcopis immediatè sibi subiectis, Metropolitanum à suffraganeis, & nihil amplius, exigere potuit. 259.d
V. Minister Ordinationis in super. Ind.
Metus leuis ordinationem, Matrimonia, vota, iuramenta non irritat. 207
Si quis tamen ordinationi non consentiat, ordinatio nulla est, etiamsi post ordinationem consentiat. 207
Metus grauis iniustè incussus qua ratione ordinationem, matrimonia, vota, religionis professionem reddat irrita. 207. 208
Iustè incussus ordinationē & cœlibatum ei annexum, matrimonia item non irritat. 211.
Metus cadens in constantem virum in rebus solo intre humano vetitis excusat à peccato. 211
Militis initiandi triplex gradus, probatio, cingulum, relatio in numeros. 14. a
Miles emittebat sacramentum cum acceptâ à Principe sacra probatoria, cingulum acciperet, & in numeros referretur. 14. a
Militum similes initiandi Clerici gradus. 14. b
Minister ordinationis quis sit. 543. & seq.
V. super. Ind. Qualis esse debeat. 789. & seq.
Ministri sui ne quid pro ordinatione capiant, id solicitè curare debet Episcopus. 294. c. 295. & seq.
Minoribus Ordinibus initiandi debent probari. 31. 33. a
Minores Ordines absque examine non sunt concedendi. 32. b
Quale testimonium requirant. 58. 64. 137
Quam peritiam postulent. 91. 137
Quæ sit eorum ordinum dignitas. 74. 75. 77. 102
Quanta adhiberetur diligentia in eis conferendis 74. 91
Ordines minores suscepturus debet examinari. 102. 103
An aliquo impedimento canonico irretitus teneatur. 128
An vim & naturam mysteriaque Ordinis quem susceperturus est norit. 128
An ritus & cæremonias quæ ordinationi adhibentur. 128
An eorum significationes sanctiores. 128
An functiones Ordinū quibus initiandus est. 128
An earum vsum exercitationemque cùm in literis tùm in cantu. 128
An linguam Latinam intelligat. 137
Cur id requiratur. 137
An scientiæ spes talem eum ostendat, qui dignus sit vt ad maiores Ordines aliquando ascendat. 137
Cur id requiratur. 137
Aurelius à Cypriano Lector ordinatus, erat in fide fortis, in persecutione patiens, in aduersis constans, in prosperis modestus, verecundus & humilis. &c. in functionibus suis assiduus &c. 75
Minoribus Ordinibus insigniti eunctum populum cui præsident sermone, conuersatione, ac scientia præcedant. 76
Celerini Lectoris virtutes. 76
Ex Conc. Trid. & Pōtificali in eis virtutes istę requiruntur; vt cum ætate vitæ meritū & doctrina maior accrescat. 137. quantum sit huius disciplinæ pondus accuratè addiscant, in vnoquoque munere iuxta præscriptum Episcopi se exerceāt, bonorum morum exemplum, assiduum in Ecclesia ministerium, maior erga Presbyteros & superiores Ordines reuerentia, & crebrior quàm antea Corporis Christi communio. 137
Missæ sacrificium nonnisi in loco sacro conuenienter celebrari potest. 841. c
Intra Missarum solemnia sacri Ordines conferendi. 968
Id cœperunt Apostoli. 968. b
Id habent Apostolicæ constitutiones & antiqui Patres. 968. c. d
Id postulant multæ rationes. 969
Minores, extra Missam conferri possunt. 968. d
Græci nonnumquam concedunt vt conferatur Diaconatus in Missa quæ fuerit ex præsanctificatis. l. in qua pridie sanctificata ad altare inferuntur. 968. d
Missa varios confert effectus. 969. b
Maximamque dignitatem habet. ibid.
Basilicæ & chrisma cum Missa debent consecrari. 969. d. 970. a
Missa non est essentialis ordinationi. 970
Omissa tamen, deberet suppleri, sicut & cætera accidentalia supplentur. 970. c
Missa ordinationis ab ordinante debet celebrari. 970. d
In consecratione Episcopi Missa à principali consecratore debet celebrari. 970. d
Summus Pontifex ante hymnum Angelicum consecratur, & postea Missam incipit & perficit. 970. d. 971. c
Cùm autem solùm consecratur Episcopus, eadem quâ cæteri Missæ parte Pontificiam ordinationem recipit. 971. a. c
Græci Lectorem & Subdiaconum ante Missam ordinant. 971. c
Qua parte Missæ ordines conferantur apud Græcos & Latinos. 971. c. 972. 973
Lectiones, Responsoria, Tractus in Missa ordinationis varia continent mysteria. 973. c. 974.
Missam *primam* cantaturus an debeat epulas apparare. 277. d
Monachum Episcopus absque consensu Abbatis faciebat Clericum sola sua voluntate. 88
etiam inuito Abbate. 90
Ea de re queri cur & quando cœperint Abbates & Monachi. 88. 89
Meliores tantùm ex Monachis Episcopus Clericos faciebat. 88, 92
Quomodo statutum sit Clericum de Monachis non ordinari, nisi cum consensu Abbatis. 89. 90
Monachus cur ordinari non debeat nisi suffragante ac consentiente Abbate. 91
Monasticæ exercitationes quomodo futuris Clericis vtiles. 91. 94. d
Monachi antiqui de disciplina Ecclesiastica quid senserint, quid moderni. 93
Monacho qua ratione potior Clericus. 94
Plures ad monasticam vitam fugere compulsi metu ad id incusso vel aliunde arrepto. 198
Vsitatissimum erat in pœnam delicti detrudere ad Monasterium. 199
Abbatem Eudoxium ab otio Monastico ad Ecclesiastica negotia vocatum obedire persuadet Augustinus. 201
Vix permissum aliquando vt ad Monasterium pœ-

Index memorabilium

hitentiæ cauſa homicidij reus detruderetur. 204

Monachi dicti ἀσκηταί, quaſi pugiles & exercitatores in virtute. 512

Monachorum benedictio laica eſt, non clerica. 512

Monachorum aut Monialium ædes ſacras, vocabat antiquitas Oratoria, non Eccleſias. 515

Non ſolebat Monachus de vno Monaſterio in aliud tranſire ſine Epiſcopi ſui commendatione & conſenſu ſiue expreſſo ſiue præſumpto. 645

Sic diſcedens ſubdebatur Epiſcopo illius Monaſterij ad quod migrabat. 645

Monachus ab Epiſcopo omni veſte indutus aliâ exuebatur ex Dionyſ. 1059.b

Monachorum ſolemnes veſtitiones in Euchologio: Mandium ſeu paruus habitus: magnus ſeu Angelicus. 1059

Non fuit vſquequaque neceſſarium vt Epiſcopus Monachum vel Monialem ſacra veſte induerit, ſed quandoque à Miniſtris Epiſcopi, vel ab altari ſumebatur. 1059.d

Monachi lugubres & atratas veſtes, vti etiam ſordidi miſerique homines inter perſecutionum procellas ignoti tutique deferebant. 1060.a

Monaſticus habitus etſi maiori ſolemnitate datus quàm Clericalis, at non maiori in pretio fuit. 1060.a

Monacho conſecrando cur habitum tradit Epiſcopus, at Clero initiandus veſtem ipſe Clericalem induat. 1060.b

Monachus ab hominum conſortio ſeparari, ſæculi pompis renuntiare, & nouum hominem cum actibus ſuis induere debet. 1060.a

Monacho nouæ vitæ auctor Epiſcopus, à quo viuendi regulam diſcit. 1060.b

Monachi à Clerico diſcrimen. 1060.c

Monachi cur tondeantur. 1068.b

Cur qui tonderentur initio, deinde radi cœperunt 1064.d.1065.a

Eo ipſo quo ad aliam Eccleſiam tranſeundi dabatur licentia Clerico, ordines quoque ab alio Antiſtite recipiendi dabatur licentia: item Monacho ad aliud monaſterium. 645.a

Monachæ conſecrandæ ritus. 332

Monachæ velari ac conſecrari non debent, niſi ſuſcepto priùs Confirmationis Sacramento. 132

Monaſterium cur dictum Aſceterium. 512.b

Monialium frequens apud antiquos mentio quæ & Nonnæ ſeu Nonnales dicebantur. 512.b

V. Canonicæ.

Monita varia ad ordinandos. 155. & ſeq.

Moſaicæ legis miniſtri varias ob cauſas hereditario iure aſſumebantur. 14.c. 15

Moyſes extra ordinem Sacerdotio donatus eſt à Deo, & ei nemo in ſacerdotali ordine dicitur ſucceſſiſſe. 544

Miſtarum ordines hi tres nempe Epiſcopus, Preſbyter & Diaconus cur à Dionyſio ponantur. 380

N

Neceſſitas, quod pro remedio reperit, neceſſitate ceſſante debet ceſſare quod vrgebat 909.c

Nomen Summis Pontificibus, à quo tempore & quas ob cauſas mutari cœperit. 1043.1044

Chriſtianam, itemque Monaſticam vitam amplectentibus cur mutetur. 1044.c

Nominis Ordinandorũ promulgatio. 70. & ſeq.

Nonnæ ſeu Nonnales. *V. Moniales.*

Notarius Epiſcopi, variis Conciliis prohibetur quicquam accipere pro Sigillo ac Cera. 292. 297

Nihil niſi fortè pro labore & charta moderatum quippiam ab ordinandis exigere poteſt. 297

Sine ſimoniacus, qui ſecùs faxit. 299

Antiquiora decreta nihil ei concedunt accipere. 297

Idipſum recentiora expetunt. 297.298

Sed quia id efficere ſe poſſe non ſperarunt, ideo pecuniæ ei ſoluendæ ſummam moderata ſunt. 297.298

Per modum ſtipendij, non pretij. 299

Trid. cupit. à Notario nihil accipi ſed ei ſalarium conſtitui à publico vel ab Epiſcopo nihilque ſupra decimam aurei partem etiam gratis oblatum accipere permiſit. 298.299

Concilia Mediolanenſia quàm præclara ſtatuerint ad hanc Tridentini ſanctionem obſeruandam. 298

Notarius committit ſimoniam qui facultatem, literas teſtimoniales pro ſuſceptis Ordinibus & ſimilia ſcribendi, & ſubſigandi ab epiſcopis pretio ſuſcipit. 299

Notarius cui nullum ſtipendium de publico conſtitutum eſt, poteſt abſque ſimonia, pro charta, cera, calamo, ſcripturâ & libertate ſua per modum ſtipendij aliquid moderatum exigere. 299.300.

Cur ſimoniam committeret qui pro literis illuſtrioris beneficij magis acciperet quàm pro inferioris prouiſione, qui pro dimiſſoriis ad duos aut tres Ordines duplicatum vel triplicatum præmium ſibi dari vellet. 300

Notariorum ac ſigilliferorum varia ſacrilegia. 300.301

Notariis quantùm inuigilare debeat Epiſcopus. 224.c.501.b

Notarij ex Lectoribus eligebantur. 380.

Numerus Ordinum ſeptenarius. 363. & ſeq.

O

Obedientiam Deo maximam debent Sacerdotes. 156.242.b.243.a

Obedientia qua ratione promittatur ab ordinandis, à Curatis, Archidiaconis, Abbatibus. 242.243. & ſeq.

Obedientiæ ius in ordinatione illud trahebatur, vt Clericus eius Eccleſiæ Clericus fieret, à cuius Epiſcopo ordinatus fuiſſet. 248

Obedientia quæ promittitur Epiſcopo à Preſbyteris non propriè vouetur, ſed præcepto diuino ſancitur. 249

Eius obedientiæ quæ ſit præſtantia. 249

Ad quæ extendatur. 249.250

Oblationes quæ Eccleſiæ fiunt ad quam quis ordinandus eſt. 272

Abuſus iſtius donationis qua ratione à ſeptima ſynodo correctus. 272.273

Mos iſtarum oblationum antiquus & quomodo probatus fuit. 273

Clericus bona ſua Eccleſiæ offerens ad quam ordinandus

Digitized by Google

nandus in qua instituendus est, an Simoniam committat. 274
Ad *Oblationem* & sacram communionem ordine procedebatur. 318
Oeconomi creationem si non curauerint Episcopi, possunt eos Metropolitani in Ecclesiis suæ Prouinciæ constituere. 654
Officiales regiæ domus vel regni, Comites Cõsistoriani, Iudices comitatui Regis addicti ex officio, ab Episcopo regiæ domus ordinari possunt. 626.
Domini feudorum & eorum filij ab Episcopo fundorum possunt ordinari. 626
Officiales Episcopi pro ordinatione nihil capiant. 294. & seq.
Oleí duplex genus in veteri lege. 243. b
Quis vtriusque vsus esset. 243
Orare pro populo cùm sit Sacerdotis, placere debet Deo, vt placare eum possit. 24.2
Orare quantùm conueniat Clericis. 127. 188
Talis debet esse Sacerdos, vt mereatur impetrare, quod populus non valuerit. 156
Orationi qua ratione instandum ante ordinationem. 186. 287. 188
Orare debet, qui proximorũ saluti cupit vacare. 188
Orationis prærogatiuæ. 188
Orant Christiani capite nudo, vt se non erubescere significent. 983. d
Orarium dignitatis Leuiticę & sacerdotalis insigne. 962. d
Archidiaconus illud è sepulchro S. Petri sumebat vt Diaconum Presbyteratu initiandum eo indueret. 962. d
Oratoria seu Capellæ qua ratione primùm ædificatæ in agris. 319
Ordinarius seu proprius Episcopus. 600. & seq. *V. super. Indicem.*
Ordinationis nomen. 17. & seq.
Ordinandorum delectus & probatio. 20. & seq.
Ordinandi quibus testimoniis debent iuuari. 33. & seq.
Ordinandum qua ratione populus commendare, postulare, aut probare soleret. 39. & seq.
Ordinandi quæ debeant hodie habere testimonia à populo. 42. & seq. ab Archidiacono 45. & seq. à Parocho. 50. & seq. à testibus. 59. & seq.
Ordinationis indictio. 68. & seq.
Ordinandorum nominis promulgatio. 70. & seq.
Ordinandorum commendatio apud populum. 73. b
Ordinandorum electio à Clero & populo antiquitus facta. 79. & seq.
Ordinandorum è Regularibus probatio. 86. & seq.
Ordinandorum examen. 100. & seq.
Ordinandorum institutio. 149. & seq.
Ordinandis monita saluberrima dãtur. 155. & seq.
Ordinandorum dispositio. 183. & seq.
Ordinandorum consensus. 191, & seq.
Ordinationis fuga. 212. & seq.
Ab Ordinandis emitti solita professio. 234. & seq.
Ordinationi infesta multis rationibus simonia. 250. & seq.
Ordinationi præuius nonnullorum consensus. 312. & seq.
Ordinum numerus. 365. & seq.
Ordinum subordinatio. 384. & seq.
Ordinum essentia. 397. & seq.
Ordinis materia. 417. & seq.
Ordinis forma. 460. & seq.
Ordinis effectus. 468. & seq.
Ordinis character. 476. & seq.
Ordinem suscipiens. 490. & seq.
Ordinis minister. 543. & seq.
Ordinatur Episcopus à tribus Episcopis. 577. d. 578. & seq.
Ordinantur Clerici à proprio Episcopo. 600. & seq.
Ordinans alienum & ordinatus pœnis multantur 631. & seq.
Ordinantur Regulares à proprio Episcopo. 641. & seq.
Ordinare possunt ex pluribus Diœcesibus quidam Episcopi. 647. & seq.
Ordinare Episcopum quis debeat. 679. & seq.
Metropolitanum. 714. d. 715. & seq.
Summum Pontificem. 784. & seq.
Patriarcham. 786
Ordinantis qualitates. 789. & seq.
Ordinationis locus. 835. & seq.
Ordinationis Episcopalis locus. 855. & seq.
Ordinationis tempus. 860. & seq.
Ordinum interstitia. 882. & seq.
Ordinatio promoti ad Ecclesiasticam dignitatem, sitne acceleranda. 901. & seq.
Ordinationis Episcopalis tempus. 911
Ordiantionis ritus. 935
Ordinandus perpendere debet, quanta sit dignitas quam postulat. 155. c. d. 158. 159
Quantus honor & quantum onus. 174
An ex animo & propter seipsam dignitas illa grata sit. 155
An viribus consentanea. 155. 158. 166
An à Deo sit vocatus. 155. 165. d *V. Vocatio.*
Debere à Deo inuitari. 167. 168
Qua intentione ducatur. 155. 169. non fouendæ desidiæ gratiâ 166. non ambitionis. 168. non humanis rationibus. 167. 168. 172. non quæstus. 168 169
Qua arte, quibusue mediis Ecclesiam introëat. 155
Quid acturus sit post ordinationem. 155
Interdum aliquem damnari Clericũ qui laicus saluaretur. 155. d
Maximi momenti esse ad fœlicitatem consequendam, eligere statum suis moribus, ingenio, viribus consentaneum. 155. 166. 167
Statum quo perfectior est, eo esse periculosiorem, nisi animo ad perfectionem adnitente suscipiatur. 156. d. 158
Ad vitæ perfectioris rationem obligari. 156. d. 157. 158. 159.
Plurima tamen huius obligationis iugum suaue reddere. 163. 165
In Clericis esse grauia, quæ leuia sunt in laicis. 156. 157. c
Multaque licere laicis quæ Clericis prohibentur. 157
Grauius à Deo iudicandum, qui ab ipso plus acceperit. 159. 162
Potentes potenter torquenta passuros. 157. 160. 162
Humiliter accedendum ad id ad quod vocatur. 159
Recumbendũ in nouissimo loco ad has nuptias. 167
Nihil esse laboriosius, periculosius & difficilius in hac vita, sed in futura nihil beatius Diaconi

Index memorabilium

aut Presbyteri officio. 158.159. c
Inter Sacerdotes non multos esse qui salui fiant; sed multò plures qui pereant. 161
Paucissimos purgantibus flammis addici. 161
Neque diu in eis detineri. 162
Eum ritè accedere quem perfectio vitæ Clericalis accendit, id verò perpendat seriò, maturè, pluries, suis & alienis oculis, non ad honoris mundani lucernam, sed ad diuinæ veritatis lucem. 155. d. 167. d. non minùs seriò quàm de Mon. ingressu. 158. 159
Ne postea id elegisse temerè pœniteat, de quo nulla nimia potuit institui deliberatio. 161
In his perpendendis & aliis salutaribus meditationibus mense persistat, vel circiter. 186
Officiorum sanctitas prouocat, Christi dilectio, & diuina erga proximũ charitas vrget. 163. b. 168
Habendam esse rationem virium suarum, ingenij, indolis, vitiorum suorum atque virtutum. 165
Populi salutem cum Sacerdotum vigilantia atque industria esse coniunctam. 167
Computandum habeántne sumptus necessarios ad perficiendum. 167. Ad continendum. ibid.
Ad functiones exercendas. ibid.
Non tantùm noxium sed inutilem seruum in tenebras exteriores mitti. 178
Ordines seruata proportione fugiendos esse vti Episcopatus, non appetendos. 212. 213. & seq. *V. Episcopatus.*
Ordinandus Presbyter studiosissimè instruendus qua ratione vitia à se vel ab aliis propellere, populósque docere queat. 152
Qualiter diuina officia & Sacramenta Ecclesiastica debeat celebrare. 153
Qua mente, quoue fine ad sacram Ordinationem accedere debeat. 154
Ordinandi omnes Parisiis & Bellouaci ac in aliis Galliæ Diœcesibus 15. diebus ante ordinationem vitam communem agunt, variisque & frequentibus exercitationibus excoluntur. 154. 155
Quàm multiplex earum exercitationum fructus. 154. 155
Ordinandus vti confiteri debeat. 184. 185. 186
Ordinandi Presbyteri manebant in Episcopio vt discerent officium suum. 151. c
Et vt possent animaduerti mores eorum. ibid.
Vt modũ administrandi Baptismi ac Pœnitentiæ, fidei articulos, ac sacros ritus edocerétur. 151. 152
In mores Ordinandi quæ debeat inquisitio fieri & quomodo. 521. a. b
Ordinandorũ nomina, publicè proponendi praxis quàm sit antiqua, & religiosè obseruata. 71. 72
Ordinandorũ delideria in Ecclesia natiuitatis, diuturnę seu vltimę mãsionis debent significari. 59. c
Ordinandi qua ratione creabantur olim diuinitùs, & etiamnum possent. 69. 75
Ordinandos ab Episcopo prædicari ac laudati vetus est institutum. 73. 74. 75. 76. 77
Ordinandorum electio à Clero & populo antiquitùs facta. 79. b
Ordinando significanda impedimenta ab ordinatione repellentia. 150. a. item officia suscipiendi Ordinis. 150. 151. 152
Ordinantis indignos quantum sit peccatum. 23. 24
Ordinantẽ indignos quantũ maneat supplicium. 15. a
Ordinans munire debet animũ aduersus gratiam, preces, minas. 27. 28
Ordinis Ecclesiastici nomen duobus modis potest sumi. 363
Ordo strictè sumptus, complectitur septem gradus: latè, plures. 363. d
Ordines Monachorum & Virginum quâ ratione dicantur. 363
Ordines Ecclesiastici sunt septem. 363. d. 364
Ab initio Ecclesiæ nominibus & officiis discreti fuerunt. 364. 365. 366. 383. d
Presbyteri & Diaconi nomen & ministeria in scriptura. 364. Diaconi, & Subdiaconi, & quorundam inferiorũ meminit Dionysius Areop. ibid.
Apud alios Patres antiquissimos omnium Ordinum diserta mentio. 364. 365. 366. 367. 368
Ab Apostolis ad nos vsque sunt deriuati. 368
Variæ pro septenario Ordinum numero rationes. 369. vsque 384
Non efficaciter concluditur ex Apostolo varios Ordines Ecclesiæ numerante. 370
Neque ex gratiis gratis datis. 370. 371
Septem Ordines variis figuris designati in antiqua & noua lege. 371
Sacerdotium duplex, Summum seu Episcopatus, & secundum seu Presbyteratus. 377
Validè consecratur Presbyter qui non fuit ordinatus Diaconus, non autem Episcopus, nisi antea ordinatus sit Presbyter. 377
Omnes Ordines finaliter sunt vnus Ordo, sed diuersi formaliter. 377
Laborantes, Notarij, Custodes Martyrum, Defensores, non sunt Ordines, sed officia. 380
Ordines proportione seruata fugiendi, sicut Episcopatus. 23. 212. 226. 227. *V. Episcopatus.*
Ac præsertim Sacerdotiũ & Diaconatus. 226. 227
Timendum ne qui primatum appetit vanitatis, qui reditus, auaritiæ, qui opus ipsum præsumptionis arguatur. 227
Excusantur à peccato nunc, qui charitatis Zelo seipsos ad sacra Ordinum munia paratos esse significant. 227. 228
Maturâ deliberatione inita, proborum hortatu, diuina misericordiâ inuocatâ. 227. 228
Minùs tutum est Episcopatum desiderare, quàm alia officia Ecclesiastica. 228
Non constat vtrum minores Ordines, vel Subdiaconatus superioribus Ordinibus semper fuerint olim præsuppositi. 395
Promotiones per saltum iam æquissimo iure prohibitę, & Ordinũ subordinatio cõstituta. 395. 396
Sede vacante per integrum saltem annum ordinationes Clericorum sunt differendæ. 827. b
Pridie ordinationis admoneantur omnes Ordinum candidati vt sese quisque discutiat, ne officio se alliget cui non possit satisfacere, neve mentiatur Spiritui sancto, &c. 153. b
Quæ monitiones postero die de libro Pontificali leguntur, verbis vulgariter conceptis explicentur vberiùs. 153. c
Subdiaconi moneantur potissimùm, (& operæpretium faciet Episcopus, si id ipse præstiterit) astringere se ad continentiam perpetuam, & recitandas Horas Canonicas. 153. c. d
Debet necessariò esse baptizatus qui ordinatur. 520. 521. 522. 523
Qua ratione agitata sit antiquitùs hæc quæstio. 521
Debet quoque ex præcepto Ecclesiæ esse confirmatus. 523. 524

Quâ

Quâ ratione peccet mortaliter qui Confirmatione prætermissa ad Clericatũ vel Ordines accesserit. 524. Sine Cõfirmatione, rata foret ordinatio. 524
Apostoli facti sunt ante Sacerdotes, quàm confirmarentur. 524. 525
Irregularis non est qui non confirmatus, ordinatur. ibid.
Infans validè sed non licitè ordinatur. 525. 527
Episcopalis ordinatio rata est infanti collata, quãuis ab Episcopali iurisdictione diuulsa. 525. 526
Graue peccatum est, infantem ad Episcopatum vel maiores Ordines promouere, imo ad minores vel Clericatum. 526. 527
Amentes quilibet validè ordinari possunt. 527
Non verò qui in lucido interuallo expressè dissenserit. 527. 528
Infantes ante discretionis annos sacris Ordinibus initiati, cœlibatus lege non adstringuntur. 529
Vbi discretionis annos attigerint, si legi cœlibatus consentiant, ad continẽtiam obligantur. 530. 531
Nec improbos nec indoctos, multominus hæreticos ordinare licet, ne fiat iniuria ordinationi, diuinis officiis, Clero, & populo. 532. c
Valida tamen esset ordinatio. 532. 533. & seq.
Sacramentum Ordinis ornamenta gratię confert, decus animæ spiritale promouet & perficit, 183. dona Spiritus sancti cumulatissimè effundit. 183
Pro dispositione suscipientiũ ampliora dona & auxilia toto vitæ tempore conferenda præbet. 183
Recedente fictione Sacramenti susceptí gratia redit. 183
Gratiæ aliquæ gratis datæ per ordinationem tribuuntur. 468. 469
In Ecclesiæ exordio multæ gratiæ gratis datæ conferebantur, quę iam non dãtur nisi ratò. 469. 470
Rationes discriminis istius proferuntur. 470. 471
Aliquæ tamen gratiæ gratis datæ ordinationi iam sunt annexæ. 471. 472
Sacra ordinatio sacræ doctrinæ percipiendæ & tradendæ reddit aptiores. 472. d
Id ab actuali gratia gratum faciente seu sacramentali oritur. 473
Sacramentalis gratia potest recuperari. 474
Datur maior pro dispositione suscipientis. 474
Gratia habitualis datur in ordinatione nisi ponatur obex. 474. a
Quanta sit gratiæ Sacerdotalis excellentia. 474. d
Non è malo bonũ, sed è bono melioré facit. 475. b
Imo in melius transformat. 475. b. è plebeio, hominẽ diuinũ, sanctũ, & sãctificatorẽ efficit. 475. c
Ordo culpâ inculpatè susceptiẽtis potest eluere. 475
Ordo characterem imprimit. 476. Probatur id variis testimoniis. 477. 478. Inde oritur ordinationis non iterandæ necessitas. 478
Necessitas illa variè probatur. 478. 479. & seq.
Per peccatum non amittitur potestas Ordinis. 482. 483. & seq.
Post ordinationem in Gallia per 40. dies à sacra ordinatione Ordinibus initiati quotidie ab Episcopo sacram Eucharistiam percipiebãt. 189
Ordinum *functiones* exercendæ sunt. 158. 178
Quibus argumentis restituendas persuadet Concilium Trid. 91. Ab Apostolis ortæ sunt. 95
Nemo olim ordinabatur nisi ad ministerium. 177
Priuilegium de iis non exercendis cur concessum Patribus Societatis Iesu, & reuocatum. 91
Ostiarius vocatur πυλωρος, seu ædituus, minister. 366. sacrarij curator. 367. gubernator. 369
Discretio spirituum cur ei attribuitur. 370. & donum timoris. 372
Ostiarij communium Clericorum nomine intelligebantur. 366
Nascente Ecclesia cur Ostiariorum officium minus necessarium. 366
Ostiario obtemperabat Abbas, quemadmodum Abbati Monachus. 366. 367
In Ecclesia Constantinopolitana primus & secundus Ostiarius erant, imo & tertius. 381
Pauci viri celebres ab Ostiariatu vitam Clericalem sunt exorsi, sed à Lectoratu. 889. 890
Celebriorum Ecclesiarum plures erant Ostiarij: Ecclesiarum verò minoris census, vnus. 889. d
Ostiarij nascente Ecclesia, synaxes conuocabant, ac vix aliud præterea, cùm nullæ vel paucæ essent basilicæ. 366. Hinc dicebantur Cursores. ib.
Deinde templum expurgabant & euerrebant. 366
Ex Ostiariis vel Subdiaconis Custodes Martyrum eligebantur. 380
Ostiarius ante ordinationem instruebatur ab Archidiacono qualiter in domo Dei deberet conuersari. 150
Lectorem Græci dum ordinant, si sæcularis ille fuerit sine pileo, sed cum veste coram Pontifice offertur; si Monachus cum mandio seu paruo habitu. 1059. c
Lector nominatur præco & expositor Christi mysteriorum. 366. Doctor audientium. 892. c
simplex Papa. 289
Genera linguarum data Lectoribus. 369
Appellantur Pastores, quia lectione saginant populum audientem. 369
Prophetia cur eis attribuitur. 370. & donum scientiæ. 372
Cur solum ex minoribus Lectorem Græci moderni agnouerint. 81
Lectoratus potissimus videbatur olim probationis gradus in quo moraretur, qui ad superiorem conscendebat. 381
Lectores Ordinandos populo commendabat ac laudabat Episcopus. 73
Lectoris Aurelij ordinatio præclara & recolenda. 74. 75
Catechumenis legendi munus concessum, sicut hodie Monialibus. 383
Lectorem non promouebat Cyprianus nisi post diligens examen. 365
Lectores septem seu Notarij in Vrbe scribendis Martyrum gestis assignati. 365
Lectores plurimi Martyres. 365. 366
Lectorum cur plura exempla occurrunt, quàm aliorum inferiorum Clericorum. 366
In Lectoratu diutius manebant, quàm in reliquis Ordinibus inferioribus. 366. 890. a
Solebant Lectores exercere omnia officia minorum Ordinum ob Clericorum penuriam. 366
Prophetas in conuentibus publicis legere. 370
Antiquæ legis mysteria Catechumenos priuatim instruere. 370
Ex Lectoribus Notarij eligebantur. 380
Et defensores. ibid.
Statim à Lectoris gradu aliquis militiam Ecclesiasticam poterat aggredi. 890. a
Aliquando ante pubertatis annos ordinabantur Lectores. 890. d

Index memorabilium

Apud Græcos vnicus Lectoris gradus ex mẽoribus Ordinibus nunc retinetur, & cui illum conferunt, eumdem in Clericum attondent. 1062. b
Olim Tonsurâ diſtiungebât ſaltem in pueris. 1062. b
Exorciſtæ gratias habent curationum. 369
Vocantur Magiſtri, quia in Eccleſia ipſi compeſcunt & verberant inquietos. ibid.
Gratia ſanitatum cur eis attribuitur. 370
Et donum fortitudinis. 372
Exorciſtæ Martyres. 365
Ab Exorciſtatu aliqui militiam Eccleſiaſticam inceperunt. 890. d
Exorciſtæ non ordinabantur niſi prouectioris ætatis. 891. a
Dæmones adiurabant, 891. a. energumenos cuſtodiebant, alebant, eiſque manus imponebant ibid.
Acolythi dicuntur Ceroferarij. 381. Deputati. ibid. Camiſati, circũferebant ad altare carbones. ibid.
Acolythis tribuuntur opitulationes, quia opitulantur Diacono & Subdiacono in altari. 369
Interpretatio ſermonum cur Acolytho attribuitur. 370. & donum pietatis. 372
Acolythi in Eccleſia Romana tempore Cornelij erant. 42. 365
Acolythi S. Tarſicij Martyris religio & cõſtãtia. ib.
Acolythi & alij Clerici innumerabiles Nicenæ Synodo interfuerunt. 366
Acolythatum cur plerique Patres non recenſuerint. 382
Materiam Euchariſtiæ præparãt antequam altari præſententur, & ad altare offerunt. 371
Subdiaconus vocatur Carthag. 367. Sacrarij curator. 367. Theodorus. 381. d
Subdiaconis adſcribuntur virtutes, quia inſtar cœleſtium virtutum altaribus aſſiſtunt, & ad generalia officia deſtinantur. 369
Opera virtutum Subdiacono cur attribuũtur. 370. & donum conſilij. 371
Subdiaconi 7. in Eccleſia Romana tempore Cornelij. 365
S. Andeolus Subdiaconus martyr & prædicator in territorio Viuarienſi. 365. multi alij S. Martyres Subdiaconi. 365. 368
Subdiaconatum petens examinari debet, de Ordinum minorum & maiorum differentia. 139
An in minoribus Ordinibus probatus ſit. ibid.
De voto Continentiæ. ibid. Quo eius deſiderio exardeſcat. ibid. Quantam ſpem eius ſeruandæ concipiat. ibid. De Sacramentorum doctrina ſaltem generatim. ibid. De officij diuini recitandi ratione. ibid.
Subdiaconatus qua cautione & ſeueritate conferri debeat. 140
Non ſemper ei caſtitatis obligatio fuit annexa. 384
Ob eam obligationẽ nunc ſpecialiter dicitur Ordo ſacer, quod ſpecialiter hominẽ Deo cõſecret. 384
Se perpetuo Dei miniſterio mancipare debet. 157
Subdiaconi adſtabant pro foribus Sãctuarij. 364. b
Septem Subdiaconi conſtituti à Fabiano Pontifice, vt 7. Notariis ſeu Lectoribus geſta Martyrum ſcribentibus imminerent. 365
Patrimonij Eccleſiaſtici procuratores erant. 368
Præparant materiam Euchariſtiæ ad altare in ſacris vaſis faciendam. 371
Ex Subdiaconis vel Oſtiariis eligebantur Cuſtodes Martyrum. 380
Ex Subdiaconis vel Lectoribus eligebantur Defenſores. 380
Subdiaconi munus qua ratione conceſſum Imperatori. 1034. c
Diaconus dicitur ſelectus Liturgiæ adminiſtrator. 394. ſelectus miniſter. 364. b
Doctor. 369. Fides, Diacono cur attribuitur. 370. & donum intellectus. 371
Ex Diaconis frequẽtiſſimè eligebãtur Epiſcopi. 893
Septem primi Diaconi è ſeptuaginta Diſcipulis fuerunt. 934. a
Angelos Chriſto miniſtrãtes repræſentant. 1023 b
Diaconorũ plures Ordines ponit Dionyſius. 380
Diaconi 7. qua ratione ab Apoſtolis ordinati. 79
7. etant in Eccleſia Romana tẽpore Cornelij. 365
Diaconi poſſunt Ordinãdos interdũ examinare. 116
Quàm frequenter debeant orare. 126
Diaconatu initiandus, examinandus eſt, an maiori Sacramentorum ſcientia imbutus ſit quàm quæ Subdiacono ſufficiat. 140
An concionandi non ſit imperitus. ibid.
Diaconi ſæculares curas aſſumere vetantur. 157
Diaconi in omnibus Sacramentis miniſtrant. 140
Vicem gerũt Sacerdotis in Baptiſmo cõficiẽdo. ib.
Ac diſtribuenda Euchariſtia. ibid.
Catechumenos docere tenentur ex officio. ibid.
Diaconorum ordo purgatiuus eſt. ibid.
Catechumenorum & immũdorum ex officio ſunt præcipui purgatores. 971. d. 1023. b
Diaconi officio nihil eſt periculoſius, difficilius, & laborioſius in hac vita, ſed apud Deum nihil beatius. 159
Diaconi facultates Eccleſiæ adminiſtrabant. 197
Hinc Epiſcopi quidam priuatis rebus augẽdis, vel diſſipandis publicis incumbentes, Diaconorum fidẽ pertæſi eos ad Sacerdotiũ prouehebãt. ibid.
Hinc etiam quidam Diaconi hanc adminiſtrationem honorabiliorem rati diſpenſatione Sacramentorum, quærebantur ſe ad Sacerdotium promoueri. ibid.
Euangelizare poſſunt ſine cathedra. 369
Dominici corporis & ſanguinis diſpenſatio committi poteſt Diacono. 371
Diaconiſſa. 502. 503. & ſeq. *V. paulò ſuperius ſexus idoneus ordinationi.*
Sacerdos vocatur Preſbyter. 377
Sacerdos ſecundi ordinis. 372. 377
Sacerdotis nomen aliquando ſolis Epiſcopis, frequẽtiùs Preſbyteris, interdũ Clericis conceſsũ. 6
Preſbyteratus eſt Epiſcopatus imperfectus. 377
Sacerdotes qua ratione dicuntur collegæ Epiſcoporum. 250. d
A mundi creatione ſemper fuerunt Sacerdotes, etiam inter Ethnicos. 11
Sacerdotiũquib' in triplici legũ ſtatu cõmiſsũ. 11. 12
Sacerdotes à Chriſto electi & ordinati. 12. 13
Sacerdotij dignitas & elogia. 11. 12. 13. 100
Cæleſte tenet officium. 159
Angelus Domini exercituum factus eſt. 159
Tãquam Angelus aut eligitur, aut reprobatur. 159
Sacerdotium in terra peragitur, ſed in claſſem rerum cœleſtium eſt referendum. 176
Pro Chriſto legatione fungitur. 178. Mediator hominum & ſequeſter pacis apud Deum. ibid.
Sacerdotes ſunt populi Duces, Medici, Doctores. 156. 179. Sermo ſcientiæ Sacerdotibus cur attribuitur. 370. & donum ſapientiæ. 371
Sacerdotes eſſe pœnitentes nefas olim. 24

Digitized by Google

Sacedotis indigni ordinatio nullâ ratione potest excusari. 30. 31
Præstat habere paucos Sacerdotes bonos & vtiles, quàm multos inutiles. 30. 31
Sacerdotum Ordo erat Senatus Ecclesiæ, Consiliarij & Assessores Episcopi. 85. 1024. b
Sacerdotis officio nihil est in hac vita periculosius, difficili°, laborios°, sed in futura nihil beati°. 159
Nihil maius ac præstantius. 1055. b
Sacerdotes, Vicarij, Adiutores, Ministri, atque cooperatores Episcopalis officij. 111
Sacerdotes quàm frequenter debeant orare. 127
Sacerdotes qua ratione per Prophetas ab Apostolo dictos intelligantur. 369
Sacerdotum gradus vnicus, quia potestas conficiendæ Eucharistiæ in omnibus est æqualis & vnica. 370
Cur in secundo Ordine Ecclesiastico Sacerdotes dicantur constituti. 372. 373. 377
Sacerdotium est vnicus Ordo qui in Episcopatum & Presbyteratum tanquam membra inadæquatè diuersa distribuitur. 377
Singuli Ordines sunt participationes Sacerdotij. 383. b. Hinc quandoque vocãtur Sacerdotia. 383. c
Sacerdoti ex potestate in corpus Christi verum, authoritas in corpus Christi mysticum fluit. 377
Sacerdos exemplo & doctrina debet aliis prælucere. 534. d
Sacerdotio initiandus examinari debet, an piè & fideliter in ministeriis anteactis se gesserit: an spectatâ pietate, ánque castis moribus, an præclarum bonorum operum exemplum, & vitæ documenta ab eo expectari possint: Quid sit Missæ sacrificium: qui illius sacrificij effectus, quæ eiusdem partes; quæ necessaria in eo insint: quæ sacrarum vestium significationes: quæ in eo sacrificio offerendo requirantur: vbi & quando illud fieri non licet: quæ dubia aliquando incidere possunt, quæ explicatione opus habeãt vt illud rectè fiat: an sacræ confessionis aliquam peritiam habeat: an ad alia Sacramenta rectè ritéque ministranda idoneus sit: an eorum cognitionem explicatiorem habeat: an doctrinam teneat quà verbum Dei rectè tractare, concionémque habere possit: an de omni re ad salutem necessaria aptè populum instruere possit: de vitæ spiritalis sanctioris que institutis atque exercitationibus, de orandi modo. 141
Ab examine prædicto cur non excipitur qui sibi soli vult viuere non aliis. 142
Benigniùs agendum cum Religiosis perpetuo mãsuris in Monasterio sine vlla animarũ curâ. 142
Necessaria Sacerdoti ad *discendum* sunt; Liber Sacramentorum: Lectionarius: Antiphonarius: Baptisterium: Computus: Canon Pœnitentialis: Psalterium: Homiliæ Dominicis & festiuitatibus aptæ. 141
Indocti & imperiti ab officio Sacerdotali arcentur. 171
Sacerdos debet esse aptus ad docendum. 171
Quanti id sit momenti. ibid.
Debet esse versatus in scientia sæculari, Ecclesiastica, & diuina. 129
Sacerdotum in Clericos authoritas debet esse modesta. 9. 10. *V. Clericus.*
Sacerdotes mali quantum Ecclesiæ detrimentum afferant. 22. 25. & indigni 30.
Non tantùm sibi, sed aliis vacare debet. 142. 177. 178
Sacerdotes omnes sæcularibus Senatoribus morum & virtutum ratione, scientia & prudentia præcellebant. 142
Ad perfectionem contendere iubentur. 157. 162
Sæculares curas assumere vetantur. 157
Sacerdoti maior vitæ integritas necessaria, quàm Monacho. 158. 159. d
Cæteris ad exemplum debet viuere. 158. 159. 162
Et mentem per ostensa exempla non eleuare. 158
Aliena peccata diluere valeat. 169
Periculosus est Sacerdotij gradus, nisi illustretur meritis, nobilitate morum, exercitatione virtutum, instantia bonorum operum. 158
Debet suspicere dignitatem suam, ne ipse se despicabilem præbeat. 158. 175
Debet amplecti Clericalia officia, ne vilescant apud populum. 158. 159. 175
Sacerdotis Virtutes. 171. 178. 179. maximè cauere debet, ne peccet. 159. quæ peccata, laicis leuissima debet vitare. 162
Cur Sacerdos post casum vix ac ne vix ad pœnitentiam resurgat. 159. 160
Quantam Deus in hac & altera vita de peccatis Sacerdotum vindictam sumat. 160
Ambitionem maximè debet cauere. 175. 176. & otium. 177
Sacerdos inutilis æquè ac noxius damnatur. 178
Debet sacra dare. 178. Et sacra docere. 178. 179
Quod momenti erat, Presbyteri absque Episcopi authoritate attingere non audebant. 379
Sacerdotium seruatâ proportione fugiendum vt Episcopatus. 23. 212. 226. *V. Episcopus.*
Presbyteratus necessariò prærequiritur Episcopatui, non item inferiores Ordines superioribus. 392. 393. 394
Valet ordinatio Presbyteri non susceptis reliquis Ordinibus. 392. 393. 395
Posset ille præstare munia inferiorum Ordinum. 393. 394. 395
Item Diaconus per saltum promotus. 394
Secus de Subdiacono & reliquis. ibid.
Ordines ita sunt inter se distincti, vt vnus non sit pars aut determinatio alterius. 393
Ordinationi sexus idoneus. 496. 497. & seq.
Sacerdotissæ mulieres apud Ethnicos & hæreticos quosdam. 496
Episcopas præterea creauerunt Pepuziani. 496
Mulieres ordinari lege prohibitum, nec vnquam in Ecclesia Catholica receptum. 497. 498
Mulieres Tonsuræ Clericalis cur incapaces. 498
Hæreticũ est dicere mulieres esse aptas Presbyteratus aut Diaconatus Ordini, Subdiaconatui, temerariũ, inferioribus ac Tonsuræ, falsum. 498. 499
Mulierum Ordinatio non merè naturali, nec Ecclesiastico, sed diuino iure naturæ conuenientissimo prohibita. 499. 500
Obiectiones pro Ordinandis mulieribus referuntur & refelluntur. 500. 501. & seq.
Diaconæ, Presbyteræ, Episcopæ, Hypodiaconæ aliquando dictæ à viris suis qui ad eos Ordines promoti fuissent. 502. 503. 511. d
Vocabantur relictæ Episcopi, Presbyteri, Diaconi, Subdiaconi. 503
His præcipiebatur Cœlibatus. 503
Debebant castitatem vouere, antequam earum mariti sacris Ordinibus initiarentur. 503

Idcò vel Monachorum cœtui aggregari, vel in Diaconiſſarum Ordinem adlegi ſolebant. 503
Alio ſenſu dictæ Preſbyteræ & Diaconæ, quæ quibuſdam miniſteriis Eccleſiaſticis fungebãtur. 503
Epiphanius notat πρεσβυτίδας vocatas, non verò πρεσβυτειδας, ἢ ἱερείας: adeóque nomen ætatis fuiſſe non dignitatis. 504
Viduarum & Diaconiſſarum non idem fuit ordo in omnibus. 504
Viduarum ordo eas complectebatur, quarum ætas & diligentior probatio caſtitatis omne incontinentiæ periculum ſubmouebant. 504
Diaconiſſarum ordo viduas ac virgines non modo ad caſtitatem ſeruandam, ſed ad officia quædam Eccleſiaſtica conſecratas continebat. 504
Virgo aut vidua non initiabatur, ſed Diaconiſſa. 504
Viduæ parebant Diaconiſſis. 504
Nullum viduis officium, Diaconiſſis autem varia aſſignabantur. 504
Viduæ nupſerant, Diaconiſſæ frequenter eligebantur innuptæ, vel vniuiræ & poſt nuptias, continentes. 505
Diaconiſſæ quædam in Monaſterio ſeu Aſceterio, quædam domi ſuæ degebant. 505. 506
Ad Diaconiſſarum ordinem cur viduæ potiſſimum, idque ſexagenariæ promouerẽtur. 506. 509
Viduarum nomen cur eis datum. 506
Ritus promouendæ viduæ ac Diaconiſſæ. 339. 506. 507. & ſeq.
Vidua, vidualem ſeu nigram veſtem in Eccleſiæ Sacrario ſeu Secretario caſtitatem coram Epiſcopo profeſſa induebatur. 506. velamen ſumebat. 506
Quadruplex veli genus. 506
Virgo velabatur ab Epiſcopo vel Sacerdote, quia virgo typum Eccleſiæ Chriſto nuptæ gerit. 507
Non item vidua. 507
Sed ab Altari velamen recipiebant conſulto Epiſcopo. 507
Virgines benedicebantur & conſecrabantur. 507
Idque peculiari iure conuenit Epiſcopis. 507
Viduæ ſub nulla benedictione velabantur. 507
Nec earũ velamen ab Epiſcopo benedicebatur. 507
Diaconiſſarũ benedictio auguſtior & ſacratior. ib.
Benedictio illa dicebatur ordinatio. 507. 511. d
Vetitũ ne eodẽ quo Diaconi ritu cõſecrarẽtur. 507
Manus impoſitionem purè ceremonialem accipiebant. 507
Inter laicas recenſebantur. 507
Diaconiſſarum Ordo ſublatus. 507
Epiſcopus eis imponebat manus præſentibus Preſbyteris, Diaconis, ac Diaconiſſis. 508
Formula verborũ in ea conſecratione adhibita. 508
Vidua eligatur non minus ſexagintà annorum, exponitur. 508. 509. 510
Inter virgines, Diaconiſſas, & viduas diſcrimen. 510
Pro Diaconiſſis ætatis definitio relicta Epiſcopis. 510
Miniſteria Diaconiſſis commiſſa vt pudori fœminarum conſuleretur, & periculum incontinentiæ ex frequentiori virorum ac mulierum conuerſatione vitaretur. 510
Oſculabantur antiqui manus Preſbyterorum, & ſanctorum virorum. 1020. a
Oſculò Pontifex à ſe conſecratum honorat. 1037. a
Oſculo Eccleſiaſtici ordinis viri de nouo cum qui in eundem Ordinem receptus erat, conſalutabant. 1037. a
Conſalutatio illa ſanctam ſimilium animorum ſocietatem indicat, lætitiamq; mutuam quæ amore digna eſt. 1038. d
Vſitatiſſimum erat vt ſeſe inuicem fideles oſculo ſalutarent. 1037. c
Otioſus Clericus quãtùm à ſuo ſtatu aberret. 277. d. 278

P

Pacifica litteræ ſunt dimiſſoriæ. 658. d. Item commmunicatoriæ & eccleſiaſticæ. 659. b
Palla altaris, pallium & ſindon altare tegens idem. 353. 354
Palla ſignificat interdum ſindones in quibus Chriſti corpus conſecratur. 354
Interdum quaſlibet Eccleſiaſticas veſtes. 354
Sine *pallio* nihil Pontificalis muneris attentare debent Archiepiſcopi. 237
Pallium niſi obnixè petentibus dari nõ debet. 237
Romam adibant pallium petituri. 237
Pallium vocatur Archiepiſcopatus ſtola. 237
Quibus & quo tempore mitti cœperit palliũ. 237
Pallium eſt inſigne plenitudinis officij Pontificalis. 240. a
Pallium *philoſophicum* qua ratione quoue ritu concederetur. 1059. a
Pallium vſitatus *Chriſtianorum* habitus inſtar prædicantis erat. 1061. a
Panem benedictum datum & in loca diſſita miſſum in ſignum vanitatis antiquitas teſtatur. 994. c
Papa dictus Pontifex Apoſtolicus. 275. *V. Summus Pontifex.*
Paraneſis ad imitandas anteriorum Clericorum virtutes. 78
Ad Examinatores. 142. d
Ad Clericos. 1077. d. 1078
Parentes ad Clericatum vel Ordines non debent cogere filios. 205. 206. *V. Ordinatio inuiti.*
Parentes grauiter peccãt qui liberos à Clericali vel Monaſtico ſtatu ſine rationabili cauſa retrahũt. 323
Irritare poſſunt vota Cleticatus vel Monachatus ab impuberibus emiſſa. 324
Parentibus quid debeant filij. 327. 333
Parentum cõſenſus qua ratione non eſt neceſſarius ad ordinationes & profeſſiones Monaſticas. 332. vſque 351
Parentum conſenſus qua ratione ſit petendus. 332. 349. 350
Vbi filiorum ſalus periclitatur, poſſunt abſque parentum conſenſu Monaſterium vel Clericatum ſubire. 332
Etiam ſublato illo periculo licet liberis periculum fugiendo anteuertere & perfectioris vitæ ſtudio Eccleſiaſticũ vel Monaſticũ ſtatũ amplectẽdi. 332
Parentes religionis & perfectionis cauſa relinqui poſſunt, modo in neceſſariis non deſerantur. 332. 333. & ſeq.
Authoritates & exẽpla Sãctorũ ea de re. 334. & ſeq.
Parentibus Deus eſt præferendus. 335. 336. 337. & pietati religio.
Quàm multi id præſtiterint tùm Clerici, tùm Regulares. 339. 340
Parentum imperium educatione liberorum & inſtitutione ac familiæ bono continetur. 340. 341
Electio ſtatus à liberis facienda parentum poteſtati non ſubditur. 341

Digitized by Google

Si parentes graui neceſſitate oppreſſi filiorum operâ indigeant, eis ſuccurrendum eſt & remanendum in ſæculari habitu ſtatúque. 341
Parentum imperium ex duplici capite poteſt eſſe iniuſtum; & vni duntaxat iuſtè reſiſtitur. 241
Tutior eſt ordinariè loquendo Monaſticus ſtatus vel Eccleſiaſticus, quàm ſæcularis. 242
Præceptum honorandi parentes qua ratione & quo tempore obliget. 341. 342. 344
Parentum ſuſtentationem complectitur. 344
A parentibus vel inuitis exigere poſſunt liberi vt eos in matrimonium collocent etiam conſtituta dote. 342
Spiritualia beneficia vti debeant referre parentibus qui vitam Clericalem vel Regularem amplectuntur. 343
Liberi poſſunt creari ciuiles Magiſtratus inuitis parentibus. 343
Parentibus in graui neceſſitate poſitis, vel in periculo ingruentis indigentiæ conſtitutis non debent liberi Monaſteriũ ingredi, imo ab eo egredi debent ſi eis opitulari poſſint. 344
Naſcente Eccleſia ſalubriter inſtitutũ ne ad Euangelij prædicationem qui parentibus, vel liberis, vel vxori obnoxij eſſent, mitterentur. 348. 349
Idem optimo iure renouatum à Gangrenſi Concilio contra Euſtathianos. 349
Infantes & impuberes nonniſi cum parentum bona venia in Monaſteriis non ſunt recipiendi. 350
Parentum conſenſus cur ad nuptias liberorum magis quàm ad Monaſticam profeſſionem aut Clericalem requiratur. 350. 351
Parentes plurimi prolem necdum natam Deo piè vouerunt, & Deus hæc vota grata habuit. 352. 353
Qua ratione debent liberos inducere ad ea vota implenda. 354. 355
Parentes peccant ſi filios ad cuiuſlibet ſtatus electionem cogant. 355
Liberi parentum voto non tenentur obſtricti. 357. 358. 359
Iuramento patris non tenentur liberi ad eas nuptias, quibus conſenſum non adhibuerunt, 358
Si liberi parentum votis conſenſerint, eorum promiſſis adſtringuntur. 358
Non autem omnis qui tacet, conſentit. 358
Quâ ratione ius vitæ ac necis parentes olim haberent in liberos. 362
Parochi teſtimonium Ordinandis cur neceſſariũ. 50
Parochi præſentabant Ordinandos, & eorum examini aderant. 56
Quæ debeat eſſe cura Parochi circa Clericatus & Ordinum candidatos. 53
Parochus eſt ordinarius inquiſitor in vitam ordinandorum. 59. poteſt autem alius deligi ab Epiſcopo. 60
Parochus regebat Abbatiſſam, vel alius Preſbyter ab Epiſcopo conceſſus. 517
Parochialem Eccleſiam ſuſcepturus, examinari debet à tribus præter Epiſcopum. 118
Paræciæ nomen à ruſticanis Eccleſiis quibus Chorepiſcopi præerant ad vrbicas tranſiit. 587. a
Paſtus ſeu Paſtelli nomine quid ſignificetur. 289
Patriarcha interdũ ſumitur pro Archiepiſcopo. 275
Imperatores Græci Patriarchas eligebant, vel ſaltem ex tribus electis quem vellent, vnum præferebant aliis cui tributum aliquod pro inſtitutione ſua perſoluendũ imponere ſolebant. 278. c
Tribus Patriarchis Romano, Alexandrino, & Antiocheno totus orbis aſſignatus in Concilio Niceno. 731. c
Patriarcha in Epiſcopos ſui Patriarchatus ſummam habebat poteſtatem. 731. c
Patriarchatus Rom. exemplar cæterorum eſt conſtitutus. 731. c
Patriarchæ in ordinationibus Metropolitanorum conſuli debebant. 731. d
Eos confirmare & conſecrare, necnon Epiſcopos eis ſubditos potuerunt. 731. d
Romanus Pontifex hac poteſtate non eſt vſus paſſim priotibus ſæculis. 731. d
Conſtantinopolitanus ex Romano & Antiocheno mutilatis incrementa cœpit in Conc. 1. Conſtant. 732. a
Patriarcharum authoritas in ordinationibus Epiſcoporum. 769. & ſeq. *V. ſup. Ind.*
Patriarcharum Conſecratores. 786. & ſeq.
Patrimonium Ordinandi quomodo in Eccleſia publicè debeat proponi. 56
Patronus. 317. & ſeq. *V. Ius patronatus in ſuper. Ind.*
Pauperes ad Clericatum potiùs aſſumendi quàm diuites. 54. c. 55
Pecuniam pauperibus ex populo in ordinatione ſua olim dabat Epiſcopus. 275
Quis huius pecuniæ abuſus poſtmodum excreuerit. 275. 276
Quâ ratione repreſſus fuerit. 276
Epulæ Clericis ac populis in Epiſcoporum electionibus ac conſecrationibus parabantur. 275. 276. *V. Conuiuia.*
Non eſt ſimonia ſi recta dantis intentio fuerit. 277
Pecuniam pro licentia conſecrationis impetrandã Reges Gothi, Arriani, & Imperatores Græci poſt Iuſtinianum extorquebant. 278
Hanc Gregorius Magnus inuitiſſimè perſoluit & ſequentes integro ſæculo. 278
Si ſimoniaca erat exactio, at non perſolutio. 278. 279. *V. Simonia.*
Pelagius volebat fœminas Deo pſallere. 515
Pelliceam veſtem Clerici & Epiſcopi ipſi ſubtus ſacras veſtes olim geſtarunt. 964. a. 1074. c. Chriſtiani quoque. ibid. & Monachi. 1075. a. ſimplex & vulgaris, & indicium ſeruitutis erat. 1074. d
Dicebantur Melota, à Græco Μῆλον, quod ouem ſignificat. 1075. a
Perſecutio cur ſæuiebat præſertim in Epiſcopos, Sacerdotes & Diaconos. 312. d
Inter furentes perſecutionum procellas ſemper creati Diaconi, Sacerdotes & Epiſcopi. 312. d
D. Petrus in locũ Iudæ alium poterat eligere. 79. c
D. Petri ſucceſſor cur interdum dicatur S. Pontifex. 494. b
D. Petrus qua ratione dicatur etiamnum præſidere Eccleſiæ. 494. d
Phelon, phelonium ſeu phænolium veſtimenti Eccleſiaſtici genus, quod diuerſas patitur interpretationes. 1073. d
Pietas, eſt virtus quâ debitum parentibus honorem & obſequium tribuimus. 343. c. *V. Parentes.*
Qua ratione differat à religione. 343. c
Plauſibus ordinando fauebatur. 41. c. *V. Acclamationes.*
Pœnæ in ordinantes alienum Clericum, atque in ordinatos ab alieno Epiſcopo. 631. & ſeq.

Index memorabilium

Pœnæ simoniacis inflictæ. 263. & seq.
Pœnitentiam agi à Sacerdotibus aut Clericis nefas olim. 14. b
Pœnitentes à sacris mysteriis, fidelium exequiis, & Ordinandorũ electionibus excludebantur. 145. b
Pœnitentiæ Sacramentum non potest ministrare hæreticus & schismaticus ab Ecclesia præcisus, cùm iurisdictione careat. 812. c
Pœnitentiarius examini Ordinandorum debet interesse. 114. c
Irregularitates debet dignoscere. 114. 115
Ordinandos in confessione audire, vel alium committere. 115
Polyptica publica, idem quod ratiocinia publica. 315. b
Pontifici summo succedebant primogeniti in lege antiquâ. 14. d
Ordo ille successionis qua ratione interruptus, restitutus, perturbatus, neglectus, tandémq; euersus fuit. 14. d
Pontificalia ne exerceat Episcopus in Diœcesi alterius, absque Ordinarij expressa licentia. 836. d
Pontificalia illa quæ sint. ibid.
Populus qua ratione soleret ordinandum commendare, aut præsentare, aut postulare, aut ordinationi assentiri. 39. d. 81. 82. 84. d
Populi acclamationes in ordinationibus. 40. d
Populi vox expectabatur cùm Episcopus aliquem proposuisset. 41. a
A Notariis Ecclesiæ excipiebantur acclamationes & voces populi. 41. a. 42
Populi acclamationes quando & cur vetitæ. 41. d. 81. 82
Populi testimonia quænam requirantur nostro tempore. 42. c. d
Populus cur in sola Diaconorum & Sacerdotum ordinatione consulatur. 44. c
Populo qua ratione commendabat Ordinandos Episcopus. 73. & seq.
Populus quid præstiterit in ordinatione septem Diaconorum ab Apostolis ordinatorũ. 39. b. 79. c
Populus non semper Presbyteros designauit aut nominauit. 80
Populus aliquorum ordinationes clamoribus & minis nonnunquam vrgebat. 195. 196
Interdum vitæ periculum minabatur. 193. c. 195
Frequentes erant hi tumultus. 196. in eis, populi petitiones & aliorum responsa vltro citroque significata per Diaconum. 195. 196
Populus interdum pecuniæ cupiditate, locupletes viros in Sacerdotes eligebat. 195. 196. *V. Laici.*
Potestas Ordinis per peccatũ non amittitur. 482. d. 483. & seq.
Prædicandi officium periculosè appetitur. 227
Difficillimũ est, & multâ exigit dispositionẽ. 227
Præsentantur ab Archidiacono nomine Ecclesiæ promouendi ad Ordines hierarchicos. 966. d
Præsentationis illius varia notatu digna. 966. 967
Præsimonia beneficiis Ecclesiasticis adnumerantur.
Presbyter. V. Ordo. [629
Presbytera. 502. & seq. *V. Ordini sexus idoneus.*
Primates antiquioribus temporibus passim non erant. 719. d
Primates in Africa dicebantur, vel qui in singulis Prouinciis antiquiores erãt, vel qui electi essent: excepta Carthagine, nulla erat Metropolis. 721. b
Primates constituti in regionibus dissitis, qui essent Vicarij Summi Pontificis. 732. b. 733. d
Qui Metropolitanos examinarent. 734. a.
Qui electiones Metropolitanorum confirmarent vel infirmarent. 734. a. b
Respicerent ne indigni vel noxij ad Episcopatum vel Archiepiscopatum eucherentur. 734. b
Seruatúmque ius comprouincialibus ordinandi Metropolitanum, & Metropolitano consecrandi prouinciales. 734. d. 735
Ad Sũmi Pontificis nutum constituebantur. 732. d
Carthaginẽsis & Arelat. antiquissimi. 732. b. 734. c
Primatum quorundam in ordinationibus authoritas. 719. 781. & seq.
Primicerius asseruabat catalogum Clericorũ. 1041. b
Priuilegium de non seruãdis interstitiis, & functionibus sacrorũ Ordinũ exercendis Patribus Societatis Iesu olim concessum, postea reuocatũ. 95. 9
Priuilegiis quænam fides adhibenda. 95. 565
Priuilegia Abbatissis concessa quam habeant authoritatem. 519
Priuilegia sũt odiosa, ergo & restringẽda. 560. 616. c
Priuilegij vim omnem causa falsa infringit. 643. c
Cessante causa priuilegium cessat. 643. c. 909. b. c
Ob manifestam Ecclesiæ vtilitatem vel priuilegij abusum, concessa gratia reuocari potest ab eo qui dedit. 909. a
Priuilegia reuocãda, cùm tendunt ad noxam. ibid.
Probandi sũt diligẽter Ordinũ cãdidati. 20. 21. 22. 23
Singulorum Ordinum. 31. 32. Tonsurâ quoque initiandi; idque singulari solicitudine. 32. d
Probandi etiam Regulares, & quâ ratione. 86. c. 87. & seq. *V. superiorem Indicem.*
Processionis aditus, multa significat. 317. 318
Processio sumitur pro prærogatiua honoris & largitionis munerum, pro expensis ad edenda spectacula factis, & prærogatiua honoris in eisdem spectaculis. 317
Procedere variis modis vsurpatur. 317. 318
Professio ab Ordinandis emitti solita. 234. & seq.
Promissiones in ordinatione fieri solitæ. 242. & seq.
Promittebatur fides Catholica, Clericalis disciplina, & Ecclesiasticis superioribus obedientia. 242. 243. 244
Cautione iuratoria & scripto tria hæc promittebantur. 242. 243
Nunc fidei professio à quibus & qua ratione exigenda. 243
Qua item ratione disciplinæ Clericalis obseruãtia promittatur. 244. 245
Denique obedientia. 245. 246
Aliquando Clerici cuilibet Episcopo obedientiam iurauerunt. 245
Curati qua ratione iurare debeant obedientiã. 246
Promulgatio nominis Ordinandorum. 70. & seq.
Prophetæ apud Apostolum qua ratione Presbyteros significant. 369
Ex prophetia seu per prophetiam creari Sacerdotes quid sit. 69. 75
Proprius Episcopus. 600. & seq. *V. superiorem Ind.*
Prostratio, significat adorationem. 983. b
Psalmista seu Cantoris officium sola Presbyteri iussione traditur. 367. *V. Cantor.*
Psalmodia diuinæ plectrũ est lingua Clericorũ. 182
Psalterũ sacris ordinati memoriter tenebãt. 1066. d
Puella quæ mutato sexu in virum euaderet, est irregularis. 520. c
Purgatio canonica. 38

Quarenda

Digitized by Google

Q

Quærenda in examine generatim. 120. & ſeq. *V. ſuper. Ind.*
Quęrēda in examine Tōſuræ Clericalis. 131. & ſeq.
Quærenda ab initiando minoribus Ordinibus. 137
Quærenda à promouendo ad ſacros Ordines. 138. & ſeq.

R

Raſuram in Clerum intulere Monachi, ſicut & atrum colorem. 1064. d. 1065. a
Rationibus publicis obnoxij priùs ab ijs abſoluantur quàm in Monaſteriū vel Clerum admittantur. 348
Regalium iure reditus omnes fructuſque Cathedralium Eccleſiarum, nequidem exceptis præbendis, quarum conferendarum plenam poteſtatem habet Epiſcopus, quæ inter fructus numerantur, in poteſtatem Regis Chriſtianiſſimi veniunt, donec Epiſcopus poſt prouiſionem obtentam Regi fidelitatem ſpondeat. 954. d
Regum vnctio. 1027. d. 1028
Regulares qui ad Ordines accedunt, ſunt probandi. 31. 86. a
Regularis impediri poteſt ab Ordinibus ob crimen occultum. 37. d
Regulares Ordinem aliquem ſuſcepturi quale teſtimonium debeant habere à Superiore. 64. d
Regulares Clericatu vel Ordine initiandi, quid præſtare debeant. 86. c
Nempe debent carere culpis, impedimentiſue canonicis. 86. 91. c
Debent præterea exhibere litteras teſtimoniales ſuperioris. 86. 87. 89. 90. 91
Teſtimonium de Natalibus & ætate præſcripta. 86. 87.
Teſtificationem Ordinis proximè ſuſcepti. 86
Progreſſionem in Eccleſiaſtica diſciplina. 86. 87. 93. 94.
Teſtimonium bonum. 86. 87
Denuntiationem nominis in Eccleſia. 86. 87
Adſcriptionem & miniſterium in Eccleſia, cui adſcriptus eſt. 86. 94. b
Exercitationem functionum Ordinis ſuſcepti. 86. 94. 95
Frequentiam ſacræ Communionis. 86
Reuerentiam atque obſeruantiam erga Sacerdotes & Superiores. 86. 87. 94
Interuallum anni inter poſtremum Ordinum minorum gradum & Subdiaconatum ac rurſus inter, &c. 86. 87. 94. c. d
Olim minus interuallum obſeruabant quàm Clerici ſæculares. 94
Debent ſubire diligens examen Epiſcopi. 86. c. 92
Debent habere litteratum ſcientiam & cantus peritiam, ac alias inſtructiones ad ordinis ſuſcipiendi functiones ritè rectéque obeundas. 86
Vſum & peritiam recitandi diuinum officium. 86
Loco tituli & cenſus teſtificationem præſtitæ profeſſionis Regularis. 86. 87
Iurent & ſcribant ſe illam ſponte feciſſe aut ratam habuiſſe, & ſcriptū illud in archiuo aſſeruetur. 87. a
Debent habere literas dimiſſorias à Superiore de ordine ſuſcipiendo duob. mēſibus non vetuſtiores. 87. 89. 90. 91
Ab alieno Epiſcopo ſine dimiſſoriis nequeunt ordinari. 87. d
Quâ lege, & quo iure iſta omnia tenentur exequi. 87. b. c. d
Ad Regulares Ordinandos, quando, quo modo, & cur requiſitus ſit conſenſus Superioris. 88. 89. 90. 91
Regularis Ordinandi vita cur & quâ ratione ab Epiſcopo debet expendi. 91. 92. 93
Etiam antea acta in ſæculo. 91. d. 92
Regularium exercitationes quomodo futuris Clericis vtiles. 92
Regulares quid de diſciplina Eccleſiaſtica ſentiāt, & ſentire debeant. 93. 94
Regulares Ordinibus initiati, ne pro crimine poſſint extra monaſteria in contemptum Eccleſiæ deiici mendicaturi. 96. 97
Regulares litteras Ordinis ſuſcepti ab Epiſcopis debent obtinere, & in examine exhibere. 97. c
Regulares abalieno Epiſcopo ſine literis dimiſſoriis non ordinentur. 98. c
Priuilegia huic decreto contraria Concilium Tridentinum abrogauit. 99
Regulares examinandi ſunt ab Epiſcopo. 105. b
Quid in Regularibus examinandum. 105
Regulares proprio Epiſcopo quoad ordinationem adſtringuntur. 641. c. 642. & ſeq. *V. ſuper. Ind.*
Regularis vitæ profeſſio graui metu extorta declarata eſt irrita. 207. 208
Sed anni integri ſpatio olim roborabatur. 209
per Tridentinum, quinquennio validatur. 209
Ad Regularem vitam vocatus quid debeat parentibus. 332. 333. & ſeq. *V. Parentes.*
Ad Regularem vitam parentes poſſunt deuouere filios etiam necdum natos. 352. 353
Ritus priſcus deuouendi ac conſecrandi Deo eiſmodi pueros. 353. a
Ad altare à parentibus offerebatur puer pluribus præſentibus, altaris palio inuoluebatur. 353. 354
Parentes inducere debent filios vt hæc vota impleant. 354. 355. 359
Non aurem cogere. 355. 356. 357. b
Liberi parentum voto non ſunt obſtricti. 357. 358. 359. niſi conſentiant. 358. a
Qui à parentibus Deo deuotus fuerat, & in Monaſterio ab infantia traditus, ſi pubes habitum religionis ſuſcepiſſet, olim Monaſterio adſtrictus erat. 360
Seu conſenſus eſſet verus, ſeu ſimulatus. 360
Datum deinde triennium poſt coactum Monaſterij ingreſſum ad reclamandum. 360
Tridentinum tempus iſtud ad quinquennium prorogauit. 360
Qui profeſſionem facit debet attigiſſe annum decimum ſeptimum olim decimum quintum. 361
V. Monachus.
Religio eſt virtus quâ Deum colimus. 343. à pietate multum differt. 343
Reliquias Martyrum cuſtodiebant Oſtiarij vel Subdiaconi. 380
Remenſis Epiſcopus priuilegio veteri ab Apoſtolica ſede Clodouæi diplomate ad vngendos Francorum Reges gaudet. 1028. b
S. Remigio primatus conceſſus & vices Summi Pontificis commiſſæ. 735. c
Reſcriptum Apoſtolicum. *V. Ordinationis miniſter.*
Reipublicæ neceſſarij Sacerdotes. 5.
Publicis vtilitatibus vnuſquiſque ſeipſum & ſuam operam debet. 229. 230. 231
Ritus ordinationis. 935. & ſeq.
Ritus plurimos à Gentibus & Iudæis obſeruatos,

Index memorabilium

Ecclesia retinuit. 949. c. 950
Rogationes. *V. Litania.*

S

Sabbatum quatuor temporum vocabatur Sabbatum 12. lectionum. 973. c
Sabellius inducebat mulieres vt sibi cantibus applauderent. 515 *Sacerdos. V. Ordo.*
Sacra, id est, diploma Principis. 314
Sacramentum inuito collatum, nullum est. 191 d
Contritio qua ratione sufficiat ad suscipienda Sacramenta viuorum præter Eucharistiam 184
In Sacramentis exhibendis qua ratione aliquid accipi potest. 280. 281. *V. Simonia.*
Sacramenti tres sunt conditiones. 397
Solos prædestinatos Sacramentorum capaces esse moderni hæretici somniarunt. 532
Sacramenta non decet nisi in sacris locis conferre. 841. c
Sacramenti ratio conuenit omnibus Ordinibus 412. & seq.
Sacrarij custos curabat vt vestes omnibus Ordinandis consentaneæ adessent ne quâ vel minima curâ ipsi laborarent. 963. b. 964. b
Sacri dicuntur Reges multis titulis. 1033. c
Sacrificium aliquod debent offerre laici. 9
Sacrificia Sacerdotis impij qua ratione polluta dicantur. 539. b
Sacrilegium est ordinem aut Tonsuram suscipere, vel Episcopum consecrari cum peccati mortalis conscientia. 183. 184
Scholastici Cathedralium Ecclesiarum debent Ordinandos examinare. 111. c. 114. c. quo iure. 112. d
Ius illud per negligentiam amittitur, & ad superiorem reuoluitur. 112. d
Ordinandos in suo officio instruere debent. 114
Scoti ac vagantes Episcopi. 828. 829.
è Scriptura sacra qua ratione captarent omen veteres. 999. c
Septennium in gratiam studiorum concessum à Bonifacio VIII. 907. d. 908. & seq.
Pro *Sepulturis* an licet aliquid exigere. 280. 281
Aliquid sponte oblatum recipi potest non exigi. 281. c. 284
Seruitus iure gentium in pœnâ peccati irrepsit. 146
Qua ratione dissoluatur. 346
Serui inuitis Dominis cur non possint fieri Clerici vel Monachi. 346
Sigilli episcopalis titulo iniustum ab Ordinatis pecuniam accipere. 290. 291. 292. 293 *V. Notarius. & simonia.*
Sigillum & cera ab Episcopo gratis impendenda. 291. 293.
Simonie lues quantùm Ecclesiam infecerit. 251. 252.
Quàm sit vetusta pestis illa. 251. 252
Quantũ grassata sit ad nostra vsq; sæcula. 251. & seq.
Quantâ solicitudine exitialis illa tabes coercenda sit. 27. 252. 253
Quantam in eo monstro profligando diligentiam adhibuerint sæpe sancti Præsules. 252. 255. & seq.
Aduersus illam perfidiam de cœlo quoque pugnatum est. 256. 257
Quàm subtilem & quàm inutilem excogitauerint inuentionem quidam moderni circa simoniã. 259
Simonia qua ratione repugnat religioni, & iustiæ. 260
Simoniæ prauitas quàm peruersa & quàm exosa fuerit Patribus. 261. 262. 263
Simonia cur hæresis dicta. 261. Immo hæresi Macedonianorum damnabilior. 261. Heresewn maxima & prima. 262. Cur vocetur idololatria. 262
Simoniaco pœnitentia perpetua imponitur. 263
Qui propter pecuniam ordinatur, nec gratiam recipit, nec legitimam Ordinis executionem. 263
Pœnæ simoniacis inflictæ. 264
Qui simoniacè ordines contulit vel recepit, *ipso facto* ab executione suspenditur. 264
Deponendus est vterque ordine Clericali. 264
Excommunicationem quoque ipso facto incurrit Summo Pontifici reseruatam. 264. 265
Præterea mediatores & sequestri excommunicantur. 265. Restitutio facienda. 265. Mittitur in exilium, carcerem, aut Monasterium. 265. Infamis est. 265
Ad quos extendatur simoniæ crimen, & eius pœna v.g. ad ordinantem, ordinatos, socios, participes, mediatores. 266
Qui per pecuniam ignoranter & proinde inculpabiliter ordinati fuerint, ab executione ordinis sic adepti deiiciuntur. 266
Qui à Simoniaco non Simoniacè ordinati fuerint in accepto ordine non sinuntur perseuerare, nisi ex quadam Ecclesiæ indulgentia. 266
Dispensatio quæ ipsis indulgetur necessitate Ecclesiæ debet extorqueri. 267
Multa alia notatu digna circa tales ordinationes. 267. 268.
Qui à Simoniaco sciens consecratur, vterque deponatur & pœnitentiam agat. 268
An & quo casu possit quis Antistiti suo Simoniaco communicare. 268. 269. 270
Extraordinaria contra simoniacos procedendi ratio. 271
Sitne aliqua simonia iuris positiui. 299
Pro sepulturis an aliquid exigere liceat. 280. 281
Res Ecclesiasticas quascũque vẽdi prohibetur. 180
Recipere pecuniam pro spiritali Sacramentorum gratiâ, aut potestate spiritali, simonia est. 180. 281
Nulla id consuetudine excusari potest. 281
Quoties pecunia pro ordinatione confertur, pactumque vel tacitè initur obtinendi pretio Ecclesiastici gradus, est vera Simonia. 272
Summi Pontifices plerique & Cõcilia tum antiqua tum moderna, quicquam accipere etiam post ordinationem vetuerunt. 284. 286. 288. 289
Quàm sanctè & iustè id sanxerint. 284 285
Sæpissimè prohibitum ne consecratus consecratori, vel ordinatus ordinatori quicquam daret. 285. 286. 287
Consuetudines *simoniacæ*, non Episcopo sed eius ministris dati qua ratione concessum. 287. 296. 297.
Quibus titulis legitima censeatur ista pecuniæ donatio. 287
Cur ab Imperatoribus fuerit taxata & quomodo 286. 288. 289
Consuetudines illæ vocanturinterdum cathedratica, synodatica, inthronistica, insinuatiua seu *introgressiua*. 287.
Est tamen inter illa discrimen. 287. 288
Eas consuetudines reprobare videtur D. Gregorius. 296. 297
Singuli vici pendebant tributum aliquod, quod vocabant Canonicum. 289
Donatio nomine pastus aut pastelli sæpè prohibita. 289

Alij

Digitized by Google

rerum & verborum.

Alij prætextus ſumendi & exigendi munera ab ordinatis ſeu conſecratis iure damnantur. 289. 290
Acceptio titulo ſigilli epiſcopalis qua ratione ſit illicita. 290. 291. 292. 293. 294
Notarius aliquid accipiens non videtur ſtricto iure ſimoniacus, ſed ſimoniacæ prauitati fauēs. 292
Epiſcopus ex Notarij commodis aliquod emolumentum ex ordinum collationibus directè percipiens quantùm peccet. 290. 291. 292. 294
Epiſcopus ex officio literas teſtimoniales debet ordinato. 293
Cur non ſit Simoniacus qui pro ſigillo coactus dat pecuniam. 293
Nihil accipere licet pro teſtimonio quod veritati redditur, ſecùs infamis eſt. 291
Simonia eſt vendere Vicedominatū, Oeconomatum, Caſtelanatū, vel quācunque rerū Eccleſiaſticarū procurationē aut adminiſtrationē. 291
Non licet vices ſuas, iuriſdictionem ſuam, Eccleſiarum viſitationem, vel quippiam ſimile ſub annuo cenſu committere. 291
In ordinatione Ianitores, Barbitōſores, & alij officiales nihil debēt exigere aut leuare. 293. 295. 296
Quando id ſimonia ſit. 296
Vicarij generales & Examinatores qua ratione ab omni quæſtu turpi ſe debent continere. 295
Simonia eſt offerre pecuniam, vt examen ſit mitius, & eo fine datam recipere. 295
Stipendia miniſtris data in collatione Sacramentorum, cur ſæpius in Sacramento Ordinis reprobata. 281. 282
Munera ante cur magis quàm poſt ordinationem dari prohibitum. 282. 283
Munuſcula poſt ordinationem gratis dari qua ratione conceſſum olim. 281. 284
Multa ſponte oblata recipi poſſunt licitè, quæ licitè exigi non poſſunt. 283
D. Baſilius cur vetuit quicquam accipi poſt ordinationem. 284
Quam explicationem pati queat benigniorem, & noſtro ſæculo accommodatam. 284
Eis qui in ſacrario operantur, de ſacrario licet edere, & qui ſpiritualia ſeminant, ſuſtentationem à populo accipere. 281
Idque poſt Sacramenti collationem, non ante. 281
In quibuſdam Eccleſijs ex antiquiſſima conſuetudine exigitur aliquid pro cōſecrationibus Epiſcoporum, benedictionibus Abbatum, ordinationibus Clericorum, Chriſmate & oleo, veluti ſtipendium ad miniſtrorū vitam neceſſariū. 281
Qua cautione id liceat. 281. 282. 283
Quàm ſit vitandum. 281. 282
Simoniam committeret Epiſcopus qui venderet facultatem ſcribendi, aut obſignandi literas teſtimoniales vel dimiſſorias pro Ordinibus. 299
Et notarius qui eam pretio ſuſciperet. 299
Lege cōmuni tenetur Epiſcopus habens ſufficientes reditus dare ſtipendium Notario, excuſatur autem per contrariam conſuetudinem. 299
Inſinuatiua munera qua ratione reprobentur. 302
Inthroniſtica ſeu pro inueſtitura vti damnentur. 302. 303
Vti valeant tolerari. 302. 303
Simoniacus eſt qui per pecuniam aliquem eligit, inſtituit, ordinat. 303
Simoniam qua ratione inducere poſſunt preces, aſſentatio, & obſequium. 303. 304. 305. 306. 309
Quid ſit munus à manu, ab obſequio, à lingua. 304
Pretiū dare, aut rem pretio æſtimabilē idē eſt. 304
Egregia D. Thomæ circa has preces doctrina. 305. 306
Honeſtum eſt Præſulem pro digno orare. 306. 307
Et exorari. 307
Non peccat mortaliter qui pro digno orat ex affectu carnalis amicitiæ aut humanæ beneuolentiæ. 307. 308
Qua ratione amicitia, laus, vel gratia ex ordinatione procurari vel ſperari poſſit vel non poſſit. 308
Simonia vera & analogica diſtinguuntur. 309
Promouens indignum ex precibus, gratia, fauore, quam ſimoniam contrahat. 309. 310
Obſequium qua ratione ſimoniam inducat. 311
Metus quando inducat ſimoniam. 311
Conſanguinitas, perſonarū acceptionē continere poteſt, non ſimoniam. 311. *V. Notarius. Pecunia.*
Singularitas qua ratione vitanda. 875. 876. a
Solidus quid eſſet, & quanti valoris antiquitus. 288
Spiritus ſanctus variis titulis vocatur vnctio. 1021. b
Cur *Sponſalia* reuocari non poſſunt ſi contrahētes impuberes doli capaces appareant. 326. a
Subordinatio Ordinum. 384. & ſeq.
Summus Pontifex quolibet tempore pallio vtitur, non item reliqui Antiſtites. 878. a
In die ſuæ conſecrationis ordinare poteſt, non item reliqui. 878. a
Cum Metropolitano ordinante ſimul ordinat, propter connexionem omnium Eccleſiarum cum S. Pontifice. 812. b. d
Si vtilitas Eccleſiæ poſtulet Clericos vel laicos abſoluto imperio, vel pœnæ comminatione ad ordinationem poteſt compellere. 201
Credibile eſt ius illud olim fuiſſe Epiſcopo. 202
Summus Pontifex antequam conſecretur profitetur ſe ſeruaturum decreta prædeceſſorum ſuorum & conſuetudines Rom. Eccleſiæ. 241
Verè ac propriè non dicitur Summus Pontifex niſi poſt conſecrationem. 918. d
Qua ratione dicatur Vicarius S. Petri. 494
Ab Hoſtienſi Epiſcopo conſecratur. 174
S. Pontificis ad Preſbyteros vniuerſo orbe creandos poteſtas. 647. d. 648. & ſeq. 723. 749. & ſeq. *V. & Miniſter Ordinationis in ſup. Ind.*
S. Pōtificis elogia. 494. b. 647. poteſtas. 744. 749
Summi Pontificis Ordinator. 784. & ſeq.
Vbi quis in Romanum Pontificem electus eſt, confirmatione non eſt opus ad ſtatus ipſius firmitatem, nec eius conſecratio vlla exceptione impediri poteſt. 928. d. 929. 931. e. 932
Electus nō cōfirmatur, niſi impropriè. 931. b. 932. a
Electus habet authoritatem regendi Romanam Eccleſiam, & diſponendi omnes facultates illius. 929. a. 930. c. 932
Non ſolebant ſummi Pontifices ante Imperatoris conſenſum, antequam conſecrationem adepti eſſent, quicquam in Eccleſia Romana quod ad Pontificale munus ſpectaret, moliri. 929. e
Curam Romanæ & vniuerſalis Eccleſiæ, non electus ſolùm gerebat, ſed quatuor ſimul eiuſdem Eccleſiæ miniſtri ſacri, Archipreſbyter, electus, primicerius, conſiliarius. 929. e
Sublatâ iſtâ conſuetudine poteſt electus in Romanum Pontificem omnia Pontificalia officia adminiſtrare. 930. b. c. 931
Poteſtas Eccleſiæ relicta à Chriſto deligendi ſibi

Digitized by Google

Index memorabilium

Summum Pontificem, eſt independens ab alia quacumque poteſtate. 931. a
Olim ad electionẽ integram concurrebant Cleri populiq; Romani deſideria, Epiſcoporum, Cardinalium, atque Imperatoris conſenſus. 931. 932
Olim qui legitimè expetitus iudicabatur, mox conſecrari ſolebat. 931. c
Cleri ac populi nominationem cõfirmabant Epiſcopi prouinciæ. 932. a
Sũmi Pontificis cõſecratio. 970. d. 971. a. c. *V. Miſſa.*
Summo Pontifici nomen à quo tempore mutari cœperit, quam ob cauſam, & quasilla mutatio ſignificationes habeat. 1043. 1044
Superpelliceum cur ab Epiſcopo detur, non autem veſtis interior Clericalis. 1060. b
Superpelliceo reſpondet phenolium apud Græcos. 1073. d. item camilia & epirriptaria. 1074. a
Superpellicei vox ante ſæculum duodecimum vel nulla, vel rariſſima. 1074. a. erat olim talare. 1074. b. 1075. d. ſignificat munditiæ candorẽ, & perſeuerantiæ finẽ. 1074. b. 1075. c. 1076. d. 1077
Super pelliceas veſtes gerebatur. 1074. c
Vt mortificationi vitæ candor adiungatur. 1076. d
Dicitur etiam cotta. 1075. b
Clerici ſacris miniſteriis inſeruientes, veſtes albas, lineaſq; vtplurimũ ſuperinduere ſolebãt. 1075. b
Superpelliceum laxius erat, alba ſtrictior. 1075. d
Extra Eccleſiam non deferendum cenſet D. Hieronymus, & quidam alij. 1075. d. 1076
Tamen quia nulla benedictione ſpeciali ſacratur; ſolas autem ſacratas veſtes extra Eccleſiam deferre Stephanus Papa prohibuit, indultum fuit facilius vt extra Eccleſiam geſtaretur. 1076. b
Eſt habitus Regularium Canonicorum, vnde ab eis extra Eccleſiam deferri cœpit. 1076. b
Innocentius III. in Cõcilio Lateranenſi decreuit, vt Pontifices in publico ſuperindumentis lineis omnes vtantur, niſi Monachi fuerint. 1076. c
Superpellicium in Eccleſia vt mundum ſit, præcipitur. 1076. a
Suſcipiens Ordinationem. 490. & ſeq.
Suſpenſiones ad beneplacitum cuiuſdam duntaxat perſeuerantes, irregularitatem inferre alij negant, alij aſſerunt. 671. a
Suſpenſo Epiſcopo ius beneficia conferendi ad neminem deuoluitur. 827. a
Synodales conſtitutiones qua ratione obſeruandæ ſunt. 184. 185
Ad Synodum eius venire tenebatur, à quo quis eſſet ordinatus etiam exemptus. 287
Synodicæ litteræ continebant fidei profeſſionem: Archiepiſcopi & Patriarchæ recèns ordinati eas inter ſe mittebant. 243. c
Synodaticum ſeu Cathedraticum, eſt munus Epiſcopo datum pro oneribus paſtoralis officij ſuſtinendis. 287. *V. Simonia.*

T

Taxatio quæuis æſtimatio eſt quædam venditio. 280
Templa apud Græcos quinque partes habent: ſanctum tabernaculum, chorum, pulpitum, nauem duplici tabulato diſtinctam, veſtibulum pro pœnitentibus & baptiſterio. 975. d. 976
Tempus examinis. 143. 144
Tempus ordinationis. 860. & ſeq.
Tempus interſtitiorũ inter ſingulos Ordines. 882
Tempúſue breuius concedendum ſit promoto ad Eccleſiaſticam dignitatem, vt ſuſcipiat Ordines. 901. & ſeq.
Tempus conſecrandi Epiſcopum. 911. & ſeq.
Tertulliani textus de Sacerdotum & laicorum diſtinctione ambiguus explanatur. 10. 11
Cur contendat laicos debere eſſe Monogamos. 11
Teſtamenti veteris Miniſtri primùm deſignabantur, tum conſecrabantur, deinde applicabantur. 14
Hæreditario iure aſſumebantur. 14
Primogeniti familiæ Aaronis erãt Sũmi Põtifices. 14
Teſtimonium habere bonum ab omnibus debent ordinandi. 33. 39. Etiam ab infidelibus. 33. Sed præſertim à Chriſtianis. 34. Qua ratione daretur antiquitus à populo. 39. 59
Teſtimonium à populo quale iam requiratur. 42
Teſtimonium Archidiaconi pro Ordinandis. 45. 46. 47. 48
Teſtimoniũ Parochi, & Magiſtri ſcholæ, ac aliorũ teſtiũ probatorũ pro Ordinandis. 50. 51. 52. 53. 58
Teſtimoniales literæ Ordinandorum non ſint vetuſtiores. 55. 56
Teſtimoniales literæ quibus Ordinandi probantur, à quibus petendæ. 56. 64. earum formula. 65
Obſignatæ eſſe debent. 67. a
Teſtimonium ferens de nominato in Epiſcopum quid præſtare debeat. 62. 63
Teſtes vitæ Ordinandorum poſſunt omnes audiri, ſed non debet omnibus credi. 60. 61. 62
Teſtes idonei quinam. 61. 62. 63. quando iuramentum debeant præmittere. 63. Cenſurarum pœna cogi poſſunt. ibid.
A quibus Teſtibus Ordinandi teſtimonium petere debeant. 56. 57
Theologalis Canonicus examini Ordinãdorum debet intereſſe. 114. 115. Ordinandos in ſuo officio inſtruere. 114. Fidei confeſſionẽ ab eis exquirere. 115
Thronus Epiſcopalem ſedem ſignificat. 287
Abſque *Titulo Eccleſiaſtico* nemo olim ordinabatur. 17. d. 609. d
Titulum illum non deſerebat niſi Epiſcopo conſentiente. 609. d
Regulares loco Tituli Eccleſiaſtici teſtimonium profeſſionis debent exhibere. 96. Iurare & ſcribere ſeſponte eã feciſſe aut ratam habuiſſe. ibid.
Titulus Eccleſiaſticus vel cenſus annuus ab Ordinandis cur exigatur. 96
Titulus Eccleſiaſticus maximi momenti. 609. d
Minoribus Ordinibus initiandi gradus & titulus Eccleſiaſticus ante ordinationem populo ſignificabatur. 967. d
Tonſura initiandi debent examinari & probari. 32. 102. Eius probationis omiſſio quid afferat detrimenti. 32. 102. 105
Tonſura Clericalis quâ cautione conferenda. 32. 103. 131. 135
Teſtimonium Parochi & Magiſtri Scholæ qua ratione debeant habere. 57. 58
Tonſurandorum ætas. 58
Tonſuram ſuſcepturus quænam de ſe legitimè teſtata ſuo Epiſcopo faciat. 64
Teſtimonium aſſerat à Parocho quòd natus ſit de legitimo Matrimonio. 132
Examinari debet quam ob cauſam fieri velit Clericus. 131
An hoc vitæ genus elegerit vt Deo fidelem cultum præſtet. 131. Cur id inquiratur. 133. 134
An aliquo impedimento canonico ſit irretitus. 131

An

An talis sit qui spem coniecturamque probabilem præterea Ecclesiæ ministrum vtilem se fore. 131.
An legere, & pronuntiare, & scribere norit 131
An Sacramentum Confirmationis susceperit. 131
Cur id requiratur. 132. An fidei rudimenta sciat. 131
Cur id requiratur. 132. 133. A quo Sacerdote sanctioris vitæ magistro sit institutus ad vitæ Clericalis modum. 131. An Epactæ intelligentiam habeat. 131. Cur id requiratur. ibid.
Non potest quis ad Tonsuram recipi qui animum à Clericali professione pro eo tempore auersum habeat. 134. 135. 136
Si recipitur quam sit sacrilegium omni ex parte pernicioſum. 133 134
Tonsura non temporalis vllius boni specie, non humanâ vllâ ratione susciplenda est. 135
Tõsura Clericalis præclarè sic à quibusdã Præsulib⁹ cõfertur: probatâ & ex petitione Parochorũ cõfirmata necessitate Ecclesiæ & vtilitate, Tonsurandi plenè dignoscant quid agant, de propensione ad vitam Ecclesiasticam à Parocho & præceptoribus attestationem afferant, certæ Ecclesiæ adscribantur vt in ea habitum Clericalem gestent diebus Dominicis, & puritatem suæ intentionis, per alios vel per seipsos iuramento confirment. 135
Tonsura non est susciplenda iudicij sæcularis fugiendi causâ. 135
Tonsuram non recipiebat curiæ vel militiæ obstrictus nisi probata in monasterio sincera voluntate seruiendi Deo. 135
Tonsurâ insignitum nulla lex adstringit ad permanendum in eo statu. 136
Si status ille susceptus deseratur sine causa, vix à peccato potest excusari. 136
Multi inde malè petierunt. 136
Inconsulto Episcopo non deserebatur. 136
Tonsura non est Ordo, sed Sacramentalis ritus & dispositio ad omnes Ordines. 378
Nullam confert potestatem. 378
Est designatio Clericorum ad probationem doctrinæ, morum & industriæ faciendam. 378
Est quidam Nouitiatus. 378
Huic innititur omnis ædificatio Cleri. 378. *V. Clericus.*
Tonsuræ Clericalis conferendæ ritus. 1057 &seq.
Tondendi Clerici ritus. 1062. 1063. & seq.
Clerici olim tonderi solebant. 1062. d
Ex Leuitarum & Nazaræorum praxi. 1062. d. 1063
Exèmplo Pauli & S. Petri. 1063. b
Ab ipso Apostolorum tempore Clerici in modum coronæ tonderi consueuerunt. 1063. d. 1064
Veteres hanc contumeliam sapientiæ professoribus quos malè tractare vellent, irrogabant vt deonsos dimitterent. 1063. d
Seruilis conditionis homines, rasi vel semitonsi erant. 1063. d. 1069. a. Item pœnitentes. 1068. a
Christiani & Clerici tondebantur antiquitus, non radebantur. 1064. b
Mos radendi Clericos fortè ortus à Monachis, qui luctus causâ radi cœperunt, cùm antea tonderentur. 1064. d. 1065. a
Clericum Ecclesiasticum ordinem attonsione capillorũ cooptari solebant. 1065. b. 1066. 1067
Corona Clericalis refert spineam Domini coronam, spiritale regnum indicat. 1067. d
Detonsio capillorũ significat reuelatam cognoscendi Dei rationem, vitam nudam & apertam sinceritatem intentionis, vitiorum resectionem, superfluorum contemptum. 1068
Dei famulatum & diuinam adoptionem. 1069
Denique animũ ad ludibria ferenda paratũ. 1070
Qui se Dei famulatui manciparent, seipsos quandoque tondebant. 1069. b. Pueri septennes tondebantur & nomen mutabant. 1069. d
Clero initiandus tondetur in formam crucis, vt discat sequi Christum per infamiam æquè ac per bonam famam. 1070. c
Tondetur in fronte, occipitio, ad vtramque aurem & in medio capitis, vt sensus omnes interiores vni Deo consecret. 1070. e
Tõdetur decussatim, vt sit illustrioris virtutis. 1070
Dum tondètur, recitat verba illa. *Dominus pars hæreditatis*, &c. vt Dominum suæ hæreditatis portionem esse profiteatur. 1070. d. 1071. Deũque sibi vnicè propositum. 1072
Ea verba, non sunt votum: eorum tamen maxima ratio habenda est, quia dignitate annexa sunt, corã sacris Altaribus proferũtur, Deiq; & Ecclesiæ nomine à Põtifice acceptãtur. 1072. d. 1073.
Tunica olim vt plurimùm candidæ. 963. e
Paucis diebus purpureæ. 963. d
Turca duplex tributi genus Patriarchæ imponunt. 278. c

V

Vacantes Ecclesia olim vicino Episcopo committebantur. 670. b. 671. d. 934
Velamen Viduarum, Sanctimonialium & Diaconissarum. 606. 607. *V. Ordinatimi sexus idoneus.*
Venalitas officiorum. *V. Magistratus Simoniæ.*
Verba à sacris Antistitibus prolata, simul cum exhibitione materiæ, sunt forma Ordinationis. 460
Vestes in sacris mysteriis quòd pretiosas & sacras induamus à diuinta authoritate & exemplo manauit. 940. d
Vetus Ordo Romanus vult vestes sacras quarum gestandarum in priori ordine potestatem susceperit, curare debere ordinandum sibi deferri, easque vt potè ad nobilius ministerium inseruientes ab Archidiacono debere suscipere. 962. c
Vestes quibus induebãtur ordinãdi albæ erãt. 963. c
Vt vitæ puritatem ampliorem significarent. 964. a
Sacræ vestes primis Ecclesiæ sæculis albæ erant, & lino vt plurimùm factæ. 963. e
Vestis candida assumebatur in Baptismo ad innocentiam significandam. 964. a
Vestem agninam seu pelliceam Clerici saltem pauperiores aliquando subtus sacras vestes olim gestauerunt. 964. a
Christiani quoque gestabant. ibid.
Vestis Clericalis olim publicè assumebatur eo tẽpore quo quis in Clericũ erat attondẽdus. 1058. b
Eam assumere nisi Episcopi permissu nunquam licuit. 1058. d
Vestis Clericalis elogia. 1058. b. 1060. d
Vestem à Sacerdote Monachus cur accipiat, Clericalem per seipsum cur quis induat. 1059. b
Non semper obseruatum vt Monachus ab Episcopo vestem reciperet, nam interdum ab altari, vel à ministris Episcopi eam sumebat. 1059. d
Vestem sacram olim ab Episcopo vel eius ministris accepere Clerici. 1059. d
Vestem communem in persecutione ferebant Clerici ne deprehenderentur, & ne Christianæ vitæ

Index memorabilium

horrorem iniicerent. 1059. d
Veſtis Clericalis etſi minori ſolemnitate data, at non minoris habita. 1060. a. d
Veſtem Clericalem, excepto ſuperpelliceo, cur initiandus ipſe ſibi aſſumat, Epiſcopus vero monaſticum habitum tradat. 1060. b
Veſtis mutatio in Clerico & Monacho vitæ nouitatem neceſſariam indicat. 1060. d
Veſtis Clericorum dicta religionis habitus, habitus ſancti nominis, habitus religioſus, ſacra veſtis. 83. a. 1058. b. 1060. d
Veſtis Clericalis veneranda Clerico & aliis. 1059. a. 1060. d.
Non geſtanda à famulis atque mancipiis. 1059. a
Debet religioné ſapere, non mundum 146. 1060. d
Eam qui deſeruerit lector, officio lectoris numquam fungetur. 1061. a
Debet eſſe inſtar muti & continui prædicatoris. 1061. a
Veſtes nigras æquè ac albas Clerici deuitabant; nigras vero inuexere Monachi in Clerum adlecti. 1065. a
Veſtis viduarum ac Diaconiſſarum. 506. 507. & ſeq. *V. Ordinationi ſexus idoneus.*
Vicarius generalis Epiſcopi perſonam refert expreſſiùs. 295. a
Debet ab omni turpi quæſtu abſtinere. 295. a
Nihil poteſt ſumere pro his quæ gratis ab Epiſcopo debentur. 295. b
Epiſcopus debet ei præſtare ſtipendium. 295
Dimiſſorias concedere nequit, niſi Epiſcopo in remotis agente: aut ſpecialem & expreſſam poteſtatem illi conferente vt ſe in ciuitate degente, concedat. 672. a
Quâ eas prudentiâ concedere tunc debeat. 672. c. d. 673. & ſeq. *V. Dimiſſoria in ſuper. Ind.*
Viduarum Ordo quas complecteretur. 504. & ſeq. *V. Ordinationi ſexus idoneus.*
Virginum conſecratarum locus in templo erat, ſicut & Leuitarum. 352. b
Virgines & viduas non modo ad caſtitatem ſeruandam, ſed ad officia quædam Eccleſiaſtica conſecratas, Diaconiſſarum ordo continebat. 504. *V. Ordinationi ſexus idoneus.*
Viſitatio Eccleſiarum vti inſtituenda ab Epiſcopo. 1066. a
Vltramarinus & è longinquis regionibus veniens quinque aut amplius Epiſcoporum chirographis eget vt ordinetur. 657. b
Vltramontanus qui in Italia domicilium fixerit, poteſt ab Epiſcopo Italiæ ordinari. 624. d
Vnctio Sacerdotum & Summi Pontificis apud Hebræos. 942. d. 943
Vnctio Preſbyterorũ & Epiſcoporũ. 1007. & ſeq.
Vnctio altaris, templi, calicis. 1026. d. 1027
Vnctio Chriſtianorum in Baptiſmo & Confirmatione. 1027. b
Vnctio Regum. 1027. d. 1028
Vocari debet à Deo qui accedit ad Ordines 167. 168. 204. d. 213. c
Periculoſus eſt ſtatus, qui Deo non vocante ſuſcipitur. 165. d
Ad explorandam Dei vocationem precibus agendum. 169. a. 180. b. & ieiunio. 190. c
A bonis & ſapientibus conſiliũ accipiendũ. 169. 181
Poſt compertam diuinam vocationem nulla mora trahenda eſt. 181
Canonicè vocatus & electus, debet præterea canonicè viuere. 181. 205
Si quis in Clerum non vocatus irrupit, deſleat peccatũ ſuum, & bonas faciat de cœtero vias ſuas. 181
Diuina in eos vindicta qui diuinæ Vocationi refragantur. 339
Diuinæ ad ſtatum Eccleſiaſticum *Vocationis indicia.* 169. & ſeq.
Anteactæ vitæ Innocentia & puritas. 169
Vitiis deditus templum non poteſt ædificare, nec panes Domino offerre, nec aliena peccata diluere. 169. nec Deum placare, qui nec placere poteſt 169. Deus ante purgat & perficit, quàm vocet ad alios perficiendos. 169. Saltem prioris vitæ maculas diuturnâ pœnitentiâ diluerit. 170
Bono fine duci. 169. 171. *V. finis. Intentio.* Qui non ſua quærunt ſed quæ Ieſu Chriſti: non quod ſibi vtile, ſed quod multis vt ſalui fiant. 169
Non cupiditate gloriæ, ambitionis, auaritiæ, 171.
Sed Deo ſeruiendi & ſalutis populi procurandæ gratiâ. 171
Dei miniſterium, Dei causâ ſuſcipiendum. 173
Aptum eſſe ad obeũda miniſteria. 169. 177. 178. 179.
Procurandam aliorum ſalutem. 171. 177. 178. 179
Ad docendum. 171. 178. 179. Habere virtutes neceſſarias. 169. *V. Clericus & Sacerdos.*
Bonis artibus procurare & ſuſcipere ſtatum Eccleſiaſticum. 179
Sine dolo, ſimulatione, fictione, ambitu, precibus, pretio. 179
Propriæ voluntatis indifferentia, & omnimoda ſubiectio diuinæ voluntati. 180
Petendum à Deo, Domine quid me vis facere. 180.
Ad dignoſcendam vocationẽ diuinam amicorum orationes implorandæ. 180. 181
Conſilium capiendum non à ſapientibus mundi, ſed à ſanctis viris. 180. 181
Ordinandorum hodierna vocatio ab Archidiacono & Notario, vti olim fieret, & quod contineat myſterium. 965. 966
Votum leui metu factũ qua ratione nõ eſt irritũ. 207
Qua ratione irritetur factum graui metu. 207
Votum violenter extortum per ratihabitionem ſequentem validatur & obligat. 207
Maior ad votum libertas quam ad peccatum mortale cur requiratur. 211
Vota Clericatus aut Monachatus ab impuberibus emiſſa poſſunt irritari per parentes. 324
Qua ratione emitti ab impuberibus, & à parentibus irritari poſſint. 325
An voto obſtringantur impuberes liberi ſine paparentum conſenſu, quos conſtat infra pubertatis annos doli capaces fuiſſe. 326
Plurimi parentes prolem necdum natam Deo voluerunt, Deóque hæc votã fuerunt acceptiſſima. 352. 353.
Votum de Epiſcopatu non ſuſcipiendo qua ratione licitum ſit, aut illicitum. 233
Clericus Tonſuram ſuſcipiens non emittit votum ſed ſolẽné vitę Clericalis profeſſionẽ. 1072. d. 1073
Votum caſtitatis. *V. Cœlibatus.*
Vrcei vacui correctio, eſt materia Acolythatus. 454. 455. c
Vrceus & candelabrum tradebantur ab Archidiacono. 454. d
Valida eſt ordinatio Acolyti & inferiorum ſi materia à ſolo Archidiacono corrigatur. 455. a

Digitized by Google

QVARTVS ET POSTREMVS INDEX,

EOS PONTIFICALIS ROMANI LOCOS INNVENS,

QVI PASSIM HOC VOLVMINE POSSVNT EXPLANARI.

Hic verò non mediocriter ſuperiorum, ac ſecundi præſertim, lectione iuuabitur: quæ enim priores illi indices facillimè clariſſimèque ſuggerunt, compendio fuit in iſto non integrare.

DE ORDINIBVS CONFERENDIS.

QVando Epiſcopus 543. & ſeq. ordinationem 17. & ſeq. facere diſpoſuerit, 68.c.69. omnes qui ad ſacrum miniſterium accedere voluerint, feriâ quartâ ante ordinationem. 50.d. 143. vel quando Epiſcopo videbitur, ad cuſtodem euocentur. 70.b.144.151.153. Epiſcopus autem, 110.b. 111. 112. 113.a. Sacerdotibus 111.c. 112. 113.c.114.115.116.c. & aliis prudentibus viris, 46.47. 111. 114. 115. 116. b. 118. b.d. peritis diuinæ legis, ac in Eccleſiaſticis functionibus exercitatis, ſibi aſcitis, 109.c. 110.116.d.117.119.142.d. ordinandorum genus, perſonam, ætatem, inſtitutionem, mores, doctrinam & fidem diligenter inueſtiget & examinet. 14.b.20.26.30.70. & ſeq.100.b.101.& ſeq. 120.b. & ſeq. 142.d. 144.d. 145. & ſeq.

II. Nullus ad Subdiaconatus Ordinem ante vigeſimum ſecundum, &c. 58.b.526.c.926 b. Sciant tamen Epiſcopi non ſingulos in ea ætate conſtitutos debere ad hos Ordines aſſumi, 7.c.8.& ſeq. 12.a.14.c.966. ſed dignos dumtaxat. 14.b. 20. & ſeq. 30.34.35.156.532.c.534.d. 535.536. 892. a. & quorum probata vita ſenectus ſit. 745.b. Regulares quoq; nec in minori ætate, nec ſine diligenti Epiſcopi examine ordinentur. 37.d.86.c.87. & ſeq. 91.c 92.& ſeq.105.b.120.b.& ſeq.142.c.641.c.& ſeq.

III. Primâ Tonſurâ non initientur. 32.d. qui ſacramentum Confirmationis non ſuſceperint. 132.523.d, 524. & fidei rudimenta edocti non fuerint. 132.d. 133.a. quique legere. 133.d. 133.b.c. & ſcribere neſciant. ibid. & de quibus probabilis coniectura non ſit, eos non ſæculariis iudicij fugiendi fraude, ſed vt Deo fidelem cultum præſtent, 32.d.131.c.133.d.134.& ſeq. 159.166.167.172.c.173. & ſeq. 180. 181. 226. 227. hoc vitæ genus elegiſſe. 191. c. & ſeq. 205.355.b. & ſeq.

IV. Ad minores Ordines promouendi bonum à Parocho, & à magiſtro ſchola, in qua educantur teſtimonium habeant. 23.c.d. 42.c.50.b. 52. & ſeq.65.b.967.d. Hi vero qui ad ſingulos maiores erũt aſſumendi, per menſem ante ordinationem Epiſcopum adeant. 56.b.143. qui Parocho aut alteri cui magis expedire videbitur, committat, 60. & ſeq. vt nominibus, ac deſiderio eorum, qui volent promoueri, publicè in Eccleſia propoſito. 59.c.71.72. de ipſorum ordinandorũ natalibus, ætate, moribus, & vita. 25.c. 40.71. à fidedignis diligẽter inquirat. 60.61. 62. & ſeq. & literas teſtimoniales ipſam inquiſitionem factã continentes, quãprimùm tranſmittat 55. & ſeq.65.b.66.67.

V. Minores Ordines iis, qui ſaltem Latinam linguam intelligant. 129.137.b. per temporum interſtitia, niſi aliter Epiſcopo magis expedire videretur, conferantur. 882. & ſeq. 889.a. 896. vtrum accuratim, quantum ſit huius diſciplinæ pondus, poſſint edoceri. 53.c. 129. ac in vnumquemque munus iuxta præſcriptum Epiſcopi ſe exerceant. 890.894.926.a. idque in ea cui aſcripti erunt Eccleſia 3.a.14.b.17.c.50 c.53.c.563.b.609.d. 628.b. 630.d.645.a. 767.d. 1040.d.1041. atque ita de gradu in gradum aſcendant. 384. & ſeq. 972.c. vt in ea cum ætate vitæ meritum. 156. & doctrina maior accedat. 129. quod & bonorum mortuorum exemplum. 249.a. & aſſiduum in Eccleſia miniſterium. 741.d. atque maiori erga Presbyteros & ſuperiores Ordines reuerentia. 248. 249.a.1038.d. Hi vero nonniſi poſt annum à ſuſceptis poſtremi gradus minorũ Ordinũ ad ſacros Ordines promoueantur, niſi neceſſitas aut Eccleſiæ vtilitas iudicio Epiſcopi aliud expoſcat. 882. & ſeq.894.b.897.a.901.a

VI. Subdiacon. & Diaconi ordinentur habentes bonum teſtimonium. 33. & ſeq. 40. & ſeq. 50. & ſeq. 60. & ſeq. & in minoribus Ordinibus iam probati. 34.d. 879.d. 882.c. 883. & ſeq. ac literis. 129. 138. 139. & iis quæ ad Ordinem exercendum pertinent, inſtructi. 140.b.d. 153. a. qui ſperent, Deo auctore, ſe continere poſſe. 153.b.c.163.164. Eccleſiis quibus aſcribentur, inſeruiant. 3.a.14.b.17.c.628.c. 630.d. 967.d. 1040.d. 1041. Promoti ad ſacrum Subdiaconatus Ordinem, ſi per annum ſaltem in eo non ſint verſati ad altiorem gradum, niſi aliud Epiſcopo videatur, aſcendere non permittantur. 882.c.883. & ſeq. duo ſacri Ordines non eodem die, etiam Regularibus, conferãtur. 94.d. 95.880.d.881.

VII. Quippè & fideliter in miniſterio anteactis ſe geſſerint. 141. & ad Presbyteratus ordinem aſſumantur. 14. 15. 219. 220. & ſeq. 226.d. 227. 966.b.d. 978. b. 979.c. bonum habeant teſtimonium. 33. & ſeq. 40. & ſeq. 50. & ſeq. 60. & ſeq. & hi ſint qui non modo in Diaconatu ad minus annum integrum, niſi ob Eccleſiæ vtilitatem ac neceſſitatem aliud Epiſcopo videretur, miniſtrauerint. 882. & ſeq.894.b. 897.a. 901.c. ſed etiam ad populum docendum ea, quæ ſcire omnibus neceſſarium eſt ad ſalutem, 141.142.171.b. 243. 1055.c. ac adminiſtranda Sacramenta diligenti examine præcedente idonei comprobentur. 141.142.151.c. 153.a. 171. atque ita pietate & caſtis moribus conſpicui, vt præclarum bonorum operum exemplum. & vita monita ab eis poſſint expectari. 141.142.

VIII. Illegitimi ſine diſpenſatione. 620.d. furioſi, amentes, ſerui, homicida. 37.a.38. ordinari non poſſunt. 37.38.120. 490. & ſeq. 532.533. & ſeq. irregulares. 153.b.d.519.c. 520.

Index locorum Pontificalis.

X. *Clericum ſæcularis quamuis idoneum, &c. ad ſacros Ordines non promoueatur niſi priùs legitimè conſtet eum beneficium Eccleſiaſticum quod ſibi ad victum honeſtè ſufficiat, pacificè poßidere.* 17.57.a.d. 58.96.609.d. 967.d.1040.d. *patrimonium vero, vel penſionem obtinentes ordinari poſſ.&c non poßint, niſi illi, quos Epiſcopus iudicauerit aſſumendos pro neceſſitate, vel commoditate Eccleſiarum ſuarum.* 3.a.14.b.17.c. 628.c. 630.d. 967.d. 1040.d. 1041. *eo quoque prius perſpecto, patrimonium illud vel penſionem verè ab eis obtineri, taliaque eſſe, quæ eis ad vitam ſuſtentandam ſatis ſint.* 57.a.d. 58.d.

XI. *Aduertat diligenter Pontifex ne in expreßione formarum.* 447.b. 460.b. & ſeq. 468.a. *vel collatione inſtrumentorum deficiat.* 431.d. & ſeq. 439.b. 447.b. 456.457. *Moneat ordinandos, quod inſtrumenta in quibus character imprimitur,* 476, & ſeq. 481. & ſeq. *tanquam ſacra.* 456.457. 460.961.b.992.a. *Secreta morose dicat, &c. debent enim ex conſuetudine cõcelebrare.* 971.a. 1049.d. 1050. & ſeq. *& etiam verba conſecrationis proferre.* 1050. & ſeq.

XII. *Tempora ordinationum ſunt a Sabbato in omnibus quatuor temporibus, Sabbatum ante Dominicam de Paßione, & Sabbatum ſanctum.* 69.c.860. 861. 864. 865.b. 867.c. 868.c. 876.a. 957.

XIII. *Clericatus, ſeu prima Tonſura, quocumque die, horâ, & loco conferri poteſt.* 567.840.860.862.b.

XIV. *Minores vero Ordines poſſunt dari ſingulis Dominicis.* 860.d. 862.a. *Feſtiuis diebus duplicibus.* 860.d. 862.a. *vbicumque.* 835.d. 838.d. 839.c. 840.b. 841.b. 847.b. *in mane tamen.* 861.b. 862.b.

XV. *Ordinandi omnes debent in Eccleſia ſe præſentare cum tonſura, habitu, & paramentis Ordini ſuo conuenientibus.* 961.962.963. & ſeq. *& candelis in manu accenſis.* 964.a.d. 965. *& cum à Notario Epiſcopi nominati fuerint.* 965.d. 966.b. *reſpondent,* Adſum. 965.d. 966.

XVII. *In Sabbatis quatuor temporum, in quibus fiunt ordinationes generales.* 968. & ſeq. *Tonſura fieri debent poſt* Kyrie eleiſon. 972.c. *dicta prima lectione ordinantur Oſtiarij.* 972.c. 973.c. 974. 975. *poſt ſecundam lectionem Lectores.* 971.c.d. 972.c 973. 974. 975. *poſt tertiam Exorciſtæ.* 972.c. 973. 974. 975. *poſt quartam Acolythi.* 972.c. 973.c. 974. 975. *poſt quintã Subdiaconi.* 971.c.d. 972.c. 973.d. 974.d. 975. *finitâ Epiſtolâ Diaconi.* 971.d. 972.c. 973. 974. 975. *ante vltimũ verſum Tractus vel ſequentiæ, Presbyteri.* 971.d. 972.d. 973.b.

XXII. *Ordinationes* 17. *ſacrorum Ordinum ſtatutis à iure temporibus, ac in Cathedrali Eccleſia* 835.841. 843.847.d.848. & ſeq. 966.b. *vocatis præſentibuſque ad id Eccleſiæ Canonicis.* 843. & ſeq. *publicè celebrentur.* 69.c. 843. & ſeq. 961.962.b. *ſi autem in alio diœceſis loco, præſente Clero loci dignior, quantùm fieri poterit Eccleſiæ, ſemper adeatur.* 847.d.848. & ſeq.

XXIII. *Per Sacriſtam præparantur omnia quæ neceſſaria ſunt pro Miſſa Pontificali.* 968.

XXIV. *Pontifex ſic paratus. Quibus ante Altare,* &c. 841.d. 842.b.d. 975.d. 976. & ſeq. *coram Pontifice genuflexis.* 981. 982. 983. *& in modum corona diſpoſitis, Archidiaconus interrogat omnes, ſi ſint aliqui, qui forte non ſint confirmati, quia non debent ad ordinationem accedere, niſi prius confirmentur.* 523.d. 524.

XXIV. Reuerendiſſimus, &c. ſub excommunicationis pœna præcipit, &c. 147.d. 631.c. 633. & ſeq. ſiue ex aliena Diœceſi oriundus. 563.600. & & ſeq. ſine licentia ſui Epiſcopi. 631.c. 633. 656. & ſeq. 665.c. 666. & ſeq. aut non deſcriptus, examinatus. 100.d. 101. & ſeq. 147.c. 148. approbatus & nominatus. 966.a.

De Clerico faciendo.

Clericus 1.2.3.4. *fieri poteſt etiam extra Miſſarum ſolemnia, quocumque die, hora, & loco.* 69.c. 567. 835.d. 840.841.843.847.d.848.860.862. *& quilibet ordinandorum debet habere ſuum ſuperpellicium ſuper brachium ſiniſtrum.* 962.963.964.1058.1059. *& candelam in manu dextera.* 964.965. *& vocantur omnes Tonſurandi nominatim & ſigillatim per Notarium, & quilibet reſpondet,* Adſum. 965.966.1040.d.1041. 1042.

Quibus ante altare 975 & ſeq. *coram Pontifice* 977.b. *genuflexis.* 981. *Pontifex ſurgit cum mitra, & dicit.* Sit nomen Domini benedictum, &c. Oremus. Fratres carißimi, &c. 69.c. 986.b. 1061.c. qui ad deponendum comas capitum ſuorum. 1061.c. 1069.b. pro eius amore feſtinant. 173.174. *& ſeq. vt donet eis* Spiritum ſanctum. 183.d. 184. qui habitum religionis in eis. 83.a. 158.a. 1058.b. 1060.d. 1061.a.d. 1075.d. 1076. 1077 in perpetuum conſeruet. 158.d. 1060.d. 1061.a. & à mundi impedimento. 1061.a. 1069.a. ac ſæculari deſiderio corda eorum defendat. 156.175.176.220.1071.a. vt ſicut immutantur in vultibus. 1058.b. ita dextera manus eius virtutis tribuat eis incrementa. 156.d. 1060.d. 1073.b. & ab omni cæcitate ſpirituali & humana oculos eorum aperiat, & lumen eis æternæ gratiæ concedat. 176. 1060.d. 1068.b. 1069.d.

Poſt hæc, ſedente Pontifice, ſchola incohat, & proſequitur Antiphonam, & Pſalmum. Tu es Domine qui reſtituet hæreditatem meam mihi. Conſerua me Domine, quoniam ſperaui in te : Dixi Domino, &c. 1061.d. 1062.

Incepto Pſalmo, Pontifex cum forficibus incidit vnicuique extremitates capillorum in quatuor locis, videlicet in fronte, in occipitio, & ad vtramque aurem. 938.b. 1062.c. 1065. 1066. 1068. 1070.c. *deinde in medio capitis aliquot crines capillorum.* 1068.c. *& quilibet cum tondetur, dicit,* Dominus pars hæreditatis meæ & calicis mei : tu es qui reſtitues hæreditatem meam mihi. 1070.d. 1071. 1072.

Omnibus tonſis, mitrâ depoſitâ, ſurgit Pontifex, & ſtans verſus ad illos, dicit. Oremus. Præſta quæſumus omnipotens Deus, vt hi famuli tui, quorum hodie comas capitum pro amore diuino depoſuimus, 1062. 1063. 1064.

Tunc ſchola incheat, & proſequitur Antiphonam. Hi accipient benedictionem à Domino, & miſericordiam à Deo ſalutari ſuo : *Quâ finitâ, ſurgit ſine mitra Pontifex, & ad altare conuerſus, dicit.* Oremus. Et *miniſtri dicunt.* Flectamus genua. 986.c. 1035.c.

Et mox ad tonſos genuflexos verſus Pontifex, dicit. Adeſto Domine ſupplicationibus noſtris, & hos famulos tuos bene † dicere dignare. 983.c. 985. 1035. 1036.

Accipiens in manu ſuperpellicium, dicit ſingulis, 949.d. 1058.b. 1059.a. 1073.c. Induat te Dominus. 1060.b. nouum hominem. 1044.c. qui ſecundùm Deum creatus eſt in iuſtitia & ſanctitate veritatis. 1076.d. 1077. vt dum ignominiam ſæcularis habitus deponũt. 1601. tuâ ſemper in æuum gratia perfruantur. 1061.b. vt, ſicut ſimilitudinem coronæ tuæ eos geſtare facimus in capitibus. 1063.b. 1065.d. 1066.c. 1067.d. 1068.

Index locorum Pontificalis.

Filij cariſsimi animaduertere debetis quod hodie de foro Eccleſiæ facti eſtis. 11.d.12.13. & priuilegia Clericalia ſortiti eſtis. 136.

Tum ſuggerente Archidiacono, ordinati redeunt ad loca ſua. 1039.d.1040.

De Minoribus Ordinibus.

Quatuor minores Ordines 381.b.424.c.

Ordinandi omnes ad 4. min. Ordines eſſe debent ſuperpellicio induti, 662.663.664. *cum candela in manu dextera.* 664.665.

De ordinatione Oſtiariorum.

Pro Oſtiarijs ordinandis parentur claues Eccleſiæ. 453.d. 456.b. 992.c. *Archidiaconus vocat ordinandos, dicens,* Accedant qui,&c. 960.965.966. *& mox Notarius ſingulos nominatim vocat.* ibid. 1041.1042. *Omnibus in ſuperpellicio.* 662.663.664. *cum candelis in manibus',* 664.665. *coram Pontifice* 977.b. *genuflexis* 977.d 978.a. 981.982. *Pontifex admonet illos, dicens.* 149.c. Suſcepturi, filij cariſsimi, officium Oſtiariorum. 156. videte quæ in domo Dei agere debeatis. 150.157.d.158.d.159. & ſeq.

Deinde Pontifex accipit & tradit omnibus claues Eccleſiæ, 455.d. 977.a. *quas ſucceſsiuè manu dextera.* 991.b. *ſinguli tangant,* 456.c. 992.d. *Pontifice dicente.* 457.d. 460. & ſeq. 993.b. Sic agite, quaſi reddituri, &c. 466.c. 467.d. 468.d. *poſt hæc Archidiaconus ducit eos ad oſtium Eccleſiæ.* 73. 456.a. 568.569.

Deum Patrem omnipotentem, fratres cariſſimi, ſuppliciter deprecemur. 69.c. 986.b. 1061.c. vt hos famulos ſuos bene † dicere dignetur. 983.c. 985.b. 1035.1036.

Tum mitra depoſitâ, ſtans Pontifex, & conuerſus ad altare, dicit. Oremus. *& miniſtri ſubiungunt.* Flectamus genua. 986. 1035.c. *& ſtatim verſus ad illos genuflexos ſtans ſine mitra dicit.* Domine ſancte Pater omnipotens æterne Deus bene † dicere dignate. 1035.1036.

Poſt hæc ordinati ſuggerente Archidiacono, redeunt ad loca ſua. 1039.d. 1040.

De ordinatione Lectorum.

Pro Lectoribus ordinandis paretur liber lectionũ. 455.d. 992.c. 998.c. *& Lectores vocantur per Archidiaconum hoc modo.* Accedant qui ordinandi ſunt, &c. 960. 965.966. *& ipſi ſingulatim nominantur per Notarium.* ibid. *Quibus coram Pontifice,* 977.b. *genuflexis,* 977.d. 981.982. *cum candelis in manibus.* 664.665. *Pontifex admonet eos, dicens.* 149.c.

Electi, filij cariſſimi. 15.79. *& ſeq.* vt ſitis Lectores in domo Dei noſtri, officium veſtrum agnoſcite, & implete. 75.76.77.150.158. d. 159. *& ſeq.* potens eſt enim Deus vt augeat vobis gratiam perfectionis æternæ. 156. Lectorem ſiquidem oportet legere, &c. Quod autem ore legitis, corde credatis, atque opere compleatis. 947.d. 948. ideoque dum legitis in alto loco Eccleſiæ ſtetis, (*nempe in ambone.*) 965.d.

Deinde Pontifex accipit, & tradit omnibus codicem de quo lecturi ſunt. 455.d. *quem manu dextera tangunt.* 456.457.d. *dicens.* Accipite, & eſtote verbi Dei relatores, &c. 466.c. 468.d. 471.d. habituri, ſi fideliter & veliter impleueritis officium veſtrum, partem cum iis qui verbum Dei bene adminiſtrauerunt ab initio. 77. 471.d. Oremus. Fratres cariſſimi, Deum Patrem omnipotentem. 986.b. vt ſuper hos famulos ſuos quos in Ordinem Lectorum dignatur aſſumere, bene † dictionem ſuam clementer effundat. 985.

De ordinatione Exorciſtarum.

Pro Exorciſtis ordinandis paretur liber Exorciſmorum, cuius loco dari poteſt Pontificale, vel Miſſale. 455.d. 992.b. *Exorciſtæ verò vocantur per Archidiaconum modo conſueto,* Accedant qui, &c 965.966. *& ipſi ſingulatim nominantur per Notarium.* ibid. *quibus coram Pontifice,* 977.b. *genuflexis,* 977.d. 981 982. *cum candelis in manibus* 664.665. *Pontifex admonet eos dicens.* 149.c. Ordinandi, filij cariſſimi, in officium Exorciſtarũ, debetis noſcere quid ſuſcipiatis. 150.158.d. 159. *& ſeq.* Accipitis itaque poteſtatem imponendi manum ſuper Energumenos, & per impoſitionem manuum veſtrarum. 987.d.

Poſt hæc Pontifex accipit, & tradit omnibus librum in quo ſcripti ſunt exorciſmi, 455.d. *quem manu dexterâ,* 991.b. *tangunt,* 456.c. *Pontifice dicente.* 457.d. Accipite, & commendate, &c. 466.c. 468.d. Deum Patrem omnipotentem, fratres, cariſſimi, ſupplices deprecemur, 986.b. vt hos famulos ſuos bene † dicere dignetur. 985.

De ordinatione Acolythorum.

Pro Acolythis ordinandis parentur candelabrum cum cereo extincto. 454.a. *& vrceolus vacuus pro vino pro Sacramento.* 454.a. 455.c. *Acolythi verò vocantur per Archidiaconum.* Accedant, &c. 965.966. *& mox nominantur per Notarium.* ibid. *quibus coram Pontifice,* 977.b. *genuflexis,* 977.d. 981.982. *cum candelis in manibus.* 664.665. *Pontifex admonet eos, dicens.* 149.c. Suſcepturi, filij cariſſimi, officium Acolythorum penſate quod ſuſcipitis. 150.158.d. 159. & ſeq. *poſt hæc Pontifex accipit, & tradit omnibus candelabrum, cum candela extincta.* 454.a. 569. *quod ſucceſsiuè manu dextera ſinguli tangãt.* 456.c. 992.d. *Pontifice dicente.* Accipite ceroferarium, &c. 466.c. in nomine Domini. 467.a. 468.d. *Tunc accipit & tradit eis vrceolum vacuum,* 454.a. 455.c. *quem ſimiliter tangere debent, dicens communiter omnibus.* Accipite vrceolum, ad ſuggerendum, &c. 466.c. Deum Patrem omnipotentem, fratres cariſſimi, ſuppliciter deprecemur. 986.b. vt hos famulos ſuos bene † dicere dignetur in Ordine Acolythorum. 985.1035.1036 *Cur quater benedictio ei detur, preceſque toties pro eis fundantur.* 1035.1036.

Multa in aliis Ordinibus prætermiſſa, quæ in Oſtiario cùm ſint eadem, ſemel dixiſſe ſufficiebat. Quod igitur in Ordine Lectoris, aut aliis, imo etiam in Maioribus, putà circa materiam, & formam, non eſt notatum, id in Ordine Oſtiarij, atque etiam in Rubricis generalibus *Tit. de Ordinibus conferendis*, breuitatis causâ inſinuatum reperietur.

De ſacris Ordinibus in genere.

Sacri & maiores Ordines ſunt Subdiaconatus, Diaco-

Index locorum Pontificalis.

notus, & Presbyteratus. 412.413. & ſeq. *ad quas ordinati omnes debent communicare.* 184.c.1045.b.1048.c. 1049. *ideo parentur pro eorum numero hoſtiæ paruæ conſecrandæ.* 1048.c.

De Ordinatione Subdiaconi.

Pro ordinatione Subdiaconorum parentur Calix vacuus, cum Patena ſuperpoſita. 452.b.453.c. *Vrceoli cum manutergio, & liber Epiſtolarum.* 452.d. & ſeq *Archidiaconus verſus ad ordinandos dicit,* Accedant, &c. 965.966.& *Notarius vnumquemq; illorum vocat.* 965. 966.1041. 1042. *dicens.* N. ad titulum Eccleſiæ N. 17.609.d.667.d. N ad titulum patrimonij ſui. 57. a.d.58.d. Frater N. profeſſus ordinis. 96.b. N. ad titulum paupertatis. 96.c. *debet autem quilibet indutus eſſe amictu, &c.* 940.d. 961.963. & ſeq. & *candelam in manu dextera.* 664. 665. *omnibus autem coram Pontifice.* 977.b. *ſtantibus.* 981.b. *Pontifex cum mitra ſedens, admonet eos, dicens.* 149.c. Filij dilectiſſimi, ad ſacrum Subdiaconatus Ordinem promouendi, iterum atq; iterũ conſiderare debetis attentè, quod onus hodie vltrò appetitis. Hactenus enim, &c. 150 153.c.158.d. 159.d. & caſtitatem illo adiuuante ſeruare oportebit. 163. 164. *Illis tunc accedentibus.* 978.b. *& coram Pontifice.* 977.b. *genuflexu.* 977.d. 981. 982. *Archidiaconus vocat cæteros ordinandos, dicens.* Accedant, &c. 965. 966. *quibus accedentibus Archidiaconus ordinat eos.* 978.d.979.c. *videlicet Diaconandos paratos amictu, &c. contra cornu Epiſtolæ altaris, faciebus altari verſis.* 983.c. & *Presbyterandos paratos amictu, &c. contra faciem Pontificis ad medium altaris, faciebus altari verſis.* 983.c. *Quibus ſic ordinatis, Pontifex mitram in capite tenens procumbit ſuper faldiſtorium in ſuperiori gradu ſiue plano altaris paratum, & omnes ordinandi in loco ſuper tapetia proſternũt ſe.* 983.a. *miniſtri vero & alij aſtantes genuflectunt, & ſchola incboat Litanias, choro reſpondente; vel ſi officium fiat ſine cantu, Pontifex dicit, miniſtris & capellanis reſpondentibus.* Kyrie eleiſon, &c. 986. *b. ſurgit Pontifex cum mitra ab accubitu, & ſe ad ordinandos vertens, & baculum paſtoralem in ſiniſtra manu tenens, ordinandis proſtratis manentibus, dicit.* Vt hos electos bene† dicere digneris. Te rogamus audi nos. 984.a. vt hos electos bene † dicere, & ſancti † ficare digneris. 984.b. Te rogamus audi nos. vt hos electos bene † dicere, ſancti † ficare, & conſe † crare digneris. 984.b. Te rogamus audi nos. *Illis itaque coram Pontifice.* 977.b. *per ordinem in modũ corone, genuflexu.* 977.d. 981. 982. *Pontifex admonet eos, dicẽs.* 149.c.

Adepturi, filij dilectiſſimi, officium Subdiaconatus ſedulò attendite, quale miniſterium vobis traditur. 150.

Deinde Pontifex accipit, & tradit omnibus Calicem vacuum cum Patena vacua ſuperpoſitâ. 451.452.b. *quem ſucceſſiuè manu dexterâ ſinguli tangunt.* 456.c. 991.b. 992.d. *Pontifice dicente.*

Videte cuius miniſterium vobis traditur, ideo, &c. 457.d. 460. & ſeq. 993.b. & *Archidiaconus accipit, & tradit eis vrceolos cum vino & aqua.* 432. 998.b. *ac vacile cum manutergio.* 998.b.

Oremus. Deum ac Dominum noſtrum, Fratres cariſſimi. 69.c.986.b. vt ſuper hos ſeruos ſuos, quos ad Subdiaconatus officium vocare dignatus eſt, infundat bene † dictionem ſuam. 985. Accipe amictum, accipe manipulum, perquem deſignatur fructus bonorum operum. 178.179.

Omnibus expeditis, ſuggerente Archidiacono, ordinati redeunt ad loca ſua. 1039.d. 1040. *Vnus tamen de nouiter ordinatis, tunica indutus dicet Epiſtolam ſuo tempore.* 610. 611. 972.d. 1040.a.

De ordinatione Diaconi.

Promouendi vero ad Ordinem Diaconatus per Archidiaconum vocantur. Accedant qui, &c. 960. 965.d. 966. *Et mox ſingulatim nominantur per Notarium.* ibid. *eis igitur amictu, alba, cingulo, & manipulo paratis, &c.* 962.963.& ſeq. *in modũ corone coram Pontifice.* 977.b. *genuflexu.* 977.d. 981. 982. *Archidiaconus offerẽs illos Pontifici dicit.* 46.47.a. 966.d. 978.d

Reuerendiſſime Pater, poſtulat ſancta mater Eccleſia Catholica, vt, &c. 201. *Pontifex interrogat, dicens. Scis.* 45.d. *& ſeq.* Illos dignos eſſe. 14.b.20. *& ſeq.* 30.34.35. 50.b.532.c. 534.d. 535.892.

Reſpondet Archidiaconus. Quantũ humana fragilitas noſſe ſinit & ſcio & teſtificor ipſos dignos eſſe. 47. *& ſeq.* 967.b. *Pontifex, clero & populo annũntiat, dicẽs.* Auxiliante, &c. 39.b. 42.d. 44.c.71.79.84.85.343. 539.c.544.661. ſi quis habet contra illos, pro Deo, & propter Deum cum fiducia exeat, & dicat. 35.36. 38.39. 44.d. 45. verumtamen memor ſit conditionis ſuæ. 44.a.61.62.71.d.967.c. *Et factâ aliquali morâ, Pontifex conuertens ſermonem ſuum ad ordinandos admonet eos, dicens.* 149.c. 156.941.d. Promouendi, filij dilectiſſimi, ad Leuiticun ordinem cogitate magnoperè ad quantum gradum Eccleſiæ aſcenditis. 150. 159.166. 167. 892.a. Diaconum enim oportet adminiſtrare ad altare, baptizare, & prædicare. 158.d. 159. ſane in veteri lege ex duodecim vna tribus Leui electa eſt, quæ, &c. 12.a.14.c. 937. eligimini in Leuitico officio. 14.d. 15. Quam Eccleſiam Dei veluti tabernaculum portare, & munire debetis ornatu ſancto, prædicatu diuino, exemplo perfecto. 156.171.b.177.d.178. eſtote aſſumpti à carnalibus deſideriis, à terrenis concupiſcẽtiis. 168.b. habete pedes veſtros calceatos Sanctorũ exẽplis. 179.

Pontifex ſedens in faldiſtorio cum mitra, alloquitur Clerum & populum, dicens. Commune votum communis oratio proſequatur. 68. 69.c. 186.187. 188. abundet in eis totius forma virtutis. 156. 157. authoritas modeſta. 9.d. 10. pudor conſtans. 171.d. innocentiæ puritas. 156.169.534.d. 535. & ſpiritualis obſeruantia diſciplinæ. 244. in moribus eorum præcepta tua fulgeant. 156.d. vt ſuæ caſtitatis exemplo imitationem ſanctam plebs acquirat, & bonum conſcientiæ teſtimonium præferentes, in Chriſto firmi & ſtabiles perſeuerent, digniſq; ſucceſſibus de inferiori gradu per gratiã tuam capere potiora mereantur. 892.893.& nos quidem tanquã homines diuini ſenſus, & ſummæ rationis ignari. 70. horum vitã, quantũ poſſumus, æſtimamus. 73.

Hic ſolus Pontifex manum dexteram. 991.b. *extendens.* 398. 417. 428. 438.c. 448.d. 986. *ponit ſuper caput.* 988.b. 989. 990. 991. *cuilibet ordinando.* 983.c.d. *& nullus alius.* 451.a. 577. *quia non ad Sacerdotium, ſed ad miniſterium conſecrantur, dicens ſingulis.* Accipe Spiritum ſanctum. 468.d.469.& *ſeq.* ad robur 171.d.

Poſtea proſequitur in primo tono extenſam tenens manum dexteram. 987.a.

Emitte in eos quæſumus Domine Spiritum ſanctum, quo in opus miniſterij tui fideliter exequendi ſeptiformis gratiæ tuæ munere roborentur. 474.d. 475.b. & ſeq. *faciens ſuper quemlibet eorum ſignum crucis.* 985.

Poſtremo

Index locorum Pontificalis.

Poſtremo Pontifex accipit & tradit omnibus librum Euangeliorum. 448.*d.*449.*quem manu dextera tangunt, dicens*, Accipe poteſtatem, &c. 450.*b.*471.*d.*

Exaudi Domine preces noſtras, & ſuper hos famulos tuos ſpiritum tuæ bene † dictionis emitte. 1035.1036. Domine ſancte, Pater fidei, ſpei & gratiæ, &c. 1035.1036.

Deinde cum tempus fuerit aliquis de nouiter ordinatis dalmatica indutus Euangelium dicit. 610.611. 972.*d.* 973.*a.*1040.*a. Ordinati autem ſtatim, ſuggerente Archidiacono, redeunt ad loca ſua.* 1039.*d.*1040.

De ordinatione Preſbyteri.

Pro ordinatione Presbyterorum parentur oleum Catechumenorum. 1018.*d. Calix cum vino & aqua.* 445. 448. *Patena & hoſtia deſuper poſita.* 445. 448.

Tunc Archidiaconus vocat ordinandos voce intelligibili, dicens. Accedant. 963.966. *Et mox nominatim leguntur per Notarium.* 965.966. *tunc illi de more Diaconorũ parati amictu,* &c. 662.663.664. *in manu dextera candelas.* 664. 665. *ad Pontificem accedunt.* 977.*b.* 978.*d. coram eo in modum corona ſe diſponunt.* 981. *tunc Archidiaconus præſentat ordinandos Pontifici, dicens.* Reuerendiſſime Pater, poſtulat. 191. ſancta mater Eccleſia Catholica, vt hos præſentes Diaconos ad onus Preſbyterij ordinetis. 966. *& ſeq.*

Et Pontifex interrogat, dicens.

Scis. 45.*d.* 46. *& ſeq.* illos eſſe dignos. 14.*b.* 20. *& ſeq.* 30.34.35.50.*b.* 532.*c.* 535.892.*a.*966.

Reſpondet Archidiaconus. Quantum humana fragilitas noſſe ſinit, & ſcio & teſtificor ipſos dignos eſſe ad huius onus officij. 47. *& ſeq.* 967.b.

Et annuntiat clero, & populo, dicens. 39.*b.* 42.44.*c.* 71.79.84.85.343.539.*c.*544.661.

Quoniam, fratres cariſſimi, rectori nauis & nauigio deferendis, eadem eſt vel ſecuritatis ratio, vel communis timoris, par eorum debet eſſe ſententia quorum cauſa communis exiſtit. 539.*c.* Neque fuit fruſtra à Patribus inſtitutum vt de electione illorum qui ad regimen altaris adhibendi ſunt conſulatur etiam populus. 23.39.71.79.*d.* 714.*d.* 717.*a.* 719.*a.* quia de vitâ & conuerſatione præſentandi quod nonnumquam ignoratur à pluribus, ſcitur à paucis. 39.4[illegible]. *& ſeq.* & neceſſe eſt, vt facilius ei quis obedientiam exhibeat ordinato, cui aſſenſum præbuerit ordinando. 82. Horum ſiquidem Diaconorum in Preſbyteros auxiliante Domino ordinandorum conuerſatio (quantum mihi videtur) probata & Deo placita exiſtit. 73.74. 75. *& ſeq.* 169. 170. ſed ne vnum fortaſſe vel paucos, aut decipiat aſſenſio, vel fallat affectio. 27.28.29. Si quis igitur habet aliquid contra illos, pro Deo, & propter Deum, cum fiducia exeat & dicat. 35.36.38.39.44.*d.* 45. Verumtamen memor ſit conditionis ſuæ. 44.*a.* 61.62.71.*d.* 967.*c.*

Poſtea Pontifex facta aliquâ morâ conuertens ſermonem ſuum ad ordinandos admonet eos, dicens. 149.*c.*

Conſecrandi, filij dilectiſſimi, in Preſbyteratus officium, illud dignè ſuſcipere, ac ſuſceptum laudabiliter exequi ſtudeatis. 150. Sacerdotem etenim oportet. 158.*d.* 159. offerre. 969.*d.* præeſſe. 156. prædicare. 156.*d.* 171.*b.* 972.*d.* Sub eodem quoque myſterio, & eadem figurâ in nouo Teſtamento Dominus. 72. elegit. 592.*a.* ſeruate in moribus veſtris caſtæ & ſanctæ vitæ integritatẽ. 156.161. 534.*d.* 535. Agnoſcite quod agitis, imitamini quod tractatis, quatenus mortis Dominicæ myſterium celebrantes, mortificare membra veſtra à vitiis & concupiſcentiis omnibus procuretis. 183.187. ſit doctrina veſtra, &c. 141.142.171.*b.* 243. ſit odor vitæ, &c. 156. quatenus nec nos de veſtra prouectione, nec vos de tanti officij ſuſceptione damnari, à Domino. 155.*d.* 157.*c.* 158.159.160.161.162.

Poſt hæc ſurgunt omnes, & ordinandis coram Pontifice binis, & binis ſucceſſiuè genuflectentibus. 981.982. *Pontifex ſtans ante faldiſtorium ſuum cum mitra, & nulla oratione, nullóque cantu præmiſſo, imponit ſimul vtramque manum.* 398.427.428.437.*a.* 440. & ſeq. 988.*b.* 989. *ſuper caput cuiuſlibet ordinandi ſucceſſiuè nihil dicens.* 983.*c.d.*990.991. *Idemque faciunt poſt eum omnes Sacerdotes qui adſunt.* 451.*a.* 569.575.988.*b. Quo facto, tàm Pontifex, quàm Sacerdotes tenent manus dexteras extenſas ſuper illos.* 986.987.*a. Et Pontifex ſtans cum mitra dicit.* Oremus. Fratres cariſſimi. 69.*c.* Vnde & Sacerdotales gradus, atque officia Leuitarum Sacramentis myſticis inſtituta creuerũt. 14.*c.* 15. vt cùm Pontifices ſummos regendis populis præfeciſſes, ad eorum ſocietatis & operis adiumentum, ſequentis ordinis viros, & ſecundæ dignitatis eligeres. 366.*d.* 367.372.376.377.392. *& ſeq.* Sic in eremo per 70. virorum prudentium mentes, Moyſi ſpiritum propagaſti. 544.*a.* Sic & in Eleazarum & Ithamarum filios Aaron. 14.*c.* 15. paternæ plenitudinis abundantiam transfudiſti. 544.*b.* vt acceptum à te, Deus, ſecundi meriti munus obtineant. 372. 376.377. ſint prouidi cooperatores ordinis noſtri. 376.*d.* 377. luceat in eis totius forma iuſtitiæ. 156.*b.* 157.159.*d.* 163.169.*b.* vt in lege tua die ac nocte meditantes. 24.*a.* 127.128.156.188. quod crediderint, doceant. 141.142.171.*b.* 243. quod docuerint, imitentur. 156.*b.* iuſtitiam, conſtantiam, miſericordiam, fortitudinem. 171.*d.* 172.

Pontifex cum oleo catechumenorum. 1018.*d.* 1019. *inungit vnicuique.* 1010.*d.* 1012.1020.1021.1022.1023. *ambas manus ſimul iunctas.* 125.*b. in modum crucis.* 1019.*a.*1025.*c. dicens dum quemlibet inungit.*

Conſecrare & ſanctificare digneris Domine, manus iſtas per iſtam vnctionem 1012. *& ſeq.* & noſtram bene † dictionem. 1019.*d.*1020.*a.*

Tum tradit ſucceſſiuè Calicem cum vino, & aqua. 445.*a.* 446.*d.* & ſeq. 1000.*d. & Patenam ſuperpoſitam cum Hoſtia.* 445.*a.* 446.*d.* & ſeq. *& ipſi illam accipiunt inter indices & medios digitos, & cuppam Calicis & Patenam ſimul tangunt.* 456.457. *Pontifice ſingulis dicente.* Accipe poteſtatem offerre ſacrificium Deo, Miſſaſque celebrare. 461. & ſeq.

Et ibi ſedẽs accipit Offertoriũ ab omnib. ordinatis. 994.*b.*

Presbyteri verò ordinati poſt Pontificem, vel hinc, & inde, vbi magis commodum erit, in terra genuflexi habeant libros coram ſe, dicentes. Suſcipe ſancte Pater. 610.611.971.*a.*1049.*d.*1050. & ſeq.

Pontifex dat primo ex ſingulis ordinatis cuiuſlibet Ordinis ſacri pacem, dicens. Pax tecum. 1037.1038.1039.

Et quilibet illorum dat ſequenti ſui ordinis, & ille alteri. 1037. *ſi paruus ſit numerus Pontifex poterit dare pacem ſingulis.* 1037.1038. *Poſtquam verò Pontifex ſe communicauerit, accedunt ante altare Presbyteri.* 995. 996. *deinde Diaconi.* 1048. *d. tandem Subdiaconi.* 1007.*a. quibus ordinatè diſpoſitis.* 318. 976.*d.* 1048.*d. & genuflexis.* 1048. *d.*

Presbyteri ante Communionem non dicunt confeſſionem, nec datur eis abſolutio. 1048. *d. ſingulos communicat.* 1045. 1046. 1048.*c. Quilibet priuſquam com-*

Index locorum Pontificalis.

munionem ſumat, manum Pontificis hoſtiam tenentem oſculatur. 1049. c.

Pontifex lotis manibus inchoat in cantu.

Reſp. Iam non dicam vos ſeruos. 1055. b.

Presbyteri ordinati coram Epiſcopo ſtantes profitentur fidem quam prædicaturi ſunt, dicentes: Credo in Deum. 141.142.171.*b.*243.1055.*c.*

Promittis. 241. *& ſeq.* mihi & ſucceſſoribus meis reuerentiam. 242.*d.* 248.*c.*379.*b.*1023.*d.*1024. & obedientiam. 239.*d.* 240.249.*c.*250. 611.612.1014. *Et ille reſpondet.* Promitto. 245.

Tum Pontifex tenens manus illius inter ſuas, oſculatur vnumquemque, dicens. Pax Domini ſit ſemper tecum. 1037.*a.*

Benedictio Dei omnipotentis, Pa† tris, & Fi†lij, & Spiritus† ſancti deſcendat ſuper vos, vt ſitis, &c. 985. 1035.*d.* 1036.

Filij dilectiſſimi, diligenter conſiderate Ordinem per vos ſuſceptum, ac onus humeris veſtris impoſitum, ſtudete, &c. 155. 158. *& ſeq.* 941. *d.* Ad Preſbyteratum verò ordinati, poſt primam veſtram Miſſam, tres alias Miſſas. 942.*b.*995 *b.* 996. & omnipotentem Deum etiã pro me orate. 1037.*c.*

In loco conuenienti ſacras veſtes deponuntur, & cum eis alij ordinati. 1055. 1056.

De conſecratione Electi in Epiſcopum.

Statuta die conſecrationis 907.*c.*921. & ſeq. *quæ debet eſſe Dominica, vel natalitium Apoſtolorum, vel etiã feſtiua ſi ſummus Pontifex hoc ſpecialiter indulſerit.* 911. & ſeq. *& tam Conſecrator, quàm Electus conueniens eſt, vt precedenti die ieiunent.* 190.*a.* 957.*d.*958. *Conſecratio, ſi extra curiam Romanam fiat, in Eccleſia ad quam promoti fuerint.* 679.*d.* 855.*b.*856. *aut in prouincia, ſi commodè fieri poterit, celebretur.* 679. *b.* 680. & ſeq. 855.*b.* 858. *Adſint duo ad minus.* 577.*d.* 578. & ſeq. 581.*c.*582.679.*b.*680. & ſeq.705.*c.*706. & ſeq. *Epiſcopi Aſſiſtentes.* 582.*d.*583. 584. & ſeq. *Hora igitur competenti Conſecrator, Electus, Aſſiſtentes Epiſcopi, & alij qui conſecrationi intereſſe debent, ad Eccleſiam conueniunt.* 961.962. *ſenior Aſſiſtentium verſus ad Conſecratorem, dicit.* 588.*d.* 599.*b.*

Reuerendiſſime Pater, poſtulat ſancta mater Eccleſia Catholica. 219.220 *& ſeq.* 228.219. *& ſeq.* vt hunc præſentem Preſbyterum. 390.*b.* 391. 392. ad onus Epiſcopatus ſubleuetis. 224.967.*b.*

Habetis mandatũ Apoſtolicum. 723.*c.*724. *& ſeq.* 749. *& ſeq.* forma iuramẽti. 234.239. *& ſeq.* fidelis & obediens ero B. Petro Apoſtolo, ſanctæque Romanæ Eccleſiæ, & Domino noſtro, Domino N. Papæ N. 240. Regulas ſanctorum Patrum, decreta, ordinationes, &c. totis viribus obſeruabo & faciam ab aliis obſeruari. 241. 242. Apoſtolorum limina ſingulis (quadrienniis) perſonaliter per meipſum viſitabo, & Domino noſtro ac ſucceſſoribus præfatis rationem reddam de toto meo paſtorali officio, ac de rebus omnibus ad meæ Eccleſiæ ſtatum, ad cleri & populi diſciplinam, animarum denique, quæ meæ fidei traditæ ſunt, ſalutem quouis modo pertinentibus, & viciſſim mandata Apoſtolica humiliter recipiam, & quàm diligentiſſimè exequar. 236.*c.* 237. Poſſeſſiones verò ad menſam meam pertinentes non vendam, nec alienabo inconſulto Romano Pontifice. 240.*d.*241.

Vis ea quæ ex diuinis Scripturis intelligis, plebem & verbis docere, & exemplis. 241. 242. Et vt etiam is, qui ordinandus eſt, erudiatur qualiter ſub hoc regimine conſtitutum oporteat conuerſari in Eccleſia Dei. 151.

Vis beato Petro Apoſtolo, cui à Deo data eſt poteſtas ligandi ac ſoluendi, eiuſque Vicario Domino noſtro, Domino N. Papæ N. ſuiſque ſucceſſoribus, Romanis Pontificibus, fidem, ſubiectionem, & obedientiam ſecundùm canonicam auctoritatem per omnia exhibere. 240.

Et omnes Epiſcopi ante ſedes ſuas ſtantes faciunt ſimiliter Confeſſionem cum capellanis ſuis. 581. *d.* 582.

Conſecrator verſus ad illum, dicit. Epiſcopum oportet iudicare, interpretari, conſecrare, ordinare, offerre, baptizare, & confirmare. 20.21. *& ſeq.* 27.28. *& ſeq.* 110. *& ſeq.* 159 171 219.220.672.673.1000.*a.c*

Deinde ſtans cum mitra dicit ad circumſtantes. Oremus, Fratres cariſſimi, vt, &c 69.*c.*986.*b.* 1061.*a.*

Tam Conſecrator, accepto libro Euangeliorum, illum apertum, adiuuantibus Epiſcopis Aſſiſtentibus, nihil dicens imponit ſuper ceruicem, & ſcapulas Electi. 472.*b.* 582.998.*d.*999. *quouſque liber ipſe eidem Electo in manus tradendus ſit.* 443 *c.* & ſeq.

Deinde Conſecrator & Aſſiſtentes Epiſcopi ambabus manibus caput conſecrãdi tangunt 428.*b.* & ſeq. 440. 443.*a.*582.988.989.990.991. *dicentes.* Accipe Spiritum ſanctum. 461. & ſeq.

Pontifex pollicem ſuum dexterum intingit in ſanctum Chriſma. 1012.*b.d* 1019.*b.*1023.1014.1025. *& caput Electi coram ſe genuflexi inungit.* 1012.*c.* 1020. 1021. 1022. 1023.1024.*a.*1025. *formans primo ſignum crucis per totam coronam, deinde reliquum corone liniendo.* 1025.*c. interim dicens.* Vngatur & conſecretur caput tuum, cœleſti benedictione, in ordine Pontificali. 1020.1021. In nomine Pa† tris, & Fi† lij, & Spiritus† ſancti. 1036.*c.*

Poſt hæc Conſecrator inchoat ſchola proſequente Antiphonam. Vnguentum in capite, quod deſcendit in barbam, barbam Aaron, quod deſcendit in oram veſtimenti eius. 1009.*c.* 1021. *a.* 1024. *d.*

Inungit ambas manus ſimul iunctas cum Chriſmate. 1019.*d.*1020.*a.*1025.*b.*1026.*a. in medio cruris.* 1025.*c.*

Quicquid bene† dixeris benedicatur. 1036. c.

Benedicit baculum Paſtoralem, dicens. Oremus. Suſtentator imbecillitatis humanæ. 1e 03. *d.*

Tum ſedens acceptâ mitrâ, ſolus tradit illum Conſecrato coram eo genuflexo. 1004.*a. Conſecratore dicente.* Accipe baculum paſtoralis officij. 1004.*a.*1005.*d.* 1006. *benedicit annulum, dicens.* Oremus. Creator & conſeruator. 1001.*b. ſolus Conſecrator annulum in digitum annularem.* 1002.*d.* Accipe annulum, fidei ſcilicet ſignaculum, quatenus ſponſam Dei, ſanctam videlicet Eccleſiam, intemeratâ fide ornatus, illibatè cuſtodias. R. Amẽ. 1000.*b.*1001.1002.1005

Tum Conſecrator accipit librum Euangeliorum de ſcapulis Conſecrati, & adiuuantibus ipſum Epiſcopis Aſſiſtentibus, tradit eum clauſum Conſecrato, tangente illum ſine apertione manuum. 443.*c.* 998. 999. 1000. *dicens.* Accipe Euangelium, & vade, prædica populo tibi commiſſo. 1000.*a.*

Demum Conſecrator recipit Conſecratum ad oſculum pacis; ſimiliter & Aſſiſtentes Epiſcopi, ſinguli dicentes ipſi Conſecrato. Pax tibi. *Et ipſe reſpondet ſingulis.* Et cum Spiritu tuo. 1037.1038.1039.

Conſecratus etiam ad poſteriorem cornu Epiſtole altaris eiuſdem accedit, & ibi ſtans medius inter Epiſcopos Aſſiſtentes ante ſe habens Miſſale ſuum, ſimul cum Conſecratore dicit & facit omnia prout in Miſſali. 1049. 1050.

Index locorum Pontificalis.

1050. & seq. *Dicta oratione*, Domine Iesu Christe, qui, &c. *per Consecratorem & Consecratum, Consecratus accedit ad dexteram Consecratoris, & ambo osculantur altare, tum Consecrator dat pacem Cõsecrato, dicens.* Pax tecum. *cui respondet Consecratus.* Et cum spiritu tuo. 137.138.139. *Et dat eam Assistentibus suis, seniori primò, tum alteri, singulis dicens.* Pax tecum. *& illi sibi respondent.* Et cum spiritu tuo. *ibid.*

Deinde postquam Consecrator corpus Domini sumpserit, non totum sanguinem sumit, sed solum partem eius cum particula hostiæ in calicem missa. 1047. *b. Et priusquam digitos abluat, communicat Consecratum.* 993.994. & seq. 1045.1046.1047. *ante se in eodem cornu capite inclinato.* 1047. *a. Stantem & non genuflectentem.* 1047. *a. prius de corpore, tum de sanguine.* 1046. *c.*

Deinde versus ad altare Consecrator, depositâ mitrâ, stans incipit, ceteris usque ad finem prosequentibus Hymnum. Te Deum laudamus. 1055. *b. vertitse ad populum & tertiò super eum signans benedicit.* 1035. *b.* 1036.

Consecratus vero accedit ad cornu Epistolæ altaris, & ibidem cum mitra & baculo genuflexus versus ad Consecratorem dicit cantando. Ad multos annos. 1054. *c.* 1055.

Tum Consecrator receipit eum surgentem ad osculum pacis; & similiter faciunt Assistentes Episcopi. 1037. 1038.1039. *qui Consecratum cum mitra, & baculo pastorali incedentem inter se medium ducentes.* 1039. *d.* 1040. *& vadunt in pace omnes.* 1054. *c.* 1055. & seq. 878. *a.*

Quando electus in Patriarcham vel Archiepiscopum consecratur, forma præmissa in omnibus observatur. 714. *d.* 715. & seq.

Electus in Episcopum, cùm primum consecratus est, Episcopus vocatur. 926. *d.* 927. 934. *a.*

In Anniversario consecrationis Episcopi. 913. *d.* 914. & seq. *nec potest Patriarcha, vel Archiepiscopus uti Pallio extra suum Patriarchatum, vel Provinciam, & non omni tempore, sed tantùm, &c.* 878. *a.*

Degradatio ab Ordine Pontificis.

Pontifex abradit pollices & manus leniter cum cultello aut vitro. 1016. *c.*

Post hæc Pontifex cum eodem cultello abradit leniter caput degradandi. 1016. *c.*

Degradatio ab Ordine Presbyteratus. 40. *d.* 576. 1041. *c.* 1042. *degradandum exuit.* 964. *c.* 1058. *b.*

Degradatio ab ordine Diaconatus. 576.

FINIS.

APPROBATIO DOCTORVM.

NOS Doctores Theologi in sacra Facultate Parisiensi & Socij Sorbonici testamur, & stata fide spondemus studiosè admodum & iucundè legisse nos, *Observationes hasce Ecclesiasticas necnon Theologicas, atque Canonicas dissertationes circa sacras ad Ordines electiones, Episcoporumq; ac Clericorum ordinationes, Authore S. M. N.* FRANCISCO HALLIER *Doctore Theologo Parisiensi & Sorbonico* editas, quas sanè non temerè appellauerimus *Salutis Viaticum*, & quod de libris Sancti Chrysostomi, B. Thomas Doctor Angelicus, idem iuxta propè asseruerimus de istis authoris elucubrationibus, in quibus quæ de suo ingenio scripsit, certè è genio ac mente Sanctorum Patrum omnia pura puta exprimit & exhibet. Adeóut qui laudauerit lemma istud authoris, necesse sit vt dilaudet ac prædicet, *Funiculum è serico & gemmis diuinorum codicum totum contextum*, & plusquam Sapphiros & smaragdos charum habeat, quippe cui chrysolitorum magna copia inest. Codex iste scilicet penula est, pluteus siue arcula sententiis è Sanctorum Patrum libris variè & eleganter dispositis, instructa atque digesta. Itaque Lectores qui incurrent in hunc præfatarum obseruationum tractatum, nos Theologi optamus prolixioribus votis quàm verbis, vt quod commendauit eleganter & seriò Euodius de S. Epiphanio Ticinensi Episcopo pingant actibus paginas hasce quas legent. Lutetiæ Parisiorum Idibus Aprilis CIↃ IↃ XXXV.

Isidorus Pelusiota.

B. Hieronymus.

Platina de Pio primo Papa.

G. FROGER. A. DE BREDA. LE MAISTRE.

SVMMA PRIVILEGII CHRISTIANISSIMI REGIS.

LVDOVICI XIII. Galliæ & Nauarræ Regis authoritate cautum est, ne quis in Regno suo, aliisve locis ditioni suæ subiectis, intra proximos annos septem, à die impressionis primæ inchoandos excudat, vendat excudendum, vendendúmque quouis modo, ac ratione librum qui inscribitur, *De sacris Electionibus & Ordinationibus ex antiquo & nouo Ecclesiæ vsu. Authore M.* FRANCISCO HALLIER *sacræ Theologiæ Parisiensi Doctore, & Professore socio Sorbonico*, præter SEBASTIANVM CRAMOISY Bibliopolam Iuratum, Typographum Regium, & Ciuem Parisiensem, autillos, quibus concesserit sub pœnis originali diplomate contra delinquentes expressis. Datum Parisiis 16. Aprilis 1635.

De mandato Regis, VICTON.

Hæc prima editio absoluta fuit die 21. mensis Februarij anni 1637.

BIBLIOTECA NAZ. CENTR. VITTORIO EMANUELE

LECTORI SALVTEM.

INnumeros, quibus totum hoc opus passim respersitur, mendas, non possumus non grauiter ferre, benigne Lector: admonemus te duplicis ea esse generis, quasdam, quæ vel oratorem solœcismis insciunt: vel cum plurali numero, pro singulari scribitur: vel quæ ipsam non formata (quod sæpissime præ vitiosa pigritia peccatum est) debita accentuum græcis vocibus affingendarum ratione, deformat: cuius modi mendæ, quia sensum non mutant, sed ne quemquam perito corrigi nulle negotio possint, ideò a nobis, qui eloquentiæ gloriam non ambimus, sed docendi solum, & utilitatem legendi te, cupiditate flagrantes, omnino negligentur, vt nec admirari eas possis fuerimus: cæterum etiam lectores, quæ te legentem retardare possint diligentissime admotauimus, vt cum ita sit, quem tibi subiungimus, indicem tuum correctum, in ipso denique cursu parcius desideres. Postremo benevole Lector, ne erroribus, quos vel amanuensis seu exscriptorum ofcitantia, vel typographorum festinatio, vel correctorum negligentia, vel nostra etiam nonnunquam animi vitia affixi, & auctorum verba exscribentis addidit, nam satis diligenter in tantam etatem serium attendimus ac, vt cauta paparit. Hæc sum, humanitati à me nihil alienum puto: hominem te memineris, aliorum erroribus facile indulgebis. Vale.

Index errata, quæ Lectorem remorari, vel intricare possunt. Notatur asteriſco, quæ contrarium sensum efficiunt.

*PAg. 21 lineæ 39. inordinatam, lege ordinatam * lin. seq. illegitima, lege legitima. p. 26. l. 28. professori, l. possessori. l. 36. petoat l. petat. p. 42. l. 4. minus, l. mima. p. 45. l. 41. peram l. perant. p. 44. l. 38. & 39. dele, vel tempore. p. 53. l. 31. electorum, l. lectorum. p. 60. 30 tit. §. 8. Magistrorum, l. Inquisitorum. p. 75. l. 2. post, peridem, interserendam, inquit. p. 94. l. 10. Monasteriis, l. Monasticis. p. 66. l. 13. dele, in l. 15. possessio, l. professio. p. 101. l. 18. abstulerint. l. substituerint. p. 102. l. 38. mentis, l. militiæ. p. 116. l. 24. sint, l. fuit. p. 129. l. 16. dele, eum p. 141. l. 47. proudenter, l. prudenter. p. 143. l. 2. senatoribus, l. magistratibus. p. 152. l. 41. dele, quæ. * p. 174. l. 28. post particulam, propter te, adde, non. p. 191. In tit. §. 1. voci, inuiti, præmittendum plenè. p. 201. l. 39. otioso l. otio. p. 203. In tit. §. 8. voci, ad. præmitte, vilos. p. 205. l. 9. Augustinus, de margine in textum irrepsit. l. sequenti dele, temporis. p. 251. l. 41. post particulam iubire, adde, subeundum. p. 247. l. 6. quò. l. vt. p. 251. l. 25. [illegible] l. [illegible]. p. 269. l. 29. veto l. veto. l. 39. veniente neque l. venienque. l. 43. cum tacito, l. cum facto. p. 270. l. 21. ac l. et. l. 33. nominanter l. nominatim. p. 273. l. 2. depositionis. l. relectionis. p. 274. l. 21. tenduchus. l. tenduemus. p. 276. l. 42. post particulam, præparasse, adde, conuiuium. p. 298. l. 43. facultas quorum l. facultates quarum. p. 304. in fine l. 30. dele, &, l. 45. post, censeat, adde, aliquis. p. 305. l. 21. post, vbi, adde, per. l. seq. impediuntur, l. impenduntur. l. 31. emendans, l. emendam. p. 325. l. 26. regem, l. reges. p. 327. l. 17. Quibus l. Ex quibus. p. 330. l. 10. executionem l. excusationem. p. 334. l. 42. l. bis, filium, pro, filiam. p. 340. l. 37. post, Ecclesiæ, adde, sensum. * p. 341. l. 37. confirmati l. infirmari. * p. 351. l. 21. confirmata l. infirmata. p. 357. l. 29. amplexari l. amplexatur. p. 362. l. 45. quod l. quin. l. 47. posse l. possint. p. 374. l. 24. &, l. ex. p. 393. l. vlt. neminente l. eminente. * p. 395. l. 20. dele, nisi. p. 410. l. 21. destructio l. distinctio. * p. 418. l. 31. vilis l. nullis. p. 414. l. 6. post particulam, sunt, adde, superiores. * p. 434. l. 25. ipsis autem manus minime imponant l. quamuis ipsis manus etiam imponant. p. 444. l. 43. impositionem l. ex epistolam. p. 450. l. 30. condizione, l. cognitione. p. 453. l. 2. eis l. est. p. 468. l. 20. latinorum apud Græcos l. Græcorum apud Latinos. p. 474. l. 8. comparauimus l. comprobauimus. p. 481. in tit. §. 4. ex eiusdem partibus l. eiusdem ex partibus. p. 496. l. 21. Montana l. Montanus. l. 29. letarum l. literarum. p. 505. l. 49 illas adde, vel. * p. 511. l. 44 post, non solum dele, non. p. 512. l. 24. dele, quod. p. 530. l. 35. dele, quibusque. l. 43. l. ordinatum l. fit ordinatus. p. 537. l. 36. hidem l. fide. vnumquemque l. ordinem. p. 541. l. 15. facturos l. futuros. p. 542. l. 25. & 27. l. 35. vsque l. ipsique. p. 548. l. 21. ordinaueris l. ordinationis. p. 550. l. 30. fallidio l. fastigio. p. 558. in fine l. 20. & initio l. 21. sanctitatem l. sanctum. l. 31. canoné l. canonicé. p. 559. l. 3. regnabitur. l. repugnaret. l. 36 tertio, l. tertius. p. 592. l. 47. autem l. eorum. l. 51. possint l. possint. * p. 570. l. 30. maiores l. minores. p. 573. l. 25. obfuturos l. defuturos. l. 33. Episcopos. Episcopos. p. 576. l. vltimo l. vna. p. 590. l. 15. ab Episcopis l. Episcopis. p. 591. l. 39. nec l. non. p. 595. l. 22. viget l. vrget. l. 29. consecrato. l. consecratore. p. 599. in fine l. sine. p. 603. l. [illegible] l. 39. ab alia l. alii. p. 604. l. 21. ordinatore l. ordinatione. l. 36. conformate l. confirmate. p. 607. l. 20. Iulio l. Iulio. l. 36 Clericum. l. Clerum. p. 608. l. 31. dele, sunt. p. 613. l. 1. ordinandus l. ordinatus. l. 13. mortuati [illegible] mortuis. p. 616. l. 2. arbitrantur l. arbitrabantur. p. 617. l. 7. post dicatur, adde, Episcopus. l. ordinatione l. ordinatie. l. 13. [illegible] loco [illegible] mobili. prima. p. 654. l. 33. ordinandis l. ordinetur. l. 35. ferretur. l. feriemur. p. 659. l. 16. deberemus l. [illegible] dele. *. p. 640. l. 21. laico l. clerico. p. 651. l. antep. mulcimus. l. quæ. p. 655. l. 2. l. ci. p. 656. l. 34. negligentia l. [illegible]. p. 672. l. 20. posthæc l. protulit. p. 691. l. 7. vel. l. qui. p. 696. Itaque in initio, per, [illegible] vel. p. 700. l. 21. quid l. quod. l. 26. confessionis l. confessarium. * p. 721. l. 21. electo l. electum. p. 721. l. 26. ferentium l. ferentarium. p. 727. l. 15. populum Cyprianus. l. populus Cyprianum. l. sequenti, post dignitatem adde, ipse. p. 730. l. 16. dele, à. p. 749. l. 48. physicos l. psychicos. p. 765. l. 20. vetto l. netto. p. 776. l. 7. ingressum l. Nonnum. p. 798. l. 20. permittat l. promittit. p. 805. l. 15. inquirat l. acquirat. p. 831. l. 39. quorum l. cui. p. 832. l. 31. Chorepiscopis l. Chorepiscopi. sequenti, Abbatibus, [illegible] p. 841. l. 41. tertia l. tertiæ. p. 847. l. 21. post, quod, adde, cum. p. 863. l. 12. decimum l. decimi. p. 864. in tit. quotannis, quæ. p. 873. l. 20. intelligant l. intelligenter, ordinentur l. ordinari sunt. lin. seq. est l. esset. p. 880. l. 10. ordinarii [illegible]. p. 889. l. 21. post, scindere, adde velle. p. 901. l. 44. omissionem l. amissionem. p. 908. l. 39. iudicis l. beneficiis. p. 909. l. 44. videat l. videantur. p. 917. l. 28. ornandis l. ordinandis. p. 919. l. 3. dele, ac. p. 923. l. 1. post, legimus, adde, singuli. p. [illegible] dele, ad. p. [illegible] l. 29. dele, illa. p. 936. l. 12. cui l. quibus. p. 950. l. 16. post, Iudæis, adde, & quos abiit. p. 955. in tit. addi ex [illegible] ordine Romano. p. 984. in fine l. 2. & initio 2. dele, gestu. p. 991. l. 18. oblatio l. ablutio. p. 1000. l. 4 administratio l. [illegible]. p. 1001. l. 20 ipsum dedum l. ipsum altitum. p. 1041. l. 4. post, ne, adde, ex. p. 1042. l. 2. vobis l. vobis. p. 1043. l. vlt. Ioannis [illegible] l. Ioannis. p. 1055. l. 16. post, vel, omissum, quinti. p. 1056. l. 10. proferti l. præferri. p. 1066. l. 8. pro Chelodouai l. Chelodouei. p. 1075. in fine l. 9. & initio 10. Thecuitis, lege Thesbitis.*

Digitized by Google

Digitized by Google